LUTTENBERG'S CHRONOLOGISCHE VERZAMELING

DER WETTEN, BESLUITEN, ARRESTEN ENZ. BETREKKELIJK HET OPENBAAR BESTUUR IN DE NEDERLANDEN SEDERT DE HERSTELDE ORDE VAN ZAKEN IN 1813

VOORTGEZET DOOR

Mr. Dr. G. VAN LEYDEN
Secretaris der gemeente Zwolle

1937

STAATSBLAD

N.V. UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ
W. E. J. TJEENK WILLINK, ZWOLLE

LUTTENBERG'S
CHRONOLOGISCHE VERZAMELING

DER WETTEN, DESLUITEN, APKESTENEN, BETREKKELIJK
HET OPENBAAR BESTUUR IN DE NEDERLANDEN SEDERT
DE HERSTELDE ORDE VAN ZAKEN IN 1813

VOORKOMT DOOR

M. D. G. VAN LEYDEN
Secretaris der gemeente Zwolle

1837

STAATSBLAD

S. 1.

6 *Januari* 1937. BESLUIT, waarbij aan Zijne Doorluchtige Hoogheid Prins *Bernhard van Lippe-Biesterfeld* wordt verleend de titel van *Prins der Nederlanden*, met het praedicaat van *Koninklijke Hoogheid*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gelet op artikel 65 der Grondwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

na de voltrekking van het huwelijk van Onze beminde Dochter Prinses Juliana der Nederlanden met Zijne Doorluchtige Hoogheid Prins Bernhard Leopold Frederik Everhard Julius Coert Karel Godfried Pieter van Lippe-Biesterfeld aan Zijne Doorluchtige Hoogheid te verleenen den titel van Prins der Nederlanden, met het praedicaat van Koninklijke Hoogheid.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 6den Januari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 7 *Januari* 1937.)

S. 2.

6 *Januari* 1937. BESLUIT, waarbij aan Hare Koninklijke Hoogheid Prinses *Juliana der Nederlanden* wordt verleend de titel van *Prinses van Lippe-Biesterfeld*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gelet op artikel 65 der Grondwet;

Gezien het tusschen Ons en Zijne Doorluchtige Hoogheid den Vorst van Lippe gesloten Familieverdrag;

Hebben goedgevonden en verstaan:

aan Onze beminde Dochter Prinses Juliana der Nederlanden na de voltrekking van Haar huwelijk met Zijne Doorluchtige Hoogheid Prins Bernhard van Lippe-Biesterfeld te verleenen den titel van Prinses van Lippe-Biesterfeld, met dien verstande, dat Zij dien zal voeren na den naam Mecklenburg.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 6den Januari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 7 *Januari* 1937.)

S. 10.

10 *Februari* 1937. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de op 30 December 1936 tusschen den Tijdelijk Zaakgelastigde van *Chili* te *'s-Gravenhage* en den Minister van Buitenlandsche Zaken gewisselde nota's, houdende eene voorloopige overeenkomst tot regeling der handelsbetrekkingen tusschen het Koninkrijk der *Nederlanden* en *Chili*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de op 30 December 1936 tusschen den Tijdelijk Zaakgelastigde van *Chili* te *'s-Gravenhage* en den Minister van Buitenlandsche Zaken gewisselde nota's, houdende eene voorloopige overeenkomst tot regeling der handelsbetrekkingen tusschen het Koninkrijk der *Nederlanden* en *Chili*, van welke nota's een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Overwegende, dat vermelde overeenkomst voor *Nederland*, *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* en *Curaçao* op 30 December 1936 is in werking getreden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 29sten Januari 1937, Directie van het Protocol, n°. 3234;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemde nota's, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het Staatsblad.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

Zell am See, den 10den Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 26 *Februari* 1937.)

CHILEENSCH GEZANTSCHAP.

's-Gravenhage, 30 December 1936.

Mijnheer de Minister,

Ik heb de eer Uwe Excellentie te bevestigen, dat mijn Regeering, in afwachting van de totstandkoming van een definitief handelsverdrag tusschen Nederland en Chili, heeft besloten, bij invoer in Chili aan alle producten van oorsprong uit Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao op tariefgebied de behandeling van de meestbegunstigde natie toe te kennen.

Dezelfde behandeling zal door Nederland worden toegepast op Chileensche producten bij invoer zoowel in het moederland, als in Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao.

Deze voorloopige overeenkomst, welke in de plaats treedt van de op 17 December 1931 tusschen Nederland en Chili gesloten overeenkomst, zal onmiddellijk van kracht worden en van toepassing blijven tot de inwerkingtreding van een definitief handelsverdrag tusschen beide contracteerende partijen.

Het is echter wel verstaan, dat elk der contracteerende partijen de bevoegdheid zal hebben, deze overeenkomst te allen tijde op te zeggen met een termijn van 30 dagen.

Ik neem deze gelegenheid te baat U, Mijnheer de Minister, de hernieuwde verzekering van mijn bijzondere hoogachting aan te bieden.

ALBERTO WIECHMANN MURPHY.

Zijner Excellentie Jonkheer de Graeff,
Minister van Buitenlandsche Zaken der Nederlanden.

MINISTERIE VAN BUITENLANDSCHE ZAKEN.

's-Gravenhage, 30 December 1936.

Mijnheer de Zaakgelastigde,

Ik heb de eer U de ontvangst te bevestigen van Uwen brief d.d. heden, waarbij U mij doet weten dat Uw Regeering, in afwachting van de totstandkoming van een definitief handelsverdrag tusschen Nederland en Chili, heeft besloten, bij invoer in Chili aan alle producten van oorsprong uit Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao op tariefgebied de behandeling van de meestbegunstigde natie toe te kennen.

Dezelfde behandeling zal door Nederland worden toegepast op Chileensche producten bij invoer zoowel in het moederland, als in Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao.

Deze voorloopige overeenkomst, welke in de plaats treedt van de op 17 December 1931 tusschen Nederland en Chili gesloten overeenkomst, zal onmiddellijk van kracht worden en van toepassing blijven tot de inwerkingtreding van een definitief handelsverdrag tusschen beide contracteerende partijen.

Het is echter wel verstaan, dat elk der contracteerende partijen de bevoegdheid zal hebben, deze overeenkomst te allen tijde op te zeggen met een termijn van 30 dagen.

Ik neem deze gelegenheid te baat U, Mijnheer de Zaakgelastigde, de hernieuwde verzekering van mijn hoogachting aan te bieden.

DE GRAEFF.

Aan
den Heere Alberto Wiechmann Murphy,
Zaakgelastigde a. i. van de Republiek Chili,
's-Gravenhage.

S. 11.

---

10 *Februari* 1937. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van het op 9 April 1936 te *'s-Gravenhage* tusschen *Nederland* en *Polen* gesloten tariefverdrag, alsmede van de op denzelfden datum tusschen den Poolschen Gezant te *'s-Gravenhage* en den Minister van Buitenlandsche Zaken gewisselde nota's betreffende de voorloopige toepassing van dat verdrag.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de Wet van 21 November 1936 (*Staatsblad* n°. 99 G), houdende goedkeuring van het op 9 April 1936 te *'s-Gravenhage* tusschen het Koninkrijk der *Nederlanden* en de Republiek *Polen* gesloten tariefverdrag, van welk verdrag een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Gezien mede de op 9 April 1936 tusschen den Poolschen Gezant te *'s-Gravenhage* en den Minister van Buitenlandsche Zaken gewisselde nota's betreffende de voorloopige toepassing van dat verdrag, van welke nota's eveneens een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Overwegende, dat genoemd verdrag krachtens vermelde notawisseling met ingang van 20 April 1936 voorloopig is toegepast;

Overwegende mede, dat de akten van bekrachtiging van dat verdrag op 22 Januari 1937 te *Warschau* zijn uitgewisseld;

Overwegende wijders, dat genoemd verdrag, overeenkomstig artikel 5, op 21 Februari 1937 voor het Rijk in *Europa* zal in werking treden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 28sten Januari 1937, Directie van het Protocol, n°. 2519;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemd verdrag met nota's, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het Staatsblad.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

Zell am See, den 10den Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.
(*Uitgeg.* 26 *Februari* 1937.)

TARIEFVERDRAG
tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Polen.

De Koningin der Nederlanden en de President van de Republiek Polen, geleid door den wensch het wederzijdsche goederenverkeer tusschen beide landen te bevorderen, hebben besloten het op 11 December 1933 te 's-Gravenhage onderteekende Tariefaccoord door nieuwe bepalingen te vervangen en hebben tot dit doel als hunne Gevolmachtigden benoemd:

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden:

Jonkheer Andries Cornelis Dirk de Graeff, HoogstDerzelver Minister van Buitenlandsche Zaken;

De President van de Republiek Polen:

den heer Waclaw Babinski, Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister van de Republiek Polen bij Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden;

die, na onderzoek hunner in goeden en behoorlijken vorm bevonden volmachten, het navolgende overeengekomen zijn:

Art. 1. Op artikelen van Nederlandschen oorsprong en herkomst, vermeld in de bij dit verdrag gevoegde lijst A, zullen bij invoer in

het Poolsche douanegebied geen hoogere invoerrechten geheven worden dan in die lijst aangegeven.

Art. 2. Op artikelen van oorsprong en herkomst uit het Poolsche douanegebied, vermeld in de bij dit verdrag gevoegde lijst B, zullen bij invoer in Nederland geen hoogere invoerrechten geheven worden dan in die lijst aangegeven.

Art. 3. Indien een der Hooge Verdragsluitende Partijen ertoe zal overgaan invoerrechten te heffen of een of meer rechten zal gaan verhoogen op de artikelen, onderscheidenlijk vermeld in de lijsten A en B, zal zij de andere verdragsluitende Partij daarvan tenminste vijftien dagen tevoren in kennis stellen.

Wanneer zich de onmogelijkheid voordoet gelijkwaardige concessies te verkrijgen, zal de Partij, die zich benadeeld zou achten, gerechtigd zijn een gedeelte van de door haar in deze overeenkomst verleende concessies terug te nemen.

Art. 4. Het toepassen door één der Hooge Verdragsluitende Partijen van heffingen, die op de ingevoerde artikelen drukken en die een compensatie of een equivalent voor een binnenlandsche heffing op belasting vormen, zal niet beschouwd worden als in strijd te zijn met de bepalingen van dit verdrag.

Art. 5. Dit verdrag zal bekrachtigd worden en de uitwisseling der bekrachtigingsoorkonden zal zoo spoedig mogelijk te Warschau plaats vinden. Het zal in werking treden op den dertigsten dag na den datum van uitwisseling der bekrachtigingsoorkonden.

Dit verdrag zal van kracht zijn tot 31 Maart 1937. Indien geen der Hooge verdragsluitende Partijen het heeft opgezegd vóór 1 Februari 1937, zal het stilzwijgend verlengd worden. Het zal evenwel na 1 April 1937 te allen zijde met inachtneming van een termijn van drie maanden kunnen worden opgezegd.

Ten blijke waarvan de bovengenoemde Gevolmachtigden dit verdrag hebben geteekend en het van hun zegel hebben voorzien.

Gedaan te 's-Gravenhage, in tweevoud, op 9 April 1936.

(L. S.) de Graeff.
(L. S.) W. Babinski.

Lijst A.

Nummer van het Poolsche douane-tarief	Benaming der artikelen	Invoerrecht per 100 kg. in Zloty
21	Groentezaden, n. a. g. bloemzaden, in verpakking:	
p. 2	boven 25 gr. tot 2,5 kg	800
ex 32 p. 1	Maïsstijfsel, in verpakking boven 2 kg	65
41	Bloemkool, versch:	
ex p. 1	ingevoerd van 1 Mei tot 30 Juni	70
p. 2	ingevoerd van 1 Juli tot 30 November	10
42	Tomaten, versch:	
ex p. 1	ingevoerd van 15 Mei tot 4 Juli	75
43	Komkommers, versch:	
ex p. 1	ingevoerd van 15 Maart tot 14 Juni	35
44	Sluitkool n. a. g. versch:	
ex p. 1	ingevoerd van 1 December tot eind Februari	vrij
	ingevoerd van 1 Maart tot 15 Mei	2
57	Druiven, versch, in verpakking boven 5 kg:	
ex p. 1	ingevoerd van 15 Juli tot 14 Augustus	35
	ingevoerd van 15 Augustus tot 31 Augustus	45
	ingevoerd van 15 October tot 31 December	35
80 p. 3	Cacaopoeder zonder suiker, in verpakking:	
	a. boven 2 kg	180
	b. 2 kg en minder, onmiddellijke verpakking inbegrepen	220
ex 83 p. 1	Levende planten met wortels in aardkluiten:	
	a. alle coniferen, laurierboomen	30
	b. andere, zonder bloemen of kleurtoonende knoppen, ingevoerd gedurende:	
	I. van 1 Juni tot 30 November	30
	II. van 1 December tot 31 Mei	120
	ex II. rhododendrons ingevoerd van 1 December tot 31 Mei	100
	c. bloeiende of met kleurtoonende knoppen	340
p. 2	planten met naakte wortels of met leem bedekte wortels	
	a. fruitboomen en -struiken	75
	b. rozestruiken	100
	c. alle boomen, struiken en andere planten n. a. g.	60
85 p. 1	Bloembollen, hyacinthen, tulpen en narcissen, in verpakking boven 5 kg	60
200 p. 8	Vaseline:	
	a. gezuiverd, in verpakking van:	
	I. boven 20 kg	40
	II. boven 5 tot 20 kg	56
	III. 5 kg en minder	75
ex 219	Stéarine	60
ex 221 ex p. 2	Oléine	47
ex 266	Hollandsche bonbons „Hopjes", room en koffie bevattende, in verpakking:	
p. 1	boven 2 kg	482
p. 2	2 kg en minder (onmiddellijke verpakking inbegrepen)	582
276 p. 1	Arac, rhum op fust of tankwagons met alcoholgehalte:	
	a. van 45° en minder	550
	b. boven 45°	650
429	Etherische oliën, welriekend zonder alcohol:	
p. 2	andere	250
431 p. 1	Vanilline	500
497	Leder, hard, gelooid, voor zoolen, riemen, binnenzoolen:	
p. 4b	in croupons, mineraal gelooid	380
ex 510 p. 1	Gelakt leer, in heele of halve vellen	990
572 p.	1a Enkelvoudige kunstzijden garens, ongekleurd	700
636 p.	1b Tapijten, traploopers en matten van cocosvezels en -weefsels, gekleurd met patroon	170
ex 663	Linoleum, effen	140

ex 1101 p. 11 Superinductie-spoelen : op een glazen lichaam, geïmpregneerd met een isoleerende, vochtwerende stof met een kleine verlieshoek, practisch zonder verschil in de waarde van de zelf inductie tusschen de verschillende spoelen (kleiner dan $^1/_{16}$ %) 1200

1107 ex p. 1f Potentiometers, per stuk wegende:
boven 10 gr. tot 100 gr. 2300

1107 ex p. 1g Weerstanden per stuk wegende 10 gr. en minder 3500

1108 ex p. 1 Condensatoren, vast, electrolitisch per stuk wegend:
f. boven 50 gr. tot 200 gr. 840
g. 50 gr. en minder 1000

p. 2 draaibare, per stuk wegend:
a. boven 100 gr. 1200
b. 100 gr. en minder 1500

1113 ex p. 4 Verlichtingsbuizen, metallisch natrium bevattende, gevuld met edel gas, met oxyd-electroden 2500

1118 Radiotoestellen, onderdeelen 1400

ex p. 1c Chassis voor luxe ontvangtoestellen zonder lampen 1100

ex p. 2b Magneetsystemen voor electrodynamische luidsprekers .....

Noot. De invoerrechten, vermeld onder de posten 1101 p. 11; 1107 p. 1 f, g; 1108, p. 1 f en 1 g; 1108, p. 2 a en 2 b; 1118, p. 1 c en 1118, p. 2 b zullen slechts toepasselijk zijn op artikelen, die ingevoerd worden door in Polen gevestigde fabrieken, echter op voorwaarde, dat deze fabrieken zich niet bezig houden met een eenvoudige montage, d.w.z. dat zij bij hun fabricage, voor meer dan 50 % inheemsch materiaal gebruiken en onder voorwaarde, dat deze artikelen afkomstig zijn van de buitenlandsche fabrieken, die met de bovengenoemde Poolsche fabrieken in een gemeenschap van firma staan en bij die fabrieken belang hebben.
Het zij verstaan, dat deze voortbrengselen bij invoer in Polen vergezeld zullen gaan van een certificaat, afgegeven door de „Union des Entreprises Industrielles Electrotechniques Polonaises".

1159 p. 1 Snelwegers, per stuk wegende:
ex c. III van 5 tot 50 kg 400

Lijst B.

Nummer van het Nederl. tarief	Benaming der artikelen	Invoerrecht
59-I-A-2	*a.* Eikenhout gezaagd, doch niet verder bewerkt dan het enkel rechthoekig afzagen van de einden (594)[1]	3% ad val.
	b. Eikenhout geschaafd of verder bewerkt dan aangegeven onder *a* (594)	6% ad val.
59-I-A-1	*a.* Naaldhout gezaagd, doch niet verder bewerkt dan het enkel rechthoekig afzagen van de einden; (596)	
Id. a	Indien de lengte minder is dan 43 centimeter	6% „ „
Id. b	Indien de lengte is 43 cm of meer, doch niet meer dan 2 meter en tevens de dikte op eenige plaats 12 mm of minder bedraagt	6% „ „
Id. c	Indien de dikte op eenige plaats meer is dan 76,2 mm (3 Eng. duimen)	6% „ „
Id. d	Indien de breedte op eenige plaats meer is dan 279,4 mm (11 Eng. duimen)	6% „ „
Id. e	Indien de lengte meer is dan 7,01 meter (23 Eng. voeten)	6% „ „
59-I-A-2	Ander (595)	3% „ „
59-I-B	*b.* Naaldhout gezaagd, verder bewerkt dan aangegeven onder *a* (596)	6% „ „
59-I-B	Naaldhout geschaafd (597)	6% „ „
59-I-A-2	*a.* Beukenhout gezaagd, doch niet verder bewerkt dan het enkel rechthoekig afzagen van de einden (603) ...	3% „ „
59-I-B	*b.* Beukenhout, geschaafd, of verder bewerkt dan is aangegeven onder *a.* (603)	6% „ „
59-III	Triplex en multiplex van okoemé of gaboonhout van 11 mm dikte en meer (626.3)	6% „ „
59-III	Triplex en multiplex van elzen of berkenhout met een dikte van minder dan 11 mm (626.4)	6% „ „
59-III	Triplex en multiplex van elzen of berkenhout van 11 mm dikte en meer (626.5)	6% „ „
59-III	Triplex en multiplex van eikenhout met een dikte van minder dan 11 mm (626.6)	6% „ „
59-III	Triplex en multiplex met eikenhout met een dikte van 11 mm en meer (626.7)	6% „ „
59-III	Triplex en multiplex van ander hout w. o. „pantsertriplex" met een dikte van minder dan 11 mm (626.8)	6% „ „
59-III	Triplex en multiplex van ander hout w. o. „pantsertriplex" met een dikte van 11 mm en meer (626.9) ...	6% „ „
59-IV	Dwarsliggers en wisselhouten (618)	3% „ „
59-VII	of Duigen en bodems	
121-II-D-4-b	van hout (620)	6% „ „
59-VII	Plankjes voor parketvloeren (627)	6% „ „
59-B-B-2-a	Eikenhout, rondhout en vierkant behakt of bezaagd (593)	vrij.
Id.	Naaldhout, rondhout en vierkant behakt of bezaagd (w.o. scheepsmasten) (595)	„

[1] De cijfers tusschen haakjes hebben betrekking op de correspondeerende Nederlandsche statistiekposten.

Id.	Beukenhout, rondhout en vierkant behakt of bezaagd (602)	vrij
Id.	Populierhout, rondhout en vierkant behakt of bezaagd (611)	,,
Id.	Mijnhout (650)	rondhout voldoende aan de bepaling B-B-2-a
Id.	Hout voor papierfabricage (616)	
Id.	Heipalen, steigerhout en telegraafpalen (617)	,,
105	Trekpaarden (3, 5)	fl 12.5 p. st.
145-III-A-I	Als sardines geconserveerde sprot (clupea sprattus) vallende onder post n°. 145, onderdeel III, sub A 1 van het tarief, behoorend bij de Tariefwet 1934 (1297)	25% ad val.
148-I-24	Boekweit (134)	vrij
	Boekweit in verpakkingen van maximum 1200 gr. (134)	10% ad val.
148-I-24	Mosterdzaad (153)	vrij
	Mosterdzaad in verpakkingen van maximum 1200 gr. (153)	10% ad val.
148	Rogge (128, 129)	vrij
	Rogge in verpakking van 1200 gr. of minder (128, 129)	10% ad val.
148	Gerst (130, 131)	vrij
	Gerst in verpakking van 1200 gr. of minder (130, 131)	10% ad val.
148	Haver (132, 133)	vrij
	Haver in verpakking van 1200 gr. of minder (132, 133)	10% ad val.
148	Zaden (145, 146/9, 151/4/5/6, 160, 161)	vrij
	Zaden in verpakking van 1200 gr. of minder	10% ad val.
95-B-B-d	Rails uit geprofileerd metaal, niet geperforeerd of gebogen of op ander wijze bewerkt (ex 368)	vrij
33-III	Ammonium chloride (501)	,,
	Ammonium chloride in verpakking van 1200 gr. of minder of in tabletvorm of in anderen bepaalden vorm niet boven 200 gr. (501)	10% ad val.
33-III	Ammonium carbonaat, niet elders genoemd (ex 521)	vrij
	Ammonium carbonaat, in verpakking van 1200 gr. of minder of in tabletvorm of anderen bepaalden vorm, niet boven 200 gr. (ex 521)	10% ad val.

Gezantschap van Polen.
's-Gravenhage.

's-Gravenhage, 9 April 1936.

Mijnheer de Minister,

Bij gelegenheid van de onderteekening van het tariefverdrag van heden, heb ik de eer Uwer Excellentie mede te deelen, dat de Poolsche Regeering de verplichting op zich neemt, onder voorbehoud van wederkeerigheid, maatregelen te treffen teneinde de bepalingen van dit verdrag met ingang van 20 April 1936 voorloopig te doen toepassen.

Gelief, Mijnheer de Minister, de hernieuwde verzekering van mijn hoogachting te aanvaarden.

W. BABINSKI.

Zijner Excellentie Jonkheer A. C. D. de Graeff, *Minister van Buitenlandsche Zaken, 's-Gravenhage.*

Ministerie van Buitenlandsche Zaken.
's-Gravenhage.

's-Gravenhage, 9 April 1936.

Mijnheer de Minister,

Ik heb de eer de ontvangst te bevestigen van den brief van Uwe Excellentie onder dagteekening van heden, luidende als volgt:

„Bij gelegenheid van de onderteekening van het tariefverdrag van heden, heb ik de eer Uwer Excellentie mede te deelen, dat de Poolsche Regeering de verplichting op zich neemt, onder voorbehoud van wederkeerigheid, maatregelen te treffen teneinde de bepalingen van dit verdrag met ingang van 20 April 1936 voorloopig te doen toepassen."

Ik stel er prijs op Uwer Excellentie te verklaren, dat de Nederlandsche Regeering, in afwachting van de officieele inwerkingtreding van het tariefverdrag van heden, bereid is hetzelve voorloopig toe te passen met ingang van 20 April 1936.

Gelief, Mijnheer de Minister, de hernieuwde verzekering van mijn hoogachting te aanvaarden.

DE GRAEFF.

Zijner Excellentie
den Heer Waclaw Babinski,
Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister van de Poolsche Republiek,
's-Gravenhage.

S. 160.

---

4 *Maart* 1937. BESLUIT, strekkende tot het tegengaan van het vervoer met Nederlandsche schepen van wapentuig en vrijwilligers, bestemd voor Spanje.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken, in overeenstemming met Onze Ministers van Defensie, van Waterstaat, van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Koloniën van 26 Februari 1937, Afdeeling Juridische Zaken, n°. 7072;

Overwegende, dat het noodzakelijk is ter bevordering van de internationale samenwerking tot het beëindigen der vijandelijkheden in Spanje maatregelen te nemen ten aanzien van het aandoen van havens in Spanje door Nederlandsche schepen, die wapentuig of vrijwilligers vervoeren;

Gelet op de Sanctiewet 1935;

Overwegende voorts, dat zich hier een geval voordoet van spoedeischenden aard, als voorzien in den aanhef van artikel 70 der Indische Staatsregeling;

Den Raad van State gehoord (advies van den 2den Maart 1937 n°. 31);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van 3 Maart 1937, Afdeeling Juridische Zaken, n°. 7822;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. In dit Besluit wordt verstaan onder:

a. Spanje: het Spaansche grondgebied in en buiten Europa en het Spaansche protectoraat in Marokko;

b. Nederlandsch schip: een schip dat de Nederlandsche vlag voert of in Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname of Curaçao thuisbehoort;

c. Wapentuig:

Categorie I.

1. Geweren en karabijnen, benevens daarbij behoorende loopen;

2. Mitrailleurs, geweer(karabijn)-mitrailleurs en mitrailleurpistolen van elk kaliber, benevens daarbij behoorende loopen;

3. Kanonnen, houwitsers en mortieren van elk kaliber, benevens daarbij behoorende affuiten, schietbuizen en remmen;

4. Munitie voor de onder 1 en 2 hierboven genoemde wapenen, gevulde of ledige projectielen voor de onder 3 hierboven genoemde vuurmonden en hun voortdrijvende lading;

5. Granaten, bommen, torpedo's en mijnen, al of niet geladen, benevens werktuigen om ze te werpen, te lanceeren, te leggen of om ze tot ontploffing te brengen;

6. Vechtwagens, gepantserde treinen of voertuigen benevens iedere soort pantsering.

Categorie II.

Oorlogsschepen van iedere soort, vliegtuigmoederschepen en onderzeebooten daaronder begrepen.

Categorie III.

1. Gemonteerde of gedemonteerde luchtvaartuigen, zwaarder of lichter dan lucht, benevens daarbij behoorende luchtschroeven, geraamten, schiettorens, rompen, staartvlakken en landingsgestellen;

2. Vliegtuigmotoren.

Categorie IV.

Revolvers en automatische pistolen, wegende meer dan 630 gram, benevens munitie voor deze wapens.

Categorie V.

1. Vlammenwerpers en alle andere werktoestellen voor de chemische oorlogvoering of het veroorzaken van branden;

2. Mosterdgas, lewisite, dichlooraethylarsine, dichloormethylarsine en alle andere stoffen, bestemd voor de chemische oorlogvoering of het veroorzaken van branden;

3. Oorlogsbuskruit en ontplofbare stoffen.

Categorie VI.

Alle voorwerpen, die kennelijk onderdeelen zijn van het wapentuig, bedoeld in de Categorieën I—V.

2. Het is den eigenaar, den reeder — de boekhouder eener reederij hieronder begrepen — en den kapitein van een Nederlandsch schip verboden opdracht te geven, te bevorderen, of te gedoogen, dat het schip een haven in Spanje aandoet, indien tot de lading van dat schip wapentuig behoort.

3. Treedt als eigenaar of reeder op een naamlooze vennootschap, eene rechtspersoonlijkheid bezittende vereeniging of een stichting, dan is ter zake van overtreding van artikel 2 strafbaar iedere bestuurder daarvan, die het feit heeft gepleegd.

4. De kapitein van een Nederlandsch schip, dat op zijn reis een haven in Spanje aandoet, zal aandoen of heeft aangedaan, is verplicht:

a. onverwijld aanteekening te stellen in zijn scheepsdagboek van iedere inlading van in die haven te ontschepen goederen en van iedere inlading van wapentuig, ongeacht de bestemming;

b. zoo dikwijls dit door een met opsporing van overtredingen van dit Besluit belast ambtenaar wordt verlangd, de soort der geladen goederen aan te toonen en hiertoe die goederen te doen ontpakken, bij gebreke waarvan hierin op kosten en risico van den kapitein kan worden voorzien;

c. bij uitlossing van wapentuig een verklaring van den Nederlandschen consulairen ambtenaar of, bij diens ontstentenis, van de douane-autoriteit ter plaatse, vermeldende aantal, soort en merken der colli, bij het scheepsdagboek te voegen en te bewaren;

d. van alle op die reis betrekking hebbende scheeps- en ladingspapieren aan ieder met de opsporing van overtredingen van dit Besluit belasten ambtenaar, die dit verlangt, onverwijld inzage te verleenen.

5. Het is den kapitein van een Nederlandsch schip verboden een haven in Spanje aan te doen, indien hij personen vervoert:

a. waarvan hij weet of redelijkerwijs kan vermoeden, dat zij onderweg zijn naar Spanje, met het doel bij de strijdkrachten aldaar dienst te nemen;

b. waarvan hij weet of redelijkerwijs kan vermoeden, dat zij onderweg zijn naar Spanje, terwijl zij niet in het bezit zijn van paspoorten, waarop een door de Regeering van het land van uitgifte vereischte bijzondere verklaring voor de reis naar Spanje voorkomt.

6. Met het opsporen van overtredingen van dit Besluit zijn mede belast de Nederlandsche consulaire ambtenaren — de met de waarneming van de Nederlandsche consulaire posten belaste personen daaronder begrepen — en de ambtenaren der Scheepvaartinspectie.

7. De bepalingen van dit Besluit zijn in het betrokken gebiedsdeel niet toepasselijk op wapentuig en personen, welke vóór den datum van het inwerkingtreden van dit Besluit reeds waren ingeladen of zich reeds hadden ingescheept.

8. Dit Besluit treedt voor Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao in werking op den dag volgende op dien zijner bekendmaking in het betrokken gebiedsdeel.

Onze Ministers van Buitenlandsche Zaken, van Defensie van Waterstaat, van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Koloniën zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit Besluit, hetwelk in het *Staatsblad*, in de *Staatscourant* en in de overeenkomstige *Publicatiebladen* in Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao zal worden geplaatst, en van hetwelk afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 4den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 9 *Maart* 1937.)

S. 240.

25 *Januari* 1937. BESLUIT, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 31 Januari 1908, *Staatsblad* N°. 59, tot vaststelling van den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in de artikelen 125*b*, vierde (oud: derde) lid en 125*c*, vijfde lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van den 17 December 1936 1ste afdeeling C., N°. 908;

Gelet op artikel 2, onder 4, der Wet van 5 November 1936, Staatsblad N°. 207, houdende wettelijke bepalingen omtrent handelsagenten en handelsreizigers;

Den Raad van State gehoord (advies van 12 Januari 1937, N°. 68);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 20 Januari 1937, 1ste Afdeeling C, N°. 851;

Hebben goedgevonden en verstaan:

In Ons besluit van 31 Januari 1908, Staatsblad N°. 59, gelijk dit is gewijzigd bij Ons besluit van 1 Juli 1936, Staatsblad N°. 250, wordt in de considerans en in artikel 1 telkens in plaats van „artikel 125*b*, derde lid" gelezen: „artikel 125*b*, vierde lid".

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Igls, den 25sten Januari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 9 *Februari* 1937.)

S. 241.

25 *Februari* 1937. BESLUIT, houdende wijziging van het Koninklijk beluit van 23 November 1934, *Staatsblad* n°. 598, tot vaststelling van voorschriften omtrent de taak der deurwaarders bij de burgerlijke gerechten.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van 6 Januari 1937, 1ste Afdeeling C, n°. 971;

Overwegende, dat in verband met de bepalingen der Wet van 1 Augustus 1936, Staatsblad N°. 204, tot herziening der voorschriften nopens de toelating om kosteloos te procedeeren, wijziging van Ons besluit van 23 November 1934, Staatsblad n°. 598, tot vaststelling van voorschriften omtrent de taak der deurwaarders bij de burgerlijke gerechten, wenschelijk is;

Den Raad van State gehoord (advies van 2 Februari 1937, n°. 33);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 18 Februari 1937, 1ste Afdeeling C, n°. 901;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. In Ons besluit van 23 November 1934, *Staatsblad* n°. 598, tot vaststelling van voorschriften omtrent de taak der deurwaarders bij de burgerlijke gerechten, worden de navolgende wijzigingen aangebracht:

a. De eerste zin van artikel 21, tweede lid, wordt gelezen:

„Ook buiten de gevallen voorzien in de tiende afdeeling van den zesden titel van het derde boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, is de deurwaarder verplicht in burgerlijke zaken zijn ministerie aan onvermogenden of minvermogenden kosteloos, onderscheidenlijk tegen tot de helft verminderd tarief te verleenen, indien hem daartoe last is gegeven."

b. Het derde lid van artikel 21 wordt gelezen:

„(3) De in het tweede lid bedoelde last wordt gegeven ten behoeve van personen die, onder overlegging van de in artikel 857 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering bedoelde stukken, genoegzaam van hun on- of minvermogen om de kosten te dragen doen blijken. Artikel 860, derde en vierde lid, van dat wetboek vindt overeenkomstige toepassing. Het verzoek tot het geven van dien last wordt gedaan zonder tusschenkomst van een procureur, mondeling of schriftelijk en met opgave van gegevens, waaruit het belang van den verzoeker blijkt. Met betrekking tot de beschikking, de verlangde werkzaamheid omschrijvende, zijn de artikelen 861, 863 en 865 van het bovengenoemde wetboek van overeenkomstige toepassing. Tegen de beschikking staat geen voorziening open."

2. Dit besluit treedt in werking te gelijk met de wet van 1 Augustus 1936, *Staatsblad* n°. 204, tot herziening der voorschriften nopens de toelating om kosteloos te procedeeren.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 25sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 9 *Maart* 1937.)

S. 340.

25 *Januari* 1937. BESLUIT tot wijziging en aanvulling van het Rijkstelefoonreglement 1929 (*Staatsblad* 1929, n°. 441).

Wij WILHELMINA, enz.;

In aanmerking nemende, dat het wenschelijk is over te gaan tot wijziging en aanvulling van eenige bepalingen van het Rijkstelefoonreglement 1929 (*Staatsblad* n°. 441), gewijzigd en

aangevuld bij Onze besluiten van 18 Juli 1930 (*Staatsblad* n°. 286), 8 Februari 1932 (*Staatsblad* n°. 42), 7 Juli 1932 (*Staatsblad* n°. 333), 27 December 1933 (*Staatsblad* n°. 726), 21 September 1934 (*Staatsblad* n°. 516), 1 April 1935 (*Staatsblad* n°. 168), 18 Juni 1935 (*Staatsblad* n°. 349) en 26 October 1935 (*Staatsblad* n°. 627);

Op de voordrachten van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 22 December 1936, nrs 8 en 9, Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;

Den Raad van State gehoord (adviezen van 12 Januari 1937, nrs 73 en 74);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 15 Januari 1937, n°. 2, Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

Art. I. Artikel 3, sub 4, wordt na het woord „diensturen" gelezen: „deswege is boven de „kosten van de gesprekken, verschuldigd een „vergoeding berekend naar reden van f 24 per „jaar, met een minimum bedrag van f 0.50".

Art. II. In artikel 4, sub 3, wordt geschrapt: „onverminderd het per locaal gesprek te betalen bedrag en".

Artikel 4, sub 4, wordt gelezen:

„4. De vaststelling van het abonnement geschiedt voor bestaande netten jaarlijks op 1 „Januari en voor nieuwe netten op het tijdstip van ingebruikstelling naar den stand „van het aantal aansluitingen op bedoeld tijdstip.

„De Directeur-Generaal bepaalt, welke aansluitingen voor de vaststelling van het abonnement niet in aanmerking komen en op „welken datum de verhooging c.q. de verlaging ingaat.

„Tot verhooging of verlaging van het abonnement wordt eerst overgegaan, nadat het „aantal aansluitingen, na vermindering met „de in het vorige lid bedoelde, boven een der „in sub 3 van dit artikel aangegeven grenzen „is gestegen onderscheidenlijk daaronder is „gedaald met een door den Directeur-Generaal „te bepalen gedeelte. Bij verhooging van het „abonnement is de Directeur-Generaal bevoegd „belanghebbenden gedurende zekeren tijd door „daartoe strekkende tariefsmaatregelen tegemoet te komen."

Art. III. In artikel 6 wordt onder 1, *o*, voor „Inspecteur-Generaal van spoor- en tramwegen" gelezen: „Inspecteur-Generaal van het Verkeer."

Art. IV. In artikel 9, sub 2, wordt in plaats van „f 0.06" en „f 0.12" gelezen „f 0.04" resp. „f 0.10".

In genoemd artikel wordt in sub 5 en sub 6 „f 0.06" gewijzigd in „f 0.04".

Art. V. In artikel 17, sub 4 en sub 7, wordt „f 0.06" gewijzigd in „f 0.04".

Art. VI. Na artikel 17 wordt opgenomen een nieuw artikel:

Artikel 17*bis*.

Telefoonboodschappendienst.

1. De telefoonboodschappendienst heeft ten doel bij afwezigheid of verhindering van telefoongebruikers, ingevolge hun opdracht, voor hen bestemde of van hen afkomstige mededeelingen op te nemen en deze per telefoon, per telegraaf of per post door te geven.

2. Voor deelneming aan den boodschappendienst is verschuldigd voor een tijdvak van ten hoogste 7 dagen een recht van f 0.15 en voor een tijdvak van 6 achtereenvolgende maanden een recht van f 2.40.

3. Daarenboven is verschuldigd:

a. f 0.02 voor het opgeven van naam, telefoonnummer en telefoonnet van degenen, die verbinding wenschten met den deelnemer;

b. f 0.02 voor elke gedane mededeeling aan oproepers omtrent de bereikbaarheid van den opgeroepene;

c. f 0.20 voor elke andere aan den opgeroepene of aan den oproeper overgebrachte mededeeling van ten hoogste 30 woorden.

In voorkomende gevallen worden deze vergoedingen verhoogd met de normale kosten voor interlocale telefoongesprekken, telegrammen of briefport.

4. De Directeur-Generaal bepaalt, voor welke netten een boodschappendienst wordt ingesteld.

Art. VII. De in artikel 18, sub 4, genoemde breuken 3/20 en 3/10 worden gewijzigd in 1/10 respectievelijk 1/4.

Art. VIII. Aan het slot van artikel 20, sub 4, wordt toegevoegd: „Indien de omstandigheden zulks wettigen kan de Directeur-Generaal geabonneerden vrijstellen van de betaling van vorenbedoelde vergoeding."

Art. IX. Dit besluit treedt in werking op 1 Februari 1937, behoudens, dat de toepassing van het bepaalde in de artikelen I, IV en V tot uiterlijk 1 Maart 1937 verschoven kan worden, voor zoover zulks met betrekking tot bepaalde netten naar het oordeel van den Directeur-Generaal der Posterijen, Telegrafie en Telefonie om technische of administratieve redenen noodzakelijk is, en met dien verstande, dat de vaststelling der abonnementen op de wijze, als ingevolge artikel II van dit besluit wordt bepaald, voor de eerste maal geschiedt voor het jaar 1937 naar den stand op 1 Januari van dat jaar.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Igls, den 25sten Januari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 29 *Januari* 1937.)

S. 341.

25 *Januari* 1937. BESLUIT, houdende wijziging van het Rijkstelegraafreglement 1934 (Besluit van den 21sten December 1933, *Staatsblad* n°. 709) en van het Postbesluit 1925 (*Staatsblad* n°. 396).

Wij WILHELMINA, enz.;

Overwegende, dat het wenschelijk is om wijziging te brengen in het Rijkstelegraafreglement 1934, laatstelijk vastgesteld bij Ons Besluit van 21 December 1933 (*Staatsblad* n°. 709), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 26 October 1935 (*Staatsblad* n°. 627) en in het Postbesluit 1925 (*Staatsblad* n°. 396), laat-

stelijk gewijzigd bij Ons besluit van 10 November 1936 (*Staatsblad* n°. 350);

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 22 December 1936, n°. 7, Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;

Den Raad van State gehoord (advies van 12 Januari 1937, n°. 72);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 19 Januari 1937, n°. 11, Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

Art. I. In artikel 4 van het Rijkstelegraafreglement wordt opgenomen een nieuw lid 2:

2. Die uren kunnen op verzoek van belanghebbenden worden uitgebreid op de voorwaarden en tegen de vergoedingen, welke de Directeur-Generaal vaststelt.

De nummering der bestaande leden 2 en 3 wordt gewijzigd in resp. 3 en 4.

Art. II. In artikel 8 van het Rijkstelegraafreglement worden de punten 7 en 8 gewijzigd als volgt:

7. Voor het gebruik van een *huurlijn* is per jaar verschuldigd over afstanden van:

niet meer dan 35 km f 4000
35—60 km f 4500
meer dan 60 km f 5000.

8. Voor het gebruik van een *uurlijn* is per jaar verschuldigd:

	Over afstanden van:		
	niet meer dan 35 km	35—60 km	meer dan 60 km
	f	f	f
a. tijdens de uren 8—19 bij een gebruik van:			
1 uur per dag	2300	2700	3100
2 achtereenvolgende uren per dag	2500	2900	3300
3 achtereenvolgende uren per dag	2700	3100	3500
4 achtereenvolgende uren per dag	2900	3300	3700
5 achtereenvolgende uren per dag	3100	3500	3900
6 achtereenvolgende uren per dag	3300	3700	4100
7 achtereenvolgende uren per dag	3400	3900	4300
8 achtereenvolgende uren per dag	3500	4000	4500
9 achtereenvolgende uren per dag	3600	4100	4600
10 achtereenvolgende uren per dag	3700	4200	4700
11 achtereenvolgende uren per dag	3800	4300	4800
b. tijdens de uren 19—8 bij een gebruik van ten hoogste 3 achtereenvolgende uren per etmaal	2300	2700	3100
idem bij meer dan 3, doch ten hoogste 6 achtereenvolgende uren	2500	2900	3300
idem bij meer dan 6, doch ten hoogste 9 achtereenvolgende uren	2600	3100	3500
idem bij meer dan 9, doch ten hoogste 12 achtereenvolgende uren	2700	3300	3700
idem bij 13 achtereenvolgende uren	2800	3400	3900

Na lid 9 van artikel 8 van het Rijkstelegraafreglement wordt opgenomen een nieuw lid 10:

10. Bij wijze van uitzondering kan de Directeur-Generaal tegen een door hem vast te stellen vergoeding aan den gebruiker van een uurlijn deze lijn ook buiten het normale gebruikstijdvak ter beschikking stellen.

De nummering der bestaande leden 10 t/m 18 wordt gewijzigd in 11 t/m 19.

Lid 15 (nieuw) wordt vervangen door:

De ingevolge dit artikel verschuldigde bedragen, met uitzondering van die voor verbruiksmaterieel, bedoeld in het 12de lid van dit artikel, moeten bij vooruitbetaling per maand worden voldaan.

Art. III. In artikel 16 van het Rijkstelegraafreglement, 1e lid, wordt tusschen:

„Brieftelegram in het buiten-Europeesche verkeer = NLT = of = DLT = naar gelang van de bestemming"

en

„Geluktelegram = LX ..... ="

opgenomen:

„Nationaal telegram = NAT =
Radiobrieftelegram = SLT =".

Art. IV. Het eerste lid van artikel 26 van het Rijkstelegraafreglement wordt gewijzigd in:

1. De seinkosten voor telegrammen tusschen twee Nederlandsche kantoren in verschillende plaatsen bedragen:

25 cent voor 10 woorden of minder;

10 cent meer voor elke volgende 5 woorden of minder, van 11 tot en met 50 woorden;

10 cent meer voor elke volgende 10 woorden of minder, voor de woorden boven de 50.

Het 7e lid van artikel 26 van het Rijkstelegraafreglement wordt aangevuld als volgt:

Voor radiotelegrammen gewisseld met schepen, die van een Nederlandsche haven uit of naar een Nederlandsche haven toe geregeld reizen doen van niet meer dan 200 zeemijlen, bedraagt de landstationstaks van de Rijkslandstations 10 cent per woord, voor persradiotelegrammen en meteorologische radiotelegrammen 5 cent per woord, zonder heffing van een minimum. Deze lagere taksen worden echter slechts toegepast voor zoover de boordtaks der schepen 10, resp. 5 cent niet te boven gaat.

(Voor radiobrieftelegrammen zie art. 56*bis*).

Art. V. In artikel 52, lid 7 van het Rijkstelegraafreglement wordt „80" gewijzigd in „60".

Na lid 7 van artikel 52 wordt opgenomen een nieuw lid 8:

8. Binnenlandsche telegrammen, welke buiten den kosteloozen bestelkring van een kantoor moeten worden afgeleverd, worden, indien de geadresseerde weigert de aan de aflevering verbonden bodekosten te voldoen, aan dezen uitgereikt met de mededeeling, dat deze kosten van den afzender zullen worden ingevorderd.

De nummering van de bestaande leden 8 t/m 13 van artikel 52 wordt gewijzigd in 9 t/m 14.

Art. VI. Artikel 56 van het Rijkstelegraafreglement, lid 5, wordt vervangen door:

5. Het tarief van radiotelegrammen is ge-

regeld in de artikelen 12 en 26 van dit reglement.

Art. VII. Na artikel 56 van het Rijkstelegraafreglement wordt opgenomen een nieuw artikel, luidende:

Radiobrieftelegrammen.
(SLT-telegrammen).

Art. 56bis. 1. In het radiotelegrafisch verkeer met daarvoor in aanmerking komende schepen op zee zijn via het Rijkslandstation Scheveningen Radio radiobrieftelegrammen tegen verlaagd tarief toegelaten onder toepassing van de navolgende bepalingen.

2. De radiobrieftelegrammen worden aangeduid door de betaalde dienstaanwijzing = SLT =, te plaatsen voor het adres. Andere bijzondere dienstaanwijzingen zijn niet geoorloofd.

3. Voor den inhoud van radiobrieftelegrammen gelden de bepalingen van art. 59, 2e, 3e, 4e, 7e, 8e en 9e lid van dit reglement. Bij de toepassing van laatstgenoemd lid wordt een radiobrieftelegram altijd geacht ten minste 20 woorden te bevatten, zelfs al is het werkelijk aantal woorden minder dan 20.

4. Overneming van radiobrieftelegrammen door andere scheepsstations is niet toegelaten.

5. Wat de verzending naar schepen op zee betreft, zijn radiobrieftelegrammen uitsluitend toegelaten naar de leden van de bemanningen van Nederlandsche schepen op zee en naar die van Nederlandsche oorlogsschepen op zee, die zich in de werkingssfeer van het Rijkslandstation Scheveningen Radio bevinden. Het adres dezer radiobrieftelegrammen, die alleen betrekking mogen hebben op de persoonlijke aangelegenheden der geadresseerden, moet, behalve den naam van den geadresseerde, diens rang of functie vermelden. Voorts is op het adres het bepaalde in artikel 56, derde lid, sub *b* en *c*, van toepassing.

6. Radiobrieftelegrammen in de richting schip/wal kunnen worden verzonden door Nederlandsche schepen op zee en Nederlandsche oorlogsschepen op zee alsmede door buitenlandsche schepen op zee, voor zoover de betrokken Administraties de bedoelde verzending toelaten. Deze berichten, die afkomstig zijn van de passagiers en van de leden van de bemanningen der genoemde schepen, moeten voor geadresseerden in *Nederland* zijn bestemd en van een volledig adres zijn voorzien; het gebruik van een telegramadres is niet toegestaan.

7. De door de Rijkskantoren aangenomen radiobrieftelegrammen worden zoo spoedig mogelijk kosteloos per post naar het post- en telegraafkantoor *IJmuiden*, afdeeling Radiotelegrafie, gezonden ter radiotelegrafische overseining naar de schepen van bestemming. Het Rijkslandstation Scheveningen Radio zendt de aldaar radiotelegrafisch van schepen op zee ontvangen radiobrieftelegrammen op dezelfde wijze aan de geadresseerden.

8. Het tarief van een radiobrieftelegram omvat:

a. de boordtaks, toekomende aan het scheepsstation van afzending of van bestemming;

b. de landstationstaks, toekomende aan den Nederlandschen telegraafdienst.

9. De landstationstaks van het Rijkslandstation Scheveningen Radio bedraagt voor radiobrieftelegrammen van 20 woorden of minder 1.90 gulden en voor elk woord boven 20 woorden 10.5 cent.

10. Het tarief der radiobrieftelegrammen, gewisseld met Nederlandsche schepen op zee en Nederlandsche oorlogsschepen op zee, bedraagt resp. 3.15 gulden en 1.90 gulden voor 20 woorden of minder. Voor elk woord boven 20 woorden is resp. 16 cent en 10.5 cent verschuldigd.

Art. VIII. Artikel 60, eerste lid, van het Rijkstelegraafreglement wordt aangevuld met:

Bovendien is in het verkeer met *Nederlandsch-Indië* de bijzondere dienstaanwijzing = NAT = in gebruik.

Het derde lid van artikel 60 wordt gelezen als volgt:

3. Kustseintelegrammen en telegrafische postwissels zijn niet toegelaten als brieftelegram (voor radiobrieftelegrammen zie artikel 56*bis*).

Art. IX. Artikel 62 punt *m*, tweede lid, van het Rijkstelegraafreglement wordt vervangen door:

telegrammen betreffende den vredeskustwachtdienst, van de Directeuren en Commissarissen van het loodswezen en den Chef der Marinekustwacht (wat dezen laatsten betreft, na instelling van den verscherpten uitkijkdienst marine of de voorloopige Marinekustwacht);

in punt *o*. regels 1 en 2 wordt „Inspecteur-Generaal van spoor- en tramwegen" gewijzigd in „Inspecteur-Generaal van het verkeer".

en in punt *p*. regels 2 en 3 „Economische Zaken" in „Landbouw en Visscherij".

Art. X. In artikel 66 van het Rijkstelegraafreglement wordt de laatste zin vervangen door:

Voor radiotelegrammen en radiobrieftelegrammen wordt deze minimumtermijn op vijftien maanden gesteld.

Art. XI. In artikel 67, lid 4 van het Rijkstelegraafreglement wordt f 1.50 gewijzigd in f 1.

Art. XII. In artikel 8, § 2, eerste lid, punt *b* van het Postbesluit 1925 (*Staatsblad* n°. 396) wordt in plaats van „80" gelezen „60".

In § 3, tweede lid, van genoemd artikel worden de woorden „indien het stuk niet aan den geadresseerde kan worden uitgereikt" vervangen door: „indien het niet van den geadresseerde kan worden ingevorderd".

In § 5 van genoemd artikel wordt in plaats van: „slechts eenmaal beproefd" gelezen: „eenmaal beproefd, behoudens dat het kantoor van bestemming het recht heeft, de expresse-bestelling niet uit te voeren van stukken, bestemd voor een geadresseerde, die bij een vorige gelegenheid weigerachtig is gebleven, het in § 3, tweede lid van dit artikel bedoelde recht te voldoen".

Art. XIII. Dit besluit treedt in werking met ingang van: 1 Februari 1937.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Igls, den 25sten Januari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 29 *Januari* 1937.)

S. 342.

25 *Januari* 1937. BESLUIT tot wijziging en aanvulling van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934 (*Staatsblad* 1933, n°. 783), laatstelijk gewijzigd bij het Koninklijk besluit van 5 Juni 1936 (*Staatsblad* n°. 140).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën, Voorzitter van den Raad van Ministers, van 17 December 1936, n°. 509, Kabinet M.R.;

Gelet op artikel 63 der Grondwet, op artikel 125, eerste lid, der Ambtenarenwet 1929, zoomede op Ons besluit van 4 December 1935 (*Staatsblad* n°. 690);

Den Raad van State gehoord (advies van 12 Januari 1937, n°. 70);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister voornoemd van 18 Januari 1937, n°. 14, Kabinet M.R.;

Overwegende, dat het wenschelijk is, het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934 opnieuw te wijzigen en aan te vullen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. In vorengenoemd Bezoldigingsbesluit de navolgende wijzigingen en aanvullingen aan te brengen:

I. Gerekend van **1 Mei 1936:**

In bijlage A I:

In schaal 219, afdeeling **„Binnenlandsche Zaken"**, wordt na het onderdeel „*Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie*" en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Inspectie voor de bescherming van de bevolking tegen luchtaanvallen.
Adjunct-inspecteur.

In bijlage A II:

Onder het hoofd **„f 2700 vast"** wordt als eerste inschrijving opgenomen:

Binnenlandsche Zaken.

Inspectie voor de bescherming van de bevolking tegen luchtaanvallen.
Inspecteur.

In bijlage B I:

In groep 5*a*, afdeeling **„Waterstaat"**, wordt onder het onderdeel „*Rijkswaterstaat*" na „Kanaalwachter bij het Julianakanaal" opgenomen:
Kanaalwachter bij het Maas-Waalkanaal.

In bijlage E:

Onder het hoofd **„Derde klasse"** vervalt de inschrijving „Wijk aan Zee en Duin N.H."

II. Gerekend van **1 Juli 1936:**

In bijlage A I:

In schaal 137 wordt als laatste inschrijving opgenomen:

Sociale Zaken.

Rijksbureau voor drinkwatervoorziening.
Bureelchef.

In bijlage B I:

In groep 4*a*, afdeeling **„Waterstaat"**, wordt onder het onderdeel „*Rijkswaterstaat*" na „Brugwachter aan het Merwedekanaal (Utrecht)" opgenomen:
(Brugwachter) bij de basculebrug te Stolpen (gem. Zijpe).
(Brugwachter) bij de rolbasculebrug en de Willemsbrug te Den Helder.

III. Gerekend van **1 October 1936:**

In bijlage A I:

In schaal 244, afdeeling **„Binnenlandsche Zaken"**, onderdeel „*Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie*", komt de noot, behoorende bij „Inspecteur", te luiden als volgt:

Indien belast met de functie van directeur van het post- en telegraafkantoor te Utrecht of van het telegraafkantoor te Rotterdam, wordt toegekend het rangsalaris.

In schaal 250, afdeeling **„Binnenlandsche Zaken"**, onderdeel „*Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie*", komt de eerste zin van de noot, behoorende bij „Inspecteur in algemeenen dienst", te luiden als volgt:

Indien belast met de functie van directeur van het postkantoor te 's-Gravenhage of Rotterdam, wordt toegekend het maximum rangsalaris.

IV. Gerekend van **1 December 1936:**

In bijlage B I:

In groep 5*a*, afdeeling **„Waterstaat"**, wordt onder het onderdeel „*Rijkswaterstaat*" onmiddellijk vóór „Sluiswachter-telegrafist bij sluizen 4, 7 en 11 der Zuid-Willemsvaart" opgenomen:
Sluiswachter-electricien bij de Drentsche Hoofdvaart.

V. Gerekend van **1 Januari 1937:**

In het Besluit:

Artikel 26, tweede lid, sub *a*, komt te luiden als volgt:

a. wanneer in de richting van verlaging der bezoldiging na 1 Januari 1934 verandering intreedt in den aard of den omvang van zijne betrekking rakende factoren, die het bedrag van de bezoldiging beïnvloeden, dan wel wanneer na genoemden datum verandering intreedt met betrekking tot zijne standplaats, voor hem het gegarandeerde bedrag met ingang van het volgend jaar opnieuw bepaald wordt naar de bezoldiging, welke hij op 1 Januari van dat jaar met inachtneming van de ingetreden verandering(en) en onder overigens niet gewijzigde omstandigheden volgens het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1928 zou hebben genoten;

In bijlage A I:

In de schalen 1, 10, 22, 51 en 93, afdeeling **„Justitie"**, wordt in het onderdeel „*Burgerlijke en Militaire Gerechten .....*" enz. de toevoeging „(O.)" achter „*Raden van Beroep*" vervangen door: (S.V.).

In schaal 33, afdeeling **„Justitie"**, vervalt het onderdeel „*Burgerlijke en Militaire Gerechten, alsmede Centrale Raad van Beroep en Raden van Beroep (O.)*" met het ambt van Rijksklerk 2e klasse.

In schaal 47 wordt onmiddellijk na de vermelding der schaal opgenomen:

Justitie.

Burgerlijke en Militaire Gerechten, alsmede Centrale Raad van Beroep en Raden van Beroep (S.V.).
Rijksklerk 2e klasse.

In schaal 90, afdeeling **„Waterstaat"**, wordt na het onderdeel *„Toezicht op de Spoorwegen"* en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Staatstoezicht op de mijnen.
Administratief ambtenaar.

terwijl na het onderdeel *„Luchtvaartdienst"* en hetgeen daaronder is vermeld, wordt opgenomen:

Generale Commissie, bedoeld in artikel 3 der Zuiderzeesteunwet.
Administratief ambtenaar.

In schaal 91, afdeeling **„Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen"**, vervalt onder het onderdeel *„Nederlandsch Centraal Instituut voor hersenonderzoek"* het ambt van „Conservator".

In schaal 107, afdeeling **„Waterstaat"**, vervalt het onderdeel *„Staatstoezicht op de mijnen"* met het ambt van „Bureauambtenaar".

In schaal 137 vervalt de afdeeling **„Waterstaat"** met het ambt van „Secretaris der Directie" bij den *„Rijksdienst ter uitvoering van de Zuiderzeesteunwet"*.

In schaal 142, afdeeling **„Waterstaat"**, wordt na het onderdeel *„Toezicht op de Spoorwegen"* en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Staatstoezicht op de mijnen.
Administratief ambtenaar 1e klasse.

In schaal 162 vervalt de afdeeling **„Waterstaat"** met het ambt van „Chef de bureau" bij het *„Staatstoezicht op de mijnen"*.

In schaal 184, afdeeling **„Waterstaat"**, wordt na het onderdeel *„Toezicht op de Spoorwegen"* en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Staatstoezicht op de mijnen.
Hoofd van administratie.

terwijl na het onderdeel *„Luchtvaartdienst"* en hetgeen daaronder is vermeld, wordt opgenomen:

Generale Commissie, bedoeld in artikel 3 der Zuiderzeesteunwet.
Secretaris.

Schaal 193 komt met hetgeen daaronder is vermeld te vervallen.

In schaal 205, afdeeling **„Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen"**, wordt na het onderdeel *„Rijksmuseum"* en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Nederlandsch Centraal Instituut voor hersenonderzoek.
Conservator.

In bijlage A II:

Onder het hoofd **„f 1080 ten hoogste"** vervalt de afdeeling **„Waterstaat"** met het ambt van „Secretaris van de Generale Commissie inzake de Zuiderzeesteunwet".

Onder het hoofd **„f 7200 vast"** wordt na de afdeeling **„Hooge Colleges van Staat"** en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Departementen van Algemeen Bestuur.
Adjunct-directeur van de Handelsaccoorden bij het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

In bijlage B I:

In de groepen 1, 2 en 2*a*, afdeeling **„Justitie"**, wordt in het onderdeel *„Burgerlijke en Militaire Gerechten ....."* enz. de toevoeging „(O.)" achter *„Raden van Beroep"* vervangen door: (S.V.).

In Bijlage B III:

In groep 3, afdeeling **„Binnenlandsche Zaken"**, wordt onder het onderdeel *„Algemeene Landsdrukkerij"* als tweede ambt opgenomen:
Hulpstereotypeur.

VI.

In bijlage A I:

In de schalen 1, 10 en 45, afdeeling **„Defensie"**, wordt in plaats van het onderdeel *„Magazijnen der Artillerie te Delft"* gelezen:

Magazijnen der Artillerie.

In schaal 10, afdeeling **„Justitie"**, wordt na het onderdeel *„Burgerlijke en Militaire Gerechten ....."* enz. en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Rijkspolitie.
Schrijver bij de Rijksveldwacht.

In schaal 24, afdeeling **„Waterstaat"**, vervalt onder het onderdeel *„Rijkswaterstaat"* het ambt van „Bakenmeester op de Maas boven Kilometerraai 12 (bij St. Andries)".

In schaal 61, afdeeling **„Financiën"**, wordt als eerste inschrijving opgenomen:

Rijksmunt.
Analist.

In schaal 62, afdeeling **„Defensie"**, wordt na het onderdeel *„Hydrografie"* en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Marine-cantine te Vlissingen.
Beheerder.

In schaal 124, afdeeling **„Financiën"**, wordt als eerste inschrijving opgenomen:

Rijksmunt.
Chef-graveur.

In schaal 132, afdeeling **„Financiën"**, vervalt onder het onderdeel *„Rijksmunt"* het ambt van „Assistent-stempelsnijder".

In schaal 163 wordt na de afdeeling **„Waterstaat"** en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Landbouw en Visscherij.

Cultuurtechnische dienst.
Technisch ambtenaar.

In schaal 183, afdeeling **„Financiën"**, vervalt onder het onderdeel *„Rijksmunt"* het ambt van „Scheikundige bij de Muntfabricage".

In schaal 224, afdeeling **„Financiën"**, wordt onder het onderdeel *„Rijksmunt"* in plaats van „1e Scheikundige, chef van de afdeeling contrôle" gelezen: Scheikundige, chef van de afdeeling contrôle.

Na schaal 245 en hetgeen daaronder is vermeld, wordt opgenomen:

Schaal 245a.

f 5580—f 6480, 10 jaar.
5 tweejaarlijksche verhoogingen van f 180.

Justitie.

Rijkspolitie.
Inspecteur der Rijksveldwacht.

In bijlage B I:

In groep 5*a*, afdeeling **„Waterstaat"**, vervallen onder het onderdeel *„Rijkswaterstaat"* de ambten van „Gezagvoerder van de „Inspecteur Rose" " en „2e Machinist, machinist-stoker of hulpmachinist van „Inspecteur Rose" ".

In groep 6, afdeeling **„Waterstaat"**, onderdeel *„Rijkswaterstaat"*, wordt na „Gezagvoerder van de „Christiaan Brunings" " opgenomen:
Gezagvoerder van de „Inspecteur Rose",

en wordt na „2e Machinist, machinist-stoker of hulpmachinist van „Hoofdingenieur Dirks"" opgenomen:
2e Machinist, machinist-stoker of hulpmachinist van „Inspecteur Rose".

In bijlage B III:

In de groepen 1, 2 en 4, afdeeling **„Defensie"**, wordt in plaats van het onderdeel *„Magazijnen der Artillerie te Delft en Commissie van proefneming"* gelezen:

Magazijnen der Artillerie en Commissie van proefneming.

In groep 5, afdeeling **„Defensie"**, wordt na net onderdeel *„Rijkswerven en Marine-Etablissement"* en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Magazijnen der Artillerie.
Smid-bankwerker.

In bijlage E:
Onder het hoofd **„Derde klasse"** wordt in plaats van „Berkel Z.H." gelezen:
Berkel en Rodenrijs Z.H.

2. Te bepalen, dat aan de in het tijdvak van 1 Januari 1935—1 Januari 1937 in den rang van Rijksklerk 1e klasse bij de burgerlijke en militaire gerechten, alsmede den Centralen Raad van Beroep en de Raden van Beroep (S.V.) benoemde Rijksklerken 2e klasse, die op het tijdstip van benoeming in dien rang de maximum-wedde hadden bereikt, welke op dat tijdstip aan den rang van Rijksklerk 2e klasse was verbonden, gerekend van 1 Januari 1937 de wedde of een voor het toekennen van verdere periodieke verhoogingen geldende diensttijd wordt toegekend, welke hun zou zijn toegekomen, indien hunne benoeming in den rang van Rijksklerk 1e klasse op laatstgenoemden datum zou hebben plaats gevonden.

Onze Ministers, hoofden der Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Igls, den 25sten Januari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Koloniën,
Voorzitter van den Raad van Ministers,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 9 *Februari* 1937.)

S. 343.

24 *Februari* 1937. BESLUIT, houdende wijziging van het Internationaal Postbesluit 1934 (*Staatsblad* n°. 570).

Wij WILHELMINA, enz.;

O. dat het wenschelijk is wijziging te brengen in het Internationaal Postbesluit 1934 (*Staatsblad* n°. 570), zooals dit laatstelijk is gewijzigd bij Ons besluit van 10 November 1936 (*Staatsblad* n°. 350);

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 3 Februari 1937, n°. 10, Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;

Den Raad van State gehoord (advies van 16 Februari 1937, n°. 25);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 22 Februari 1937, n°. 9, Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen als volgt:

Art. I. Artikel 3 van het Internationaal Postbesluit 1934 (*Staatsblad* n°. 570) vervalt.

Art. II. Artikel 2 van het Internationaal Postbesluit 1934 (*Staatsblad* n°. 570) wordt artikel 3.

In de eerste zinsnede van het eerste lid van dit artikel wordt tusschen de woorden „stukken" en „bedraagt" opgenomen:

„ , anders dan bij verzending door middel van vliegtuigen of met andere buitengewone diensten, waarvoor bijzondere kosten verschuldigd zijn,".

Voorts wordt het bepaalde in het eerste lid, sub 1° en 2° van dit artikel vervangen door:

„1°. voor *brieven*:

a. in het verkeer met *Curaçao* en *Suriname*, alsmede in het verkeer met *België* en *Duitschland*, tusschen kantoren, welke in een rechte lijn gemeten niet meer dan 30 kilometer van elkander zijn verwijderd:

voor een gewicht tot en met 20 gram 6 cent en voorts voor elk volgend gewicht van 20 gram of restend gedeelte van 20 gram 5 cent daarboven;

b. in het overige verkeer met *België*: voor een gewicht tot en met 20 gram 10 cent en voorts voor elk volgend gewicht van 20 gram of restend gedeelte van 20 gram 7½ cent daarboven;

c. in alle andere gevallen:

voor een gewicht tot en met 20 gram 12½ cent en voorts voor elk volgend gewicht van 20 gram of restend gedeelte van 20 gram 7½ cent daarboven, behoudens dat het in het verkeer met *Nederlandsch-Indië* voor van Rijkswege uitgegeven *postbladen* 6 cent per exemplaar bedraagt;

2°. voor *briefkaarten*:

a. in het verkeer met *Nederlandsch-Indië*, alsmede in het verkeer, bedoeld sub 1°, letter *a* van deze paragraaf:

5 cent voor elke kaart;

b. in alle andere gevallen:

7½ cent voor elke kaart;".

Art. III. Als eerste artikel van Hoofdstuk II van het Internationaal Postbesluit 1934 (*Staatsblad* n°. 570) wordt een nieuw artikel opgenomen, te weten:

„*Art.* 2. 1. In het verkeer met *Neder-*

landsch-Indië worden brieven en briefkaarten, met uitzondering van de in artikel 3, eerste lid, sub 1°, letter *c* genoemde met 6 cent gefrankeerde postbladen, met den *Nederlandschen luchtdienst Amsterdam—Bandoeng* verzonden, tenzij een andere wijze van verzending of een andere verzendingsweg op de stukken is aangegeven.

2. In bovengenoemd verkeer bedraagt het tarief voor verzending der brieven en briefkaarten met genoemden luchtdienst bij vooruitbetaling:

1°. voor *brieven*:

12½ cent per 10 gram of restend gedeelte van 10 gram;

2°. voor *briefkaarten*:

10 cent voor elke kaart.

3. Overigens worden de tarieven en voorwaarden voor de verzending van stukken door middel van vliegtuigen of met andere buitengewone diensten, waarvoor bijzondere kosten verschuldigd zijn, bepaald door den Minister op den grondslag van en in overeenstemming met de desbetreffende bepalingen van het Algemeen Postverdrag en de overeenkomsten of schikkingen, welke met andere Administratiën en met de betrokken ondernemers zijn getroffen.".

Art. IV. In artikel 16 van het Internationaal Postbesluit 1934 (*Staatsblad* n°. 570) wordt in plaats van „3" gelezen „2".

Art. V. In artikel 25 van het Internationaal Postbesluit 1934 (*Staatsblad* n°. 570) wordt in plaats van „3" gelezen „2, derde lid".

Art. VI. De bepalingen van dit besluit treden in werking met ingang van een nader door Ons te bepalen datum.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 24sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 9 *Maart* 1937.)

S. 344.

25 *Februari* 1937. BESLUIT tot uitvoering van artikel 56*a* der kieswet, zooals dit artikel is gewijzigd bij de wet van 23 Mei 1935, *Staatsblad* n°. 306.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 6 Januari 1937, n°. 36046, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Den Raad van State gehoord (advies van 9 Februari 1937, n°. 21);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 18 Februari 1937, n°. 4959, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Gelet op artikel 56*a* der kieswet, zooals dit artikel is gewijzigd bij de wet van 23 Mei 1935, *Staatsblad* n°. 306, en op Ons besluit van 27 Augustus 1928, *Staatsblad* n°. 351, tot uitvoering van de artikelen 7, 56*a*, 56*c* en 56*e* der kieswet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

a. In Ons besluit van 27 Augustus 1928, *Staatsblad* n°. 351, tot uitvoering van de artikelen 7, 56*a*, 56*c* en 56*e* der kieswet worden de volgende aanvulling en wijziging aangebracht.

Tusschen artikel I en artikel II wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Art. II. Bij het doen van de opgave door den belanghebbende overeenkomstig artikel 56*a*, lid 2, der kieswet van naam en voornamen, dagteekening en plaats van geboorte van hemzelf, is hij desverlangd verplicht bescheiden over te leggen, welke summierlijk de juistheid van zijn opgave kunnen staven.

Artikel II wordt artikel III.

b. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 25sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 5 *Maart* 1937.)

S. 360.

2 *Maart* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van 4 September 1923 (*Staatsblad* n°. 431) ter uitvoering van de artikelen 56, 57 en 59 der Lageronderwijswet 1920, alsmede van het Koninklijk besluit van 4 September 1923 (*Staatsblad* n°. 432) ter uitvoering van de artikelen 88 tot en met 97 en 99 tot en met 104 der Lager-onderwijswet 1920, zooals deze besluiten laatstelijk zijn gewijzigd bij Koninklijk besluit van 1 Juni 1935 (*Staatsblad* n°. 324).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 9 Februari 1937, n°. 992 IV, afdeeling Lager Onderwijs;

Overwegende, dat het wenschelijk is het formulier, model C, bedoeld in artikel 2, derde lid, van Ons besluit van 4 September 1923 (*Staatsblad* n°. 431) en het formulier, model E, bedoeld in artikel 5, derde lid, van Ons besluit van 4 September 1923 (*Staatsblad* n°. 432), zooals deze besluiten laatstelijk zijn gewijzigd bij Ons besluit van 1 Juni 1935 (*Staatsblad* n°. 324), te wijzigen en aan te vullen;

Den Raad van State gehoord, advies van 23 Februari 1937, n°. 23;

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 26 Februari 1937, n°. 1754, afdeeling Lager Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Het bij Ons besluit van 4 September 1923 (*Staatsblad* n°. 431), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 1 Juni 1935 (*Staatsblad* n°. 324), vastgestelde formulier, model C, wordt nader vastgesteld, zooals het bij dit besluit is gevoegd.

2. Het bij Ons besluit van 4 September

1923 (*Staatsblad* n°. 432), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 1 Juni 1935 (*Staatsblad* n°. 324), vastgestelde formulier, model E, wordt nader vastgesteld, zooals het bij dit besluit is gevoegd.

3. De opgaven volgens de bij dit besluit vastgestelde formulieren, modellen C en E, worden voor de eerste maal ingezonden gedurende het tijdvak van 1 tot en met 10 April 1937, betreffende de veranderingen in het onderwijzend personeel en het leerlingental over het eerste kwartaal van 1937.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage den 2den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.
(*Uitgeg.* 12 *Maart* 1937.)

MODEL C. PROVINCIE .....

GEMEENTE .....

OPGAVE BETREFFENDE:

1°. de veranderingen in het onderwijzend personeel aan de openbare lagere school (scholen),

2°. het aantal leerlingen, dat als werkelijk schoolgaande bekend stond,
over het .....kwartaal 193...

Aantal leerlingen op 16 ..... [1] 193...

Gewoon lager onderwijs.		Uitgebreid lager onderwijs.					
School	Leerlingenaantal	School	1e leerjaar	2e leerjaar	3e leerjaar	Hoogere leerjaar (leerjaren)	Totaal

[1] Te vermelden de laatste maand van het kwartaal.

Zie verder voor Model C blz. 18.

MODEL E. INSPECTIE

OPGAVE BETREFFENDE:

1°. de veranderingen in het onderwijzend personeel,

2°. het aantal leerlingen, dat als werkelijk schoolgaande bekend stond,
van de bijzondere school voor ~~gewoon[1]~~ / ~~uitgebreid[1]~~
lager onderwijs te .....
..... (gemeente)
..... (wijk of buurtschap)
..... (straat en nummer)
over het .....kwartaal 193...

RICHTING:

Prot. Christelijk [1]
Roomsch-Katholiek [1]
Overige richtingen [1]

Aantal leerlingen op 16 ..... [2] 193...

Alleen voor g. l. o. scholen	Alleen voor ulo-scholen				
	1e leerjaar	2e leerjaar	3e leerjaar	Hoogere leerjaar (jaren)	Totaal.

[1] Doorhalen wat niet het geval is.
[2] In te vullen de laatste maand van het kwartaal.

Zie verder voor Model E blz. 19.

Voor alle onderwijzers, omtrent wie in de kolommen 7—27 gegevens worden verstrekt, moeten de kol. 1—6 volledig worden ingevuld.

		School.
1	Adres van de school, waaraan het hoofd of de onderwijzer verbonden is.	
2	NAAM EN VOORLETTERS met aanduiding *m* (mannelijk)of *v* (vrouwelijk).	
3	Geboortedatum.	
4	Rang (hoofd of onderwijzer van bijstand).	
5	Burgerlijke staat (ongehuwd, gehuwd of gehuwd geweest).	
6	Akten van bekwaamheid.	
7	Datum van het overlijden of van ingang van het ontslag.	Overlijden of ontslag.
8	Reden van de mutatie. Te vermelden : A (= overlijden), B (= pensionneering), C (= opwachtgeldstelling), D (= huwelijk van de onderwijzeres), E (= aanvaarding van een betrekking buiten het gewoon, uitgebreid of buitengewoon lager onderwijs), F (= andere redenen).	
9	Was de ontslagene in *vasten* of in *tijdelijken* dienst.	
10	Is het ontslag op eigen verzoek verleend ?	
11	Datum van indiensttreding.	Benoeming.
12	Is het hoofd of de onderwijzer voor *vast* of voor *tijdelijk* benoemd ? In het laatste geval voor welk tijdvak ? Is hij aangesteld ter vervanging van een met verlof afwezige leerkracht ? Zoo ja, van wien ?	
13	Adres van de school, waaraan de benoemde, hetzij in vasten, hetzij in tijdelijken dienst, laatstelijk was verbonden ; met toevoeging van : *o.* (openbaar) of *b.* (bijzonder).	
14	Is dit zijn *eerste* vaste aanstelling bij het lager onderwijs ?	
15	Bij ontkennende beantwoording van de vorige vraag te vermelden de *richting* [1] en de *soort* (g. l. o. of u. l. o.) der school, waaraan de benoemde laatstelijk vast was verbonden.	
16	Datum van ingang van het ontslag aan de in kolom 15 bedoelde school.	
17	Heeft hij de in kolom 15 bedoelde school verlaten wegens : *a.* de benoeming aan de tegenwoordige school ; *b.* pensionneering ; *c.* opwachtgeldstelling ; *d.* huwelijk ; *e.* aanvaarding van een andere betrekking ?	
18	Aantal dienstjaren, hetwelk voor periodieke verhooging van jaarwedde in aanmerking komt.	
19	Aantal wettige of gewettigde kinderen (eventueel pleegkinderen) op 1 Januari j.l. beneden den leeftijd van 18 jaar.	
20	Bedrag der jaarwedde (of wedde).	
21	Bedrag der kindertoelage.	
22	Nieuw behaalde akte van bekwaamheid met vermelding van den datum, waarop die is verkregen.	Overige veranderingen.
23	Nieuw bereikt aantal dienstjaren, met vermelding van den datum van ingang.	
24	Verandering in den burgerlijken staat met vermelding van den datum, waarop die verandering is ingetreden.	
25	Tijdvak, gedurende hetwelk aan het hoofd of den onderwijzer verlof is verleend. Heeft dit met geheele of gedeeltelijke inhouding van de jaarwedde (of wedde) plaats gehad en om welke reden is het verlof verleend ?	
26	Bedrag der jaarwedde (of wedde) tengevolge van de in kolommen 22 t/m 25 vermelde veranderingen.	
27	Opmerkingen.	

[1] Te vermelden :
Op. (= openbaar).
P.C. (= Protestantsch-Christelijk).
R.K. (= Roomsch-Katholiek).
Ov. (= Overige richtingen).

N.B. Waar in deze opgave wordt gesproken van onderwijzers worden evenzeer onderwijzeressen bedoeld.

Behoort bij Koninklijk besluit van 2 Maart 1937, *Staatsblad* n°. 360.

Aldus naar waarheid opgemaakt.

....., den ..... 19.....

Het Gemeentebestuur van

.....

De Burgemeester,

.....

Mij bekend,

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,

J. R. Slotemaker de Bruine.

De .....

Voor alle onderwijzers, ongeacht wie in de kolommen 6—27 gegevens worden verstrekt, moeten de kol. 1—5 volledig worden ingevuld.

	NAAM EN VOORLETTERS met aanduiding *m* (mannelijk) of *v* (vrouwelijk).	
1		
2	Geboortedatum.	
3	Rang (hoofd of onderwijzer van bijstand).	
4	Burgerlijke staat (ongehuwd, gehuwd of gehuwd geweest).	
5	Akten van bekwaamheid.	
6	Datum van het overlijden of van ingang van het ontslag.	Overlijden of ontslag.
7	Reden van de mutatie. Te vermelden: A (= overlijden), B (= pensionneering), C (= opwachtgeldstelling), D (= huwelijk van de onderwijzeres), E (= aanvaarding van een betrekking buiten het gewoon, uitgebreid of buitengewoon lager onderwijs), F (= andere redenen).	
8	Was de ontslagene in *vasten* of in *tijdelijken* dienst.	
9	Is het ontslag op eigen verzoek verleend?	
10	Datum van indiensttreding.	Benoeming.
11	Is het hoofd of de onderwijzer voor *vast* of voor *tijdelijk* benoemd? In het laatste geval voor welk tijdvak? Is hij aangesteld ter vervanging van een met verlof afwezige leerkracht? Zoo ja, van wien?	
12	Datum, waarop aan den benoemde is uitgereikt het bewijs, bedoeld in art. 107*c* der L.o.-wet.	
13	Adres van de school, waaraan de benoemde, hetzij in vasten, hetzij in tijdelijken dienst, laatstelijk was verbonden; met toevoeging van: *o.* (openbaar) of *b.* (bijzonder).	
14	Is dit zijn *eerste* vaste aanstelling bij het lager onderwijs?	
15	Bij ontkennende beantwoording van de vorige vraag te vermelden de *richting*[1] en de *soort* (g. l. o. of u. l. o.) der school, waaraan de benoemde laatstelijk vast was verbonden.	
16	Datum van ingang van het ontslag aan de in kolom 15 bedoelde school.	
17	Heeft hij de in kolom 15 bedoelde school verlaten wegens: *a.* de benoeming aan de tegenwoordige school; *b.* pensionneering; *c.* opwachtgeldstelling; *d.* huwelijk; *e.* aanvaarding van een andere betrekking?	
18	Aantal dienstjaren, hetwelk voor periodieke verhooging van jaarwedde in aanmerking komt.	
19	Aantal wettige of gewettigde kinderen (eventueel pleegkinderen) op 1 Januari j.l. beneden den leeftijd van 18 jaar.	
20 21	Bedrag der jaarwedde (of wedde).	
21	Bedrag der kindertoelage.	
22	Nieuw behaalde akte van bekwaamheid met vermelding van den datum, waarop die is verkregen.	Overige veranderingen.
23	Nieuw bereikt aantal dienstjaren, met vermelding van den datum van ingang.	
24	Verandering in den burgerlijken staat met vermelding van den datum, waarop die verandering is ingetreden.	
25	Tijdvak, gedurende hetwelk aan het hoofd of den onderwijzer verlof is verleend. Heeft dit met geheele of gedeeltelijke inhouding van de jaarwedde (of wedde) plaats gehad en om welke reden is het verlof verleend?	
26 27	Bedrag der jaarwedde (of wedde) tengevolge van de in kolommen 22 t/m 25 vermelde veranderingen.	
	Opmerkingen.	

[1] Te vermelden: *Op.* (= openbaar), *P.C.* (= Protestantsch Christelijk), *R.K.* (= Roomsch Katholiek), *Ov.* (= Overige richtingen).

N.B. Waar in deze opgave wordt gesproken van onderwijzers worden evenzeer onderwijzeressen bedoeld.

Aldus naar waarheid opgemaakt.

....., den ..... 19.....

Het Bestuur der bijzondere lagere school,

Voorzitter, *Secretaris,*

Behoort bij Koninklijk besluit van 2 Maart 1937, *Staatsblad* n°. 360.

Mij bekend,

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,

S. 380.

15 *Januari* 1937. BESLUIT, houdende wijziging van het Organiek Besluit P.T.T. 1928.

Wij WILHELMINA, enz.;

In aanmerking nemende, dat het in verband met de automatiseering van den telefoondienst noodig is wijziging te brengen in de bepalingen van het Organiek Besluit P.T.T. 1928;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken dd. 14 Januari 1937, n°. 4 Kabinet, Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

dat in het besluit van 11 Maart 1929, *Staatsblad* n°. 74, zooals dit laatstelijk is gewijzigd bij besluit van 12 Mei 1936, *Staatsblad* n°. 384 („Organiek Besluit P.T.T. 1928") punt 4 van artikel 6 na de woorden „plaats hebben" wordt gelezen als volgt: „voor zoover zij betrekking hebben op den dienst der draadtelefonie, op het technische deel der draadtelegrafie en op het technische deel der radiodiensten".

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 15den Januari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 26 *Januari* 1937.)

S. 382.

24 *Februari* 1937. BESLUIT, houdende buiten-gebruikstelling van de herdenkingspostzegels 1913 en 1923.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 13 Februari 1937, n°. 1, Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;

Gelet op het bepaalde bij artikel 24, 2e lid der Postwet, (*Staatsblad* 1919, n°. 543);

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen als volgt:

Eenig artikel.

1. De herdenkingspostzegels, uitgegeven in de jaren 1913 en 1923, onderscheidenlijk ter herdenking van Nederlands herstelde onafhankelijkheid en van Ons Regeeringsjubileum, worden met ingang van 1 Januari 1938 buiten gebruik gesteld en voor de frankeering waardeloos.

2. Tot dien datum kunnen de genoemde nog voorhanden gave en ongeschonden postzegels op de postinrichtingen tot een gelijk geldswaardig bedrag worden ingeruild tegen postzegels, voor zooveel mogelijk van dezelfde waarde, van de tegenwoordige uitgifte.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit Besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 24sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 9 *Maart* 1937.)

S. 390.

26 *Februari* 1937. BESLUIT tot wijziging en aanvulling van het Koninklijk besluit van den 19den Augustus 1926 (*Staatsblad* n°. 309), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 25sten October 1933 (*Staatsblad* n°. 548), ter vaststelling van de examengelden, bedoeld in artikel 81 der middelbaar-onderwijswet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 20 Februari 1937, n°. 2204, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Overwegende, dat het wenschelijk is Ons besluit van den 19den Augustus 1926 (*Staatsblad* n°. 309), laatstelijk gewijzigd bij, Ons besluit van den 25sten October 1933 (*Staatsblad* n°. 548) te wijzigen en aan te vullen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat in artikel I van Ons eerstgenoemd besluit de navolgende wijzigingen en aanvulling worden aangebracht:

In plaats van: „(met uitzondering van de akte voor het schoonschrijven)" wordt gelezen: (met uitzondering van de akten voor het teekenen en het schoonschrijven).

In plaats van het laatste woord „of" en wat verder volgt tot en met „bedraagt" wordt gelezen: de te storten som tachtig gulden bedraagt; veertig gulden voor elk der akten M A, M B en M C, bedoeld in het Koninklijk besluit van den 28sten Mei 1936 (*Staatsblad* n°. 366);

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 26sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 12 *Maart* 1937.)

S. 400.

2 *Februari* 1937. WET tot verlenging en wijziging van het aan de Nederlandsche Bank verleende octrooi.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, het tijdperk, waarvoor de Nederlandsche Bank, krachtens de wetten van 22 December 1863 (*Staatsblad* n°. 148), van 7 Augustus 1888 (*Staatsblad* n°. 122), van 31 December 1903 (*Staatsblad* n°. 335) en van 25 Juli 1918 (*Staatsblad* n°. 475), in verband met Ons besluit van 31 Maart 1932, n°. 6, gerechtigd is als circulatiebank werkzaam te zijn, te verlengen en tevens de bepalingen, waaronder haar het recht daartoe werd verleend, in eenige opzichten te wijzigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Het eerste lid van artikel 2 der Bankwet 1919 (*Staatsblad* n°. 553 van 1918) wordt gelezen:

Het tijdperk, waarvoor de Nederlandsche

Bank, krachtens artikel 2 der wet van 22 December 1863 (*Staatsblad* n°. 148), artikel 1 der wet van 7 Augustus 1888 (*Staatsblad* n°. 122), artikel 1 der wet van 31 December 1903 (*Staatsblad* n°. 335) en artikel 1 der wet van 25 Juli 1918 (*Staatsblad* n°. 475), in verband met Ons besluit van 31 Maart 1932, n°. 6, gerechtigd is om als circulatiebank werkzaam te zijn, wordt, te rekenen van den 31sten Maart 1937, verlengd met vijf jaren, dus tot en met den 31sten Maart 1942 en wel onder de bij die wetten en bij de wetten van 3 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 345), van 25 Juni 1929 (*Staatsblad* n°. 364), van 27 Mei 1932 (*Staatsblad* n°. 221), van 25 Juli 1932 (*Staatsblad* n°. 405), van 17 November 1933 (*Staatsblad* n°. 613), van 28 December 1933 (*Staatsblad* n°. 731) en van 2 Juli 1934 (*Staatsblad* n°. 339) gemaakte bepalingen, voor zoover daarvan bij deze wet niet wordt afgeweken.

In het tweede lid van genoemd artikel wordt in plaats van „na verloop van vijf jaren" gelezen „na verloop van drie jaren".

2. Artikel 8 der genoemde wet wordt gelezen:

1. De Bank vormt een reservefonds, overeenkomstig het daaromtrent in de artikelen 31 en 31*bis* bepaalde.

2. Het reservefonds is, behoudens het bepaalde bij het derde lid van artikel 31, bestemd tot aanvulling van mogelijke verliezen op het maatschappelijk kapitaal.

3. Artikel 9 der genoemde wet wordt gelezen:

Onverminderd de verplichting, bedoeld in het eerste lid van artikel 31, is de Bank bevoegd, met goedkeuring van Onzen Minister van Financiën, bijzondere reserves te vormen. Stortingen in en onttrekkingen aan deze bijzondere reserves behoeven eveneens de goedkeuring van Onzen Minister van Financiën.

4. In artikel 10 der genoemde wet wordt in plaats van: „is bevoegd een pensioenfonds voor haar personeel te vormen" gelezen: „vormt een pensioenfonds voor haar personeel".

5. Het eerste lid van artikel 11 der genoemde wet wordt gelezen:

De werkkring der Bank omvat:

1°. het uitgeven van bankbiljetten en het afgeven van bankassignatiën op hare kantoren en van bankassignatiën en chèques op hare correspondenten;

2°. het disconteeren van: *a.* wisselbrieven en promessen met twee of meer solidair verbondenen en geen langeren looptijd dan de gebruiken des handels medebrengen; *b.* binnen zes maanden aflosbare schuldbrieven onder solidaire mede verbintenis van den discontant;

3°. het koopen en verkoopen van: *a.* wisselbrieven geaccepteerd door in Nederland gevestigde banken of bankiers, met geen langeren looptijd dan de gebruiken des handels medebrengen; *b.* schatkistpapier ten laste van het Rijk, voor zoover dat papier zich vóór den aankoop in handen van derden bevindt;

4°. het koopen en verkoopen van schriftelijke en telegrafische uitbetalingen, chèques, wisselbrieven, ander handelspapier en schatkistpapier, een en ander buitenslands betaalbaar;

5°. het beleenen van effecten, goederen, ceelen, munt, muntmateriaal en waarden als bedoeld onder 2°., 3°. en 4°.; onder beleenen is mede begrepen het geven van voorschot in rekening-courant op onderpand van waarden, welke in beleening mogen genomen worden;

6°. den handel in edele metalen, het doen vermunten daarvan en het essayeeren en affineeren van ertsen en metalen;

7°. het houden van rekening-courant voor hare rekening-houders, waaronder begrepen het uitvoeren van opdrachten tot overschrijving (giro), het houden van verrekeningen met of tusschen anderen (clearing) en het incasseeren ten behoeve van hare rekening houders;

8°. het in bewaring nemen van effecten, goederen, ceelen, akten, kostbaarheden en andere voorwerpen van waarde, op de voorwaarden door de Bank in het openbaar aan te kondigen.

In het tweede lid van genoemd artikel 11 wordt in plaats van: „dan de hierboven onder 1°. tot en met 7°. genoemde", gelezen: „dan de hierboven onder 1°. tot en met 8°. genoemde".

6. Het eerste lid van artikel 13 der genoemde wet wordt gelezen:

De Bank is bevoegd haar maatschappelijk kapitaal en hare reserves te beleggen.

7. Het eerste tot en met het derde lid van artikel 31 der genoemde wet wordt gelezen:

1. Van de winsten der Bank wordt een deel bestemd voor storting in eene bijzondere reserve. Dit deel is gelijk aan de helft van de inkomsten, welke aan de Bank zijn ten goede gekomen uit de werkzaamheden omschreven in artikel 11, eerste lid, onder 3°. en 4°. Deze storting geschiedt totdat de aldus gevormde bijzondere reserve de helft van het bedrag van het maatschappelijk kapitaal heeft bereikt.

2. Het overblijvende deel der winsten blijft ten beloope van drie en een half percent van het maatschappelijk kapitaal uitsluitend ten voordeele van de Bank.

3. Mocht het in het tweede lid bedoelde overblijvende deel der winsten in eenig jaar minder dan drie en een half percent van dat kapitaal bedragen, dan wordt hetgeen er aan ontbreekt, uit het reservefonds aangevuld, mits dit fonds niet beneden vijftien percent van het maatschappelijk kapitaal dale.

4. Bedraagt het in het tweede lid bedoelde overblijvende deel der winsten meer dan drie en een half percent van het maatschappelijk kapitaal, dan gaat van dit meerdere eerst vijftien percent in het reservefonds, totdat dit het bedrag van het maatschappelijk kapitaal heeft bereikt. Het meerdere wordt voor een vierde door de Bank en voor drie vierden door den Staat genoten totdat het winstaandeel der Bank, behalve de vereischte aanvulling van het reservefonds en van de bijzondere reserve, bedoeld in het eerste lid van dit artikel, zeven percent van het maatschappelijk kapitaal bedraagt. Van de dan nog overblijvende winst ontvangt de Bank een achtste en de Staat zeven achtsten.

Het vierde lid van genoemd artikel wordt vijfde lid.

Het vijfde lid van genoemd artikel wordt zesde lid.

Het zesde lid van genoemd artikel wordt zevende lid.

8. Na artikel 31 der genoemde wet wordt ingevoegd:

Art. 31*bis*. Met afwijking in zooverre van het bepaalde in het tweede, derde en vierde lid van het vorig artikel, geschiedt, zoolang de in artikel 1 der wet van 27 Mei 1932 (*Staatsblad* n°. 221) bedoelde schuldvordering niet is gedelgd, de verdeeling van het in het tweede lid van het vorig artikel bedoelde overblijvende deel van de winsten der Bank overeenkomstig de bepalingen van het tweede, derde, vierde en vijfde lid van artikel 2 dier wet.

Art. 8*bis*. In artikel 32 der genoemde wet wordt voor „het reservefonds" gelezen „de reserves".

9. Artikel 33 der genoemde wet wordt gelezen:

Het bedrag van het in artikel 8 bedoelde reservefonds der Bank bij het einde van het tijdperk, waarvoor artikel 2 dezer wet de Bank het recht geeft als circulatiebank werkzaam te zijn, zal, indien dat tijdperk niet verder wordt verlengd, voor zoover het een bedrag van tien millioen gulden niet overschrijdt voor de helft ten voordeele van den Staat komen en voor de wederhelft ten bate van de Bank blijven. Het meerdere komt voor drie vierden aan den Staat en voor een vierde aan de Bank.

Terzelfdertijd zal het bedrag van de in artikel 9 en artikel 31, eerste lid, bedoelde bijzondere reserves der Bank ten bate van de winst- en verliesrekening van het laatste boekjaar van dat tijdperk worden gebracht.

10. Op Onzen last worden de bepalingen, waaronder de Nederlandsche Bank, krachtens de wet van 22 December 1863 (*Staatsblad* n°. 148), zooals die sedert gewijzigd is en de wetten van 3 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 345), van 25 Juni 1929 (*Staatsblad* n°. 364), van 27 Mei 1932 (*Staatsblad* n°. 221), van 25 Juli 1932 (*Staatsblad* n°. 405), van 17 November 1933 (*Staatsblad* n°. 613), van 28 December 1933 (*Staatsblad* n°. 731) en van 2 Juli 1934 (*Staatsblad* n°. 339) gerechtigd is als circulatiebank werkzaam te zijn, in eene doorloopende reeks van artikelen samengevat en met wijziging dien overeenkomstig van de aanhaling van artikelen of gedeelten van artikelen, met nummering voorzooveel noodig van de alinea's en onder inachtneming van de gebruikelijke spelling in het *Staatsblad* geplaatst.

Het geheel der aldus samengevatte bepalingen kan worden aangehaald als „Bankwet 1937", met bijvoeging van jaargang en nummer van het *Staatsblad*, waarin Ons besluit is geplaatst.

11. Deze wet treedt in werking met den eersten April 1937.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te Zell am See, den 2den Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 19 *Februari* 1937.)

S. 440.

25 *Januari* 1937. BESLUIT tot het verleenen van vrijstelling van zegelrecht.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 30 December 1936, N°. 181, afdeeling Indirecte Belastingen;

Gelet op artikel 91 der Zegelwet 1917;

Den Raad van State gehoord (advies van 12 Januari 1937, N°. 81);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 19 Januari 1937, N°. 113, afdeeling Indirecte Belastingen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Vrijstelling van zegelrecht te verleenen voor:

1°. de bewijzen van ontvangst van gelden, welke verschuldigd zijn door commissies en stichtingen, van welke door Onzen Minister van Financiën is beslist, dat zij gezegd kunnen worden zich de voortzetting van de werkzaamheden van het Nationaal Crisis-Comité te *'s-Gravenhage* en plaatselijke Crisis-Comité's ten doel te stellen;

2°. de in artikel 40*a* en in artikel 40*f* der Zegelwet 1917 bedoelde stukken, indien zij worden opgemaakt ter voldoening aan- of uitvoering van wetten en algemeene maatregelen van bestuur, houdende voorschriften van staatszorg en staatstoezicht en van wetten, regelende onderwerpen van publiek recht.

Onze Minister voornoemd is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Igls, den 25sten Januari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 9 *Februari* 1937.)

S. 480.

26 *Februari* 1937. BESLUIT tot herziening van de attributen van het kantoor *Bergeijksche Barrière*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 16 Februari 1937, N°. 17, Invoerrechten;

Gezien de artikelen 37, 38, 42, 63, 64, 66 en 75 der Algemeene Wet van 26 Augustus 1822 (*Staatsblad* N°. 38), artikel 97 der wet van 20 Juni 1862 (*Staatsblad* N°. 62) en artikel 35 der wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* N°. 127);

Gelet op het Koninklijk besluit van 12 Juni 1839 (*Staatsblad* N°. 22);

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Het kantoor *Bergeijkche Barrière* wordt nader voor het verkeer te lande opengesteld:

a. als expeditiekantoor zoowel voor accijnsgoederen als voor accijnsvrije goederen;

b. als betalingskantoor op den voet van artikel 42 der voormelde Algemeene wet;

c. voor den uitvoer van alle goederen (met inbegrip van gedistilleerd en wijn) ook met afschrijving of teruggaaf van den accijns;

d. voor den doorvoer.

2. Dit besluit treedt in werking met ingang van 16 April 1937.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 26sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 12 *Maart* 1937.)

S. 560.

9 *Januari* 1937. BESLUIT tot nadere wijziging van het bij Koninklijk besluit van 11 October 1878 (*Staatsblad* n°. 143) vastgestelde reglement voor de scheepvaart, ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbrug over de *Gouwe* tusschen *Zwammerdam* en *Alphen*, en van die over den *Rijn* te *Leiden*, beide in den Staatsspoorweg van *Leiden* naar *Woerden*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 17 November 1936, La. G., Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Gelet op artikel 27 der Spoorwegwet;

Den Raad van State gehoord (advies van 1 December 1936, n°. 41);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 30 December 1936, n°. 483, Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 2 van het bij Koninklijk besluit van 11 October 1878 (*Staatsblad* n°. 143) vastgestelde en bij Koninklijk besluit van 19 Februari 1932 (*Staatsblad* n°. 60) het laatst gewijzigde reglement voor de scheepvaart, ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbrug over de Gouwe tusschen Zwammerdam en Alphen, en van die over den Rijn te Leiden, beide in den Staatsspoorweg van Leiden naar Woerden, te wijzigen en te doen luiden als volgt:

„*Art.* 2. De beweegbare bruggen worden ten dienste van de scheepvaart zooveel mogelijk geopend gehouden.

De brug over de Gouwe moet tijdig vóór het tijdstip, waarop de komst van eenigen trein is bepaald of aangekondigd, gesloten en opgezet zijn.

Met het sluiten van de brug over den Rijn wordt aangevangen tien minuten vóór het tijdstip, waarop de komst van eenigen trein is bepaald of aangekondigd, met dien verstande dat, indien door weersgesteldheid of andere buitengewone omstandigheden de sluiting vermoedelijk meer tijd dan gewoonlijk kan vorderen, daarmede zooveel vroeger wordt aangevangen, als voor tijdige sluiting noodig is.

Voor werktreinen worden de bruggen gesloten na aankomst bij en verzoek tot gebruik van de bruggen.

Alvorens over te gaan tot het openen of sluiten van de brug over de Gouwe worden door den brugwachter de volgende seinen gegeven:

des daags:

a. als de brug gesloten is en als de brug geopend wordt, doch de doorvaart nog niet vrij is, *een rood bord*;

b. als de brug open en de doorvaart vrij is, *een groen bord*;

c. als de brug open, doch de doorvaart niet meer vrij is, *een rood bord.*

des nachts:

a. als de brug gesloten is of als de brug open, doch de doorvaart niet meer vrij is, *een rood licht* ter weerszijden van de doorvaartopeningen;

b. als de brug geopend wordt, doch de doorvaart nog niet vrij is, *een groen licht* aan de eene en *een rood licht* aan de andere zijde van de doorvaartopeningen;

c. als de brug open en de doorvaart vrij is, *een groen licht* ter weerzijden van de doorvaartopeningen;

d. indien de brug gesloten is en niet geopend kan worden, *twee roode lichten* boven elkander aan de eene en *een rood licht* aan de andere zijde van de doorvaartopeningen.

Alvorens over te gaan tot sluiten van de brug over den Rijn, geeft de brugwachter het sein, dat de doorvaart gestremd is. Bij de brug is geplaatst een seinpaal, hoog ten minste 6.80 meter boven de spoorstaven, voorzien van een zwart witte bol, die langs den paal bewogen wordt, en van een lantaarn met groen en rood licht ter hoogte ten minste van 3.90 meter boven de spoorstaven.

Is de brug geopend dan wordt dit aangeduid:

des daags door den geheel opgehaalden zwart witte bol;

des nachts door het groen licht, gekeerd naar de zijden van de scheepvaart.

Is de brug gesloten, dan wordt dit aangeduid:

des daags door den neergelaten zwart witte bol;

des nachts door het roode licht naar de zijden van de scheepvaart gekeerd.

Nachtseinen worden gegeven van een half uur na zonsondergang tot een half uur vóór zonsopgang."

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 9den Januari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
v a n L i d t h d e J e u d e.

(*Uitgeg.* 26 *Januari* 1937.)

S. 561.

9 *Januari* 1937. BESLUIT tot vaststelling van een reglement voor de scheepvaart ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbruggen tegenover de Oosterdoksluis te *Amsterdam*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 17 November 1936, La. H., Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Gelet op artikel 27 der Spoorwegwet;

Den Raad van State gehoord (advies van 1 December 1936, n°. 40);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 30 December 1936, n°. 482, Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. Vast te stellen het reglement voor de scheepvaart ter beveiliging van de beweeg-

bare spoorwegbruggen tegenover de Oosterdoksluis te Amsterdam in den Staatsspoorweg van den Helder naar Amsterdam, zooals dat bij dit besluit is gevoegd.

II. Te doen vervallen het bij Koninklijk besluit van 24 November 1878 (*Staatsblad* n°. 169) vastgestelde en bij Koninklijk besluit van 20 November 1928 (*Staatsblad* n°. 422) het laatst gewijzigde reglement voor de scheepvaart, ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbruggen binnen de gemeente Amsterdam en gelegen in den Staatsspoorweg van Nieuwediep naar Amsterdam.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 9den Januari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.
(*Uitgeg.* 26 *Januari* 1937.)

REGLEMENT VOOR DE SCHEEPVAART ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbruggen tegenover de Oosterdoksluis te Amsterdam in den Staatsspoorweg van den Helder naar Amsterdam.

Art. 1. Het is aan een ieder behalve aan den brugwachter verboden de bruggen te openen of te sluiten of eenig deel daarvan te verzetten.

Art. 2. 1. Met het sluiten van de bruggen wordt aangevangen acht minuten voor het tijdstip, waarop een trein de brug zal bereiken.

2. Indien door weersgesteldheid of andere buitengewone omstandigheden de sluiting vermoedelijk meer tijd dan gewoonlijk zal vorderen, wordt daarmede zooveel vroeger aangevangen als voor het tijdig gesloten zijn noodig is.

3. Voor werktreinen worden de bruggen gesloten na verzoek tot gebruik van de bruggen.

Art. 3. 1. Op de bruggen worden de volgende seinen gegeven:

des daags:

a. als de bruggen gesloten zijn, een *roode* schijf;

b. als de bruggen open zijn, een *groene* ruit;

des nachts:

a. als de bruggen gesloten zijn of als de bruggen open zijn, doch de doorvaart niet meer vrij is, een *rood* licht ter weerszijden van de doorvaartopening;

b. als de bruggen geopend worden, doch de doorvaart nog niet vrij is, een *groen* licht aan de eene en een *rood* licht aan de andere zijde van de doorvaartopening;

c. als de bruggen open zijn en de doorvaart vrij is: een *groen* licht ter weerszijden van de doorvaartopening;

d. als de bruggen niet geopend kunnen worden: twee *roode* lichten boven elkaar aan de eene en een *rood* licht aan de andere zijde van de doorvaartopening.

2. Nachtseinen worden gegeven van een half uur na zonsondergang tot een half uur voor zonsopgang.

3. Voor vaartuigen, die niet onder de gesloten bruggen kunnen doorvaren, is het verboden in de brugopening te varen of binnen één scheepslengte-afstand van de brug te komen, zoolang op de bruggen *des daags* een *roode* schijf of *des nachts* één of meer *roode* lichten worden getoond.

4. Indien door mist of andere oorzaken de seinen niet of niet duidelijk te onderscheiden zijn, moeten de vaartuigen, die niet onder de bruggen kunnen doorvaren, op een scheepslengte-afstand van de bruggen blijven en door het luiden van de scheepsbel of door andere geluidseinen hunne aanwezigheid aan den brugwachter kenbaar maken; alleen na toestemming van den brugwachter mogen zij doorvaren.

Art. 4. 1. Bij het naderen en doorvaren van de bruggen moeten de schippers zich gedragen naar de bevelen van den brugwachter.

2. Bij het naderen van de bruggen moet het vaartuig zoodanig vaart minderen, dat het kan stil houden op een scheepslengte-afstand van de bruggen.

3. Bij het doorvaren van de bruggen moeten de vaartuigen met geringe snelheid varen.

4. Alleen vaartuigen, waarvan niet te vreezen is, dat zij in de brugopening beklemd zullen raken, mogen onder de gesloten bruggen doorvaren; bij twijfel dienaangaande beslist de brugwachter.

5. Binnen de bruggen mogen de vaartuigen elkaar niet voorbijvaren dan met toestemming van den brugwachter.

6. Binnen 100 meter aan weerszijden van de bruggen, mogen de vaartuigen elkander in de richting naar de brugopening niet voorbijvaren dan met toestemming van den brugwachter.

7. Rijksvaartuigen, politievaartuigen, vaartuigen van den gemeentelijken geneeskundigen dienst en drijvende gemeentelijke brandspuiten worden voor alle andere vaartuigen doorgelaten.

Art. 5. Het is verboden:

a. een vaartuig op een scheepslengte-afstand van de bruggen langer te doen vertoeven dan volgens het oordeel van den brugwachter noodig is;

b. een vaartuig in de opening van de bruggen stil te houden;

c. een vaartuig aan eenig deel van de bruggen vast te leggen of te verhalen.

Art. 6. De voor de bruggen aankomende vaartuigen, die niet onder de gesloten bruggen kunnen doorvaren, moeten op behoorlijken afstand achter elkander blijven.

Art. 7. Wanneer een schipper weigert zijn vaartuig in de opening van, of nabij de bruggen naar aanwijzing van den brugwachter te stoppen, te bewegen of te verhalen, is deze, desnoods ondersteund door den sterken arm, bevoegd op kosten van den schipper of eigenaar van het vaartuig het noodige te verrichten om die aanwijzing te doen uitvoeren.

Art. 8. Wanneer een vastgeraakt vaartuig het sluiten van een of meer van de bruggen verhindert, is de brugwachter bevoegd, onder toezicht van den havenmeester en op kosten van den schipper of eigenaar van het vaartuig, het noodige te verrichten om aan deze belemmering een einde te maken.

Art. 9. In dit reglement worden onder vaartuigen mede verstaan vlotten.

Art. 10. Met de handhaving van de bepalingen van dit reglement zijn belast de ambtenaren, in artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering bedoeld, de brugwachter en de ambtenaren, aan wie door den Staat en de beëedigde beambten en bedienden, aan wie door de Spoorwegonderneming het toezicht op de bruggen is opgedragen.

Art. 11. Aan den brugwachter wordt op zijne aanvraag door den havenmeester en door alle ambtenaren van de Rijks- en de gemeentepolitie bijstand verleend bij de handhaving van de bepalingen van dit reglement.

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1937 (*Staatsblad* n°. 561).

Mij bekend,
De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

S. 562.

12 *Januari* 1937. BESLUIT tot invoering van een vergunningsstelsel voor het exploiteeren van motorrijtuigen tot vervoer van personen. (*„Reglement autovervoer personen".*)

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 1 October 1936, La. A, Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Overwegende, dat het wenschelijk is krachtens de bevoegdheid, welke Wij Ons in afwachting van voorziening bij de wet hebben voorbehouden bij de zesde in verband met de tiende Afdeeling van de Wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), met afwijking voor zooveel noodig van hetgeen bepaald is in de Wet Openbare Vervoermiddelen, bij Algemeenen Maatregel van Bestuur een vergunningsstelsel in te voeren voor het exploiteeren van motorrijtuigen tot vervoer van personen;

Gelet op de Wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), tot verlaging van de openbare uitgaven, als mede op de Wet Openbare Vervoermiddelen;

De Centrale Commissie voor Advies en Bijstand voor het Verkeersfonds gehoord;

Den Raad van State gehoord (advies van 17 November 1936, n°. 30);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 31 December 1936, La. A, Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

HOOFDSTUK I.

ALGEMEENE BEPALINGEN.

Art. 1. In dit besluit wordt verstaan onder:

a. Onze Minister: Onze Minister met de uitvoering van dit besluit belast;

b. Commissie: de Commissie, bedoeld in artikel 5;

c. Inspecteur-Generaal onderscheidenlijk *Rijksinspecteur:* de Inspecteur-Generaal onderscheidenlijk Rijksinspecteur van de Rijksverkeersinspectie;

d. wegen: hetgeen de Motor- en Rijwielwet daaronder verstaat;

e. motorrijtuigen: hetgeen de Motor- en Rijwielwet daaronder verstaat alsmede de door motorrijtuigen voortbewogen aanhangwagens en opleggers;

f. autobussen: motorrijtuigen, die bestemd zijn voor- en ingericht tot het vervoer van personen en ruimte bieden voor meer dan zes personen, den bestuurder daaronder niet begrepen, alsmede personenauto's, die worden gebezigd voor de uitoefening van een autobusdienst;

g. personenauto's: motorrijtuigen, die bestemd zijn voor- en ingericht tot het vervoer van personen en ruimte bieden voor niet meer dan zes personen, den bestuurder daaronder niet begrepen;

h. taxi's: personenauto's, waarmede personen tegen vergoeding worden vervoerd en standplaats mag worden ingenomen op de wegen;

i. huurauto's: personenauto's, waarmede personen tegen vergoeding worden vervoerd, doch geen standplaats mag worden ingenomen op de wegen;

j. autobusdiensten: geregelde diensten tot het vervoeren van personen met autobussen tegen vergoeding;

k. toerwagenritten: het vervoer van personen met autobussen anders dan onder *j.* en *l.* bedoeld;

l. eigen vervoer: het vervoer van personen met autobussen ten eigen behoeve of ten behoeve van eigen bedrijf of onderneming zonder vergoeding.

2. Onverschillig of het vervoer al dan niet ten deele in het buitenland plaats vindt, wordt een vergunning vereischt voor:

a. de uitoefening van een autobusdienst over de wegen;

b. de uitvoering van toerwagenritten over de wegen;

c. de exploitatie van taxi's over de wegen;

d. de exploitatie van huurauto's over de wegen;

en wordt een inschrijving vereischt voor de bewerkstelliging van eigen vervoer over de wegen.

3. De ondernemer van een autobusdienst of toerwagenrit en de exploitant van taxi's of huurauto's moeten zich, overeenkomstig nader door Onzen Minister te stellen regelen, verzekeren tot dekking van de geldelijke gevolgen van hunne aansprakelijkheid voor de schade, bij het vervoer door de vervoerde personen geleden.

4. De ondernemer van een autobusdienst is verplicht den dienst, met inachtneming van de voorwaarden der vergunning, volgens de dienstregeling uit te oefenen en de personen, die zich daartoe aanmelden, tegen betaling van de volgens de tarieven verschuldigde vrachtprijzen te vervoeren, voorzoover de gewone middelen van vervoer toereikend zijn.

5. 1. Op aanvragen om vergunning voor de uitoefening van een autobusdienst in meer dan een gemeente wordt beschikt door een te 's-Gravenhage gevestigde Commissie van ten hoogste vijf door Ons voor een termijn van vijf jaren te benoemen leden, uit wier midden door Ons de Voorzitter wordt aangewezen; zoonoodig kunnen door Ons plaatsvervangende leden benoemd worden.

2. De leden van de Commissie ontvangen vergoeding voor reis- en verblijfkosten. Bovendien kan door Ons aan de leden een vergoeding voor tijdsverzuim dan wel een bezoldiging worden toegekend.

3. Aan de Commissie worden de door Onzen Minister aan te wijzen ambtenaren van de Rijksverkeersinspectie toegevoegd.

6. 1. De Voorzitter regelt de werkzaamheden der Commissie. Bij afwezigheid wordt hij vervangen door het oudste lid in jaren, dat aanwezig is.

2. Hij wijst het lid aan, dat als Voorzitter optreedt van een zitting als bedoeld in artikel 7, vierde lid.

3. De gedachtenwisseling over de te behandelen zaken geschiedt in den regel in de vergaderingen der Commissie en slechts bij uitzondering schriftelijk.

4. Om geldige besluiten te kunnen nemen is de aanwezigheid van ten minste drie leden vereischt.

5. Besluiten worden genomen bij volstrekte meerderheid van stemmen; bij staking van stemmen is de stem van den Voorzitter beslissend.

6. De in artikel 7, vierde lid, bedoelde vertegenwoordiger(s) van Gedeputeerde Staten alsmede de Inspecteur-Generaal of diens vertegenwoordiger nemen deel aan de vergadering der Commissie. De Inspecteur-Generaal of diens vertegenwoordiger neemt geen deel aan de stemmingen.

7. 1. Aanvragen om vergunning voor de uitoefening van een autobusdienst in meer dan een gemeente worden ingediend bij den Inspecteur-Generaal, die de verstrekte gegevens, nadat deze voldoende zijn bevonden, gedurende dertig dagen voor een ieder ter inzage legt ten kantore van den Rijksinspecteur, in wiens district — onderscheidenlijk de Rijksinspecteurs, in wier districten — de autobusdienst zal worden uitgeoefend. Van de ter inzagelegging wordt op kosten van den aanvrager mededeeling gedaan in een of meer nieuwsbladen.

2. De in het eerste lid bedoelde(n) Rijksinspecteur(s) stelt (stellen) ondernemers van belanghebbende vervoerdiensten in de gelegenheid om zich omtrent een vergunningsaanvrage te verklaren.

3. Ieder belanghebbende kan gedurende den in het eerste lid bepaalden termijn schriftelijk bij den betrokken Rijksinspecteur en op een vooraf in de in het eerste lid bedoelde nieuwsbladen bekend te maken openbare zitting, die niet later mag worden gehouden dan dertig dagen na het verstrijken van genoemden termijn, mondeling bezwaren inbrengen of schriftelijk ingediende bezwaren toelichten. De schriftelijk ingediende bezwaren worden bij de ter inzage liggende aanvrage gevoegd; belanghebbenden kunnen op eigen kosten afschrift nemen.

4. Aan de zitting, welke wordt voorgezeten door een lid van de Commissie, wordt deelgenomen door de(n) in het eerste lid bedoelde(n) Rijksinspecteur(s) en een door Gedeputeerde Staten van elk der provinciën, waarin de autobusdienst zal worden uitgeoefend, aangewezen vertegenwoordiger.

5. De aanvrager kan ter zitting de aanvrage toelichten en van zijn gevoelen omtrent ingebrachte bezwaren doen blijken.

6. Van het ter zitting verhandelde wordt een proces-verbaal opgemaakt. Elk dergenen, die aan de zitting heeft deelgenomen, is bevoegd zijn oordeel omtrent de aanvrage daarin te doen opnemen.

7. De Commissie neemt een met redenen omkleede beschikking omtrent het al dan niet verleenen van de aangevraagde of een van de aanvrage afwijkende vergunning.

8. De Commissie kan aan de vergunning voorwaarden verbinden betreffende:

a. den te volgen weg;
b. het aantal ritten;
c. de dienstregeling;
d. de tarieven;
e. het benoodigde materieel.

9. De Commissie vermeldt in de beschikking binnen welken termijn de vergunning na het in werking treden moet zijn aanvaard en de dienst moet worden aangevangen.

10. De beschikking van de Commissie wordt op kosten van den aanvrager aan dezen, aan hen, die bezwaren hebben ingediend, aan Onzen Minister, aan den Inspecteur-Generaal, aan de(n) betrokken Rijksinspecteur(s) en aan de betrokken provinciale- en gemeentebesturen medegedeeld. Zij wordt aangekondigd in de *Staatscourant*.

11. De beschikking der Commissie treedt tenzij de Commissie in bijzondere gevallen daarbij anders bepaalt, niet in werking, voordat de termijn van beroep is verstreken, of, ingeval beroep is ingesteld, voordat op dat beroep is beslist.

8. 1. Behoudens andere regeling bij wet, overeenkomstig Afdeeling 10 van de wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt vergunning voor de uitoefening van een autobusdienst in meer dan een gemeente, tenzij de aanvrager een korteren termijn verlangt, verleend voor een tijdvak van tien jaren ingaande met het in werking treden van de beschikking waarbij zij is verleend.

2. Een vergunning kan op verzoek van den ondernemer door de Commissie telkenmale voor tien jaren worden verlengd. Het verzoek daartoe wordt schriftelijk ingediend bij den Inspecteur-Generaal.

3. Indien niet tenminste een jaar voor het verstrijken van den duur der vergunning door een of meer belanghebbenden dan wel door de(n) betrokken Rijksinspecteur(s) bezwaren tegen de verlenging bij den Inspecteur-Generaal zijn ingediend en geen wijziging van de vergunning of van de daaraan verbonden voorwaarden door den aanvrager wordt verzocht of door de Commissie wordt noodig geacht, beschikt de Commissie overeenkomstig het verzoek. Het bepaalde in artikel 7, tiende lid, is hierop van overeenkomstige toepassing.

4. In alle andere gevallen vindt op het verzoek om verlenging van een vergunning het bepaalde in artikel 7 met uitzondering van het elfde lid overeenkomstige toepassing.

9. Ten aanzien van een aanvraag van den vergunninghouder tot wijziging of overdracht van een vergunning voor de uitoefening van een autobusdienst in meer dan een gemeente vindt het bepaalde in artikel 7 overeenkomstige toepassing.

10. 1. De Commissie kan een vergunning voor de uitoefening van een autobusdienst in meer dan een gemeente op aanvrage van den vergunninghouder intrekken. Het bepaalde in artikel 7, tiende lid, is hierop van toepassing.

2. De Commissie kan een vergunning voor de uitoefening van een autobusdienst in meer dan een gemeente op aanvrage van de(n) betrokken Rijksinspecteur(s) intrekken, hetzij wegens onvoldoende uitoefening van den dienst, hetzij wegens uitoefening van den dienst anders dan met inachtneming van de bepalingen van dit besluit, of van de voorwaarden der vergunning. Het bepaalde in artikel 7 is hierop van overeenkomstige toepassing.

3. Een vergunning voor de uitoefening van een autobusdienst in meer dan een gemeente kan, nadat zij tenminste vijf jaren van kracht is geweest, op aanvrage van de(n) betrokken Rijksinspecteur(s) door de Commissie worden gewijzigd of ingetrokken, indien het algemeen belang dat wenschelijk maakt. Ten aanzien van deze aanvrage vindt het bepaalde in artikel 7 overeenkomstige toepassing. De beschikking waarbij een vergunning overeenkomstig het in dit lid bepaalde wordt ingetrokken treedt niet eerder in werking dan een jaar na de dagteekening van de *Staatscourant*, waarin de mededeeling, bedoeld in artikel 7, tiende lid, is gedaan.

11. 1. Van een beschikking der Commissie staat voor ieder belanghebbende en voor de(n) betrokken Rijksinspecteur(s) beroep open op Ons binnen dertig dagen na dagteekening van de *Staatscourant*, waarin de beschikking is aangekondigd.

2. Het adres van beroep wordt aan Ons gericht maar ingediend bij den Inspecteur-Generaal, die den dag van ontvangst daarop aanteekent. Indien het adres van beroep bij Ons mocht zijn ingediend, wordt het geacht bij den Inspecteur-Generaal te zijn ingediend op den dag, waarop het bij Ons is ingekomen.

3. Onze beslissing wordt aangekondigd in de *Staatscourant*.

12. Zoodra een beschikking van de Commissie tot verleening van een vergunning voor de uitoefening van een autobusdienst in meer dan een gemeente of tot verlenging, wijziging of overdracht van een zoodanige vergunning in werking is getreden of door Ons op een beroep is beslist, verstrekt de Rijksinspecteur aan den ondernemer kosteloos de noodige vergunningsbewijzen, die voor een jaar geldig zijn en binnen den duur der vergunning telkenmale worden vernieuwd; indien een dienst wordt uitgeoefend in meer dan een district geschiedt de verstrekking door den Rijksinspecteur in het district, waarin de ondernemer het kantoor van den dienst gevestigd heeft.

13. 1. Op aanvragen om vergunning voor de uitoefening van een autobusdienst binnen een gemeente wordt beschikt door burgemeester en wethouders, met beroep op den raad.

2. Bij verleening van de vergunning worden aan den ondernemer de noodige vergunningsbewijzen verstrekt, die voor een jaar geldig zijn en binnen den duur der vergunning telkenmale worden vernieuwd. De vergunning wordt aan den Inspecteur-Generaal en aan den Rijksinspecteur, in wiens district de gemeente gelegen is, medegedeeld.

3. Het gemeentebestuur verleent geen vergunning, indien daardoor het belang van het vervoer van personen binnen meer dan een gemeente geschaad wordt.

14. 1. Op aanvragen van den houder van een autobus om vergunning voor de uitvoering van toerwagenritten in meer dan een gemeente wordt beschikt door den Rijksinspecteur van het district, waarin de ritten aanvangen.

2. De aanvragen moeten, tenzij de Rijksinspecteur met een korteren termijn genoegen neemt, tenminste drie dagen voor den dag, waarop de rit zal aanvangen, bij den Rijksinspecteur worden ingediend, met vermelding van het doel van den rit en van het aantal autobussen, dat zal worden gebezigd, en onder omschrijving van den af te leggen weg.

3. Behoudens door den Rijksinspecteur toe te stane afwijking geldt een vergunning slechts voor één toerwagenrit, Voor elke te bezigen autobus wordt kosteloos een vergunningsbewijs verstrekt.

15. 1. Op aanvragen van den houder van een autobus om vergunning voor de uitvoering van toerwagenritten binnen een gemeente wordt beschikt door of vanwege burgemeester en wethouders met beroep op den raad.

2. Voor toerwagenritten binnen een gemeente, waarvoor vergunning wordt verleend, wordt aan den ondernemer voor elke te bezigen autobus een vergunningsbewijs verstrekt.

16. De inschrijving voor de bewerkstelliging van eigen vervoer geschiedt telkenmale voor een tijdvak van een jaar in een daarvoor bestemd register ten kantore van den Rijksinspecteur van het district, waarin degene, die de inschrijving verzoekt, gevestigd is. Voor elke te bezigen autobus wordt kosteloos een inschrijvingsbewijs verstrekt.

17. 1. Op aanvragen om vergunning voor de exploitatie van taxi's wordt beschikt door burgemeester en wethouders der gemeente, waar de aanvrager de taxi's standplaats wil doen nemen, met beroep op den raad.

2. Bij verleening van de vergunning worden aan den ondernemer de noodige vergunningsbewijzen verstrekt, die voor een jaar geldig zijn en binnen den duur der vergunning telkenmale worden vernieuwd. De vergunning wordt aan den Rijksinspecteur, in wiens district de gemeente gelegen is, medegedeeld.

3. De exploitant van taxi's mag slechts door verhuring voor den geheelen te maken rit van de geheele taxi personen vervoeren of doen vervoeren:

a. die zich op de standplaats of aan de stalling aanmelden;

b. die zich doen afhalen na bestelling;

c. die een ledige taxi aanroepen.

18. 1. Op aanvrage van den ondernemer wordt vergunning voor de exploitatie van huurauto's verleend door of vanwege burgermeester en wethouders der gemeente, waar de aanvrager de huurauto's wil doen stallen.

2. Aan den ondernemer worden de noodige vergunningsbewijzen verstrekt, die voor een jaar geldig zijn en binnen den duur der vergunning telkenmale worden vernieuwd. De vergunning wordt aan den Rijksinspecteur, in

wiens district de gemeente gelegen is, medegedeeld.

3. Behoudens het bepaalde in het volgende lid mag de exploitant van huurauto's slechts door verhuring voor den geheelen te maken rit van de geheele auto personen vervoeren of doen vervoeren:

a. die zich aan de stalling aanmelden;

b. die zich doen afhalen na bestelling aan de stalling.

4. Het gemeentebestuur kan bepalen, dat in daartoe door hem aan te wijzen gedeelten der gemeente met huurauto's voor welker exploitatie door of vanwege dat bestuur vergunning is verleend, door verhuring van de geheele auto voor den geheelen te maken rit personen mogen worden vervoerd:

a. die een ledige huurauto huren, onmiddellijk nadat deze door den vorigen huurder verlaten is;

b. die een ledige huurauto aanroepen.

19. 1. De ondernemer van een autobusdienst of toerwagenrit, degene, die eigen vervoer bewerkstelligt en de exploitant van taxi's of huurauto's moeten zorg dragen, dat in elke gebezigde autobus, taxi of huurauto, die zich op de wegen bevindt, een geldig vergunnings- of inschrijvingsbewijs, als bedoeld in een der artikelen 12 tot en met 18, aanwezig is.

2. Op de eerste vordering van een der in artikel 38 bedoelde ambtenaren is de bestuurder van een autobus, taxi of huurauto verplicht het motorrijtuig te doen stilhouden en het vergunnings- of inschrijvingsbewijs ter inzage te geven.

3. De bestuurder van een autobus, taxi of huurauto en de daarmede vervoerde personen zijn verplicht aan de in artikel 38 bedoelde ambtenaren de inlichtingen te geven, die door dezen in verband met de toepassing van dit besluit worden verlangd.

HOOFDSTUK II. BIJZONDERE BEPALINGEN BETREFFENDE AUTOBUSSEN EN AUTOBUSDIENSTEN.

20. 1. Een autobus wordt niet in dienst gesteld of na wijziging opnieuw in dienst gesteld dan na vanwege den Inspecteur-Generaal te zijn onderzocht en goedgekeurd.

De ondernemers en degenen, die eigen vervoer bewerkstelligen, verschaffen daartoe alle voor een goede beoordeeling noodige teekeningen en gegevens

2. Ten bewijze van de goedkeuring wordt den ondernemer of dengene, die eigen vervoer bewerkstelligt, een akte van vergunning en een keuringsbewijs uitgereikt; in de akte van vergunning wordt bepaald het grootste aantal personen, benevens het grootste gewicht aan goederen, dat met de autobus mag worden vervoerd; in het keuringsbewijs wordt bepaald tot wanneer de goedkeuring van kracht is.

21. 1. Behalve voor de indienststelling wordt elke autobus onderzocht door of vanwege den Rijksinspecteur, in wiens district de ondernemer of degene, die eigen vervoer bewerkstelligt, zijn kantoor gevestigd heeft dan wel de autobus in den regel gestald wordt:

a. uiterlijk drie maanden na de indienststelling en telkenmale uiterlijk drie maanden na de laatste goedkeuring;

b. na elke belangrijke herstelling;

c. na aanrijdingen of ongevallen, waardoor beschadiging is ontstaan;

d. wanneer de Rijksinspecteur zulks om redenen van veiligheid noodig acht.

2. Indien het onderzoek onvoldoende uitkomsten oplevert, mag de autobus niet weder in gebruik worden genomen, dan nadat uit herkeuring gebleken is, dat de door of vanwege den Rijksinspecteur noodig geachte voorzieningen zijn aangebracht.

3. Na goedkeuring wordt den ondernemer of dengene, die eigen vervoer bewerkstelligt, een keuringsbewijs uitgereikt, waarin bepaald is tot wanneer de goedkeuring van kracht is.

22. Onze Minister stelt de vergoedingen vast, welke verschuldigd zijn voor het in artikel 20 en voor het in artikel 21 bedoelde onderzoek.

23. 1. De ondernemer van een autobusdienst of toerwagenrit en degene, die eigen vervoer bewerkstelligt, mogen met een autobus niet meer personen vervoeren of doen vervoeren of in of op een autobus een grootere hoeveelheid goederen laden of doen laden, dan bij de in artikel 20 bedoelde akte van vergunning is bepaald, waarbij twee kinderen beneden den leeftijd van 10 jaren voor een persoon worden gerekend.

2. De bestuurder van een autobus moet zorg dragen, dat de vervoerde goederen zoodanig geplaatst worden, dat zij het in- en uitstappen van reizigers niet belemmeren en de reizigers ook overigens niet hinderen.

3. De ondernemer van een autobusdienst of toerwagenrit en degene, die eigen vervoer bewerkstelligt, moeten zorg dragen, dat in elke gebezigde autobus een geldig keuringsbewijs, als bedoeld in artikel 20, tweede lid, of artikel 21, derde lid, aanwezig is.

4. Op de eerste vordering van een der in artikel 38 bedoelde ambtenaren moet de bestuurder van een autobus het in het vorig lid bedoelde keuringsbewijs ter inzage geven.

24. 1. Indien naar het oordeel van een der in artikel 38 bedoelde ambtenaren de toestand van een autobus gevaar oplevert voor de veiligheid der reizigers of van het verkeer wordt het vertrek of de voortzetting der reis door hem verboden.

2. In zoodanig geval mag de bestuurder den rit met de autobus niet aanvangen of voortzetten, dan nadat het gebrek naar genoegen van dien ambtenaar is hersteld.

25. 1. Buiten op elke autobus wordt met duidelijk zichtbare letters vermeld:

a. de naam van den ondernemer of van dengene, die eigen vervoer bewerkstelligt;

b. het volgnummer van de autobus;

c. het grootste aantal personen buiten den bestuurder, alsmede het grootste gewicht aan goederen, dat mag worden vervoerd.

Bovendien wordt in elke autobus op duidelijk zichtbare wijze vermeld het grootste aantal personen, dat buiten den bestuurder mag worden vervoerd.

2. De in het vorig lid bedoelde kenmerken moeten naar genoegen van den betrokken Rijksinspecteur op zoodanige wijze zijn aangebracht, dat verwijdering niet op eenvoudige wijze kan geschieden.

3. Op elke autobus van een autobusdienst

wordt bovendien de plaats van bestemming aangegeven.

26. Het is verboden personen beneden den leeftijd van 21 jaren met het besturen van een autobus te belasten. Personen beneden den leeftijd van 21 jaren mogen niet als bestuurder van een autobus optreden.

27. 1. Een bestuurder van een autobus moet bekend zijn met de voor een goede uitoefening van zijn werkzaamheden van belang zijnde voorschriften.

2. Hij moet blijkens een geneeskundige verklaring, welke niet ouder mag zijn dan 5 jaren, geen lichamelijke of geestelijke gebreken hebben, welke hem zouden kunnen beletten een autobus naar behooren te besturen en in het bezit zijn van een voldoend gehoor- en gezichtsvermogen.

3. Hij moet deze verklaring tijdens het besturen van een autobus bij zich hebben en haar op de eerste vordering van een der in artikel 38 bedoelde ambtenaren ter inzage verstrekken.

4. Indien er naar het oordeel van den Rijksinspecteur aanleiding is te veronderstellen, dat een bestuurder niet meer voldoet aan de in het tweede lid bedoelde eischen, is de bestuurder verplicht zich ten spoedigste geneeskundig te doen onderzoeken, teneinde een nieuwe geneeskundige verklaring te verkrijgen.

5. Personen, die naar het oordeel van Onzen Minister daartoe ongeschikt zijn, mogen geen autobus besturen.

28. De bestuurder van een autobus mag gedurende zijn diensttijd geen alcohol-houdende dranken gebruiken of bij zich hebben.

29. 1. De dienstregeling en de tarieven van een autobusdienst in meer dan een gemeente behoeven, met inachtneming van de bij de vergunning bepaalde voorwaarden, de goedkeuring van den Rijksinspecteur, in wiens district de dienst uitgeoefend wordt; indien een dienst wordt uitgeoefend in meer dan een district geschiedt de goedkeuring door den Rijksinspecteur van het district, waarin de ondernemer het kantoor van den dienst gevestigd heeft.

2. Ter verkrijging van de in het eerste lid bedoelde goedkeuring moet de ondernemer zoo mogelijk vier weken voor den datum der inwerkingtreding, het ontwerp der dienstregeling en/of de tarieven in drievoud bij den Rijksinspecteur indienen.

3. Bij de vaststelling der dienstregeling moet de ondernemer voldoen aan de eischen, welke door den Rijksinspecteur worden gesteld betreffende het geven van aansluitingen aan andere vervoersdiensten.

4. Een dienstregeling wordt niet goedgekeurd voor een langeren termijn, dan tot invoering van de eerstvolgende dienstregeling der Nederlandsche Spoorwegen.

5. De Rijksinspecteur kan tusschentijds wijziging van de dienstregeling goedkeuren.

30. 1. De datum van invoering:

a. van de goedgekeurde dienstregeling en tarieven van een autobusdienst in meer dan een gemeente,

b. van de met goedkeuring van den Rijksinspecteur daarin aangebrachte wijzigingen,

wordt zoo tijdig mogelijk, doch in elk geval vóór de invoering aangekondigd in een nieuwsblad, verschijnende in de Provincie of in elk der Provincies, waarin de autobusdienst zal worden uitgeoefend.

2. De ondernemer zendt aan den Rijksinspecteur een exemplaar van het nieuwsblad of elk der nieuwsbladen, waarin de aankondiging plaats gehad heeft.

3. De dienstregeling en de tarieven moeten aanwezig zijn in elke autobus en voorzoover de Rijksinspecteur dit noodig acht in de wachtlokalen en bij de stopplaatsen van den autobusdienst.

31. Voor elken reiziger van een autobusdienst in meer dan een gemeente moet een voor de af te leggen reis geldig plaatsbewijs afgegeven worden, waarop het begin- en eindpunt van de reis en het verschuldigde bedrag, duidelijk vermeld zijn.

32. De ondernemer van een autobusdienst in meer dan een gemeente is verplicht van elke gedwongen onderbreking van den dienst dan wel van elke gedwongen wijziging van den te volgen weg onder opgaaf van redenen onverwijld kennis te geven aan den Rijksinspecteur en daarvan in een of meer nieuwsbladen als bedoeld in artikel 30 mededeeling te doen. Het hervatten van den autobusdienst na gedwongen onderbreking en van de gewone route na gedwongen wijziging moeten op overeenkomstige wijze bekend gemaakt worden.

33. 1. De ondernemer van een autobusdienst in meer dan een gemeente is verplicht binnen 14 dagen na afloop van elke kalendermaand aan den Rijksinspecteur over die maand een opgave te verstrekken van:

a. het aantal door de autobussen afgelegde kilometers,

b. het aantal vervoerde reizigers.

Onze Minister kan een formulier voor deze opgaven vaststellen.

2. De ondernemer is overigens verplicht den Rijksinspecteur alle gevraagde inlichtingen omtrent den autobusdienst op de door hem gewenschte wijze te verschaffen, voor zoover deze niet het geldelijk beheer van den dienst betreffen.

34. Autobussen moeten naar genoegen van den Rijksinspecteur worden gereinigd en onderhouden.

35. 1. Van 15 October tot 15 April moeten autobussen behoorlijk zijn verwarmd, op door den Inspecteur-Generaal goedgekeurde wijze.

2. Tusschen een half uur na zonsondergang en een half uur voor zonsopgang moeten autobussen op voldoende wijze van binnen zijn verlicht.

36. In elke autobus moeten in behoorlijken staat aanwezig zijn ten minste een brandbluschapparaat en middelen tot het leggen van een snelverband. De Inspecteur-Generaal is bevoegd hieromtrent voorschriften te geven.

HOOFDSTUK III.

STRAF- EN SLOTBEPALINGEN.

37. 1. Het is verboden zonder vergunning of inschrijving of anders dan met inachtneming van een vergunning of inschrijving en van de aan de vergunning verbonden voorwaarden met een autobus personen over de wegen te vervoeren of te doen vervoeren of met een motorrijtuig — geen autobus zijnde —

tegen vergoeding van welken aard ook personen over de wegen te vervoeren of te doen vervoeren.

2. Overtreding van het vorig lid vormt evenals overtreding van het bij of krachtens artikel 3 bepaalde, van artikel 17, derde lid, van artikel 18, derde lid, in verband met artikel 18, vierde lid, van art. 19, van artikel 23, van artikel 24, tweede lid, van artikel 26, van artikel 27, derde en vijfde lid, alsmede van artikel 28, een strafbaar feit in den zin van Afdeeling 9 van de Wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685).

38. Met het opsporen van de bij dit besluit strafbaar gestelde feiten zijn, onverminderd het bepaalde bij artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering, belast de ambtenaren van de Rijksverkeersinspectie en van de Rijks- en Gemeentepolitie.

39. 1. Van elke beslissing krachtens eenig artikel van dit besluit door of namens den Inspecteur-Generaal of een Rijksinspecteur genomen, kan de betrokken ondernemer of degene, die eigen vervoer bewerkstelligt, bij Onzen Minister in beroep komen, onder verplichting aan dengene, die de beslissing genomen heeft, onverwijld van het aangeteekende beroep kennis te geven.

2. Is geen beroep ingesteld binnen zes dagen na dagteekening van de beslissing, dan is de ondernemer of degene, die eigen vervoer bewerkstelligt, tot nakoming van de beslissing verplicht.

40. Dit besluit is niet van toepassing op militaire motorrijtuigen en op motorrijtuigen in gebruik voor militaire doeleinden.

41. 1 Een vergunning tot het in werking brengen van een of meer autobusdiensten, verleend overeenkomstig de Wet Openbare Vervoermiddelen en bij het inwerking treden van dit besluit nog van kracht of daarna door Ons verleend, wordt geacht een op grond van dit besluit verleende vergunning voor de uitoefening van een autobusdienst in meer dan een gemeente te zijn, met dien verstande dat:

a. voor zoodanige vergunning niet geldt het bepaalde bij artikel 8;

b. zij, ongeacht den tijd, voor welken zij is verleend en behoudens andere regeling bij wet, overeenkomstig Afdeeling 10 van de wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), van kracht blijft tot en met 31 December 1940, indien de houder der vergunning tot het inwerking brengen van den autobusdienst vóór 31 December 1937 een aanvrage om vergunning voor de uitoefening van den autobusdienst ingaande 1 Januari 1941 bij den Inspecteur-Generaal indient, en anders tot en met 31 December 1937;

c. de termijn van vijf jaren genoemd in artikel 10, derde lid, wordt geacht te zijn ingegaan op het tijdstip waarop de vergunning volgens de Wet Openbare Vervoermiddelen in werking is getreden;

d. de bevoegdheden, die Gedeputeerde Staten zich in de vergunningsvoorwaarden hebben voorbehouden, op de(n) betrokken Rijksinspecteur(s) overgaan, voorzoover daaromtrent in dit besluit niet is voorzien;

e. de door Gedeputeerde Staten verleende goedkeuringen van dienstregelingen en tarieven van kracht blijven tot 22 Mei 1937.

De Inspecteur-Generaal doet van de door hem ontvangen aanvragen als bedoeld onder *b* mededeeling in de *Staatscourant*; het tijdstip, waarop de in artikel 7, eerste lid, bedoelde ter-inzage-legging plaats vindt, wordt nader door hem vastgesteld.

2. Een aanvrage om vergunning tot het in werking brengen van een autobusdienst, als bedoeld in artikel 2, eerste lid, der Wet Openbare Vervoermiddelen, waarop door Gedeputeerde Staten bij de inwerkingtreding van dit besluit nog niet is beschikt, wordt door Gedeputeerde Staten toegezonden aan den Inspecteur-Generaal, die daarmede handelt, als in artikel 7 is bepaald.

3. Op een beroep van een beschikking van Gedeputeerde Staten als bedoeld in artikel 3, eerste lid, der Wet Openbare Vervoermiddelen, dat bij de inwerkingtreding van dit besluit nog niet is behandeld, wordt alsnog door Ons beschikt.

42. Artikel 2 en artikel 2bis van het Koninklijk besluit van 31 Juli 1880 (*Staatsblad* n°. 121) zijn op autobussen niet van toepassing; evenwel blijven de goedkeuringsbewijzen, krachtens artikel 2, na goedkeuring ingevolge artikel 2*bis* van dat besluit, uitgereikt, van kracht gedurende den termijn, waarvoor die goedkeuring was verleend.

43. In afwijking van het bepaalde in artikel 8, eerste lid, wordt een vergunning voor de uitoefening van een autobusdienst in meer dan een gemeente, die in werking treedt vóór 31 December 1940, verleend voor een tijdvak eindigende 31 December 1940.

44. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel „Reglement autovervoer personen".

45. Dit besluit treedt in werking op 15 Februari 1937 met dien verstande dat voor taxi's en huurauto's de vergunning en de aanwezigheid of het ter inzage geven van een vergunningsbewijs als bedoeld in dit besluit niet zal zijn vereischt vóór 1 Juli 1937.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 12den Januari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.
(*Uitgeg.* 20 *Januari* 1937.)

S. 563.

---

14 *Januari* 1937. BESLUIT tot vaststelling van een reglement van politie voor de veren over de *Bergsche Maas*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 7 November 1936, La. B.B., afdeeling Waterstaatsrecht;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69);

Den Raad van State gehoord (advies van 17 November 1936, n°. 31);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 5 Januari 1937, n°. 430, afdeeling Waterstaatsrecht;

Hebben goedgevonden en verstaan:
vast te stellen het volgende

REGLEMENT VAN POLITIE
voor de veren over de Bergsche Maas nabij Capelle, Drongelen en Bern.

Art. 1. 1. Dit reglement is van toepassing op de veren over de Bergsche Maas, onderscheidenlijk gelegen in den weg van Capelle naar De Baan, in den weg van Waalwijk naar Drongelen en in den weg van Herpt naar Bern.

2. In dit reglement wordt verstaan onder:
hoofdingenieur-directeur, de hoofdingenieur-directeur van den Rijkswaterstaat in de directie Noordbrabant, te 's-Hertogenbosch;
ingenieur, de hoofdingenieur of ingenieur van den Rijkswaterstaat in het arrondissement Breda, te Breda;
technisch ambtenaar, de waterbouwkundige, de technisch-hoofdambtenaar of de technisch-ambtenaar van den Rijkswaterstaat, in wiens dienstkring de veren zijn gelegen, dan wel de aan dien ambtenaar toegevoegde opzichters van den Rijkswaterstaat;
gezagvoerende pontwachters, de schippers van de veerbooten en degenen, die hen vervangen;
veerpersoneel, de in dienst van het veer werkzame Rijkswaterstaatsbeambten;
aanlegplaatsen, de veerstoepen met de bijbehoorende *toegangswegen;*
voertuigen, alle rij- of voertuigen, die anders dan langs spoorstaven worden voortbewogen, met uitzondering van motorrijtuigen en rijwielen;
motorrijtuigen, alle rij- en voertuigen, bestemd om uitsluitend of mede door een mechanische kracht, op of aan het rij- of voertuig zelf aanwezig, anders dan langs spoorstaven te worden voortbewogen.

Art. 2. Het is verboden dieren, voertuigen, motorrijtuigen, rijwielen of eenig voorwerp op te stellen op de veerstoepen, alsmede op de plaatsen, waar zulks blijkens afsluitingen of verbodsaanduidingen kennelijk ontoelaatbaar is voor een goede uitvoering van de veerdiensten.

Art. 3. Ieder, die van de veren gebruik maakt of wenscht te maken, is verplicht onmiddellijk de aanwijzingen na te komen, welke hem door het veerpersoneel worden gegeven, zoowel met betrekking tot het oprijden naar de ponten, den overtocht, het veilig en ongehinderd gebruik van de veren of tot handhaving van de orde aan boord en op de aanlegplaatsen, als ter voorkoming van het toebrengen van schade aan het veermaterieel en aan de vervoerde personen, voertuigen, motorrijtuigen, rijwielen, dieren en goederen of in het belang van de veiligheid.

Wordt aan deze aanwijzingen niet voldaan, dan zijn de gezagvoerende pontwachters bevoegd het vervoer over de veren te weigeren.

Art. 4. Het is verboden:
a. het gebruik van de veren te belemmeren of te beletten;
b. over de aanlegplaatsen en de veerbooten te rijden met een snelheid of op een wijze, welke het veilig of ongehinderd gebruik van de veren in gevaar brengen of schade kunnen doen ontstaan aan de aanlegplaatsen en veerbooten, alsmede aan personen, voertuigen, motorrijtuigen, rijwielen, dieren en goederen, welke ter plaatse aanwezig zijn, een en ander ter beoordeeling van het veerpersoneel;
c. de op de veerbooten geplaatste afsluitingen zonder vergunning van het veerpersoneel te openen;
d. van de veren gebruik te maken met voertuigen en motorrijtuigen, waarvan de relatieve belasting van eenige as, in den zin van artikel 1, eerste lid, onder *l.l.* van het Motor- en Rijwielreglement, meer bedraagt dan is aangegeven op bij de veren vanwege den Rijkswaterstaat geplaatste borden;
e. van de veren gebruik te maken met voertuigen, motorrijtuigen of vrachten van grooter afmetingen dan naar het oordeel van het veerpersoneel, in verband met de inrichting van de veren, toelaatbaar zijn;
f. zich in ruimten of afdeelingen van de veerbooten te begeven, waarvan de toegang op een voor ieder kenbare wijze is verboden;
g. zich in kennelijken staat van dronkenschap aan boord van de veerbooten te bevinden;
h. gevaarlijke of aan een besmettelijke ziekte lijdende dieren aan boord van de veerbooten te brengen;
i. de wachtlokalen te verontreinigen;
k. zich met een brandende sigaar, pijp of sigaret aan boord van de veerbooten te bevinden of daarop vuur te ontsteken;
l. van de veren gebruik te maken met motorrijtuigen of voertuigen, waarvan de lading een hinderlijken stank verspreidt of verontreiniging van het schip of het vervoerde tengevolge kan hebben.

Art. 5. De bestuurders van motorrijtuigen zijn verplicht na aankomst op de veerbooten de motoren stil en de remmen vast te zetten en deze in dien staat te houden gedurende de geheele overvaart.

Het in het vorig lid omtrent de remmen bepaalde is niet van toepassing op motorrijtuigen met twee wielen.

De bestuurders van van remmen voorziene voertuigen zijn verplicht na aankomst op de veerbooten de remmen vast te zetten en deze in dien staat te houden gedurende de geheele overvaart.

De bestuurders van voertuigen, motorrijtuigen en rijwielen zijn verplicht na aankomst op de veerbooten de lichten te dooven en deze gedurende den overtocht gedoofd te houden.

Art. 6. De toegang tot de veerbooten wordt in volgorde van aankomst verleend, behoudens wanneer het veerpersoneel een andere volgorde noodzakelijk acht.

Op aan de gezagvoerende pontwachters gedaan verzoek kan, in de door Onzen Minister van Waterstaat bepaalde gevallen, voorrang van overtocht worden verleend.

Voor zoover daartoe gevorderd, moet door aan het veer wachtenden gelegenheid tot passage worden gegeven.

Art. 7. Wanneer wegens storm, ijsgang, mist of andere omstandigheden naar het oordeel van de gezagvoerende pontwachters gevaar aan den overtocht verbonden is, kan deze door hen worden geweigerd.

Art. 8. Overtreding van de bepalingen van dit reglement wordt, voorzoover daartegen niet bij de wet is voorzien, gestraft als volgt:
a. met hechtenis van ten hoogste dertig

dagen of geldboete van ten hoogste honderd vijftig gulden, de overtreding van artikel 4 onder *a*, *k* en *l*;

b. met geldboete van ten hoogste honderd gulden, de overtreding van artikel 3;

c. met geldboete van ten hoogste vijftig gulden, de overtreding van artikel 4, onder *b*, *d*, *e*, *h* en *i*;

d. met geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden, de overtreding van artikel 2, artikel 4, onder *c*, *f* en *g*, artikel 5 en artikel 6.

Art. 9. Met de handhaving van dit reglement zijn, behalve de in art. 141 van het Wetb. van Strafvordering genoemde personen, belast de overige ambtenaren en beambten van de Rijks- en gemeentepolitie en de volgende ambtenaren en beambten van den Rijkswaterstaat:

a. ambtenaren: de hoofdingenieurs-directeuren, hoofdingenieurs, ingenieurs, waterbouwkundigen, technisch-hoofdambtenaren, technisch-ambtenaren en opzichters;

b. beambten: de gezagvoerende pontwachters en het veerpersoneel, dit laatste slechts voor zooveel het is voorzien van een aanstelling als onbezoldigd Rijksveldwachter of als gemeenteveldwachter.

De genoemde ambtenaren van den Rijkswaterstaat en de gezagvoerende pontwachters zijn bevoegd tot de handelingen, omschreven in de artikelen 3 en 6 der wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69) en aangewezen tot het opmaken van het proces-verbaal, bedoeld in artikel 4 dier wet. De beslissing, bedoeld in artikel 4, derde lid, dier wet, berust bij den hoofdingenieur-directeur.

Art. 10. Dit reglement wordt in de wachtlokalen en aan boord van de in dienst zijnde vaartuigen op goed zichtbare plaatsen opgehangen.

Art. 11. Dit reglement kan worden aangehaald onder den titel „Reglement van politie voor de veren over de Bergsche Maas".

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 14den Januari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.
(*Uitgeg.* 29 *Januari* 1937.)

S. 564.

---

24 *Februari* 1937. BESLUIT tot vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor de gekanaliseerde Maas beneden Maasbracht.

(*„Bijzonder reglement gekanaliseerde Maas beneden Maasbracht".*)

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 26 Januari 1937, N°. 432, Afdeeling Waterstaatsrecht;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69) en op het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen;

Den Raad van State gehoord (advies van 9 Februari 1937, N°. 23);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 16 Februari 1937, N°. 423, Afd. Waterstaatsrecht;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. vast te stellen het volgende

Bijzonder Reglement van Politie voor de gekanaliseerde Maas beneden Maasbracht.

Art. 1. 1. Dit reglement is van toepassing op de sluizen, de toeleidingskanalen tot de sluizen en de stuwen met de daaraan aansluitende riviervakken van de gekanaliseerde Maas bij *Linne*, *Roermond*, *Belfeld*, *Sambeek*, *Grave* en *Lith*.

2. Onder aan de stuwen aansluitende riviervakken wordt voor elke stuw verstaan het riviervak, gelegen tusschen een punt op 500 m stroomopwaarts van de uitmonding in de rivier van het boventoeleidingskanaal naar de sluis en een punt op 500 m stroomafwaarts van de uitmonding in de rivier van het benedentoeleidingskanaal naar de sluis.

3. In afwijking van het bepaalde in het vorige lid wordt het riviervak beneden de stuw bij *Linne* van 500 m beneden de stuw tot de uitmonding in de rivier van het benedentoeleidingskanaal naar de sluis aldaar niet gerekend te behooren tot het aan de stuw aansluitend riviervak.

4. Onverminderd de toepasselijkheid van de bepalingen van Titel III van het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen met de daarop betrekking hebbende strafbepalingen, en voorzoover hierna niet anders is bepaald, zijn op de in lid 1 genoemde werken van toepassing Titels IV en V van dat reglement met de daarop betrekking hebbende strafbepalingen. Voor de toepassing van Titel V worden stuwen met toebehooren gelijkgesteld met sluizen.

Art. 2. 1. De grootste geoorloofde lengte, breedte en diepgang der vaartuigen met inbegrip van den last zijn:

a. voor de sluizen bij *Linne*, *Roermond*, *Belfeld* en *Sambeek*:

lengte ..... 100 m
breedte ..... 12 m
diepgang ..... 2.60 m,

met dien verstande, dat de grootste geoorloofde diepgang voor elke sluis met de bijbehoorende toeleidingskanalen en aansluitende riviervakken wordt vermeerderd tot ten hoogste 2.80 m, met zooveel als de waterstand in het benedentoeleidingskanaal van die sluis hooger is dan:

16.75 m + N.A.P. voor de sluis bij *Linne*;
14 m + „ „ „ „ „ *Roermond*;
10.75 m + „ „ „ „ „ *Belfeld*;
7.50 m + „ „ „ „ „ *Sambeek*;

b. voor de sluis bij *Grave*:

lengte ..... 100 m
breedte ..... 12 m
diepgang ..... 3 m,

met dien verstande, dat de grootste geoorloofde diepgang voor deze sluis met de bijbehoorende toeleidingskanalen en aansluitende riviervakken wordt vermeerderd tot ten hoogste 2.80 m, met zooveel als de waterstand in het benedentoeleidingskanaal van de sluis hooger is dan 4.50 m + N.A.P.;

c. voor de sluis bij *Lith*:

lengte ..... 100 m
breedte ..... 12 m
diepgang ..... 3 m,

met dien verstande, dat de grootste geoorloofde diepgang voor deze sluis met de bijbehoorende toeleidingskanalen en aansluitende riviervakken wordt verminderd met zooveel als de waterstand in het benedentoeleidingskanaal van die sluis lager is dan 0.50 m + N.A.P.

2. De grootste geoorloofde hoogte der vaartuigen met inbegrip van den last is:

a. voor de sluis bij *Linne:*
8 m boven water,
met dien verstande, dat deze grootste geoorloofde hoogte wordt verminderd met zooveel als de waterstand in het boventoeleidingskanaal van die sluis hooger is dan 20.40 m + N.A.P.;

b. voor de sluis en de stuw bij *Grave:*
7 m boven water,
met dien verstande, dat deze grootste geoorloofde hoogte wordt verminderd met zooveel als de waterstand in het boventoeleidingskanaal van die sluis hooger is dan 7.50 m + N.A.P.;

c. voor de sluis bij *Lith:*
7 m boven water,
met dien verstande, dat deze grootste geoorloofde hoogte wordt verminderd met zooveel als de waterstand in het boventoeleidingskanaal van die sluis hooger is dan 4.50 m + N.A.P., òf de waterstand in het benedentoeleidingskanaal hooger is dan 2.50 m + N.A.P.;

d. voor de stuw bij *Lith:*
7 m boven water,
met dien verstande, dat deze grootste geoorloofde hoogte wordt verminderd met zooveel als de waterstand in de stuwopeningen hooger is dan 6 m + N.A.P.

Art. 3. 1. Het maximum der snelheid, waarmede de stoomvaartuigen zich mogen bewegen, bedraagt per minuut ..... 180 m.

2. In het belang van de vaart of van de werken kan deze snelheid door de ambtenaren van den Waterstaat tijdelijk worden beperkt.

3. Deze bepalingen gelden niet voor de vaart op de aan de stuwen aansluitende riviervakken, wanneer de stuwen voor de scheepvaart geopend zijn.

Art. 4. 1. De grootste geoorloofde lengte der vlotten is 100 m, de grootste geoorloofde breedte 10 m en de grootste geoorloofde diepgang 1.50 m.

2. De grootste snelheid, waarmede een vlot mag worden vervoerd, bedraagt per minuut 60 m.

3. Deze bepalingen gelden niet voor de vaart op de aan de stuwen aansluitende riviervakken, wanneer de stuwen voor de scheepvaart geopend zijn.

4. Vlotten mogen geen ligplaats nemen in de toeleidingskanalen en de aan de stuwen aansluitende riviervakken. Wanneer de stuwen wegens hoog water of ijsgang geopen zijn, mogen zij echter met vergunning van den sluis- en stuwmeester ligplaats nemen in het beneden toeleidingskanaal.

Art. 5. 1. Het grootste aantal vaartuigen, dat tegelijk mag worden gesleept, bedraagt 6.

2. De sluis- en stuwmeesters zijn bevoegd, wanneer zij zulks met het oog op de geregelde vaart door de sluizen noodig achten, dit aantal te verminderen.

3. Wanneer zij van deze bevoegdheid gebruik maken, worden op het boven- of het benedenhoofd van de sluizen aan een mast *des daags* zooveel *blauwe* vlaggen boven elkander getoond als er vaartuigen gesleept mogen worden; *des nachts* zullen aan den mast zooveel *groene* lichten naast elkander onder een *wit* licht getoond worden als er vaartuigen gesleept mogen worden.

4. Het is verboden meer vaartuigen op de toeleidingskanalen tot de sluizen en de daaraan aansluitende riviervakken te sleepen dan volgens de bovenomschreven seinen is toegestaan.

5. Deze bepalingen gelden niet voor de vaart op de aan de stuwen aansluitende riviervakken, wanneer de stuwen voor de scheepvaart geopend zijn.

Art. 6. 1. Wanneer de waterstand aan de peilschaal beneden de stuw bij *Borgharen* hooger is dan 42.50 m + N.A.P., wordt het grootste aantal vaartuigen, dat tegelijk op het boventoeleidingskanaal van de sluis bij *Linne* met het aansluitende riviervak stroomopwaarts mag worden gesleept, door den sluis- en stuwmeester aldaar voor iederen sleep afzonderlijk aangegeven.

2. Het is verboden op het boventoeleidingskanaal van de sluis bij *Linne* met het aansluitende riviervak meer vaartuigen te sleepen dan ingevolge het vorige lid is aangegeven.

Art. 7. 1. Het invaren van een benedentoeleidingskanaal is verboden indien *des daags* twee *roode* vlaggen en *des nachts* twee *roode* lichten boven elkander zijn geheschen aan een mast op het benedenhoofd der sluis.

2. Het invaren van een boventoeleidingskanaal is verboden indien *des daags* twee *roode* vlagen en *des nachts* twee *roode* lichten boven elkander zijn geheschen aan een mast, geplaatst aan het rivierwaartsche einde van het boventoeleidingskanaal.

Art. 8. 1. Afvarende vaartuigen en vlotten moeten bij het invaren van de boventoeleidingskanalen van de sluizen bij *Linne, Roermond, Belfeld, Sambeek* en *Lith* zoo dicht mogelijk langs den linkeroever der rivier houden. Bij het invaren van het boventoeleidingskanaal van de sluis bij *Grave* moeten zij zoo dicht mogelijk langs den rechteroever houden.

2. Opvarende vaartuigen en vlotten moeten zooveel mogelijk voor de afvarende vaartuigen en vlotten wijken, zoodat laatstgenoemde den voorgeschreven oever kunnen houden.

Art. 9. 1. Het verbod van artikel 68, lid 1, van het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen is niet van toepassing.

2. Op elk vaartuig moet gedurende het bevaren van de toeleidingskanalen tot de sluizen of de aan de stuwen aansluitende riviervakken, steeds een ander tot onmiddellijk gebruik gereed gehouden worden.

3. Wanneer de waterstand aan de peilschaal beneden de tuw bij *Borgharen* hooger is dan 42.50 m + N.A.P., moet op elk vaartuig, geen stoomvaartuig zijnde, gedurende het bevaren van het boventoeleidingskanaal bij *Linne* met het aansluitende riviervak, een stokanker van voldoende afmetingen buiten boord voor onmiddellijk gebruik gereed worden gehouden.

Art. 10. 1. Het is verboden tijdens het bevaren van de toeleidingskanalen tot de sluizen

of de aan de stuwen aansluitende riviervakken de vaartuigen van een sleep los te gooien.

2. Bij het binnenvaren van de sluizen moet steeds een ten minste 17 jaar oud persoon bij den sleeptros aanwezig zijn om deze zoo noodig los te gooien.

Art. 11. Het is verboden zonder vergunning van den sluis- en stuwmeester langer ligplaats te nemen in de toeleidingskanalen tot de sluizen dan noodig is om op schutting te wachten.

Art. 12. 1. Waneer de scheepvaart door de eenige doorvaartopening van de stuwen bij *Linne*, *Roermond*, *Belfeld* of *Sambeek*, of door eene doorvaartopening van de stuw bij *Grave* of van die bij *Lith* is verboden, wordt dit aangeduid:

a. voor de stuwen bij *Linne*, *Roermond*, *Belfeld* en *Sambeek des daags* door eene *roode* vlag of door eene *roode* schijf met *witten* rand op de hoogst gelegen bedieningsbrug van de stuw, en *des nachts* door een *rood* licht ter weerszijden van de doorvaartopening;

b. voor de stuw bij *Grave des daags* door eene *roode* vlag of door eene *roode* schijf met *witten* rand op den bovenrand van de brug over die opening, en *des nachts* door een *rood* licht ter weerszijden van die opening;

c. voor de stuw bij *Lith des daags* door eene *roode* schijf met *witten* rand, opgehangen in het midden boven die opening, en *des nachts* door een *rood* licht ter weerszijden van die opening.

2. De scheepvaart in de aan een stuw aansluitende riviervakken, voorzoover gelegen tusschen de uitmondingen van het boven- en benedentoeleidingskanaal naar de sluizen, is zonder vergunning van den sluis- en stuwmeester verboden:

a. voor de stuwen bij *Linne*, *Roermond*, *Belfeld* en *Sambeek*, wanneer de scheepvaart door de eenige doorvaartopening verboden is;

b. voor de stuw bij *Grave*, wanneer de scheepvaart door de beide doorvaartopeningen verboden is;

c. voor de stuw bij *Lith*, wanneer de scheepvaart door de drie doorvaartopeningen verboden is.

3. Wanneer de scheepvaart door de eenige doorvaartopening van de stuwen bij *Linne*, *Roermond*, *Belfeld* of *Sambeek* of door eene doorvaartopening van de stuw bij *Grave* of van die bij *Lith* is toegestaan, wordt dit aangeduid:

a. voor de stuwen bij *Linne*, *Roermond*, *Belfeld* en *Sambeek des daags* door eene *groene* vlag of door eene *groene* schijf met *witten rand* op de hoogst gelegen bedieningsbrug van de stuw, en *des nachts* door een *groen* licht ter weerszijden van de doorvaartopening;

b. voor de stuw bij *Grave des daags* door eene *groene* vlag of door eene *groene* schijf met *witten* rand op den bovenrand van de brug over die opening, en *des nachts* door een *groen* licht ter weerszijden van die opening;

c. voor de stuw bij *Lith des daags* door eene *groene* schijf met *witten* rand, opgehangen in het midden boven die opening, en *des nachts* door een *groen licht* ter weerszijden van die opening.

4. Het is verboden door de stuwen te varen door andere openingen dan die, welke op de in het vorige lid bepaalde wijze zijn aangeduid.

Art. 13. Wanneer de stuwen voor de scheepvaart geopend zijn, is het verboden bij het doorvaren van de stuwen ankers, kettingen of trossen te laten sleepen van 500 m stroomopwaarts tot 100 m stroomafwaarts van de stuwen.

Art. 14. De bepalingen van artikel 79 van het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen zijn niet van toepassing voor de vaart op de aan de stuwen aansluitende riviervakken, wanneer de stuwen voor de scheepvaart geopend zijn.

Art. 15. De hoofdingenieur-directeur en, wanneer er onmiddellijke noodzakelijkheid bestaat, de ingenieur, is bevoegd het stuwpeil te verlagen of te verhoogen.

Art. 16. Overtredingen van de bepalingen van dit Bijzonder reglement worden, voorzoover daartegen niet bij de wet of het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen is voorzien, gestraft als volgt:

a. met eene geldboete van ten hoogste *honderd* gulden de overtreding van artikel 5, lid 4, artikel 6, lid 2, artikel 7, artikel 8, artikel 12, lid 2 en 4, en artikel 13;

b. met eene geldboete van ten hoogste *vijf en zeventig* gulden de overtreding van artikel 4, lid 4, artikel 9, lid 2 en 3, artikel 10 en artikel 11.

Art. 17. Dit Bijzonder reglement kan worden aangehaald onder den titel „Bijzonder reglement gekanaliseerde Maas beneden Maasbracht".

II. te bepalen, dat met het in werking treden van het onder I bedoelde reglement vervalt het Reglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 21 October 1932 (*Staatsblad* n°. 508) en gewijzigd bij Koninklijk besluit van 17 December 1935 (*Staatsblad* n°. 709).

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 24sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 12 *Maart* 1937.)

S. 565.

---

27 *Februari* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van 16 Juli 1918 (*Staatsblad* N°. 451) tot instelling van den Zuiderzeeraad en tot vaststelling van bepalingen betreffende dien Raad.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 5 Januari 1937, La. V, Directie van den Waterstaat;

Gelet op het Koninklijk besluit van 13 November 1923 (*Staatsblad* n°. 517) tot vaststelling van de inrichting van den dienst der Zuiderzeewerken, zooals dat besluit is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 27 Februari 1937 (*Staatsblad* n°. 566);

Den Raad van State gehoord, advies van 2 Februari 1937 n°. 45;

Gezien het nader rapport van Onzen Minis-

ter voornoemd van 22 Februari 1937, La. N., Directie van den Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Ons besluit van 16 Juli 1918 (*Staatsblad* n°. 451), tot instelling van den Zuiderzeeraad en tot vaststelling van bepalingen betreffende dien Raad, te wijzigen als volgt:

Art. I. Waar in dit besluit voorkomen de woorden „den Directeur-Generaal der Zuiderzeewerken" of „den Directeur-Generaal" wordt in de plaats daarvan gelezen „den met de leiding van den dienst belasten Directeur-Generaal van den Rijkswaterstaat".

Art. II. Het eerste lid van artikel 5 van dit besluit wordt gelezen als volgt: „De Zuiderzeeraad is gevestigd te 's-Gravenhage; de leden worden door Ons benoemd en ontslagen."

Art. III. Dit besluit treedt in werking op een nader door Ons te bepalen datum.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en aan den Raad van State in afschrift zal worden medegedeeld.

's-Gravenhage, den 27sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 16 *Maart* 1937.)

S. 566.

27 *Februari* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van 13 Nov. 1923 (*Staatsblad* N°. 517) tot vaststelling van de inrichting van den dienst der Zuiderzeewerken als bedoeld in artikel 1 sub A der wet van 14 Juni 1918 (*Staatsblad* N°. 354) tot afsluiting en droogmaking van de Zuiderzee.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 5 Januari 1937, La. W., Directie van den Waterstaat;

Gelet op artikel 1 van de wet van 14 Juni 1918 (*Staatsblad* N°. 354) tot afsluiting en droogmaking van de Zuiderzee;

Den Raad van State gehoord (advies van 2 Februari 1937, n°. 46);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister voornoemd van 22 Februari 1937, La. P., Directie van den Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Ons besluit van 13 November 1923 (*Staatsblad* N°. 517) tot vaststelling van de inrichting van den dienst der Zuiderzeewerken als bedoeld in artikel 1 sub A van de wet van 14 Juni 1918 (*Staatsblad* N°. 354) tot afsluiting en droogmaking van de Zuiderzee, te wijzigen als volgt:

Art. I. Artikel 1 wordt gelezen als volgt:

„De dienst der Zuiderzeewerken omvat:

1. het beheer en onderhoud van de voltooide werken betreffende de afsluiting van de Zuiderzee alsmede de voorbereiding en uitvoering van de werken, welke verband houden met de verlaging van het peil van het IJsselmeer;

2. de voorbereiding en de uitvoering van de werken voor den aanleg van den N.O.-polder;

3. de voorbereiding van de overige inpolderingen in het IJsselmeer;

4. andere werkzaamheden, welke aan dezen dienst mochten worden opgedragen."

Art. II. In artikel 2 wordt in plaats van „een Directeur-Generaal" gelezen: „den Directeur-Generaal van den Rijkswaterstaat".

Art. III. In artikel 3 worden in het eerste lid geschrapt de woorden: „een chef van den hydrografischen dienst" en in de plaats daarvan opgenomen de woorden: „waterbouwkundigen, technisch-hoofdambtenaren";

voorts worden in plaats van: „bureelambtenaren" gelezen de woorden: „administratieve hoofdambtenaren, administratieve ambtenaren, schrijvers".

Het tweede lid van artikel 3 wordt geschrapt.

Art. IV. Ingevoegd wordt een nieuw artikel 3*a*, luidende:

„Onder de leiding van den Directeur-Generaal van den Rijkswaterstaat is met de uitvoering van den dienst belast een hoofdingenieur-directeur van den Rijkswaterstaat of een hoofdingenieur der Zuiderzeewerken.

Ten behoeve van de uitvoering van den dienst kan deze in onderdeelen worden gesplitst, waarvan het aantal, de grenzen, omvang en benaming door Onzen Minister van Waterstaat worden vastgesteld."

Art. V. Artikel 4 wordt gelezen als volgt:

„Werkkring, standplaats en instructie van de in artikel 3 genoemde ambtenaren worden door of vanwege Onzen Minister van Waterstaat vastgesteld."

Art. VI. Aan het eerste lid van artikel 5 wordt een zinsnede toegevoegd, luidende:

„Het personeel op arbeidscontract wordt benoemd, geschorst en ontslagen door of vanwege Onzen Minister van Waterstaat."

Art. VII. Het derde lid van artikel 7 wordt gelezen als volgt: „De bevordering tot waterbouwkundige, tot technisch-hoofdambtenaar en tot administratief-hoofdambtenaar geschiedt eveneens bij keuze."

Het vierde lid van artikel 7 vervalt.

Art. VIII. Artikel 8 vervalt.

Art. IX. Artikel 9 wordt artikel 8.

Art. X. Opgenomen wordt een nieuw artikel 9, luidende:

„Voor zoover zij niet in andere rangen overgaan, blijven de bij het in werking treden van dit besluit in dienst der Zuiderzeewerken zijnde secretaris der directie, bureelchefs en bureelambtenaren als zoodanig werkzaam."

Art. XI. Artikel 10 vervalt.

Art. XII. Dit besluit treedt in werking op een nader door Ons te bepalen datum.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en aan den Raad van State in afschrift zal worden medegedeeld.

's-Gravenhage, den 27sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 16 *Maart* 1937.)

S. 567.

1 *Maart* 1937. BESLUIT, houdende wijziging van het Koninklijk besluit van 12 Januari 1937 (*Staatsblad* n°. 562) tot invoering van een vergunningsstelsel voor het exploiteeren van motorrijtuigen tot vervoer van personen. („Reglement autovervoer personen".)

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 18 Februari 1937, La. K.K., Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Gelet op de Wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), tot verlaging van de openbare uitgaven;

De Centrale Commissie voor Advies en Bijstand voor het Verkeersfonds gehoord;

Den Raad van State gehoord (advies van 23 Februari 1937, n°. 26);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 25 Februari 1937, La. C, Afdeeling Vervoer en Mijnwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. Artikel 45 van het bij Ons besluit van 12 Januari 1937 (*Staatsblad* n°. 562) vastgestelde Reglement autovervoer personen wordt te rekenen van 15 Februari 1937 gelezen als volgt:

Art. 45. Dit besluit treedt in werking op 15 Februari 1937 met uitzondering van het bepaalde omtrent taxi's en huurauto's, ten aanzien van welke motorrijtuigen het in werking treedt op 1 Juli 1937.

II. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het Staatsblad, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 1sten Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.
(*Uitgeg.* 2 *Maart* 1937.)

S. 569.

19 *Maart* 1937. BESLUIT tot bekrachtiging van eene wijziging van de Verordening, houdende politiebepalingen voor het vervoer van bijtende en vergiftige stoffen op den Rijn, bekrachtigd bij Koninklijke besluiten van 24 Augustus 1900 (*Staatsblad* n°. 152), 13 December 1910 (*Staatsblad* n°. 367) en 28 Augustus 1934 (*Staatsblad* n°. 494).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Waterstaat en van Buitenlandsche Zaken van 25 Februari 1937, n°. 495, Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen en van 11 Februari 1937, n°. 5451, Afdeeling Consulaire- en Handelszaken;

Overwegende, dat door de Centrale Commissie voor de Rijnvaart in hare zitting van 13 November 1936 de Verordening, houdende politiebepalingen voor het vervoer van bijtende en vergiftige stoffen op den Rijn, vastgesteld in hare buitengewone zitting van 11 Mei 1900, en bekrachtigd bij Ons besluit van 24 Augustus 1900 (*Staatsblad* n°. 152), aangevuld in hare tweede buitengewone zitting van 7 Mei 1910, welke aanvulling is bekrachtigd bij Ons besluit van 13 December 1910 (*Staatsblad* n°. 367), en gewijzigd in hare zitting van 18 April 1934, welke wijziging is bekrachtigd bij Ons besluit van 28 Augustus 1934 (*Staatsblad* n°. 494), nader is gewijzigd;

Den Raad van State gehoord (advies van 9 Maart 1937, n°. 34);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 13 Maart 1937, La. E., Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen en van 17 Maart 1937, n°. 9506, Afdeeling Consulaire- en Handelszaken;

Gelet op de Herziene Rijnvaartakte van 17 October 1868 (*Staatsblad* n°. 75 van 1869), waarvan de laatste wijziging is goedgekeurd bij de wet van 21 November 1924 (*Staatsblad* n°. 528);

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. te bekrachtigen de navolgende door de Centrale Commissie voor de Rijnvaart met ingang van 1 April 1937 vastgestelde wijziging van de Verordening, houdende politiebepalingen voor het vervoer van bijtende en vergiftige stoffen op den Rijn;

§ 2, IV, van de Verordening, houdende politiebepalingen voor het vervoer van bijtende en vergiftige stoffen op den Rijn, wordt gewijzigd als volgt:

§ 2.

Verpakking en vervoer van vergiftige stoffen.

De hieronder genoemde vergiftige stoffen mogen op den Rijn slechts worden vervoerd, wanneer aan de volgende voorwaarden is voldaan:

I. .....
II. .....
III. .....

IV. Ferrosilicium en mangaansilicium, met een gehalte aan silicium hooger dan 30 % en lager dan 90 %, benevens alliages van ferrosilicium, welke toevoegingen van andere elementen bevatten, waarvan het totale gehalte, met inbegrip van het silicium (en met uitzondering van het ijzer), hooger is dan 30 % en lager dan 90 %.

1. Het product moet verpakt zijn in deugdelijk houten of metalen fust.

2. Het fust moet op duidelijke en duurzame wijze voorzien zijn van het opschrift: „Ferrosilicium" of „Mangaan-silicium" dan wel „Alliage van Ferro-silicium" met de toevoeging „Vergif. Drooghouden. Niet kantelen".

Deze opschriften moeten zijn gesteld in de talen van de landen, waarin het vaartuig vaart.

Het siliciumgehalte mag in de opschriften voorkomen. Bijvoeging van een handelsbenaming is toegestaan.

3. .....
4. .....
5. .....

6. De vaartuigen, welke de onder IV genoemde stoffen in de ruimen vervoeren, moeten doeltreffende middelen aan boord hebben, waarmede op eenvoudige wijze kan worden bepaald, of in de woonruimten phosphorwaterstof is doorgedrongen, en of de kofferdammen voldoende gasdichte afsluiting waarborgen.

Een beknopte gebruiksaanwijzing voor deze middelen moet aan boord aanwezig zijn.

II. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van 1 April 1937.

Onze Ministers van Waterstaat en van Buitenlandsche Zaken zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 19den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 30 *Maart* 1937.)

S. 580.

27 *Februari* 1937. BESLUIT, houdende nadere aanwijzing van de gezagsgebieden der stellingcommandanten en der territoriale-bevelhebbers.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a.i. van 22 Februari 1937, Geheim Litt. X. 39;

Overwegende, dat de wenschelijkheid is gebleken, wijziging te brengen in het gezagsgebied van den Territoriale-bevelhebber in *Noordbrabant* enz., zooals dit is vastgesteld bij Koninklijk besluit van 5 December 1932 (*Staatsblad* n°. 580) alsmede om over te gaan tot het instellen van een territoriaal-bevelhebber in *Zuid-Limburg*;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

I. Het Koninklijk besluit van 5 December 1932 (*Staatsblad* n°. 580), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 5 December 1935 (*Staatsblad* n°. 692) wordt gewijzigd als volgt:

1e Het gestelde onder „Eenig artikel" wordt gelezen:

De gezagsgebieden van den Commandant der Vesting Holland, van den Commandant der Stelling van den Helder, en van den Commandant in Zeeland, alsmede die van ieder van de territoriale-bevelhebbers omvatten de gedeelten van het grondgebied des Rijks onderscheidenlijk aangegeven in de Bijlagen I tot en met VII van dit besluit.

2e Het gestelde in Bijlage VI wordt gelezen:

Het gezagsgebied van den Territoriale-bevelhebber in Noord-Brabant, enz.

De provincie *Gelderland* ten zuiden van den Bovenrijn (voor een deel ook wel „*Bijlandsche Kanaal*" geheeten) en van de *Waal*; voorts de provincie *Noordbrabant*; beide provinciën met uitzondering van het gebied, behoorende tot de Vesting Holland; voorts het gedeelte van de provincie *Limburg* ten noorden van de noordelijke grenzen van de gemeenten *Stevensweert* en *Echt*.

3e. Een nieuwe Bijlage VII wordt toegevoegd, met den volgenden inhoud:

Het gezagsgebied van den Territoriale-bevelhebber in Zuid-Limburg.

Het gedeelte van de provincie *Limburg* ten zuiden van de noordelijke grenzen van de gemeenten *Stevensweert* en *Echt*.

4e. De hoofden van de Bijlage I tot en met VII worden gelezen:

Bijlage (nummer) ....., behoorende bij het Koninklijk besluit van 5 December 1932 (*Staatsblad* n°. 580), gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 5 December 1935 (*Staatsblad* n°. 692) en van 27 Februari 1937 (*Staatsblad* n°. 580).

II. In de sedert gewijzigde Bijlage van het Koninklijk besluit van 17 December 1932, n°. 16, wordt de volgende wijziging aangebracht.

Blz. 143, na regel 1 v. o. doen volgen:

D. de Territoriale-bevelhebber in Zuid-Limburg.

Onze Minister van Defensie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 27sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Defensie a. i.,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 16 *Maart* 1937.

S. 600.

24 *Februari* 1937. WET tot regeling van den invoer van metalen schepwerk.

Bijl. Hand. II 1935/36, n°. 445; 1936/37, n°. 87.
Hand. II 1936/37, bladz. 1109—1113.
Bijl. Hand. I 1936/37, n . 87.
Hand. I 1936/37, bladz. 108.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 2 Juni 1936, N°. 22 (*Nederlandsche Staatscourant* van 3 Juni 1936 N°. 106) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van metalen schepwerk aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

3. „schepwerk", *a.* metalen schepwerk, *b.* messen met metalen heft, *c.* soortgelijke voorwerpen, als sub *a* en *b* genoemd, voor zoover al deze artikelen in de hieronder volgende opsomming zijn begrepen en niet volgens artikel 6 der Waarborgwet 1927, *Staatsblad* N°. 48 als gouden of zilveren werken worden aangemerkt:

aanzetstalen, aardappellepels, aspergeschep-pen, aspergetangen, bedruiplepels, bonbonlepels, botermesjes, bowllepels, bowlvorkjes, braadvorken, broodmessen, broodtangen, broodvorken, broodzagen, compotedienscheppen, compotelepels, dessertlepels, dessertmessen, dessertvorken, druivenscharen, eierlepels, eierscheppen, fleschopeners, frituurlepels, fruitmesjes,

fruitscheppen, fruitvorkjes, gebakschepjes, gebaktangen, gemberlepels, gembervorken, grootsteenschepjes, grape-fruit-messen, groentelepels, sinaasappelmessen, haringvorkjes, hors d'oeuvre-dienlepels, hors d'oeuvre-dienvorkjes, hors d'oeuvre-eetvorkjes, huishoudschepjes, jamlepels, kaasmesjes, kaasraspen, kaasschaven, kaasschoffels, kinderetenschuivers, kinderlepels, kindervorken, koffielepels, kreeftvorken, kwastlepels, likeurlepels, messenleggers, moccalepels, morellenlepels, mosterdlepels, notenkrakers, oesterschelpknijpers, oestervorkjes, pannemessen, puddinglepels, puddingscheppen, roomlepels, rijstlepels, saladecouverts, sardinevorken, sauslepels, scheplepels, schuimspanen, soeplepels, spiegeleierscheppen, suikerschepjes, suikerstrooiers, taartprikkers, taartscheppen, taartvorkjes, tafellepels, tafelmessen, tafelvorken, thee-eilepels, theelepels, theeschepjes, theezeefjes, trancheercouverts, trancheerdragers, vischdiencouverts, vischmessen, vischscheppen, vischvorken, vleeschdienvorken, vleeschpennen, vleeschvorkjes, ijslepels, ijsscheppen, ijstangen, zoutschepjes, zuurlepels, zuurvorken.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 4 maanden, aanvangende 1 Juni 1936 en eindigende 30 September 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van schepwerk, voorzoover deze meer bedraagt dan 75 ten honderd van de waarde, welke gedurende het tijdvak van 1 Juni 1934 tot en met 30 September 1934 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Gedurende het in het vorig artikel genoemde tijdvak zal de invoer der aldaar genoemde artikelen niet zijn toegestaan, tenzij daarbij wordt overgelegd eene daartoe door of vanwege Onzen Minister afgegeven vergunning.

2. Door Ons worden op voordracht van Onzen Minister regelen gesteld betreffende de voorwaarden, waaronder en de wijze waarop eene vergunning, in het vorig lid bedoeld, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten, aan de uitvoering van dat besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

3. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

4. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekendgemaakt.

4. 1. Voor de toepassing dezer wet kan Onze Minister bepalingen vaststellen betreffende het leveren van bewijs van herkomst van ten invoer aangegeven goederen.

2. Invoer, in strijd met het bepaalde krachtens het vorig lid, is verboden.

5. 1. Hij die opzettelijk goederen invoert in strijd met het bepaalde in en krachtens de artikelen 2, 3 en 4, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste f 10,000, terwijl de goederen, waarmede of ten aanzien waarvan de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

2. Met dezelfde straffen wordt gestraft hij die eenig goed verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop of ter aflevering in voorraad heeft, waarvan hij weet, dat het is ingevoerd in strijd met een verbod uitgevaardigd bij of krachtens het bepaalde in de artikelen 2, 3 en 4.

3. De feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, worden als misdrijven beschouwd.

6. Met het opsporen van feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast alle ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie, zoomede de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen.

7. Op feiten, vallende in eene strafbepaling dezer wet, zijn niet van toepassing de strafbepalingen, voorkomende in de wetten betreffende de invoerrechten en accijnzen.

8. Met betrekking tot de in en krachtens deze wet gegeven voorschriften zijn de artikelen 5, 6 en 7 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), van overeenkomstige toepassing.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien der afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 24sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,

H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 30 *Maart* 1937.)

S. 601.

---

24 *Februari* 1937. WET tot regeling van den invoer van benzol.

Bijl. Hand. II 1935/36, n°. 446; 1936/37, n°. 88.

Hand. II 1936/37, bladz. 1109—1113.

Bijl. Hand. I 1936/37, n°. 88.

Hand. I 1936/37, bladz. 108.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 23 April 1936, N°. 28 (*Nederlandsche Staatscourant* van 23 April 1936, N°. 79) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van benzol

aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 3 maanden, aanvangende 1 April 1936 en eindigende 30 Juni 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van benzol en alle in hoofdzaak daaruit bestaande met of zonder bewerking of vermenging als motorbrandstof geschikte vloeistoffen, voorzoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het netto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 3 maanden in het jaar 1935 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 600 Blz. 38.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 24sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 30 *Maart* 1937.)

S. 605.

---

24 *Februari* 1937. WET tot regeling van den invoer van superfosfaat.

Bijl. Hand. II 1935/36, n°. 470; 1936/37, n°. 101.
Hand. II 1936/37, bladz. 1109—1113.
Bijl. Hand. I 1936/37, n°. 101.
Hand. I 1936/37, bladz. 108.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 29 Juni 1936, N°. 6 (*Nederlandsche Staatscourant* van 30 Juni 1936 N°. 125) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van superfosfaat, wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 3 maanden, aanvangende 1 Juli 1936 en eindigende 30 September 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de uitvoer uit ieder land verboden van superfosfaat, voorzoover deze meer bedraagt dan 60 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 3 maanden in het tijdvak van 1 Mei 1935 tot 1 Mei 1936 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 600 Blz. 38.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 24sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 30 *Maart* 1937.)

S. 606.

---

24 *Februari* 1937. WET tot regeling van den invoer van toiletzeep.

Bijl. Hand. II 35/36, n°. 471; 1936/37, n°. 102.
Hand. II 1936/37, bladz. 1109—1113.
Bijl. Hand. I 1936/37, n°. 102.
Hand. I 1936/37, bladz. 108.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 29 Juni 1936 N°. 7 (*Nederlandsche Staatscourant* van 30 Juni 1936, N°. 125) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van toiletzeep aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:
1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;
2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 3 maanden, aanvangende 1 Juli 1936 en eindigende 30 September 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van geparfumeerde zeep, transparantzeep en medicinale zeep, een en ander in blok-, staaf- of tabletvorm, geparfumeerde zeeppoeder alsmede geparfumeerde zachte en vloeibare zeep, voorzoover deze meer bedraagt dan 60 ten honderd van het netto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 3 maanden in het jaar 1935 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 600 Blz. 38.

Lasten en bevelen, enz.;
Gegeven te 's-Gravenhage, den 24sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 30 *Maart* 1937.)

S. 607.

24 *Februari* 1937. WET tot regeling van den invoer van ongesmolten dierlijk vet.

Bijl. Hand. II 1935/1936, n°. 472; 1936/37, n°. 103.
Hand. II 1936/37, bladz. 1109—1113.
Bijl. Hand. I 1936/37, n°. 103.
Hand. I 1936/37, bladz. 108.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 30 December 1935, N°. 102 (*Nederlandsche Staatscourant* van 31 December 1935, N°. 254), gewijzigd bij Ons besluit van 8 Juni 1936, N°. 28 (*Nederlandsche Staatscourant* van 10 Juni 1936, N°. 111), ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van ongesmolten dierlijk vet wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:
1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;
2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Januari 1936 en eindigende 31 December 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van ongesmolten dierlijk vet voor zoover deze meer bedraagt dan 25 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld in de jaren 1929, 1930 en 1931 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Door Ons worden op voordracht van Onzen Minister regelen gesteld betreffende de voorwaarden waaronder en de wijze waarop door de Stichting Nederlandsche Zuivelcentrale, aan welke krachtens artikel 12 eerste lid der „Landbouwcrisiswet 1933" de invoer van de in het vorig artikel genoemde goederen uitsluitend is toegestaan, hetzij die goederen worden ingevoerd, hetzij een machtiging om namens haar die goederen in te voeren, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten, aan de uitvoering van dat besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

2. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

3. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekend gemaakt.

De artikelen 4 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 600 Blz. 38.

Lasten en bevelen, enz.;
Gegeven te 's-Gravenhage, den 24sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 30 *Maart* 1937.)

S. 608.

24 *Februari* 1937. WET tot regeling van den invoer van vlasgarens.

Bijl. Hand. II 1935/36, n°. 484; 1936/37, n°. 111.
Hand. II 1936/37, bladz. 1109—1113.
Bijl. Hand. I 1936/37, n°. 111.
Hand. I 1936/37, bladz. 108.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 11 Juli 1936, N°. 20 (*Nederlandsche Staatscourant* van 13 Juli 1936, N°. 134) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596) de invoer van ongetwijnde garens van vlas aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 3 maanden, aanvangende 1 Juli 1936 en eindigende 30 September 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van ongetwijnde garens van vlas, voorzoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 3 maanden in het jaar 1935 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 600 Blz. 38.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 24sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 30 *Maart* 1937.)

S. 609.

24 *Februari* 1937. WET tot regeling van den invoer van benzol.

Bijl. Hand. II 1935/36, n°. 485; 1936/37, n°. 112.
Hand. II 1936/37, bladz. 1110—1113.
Bijl. Hand. I 1936/37, n°. 112.
Hand. I 1936/37, bladz. 108.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 25 Juni 1936 N°. 18 (*Nederlandsche Staatscourant* van 29 Juni 1936 N°. 124) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de Wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van benzol en alle in hoofdzaak daaruit bestaande met of zonder bewerking of vermenging als motorbrandstof geschikte vloeistoffen wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde Wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 6 maanden, aanvangende 1 Juli 1936 en eindigende 31 December 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van benzol en alle in hoofdzaak daaruit bestaande met of zonder bewerking of vermenging als motorbrandstof geschikte vloeistoffen, voorzoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het netto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 6 maanden gedurende de maanden October 1934 tot en met September 1935 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 600 Blz. 38.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 24sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 30 *Maart* 1937.)

S. 610.

24 *Februari* 1937. WET tot regeling van den invoer van naadlooze buizen.

Bijl. Hand. II 1935/1936, n°. 492; 1936/37, n°. 116.
Hand. II 1936/37, bladz. 1110—1113.
Bijl. Hand. I 1936/37, n°. 116.
Hand. I 1936/37, bladz. 108.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 22 Juni 1936 N°. 24 (*Nederlandsche Staatscourant* van 23 Juni 1936 N°. 120) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van naadlooze buizen aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 4 maanden, aanvangende 1 Juni 1936 en eindigende 30 September 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van naadlooze buizen of pijpen van ijzer of staal voor gas, water en centrale verwarming met een uitwendige doorsnede van 20 tot en met 60 m.m., voorzoover deze meer bedraagt dan 60 ten honderd van het brutogewicht, hetwelk gedurende de maanden Juni tot en met September van het jaar 1934 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 600 Blz. 38.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 24sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 30 *Maart* 1937.)

S. 614.

24 *Februari* 1937. WET tot regeling van den invoer van cocosstukgoederen.

Bijl. Hand. II 1935/36, n°. 500; 1936/37, n°. 124.
Hand. II 1936/37, bladz. 1110—1113.
Bijl. Hand. I 1936/37, n°. 124.
Hand. I 1936/37, bladz. 108.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 20 Juli 1936 N°. 70 (*Nederlandsche Staatscourant* van 30 Juli 1936 N°. 147) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van cocosstukgoederen wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart;

3. „cocosstukgoederen", cocostapijtgoed en cocoslooper in rollen.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 110 dagen, aanvangende 1 Augustus 1936 en eindigende 18 November 1936, is de invoer uit ieder land verboden van cocosstukgoederen, voorzoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 110 dagen in het tijdvak, aanvangende 1 December 1934 en eindigende 31 Juli 1935, aan die goederen uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 600 Blz. 38.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 24sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 30 *Maart* 1937.)

S. 616.

24 *Februari* 1937. WET tot regeling van den invoer van onverglaasde muur- en wandtegels.

Bijl. Hand. II 1935/36, n°. 502; 1936/37, n°. 126.
Hand. II 1936/37, bladz. 1110—1114.
Bijl. Hand. I 1936/37, n°. 126.
Hand. I 1936/37, bladz. 108.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 15 Augustus 1936 N°. 23 (*Nederlandsche Staatscourant* van 18

Augustus 1936, N°. 160) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van biscuittegels aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 6 maanden, aanvangende 1 Augustus 1936 en eindigende 31 Januari 1937, of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van onverglaasde muur- en wandtegels (biscuittegels) voorzoover deze meer bedraagt dan 70 ten honderd van den invoer van die goederen uit dat land, gedurende het tijdvak van 1 Januari tot en met 30 Juni 1936, berekend naar het te verglazen oppervlak.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 600 Blz. 38.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 24sten Februari 1937. WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 30 *Maart* 1937.)

S. 619.

13 *Maart* 1937. WET houdende regeling betreffende het vestigen van inrichtingen, waarin eenige tak van detailhandel, ambacht of kleine nijverheid zal worden uitgeoefend. (*„Vestigingswet Kleinbedrijf".*)

Bijl. Hand. II 1935/36, 346; 1936/37, 65.
Hand. II 1936/37, bladz. 1294—1326, 1329.
Bijl. Hand. I 1936/37, 65.
Hand. I 1936/37, bladz. 315—321.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is, regelen vast te stellen nopens het vestigen van inrichtingen, waarin eenige tak van detailhandel, ambacht of kleine nijverheid zal worden uitgeoefend;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. 1. Indien een of meer rechtspersoonlijkheid bezittende vereenigingen van ondernemers in een tak van detailhandel, ambacht of kleine nijverheid daartoe het verzoek doen, kan bij algemeenen maatregel van bestuur worden bepaald, dat een inrichting, bestemd of mede bestemd voor de uitoefening van dezen tak, voorzoover die uitoefening betreft, niet zal mogen worden gevestigd zonder daartoe van de Kamer van Koophandel en Fabrieken verkregen vergunning.

2. De bepaling van het vorig lid vindt geen toepassing ten aanzien van die gemeenten, welke, den Middenstandsraad gehoord, bij den in dat lid bedoelden maatregel zullen worden aangewezen.

3. Onder het „vestigen" van een inrichting, als in het eerste lid bedoeld, verstaat deze wet het doen aanvangen van de uitoefening van het bedrijf ten aanzien van het publiek.

4. Onder „de Kamer van Koophandel en Fabrieken" verstaat deze wet de Kamer van Koophandel en Fabrieken, binnen welker gebied de in het eerste lid bedoelde inrichting zal worden gevestigd.

5. Onverminderd de voorschriften van de artikelen 2 en 10, 2e lid, kan Onze Minister, met de uitvoering van deze wet belast, op voorstel van den Middenstandsraad bepalen, dat in een tak van detailhandel, ambacht of kleine nijverheid een inrichting, waarin deze tak al dan niet uitsluitend zal worden uitgeoefend, voorzoover die uitoefening betreft, niet zal mogen worden gevestigd zonder zijn toestemming. Deze maatregel kan aan een op denzelfden tak van detailhandel, ambacht of kleine nijverheid betrekking hebbenden maatregel, als in het eerste lid bedoeld, niet meer dan zes maanden voorafgaan. Hij vervalt met de inwerkingtreding van den maatregel in lid 1 bedoeld. De termijn van zes maanden kan door Onzen Minister, met de uitvoering van deze wet belast, voor eenmaal met zes maanden worden verlengd.

2. Geen vergunning, als in het eerste lid van artikel 1 bedoeld, is vereischt:

a. ingeval van verplaatsing van een inrichting, als in artikel 1 bedoeld, naar een ander, binnen dezelfde gemeente gelegen perceel;

b. ingeval van vestiging van een inrichting, als in artikel 1 bedoeld, door bij algemeenen maatregel van bestuur, den Middenstandsraad gehoord, aan te wijzen soorten van kleine handels- of ambachtslieden.

3. 1. Een vergunning, als in het eerste lid van artikel 1 bedoeld, wordt uitsluitend verleend, indien wordt voldaan aan bij algemeenen maatregel van bestuur, den Middenstandsraad, alsmede, wanneer voor den betrokken bedrijfstak een Bedrijfsraad is ingesteld, dezen Bedrijfsraad gehoord, vast te stellen minimumeischen van credietwaardigheid, handelskennis en vakbekwaamheid, in deze wet aangeduid als „vestigingseischen".

2. Aan de vestigingseischen moet worden voldaan door dengene, die bij de vestiging der inrichting als ondernemer zal optreden, of, indien er twee of meer ondernemers zullen zijn, door hen gezamenlijk.

3. Indien de inrichting door een ander dan

den ondernemer of de ondernemers zal worden beheerd, moet worden voldaan:

a. aan den eisch van credietwaardigheid door den ondernemer, of, indien er twee of meer ondernemers zullen zijn, door hen gezamenlijk;

b. aan de eischen van handelskennis en vakbekwaamheid door den beheerder, of, indien er twee of meer beheerders zullen zijn, door hen gezamenlijk.

4. Vestigingseischen, als bedoeld in het eerste lid van artikel 3, kunnen ten aanzien van een tak van detailhandel, ambacht of kleine nijverheid alleen worden vastgesteld op verzoek van een of meer rechtspersoonlijkheid bezittende vereenigingen van ondernemers in den betreffenden tak, aangesloten bij een algemeen erkende centrale organisatie.

5. 1. Een vergunning, als in het eerste lid van artikel 1 bedoeld, moet schriftelijk worden aangevraagd door dengene, die bij de vestiging der inrichting als ondernemer zal optreden, of, indien er twee of meer ondernemers zullen zijn, door hen gezamenlijk.

2. De aanvrage moet vergezeld gaan van zoodanige bescheiden als noodig zijn om de Kamer van Koophandel en Fabrieken in staat te stellen te beoordeelen, of aan de in artikel 3 bedoelde eischen wordt voldaan.

6. De Kamer van Koophandel en Fabrieken beslist op de aanvrage uiterlijk binnen zes weken na de ontvangst daarvan.

7. 1. De Kamer van Koophandel en Fabrieken verleend vergunning tot vestiging van de inrichting, indien te haren genoegen is aangetoond, dat aan de in artikel 3 bedoelde eischen wordt voldaan.

2. Indien de Kamer van Koophandel en Fabrieken besluit tot het verleenen der vergunning, verstrekt zij den aanvrager, of, indien er twee of meer aanvragers zijn, aan hen gezamenlijk, daarvan een gedagteekend bewijs, waarin vermeld zijn:

a. de naam van den ondernemer of de namen van de ondernemers, zoomede, in voorkomend geval, van den beheerder of de beheerders;

b. de tak van detailhandel, ambacht of kleine nijverheid, welke in de inrichting zal worden uitgeoefend;

c. de gemeente en het perceel, waarin de inrichting zal worden gevestigd.

Het model van dit bewijs wordt door Onzen Minister, met de uitvoering van deze wet belast, vastgesteld.

3. Indien de Kamer van Koophandel en Fabrieken het verleenen van de vergunning weigert, wordt van deze weigering, onder opgave van redenen, aan den aanvrager of aan de aanvragers bij aangeteekenden brief mededeeling gedaan.

8. 1. Van de beslissingen van de Kamer van Koophandel en Fabrieken kan de aanvrager of kunnen de aanvragers gezamenlijk binnen twee weken na dagteekening der beslissing in beroep komen bij Onzen Minister, met de uitvoering van deze wet belast, door indiening van een met redenen omkleed beroepschrift.

2. Van het beroep geeft Onze Minister kennis aan de Kamer van Koophandel en Fabrieken.

3. Onze Minister beslist, zoo noodig na verhoor van den aanvrager of van de aanvragers, binnen vier weken na den dag, waarop de voorziening is gevraagd. Ingeval van bekrachtiging der beslissing van de Kamer van Koophandel en Fabrieken doet hij daarvan aan de Kamer en aan den aanvrager of aan de aanvragers binnen een week schriftelijk mededeeling. Ingeval van vernietiging zendt hij het beroepschrift binnen een week aan de Kamer; de Kamer neemt, binnen twee weken na ontvangst daarvan, een nieuwe beslissing met inachtneming van de door Onzen Minister in beroep genomen beslissing.

9. De vergunning vervalt, indien de vestiging van de betreffende inrichting niet heeft plaats gehad binnen drie maanden na de dagteekening van het in het tweede lid van artikel 7 bedoelde bewijs.

10. 1. Het bepaalde in de artikelen 1, 3, 5, 6, 7, 8 en 9 vindt overeenkomstige toepassing ten aanzien van de uitbreiding van het in een inrichting uitgeoefende bedrijf met een tak van detailhandel, ambacht of kleine nijverheid, zoomede ten aanzien van de voortzetting van het in een inrichting uitgeoefende bedrijf in geval van wijziging in de personen van ondernemers of beheerders.

2. Het bepaalde in artikel 2, onder *b*, vindt overeenkomstige toepassing ten aanzien van de in het vorig lid bedoelde uitbreiding en voortzetting van het in een inrichting uitgeoefende bedrijf; bovendien is geen vergunning vereischt:

a. indien bij overlijden van den ondernemer of van een der ondernemers diens eigendom op zijn weduwe en/of wettige minderjarige kinderen overgaat;

b. in geval van faillissement, wegens het optreden van een of meer curatoren;

c. in geval van voorloopige verleening van surséance van betaling, wegens het optreden van een of meer bewindvoerders.

11. 1. In die gevallen, waarin — ter beoordeeling van de Kamer van Koophandel en Fabrieken — de omstandigheden medebrengen, dat wijziging in de personen van ondernemers of beheerders plaats heeft, vóórdat omtrent de reeds ingediende aanvrage om vergunning tot voortzetting van het in de betreffende inrichting uitgeoefende bedrijf beslist is of vóórdat de beslissing daaromtrent onherroepelijk is geworden, verleent de Kamer van Koophandel en Fabrieken den aanvrager der vergunning of den aanvragers gezamenlijk ter zake van die voortzetting een voorloopige vergunning, welke voor de toepassing van deze wet met een vergunning wordt gelijkgesteld.

2. In die gevallen, waarin — ter beoordeeling van de Kamer van Koophandel en Fabrieken — de omstandigheden medebrengen, dat wijziging in de personen van ondernemers of beheerders plaats heeft, vóórdat een aanvrage om vergunning tot voortzetting van het in de betreffende inrichting uitgeoefende bedrijf kon worden ingediend, verleent de Kamer van Koophandel en Fabrieken dengene, die na de wijziging als ondernemer optreedt, op zijn verzoek ter zake van die voortzetting een voorloopige vergunning, welke voor de toepassing van deze wet met een vergunning wordt gelijkgesteld en welke geacht zal wor-

den van kracht te zijn op het tijdstip der wijziging. Zijn er twee of meer ondernemers, dan wordt het verzoek door hen gezamenlijk ingediend.

3. Het bewijs der voorloopige vergunning vermeldt het tijdstip der wijziging.

4. De voorloopige vergunning brengt het recht mede, het in de inrichting uitgeoefende bedrijf in stand te houden:

a. in een geval, als bedoeld in het eerste lid, tot na verloop van twee maanden, nadat een beslissing, houdende weigering der vergunning, onherroepelijk is geworden;

b. in een geval, als bedoeld in het tweede lid, tot na verloop van twee maanden na het tijdstip der wijziging, in het bewijs der voorloopige vergunning vermeld, tenzij inmiddels een aanvrage om vergunning tot voortzetting van het in de inrichting uitgeoefende bedrijf is ingediend en indien zoodanige aanvrage is ingediend, tot na verloop van twee maanden, nadat een beslissing, houdende weigering der vergunning, onherroepelijk is geworden.

5. De Kamer van Koophandel en Fabrieken is bevoegd, in bijzondere gevallen de in het vorige lid bedoelde termijnen met ten hoogste één maand te verlengen.

12. Ter bestrijding van kosten, welke aan de uitvoering dezer wet zijn verbonden, kan door de Kamer van Koophandel en Fabrieken ter zake van elke bij haar ingediende aanvrage een vergoeding worden geheven ten bedrage van ten hoogste tien gulden.

13. De Kamer van Koophandel en Fabrieken is bevoegd aan een uit haar midden te benoemen commissie van ten minste vijf leden op te dragen namens haar al datgene te doen, waartoe de Kamer van Koophandel en Fabrieken krachtens deze wet bevoegd is.

14. 1. Met hechtenis van ten hoogste twee weken of geldboete van ten hoogste vijfhonderd gulden wordt gestraft:

a. hij die een inrichting vestigt of het daarin uitgeoefende bedrijf uitbreidt of voortzet zonder de daartoe ingevolge deze wet vereischte vergunning;

b. hij die in een inrichting, gevestigd zonder de daartoe ingevolge deze wet vereischte vergunning, het daarin uitgeoefende bedrijf in stand houdt;

c. hij die het in een inrichting uitgeoefende bedrijf, voorzoover dit is uitgebreid zonder de daartoe ingevolge deze wet vereischte vergunning, in stand houdt;

d. hij die het in een inrichting uitgeoefende bedrijf, voortgezet zonder de daartoe ingevolge deze wet vereischte vergunning, in stand houdt;

e. hij die het in een inrichting uitgeoefende bedrijf in stand houdt in strijd met het bepaalde in artikel 11;

f. hij die ter verkrijging van de hem verleende vergunning aan de Kamer van Koophandel en Fabrieken onjuiste gegevens heeft verstrekt of onjuiste mededeelingen heeft gedaan.

2. Indien tijdens het plegen van het feit nog geen twee jaren zijn verloopen sedert een vroegere veroordeeling van den schuldige wegens overtreding dezer wet onherroepelijk is geworden, kan hechtenis van ten hoogste vier weken of geldboete van ten hoogste duizend gulden worden opgelegd.

3. Een afzonderlijke straf kan worden opgelegd voor iederen dag, gedurende welken:

a. in een inrichting, gevestigd zonder de daartoe ingevolge deze wet vereischte vergunning, het daarin uitgeoefende bedrijf in stand gehouden is;

b. het in een inrichting uitgeoefende bedrijf, voorzoover dit is uitgebreid zonder de daartoe ingevolge deze wet vereischte vergunning, in stand gehouden is;

c. het in een inrichting uitgeoefende bedrijf, voortgezet zonder de daartoe ingevolge deze wet vereischte vergunning, in stand gehouden is;

d. het in een inrichting uitgeoefende bedrijf in strijd met het bepaalde in artikel 11 in stand gehouden is.

4. Bij veroordeeling wegens het in het eerste lid, onder *f.* bedoelde feit, kan de rechter het staken van de uitoefening van den tak van detailhandel, ambacht of kleine nijverheid, waarop de vergunning betrekking had, gelasten.

5. De bij dit artikel strafbaar gestelde feiten worden als overtredingen beschouwd.

15. 1. Met het opsporen van de overtredingen van deze wet zijn, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast:

a. de ambtenaren van rijks- en gemeentepolitie;

b. zij, die daartoe door Onzen Minister, met de uitvoering van deze wet belast, zijn aangewezen.

2. De in het vorige lid bedoelde ambtenaren hebben te allen tijde vrijen toegang tot alle plaatsen, waar een tak van de tailhandel, ambacht of kleine nijverheid wordt uitgeoefend, of ten aanzien waarvan redelijkerwijze vermoed kan worden, dat zulks aldaar geschiedt. Wordt hun de toegang geweigerd of belemmerd of wordt hun op aanmelding tot toelating niet geantwoord, dan verschaffen zij zich den toegang desnoods met inroeping van den sterken arm.

3. In woningen treden zij tegen den wil van den bewoner niet binnen dan vergezeld van een commissaris van politie of den burgemeester van de gemeente of wel voorzien van een bijzonderen schriftelijken last, in den zin van artikel 120 van het Wetboek van Strafvordering, van een commissaris van politie en in gemeenten waar geen commissaris is, van den burgemeester. Van dit binnentreden wordt binnen tweemaal vier en twintig uren proces-verbaal opgemaakt. Daarin wordt mede van het tijdstip van het binnentreden en van het daarmede beoogde doel melding gemaakt.

16. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel „Vestigingswet Kleinbedrijf" met vermelding van den jaargang van het *Staatsblad*, waarin zij is geplaatst.

17. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 13den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 25 *Maart* 1937.)

S. 740.

2 *Januari* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Zeevischbesluit 1936.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 12 December 1936, n°. 31482, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op artikel 3 van het Crisis-Zeevischbesluit 1936;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 18 December 1936, n°. 747);

Gehoord den Raad van State (advies van 22 December 1936, n°. 22);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 30 December 1936, n°. 32417, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

A. in artikel 3 van het Crisis-Zeevischbesluit 1936 wordt in plaats van „7½ c.m." gelezen „7 c.m.".

B. dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 2den Januari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 13 *Januari* 1937.)

S. 741.

14 *Januari* 1937. BESLUIT tot toepassing van de artikelen 8 en 11 der Landbouwuitvoerwet 1929 op den uitvoer van tulpenbloemen naar Groot-Britannië en Ierland.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 4 Januari 1937, n°. 6, Directie van den Landbouw, Afdeeling II A;

Gelet op de artikelen 8 en 11 der Landbouwuitvoerwet 1929;

Gehoord den Raad van State (advies van 12 Januari 1937, n°. 99;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 13 Januari 1937, n°. 354, Directie van den Landbouw, Afdeeling II A;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. In dit besluit wordt verstaan onder:

1°. „Onze Minister": Onze Minister van Landbouw en Visscherij;

2°. „tulpenbloemen": de van tulpenbollen gesneden bloemen;

3°. „het Bureau": het Uitvoer-Contrôle-Bureau, aangewezen in Ons besluit van 16 October 1936, n°. 3, *Nederlandsche Staatscourant* 1936, n°. 203.

2. Het is verboden tulpenbloemen naar Groot-Britannië en Ierland uit te voeren of aan eenig middel van vervoer ten uitvoer aan te bieden, voorzoover zij niet voldoen aan de navolgende eischen:

1°. gezond zijn, waaronder wordt verstaan dat zij vrij zijn van plantaardige en dierlijke aantasting en van andere teeltgebreken;

2°. vakkundig gesneden zijn;

3°. onbeschadigd zijn, waaronder wordt verstaan dat zij niet beschadigd zijn hetzij door meteorologische invloeden tijdens den groei, hetzij door niet zorgvuldige of onoordeelkundige behandeling bij het snijden, verpakken, voor verzending gereed maken of verzenden;

4°. vakkundig verpakt zijn;

5°. bladrijk zijn, waaronder wordt verstaan dat zij zooveel groene bladeren bezitten als overeenkomt met redelijke eischen in verband met het doel, waarvoor zij bestemd zijn;

6°. rijp zijn, waaronder wordt verstaan dat zij in zoodanig stadium van ontwikkeling gesneden zijn, dat redelijkerwijze mag worden verwacht, dat zij ter plaatse van bestemming zullen aankomen in een toestand, welke beantwoordt aan het doel, waarvoor zij bestemd zijn;

7°. versch zijn, waaronder wordt bestaan dat zij in zoodanige toestand verkeeren, dat redelijkerwijze mag worden verwacht, dat zij ter plaatse van bestemming zullen aankomen in een toestand, welke beantwoord aan het doel, waarvoor zij bestemd zijn.

3. Zendingen van tulpenbloemen worden geacht niet te voldoen aan de eischen, gesteld in het vorige artikel, indien zij niet vergezeld gaan van een door Onzen Minister vast te stellen certificaat.

4. Certificaten, als bedoeld in het vorige artikel, worden niet dan na keuring der betreffende zendingen uitgereikt door het Bureau.

5. 1. De keuring, bedoeld in het vorige artikel, geschiedt door ambtenaren van het Bureau op de plaats van inlading voor rechtstreeksche uitvoer.

2. De certificaten worden afgegeven door de ambtenaren, bedoeld in het vorige lid van dit artikel; deze houden nauwkeurig aanteekening van de door hen afgegeven certificaten, alsmede van de door hen afgekeurde zendingen.

6. De certificaten worden door de ambtenaren der invoerrechten aan de laatste wacht ingehouden en teruggezonden aan het Bureau.

7. 1. Indien een zending is afgekeurd, staat hem, die haar ter keuring heeft aangeboden, beroep open bij een door den Directeur van het Bureau aangewezen deskundige.

2. Onze Minister stelt voor dit beroep regelen vast, alsmede voor den termijn waarbinnen het moet worden ingesteld, de wijze waarop het moet worden behandeld en de daaraan verbonden kosten.

8. De kosten van de keuring komen ten laste van dengene, op wiens naam het certificaat wordt afgegeven.

De berekening, inning en verantwoording der keuringsgelden geschieden volgens door het Bureau onder goedkeuring van Onzen Minister te stellen regelen.

9. 1. Een of meer door Onzen Minister aangewezen Rijksambtenaren houden toezicht op de keuringen, het hooger beroep, de af-

gifte van certificaten en de berekening der kosten.

2. Het bestuur en de ambtenaren van het Bureau zijn verplicht aan de in het vorige lid van dit artikel bedoelde Rijksambtenaren volledige opening van zaken te doen.

10. 1. Met het opsporen van de in de Landbouwuitvoerwet 1929 strafbaar gestelde overtredingen van dit besluit zijn mede belast de door Onzen Minister te benoemen controleurs

2. Onze Minister stelt voor deze controleurs een instructie vast.

11. Dit besluit, dat kan worden aangehaald als „Tulpenbloemenuitvoerbesluit 1937" en treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 14den Januari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 16 *Januari* 1937.)

S. 742.

15 *Januari* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Tarwebesluit 1936, II.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van den 30sten December 1936, n°. 6 Kab., Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 1, 9 en 13 der Landbouw-Crisiswet 1933 en op de artikelen 14 en 15 van het Crisis-Tarwebesluit 1936 II;

Gehoord de Centrale Commissie van Advies, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 4den Januari 1937, n°. 749);

Gehoord den Raad van State (advies van den 12den Januari 1937, n°. 98);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 14 Januari 1937, n°. 24 Kabinet, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. artikel 15 van het Crisis-Tarwebesluit 1936 II te wijzigen, met dien verstande, dat het wordt gelezen als volgt:

Art. 15. 1. Behoudens het bepaalde in het volgend lid, geldt de verbodsbepaling, vervat in artikel 14 ten aanzien van tarwemeel A en tarwebloem A niet voor hen, die als georganiseerden zijn aangesloten bij de Centrale.

2. De verbodsbepaling, vervat in artikel 14 geldt ten aanzien van hen, die tarwemeel A en tarwebloem A verwerken tot brood en het bedrijf van broodbakker uitoefenen in door Onzen Minister aan te wijzen gemeenten, niet, voorzoover zij als georganiseerden zijn aangesloten bij de Centrale en in het bezit zijn van een vergunning tot het uitoefenen van het broodbakkersbedrijf.

3. De vergunning, bedoeld in het vorig lid, wordt door de Centrale afgegeven aan hen, die op den dag van inwerkingtreding van dit besluit het beroep of bedrijf van broodbakker daadwerkelijk uitoefenden en kan door Onzen Minister worden verleend aan hen, die niet aan dat vereischte voldoen.

II. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 15den Januari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 19 *Januari* 1937.)

S. 743.

25 *Januari* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Fabrieksturfbesluit 1935 I.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 12 November 1936, n°. 29277, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Crisis-Fabrieksturfbesluit 1935 I;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 6 November 1936, n°. 729);

Gehoord den Raad van State (advies van 1 December 1936, n°. 56);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 16 Januari 1937, n°. 30983, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

A. Vóór het bepaalde in artikel 4 van het Crisis-Fabrieksturfbesluit 1935 I wordt het cijfer 1 geplaatst; in het bepaalde onder *c* van dit artikel worden na de woorden „de Crisis-Organisatie" ingevoegd de woorden „in evenredigheid met de grootte van hun bedrijf", en aan dit artikel worden toegevoegd een tweede en derde lid, luidende:

„2. Indien na de toekenning overeenkomstig het bepaalde in het eerste lid van dit artikel de totale hoeveelheid dagwerken, als bedoeld in artikel 3, niet ten volle is verdeeld, zal de overblijvende hoeveelheid worden verdeeld onder de georganiseerden, genoemd in artikel 2 lid 2 onder *a* en *b*, mits zij bij de aanvrage, als bedoeld in het eerste lid van dit artikel, hebben verzocht voor een zoodanige extra-toekenning in aanmerking te mogen komen.

3. De aanvrage, als bedoeld in het eerste lid van dit artikel, moet vóór 6 Februari 1937 bij de Crisis-Organisatie worden ingediend."

B. Artikel 5 van het onder A genoemde besluit wordt ingetrokken.

C. Aan artikel 6 van het onder A genoemde besluit wordt toegevoegd een derde lid luidende:

„3. Het bepaalde in de vorige leden van dit artikel is niet van toepassing op gezinsleden van georganiseerden, die in hun bedrijf werkzaam zijn."

D. In artikel 7 van het onder A genoemde besluit wordt in plaats van „1937" gelezen „1938".

E. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

Igls, den 25sten Januari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 30 *Januari* 1937.)

S. 744.

25 *Januari* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Ansjovisbesluit 1936.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 28 December 1936, n°. 32069, afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Crisis-Ansjovisbesluit 1936;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 18 December 1936, n°. 743);

Gehoord den Raad van State (advies van 19 Januari 1937, n°. 28);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 19 Januari 1937, n°. 422 I, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

A. in artikel 7 van het Crisis-Ansjovisbesluit 1936 wordt in plaats van „1937" gelezen: „1938";

B. dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

Igls, den 25sten Januari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 30 *Januari* 1937.)

S. 745.

2 *Februari* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934. *(Aanwijzing zwarte stroop en melado als monopolieproduct.)*

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 24 December 1936, N°. 32070, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op artikel 14 van de Landbouw-Crisiswet 1933, op artikel 2 van het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en op het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934, zooals dit laatstelijk is gewijzigd;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 18 December 1936, N°. 744);

Gehoord den Raad van State (advies van 19 Januari 1937, N°. 25);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 29 Januari 1937, N°. 2100, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. in te voegen in artikel 3 van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934 na het woord „aardappelvlokken" de woorden „alsmede zwarte stroop en melado";

II. in te voegen na artikel 30 van evengenoemd besluit een nieuw intitulé en twee nieuwe artikelen, luidende als volgt:

„§ 12*b*. Van het afleveren van zwarte stroop en melado.

Art. 30*d*. Het afleveren van zwarte stroop en melado in gezamenlijke hoeveelheden boven een door Onzen Minister te bepalen aantal kilogrammen, is slechts toegestaan

a. aan hen, die als georganiseerden zijn toegelaten bij een daartoe door Onzen Minister aan te wijzen Crisis-Organisatie;

b. nadat betaald is, dan wel met goedvinden van de Crisis-Organisatie de verplichting is aangegaan te zullen betalen het in het volgende artikel bedoelde bedrag.

Art. 30*e*. Voor het afleveren van zwarte stroop en melado is de betrokkene verschuldigd aan de in het vorig artikel bedoelde Crisis-Organisatie als vertegenwoordigster van het Fonds een door Onzen Minister vast te stellen bedrag per door dezen daarbij te bepalen eenheid, voorzoover althans over die zwarte stroop of over die melado niet reeds de uit hoofde van dit artikel verschuldigde gelden zijn betaald.";

III. dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk zal worden geplaatst in het Staatsblad en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Zell am See, den 2den Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 11 *Februari* 1937.)

S. 746.

10 *Februari* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Tarwebesluit 1936 I.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 24 December 1936, n°. 32074, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Crisis-Tarwebesluit 1936 I;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 18 December 1936, N°. 745);

Gehoord den Raad van State (advies van 19 Januari 1937, N°. 26);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 3 Februari 1937, N°. 2098, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. te bepalen, dat het Crisis-Tarwebesluit 1936 I wordt gewijzigd in dier voege, dat:

I. in artikel 1, lid 1, achter de woorden:

„bedoeld in artikel 2 van dit besluit", het leesteeken „;" wordt vervangen door het leesteeken „.", en de daarna volgende woorden van genoemd lid, bevattende een definitie van „bouwland", vervallen;

II. in artikel 2, lid 2, achter de woorden: „bij een of meer der laatstgenoemde organisaties", het leesteeken „ ," wordt vervangen door het leesteeken „ ." en de daarna volgende woorden van genoemd lid vervallen;

III. het bepaalde in artikel 4, sub *b*, wordt gelezen als volgt:

„*b*. de Stichtingen Gewestelijke Tarwe-Organisaties, voor wat betreft tarwe, welke in Nederland is geteeld en door haar krachtens eenigen ter uitvoering van de Landbouw-Crisiswet 1933 genomen maatregel is gekocht dan wel van de telers is ingenomen, met dien verstande, dat verkoop daarvan alleen kan geschieden door bemiddeling en op de verkoopcondities van de Stichting Nederlandsche Tarwe-Centrale, gevestigd te 's-Gravenhage;";

IV. het bepaalde in artikel 5, sub *c*, achter de woorden: „verder in dit besluit te noemen: „houders van schooningsinrichtingen"," wordt gelezen als volgt:

„voor zoover betreft het met inachtneming van nader door of vanwege Onzen Minister onder diens goedkeuring te stellen regelen, voorhanden of in voorraad hebben van die tarwe, van welke door een tarweteler, voor wien het verbod van het voorhanden of in voorraad hebben van die tarwe niet geldt, het schoonen aan hem is opgedragen;";

V. in het bepaalde in artikel 5, sub *k*, de woorden: „van een der in dit artikel bedoelde georganiseerden" worden vervangen door de woorden: „van een der in dit artikel onder *d* tot en met *h* bedoelde georganiseerden";

VI. in artikel 6, sub *a*, aan het einde van het bepaalde onder 3° het leesteeken: „;" vervalt en de navolgende woorden worden toegevoegd: „en slechts voor zoover het betreft zaaitarwe, welke door hemzelf is geteeld;";

VII. in het bepaalde in artikel 6, sub *g*, telkenmale de woorden: „tarwe-tusschenpersonen" worden vervangen door de woorden: „tusschenpersonen in den tarwehandel";

VIII. het bepaalde in artikel 8 wordt gelezen als volgt:

„1. Bij elk verhandelen en/of vervreemden van tarwe met uitzondering van zaaitarwe, zijn beide daarbij betrokken partijen verplicht daarvan op te maken eene door die beiden onderteekende verklaring, opgemaakt volgens door Onzen Minister te stellen regelen, en deze in te dienen bij eene door dien Minister aan te wijzen Crisis-Organisatie, echter met dien verstande, dat zulk een verklaring niet behoeft te worden opgemaakt bij het verhandelen en/of vervreemden van tarwe door een tarweteler aan de Stichting Gewestelijke Tarwe-Organisatie, bij welke hij als georganiseerde is aangesloten.

2. Door de Stichtingen Gewestelijke Tarwe-Organisaties, elk voor het werkgebied, genoemd in artikel 1 harer statuten, kan worden bepaald, dat bij het verhandelen en/of vervreemden van zaaitarwe één of beide der daarbij betrokken partijen verplicht zijn een verklaring daarvan op te maken van een door elk der genoemde Stichtingen vast te stellen model en deze in te dienen bij een door elk dier Stichtingen aan te wijzen Crisis-Organisatie, echter met dien verstande, dat de verplichting tot het opmaken van zulk een verklaring niet mag worden gesteld ten aanzien van het in artikel 6, sub *b*, 2° bedoelde verhandelen en/of vervreemden van zaaitarwe door een handelaar in zaaitarwe aan een in artikel 4, sub *b*, bedoelde Stichting.";

IX. in het bepaalde in artikel 9, lid 6, de woorden: „tarwe-tusschenpersonen" worden vervangen door de woorden: „tusschenpersonen in den tarwehandel";

X. in het bepaalde in artikel 10, lid 1, het woord: „en" tusschen de woorden: „genoemd in artikel 1 harer Statuten" en „de Stichting Nederlandsche Akkerbouw-Centrale" wordt vervangen door de woorden „en/of";

XI. het bepaalde in artikel 10, lid 2, wordt gelezen als volgt:

„2. De verbodsbepaling, in het voorgaande lid vervat, geldt niet voor de Stichtingen Gewestelijke Tarwe-Organisaties, elk voor het werkgebied, genoemd in artikel 1 harer Statuten, en is niet van toepassing op de in het voorgaande lid bedoelde tarwe en afvallen van tarwe, welke zijn gedenatureerd.";

B. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Zell am See, den 10den Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 5 *Maart* 1937.)

S. 747.

---

19 *Februari* 1937. BESLUIT tot toepassing van artikel 3 van de wet van den 29sten November 1930, *Staatsblad* N°. 443, houdende bepalingen tot wering en bestrijding van de bisamrat. (*„Bisamratbesluit 1937.")*

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 28 December 1936 N°. 14439, Directie van den Landbouw, Afdeeling IIA;

Gelet op artikel 3 van de wet van den 29sten November 1930, Staatsblad N°. 443, houdende bepalingen tot wering en bestrijding van de bisamrat, op het Koninklijk besluit van den 14den Februari 1924, Staatsblad N°. 45, zooals dat laatstelijk is gewijzigd, ter uitvoering van artikel 57 der Jachtwet 1923 en op artikel 8, lid 1, onder *f*, van het Algemeen Visscherijreglement voor de binnenwateren, Staatsblad 1932, N°. 315;

Gehoord den Raad van State (advies van 26 Januari 1937, N°. 36);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 8 Februari 1937, N°. 1014, Directie van den Landbouw, Afdeeling II A;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen als volgt:

Art. 1. In dit besluit wordt verstaan onder:

1°. „bisamrat": de rat, aangewezen in het Koninklijk besluit van den 14den Februari 1924, Staatsblad N°. 45, zooals dat laatstelijk is gewijzigd, ter uitvoering van artikel 57 der Jachtwet 1923;

2°. „Dienst": het Hoofd van den Plantenziektenkundigen Dienst, te Wageningen.

2. De provincies Limburg, Noord-Brabant en Zeeland zijn streken, als bedoeld in artikel 3 van de wet van den 29sten November 1930, Staatsblad N°. 443, houdende bepalingen tot wering en bestrijding van de bisamrat.

3. De gebruiker van een perceel, waaronder begrepen degene die op dat perceel jaagt of vischt, is, indien hij daarop de aanwezigheid van de bisamrat vaststelt of vermoedt, verplicht daarvan onverwijld kennis te geven aan den burgemeester van de gemeente, waarin dat perceel is gelegen.

4. De burgemeester, die een kennisgeving ontvangt, als bedoeld in het vorige artikel, of die op een perceel in zijn gemeente de aanwezigheid van de bisamrat vaststelt of vermoedt, geeft daarvan onverwijld kennis aan den Dienst.

5. Indien de Dienst weet of vermoedt, dat zich op een perceel bisamratten bevinden, doet hij onverwijld een onderzoek instellen.

6. Indien bij een onderzoek, als bedoeld in het vorige artikel, blijkt, dat zich op een perceel bisamratten bevinden, doet de Dienst daarvan terstond mededeeling aan den burgemeester, die onverwijld den gebruiker, bedoeld in artikel 3, hiervan in kennis stelt.

7. Indien niet op den werkdag, volgende op dien na ontvangst van de kennisgeving, bedoeld in het vorige artikel, ten genoegen van den Dienst de bisamratten op het betreffende perceel zijn opgeruimd, hetzij krachtens artikel 54, hetzij krachtens artikel 60 der Jachtwet 1923, zal die opruiming terstond nadien geschieden door de daartoe krachtens artikel 61 van die wet aangewezen personen.

8. In afwijking in zooverre van het bepaalde in artikel 8, lid 1, onder *f*, van het Algemeen Visscherijreglement voor de binnenwateren, Staatsblad 1932 N°. 315, mogen bij de opruiming, bedoeld in het vorige artikel, mede netten waarvan het netwerk van metaalgaas is vervaardigd, worden te water gebracht, te water gehouden of opgehaald.

9. Onze Minister van Landbouw en Visscherij kan volgens door hem te stellen regels voor elke bij den Dienst ingeleverde doode of levende bisamrat een vergoeding toekennen.

10. Dit besluit kan worden aangehaald als: „Bisamratbesluit 1937" en treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Zell am See, den 19den Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 20 *Maart* 1937.)

S. 748.

27 *Februari* 1937. BESLUIT tot toepassing van de artikelen 9 en 13 der Landbouw-Crisiswet 1933 en het Crisis-Organisatiebesluit 1933 op waddenzeeharing.

(*„Crisis-Waddenzeeharingbesluit 1937").*

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 27 Januari 1937 n°. 2307, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 9 en 13 der Landbouw-Crisiswet 1933 en op het Crisis-Organisatiebesluit 1933;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 22 Januari 1937, n°. 757);

Gehoord den Raad van State (advies van 16 Februari 1937, n°. 32);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 24 Februari 1937 n°. 4418, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. Dit besluit neemt over de terminologie van artikel 1 van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en verstaat voorts onder:

„crisis-organisatie": een door Onzen Minister aan te wijzen crisis-organisatie;

„Waddenzee": de wateren, genoemd in artikel 1, lid 1 en lid 2, van het Waddenzeevisscherijreglement 1932 (*Staatsblad* n°. 316);

„waddenzeeharing": de haring, welke in de Waddenzee is bemachtigd;

„waddenzeeharingvisscher": een ieder, die met inachtneming van het in artikel 3 bepaalde als georganiseerde is aangesloten bij de crisis-organisatie en als zoodanig is toegelaten tot de groep „waddenzeeharingvisschers";

„waddenzeeharinghandelaar": een ieder, die als georganiseerde is aangesloten bij de crisis-organisatie en als zoodanig is toegelaten tot de groep „waddenzeeharinghandelaars".

2. 1. Het aanvoeren van waddenzeeharing is slechts toegestaan aan waddenzeeharingvisschers.

2. Onverminderd het bepaalde in het eerste lid van dit artikel is het aanvoeren van waddenzeeharing slechts toegestaan met vaartuigen, welke in eigendom toebehooren aan of ter beschikking staan van waddenzeeharingvisschers en ten aanzien waarvan door de crisis-organisatie een aanvoervergunning is verstrekt.

3. De aanvoervergunning, genoemd in het tweede lid van dit artikel, wordt niet verstrekt, dan nadat de aanvrager ten genoegen van de crisis-organisatie heeft aangetoond, dat de aanvoervergunning wordt aangevraagd hetzij ten aanzien van een vaartuig, hetwelk hem vóór 1 Januari 1936 reeds in eigendom toebehoorde of ter beschikking stond en waarmede het visschen op en het aanvoeren van waddenzeeharing in het jaar 1935 daadwerkelijk is uitgeoefend, hetzij ten aanzien van een vaartuig, dat dient ter vervanging van een vaartuig als hiervoor genoemd.

4. De aanvoervergunning, genoemd in het tweede lid van dit artikel, wordt eveneens verstrekt ten aanzien van door Onzen Minister

aan te wijzen vaartuigen, welke niet behooren tot de vaartuigen, genoemd in het derde lid van dit artikel.

5. Onverminderd het bepaalde in de voorgaande leden van dit artikel is het aanvoeren van haring, welke in de Waddenzee is bemachtigd met een kuilnet, gedurende door Ons te bepalen tijdvakken verboden.

3. Door de crisis-organisatie kunnen in de groep „waddenzeeharingvisschers" slechts worden toegelaten degenen, die in het jaar 1935 het visschen op haring in de Waddenzee daadwerkelijk hebben uitgeoefend, of daartoe door Onzen Minister zijn toegelaten.

4. 1. Het afleveren van waddenzeeharing door waddenzeeharingvisschers is slechts toegestaan onder de volgende voorwaarden:

a. dat de aflevering geschiedt voor of boven door Onzen Minister vast te stellen minimumprijzen, welke prijzen verschillend kunnen worden vastgesteld voor verschillende soorten en voor verschillende tijden des jaars;

b. dat de waddenzeeharing, welke wordt afgeleverd, is verkocht over den afslag te Harlingen, Den Helder, Den Oever (gem. Wieringen), Makkum (gem. Wonseradeel), Zoutkamp (gem. Ulrum) en andere door Ons aangewezen afslagplaatsen;

c. dat de aflevering plaats vindt onder contrôle van een door of vanwege Onzen Minister aan te wijzen persoon;

d. dat de ter aflevering aangeboden waddenzeeharing voor menschelijke consumptie geschikt is.

2. Waddenzeeharing, welke niet voor menschelijke consumptie geschikt is, alsmede de waddenzeeharing, welke bij verkoop over den afslag niet den minimumprijs, genoemd in het onder *a* bepaalde van het eerste lid van dit artikel, opbrengt, moet terstond aan de crisis-organisatie tegen een door Onzen Minister te bepalen prijs in eigendom worden overgedragen of vernietigd.

3. De koopprijs van de waddenzeeharing, genoemd in het tweede lid van dit artikel, wordt door de crisis-organisatie betaald aan den onder *c*, van het eerste lid van dit artikel genoemden persoon.

5. 1. Het verhandelen van waddenzeeharing, met uitzondering van het verkoopen in het klein aan verbruikers, is slechts toegestaan aan waddenzeeharinghandelaars, die in het bezit zijn van een door of vanwege Onzen Minister voor een door hem te bepalen tijdvak af te geven vergunning.

2. De houder eener vergunning, als genoemd in het eerste lid van dit artikel, is verplicht:

a. slechts waddenzeeharing van waddenzeeharingvisschers te betrekken, indien bij de aflevering de voorwaarden, in artikel 4 gesteld, zijn in acht genomen;

b. den koopprijs van de door hen betrokken waddenzeeharing te betalen aan den in het eerste lid van artikel 4 onder *c* genoemden persoon.

6. 1. De koopsommen van de door waddenzeeharingvisschers afgeleverde of aan de crisis-organisatie overgedragen partijen waddenzeeharing worden in de bij of krachtens artikel 4 aangewezen afslagplaatsen door den in het onder *c* bepaalde van het eerste lid van artikel 4 genoemden persoon verdeeld onder de waddenzeeharingvisschers, die gedurende het tijdvak, waarop de verdeeling betrekking heeft, waddenzeeharing ter plaatse hebben aangevoerd.

2. De verdeeling, bedoeld in het eerste lid van dit artikel, geschiedt in ieder der bij of krachtens artikel 4 aangewezen afslagplaatsen overeenkomstig het aldaar geldende plaatselijk gebruik.

7. Het model van de aanvoervergunning, genoemd in het tweede lid van artikel 2 en het model der vergunning, genoemd in het eerste lid van artikel 5, worden door Onzen Minister vastgesteld.

8. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel: „Crisis-Waddenzeeharingbesluit 1937".

9. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging en is geldig tot 1 Juni 1937.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 27sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,

L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 5 *Maart* 1937.)

S. 750.

---

6 *Maart* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Mosselbesluit 1936. *(„Crisis-Mosselbesluit 1936".)*

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 3 Februari 1937, N°. 2719, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Crisis-Mosselbesluit 1936;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933, (advies van 29 Januari 1937, N°. 761);

Gehoord den Raad van State (advies van 23 Februari 1937, N°. 29);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 4 Maart 1937, N°. 5241, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. het Crisis-Mosselbesluit 1936 in dier voege te wijzigen, dat het wordt gelezen als volgt:

Art. 1. Dit besluit neemt over de terminologie van artikel 1 van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en verstaat voorts onder:

„crisis-organisatie": een door Onzen Minister aan te wijzen crisis-organisatie;

„Verkoopkantoor": de Stichting Centraal Verkoopkantoor van mosselen, gevestigd te Bergen op Zoom;

„mosselvisschers en mosselkweekers": zij, die met inachtneming van het in artikel 2 bepaalde als georganiseerden zijn aangesloten bij de crisis-organisatie en als zoodanig zijn toegelaten tot de groep „mosselvisschers en mosselkweekers";

„mosselhandelaren": zij, die met inachtneming van het in artikel 4 bepaalde als ge-

organiseerden zijn aangesloten bij de crisis-organisatie en als zoodanig zijn toegelaten tot de groep „mosselhandelaren";

„mosselzaadvisschers en/of mosselzaadhandelaren": zij, die met inachtneming van het in artikel 8 bepaalde als georganiseerden zijn aangesloten bij de crisis-organisatie en als zoodanig zijn toegelaten tot de groep „mosselzaadvisschers en/of mosselzaadhandelaren".

2. 1. Het uitzaaien en kweeken van, zoomede het visschen op alle soorten mosselen, met uitzondering van mosselen, welke afkomstig zijn uit de Waddenzee en bestemd voor eendenvoer en landbemesting, is slechts toegestaan aan mosselvisschers en mosselkweekers, die in het bezit zijn van een door of vanwege Onzen Minister voor een door hem te bepalen tijdvak af te geven vergunning.

2. In de groep „mosselvisschers en mosselkweekers" kunnen door de crisis-organisatie slechts worden toegelaten zij, die in het tijdvak van 1 Juni 1934 tot 1 Juni 1935 het bedrijf van mosselvisscher en/of mosselkweeker regelmatig hebben uitgevoerd, of door Onzen Minister als zoodanig zijn toegelaten.

3. De vergunning, genoemd in het eerste lid van dit artikel, wordt slechts uitgereikt, nadat de aanvrager zich heeft verbonden niet meer mosselen te zaaien of te kweeken dan een hem toegestane hoeveelheid en/of van een hem toegestane soort.

3. 1. Het is aan mosselvisschers en mosselkweekers verboden de door hen gevischte en/of gekweekte consumptie-mosselen te verkoopen aan anderen dan aan het Verkoopkantoor.

2. Het Verkoopkantoor is verplicht slechts in Nederlandsche wateren gekweekte en/of gevischte consumptie-mosselen in te koopen.

3. Mosselvisschers en mosselkweekers moeten de consumptie-mosselen afkomstig van hun perceelen of van de publieke visscherij leveren aan het Verkoopkantoor met inachtneming van de voorwaarden, welke daarvoor door het Verkoopkantoor zijn vastgesteld.

4. 1. Het Verkoopkantoor is verplicht de krachtens het bepaalde in artikel 3 gekochte consumptie-mosselen te verkoopen aan mosselhandelaren.

2. In de groep „mosselhandelaren" kunnen door de crisis-organisatie slechts worden toegelaten zij, die in het tijdvak van 24 Juni 1935 tot 1 Juni 1936 consumptie-mosselen hebben gekocht van het Verkoopkantoor, of door Onzen Minister als zoodanig zijn toegelaten.

5. 1. Onverminderd het bij tractaat bepaalde, is het vervoeren en uitvoeren van mosselen, met uitzondering van mosselen, welke afkomstig zijn uit de Waddenzee en bestemd voor eendenvoer en landbemesting, slechts toegestaan aan degenen, die in het bezit zijn van een vanwege Onzen Minister door het Verkoopkantoor af te geven vervoer- en/of uitvoervergunning.

2. Het in het eerste lid van dit artikel ten aanzien van het vervoeren van mosselen bepaalde is niet van toepassing op hen, die op een afstand van tenminste 15 K.M. buiten de in het volgende lid van dit artikel genoemde gebieden mosselen ten verkoop aanbieden, gaan of doen aanbieden.

3. De gebieden, genoemd in het tweede lid van dit artikel zijn:

a. de provincie Zeeland, alsmede het eiland Goeree en Overflakkee;

b. het niet afgesloten gedeelte van de Zuiderzee en de Waddenzee.

6. 1. Door het Verkoopkantoor wordt bij aankoop van consumptie-mosselen aan den leverenden mosselvisscher of mosselkweeker tenminste een door Onzen Minister vast te stellen prijs betaald, welke prijs verschillend kan worden vastgesteld voor verschillende soorten en/of kwaliteiten van concumptie-mosselen, voor verschillende plaatsen en voor verschillende tijden des jaars.

2. Indien de ter levering aangeboden soort of kwaliteit afwijkt van den gestelden eisch, kan, in afwijking van het bepaalde in het eerste lid van dit artikel, de betrokken partij worden geweigerd, of de aankoopprijs worden verlaagd tot een door Onzen Minister vastgestelden prijs.

7. Onverminderd het bij tractaat bepaalde, is het uitvoeren van mosselen met uitzondering van mosselen, welke afkomstig zijn uit de Waddenzee en bestemd voor eendenvoer en landbemesting, beneden een door Onzen Minister vast te stellen maat verboden.

8. 1. Het visschen op halfwasmosselen en mosselzaad is met inachtneming van het in artikel 2 bepaalde bovendien toegestaan aan mosselzaadvisschers, die in het bezit zijn van een door of vanwege Onzen Minister voor een door hem te bepalen tijdvak af te geven vergunning.

2. Het verhandelen van halfwasmosselen en mosselzaad is slechts toegestaan aan mosselzaadhandelaren, die in het bezit zijn van een door of vanwege Onzen Minister voor een door hem te bepalen tijdvak af te geven vergunning.

3. In de groep „mosselzaadvisschers en/of mosselzaadhandelaren" kunnen, behoudens toelating door Onzen Minister, door de crisis-organisatie slechts worden toegelaten zij, die reeds zijn toegelaten tot de groep „mosselvisschers en mosselkweekers".

4. Voor het afgeven eener vergunning, als genoemd in het eerste en het tweede lid van dit artikel kunnen door Ons voorwaarden worden gesteld.

9. Het model der vergunning, genoemd in artikel 2, lid 1, artikel 5, lid 1 en artikel 8, lid 1 en 2, wordt door Onzen Minister vastgesteld.

10. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel: „Crisis-Mosselbesluit 1936".

11. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging en is geldig tot 1 Mei 1938.

B. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 6den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,

L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 19 *Maart* 1937.)

S. 751.

31 *Maart* 1937. BESLUIT tot toepassing van de artikelen 9 en 13 der Landbouw-Crisiswet 1933 en het Crisis-Organisatiebesluit op huisbrandturf. (*„Crisis-Huisbrandturfbesluit 1937".*)

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van den 4 Februari 1937, n°. 2734, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 9 en 13 der Landbouw-Crisiswet 1933 en het Crisis-Organisatiebesluit 1933;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 29 Januari 1937, n°. 763);

Gehoord den Raad van State (advies van 23 Februari 1937, n°. 30);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 25 Maart 1937, n°. 5242, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. Dit besluit neemt over de terminologie van artikel 1 van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en verstaat voorts onder:

„huisbrandturf": met behulp van machines in de provinciën Drenthe en Overijssel geproduceerde turf, te weten bagger- en persturf;

„produceeren": het graven, droogmaken en scheepsladen, met alle bewerkingen, welke daarbij noodzakelijk zijn;

„de crisis-organisatie": een door Onzen Minister aan te wijzen crisis-organisatie.

2. 1. Het produceeren van huisbrandturf is, met inachtneming van het bepaalde in de navolgende artikelen van dit besluit, slechts toegestaan aan hen, die als georganiseerden zijn aangesloten bij de crisis-organisatie en als zoodanig toegelaten tot de groep „producenten van huisbrandturf".

2. Door de crisis-organisatie kunnen tot de groep „producenten van huisbrandturf" slechts worden toegelaten:

a. zij, die in de jaren 1934 en 1936 zelfstandig huisbrandturf hebben geproduceerd;

b. zij, die ten genoegen der crisis-organisatie aantoonen, dat zij de beschikking hebben gekregen over de veenderij van een ander, die gedurende de onder *a* genoemde jaren zelfstandig huisbrandturf heeft geproduceerd en die voornemens zijn in de plaats van dien ander het productierecht uit te oefenen;

c. door Onzen Minister aan te wijzen personen, welke niet voldoen aan het onder *a* en *b* bepaalde.

3. Het produceeren van elk der beide soorten van huisbrandturf is slechts toegestaan tot een hoeveelheid, waarvan het totaal door Onzen Minister wordt vastgesteld.

4. De in het vorig lid bedoelde hoeveelheden worden door de crisis-organisatie bij schriftelijke toewijzing verdeeld over de in artikel 2 bedoelde georganiseerden, waarbij aan ieder hunner, op hunne schriftelijke aanvrage, waarvan het model door Onzen Minister wordt vastgesteld, een hoeveelheid van een of ieder der beide soorten huisbrandturf wordt toegewezen, met dien verstande, dat deze hoeveelheid:

a. ten aanzien van hen, genoemd in artikel 2 lid 2 onder *a*, overeenkomt met een door Onzen Minister vast te stellen percentage van de gemiddelde hoeveelheid, welke in de jaren 1934 en 1936 door den georganiseerde is geproduceerd;

b. ten aanzien van hen, genoemd in artikel 2 lid 2 onder *b*, overeenkomt met hetzelfde percentage als genoemd onder *a*, berekend over de gemiddelde productie in de jaren 1934 en 1936 van dengene, in wiens plaats de georganiseerde het productierecht wil uitoefenen;

c. ten aanzien van hen, genoemd in artikel 2 lid 2 onder *c*, voor ieder hunner door de crisis-organisatie wordt vastgesteld onder goedkeuring van Onzen Minister.

5. Indien een veenderij door den eigenaar wordt verhuurd of verkocht, wordt den huurder of nieuwen eigenaar slechts die hoeveelheid toegewezen, waarmede de toewijzing van den eigenaar, c. q. oorspronkelijken eigenaar wordt verminderd.

6. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel „Crisis Huisbrandturfbesluit 1937".

7. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging en is geldig tot 1 Maart 1938.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 31sten Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,

L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 3 *April* 1937.)

S. 780.

19 *Februari* 1937. BESLUIT tot wijziging en aanvulling van het Koninklijk besluit van den 14den Februari 1924, Staatsblad N°. 45, ter uitvoering van artikel 57 der Jachtwet 1923.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien artikel 57 der Jachtwet 1923 en Ons besluit van den 14den Februari 1924, Staatsblad N°. 45, ter uitvoering van dat artikel;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 8 Februari 1937, N°. 1088, Directie van den Landbouw, Afdeeling II A;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

in het eenig artikel van Ons besluit van den 14den Februari 1924, Staatsblad N°. 45, ter uitvoering van artikel 57 der Jachtwet 1923, wordt het leesteeken achter „otters" gewijzigd in een komma en wordt toegevoegd „bisamratten.".

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst.

Zell am See, den 19den Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,

L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 20 *Maart* 1937.)

S. 782.

24 *Februari* 1937. BESLUIT tot bepaling van het tijdstip van inwerkingtreding van het Tuinbouwuitvoerbesluit ten aanzien van komkommers, kropsla en tomaten.

Inwerkingtreding 1 Maart 1937.

S. 840.

9 *Januari* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van 22 Februari 1936 (*Staatsblad* n°. 842) tot uitvoering van de artikelen 13, lid 2, en 33 van de Warenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 793).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 25 November 1936, n°. 1902 D/Dossier 55, afdeeling Volksgezondheid;

Gelet op de artikelen 13, lid 2, en 33 van de Warenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 793);

Gezien Ons besluit van 22 Februari 1936 (*Staatsblad* n°. 842);

Den Raad van State gehoord (advies van 22 December 1936, n°. 21);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 31 December 1936, n°. 2109, D/dossier 55, afdeeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. I. Aan artikel 9 van Ons besluit van 22 Februari 1936 (*Staatsblad* n°. 842), wordt een nieuwe alinea toegevoegd, luidende:

Voor het jaar 1937 vindt het bepaalde in artikel 5 voorzoover mogelijk overeenkomstige toepassing, met dien verstande, dat in lid 1 in plaats van „vóór den aanvang van ieder dienstjaar" wordt gelezen „vóór 1 Juli" en dat in lid 2, in plaats van „vóór 1 Februari" wordt gelezen „vóór 1 Augustus".

Art. II. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 9den Januari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 29 *Januari* 1937.)

S. 842.

16 *Maart* 1937. BESLUIT tot nadere wijziging van het Arbeidsbesluit 1920 (*Staatsblad* n°. 694 van 1920), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 12 Juli 1933 (*Staatsblad* n°. 363).

Wij WILHELMINA, enz.;

Gelet op artikel 10, eerste lid, der Arbeidswet 1919;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 3 Februari 1937, n°. 281, afdeeling Arbeid;

Overwegende, dat het wenschelijk is gebleken het Arbeidsbesluit 1920 (*Staatsblad* n°. 694 van 1920), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 12 Juli 1933 (*Staatsblad* n°. 363), nader te wijzigen;

Den Raad van State gehoord (advies van 2 Maart 1937, n°. 40);

Gezien het nader rapport van Onzen genoemden Minister van 11 Maart 1937, n°. 613, afdeeling Arbeid;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

In Ons besluit van 10 Augustus 1920, *Staatsblad* n°. 694 (Arbeidsbesluit 1920), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 12 Juli 1933, *Staatsblad* n°. 363, wordt het bepaalde in artikel 58, onder 1, vervangen door het volgende:

„1. In den winkel of de apotheek moet voor de jeugdige personen en vrouwen, die aldaar gelijktijdig werkzaam zijn, een voldoend aantal, uitsluitend voor die personen bestemde, doelmatige zitgelegenheden aanwezig zijn.".

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State

's-Gravenhage, den 16den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 6 *April* 1937.)

S. 843.

19 *Maart* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Consumptieijsbesluit (*Staatsblad* 1934, N°. 240), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 9 Juli 1936 (*Staatsblad* N°. 856).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken, van 8 Februari 1937, N°. 134 D/Dossier 30, afdeeling Volksgezondheid;

Gelet op de artikelen 14 en 15 der Warenwet (Staatsblad 1935, N°. 793) en op het Consumptieijs-besluit (*Staatsblad* 1934, N°. 240), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 9 Juli 1936 (Staatsblad N°. 856);

Gezien het advies van de Commissie, bedoeld in artikel 17 der Warenwet (*Staatsblad* 1935, N°. 793);

Den Raad van State gehoord (advies van 9 Maart 1937, N°. 37);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 16 Maart 1937, N°. 392 D/Dossier 30, Afdeeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:

Art. I. *Artikel 8, lid 2.* van het Consumptieijs-besluit (Staatsblad 1934, N°. 240) wordt gelezen als volgt:

2. In afwijking van het in het eerste lid bepaalde mag het bevriezen dier waren plaats hebben in een ruimte, welke niet aan de in dat lid gestelde eischen voldoet, mits dit bevriezen geschiedt door verdamping van vloeibaar gemaakte gassen in automatisch werkende, geheel gesloten, toestellen en uit een schriftelijke verklaring, door den directeur van den keuringsdienst van Waren aan den in het register ingeschreven gebruiker dier ruimte af-

gegeven, blijkt, dat hygiënische bezwaren daartegen niet bestaan.

Art. II. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het Staatsblad, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 19den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 9 *April* 1937.)

S. 881.

8 *Maart* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van 3 Januari 1930, *Staatsblad* n°. 3, tot vaststelling van de premiën voor de verplichte ziekteverzekering, zooals dat besluit laatstelijk is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 1 Juli 1936, *Staatsblad* n°. 885.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 4 Maart 1937, n°. 505, Afdeeling Arbeidersverzekering;

Gelet op de artikelen 63, eerste lid, 64, 68 en 69, eerste en derde lid, der Ziektewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te rekenen van 1 Januari 1937 te wijzigen Ons besluit van 3 Januari 1930, *Staatsblad* n°. 3, tot vaststelling van de premiën voor de verplichte Ziekteverzekering, laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 1 Juli 1936, *Staatsblad* n°. 885 en te bepalen als volgt:

Eenig artikel.

Het bepaalde in artikel 2 van Ons vorengenoemd gewijzigd besluit van 3 Januari 1930, *Staatsblad* n°. 3, onder A.bis, wordt gelezen als volgt:

„A.bis. 1°. het glazenwasschersbedrijf;
2°. het bedrijf van schoonmaken van gebouwen;
3°. het stucadoors- en wittersbedrijf;

al naar gelang de verzekerden niet, onderscheidenlijk wel, bij wijze van werkverschaffing zijn te werk gesteld, 4.3 %, onderscheidenlijk 5 %, van het loon, dat voor het tijdperk, waarover de betaling loopt, krachtens het bepaalde bij artikel 68 der Ziektewet voor premiebetaling in aanmerking komt;".

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 8sten Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 23 *Maart* 1937.)

S. 882.

11 *Maart* 1937. BESLUIT tot verdeeling van het Rijk in districten ten behoeve van den dienst der Inpectie van den havenarbeid.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 8 Maart 1937, N°. 597, afdeeling Arbeid;

Gezien artikel 17, tweede lid, der Stuwadoorswet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Ten behoeve van den dienst der Inspectie van den havenarbeid wordt het Rijk verdeeld in twee districten, waarvan omvatten:

het 1ste de provinciën *Limburg*, *Noordbrabant* en *Zeeland*; de provincie *Zuidholland*, met uitzondering van het rechtsgebied van de kantongerechten *Alphen* en *Leiden* en van de gemeenten *Ameide*, *Barwoutswaarder*, *Everdingen*, *Hagestein*, *Hei- en Boeicop*, *Hillegom*, *Langerak*, *Leerbroek*, *Lexmond*, *Lisse*, *Nieuwpoort*, *Rietveld*, *Schoonrewoerd*, *Tienhoven*, *Vianen*, *Waarder* en *Woerden*; het gedeelte van de provincie *Gelderland*, dat gelegen is ten zuiden, onderscheidenlijk ten westen, van de gemeenten *Culemborg*, *Beusichem*, *Maurik*, *Lienden*, *Kesteren*, *Heteren*, *Elst*, *Bemmel*, *Nijmegen* en *Groesbeek*;

het 2de het overige gedeelte des Rijks.

2. Ons besluit van 23 September 1916 (*Staatsblad* N°. 454) wordt ingetrokken.

3. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 April 1937.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 11den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 19 *Maart* 1937.)

S. 883.

16 *Maart* 1937. BESLUIT, houdende intrekking van het Koninklijk besluit van den 12den September 1924, *Staatsblad* n°. 446, tot uitvoering van artikel 4, derde lid, der Ouderdomswet 1919, zooals dat laatstelijk gewijzigd werd bij Koninklijk besluit van den 25sten Maart 1931, *Staatsblad* n°. 122.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 10 Maart 1937, N°. 652, Afdeeling Arbeidersverzekering;

Gezien artikel 1 van paragraaf 53 van de wet van den 29sten November 1935, *Staatsblad* N°. 685, tot verlaging van de openbare uitgaven en het „Tariefbesluit V.O.V." (Ons besluit van 17 April 1923, *Staatsblad* N°. 146) laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 9 April 1936, *Staatsblad* N°. 849;

Hebben goedgevonden en verstaan:

in te trekken Ons besluit van den 12den September 1924, *Staatsblad* N°. 446, tot uitvoering van artikel 4, derde lid, der Ouderdomswet 1919, zooals dat laatstelijk gewijzigd werd bij Ons besluit van den 25sten Maart 1931, *Staatsblad* N°. 122.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 16den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 31 *Maart* 1937.)

S. 900.

2 *April* 1937. WET tot herberekening van de korting op de Indische pensioenen.

Bijl. Hand. II 1936/37, 218.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1639—1650.
Bijl. Hand. I 1936/37, 218.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—489.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat verlaging van de rechtstreeks of indirect op de Indische openbare geldmiddelen drukkende uitgaven voor pensioenen vooralsnog onvermijdelijk blijft met inachtneming van de ongelijkheden tusschen de op verschillende tijdstippen verleende pensioenen, alsmede van die tusschen sommige groepen van gepensionneerden;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Algemeene Bepalingen.

Art. 1. 1. Voor den duur dezer wet wordt op de aan gewezen Indische landsdienaren, locale ambtenaren en bijzondere leerkrachten krachtens de daarvoor vastgestelde regelingen toegekende en nog toe te kennen pensioenen eene korting toegepast door middel van eene herberekening volgens het bepaalde in de volgende artikelen.

2. Onder pensioenen worden in deze wet mede verstaan de militaire gagementen en de met pensioen in aard overeenkomende militaire onderstanden.

3. Onder pensioenen zijn in deze wet niet begrepen de ten laste van de begrooting van Nederlandsch-Indië of van de Indische Pensioenfondsen betaalde pensioenen, welke zijn of worden toegekend naar de regelen, volgens welke pensioen wordt verleend aan de Nederlandsche burgerlijke ambtenaren.

4. Onder pensioen in den zin dezer wet wordt niet verstaan het daarin begrepen gedeelte, dat aan gewezen militaire landsdienaren is toegekend, rechtstreeks in verband met in en door den dienst ontstane verwonding, verminking, letsel of andere ziels- of lichaamsgebreken, gepaard gaande met:

1°. het verlies van één of meer ledematen;

2°. het geheel of onherstelbaar verlies van het gezichtsvermogen in één oog of beide oogen;

3°. het verkeeren in een hulpbehoevenden lichaams- of geestestoestand, wegens andere oorzaken dan die genoemd onder 1°en 2°.

2. Van de herberekening blijven uitgesloten:

a. de evenredige pensioenen van f 800 of minder per jaar, toegekend naar reden van een diensttijd van tien jaar of minder;

b. de pensioenen, toegekend of toe te kennen volgens de op 1 Januari 1937 van kracht zijnde bezoldigings- en pensioenregelingen zonder toepassing van de bij die regelingen getroffen overgangsbepalingen;

c. de pensioenen van de Europeesche militairen beneden den rang van adjudant-onderofficier en de rangspensioenen van de onderluitenants en adjudanten-onderofficier.

Burgerlijke pensioenen.

3. 1. De herberekening van de pensioenen van gewezen burgerlijke landsdienaren, locale ambtenaren en bijzondere leerkrachten geschiedt, behoudens het bepaalde in de artikelen 2 en 5, als volgt:

§ I. Het pensioen, ingegaan op of na 1 Februari 1925, doch vóór of op 1 April 1934, wordt verminderd met zooveel ten honderd als het bedrag van het in de laatst bekleede betrekking bereikbaar maximum-pensioen, volgens de op 31 Maart 1934 van kracht zijnde bezoldigings- en pensioenregelingen, in percenten van dat bedrag — breuken verwaarloosd — méér bedraagt dan het bedrag van het in dezelfde of een vergelijkbare betrekking bereikbaar maximum pensioen volgens de op 1 Januari 1937 van kracht zijnde bezoldigings- en pensioenregelingen, met dien verstande, dat het pensioen dientengevolge niet zal dalen beneden het in artikel 8 aangegeven grensbedrag, noch beneden het bedrag, dat met den voor het pensioen in aanmerking gebrachten diensttijd in dezelfde of een vergelijkbare betrekking zou zijn genoten volgens de op 1 Januari 1937 van kracht zijnde bezoldigings- en pensioenregelingen zonder toepassing van de bij die regelingen getroffen overgangsbepalingen.

Ten aanzien van gepensionneerden, aan wie op of na 1 Februari 1925 wegens het onvrijwillig verlaten van den dienst in verband met opheffing van de betrekking of inkrimping van den dienst pensioen werd toegekend, kan het pensioen door de herberekening niet dalen beneden een bedrag, gelijk aan het in de laatst bekleede betrekking voor hen bereikbaar maximum pensioen na herberekening overeenkomstig de bepalingen van deze wet.

§ II. Het pensioen, ingegaan vóór 1 Februari 1925, wordt — indien het hooger is — verminderd tot het bedrag, dat de betrokkene zou hebben genoten, indien hij met den voor zijn pensioen in aanmerking gebrachten diensttijd in dezelfde of een vergelijkbare betrekking ware gepensionneerd met ingang van 1 Februari 1925 en op het pensioen, dat alsdan zou zijn toegekend, de onder § I bedoelde herberekening ware toegepast.

Indien bij de vaststelling van het vóór 1 Februari 1925 ingegaan pensioen een andere wijze van afronding van diensttijd is gevolgd dan voorgeschreven in artikel 2, lid 2, van het Indisch Burgerlijk Pensioenreglement, wordt dat pensioen vergeleken met het pensioen van 1 Februari 1925 met toepassing van de laatstbedoelde wijze van afronding van diensttijd.

§ III. Het pensioen, toegekend of toe te kennen met ingang van een datum nà 1 April 1934, voorzoover niet vallende onder artikel 2, sub *b*, wordt — indien het hooger is — verminderd tot het bedrag, hetwelk — met inachtneming van den voor het pensioen in aanmerking gebrachten diensttijd en met toepassing van het bepaalde onder § I — in dezelfde of een vergelijkbare betrekking, als laatstelijk door den betrokkene bekleed, zou zijn toegekend op den voet van de op 31 Maart 1934 van kracht zijnde bezoldigings- en pensioenregelingen.

2. Ten aanzien van betrekkingen, behoorende tot eenzelfden diensttak, welke in de op 31 Maart 1934 geldende bezoldigingsregeling voor burgerlijke landsdienaren in ver-

schillende rangen of functies met verschillende eindbezoldigingen waren gesplitst en in de op 1 Januari 1937 van kracht zijnde bezoldigingsregelingen onder dezelfde schaal zijn samengevoegd, wordt — behoudens het bepaalde in het volgend lid — onder het maximum pensioen volgens de op 31 Maart 1934 geldende bezoldigings- en pensioenregelingen verstaan het maximum-pensioen, afgeleid van de hoogste eindbezoldiging, welke aan een of meer der in de samenvoeging begrepen rangen of functies verbonden was.

3. De Gouverneur-Generaal is bevoegd om, met afwijking van het bepaalde in het vorig lid, betrekkingen als daarbedoeld aan te wijzen, ten aanzien waarvan de herberekening van het in een der in de samenvoeging begrepen rangen of functies verworven pensioen zal geschieden door vergelijking van het in dien rang of functie bereikbaar maximum-pensioen met het aan de samengevoegde betrekking verbonden maximum-pensioen volgens de op 1 Januari 1937 van kracht zijnde bezoldigings- en pensioenregelingen.

4. Waar in deze wet gesproken wordt van de op 1 Januari 1937 van kracht zijnde bezoldigingsregelingen, wordt daaronder niet begrepen de regeling, vastgesteld bij het besluit van den Gouverneur-Generaal van 15 Mei 1935 n°. 23 (*Indisch Staatsblad* n°. 169).

5. Voor wat de locale ambtenaren betreft, worden als op 1 Januari 1937 van kracht zijnde bezoldigingsregelingen aangemerkt de zoodanige, welke door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië in overeenstemming zijn bevonden met de Herziene Bezoldigingsregeling Burgerlijke Landsdienaren 1934, dan wel, indien zoodanige regelingen ontbreken, de op 31 Maart 1934 van kracht zijnde regelingen met bezoldigingen, teruggebracht tot vijf en zeventig ten honderd van de daarin gestelde bedragen.

6. Wat te verstaan is onder een vergelijkbare betrekking, als in dit artikel bedoeld, wordt beslist, ten aanzien van pensioenen, betaalbaar gesteld in Nederlandsch-Indië, door den Gouverneur-Generaal, en in andere gevallen door Onzen Minister van Koloniën.

Militaire Pensioenen.

4. De herberekening van de pensioenen van gewezen militaire landsdienaren geschiedt — behoudens het bepaalde in de artikelen 2 en 5 — als volgt:

§ I. *Officieren.*

a. Het diensttijdpensioen, ingegaan vóór of op 1 April 1934, wordt teruggebracht tot het in artikel 8 aangegeven grensbedrag, met dien verstande, dat het niet daalt beneden het rangspensioen, waarop de betrokkene bij ontslag recht kon doen gelden na herberekening overeenkomstig het bepaalde onder *c*.

b. Het diensttijdpensioen, toegekend of toe te kennen met ingang van een datum na 1 April 1934, voorzoover niet vallende onder artikel 2, sub *b*, wordt — indien het hooger is — verminderd tot het bedrag, hetwelk — met inachtneming van den voor het pensioen in aanmerking gebrachten diensttijd en met toepassing van het bepaalde onder *a* — aan den betrokkene zou zijn toegekend op den voet van de op 31 Maart 1934 van kracht zijnde bezoldigings- en pensioenregelingen.

c. Het rangspensioen, ingegaan op of na 1 Januari 1920, wordt verminderd voor hen, die gepensionneerd zijn naar den rang van:

luitenant-generaal	met	zeventien	ten	honderd
generaal-majoor	„	zeventien	„	„
kolonel	„	zeventien	„	„
luitenant-kolonel	„	twaalf	„	„
majoor	„	zeven	„	„
kapitein	„	vijf	„	„
eerste luitenant	„	vijf	„	„
tweede luitenant	„	vijf	„	„

met dien verstande, dat:

1°. de pensioenen dientengevolge niet zullen dalen beneden het in artikel 8 aangegeven grensbedrag;

2°. het rangspensioen, toegekend na 15 December 1936, bovendien niet daalt beneden het herberekend diensttijdpensioen, waarop de betrokkene bij ontslag recht kon doen gelden, noch beneden het herberekend rangspensioen, verbonden aan den onmiddellijk voorafgaanden rang.

d. Het rangspensioen, ingegaan vóór 1 Januari 1920, wordt — indien het hooger is — verminderd tot het bedrag van het overeenkomstig het bepaalde onder *c* verminderd rangspensioen.

§ II. *Europeesche militairen beneden den rang van officier en de niet-Europeesche onderofficieren, aan wie het uitzicht is geopend op een gelijk pensioen als dat van hun Europeesche ranggenooten.*

a. Het diensttijdpensioen der onderluitenants, ingegaan vóór of op 1 April 1934, wordt verminderd met negen ten honderd en het diensttijdpensioen der adjudanten-onderofficier, ingegaan vóór of op evengenoemden datum, met zes ten honderd, met dien verstande, dat deze pensioenen niet zullen dalen beneden het in artikel 8 aangegeven grensbedrag, noch beneden het rangspensioen, waarop de betrokkene bij ontslag recht kon doen gelden.

b. Het diensttijdpensioen der onderluitenants en adjudanten-onderofficier, toegekend of toe te kennen met ingang van een datum na 1 April 1934, voorzoover niet vallende onder artikel 2, sub *b*, wordt — indien het hooger is — verminderd tot het bedrag, hetwelk — met inachtneming van den voor het pensioen in aanmerking gebrachten diensttijd en met toepassing van het bepaalde onder *a* — aan den betrokkene zou zijn toegekend op den voet van de op 31 Maart 1934 van kracht zijnde bezoldigings- en pensioenregelingen.

c. In afwijking van het bepaalde onder *a* en *b* wordt het diensttijdpensioen der onderofficieren, waarvoor geheel of gedeeltelijk een aan een burgerlijke betrekking verbonden bezoldiging tot grondslag van berekening heeft gediend, verminderd overeenkomstig het bepaalde in artikel 3, zullende nochtans dit pensioen niet dalen beneden dat, waarop betrokkene in den rang, waarin hij is gepensionneerd, met toepassing van het bepaalde onder *a* en *b* aanspraak zou hebben kunnen doen gelden, indien hij tot het tijdstip van pensionneering militaire bezoldiging had genoten.

§ III. *Niet-Europeesche militairen, voorzoover niet begrepen in § II, zoomede de daarmede in pensioenvooruitzichten gelijkgestelde militairen.*

a. Het pensioen, ingegaan vóór 15 December 1936, wordt — behoudens het bepaalde onder *b* — teruggebracht tot het in artikel 8 aangegeven grensbedrag.

b. Het pensioen van de vóór 1 Januari 1920 gepensionneerde militairen wordt niet verder verminderd dan tot het bedrag van het bij het bereiken van den 60-jarigen leeftijd verhoogd pensioen, verminderd overeenkomstig het bepaalde onder *a*.

c. Het pensioen, ingegaan op of na 15 December 1936, voorzoover niet vallende onder artikel 2, sub *b*, wordt — indien het hooger is — verminderd tot het bedrag, hetwelk — met inachtneming van den voor het pensioen in aanmerking gebrachten diensttijd en met toepassing van het bepaalde onder *a* — aan den betrokkene zou zijn toegekend op den voet van de vóór dien datum van kracht zijnde regeling.

§ IV. *Inlandsche schepelingen der Koninklijke Marine.*

a. Het pensioen, ingegaan vóór 15 December 1936, wordt — behoudens het bepaalde onder *b* — teruggebracht tot het in artikel 8 aangegeven grensbedrag.

b. Het pensioen der vóór 1 Februari 1925 gepensionneerde schepelingen wordt niet verder verminderd dan tot het bedrag van het bij het bereiken van den 60-jarigen leeftijd verhoogd pensioen, verminderd overeenkomstig het bepaalde onder *a*.

c. Het pensioen, ingegaan op of na 15 December 1936, voorzoover niet vallende onder artikel 2, sub *b*, wordt — indien het hooger is — verminderd tot het bedrag, hetwelk — met inachtneming van den voor het pensioen in aanmerking gebrachten diensttijd en met toepassing van het bepaalde onder *a* — aan den betrokkene zou zijn toegekend op den voet van de vóór dien datum van kracht zijnde regeling.

Bijzondere Bepalingen.

5. 1. Met afwijking van het bepaalde in de vorige artikelen wordt:

a. het evenredig pensioen van meer dan f 800 per jaar, toegekend naar reden van een diensttijd van tien jaar of minder, door de herberekening niet verder verminderd dan tot f 800 per jaar;

b. het evenredig pensioen, toegekend naar reden van een diensttijd van meer dan tien jaar, door de herberekening niet verder verminderd dan tot het bedrag, hetwelk den betrokkene overeenkomstig deze wet zou toekomen, indien hij met denzelfden pensioensgrondslag ware gepensionneerd op het tijdstip, waarop zijn diensttijd tien jaar bedroeg.

2. Onder evenredig pensioen verstaat deze wet het pensioen, bedoeld in artikel 6*b*, 1e lid, sub *a*, van het Indisch Burgerlijk Pensioenreglement, en het daarmede in aard overeenkomend pensioen, toegekend op den voet van andere pensioenreglementen.

6. Het herberekend pensioen over een vol jaar wordt naar boven afgerond tot geheele guldens.

7. De verschuldigde bijdragen voor weduwenpensioen en weezenonderstand worden berekend over de overeenkomstig deze wet herberekende pensioenen.

8. Het grensbedrag, bedoeld in artikel 3 § I en in artikel 4 § I onder *a* en *c* en §§ II t/m IV onder *a*, wordt gevonden door het den betrokkene toegekend pensioen te verminderen op den voet van het bepaalde in artikel 1 der wet van 29 December 1933 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 763; *Indisch Staatsblad* n°. 562).

Slotbepalingen.

9. De vaststelling van de korting bedoeld in artikel 1 geschiedt:

a. ten aanzien van de gewezen landsdienaren en de bijzondere leerkrachten door den Gouverneur-Generaal of de door dezen aangewezen gezaghebbenden, indien het pensioen in Nederlandsch-Indië is betaalbaar gesteld, en anders door Onzen Minister van Koloniën;

b. ten aanzien van gewezen Europeesche locale ambtenaren door den Directeur der Indische Pensioenfondsen of diens Vertegenwoordiger in Nederlandsch-Indië;

c. ten aanzien van gewezen niet-Europeesche locale ambtenaren door het bestuur van het zelfstandig gebiedsdeel, dat het pensioen heeft verleend.

10. 1. Deze wet treedt in werking met ingang van den 1sten Mei 1937 en blijft van kracht tot 1 Januari 1938.

2. Het bedrag, dat over het tijdvak 1 Januari tot ultimo April 1937 minder aan pensioen is ontvangen dan genoten zou zijn, indien deze wet reeds op 1 Januari 1937 van kracht zou zijn geweest, wordt aan den rechthebbende uitgekeerd.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 2den April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 3 *April* 1937.)

S. 940.

10 *Februari* 1937. BESLUIT tot overdracht van de bevoegdheid tot benoeming, schorsing en ontslag van ambtenaren in dienst van autonome gemeenschappen in *Nederlandsch-Indië* op de dagelijksche besturen dier gemeenschappen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gelet op artikel 89, derde lid, van de Indische Staatsregeling;

Overwegende:

dat het noodzakelijk is om de bevoegdheid tot benoeming, schorsing en ontslag van ambtenaren in dienst van autonome gemeenschappen in Nederlandsch-Indië over te dragen op de dagelijksche besturen dier gemeenschappen;

dat omtrent een hiertoe door den Gouverneur-Generaal aan den Volksraad gezonden ontwerp-ordonnantie ook bij hernieuwde behandeling op den voet van het bepaalde in het eerste lid van artikel 89 der Indische Staats-

regeling geen overeenstemming is verkregen;

dat het derhalve noodzakelijk is de wijziging aan te brengen bij Algemeenen Maatregel van Bestuur;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën van 27 Januari 1937, 4de Afdeeling, Bureau B. O. Z., N°. 3;

Den Raad van State gehoord (advies van 2 Februari 1937, N°. 42);

Gezien de nadere voordracht van Onzen voornoemden Minister van 3 Februari 1937, 4de Afdeeling, Bureau B. O. Z., N°. 3;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Het Decentralisatiebesluit (Indisch Staatsblad 1905, N°. 137), zooals dit is gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de ordonnantie van 24 November 1933 (Indisch Staatsblad N°. 452), wordt gewijzigd als volgt:

De aanhef van artikel 15 wordt gelezen:

„De beslissingen (verordeningen daaronder „begrepen) van de raden, de colleges van „burgemeester en wethouders en de voorzitter „der raden kunnen, enz.".

2. De Locale raden-ordonnantie (Indisch Staatsblad 1905, N°. 181), zooals deze is gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij ordonnantie van 11 October 1935 (Indisch Staatsblad N°. 494), wordt nader gewijzigd en aangevuld als volgt:

A. Na artikel 25*i*, zooals dit luidt ingevolge de ordonnantie van 12 Maart 1928 (Indisch Staatsblad N°. 67), worden ingevoegd twee nieuwe artikelen 25*i bis* en 25*i ter*, luidende:

„*Art.* 25*i bis*. 1. De beslissingen over za„ken worden door het college van burgemees„ter en wethouders bij volstrekte meerderheid „van stemmen genomen.

„2. Bij staking van stemmen wordt het „voorstel geacht niet te zijn aangenomen.

„*Art.* 25*i ter*. 1. De stemming over perso„nen door het college van burgemeester en „wethouders geschiedt bij gesloten en onge„teekende briefjes.

„2. De volstrekte meerderheid van stemmen „beslist.

„3. Bij staking van stemmen in een onvol„tallige vergadering wordt het nemen van een „beslissing tot de volgende vergadering uitge„steld.

„4. In deze en evenzoo in een voltallige „vergadering, beslist bij staking van stemmen „de stem van den Voorzitter".

B. In het eerste lid van artikel 25*k*, dat is ingevoegd bij de ordonnantie van 15 Mei 1922 (Indisch Staatsblad N°. 327), wordt na „18, lid 1 en 2", ingevoegd:

„43*c* lid 1, 44 lid 2".

C. Na artikel 43*b*, hetwelk is ingevoegd bij de ordonnantie van 11 October 1935 (Indisch Staatsblad N°. 494), wordt ingevoegd een nieuw artikel 43*c*, luidende:

„1. De Voorzitter stelt met inachtneming „van de in de artikelen 26*a* en 43*b* bedoelde „regelingen en binnen de grenzen der begroo„ting de bezoldigingen vast van de ambtena„ren en bedienden van het ressort, voor zoover „hij zulks niet bij een in de Javasche Courant „te plaatsen besluit aan anderen heeft over„dragen.

„2. De Voorzitter deelt alle besluiten tot „vaststelling der bezoldigingen mede in de „eerstvolgende vergadering van den raad".

D. Artikel 44 wordt gelezen:

„1. De raad regelt de benoeming, de schor„sing en het ontslag van de ambtenaren en de „bedienden van het ressort en voor zoover de „Voorzitter gebruik maakt van de hem bij „het volgende lid toegekende bevoegdheid om „schorsing en ontslag aan anderen over te „dragen, het beroep van den geschorsten of „ontslagen ambtenaar of bediende op den „Voorzitter. Deze regelingen zijn onderworpen „aan de goedkeuring van den Gouverneur„Generaal.

„2. Met inachtneming van de in het eerste „lid bedoelde regelingen, worden de ambte„naren en bedienden van het ressort van den „Raad benoemd, geschorst en ontslagen door „den Voorzitter voor zoover zulks niet door „dezen bij een in de Javasche Courant te „plaatsen besluit aan anderen is overgedragen.

„3. De Voorzitter deelt alle besluiten tot „benoeming, schorsing en ontslag mede in de „eerstvolgende vergadering van den raad".

3. De Provincie-ordonnantie (Indisch Staats-Staatsblad 1924, N°. 78), zooals deze is gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij ordonnantie van 22 October 1936 (Indisch Staatsblad N°. 569), wordt nader gewijzigd en aangevuld als volgt:

A. Artikel 30 wordt gelezen:

„1. Het college van gedeputeerden stelt met „inachtneming van de in het vorige artikel „bedoelde regelingen en binnen de grenzen „der begrooting de bezoldigingen vast van de „ambtenaren in dienst der provincie, voor zoo„ver zulks niet door het college bij een in het „provinciaal blad te plaatsen besluit aan „anderen is opgedragen.

„2. De Gouverneur deelt alle besluiten tot „vaststelling der bezoldigingen mede in de „eerstvolgende vergadering van den provin„cialen raad".

B. Artikel 31, zooals dat luidt ingevolge de ordonnantie van 22 October 1936 (Indisch Staatsblad N°. 569), ondergaat de volgende wijzigingen:

I. Het eerste lid wordt vervangen door de volgende drie leden:

„1. De provinciale raad regelt de benoe„ming, de schorsing en het ontslag van de „ambtenaren in dienst der provincie en, voor „zoover het college van gedeputeerden gebruik „maakt van de bij het volgende lid toegekende „bevoegdheid om schorsing en ontslag aan „anderen op te dragen, het beroep van den „geschorsten of ontslagen ambtenaar op dat „college. Deze regelingen zijn onderworpen „aan de goedkeuring van den Gouverneur„Generaal.

„2. Met inachtneming van de in het eerste „lid bedoelde regelingen worden de ambtena„ren in dienst der provincie benoemd, ge„schorst en ontslagen door het college van ge„deputeerden, voor zoover zulks niet door „genoemd college bij een in het provinciaal „blad te plaatsen besluit aan anderen is op„gedragen.

„3. De Gouverneur deelt alle besluiten tot „benoeming, schorsing en ontslag mede in de „eerstvolgende vergadering van den provin„cialen raad".

II. De leden 2 en 3, welke zijn toegevoegd bij de ordonnantie van 22 October 1936 (In-

disch Staatsblad N°. 569), worden vernummerd in: 4 en 5.

C. Artikel 35 vervalt.

D. In artikel 38 lid 2 wordt in stede van „de provinciale raad" gelezen: „het college van gedeputeerden".

E. Artikel 58 wordt gelezen:

„1. De stemming over personen geschiedt „bij gesloten en ongeteekende briefjes.

„2. De volstrekte meerderheid van stemmen beslist.

„3. Bij staking van stemmen in een onvol„tallige vergadering wordt het nemen van een „beslissing tot de volgende vergadering uitge„steld.

„4. In deze, en evenzoo in een voltallige „vergadering, beslist bij staking van stemmen „de stem van den voorzitter".

4. De Regentschapsordonnantie (Indisch Staatsblad 1924, N°. 79), zooals deze is gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij ordonnantie van 22 October 1936 (Indisch Staatsblad N°. 569), wordt nader gewijzigd en aangevuld als volgt:

A. Artikel 28 wordt gelezen:

„1. Het college van gecommitteerden stelt „met inachtneming van de in het vorige ar„tikel bedoelde regelingen en binnen de gren„zen der begrooting de bezoldigingen vast van „de ambtenaren in dienst van het regentschap, „voor zoover zulks niet door het college bij „een in het provinciaal blad te plaatsen be„sluit aan anderen is opgedragen.

„2. De regent deelt alle besluiten tot vast„stelling der bezoldigingen mede in de eerst„volgende vergadering van den regentschaps„raad".

B. Artikel 29, dat is aangevuld bij de ordonnantie van 22 October 1936 (Indisch Staatsblad N°. 569), ondergaat de volgende wijzigingen:

I. Het eerste lid wordt vervangen door de volgende drie leden:

„1. De regentschapsraad regelt de benoe„ming, de schorsing en het ontslag van de „ambtenaren in dienst van het regentschap „en, voor zoover het college van gecommit„teerden gebruik maakt van de bij het vol„gende lid toegekende bevoegdheid om schor„sing en ontslag aan anderen op te dragen, „het beroep van den geschorsten of ontslagen „ambtenaar op dat college. Deze regelingen „zijn onderworpen aan de goedkeuring van „het college van gedeputeerden.

„2. Met inachtneming van de in het eerste „lid bedoelde regelingen worden de ambtena„ren in dienst van het regentschap benoemd, „geschorst en ontslagen door het college van „gecommitteerden, voor zoover zulks niet door „genoemd college bij een in het provinciaal „blad te plaatsen besluit aan anderen is op„gedragen.

„3. De regent deelt alle besluiten tot be„noeming, schorsing en ontslag mede in de „eerstvolgende vergadering van den regent„schapsraad".

II. De leden 2 en 3, welke zijn toegevoegd bij de ordonnantie van 22 October 1936 (Indisch Staatsblad N°. 569), worden vernummerd in: 4 en 5.

C. Artikel 50 lid 2 vervalt.

D. Ingevoegd wordt een nieuw artikel 50a luidende:

„1. De stemming over personen geschiedt „bij gesloten en ongeteekende briefjes.

„2. De volstrekte meerderheid van stemmen „beslist.

„3. Bij staking van stemmen in een on„voltallige vergadering wordt het nemen van „een beslissing tot de volgende vergadering „uitgesteld.

„4. In deze, en evenzoo in een voltallige „vergadering, beslist bij staking van stemmen „de stem van den voorzitter".

E. De aanhef van artikel 125, zooals dat luidt ingevolge de ordonnantie van 4 Januari 1928 (Indisch Staatsblad N°. 2), wordt gelezen:

„1. De besluiten van den raad, van het „college van gecommitteerden en van den „regent kunnen, enz."

5. De Stadsgemeente-ordonnantie (Indisch Staatsblad 1926, N°. 365), zooals deze is gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de ordonnantie van 22 October 1936 (Indisch Staatsblad N°. 569), wordt nader gewijzigd en aangevuld als volgt:

A. Artikel 39 wordt gelezen:

„1. Het college van burgemeester en wet„houders stelt met inachtneming van de in „het vorige artikel bedoelde regelingen en „binnen de grenzen der begrooting de bezoldi„gingen vast van de ambtenaren in dienst der „stadsgemeente, voor zoover zulks niet door „het college bij een in het provinciaal blad te „plaatsen besluit aan anderen is opgedragen.

„2. De burgemeester deelt alle besluiten „tot vaststelling der bezoldigingen mede in de „eerstvolgende vergadering van den raad".

B. Artikel 40, dat is aangevuld bij de ordonnantie van 22 October 1936 (Indisch Staatsblad N°. 569), ondergaat de volgende wijzigingen:

I. Het eerste lid wordt vervangen door de volgende drie leden:

„1. De raad regelt de benoeming, de schor„sing en het ontslag van de ambtenaren in „dienst der stadsgemeente en, voorzoover het „college van burgemeester en wethouders ge„bruik maakt van de bij het volgende lid „toegekende bevoegdheid om schorsing en „ontslag aan anderen op te dragen, het beroep „van den geschorsten of ontslagen ambtenaar „op dat college. Deze regelingen zijn onder„worden aan de goedkeuring van het college „van gedeputeerden.

„2. Met inachtneming van de in het eerste „lid bedoelde regelingen worden de ambte„naren in dienst der stadsgemeente benoemd, „geschorst en ontslagen door het college van „burgemeester en wethouders, voor zoover „zulks niet door genoemd college bij een in „het provinciaal blad te plaatsen besluit aan „anderen is opgedragen.

„3. De burgemeester deelt alle besluiten „tot benoeming, schorsing en ontslag mede in „de eerstvolgende vergadering van den raad".

II. De leden 2 en 3, welke zijn toegevoegd bij de ordonnantie van 22 October 1936 (Indisch Staatsblad N°. 569), worden vernummerd in: 4 en 5.

C. Artikel 42 vervalt.

D. In artikel 45 lid 2, wordt in stede van „de raad" gelezen: „het college van burgemeeter en wethouders".

E. Artikel 68 wordt gelezen:

„1. De stemming over personen geschiedt „bij gesloten en ongeteekende briefjes.

„2. De volstrekte meerderheid van stemmen „beslist.

„3. Bij staking van stemmen in een onvol„tallige vergadering wordt het nemen van een „beslissing tot de volgende vergadering uit„gesteld.

„4. In deze, en evenzoo in een voltallige „vergadering, beslist bij staking van stemmen „de stem van den voorzitter".

F. De aanhef van artikel 144, dat is gewijzigd bij de ordonnantie van 4 Januari 1928 (Indisch Staatsblad N°. 2) wordt gelezen:

„1. De besluiten van den raad, van het „college van burgemeester en wethouders en „van den burgemeester kunnen, enz.".

6. Dit besluit treedt in werking op een door den Gouverneur-Generaal te bepalen tijdstip.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden verzonden aan den Raad van State en dat in het Staatsblad zal worden geplaatst.

Zell am See, den 10den Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 13 *Februari* 1937.

S. 941. ———

19 *Februari* 1937. BESLUIT, strekkende tot wijziging van het besluit van 4 Juli 1935 (*Staatsblad* n°. 393; *Gouvernementsblad* n°. 102), houdende vaststelling van algemeene bepalingen voor de luchtvaart in Suriname.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën van 27 Januari 1937, 5de Afdeeling, N°. 4;

Den Raad van State gehoord (advies van 9 Februari 1937, N°. 28);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 13 Februari 1937, 5de Afdeeling, N°. 5;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Ons besluit van den 4en Juli 1935 (*Staatsblad* n°. 393, *Gouvernementsblad* n°. 102), houdende vaststelling van algemeene bepalingen voor de burgerlijke luchtvaart in Suriname, ondergaat de volgende wijzigingen:

1e. het derde lid van artikel 21 wordt gelezen als volgt:

„Gelijke straf kan worden bedreigd tegen overtreding van eenig verbod of niet-naleving van eenig voorschrift, krachtens de bepalingen van dit besluit door den Gouverneur uitgevaardigd of gegeven".

2e. het vierde lid van artikel 21 vervalt.

3e. In het zevende lid van artikel 21 wordt het woord „strafrecht" vervangen door „strafvordering" en het voorlaatste woord „werden" door „worden".

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Zell am See, den 19den Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 16 *Maart* 1937.)

S. 942. ———

19 *Februari* 1937. BESLUIT, strekkende tot wijziging van het besluit van 4 Juli 1935 (*Staatsblad* n°. 394; *Publicatieblad* n°. 96) houdende vaststelling van algemeene bepalingen voor de luchtvaart in Curaçao.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën van 27 Januari 1937, 5de Afdeeling, N°. 4;

Den Raad van State gehoord (advies van 9 Februari 1937, N°. 28);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 13 Februari 1937, 5de Afdeeling, N°. 5;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Ons besluit van den 4en Juli 1935 (*Staatsblad* n°. 394, *Publicatieblad* n°. 96), houdende vaststelling van algemeene bepalingen voor de burgerlijke luchtvaart in Curaçao, ondergaat de volgende wijzigingen:

1e. het derde lid van artikel 21 wordt gelezen als volgt:

„Gelijke straf kan worden bedreigd tegen overtreding van eenig verbod of niet-naleving van eenig voorschrift, krachtens de bepalingen van dit besluit door den Gouverneur uitgevaardigd of gegeven".

2e. het vierde lid van artikel 21 vervalt.

3e. In het zevende lid van artikel 21 wordt het woord „strafrecht" vervangen door „strafvordering" en het voorlaatste woord „werden" door „worden".

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Zell am See, den 19den Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 16 *Maart* 1937.)

S. 943. ———

27 *Februari* 1937. BESLUIT tot aanvulling van artikel 2 van het „Westindisch Detacheeringsbesluit 1930".

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën, van 22 December 1936, 7de Afdeeling N°. 9;

Gelet op artikel 63 van de Grondwet;

Gezien Ons besluit van 26 Juni 1935 (*Staatsblad* N°. 362, *Gouvernementsblad* N°. 107, *Publicatieblad* N°. 100);

Den Raad van State gehoord (advies van 19 Januari 1937, N°. 29);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 18 Februari 1937, 7de Afdeeling, N°. 28);

Overwegende, dat aanvulling van het eerste lid van artikel 2 van het „Westindisch Detacheeringsbesluit 1930" noodzakelijk is gebleken;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

Het eerste lid van artikel 2 van Ons besluit van 29 Augustus 1930 (*Staatsblad* N°. 380, *Gouvernementsblad* N°. 80, *Publicatieblad* N°. 84) betreffende uitzending naar Suriname en naar Curaçao van Rijksambtenaren, die zich voor de vervulling van eenig ambt in burgerlijken dienst aldaar beschikbaar stellen, en regeling van hun terugkeer hier te lande, wordt gelezen als volgt:

„De uitzending geschiedt met een dienstver-
„band van ten hoogste zes jaren, ingaande
„met den dag van aankomst uit Nederland in
„Suriname of in Curaçao, behalve voor offi-
„cieren, voor wie de uitzending voor niet
„langer dan vier jaren geschiedt, zullende
„nochtans voorzoover de burgerlijke ambtena-
„ren betreft, in zeer bijzondere gevallen, ter
„gezamenlijke beoordeeling van den Minister
„van Koloniën en van den Minister, onder
„wiens Departement de gedetacheerde laatste-
„lijk ressorteerde, de termijn van ten hoogste
„zes jaren uiterlijk met twee jaren kunnen
„worden verlengd."

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 27sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

De Minister van Justitie, van Schaik,

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

De Minister van Financiën, Oud.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 16 *Maart* 1937.)

S. 944.

1 *Maart* 1937. BESLUIT, houdende vaststelling van nieuwe regelen ten aanzien van de toelating van oorlogsschepen van vreemde mogendheden met de in rust aan boord zich bevindende luchtvaartuigen binnen het rechtsgebied van *Nederlandsch-Indië, Suriname* en *Curaçao.*

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën, van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i. en van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van 22 Januari 1937, 6de Afdeeling, Letter Q[1], van 27 Januari 1937, Geheim Litt. S[18] en van 26 Januari 1937, Afdeeling Juridische Zaken n°. 2838;

Gezien het besluit van 11 Juni 1920 (Indisch Staatsblad n°. 595, Gouvernementsblad n°. 53, Publicatieblad n°. 50) houdende „Bepalingen op de toelating van oorlogsschepen van vreemde mogendheden in de territoriale wateren en de binnenwateren der Nederlandsche Koloniën";

Overwegende dat het wenschelijk is de toelating van oorlogsschepen van vreemde mogendheden in het rechtsgebied van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao op overeenkomstige wijze te regelen als ten aanzien van het Nederlandsche rechtsgebied is geschied bij Ons besluit van 2 Juni 1931 (Nederlandsch Staatsblad n°. 237), waarbij tevens voorschriften zijn gegeven aangaande de in rust aan boord zich bevindende luchtvaartuigen;

Overwegende voorts, dat zich hier een geval voordoet van spoedeischenden aard, als voorzien in den aanhef van artikel 70 der Indische Staatsregeling, waarin de Volksraad niet kan worden gehoord;

Den Raad van State gehoord (advies van 9 Februari 1937, N°. 30);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 11 Februari 1937, 6de Afdeeling, Letter B[3], van 20 Februari 1937, Geheim Litt. A[38] en van 25 Februari 1937, Afdeeling Juridische Zaken, N°. 1380 (G.A.);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. I. Vast te stellen de volgende:

Regelen ten aanzien van de toelating van oorlogsschepen van vreemde mogendheden met de in rust aan boord zich bevindende luchtvaartuigen binnen het rechtsgebied van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao.

Art. 1. In dit besluit wordt verstaan onder:

a. *rechtsgebied van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao*: de grondgebieden van Nederlandsch-Indië, van Suriname en van Curaçao, daaronder begrepen de territoriale wateren, zoomede de luchtruimten boven die gebieden;

b. *binnenwateren*: alle wateren gelegen binnen de binnengrenzen der territoriale zee van Nederlandsch-Indië, van Suriname en van Curaçao, met name ook alle rivieren, kanalen, meren en plassen binnen de grenzen van Nederlandsch-Indië, van Suriname en van Curaçao;

c. *Landvoogd*: in Nederlandsch-Indië de Gouverneur-Generaal, in Suriname en Curaçao

de Gouverneur van het betrokken gebiedsdeel.

Art. 2. Het Koninklijk besluit van 11 Juni 1920 (Indisch Staatsblad N°. 595, Gouvernementsblad N°. 53, Publicatieblad N°. 50) wordt ingetrokken.

Art. 3. 1. Behoudens het in het derde lid bepaalde, is het aan oorlogsschepen van vreemde mogendheden met de in rust aan boord zich bevindende luchtvaartuigen toegestaan, om zich zonder voorafgaande vergunning van zee uit in het rechtsgebied van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao te begeven, mits zulks geschiede om langs den kortsten weg en met inachtneming van het bepaalde in artikel 4, de meest nabij de zee gelegen, in den bij dit besluit gevoegden staat vermelde haven of reede te bereiken, teneinde aldaar te ankeren en mits het aantal oorlogsschepen, met inbegrip van de reeds binnen het betrokken rechtsgebied onder dezelfde vlag aanwezige oorlogsschepen, niet meer dan drie bedraagt.

2. De havens en reeden, in den sub 1 bedoelden staat vermeld, mogen zonder voorafgaande vergunning worden bezocht, mits van het voorgenomen bezoek is kennis gegeven aan den Landvoogd op zoodanig tijdstip dat deze kennisgeving den Landvoogd tenminste 7 dagen voor den datum van het voorgenomen bezoek heeft bereikt.

Bij deze kennisgeving moet worden vermeld:

1°. het aantal en de namen der oorlogsschepen;

2°. naam en rang van de commandeerende officieren dier schepen;

3°. de datum van aankomst en van vertrek;

4°. de havens en reeden welke bezocht zullen worden.

3. Voor het binnenloopen van zeegaten, welke toegang geven tot havens of reeden niet in den sub 1 bedoelden staat vermeld, zoomede voor het bevaren, anders dan krachtens het eerste lid, van de binnenwateren van het rechtsgebied van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao, moet een voorafgaande, langs diplomatieken weg te vragen, vergunning van den Landvoogd worden verkregen.

4. De in het eerste lid genoemde beperking betreffende het aantal verhindert niet de vrije doorvaart van oorlogsschepen door territoriale wateren, voor zoover deze in het Volkenrecht is erkend.

5. Voor het overvliegen of bevaren van het rechtsgebied van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao door vreemde militaire luchtvaartuigen — ongeacht of deze al dan niet bij oorlogsschepen behooren — is altijd een voorafgaande vergunning noodig. Hieromtrent wordt verwezen naar het toelatingsbesluit van vreemde militaire luchtvaartuigen.

Art. 4. 1. Bij het bevaren van de zeegaten en binnenwateren van het rechtsgebied van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao is het aan oorlogsschepen van vreemde mogendheden en hunne sloepen niet geoorloofd zich te begeven buiten de betonde vaarwaters.

2. Het doen van plaatsbepalingen en loodingen is slechts toegestaan voor zoover zulks voor een veilige navigatie wordt vereischt.

3. De Landvoogd is bevoegd de stipte naleving van deze bepaling te doen controleeren door het schip te doen geleiden door een door of namens hem aan te wijzen officier van de Koninklijke Marine of landsdienaar.

Art. 5. Door den Landvoogd kan in bijzondere gevallen vergunning worden verleend om af te wijken van hetgeen in artikel 3 met betrekking tot het aantal oorlogsschepen is voorgeschreven.

Art. 6. 1. Het verblijf van oorlogsschepen van vreemde mogendheden binnen het rechtsgebied van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao mag niet langer dan 14 achtereenvolgende dagen duren.

In bijzondere gevallen kan door den Landvoogd vergunning worden verleend tot een langer verblijf dan in de voorgaande alinea bepaald.

2. Eenzelfde oorlogsschip mag, na zijn vertrek, zonder vergunning van den Landvoogd niet binnen dertig dagen opnieuw een van de zeegaten van hetzelfde rechtsgebied binnenloopen.

Art. 7. 1. De beperkende verbodsbepalingen van de artikelen 3 en 6 zijn niet van toepassing:

a. op het oorlogsschip aan boord waarvan zich, blijkens de gevoerd wordende standaard of vlag, bevindt een Regeerend Vorst of de President eener Republiek, en op de begeleidende oorlogsschepen met de in rust aan boord zich bevindende luchtvaartuigen;

b. op oorlogsschepen van vreemde mogendheden in gevallen van nood, zeegevaar of averij; zoodra deze oorzaken ophouden te bestaan, zulks ter beoordeeling van den Landvoogd, treden de bepalingen van de artikelen 3 en 6 weder in werking.

2. De uitzonderingen op de beperkende verbodsbepalingen, vermeld in punt *a*, zijn slechts toepasselijk tegenover de mogendheden, die dezelfde gedragslijn tegenover Nederlandsche oorlogsschepen in acht nemen.

Art. 8. De in artikel 3, derde lid, bedoelde vergunning kan, in gevallen van overmacht worden gevraagd door tusschenkomst van door de Regeering erkende consulaire ambtenaren, of van de door den Landvoogd aan te wijzen plaatselijke burgerlijke of militaire autoriteiten.

Art. 9. Door de zorg van de in artikel 8 bedoelde plaatselijke autoriteiten wordt den Commandant van het vreemde oorlogsschip aangeboden een exemplaar dezer bepalingen benevens een door den Landvoogd vast te stellen formulier, behelzende eenige vragen, welk formulier naar beste weten en zoo spoedig mogelijk behoort te worden ingevuld en toegezonden aan de autoriteit, die zulks verstrekte, ter doorzending in Nederlandsch-Indië aan den Commandant der Zeemacht, in Suriname en Curaçao aan den Procureur-Generaal.

Art. 10. 1. Oorlogsschepen van vreemde mogendheden met de in rust aan boord zich bevindende luchtvaartuigen vertoevende in het rechtsgebied van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao mogen — behoudens de beperkingen genoemd in het tweede lid van dit artikel — van hunne radio-installaties gebruik maken, mits zij zich houden aan het Internationaal Verdrag betreffende de verre berichtgeving van Madrid 1932 en aan het bijbehoorende Algemeen Reglement.

2. Oorlogsschepen van vreemde mogendhe-

den met de in rust aan boord zich bevindende luchtvaartuigen, vertoevende in een haven of op een reede van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao, behoeven voor het gebruik van hunne radio-installaties een daartoe strekkende vergunning van de ter plaatse aanwezige marine-overheid of bij afwezen van eenige marine-autoriteit, van den ter plaatse aanwezigen havenmeester.

Het bepaalde in het eerste lid omtrent het Internationaal Verdrag betreffende de verre berichtgeving en het bijbehoorende Algemeen Reglement, is ook hier van toepassing.

3. De in het tweede lid genoemde autoriteiten zijn eveneens bevoegd de verleende vergunning, indien zulks noodig mocht blijken, in te trekken.

Art. 11. Oorlogsschepen van vreemde mogendheden zijn verplicht de bestaande politie-, gezondheids- en fiscale wetten en verordeningen te eerbiedigen en zich te onderwerpen aan alle havenreglementen, een en ander voor zoover de oorlogsschepen van de Koninklijke Marine daaraan gehouden zijn.

Art. 12. 1. Oorlogsschepen van vreemde mogendheden mogen binnen het rechtsgebied van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao geen hydrografische of terreinopnemingen doen, geen oefeningen houden in het doen van landingen, en, zonder vergunning van den Landvoogd, geen vuur-, torpedo-, zoeklicht-, nevel- of mijnoefeningen houden, noch mag door onderzeebooten in ondergedompelden toestand worden gevaren.

2. Zonder vergunning van den Landvoogd mogen de tot de uitrusting van een oorlogsschip behoorende luchtvaartuigen geen luchtvaart uitoefenen; wordt die vergunning verleend, dan zullen zij zich bij hunne vliegtochten hebben te houden aan de regelen vervat in het toelatingsbesluit van vreemde militaire luchtvaartuigen.

Behalve deze regelen kan de Landvoogd voor elk afzonderlijk geval nog beperkende of verbodsbepalingen vaststellen.

3. De sloepen mogen niet dan ongewapend varen.

4. De bemanning mag niet dan ongewapend aan den wal komen; dit geldt niet voor officieren en onderofficieren, voor zooverre betreft de sabel of den ponjaard, die tot hunne uniform behoort. Met het oog op de handhaving van rust en orde aan den wal moet omtrent het aantal manschappen, dat tegelijk mag worden ontscheept, vooraf overleg gepleegd worden met de in artikel 8 bedoelde plaatselijke autoriteiten.

5. Indien gewenscht wordt bij begrafenisplechtigheden aan den wal van het verbod, in het vierde lid van dit artikel vervat, af te wijken, moet de vergunning daartoe gevraagd worden aan den Landvoogd, door tusschenkomst van de in artikel 8 genoemde autoriteiten.

Art. 13. Aan oorlogsschepen van vreemde mogendheden binnen het rechtsgebied van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao vertoevende, welke, of wier luchtvaartuigen, de hierboven genoemde bepalingen overtreden, kan door of vanwege den Landvoogd worden gelast zich te verwijderen; zoo noodig kunnen zijn met geweld daartoe worden gedwongen.

Art. 14. 1. Deze bepalingen gelden voor vredestijd en tegenover oorlogsschepen met de in rust aan boord zich bevindende luchtvaartuigen van vreemde mogendheden, welke niet in een oorlog zijn gewikkeld.

2. Wij behouden Ons voor om in tijden van oorlog, oorlogsgevaar of handhaving der onzijdigheid en verder in andere bijzondere omstandigheden de toelating van oorlogsschepen van vreemde mogendheden in het rechtsgebied van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao te beperken of wel geheel te verbieden, eveneens de vergunning tot het gebruik van radio-installaties geheel of gedeeltelijk in te trekken, dan wel geen vergunning te verleenen.

3. Oorlogsschepen van vreemde mogendheden met hunne luchtvaartuigen, die krachtens dit besluit in het rechtsgebied van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao vertoeven, zijn in elk geval verplicht binnen zes uren zee te kiezen, zoodra zij daartoe eene uitnoodiging van of vanwege den Landvoogd hebben ontvangen.

Art. 15. Voorschriften tot uitvoering van dit besluit worden in Nederlandsch-Indië gegeven bij regeeringsverordening, in Suriname en Curaçao bij besluit van den betrokken Gouverneur.

Art. II. Dit besluit treedt in werking in Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao met ingang van een nader voor elk gebied door den Landvoogd te bepalen tijdstip.

Onze Ministers van Koloniën, van Defensie en van Buitenlandsche Zaken zijn, ieder voor zoover hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 1sten Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

De Minister van Staat, Minister van Defensie a.i.,
H. Colijn.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 23 *Maart* 1937.)

Staat van havens en reeden als bedoeld in artikel 3, sub 1, van het toelatingsbesluit van vreemde oorlogsschepen.

Bandjermasin	Padang
Banjoewangi	Pontianak
Belawan	Sabang
Cheribon	Samboe
Makassar	Semarang.
Manado	

S. 945.

Vervallen.

S. 946.

30 *Maart* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Surinaamsch Zeebrievenbesluit 1933 (*Staatsblad* n°. 109, *Gouvernementsblad* n°. 55).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën, van 11 Maart 1937, 7de Afdeeling, n°. 1;

Den Raad van State gehoord (advies van 23 Maart 1937, n°. 37);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 25 Maart 1937, 7de Afdeeling, n°. 15;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

I. Artikel 2 van het Surinaamsch Zeebrievenbesluit 1933 (Staatsblad n°. 109, Gouvernementsblad n°. 55) wordt gelezen als volgt:

„1. Surinaamsche zeeschepen zijn zeeschepen, welke toebehooren:

a. aan een of meer Nederlandsche onderdanen;

b. voor ten minste twee derde gedeelten aan een of meer Nederlandsche onderdanen en voor het overige gedeelte aan een of meer ingezetenen van het Koninkrijk, mits de boekhouder, zoo die er is, een in *Suriname* wonend Nederlandsch onderdaan zij.

2. Onder Nederlandsche onderdanen worden in dit artikel begrepen:

a. in het Koninkrijk gevestigde vennootschappen onder eene firma en commanditaire vennootschappen, waarvan alle hoofdelijk aansprakelijke vennooten Nederlandsche onderdanen zijn;

b. in het Koninkrijk gevestigde en volgens de op de plaats der vestiging geldende wettelijke voorschriften opgerichte naamlooze vennootschappen, waarvan hetzij aandeelen, welke ten minste twee derden van het geplaatste kapitaal vertegenwoordigen, luiden ten name van Nederlandsche onderdanen en tevens de meerderheid der bestuurders en der commissarissen in het Koninkrijk wonende Nederlandsche onderdanen zijn, hetzij alle bestuurders Nederlandsche onderdanen zijn, van wie ten minste drie vierden in het Koninkrijk wonen, en tevens van de commissarissen ten minste drie vierden Nederlandsche onderdanen en ten minste twee derden in het Koninkrijk wonende Nederlandsche onderdanen zijn;

c. in het Koninkrijk gevestigde en volgens de op de plaats der vestiging geldende wettelijke voorschriften opgerichte, rechtspersoonlijkheid bezittende vereenigingen en stichtingen, waarvan alle bestuurders Nederlandsche onderdanen zijn, van wie ten minste drie vierden in het Koninkrijk wonen, en tevens van de commissarissen ten minste drie vierden Nederlandsche onderdanen en ten minste twee derden in het Koninkrijk wonende Nederlandsche onderdanen zijn.

3. Onder ingezetenen van het Koninkrijk worden in dit artikel begrepen:

a. in het Koninkrijk gevestigde vennootschappen onder eene firma en commanditaire vennootschappen, waarvan alle hoofdelijk aansprakelijke vennooten ingezetenen van het Koninkrijk zijn;

b. in het Koninkrijk gevestigde en volgens de op de plaats der vestiging geldende wettelijke voorschriften opgerichte naamlooze vennootschappen, waarvan hetzij aandeelen, welke ten minste twee derden van het geplaatste kapitaal vertegenwoordigen, luiden ten name van ingezetenen van het Koninkrijk, en tevens de meerderheid der bestuurders en der commissarissen ingezetenen van het Koninkrijk zijn, hetzij alle bestuurders en alle commissarissen ingezetenen van het Koninkrijk zijn;

c. in het Koninkrijk gevestigde en volgens de op de plaats van vestiging geldende wettelijke voorschriften opgerichte, rechtspersoonlijkheid bezittende vereenigingen en stichtingen, waarvan alle bestuurders en alle commissarissen ingezetenen van het Koninkrijk zijn.

4. In elk geval moeten de eigenaren behoorlijk in *Suriname* vertegenwoordigd zijn.

5. Het bestuur over alles wat tot het onderhoud, de uitrusting en het victualieeren of bevrachten van het vaartuig vereischt wordt, moet in *Suriname* gevoerd worden.

6. In bijzondere gevallen kan met Onze machtiging van de voorschriften van dit artikel worden afgeweken."

II. Dit besluit treedt in werking met ingang van den dag volgende op dien van zijn afkondiging in Suriname.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 30sten Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,

H. Colijn.

(*Uitgeg.* 13 *April* 1937.)

S. 980.

15 *Januari* 1937. BESLUIT tot bepaling van het tijdstip van inwerkingtreding van de wet van 17 Juli 1936 (*Staatsblad* n°. 904), houdende wijziging van de Indische Staatsregeling.

Inwerkingtreding 1 Februari 1937.

S. 981.

15 *Januari* 1937. BESLUIT tot bepaling van het tijdstip van inwerkingtreding van de wet van 17 Juli 1936 (*Staatsblad* n°. 905), houdende regeling van de toelating van zeeschepen in Nederlandsch-Indië.

Inwerkingtreding 1 Februari 1937.

S. 982.

15 *Januari* 1937. BESLUIT tot bepaling van het tijdstip van inwerkingtreding van de wet van 17 Juli 1936 (*Staatsblad* n°. 906), houdende wijziging van de Scheepvaartwet.

Inwerkingtreding 1 Februari 1937.

S. 1200.

10 *Maart* 1937. WET tot naturalisatie van *O. W. Borger* en 20 anderen.

Bijl. Hand. II 1936/37, 325.
Hand. II 1936/37, bladz. 1638.
Bijl. Hand. I 1935/36, 325.
Hand. I, bladz. 279.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Otto Wilhelm Borger* en 20 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging van de bewijsstukken bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Otto Wilhelm Borger*, geboren te *Rotterdam (Zuidholland)* den 15 November 1897, chef van een automobielhandel, wonende te *Batavia (Nederlandsch Indië)*;

2°. *Elsa Louise Suzanne Claus*, geboren te *Brussel (België)* den 13 Januari 1897, zonder beroep, gescheiden echtgenoote van *Pierre Alfred Badouaille*, wonende te *Nice (Frankrijk)*;

3°. *Mathias Hubert Dassen*, geboren te *Aken (Pruisen)* den 27 November 1884, melkhandelaar, wonende te *Aken (Pruisen)*;

4°. *Petrus Johannes Derksen*, geboren te *Duisburg (Pruisen)* den 2 Januari 1901, fabrieksarbeider, wonende te *Kellen* bij *Kleef (Pruisen)*;

5°. *Meno Guth*, geb. te *Hamburg (Duitschland)* den 19 Maart 1906, winkelbediende en bedrijfschef, wonende te *St. Nicolaas* op *Aruba*;

6°. *Wilfried Hampel*, geboren te *Nizatycze* bij *Kanczuga (Polen)* den 16 April 1909, chauffeur, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

7°. *Elfriede Bertha Hirsch*, geboren te *'s-Hertogenbosch (Noordbrabant)* den 8 November 1904, kantoorbediende, wonende te *Rijswijk*, provincie *Zuidholland*;

8°. *Gustav Alfons Arthur Klaue*, geboren te *Cottbus (Pruisen)* den 1 September 1892, chef van eene reclameafdeeling, wonende te *'s-Hertogenbosch*, provincie *Noordbrabant*;

9°. *Jakob Knübben*, geboren te *Kreuzrath* bij *Gangelt (Pruisen)* den 29 Juni 1903, metselaar, wonende te *Kreuzrath* bij *Gangelt (Pruisen)*;

10°. *Salomon Kober*, geboren te *Breslau (Pruisen)* den 18 Februari 1903, scheikundige, wonende te *Nijmegen*, provincie *Gelderland*;

11°. *Paul Otto Maschke*, geboren te *Nordhausen (Pruisen)* den 28 Juni 1893, staalgraveur, wonende te *Zeist*, provincie *Utrecht*;

12°. *Veronika Christina Antonia Niemann*, geboren te *Münster (Pruisen)* den 13 October 1889, onderwijzeres, wonende te *Oldenzaal*, provincie *Overijssel*;

13°. *Hubert Karel Jozef Penners*, geboren te *Oirsbeek (Limburg)*, den 29 December 1906, scheikundige, wonende te *Oirsbeek*, provincie *Limburg*;

14°. *Elie Perera*, geboren te *Smyrna (Turkije)* den 6 Februari 1897, koopman, wonende te *Santiago (Chili)*;

15°. *Heinrich Jakob Schmidt*, geboren te *Mülheim aan de Ruhr (Pruisen)* den 27 Februari 1906, vertegenwoordiger, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

16°. *Peter Heinrich Schusser*, geboren te *Friesach (Oostenrijk)* den 23 Juni 1907, mijnwerker, wonende te *Kerkrade*, provincie *Limburg*;

17°. *Johanna Maria Tenbrink*, geboren te *Bienen (Pruisen)* den 17 Maart 1879, kloosterzuster, wonende te *Baexem*, provincie *Limburg*;

18°. *Johan Vaneigelshoven*, geboren te *Vaals (Limburg)* den 20 September 1909, chauffeur, wonende te *Ubach over Worms*, provincie *Limburg*;

19°. *Max de Vries Foltijnski*, geboren te *Batavia (Nederlandsch Indië)* den 24 December 1897, procuratiehouder, wonende te *Batavia (Nederlandsch Indië)*;

20°. *Josephine Bertha Margarethe Vijgen*, geboren te *Wiesbaden (Pruisen)* den 23 Juni 1889, in- en verkoopster, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*.

2. Met uitbreiding van het bepaalde bij artikel 6 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Wolfgang Klaue*, geboren te *Lübeck (Duitschland)* den 7 April 1915, zonder beroep, wonende te *'s-Hertogenbosch*, provincie *Noordbrabant*.

3. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 10den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 16 *Maart* 1937.)

S. 1201.

---

20 *Maart* 1937. WET, houdende naturalisatie van *H. J. Basten* en 21 anderen.

Bijl. Hand. II 1936/37, 300.
Hand. II 1936/37, bladz. 1820.
Bijl. Hand. I 1936/37, 300.
Hand. I 1936/37, bladz. 451/2.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Herman Joseph Basten* en 21 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft de in de artikelen 2 en 3 genoemden voor zooveel doenlijk — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Herman Joseph Basten*, geboren te *Arcen en Velden (Limburg)* den 6 September 1906, districtsvertegenwoordiger eener petroleummaatschappij, wonende te *Roermond*, provincie *Limburg*;

2°. *Victor Joseph Brennenraedts*, geboren te *Mouland (België)* den 17 Januari 1903, bureau-beambte, wonende te *Heerlen*, provincie *Limburg*;

3°. *Leo Bronneberg*, geboren te *Heinsberg (Pruisen)* den 24 Augustus 1890, schilder, wonende te *Wehr b/Heinsberg (Pruisen)*;

4°. *Berthold Georg Christian Brunken*, geboren te *Burgdamm*, gemeente *Lesum (Pruisen)* den 30 Juli 1900, handelsreiziger, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

5°. *Julius Joseph Hubert Flachs*, geboren te *Aken (Pruisen)* den 6 April 1878, slager, wonende te *Valkenburg*, provincie *Limburg*;

6°. *Karl Frank*, geboren te *Mengede*, thans *Dortmund (Pruisen)* den 24 April 1902, veehandelaar, wonende te *Twistringen (Pruisen)*;

7°. *Leo Grosz*, geboren te *Budapest (Hongarije)* den 11 October 1886, koopman, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

8°. *Frits Eggert Samuel Holm*, geboren te *'s-Gravenhage (Zuidholland)* den 5 Maart 1908, kantoorbediende, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

9°. *Ludwig Johann Franz Horvath*, geboren te *Weenen (Oostenrijk)* den 5 Maart 1914, kantoorbediende, wonende te *Almelo*, provincie *Overijssel*;

10°. *Mr. Jacobus Hubertus Aloijsius Maria Lampe*, geboren te *Tilburg (Noordbrabant)* den 7 Juli 1896, administrateur, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

11°. *Franz Hermann Möller*, geboren te *Bentheim (Pruisen)* den 29 Maart 1898, procuratiehouder, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

12°. *Wilhelm van Nüss*, geboren te *Brückenau (Beieren)* den 22 Juni 1892, tandarts, wonende te *Haarlem*, provincie *Noordholland*;

13°. *Elisabeth Johanna Pieper*, geboren te *Dortmund (Pruisen)* den 9 October 1904, kloosterzuster, wonende te *Echt*, provincie *Limburg*;

14°. *Ferdinand Jean Roosenboom*, geboren te *Ixelles (België)* den 21 Mei 1878, afdeelingschef bij eene gasmaatschappij, wonende te *Rio-de-Janeiro (Brazilië)*;

15°. *Marianne Rosenstamm*, geboren te *Norden (Pruisen)* den 5 Maart 1868, koopvrouw, weduwe van *Alfred Wolff*, wonende te *Keulen (Pruisen)*;

16°. *Evert Schoof* geboren *Hollmann*, geboren te *Gildehaus (Pruisen)* den 30 October 1872, landbouwer, wonende te *Overdinkel*, gemeente *Losser*, provincie *Overijssel*;

17°. *Hendrik Johannes Frederik Tuch*, geboren te *Rotterdam (Zuidholland)* den 19 Januari 1905, kantoorbediende, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

18°. *Wilhelm Julius Rudolf Vorisek*, geboren te *Praag (Tsjecho-Slowakije)* den 24 Mei 1897, coupeur, wonende te *Deventer*, provincie *Overijssel*;

19°. *Rudi Wertheimer*, geboren te *Keulen (Pruisen)* den 31 October 1909, handelsbediende, wonende te *Oisterwijk*, provincie *Noordbrabant*.

2. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, vierde lid, onder 3°. der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Hermann Karl Franz*, geboren te *Loosduinen*, thans gemeente *'s-Gravenhage (Zuidholland)* den 19 Juni 1914, melkbezorger, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*.

3. Met uitbreiding van het bepaalde bij artikel 6 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan:

1°. *Franciscus Joseph Flachs*, geboren te *Valkenburg (Limburg)* den 18 Juni 1914, slager, wonende te *Valkenburg*, provincie *Limburg*;

2°. *Johannes Evert Schoof* geboren *Hollmann*, geboren te *Losser (Overijssel)* den 13 December 1914, werkman, wonende te *Oldenzaal*, provincie *Overijssel*.

4. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 20sten Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

(*Uitgeg.* 24 *Maart* 1937.)

S. 1202.

20 *Maart* 1937. WET, houdende naturalisatie van *J. J. Antheunis* en 20 anderen.

Bijl. Hand. II 1936/37, 332.
Hand. II 1936/37, bladz. 1820.
Bijl. Hand. I 1936/37, 332.
Hand. I 1936/37, bladz. 451/2.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Johannes Jacobus Antheunis* en 20 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft de in de artikelen 2 en 3 genoemden voor zooveel doenlijk — van de bewijsstukken bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Johannes Jacobus Antheunis*, geboren te *Sint Jansteen (Zeeland)* den 23 November 1894, fabrieksarbeider, wonende te *Sas van Gent*, provincie *Zeeland*;

2°. *Richard Paul Baertl*, geboren te *Rotterdam (Zuidholland)* den 16 December 1909, kantoorbediende, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

3°. *Pál Arthur István Balogh van Galantha*, geboren te *Abony-Pest (Hongarije)* den 7 Maart 1893, eerste stuurman bij de Koninklijke Paketvaart Maatschappij, wonende te *Batavia (Nederlandsch Indië)*;

4°. *Wilhelm Jakob Bezie*, geboren te *Goch (Pruisen)* den 29 Juli 1899, boekdrukker, wonende te *Osnabrück (Pruisen)*;

5°. *Karl Adolf Cronenberg*, geboren te *Oberhausen (Pruisen)* den 12 Juli 1905, bedrijfschef, wonende te *Utrecht*, provincie *Utrecht*;

6°. *Anna Hohenthal*, geboren te *Hengstey-Hagen (Pruisen)* den 7 September 1872, zonder beroep, weduwe van *Antonius Johannes*

Meuleman, wonende te *Recklinghausen (Pruisen)*;

7°. *Albert Ernst August Kluchert*, geboren te *Berge (Pruisen)* den 28 April 1881, vertegenwoordiger, wonende te *Overschie*, provincie *Zuidholland*;

8°. *Gerrit Marinus Kouwenaar*, geboren te *Elsene (België)* den 16 October 1885, fabriksvertegenwoordiger, wonende te *Sceaux (Frankrijk)*;

9°. *Osias Lilian*, geboren te *Cernauti (Roemenië)* den 18 December 1888, opticien, wonende te *Malang (Nederlandsch Indië)*;

10°. *Georg Heinrich Märkle*, geboren te *'s-Gravenhage (Zuidholland)* den 8 Mei 1895, juwelier, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

11°. *Leopold Albert Meijer*, geboren te *Reval (Estland)* den 1/13 Maart 1890, fabrikant en exporteur van tabaksauzen, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

12°. *Peter Paul Otten*, geboren te *Blecher*, gemeente *Odenthal (Pruisen)* den 13 April 1886, pakhuisknecht, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

13°. *Roland Söchting*, geboren te *Maagdenburg-Neustadt (Pruisen)* den 5 April 1896, werktuigkundige, wonende te *Utrecht*, provincie *Utrecht*;

14°. *Otto Bernhard Hermann Stärk*, geboren te *Weenen (Oostenrijk)* den 10 September 1903, ingenieur, wonende te *Schiedam*, provincie *Zuidholland*;

15°. *Wilhelm Tenhagen*, geboren te *Homberg (Pruisen)* den 24 Mei 1880, mijnwerker, wonende te *Brunssum*, provincie *Limburg*;

16°. *Maria Elisabeth Catharina Theunisse*, geboren te *Antwerpen (België)* den 29 Maart 1903, handelsreizigster, wonende te *Antwerpen (België)*;

17°. *Josef Peter Vaessen*, geboren te *Aken (Pruisen)* den 8 Juni 1900, tuinier, wonende te *Aken-Steinebrück (Pruisen)*;

18°. *Maria Rudolph Wilhelm Vijgen*, geboren te *Wiesbaden (Pruisen)* den 21 October 1885, werkzaam bij het hotelwezen, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

19°. *Christine Margaretha Coenradina Willink*, geboren te *Winterswijk (Gelderland)* den 9 Juli 1857, zonder beroep, weduwe van *Hermann Rudolph Martin*, wonende te *Winterswijk*, provincie *Gelderland*.

2. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, vierde lid, onder 3°. der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Traugott Richard Ludwig Oehmke*, geboren te *Breslau (Pruisen)* den 24 Augustus 1872, zonder beroep, wonende te *Laren*, provincie *Noordholland*.

3. Met uitbreiding van het bepaalde bij artikel 6 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Wilhelm Tenhagen*, geboren te *Sterkrade (Pruisen)* den 30 December 1912, mijnwerker, wonende te *Brunssum*, provincie *Limburg*.

4. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 20sten Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

(*Uitgeg.* 24 *Maart* 1937.)

S. 1203.

20 *Maart* 1937. WET, houdende naturalisatie van *A. J. Debij* en 22 anderen.

Bijl. Hand. II 1936/37, 338.
Hand. II 1936/37, bladz. 1820.
Bijl. Hand. I 1936/37, 338.
Hand. I 1936/37, bladz. 451/2.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Albert Josef Debij* en 22 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft de in artikel 2 genoemden voor zooveel doenlijk — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Albert Josef Debij*, geboren te *Eilendorf (Pruisen)* den 5 December 1902, slotenmaker, wonende te *Eilendorf (Pruisen)*;

2°. *William Frederick Loderwijk Delleman*, geboren te *Ecclesall Bierlow (Engeland)* den 14 October 1901, tapijtontwerper, wonende te *Audenshaw* bij *Manchester (Engeland)*;

3°. *Mathieu Gielen*, geboren te *Canne (België)* den 13 November 1901, onderwijzer, wonende te *Kerkrade*, provincie *Limburg*;

4°. *Leonard Kämmerling*, geboren te *Kohlscheid (Pruisen)* den 6 December 1886, mijnmachinist, wonende te *Kerkrade*, provincie *Limburg*;

5°. *Elsa Juliana Lindauer*, geboren te *Bazel (Zwitserland)* den 17 Januari 1911, correspondente, wonende te *Utrecht*, provincie *Utrecht*;

6°. *Philip Mahler*, geboren te *'s-Gravenhage (Zuidholland)* den 6 Augustus 1902, vertegenwoordiger, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

7°. *Karl August Friedrich Robert Musper*, geboren te *Heidenheim (Wurtemberg)* den 3 Mei 1892, geoloog bij den dienst van den mijnbouw, wonende te *Bandoeng (Nederlandsch Indië)*;

8°. *Eugen Ferdinand Nägele*, geboren te *Stuttgart (Wurtemberg)* den 23 November 1887, procuratiehouder, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

9°. *Antonia Wilhelmina Nibbelink*, geboren te *Werth (Pruisen)* den 12 September 1893, fabrieksarbeidster, wonende te *Bocholt (Pruisen)*;

10°. *Pierre Fernand Oppenheimer*, geboren te *Straatsburg (Frankrijk)* den 20 Februari 1910, technicus aan een lederwarenfabriek,

wonende te *Oisterwijk*, provincie *Noordbrabant*;

11°. *Johannes Hermann Pfeifle*, geboren te *Nagold (Wurtemberg)* den 21 Juli 1882, bedrijfsleider, wonende te *Zwolle*, provincie *Overijssel*;

12°. *Fritz Hermann Paul Reitmann*, geboren te *Amsterdam (Noordholland)* den 26 October 1903, kunstschilder en teekenaar, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

13°. *Hermann Heinrich Franz Rohde*, geboren te *Minden (Pruisen)* den 17 December 1884, koperslager, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

14°. *Wilhelm Jakob Schmelzer*, geboren te *St. Ingbert (Beieren)* den 9 November 1886, procuratiehouder, wonende te *Wassenaar*, provincie *Zuidholland*;

15°. *Friedrich Heinrich Theodor Schmidt*, geboren te *Wrisbergholzen (Pruisen)* den 15 November 1880, hoofdmonteur, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

16°. *Martinus Jacobus Franciscus Schmitz*, geboren te *Venlo (Limburg)* den 27 November 1899, musicus, wonende te *Venlo*, provincie *Limburg*;

17°. *Maria Hubertina Josepha Selis*, geboren te *Maastricht (Limburg)* den 21 December 1908, onderwijzeres, wonende te *Maastricht*, provincie *Limburg*;

18°. *Joannes Jacob van Silfhout*, geboren te *St. Amandsberg (België)* den 2 Mei 1899, vertegenwoordiger, wonende te *Gent (België)*;

19°. *Johann Wilhelm Christian Spork*, geboren te *Aken (Pruisen)* den 12 September 1902, chauffeur, wonende te *Aken (Pruisen)*;

20°. *Theodor Albert van Wesel*, geboren te *Xanten (Pruisen)* den 29 September 1878, Geneesheer-Directeur van een ziekenhuis, wonende te *Cheribon (Nederlandsch Indië)*.

2. Met uitbreiding van het bepaalde bij artikel 6 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan:

1°. *Heinz Reinhold Emil Nägele*, geboren te *Sint Petersburg (Rusland)* den 4/16 April 1914, kantoorbediende, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

2°. *Georgette Emma Albertine Rohde*, geboren te *Schaerbeek (België)* den 11 Februari 1914, kantoorbediende, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

3°. *Cornelis Louis Schmidt*, geboren te *Rotterdam (Zuidholland)* den 28 October 1913, kantoorbediende, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*.

3. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 20sten Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 24 *Maart* 1937.)

S. 1204.

20 *Maart* 1937. WET, houdende naturalisatie van *A. Butte* en 19 anderen.

Bijl. Hand. II 1936/37, 339.
Hand. II 1936/37, bladz. 1820.
Bijl. Hand. I 1936/37, 339.
Hand. I 1936/37, bladz. 451/2.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Anna Butte* en 19 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft den in artikel 2 genoemde voor zooveel doenlijk — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Anna Butte*, geboren te *Tiel (Gelderland)* den 13 December 1898, verpleegsterdiacones, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

2°. *Jules Ernest Faij*, geboren te *Roosendaal en Nispen (Noordbrabant)* den 29 September 1896, sigarenhandelaar, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

3°. *Hubert Joseph Franssen*, geboren te *Montzen (België)* den 12 Augustus 1898, electricien, wonende te *Heerlen*, provincie *Limburg*;

4°. *Johannes Wilhelmus Franssen*, geboren te *Maastricht (Limburg)* den 4 September 1898, boekhouder, wonende te *Maastricht*, provincie *Limburg*;

5°. *Dr. Arthur Marie Firmin Benjamin Geerts*, geboren te *Melsele (België)* den 9 Maart 1889, leeraar, wonende te *Roosendaal en Nispen*, provincie *Noordbrabant*;

6°. *Gertrud Geiser*, geboren te *Viersen (Pruisen)* den 30 Maart 1889, overste in een ziekenhuis, wonende te *Heerlen*, provincie *Limburg*;

7°. *Maria Allegonda Hendriks-Franssen*, geboren te *Keeken (Pruisen)* den 15 Juni 1895, zonder beroep, wonende te *Keeken (Pruisen)*;

8°. *Karl Wilhelm Humperdinck*, geboren te *Witten (Pruisen)* den 23 Mei 1908, kapper, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

9°. *Philipp Kohl*, geboren te *Betzlhof*, gemeente *Langenbruck (Beieren)* den 9 November 1899, kloosterbroeder, wonende te *Arcen en Velden*, provincie *Limburg*;

10°. *Michel Hendrik Martin Kokkelkoren*, geboren te *Schaerbeek (België)* den 25 Januari 1904, steendrukker, wonende te *Brussel (België)*;

11°. *Israel Lifschitz*, geboren te *Schklow (Rusland)* den 5/17 Januari 1888, conservator en privaat docent, wonende te *Groningen*, provincie *Groningen*;

12°. *Karl Ernst Friedrich Magnus*, geboren te *Heidelberg (Baden)* den 20 December 1903, arts, wonende te *Doorn*, provincie *Utrecht*;

13°. *Robert Monath*, geboren te *Vieux-Thann (Frankrijk)* den 13 Mei 1895, verf-

meester, wonende te *Haaksbergen*, provincie *Overijssel*;

14°. *Otto Willy Petermann*, geboren te *Greiz (Saksen)* den 11 October 1899, procuratiehouder, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

15°. *Wilhelm Quaedvlieg*, geboren te *Rölsdorf (Pruisen)* den 16 November 1902, opzichter bij den landbouw, wonende te *Velderhof*, gemeente *Rommerskirchen (Pruisen)*;

16°. *Josef Sachumsky*, geboren te *Weenen (Oostenrijk)* den 19 Maart 1894, hoofdopzichter der landschapswerken, wonende te *Donggala (Nederlandsch Indië)*;

17°. *Jonas Van Straten*, geboren te *Montevideo (Uruguay)* den 3 April 1901, handelsreiziger, wonende te *Sint-Gilles-op-Brussel (België)*;

18°. *Aade Vogel*, geboren te *Haushahn*, gemeente *Kerpen (Pruisen)* den 22 Maart 1901, arbeider, wonende te *Berzdorf (Pruisen)*;

19°. *Max Erdmann Carl Wegner*, geboren te *Plön (Pruisen)* den 8 November 1879, technisch adviseur bij het comité van graanhandelaren, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*.

2. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, vierde lid, onder 3°., der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268) op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Franz Janssen*, geboren te *Gendorf*, gemeente *Ratheim (Pruisen)*, den 15 Mei 1886, koopman, wonende te *Meerlo*, provincie *Limburg*.

3. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 20sten Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

(*Uitgeg.* 24 *Maart* 1937.)

S. 1205.

8 *April* 1937. WET tot naturalisatie van *M. M. Bijnevelt* en 20 anderen.

Bijl. Hand. II 1936/37, 356.
Hand. II 1936/37, bladz. 2033—2036.
Bijl. Hand. I 1936/37, 356.
Hand. I 1936/37, bladz. 524/5.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Martinus Marinus Bijnevelt* en 20 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan met overlegging — wat betreft de in de artikelen 2 en 3 genoemden voor zooveel doenlijk — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Martinus Marinus Bijnevelt*, geboren te *'s-Gravenhage (Zuidholland)* den 28 Februari 1870, dirigent, wonende te *Lochem*, provincie *Gelderland*;

2°. *Johann der Täufer*, genaamd *Hans, Igl*, geboren te *München (Beieren)* den 15 October 1892, planter, wonende op de onderneming *Tjiastana (Nederlandsch Indië)*;

3°. *Angelina Maria Laurentia Jongebloed*, geboren te *Winschoten (Groningen)* den 14 Mei 1896, onderwijzeres, wonende te *Groningen*, provincie *Groningen*;

4°. *Alfred Kardorff*, geboren te *Weenen (Oostenrijk)* den 15 Juni 1898, vertegenwoordiger, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

5°. *Wilhelm Klinge*, geboren te *Lemke*, gemeente *Uelsen (Pruisen)* den 1 Maart 1904, landbouwer, wonende te *Striepe (Pruisen)*;

6°. *Dr. Gustav Heinrich Ralph von Koenigswald*, geboren te *Deutsch-Wilmersdorf* thans *Berlijn (Pruisen)*, den 13 November 1902, palaeontoloog en geoloog, wonende te *Bandoeng (Nederlandsch Indië)*;

7°. *Elias Liko Krejcik*, geboren te *St. Petersburg (Rusland)* den 16/28 Januari 1897, werkzaam in de filmindustrie, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

8°. *Frigyes Leo Krzkowsky*, geboren te *Aszár (Tsjecho Slowakije)* den 29 Augustus 1899, scheikundige, wonende te *Zuidbroek*, provincie *Groningen*;

9°. *Salomon Lampel*, geboren te *Kolbuszow (Polen)* den 3 Maart 1896, horlogemaker en winkelier, wonende te *Zwolle*, provincie *Overijssel*;

10°. *Bernard Georg Lenz*, geboren te *Holten (Pruisen)* den 10 December 1905, werkzaam in de cultures, wonende op de onderneming *Rantjabolang, regentschap Bandoeng (Nederlandsch Indië)*;

11°. *Nathan Maandag*, geboren te *Amsterdam (Noordholland)* den 7 December 1888, diamanthandelaar, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

12°. *Joseph Marting*, geboren te *Veldwezelt (België)* den 12 Mei 1892, chauffeur, wonende te *Maastricht*, provincie *Limburg*;

13°. *Willem Hubert Nijssen*, geboren te *Kerkrade (Limburg)* den 8 November 1901, teekenaar, wonende te *Kerkrade*, provincie *Limburg*;

14°. *Albertus Ruhl*, geboren te *Bickendorf*, gemeente *Keulen-Ehrenfeld (Pruisen)* den 12 Juni 1899, fabrieksarbeider, wonende te *Keulen-Ehrenfeld (Pruisen)*;

15°. *Antonie Hubertine Schneider*, geboren te *Keulen (Pruisen)* den 18 Januari 1884, overste in een godshuis, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

16°. *Françoise Henriette Marie Agnès Vanthor*, geboren te *Luik (België)* den 17 December 1883, zonder beroep, wonende te *Parijs (Frankrijk)*;

17°. *Hubert Auguste Théodore Widdershoven*, geboren te *Laeken-Brussel (België)* den 2 Juli 1897, trainer, wonende te *St. Pieters Woluwe (België)*;

18°. *Hermann Kurd Wilhelm Wrede*, geboren te *Holzminden (Pruisen)* den 27 Mei 1900, arts, wonende te *Leiden*, provincie *Zuidholland*.

2. Met afwijking van het bepaalde bij ar-

tikel 3, vierde lid, onder 3°. der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Kurt Alfred Dym*, geboren te *Berlijn (Pruisen)* den 7 November 1911, mijningenieur, wonende te *Schiedam*, provincie *Zuidholland*, thans tijdelijk verblijvende in *Bolivia*.

3. Met uitbreiding van het bepaalde bij artikel 6 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan:

1°. *Anna Janka Margit Bijnevelt*, geboren te *Budapest (Hongarije)* den 15 December 1913, zonder beroep, wonende te *Lochem*, provincie *Gelderland*;

2°. *Paula Antonia Bijnevelt*, geboren te *Budapest (Hongarije)* den 2 December 1914, verpleegster, wonende te *Zutphen*, provincie *Gelderland*.

4. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 8sten April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

(*Uitgeg.* 9 *April* 1937.)

S. 1206.

8 *April* 1937. WET tot naturalisatie van *W. J. Böhmer* en 20 anderen.

Bijl. Hand. II 1936/37, 369.
Hand. II 1936/37, bladz. 2036.
Bijl. Hand. I 1936/37, 369.
Hand. I 1936/37, bladz. 525.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Willibald Johann Böhmer* en 20 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft de in de artikelen 2 en 3 genoemden *voor zooveel doenlijk* — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Willibald Johann Böhmer*, geboren te *Emden (Pruisen)* den 24 Maart 1905, procuratiehouder, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

2°. *Josephus Antonius Vanden Eynde*, geboren te *Antwerpen (België)* den 24 Juli 1889, procuratiehouder, wonende te *Zierikzee*, provincie *Zeeland*;

3°. *Berend Jan Geerties*, geboren te *Echteler-Emlichheim (Pruisen)* den 26 Juli 1899, landbouwer, wonende te *Echteler-Emlichheim (Pruisen)*;

4°. *Jan Hindrick Geerties*, geboren te *Wilsum (Pruisen)* den 11 April 1904, landbouwer, wonende te *Echteler-Emlichheim (Pruisen)*;

5°. *Benzion Gelfman*, geboren te *Mosyr (Rusland)* den 19/31 Januari 1897, gouvernementsgeneeskundige, wonende op *Aruba* (gebiedsdeel *Curaçao*);

6°. *Louis Christian August Haupt*, geboren te *Wolbrechtshausen (Pruisen)* den 25 Maart 1884, directeur eener technische onderneming, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

7°. *Wilhelm Friedrich Otto Hinz*, geboren te *Ellerbek-Kiel (Pruisen)* den 14 September 1901, werkzaam bij de N. V. Droogdok Maatschappij „Tandjong Priok", wonende te *Batavia (Nederlandsch Indië)*;

8°. *Wilhelm Kugel*, geboren te *Weenen (Oostenrijk)* den 1 December 1892, koopman, wonende te *Parijs (Frankrijk)*;

9°. *Emilie Pfeifer*, geboren te *Essen (Pruisen)* den 29 Januari 1890, verpleegster, wonende te *Bunnik*, provincie *Utrecht*;

10°. *Constantin Poustochkine*, geboren te *Halepa-Canea (Griekenland)* den 1/14 September 1910, advocaat en procureur, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

11°. *Maria Hildegard Richter*, geboren te *Heerlen (Limburg)* den 24 Februari 1911, leerares bij het Nijverheidsonderwijs, wonende te *Eygelshoven*, provincie *Limburg*;

12°. *Wilhelm Georg Röhm*, geboren te *München (Beieren)* den 7 Juli 1882, industrieel, wonende te *Bergen op Zoom*, provincie *Noordbrabant*;

13°. *Joannes Anthonie Rooze*, geboren te *Antwerpen (België)* den 28 Augustus 1894, accountant, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

14°. *Marie Françoise Pauline Rücker*, geboren te *Sint-Joost-ten-Noode (België)* den 1 December 1884, werkzaam bij de Bataafsche Petroleum Maatschappij, wonende te *Pangkalan Brandan (Nederlandsch Indië)*;

15°. *Henri George Schmit*, geboren te *Vught (Noordbrabant)* den 2 Februari 1902, onderwijzer, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

16°. *Chil Szerkowski*, geboren te *Leczyca (Polen)* den 23 Juli/5 Augustus 1900, werkmeester, wonende te *Arnhem*, provincie *Gelderland*;

17°. *Heinrich Suckow*, geboren te *Budapest (Hongarije)* den 14 Mei 1886, bedrijfsleider, wonende te *Doetinchem*, provincie *Gelderland*;

18°. *Hermann Heinrich Vorwerk*, geboren te *Wachtum (Pruisen)* den 4 Juli 1883, manufacturier, wonende te *Zierikzee*, provincie *Zeeland*;

19°. *Françoise Wolf*, geboren te *Brussel (België)* den 22 Februari 1895, correspondente en stenotypiste, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*.

2. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, vierde lid, onder 3°., der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Herman Ludwig Friedrich Eber-*

hard Baum, geboren te *Hillegom (Zuidholland)* den 12 Mei 1896, tijdelijk gemeenteambtenaar, wonende te *Haarlem*, provincie *Noordholland*.

3. Met uitbreiding van het bepaalde bij artikel 6 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Elisabeth Maria Vorwerk*, geboren te *Zierikzee (Zeeland)* den 4 Juli 1915, zonder beroep, wonende te *Zierikzee*, provincie *Zeeland*.

4. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 8sten April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 9 *April* 1937.)

S. 1360.

6 *Maart* 1937. BESLUIT tot aanwijzing overeenkomstig artikel 170 der hooger-onderwijswet van de Stichting voor Oud-Semietische, Hellenistische en Joodsche Rechtsgeschiedenis, gevestigd te Leiden, als bevoegd om bij de faculteit der rechtsgeleerdheid aan de Rijksuniversiteit te *Leiden* een bijzonderen leerstoel te vestigen in de Babylonisch-Assyrische, Israëlietische en Hellenistische rechtsgeschiedenis.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 14 Juli 1936, n°. 2665 III, afdeeling Hooger onderwijs;

Gelet op de artikelen 170—172 der hooger-onderwijswet;

Den Raad van State gehoord (advies van 23 Februari 1937, n°. 22);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 3 Maart 1937, n°. 868, afdeeling Hooger onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de stichting voor Oud-Semietische, Hellenistische en Joodsche Rechtsgeschiedenis, gevestigd te Leiden, aan te wijzen als bevoegd om bij de faculteit der rechtsgeleerdheid aan de Rijksuniversiteit te Leiden een bijzonderen leerstoel te vestigen in de Babylonisch-Assyrische, Israëlietische en Hellenistische rechtsgeschiedenis.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 6den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 30 *Maart* 1937.)

S. 1361.

6 *Maart* 1937. BESLUIT tot aanwijzing overeenkomstig artikel 170 der hooger-onderwijswet van het Delftsch Hoogeschoolfonds te *Delft* als bevoegd om bij de afdeeling der scheikundige technologie aan de technische hoogeschool te Delft een bijzonderen leerstoel te vestigen in de papierfabricage.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 9 Januari 1937, n°. 603, afdeeling Hooger onderwijs;

Gelet op de artikelen 170—172 der hooger-onderwijswet;

Den Raad van State gehoord (advies van 23 Februari 1937, n°. 24);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 3 Maart 1937, n°. 869, afdeeling Hooger onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het Delftsch Hoogeschoolfonds te Delft aan te wijzen als bevoegd om bij de afdeeling der scheikundige technologie aan de technische hoogeschool te Delft een bijzonderen leerstoel te vestigen, opdat door den daarvoor te benoemen hoogleeraar onderwijs zal worden gegeven in de papierfabricage.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 6den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 30 *Maart* 1937.)

S. 1380.

26 *Februari* 1937. BESLUIT, betreffende de Stichting „Veldwijk" te Ermelo.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 19 Februari 1937, N°. 1748, Afdeeling Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), zooals deze wet laatstelijk is gewijzigd;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Eenig artikel.

Artikel 5 van Ons besluit van 20 April 1932 (Staatsblad n°. 171), gewijzigd bij Ons besluit van 1 December 1936 (Staatsblad n°. 1389E), betreffende de stichting „Veldwijk" te Ermelo wordt gelezen:

In het gesticht voor krankzinnigen mogen niet meer dan 605 krankzinnigen, 252 mannen en 353 vrouwen, verpleegd worden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 26sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 12 *Maart* 1937.)

S. 1390.

10 *Februari* 1937. BESLUIT tot aanwijzing overeenkomstig artikel 133, vijfde lid, der hooger-onderwijswet, van in *Nederlandsch-Indië* verworven getuigschriften.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 2 Februari 1937, N°. 373, afdeeling Hooger Onderwijs;

Gelet op artikel 133, vijfde lid, der hooger-onderwijswet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

1°. de in 1937 afgegeven getuigschriften van de afdeeling gymnasium en van de afdeeling hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus B van het Christelijk lyceum te Bandoeng, staande onder het bestuur van de Vereeniging „Het Christelijk Lyceum" te Bandoeng, van de afdeeling gymnasium en van de afdeeling hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus B van het Bataviaasch lyceum, uitgaande van de Carpentier Altingstichting te Batavia, van de afdeeling B van de Roomsch-Katholieke Algemeene Middelbare school der Bellarminusstichting te Batavia en van de afdeeling B van de Christelijke algemeene middelbare school der Vereeniging voor Christelijke scholen te Batavia worden gelijkgesteld met het getuigschrift, bedoeld in artikel 11 der hooger-onderwijswet, met dien verstande, dat de bezitters van die getuigschriften, met uitzondering van het getuigschrift van de afdeeling gymnasium van het Christelijk lyceum te Bandoeng en van de afdeeling gymnasium van het Bataviaasch lyceum, slechts worden toegelaten tot de examens in de faculteiten der geneeskunde, der wis- en natuurkunde en der veeartsenijkunde, zoomede tot de examens in de vereenigde faculteiten der rechtsgeleerdheid en der letteren en wijsbegeerte en in de vereenigde faculteiten der wis- en natuurkunde en der letteren en wijsbegeerte;

2°. de in 1937 afgegeven getuigschriften van de afdeeling hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus A van het Bataviaasch lyceum, uitgaande van de Carpentier Altingstichting te Batavia, worden gelijkgesteld met het getuigschrift, bedoeld in artikel 11 der hooger-onderwijswet, met dien verstande, dat de bezitters van deze getuigschriften worden toegelaten tot de examens in de vereenigde faculteiten der rechtsgeleerdheid en der letteren en wijsbegeerte.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst.

Zell am See, den 10den Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,

J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 5 *Maart* 1937.)

S. 1400.

10 *Maart* 1937. WET, houdende goedkeuring van de onderhandsche overdracht door ruiling van de perceelen, kadastraal bekend gemeente *Roermond*, sectie B, nos. 3997 en 3998, ter gezamenlijke grootte van 13,20 aren, aan *Th. H. Boom*, kweeker te *Roermond*.

Bijl. Hand. II 1936/37, 298.
Hand. II 1936/37, bladz. 1638.
Bijl. Hand. I 1936/37, 298.
Hand. I 1936/37, bladz. 279.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het belang van den Staat medebrengt om met Theodorus Hubertus Boom, kweeker te *Roermond*, een ruiling aan te gaan van eenige perceelen te *Roermond*, ten behoeve van den bouw van een viaduct in den Rijksweg n°. 72 *Venlo—Roermond*.

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

De onderhandsche overdracht door ruiling aan Theodorus Hubertus Boom, kweeker te *Roermond*, van perceelen te *Roermond*, omschreven in de in afschrift aan deze wet gehechte akte van ruiling, dd. 25 Augustus 1936, wordt goedgekeurd.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 10den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, Oud.

De Minister van Waterstaat, van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 6 *April* 1937.)

AFSCHRIFT.

De ondergeteekenden:

1*a*. K. W. H. Elhorst, Ontvanger der registratie en domeinen a. i. te Roermond;

b. Ir. H. C. P. de Bruyn, hoofdingenieur van den Rijkswaterstaat in het arrondissement Roermond,

te zamen handelende namens den Staat der Nederlanden (hierna aan te duiden als de Staat), hiertoe onderscheidenlijk gemachtigd bij brief van den Directeur der registratie en domeinen te Maastricht, dd. 1 Mei 1936, n°. 4109, gegrond op de missive van den Minister van Financiën, dd. 30 April 1936, n°. 137, afdeeling Domeinen, en bij missive van den Minister van Waterstaat, dd. 25 Maart 1936 La O I;

2. Theodorus Hubertus Boom, kweeker te Roermond (hierna aan te duiden als de wederpartij),

zijn overeengekomen als volgt:

De Staat der Nederlanden staat, onder voorbehoud van goedkeuring bij de wet, in eigendom af aan de wederpartij, die zulks aanneemt:

twee perceelen tuingrond te Roermond, ter waarde van een duizend zeshonderd en vijf en dertig gulden (f 1635), kadastraal bekend gemeente Roermond, sectie B, n°. 3997 en 3998, ter gezamenlijke grootte van 13,20 are.

Hiertegenover staat Theodorus Hubertus

Boom voornoemd in eigendom af aan den Staat der Nederlanden (Waterstaat), die zulks aanneemt:

twee perceelen tuingrond te Roermond, ter waarde van twee duizend vierhonderd en vijftig gulden (f 2450), kadastraal bekend gemeente Roermond, sectie B, nos. 3999 en 4001, ter gezamenlijke grootte van 13,20 are.

Deze ruiling geschiedt tegen betaling van een toegift, groot achthonderd vijftien gulden (f 815), te betalen door den Staat aan wederpartij, en voorts onder de volgende bepalingen:

Art. 1. 1. De wederzijdsche overdracht geschiedt in den staat, waarin de perceelen zich thans bevinden, vrij van huur, vrij van hypothekaire of andere lasten en beslagen, zakelijke rechten of schuldplichtigheden, en zonder beperkende bepalingen.

2. Verschil tusschen de werkelijke en de hiervoor opgegeven grootte zal tot geenerlei vordering aanleiding geven, terwijl partijen tot geenerlei vrijwaring zijn gehouden, behoudens, dat zij instaan voor den eigendom.

Art. 2. 1. Partijen kunnen het geruilde over en weer in bezit en genot aanvaarden, terstond nadat de hiervoor bedoelde wettelijke goedkeuring is verkregen, en de toegift is betaald.

2. Van deze goedkeuring zal blijken uit een door den voornoemden Ontvanger aan den voet van alle exemplaren dezer akte te stellen onderteekende verklaring, terwijl daarvan aan de wederpartij bij aangeteekend schrijven zal worden kennisgegeven.

Art. 3. 1. De door den Staat te betalen toegift zal worden voldaan:

door het Departement van Waterstaat na inlevering door de wederpartij aan dat Departement van een declaratie in tweevoud, ingericht volgens een te verstrekken model en vergezeld van de in het tweede lid van dit artikel bedoelde bescheiden, alsmede binnen veertien dagen na overlegging door de wederpartij van een ten minste één dag na de overschrijving van deze akte in de openbare registers door den betrokken hypotheekbewaarder afgegeven verklaring, dat op het door den Staat verkregene geen hypothekaire inschrijvingen, noch beslagen rusten.

2. De titels van eigendom, op het door den Staat verkregene betrekking hebbende, zullen — indien aanwezig — vóór de betaling van de toegift aan meergenoemden Ontvanger worden ter hand gesteld.

Art. 4. De grond- en andere zakelijke belastingen en lasten van het over en weer afgestane geheven wordende, zijn van den dag van aanvaarding af voor rekening van de nieuwe eigenaren, onverschillig te wiens name de aanslag geschiedt.

Art. 5. 1. De overschrijving van deze akte in de openbare registers geschiedt door de zorg van genoemden Ontvanger.

2. De kosten dezer akte en der aangehechte teekening, alsmede die op haar uitvoering vallende, komen ten laste van den Staat.

3. Nadat de akte in de openbare registers is overgeschreven, wordt een exemplaar daarvan door den Ontvanger aan de wederpartij uitgereikt.

Art. 6. Voor de ten uitvoerlegging dezer overeenkomst wordt domicilie gekozen ten kantore van voornoemden Ontvanger.

Aldus in drievoud opgemaakt en geteekend te Roermond den 25 Augustus 1936.

(get.) Th. Boom.
(get.) H. C. P. de Bruyn.

De Ontvanger der Registratie en Domeinen a. i. te Roermond,
(get.) Elhorst.

Voor gelijkluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal
van het Ministerie van Financiën,
van Asch van Wijck.

S. 1401.

10 *Maart* 1937. WET, houdende goedkeuring van den onderhandschen verkoop aan de Vereeniging tot Landverbetering, gevestigd te *Dordrecht*, van een dubbele woning met erven gelegen bij de Schutsluis in het Kanaal door Rozenburg, te *Rozenburg*.

Bijl. Handl. II 1936/37, 312.
Handl. II 1936/37, bladz. 1638.
Bijl. Handl. I 1936/37, 312.
Handl. I 1936/37, bladz. 279.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de Vereeniging tot Landverbetering gevestigd te Dordrecht in koop heeft gevraagd een dubbele woning met erven, gelegen bij de Schutsluis in het Kanaal door Rozenburg, te *Rozenburg* en dat het belang van den Staat zich tegen dezen verkoop niet verzet.

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Goedkeuring wordt verleend aan den onderhandschen verkoop aan de Vereeniging tot Landverbetering, gevestigd te *Dordrecht*, van een dubbele woning met erven, gelegen bij de Schutsluis in het kanaal door Rozenburg, te *Rozenburg*, geconstateerd bij de in afschrift aan deze wet gehechte akte dd. 29 October 1936.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 10den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 6 *April* 1937.)

AFSCHRIFT.

De ondergeteekenden:

1. Frits Dirk de Greef, Inspecteur der domeinen te Rotterdam, handelende namens den Staat der Nederlanden (hierna aan te duiden als de Staat), hiertoe gemachtigd bij brief van den Directeur der registratie en domeinen te 's-Gravenhage, dd. 25 Februari 1936, n°. 446/2154, gegrond op de missive van den Minister van Financiën, dd. 20 Februari 1936, n°. 16, afdeeling Domeinen;

2. Pieter Willem van Houten, landbouwkundige te Rozenburg, eenig Bestuurder der Vereeniging tot Landverbetering, gevestigd te Dordrecht, als zoodanig ingevolge artikel 8 der Statuten deze Vereeniging vertegenwoordigende, daartoe gemachtigd ingevolge de

laatste alinea van artikel 9 der Statuten bij met eenparige goedkeuring genomen Besluit van Bestuurder en Commissarissen dd. 25 October 1936,

zijn overeengekomen als volgt:

De Staat verkoopt en draagt in eigendom over, onder voorbehoud van goedkeuring bij de wet, aan de Vereeniging tot Landverbetering gevestigd te Dordrecht, die in koop en in eigendomsoverdracht aanneemt: een dubbele woning met erven, gelegen bij de Schutsluis in het kanaal door Rozenburg, kadastraal bekend gemeente Rozenburg, sectie A, nos. 1999 en 2000 (beide geheel) en n°. 2401 gedeeltelijk, ter grootte van ± 6,49 Are; zooals een en ander op het terrein is afgepaald en rood omlijnd is aangegeven op de door partijen gewaarmerkte, aan deze akte gehechte, teekening. Na de toepassing van deze akte bij het kadaster treedt de uitkomst der eventueele meting, zooals die uit de kadastrale stukken zal blijken, in de plaats van de bovenstaande omschrijving van het verkochte goed en de teekening en zijn de kadastrale gegevens beslissend ten aanzien van de vraag naar hetgeen ver- en gekocht is.

Deze verkoop en koop geschiedt voor de som van *drie duizend gulden* (f 3000) en onder de volgende bepalingen:

Art. 1. 1. Het verkochte wordt overgedragen in den staat, waarin het zich thans bevindt, met alle daaraan verbonden lusten en lasten, heerschende en lijdende erfdienstbaarheden.

2. De Staat is tot geenerlei vrijwaring gehouden, behoudens dat hij instaat voor den eigendom.

3. Het verkochte wordt geleverd vrij van hypotheek en vrij van huur.

Art. 2. Verschil tusschen de werkelijke en de hiervoor opgegeven grootte geeft geen grond tot het vorderen van vermeerdering of vermindering van de overeengekomen koopsom, noch tot ontbinding van deze overeenkomst.

Art. 3. De kooper kan het gekochte in bezit en genot aanvaarden terstond nadat de hiervoor bedoelde wettelijke goedkeuring is verkregen en de koopsom is betaald.

Art. 4. De grond- en andere zakelijke belastingen en lasten van het verkochte geheven wordende, zijn van 1 Januari 1937 af voor rekening van den kooper, onverschillig te wiens name de aanslag geschiedt.

Art. 5. 1. De betaling van de koopsom moet, zonder dat beroep op schuldvergelijking mogelijk zal zijn, geschieden ten kantore van den Inspecteur der domeinen te Rotterdam, of door overschrijving of storting op diens postgirorekening n°. 264278, (in welk geval de oorzaak der betaling op het overschrijvings- of stortingsbiljet moet worden vermeld) of bij de Nederlandsche Bank, binnen een maand na den dag, waarop door dezen aan den kooper bij aangeteekend schrijven is kennis gegeven van de hiervoor bedoelde goedkeuring dezer overeenkomst.

2. Van deze goedkeuring zal blijken uit een door den genoemden Inspecteur aan den voet van alle exemplaren dezer akte te stellen onderteekende verklaring.

3. De kennisgeving wordt volledig bewezen door de vertooning van het bewijs van ter post bezorging van den aangeteekenden brief, terwijl de inhoud, alles behoudens tegenbewijs, zal geacht worden overeen te stemmen met de daarvan gehouden aanteekening in het correspondentieregister van genoemden Inspecteur.

4. Indien de koopsom niet binnen den voorschreven termijn is betaald, verbeurt de kooper een boete van éénhonderd gulden voor iedere ingegane maand verzuim, en heeft de Staat het recht deze koopovereenkomst onmiddellijk te ontbinden, zonder eenige rechterlijke tusschenkomst en zonder dat in beide gevallen eenige inverzuimstelling noodig is.

Art. 6. Onder het verkochte vastgoed zijn begrepen de op het terrein zich bevindende drie houten schuurtjes en twee regenbakken alsmede de om het terrein staande afrasteringen.

Art. 7. De koopster heeft ten behoeve van het verkochte vastgoed recht van uitpad op Staatsgrond.

Art. 8. Aan de koopster wordt toegestaan de riolen van het verkochte vastgoed te doen uitmonden in het kanaal door Rozenburg, zoolang dit nog niet is gedempt.

Art. 9. De koopster is verplicht van het tijdstip af waarop zulks niet meer van Staatswege wordt gedaan en zoolang dat van Staatswege wordt noodig geacht, de dubbele ophaalbrug over de schutsluis in het kanaal door Rozenburg te allen tijde op hare kosten te doen bedienen door personen, waarvan de keuze de goedkeuring behoeft van den Minister van Waterstaat.

Bij niet nakoming van deze bepaling is die Minister bevoegd daarin op kosten van de koopster te voorzien.

Art. 10. Voor zoover de onder artikel 9 bedoelde ophaalbrug niet geopend is voor het doorlaten van een vaartuig, zal zij voortdurend in goed gesloten stand voor het landverkeer beschikbaar moeten zijn.

De koopster mag noch ten laste van het verkeer te water, noch ten laste van het landverkeer, eenige heffing, in welken vorm ook, vorderen.

Art. 11. 1. De overschrijving van deze akte in de openbare registers geschiedt door de zorg van den genoemden Inspecteur. Deze overschrijving kan door den kooper niet worden gevorderd, voordat de koopsom en de eventueel overeenkomstig artikel 5 lid 4 verschuldigde boete geheel is betaald.

2. De kosten dezer akte en der aangehechte teekening, alsmede die op haar uitvoering vallende, komen ten laste van den kooper en moeten door hem binnen veertien dagen na opgave worden betaald op de wijze, in artikel 5 omtrent de voldoening van de koopsom voorgeschreven.

3. Bij te late betaling der kosten, in lid 2 van dit artikel bedoeld, verbeurt de kooper één gulden boete voor elke ingegane week verzuim.

4. Nadat de akte in de openbare registers is overgeschreven en de kosten met de eventueel overeenkomstig het vorige lid verschuldigde boete door den kooper zijn betaald, wordt een exemplaar daarvan door den Inspecteur aan den kooper uitgereikt.

Art. 12. Voor de ten uitvoerlegging dezer

overeenkomst wordt domicilie gekozen ten kantore van den voornoemden Inspecteur.

Aldus in tweevoud opgemaakt en geteekend te Rotterdam, den 29 October 1936.

(get.) P. van Houten.
(get.) de Greef,
Inspecteur der Domeinen.

Voor gelijkluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal,
van het Ministerie van Financiën,
van Asch van Wijck.

S. 1402.

20 *Maart* 1937. WET, houdende goedkeuring van den onderhandschen verkoop aan *H. C. Cornelissen* te *Best* van een terrein aldaar, kadastraal bekend gemeente *Best*, sectie E, nummer 3090.

Bijl. Hand. II 1936/37, 327.
Hand. II 1936/37, bladz. 1820.
Bijl. Hand. I 1936/37, 327.
Hand. I 1936/37, bladz. 451/2.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat Hermanus Cornelis Cornelissen, kantoorhouder bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst te *Best* in koop heeft gevraagd een terrein aldaar en dat het belang van den Staat zich tegen dezen verkoop niet verzet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Goedkeuring wordt verleend aan den onderhandschen verkoop aan Hermanus Cornelis Cornelissen, kantoorhouder bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst te *Best*, van een terrein aldaar, geconstateerd bij de in afschrift aan deze wet gehechte akte dd. 30 October 1936.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 20sten Maart 1937.

WILHELMINA.
De Minister van Financiën, O u d.
(*Uitgeg.* 16 *April* 1937.)

AFSCHRIFT.

De ondergeteekenden:

1. Frans Jozef Gulikers, Ontvanger der registratie en domeinen te Oirschot, handelende namens den Staat der Nederlanden (hierna aan te duiden als de Staat), hiertoe gemachtigd bij brief van den Directeur der registratie en domeinen te Maastricht, dd. 22 October 1936, n°. 9631, gegrond op de missive van den Minister van Financiën, dd. 21 October 1936, n°. 133, afdeeling Domeinen;

2. Hermanus Cornelis Cornelissen, Kantoorhouder bij de Post- Telegraaf- en Telefoondienst te Best,

zijn overeengekomen als volgt:

De Staat verkoopt en draagt in eigendom over, onder voorbehoud van goedkeuring bij de wet aan Hermanus Cornelis Cornelissen voornoemd, die in koop en in eigendomsoverdracht aanneemt: een zuid-westelijk gedeelte van het door den Staat aan voornoemden H. C. Cornelissen bij akte dd. 13 Augustus 1926, overgeschreven ten hypotheekkantore te Eindhoven den 27 Augustus 1926, deel 854, n°. 65, tot 1 Januari 1987 in erfpacht uitgegeven terrein te Best, kadastraal bekend gemeente Best, sectie E, nummer 2745, groot 8 aren, welk deel thans kadastraal bekend is als gemeente Best, sectie E, n°. 3090, ter grootte van 7 aren.

Deze verkoop en koop geschiedt voor de som van *zeventien honderd en vijftig gulden* (f 1750) en onder de volgende bepalingen:

Art. 1. 1. Het verkochte wordt overgedragen in den staat, waarin het zich thans bevindt, met alle daaraan verbonden lusten en lasten, heerschende en lijdende erfdienstbaarheden.

2. De Staat is tot geenerlei vrijwaring gehouden, behoudens dat hij instaat voor den eigendom.

3. Het verkochte wordt geleverd vrij van hypotheek en vrij van huur.

Art. 2. Verschil tusschen de werkelijke en de hiervoor opgegeven grootte geeft geen grond tot het vorderen van vermeerdering of vermindering van de overeengekomenkoopsom, noch tot ontbinding van deze overeenkomst.

Art. 3. De kooper kan het gekochte in bezit en genot aanvaarden terstond nadat de hiervoor bedoelde wettelijke goedkeuring is verkregen en de koopsom is betaald.

Art. 4. De grond- en andere zakelijke belastingen en lasten van het verkochte geheven wordende, zijn reeds voor rekening van den kooper.

Art. 5. 1. De betaling van de koopsom moet, zonder dat beroep op schuldvergelijking mogelijk zal zijn, geschieden ten kantore van den Ontvanger der registratie en domeinen te Oirschot, of door overschrijving of storting op diens postgirorekening n°. 3120 (in welk geval de oorzaak der betaling op het overschrijvings- of stortingsbiljet moet worden vermeld) of bij de Nederlandsche Bank, binnen een maand na den dag, waarop door dezen aan den kooper bij aangeteekend schrijven is kennis gegeven van de hiervoor bedoelde goedkeuring dezer overeenkomst.

2. Van deze goedkeuring zal blijken uit een door den genoemden Ontvanger aan den voet van alle exemplaren dezer akte te stellen onderteekende verklaring.

3. De kennisgeving wordt volledig bewezen door de vertooning van het bewijs van ter post bezorging van den aangeteekenden brief, terwijl de inhoud, alles behoudens tegenbewijs, zal geacht worden overeen te stemmen met de daarvan gehouden aanteekening in het correspondentieregister van genoemden Ontvanger.

4. Indien de koopsom niet binnen den voorschreven termijn is betaald, verbeurt de kooper een boete van 25 gulden voor iedere ingegane maand verzuim, en heeft de Staat het recht deze koopovereenkomst onmiddellijk te ontbinden, zonder eenige rechterlijke tusschenkomst en zonder dat in beide gevallen eenige inverzuimstelling noodig is.

5. Van den over sectie E 3090 over het jaar 1936 verschuldigden canon ten bedrage van f 78.75 zijn zooveel twaalfde deelen verschuldigd als er maanden van dat jaar geheel of ten deele zijn verstreken bij de betaling van de koopsom.

Art. 6. 1. De overschrijving van deze akte in de openbare registers geschiedt door de zorg van den genoemden Ontvanger. Deze overschrijving kan door den kooper niet worden gevorderd, voordat de koopsom en de eventueel overeenkomstig artikel 5 lid 4 verschuldigde boete geheel is betaald.

2. De kosten dezer akte, alsmede die op haar uitvoering vallende, komen ten laste van den kooper en moeten door hem binnen veertien dagen na opgave worden betaald op de wijze, in artikel 5 omtrent de voldoening van de koopsom voorgeschreven.

3. Bij te late betaling der kosten, in lid 2 van dit artikel bedoeld, verbeurt de kooper één gulden boete voor elke ingegane week verzuim.

4. Nadat de akte in de openbare registers is overgeschreven en de kosten met de eventueel overeenkomstig het vorige lid verschuldigde boete door den kooper zijn betaald, wordt een exemplaar daarvan door den Ontvanger aan den kooper uitgereikt.

Art. 7. Voor de ten uitvoerlegging dezer overeenkomst wordt domicilie gekozen ten kantore van den voornoemden Ontvanger.

Aldus in tweevoud opgemaakt en geteekend te Best en Oirschot den 30 October 1936.

(get.) H. C. Cornelissen.
(get.) Gulikers,
Ontv. Reg. en Domeinen.

Voor gelijkluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal
van het Ministerie van Financiën,
van Asch van Wijck.

S. 1403.

8 *April* 1937. WET tot goedkeuring van een wijziging der overeenkomst van den Staat met de N. V. Domaniale Mijn Maatschappij.

Bijl. Hand. II 1936/37, 344.
Hand. II 1936/37, bladz. 2093—2096.
Bijl. Hand. I 1936/37, 344.
Hand. I 1936/37, bladz. 525.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de overeenkomst van den Staat met de N. V. Aken—Maastrichtsche Spoorwegmaatschappij, gevestigd te *Maastricht* — wier rechten en verplichtingen sindsdien zijn overgegaan op de N. V. Domaniale Mijn Maatschappij, gevestigd te *Kerkrade* — goedgekeurd bij de wet van 28 Mei 1925 (*Staatsblad* n°. 203) en gewijzigd bij de overeenkomst van 27 Maart/1 April 1933, goedgekeurd bij de wet van 28 Juli 1933 (*Staatsblad* n°. 386) nader te wijzigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Goedkeuring wordt verleend aan de overeenkomst door Onzen Minister van Financiën met de N. V. Domaniale Mijn Maatschappij, gevestigd te *Kerkrade*, bij de in afschrift aan deze wet gehechte akte, gesloten, ter wijziging van de overeenkomst van 11/13 Februari 1925, gewijzigd bij de overeenkomst van 27 Maart/1 April 1933.

2. De wet van 28 Juli 1933 (*Staatsblad* n°. 386) is, te rekenen van 1 Januari 1934 af, vervallen.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 8sten April 1937.

WILHELMINA.
De Minister van Financiën, O u d.
(*Uitgeg. 20 April* 1937.)

AFSCHRIFT.

De ondergeteekenden:

1. De Minister van Financiën, te dezen handelende namens den Staat der Nederlanden, eenerzijds en

2. De N. V. Domaniale Mijn Maatschappij, gevestigd te Kerkrade, te dezen vertegenwoordigd door hare directie, hiertoe gemachtigd door haren raad van commissarissen, blijkens het besluit van dezen raad van den 16/18 Januari 1937, zooals dit besluit is omschreven in de aan het voor den Staat bestemde exemplaar dezer akte gehechte acte, anderzijds,

in aanmerking nemende dat de wenschelijkheid is gebleken de overeenkomst van 11/13 Februari 1925, gewijzigd bij de overeenkomst van 27 Maart/1 April 1933, betreffende de exploitatie der Domaniale Steenkolenmijnen te Kerkrade te wijzigen, zijn, behoudens goedkeuring bij de wet, overeengekomen als volgt:

Art. 1. De overeenkomst van 27 Maart 1933/1 April 1933 is, gerekend van 1 Januari 1934 af, vervallen.

Art. 2. Te rekenen van 1 Mei 1937 af wordt de overeenkomst van 11/13 Februari 1925 gewijzigd, zooals hierna is aangegeven.

Artikel 3 wordt gelezen als volgt:

Als vergoeding voor de aan de maatschappij ingevolge art. 1 afgestane rechten, zal deze aan den Staat betalen een vergoeding ten bedrage van 20 cent per ton gewonnen kolen, zullende als hoeveelheid daarvan worden aangenomen de werkelijk verkoopbare netto productie gelijk deze door de maatschappij tot heden is berekend, na aftrek van alle eigen gebruik.

In het eerste lid van artikel 4 worden de woorden bruto hoeveelheid vervangen door de woorden: netto productie als bedoeld in art. 3, na aftrek van alle eigen gebruik.

Artikel 5 wordt gelezen als volgt:

De Maatschappij is verplicht de exploitatie op zoodanige wijze te verrichten, dat jaarlijks de netto productie als bedoeld in art. 3, na aftrek van alle eigen gebruik, ten minste tweehonderd duizend ton zal bedragen. Bij gebreke van dien zal de maatschappij over het verschil tusschen de netto productie als bedoeld in art. 3, na aftrek van alle eigen gebruik, en tweehonderd duizend ton, de voormelde vergoeding van f 0.20 per ton verschuldigd zijn, behoudens overmacht of omstandigheden, welke haar redelijkerwijze niet kunnen worden toegerekend.

(Overgangsbepaling.)

Art. 3. De vergoeding krachtens gemeld artikel 3 der overeenkomst van 11/13 Februari 1925 verschuldigd, zal over het tijdvak 1 Januari 1934 t/m 30 April 1937 bedragen 7 cent per ton netto productie als bedoeld in artikel 2 van deze overeenkomst, na aftrek van alle eigen gebruik.

De aldus te berekenen vergoeding over de jaren 1934, 1935 en 1936 moet worden be-

taald binnen een maand nadat bij de wet deze overeenkomst zal zijn goedgekeurd.

Aldus in tweevoud opgemaakt en onderteekend te 's-Gravenhage, den 22 Januari 1937.

De Minister van Financiën,
(get.) Oud.

De Directie der Domaniale Mijn Maatschappij, n.v.
(get.) J. F. Fock.
(get.) J. van Essen.

De ondergeteekenden:

W. Husmann, wonende te Vaals, Mr. H. J. Knottenbelt, wonende te 's-Gravenhage, Mr. F. G. H. Baron Michiels van Kessenich, wonende te Roermond, A. P. van der Vorm, wonende te Rotterdam en W. van der Vorm, wonende te Rotterdam, allen in hunne hoedanigheid van Commissaris van de naamlooze vennootschap N. V. Domaniale Mijn Maatschappij, gevestigd te Kerkrade, en tezamen vormende den volledigen Raad van Commissarissen der voormelde vennootschap,

Gezien

1°. artikel 17, lid 3, van de statuten der voormelde vennootschap, hetwelk bepaalt, dat de Raad van Commissarissen voornoemd ook buiten vergadering besluiten kan nemen, mits dit schriftelijk geschiede en alsdan de meerderheid van het getal Commissarissen zich voor het besluit verklare,

2°. artikel 21 van de statuten der voormelde vennootschap, hetwelk bepaalt in welke gevallen de goedkeuring van den Raad van Commissarissen voornoemd voor handelingen van de Directie der voornoemde vennootschap noodig is,

3°. het aan deze acte gehechte ontwerp voor eene overeenkomst tusschen den Staat der Nederlanden en de voornoemde vennootschap, strekkende tot nadere regeling van eenige onderwerpen betreffende en verband houdende met de exploitatie der Domaniale Steenkolenmijnen te Kerkrade,

Besluit:

Aan de Directie van de Naamlooze vennootschap N. V. Domaniale Mijn Maatschappij, gevestigd te Kerkrade, goedkeuring en volmacht te verleenen, om met den Staat der Nederlanden eene overeenkomst aan te gaan overeenkomstig het hierboven genoemde en aan deze acte gehechte ontwerp en alle handelingen te verrichten, welke daartoe door de Directie noodig of nuttig geoordeeld mochten worden.

Aldus opgemaakt en onderteekend te Vaals/'s-Gravenhage/Roermond/Rotterdam op 16/18 Januari 1937.

(get.) F. Michiels v. K.,
(get.) W. van der Vorm,
(get.) H. J. Knottenbelt.
(get.) W. Husmann,
(get.) A. P. van der Vorm.

Voor gelijkluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal van het Ministerie van Financiën,
P. Karmelk,
l°.-S.-G.

S. 1520.

24 *Februari* 1937. WET tot vermindering van de vordering op de Zeeuwsch-Vlaamsche Tramweg-Maatschappij, gevestigd te *Ter Neuzen*, wegens rentelooze voorschotten voor den aanleg en het inexploitatiebrengen van tramwegen in *Zeeuwsch-Vlaanderen*.

Bijl. Hand. II 1935/36, n°. 365.
Hand. II 1936/37, bladz. 112—115.
Bijl. Hand. I 1936/37, n°. 23.
Hand. I 1936/37, bladz. 104—108.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de vordering van den Staat op de Zeeuwsch-Vlaamsche Tramweg-Maatschappij, gevestigd te *Ter Neuzen*, wegens rentelooze voorschotten voor den aanleg en het inexploitatiebrengen van tramwegen in *Zeeuwsch-Vlaanderen* te verminderen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Onze Ministers van Waterstaat en van Financiën worden gemachtigd om de vordering van den Staat op de Zeeuwsch-Vlaamsche Tramweg-Maatschappij, gevestigd te *Ter Neuzen*, wegens rentelooze voorschotten voor den aanleg en het inexploitatiebrengen van tramwegen in *Zeeuwsch-Vlaanderen* volgens de wetten van 24 Juli 1908 (*Staatsblad* n°. 247), 15 Juli 1912 (*Staatsblad* n°. 248), 15 Juli 1912 (*Staatsblad* n°. 249), 7 Juni 1919 (*Staatsblad* n°. 305), 2 April 1921 (*Staatsblad* n°. 654) en 1 Mei 1928 (*Staatsblad* n°. 131) van een millioen zevenhonderd acht en zeventig duizend eenhonderd zeven en zestig gulden (f 1,778,167) te verminderen tot tweehonderd zes en zestig duizend zevenhonderd vijf en twintig gulden vijf cent (f 266,725.05), doch niet dan nadat de Staten van *Zeeland* onder Onze goedkeuring ten opzichte van de door die provincie verleende rentelooze voorschotten op overeenkomstige wijze zullen hebben besloten.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 24sten Februari 1937.

WILHELMINA.
De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.
De Minister van Financiën, Oud.
(*Uitgeg.* 23 *Maart* 1937.)

S. 2300.

2 *Februari* 1937. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Hoedekenskerke* van 21 December 1936, strekkende tot benoeming van *P. Westdijk* te *Heinkenszand* tot controleur, belast met de uitvoering van de steunregeling.

Geschorst tot 1 Augustus 1937.

S. 2301.

2 *Februari* 1937. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Kerkrade* van 30 December 1936, strekkende tot benoeming, met ingang van 1 Januari 1937, tot onbezoldigde ambtena-

ren van den burgerlijken stand *Leonard Bost* en *Caspar Hubert Joseph Sprokel*, en tot het belasten van *Bost* voornoemd met de werkzaamheden van den burgerlijken stand.

Geschorst tot 1 Juli 1937.

S. 2302.

19 *Maart* 1937. BESLUIT tot schorsing van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente *Idaarderadeel* van 4 Maart 1937, strekkende tot het verleenen aan de afdeeling *Grouw* van de Sociaal-Democratische Vrouwenclub van vergunning tot het houden van een collecte door middel van lijsten, waarvan de opbrengst zal komen ten bate van de uitzending van Spaansche kinderen naar het zuiden van *Frankrijk*.

Geschorst tot 1 October 1937.

S. 2303.

30 *Maart* 1937. BESLUIT tot opheffing van de schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Zevenbergen* van 4 December 1936, N°. 2.08, tot benoeming in vasten dienst van een meteropnemer-geldophaler.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 23 Maart 1937, N°. 32099, Afdeeling Ambtenarenzaken, tot opheffing van de schorsing van het besluit van den raad der gemeente Zevenbergen van 4 December 1936, N°. 2.08, inzake benoeming in vasten dienst van H. C. A. van Opstal tot meteropnemer-geldophaler aan de gemeentegasfabriek aldaar, zulks met ingang van 4 December 1936;

Overwegende, dat dit raadsbesluit bij Ons besluit van 31 December 1936, N°. 76, is geschorst uit overweging, dat het wenschelijk is, hangende het onderzoek naar de vraag of er termen zijn dit besluit wegens strijd met de wet of met het algemeen belang te vernietigen, het in werking treden daarvan te voorkomen;

Overwegende, dat uit het ingesteld onderzoek is gebleken, dat er geen reden is om tot vernietiging van dit raadsbesluit wegens strijd met de wet of met het algemeen belang over te gaan;

dat het mitsdien wenschelijk is de schorsing daarvan niet te doen voortduren;

Gelet op de artikelen 185 tot en met 187 der gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Ons besluit van 31 December 1936, N°. 76 in te trekken.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 30sten Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 13 *April* 1937.)

S. 2320.

19 *Februari* 1937. BESLUIT tot verlenging van de schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Sassenheim* van 13 Augustus 1936, betreffende toepassing van artikel 205*ter* der Lager-onderwijswet 1920.

Verlengd tot 1 Juni 1937.

S. 2321.

15 *Maart* 1937. BESLUIT tot schorsing van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente *IJsselmonde* van 25 November 1936, betreffende afrekening van de kosten van den bouw eener bijzondere lagere school aldaar.

Geschorst tot 1 September 1937.

S. 2340.

25 *Januari* 1937. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente *Papendrecht* dd. 5/16 November 1936, strekkende om goed te vinden, dat aan *D. Dekker*, lid van den raad en tevens bestuurslid van de Christelijke Kleuterschool „Eben Haëzer", ter inzage wordt verstrekt de correspondentie, door burgemeester en wethouders en de genoemde vereeniging met Gedeputeerde Staten gevoerd omtrent het ter beschikking stellen van een lokaal aan de Neutrale Kleuterschoolvereeniging.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 29 December 1936, N°. 36498, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Overwegende, dat burgemeester en wethouders der gemeente Papendrecht bij besluit van 5/16 November 1936 hebben besloten, goed te vinden, dat aan D. Dekker, raadslid tevens bestuurslid van de Christelijke Kleuterschoolvereeniging „Eben Haëzer", ter inzage wordt verstrekt de correspondentie, door burgemeester en wethouders en door genoemde vereeniging gevoerd met Gedeputeerde Staten van Zuidholland met betrekking tot het ter beschikking stellen van een lokaal aan de Neutrale Kleuterschoolvereeniging aldaar;

Overwegende, dat Gedeputeerde Staten van Zuidholland en de burgemeester der gemeente Papendrecht tegen deze ter inzage verstrekking bezwaar hebben;

Overwegende, dat door dit besluit de correspondentie, door burgemeester en wethouders en eerstgenoemde vereeniging met een hooger overheidsorgaan gevoerd, ter inzage zou worden verstrekt aan een particulier, zijnde de kwaliteit van D. Dekker van raadslid te dezen irrelevant;

Overwegende, dat het algemeen belang niet wordt gediend, indien door een lager overheidscollege officieele correspondentie door dit college met een hooger overheidscollege gevoerd, zonder goedvinden van dit hoogere college, ter inzage wordt verstrekt aan particuliere personen;

dat evenmin het algemeen belang wordt gediend, indien een overheidscollege zonder goedvinden van het hoogere college aan particu-

liere personen inzage verstrekt van correspondentie, door een particuliere vereeniging met een hooger overheidscollege gevoerd;

dat zulks in het onderhavige geval te meer klemt, waar de particulier D. Dekker bij de aangelegenheid, welke de correspondentie betreft, in zijn kwaliteit van bestuurslid van de Christelijke Kleuterschoolvereeniging „Eben Haëzer" belanghebbende is;

Overwegende, dat mitsdien het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente Papendrecht dd. 5/16 November 1936 is in strijd met het algemeen belang;

Gelet op artikel 185 der gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 12 Januari 1937 N°. 76);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 19 Januari 1937, N°. 906; Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

voornoemd besluit van burgemeester en wethouders der gemeente Papendrecht dd. 5/16 November 1936 te vernietigen wegens strijd met het algemeen belang.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Igls, den 25sten Januari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 9 *Februari* 1937.)

S. 2341.

10 *Februari* 1937. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Eijgelshoven* van 5 Augustus 1936, N°. 65, strekkende tot intrekking van de raadsbesluiten van 28 Juni 1935, N°. 1 en van 4 Mei 1936, N°. 17, alsmede tot terugvordering van *M. J. Wermeling—Logger* van de aan haar uitgekeerde wedde als leerares aan de gemeentelijke naaischool aldaar.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 14 December 1936, N°. 30721, afdeeling Ambtenarenzaken, tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Eijgelshoven van 5 Augustus 1936, N°. 65, strekkende tot intrekking van de besluiten van dien raad van 28 Juni 1935, N°. 1 en van 4 Mei 1936, N°. 17, alsmede tot terugvordering van M. J. Wermeling—Logger van de aan haar uitgekeerde wedde als leerares aan de gemeentelijke naaischool te Eijgelshoven;

Overwegende, dat de raad der gemeente Eijgelshoven bij zijn besluit van 5 Augustus 1936, N°. 65, heeft besloten:

„I. in te trekken

a. zijn besluit van 28 Juni 1935, N°. 1, genomen in geheime raadsvergadering, waarbij Mevr. M. J. Wermeling geboren Logger is benoemd tot leerares aan de gemeentelijke naaischool, alhier, met ingang van 1 Juli 1935 met een proeftijd van een jaar op eene jaarwedde van twaalf honderd gulden en haar pensioensgrondslag is vastgesteld op een gelijk bedrag;

b. zijn besluit van 4 Mei 1936, N°. 17, waarbij aan Mevr. M. J. Wermeling geb. Logger met ingang van 1 Juni 1936 eervol ontslag is verleend als leerares aan de gemeentelijke naaischool, alhier;

II. den Pensioenraad met de onder sub *a* en *b* genomen beslissingen in kennis te stellen door toezending van een afschrift van dit besluit;

III. van Mevr. M. J. Wermeling geboren Logger onder terugbetaling van de door haar gestorte pensioensbijdrage terug te vorderen de aan haar uitgekeerde jaarwedde als leerares aan de gemeentelijke naaischool over het tijdvak van 1 Juli 1935 tot 1 Juni 1936 en haar in de plaats daarvan weer in het genot te stellen van het toegekende gemeentelijk subsidie ten bedrage van zes honderd gulden per jaar met de door haar over genoemd tijdvak geheven en aan de gemeente afgedragen vergoedingen van de leerlingen.";

dat het onderhavige besluit o. m. tot strekking heeft, de benoeming van M. J. Wermeling geboren Logger, tot leerares aan de gemeentelijke naaischool te Eijgelshoven, nadat de betrokkene op grond van die benoeming geruimen tijd als zoodanig in functie is geweest, ongedaan te maken;

dat bovendien bij dit besluit, het ontslag, hetwelk met ingang van 1 Juni 1936 aan M. J. Wermeling geboren Logger, op grond van een door den Pensioenraad afgelegde verklaring, dat zij uit hoofde van ziekten of gebreken voor de verdere waarneming van hare betrekking ongeschikt is, verleend was, eveneens ongedaan wordt gemaakt, zoodat zij de pensioensaanspraken, voor haar uit dit ontslag voortvloeiende, zal verliezen;

dat voorts, in verband met de intrekking van voornoemd benoemingsbesluit, onder terugbetaling van de door M. J. Wermeling geboren Logger, gestorte pensioenbijdragen, terug wordt gevorderd de aan haar uitgekeerde wedde als leerares aan de gemeentelijke naaischool te Eijgelshoven over het tijdvak dat zij als zoodanig heeft dienst gedaan, waarbij zij in het genot wordt gesteld van een gemeentelijk subsidie van f 600 per jaar, benevens van de over dat tijdvak geheven schoolgelden van de leerlingen dier school, zoodat van haar zal worden teruggevorderd een bedrag van f 22.20;

Overwegende, dat een besluit als het onderhavige met de rechtszekerheid, die voor de ambtenaren dient te gelden, in strijd is, indien zonder geldige redenen een benoeming wordt ongedaan gemaakt, nadat de betrokkene gedurende 11 maanden op grond van die benoeming hare functie als zoodanig heeft waargenomen;

dat deze rechtszekerheid nog in sterker mate wordt aangetast indien de wedde welke bij het benoemingsbesluit is vastgesteld en op grond daarvan is genoten, van de betrokkene wordt teruggevorderd, ook al wordt betrokkene op andere wijze daarvoor goeddeels schadeloos gesteld;

dat het eveneens in strijd is met de rechtszekerheid, waarop ambtenaren in overheidsdienst aanspraak dienen te kunnen maken, dat bij dit besluit het ontslag, aan de betrokkene na de uitspraak van den Pensioenraad verleend, wordt ingetrokken, waarvan het ge-

volg zal zijn, dat de aanspraken van de betrokken ambtenares op invaliditeitspensioen zullen te loor gaan;

dat mitsdien door het onderhavige besluit de rechtszekerheid die aan den ambtelijken dienst inhaerent behoort te zijn, op velerlei wijze ernstig wordt aangetast;

dat een aantasting van deze rechtszekerheid moet geacht worden in strijd te zijn met het algemeen belang;

Gelet op artikel 185 der gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 19 Januari 1937, N°. 30);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 1 Februari 1937, N°. 31392, afdeeling Ambtenarenzaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

genoemd besluit van den raad der gemeente Eijgelshoven te vernietigen wegens strijd met het algemeen belang.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Zell am See, den 10den Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 2 *Maart* 1937.)

S. 2342.

8 *Maart.* 1937. BESLUIT tot gedeeltelijke vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Kerkrade*, d.d. 30 December 1936.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 13 Februari 1937, n°. 4978, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Overwegende, dat de raad der gemeente Kerkrade bij besluit van 30 December 1936 heeft besloten;

I. met ingang van 1 Januari 1937 te benoemen tot onbezoldigde ambtenaren van den burgerlijken stand:

a. Bost, Leonard, geboren te Kerkrade, 26 Maart 1902, klerk 1e klas ter secretarie aldaar;

b. Sprakel, Caspar, Hubert, Joseph, geboren te Maastricht, 10 Maart 1894, commies ter secretarie te Kerkrade;

II. te belasten met de werkzaamheden van den burgerlijken stand den heer Bost voornoemd;

Overwegende, dat ingevolge artikel 183, 15e lid, der gemeentewet de verdeeling van de werkzaamheden tusschen de verschillende ambtenaren van den burgerlijken stand door den raad wordt geregeld, die ambtenaren gehoord en op voordracht van burgemeester en wethouders;

dat omtrent het belasten van den heer Bost voornoemd met de werkzaamheden van den burgerlijken stand de ambtenaren van den burgerlijken stand in de gemeente Kerkrade niet zijn gehoord;

dat bovendien de verdeeling van de werkzaamheden, als bepaald onder II van het besluit, door den raad is geregeld zonder dat daaromtrent een voordracht door burgemeester en wethouders was ingediend;

Overwegende, dat mitsdien het besluit van den raad der gemeente Kerkrade, voorzooveel betreft het bepaalde onder II, in strijd is met artikel 183, 15e lid, der gemeentewet;

Gelet op artikel 185 der gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 23 Februari 1937, N°. 21);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 3 Maart 1937, n°. 7928, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Voornoemd besluit van den raad der gemeente Kerkrade, voorzooveel betreft het bepaalde onder II, te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 8sten Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 23 *Maart* 1937.)

S. 2360.

19 *Februari* 1937. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Voorhout* van 29 Juni 1936, houdende medewerking overeenkomstig artikel 72 der Lager-onderwijswet 1920 voor den aanleg van een centrale verwarming ten behoeve van een bijzondere lagere school aldaar.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 23 December 1936, n°. 8620 I, afdeeling Lager Onderwijs, en van Binnenlandsche Zaken van 28 December 1936, n°. 36345, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur, tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Voorhout van 29 Juni 1936, n°. 35, voor zoover daarbij de door het bestuur der Vereeniging tot stichting en instandhouding van Christelijke scholen te Voorhout overeenkomstig artikel 72 der Lager-onderwijswet 1920 gevraagde medewerking is verleend voor een verandering van inrichting van de bijzondere lagere school, Jacoba van Beierenweg n°. 100, aldaar, bestaande in een vervanging van de in dit schoolgebouw aanwezige kachelverwarming door een centrale verwarming met kolenstookinrichting;

Overwegende, dat de in deze uit slechts twee leslokalen bestaande school aanwezige kachelverwarming, ook wanneer men rekening houdt met bijkomende werkzaamheden, als het in orde brengen van de rookkanalen e. d. met geringe kosten (ten hoogste f 200) kan worden vernieuwd, waartegenover bij den voorgenomen aanleg van centrale verwarming een uitgave staat van minstens f 1050;

dat deze aanzienlijk hoogere kosten voor een school van zóó beperkten omvang, waarin een kachelvoorziening het algemeen gebruikelijke systeem van verwarming is, niet verantwoord zijn;

dat wel het verbruik van centrale verwarming, in vergelijking met dat van kachelverwarming eenig voordeel oplevert, maar dat naar het oordeel van den bouwkundig-inspecteur van het lager onderwijs, met wiens gevoelen Wij ons vereenigen, het verschil te klein is, dan dat daaraan ten deze gewicht zou kunnen worden gehecht;

dat, aangezien onder deze omstandigheden de aanvrage van het schoolbestuur geacht moet worden de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, te overschrijden, de raad der gemeente Voorhout haar in verband met het bepaalde in artikel 4 der wet van 4 Augustus 1933 (*Staatsblad* n°. 414) ten onrechte heeft ingewilligd;

Gelet op de artikelen 72 e. v. der Lager-onderwijswet 1920 juncto artikel 4 der wet van 4 Augustus 1933 (*Staatsblad* n°. 414) en op artikel 185 der Gemeentewet;

Den Raad van State gehoord, advies van 19 Januari 1937, n°. 20;

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 5 Februari 1937, n°. 615, afdeeling Lager Onderwijs, en van 9 Februari 1937, n°. 4512, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

voormeld besluit van den raad der gemeente Voorhout van 29 Juni 1936, n°. 35, te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift aan den Raad van State zal worden medegedeeld.

Zell am See, den 19den Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 12 *Maart* 1937.)

S. 2361.

---

6 *April* 1937. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Woudrichem* van 3 April 1936, houdende medewerking overeenkomstig artikel 72 der Lager-onderwijswet 1920 voor de stichting van een bijzondere lagere school te *Oudendijk*, aldaar.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 13 Maart 1937, n°. 2738 I, afdeeling Lager Onderwijs, en van Binnenlandsche Zaken van 16 Maart 1937, n°. 8968, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Woudrichem van 3 April 1936, waarbij de door het bestuur der Vereeniging tot oprichting en instandhouding van een neutraal bijzondere school, gevestigd te Oudendijk, gemeente Woudrichem, overeenkomstig artikel 72 der Lager-Onderwijswet 1920 gevraagde medewerking is verleend voor de stichting van een bijzondere lagere school aldaar;

Overwegende, dat het schoolbestuur bij zijn aanvrage aan den gemeenteraad ter voldoening aan artikel 73, eerste lid onder *a*, der Lager-onderwijswet 1920, een verklaring heeft overgelegd, bevattende de namen van 65 kinderen;

Overwegende, dat 5 van deze kinderen op den vermoedelijken datum van opening van de school leerplichtvrij zouden zijn;

dat in het algemeen van niet meer leerplichtige kinderen slechts dan mag worden aangenomen, dat zij op regelmatige wijze leerlingen van een nieuw te openen school zullen worden, wanneer het plaatselijk gebruik medebrengt, dat dergelijke leerlingen in den regel de school nog een geruimen tijd blijven bezoeken;

dat blijkens de verkregen inlichtingen hiervan te Woudrichem geen sprake is;

dat veeleer alle bekende feiten en omstandigheden er op wijzen, dat aldaar de ouders hun kinderen, zoodra zij niet meer leerplichtig zijn, van school plegen te nemen, of, indien niet, hoogstens nog enkele maanden de school laten blijven bezoeken;

dat weliswaar de ouders van bovenbedoelde 5 kinderen hebben verklaard, dezen nog een vol jaar op de school te zullen laten, maar dat, gezien de onzekerheid omtrent het tijdstip waarop de aangevraagde school eventueel zou worden geopend, welke tot uitdrukking komt in het alternatief in de verklaring van Van Tilburg, Verhoeven, Van Vugt en Kant: „de openbare school te Woudrichem of de te stichten neutrale bijzondere school te Oudendijk", en in de zinsnede in de verklaring van Dammers: „indien in de naaste toekomst de stichting van een neutrale bijzondere school tegemoet kan worden gezien", aan deze verklaringen niet die beteekenis kan worden toegekend, dat daardoor de tegenovergestelde conclusie, gebaseerd op het ter plaatse sedert een aantal jaren zeer algemeen gebruik zou worden geneutraliseerd;

dat het schoolbestuur in verband met een en ander redelijkerwijze niet de overtuiging kon hebben, dat deze kinderen inderdaad de school zouden bezoeken;

Overwegende, dat J. Elshout, die voor twee kinderen de lijst heeft geteekend, blijkens de stukken bij deze gelegenheid te kennen heeft gegeven „zijn kinderen niet naar de op te richten bijzondere neutrale school te zullen sturen";

dat ook deze kinderen daarom buiten beschouwing hadden behooren te worden gelaten;

Overwegende, dat aangezien het schoolbestuur dus niet met voldoende zekerheid voor de op te richten bijzondere lagere school te Oudendijk op het wettelijk minimum getal leerlingen van 60 kon rekenen, de raad der gemeente Woudrichem ten onrechte de gevraagde medewerking heeft verleend;

Gelet op de artikelen 72 e. v. der Lager-onderwijswet 1920 juncto artikel 3 der wet van 4 Augustus 1933 (Staatsblad n°. 414) en op de artikelen 185 en 190 der Gemeentewet;

Den Raad van State gehoord, advies van 23 Maart 1937, n°. 41;

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 25 Maart 1937, n°. 3162, afdeeling Lager Onderwijs en van 2

April 1937, n°. 11830, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

voormeld besluit van den raad der gemeente Woudrichem van 3 April 1936 te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en in afschrift aan den Raad van State zal worden medegedeeld.

's-Gravenhage, den 6den April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 17 *April* 1937.)

S. 2590.

---

4 *Maart* 1937. BESLUIT, houdende beschikking op beroepen tegen besluiten van Gedeputeerde Staten van *Zuid-Holland* tot wijziging van vergunningen tot het in werking brengen van autobusdiensten tusschen *Rotterdam* en eenige naburige gemeenten.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door:

a. A. Munnik, te Schiedam, en burgemeester en wethouders van Schiedam tegen de beschikking van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van 24 Juni 1936, G. S. n°. 63/1, waarbij met ingang van 1 Juli 1936 de aan A. Munnik, voornoemd, verleende vergunning tot het in werking brengen van een autobusdienst tusschen Schiedam en Rotterdam in dier voege is gewijzigd, dat in plaats van „Rotterdam (Diergaardelaan)" wordt gelezen: „Rotterdam (Rochussenstraat nabij het kruispunt Nieuwe-Binnenweg—Westersingel)";

b. de Naamlooze Vennootschap van der Ende's Autobus-Maatschappij, te Schiedam, en burgemeester en wethouders van Schiedam, tegen de beschikking van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van 24 Juni 1936, G.S. n°. 63/2, waarbij met ingang van 1 Juli 1936 de aan de Naamlooze Vennootschap van der Ende's Autobus-Maatschappij, voornoemd, verleende vergunning tot het in werking houden van een autobusdienst tusschen Schiedam en Rotterdam in dier voege is gewijzigd, dat in plaats van „Rotterdam (Coolsingel)" wordt gelezen: „Rotterdam (Rochussenstraat nabij het kruispunt Nieuwe—Binnenweg—Westersingel)";

c. de Naamlooze Vennootschap Eerste Vlaardingsche Auto-Garage (Naamlooze Vennootschap E. V. A. G.), te Vlaardingen, Havenbedrijf „Vlaardingen-Oost" Naamlooze Vennootschap, te Vlaardingen, Wilton-Fijenoord (Naamlooze Vennootschap Wilton's Machinefabriek en Scheepswerf-Maatschappij voor Scheeps- en Werktuigbouw „Feijenoord" Naamlooze Vennootschap) te Schiedam, burgemeester en wethouders van Schiedam en burgemeester en wethouders van Vlaardingen tegen de beschikking van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van 24 Juni 1936, G.S. n°. 63/3, waarbij met ingang van 1 Juli 1936 de aan de Naamlooze Vennootschap Eerste Vlaardingsche Auto-Garage, voornoemd, verleende vergunning tot het in werking houden van een autobusdienst tusschen Vlaardingen en Rotterdam en tusschen Maasland en Rotterdam, zulks in vereeniging met de Naamlooze Vennootschap Vlaardingsche Auto-Omnibus-Maatschappij, te Vlaardingen, is gewijzigd in dier voege, dat voor beide diensten in plaats van „Rotterdam (Coolsingel)" wordt gelezen: „Rotterdam (Rochussenstraat nabij het kruispunt Nieuwe-Binnenweg—Westersingel)";

d. de Naamlooze Vennootschap Vlaardingsche Auto-Omnibus-Maatschappij (Naamlooze Vennootschap V.A.O.M.) te Vlaardingen, burgemeester en wethouders van Vlaardingen en burgemeester en wethouders van Schiedam, tegen de beschikking van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van 24 Juni 1936, G.S. n°. 63/4, waarbij met ingang van 1 Juli 1936 de aan de Naamlooze Vennootschap Vlaardingsche Auto-Omnibus-Maatschappij, voornoemd, verleende vergunning tot het in werking houden van een autobusdienst tusschen Vlaardingen en Rotterdam en tusschen Maasland en Rotterdam, zulks in vereeniging met de Naamlooze Vennootschap Eerste Vlaardingsche Auto-Garage, te Vlaardingen, in dier voege is gewijzigd, dat voor de beide diensten in plaats van „Rotterdam (Coolsingel)" wordt gelezen: „Rotterdam (Rochussenstraat nabij het kruispunt Nieuwe-Binnenweg—Westersingel)";

e. den Bond van Bedrijfsautohouders in Nederland, te 's-Gravenhage, en de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor de Beneden-Maas, te Vlaardingen, tegen de hierboven genoemde vier beschikkingen van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland;

f. burgemeester en wethouders van Maasland tegen de hierboven onder *c* en *d* genoemde beschikkingen van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 2 December 1936, n°. 476 en van 20 Januari 1937, n°. 476 (1936) 6;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 1 Maart 1937, n°. 497, afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Overwegende: dat het ten aanzien van A. Munnik genomen besluit van Gedeputeerde Staten o.a. steunt op de overwegingen, dat hier geenszins sprake is van een beschikking op een verzoek van derden; dat derhalve het ter zake ingebrachte bezwaar, dat namelijk de vergunning niet op verzoek van derden mag worden gewijzigd, niet kan gelden; dat de bewering van het gemeentebestuur van Schiedam, als zou het gemeentebestuur van Rotterdam bij het treffen zijner maatregelen door andere dan motieven ontleend aan het verkeer worden geleid, niet door bewijzen wordt gestaafd en hun college trouwens ten deze zelfstandig vermag te oordeelen; dat derhalve ook deze bedenking ter zijde moet worden gesteld; dat de maatregelen, welke het gemeentebestuur van Rotterdam in het belang van het verkeer thans ten aanzien van den Coolsingel en aangrenzende straten vermeent te moeten nemen en welke het o.m.

noodzakelijk zouden maken de route van den onderwerpelijken autobusdienst ingrijpend te wijzigen, voldoenden grond opleveren om te onderzoeken of, gezien deze veranderde omstandigheden, het in de desbetreffende vergunning aangegeven begin- en eindpunt van den onderwerpelijken dienst redelijkerwijze nog wel kan worden gehandhaafd; dat bij dit onderzoek blijkt, dat, zoo al ten gevolge van zoodanige ingrijpende route-wijziging het bestaande eindpunt voor den busdienst nog bereikbaar zou blijven, daaraan toch wezenlijke verkeersbezwaren zouden zijn verbonden en deze weldra zóó klemmend zouden worden, dat aan verplaatsing van dit begin- en eindpunt niet langer zou kunnen worden ontkomen; dat immers de verkeersbezwaren in het stadscentrum van Rotterdam, waarin het bestaande begin- en eindpunt van den dienst is gelegen en waardoor men derhalve noodwendig den dienst zou moeten blijven leiden, reeds thans aanzienlijk zijn en deze nog steeds toenemen; dat derhalve handhaving van het bestaande begin- en eindpunt ten gevolge zou hebben, dat thans de route van den dienst ingrijpend zou moeten worden gewijzigd, de ondervonden verkeersbezwaren slechts zeer ten deele zouden worden ondervangen en voorts binnen afzienbaren tijd het bestaande begin- en eindpunt van den dienst zou moeten worden verplaatst en mede ten gevolge daarvan de route andermaal ingrijpende wijziging zou moeten ondergaan; dat zoodanige handelwijze, mede in het belang der autobusdienstonderneming zelve en van hen, die van hare diensten gebruik maken, dient te worden voorkomen en derhalve thans eene oplossing moet worden gezocht, welke het voordeel biedt, dat de verkeersbezwaren afdoende worden ondervangen en de noodige rust voor het autobusbedrijf gewaarborgd wordt; dat met het gemeentebestuur van Rotterdam moet worden aangenomen, dat zoodanige blijvende oplossing het best kan worden verkregen door verplaatsing van het begin- en eindpunt van den onderwerpelijken autobusdienst van de Diergaardelaan te Rotterdam naar het gedeelte der Rochussenstraat, hetwelk grenst aan den Binnenweg aldaar; dat toch dit punt onmiddellijk grenst aan het centrum der stad en door den Binnenweg, een winkelstraat ter lengte van slechts 500 m, met den hoofdverkeersader der stad, den Coolsingel, is verbonden; dat, gezien deze ligging, het mogelijk ongerief, hetwelk sommige reizigers van den busdienst van deze verplaatsing somtijds zouden kunnen ondervinden, zóó gering moet worden geacht, dat het geenszins opweegt tegen de wezenlijke voordeelen, welke, dank zij deze wijziging, uit verkeersoogpunt, ongetwijfeld zullen worden verkregen; dat de door het gemeentebestuur te treffen reorganisatie van het verkeer op 1 Juli 1936 zal in werking treden; dat het derhalve als aangewezen is de hierbedoelde verplaatsing van het begin- en eindpunt van den onderwerpelijken autobusdienst eveneens op dien datum te doen ingaan;

dat het besluit van Gedeputeerde Staten met betrekking tot de Naamlooze Vennootschap van der Ende's Autobus-Maatschappij in hoofdzaak berust op overwegingen van overeenkomstige strekking als die van het ten aanzien van A. Munnik genomen besluit, terwijl voorts nog wordt overwogen, dat in casu geen sprake is van eene overeenkomst, noch van eene concessie, doch slechts van eene door de overheid gegeven vergunning en dat mitsdien het ten deze aangevoerde bezwaar, namelijk dat deze wijziging slechts met toestemming van de vergunninghoudster had mogen zijn aangebracht, niet kan gelden;

dat ook de motiveering van de besluiten van Gedeputeerde Staten ten opzicht van de Naamlooze Vennootschap „E. V. A. G." en de Naamlooze Vennootschap „V. A. O. M." in hoofdzaak op hetzelfde neerkomt als die der twee vorengenoemde besluiten van dit college;

dat A. Munnik in beroep aanvoert, dat zijns inziens van ambtshalve aan de orde stellen door Gedeputeerde Staten van de onderhavige wijziging geen sprake is en dat de aanvrage tot die wijziging is gedaan door het bestuur der gemeente Rotterdam, welke belanghebbende is; dat dus hierop van toepassing is Ons besluit van 27 Januari 1930, n°. 19, hetwelk uitdrukkelijk zegt, dat het verzoek om wijziging van de vergunning niet kan uitgaan van belanghebbende derden; dat zijns inziens de nieuwe Rotterdamsche verkeersverordening geenszins tot wijziging van het eindpunt van zijn dienst noopt; dat het gemeentebestuur van Rotterdam, door de autobussen naar den rand der stad te verplaatsen, een gunstiger positie voor zijn bus- en trambedrijf wil scheppen; dat voorts het besluit van Gedeputeerde Staten op 27 Juni 1936 ter kennis van den ondernemer is gebracht, terwijl het 1 Juli daaraanvolgend zou ingaan, waardoor hem de gelegenheid heeft ontbroken om art. 7, 1e en 2e lid, der Wet Openbare Vervoermiddelen na te leven; dat de aangevraagde wijziging niet behoorlijk gedurende 30 dagen ter inzage heeft gelegen; dat immers de ter visie ligging zou plaats hebben van 30 April 1936 af; dat evenwel de mededeeling daarvan ter provinciale griffie op 6 Mei werd verzonden en door hem op 7 Mei werd ontvangen; dat dus de termijn ruim een week is ingekort; dat zijns inziens het besluit van Gedeputeerde Staten dient te worden vernietigd;

dat de Naamlooze Vennootschap van der Ende's Autobus-Maatschappij in beroep aanvoert, dat haars inziens eene aanvraag om wijziging van eene vergunning niet van belanghebbende derden kan uitgaan; dat een vergunning als de onderhavige slechts kan worden ingetrokken en gewijzigd òf met den wil van den ondernemer òf indien de wijze van exploitatie te wenschen overlaat; dat hier noch het een, noch het ander het geval is; dat het niet de taak van Gedeputeerde Staten is, Rotterdam ten opzicht van de regeling van het verkeer behulpzaam te zijn; dat de nieuwe verkeersverordening het geenszins noodig maakt, dat de vergunning wordt gewijzigd; dat zij door eene geringe wijziging in haar route de verordening geheel kan naleven; dat de gemeente Rotterdam ten eenenmale in gebreke is gebleven wat betreft het bewijs, dat de verkeersdrukte ter hoogte van den Coolsingel wijziging van eindpunt noodzakelijk maakte; dat geen enkel schriftelijk rapport daaromtrent is overgelegd; dat zij van

haar kant o.a. door statistische gegevens heeft aannemelijk gemaakt, dat het verkeer door de bussen niet wordt belemmerd; dat de gemeente Rotterdam er naar streeft, de particuliere autobusondernemers uit die gemeente terug te dringen, zulks ter beperking van de concurrentie met de Rotterdamsche Electrische Tram; dat moet worden aangenomen, dat Gedeputeerde Staten zich ter dege aan „détournement de pouvoir" hebben schuldig gemaakt; dat 70% der reizigers plegen in en uit te stappen op het traject, dat Gedeputeerde Staten thans aan haar willen ontnemen; dat een besluit tot wijziging van eene vergunning haars inziens niet kan worden uitgevoerd, indien het besluit nog niet in kracht van gewijsde is gegaan, zoodat de beslissing van Gedeputeerde Staten, dat hun besluit op 1 Juli 1936 in werking zal treden, niet op de wet is gegrond; dat haars inziens het besluit van Gedeputeerde Staten behoort te worden vernietigd;

dat de Naamlooze Vennootschap „E. V. A. G." in beroep aanvoert, dat ingevolge Ons besluit van 27 Januari 1930, n°. 19, een belanghebbende derde geen wijziging kan aanvragen van eens anders vergunning, zoodat alreeds op grond van Ons besluit het besluit van Gedeputeerde Staten behoort te worden vernietigd; dat de overweging van Gedeputeerde Staten, dat hier geenszins sprake is van eene beschikking op een verzoek van derden, geen steek houdt; dat alle initiatief is uitgegaan van het gemeentebestuur van Rotterdam; dat gebleken is, dat vervoersbelangen en financieele belangen der gemeente Rotterdam in het spel zijn; dat het verkeersbelang de wijziging van het eindpunt te Rotterdam van hare diensten niet noodig maakt; dat het nieuw aangewezen eindpunt voor haar onaanvaardbaar is, daar zij aldus hare passagiers niet meer zou kunnen brengen in het centrum van de stad, waarheen zich meer dan 60 % van hare passagiers begeven; dat de passagiers zullen gaan omzien naar snellere verbindingsmogelijkheden; dat Gedeputeerde Staten zich niet hebben gehouden aan de termijnen, in de Wet Openbare Vervoermiddelen gesteld; dat zij verzoekt, het besluit van Gedeputeerde Staten te vernietigen;

dat de Naamlooze Vennootschap „V. A. O. M." in beroep aanvoert, dat er van eene wijziging ambtshalve uitgegaan van Gedeputeerde Staten geen sprake is; dat Ons besluit van 27 Januari 1930, n°. 19, hier ten volle van toepassing is, zoodat het besluit van Gedeputeerde Staten moet worden vernietigd; dat vernietiging ook in het algemeen belang behoort te geschieden; dat het voor een publiekrechtelijk lichaam als de gemeente Rotterdam niet aangaat, op deze wijze haar eigen diensten te bevoordeelen; dat het besluit van Gedeputeerde Staten hierop neerkomt, dat door het scheppen van ongelijke concurrentievoorwaarden de verleende vergunning waardeloos wordt; dat het verkeersbelang de wijziging van het eindpunt te Rotterdam niet vorderde; dat haars inziens het besluit alsnog moet worden vernietigd;

dat burgemeester en wethouders van Schiedam in beroep in hoofdzaak dezelfde bezwaren tegen de door Gedeputeerde Staten genomen besluiten aanvoeren, als in de beroepschriften der ondernemers naar voren zijn gebracht:

dat Havenbedrijf „Vlaardingen-Oost" Naamlooze Vennootschap en Wilton-Feijenoord in beroep tegen het door Gedeputeerde Staten ten aanzien van de Naamlooze Vennootschap „E. V. A. G." genomen besluit aanvoeren, dat het vaststaat, dat voor de velen, die bij hare bedrijven betrokken zijn, uit de wijziging van de vergunning ernstig ongerief voortvloeit; dat de afstand tusschen het nieuwe en het tot dusverre geldende eindpunt ongeveer 800 m bedraagt; dat in de nabijheid van het tot dusver geldende eindpunt op verschillende tram- en autobuslijnen aansluiting is te vinden, zoodat door de wijziging eene practische verkeersaansluiting wordt verbroken;

dat burgemeester en wethouders van Vlaardingen in beroep tegen de door Gedeputeerde Staten ten aanzien van de Naamlooze Vennootschap „E. V. A. G." en de Naamlooze Vennootschap „V. A. O. M." genomen besluiten aanvoeren, dat de reizigers er veel belang bij hebben, in het centrum van Rotterdam aan te komen; dat dus de voorgenomen wijziging voor deze reizigers groot ongerief veroorzaakt;

dat burgemeester en wethouders van Maasland tegen de beide laatstgenoemde besluiten van Gedeputeerde Staten bezwaren aanvoeren van gelijke strekking als door burgemeester en wethouders van Vlaardingen naar voren zijn gebracht;

dat in het adres van den Bond van Bedrijfsautohouders in Nederland wordt verzocht de besluiten van Gedeputeerde Staten te vernietigen, op grond, dat ten deze eene beslissing gegeven wordt op een verzoek van derden, dat uit verkeerstechnisch oogpunt de wijziging niet werd geëischt en dat het hier betreft een geval van zoogenaamd détournement de pouvoir; dat hier den ondernemers een belangrijk nadeel wordt toegebracht, aangezien degenen, die van buiten komen, natuurlijk het centrum der stad willen bereiken en dit nu niet meer zou kunnen;

dat de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor de Beneden-Maas in haar beroepschrift aanvoert, dat door het toestaan van de gevraagde verplaatsing aan de uitstekende en vlugge verbinding, welke de onderhavige bussen met Rotterdam tot stand brengen, een gevoelige slag zal worden toegebracht, hetgeen met het oog op het drukke zakenverkeer, dat tusschen Schiedam, Vlaardingen en Rotterdam bestaat, moeilijk overschat kan worden;

Overwegende: dat de appellanten ontvankelijk zijn in hunne beroepen, behalve de Bond van Bedrijfsautohouders in Nederland;

dat toch deze Bond niet in zijn beroep kan worden ontvangen alreeds hierom, wijl hij den bij artikel 3 der Wet Openbare Vervoermiddelen voor het instellen van beroep gegunden termijn van dertig dagen niet heeft in acht genomen; dat namelijk de bestreden besluiten in het provinciaal blad zijn aangekondigd op 27 Juni 1936, terwijl het beroepschrift eerst op 30 Juli daaraanvolgend bij Onzen Commissaris in de provincie Zuid-Holland is ingekomen;

Overwegende ten aanzien van de overige beroepen, dat niet blijkt te zijn voldaan aan de volgens artikel 4 der Wet Openbare Ver-

voermiddelen toepasselijke bepaling van artikel 2, tweede lid, naar welke de dertig dagen gedurende nederlegging van de stukken ter provinciale griffie ter inzage van een ieder moet worden voorafgegaan door bekendmaking van deze nederlegging in een of meer nieuwsbladen;

dat wel de bekendmaking in het overgelegde Rotterdamsch Nieuwsblad inhield: „De ..... stukken zullen ter Provinciale Griffie ..... worden neergelegd van 30 April tot en met 29 Mei 1936", doch dat dit blad is gedagteekend Zaterdag 9 en Zondag 10 Mei 1936, zoodat de termijn van dertig dagen ten vroegste op Maandag 11 Mei had mogen aanvangen;

dat derhalve de waarborg, voor de belanghebbenden vervat in de gelegenheid om gedurende dertig dagen inzage van de stukken te nemen en volgens het vijfde lid van artikel 2 schriftelijke bezwaren in te dienen, hun in strijd met de wet is onthouden, en alleen reeds uit dezen hoofde de bestreden besluiten niet in stand kunnen blijven;

Gezien de Wet Openbare vervoermiddelen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. den Bond van Bedrijfsautohouders in Nederland niet-ontvankelijk te verklaren in zijn beroep;

B. de bestreden besluiten van Gedeputeerde Staten te vernietigen.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, dat met het rapport van Onzen Minister voornoemd in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur.

's-Gravenhage, den 4den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.
(*Uitgeg.* 30 *Maart* 1937.)

N°. 497.

Afdeeling:
Vervoer- en Mijnwezen.

Div. bijlagen.

's-Gravenhage, 1 Maart 1937.

Aan de Koningin.

De Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, deed mij toekomen het tot Uwe Majesteit gericht advies van 2 December 1936, n°. 476, aangaande de beroepen, ingesteld door:

a. A. Munnik, te Schiedam, en Burgemeester en Wethouders van Schiedam tegen de beschikking van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van 24 Juni 1936, G.S. n°. 63/1, waarbij de aan A. Munnik, voornoemd, verleende vergunning tot het in werking brengen van een autobusdienst tusschen Schiedam en Rotterdam in dier voege is gewijzigd, dat in plaats van „Rotterdam (Diergaardelaan)" wordt gelezen: „Rotterdam (Rochussenstraat nabij het kruispunt Nieuwe-Binnenweg—Westersingel)";

b. de N. V. van der Ende's Autobus-Maatschappij, te Schiedam, en Burgemeester en Wethouders van Schiedam, tegen de beschikking van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van 24 Juni 1936, G.S. n°. 63/2, waarbij de aan de N. V. van der Ende's Autobus-Maatschappij, voornoemd, verleende vergunning tot het in werking houden van een autobusdienst tusschen Schiedam en Rotterdam in dier voege is gewijzigd, dat in plaats van „Rotterdam (Coolsingel)" wordt gelezen: „Rotterdam (Rochussenstraat nabij het kruispunt Nieuwe-Binnenweg—Westersingel)";

c. de N. V. Eerste Vlaardingsche Auto-Garage (N. V. E.V.A.G.) te Vlaardingen, Havenbedrijf „Vlaardingen-Oost" N.V., te Vlaardingen, Wilton-Fijenoord (N. V. Wilton's Machinefabriek en Scheepswerf-Maatschappij voor Scheeps- en Werktuigbouw „Fijenoord" N. V.) te Schiedam, Burgemeester en Wethouders van Schiedam en Burgemeester en Wethouders van Vlaardingen tegen de beschikking van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van 24 Juni 1936, G.S. n°. 63/3, waarbij de aan de N. V. Eerste Vlaardingsche Auto-Garage, voornoemd, verleende vergunning tot het in werking houden van een autobusdienst tusschen Vlaardingen en Rotterdam en tusschen Maasland en Rotterdam, zulks in vereeniging met de N. V. Vlaardingsche Auto-Omnibus Maatschappij, te Vlaardingen, is gewijzigd in dier voege, dat voor beide diensten in plaats van „Rotterdam (Coolsingel)" wordt gelezen „Rotterdam (Rochussenstraat nabij het kruispunt Nieuwe-Binnenweg—Westersingel)";

d. de N. V. Vlaardingsche Auto-Omnibus-Maatschappij (N. V. V.A.O.M.), te Vlaardingen, Burgemeester en Wethouders van Vlaardingen en Burgemeester en Wethouders van Schiedam tegen de beschikking van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van 24 Juni 1936, G.S. n°. 63/4, waarbij de aan de N. V. Vlaardingsche Auto-Omnibus Maatschappij, voornoemd, verleende vergunning tot het in werking houden van een autobusdienst tusschen Vlaardingen en Rotterdam en tusschen Maasland en Rotterdam zulks in vereeniging met de N. V. Eerste Vlaardingsche Auto-Garage, te Vlaardingen, in dier voege is gewijzigd, dat voor de beide diensten in plaats van „Rotterdam (Coolsingel)" wordt gelezen: „Rotterdam (Rochussenstraat nabij het kruispunt Nieuwe-Binnenweg—Westersingel)";

e. den Bond van Bedrijfsautohouders in Nederland, te 's-Gravenhage en de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor de Beneden-Maas, te Vlaardingen tegen de hierboven genoemde vier beschikkingen van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland;

f. Burgemeester en Wethouders van Maasland tegen de hierboven onder *c* en *d* genoemde beschikkingen van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland.

Het bijgevoegd ontwerp-besluit luidt als volgt:

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door:

a. A. Munnik, te Schiedam, en burgemeester en wethouders van Schiedam tegen de beschikking van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van 24 Juni 1936, G.S. n°. 63/1, waarbij met ingang van 1 Juli 1936 de aan

A. Munnik, voornoemd, verleende vergunning tot het in werking brengen van een autobusdienst tusschen Schiedam en Rotterdam in dier voege is gewijzigd, dat in plaats van „Rotterdam (Diergaardelaan)" wordt gelezen: „Rotterdam (Rochussenstraat nabij het kruispunt Nieuwe-Binnenweg—Westersingel)";

b. de Naamlooze Vennootschap van der Ende's Autobus-Maatschappij, te Schiedam, en burgemeester en wethouders van Schiedam, tegen de beschikking van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van 24 Juni 1936, G.S. n°. 63/2, waarbij met ingang van 1 Juli 1936 de aan de Naamlooze Vennootschap van der Ende's Autobus-Maatschappij, voornoemd, verleende vergunning tot het in werking houden van een autobusdienst tusschen Schiedam en Rotterdam in dier voege is gewijzigd, dat in plaats van „Rotterdam (Coolsingel)" wordt gelezen: „Rotterdam (Rochussenstraat nabij het kruispunt Nieuwe-Binnenweg—Westersingel)";

c. de Naamlooze Vennootschap Eerste Vlaardingsche Auto-Garage (Naamlooze Vennootschap E.V.A.G.), te Vlaardingen, Havenbedrijf „Vlaardingen-Oost" Naamlooze Vennootschap, te Vlaardingen, Wilton-Fijenoord (Naamlooze Vennootschap Wilton's Machinefabriek en Scheepswerf-Maatschappij voor Scheeps- en Werktuigbouw „Fijenoord" Naamlooze Vennootschap) te Schiedam, burgemeester en wethouders van Schiedam en burgemeester en wethouders van Vlaardingen tegen de beschikking van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van 24 Juni 1936, G.S. n°. 63/3, waarbij met ingang van 1 Juli 1936 de aan de Naamlooze Vennootschap Eerste Vlaardingsche Auto-Garage, voornoemd, verleende vergunning tot het in werking houden van een autobusdienst tusschen Vlaardingen en Rotterdam en tusschen Maasland en Rotterdam, zulks in vereeniging met de Naamlooze Vennootschap Vlaardingsche Auto-Omnibus-Maatschappij, te Vlaardingen, is gewijzigd in dier voege, dat voor beide diensten in plaats van „Rotterdam (Coolsingel)" wordt gelezen: „Rotterdam (Rochussenstraat nabij het kruispunt Nieuwe-Binnenweg—Westersingel)";

d. de Naamlooze Vennootschap Vlaardingsche Auto-Omnibus-Maatschappij (Naamlooze Vennootschap V.A.O.M.) te Vlaardingen, burgemeester en wethouders van Vlaardingen en burgemeester en wethouders van Schiedam, tegen de beschikking van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van 24 Juni 1936, G.S. n°. 63/4, waarbij met ingang van 1 Juli 1936 de aan de Naamlooze Vennootschap Vlaardingsche Auto-Omnibus-Maatschappij, voornoemd, verleende vergunning tot het in werking houden van een autobusdienst tusschen Vlaardingen en Rotterdam en tusschen Maasland en Rotterdam, zulks in vereeniging met de Naamlooze Vennootschap Eerste Vlaardingsche Auto-Garage, te Vlaardingen, in dier voege is gewijzigd, dat voor de beide diensten in plaats van „Rotterdam (Coolsingel)" wordt gelezen: „Rotterdam (Rochussenstraat nabij het kruispunt Nieuwe-Binnenweg—Westersingel)";

e. den Bond van Bedrijfsautohouders in Nederland, te 's-Gravenhage, en de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor de Beneden-Maas, te Vlaardingen, tegen de hierboven genoemde vier beschikkingen van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland;

f. burgemeester en wethouders van Maasland tegen de hierboven onder *c* en *d* genoemde beschikkingen van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 2 December 1936, n°. 476;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 1 Maart 1937, n°. 497, Afdeeling: Vervoer- en Mijnwezen;

Overwegende: dat het ten aanzien van A. Munnik genomen besluit van Gedeputeerde Staten o.a. steunt op de overwegingen, dat hier geenszins sprake is van een beschikking op een verzoek van derden; dat derhalve het ter zake ingebrachte bezwaar, dat namelijk de vergunning niet op verzoek van derden mag worden gewijzigd, niet kan gelden; dat de bewering van het gemeentebestuur van Schiedam, als zou het gemeentebestuur van Rotterdam bij het treffen zijner maatregelen door andere dan motieven ontleend aan het verkeer worden geleid, niet door bewijzen wordt gestaafd en hun college trouwens ten deze zelfstandig vermag te oordeelen; dat derhalve ook deze bedenking ter zijde moet worden gesteld; dat de maatregelen, welke het gemeentebestuur van Rotterdam in het belang van het verkeer thans ten aanzien van den Coolsingel en aangrenzende straten vermeent te moeten nemen en welke het o. m. noodzakelijk zouden maken de route van den onderwerpelijken autobusdienst ingrijpend te wijzigen, voldoenden grond opleveren om te onderzoeken of, gezien deze veranderde omstandigheden, het in de desbetreffende vergunning aangegeven begin- en eindpunt van den onderwerpelijken dienst redelijkerwijze nog wel kan worden gehandhaafd; dat bij dit onderzoek blijkt, dat, zoo al ten gevolge van zoodanige ingrijpende route-wijziging het bestaande eindpunt voor den busdienst nog bereikbaar zou blijven, daaraan toch wezenlijke verkeersbezwaren zouden zijn verbonden en deze weldra zóó klemmend zouden worden, dat aan verplaatsing van dit begin- en eindpunt niet langer zou kunnen worden ontkomen; dat immers de verkeersbezwaren in het stadscentrum van Rotterdam, waarin het bestaande begin- en eindpunt van den dienst is gelegen en waardoor men derhalve noodwendig den dienst zou moeten blijven leiden, reeds thans aanzienlijk zijn en deze nog steeds toenemen; dat derhalve handhaving van het bestaande begin- en eindpunt ten gevolge zou hebben, dat thans de route van den dienst ingrijpend zou moeten worden gewijzigd, de ondervonden verkeersbezwaren slechts zeer ten deele zouden worden ondervangen en voorts binnen afzienbaren tijd het bestaande begin- en eindpunt van den dienst zou moeten worden verplaatst en mede ten gevolge daarvan de route andermaal ingrijpende wijziging zou moeten ondergaan; dat zoodanige handelwijze, mede in het belang der autobusdienstonderneming zelve en van hen, die van hare diensten gebruik maken, dient te worden voorkomen en derhalve thans eene oplossing moet worden gezocht, welke het voordeel biedt, dat de verkeersbezwaren afdoende worden ondervangen en de noodige

rust voor het autobusbedrijf gewaarborgd wordt; dat met het gemeentebestuur van Rotterdam moet worden aangenomen, dat zoodanige blijvende oplossing het best kan worden verkregen door verplaatsing van het begin- en eindpunt van den onderwerpelijken autobusdienst van de Diergaardelaan te Rotterdam naar het gedeelte der Rochussenstraat, hetwelk grenst aan den Binnenweg aldaar; dat toch dit punt onmiddellijk grenst aan het centrum der stad en door den Binnenweg, een winkelstraat ter lengte van slechts 500 m, met den hoofdverkeersader der stad, den Coolsingel, is verbonden; dat, gezien deze ligging, het mogelijk ongerief, hetwelk sommige reizigers van den busdienst van deze verplaatsing somtijds zouden kunnen ondervinden, zóó gering moet worden geacht, dat het geenszins opweegt tegen de wezenlijke voordeelen, welke, dank zij deze wijziging, uit verkeersoogpunt, ongetwijfeld zullen worden verkregen; dat de door het gemeentebestuur te treffen reorganisatie van het verkeer op 1 Juli 1936 zal in werking treden; dat het derhalve als aangewezen is de hierbedoelde verplaatsing van het begin- en eindpunt van den onderwerpelijken autobusdienst eveneens op dien datum te doen ingaan;

dat het besluit van Gedeputeerde Staten met betrekking tot de Naamlooze Vennootschap van der Ende's Autobus-Maatschappij in hoofdzaak berust op overwegingen van overeenkomstige strekking als die van het ten aanzien van A. Munnik genomen besluit, terwijl voorts nog wordt overwogen, dat in casu geen sprake is van eene overeenkomst, noch van eene concessie, doch slechts van eene door de overheid gegeven vergunning en dat mitsdien het ten deze aangevoerde bezwaar, namelijk dat deze wijziging slechts met toestemming van de vergunninghoudster had mogen zijn aangebracht, niet kan gelden;

dat ook de motiveering van de besluiten van Gedeputeerde Staten ten opzichte van de Naamlooze Vennootschap „E.V.A.G." en de Naamlooze Vennootschap „V.A.O.M." in hoofdzaak op hetzelfde neerkomt als die der twee vorengenoemde besluiten van dit college;

dat A. Munnik in beroep aanvoert, dat zijns inziens van ambtshalve aan de orde stellen door Gedeputeerde Staten van de onderhavige wijziging geen sprake is en dat de aanvrage tot die wijziging is gedaan door het bestuur der gemeente Rotterdam, welke belanghebbende is; dat dus hierop van toepassing is Ons besluit van 27 Januari 1930, n°. 19, hetwelk uitdrukkelijk zegt, dat het verzoek om wijziging van de vergunning niet kan uitgaan van belanghebbende derden; dat zijns inziens de nieuwe Rotterdamsche verkeersverordening geenszins tot wijziging van het eindpunt van zijn dienst noopt; dat het gemeentebestuur van Rotterdam, door de autobussen naar den rand der stad te verplaatsen, een gunstiger positie voor zijn bus- en trambedrijf wil scheppen; dat voorts het besluit van Gedeputeerde Staten op 27 Juni 1936 ter kennis van den ondernemer is gebracht, terwijl het 1 Juli daaraanvolgend zou ingaan, waardoor hem de gelegenheid heeft ontbroken om artikel 7, 1e en 2e lid, der Wet Openbare Vervoermiddelen na te leven; dat de aangevraagde wijziging niet behoorlijk gedurende 30 dagen ter inzage heeft gelegen; dat immers de ter visie ligging zou plaats hebben van 30 April 1936 af; dat evenwel de mededeeling daarvan ter provinciale griffie op 6 Mei werd verzonden en door hem op 7 Mei werd ontvangen; dat dus de termijn ruim een week is ingekort; dat zijns inziens het besluit van Gedeputeerde Staten dient te worden vernietigd;

dat de Naamlooze Vennootschap van der Ende's Autobus-Maatschappij in beroep aanvoert, dat haars inziens eene aanvraag om wijziging van eene vergunning niet van belanghebbende derden kan uitgaan; dat een vergunning als de onderhavige slechts kan worden ingetrokken en gewijzigd òf met den wil van den ondernemer òf indien de wijze van exploitatie te wenschen overlaat; dat hier noch het een, noch het ander het geval is; dat het niet de taak van Gedeputeerde Staten is, Rotterdam ten opzichte van de regeling van het verkeer behulpzaam te zijn; dat de nieuwe verkeersverordening het geenszins noodig maakt, dat de vergunning wordt gewijzigd; dat zij door eene geringe wijziging in haar route de verordening geheel kan naleven; dat de gemeente Rotterdam ten eenenmale in gebreke is gebleven wat betreft het bewijs, dat de verkeersdrukte ter hoogte van den Coolsingel wijziging van eindpunt noodzakelijk maakte; dat geen enkel schriftelijk rapport daaromtrent is overgelegd; dat zij van haar kant o. a. door statistische gegevens heeft aannemelijk gemaakt, dat het verkeer door de bussen niet wordt belemmerd; dat de gemeente Rotterdam er naar streeft, de particuliere autobusondernemers uit die gemeente terug te dringen, zulks ter beperking van de concurrentie met de Rotterdamsche Electrische Tram; dat moet worden aangenomen, dat Gedeputeerde Staten zich ter dege aan „détournement de pouvoir" hebben schuldig gemaakt; dat 70 % der reizigers plegen in en uit te stappen op het traject, dat Gedeputeerde Staten thans aan haar willen ontnemen; dat een besluit tot wijziging van eene vergunning haars inziens niet kan worden uitgevoerd, indien het besluit nog niet in kracht van gewijsde is gegaan, zoodat de beslissing van Gedeputeerde Staten, dat hun besluit op 1 Juli 1936 in werking zal treden, niet op de wet is gegrond; dat haars inziens het besluit van Gedeputeerde Staten behoort te worden vernietigd;

dat de Naamlooze Vennootschap „E.V.A.G." in beroep aanvoert, dat ingevolge Ons besluit van 27 Januari 1930, n°. 19, een belanghebbende derde geen wijziging kan aanvragen van eens anders vergunning, zoodat alreeds op grond van Ons besluit het besluit van Gedeputeerde Staten behoort te worden vernietigd; dat de overweging van Gedeputeerde Staten, dat hier geenszins sprake is van eene beschikking op een verzoek van derden, geen steek houdt; dat alle initiatief is uitgegaan van het gemeentebestuur van Rotterdam; dat gebleken is, dat vervoersbelangen en financieele belangen der gemeente Rotterdam in het spel zijn; dat het verkeersbelang de wijziging van het eindpunt te Rotterdam van hare diensten niet noodig maakt; dat het nieuw aangewezen eindpunt voor haar onaanvaardbaar is, daar zij aldus hare passagiers niet meer zou kunnen

brengen in het centrum van de stad, waarheen zich meer dan 60 % van hare passagiers begeven; dat de passagiers zullen gaan omzien naar snellere verbindingsmogelijkheden; dat Gedeputeerde Staten zich niet hebben gehouden aan de termijnen, in de Wet Openbare Vervoermiddelen gesteld; dat zij verzoekt, het besluit van Gedeputeerde Staten te vernietigen;

dat de Naamlooze Vennootschap „V.A.O.M." in beroep aanvoert, dat er van eene wijziging ambtshalve uitgegaan van Gedeputeerde Staten geen sprake is; dat Ons besluit van 27 Januari 1930, n°. 19, hier ten volle van toepassing is, zoodat het besluit van Gedeputeerde Staten moet worden vernietigd; dat vernietiging ook in het algemeen belang behoort te geschieden; dat het voor een publiekrechtelijk lichaam als de gemeente Rotterdam niet aangaat, op deze wijze haar eigen diensten te bevoordeelen; dat het besluit van Gedeputeerde Staten hierop neerkomt, dat door het scheppen van ongelijke concurrentievoorwaarden de verleende vergunning waardeloos wordt; dat het verkeersbelang de wijziging van het eindpunt te Rotterdam niet vorderde; dat haars inziens het besluit alsnog moet worden vernietigd;

dat burgemeester en wethouders van Schiedam in beroep in hoofdzaak dezelfde bezwaren tegen de door Gedeputeerde Staten genomen besluiten aanvoeren, als in de beroepschriften der ondernemers naar voren zijn gebracht;

dat Havenbedrijf „Vlaardingen-Oost" Naamlooze Vennootschap en Wilton-Fijenoord in beroep tegen het door Gedeputeerde Staten ten aanzien van de Naamlooze Vennootschap „E.V.A.G." genomen besluit aanvoeren, dat het vaststaat, dat voor de velen, die bij hare bedrijven betrokken zijn, uit de wijziging van de vergunning ernstig ongerief voortvloeit; dat de afstand tusschen het nieuwe en het tot dusverre geldende eindpunt ongeveer 800 m bedraagt; dat in de nabijheid van het tot dusver geldende eindpunt op verschillende tram- en autobuslijnen aansluiting is te vinden, zoodat door de wijziging eene practische verkeersaansluiting wordt verbroken;

dat burgemeester en wethouders van Vlaardingen in beroep tegen de door Gedeputeerde Staten ten aanzien van de Naamlooze Vennootschap „E.V.A.G." en de Naamlooze Vennootschap „V.A.O.M." genomen besluiten aanvoeren, dat de reizigers er veel belang bij hebben, in het centrum van Rotterdam aan te komen; dat dus de voorgenomen wijziging voor deze reizigers groot ongerief veroorzaakt;

dat burgemeester en wethouders van Maasland tegen de beide laatstgenoemde besluiten van Gedeputeerde Staten bezwaren aanvoeren van gelijke strekking als door burgemeester en wethouders van Vlaardingen naar voren zijn gebracht;

dat in het adres van den Bond van Bedrijfsautohouders in Nederland wordt verzocht de besluiten van Gedeputeerde Staten te vernietigen, op grond, dat ten deze eene beslissing gegeven wordt op een verzoek van derden, dat uit verkeerstechnisch oogpunt de wijziging niet werd geëischt en dat het hier betreft een geval van zoogenaamd détournement de pouvoir; dat hier den ondernemers een belangrijk nadeel wordt toegebracht, aangezien degenen, die van buiten komen, natuurlijk het centrum der stad willen bereiken en dit nu niet meer zou kunnen;

dat de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor de Beneden-Maas in haar beroepschrift aanvoert, dat door het toestaan van de gevraagde verplaatsing aan de uitstekende en vlugge verbinding, welke de onderhavige bussen met Rotterdam tot stand brengen, een gevoelige slag zal worden toegebracht, hetgeen met het oog op het drukke zakenverkeer, dat tusschen Schiedam, Vlaardingen en Rotterdam bestaat, moeilijk overschat kan worden;

Overwegende: dat de appellanten ontvankelijk zijn in hunne beroepen, behalve de Bond van Bedrijfsautohouders in Nederland;

dat toch deze Bond niet in zijn beroep kan worden ontvangen alreeds hierom wijl hij den bij artikel 3 der Wet Openbare Vervoermiddelen voor het instellen van beroep gegunden termijn van dertig dagen niet heeft in acht genomen; dat namelijk de bestreden besluiten in het provinciaal blad zijn aangekondigd op 27 Juni 1936, terwijl het beroepschrift eerst op 30 Juli daaraanvolgend bij Onzen Commissaris in de provincie Zuid-Holland is ingekomen;

Overwegende ten aanzien van de hoofdzaak, dat, al moge een regeling, krachtens welke de autobusdiensten van buiten de stad uit het centrum worden geweerd, in zich daartoe leenende gevallen aan te bevelen zijn en het te bezien staan, of bij het verleenen van vergunning voor de onderhavige autobusdiensten het bepalen van een eindpunt buiten het centrum niet de voorkeur zou hebben verdiend, het wijzigen van de eens verleende vergunningen, ten einde tot dat doel te geraken, onder de gegeven omstandigheden niet voldoende gerechtvaardigd mag heeten;

dat toch, daargelaten, nog, dat het reizend publiek reeds verscheidene jaren is ingesteld op deze rechtstreeksche verbinding met het centrum der stad en gevoelig zou worden getroffen, indien het van die verbinding zou worden verstoken, aan de autobusdienstondernemingen, wier diensten zouden worden ingekort, hierdoor zeer ernstige schade zou worden toegebracht, welke wellicht zelfs tot opheffing van die diensten zou leiden;

dat, al zullen de aanspraken van autobusdienstondernemingen op behoud van hare diensten zoo noodig behooren te wijken voor de openbare belangen van een vrij en veilig verkeer en van eene rationeele vervoersvoorziening, naar Ons gevoelen van een dwingende noodzaak daartoe in het onderhavige geval niet is gebleken;

dat stellig niet aannemelijk is gemaakt, waarom de verkeersbelangen zouden nopen de route te verkorten voor de autobussen, welke begin- en eindpunt hebben op de Diergaardelaan, welke laan een betrekkelijk rustig stadsgedeelte vormt;

dat voorts ook niet voldoende aannemelijk is gemaakt, waarom voor de autobussen, welke op den Coolsingel begin- en eindpunt hebben, de verkeersbelangen een dwingende noodzaak zouden opleveren voor deze bussen verkorting van route voor te schrijven;

dat immers, vergeleken bij het totale verkeer, deze bussen geen gewicht in de schaal leggen en haar standplaats evenmin het verkeer belemmert;

dat dus, wat er ook zij van de vraag, of wellicht op eene voor het reizend publiek en de ondernemingen minder bezwarende wijze aan de gerezen verkeersmoeilijkheden kan worden tegemoetgekomen, de door Gedeputeerde Staten gekozen oplossing geen aanbeveling verdient, zoodat, daargelaten, in hoeverre de door de appellanten ingebrachte bezwaren van formeelen aard steek houden, de door dit college genomen besluiten niet kunnen worden gehandhaafd;

Gezien de Wet Openbare Vervoermiddelen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. den Bond van Bedrijfsautohouders in Nederland niet-ontvankelijk te verklaren in zijn beroep;

B. met gegrondverklaring van de overige beroepen, de bestreden besluiten van Gedeputeerde Staten te vernietigen.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit."

Bij brief van 14 Januari 1937, La M, verzocht ik de Afdeeling nadere overweging op grond van de volgende opmerkingen:

„De slotsom van het voorgedragen besluit is, dat daargelaten in hoeverre de door appellanten ingebrachte bezwaren van formeelen aard steek houden, de besluiten van Gedeputeerde Staten op de aangevoerde gronden niet kunnen worden gehandhaafd.

Echter vraag ik mij af, of niet de omstandigheid, dat Gedeputeerde Staten het imperatieve voorschrift van artikel 2, tweede lid, der Wet Openbare Vervoermiddelen niet hebben nageleefd, beslissenden invloed behoort te hebben. Immers is de nederlegging ter griffie aangevangen eerder dan en niet, zooals de wet eischt, nadat zij is bekend gemaakt en medegedeeld.

Afgezien hiervan zou ik meenen te moeten betwijfelen, of de voorgedragen overwegingen, voor zooverre zij niet alleen de door de wet verzorgde rationeele vervoervoorziening, maar ook het belang van vrij en veilig verkeer over stadsstraten betreffen, wel voldoende zich bepalen tot het Onderwerp der Wet Openbare Vervoermiddelen. Voorzieningen omtrent het straatverkeer behooren, onafhankelijk van deze wet, tot de bevoegdheid van het gemeentebestuur krachtens de Motor- en Rijwielwet en artikel 168 der gemeentewet. Gemeentelijke regelingen uit dezen hoofde zijn dan ook bestaanbaar onafhankelijk van hetgeen eene tot de vervoereconomie beperkte beschikking van Gedeputeerde Staten mocht medebrengen."

Bij haar nader advies van 20 Januari 1937 n°. 476(1936)/6 blijft de Afdeeling bekrachtiging van het ontwerp-besluit in overweging geven na mijne opmerkingen als volgt te hebben beantwoord:

„De Afdeeling moge met betrekking tot het door den Minister in de eerste plaats opgeworpen bezwaar opmerken, dat Zijne Excellentie zich daarbij blijkbaar op het standpunt stelt, dat, indien aan de bestreden besluiten van Gedeputeerde Staten een formeele onjuistheid kleeft, die besluiten moeten worden vernietigd op grond van die informaliteit en niet, met voorbijgaan daarvan, op grond van materieele grieven.

De Afdeeling kan in deze opvatting in haar algemeenheid niet deelen. Al is het waar, dat zij voor de rechtspleging geldt en dat zij ook veelal bij de uitspraken in administratiefrechtelijke geschillen wordt toegepast, daarom kan nog niet gezegd worden, dat zich geen gevallen kunnen voordoen, waarin de belangen eener goede administratie vorderen, dat op de hoofdzaak worde ingegaan en beslist.

Uiteraard zou het terzijde laten van de evenbedoelde informaliteit niet verantwoord zijn, indien geen materieele gronden tot vernietiging aanwezig waren, doch, nu dit wèl het geval is, zou het haars inziens van weinig practischen zin getuigen, den belanghebbenden een uitspraak op de hoofdzaak te onthouden.

Nog heeft de Afdeeling nagegaan, of het wellicht aanbeveling zou verdienen, nevens de reeds in het ontwerp-besluit opgenomen materieele gronden voor vernietiging, het door den Minister bedoelde formeele motief in de overwegingen van dat ontwerp-besluit te vermelden, doch zij blijft er de voorkeur aan geven, ten deze te volstaan met dit punt daar te laten, zooals in de laatste overweging van het ontwerp-besluit geschiedt.

Ook wat de tweede opmerking van den Minister betreft, kan de afdeeling met diens gevoelen niet instemmen.

Naar haar oordeel zal bij het verleenen van vergunningen krachtens de Wet Openbare Vervoermiddelen in voorkomende gevallen wel degelijk ook met de belangen van vrijheid en veiligheid van het verkeer rekening moeten worden gehouden. Daarbij zal o.a., zoo noodig, moeten worden nagegaan, of de in de vergunning op te nemen bepaling van de eindpunten en de route van den autobusdienst, waaraan mede volgens het gevoelen van den Hoogen Raad (zie o.a. Arrest 19 Maart 1928, W. 11799) het gemeentebestuur zich bij het treffen van maatregelen in het belang van de vrijheid en veiligheid van het verkeer heeft te houden, niet tot ontoelaatbare verkeerstoestanden — bijvoorbeeld in het centrum van de groote steden — zal leiden. Het ligt haar inziens in de rede, dat in de gevallen, waarin vervoersbelang en verkeersbelang met elkaar strijden, door het gezag, dat over het àl dan niet verleenen van de vergunning heeft te oordeelen, dat verkeersbelang wordt gewaardeerd en tegen het vervoersbelang wordt afgewogen. Daaraan doet niet af, dat, in het algemeen gesproken, voorwaarden, strekkende tot bescherming van de belangen van het verkeer, in een autobusvergunning niet op haar plaats zijn, voorzover de inhoud dier vergunning ruimte openlaat, om daarin met toepassing van andere maatregelen te voorzien.

Met betrekking tot deze aangelegenheid moge worden verwezen naar het Koninklijk Besluit van 2 September 1927 n°. 70 inzake vergunning voor autobusdiensten der Westlandsche Stoomtramweg Maatschappij en het Koninklijk Besluit van 2 Juli 1928 n°. 192

betreffende vergunning voor een autobusdienst tusschen Amsterdam en Schiphol."

Tot mijn leedwezen kan ik de uiteenzettingen der Afdeeling niet overtuigend achten.

Ongetwijfeld behoeft niet elk verzuim van eenigen vorm te leiden tot vernietiging van het besluit, waartegen beroep is ingesteld. Vernietiging op grond van vormverzuim wordt echter noodig, indien de mogelijkheid bestaat, dat door het verzuim tekort is gedaan aan een den belanghebbende door de wet gewaarborgd recht. Deze mogelijkheid doet zich hier voor, want het is denkbaar, dat een belanghebbende eerst door de op 9/10 Mei 1936 verschenen bekendmaking vernomen heeft van de 30 April t.v. aangevangen nederlegging van de stukken ter provinciale griffie, en van 11 Mei tot den einddatum 29 Mei door welke oorzaak ook in de onmogelijkheid heeft verkeerd om zijn gedurende dertig dagen geldend recht van inzage nemen en indienen van schriftelijk bezwaar nog uit te oefenen.

De Afdeeling zou terzijde laten van het gepleegd verzuim niet verantwoord achten, indien geen materieele gronden tot vernietiging aanwezig waren. Mij blijft het daarentegen voorkomen, dat vormverzuim op zich zelf moet worden beoordeeld en dat in dit geval vernietiging wegens vormverzuim moet volgen, daargelaten in hoeverre daarnevens materieele gronden voorhanden mochten zijn.

Meen ik dus, dat de voor te dragen beslissing in deze laatste vraag niet zou behooren te treden, de daaromtrent door de Afdeeling gegeven nadere beschouwing worde hier niet geheel voorbijgegaan. Het beroep der Afdeeling op het arrest van den Hoogen Raad van 1928 moge de vraag doen stellen, of onderlinge vergelijking van 's Raads arresten omtrent dit onderwerp wel reeds eene volstrekt vaste lijn doet bespeuren. Mij schijnt de strekking der Wet Openbare Vervoermiddelen, in overeenstemming met hetgeen bij de schriftelijke voorbereiding en de beraadslagingen van de zijde der Regeering te berde is gebracht, het duidelijkst benaderd in eenige overwegingen van het arrest van 1 December 1930 (Weekblad van het Recht n°. 12243). Daarbij is verstaan, dat uit de strekking der wet niet blijkt, dat de zorg des wetgevers zich uitstrekt tot verzekering van de vrijheid en de veiligheid van het verkeer over de openbare wegen, zoodat bij het verleenen van vergunningen ook dit belang behartigd zou moeten worden; en wijders, dat naar de strekking der wet de vergunning geen verdere beteekenis kan hebben dan dat uit een oogpunt van verkeerseconomie en van veiligheid der reizigers tegen het in werking brengen van een autobusdienst geen bezwaar bestaat, en geenszins, dat daarmede den ondernemer een vrijbrief is gegeven om zekere bepalingen betreffende het verkeer over de wegen straffeloos te overtreden.

Deze naar mijn gevoelen juiste opvatting brengt mede, dat in krachtens de Wet Openbare Vervoermiddelen te nemen beschikkingen niet beslissend kunnen zijn overwegingen, ontleend aan belangen der veiligheid van het wegverkeer. Den doorslag bij de beslissing kunnen naar de wet slechts geven overwegingen, blijvende binnen het kader der rationeele vervoervoorziening.

Mocht in enkele oudere beslissingen de door mij voorgestane onderscheiding niet voldoende in acht zijn genomen, dit behoeft aan hare juistheid geen afbreuk te doen. In het midden worde hierbij gelaten, in hoeverre het tweetal beslissingen, waaraan de Afdeeling herinnert, hare opvatting inderdaad steunt.

In het overeenkomstig het bovenstaande hierbij zeer eerbiedig ter bekrachtiging aangeboden gewijzigd ontwerp-besluit wordt vernietiging van de bestreden beschikkingen gegrond op vorm-verzuim, en in de materieele gronden der beroepen niet getreden, hoezeer deze, op zichzelf beschouwd, juist mogen worden geacht.

Het zou Uwer Majesteit kunnen behagen de voor de Afdeeling bestemde brieven van Burgemeester en Wethouders van Rotterdam en van Schiedam te doen terugzenden aan den Vice-President van den Raad van State.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

S. 2640.

---

10 *Februari* 1937. BESLUIT tot gedeeltelijke vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Asperen* van 9 Juli 1936, tot vaststelling van een verordening op het venten binnen die gemeente.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Binnenlandsche Zaken van 16 November 1936, n°. 48149 J.A., Directie van Handel en Nijverheid, en van 29 December 1936, n°. 36587, Afd. Binnenlandsch Bestuur, tot gedeeltelijke vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Asperen van 9 Juli 1936;

Overwegende, dat door den Raad der gemeente Asperen in zijn vergadering van 9 Juli 1936 is genomen een besluit tot vaststelling van een verordening op het venten binnen die gemeente;

Overwegende, dat, ingevolge het bepaalde in artikel 2 van deze verordening het verbod, om zonder vergunning van Burgemeester en Wethouders te venten, niet van toepassing zal zijn ten aanzien van inwoners der gemeente;

Overwegende, dat krachtens het bepaalde in het tweede lid van artikel 1 van bedoelde verordening met venten wordt gelijkgesteld het ophalen van bestellingen van waren of goederen en het thuisbezorgen daarvan;

Overwegende, dat hierbij klaarblijkelijk de bedoeling heeft voorgezeten de belangen van de ingezetenen te beschermen tegenover de niet-ingezetenen en eerstgenoemden dusdoende te bevoordeelen;

Overwegende, dat een dergelijk streven naar plaatselijke protectie het handelsverkeer tusschen de gemeenten ernstig zal bemoeilijken, hetgeen in strijd te achten is met het algemeen belang;

Overwegende, dat, ook afgezien van het bovenstaande, de aangehaalde bepaling van het tweede lid van artikel 1 bezwaar ontmoet;

Overwegende toch dat, hoezeer toegegeven kan worden, dat het door de tegenwoordige

tijdsomstandigheden buiten mate toenemende aantal venters een bedreiging vormen kan voor den plaatselijken middenstand, zoodat ter bescherming van diens belangen maatregelen om de mogelijkheid tot venten in de gemeente te beperken, wenschelijk kunnen zijn, zulks geenszins noodzakelijk maakt, in een desbetreffende regeling ook houders van winkels te betrekken;

Overwegende, dat door het bepaalde in het tweede lid van artikel 1 der verordening anderzijds een ongemotiveerde belemmering in het leven wordt geroepen ten aanzien van de vrijheid van bedrijfsuitoefening van deze personen;

Overwegende, dat dus door de betreffende gelijkstelling meer belangen worden aangetast dan met het oog op een regeling van het ventersvraagstuk noodig is;

Overwegende, dat op grond van het vorenstaande het bepaalde in het tweede lid van artikel 1 en in artikel 2 (voor zoover betreft de woorden: „het venten door inwoners der gemeente en op") van bovengenoemde verordening geacht moet worden, met het algemeen belang in strijd te zijn;

Gelet op artikel 185 der Gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van den 19 Januari 1937, n°. 22);

Gezien het nader rapport van Onze Ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Binnenlandsche Zaken van 25 Januari 1937, n°. 12678 J.A., Directie van Handel en Nijverheid, en van 30 Januari 1937, n°. 1876, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Genoemd besluit van den Raad der gemeente Asperen, voor zoover het strekt tot vaststelling van artikel 1, tweede lid, en artikel 2 (voor wat betreft de woorden: „het venten door inwoners der gemeente en op") van de verordening op het venten binnen die gemeente, te vernietigen wegens strijd met het algemeen belang.

Onze Ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Binnenlandsche Zaken zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Zell am See, den 10den Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 26 *Februari* 1937.)

S. 2800. ———

9 *Januari* 1937. BESLUIT, strekkende tot gedeeltelijke schorsing van een besluit van Gedeputeerde Staten van *Groningen* betreffende de bouwverordening van *Hoogkerk.*

Geschorst tot 1 Juni 1937, voorzoover het betrekking heeft op art. 22 j°. art. 1 van de genoemde verordening.

———

S. 2801.

9 *Januari* 1937. BESLUIT tot schorsing van een besluit van den raad van *Loosdrecht* betreffende bouwvergunning.

Geschorst tot 1 Augustus 1937.

S. 2802. ———

14 *Januari* 1937. BESLUIT tot schorsing van een besluit van den gemeenteraad van *Alphen aan den Rijn,* betreffende bouwvergunning.

Geschorst tot 1 Juli 1937.

S. 2803. ———

29 *Januari* 1937. BESLUIT tot schorsing van een besluit van den raad van *Haarlemmermeer,* betreffende wegaanleg, enz.

Geschorst tot 1 September 1937.

S. 2804. ———

30 *Januari* 1937. BESLUIT tot schorsing van een besluit van den raad van *Wijchen* betreffende bouwvergunning.

Geschorst tot 1 Augustus 1937.

S. 2805. ———

1 *Maart* 1937. BESLUIT tot schorsing van een besluit van den raad van *Epe* van 28 Januari 1937, betreffende bouwvergunning.

Geschorst tot 1 September 1937.

S. 2806. ———

25 *Maart* 1937. BESLUIT tot verlenging van de schorsing van twee besluiten van burgemeester en wethouders van *Wierden.*

Verlengd tot 22 October 1937.

S. 2807. ———

30 *Maart* 1937. BESLUIT tot schorsing van een besluit van den raad van *Westkapelle* betreffende bouwvergunning.

Geschorst tot 1 October 1937.

S. 2840. ———

19 *Februari* 1937. BESLUIT tot vernietiging van een besluit van den raad van *Giessendam* betreffende bouwvergunning.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 30 December 1936, n°. 10578 I M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting, en van 6 Januari 1937, n°. 186, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, betreffende het besluit van den raad van *Giessendam* van 21 November 1936, waarbij aan J. Schalk aldaar vergunning is verleend voor den bouw van twee woningen;

Overwegende, dat volgens artikel 6, tweede lid, van de Woningwet bouwvergunning moet worden geweigerd indien niet wordt voldaan aan de voorschriften;

dat volgens het plan van J. Schalk zou worden gebouwd op grond, die niet grenst aan een weg, maar welke door een niet-overbrugde sloot van den weg is gescheiden; dat derhalve niet wordt voldaan aan artikel 1 van de bouwverordening van *Giessendam*, volgens hetwelk alleen mag worden gebouwd *aan* een weg of op grond, die gemeenschap heeft met een weg;

dat reeds hierom — bij gebreke van vrijstelling van laatstbedoeld voorschrift — de vergunning in strijd met de wet is verleend; dat het raadsbesluit mitsdien behoort te worden vernietigd;

Gelet op de gemeentewet;

den Raad van State gehoord, advies van 2 Februari 1927, n°. 40;

Gezien het nader rapport van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 10 Februari 1937 n°. 874, M/P.B.R., Afdeeling Volkshuisvesting en 11 Februari 1937, n°. 4775, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

vorenbedoeld besluit van den raad van *Giessendam* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Zell am See, den 19den Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 12 *Maart* 1937.)

S. 2841.

15 *Maart* 1937. BESLUIT tot gedeeltelijke vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van *Groningen*, betreffende de bouwverordening van *Hoogkerk*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 4 Februari 1937, N°. 277 I M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting, en van 10 Februari 1937, N°. 4598, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

betreffende het besluit van Gedeputeerde Staten van Groningen van 3 October 1935, N°. 10, 1e afdeeling, tot goedkeuring van een wijziging van de bouwverordening der gemeente Hoogkerk;

Overwegende, dat de bedoelde wijziging onder meer strekt tot het opnemen, in artikel 22 van genoemde verordening, van bepalingen, volgens welke op buiten de bebouwde kom der gemeente gelegen grond, ten aanzien waarvan de bestemming niet is vastgesteld in een uitbreidingsplan in onderdeelen, *slechts* boerderijen, kweekersbehuizingen en landarbeiderswoningen mogen worden opgericht, c.q. met vrijstelling van den eisch dier verordening nopens bouwen aan wegen (het eerste lid van genoemd artikel);

dat een deel van het grondgebied der gemeente Hoogkerk niet is begrepen in een plan als bedoeld;

Overwegende, dat de regeling van de bebouwing en van de bestemming van gronden blijkens § 7 van de Woningwet is voorbehouden aan het uitbreidingsplan en aan de bebouwingsvoorschriften, zulks onder waarborgen zoowel voor de goede ontwikkeling van de gemeente en een doelmatige grondindeeling als voor de belangen van particulieren en van aangrenzende gemeenten;

dat tot de bedoelde waarborgen onder meer behoort beroep op Ons, den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, tegen de beslissing omtrent goedkeuring van een uitbreidingsplan en/of bebouwingsvoorschriften (artikel 38 jo. 39 der wet);

dat met vorenbedoelde wettelijke regeling in strijd komt het opnemen *in de bouwverordening* van voorschriften, welke, als de onderwerpelijke van Hoogkerk, betrekking hebben op de regeling van de bebouwing en de bestemming van gronden;

dat toch de bouwverordening in mindere mate dan het uitbreidingsplan en de bebouwingsvoorschriften omringd is met waarborgen voor bovenbedoelde belangen, en met name tegen goedkeuring van die verordening *geen beroep* openstaat voor belanghebbenden; dat dan ook aan de bedoelde waarborgen en aan de daarmee beoogde belangen, tekort wordt gedaan indien voorschriften als die, waarom het hier gaat, worden opgenomen in de bouwverordening;

dat vorenbedoelde aanvulling van artikel 22 van de bouwverordening van Hoogkerk derhalve niet in de verleende goedkeuring had mogen worden begrepen en het besluit van Gedeputeerde Staten mitsdien behoort te worden vernietigd voorzoover het die aanvulling betreft;

Gezien de Provinciale Wet;

den Raad van State gehoord, advies van 23 Februari 1937, n°. 28;

gelet op het nader rapport van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 4 Maart 1937, N°. 1545 M/P.B.R. Alg., afdeeling Volkshuisvesting;

Hebben goedgevonden en verstaan:

vorenbedoeld besluit van Gedeputeerde Staten van Groningen wegens strijd met de wet te vernietigen voorzoover het strekt tot goedkeuring van artikel 22, vierde en vijfde lid (nieuw) van de bouwverordening der gemeente Hoogkerk.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 15den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 6 *April* 1937.)

S. 2842.

15 *Maart* 1937. BESLUIT tot vernietiging van twee besluiten, onderscheidenlijk van den raad en van burgemeester en wethouders van *Idaarderadeel*, betreffende bouwvergunning.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 18 Januari 1937, N°. 10716 M I/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting en van 10 Februari 1937, N°. 4573, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur; betreffende het besluit van den raad van Idaarderadeel van 14 Mei 1936, waarbij aan S. S. Zwat te Grouw vergunning is verleend voor het maken van bergplaatsen, zulks in afwijking van een voorwaarde, waaronder burgemeester en wethouders hem, op 29 April tevoren, vergunning hadden verleend voor het verbouwen van een woonhuis;

Overwegende dat volgens artikel 6, tweede lid, van de Woningwet bouwvergunning moet worden geweigerd indien niet wordt voldaan aan de voorschriften, in artikel 1 vervat;

dat vorenbedoelde besluiten, blijkens het onderzoek, in onderling verband strekken tot het verleenen van vergunning voor een bouwplan, omvattende splitsing van een huis in twee woningen zoomede, in onmiddellijken samenhang met die splitsing, het maken van een bergplaats ten behoeve van iedere woning;

dat dit plan, waarvoor Zwat bij één aanvraag vergunning verzocht, mede gelet op het doel der verbouwing, als *één geheel* moet worden beschouwd en als zoodanig moest zijn getoetst aan de voorschriften in dier voege, dat, indien daaraan op eenig punt niet werd voldaan, voor het *geheele* plan bouwvergunning moest zijn geweigerd;

dat volgens bedoeld plan achter het te verbouwen huis, waarvan het grondoppervlak 57 M² bedraagt, slechts een binnenplaats open zou blijven van 5.50 M², zoodat niet wordt voldaan aan artikel 6 van de bouwverordening van Idaarderadeel, volgens hetwelk „achter elk gebouw onbebouwd en onoverdekt (moet) worden gelaten een open ruimte, waarvan de oppervlakte tenminste 1/3 gedeelte bedraagt van de oppervlakte van het gebouw";

dat de raad van Idaarderadeel nu wel, volgens zijn besluit, vrijstelling heeft verleend van dit voorschrift; maar dat de bevoegdheid tot het geven van vrijstelling volgens de verordening behoort bij *burgemeester en wethouders*, die daarvan geen gebruik hebben gemaakt;

dat de onbevoegd verleende vrijstelling het bezwaar tegen het bouwplan niet opheft en de daarvoor, deels in beroep, verleende vergunning mitsdien behoort te worden vernietigd;

gezien de gemeentewet;

den Raad van State gehoord, advies van 23 Februari 1937, N°. 27;

gelet op het nader rapport van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 5 Maart 1937, N°. 1546 M/P.B.R., Afdeeling Volkshuisvesting en 10 Maart 1937, N°. 8576 Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

vorenbedoelde besluiten van den raad en van burgemeester en wethouders van Idaarderadeel te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 15den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 30 *Maart* 1937.)

S. 3.

3 *Mei* 1937. BESLUIT, houdende verleening van een wapen aan Z. K. H. Prins *Bernhard der Nederlanden, Prins van Lippe-Biesterfeld.*

Wij WILHELMINA, enz.;

Hebben goedgevonden en verstaan:

aan Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard der Nederlanden, Prins van Lippe-Biesterfeld, te verleenen het navolgende wapen:

Gevierendeeld: I en IV in azuur, bezaaid met staande blokjes van goud, een klimmende rechts gewende leeuw van goud, gekroond met een kroon van drie bladen en twee parelpunten van hetzelfde, getongd en genageld van keel, in den rechtervoorklauw opgeheven houdende in schuinlinkschen stand een ontbloot Romeinsch zwaard van zilver, met gevest van goud, en in den linker- een bundel van zeven pijlen van zilver, met punten van goud, de punten omhoog, en de pijlen tezamen gebonden met een lint van goud;

II. in zilver een roos van keel, geknopt en gepunt van goud;

III. in keel een zwaluw in natuurlijke kleuren, geplaatst op een achtpuntige ster van goud.

Twee helmen:

de eerste getralied en gesierd van goud, gevoerd van keel, met dekkleeden van goud en azuur, en gekroond met een kroon van drie bladen en twee parelpunten van goud; helmteeken: een vlucht van sabel, beladen met een gewelfden schuinbalk van zilver, waarop drie lindenbladen van sinopel, met de stelen omhoog;

de tweede getralied en gesierd van goud, gevoerd van keel, met dekkleeden van zilver en keel, en gekroond met een kroon van drie bladen en twee parelpunten van goud; helmteeken: een roos van keel, geknopt en gepunt van goud, tusschen een vlucht van zilver.

Schildhouders:

rechts een leeuw en profil van goud, ongekroond, getongd en genageld van keel;

links een halfaanziende engel, de vleugelen nederwaarts gericht, in natuurlijke kleuren, gekleed in een lang wit gewaad, waaroverheen een met gouden tressen en franje versierde zilveren wapenmantel, waarop een roos van keel, geknopt en gepunt van goud; in de omlaag gehouden linkerhand houdt de engel een opgeheven palmtak van sinopel.

De schildhouders staan op een hardsteenen voetstuk.

Alles geplaatst op een mantel van purper, geboord van goud, gevoerd met hermelijn, opgebonden met koorden, eindigende in kwasten, beide van goud, en gedekt door de Koninklijke kroon, gelijkvormig aan die bedoeld in artikel 3 sub *a* van Ons besluit van 10 Juli 1907 (*Staatsblad* N°. 181), zooals dit is gewijzigd bij Ons besluit van 13 Juli 1909 (*Staatsblad* N°. 271).

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in de *Staatscourant* en in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 3den Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 5 *Mei* 1937.)

S. 12.

27 *Februari* 1937. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van het op 13 Juli 1936 te *'s-Gravenhage* tusschen *Nederland* en *België* gesloten postverdrag, strekkende tot vervanging van dat van 4 Augustus 1932 (*Staatsblad* 1932, n°. 483).

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien het op 13 Juli 1936 te *'s-Gravenhage* tusschen *Nederland* en *België* gesloten postverdrag, strekkende tot vervanging van dat van 4 Augustus 1932 (*Staatsblad* 1932, n°. 483), van welk verdrag een afdruk bij dit Besluit is gevoegd;

Gelet op artikel 28, 2de lid, van de Postwet (Staatsblad 1919, n°. 543);

Overwegende, dat de akten van bekrachtiging van dat verdrag op 15 Februari 1937 te *'s-Gravenhage* zijn uitgewisseld;

Overwegende mede, dat genoemd verdrag dienvolgens op 15 Februari 1937 voor het Rijk in *Europa* is in werking getreden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 19den Februari 1937, Directie van het Protocol, n°. 6055;

Hebben goedgevonden en verstaan:

genoemd verdrag te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het Staatsblad.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's-Gravenhage, den 27sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken, De Graeff.

(*Uitgeg.* 16 *Maart* 1937.)

Postverdrag tusschen Nederland en België.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en Zijne Majesteit de Koning der Belgen, wenschende aan Hunne wederzijdsche onderdanen meer uitgebreide voordeelen te verzekeren dan die, welke uit de akten van het Postcongres voortvloeien, hebben, krachtens het recht, dat Hun bij de bepalingen van het Algemeen Postverdrag is toegekend, besloten een bijzonder verdrag te sluiten en hebben te dien einde tot Hunne gevolmachtigden benoemd:

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden:

Jonkheer Andries Cornelis Dirk de Graeff, Hoogstderzelver Minister van Buitenlandsche Zaken,

Zijne Majesteit de Koning der Belgen:

den Heer Charles Maskens, Hoogstdeszelfs Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister te 's-Gravenhage;

die, na elkander hunne in goeden en behoorlijken vorm bevonden volmachten te hebben medegedeeld, omtrent de volgende bepalingen zijn overeengekomen, welke beschouwd zullen worden als aanvullende die van het Algemeen Postverdrag:

Art. 1. Het port der brieven, verzonden uit Nederland naar België of uit België naar Nederland, wordt vastgesteld als volgt:

tot en met een gewicht van 20 gram 10 cent of 1 frank 50 centiemen in geval van frankeering en het dubbele in het tegenovergestelde geval; boven 20 gram, 7½ cent of 90 centiemen per 20 gram of gedeelte van 20 gram meer in geval van frankeering en het dubbele in het tegenovergestelde geval.

Wanneer de afstand in rechte lijn tusschen het kantoor van afzending en dat van bestemming 30 kilometer niet overschrijdt, wordt het port der brieven en briefkaarten (postkaarten) als volgt vastgesteld in geval van frankeering en op het dubbele in het tegenovergesteld geval:

Brieven afkomstig uit Nederland:

6 cent tot en met een gewicht van 20 gram en 5 cent voor elke volgende 20 gram.

Brieven afkomstig uit België:

70 centiemen per 20 gram of gedeelte van 20 gram.

Enkele briefkaarten (Postkaarten):

5 cent of 35 centiemen.

Briefkaarten (Postkaarten) met betaald antwoord:

10 cent of 70 centiemen.

Art. 2. De van port vrijgestelde dienstbrieven, die zijn opgenomen, hetzij in de brievenmalen, tusschen Nederlandsche kantoren gewisseld over België, hetzij in de brievenmalen, tusschen Belgische kantoren gewisseld over Nederland, genieten vrijstelling van de kosten van vervoer over het grondgebied van de administratie, die hare tusschenkomst verleent.

Met het gewicht dezer brieven, wordt bij het opmaken der transit-statistieken geen rekening gehouden.

Art. 3. De Nederlandsche en de Belgische postadministratie worden gemachtigd om in gemeen overleg alle maatregelen van orde en ondergeschikten aard vast te stellen, welke de uitvoering van dit verdrag medebrengt.

Art. 4. Dit verdrag vormt met het Algemeen Postverdrag een geheel van bepalingen, hetwelk in de plaats treedt van het Postverdrag van 4 Augustus 1932.

Art. 5. Dit verdrag zal bekrachtigd worden en de akten van bekrachtiging zullen zoo spoedig mogelijk te 's-Gravenhage worden uitgewisseld.

Ten blijke waarvan de wederzijdsche gevolmachtigden dit verdrag hebben geteekend en er hunne zegels aan hebben gehecht.

Gedaan te 's-Gravenhage, in tweevoud, den 13en Juli 1936. *(L.S.)* De Graeff.

(L.S.) Ch. Maskens.

S. 13.

27 *Februari* 1937. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de overeenkomst van *Bangkok* van 27 November 1931 nopens het gebruik van bereid opium.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de Wet van 6 April 1933 (*Staatsblad* n°. 134) tot voorbehoud der bevoegdheid tot bekrachtiging van de overeenkomst nopens het gebruik van bereid opium van 27 November 1931, van welke overeenkomst een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Overwegende, dat genoemde overeenkomst door Ons is bekrachtigd en dat Onze akte van bekrachtiging op 22 Mei 1933 te *Genève* op het Secretariaat van den Volkenbond is nedergelegd;

Overwegende, dat de hierna genoemde landen eveneens hunne akten van bekrachtiging hebben nedergelegd, te weten *Britsch-Indië (India)*, *Frankrijk*, *Groot-Britannië en Noord-Ierland*, *Japan*, *Portugal* en *Siam*, waarbij *Britsch-Indië (India)* en *Siam* het voorbehoud bij de onderteekening gemaakt hebben gehandhaafd;

Overwegende mede, dat bedoelde overeenkomst, overeenkomstig artikel VI, op 22 April 1937 zal in werking treden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 23sten Februari 1937, Directie van het Protocol, n°. 6676;

Hebben goedgevonden en verstaan:

meergenoemde overeenkomst, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het Staatsblad.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's-Gravenhage, den 27sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 16 *Maart* 1937.)

OVEREENKOMST.

Het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Noord-Ierland, Frankrijk, Britsch-Indië (India), Japan, Nederland, Portugal en Siam,

Besloten hebbende den toestand, wat betreft de toepassing in hun bezittingen en gebieden in het Verre Oosten van Hoofdstuk II van het Internationale Opiumverdrag van 's-Gravenhage van 23 Januari 1912 en van de Overeenkomst van Genève van 11 Februari 1925, te onderzoeken en na te gaan, welke maatregelen kunnen worden getroffen om de afschaffing van het gebruik van rookopium te verwezenlijken.

Hebben daartoe als hun Gevolmachtigden benoemd:

(Lijst van Gevolmachtigden.)

Die, na den huidigen toestand in het Verre Oosten te hebben onderzocht en na de conclusies en de aanbevelingen van de commissie, door den Volkenbond belast met het instellen van een onderzoek naar het toezicht op het opiumrooken in het Verre Oosten, te hebben overwogen,

Na hun in goeden en behoorlijken vorm bevonden volmachten te hebben nedergelegd,

Zijn overeengekomen de Overeenkomst van Genève op de volgende wijze aan te vullen:

Art. I. De verkoop in het klein en de distributie van opium zullen slechts kunnen plaats vinden in verkoopplaatsen van de Regeering, dat wil zeggen in verkoopplaatsen, die aan de Regeering toebehooren en die door haar beheerd worden; of wel waar de plaatselijke omstandigheden de oprichting van een dergelijke verkoopplaats zouden bemoeilijken, in verkoopplaatsen, die onder toezicht van de Regeering worden beheerd door personen, die daartoe door de Regeering zijn benoemd en die slechts met een vaste betaling worden beloond en niet met provisie van de verkoopen.

De bovenstaande bepaling behoeft niet te worden toegepast, wanneer een stelsel van vergunning en rantsoeneering van de rookers bestaat, dat gelijkwaardige of meer afdoende waarborgen biedt, of gedurende de handhaving als volstrekt tijdelijken maatregel van door het Monopolie gecontroleerde verkoopplaatsen.

Art. II. 1. Het is aan personen beneden den leeftijd van 21 jaren verboden opium te rooken of een opiumkit binnen te gaan.

2. Ieder, die een persoon beneden den leeftijd van 21 jaren aanzet om opium te rooken, een opiumkit binnen te gaan of zich opium te verschaffen, of die het begaan van een dergelijke handeling door zulk een persoon begunstigt, zal zich schuldig maken aan een misdrijf, waartegen gestrenge straffen, gevangenisstraf inbegrepen, zullen kunnen worden geëischt.

Art. III. De Hooge Verdragsluitende Partijen komen overeen een wettelijken grondslag te geven aan de reeds algemeen gevolgde practijk, bereid opium slechts tegen contante betaling te verkoopen.

Art. IV. Ten einde te voorzien in een strenger toezicht op den aanmaak van bereid opium, zal ieder Regeeringsmonopolie het recht hebben zich van bereid opium te voorzien bij een fabriek van een Regeeringsmonopolie in een ander gebied van dezelfde mogendheid.

Art. V. Deze Overeenkomst is slechts van toepassing op de bezittingen en gebieden in het Verre Oosten van de Hooge Verdragsluitende Partijen, met inbegrip van de pachtgebieden en onder protectoraat staande gebieden, waar het gebruik van bereid opium tijdelijk is toegestaan.

Bij de bekrachtiging zal iedere Hooge Verdragsluitende Partij kunnen verklaren, dat haar aanvaarding van de Overeenkomst zich niet uitstrekt tot eenig gebied, waarover zij slechts een protectoraat uitoefent, en zij kan later voor ieder zoodanig uitgesloten protectoraat tot de Overeenkomst toetreden, door middel van een kennisgeving van toetreding, nedergelegd bij den Secretaris-Generaal van den Volkenbond, die van deze nederlegging onmiddellijk kennis geeft aan alle andere Hooge Verdragsluitende Partijen.

Art. VI. Deze Overeenkomst, waarvan de

Fransche en de Engelsche tekst beide authentiek zijn, zal onderworpen zijn aan bekrachtiging.

De oorkonden van bekrachtiging zullen zoo spoedig mogelijk bij den Secretaris-Generaal van den Volkenbond worden nedergelegd.

De Overeenkomst zal slechts in werking treden na door alle Hooge Verdragsluitende Partijen te zijn bekrachtigd. De datum van inwerkingtreding zal zijn de negentigste dag na de ontvangst door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond van de laatste bekrachtiging.

Deze Overeenkomst zal door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond op den dag harer inwerkingtreding worden geregistreerd.

Art. VII. Indien een der Hooge Verdragsluitende Partijen deze Overeenkomst wenscht op te zeggen, zal de opzegging schriftelijk ter kennis van den Secretaris-Generaal van den Volkenbond moeten worden gebracht, die onmiddellijk afschrift van de opzegging aan de andere Hooge Verdragsluitende Partijen zal doen toekomen, met vermelding van den datum waarop hij haar heeft ontvangen.

De opzegging zal slechts ten opzichte van de Hooge Verdragsluitende Partij, die daarvan heeft kennis gegeven, gelden, en zulks een jaar nadat de kennisgeving den Secretaris-Generaal bereikt heeft.

Ten blijke waarvan bovengenoemde Gevolmachtigden deze Overeenkomst onderteekend hebben.

Gedaan te Bangkok, den zeven en twintigsten November negentienhonderd een en dertig, in één enkel exemplaar, dat zal worden nedergelegd in het archief van het Secretariaat van den Volkenbond en waarvan de voor eensluidend gewaarmerkte afschriften aan alle Hooge Verdragsluitende Partijen zullen worden uitgereikt.

(Onderteekeningen.)

S. 14.

11 *Maart* 1937. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de tusschen den Nederlandschen Gezant te *Bern* en het Hoofd van het Zwitsersche Politieke Bondsdepartement gewisselde nota's dd. 26 September en 15 October 1936, houdende eene overeenkomst tusschen *Nederland* en *Zwitserland* in zake den in-, uit- en doorvoer van vuurwapenen met bijbehoorende munitie door vliegtuigen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de tusschen Onzen Gezant te *Bern* en het Hoofd van het Zwitsersche Politieke Bondsdepartement gewisselde nota's dd. 26 September en 15 October 1936, houdende eene overeenkomst tusschen *Nederland* en *Zwitserland* in zake den in-, uit- en doorvoer van vuurwapenen met bijbehoorende munitie door vliegtuigen, van welke nota's een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Overwegende, dat vermelde overeenkomst op 15 October 1936 voor het Rijk in *Europa* is in werking getreden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 4den Maart 1937, Directie van het Protocol, n°. 8058;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemde nota's, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het Staatsblad.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's-Gravenhage, den 11den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

De Graeff.

(*Uitgeg.* 19 *Maart* 1937.)

Gezantschap der Nederlanden.

N°. 2730.

Bern, 26 September 1936.

Mijnheer de Bondsraad,

Ik heb de eer te Uwer kennis te brengen, dat de Nederlandsche Regeering voorstelt de hierna volgende overeenkomst te sluiten ten einde mogelijk te maken, dat Nederlandsche vliegtuigen, welke op een doorreis over Zwitserland en Zwitsersche vliegtuigen, welke op een doorreis over Nederland vliegen, vuurwapenen kunnen medevoeren voor de verdediging van hun inzittenden of voor de jacht:

„De doorvoer door Zwitserland van vuurwapenen met bijbehoorende munitie aan boord van een in Nederland ingeschreven vliegtuig en bestemd voor de verdediging van den bestuurder en van zijn passagiers of voor de jacht is vrij, onder voorbehoud van wederkeerigheid en onder de volgende voorwaarden:

1. De hoeveelheid en de soort van de vuurwapenen en van de munitie, bestemd voor de verdediging van den bestuurder en van de passagiers, zullen het daartoe strikt noodzakelijke niet te boven gaan.

2. Gedurende het vliegen over Zwitsersch grondgebied moeten de vuurwapenen met bijbehoorende munitie, bestemd voor de verdediging van den bestuurder en van zijn passagiers evenals die, welke bestemd zijn voor de jacht, onder persoonlijke verantwoordelijkheid van den bestuurder of van den gezagvoerder van het vliegtuig, zijn verpakt op zoodanige wijze, dat hun gebruik onmogelijk wordt gemaakt en dat de veiligheid van de personen, welke zich aan boord bevinden, niet in gevaar wordt gebracht.

3. Gedurende de landingen in Zwitserland moeten de wapenen en munitie aan boord van het vliegtuig blijven. In geval van een verblijf van langeren duur, zal door den directeur van het luchtvaartterrein of door het hoofd van de politie kunnen worden bepaald, dat de wapenen en de munitie van het tijdstip van aankomst tot het tijdstip van vertrek bij hem in bewaring zullen worden gegeven.

4. De bezitter van de vuurwapenen en van de munitie moet houder zijn van een verklaring van het Ministerie van Justitie te 's-Gravenhage, bevestigende, dat de aanwezigheid van de vuurwapenen en van de munitie aan boord van het vliegtuig daar bekend is en is

toegestaan. Deze verklaring moet ook vermelden het aantal, het kaliber, het nummer, het fabrieksmerk van de vuurwapenen alsmede de hoeveelheid munitie.

5. De bezitter van de vuurwapenen en van de munitie zal eveneens houder moeten zijn van een door het Zwitsersch Gezantschap in Nederland afgegeven vergunning om de vuurwapenen en munitie door Zwitserland door te voeren.

Wederkeerig zal de doorvoer door Nederland van de vuurwapenen met bijbehoorende munitie aan boord van een in Zwitserland ingeschreven vliegtuig en bestemd voor de verdediging van den bestuurder en van zijn passagiers of voor de jacht onder dezelfde voorwaarden eveneens vrij zijn, met dien verstande, dat de verklaring bedoeld onder 4 door het Bondsluchtvaartbureau en de vergunning bedoeld onder 5 door het Gezantschap der Nederlanden in Zwitserland zal worden afgegeven.

In geval de Zwitsersche Regeering bevestigend zal antwoorden, zal deze overeenkomst in werking treden op den dag van de toezending van dat antwoord. Zij zal te allen tijde kunnen worden opgezegd met een termijn van een maand."

Ik verzoek U dit voorstel wel aan de Bondsrgeering te willen voorleggen en mij te doen weten, welke ontvangst de Bondsregeering daaraan heeft bereid.

Aanvaard, Mijnheer de Bondsraad, de verzekering van mijn hoogachting.

C. van Rappard.

Den Heeren Bondsraad G. Motta,
Hoofd van het Politieke Bondsdepartement,
te BERN.

Politiek Bondsdepartement.
Afdeeling Buitenlandsche Zaken.

C. 16.3.2. P.B. 2. KE.

Bern, 15 October 1936.

Mijnheer de Minister,

Bij schrijven van 26 September heeft Uwe Excellentie mij wel willen doen weten, dat de Nederlandsche Regeering voorstelt de hierna volgende overeenkomst te sluiten ten einde mogelijk te maken, dat Nederlandsche vliegtuigen, welke op een doorreis over Zwitserland, en Zwitsersche vliegtuigen, welke op een doorreis over Nederland vliegen, vuurwapenen kunnen medevoeren voor de verdediging van hun inzittenden of voor de jacht:

„De doorvoer door Zwitserland van vuurwapenen met bijbehoorende munitie aan boord van een in Nederland ingeschreven vliegtuig en bestemd voor de verdediging van den bestuurder en van zijn passagiers of voor de jacht is vrij, onder voorbehoud van wederkeerigheid en onder de volgende voorwaarden:

1. De hoeveelheid en de soort van de vuurwapenen en van de munitie, bestemd voor de verdediging van den bestuurder en van de passagiers, zullen het daartoe strikt noodzakelijke niet te boven gaan.

2. Gedurende het vliegen over Zwitsersch grondgebied moeten de vuurwapenen en de munitie, bestemd voor de verdediging van den bestuurder en van zijn passagiers evenals die, welke bestemd zijn voor de jacht, onder persoonlijke verantwoordelijkheid van den bestuurder of van den gezagvoerder van het vliegtuig, zijn verpakt op zoodanige wijze, dat hun gebruik onmogelijk wordt gemaakt en dat de veiligheid van de personen, welke zich aan boord bevinden, niet in gevaar wordt gebracht.

3. Gedurende de landingen in Zwitserland moeten de wapenen en munitie aan boord van het vliegtuig blijven. In geval van een verblijf van langeren duur, zal door den directeur van het luchtvaartterrein of door het hoofd van de politie kunnen worden bepaald, dat de wapenen en de munitie van het tijdstip van aankomst tot het tijdstip van vertrek bij hem in bewaring zullen worden gegeven.

4. De bezitter van de vuurwapenen en van de munitie moet houder zijn van een verklaring van het Ministerie van Justitie te 's-Gravenhage, bevestigende, dat de aanwezigheid van de vuurwapenen en van de munitie aan boord van het vliegtuig daar bekend is en is toegestaan. Deze verklaring moet ook vermelden het aantal, het kaliber, het nummer, het fabrieksmerk van de vuurwapenen alsmede de hoeveelheid munitie.

5. De bezitter van de vuurwapenen en van de munitie zal eveneens houder moeten zijn van een door het Zwitsersch Gezantschap in Nederland afgegeven vergunning om de vuurwapenen en munitie door Zwitserland door te voeren.

Wederkeerig zal de doorvoer door Nederland van de vuurwapenen met bijbehoorende munitie aan boord van een in Zwitserland ingeschreven vliegtuig en bestemd voor de verdediging van den bestuurder en van zijn passagiers of voor de jacht onder dezelfde voorwaarden eveneens vrij zijn, met dien verstande, dat de verklaring bedoeld onder 4 door het Bondsluchtvaartbureau en de vergunning bedoeld onder 5 door het Gezantschap der Nederlanden in Zwitserland zal worden afgegeven.

In geval de Zwitsersche Regeering bevestigend zal antwoorden, zal deze overeenkomst in werking treden op den dag van de toezending van dat antwoord. Zij zal te allen tijde kunnen worden opgezegd met een termijn van een maand."

Ik heb de eer ter kennis van Uwe Excellentie te brengen, dat de Bondsraad er mede instemt de door de Nederlandsche Regeering voorgestelde overeenkomst te sluiten en deze als volmaakt beschouwt.

Aanvaard, Mijnheer de Minister, de verzekering van mijn hoogachting.

Politiek Bondsdepartement.
Motta.

Zijner Excellentie
den Heere Ridder Carel van Rappard,
Gezant der Nederlanden,
BERN.

S. 15.

16 *Maart* 1937. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van het verdrag van *Genève* betreffende den arbeid van vrouwen bij ondergrondsche werken in alle soorten mijnen, dat op 21 Juni 1935 door de Algemeene Conferentie van de Internationale Organisatie van den Arbeid in haar 19de zitting als ontwerp-verdrag werd aangenomen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de Wet van 21 November 1936 (*Staatsblad* n°. 99 H.) tot goedkeuring van het ontwerp-verdrag betreffende den arbeid van vrouwen bij ondergrondsche werken in alle soorten mijnen (*Genève* 1935), van welk ontwerp-verdrag een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Overwegende, dat Onze bekrachtiging van dat ontwerp-verdrag overeenkomstig artikel 4 aan den Secretaris-Generaal van den Volkenbond is medegedeeld en door hem op 20 Februari 1937 is ingeschreven;

Overwegende mede, dat *China*, *Cuba*, *Griekenland*, *Groot-Britannië en Noord-Ierland*, de *Iersche Vrijstaat*, de *Unie van Zuid-Afrika* en *Zweden* reeds te voren hunne bekrachtigingen aan den Secretaris-Generaal van den Volkenbond hebben medegedeeld;

Overwegende wijders, dat het verdrag, overeenkomstig artikel 5, op 20 Februari 1938 voor *Nederland* zal in werking treden en dat, voor zoover *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* en *Curaçao* betreft, in overeenstemming met artikel 421, Deel XIII (Arbeid), van het Vredesverdrag van *Versailles* van 28 Juni 1919 (*Staatsblad* 1920, n°. 127), is beslist, dat tegen de toepassing van het verdrag op de overzeesche gebiedsdeelen geen bezwaar bestaat;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 12den Maart 1937, Directie van het Protocol, n°. 8368;

Hebben goedgevonden en verstaan:

meergenoemd verdrag, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's-Gravenhage, den 16den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.
(*Uitgeg.* 6 *April* 1937.)

Verdrag betreffende den arbeid van vrouwen bij ondergrondsche werken in alle soorten mijnen.

De Algemeene Conferentie van de Internationale Organisatie van den Arbeid van den Volkenbond, door den Raad van Beheer van het Internationaal Arbeidsbureau bijeengeroepen te Genève en aldaar bijeengekomen op 4 Juni 1935 in hare negentiende zitting;

besloten hebbende verschillende voorstellen aan te nemen betreffende den arbeid van vrouwen bij ondergrondsche werken in alle soorten mijnen, welk onderwerp het tweede punt van de agenda der zitting is;

besloten hebbende, dat die voorstellen den vorm zullen aannemen van een ontwerp van een internationaal verdrag,

neemt heden den 21sten Juni 1935, het volgende ontwerp-verdrag aan, dat genoemd zal worden „verdrag van de ondergrondsche werken (vrouwen) 1935":

Art. 1. Voor de toepassing van dit verdrag omvat de uitdrukking „mijn" elke onderneming, hetzij een openbare of bijzondere, voor de winning van stoffen onder de aardoppervlakte gelegen.

Art. 2. Een persoon van het vrouwelijk geslacht, ongeacht haar leeftijd, kan niet bij de ondergrondsche werkzaamheden in de mijnen te werk gesteld worden.

Art. 3. De nationale wetgeving zal van het bovengenoemde verbod kunnen uitzonderen:

a. de personen, die een betrekking van bestuur bekleeden en geen handenarbeid verrichten;

b. de personen, werkzaam bij gezondheidsdiensten en bij sociale diensten;

c. de personen, die in den loop van hare studiën voor haar vakopleiding een tijd doorbrengen in de ondergrondsche deelen van een mijn;

d. alle andere personen, die bij gelegenheid onder den grond in de ondergrondsche deelen van een mijn moeten afdalen voor de uitoefening van een beroep, dat niet het karakter van handenarbeid draagt.

Art. 4. De officieele bekrachtigingen van dit verdrag zullen worden medegedeeld aan den Secretaris-Generaal van den Volkenbond en door hem worden ingeschreven.

Art. 5. 1. Dit verdrag zal slechts verbindend zijn voor de Leden van de Internationale Organisatie van den Arbeid, die hunne bekrachtigingen door den Secretaris-Generaal hebben doen inschrijven.

2. Het zal van kracht worden twaalf maanden nadat de bekrachtigingen van twee Leden door den Secretaris-Generaal zullen zijn ingeschreven.

3. Vervolgens zal dit verdrag voor ieder der andere Leden in werking treden twaalf maanden na den datum, waarop de bekrachtiging van dat Lid door het Secretariaat zal zijn ingeschreven.

Art. 6. Zoodra de bekrachtigingen van twee Leden der Internationale Organisatie van den Arbeid door het Secretariaat zijn ingeschreven, zal de Secretaris-Generaal van den Volkenbond van dit feit mededeeling doen aan alle Leden van de Internationale Organisatie van den Arbeid. Hij zal hen eveneens in kennis stellen met de inschrijvingen van de bekrachtigingen, die hem later door andere Leden der Organisatie zullen worden medegedeeld.

Art. 7. 1. Ieder Lid, dat dit verdrag heeft bekrachtigd, kan het opzeggen na verloop van een termijn van tien jaren na den datum, waarop dit verdrag van kracht begint te worden, zulks bij een verklaring toegezonden aan den Secretaris-Generaal van den Volkenbond en door dezen in te schrijven. De opzegging wordt eerst van kracht een jaar nadat zij door het Secretariaat is ingeschreven.

2. Ieder Lid, dat dit verdrag heeft bekrachtigd, dat binnen den termijn van een

jaar na verloop van den termijn van tien jaar, bedoeld in het vorig lid, geen gebruik maakt van de bevoegdheid tot opzegging voorzien in dit artikel, zal voor een nieuwen termijn van tien jaren gebonden zijn en zal in het vervolg dit verdrag kunnen opzeggen, na verloop van elken termijn van tien jaren onder de voorwaarde bedoeld in dit artikel.

Art. 8. Telkens na verloop van een termijn van tien jaren, te rekenen van den datum, waarop dit verdrag van kracht is geworden, moet de Raad van Beheer van het Internationaal Arbeidsbureau aan de Algemeene Conferentie een verslag uitbrengen over de toepassing van dit verdrag en beslissen, of het wenschelijk is de geheele of gedeeltelijke herziening van dit verdrag op de agenda der Conferentie te plaatsen.

Art. 9. 1. Indien de Internationale Arbeidsconferentie een nieuw verdrag aanneemt, houdende geheele of gedeeltelijke wijziging van dit verdrag, zal, tenzij het nieuwe verdrag anders bepaalt:

a. de ratificatie door een Lid van het nieuwe verdrag, houdende herziening, vanzelf medebrengen onmiddellijke opzegging van dit verdrag, niettegenstaande het bepaalde in artikel 7, onder voorbehoud evenwel, dat het nieuwe verdrag, houdende herziening, van kracht geworden is;

b. vanaf den datum, waarop het nieuwe verdrag, houdende herziening, van kracht geworden is, het onderhavige verdrag niet langer door de Leden bekrachtigd kunnen worden.

2. Het onderhavige verdrag zal echter van kracht blijven naar vorm en inhoud voor die Leden, die het bekrachtigd hebben en die het nieuwe verdrag, houdende herziening, niet bekrachtigen.

Art. 10. Zoowel de Fransche als de Engelsche tekst van dit verdrag is authentiek.

S. 16.

8 *April* 1937. WET tot opzegging van het verdrag van *Washington* (1919) betreffende den arbeid van vrouwen gedurende den nacht.

Bijl. Hand. II 1936/37, 349.
Hand. II 1936/37, bladz. 2101.
Bijl. Hand. I 1936/37, 349.
Hand. I 1936/37, bladz. 525.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het, na de bekrachtiging door Nederland op 10 December 1935 van het ontwerp-verdrag houdende herziening van het verdrag van Washington (1919) betreffende arbeid van vrouwen gedurende den nacht, wenschelijk is over te gaan tot opzegging van het verdrag van Washington (1919) betreffende den arbeid van vrouwen gedurende den nacht, door Nederland op 4 September 1922 bekrachtigd, welke opzegging op grond van artikel 58, derde lid, der Grondwet alleen kan geschieden krachtens de wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Opzegging van het in de eerste zitting der Algemeene Conferentie van de vertegenwoordigers der Leden van de Internationale Organisatie van den Arbeid van den Volkenbond aangenomen ontwerp-verdrag betreffende den arbeid van vrouwen gedurende den nacht, welk ontwerp-verdrag werd goedgekeurd bij de wet van 20 Mei 1922, *Staatsblad* N°. 368 en waarvan de bekrachtiging door Nederland den 4den September 1922 bij het secretariaat van den Volkenbond werd ingeschreven, wordt goedgekeurd.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 8sten April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 14 *Mei* 1937.)

S. 17.

13 *April* 1937. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van:

1°. het verdrag van *'s-Gravenhage* van 12 April 1930 nopens zekere vragen betreffende wetsconflicten in zake nationaliteit;

2°. het protocol van *'s-Gravenhage* van 12 April 1930 betreffende een geval van staatloosheid;

3°. het protocol van *'s-Gravenhage* van 12 April 1930 nopens de militaire verplichtingen in bepaalde gevallen van dubbele nationaliteit.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de Wetten van 21 December 1936 (*Staatsblad* nrs. 99 R., 99 Q. en 99 P.), houdende goedkeuring van:

1°. het verdrag van 12 April 1930 nopens zekere vragen betreffende wetsconflicten in zake nationaliteit;

2°. het protocol van 12 April 1930 betreffende een geval van staatloosheid;

3°. het protocol van 12 April 1930 nopens de militaire verplichtingen in bepaalde gevallen van dubbele nationaliteit,

van welk verdrag en welke protocollen een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Overwegende, dat genoemd verdrag en genoemde protocollen door Ons voor *Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname* en *Curaçao* zijn bekrachtigd, waarbij het voorbehoud betreffende de overzeesche gebiedsdeelen bij de onderteekening van het verdrag en de protocollen gemaakt en het voorbehoud betreffende artikel 3 van het onder 3°. genoemde protocol bij de onderteekening gemaakt niet zijn gehandhaafd, alsmede de artikelen 8, 9 en 10 van genoemd verdrag overeenkomstig artikel 2 van de betreffende Wet van de bekrachtiging zijn uitgesloten, en dat Onze akte van bekrachtiging op 2 April 1937 te *Genève* op het Secretariaat van den Volkenbond is nedergelegd;

Overwegende mede, dat de hierna genoemde landen eveneens hunne akte van bekrachtiging

hebben nedergelegd, te weten van het onder 1°. genoemde verdrag *Britsch-Indië (India), Canada, China, Groot-Britannië en Noord-Ierland, Polen* en *Zweden*; van het onder 2°. genoemde protocol *Australië, Britsch-Indië (India), Chili, China, Groot-Britannië en Noord-Ierland, Polen* en de *Unie van Zuid-Afrika*, en van het onder 3°. genoemde protocol de *Vereenigde Staten van Amerika, Britsch-Indië (India), Columbia, Cuba, Groot-Britannië en Noord-Ierland, Salvador* en *Zweden*, en dat *Brazilië, Monaco* en *Noorwegen* tot het onder 1°. genoemd verdrag, *Brazilië* en *Salvador* tot het onder 2°. en *Australië, Brazilië* en de *Unie van Zuid-Afrika* tot het onder 3°. genoemd protocol zijn toegetreden;

Overwegende wijders, dat het verdrag en de protocollen onderscheidenlijk overeenkomstig de artikelen 26, 10 en 12 op 1 Juli 1937 voor *Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname* en *Curaçao* zullen in werking treden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 8sten April 1937, Directie van het Protocol, n°. 12198;

Hebben goedgevonden en verstaan:

meergenoemd verdrag en meergenoemde protocollen, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Eene opgave van de data, waarop de akten van bekrachtiging van het verdrag én de protocollen van *'s-Gravenhage* van 12 April 1930 zijn nedergelegd en van de bij die bekrachtigingen gemaakte voorbehouden, alsmede van de toetredingen tot deze regelingen met de daarbij gemaakte voorbehouden, is mede bij dit Besluit gevoegd.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's-Gravenhage, den 13den April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 30 *April* 1937.)

VERDRAG NOPENS ZEKERE VRAGEN BETREFFENDE WETSONTWERPEN INZAKE NATIONALITEIT.

(*Opsomming van Staatshoofden*)

Overwegende dat het van belang zou zijn, bij internationale overeenkomst de vragen betreffende wetsconflicten nopens de nationaliteit te regelen;

Overtuigd dat het in het algemeen belang van de internationale gemeenschap is, dat door alle leden van deze gemeenschap wordt erkend, dat ieder persoon een nationaliteit en wel slechts één nationaliteit behoort te bezitten;

Dientengevolge erkennende, dat het ideaal, waarnaar de menschheid op dit gebied moet streven, is de opheffing van alle gevallen van staatloosheid en van dubbele nationaliteit;

Van oordeel, dat onder de economische en maatschappelijke omstandigheden, die op het oogenblik in de verschillende landen aanwezig zijn, het niet mogelijk is, reeds thans over te gaan tot een eenvormige regeling van alle bovenbedoelde vraagstukken;

Desniettemin verlangend dit groote werk te beginnen met een eerste poging tot geleidelijke codificatie door het regelen van die vragen met betrekking tot de wetsconflicten nopens de nationaliteit, waaromtrent op dit oogenblik een internationale regeling mogelijk is,

Hebben besloten een Verdrag te sluiten en te dien einde als hun gevolmachtigden benoemd:

(*Lijst van gevolmachtigden*)

Die, na hun in goeden en behoorlijken vorm bevonden volmachten te hebben overgelegd, omtrent de volgende bepalingen zijn overeengekomen:

HOOFDSTUK I. — *Algemeene beginselen.*

Art. 1. Het behoort tot de bevoegdheid van iederen Staat in zijn wetgeving te bepalen, wie zijn onderdanen zijn. Deze wetgeving moet door de andere Staten worden erkend, voor zoover zij in overeenstemming is met de internationale verdragen, de internationale gewoonte en de algemeen erkende rechtsbeginselen ter zake van nationaliteit.

Art. 2. Iedere vraag of een persoon de nationaliteit van een Staat bezit, moet worden beantwoord overeenkomstig de wetgeving van dezen Staat.

Art. 3. Onder voorbehoud van de bepalingen van dit Verdrag zal een persoon, die twee of meer nationaliteiten bezit, door ieder van de Staten, waarvan hij de nationaliteit heeft, als zijn onderdaan kunnen worden beschouwd.

Art. 4. Een Staat kan zijn diplomatieke bescherming niet uitoefenen ten gunste van één van zijn onderdanen tegenover een Staat, waarvan deze persoon eveneens de nationaliteit bezit.

Art. 5. In een derden Staat zal een persoon, die twee of meer nationaliteiten bezit, moeten worden behandeld alsof hij er slechts één had. Onverminderd de rechtsregelen, die in den derden Staat ter zake van het personeel statuut worden toegepast, en onder voorbehoud van de geldende verdragen zal deze Staat op zijn grondgebied van de nationaliteiten, die een zoodanige persoon bezit, uitsluitend erkennen hetzij de nationaliteit van het land, waarin de persoon zijn gewone en voornaamste verblijfplaats heeft, hetzij de nationaliteit van het land, waartoe hij geacht mag worden in de nauwste betrekking te staan.

Art. 6. Onder voorbehoud van het recht van een Staat ruimere bevoegdheden te geven tot het verwerpen van nationaliteit, zal ieder persoon, die twee nationaliteiten bezit, welke hij verworven heeft zonder dat hij zijnerzijds hiertoe den wil te kennen heeft gegeven, één van deze beide nationaliteiten kunnen verwerpen met machtiging van den Staat, wiens nationaliteit hij voornemens is te verwerpen.

Deze machtiging zal niet geweigerd worden aan den persoon, die zijn gewoon- en hoofdverblijf heeft in het buitenland, mits voldaan zal zijn aan de voorwaarden vereischt door de wet van den Staat, wiens nationaliteit hij wenscht te verwerpen.

HOOFDSTUK II. — *Verlof tot uittreden uit het Staatsverband.*

Art. 7. Het verlof tot uittreden uit het Staatsverband, voorzoover dit in een wetgeving wordt voorzien, brengt alleen dan verlies van nationaliteit van den Staat, die het verlof heeft gegeven, mede, indien de houder van het verlof reeds een tweede nationaliteit bezit, of, indien dit niet het geval is, van het oogenblik af waarop hij een nieuwe nationaliteit verkrijgt.

Het verlof tot uittreden uit het Staatsverband vervalt, indien de houder niet een nieuwe nationaliteit verkrijgt binnen den termijn, welke vastgesteld is door den Staat, die het verlof heeft verleend. Deze bepaling is niet van toepassing in het geval van een persoon, die op het oogenblik waarop hij het verlof tot uittreden uit het Staatsverband ontvangt, reeds een andere nationaliteit bezit dan die van den Staat, die hem het verlof geeft.

De Staat, waarvan de nationaliteit wordt verkregen door een persoon, aan wien een verlof tot uittreden uit het Staatsverband is gegeven, zal het verkrijgen van deze nieuwe nationaliteit mededeelen aan den Staat, die het verlof heeft verleend.

HOOFDSTUK III. — *De nationaliteit van de gehuwde vrouw.*

Art. 8. Indien de nationale wet van de vrouw haar hare nationaliteit doet verliezen ingevolge huwelijk met een vreemdeling, zal dit gevolg afhankelijk worden gesteld van het verkrijgen door haar van de nationaliteit van haar echtgenoot.

Art. 9. Indien de nationale wet van de vrouw haar hare nationaliteit doet verliezen ingevolge verandering van nationaliteit van haar echtgenoot tijdens het huwelijk, zal dit gevolg afhankelijk worden gesteld van het verkrijgen door haar van de nieuwe nationaliteit van haar echtgenoot.

Art. 10. De naturalisatie van den echtgenoot tijdens het huwelijk zal alleen met de toestemming van de echtgenoote verandering van nationaliteit van deze laatste medebrengen.

Art. 11. De vrouw, die volgens de wet van haar land haar nationaliteit heeft verloren ingevolge haar huwelijk, verkrijgt na ontbinding van het huwelijk deze nationaliteit alleen terug, indien zij hiertoe het verzoek doet, en in overeenstemming met de wet van dit land. In geval zij haar nationaliteit terug verkrijgt, verliest zij de nationaliteit, die zij ingevolge haar huwelijk had verkregen.

HOOFDSTUK IV. — *De nationaliteit der kinderen.*

Art. 12. De wettelijke bepalingen nopens het toekennen van de nationaliteit van een Staat ingevolge geboorte op het grondgebied van dien Staat zijn niet van rechtswege van toepassing op kinderen, wier ouders diplomatieke immuniteiten genieten in het land van geboorte.

De wet van iederen Staat moet toestaan, dat ingeval kinderen van beroepsconsuls of van ambtenaren van vreemde Staten, die door hun Regeeringen belast zijn met officieele zendingen, twee nationaliteiten bezitten ingevolge hun geboorte, zij door verwerping of op andere wijze ontslagen kunnen worden van de nationaliteit van het land van geboorte, echter op voorwaarde, dat zij de nationaliteit van hun ouders behouden.

Art. 13. De naturalisatie van de ouders doet diegene van hun kinderen, die volgens de wet van den Staat, welke de naturalisatie verleent, minderjarig zijn, de nationaliteit van dien Staat verwerven. De wet van dien Staat kan de voorwaarden bepalen, waarvan in zoodanig geval het verwerven van de nationaliteit afhankelijk is. In de gevallen, waarin de wet van een Staat de gevolgen van de naturalisatie der ouders niet uitstrekt over hun minderjarige kinderen, behouden deze hun nationaliteit.

Art. 14. Een kind, welks beide ouders onbekend zijn, bezit de nationaliteit van het land van geboorte. Indien de afstamming van het kind wordt vastgesteld, zal zijn nationaliteit worden bepaald volgens de regelen, die van toepassing zijn in de gevallen, waarin de afstamming bekend is.

Een vondeling wordt, totdat het bewijs van het tegendeel is geleverd, verondersteld te zijn geboren op het grondgebied van den Staat waar hij is gevonden.

Art. 15. Indien de nationaliteit van een Staat niet van rechtswege wordt verkregen ten gevolge van de geboorte op het grondgebied van dien Staat, kan een kind, dat aldaar geboren is uit ouders zonder nationaliteit of wier nationaliteit onbekend is, de nationaliteit van dien Staat verwerven. De wet van dezen Staat zal de voorwaarden bepalen, waarvan in zoodanig geval het verkrijgen van zijn nationaliteit afhankelijk is.

Art. 16. Indien de wet van een Staat erkent, dat een natuurlijk kind, dat de nationaliteit van dien Staat bezit, deze kan verliezen ten gevolge van een wijziging in zijn burgerlijken staat (wettiging, erkenning), zal dit verlies desniettemin afhankelijk zijn van het verkrijgen van de nationaliteit van een anderen Staat overeenkomstig de wet van dezen laatsten Staat betreffende de gevolgen van de wijziging in den burgerlijken staat ten aanzien van de nationaliteit.

HOOFDSTUK V. — *Adoptie.*

Art. 17. Indien de wet van een Staat verlies van nationaliteit ten gevolge van adoptie erkent, zal dit verlies afhankelijk zijn van het verkrijgen door den geadopteerde van de nationaliteit van den persoon door wien hij wordt geadopteerd, overeenkomstig de wet van den Staat, waarvan deze laatste onderdaan is, betreffende de gevolgen van de adoptie ten aanzien van de nationaliteit.

HOOFDSTUK VI.

Algemeene en Slotbepalingen.

Art. 18. De Hooge Verdragsluitende Partijen komen overeen, in haar onderlinge betrekkingen met ingang van den datum van inwerkingtreding van dit Verdrag de beginselen en regelen, die in bovenstaande artikelen zijn nedergelegd, toe te passen.

Het nederleggen van bovenbedoelde beginselen en regelen in het Verdrag beslist in geenen deele over de vraag of deze beginselen en regelen nu reeds al dan niet deel uitmaken van het internationale recht.

Bovendien is het wel verstaan, dat ten aanzien van ieder punt, dat niet valt onder de bovenstaande bepalingen, de beginselen en regelen van het internationale recht van kracht blijven.

Art. 19. Niets in dit Verdrag zal inbreuk maken op de bepalingen der verdragen, overeenkomsten of regelingen, die van kracht zijn tusschen de Hooge Verdragsluitende Partijen nopens de nationaliteit of hiermede verbandhoudende vragen.

Art. 20. Bij het onderteekenen of bekrachtigen van dit Verdrag of bij het toetreden hiertoe zal iedere Hooge Verdragsluitende Partij door middel van nadrukkelijke voorbehouden één of meer bepalingen van de artikelen 1 tot 17 en 21 kunnen uitsluiten.

De aldus uitgesloten bepalingen zullen niet aan de Verdragsluitende Partij, die zoodanig voorbehoud heeft gemaakt, kunnen worden tegengeworpen, en ook niet door deze Partij tegen een andere Verdragsluitende Partij kunnen worden ingeroepen.

Art. 21. Indien tusschen de Hooge Verdragsluitende Partijen eenig geschil rijst nopens de uitlegging of toepassing van dit Verdrag en indien dit geschil niet op bevredigende wijze is opgelost kunnen worden langs diplomatieken weg, zal het worden geregeld overeenkomstig de bepalingen, die tusschen de partijen van kracht zijn met betrekking tot de beslechting van internationale geschillen.

In geval zoodanige bepalingen niet zouden bestaan tusschen de bij het geschil betrokken partijen, zullen zij het geschil onderwerpen aan een scheidsrechterlijke of rechterlijke procedure overeenkomstig de grondwettelijke voorschriften van ieder der partijen. Bij gebreke aan overeenstemming ten aanzien van de keuze van een ander gerecht zullen zij het geschil onderwerpen aan het Permanente Hof van Internationale Justitie, indien zij alle partij zijn bij het Protocol van 16 December 1920 nopens dit Hof, en indien zij niet alle partij bij dit Protocol zijn, aan een scheidsgerecht, dat samengesteld zal worden overeenkomstig het Haagsche Verdrag van 18 October 1907 voor de vreedzame beslechting van internationale geschillen.

Art. 22. Dit Verdrag zal kunnen worden onderteekend tot op 31 December 1930 namens ieder Lid van den Volkenbond of iederen Staat niet-Lid, die uitgenoodigd is tot de Eerste Codificatie-Conferentie of waaraan de Volkenbondsraad te dien einde een exemplaar van dit Verdrag zal hebben toegezonden.

Art. 23. Dit Verdrag zal worden bekrachtigd en de bekrachtigingen zullen worden nedergelegd op het Secretariaat van den Volkenbond.

De Secretaris-Generaal zal van iedere nederlegging van een bekrachtiging mededeeling doen aan de Leden van den Volkenbond en aan de Staten niet-Leden bedoeld in artikel 22, met vermelding van den datum der nederlegging.

Art. 24. Van 1 Januari 1931 af zal ieder Lid van den Volkenbond en iedere Staat niet-Lid bedoeld in artikel 22, namens wien het Verdrag op dien datum nog niet is onderteekend, tot het Verdrag kunnen toetreden.

Deze toetreding zal geschieden door het nederleggen van een akte op het Secretariaat van den Volkenbond. De Secretaris-Generaal zal van iedere toetreding kennis geven aan alle Leden van den Volkenbond en aan alle Staten niet-Leden bedoeld in artikel 22, met vermelding van den datum, waarop de akte van toetreding is nedergelegd.

Art. 25. Een proces-verbaal zal door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond worden opgesteld, zoodra bekrachtigingen of toetredingen zullen zijn nedergelegd namens tien Leden van den Volkenbond of Staten niet-Leden.

Een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift van dit proces-verbaal zal door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond worden gezonden aan ieder Lid van den Volkenbond en aan iederen Staat niet-Lid bedoeld in artikel 22.

Art. 26. Dit Verdrag zal in werking treden op den negentigsten dag na den datum van het in artikel 25 bedoelde proces-verbaal ten aanzien van de Leden van den Volkenbond of Staten niet-Leden, namens wie bekrachtigingen of toetredingen op den datum van dit proces-verbaal zullen zijn nedergelegd.

Ten aanzien van ieder van de Leden of Staten niet-Leden, namens wie bekrachtigingen of toetredingen later zullen worden nedergelegd, zal het Verdrag in werking treden op den negentigsten dag na den datum van het nederleggen van zijn bekrachtiging of van zijn toetreding.

Art. 27. Van 1 Januari 1936 af zal ieder Lid van den Volkenbond en iedere Staat niet-Lid, ten aanzien van wien dit Verdrag op dat oogenblik van kracht zal zijn, tot den Secretaris-Generaal van den Volkenbond een verzoek kunnen richten tot herziening van eenige of van alle bepalingen van dit Verdrag. Indien een zoodanig verzoek, nadat het is medegedeeld aan de andere Leden of Staten niet-Leden, ten aanzien van wie het Verdrag op dat oogenblik van kracht is, binnen den tijd van één jaar wordt ondersteund door minstens negen van deze Staten, zal de Raad van den Volkenbond beslissen, na overleg gepleegd te hebben met de Leden en de Staten niet-Leden bedoeld in artikel 22, of er aanleiding bestaat, een bijzondere conferentie te dien einde bijeen te roepen, of om deze herziening op de agenda te plaatsen van een volgende conferentie voor de codificatie van het internationale recht.

De Hooge Verdragsluitende Partijen komen overeen, dat in geval van herziening van dit Verdrag het nieuwe Verdrag zal kunnen bepalen, dat de inwerkingtreding hiervan zal kunnen medebrengen, dat ten aanzien van alle Partijen bij dit Verdrag alle of eenige bepalingen er van vervallen.

Art. 28. Dit Verdrag kan worden opgezegd.

Deze opzegging zal schriftelijk aan den Secretaris-Generaal van den Volkenbond worden medegedeeld, die hiervan kennis zal geven aan alle Leden van den Volkenbond en aan de Staten niet-Leden bedoeld in artikel 22.

Deze opzegging zal alleen gevolg hebben ten aanzien van het Lid of van den Staat niet-Lid, die het Verdrag zal hebben opgezegd, en wel één jaar na den datum, waarop deze opzegging door den Secretaris-Generaal zal zijn ontvangen.

Art. 29. 1. Iedere Hooge Verdragsluitende Partij kan op het oogenblik van onderteekening, bekrachtiging of toetreding verklaren, dat zij door de aanvaarding van dit Verdrag geen verplichting op zich neemt ten aanzien van alle of eenige van haar koloniën, protectoraten, overzeesche gebiedsdeelen, of gebiedsdeelen, die onder haar suzereiniteit of mandaat zijn geplaatst, of ook voor zoover betreft bepaalde deelen van de bevolkingen van zoodanige gebiedsdeelen; in dat geval zal dit Verdrag niet toepasselijk zijn op de gebiedsdeelen of deelen van de bevolkingen, die in een zoodanige verklaring zijn genoemd.

2. Iedere Hooge Verdragsluitende Partij kan later ten allen tijde ter kennis van den Secretaris-Generaal van den Volkenbond brengen, dat zij wenscht, dat dit Verdrag toepasselijk zal zijn op alle of eenige gebiedsdeelen of deelen van de bevolkingen, die in de verklaring, bedoeld in het vorige lid, zijn genoemd. In dat geval zal het Verdrag toepasselijk zijn op de gebiedsdeelen of deelen van de bevolkingen, die in deze mededeeling worden genoemd, zes maanden na de ontvangst van deze mededeeling door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond.

3. Iedere Hooge Verdragsluitende Partij kan ten allen tijde verklaren, dat zij de toepassing van dit Verdrag op alle of eenige van haar koloniën, protectoraten, overzeesche gebiedsdeelen of gebiedsdeelen, die onder haar suzereiniteit of mandaat zijn geplaatst, of ook voor zoover betreft bepaalde deelen van de bevolkingen van zoodanige gebiedsdeelen wenscht te beëindigen; in dat geval zal het Verdrag ophouden toepasselijk te zijn op de gebiedsdeelen of deelen van de bevolkingen, die in een zoodanige verklaring zijn genoemd, één jaar na de ontvangst van deze verklaring door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond.

4. Iedere Hooge Verdragsluitende Partij kan overeenkomstig artikel 20 van dit Verdrag voorbehouden maken voor zoover betreft alle of eenige van haar koloniën, protectoraten of overzeesche gebiedsdeelen of gebiedsdeelen, die onder haar suzereiniteit of mandaat zijn geplaatst, of ook voor zoover betreft bepaalde deelen van de bevolkingen van zoodanige gebiedsdeelen, op het oogenblik van onderteekening, bekrachtiging of toetreding, of bij het doen van de mededeeling, bedoeld in lid 2 van dit artikel.

5. De Secretaris-Generaal van den Volkenbond zal aan alle Leden van den Volkenbond en aan de Staten niet-Leden, bedoeld in artikel 22, de verklaringen en mededeelingen, die krachtens dit artikel ontvangen worden, mededeelen.

Art. 30. Dit Verdrag zal worden geregistreerd door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond, zoodra het in werking zal zijn getreden.

Art. 31. De Fransche en Engelsche teksten van dit Verdrag zijn beide authentiek.

Ten blijke waarvan de bovengenoemde Gevolmachtigden dit Verdrag hebben onderteekend.

Gedaan te 's-Gravenhage, den twaalfden April negentienhonderddertig, in één enkel exemplaar, dat zal worden nedergelegd in het archief van het Secretariaat van den Volkenbond. Een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift hiervan zal door den Secretaris-Generaal worden toegezonden aan alle Leden van den Volkenbond en aan alle Staten niet-Leden, die uitgenoodigd zijn tot de Eerste Conferentie voor de Codificatie van het internationale recht.

Duitschland: Göppert
Hering

Oostenrijk: Leitmaier

België: J. de Ruelle
Onder voorbehoud van latere toetreding voor de Congo-kolonie en de Mandaatlanden.

Groot-Britannië en Noord-Ierland:
evenals alle gedeelten van het Britsche Rijk, die niet afzonderlijk Lid van den Volkenbond zijn.
Maurice Gwyer
Oscar F. Dowson

Canada: Philippe Roy

Australië: Maurice Gwyer
Oscar F. Dowson

Zuid-Afrika: Charles W. H. Lansdown

Ierssche Vrijstaat:
John J. Hearne

Britsch-Indië:
In overeenstemming met de bepalingen van artikel 29 van dit Verdrag verklaar ik, dat Zijne Britsche Majesteit geen verplichting aanvaardt met betrekking tot het gebied in Britsch-Indië van eenigen Vorst of Hoofd onder Zijne suzereiniteit of met betrekking tot de bevolking van zoodanig gebied.
Basanta Kumar Mullick

Chili: Miguel Cruchaga
Alejandro Alvarez
H. Marchant

China:
Onder voorbehoud van artikel 4.
Woo Kaiseng

Columbia: A. J. Restrepo
Francisco José Urrutia
Onder voorbehoud van artikel 10.

Cuba: *Ad referendum*
Onder voorbehoud van de artikelen 9, 10 en 11.
Diaz de Villar
Carlos de Armenteros

Denemarken:
Onder voorbehoud van de artikelen 5 en 11.
Martensen-Larsen
V. Lorck

Vrije Stad Dantzig:
Stefan Sieczkowski

Egypte: A. Badaoui
M. Sid Ahmed

Spanje: A. Goicoechea

Estland: A. Piip
Al. Warma

Frankrijk: Paul Matter
A. Kammerer

Griekenland: *Ad referendum*
N. Politis
Megalos A. Caloyanni
Jean Spiropoulos

Hongarije: Pelényi

IJsland: *Ad referendum*
Sveinn Bjornsson

Italië: Amedeo Giannini

Japan:
Onder voorbehoud van de artikelen 4, 10 en van de woorden „volgens de wet van den Staat, die de naturalisatie toestaat" van artikel 13.
Mushakoji

Letland: Charles Duzmans
Robert Akmentin

Luxemburg: Conrad Stumper

Mexico:
Onder voorbehoud van alinea 2 van art. 1.
Eduardo Suarez

Nederland:
Nederland:
1. Sluit de artikelen 8, 9 en 10 van aanvaarding uit;
2. Verklaart geen verplichting op zicht te nemen, voorzoover betreft Nederlandsch Indië, Suriname en Curaçao.

v. Eysinga
J. Kosters

Peru:
Onder voorbehoud van artikel 4.
M. H. Cornejo

Polen: Stefan Sieczkowski
S. Rundstein
J. Makowski

Portugal: José Caeiro da Matta
José Maria Vilhena Barbosa de Magalhaes
Prof. Doutor J. Lobo d'Avila Lima

Salvador: J. Gustavo Guerrero

Zweden:
De Zweedsche Regeering verklaart van aanvaarding uit te sluiten de bepaling van den tweeden zin van artikel 11 in geval dat de vrouw, die in dit artikel wordt bedoeld, na de nationaliteit van haar land van oorsprong te hebben terugverkregen, niet haar gewone verblijfplaats in dit land vestigt.
Onder voorbehoud van de bekrachtiging van Zijne Majesteit den Koning van Zweden met goedkeuring van den Rijksdag.
K. I. Westman

Zwitserland:
Onder voorbehoud van artikel 10.
V. Merz
Paul Dinichert

Tsjechoslowakije:
Miroslav Plesinger-Bozinov
Dr. Václav Joachim

Uruguay: E. E. Buero

Zuidslavië: J. Choumenkovitch

PROTOCOL BETREFFENDE EEN GEVAL VAN STAATLOOSHEID.

De Gevolmachtigden, die namens hun onderscheidene Regeeringen dit Protocol onderteekenen,

Ten einde staatloosheid in een bijzonder geval te voorkomen,

Zijn omtrent de volgende bepalingen overeengekomen:

Art. 1. In een Staat, waar de nationaliteit niet wordt toegekend ten gevolge van het enkele feit van geboorte op het grondgebied, zal de persoon, die geboren is uit een moeder, die de nationaliteit van dezen Staat bezit, en uit een vader zonder nationaliteit of van onbekende nationaliteit, de nationaliteit van dit land bezitten.

Art. 2: De Hooge Verdragsluitende Partijen komen overeen, in haar onderlinge betrekkingen met ingang van den datum van inwerkingtreding van dit Protocol de beginselen en regelen, die in bovenstaand artikel zijn nedergelegd, toe te passen.

Het nederleggen van bovenbedoelde beginselen en regelen in het Protocol beslist in geenen deele over de vraag of deze beginselen en regelen nu reeds al dan niet deel uitmaken van het internationale recht.

Bovendien is het wel verstaan, dat ten aanzien van ieder punt, dat niet valt onder de bovenstaande bepalingen, de beginselen en regelen van het internationale recht van kracht blijven.

Art. 3. Niets in dit Protocol zal inbreuk maken op de bepalingen der verdragen, overeenkomsten of regelingen, die van kracht zijn tusschen de Hooge Verdragsluitende Partijen nopens de nationaliteit of hiermede verband houdende vragen.

Art. 4. Bij het onderteekenen of bekrachtigen van dit Protocol of bij het toetreden hiertoe zal iedere Hooge Verdragsluitende Partij door middel van nadrukkelijke voorbehouden één of meer bepalingen van de artikelen 1 en 5 kunnen uitsluiten.

De aldus uitgesloten bepalingen zullen niet aan de Verdragsluitende Partij, die zoodanig voorbehoud heeft gemaakt, kunnen worden tegengeworpen, en ook niet door deze Partij tegen een andere Verdragsluitende Partij kunnen worden ingeroepen.

Art. 5. Indien tusschen de Hooge Verdragsluitende Partijen eenig geschil rijst nopens de uitlegging of toepassing van dit Protocol en indien dit geschil niet op bevredigende wijze is opgelost kunnen worden langs diplomatieken weg, zal het worden geregeld overeenkomstig de bepalingen, die tusschen de partijen van kracht zijn met betrekking tot de beslechting van internationale geschillen.

In geval zoodanige bepalingen niet zouden bestaan tusschen de bij het geschil betrokken partijen, zullen zij het geschil onderwerpen aan een scheidsrechterlijke of rechterlijke procedure overeenkomstig de grondwettelijke voorschriften van ieder der partijen. Bij gebreke aan overeenstemming ten aanzien van de keuze van een ander gerecht, zullen zij het geschil onderwerpen aan het Permanente Hof van Internationale Justitie, indien zij alle partij zijn bij het Protocol van 16 De-

cember 1920 nopens dit Hof, en indien zij niet alle partij bij dit Protocol zijn, aan een scheidsgerecht, dat samengesteld zal worden overeenkomstig het Haagsche Verdrag van 18 October 1907 voor de vreedzame beslechting van internationale geschillen.

Art. 6. Dit Protocol zal kunnen worden onderteekend tot op 31 December 1930 namens ieder Lid van den Volkenbond of iederen Staat niet-Lid, die uitgenoodigd is tot de Eerste Codificatie-Conferentie of waaraan de Volkenbondsraad te dien einde een exemplaar van dit Protocol zal hebben toegezonden.

Art. 7. Dit Protocol zal worden bekrachtigd en de bekrachtigingen zullen worden nedergelegd op het Secretariaat van den Volkenbond.

De Secretaris-Generaal zal van iedere nederlegging van een bekrachtiging mededeeling doen aan de Leden van den Volkenbond en aan de Staten niet-Leden bedoeld in artikel 6, met vermelding van den datum der nederlegging.

Art. 8. Met ingang van 1 Januari 1931 zal ieder Lid van den Volkenbond en iedere Staat niet-Lid bedoeld in artikel 6, namens wien het Protocol op dien datum nog niet is onderteekend, tot het Protocol kunnen toetreden.

Deze toetreding zal geschieden door het nederleggen van een akte op het Secretariaat van den Volkenbond. De Secretaris-Generaal zal van iedere toetreding kennis geven aan alle Leden van den Volkenbond en aan alle Staten niet-Leden bedoeld in artikel 6, met vermelding van den datum, waarop de akte van toetreding is nedergelegd.

Art. 9. Een proces-verbaal zal door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond worden opgesteld, zoodra bekrachtigingen of toetredingen zullen zijn nedergelegd namens tien Leden van den Volkenbond of Staten niet-Leden.

Een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift van dit proces-verbaal zal door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond worden gezonden aan ieder Lid van den Volkenbond en aan iederen Staat niet-Lid bedoeld in artikel 6.

Art. 10. Dit Protocol zal in werking treden op den negentigsten dag na den datum van het in artikel 9 bedoelde proces-verbaal ten aanzien van de Leden van den Volkenbond of Staten niet-Leden, namens wie bekrachtigingen of toetredingen op den datum van dit proces-verbaal zullen zijn nedergelegd.

Ten aanzien van ieder van de Leden of Staten niet-Leden, namens wie bekrachtigingen of toetredingen later zullen worden nedergelegd, zal het Protocol in werking treden op den negentigsten dag na den datum van het nederleggen van zijn bekrachtiging of van zijn toetreding.

Art. 11. Van 1 Januari 1936 af zal ieder Lid van den Volkenbond en iedere Staat niet-Lid, ten aanzien van wien dit Protocol op dat oogenblik van kracht zal zijn, tot den Secretaris-Generaal van den Volkenbond een verzoek kunnen richten tot herziening van eenige of van alle bepalingen van dit Protocol. Indien een zoodanig verzoek, nadat het is medegedeeld aan de andere Leden of Staten niet-Leden, ten aanzien van wie het Protocol op dat oogenblik van kracht is, binnen den tijd van één jaar wordt ondersteund door minstens negen van deze Staten, zal de Raad van den Volkenbond beslissen, na overleg gepleegd te hebben met de Leden en de Staten niet-Leden bedoeld in artikel 6, of er aanleiding bestaat, een bijzondere conferentie te dien einde bijeen te roepen, of om deze herziening op de agenda te plaatsen van een volgende conferentie voor de codificatie van het internationale recht.

De Hooge Verdragsluitende Partijen komen overeen, dat in geval van herziening van dit Protocol de nieuwe Regeling zal kunnen bepalen, dat de inwerkingtreding hiervan zal kunnen medebrengen, dat ten aanzien van alle Partijen bij dit Protocol alle of eenige bepalingen er van vervallen.

Art. 12. Dit Protocol kan worden opgezegd.

Deze opzegging zal schriftelijk aan den Secretaris-Generaal van den Volkenbond worden medegedeeld, die hiervan kennis zal geven aan alle Leden van den Volkenbond en aan de Staten niet-Leden bedoeld in artikel 6.

Deze opzegging zal alleen gevolg hebben ten aanzien van het Lid of van den Staat niet-Lid, die het Protocol zal hebben opgezegd, en wel één jaar na den datum, waarop deze opzegging door den Secretaris-Generaal zal zijn ontvangen.

Art. 13. 1. Iedere Hooge Verdragsluitende Partij kan op het oogenblik van onderteekening, bekrachtiging of toetreding verklaren, dat zij door de aanvaarding van dit Protocol geen verplichting op zich neemt ten aanzien van alle of eenige van haar koloniën, protectoraten, overzeesche gebiedsdeelen, of gebiedsdeelen, die onder haar suzereiniteit of mandaat zijn geplaatst, of ook voor zoover betreft bepaalde deelen van de bevolkingen van zoodanige gebiedsdeelen; in dat geval zal dit Protocol niet toepasselijk zijn op de gebiedsdeelen of deelen van de bevolkingen, die in een zoodanige verklaring zijn genoemd.

2. Iedere Hooge Verdragsluitende Partij kan later ten allen tijde ter kennis van den Secretaris-Generaal van den Volkenbond brengen, dat zij wenscht, dat dit Protocol toepasselijk zal zijn op alle of eenige gebiedsdeelen of deelen van de bevolkingen, die in de verklaring, bedoeld in het vorige lid, zijn genoemd. In dat geval zal het Protocol toepasselijk zijn op de gebiedsdeelen of deelen van de bevolkingen, die in deze mededeeling worden genoemd, zes maanden na de ontvangst van deze mededeeling door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond.

3. Iedere Hooge Verdragsluitende Partij kan ten allen tijde verklaren, dat zij de toepassing van dit Protocol op alle of eenige van haar koloniën, protectoraten, overzeesche gebiedsdeelen of gebiedsdeelen, die onder haar suzereiniteit of mandaat zijn geplaatst, of ook voor zoover betreft bepaalde deelen van de bevolkingen van zoodanige gebiedsdeelen wenscht te beëindigen; in dat geval zal het Protocol ophouden toepasselijk te zijn op de gebiedsdeelen of deelen van de bevolkingen, die in een zoodanige verklaring zijn genoemd, één jaar na de ontvangst van deze verklaring door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond.

4. Iedere Hooge Verdragsluitende Partij kan overeenkomstig artikel 6 van dit Protocol

voorbehouden maken voor zoover betreft alle of eenige van haar koloniën, protectoraten of overzeesche gebiedsdeelen of gebiedsdeelen, die onder haar suzereiniteit of mandaat zijn geplaatst, of ook voor zoover betreft bepaalde deelen van de bevolkingen van zoodanige gebiedsdeelen, op het oogenblik van onderteekening, bekrachtiging of toetreding, of bij het doen van de mededeeling, bedoeld in lid 2 van dit artikel.

5. De Secretaris-Generaal van den Volkenbond zal aan alle Leden van den Volkenbond en aan de Staten niet-Leden, bedoeld in artikel 6, de verklaringen en mededeelingen, die krachtens dit artikel ontvangen worden, mededeelen.

Art. 14. Dit Protocol zal worden geregistreerd door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond, zoodra het in werking zal zijn getreden.

Art. 15. De Fransche en Engelsche teksten van dit Protocol zijn beide authentiek.

Ten blijke waarvan de Gevolmachtigden dit Protocol hebben onderteekend.

Gedaan te 's-Gravenhage, den twaalfden April negentienhonderddertig, in één enkel exemplaar, dat zal worden nedergelegd in het archief van het Secretariaat van den Volkenbond. Een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift hiervan zal door den Secretaris-Generaal worden toegezonden aan alle Leden van den Volkenbond en aan alle Staten niet-Leden, die uitgenoodigd zijn tot de Eerste Conferentie voor de Codificatie van het internationale recht.

België: J. de Ruelle
Onder voorbehoud van latere toetreding voor de Congo-kolonie en de Mandaatlanden.

Groot-Britannië en Noord-Ierland:
evenals alle gedeelten van het Britsche Rijk, die niet afzonderlijk Lid van den Volkenbond zijn.
Maurice Gwyer
Oscar F. Dowson

Canada: Philippe Roy

Australië: Maurice Gwyer
Oscar F. Dowson

Zuid-Afrika: Charles W. H. Lansdown

Ierssche Vrijstaat:
John J. Hearne

Britsch-Indië:
In overeenstemming met de bepalingen van artikel 13 van dit Protocol verklaar ik, dat Zijne Britsche Majesteit geen verplichting aanvaardt met betrekking tot het gebied in Britsch-Indië van eenigen Vorst of Hoofd onder Zijne suzereiniteit of met betrekking tot de bevolking van zoodanig gebied.
Basanta Kumar Mullick

Chili: Miguel Cruchaga
Alejandro Alvarez
H. Marchant

China: Woo Kaiseng

Columbia: A. J. Restrepo
Francisco José Urrutia

Cuba: *Ad referendum*
Diaz de Villar
Carlos de Armenteros

Denemarken: *Ad referendum*
F. Martensen-Larsen
V. Lorck

Vrije Stad Dantzig:
Stefan Sieczkowski

Egypte: A. Badaoui
M. Sid Ahmed

Spanje: A. Goicoechea

Estland: A. Piip
Al. Warma

Frankrijk: Paul Matter
A. Kammerer

Griekenland: *Ad referendum*
N. Politis
Megalos Caloyanni
Jean Spiropoulos

Japan Mushakoji

Letland: Charles Duzmans
Robert Akmentin

Luxemburg: Conrad Stumper

Mexico: Eduardo Suarez

Nederland:
Nederland verklaart geen verplichting op zich te nemen voorzoover betreft Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao.
v. Eysinga
J. Kosters

Peru: M. H. Cornejo

Polen: Stefan Sieczkowski
S. Rundstein
J. Makowski

Portugal: José Caeiro da Matta
José Maria Vilhena Barbosa de Magalhaes
Prof. Doutor J. Lobo d'Avila Lima

Tsjechoslowakije:
Miroslav Plesinger-Bozinov
Dr. Václav Joachim

Uruguay: E. E. Buero

PROTOCOL NOPENS DE MILITAIRE VERPLICHTINGEN IN BEPAALDE GEVALLEN VAN DUBBELE NATIONALITEIT.

De Gevolmachtigden, die namens hun onderscheidene Regeeringen dit Protocol onderteekenen,

Ten einde in zekere gevallen voor personen, die twee of meer nationaliteiten bezitten, den toestand te regelen met betrekking tot hun militaire verplichtingen,

Zijn omtrent de volgende bepalingen overeengekomen:

Art. 1. Wie in het bezit der nationaliteit van twee of meer landen gewoonlijk verblijf houdt op het grondgebied van één dezer en tevens tot dit land in de nauwste betrekking staat, zal van alle militaire verplichtingen in ieder ander van deze landen zijn vrijgesteld.

Deze vrijstelling zal het verlies van nationaliteit van ieder ander van deze landen kunnen medebrengen.

Art. 2. Onder voorbehoud van de bepalingen van artikel 1 van dit Protocol zal, indien de persoon de nationaliteit bezit van twee of meer Staten en hij krachtens de wetgeving van één van deze Staten het recht heeft op het oogenblik, waarop hij meerderjarig wordt, afstand te doen van de nationaliteit van dien Staat of deze nationaliteit te weigeren, deze persoon gedurende zijn minderjarigheid van den militairen dienst in dezen Staat zijn vrijgesteld.

Art. 3. Een persoon, die de nationaliteit van een Staat krachtens de wet van dezen Staat heeft verloren en een andere nationaliteit heeft verkregen, zal vrijgesteld worden van de militaire verplichtingen in het land, waarvan hij de nationaliteit heeft verloren.

Art. 4. De Hooge Verdragsluitende Partijen komen overeen, in haar onderlinge betrekkingen met ingang van den datum van inwerkingtreding van dit Protocol de beginselen en regelen, die in bovenstaande artikelen zijn nedergelegd, toe te passen.

Het nederleggen van bovenbedoelde beginselen en regelen in het Protocol beslist in geenen deele over de vraag of deze beginselen en regelen nu reeds al dan niet deel uitmaken van het internationale recht.

Bovendien is het wel te verstaan, dat ten aanzien van ieder punt, dat niet valt onder de bovenstaande bepalingen, de beginselen en regelen van het internationale recht van kracht blijven.

Art. 5. Niets in dit Protocol zal inbreuk maken op de bepalingen der verdragen, overeenkomsten of regelingen, die van kracht zijn tusschen de Hooge Verdragsluitende Partijen nopens de nationaliteit of hiermede verband houdende vragen.

Art. 6. Bij het onderteekenen of bekrachtigen van dit Protocol of bij het toetreden hiertoe zal iedere Hooge Verdragsluitende Partij door middel van nadrukkelijke voorbehouden één of meer bepalingen van de artikelen 1 tot 3 en 7 kunnen uitsluiten.

De aldus uitgesloten bepalingen zullen niet aan de Verdragsluitende Partij, die zoodanig voorbehoud heeft gemaakt, kunnen worden tegengeworpen, en ook niet door deze Partij tegen een andere Verdragsluitende Partij kunnen worden ingeroepen.

Art. 7. Indien tusschen de Hooge Verdragsluitende Partijen eenig geschil rijst nopens de uitlegging of toepassing van dit Protocol en indien dit geschil niet op bevredigende wijze is opgelost kunnen worden langs diplomatieken weg, zal het worden geregeld overeenkomstig de bepalingen, die tusschen de partijen van kracht zijn met betrekking tot de beslechting van internationale geschillen.

In geval zoodanige bepalingen niet zouden bestaan tusschen de bij het geschil betrokken partijen, zullen zij het geschil onderwerpen aan een scheidsrechterlijke of rechterlijke procedure overeenkomstig de grondwettelijke voorschriften van ieder der partijen. Bij gebreke aan overeenstemming ten aanzien van de keuze van een ander gerecht, zullen zij het geschil onderwerpen aan het Permanente Hof van Internationale Justitie, indien zij alle partij zijn bij het Protocol van 16 December 1920 nopens dit Hof, en indien zij niet alle partij bij dit Protocol zijn, aan een scheidsgerecht, dat samengesteld zal worden overeenkomstig het Haagsche Verdrag van 18 October 1907 voor de vreedzame beslechting van internationale geschillen.

Art. 8. Dit Protocol zal kunnen worden onderteekend tot op 31 December 1930 namens ieder Lid van den Volkenbond of iederen Staat niet-Lid, die uitgenoodigd is tot de Eerste Codificatie-Conferentie of waaraan de Volkenbondsraad te dien einde een exemplaar van dit Protocol zal hebben toegezonden.

Art. 9. Dit Protocol zal worden bekrachtigd en de bekrachtigingen zullen worden nedergelegd op het Secretariaat van den Volkenbond.

De Secretaris-Generaal zal van iedere nederlegging van een bekrachtiging mededeeling doen aan de Leden van den Volkenbond en aan de Staten niet-Leden bedoeld in artikel 8, met vermelding van den datum der nederlegging.

Art. 10. Met ingang van 1 Januari 1931 zal ieder Lid van den Volkenbond en iedere Staat niet-Lid bedoeld in artikel 8, namens wien het Protocol op dien datum nog niet is onderteekend, tot het Protocol kunnen toetreden.

Deze toetreding zal geschieden door het nederleggen van een akte op het Secretariaat van den Volkenbond. De Secretaris-Generaal zal van iedere toetreding kennis geven aan alle Leden van den Volkenbond en aan alle Staten niet-Leden bedoeld in artikel 8, met vermelding van den datum, waarop de akte van toetreding is nedergelegd.

Art. 11. Een proces-verbaal zal door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond worden opgesteld, zoodra bekrachtigingen of toetredingen zullen zijn nedergelegd namens tien Leden van den Volkenbond of Staten niet-Leden.

Een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift van dit proces-verbaal zal door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond worden gezonden aan ieder Lid van den Volkenbond en aan iederen Staat niet-Lid bedoeld in artikel 8.

Art. 12. Dit Protocol zal in werking treden op den negentigsten dag na den datum van het in artikel 11 bedoelde proces-verbaal ten aanzien van de Leden van den Volkenbond of Staten niet-Leden, namens wie bekrachtigingen of toetredingen op den datum van dit proces-verbaal zullen zijn nedergelegd.

Ten aanzien van ieder van de Leden of Staten niet-Leden, namens wie bekrachtigingen of toetredingen later zullen worden nedergelegd, zal het Protocol in werking treden op den negentigsten dag na den datum van het nederleggen van zijn bekrachtiging of van zijn toetreding.

Art. 13. Van 1 Januari 1936 af zal ieder Lid van den Volkenbond en iedere Staat niet-Lid, ten aanzien van wien dit Protocol op dat oogenblik van kracht zal zijn, tot den Secretaris-Generaal van den Volkenbond een verzoek kunnen richten tot herziening van eenige of van alle bepalingen van dit Protocol. Indien een zoodanig verzoek, nadat het is medegedeeld aan de andere Leden of Staten niet-Leden, ten aanzien van wie het Protocol op

dat oogenblik van kracht is, binnen den tijd van één jaar wordt ondersteund door minstens negen van deze Staten, zal de Raad van den Volkenbond beslissen, na overleg gepleegd te hebben met de Leden en de Staten niet-Leden bedoeld in artikel 8, of er aanleiding bestaat, een bijzondere conferentie te dien einde bijeen te roepen, of om deze herziening op de agenda te plaatsen van een volgende conferentie voor de codificatie van het internationale recht.

De Hooge Verdragsluitende Partijen komen overeen, dat in geval van herziening van dit Protocol de nieuwe Regeling zal kunnen bepalen, dat de inwerkingtreding hiervan zal kunnen medebrengen, dat ten aanzien van alle Partijen bij dit Protocol alle of eenige bepalingen ervan vervallen.

Art. 14. Dit Protocol kan worden opgezegd.

Deze opzegging zal schriftelijk aan den Secretaris-Generaal van den Volkenbond worden medegedeeld, die hiervan kennis zal geven aan alle Leden van den Volkenbond en aan de Staten niet-Leden bedoeld in artikel 8.

Deze opzegging zal alleen gevolg hebben ten aanzien van het Lid of van den Staat niet-Lid, die het Protocol zal hebben opgezegd, en wel één jaar na den datum, waarop deze opzegging door den Secretaris-Generaal zal zijn ontvangen.

Art. 15. 1. Iedere Hooge Verdragsluitende Partij kan op het oogenblik van onderteekening, bekrachtiging of toetreding verklaren, dat zij door de aanvaarding van dit Protocol geen verplichting op zich neemt ten aanzien van alle of eenige van haar koloniën, protectoraten, overzeesche gebiedsdeelen, of gebiedsdeelen, die onder haar suzereiniteit of mandaat zijn geplaatst, of ook voor zoover betreft bepaalde deelen van de bevolkingen van zoodanige gebiedsdeelen; in dat geval zal dit Protocol niet toepasselijk zijn op de gebiedsdeelen of deelen van de bevolkingen, die in een zoodanige verklaring zijn genoemd.

2. Iedere Hooge Verdragsluitende Partij kan later ten allen tijde ter kennis van den Secretaris-Generaal van den Volkenbond brengen, dat zij wenscht, dat dit Protocol toepasselijk zal zijn op alle of eenige gebiedsdeelen of deelen van de bevolkingen, die in de verklaring, bedoeld in het vorige lid, zijn genoemd. In dat geval zal het Protocol toepasselijk zijn op de gebiedsdeelen of deelen van de bevolkingen, die in deze mededeeling worden genoemd, zes maanden na de ontvangst van deze mededeeling door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond.

3. Iedere Hooge Verdragsluitende Partij kan ten allen tijde verklaren, dat zij de toepassing van dit Protocol op alle of eenige van haar koloniën, protectoraten, overzeesche gebiedsdeelen of gebiedsdeelen, die onder haar suzereiniteit of mandaat zijn geplaatst, of ook voor zoover betreft bepaalde deelen van de bevolkingen van zoodanige gebiedsdeelen wenscht te beëindigen; in dat geval zal het Protocol ophouden toepasselijk te zijn op de gebiedsdeelen of deelen van de bevolkingen, die in een zoodanige verklaring zijn genoemd, één jaar na de ontvangst van deze verklaring door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond.

4. Iedere Hooge Verdragsluitende Partij kan overeenkomstig artikel 8 van dit Protocol voorbehouden maken voor zoover betreft alle of eenige van haar koloniën, protectoraten of overzeesche gebiedsdeelen of gebiedsdeelen, die onder haar suzereiniteit of mandaat zijn geplaatst, of ook voor zoover betreft bepaalde deelen van de bevolkingen van zoodanige gebiedsdeelen, op het oogenblik van onderteekening, bekrachtiging of toetreding, of bij het doen van de mededeeling, bedoeld in lid 2 van dit artikel.

5. De Secretaris-Generaal van den Volkenbond zal aan alle Leden van den Volkenbond en aan de Staten niet-Leden, bedoeld in artikel 8, de verklaringen en mededeelingen, die krachtens dit artikel ontvangen worden, mededeelen.

Art. 16. Dit Protocol zal worden geregistreerd door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond, zoodra het in werking zal zijn getreden.

Art. 17. De Fransche en Engelsche teksten van dit Protocol zijn beide authentiek.

Ten blijke waarvan de Gevolmachtigden dit Protocol hebben onderteekend.

Gedaan te 's-Gravenhage, den twaalfden April negentienhonderddertig, in één enkel exemplaar, dat zal worden nedergelegd in het archief van het Secretariaat van den Volkenbond. Een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift hiervan zal door den Secretaris-Generaal worden toegezonden aan alle Leden van den Volkenbond en aan alle Staten niet-Leden, die uitgenoodigd zijn tot de Eerste Conferentie voor de Codificatie van het internationale recht.

Duitschland: Göppert
Hering

Vereenigde Staten van Amerika:
Hugh R. Wilson

Oostenrijk: Leitmaier

België: J. de Ruelle

Onder voorbehoud van latere toetreding voor de Congo-kolonie en de Mandaatlanden.

Groot-Britannië en Noord-Ierland:

evenals alle gedeelten van het Britsche Rijk, die niet afzonderlijk Lid van den Volkenbond zijn.
Maurice Gwyer
Oscar F. Dowson

Canada: Philippe Roy

Ierssche Vrijstaat:
John J. Hearne

Britsch-Indië:

In overeenstemming met de bepalingen van artikel 15 van dit Protocol verklaar ik, dat Zijne Britsche Majesteit geen verplichting aanvaardt met betrekking tot het gebied in Britsch-Indië van eenigen Vorst of Hoofd onder Zijne suzereiniteit of met betrekking tot de bevolking van zoodanig gebied.
Basanta Kumar Mullick

Chili: Miguel Cruchaga
Alejandro Alvarez
H. Marchant

Columbia: A. J. Restrepo
Francisco José Urrutia

Cuba: *Ad referendum*
Diaz de Villar
Carlos de Armenteros

Denemarken: F. Martensen-Larsen
V. Lorck

Egypte: A. Badaoui
M. Sid Ahmed

Spanje: A. Goicoechea

Frankrijk: Paul Matter
A. Kammerer

Griekenland: *Ad referendum*
N. Politis
Megalos Caloyanni
Jean Spiropoulos

Luxemburg: Conrad Stumper

Mexico: Eduardo Suarez

Nederland:
Nederland:
1. Sluit artikel 3 van aanvaarding uit;
2. Verklaart geen verplichting op zich te te nemen, voorzoover betreft Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao.

v. Eysinga
J. Kosters

Peru: M. H. Cornejo

Portugal: José Caeiro da Matta
José Maria Vilhena Barbosa de Magalhaes
Prof. Doutor J. Lobo d'Avila Lima

Salvador: J. Gustavo Guerrero

Zweden:
Onder voorbehoud van de bekrachtiging van Zijne Majesteit den Koning van Zweden met goedkeuring van den Rijksdag.
K. I. Westman

Uruguay: E. E. Buero

Opgave van de data, waarop de akten van bekrachtiging van het Verdrag en de Protocollen van 's-Gravenhage van 12 April 1930 zijn nedergelegd en van de bij die bekrachtigingen gemaakte voorbehouden, alsmede van de toetredingen tot deze regelingen met de daarbij gemaakte voorbehouden.

I. Verdrag nopens zekere vragen betreffende wetsconflicten inzake nationaliteit.

Bekrachtigingen.

BRITSCH-INDIË (INDIA) (7 October 1935).
In overeenstemming met de bepalingen van artikel 29 van dit Verdrag aanvaardt Zijne Britsche Majesteit geen verplichting met betrekking tot het gebied in Britsch-Indië van eenigen Vorst of Hoofd onder Zijne suzereiniteit of met betrekking tot de bevolking van zoodanig gebied.

CANADA (6 April 1934).

CHINA (14 Februari 1935).
Onder voorbehoud van artikel 4.

GROOT-BRITANNIË EN NOORD-IERLAND evenals alle gedeelten van het Britsche Rijk, die niet afzonderlijk Lid van den Volkenbond zijn (6 April 1934).

NEDERLAND met inbegrip van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao (2 April 1937).
Het is wel te verstaan, dat het voorbehoud betreffende de uitsluiting van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao, door Nederland bij de onderteekening gemaakt, moet worden beschouwd als te zijn ingetrokken.
Overeenkomstig artikel 20 van het Verdrag zijn van aanvaarding uitgesloten de bepalingen van de artikelen 8, 9 en 10.

POLEN (15 Juni 1934).

ZWEDEN (6 Juli 1933).
De Zweedsche Regeering verklaart van aanvaarding uit te sluiten de bepaling van den tweeden zin van artikel 11 in geval dat de vrouw, die in dit artikel wordt bedoeld, na de nationaliteit van haar land van oorsprong te hebben terugverkregen, niet haar gewone verblijfplaats in dat land vestigt.

Toetredingen.

BRAZILIË (19 September 1931).
Onder voorbehoud van de artikelen 5, 6, 7, 16 en 17, welke Brazilië niet zal aanvaarden, omdat deze in strijd komen met grondbeginselen van de interne wetgeving van Brazilië.

MONACO (27 April 1931).

NOORWEGEN (16 Maart 1931).

II. Protocol betreffende een geval van staatloosheid.

Bekrachtigingen.

AUSTRALIË (8 Juli 1935). De gebiedsdeelen Papoea en het eiland Norfolk en de Mandaatlanden Nieuw-Guinea en Nauru daaronder begrepen.

BRITSCH-INDIË (INDIA) (28 September 1932).
In overeenstemming met de bepalingen van artikel 13 van dit Protocol aanvaardt Zijne Britsche Majesteit geen verplichting met betrekking tot het gebied in Britsch-Indië van eenigen Vorst of Hoofd onder Zijne suzereiniteit of met betrekking tot de bevolking van zoodanig gebied.

CHILI (20 Maart 1935).

CHINA (14 Februari 1935).

GROOT-BRITANNIË EN NOORD-IERLAND evenals alle gedeelten van het Britsche Rijk, die niet afzonderlijk Lid van den Volkenbond zijn (14 Januari 1932).

NEDERLAND met inbegrip van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao (2 April 1937).
Het is wel te verstaan, dat het voorbehoud betreffende de uitsluiting van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao, door Nederland bij de onderteekening gemaakt, moet worden beschouwd als te zijn ingetrokken.

POLEN (15 Juni 1934).

UNIE VAN ZUID-AFRIKA (9 April 1936).

Toetredingen.

BRAZILIË (19 September 1931).

SALVADOR (14 October 1935).

III. Protocol nopens de militaire verplichtingen in bepaalde gevallen van dubbele nationaliteit.

Bekrachtigingen.

VEREENIGDE STATEN VAN AMERIKA (3 Augustus 1932).

BRITSCH-INDIË (INDIA) (28 September 1932).

In overeenstemming met de bepalingen van artikel 15 van dit Protocol aanvaardt Zijne Britsche Majesteit geen verplichting met betrekking tot het gebied in Britsch-Indië van eenigen Vorst of Hoofd onder Zijne suzereiniteit of met betrekking tot de bevolking van zoodanig gebied.

COLUMBIA (24 Februari 1937).

CUBA (22 October 1936).

De Cubaansche Regeering verklaart de verplichting opgelegd in artikel 2 van het Protocol niet te aanvaarden, wanneer de minderjarige bedoeld in dat artikel — hoewel hij recht heeft om op het oogenblik dat hij meerderjarig zal worden afstand te doen van de Cubaansche nationaliteit of deze te weigeren — gewoonlijk verblijf houdt op het grondgebied van den Staat, aangezien hij in feite nauwer aan dezen gebonden is dan aan eenigen anderen Staat, wiens nationaliteit hij eveneens mocht bezitten.

GROOT-BRITANNIË EN NOORD-IERLAND evenals alle gedeelten van het Britsche Rijk, die niet afzonderlijk Lid van den Volkenbond zijn (14 Januari 1932).

NEDERLAND met inbegrip van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao (2 April 1937).

Het is wel te verstaan, dat de beide voorbehouden onderscheidenlijk betreffende de aanvaarding van artikel 3 en de uitsluiting van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao, door Nederland bij de onderteekening gemaakt, moeten worden beschouwd als te zijn ingetrokken.

SALVADOR (14 October 1935).

ZWEDEN (6 Juli 1933).

Toetredingen.

AUSTRALIË (8 Juli 1935). De gebiedsdeelen Papoea en het eiland Norfolk en de Mandaatlanden Nieuw-Guinea en Nauru daaronder begrepen.

BRAZILIË (19 September 1931).

UNIE VAN ZUID-AFRIKA (9 October 1935). Onder voorbehoud van artikel 2.

S. 18.

16 *April* 1937. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van het op 20 December 1935 te *Washington*, D.C., tusschen het Koninkrijk der *Nederlanden* en de *Vereenigde Staten van Amerika* gesloten handelsverdrag, met bijlagen en bijbehoorende notawisseling, alsmede van de op 20 December 1935 tusschen den Amerikaanschen Secretaris van Staat en den Nederlandschen Directeur van de Handelsaccoorden gewisselde nota's betreffende de omschrijving van Edammer en Gouda kaas.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de Wet van 31 December 1936 (Staatsblad n°. 99 V.), houdende goedkeuring van het op 20 December 1935 te *Washington*, D.C., tusschen het Koninkrijk der *Nederlanden* en de *Vereenigde Staten van Amerika* gesloten handelsverdrag, met bijlagen en bijbehoorende notawisseling, welk verdrag en welke nota's in afdruk en, voor wat de Amerikaansche nota betreft, tevens in vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Gezien mede de op 20 December 1935 tusschen den Amerikaanschen Secretaris van Staat en den Nederlandschen Directeur van de Handelsaccoorden gewisselde nota's betreffende de omschrijving van Edammer en Gouda kaas, welke nota's eveneens in afdruk en, voor wat de Amerikaansche nota betreft, tevens in vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Overwegende, dat krachtens het bepaalde in het tweede lid van artikel XVII van het verdrag de artikelen I tot en met XVI daarvan van 1 Februari 1936 af voorloopig worden toegepast;

Overwegende mede, dat op 8 April 1937 aan de Regeering van de *Vereenigde Staten van Amerika* is kennis gegeven van Onze bekrachtiging en op dien datum ter kennis van de Nederlandsche Regeering is gebracht de afkondiging van het verdrag door den President der *Vereenigde Staten van Amerika*;

Overwegende wijders, dat genoemd verdrag, overeenkomstig het derde lid van artikel XVII, op 8 Mei 1937 voor *Nederland*, *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* en *Curaçao* zal in werking treden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 13den April 1937, Directie van het Protocol, n°. 12898;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemd verdrag, met bijlagen, en bovengenoemde nota's, met vertaling, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het Staatsblad.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's-Gravenhage, den 16den April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

De Graeff.

(*Uitgeg.* 30 *April* 1937.)

(De verdere tekst en de bijlagen van dit besluit zijn gelijkluidend aan de Wet van 31 Dec. 1936, S. N°. 99 V, blz. 781.

De bij Besluit van 16 April 1937, S. 18 toegevoegde nota's volgen hierna.)

20 December 1935.

Excellentie:

Gedurende de onderhandelingen, die hebben geleid tot het heden onderteekende handelsverdrag, heeft de Nederlandsche delegatie bij herhaling met de Amerikaansche delegatie overleg gepleegd, ten einde voor Gouda en Edammer kaas eene omschrijving te vinden, welke in het verdrag zoude kunnen worden opgenomen, in verband met de verlaging van invoerrechten, die deze producten bij invoer in de Vereenigde Staten van Amerika zullen genieten.

De Nederlandsche delegatie wees er op, dat het gebrek aan eene passende omschrijving de waarde van de concessie voor Nederland niet onaanzienlijk zou verminderen, daar de naam Gouda en Edammer zou kunnen worden misbruikt om ook namaak van deze soorten kaas tegen het verlaagde invoerrecht in te voeren. Het bleek echter niet mogelijk, gedurende de onderhandelingen tot eene omschrijving te komen, welke beide delegaties kon bevredigen.

Wellicht is het niet uitgesloten te achten, dat, bij onderhandelingen met andere landen, toch nog eene oplossing zou kunnen worden gevonden, welke den weg zou openen om aan de Nederlandsche bezwaren te gemoet te komen.

Ik heb de eer U te verzoeken, mij wel te willen doen weten, of de Amerikaansche Regeering zich bereid verklaart om in het geval, voorzien in de vorige alinea, in welwillende overweging te nemen verzoeken van de Nederlandsche Regeering, welke er op gericht zouden zijn te bereiken, dat Nederlandsche kazen ook op dit punt niet bij de begunstigde buitenlandsche kazen zouden achterstaan.

Ik neem deze gelegenheid te baat U, Mijnheer de Minister, de verzekering aan te bieden van mijne hoogste achting.

L a m p i n g,
Directeur van de Handelsaccoorden.

Washington, D. C.

Zijner Excellentie
den Heere Cordell Hull.
Secretaris van Staat van de Vereenigde Staten van Amerika. Washington, D. C.

Department of State,
Washington.

December 20, 1935

Sir:

With reference to your note of December 20, 1935, in regard to the definition of Gouda and Edam cheese in connection with the trade agreement between the United States and the Kingdom of the Netherlands, the proposals of the Netherlands delegation with respect to this matter have been given most careful consideration.

Owing to the fact that undue refinements in customs classifications are regarded as being inconsistent with the principle of most-favored-nation treatment it has been found impossible, as stated in your note, to agree upon a definition which would meet the viewpoint of the Netherlands Government in this matter. However, I can assure you that it is the intention of this Government to avoid any impairment of the most-favored-nation principle not only in connection with the trade agreement with the Kingdom of the Netherlands but in connection with similar agreements negotiated with other countries.

Accept, Sir, the assurances of my highest consideration.

Cordell Hull
Secretary of State
of the United States of America.

The Honorable
Arnold Theodoor Lamping,
Director of Trade Agreements,
Chief of the Netherlands Delegation,
Washington.

VERTALING.

Departement van Staat,
Washington.

December 20, 1935.

Mijnheer,

Ik heb de eer de volgende verklaring af te leggen nopens mijne opvatting met betrekking tot de overeenstemming, ten opzichte van zekere bijzondere rechten, bereikt gedurende onlangs te Washington gevoerde besprekingen tusschen de vertegenwoordigers der Regeering van de Vereenigde Staten en die van de Nederlandsche Regeering.

Gedurende deze besprekingen is tot uiting gekomen een gelijke opvatting tusschen beide Regeeringen, dat, met name, geen van beide Regeeringen op producten van het gebied der andere eenig anti-dumping recht zal leggen noch eenig nieuw of bijkomend recht ter compensatie van de betaling of toekenning van een premie of uitkeering, zonder eerst de andere Regeering, na Haar daarvan langs informeelen weg kennis te hebben gegeven, de gelegenheid te hebben geboden tot het doen van voorstellen met betrekking tot het voorgenomen recht. Geen beslissing ten aanzien van het opleggen van een zoodanig recht zal worden genomen binnen dertig dagen na den datum van de hiervoor bedoelde informeele kennisgeving, tenzij de wet een vroegere beslissing vereischt. Elk, door de andere Regeering ingediend vertoog, zal door de Regeering, welke voornemens is tot de oplegging van bedoeld recht over te gaan, zorgvuldig in overweging worden genomen.

Aanvaard, Mijnheer, de verzekering van mijne hoogste achting.

Cordell Hull,
Secretaris van Staat van
de Vereenigde Staten van Amerika.

Den Heere
Arnold Theodoor Lamping,
Directeur van de Handelsaccoorden,
Voorzitter van de Nederlandsche Delegatie,
Washington.

Departement van Staat,
Washington.

December 20, 1935.

Mijnheer,

Naar aanleiding van Uw schrijven van 20 December 1935, met betrekking tot eene omschrijving van Gouda en Edammer kaas, welke in het handelsverdrag tusschen de Vereenigde Staten en het Koninkrijk der Nederlanden zou kunnen worden opgenomen, zijn de ter zake door de Nederlandsche delegatie gedane voorstellen in zorgvuldige overweging genomen.

Ten gevolge van het feit, dat vergaande specificatiess in douaneclassificaties worden beschouwd als niet in overeenstemming te zijn met het beginsel van meestbegunstigingsbehandeling, is het onmogelijk gebleken, zooals in Uw schrijven werd opgemerkt, tot overeenstemming te komen aangaande eene omschrijving, welke zou beantwoorden aan het door de Nederlandsche Regeering ten deze ingenomen standpunt. Ik moge U nochtans de verzekering geven, dat het in het voornemen ligt van mijne Regeering, elke afwijking van het meestbegunstigingsbeginsel te vermijden, niet alleen bij het handelsverdrag met het Koninkrijk der Nederlanden, doch eveneens bij dergelijke met andere landen te sluiten verdragen.

Aanvaard, Mijnheer, de verzekering van mijne hoogste achting.

Cordell Hull,
Secretaris van Staat van de Vereenigde Staten van Amerika.

Den Heere
Arnold Theodoor Lamping,
Directeur van de Handelsaccoorden,
Voorzitter van de Nederlandsche Delegatie,
Washington.

S. 19.

8 *Mei* 1937. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de op 1 Januari 1937 te *Rome* tusschen het Koninkrijk der *Nederlanden* en het Koninkrijk *Italië* gesloten overeenkomst betreffende de regeling van de betalingen voortvloeiende uit het handelsverkeer met bijbehoorend protocol van onderteekening.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de op 1 Januari 1937 te *Rome* tusschen het Koninkrijk der *Nederlanden* en het Koninkrijk *Italië* gesloten overeenkomst betreffende de regeling van de betalingen voortvloeiende uit het handelsverkeer met bijbehoorend protocol van onderteekening, van welke stukken een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Gelet op artikel 2 der Wet Internationaal Betalingsverkeer 1934 (Staatsblad n°. 583);

Overwegende, dat genoemde overeenkomst krachtens artikel 13 voor *Nederland*, *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* en *Curaçao* op 1 Januari 1937 is in werking getreden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 30sten April 1937, Directie van het Protocol, n°. 15551;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemde overeenkomst, met bijbehoorend protocol van onderteekening, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het Staatsblad.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's-Gravenhage, den 8sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 25 *Mei* 1937.)

OVEREENKOMST

tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Italië, betreffende de regeling van de betalingen voortvloeiende uit het handelsverkeer.

De Nederlandsche Regeering en de Italiaansche Regeering, wenschende de betalingen voortvloeiende uit het handelsverkeer tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Italië te regelen, zijn de volgende bepalingen overeengekomen:

Art. 1. 1. De betalingen met betrekking tot goederen van oorsprong uit Nederland, welke van den datum van de inwerkingtreding van deze overeenkomst af in Italië worden ingevoerd, zullen geschieden door middel van storting van de tegenwaarde in lires bij de Banca d'Italia, in haar hoedanigheid van kassier van het Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero.

2. Het Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero zal de geïnde bedragen, omgerekend in guldens op basis van den in artikel 4 bedoelden wisselkoers geldend op den dag van storting, boeken in het credit van een algemeene rentelooze rekening in guldens, welke het ten name van het Nederlandsch Clearinginstituut zal openen.

3. De betalingen met betrekking tot goederen van oorsprong uit Italië, die van den datum van de inwerkingtreding van deze overeenkomst af in Nederland worden ingevoerd, zullen geschieden door middel van storting van de tegenwaarde in guldens bij het Nederlandsch Clearinginstituut.

4. Het Nederlandsch Clearinginstituut zal 90 % van de geïnde bedragen boeken in het credit van een algemeene rentelooze rekening in guldens, welke het ten name van het Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero zal openen.

5. Het Nederlandsch Clearinginstituut zal de resteerende 10 % boeken in het credit van een speciale rentelooze rekening in guldens, welke het ten name van het Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero zal openen. Deze speciale rekening zal dienen voor de liquidatie van de Nederlandsche vorderingen, ter vereffening waarvan stortingen in lires hebben plaats gevonden op de rekeningen bedoeld in art. 2 par. 4, alsmede tot liquidatie van andere groepen van Nederlandsche vorderingen, in gemeen overleg aan te wijzen. Zoodra de bovenbedoelde vorderingen zullen zijn geliquideerd, zal de speciale rekening worden ge-

sloten en zullen de stortingen bij het Nederlandsch Clearinginstituut ten volle worden geboekt in het credit van de algemeene rekening, genoemd in par. 4.

Art. 2. 1. De bedragen in guldens, die werden geboekt in het credit van de algemeene rekening bij het Nederlandsch Clearinginstituut, voorzien in de Italiaansch-Nederlandsche regeling van 29 Juli 1935, alsmede de bedragen, welke na den datum van de inwerkingtreding van deze overeenkomst zullen worden gestort ter betaling van Italiaansche goederen ingevoerd in Nederland en in de Nederlandsche overzeesche gebiedsdeelen voor den datum van de inwerkingtreding van deze overeenkomst, zullen geheel worden geboekt in het credit van de algemeene rekening, bedoeld in art. 1 par. 4.

2. De bedragen, in lires, die werden geboekt in het credit van de algemeene rekening bij het Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero, voorzien in de Italiaansch-Nederlandsche regeling van 29 Juli 1935, zullen worden omgerekend in guldens en worden overgeboekt naar het credit van de algemeene rekening in guldens, bedoeld in art. 1 par. 2. De omrekening in guldens, alsmede de overboeking naar het credit van de algemeene rekening zullen geschieden in de chronologische volgorde van de betreffende stortingen, naar mate van de bedragen, beschikbaar op de algemeene rekening bij het Nederlandsch Clearinginstituut, bedoeld in art. 1 par. 4. De omrekening zal worden gebaseerd op den in art. 4 bedoelden wisselkoers, geldend op den dag van overboeking.

3. De bedragen in lires, welke na den datum van de inwerkingtreding van deze overeenkomst zullen worden gestort ter betaling van goederen van oorsprong uit Nederland en uit de Nederlandsche overzeesche gebiedsdeelen, ingevoerd in Italië voor den datum van de inwerkingtreding van deze overeenkomst, zullen worden geboekt in het credit van de algemeene rekening bedoeld in art. 1 par. 2 en worden omgerekend in guldens overeenkomstig genoemde paragraaf.

4. De bedragen in lires, welke zijn gestort op de geblokkeerde rekeningen ingesteld bij het Italiaansch Ministerieele Besluit van 20 November 1935, zullen worden omgerekend in Nederlandsche guldens en overgeboekt naar het credit van de algemeene rekening in guldens, voorzien in artikel 1 par. 2. De omrekening in guldens alsmede de overboeking naar het credit van de algemeene rekening zullen geschieden in de chronologische volgorde van de betreffende stortingen, naarmate van de bedragen, beschikbaar op de speciale rekening bij het Nederlandsch Clearinginstituut, voorzien in art. 1 par. 5. De omrekening zal worden gebaseerd op den in art. 4 bedoelden koers, geldend op den dag van overboeking.

Art. 3. 1. Wederzijds zullen het Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero en het Nederlandsch Clearinginstituut elkaar dagelijks advies zenden van de gedane stortingen. De adviezen van storting zullen voor elke storting vermelden het gestorte bedrag, den naam van den opdrachtgever, den naam van den begunstigde en alle gegevens, noodzakelijk voor het vaststellen van de vordering. De adviezen van storting van het Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero zullen van elk gestort bedrag bovendien de tegenwaarde in guldens vermelden.

2. Het Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero zal het Nederlandsch Clearinginstituut zoo spoedig mogelijk advies zenden van de reeds gedane stortingen, bedoeld in art. 2 par. 2 en 4; het Nederlandsch Clearinginstituut zal van zijn kant het Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero advies zenden van de reeds gedane stortingen bedoeld in art. 2 par. 1.

3. Het Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero zal het Nederlandsch Clearinginstituut onverwijld advies zenden van elke omrekening in guldens en overboeking in het credit van de algemeene rekening, overeenkomstig de bepalingen van art. 2 par. 2 en 4.

Art. 4. 1. Het Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero en het Nederlandsch Clearinginstituut zullen in gemeen overleg den wisselkoers tusschen de lire en den gulden vaststellen. Deze koers zal worden gebruikt bij de omrekening in lires van de verplichtingen, luidende in guldens, resp. bij de omrekening in guldens van de schulden, luidende in lires.

2. De verplichtingen, luidende in een andere valuta dan de lire en den gulden zullen in Italië worden omgerekend in lires en in Nederland in guldens tegen de officieele koersen van de beurs van Rome resp. die van Amsterdam, op den dag voorafgaande aan dien van de storting.

3. In het geval dat de schuldeischer op basis van den omrekeningskoers, toegepast overeenkomstig de bovenstaande bepalingen, niet het volle bedrag van zijn vordering zou hebben ontvangen, zal de schuldenaar, teneinde het verschil te dekken, tot bijstorting gehouden zijn. De betaling van de tegenwaarde van deze bijstortingen aan de schuldeischers zal geschieden onmiddellijk na ontvangst van het advies van storting, buiten de chronologische volgorde bedoeld in art. 5 om.

4. In afwijking van de bepalingen van par. 3, hebben de stortingen in lires op de rekeningen in lires, bedoeld in art. 2 par. 4 een bevrijdende werking voor de Italiaansche schuldenaren.

Art. 5. 1. De betalingen aan de schuldeischers zullen geschieden in de valuta van de resp. landen, voor zoover gelden beschikbaar zijn en in de chronologische volgorde van de stortingen.

2. De adviezen van storting bedoeld in art. 3 par. 1, alsmede de adviezen van omrekening en overboeking, bedoeld in art. 3 par. 3, zullen dienen als betalingsopdracht, wat betreft de adviezen van het Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero voor het daarin aangegeven bedrag in guldens; wat betreft de adviezen van het Nederlandsch Clearinginstituut voor de tegenwaarde in lires van het in guldens gestorte bedrag, berekend op basis van den wisselkoers, bedoeld in art. 4.

3. Het Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero zal elke betaling boeken in het debet van de algemeene rekening in guldens, welke is geopend ten name van het Nederlandsch Clearinginstituut; het Nederlandsch Clearing-

instituut zal elke betaling boeken in het debet van de algemeene rekening in guldens, resp. van de speciale rekening in deze valuta, welke zijn geopend ten name van het Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero.

4. Het Nederlandsch Clearinginstituut en het Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero zullen elkaar onverwijld advies zenden van de verrichte uitbetalingen, daarbij verwijzende naar de betreffende adviezen van storting.

Art. 6. 1. Elke uitvoer van goederen van oorsprong uit Nederland, plaats hebbende na den datum van de inwerkingtreding van deze overeenkomst, en welke zal worden verrekend volgens de bepalingen daarvan, zal onderworpen zijn aan het voorafgaande visum van de Nederlandsche autoriteiten, welke daartoe volgens de in Nederland bestaande regelingen bevoegd zijn. Dit visum zal worden geplaatst op een afschrift van de factuur.

2. Het overleggen van het bedoelde afschrift is verplicht, wil de Banca d'Italia de storting ter vereffening van de betreffende schuld aanvaarden.

3. Het bedoelde afschrift zal worden toegezonden aan het Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero, die deze behoorlijk gewaarmerkt zal toevoegen aan de adviezen van storting, welke aan het Nederlandsch Clearinginstituut worden gezonden.

Art. 7. 1. Elke vooruitbetaling voor aankoop van goederen van Italiaanschen of Nederlandschen oorsprong, welke bestemd zijn om te worden ingevoerd in Nederland, resp. in Italië, zal worden geregeld volgens de bepalingen van deze overeenkomst.

2. Om tot storting te worden toegelaten, moeten deze vooruitbetalingen betrekking hebben op een invoervergunning, welke door de bevoegde autoriteiten reeds is afgegeven, voor zoover een dergelijke vergunning is vereischt; zij moeten zijn opgenomen in het koopcontract van de goederen en moeten overeenstemmen met de handelsgebruiken.

Art. 8. 1. Particuliere compensatie-transacties van goederen van oorsprong uit Nederland en uit Italië zullen niet zijn toegestaan. Evenwel zullen de particuliere compensaties, welke reeds zijn goedgekeurd en waaraan op het oogenblik van de onderteekening van deze overeenkomst een begin van uitvoering is gegeven, kunnen worden afgewikkeld.

2. De in de derde alinea van art. 1 van de heden onderteekende voorloopige handelsovereenkomst bedoelde particuliere compensatietransacties, betrekking hebbende op Italiaansche goederen en op goederen van oorsprong uit de Nederlandsche overzeesche gebiedsdeelen, zullen plaats vinden met voorafgaande toestemming van het Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero en van het Nederlandsch Clearinginstituut, terwijl de betaling in ieder geval zal plaats hebben door tusschenkomst van de beide clearinginstituten. Het Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero en het Nederlandsch Clearinginstituut zullen in gemeen overleg de toe te passen technische uitvoeringsbepalingen vaststellen.

Art. 9. Deze overeenkomst is niet van toepassing op het doorvoerverkeer.

Art. 10. Elk van de beide Regeeringen zal, voor wat haar betreft, de noodige maatregelen nemen om haar onderdanen te verplichten de bepalingen van deze overeenkomst te eerbiedigen.

Art. 11. 1. De beide Regeeringen zullen in gemeen overleg de moeilijkheden regelen, die zich bij de toepassing van deze overeenkomst zouden kunnen voordoen.

2. Het Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero en het Nederlandsch Clearinginstituut zullen zich verstaan over de technische uitvoeringsbepalingen, die noodzakelijk zijn om de behoorlijke werking van deze overeenkomst te verzekeren.

Art. 12. 1. Indien na den afloop van deze overeenkomst bij het clearinginstituut van een van de beide landen een saldo blijft bestaan ten gunste van het andere land, zullen de importeurs van dit laatste land moeten voortgaan met de tegenwaarde van hun invoeren te storten bij hun clearinginstituut totdat de volledige delging van de vorderingen, overeenkomend met dit saldo, zal hebben plaats gevonden.

2. Evenzoo zal de aankoopsprijs van de op crediet ingevoerde goederen nog moeten worden vereffend overeenkomstig de bepalingen van deze overeenkomst.

Art. 13. 1. Deze overeenkomst zal in werking treden op den datum van de onderteekening ervan en van kracht blijven tot 30 Juni 1937.

2. Indien de overeenkomst niet is opgezegd voor 1 Juni 1937 zal zij voor een verder tijdvak van 3 maanden van kracht blijven en zal zij elke keer, dat zij niet ten minste één maand voor den vervaldatum is opgezegd, stilzwijgend voor een tijdvak van drie maanden worden verlengd.

3. De betalingen met betrekking tot den invoer van goederen van oorsprong uit Italië of uit Nederland, die uiterlijk op den dag volgenden op dien van de opzegging van deze overeenkomst zijn afgezonden, zullen geschieden volgens de bepalingen van deze overeenkomst, zelfs wanneer de invoer in het andere land zal plaats vinden na den datum van den afloop van de overeenkomst.

4. Deze overeenkomst vervangt de regeling van 29 Juli 1935.

Ter oorkonde waarvan men deze overeenkomst heeft geteekend.

Gedaan in tweevoud te Rome, den 1en Januari 1937.

Voor Nederland: W. E. van Panhuys.

Voor Italië: Ciano.

PROTOCOL VAN ONDERTEEKENING.

Op het oogenblik, dat wordt overgegaan tot de onderteekening van de overeenkomst betreffende de regeling van de betalingen, voortvloeiende uit het handelsverkeer tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Italië, hebben de ondergeteekende gevolmachtigden het volgende vastgesteld:

Het Koninkrijk der Nederlanden omvat Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao.

Overal waar in deze overeenkomst de uit-

drukking „Nederland" voorkomt, is alleen het grondgebied in Europa bedoeld.

Gedaan in tweevoud te Rome, den 1en Januari 1937.

Voor Nederland: W. E. van Panhuys.

Voor Italië: Ciano.

S. 20.

11 *Mei* 1937. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de tusschen den Nederlandschen Gezant te *Brussel* en den Belgischen Minister van Buitenlandsche Zaken en Buitenlandschen Handel dd. 26 Maart 1937 gewisselde nota's, houdende eene overeenkomst tusschen *Nederland* en *België* in zake vrijstelling van invoerrechten op brandstof en smeermiddelen in het internationaal luchtverkeer.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de tusschen Onzen Gezant te *Brussel* en den Belgischen Minister van Buitenlandsche Zaken en Buitenlandschen Handel dd. 26 Maart 1937 gewisselde nota's, houdende eene overeenkomst tusschen *Nederland* en *België* in zake vrijstelling van invoerrechten op brandstof en smeermiddelen in het internationaal luchtverkeer, van welke nota's een afdruk bij dit Besluit is gevoegd;

Overwegende, dat vermelde overeenkomst op 25 April 1937 voor het Rijk in *Europa* is in werking getreden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 4den Mei 1937, Directie van het Protocol, n°. 16150;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemde nota's te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's-Gravenhage, den 11den Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 28 *Mei* 1937.)

Gezantschap der Nederlanden.

N°. 1322 Brussel, 26 Maart 1937.

Mijnheer de Minister,

Ik heb de eer Uwer Excellentie mede te deelen, dat de Nederlandsche Regeering zich verbindt jegens de Belgische Regeering in acht te nemen de bepalingen van de onderstaande overeenkomst betreffende de douaneregeling, welke van toepassing is op brandstof en smeermiddelen, gebruikt bij het luchtverkeer tusschen Nederland en België.

1. Bij aankomst op het grondgebied van een van de twee landen, zullen de brandstof en smeermiddelen, welke zich bevinden in de gewone reservoirs van elk luchtvaartuig, hetwelk de nationaliteit bezit van het andere land, vrij van douane- of andere rechten worden toegelaten, met dien verstande, dat geen enkele hoeveelheid vrij van rechten zal kunnen worden gelost.

2. Bij het vertrek van een douane-luchtvaartterrein van een van de twee landen om zich rechtstreeks naar het buitenland te begeven, zal elk luchtvaartuig, hetwelk de nationaliteit van het andere land bezit, de brandstof, welke bestemd is voor de bijvulling van het toestel, vrij van douane- of andere rechten, kunnen innemen, met dien verstande, dat de voorwaarden zullen worden in acht genomen, welke elk van de twee landen aan het verleenen van deze vrijstelling zal meenen te moeten verbinden.

De vrijstelling zal kunnen worden verleend in den vorm van een rechtstreeksche vrijstelling, dan wel van een restitutie van de reeds betaalde rechten.

3. Elk van de twee Regeeringen zal voor haar grondgebied aanwijzen de luchtvaartterreinen, opengesteld voor het openbaar gebruik, welke zullen zijn ingericht als douaneluchtvaartterreinen voor het vrij van rechten innemen van de brandstof, bedoeld in paragraaf 2.

4. De twee Regeeringen zullen bij wijze van documentatie elkaar wederkeerig mededeelen de voorschriften, welke zij elk zullen hebben vastgesteld om de uitvoering van de vorenstaande bepalingen te verzekeren.

5. Elk van de twee Regeeringen zal deze overeenkomst kunnen beëindigen door kennisgeving, zestig dagen te voren, aan de andere Regeering.

Deze overeenkomst zal dertig dagen na dagteekening in werking treden.

Uwe Excellentie gelieve de hernieuwde verzekering mijner zeer bijzondere hoogachting wel te willen aanvaarden.

J. P a t i j n.

Zijner Excellentie den Heere P. H. Spaak,
Minister van Buitenlandsche Zaken en Buitenlandschen Handel,
Brussel.

Ministerie van Buitenlandsche Zaken en Buitenlandschen Handel.

Brussel, den 26 Maart 1937.

Mijnheer de Minister,

Ik heb de eer Uwer Excellentie mede te deelen, dat de Belgische Regeering zich verbindt jegens de Nederlandsche Regeering in acht te nemen de bepalingen van de onderstaande overeenkomst betreffende de douaneregeling, welke van toepassing is op brandstof en smeermiddelen, gebruikt bij het luchtverkeer tusschen België en Nederland.

1. Bij aankomst op het grondgebied van een van de twee landen, zullen de brandstof en smeermiddelen, welke zich bevinden in de gewone reservoirs van elk luchtvaartuig, hetwelk de nationaliteit bezit van het andere land, vrij van douane- of andere rechten worden toegelaten, met dien verstande, dat geen enkele hoeveelheid vrij van rechten zal kunnen worden gelost.

2. Bij het vertrek van een douane-luchtvaartterrein van een van de twee landen om zich rechtstreeks naar het buitenland te begeven, zal elk luchtvaartuig, hetwelk de nationaliteit van het andere land bezit, de brandstof, welke bestemd is voor de bijvulling van het toestel, vrij van douane- of andere rechten, kunnen innemen, met dien verstande, dat de voorwaarden zullen worden in acht genomen, welke elk van de twee landen aan het verleenen van deze vrijstelling zal meenen te moeten verbinden.

De vrijstelling zal kunnen worden verleend in den vorm van een rechtstreeksche vrijstelling, dan wel van een restitutie van de reeds betaalde rechten.

3. Elk van de twee Regeeringen zal voor haar grondgebied aanwijzen de luchtvaartterreinen, opengesteld voor het openbaar gebruik, welke zullen zijn ingericht als douaneluchtvaartterreinen voor het vrij van rechten innemen van de brandstof, bedoeld in paragraaf 2.

4. De twee Regeeringen zullen bij wijze van documentatie elkaar wederkeerig mededeelen de voorschriften, welke zij elk zullen hebben vastgesteld om de uitvoering van de vorenstaande bepalingen te verzekeren.

5. Elk van de twee Regeeringen zal deze overeenkomst kunnen beëindigen door kennisgeving, zestig dagen te voren, aan de andere Regeering.

Deze overeenkomst zal dertig dagen na dagteekening in werking treden.

Uwe Excellentie gelieve de hernieuwde verzekering mijner zeer bijzondere hoogachting wel te willen aanvaarden.

P. H. Spaak.

Zijne Excellentie den Heer Patijn,
Minister der Nederlanden,
Brussel.

S. 21.

21 *Mei* 1937. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van het op 1 April 1933 te *'s-Gravenhage* tusschen *Nederland* en *Luxemburg* gesloten vestigings- en arbeidsverdrag met bijbehoorende nota's.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de Wet van 28 December 1936 (Staatsblad n°. 99 U.), houdende goedkeuring van het op 1 April 1933 te *'s-Gravenhage* tusschen *Nederland* en *Luxemburg* gesloten vestigings- en arbeidsverdrag met bijbehoorende nota's betreffende de militaire verplichtingen van de wederzijdsche onderdanen, van welke stukken een afdruk bij dit Besluit is gevoegd;

Gezien mede de op 15 April 1936 tusschen Onzen Gezant bij het Luxemburgsche Hof en den President der Luxemburgsche Regeering gewisselde nota's in zake de toepassing van artikel 2, § 1, van het verdrag, van welke nota's eveneens een afdruk, alsmede eene vertaling, bij dit Besluit zijn gevoegd;

Overwegende, dat de akten van bekrachtiging van genoemd verdrag op 12 Mei 1937 te *'s-Gravenhage* zijn uitgewisseld.

O. mede, dat bedoeld verdrag, overeenkomstig artikel 22, op 11 Juni 1937 voor het Rijk in *Europa* zal in werking treden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 14den Mei 1937, Directie van het Protocol, n°. 17166;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemd verdrag en bovengenoemde nota's, alsmede eene vertaling der nota's van 15 April 1936, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het Staatsblad.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

Het Loo, den 21sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 3 *Juni* 1937.)

Vestigings- en arbeidsverdrag tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en het Groot-Hertogdom Luxemburg.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden

en

Hare Koninklijke Hoogheid de Groot-Hertogin van Luxemburg,

bezield met den wensch de vestigings- en arbeidsvoorwaarden van Nederlandsche onderdanen in Luxemburg en van Luxemburgsche onderdanen in Nederland te regelen, hebben besloten te dien einde een verdrag te sluiten en hebben als Haar gevolmachtigden benoemd, te weten:

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden,

Jonkheer Frans Beelaerts van Blokland, Hoogstderzelver Minister van Buitenlandsche Zaken,

Hare Koninklijke Hoogheid de Groot-Hertogin van Luxemburg,

den Heer Joseph Bech, Haar Minister van Staat, Voorzitter der Regeering,

die, na elkander mededeeling te hebben gedaan van hun volmachten, welke in goeden en behoorlijken vorm werden bevonden, over de volgende artikelen tot overeenstemming zijn gekomen:

AFDEELING I.

Vestiging.

Art. 1. § 1. De onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zullen de bevoegdheid hebben zich naar het grondgebied van de andere Partij te begeven, zich daar te vestigen, zich te verplaatsen, een verblijfplaats te kiezen en het land te verlaten, mits zij zich gedragen naar de daar te lande geldende wetten en verordeningen, in het bijzonder wat betreft het toezicht op vreemdelingen.

Het is wel te verstaan, dat ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zich het recht voorbehoudt den toegang tot en het verblijf op Haar grondgebied te verbieden aan elken onderdaan van de andere Partij, die als ongewenscht zou moeten worden aangemerkt, zij het uit een oogpunt van handhaving der openbare orde en openbare zedelijkheid, gezondheid of veiligheid, of omdat hij geen middelen van bestaan bezit.

De bepaling, vervat in de eerste alinea van deze § — hoewel zij in het algemeen uitsluit de toepassing op de onderdanen der Hooge Verdragsluitende Partijen van wetten of verordeningen, die bepaaldelijk ten doel hebben het recht om het grondgebied vrijelijk te verlaten, te beperken of op te heffen — verzet zich anderzijds niet tegen de toepassing van de gewone en algemeene wetgeving, waaruit in afzonderlijke gevallen een beletsel voor het verlaten zou kunnen voortvloeien.

§ 2. Ingeval dat de binnenkomst, het verblijf, de werkzaamheid of de vestiging van een onderdaan van een der Hooge Verdragsluitende Partijen op het grondgebied van de andere Partij, volgens de bepalingen van de wetten en verordeningen ten aanzien van het toezicht op vreemdelingen, onderworpen mochten zijn aan zekere voorwaarden of beperkingen, zullen deze van zelf ophouden van toepassing te zijn op den belanghebbende, die zijn woonplaats op bedoeld grondgebied blijft houden, uiterlijk na vijf jaren ononderbroken verblijf.

§ 3. Het is wel te verstaan, dat, zelfs wanneer het betreft personen, die voordeelen ontleenen aan de bepalingen van § 2 van dit artikel, ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zich voorbehoudt ten opzichte van onderdanen van de andere Partij gebruik te maken van het recht van uitzetting en van het recht op deze onderdanen Haar politievoorschriften toe te passen, zooals die welke betrekking hebben op paspoorten, identiteitsbewijzen en alle verklaringen vereischt voor het toezicht op vreemdelingen.

§ 4. De rechten, invorderbaar ter gelegenheid van de toepassing der verschillende formaliteiten, bedoeld in § 3 van dit artikel, zullen niet meer kunnen bedragen dan die welke gelden voor onderdanen van de in deze meestbegunstigde natie.

Art. 2. § 1. De onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zullen op het grondgebied van de andere Partij in rechte en in feite op voet van volkomen gelijkheid met de onderdanen van de andere Partij worden behandeld voor wat betreft de uitoefening van elke werkzaamheid op het gebied van handel, nijverheid en geldwezen, en, in het algemeen, van elke werkzaamheid van economischen aard, zonder dat er in deze onderscheid zal worden gemaakt tusschen ondernemingen, die een zelfstandige werkzaamheid uitoefenen en die welke handelen als bijkantoren of agentschappen.

§ 2. De onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zullen op het grondgebied van de andere Partij alle ambachten en beroepen kunnen uitoefenen, die niet afzonderlijk in § 3 van dit artikel zijn genoemd, onder de voorwaarde, dat zij zich gedragen naar de daar te lande geldende wetten en verordeningen met inbegrip van die welke betrekking hebben op de bescherming van de nationale arbeidsmarkt.

Het is wel te verstaan, dat de toepassing van de wetten en verordeningen betreffende de bescherming van de nationale arbeidsmarkt, geen beletsel zal vormen voor de onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen, die gevestigd zijn op het grondgebied van de andere Partij, om naar hun keuze personen in dienst te nemen voor het vervullen van leidende functies.

§ 3. De bepalingen van de §§ 1 en 2 van dit artikel hebben geen betrekking op de uitoefening op het grondgebied van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen van de hierachter opgesomde beroepen, ambachten en takken van nijverheid en handel:

a. de openbare ambten, beroepen en betrekkingen, met inbegrip van het beroep van notaris, procureur en deurwaarder;

b. de beroepen van advocaat en wisselagent;

c. de colportage en ambulante beroepen;

d. de vischvangst in de binnen- en territoriale wateren, de kustvaart, het loodswezen in het algemeen en de inwendige havendienst.

§ 4. De bepalingen van dit artikel brengen in geen enkel opzicht wijziging in de in Nederland geldende wettelijke bepalingen met betrekking tot de bemanning van zeeschepen of binnenvaartuigen, varende onder nationale vlag, en van in dat land ingeschreven luchtvaartuigen.

Art. 3. § 1. De onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen, die zich al of niet op het grondgebied van de andere Partij bevinden, zullen zich aldaar onder dezelfde voorwaarden als de onderdanen van die Partij kunnen bezighouden met alle handelstransacties en ter zake elke publiciteit kunnen geven of reclame maken. Mits zij zich bij hun verrichtingen gedragen naar de daar te lande geldende wetten en verordeningen, zullen zij aldaar aan geen enkele andere of zwaardere voorwaarde, vergunning, verlof of eisch worden onderworpen dan aan die, waaraan de onderdanen van het land voor dezelfde verrichtingen zijn of kunnen worden onderworpen.

§ 2. De bepalingen van § 1 van dit artikel moeten worden verstaan te gelden onder voorbehoud van de bijzondere voorwaarden, die ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen mocht stellen bij de aanbestedingen, uitgeschreven door openbare diensten.

§ 3. Indien, krachtens de wetgeving van een der Hooge Verdragsluitende Partijen, het verleenen op Haar grondgebied van vergunning, machtiging of verlof, bestemd om het toezicht op den in- of uitvoer te verzekeren, in rechte of in feite afhankelijk is van vestigings-, verblijfs- of inschrijvingsvoorwaarden, van toepassing op de eigen onderdanen, zullen deze zelfde voorwaarden gelijkelijk van toepassing zijn op de onderdanen van de andere Partij.

Art. 4. Aan de onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zal niet worden belet op het grondgebied van de andere Partij, overeenkomstig de wetten en voorschriften van deze Partij, op te treden als exposanten, verkoopers of koopers, noch onder dezelfde voorwaarden als eigen onderdanen deel te nemen aan openbare markten en jaarbeurzen, die niet uitdrukkelijk slechts voor eigen onderdanen openstaan, of uit hoofde van den aard der tentoongestelde goederen slechts voor eigen onderdanen en die van bepaalde andere Staten openstaan.

Art. 5. § 1. De onderdanen van ieder der

Hooge Verdragsluitende Partijen zullen op het grondgebied van de andere Partij, behoudens de overlegging, zoo noodig, van een legitimatiebewijs, hetzij zelf of door tusschenkomst van handelsreizigers in hun dienst, bij de handelaren, in de verkooplokalen of bij de voortbrengers, die goederen kunnen koopen, waarin zij handel drijven. Zij zullen bestellingen kunnen opnemen bij de handelaren en voortbrengers, die handelen in of in hun bedrijf gebruik maken van goederen van denzelfden aard als die welke hun worden aangeboden. Voor geen van deze verrichtingen zullen zij een bijzondere machtiging behoeven of ter zake onderworpen zijn aan eenige bijzondere belasting of geldelijke verplichting, die niet van de nationale ondernemingen en van haar vertegenwoordigers zal kunnen worden geëischt, mits zij slechts monsters en geen artikelen bestemd voor den verkoop met zich medenemen.

§ 2. Voor de toepassing van de bepalingen van dit artikel zullen de Hooge Verdragsluitende Partijen zich richten naar de bepalingen van artikel 10 van het verdrag van Genève van 3 November 1923, betreffende de legitimatiebewijzen voor handelsreizigers en de regeling van de toelating van monsters.

§ 3. De bepalingen van dit artikel zijn niet van toepassing op de ambulante bedrijven, colportage of op het plaatsen van bestellingen of het doen van aankoopen bij personen, die zich niet met handel of nijverheid bezighouden; te dezer zake behoudt ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zich de volledige vrijheid van haar wetgeving voor.

Art. 6. § 1. De onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zullen op het grondgebied van de andere Partij dezelfde behandeling als de eigen onderdanen genieten voor wat betreft rechten ten aanzien van erfgoed, het recht om roerende of onroerende goederen te verwerven, te bezitten of te huren, zoowel als om daarvoor te beschikken om niet of onder bezwarenden titel.

§ 2. Ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen verleent den onderdanen van de andere Partij, onder dezelfde voorwaarden als aan haar eigen onderdanen, de vrijheid om de hun toebehoorende roerende goederen, alsmede de opbrengst van den verkoop van hun roerende of onroerende goederen uit te voeren. Het is wel te verstaan, dat ieder van de Hooge Verdragsluitende Partijen het recht heeft dezen uitvoer afhankelijk te stellen van een daaraan voorafgaande betaling van de heffingen of belastingen, waaraan de onderhavige goederen onderworpen zijn. Genoemde goederen of bedragen, afkomstig van den verkoop daarvan, zullen echter niet kunnen worden belast met eenige bijzondere belasting uit hoofde van dezen uitvoer.

§ 3. Het is wel te verstaan, dat in geval van verhuizing van den eigenaar of in geval van verkoop van roerende of onroerende goederen, afkomstig van een nalatenschap, een eventueele regeling van het geldverkeer geen beletsel zal kunnen vormen voor den vrijen uitvoer van de opbrengst van den verkoop van deze goederen.

§ 4. De bepalingen van dit artikel vormen geen beletsel voor de bevoegdheid, die ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zich voorbehoudt, om, met het oog op de veiligheid van den Staat, in bepaalde streken het verkrijgen of het in bezit nemen van onroerende goederen door onderdanen van de andere Partij afhankelijk te stellen van een voorafgaande machtiging.

Hij, die door vererving onroerende goederen verkrijgt die in genoemde streken gelegen zijn, zal om dezelfde reden verplicht kunnen worden deze binnen redelijken tijd te verkoopen.

§ 5. In uitzonderingsgevallen — bijzonderlijk in geval van crisis van het muntwezen — waarin het verkrijgen van onroerende goederen of roerende zaken en waarden door vreemdelingen zou kunnen leiden tot bemachtiging van vitale hulpbronnen van het land of zou dreigen deze hulpbronnen in gevaar te brengen, zal ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen de bevoegdheid hebben deze verkrijging te verhinderen. Zij zal echter van deze bevoegdheid slechts gebruik kunnen maken, indien geen enkele maatregel, die het beginsel van gelijkheid tusschen de onderdanen van de twee landen eerbiedigt, haar belangen voldoende kan beschermen. Dit verbod zal slechts van kracht zijn zoolang de oorzaken, die hiertoe hebben geleid, blijven bestaan.

§ 6. Het is wel te verstaan, dat, niettegenstaande de bepalingen van dit artikel, ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen het recht zal hebben alle beperkingen op te leggen, die zij noodzakelijk oordeelt ten aanzien van de verwerving van zeeschepen of binnenvaartuigen, varende onder nationale vlag, van luchtvaartuigen, in het eigen land ingeschreven, of van aandeelen in den eigendom van dergelijke schepen of luchtvaartuigen.

Art. 7. § 1. Ten aanzien van de wettelijke en gerechtelijke bescherming van hun persoon, bezittingen, rechten en belangen zullen de onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen op het grondgebied van de andere Partij zooals de eigen onderdanen worden behandeld.

§ 2. Bijgevolg hebben zij als eischer of gedaagde vrijen en gemakkelijken toegang tot de gerechten en kunnen zij onder dezelfde voorwaarden als eigen onderdanen in rechte optreden. Zij hebben eveneens het recht voor de bevoegde administratieve overheden te verschijnen en haar bemiddeling in te roepen voor de bescherming van hun rechten en belangen in ieder geval waarin de eigen onderdanen bevoegd zijn zulks te doen. Zij kunnen voor de verdediging van hun belangen voor alle gerechten, administratieve gerechtelijke instanties of overheden, de advocaten, procureurs, notarissen en andere personen kiezen, die volgens de nationale wetten van het land gerechtigd zijn op te treden.

§ 3. De onderwerpen van gerechtelijken aard, die geregeld zijn door bijzondere tusschen de Hooge Verdragsluitende Partijen geldende conventies of verdragen, met name door het Haagsche verdrag van 17 Juli 1905, betreffende de burgerlijke rechtsvordering, blijven uitdrukkelijk onderworpen aan deze conventies of verdragen. Het is wel te verstaan, dat zelfs ingeval deze conventies of verdragen mochten worden opgezegd, het onder-

havige verdrag niet op deze onderwerpen van toepassing zou zijn.

§ 4. Het aan de onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen verleende recht om voor de bevoegde administratieve overheden van de andere Partij te verschijnen, ten einde op te komen voor hun rechten en belangen, overeenkomstig de op het betrokken grondgebied geldende wetten, houdt de bevoegdheid in voor de douane-autoriteiten te verschijnen en persoonlijk tot de inklaring van hun goederen over te gaan, onder dezelfde voorwaarden als eigen onderdanen, en zonder uit hoofde van hun vreemdelingschap onderworpen te zijn aan andere of bezwarender formaliteiten of voorschriften dan die welke ten aanzien van eigen onderdanen van toepassing zijn.

Art. 8. § 1. De onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zullen op het grondgebied van de andere Partij vrijgesteld zijn van alle rechterlijke of administratieve functies.

§ 2. De onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zullen echter zijn onderworpen aan de lasten, die verbonden zijn aan den eigendom van den bodem en van roerende goederen, evenals aan verplichte inkwartiering en andere bijzondere verplichtingen of vorderingen, waaraan uit hoofde van wettelijke bepalingen de onderdanen van het eigen land in hun hoedanigheid van bezitters of eigenaren van gebouwde of ongebouwde onroerende goederen, dan wel roerende goederen, zijn onderworpen. In geen geval zal een der bovenbedoelde lasten door een der Hooge Verdragsluitende Partijen kunnen worden geëischt, wanneer deze niet eveneens van haar eigen onderdanen wordt gevorderd.

§ 3. De bezittingen van de onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zullen op het grondgebied van de andere Partij niet kunnen worden onteigend en aan deze onderdanen kan het genot van hun bezittingen zelfs niet tijdelijk worden ontnomen, anders dan om redenen van openbaar belang en volgens de procedure voorzien in de ter plaatse voor eigen onderdanen geldende wetgeving.

§ 4. Ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zal aan de onderdanen van de andere Partij met betrekking tot de schadeloosstelling voor verplichtingen, vorderingen, onteigeningen of tijdelijke ontneming van genot, bedoeld in de vorenstaande §§ 2 en 3, een behandeling moeten toestaan die niet ongunstiger zal zijn dan die welke zij aan haar eigen onderdanen of aan onderdanen van de meestbegunstigde natie toestaat.

Art. 9. De onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zullen ter zake van alle soorten belastingen en heffingen, evenals van alle andere lasten van fiscalen aard, ongeacht voor wiens rekening deze worden geheven, op het grondgebied van de andere Partij in alle opzichten dezelfde behandeling ondervinden en bij de fiscale overheden en gerechtelijke instanties dezelfde bescherming genieten als eigen onderdanen, die in gelijke gevallen verkeeren.

Art. 10. § 1. De vennootschappen op aandeelen, evenals de andere vennootschappen, hetzij burgerlijke vennootschappen dan wel vennootschappen op het gebied van handel, nijverheid of geldwezen, met inbegrip van verzekeringsmaatschappijen, scheepvaart- en andere transportmaatschappijen, alsmede die welke het verkeer onderhouden, opgericht overeenkomstig de wetgeving van een der Hooge Verdragsluitende Partijen en haar zetel hebbende op het grondgebied van deze Partij, zullen op het grondgebied van de andere Partij als wettig bestaande worden erkend en zullen daar te lande de bevoegdheid hebben in rechte op te treden, onder voorbehoud dat haar oprichting of doel op geenerlei wijze in strijd zij met de openbare orde in laatst bedoeld land.

§ 2. De wettigheid van de oprichting van de in § 1 van dit artikel bedoelde vennootschappen, evenals van haar bijkantoren en agentschappen, en haar bevoegdheid om in rechte op te treden, zullen worden bepaald naar de wet van het land, waar de vennootschappen zijn opgericht.

§ 3. De werkzaamheid van de vennootschappen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zal voor zoover zij, op het grondgebied van de andere Partij, hetzij direct dan wel indirect door tusschenkomst van bijkantoren of agentschappen, plaats heeft, onderworpen zijn aan de wetten en verordeningen van deze laatste Partij.

§ 4. Indien een der Hooge Verdragsluitende Partijen de werkzaamheid op haar gebied van vreemde vennootschappen afhankelijk stelt van een voorafgaande machtiging, dan zal het verkrijgen van deze machtiging wat betreft de vennootschappen van de andere Partij niet onderworpen kunnen zijn aan andere voorwaarden dan die welke onder soortgelijke omstandigheden gesteld worden aan vennootschappen van de meestbegunstigde natie.

§ 5. De vennootschappen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zullen op het grondgebied van de andere Partij in aangelegenheden van gerechtelijken aard en in die betreffende het bezit, de verwerving, het in bezit nemen, huren en vervreemden van roerende of onroerende goederen de behandeling genieten, die voor natuurlijke personen is vastgelegd in de artikelen 6, 7 en 8 van dit verdrag. Deze vennootschappen zullen de voor haar werking benoodigde gebouwde of ongebouwde onroerende goederen kunnen verwerven; de verwerving van zulke goederen zal echter niet het doel van haar bedrijf kunnen uitmaken.

§ 6. De vennootschappen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen, die op het grondgebied van deze Partij haar fiscale woonplaats hebben, evenals haar bijkantoren en agentschappen, zullen op het grondgebied van de andere Partij, voor zoover het de directe belastingen betreft, niet onderworpen worden aan een hoogere belasting dan die welke eventueel door de nationale vennootschappen, die in gelijke omstandigheden verkeeren, wordt gedragen.

§ 7. De vennootschappen van een der Hooge Verdragsluitende Partijen zullen op het grondgebied van de andere Partij in alle aangelegenheden, die in dit artikel niet genoemd worden, dezelfde behandeling genieten als die welke aan vennootschappen van de meestbegunstigde natie wordt toegestaan.

AFDEELING II.

Arbeid.

Art. 11. § 1. De Hooge Verdragsluitende Patrtijen verbinden zich het vertrek harer wederzijdsche onderdanen, die zich van het eene naar het andere land wenschen te begeven om aldaar arbeid te verrichten, niet te zullen verhinderen; zij zullen te dien einde aan deze arbeiders en hun gezinnen alle noodige ambtelijke faciliteiten verleenen.

§ 2. Onder de voorwaarden, vermeld in de artikelen 1 en 2 van afdeeling I van dit verdrag, zal aan de arbeiders, die onderdanen zijn van een van beide landen, worden toegestaan arbeid te aanvaarden op het grondgebied van het andere land.

Art. 12. Ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zal de vereischte maatregelen kunnen treffen ten einde aan de geïmmigreerde arbeiders, bij gelijken arbeid, een loon te verzekeren, gelijk aan dat der eigen arbeiders van dezelfde categorie, die in dezelfde onderneming werkzaam zijn, of, bij ontstentenis van eigen arbeiders van dezelfde categorie werkzaam in dezelfde onderneming, het normale en gebruikelijke loon der arbeiders van dezelfde categorie in dezelfde streek.

Art. 13. § 1. De arbeiders van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zullen op het grondgebied der andere Partij dezelfde bescherming genieten als die welke de wetgeving en de gebruiken van het land ten aanzien van arbeids- en bestaansvoorwaarden verleenen aan de eigen onderdanen.

§ 2. Alle klachten der arbeiders van een der Hooge Verdragsluitende Partijen met betrekking tot de hun door de werkgevers op het grondgebied der andere Verdragsluitende Partij toegekende arbeids- en bestaansvoorwaarden, alsmede moeilijkheden van welken aard ook, die de tusschenkomst van het openbaar gezag vereischten, zullen hetzij rechtstreeks, hetzij door tusschenkomst der diplomatieke of consulaire ambtenaren, worden medegedeeld of overgebracht aan de overheden van laatstgenoemde Verdragsluitende Partij; de bevoegde overheid van deze laatste zal tot het vereischte onderzoek overgaan en bij uitsluiting bevoegd zijn tusschenbeide te komen.

Art. 14. § 1. Ingeval de stand der arbeidsmarkt in zekere tijden, in zekere streken of voor zekere beroepen het den emigranten of arbeiders, die afzonderlijk en uit eigen beweging arbeid komen zoeken, niet mogelijk mocht maken werkgelegenheid te vinden, zal de betrokken Hooge Verdragsluitende Partij daarmede terstond langs diplomatieken weg de andere Verdragsluitende Partij in kennis stellen, ten einde deze gelegenheid te geven het noodige te verrichten.

§ 2. Ingeval een der Hooge Verdragsluitende Partijen het noodig mocht achten op de betrokken arbeiders beperkende maatregelen toe te passen, verbindt zij zich deze maatregelen op de onderdanen der andere Verdragsluitende Partij niet toe te passen, dan na met deze laatste onderhandelingen te hebben geopend, ten doel hebbende om het nadeel, dat uit bedoelde maatregelen mocht kunnen voortvloeien, zooveel mogelijk te beperken.

Art. 15. Onder voorbehoud van het bepaalde in de §§ 4 en 5 van artikel 6 der eerste afdeeling van dit verdrag, zullen de arbeiders van een der Hooge Verdragsluitende Partijen op het grondgebied der andere Partij dezelfde rechten en voorrechten genieten als de eigen onderdanen ten aanzien van de verwerving, het bezit, het pachten en de verpachting van onroerende goederen, in het bijzonder wat betreft het kleine landelijke of stedelijke bezit, alsmede de beschikking daarover om niet of tegen vergoeding. Zij zullen evenwel niet kunnen genieten van de premiën of voordeelen, die op dat grondgebied mochten worden toegekend aan de bouwers en koopers van goedkoope woningen.

Art. 16. De onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zullen op het grondgebied der andere de voordeelen genieten van subsidies aan onderlinge werkloozenkassen, van openbare werkloozenondersteuning en van openbare werkverschaffing onder dezelfde voorwaarden als de eigen onderdanen.

Art. 17. De onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zullen op het grondgebied der andere gelijke behandeling als de eigen onderdanen genieten voor alles wat betreft de toepassing der wetgeving regelende de arbeidsvoorwaarden, de hygiëne en de veiligheid der arbeiders.

Art. 18. De bevoegde administraties der beide landen zullen in gemeenschappelijk overleg de ondergeschikte administratieve maatregelen vaststellen, die noodig zijn voor de uitvoering der bepalingen van dit verdrag en die samenwerking van haar diensten vereischen. Zij zullen eveneens de gevallen vaststellen waarin en de voorwaarden waaronder deze diensten rechtstreeks met elkander briefwisseling zullen voeren.

AFDEELING III.

Verschillende voor beide voorgaande afdeelingen geldende bepalingen.

Art. 19. Het genot van de voordeelen, die een der Hooge Verdragsluitende Partijen op grond van een economische unie aan een derde land heeft verleend of mocht verleenen, zal door de andere Partij niet uit hoofde van dit verdrag kunnen worden gevorderd.

Art. 20. Voor wat het Koninkrijk der Nederlanden betreft, zal dit verdrag slechts van toepassing zijn op het grondgebied in Europa.

Art. 21. Elk geschil betreffende de uitlegging, de toepassing of de uitvoering van dit verdrag, dat door de Hooge Verdragsluitende Partijen niet langs diplomatieken weg kon worden opgelost, zal aan het Permanente Hof van Internationale Justitie worden onderworpen.

Art. 22. Dit verdrag is opgesteld in de Nederlandsche en in de Fransche taal; beide teksten zijn authentiek. Het zal worden bekrachtigd en de bekrachtigingsoorkonden zullen zoo spoedig mogelijk te 's-Gravenhage worden uitgewisseld.

Het zal in werking treden dertig dagen na de uitwisseling dier oorkonden.

Het zal, met inachtneming van een termijn van een jaar, op elk tijdstip kunnen worden opgezegd.

Ter oorkonde waarvan de bovengenoemde gevolmachtigden dit verdrag hebben onderteekend en er hun zegels aan hebben gehecht.

Gedaan te 's-Gravenhage, in twee exemplaren, den 1sten April 1933.

(*L.S.*) Beelaerts van Blokland.
(*L.S.*) Bech.

's-Gravenhage, den 1 April 1933.

Excellentie,

Ik heb de eer ter kennis van Uwe Excellentie te brengen, dat de Nederlandsche Regeering er in toestemt, zoowel in tijd van vrede als in tijd van oorlog de Luxemburgsche onderdanen op het Nederlandsche grondgebied vrij te stellen van allen militairen dienstplicht bij de landmacht, de zeemacht of de luchtstrijdkrachten, alsmede van alle verplichte diensten, die, direct of indirect, verband houden met de landsverdediging en van den persoon geëischt worden. Hetzelfde zal gelden voor de lasten in geld of natura, die zullen worden opgelegd in plaats van deze diensten.

Uwe Excellentie gelieve de hernieuwde verzekering van mijn bijzondere hoogachting te aanvaarden.

Beelaerts van Blokland.

Aan Zijne Excellentie
den Heere Joseph Bech, *Minister van Staat, Voorzitter der Regeering van Luxemburg.*

's-Gravenhage, den 1 April 1933.

Excellentie,

Ik heb de eer ter kennis van Uwe Excellentie te brengen, dat de militaire dienstplicht in het Groot-Hertogdom niet meer bestaat sedert de wet van 16 Februari 1881, die de uitvoering der wetten en reglementen op de militie heeft opgeheven.

Ingeval de Luxemburgsche Regeering in buitengewone omstandigheden ertoe genoodzaakt zou zijn, politiemaatregelen of dergelijke te treffen, dan zal zij den Nederlandschen onderdanen dezelfde voordeelen toekennen die haar onderdanen in Nederland genieten.

Uwe Excellentie gelieve de hernieuwde verzekering van mijn bijzondere hoogachting te aanvaarden.

Bech.

Aan Zijne Excellentie
Jonkheer Frans Beelaerts van Blokland, *Minister van Buitenlandsche Zaken te 's-Gravenhage.*

Luxemburg, 15 April 1936.

Mijnheer de Minister,

Ter nadere omschrijving van de strekking van artikel 2, § 1, van het op 1 April 1933 te 's-Gravenhage onderteekend vestigings- en arbeidsverdrag tusschen Luxemburg en Nederland, heb ik de eer te Uwer kennis te brengen, dat de Groothertogelijke Regeering bereid is zich niet te verzetten tegen de toepassing op de in Nederland gevestigde Luxemburgsche onderdanen van de bepalingen der Nederlandsche wetgeving, regelende de zelfstandige uitoefening van beroepen en bedrijven door vreemdelingen.

Dientengevolge zullen de Luxemburgsche onderdanen, evenals alle andere vreemdelingen, kunnen worden verplicht in Nederland een voorafgaande vergunning aan te vragen voor de uitoefening van zelfstandige beroepen en bedrijven.

Ik voeg hieraan toe, dat de Groothertogelijke Regeering van oordeel is, dat uit een oogpunt van wederkeerigheid de in het Groothertogdom gevestigde Nederlandsche onderdanen onder dezelfde voorwaarden zullen kunnen worden onderworpen aan de voorschriften, welke in Luxemburg mochten worden uitgevaardigd tot regeling van de zelfstandige uitoefening in het Groothertogdom van een beroep of een bedrijf door vreemdelingen, die onderdanen zijn van landen, waarmede het Groothertogdom niet door een economisch-unieverdrag is verbonden.

Gelief, Mijnheer de Minister, de verzekering mijner hoogachting te aanvaarden.

Bech.

Aan Zijne Excellentie
Jonkheer Tjarda van Starkenborgh Stachouwer, *Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister der Nederlanden, te Luxemburg.*

Luxemburg, 15 April 1936.

Mijnheer de Minister,

Ik heb de eer de ontvangst te berichten van den brief, dien Uwe Excellentie heden tot mij heeft willen richten, ten einde mij te doen weten, dat de Groothertogelijke Regeering zich niet zou verzetten tegen de toepassing op de in Nederland gevestigde Luxemburgsche onderdanen van de bepalingen der Nederlandsche wetgeving regelende de zelfstandige uitoefening van beroepen en bedrijven door vreemdelingen.

Dientengevolge zullen de Luxemburgsche onderdanen, evenals alle andere vreemdelingen, kunnen worden verplicht in Nederland eene voorafgaande vergunning aan te vragen voor de uitoefening van zelfstandige beroepen of bedrijven.

Ik voeg hieraan toe, dat mijne Regeering zich vereenigt met het oordeel der Groothertogelijke Regeering ingevolge hetwelk uit een oogpunt van wederkeerigheid de in Luxemburg gevestigde Nederlandsche onderdanen onder dezelfde voorwaarden zouden kunnen worden onderworpen aan de voorschriften, welke in het Groothertogdom mochten worden uitgevaardigd tot regeling van de zelfstandige uitoefening in het Groothertogdom van een beroep of een bedrijf door vreemdelingen, die onderdanen zijn van landen, waarmede het Groothertogdom niet door een economisch-unieverdrag is verbonden.

Ik maak van deze gelegenheid gebruik, Mijnheer de Minister, om U de verzekering te hernieuwen mijner meeste hoogachting.

A. W. L. Tjarda van Starkenborgh.

Aan Zijne Excellentie
den Heere Joseph Bech, *Minister van Staat, President der Groothertogelijke Regeering, te Luxemburg.*

S. 22.

21 *Mei* 1937. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van het op 5 Februari 1937 te *Londen* onderteekende protocol tot wijziging van de op 7 Mei 1934 aldaar gesloten en op 27 Juni 1935 en 22 Mei 1936 gewijzigde internationale overeenkomst tot beperking van de productie en van den uitvoer van rubber (*Staatsblad* 1934, n°. 436, en 1936, n°. 96).

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien het op 5 Februari 1937 te *Londen* namens de Regeeringen van de *Fransche Republiek*, het *Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Noord-Ierland*, *Britsch-Indië (India)*, het Koninkrijk der *Nederlanden* en het Koninkrijk *Siam* onderteekende protocol tot wijziging van de op 7 Mei 1934 aldaar gesloten en op 27 Juni 1935 en 22 Mei 1936 gewijzigde internationale overeenkomst tot beperking van de productie en van den uitvoer van rubber (Staatsblad 1934, n°. 436, en 1936, n°. 96), van welk protocol een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Overwegende, dat overeenkomstig paragraaf 2 van vermeld protocol dit onmiddellijk nà de onderteekening is in werking getreden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 14den Mei 1937, Directie van het Protocol, n°. 17484;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemd protocol, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het Staatsblad.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

Het Loo, den 21sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 8 *Juni* 1937.)

De Regeeringen van de Fransche Republiek, het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Noord-Ierland, Britsch-Indië (India), het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Siam;

Verlangende zekere wijzigingen aan te brengen in de op 7 Juli 1934 te Londen geteekende Overeenkomst in zake de regeling van de productie en den uitvoer van rubber;

Zijn dienovereenkomstig omtrent het volgende overeengekomen:

1. De tabel bij artikel 4 (*a*) van de genoemde Overeenkomst wordt gewijzigd en gelezen als volgt:

	1936.	1937.	1938.
Nederlandsch-Indië	500.000	520.000	540.000

2. Dit Protocol zal onmiddellijk in werking treden.

Ten blijke waarvan de ondergeteekenden, hiertoe door hunne onderscheidene Regeeringen gevolmachtigd, dit Protocol hebben onderteekend en hunne zegels daaraan hebben gehecht.

Gedaan te Londen, den 5den Februari 1937, in een enkel exemplaar, hetwelk bewaard zal blijven in de archieven van de Regeering van het Vereenigd Koninkrijk en waarvan behoorlijk gewaarmerkte afschriften door de Regeering van het Vereenigd Koninkrijk zullen worden gezonden aan elk van de andere contracteerende Regeeringen.

Voor de Regeering van de Fransche Republiek,
(L.S.) Charles Corbin.

Voor de Regeering van het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Noord-Ierland,
(L.S.) Anthony Eden.

Voor de Regeering van Britsch-Indië,
(L.S.) Y. N. Sukthankar.

Voor de Regeering van het Koninkrijk der Nederlanden,
(L.S.) R. de Marees van Swinderen.

Voor de Regeering van het Koninkrijk Siam,
(L.S.) Phya Rajawangsan.

S. 23.

3 *Juni* 1937. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van het op 15 Mei 1936 te *'s-Gravenhage* tusschen *Nederland* en *België* gesloten verdrag betreffende den onderstand en de terugleiding van behoeftigen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de Wet van 21 December 1936 (*Staatsblad* n°. 99 O), houdende goedkeuring van het op 15 Mei 1936 te *'s-Gravenhage* tusschen *Nederland* en *België* gesloten verdrag betreffende den onderstand en de terugleiding van behoeftigen, van welk verdrag een afdruk bij dit Besluit is gevoegd;

Overwegende, dat de akten van bekrachtiging van dat verdrag op 12 Mei 1937 te *Brussel* zijn uitgewisseld;

O. mede, dat het verdrag, ingevolge artikel 8, op 12 Juni 1937 voor het Rijk in *Europa* zal in werking treden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 27sten Mei 1937, Directie van het Protocol, n°. 17696;

Hebben goedgevonden en verstaan:

genoemd verdrag te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

Het Loo, den 3den Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 11 *Juni* 1937.)

Verdrag tusschen Nederland en België betreffende den onderstand en de terugleiding van behoeftigen.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en Zijne Majesteit de Koning der Belgen, de behandeling en de terugleiding Hunner behoeftige onderdanen willende regelen, hebben besloten te dien einde een Verdrag te sluiten en hebben tot Hunne gevolmachtigden benoemd, te weten:

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden:

Jonkheer Andries Cornelis Dirk de Graeff, Hoogstderzelver Minister van Buitenlandsche Zaken;

Zijne Majesteit de Koning der Belgen:

den Heer Charles Maskens, Hoogstdeszelfs Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister bij Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden,

die, na elkander hunne in goeden en behoorlijken vorm bevonden volmachten te hebben medegedeeld, nopens de navolgende bepalingen zijn overeengekomen:

Art. 1. Elk der Hooge Verdragsluitende Partijen verplicht zich er voor te zorgen, dat binnen Haar gebied in Europa aan de hulpbehoevende onderdanen van de mede-verdragsluitende Partij het vereischte onderhoud, de genees- en verloskundige behandeling, alsmede de vereischte verpleging verschaft wordt volgens de regelen, die, ter plaatse waar zij zich bevinden, ten aanzien der eigen onderdanen gelden. Mits de gezondheidstoestand van belanghebbende zich daartegen niet verzet, noch wat hem zelve aangaat, noch uit een oogpunt van eene gevaarlijke besmetting voor anderen, zal de terugleiding te allen tijde kunnen plaats hebben, zonder voorafgaand verzoek aan den Staat van oorsprong, behoudens in de gevallen, voorzien in de artikelen 2 en 3.

Art. 2. Hulpbehoevenden, die wegens dood of afwezigheid van den kostwinner, wegens ziekte, lichaamsgebreken of hoogen ouderdom niet in hun onderhoud kunnen voorzien, alsmede weezen, verlaten kinderen en krankzinnigen, die ten laste van de openbare armenverzorging zijn gekomen, zullen slechts worden uitgeleid nadat de Partij, waartoe de hulpbehoevende behoort, de noodige maatregelen voor de in-ontvangst-neming van zijnen onderdaan heeft getroffen en in deszelfs overneming heeft toegestemd.

Deze toestemming zal worden gevraagd en het antwoord zal worden gegeven langs diplomatieken weg.

Het verzoek om overneming zal vergezeld gaan van alle inlichtingen, die de aanvragende Partij zal kunnen verschaffen nopens de identiteit van den hulpbehoevende en, zoo het een lichamelijk of geestelijk zieke betreft, van eene geneeskundige verklaring, welke nauwkeurige inlichtingen bevat nopens den lichamelijken of geestestoestand van den patiënt. Bij het verzoek om overneming zal tevens worden opgegeven of, en zoo ja, hoeveel verplegers er voor de overbrenging noodig zijn.

Binnen 45 dagen na de dagteekening van het verzoek om overneming, gericht tot den Staat van oorsprong door den diplomatieken vertegenwoordiger van den aanvragenden Staat, zal de aangezochte Partij aan de aanvragende Partij doen weten of zij in de overneming van den hulpbehoevende toestemt. Tenzij de vertraging te wijten is aan de ongenoegzaamheid of de onjuistheid der inlichtingen nopens de identiteit, verstrekt door de aanvragende Partij, zal deze van de aangezochte Partij, die den maatregel niet tijdig heeft toegestaan, kunnen vorderen de terugbetaling der kosten van het vereischte onderhoud, de genees- en verloskundige behandeling en de vereischte verpleging, welke de hulpbehoevende heeft veroorzaakt sedert het einde van den termijn van 45 dagen tot aan de dagteekening der mededeeling aan den diplomatieken vertegenwoordiger der aanvragende Partij der toestemming van de aangezochte Partij. Deze kosten zullen worden berekend volgens het voor de eigen onderdanen der aanvragende Partij toegestane tarief. Het voorgaande belet niet de terugleiding na een tijdvak van meer dan 45 dagen, indien de aanvragende Partij deze verkieselijk acht, op voorwaarde evenwel, dat de aangezochte Partij ten minste 3 weken te voren worde in kennis gesteld met de plaats en den datum der overgave van den hulpbehoevende.

Bij toestemming in de overneming zal tegelijk worden medegedeeld in welke grensplaats van den Staat, waartoe de hulpbehoevende behoort, deze zal worden overgenomen en welke autoriteit met de overneming is belast.

Art. 3. Het feit, dat de hulpbehoevende de nationaliteit van de tot overneming aangezochte Partij verloren heeft, zal geen reden tot weigering der overneming tegenover de aanvragende Partij mogen zijn, indien de hulpbehoevende niet intusschen de nationaliteit van die Partij of van een derden Staat verworven heeft.

De bepalingen der laatste drie alinea's van artikel 2 zullen eveneens van toepassing zijn in de gevallen voorzien in dit artikel.

Art. 4. De Partij, die de overneming aanvraagt, draagt alle daaruit tot op het tijdstip der overneming voortvloeiende kosten.

Art. 5. Onder voorbehoud van het bepaalde in de artikelen 2 en 3 van dit Verdrag, kunnen kosten van onderhoud, van genees- en verloskundige behandeling, verpleging, uitleiding of begraving van hulpbehoevenden, niet worden teruggevorderd van de Partij waartoe de hulpbehoevende behoort, noch van een der openbare armbesturen van die Partij.

Indien de hulpbehoevende zelf of anderen, op wien te zijnen aanzien privaatrechtelijk een onderhoudsplicht rust, tot teruggave dier kosten in staat zijn, blijft het recht om deze teruggave van hen te vorderen voorbehouden. Elk der Hooge Verdragsluitende Partijen verplicht zich, voor zoover hare wetgeving het toelaat, de andere Partij behulpzaam te zijn ter zake van de voldoening van die kosten.

Art. 6. Van de uitleiding der in de artikelen 1, 2 en 3 bedoelde hulpbehoevenden zal worden afgezien, indien de Verdragsluitende Partijen zijn overeengekomen, dat de ondersteuning van den hulpbehoevende gedurende korteren of langeren tijd zal worden voortgezet ter plaatse van zijn verblijf ten laste van de Partij, waartoe hij behoort.

Eene rechtstreeksche overeenstemming tusschen de bevoegde administraties der Verdragsluitende Partijen zal te dien einde voldoende zijn.

Art. 7. Elk der Hooge Verdragsluitende Partijen behoudt zich het recht voor dit Verdrag op te zeggen, mits daarvan ten minste

zes maanden te voren kennis worde gegeven aan de andere Partij.

Art. 8. Dit Verdrag is opgesteld in de Nederlandsche en in de Fransche taal; beide teksten zijn authentiek. Het zal worden bekrachtigd en de akten van bekrachtiging zullen zoo spoedig mogelijk worden uitgewisseld te Brussel.

Het treedt in werking eene maand na de uitwisseling der akten van bekrachtiging.

Ter oorkonde waarvan de wederzijdsche gevolmachtigden dit Verdrag hebben geteekend en van hunne zegels voorzien.

Gedaan in tweevoud te 's-Gravenhage, den 15 Mei 1936.

(*L.S.*) De Graeff.
(*L.S.*) Ch. Maskens.

S. 24.

4 *Juni* 1937. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de tusschen den Nederlandschen Gezant te *Weenen* en den Oostenrijkschen Staatssecretaris voor Buitenlandsche Zaken d.d. 2 April 1937 gewisselde nota's, houdende eene overeenkomst tusschen *Nederland* en *Oostenrijk* in zake vrijstelling van invoerrechten op brandstoffen en smeermiddelen in het internationaal luchtverkeer.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de tusschen Onzen Gezant te *Weenen* en den Oostenrijkschen Staatssecretaris voor Buitenlandsche Zaken dd. 2 April 1937 gewisselde nota's, houdende eene overeenkomst tusschen *Nederland* en *Oostenrijk* in zake vrijstelling van invoerrechten op brandstoffen en smeermiddelen in het internationaal luchtverkeer, van welke nota's een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Overwegende, dat vermelde overeenkomst op 2 April 1937 voor het Rijk in *Europa* is in werking getreden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 29sten Mei 1937, Directie van het Protocol, n°. 19337;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemde nota's, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

Het Loo, den 4den Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 18 *Juni* 1937.)

N°. 484.

Weenen, 2 April 1937.

Mijnheer de Staatssecretaris,

Ik heb de eer te Uwer kennis te brengen, dat de Nederlandsche Regeering, welke met de Oostenrijksche Regeering een voorloopige overeenkomst wenscht te sluiten betreffende de toelating, vrij van douane- of andere rechten, van de brandstoffen en de smeermiddelen, welke zich bevinden in de reservoirs van de luchtvaartuigen, welke een internationalen luchtvervoerdienst onderhouden, voorstelt, dat die overeenkomst zal bestaan uit de volgende bepalingen:

1. De Nederlandsche Regeering zal op haar grondgebied van het moederland aan de luchtvaartuigen van Oostenrijksche nationaliteit de volgende faciliteiten verleenen:

I. Bij aankomst op het Nederlandsche grondgebied van het moederland worden de brandstoffen en de smeermiddelen, welke zich bevinden in de vaste reservoirs van Oostenrijksche luchtvaartuigen als bovenbedoeld, vrij van douane- of andere rechten toegelaten, met dien verstande evenwel, dat geen enkele hoeveelheid vrij van rechten zal kunnen worden gelost.

II. Bij het vertrek van de Oostenrijksche luchtvaartuigen van een Nederlandsch douaneluchtvaartterrein in het moederland om zich naar het buitenland te begeven, worden de brandstoffen en de smeermiddelen, welke noodig zijn voor de bijvulling van de toestellen, vrij van alle douane- of andere rechten geleverd, met dien verstande evenwel, dat in geval van landing op een ander Nederlandsch luchtvaartterrein, het verleenen van die vrijstelling zal kunnen worden afhankelijk gesteld van zekere bepaalde voorwaarden.

III. De vrijstelling, bedoeld in de onderparagraaf II, kan worden verleend in den vorm van restitutie van de betaalde rechten.

IV. Het is wel te verstaan, dat een douaneluchtvaartterrein is een luchtvaartterrein, opengesteld voor het openbaar gebruik, waar een douanedienst werkt.

2. De Oostenrijksche Regeering zal op haar grondgebied van het moederland wederkeerig dezelfde faciliteiten verleenen aan luchtvaartuigen van Nederlandsche nationaliteit als bovenbedoeld.

3. Deze overeenkomst zal onmiddellijk in werking treden en van kracht blijven drie maanden na den datum van de kennisgeving van een van de twee Regeeringen, strekkende tot het beëindigen van de overeenkomst.

4. Ik heb de eer voor te stellen, dat deze nota en Uw antwoord in gelijkluidende bewoordingen beschouwd zullen worden een formeele overeenkomst te dezer zake tusschen de beide Regeeringen te vormen.

Aanvaard, Mijnheer de Staatssecretaris, de hernieuwde verzekering van mijne hoogachting.

L. G. VAN HOORN

Den Heer Doctor Guido Schmidt,
Staatssecretaris voor Buitenlandsche Zaken te Weenen.

Weenen, 2 April 1937.

Mijnheer de Minister,

Ik heb de eer de ontvangst te bevestigen van de nota van heden n°. 484, waarbij U mij wel heeft willen doen weten, dat de Nederlandsche Regeering, welke met de Oosten-

rijksche Regeering een voorloopige overeenkomst wenscht te sluiten betreffende de toelating, vrij van douane- of andere rechten, van de brandstoffen en de smeermiddelen, welke zich bevinden in de reservoirs van de luchtvaartuigen, welke een luchtvervoerdienst onderhouden, voorstelt, dat die overeenkomst zal bestaan uit de volgende bepalingen:

1. De Nederlandsche Regeering zal op haar grondgebied van het moederland aan de luchtvaartuigen van Oostenrijksche nationaliteit de volgende faciliteiten verleenen:

I. Bij aankomst op het Nederlandsche grondgebied van het moederland worden de brandstoffen en de smeermiddelen, welke zich bevinden in de vaste reservoirs van Oostenrijksche luchtvaartuigen als bovenbedoeld, vrij van douane- of andere rechten toegelaten, met dien verstande evenwel, dat geen enkele hoeveelheid vrij van rechten zal kunnen worden gelost.

II. Bij het vertrek van de Oostenrijksche luchtvaartuigen van een Nederlandsch douaneluchtvaartterrein in het moederland om zich naar het buitenland te begeven, worden de brandstoffen en de smeermiddelen, welke noodig zijn voor de bijvulling van de toestellen, vrij van alle douane- of andere rechten geleverd, met dien verstande evenwel, dat in geval van landing op een ander Nederlandsch luchtvaartterrein, het verleenen van die vrijstelling zal kunnen worden afhankelijk gesteld van zekere bepaalde voorwaarden.

III. De vrijstelling, bedoeld in de onderparagraaf II, kan worden verleend in den vorm van restitutie van de betaalde rechten.

IV. Het is wel te verstaan, dat een douaneluchtvaartterrein is een luchtvaartterrein, opengesteld voor het openbaar gebruik, waar een douanedienst werkt.

2. De Oostenrijksche Regeering zal op haar grondgebied van het moederland wederkeerig dezelfde faciliteiten verleenen aan luchtvaartuigen van Nederlandsche nationaliteit als bovenbedoeld.

3. Deze overeenkomst zal onmiddellijk in werking treden en van kracht blijven drie maanden na den datum van de kennisgeving van een van de twee Regeeringen, strekkende tot het beëindigen van de overeenkomst.

4. Ik ben gemachtigd te verklaren, dat de Oostenrijksche Bondsregeering de bovengenoemde bepalingen aanvaardt en zich vereenigt met het voorstel van de Nederlandsche Regeering, dat deze nota en de nota van Uwe Excellentie van heden zullen worden beschouwd een formeele overeenkomst terzake tusschen de beide Regeeringen te vormen.

Aanvaard, Mijnheer de Minister, de hernieuwde verzekering van mijne hoogachting.

Dr. GUIDO SCHMIDT.

Zijner Excellentie den Heer Lucien G. van Hoorn, *Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister der Nederlanden*

te Weenen.

S. 120.

8 *April* 1937. WET, betreffende voorbehoud tot het nemen van maatregelen met het oog op de vijandelijkheden in Spanje.

Bijl. Hand. II 1936/37, 364.
Hand. II 1936/37, bladz. 2101—2106.
Bijl. Hand. I 1936/37, 364.
Hand. I 1936/37, bladz. 519—524.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is Ons voor te behouden, maatregelen te nemen met het oog op de vijandelijkheden in *Spanje*;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Wij behouden Ons voor, in verband met de internationale samenwerking in het belang van den vrede, bij algemeenen maatregel van bestuur al die maatregelen te nemen, welke met het oog op de vijandelijkheden in *Spanje* door de omstandigheden worden vereischt.

2. 1. Van de bepalingen van een besluit als bedoeld in artikel 1 kan dispensatie worden verleend in de gevallen en door de autoriteiten door Ons te bepalen. Indien ter zake niets anders is bepaald, kan Onze Minister van Buitenlandsche Zaken zoodanige dispensatie verleenen.

2. De dispensatie wordt verleend hetzij bij algemeen voorschrift voor alle gevallen, waarin bepaalde omstandigheden aanwezig zijn, hetzij in bijzondere gevallen op daartoe strekkend verzoek. Aan een dispensatie kunnen voorwaarden worden verbonden, alsmede de eisch dat zekerheid voor de nakoming dier voorwaarden wordt gesteld.

3. 1. Overtreding van de krachtens artikel 1 uitgevaardigde verboden of andere getroffen maatregelen alsmede niet-naleving van voorwaarden als in artikel 2 lid 2 bedoeld wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste één jaar of geldboete van ten hoogste tien duizend gulden.

2. Voorwerpen, waarmede of ten aanzien waarvan het feit is gepleegd, kunnen worden verbeurd verklaard.

3. Indien de schuldige een in deze wet strafbaar gesteld feit in zijn beroep begaat, kan hij van de uitoefening van dat beroep worden ontzet.

4. De feiten worden beschouwd als misdrijven.

5. De strafbepalingen zijn toepasselijk op ieder, die zich binnen het Koninkrijk, of buiten het Koninkrijk aan boord van een Nederlandsch vaartuig, benevens op den Nederlandschen onderdaan, die zich buiten het Koninkrijk aan het strafbaar gestelde feit schuldig maakt.

4. Deze wet is eveneens verbindend voor *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* en *Curaçao*.

5. 1. Met het opsporen der in artikel 3 bedoelde strafbare feiten zijn, behalve de personen aangewezen bij artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering en krachtens artikel 50 der wet van 23 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 128), belast:

a. de ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie;

b. de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen;

c. alle andere personen, daartoe aangewezen bij algemeenen maatregel van bestuur.

2. In *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* en *Curaçao* zijn met het opsporen dezer strafbare feiten, behalve zij, die aldaar in het algemeen belast zijn met het opsporen van strafbare feiten, mede belast de ambtenaren van de betrokken belastingdiensten en voorts zij, die daartoe door den Gouverneur-Generaal of den betrokken Gouverneur zijn of worden aangewezen.

6. 1. Onze krachtens artikel 1 genomen besluiten en de besluiten tot intrekking daarvan worden in de *Nederlandsche Staatscourant* en de overeenkomstige publicatiebladen van *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* en *Curaçao* bekend gemaakt.

2. De in een besluit vervatte bepalingen treden voor elk gebiedsdeel in werking met ingang van den dag volgende op dien van de bekendmaking aldaar, tenzij een later tijdstip hiervoor in het besluit is aangegeven.

3. Het in het 2e lid van dit artikel bepaalde vindt ten aanzien van de intrekking dezer bepalingen overeenkomstige toepassing.

7. Behalve wat betreft de alsdan reeds begane strafbare feiten, vervallen de bepalingen van deze wet, zoodra door Ons is verklaard, dat de omstandigheden welke tot deze wet hebben geleid niet meer aanwezig zijn.

8. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag volgende op dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 8sten April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

De Minister van Justitie, van Schaik.

De Minister van Financiën, Oud.

De Minister van Staat, Minister van Defensie a. i.,
H. Colijn.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 10 *April* 1937.)

S. 161.

30 *Maart* 1937. BESLUIT, strekkende tot het geven van regels ten aanzien van het internationaal toezicht met betrekking tot het aandoen van havens in *Spanje* door Nederlandsche schepen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van 20 Maart 1937, Afdeeling Juridische Zaken, N°. 10354 A, in overeenstemming met Onze Ministers van Defensie a. i., van Waterstaat, van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Koloniën;

Overwegende, dat in internationale samenwerking is tot stand gekomen een stelsel van toezicht op de binnenkomst van wapentuig en vrijwilligers in Spanje;

Overwegende dat het noodzakelijk is ten aanzien van dit toezicht met betrekking tot het aandoen van havens in Spanje door Nederlandsche schepen, maatregelen te nemen;

Gelet op de Sanctiewet 1935;

Overwegende voorts, dat zich hier een geval voordoet van spoedeischenden aard, als voorzien in den aanhef van artikel 70 der Indische Staatsregeling;

Den Raad van State gehoord (advies van 23 Maart 1937, N°. 40);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken, van den 25 Maart 1937, Afdeeling Juridische Zaken, N°. 11090;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. In dit Besluit wordt verstaan onder:

a. Spanje: het Spaansche grondgebied in en buiten Europa, en de Spaansche zône in Marokko. Zoolang door Ons niet anders zal zijn bepaald, is dit besluit echter niet op de Canarische Eilanden toepasselijk;

b. Nederlandsch schip: een schip dat de Nederlandsche vlag voert of in Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname of Curaçao thuis behoort;

c. Wapentuig:

Categorie I.

1. Geweren en karabijnen, benevens daarbij behoorende loopen;

2. Mitrailleurs, geweer(karabijn)-mitrailleurs en mitrailleur-pistolen van elk kaliber, benevens daarbij behoorende loopen;

3. Kanonnen, houwitsers en mortieren van elk kaliber, benevens daarbij behoorende affuiten, schietbuizen en remmen;

4. Munitie voor de onder 1 en 2 hierboven genoemde wapenen, gevulde of ledige projectielen voor de onder 3 hierboven genoemde vuurmonden en hun voortdrijvende lading;

5. Granaten, bommen, torpedo's en mijnen, al of niet geladen, benevens werktuigen om ze te werpen, te lanceeren, te leggen of om ze tot ontploffing te brengen;

6. Vechtwagens, gepantserde treinen of voertuigen, benevens iedere soort pantsering.

Categorie II.

Oorlogsschepen van iedere soort, vliegtuigmoederschepen en onderzeebooten daaronder begrepen.

Categorie III.

1. Gemonteerde of gedemonteerde luchtvaartuigen, zwaarder of lichter dan lucht, benevens daarbij behoorende luchtschroeven, geraamten, schiettorens, rompen, staartvlakken en landingsgestellen;

2. Vliegtuigmotoren.

Categorie IV.

Revolvers en automatische pistolen, wegende meer dan 630 gram, benevens munitie voor deze wapens.

Categorie V.

1. Vlammenwerpers en alle andere werktoestellen voor de chemische oorlogvoering of het veroorzaken van branden;

2. Mosterdgas, lewisite, dichlooraethylarsine, dichloormethylarsine en alle andere stoffen, bestemd voor de chemische oorlogvoering of het veroorzaken van branden;

3. Oorlogsbuskruit en ontplofbare stoffen.
Categorie VI.

Alle voorwerpen, die kennelijk onderdeelen zijn van het wapentuig, bedoeld in de Categorie I—V.

d. Internationale controleurs: personen die door of namens den „International Board of non-intervention in Spain" met het toezicht aan boord van de schepen, die een haven in Spanje aandoen, zijn belast.

2. Het is den kapitein van een Nederlandsch schip verboden met zijn schip een haven in Spanje aan te doen, tenzij hij zich op de wijze, als in de volgende artikelen wordt bepaald, aan het ingestelde internationale toezicht onderwerpt.

3. Het zich onderwerpen aan het in artikel 2 bedoelde toezicht omvat de verplichting om:

a. op de desbetreffende reis, alvorens een haven in Spanje aan te doen, één der in artikel 7 bedoelde havens aan te loopen, aldaar één of meer, hiertoe door den Agent van den in artikel 1 vermelden „Board" aangewezen, internationale controleurs aan boord te nemen, deze tot na het verlaten van de laatste haven in Spanje op die reis aan boord te houden en in de gelegenheid te stellen hun taak te vervullen;

b. zich aan het onderzoek der met de internationale contrôle op het aandoen van een haven in Spanje belaste oorlogsschepen te onderwerpen.

4. Ter voldoening van de verplichting bedoeld in artikel 3 onder *a* is de kapitein van een Nederlandsch schip verplicht den internationalen controleurs:

a. aan boord verblijf en — tegen redelijke betaling — onderhoud te verschaffen;

b. gedurende de reis op daartoe geschikte tijdstippen alle noodige inlichtingen te geven met betrekking tot de lading, welke aan havens in Spanje is geconsigneerd, de passagiers en schepelingen en hen in de gelegenheid te stellen inzage te nemen van alle papieren, daarop betrekking hebbende;

c. gedurende de reis op daartoe geschikte tijdstippen of gelegenheid te geven om in tegenwoordigheid van hemzelf of van een door hem daartoe aangewezen scheepsofficier, de passagiers op weg naar een haven in Spanje en de schepelingen te ondervragen, benevens de paspoorten der passagiers en de identiteitspapieren der schepelingen te onderzoeken;

d. gelegenheid te geven om tegenwoordig te zijn bij de lossing van goederen en de ontscheping van personen in een haven in Spanje om vast te stellen of wapentuig of vrijwilligers aldaar gelost of ontscheept worden; tevens de gelegenheid te geven elk verpakt voorwerp, waarvan zij vermoeden dat het wapentuig bevat, op hun verlangen te doen ontpakken of openen, vóórdat het gelost wordt;

e. gelegenheid te geven na te gaan of bij het vertrek uit een haven in Spanje passagiers of schepelingen, die tijdens het verblijf in de haven van boord zijn gegaan niet weer aan boord zijn teruggekeerd;

f. denzelfden voorrang bij het gebruik van de zich aan boord bevindende communicatiemiddelen te verleenen als hem zelf toekomt, met dien verstande dat hij de internationale controleurs desverlangd zal moeten laten voorgaan;

g. na het vertrek uit de laatste haven in Spanje gelegenheid te geven het schip te verlaten in diegene der in artikel 7 bedoelde haven, welke het dichtst bij de door het schip te volgen route is gelegen, met dien verstande, dat desverlangd ontscheping ook zal moeten geschieden in een andere haven, mits deze ontscheping niet meer dan 50 zeemijlen extra varen voor het schip zou medebrengen.

5. Ieder die zich aan boord van een Nederlandsch schip, dat op zijn reis een haven in Spanje aandoet, bevindt, is verplicht den internationalen controleurs de in artikel 4 bedoelde inlichtingen naar waarheid te verschaffen en de daar bedoelde papieren te vertoonen.

6. In afwijking van het bepaalde in artikel 3 onder *a*, zal de kapitein van een Nederlandsch schip:

a. niet één der in artikel 7 bedoelde havens behoeven aan te loopen, indien met den „Board of non-intervention in Spain" een bijzondere regeling is getroffen, waardoor de internationale controleurs op andere wijze aan boord komen of aan boord zijn gestationneerd;

b. de internationale controleurs niet aan boord behoeven te nemen, indien hij een certificaat ontvangt van den Agent van den in artikel 1 vermelden „Board" in de aanloophaven, waarin verklaard wordt, dat het schip de haven heeft aangeloopen, doch dat binnen 4 uur na aanmelding geen internationale controleurs voor dit schip beschikbaar waren, of dat om andere redenen vrijstelling van het aan boord nemen van internationale controleurs, is verleend.

7. De havens, welke de kapitein van een Nederlandsch schip krachtens het bepaalde in artikel 3 onder *a* verplicht is, volgens de onderscheidingen door Ons te bepalen, aan te loopen, alvorens een haven in Spanje aan te doen, zijn de navolgende:

Duins (of Dover), Cherbourg, Lissabon, Gibraltar, Marseille, Palermo en Madeira en degene, die door Ons nog nader worden aangewezen.

8. 1. Ter voldoening aan de verplichting bedoeld in artikel 3 onder *b*, is de kapitein van een Nederlandsch schip verplicht om zich desverlangd aan onderzoek te onderwerpen van officieren van de oorlogsschepen van een voor iedere daarbij te omschrijven zône door Ons aan te wijzen land. Dit onderzoek bestaat in:

a. het doen stoppen van het Nederlandsche schip op weg naar een haven in Spanje;

b. een verificatie aan boord van de identiteit van het Nederlandsche schip door inzage van den zeebrief en van de uitklaringspapieren;

c. de vaststelling of een of meer internationale controleurs aan boord zijn, dan wel de kapitein van het schip in het bezit is van een in artikel 6 onder *b* bedoeld certificaat.

2. De kapitein van een Nederlandsch schip is ter voldoening aan het bepaalde van artikel 3 onder *b* mede verplicht om zich op zijn doorvaart door bepaalde, nader door Ons aan te wijzen zônes vóór de Spaansche kust te houden aan daartoe voor te schrijven routes.

9. 1. De kapitein van een Nederlandsch schip is verplicht om een nader door Ons aan te wijzen wimpel te voeren op zijn reis naar een haven in Spanje, zoodra hij internationale controleurs aan boord heeft genomen of een certificaat, als bedoeld in artikel 6 onder *b*, heeft verkregen tot vrijstelling hiervan.

2. Buiten het geval in het eerste lid bedoeld, is het den kapitein van een Nederlandsch schip verboden om een zoodanigen wimpel te voeren.

10. Een besluit als bedoeld in de artikelen 1, 7, 8 en 9, wordt door Ons genomen op voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken, in overeenstemming met Onze Ministers van Defensie a. i., van Waterstaat, van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Koloniën.

11. Met het opsporen van overtredingen van dit besluit zijn mede belast de Nederlandsche consulaire ambtenaren — de met de waarneming van de Nederlandsche consulaire posten belaste personen daaronder begrepen — de ambtenaren der Scheepvaartinspectie en de officieren van Nederlandsche oorlogsschepen.

12. 1. Dit besluit treedt voor Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao in werking op een nader door Ons te bepalen datum na de bekendmaking in het betrokken gebiedsdeel.

2. Daarbij kunnen door Ons afzonderlijke data van inwerkingtreding worden bepaald met betrekking tot verschillende Nederlandsche schepen en ten aanzien van afzonderlijke bepalingen van dit besluit.

Onze Ministers van Buitenlandsche Zaken, van Defensie, van Waterstaat, van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Koloniën, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit Besluit, hetwelk in het Staatsblad, in de Staatscourant en in de overeenkomstige Publicatiebladen in Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao zal worden geplaatst, en van hetwelk afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 30sten Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 5 *April* 1937.)

S. 162.

9 *April* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van 4 Maart 1937 (*Staatsblad* N°. 160) betreffende de sanctie-maatregelen ten aanzien van Spanje.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken, in overeenstemming met Onze Ministers van Defensie a.i., van Waterstaat, van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Koloniën, van 24 Maart 1937, Afdeeling Juridische Zaken, N°. 10734;

Overwegende, dat het wenschelijk is, Ons besluit van den 4 Maart 1937 (Staatsblad N°. 160) op een tweetal punten te wijzigen;

Gelet op de Sanctiewet 1935;

Overwegende voorts, dat zich hier een geval voordoet van spoedeischenden aard, als voorzien in den aanhef van artikel 70 der Indische Staatsregeling;

Den Raad van State gehoord (advies van 6 April 1937, N°. 40);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 9 April 1937, Afdeeling Juridische Zaken, N°. 12616;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. **1.** 1. In artikel 1, onder *a* van Ons Besluit van den 4 Maart 1937 (*Staatsblad* N°. 160), strekkende tot het tegengaan van het vervoer met Nederlandsche schepen van wapentuig en vrijwilligers, bestemd voor Spanje, wordt in plaats van de woorden „het Spaansche protectoraat in Marokko" gelezen „de Spaansche zône van Marokko";

2. In artikel 6 van voornoemd Besluit wordt het woord „en" vóór de woorden „de ambtenaren der Scheepvaartinspectie" vervangen door een komma en aan het slot achter het woord „Scheepvaartinspectie" toegevoegd „en de officieren van Nederlandsche oorlogsschepen".

2. Dit Besluit treedt voor Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao in werking op den tweeden dag na dien zijner bekendmaking in het betrokken gebiedsdeel.

Onze Minister van Buitenlandsche Zaken, van Defensie a. i., van Waterstaat, van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Koloniën, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit Besluit, hetwelk in het Staatsblad, in de Staatscourant en in de overeenkomstige Publicatiebladen in Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao zal worden geplaatst en van hetwelk afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 9den April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 16 *April* 1937.)

S. 163.

11 *Juni* 1937. BESLUIT, strekkende om het dienstnemen bij één der strijdende partijen in *Spanje* te beletten.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken, in overeenstemming met Onze Ministers van Justitie, van Binnenlandsche Zaken, en van Koloniën van den 22sten Mei 1937, Afdeeling Juridische Zaken, n°. 18514;

Overwegende, dat het wenschelijk is maatregelen te nemen om het dienstnemen bij één der strijdende partijen te beletten;

Gelet op de Wet van 8 April 1937 (Staatsblad n°. 120);

Overwegende voorts, dat zich hier een geval voordoet van spoedeischenden aard, als voorzien in den aanhef van artikel 70 der Indische Staatsregeling en de artikelen 49 van de Staatsregelingen voor Suriname en Curaçao;

Den Raad van State gehoord (advies van den 1sten Juni 1937, n°. 41);

Gezien het nader rapport van Onzen Minis-

ter van Buitenlandsche Zaken van den 8sten Juni 1937, Afdeeling Juridische Zaken, n°. 20100;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. In dit Besluit wordt onder Spanje verstaan: het Spaansche grondgebied in en buiten Europa en de Spaansche zône van Marokko.

2. Het is verboden eenige handeling te verrichten, welke hetzij op dienstneming bij één der strijdmachten in Spanje gericht is, hetzij ten doel heeft het in dienst treden bij één der strijdmachten in Spanje te bevorderen.

3. Onze Minister van Justitie en de door dezen aangewezen autoriteiten zijn bevoegd aan vreemdelingen, ten aanzien van wie in verband met de omstandigheden waaronder zij in het Rijk in Europa verblijf houden ernstige verdenking bestaat, dat door hen het strafbare feit, bedoeld in artikel 2 zal worden gepleegd, dan wel ten aanzien van wie door eene bijzondere overeenkomst de Nederlandsche Regeering de verplichting op zich heeft genomen om het vertrek van deze personen uit het Rijk in Europa te beletten, eene bepaalde verblijfplaats aan te wijzen en hen daarheen te doen overbrengen.

De Minister van Justitie en van Binnenlandsche Zaken treffen de maatregelen tot het geven van uitvoering aan de in het eerste lid van dit artikel gegeven bevoegdheid.

Onze Ministers van Buitenlandsche Zaken, van Justitie, van Binnenlandsche Zaken en van Koloniën zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit Besluit, hetwelk in het *Staatsblad*, in de *Nederlandsche Staatscourant* en in de overeenkomstige *Publicatiebladen* in Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao zal worden geplaatst en van hetwelk afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Amsterdam, den 11den Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 17 *Juni* 1937.)

S. 200.

22 *Mei* 1937. WET tot wijziging van de Wet op het Levensverzekeringbedrijf 1922 (*Staatblad* n°. 716).

Bijl. Hand. II 1935/36, 504; 1936/37, 166.
Hand. II 1936/37, bladz. 1960/1.
Bijl. Hand. I 1936/37, 166.
Hand. I 1936/37, bladz. 594.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is wijziging aan te brengen in de Wet op het Levensverzekeringbedrijf 1922 (*Staatsblad* n°. 716);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. *a.* Aan artikel 19, eerste lid, der Wet op het Levensverzekeringbedrijf 1922 (*Staatsblad* N°. 716) worden een tweede en een derde zin toegevoegd, luidende:

„Zoodanige onderneming is tevens verplicht op bij algemeenen maatregel van bestuur te bepalen wijze zekerheid te stellen ten beloope van ten minste één honderd duizend gulden. Onverminderd het bepaalde in artikel 29, tweede lid, is deze zekerheid uitsluitend aansprakelijk voor de in dat lid bedoelde verbintenissen uit overeenkomsten van levensverzekering."

b. In artikel 29, derde lid, der Wet op het Levensverzekeringbedrijf 1922 (*Staatsblad* N°. 716) worden de woorden „ingevolge het eerste lid gesteld voorschrift" vervangen door: „voorschrift, ingevolge het eerste lid of ingevolge artikel 19, eerste lid, tweeden zin, gesteld,".

Toegevoegd wordt een vierde lid, luidende:

„Aan ondernemingen, welke buiten het Rijk in Europa, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao gevestigd zijn, is verboden het sluiten van overeenkomsten van levensverzekering, welke het karakter dragen van spaarkasovereenkomsten, al of niet met waarborgen van minimum-uitkeeringen."

2. In artikel 73 der Wet op het Levensverzekeringbedrijf 1922 (*Staatsblad* n°. 716) worden de woorden „artikel 40, tweede lid" vervangen door: „artikel 40, derde lid".

3. Ten aanzien van eene onderneming, welke op het oogenblik van het inwerkingtreden dezer wet in het bezit is van eene verklaring, als bedoeld in artikel 18 der Wet op het Levensverzekeringbedrijf 1922 (*Staatsblad* N°. 716), is de tweede zin van artikel 19, eerste lid, van laatstgenoemde wet, gelijk deze door artikel 1, onder *a*, dezer wet is vastgesteld, niet van toepassing.

4. Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 22sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 28 *Mei* 1937.)

S. 201.

22 *Mei* 1937. WET tot wijziging van de artikelen 141, 154, 157, 158, 159 en 177 van het Wetboek van Strafvordering.

Bijl. Hand. II 1935/36, 479; 1936/37, 107.
Hand. II 1936/37, bladz. 2106.
Bijl. Hand. I 1936/37, 107.
Hand. I 1936/37, bladz. 594.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is eenige wijziging te brengen in de artikelen 141, 154, 157, 158, 159 en 177 van het Wetboek van Strafvordering;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

In het Wetboek van Strafvordering worden de volgende wijzigingen gebracht.

Art. 1. In artikel 141 wordt, onder 5°, voor „de officieren", ingevoegd:

„de districtscommandanten, de brigadiers-majoor en de brigadiers der rijksveldwacht, de rijksrechercheurs en".

2. In artikel 154 wordt, na „waterschouten,", ingevoegd:

„de districtscommandanten en de door Onzen Minister van Justitie aangewezen brigadiers-majoor en brigadiers der rijksveldwacht, de rijksrechercheurs,".

3. Artikel 157 wordt gelezen:

„*Art.* 157. De brigadiers-majoor en brigadiers der rijksveldwacht, niet hulpofficier van

justitie, en de rijksveldwachters doen hunne processen-verbaal, de aangiften of berichten ter zake van strafbare feiten, met de inbeslaggenomen voorwerpen, onverwijld toekomen aan den brigadier-majoor of brigadier der rijksveldwacht, hulpofficier van justitie, onder wiens rechtstreeksch bevel zij staan, en, bij gebreke van dien, aan den commissaris van politie of, in gemeenten waar geen commissaris van politie is, aan den burgemeester.

De gemeenteveldwachters dienen een en ander in aan den commissaris van politie of, in gemeenten waar geen commissaris van politie is, aan den burgemeester; de militairen der marechaussee beneden den rang van onderofficier, die krachtens artikel 141, n°. 6, belast zijn met de opsporing van strafbare feiten, aan den onderofficier van dat wapen, onder wiens rechtstreeksch bevel zij staan.

De officier van justitie of de ambtenaar van het openbaar ministerie bij het kantongerecht kan in bijzondere gevallen gelasten, dat een en ander hem, in afwijking van de beide voorafgaande leden, rechtstreeks zal worden toegezonden."

4. In het eerste lid van artikel 158 wordt, in plaats van „bedoeld bij artikel 141, n°. 6", gelezen:

„genoemd in artikel 157".

5. In artikel 159 wordt, na „eerste", ingevoegd:

„en derde".

6. In het eerste lid van artikel 177 wordt, in plaats van „aan de hulpofficieren van justitie en aan de ambtenaren genoemd in de artikelen 141 n°. 6 en 142", gelezen:

„aan de ambtenaren genoemd in artikel 141 onder de nummers 2, 3, 4, 5 en 6, en aan de personen genoemd in artikel 142".

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 22sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

(*Uitgeg.* 28 *Mei* 1937.)

S. 202.

22 *Mei* 1937. WET, houdende wijziging van artikel 29 van het Wetboek van Strafvordering.

Bijl. Hand. II 1935/36, 309; 1936/37, 63.
Hand. II 1936/37, bladz. 1848—1866, 1868.
Bijl. Hand. I 1936/37, 63.
Hand. I 1936/37, bladz. 594—598, 602—609.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is artikel 29 van het Wetboek van Strafvordering te wijzigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

De derde en vierde volzin van het eerste lid van artikel 29 van het Wetboek van Strafvordering vervallen.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 22sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

(*Uitgeg.* 28 *Mei* 1937.)

S. 203.

24 *Mei* 1937. WET, houdende wijziging van de Crisispachtwet 1932.

Bijl. Hand. II 1936/37, 336.
Hand. II 1936/37, bladz. 2086—2091.
Bijl. Hand. I 1936/37, 336.
Hand. I 1936/37, bladz. 611.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is de Crisispachtwet 1932 te wijzigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De Crisispachtwet 1932 ondergaat de navolgende wijzigingen:

I. In het eerste lid van artikel 2 wordt „1 Januari 1932" vervangen door: 1 Januari 1937.

II. In artikel 13 wordt het jaartal „1936" vervangen door: 1943.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 24sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.
De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. D e c k e r s.

(*Uitgeg.* 27 *Mei* 1937.)

S. 204.

24 *Mei* 1937. WET, houdende maatregelen tot nietigverklaring van goudclausules in bepaalde overeenkomsten. (*„Wet op de goudclausules 1937".*)

Bijl. Hand. II 1936/37, 283.
Hand. II 1936/37, bladz. 1868—1890, 1907/8.
Bijl. Hand. I 1936/37, 283.
Hand. I 1936/37, bladz. 611—616.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is, in verband met het Koninklijk besluit van 26 September 1936, N°. 52, bekrachtigd bij de Wet van 30 September 1936 (*Staatsblad* N°. 101), goudclausules, voorkomende in bepaalde overeenkomsten, nietig te verklaren;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Deze wet verstaat onder:

a. Goudclausules: alle clausules en alle bedingen, in welken vorm of onder welke benaming ook opgesteld, welke de strekking hebben den schuldeischer voor de gevolgen van waardedaling van den gulden ten opzichte van het goud geheel of ten deele te vrijwaren.

b. Binnenlandsche overeenkomsten: overeenkomsten, waarbij de door den schuldenaar aangegane verplichting hetzij is uitgedrukt of mede is uitgedrukt in een bepaald bedrag van de munt van het Koninkrijk, hetzij is uitgedrukt uitsluitend in goudgewicht, hetzij in de tegenwaarde daarvan in de munt van het Koninkrijk, indien althans op 26 September 1936 de nakoming dier verplichting slechts binnen het Koninkrijk rechtsgeldig zou hebben kunnen plaats vinden.

2. Ingevolge deze wet zijn nietig goudclausules, voorkomende in binnenlandsche overeenkomsten van geldleening of van vestiging van

altijddurende renten, van verhuring of verpachting, of tot vestiging van een zakelijk recht op een onroerende zaak, welke vóór 27 September 1936 zijn aangegaan.

3. Wanneer in de in artikel 2 bedoelde overeenkomsten de verplichting van den schuldenaar hetzij is uitgedrukt of mede is uitgedrukt in Nederlandsche gouden munt, hetzij is uitgedrukt uitsluitend in goudgewicht, hetzij in de tegenwaarde daarvan in de munt van het Koninkrijk, is de schuld gekweten, indien betaling plaats vindt van de tegenwaarde van de verschuldigde hoeveelheid goud in munt van het Koninkrijk, omgerekend tegen een koers van f 1653.44 voor één kilogram goud.

4. Deze wet is niet van toepassing op de ter beurze van Amsterdam in de Prijscourant van de Vereeniging voor den Effectenhandel genoteerde geldleeningen.

5. Deze wet kan worden aangehaald onder den naam: „Wet op de goudclausules 1937".

6. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Zij werkt terug tot en met 26 September 1936.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 24sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 27 *Mei* 1937.)

S. 205.

31 *Mei* 1937. WET, houdende nieuwe regeling van de pacht. („*Pachtwet*".)

Bijl. Hand. II 1934/35, 403; 1935/36, 71; 1936/37, 19.

Hand. II 1936/37, bladz. 117—137, 140—161, 164—213, 217—242, 275/6.

Bijl. Hand. I 1936/37, 19.

Hand. I 1936/37, bladz. 632—646, 654—679.

Wij WILHELMINA, enz. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de pacht opnieuw bij de wet te regelen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

§ 1. *Algemeene bepalingen.*

Art. 1. 1. Pacht is eene overeenkomst, waarbij de verpachter zich verbindt tegen een pachtprijs eene hoeve of los land aan den pachter te verstrekken om te gebruiken en daarvan de vruchten te trekken.

2. Onder hoeve wordt verstaan land met de daarbij behoorende gebouwen en het roerend toebehooren, onverschillig of op dat land veeteelt, akkerbouw, tuinbouw of eenige andere vorm van bodemcultuur wordt uitgeoefend.

3. Alle overeenkomsten, welke de in het eerste lid omschreven strekking hebben, worden als pacht aangemerkt, in welken vorm en onder welke benaming zij ook mogen zijn aangegaan.

2. Aanspoelingen, aanwassen, gorsingen en schorren worden geacht tot het gepachte te behooren, tenzij uitdrukkelijk anders is overeengekomen.

3. De pachtprijs kan onder meer bestaan uit:

a. een naar tijdsruimte vastgesteld bedrag in geld of goederen;

b. een bedrag in geld, dat afhankelijk wordt gesteld van den gemiddelden verkoopprijs van met name in de overeenkomst genoemde voortbrengselen (veranderlijke pacht);

c. een evenredig deel van de vruchten of opbrengsten van het bedrijf van den pachter (deelpacht).

4. De pachtovereenkomst geldt voor onbepaalden tijd, tenzij zij met inachtneming van het in artikel 5 gestelde voor bepaalden tijd is aangegaan.

5. 1. Eene pachtovereenkomst voor bepaalden tijd kan voor een duur van ten hoogste een jaar worden aangegaan en slechts indien uit den aard van het gepachte, dan wel uit de bijzondere omstandigheden van het geval een korte duur van de overeenkomst redelijkerwijze voortvloeit. Als bijzondere omstandigheden worden niet beschouwd beperkingen den verpachter door derden opgelegd.

2. Hij, die voornemens is te verpachten, kan den in pachtzaken bevoegden rechter verzoeken te verklaren, dat een der gevallen van het vorige lid aanwezig is. Verklaart de rechter zulks, dan staat de aanwezigheid vast.

3. Op verzoek van den belanghebbende kan de rechter, indien daartoe aanleiding bestaat, bij de in het vorige lid bedoelde verklaring tevens bepalen, dat in afwijking van het eerste lid de overeenkomst kan worden aangegaan voor een door hem vast te stellen tijd van ten hoogste drie jaren.

6. 1. De pachtovereenkomst moet, op straffe van nietigheid schriftelijk worden aangegaan.

2. In geval van nietigheid, als in het vorige lid bedoeld, is de verpachter gehouden tot teruggave van den ontvangen pachtprijs, terwijl de pachter niet gehouden is tot eenige vergoeding voor het genoten gebruik en de getrokken vruchten.

3. De rechter is bevoegd de uit het vorige lid voortvloeiende verplichting van den verpachter te matigen of op te heffen, indien het niet schriftelijk aangaan van de overeenkomst te wijten is aan eene omstandigheid, welke den verpachter niet kan worden toegerekend.

7. 1. De verpachter is verplicht, binnen acht dagen na het aangaan van de pachtovereenkomst, een door partijen onderteekend of notarieel afschrift van de overeenkomst aan den in pachtzaken bevoegden rechter te doen toekomen. Aan het hoofd van het afschrift worden de naam, de voornamen en de woonplaats van den verpachter en van den pachter vermeld, voor zoover deze niet in de overeenkomst zijn genoemd.

2. Indien de rechter summierlijk van oordeel is, dat òf de verplichtingen, voor den pachter uit de overeenkomst voortvloeiende, als buitensporig moeten worden beschouwd, òf althans de pachtprijs zoodanig is vastgesteld, dat hij den pachter, ook bij bijzondere bekwaamheid en ijver, niet de mogelijkheid van een redelijk bestaan uit de opbrengst van het gepachte goed zoude laten, terwijl nochtans de pachter zulk een bestaan uit de opbrengst van het goed redelijkerwijze mag verwachten, doet hij verpachter en pachter oproepen om, op een door hem te bepalen tijdstip, uiterlijk eene maand

na de ontvangst van het afschrift, voor hem te verschijnen. De oproeping geschiedt door den griffier.

3. Elk beding, waarbij de verpachter van de verplichting, in het eerste lid bedoeld, zoude worden ontheven, is nietig.

8. 1. Indien de rechter van oordeel blijft, dat het geval, in het vorige artikel bedoeld, zich voordoet en partijen toestemmen in de door hem in verband hiermede in de pachtovereenkomst noodig geoordeelde wijzigingen, worden deze wijzigingen neergelegd in een procesverbaal, dat door partijen wordt geteekend en voor haar verbindend is.

2. Indien partijen niet toestemmen, verklaart de rechter de pachtovereenkomst nietig. Indien hiertoe aanleiding bestaat, regelt hij bovendien de gevolgen voor beide partijen.

9. Indien de verpachter niet voldoet aan de verplichting, bedoeld in het eerste lid van artikel 7, wordt de verpachting geacht te zijn geschied op voorwaarden, als ten tijde van het sluiten der overeenkomst ter plaatse voor overeenkomstige hoeven of los land gebruikelijk waren, voor zoover niet de overeenkomst voor den pachter gunstiger bepalingen bevatte. Dit gevolg treedt niet in, als het niet-nakomen der verplichting te wijten is aan eene omstandigheid, welke den verpachter niet kan worden toegerekend en deze, nadat de omstandigheid heeft opgehouden te bestaan, onverwijld alsnog aan zijne verplichting voldoet.

10. Elk beding, waarbij ten nadeele van den pachter van het in artikel 9 bepaalde wordt afgeweken, is nietig.

11. 1. Eene overeenkomst tot wijziging of aanvulling van eene bestaande pachtovereenkomst moet eveneens schriftelijk worden aangegaan, terwijl het in de artikelen 7 en 8 bepaalde op deze overeenkomst van overeenkomstige toepassing is, een en ander met dien verstande, dat, bij niet-schriftelijk aangaan van zulk eene overeenkomst of bij het niet doen toekomen van een afschrift dezer overeenkomst aan den rechter, slechts de voor den pachter gunstige bepalingen van deze overeenkomst verbindend zijn.

2. Elk beding, waarbij ten nadeele van den pachter van het in dit artikel bepaalde wordt afgeweken, is nietig.

12. Zonder schriftelijke toestemming van den verpachter kan de pachter zijn recht om het gepachte te gebruiken en daarvan de vruchten te trekken, dan wel het genot van dat recht, niet aan een ander overdragen, noch voor het geheel, noch voor een deel.

13. 1. Bij eigendomsovergang van het verpachte aan een derde volgt deze in alle rechten en verplichtingen van den verpachter op.

2. Rechten en verplichtingen, welke voor den overgang opeischbaar zijn, gaan op den derde niet over.

14. De bepalingen van deze wet, waarvan bij overeenkomst niet of slechts in bepaalden zin mag worden afgeweken, vinden overeenkomstige toepassing, wanneer tegen eene vergoeding in eens of in termijnen zakelijke genotsrechten voor 25 jaar of korter op landerijen gevestigd zijn

15. De artikelen 4, 5 en 7 tot en met 11 van deze wet zijn niet van toepassing ten aanzien van eene pachtovereenkomst betreffende los land van minder dan een vierde hectare oppervlakte, waarvoor de pachtprijs lager is dan vijftig gulden per jaar.

§ 2. *Van de verplichtingen van den verpachter.*

16. De verpachter is gehouden het verpachte in goeden staat van onderhoud te leveren.

17. 1. Vermindering of vermeerdering van den pachtprijs kan gevorderd worden in de gevallen, voor vermindering of vermeerdering van den koopprijs in de artikelen 1520—1522 van het Burgerlijk Wetboek vastgesteld.

2. Wanneer de pachter of verpachter klaarblijkelijk niet zou hebben gepacht of verpacht, indien hij de werkelijke uitgestrektheid had gekend, kan hij ook nietigverklaring der overeenkomst vorderen.

3. De vorderingen, in dit artikel genoemd, vervallen zes maanden na den dag, waarop de levering is geschied.

18. 1. De verpachter is gehouden aan het verpachte gedurende den pachttijd alle noodzakelijke reparatiën te doen met uitzondering van de geringe en dagelijksche, die volgens het plaatselijk gebruik ten laste van den pachter komen.

2. Blijft de verpachter na schriftelijke aanmaning van den pachter in gebreke deze verplichting na te komen, dan is de pachter bevoegd de reparatiën zelf te doen verrichten en van den verpachter vergoeding van de daarvoor gemaakte noodzakelijke kosten te vorderen.

19. De verpachter is niet gehouden den pachter te waarborgen tegen de belemmeringen, welke hem derden door feitelijkheden in zijn genot toebrengen, zonder overigens eenig recht op het verpachte te hebben; behoudens het recht van den pachter om dezelve uit eigen hoofde te vervolgen.

20. De verpachter is tegenover den pachter tot schadevergoeding gehouden, indien de pachter tengevolge van de uitoefening van een bestaand recht op het gepachte door een derde het gebruik of de vruchttrekking van hetzelve geheel of gedeeltelijk komt te missen.

21. 1. De verpachter moet den pachter instaan voor alle gebreken van het verpachte, die de pachter niet kon kennen en die dezen belemmeren het verpachte te gebruiken en daarvan de vruchten te trekken.

2. Wanneer zoodanige gebreken bestaan, kan de pachter naar omstandigheden vermindering van den pachtprijs of ontbinding der overeenkomst vorderen, alles onverminderd zijn recht op schadevergoeding, indien daartoe termen zijn.

3. De vordering tot vermindering van den pachtprijs en die tot ontbinding vervallen zes maanden, nadat de pachter van de gebreken had kunnen kennis dragen.

22. 1. Ingeval de pacht langer dan een jaar geduurd heeft, is de verpachter bij het einde der pachtovereenkomst gehouden den pachter eene naar billijkheid te bepalen vergoeding te geven voor de verbeteringen, die door dezen in de laatst verloopen tien jaren aan het gepachte zijn aangebracht, op den voet van het in de volgende leden van dit artikel bepaalde.

2. Deze vergoeding kan niet overtreffen het bedrag, waarmede de waarde van het gepachte bij het einde der pachtovereenkomst tengevolge

van de aangebrachte verbeteringen is verhoogd. De vergoeding wordt lager gesteld, naarmate de pachter de vruchten van de aangebrachte verbeteringen reeds heeft kunnen genieten.

3. De gehoudenheid van den verpachter, in het eerste lid omschreven, bestaat niet ten aanzien van verbeteringen, die de inrichting of gedaante van het gepachte veranderen, tenzij deze met uitdrukkelijke toestemming van den verpachter zijn aangebracht. Ten aanzien van andere verbeteringen bestaat de gehoudenheid slechts, indien de pachter daarvan tijdig aan den verpachter, onder opgave van de geschatte kosten, schriftelijk mededeeling heeft gedaan en òf de verpachter zich daartegen, na ontvangst van de mededeeling, niet tijdig uitdrukkelijk heeft verzet òf de rechter, ingeval van zoodanig verzet, op vordering van den pachter, dit verzet ongegrond heeft verklaard.

4. Elk beding, waarbij ten nadeele van den pachter van het in dit artikel bepaalde wordt afgeweken, is nietig.

23. 1. De verpachter moet eene vermindering van den pachtprijs gedoogen, wanneer gedurende ee pachtjaar of een pachtseizoen tengevolge van buitengewone omstandigheden de opbrengst van het bedrijf aanzienlijk minder is geweest dan bij het aangaan der overeenkomst te verwachten was.

2. Eene verlaging van den prijs van de voortbrengselen van het bedrijf, alsmede omstandigheden, die aan de schuld van den pachter te wijten zijn of waarvan hij de gevolgen redelijkerwijs had kunnen voorkomen of die hem persoonlijk betreffen, komen niet als buitengewone omstandigheden in aanmerking.

3. Vergoeding van bedrijfsschade, die de pachter krachtens eene overeenkomst van verzekering of uit anderen hoofde ontvangt, geldt als opbrengst van het bedrijf.

4. De vordering van den pachter tot vermindering van den pachtprijs uit hoofde van dit artikel vervalt zes maanden na het eindigen van het pachtjaar of het pachtseizoen, waarover de pachtprijs verschuldigd is.

5. Elk beding, waarbij ten nadeele van den pachter van het in dit artikel bepaalde wordt afgeweken, is nietig.

24. 1. De verpachter moet eene wijziging van de pachtvoorwaarden en met name eene vermindering van den pachtprijs voor de toekomst gedoogen, indien zulk eene wijziging, in verband met veranderde omstandigheden, door de goede trouw wordt gevorderd.

2. De hiertoe strekkende vordering van den pachter kan eerst worden gedaan, wanneer sedert het aangaan der pachtovereenkomst een jaar is verstreken. De vordering moet bij den rechter aanhangig worden gemaakt ten minste een jaar vóór den aanvang van het eerste pachtjaar, waarop zij betrekking heeft.

3. Elk beding, waarbij ten nadeele van den pachter van het in dit artikel bepaalde wordt afgeweken, is nietig.

§ 3. *Van de verplichtingen van den pachter.*

25. De pachter is gehouden den pachtprijs op de tijdstippen, die in de overeenkomst of bij gebreke van bedingen daaromtrent door het plaatselijk gebruik zijn aangegeven, te voldoen.

26. 1. De pachter is gehouden het gepachte als een goed pachter te gebruiken en al datgene te doen en na te laten, wat een goed pachter in gelijke omstandigheden behoort te doen en na te laten.

2. Hij is gehouden het gepachte bij het einde van de pachtovereenkomst in goeden staat aan den verpachter af te leveren.

27. De pachter is zonder uitdrukkelijke toestemming van den verpachter niet bevoegd de bestemming van het gepachte geheel of ten deele te veranderen dan na verkregen machtiging van den rechter, die den verpachter hoort. De rechter kan de machtiging aan voorwaarden binden.

28. 1. De pachter is jegens den verpachter aansprakelijk voor alle schaden aan het gepachte, tenzij hij bewijst, dat deze buiten schuld van hem, van zijne huisgenooten en van hen, die met zijne toestemming op het gepachte verblijven, ontstaan zijn.

2. Voor schade door brand is de pachter echter slechts aansprakelijk, indien blijkt van zijne schuld of van schuld van hen, voor wie hij in het vorige lid aansprakelijk is gesteld.

29. 1. Ten laste van den pachter komen die geringe en dagelijksche reparatiën, welke het plaatselijk gebruik ten laste van den pachter brengt.

2. Indien het gepachte dringende reparatiën noodig heeft, die ten laste van den verpachter komen en die niet tot na het einde der pachtovereenkomst kunnen worden uitgesteld, moet de pachter deze gedoogen.

3. De rechter kan hem echter naar omstandigheden op zijne vordering eene vermindering der pachtsom toestaan of de pachtovereenkomst met ingang van een bij het vonnis te bepalen dag ontbinden.

30. 1. De afgaande en de opkomende pachters zijn verplicht elkander over en weder met al datgene te gerieven, dat vereischt wordt om het betrekken en het verlaten van het gepachte gemakkelijker te maken, zoo wat betreft de bebouwing voor het volgende jaar, het inoogsten der nog te velde staande vruchten, het betrekken der gebouwen als anderszins, alles overeenkomstig het plaatselijk gebruik.

2. De te dezen nalatige pachter is zoowel jegens den pachter als jegens den verpachter tot schadevergoeding gehouden.

31. 1. De pachter moet eene verhooging van den pachtprijs gedoogen, wanneer gedurende een pachtjaar of een pachtseizoen de lasten, die den verpachter door publiekrechtelijke lichamen zijn opgelegd wegens buitengewone werken, waardoor des pachters bedrijf gebaat wordt, aanzienlijk hooger zijn geweest dan bij het aangaan der overeenkomst te verwachten was.

2. De vordering van den verpachter tot verhooging van den pachtprijs uit hoofde van dit artikel vervalt zes maanden na het eindigen van het pachtjaar of het pachtseizoen, waarover de pachtprijs verschuldigd is.

3. Elk beding, waarbij ten nadeele van den verpachter van het in dit artikel bepaalde wordt afgeweken, is nietig.

32. 1. De pachter moet eene wijziging van de pachtvoorwaarden en met name eene verhooging van den pachtprijs voor de toekomst gedoogen, indien zulk eene wijziging, in verband met veranderde omstandigheden, door de goede trouw wordt gevorderd.

2. De hiertoe strekkende vordering van den verpachter kan eerst worden gedaan, wanneer sedert het aangaan der pachtovereenkomst een jaar is verstreken. De vordering moet bij den rechter aanhangig worden gemaakt tenminste een jaar vóór den aanvang van het eerste pachtjaar, waarop zij betrekking heeft.

3. Elk beding, waarbij ten nadeele van den verpachter van het in dit artikel bepaalde wordt afgeweken, is nietig.

§ 4. *Van het einde der pacht.*

33. Eene pachtovereenkomst, aangegaan voor bepaalden tijd, eindigt door het verstrijken van den overeengekomen termijn.

34. 1. Wanneer eene pachtovereenkomst voor onbepaalden tijd is aangegaan, kan aan de overeenkomst niet eenzijdig een einde worden gemaakt dan na schriftelijke opzegging door eene der partijen. Partijen kunnen overeenkomen, dat opzegging door elk hunner, of door den verpachter, niet vóór een bepaald tijdstip zal kunnen plaats hebben.

2. De opzegging dient ten minste achttien maanden vóór den datum, met ingang waarvan wordt opgezegd, te geschieden.

3. De opzegging kan alleen geschieden tegen een door het plaatselijk gebruik aangegeven tijdstip, of, bij gebreke van een zoodanig gebruik, tegen een tijdstip, dat den pachter in staat stelt de vruchten van het laatste pachtjaar naar behooren te innen.

4. Elk beding, waarbij ten nadeele van den pachter van het in dit artikel bepaalde wordt afgeweken, is nietig.

35. 1. In geval van opzegging door den verpachter kan de pachter, indien hij door de opzegging ernstig in zijne belagngen zou worden geschaad, binnen eene maand in rechte nietigverklaring van de opzegging vorderen.

2. Indien de pachter zijne verplichtingen niet behoorlijk is nagekomen, wijst de rechter de vordering af, behoudens het bepaalde bij artikel 37.

3. De rechter wijst de vordering eveneens af, indien hem blijkt, dat de opzegging is geschied, omdat de verpachter, die de overeenkomst heeft aangegaan, mits geen rechtspersoon zijnde, of diens bloed- of aanverwanten in de rechte nedergaande linie het gepachte in gebruik willen nemen en bij het aangaan der pachtovereenkomst een daartoe strekkend voorbehoud is gemaakt en de pacht ten minste vijf jaren geduurd heeft.

4. Indien de pachter zijne verplichtingen behoorlijk is nagekomen en het vorige lid niet van toepassing is, handelt de rechter overeenkomstig het in de volgende leden bepaalde.

5. Zou de verpachter door het voortduren van de pachtovereenkomst niet of niet ernstig in zijne belangen worden geschaad, dan wijst de rechter de vordering toe.

6. Zou de verpachter door het voortduren van de pachtovereenkomst zeer ernstig in zijne belangen worden geschaad, dan wijst de rechter de vordering af.

7. Zou de verpachter door het voortduren van de pachtovereenkomst ernstig, maar niet zeer ernstig, in zijne belangen worden geschaad, dan wijst de rechter de vordering af, tenzij de pachter door het eindigen van de pachtovereenkomst zeer ernstig in zijne belangen zou worden geschaad en de schadevergoeding, welke hem bij toepassing van artikel 36, eerste lid, zou kunnen worden toegekend, geen redelijke compensatie zou vormen.

36. 1. Wanneer de rechter bij ernstige schade voor den pachter ingevolge het derde, zesde en zevende lid van het vorige artikel de vordering afwijst, kent hij hem eene naar billijkheid te bepalen schadevergoeding toe, onverminderd het in artikel 22 bepaalde.

2. Wanneer de rechter bij ernstige schade voor den verpachter de vordering toewijst, kan hij hem eene naar billijkheid te bepalen schadevergoeding toekennen.

3. De rechter bepaalt den termijn, binnen welken de schadevergoeding moet zijn betaald; voor de aan den pachter verschuldigde schadevergoeding bedraagt deze termijn ten hoogste één jaar.

4. De door den pachter verschuldigde schadevergoeding vervalt, indien deze den verpachter mededeelt, dat hij zich bij de opzegging neerlegt; de door den verpachter verschuldigde schadevergoeding vervalt, indien deze den pachter mededeelt, dat hij de opzegging ongedaan maakt. Bedoelde mededeelingen moeten, binnen ééne week na de uitspraak des rechters, schriftelijk gedaan zijn.

37. Indien de rechter oordeelt, dat de vordering tot nietigverklaring eener opzegging kan worden toegewezen, mits de pachter alsnog aan bepaalde voorwaarden voldoet, stelt hij, met aanhouding van de uitspraak, een termijn van ten hoogste een jaar, binnen welken de pachter aan die voorwaarden zal hebben te voldoen. Volgt voldoening, dan wijst de rechter de vordering toe.

38. De pachter is niet bevoegd de nietigverklaring van de opzegging te vorderen, indien deze is geschied in het jaar, dat volgt op elk tienjarig tijdvak van den duur der pachtovereenkomst.

39. Elk beding, waarbij ten nadeele van den pachter van eenige bepaling der artikelen 35—38 wordt afgeweken, is nietig.

40. 1. In geval van opzegging door den pachter kan de rechter den verpachter, indien deze door de opzegging ernstig in zijne belangen zou worden geschaad, op zijne vordering eene naar billijkheid te bepalen schadevergoeding toekennen.

2. Het bepaalde in artikel 36, leden 3 en 4, vindt overeenkomstige toepassing.

41. 1. De verpachter kan zich voorbehouden de overeenkomst te doen eindigen om aan het verpachte of een gedeelte daarvan eene bestemming te geven in het belang van volkshuisvesting, handel of nijverheid.

2. De overeenkomst eindigt niet van rechtswege; hare ontbinding moet in rechte worden gevorderd.

3. Behoudens het bepaalde bij het volgende lid, wijst de rechter de vordering toe, indien blijkt, dat eene bestemming, als bedoeld in het eerste lid, zal worden gegeven, met bepaling van den dag, waarop de ontbinding ingaat.

4. In stede van de overeenkomst te ontbinden, kan, op verlangen van den pachter, de rechter bepalen, dat, met ingang van een door hem te bepalen dag, de overeenkomst slechts zal voortduren voor dat gedeelte van het verpachte, waaraan niet de in het eerste lid be-

doelde bestemming zal worden gegeven. De pachtprijs ondergaat eene evenredige vermindering, door den rechter vast te stellen.

5. Bij geheele of gedeeltelijke ontbinding kan de rechter aan den pachter, naar billijkheid, eene schadevergoeding toekennen.

42. Een voorbehoud tot beëindiging der pachtovereenkomst, hetwelk verder gaat, dan volgens de artikelen 35 en 41 is geoorloofd, is in zooverre nietig.

43. 1. De pachtovereenkomst gaat niet van rechtswege te niet door den dood van den verpachter of van den pachter.

2. Nochtans kan de meest gereede der erfgenamen of de overblijvende echtgenoot zich binnen twee maanden na den dood van den pachter wenden tot den rechter, met de vordering:

a. een of meer hunner in plaats van den overleden pachter te doen treden en de overigen uit de pacht te ontslaan;

b. de pachtovereenkomst te doen eindigen.

3. Gelijke vordering om de pacht te doen eindigen kan binnen den genoemden termijn door den verpachter worden gedaan.

4. De rechter beslist met inachtneming der omstandigheden. Wanneer hij de pachtovereenkomst ontbindt, bepaalt hij tevens den dag, waarop de ontbinding ingaat.

5. Voorts kan hij daarbij aan de wederpartij, naar billijkheid, eene schadevergoeding toekennen.

6. Elk beding, strijdig met eenige bepaling van dit artikel, is nietig.

44. Indien door eenig toeval het gepachte geheel vergaat of het gebruik en genot van het gepachte voor den pachter onmogelijk wordt, eindigt de pachtovereenkomst.

45. 1. Wanneer eene der partijen nalatig is in het nakomen van hare verplichtingen, kan de rechter naar omstandigheden op vordering van de wederpartij met ingang van een in het vonnis te bepalen dag de pachtovereenkomst ontbinden.

2. Indien de pachter in gebreke is den pachtprijs te voldoen, is de rechter tot deze ontbinding gehouden. Het staat den rechter evenwel vrij om, naar gelang der omstandigheden, aan den pachter, op deszelfs verzoek, een termijn te gunnen om alsnog aan zijne verplichtingen te voldoen, welke termijn echter den tijd van één maand niet mag te boven gaan.

3. Bij het uitspreken der ontbinding zal de nalatige partij worden veroordeeld tot vergoeding van kosten, schaden en interessen, indien daartoe termen zijn.

4. Elk beding, strijdig met eenige bepaling van dit artikel, is nietig.

§ 5. Van de wijze van procedeeren in zaken betrekkelijk tot eene pachtovereenkomst, en van de pachtkamers.

46. De behandeling van zaken betrekkelijk tot eene pachtovereenkomst, de vordering tot ontruiming van het gepachte daaronder begrepen, geschiedt overeenkomstig de gewone regelen, voor zoover daarvan niet bij de navolgende artikelen of elders is afgeweken.

47. 1. De behandeling van alle zaken betrekkelijk tot eene pachtovereenkomst geschiedt door de pachtkamer van het kantongerecht.

2. De pachtkamer bestaat uit den kantonrechter als voorzitter en twee niet tot de rechterlijke macht behoorende personen, die deskundig zijn ten aanzien van de verhoudingen op pachtgebied.

3. Wij benoemen, Gedeputeerde Staten gehoord, voor elk kantongerecht de twee in het vorige lid bedoelde, niet tot de rechterlijke macht behoorende personen, benevens voor ieder hunner zoovele plaatsvervangers, als Wij dienstig zullen oordeelen. Bij deze benoeming dragen Wij zorg, dat noch het belang der pachters, noch dat der verpachters in de pachtkamer overheersche.

48. 1. De eischende partij zal ter griffie van het kantongerecht, binnen welks rechtsgebied het gepachte of het grootste gedeelte daarvan is gelegen, een verzoekschrift op ongezegeld papier indienen, waarbij aan de pachtkamer wordt verzocht een dag te bepalen, waarop de zaak ter terechtzitting zal worden behandeld.

2. Het verzoekschrift bevat eene opgave van den naam, de voornamen en de woonplaats des verzoekers, van den naam en de woonplaats der wederpartij, mitsgaders eene mededeeling van de vordering en van de gronden, waarop deze steunt.

3. Daarbij worden gevoegd zoovele afschriften als er wederpartijen bij de zaak betrokken zijn.

49. Het bepaalde bij de artikelen 125*c* en 125*d* van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering vindt overeenkomstige toepassing.

50. De pachtkamer treedt in alle opzichten in de plaats van den kantonrechter, behoudens in de gevallen, voorzien bij de artikelen 60, tweede lid, 102, tweede lid, 107, tweede lid, 109, tweede lid, en 111, vierde lid, van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering.

51. 1. De niet tot de rechterlijke macht behoorende personen, die deel uitmaken van de pachtkamer, kunnen worden gewraakt op de wijze en in de gevallen, als omschreven in de derde afdeeling van den eersten titel des eersten boeks van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering, met dien verstande, dat de pachtkamer de redenen van wraking onderzoekt en de wraking al dan niet toestaat.

2. Artikel 29, eerste en tweede lid, van dat Wetboek vindt te hunnen aanzien overeenkomstige toepassing.

52. 1. Ook in reconventie kan de pachtkamer slechts kennis nemen van vorderingen betrekkelijk tot eene pachtovereenkomst.

2. Ook in reconventie kan slechts de pachtkamer kennis nemen van vorderingen betrekkelijk tot eene pachtovereenkomst.

53. 1. Van de uitspraken van de pachtkamer staat beroep open op het gerechtshof te Arnhem.

2. De behandeling in hooger beroep geschiedt door de pachtkamer van het gerechtshof.

3. Eene pachtkamer bestaat uit drie raadsheeren en twee niet tot de rechterlijke macht behoorende personen, die deskundig zijn ten aanzien van de verhoudingen op pachtgebied. Een der raadsheeren treedt als voorzitter op.

4. Wij benoemen de twee in het vorige lid bedoelde, niet tot de rechterlijke macht behoorende personen. Wij benoemen tevens voor ieder hunner zoovele plaatsvervangers, als Wij dienstig zullen oordeelen.

5. De termijn van hooger beroep bedraagt

eene maand na de uitspraak. Indien de schriftelijke kennisgeving, bedoeld in artikel 36, vierde lid, of in artikel 40, tweede lid, heeft plaats gehad, is de uitspraak niet voor eenige voorziening vatbaar.

6. De arresten van de pachtkamer van het gerechtshof zijn niet vatbaar voor cassatie.

54. Het bepaalde in de artikelen 51 en 52 vindt op de pachtkamer van het gerechtshof overeenkomstige toepassing.

55. 1. Naast het overigens in deze wet bepaalde, heeft de pachtkamer van het kantongerecht tot taak het vaststellen en wijzigen van de voorwaarden van pachtovereenkomsten, indien partijen zulks verzoeken.

2. De kamer is bevoegd, in het belang van de verbetering van pachtverhoudingen, uit eigen beweging aan den pachter en aan den verpachter hare gemotiveerde meening over de tusschen hen bestaande pachtovereenkomst kenbaar te maken.

56. 1. De pachtkamer stelt, bij de uitvoering van het in het eerste lid van het vorige artikel bepaalde, geen voorwaarden van eene pachtovereenkomst vast, noch brengt zij daarin wijziging, dan wanneer partijen zich bij voorbaat schriftelijk aan de door de Kamer vast te stellen regeling onderworpen hebben.

2. De kamer hoort vooraf de beide partijen.

3. De vastgestelde regeling, in schrift gebracht en door den voorzitter onderteekend, heeft dezelfde kracht en dezelfde gevolgen als eene tusschen partijen bij notarieele akte aangegane pachtovereenkomst.

4. Door ieder der partijen is een griffierecht verschuldigd van f 2.50.

57. De niet tot de rechterlijke macht behoorende leden van de pachtkamers en hunne plaatsvervangers genieten vergoeding van reis- en verblijfkosten en verdere vergoeding volgens de regelen door Ons te stellen.

58. Bij algemeenen maatregel van bestuur worden nadere regelen gesteld ter bevordering van eene goede uitvoering van de bepalingen dezer paragraaf.

§ 6. *Van erkende pachtbureaux.*

59. 1. Rechtspersoonlijkheid bezittende lichamen, welke zich ten doel stellen goede pachttoestanden te bevorderen en voldoen aan, bij of krachtens algemeenen maatregel van bestuur te stellen, regelen, kunnen door Onzen met de zaken van den landbouw belasten Minister als pachtbureaux worden erkend.

2. Bij dezen algemeenen maatregel van bestuur worden tevens regelen gesteld over de verstrekking van gegevens door de pachtbureaux aan de pachtkamers; bij hare beslissingen zullen de pachtkamers op deze gegevens zoodanig acht slaan, als zij zullen vermeenen te behooren.

3. De griffier geeft den betrokken pachtbureaux onverwijld kennis van iedere beslissing, waarbij overeenkomstig artikel 8, lid 2, of artikel 11, lid 1, eene overeenkomst is nietig verklaard.

60. 1. Op pachtovereenkomsten, welke door een erkend pachtbureau zijn goedgekeurd, is het in de artikelen 7—10 bepaalde niet van toepassing.

2. Ten aanzien van op deze wijze goedgekeurde wijzigingen of aanvullingen van pachtovereenkomsten vindt, in afwijking in zooverre van artikel 11, het in de artikelen 7 en 8 bepaalde geen overeenkomstige toepassing.

61. 1. Indien een erkend pachtbureau het aangaan van eene pachtovereenkomst voor den duur van ten hoogste een jaar heeft goedgekeurd, omdat naar zijn oordeel een der gevallen van artikel 5, eerste lid, zich voordoet, heeft deze goedkeuring dezelfde kracht als de rechterlijke verklaring, bedoeld in het tweede lid van genoemd artikel.

2. In het in het vorige lid bedoelde geval kan het pachtbureau, indien daartoe aanleiding bestaat, tevens goedkeuren, dat in afwijking van artikel 5, eerste lid, de overeenkomst wordt aangegaan voor een door hetzelve te bepalen tijd van ten hoogste drie jaren.

3. Erkende pachtbureaux hebben bovendien onder meer tot taak:

a. het geven van adviezen in zaken van pacht;

b. het ontwerpen van model-pachtovereenkomsten.

§ 7. *Overgangsbepalingen.*

62. De rechten en verplichtingen, voortspruitende uit pachtovereenkomsten, welke van kracht zijn op het tijdstip van het in werking treden van deze wet, blijven door het oude recht beheerscht,

indien zij op 1 Januari 1936 nog niet van kracht waren, of op dien datum reeds van kracht waren, terwijl zij voor onbepaalden tijd waren aangegaan:

gedurende twee jaren na dat in werking treden,

indien zij op 1 Januari 1936 reeds van kracht waren, terwijl zij voor bepaalden tijd waren aangegaan:

gedurende dezen tijd, doch uiterlijk tot 1 Januari 1943.

63. De in het vorige artikel bedoelde pachtovereenkomsten, welke na het tijdstip, waarop het nieuwe recht op de uit haar voortvloeiende rechten en verplichtingen toepasselijk wordt, nog voortbestaan, worden voor de toepassing van deze wet geacht op dat tijdstip te zijn aangegaan, evenwel met dien verstande, dat de jaren, gedurende welke zij vóór dien reeds hebben bestaan, voor de toepassing van artikel 38 mede in aanmerking komen tot een maximum van tien jaren.

64. Indien, op het tijdstip van het in werking treden van deze wet, eenig persoon, tengevolge van eene overeenkomst, beperkt is in zijne bevoegdheid tot verpachting van eenig goed, wat den tijdsduur betreft, blijft deze beperking, voor het vervolg, slechts in zooverre van kracht, dat hij in de gevallen, bedoeld in artikel 5, niet tot verpachting voor onbepaalden tijd bevoegd is.

65. Op de bij het in werking treden van deze wet aanhangige rechtsgedingen betrekkelijk tot eene pachtovereenkomst blijven, ten aanzien zoowel van de rechterlijke bevoegdheid als van de rechtsvordering, de regelen van toepassing, geldende ten tijde der inleidende dagvaarding.

§ 8. *Wijzigingen in bestaande wetten.*

66. Het Burgerlijk Wetboek ondergaat de volgende wijzigingen:

a. In artikel 484 wordt achter „verhuringen" ingevoegd „en verpachtingen".

b. In artikel 819, tweede lid, worden de woorden „of verpachting" geschrapt.

In artikel 819, derde lid, wordt „ , en landerijen dan voor zeven" geschrapt.

Aan artikel 819 wordt een nieuw (vierde) lid toegevoegd, luidende:

„In geval van verpachting is de vruchtgebruiker, indien uit den aard van het verpachte, dan wel uit de bijzondere omstandigheden van het geval een korte duur van de overeenkomst redelijkerwijze voortvloeit, niet tot verpachting voor onbepaalden tijd bevoegd."

c. In artikel 864 wordt „huurcontracten" vervangen door „huur- en pachtovereenkomsten".

d. In artikel 870 wordt in plaats van: „of verhuren" gelezen: „ , noch de zaak verhuren of verpachten".

e. Artikel 1185 onder 2°. wordt gelezen:

„De huurpenningen van onroerende goederen en de pachtpenningen, de kosten van reparatie waartoe de huurder of de pachter verplicht is, mitsgaders alles wat tot de nakoming van de huur- of de pachtovereenkomst betrekking heeft;".

f. Artikel 1186 wordt gelezen:

„De verhuurder of de verpachter kan zijn voorregt doen gelden op de vruchten welke door takken aan de boomen, of door wortels aan den grond, nog zijn vastgehecht; voorts op de ingeoogste en nog niet ingeoogste vruchten die zich op den bodem bevinden, en op al hetgeen op den bodem is, zoo tot stoffering van het gehuurde huis of van de gepachte hoeve, als tot bebouwing of gebruik van het land, zoo als het vee, de bouwgereedschappen en dergelijken; onverschillig of de hierboven gemelde voorwerpen al dan niet aan den huurder of den pachter toebehooren.

Zoo echter de huurder of de pachter goederen onder zich heeft krachtens huurkoop, zal de verhuurder of de verpachter tegenover den verkooper zijn voorregt daarop niet kunnen doen gelden, indien de huurkoop betreft zaden of gereedschappen, dan wel indien bewezen wordt, dat de verhuurder of de verpachter van den huurkoop kennis droeg.

Indien de huurder of de pachter een gedeelte van het verhuurde of verpachte goed aan een ander wettig in huur of pacht heeft afgestaan, kan de verhuurder of verpachter zijn voorregt op de voorwerpen, die zich in of op dat gedeelte bevinden, niet verder doen gelden, dan alleen in evenredigheid van het door den tweeden huurder of pachter overgenomen gedeelte, en voor zooverre de laatstgemelde niet mogt kunnen aantoonen zijne huur- of zijne pachtpenningen volgens de overeenkomst te hebben voldaan."

g. In artikel 1187 wordt na „verhuurder" ingevoegd „of den verpachter".

h. Artikel 1188 wordt gelezen:

„De verhuurder kan de roerende goederen, waarop hem bij artikel 1186 voorregt is toegestaan, met uitzondering van de vruchten, in beslag nemen, indien dezelve buiten zijne toestemming vervoerd zijn, en hij behoudt daarop zijn voorregt, al waren dezelve ook aan eenen derde, door inpandgeving, of op eene andere wijze, verbonden, mits hij die voorwerpen geregtelijk hebbe opgeëischt binnen den tijd van veertien dagen na het vervoeren.

De verpachter heeft dezelfde bevoegdheden, behoudens dat de geregtelijke opeisching moet geschieden binnen den tijd van vaertig dagen."

i. In artikel 1189 wordt „van den verhuurder" vervangen door „van den verhuurder of van den verpachter" en „huur- en pachtpenningen" door „huur- of pachtpenningen".

j. Artikel 1192 wordt gelezen:

„De verkooper kan evenwel zijn regt niet uitoefenen dan na den verhuurder van het onroerende goed of na den verpachter, ten ware bewezen zij, dat de verhuurder of de verpachter kennis droeg, dat de meubelen en verdere goederen, voor het gehuurde onroerende goed of het gepachte dienende, door den huurder of den pachter niet waren betaald."

k. Artikel 1230, eerste lid, wordt gelezen:

„Indien de akte, waarbij de hypotheek is gevestigd, een uitdrukkelijk beding bevat, waarbij de schuldenaar in zijne bevoegdheid is beperkt, hetzij om het bezwaarde goed buiten toestemming des schuldeischers te mogen verhuren of verpachten, hetzij ten aanzien van de wijze waarop, of van den tijd gedurende welken hetzelve zal kunnen worden verhuurd of verpacht, hetzij ten aanzien van de vooruitbetaling der huur- of der pachtpenningen, zal zoodanig beding niet alleen verbindende zijn tusschen de partijen, maar ook tegen den huurder of den pachter kunnen worden ingeroepen door den schuldeischer die zoodanig beding op de openbare registers zal hebben doen aanteekenen."

In het tweede lid van het artikel wordt na „verhuring" ingevoegd „ , verpachting".

l. In artikel 1568, derde lid, wordt „de huurovereenkomsten" vervangen door „de huur- of de pachtovereenkomsten".

m. Aan artikel 1584 wordt toegevoegd een nieuw derde lid, luidende:

„De pachtovereenkomst wordt niet onder de overeenkomst van huur en verhuur begrepen. Zij wordt bij afzonderlijke wet geregeld."

n. Het opschrift van de Tweede Afdeeling van den Zevenden Titel van het Derde Boek wordt gelezen:

„*Van de regelen, welke gemeen zijn aan verhuringen van huizen en van andere onroerende goederen.*"

o. Artikel 1614, tweede lid, vervalt.

p. In artikel 1616 wordt „of land" vervangen door: „of ander onroerend goed".

q. De Vierde Afdeeling van den Zevenden Titel van het Derde Boek vervalt.

r. In artikel 1996, tweede lid, wordt achter „huurder" ingevoegd: „ , pachter".

s. In artikel 1998 wordt achter „huurders" ingevoegd: „ , pachters".

t. In artikel 2012 wordt in plaats van: „De huurprijzen van huizen en van landgoederen" gelezen: „De huurprijzen van huizen en andere onroerende goederen en de pachtprijzen".

67. De wet op de Regterlijke Organisatie en het Beleid der Justitie ondergaat de volgende wijzigingen:

a. Artikel 38 onder 2°. wordt gelezen:

„Van alle regtsvorderingen tot betaling van renten en huren, mitsgaders van interessen of gedeelten van inschulden, zelfs ingeval de rente, de huur of de hoofdsom der inschuld meer dan f 200 bedraagt, mits de regtstitel niet worde betwist."

b. In artikel 39 wordt onder 2°. „ , gebouwen

en pachthoeven" vervangen door „en gebouwen".

c. In artikel 41, eerste lid, wordt „en kelders" vervangen door „kelders en andere onroerende goederen".

Het tweede lid van het artikel vervalt.

De aanhef van het derde lid: „In beide gevallen kunnen de vonnissen" wordt vervangen door „De vonnissen kunnen".

d. In artikel 42, eerste lid, wordt „en kelders, mitsgaders van pachthoeven, landerijen, tuinen andere gronden" vervangen door „ , kelders en andere onroerende goederen".

68. Het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering ondergaat de volgende wijzigingen:

a. In artikel 53, 3°., wordt achter „geëindigd is" ingevoegd: „ , dan wel van het gepachte".

b. In artikel 98, 2°., wordt in plaats van: „ , gebouwen en pachthoeven" gelezen: „en gebouwen".

In artikel 98, 4°., wordt in plaats van: „ , pachthoeven, landerijen, tuin- en andere gronden" gelezen: „en andere onroerende goederen".

c. In artikel 122 wordt in plaats van: „en kelders of van pachthoeven, tot een bedrag in bovengemeld artikel uitgedrukt," gelezen: „ , kelders of andere onroerende goederen".

d. In artikel 123 wordt het woord „alsdan" vervangen door: „in het geval in het vorige artikel bedoeld en in eene zaak, betrekkelijk tot eene pachtovereenkomst".

e. In artikel 454 wordt achter „verhuren" ingevoegd: „verpachten,".

f. In artikel 498, eerste lid, wordt achter „schuldenaar" ingevoegd: „door pachtovereenkomsten,".

g. In artikel 505, vierde lid, wordt in plaats van: „of verhuren" gelezen: „ , verhuren of verpachten" en in plaats van: „huurcontracten": „huur- of pachtcontracten".

h. In artikel 515, 3°., wordt achter „huren" ingevoegd: „of pachten".

i. Van artikel 758, eerste lid, wordt de aanhef gelezen:

„De verhuurders en de verpachters kunnen éénen dag . . . . ."

In dit lid wordt achter „huren" ingevoegd: „of pachten" en wordt in plaats van „huurpenningen" gelezen: „huur- of pachtpenningen".

j. In artikel 759, eerste lid, wordt ingevoegd:

achter „onderhuurders": „of onderpachters";

achter „huren": „of pachten";

achter „huurder": „of pachter".

In artikel 759, tweede lid, worden de woorden: „overeenkomstig artikel 1618 des Burgerlijken Wetboeks" vervangen door: „ , ingeval van onderhuur, overeenkomstig artikel 1618 des Burgerlijken Wetboeks en, ingeval van onderpacht, op dienovereenkomstige wijze".

69. Het Tarief van justitie-kosten en salarissen in burgerlijke zaken ondergaat de volgende wijziging:

In artikel 13, zevende lid, worden in den eersten zin van het bepaalde onder nummer 2°. de woorden „of tot een huurkoop" vervangen door: „ , tot een huurkoop of tot eene pachtovereenkomst".

70. De Faillissementswet ondergaat de volgende wijzigingen:

a. Aan artikel 39 wordt een tweede lid toegevoegd, luidende:

„Indien de gefailleerde pachter is, vindt het bovenstaande overeenkomstige toepassing."

b. Aan artikel 238 wordt een derde lid toegevoegd, luidende:

„Indien de schuldenaar pachter is, vindt het bovenstaande overeenkomstige toepassing."

71. De Zegelwet 1917 ondergaat de volgende wijzigingen:

a. Het opschrift van Hoofdstuk VII wordt gelezen: „*Van het zegelrecht van de bewijzen van huur en verhuur en van pacht.*"

b. Het vierde, het vijfde en het zesde lid van artikel 56 worden vervangen door:

„Voor de berekening van het recht wordt de duur van een voor het leven, tot wederopzegging of op andere wijze voor onbepaalden tijd aangegane huur en verhuur gesteld op vijf jaren. Is een huur en verhuur gesloten voor het leven en verder voor een zeker aantal jaren of eerst voor een zeker aantal jaren en verder tot wederopzegging of op andere wijze voor onbepaalden tijd, dan wordt het aantal jaren, waarvoor de huur en verhuur is aangegaan, met vijf verhoogd. Met een huur en verhuur voor een zeker aantal jaren en verder tot wederopzegging aangegaan wordt gelijkgesteld een huur en verhuur voor bepaalden tijd, indien de akte of het stuk bepalingen bevat omtrent hetgeen tusschen partijen zal gelden, indien na afloop van den bepaalden tijd de huurder in het genot blijft.

Indien de akte of het stuk niet den huurprijs vermeldt of indien andere gegevens voor de berekening van het recht ontbreken, moeten deze aan den voet worden opgegeven. Indien de huur en verhuur niet tegen een prijs in geld of niet uitsluitend tegen een prijs in geld is aangegaan, indien de vastgestelde prijs onder bepaalde omstandigheden hooger zal worden of indien het bedrag van den huurprijs van toekomstige factoren afhankelijk is (zooals van de opbrengsten van het goed of van de marktwaarde van producten), moet de huurprijs of de invloed, welke de bedoelde omstandigheden op den huurprijs zullen uitoefenen, aan den voet van de akte of van het stuk worden geschat. De opgave of schatting aan den voet geschiedt door den openbaren ambtenaar, die de akte opmaakte, of door of namens partijen bij onderteekende verklaring. In plaats van de voorgeschreven schatting kan in de verklaring worden vermeld een schatting van de huurwaarde van het verhuurde, mits deze ten minste wordt gesteld op het bedrag van den in geld bedongen huurprijs, in welk geval deze geschatte huurwaarde voor de berekening van het zegelrecht de plaats inneemt van den huurprijs. Onder huurwaarde is in dit en het volgend artikel te verstaan de huurprijs in geld, welke zou kunnen worden bedongen bij een verhuring van de betreffende zaak op normale bedingen en zonder dat de huurder zich tegenover den verhuurder tot eenige andere prestatie verbindt dan tot betaling van den in geld uitgedrukten huurprijs.

Ontbreekt de in het vorige lid bedoelde verklaring, dan is een recht van twintig gulden verschuldigd boven het recht, dat wegens de in de akte of het stuk voorkomende gegevens moet worden voldaan. Deze bepaling vindt geen toepassing, indien de verklaring slechts zou moeten betreffen de schatting van lasten, welke de huurder ter ontlasting van den verhuurder voor zijne rekening neemt, mits naar de schat-

ting van 's Rijks ambtenaar de waarde van deze lasten over den geheelen huurtijd niet meer beloopt dan één tiende gedeelte van den in geld vastgestelden huurprijs over den geheelen huurtijd en het zegelrecht, met inachtneming van die schatting van 's Rijks ambtenaar ten volle is voldaan."

c. Na artikel 56 worden twee nieuwe artikelen ingevoegd, luidende:

„Art. 56*a*. Indien 's Rijks ambtenaar van meening is, dat een schatting, als bedoeld is in het vijfde lid van artikel 56, te laag is gedaan, doet hij daarvan binnen drie maanden nadat de akte of het stuk te zijner kennis is gekomen schriftelijk mededeeling aan den onderteekenaar der verklaring met opgave van het bedrag, waarop naar zijn meening had moeten worden geschat, en van het recht, dat dientengevolge meer verschuldigd wordt geacht. Dit recht, benevens een boete van tien maal dat recht met een minimum van honderd gulden, wordt ingevorderd van den onderteekenaar der verklaring, tenzij aan den hoofdambtenaar daartoe door Onzen Minister van Financiën aangewezen of aan den rechter overtuigend wordt aangetoond, dat de oorspronkelijke schatting juist is geweest. De bedoelde hoofdambtenaar en de rechter zijn bevoegd, indien niet wordt aangetoond, dat de oorspronkelijke schatting juist is geweest, de schatting van 's Rijks ambtenaar te verlagen, waardoor recht en boete dienovereenkomstig worden verminderd.

Indien wegens het ontbreken van een verklaring, als bedoeld is in het vijfde lid van artikel 56, de aanhef van het zesde lid van dat artikel toepassing heeft gevonden, is 's Rijks ambtenaar bevoegd binnen drie maanden nadat de akte of het stuk te zijner kennis is gekomen aan den onderteekenaar schriftelijk mede te deelen, dat naar zijn meening meer dan het geheven recht verschuldigd geweest zou zijn, indien de door hem geschatte huurwaarde als grondslag voor de berekening van het zegelrecht zou gelden; van het bedrag, waarop 's Rijks ambtenaar de huurwaarde schat, alsmede van het recht, dat meer verschuldigd geweest zou zijn, wordt tevens mededeeling gedaan. Dit recht, benevens een boete ten beloope van tien maal dat recht met een minimum van honderd gulden, wordt van den onderteekenaar van de akte of het stuk ingevorderd, tenzij op de wijze in het vorige lid omschreven wordt aangetoond, dat ook bij het berekenen van het zegelrecht op basis van de huurwaarde voldoende zegelrecht is voldaan. Tot vermindering van de schatting van 's Rijks ambtenaar bestaat de bevoegdheid overeenkomstig het slot van het vorige lid.

Indien in het geval van het eerste lid de verklaring en in het geval van het tweede lid de akte of het stuk door meer dan één persoon is onderteekend, zijn alle onderteekenaren voor de ingevolge dit artikel verschuldigde rechten en boeten hoofdelijk aansprakelijk.

Art. 56*b*. Overal waar in dit hoofdstuk sprake is van huur en verhuur, huurder, verhuurder, verhuring, verhuurde, huurtijd, huurprijs en huurwaarde wordt daaronder mede verstaan pacht, pachter, verpachter, verpachting, verpachte, pachttijd, pachtprijs en pachtwaarde.

Echter is het in artikel 56 vastgestelde zegelrecht, indien een pacht bij andere dan notarieele akte wordt geconstateerd of gewijzigd, uitsluitend verschuldigd op het afschrift, hetwelk ingevolge artikel 7 der Pachtwet aan den in pachtzaken bevoegden rechter wordt gezonden, mits dit afschrift voordien, en in ieder geval binnen drie maanden na de dagteekening der akte en binnen één maand na den aanvang der huur ter registratie wordt aangeboden, te zamen met de verschillende exemplaren der akte. Deze verschillende exemplaren der akte zijn alsdan vrij van zegelrecht. Het afschrift wordt geregistreerd alsof het een exemplaar der akte ware.

Indien aan de in het vorige lid gestelde voorwaarde niet is voldaan, is het afschrift aan het in dit hoofdstuk vastgestelde zegelrecht onderworpen en gelden voor de exemplaren der akte de overige bepalingen van dit hoofdstuk.

Indien een pacht bij notarieele akte is geconstateerd of gewijzigd, is het ingevolge artikel 7 der Pachtwet aan den in pachtzaken bevoegden rechter te zenden afschrift vrij van zegelrecht, mits uit het afschrift van deze bestemming blijkt.

De griffier bij het kantongerecht is verplicht de bij den in pachtzaken bevoegden rechter ingevolge artikel 7 der Pachtwet ingekomen afschriften, welke ten onrechte niet of niet voldoende gezegeld zijn, indien zij niet geregistreerd zijn, zoo spoedig mogelijk ter constateering van de begane overtredingen aan 's Rijks ambtenaar ter hand te stellen.

Bij vernietiging van de pachtovereenkomst ingevolge artikel 8 der Pachtwet vindt teruggave van het zegelrecht plaats. Het betaalde zegelrecht wordt teruggegeven op vertoon van een afschrift van het proces-verbaal of van de beschikking van de pachtkamer en van het stuk, waarop het zegelrecht voldaan is, op welk stuk van de teruggave wordt melding gemaakt. Het in artikel 7 der Pachtwet bedoelde afschrift wordt daartoe door den griffier tijdelijk aan 's Rijks ambtenaar afgestaan.

Aan het in dit hoofdstuk vastgestelde zegelrecht zijn mede onderworpen de regelingen van de pachtkamer bij het kantongerecht, welke ingevolge artikel 56, lid 3, der Pachtwet tusschen partijen bindende kracht hebben. De invordering van het zegelrecht vindt ten laste van den pachter plaats naar aanleiding van een afschrift der regeling, hetwelk de griffier verplicht is binnen veertien dagen na de schriftelijke vaststelling der regeling aan 's Rijks ambtenaar te doen toekomen. De pachter wordt zoo noodig vóór de invordering in de gelegenheid gesteld op het afschrift een verklaring te stellen als bedoeld is in artikel 56, lid 5. Na invordering van het zegelrecht doet 's Rijks ambtenaar daarvan blijken op het afschrift en zendt hij dit aan den griffier terug."

d. In artikel 90 worden de woorden „behoudens de uitzondering in artikel 65 vermeld" vervangen door: „behoudens de gevallen in deze wet voorzien".

72. Overal, waar in andere wetten, dan de in de artikelen 66—71 genoemde, en in andere algemeen verbindende voorschriften sprake is van huur, verhuur, huren, verhuren, huurder, verhuurder, huurgelden, huurpenningen en andere soortgelijke woordverbindingen, en daaronder, bij het in werking treden van deze wet, pacht, verpacht, pachten, enzoovoorts, begrepen is, behouden deze uitdrukkingen, ook na het in

werking treden van deze wet, hare ruime strekking.

§ 9. *Slotbepalingen.*

73. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel „Pachtwet".

74. Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip. Dit tijdstip kan voor het tweede en derde lid van artikel 47 eerder worden gesteld, dan voor de overige bepalingen dezer wet.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.
De Minister van Landbouw en Visscherij, L. N. Deckers.
De Minister van Financiën, Oud.
(*Uitgeg.* 4 *Juni* 1937.)

S. 242.

15 *Mei* 1937. BESLUIT tot vaststelling van een Algemeenen Maatregel van Bestuur als bedoeld in de artikelen 407, 412, 450*d* en 451*i* van het Wetboek van Koophandel. („*Schepelingenbesluit*").

Wij WILHELMINA, enz.

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Justitie en van Waterstaat van 24 Februari 1937, 1ste Afdeeling C, nº. 885, en van 25 Februari 1937, La. L.L., Afd. Vervoer- en Mijnwezen;

Den Raad van State gehoord, advies van 13 April 1937, nº. 42;

Gezien het nader gemeenschappelijk rapport van Onze voornoemde Ministers van 7 Mei 1937, 1ste Afdeeling C, nº. 1201 en van 11 Mei 1937, La. L., Afd. Vervoer- en Mijnwezen;

Gelet op de artikelen 407, 412, 450*d*, 451*d* en 451*i* van het Wetboek van Koophandel;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van den dag, waarop de Wet van 14 Juni 1930 (*Staatsblad* nº. 240) in werking treedt, de volgende bepalingen vast te stellen:

HOOFDSTUK I.

Van de ambtenaren van aanmonstering.

Aanwijzing ambtenaren van aanmonstering.

Art. 1. 1. Ambtenaren van aanmonstering zijn:

binnen het Koninkrijk in Europa: het hoofd van de scheepvaartinspectie;

de waterschouten en

in gemeenten, waarvoor geen waterschout is aangesteld, de commissaris van politie, of, indien er meer dan één is, een hunner, door den burgemeester aan te wijzen, of, indien er geen commissaris van politie is, de burgemeester of diegene, die hem als zoodanig vervangt;

in Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao: de door de Overheid aangewezen ambtenaren;

in het buitenland: de hoogste ter plaatse gevestigde Nederlandsche consulaire ambtenaar of degene, die hem als zoodanig vervangt.

2. Bij verhindering kunnen het hoofd van de scheepvaartinspectie en de waterschouten zich doen vervangen door hunne aangewezen plaatsvervangers.

Benoeming waterschouten.

2. De waterschouten worden door Ons benoemd en ontslagen. Bij hunne benoeming wordt de gemeente of worden de gemeenten, waarin zij bevoegd zijn, aangegeven. Voor elk hunner worden door Ons één of meer plaatsvervangers aangewezen.

Bezoldiging waterschouten.

3. De waterschouten genieten geene bezoldiging uit 's Rijks schatkist. Onverminderd het bepaalde in artikel 17, derde lid, dragen zij hetgeen zij op grond van het bepaalde in de artikelen 13 en 17 ontvangen boven het bedrag, voor elk hunner door Onzen Minister van Justitie te bepalen, aan 's Rijks schatkist af. Onze voornoemde Minister kan aan een waterschout eene tegemoetkoming in de kosten van diens administratie toekennen, wanneer hetgeen de waterschout op grond van het bepaalde in de artikelen 13 en 17 ontvangt ongenoegzaam is.

Instructie ambtenaren van aanmonstering.

4. Wij kunnen voor de waterschouten en de andere ambtenaren van aanmonstering eene instructie vaststellen.

HOOFDSTUK II.

Van de monstering.

Monstering en monsterrol.

5. 1. De monstering is het opmaken van de monsterrol.

2. De monsterrol is de staat van de bemanning van het schip.

3. De monstering van de bemanning geschiedt ten overstaan van den ter plaatse bevoegden ambtenaar van aanmonstering.

Model monsterrol.

6. Door Ons wordt een model monsterrol vastgesteld. Dit model kan naar behoefte op verzoek van partijen met andere bepalingen worden aangevuld, mits deze bepalingen noch afwijken van de met de schepelingen gesloten arbeidsovereenkomsten, noch deze aanvullen.

Voorwaarden voor monstering.

7. 1. De ambtenaar van aanmonstering, wien verzocht wordt eene monsterrol op te maken, gaat hiertoe eerst over, indien 1º. hem door den reeder de met de schepelingen gesloten arbeidsovereenkomsten zijn overgelegd en 2º. hij er zich van heeft vergewist, dat de inhoud dier overeenkomsten door de schepelingen is begrepen en partijen de overeenkomst hebben geteekend. Het eerste is mede van toepassing op collectieve arbeidsovereenkomsten op grond waarvan arbeidsovereenkomsten met de te monsteren schepelingen zijn gesloten.

2. Een schepeling wordt slechts toegelaten tot het onderteekenen van de monsterrol, indien hij een geldig monsterboekje overlegt, benevens een geldig bewijs van gezondheid toont. Daarnevens moet hij opgeven, welke wijzigingen in of aanvullingen van de hem betreffende gegevens in het monsterboekje moeten worden aangebracht.

3. Indien buiten het Koninkrijk in Europa de monsterrol wordt opgemaakt ten overstaan

van eene Nederlandsche autoriteit, wordt ten aanzien van de bewijzen van gezondheid het ter plaatse geldende gebruik gevolgd.

Invulling monsterrol.

8. 1. Op de monsterrol, welke in tweevoud wordt opgemaakt, worden, onverminderd hetgeen elders is voorgeschreven, vermeld de naam van het schip, de met het schip te maken reis of reizen, de namen van den reeder, van den kapitein en van de schepelingen.

2. Bij de namen der schepelingen wordt vermeld de hoedanigheid, in welke iedere schepeling aan boord dienst zal doen en wie hunner den rang van officier zullen hebben.

3. In de monsterrol wordt eene verklaring van den ambtenaar van aanmonstering opgenomen, waaruit blijkt, dat de schepelingen den inhoud der door hen onderteekende arbeidsovereenkomsten hebben begrepen.

4. Aan de monsterrol worden als bijlagen gevoegd door den ambtenaar van aanmonstering gewaarmerkte afschriften van de arbeidsovereenkomsten en de collectieve arbeidsovereenkomsten, welke afschriften daartoe door den reeder ter beschikking van dien ambtenaar moeten worden gesteld.

Onderteekening monsterrol.

9. De monsterrol wordt, na geheel te zijn opgemaakt, onderteekend door of namens den reeder, benevens door den kapitein en door de schepelingen.

Teruggegeven monsterboekjes na monstering.

10. Bij de monstering worden in de monsterboekjes door den ambtenaar van aanmonstering de in artikel 25 bedoelde gegevens aangeteekend. Zoo noodig worden de gegevens betreffende den schepeling gewijzigd of aangevuld. De monsterboekjes worden vervolgens aan den kapitein ter hand gesteld.

Afschriften monsterrol.

11. Aan belanghebbenden worden op hunne kosten desverlangd door de ambtenaren van aanmonstering afschriften verstrekt van de opgemaakte monsterrollen. De bijlagen van de monsterrollen zijn daarin niet begrepen.

Verschuldigde voor de monstering.

12. Het verschuldigde voor de monstering wordt, wat betreft de monstering binnen het Koninkrijk in Europa, naar het in artikel 13 vermelde tarief berekend.

Tarief voor werkzaamheden.

13. De ambtenaren van aanmonstering binnen het Koninkrijk in Europa mogen in rekening brengen:

(*a*) Voor het aan- of bijmonsteren van elk lid der bemanning op ter koopvaardij varende schepen, indien de reizen, waarvoor gemonsterd wordt, zich niet verder uitstrekken dan de Oostzee met hare golven en inhammen, de Noordzee, voorzoover de grenzen daarvan niet aangegeven zijn door de oeverstaten, aan de Noordzijde begrensd door den 61sten breedtegraad, aan de Westzijde begrensd door de lijnen Duncansbyhead, Zuidelijke punt van Zuid-Ronaldska (Orkadische eilanden), Oostkust Orkaden, lijn vuur Noord-Ronaldska-vuur Sunburghhead (Shetlandseilanden), Oostkust der Shetlands, de meridiaan van het vuur van Norst-Unst (Shetlands) tot aan de parallel van den 61sten breedtegraad, het Kanaal tot de lijn Point de Raz-Isle de Sein-Mizenhead, en de Iersche Zee tot de lijn Benmorehead-Mull of Cantyre . . . . . f 0.40

b. Voor het aan- of bijmonsteren van elk lid der bemanning op ter koopvaardij varende schepen, voor andere dan onder *a*. bedoelde reizen . . . . . f 0.55

c. Voor het aan- of bijmonsteren van elk lid der bemanning op ter vischvangst varende schepen:

1. bij monstering voor één treilreis f 0.15
2. in alle andere gevallen . . . . f 0.40

d. Voor het opmaken van eene monsterrol in tweevoud . . . . . f 1.50

e. Voor elk afschrift van eene monsterrol voor schepen met eene bemanning van minder dan 100 leden . . . . . f 1,50

f. Voor elk afschrift van eene monsterrol voor schepen met eene bemanning van 100 leden of meer . . . . . f 3,—

g. Voor elk uittreksel uit eene monsterrol . . . . . f 0.75

h. Voor elke viseering, bedoeld in artikel 25, lid 3, ... f 0.50

Bijmonsteren na opmaken van de monsterrol.

14. 1. Indien schepelingen, nadat de monsterrol is opgemaakt, moeten bijmonsteren, geschiedt dit door plaatsing op de monsterrol door een ambtenaar van aanmonstering.

2. De bepalingen omtrent het monsteren zijn geheel op deze bijmonstering van toepassing, met dien verstande, dat geen nieuwe monsterrol behoeft te worden opgemaakt.

3. Opstappers moeten in de eerste haven, welke het schip aandoet, op overeenkomstige wijze op de monsterrol worden gebracht.

Beëindiging van den dienst aan boord.

15. 1. Bij beëindiging van den dienst aan boord wordt deze door den kapitein op de monsterrol aangeteekend en desverlangd door den ambtenaar van aanmonstering ter plaatse geviseerd.

2. Indien ter plaatse geen ambtenaar van aanmonstering is gevestigd, geschiedt deze viseering in de eerste haven, welke door het schip wordt aangedaan, waar wel zulk een ambtenaar is gevestigd.

3. Wanneer het schip minder dan 24 uur, Zon- en feestdagen niet medegerekend, ter plaatse vertoeft, kan de viseering uitgesteld worden tot de eerste haven, welke door het schip wordt aangedaan, waar het verblijf langer dan 24 uur duurt.

Register van de monsterrollen.

16. 1. Door den ambtenaar van aanmonstering wordt een register gehouden van de door hem opgemaakte monsterrollen.

2. Het model van dit register wordt door het hoofd van de scheepvaartinspectie vastgesteld.

HOOFDSTUK III.

Van het monsterboekje.

Afgifte monsterboekje.

17. 1. Aan een ieder, die zich voor de eerste maal daartoe aanmeldt, wordt één monsterboekje afgegeven.

2. Ter vergoeding van de kosten wordt den verzoeker door den ambtenaar van aanmonstering bij afgifte voor de eerste maal en bij verloren raken door eigen schuld een bedrag van één gulden in rekening gebracht.

3. De monsterboekjes worden van Rijkswege ter beschikking van de ambtenaren van aanmonstering gesteld tegen een door Onzen Minister van Justitie te bepalen vergoeding.

4. Het model van het monsterboekje wordt door het hoofd van de scheepvaartinspectie vastgesteld.

Gegevens in monsterboekje.

18. 1. Het monsterboekje moet de navolgende gegevens betreffende de persoon van den houder bevatten:

a. naam en voornamen;
b. plaats en datum van geboorte;
c. nationaliteit;
d. burgerlijke staat;
e. adres voor noodgevallen;
f. portret (paspoortmodel);
g. behaalde diploma's met betrekking tot de zeevaart;
h. handteekening.

2. De onder *a*, *b*, *c*, *d* en *g* genoemde gegevens worden zooveel mogelijk van officieele papieren overgenomen.

3. Voorzoover de namen, de plaats of datum van geboorte of de nationaliteit van den aanvrager niet bekend zijn, wordt dit in het monsterboekje vermeld.

Wie monsterboekjes afgeven.

19. Met de afgifte van monsterboekjes zijn belast het hoofd van de scheepvaartinspectie en andere door Ons aan te wijzen ambtenaren van aanmonstering.

Wijze van aanvragen monsterboekjes.

20. 1. Een ieder, die in het bezit wenscht te komen van een monsterboekje, wendt zich daartoe tot een der door Ons voor het afgeven van monsterboekjes aangewezen ambtenaren van aanmonstering, voor verkrijging van een tweede monsterboekje uitsluitend tot het hoofd van de scheepvaartinspectie.

2. Bij de aanvraag dient de betrokkene over te leggen een extract uit het geboorteregister, een pas of een ander nationaliteitsbewijs, zoomede de door hem verkregen diploma's op het gebied van de zeevaart, een goed gelijkend portret (paspoortmodel) in tweevoud en eene verklaring zijnerzijds, of hem nog geen monsterboekje is uitgereikt. Tevens voldoet hij het in artikel 17, lid 2, genoemde bedrag.

Verrichtingen voor afgifte monsterboekjes.

21. 1. De ambtenaar van aanmonstering geeft, indien aan den aanvrager, blijkens zijne gecontroleerde verklaring, te voren nog geen monsterboekje is afgegeven, het gevraagde monsterboekje af, nadat daarin door hem de noodige gegevens, geput uit de overgelegde bescheiden en eigen opgaaf van den aanvrager, zijn overgenomen, het portret is ingeplakt en gewaarmerkt en de betrokkene te bestemder plaatse zijne handteekening heeft gezet.

2. Plaats en datum van afgifte worden in het boekje aangeteekend en met de handteekening van den ambtenaar van aanmonstering bekrachtigd.

Vervanging verloren gegane, vernieuwing volgeschreven monsterboekjes.

22. 1. Bij verloren gaan van een monsterboekje kan de betrokkene zich wenden tot het hoofd van de scheepvaartinspectie ter verkrijging van een tweede boekje, onder overlegging van de noodige bewijzen, welke het verloren gaan moeten staven.

2. Bij de aanvraag moeten de in artikel 20, 2e lid, genoemde bewijsstukken, benevens een goed gelijkend portret (paspoortmodel) in tweevoud worden medegezonden.

3. Indien een monsterboekje is volgeschreven of versleten, zendt de betrokkene dit ter verkrijging van een vervolgboekje op aan het hoofd van de scheepvaartinspectie, vergezeld van een goed gelijkend portret (paspoortmodel) in tweevoud.

Inhouding monsterboekjes.

23. 1. Ingeval de schepeling de arbeidsovereenkomst onrechtmatig heeft doen eindigen, kan de reeder den Raad voor de Scheepvaart verzoeken het monsterboekje gedurende den tijd van ten hoogste één jaar in te houden.

2. Dit verzoek moet schriftelijk bij het hoofd van de scheepvaartinspectie worden ingediend binnen één maand na het eindigen van de gesloten arbeidsovereenkomst in eene Nederlandsche haven en binnen zes maanden na het eindigen dier overeenkomst in het buitenland.

3. De Raad voor de Scheepvaart moet voor het geven van zijne beslissing den schepeling oproepen om te worden gehoord en is verplicht het hoofd van de scheepvaartinspectie te hooren.

4. De reeder kan zijn verzoek voor den Raad voor de Scheepvaart mondeling toelichten, indien hij het verlangen daartoe te kennen heeft gegeven.

5. De reeder en de schepeling kunnen voor den Raad voor de Scheepvaart ook verschijnen bij een bijzonder gemachtigde of vergezeld van een raadsman.

6. De behandeling van het in lid 1 bedoelde verzoek door den Raad voor de Scheepvaart geschiedt overigens op de wijze als voor klachten wegens misdraging in de Schepenwet is voorgeschreven.

7. De beslissing van den Raad voor de Scheepvaart wordt schriftelijk aan den reeder, aan den schepeling en aan het hoofd van de scheepvaartinspectie medegedeeld.

8. Houdt de beslissing eene inhouding van het monsterboekje voor een bepaalden termijn in, dan gaat deze termijn in op den datum van de beslissing, indien het boekje reeds in handen is van het hoofd van de scheepvaartinspectie, en, indien dit niet het geval is, op den datum van inlevering door den schepeling.

9. Wordt aan een ambtenaar van aan-

monstering een monsterboekje overgelegd, dat door den Raad voor de Scheepvaart is ingehouden, doch nog niet is ingeleverd, dan zendt hij dit aan het hoofd van de scheepvaartinspectie.

Inzending monsterboekjes.

24. 1. Monsterboekjes van overleden personen worden aan het hoofd van de scheepvaartinspectie teruggezonden.

2. De ambtenaar van aanmonstering zendt een hem door een reeder toegezonden monsterboekje, dat niet aan den schepeling kon worden teruggegeven, aan het hoofd van de scheepvaartinspectie, onder vermelding van de reden waarom het niet aan den schepeling werd teruggegeven.

3. Indien de Raad voor de Scheepvaart beslist, dat een monsterboekje moet worden ingehouden, zendt de schepeling dit, indien het nog in zijn bezit is, zoo spoedig mogelijk aan het hoofd van de scheepvaartinspectie. Deze reikt het boekje na afloop van den termijn, waarvoor het boekje is ingehouden, aan den schepeling uit. Voor een ingezonden monsterboekje wordt desgewenscht een ontvangstbewijs afgegeven.

Inschrijving monstering in monsterboekje.

25. 1. Bij de monstering vult de ambtenaar van aanmonstering in het monsterboekje de navolgende gegevens in:

a. naam van het schip, waarvoor gemonsterd wordt;

b. datum van onderteekening en nummer van de monsterrol;

c. hoedanigheid, waarin de schepeling dienst zal doen;

d. termijn of aantal reizen, waarvoor gemonsterd wordt;

e. naam en hoedanigheid van den ambtenaar van aanmonstering.

2. Tevens vult hij de in artikel 18 bedoelde gegevens omtrent den betrokkene in, welke hem worden overgelegd en nog niet in het monsterboekje voorkomen, terwijl hij zich ervan vergewist, dat het adres voor noodgevallen niet is gewijzigd.

3. De kapitein vermeldt in het monsterboekje den datum, waarop en de plaats, waar de dienst aan boord van het schip is geëindigd. De kapitein en de schepeling kunnen den ambtenaar van aanmonstering ter plaatse, waar de dienst aan boord van het schip is geëindigd, verzoeken deze vermelding voor gezien te teekenen. De daarop vallende kosten komen ten laste van den aanvrager.

4. De kapitein moet zich bij de invulling van het monsterboekje onthouden van eenige beoordeeling van het gedrag van den schepeling en van vermelding van het loon.

Teruggeven monsterboekje aan schepeling.

26. Bij beëindiging van den dienst aan boord wordt het monsterboekje door den kapitein aan den schepeling teruggegeven.

Wijziging in monsterboekjes.

27. 1. Ingeval een schepeling van meening is, dat de kapitein in zijn monsterboekje onjuiste feiten heeft vermeld, kan hij zich daarover bij den Raad voor de Scheepvaart beklagen.

2. De klacht moet schriftelijk bij het hoofd van de scheepvaartinspectie worden ingediend, onder overlegging van het monsterboekje, uiterlijk binnen één maand na het eindigen van de gesloten arbeidsovereenkomst in eene Nederlandsche haven en van zes maanden na het eindigen dier overeenkomst in het buitenland. Voor het ingezonden monsterboekje wordt desgevraagd een ontvangstbewijs afgegeven.

3. De Raad voor de Scheepvaart beslist over dit beklag na verhoor of behoorlijke oproeping van den kapitein en na het hoofd van de scheepvaartinspectie te hebben gehoord.

4. De schepeling kan, indien hij het verlangen daartoe te kennen heeft gegeven, zijn verzoek voor den Raad voor de Scheepvaart mondeling toelichten.

5. De beslissing wordt schriftelijk aan den klager, den kapitein en het hoofd van de scheepvaartinspectie medegedeeld.

6. Houdt de beslissing eene verbetering van het vermelde in het monsterboekje in, dan wordt deze in het monsterboekje aangebracht en door den Voorzitter en den Secretaris van den Raad voor de Scheepvaart onderteekend.

7. Nadat door den Raad voor de Scheepvaart eene beslissing is genomen, wordt het monsterboekje zoo spoedig mogelijk aan den schepeling teruggegeven.

8. De behandeling door den Raad voor de Scheepvaart geschiedt overigens op de wijze als voor het onderzoek naar scheepsrampen in de Schepenwet is voorgeschreven.

Registers.

28. 1. De in artikel 19 bedoelde ambtenaren van aanmonstering houden elk een register van de door hen afgegeven monsterboekjes. Deze registers worden door de zorg van het hoofd van de scheepvaartinspectie aangevuld met afschriften van de registers van de andere ambtenaren van aanmonstering.

2. Het hoofd van de scheepvaartinspectie houdt een centraal register van de afgegeven monsterboekjes. Hij ontvangt daartoe van de in lid 1 genoemde ambtenaren dagelijks eene opgaaf van de dien dag door hen afgegeven monsterboekjes.

3. De in de vorige leden bedoelde registers worden in kaartvorm gehouden. Zij vermelden de nummers van de afgegeven monsterboekjes, de data van afgifte daarvan benevens de identiteitsgegevens van de betrokkenen.

Voorloopige monsterboekjes.

29. 1. Indien buiten het Koninkrijk in Europa, of in bijzondere gevallen binnen het Rijk, door andere dan de in artikel 19 aangewezen ambtenaren van aanmonstering, personen moeten worden gemonsterd, die niet in het bezit zijn van een monsterboekje, geeft de ambtenaar van aanmonstering een voorloopig monsterboekje af.

2. Op dit monsterboekje is het bepaalde in de artikelen 17, 18, 20, 21 en 25 voor zooveel mogelijk van toepassing.

3. Bij beëindiging van den dienst aan boord of bij aankomst van het schip binnen het Koninkrijk in Europa worden de voorloopige monsterboekjes door den kapitein aan het hoofd van de scheepvaartinspectie toegezonden. Aan den schepeling wordt door den kapitein daarvan een bewijs afgegeven.

4. Indien de schepeling, aan wien een voorloopig monsterboekje is afgegeven, een monsterboekje wenscht, wendt hij zich, onder overlegging van het hem door den kapitein afgegeven bewijs, een portret (paspoortmodel) in tweevoud, een opgaaf van de gegevens noodig voor de invulling van het boekje en de noodige bewijsstukken, welke deze opgaaf staven, tot het hoofd van de scheepvaartinspectie.

5. De in het voorloopig monsterboekje ingevulde bewijzen van dienst worden door het hoofd van de scheepvaartinspectie in het uit te reiken monsterboekje overgenomen.

HOOFDSTUK IV.

Van de bewijzen van gezondheid.

Wie bewijzen van gezondheid moeten hebben.

30. Onverminderd het bepaalde bij artikel 7, derde lid, moet iedere schepeling, die wil worden toegelaten tot de onderteekening van eene monsterrol, in het bezit zijn van een nog geldig bewijs van gezondheid.

Afgifte en inhoud van bewijzen van gezondheid.

31. 1. Bewijzen van gezondheid worden afgegeven door daartoe door het hoofd van de scheepvaartinspectie in Onzen naam aangewezen geneeskundigen.

2. Bewijzen van gezondheid moeten inhouden, dat de schepeling niet lichamelijk ongeschikt is tot het verrichten der werkzaamheden aan boord, waartoe hij zich wenscht te verbinden. Tevens moet daarin zijn vermeld, dat de tegenwoordigheid van den schepeling aan boord geen gevaar voor de gezondheid van de overige opvarenden oplevert.

3. Het model van de bewijzen van gezondheid wordt door het hoofd van de scheepvaartinspectie vastgesteld.

Geldigheidsduur bewijzen van gezondheid.

32. Bewijzen van gezondheid zijn slechts geldig gedurende één jaar na den dag, waarop zij zijn afgegeven.

Keuring voor de bewijzen van gezondheid.

33. 1. De keuring, noodig voor de afgifte van een bewijs van gezondheid, geschiedt volgens een door het hoofd van de scheepvaartinspectie vastgesteld keuringsreglement.

2. De keuring heeft slechts plaats op vertoon van eene aanvraag van den reeder op wiens schip de betrokken schepeling zal monsteren.

3. De reeder kan in die aanvraag een der in artikel 31, lid 1, bedoelde geneeskundigen voor de keuring aanwijzen.

Herkeuring voor bewijzen van gezondheid.

34. 1. Indien de geneeskundige na de keuring aan een schepeling geen bewijs van gezondheid afgeeft, heeft de betrokken schepeling het recht zich nogmaals te laten keuren door een ander der in artikel 31, lid 1, bedoelde geneeskundigen, die hem voor dit geval door het hoofd van de scheepvaartinspectie wordt aangewezen.

2. De schepeling zendt daartoe aan het hoofd van de scheepvaartinspectie eene hem door den geneeskundige afgegeven verklaring, inhoudende, dat de afgifte van een bewijs van gezondheid werd geweigerd.

Kosten van de keuring.

35. 1. De kosten van de keuring, bedoeld in artikel 33, worden door den reeder gedragen.

2. De kosten van de keuring, bedoeld in artikel 34, worden gedragen door het Rijk.

3. Voor eene keuring mag de geneeskundige, voorzoover niet anders werd overeengekomen, een bedrag van f 2,50 in rekening brengen.

HOOFDSTUK V.

Van de voeding van de schepelingen.

Verplichting van den reeder ten aanzien van de voeding.

36. 1. De reeder is verplicht zorg te dragen, dat vóór den aanvang van de reis voldoende voeding aan boord is en dat deze voeding in behoorlijken staat verkeert.

2. De reeder is verplicht zorg te dragen, dat gedurende de reis de aan boord aanwezige voeding in behoorlijken toestand blijft en, indien dit noodig is, wordt aangevuld.

Hoeveelheid en hoedanigheid van de voeding.

37. 1. Bij het vaststellen van de soort en van de hoeveelheid mede te nemen voeding moet rekening gehouden worden met het aantal leden van de bemanning, den duur der reis met den aard van de reis en de mogelijkheid tot aanvullen van de voorraden gedurende de reis.

2. Zorg dient te worden gedragen voor voldoende afwisseling in de dagelijksche voeding.

3. De voeding moet van voldoende hoedanigheid zijn.

Afwijkende bepalingen voor visschersvaartuigen.

38. De in de artikelen 36 en 37 genoemde verplichtingen van den reeder gelden niet voor visschersvaartuigen, tenzij de reeder de zorg voor de voeding bij de arbeidsovereenkomst uitdrukkelijk op zich heeft genomen.

Berging van de voeding.

39. 1. De voeding moet gedurende de reis worden geborgen in van andere ruimten behoorlijk afgesloten bergplaatsen, zoo gelegen en zoonoodig zoodanig geventileerd, dat de voeding in zoo goed mogelijken toestand blijft.

2. De in het vorige lid bedoelde bergplaatsen moeten, alvorens daarin voedsel wordt geborgen, afdoende zijn gereinigd, terwijl gedurende de reis zorg moet worden gedragen, dat zij behoorlijk worden schoongehouden.

3. Op visschersvaartuigen, waarop het niet mogelijk is alle voeding in bergplaatsen te stuwen, mag ook voor dit doel gebruik gemaakt worden van nieuwe haringtonnen, welke in het ruim worden geborgen.

Verplichting van den reeder ten aanzien van het drinkwater.

40. De reeder is verplicht zorg te dragen, dat vóór den aanvang van de reis eene voldoende hoeveelheid drinkwater aan boord is en dat dit water van behoorlijke hoedanigheid is.

Aanvulling van het drinkwater.

41. Bij de beoordeeling of de hoeveelheid drinkwater voldoende is, moet rekening worden gehouden met het aantal leden der bemanning, het aantal reisdagen en de mogelijkheid van aanvulling gedurende de reis, eventueel door distilleeren.

Berging van het drinkwater.

42. 1. Het drinkwater moet geborgen worden in daarvoor geschikte tanks, welke zoodanig moeten worden afgesloten, dat geen vreemde bestanddeelen in de tanks kunnen komen.

2. Voordat de tanks worden gevuld, moeten zij inwendig schoon zijn.

3. Op visschersvaartuigen, waar het niet mogelijk is het drinkwater of een gedeelte daarvan in tanks te bergen, kan ook voor dit doel van nieuwe haringtonnen gebruik worden gemaakt, welke in het ruim worden geborgen

Toezicht binnenslands.

43. Door het houden van onverwachte inspecties overtuigen de ambtenaren van de scheepvaartinspectie zich ervan, dat de in dit Hoofdstuk gegeven voorschriften behoorlijk worden nageleefd.

HOOFDSTUK VI.

Van de aanwezigheid aan boord van sterken drank voor gebruik door de bemanning.

Maximum hoeveelheid sterken drank.

44. 1. Er mag voor gebruik van de bemanning geen sterke drank aan boord worden medegenomen, boven de hoeveelheid van 0,1 liter per reisdag voor elk lid van de bemanning.

2. Voor schepen in vaste lijndiensten wordt het aantal reisdagen gerekend volgens de vastgestelde afvaarttabellen. Voor alle andere schepen wordt het aantal reisdagen door of vanwege het hoofd van de scheepvaartinspectie vastgesteld, met dien verstande, dat dit aantal nimmer meer dan 180 dagen mag bedragen.

Omschrijving van sterken drank.

45. Onder sterken drank, bedoeld in artikel 44, wordt verstaan drank, die bij een temperatuur van vier graden van de honderddeelige schaal voor vijftien of meer volumeprocenten uit alcohol bestaat, met uitzondering van wijn.

HOOFDSTUK VII.

Van het dag- en nachtverblijf van de schepelingen.

Omschrijving.

46. 1. Onder dag- en nachtverblijf, genoemd in artikel 407 van het Wetboek van Koophandel, wordt verstaan het dag- en nachtverblijf in engeren zin, het ziekenverblijf, de waschplaatsen, de privaten, de kombuis en de bakkerij.

2. In de volgende artikelen wordt het dag- en nachtverblijf in engeren zin aangeduid met dagverblijf en nachtverblijf, dan wel met verblijf of verblijven.

Plaats van de verblijven.

47. 1. Alle verblijven, zoomede de overige in artikel 46, lid 1, genoemde ruimten, moeten achter het aanvaringsschot zijn gelegen.

2. Indien de verblijven op een dek zijn gelegen, waarboven het aanvaringsschot zich niet uitstrekt, moet de voorzijde van de meest voorlijke slaapplaats op een afstand van ten minste 1/20 van de lengte van het schip van den voorsteven verwijderd blijven.

3. Op visschersvaartuigen, waar de inrichting niet toelaat te voldoen aan het in lid 1 vervatte voorschrift, moet de voorkant van de meest voorlijke slaapplaats op een afstand van ten minste 1/20 van de lengte van het schip van den voorsteven verwijderd blijven.

Indeeling.

48. 1. Op schepen van meer dan 500 registertonnen bruto inhoud, met uitzondering van sleepbooten en visschersvaartuigen, moeten afzonderlijke dagverblijven en nachtverblijven aanwezig zijn, behalve voor Laskaren, Chineezen en personen behoorende tot de inheemsche bevolking van Nederlandsch-Indië.

2. Behalve op schepen, waar dit niet gebruikelijk is, moeten afzonderlijke verblijven voor de officieren zijn ingericht.

3. Als nachtverblijf moet op schepen met meer dan 4 stuurlieden en meer dan 4 machinisten voor ieder der 3 hoogst in rang zijnde stuurlieden, der drie hoogst in rang zijnde machinisten en der daarmede in rang gelijkgestelde overige officieren, eene afzonderlijke slaaphut beschikbaar zijn. Voor de officieren van lageren rang mag het nachtverblijf zich in eene slaaphut, ingericht voor meer dan één persoon, bevinden. Is het aantal stuurlieden of machinisten kleiner, dan kan den twee laagst in rang zijnde stuurlieden en den twee laagst in rang zijnde machinisten als nachtverblijf eene hut voor twee personen worden aangewezen. De eerste stuurman en de eerste machinist hebben echter steeds eene afzonderlijke slaaphut.

4. Aan of nabij den ingang van elk verblijf moet op zichtbare wijze een opschrift zijn aangebracht, vermeldende het aantal schepelingen, waarvoor het verblijf bestemd is.

Inhoud verblijven.

49. 1. Het nachtverblijf van officieren moet ten minste een inhoud hebben van 6 kubieke meter, indien het voor één, en van ten minste 4 kubieke meter per persoon, indien het voor meer dan één officier is ingericht.

2. Het nachtverblijf voor de overige schepelingen op schepen met afzonderlijk nachtverblijf moet ten minste een inhoud hebben van 2,15 kubieke meter per schepeling, terwijl in het dagverblijf voor ieder der daarin op zee tegelijk schaftende schepelingen ten minste 2 kubieke meter inhoud per schepeling aanwezig moet zijn.

3. Het verblijf op de schepen, niet bedoeld in lid 2, met uitzondering van visschersvaartuigen, moet ten minste een inhoud van 3.5 kubieke meter per schepeling hebben.

4. Op visschersvaartuigen moet de inhoud van het verblijf ten minste 2.75 kubieke meter per schepeling bedragen, waarbij de ruimte in de kooien mag worden medegerekend.

5. In nachtverblijven moet na plaatsing van kooien, kasten, tafels en dergelijke zaken

voor een ieder nog voldoende ruimte voor aan- en uitkleeden overblijven. In afzonderlijke dagverblijven moet tusschen tafels, zitplaatsen en wanden, kasten en ander meubilair genoeg ruimte zijn om behoorlijk te kunnen passeeren. In verblijven, dienende zoowel voor nacht- als voor dagverblijf moet, na plaatsing van alle meubilair, voldoende ruimte overblijven om zich behoorlijk te kunnen bewegen.

Hoogte van de verblijven.

50. 1. De hoogte der verblijven tusschen de hekken moet ten minste 1,83 meter bedragen, gerekend vanaf den onderkant der in het verblijf doorloopende dekbalken.

2. Op schepen van 500 registertonnen bruto inhoud of minder, geen visschersvaartuigen zijnde, mag die hoogte tot 1.75 meter worden verminderd, mits de onderkant der dekbalken van eene doelmatige bescherming is voorzien.

Dekken en beschieting.

51. 1. De dekken, welke de verblijven boven en beneden afsluiten, en de schotten, welke deze van de buitenlucht afsluiten, moeten waterdicht zijn. Op schepen van 500 registertonnen bruto inhoud of minder en visschersvaartuigen kan volstaan worden met een vloer, welke dicht is, indien de eisch van waterdichtheid in verband met de ligging van het verblijf en den bouw van het schip onredelijk of onuitvoerbaar zou zijn.

2. Een waterdicht benedenste dek van hout moet gebreeuwd zijn en, indien het van staal of ijzer is, bedekt zijn met eene laag hout, houtcement of eene andere stof, welke de warmte slecht geleidt, van voldoende dikte.

3. Als het bovenste dek van het verblijf aan de buitenlucht of eenige warmtebron aan boord is blootgesteld en van staal of ijzer is, moet het aan de bovenzijde met hout of eene andere stof, die de warmte slecht geleidt, ter dikte van ten minste 5 centimeter, zijn bekleed.

4. Aan de onderzijde mag het bovenste dek slechts bedekt zijn door eene stof, die onmiddellijk tegen het staal of ijzer is aangebracht. Een wegneembaar plafond, aansluitend tegen de dekbalken, mag echter worden aangebracht.

5. In het verblijf moeten als regel de stalen wanden der buitenhuid met eene beschieting bedekt worden. Indien deze beschieting niet rechtstreeks op deze wanden is aangebracht, moet de ruimte daarachter hier en daar toegankelijk worden gemaakt voor eventueel onderzoek en reiniging. Mocht geen beschieting aanwezig zijn, dan moeten, ter hoogte van de tegen een der wanden aangebrachte slaapplaatsen, planken worden bevestigd, welke ten minste 40 centimeter hoog zijn. De metalen wanden, de beschieting en het bovendek moeten als regel met eene goed dekkende verf worden beschilderd. In ieder geval zal eene verf van heldere kleur gebruikt moeten worden voor de bovenhelft der verticale wanden en der beschieting en voor het bovendek. Overigens moet de kleur gekozen worden, die practisch en wenschelijk voorkomt. Gebruik van bijzondere verf om het zoogenaamde zweeten tegen te gaan wordt aanbevolen. De kleur van de verf en de wijze van beschildering moeten zoodanig zijn, dat daardoor een goed en gezellig aanzien der verblijven wordt bevorderd. Indien de betimmering uit eene edele houtsoort is vervaardigd, kan met politoeren, vernissen of oliën worden volstaan.

Afsluiting van de verblijven.

52. 1. De luiken, deuren en kappen in of op de verblijven moeten zoodanig gesloten kunnen worden, dat geen regen of overkomend zeewater naar binnen kan dringen. De inrichting der toegangen tot de verblijven moet zoo zijn, dat deze toegangen te allen tijde gemakkelijk en vlug geopend kunnen worden.

2. De ruimten, die voor verblijf dienen, moeten van alle andere ruimten, die niet uitsluitend voor verblijf zijn aangewezen, door goed afsluitende schotten zijn afgescheiden.

Indien de inrichting van het schip dit noodzakelijk maakt, mogen de hoog noodige deuren in de schotten worden aangebracht.

3. Op schepen van minder dan 250 registertonnen bruto inhoud en op visschersvaartuigen mogen bootsmansgoederen in eene goed afgesloten kast of kooi in een verblijf worden geborgen.

4. Indien buizen door een verblijf loopen, moeten deze behoorlijk zijn beschermd, koppelingen van buizen moeten bij voorkeur buiten een verblijf zijn aangebracht. Tenzij dit praktisch niet uitvoerbaar is, mogen lucht- of overvloeipijpen van tanks niet in de verblijven uitkomen.

5. De ankerkettingen mogen niet door een verblijf loopen, tenzij beschermd door zware stalen kokers, welke, indien zij aan de achterzijde toegankelijk zijn, door een luik moeten kunnen worden gesloten. In een verblijf mogen geen spillen of lieren zijn opgesteld.

6. Ruimten, gebezigd tot stalling van vee- of pluimgedierte, moeten ten minste op een afstand van één meter van een verblijf verwijderd blijven en den toegang daarheen niet belemmeren.

7. De bepalingen van dit artikel zijn ook van toepassing op de in artikel 46 genoemde overige ruimten.

Slaapplaatsen.

53. 1. Elke schepeling heeft recht op eene eigen afzonderlijke slaapplaats.

2. De slaapplaatsen moeten ten minste 1,83 meter lang en 56 centimeter breed zijn. Zij moeten behoorlijk van elkander zijn gescheiden en elk afzonderlijk toegankelijk zijn.

3. In ruimten, bestemd voor het verblijf van schepelingen, mogen niet meer dan twee slaapplaatsen boven elkander worden aangebracht.

4. De onderkant van de onderste slaapplaats moet op schepen van meer dan 500 registertonnen bruto inhoud ten minste 30 centimeter en op kleinere schepen ten minste 15 centimeter boven het benedenste dek blijven, terwijl de tweede slaapplaats op gelijken afstand tusschen de eerste slaapplaats en het bovenste dek moet worden aangebracht.

5. Het raamwerk, waarop de matras moet worden gelegd, moet van staal zijn. Houten kooiplanken moeten uitneembaar zijn. In afwijking van dit voorschrift kunnen ook andere constructie's, die voldoende waarborg voor wering van ongedierte geven, en die eene gemakkelijke grondige schoonmaak waarborgen, worden toegelaten.

6. Kunnen de kooien worden afgesloten, dan moeten de schuifdeuren over een afstand van ten minste 75 centimeter kunnen worden geopend. In dit geval moeten luchtroosters, afgesloten door metaalgaas, zijn aangebracht, bij bovenkooien over de geheele lengte van de kooi tusschen de dekbalken in het schot en in benedenkooien zoo hoog mogelijk in de schuifdeuren. Deze laatste luchtroosters moeten ten minste 2 decimeter middellijn hebben.

7. Geen slaapplaats mag onder de opening van luchtkokers zijn aangebracht.

Inrichting van de hutten der officieren.

54. De slaaphutten van de officieren moeten zijn voorzien van eene waschgelegenheid, de noodige hang en legkasten, of laden, de noodige gordijnen, eene rustbank of eene zitbank, naar gelang van de ruimte, een boekenrek en verdere gebruikelijke middelen van comfort.

Berging van kleedingstukken, eetgerei, enz.

55. 1. Elk nachtverblijf voor schepelingen beneden den rang van officier moet ten minste zooveel kasten of laden bevatten als het aantal in dat nachtverblijf ondergebrachte schepelingen bedraagt. Deze kasten of laden moeten doelmatig zijn ingericht, voldoende groot zijn voor het opbergen van kleedingstukken en van eene gelegenheid tot behoorlijke sluiting zijn voorzien.

2. Op schepen van meer dan 500 registertonnen bruto inhoud moeten de afmetingen der kasten of laden ten minste 3 decimeter in elke richting zijn, terwijl de minimum inhoud ten minste 150 kubieke decimeter moet bedragen.

In verblijven, uitsluitend bestemd voor de huisvesting van Chineezen en van personen, behoorende tot de inheemsche bevolking van Nederlandsch-Indië, mogen de afmetingen in hoogte en diepte kleiner zijn, terwijl de minimum inhoud op 30 kubieke decimeter wordt gesteld.

3. Op schepen van 500 registertonnen bruto inhoud of minder moet één doelmatige hangkast en op grootere schepen moeten twee of meer dezer kasten aanwezig zijn, welke ten minste eene hoogte van 1.75 meter moeten hebben. Zijn éénpersoons hangkasten met de in lid 1 bedoelde kasten gecombineerd, dan zijn afzonderlijke hangkasten niet noodig.

4. In elk verblijf, waarin geschaft wordt, moet eene voldoende afzonderlijke bergplaats aanwezig zijn voor het eetgerei.

5. De dagverblijven moeten een voldoend aantal tafels en voor elken daarin verblijf houdenden schepeling eene zitplaats bevatten, waartoe de banken zoo noodig met vouwstoeltjes kunnen worden aangevuld.

6. Voldoende gelegenheid moet worden gegeven om oliegoed, natte en vuile kleedingstukken op te hangen buiten de verblijven. Op schepen van 500 registertonnen bruto inhoud of minder kunnen deze kleedingstukken ook in eene goed sluitende kast in het verblijf worden geborgen, mits deze kast op eene ruimte buiten het verblijf ventileert.

Verwarming.

56. 1. Naar gelang van den tijd van het jaar en van de te ondernemen reis worden in de verblijven voldoende en doelmatige middelen tot verwarming aangebracht. Worden daartoe kachels gebruikt, dan moeten deze stevig bevestigd worden en, indien de vloer van hout is, op eene ijzeren plaat zijn geplaatst. Kachel en pijp worden omgeven door metaalgaas of eene andere doeltreffende afscheiding. Indien het verblijf uitsluitend dient tot slaapvertrek, zijn geen middelen tot verwarming vereischt.

2. Er moeten maatregelen worden getroffen om te zorgen, dat de schuiven der kachels den afvoer nimmer geheel kunnen afsluiten.

3. Petroleumkachels mogen op zee niet tot verwarming gebezigd worden.

Verlichting.

57. 1. Overdag moet het verblijf, indien de ligging daarvan en de omstandigheden dit toelaten, zijn licht ontvangen door schijnlichten, patrijs- of andere poorten of anders door dekprisma's of andere doelmatige lichtglazen van voldoende grootte. Des nachts geschiedt dit door op vaste plaatsen behoorlijk bevestigde lampen of lantaarns. Indien op het schip eene electrodynamo met lichtleiding aanwezig is, geschiedt de kunstmatige verlichting van het verblijf, zoolang de dynamo te werk staat, electrisch.

2. De verlichting van het logies behoort bij gesloten toegangen voldoende te zijn om gewonen druk te kunnen lezen; overdag geldt dit slechts bij normale weersgesteldheid.

Ventilatie.

58. Alle ruimten, bestemd voor verblijf van de schepelingen, moeten zijn voorzien van twee ventilatie-middelen, waarvan op schepen van meer dan 500 registertonnen bruto inhoud één kunstmatig moet zijn, indien op natuurlijke wijze geen voldoende ventilatie wordt verkregen. Zij moeten, indien aanwezig, elk afzonderlijk zoodanig zijn ingericht, dat zij zonder hinderlijken tocht te veroorzaken — wat betreft de natuurlijke ventilatie onder niet al te abnormale omstandigheden — voldoenden afvoer van bedorven en toevoer van versche lucht waarborgen.

Afvoer binnen gedrongen water.

59. 1. Tenzij tengevolge van de ligging in het schip of van den bouw dit redelijkerwijs niet kan worden geëischt, worden de ruimten, bestemd voor verblijf van schepelingen, voorzien van twee afvoeropeningen of inrichtingen om binnengestroomd water af te voeren. Indien deze rechtstreeks naar buitenboord loozen, moeten deze inrichtingen waterdicht kunnen worden afgesloten.

2. Indien de toegang tot het verblijf op het open dek of shelterdek uitkomt, behoort deze zoo te zijn ingericht, dat voldoende waarborg voor veiligheid wordt gegeven. Hij moet voorzien zijn van eene doelmatige waterkeering om te beletten, dat bij onstuimig weder overkomend zeewater in het logies zou kunnen dringen.

Ziekenverblijf.

60. 1. Onafhankelijk van het bepaalde in andere wetten en besluiten omtrent het vervoer van passagiers, moet op elk schip, waar het geheele aantal opvarenden, die niet in hutten verblijf houden, meer dan 50 bedraagt en de

overtocht meer dan drie etmalen duurt, een van doelmatige verwarmings- en ventilatiemiddelen voorzien ziekenverblijf zijn ingericht, dat voor iedere 50 van deze opvarenden of gedeelte daarvan ten minste 4 kubieke meter ruimte heeft en eene slaapplaats bevat. In dit verblijf mogen de slaapplaatsen niet boven elkander zijn aangebracht en de hoogte van het verblijf moet ten minste 1.90 meter bedragen, gerekend vanaf den onderkant der in het verblijf doorloopende dekbalken.

2. Er moet gelegenheid zijn om personen, die aan ernstige of aan besmettelijke ziekten lijden, afgezonderd van alle anderen behoorlijk te verplegen.

3. Indien een geneeskundige tot de bemanning behoort, moet bovendien bij het ziekenverblijf eene apotheek, tevens verbandkamer aanwezig zijn.

4. Aan het ziekenverblijf moet een afzonderlijk privaat aansluiten, terwijl aanbevolen wordt daaraan eene badkamer toe te voegen.

5. De apotheek, privaat en eventueel badkamer moeten zoowel onderling als van het ziekenverblijf zijn afgescheiden, doch voorzoover het privaat en de badkamer betreft, in de onmiddellijke nabijheid van het ziekenverblijf zijn aangebracht.

6. Het ziekenverblijf moet zooveel mogelijk in een dekhuis of onder het bovenste dek doelmatig zijn gelegen en zooveel doenlijk van de andere verblijven zijn afgescheiden.

Ziekenkooi.

61. 1. Op elk schip, waar het geheele aantal opvarenden, die niet in hutten verblijf houden, 50 of minder bedraagt, of de reis minder dan 3 etmalen duurt, moet eene afzonderlijke ziekenkooi op de daarvoor meest geschikte plaats zijn ingebouwd. Is het aantal opvarenden, die niet in hutten verblijf houden, niet meer dan 4, dan behoeft de ziekenkooi geen afzonderlijke te zijn.

2. Deze kooi moet zoodanig met losse wegneembare schotten zijn ingericht, dat een zieke er gemakkelijk in en uit kan worden gebracht.

Kombuis, bakkerij, kachels.

62. 1. Kombuis en bakkerij moeten zoo hoog mogelijk in het schip zijn geplaatst, buiten een der verblijven.

2. Kombuis en bakkersoven moeten behoorlijk, zoo noodig kunstmatig, kunnen worden geventileerd.

3. Houten dekken en schotten in de nabijheid van stookplaatsen en kachels moeten met ijzeren platen zijn beschermd.

Privaten.

63. 1. In de privaten moet plaats zijn bij een aantal schepelingen van minder dan 15 personen voor 1 persoon, van 15 tot 30 personen voor 2 personen en verder voor elke 40 of gedeelte van 40 personen voor 1 persoon meer.

2. De privaten zijn als regel boven de lastlijn in het schip geplaatst, moeten van eene ruime afvoerbuis zijn voorzien en, zoo mogelijk door middel van eene vaste inrichting, gemakkelijk doorgespoeld kunnen worden, zoodanig, dat waarborg bestaat, dat geen stank wordt verspreid.

3. De privaten moeten, indien eenigszins mogelijk, buiten de ruimten, voor verblijf bestemd, worden aangebracht en zoodanig geplaatst, dat zij gemakkelijk te bereiken zijn; indien zij in de onmiddellijke nabijheid van een verblijf zijn aangebracht, moeten zij door stalen schotten, slechts bij bepaalde noodzaak van deuren voorzien, daarvan afgescheiden zijn. Indien een privaat zitplaatsen naast elkaar bevat, moeten deze door schotten onderling zijn gescheiden.

4. Op schepen van meer dan 500 registertonnen bruto inhoud moet voor de officieren in de nabijheid van hunne verblijven een afzonderlijk privaat aanwezig zijn.

5. Indien aan boord van schepen met minder dan 5 opvarenden geen gelegenheid tot plaatsing van een privaat bestaat, kan deze worden weggelaten.

Waschplaats.

64. 1. Buiten de machinekamer en het ketelruim moet in de nabijheid daarvan eene afgesloten ruimte zijn, waar het geheele personeel der afgaande wacht van de machinekamer zich gelijktijdig kan reinigen.

2. Telkens vóór en na dit gelijktijdig reinigen moet aan de overige leden der bemanning gelegenheid gegeven worden van de in lid 1 bedoelde ruimte gebruik te maken.

3. Op schepen van 800 registertonnen bruto inhoud of meer, moet voor de officieren eene afzonderlijke gelegenheid om zich behoorlijk te reinigen aanwezig zijn.

Vrijstellingen.

65. 1. Voor schepen, waarvan de kiel is gelegd op of na 1 Januari 1937 kan het hoofd van de scheepvaartinspectie, indien de toepassing hem onredelijk of onuitvoerbaar voorkomt, vrijstelling verleenen of afwijking toestaan van het bepaalde in de artikelen 47, lid 1 en 2 en 62, lid 1.

2. Voor schepen, waarvan de kiel is gelegd vóór 1 Januari 1937, kan het hoofd van de scheepvaartinspectie, al dan niet voor een bepaalden tijd, vrijstelling verleenen of afwijking toestaan van het bepaalde in de artikelen 47 tot en met 64, mits den schepelingen behoorlijk dag- en nachtverblijf in den zin van artikel 407 van het Wetboek van Koophandel gewaarborgd blijft.

3. Indien het hoofd van de scheepvaartinspectie het verleenen van eene vrijstelling of het toestaan van eene afwijking, als in dit artikel bedoeld, heeft geweigerd, kan de reeder van deze beslissing binnen één maand in beroep komen bij Onzen Minister van Waterstaat.

Schoonhouden verblijven.

66. 1. De dag- en nachtverblijven, de ziekenverblijven en de waschplaatsen, de kombuis en de bakkerij, zoomede de privaten en de bij de verblijven behoorende bergplaatsen voor algemeen gebruik, moeten ten minste éénmaal in een tijdvak van 4 weken grondig worden schoongemaakt.

2. Na afloop van deze schoonmaak wordt door den kapitein eene inspectie gehouden en van de bevinding bij deze inspectie in het scheepsdagboek melding gemaakt.

3. Aan boord van visschersvaartuigen kan, in gevallen dat de reis langer dan 4 weken duurt,

deze schoonmaak tot na afloop der reis worden uitgesteld.

4. Aan boord van schepen van 500 registertonnen bruto inhoud en meer moeten bovendien de verblijven en privaten dagelijks worden gereinigd.

Toezicht.

67. 1. Het toezicht op de naleving van de in artikel 47 tot en met 66 vervatte voorschriften is opgedragen aan de ambtenaren van de scheepvaartinspectie.

2. Voor schepen, waarvan de inrichting aan de voorschriften voldoet, wordt door het hoofd van de scheepvaartinspectie een certificaat voor de verblijven uitgereikt, welk certificaat op eene voor alle schepelingen toegankelijke plaats goed zichtbaar moet zijn opgehangen.

3. Ter verkrijging van een certificaat, als bedoeld in lid 2, wendt de eigenaar zich tot het hoofd van de scheepvaartinspectie onder overlegging van de noodige teekeningen, op de verblijven betrekking hebbend.

4. Een certificaat blijft geldig, zoolang de inrichting van de verblijven blijft voldoen aan de daarvoor gestelde eischen.

5. Indien bij toepassing van artikel 65, lid 2, een tijdsduur is vastgesteld, wordt deze in het certificaat vermeld en vervalt het certificaat in elk geval met den afloop van den bepaalden tijd.

Plichten van den kapitein.

68. 1. De kapitein mag met zijn schip geen reis ondernemen zonder dat voor het schip een nog geldig certificaat voor de verblijven, als bedoeld in artikel 67, is afgegeven.

2. De kapitein is verplicht zorg te dragen, dat aan de in artikel 66 gegeven voorschriften goed de hand wordt gehouden.

3. De kapitein is verplicht, indien gebreken blijken aan voorgeschreven inrichtingen en hulpmiddelen, daarin zoo spoedig mogelijk te doen voorzien.

HOOFDSTUK VIII.

Processueele bepaling.

Uitvoering artikel 450*d* Wetboek van Koophandel.

69. De oproeping door den griffier, bedoeld in artikel 450*d* van het Wetboek van Koophandel, geschiedt bij aangeteekenden brief, tenzij de rechter op grond van bijzondere omstandigheden eene andere wijze van oproeping beveelt, in welk geval deze andere wijze wordt gevolgd.

HOOFDSTUK IX.

Slotbepalingen.

Intrekking besluiten.

70. Bij het in werking treden van dit besluit zijn ingetrokken de Koninklijke besluiten van:

30 Augustus 1829 (*Staatsblad* n°. 61);

5 October 1867 (*Staatsblad* n°. 104), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 27 Juni 1921 (*Staatsblad* n°. 814);

29 Juni 1878 (*Staatsblad* n°. 99), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 14 Maart 1933 (*Staatsblad* n°. 95);

17 Juni 1906 (*Staatsblad* n°. 206);

2 April 1929 (*Staatsblad* n°. 140);

2 April 1929 (*Staatsblad* n°. 141), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 31 Mei 1930 (*Staatsblad* n°. 222);

10 April 1929 (*Staatsblad* n°. 150).

Verkorte benaming.

71. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel van „Schepelingenbesluit".

Onze Ministers van Justitie en van Waterstaat zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 15den Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

De Minister van Waterstaat, van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 25 *Mei* 1937.)

S. 243.

16 *Juni* 1937. BESLUIT, houdende nadere wijziging van Reglement n°. III van orde en discipline voor de advocaten en procureurs.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van den 14 Mei 1937, 1ste Afdeeling C, n°. 1206;

Gelet op artikel 875 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, gelijk dit luidt ingevolge de Wet van 1 Augustus 1936, *Staatsblad* n°. 204, tot herziening der voorschriften nopens de toelating om kosteloos te procedeeren;

Den Raad van State gehoord (advies van 1 Juni 1937, n°. 42);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 7 Juni 1937, 1ste Afdeeling C, n°. 1211;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. I. Reglement n°. III, van orde en discipline voor de advocaten en procureurs, vastgesteld bij Ons besluit van 17 Augustus 1929 (*Staatsblad* n°. 422), gelijk dit is gewijzigd bij Ons besluit van 6 October 1932 (*Staatsblad* n°. 488), wordt gewijzigd als volgt:

a. Artikel 20 wordt gelezen:

„*Art.* 20. 1. Het hoofddoel van het bureau van consultatie is om op den voet van het bepaalde in de artikelen 872 en volgende van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering aan on- of minvermogenden een advocaat of procureur toe te voegen. Het kan overigens de voorlichting verschaffen, die het dienstig acht.

2. Met inachtneming van het bepaalde in artikel 872, derde lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering bepaalt het bureau, of de toegevoegde advocaat of procureur zijn raad en bijstand kosteloos, dan wel tegen tot de helft verminderd tarief verleent."

b. Artikel 21 wordt gelezen:

„*Art.* 21. Indien het bureau de verlangde toevoeging weigert, wordt den aanvrager op diens verzoek, en tegen betaling der kosten, van deze beslissing een schriftelijk bewijs verstrekt."

c. Artikel 22 wordt gelezen:

„*Art.* 22. 1. Het bureau is bevoegd zich in afdeelingen van ten minste twee leden te splitsen.

2. Indien het bureau in afdeelingen is gesplitst, geschiedt het onderzoek en de beslissing door eene afdeeling."

d. Artikel 23 wordt gelezen:

„*Art.* 23. Het bureau of eene der afdeelingen vergadert te 's-Gravenhage ten minste eens in iedere week; elders naar de behoeften, desnoods om de veertien dagen of drie weken."

e. In artikel 24 wordt in plaats van „en 21" gelezen: „en 23".

Art. II. Dit besluit treedt in werking tegelijk met de wet van 1 Aug. 1936, *Staatsblad* n°. 204, tot herziening der voorschriften nopens de toelating om kosteloos te procedeeren.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en van hetwelk afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 16den Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

(*Uitgeg.* 22 *Juni* 1937.)

S. 280.

18 *Mei* 1937. BESLUIT, houdende den datum van inwerkingtreding van de Wet van 14 Juni 1930 (*Staatsblad* N°. 240), houdende nieuwe wettelijke regeling van de arbeidsovereenkomst van kapitein en schepelingen.

Inwerkingtreding 1 October 1937.

S. 281.

20 *Mei* 1937. BESLUIT, houdende vaststelling van den dag van inwerkingtreding van de Wet van 21 December 1936 (*Staatsblad* n°. 209) en van de Wet van 21 December 1936 (*Staatsblad* n°. 913), beide strekkende tot wijziging van de Wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, en van de Wet van 21 December 1936 (*Staatsblad* n°. 912), strekkende tot wijziging van de Wet op het Nederlandsch onderdaanschap van niet-Nederlanders.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van 5 Mei 1937, 1ste Afdeeling C, n°. 1117 A, van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën van 8 Mei 1937, 1ste Afdeeling, n°. 5 en van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 14den Mei 1937, Afdeeling Volkenbondszaken, n°. 17198;

Gelet op:

1°. artikel VI der Wet van 21 December 1936 (*Staatsblad* n°. 209) tot wijziging van de wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, ter uitvoering van enkele bepalingen van het Verdrag nopens zekere vragen betreffende wetsconflicten inzake nationaliteit en van het Protocol betreffende een geval van staatloosheid, beide van 12 April 1930;

2°. artikel IX der Wet van 21 December 1936 (*Staatsblad* n°. 912), houdende wijziging van de wet op het Nederlandsch onderdaanschap van niet-Nederlanders, ter uitvoering van enkele bepalingen van het Verdrag nopens zekere vragen betreffende wetsconflicten in zake nationaliteit en van het Protocol betreffende een geval van staatloosheid, beide van 12 April 1930, zoomede tot het doen overeenstemmen van opschrift en terminologie dezer wet met hare considerans; en

3°. artikel VIII der Wet van 21 December 1936 (*Staatsblad* n°. 913), houdende wijziging van de wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap ter nadere omschrijving van de overzeesche gebiedsdeelen van het Koninkrijk der Nederlanden, zoomede in verband met de bestuurshervorming in Nederlandsch-Indië;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat ieder van de evenbedoelde wetten in werking zal treden met ingang van 1 Juli 1937, zijnde de dag waarop voormeld Verdrag en Protocol voor Nederland, Nederlandsch Indië, Suriname en Curaçao in werking treden.

Onze voormelde Ministers zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 20sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën, H. C o l i j n.

De Minister van Buitenlandsche Zaken, D e G r a e f f.

(*Uitgeg.* 1 *Juni* 1937.)

S. 282.

4 *Juni* 1937. BESLUIT, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 11 Februari 1920 (*Staatsblad* n°. 65) tot aanwijzing van bewakingsgebieden, als bedoeld in artikel 1 der wet van 10 Januari 1920 (*Staatsblad* n°. 11).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Justitie, van Binnenlandsche Zaken, van Financiën en van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a.i., van 27 April 1937, 2e Afdeeling A. n°. 2470 G.; 1 Mei 1937, n°. 15094; Afdeeling Binnenlandsch Bestuur, 14 Mei 1937, n°. 202, Afdeeling Centrale Directie, Departement van Defensie, IIde Afd. B, n°. 126;

Gezien artikel 1 der wet van 10 Januari 1920 (*Staatsblad* n°. 11) en Ons besluit van 11 Februari 1920 (*Staatsblad* n°. 65) tot aanwijzing van bewakingsgebieden, als bedoeld in genoemd artikel 1, gelijk dit laatstelijk is gewijzigd bij besluit van 9 April 1936 (*Staatsblad* n°. 282);

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

In artikel 1 onder *c* van Ons besluit voornoemd van 11 Februari 1920 (*Staatsblad* n°. 65) wordt tusschen „Westervoort," en „de gedeelten der gemeenten Stad- en Ambt-Hardenberg," ingevoegd: „Dubbeldam, Hooge- en Lage Zwaluwe, Klundert, Zevenbergen,".

Onze voornoemde Ministers zijn, ieder voor zoover hem betreft, belast met de uitvoering

van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 4den Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.
De Minister van Binnenlandsche Zaken, J. A. de Wilde.
De Minister van Financiën, O u d.
De Minister van Staat, *Minister van Defensie a.i.*, H. C o l i j n.

(*Uitgeg.* 15 *Juni* 1937.)

S. 300.

20 *Maart* 1937. WET tot wijziging van de grens tusschen de gemeenten *Hengelo (O.)* en *Enschede*.

Bijl. Hand. II 1936/37, 311.
Hand. II 1936/37, bladz. 1797.
Bijl. Hand. I 1936/37, 311.
Hand. I 1936/37, bladz. 451/2.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, de grens tusschen de gemeenten *Hengelo (O)* en *Enschede* te wijzigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Met ingang van 1 Mei 1937 wordt aan de gemeente *Hengelo (O)* een gedeelte van de gemeente *Enschede* toegevoegd, zoodanig, dat de grens tusschen de beide gemeenten zal loopen als volgt:

Aanvangende bij de grens tusschen de gemeenten *Enschede* (kadastraal gemeente *Lonneker*) en *Weerselo* en wel ongeveer ten noordoosten van de grens tusschen de secties A en B der kadastrale gemeente *Lonneker*, welke sectiegrens samenvalt met den noordoostelijken kant van den ter plaatse loopenden weg, volgt de nieuwe grens een lijn evenwijdig aan en 40 m uit de voornoemde sectiegrens tot aan het punt, waar deze lijn de kadastrale scheiding tusschen de perceelen sectie B n°. 1049 en n°. 3119 der kadastrale gemeente *Lonneker* snijdt; van dit snijpunt in een rechte lijn tot het snijpunt — tusschen de perceelen sectie A n°. 1225 en n°. 2076 — van de ongeveer noordoostelijke grens van den ongenummerden weg, genaamd de *Witbroeksweg*, als nummer 8 ingeschreven op den legger der wegen van de voormalige gemeente *Lonneker*, met een lijn evenwijdig aan en 40 m uit de ongeveer zuidoostelijke en ongeveer oostelijke grens van den ongenummerden weg, op den voornoemden legger der wegen aangeduid onder n°. 51, met de benaming van *Bosweg*, en wel ongeveer ten zuidoosten en oosten daarvan; verder de laatstgenoemde lijn volgende tot een punt, gelegen op 40 m afstand ongeveer ten oosten van het punt, waar de ongeveer oostelijke grens van den laatstgenoemden ongenummerden weg (den *Bosweg*) den rechteroever van de *Sikbeek* snijdt; van dit punt in een rechte lijn naar een punt op de ongeveer noordoostelijke grens van perceel sectie M n°. 5559 der kadastrale gemeente *Lonneker* (Rijksweg *Hengelo—Enschede*), gelegen 160 m ten noordwesten van den meest zuidelijken hoek van perceel sectie A n°. 2111 der kadastrale gemeente *Lonneker*; verder een uit laatstgenoemd punt getrokken rechte lijn, die een rechten hoek maakt met de as van de spoorbaan *Hengelo—Enschede* tot aan het punt, waar deze lijn de kadastrale scheiding tusschen de perceelen sectie M n°. 4228 en n°. 5205 snijdt; voorts een rechte lijn uit dit snijpunt door het punt waar de perceelen sectie M nos. 5491, 5492 en 5507 samenkomen, verlengd tot aan het snijpunt met het overige gedeelte der nieuwe grens, zijnde de rechte lijn, die eenerzijds gaat door een punt, gelegen op 100 m afstand van het snijpunt van de ongeveer noordelijke kadastrale scheiding van perceel sectie L n°. 851 met de ongeveer noordwestelijke kadastrale scheiding van perceel sectie L n°. 1275 der kadastrale gemeente *Lonneker*, en welke afstand rechthoekig is gemeten op de voornoemde scheiding van perceel sectie L n°. 851, en wel in het meest oostelijke hoekpunt van dat perceel, en anderzijds door het snijpunt van de bestaande grens tusschen de gemeenten *Enschede* en *Hengelo (O)* met een denkbeeldige lijn evenwijdig aan de ongeveer zuidwestelijke kadastrale grens van perceel sectie L n°. 425 met n°. 452 ongeveer ten noordoosten van genoemde grens en op een afstand van 100 m daarvan; en ten slotte de hiervoor, als het overige gedeelte der nieuwe grens, omschreven rechte lijn volgende, bereikt de nieuwe grens de tot dusver bestaande grens tusschen de gemeenten *Enschede* en *Hengelo (O)*.

2. 1. De bezittingen, lasten, rechten en verplichtingen der gemeente *Enschede*, gelegen in of betrekking hebbende op het gebied, dat aan de gemeente *Hengelo (O)* wordt toegevoegd, gaan op die gemeente over, zonder dat daarvoor een nadere akte wordt gevorderd.

2. Voorzoover overschrijving in de openbare registers krachtens of in verband met deze wet noodig mocht zijn, zal die geschieden krachtens deze wet.

3. De kosten van verpleging van arme patiënten, als bedoeld in artikel 39 der Armenwet, voorzoover deze naar de bepalingen van genoemd artikel woonplaats hadden op het ingevolge artikel 1 naar de gemeente *Hengelo (O) overgaande* gebied, komen van 1 Mei 1937 af voor rekening van die gemeente.

4. 1. Alle kadastrale en andere stukken, uitsluitend betrekking hebbende op hetgeen volgens artikel 1 naar de gemeente *Hengelo (O)* overgaat, worden aan die gemeente overgedragen.

2. Het bestuur van de gemeente *Hengelo (O)* heeft te allen tijde het recht kosteloos inzage te nemen van de archieven der gemeente *Enschede* en van de zich in die archieven bevindende stukken, afschriften of uittreksels op kosten zijner gemeente te vorderen, een en ander voorzoover betreft het gebied, dat ingevolge artikel 1 naar eerstgenoemde gemeente overgaat.

5. 1. De vaststelling van de uitkeering, ingevolge artikel 3, onder *c*, juncto artikel 9, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, voor de gemeenten *Hengelo (O)* en *Enschede*, voor de uitkeeringstijdvakken, die op het uitkeeringstijdvak 1936/1937 volgen, geschiedt met inachtneming van de bepalingen van dit artikel.

2. Het quotient, bedoeld in het tweede lid van artikel 21 van het Financieele-verhoudingsbesluit wordt, voorzoover dit berekend is aan de hand van belastingopbrengsten over boekingstijdvakken, welke zijn aangevangen vóór 1 Mei 1937, bepaald alsof deze wet met den aanvang van het boekingstijdvak in werking was getreden.

3. De belastingopbrengsten, bedoeld in het tweede lid, van artikel 15 van het Financieele-verhoudingsbesluit, worden, voor zoover zij ten gevolge van de toepassing van het vorige lid niet op de wijze, in artikel 21 van dat besluit aangegeven, kunnen worden berekend, gesteld op het door den Inspecteur der Directe Belastingen geschatte bedrag.

4. Voor de berekening van het quotient, bedoeld in artikel 21 van het Financieele-verhoudingsbesluit, wordt, voor de toepassing van het tweede lid van dit artikel, het aantal inwoners op 1 Januari van het kalenderjaar, waarin het boekingstijdvak, dat bij de berekening tot uitgangspunt genomen wordt, aanvangt, gesteld op het werkelijk aantal inwoners op dien datum, vermeerderd of verminderd met het aantal inwoners, waarmede ingevolge deze wet het aantal inwoners der gemeente *Hengelo (O)* en *Enschede* onderscheidenlijk is toegenomen of afgenomen.

5. Voor de berekening van het quotient, bedoeld in artikel 16, tweede lid, van het Financieele-verhoudingsbesluit, voor de gemeente *Hengelo (O)*, voor de rekeningsjaren, die aan 1 Januari 1937 geheel of gedeeltelijk voorafgaan, wordt het bedrag van de ten laste dier gemeente gebleven uitgaven, als bedoeld in het tweede lid van artikel 15 van dat besluit, vermeerderd met een gedeelte van het overeenkomstige bedrag der gemeente *Enschede*. Dit gedeelte wordt verkregen door vermenigvuldiging van laatstbedoeld bedrag met een breuk, waarvan de noemer voorstelt het aantal inwoners der gemeente *Enschede* op 31 December 1936, en de teller het aantal inwoners, dat bij de grenswijziging naar de gemeente *Hengelo (O)* is overgegaan.

6. Het aldus vermeerderde bedrag der ten laste der gemeente *Hengelo (O)* blijvende uitgaven, als bedoeld in artikel 15 van het Financieele-verhoudingsbesluit, wordt berekend per inwoner dier gemeente op 1 Januari van het met het rekeningsjaar gelijknamige kalenderjaar, vermeerderd met het aantal inwoners, dat krachtens deze wet naar de gemeente *Hengelo (O)* is overgegaan.

7. Reeds vastgestelde quotienten, als bedoeld in dit artikel, worden, voorzooveel noodig, door Onze Ministers, belast met de uitvoering van de wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), opnieuw, met inachtneming van de bepalingen van dit artikel, vastgesteld.

6. 1. Indien de gemeente *Enschede* over het uitkeeringstijdvak 1935/1936 een garantie-uitkeering geniet, als bedoeld in artikel II der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 74), wordt over het uitkeeringstijdvak 1937/1938 aan de gemeente *Hengelo (O)* ten laste van het gemeentefonds een uitkeering gedaan, waarvan het bedrag wordt bepaald door toepassing van de volgende formule:

$$\frac{7a}{9b} \times c = x.$$

2. In deze formule stelt voor:
de letter a: het aantal inwoners, dat krachtens deze wet naar de gemeente *Hengelo (O)* is overgegaan;
de letter b: het aantal inwoners der gemeente *Enschede* op 31 December 1936;
de letter c: het bedrag der garantie-uitkeering voor de gemeente *Enschede*;
de letter x: de in het eerste lid bedoelde uitkeering voor de gemeente *Hengelo (O)*.

3. Over de uitkeeringstijdvakken 1938/1939, 1939/1940, 1940/1941, 1941/1942, 1942/1943 en 1943/1944 zal een uitkeering worden gedaan ten beloope van onderscheidenlijk 6/7 x, 5/7 x, 4/7 x, 3/7 x, 2/7 x en 1/7 x.

4. Het bedrag der garantie-uitkeering voor de gemeente *Enschede* wordt verminderd met het bedrag, dat krachtens het eerste en derde lid van dit artikel aan de gemeente *Hengelo (O)* wordt uitgekeerd.

5. De bepalingen van dit artikel vinden overeenkomstige toepassing, indien ten aanzien van de gemeente *Enschede* artikel III der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 74) van toepassing is.

7. 1. Aan de gemeente *Enschede* wordt, indien de raad vóór 1 Augustus 1937 daartoe aan Gedeputeerde Staten van *Overijssel* het verzoek doet, door de gemeente *Hengelo (O)* een schadeloosstelling uitgekeerd, waarvan het bedrag en de wijze van betaling worden bepaald door Gedeputeerde Staten voornoemd, of in hooger beroep door Ons, den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord.

2. De beslissing van Gedeputeerde Staten wordt, met redenen omkleed, medegedeeld aan de raden der gemeenten *Hengelo (O)* en *Enschede* en aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

3. Binnen twee maanden na den dag van verzending van deze mededeeling, kan zoowel de raad der gemeente *Hengelo (O)* als die der gemeente *Enschede* tegen de beslissing van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep komen. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken geeft van een ingesteld beroep dadelijk kennis aan Gedeputeerde Staten en aan het bestuur der andere gemeente.

4. Onze beslissing wordt aan de belanghebbende partijen medegedeeld en in de *Nederlandsche Staatscourant* opgenomen.

8. 1. Burgemeester en wethouders van de gemeente *Enschede* zenden vóór 15 Mei 1937 aan burgemeester en wethouders van de gemeente *Hengelo (O)* een uittreksel uit het bevolkingsregister betreffende de in dat register ingeschreven personen, gevestigd op het grondgebied, dat ingevolge artikel 1 naar de gemeente *Hengelo (O)* overgaat, welk uittreksel de voor de inschrijving in het bevolkingsregister der gemeente *Hengelo (O)* noodige gegevens bevat.

2. Burgemeester en wethouders van de gemeente *Enschede* zenden vóór 15 Mei 1937 aan burgemeester en wethouders van de gemeente *Hengelo (O)*, voorzoover de betrokken personen op 1 Januari 1937 gevestigd zijn op het overgaande gebied, een uittreksel uit de sedert 1 April 1937 geldende kiezerslijst.

3. Het uittreksel, bedoeld in het tweede lid, wordt aan de sedert 1 April 1937 geldende

kiezerslijst der gemeente *Hengelo (O)* toegevoegd en vormt daarmede één geheel. De namen van de op het uittreksel voorkomende personen worden afgevoerd van de kiezerslijst, waarop zij voorkwamen.

4. De ingezetenen, gevestigd op het grondgebied, dat ingevolge artikel 1 naar de gemeente *Hengelo (O)* overgaat, worden ten aanzien van de kiezerslijst en voor de verkiesbaarheid tot leden van den gemeenteraad van 1 Mei 1937 af als ingezetenen der gemeente *Hengelo (O)* beschouwd.

9. 1. De op het overgaande gebied wonende personen, wier namen voorkomen op de lijst, vermeld in artikel 17 der Drankwet (*Staatsblad* 1931, n°. 476) voor de gemeente *Enschede*, kunnen zich vóór 15 Mei 1937 doen overschrijven op de lijst voor de gemeente *Hengelo (O)*.

2. De volgorde, waarin de overschrijving op laatstgenoemde lijst zal plaats hebben, wordt bepaald naar de dagen, waarop de verzoeken om vergunning van de reeds ingeschrevenen en van de over te schrijven personen bij de betrokken gemeentebesturen inkwamen; voor zoover verzoeken op denzelfden dag inkwamen, gaat de in leeftijd oudere voor, bij gelijken leeftijd beslist het lot.

3. Zoodra een verzoek om overschrijving, als bedoeld in lid 1, is ingekomen, geven burgemeester en wethouders van de gemeente *Hengelo (O)* daarvan kennis aan burgemeester en wethouders van de gemeente *Enschede*, die alsdan den naam van den verzoeker schrappen van de in laatstgenoemde gemeente geldende lijst.

10. 1. De heffing van directe belastingen, waarvoor het belastingjaar samenvalt met het kalenderjaar, vindt voor zooveel het belastingjaar 1937 betreft, plaats alsof de gebiedsovergang ingevolge deze wet eerst intrad met ingang van 1 Januari 1938.

2. De uitkeering door het Rijk aan de gemeente *Enschede* wegens aan die gemeente toekomende hoofdsom en opcenten van grond- en personeele belasting vindt plaats, alsof de gebiedsovergang ingevolge deze wet eerst intrad met ingang van 1 Januari 1938.

3. Voor zooveel de aanslagen over het belastingjaar 1937 betreft, en voorzoover die aanslagen betrekking hebben op het bij deze wet van die gemeente afgescheiden gebied, keert de gemeente *Enschede* aan de gemeente *Hengelo (O)* twee derden van de haar toekomende zuivere opbrengst van die aanslagen uit.

11. De op 30 April 1937 in het aan de gemeente *Hengelo (O)* toe te voegen gebied der gemeente *Enschede* bestaande besluiten zullen, met inachtneming van de bepalingen dezer wet, voortduren, totdat door het bevoegde gezag een andere regeling is getroffen.

12. Met ingang van 1 Mei 1937 worden in alle wetten en daarop gegronde voorschriften onder de gemeenten *Hengelo (O)* en *Enschede* verstaan de gemeenten, zooals zij bij artikel 1 dezer wet zijn gewijzigd.

13. Geschillen omtrent de toepassing van deze wet worden door Ons beslist.

14. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 20sten Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 9 *April* 1937.)

S. 301.

8 *April* 1937. WET tot wijziging en aanvulling van artikel 134 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240).

Bijl. Hand. II 1936/37, 294.
Hand. II 1936/37, bladz. 2028/9.
Bijl. Hand. I 1936/37, 294.
Hand. I 1936/37, bladz. 525.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is artikel 134 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) te wijzigen en aan te vullen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Artikel 134 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) wordt gewijzigd en aangevuld als volgt:

In het eerste lid vervalt achter het woord „doorgebracht" de komma en wordt geschrapt de zinsnede „met uitzondering van den tijd die onder de werking van een vroegere wet reeds voor pensioen geldig was of die op grond van zoodanige wet voor pensioen is of nog wordt ingekocht".

Het vierde lid wordt gelezen als volgt:

4. Niet voor pensioen kan worden ingekocht:

a. de tijd, welke voor den belanghebbende onder de werking van de laatstelijk vóór het tijdstip van het in werking treden dezer wet of, ingeval van ontslag vóór dat tijdstip, laatstelijk vóór den dag van ingang van het ontslag voor hem gegolden hebbende wettelijke pensioenregeling, reeds voor pensioen geldig was;

b. de tijd, welke op grond van een vroegere wet voor pensioen reeds is of nog wordt ingekocht;

c. de tijd, waarover reeds pensioen is verleend.

Overgangsbepaling.

2. Pensioenen benevens voorloopige pensioenen, bedoeld in het Reglement voorloopige pensionneering onderwijzers, welke zijn toegekend vóór den datum van afkondiging dezer wet, worden voor zooveel noodig ambtshalve door den Pensioenraad herzien met ingang van den eersten dag van het kwartaal, volgende op genoemden datum, met inachtneming van den diensttijd, welke volgens deze wet voor de berekening van het pensioen in aanmerking komt.

Slotbepaling.

3. Deze wet wordt geacht in werking getreden te zijn met ingang van 1 Juli 1922.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 8sten April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 23 *April* 1937.)

S. 302.

9 *April* 1937. WET tot het in overweging nemen van een voorstel tot verandering in de Grondwet, strekkende tot wijziging en aanvulling van de bepalingen betreffende het inkomen der Kroon.

Bijl. Hand. II 1935/36, 477.
Bijl. Hand. II 1936/37, 105.
Hand. II 1936/37, bladz. 1336—1382, 1510, 1517, 1586.
Bijl. Hand. I 1936/37, 105.
Hand. I 1936/37, bladz. 527—562.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid gebleken is om in de Grondwet verandering te brengen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

§ 1. Er bestaat grond om in overweging te nemen het volgend voorstel tot verandering in de Grondwet, strekkende tot wijziging en aanvulling van de bepalingen betreffende het inkomen der Kroon.

§ 2. In artikel 22 worden de volgende wijzigingen gebracht.

In het eerste lid wordt in plaats van „f 1,200,000" gelezen:

f 1,000,000.

Het tweede lid vervalt.

§ 3. Het eerste lid van artikel 24 wordt gelezen:

De Koning en de leden van het Koninklijk Huis, genoemd in de artikelen 26, 28 en 28*a*, zijn vrij van alle personeele lasten.

§ 4. Artikel 26 wordt gelezen:

De gemaal van eene regeerende Koningin geniet uit 's Rijks kas een jaarlijksch inkomen van f 200,000; hij blijft in het genot van dit inkomen na overlijden van de Koningin, zoolang hij weduwnaar is en den staat van Nederlander behoudt.

Eene Koningin geniet, na overlijden van den Koning, uit 's Rijks kas een jaarlijksch inkomen van f 200,000 gedurende haar weduwlijken staat.

§ 5. Artikel 28 wordt gelezen:

De Prins van Oranje geniet uit 's Rijks kas een jaarlijksch inkomen van f 200,000, te rekenen van den tijd, dat hij den ouderdom van achttien jaren heeft vervuld.

Dit inkomen wordt gebracht op f 400,000 na het aangaan van een huwelijk, waartoe bij de wet toestemming is verleend.

Na het overlijden van den Prins van Oranje geniet de Prinses-Weduwe uit 's Rijks kas een jaarlijksch inkomen van f 200,000 gedurende haar weduwlijken staat.

§ 6. Na artikel 28 worden twee artikelen ingevoegd, luidende:

Art. 28*a*. De dochter des Konings, die de vermoedelijke erfgenaam is van de Kroon, geniet uit 's Rijks kas een jaarlijksch inkomen van f 200,000, te rekenen van den tijd, dat zij den ouderdom van achttien jaren heeft vervuld.

Indien zij een huwelijk aangaat, waartoe bij de wet toestemming is verleend, geniet haar gemaal uit 's Rijks kas eveneens een jaarlijksch inkomen van f 200,000; hij blijft in het genot van dit inkomen na overlijden van de Prinses, zoolang hij weduwnaar is en den staat van Nederlander behoudt.

Na het overlijden van haar gemaal geniet de Prinses, zoolang zij ongehuwd blijft, een jaarlijksch inkomen van f 400,000.

De inkomens, bedoeld in dit artikel, blijven bestaan, ingeval later een Prins van Oranje geboren wordt.

Art. 28*b*. De bedragen, vastgesteld in deze afdeeling, kunnen worden gewijzigd bij eene wet.

De Kamers der Staten-Generaal kunnen het ontwerp eener zoodanige wet alsmede het ontwerp eener wet tot wijziging of intrekking van eene zoodanige wet niet aannemen dan met de stemmen van twee derden van het aantal leden, waaruit elk der Kamers bestaat.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 9den April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 13 *April* 1937.)

S. 303.

9 *April* 1937. WET tot het in overweging nemen van een voorstel tot verandering in de Grondwet, strekkende tot wijziging en aanvulling van de bepalingen betreffende de schadeloosstelling en het pensioen van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Bijl. Hand. II 1935/36, 477.
Bijl. Hand. II 1936/37, 105.
Hand. II 1936/37, bladz. 1336—1380, 1382—1386, 1510, 1517, 1586.
Bijl. Hand. I 1936/37, 105.
Hand. I 1936/37, bladz. 527—562.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid gebleken is om in de Grondwet verandering te brengen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

§ 1. Er bestaat grond om in overweging te nemen het volgend voorstel tot verandering in de Grondwet, strekkende tot wijziging en aanvulling van de bepalingen betreffende de schadeloosstelling en het pensioen van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

§ 2. In artikel 90 worden de volgende wijzigingen gebracht.

In het eerste lid wordt, in plaats van „f 5000", tweemaal gelezen:

f 4500.

Het tweede lid wordt gelezen:

De in het vorige lid bedoelde schadeloosstelling wordt niet genoten door de leden, die het ambt van Minister bekleeden, noch door hen, die gedurende eene geheele zitting afwezig bleven, noch ook door hen, die ingevolge het reglement van orde der Kamer zijn uitgesloten van het bijwonen harer vergaderingen.

Het derde lid wordt gelezen:

Aftredende leden ontvangen een pensioen van f 120 's jaars voor elk jaar, gedurende hetwelk zij lid der Kamer waren, tot een maximum van f 2800. Het pensioen wordt niet genoten, zoolang een afgetreden lid het ambt van Minister bekleedt of, na herkiezing, de in het eerste lid bedoelde schadeloosstelling ontvangt. De wet regelt in welke

andere gevallen, waarin naast dit pensioen middellijk of onmiddellijk uit eene openbare kas een inkomen of pensioen genoten wordt, het eerstgenoemde pensioen wordt verminderd.

Aan het artikel worden twee leden toegevoegd, luidende:

De bedragen, vastgesteld in dit artikel, kunnen worden gewijzigd bij eene wet.

De Kamers der Staten-Generaal kunnen het ontwerp eener zoodanige wet alsmede het ontwerp eener wet tot wijziging of intrekking van eene zoodanige wet niet aannemen dan met de stemmen van twee derden van het aantal leden, waaruit elk der Kamers bestaat.

§ 3. Na Additioneel Artikel XII wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Additioneel Artikel XII A.

Het derde lid van artikel 90 laat de pensioenen van reeds afgetreden leden onverkort.

Aftredende leden ontvangen een pensioen van f 150 's jaars voor elk jaar, gedurende hetwelk zij vóór de afkondiging van de bepaling lid der Kamer waren, tot een maximum van f 3000. Is het aldus verkregen bedrag lager dan f 2800, zoo wordt voor elk volgend jaar f 120 toegevoegd, totdat f 2800 is bereikt.

De pensioenen, bedoeld in dit artikel, kunnen worden gewijzigd bij eene wet.

Het ontwerp dier wet alsmede het ontwerp eener wet tot wijziging of intrekking van eene zoodanige wet kan door de Kamers der Staten-Generaal niet worden aangenomen dan met de stemmen van twee derden van het aantal leden, waaruit elk der Kamers bestaat.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 9den April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 13 *April* 1937.)

S. 304.

9 *April* 1937. WET tot het in overweging nemen van een voorstel tot verandering in de Grondwet, strekkende tot het openen van de mogelijkheid, Ministers te benoemen, niet belast met de leiding van een ministerieel departement.

Bijl. Hand. II 1935/36, 477.
Bijl. Hand. II 1936/37, 105.
Hand. II 1936/37, bladz. 1336—1370, 1386—1388, 1510, 1517, 1586/7.
Bijl. Hand. I 1936/37, 105.
Hand. I 1936/37, bladz. 527—562.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid gebleken is om in de Grondwet verandering te brengen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

§ 1. Er bestaat grond om in overweging te nemen het volgend voorstel tot verandering in de Grondwet, strekkende tot het openen van de mogelijkheid, Ministers te benoemen, niet belast met de leiding van een ministerieel departement.

§ 2. In het tweede lid van artikel 36 wordt, in plaats van „hoofden der ministerieele departementen", gelezen:

ministers.

§ 3. In het eerste lid van artikel 48 wordt, in plaats van „hoofden der ministerieele departementen", gelezen:

ministers.

§ 4. Het opschrift van de Zevende Afdeeling van het Tweede Hoofdstuk wordt gelezen:

Van den Raad van State, de Ministers en de vaste colleges van advies en bijstand.

§ 5. In artikel 77 worden de volgende wijzigingen gebracht.

Het eerste en tweede lid worden vervangen door de volgende drie leden:

De Koning stelt ministerieele departementen in.

Hij benoemt Ministers en ontslaat hen naar welgevallen. Hij kan Ministers benoemen, die niet belast zijn met de leiding van een ministerieel departement.

De Ministers zorgen voor de uitvoering der Grondwet en der andere wetten, voor zooverre die van de Kroon afhangt.

Het laatste lid wordt gelezen:

Alle koninklijke besluiten en beschikkingen worden door één of meer van de Ministers mede-onderteekend.

§ 6. In het eerste lid van artikel 95 wordt, in plaats van „hoofden der ministerieele departementen", gelezen:

ministers.

De tweede volzin van het eerste lid wordt gelezen:

Zij hebben als zoodanig alleen eene raadgevende stem.

§ 7. In artikel 97 worden de volgende wijzigingen gebracht.

In het eerste lid wordt tusschen de woorden „zijn" en „vice-president" ingevoegd:

Minister,.

Na het eerste lid wordt een lid ingevoegd, luidende:

Nochtans kan een Minister, bij eene verkiezing tot lid der Staten-Generaal gekozen, ten hoogste drie maanden na zijn toelating als lid het ambt van Minister en het lidmaatschap der Staten-Generaal vereenigen.

§ 8. In het eerste lid van artikel 165 wordt, in plaats van „hoofden der ministerieele departementen", gelezen:

ministers.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 9den April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 13 *April* 1937.)

S. 305.

9 *April* 1937. WET tot het in overweging nemen van een voorstel tot verandering in de Grondwet, strekkende tot aanvulling van de bepalingen betreffende het kiesrecht.

Bijl. Hand. II 1935/36, 477.
Bijl. Hand. II 1936/37, 105.
Hand. II 1936/37, bladz. 1336—1370, 1390—1405, 1510, 1517, 1587.
Bijl. Hand. I 1936/37, 105.
Hand. I 1936/37, bladz. 527—562.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid gebleken is om in de Grondwet verandering te brengen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

§ 1. Er bestaat grond om in overweging te nemen het volgend voorstel tot verandering in de Grondwet, strekkende tot aanvulling van de bepalingen betreffende het kiesrecht.

§ 2. In het eerste lid van artikel 82 worden de woorden „evenredige vertegenwoordiging" vervangen door:

evenredige vertegenwoordiging binnen door de wet te stellen grenzen.

§ 3. In het tweede lid van artikel 83 worden de woorden „evenredige vertegenwoordiging" vervangen door:

evenredige vertegenwoordiging binnen door de wet te stellen grenzen.

§ 4. In artikel 128 wordt de volgende wijziging gebracht.

In den tweeden zin van het eerste lid worden de woorden „evenredige vertegenwoordiging" vervangen door:

evenredige vertegenwoordiging binnen door de wet te stellen grenzen.

§ 5. In artikel 143 wordt de volgende wijziging gebracht.

In den tweeden zin van het eerste lid worden de woorden „evenredige vertegenwoordiging" vervangen door:

evenredige vertegenwoordiging binnen door de wet te stellen grenzen.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 9den April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 13 *April* 1937.)

S. 306.

9 *April* 1937. WET tot het in overweging nemen van een voorstel tot verandering in de Grondwet, strekkende tot het openen van de mogelijkheid, leden van vertegenwoordigende lichamen, die een streven tot uitdrukking brengen, gericht op verandering van de bestaande rechtsorde met toepassing of bevordering van onwettige middelen, van hun lidmaatschap vervallen te verklaren.

Bijl. Hand. II 1935/36, 477.
Bijl. Hand. II 1936/37, 105.
Hand. II 1936/37, bladz. 1336—1370, 1408—1428, 1430—1447, 1510, 1517, 1587.
Bijl. Hand. I 1936/37, 105.
Hand. I 1936/37, bladz. 527—562.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid gebleken is om in de Grondwet verandering te brengen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

§ 1. Er bestaat grond om in overweging te nemen het volgend voorstel tot verandering in de Grondwet, strekkende tot het openen van de mogelijkheid leden van vertegenwoordigende lichamen, die een streven tot uitdrukking brengen, gericht op verandering van de bestaande rechtsorde met toepassing of bevordering van onwettige middelen, van hun lidmaatschap vervallen te verklaren.

§ 2. Artikel 86 wordt gelezen:

De leden der Tweede Kamer worden gekozen voor vier jaren. Zij treden tegelijk af en zijn dadelijk herkiesbaar.

Zij kunnen tusschentijds door een bij de wet in te stellen college van hun lidmaatschap vervallen worden verklaard, indien zij een streven tot uitdrukking brengen, gericht op verandering van de bestaande rechtsorde met toepassing of bevordering van onwettige middelen.

Gedurende den tijd, dat de vervallenverklaring werkt, wordt het in artikel 90 bedoelde pensioen niet genoten.

De wet regelt de samenstelling van het in het tweede lid genoemde college, met dien verstande, dat elk zijner leden uit eene door de Tweede Kamer opgemaakte voordracht van drie personen door den Koning benoemd wordt. Zij regelt voorts de rechtspleging en de gevolgen van vervallenverklaring; de gevolgen kunnen mede het lidmaatschap betreffen van de andere vertegenwoordigende lichamen, in de Grondwet genoemd. De plaats van het vervallenverklaarde lid blijft gedurende de loopende periode onbezet.

§ 3. Artikel 92 wordt gelezen:

De leden der Eerste Kamer worden gekozen voor zes jaren. De helft treedt om de drie jaren af. De uitvallende leden zijn dadelijk herkiesbaar.

Het tweede en het vierde lid van artikel 86 zijn op de leden der Eerste Kamer van toepassing.

§ 4. Na artikel 92 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Art. 92*a*. De leden stemmen zonder last van of ruggespraak met hen, die benoemen.

Zij leggen bij het aanvaarden hunner betrekking gelijke eeden (beloften en verklaring) af, als voor de leden der Tweede Kamer zijn bepaald, hetzij in handen van den Koning, hetzij in de vergadering der Eerste Kamer in handen van den Voorzitter, daartoe door den Koning gemachtigd.

Zij genieten reis- en verblijfkosten volgens de wet.

§ 5. In artikel 128 worden de volgende wijzigingen gebracht.

Het derde lid vervalt.

Toegevoegd worden twee leden, luidende:

De leden der Staten treden tegelijk af en zijn dadelijk herkiesbaar.

Het tweede en het vierde lid van artikel 86 zijn op hen van toepassing.

§ 6. In artikel 143 wordt de volgende wijziging gebracht.

Tusschen het vierde en vijfde lid wordt een lid ingevoegd, luidende:

Het tweede en het vierde lid van artikel 86 zijn op de leden van den raad van toepassing.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 9den April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 13 *April* 1937.)

S. 307.

9 *April* 1937. WET tot het in overweging nemen van een voorstel tot verandering in de Grondwet, strekkende tot het openen van de mogelijkheid, openbare lichamen voor beroep en bedrijf in te stellen.

Bijl. Hand. II 1935/36, 477.
Bijl. Hand. II 1936/37, 105.
Hand. II 1936/37, bladz. 1336—1370, 1447—1451, 1454—1468, 1483—1492, 1510, 1517, 1587.
Bijl. Hand. I 1936/37, 105.
Hand. I 1936/37, bladz. 527—562.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid gebleken is om in de Grondwet verandering te brengen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

§ 1. Er bestaat grond om in overweging te nemen het volgend voorstel tot verandering in de Grondwet, strekkende tot het openen van de mogelijkheid, openbare lichamen voor beroep en bedrijf in te stellen.

§ 2. Na het Vierde Hoofdstuk wordt ingevoegd een Vierde Hoofdstuk A, luidende:

Van openbare lichamen voor beroep en bedrijf.

Art. 149*a*. De wet kan voor bepaalde beroepen en bedrijven en groepen daarvan, alsmede voor het beroeps- en bedrijfsleven in het algemeen, lichamen instellen, ten einde regelend op te treden.

De samenstelling, inrichting en bevoegdheid van deze lichamen worden door de wet geregeld.

Art. 149*b*. De wet kan aan deze lichamen verordenende bevoegdheid geven.

Art. 149*c*. De besluiten van deze lichamen, die met de wet of het algemeen belang strijdig zijn, kunnen worden geschorst en vernietigd volgens regels bij de wet te stellen.

De wet kan bepaalde besluiten dezer lichamen aan goedkeuring onderwerpen, volgens door haar te stellen regel .

§ 3. Na het Vierde Hoofdstuk A (nieuw) wordt ingevoegd een Vierde Hoofdstuk B, luidende:

Van andere lichamen met verordenende bevoegdheid.

Art. 149*d*. De wet kan aan andere dan in de Grondwet genoemde lichamen verordenende bevoegdheid geven.

§ 4. In het opschrift van het Negende Hoofdstuk vervallen de woorden:

„,en van bijzondere lichamen met verordenende bevoegdheid".

Artikel 194 vervalt.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 9den April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 13 *April* 1937.)

S. 308.

9 *April* 1937. WET tot het in overweging nemen van een voorstel tot verandering van eenige andere artikelen in de Grondwet.

Bijl. Hand. II 1935/36, 477.
Bijl. Hand. II 1936/37, 105.
Hand. II 1936/37, bladz. 1336—1370, 1468—1479, 1482/3, 1492—1510, 1512—1517, 1587/8.
Bijl. Hand. I 1936/37, 105.
Hand. I 1936/37, bladz. 527—562.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid gebleken is om in de Grondwet verandering te brengen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

§ 1. Er bestaat grond om het volgend voorstel tot wijziging van de navolgende artikelen der Grondwet in overweging te nemen.

§ 2. In artikel 1 wordt in plaats van „Curaçao" gelezen:

de Nederlandsche Antillen.

§ 3. In artikel 60 wordt in plaats van „Curaçao" driemaal gelezen:

de Nederlandsche Antillen.

§ 4. In artikel 61 wordt in plaats van „Curaçao" tweemaal gelezen:

de Nederlandsche Antillen.

§ 5. Aan het derde lid van artikel 73 wordt een volzin toegevoegd, luidende:

Deze zittingduur mag voor de Tweede Kamer een termijn van vijf, voor de Eerste Kamer van zeven jaar niet overschrijden.

§ 6. In artikel 75 wordt in plaats van „Curaçao" gelezen:

de Nederlandsche Antillen.

§ 7. Tusschen de artikelen 77 en 78 wordt ingevoegd een artikel, luidende:

Art. 77*bis*. De Koning kan aan een ministerieel departement Staatssecretarissen benoemen en die naar welgevallen ontslaan.

Hunne verantwoordelijkheid wordt geregeld door de wet.

§ 8. Artikel 85 wordt gelezen:

Om lid der Tweede Kamer te kunnen zijn wordt vereischt, dat men:

1°. Nederlander of door de wet als Nederlandsch onderdaan erkend zij;

2°. den ouderdom van dertig jaren vervuld hebbe;

3°. niet bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak van de verkiesbaarheid ontzet zij;

4°. niet van de uitoefening van het kiesrecht zij uitgesloten krachtens de daaromtrent bij of ingevolge artikel 81, derde lid, getroffen regeling, tenzij wegens gerechtelijke vrijheidsberooving.

§ 9. De derde volzin van het eerste lid van artikel 95 wordt gelezen:

Zij kunnen zich in de vergadering doen bijstaan of vertegenwoordigen door de ambtenaren of andere personen, daartoe door hen aangewezen.

§ 10. In artikel 98 worden de volgende wijzigingen gebracht.

De woorden „ , de commissarissen bedoeld in artikel 111, tweede lid," vervallen.

Na „ambtenaren" wordt ingevoegd: of andere personen.

Tusschen de woorden „zijn" en „niet" worden ingevoegd de woorden:

, behalve ter zake van opruiing of schending van geheimen,.

§ 11. Het vierde lid van artikel 107 wordt gelezen:

De stemming moet geschieden bij hoofdelijke oproeping, wanneer in de Tweede Kamer vijf,

in de Eerste Kamer drie leden dit verlangen, en alsdan mondeling.

§ 12. Het tweede lid van artikel 111 vervalt.

§ 13. In artikel 123 wordt in plaats van „Curaçao" gelezen:
de Nederlandsche Antillen.

§ 14. Het vierde (oud) lid van artikel 128 wordt gelezen:

Om lid der Provinciale Staten te kunnen zijn wordt vereischt, dat men:

1°. Nederlander of door de wet als Nederlandsch onderdaan erkend en ingezeten der provincie zij;

2°. den ouderdom van vijf en twintig jaren vervuld hebbe;

3°. niet bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak van de verkiesbaarheid ontzet zij;

4°. niet van de uitoefening van het kiesrecht zij uitgesloten krachtens de daaromtrent bij of ingevolge artikel 81, derde lid, getroffen regeling, tenzij wegens gerechtelijke vrijheidsberooving.

§ 15. In artikel 132 wordt na „107" ingevoegd:
, eerste, tweede en derde lid,.

Aan het artikel wordt een lid toegevoegd, luidende:

De stemming moet geschieden bij hoofdelijke oproeping, wanneer drie leden dit verlangen, en alsdan mondeling.

§ 16. Het derde lid van artikel 143 wordt gelezen:

Om lid van den raad te kunnen zijn wordt vereischt, dat men:

1°. Nederlander of door de wet als Nederlandsch onderdaan erkend en ingezeten der gemeente zij;

2°. den ouderdom van drie en twintig jaren vervuld hebbe;

3°. niet bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak van de verkiesbaarheid ontzet zij;

4°. niet van de uitoefening van het kiesrecht zij uitgesloten krachtens de daaromtrent bij of ingevolge artikel 81, derde lid, getroffen regeling, tenzij wegens gerechtelijke vrijheidsberooving.

§ 17. In artikel 165 wordt in plaats van „Curaçao" gelezen:
de Nederlandsche Antillen.

§ 18. In artikel 185 wordt in plaats van „Curaçao" gelezen:
de Nederlandsche Antillen.

§ 19. In artikel 186 wordt in plaats van „Curaçao" gelezen:
de Nederlandsche Antillen.

§ 20. Artikel 187 wordt gelezen:

Wanneer in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden de dienstplichtigen door den Koning geheel of ten deele buitengewoon onder de wapenen worden geroepen of gehouden, wordt onverwijld een voorstel van wet aan de Staten-Generaal gedaan, om het onder de wapenen blijven der dienstplichtigen zooveel noodig te bepalen.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 9den April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 13 *April* 1937.)

S. 309.

9 *April* 1937. WET tot het in overweging nemen van een voorstel tot verandering in de Grondwet, strekkende tot wijziging en aanvulling van de bepalingen van overgangsrecht.

Bijl. Hand. II 1935/36, 477.
Bijl. Hand. II 1936/37, 105.
Hand. II 1936/37, bladz. 1336—1370, 1510, 1517, 1588.
Bijl. Hand. I 1936/37, 105.
Hand. I 1936/37, bladz. 527—562.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid gebleken is om in de Grondwet verandering te brengen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

§ 1. Er bestaat grond om in overweging te nemen het volgende voorstel tot verandering in de Grondwet, strekkende tot wijziging en aanvulling van de bepalingen van overgangsrecht.

§ 2. Na artikel 199 worden twee artikelen ingevoegd, luidende:

Art. 200. De tekst der herziene Grondwet wordt door den Koning bekend gemaakt, nadat, voor zooveel noodig, de hoofdstukken, de afdeelingen van elk hoofdstuk, en de artikelen doorloopend zijn genummerd en verwijzingen zijn veranderd.

Art. 201. De op het oogenblik van de afkondiging van eene verandering in de Grondwet bestaande autoriteiten, verbindende wetten, reglementen en besluiten blijven gehandhaafd, totdat zij door andere volgens de Grondwet zijn vervangen.

§ 3. De Additioneele Artikelen I, II, IV, VI tot en met XI en XIII vervallen.

§ 4. In Additioneel Artikel V vervallen de woorden:
„der Grondwet".

§ 5. In Additioneel Artikel XII wordt, in plaats van „laatste", gelezen:
„vierde",
en vervallen de woorden:
„der Grondwet".

§ 6. Aan artikel 152 wordt een lid toegevoegd, luidende:

Dit artikel is niet van toepassing op aardhaling, waartoe het recht in 1886 bestond.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 9den April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 13 *April* 1937.)

S. 322.

22 *Mei* 1937. WET tot wijziging van de Lager-onderwijswet 1920.

Bijl. Hand. II 1936/37, 353.
Hand. II 1936/37, bladz. 2047—2063; 2078—2083.
Bijl. Hand. I 1936/37, 353.
Hand. I 1936/37, bladz. 580—594.

Wij WILHELMINA, enz. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de Lager-onderwijswet 1920 te wijzigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.:

De in het derde lid van artikel 22 der L.O.-wet aan Gedeputeerde Staten en de Kroon verleende bevoegdheid om opheffing van openbare scholen te bevelen, vervalt.

Art. I. Het derde lid van artikel 22 der Lager-onderwijswet 1920 vervalt.

Het vierde lid van artikel 22 der Lager-onderwijswet 1920 wordt derde lid en gelezen:

3. Gelijke beslissing, als in het tweede lid bedoeld, kunnen Wij nemen, Gedeputeerde Staten gehoord.

Voor de instandhouding van openbare lagere scholen worden getallennormen gesteld.

Art. II. Na artikel 22 der Lager-onderwijswet 1920 wordt een nieuw artikel 22*bis* ingevoegd, luidende:

Art. 22*bis*. 1. De gemeenteraad besluit tot opheffing eener openbare school voor gewoon lager onderwijs, waarvan het aantal leerlingen, berekend naar den maatstaf van artikel 28, minder bedraagt dan 125, 100, 75 of 50, naar gelang de school is gevestigd in een gemeente met 100.000 of meer, met 50.000 of meer doch minder dan 100.000, met 25.000 en meer doch minder dan 50.000, of met minder dan 25.000 ingezetenen, met dien verstande, dat de school kan worden in stand gehouden tot drie maanden nadat het besluit is genomen en tot het einde van den loopenden cursus, indien deze langer duurt.

2. Het vorige lid is niet van toepassing, indien ingevolge artikel 19 de instandhouding van de school wordt gevorderd. De gemeenteraad beslist vóór 1 Februari of dit geval zich voordoet. Dit besluit is onderworpen aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten. Het besluit van Gedeputeerde Staten houdt in, dat naar hun oordeel de instandhouding van de school al dan niet ingevolge artikel 19 wordt gevorderd. Binnen dertig vrije dagen, te rekenen van den dag, waarop het besluit van Gedeputeerde Staten is openbaar gemaakt, kan de gemeenteraad en elk zijner leden daarvan bij Ons in beroep komen. Artikel 17 blijft buiten toepassing. Het in het vorige lid bedoeld besluit wordt genomen binnen een maand nadat door Gedeputeerde Staten, of in beroep door Ons, is beslist, dat de instandhouding van de school niet ingevolge artikel 19 wordt gevorderd.

3. Ten aanzien van openbare scholen, die vóór 1 Juli 1937 zijn geopend, is de bepaling, vervat in het eerste lid, bovendien niet van toepassing, indien op verzoek van den gemeenteraad door Onzen Minister, den Onderwijsraad gehoord, ontheffing van deze bepaling is verleend. Het verzoek kan slechts gedaan worden vóór 1 Februari van het jaar volgende op dat, waarin het aantal leerlingen na 31 December 1936 voor het eerst lager is geweest dan het volgens het eerste lid vereischte aantal.

4. Onze Minister mag alleen en moet die ontheffing verleenen, indien voor ten minste 25 leerlingen der school binnen vier kilometer van hun woning geen plaatsruimte beschikbaar is in de voor hen bestemde klasse van een andere openbare school voor gewoon lager onderwijs.

5. Indien betreffende hetzelfde dienstjaar die ontheffing gevraagd wordt voor verschillende in dezelfde of naburige gemeenten gelegen scholen, wordt eerst beslist omtrent het verzoek ten aanzien van de school, waarvan het aantal leerlingen het kleinst is, en bij een gelijk aantal leerlingen, van de school, die het laatst is opgericht.

6. Onze Minister kan, den Onderwijsraad gehoord, op verzoek van den gemeenteraad in bijzondere gevallen telkens voor een jaar of tot wederopzegging bepalen, dat een school wordt in stand gehouden, ook al is het aantal leerlingen minder dan in het eerste lid is voorgeschreven.

7. Tegen een afwijzende beschikking van Onzen Minister op een ingevolge dit artikel ingediend verzoek kan de gemeenteraad, tegen een gunstige beschikking kan iedere ingezetene der gemeente, waar de school is gevestigd, bij Ons in beroep komen. De beschikking van Onzen Minister wordt door het gemeentebestuur binnen een week openbaar gemaakt. Het beroep wordt ingesteld binnen dertig vrije dagen, te rekenen van den dag, waarop de beschikking is openbaar gemaakt.

Ook bij verbouw en verandering van inrichting eener school wordt goedkeuring van Gedeputeerde Staten vereischt.

Art. III. In het eerste lid van artikel 23 der Lager-onderwijswet 1920 wordt onder *c* gelezen: de verbouwing en verandering van inrichting eener school, en wordt hetgeen onder *c* staat gelezen onder *d*, hetgeen onder *d* staat onder *e* en hetgeen onder *e* staat onder *f*.

In het zesde lid van artikel 21 der Lager-onderwijswet 1920 worden de letters *c* en *e* onderscheidenlijk veranderd in *d* en *f*.

Voor de oprichting van openbare scholen worden getallen-normen gesteld. Tijdelijke beperking van het aantal leerlingen, dat bij de stichting van een openbare lagere school mag worden medegeteld.

Art. IV. Na artikel 23 der Lager-onderwijswet 1920 wordt een nieuw artikel 23*bis* ingevoegd, luidende:

Art. 23*bis*. 1. Gedeputeerde Staten bevelen geen vermeerdering van het aantal scholen en verleenen geen goedkeuring aan een besluit van den gemeenteraad betreffende een dergelijke vermeerdering, wanneer niet een der omstandigheden aanwezig is, vermeld in het volgende lid.

2. Zij verleenen goedkeuring aan een besluit van den gemeenteraad, indien blijkt, dat de school zal worden bezocht door ten minste evenveel leerlingen als in de gemeente volgens het eerste lid van artikel 22*bis* voldoende zijn om een school in stand te kunnen houden, of dat Wij, den Onderwijsraad gehoord, in het geval, bedoeld in artikel 25, vijfde lid, dat getal leerlingen lager hebben gesteld, of dat de stichting der school ingevolge artikel 19 wordt gevorderd.

3. Behalve in gevallen, waarin aanzienlijke toeneming of belangrijke verplaatsing van de bevolking in eenig deel der gemeente of andere

gewichtige omstandigheden tot schoolstichting aanleiding geven, worden tot 1 Januari 1942 niet medegerekend:

a. leerlingen, die de door hen bezochte gelijksoortige openbare school zouden verlaten, doch voor wie in die school in de voor hen bestemde klasse plaatsruimte beschikbaar zoude blijven;

b. leerlingen, voor wie binnen vier kilometer van hun woning in een gelijksoortige openbare school in de voor hen bestemde klasse plaatsruimte beschikbaar is.

De voor stichting van bijzondere scholen vereischte leerlingenaantallen worden met 25 pct. verhoogd.

Art. VI. Het eerste lid onder *a* van artikel 73 der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

a. een verklaring waaruit blijkt, dat de school zal worden bezocht door ten minste 125, 100, 75 of 50 leerlingen als zij bestemd is voor gewoon lager onderwijs, en door ten minste 60, 48, 36 of 24 leerlingen als zij bestemd is voor uitgebreid lager onderwijs, in beide gevallen naar gelang het gebouw zal worden gesticht in een gemeente met 100.000 of meer, met 50.000 of meer doch minder dan 100.000, met 25.000 of meer doch minder dan 50.000, of met minder dan 25.000 ingezetenen;.

Het tweede lid van artikel 73 der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

2. Wij behouden Ons voor in bijzondere gevallen, den Onderwijsraad gehoord, het in het vorig lid bedoeld getal leerlingen voor scholen voor gewoon lager onderwijs lager te stellen. Voor die gevallen wordt de waarborgsom, bedoeld in dat lid onder *b*, bepaald op een bedrag, gelijkstaande met dertig ten honderd van de stichtingskosten.

Tijdelijke beperking van het aantal leerlingen, dat bij de stichting van een bijzondere lagere school mag worden medegeteld.

Art. VII. Aan artikel 73 der Lager-onderwijswet 1920 wordt een vierde lid toegevoegd, luidende:

4. Behalve in gevallen, waarin aanzienlijke toeneming of belangrijke verplaatsing van de bevolking in eenig deel der gemeente of andere gewichtige omstandigheden tot schoolstichting aanleiding geven, worden tot 1 Januari 1942 onder het aantal leerlingen, bedoeld in het eerste lid onder *a*, niet medegerekend:

a. leerlingen, die de door hen bezochte gelijksoortige openbare school zouden verlaten, zonder deze op het tijdstip, waarop de verklaring wordt overgelegd, gedurende ten minste zes maanden te hebben bezocht, terwijl zij te voren geplaatst waren op een gelijksoortige bijzondere school, welke door hen is verlaten, ofschoon zij zijn blijven wonen binnen een afstand van vier kilometer van die school;

b. leerlingen, die de door hen bezochte gelijksoortige bijzondere school zouden verlaten, doch voor wie in die school in de voor hen bestemde klasse plaatsruimte beschikbaar zoude blijven, tenzij de woning dier leerlingen meer dan vier kilometer van de door hen bezochte gelijksoortige bijzondere school verwijderd is en zij op het tijdstip, waarop de verklaring wordt overgelegd, de door hen te verlaten school reeds gedurende ten minste zes maanden hebben bezocht.

De Raad verleent geen medewerking tot verbouw, verandering van inrichting of aanschaffing van schoolmeubelen, leer- en hulpmiddelen daaronder begrepen, indien de aanvrage van het schoolbestuur de normale eischen overschrijdt.

Art. VIII. Het tweede lid van artikel 75 der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

2. De medewerking wordt slechts geweigerd, indien niet aan de in artikel 73 omschreven vereischten is voldaan, of indien door de inwilliging van een aanvrage om de noodige gelden te ontvangen voor den verbouw of de verandering van inrichting van een schoolgebouw, of voor de aanschaffing van schoolmeubelen, de leer- en hulpmiddelen daaronder begrepen, de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, zouden worden overschreden, of indien de aanschaffing van leer- en hulpmiddelen strekt tot vervanging van leer- en hulpmiddelen, die tengevolge van langdurig gebruik niet meer gebruikt kunnen worden, of tot aanvulling van den voorraad van schoolbehoeften in verband met de vermindering door verbruik. De weigering geschiedt bij een met redenen omkleed besluit.

Tijdelijk wordt alleen na machtiging vergoeding verleend voor scholen, welke zonder toepassing van art. 72 zijn gesticht.

Art. IX. Na artikel 88 der Lager-onderwijswet 1920 wordt een nieuw artikel 88*bis* ingevoegd, luidende:

Art. 88*bis*. 1. Ten behoeve van een bijzondere lagere school, in een gemeente gevestigd of te vestigen na 30 Juni 1933 anders dan met gebruikmaking van de bepalingen dezer wet, wordt tot 1 Januari 1942 geen vergoeding toegekend dan na daartoe door Onzen Minister verleende machtiging, welke slechts wordt verleend, indien in redelijkheid moet worden aangenomen, dat de school bij haar opening bezocht werd of zal worden door ten minste het aantal leerlingen, dat volgens de bepalingen van het eerste lid, onder *a*, en van het vierde lid van artikel 73 wordt vereischt, of indien na de opening aan dien eisch wordt voldaan.

2. Van de weigering der machtiging kan het schoolbestuur binnen dertig vrije dagen, te rekenen van den dag, waarop de weigering te zijner kennis is gebracht, bij Ons in beroep komen.

Het recht op de Rijksvergoeding wordt aan een hooger minimum aantal leerlingen gebonden, doch blijft in elk geval tot het einde van den loopenden cursus behouden.

Art. X. In het eerste lid van artikel 96, onder *a*, der Lager-onderwijswet 1920, wordt achter „scholen" ingevoegd: voor gewoon lager onderwijs, en in plaats van „met dien verstande" gelezen: met dien verstande, dat het recht op vergoeding blijft bestaan tot en met 31 Maart

van het volgende jaar en tot het einde van den loopenden cursus, indien deze langer duurt, en.

De tweede volzin van het tweede lid van artikel 96 der Lager-onderwijswet 1920 wordt een nieuw lid 2*bis*.

De bevoegdheid van den Minister om afwijking van het eerste lid, onder a, van art. 96 toe te staan, wordt verruimd.

Art. XI. Artikel 96, derde lid, der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

3. Onze Minister kan, den Onderwijsraad gehoord, op verzoek van het schoolbestuur in bijzondere gevallen telkens voor een jaar of tot wederopzegging bepalen, dat de school voor de in artikel 88 bedoelde vergoeding in aanmerking komt, ook al zou dit volgens het bepaalde in het eerste lid onder *a* niet het geval zijn, indien zij overigens aan de eischen der wet voldoet.

Afschrift der beschikking van Onzen Minister wordt toegezonden aan het schoolbestuur en het bestuur der gemeente, waarin de school gevestigd is. Binnen dertig vrije dagen, te rekenen van den dag, waarop het afschrift is toegezonden, kan het schoolbestuur, indien de beschikking afwijzend is, en kan de gemeenteraad, indien de beschikking gunstig is, daarvan bij Ons in beroep komen.

In geval van opheffing der school wordt de vereeniging financieel schadeloos gesteld.

Art. XII. Na het derde lid van artikel 96 der Lager-onderwijswet 1920 wordt een nieuw lid 3*bis* ingevoegd, luidende:

3*bis*. Indien Wij op verzoek van het schoolbestuur hebben verklaard, dat de toepassing van de vorige leden heeft geleid tot de opheffing van een school en Gedeputeerde Staten in verband hiermede hebben beslist, dat de vereeniging of instelling blijvend heeft opgehouden het schoolgebouw overeenkomstig zijn bestemming te gebruiken, worden de te dier zake gestorte waarborgsommen of de niet vervallen gedeelten daarvan aan de vereeniging of instelling terugbetaald, en treffen Gedeputeerde Staten, indien dit schoolgebouw er een is, als bedoeld in de artikelen 84 of 205, een regeling terzake van de aan het schoolbestuur te betalen vergoeding voor de op de vereeniging of instelling rustende geldelijke verplichtingen.

De gevolgen van de verhooging der vergoedingsnormen worden voor de bestaande scholen verzocht.

Art. XIII. Na artikel 96 der Lager-onderwijswet 1920 wordt een nieuw artikel 96*bis* ingevoegd, luidende:

Art. 96*bis*. 1. Onverminderd het bepaalde in artikel 206, vierde lid, is ten aanzien van bijzondere scholen, die vóór 1 Juli 1937 voor de in artikel 88 bedoelde vergoeding in aanmerking kwamen, de bepaling van artikel 96, eerste lid, onder *a*, niet van toepassing, indien op verzoek van het schoolbestuur door Onzen Minister ontheffing van deze bepaling is verleend, in welk geval voor die scholen zal gelden de bepaling van artikel 96, eerste lid, onder *a*, zooals die op 30 Juni 1933 van kracht was. Het verzoek kan slechts gedaan worden vóór 1 Februari van het jaar, volgende op dat, waarin het aantal leerlingen na 31 December 1936 voor het eerst lager is geweest dan het vereischte aantal.

2. Onze Minister mag alleen en moet, den Onderwijsraad gehoord, die ontheffing verleenen, indien voor ten minste 25 leerlingen der school binnen vier kilometer van hun woning geen plaatsruimte beschikbaar is in de voor hen bestemde klasse van een andere voor gemelde vergoeding in aanmerking komende bijzondere school voor gewoon lager onderwijs, waar het door de ouders, voogden of verzorgers dier leerlingen gewenschte onderwijs wordt gegeven. Als scholen, waar het gewenschte onderwijs gegeven wordt, worden beschouwd alle bijzondere scholen als in den vorigen volzin bedoeld, ten aanzien waarvan de ouders, voogden of verzorgers niet schriftelijk hebben verklaard, dat en waarom zij tegen de richting van het daar gegeven onderwijs overwegend bezwaar hebben.

3. Indien betreffende hetzelfde dienstjaar deze ontheffing gevraagd wordt voor verschillende in dezelfde of naburige gemeenten gelegen scholen, wordt eerst beslist omtrent het verzoek van het bestuur der school, waarvan het aantal leerlingen het kleinst is, en bij een gelijk aantal leerlingen, van de school, die het laatst is opgericht.

4. Afschrift der beschikking van Onzen Minister wordt toegezonden aan het schoolbestuur en het bestuur der gemeente, waarin de school gevestigd is. Binnen dertig vrije dagen, te rekenen van den dag, waarop het afschrift is toegezonden, kan het schoolbestuur, indien de beschikking afwijzend is, en kan de gemeenteraad, indien de beschikking gunstig is, daarvan bij Ons in beroep komen.

5. Indien de ontheffing wordt geweigerd, blijft het recht op vergoeding bestaan gedurende drie maanden nadat de beschikking in afschrift aan het schoolbestuur is toegezonden of in beroep is gehandhaafd en tot het einde van den loopenden cursus, indien deze langer duurt.

De gunstige uitzonderingsbepalingen voor de tusschen 1 Januari 1921 en 1 Januari 1923 opgerichte scholen vervallen.

Art. XV. Ten aanzien van de scholen, waarop paragraaf 6 van artikel LXIV der wet van 16 Februari 1923 (*Staatsblad* nº. 38) van toepassing is, vervalt deze bepaling met ingang van den dag, volgende op dien, waarop de op 31 December 1937 loopende schoolcursus eindigt. Bij de opheffing van deze scholen is de bepaling van lid 3*bis* van artikel 96 der Lager-onderwijswet 1920 van overeenkomstige toepassing.

Het in werking treden van deze wet kan geen verlenging van den in artikel 96, eerste lid, onder *a*, genoemden termijn van drie jaren ten gevolge hebben.

Art. XVI. Ongeacht het bepaalde in artikel 96, eerste lid, onder *a*, der Lager-onderwijswet

1920, komen in de jaren 1938, 1939 en 1940 voor de in artikel 88 der Lager-onderwijswet 1920 bedoelde vergoeding mede niet in aanmerking de scholen, welke voor vergoeding niet in aanmerking zouden zijn gekomen volgens artikel 96, eerste lid, onder *a*, dier wet, zooals het op 31 December 1936 toepassing vond.

Het tijdstip van het in werking treden dezer wet.

Art. XVII. Deze wet treedt in werking met ingang van 1 Juli 1937.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven ten Paleize het Loo, den 22sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 27 *Mei* 1937.)

S. 323.

22 *Mei* 1937. WET tot wijziging van de Lager-onderwijswet 1920.

Bijl. Hand. II 1936/37, 234.
Hand. II 1936/37, bladz. 2047—2078.
Bijl. Hand. I 1936/37, 234.
Hand. I 1936/37, bladz. 578—580.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de Lager-onderwijswet 1920 te wijzigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. In *artikel* 2 der Lager-onderwijswet 1920 wordt na het tweede lid een lid ingevoegd, luidende:

3. Daar, waar naast de Nederlandsche taal een streektaal in levend gebruik is, kan onder lezen en Nederlandsche taal eenige kennis van die streektaal begrepen zijn.

Het derde lid wordt vierde lid en wordt gelezen:

4. Onder vaderlandsche geschiedenis is begrepen de eenvoudigste kennis der gemeente-, provinciale en staatsinrichting van Nederland en onder kennis der natuur de eenvoudigste kennis van gezondheidsleer.

Art. II. Aan het slot van het derde lid van *artikel* 12 der Lager-onderwijswet 1920 wordt de punt door een komma vervangen. Aan dat lid wordt toegevoegd:

met dien verstande, dat die leerlingen in het eerste leerjaar onderwijs ontvangen in ten minste twee, en in de hoogere leerjaren in ten minste drie der vakken, in artikel 2 vermeld onder *l* tot en met *p*.

Art. III. Het eerste lid van *artikel* 13 der Lager-onderwijswet 1920 wordt vervangen door de volgende twee leden:

1. Ten behoeve van ouders, voogden of verzorgers van leerplichtige kinderen wordt desverlangd uit de gemeentekas steun verleend ter tegemoetkoming in de vervoerkosten, verbonden aan het bezoeken van een op een afstand van meer dan vier kilometer van de woning gelegen lagere school, waar het voor die kinderen gewenschte onderwijs gegeven wordt, met inachtneming van de voorwaarden en bepalingen, in het volgende lid vervat.

2. De in het voorgaande lid bedoelde voorwaarden en bepalingen zijn de volgende:

a. de woning van de kinderen moet, indien het betreft het bezoeken van een openbare school voor gewoon of uitgebreid lager onderwijs, meer dan 4 kilometer van een zoodanige voor hen toegankelijke school verwijderd zijn;

b. indien het betreft het bezoeken van een bijzondere school voor gewoon of uitgebreid lager onderwijs, moet door de ouders, voogden of verzorgers der kinderen schriftelijk zijn verklaard, dat zij tegen de richting van het onderwijs van alle zoodanige scholen, gelegen binnen den afstand van vier kilometer van de woning der kinderen, overwegende bezwaren hebben;

c. de afstand van vier kilometer wordt gemeten langs den kortsten voor kinderen voldoend begaanbaren en veiligen weg;

d. het maakt geen verschil of de school, waar het gewenschte onderwijs wordt gegeven, is gelegen in dezelfde of in een naburige gemeente;

e. zoo noodig worden de vervoerkosten ten vollen vergoed;

f. de gemeente is bevoegd om in plaats van een vergoeding in geld te geven het vervoer te verzorgen of te doen verzorgen; zij kan verlangen, dat de ouders, voogden of verzorgers, aan wie slechts gedeeltelijke vergoeding der vervoerkosten toekomt, hun kinderen van het aldus verzorgde vervoer tegen betaling van een bijdrage doen gebruik maken. Weigering tot of nalatigheid in de betaling van de in den vorigen zin bedoelde bijdrage doet de aanspraak op vergoeding vervallen;

g. steun wordt slechts verleend, indien en voor zoover de financieele toestand der ouders, voogden of verzorgers daartoe aanleiding geeft;

h. geen steun wordt verleend ten behoeve van kinderen, die reeds zijn toegelaten als leerlingen tot een school, welke niet meer dan vier kilometer van hun woning verwijderd is, tenzij de ouders, voogden of verzorgers van die kinderen schriftelijk verklaren, dat zij, indien het betreft een openbare school, tegen het openbaar onderwijs en, indien het betreft een bijzondere school, tegen de richting van het onderwijs dier school overwegende bezwaren hebben.

Het tweede, derde, vierde en vijfde lid worden derde, vierde, vijfde en zesde lid.

In het vijfde lid worden de woorden „als in het eerste lid bedoeld" vervangen door: als in het eerste en tweede lid bedoeld; worden de woorden „als in het eerste lid omschreven" vervangen door: als in die leden omschreven; en worden de woorden „derde lid" vervangen door: vierde lid.

Art. VI. Aan *artikel* 15 der Lager-onderwijswet 1920 wordt toegevoegd:

Waar van leerplichtige kinderen gesproken wordt zijn daaronder te verstaan kinderen, die volgens artikel 11 tot de school kunnen worden toegelaten en ten aanzien van wie voor de ouders, voogden of verzorgers de verplichting, bedoeld in artikel 3 der Leerplichtwet, nog niet is geëindigd.

Art. V. *Artikel* 16 der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

1. Voor de berekening over gedeelten van een jaar van de overeenkomstig deze wet verschuldigde jaarwedden, wedden, belooningen, wachtgelden, pensioenen, pensioensbijdragen, vergoedingen en bijdragen wordt voor een volle kalendermaand het twaalfde gedeelte van het jaarbedrag genomen en wordt voor een gedeelte van een kalendermaand het bedrag bepaald op zooveel dertigsten van het maandbedrag als het aantal dagen bedraagt, waarover de betaling verschuldigd is.

2. Indien de diensttijd geheel of gedeeltelijk uit tijdvakken bestaat, welke korter dan een kalendermaand duurden, worden voor de vaststelling van den totalen diensttijd voor de berekening van jaarwedden, wachtgelden en pensioenen het aantal dagen van deze tijdvakken te zamen gevoegd en wordt elk dertigtal dagen van dit totaal op één maand dienst gesteld.

Art. VI. Het vierde lid van *artikel* 19 der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

4. Naburige gemeenten kunnen zich, met inachtneming van de artikelen 129 tot en met 146 der gemeentewet, vereenigen tot het oprichten en in stand houden van gemeenschappelijke scholen, of tot het vaststellen van een regeling omtrent de toelating van kinderen uit de eene gemeente op de scholen der andere.

Art. VII. *Artikel* 20 der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

1. Aan elke openbare lagere school is een oudercommissie verbonden. Zij is bevoegd zich tot burgemeester en wethouders of tot den gemeenteraad te wenden met betrekking tot de belangen van de school. Zij geeft het gemeentebestuur en den leden van het Rijksschooltoezicht alle inlichtingen, die dezen verlangen.

2. In een gemeente, waar meer dan één oudercommissie bestaat, kan door den gemeenteraad een ouderraad worden ingesteld. Hij is bevoegd zich tot burgemeester en wethouders of tot den gemeenteraad te wenden met betrekking tot de gemeenschappelijke belangen der openbare lagere scholen in de gemeente. Hij geeft het gemeentebestuur en den leden van het Rijksschooltoezicht alle inlichtingen, die dezen verlangen.

3. Bij algemeenen maatregel van bestuur worden de inrichting, de wijze van verkiezing van de leden en de verdere bevoegdheden van de oudercommissiën en van de ouderraden geregeld.

Art. VIII. Het vierde lid van *artikel* 21 der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

4. De regeling van de schooltijden, die van de vacantiën, het leerplan, de lijst der bij het onderwijs te gebruiken boeken en de daarmede verband houdende andere leer- en hulpmiddelen en de verdeeling van den cursus in klassen worden door het hoofd van den cursus, na bespreking met de gezamenlijke onderwijzers, ontworpen en door burgemeester en wethouders, na kennisneming van de bij die bespreking ingediende afwijkende voorstellen, in overeenstemming met den inspecteur vastgesteld en zoo noodig gewijzigd. Indien het hoofd van den cursus in gebreke blijft een wijziging te ontwerpen van de regeling van de schooltijden, van die der vacantiën, van het leerplan of van de lijst der bij het onderwijs te gebruiken boeken en de daarmede verband houdende andere leer- en hulpmiddelen, welke door burgemeester en wethouders of den inspecteur wenschelijk wordt geacht, kan zij door burgemeester en wethouders in overeenstemming met den inspecteur worden vastgesteld. Wij bepalen, den Onderwijsraad gehoord, op welke wijze het ontwerpen, vaststellen en wijzigen geschiedt, indien de regeling voor meer dan één cursus gelijkelijk werkt. Het hoofd van den cursus stelt na overleg met de onderwijzers den rooster van lesuren vast, waarvan het aantal uren voor elk vak gelijk moet zijn aan het aantal, in het leerplan vastgesteld. Burgemeester en wethouders kunnen dien in overeenstemming met den inspecteur wijzigen. Het tweede en het derde lid van artikel 25 zijn hierbij van toepassing.

Art. IX. Het tweede lid van *artikel* 23 der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

2. De artikelen 230, 231, 232, 235, 236 en 237, tweede lid, der gemeentewet zijn ten deze van toepassing.

Art. X. Het eerste en vierde lid van *artikel* 25 der Lager-onderwijswet 1920 worden gelezen:

1. De regeling van de schooltijden, die van de vacantiën, het leerplan, de lijst der bij het onderwijs te gebruiken boeken en de daarmede verband houdende andere leer- en hulpmiddelen en de verdeeling van de school in klassen worden door het hoofd der school, na bespreking met de gezamenlijke onderwijzers, ontworpen en door burgemeester en wethouders, na kennisneming van de bij die bespreking ingediende afwijkende voorstellen, in overeenstemming met den inspecteur vastgesteld en zoo noodig gewijzigd. Indien het hoofd der school in gebreke blijft een wijziging te ontwerpen van de regeling van de schooltijden, van die der vacantiën, van het leerplan of van de lijst der bij het onderwijs te gebruiken boeken en de daarmede verband houdende andere leer- en hulpmiddelen, welke door burgemeester en wethouders of den inspecteur wenschelijk wordt geacht, kan zij door burgemeester en wethouders in overeenstemming met den inspecteur worden vastgesteld. Wij bepalen, den Onderwijsraad gehoord, op welke wijze het ontwerpen, vaststellen en wijzigen geschiedt, indien de regeling voor meer dan één school gelijkelijk werkt. Het hoofd der school stelt na overleg met de onderwijzers den rooster van lesuren vast, waarvan het aantal uren voor elk vak gelijk moet zijn aan het aantal, in het leerplan vastgesteld. Burgemeester en wethouders kunnen dien in overeenstemming met den inspecteur wijzigen.

4. In elk schoolvertrek wordt de rooster van lesuren voor de in dat vertrek geplaatste klasse, waarop tevens de feestdagen en vacantietijden zijn vermeld, op een zichtbare plaats opgehangen. Afwijking van den rooster kan plaats hebben met toestemming van den inspecteur.

Art. XI. Het zesde en achtste lid van *artikel* 28 der Lager-onderwijswet 1920 worden gelezen:

6. Bij de toepassing van dit artikel wordt tot grondslag genomen het gemiddeld getal der kinderen, die op 16 Januari, 16 Mei en 16 September van het onmiddellijk voorafgaand

kalenderjaar als werkelijk schoolgaand bekend stonden.

8. Indien een aanzienlijke daling van het aantal leerlingen eener school beneden een grensgetal, waarnaar het aantal leerkrachten wordt bepaald, plaats heeft, en een spoedig herstel niet verwacht wordt, kan Onze Minister, den Onderwijsraad gehoord, het verplicht aantal onderwijzers voor die school lager stellen dan in de leden 1° tot en met 4*bis* van dit artikel is bepaald. Binnen dertig vrije dagen na de dagteekening van de beslissing van Onzen Minister kan de gemeenteraad daarvan bij Ons in beroep komen.

Art. XII. Het eerste lid van *artikel* 33 der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

1. De gemeenteraad is bevoegd, onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten, aan de onderwijzers een belooning toe te kennen op grond van het bezit of van het gebruik maken in de school van bevoegdheden, waarvoor geen wettelijke akten van bekwaamheid verkrijgbaar zijn, op grond van het geven van onderwijs aan een klasse van schipperskinderen gedurende een derden schooltijd per dag, alsmede op grond van hun aanwijzing tot plaatsvervanger van het hoofd der school.

Het derde lid van dit artikel vervalt.

Art. XIII. Het elfde lid van *artikel* 36 der Lager-onderwijswet 1920 vervalt.

In het achtste lid van dit artikel worden de woorden:

„na ingewonnen bericht van het hoofd der school" gelezen: na ingewonnen met redenen omkleed bericht van het hoofd der school.

Aan dit artikel worden twee leden toegevoegd, luidende:

7*bis*. Indien in een opengevallen plaats van hoofd der school de gemeenteraad niet binnen zes maanden heeft voorzien en daarna aan Gedeputeerde Staten blijkt van nalatigheid van den gemeenteraad om de plaats te vervullen, geven zij kennis aan dien raad, dat zij tot benoeming zullen overgaan en doen zij deze na overleg met den inspecteur.

11. Op een besluit van den gemeenteraad tot overplaatsing, als bedoeld in het zevende en het negende lid, is het laatste lid van artikel 37 van toepassing.

Art. XIV. Het zesde lid van *artikel* 38 der Lager-onderwijswet 1920 vervalt.

Art. XV. Het eerste lid van *artikel* 39 der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

1. Aan een onderwijzer eener gemeenteschool kunnen burgemeester en wethouders op voorstel van den inspecteur, of den inspecteur gehoord, voor ten hoogste drie maanden den toegang tot de school ontzeggen. In overeenstemming met den inspecteur kunnen zij den vastgestelden termijn verlengen.

Art. XVI. Het tweede en het vierde lid van *artikel* 41 der Lager-onderwijswet 1920 vervallen.

Het derde lid wordt tweede lid.

Art. XVII. Het derde lid van *artikel* 45 der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

3. Het ontslag, in dit en de twee vorige artikelen bedoeld, wordt verleend, hetzij door den gemeenteraad op voordracht van burgemeester en wethouders of van den inspecteur, hetzij ingevolge artikel 40 door Gedeputeerde Staten.

Art. XVIII. *Artikel* 51 der Lager-onderwijswet 1920 wordt gewijzigd als volgt:

Het vierde lid, onder *b*, wordt gelezen:

b. indien de onderwijzer wordt benoemd in dienst van een publiekrechtelijk lichaam tot een vaste betrekking, waarvan de bezoldiging met het bedrag van zijn laatstelijk genoten jaarwedde gelijk staat of dit overtreft, dan wel een vaste betrekking, als in artikel 4 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) bedoeld, met een zoodanige bezoldiging aanvaardt, met den dag, waarop de benoeming ingaat; of, indien in een dergelijke betrekking zoodanige bezoldiging later wordt bereikt, met den dag, waarop dit plaats vindt.

In het vijfde lid wordt na *b* ingevoegd:

c. bij gelijktijdig genot van inkomsten, als bedoeld onder *a* en *b*, het wachtgeld verminderd met het eventueel gedeelte der inkomsten onder *a*, waarmede deze, vermeerderd met het wachtgeld het bedrag der laatstelijk genoten jaarwedde overschrijden, doch ten aanzien van de overblijvende inkomsten gehandeld, alsof zij alle onder *b* vallen, echter met dien verstande, dat bij de in de tweede plaats bedoelde vermindering nimmer méér wordt afgetrokken dan de helft van de inkomsten onder *b*.

De punt achter *b* wordt vervangen door een komma-punt.

De voorlaatste alinea van dit lid wordt gelezen:

De vermindering blijft voor den verderen duur van het tijdvak, bedoeld in het negende lid, toegepast, indien de op wachtgeld gestelde verkregen inkomsten vrijwillig zonder voldoende reden prijs geeft of door eigen schuld doet verloren gaan.

In het zesde lid wordt na de woorden „dan vervalt het wachtgeld" ingelascht: voor den verderen duur van het tijdvak, bedoeld in het negende lid,.

In het zevende lid worden de woorden „of geacht moet worden aldaar duurzaam te verblijven" vervangen door: of zonder verlof van Onzen Minister langer dan twee maanden in een kalenderjaar buiten het Rijk in Europa verblijft.

Art. XIX. Het bepaalde onder *m* in *artikel* 55 der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

m. die van het plaatselijk toezicht, van de oudercommissiën en den ouderraad en van de commissiën tot wering van schoolverzuim;.

Art. XX. Na *artikel* 55 der Lager-onderwijswet 1920 worden drie artikelen ingevoegd, luidende:

Art. 55*bis*. 1. In gemeenten, waar een of meer openbare lagere scholen bestaan, bepaalt de gemeenteraad jaarlijks, tegelijk met het vaststellen van de begrooting van inkomsten en uitgaven der gemeente, het bedrag, dat per leerling voor de scholen onderscheidenlijk voor gewoon en voor uitgebreid lager onderwijs in het jaar, waarvoor de begrooting geldt, wordt beschikbaar gesteld ter bestrijding van de kosten, bedoeld in artikel 55, onder *e* tot en met *h* en *o*, alsmede die van instandhouding, met dien verstande, dat deze, voor zooveel betreft de kosten voor het aanschaffen van schoolboeken, leermiddelen en schoolbehoeften, bedoeld in artikel 55, onder *f*, alleen in aanmerking komen, indien deze

aanschaffing strekt tot vervanging van leeren hulpmiddelen, die ten gevolge van langdurig gebruik niet meer gebruikt kunnen worden of tot aanvulling van den voorraad van schoolbehoeften in verband met de vermindering door verbruik. Afschrift van dit besluit wordt binnen een week per aangeteekenden brief toegezonden aan de besturen der in de gemeente gevestigde bijzondere lagere scholen, alsmede aan den hoofdinspecteur en den inspecteur.

2. Indien en voor zoover een besluit, als in het vorig lid bedoeld, niet vóór 1 Maart van het jaar, waarvoor dat besluit moest gelden, is genomen, wordt de gemeenteraad geacht op dien datum het bedrag te hebben vastgesteld op het bedrag, dat gold voor het voorafgaand kalenderjaar.

3. Binnen dertig vrije dagen, te rekenen van den dag, waarop van het besluit van den gemeenteraad afschrift is toegezonden of dit geacht wordt te zijn genomen, kan het bestuur van elke in de gemeente gevestigde bijzondere lagere school alsmede de hoofdinspecteur bij Gedeputeerde Staten verhooging vragen van het vastgesteld bedrag der leerling. Gedeputeerde Staten stellen dan, den Onderwijsraad gehoord, het bedrag per leerling voor de soort van openbare scholen, waarop het beroep betrekking heeft, vast. Bij die beslissing wordt als maatstaf genomen het bedrag per leerling, hetwelk voldoende moet worden geacht voor de redelijke behoeften van een normale school in die gemeente.

Art. 55ter. 1. Jaarlijks vóór 1 September stelt de Raad eener gemeente, waar een of meer openbare lagere scholen bestaan, voor de scholen onderscheidenlijk voor gewoon en voor uitgebreid lager onderwijs dier gemeente voorloopig vast:

a. het bedrag, dat de gemeente in het voorafgaand kalenderjaar ter zake van de in artikel 55*bis* bedoelde kosten voor die scholen werkelijk heeft uitgegeven;

b. het bedrag, dat overeenkomstig het krachtens artikel 55*bis* per leerling bepaald bedrag in verband met het aantal leerlingen van die scholen voor dat kalenderjaar daarvoor beschikbaar was gesteld;

c. indien het onder *a* bedoeld bedrag verschilt van dat onder *b*, het bedrag van het verschil.

2. Om de vijf jaren stelt de gemeenteraad in dit besluit tevens voorloopig vast:

1°. het totaal van de uitgaven, onder *a* van het vorig lid bedoeld, over de vooraf-gaande vijf jaren;

2°. het totaal van de bedragen, onder *b* van het vorig lid bedoeld, over hetzelfde tijdvak;

3°. indien het onder 1°. bedoeld bedrag dat onder 2°. overschrijdt, het bedrag per leerling der overschrijding; dit wordt bepaald door het bedrag der overschrijding te deelen door het gemiddeld aantal leerlingen, dat in dat vijfjarig tijdvak de scholen, onderscheidenlijk voor gewoon en voor uitgebreid lager onderwijs, per jaar heeft bezocht; een gedeelte van een cent wordt daarbij verwaarloosd.

3. Na de sluiting van de rekening der gemeente door Gedeputeerde Staten stelt de gemeenteraad de in het eerste en tweede lid bedoelde bedragen in overeenstemming met de in deze rekening opgenomen uitgaven definitief vast, indien de voorloopige vaststelling wijziging moet ondergaan. Is dit laatste niet het geval, dan wordt door het besluit van Gedeputeerde Staten de voorloopige vaststelling definitief.

4. Op de besluiten, in het eerste, tweede en derde lid bedoeld, is de tweede volzin van het eerste lid van artikel 55*bis* van toepassing. Binnen dertig vrije dagen, te rekenen van den dag, waarop afschrift van het besluit is toegezonden, kan het bestuur van elke in de gemeente gevestigde bijzondere lagere school alsmede de hoofdinspecteur daarvan bij Gedeputeerde Staten in beroep komen. Gedeputeerde Staten stellen dan de bedragen van die soort van openbare scholen, waarop het beroep betrekking heeft, vast.

5. Het aantal leerlingen, bedoeld in het eerste lid onder *b*, wordt vastgesteld volgens den maatstaf van artikel 28.

Art. 55quater. 1. Indien een openbare lagere school in een gemeente in bijzondere omstandigheden verkeert, ten gevolge waarvan het bedrag der in het eerste lid van artikel 55*bis* bedoelde kosten aanzienlijk afwijkt van het bedrag, dat voor deze school redelijk is te achten, kan Onze Minister, den Onderwijsraad gehoord, op een vóór 1 Februari van het dienstjaar door den gemeenteraad ingediend verzoek bepalen, dat deze school buiten aanmerking zal worden gelaten bij de vaststelling van het bedrag, bedoeld in artikel 55*ter* onder *a*, en dat het aantal leerlingen dezer school niet zal medetellen voor het aantal leerlingen, bedoeld in artikel 55*ter* onder b. Afschrift van het verzoekschrift wordt gedurende veertien dagen ter gemeentesecretarie neergelegd, ter inzage voor de in het tweede lid bedoelde schoolbesturen.

2. Deze beschikking wordt genomen vóór 1 April en moet met redenen zijn omkleed. Afschrift daarvan wordt toegezonden aan het bestuur der gemeente en aan de besturen der in de gemeente gevestigde bijzondere lagere scholen, welke geacht kunnen worden bij de beschikking belang te hebben.

3. Binnen dertig vrije dagen, te rekenen van den dag, waarop het afschrift is toegezonden, kunnen de gemeenteraad en elk der in het tweede lid bedoelde schoolbesturen van de beschikking bij Ons in beroep komen.

Art. XXI. Het vierde lid van *artikel* 57 der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

4. Voor de berekening van het gemiddeld aantal leerlingen, bedoeld in het eerste en tweede lid, wordt de wijze van tellen gevolgd, aangegeven in artikel 28, zesde en zevende lid.

Art. XXII. Het tweede lid van *artikel* 59 der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

2. Indien niet is voldaan aan den eisch, in het vorige lid gesteld, kan Onze Minister wegens bijzondere omstandigheden voor een bepaalden tijd daarvan ontheffing verleenen, indien het gemeentebestuur uiterlijk in de maand Januari van het jaar, volgende op dat, waarin de vacature had moeten zijn vervuld, een daartoe strekkend verzoek aan hem indient.

Art. XXIII. *Artikel* 69 der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

De bestekken voor den bouw en verbouw van scholen, de bestekken voor de aanschaffing of verandering van schoolmeubelen, de bestekken voor de inrichting of verandering van terreinen voor het onderwijs in lichamelijke oefening en de bestekken voor de inrichting of verandering van een speelplaats bij een school worden aan de goedkeuring van den inspecteur onderworpen. Deze beslist, den door Onzen Minister daarvoor aangewezen bouwkundige gehoord. Ingeval de inspecteur bezwaar maakt zijn goedkeuring te verleenen, kan de beslissing van Onzen Minister worden ingeroepen.

Art. XXIV. Aan het slot van het eerste lid van *artikel* 74 der Lager-onderwijswet 1920 wordt de punt door een komma-punt vervangen. Aan dat lid wordt toegevoegd:

d. alle andere stichtings- of verbouwingskosten.

Art. XXV. Het derde lid van artikel 76 der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

3. In de gevallen, in het derde en vierde lid van het vorige artikel omschreven, beslissen Gedeputeerde Staten, den Onderwijsraad gehoord, zoo noodig met toepassing van artikel 19, vijfde lid. Bij weigering van een gemeentebestuur om aan de beslissing van Gedeputeerde Staten te voldoen, is artikel 247 der gemeentewet van toepassing.

Art. XXVI. Aan *artikel* 80, eerste lid, der Lager-onderwijswet 1920 wordt toegevoegd:

Indien het schoolbestuur zijn betalingen in termijnen doet, worden de aangevraagde gelden, vóór het verschijnen van elken termijn, telkens voor een evenredig gedeelte aan dat bestuur uitgekeerd.

Art. XXVII. De eerste volzin van het tweede lid van *artikel* 81 der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

Indien bij den bouw en de eerste inrichting een afwijking van het in het zesde lid van artikel 77 vermelde bestek en beschrijving heeft plaats gehad of een in deze stukken niet aangegeven voorziening is getroffen, worden de kosten verminderd met het bedrag, waarmede zij ten gevolge van die afwijking of voorziening zijn gestegen, tenzij een en ander heeft plaats gehad onder goedkeuring van burgemeester en wethouders of deze goedkeuring alsnog wordt verleend.

Art. XXVIII. *Artikel* 82 der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

Bij verbouw, verandering van inrichting en aanschaffing van schoolmeubelen, leer- en hulpmiddelen inbegrepen, vinden de bepalingen van de artikelen 77 tot en met 81 overeenkomstige toepassing.

Art. XXIX. Aan *artikel* 83 der Lager-onderwijswet 1920 wordt een lid toegevoegd, luidende:

7. De rechtspersoonlijkheid bezittende instelling of vereeniging, van welke de school uitgaat, kan de schoolgebouwen en terreinen bij notarieele akte in eigendom overdragen aan een andere rechtspersoonlijkheid bezittende instelling of vereeniging, mits bij dezelfde akte het bestuur der school wordt overgedragen en de verkrijgende vereeniging of instelling de onderwijzers met ingang van den dag, waarop het nieuwe schoolbestuur als zoodanig optreedt, in gelijke betrekkingen aan de school benoemt, als door hen aan die school werden bekleed. De verkrijgende instelling of vereeniging treedt alsdan tegenover het Rijk en de gemeente in alle uit deze wet voortvloeiende rechten en verplichtingen van haar rechtsvoorgangster. De akte van overdracht is, voor zoover zij aan het evenredig registratierecht is onderworpen, van dit recht vrijgesteld. Geen wachtgeld wordt toegekend aan den onderwijzer, die, ingeval het bestuur der school, waaraan hij is verbonden, wordt overgedragen, weigert de benoeming door het nieuwe schoolbestuur te aanvaarden, tenzij de hem aangeboden betrekking in verband met zijn persoonlijkheid en omstandigheden hem redelijkerwijze niet kan worden opgedragen.

Art. XXX. Aan *artikel* 84, tweede lid, der Lager-onderwijswet 1920 wordt toegevoegd:

Daarop is eveneens van toepassing artikel 77, vierde, vijfde en zesde lid, voor zooveel betreft de inzending en beoordeeling van het bestek voor den bouw, de beschrijving van het terrein, de omschrijving van de eerste inrichting, de uitgewerkte raming van kosten en het advies van den inspecteur, daarin genoemd.

Art. XXXI. In het eerste lid van *artikel* 86 der Lager-onderwijswet 1920 wordt na den eersten volzin ingevoegd:

Dit geldt eveneens ten aanzien van de kosten van verbouwing van een school, bedoeld in artikel 205.

Het vierde lid van dit artikel wordt gelezen:

4. Als woonplaats van een kind geldt de gemeente, waar degene van de ouders, die de ouderlijke macht uitoefent, of de voogd, op 1 Januari van het jaar, waarover de uitkeering loopt, in het bevolkingsregister is ingeschreven, of, bij gebrek daarvan, de gemeente, waar het kind in het bevolkingsregister is ingeschreven. Indien over een kind de voogdij wordt uitgeoefend door een vereeniging, stichting of instelling van weldadigheid, als bedoeld in artikel 421 van het Burgerlijk Wetboek, rust de verplichting op de gemeente, welke in den tijd, onmiddellijk aan die voogdij voorafgaande, overeenkomstig het bepaalde in den vorigen volzin zou zijn aangewezen.

Art. XXXI*bis*. Aan het slot van het vierde lid van artikel 89 der Lager-onderwijswet 1920 wordt de punt vervangen door een komma; daaraan wordt toegevoegd: met dien verstande dat in plaats van den gemeenteraad het schoolbestuur treedt.

Art. XXXII. In den tweeden volzin van het eerste lid van *artikel* 90 der Lager-onderwijswet 1920 worden de woorden „het vak, vermeld onder *k*" vervangen door: het vak, vermeld in artikel 2 onder *k*.

Art. XXXIII. In het eerste lid van *artikel* 92, het tweede lid van *artikel* 93 en het tweede lid van *artikel* 94 der Lager-onderwijswet 1920 wordt het woord „tien" vervangen door: veertien.

Aan het tweede lid van dit artikel wordt toegevoegd:

Zij mogen ook niet in dienst zijn van een vereeniging van onderwijzers, noch deel uitmaken van het Rijksschooltoezicht.

Art. XXXIV. Het vierde lid van *artikel* 96 der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

4. Wanneer een bestuur niet heeft voldaan aan de voorwaarde, vervat in het eerste lid, onder *b*, en het daarvan ten tijde, dat de vacature had behooren te zijn vervuld, den inspecteur in kennis gesteld heeft, kan Onze Minister wegens bijzondere omstandigheden op een daartoe strekkend verzoek van het bestuur voor een bepaalden tijd van die voorwaarde ontheffing verleenen. Dit verzoek behoort te worden ingediend uiterlijk in de maand Januari van het jaar, volgende op dat, waarin de vacature had behooren te zijn vervuld.

In het eerste lid van artikel 96 der Lager-onderwijswet 1920 vervallen de woorden: dat als werkelijk schoolgaande bekend staat; alsmede de daarachter geplaatste komma.

Art. XXXV. Na punt *e* van het tweede lid van *artikel* 97 der Lager-onderwijswet 1920 wordt ingevoegd:

f. hetzij bij het ingaan van zijn benoeming den pensioengerechtigden leeftijd heeft bereikt, hetzij bij den aanvang van het kalenderjaar dien leeftijd met zes maanden heeft overschreden.

De punt achter het bepaalde onder *e* wordt vervangen door een komma-punt.

Art. XXXVI. *Artikel* 101 der Lager-onderwijswet 1920 wordt vervangen door de volgende drie artikelen:

Art. 101. 1. Over elk dienstjaar vergoedt de gemeente aan de besturen der in artikel 97, eerste lid, bedoelde scholen de kosten dier scholen met uitzondering van de jaarwedden en wedden der onderwijzers.

2. Deze vergoeding wordt berekend over het gemiddeld getal leerlingen volgens den maatstaf van artikel 28 en bedraagt per leerling het bedrag, bedoeld in het vijfde lid of in artikel 55*bis*. Indien het schoolgebouw in bruikleen is gegeven, komen de kosten van instandhouding van dat gebouw, met uitzondering van de geringe en dagelijksche reparaties, bedoeld in artikel 1619 van het Burgerlijk Wetboek, ten laste van de gemeente. In geval het schoolgebouw staat op grond, die in erfpacht gegeven is, vergoedt de gemeente de kosten wegens erfpacht van het schoolterrein. Indien ter zake van het schoolgebouw of van het terrein een of meer belastingen worden geheven, als bedoeld in artikel 277, onder *b* en *l*, der gemeentewet, vergoedt de gemeente bovendien het bedrag daarvan.

3. Indien in de gemeente een of meer bijzondere scholen voor gewoon of uitgebreid lager onderwijs gevestigd zijn, waarvan het schoolgebouw door het schoolbestuur in bruikleen is ontvangen, wordt in het raadsbesluit, bedoeld in artikel 55*bis*, tevens vermeld, welk bedrag per leerling beschikbaar gesteld zou worden, indien de kosten van instandhouding van de gebouwen der openbare scholen, met uitzondering van de geringe en dagelijksche reparaties, als bedoeld in artikel 1619 van het Burgerlijk Wetboek, niet ten laste der gemeente zouden komen, en bedraagt de vergoeding per leerling voor de in den aanhef van dit lid bedoelde scholen, voor zooveel niet krachtens artikel 80, tweede lid, anders is overeengekomen, het aldus bepaalde bedrag. In dat geval wordt in de besluiten, bedoeld in artikel 55*ter*, eerste en tweede lid, tevens vastgesteld, hoe hoog de in dat artikel genoemde bedragen zijn, wanneer de bovenaangegeven kosten van instandhouding buiten aanmerking blijven.

4. Indien met betrekking tot de openbare scholen voor gewoon of uitgebreid lager onderwijs het geval, bedoeld in artikel 55*ter*, tweede lid, onder 3°., zich heeft voorgedaan, wordt de vergoeding per leerling over het jaar, volgende op dat, waarin de definitieve vaststelling, bedoeld in artikel 55*ter*, derde lid, heeft plaats gehad, voor de bijzondere scholen derzelfde soort dienovereenkomstig verhoogd.

5. In gemeenten, waar geen openbare school voor gewoon of voor uitgebreid lager onderwijs bestaat, bepaalt de gemeenteraad jaarlijks tegelijk met het vaststellen van de begrooting van inkomsten en uitgaven het bedrag, dat per leerling voor de bijzondere scholen onderscheidenlijk voor gewoon of voor uitgebreid lager onderwijs in het jaar, waarvoor de begrooting geldt, als vergoeding zou worden beschikbaar gesteld ter bestrijding van de kosten, bedoeld in het eerste lid van artikel 55*bis*, indien in die gemeente wel openbare scholen voor gewoon of voor uitgebreid lager onderwijs zouden bestaan. De bepalingen van het derde lid, alsmede die van artikel 55*bis*, eerste lid, tweeden volzin, tweede en derde lid, zijn van overeenkomstige toepassing.

6. Indien de instelling of vereeniging meer dan één school voor gewoon of voor uitgebreid lager onderwijs in stand houdt, wordt de vergoeding berekend naar het gemiddeld aantal leerlingen van elk dier soorten van scholen.

7. De vergoeding wordt bepaald na aftrek van de volgens de gemeentelijke verordening verschuldigde schoolgelden, indien deze door het schoolbestuur zijn geïnd en voor zoover zij niet oninvorderbaar zijn verklaard. Indien deze meer bedragen dan het volgens het tweede tot en met zesde lid berekende bedrag, wordt het verschil in de gemeentekas gestort.

8. In geval met betrekking tot de overeenkomstige openbare lagere scholen het bepaalde in artikel 55*ter*, tweede lid, onder 3°., toepassing heeft gevonden en de in het eerste lid bedoelde kosten hooger zijn dan het bedrag der vergoedingen volgens het tweede of derde lid, mogen de hoogere kosten van het vijfjarig tijdvak tot ten hoogste per leerling het bedrag der verhooging, in het vierde lid bedoeld, bestreden worden uit de vergoedingen over het volgende tijdvak.

9. De vermindering, bedoeld in het vijfde lid van artikel 100, wordt, indien of voor zoover zij in eenig jaar niet kan worden toegepast op de vergoeding volgens artikel 100, toegepast op de vergoedingen in hetzelfde dienstjaar krachtens dit artikel.

Art. 101*bis*. 1. Indien de gemeente ten behoeve van een of meer openbare scholen vakonderwijzers heeft aangesteld, stelt de gemeenteraad jaarlijks vóór 1 April vast, hoe groot het gemiddeld bedrag is geweest, dat in het voorafgaand kalenderjaar per leerling

aan die school of scholen aan belooning van vakonderwijzers is uitgegeven, zulks afzonderlijk voor de scholen voor gewoon en voor uitgebreid lager onderwijs.

2. Het bestuur van elke bijzondere school voor gewoon of voor uitgebreid lager onderwijs in de gemeente, als bedoeld in artikel 97, eerste lid, kan voor het loopend jaar aan de gemeente ten hoogste een gelijk bedrag per leerling voor belooning van vakonderwijzers in rekening brengen.

3. Binnen drie maanden na afloop van elk jaar zendt het schoolbestuur de aanvrage om vergoeding bij het gemeentebestuur in, onder opgave van het gemiddeld getal leerlingen der school in het afgeloopen jaar en van het voor belooning van vakonderwijzers uitgegeven bedrag en onder overlegging van de bewijzen, dat dit bedrag is uitbetaald. De gemeenteraad stelt de vergoeding voor elk schoolbestuur vast.

4. Indien een instelling of vereeniging meer dan één school voor gewoon of voor uitgebreid lager onderwijs in stand houdt, wordt de vergoeding berekend naar het gemiddeld aantal leerlingen van elk dier soorten van scholen.

5. Voor de toepassing van de vorige leden wordt de belooning berekend met inbegrip van de niet op de vakonderwijzers verhaalbare pensioensbijdragen en wordt voor de berekening van het gemiddeld aantal leerlingen de wijze van tellen gevolgd, aangegeven in artikel 28, zesde en zevende lid.

6. Binnen een week zenden burgemeesters en wethouders per aangeteekenden brief van een besluit, als in het eerste lid bedoeld, afschrift aan de besturen der in de gemeente gevestigde bijzondere lagere scholen, van een besluit, als in het derde lid bedoeld, aan het bestuur, dat de aanvrage deed. Binnen dertig vrije dagen te rekenen van den dag, waarop het afschrift is toegezonden, kan een schoolbestuur van het besluit in beroep komen bij Gedeputeerde Staten.

7. Op verzoek van het schoolbestuur verleent de gemeenteraad onder voldoende borgstelling een voorschot op de in dit artikel bedoelde vergoeding ten bedrage van de som, waarop volgens het tweede lid aanspraak kan worden gemaakt.

8. De voorafgaande bepalingen van dit artikel zijn voor zooveel betreft de openbare scholen in de gemeente voor gewoon lager onderwijs met minder dan 41 leerlingen volgens den maatstaf van artikel 28, waaraan alleen een mannelijk hoofd benevens een vakonderwijzeres voor de nuttige handwerken voor meisjes verbonden zijn, wanneer de gemeente niet aan een of meer andere scholen voor gewoon lager onderwijs vakonderwijzers heeft aangesteld, alleen van toepassing ten aanzien van de in die gemeente gevestigde bijzondere scholen voor gewoon lager onderwijs, welke in hetzelfde geval verkeeren.

9. Indien de gemeente hetzij aan geen enkele openbare school voor gewoon lager onderwijs vakonderwijzers heeft aangesteld, hetzij niet alleen, of gemeenschappelijk met een of meer andere gemeenten, een of meer scholen voor gewoon lager onderwijs in stand houdt, vergoedt zij aan het bestuur der aldaar gevestigde bijzondere school voor gewoon lager onderwijs met minder dan 41 leerlingen volgens den maatstaf van artikel 28, waaraan alleen een mannelijk hoofd benevens een vakonderwijzeres voor de nuttige handwerken voor meisjes verbonden zijn, de belooning voor die vakonderwijzeres. Indien de gemeenteraad van oordeel is, dat deze kosten zonder noodzaak zijn gemaakt of hooger zijn dan noodzakelijk is, kan hij bij Gedeputeerde Staten verlaging vragen van het te vergoeden bedrag. Gedeputeerde Staten stellen dan, den Onderwijsraad gehoord, het bedrag van de vergoeding vast.

Art. 101*ter*. 1. Indien in een gemeente een bijzondere school is gevestigd, welke in bijzondere omstandigheden verkeert, als in artikel 55*quater* bedoeld, of, indien anderszins het gemiddeld bedrag van de kosten per leerling, bedoeld in het tweede lid van artikel 101, voor haar redelijke behoefte ontoereikend moet worden geacht, kan Onze Minister, den Onderwijsraad en burgemeester en wethouders der gemeente gehoord, op een vóór 1 Mei van het dienstjaar door het schoolbestuur ingediend verzoek bepalen, dat voor die school de vergoeding, bedoeld in artikel 101, op een hooger bedrag per leerling wordt vastgesteld.

2. Deze beschikking wordt genomen vóór 1 Juli en moet met redenen zijn omkleed. Afschrift daarvan wordt toegezonden aan het schoolbestuur en het bestuur der gemeente, waarin de school gevestigd is.

3. Binnen dertig vrije dagen, te rekenen van den dag, waarop het afschrift is toegezonden, kunnen het schoolbestuur en de gemeenteraad van de beschikking bij Ons in beroep komen.

Art. XXXVII. In het derde lid van *artikel* 102 der Lager-onderwijswet 1920 wordt in plaats van „drie jaren" gelezen: vijf jaren.

Art. XXXVIII. *Artikel* 103 der Lager-onderwijswet 1920 wordt vervangen door de volgende twee artikelen:

Art. 103. 1. Jaarlijks vóór 1 April zendt het bestuur, dat over het afgeloopen jaar aanspraak maakt op de vergoeding, bedoeld in artikel 101, eerste tot en met achtste lid, aan den gemeenteraad zijn daartoe strekkende aanvrage, vergezeld van de bescheiden tot staving van de over het afgeloopen jaar gedane uitgaven, alsmede van de volgens de gemeentelijke verordening verschuldigde schoolgelden, indien deze door het bestuur worden geïnd.

2. Jaarlijks vóór 1 December stelt de gemeenteraad het bedrag vast van de vergoeding, waarop het schoolbestuur over het afgeloopen jaar aanspraak heeft, alsmede het bedrag van de volgens artikel 101, eerste lid, voor vergoeding in aanmerking komende uitgaven. Indien de vergoeding hooger is dan het voorschot over hetzelfde jaar, wordt het verschil onverwijld uitbetaald, terwijl door het schoolbestuur onverwijlde terugstorting in de gemeentekas moet plaats hebben van het verschil, indien de vergoeding lager is dan het voorschot.

3. Zoodra het bedrag van de vergoeding en het bedrag van de voor vergoeding in aanmerking komende uitgaven over elk van de vijf jaren, bedoeld in artikel 101, achtste lid, onherroepelijk zijn vastgesteld, bepaalt de gemeenteraad het totaal bedrag van deze vergoedingen en uitgaven.

4. Indien het bedrag van deze vergoedingen hooger is dan dat van de uitgaven, stelt de gemeenteraad het bedrag vast van het verschil, hetwelk het schoolbestuur onverwijld in de gemeentekas stort.

5. Indien het bedrag van de uitgaven hooger is dan dat van de vergoedingen, stelt de gemeenteraad in het geval, bedoeld in artikel 101, achtste lid, ten aanzien van het schoolbestuur vast, welk bedrag van de uitgaven volgens dat artikel bestreden mag worden uit de vergoedingen over het volgend vijfjarig tijdvak.

6. Elk jaar verleent de gemeenteraad op verzoek van het schoolbestuur en onder voldoende borgstelling een voorschot, beloopende per leerling het bedrag, bedoeld in artikel 55*bis* of in het vijfde lid van artikel 101, en berekend over het getal leerlingen volgens den maatstaf van artikel 28 in het afgeloopen jaar. Dit voorschot wordt elke drie maanden telkens voor een vierde gedeelte aan het schoolbestuur uitbetaald.

7. Van de besluiten, bedoeld in het tweede tot en met zesde lid, wordt binnen een week per aangeteekenden brief afschrift gezonden aan den hoofdinspecteur en aan het belanghebbende schoolbestuur.

8. Binnen dertig vrije dagen, te rekenen van den dag, waarop het afschrift is toegezonden, kunnen de hoofdinspecteur en het schoolbestuur van het besluit bij Gedeputeerde Staten in beroep komen. Het bedrag wordt alsdan door Gedeputeerde Staten, den Onderwijsraad gehoord, vastgesteld.

Art. 103*bis*. Jaarlijks vóór 1 April zendt het bestuur, dat over het afgeloopen jaar aanspraak maakt hetzij op de vergoeding, bedoeld in artikel 101*bis*, of op de bijdrage, bedoeld in artikel 102, hetzij zoowel op die vergoeding als die bijdrage, aan den gemeenteraad zijn daartoe strekkende aanvrage, vergezeld van de bescheiden tot staving van de over het afgeloopen jaar gedane uitgaven, alsmede van de volgens de gemeentelijke verordening verschuldigde schoolgelden voor het vervolgonderwijs. De bepalingen van het tweede, zevende en achtste lid van artikel 103 zijn ten deze van overeenkomstige toepassing.

Art. XXXIX. In het eerste lid van *artikel* 108 der Lager-onderwijswet 1920 wordt in plaats van „vier weken" gelezen: een week.

In het derde lid van dit artikel wordt in plaats van „zes weken" gelezen: vier weken.

Art. XL. *Artikel* 127 der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

Het bestuur eener rechtspersoonlijkheid bezittende instelling of vereeniging, welke in een gemeente een bijzondere school voor buitengewoon lager onderwijs wenscht te vestigen of een bestaande bijzondere school wenscht uit te breiden, heeft aanspraak op vergoeding hetzij van het Rijk, hetzij van de gemeente van vestiging of ook van andere gemeenten, hetzij van het Rijk en een of meer gemeenten te zamen van de kosten wegens stichting of vergrooting van het gebouw voor die school, onder de voorwaarden en volgens de regelen, bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen.

Artikel 128 der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

De kosten van instandhouding van bijzondere scholen voor buitengewoon lager onderwijs worden hetzij door het Rijk, hetzij door de gemeente van vestiging of ook door andere gemeenten, hetzij door het Rijk en een of meer gemeenten te zamen aan de besturen dier scholen vergoed onder de voorwaarden en volgens de regelen, bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen.

Art. XLI. Aan *artikel* 133 der Lager-onderwijswet 1920 wordt een lid toegevoegd, luidende:

4. De bevoegdheid tot het geven van onderwijs in het vak, in artikel 2 vermeld onder *r*, bepaalt zich tot het onderdeel of de onderdeelen van het programma, waarover zich het examen voor de akte als onderwijzer of onderwijzeres, bedoeld in artikel 134, voor de akte als onderwijzeres, bedoeld in artikel 135, of voor de akte in het genoemde vak, bedoeld in artikel 136, heeft uitgestrekt.

In *artikel* 136 der Lager-onderwijswet 1920 wordt een nieuw derde lid opgenomen, luidende:

3. De akte van bekwaamheid voor school- en huisonderwijs in het vak, vermeld in artikel 2 onder *r*, kan worden gesplitst.

Het derde lid wordt vierde lid.

Het vierde lid wordt vijfde lid.

Aan het tweede lid van *artikel* 143 der Lager-onderwijswet 1920 wordt toegevoegd:

Het vak, in artikel 2 vermeld onder *r*, kan tot een of meer onderdeelen worden beperkt.

Art. XLII. *Artikel* 137 der Lager-onderwijswet 1920 vervalt.

Art. XLIII. In het tweede lid van *artikel* 191 der Lager-onderwijswet 1920 worden de woorden „met dien verstande, dat voor hen, die in het bezit zijn van een bevoegdheid als onderwijzer het voorschrift van artikel 8, eerste lid onder *b*, buiten toepassing blijft" vervangen door:

met dien verstande, dat het voorschrift van artikel 8, eerste lid onder *b*, buiten toepassing blijft voor hen, die in het bezit zijn van de bevoegdheid als onderwijzer, voor de leerlingen eener kweekschool, welke het recht van eindexamen heeft, en voor hen, die ten genoegen van den inspecteur aannemelijk maken, dat zij, ten einde tot het examen, bedoeld in artikel 210*ter* onder *a* II te worden toegelaten, het aldaar onder 2°. aan het slot bedoelde bewijs wenschen te verwerven.

Aan dit artikel wordt een lid toegevoegd, luidende:

3. De gemeenteraad is bevoegd na ingewonnen advies van den inspecteur regelen vast te stellen omtrent het toelaten van kweekelingen in de school voor openbaar gewoon lager onderwijs. Van deze regelen doen burgemeester en wethouders mededeeling aan den inspecteur.

Art. XLIV. Het tweede lid van *artikel* 192 der Lager-onderwijswet 1920 vervalt.

Art. XLV. Aan het vijfde lid van *artikel* 193 der Lager-onderwijswet 1920 wordt toegevoegd:

Onze Minister is bevoegd voor bepaalde scholen, waarvoor het wordt gevraagd, dit getal telkens voor een jaar te verhoogen.

Art. XLVI. Aan *artikel* 205, eerste lid, der Lager-onderwijswet 1920 wordt toegevoegd:

Bij eigendomsoverdracht van gebouwen en terreinen vindt artikel 83, zevende lid, overeenkomstige toepassing.

In dit artikel wordt na het tiende lid een lid ingevoegd, luidende:

11. Geschillen over de toepassing van het vorig lid worden onderworpen aan de beslissing van Gedeputeerde Staten.

Het elfde lid wordt twaalfde lid.

Het twaalfde lid wordt dertiende lid.

Art. XLVII. Het vierde lid van *artikel* 209 der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

4. De bezitters van de beide diploma's, vóór het in werking treden van Ons besluit van 23 April 1929 (*Staatsblad* n°. 175) uitgereikt door de Vereeniging tot bevordering van het onderwijs in handenarbeid in Nederland en door de Vereeniging tot bevordering van het voorbereidend vakonderwijs en van het onderwijs in handenarbeid in de provinciën Groningen, Friesland, Drenthe en Overijssel, zijn bevoegd tot het geven van onderwijs in handenarbeid. De bezitters van één der beide diploma's zijn bevoegd tot het geven van onderwijs in handenarbeid, voor zooveel het onderdeel of de onderdeelen betreft, waarover het diploma zich uitstrekt.

Art. XLVIII. Het bepaalde onder *a* III 2°. van *artikel* 210*ter* der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

2°. voor zoover het examen wordt afgelegd voor een commissie, als bedoeld onder II, het bewijs, dat de voor het afleggen van het examen verschuldigde som is betaald, en het bewijs van onmiddellijk aan het examen voorafgaande werkzaamheid gedurende ten minste een half jaar en ten minste vier uren per week onder toezicht en leiding van onderwijzers, aan een of meer daarvoor door een inspecteur aangewezen scholen voor gewoon lager onderwijs.

Slot- en overgangsbepalingen.

Art. XLIX. 1. Behoudens het bepaalde in dit en het volgende artikel treedt deze wet in werking met ingang van den dag, volgende op dien van haar afkondiging.

2. Vermindering of intrekking van tegemoetkoming of vergoeding volgens artikel 13 der Lager-onderwijswet 1920, toegepast op grond van de daarin door artikel III aangebrachte wijzigingen, werkt niet eer dan drie maanden na het in werking treden van deze wet.

3. Diensttijd, vervuld vóór het in werking treden van deze wet, blijft berekend overeenkomtig artikel 16, tweede lid, der Lager-onderwijswet 1920, zooals dit vóór die inwerkingtreding luidde.

4. Het instellen van een ouderraad, als bedoeld in het bij artikel VII gewijzigde artikel 20 der Lager-onderwijswet 1920, geschiedt uiterlijk zes maanden na de afkondiging van den in dit artikel bedoelden algemeenen maatregel van bestuur.

5. Artikel XI, voor zooveel betreft de nieuwe vaststelling van het zesde en zevende lid van artikel 28 der Lager-onderwijswet 1920, treedt in werking met ingang van 1 Januari 1938. Telling van leerlingen naar de voorschriften, vóór dien datum geldende, blijft van kracht.

6. Het bewijs van werkzaamheid aan een school, bedoeld onder *a* III 2°., van artikel 210*ter* der Lager-onderwijswet 1920, zooals dit nader is vastgesteld bij artikel XLVIII, wordt voor het eerst geëischt bij het in 1938 af te nemen examen.

7. De ingevolge het eerste lid van artikel 86, zooals dit luidde vóór de inwerkingtreding van deze wet, gevorderde uitkeeringen, welke vóór dat tijdstip zijn voldaan, kunnen niet worden teruggevorderd, tenzij die terugvordering ook op grond van de bepalingen der Lager-onderwijswet 1920, zooals deze luiden na de inwerkingtreding van deze wet, zou kunnen plaats hebben.

Art. L. 1. Het bij artikel XX vastgestelde artikel 55*bis* der Lager-onderwijswet 1920 vindt voor het eerst toepassing voor het jaar 1938. Indien en voor zoover een besluit, in het eerste lid van laatstgenoemd artikel bedoeld, niet vóór 1 Maart 1938 is genomen, stellen Gedeputeerde Staten het bedrag vast, bedoeld in dat eerste lid. Op het besluit van Gedeputeerde Staten is artikel 17 der Lager-onderwijswet 1920 van toepassing.

2. Het eerste lid van het bij artikel XX vastgestelde artikel 55*ter* der Lager-onderwijswet 1920 vindt voor het eerst toepassing in het jaar 1939. De vaststelling volgens het tweede lid van artikel 55*ter* geschiedt voor het eerst in het jaar 1943.

3. Het eerste, tweede, derde, vijfde, zesde en zevende lid van het bij artikel XXXVI gewijzigde artikel 101 der Lager-onderwijswet 1920 zijn voor het eerst van toepassing voor het jaar 1938.

Het zesde, zevende en achtste lid van het bij artikel XXXVIII gewijzigde artikel 103 der Lager-onderwijswet 1920 worden voor het eerst in 1938 toegepast. Het eerste en tweede lid van laatstgenoemd artikel worden voor het eerst toegepast in 1939.

Ten aanzien van de vergoeding voor 1937 en voorgaande jaren en het voorschot op die vergoeding blijven toegepast de bepalingen van artikel 101, eerste tot en met zevende lid, en van artikel 103, zooals zij vóór de bedoelde wijziging luiden.

4. Het vierde en achtste lid van het bij artikel XXXVI gewijzigde artikel 101 der Lager-onderwijswet 1920 worden voor het eerst toegepast in het jaar 1943.

Het derde, vierde en vijfde lid van het bij artikel XXXVIII gewijzigde artikel 103 der Lager-onderwijswet 1920 worden voor het eerst toegepast in het jaar 1943.

Met afwijking, zoo noodig, van het bepaalde in artikel 101, achtste lid, zooals het vóór genoemde wijziging luidt, eindigt het op 31 December 1936 loopende of in 1937 aanvangende tijdvak, waarover de vermindering tot de werkelijk gemaakte kosten plaats vindt, op 31 December 1937.

5. Het bij artikel XXXVI vastgetelde artikel 101*bis* en het bij artikel XXXVIII vastgestelde artikel 103*bis* der Lager-onderwijswet 1920 zijn voor het eerst van toepassing voor het jaar 1938.

Ten aanzien van de vergoeding en bijdrage voor 1937 en voorgaande jaren blijven het negende lid van artikel 101 en artikel 103, zooals zij luiden vóór de daarin bij deze wet

aangebrachte wijzigingen, toepassing vinden.

6. Het bij artikel XXXVII gewijzigde derde lid van artikel 102 der Lager-onderwijswet 1920 treedt in werking met 1 Januari 1938.

Met afwijking, zoo noodig, van het bepaalde in artikel 102, derde lid, zooals het vóór genoemde wijziging luidt, eindigt het op 31 December 1936 loopende of in 1937 aanvangende tijdvak, waarover de vermindering tot de werkelijk gemaakte kosten plaats vindt, op 31 December 1937.

7. Het bij artikel XX vastgestelde artikel 55*quater* der Lager-onderwijswet 1920 en het bij artikel XXXVI vastgestelde artikel 101*ter* der Lager-onderwijswet 1920 treden in werking met ingang van 1 Januari 1938.

De beslissingen krachtens artikel 7 der wet van 4 Augustus 1933 (*Staatsblad* n°. 414), gewijzigd bij de wet van 29 December 1934 (*Staatsblad* n°. 727), genomen voor de eerste helft van 1937, blijven gelden voor de tweede helft van dat jaar.

Art. LI. Na de afkondiging van deze wet wordt de tekst der Lager-onderwijswet 1920 op Onzen last in het *Staatsblad* geplaatst, met inachtneming van de in van Regeeringswege uitgaande stukken gevolgde schrijfwijze, in een doorloopend genummerde reeks van artikelen, met wijziging dienovereenkomstig van de aanhaling daarin van artikelen of gedeelten van artikelen en met doorloopende nummering van de leden van elk artikel.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 22sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 27 *Mei* 1937.

S. 345.

11 *Maart* 1937. BESLUIT tot nadere wijziging van de voorwaarden voor de opneming en verpleging van krankzinnigen in de Rijksgestichten te *Woensel* en *Grave*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 25 Januari 1937, n°. 634, Afdeeling Armwezen en van Onzen Minister van Justitie van 4 Februari 1937, 1e Afdeeling C, n°. 889;

Gelet op artikel 10 der wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), zooals deze wet laatstelijk is gewijzigd;

Den Raad van State gehoord (advies van 23 Februari 1937, n°. 20);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 1 Maart 1937, n°. 2251, Afdeeling Armwezen en van 8 Maart 1937, 1ste Afdeeling C, n°. 818;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:

Eenig artikel.

Met ingang van 1 Januari 1937 wordt artikel 4 der voorwaarden voor de opneming en verpleging van krankzinnigen in de Rijksgestichten te *Woensel* en *Grave*, laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 7 Mei 1936 (*Staatsblad* n°. 345), gelezen als volgt:

Geschiedt de verpleging in het gesticht zelf, zoo bedraagt het verpleeggeld f 1.75 per dag. Geschiedt de verpleging in eene woning, bedoeld in artikel 35*a* der wet, zoo bedraagt het verpleeggeld f 1.50 per dag. Bij verpleging gedurende een geheel jaar bedraagt het verpleeggeld f 625, indien de verpleging geschiedt in het gesticht zelf en f 525, indien de verpleging geschiedt in eene woning als bovenbedoeld.

Indien de verpleging een geheel jaar heeft geduurd, doch gedeeltelijk in het gesticht zelf en gedeeltelijk in eene woning heeft plaats gevonden, wordt het verpleeggeld zoowel voor de verpleging in het gesticht zelf als voor de verpleging in eene woning, berekend naar de hiervoren genoemde jaarbedragen onderscheidenlijk van f 625 en f 525.

Wanneer in gevallen, waarin de verpleging niet een geheel jaar heeft geduurd, berekening van het verpleeggeld naar het dagtarief leidt tot een totaal-bedrag, dat hooger is dan het verpleeggeld voor een geheel jaar, wordt het laatste in rekening gebracht.

Het verpleeggeld voor de verpleging in het gesticht zelf wordt met f 10 per dag verhoogd voor die patiënten, op wier overplaatsing door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken bij het Bestuur, dat voor de voldoening van het verpleeggeld aansprakelijk is, tevergeefs is aangedrongen. De verhooging gaat in met den dag door Onzen voornoemden Minister in elk geval afzonderlijk te bepalen.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 11den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 30 *Maart* 1937.)

S. 346.

5 *Juni* 1937. BESLUIT tot wijziging van de artikelen 2, 35, 38, 49, 60 en 115 van het Algemeen Rijksambtenarenreglement.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 29 April 1937, N°. 32807 I, Afdeeling Ambtenarenzaken;

Overwegende, dat het wenschelijk is gebleken, het Algemeen Rijksambtenarenreglement, laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 17 Augustus 1935 (Staatsblad N°. 510), opnieuw te wijzigen en aan te vullen;

Gelet op artikel 125, eerste lid, der Ambtenarenwet 1929;

Den Raad van State gehoord (advies van 18 Mei 1937, N°. 49);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 29 Mei 1937, N°. 33202, afdeeling Ambtenarenzaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen als volgt:

Art. I. In het derde lid van artikel 2 wordt de komma achter het cijfer IV vervangen door het woord „en" en wordt geschrapt „en VI".

Art. II. Artikel 35 wordt gelezen als volgt:

„Artikel 35".

„1. Onverminderd het bepaalde in het derde lid en in de artikelen 36 en 36a, geniet de ambtenaar die wegens ziekte of ongeval verhinderd is zijn dienst te verrichten, gedurende de maand, waarin de arbeid is opgegeven, de volle bezoldiging en vervolgens:

a. voor zoover het betreft een ambtenaar in vasten dienst, met een werkelijken diensttijd van 10 jaren of korter, gedurende 12 maanden de volle bezoldiging, gedurende de daarop volgende 12 maanden 2/3 gedeelten van zijne bezoldiging en gedurende de daaropvolgende 12 maanden de helft van zijne bezoldiging;

b. voor zoover het betreft een ambtenaar in vasten dienst, met een werkelijken diensttijd van meer dan 10 jaren, gedurende 18 maanden de volle bezoldiging, gedurende de daaropvolgende 18 maanden 2/3 gedeelten van zijne bezoldiging, gedurende de daaropvolgende 18 maanden de helft van zijne bezoldiging;

c. voor zoover het betreft een ambtenaar in tijdelijken dienst, met een werkelijken diensttijd van 10 jaren of korter, gedurende 6 maanden de volle bezoldiging, gedurende de daaropvolgende 6 maanden 2/3 gedeelten van zijne bezoldiging en gedurende de daaropvolgende 6 maanden de helft van zijne bezoldiging;

d. voor zoover het betreft een ambtenaar in tijdelijken dienst, met een werkelijken diensttijd van meer dan 10 jaren, gedurende 9 maanden de volle bezoldiging, gedurende de daaropvolgende 9 maanden 2/3 gedeelten van zijne bezoldiging en gedurende de daaropvolgende 9 maanden de helft van zijne bezoldiging.

2. Na het verstrijken van den termijn, waarover voor het laatst de helft der bezoldiging werd genoten, kan de uitbetaling daarvan worden voortgezet.

3. De ambtenaar, belast met eene gedeeltelijke dag-, week- of jaartaak, die niet regelmatig dienst doet, geniet in geval van verhindering om dienst te verrichten wegens ziekte of ongeval, gedurende 6 maanden 4/5 gedeelten van de bezoldiging, welke hij gedurende den tijd, dat deze verhindering duurt, zou hebben genoten. In geval van twijfel omtrent de vraag of gedurende den tijd der verhindering al dan niet dienst zou zijn verricht, staat de beslissing aan Onzen Minister.

4. Wanneer de ziekte of het ongeval van den ambtenaar is ontstaan in verband met zijne dienstbetrekking, geniet hij gedurende den tijd, dat hij verhinderd is zijn dienst te verrichten, de volle bezoldiging.

5. Op de bezoldiging van den ambtenaar wordt de uitkeering, welke hij krachtens eene wettelijke verzekering ontvangt, in mindering gebracht."

Art. III. Het bestaande eenige lid van artikel 38 wordt vernummerd tot eerste lid, met toevoeging van een nieuw lid, luidende:

„2. Voor den tijdelijken ambtenaar, met een diensttijd van minder dan twee jaren of belast met werkzaamheden die een tijdelijk karakter dragen, blijft de in het vorige lid gestelde termijn beperkt tot 6 maanden."

Art. IV. Artikel 49 vervalt.

Art. V. A. Het tweede lid van artikel 60 wordt aldus gewijzigd, dat het luidt:

„2. Het weigeren van een gevraagde of het intrekken van een reeds verleende machtiging wordt door Ons, bij een met redenen omkleed besluit, ter kennis van den betrokken ambtenaar gebracht."

B. In het derde lid worden de woorden „zoodanig ambt" vervangen door de woorden „een ambt, als bedoeld in het eerste lid".

Art. VI. In het eerste lid, onder *d*, van artikel 115, vervalt het woord „andere".

Onze Ministers, hoofden van de departementen van algemeen bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 5den Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 18 *Juni* 1937.)

S. 347.

7 *Juni* 1937. BESLUIT tot wijziging en aanvulling van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934 (*Staatsblad* 1933, n°. 783), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 25 Januari 1937 (*Staatsblad* n°. 342).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën, Voorzitter van den Raad van Ministers, van 7 Mei 1937, n°. 165, Kabinet M.R.;

Gelet op artikel 63 der Grondwet, op artikel 125, eerste lid, der Ambtenarenwet 1929, zoomede op Ons besluit van 4 December 1935 (*Staatsblad* n°. 690);

Den Raad van State gehoord (advies van 26 Mei 1937, n°. 53);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister voornoemd van 2 Juni 1937, n°. 197, Kabinet M.R.;

Overwegende, dat het wenschelijk is, het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934 opnieuw te wijzigen en aan te vullen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Eenig artikel.

In vorengenoemd Bezoldigingsbesluit de navolgende wijzigingen en aanvullingen aan te brengen:

I. Gerekend van **1 Januari 1936:**

In bijlage A I:

In schaal 103 wordt na de afdeeling **„Waterstaat"** en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Sociale Zaken.

Werkloosheidsverzekering en Arbeidsbemiddeling.

Administratief ambtenaar bij de Nederlandsche Arbeidsbeurs te Oberhausen.

In schaal 219, afdeeling **„Sociale Zaken"**, wordt onder het onderdeel *„Werkloosheidsverzekering en Arbeidsbemiddeling"* na de bestaande inschrijving opgenomen:

Rijksconsulent voor Sociale Zaken, tevens directeur der Nederlandsche Arbeidsbeurs te Oberhausen.

II. Gerekend van **1 Maart 1936:**

In bijlage A I:

In schaal 154 wordt na de afdeeling **„Waterstaat"** en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Landbouw en Visscherij.

Plantenziektenkundige dienst.

Technisch ambtenaar-districtsleider ter bestrijding van den Coloradokever.

III. Gerekend van **1 Mei 1936:**

In bijlage A I:

In schaal 236 wordt als eerste inschrijving opgenomen:

Financiën.

Registratie en Domeinen.

Rentmeester der domeinen.

IV. Gerekend van **1 October 1936:**

In bijlage B I:

In groep 2, afdeeling **„Waterstaat",** wordt onder het onderdeel *„Rijkswaterstaat"* in plaats van „Brugknecht (behalve te Spijkenisse)" gelezen: Brugknecht, voor zoover niet afzonderlijk genoemd.

In groep 3, afdeeling **„Waterstaat",** wordt onder het onderdeel *„Rijkswaterstaat"* als eerste inschrijving opgenomen:
Brugknecht te Barendrecht.

V. Gerekend van **1 Januari 1937:**

In bijlage A I:

In de schalen 1, 10, 33, 51, 90, 138, 142, 167 en 184 wordt onder de afdeeling **„Waterstaat"** in plaats van het onderdeel *„Toezicht op de Spoorwegen"* gelezen: *Rijksverkeersinspectie.*

In schaal 28, afdeeling **„Financiën",** wordt onder het onderdeel *„Rijksgebouwendienst"* na de bestaande inschrijvingen opgenomen:
Concierge bij het Rijkskantorencomplex aan de Laan van Meerdervoort te 's-Gravenhage.

In schaal 92, afdeeling **„Defensie",** wordt na het onderdeel *„Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen"* en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Laboratorium voor Physische Strijdmiddelen.
Technicus.

In schaal 107 vervalt de afdeeling **„Sociale Zaken"** met het onderdeel *„Arbeidsinspectie en Inspectie van den Havenarbeid"* en het daaronder vermeld ambt van Scheikundig-assistent.

In schaal 114, afdeeling **„Waterstaat",** vervalt het onderdeel *„Toezicht op de Spoorwegen"* met hetgeen daaronder is vermeld en wordt in de plaats daarvan opgenomen:

Rijksverkeersinspectie.

Rijkscontroleur van het Verkeer.

In schaal 127 wordt na de afdeeling **„Landbouw en Visscherij"** en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Sociale Zaken.

Arbeidsinspectie en Inspectie van den Havenarbeid.

Scheikundig assistent.

Schaal 144 komt met het daaronder vermeld ambt van Adjunct-ingenieur bij het *„Toezicht op de Spoorwegen"* te vervallen.

In schaal 165, afdeeling **„Waterstaat",** vervalt het onderdeel *„Toezicht op de Spoorwegen"* met hetgeen daaronder is vermeld en wordt in de plaats daarvan opgenomen:

Rijksverkeersinspectie.

Adjunct-Rijksinspecteur van het Verkeer.
Rijksopzichter van het Verkeer.

In schaal 184, afdeeling **„Defensie",** wordt na het onderdeel *„Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen"* en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Luchtvaartbedrijf te Soesterberg.

Technisch hoofdambtenaar.

In schaal 199 vervalt de afdeeling **„Financiën"** met het onderdeel *„Registratie en Domeinen"* en het daaronder vermeld ambt van Secretaris-penningmeester bij het Bestuur der visscherijen op de Zeeuwsche stroomen.

In schaal 212, afdeeling **„Defensie",** wordt na het onderdeel *„Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen"* en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Laboratorium voor Physische Strijdmiddelen.
Ingenieur.

In dezelfde schaal vervalt onder de afdeeling **„Waterstaat"** het onderdeel *„Toezicht op de Spoorwegen"* met hetgeen daaronder is vermeld en wordt in de plaats daarvan opgenomen:

Rijksverkeersinspectie.

Rijksinspecteur van het Verkeer.

In schaal 215 vervalt onder de afdeeling **„Waterstaat"** het onderdeel *„Toezicht op de Spoorwegen"* met het daaronder vermeld ambt van Rijksingenieur voor de Spoorwegen.

In schaal 219, afdeeling **„Landbouw en Visscherij",** wordt na het onderdeel *„Landbouwhoogeschool"* en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Staatsboschheheer.

Referendaris.

In schaal 234 vervalt onder de afdeeling **„Waterstaat"** het onderdeel *„Toezicht op de Spoorwegen"* met hetgeen daaronder is vermeld en wordt in de plaats daarvan opgenomen:

Rijksverkeersinspectie.

Rijkshoofdinspecteur van het Verkeer.

In schaal 243, afdeeling **„Sociale Zaken",** wordt na het onderdeel *„Rijksverzekeringsbank"* opgenomen:

Contrôle op het Rekenplichtig Beheer der Rijksverzekeringsbank.

Administrateur.

In schaal 250, afdeeling **„Waterstaat",** vervalt het onderdeel *„Toezicht op de Spoorwegen"* met hetgeen daaronder is vermeld en wordt in de plaats daarvan opgenomen:

Rijksverkeersinspectie.

Inspecteur-Generaal van het Verkeer.

In bijlage A II:

Onder het hoofd **„f 2700 vast"** vervalt de afdeeling **„Financiën"** met het onderdeel

„*Registratie en Domeinen*" en het daaronder vermeld ambt van Voorzitter van het Bestuur der Visscherijen op de Zeeuwsche stroomen.

Onder het hoofd **„f 4320 ten hoogste"** wordt na de afdeeling **„Binnenlandsche Zaken"** en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Financiën.

Registratie en Domeinen.

Voorzitter, tevens secretaris-penningmeester bij het bestuur der Visscherijen op de Zeeuwsche stroomen.

In bijlage B I:

In de groepen 1 en 2*a* wordt onder de afdeeling **„Waterstaat"** in plaats van het onderdeel „*Toezicht op de Spoorwegen*" gelezen *Rijksverkeersinspectie.*

VI. Gerekend van **1 April 1937:**

In bijlage A I:

Na schaal 109 en hetgeen daaronder is vermeld, wordt opgenomen:

SCHAAL 110.

f 1890—f 2700, 10 jaar.

4 tweejaarlijksche verhoogingen van f 180.
1 tweejaarlijksche verhooging van f 90.

Binnenlandsche Zaken.

Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie.

Kantoorhouder van een ongeclassificeerd hulpkantoor *,

terwijl aan den voet van de betreffende bladzijde een noot wordt geplaatst, luidende:

* Indien belast met het beheer van door den Directeur-Generaal der Posterijen, Telegrafie en Telefonie aan te wijzen belangrijke ongeclassificeerde hulpkantoren, wordt toegekend het rangsalaris + f 200.

VII. Gerekend van **1 Mei 1937:**

In bijlage A I:

In schaal 14, afdeeling **„Waterstaat",** vervalt onder het onderdeel „*Rijkswaterstaat*" het ambt van Kantonnier-2e havenmeester op Texel.

In bijlage B I:

In groep 4, afdeeling **„Waterstaat",** wordt onder het onderdeel „*Rijkswaterstaat*" na „Brugwachter Duivendrechtsche brug" opgenomen:

Brugwachter Hoornsche brug.

In groep 4*a*, afdeeling **„Waterstaat",** wordt onder het onderdeel „*Rijkswaterstaat*" na „Kantonnier bij de zee- en havenwerken te Petten" opgenomen:

Kantonnier bij de zee- en havenwerken te Texel.

VIII. Gerekend van **1 Juni 1937:**

In bijlage A I:

In schaal 33, afdeeling **„Binnenlandsche Zaken",** wordt onder het onderdeel „*Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie*" in plaats van „Boekhouder 2e klasse" gelezen: Bureelambtenaar 3e klasse *,

terwijl aan den voet van de betreffende bladzijde een noot wordt geplaatst, luidende:

* Voor de op 31 Mei 1937 met den titel van „bureelambtenaar" in dienst zijnde functionarissen blijft voor de regeling van de bezoldiging van toepassing schaal 47 (f 1080—f 1980).

In schaal 47, afdeeling **„Binnenlandsche Zaken",** vervalt onder het onderdeel „*Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie*" het ambt van Bureelambtenaar met de daarbij vermelde noot aan den voet der betreffende bladzijde.

In schaal 69, afdeeling **„Binnenlandsche Zaken",** wordt onder het onderdeel „*Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie*" als tweede inschrijving opgenomen: Bureelambtenaar 2e klasse.

In schaal 90, afdeeling **„Waterstaat",** onderdeel „*Zuiderzeewerken*", wordt de noot, behoorende bij het ambt van Bureelambtenaar, vervangen door de navolgende noot:

* Voor de op 29 Juli 1932 in dienst zijnde bureelambtenaren blijft van kracht de regeling, dat hunne wedde als zoodanig tot f 2700 wordt verhoogd, nadat zij gedurende twee jaren f 2520 zullen hebben genoten.

In schaal 93, afdeeling **„Binnenlandsche Zaken",** onderdeel „*Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie*", wordt de noot, behoorende bij het ambt van Bureelambtenaar 1e klasse, vervangen door de navolgende noot:

* Voor de op 31 Juli 1932 in dienst zijnde bureelambtenaren 1e klasse blijft voor de regeling van de bezoldiging van toepassing schaal 98 (f 1620—f 2610).

In bijlage B I:

In groep 3*a*, afdeeling **„Binnenlandsche Zaken",** wordt onder het onderdeel „*Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie*" na de bestaande inschrijvingen opgenomen: Werkman-voorman.

IX. Met ingang van **1 Juli 1937:**

In bijlage A I:

In schaal 250 wordt onder de afdeeling **„Departementen van Algemeen Bestuur"** als tweede inschrijving opgenomen:
Directeur van het technisch bureau der domeinen bij het Departement van Financiën.

In schaal 243, afdeeling **„Financiën",** wordt onder het onderdeel „*Registratie en Domeinen*" als eerste inschrijving opgenomen:
Eerstaanwezend-ingenieur bij de landaanwinningswerken der domeinen.

X.

In bijlage A I:

In schaal 142, afdeeling **„Financiën",** wordt onder het onderdeel „*Rijksmunt*" als eerste inschrijving opgenomen:
Commies.

Onze Ministers, hoofden der Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 7den Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Koloniën,
Voorzitter van den Raad van Ministers,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 15 *Juni* 1937.)

S. 362.

24 *April* 1937. BESLUIT tot wijziging van artikel 2, eerste en tweede lid, van het Koninklijk besluit van 29 Januari 1924 (*Staatsblad* N°. 23), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 15 Januari 1935 (*Staatsblad* N°. 14), tot vaststelling van de regeling van de wijze van uitbetalen der jaarwedde en wedde van de onderwijzers aan de openbare lagere scholen, bedoeld in artikel 30, vierde lid, der Lager-onderwijswet 1920, en tot het stellen van regelen betreffende verlof tot afwezigheid en inhouding van die jaarwedde of wedde bij dat verlof.

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van 22 Maart 1937, n°. 3002/3, afdeeling Lager Onderwijs;

Overwegende, dat het wenschelijk is artikel 2, eerste en tweede lid, van Ons besluit van 29 Januari 1924 (*Staatsblad* n°. 23), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 15 Januari 1935 (*Staatsblad* n°. 14), tot vaststelling van de regeling van de wijze van uitbetalen der jaarwedde en wedde van de onderwijzers aan de openbare lagere scholen, bedoeld in artikel 30, vierde lid, der Lager-onderwijswet 1920, en tot het stellen van regelen betreffende verlof tot afwezigheid en inhouding van die jaarwedde of wedde bij dat verlof, te wijzigen;

Den Raad van State gehoord, advies van 13 April 1937, n°. 33;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 April 1937, n°. 3961, afdeeling Lager Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. I. 1. In artikel 2, eerste lid, van Ons besluit van 29 Januari 1924 (*Staatsblad* n°. 23), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 15 Januari 1935 (*Staatsblad* n°. 14), wordt in plaats van de woorden „zes achtereenvolgende maanden" en „ééne maand" gelezen onderscheidenlijk: twaalf achtereenvolgende maanden, en: twee achtereenvolgende maanden.

2. In artikel 2, tweede lid, van Ons in het eerste lid van dit artikel vermeld besluit wordt in plaats van de woorden „zes maanden of ééne maand" gelezen: twaalf of twee maanden.

Art. II. 1. Aan onderwijzers, die na 30 April 1937 volgens het op dien datum geldend artikel 2, eerste lid, in het genot van de volle jaarwedde zouden zijn gebleven, wordt over den tijd van hun verder verlof wegens ziekte gedurende ten hoogste een jaar, verminderd met den tijd, waarop dit eerste lid op hen van toepassing was, de volle jaarwedde uitbetaald. Alsdan is, zoo noodig, het gewijzigd artikel 2, tweede lid, van toepassing.

2. Aan onderwijzers, die na 30 April 1937 volgens het op dien datum geldend artikel 2, tweede lid, in het genot van de helft hunner jaarwedde zouden zijn gebleven, wordt over den tijd van hun verder verlof wegens ziekte gedurende ten hoogste zes maanden, verminderd met den tijd, waarop dit tweede lid op hen van toepassing was, de volle jaarwedde uitbetaald. Alsdan is, zoo noodig, het gewijzigd artikel 2, tweede lid, van toepassing.

3. Aan onderwijzers, aan wie na 30 April 1937 volgens het dien datum geldend artikel 2, derde lid, over den tijd van hun verder verlof wegens ziekte de jaarwedde niet langer is of zou worden uitbetaald, of voor wie een andere regeling, als in dit lid bedoeld, is getroffen, wordt over den tijd van hun verder verlof wegens ziekte gedurende ten hoogste een jaar de helft hunner jaarwedde uitbetaald, indien dit derde lid op of na 1 Mei 1936 voor hen van toepassing is geworden.

Art. III. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Mei 1937.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 24sten April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,

J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 29 *April* 1937.)

S. 363.

27 *Mei* 1937. BESLUIT, waarbij met intrekking van het Koninklijk besluit van 16 Juni 1920 (*Staatsblad* N°. 299), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 17 November 1934 (*Staatsblad* N°. 592), een algemeen leerplan wordt vastgesteld voor de openbare hoogere burgerscholen A en B.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 5 Mei 1937, No. 7220 IV, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Overwegende, dat krachtens artikel 20 der middelbaar-onderwijswet, zooals deze laatstelijk is gewijzigd bij de wet van 22 April 1937 (Staatsblad No. 320) een algemeen leerplan moet worden vastgesteld voor de hoogere burgerscholen A en B;

Den Raad van State gehoord (advies van 18 Mei 1937, N°. 50);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 22 Mei 1937, No. 8082, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. in te trekken Ons besluit van 16 Juni 1920 (*Staatsblad* No. 299), zooals dit laatstelijk is gewijzigd bij Ons besluit van 17 November 1934 (Staatsblad No. 592);

2°. te bepalen:

Art. 1. Het onderwijs aan openbare hoogere burgerscholen A en B wordt ingericht volgens de voorschriften van dit besluit.

Met machtiging van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen kan aan een openbare hoogere burgerschool telkens voor een tijdvak van vijf jaren worden toegestaan het onderwijs te regelen naar een leerplan, dat afwijkt van het algemeen leerplan, bij dit besluit vastgesteld.

2. Alle lessen duren vijftig minuten. Het getal lessen, aan elk der vakken, vermeld in artikel 16 der middelbaar-onderwijswet, wekelijks in elke klasse te wijden, wordt aangegeven in onderstaande tabel.

	KLASSEN								
	I.	II.	III.	IV. H.B.S. A.	IV. H.B.S. B.	V. H.B.S. A.	V. H.B.S. B.	Totaal H.B.S. A.	Totaal H.B.S. B.
Nederlandsch	4	3	3	4	2	4	2	18	14
Fransch	5	4	3	4	2	4	2	20	16
Engelsch	—	4	3	4	2	4	2	15	11
Duitsch	4	3	3	4	2	4	2	18	14
Handelswetenschappen	—	—	2	5	—	5	(2)	12	4 (2)
Staathuishoudkunde	—	—	—	2	1	2	1	4	2
Aardrijkskunde	3	2	2	3	2	2	1	12	10
Geschiedenis	3	2	2	2	2	3	2	12	11
Staatsinrichting	—	—	1	1	1	1	—	3	2
Wiskunde	6	5	5	1	5	1	5	18	26
Mechanica	—	—	—	—	2	—	2	—	4
Natuurkunde	—	2	3	—	3	—	3	5	11
Scheikunde	—	—	2	2	3	2	5	6	10
Plant- en dierkunde	2	2	—	—	2	—	2	4	8
Cosmographie	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Handteekenen	2	2	1	—	1	—	(1)	5	7 (6)
Rechtlijnig teekenen	—	—	—	—	2	—	(1)	—	3 (2)
Lichamelijke oefening	3	3	3	2	2	2	2	13	13
Totaal	32	32	33	34	34	34	34	165	167 (165)

3. Het onderwijs in de handelswetenschappen, het handteekenen en het rechtlijnig teekenen is in de vijfde klasse der hoogere burgerschool B facultatief, in dier voege, dat de leerlingen in overleg met den directeur der school, verplicht zijn òf de lessen in de handelswetenschappen òf die in het handteekenen en het rechtlijnig teekenen te volgen.

Van het onderwijs in de lichamelijke oefening kunnen door den directeur der school worden vrijgesteld de leerlingen, die overleggen eene verklaring, onderteekend door twee geneeskundigen, woonachtig in de gemeente waar die leerlingen wonen of waar de hoogere burgerschool gevestigd is, waaruit blijkt, dat zij lichamelijk ongeschikt zijn om dit onderwijs te volgen.

De rapportcijfers voor de lichamelijke oefening worden vastgesteld met inachtneming van de physieke geschiktheid der leerlingen.

4. Het onderwijs omvat:

1. *Voor de Nederlandsche taal en letterkunde:*

Klasse I.

Lees-, spreek- en steloefeningen. Begin van de behandeling der spraakkunst. Oefeningen in het zuiver schrijven.

Klasse II.

Voortzetting der lees-, spreek- en steloefeningen. Voortzetting van de behandeling der spraakkunst. Oefeningen in het zuiver schrijven.

Klasse III.

Voortzetting der lees-, spreek- en steloefeningen. Voortzetting en beëindiging van de systematische behandeling der spraakkunst. Oefeningen in het zuiver schrijven. Herhaling. Lezen en bespreken van eenige voortbrengselen uit de 19de en 20ste eeuw.

Voor de hoogere burgerschool A:

Klasse IV—V.

Voortzetting der lees-, spreek- en steloefeningen, de laatste ook in den vorm van briefwisseling. Herhaling en breeder behandeling van enkele onderwerpen uit de spraakkunst. Behandeling van de letterkunde, voornamelijk door lezing van belangrijke werken uit verschillende perioden, in verband met den tijd, waarin deze ontstonden.

Voor de hoogere burgerschool B:

Klasse IV—V.

Behandeling van de letterkunde, voornamelijk door lezing van belangrijke werken uit verschillende perioden, in verband met den tijd, waarin deze ontstonden. Opstellen.

2. *Voor de Fransche taal en letterkunde:*

Klasse I.

Uitspraakoefeningen. Oefeningen in het spreken, schrijven, lezen en vertalen. Beginselen der spraakkunst, waaronder de vervoeging van de regelmatige en van de meest voorkomende onregelmatige werkwoorden.

Klasse II.

Oefeningen in het spreken, schrijven, lezen en vertalen. Voortzetting van de behandeling der spraakkunst, waaronder de vervoeging van de onregelmatige werkwoorden.

Klasse III.

Oefeningen in het spreken, schrijven, lezen en vertalen. Voortzetting van de behandeling en herhaling van de spraakkunst.

Voor de hoogere burgerschool A:

Klasse IV—V.

Herhaling en aanvulling van de spraakkunst. Beoefening van het mondeling en schrif-

telijk gebruiken van de taal, ook in den vorm van briefwisseling.

Lezen en vertalen. Behandeling van de letterkunde, voornamelijk door het lezen van werken uit verschillende perioden, in verband met den tijd, waarin deze ontstonden.

Voor de hoogere burgerschool B:

Klasse IV—V.

Oefening in het mondeling en het schriftelijk gebruiken van de vreemde taal en in het vertalen in het Nederlandsch. Lezen en verklaren van letterkundige werken. Behandeling van de letterkunde, in verband met de gelezen werken.

3. *Voor de Engelsche taal en letterkunde:*

Klasse II.

Uitspraakoefeningen. Oefeningen in het spreken, schrijven, lezen en vertalen. Beginselen der spraakkunst.

Klasse III.

Idem als in klasse III voor Fransch.

Voor de hoogere burgerschool A:

Klasse IV—V.

Idem als in klasse IV—V voor Fransch.

Voor de hoogere burgerschool B:

Klasse IV—V.

Idem als in klasse IV—V voor Fransch.

4. *Voor de Duitsche taal en letterkunde:*

Klasse I.

Idem als in klasse II voor Engelsch.

Klasse II.

Oefeningen in het spreken, schrijven, lezen en vertalen. Voortzetting van de behandeling der spraakkunst.

Klasse III.

Idem als in klasse III voor Fransch.

Voor de hoogere burgerschool A:

Klasse IV—V.

Idem als in klasse IV—V voor Fransch.

Voor de hoogere burgerschool B:

Klasse IV—V.

Idem als in klasse IV—V voor Fransch.

5. *Voor de Handelswetenschappen:*

Klasse III.

De boekhouding van verbruikshuishoudingen, begrooting, kasboekhouding, jaarrekening; de boekhouding van eenvoudige bedrijfshuishoudingen, inventaris en balans, vaststelling van bedrijfsresultaten, primaire en secundaire boekingen van transacties.

Voor de hoogere burgerschool A:

Klasse IV.

a. *Bedrijfshuishoudkunde en Boekhouden.* De boekhouding van bedrijfshuishoudingen, die als ondernemingsvorm hebben de éénmanszaak, de vennootschap onder firma en de commanditaire vennootschap. Dagboekhouding en bijboekhouding, zoowel in gewonen als in tabellarischen vorm. Hoofdboekhouding. Balans en Verlies- en Winstrekening.

b. *Organisatie en Techniek van den handel en Handelsrekenen.* Goederenhandel. Assurantie. Enkelvoudige intrest. Rekening-courant zonder renteverandering. Gemiddelde waarden. Binnenlandsche wissels. Edele metalen. Munten en vreemde valuta's.

c. *Recht van het maatschappelijk verkeer.* *Privaatrecht:* Inleiding, indeeling. Overeenkomsten en verbintenissen. Tusschenpersonen. Privileges. Vereenigingsvormen. Wisselrecht. Faillissement en surséance van betaling. Burgerlijk procesrecht en in verband hiermede een overzicht van de rechterlijke organisatie, het bewijs en de verjaring. De wet op de Kamers van Koophandel en Fabrieken, de wet op het Handelsregister, de Merkenwet en de Handelsnaamwet.

Klasse V.

a. *Bedrijfshuishoudkunde en Boekhouden.* Uitbreiding van het in de vierde klasse behandelde. De boekhouding van bedrijfshuishoudingen, waarbij ingevolge den ondernemingsvorm als regel eigendom en beheer gescheiden zijn. De financiering van de onderneming, eigen en vreemd kapitaal. Balansen en Verlies- en Winstrekeningen van verschillende typen van ondernemingen en de daarmede samenhangende vraagstukken. Reorganisatie. Liquidatie. Filiaal-boekhouding. Kameraalstijl.

b. *Organisatie en Techniek van den handel en Handelsrekenen.* Rekening-courant met renteverandering. Effecten. Arbitrage. Winstverdeeling. Kostprijsberekeningen.

Ontstaan, ontwikkeling en functies van den handel. Vormen van handel. Transport en opslag. Internationaal betalingsverkeer. Crediet. Bankwezen.

c. *Recht van het maatschappelijk verkeer.* *Sociale wetgeving.* De belangrijkste bepalingen van de Arbeidswet, de Arbeidsgeschillenwet, de Ongevallenwet, de Invaliditeitswet en de Ziektewet.

Belastingwetgeving. De belangrijkste bepalingen uit de wet op de Inkomstenbelasting, op de Vermogensbelasting en op de Dividend- en Tantièmebelasting.

Voor de hoogere burgerschool B:

Klasse V (facultatief).

I. Beginselen der vermogensverantwoording. De boekhouding der bedrijven (dubbelboekhouden):

a. dagelijksche methode: de samenstelling van het vermogen, de kapitaalrekening en de bepaling van de vermeerdering of vermindering van het kapitaal naar de oorzaken, regels voor de boekingen, het boeken van eenvoudige transacties (journaal), de proefbalans, de balans en de winstrekening;

b. maandelijksche methode (het gesplitste dagboek, het grootboek en de bijboeken);

c. hoofdbegrippen betreffende de waardebepaling der activa en passiva bij het opmaken van de balans.

De boekhouding der grootere bedrijfshuishoudingen (gemeenten enz.), gewone en buitengewone inkomsten en uitgaven, wijzigingen der begrooting; de rekening.

II. Beginselen der handelskennis:
De handel in en de assurantie van goederen; het betalingsverkeer (geldverkeer, chèque-, giro- en wisselverkeer); wisselkoersen; het bankcrediet; de handel in effecten en de voornaamste met die onderwerpen samenhangende berekeningen.

6. *Voor de Staathuishoudkunde:*

Voor de hoogere burgerschool A:

Klasse IV.

Inleidende en algemeene begrippen. Vraagstukken omtrent de economische organisatie der maatschappij: A. de gesloten huishouding. B. maatschappij met ruilverkeer.
Het ruilverkeer: stedelijke huishouding, volkshuishouding, wereldhuishouding. De onderneming en haar organisatie- en concentratievormen. De productie-factoren (natuur, arbeid, kapitaal, ondernemer).
Het ruilverkeer bezien naar andere verdeelingsnormen (vrij en gebonden ruilverkeer, nationaal en internationaal).
Beginselen der waarde- en prijsleer.

Klasse V.

Voortzetting der waarde- en prijsleer. Het maatschappelijk inkomen en zijn verdeeling (arbeidsloon, kapitaalrente, grondrente, ondernemersinkomen). Aandeel van de overheid in het maatschappelijk inkomen (belastingopbrengst).
Het geldwezen: begrip en functie van het geld; geldvormen en standaarden. Geschiedenis van het Nederlandsche muntstelsel.
Crediet en credietvormen.
Bankwezen: taak der circulatiebank in het algemeen. Geschiedenis der Nederlandsche Bank en haar werkwijze. Het particuliere bankwezen.
Het internationale geldverkeer; wissels en wisselkoersen; betalings- en handelsbalans.
De waardevastheid van het geld (t.a.v. binnen- en buitenland).
Conjunctuurleer.
Historisch overzicht van de voornaamste sociaal-economische stelsels en hervormingsplannen.
Statistische methoden.

Voor de hoogere burgerschool B:

Klasse IV.

Inleiding en algemeene begrippen. Productie en productiefactoren in het kader van de economische organisatie der maatschappij, mede gezien in haar ontwikkelingsgang. Ondernemingsvormen en vereeniging van ondernemingen.
Bedrijfsorganisatie. Organisatie van werkgever en werknemers.
Positie en taak der overheid ten aanzien van de volkshuishouding, in het bijzonder der sociale wetgeving en der economische politiek.
Beginselen der waarde- en prijsleer.

Klasse V.

Voortzetting der waarde- en prijsleer. Verdeeling van het maatschappelijk inkomen (arbeidsloon, kapitaalrente, grondrente, ondernemersinkomen). Het ruilverkeer: geld, crediet en bankwezen. Verbruiksleer en bevolkingsleer. Overzicht van de geschiedenis der economische denkrichtingen.

7. *Voor de Aardrijkskunde:*

Klasse I.

Europa.

Klasse II.

De overige werelddeelen.

Klasse III.

Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao.

Voor de hoogere burgerschool A:

Klasse IV.

De beginselen der natuurkundige aardrijkskunde. Behandeling van het sociaal-economisch leven, zooals het zich openbaart in voortbrenging, verdeeling en verbruik der voornaamste goederen in verband met den toestand van den bodem en de bevolking in verschillende landen.
Behandeling van enkele landen, waarmede Nederland in nauwer economische betrekking staat.

Klasse V.

Sociaal-economische behandeling van Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao. Enkele onderwerpen uit de volkenkunde van de overzeesche gewesten.

Voor de hoogere burgerschool B:

Klasse IV.

De beginselen der natuurkundige aardrijkskunde. Hoofdzaken uit de sociale aardrijkskunde van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao. Hoofdstukken uit de algemeene land- en volkenkunde, vooral van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao.

Klasse V.

Hoofdzaken uit de sociale aardrijkskunde van Nederland.
Herhaling.

8. *Voor de Geschiedenis:*

Klasse I.

De geschiedenis (algemeene en vaderlandsche) tot 1500 na Chr.

Klasse II.

Idem van 1500—1648.

Klasse III.

Idem van 1648—1789. Herhaling.

Voor de hoogere burgerschool A:

Klasse IV.

De geschiedenis van 1789 tot heden. Bijzondere onderwerpen uit de economische en cultureele geschiedenis van Nederland en de voornaamste Europeesche staten tot 1648.

Klasse V.

Herhaling en uitbreiding van de geschiedenis der 19e en 20e eeuw. Bijzondere onderwerpen uit de economische en cultureele geschiedenis van 1648 tot heden.

Voor de hoogere burgerschool B:

Klasse IV.

Idem van 1789—1848.

Klasse V.

Idem van 1848 tot heden. Herhaling.

9. *Voor de Staatsinrichting:*

Klasse III.

Het Bestuur van den Staat, van provincie en gemeente, mede beschouwd in zijn historischen ontwikkelingsgang.

Voor de hoogere burgerscholen A en B.

Klasse IV.

Herhaling en uitbreiding. Hoofdstukken uit de Grondwet.

Het Bestuur van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao.

Voor de hoogere burgerschool A:

Klasse V.

Herhaling en uitbreiding.

10. *Voor de Wiskunde:*

Reken- en stelkunde.

Klasse I.

De natuurlijke getallen. Hoofdbewerkingen. Uitbreiding van het getalbegrip: het getal nul, de negatieve getallen, de gebroken getallen. Ontbinding in factoren; grootste gemeene deeler en kleinste gemeene veelvoud. Verhoudingen. Evenredigheden. Practische oefeningen in het rekenen. Hoofdrekenen. Hoofdbewerkingen met geheele vormen. Eenvoudige merkwaardige producten en quotienten. Eenvoudige gevallen van ontbinding in factoren. Algebraïsche behandeling van vergelijkingen van den eersten graad met een onbekende.

Klasse II.

Worteltrekken. Uitbreiding van het getalbegrip. Eenvoudige bewerkingen met onnauwkeurige getallen. Rechtstreeks en omgekeerd evenredige afhankelijkheid.

Coördinaten. Functies; grafische voorstellingen. De lineaire functie $y = ax + b$. Voortzetting van de lineaire vergelijkingen, ook met meer onbekenden. Afhankelijkheid en strijdigheid. De rekenkundige reeks. Worteltrekking uit eentermen en vierkanswortel-trekking uit tweetermen van de vorm $a \pm \sqrt{b}$. Het rationaal maken van den noemer van een gebroken vorm, waarin de noemer niet meer dan twee vierkantswortels bevat.

Klasse III.

Gebroken en negatieve exponenten. Logarithmen. Gebruik van de logarithmentafel met vier decimalen. Rekenkundige en meetkundige reeksen. Het limietbegrip. De functie $y = ax^2 + bx + c$. De vierkantsvergelijking $ax^2 + bx + c = 0$.

Gonio- en trigonometrie.

Klasse III.

De goniometrie van den enkelen hoek. Grafieken van sinus, cosinus, tangens en cotangens. Gebruik van de directe tafels der goniometrische verhoudingen en van de tafels voor hare logarithmen in vier decimalen.

Toepassing van de goniometrie op den rechthoekigen driehoek.

Meetkunde.

Klasse I.

Beginselen der vlakke meetkunde tot aan de evenredigheid van lijnstukken. De eenvoudigste eigenschappen van den cirkel.

Klasse II.

Evenredigheid van lijnstukken. Vermenigvuldigen van figuren.

Gelijkvormigheid; de gelijkvormigheidstransformatie. Eigenschappen van den rechthoekigen driehoek. Berekeningen in rechthoekige en scheefhoekige driehoeken. Het begrip en de eenvoudigste eigenschappen van de goniometrische verhoudingen sinus, cosinus en tangens met toepassingen daarvan op de meetkunde. Het gebruik van de directe tafels voor deze verhoudingen. Oppervlakken. Eenvoudige constructies.

Klasse III.

Voortzetting van de behandeling van den cirkel. Gelijkvormigheidspunt van twee cirkels. Evenredigheid van lijnen in den cirkel. Om-, in- en aangeschreven cirkels. De eenvoudigste eigenschappen van de regelmatige veelhoeken. Oppervlak en omtrek van den cirkel.

Voor de hoogere burgerschool A:

Klasse IV—V.

Herhaling van de leerstof der derde klasse. Financiëele rekenkunde. Grafische voorstellingen.

Voor de hoogere burgerschool B:

Reken- en stelkunde.

Klasse IV—V.

Irrationale vergelijkingen en andere vergelijkingen, die tot de vierkantsvergelijkingen kunnen worden herleid. Reststelling.

Eenvoudige beginselen der differentiaal- en integraalrekening, met toepassing op grafische voorstellingen en op vraagstukken ten behoeve van het onderwijs in mechanica en natuurkunde.

De functies $y = \frac{ax + b}{bx + q}$ en $y = \frac{ax^2 + bx + c}{px^2 + qx + f}$

Herhaling en uitbreiding van het getalbegrip.

Algemeene herhaling.

Gonio- en trigonometrie.

Klasse IV—V.

Voortzetting der goniometrie. Toepassing op den scheefhoekigen driehoek. De radiaal als hoekmaat. Eenvoudige goniometrische vergelijkingen. De functie $y = a \sin x + b \cos x$; de vergelijking $a \sin x + b \cos x = c$.

Algemeene herhaling.

Meetkunde.

Klasse IV.

Meetkundige behandeling van de eenvoudigste eigenschappen van parabool, ellips en hyperbool. Herhaling der planimetrie met trigonometrische toepassingen, Stereometrie tot aan de berekening van inhouden, met uitsluiting van den drievlakshoek. Stereometrisch teekenen. Ruimteconstructies. Doorsneden en netwerken.

Inleiding der beschrijvende meetkunde.

Klasse V.

Eenvoudige inhoudsberekeningen (prisma, piramide, cilinder, kegel, eenvoudige boldee-

len). De beginselen van de meetkunde op den bol. Regelmatige veelvlakken. Stereometrische voortbrenging der kegelsneden.

Beschrijvende meetkunde. Doorsnijding met platte vlakken van door platte vlakken begrensde lichamen. Kegel, cilinder en bol in eenvoudige ligging.

Algemeene herhaling.

11. *Voor de Mechanica:*

Voor de hoogere burgerschool B:

Klasse IV—V.

Beginselen der kinematica en der dynamica. Ten behoeve van het onderwijs in de natuurkunde worden zoo spoedig mogelijk de harmonische beweging en de begrippen arbeid en arbeidsvermogen behandeld.

Beginselen der statica. Algemeene herhaling.

12. *Voor de Natuurkunde:*

Klasse II—III.

Inleiding (materie, natuurkundige verschijnselen, metingen, krachten). Vloeistoffen en gassen. Warmte. Geometrische optica. Inleiding magnetisme, electro-statica en electrische stroomen.

Bij het onderwijs staat het experiment op den voorgrond; een deel van den beschikbaren tijd kan besteed worden aan practische oefeningen.

Voor de hoogere burgerschool B:

Klasse IV—V.

Zoo noodig uitbreiding van de leerstof in de klassen II—III in verband met de te behandelen stof. Trillingsleer en golfbewegingen. Kinetische gas-theorie en mechanische warmtetheorie. Magnetisme, electro-statica en electrische stroomen. Ontlading in gassen. Straling.

Naar keuze eenige onderwerpen uit de atoomphysica.

Algemeene herhaling.

13. *Voor de Scheikunde:*

Klasse III.

Experimenteele inleiding. Fundamenteele scheikundige verschijnselen. Eigenschappen van eenige belangrijke elementen en verbindingen, in het bijzonder oxyden, zuren, basen en zouten. Eenvoudige quantitatieve wetmatigheden. Formules en vergelijkingen.

Voor de hoogere burgerschool A:

Klasse IV.

Voortzetting van de behandeling der elementen en hun belangrijkste verbindingen.

Het periodiek systeem der elementen. Iets over den bouw van het atoom, over colloïden en over enkele technische toepassingen der anorganische scheikunde in verband met hun maatschappelijke en industrieele beteekenis.

Klasse V.

Voortzetting en herhaling van de anorganische scheikunde. Hoofdzaken uit de organische scheikunde. Behandeling van enkele onderwerpen uit de organische chemie in verband met hun maatschappelijke en industriëele beteekenis.

Voor de hoogere burgerschool B:

Klasse IV—V.

Anorganische scheikunde. Hoofdzaken der organische scheikunde. Practische oefeningen in de scheikunde.

14. *Voor de Plant- en Dierkunde:*

Klasse I.

Het menschelijk lichaam. Grondbegrippen van bouw, levenswijze, levensverrichtingen, levensverhoudingen en rangschikking van zoogdieren en bloemplanten.

Klasse II.

Overige gewervelde dieren. Voortzetting van de plantkunde van de eerste klasse. Determineeren.

Voor de hoogere burgerschool B:

Klasse IV.

Ongewervelde dieren. Lagere planten.

Rangschikking en leer der levensverhoudingen van planten en dieren. Determineeren.

Klasse V.

Bouw en levensverrichtingen van het menschelijk lichaam. Inwendige bouw en levensverrichtingen der planten.

Inleiding tot de leer van erfelijkheid en variabiliteit.

15. *Voor de Cosmographie:*

Voor de hoogere burgerschool B:

Klasse V.

Enkele hoofdstukken ter keuze van den leeraar: waarneming van sterrenbeelden en van de beweging der hemellichamen, vorm en beweging der aarde, het planetenstelsel, kometen en vaste sterren.

16. *Voor het Handteekenen:*

Klasse I.

Vaardigheidsoefeningen; vlakke figuren, vlakke voorwerpen en eenvoudige voorwerpen naar de natuur, met toepassing van kleuren; teekenen uit het hoofd.

Klasse II.

Eenvoudige voorwerpen naar de natuur; projectievische schetsen; blad-, bloem- en siervormen, met toepassing van kleuren; teekenen uit het hoofd.

Klasse III.

Samengestelde voorwerpen naar de natuur; projectievische schetsen en doorsneden; motieven uit de bouwkunst en de kunstnijverheid; kleuroefeningen; teekenen uit het hoofd.

Voor de hoogere burgerschool B:

Klasse IV.

Groepen van voorwerpen; tijdschetsen; projectievische schetsen; teekenen uit het hoofd; bezichtiging en bespreking van kunstvoortbrengselen.

Klasse V (facultatief).

Voortzetting en uitbreiding.

17. *Voor het Rechtlijnig teekenen:*

Voor de hoogere burgerschool B:

Klasse IV.

Lijn- en kleuroefeningen; vlakversieringen op meetkundigen grondslag.

Klasse V (facultatief).

Herhaling en uitbreiding.

18. *Voor de Lichamelijke oefening:*

De lichamelijke oefening heeft zooveel mogelijk in de open lucht plaats. Ten minste een derde van den voor iedere klasse beschikbaren tijd wordt aan het veldspel gewijd, indien daartoe gelegenheid bestaat.

De leerstof loopt voor de mannelijke en vrouwelijke leerlingen uiteen.

Klasse I.

Oefeningen zonder gereedschappen; ordeoefeningen — vormen van rijen en kolommen —; vrije oefeningen — in standen „op de plaats" en beperkt vrije oefeningen en in 't voortbewegen „van de plaats" —.

Oefeningen met handgereedschappen en handtoestellen; oefeningen met stokken, lichte halters en korte springtouwen (springriet).

Oefeningen aan werktuigen: hangen, steunen en springen. Spelen zonder spelbenoodigdheden. Voorbereidende oefeningen en spelen met groote en kleine ballen, halters, hoepels, enz.

Klasse II.

Herhaling en uitbreiding van het in Klasse I behandelde. Staafoefeningen.

Klasse III.

Herhaling en uitbreiding van het in de vorige klassen behandelde.

Oefeningen in het werpen, waar mogelijk, met de speer. Oefeningen in het kogelstooten, halterheffen en halterdrukken. Spelen uitsluitend met spelbenoodigdheden.

Klasse IV.

Herhaling en uitbreiding van het in de vorige klassen behandelde.

Knotsoefeningen.

De oefeningen met korte springtouwen (springriet) vervallen.

Klasse V.

Herhaling en uitbreiding van het in de vorige klassen behandelde.

De speloefeningen met halters, hoepels, enz. vervallen.

Overgangsbepaling.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen kan gedurende de cursussen 1937—1938 tot en met 1940—1941 zoodanige afwijkingen van de in de vorige artikelen vervatte regeling toestaan als noodig zijn om te waarborgen, dat de leerlingen der tweede tot en met vijfde klassen gedurende den vijfjarigen cursus in ieder vak het onderwijs ontvangen, omschreven in artikel 4 gedurende een totaal getal lessen, aangegeven in de in artikel 2 vastgestelde tabel.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 27sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,

J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 1 *Juni* 1937.)

S. 364.

27 *Mei* 1937. BESLUIT, waarbij de tabellen voor de hoogere burgerscholen met vierjarigen- en vijfjarigen cursus, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 15 Maart 1923 (*Staatsblad* N°. 75), zooals dit laatstelijk is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 13 November 1934 (*Staatsblad* N°. 577), worden ingetrokken en nieuwe tabellen worden vastgesteld.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 5 Mei 1937, N°. 7221 IV, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Overwegende, dat het wenschelijk is de tabellen voor de hoogere burgerscholen met vierjarigen en vijfjarigen cursus, vastgesteld bij Ons besluit van 15 Maart 1923 (*Staatsblad* N°. 75), zooals dit laatstelijk is gewijzigd bij Ons besluit van 13 November 1934 (*Staatsblad* N°. 577), in te trekken en door andere tabellen te vervangen;

Den Raad van State gehoord (advies van 18 Mei 1937, N°. 51);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 22 Mei 1937, N°. 8083, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. te bepalen, dat artikel 2 onder *b* tot en met *e* van Ons voormeld besluit zal worden gelezen als volgt:

b. voor zooveel betreft een hoogere burgerschool met vierjarigen cursus A in tabel B

c. voor zooveel betreft een hoogere burgerschool met vierjarigen cursus B in tabel C

d. voor zooveel betreft een hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus A in tabel D

e. voor zooveel betreft een hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus B in tabel E.

2°. Met intrekking van de tabellen B tot en met E, vastgesteld bij Ons voormeld besluit, vast te stellen de volgende tabellen B tot en met E.

B. Hoogere burgerschool met vierjarigen cursus A.

Vakken.	Getal lessen per week.
a. de wiskunde	16
b. de natuurkunde	5
c. de scheikunde	4
d. de plant- en dierkunde	3
e. de staatsinrichting van Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao	2
f. de staathuishoudkunde en de statistiek	3
g. de aardrijkskunde	6
h. de geschiedenis	7
i. de Nederlandsche taal en letterkunde	11
k. de Fransche taal en letterkunde	11
l. de Engelsche taal en letterkunde	11
m. de Hoogduitsche taal en letterkunde	10
n. de handelswetenschappen	10
o. het hand- en rechtlijnig teekenen	4
p. de lichamelijke oefening	10

C. Hoogere burgerschool met vierjarigen cursus B.

Vakken.	Getal lessen per week.
a. de wiskunde	16
b. de mechanica	3
c. de natuurkunde	6
d. de scheikunde	6
e. de plant- en dierkunde	5
f. de cosmographie	1
g. de staatsinrichting van Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao	1
h. de staathuishoudkunde en de statistiek	1
i. de aardrijkskunde	5
k. de geschiedenis	6
l. de Nederlandsche taal en letterkunde	10
m. de Fransche taal en letterkunde	9
n. de Engelsche taal en letterkunde	8
o. de Hoogduitsche taal en letterkunde	9
p. de handelswetenschappen	4 (2)
q. het hand- en rechtlijnig teekenen	7 (4)
r. de lichamelijke oefening	10

De lessen in de handelswetenschappen, het handteekenen en het rechtlijnig teekenen in de hoogste klasse kunnen facultatief worden gesteld op denzelfden voet als op de openbare hoogere burgerscholen met vijfjarigen cursus B.

De tusschen haakjes geplaatste cijfers gelden voor de leerlingen, die het onderwijs in de facultatief gestelde vakken in de hoogste klasse niet volgen.

D. Hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus A.

Vakken.	Getal lessen per week.
a. de Nederlandsche taal en letterkunde	14
b. de Fransche taal en letterkunde	17
c. de Engelsche taal en letterkunde	14
d. de Hoogduitsche taal en letterkunde	16
e. de geschiedenis	9
f. de staatsinrichting van Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao	2
g. de aardrijkskunde	9
h. de handelswetenschappen	10
i. de staathuishoudkunde en de statistiek	3
k. de wiskunde	16
l. de natuurkunde	5
m. de scheikunde	5
n. de plant- en dierkunde	4
o. het hand- en rechtlijnig teekenen	5
p. de lichamelijke oefening	13

E. Hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus B.

Vakken.	Getal lessen per week.
a. de wiskunde	20
b. de mechanica	3
c. de natuurkunde	7
d. de scheikunde	7
e. de plant- en dierkunde	7
f. de cosmographie	1
g. de staatsinrichting van Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao	2
h. de staathuishoudkunde en de statistiek	2
i. de aardrijkskunde	8
k. de geschiedenis	9
l. de Nederlandsche taal en letterkunde	12
m. de Fransche taal en letterkunde	12
n. de Engelsche taal en letterkunde	9
o. de Hoogduitsche taal en letterkunde	11
p. de handelswetenschappen	4 (2)
q. het hand- en rechtlijnig teekenen	9 (7)
r. de lichamelijke oefening	13

De lessen in de handelswetenschappen, het handteekenen en het rechtlijnig teekenen in de hoogste klasse kunnen facultatief worden gesteld op denzelfden voet als op de openbare hoogere burgerscholen met vijfjarigen cursus B.

De tusschen haakjes geplaatste cijfers gelden voor de leerlingen, die het onderwijs in de facultatief gestelde vakken in de hoogste klasse niet volgen.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 27sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 1 *Juni* 1937.)

S. 365.

27 *Mei* 1937. BESLUIT tot het stellen van eischen, waaraan vereenigingen, welke zich met het geven van godsdienstonderwijs aan leerlingen onderscheidenlijk van openbare hoogere burgerscholen en handelsscholen en van openbare gymnasia belasten, en dit, voor zooveel het Rijksscholen betreft, ter kennis van Onzen Minister en, voor zooveel het gemeentescholen betreft, ter kennis van het gemeentebestuur hebben gebracht, behooren te voldoen om onderscheidenlijk ingevolge het vierde lid van artikel 22*bis* der middelbaar-onderwijswet en het laatste lid van artikel 10*bis* der hooger-onderwijswet voor de toepassing van die artikelen met kerkelijke gemeenten te worden gelijkgesteld.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 1 Mei 1937, N°. 7080 *IV*, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Overwegende, dat ingevolge het vierde lid van artikel 22*bis* der middelbaar-onderwijswet en het laatste lid van artikel 10*bis* der hooger-onderwijswet zooals die wetten laatstelijk zijn gewijzigd en aangevuld bij de wetten van 22 April 1937, onderscheidenlijk *Staatsblad* N°. 320 en *Staatsblad* N°. 321 voor de toepassing van die artikelen met kerkelijke gemeenten worden gelijkgesteld vereenigingen, welke zich met het geven van godsdienstonderwijs aan leerlingen onderscheidenlijk van openbare hoogere burgerscholen en handelsscholen en van openbare gymnasia belasten, en dit voor zooveel het Rijksscholen betreft, ter kennis van Onzen Minister en, voor zooveel het gemeentescholen betreft, ter kennis van het gemeentebestuur hebben gebracht mits deze vereenigingen voldoen aan bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen eischen;

Den Raad van State gehoord, advies van 18 Mei 1937, N°. 52;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 22 Mei 1937, N°. 8084, Afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat de in het vierde lid van artikel 22*bis* der middelbaar-onderwijswet en het laatste lid van artikel 10*bis* der hooger-onderwijswet bedoelde vereenigingen behooren te voldoen aan de volgende eischen:

1. De Vereeniging moet rechtspersoonlijkheid bezitten.

2. In de statuten der vereeniging behoort haar godsdienstig doel tot uitdrukking te komen, alsmede, dat zij dit doel onder meer tracht te bereiken door het doen geven van godsdienstonderwijs aan leerlingen van openbare hoogere burgerscholen, handelsscholen of gymnasia.

3. De vereeniging moet in de door haar uit te reiken diploma's voldoenden waarborg bieden, dat zij die van harentwege tot het geven van godsdienstonderwijs worden aangewezen, beschikken over de kennis en de paedagogische bekwaamheden, die daarvoor noodig zijn.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 27sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 8 *Juni* 1937.)

S. 401.

---

1 *Maart* 1937. BESLUIT ter bekendmaking van den tekst der bepalingen, waaronder de Nederlandsche Bank gerechtigd is als circulatiebank werkzaam te zijn.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 25 Februari 1937, N°. 105, Generale Thesaurie, Algemeene Zaken;

Gelet op artikel 10 van de wet van den 2den Februari 1937 (*Staatsblad* N°. 400);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Den tekst van de bepalingen, waaronder de Nederlandsche Bank gerechtigd is als circulatiebank werkzaam te zijn, algemeen bekend te maken door bijvoeging van dien tekst in zijn geheel bij dit besluit.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 1sten Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 6 *April* 1937.)

BEPALINGEN, *waaronder de Nederlandsche Bank krachtens de wetten van 22 December 1863 (Staatsblad N°. 148), 7 Augustus 1888 (Staatsblad N°. 122), 31 December 1903 (Staatsblad N°. 335), 3 Augustus 1914 (Staatsblad N°. 345), 25 Juli 1918 (Staatsblad N°. 475), 25 Juni 1929 (Staatsblad N°. 364) 27 Mei 1932 (Staatsblad N°. 221), 25 Juli 1932 (Staatsblad N°. 405), 17 November 1933 (Staatsblad N°. 613), 28 December 1933 (Staatsblad N°. 731), 2 Juli 1934 (Staatsblad N°. 339) en 2 Februari 1937 (Staatsblad N°. 400) gerechtigd is als circulatiebank werkzaam te zijn.*

Art. 1. 1. Geen circulatiebank kan worden opgericht en geen buitenlandsche circulatiebank mag hare bankbiljetten hier te lande in omloop brengen anders dan krachtens eene bijzondere wet en op den voet en de voorwaarden bij zoodanige wet te stellen.

2. Onder circulatiebank wordt verstaan elke inrichting, bestemd om bankbiljetten uit te geven of in omloop te brengen.

Art. 2. 1. Het tijdperk, waarvoor de Nederlandsche Bank, krachtens artikel 2 der wet van 22 December 1863 (Staatsblad N°. 148), artikel 1 der wet van 7 Augustus 1888 (Staatsblad N°. 122), artikel 1 der wet van 31 December 1903 (Staatsblad N°. 335) en artikel 1 der wet van 25 Juli 1918 (Staatsblad N°. 475), in verband met Ons besluit van 31 Maart 1932, N°. 6, gerechtigd is om als circulatiebank werkzaam te zijn, wordt, te rekenen van den 31sten Maart 1937, verlengd met vijf jaren, dus tot en met den 31sten Maart 1942 en wel onder de bij die wetten en bij de wetten van 3 Augustus 1914 (Staatsblad N°. 345), van 25 Juni 1929 (Staatsblad N°. 364), van 27 Mei 1932 (Staatsblad N°. 221), van 25 Juli 1932 (Staatsblad N°. 405), van 17 November 1933 (Staatsblad N°. 613), van 28 December 1933 (Staatsblad N°. 731) en van 2 Juli 1934 (Staatsblad N°. 339), gemaakte bepalingen, voor zoover daarvan bij deze wet niet wordt afgeweken.

2. Dat tijdperk wordt geacht, telkens opnieuw met één jaar verlengd te zijn, tenzij door Ons of door de Bank, door opzegging, van ongeneigdheid tot die verlenging blijk zij gegeven; welke opzegging echter het recht om als circulatiebank werkzaam te zijn, niet eerder kan doen eindigen dan na verloop van

drie jaren, ingaande op den, na den dag der opzegging, eerst verschijnenden eersten April.

Art. 3. De Nederlandsche Bank is eene naamlooze vennootschap.

Art. 4. De inhoud dezer wet zal ten grondslag liggen aan de acte van oprichting der Nederlandsche Bank als naamlooze vennootschap.

Art. 5. 1. De hoofdzetel der Nederlandsche Bank blijft te Amsterdam.

2. Vóór of met 1 Januari 1865 vestigt zij te Rotterdam eene Bijbank en elders agentschappen en correspondentschappen.

3. In elke provincie zal minstens één agentschap zijn.

4. Het aantal correspondentschappen regelt zich naar de bestaande behoeften.

5. De inrichting en de werkkring der Bijbank en der agentschappen worden aan Onze goedkeuring onderworpen.

Art. 6. 1. Het maatschappelijk kapitaal der Nederlandsche Bank bedraagt twintig millioen gulden, ten volle gestort.

2. Het kan met toestemming van de Bank bij de wet worden vergroot.

Art. 7. Alleen Nederlanders kunnen stemgerechtigde aandeelhouders zijn.

Art. 8. 1. De Bank vormt een reservefonds, overeenkomstig het daaromtrent in de artikelen 31 en 32 bepaalde.

2. Het reservefonds is, behoudens het bepaalde bij het derde lid van artikel 31 bestemd tot aanvulling van mogelijke verliezen op het maatschappelijk kapitaal.

Art. 9. Onverminderd de verplichting, bedoeld in het eerste lid van artikel 31, is de Bank bevoegd, met goedkeuring van Onzen Minister van Financiën, bijzondere reserves te vormen. Stortingen in en onttrekkingen aan deze bijzondere reserves behoeven eveneens de goedkeuring van Onzen Minister van Financiën.

Art. 10. De Bank vormt een pensioenfonds voor haar personeel. De wijze, waarop het fonds wordt gevormd, de stortingen in het fonds en de overigens met betrekking tot het fonds te stellen regelen worden vastgesteld bij een reglement, hetwelk aan Onze goedkeuring wordt onderworpen.

Art. 11. 1. De werkkring der Bank omvat:

1°. het uitgeven van bankbiljetten en het afgeven van bankassignatiën op hare kantoren en van bankassignatiën en chèques op hare correspondenten;

2°. het disconteeren van:

a. wisselbrieven en promessen met twee of meer solidair verbondenen en geen langeren looptijd dan de gebruiken des handels medebrengen;

b. binnen zes maanden aflosbare schuldbrieven onder solidaire medeverbintenis van den discontant;

3°. het koopen en verkoopen van:

a. wisselbrieven, geaccepteerd door in Nederland gevestigde banken of bankiers, met geen langeren looptijd dan de gebruiken des handels medebrengen;

b. schatkistpapier ten laste van het Rijk, voor zoover dat papier zich vóór den aankoop in handen van derden bevindt;

4°. het koopen en verkoopen van schriftelijke en telegrafische uitbetalingen, chèques, wisselbrieven, ander handelspapier en schatkistpapier, een en ander buitenslands betaalbaar;

5°. het beleenen van effecten, goederen, ceelen, munt, muntmateriaal en waarden als bedoeld onder 2°., 3°., en 4°.;

onder beleenen is mede begrepen het geven van voorschot in rekeningcourant op onderpand van waarden, welke in beleening mogen genomen worden;

6°. de handel in edele metalen, het doen vermunten daarvan en het essayeeren en affineeren van ertsen en metalen;

7°. het houden van rekening-courant voor hare rekeninghouders, waaronder begrepen het uitvoeren van opdrachten tot overschrijving (giro), het houden van verrekeningen met of tusschen anderen (clearing) en het incasseeren ten behoeve van hare rekeninghouders;

8°. het in bewaring nemen van effecten, goederen, ceelen, akten, kostbaarheden en andere voorwerpen van waarde, op de voorwaarden door de Bank in het openbaar aan te kondigen.

2. Met Onze goedkeuring, den Raad van State gehoord, kan de Bank, in het algemeen belang, andere werkzaamheden verrichten dan de hierboven onder 1°. tot en met 8°. genoemde. Onze besluiten, houdende goedkeuring als vorenbedoeld, worden in het Staatsblad en in de Staatscourant geplaatst.

Art. 12. 1. De Bank verleent niemand eenig crediet of voorschot in blanco; onder crediet of voorschot in blanco is niet begrepen het toevertrouwen in haar eigen belang van gelden of goederen aan lasthebbers, die niet bij haar in vasten dienst zijn, of aan den Postchèque- en Girodienst.

2. Bij executie van goederen, effecten of ander onderpand, aan de Bank tot zekerheid voor de nakoming van jegens haar aangegane verplichtingen verstrekt, is zij bevoegd die goederen, effecten of dat ander onderpand, geheel of gedeeltelijk, in te koopen ter nadere tegeldemaking.

Art. 13. 1. De Bank is bevoegd haar maatschappelijk kapitaal en hare reserves te beleggen.

2. Deze belegging geschiedt volgens regelen, vastgesteld door de gemeenschappelijke vergadering van directie en commissarissen der Bank.

Art. 14. 1. De Nederlandsche Bank blijft zich belasten met de kostelooze bewaring der algemeene Rijkskas te Amsterdam.

2. Zij belast zich evenzeer kosteloos met de waarneming der functiën van Rijkskassier aldaar, alsmede te Rotterdam en in alle plaatsen, waar zij agentschappen heeft of vestigt.

3. Wegens een en ander is zij verantwoordelijk aan den Minister van Financiën en rekenplichtig aan de Algemeene Rekenkamer.

4. Indien Onze Minister van Financiën dit noodig acht, belast zij zich bovendien kosteloos met het kassierschap van de Rijkspostspaarbank en van andere bij de wet of door Ons in het leven beroepen instellingen, alsmede met de bewaring van alle geldswaarden van het Rijk en die instellingen en van de door het Rijk en die instellingen in pand genomen waarden.

Art. 15. 1. De Nederlandsche Bank ver-

leent kosteloos hare hulp en medewerking tot de intrekking van de muntbiljetten.

2. De wijze waarop zij de haar in dit en in het vorig artikel opgelegde verplichtingen vervult, wordt door Ons, de directie der Bank gehoord, vastgesteld.

Art. 16. 1. Bij uitzondering op hetgeen bij het eerste lid van artikel 12 is bepaald, is de Bank verplicht aan den Staat, telkens wanneer de Minister van Financiën dit tot tijdelijke versterking van 's Rijks Schatkist noodig acht, voorschotten in rekening-courant te verstrekken, op voldoend onderpand van schatkistbiljetten, waarvan de uitgifte of beleening bij de wet zal zijn toegestaan.

2. Deze voorschotten worden door de Bank renteloos verstrekt, doch mogen tegelijkertijd gezamenlijk niet meer dan vijftien millioen gulden bedragen.

3. De verplichting tot het verstrekken dier voorschotten houdt op:

1. wanneer de Staat na 1 October 1904 besluiten mocht muntpapier uit te geven;

2. zoodra en voor zoolang als het beschikbaar metaalsaldo der Bank beneden tien millioen gulden is gedaald. Zij vervalt in zoover dit saldo door die voorschotten beneden dat bedrag dalen zou.

Art. 17. 1. De vorm en de hoegrootheid der uit te geven bankbiljetten worden door de directie der Bank ter kennis van het publiek gebracht.

2. Zij geeft geene biljetten uit tot een lager bedrag dan f 10 (tien gulden).

Art. 18. 1. De biljetten der Bank zijn dagelijks op vertoon betaalbaar bij de Hoofdbank, de Bijbank en de agentschappen, met uitzondering van de dagen, vermeld in artikel 171*a* van het Wetboek van Koophandel.

2. De betaling bij de agentschappen kan echter worden uitgesteld, totdat specie van de Hoofdbank zal kunnen ontvangen zijn.

3. De biljetten der Bank zijn vrijgesteld van het recht van zegel.

Art. 19. 1. In geval van oorlog of oorlogsgevaar kan bij algemeenen maatregel van bestuur de verplichting der Nederlandsche Bank tot betaling harer biljetten worden opgeschort.

2. Een algemeene maatregel van bestuur, als bedoeld in het eerste lid, bepaalt den termijn, gedurende welken hij zal gelden. Die termijn kan door Ons worden verlengd zoo dikwijls dit, naar Ons oordeel, noodig is.

3. De algemeene maatregel, bedoeld in het eerste lid, wordt ingetrokken, zoodra naar Ons oordeel de oorlog of het oorlogsgevaar, op grond waarvan hij werd uitgevaardigd, geëindigd of geweken is.

Art. 20. Met afwijking van het bepaalde in artikel 3 der wet van 26 April 1852 (Staatsblad N°. 92), gewijzigd bij de wet van 23 Juni 1893 (Staatsblad N°. 111), wordt de afkondiging van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in het eerste lid van artikel 19, gerekend in het geheele Koninkrijk bekend te zijn terstond nadat die maatregel gelijktijdig in het Staatsblad en in de Staatscourant zal zijn geplaatst.

Art. 21. 1. De houder van een bankbiljet is bij uitsluiting gerechtigd om de uitbetaling der daarin uitgedrukte geldsom van de Bank te vorderen.

2. Wegens verlies of vernietiging van bankbiljetten behoeft door de Bank geene vergoeding verleend te worden.

3. Bij verdenking wegens misdrijf, of op schriftelijk aanzoek der belanghebbenden, staat het der directie vrij quiteering en afteekening der biljetten te vorderen van hem die ze ter inwisseling aanbiedt.

4. De bepalingen van artt. 229*i*—229*k* van het Wetboek van Koophandel, alsmede de wettelijke voorschriften betreffende de vermelding van den naam en de plaats van vestiging eener naamlooze vennootschap, in geschriften, gedrukte stukken en aankondigingen, waarin de vennootschap partij is, of die van haar uitgaan, zijn niet van toepassing op bankbiljetten.

Art. 22. 1. De directie der Bank kan, na daartoe Onze machtiging te hebben verkregen, houders van door haar uitgegeven biljetten opgeroepen om dezen ter betaling aan te bieden.

2. Wij stellen, bij het verleenen van die machtiging, den termijn vast, binnen welken de aanbieding moet geschieden.

3. De oproeping wordt tenminste éénmaal geplaatst in de Nederlandsche Staatscourant.

4. Na den in het tweede lid bedoelden termijn worden de, in de oproeping vermelde, biljetten uitsluitend door het hoofdkantoor der Bank uitbetaald, nadat bij onderzoek is gebleken, dat aan de aanvrage tot uitbetaling moet gevolg worden gegeven.

5. Tien jaren na meergenoemden termijn wordt het bedrag der opgeroepen doch niet opgekomen biljetten aan de winst van het loopende boekjaar toegevoegd. De daarna nog opkomende biljetten worden, na onderzoek als in het vorige lid bedoeld, betaald ten laste van de winst-enverliesrekening.

6. Indien de Bank, vóór het einde van het in het vorig lid bedoelde, tijdvak van tien jaren, het recht mocht hebben verloren om als circulatiebank werkzaam te zijn, wordt het in het vorig lid bedoelde bedrag tusschen den Staat en de Bank in dezelfde evenredigheid verdeeld als zou geschied zijn indien dat bedrag ware toegevoegd aan de winst van het laatste boekjaar, waarvoor de Bank gerechtigd was als circulatiebank werkzaam te zijn. De na die verdeeling nog opkomende biljetten worden, na onderzoek als in het vierde lid bedoeld, door den Staat betaald.

7. Na verloop van dertig jaren sedert het einde van den in het tweede lid bedoelden termijn, is het recht om uitbetaling van de opgeroepen biljetten te vorderen, vervallen.

Art. 23. De verhouding, waarin het gezamenlijk bedrag van bankbiljetten, bankassignatiën en rekening-courant saldo's door munt of muntmateriaal moet zijn gedekt, wordt bepaald bij Koninklijk besluit, op voordracht van de directie der Bank te nemen. Dit besluit wordt in het Staatsblad geplaatst, en, voor zooveel noodig, van tijd tot tijd gewijzigd.

Art. 24. 1. De directie der Bank bestaat uit een president, een secretaris en tenminste één directeur.

2. De beslissing over het aantal directeuren berust bij de gemeenschappelijke vergadering van directie en commissarissen.

Art. 25. 1. De president en de secretaris worden door Ons, telkens voor zeven jaren, benoemd. In eene gemeenschappelijke vergadering van de directie en de commissarissen wordt voor elke benoeming eene aanbevelingslijst van twee personen opgemaakt en Ons aangeboden, teneinde daarop door Ons zooveel acht kunne geslagen worden, als Wij zullen vermeenen te behooren.

2. De directeuren worden, telkens voor den tijd van 5 jaren, benoemd door de stemgerechtigde aandeelhouders, uit eene voordracht van drie personen, opgemaakt door de directie en de commissarissen in eene gemeenschappelijke vergadering.

3. Alle leden der directie zijn bij hunne aftreding terstond opnieuw benoembaar.

4. Op voorstel van eene gemeenschappelijke vergadering der directie en commissarissen kan de president zoowel als de secretaris door Ons in de waarneming zijner betrekking worden geschorst of daaruit ontslagen. Ingeval eene schorsing wordt voorgesteld, geschiedt tevens een voorstel betreffende de tijdelijke vervulling.

5. Op gelijk voorstel kunnen ook de overige leden der directie, door de stemgerechtigde aandeelhouders worden ontslagen.

Art. 26. De gemeenschappelijke vergadering van directie en commissarissen kan plaatsvervangende directeuren benoemen voor den tijd en onder de regelen en de voorwaarden, door die vergadering bij de benoeming vast te stellen.

Art. 27. 1. Naast de directie is er eene commissie van advies, bestaande uit vijf personen.

2. De stemgerechtigde aandeelhouders kiezen de leden dezer commissie uit eene voordracht van twee personen voor elke opengevallen plaats. De raad van commissarissen maakt deze voordracht op. De leden der commissie hebben ieder zitting gedurende vijf achtereenvolgende jaren; na afloop van dien termijn zijn zij niet dadelijk herkiesbaar.

3. Voor de eerste maal hebben de leden zitting onderscheidenlijk gedurende één, twee, drie, vier en vijf jaren. Zij zijn niet dadelijk herkiesbaar. Het lot bepaalt het jaar, waarin deze leden volgens rooster aftreden.

4. Bij tusschentijdsche vacature benoemt de raad van commissarissen tijdelijk een nieuw lid ter vervulling van deze vacature. Het aldus benoemde lid heeft zitting tot de eerstvolgende, gewone, algemeene vergadering van aandeelhouders, welke de benoeming al of niet bekrachtigen kan.

5. Bij tusschentijdsche vacature treedt de nieuw benoemde in den duur van zitting van dengene, wiens plaats hij vervult.

6. Leden der commissie mogen tevens lid zijn van den raad van commissarissen.

7. De commissie vergadert op gezette tijden met de directie en wordt door de directie gehoord omtrent belangrijke aangelegenheden, een en ander volgens een reglement, vastgesteld door de gemeenschappelijke vergadering van directie en commissarissen. Dit reglement wordt aan Onze goedkeuring onderworpen.

8. Indien de directie meent te moeten afwijken van het gevoelen der commissie omtrent de in het vorig lid bedoelde, belangrijke aangelegenheden, doet zij daarvan onverwijld mededeeling aan den raad van commissarissen.

Art. 28. Er zijn minstens vijftien commissarissen. Zij worden door de stemgerechtigde aandeelhouders gekozen.

Art. 29. 1. Van Regeeringswege wordt toezicht op de handelingen der Bank uitgeoefend door een Koninklijken Commissaris, door Ons te benoemen en te ontslaan.

2. De Koninklijke Commissaris heeft het recht, alle vergaderingen van aandeelhouders en van commissarissen bij te wonen en aldaar eene raadgevende stem uit te brengen.

3. De directie der Bank is gehouden, hem telkens op zijne aanvrage al die inlichtingen te verstrekken, welke hij tot behoorlijke uitoefening van zijn toezicht noodig acht.

4. De verdere instructie van den Koninklijken Commissaris wordt door Ons bij besluit vastgesteld.

5. Zijne bezoldiging komt ten laste van den Staat.

Art. 30. De directie der Nederlandsche Bank doet eenmaal 's weeks door plaatsing in de Nederlandsche Staatscourant, mededeeling van eene verkorte balans in een door Ons goed te keuren vorm.

Art. 31. 1. Van de winsten der Bank wordt een deel bestemd voor storting in eene bijzondere reserve. Dit deel is gelijk aan de helft van de inkomsten, welke aan de Bank zijn ten goede gekomen uit de werkzaamheden omschreven in artikel 11, eerste lid, onder 3°. en 4°. Deze storting geschiedt totdat de aldus gevormde bijzondere reserve de helft van het bedrag van het maatschappelijk kapitaal heeft bereikt.

2. Het overblijvende deel der winsten blijft ten beloope van drie en een half percent van het maatschappelijk kapitaal uitsluitend ten voordeele van de Bank.

3. Mocht het in het tweede lid bedoelde overblijvende deel der winsten in eenig jaar minder dan drie en een half percent van dat kapitaal bedragen, dan wordt hetgeen er aan ontbreekt uit het reservefonds aangevuld, mits dit fonds niet beneden vijftien percent van het maatschappelijk kapitaal dale.

4. Bedraagt het in het tweede lid bedoelde overblijvende deel der winsten meer dan drie en een half percent van het maatschappelijk kapitaal, dan gaat van dit meerdere eerst vijftien percent in het reservefonds, totdat dit het bedrag van het maatschappelijk kapitaal heeft bereikt. Het meerdere wordt voor een vierde door de Bank en voor drie vierden door den Staat genoten totdat het winstaandeel der Bank, behalve de vereischte aanvulling van het reservefonds en van de bijzondere reserve, bedoeld in het eerste lid van dit artikel, zeven percent van het maatschappelijk kapitaal bedraagt. Van de dan nog overblijvende winst ontvangt de Bank een achtste en de Staat zeven achtsten.

5. Als grondslag voor de verdeeling der winsten strekt de jaarlijksche balans der Bank, zooals die door hare commissarissen is vastgesteld, voor zoover zij in overeenstemming is met de bepalingen der wet en van de statuten der Bank.

6. Geschillen over de vraag, of de balans met die bepalingen in overeenstemming is,

worden door drie scheidslieden in het hoogste ressort beslist. Van die scheidslieden wordt één door den Minister van Financiën en één door de directie der Bank gekozen en de derde door de Rechtbank te Amsterdam benoemd. Aandeelhouders der Bank kunnen daartoe niet gekozen of benoemd worden.

7. Het aandeel van den Staat in de winsten der Bank vervalt:

1. wanneer aan een ander dan de Nederlandsche Bank mocht worden toegestaan bankbiljetten uit te geven en in omloop te brengen;

2. wanneer de Staat na 1 October 1904 besluiten mocht muntpapier uit te geven.

Art. 32. Met afwijking in zooverre van het bepaalde in het tweede, derde en vierde lid van het vorig artikel, geschiedt, zoolang de in artikel 1 der wet van 27 Mei 1932 (Staatsblad N°. 221) bedoelde schuldvordering niet is gedelgd, de verdeeling van het in het tweede lid van het vorig artikel bedoelde overblijvende deel van de winsten der Bank overeenkomstig de bepalingen van het tweede, derde, vierde en vijfde lid van artikel 2 dier wet.

Art. 33. De rente, verkregen uit de in artikel 13 bedoelde belegging, wordt onder de winsten der Bank opgenomen. Vóór- of achteruitgang van de waarde der door die belegging verkregen bezittingen wordt ten bate of ten laste van de reserves gebracht.

Overgangsbepalingen.

Art. 34. Het bedrag van het in artikel 8 bedoelde reservefonds der Bank bij het einde van het tijdperk, waarvoor artikel 2 dezer wet de Bank het recht geeft als circulatiebank werkzaam te zijn, zal, indien dat tijdperk niet verder wordt verlengd, voor zoover het een bedrag van tien millioen gulden niet overschrijdt voor de helft ten voordeele van den Staat komen en voor de wederhelft ten bate van de Bank blijven. Het meerdere komt voor drie vierden aan den Staat en voor een vierde aan de Bank.

Terzelfdertijd zal het bedrag van de in artikel 9 en artikel 31, eerste lid, bedoelde bijzondere reserves der Bank ten bate van de winst-enverliesrekening van het laatste boekjaar van dat tijdperk worden gebracht.

Art. 35. 1. Indien bij het einde van het, in het vorig artikel bedoelde, tijdperk, niet opnieuw aan de Bank het recht wordt verleend als circulatiebank werkzaam te zijn, vindt eene nadere waardeschatting plaats van de onroerende goederen en het kantoormeubilair der Bank. Deze schatting geschiedt door drie deskundigen, van wie één door Onzen Minister van Financiën, één door de directie der Bank en één door de rechtbank te Amsterdam wordt benoemd.

2. Een voordeelig of een nadeelig verschil tusschen de uitkomst der in het vorig lid bedoelde schatting en de balanswaarde wordt gebracht ten bate of ten laste van de winst-enverliesrekening over het laatste boekjaar, waarvoor de Bank gerechtigd is als circulatiebank werkzaam te zijn.

Slotbepalingen.

Art. 36. De statuten van de Bank worden met de bepalingen dezer wet in overeenstemming gebracht, zulks met inachtneming der bepalingen van de derde afdeeling van den derden titel des Eersten Boeks van het Wetboek van Koophandel, voor zoover deze naast de bepalingen dezer wet toepassing kunnen vinden.

Artikel 10 van de wet van 2 Februari 1937 (Staatsblad N°. 400):

Op Onzen last worden de bepalingen, waaronder de Nederlandsche Bank, krachtens de wet van 22 December 1863 (Staatsblad N°. 148), zooals die sedert gewijzigd is, en de wetten van 3 Augustus 1914 (Staatsblad N°. 345), van 25 Juni 1929 (Staatsblad N°. 364), van 27 Mei 1932 (Staatsblad N°, 221), van 25 Juli 1932 (Staatsblad N°. 405), van 17 November 1933 (Staatsblad N°. 613), van 28 December 1933 (Staatsblad N°. 731) en van 2 Juli 1934 (Staatsblad N°. 339) gerechtigd is als circulatiebank werkzaam te zijn, in eene doorloopende reeks van artikelen samengevat en met wijziging dienovereenkomstig van de aanhaling van artikelen of gedeelten van artikelen, met nummering voorzooveel noodig van de alinea's en onder in achtneming van de gebruikelijke spelling in het Staatsblad geplaatst.

Het geheel der aldus samengevatte bepalingen kan worden aangehaald als „Bankwet 1937", met bijvoeging van jaargang en nummer van het Staatsblad, waarin Ons besluit is geplaatst.

Artikel 11 van de wet van 2 Februari 1937 (Staatsblad N°. 400):

Deze wet treedt in werking met den eersten April 1937.

Behoort bij Koninklijk besluit van 1 Maart 1937, n°. 38.

Mij bekend,
De Minister van Financiën, O u d.

S. 442.

6 *Maart* 1937. BESLUIT tot het vaststellen van formulieren voor aangiftebiljetten der inkomstenbelasting, der gemeentefondsbelasting, der vermogensbelasting en der verdedigingsbelasting I.

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 3 Februari 1937, n°. 162, Directe Belastingen;

Gelet op artikel 44 der Wet op de Inkomstenbelasting 1914, artikel 14 der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), artikel 14 der Wet op de Vermogensbelasting 1892 en artikel 2 der wet van 16 Maart 1928 (*Staatsblad* n°. 66);

Gezien Onze besluiten van 13 Januari 1931 (*Staatsblad* n°. 12), 24 Januari 1933 (*Staatsblad* n°. 24) en van 22 Februari 1936 (*Staatsblad* n°. 443);

Den Raad van State gehoord (advies van 16 Februari 1937, n°. 27);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Financiën van 26 Februari 1937, n°. 151, Directe Belastingen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. De formulieren A en B, behoorende bij Ons besluit van 13 Januari 1931 (*Staatsblad* n°. 12), worden vervangen door de formulieren

INKOMSTENBELASTING EN GEMEENTEFONDSBELASTING.

Belastingjaar 1 Mei 193____—30 April 193____ GEMEENTE (____e kl.):

AANGIFTEBILJET A
voor hen die binnen het Rijk wonen.

Datum van uitreiking, indien deze niet per post geschiedt :

Hij, die een vermogen bezit van f 16.000 of meer, *is verplicht* om aangifte van zijn vermogen te doen voor de *vermogensbelasting*. Indien het een minderjarige of onder curateele gestelde betreft, rust die verplichting op den ouder, den voogd of den curator. Wie aangifte voor de vermogensbelasting moet doen, gelieve het biljet A terug te zenden en te vragen om een biljet B.

De vragen 1 *tot en met* 17 *moeten worden beantwoord naar den toestand op* 1 *Mei, of, indien de belastingplichtige op* 1 *Mei nog niet hier te lande woonde, naar den toestand op het tijdstip van vestiging.*

NAAM, ENZ.	1.	Welke zijn de *naam* en *voornamen* van dengene, van wien het inkomen op dit biljet wordt aangegeven ? Welke zijn de datum en het jaar zijner geboorte ? (Voor een weduwe ook den eigen naam op te geven, voluit geschreven.)	
	2.	Indien de aangifte wordt gedaan door den vader, de moeder, den voogd of den curator van den persoon, bedoeld in vraag 1, of indien zij wordt gedaan door zijn executeur-testamentair of den bewindvoerder over zijn nalatenschap welke zijn dan : *naam, voornamen* en *woonplaats* van dien vertegenwoordiger, enz. ?	

N.B. Indien in de volgende vragen gebruikt worden de woorden „gij" en „de aangever", wordt daarmee bedoeld de persoon, wiens naam achter vraag 1 moet worden vermeld. Met „Uw woonplaats", „Uw echtgenoote", enz. worden bedoeld de woonplaats enz. van dien persoon.

BEROEP, BEDRIJF, ENZ.	3.	*a.* Wat is Uw *beroep* of *bedrijf* ? *b.* Wat is het beroep of bedrijf Uwer *echtgenoote* ? *c.* Hoe is de naam en waar is de woonplaats van Uw *werkgever* en van den werkgever Uwer echtgenoote ? *d.* Van welke vennootschappen zijt gij of is Uw echtgenoote *commissaris* ? *e.* Waar zijn Uwe kantoren, fabrieken, magazijnen, winkels, werkplaatsen, enz. gelegen ? *f.* Welke handelingen, werkzaamheden of diensten, waaraan eenig voordeel is verbonden, worden buiten Uw gewoon beroep of bedrijf door U of Uwe echtgenoote verricht of bewezen ? *g.* Uit welke onderneming krijgt gij of Uwe echtgenoote inkomsten zonder persoonlijke werkzaamheid en anders dan als aandeelhouder ? *h.* Indien gij *in het laatst verloopen kalenderjaar* opbrengst hebt	

A en B, behoorende bij het tegenwoordige besluit, in dier voege, dat deze formulieren mede deel uitmaken van Ons besluit van 13 Januari 1931 (*Staatsblad* n°. 12).

2. Dit besluit treedt in werking met ingang van het belastingjaar 1937/1938.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 6den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, OUD.

(*Uitgeg.* 6 *April* 1937.)

		genoten van op zich zelf staande werkzaamheden, handelingen en diensten, door U zelf of Uw echtgenoote verricht of bewezen, van welken aard waren die werkzaamheden, enz. ? (Bedoeld worden werkzaamheden als executeur-testamentair, lid eener examencommissie, enz. De opbrengst op te geven bij vraag 24.)	
FIRMA OF MAATSCHAP.	4.	Oefent gij of Uw echtgenoote Uw beroep of bedrijf uit in eene *vennootschap onder firma*, eene *commanditaire vennootschap* of in eene andere *maatschap ?* Zoo ja, welke is de naam dier vennootschap of maatschap, wie zijn, en waar wonen : *a.* De medevennooten ? *b.* De commanditaire vennooten ? (Hierbij niet op te geven commanditaire aandeelhouders in commanditaire vennootschappen op aandeelen.)	
VOORKOMING VAN DUBBELE BELASTING.	5.	Zijt gij of is Uw echtgenoote in Nederlandsch-Indië, Suriname of Curaçao aan eene inkomstenbelasting onderworpen ? Zijt gij of is Uw echtgenoote in het buitenland onderworpen aan eene belasting, die ten behoeve van den Staat naar het inkomen of het vermogen wordt geheven ? Zoo ja, waar ?	

Inlegvel bij het aangiftebiljet n°. _____ van de beschrijvingslijst, belastingjaar 193_____/193_____

WOONPLAATS.	6.	Welke is Uw woonplaats ? (Gemeente, straat, gracht, enz. en huisnummer ; eventueel ook het postadres te vermelden.)	
VESTIGING.	7.	Indien gij U *na* 1 Mei hier te lande gevestigd hebt, van wanneer dagteekent die vestiging ?	
VERHUIZING.	8.	Op welk adres of op welke adressen (behalve het bij vraag 6 vermelde adres) hebt gij gewoond in het afgeloopen belastingjaar ?	
WETTELIJK VERTEGENWOORDIGDEN.	9.	Zijt gij *wettelijk vertegenwoordiger* (vader, moeder, voogd, curator) van anderen, van wier vermogen aangifte moet worden gedaan ? Zoo ja, welke zijn hunne namen en voornamen en hun adres ?	
INWONENDE DIENSTBODEN.	10.	Hebt gij één of meer *dienstboden* bij U inwonen ? Zoo ja, welke zijn hunne namen en voornamen en hoeveel bedraagt het geldloon van ieder hunner ?	
ANDERE INWONENDEN.	11.	Hebt gij buiten Uwe dienstboden *personen* bij U inwonen die niet tot Uw gezin behooren (pensiongasten, kostgangers, enz.) en eigen inkomsten hebben ? Zoo ja, hoe zijn hunne namen en voornamen, en welk beroep oefenen zij uit ?	

SAMENWONEN IN GEZINSVERBAND.	12.	Indien gij behoort tot een gezin, woont gij dan in gezinsverband samen met nog *andere* personen dan met Uw echtgenoot(e) en met Uw eigen of aangehuwde *minderjarige* kinderen (b.v. meerderjarige kinderen ; broers ; zusters) ? Zoo ja, welke van die personen komen vermoedelijk in aanmerking voor een aanslag in de gemeentefondsbelasting, en welk beroep oefenen zij uit ?	
MINDERJARIGE KINDEREN.	13.	*a.* Hoeveel *minderjarige* eigen of aangehuwde kinderen en pleegkinderen hebt gij ? (Als pleegkind van den belastingplichtige wordt slechts aangemerkt, wie door hem als een eigen kind wordt onderhouden en opgevoed.)	
		b. Welke zijn de *geboortedatum* en het *geboortejaar* van elk van die kinderen ? 1. *geboren den* ..... *19*.... 2. „ „ ..... *19*.... 3. „ „ ..... *19*.... 4. „ „ ..... *19*.... 5. „ „ ..... *19*.... 6. „ „ ..... *19*.... 7. *geboren den* ..... *19*.... 8. „ „ ..... *19*.... 9. „ „ ..... *19*.... 10. „ „ ..... *19*.... 11. „ „ ..... *19*.... 12. „ „ ..... *19*....	
		c. Welke van die kinderen hebben een zuiver inkomen van : *a.* f 800 of meer ? (Naam, voornamen, beroep en adres van deze kinderen op te geven.) *b.* f 350 of meer, doch minder dan f 800 ? (Van deze kinderen op te geven : *zuiver inkomen*, naam, voornamen, beroep en adres.)	
ECHTGENOOT(E).	14.	Indien gij *gehuwd* zijt, welke zijn dan de naam en voornamen van Uwe(n) echtgenoot(e) ? En indien gij niet gehuwd zijt, zijt gij dan *gehuwd geweest ?*	
	15.	Geniet Uwe echtgenoote inkomen dat niet in deze aangifte is begrepen ?	
ONROERENDE ZAKEN.	16.	Is het huis dat gij bewoont Uw eigendom of dat van Uw echtgenoote (al of niet met hypotheek bezwaard) ?	
ONVERDEELDE BOEDELS.	17.	Zijt gij, of is Uw echtgenoote medegerechtigd tot nog onverdeelde boedels ? Zoo ja, tot welke, en voor welk aandeel ?	

AANGIFTE VAN HET INKOMEN.

Hoe groot is het bedrag van Uw inkomen gesplitst als volgt :

UIT ONDERNEMING EN ARBEID.	18.	*a. Opbrengst van betrekking, ambt, waardigheid of bediening* (na aftrek van verplichte bijdragen ingevolge pensioenregeling of ingevolge de Ziektewet) :		
		1°. arbeidsloon, salaris, traktement, provisie, gratificatie, toelage	f	.....
		2°. emolumenten, vacatie- en presentiegeld	„	.....
		3°. tantième	„	.....

		4°. voordeelen, voortvloeiende uit aanspraken om, na verloop van tijd of onder eene voorwaarde, één of meer uitkeeringen te ontvangen of door een ander (b.v. weduwe) te doen ontvangen, voor zoover die aanspraken niet voortvloeien uit eene pensioenregeling, en voor zoover zij niet door eigen stortingen worden gedekt of gedekt gehouden	f	
		5°. vrij wonen, vrije kost en inwoning, vrij vuur, licht; belasting e. d.	„	
		Aftrek wegens beroepskosten en -lasten (w. o. wegens contributie vakvereeniging f ..... en ingevolge art. 129 der wet op de inkomstenbelasting — overgangsbepaling spaarfondsen — f .....) . . . . . Totaal	f	
			„	
		Blijft zuiver . . .	f	
		b. Zuivere opbrengst (winst) van onderneming, met inbegrip van eventueel door den aangever afzonderlijk berekende rente van ondernemingskapitaal en van eigen gebruik (f .....) van in het bedrijf voortgebrachte of verkregen vruchten (bijv. landbouwproducten) of van waren, die in het bedrijf worden vervaardigd, bewerkt of ten verkoop ingeslagen (bijv. kruidenierswaren)	„	
		c. Zuivere opbrengst van vrij beroep en van niet onder *a* en *b* genoemde *handelingen, werkzaamheden en diensten*, welke min of meer geregeld worden verricht (zooals niet bedrijfmatig kamerverhuren)	„	
		(Opbrengst van op zich zelf staande werkzaamheden in het laatstverloopen kalenderjaar genoten aan te geven bij vraag 24.)		
UIT ONROEREND GOED.	19.	*Zuivere opbrengst van onroerende goederen*, voor zoover niet gebezigd voor de uitoefening van eigen bedrijf of beroep:		
		a. huurwaarde van gebouwen, gedeelten van gebouwen of gronden in eigen gebruik voor woning of tot huishoudelijke doeleinden (hieronder niet te begrijpen de huurwaarde van gebouwen en gronden die de aangever in huur heeft)	„	
		b. huren en pachten of andere baten uit onroerende goederen, en uitkeeringen ter zake van rechten op onroerende goederen	„	
		(Bij het berekenen van de opbrengst, te vermelden onder *a* en *b*, in mindering te brengen grond- en andere lasten, kosten van onderhoud en verzekering. Rente van hypothecaire en andere schulden *niet hier af te trekken* doch bij vraag 25, letter *c*.)		
UIT ROEREND KAPITAAL.	20.	*Zuivere opbrengst van roerend kapitaal*, niet belegd in eigen bedrijf of beroep:		
		a. rente van inschrijvingen op de Grootboeken der Nationale Schuld en van Staatsschuldboekjes	„	
		b. rente van inschrijvingen op andere grootboeken en *rente en dividend van effecten* . . . (Bonusaandeelen enz. moeten in den regel ook worden aangegeven; zie art. 6 der wet op de inkomstenbelasting.)	„	
		c. rente van *hypothecaire schuldvorderingen*	„	
		d. rente over vorderingen op (saldi tegoed bij) *banken* (*boerenleenbanken* en *spaarbanken* inbegrepen), onverschillig of de rente is bijgeschreven of uitbetaald	„	
		e. rente van *alle andere vorderingen*	„	
		f. uitkeering op geldschieting en commandite; opbrengst van rechten op winstaandeelen (niet voortvloeiend uit persoonlijke werkzaamheid of uit het bezit van effecten) . . .	„	
		g. opbrengst van tijdelijk niet belegde gelden, rente begrepen in de aflossing van schuldvorderingen, en andere opbrengst van roerend kapitaal	„	
UIT ONVERDEELDE BOEDELS.	21.	(Evenredig) aandeel in de zuivere opbrengst van onverdeelde boedels	„	
UIT PENSIOEN, LIJFRENTE, UITKEERING, ENZ.	22.	*Zuivere opbrengst van rechten op periodieke uitkeeringen van het leven afhankelijk:* (Verplichte bijdragen ingevolge pensioenregeling moeten worden afgetrokken.)		
		a. verlof of nonactiviteitstraktement	„	
		b. vóór 1 Mei 1915 ingegane wachtgelden, pensioenen en lijfrenten . f ..... Af: ingevolge art. 128 der wet op de inkomstenbelasting . . . . „	„	
		c. wachtgelden, ingegaan na 30 April 1915	„	
		d. pensioenen (... ongevallen rente), ingegaan na 30 April 1915 ...		

		e. lijfrenten (w.o. uitkeeringen uit studiefondsen), ingegaan na 30 April 1915		„	
		f. andere uitkeeringen en verstrekkingen, niet aan de vervulling van een ambt of dienstbetrekking verbonden, die bij overlijden van de(n) gerechtigde of van een derde eindigen, gesplitst als volgt :			
		1°. wettelijk verschuldigde (bijv. echtscheidingsuitkeeringen)		„	
		2°. enkel berustend op de voorschriften van de moraal of het fatsoen (met uitzondering van hetgeen wordt ontvangen van huisgenooten).		„	
		Totaal inkomen volgens de artt. 12 tot en met 17, eerste lid, der wet op de inkomstenbelasting (hierna aan te duiden als „*bedrag A*")		f	
VERREKENING VROEGERE VERLIEZEN.	23.	*Alleen in te vullen indien verliezen, die voor het vóórvorige belastingjaar of voor het vorig belastingjaar waren aan te geven, nog niet verrekend konden worden.* Indien dit „bedrag A" voor het *vóórvorige* belastingjaar minder bedroeg dan nul, en dus negatief was :			
		Hier in te vullen dit negatieve bedrag	f		
		Waarvan reeds verrekend het vorige belastingjaar. (Af :)	„		
		Blijft nog te verrekenen	f		
		Indien het „bedrag A" voor het *vorige* belastingjaar minder bedroeg dan nul en dus negatief was, hier in te vullen dit negatieve bedrag . . . . . (Bij :)	„		
		Totaal der af te trekken oude verliezen		„	
		Blijft over		f	
OP ZICH ZELF STAANDE WERKZAAMHEDEN.	24.	Zuivere opbrengst van op zich zelf staande werkzaamheden, handelingen en diensten, in het laatstverloopen kalenderjaar genoten (zie de noot bij vraag 3, letter *h*) . . (bij)		„	
		Totaal van het (onzuiver) inkomen) . . .		f	
AFTREK.	25.	Met welk bedrag moet het hierboven aangegeven inkomen worden verminderd wegens *op 1 Mei* (of, indien de aangever op 1 Mei nog niet binnen het Rijk woonde, op het tijdstip van vestiging) *jaarlijks* verschuldigde en niet met een bron van inkomen in verband staande :			
		a. premiën voor levensverzekering, lijfrente of pensioen (contributie voor een begrafenisfonds daaronder begrepen)	f		
		Deze aftrek mag niet meer bedragen dan 5 pct. van het (onzuiver) inkomen en niet meer dan f 100, en in geen geval meer dan het werkelijk verschuldigde jaarlijksch bedrag. Aftrek van contributie voor *ziekteverzekering* of ziekenfonds is *niet* toegestaan.			
		b. lijfrenten, pensioenen en andere periodieke uitkeeringen en verstrekkingen, niet aan de vervulling van een ambt of dienstbetrekking verbonden, die bij overlijden van den gerechtigde, of van een derde, eindigen, gesplitst als volgt :			
		1°. wettelijk verschuldigde	„		
		(Hieronder vallen bijv. ondersteuningen aan *behoeftige* ouders en grootouders, en aan *behoeftige* kinderen en kleinkinderen. Ter zake van onderhoud en opvoeding van *minderjarige* kinderen en ter zake van lijfrenten of andere periodieke uitkeeringen aan minderjarige kinderen toegekend, is geen aftrek toegelaten.)			
		2°. enkel op de voorschriften van de moraal of het fatsoen berustende, toekomende aan personen die niet met den gever samenwonen	„		
		c. renten van hypothecaire en andere schulden, altijddurende renten . . .	„		
		(Aflossing van schulden mag niet worden afgetrokken.)			
		Totaal van den aftrek	f	„	
		Blijft zuiver inkomen :		f	
TOELICHTING VAN DEN AANGEVER.	26.				

Aldus zonder voorbehoud *naar waarheid* door mij beantwoord en *onderteekend.*

Te _____, den _____ 193__

BELASTINGEN NAAR INKOMEN EN VERMOGEN.

Belastingjaar 1 Mei 193____—30 April 193____.

GEMEENTE (____° kl.):

1937

AANGIFTEBILJET **B** voor hen die binnen het Rijk wonen.
Datum van uitreiking, indien deze niet per post geschiedt :

De vragen 1 *tot en met* 30 *moeten worden beantwoord naar den toestand op* 1 *Mei, of, indien de belastingplichtige op* 1 *Mei nog niet hier te lande woonde, naar den toestand op het tijdstip van vestiging.*

NAAM, ENZ.	1.	Welke zijn de *naam* en *voornamen* van dengene, van wien het inkomen en het vermogen op dit biljet wordt aangegeven ? Welke zijn de datum en het jaar zijner geboorte ? (Voor een weduwe ook den eigen naam op te geven, voluit geschreven.)	
	2.	Indien de aangifte wordt gedaan door den vader, de moeder, den voogd of den curator van den persoon, bedoeld in vraag 1, of indien zij wordt gedaan door zijn executeur-testamentair of den bewindvoerder over zijn nalatenschap, welke zijn dan : *naam, voornamen* en *woonplaats* van dien vertegenwoordiger, enz. ?	

N.B. Indien in de volgende vragen gebruikt worden de woorden „gij" en „de aangever", wordt daarmede bedoeld de persoon, wiens naam achter vraag 1 moet worden vermeld. Met „Uw woonplaats", „Uw echtgenoote", enz. worden bedoeld de woonplaats enz. van dien persoon.

BEROEP, BEDRIJF, ENZ.	3.	*a.* Wat is Uw *beroep* of *bedrijf* ? *b.* Wat is het beroep of bedrijf Uwer *echtgenoote* ? *c.* Hoe is de naam en waar is de woonplaats van Uw *werkgever* en van den werkgever Uwer echtgenoote ? *d.* Van welke vennootschappen zijt gij of is Uw echtgenoote *commissaris* ? *e.* Waar zijn Uwe kantoren, fabrieken, magazijnen, winkels, werkplaatsen, enz. gelegen ? *f.* Welke handelingen, werkzaamheden of diensten, waaraan eenig voordeel is verbonden, worden buiten Uw gewoon beroep of bedrijf door U of Uwe echtgenoote verricht of bewezen ? *g.* Uit welke onderneming krijgt gij of Uwe echtgenoote inkomsten zonder persoonlijke werkzaamheid en anders dan als aandeelhouder ? *h.* Indien gij *in het laatst verloopen kalenderjaar* opbrengst hebt	

194

		genoten van op zich zelf staande werkzaamheden, handelingen en diensten, door U zelf of Uwe echtgenoote verricht of bewezen, van welken aard waren die werkzaamheden, enz. ? (Bedoeld worden werkzaamheden, als executeur-testamentair, lid eener examencommissie, enz. De opbrengst op te geven bij vraag 37.)	
FIRMA OF MAATSCHAP.	4.	Ocfent gij of Uw echtgenoote Uw beroep of bedrijf uit in eene *vennootschap onder firma*, eene *commanditaire vennootschap* of in eene andere *maatschap ?* Zoo ja, welke is de naam dier vennootschap of maatschap, wie zijn, en waar wonen : *a.* De medevennooten ? *b.* De commanditaire vennooten ? (Hierbij niet op te geven commanditaire vennooten in commanditaire vennootschappen op aandeelen.)	
VOORKOMING VAN DUBBELE BELASTING.	5.	Zijt gij of is Uw echtgenoote in Nederlandsch-Indië, Suriname of Curaçao onderworpen aan *a.* eene inkomstenbelasting, *b.* eene vermogensbelasting ? Zijt gij of is Uw echtgenoote in het buitenland onderworpen aan eene belasting, die ten behoeve van den Staat naar het inkomen of het vermogen wordt geheven ? Zoo ja, waar ? (Het antwoord toe te lichten bij de vragen 30 en 39.)	

Inlegvel bij het aangiftebiljet nº. ..... van de beschrijvingslijst, belastingjaar 193...../193.....

WOONPLAATS.	6.	Welke is Uw woonplaats ? (Gemeente, straat, gracht enz. en huisnummer ; eventueel ook het postadres te vermelden.)	
VESTIGING.	7.	Indien gij U na 1 Mei hier te lande gevestigd hebt, van wanneer dagteekent die vestiging ?	
VERHUIZING.	8.	Op welk adres of op welke adressen (behalve het bij vraag 6 vermelde adres) hebt gij gewoond in het afgeloopen belastingjaar ?	
WETTELIJK VERTEGENWOORDIGDEN.	9.	Zijt gij *wettelijke vertegenwoordiger* (vader, moeder, voogd, curator) van anderen, van wier vermogen aangifte moet worden gedaan ? Zoo ja, welke zijn hunne namen en voornamen en hun adres ?	
INWONENDE DIENSTBODEN.	10.	Hebt gij één of meer *dienstboden* bij U inwonen ? Zoo ja, welke zijn hunne namen en voornamen en hoeveel bedraagt het geldloon van ieder hunner ?	
ANDERE INWONENDEN, GEEN GEZINSLID ZIJNDE.	11.	Hebt gij buiten Uwe dienstboden *personen* bij U inwonen, die niet tot Uw gezin behooren (pensiongasten, kostgangers, enz.) en eigen inkomsten hebben ? Zoo ja, hoe zijn hunne namen en voornamen, en welk beroep oefenen zij uit ?	

SAMENWONEN IN GEZINSVERBAND.

12. Indien gij behoort tot een gezin, woont gij dan in gezinsverband samen met nog *andere* personen dan met Uw echtgenoot(e) en met Uw eigen of aangehuwde *minderjarige* kinderen ? (b.v. meerderjarige kinderen ; broers ; zusters).
Zoo ja, welke van die personen komen vermoedelijk in aanmerking voor een aanslag in de gemeentefondsbelasting, en welk beroep oefenen zij uit ?

MINDERJARIGE KINDEREN.

13. Hoeveel *minderjarige* eigen of aangehuwde kinderen en pleegkinderen hebt gij ?
(Als pleegkind van den belastingplichtige wordt slechts aangemerkt, wie door hem als een eigen kind wordt onderhouden en opgevoed.)

14. Welke zijn de *geboortedatum* en het *geboortejaar* van elk van die kinderen ?

1. *geboren den*	*19*....	7. *geboren den*	*19*....
2. „ „	*19*....	8. „ „	*19*....
3. „ „	*19*....	9. „ „	*19*....
4. „ „	*19*....	10. „ „	*19*....
5. „ „	*19*....	11. „ „	*19*....
6. „ „	*19*....	12. „ „	*19*....

15. Welke van die kinderen hebben een zuiver inkomen van :
a. f 800 of meer ?
(Naam, voornamen, beroep en *adres* van deze kinderen op te geven.)
b. f 350 of meer, doch minder dan f 800 ?
(Van deze kinderen op te geven : *zuiver inkomen*, naam, voornamen, beroep en adres.)

ECHTGENOOT(E).

16. Indien gij *gehuwd* zijt, welke zijn de naam en voornamen van Uwe(n) echtgenoot(e) ?
En indien gij niet gehuwd zijt, zijt gij dan *gehuwd geweest ?*

17. Zijn het inkomen en het vermogen Uwer echtgenoote in deze aangifte begrepen ?
Zoo neen, waarom niet ?
Een gehuwde vrouw is zelve belastingschuldig en moet dus zelf aangifte doen ingeval van scheiding van tafel en bed of van scheiding van goederen, alsmede indien en in zooverre zij bij huwelijksche voorwaarden het beheer van haar roerende en onroerende goederen en het vrije genot harer inkomsten heeft bedongen.
In alle andere gevallen moet de gehuwde man tevens het inkomen en het vermogen zijner echtgenoote aangeven.
Heeft de gehuwde vrouw alleen het beheer van haar vermogen of een gedeelte daarvan, dan is zij desgevraagd verplicht om, ten behoeve van den aanslag van haar echtgenoot — op een bijzonder aangiftebiljet — aangifte te doen van het vermogen dat zij beheert.

ONROERENDE ZAKEN.

18. Is het huis dat gij bewoont Uw eigendom of dat van Uw echtgenoote (al of niet met hypotheek bezwaard) ?

19. Bezit gij of Uw echtgenoote andere onroerende zaken, in Nederland gelegen of gevestigd ?

	20.	In welke kadastrale gemeenten liggen Uw onroerende zaken, en onder welke artikelen van den kadastralen legger komen zij voor ? (Zie aanslagbiljet grondbelasting.)	
WETTELIJK VRUCHTGENOT.	21.	Hebt gij of Uw echtgenoote krachtens de wet vruchtgenot van vermogen van Uw minderjarige kinderen ?	(Voor vermogensaangiften wordt dit vermogen geheel als vermogen *van de kinderen* beschouwd. De opbrengst is ouderlijk inkomen.)
ONVERDEELDE BOEDELS.	22.	Zijt gij of is Uw echtgenoote mede gerechtigd tot nog onverdeelde boedels ? Zoo ja, tot welke, en voor welk aandeel ?	
LIJFRENTEN.	23.	Geniet gij of Uw echtgenoote eene lijfrente ? Van wiens leven is zij afhankelijk en hoe is zij verkregen ?	
VRUCHTGEBRUIK.	24.	Bezit gij of Uw echtgenoote zaken in vruchtgebruik ? Zoo ja, hoe hebt gij dat vruchtgebruik verkregen en wanneer eindigt het ? Wie is de bloote eigenaar van die zaken ? Is aan het vruchtgebruik de verplichting verbonden om rente van schulden te voldoen of om periodieke uitkeeringen te verrichten ?	
Het wettelijk vruchtgenot der ouders wordt *niet* als vruchtgebruik beschouwd.	25.	Bezit gij of Uw echtgenoote zaken, bezwaard met vruchtgebruik ? Zoo ja, wie is de vruchtgebruiker, welke zijn adres en geboortedatum ? Hoe is het vruchtgebruik verkregen ? Betaalt de vruchtgebruiker renten of uitkeeringen, die zonder vruchtgebruik te Uwen laste zouden zijn ?	
GEKAPITALISEERDE UITKEERINGEN.	26.	Hebt gij of Uw echtgenoote verplichtingen, zooals bedoeld zijn in vraag 28 letter *d*, nº. 1 (uitkeeringen) ? Zoo ja, welke zijn, voor iedere verplichting afzonderlijk : het jaarlijksch bedrag ; de duur der verplichting ; naam, voornamen, adres en geboortedatum van hem, van wiens leven de verplichting afhangt, en de wijze van ontstaan der verplichting ?	

Aangifte van het vermogen (in geheele guldens).

Hoe groot is het bedrag van Uw vermogen gesplitst als volgt:

		KOLOM I	KOLOM II
		A. Bezittingen in vollen eigendom, *belegd in bedrijf of beroep.* — *C.* Bezittingen in blooten eigendom.	*B.* Bezittingen in vollen eigendom, *niet* belegd in bedrijf of beroep. — *D.* Bezittingen in vruchtgebruik.
	De waarde van bezittingen, waarvan de eigendom is bezwaard met vruchtgebruik of zakelijk recht van gebruik moet worden aangegeven, alsof de eigenaar den vollen eigendom had. De waarde van zaken, waarvan men het vruchtgebruik heeft, moet worden aangegeven alsof men den vollen eigendom had. Herleiding vindt plaats bij vraag 29.		
VOLGENS DE BALANS. Het vermogen, in kolom I *volgens de balans aangegeven*, moet niet andermaal worden aangegeven.	27. a. Vermogen belegd in ondernemingen, waarvan de aangever geen verhandelbare aandeelbewijzen bezit, volgens de laatst vastgestelde of goedgekeurde balans (indien de aangever wil en mag aangeven volgens de balans)	f	
	(Deze balans moet den stand van zaken aanwijzen op een tijdstip ten vroegste uit het afgeloopen belastingjaar; de bezittingen en schulden moeten geschat zijn naar regels, welker toepassing geen lager kapitaalsaldo oplevert, dan verkregen zou zijn bij afzonderlijke taxatie ten behoeve van de vermogensbelasting.)		
	Bij: de sedert het tijdstip der balans aan de onderneming toegevoegde kapitalen	,,	
	Totaal	f	
	Af: de sedert het tijdstip der balans aan de onderneming onttrokken bedragen	,,	
	Verschil: (een eventueel negatief bedrag door te halen en af te trekken bij vraag 28, letter *a*)	f	
HUIZEN, LAND ENZ.	*b.* Onroerende goederen, geheel of gedeeltelijk in eigen gebruik voor woning of tot huishoudelijke doeleinden (geschat naar de verkoopwaarde) . .	,,	f
	c. *Andere onroerende zaken*, in Nederland gelegen of gevestigd, met inbegrip van rechten van erfpacht, opstal en beklemming en van rechten op erfpachtcanons, beklemhuren en grondrenten (als voren)	,,	,,
SCHEPEN. VLIEGTUIGEN.	*d.* Onroerende zaken, buiten Nederland gelegen (als voren)	,,	,,
VOERTUIGEN, ENZ.	*e.* Schepen, schuiten, vliegmachines en andere water- of luchtvaartuigen met toebehooren	,,	,,
EFFECTEN, ENZ.	*f.* Voertuigen (daaronder ook *automobielen*, motorrijwielen, enz.)	,,	,,
	g. Inschrijvingen op de Grootboeken der Nationale Schuld en Staatsschuldboekjes	,,	,,
	h. Inschrijvingen op andere grootboeken en *effecten* afzonderlijk voor: { 1°. die welke genoteerd worden ter beurze van Amsterdam	,,	,,
	2°. die welke niet vallen onder 1°	,,	,,
HYPOTHEKEN.	*i.* Schuldvorderingen, verzekerd door hypotheek op onroerende zaken of op schepen	,,	,,
ANDERE VORDERINGEN.	*j.* Vorderingen op (saldi tegoed bij) *banken* (*boerenleenbanken* en *spaarbanken* inbegrepen)	,,	,,
	k. Beroeps- en boekvorderingen, niet vallende onder de vorige letters en vorderingen tot levering van zaken waarvoor reeds een schuld is aangegaan	,,	,,
	l. *Alle andere vorderingen*	,,	,,
COMMANDITAIR KAPITAAL; WINSTRECHTEN.	*m.* Commanditair kapitaal; rechten op winstaandeelen (niet voortvloeiend uit persoonlijke werkzaamheid of uit bezit van effecten)	,,	,,
KAS, ENZ.	*n.* Geld in kas, wissels en ander handelspapier, vervallen coupons en dividendbewijzen, alsmede saldi-tegoed bij girodiensten	,,	,,

N.B. In het hoofd van de kolommen kan worden doorgehaald wat niet te pas komt. Doen zich in één kolom twee gevallen voor, dan vermelde men de letters bij de bedragen.

ONVERDEELDE BOEDELS.		*o.* Aandeelen in onverdeelde boedels	„	„
POLISSEN.		*p.* Polissen van levensverzekering of van nog niet ingegane lijfrenten, deel uitmakende van het bedrijfs- en beroepsvermogen	„	„
		q. Niet tot bedrijfs- of beroepsvermogen behoorende polissen van levensverzekering (zie de aanteekening op blz. 4)	„	„
LIJFRENTEN, ENZ.		*r.* Rechten op lijfrenten, afhankelijk van het leven van één persoon (tenzij het recht voortvloeit uit een *polis*, en de uitkeering nog niet is ingegaan) (zie ook de aanteekening op blz. 4)	„	„
		s. Rechten op lijfrenten, afhankelijk van het leven van meer dan één persoon (tenzij het recht voortvloeit uit een *polis* en de uitkeering nog niet is ingegaan) en andere rechten op periodieke uitkeeringen en verstrekkingen, al dan niet van iemands leven afhankelijk (zie art. 7 der Wet op de Vermogensbelasting 1892 en art. 47 der Successiewet)	„	„
VEE.		*t.* Rundvee (waaronder ..... stuks melkvee)	„	„
		u. Ander hoornvee, paarden, varkens en pluimvee	„	„
BEDRIJFSGOEDEREN, ENZ.		*v.* Niet onder de vorige rubrieken vermelde: 1°. bedrijfs- en beroepsvoorraden	„	„
		2°. werktuigen, gereedschappen en andere zaken, gebruikt in bedrijf, enz.	„	„
		(Aan te geven naar de geldswaarde, in verband met de bestemming)		
GOUDWERK, ENZ.		*w.* Goud- en zilverwerk, paarlen en edelgesteenten, geen handelsvoorraad zijnde, noch dienende voor uitoefening van beroep of bedrijf	„	„
		(Niets in te vullen, indien de gezam. waarde minder dan f 2000 bedraagt.)		
OVERIGE BEZITTINGEN.		*x.* Overige bezittingen (w.o. auteursrechten, octrooien, enz.)	„	„
		Totaal	f	f

VOLLE EIGENDOM.	28.	Onder de bedragen, bij vraag 27 vermeld, is begrepen wegens:		
		a. bezittingen *in vollen eigendom*, belegd in bedrijf of beroep (kolom I, letter A):		f
		b. bezittingen *in vollen eigendom*, niet belegd in bedrijf of beroep (kolom II, letter B): .		„
		Totaal van de bezittingen in vollen eigendom		f
		Van dit bedrag moet worden afgetrokken wegens schulden *niet* drukkende op bezittingen in vruchtgebruik of in blooten eigendom:		
		c. Bedrijfs- of beroepsschulden, niet reeds in aanmerking genomen bij de aangifte volgens de balans (vraag 27, letter *a*), naar de contante waarde	f	
		d. Andere schulden, gesplitst als volgt:		
		1. Gekapitaliseerd bedrag der lijfrenten, gevestigde of altijddurende renten, verstrekkingen van levensonderhoud, huisvesting of andere zaken, voor zoover deze uitkeeringen en verstrekkingen wettelijk *verschuldigd* zijn en niet rechtstreeks uit het familierecht voortvloeien. (Zie artikel 8 der Wet op de Vermogensbelasting 1892.)	„	
		2. Overige schulden (naar de contante waarde), gesplitst als volgt:		
		die waarvan rente verschuldigd is	„	
		alle andere	„	
		Totaal van de af te trekken schulden		„
		Waarde van het vermogen *in vollen eigendom*		f
VRUCHTGEBRUIK.	29.	*a.* bezittingen bij den aangever of zijn echtgenoote *in vruchtgebruik* (bij vraag 27 vermeld in kolom II, letter D) f		
		(Is er meer dan één vruchtgebruik, dan gelieve de aangever vorenstaand bedrag te specificeeren bij vraag 30.) De belastbare waarde van het vruchtgebruik (de vruchtgebruiken) moet gesteld worden op	f	
		(Voor elk vruchtgebruik berekene de aangever 4 pct. van de volle waarde der bezittingen waarop het vruchtgebruik rust. Het aldus verkregen		

bedrag (of elk van de aldus verkregen bedragen) moet worden gekapitaliseerd op dezelfde wijze als een lijfrente ; zie art. 7, 2°, der Wet op de Vermogensbelasting 1892 en art. 47, letter *e*, der Successiewet.)

b. De op de bezittingen in vruchtgebruik drukkende periodieke uitkeeringen bedoeld in vraag 24, bedragen f _____ per jaar ; de overige op die bezittingen drukkende schulden bedragen f _____ in totaal.
De verplichting, voor den vruchtgebruiker hieruit voortvloeiende, kan gesteld worden op . . . . . f _____
(Dit bedrag aftrekken van *a*.)

Waarde van het vermogen *in vruchtgebruik* . . . . . f _____

BLOOTE EIGENDOM.

c. Bezittingen, waarvan een ander dan de aangever (of dan zijn echtgenoote) het vruchtgebruik of het zakelijk recht van gebruik heeft (bezittingen *in blooten eigendom*, bij vraag 27 vermeld in kolom I, letter C) . . . . . f _____
Ter berekening van de belastbare waarde van den blooten eigendom moet hiervan worden afgetrokken : de waarde van het vruchtgebruik (zie de aanteekening bij *a*) of van het zakelijk recht van gebruik . . . . . „ _____
Belastbare waarde van de bezittingen in blooten eigendom . . . . . f _____

d. De op de bezittingen in blooten eigendom drukkende, thans nog ten laste van den vruchtgebruiker komende, periodieke uitkeeringen (zie vraag 25) bedragen f _____ per jaar ; de overige op die bezittingen drukkende schulden bedragen f _____ in totaal.
De verplichting, voor den blooten eigenaar hieruit voortvloeiende, kan worden gesteld op . . . . . „ _____
(Dit bedrag af te trekken van *c*.)

Waarde van het vermogen in *blooten eigendom* . . . . . „ _____

Totaal van het *zuiver vermogen* . . . . . f _____

WELKE TOELICHTING HEBT GIJ OMTRENT UW VERMOGEN NOG TE GEVEN ? 30.

(Zoo noodig op een inlegvel te vervolgen.)

Aldus zijn zonder voorbehoud naar waarheid door mij beantwoord de vragen 1, 2, 5 tot en met 9, en 16 tot en met 30, waarmede door mij aangifte is gedaan voor de Vermogensbelasting en de Verdedigingsbelasting I.

Te _____, den _____ 19__

Onderteekening :

Aangifte van het inkomen.

Hoe groot is het bedrag van Uw inkomen gesplitst als volgt :

UIT ONDERNEMING EN ARBEID. 31. *a. Opbrengst van betrekking, ambt, waardigheid of bediening* (na aftrek van verplichte bijdragen ingevolge pensioenregeling of ingevolge de Ziektewet) :
1°. arbeidsloon, salaris, traktement, provisie, gratificatie, toelage . . . . . f _____

2°. emolumenten, vacatie- en presentiegeld . . . . . „ .....
3°. tantième . . . . . „ .....
4°. voordeelen, voortvloeiende uit aanspraken om, na verloop van tijd of onder eene voorwaarde, één of meer uitkeeringen te ontvangen of door een ander (b.v. weduwe) te doen ontvangen, voor zoover die aanspraken niet voortvloeien uit eene pensioenregeling, en voor zoover zij niet door eigen stortingen worden gedekt of gedekt gehouden . . . . „ .....
5°. vrij wonen, vrije kost en inwoning, vrij vuur, licht, belasting, e. d. . . . . „ .....
Aftrek wegens beroepskosten en -lasten (w.o. wegens contributie vakvereeniging f ..... en ingevolge art. 129 der wet op de inkomstenbelasting — overgangsbepaling spaarfondsen — f .....) . . . . . Totaal . . . f .....
„ .....
Blijft zuiver . . . . f .....

b. Zuivere opbrengst (winst) van onderneming, met inbegrip van eventueel door den aangever afzonderlijk berekende rente van ondernemingskapitaal en van eigen gebruik (f .....) van in het bedrijf voortgebrachte of verkregen vruchten (bijv. landbouwproducten) of van waren, die in het bedrijf worden vervaardigd, bewerkt of ten verkoop ingeslagen (bijv. kruidenierswaren) . . . . . „ .....

c. Zuivere opbrengst van vrij beroep en van niet onder *a* en *b* genoemde *handelingen, werkzaamheden en diensten,* welke min of meer geregeld worden verricht (zooals niet bedrijfmatig kamerverhuren) . . . . . „ .....
(Opbrengst van op zich zelf staande werkzaamheden in het laatstverloopen kalenderjaar genoten aan te geven bij vraag 37.)

UIT ONROEREND GOED. 32. *Zuivere opbrengst van onroerende goederen,* voor zoover niet gebezigd voor de uitoefening van eigen bedrijf of beroep :

a. huurwaarde van gebouwen, gedeelten van gebouwen of gronden in eigen gebruik voor woning of tot huishoudelijke doeleinden (hieronder niet te begrijpen de huurwaarde van gebouwen en gronden, die de aangever in huur heeft) . . . . . „ .....

b. huren en pachten of andere baten uit onroerende goederen, en uitkeeringen ter zake van rechten op onroerende goederen . . . . . „ .....
(Bij het berekenen van de opbrengst, te vermelden onder *a* en *b*, in mindering te brengen grond- en andere lasten, kosten van onderhoud en verzekering. Rente van hypothecaire en andere schulden *niet hier af te trekken* doch bij vraag 38, letter *c*.)

UIT ROEREND KAPITAAL. 33. *Zuivere opbrengst van roerend kapitaal,* niet belegd in eigen bedrijf of beroep :

a. rente van inschrijvingen op de Grootboeken der Nationale Schuld en van Staatsschuldboekjes . . . . . „ .....

b. rente van inschrijvingen op andere grootboeken, en *rente en dividend van effecten,* afzonderlijk voor : 1°. die inschrijvingen en effecten, welke genoteerd worden ter beurze van Amsterdam . . . . . „ .....
2°. die inschrijvingen en effecten, welke niet vallen onder 1° . „ .....
(Bonusaandeelen, enz. moeten in den regel ook worden aangegeven ; zie art. 6 der wet op de inkomstenbelasting.)

c. rente van *hypothecaire schuldvorderingen.* . . . . . „ .....

d. rente over vorderingen op (saldi tegoed bij) *banken (boerenleenbanken* en *spaarbanken* inbegrepen), onverschillig of de rente is bijgeschreven of uitbetaald . . . . . „ .....

e. rente van *alle andere vorderingen* . . . . . „ .....

f. uitkeering op geldschieting en commandite ; opbrengst van rechten op winstaandeelen (niet voortvloeiend uit persoonlijke werkzaamheid of uit het bezit van effecten) . . . . „ .....

g. opbrengst van tijdelijk niet belegde gelden, rente begrepen in de aflossing van schuldvorderingen, royalties, en andere opbrengst van roerend kapitaal . . . . . „ .....

UIT ONVERDEELDE BOEDELS. 34. (Evenredig) aandeel in de zuivere opbrengst van onverdeelde boedels . . . . . „ .....

UIT PENSIOEN, LIJFRENTE, UITKEERING, ENZ. 35. *Zuivere opbrengst van rechten op periodieke uitkeeringen van het leven afhankelijk :*
(Verplichte bijdragen ingevolge pensioenregeling moeten worden afgetrokken.)

a. verlof- of nonactiviteitstraktement . . . . . „ .....

b. vóór 1 Mei 1915 ingegane wachtgelden, pensioenen en lijfrenten . . . | f
Af: ingevolge art. 128 der wet op de inkomstenbelasting . . . . . | „ — — —

	c. renten van hypothecaire en andere schulden; altijddurende renten . . (Aflossing van schulden mag niet worden afgetrokken.)	„	
	Totaal van den aftrek	f	„
	Blijft: zuiver inkomen		f
WELKE TOELICHTING HEBT GIJ OMTRENT UW INKOMEN NOG TE GEVEN? 39.			

Aldus zijn zonder voorbehoud naar waarheid door mij beantwoord de vragen 1 tot en met 22 en 31 tot en met 39, waarmede door mij aangifte is gedaan voor de Inkomstenbelasting en de Gemeentefondsbelasting.

Te ....., den ..... 19.....

Onderteekening: [redacted]

S. 445.

23 *April* 1937. BESLUIT tot herziening van de bepalingen omtrent het vervoer en van de bepalingen omtrent de nederlagen van goederen in het terrein van toezicht langs de grenzen.

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 28 October 1936, n°. 185, Afdeeling Invoerrechten;

Gezien artikel 1 der wet van 4 April 1870 (*Staatsblad* n°. 61), artikel 1 der wet van 28 December 1879 (*Staatsblad* n°. 250) en de wet van 7 December 1896 (*Staatsblad* n°. 212);

Den Raad van State gehoord (advies van 10 November 1936, n°. 39);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 17 April 1937, n°. 55, Afdeeling Invoerrechten;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. I. In het Koninklijk besluit van 4 Augustus 1874 (*Staatsblad* n°. 116), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 31 Mei 1927 (*Staatsblad* n°. 167), worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1°. Aan artikel 4 wordt, als laatste lid, eene bepaling toegevoegd, luidende als volgt:

De inspecteurs der invoerrechten en accijnzen kunnen in hunne inspectie de toepasselijkheid van het in het eerste lid onder 1°., letter *a*, bepaalde, hetzij algemeen, hetzij voor bepaalde fabrieken of trafieken uitsluiten.

2°. Aan artikel 6 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende als volgt:

Met betrekking tot fabrieken of trafieken waarvoor het laatste lid van artikel 4 toepassing vindt kan de inspecteur bepalen, dat het voor gezien teekenen van de verzendingsbiljetten voor de aldaar vervaardigde of bewerkte goederen enkel zal kunnen plaats hebben, indien wordt voldaan aan de door hem ten opzichte van een zoodanig bedrijf voor de vaststelling van het wettig aanwezen der goederen hier te lande te stellen voorwaarden.

3°. Artikel 12 wordt gelezen:

De voorgaande bepalingen zijn niet van toepassing op:

a. geraffineerd zout;

b. methylalcohol, houtgeest en alle bereide producten en zelfstandigheden welke bij 15° Celsius voor meer dan 5 volume-percenten uit methylalcohol of houtgeest bestaan;

c. azijnaether (aether aceticus), chlooraethyl, chloralhydraat, chloroform, collodion, diaethylbarbituurzuur, mierenaether (aether formicicus), salpeteraether (spiritus nitri dulcis) en zwavelaether (aether sulfuricus);

d. andere door Onzen Minister van Financiën, hetzij algemeen, hetzij voor bepaalde terreingedeelten aan te wijzen goederen;

e. alle goederen waarvan blijkt dat zij zonder de vereischte aangifte zijn ingevoerd.

Onze voornoemde Minister kan met betrekking tot door hem ingevolge het eerste lid, letter *d*, aangewezen goederen voorschrijven, dat slechts één of meer den in den aanhef van dat lid bedoelde bepalingen niet van toepassing zullen zijn. Hij kan ook, met buiten-werkingstelling van het eerste lid van artikel 1 voor deze goederen, bepalen dat voor het vervoer overal

waar dit moet zijn gedekt door binnenlandsch paspoort, in plaats hiervan, onder door hem te stellen voorwaarden, verzendingsbiljetten kunnen worden gebezigd.

Eene aanwijzing ingevolge het eerste lid, zoomede eene beperking daarvan ingevolge het vorig lid, worden door plaatsing in de *Staatscourant* bekend gemaakt.

De directeurs der invoerrechten en accijnzen kunnen in hunne directie van eene door Onzen voornoemden Minister krachtens het eerste lid, onder *d*, gedane, al dan niet ingevolge het tweede lid beperkte, aanwijzing tot wederopzeggens geheel of gedeeltelijk ontheffing verleenen, hetzij algemeen, hetzij voor of met uitsluiting van door hen aan te wijzen personen, goederensoorten of terreingedeelten. De ontheffingen en uitsluitingen, voor zoover die niet persoonlijk zijn, maken zij algemeen bekend.

Art. II. In het Koninklijk besluit van 28 October 1880 (*Staatsblad* nº. 185), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 31 Mei 1927 (*Staatsblad* nº. 167), worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1º. Het tweede lid van artikel 1 wordt vervangen door de volgende bepalingen:

Hiervan zijn uitgezonderd:

a. azijnaether (aether aceticus), chlooraethyl, chloralhydraat, chloroform, collodion, diaëthylbarbituurzuur, mierenaether (aether formicicus), salpeteraether (spiritus nitri dulcis) en zwavelaether (aether sulfuricus);

b. goud- en zilverwerk;

c. geraffineerd zout;

d. andere door Onzen Minister van Financiën, hetzij algemeen, hetzij voor bepaalde terreingedeelten aan te wijzen goederen;

e. alle goederen waarvan blijkt dat zij zonder de vereischte aangifte zijn ingevoerd.

Eene aanwijzing ingevolge het vorig lid, onder *d*, wordt door plaatsing in de *Staatscourant* bekend gemaakt.

Aan het artikel wordt, als laatste lid, toegevoegd:

De directeurs der invoerrechten en accijnzen kunnen in hunne directie van eene aanwijzing ingevolge het tweede lid, letter *d*, tot wederopzeggens ontheffing verleenen, hetzij algemeen, hetzij voor of met uitsluiting van door hen aan te wijzen personen, goederensoorten en terreingedeelten. De ontheffingen en uitsluitingen, voor zoover die niet persoonlijk zijn, maken zij algemeen bekend.

2º. Artikel 3 vervalt.

Art. III. In Ons besluit van 3 Juli 1922 (*Staatsblad* nº. 423), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 31 Mei 1927 (*Staatsblad* nº. 167), worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1º. Artikel 1 wordt gelezen:

In de kom der gemeente *Maastricht* en in de kom der gemeente *Venlo* wordt geen document vereischt voor het vervoer van:

a. accijnsvrije goederen, met uitzondering van die, aangewezen bij of krachtens het eerste lid van artikel 12 van het gewijzigd Koninklijk besluit van 4 Augustus 1874 (*Staatsblad* nº. 116);

b. wijn in eene hoeveelheid van niet meer dan tien liter.

De directeur der invoerrechten en accijnzen kan met betrekking tot krachtens onderdeel *d* van het eerste lid van artikel 12 van bovengenoemd Koninklijk besluit aangewezen goederen tot wederopzeggens, geheel of gedeeltelijk, van het vereischte van document voor vervoer binnen de genoemde kommen ontheffing verleenen.

2º. Aan artikel 2 wordt, als laatste lid, toegevoegd:

Voor de toepassing van dit besluit wordt als kom der gemeente *Venlo* aangemerkt het gedeelte gelegen binnen eene kringlijn getrokken van het snijpunt van de Maas met de grens tusschen de gemeenten *Venlo* en *Velden* in oostelijke richting langs bedoelde grens tot den rijksweg *Nijmegen—Venlo* en langs de as van dezen weg in zuidelijke richting tot aan den Zandarabiëweg; vervolgens langs de as van dezen weg in noordoostelijke richting tot de Doesborgstraat; daarna langs de as van die straat, van den Schoolweg en van den Nieuw Goltenweg tot het snijpunt van dezen laatsten weg en den Herungerweg; vervolgens langs de as van den Herungerweg in zuidwestelijke richting tot aan den Schaapsdijk; langs de as van den Schaapsdijk tot aan de Groenstraat en vervolgens langs de as van deze straat tot aan den Stalbergweg; van dit snijpunt langs de as van den Stalbergweg in zuidoostelijke richting tot den Waterleidingsingel en vervolgens langs de as van den Waterleidingsingel en van de Retraitelaan tot den Leutherberg; langs de as van den noordelijken weg op dien berg tot aan den Casinoweg en langs de as van dien weg tot het snijpunt met den Kaldenkerkerweg; daarna langs de as van den Kaldenkerkerweg in binnenwaartsche richting tot aan de Casinostraat; langs de as van de Casinostraat, van de Isabellastraat tot aan den weg genaamd Vierpaardjes; vervolgens langs de as van dien weg tot den overgang van de spoorlijn *Venlo—Kaldenkerken*, langs de as van den weg loopende van dien overgang naar den overgang van de spoorlijn *Venlo—Maastricht*; vervolgens langs die spoorlijn tot de grensscheiding *Venlo—Tegelen* en verder langs die grensscheiding tot de Maas en langs den linkeroever van de Maas tot het punt van uitgang.

Art. IV. Geen bescheiden ten bewijze van het wettig aanwezen der goederen hier te lande worden voor de toepassing van artikel 160 der algemeene wet van 26 Augustus 1822 (*Staatsblad* nº. 38), of van artikel 5, tweede lid, van het Koninklijk besluit van 4 Augustius 1874 (*Staatsblad* nº. 116) vereischt voor goederen waarvan ten genoegen van den inspecteur der invoerrechten en accijnzen blijkt, dat zij reeds ter plaatse aanwezig waren op een tijdstip dat voor de wegvoering nog geen te voren afgeteekende verzendingsbiljetten, of geene binnenlandsche paspoorten noodig waren.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 23sten April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 11 *Mei* 1937.)

S. 446.

4 *Juni* 1937. BESLUIT houdende intrekking van verschillende op grond van artikel 91 der Zegelwet 1917 verleende vrijstellingen van zegelrecht.

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 12 Mei 1937, nº. 193, afdeeling Indirecte Belastingen;

Gelet op artikel 32, 1º., sub *d*, 3º., 17º.,18º., 24º. en 32º., artikel 37, 13º., 14º., 15º., 21º., en 22º., artikel 40*c*, 1º. en 3º. en artikel 40*h*, 1º. en 5º. der Zegelwet 1917, zooals die bepalingen luiden na de wet van 22 April 1937, *Staatsblad* nº. 405, alsmede op artikel 32*bis* van de Postwet (*Staatsblad* 1919, nº. 543);

Den Raad van State gehoord (advies van den 26 Mei 1937, nº. 58);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 28 Mei 1937, nº. 158, afdeeling Indirecte Belastingen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Ons besluit van 13 Augustus 1917, *Staatsblad* nº. 564, onderdeel 2 van Ons besluit van 15 December 1917, *Staatsblad* nº. 696, Ons besluit van 21 Februari 1922, *Staatsblad* nº. 73, Ons besluit van 10 September 1925, *Staatsblad* nº. 377, Ons besluit van 21 Juli 1928, *Staatsblad* nº. 299, Ons besluit van 5 December 1930, *Staatsblad* nº. 466, Ons besluit van 18 Juni 1935, *Staatsblad* nº. 350, en onderdeel 2 van Ons besluit van 25 Januari 1937, *Staatsblad* nº. 440 vervallen.

Art. 2. Onderdeel 1 van Ons besluit van 15 December 1917, *Staatsblad* nº. 696 vervalt.

Art. 3. Artikel 1 van dit besluit treedt in werking gelijktijdig met de wet van 22 April 1937, *Staatsblad* nº. 405, tot wijziging van de Zegelwet 1917.

Artikel 2 van dit besluit treedt in werking gelijktijdig met de wet van 1 Augustus 1936, *Staatsblad* nº. 204.

Onze Minister voornoemd is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 4den Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

OUD.

(*Uitgeg.* 15 *Juni* 1937.)

S. 447.

18 *Juni* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Financieele-verhoudingsbesluit.

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onze Ministers van Financiën en van Binnenlandsche Zaken van 26 April 1937, Generale Thesaurie, afdeeling Finencieele Zaken, nº. 154 en van 26 April 1937, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, nº. 12898;

Gezien artikel 37, eerste lid, der wet van den 15en Juli 1929 (*Stbl.* nº 388), houdende herziening van de financieele verhouding tusschen het Rijk en de gemeenten en wijziging van eenige bepalingen der Provinciale wet en der Gemeentewet, sedert gewijzigd;

Den Raad van State gehoord (advies van den 18 Mei 1937, nº. 57);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 3 Juni 1937, Generale Thesaurie, afdeeling Financieele Zaken, nº. 222 en van 9 Juni 1937, afdeeling Binnenlandsch Bestuur nº. 17606;

Overwegende, dat de door Onze voornoemde Ministers in beroep genomen beslissing, als bedoeld in artikel 24, derde lid, van het Financieele-verhoudingsbesluit, van 4 Februari 1937, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, nº. 4383 en van 6 April 1937, Generale Thesaurie, afdeeling Financieele Zaken, nº. 187, een voorziening noodig maakt, teneinde de mogelijkheid te openen, dat tegen de besluiten van Gedeputeerde Staten als bedoeld in artikel 23 van het Financieele-verhoudingsbesluit, welke met de bovenbedoelde beslissing van Onze voornoemde Ministers in strijd zijn, alsnog beroep kan worden ingesteld;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. I In Ons besluit van den 18den April 1935 (*Staatsblad* nº. 192) worden de volgende wijzigingen aangebracht.

1º. Na artikel 36 wordt ingevoegd een nieuw artikel, luidende:

Artikel 36bis. 1. Onverminderd het bepaalde in artikel 24, en behoudens het bepaalde in artikel 3, kan het bestuur der gemeente, welke het aangaat, beroep instellen tegen de besluiten van Gedeputeerde Staten, in het eerste lid van artikel 23 bedoeld, indien bij deze besluiten uitgaven en inkomsten, welke volgens door Onze Ministers in beroep genomen, en in de *Nederlandsche Staatscourant* gepubliceerde, beslissingen, moeten worden aangemerkt als uitgaven en inkomsten wegens armenzorg, met uitzondering van de voorzieningen terzake van werkloosheid, zijn aangemerkt als uitgaven en inkomsten wegens voorzieningen terzake van werkloosheid.

2. Het beroepschrift wordt ingediend bij Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken. Een afschrift van het beroepschrift wordt tegelijkertijd aan Gedeputeerde Staten gezonden.

3. Het beroep, in het eerste lid van dit artikel bedoeld, kan alleen betrekking hebben op besluiten van Gedeputeerde Staten tot vaststelling van het quotient, bedoeld in artikel 16, tweede lid, van dit besluit voor de rekeningsjaren 1931 tot en met 1935; het beroep wordt ingesteld vóór 1 Juli 1937.

4. Onze Ministers beslissen, de commissie van advies gehoord.

5. Van de beslissing wordt mededeeling gedaan aan Gedeputeerde Staten en aan het bestuur der gemeente, welke het aangaat.

2º. In artikel 36, achtste lid, wordt in den laatsten volzin in plaats van „24 en 31" gelezen: 24, 31 en 36*bis*.

Art. II. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag volgende op dien zijner afkondiging.

Onze Ministers van Financiën en van Binnenlandsche Zaken zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Rijkscommissie van Advies voor de Gemeentefinanciën.

's-Gravenhage, den 18den Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën,

Oud.

De Minister van Binnenlandsche Zaken

J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 29 *Juni* 1937.

S. 481.

28 *April* 1937. BESLUIT tot wijziging van rente en aflossingsvoorwaarden van beleggingen van Rijksfondsen en -instellingen.

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën, dd. 16 December 1936, Generale Thesaurie, Afdeeling Financieele Zaken, nº. 222; van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, dd. 23 December 1936, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur, nº. 36020, en van Onzen Minister van Sociale Zaken, dd. 31 December 1936, Afdeeling Volkshuisvesting, nº. 10527 M/P Alg.;

Gelet op artikel 3 van paragraaf 38 der Wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* nº. 685);

Den Centralen Beleggingsraad gehoord (advies dd. 8 Maart 1937);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers dd. 7 April 1937 (Generale Thesaurie), afdeeling Financieele Zaken, nº. 173, dd. 14 April 1937, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, nº. 12690, en dd. 21 April 1937, afdeeling Volkshuisvesting, nº. 3712 M/P Alg.;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. In de overeenkomsten van geldleening waarbij gelden, behoorende tot de Rijksfondsen en -instellingen, genoemd onder *a*, *b*, *c*, *f* en *g*, in artikel 1, 2de lid der wet van 29 December 1928 (*Staatsblad* nº. 507), gewijzigd bij de wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* nº. 685), zijn verstrekt aan of onder borgstelling van gemeenten op eenig tijdstip vóór 1 Januari 1936, wordt de voorwaarde, waarbij versterkte aflossing is uitgesloten, door de volgende bepaling vervangen:

Versterkte aflossing van de leening zal zijn toegestaan, mits van het voornemen daartoe, onder opgave van het bedrag, tenminste drie maanden tevoren, aan den geldgever is kennis gegeven, met dien verstande, dat bij versterkte aflossing binnen de eerste vijf jaren van den looptijd der leening de geldneemster eene vergoeding zal zijn verschuldigd ten bedrage van één ten honderd van het bedrag dier aflossing.

2. De rentevoet van de geldleeningen op eenig tijdstip vóór 1 Januari 1936 door de Rijksfondsen en -instellingen, genoemd in artikel 1, 2º lid der Wet van 29 December 1928 (*Staatsblad* nº. 507), gewijzigd bij de Wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* nº. 685), onder *a*, *b*, *c*, *f* en *g*, verstrekt aan gemeenten, aan vereenigingen, vennootschappen en stichtingen uitsluitend werkzaam in het belang van verbetering der volkshuisvesting en als zoodanig door Ons toegelaten, alsmede van de leeningen door deze Rijksfondsen en -instellingen verstrekt onder borgstelling van gemeenten, wordt, voor zoover die rente hooger is dan vier ten honderd per jaar, tot dit percentage verlaagd Deze renteverlaging wordt geacht te zijn ingegaan den vijftienden September 1936.

3. Dit besluit treedt in werking met ingang van den dag volgende op dien der dagteekening van het *Staatsblad* waarin het is geplaatst.

Onze Ministers van Financiën, van Binnenlandsche Zaken en van Sociale Zaken zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 28sten April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, Oud.
De Minister van Binnenlandsche Zaken, J. A. de Wilde.
De Minister van Sociale Zaken, M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 3 *Mei* 1937.)

S. 500.

22 *April* 1937. WET tot wijziging van de Dienstplichtwet.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1936/1937, nº. 299, 1—7.

Hand. id. 1936/1937, *bladz.* 1829—1845.

Bijl. Hand. 1e *Kamer* 1936/1937, nº. 299, *bladz.* 1—3.

Hand. id. 1936/1937, *bladz.* 564—565.

Wij WILHELMINA, enz. . . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is verandering te brengen in den duur der eerste oefening van dienstplichtigen der zeemacht, voorts de mogelijkheid te scheppen om de herhalingsoefeningen over meer tijdvakken te verdeelen, alsmede maatregelen te treffen om, indien bij een nadere wet mocht worden overgegaan tot verhooging van de sterkte der jaarlijksche lichting, deze verhooging zoo spoedig mogelijk te kunnen invoeren;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz,

Art. I. De Dienstplichtwet (*Staatsblad* 1922 nr. 43), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* nr. 685), wordt gewijzigd als volgt:

Art. 32. In het eerste lid onder *e* wordt voor „*negen maanden*" gelezen: „*elf maanden*" en vervalt het woord „uitsluitend".

In het eerste lid worden de punten *f* en *g* vervangen door een nieuw punt, luidende als volgt:

„*f.* ten hoogste *een en twintig maanden* voor de overige dienstplichtigen van de zeemacht."

Art. 33. In het eerste lid wordt de tweede volzin gelezen als volgt: „Deze oefeningen kunnen over twee of meer tijdvakken worden verdeeld."

Het derde lid vervalt.

De nummers vóór het vierde en het vijfde lid worden onderscheidenlijk **3** en **4**.

Art. II. Zoolang niet bij nadere wet een beslissing is genomen ontrent het getal voor elke lichting tot gewoon dienstplichtige te bestemmen personen, wordt, in afwijking van art. 12, derde lid, eersten volzin der Dienstplichtwet:

a. de vrijstelling wegens broederdienst, verleend aan ingeschrevenen voor de lichting 1938, geacht voorloopig te zijn verleend;

b. aan ingeschrevenen voor de lichting 1939 slechts voorloopig vrijstelling wegens broederdienst verleend.

Art. III. Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven ten Paleize het Loo, den 22sten April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Min. van Defensie a. i., H. Colijn.
De Minister van Binnenlandsche Zaken, J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 7 *Mei* 1937.)

S. 522.

31 *Mei* 1937. WET tot vaststelling van bepalingen tot het in het verkeersbelang tegengaan van lintbebouwing langs wegen onder beheer van het Rijk of op het Rijkswegenplan voorkomende. („Verkeerswet tegen lintbebouwing".)

Bijl. Hand. 2de Kamer 1936/1937, n° 330, 1—8.

Hand. id. 1936/1937, blz. 2045—2047.

Bijl. Hand. 1ste Kamer 1936/1937, n°. 330, blz. 1—7.

Hand. id. 1936/1937, blz. 679—683.

Wij WILHELMINA, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is bij de wet bepalingen vast te stellen tot het in het verkeersbelang tegengaan van lintbebouwing langs wegen onder beheer van het Rijk of op het Rijkswegenplan voorkomende;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. 1. In deze wet wordt verstaan onder:

I. „Onze Minister": de Minister van Waterstaat;

II. „wegen":

a. wegen of wegvakken, onder beheer van het Rijk;

b. andere wegen of wegvakken, op het Rijkswegenplan als bedoeld in de Motorrijtuigenbelastingwet voorkomende, waarop, bij beschikking van Onzen Minister, deze wet van toepassing is verklaard;

c. nog aan te leggen wegen of wegvakken, op het Rijkswegenplan als bedoeld in de Motorrijtuigenbelastingwet voorkomende, waarop, bij beschikking van Onzen Minister, op grond dat aanleg door het Rijk zal plaats hebben, deze wet van toepassing is verklaard.

2. Onder „wegen" worden in deze wet begrepen de bermen en wegsloten.

2. 1. Deze wet houdt op van toepassing te zijn op de in het eerste lid van artikel 1 onder *b* en *c* bedoelde wegen of wegvakken vijf jaren na de dagteekening van de *Staatscourant*, waarin de daar bedoelde beschikkingen ingevolge artikel 3 zijn opgenomen.

2. Deze termijn van vijf jaar kan, voordat hij is afgeloopen, eenmaal bij beschikking van Onzen Minister voor vijf jaren worden verlengd.

3. Onze Minister is, behoudens nadere machtiging bij de wet, slechts eenmaal bevoegd ten aanzien van eenzelfden weg of eenzelfde wegvak een beschikking als bedoeld in artikel 1 onder *b* of *c* te nemen.

3. 1. De beschikkingen van Onzen Minister bedoeld in de voorgaande artikelen worden in de *Staatscourant* openbaar gemaakt. Zij zijn van kracht te rekenen van de dagteekening van de *Staatscourant*, waarin zij zijn opgenomen.

4. 1. Het is verboden een gebouw op te richten, geheel te vernieuwen of te veranderen, of uit te breiden binnen vijf meter uit de grens van een weg.

2. Bij nog aan te leggen wegen wordt de grens van den weg bij beschikking van Onzen Minister bepaald.

3. Afschrift van deze beschikking wordt door Onzen Minister zoo spoedig mogelijk toegezonden aan de burgemeesters der gemeenten, binnen welker gebied zij zal werken. De burgemeester doet na ontvangst van het afschrift dit onverwijld ter inzage van een ieder ter secretarie nederleggen en doet te zelfder tijd op Rijkskosten in een nieuwsblad mededeeling van de nederlegging. Hij geeft daarvan tevens op de gebruikelijke wijze kennis aan de ingezetenen.

4. Onze Minister kan, zoo noodig onder door hem te stellen voorwaarden en onverminderd de uit anderen hoofde vereischte vergunningen of ontheffingen, van dit verbod ontheffing verleenen.

5. Het verbod geldt niet, indien met de in het eerste lid genoemde handelingen binnen een half jaar na het tijdstip van indiening van het ontwerp dezer wet bij de Staten-Generaal of binnen een half jaar na het tijdstip, waarop een weg is geworden een weg in den zin van artikel 1 dezer wet, een aanvang is gemaakt en het werk daarna regelmatig is voortgezet, en de noodige overheidsvergunningen vóór, maar niet langer dan één jaar vóór, de bovenbedoelde tijdstippen zijn verkregen.

5. 1. Het is verboden de in het eerste lid van het vorige artikel genoemde handelingen te verrichten binnen een door Onzen Minister bepaalden afstand van ten hoogste dertig meter uit de as van het verharde gedeelte van de hoofdverkeersbaan van een door Onzen Minister aangewezen weg.

2. Zijn er op den weg twee hoofdverkeersbanen, dan geldt als as de lijn, loopende op gelijken afstand van de assen van beide verkeersbanen.

3. Bij nog aan te leggen wegen wordt de as van den weg door Onzen Minister bepaald.

4. Onze Minister kan, zoo noodig onder door hem te stellen voorwaarden en onverminderd de uit hoofde vereischte vergunningen of ontheffingen, van dit verbod ontheffing verleenen.

5. Het verbod geldt niet, indien met de in het eerste lid van het vorige artikel genoemde handelingen binnen een half jaar na het tijdstip van de kennisgeving, hieronder in het derde lid van artikel 6 voorgeschreven, een aanvang is gemaakt en het werk daarna regelmatig is voortgezet, en de noodige overheidsvergunningen vóór, maar niet langer dan één jaar vóór, het bovenbedoelde tijdstip zijn verkregen.

6. Onze Minister maakt met betrekking tot gronden, die zijn gelegen binnen een gedeelte van een uitbreidingsplan, ten aanzien van welk gedeelte de bestemming in onderdeelen na de inwerkingtreding dezer wet is vastgesteld, en welke gronden daarbij voor bebouwing zijn aangewezen, van de hem bij het eerste lid van dit artikel verleende bevoegdheid geen gebruik, dan nadat het bestuur der gemeente binnen welker gebied de gronden zijn gelegen, door tusschenkomst van Gedeputeerde Staten is gehoord en overleg is gepleegd met Onzen Minister, die met de uitvoering van de Woningwet is belast.

6. 1. Onze Minister geeft geen uitvoering aan het eerste lid van artikel 5, dan nadat de ontwerp-beschikking gedurende dertig dagen ter inzage heeft gelegen ter secretarie van elk der gemeenten, binnen welker gebied de beschikking zal werken.

2. Gedurende dien termijn kunnen bij Onzen Minister bezwaarschriften worden ingediend.

3. De burgemeester doet na ontvangst van een ontwerp-beschikking deze onverwijld ter inzage van een ieder ter secretarie nederleggen en doet te zelfder tijd op Rijkskosten in een nieuwsblad mededeeling van de nederlegging en van de gelegenheid gedurende den termijn van nederlegging bezwaarschriften bij Onzen Minister in te dienen.

4. Afschrift van deze beschikking wordt door Onzen Minister zoo spoedig mogelijk toegezonden aan de burgemeesters der gemeenten, binnen welker gebied zij zal werken. De burgemeester doet na ontvangst van de beschikking deze onverwijld ter inzage van een ieder ter secretarie nederleggen en doet te zelfder tijd op Rijkskosten in een nieuwsblad mededeeling van de nederlegging. Hij geeft daarvan tevens op de gebruikelijke wijze kennis aan de ingezetenen.

7. 1. Het is verboden bij een bocht van een weg, of waar wegen samenkomen, het vrije uitzicht belemmerende, door Onzen Minister aan te wijzen voorwerpen, gebouwen uitgezonderd, en beplantingen te hebben.

2. Het bepaalde in het vorig lid is mede van toepassing, indien slechts één der samenkomende wegen is aan te merken als een weg in den zin van artikel 1.

3. Artikel 6 vindt overeenkomstige toepassing, echter met dien verstande, dat Onze Minister, indien bezwaarschriften zijn ingediend, niet beschikt alvorens den boschraad te hebben gehoord.

8. 1. Het is verboden op een weg:

I. uit te wegen;

II. werken, dienende tot uitweg, te maken of te hebben.

2. Onze Minister kan, zoo noodig onder door hem te stellen voorwaarden, van deze verbodsbepalingen ontheffing verleenen.

3. Een vergunning, vóór het in werking treden dezer wet verleend ingevolge artikel 5, eerste lid, aanhef, en onder *b* van het Rijkswegenreglement, ingevolge artikel 87 van het Algemeen Reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen, ingevolge artikel 2 van het Rijksrivierdijkenreglement of ingevolge arikel 2 van het Rijkszeeweringenreglement wordt voor de toepassing van deze wet beschouwd als een ontheffing in den zin van het vorige lid. Uitwegen, waarvoor uit anderen hoofde door het bevoegd gezag vergunning tot het maken of hebben van werken is verleend en uitwegen op 1 Januari 1925 en sedert dien onafgebroken bestaande, worden eveneens voor de toepassing van deze wet beschouwd als te zijn verleend bij zulk een ontheffing. Degene, die aantoont, dat reeds vóór het in werking treden dezer wet een burgerlijk recht op uitweg tegenover het Rijk had, wordt geacht zulk een ontheffing te hebben.

4. Tenzij bij het verleenen der vergunning of bij het vestigen van het recht hieromtrent andere bepalingen zijn gemaakt, worden de ontheffingen, bedoeld in het vorige lid, geacht slechts te zijn verleend voor een gebruik als plaats had ten tijde van de indiening van het ontwerp dezer wet bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

5. Onze Minister kan te allen tijde ontheffingen, als in dit artikel bedoeld, intrekken of nieuwe voorwaarden stellen.

9. 1. De eigenaren van en andere zakelijk gerechtigden op gronden, ten aanzien waarvan artikel 5, 7 of 8, vijfde lid, wordt toegepast, hebben aanspraak op een billijke tegemoetkoming uit 's Rijks schatkist in het nadeel, dat zij lijden, indien en voor zoover zij onevenredig zwaar worden getroffen.

2. Hypotheekhouders ontvangen rechtstreeks geen schadeloosstelling. Zij hebben recht van verhaal op de schadeloosstelling, toekomend aan de rechthebbenden op het recht, waarop de hypotheek werd verleend, ook indien de hypotheekschuld niet opeischbaar is. Is de hypotheekschuld voorwaardelijk of van onbepaalde grootte, zoo kan de hypotheekhouder vorderen, dat de schadeloosstelling tot ten hoogste het beloop der in de acte opgegeven waarde voorloopig wordt ingeschreven in een van de Grootboeken der Nationale Schuld. De schadeloosstelling mag, op straffe van nietigheid, niet worden betaald en een rechterlijke uitspraak tot betaling niet worden ten uitvoer gelegd dan veertien dagen, nadat het voornemen tot betaling of ten uitvoerlegging over te gaan aan de hypotheekhouders bij aangeteekenden brief is medegedeeld.

3. Bij toepassing van artikel 8, vijfde lid, geldt het bepaalde in het eerste lid niet, indien de gelegenheid wordt geopend tot het verkrijgen van een uitweg van gelijken omvang op een parallelweg.

4. De Staat, uit hoofde eener aanspraak als in het eerste lid bedoeld gedagvaard, is verplicht bij zijn antwoord te verklaren, of hij bereid is tegemoetkoming te betalen, en zoo ja, tot welk bedrag.

5. De kosten van het geding komen ten laste van den Staat, indien de door den rechter toegekende tegemoetkoming het door den Staat bij antwoord aangebodene overtreft, in de andere gevallen ten laste van den eischer; alles behoudens de bevoegdheid van den rechter om den kosten voor het geheel of voor een deel te compenseeren, zoo de omstandigheden van het geding daartoe aanleiding geven.

6. Een rechtsvordering tot het verkrijgen eener tegemoetkoming wordt ingesteld voor de rechtbank, binnen welker rechtsgebied de gronden, bedoeld in het eerste lid, gelegen zijn.

7. Indien de gronden, te welker aanzien de rechtsvordering plaats heeft, in verschillende arrondissementen zijn gelegen, wordt de dagvaarding gedaan voor een der rechtbanken, binnen welker gebied een of ander gedeelte der gronden gelegen is, ter keuze van den eischer.

8. Een rechtsvordering als in dit artikel bedoeld kan slechts worden ingesteld binnen twee jaren na den dag, waarop de aan het slot van het laatste lid van artikel 6 bedoelde mededeeling in een nieuwsblad is geschied, of het besluit tot toepassing van artikel 8, vijfde lid, is verzonden.

10. 1. Indien door weigering van een ontheffing of het stellen van voorwaarden, als bedoeld in artikel 8, tweede lid, alsmede indien door de toepassing van artikel 8, vijfde lid, de uitoefening van een tegenover het Rijk geldend burgerlijk recht op uitweg geheel of gedeeltelijk onmogelijk wordt gemaakt, hebben de eigenaren en andere zakelijk gerechtigden aanspraak op volledige schadeloosstelling.

2. Indien de gelegenheid wordt geopend tot het verkrijgen van een recht op uitweg van gelijken omvang op een parallelweg, geldt het in het vorige lid bepaalde slechts, indien en voor zoover schaden ontstaan, doordat den rechthebbende wordt belet naar zijn aan de andere zijde van den weg gelegen gronden over te steken en hem het recht op uitweg mede was verleend ten behoeve van het verkeer tusschen zijn aan weerszijden van den weg gelegen gronden.

3. Op een rechtsvordering tot het verkrijgen eener schadeloosstelling, als bedoeld in het eerste lid, zijn de bepalingen, vervat in het derde, vierde, vijfde en zesde lid van artikel 9, van overeenkomstige toepassing.

4 Een rechtsvordering als in dit artikel bedoeld kan slechts worden ingesteld binnen twee jaren na den dag, waarop het besluit tot weigering der ontheffing, tot verleening daarvan onder voorwaarden, tot intrekking of tot het stellen van nieuwe voorwaarden is verzonden.

11. Ontheffingen als in deze wet bedoeld, mogen niet worden geweigerd en verleende ontheffingen mogen niet worden ingetrokken dan op grond van het verkeersbelang; aan die ontheffingen mogen geen andere voorwaarden worden verbonden dan die, welke door dat belang worden gevorderd.

12. 1. Het in de artikelen 4, 5, 6, 7 en 8 bepaalde geldt niet ten aanzien van wegvakken, die zijn gelegen binnen bebouwde kommen.

2. Onze Minister stelt vast, na daaromtrent het advies van Gedeputeerde Staten te hebben ingewonnen, waar bebouwde kommen in den zin van het eerste lid aanwezig zijn en waar ter plaatse de wegen overgaan in binnen deze kommen gelegen wegvakken.

3. Deze vaststelling behoeft niet te worden herzien, wanneer daarna de bebouwing zich uitbreidt.

4. De beschikkingen van Onzen Minister, in het tweede lid bedoeld, worden in de *Staatscourant* bekend gemaakt.

13. 1. De door Ons aan te wijzen ambtenaren zijn bevoegd, desnoods bijgestaan door de ambtenaren van de Rijks- of gemeentepolitie en op kosten der overtreders te doen wegnemen, beletten, verrichten of in vorigen toestand herstellen hetgeen in strijd met deze wet is of wordt gehouden, gemaakt of gesteld, ondernomen, nagelaten, beschadigd of weggenomen.

2. Spoedeischende gevallen uitgezonderd, geschiedt dit niet, dan nadat de belanghebbende schriftelijk is gewaarschuwd.

14. 1. Overtreding van artikel 4, eerste lid, artikel 5, eerste lid, artikel 7, eerste en tweede lid en artikel 8, eerste lid, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

2. Indien tijdens het plegen van de overtreding nog geen jaar is verloopen, sedert een vroegere veroordeeling van den schuldige wegens overtreding van een bepaling dezer wet onherroepelijk is geworden, kan de rechter geldboete of hechtenis tot het dubbel van de in het eerste lid bepaalde maxima uitspreken.

3. De hier bedoelde strafbare feiten worden als overtredingen beschouwd.

15. Met de opsporing van de overtredingen van deze wet zijn, behalve de in artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering genoemden, belast de door Ons aan te wijzen ambtenaren van den Rijkswaterstaat.

16. 1. Alle bevoegdheid, die de Provinciale Staten, de gemeenteraden en de besturen van waterschappen, veenschappen en veenpolders vóór de totstandkoming van deze wet omtrent het in deze wet behandelde onderwerp konden ontleenen aan hun wettelijk verordeningsrecht, blijft onverlet.

2. De inwerkingtreding dezer wet heeft niet tot gevolg, dat de bepalingen, door de Provinciale Staten, de gemeenteraden en de besturen van waterschappen en veenpolders omtrent het in deze wet behandelde onderwerp krachtens hun in het vorige lid bedoeld verordeningsrecht vastgesteld, van rechtswege ophouden te gelden.

17. Deze wet kan worden aangehaald onder den naam „Verkeerswet tegen lintbebouwing".

18. De wet van 22 December 1922 (*Staatsblad* nº. 698) is ingetrokken.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 18 *Juni* 1937.)

S. 540.

---

4 *Mei* 1937. BESLUIT tot wijziging en aanvulling van het Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 22 Augustus 1931 (*Staatsblad* nr. 378).

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie ad interim van 15 Maart 1937, IIIe Afdeeling B. nr. 133;

Overwegende, dat in het Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, vastgesteld bij Ons besluit van 22 Augustus 1931 (*Staatsblad* nr. 378) en laatstelijk gewijzigd en aangevuld bij Ons besluit van 1 Augustus 1936 (*Staatsblad* nr. 548) andermaal eenige wijzigingen en aanvullingen dienen te worden aangebracht zoomede, dat in Ons besluit van 21 Maart 1936 (*Staatsblad* nr. 541) een aanvulling dient te worden aangebracht;

Den Raad van State gehoord (advies van 13 April 1937 nr. 34);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 26 April 1937, IIIe Afdeeling B. nr. 5;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

A. het Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, voormeld, wordt aangevuld en gewijzigd als volgt:

1e. in het gestelde onder *d.* van *artikel* 29 wordt in plaats van „preventieve hechtenis" gelezen: „voorloopige hechtenis of daarmede overeenstemmend arrest";

2e. in het *eerste lid* van *artikel* 40 wordt in plaats van:

„voor hen, die behooren tot het Wapen der Koninklijke Marechaussee, een door Onzen Minister te bepalen percentage, bedragende te minste *drie* en ten hoogste *vijf ten honderd*'',

gelezen:

„voor de militairen beneden den rang van tweede-luitenant, behoorende tot het wapen der Koninklijke Marechaussee, een door Onzen Minister te bepalen percentage, bedragende ten minste *drie* en ten hoogste *vijf ten honderd*'';

3e. *artikel* 97 wordt gewijzigd en aangevuld als volgt:

a. in het *eerste lid* worden tusschen de woorden „echter'' en „alleen'' ingevoegd de woorden „, behoudens het bepaalde in het tweede en derde lid'';

b. na het *tweede lid* wordt een nieuw *derde lid* opgenomen, luidende:

„3. De sergeant der 1ste klasse (wachtmeester der 1ste klasse, fourier der 1ste klasse), die de geschiktheid voor bevordering tot den naasthoogeren rang verliest, wordt bij administratieven maatregel teruggesteld tot den rang van sergeant (wachtmeester, Fourier)'';

B. in Ons hiervorenaangehaald besluit van 21 Maart 1936 (*Staatsblad* nr. 541) wordt in het gestelde onder *B*, tusschen de woorden „artikel 22, tweede lid, en artikel 38, eerste lid van dat Reglement'' en „van kracht,''

ingevoegd:

„— voor zoover deze voor de belanghebbenden gunstiger zijn —''.

C. dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Defensie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 4den Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Defensie a. i.,

H. Colijn

(*Uitgeg* 14 *Mei* 1937.)

S. 572.

10 *Mei* 1937. BESLUIT tot nadere wijziging van het Reglement autovervoer personen.

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 14 April 1937, La. GG, Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Gelet op de Wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* nº. 685), tot verlaging van de openbare uitgaven;

De Centrale Commissie van Advies en Bijstand voor het Verkeersfonds gehoord;

Den Raad van State gehoord (advies van 27 April 1937, nº. 32);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 3 Mei 1937, La. L, Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. Artikel 6, zesde lid, van het bij Ons besluit van 12 Januari 1937 (*Staatsblad* nº. 562) vastgestelde en bij Ons besluit van 1 Maart 1937 (*Staatsblad* nº. 567) gewijzigde Reglement autovervoer personen wordt gelezen als volgt:

6. Indien aan de zitting, bedoeld in artikel 7, vierde lid, is deelgenomen door een vertegenwoordiger van Gedeputeerde Staten, is een zoodanig vertegenwoordiger mede bevoegd aan de vergadering der Commissie, waarin de in dat lid bedoelde aanvrage behandeld wordt en tevens aan de stemming over die aanvrage deel te nemen. De Inspecteur-Generaal of zijn vertegenwoordiger woont de vergaderingen der Commissie bij, doch neemt geen deel aan de stemmingen.

II. Artikel 7, vierde lid, wordt gelezen als volgt:

4. Aan de zitting, welke wordt voorgezeten door een lid van de Commissie, wordt deelgenomen door de(n) in het eerste lid bedoelde(n) Rijksinspecteur(s), tenzij zulks in bijzondere gevallen door het voorzittend lid overbodig wordt geacht. Voorts wordt aan de zitting deelgenomen door een door Gedeputeerde Staten van elk der provinciën, waarin de autobusdienst zal worden uitgeoefend, aangewezen vertegenwoordiger, tenzij dit door Gedeputeerde Staten in een bijzonder geval onnoodig wordt geacht.

III. In artikel 44 wordt in plaats van „Reglement autovervoer personen'' gelezen: „Reglement Autovervoer Personen'' of „R.A.P.''.

IV. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 10den Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,

van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 21 *Mei* 1937.)

S. 573.

23 *Juni* 1937. BESLUIT tot nadere wijziging van het Reglement Autovervoer Personen.

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 26 Mei 1937, La. E.E., Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Gelet op de Wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* nº. 685) tot verlaging van de openbare uitgaven;

De Centrale Commissie van Advies en Bijstand voor het Verkeersfonds gehoord;

Den Raad van State gehoord (advies van 15 Juni 1937, nº. 56);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 21 Juni 1937, La. B., Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bij Ons besluit van 12 Januari 1937 (*Staatsblad* nº. 562) vastgestelde en bij Onze besluiten van 1 Maart 1937 (*Staatsblad* nº. 567) en van 10 Mei 1937 (*Staatsblad* nº. 572) gewijzigde Reglement Autovervoer Personen als volgt te wijzigen:

I. Artikel 1 onder *f* en *g* wordt gelezen als volgt:

„*f. autobussen:* motorrijtuigen, die ingericht zijn of gebezigd worden voor het vervoer van meer dan zes personen, den besturder daaronder niet begrepen, alsmede personenauto's,

die worden gebezigd voor de uitoefening van een autobusdienst;

g. personenauto's: motorrijtuigen, die ingericht zijn voor het vervoer van niet meer dan zes personen, den bestuurder daaronder niet begrepen;".

In artikel 1 onder *k.* wordt in plaats van „anders dan onder *j.* en *l.* bedoeld;" gelezen „tegen vergoeding, anders dan onder *j.* bedoeld;"

II. In artikel 2 wordt het onder *a* en *b* vermelde gelezen als volgt:

„*a.* de exploitatie van autobussen voor de uitoefening van een autobusdienst over de wegen;

b. de exploitatie van autobussen voor de uitvoering van toerwagenritten over de wegen;".

III. In artikel 4 wordt tusschen „en" en „de personen" ingevoegd „ , tenzij in de vergunning anders wordt bepaald,".

IV. Aan artikel 7 wordt als twaalfde lid toegevoegd:

„12. De Inspecteur-Generaal is bevoegd ter voldoening van de in het eerste en tiende lid bedoelde kosten een door hem te bepalen bedrag op afrekening te doen storten."

V. Aan artikel 9 wordt als tweede lid toegevoegd:

„2. Bij overlijden van den vergunninghouder kan de Rijks-inspecteur na overleg met de erven een of meer door hem aan te wijzen persoon of personen toestaan gedurende ten hoogste 6 maanden de(n) dienst(en) voort te zetten."

De bestaande tekst van het artikel wordt genummerd 1.

VI. In het tweede en derde lid van artikel 10 wordt vóór „op aanvrage van de(n) betrokken Rijksinspecteur(s)" ingevoegd: „ambtshalve of". In het derde lid wordt in plaats van den tweeden volzin gelezen: „Het bepaalde in artikel 7 is hierop van overeenkomstige toepassing."

VII. In artikel 12 wordt in plaats van „die voor een jaar geldig zijn" gelezen: „die behoudens eerderen afloop der vergunning voor een jaar geldig zijn".

VIII. In artikel 13, eerste lid, wordt in plaats van „met beroep op den raad" gelezen: „met beroep op den raad volgens door hem te stellen regelen". In het tweede lid wordt in plaats van „die voor een jaar geldig zijn" gelezen: „die behoudens eerderen afloop der vergunning voor een jaar geldig zijn".

IX. In artikel 15 wordt in plaats van „met beroep op den raad" gelezen: „met beroep op den raad volgens door hem te stellen regelen".

X. In artikel 17, eerste lid, wordt in plaats van „waar de aanvrager de taxi's standplaats wil doen nemen met beroep op den raad" gelezen: „waar de aanvrager met de taxi's standplaats wil innemen of wil doen innemen, met beroep op den raad volgens door hem te stellen regelen".

In het tweede lid wordt in plaats van „die voor een jaar geldig zijn" gelezen: „die behoudens eerderen afloop der vergunning voor een jaar geldig zijn".

Het derde lid onder *c* wordt gelezen als volgt: „die een ledige taxi aanroepen binnen de in het eerste lid bedoelde gemeente".

XI. Artikel 18, eerste lid, wordt gelezen als volgt:

„1. Op aanvragen om vergunning voor de exploitatie van huurauto's wordt beschikt door burgemeester en wethouders der gemeente, waar de aanvrager de huurauto's wil stallen of wil doen stallen, met beroep op den raad volgens door hem te stellen regelen."

De eerste zin van het tweede lid wordt gelezen als volgt:

„2. Bij verleening van de vergunning worden aan den ondernemer de noodige vergunningsbewijzen verstrekt, die behoudens eerderen afloop der vergunning voor een jaar geldig zijn en binnen den duur der vergunning telkenmale worden vernieuwd."

XII. Aan artikel 20 wordt als derde lid toegevoegd:

„3. De Inspecteur-Generaal is bevoegd aan de goedkeuring van autobussen, waarvan de inrichting afwijkt van de gebruikelijke, de voorwaarde te verbinden, dat deze autobussen slechts gebezigd mogen worden voor het in de akte van vergunning omschreven vervoer."

XIII. In artikel 23, eerste lid, worden de woorden „waarbij twee kinderen beneden den leeftijd van 10 jaren voor een persoon worden gerekend", vervangen door: „waarbij twee kinderen beneden den leeftijd van tien jaren voor een persoon of drie kinderen beneden den leeftijd van veertien jaren voor twee personen worden gerekend, behoudens het bepaalde in het volgende lid".

Als tweede lid wordt ingevoegd:

„2. Bij het vervoer van een groot aantal kinderen kan degene, die de vergunning verleent, het aantal kinderen, dat met een autobus mag worden vervoerd, voor elk geval nader vaststellen. Dit aantal kinderen wordt door hem op het vergunningsbewijs vermeld."

De bestaande leden 2, 3 en 4 worden genummerd 3, 4 en 5.

In het nieuwe vierde lid wordt na „autobus" ingevoegd: „de akte van vergunning en".

Het nieuwe vijfde lid wordt gelezen als volgt:

„Op de eerste vordering van een der in artikel 38 bedoelde ambtenaren moet de bestuurder van een autobus de akte van vergunning en het keuringsbewijs bedoeld in het vorig lid ter inzage geven."

XIV. In artikel 25 onder 1 worden de woorden: „met duidelijk zichtbare letters vermeld" vervangen door „duidelijk zichtbaar vermeld".

XV. Aan artikel 31 wordt als tweede lid toegevoegd:

„2. De Rijksinspecteur bedoeld in het eerste lid van artikel 29 kan van het bepaalde in het vorige lid ontheffing verleenen."

De bestaande tekst van het artikel wordt genummerd 1.

XVI. Aan artikel 35 wordt als derde lid toegevoegd:

„3. De Inspecteur-Generaal kan van het bepaalde in het eerste lid ontheffing verleenen; de ontheffing wordt in de akte van vergunning vermeld."

XVII. Het eerste lid van artikel 37 wordt gelezen:

„1. Het is verboden zonder eene vergunning als bedoeld in artikel 2 of anders dan met inachtneming van zulk eene vergunning en van de aan zulk eene vergunning verbonden voorwaarden een motorrijtuig tot vervoer van personen over de wegen te exploiteeren."

In het tweede lid van artikel 37 wordt in

plaats van „alsmede van artikel 28" gelezen: „van artikel 28, alsmede van artikel 35, tweede lid, voor zoover zoodanige overtredingen geschieden bij het exploiteeren van een middel tot vervoer van personen,".

XVIII. In het eerste lid van artikel 39 wordt tusschen de woorden „bewerkstelligt," en „bij onzen Minister" ingevoegd „binnen zes dagen na dagteekening van de beslissing".

Het tweede lid wordt gelezen als volgt:

„Is het beroep ingesteld tegen een beslissing, genomen op grond van een bepaling van Hoofdstuk II van dit besluit, dan kan de Inspecteur-Generaal of de Rijksinspecteur in afwachting van de beschikking op het beroep de genomen beslissing buiten werking stellen."

XIX. Artikel 40 wordt gelezen als volgt:

1. Dit besluit is niet van toepassing:

a. op militaire motorrijtuigen en op motorrijtuigen in gebruik voor militaire doeleinden;

b. op het vervoer van zieken of gewonden met daarvoor ingerichte motorrijtuigen, dan wel door geneeskundigen met personenauto's.

2. Hoofdstuk II van dit besluit is behoudens het bepaalde in de artikelen 24, 26, 28 en 34 t/m 36 niet van toepassing op autobussen, voorzien van een buitenlandsche nummerplaat en gebezigd voor de uitvoering van toerwagenritten. Met deze autobussen mogen niet meer personen of goederen worden vervoerd dan waarvoor zij kennelijk zijn ingericht."

XX. In artikel 45 wordt in plaats van „1 Juli 1937" gelezen: „1 September 1937".

XXI. Dit besluit treedt in werking op 1 Juli 1937.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 23sten Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 29 *Juni* 1937.

S. 581.

---

11 *Mei* 1937. BESLUIT, betreffende de inwerkingtreding van de wet van 22 April 1937 (*Staatsblad* n°. 500), tot wijziging van de Dienstplichtwet.

Inwerkingtreding 1 Juni 1937.

S. 627.

---

22 *April* 1937. WET tot nieuwe regeling betreffende de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen („*IJkwet* 1937, Staatsblad n°. 627").

Bijl. Hand. II 33/34, 366; 34/35, 48; 35/36, 18; 36/37, 17.
Hand. II 36/37, *bladz.* 2113—2117.
Bijl. Hand. I 36/37, 17.
Hand. I 36/37, *bladz.* 570.

Wij WILHELMINA, enz. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is nieuwe bepalingen vast te stellen betreffende de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.;

§ 1. *Van de grondslagen en aanduidingen van maat en gewicht.*

Art. 1. 1. De grondslagen van maat en gewicht zijn de meter (eenheid van lengte) en het kilogram (eenheid van massa).

2. Onder meter wordt verstaan de afstand bij 0° C van de assen der beide middelstrepen op een staaf van platina-iridium, welke bewaard wordt in het Internationale Bureau voor maten en gewichten te *Sèvres* bij *Parijs*, en welke door de Eerste Algemeene Conferentie voor maten en gewichten tot standaard voor de eenheid van lengte is verklaard.

3. Onder kilogram wordt verstaan de massa van een cilinder van platina-iridium, welke bewaard wordt in het Internationale Bureau voor maten en gewichten te *Sèvres* bij *Parijs*, en welke door de Eerste Algemeene Conferentie voor maten en gewichten tot standaard voor de eenheid van massa is verklaard.

2. Door Ons worden een standaardmeter en een standaardkilogram aangewezen als vertegenwoordigende de in artikel 1 bedoelde standaarden van den meter en van het kilogram. Zij berusten onder Onzen met de uitvoering dezer wet belasten Minister en worden bewaard ter plaatse en op de wijze, door Ons te bepalen. Zij worden met het Rijkszegel verzegeld en tot hunne ontzegeling wordt Onze toestemming vereischt. Ons besluit dienaangaande bepaalt de voorzorgen, daarbij en bij de wederverzegeling in acht te nemen.

3. 1. Uit den meter wordt de vierkante meter (eenheid van oppervlak) en de kubieke meter (eenheid van inhoud) afgeleid.

2. Het duizendste gedeelte van den kubieken meter wordt in deze wet gelijkgesteld aan het volume, ingenomen door een kilogram zuiver water bij zijne grootste dichtheid, onder normalen druk. Dit volume heet liter.

4. 1. Ten aanzien van de grondslagen van maat en gewicht, zoomede van de veelvouden en onderdeelen daarvan, gelden de navolgende aanduidingen:

Zie tabel op blz. 213.

2. Het gebruik van den naam registerton, ter aanduiding van de inhoudsmaat van zeeschepen, ingevolge het bepaalde in de wet van 3 Juni 1875 (*Staatsblad* n°. 101), blijft geoorloofd.

3. Wij behouden Ons voor, bij algemeenen maatregel van bestuur regelen vast te stellen betreffende het gebruik van andere aanduidingen van maat en gewicht dan de in dit artikel genoemde.

5. 1. Het is, behoudens het bepaalde in het volgend lid, verboden, in aankondigingen betreffende goederen, die bij de maat of het gewicht worden verkocht, hetzij in bladen, tijdschriften of aanplakbiljetten, op etiquetten, welke aan de goederen of hare verpakking gehecht zijn of deze vergezellen, dan wel op de verpakking zelve, hetzij in eenig ander middel tot bekendmaking, ter aanduiding van maat of gewicht gebruik te maken van andere aanduidingen dan de ingevolge artikel 4 geldende.

2. Dit verbod is niet van toepassing op aankondigingen betreffende goederen, buitenslands gelegen dan wel voor het buitenland bestemd, of die in den toestand, waarin zij uit

Waarde.		Naam.	Symbool.
a. Lengtemaat.			
1 000	meter	kilometer	km
100	meter	hektometer	hm
10	meter	dekameter	dam
1	meter	meter	m
0,1	meter	decimeter	dm
0,01	meter	centimeter	cm
0,001	meter	millimeter	mm
0,001	millimeter	mikron	μ
b. Vlaktemaat.			
1 000 000	vierkante meter	vierkante kilometer	km^2
1 0000	vierkante meter	vierkante hektometer of hektare	ha
100	vierkante meter	vierkante dekameter of are	a
1	vierkante meter	vierkante meter of centiare	m^2 of ca
0,01	vierkante meter	vierkante decimeter	dm^2
0,0001	vierkante meter	vierkante centimeter	cm^2
0,000001	vierkante meter	vierkante millimeter	mm^2
c. Inhoudsmaat.			
1	kubieke meter of 1000 liter	kubieke meter	m^3
0,1	kubieke meter of 100 liter	hektoliter	hl
0,01	kubieke meter of 10 liter	dekaliter	dal
0,001	kubieke meter of 1 liter	kubieke decimeter of liter	dm^3 of l
0,1	kubieke decimeter of liter	deciliter	dl
0,01	kubieke decimeter of liter	centiliter	cl
0,001	kubieke decimeter of liter	kubieke centimeter	cm^3
0,000001	kubieke decimeter of liter	kubieke millimeter	mm^3
d. Massa.			
1 000	kilogram	ton	t
100	kilogram	quintaal	q
1	kilogram	kilogram	kg
0,1	kilogram	hektogram	hg
0,01	kilogram	dekagram	dag
0,001	kilogram	gram	g
0,1	gram	decigram	dg
0,01	gram	centigram	cg
0,001	gram	milligram	mg
200	milligram	metriekkaraat	Kt

het buitenland zijn ingevoerd, bij de maat of het gewicht worden verkocht, voor zoover dit in het land van herkomst gangbare aanduidingen betreft.

§ 2. *Van de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen.*

6. 1. Op de maten is de grootste lengte of de grootste inhoud, die zij bestemd zijn aan te wijzen, in wettelijke aanduiding uitgedrukt.

2. Op de gewichten is de massa, die zij bestemd zijn aan te wijzen, in wettelijke aanduiding uitgedrukt, uitgezonderd de gewichten in plaatvorm van 1000 milligram of minder, waarop de massa uitsluitend is uitgedrukt door een getal.

3. Op de gasmeters is het grootste verbruik per uur, dat zij in verband met hunne samenstelling en afmetingen bestemd zijn aan te wijzen, in wettelijke aanduiding uitgedrukt. Een overeenkomstig voorschrift kan door Ons worden gegeven met betrekking tot andere meetwerktuigen, strekkende om een verbruikte of geleverde hoeveelheid aan te wijzen.

4. Op de weegwerktuigen is de grootste belasting, waarvoor zij in verband met hunne samenstelling en afmetingen bestemd zijn, in wettelijke aanduiding uitgedrukt.

5. Een algemeene maatregel van bestuur regelt de overige voorwaarden, waaraan maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen moeten voldoen, waarbij aan Onzen met de uitvoering dezer wet belasten Minister kan worden opgedragen, voorschriften te geven omtrent de samenstelling, de meet- en weegeigenschappen en de stempeling.

6. De in het vorig lid bedoelde algemeene maatregel van bestuur kan tevens voorschriften inhouden betreffende het uitsluitend gebruik van bepaalde maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen ter afmeting of afweging van bepaalde goederen.

7. De bepalingen van dit artikel zijn niet van toepassing op maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen, welke blijkens een daarop gestelde, door Onzen met de uitvoering dezer wet belasten Minister goedgekeurde aanduiding:

a. niet bestemd zijn om ter bepaling van

maat of gewicht te worden gebruikt bij het drijven van handel of het verrichten van een der andere in het eerste lid van artikel 7 omschreven handelingen;

b. uitsluitend dienen ter bepaling van maat of gewicht van goederen, welke voor het buitenland bestemd zijn.

7. 1. Het is verboden op plaatsen, bestemd voor of gebruikt tot het drijven van handel, het doen van leveringen, het vaststellen van heffingen of het vaststellen van loon voor verrichten arbeid, berekend naar grondslag van maat of gewicht, te bezitten of voorhanden te hebben:

a. valsche maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen;

b. andere dan met deze wet of Onze ter uitvoering daarvan genomen besluiten overeenkomstige maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen;

c. maten, meet- en weegwerktuigen, waarop bijzondere kenteekenen voorkomen met het kennelijk doel om daarmede maat of gewicht te bepalen naar andere grondslagen en aanduidingen, dan ingevolge deze wet geldende.

2. De verbodsbepalingen van het eerste lid onder *b* en *c* gelden niet ten aanzien van:

a. plaatsen waar maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen vervaardigd of hersteld worden;

b. meetwerktuigen als bedoeld in artikel 6, derde lid, tweeden volzin, zoolang met betrekking tot deze door Ons geen voorschriften zijn gegeven;

c. maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen als bedoeld in artikel 6, zevende lid.

8. 1. Het is verboden op plaatsen als bedoeld in het eerste lid van het vorig artikel, ter bepaling van maat of gewicht gebruik te maken van:

a. valsche maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen;

b. andere voorwerpen dan met deze wet of Onze ter uitvoering daarvan genomen besluiten overeenkomstige maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen;

c. maten, meet- en weegwerktuigen, waarop bijzondere kenteekenen voorkomen met het kennelijk doel om daarmede maat of gewicht te bepalen naar andere grondslagen en aanduidingen, dan ingevolge deze wet geldende;

d. maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen, in strijd met de voorschriften, gegeven krachtens het bepaalde in het zesde lid van artikel 6;

e. maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen als bedoeld in artikel 6, zevende lid, in strijd met hunne bestemming.

2. De verbodsbepalingen van het eerste lid onder *b* en *c* gelden niet ten aanzien van meetwerktuigen als bedoeld in artikel 6, derde lid, tweeden volzin, zoolang met betrekking tot deze door Ons geen voorschriften zijn gegeven.

9. Door Ons worden, voor zooveel noodig, bij algemeenen maatregel van bestuur voorschriften vastgesteld omtrent de wijze van meten en wegen met betrekking tot de goederen, waarin handel wordt gedreven of ten aanzien waarvan een der andere in het eerste lid van artikel 7 omschreven handelingen wordt verricht.

§ 3. *Van het keuren en justeeren.*

10. 1. Alvorens hetzij ten verkoop aangeboden of in den handel gebracht, hetzij, indien niet ten verkoop aangeboden of in den handel gebracht, in gebruik genomen te worden, ondergaan de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen, ten aanzien waarvan bij of krachtens artikel 6 voorschriften zijn gegeven, een keuring.

2. Wij behouden Ons voor, bepaalde inhoudsmaten van de in het vorig lid bedoelde keuring vrij te stellen.

3. De keuring wordt onderscheiden in:

a. individueele keuring;

b. keuring naar model.

11. 1. Individueele keuring geschiedt ten aanzien van de ingevolge het vorig artikel aan keuring onderworpen maten en gewichten, zoomede ten aanzien van gasmeters en andere, door Ons aan te wijzen, meet- en weegwerktuigen.

2. Deze keuring wordt voor nieuwe en reeds in gebruik zijnde voorwerpen herhaald:

a. gedurende door Ons vast te stellen tijdvakken, waarbij aan Gedeputeerde Staten der onderscheidene provinciën door Ons wordt opgedragen, het tijdvak voor elke gemeente te bepalen en dit openlijk bekend te maken;

b. alvorens de voorwerpen te gebruiken, na herstellingen, die een veranderden inhoud, een veranderd gewicht of onjuiste aanwijzingen ten gevolge zouden kunnen hebben, alsmede na herstellingen, die schending van ijkmerken, als in artikel 13 bedoeld, veroorzaken;

c. op verzoek van den eigenaar of gebruiker.

3. Wij behouden Ons voor, bepaalde maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen van de herkeuring vrij te stellen.

12. Goedkeuring heeft niet plaats van voorwerpen als in artikel 11 bedoeld, welke niet aan de bij of krachtens artikel 6 gegeven voorschriften voldoen.

13. 1. De bij keuring of herkeuring goedgekeurde voorwerpen als in artikel 11 bedoeld, worden ten bewijze dier goedkeuring van een of meer door Ons vast te stellen ijkmerken voorzien.

2. Door Ons wordt bepaald, welke dier voorwerpen, wegens hunne samenstelling of afmetingen, van de eerste of herhaalde stempeling vrijgesteld zijn. Voor deze voorwerpen wordt de eerste of herhaalde stempeling vervangen door een gewaarmerkte verklaring volgens een door Ons vast te stellen model.

3. Voorwerpen, welke bij de herkeuring niet meer aan de bij of krachtens artikel 6 gegeven voorschriften blijken te voldoen, worden van een door Ons vast te stellen afkeuringsmerk voorzien.

14. Keuring naar model geschiedt ten aanzien van alle ingevolge artikel 10 aan keuring onderworpen meet- en weegwerktuigen, niet vallende onder het bepaalde in artikel 11, eerste lid. De keuring wordt geacht te hebben plaats gehad ten aanzien van alle meet- en weegwerktuigen, welke overeenkomstig het gekeurde model zijn of worden vervaardigd. Het bepaalde in artikel 12 vindt overeenkomstige toepassing.

15. 1. Het bij de keuring goedgekeurde model wordt ten bewijze dier goedkeuring van een of meer door Ons vast te stellen merken voorzien. Bovendien wordt van deze goedkeuring eene onderteekende en gedagteekende verklaring afgegeven, volgens een door Ons vast te stellen model.

2. De goedgekeurde en gemerkte modellen mogen niet in den handel worden gebracht. Zij worden bewaard ter plaatse als in de verklaring van goedkeuring aangegeven. In bijzondere gevallen kan van het in dit lid bepaalde door Onzen met de uitvoering dezer wet belasten Minister ontheffing worden verleend.

3. Door Ons worden bij algemeenen maatregel van bestuur voorschriften gegeven, waaraan bij elke aanvrage tot keuring van een model kosteloos moet worden voldaan.

16. 1. Meet- en weegwerktuigen, overeenkomstig een goedgekeurd model vervaardigd, kunnen op de plaatsen, in artikel 7 vermeld, te allen tijde door de bevoegde ambtenaren worden onderzocht.

2. Voorwerpen, welke bij het onderzoek niet aan de bij of krachtens artikel 6 gegeven voorschriften blijken te voldoen, kunnen van een door Ons vast te stellen afkeuringsmerk worden voorzien en mogen niet weder in gebruik worden genomen, alvorens zij zijn goedgekeurd.

3. Eigenaren of houders van voorwerpen als in het eerste lid bedoeld kunnen te allen tijde verzoeken, dat die voorwerpen worden onderzocht. Het bepaalde in het tweede lid vindt ten aanzien van dit onderzoek overeenkomstige toepassing.

17. 1. De gasverkooper zoowel als de verbruiker of kooper, bij wien de gasmeter, dienende om de verbruikte of geleverde hoeveelheid gas aan te wijzen, berust, kan te allen tijde vorderen, dat deze worde onderzocht. Een overeenkomstig voorschrift kan door Ons worden gegeven met betrekking tot andere meetwerktuigen, strekkende om een verbruikte of geleverde hoeveelheid aan te wijzen.

2. Van de bevoegdheid, bij de eerste zinsnede van het vorig lid, of van eene bevoegdheid, krachtens de tweede zinsnede van het vorig lid gegeven, kan geen afstand worden gedaan bij overeenkomst.

3. Al de kosten van een onderzoek als in het eerste lid bedoeld komen ten laste van den aanvrager.

4. Wij behouden Ons voor, bepalingen vast te stellen nopens het onderzoek, op verzoek van belanghebbenden en tegen vergoeding van daaraan verbonden kosten, van maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen, welke niet ingevolge deze wet aan keuring zijn onderworpen, zoomede van meetwerktuigen, bestemd voor meting naar andere grondslagen dan de in deze wet genoemde.

18. Gewichten, bij de in artikel 11, tweede lid, bedoelde herkeuring, niet meer dan een door Ons vast te stellen verschil van hunne wettelijke waarde opleverende, worden zoo mogelijk door de ambtenaren, met de herkeuring belast, gejusteerd.

19. Wegens het keuren en herkeuren van maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen, zoomede wegens het justeeren van gewichten is onderscheidenlijk een keurloon en een justeerloon verschuldigd. Een algemeene maatregel van bestuur stelt het tarief dezer keur- en justeerloonen vast en regelt de wijze van betaling van het verschuldigde.

20. 1. Het is verboden op plaatsen als bedoeld in het eerste lid van artikel 7 te bezitten of voorhanden te hebben:

a. aan individueele keuring onderworpen maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen, welke van een afkeuringsmerk of welke niet van de vereischte ijkmerken zijn voorzien;

b. aan keuring naar model onderworpen meet- en weegwerktuigen, ten aanzien van welke de ingevolge deze wet of Onze ter uitvoering daarvan genomen besluiten voorgeschreven keuring, bedoeld in artikel 15, niet heeft plaats gehad of welke daarbij niet zijn goedgekeurd.

2. Het bepaalde in artikel 7, tweede lid onder *a*, vindt overeenkomstige toepassing.

21. Het is verboden op plaatsen als bedoeld in het eerste lid van artikel 7 ter bepaling van maat en gewicht gebruik te maken van maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen:

a. ten aanzien van welke de daarvoor ingevolge deze wet of Onze ter uitvoering daarvan genomen besluiten voorgeschreven keuring of herkeuring niet heeft plaats gehad, of waarvan het model niet ingevolge artikel 15 is goedgekeurd;

b. welke van een afkeuringsmerk zijn voorzien of welke niet van de vereischte ijkmerken zijn voorzien;

c. in strijd met het bepaalde in artikel 11, tweede lid onder *b* en artikel 16, tweede en derde lid.

§ 4. *Van den dienst van het ijkwezen.*

22. 1. De werkzaamheden, voortvloeiende uit het bepaalde in § 3 dezer wet, zijn opgedragen aan ijkers, adjunct-ijkers, assistenten en verder personeel, tezamen vormende het personeel van den dienst van het ijkwezen, met dien verstande, dat Onze met de uitvoering dezer wet belaste Minister een onderzoek, als in artikel 17 bedoeld, voor zoover dit niet betreft voorwerpen, ten aanzien waarvan bij of krachtens artikel 6 voorschriften zijn gegeven, op andere wijze kan doen geschieden.

2. De dienst van het ijkwezen staat onder leiding en toezicht van een inspecteur, aan wien een adjunct-inspecteur kan worden toegevoegd.

3. Voor de uitvoering van de in het eerste lid bedoelde werkzaamheden wordt het land door Ons in ijkkringen verdeeld. Wij bepalen, op welke plaatsen in die ijkkringen ijkkantoren gevestigd zijn.

4. In elk der ijkkringen staan de werkzaamheden onder leiding van een ijker met den titel van directeur.

23. 1. De directeuren, ijkers en adjunct-ijkers zijn bij uitsluiting belast met de keuring der maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen.

2. De herkeuring der maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen, het justeeren van gewichten, zoomede het toezicht op de voorwerpen, bedoeld in artikel 14, kan aan assistenten worden opgedragen.

24. 1. De in artikel 22 bedoelde ambtenaren van den dienst van het ijkwezen mogen geen handel drijven in maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen, noch in goederen, die bij maat of gewicht worden verkocht. Deze verbods-

bepalingen zijn ook van toepassing op de inwonende leden van hun gezin.

2. Zij bekleeden geen andere ambten of bedieningen dan met Onze toestemming of, voorzoover betreft het door Onzen met de uitvoering dezer wet belasten Minister benoemde personeel, met toestemming van dezen.

3. Zij oefenen hunne bediening uit volgens daartoe door Onzen voornoemden Minister met inachtneming van het bepaalde in artikel 23 te geven voorschriften.

25. 1. Om tot adjunct-ijker benoembaar te zijn wordt de leeftijd van ten minste achttien jaren vereischt.

2. Niemand wordt tot ijker of adjunct-ijker benoemd dan na te hebben voldaan aan een in het openbaar afgelegd examen, dat door Ons bij algemeenen maatregel van bestuur wordt geregeld.

26. De inspecteur, de adjunct-inspecteur, de directeuren, de ijkers, en de adjunct-ijkers worden bij de aanvaarding hunner bediening, volgens een door Ons vast te stellen formulier beëedigd. De inspecteur en de adjunct-inspecteur worden beëedigd door Onzen met de uitvoering dezer wet belasten Minister, de directeuren door den inspecteur en de overige ambtenaren door de directeuren onder wie zij te werk worden gesteld.

§ 5. *Strafbepalingen.*

27. 1. Overtreding van het bepaalde in artikel 7, eerste lid onder *a* en artikel 8, eerste lid onder *a* wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste zeven dagen of geldboete van ten hoogste vijftig gulden.

2. Overtreding van het bepaalde in artikel 5, artikel 7, eerste lid onder *b* en *c*, artikel 8, eerste lid onder *b*, *c*, *d* en *e*, van de voorschriften, vastgesteld krachtens artikel 9, zoomede van het bepaalde in artikel 20 en 21 wordt gestraft met een geldboete van ten hoogste vijftig gulden.

3. Hij die meet- of weegwerktuigen als in artikel 14 bedoeld, ten verkoop aanbiedt of in den handel brengt, welke niet vervaardigd zijn overeenkomstig een daarvan goedgekeurd model, wordt gestraft met een geldboete van ten hoogste vijfhonderd gulden.

4. De bij dit artikel strafbaar gestelde feiten worden als overtredingen beschouwd.

28. Voorwerpen, den veroordeelde toebehoorende, waarmede of ten aanzien waarvan eene overtreding dezer wet is gepleegd, kunnen worden verbeurd verklaard.

29. 1. Met het opsporen van de in deze wet strafbaar gestelde overtredingen zijn behalve de in artikel 141, 1°. en 3°.—6°. van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast de ambtenaren van Rijks- en Gemeentepolitie, zoomede de inspecteur, de adjunct-inspecteur en de overige in artikel 23 dezer wet genoemde ambtenaren van het ijkwezen.

2. De voormelde ambtenaren hebben te allen tijde vrijen toegang tot de in artikel 7, eerste lid, bedoelde plaatsen. Wordt hun de toegang geweigerd, dan verschaffen zij zich dien desnoods met inroeping van den sterken arm.

3. In woningen treden zij tegen den wil van den bewoner niet binnen dan op vertoon van een bijzonderen schriftelijken last van den commissaris van politie en in de gemeenten, waar geen commissaris is, van den burgemeester. Van dit binnentreden wordt binnen tweemaal vier en twintig uren proces-verbaal opgemaakt. Daarin wordt mede van het tijdstip van het binnentreden en van het daarmede beoogde doel melding gemaakt.

§ 6. *Overgangs- en slotbepalingen.*

30. Maten, gewichten en gasmeters, welke op het tijdstip van inwerkingtreding dezer wet van een alsdan geldig goedkeuringsmerk zijn voorzien, worden geacht krachtens deze wet te zijn goedgekeurd. Zij worden, wanneer zij niet met deze wet of Onze ter uitvoering daarvan genomen besluiten in overeenstemming zijn, niettemin tot een nader door Ons te bepalen tijdstip tot de in artikel 11 bedoelde herkeuring toegelaten, mits zij voldoen aan de bij of krachtens de IJkwet (*Staatsblad* n°. 57 van 1869) gestelde eischen. Tot dat tijdstip is op de aldus goedgekeurde voorwerpen het bepaalde in artikel 7, eerste lid onder *b* en artikel 8, eerste lid onder *b* niet van toepassing.

31. Op ingevolge deze wet aan keuring onderworpen voorwerpen, welke op het tijdstip van inwerkingtreding dezer wet reeds in den handel zijn gebracht en niet vallen onder de bepalingen van het bij Ons besluit van 6 November 1912 (*Staatsblad* n°. 341) vastgestelde Reglement op de maten en gewichten, laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 28 Augustus 1935 (*Staatsblad* n°. 521), is, mits die voorwerpen door Ons vast te stellen meet- en weegeigenschappen bezitten, tot een nader door Ons te bepalen tijdstip het bepaalde in artikel 7, eerste lid onder *b*, artikel 8, eerste lid onder *b*, artikel 20, eerste lid en artikel 21 onder *a* en *b* niet van toepassing, tenzij zij van een afkeuringsmerk voorzien zijn. Het bepaalde in artikel 16 vindt ten aanzien van deze voorwerpen overeenkomstige toepassing.

32. De IJkwet (*Staatsblad* n°. 57 van 1869) en de wet van 7 April 1911 (*Staatsblad* n°. 113) vervallen met ingang van den dag, waarop deze wet in werking treedt.

33. 1. Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

2. Zij kan worden aangehaald onder den titel „IJkwet" onder bijvoeging van jaar en nummer van het *Staatsblad*, waarin zij is geplaatst.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven ten Paleize het Loo, den 22sten April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 11 *Mei* 1937.)

S. 781.

---

19 *Februari* 1937. BESLUIT ter uitvoering van artikel 1, derde lid, der Jachtwet 1923. *(Fazant.)*

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 8 Februari 1937, Directie van den Landbouw, Afdeeling II*a*, N°. 1178;

Gezien artikel 1, derde lid, der Jachtwet 1923;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. De fazanten zullen worden gerekend te behooren tot het wild in het geheele Rijk, met uitzondering van de navolgende gebieden, te weten de gemeenten Egmond-Binnen, Egmond aan Zee en Castricum.

2. Dit besluit wordt herzien vóór 1 Maart 1938.

3. Door dit Besluit vervalt Ons besluit van 31 Januari 1936 (Staatsblad N°. 780), ter uitvoering van artikel 1, derde lid, der Jachtwet 1923, met uitzondering van artikel 3 van laatstgenoemd Besluit.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit Besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst.

Zell am See, den 19den Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 5 *Maart* 1937.)

S. 800.

22 *April* 1937. WET tot wijziging der Ziektewet.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1936/1937, n°. 331, 1—7.
Hand. id. 1936/1937, *blz.* 2121—2124.
Bijl. Hand. 1e *Kamer* 1936/1937, n°. 331, *blz.* 1—3.
Hand. id. 1936/1937, *blz.* 571.

Wij WILHELMINA, enz. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is in de Ziektewet eenige wijzigingen aan te brengen betreffende de premiën voor de verzekerden bij de ziekenkas van den Raad van Arbeid;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. A. In artikel 27 der Ziektewet wordt tusschen „34," en „65" ingevoegd: „64,".

Art. I. In het eerste lid van artikel 38 der Ziektewet wordt in plaats van „voor het gebied van een bepaalden Raad van Arbeid ten aanzien van de bij de Ziekenkas van dien Raad van Arbeid verzekerden" gelezen: „voor de bij de ziekenkassen der Raden van Arbeid verzekerden".

Art. II. In het eerste lid van artikel 63 der Ziektewet worden de woorden „voor het gebied van iederen Raad van Arbeid" vervangen door de woorden „voor de Raden van Arbeid".

Het tweede lid van dat artikel wordt als volgt gelezen:

„De Raden van Arbeid maken de vastgestelde premiën openbaar.".

Art. III. Artikel 64 der Ziektewet wordt gelezen als volgt:

Regeling voor de vaststelling der premiën.

„1. De premiën worden voor alle bij de Raden van Arbeid verzekerden op gelijken voet geregeld

2. Evenwel worden hoogere premiën vastgesteld voor verzekerden, werkzaam in bedrijven, onderdeelen van bedrijven, takken van publieken dienst of onderdeelen daarvan, waarvan Ons uit statistische gegevens gebleken is, dat zij meer dan normaal gevaar voor ziekte opleveren. Hetzelfde geldt voor verzekerden, verplicht verzekerd ingevolge artikel 26, die werkzaamheden verrichten, waarvan Ons uit statistische gegevens gebleken is, dat zij meer dan normaal gevaar voor ziekte opleveren.

3. Mede kunnen hoogere premiën worden vastgesteld voor degenen, die bij wijze van werkverschaffing zijn tewerkgesteld of voor groepen van hen.".

Art. IV. Artikel 65 der Ziektewet wordt gelezen als volgt:

Premieverlaging in verband met het gevaar der onderneming.

„1. De premie, voor een onderneming verschuldigd ingevolge het premietarief, dat Wij overeenkomstig artikel 63 of artikel 64, tweede lid, hebben vastgesteld, kan door den Raad van Arbeid ambtshalve of op verzoek van den werkgever op een lager bedrag worden vastgesteld, indien aan den Raad van Arbeid uit statistische gegevens is gebleken, dat voor die onderneming met een lagere premie kan worden volstaan.

2. Tot verlaging der premie kan slechts worden overgegaan ten aanzien van een onderneming, welke ten minste gedurende de drie kalenderjaren, onmiddellijk voorafgaande aan den dag, waarop door den Raad van Arbeid tot de verlaging besloten is, bij de ziekenkas van den Raad van Arbeid is aangesloten geweest.

3. Een besluit tot verlaging der premie geldt uiterlijk tot het einde van het kalenderjaar, volgende op dat, waarin het besluit tot verlaging der premie is genomen. De premieverlaging heeft geen terugwerkende kracht.

4. De verlaging van de premie kan niet meer bedragen dan de helft van de premie, welke door den werkgever ingevolge het door Ons krachtens artikel 63 of artikel 64, tweede lid, vastgestelde premietarief verschuldigd zou zijn.

5. Een besluit van den Raad van Arbeid tot verlaging der premie behoeft om te kunnen werken de goedkeuring van Onzen Minister.".

Art. V. Artikel 66 der Ziektewet wordt gelezen als volgt:

Premieverhooging in verband met het gevaar der onderneming

„De premie, voor een onderneming verschuldigd ingevolge het premietarief, dat Wij overeenkomstig artikel 63 of artikel 64, tweede lid, hebben vastgesteld, kan door den Raad van Arbeid, indien hem uit statistische gegevens is gebleken, dat voor de onderneming een hoogere premie is vereischt, met ten hoogste de heeft worden verhoogd. De premieverhooging heeft geen terugwerkende kracht. Zij is geheel door den werkgever verschuldigd.".

Art. VI. Artikel 67 der Ziektewet wordt gelezen als volgt:

Art. 67. „Indien de vastgestelde premiën over eenig boekjaar onvoldoende zijn gebleken ter dekking van de ten laste van de ziekenkas van een Raad van Arbeid komende uitgaven, daaronder begrepen de verplichte afzondering als reserve en als terugbetaling wegens ontvangen voorschotten, kan door Ons worden bepaald dat het tekort overeenkomstig door Ons te stellen regelen wordt omgeslagen over de ziekenkassen der overige Raden van Arbeid".

Art. VII. Artikel 143 der Ziektewet wordt gelezen als volgt:

„1. Een besluit, als bedoeld in artikel 38, eerste lid, wordt door Ons niet genomen dan op voorstel van de Raden van Arbeid.

2. Alvorens een besluit te nemen, als bedoeld in de artikelen 63 en 67, wordt door Ons, zooveel mogelijk, het gevoelen der Raden van Arbeid gevraagd.".

Art. VIII. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen dag.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven ten Paleize het Loo, den 22sten April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 7 *Mei* 1937.)

S. 801.

25 *Mei* 1937. **WET** tot het algemeen verbindend en het onverbindend verklaren van bepalingen van collectieve arbeidsovereenkomsten. (*„Wet op het algemeen verbindend en het onverbindend verklaren van bepalingen van collectieve arbeidsovereenkomsten".*)

Bijl. Hand. 2e Kamer 1936/1937, n°. 274, 1—15.

Hand. id. 1936/1937, blz. 1961—2004; 2010—2028; 2097.

Bijl. Hand. 1e Kamer 1936/1937, n°. 274, 1—6.

Hand. id. 1936/1937, blz. 617—627.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is regelen vast te stellen betreffende het algemeen verbindend en het onverbindend verklaren van bepalingen van collectieve arbeidsovereenkomsten;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Deze wet verstaat onder:

a. „Onze Minister": Onze Minister van Sociale Zaken;

b. „verbindendverklaring": de in artikel 2 bedoelde algemeen verbindendverklaring;

c. „verbindend verklaarde bepalingen": bepalingen eener collectieve arbeidsovereenkomst, welke ingevolge artikel 2 algemeen verbindend zijn verklaard.

2. 1. Onze Minister kan bepalingen van eene collectieve arbeidsovereenkomst, die in het geheele land of in een gedeelte des lands voor eene — naar zijn oordeel belangrijke — meerderheid van de in een bedrijf werkzame personen gelden, in het geheele land of in dat gedeelte des lands algemeen verbindend verklaren. Deze bepalingen zijn dan, behalve in de gevallen door Onzen Minister uitgezonderd, binnen dat gebied verbindend voor alle werkgevers en arbeiders ten aanzien van arbeidsovereenkomsten, die naar den aard van den arbeid, waarop zij betrekking hebben, onder de collectieve arbeidsovereenkomst vallen of zouden vallen, hetzij deze arbeidsovereenkomsten op het tijdstip, waarop de werking der verbindendverklaring aanvangt, reeds gesloten zijn, hetzij zij daarna gesloten worden.

2. De verbindendverklaring geschiedt, behoudens voor fondsen, die uit hun aard een meer permanent karakter dragen en ten aanzien waarvan een langer tijdvak kan gelden, voor een tijdvak van ten hoogste twee jaren. Het tijdstip, waarop de werking der verbindendverklaring eindigt, kan daarbij niet later worden gesteld dan het vroegste tijdstip, waarop de collectieve arbeidsovereenkomst, hetzij ingevolge het bij die overeenkomst bepaalde, hetzij ingevolge artikel 19 der Wet op de collectieve arbeidsovereenkomst zou kunnen eindigen.

3. Verbindendverklaring heeft geen terugwerkende kracht.

4. Indien de verbindend verklaarde bepalingen aannemingen van werk en overeenkomsten tot het verrichten van enkele diensten betreffen, vindt hetgeen in deze wet omtrent arbeidsovereenkomsten, werkgevers en arbeiders is bepaald, overeenkomstige toepassing.

5. Van de verbindendverklaring zijn uitgesloten bepalingen eener collectieve arbeidsovereenkomst, die ten doel hebben:

a. de beslissing van den rechter omtrent twistgedingen uit te sluiten;

b. dwang uit te oefenen op werkgevers of arbeiders om zich bij eene vakvereeniging van werkgevers of arbeiders aan te sluiten;

c. eene ongelijke behandeling van georganiseerden en ongeorganiseerden teweeg te brengen;

d. de arbeiders te betrekken bij de handhaving van regelingen betreffende de prijzen, die voor goederen of diensten door de werkgevers van derden gevorderd zullen worden, en betreffende de voorwaarden, waaronder door de werkgevers aan derden zal worden geleverd.

3. 1. Elk beding tusschen den werkgever en den arbeider, strijdig met verbindend verklaarde bepalingen, is nietig; in plaats van zoodanig beding gelden de verbindend verklaarde bepalingen.

2. De nietigheid kan steeds worden ingeroepen door den bedrijfsraad of door rechtspersoonlijkheid bezittende vereenigingen van werkgevers of arbeiders, waarvan leden partij zijn bij eene arbeidsovereenkomst, waarop de verbindend verklaarde bepalingen van toepassing zijn.

3. Bij gebreke van bepalingen in eene arbeidsovereenkomst omtrent aangelegenheden, geregeld in verbindend verklaarde bepalingen, gelden die verbindend verklaarde bepalingen.

4. De in het tweede lid bedoelde vereenigingen kunnen van werkgevers of arbeiders, die in strijd handelen met verbindend verklaarde bepalingen, vergoeding vorderen van de schade, die zij of hare leden daardoor lijden. Indien deze schade niet op geld waardeerbaar is, zal als schadevergoeding eene som gelds naar billijkheid verschuldigd zijn.

5. De schadevergoeding, bedoeld in het vierde lid, kan, ten behoeve van de in het tweede lid bedoelde vereenigingen, ook worden gevorderd door den bedrijfsraad.

4. 1. De verbindendverklaring kan alleen geschieden op verzoek van den bedrijfsraad, of, bij het ontbreken daarvan, op verzoek van één of meer werkgevers of één of meer vereenigingen van werkgevers of arbeiders, die partij zijn bij de collectieve arbeidsovereenkomst.

2. De indiening van een verzoek tot verbindendverklaring moet geschieden met in-

achtneming van de daaromtrent door Onzen Minister gegeven voorschriften.

3. Door Onzen Minister wordt van de indiening van het verzoek mededeeling gedaan in de *Nederlandsche Staatscourant*. Daarbij wordt een termijn bepaald, binnen welken bezwaren schriftelijk bij hem kunnen worden ingebracht.

4. Onze Minister wint omtrent het verzoek tot verbindendverklaring het advies in van den Hoogen Raad van Arbeid.

5. Voor de behandeling van een verzoek tot verbindendverklaring is door den aanvrager eene vergoeding verschuldigd, volgens een door Onzen Minister vast te stellen tarief. Onze Minister kan vorderen, dat de aanvrager voor de voldoening van die kosten eene waarborgsom stort. Het bepaalde in dit lid vindt geen toepassing, indien het verzoek tot verbindendverklaring uitgaat van den bedrijfsraad.

5. 1. De beschikking, waarbij de verbindendverklaring wordt geweigerd, is met redenen omkleed.

2. De beschikking, waarbij de verbindendverklaring wordt uitgesproken, is met redenen omkleed, indien tegen het verzoek, als gevolg van de publicatie, bedoeld bij artikel 4, derde lid, bezwaren zijn ingebracht.

3. De beschikking, waarbij de verbindendverklaring wordt uitgesproken, houdt in:

a. eene opgaaf van de bepalingen, waarop de verbindendverklaring betrekking heeft;

b. eene opgaaf van het tijdstip, waarop de verbindendverklaring begint te werken en dat, waarop hare werking eindigt;

c. voor zoover noodig eene omschrijving van het gebied, waar en van de werkzaamheden, waarop de verbindend verklaarde bepalingen van toepassing zijn.

4. De in het eerste en tweede lid bedoelde beschikkingen worden openbaar gemaakt door plaatsing in de *Nederlandsche Staatscourant*.

5. Van de verbindendverklaring wordt aanteekening gehouden in een register, dat ingericht is volgens voorschriften door Onzen Minister gegeven. De collectieve arbeidsovereenkomsten, waarvan bepalingen verbindend zijn verklaard, worden als bijlagen bij het register bewaard.

6. Het in het vorige lid bedoelde register met bijlagen ligt voor een ieder kosteloos ter inzage. Schriftelijke inlichtingen, het register betreffende, worden tegen betaling der kosten vanwege Onzen Minister aan een ieder verstrekt.

6. 1. Onze Minister is bevoegd te allen tijde bij met redenen omkleede beschikking de verbindendverklaring in te trekken.

2. Indien Onze Minister overweegt de verbindendverklaring van bepalingen van eene collectieve arbeidsovereenkomst in te trekken, geeft hij daarvan kennis aan hen, die bij de collectieve arbeidsovereenkomst partij zijn en stelt hen in de gelegenheid hunne bezwaren daartegen schriftelijk of mondeling kenbaar te maken. Voorts wordt door Onzen Minister de Hooge Raad van Arbeid ter zake gehoord, die zijn advies uitbrengt binnen een door Onzen Minister te bepalen termijn.

3. Intrekking van de verbindendverklaring heeft geen terugwerkende kracht.

4. De beschikking, waarbij de verbindendverklaring wordt ingetrokken, wordt openbaar gemaakt door plaatsing in de *Nederlandsche Staatscourant*. Van de intrekking wordt aanteekening gehouden in het register, bedoeld in artikel 5, vijfde lid.

7. Het bepaalde in de artikelen 2 tot en met 6 vindt overeenkomstige toepassing, indien de verbindendverklaring betreft wijzigingen in de bepalingen van collectieve arbeidsovereenkomsten, die ingevolge artikel 2 algemeen verbindend zijn verklaard.

8. 1. Onze Minister kan bepalingen van eene collectieve arbeidsovereenkomst onverbindend verklaren, indien het algemeen belang zulks vereischt.

2. Indien Onze Minister overweegt één of meer bepalingen van eene collectieve arbeidsovereenkomst onverbindend te verklaren, geeft hij daarvan kennis aan hen, die bij de collectieve arbeidsovereenkomst partij zijn en stelt hen in de gelegenheid hunne bezwaren daartegen schriftelijk of mondeling kenbaar te maken. Voorts wordt door Onzen Minister de Hooge Raad van Arbeid ter zake gehoord, die zijn advies uitbrengt binnen een door Onzen Minister te bepalen termijn.

3. Onverbindendverklaring heeft geen terugwerkende kracht.

4. De beschikking, waarbij de onverbindendverklaring wordt uitgesproken, is met redenen omkleed. Zij wordt openbaar gemaakt door plaatsing in de *Nederlandsche Staatscourant*. Van de onverbindendverklaring wordt aanteekening gehouden in het register, bedoeld in artikel 5, vijfde lid.

9. 1. Bij onverbindendverklaring van eene bepaling van eene collectieve arbeidsovereenkomst wordt deze bepaling geacht geen deel meer uit te maken van de collectieve arbeidsovereenkomst.

2. Elk op het tijdstip van het in werking treden der onverbindendverklaring bestaand beding tusschen een werkgever en een arbeider, berustende op de onverbindend verklaarde bepaling, is nietig.

10. Indien de bedrijfsraad het vermoeden gegrond acht, dat in eene onderneming eene verbindend verklaarde bepaling niet wordt nageleefd, kan hij met het oog op het instellen van eene rechtsvordering, als bedoeld in artikel 3, Onzen Minister verzoeken een onderzoek daarnaar te doen instellen. Onze Minister kan het onderzoek opdragen aan de arbeidsinspectie. Ten aanzien van de ambtenaren der arbeidsinspectie, die het onderzoek instellen, vindt het bepaalde in artikel 85, eerste, derde en vierde lid der Arbeidswet 1919 overeenkomstige toepassing. De directeur-generaal van den arbeid brengt aan Onzen Minister verslag uit van hetgeen bij het onderzoek gebleken is. Onze Minister licht daarop den bedrijfsraad in.

11. Artikel 39, onder 3°, der Wet op de Regterlijke Organisatie en het Beleid der Justitie wordt gelezen:

„3°. Van alle regtsvorderingen betrekkelijk tot eene arbeidsovereenkomst, tot eene agentuurovereenkomst, tot eene collectieve arbeidsovereenkomst of tot algemeen verbindend verklaarde bepalingen eener collectieve arbeidsovereenkomst;".

12. Het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering ondergaat de volgende wijzigingen:

I. Het opschrift van de tweede afdeeling van den Tweeden Titel van het Eerste Boek wordt gelezen:

„Van de wijze van procederen in zaken, betrekkelijk tot eene arbeidsovereenkomst, tot eene agentuurovereenkomst, tot eene collectieve arbeidsovereenkomst, tot algemeen verbindend verklaarde bepalingen eener collectieve arbeidsovereenkomst of tot zekere aannemingen van werk."

II. Artikel 125*a* wordt gelezen:

„De behandeling van zaken, betrekkelijk tot eene aanneming van werk, waarvan de kantonrechter zonder hooger beroep kennis neemt, tot eene arbeidsovereenkomst, tot eene agentuurovereenkomst, tot eene collectieve arbeidsovereenkomst of tot algemeen verbindend verklaarde bepalingen eener collectieve arbeidsovereenkomst, geschiedt overeenkomstig de gewone regelen, voor zooverre daarvan bij de navolgende artikelen niet is afgeweken."

III. Artikel 125*f*, eerste lid, wordt gelezen:

„Indien een van degenen, die partij waren bij eene collectieve arbeidsovereenkomst, zich, in verband met het bepaalde bij artikel 12 der wet op de collectieve arbeidsovereenkomst, of indien een bedrijfsraad of eene vereeniging, als bedoeld in artikel 3 der wet op het algemeen verbindend en het onverbindend verklaren van bepalingen van collectieve arbeidsovereenkomsten, zich, in verband met het bepaalde in dat artikel, in eenig geding wenscht te voegen of daarin tusschen te komen, zal hij zulks kunnen doen in elken stand der zaak, zonder dat eenig verlof of incidenteele beslissing wordt vereischt."

13. In artikel 13, zevende lid, van het Tarief van justitie-kosten en salarissen in burgerlijke zaken wordt de eerste zin van het bepaalde onder nummer 2° vervangen door:

„In zaken, voor het kantongerecht dienende, betrekkelijk tot eene aanneming van werk, waarvan de kantonrechter zonder hooger beroep kennis neemt, tot eene arbeidsovereenkomst, tot eene agentuurovereenkomst, tot een huurkoop, tot eene pachtovereenkomst, tot eene collectieve arbeidsovereenkomst, of tot algemeen verbindend verklaarde bepalingen eener collectieve arbeidsovereenkomst, zijn geene griffierechten verschuldigd vóór de behandeling ter terechtzitting."

14. Hetgeen nog ter voorbereiding van het in werking treden van deze wet en tot hare uitvoering noodig is, wordt bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld.

15. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel: „Wet op het algemeen verbindend en het onverbindend verklaren van bepalingen van collectieve arbeidsovereenkomsten".

16. Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 25sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 8 *Juni* 1937.)

S. 802.

28 *Mei* 1937. WET, houdende tijdelijke bepalingen, strekkende tot het bereiken van eene betere verdeeling van den beschikbaren arbeid. (*„Wet in zake de verdeeling van den beschikbaren arbeid 1937".*)

Bijl. Hand. 2e Kamer 1936/1937, n°. 328, 1—9.

Hand. id. 1936/1937, blz. 2106—2113.

Bijl. Hand. 1e Kamer 1936/1937, n°. 328, 1—2.

Hand. id. 1936/1937, blz. 627—630, 647.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het bij den huidigen stand der werkloosheid gewenscht is, tijdelijke bepalingen vast te stellen, strekkende tot het bereiken van eene betere verdeeling van den beschikbaren arbeid;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet wordt onder „arbeid", „arbeider", „man", „vrouw", „meisje", „fabriek of werkplaats", „Onze Minister" en „districtshoofd" verstaan, hetgeen daaronder wordt verstaan ingevolge de Arbeidswet 1919.

2. Met betrekking tot bepaalde soorten van arbeid, welke vóór 1 Januari 1934 in fabrieken of werkplaatsen in het algemeen door mannelijke arbeiders plachten te worden verricht, kan, tot herstel van dien toestand, bij algemeenen maatregel van bestuur hetzij worden vastgesteld, welk percentage van de arbeiders, die zoodanigen arbeid in eene fabriek of werkplaats verrichten, ten hoogste uit vrouwen of meisjes mag bestaan, hetzij worden bepaald, dat zoodanige arbeid door eene vrouw of een meisje in eene fabriek of werkplaats niet mag worden verricht of slechts mag worden verricht onder de bij of krachtens dien algemeenen maatregel gestelde voorwaarden.

3. Indien in eene fabriek of werkplaats of in eene groep van fabrieken of werkplaatsen het aantal mannen van 25 jaar of ouder in verhouding tot het aantal der overige arbeiders kleiner is dan in het algemeen in soortgelijke fabrieken of werkplaatsen, waar hetzelfde dan wel een — naar den aard der daarin verrichte werkzaamheden — overeenkomstig bedrijf wordt uitgeoefend, het geval is, kan bij algemeenen maatregel van bestuur worden vastgesteld, welk percentage van de arbeiders, in die fabriek of werkplaats of in eene tot die groep behoorende fabriek of werkplaats werkzaam, ten minste uit mannen van dien leeftijd moet bestaan. Het bepaalde in den vorigen volzin vindt overeenkomstige toepassing ten aanzien van afzonderlijke afdeelingen van fabrieken of werkplaatsen.

4. Tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als in artikel 2 of artikel 3 bedoeld, wordt niet overgegaan, dan nadat de betrokken bedrijfsraad of bedrijfsraden in de gelegenheid gesteld zijn, hun oordeel daarover te kennen te geven, en nadat het advies is ingewonnen van eene door den Voorzitter van den Hoogen Raad van Arbeid samengestelde commissie uit dien Raad, waarin ten minste één vertegenwoordiger van het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, en, voor zoover geen bedrijfsraden bestaan, ook vertegenwoordigers van

werkgevers- en werknemersvakvereenigingen uit de betrokken bedrijven zitting hebben. Ook anderen dan leden van den Hoogen Raad van Arbeid kunnen in deze commissie zitting hebben.

5. 1. Het districtshoofd, of, in beroep ingevolge het derde lid, Onze Minister, kan op grond van bijzondere omstandigheden schriftelijk en voorwaardelijk of onvoorwaardelijk vergunnen, dat in eene fabriek of werkplaats telkens voor een tijdvak van ten hoogste drie maanden wordt afgeweken van het bepaalde krachtens artikel 2 of artikel 3. Omtrent de verleening van zulk eene vergunning wordt zoo mogelijk overleg gepleegd met het betrokken orgaan der openbare arbeidsbemiddeling.

2. Het districtshoofd behoeft eene voor ieder geval aan te vragen machtiging van den directeur-generaal van den arbeid voor het verleenen van eene vergunning:

a. indien de vergunning zich over een tijdvak van meer dan veertien dagen uitstrekt;

b. indien niet sedert het eindigen van eene voorgaande, voor dezelfde personen geldende, vergunning ten minste zes dagen zijn verloopen, behalve in de gevallen, door Onzen Minister bepaald.

3. Tegen de beschikking van het districtshoofd op een verzoek om eene vergunning, als bedoeld in het eerste lid, kan het hoofd of de bestuurder der onderneming binnen veertien dagen na de dagteekening der beschikking in beroep komen bij Onzen Minister.

4. Ten aanzien van eene groep van fabrieken of werkplaatsen of van vrouwelijke arbeiders kan eene vergunning tot afwijking van het bepaalde krachtens artikel 2, en ten aanzien van eene groep van fabrieken of werkplaatsen kan eene vergunning tot afwijking van het bepaalde krachtens artikel 3 worden verleend door Onzen Minister. Eene vergunning, als in den vorigen volzin bedoeld, wordt voorwaardelijk of onvoorwaardelijk en voor een tijdvak van ten hoogste drie maanden verleend. De beschikking, waarbij zulk eene vergunning wordt verleend, wordt afgekondigd in de *Staatscourant*.

6. Van eene vergunning, als bedoeld in artikel 5, eerste lid, mag slechts worden gebruik gemaakt, zoolang de acte dier vergunning wordt opgehangen gehouden op eene door het districtshoofd aangewezen plaats, of, bij gebreke van zoodanige aanwijzing, naast de arbeidslijst.

7. 1. Het hoofd of de bestuurder van eene onderneming is verplicht te zorgen, dat in zijne onderneming niet wordt afgeweken van het bepaalde krachtens deze wet.

2. Het hoofd of de bestuurder van een onderneming is verplicht na te leven en te zorgen, dat in zijne onderneming wordt nageleefd het bepaalde bij artikel 6.

3. Gelijke verplichting, als door het eerste en tweede lid op het hoofd of den bestuurder van eene onderneming is gelegd, rust op diens opzichthoudend personeel, voor zoover het door hem schriftelijk met de zorg voor de naleving van die bepalingen is belast.

4. Het hoofd of de bestuurder van eene onderneming en de daarin werkzame personen zijn verplicht, aan de bevoegde ambtenaren de verlangde inlichtingen te geven en bescheiden te toonen omtrent zaken en feiten, de naleving van deze wet betreffende.

8. Aan de verplichting van het hoofd of den bestuurder van eene onderneming en van het opzichthoudend personeel wordt geacht te zijn voldaan, wanneer zij aantoonen, dat door hen de noodige bevelen zijn gegeven, de noodige maatregelen zijn genomen, de noodige middelen zijn verschaft en het redelijkerwijze te vorderen toezicht is gehouden, om de naleving te verzekeren van de bepalingen, voor welker naleving zij verplicht waren te zorgen.

9. Met de handhaving van deze wet en met de medewerking aan de uitvoering er van zijn belast de ambtenaren, bedoeld in artikel 77 der Arbeidswet 1919.

10. 1. Overtreding van het bepaalde bij artikel 7 wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste één maand of geldboete van ten hoogste honderd gulden.

2. Indien tijdens het plegen van het feit nog geen twee jaren zijn verloopen sedert eene vroegere veroordeeling van den schuldige wegens eene overtreding, in het vorige lid bedoeld, onherroepelijk is geworden, kan hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboete van ten hoogste tweehonderd gulden worden opgelegd.

3. Bij tweede of volgende herhaling telkens binnen twee jaren, nadat de laatste veroordeeling onherroepelijk is geworden, wordt slechts de straf van hechtenis opgelegd.

11. Met het opsporen van de bij artikel 10 strafbaar gestelde feiten zijn, behalve de bij artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast de ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie, alsmede de in artikel 9 bedoelde ambtenaren.

12. De bij deze wet strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als overtredingen.

13. Deze wet is niet van toepassing op werkzaamheden, als bedoeld in artikel 88, eerste lid, der Arbeidswet 1919.

14. Wanneer in eene fabriek of werkplaats een arbeider wordt aangetroffen op eene besloten plaats, waar arbeid wordt verricht of pleegt te worden verricht en die niet tevens een woonvertrek is, wordt hij geacht aldaar zelf arbeid te verrichten, tenzij het tegendeel blijkt.

15. Alle stukken, tengevolge van deze wet opgemaakt, worden behoudens in de gevallen, bij algemeenen maatregel van bestuur bepaald, kosteloos uitgereikt.

16. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel van „Wet inzake de verdeeling van den beschikbaren arbeid" met bijvoeging van het jaartal van het *Staatsblad*, waarin zij zal worden afgekondigd.

17. Deze wet vervalt, behalve ten aanzien van de begane strafbare feiten, drie jaren na den datum, waarop zij in werking getreden is.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 28sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 8 *Juni* 1937.)

S. 841.

2 *Februari* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Wijnbesluit (*Staatsblad* 1929, N°. 137), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 25 April 1935 (*Staatsblad* N°. 202).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken, van 3 Dec. 1936, N°. 1882D/dossier 22, afdeeling Volksgezondheid;

Gelet op de artt. 14, 15 en 16 van de Warenwet (Staatsblad 1935, N°. 793);

Gezien het Wijnbesluit (Staatsblad 1929, N°. 137), laatselijk gewijzigd bij Ons besluit van 25 April 1935 (Staatsblad N°. 202);

Gelet op het advies van den Commissie, bedoeld in art. 17 der Warenwet (Staatsblad 1935, N°. 793);

Den Raad van State gehoord (advies van 12 Januari 1937, N°. 93);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 26 Januari 1937, N°. 67D/dossier 22, afdeeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. I. In artikel 1bis van het Wijnbesluit (Staatsblad 1929, N°. 137) wordt in plaats van „de aanduiding jerez, sherry, xerez, malaga, porto, madeira, moscatel de setubal, carcavelos, of een daarop gelijkende aanduiding", gelezen „een der aanduidingen, genoemd in de bijlage van dit besluit, of onder een aanduiding, die op een der in vorenbedoelde bijlage genoemde aanduidingen gelijkt,".

Art. II. Aan het Wijnbesluit (Staatsblad 1929, N°. 137), wordt een bijlage toegevoegd, luidende als volgt:

BIJLAGE VAN HET WIJNBESLUIT (Staatsblad 1929, N°. 137).

Lijst van wijnen, als bedoeld in artikel 1bis, lid 1, van het Wijnbesluit (S. 1929, N°. 137).

SPANJE.

Jerez, Sherry, Xerez Malaga.

PORTUGAL.

Porto, Madeira, Moscatel de Setubal, Carcavelos.

FRANKRIJK.

Elzas:

Alsace, Ammerschwihr, Ammerschwihr-Kaeferskopf, Ammerschwihr-Katzelbourg, Ammerschwihr-Meywihr, Barr, Barr-Cenebroennel, Barr-Côte de l'Eglise, Barr-Vieille Chapelle, Barr-Weinberg, Bonnwihr, Bergheim, Bergheim-Kanselberg, Colmar, Colmar-Hardt, Eguisheim, Eguisheim-Eichberg, Eguisheim-Pfirschberg, Furdenheim, Guebwiller, Guebwiller-Scheiwing, Guebwiller-Kessler, Guebwiller-Kitterlé, Guebwiller-Mannberg, Guebwiller-Zaehring, Ginbrett, Hattstatt, Hattstatt-Elsberg, Hattstatt-Scherkessel, Hunawihr, Ingersheim, Ingersheim-Kappala, Katzenthal, Kaysersberg, Kaysersberg-Château, Kaysersberg-Ceisbourg, Kientzheim, Kientzheim-Kirrenbourg, Kientzheim-Weinbach, Leinbach, Mittelbergheim, Mittelbergheim-Pfoeller, Mittelbergheim-Lerchenberg, Mittelbergheim-Zotsenberg, Mittelbergheim-Hagel, Mittelbergheim-Forst, Mittelwihr, Mittelbergheim-Brandluft, Niedermorschwihr, Niedermorschwihr-Duttensetin, Osenbach, Obernai, Ribeauvillé, Ribeauvillé-Ceisberg, Riquewihr, Riquewihr-Schoenenbourg, Riquewihr-Rosenbourg, Riquewihr-Burgelé, Riquewihr-Sporen, Rohrschwihr, Rouffach, Rouffach-Issenbourg, Sigolsheim, Sigolsheim-Schlossberg, Saint-Hippolyte, Sainte-Odile (Clos), Soultzmatt, Soultzmatt-Zinnkoepflé, Thann, Thann-Hangen, Thann-Stauffen, Thann-Sloesen, Thann-Feld, Turckheim, Turckheim-Brand, Voegtlinschoffen, Voegtlinschoffen-Hatschbourg, Walbach, Wostalton, Wettelsheim, Wettelsheim-Steingrübler, Wintzenheim, Wintzenheim-Henget, Wintzenheim-Schofflit, Wihr-au-Val-Stecklitt, Wintzenfelden, Zellenberg, Zellenberg-Schlossberg, Zimmerbach.

Anjou:

Anjou-Layon, Anjou-Côteaux du Layon, Anjou-Beaulieu, Anjou-Faye, Anjou-St-Lambert du Lattay, Anjou-Noblay, Anjou-Chanceaux, Anjou-Thouarcé, Anjou-Côteaux de la Loire, Anjou-Côteaux Ste-Catherine, Anjou-Côteaux de Rochefort et du Layon, Anjou et Côtes du Layon, Anjou-Charme, Anjou-Charme-Côteaux du Layon, Anjou-Briollay, Beaulieu, Beaulieu-Côteaux du Layon, Beaulieu sur Layon, Côteaux de Beaulieu, Côteaux du Layon-Chaudefonds grand vin d'Anjou, Côteaux de Saumur, Côteaux de Bonnezeaux, Côteaux du Loire, Côteaux de la Sarthe, Côtes du Layon, Cru du Layon, Champigny, Epiré, Faye, Grand Vin d'Anjou — Côtes du Layon, Grand Anjou, Haut-Anjou, Layon, Ligré, Rablay, Rive Gauche du Layon, Saumur, Saint-Barthélémy, Savennières, Thouarcé.

Streek van Bordeaux:

Bordeaux, Barsac, Blaye, Blayais et Côtes de Blaye, Bourg, Côtes de Bourg, Bourgeais, Cubzadais, Entre-deux-mers, Fronsac, Graves, Haut-Benauge, Loupiac, Margaux, Médoc, Pauillac, Pomerol, Puisseguin, Rions, Sainte-Croix-du-Mont, Saint-Emilion, Lussac-St-Emilion, Saint-Georges, Saint-Julien, Sainte-Foy, Sauternes.

Bourgogne:

Aloxe, Arcenant, Auxey, Beaune et Cotes de Beaune, Beaujolais, Bourgogne, Brochon, Chambolle, Chassagne, Chablis et Petit Chablis, Chaux, Chenove, Chorey, Cirey-les-Solay, Comblanchien, Concoeur et Corboin, Corgoloin, Cormet, Corpeau, Côte Maconnaise, Côte Chalonnaise, Conchey, Daix, Decize-les-Maranges, Dijon, Echevronne, Echezaux, Fixey, Fixin, Fleury, Fontaine-les-Dijon, Fussey, Juliénas, Flageay-les-Gilly, Larochepot, Gevrey, Macon, Magny-les-Villiers, Mandelot, Marsannay-la Côte, Mavily, Meloisey, Mouiley, Meursault, Moulin-á-Vent, Monthélie, Mercurey, Montrachet, Moret, Nantoux, Nolay, Nuits et Côtes de Nuit, Nuits-St-Georges, Perrigny, Pernand, Prémaud, Prissey, Pommard, Pouilly ou Pouilly Puissey, Puligny, Richebourg, Romanèche-Thorins, Rully, Santenay, Savigny, Serrigny, Saint-Aubin, Saint-Romain, Santenots, Vauchignon, Villars-Fontaine, Villers-la-Faye, Vosne-Romanée, Vougeot, Volnay.

Touraine & Orleans:

Bourgueil et Breton de Bourgueil, Chinon et Breton de Chinon, Chouay, Côtes du Cher,

Saint-Nicolas de Bourgueil, Sancerre, Touraine, Vins d'Azay, Vins de Sologne, Vouvray et Côteaux de Vouvray.

Côtes-du-Rhone:

Chateauneuf-du-Pape, Cornas, Côte-Rôtie, Hermitage, Mercurol, St.-Joseph, St-Peray, Tavel.

Languldoc & Roussillon:

Banyuls, Blanquette de Limoux, Corbières, Frontignan, Minervois.

Diversen.

Arbois, Bergerac, Champagne, Clairette de Die, Gaillac, Jurançon, Montbazillac, Muscadet de Sèvre-et-Maine, Muscadet de la Haie-Fouassière, Seyssel, Vilaudric.

Art. III. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het Staatsblad, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Zell am See, den 2den Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 23 *Februari* 1937.)

S. 844.

8 *Mei* 1937. BESLUIT tot intrekking van het Koninklijk besluit van 25 November 1922 (*Staatsblad* nº. 634) en tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij de artikelen 49, tweede lid, 50, eerste lid, 52, vijftiende lid, 52*bis*, 68, elfde lid, en 91 der Arbeidswet 1919.

(„*Werktijdenbesluit voor kantoren*" 1937.)

Wij WILHELMINA, enz.

Gelet op de artikel 49, tweede lid, 50, eerste lid, 52, vijftiende lid, 52*bis*, 68, elfde lid, en 91 der Arbeidswet 1919;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 8 April 1937, nº. 923, afdeeling Arbeid;

Den Raad van State gehoord (advies van 27 April 1937, nº. 35);

Gezien het nader rapport van Onzen genoemden Minister van 5 Mei 1937, nº. 1210, afdeeling Arbeid;

Hebben goedgevonden en verstaan de navolgende bepalingen vast te stellen:

Art. 1. In dit besluit wordt verstaan onder „arbeid", „kantoor", „fabriek of werkplaats", „arbeider", „man", „vrouw", „arbeidslijst", „arbeidsregister", „Onzen Minister" en „districtshoofd", hetgeen daaronder wordt verstaan ingevolge de Arbeidswet 1919.

2. Eene vrouw mag in kantoren op Zondag den hieronder genoemden arbeid verrichten:

a. het verkoopen van plaatsbewijzen voor openbare middelen van vervoer, het verkoopen van toegangsbewijzen voor publieke vermakelijkheden, vergaderingen en tentoonstellingen en het verrichten van administratieve werkzaamheden, onmiddellijk met bovengenoemden verkoop verband houdende;

b. arbeid in kantoren van bad- en zweminrichtingen.

3. 1. Een man of eene vrouw mag in kantoren op Zaterdag na 1 uur des namiddags den hieronder genoemden arbeid verrichten:

a. het verkoopen van plaatsbewijzen voor openbare middelen van vervoer, het verkoopen van toegangsbewijzen voor publieke vermakelijkheden, vergaderingen en tentoonstellingen en het verrichten van administratieve werkzaamheden, onmiddellijk met bovengenoemden verkoop verband houdende;

b. arbeid in kantoren van bad- en zweminrichtingen;

c. arbeid in kantoren van spaarbanken en banken van leening en in kantoren van andere banken voor zoover de spaarbankafdeeling betreft;

d. arbeid in advertentie- en nieuwsbureaux en in kantoren van nieuwsbladondernemingen, die een Zaterdagavond-, een Zondagochtend- of een Maandagochtendblad uitgeven;

e. arbeid tusschen 1 en 2 uur des namiddags onder voorwaarde, dat de arbeid op dien dag niet vóór 8½ uur des voormiddags aanvangt;

f. arbeid tusschen 1 en 3 uur des namiddags, bestaande in het uitbetalen van loon en uitkeeringen van ziekenfondsen en de daarmede in verband staande boekhouding;

g. arbeid in kantoren van consultatiebureaux voor tuberculosebestrijding, zuigelingen- en kleuterzorg;

h. arbeid in kantoren der N. V. Algemeene Transport Onderneming en der N. V. Expeditieonderneming van Gend en Loos, die direct verband houdt met het vervoer van bestelgoed;

i. arbeid in kantoren van eierenexporteurs, die direct verband houdt met de verzending van eieren met zeeschepen, die op dien dag vertrekken;

j. arbeid in kantoren van binnenvaart- en sleepdienstondernemingen, die direct verband houdt met op dien dag aankomende of vertrekkende schepen;

k. arbeid in kantoren, behoorende bij ondernemingen, waarin het verrichten van den bedrijfsarbeid op Zaterdag na 1 uur des namiddags niet verboden is, doch alleen voor wat betreft administratieve werkzaamheden, welke onontbeerlijk zijn voor den geregelden gang van den bedrijfsarbeid, die alsdan verricht wordt;

l. arbeid in kantoren van luchtvaartondernemingen, die direct verband houdt met het aankomen en vertrekken van vliegtuigen.

2. Eveneens mag een man of eene vrouw in kantoren op Zaterdag na 1 uur des namiddags den hieronder genoemden arbeid verrichten:

a. arbeid in kantoren van notarissen, advocaten en deurwaarders, bestaande in spoedeischende administratieve werkzaamheden;

b. arbeid in bankkantoren en kantoren voor den geld- en effectenhandel, noodig voor de afwerking van effecten- en vreemde valutatransacties van dien dag, of welke verband houdt met het bijhouden van de giro-, bank- en effectenrekeningen en het mededeelen van den stand der rekeningen aan rekening-couranthouders;

c. arbeid in verband met den verkoop of de verzending van op dien dag aangevoerde visch, schaal- of schelpdieren;

d. arbeid, bestaande in het behandelen van brieven, telegrammen of telefonische opdrachten, waarvan de afdoening geen uitstel kan lijden, benevens het bedienen van telefoontoestellen;

e. arbeid in kantoren van begrafenisondernemingen, bestaande in spoedeischende administratieve werkzaamheden;

f. arbeid in kantoren, behoorende bij fabrieken of werkplaatsen, pakhuizen of magazijnen, bestaande in administratieve werkzaamheden, direct verband houdende met het laden of lossen van goederen of met de gelegenheid tot het verzenden of vervoeren van goederen.

3. Een arbeider mag op Zaterdag na 1 uur des namiddags in kantoren den hieronder genoemden arbeid verrichten:

a. arbeid in verband met veilingen van land- of tuinbouwproducten;

b. arbeid in kantoren, gevestigd in de gemeenten Alkmaar, Axel, Genemuiden, Harderwijk, Helmond, Hoorn, Leiden, Roermond, Sittard, Stavoren, Utrecht, Venlo en IJzendijke, doch ten hoogste tot 4 uur des namiddags en alleen voor zoover de arbeid verband houdt met de op dien dag in die gemeente gehouden weekmarkt.

4. Indien een man of eene vrouw den in het eerste of tweede lid of een arbeider den in het derde lid bedoelden arbeid op Zaterdag na 4 uur des namiddags verricht, mag hij of zij, behoudens het bepaalde in het vijfde lid, in de week, waarin hij of zij arbeid verricht op Zaterdag na 1 uur des namiddags geen arbeid verrichten, hetzij op ten minste één anderen werkdag na 1 uur des namiddags, hetzij op Maandag vóór 12½ uur des namiddags.

5. Indien een man of eene vrouw den in het tweede lid bedoelden arbeid op Zaterdag na 1 uur des namiddags gedurende meer dan twee uren verricht, en daarbij te zijnen of te haren aanzien het bepaalde bij artikel 18 toepassing vindt, mag hij of zij in de daaropvolgende week geen arbeid verrichten, hetzij op ten minste één anderen werkdag na 1 uur des namiddags, hetzij op Maandag vóór 12½ uur des namiddags.

4. Een man of eene vrouw mag in kantoren op Zaterdag na 1 uur des namiddags arbeid verrichten, bestaande in het reinigen van lokalen en aanhoorigheden of in het houden van toezicht daarop, onder voorwaarde, dat hij of zij in de onderneming geen anderen arbeid verricht, behoudens ongeregelde werkzaamheden.

5. Een man mag in kantoren op Zaterdag na 1 uur des namiddags den hieronder genoemden arbeid verrichten:

a. arbeid, die uitsluitend of in hoofdzaak bestaat in het verrichten van bewaningsdiensten;

b. arbeid, bestaande in het bedienen van installaties voor centrale verwarming;

c. arbeid, bestaande in het verrichten van herstellingen aan gebouwen, meubilair, machines, ketels en leidingen, voor zoover die arbeid noodzakelijk op dien tijd moet worden verricht om den geregelden gang van den bedrijfsarbeid niet te beletten of dezen zooveel mogelijk te verzekeren.

6. Indien een man of eene vrouw, ingevolge het bepaalde bij artikel 3, tweede lid, of bij artikel 5, onder *c*, arbeid verricht op Zaterdag na 1 uur des namiddags, wordt, voor zoover door dien arbeid de bij of krachtens de Arbeidswet 1919 vastgestelde maximum-arbeidsduur per week wordt overschreden, deze arbeid geacht te zijn verricht in de week, die op den Zaterdag volgt.

7. Het bepaalde in dit besluit en in de artikelen 49 tot en met 53 en 68, eerste lid, onder *a*, en tweede tot en met tiende lid, der Arbeidswet 1919 is niet van toepassing op den arbeid van:

a. personen, die niet zijnde hoofd of bestuurder der onderneming, aan het hoofd staan van een kantoor of van eene afdeeling daarvan en uitsluitend of in hoofdzaak met de leiding daarvan zijn belast;

b. den chef de bureau, het hoofd van administratie, den hoofdboekhouder, den hoofdkassier en den afdeelingschef, voor zoover zij aan het hoofd staan van en de leiding hebben over arbeiders, werkzaam aan de administratie, de correspondentie, de kas of de boekhouding der onderneming;

c. het hoofd van eene teekenkamer;

d. de personen, die belast zijn met wetenschappelijken arbeid, indien daarvoor eene wetenschappelijke ontwikkeling noodig is, welke ten minste gelijk staat met die, welke vereischt is om aan eene Nederlandsche universiteit of hoogeschool tot de promotie te worden toegelaten;

e. de personen, wier jaarlijksch in geld vastgesteld loon in de onderneming, waarin zij werkzaam zijn, meer dan drie duizend gulden bedraagt,

een en ander onder voorwaarde, dat in het arbeidsregister bij hun naam vermeld, is welken werkkring, als bovengenoemd, zij vervullen, of dat hun jaarlijksch in geld vastgesteld loon in de onderneming drie duizend gulden of meer bedraagt.

8. Het bepaalde in dit besluit en in de artikelen 49 tot en met 53 en 68, eerste lid, onder *a*, en tweede tot en met tiende lid, der Arbeidswet 1919 is niet van toepassing op den arbeid van den persoon, die bij ziekte van het hoofd of den bestuurder der onderneming dezen vervangt, gedurende die vervanging, mits de vervanging onverwijld wordt bekend gemaakt door het ophangen naast de arbeidslijst of den in artikel 15 bedoelden rooster van een desbetreffend geschrift, waarin tevens is vermeld de naam van den persoon, die het hoofd of den bestuurder vervangt.

9. 1. Het bepaalde in dit besluit en in de artikelen 49 tot en met 53 en 68, eerste lid, onder *a*, en tweede tot en met tiende lid, der Arbeidswet 1919 is niet van toepassing op den arbeid van personen, die, naar het oordeel van het districtshoofd, of, in beroep ingevolge het tweede lid, naar het oordeel van Onzen Minister, op grond van den aard van hun arbeid met één der in artikel 7, onder *a*, *b*, *c* of *d*, genoemde categorieën van arbeiders kunnen worden gelijkgesteld.

2. Bij weigering van het districtshoofd om een verzoek tot gelijkstelling, als in het eerste lid bedoeld, in te willigen, kan het hoofd of de bestuurder der onderneming binnen veertien dagen na de dagteekening der beschikking in beroep komen bij Onzen Minister.

3. Eene gelijkstelling, als in dit artikel bedoeld, kan te allen tijde worden ingetrokken door het gezag, dat haar heeft uitgesproken. Heeft de intrekking plaats door het districtshoofd, dan kan het hoofd of de bestuurder der

onderneming binnen veertien dagen na de dagteeking der beschikking in beroep komen bij Onzen Minister.

10. 1. De arbeidstijd van een arbeider in een kantoor moet elken dag telkens na ten hoogste vijf en een half uur arbeid worden afgewisseld door een onafgebroken rusttijd van ten minste een half uur.

2. Bovendien moeten worden nageleefd de eischen, welke door het districtshoofd zijn gesteld omtrent:

a. het verleenen van een rusttijd van langer dan een half uur, maar ten hoogste twee uren, in plaats van den rusttijd van een half uur;

b. het verleenen van een of meer rusttijden van ten hoogste een half uur buiten dien, bedoeld onder *a* of in het eerste lid;

c. de tijdstippen, waartusschen de onder *a* of *b* of in het eerste lid bedoelde rusttijden moeten worden gegeven.

3. Rusttijden van minder dan een kwartier worden geacht tijden te zijn, gedurende welke arbeid wordt verricht.

4. Tegen een eisch ingevolge het tweede lid kan het hoofd of de bestuurder der onderneming binnen veertien dagen na de dagteekening van den eisch in beroep komen bij Onzen Minister. Diens beslissing wordt met redenen omkleed.

5. Wordt in beroep de eisch gewijzigd, dan treedt de gewijzigde eisch in de plaats van dien, waartegen beroep was ingesteld.

6. Voor het hoofd of den bestuurder vloeit geene verplichting voort uit een eisch, zoolang daartegen beroep kan worden ingesteld en zoolang omtrent een ingesteld beroep niet is beslist.

11. 1. Eene vrouw, die in een kantoor arbeid verricht, moet een dagelijkschen onafgebroken rusttijd hebben van ten minste elf uren, waarin de tijd tusschen 11 uur des namiddags en 7 uur des voormiddags begrepen moet zijn.

2. Een man, die in een kantoor arbeid verricht, moet een dagelijkschen onafgebroken rusttijd hebben van ten minste tien uren.

3. Ten aanzien van eene vrouw of een man, die in een kantoor geen anderen arbeid verricht dan het reinigen van werklokalen, behoudens ongeregelde werkzaamheden, mag worden afgeweken van het bepaalde in het eerste of tweede lid, met dien verstande, dat eene vrouw of een man een dagelijkschen onafgebroken rusttijd moet hebben van ten minste negen uren, waarin voor de vrouw de tijd tusschen 11 uur des namiddags en 6 uur der voormiddags begrepen moet zijn.

12. 1. Indien in een kantoor eene opeenhooping van werk voorkomt, of zich aldaar bijzondere omstandigheden voordoen, kan het districtshoofd, of in beroep ingevolge het derde lid Onze Minister, schriftelijk en voorwaardelijk of onvoorwaardelijk vergunnen, dat in dat kantoor wordt afgeweken van het bepaalde bij of krachtens artikel 10, eerste of tweede lid, of artikel 11.

2. Het districtshoofd behoeft eene voor ieder geval aan te vragen machtiging van den Directeur-Generaal van den Arbeid voor het verleenen van eene vergunning, als bedoeld in het eerste lid:

a. indien de vergunning zich over een tijdvak van meer dan veertien dagen uitstrekt;

b. alvorens sedert het eindigen van eene voorgaande, voor dezelfde personen geldende, vergunning ten minste zes dagen zijn verloopen, behalve in de gevallen, door Onzen Minister bepaald.

3. Tegen de beschikking van het districtshoofd op een verzoek om vergunning, als bedoeld in het eerste lid, kan het hoofd of de bestuurder binnen veertien dagen na de dagteekening der beschikking in beroep komen bij Onzen Minister. Wordt in beroep de vergunning gewijzigd, dan treedt de gewijzigde vergunning in de plaats van die, waartegen beroep was ingesteld.

4. Voor een kantoor, waarin spoedeischende gevallen kunnen voorkomen, die het tijdig aanvragen en verkrijgen van eene vergunning, als bedoeld in het eerste lid, onmogelijk maken, kan door of namens Onzen Minister voorwaardelijk of onvoorwaardelijk worden toegestaan, dat in zoodanige gevallen zonder eene bijzondere vergunning van het districtshoofd mannen of vrouwen afwijken van het bepaalde bij of krachtens artikel 10, eerste of tweede lid, of artikel 11. Zoodanige machtiging wordt voor den tijd van ten hoogste één jaar na hare dagteekening gegeven, terwijl er binnen dien termijn slechts op zestig dagen of zooveel minder, als de machtiging bepaalt, gebruik van gemaakt mag worden.

5. Voordat van eene machtiging, als bedoeld in het voorgaande lid, wordt gebruik gemaakt, moet daarvan door het hoofd of den bestuurder van de onderneming of door zijn plaatsvervanger eene schriftelijke, gedagteekende en door hem of door zijn plaatsvervanger onderteekende mededeeling worden gedaan aan den burgemeester en aan het districtshoofd, in den vorm, vastgesteld door Onzen Minister.

6. Eene machtiging, als bedoeld in het vierde lid, kan door Onzen Minister tusschentijds worden ingetrokken, wanneer het hoofd of de bestuurder dan wel één der hoofden of bestuurders van de onderneming, waarvoor de machtiging geldt, of een lid van het opzichthoudende personeel onherroepelijk is veroordeeld wegens overtreding van eene bepaling der Arbeidswet 1919.

7. Van eene vergunning, als bedoeld in het eerste lid, en van eene machtiging, als bedoeld in het vierde lid, mag slechts worden gebruik gemaakt, zoolang de acte dier vergunning of of een in den door Onzen Minister bepaalden vorm vervat bewijs van die machtiging wordt opgehangen gehouden naast de arbeidslijst of den in artikel 15 bedoelden rooster.

8. Indien ten aanzien van eene groep van ondernemingen in alle of bepaalde gemeenten aanleiding bestaat, om op de gronden, in het eerste lid omschreven, eene vergunning, als in dat lid bedoeld, voor alle ondernemingen te verleenen, kan Onze Minister voorwaardelijk of onvoorwaardelijk zoodanige vergunning verleenen. De beschikking, waarbij eene zoodanige vergunning wordt verleend, wordt afgekondigd in de *Staatscourant*.

9. Indien ten aanzien van eene groep van ondernemingen in alle of bepaalde gemeenten van een district, als bedoeld in artikel 77, tweede lid, der Arbeidswet 1919, aanleiding bestaat, om op de gronden, in het eerste lid omschreven, eene vergunning, als in dat lid bedoeld, voor alle of een aantal ondernemingen dier groep te verleenen, kan Onze Minister het districtshoofd daartoe machtigen.

10. Indien de bedrijfsraad in een bedrijf, of, bij het ontbreken van den bedrijfsraad, zoowel vakvereenigingen van werkgevers als van arbeiders in een bedrijf — of bij ontstentenis hiervan eene behoorlijke vertegenwoordiging van werkgevers en arbeiders uit een bedrijf — van oordeel zijn, dat het gewenscht is in eene onderneming of in eene groep van ondernemingen, waarin dat bedrijf wordt uitgeoefend, af te wijken van het bepaalde bij of krachtens artikel 10, eerste of tweede lid, of artikel 11, kan Onze Minister daartoe voorwaardelijk of onvoorwaardelijk vergunning verleenen. De beschikking, waarbij zoodanige vergunning wordt verleend, wordt, indien zij voor eene groep van ondernemingen geldt, afgekondigd in de *Staatscourant*.

11. Indien ingevolge het eerste, vierde, achtste, negende of tiende lid afgeweken wordt van het bepaalde in artikel 11, wordt in acht genomen, dat eene vrouw een dagelijkschen onafgebroken rusttijd van ten minste acht uren moet hebben.

13. 1. De arbeidstijd van een man, die arbeid verricht, als bedoeld in artikel 5, onder *a* of *b*, behoeft niet door een rusttijd, als bedoeld in artikel 10, eerste lid, te worden afgewisseld.

2. Voor een man, die arbeid verricht, als bedoeld in het eerste lid, behoeft het uur van begin en einde van de rusttijden, die gelegen zijn tusschen het uur van begin en einde van zijn dagelijkschen werktijd, niet op de arbeidslijst vermeld te zijn, mits daarop aantal en duur dier rusttijden zijn vermeld.

14. In eene onderneming, staande onder het beheer van twee of meer hoofden of bestuurders, behoeft de onderteekening van de arbeidslijst of van den in artikel 15 bedoelden rooster slechts te geschieden door een dier hoofden of bestuurders.

15. Vrijstelling van de verplichting, bedoeld in artikel 68, eerste lid, onder *a*, der Arbeidswet 1919, wordt verleend ten aanzien van arbeiders in kantoren, wier regeling van arbeids- en rusttijden duidelijk is aangegeven op een rooster, zulks onder de volgende voorwaarden:

a. de rooster moet zijn opgehangen en opgehangen blijven op eene plaats, die vrij toegankelijk is voor alle arbeiders, voor wie hij geldt, zoodanig, dat daarvan gemakkelijk kan worden kennis genomen;

b. de rooster met zijn gedagteekend en onderteekend door het hoofd of den bestuurder der onderneming;

c. ten opzichte van den rooster moet, behoudens het bepaalde in artikel 13, tweede lid, worden in acht genomen, hetgeen ten opzichte van de arbeidslijst is bepaald bij artikel 68, tweede, vierde en vijfde lid, zesde lid, tweeden volzin, en zevende tot en met tiende lid, der Arbeidswet 1919;

d. indien de arbeidsregelingen van verschillende ploegen van arbeiders regelmatig omwisselen en deze op eenzelfde blad van den rooster zijn vermeld, moet hierop de wijze van omwisseling duidelijk zijn aangegeven en uit een naast het blad opgehangen geschrift of uit het arbeidsregister voor elken arbeider en van week tot week duidelijk blijken, tot welke ploeg hij behoort;

e. voor elken arbeider, voor wien de rooster geldt, moet het arbeidsregister eene aanwijzing bevatten, op welk blad van den rooster te zijnen aanzien de regeling van arbeids- en rusttijden is vermeld;

f. indien het districtshoofd voor een bepaald kantoor of een onderdeel daarvan een bepaalden vorm voor den rooster heeft vastgesteld, moet de rooster in dien vorm worden gesteld.

16. Indien de arbeidsregelingen van verschillende ploegen van arbeiders in een kantoor regelmatig omwisselen, mogen deze arbeidsregelingen op eenzelfde blad van de arbeidslijst zijn vermeld, mits hierop de wijze van omwisseling duidelijk is aangegeven en uit een naast het blad opgehangen geschrift of uit het arbeidsregister voor elken arbeider en voor elke week duidelijk blijkt, tot welke ploeg hij behoort.

17. 1. Indien bij eene vergunning krachtens de artikelen 50 of 52 der Arbeidswet 1919 of krachtens artikel 12 van dit besluit eene werktijdregeling is vastgesteld, treedt deze voor de arbeiders, voor wie de vergunning geldt, en gedurende den duur dier vergunning, in de plaats van de voor hen op de arbeidslijst of den rooster vermelde regeling.

2. Indien bij eene vergunning krachtens de in het voorgaande lid genoemde artikelen geene werktijdregeling is vastgesteld, mag een arbeider, voor wien die vergunning geldt, en gedurende den duur dier vergunning afwijken van de voor hem op de arbeidslijst of den rooster vermelde regeling, onder voorwaarde, dat naast de arbeidslijst of den rooster, zoolang van de vergunning gebruik wordt gemaakt, een door het hoofd of den bestuurder der onderneming of een door dezen daarmede belast persoon, als bedoeld in artikel 75 der Arbeidswet 1919, onderteekend geschrift is opgehangen, dat de op grond dier vergunning te volgen werktijdregeling aangeeft. Dit geschrift moet voldoen aan de eischen in artikel 68, tweede lid, der Arbeidswet 1919 voor eene arbeidslijst gesteld.

Deze regeling treedt voor de arbeiders, voor wie zij geldt, gedurende den duur der vergunning in de plaats van de op de arbeidslijst of den rooster vermelde.

3. Wanneer ten aanzien van een man of eene vrouw gebruik wordt gemaakt van eene machtiging, als bedoeld in artikel 52, zesde lid, der Arbeidswet 1919, of in artikel 12, vierde lid, van dit besluit, mag die man of die vrouw dienovereenkomstig arbeid verrichten op andere tijden dan voor hem of haar op de arbeidslijst of den rooster zijn aangegeven.

18. 1. Voor zoover een man of eene vrouw in een kantoor op Zaterdag na 1 uur des namiddags arbeid verricht, als bedoeld in artikel 3, tweede lid, of in artikel 5, onder *c*, dan wel op eenigen anderen werkdag aldaar arbeid verricht, als bedoeld in artikel 3, tweede lid, onder *b*, *c* of *e*, of in artikel 5, onder *c*, en het noodzakelijk is, dat hij of zij daarbij afwijkt van de voor hem of haar op de arbeidslijst of den rooster vermelde regeling van arbeids- en rusttijden, mag hij of zij daarvan afwijken onder voorwaarde, dat ter plaatse, waar de in bovengenoemde artikelen bedoelde arbeid wordt verricht, een door het hoofd of den bestuurder der onderneming of een door dezen daarmede belasten persoon, als bedoeld in artikel 75 der Arbeidswet 1919 onderteekend geschrift is opgehangen, waarvan de vorm door Onzen Minister kan worden vastgesteld en waarop is

aangegeven, op welk tijdstip de afwijking van de arbeidslijst of den rooster is aangevangen.

Voorts moet op dit geschrift binnen vijftien uren na afloop der werkzaamheden nauwkeurig, duidelijk en volledig zijn aangegeven, gedurende welke tijden gewerkt is, en tevens welke werktijdregeling in afwijking van de arbeidslijst of den rooster zal worden gevolgd om te kunnen voldoen aan de bepalingen omtrent den maximalen arbeidsduur in het tijdvak, waarin de afwijking noodzakelijk was.

De werktijdregeling, aangegeven op bovenbedoeld geschrift, treedt in de plaats van die op de arbeidslijst of den rooster vermeld. Dit geschrift moet ten minste drie maanden in het kantoor worden bewaard, tenzij het districtshoofd anders heeft bepaald, en moet aan de in artikel 84 der Arbeidswet 1919 bedoelde ambtenaren op hun verzoek ter inzage worden verstrekt, terwijl aan het districtshoofd op diens verzoek afschriften of uittreksels moeten worden verstrekt.

2. Aan het bepaalde in het eerste lid behoeft niet te zijn voldaan, indien door het hoofd of den bestuurder der onderneming is zorg gedragen, dat in een daartoe ingericht register of kaartsysteem aanteekening is gehouden van de tijden, waarop een man of eene vrouw, die arbeid verricht in afwijking van de regeling voor hem of haar op de arbeidslijst of den rooster vermeld, arbeid heeft verricht.

19. Dit besluit is niet van toepassing op arbeid van mannen en vrouwen in:

1°. kantoren van reederijen van zeeschepen;

2°. aanneemkantoren van schepelingen voor de zeevaart en van havenarbeiders;

3°. kantoren van voor de zeevaart werkende ondernemingen van stuwadoors, cargadoors, expediteurs, veemen en scheepsbevrachters;

4°. kantoren van overzee-exporteurs;

5°. kantoren van zeevischexporteurs;

6°. kantoren van tabakshandelaren en -makelaars;

7°. kantoren van groenten-, fruit- en aardappelenexporteurs;

8°. reisbureaux.

20. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel „Werktijdenbesluit voor kantoren", gevolgd door het jaartal van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

21. Dit besluit treedt in werking — en Ons besluit van 25 November 1922, *Staatsblad* n°. 634, vervalt — met ingang van 1 Juni 1937, behalve voor wat betreft arbeid in bankkantoren en in kantoren voor den geld- en effectenhandel, waarvoor dit besluit in werking treedt — en Ons genoemd besluit van 25 November 1922 vervalt — met ingang van 1 September 1937.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 8sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 14 *Mei* 1937.)

S. 845.

11 *Mei* 1937. BESLUIT tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld in artikel 2 der Landverhuizingswet 1936.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 19 Maart 1937, N°. 591 W.V., Afdeeling Werkloosheidsverzekering en Arbeidsbemiddeling;

Gelet op artikel 2 der Landverhuizingswet 1936;

Den Raad van State gehoord (advies van 20 April 1937, N°. 34);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 3 Mei 1937, N°. 502 W.V., Afdeeling Werkloosheidsverzekering en Arbeidsbemiddeling;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. De bepalingen der Landverhuizingswet 1936 gelden niet ten aanzien van die emigranten en/of transmigranten, die per schip in de eerste of de twee klasse of in een daarmede door Onzen Minister van Sociale Zaken gelijk te stellen klasse dan wel op een daarmede door dien Minister gelijk te stellen wijze reizen en behooren tot de volgende categorieën:

1. mannen, zoomede eventueel de hen vergezellende echtgenooten en kinderen;

2. vrouwen, die kunnen aantoonen, dat zij op weg zijn naar haar in het buitenland vertoevenden echtgenoot, zoomede eventueel de haar vergezellende kinderen.

Echter zijn op hen wel van toepassing de bepalingen der artikelen 5 tot en met 10, 12, 19, 20, 22 en 26.

2. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 September 1937.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 11den Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 1 *Juni* 1937.)

S. 846.

11 *Mei* 1937. BESLUIT tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld in artikel 13, zesde lid der Landverhuizingswet 1936.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 19 Maart 1937, N°. 591 W.V., Afdeeling Werkloosheidsverzekering en Arbeidsbemiddeling;

Gelet op artikel 13, zesde lid, der Landverhuizingswet 1936;

Den Raad van State gehoord (advies van 20 April 1937, N°. 34);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 3 Mei 1937, N°. 502 W.V., Afdeeling Werkloosheidsverzekering en Arbeidsbemiddeling;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Dit besluit verstaat onder „Onzen

Minister", „het hoofd der politie" en „de ondernemer" hetgeen daaronder wordt verstaan in de Landverhuizingswet 1936 en onder „Agent" den Agent van het Ministerie van Financiën te Amsterdam.

2. 1. Het bedrag der zekerheid, bedoeld in het zesde lid van artikel 13 van de Landverhuizingswet 1936, wordt van geval tot geval door Onzen Minister vastgesteld, met dien verstande, dat de zekerheid ten minste vijfduizend gulden bedraagt.

2. Onze Minister kan het door hem vastgestelde bedrag der zekerheid te allen tijde verhoogen.

3. De zekerheid bestaat in obligatiën van het Rijk.

4. 1. De zekerheid wordt gesteld ten behoeve van Onzen Minister, op kosten van den ondernemer, door de obligatiën in bewaring te geven bij den Agent.

2. De bij de obligatiën behoorende coupons worden door den Agent op of na den vervaldag geïncasseerd. De opbrengst wordt, na aftrek van het bewaarloon en van verdere onkosten, aan den ondernemer uitgekeerd.

5. 1. In de gevallen, bedoeld in het tweede lid van artikel 15 en het eerste lid van artikel 18 van de Landverhuizingswet 1936, geschiedt het verhaal op de zekerheid door het doen verkoopen van obligatiën tot de vereischte waarde en het uit de opbrengst betalen van de gemaakte kosten. Het overblijvende gedeelte van de opbrengst wordt aan den ondernemer uitgekeerd. In het geval, bedoeld in het tweede lid van artikel 15 van de Landverhuizingswet 1936, gaat de Agent slechts tot den verkoop over, indien het hoofd der politie een schriftelijke machtiging van Onzen Minister overlegt.

2. In alle andere gevallen kan op de zekerheid alleen verhaal worden genomen uit kracht van een executorialen titel.

6. Indien door Onzen Minister verhooging der zekerheid wordt bevolen, is de ondernemer verplicht binnen acht dagen daarna obligatiën tot de vereischte waarde in bewaring te geven.

7. Indien de zekerheid door het daarop genomen verhaal of door den achteruitgang in koerswaarde van de obligatiën met ten minste een tiende deel van haar oorspronkelijk bedrag is verminderd, moet zij binnen acht dagen na aanzegging door Onzen Minister weder tot het oorspronkelijk bedrag door den ondernemer worden aangevuld.

8. 1. Teruggave van de gestelde zekerheid kan worden verlangd, indien de vergunning, bedoeld in het eerste lid van artikel 13 van de Landverhuizingswet 1936, om welke reden dan ook, is vervallen. Hij, die de teruggave verlangt, moet ten genoegen van Onzen Minister aantoonen, dat verplichtingen, waarvoor de zekerheid kan worden aangesproken, niet meer bestaan.

2. Teruggave van een of meer obligatiën kan worden verlangd, indien die obligatiën aflosbaar zijn. In dat geval is het bepaalde in artikel 7 van overeenkomstige toepassing.

9. De Agent mag slechts obligatiën in bewaring nemen of teruggeven na daartoe van Onzen Minister ontvangen opdracht.

10. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 September 1937.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 11den Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 1 *Juni* 1937.)

S. 847.

7 *Juni* 1937. BESLUIT tot uitvoering van artikel 41, derde lid, van de Drankwet (*Staatsblad* 1931, nº. 476).

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 13 April 1937, Nº. 260 G, dossier 1, afdeeling Volksgezondheid;

Gelet op artikel 41, derde lid, van de wet van den 26sten November 1931 (*Staatsblad* 1931 Nº. 476), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 14 Maart 1935 (*Staatsblad* Nº. 129);

Den Raad van State gehoord (advies van 18 Mei 1937, Nº. 62);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 1 Juni 1937. Nº. 492 G, dossier 1, afdeeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. 1. Als bijzondere, zeer tijdelijke gelegenheden, bedoeld in artikel 41, eerste lid, der Drankwet (*Staatsblad* 1931, Nº. 476) worden beschouwd: tentoonstellingen, tooneel-, zang- en muziekfeesten, sportfeesten, gelegenheden tot ijsvermaak, meetings, Oranjefeesten, lustrumfeesten, jubilea, belangrijke boeldagen, carnavals, kermissen, zoogenaamde lunaparken, jaarmarkten, fancyfairs, circusvoorstellingen en dergelijke gebeurtenissen, die hetzij niet periodiek terugkeeren, hetzij in den regel hoogstens tweemaal per jaar plaats vinden, en waarbij een groote toeloop van publiek wordt verwacht.

2. Toestemming krachtens artikel 41, eerste of tweede lid, der Drankwet (*Staatsblad* 1931, Nº. 476) wordt verleend voor een tijdvak van ten hoogste twee maanden.

2. 1. Van de inrichtingen van kermisvermaak, aanwezig bij gelegenheid van een gebeurtenis, als in artikel 1 van dit besluit bedoeld, kunnen, behoudens het bepaalde in artikel 3 van dit besluit, uitsluitend patatesfrites-, poffertjes- en wafelkramen voor het verleenen van de toestemming, bedoeld in artikel 41, eerste lid, der Drankwet (*Staatsblad* 1931, Nº. 476), in aanmerking komen.

2. Onze Commissaris in de provincie verbindt aan deze toestemming in elk geval de voorwaarden:

a. dat de verstrekking van zwak-alcoholische drank, voor zoover in de beschikking niet een kortere tijdsduur wordt bepaald, uitsluitend plaats vindt op de uren, gedurende welke de inrichting of het terrein der inrichting, waarvoor de toestemming geldt, voor het publiek toegankelijk is;

b. dat in de inrichting nabij het buffet op duidelijk leesbare en zichtbare wijze aan het publiek wordt kennis gegeven, dat aan personen beneden den 16-jarigen leeftijd geen zwak-

alcoholische dranken mogen worden verkocht of verstrekt;

c. dat personen beneden den 16-jarigen leeftijd niet worden werkzaam gesteld ter zake van den verkoop van zwak-alcoholische dranken;

d. dat personen, die kennelijk onder den invloed van drank verkeeren, of die door hun gedrag aanstoot geven worden geweerd of verwijderd;

e. dat gedurende den tijd, waarin van de toestemming gebruik wordt gemaakt, in de inrichting of op het terrein der inrichting geen sterke drank aanwezig is;

f. dat in de inrichting voor het publiek steeds alcoholvrije dranken verkrijgbaar zijn;

g. dat, indien in de inrichting of op het terrein der inrichting mede gelegenheid wordt gegeven tot dansen, gedurende den tijd, waarin van die gelegenheid gebruik wordt gemaakt, geen zwak-alcoholische dranken worden verkocht, behoudens het bepaalde in het volgend artikel;

h. dat in of bij de inrichting een voldoend aantal toiletten voor mannen en voor vrouwen afzonderlijk, die steeds in zindelijken toestand moeten worden gehouden, aanwezig is.

3. 1. Indien bij gelegenheid van een gebeurtenis, als in artikel 1 van dit besluit bedoeld, op de open aanhoorigheid van een vergunnings- of verlofsinrichting een tent wordt geplaatst, waarin gelegenheid wordt gegeven tot dansen en die niet als gebouwde aanhoorigheid op de akte van vergunning of van het verlof A kan worden vermeld, wordt de in artikel 41, eerste lid, der Drankwet (*Staatsblad* 1931, N°. 476) bedoelde toestemming ten aanzien van zoodanige tent alleen verleend, indien de verkoop van zwak-alcoholische dranken in de tent geschiedt op naam en voor rekening van den betrokken vergunning- of verlofhouder.

2. Aan deze toestemming worden door Onzen Commissaris in de provincie in elk geval, behalve de in artikel 2, tweede lid, van dit besluit onder *a*, *d*, *e* en *f* genoemde, de voorwaarden verbonden:

a. dat de tent gedurende den tijd, waarin er publiek aanwezig is, steeds behoorlijk verlicht, geventileerd en van alle kanten goed te overzien is;

b. dat in de tent niet meer bezoekers aanwezig zijn, dan het aantal daarin beschikbare zitplaatsen bedraagt;

c. dat, indien in de tent een buffet aanwezig is, niet wordt toegelaten, dat bezoekers staande aan het buffet dranken gebruiken;

d. dat personen beneden den 18-jarigen leeftijd gedurende den tijd, waarin gedanst wordt of gelegenheid wordt gegeven tot dansen, niet in de tent aanwezig zijn;

e. dat vrouwelijke personen, niet behoorende tot de bezoekers, gedurende den tijd, waarin gedanst wordt of gelegenheid wordt gegeven tot dansen, in de tent uitsluitend worden werkzaam gesteld in het buffet, voor den verkoop van plaatsbewijzen en voor het toezichthouden in garderobes en toiletten.

4. Onze Commissaris in de provincie zendt van elke beschikking, waarbij toestemming krachtens artikel 41, eerste of tweede lid, der Drankwet (*Staatsblad* 1931, N°. 476) wordt verleend of geweigerd, twee afschriften aan den burgemeester der betrokken gemeente en een afschrift aan den inspecteur van de Volksgezondheid, belast met de zaken, rakende de drankbestrijding.

5. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Juli 1937.

Onze Minister, belast met de uitvoering van de Drankwet (*Staatsblad* 1931, N°. 476), is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 7den Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 15 *Juni* 1937)

S. 848.

---

11 *Juni* 1937. BESLUIT tot aanvulling van het Consumptieijsbesluit (*Staatsblad* 1934, n°. 240), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 19 Maart 1937 (*Staatsblad* n°. 843).

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 10 Mei 1937, n° 685 D/dossier 30, afdeeling Volksgezondheid;

Gelet op de artikelen 14 en 15 der Warenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 793) en op het Consumptieijsbesluit (*Staatsblad* 1934, n°. 240), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 19 Maart 1937 (*Staatsblad* n°. 843);

Gezien het advies van de Commissie, bedoeld in artikel 17 der Warenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 793);

Den Raad van State gehoord (advies van 1 Juni 1937, n°. 51);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 7 Juni 1937, n°. 819 D/dossier 30, afdeeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. I. In artikel 6, onder 7, van het Consumptieijs-besluit (*Staatsblad* 1934, n°. 240), wordt de punt aan het slot vervangen door een punt-komma en wordt toegevoegd:

8. zij mag niet zijn of worden bereid met andere eieren en/of eibestanddeelen dan die, afkomstig van kippen.

Art. II Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Amsterdam, den 11den Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 22 *Juni* 1937.

S. 849.

---

11 *Juni* 1937. BESLUIT tot aanvulling van het Algemeen Besluit (Warenwet) (*Staatsblad* 1925, n°. 262), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 13 September 1935 (*Staatsblad* n°. 570).

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 16 April 1937, nº. 517 D/dossier 33, afdeeling Volksgezondheid;

Gelet op de artikelen 14 en 15 der Warenwet (*Staatsblad* 1935, nº. 793) en op het Algemeen Besluit (Warenwet) (*Staatsblad* 1925, nº. 262), gewijzigd bij Ons besluit van 13 September 1935 (*Staatsblad* nº. 570);

Gezien het advies van de Commissie, bedoeld in artikel 17 der Warenwet (*Staatsblad* 1935, nº. 793);

Den Raad van State gehoord (advies van 26 Mei 1937, nº. 64);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 3 Juni 1937, nº. 797 D/dossier 33, afdeeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. I In het Algemeen Besluit (Warenwet) (*Staatsblad* 1925, nº. 262) wordt na artikel 6 een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Art. 6*a*. 1. De aanduiding „voor diabetici" of „voor lijders aan suikerziekte" of eenige andere aanduiding, waaruit zou kunnen worden afgeleid, dat de waar meer in het bijzonder bestemd of geschikt zou zijn voor lijders aan suikerziekte, mag voor eenigerlei eet- of drinkwaar uitsluitend worden gebezigd, indien de waar geen verzoetingsmiddelen bevat, of geen andere verzoetingsmiddelen dan die, waarvan de naam, alsmede het gewichtspercentage in de waar aanwezig, duidelijk zichtbaar en leesbaar op de verpakking is vermeld.

2. Wij kunnen ontheffing verleenen van den eisch, vervat in het vorige lid en kunnen daarbij voorwaarden stellen.

Art. II. Dit besluit treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Amsterdam, den 11den Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 29 *Juni* 1937.)

S. 850.

---

26 *Juni* 1937. BESLUIT tot uitvoering van de artikelen 13, lid 2, en 33 van de Warenwet (*Staatsblad* 1935, nº. 793).

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 12 Mei 1937, nº. 670 D/dossier 55, afdeeling Volksgezondheid;

Overwegende, dat het wenschelijk is gebleken om de bestaande regeling in Ons besluit van 22 Februari 1936 (*Staatsblad* nº. 842) te vervangen door een nieuwe regeling ter uitvoering van de artikelen 13, lid 2, en 33 van de Warenwet (*Staatsblad* 1935, nº. 793);

Den Raad van State gehoord (advies van 15 Juni 1937, nº. 65);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 23 Juni 1937, nº. 880 D/Dossier 55, afdeeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. In dit besluit wordt verstaan onder:

a. „centrale gemeente": gemeente, in welke een keuringsdienst, als bedoeld in artikel 2 der Warenwet (*Staatsblad* 1935, nº. 793), is gevestigd;

b. „kringgemeente": gemeente, die binnen het gebied van een keuringsdienst ligt.

Art. 2. Als bedrijf in den zin van artikel 13, tweede lid, der Warenwet (*Staatsblad* 1935, nº. 793) wordt aangewezen ieder bedrijf, waarin eet- of drinkwaren in den zin van artikel 1 dier wet worden voortgebracht of verkocht, met uitzondering van:

a. land- en tuinbouwbedrijven;

b. bedrijven, waarin uitsluitend meel, granen, zaden of peulvruchten anders dan rechtstreeks aan verbruikers worden verkocht;

c. bedrijven, waarin uitsluitend groenten, veldvruchten, ooft of andere land- en tuinbouwproducten al dan niet ingemaakt worden verkocht;

d. aardappelmeelfabrieken, beetwortelsuikerfabrieken, gist- en spiritusfabrieken, glucose- en stroopfabrieken, suikerraffinaderijen, ijsfabrieken niet vallende onder het Consumptieijsbesluit (*Staatsblad* 1934, nº. 240), en zoutziederijen;

e. pluimveehouderijen, die niet rechstreeks waren aan verbruikers verkoopen, en bijenhouderijen, die uitsluitend waren verkoopen, welke in eigen bedrijf gewonnen of bereid zijn, en niet rechtstreeks waren aan verbruikers verkoopen;

f. visscherijbedrijven, die uitsluitend de vischvangst beoefenen en die, voor zoover de zee- en kustvisscherijbedrijven betreft, hun geheele vangst op een afslag doen verkoopen, en voor zoover binnenvisscherijbedrijven betreft, niet rechtstreeks visch of vischwaren aan verbruikers verkoopen;

g. bedrijven van melkveehouders, die niet tevens melkverkooper zijn in den zin van het Melkbesluit (*Staatsblad* 1929, nº. 43);

h. fabrieken van andere melkproducten, dan die, welke vallen onder het Melkbesluit (*Staatsblad* 1929, nº. 43).

Art. 3. 1. Tot een bedrijf, dat is aangewezen in artikel 2 van dit besluit, worden gerekend te behooren één bereidplaats en één voor het publiek toegankelijke verkoopplaats, zoowel wanneer deze zijn gevestigd in één als in meer perceelen. Onder een bereidplaats of verkoopplaats wordt mede begrepen een samenstel van bereidplaatsen of verkoopplaatsen, indien deze in één of meer gebouwen doch op één terrein zijn gelegen. Onder een voor het publiek toegankelijke verkoopplaats wordt mede begrepen een op of aan den openbaren weg of het daaraan grenzend openbaar terrein zich bevindende verkoopgelegenheid — met uitzondering van automaten — waar of waaruit aan het publiek eet- of drinkwaren, als bedoeld in artikel 2 van dit besluit, worden verkocht, en welke niet herhaaldelijk wordt verplaatst.

2. Van ieder bedrijf, dat wordt uitgeoefend in een zaak, welke niet in het handelsregister is ingeschreven, wordt een recht geheven, dat bedraagt:

a. indien in het bedrijf één persoon zonder eenige hulp werkzaam is één gulden;

b. in alle andere gevallen twee gulden.

3. Van ieder bedrijf, dat wordt uitgeoefend in een zaak, welke in het handelsregister is ingeschreven, wordt, behoudens het bepaalde

in het vijfde lid van dit artikel, een recht geheven, dat bedraagt:

a. indien de zaak is gerangschikt in de 1°. klasse vier gulden vijftig cent;

b. indien de zaak is gerangschikt in de 2°. klasse twaalf gulden;

c. indien de zaak is gerangschikt in de 3°. klasse achttien gulden;

d. indien de zaak is gerangschikt in de 4° klasse vier en twintig gulden;

e. indien de zaak is gerangschikt in de 5°. klasse zes en dertig gulden;

f. indien de zaak is gerangschikt in de 6°. of in een hoogere klasse veertig gulden.

4. Indien in een zaak meer dan één bedrijf wordt uitgeoefend, worden deze voor de heffing van het recht geacht één bedrijf te vormen, behoudens het bepaalde in het zevende lid van dit artikel.

5. Een in het handelsregister ingeschreven zaak, waaromtrent de Kamer van Koophandel en Fabrieken heeft beslist, dat het aan haar in het aan het heffingsjaar voorafgaande kalenderjaar verschuldigd bedrag niet wordt ingevorderd, wordt voor de heffing van het recht beschouwd niet in het handelsregister te zijn ingeschreven.

6. Met afwijking van het in het tweede en derde lid van dit artikel bepaalde wordt van restaurants, koffiehuizen, lunchrooms, bioscopen en andere gelegenheden voor openbare vermakelijkheid, waar eet- of drinkwaren al of niet voor gebruik ter plaatse worden verkocht, een recht geheven van drie gulden.

7. Behalve het krachtens het derde lid van dit artikel geheven recht wordt van een bedrijf met meer dan één bereidplaats en voor het publiek toegankelijke verkoopplaats voor elke meerdere bereidplaats of voor het publiek toegankelijke verkoopplaats door de gemeente, waarin deze is gelegen, een recht geheven van vijf gulden, met uitzondering van de in het eerste lid van dit artikel bedoelde verkoopgelegenheden, waarvoor een recht wordt geheven van twee gulden.

8. Het recht, bedoeld in het derde lid van dit artikel, wordt geheven naar de klasse, waarin de zaak op 1 Januari van het kalenderjaar, waarover het is verschuldigd, krachtens artikel 19 der Handelsregisterwet (*Staatsblad* 1918, n°. 493) is gerangschikt, onverminderd het bepaalde in het vijfde lid van dit artikel. Indien ná 1 Januari van dat kalenderjaar het bedrijf is gevestigd en de zaak, waarin het wordt uitgeoefend, in het handelsregister is ingeschreven, wordt het recht geheven overeenkomstig de rangschikking bij de inschrijving.

Art. 4. 1. Het recht, bedoeld in het vorige artikel, is verschuldigd op 1 Januari van ieder kalenderjaar aan de kringgemeente, waarin het bedrijf wordt uitgeoefend. Indien een bedrijf ná 1 Januari wordt gevestigd, is het recht verschuldigd op den dag der vestiging.

2. Bij vestiging van het bedrijf vóór 1 Juli van het kalenderjaar, waarover het recht is verschuldigd, is het geheele jaarlijksche bedrag, bij vestiging op of ná 1 Juli van dat jaar is de helft van het jaarlijksche bedrag verschuldigd.

3. Het recht moet worden voldaan vóór het einde der tweede kalendermaand, volgende op die, waarin bericht der heffing door burgemeester en wethouders der gemeente van vestiging is gericht aan hem, die het recht verschuldigd is.

Art. 5. 1. Burgemeester en wethouders der centrale gemeente zenden vóór 1 April van ieder kalenderjaar, en daarna zoo vaak dit noodig blijkt, aan burgemeester en wethouders van iedere kringgemeente een opgaaf van de bedragen, die door elk der bedrijven, aangewezen in artikel 2 van dit besluit, over dat jaar in hun gemeente verschuldigd zijn overeenkomstig de bepalingen van artikel 3 van dit besluit.

2. Burgemeester en wethouders van de kringgemeente zenden onverwijld na ontvangst van de in het vorig lid van dit artikel bedoelde opgaaf bericht der heffing aan hen, die het recht verschuldigd zijn, zoomede afschrift van de opgaaf aan den ontvanger der gemeente.

3. De ontvanger der kringgemeente zorgt voor de invordering van de verschuldigde rechten in die gemeente. Daarop is het bepaalde in de artikelen 291 tot en met 295 der gemeentewet van overeenkomstige toepassing. De ontvanger zendt op den eersten werkdag van iedere maand een opgaaf van de door hem ingevorderde rechten en van de rechten, die hij niet heeft kunnen invorderen, aan burgemeester en wethouders der centrale gemeente, die omtrent de invorderbaarheid van deze rechten beslissen. Tegelijkertijd zendt de ontvanger het bedrag van de ingevorderde rechten aan den directeur van den keuringsdienst.

Art. 6. 1. Binnen dertig dagen na de dagteekening van het in artikel 5, tweede lid, van dit besluit bedoelde bericht kan degeen, wien het bedrijf behoort, en die bezwaar heeft tegen de daarin gedane vordering, een bezwaarschrift indienen bij burgemeester en wethouders der centrale gemeente. Deze nemen zoo spoedig mogelijk ontvangst van het bezwaarschrift hun met redenen omkleede beslissing, waarvan onverwijld aan den reclamant afschrift wordt gezonden. Van het bezwaarschrift en de beslissing doen burgemeester en wethouders mededeeling aan burgemeester en wethouders der kringgemeente, waarin het bedrijf gevestigd is.

2. Indien de reclamant geheel of gedeeltelijk in het ongelijk is gesteld, kan hij binnen dertig dagen na dagteekening en onder overlegging van de ontvangen beslissing hiervan in beroep komen bij Onzen Minister van Sociale Zaken. Deze verwittigt hiervan onmiddellijk burgemeester en wethouders der kringgemeente, waarin het bedrijf is gevestigd.

3. De beslissing van Onzen voornoemden Minister is met redenen omkleed, en wordt onverwijld in afschrift toegezonden aan den reclamant en aan burgemeester en wethouders van de centrale gemeente en van de kringgemeente.

4. De indiening van het bezwaarschrift en het beroep schorten de verplichting tot voldoening van het gevorderde recht niet op.

Art. 7. De Kamers van Koophandel en Fabrieken geven aan burgemeester en wethouders van iedere centrale gemeente en aan den directeur van den keuringsdienst de door hen verlangde voorlichting, desgevraagd schriftelijk, voor de vaststelling van het door ieder bedrijf op grond van dit besluit verschuldigd recht.

Art. 8. De jaarlijksche kosten van de ad-

ministratie ten behoeve van de heffing der in dit besluit bedoelde rechten en die van de invordering worden ten laste van de opbrengst der heffing gebracht, volgens de regelen, vastgesteld in Ons besluit van 15 Augustus 1936, *Staatsblad* nº. 886.

Art. **9.** Dit besluit vindt overeenkomstige toepassing ten aanzien van de erkende provinciale keuringsdiensten, als bedoeld in artikel 33 der Warenwet (*Staatsblad* 1935, nº. 793), met dien verstande, dat Gedeputeerde Staten der provincie in de plaats treden van burgemeester en wethouders der centrale gemeente.

Overgangsbepaling.

Art. **10.** Bij de toepassing van artikel 5, eerste lid, van dit besluit in het jaar 1937 wordt in de plaats van „1 April" gelezen: 1 October.

Slotbepaling.

Art. **11.** 1. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Juli 1937, met dien verstande, dat de over 1937 verschuldigde rechten volgens de bepalingen van dit besluit zullen worden geheven.

2. Op het in het eerste lid van dit artikel genoemde tijdstip vervalt Ons besluit van 22 Februari 1936, *Staatsblad* nº. 842, zooals dit besluit is gewijzigd bij Ons besluit van 9 Januari 1937, *Staatsblad* nº. 840, met dien verstande, dat het van kracht blijft ten aanzien van de over 1936 verschuldigde rechten.

3. Ons besluit van 15 Augustus 1936, *Staatsblad* nº 886 blijft van kracht.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 26sten Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.

(*Uitgeg.* 29 *Juni* 1937.)

S. 880.

---

2 *Februari* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van den 22sten November 1919 (Staatsblad N°. 764) houdende vaststelling van de modellen der rentezegels en van de aanwijzing der plaatsen, waarop de rentezegels ten verkoop voorhanden zullen zijn, zooals dat besluit laatstelijk gewijzigd is bij Koninklijk besluit van den 17den Januari 1936, Staatsblad N°. 880.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 25 Januari 1937, N°. 196, afdeeling Arbeidersverzekering;

Gezien de artikelen 230, vierde lid en 231, eerste lid, der Invaliditeitswet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Ons besluit van den 22sten November 1919 (*Staatsblad* N°. 764) houdende vaststelling van de modellen der rentezegels en van de aanwijzing der plaatsen, waarop de rentezegels ten verkoop voor handen zullen zijn, laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van den 17den Januari 1936 (*Staatsblad* N°. 880) te wijzigen en te bepalen als volgt:

Art. 1. 1°. Het model der rentezegels, als bedoeld in artikel 1 van Ons vorengenoemd, gewijzigd besluit van 22 November 1919 (*Staatsblad* N°. 764) gevoegd bij dat besluit, wordt vervangen door het volgende model:

2°. De woorden: „met dien verstande dat:" benevens het onder 1°, 2°, 3°, 4° en 5°, bepaalde met betrekking tot het model der rentezegels, als bedoeld in artikel 1 van Ons vorengenoemd gewijzigd besluit van 22 November 1919 (*Staatsblad* N°. 764) gevoegd bij dat besluit, worden gelezen als volgt:

„met dien verstande, dat de geperforeerde zegels een formaat hebben van 20,8 × 25,3 m.M.".

Zij vertoonen op een uit regelmatige golflijnen opgebouwden, in twee afwisselende kleuren gedrukten ondergrond de woorden „Rentezegel" en „Loonklasse", gevolgd door het nummer der loonklasse in Romeinsche cijfers en de waarde-aanduiding.

In het midden bevindt zich de afbeelding van den Nederlandschen leeuw, in kleur contrasteerend tegen de letters van den tekst. Het zegelbeeld wordt omsloten door een effen gekleurden rand van dezelfde kleur als het woord „Rentezegel".

De zegels der vijf loonklassen worden door de onderstaande kleuren onderscheiden:

Loonklasse	I	waarde	25	cent	blauwe rand
„	II	„	30	„	bruine „
„	III	„	40	„	oranje „
„	IV	„	50	„	groene „
„	V	„	60	„	roode „

Art. II. De thans bestaande rentezegels voor de loonklasse I, II, III, IV en V blijven geldig.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst.

Zell am See, den 2den Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 23 *Februari* 1937.)

S. 884.

---

8 *Mei* 1937. BESLUIT tot vaststelling van het tijdstip, waarop met betrekking tot arbeid van mannen en vrouwen in kantoren verschillende bepalingen der Arbeidswet 1919 in werking treden.

Wij WILHELMINA, enz.

Gelet op artikel 101, eerste en tweede lid, der Arbeidswet 1919;

Op de voordracht van Onzen Minister van

Sociale Zaken van 5 Mei 1937, N°. 1210, afdeeling Arbeid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Eenig artikel.

Ten aanzien van mannen en vrouwen, werkzaam in kantoren, met uitzondering van:

1. kantoren van reederijen van zeeschepen;
2. aanneemkantoren van schepelingen voor de zeevaart en van havenarbeiders;
3. kantoren van voor de zeevaart werkende ondernemingen van stuwadoors, cargadoors, expediteurs, veemen en scheepsbevrachters;
4. kantoren van overzee-exporteurs;
5. kantoren van zeevischexporteurs;
6. kantoren van tabakshandelaren en -makelaars;
7. kantoren van groenten-, fruit- en aardappelenexporteurs;
8. reisbureaux,

treden met ingang van 1 Juni 1937 — voor wat bankkantoren en kantoren voor den geld- en effectenhandel betreft met ingang van 1 September 1937 — in werking:

a. de artikelen 49 tot en met 53 der Arbeidswet 1919;

b. artikel 68 en artikel 69, onder *a* tot en met *d*, der Arbeidswet 1919, voor zoover zij betrekking hebben op den arbeid in kantoren.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 8sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 14 *Mei* 1937.)

S. 885.

8 *Mei* 1937. BESLUIT tot vaststelling van het tijdstip, waarop de artikelen II en IV der wet van 20 Mei 1922 (*Staatsblad* n°. 364) tot wijziging der Arbeidswet 1919 in werking treden.

Inwerkingtreding 1 Juni 1937.

S. 886.

20 *Mei* 1937. BESLUIT tot bepaling van het tijdstip, waarop de wet van den 22sten April 1937, *Staatsblad* N°. 800, tot wijziging der Ziektewet, in werking zal treden.

Inwerkingtreding 1 Juli 1937.

S. 887.

20 *Mei* 1937. BESLUIT tot vaststelling van regelen inzake het omslaan van een tekort van een ziekenkas van een Raad van Arbeid over de ziekenkassen van de Raden van Arbeid.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 13 Mei 1937, N°. 1238, afdeeling Arbeidersverzekering;

Gelet op de artikelen 67 en 143, lid 2, der Ziektewet, gelijk die wet luidt na de daarin bij de wet van 22 April 1937, Staatsblad N°. 800, aangebrachte wijzigingen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

Art. 1. In dit besluit wordt verstaan onder:

Onze Minister: de Minister met de uitvoering van dit besluit belast;

de Commissie: de Commissie, bedoeld in artikel 4;

de wettelijke reserve: de reserve eener ziekenkas opgevoerd tot de helft van het bedrag, dat in de laatstverloopen drie kalenderjaren gemiddeld is uitgegeven aan uitkeeringen en kosten van beheer;

de extra reserve: het bedrag der reserve eener ziekenkas, waarmede de wettelijke reserve per 31 December van eenig boekjaar wordt overtroffen;

het overschot eener ziekenkas: het bedrag, waarmede volgens de bedrijfsrekening der ziekenkas van een Raad van Arbeid over eenig boekjaar de ontvangsten de uitgaven overtreffen;

het tekort eener ziekenkas: het bedrag, waarmede volgens de bedrijfsrekening der ziekenkas van een Raad van Arbeid over eenig boekjaar de uitgaven de ontvangsten overtreffen.

2. 1. Een besluit om ingevolge het bepaalde bij artikel 67 der Ziektewet een tekort van een ziekenkas van een Raad van Arbeid om te slaan over de ziekenkassen der Raden van Arbeid, wordt door Ons niet genomen dan na advies der in artikel 3 bedoelde Commissie en met inachtneming van het onder *a* en *b* bepaalde.

a. Indien het totaal der overschotten gelijk is of overtreft het totaal der tekorten, geschiedt de verdeeling der tekorten naar evenredigheid van de overschotten van die Raden van Arbeid, welke volgens de bedrijfsrekening hunner ziekenkas over het betrokken boekjaar een overschot hebben.

b. Indien en voor zoover het totaal der overschotten over eenig boekjaar kleiner is dan het totaal der tekorten, geschiedt de verdeeling van de na toepassing van het onder *a* bepaalde nog niet gedekte tekorten naar evenredigheid van de extra reserves der ziekenkassen van die Raden van Arbeid, welke per 31 December van het betrokken boekjaar een extra reserve bezitten.

2. Wij stellen in het geval, voorzien bij het voorgaande lid, de bedragen vast, welke door de ziekenkassen moeten worden betaald aan de ziekenkas of ziekenkassen, in wier tekort wordt voorzien.

3. De Raad van Arbeid is verplicht binnen een week na de ontvangst van het desbetreffend besluit de bij dat besluit aangewezen bedragen over te maken aan de Raden van Arbeid, welke daarvoor volgens Ons besluit in aanmerking komen.

3. Teneinde Ons van advies te dienen ingeval zich bij een of meer ziekenkassen der Raden van Arbeid over eenig boekjaar een tekort voordoet, wordt ingesteld een Commissie van Advies, bestaande uit vijf leden en hun plaatsvervangers.

Eén lid, tevens Voorzitter der Commissie en diens plaatsvervanger worden aangewezen door Onzen Minister.

De overige leden en hun plaatsvervangers worden aangewezen door het Bestuur der Vereeniging van Raden van Arbeid.

De aanwijzing dezer leden geschiedt telkenmale voor den tijd van drie jaren.

Een lid of plaatsvervangend lid, dat wordt aangewezen in een tusschentijdsche vacature, heeft zooveel korter zitting als noodig is om hem tegelijk met de overige leden te doen aftreden.

Bij het onderzoek van het tekort van een ziekenkas van een Raad van Arbeid neemt telkenmale als adviseerend lid in de Commissie zitting de Voorzitter van den betrokken Raad van Arbeid. De plaatsvervangende leden der Commissie treden op bij ontstentenis of belet der leden en ingeval een lid optreedt als adviseerend lid der Commissie.

4. Naar aanleiding van het onderzoek der Commissie stelt deze een voorloopig advies op omtrent de wenschelijkheid van toepassing van het bepaalde in artikel 67 der Ziektewet ten aanzien van elken betrokken Raad van Arbeid.

De Commissie doet van dit voorloopig advies mededeeling aan de Raden van Arbeid. Deze kunnen over dit advies uiterlijk binnen een maand van hun gevoelen doen blijken.

Na afloop van dien termijn doet de Commissie haar definitief advies, vergezeld van de ingekomen oordeelen der Raden van Arbeid, aan Onzen Minister toekomen.

5. Bij de vaststelling van haar advies zal de Commissie letten op alle omstandigheden, welke naar haar oordeel van invloed zijn geweest op het ontstaan van het tekort en zal zij tevens in overweging nemen, in hoeverre de financieele toestand der ziekenkas van den betrokken Raad van Arbeid, gelet op de aanwezige wettelijke reserve en extra reserve, een bijdrage der Raden van Arbeid wettigt.

6. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het Staatsblad, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst.

Het Loo, den 20sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 1 *Juni* 1937.)

S. 888.

20 *Mei* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van 3 Januari 1930, *Staatsblad* N°. 3, tot vaststelling van de premiën voor de verplichte ziekteverzekering, zooals dat besluit laatstelijk is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 8 Maart 1937, *Staatsblad* N°. 881.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 13 Mei 1937, N°. 1237, Afdeeling Arbeidersverzekering;

Gelet op de artikelen 63, eerste lid, 64, 68 en 69, eerste en derde lid, der Ziektewet, zooals die wet luidt na de daarin bij de wet van 22 April 1937, *Staatsblad* N°. 800, gebrachte wijzigingen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te wijzigen Ons besluit van 3 Januari 1930, *Staatsblad* N°. 3, tot vaststelling van de premiën voor de verplichte ziekteverzekering, laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 8 Maart 1937, *Staatsblad* N°. 881, en te bepalen als volgt:

Art. I. Artikel 1 van Ons vorengenoemd gewijzigd besluit van 3 Januari 1930, *Staatsblad* N°. 3, wordt gelezen als volgt:

„De premie voor de verplichte verzekering van de bij de ziekenkassen van de Raden van Arbeid verzekerden bedraagt al naar gelang de verzekerden niet, onderscheidenlijk wel, bij wijze van werkverschaffing zijn te werk gesteld, 1.8 %, onderscheidenlijk 5 % van het loon, dat voor het tijdperk, waarover de betaling loopt, krachtens het bepaalde bij artikel 68 der Ziektewet voor premiebetaling in aanmerking komt.".

Art. II. Artikel 4 van Ons vorengenoemd besluit wordt gelezen als volgt:

„Overeenkomstig het bepaalde in artikel 69 der Ziektewet en behoudens het in het eerste lid van dat artikel voorziene geval, is voor verzekerden, die niet bij wijze van werkverschaffing zijn te werk gesteld, van het premiepercentage, vastgesteld in:

a. artikel 1, verschuldigd door den werkgever 0.9 % en door den verzekerde 0.9 %;

b. artikel 2, letter A, verschuldigd door den werkgever 2.1 % en door den verzekerde 0.9 %;

c. artikel 2, letter A *bis*, verschuldigd door den werkgever 3.4 % en door den verzekerde 0.9 %;

d. artikel 2, letter B, verschuldigd door den werkgever 3.85 % en door den verzekerde 0.9 %.

Art. III. Het bepaalde in Artikel I wordt voor de eerste maal toegepast bij de vaststelling der premie, verschuldigd over loon, verdiend over tijdvakken, gelegen na 30 Juni 1937.

Art. IV. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Juli 1937.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 20sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 1 *Juni* 1937.)

S. 889.

24 *Mei* 1937. BESLUIT tot bepaling van het tijdstip, waarop de Landverhuizingswet 1936 in werking treedt.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 15 Mei 1937, n°. 684 W.V., afdeeling Werkloosheidsverzekering en Arbeidsbemiddeling;

Gelet op artikel 34 der Landverhuizingswet 1936;

Hebben goedgevonden en verstaan:

De Landverhuizingswet 1936 treedt in werking met ingang van 1 September 1937.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 24sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 1 *Juni* 1937.)

S. 4.

18 *Juni* 1937. BESLUIT, houdende vaststelling van de onderscheidingsvlag voor Zijne Koninklijke Hoogheid Prins *Bernhard der Nederlanden, Prins van Lippe-Biesterfeld.*

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i. van 15 Juni 1937, Geheim Litt. L. 121;

Gezien artikel 25 der Grondwet;

Het wenschelijk achtende vast te stellen de onderscheidingsvlag voor Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard der Nederlanden, Prins van Lippe-Biesterfeld;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

De door Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard der Nederlanden te voeren vlag is een langwerpige vlag, waarvan de hoogte 5/6 der lengte bedraagt; in vier vakken verdeeld door een over het midden geplaatst staand vierarmig kruis van oranje kleur, ter breedte van 1/5 van de hoogte der vlag; in het midden van het kruis Ons wapen, zooals dit is vastgesteld bij artikel 1 van Ons besluit van 10 Juli 1907, *Staatsblad* n°. 181; het schild gedekt door de Koninklijke Kroon; de boven- en onderzijde van het wapenschild liggende in de lijnen der boven- en onderzijde van den horizontalen arm van het kruis; het bovenste vak aan de broekzijde en het daartegenover liggende onderste vak van azuur, waarin een klimmende rechtsgewende leeuw van goud, gekroond met een kroon van drie bladen en twee parelpunten van hetzelfde, getongd en genageld van keel, in den rechter voorklauw opgeheven houdende in schuinlinkschen stand een ontbloot Romeinsch zwaard van zilver, met gevest van goud en in den linker een bundel van zeven pijlen van zilver, met punten van goud, de punten omhoog, en de pijlen tezamen gebonden met een lint van goud (Nederland); het onderste vak aan de broekzijde en het daartegenover liggende bovenste vak van zilver, waarin een roos van keel, geknopt en gepunt van goud (Lippe).

Onze Minister van Defensie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in de *Staatscourant* en in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 18den Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Defensie a. i.

H. Colijn.

(*Uitgeg.* 29 *Juni* 1937.)

S. 310.

22 *April* 1937. WET tot wijziging van de Geldschieterswet.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1935/1936, nr. 242, 1—4; 1936/1937, nr. 60, 1—7.

Hand. id. 1936/1937, *bladz.* 1797—1820.

Bijl. Hand. 1e *Kamer* 1936/1937, nr. 60, *bladz.* 1—7.

Hand. id. 1936/1937, *bladz.* 568.

Wij WILHELMINA, enz.... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is eenige wijzigingen en aanvullingen aan te brengen in de Geldschieterswet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. In artikel 2, eerste lid, der Geldschieterswet worden de volgende wijzigingen en aanvullingen aangebracht:

a. De woorden „voor een overwegend deel" worden vervangen door: in meerderheid.

b. Het woord „vijfhonderd" wordt vervangen door: zevenhonderdvijftig.

c. Achter de woorden „Onder het uitleenen van geldsommen wordt" worden ingevoegd de woorden: voor de toepassing van deze wet.

d. De woorden „gelijke of grootere" vervallen.

e. De woorden „of geldswaarden" worden, waar zij voor de tweede maal voorkomen, tusschen ( ) geplaatst.

. Aan het slot wordt de volgende zin toegevoegd: Onder geldswaarden worden voor de toepassing van deze wet begrepen zegels, bonnen en geschriften of bewijzen, van welken aard ook, die in een of meer winkels of magazijnen ten aanzien van het koopen van zaken met geld worden gelijkgesteld.

Art. II. Na het eerste lid van artikel 2 der Geldschieterswet wordt een nieuw tweede lid ingevoegd, luidende:

2. Bedraagt bij eene geldleening de in de akte als uitgeleend vermelde geldsom meer dan zevenhonderdvijftig gulden, maar is dit bedrag, na aftrek van den vooruitbetaalden interest, zevenhonderdvijftig gulden of minder, dan wordt de uitgeleende geldsom, voor de toepassing van het eerste lid van dit artikel, geacht zevenhonderdvijftig gulden of minder te bedragen. Als vooruitbetaalde interest wordt hierbij beschouwd ieder bedrag, dat, onder welken naam ook, van de in de akte als uitgeleend vermelde geldsom wordt afgetrokken en niet in handen van den geldleener te zijner beschikking wordt gesteld, voor zoover zulk een bedrag niet als eene redelijke vergoeding voor door den uitleener in verband met de geldleening gemaakte kosten, als bedoeld in artikel 32, kan worden beschouwd.

Het tweede en derde lid van het artikel worden derde en vierde lid.

Art. III. Aan artikel 2 der Geldschieterswet wordt na het vierde lid (nieuw) een nieuw lid toegevoegd, luidende:

5. Agentschappen, filialen, bijkantoren, succursales en andere dergelijke neven-inrichtingen van geldschietbanken worden mede als geldschietbanken beschouwd.

Art. IV. In artikel 6 der Geldschieterswet worden achter „worden" ingevoegd de woorden: in eene gemeente: achter „wethouders" de woorden: dier gemeente.

Art. V. In den laatsten volzin van het derde lid van artikel 7 der Geldschieterswet wordt achter het woord „kan" ingevoegd: binnen 14 dagen na die kennisgeving.

Art. VI. Na het eerste lid van artikel 10 der Geldschieterswet worden twee nieuwe leden ingevoegd, luidende:

2. Tegen de weigering, in het eerste lid bedoeld, kan de belanghebbende binnen eene maand na de dagteekeneing van het besluit bij Gedeputeerde Staten in beroep komen. Gedeputeerde Staten beslissen binnen twee maanden na den dag, waarop de voorziening is gevraagd.

3. Wordt het besluit van Gedeputeerde Staten door Ons vernietigd, dan doen deze opnieuw over de zaak uitspraak met inachtneming van Onze beslissing.

Het tweede lid van het artikel wordt vierde lid. In dit lid worden de woorden „in het eerste lid'' geschrapt.

Art. VII. In artikel 14 der Geldschieterswet wordt vóór het woord „In'' het cijfer 1. geplaatst. Aan het artikel wordt een tweede lid toegevoegd, luidende :

2. Bij of krachtens algemeenen maatregel van bestuur wordt bepaald, in welke gevallen en onder welke voorwaarden een kaartregister met het in het eerste lid bedoelde register wordt gelijkgesteld. Op dit kaartregister vindt het in de artikelen 35, 38 en 47 ten aanzien van het register bepaalde dienovereenkomstige toepassing.

Art. VIII. In artikel 15, eerste lid, sub *b*, der Geldschieterswet wordt achter „artikel 14'' ingevoegd : eerste lid,.

Art. IX. In artikel 18 der Geldschieterswet wordt vóór het woord „Burgemeester'' het cijfer 1. geplaatst. Aan het artikel worden twee nieuwe leden toegevoegd, luidende :

2. Binnen eene maand na de dagteekening van de waarschuwing kan de belanghebbende zich tot Gedeputeerde Staten wenden, met het schriftelijk verzoek, de waarschuwing te vernietigen. Gedeputeerde Staten beslissen binnen twee maanden na den dag, waarop de voorziening is gevraagd.

3. Wordt het besluit van Gedeputeerde Staten door Ons vernietigd, dan doen deze opnieuw over de zaak uitspraak met inachtneming van Onze beslissing.

Art. X. Artikel 19 der Geldschieterswet wordt gewijzigd als volgt :

Het bepaalde sub 1° wordt gelezen : indien omstandigheden zich voordoen of feiten bekend worden, op grond waarvan, zoo zij vóór de toelating zich hadden voorgedaan of bekend waren geweest, de toelating zou zijn geweigerd ;.

De punt achter het bepaalde sub 2° wordt vervangen door een komma-punt.

Aan het artikel wordt toegevoegd :

3°. op verzoek van den houder ;

4°. indien naar hun oordeel het beroep of bedrijf van geldschieter door den toegelatene niet meer wordt uitgeoefend.

Art. XI. In het tweede lid van artikel 20 der Geldschieterswet worden achter het woord „belanghebbende'' ingevoegd de woorden : , behalve in het geval, bedoeld in artikel 19, sub 3°,. In het vijfde lid van het artikel worden achter het woord : „intrekking'' ingevoegd de woorden : , geschied op grond van artikel 19, sub 1° of 2°,.

Art. XI*a*. In artikel 21 der Geldschieterswet worden achter het woord „toelating'' ingevoegd de woorden : , behalve die bedoeld in artikel 19, sub 3° of 4°,.

Art. XII. Artikel 25 der Geldschieterswet wordt gelezen :

Van eene overeenkomst van gelduitleening door een geldschieter moet eene akte worden opgemaakt, welke door of namens partijen wordt onderteekend.

Art. XIII. In artikel 26, eerste lid, sub *c*, der Geldschieterswet wordt de komma achter „verschuldigd is'' vervangen door een punt ; de daaropvolgende woorden worden geschrapt.

Art. XIV. In artikel 27 der Geldschieterswet wordt vóór den eersten volzin het cijfer 1. geplaatst. In dien volzin wordt achter „gehouden wordt'' ingevoegd : door of namens partijen.

Aan het artikel wordt een tweede lid toegevoegd, luidende :

2. De onderteekening kan ook in eene andere gemeente plaats hebben, indien de gemeente, waar de geldschietbank gehouden wordt, meer dan 50,000 inwoners telt of aldaar de zetel van het provinciaal bestuur gevestigd is.

Art. XV. In artikel 31, tweede lid, der Geldschieterswet wordt de eerste volzin gelezen : Deze tabellen vermelden de maximumbedragen, uitgedrukt in eene geldsom, in een percentage of in eenigen anderen vorm.

De tweede volzin vervalt.

Art. XVI. In artikel 32, eerste lid, der Geldschieterswet wordt het bepaalde sub *b* gelezen : portikosten ;.

Art. XVII. In artikel 33 der Geldschieterswet worden de woorden „behoudens het in artikel 40 bepaalde'' vervangen door : met dien verstande, dat onmiddellijke opeischbaarheid van het niet afgeloste deel van de hoofdsom en van den loopenden interest mag worden bedongen voor het geval, genoemd in artikel 40, benevens voor het geval van overlijden van den geldleener.

Art. XVIII. Aan het eerste lid van artikel 35 der Geldschieterswet wordt een volzin toegevoegd, luidende :

Indien, bij verleend uitstel van betaling, de geldleener eene vergoeding moet betalen, welke den overeengekomen interest, berekend over den uitsteltermijn, niet te boven gaat, wordt zulks niet als eene verzwaring van zijne verplichtingen beschouwd.

Aan den eersten volzin van het tweede lid van het artikel wordt toegevoegd : , welke door of namens partijen wordt onderteekend.

Het vijfde lid van het artikel vervalt. Het zesde lid wordt vijfde lid.

Art. XIX. In artikel 38 der Geldschieterswet worden de woorden „van iedere aflossing en van iedere betaling van interest'' vervangen door : van iedere betaling.

Art. XX. In artikel 39 der Geldschieterswet wordt de punt aan het slot vervangen door een komma-punt ; daarachter worden de volgende woorden toegevoegd : is interest bij vooruitbetaling voldaan, dan heeft naar billijkheid verrekening plaats.

Art. XXI. In artikel 42, sub *b*, der Geldschieterswet wordt achter het woord „geen'' ingevoegd : door of namens partijen onderteekende.

Art. XXII. Na artikel 43 der Geldschieterswet wordt ingevoegd een nieuw artikel 43*a*, luidende :

Art. 43*a*. 1. Voor de toepassing van artikel 42, sub *a*, worden, tenzij de gelduitleener bewijst of aannemelijk maakt, dat hij geen geldschieter is in den zin van artikel 2, mede als door geldschieters gesloten overeenkomsten van gelduitleening beschouwd alle overeenkomsten van gelduitleening, waarbij, onder welken naam of in welken vorm ook, eene geldsom van zevenhonderdvijftig gulden of minder wordt uitgeleend tegen een interest, welke niet lager is dan de maximum-interest, welken toegelaten geldschieters krachtens de bepalingen dezer wet in rekening mogen brengen.

2. Voor de toepassing van het eerste lid wordt als interest beschouwd ieder bedrag, dat de geldleener, onder welken naam ook, voor het gebruik en het genot van de geldsom of de geldswaarde of overigens, in verband met de geldleening, aan den uitleener verschuldigd is of heeft betaald (hetzij bij het aangaan van de geldleening, hetzij op eenig ander tijdstip), voor zoover zulk een bedrag niet als eene redelijke vergoeding voor door den uitleener, in verband met de leening, gemaakte kosten, als bedoeld in artikel 32 of voor door hem in dit verband bewezen bijkomende diensten kan worden beschouwd.

3. Bij de beoordeeling van de grootte van de uitgeleende geldsom is het in het tweede lid van artikel 2 bepaalde van toepassing.

Art. XXIII. In artikel 45, tweede lid, der Geldschieterswet wordt tusschen „2" en „31" ingevoegd: 14,.

Art. XXIV. In artikel 46 der Geldschieterswet worden de woorden: „krachtens eene ingevolge deze wet vereischte toelating" vervangen door: in eene gemeentelijke of in eene toegelaten particuliere geldschietbank,.

Art. XXV. In artikel 49 der Geldschieterswet worden de volgende aanvullingen aangebracht:

a. Achter de woorden „zonder daarvan eene" wordt ingevoegd: door of namens partijen onderteekende.

b. Achter het woord „paragraaf" wordt ingevoegd: of die, buiten de akte om, bedingen maakt, welke in strijd zijn met deze voorschriften,.

Art. XXVI. Artikel 53 der Geldschieterswet vervalt.

Art. XXVII. Aan artikel 28 der Zegelwet 1917 wordt, met vervanging van de punt achter het onder 6° bepaalde door een kommapunt, toegevoegd:

7°. akten van de overeenkomsten van gelduitleening en akten van nadere overeenkomsten, als onderscheidenlijk bedoeld zijn in artikel 25 en artikel 35, tweede lid, der Geldschieterswet.

Art. XXVIII. Deze wet treedt in werking met ingang van een door Ons te bepalen dag.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven ten Paleize het Loo, den 22sten April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken
J. A. de Wilde.

De Minister van Justitie, van Schaik.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 11 *Mei* 1937.)

S. 311.

22 *April* 1937. WET tot wijziging van de gemeentewet, de provinciale wet en de kieswet en intrekking van de Gemeenteborgtochtenwet.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1936/1937, no. 304, 1—8.

Hand. id. 1936/1937, *blz.* 1951—1960.

Bijl. Hand. 1e *Kamer* 1936/1937, no. 304, 1—4.

Hand. id. 1936/1937, *blz.* 568—570.

Wij WILHELMINA, enz. . . . doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, de gemeentewet, de provinciale wet en de kieswet te wijzigen en de Gemeente-borgtochtenwet in te trekken ter vereenvoudiging van de gemeentelijke en de provinciale administratie;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

A.

De gemeentewet wordt als volgt gewijzigd:

Art. I. In artikel 3 vervallen de woorden „, of ontvanger",

worden achter de woorden „5000 zielen" ingevoegd de woorden: en ontvanger van meer dan één gemeente, mits de bevolking van geene dier gemeenten 7500 zielen

en worden achter het woord „overtreffe" ingevoegd de woorden: indien het betreft de bediening van burgemeester of die van secretaris en 15000 niet overtreffe indien het betreft de bediening van ontvanger.

Aan het artikel worden twee leden toegevoegd luidende:

In de door Ons aan te wijzen gemeenten van 7500 zielen en daar beneden en wier gezamenlijk zielental 15000 niet overtreft wordt de bediening van ontvanger door denzelfden persoon bekleed.

Indien het zielental van eene gemeente, als bedoeld in het eerste of het tweede lid, boven 5000 onderscheidenlijk 7500 stijgt, het gezamenlijk zielental van gemeenten, als in het eerste lid bedoeld zijn, boven 10,000 onderscheidenlijk 15,000 stijgt of het gezamenlijk zielental van gemeenten, als in het tweede lid bedoeld zijn, boven 15,000 stijgt, blijft de burgemeester, de secretaris of de ontvanger de bedieningen bekleeden totdat hij daaruit is ontslagen.

Art. II. In het derde lid van artikel 11 vervallen de woorden: „ , in afschrift wordt aangeplakt".

Art. III. In het tweede lid van artikel 12 vervallen de woorden: „ , in afschrift wordt aangeplakt".

Art. IV. In artikel 14 worden achter het woord „verkiezing" ingevoegd de woorden: bij aangeteekenden brief of tegen gedagteekend ontvangbewijs.

Aan het artikel wordt een lid toegevoegd, luidende:

Deze kennisgeving strekt den benoemde tot geloofsbrief.

Art. V. Artikel 15 wordt vervangen door het volgende voorschrift:

Binnen drie weken na den termijn. in het vorig artikel gesteld, zendt de benoemde bij brief of telegrafisch aan den raad mededeeling of hij de benoeming aanneemt. Hij wordt, laat hij dien tijd zonder deze mededeeling voorbijgaan, geacht de benoeming niet aan te nemen. Inzending van den geloofsbrief met inachtneming van het bepaalde in artikel 18, vierde lid, wordt tevens aangemerkt als mededeeling van aanneming van de benoeming.

Art. VI. In het eerste lid van artikel 17 worden de woorden „voorzitter van het hoofdstembureau, aangewezen in artikel 34, tweede lid, der kieswet, dit aan den raad en verklaart hij bij een door hem te nemen met redenen omkleed besluit, binnen acht dagen na de ontvangst van de in artikel 15 bedoelde mededeeling of na het verstrijken van den in dat artikel gestelden termijn van drie weken" vervangen

door: burgemeester dit aan den voorzitter van het hoofdstembureau, aangewezen in artikel 34, tweede lid, der kieswet, en verklaart deze bij een door hem te nemen met redenen omkleed besluit, binnen acht dagen na de ontvangst van dit bericht.

Art. VII. Het eerste lid van artikel 18 wordt vervangen door de volgende voorschriften:

De tot lid van den raad benoemde legt, nevens zijn geloofsbrief, aan den raad over eene door hem onderteekende verklaring, vermeldende alle openbare betrekkingen, en alle betrekkingen in dienst der gemeente op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht, die hij of zijn echtgenoot bekleedt.

Indien hij niet reeds eerder tot lid van den raad is toegelaten, legt hij tevens over een uittreksel uit de geboorteregisters, bij gemis daarvan, eene akte van bekendheid, waaruit tijd en plaats zijner geboorte blijken.

De burgemeester legt aan den raad over eene door hem onderteekende verklaring, getuigende, dat de benoemde gedurende de laatste twaalf maanden, voorafgaande aan den dag, waarop hij tot lid van den raad benoemd werd verklaard, zijne werkelijke woonplaats binnen de gemeente heeft gehad, of zoo die tijd minder dan twaalf maanden heeft bedragen, hoe lang deze is geweest.

In het tweede (oud; nieuw vierde) lid wordt het woord „vier'' vervangen door: drie.

Art. VIII. In het vijfde lid van artikel 27 worden de woorden: „den dag, waarop de waarschuwing van Gedeputeerde Staten is medegedeeld of gedaan'' vervangen door: de dagteekening van de verzending der waarschuwing van Gedeputeerde Staten.

Art. IX. In het vierde lid van artikel 28 worden de woorden: „den dag, waarop de uitspraak van Gedeputeerde Staten is medegedeeld'' vervangen door: de dagteekening van de verzending der uitspraak van Gedeputeerde Staten.

Art. X. Aan artikel 29 wordt een lid toegevoegd, luidende:

In afwijking van het bepaalde in het eerste en het tweede lid, houden de leden van den raad, indien niet met den eersten Dinsdag van September de goedkeuring van de geloofsbrieven van meer dan de helft van het in artikel 5 genoemd getal leden onherroepelijk is geworden, zitting totdat dit zal zijn geschied. Gedurende dezen tijd aanvaarden de wegens periodieke aftreding verkozen leden hunne betrekking niet. Indien in den volgens het bepaalde in dit lid zitting houdenden raad eene plaats openvalt, wordt daarin voorzien op gelijke wijze als zou zijn geschied, indien zij vóór den eersten Dinsdag in September zoude zijn opengevallen.

Art. XI. In het eerste lid van artikel 32 vervallen de woorden: „vóór den 10den Augustus''.

Na het eerste lid wordt een lid toegevoegd, luidende:

Het onderzoek van de geloofsbrieven der wegens periodieke aftreding inkomende leden geschiedt vóór den 10den Augustus of, indien dit niet mogelijk is, onverwijld. Het onderzoek van de geloofsbrieven der tusschentijds inkomende leden geschiedt onverwijld.

Art. XII. Aan artikel 35 wordt een lid toegevoegd, luidende:

Gedeputeerde Staten geven aan het hier bepaalde overeenkomstige toepassing, indien de raad wegens staking van stemmen over een voorstel omtrent toelating geene beslissing heeft genomen.

Art. XIII. In artikel 36 worden de woorden: „den dag, waarop hem de uitspraak van Gedeputeerde Staten is medegedeeld'' vervangen door: de dagteekening van de verzending der uitspraak van Gedeputeerde Staten.

Art. XIV. Artikel 43 wordt vervangen door het volgende voorschrift:

De vorm en de inrichting van de ingevolge de artikelen 11, 12, 13, 39 en 42 op te maken processen-verbaal, van de ingevolge de artikelen 17, 20 en 40 op te maken besluiten en van de ingevolge de artikelen 17, eerste lid, tweeden volzin, 20, tweede lid, 40, tweede lid, en 41, vierde lid, in te zenden mededeelingen worden vastgesteld bij algemeenen maatregel van bestuur.

Art. XV. Het tweede lid van artikel 47 wordt vervangen door het volgende voorschrift:

Indien de vergadering is gevraagd door het vereischte getal leden, wordt zij, behoudens het in artikel 54 bepaalde, binnen veertien dagen gehouden.

Art. XVI. In het eerste lid van artikel 54 worden tusschen de woorden „indien'' en „niet'' ingevoegd de woorden: blijkens de presentielijst.

Art. XVII. Het derde lid van artikel 56 wordt vervangen door het volgende voorschrift:

Eene stemming is geldig, ongeacht het getal leden, dat er aan heeft deelgenomen, ingeval opnieuw wordt gestemd over een voorstel of over eene benoeming, voordracht of aanbeveling van een of meer personen, ten aanzien waarvan in eene vroegere vergadering eene stemming op grond van het bepaalde in het eerste lid nietig was. Hetzelfde geldt in eene vergadering als bedoeld in het laatste lid van artikel 54.

Art. XVIII. Het eerste lid van artikel 60 wordt vervangen door het volgende voorschrift:

De raad kan vaste commissiën zijner leden belasten met de voorbereiding van hetgeen, waarover hij heeft te besluiten. Hij benoemt er de voorzitters en leden van. De burgemeester kan, ook indien hij niet lid van den raad is, tot voorzitter van deze commissiën worden benoemd. De raad regelt den zittingsduur van den voorzitter en de leden, met dien verstande, dat deze niet langer mag zijn dan die der leden van den zittenden raad.

Het derde lid wordt vervangen door het volgende voorschrift:

Van deze laatste commissiën is een der leden van het college van burgemeester en wethouders, door dit college uit zijn midden aangewezen, voorzitter. De raad regelt den zittingsduur der leden, met dien verstande, dat deze niet langer mag zijn dan die der leden van den zittenden raad.

Art. XIX. In artikel 61 vervallen de woorden: „en ter openbare kennis te brengen''.

Art. XX. Het tweede lid van artikel 87 wordt vervangen door het volgende voorschrift:

Zij treden tegelijk af op den dag van aftreding van de leden van den raad.

Art. XXI. Het eerste lid van artikel 102 wordt vervangen door de volgende voorschriften:

De secretaris wordt door den raad benoemd, geschorst of ontslagen.

Tenzij zulks in verband met toepassing van artikel 105, tweede lid, niet noodig is, dienen burgemeester en wethouders voor elke benoeming eene aanbeveling van twee personen in.

In het voorlaatste lid worden de woorden „en tweede'' vervangen door de woorden: , het tweede en het derde.

Art. XXII. Aan artikel 107 wordt een lid toegevoegd, luidende:

Het bepaalde in het eerste en het tweede lid lijdt uitzondering voor de gemeenten, waar ingevolge artikel 2 de bediening van secretaris door den burgemeester wordt bekleed.

Art. XXII*bis*. Tusschen het eerste en het tweede lid van artikel 112 wordt een lid ingevoegd, luidende:

Het bepaalde in het eerste lid geldt mede ingeval artikel 2, tweede lid, toepassing heeft gevonden.

Art. XXIII. Het eerste lid van artikel 113 wordt vervangen door de volgende voorschriften:

De ontvanger wordt door den raad benoemd, geschorst of ontslagen.

Tenzij zulks in verband met toepassing van artikel 3, tweede lid, of artikel 105, tweede lid, niet noodig is, dienen burgemeester en wethouders voor elke benoeming eene aanbeveling van twee personen in.

In het tweede (oud; nieuw derde) lid worden achter het woord „behoeft'' ingevoegd de woorden: , indien het door den raad is verleend,.

Aan het artikel wordt een lid toegevoegd, luidende:

Indien tusschen de raden der gemeenten, aangewezen ingevolge artikel 3, tweede lid, verschil van gevoelen bestaat of een of meer zich niet verklaren met betrekking tot benoeming, schorsing of ontslag van den ontvanger, geschiedt de benoeming, de schorsing of het ontslag zoo noodig door Gedeputeerde Staten, of, indien de aangewezen gemeenten in verschillende provinciën liggen, door Ons.

Art. XXIV. De artikelen 116, 117, 118 en 119 vervallen.

Art. XXV. In het tweede lid van artikel 121 worden achter de woorden: „is en'' ingevoegd de woorden: , voor zoover niet bij algemeenen maatregel van bestuur van deze verplichting ontheffing wordt verleend,.

Art. XXVI. In artikel 125 worden achter het woord „wethouders'' ingevoegd de woorden: , onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten.

Art. XXVII. Het derde lid van artikel 126 wordt vervangen door het volgende voorschrift:

Zij kunnen dit sluiten, opnemen en opmaken van proces-verbaal aan een ingevolge artikel 124, tweede lid, aangewezen lid van hun college of deskundige opdragen.

Art. XXVII*bis*. Tusschen het eerste en het tweede lid van artikel 127 wordt een lid ingevoegd, luidende:

Het bepaalde in het eerste lid geldt mede ingeval artikel 3, tweede lid, of artikel 105, tweede lid, toepassing heeft gevonden.

Art. XXVIII. In het eerste lid van artikel 129 wordt het getal „147'' vervangen door: 146.

Aan het artikel wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

Bij de regeling kan worden bepaald, dat voor de toetreding van andere, al dan niet met name genoemde, gemeentebesturen met een besluit van deze besturen zelven kan worden volstaan.

Art. XXIX. In artikel 134 wordt de letter „k'' vervangen door: j.

Art. XXX. In het eerste lid van artikel 135 worden de woorden: „gemeenschappelijke regeling'' vervangen door: regeling voor de behartiging van gemeenschappelijke belangen.

In het tweede lid worden de woorden: „nadat de beslissing van Gedeputeerde Staten te zijner kennis is gekomen'' vervangen door: te rekenen van de dagteekening van de verzending der beslissing van Gedeputeerde Staten.

Art. XXXI. Artikel 137 wordt vervangen door de volgende voorschriften:

Door de zorg van het daartoe bij het treffen der regeling voor de behartiging van gemeenschappelijke belangen aangewezen gemeentebestuur wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekend gemaakt, dat een regeling is getroffen. Hierbij wordt vermeld:

a. het belang, ter behartiging waarvan de regeling is getroffen;

b. welke gemeentebesturen daaraan deelnemen.

Eene overeenkomstige bekendmaking wordt gedaan, indien eene regeling wordt gewijzigd, verlengd of opgeheven of indien een gemeentebestuur tot eene regeling toetreedt.

Een exemplaar van het nummer der *Nederlandsche Staatscourant*, waarin de bekendmaking is gedaan, wordt door het volgens het eerste lid aangewezen gemeentebestuur, met een gewaarmerkt afschrift van de goedgekeurde regeling, aan Gedeputeerde Staten der provinciën, waarin de daarbij betrokken gemeenten liggen, toegezonden.

De regeling, zoomede hare wijziging, verlenging of opheffing en de toetreding van een gemeentebestuur tot de regeling, werkt niet dan nadat de bekendmaking heeft plaats gehad.

Ieder kan de in het derde lid bedoelde stukken te allen tijde kosteloos ter provinciale griffie inzien en daarvan tegen betaling der kosten afschrift of uittreksel verkrijgen.

Art. XXXII. In het tweede lid van artikel 147 worden achter het woord „dagen'' ingevoegd de woorden: , te rekenen van de dagteekening van de verzending der beslissing van Gedeputeerde Staten.,

Art. XXXIII. In het eerste lid van artikel 152 wordt achter de woorden „of wordt'' ingevoegd het woord: gehouden,.

Art. XXXIV. In het eerste lid van artikel 158 vervallen de woorden „ , waarin de burgemeester voorzit''.

Art. XXXV. In het eerste lid van artikel 159 worden achter de woorden „is bepaald'' ingevoegd de woorden: , met dien verstande, dat, waar de medewerking van den gemeenteraad wordt vereischt, de commissie daarvoor in de plaats treedt.

Na het tweede lid worden drie leden toegevoegd, luidende:

Voor het lidmaatschap der commissie gelden de vereischten, die in de artikelen 21 en 22 voor het lidmaatschap van den raad zijn gesteld.

De burgemeester is voorzitter der commissie.

Secretaris der commissie is de secretaris der gemeente of, indien de burgemeester tevens secretaris is, een door de commissie uit haar midden aan te wijzen lid.

Aan het artikel wordt een lid toegevoegd, luidende :

Alle stukken, die van de commissie uitgaan, worden door haren voorzitter en haren secretaris onderteekend.

Art. XXXVI. Het tweede lid van artikel 160 wordt vervangen door het volgende voorschrift :

Gedeputeerde Staten deelen, na afloop van den in het vorige lid bepaalden termijn, de daarin bedoelde meeningen in afschrift mede aan de raden van de andere gemeenten, onder bijvoeging van een afschrift van alle ter zake dienende stukken.

Art. XXXVII. In het vierde lid van artikel 164 worden achter het woord „toepassing'' ingevoegd de woorden : , tenzij Wij, den Raad van State gehoord, beslissen, dat het verzoek niet verder in behandeling zal worden genomen.

Aan het artikel wordt een lid toegevoegd, luidende :

Zoodra eene vereeniging of splitsing van gemeenten of andere wijziging van hare grenzen in voorbereiding is genomen door toepassing van artikel 158, wordt een verzoek, waarbij hetzelfde gebied geheel of gedeeltelijk betrokken is, niet in behandeling genomen, indien deze wijziging nog een onderwerp van behandeling uitmaakt.

Art. XXXVIII. In het eerste lid van artikel 170 vervallen de woorden : „het bedrag der door die ambtenaren te stellen zekerheid ;''.

Het tweede lid wordt vervangen door het volgende voorschrift :

De raad is verplicht eene regeling vast te stellen omtrent verzekering van de gemeentegelden tegen benadeeling door plaatselijke ambtenaren en bedienden of door anderen.

Aan het artikel worden twee leden toegevoegd luidende :

Het in het vorige lid bepaalde lijdt uitzondering, indien de raad, onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten, een regeling heeft vastgesteld, welke gelijke waarborgen tegen benadeeling van de gemeentegelden biedt als verzekering.

De artikelen 230, 231, 232, 235, 236 en 237 zijn ten deze van toepassing.

Art. XXXIX. Artikel 180 vervalt.

Art. XL. Het laatste lid van artikel 183 wordt vervangen door het volgende voorschrift :

Van de besluiten van den raad, in de twee voorgaande leden bedoeld, wordt onverwijld mededeeling gedaan aan den officier van justitie.

Art. XLI. Artikel 203 wordt vervangen door het volgende voorschrift :

De afkondiging geschiedt door openbare kennisgeving van nederlegging van de verordening, ter lezing voor een ieder, gedurende drie maanden, op de secretarie der gemeente.

Art. XLII. Artikel 204 vervalt.

Art. XLIII. Het eerste lid van artikel 206 wordt vervangen door het volgende voorschrift :

De afgekondigde verordeningen worden, hetzij in druk, hetzij in afschrift, tegen betaling der kosten, algemeen verkrijgbaar gesteld, en medegedeeld aan het kantongerecht en de arrondissements-rechtbank, waaronder de gemeente behoort, en aan het openbaar ministerie bij dat kantongerecht en dat college.

Art. XLIV. Artikel 207 vervalt.

Art. XLV. Artikel 208 vervalt.

Art. XLVI. In artikel 209 vervalt het bepaalde onder letter *u*.

Letter *v* wordt vervangen door : *u*.

Art. XLVII. In het eerste lid van artikel 210 wordt achter het woord „wordt'' ingevoegd het woord : gehouden,.

Art. XLVIII. In het eerste lid van artikel 212 worden achter het getal „177'' ingevoegd de woorden : eerste en tweede lid.

In het tweede lid worden de woorden „het bedrag der door die ambtenaren te stellen zekerheid'' vervangen door : de verzekering van gemeentegelden.

Het derde lid wordt vervangen door het volgende voorschrift :

Indien bij wettelijk voorschrift aan het gemeentebestuur, hetzij een recht van beroep tegen administratieve beslissingen, hetzij een recht, bezwaar in te brengen tegen handelingen of voornemens der administratie is toegekend, wordt dit recht, onder de in het eerste lid bedoelde voorwaarden, door burgemeester en wethouders uitgeoefend.

Art. XLVIII*bis*. In het tweede lid van artikel 214 worden de woorden „Gedeputeerde Staten'' vervangen door : Ons, Gedeputeerde Staten gehoord,.

Art. IL. In artikel 215 vervallen het eerste tot en met het vijfde lid.

Art. L. In het eerste lid van artikel 228 wordt achter het bepaalde onder letter *b* ingevoegd eene nieuwe letter, luidende : *c*. de verzekering van gemeentegelden ;.

Letters *c* tot en met j (oud) worden vervangen door : *d* tot en met *k*.

Art. LI. In artikel 230 worden de woorden „ , binnen dertig dagen na dien'' vervangen door : binnen drie maanden na den dag.

Aan het artikel wordt een lid toegevoegd, luidende :

Zij kunnen de beslissing, met opgave van redenen, gedurende ten hoogste twee maanden verdagen.

Art. LII. Artikel 231 wordt vervangen door het volgende voorschrift :

Zij worden geacht het besluit goed te keuren, waaromtrent zij binnen den in het vorig artikel gestelden termijn van drie maanden geen beslissing of geen bericht, de beslissing verdagende, dan wel vóór den afloop van den termijn, waarmede hunne beslissing is verdaagd, geen beslissing aan het bestuur, dat het besluit nam, hebben ingezonden.

Art. LIII. In het eerste lid van artikel 253 wordt achter „238'', ingevoegd : 241,.

In het tweede lid vervallen de woorden : „door Gedeputeerde Staten goedgekeurd''.

In het derde lid vervalt het woord „niet''.

Art. LIV. In het eerste lid van artikel 258 vervalt het woord : „telkens''.

Art. LV. In artikel 265 wordt na het eerste lid een lid ingevoegd, luidende :

„Deze rekening wordt ingericht volgens voorschriften, door Ons, Gedeputeerde Staten gehoord, te geven.''

Art. LVI. Artikel 266 vervalt.

Art. LVII. Het eerste lid van artikel 267 vervalt.

In het tweede lid worden achter het woord „schijnt,'' ingevoegd de woorden : van hetgeen naar het burgerlijk recht eigendom der gemeente is en.

Art. LVIII. In artikel 268 worden de woorden „eener plaatselijke belasting" vervangen door: van plaatselijke belastingen.

Art. LIX. Artikel 270 wordt vervangen door het volgende voorschrift:

Dit besluit wordt binnen acht dagen, nadat het is genomen, gezonden aan Gedeputeerde Staten, die binnen zes weken na de dagteekening van het besluit hun gevoelen ter kennis brengen van Onzen met de uitvoering dezer wet belasten Minister.

Art. LX. In het eerste lid van artikel 271 worden de woorden „Ons daarover verslag hebben gedaan" vervangen door: Onzen met de uitvoering dezer wet belasten Minister daarover hun gevoelen kenbaar gemaakt.

Art. LXI. Artikel 272 vervalt.

Art. LXII. In het eerste lid van artikel 290 worden de woorden „plaatselijke verordening" vervangen door: de verordening of de verordeningen tot heffing van die belastingen.

In het tweede lid wordt tusschen de woorden „deze" en „verordeningen" ingevoegd:

verordening of,

en vervallen de woorden „in de heffingsverordening".

Art. LXIII. In art. 297 worden de woorden „opgemaakt door burgemeester en wethouders en vastgesteld door den raad" vervangen door: vastgesteld door burgemeester en wethouders.

Art. LXIV. In het vierde lid van artikel 299 worden achter het woord „raad" ingevoegd de woorden: of van burgemeester en wethouders.

Art. LXV. Aan artikel CIX van de wet van 31 Januari 1931 (*Staatsblad* nº. 41) wordt een lid toegevoegd, luidende:

Regelingen, welke niet voldoen aan de voorschriften van deze wet, worden vóór 1 Januari 1940 daarmede in overeenstemming gebracht. Indien vóór 1 Januari 1940 de wijziging van de regeling niet is tot stand gekomen, wordt de wijziging vastgesteld door Ons, Gedeputeerde Staten gehoord.

Art. LXVI. Ten aanzien van de gemeenteontvangers, welke bij het in werking treden dezer wet reeds aan de verplichting tot zekerheidstelling ten behoeve van de gemeente hebben voldaan, geschiedt de opheffing dier verplichting binnen een tijdvak van twee jaren volgens door Ons te stellen regelen.

Art. LXVI*bis*. De bij het in werking treden dezer wet bestaande invorderingsverordeningen blijven van kracht gedurende den geldingsduur van de heffingsverordening, waarop zij betrekking hebben, tenzij het bevoegd gezag daarin eerder wijziging brengt.

Onverminderd het bepaalde in het eerste lid wordt hetgeen krachtens de bepalingen van andere wetten moet worden geregeld in afzonderlijke invorderingsverordeningen vastgesteld in de desbetreffende heffingsverordening.

B.

De provinciale wet wordt als volgt gewijzigd:

Art. LXVII. Het eerste lid van artikel 15 wordt vervangen door de volgende voorschriften:

De tot lid der Staten benoemde legt, nevens zijn geloofsbrief, aan de Staten over eene door hem onderteekende verklaring, vermeldende alle openbare betrekkingen, en alle betrekkingen in dienst der provincie op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht, die hij bekleedt.

Indien hij niet reeds eerder tot lid der Staten is toegelaten, legt hij tevens over een uittreksel uit de geboorteregisters, bij gemis daarvan, eene akte van bekendheid, waaruit tijd en plaats zijner geboorte blijken.

Onze Commissaris legt aan de Staten over eene verklaring van den burgemeester der gemeente, waar de benoemde woont, getuigende, dat de benoemde gedurende de laatste twaalf maanden, voorafgaande aan den dag, waarop hij tot lid der Staten benoemd werd verklaard, zijne werkelijke woonplaats binnen de provincie heeft gehad, of zoo die tijd minder dan twaalf maanden heeft bedragen, hoe lang deze is geweest.

Art. LXVIII. Het laatste lid van artikel 20 wordt vervangen door het volgende voorschrift:

De zwagerschap houdt op door de ontbinding of nietigverklaring van het huwelijk, dat haar veroorzaakte.

Art. LXIX. Artikel 23 wordt vervangen door het volgende voorschrift:

Een lid der Staten, van wien na zijne toelating blijkt, dat hij een der in artikel 17 vermelde vereischten niet bezit, of die eene der in artikel 21 uitgesloten betrekkingen vervult, houdt op lid te zijn. Hij geeft hiervan kennis aan Gedeputeerde Staten, met vermelding der reden.

Indien de in het eerste lid bedoelde kennisgeving niet is gedaan, en Gedeputeerde Staten evenwel van oordeel zijn, dat een der aldaar omschreven gevallen zich voordoet, waarschuwen zij den belanghebbende.

Het staat dezen vrij de zaak binnen acht dagen daarna aan de Staten te onderwerpen.

Art. LXX. Aan artikel 30 wordt een lid toegevoegd, luidende:

Onder goedkeuring van de Staten kan hij onder eigen verantwoordelijkheid en behoudens de beperkingen, die door Gedeputeerde Staten mochten worden gesteld, het teekenen van bepaalde stukken, welke van Gedeputeerde Staten uitgaan, bij een ter openbare kennis te brengen besluit, opdragen aan een of meer door hem aangewezen ambtenaren.

Art. LXXI. Het tweede lid van artikel 38 wordt vervangen door het volgende voorschrift:

De zwagerschap houdt op door de ontbinding of nietigverklaring van het huwelijk, dat haar veroorzaakte.

Art. LXXII. In artikel 41 vervallen de woorden: „bij deze wet".

Art. LXXIII. Aan artikel 44 wordt een lid toegevoegd, luidende:

Hiervan kan door Ons, Gedeputeerde Staten gehoord, ontheffing worden verleend.

Art. LXXIV. Aan het eerste lid van artikel 51 worden na het woord „ingesloten," ingevoegd de woorden: of huwelijk.

In het tweede lid worden de woorden „zwagerschap geraakt" vervangen door de woorden: bloedverwantschap of zwagerschap geraakt of een verboden huwelijk aangaat.

Het derde lid wordt gelezen:

De zwagerschap houdt op door de ontbinding of de nietigverklaring van het huwelijk, dat haar veroorzaakte.

Art. LXXV. Artikel 62 wordt vervangen door het volgende voorschrift:

Aan de leden der Gedeputeerde Staten wordt

eene jaarwedde toegelegd, waarvan het bedrag door de Staten, onder Onze goedkeuring, wordt vastgesteld. Op het besluit van de Staten te dien aanzien is artikel 98 van toepassing.

Art. LXXVI. Artikel 70*f* wordt vervangen door het volgende voorschrift:

De vorm en de inrichting van de ingevolge de artikelen 70*c* en 70*e bis* op te maken processen-verbaal, van de ingevolge de artikelen 11*a*, 11*b* en 70*d* op te maken besluiten en van de ingevolge de artikelen 11*a*, eerste lid, tweeden volzin, 11*b*, derde lid, 70*d*, tweede lid, en 70*e*, derde lid, in te zenden mededeelingen worden vastgesteld bij algemeenen maatregel van bestuur.

Art. LXXVII. Artikel 74 wordt vervangen door het volgende voorschrift:

Zij zijn niet gerechtelijk vervolgbaar voor hetgeen zij in de vergaderingen hebben gezegd of aan haar schriftelijk hebben overgelegd.

Het in het vorige lid bepaalde geldt mede voor Onzen Commissaris.

Art. LXXVIII. In artikel 97 vervallen de woorden „ , daartoe door Ons gemachtigd,".

Art. LXXIX. In artikel 100 vervallen de woorden „begrootingen der provinciale inkomsten en uitgaven, provinciale rekeningen en".

Art. LXXX. In artikel 111 vervallen de woorden „tot op de helft der aangevraagde sommen".

Aan het artikel wordt een lid toegevoegd, luidende:

Wij kunnen daarbij tevens Gedeputeerde Staten machtigen tot ontvangst van zoodanige inkomsten, waartegen Wij geene bedenking hebben.

Art. LXXXI. In het eerste lid van artikel 122 wordt de komma achter „voorzitter" vervangen door het woord: of, en wordt tusschen de woorden „en" en „den" ingevoegd het woord: door.

Art. LXXXII. In artikel 145 worden de woorden „aan Ons ter goed- of afkeuring voorgedragen" vervangen door: gezonden aan Onzen met de uitvoering dezer wet belasten Minister.

Art. LXXXIII. In het eerste lid van artikel 153*bis* wordt achter de woorden „of wordt" ingevoegd het woord: gehouden,.

Art. LXXXIV. In het derde lid van artikel 157 vervallen de woorden „ , op Onze machtiging,".

Art. LXXXV. Artikel 162 wordt vervangen door het volgende voorschrift:

Zij houden op al, wat de provincie aangaat, een gedurig toezicht.

C.

De kieswet wordt als volgt gewijzigd:

Art. LXXXVI. Het tweede lid van artikel 1 wordt vervangen door het volgende voorschrift:

Onder ingezetenen des Rijks verstaat deze wet hen, die in het Rijk werkelijke woonplaats hebben.

Art. LXXXVII. Aan artikel 5 wordt een lid toegevoegd, luidende:

Onder ingezetenen der provincie verstaat deze wet hen, die in de provincie werkelijke woonplaats hebben.

Art. LXXXVIII. Aan artikel 6 wordt een lid toegevoegd, luidende:

Onder ingezetenen der gemeente verstaat deze wet hen, die in de gemeente werkelijke woonplaats hebben.

Art. LXXXIX. Het eerste lid van artikel 8 wordt vervangen door het volgende voorschrift:

De lijst vermeldt het volgnummer, voorts in alphabetische volgorde de namen der kiezers en verder hunne voorletters of voornamen, de dagteekening hunner geboorte en tot welke verkiezing zij bevoegd zijn. Gehuwde vrouwen en weduwen worden op de lijst vermeld hetzij met den naam van haar echtgenoot of overleden echtgenoot, onder toevoeging van haar eigen naam, voorafgegaan door het woord „geboren" of eene afkorting van dit woord, hetzij met haar eigen naam, gevolgd door de woorden „echtgenoote van" of „weduwe van" of eene afkorting van deze woorden en den naam van haar echtgenoot of overleden echtgenoot.

Art. XC. Het tweede lid van artikel 31 wordt vervangen door het volgende voorschrift:

Voor de verkiezing van de leden der Tweede Kamer, van de leden der Provinciale Staten en van de leden van den raad kan de gemeenteraad de gemeente verdeelen in stemdistricten. Verdeelt de gemeenteraad de gemeente niet in stemdistricten, dan vormt de geheele gemeente een stemdistrict.

Het derde lid wordt vervangen door het volgende voorschrift:

Een stemdistrict bevat in den regel niet meer dan duizend kiezers.

Art. XCI. Het eerste lid van artikel 63 wordt vervangen door het volgende voorschrift:

De gemeenteraad wijst voor elk stemdistrict een geschikt stemlokaal aan.

Art. XCII. In het tweede lid van artikel 95 vervallen de woorden „aanplakken en".

Art. XCIII. Artikel 108 wordt vervangen door het volgende voorschrift:

De vorm en de inrichting der ingevolge de artikelen 82, 89, 93, 104, laatste lid, 107, 136 en 142*a* op te maken processen-verbaal, van de ingevolge de artikelen 130, 137 en 141 op te maken besluiten en van de ingevolge de artikelen 130, eerste lid, tweeden volzin, 137, tweede lid, 141, derde lid, en 142, derde lid, in te zenden mededeelingen worden vastgesteld bij algemeenen maatregel van bestuur.

Art. XCIV. Artikel 119 wordt vervangen door de volgende voorschriften:

De tot lid der Eerste Kamer benoemde, of, indien deze een gemachtigde heeft aangewezen overeenkomstig het bepaalde in artikel 114*c*, vierde of vijfde lid, die gemachtigde, legt, nevens zijn geloofsbrief, aan de Kamer over eene door hem onderteekende verklaring, vermeldende alle openbare betrekkingen die hij bekleedt.

Indien hij niet reeds eerder tot lid van de Eerste Kamer is toegelaten, legt hij tevens over een uittreksel uit de geboorteregisters, bij gemis daarvan, eene akte van bekendheid, waaruit tijd en plaats zijner geboorte blijken.

Art. XCV. Artikel 131 wordt vervangen door de volgende voorschriften:

De tot lid der Tweede Kamer benoemde, of, indien deze een gemachtigde heeft aangewezen overeenkomstig het bepaalde in artikel 39, vierde of vijfde lid, die gemachtigde, legt, nevens zijn geloofsbrief, aan de Kamer over eene door hem onderteekende verklaring, vermeldende alle openbare betrekkingen die hij bekleedt.

Indien hij niet reeds eerder tot lid van de Tweede Kamer is toegelaten, legt hij tevens over een uittreksel uit de geboorteregisters, bij gemis daarvan, eene akte van bekendheid, waaruit tijd en plaats zijner geboorte blijken.

Art. XCVI. In het eerste lid van artikel 149 worden achter het woord „ontvangt'' ingevoegd de woorden: , tenzij de burgemeester oordeelt, dat voor het niet nakomen van de verplichting opgelegd bij artikel 72, tweede lid, eene geldige reden heeft bestaan,.

In het tweede lid worden de woorden „is aangevoerd'' vervangen door: heeft bestaan.

D.

Art. XCVII. De Gemeente-borgtochtenwet vervalt met ingang van een door Ons te bepalen dag.

Slotbepaling.

Art. XCVIII. Deze wet treedt in werking met ingang van een door Ons te bepalen dag.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven ten Paleize het Loo, den 22sten April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. De Wilde.

(*Uitgeg.* 18 *Mei* 1937.)

S. 320.

22 *April* 1937. WET tot wijziging en aanvulling der middelbaar-onderwijswet.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1935/1936, no. 455, 1—3; 1936/1937, no. 93, 1—15.

Hand. id. 1936/1937, *bladz.* 1766—1794; 1820.

Bijl. Hand. 1e *Kamer* 1936/1937, no. 93, *bladz.* 1—9.

Hand. id. 1936/1937, *bladz.* 570—571.

Wij WILHELMINA, enz. . . doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de middelbaar-onderwijswet aan te vullen en te wijzigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. In de middelbaar-onderwijswet worden de aanvullingen en wijzigingen aangebracht, vermeld in de volgende artikelen.

Art. II. Art. 12 wordt gelezen als volgt:

Openbaar middelbaar onderwijs wordt gegeven in:

a. hoogere burgerscholen;
b. handelsdagscholen;
c. handelsavondscholen;
d. landbouwscholen.

Art. III. Art. 15 wordt gelezen als volgt:

1. De hoogere burgerscholen worden onderscheiden in hoogere burgerscholen A en hoogere burgerscholen B. Zij hebben beide een cursus van vijf jaren.

2. Met machtiging van Onzen met de uitvoering dezer wet belasten Minister kan de cursusduur eener hoogere burgerschool met een jaar worden verlengd.

3. Deze machtiging wordt niet vereischt voor hoogere burgerscholen, uitsluitend bestemd voor meisjes, en voor hoogere burgerscholen, die geen subsidie uit 's Rijks kas ontvangen.

Art. IV. Art. 16 wordt gelezen als volgt:

1. Aan de hoogere burgerschool A staat het onderwijs in de maatschappelijke vakken en de talen, aan de hoogere burgerschool B het onderwijs in de wis- en natuurkundige vakken op den voorgrond.

2. Aan de hoogere burgerschool A wordt onderwijs gegeven in:

a. de Nederlandsche taal en letterkunde;
b. de Fransche taal en letterkunde;
de Engelsche taal en letterkunde;
d. de Hoogduitsche taal en letterkunde;
e. de handelswetenschappen;
f. de staathuishoudkunde en de statistiek;
g. de aardrijkskunde;
h. de geschiedenis;
k. de staatsinrichting van Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao;
l. de wiskunde;
m. de natuurkunde;
n. de scheikunde;
o. de plant- en dierkunde;
p. het handteekenen;
q. de lichamelijke oefening.

Het onderwijs in de onder *a*, *b*, *c* en *d* genoemde vakken omvat tevens de briefwisseling.

3. Aan de hoogere burgerschool B wordt onderwijs gegeven in:

a. de wiskunde;
b. de mechanica;
c. de natuurkunde;
d. de scheikunde;
e. de plant- en dierkunde;
f. de cosmographie;
g. de geschiedenis;
h. de staatsinrichting van Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao;
k. de staathuishoudkunde;
l. de aardrijkskunde;
m. de Nederlandsche taal en letterkunde;
n. de Fransche taal en letterkunde;
o. de Engelsche taal en letterkunde;
p. de Hoogduitsche taal en letterkunde;
q. de handelswetenschappen;
r. het handteekenen;
s. het rechtlijnig teekenen;
t. de lichamelijke oefening.

4. Het onderwijs in de laagste drie klassen der hoogere burgerscholen A en B is gelijk.

5. De laagste drie klassen van een hoogere burgerschool A en een hoogere burgerschool B kunnen samenvallen.

6. Met machtiging van Onzen met de uitvoering dezer wet belasten Minister kan ook in andere vakken dan die, in dit artikel genoemd, onderwijs worden gegeven.

7. Deze machtiging wordt niet vereischt voor hoogere burgerscholen, welke geen bijdrage uit 's Rijks kas ontvangen.

Art. V. Art. 17 en de laatste volzin van art. 18 vervallen.

Art. VI. Ingevoegd worden de navolgende artikelen:

Art. 18*bis*. De handelsdagschool heeft een cursus van drie of vier jaren.

Art. 18*ter*. 1. Aan de handelsdagschool met driejarigen cursus wordt onderwijs gegeven in:

a. de Nederlandsche taal;
b. de Fransche taal;
c. de Engelsche taal;
d. de Hoogduitsche taal;
e. de handelswetenschappen;
f. de aardrijkskunde;
g. de geschiedenis;
h. de wiskunde;

k. de natuurkunde;
l. de scheikunde;
m. het schrijven;
n. het handteekenen;
o. de lichamelijke oefening.

2. Het onderwijs in de onder *a*, *b*, *c* en *d* genoemde vakken omvat tevens de briefwisseling.

3. Met machtiging van Onzen met de uitvoering dezer wet belasten Minister kan ook in andere vakken dan die, in dit artikel genoemd, onderwijs worden gegeven.

4. Deze machtiging wordt niet vereischt voor handelsdagscholen, welke geen bijdrage uit 's Rijks kas ontvangen.

5. Aan een handelsdagschool met vierjarigen cursus wordt, behalve in de vakken, in het eerste lid genoemd, onderwijs gegeven in de letterkunde van de talen, in de staatsinrichting van Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao en in de staathuishoudkunde.

Art. 18*quater*. 1. De handelsavondschool heeft een cursus van drie jaren of van vijf jaren.

2. Met machtiging van Onzen met de uitvoering dezer wet belasten Minister kan een handelsavondschool een cursus hebben van vier jaren.

3. Deze machtiging wordt niet vereischt voor handelsavondscholen, welke geen bijdrage uit 's Rijks kas ontvangen.

Art. 18*quinquies*. 1. Aan de handelsavondscholen wordt onderwijs gegeven in:
a. de handelswetenschappen;
b. de Nederlandsche taal;
en ten minste in één der vakken:
c. de Fransche taal;
d. de Engelsche taal;
e. de Hoogduitsche taal

Bovendien kan aan de handelsavondschool onderwijs worden gegeven in:
f. de bedrijfshuishoudkunde;
g. de staathuishoudkunde;
h. de aardrijkskunde;
k. de geschiedenis;
l. de staatsinrichting;
m. de stenographie;
n. het schrijven;
o. het machineschrijven.

2. Het onderwijs in de onder *b*, *c*, *d* en *e* genoemde vakken omvat tevens de briefwisseling.

3. Met machtiging van Onzen met de uitvoering dezer wet belasten Minister kan ook in andere vakken dan die, in dit artikel genoemd, onderwijs worden gegeven.

4. Deze machtiging wordt niet vereischt voor handelsavondscholen, welke geen bijdrage uit 's Rijks kas ontvangen.

5. Aan een leerling kan worden vergund het onderwijs in niet alle onderwezen vakken te volgen, mits hij het onderwijs in ten minste één der vakken, genoemd onder *a*—*e* van het eerste lid volgt.

Art. VII. Art. 20 wordt gelezen als volgt:

Het onderwijs aan de openbare hoogere burgerscholen A en B wordt gegeven in overeenstemming met een algemeen leerplan, door Ons bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld, regelende den omvang van het onderwijs en de grondtrekken van den cursus. De duur der lessen wordt daarbij bepaald op vijftig minuten.

Art. VIII. Ingevoegd wordt een nieuw art. 22*bis*, luidende als volgt:

1. Bij de regeling der schooltijden aan de openbare hoogere burgerscholen en handelsscholen wordt door het vrijgeven van uitdrukkelijk in de regeling genoemde uren gezorgd, dat de leerlingen der dagscholen in de schoollokalen of elders godsdienstonderwijs van de godsdienstleeraren kunnen genieten. De voor het godsdienstonderwijs bestemde uren vallen binnen of sluiten aan bij de schooltijden en worden voor elke school vastgesteld na overleg met den door de kerkelijke gemeente of de plaatselijke kerk voor die school aangewezen godsdienstleeraar of met die kerkelijke gemeente of plaatselijke kerk zelve, welke den godsdienstleeraar voor dit doel aanwijst.

2. Onder voorwaarden, voor zooveel het Rijksscholen betreft, door Onzen Minister, en voor zooveel het gemeentescholen betreft door burgemeester en wethouders, na overleg met den inspecteur te bepalen, worden de schoollokalen, zoo noodig verwarmd en verlicht, kosteloos voor dit godsdienstonderwijs beschikbaar gesteld.

3. Bij verschil omtrent het vrijgeven van uren of beschikbaar stellen van lokalen van gemeentescholen tusschen hen, die daartoe moeten medewerken, beslist, wanneer het gemeentescholen betreft, Onze Minister.

4. Voor de toepassing van dit artikel worden met kerkelijke gemeenten gelijkgesteld vereenigingen, welke zich met het geven van godsdienstonderwijs aan leerlingen van scholen, als in deze wet bedoeld, belasten, en dit, voor zooveel het Rijksscholen betreft, ter kennis van Onzen Minister en, voor zooveel het gemeentescholen betreft, ter kennis van het gemeentebestuur hebben gebracht, mits deze vereenigingen voldoen aan bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen eischen.

Art. IX. In art. 23, eerste lid, wordt tusschen „hoogere burgerscholen" en „dragen" ingevoegd: en handelsdag- en avondscholen.

Art. X. Art. 26 vervalt.

Art. XI. Art. 27 wordt gelezen als volgt:

Om tot leeraar aan een hoogere burgerschool benoemd te kunnen worden, wordt, behalve een getuigschrift van goed zedelijk gedrag, afgegeven door het dagelijksch bestuur der gemeente of gemeenten, waar hij, aan wien het wordt uitgereikt, gedurende de laatste twee jaren heeft gewoond, gevorderd:

a. voor de wiskunde en de mechanica het bezit eener akte van bekwaamheid B, vermeld in art. 70 of in art. 71 of, voor de wiskunde het bezit der afzonderlijke akte, bedoeld in art. 70, onder *e*, en voor de mechanica het bezit der afzonderlijke akte, bedoeld in art. 70, onder *f*, afgegeven krachtens art. 76;

b. voor de natuurkunde het bezit eener akte B, vermeld in art. 71;

c. voor de scheikunde het bezit eener akte B, vermeld in art. 72;

d. voor de plant- en dierkunde en de cosmographie het bezit eener akte A, vermeld in art. 70, of voor de plant- en dierkunde het bezit der afzonderlijke akte, bedoeld in art. 70, onder *d*, en voor de cosmographie het bezit der afzonderlijke akte, bedoeld in art. 70, onder *c*, afgegeven krachtens art. 76;

e. voor de staatsinrichting van Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao en de staathuishoudkunde en de statistiek het bezit

eener akte, vermeld in het tweede lid van art. 74, of van de akten voor die vakken, afgegeven krachtens art. 76 ;

f. voor de aardrijkskunde, de geschiedenis en de Nederlandsche taal en letterkunde het bezit eener akte, vermeld in het eerste lid van art. 74, of voor elk dier vakken afzonderlijk het bezit van een der akten, afgegeven krachtens art. 76 ;

g. voor de Fransche taal en letterkunde, de Engelsche taal en letterkunde, de Hoogduitsche taal en letterkunde, het hand- en rechtlijnig teekenen en de lichamelijke oefening het bezit ter akten voor die vakken, afgegeven krachtens art. 77 ;

h. voor de handelswetenschappen het bezit eener akte, vermeld in het eerste lid van art. 75, of van de akte voor dat vak, vermeld in art. 76.

Art. XII. In art. 27*bis* wordt in plaats van „de artt. 13, 16 en 17" gelezen : de artt. 16, 18*ter* en 18*quinquies*.

Art. XIII. Ingevoegd worden de navolgende artikelen :

Art. 27*ter*. Om tot leeraar aan een handelsdagschool met driejarigen cursus benoemd te kunnen worden, wordt behalve het in art. 27 vermelde getuigschrift gevorderd :

a. voor de Nederlandsche taal, de aardrijkskunde en de geschiedenis het bezit eener akte, vermeld in het eerste lid van art. 74, of voor elk dier vakken afzonderlijk het bezit van een der akten, afgegeven krachtens art. 76 ;

b. voor de Fransche taal, de Engelsche taal, de Hoogduitsche taal, het handteekenen en de lichamelijke oefening het bezit der akten voor die vakken, afgegeven krachtens art. 77 ;

c. voor de handelswetenschappen het bezit eener akte, vermeld in het eerste lid van art. 75 of van de akte voor dat vak, vermeld in art. 76

d. voor de wiskunde, de natuurkunde en de scheikunde het bezit eener akte van bekwaamheid A, vermeld in art. 70, of voor elk dier vakken afzonderlijk, het bezit van een der akten, vermeld in art. 76.

Art. 27*quater*. Om tot leeraar aan een handelsdagschool met vierjarigen cursus benoemd te kunnen worden, wordt behalve het in art. 27 vermelde getuigschrift gevorderd :

a. voor de Nederlandsche taal, de aardrijkskunde en de geschiedenis het bezit eener akte, vermeld in het eerste lid van art. 74, of voor elk dier vakken afzonderlijk het bezit van een der akten, afgegeven krachtens art. 76 ;

b. voor de Fransche taal en letterkunde, de Engelsche taal en letterkunde, de Hoogduitsche taal en letterkunde, het hand- en rechtlijnig teekenen en de lichamelijke oefening het bezit ter akten voor die vakken, afgegeven krachtens art. 77 ;

c. voor de handelswetenschappen het bezit eener akte, vermeld in het eerste lid van art. 75 of van de akte voor dat vak, vermeld in art. 76 ;

d. voor de wiskunde, de natuurkunde en de scheikunde het bezit eener akte van bekwaamheid A, vermeld in art. 70, of voor elk dier vakken afzonderlijk, het bezit van een der akten, vermeld in art. 76 ;

e. voor de staatsinrichting van Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao en voor de staathuishoudkunde het bezit eener akte, vermeld in het tweede lid van art. 74, of van de akten voor die vakken, afgegeven krachtens art. 76.

Art. 27*quinquies*. Om tot leeraar aan een handelsavondschool benoemd te kunnen worden, worden behalve het in art. 27 vermelde getuigschrift voor de onderscheidene vakken gevorderd de akten, krachtens art. 27*ter* voor de overeenkomstige vakken aan de handelsdagschool met driejarigen cursus gevorderd.

Art. XIV. In art. 36 wordt tusschen „gemeente hoogere burgerscholen" en „voor zoover zij niet komen" ingevoegd : en handelsdagscholen.

Art. XV. In art. 36*bis*, eerste lid, wordt tusschen „hoogere burgerscholen" en „in stand houden" ingevoegd : , handelsdag- of handelsavondscholen.

Art. XVI. Art. 36*ter* wordt gelezen als volgt :

Tot een van Rijkswege gesubsidieerde gemeente hoogere burgerschool, handelsdag- of handelsavondschool hebben leerlingen, afkomstig uit de gemeente, die de school in stand houdt en leerlingen afkomstig uit andere gemeenten, die geen zoodanige school in stand houden, op gelijken voet toegang.

Art. XVII. Art. 36*quater* wordt gelezen als volgt :

1. Iedere gemeente, welke geen overeenkomstige hoogere burgerschool, handelsdagschool of handelsavondschool in stand houdt, verleent een bijdrage in de kosten van elke van Rijkswege gesubsidieerde gemeenteschool, tot welke één of meer leerlingen zijn toegelaten, die in de gemeente wonen. Een gemeente geldt als woonplaats, indien degene van de ouders, die de ouderlijke macht uitoefent, op 15 September van het jaar, voorafgaande aan dat, waarover de bijdrage loopt, in haar bevolkingsregister is ingeschreven, of, bij gebreke daarvan, indien de leerling in haar bevolkingsregister is ingeschreven.

2. Deze bijdrage is verschuldigd over een kalenderjaar en bedraagt voor iederen op 15 September van het voorafgaande jaar tot de school toegelaten leerling de helft van het verschil tusschen het jaarlijksch schoolgeld, op dien datum verschuldigd voor dien leerling, en een door Onzen met de uitvoering dezer wet belasten Minister telkens voor vijf jaar vast te stellen bedrag.

3. Het in het tweede lid bedoeld bedrag is voor hoogere burgerscholen en handelsdagscholen met vierjarigen cursus het, zoo noodig tot het naaste tienvoud in guldens afgerond, gemiddeld bedrag van de kosten per leerling aan de Rijkshoogere burgerscholen in het laatste kalenderjaar, waaromtrent bij de vaststelling van eerstbedoeld bedrag volledige gegevens ter beschikking staan.

4. Indien de laagste twee klassen van een hoogere burgerschool tevens vormen de laagste twee klassen van een gymnasium, is het voor de leerlingen van die klassen in het tweede lid bedoeld bedrag gelijk aan het gemiddelde van het overeenkomstig het derde lid vastgesteld bedrag en het bedrag, vastgesteld overeenkomstig het derde lid van art. 8*quater* der hoogeronderwijswet.

5. Het in het derde lid bedoeld bedrag wordt, wanneer het geldt handelsdagscholen met driejarigen cursus, met 15 ten honderd verminderd en daarna, zoo noodig, tot het naaste tienvoud

in guldens afgerond.

6. Het in het tweede lid bedoeld bedrag is voor de handelsavondscholen het, zoo noodig, tot het naaste tienvoud in guldens afgerond, gemiddeld bedrag van de kosten per leerling aan de van Rijkswege gesubsidieerde handelsavondscholen in het laatste kalenderjaar, waaromtrent bij de vaststelling van eerstbedoeld bedrag volledige gegevens ter beschikking staan.

7. Voor de berekening van de in het derde tot en met vijfde lid bedoelde bedragen worden de kosten der scholen verminderd met een bedrag, gelijk aan het subsidie, dat volgens art. 36*bis*, tweede lid, voor overeenkomstige gemeentescholen zou kunnen ontvangen worden, en wordt van de kosten der gebouwen en terreinen een percentage in rekening gebracht, overeenkomend met hetgeen de drie ten honderd rentegevende Nationale Schuld op den eersten beursdag van het kalenderjaar, over hetwelk de bijdrage wordt verleend, voor den verkrijger afwierp, vermeerderd met een half ten honderd.

8. Voor de berekening van het in het zesde lid bedoeld bedrag worden de kosten der handelsavondscholen verminderd met een bedrag, gelijk aan het subsidie, bedoeld in art. 36*bis*, tweede lid.

9. Op denzelfden voet, als in de eerste drie leden en het zevende lid van dit artikel, verleent iedere gemeente, welke geen overeenkomstige hoogere burgerschool in stand houdt, een bijdrage in de kosten van elke Rijksschool tot welke leerlingen zijn toegelaten, als bedoeld in het eerste lid van dit artikel.

10. Indien de gemeente vóór de inwerkingtreding dezer wet krachtens een rechtstreeks met het Rijk gesloten overeenkomst een geldelijke tegemoetkoming voor eens in de kosten der Rijksschool heeft verleend, wordt de in het negende lid bedoelde bijdrage verminderd met het in het zevende lid bedoeld percentage van die tegemoetkoming.

Indien de gemeente krachtens een rechtstreeks met het Rijk gesloten overeenkomst jaarlijks een geldelijke tegemoetkoming in de kosten der Rijksschool verleent, wordt de in het negende lid bedoelde bijdrage met het bedrag dezer tegemoetkoming verminderd.

Indien de gemeente gebouwen en/of terreinen aan de Rijksschool heeft geschonken of kosteloos in bruikleen geeft, wordt de in het negende lid bedoelde bijdrage verminderd met het in het zevende lid bedoeld percentage van de kosten dier gebouwen en/of terreinen.

11. Het is den gemeenten niet geoorloofd het bedrag, hetwelk zij krachtens het eerste en het negende lid van dit artikel hebben bij te dragen, op de ouders of verzorgers der leerlingen of op dezen zelve in eenigen vorm te verhalen.

Art. XVIII. Art. 36*quinquies* wordt gelezen als volgt:

1. Onze met de uitvoering dezer wet belaste Minister doet zoo spoedig mogelijk mededeeling van het in het tweede lid van art. 36*quater* bedoeld bedrag aan Gedeputeerde Staten der provinciën.

2. Het bestuur eener gemeente, welke één of meer scholen, als bedoeld in het eerste lid van art. 36*quater*, in stand houdt, zendt na afloop van ieder kalenderjaar vóór 1 Maart aan Gedeputeerde Staten een opgave van de gegevens, welke voor de berekening van de in het vorig artikel bedoelde bijdragen moeten dienen.

3. Gedeputeerde Staten stellen, na onderzoek van deze gegevens, het door elke der belanghebbende gemeenten verschuldigd bedrag vast en doen hiervan vóór 1 Mei mededeeling aan de besturen dier gemeenten.

4. Het in het vorig lid bedoeld bedrag wordt vóór 1 Juni gestort in de kas der gemeente, welke de school in stand houdt.

5. Tegen het besluit van Gedeputeerde Staten tot vaststelling van het verschuldigd bedrag kunnen de belanghebbende gemeentebesturen binnen dertig dagen na den datum van dat besluit bij Ons in beroep komen. Indien bij Ons desbetreffend besluit een ander bedrag wordt vastgesteld, wordt het te veel betaalde teruggetaald of het te weinig betaalde aangezuiverd binnen dertig vrije dagen na den datum van Ons besluit.

Art. XIX. Art. 36*sexies* wordt gelezen als volgt:

1. Onze met de uitvoering dezer wet belaste Minister stelt na afloop van ieder kalenderjaar de door elke der belanghebbende gemeenten ingevolge art. 36*quater*, negende lid, verschuldigde bijdrage in de kosten der Rijksscholen vast, en doet hiervan mededeeling aan de besturen dier gemeenten.

2. De in het vorig lid verschuldigde bijdrage wordt binnen dertig vrije dagen, nadat de desbetreffende mededeeling is geschied, in 's Rijks schatkist gestort.

3. Tegen het besluit van Onzen met de uitvoering dezer wet belasten Minister tot vaststelling van het verschuldigde bedrag kunnen de belanghebbende gemeentebesturen binnen dertig vrije dagen na den datum van dat besluit bij Ons in beroep komen. Indien bij Ons desbetreffend besluit een ander bedrag wordt vastgesteld, wordt het te veel betaalde terugbetaald of het te weinig betaalde aangezuiverd binnen dertig vrije dagen na den datum van Ons besluit.

Art. XX. Art. 37 wordt gelezen als volgt:

1. Ter tegemoetkoming in de kosten der scholen wordt een schoolgeld geheven. Deze heffing geschiedt met inachtneming van de geldelijke draagkracht der schoolgeldplichtigen, behoudens de bevoegdheid van gemeentebesturen om hiervan af te wijken ten aanzien van de leerlingen van niet door het Rijk gesubsidieerde gemeentelijke dagscholen, die volgens bij de in het derde lid van dit artikel bedoelde verordening vast te stellen regelen geacht worden niet in de gemeente te wonen.

2. Bij gemeenschappelijke beschikking van Onzen met de uitvoering dezer wet belasten Minister en Onzen Minister van Financiën worden, met inachtneming van de bepalingen van het derde lid, onder *a* tot en met *i*, de heffing en de invordering van het schoolgeld voor de Rijksscholen geregeld. De opbrengst dezer schoolgelden wordt in 's Rijks schatkist gestort.

3. De gemeenteraad regelt de heffing en de invordering van het schoolgeld voor de gemeentedagscholen, met inachtneming van de navolgende bepalingen:

a. Het bedrag voor elke soort van scholen, verschuldigd volgens de hoogste klasse van heffing, mag het gemiddeld bedrag per leerling der totale kosten van die soort niet te boven gaan.

b. De geldelijke draagkracht kan worden bepaald zoowel aan de hand van gegevens, door 's Rijks belastingdienst aan burgemeester en wethouders verstrekt, als aan de hand van feiten en omstandigheden, van gemeentewege verzameld en vastgesteld. De van gemeentewege verzamelde en vastgestelde gegevens mogen niet het vermogen betreffen.

c. 's Rijks belastingdienst verstrekt geen andere gegevens dan: 1. dezulke, welke voorkomen in de kohieren der personeele belasting; 2. het totaal van de hoofdsommen over een vol jaar, door den schoolgeldplichtige en zijn niet van tafel en bed gescheiden echtgenoot verschuldigd wegens gemeentefondsbelasting en vermogensbelasting te zamen, met dien verstande, dat de hoofdsom der vermogensbelasting slechts in aanmerking wordt genomen voor zoover zij te boven gaat f 5 voor elk minderjarig eigen of aangehuwd kind of pleegkind, dat niet zelf in die belasting of in de gemeentefondsbelasting is aangeslagen, dat het totaal der aldus verkregen hoofdsommen naar beneden wordt afgerond tot op een veelvoud van twee gulden en dat aftrek ter voorkoming van dubbele belasting buiten aanmerking wordt gelaten.

d. In de verordening tot heffing van schoolgeld kan worden bepaald, dat de aanslag ten aanzien van sommige groepen van schoolgeldplichtigen geschiedt naar den maatstaf van het belastingbedrag, bedoeld onder 2 van het bepaalde onder *c*, en ten aanzien van andere groepen naar een anderen maatstaf van hun geldelijke draagkracht. De verordening omschrijft alsdan die groepen.

e. In de verordening kan mede worden bepaald, dat ten aanzien van sommige groepen van schoolgeldplichtigen schoolgeld verschuldigd is, telkens zoolang het inkomen over een week, een maand of een ander tijdvak korter dan een jaar, een bepaalde grens overschrijdt. De verordening omschrijft alsdan die groepen en de wijze, waarop het inkomen over zoodanig tijdvak wordt bepaald.

f. De verordening bepaalt een of meer grenzen, waar beneden schoolgeld niet verschuldigd is.

g. Voor iedere school derzelfde soort in dezelfde gemeente is in elke klasse van heffing het verschuldigd bedrag gelijk.

h. In de verordening wordt bepaald, op welke wijze verminderd schoolgeld geheven wordt, hetzij wegens het in hetzelfde jaar bezoeken van eenige inrichting in Nederland voor lager-, nijverheids-, middelbaar-, voorbereidend hooger- of hooger onderwijs, voor zooveel het onderwijs buiten de avonduren wordt verstrekt aan meer dan één kind uit hetzelfde gezin, hetzij in verband met het getal kinderen, tot het gezin behoorende, hetzij wegens beide.

i. Het invoeren of wijzigen van een schoolgeldregeling geschiedt met inachtneming van de artt. 269 tot en met 273 der Gemeentewet; de invordering wordt geregeld door een plaatselijke verordening overeenkomstig de artt. 290, tweede lid en de artt. 291 tot en met 295 dier wet.

j. In de verordening op de invordering van schoolgeld wordt bepaald, in welke gevallen geheele of gedeeltelijke ontheffing door den gemeenteraad wordt of kan worden toegestaan.

k. De vaststelling van de lijst der aanslagen volgens de schoolgeldregeling geschiedt door burgemeester en wethouders. Indien de invorderingsverordening het uitreiken van aanslagbiljetten voorschrijft, moeten deze gedagteekend zijn. Voor zoover het uitreiken van aanslagbiljetten niet is voorgeschreven, kunnen bezwaren tegen den opgelegden aanslag te allen tijde worden ingebracht, met dien verstande, dat zij geen betrekking kunnen hebben op betalingen, die ten tijde van het indienen reeds langer dan twee maanden geleden hebben plaats gehad.

Ten aanzien van de bezwaren tegen den schoolgeldaanslag en van verzoeken tot geheele of gedeeltelijke ontheffing van dien aanslag is overigens art. 299 der Gemeentewet van overeenkomstige toepassing.

l. De artt. 301 en 302 der Gemeentewet vinden overeenkomstige toepassing.

Art. XXI. In art. 37*bis* wordt tusschen „hoogere burgerscholen" en „aldaar" ingevoegd: , handelsdag- of handelsavondscholen.

Art. XXII. Art. 45*bis* wordt gelezen als volgt:

Aan de besturen van bijzondere hoogere burgerscholen met vier- en vijfjarigen cursus, handelsdag- en handelsavondscholen kan door Ons, telkens voor een tijdvak, overeenkomende met het getal leerjaren, subsidie uit 's-Rijks kas worden toegekend, mits voldaan wordt aan de voorwaarden, gesteld in art. 45*ter*.

Art. XXIII. Het derde en vierde lid van art. 45*ter* worden gelezen als volgt:

3. Voor zooveel de hoogere burgerscholen met vijfjarigen cursus betreft, zijn de eischen van toelating, met uitzondering van die voor de extra-vakken, bedoeld in het vierde lid, onder *a*, gelijk aan die, krachtens art. 21*bis*, bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld.

4. *a.* Het onderwijs aan een hoogere burgerschool met vierjarigen cursus en aan een hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus omvat de vakken, vermeld in art. 16, tweede lid, wanneer het een hoogere burgerschool A en in art. 16, derde lid, wanneer het een hoogere burgerschool B betreft, zoomede, eventueel, godsdienstonderwijs en die extra-vakken, waarvan Onze met de uitvoering dezer wet belaste Minister aan het bestuur op daartoe gedaan verzoek heeft medegedeeld, dat tegen het verleenen van subsidie daarvoor geen bezwaar bestaat.

b. In elke klasse eener hoogere burgerschool met vier- of vijfjarigen cursus wordt in de verplichte vakken en, eventueel, in de extra-vakken, bedoeld onder *a*, te zamen ten minste het getal lessen gegeven, dat volgens het algemeen leerplan, bedoeld in art. 20, in die klasse moet gegeven worden.

In alle klassen eener hoogere burgerschool met vier- of vijfjarigen cursus te zamen worden in de verplichte vakken niet meer lessen gegeven dan volgens het algemeen leerplan, bedoeld in art. 20, moeten gegeven worden.

c. Het onderwijs aan een handelsdagschool met driejarigen cursus omvat de vakken, vermeld in het eerste lid van art. 18*ter*, zoomede, eventueel, godsdienstonderwijs en die extra-vakken, waarvan Onze met de uitvoering dezer wet belaste Minister aan het bestuur op daartoe gedaan verzoek heeft medegedeeld, dat tegen het verleenen van subsidie daarvoor geen bezwaar bestaat, en dat aan een handelsdagschool

met vierjarigen cursus bovendien de vakken, vermeld in het vijfde lid van dat artikel.

d. Het onderwijs aan een handelsavondschool omvat de vakken, vermeld onder *a* en *b* en ten minste één der vakken genoemd onder *c*—*e*, zoomede, eventueel, een of meer der vakken, genoemd onder *f*—*o* van art. 18*quinquies* en, eventueel, godsdienstonderwijs en die extravakken, waarvan Onze met de uitvoering dezer wet belaste Minister aan het bestuur op daartoe gedaan verzoek heeft medegedeeld, dat tegen het verleenen van subsidie daarvoor geen bezwaar bestaat.

Het vijfde lid van art. 45*ter* wordt gelezen als volgt:

5. In elke klasse eener hoogere burgerschool worden in de verplichte vakken, voor zoover zij in het algemeen leerplan voor die klasse zijn vermeld, te zamen ten minste 30 lessen gegeven. In elke klasse eener handelsdagschool worden in de verplichte vakken, voor zoover zij in het voor die school vastgestelde leerplan zijn vermeld, ten minste 30 lessen gegeven.

Het achtste en negende lid van art. 45*ter* worden gelezen als volgt:

8. Het onderwijs in de vakken, waarin krachtens deze wet onderwijs moet worden gegeven, wordt gegeven door leeraren in het bezit van de akten van bekwaamheid voor de benoembaarheid tot leeraar in die vakken aan de overeenkomstige openbare scholen vereischt, of, voor zoover het onderwijs in eenig vak tijdelijk wordt of zal worden gegeven door een niet-volledig bevoegde, daartoe door Onzen, met de uitvoering dezer wet belasten Minister, vergunning zij verleend. Deze vergunning kan alleen om bijzondere redenen en telkens voor niet langer dan één schooljaar worden gegeven.

9. De directeur bezit, waar het geldt een hoogere burgerschool, een krachtens art. 27 en waar het geldt een handelsdag- of avondschool, een krachtens de artt. 27*ter* en 27*quater* gevischte bevoegdheid tot het geven van onderwijs.

In het dertiende lid van art. 45*ter* wordt in plaats van „openbare hoogere burgerscholen" gelezen: overeenkomstige openbare scholen.

Art. XXIV. In het eerste lid van art. 45*quinquies* wordt na „bedraagt" ingevoegd: voor de dagscholen.

Aan art. 45*quinquies* wordt een zesde lid toegevoegd, luidende als volgt:

6. Voor de handelsavondscholen wordt het subsidie voor kosten van personeelen en materieelen aard met uitzondering van de kosten van gebouwen berekend op de wijze, als in het eerste lid onder *a* en in het vierde lid is aangegeven. Voor de huisvesting dier scholen beloopt het subsidie vijf en zeventig ten honderd van de kosten, berekend op de wijze, bij algemeenen maatregel van bestuur vast te stellen.

Art. XXV. In art. 45*sexies* wordt in plaats van „hoogere burgerscholen" gelezen: scholen.

Art. XXVI. In art. 45*decies* wordt in plaats van „gesubsidieerde hoogere burgerschool" gelezen: gesubsidieerde school.

Art. XXVII. Art. 45*undecies* wordt gelezen als volgt:

In gemeenten, waar geen openbare hoogere burgerschool of handelsschool gevestigd is, mag de toegang tot de overeenkomstige gesubsidieerde bijzondere school, tenzij de school uitsluitend voor interne leerlingen bestemd is, aan geen leerling geweigerd worden op grond van godsdienstige gezindte.

Art. XXVIII. In art. 45*duodecies* wordt in plaats van „hoogere burgerscholen" gelezen: een school.

Art. XXIX. Achter het bepaalde onder *a* van art. 46 vervalt de punt-komma en daaraan wordt toegevoegd: , met dien verstande, dat twee leden van de commissiën van toezicht op de hoogere burgerscholen A en de handelsscholen worden benoemd door de Kamer van Koophandel en Fabrieken binnen wier ambtsgebied de school is gevestigd.

Art. XXX. In art. 55, tweede lid, wordt in plaats van „een met het in art. 57 onder *b* bedoelde eindexamen overeenkomend examen voor een door Ons te benoemen commissie" gelezen: een examen, overeenkomend met een der in art. 57 onder *b* bedoelde eindexamens, hetwelk wordt afgenomen door een door Ons benoemde commissie.

Art. XXXI. In art. 56 wordt in plaats van „een getuigschrift" gelezen: één der getuigschriften.

Art. XXXII. In art. 57 wordt na het bepaalde onder *b* 2 ingevoegd:

Bovendien kunnen, voor zooveel het Rijksscholen betreft, door Onzen met de uitvoering dezer wet belasten Minister, voor zooveel het gemeentescholen betreft, door burgemeester en wethouders en, voor zooveel het bijzondere scholen betreft, door het schoolbestuur, belangstellenden worden aangewezen, als bevoegd om de eindexamens der hoogere burgerscholen A bij te wonen.

De zinsnede in art. 57: „Het mondeling examen wordt afgenomen door de leeraren onder 1 vermeld.", wordt geschrapt.

De laatste volzin van art. 57 onder *b* wordt gelezen als volgt:

De programma's van de eindexamens der hoogere burgerscholen, alsmede de regelen bij het afnemen van de examens in acht te nemen en de bevoegdheden van de deskundigen en van de belangstellenden worden bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld.

Aan art. 57 wordt toegevoegd:

c. De eindexamens der handelsdag- en avondscholen worden geregeld bij algemeenen maatregel van bestuur.

Art. XXXIII. Ingevoegd wordt een art. 77*bis*, luidende als volgt:

Zij, die bevoegd zijn tot het geven van middelbaar onderwijs in de Nederlandsche taal, de Fransche taal, de Hoogduitsche taal of de Engelsche taal, kunnen een aanvullend examen afleggen in handelsbriefwisseling in de taal, waarvoor zij zoodanige bevoegdheid bezitten.

Art. XXXIV. In art. 82 wordt in plaats van „art. 25" gelezen: art. 2.

Overgangsbepalingen.

Art. XXXV. 1. De wettelijke bepalingen, op het tijdstip van de inwerkingtreding van deze wet geldende voor de hoogere burgerscholen met driejarigen cursus, blijven voor de op dat tijdstip bestaande hoogere burgerscholen met driejarigen cursus van kracht.

2. Wij behouden Ons voor, in die bepalingen, voor zoover voorkomende in algemeene maatregelen van bestuur, de wijzigingen aan te brengen, welke het dienstbelang vordert.

Art. XXXVI. Ieder, die op het tijdstip van inwerkingtreding dezer wet aan een openbare of bijzondere dag- of avondschool zonder in strijd met de bestaande verordeningen te zijn, vast aangesteld is, behoeft om met zijn onderwijs aan die inrichting voort te gaan, geen herbenoeming of erkenning. Hij kan ook in gelijke betrekking bij een overeenkomstige school worden aangesteld.

Art. XXXVII. Deze wet treedt in werking op 1 September 1937, met dien verstande, dat, totdat de wet anders bepaalt,

a. voor de handelsdag- en avondscholen, welke op 31 Augustus 1937 worden gesubsidieerd, en voor de hoogere burgerscholen A, ontstaande door omzetting van op dien datum gesubsidieerde handelsscholen, de op 31 Augustus 1937 voor de handelsscholen geldende subsidie-bepalingen van kracht blijven, behoudens wijzigingen, die, onafhankelijk van deze wet, daarin mochten worden aangebracht;

b. voor op 31 Augustus 1937 gesubsidieerde hoogere burgerscholen met driejarigen cursus, die in handelsscholen worden omgezet, de op dien datum voor hoogere burgerscholen met driejarigen cursus geldende subsidie-bepalingen van kracht blijven;

c. voor de klassen eener hoogere burgerschool A, strekkende ter vervanging van klassen eener op 31 Augustus 1937 gesubsidieerde handelsschool, de op dien datum voor handelsscholen geldende subsidiebepalingen van kracht blijven, behoudens wijzigingen, die, onafhankelijk van deze wet, daarin mochten worden aangebracht;

d. voor de klassen eener hoogere burgerschool A, strekkende ter vervanging van klassen eener op 31 Augustus 1937 gesubsidieerde hoogere burgerschool met driejarigen cursus, de op dien datum voor hoogere burgerscholen met driejarigen cursus geldende subsidie-bepalingen van kracht blijven.

Art. XXXVIII. Ten aanzien van de op het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet in functie zijnde leden van den raad, burgemeesters, secretarissen en ontvangers, die alsdan tevens leeraar zijn aan een handelsdag- of avondschool, blijft, voor zooveel laatstgenoemde functie betreft, het bepaalde in art. 25, eerste lid, der gemeentewet buiten toepassing.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven ten Paleize het Loo, den 22sten April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 3 *Mei* 1937.)

S. 321.

22 *April* 1937. WET tot wijziging en aanvulling der hooger-onderwijswet.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1935/1936, no. 456, 1—3; 1936/1937, no. 94, 1—8.

Hand. id. 1936/1937, *bladz.* 1766—1775; 1794—1796.

Bijl. Hand. 1e *Kamer* 1936/1937, no. 94, *bladz.* 1—7.

Hand. id. 1936/1937, *bladz.* 571.

Wij WILHELMINA, enz..... doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat wijziging en aanvulling van de hooger-onderwijswet wenschelijk is;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. De hooger-onderwijswet wordt gewijzigd en aangevuld als in de artikelen II tot en met XIII wordt aangegeven.

Art. II. Na artikel 10 wordt ingevoegd een nieuw artikel 10*bis*, luidende als volgt:

Bij de regeling der schooltijden aan de gymnasia wordt door het vrijgeven van uitdrukkelijk in de regeling genoemde uren gezorgd, dat de leerlingen in de schoollokalen of elders godsdienstonderwijs van de godsdienstleeraren kunnen genieten. De voor het godsdienstonderwijs bestemde uren vallen binnen of sluiten aan bij de schooltijden en worden voor elk gymnasium vastgesteld na overleg met den door de kerkelijke gemeente of de plaatselijke kerk voor dit gymnasium aangewezen godsdienstleeraar of met die kerkelijke gemeente of plaatselijke kerk zelve, welke den godsdienstleeraar voor dit doel aanwijst.

Onder voorwaarden, door burgemeester en wethouders na overleg met den inspecteur te bepalen, worden de schoollokalen zoo noodig verwarmd en verlicht, kosteloos voor dit godsdienstonderwijs beschikbaar gesteld.

Bij verschil omtrent het vrij geven van uren of beschikbaar stellen van lokalen tusschen hen, die daartoe moeten medewerken, beslist Onze Minister, met de uitvoering van deze wet belast.

Voor de toepassing van dit artikel worden met kerkelijke gemeenten gelijkgesteld vereenigingen, welke zich met het gevem van godsdienstonderwijs aan leerlingen van gymnasia belasten en dit ter kennis van het gemeentebestuur hebben gebracht, mits deze vereenigingen voldoen aan bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen eischen

Art. III. Artikel 13, eerste lid, wordt gelezen als volgt:

Zij, die een der eindexamens van de hoogere burgerscholen, bedoeld in artikel 57, onder *b*, of het daarmede gelijkgesteld examen, bedoeld in artikel 55, tweede lid, der middelbaaronderwijswet, met goed gevolg hebben afgelegd, worden bij het in artikel 12 omschreven examen alleen geëxamineerd in de vakken, waarin zij bij het door hen afgelegd examen niet zijn geëxamineerd.

Art. IV. Aan artikel 76 wordt toegevoegd een derde lid, luidende als volgt:

Ook kan een universiteit een faculteit der economische wetenschappen bevatten.

Art. V. Aan artikel 130 wordt toegevoegd een derde lid, luidende als volgt:

Aan een universiteit, die tevens een faculteit der economische wetenschappen bevat, is ook verkrijgbaar een doctoraat in de economische wetenschappen.

Art. VI. In het vierde lid van artikel 131 worden tusschen de woorden „bij artikel 184", en de woorden „in de gelegenheid gesteld" ingevoegd de woorden: en, voorzoover het besluit betrekking heeft op de faculteit der economische wetenschappen, de senaten der bijzondere economische hoogescholen, vermeld in een aanwijzing, als bedoeld bij artikel 200*bis*,.

Art. VII. Het eerste en het tweede lid van artikel 133 worden gelezen als volgt:

Tot het afleggen der examens wordt ieder, onverschillig waar hij de daarvoor vereischte

kundigheden heeft opgedaan, toegelaten, mits hij in het bezit is van het daartoe leidend, in het tweede lid, onder *a* tot en met *i*, aangegeven getuigschrift wegens met goed gevolg afgelegd eindexamen van een gymnasium of van een hoogere burgerschool of van het hiermede gelijkgesteld getuigschrift, bedoeld in artikel 12, of van het getuigschrift, bedoeld in artikel 55, tweede lid, der middelbaar-onderwijswet.

a. Tot het afleggen der examens in de faculteit der *godgeleerdheid* geeft toegang het eindexamen in de afdeeling A van een gymnasium;

b. tot het afleggen der examens in de faculteit der *rechtsgeleerdheid* geven toegang het eindexamen in de afdeeling A en dat in de afdeeling B van een gymnasium;

c. tot het afleggen der examens in de faculteit der *geneeskunde* geven toegang het eindexamen in de afdeeling B van een gymnasium en dat van een hoogere burgerschool B;

d. tot het afleggen der examens in de faculteit der *wis- en natuurkunde* geven toegang het eindexamen in de afdeeling B van een gymnasium en dat van een hoogere burgerschool B;

e. tot het afleggen der examens in de faculteit der *letteren en wijsbegeerte* geeft toegang het eindexamen in de afdeeling A van een gymnasium;

f. tot het afleggen der examens in de faculteit der *veeartsenijkunde* geven toegang het eindexamen in de afdeeling B van een gymnasium, dat van een hoogere burgerschool B en het volledig afgelegd eindexamen der middelbare landbouwschool te Groningen;

g. tot het afleggen der examens in de faculteit der *economische wetenschappen* geven toegang het eindexamen in de afdeeling A en dat in de afdeeling B van een gymnasium en het eindexamen van een hoogere burgerschool A en dat van een hoogere burgerschool B;

h. tot het afleggen der examens in de vereenigde faculteiten der *rechtsgeleerdheid en der letteren en wijsbegeerte* betreffende de studie van den Oost-Indischen Archipel geven toegang het eindexamen in de afdeeling A en dat in de afdeeling B van een gymnasium en het eindexamen van een hoogere burgerschool A en dat van een hoogere burgerschool B;

i. tot het afleggen der examens in de vereenigde faculteiten der *wis- en natuurkunde* en der *letteren en wijsbegeerte* geven toegang het eindexamen in de afdeeling A en dat in de afdeeling B van een gymnasium en het eindexamen van een hoogere burgerschool B;

met dien verstande, dat voorzoover betreft de studie van sociale aardrijkskunde en de vrije studierichting in de aardrijkskunde, mede het eindexamen van een hoogere burgerschool A toegang geeft, en, voorzoover betreft de studie van natuurkundige aardrijkskunde het eindexamen in de afdeeling A van een gymnasium geen toegang geeft.

Art. VIII. In artikel 186 onder *a* vervalt het woord „vijf".

Art. IX. In het tweede lid van artikel 199 wordt in plaats van „vier der vijf faculteiten" gelezen: vier der faculteiten, en in plaats van „alle de daar genoemde vijf faculteiten": vijf van de daar genoemde faculteiten.

Art. X. Na artikel 200 wordt ingevoegd een nieuw hoofdstuk, bevattende zeven artikelen, luidende als volgt:

HOOFDSTUK V*A*.

Van de Bijzondere Economische Hoogescholen.

Art. 200*bis*. Door Ons kunnen, bij besluit, den Raad van State gehoord, instellingen, stichtingen of rechtspersoonlijkheid bezittende vereenigingen worden aangewezen als bevoegd een bijzondere economische hoogeschool te hebben, die ten aanzien van de door haar af te nemen examens en te verleenen doctorale graden de in deze of andere wetten omschreven rechten heeft.

Alle bepalingen betreffende de faculteit der economische wetenschappen, voorkomende in Ons besluit, bedoeld bij artikel 131, zijn van toepassing op de krachtens het eerste lid aangewezen economische hoogescholen.

Art. 200*ter*. De aanwijzing geschiedt op een daartoe tot Ons gericht verzoekschrift van het bestuur der instelling, stichting of vereeniging.

Bij het verzoekschrift moeten worden overgelegd de statuten, de akte of het reglement betreffende de oprichting van de economische hoogeschool, alsmede een reglement van orde voor de promotiën, dat genoegzame waarborgen biedt voor vrije bestrijding.

Art. 200*quater*. Behalve hetgeen daarin overigens ter voldoening aan wettelijke voorschriften moet worden opgenomen, zullen de statuten, de akte of het reglement moeten bevatten:

a. het voorschrift, dat de hoogeschool staat onder toezicht van een college van curatoren, bestaande uit ten minste drie leden;

b. voorschriften omtrent aanstelling, schorsing of ontslag der hoogleeraren en andere docenten, bij welke de geldelijke positie van een niet op verzoek noch wegens plichtverzuim of wangedrag ontslagen of op non-activiteit gesteld hoogleeraar op voldoende wijze is geregeld;

c. een voorschrift, waaruit blijkt, dat zij, die hetzij aan een openbare of overeenkomstig artikel 184 aangewezen bijzondere universiteit, die een faculteit der economische wetenschappen bevat, hetzij aan een andere overeenkomstig artikel 200*bis* aangewezen bijzondere economische hoogeschool voor een examen of een promotie zijn afgewezen, gedurende den termijn dier afwijzing niet tot dat examen of die promotie worden toegelaten;

d. voorschriften, uit welke blijkt, dat ter zake van het onderwijs der hoogleeraren en andere docenten is verschuldigd een bedrag, ten minste gelijkstaande met dat, verschuldigd voor het bijwonen der lessen aan de Rijksuniversiteiten, en dat zij, die een Rijksbeurs genieten, van de betaling van collegegeld zijn vrijgesteld;

e. voorschriften, uit welke blijkt, dat voor het afleggen van elk examen en voor het toekennen van den doctoralen graad zijn verschuldigd bedragen, ten minste gelijkstaande met die, verschuldigd voor het afleggen van de examens en het verwerven van den doctoralen graad aan de Rijksuniversiteiten, en dat het bewijs, dat de daarvoor gevorderde sommen en het onder *c* bedoelde bedrag, verschuldigd voor het bijwonen der lessen, is betaald, vóór den aanvang van het examen aan het voorzittend lid van de examencommissie moet worden overgelegd.

Art. 200*quinquies*. Om onderwijs aan een bijzondere economische hoogeschool, vermeld in

een aanwijzing, als bedoeld in artikel 200*bis*, te kunnen geven, wordt vereischt het bezit van een bewijs, dat de aanstelling door Ons is bekrachtigd.

Art. 200*sexies*. Op de bijzondere economische hoogescholen, vermeld in een aanwijzing, als bedoeld in artikel 200*bis*, is mede van toepassing hetgeen in de artikelen 190, eerste lid, 191, eerste lid, 192, 193, 196 en 199, eerste lid, ten opzichte van een bijzondere universiteit, vermeld in een aanwijzing, als bedoeld in artikel 184, is bepaald.

Art. 200*septies*. Aan een bijzondere economische hoogeschool, vermeld in een aanwijzing, als bedoeld in artikel 200*bis*, is verkrijgbaar het doctoraat in de economische wetenschappen.

Art. 200*octies*. Tot het afleggen der examens aan een bijzondere economische hoogeschool, vermeld in een aanwijzing, als bedoeld in artikel 200*bis*, worden toegelaten zij, die in het bezit zijn van een der getuigschriften, vermeld in de artikelen 11 en 12, of van een getuigschrift van met goed gevolg afgelegd eindexamen van de hoogere burgerscholen met vijfjarigen cursus A of B of van de hiermede gelijkgestelde examens, bedoeld in artikel 55, tweede lid, der middelbaar-onderwijswet.

Personen, die den leeftijd van dertig jaren hebben bereikt, kunnen zonder een der in het vorige lid vermelde getuigschriften te bezitten, in bijzondere gevallen door Onzen Minister, met de uitvoering van deze wet belast, tot de examens aan een bijzondere economische hoogeschool, vermeld in een aanwijzing, als bedoeld in artikel 200*bis*, worden toegelaten op grond van een verklaring van den senaat dier hoogeschool, dat zij voldoende algemeene ontwikkeling en geschiktheid bezitten voor de studie van het door hen gekozen vak.

Art. XI. Het opschrift van Hoofdstuk VI wordt gelezen als volgt:

Van het toezicht op het Bijzonder Hooger Onderwijs, bedoeld in de voorgaande drie hoofdstukken.

Art. XII. Het eerste lid van artikel 201 wordt gelezen als volgt:

Er is een commissie van toezicht op de bijzondere leerstoelen, de bijzondere universiteiten en de bijzondere economische hoogescholen, bestaande uit ten minste vijf leden. Zij worden door Ons benoemd en ontslagen.

Art. XIII. In het tweede lid van artikel 201 en in het eerste lid van artikel 203 worden de woorden „in de beide voorgaande hoofdstukken" telkens vervangen door de woorden: in de voorgaande drie hoofdstukken.

Art. XIV. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Ons besluit, bedoeld in artikel 131 der hooger-onderwijswet, regelt de bevoegdheden, welke de bezitters van getuigschriften, verworven vóór de inwerkingtreding van deze wet aan de faculteit der economische wetenschappen (faculteit der handelswetenschappen) aan de gemeentelijke universiteit te Amsterdam of aan een bijzondere economische hoogeschool (handelshoogeschool), welke volgens de bepalingen van deze wet aanwijzing verkrijgt, aan deze getuigschriften zullen ontleenen.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven ten Paleize het Loo, den 22sten April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 3 *Mei* 1937.)

S. 348.

23 *Juni* 1937. BESLUIT tot wijziging van de artikelen 1 en 8 van het Koninklijk Besluit van 3 Augustus 1922 (*Staatsblad* nº. 479), tot regeling van de toekenning van wachtgeld aan Burgerlijke Rijksambtenaren, zooals dit laatstelijk is gewijzigd en aangevuld bij besluit van 9 Januari 1935 (*Staatsblad* nº. 8).

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 10 Februari 1937, nº. 76, afdeeling Pensioenen en Wachtgelden;

Gelet op artikel 125, eerste lid, van de Ambtenarenwet 1929:

Overwegende, dat het wenschelijk is de artikelen 1 en 8 van Ons besluit van den 3 Augustus 1922 (*Staatsblad* nº. 479), houdende regeling van de toekenning van wachtgeld aan Burgerlijke Rijksambtenaren, zooals dat besluit laatstelijk is gewijzigd en aangevuld bij Ons besluit van 9 Januari 1935 (*Staatsblad* nº. 8) te wijzigen;

Den Raad van State gehoord (advies van 15 Juni 1937, nº. 54);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 19 Juni 1937, nº. 76IV, Afdeeling Pensioenen en Wachtgelden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. In artikel 1, eerste lid, en in artikel 8, eerste lid, van Ons aangehaald besluit worden na het woord „pensioen" ingevoegd de woorden „of voorloopig pensioen, bedoeld in het Reglement voorloopige pensionneering onderwijzers,"

2. Voor den op wachtgeld-gestelde, die vóór den datum van inwerkingtreding van dit besluit inde termen is gekomen om voorloopig pensioen, bedoeld in het Reglement voorloopige pensionneering onderwijzers, te genieten, vervalt het wachtgeld met ingang van dien datum.

3. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het Staatsblad, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 23sten Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 25 *Juni* 1937.)

S. 361.

15 *April* 1937. BESLUIT tot wijziging van artikel 4, paragraaf 58, van het Academisch statuut.

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 26 Februari 1937, nº. 771III, afdeeling Hooger onderwijs;

Gelet op artikel 131 der hooger-onderwijswet;

Gehoord de senaten der universiteiten;

Den Raad van State gehoord (advies van 6 April 1937, nº. 47);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 10 April 1937, nº. 1436, afdeeling Hooger onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

In artikel 4, paragraaf 58 onder 3, van het Academisch statuut wordt in plaats van „de Javaansche taal;" gelezen de Javaansche of de Maleische taal;.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 15den April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 27 *April* 1937.)

S. 381.

10 *Februari* 1937. BESLUIT tot nadere vaststelling van het tarief voor de verkrijgbaarstelling van drukwerken, welke door de Algemeene Landsdrukkerij worden uitgegeven.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 29 Januari 1937, N°. 23, Afdeeling Algemeen Secretariaat en Comptabiliteit;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Het tarief behoorende bij Ons besluit van 21 Augustus 1920 (*Staatsblad* N°. 718), welk tarief laatstelijk is gewijzigd bij Ons besluit van 29 December 1927 (*Staatsblad* N°. 427) wordt te rekenen van 1 Januari 1937 gewijzigd en nader vastgesteld, zooals het bij dit besluit is gevoegd.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad en in de Staatscourant zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Zell am See, den 10den Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 16 *Maart* 1937.)

TARIEF behoorende bij Koninklijk Besluit van 10 Februari 1937 (Staatsblad Nº. 381).

BENAMING.	Bedrag der jaar-abonnementen.	Bedrag der kwartaal-abonnementen.	Bedrag per nummer.	Bedrag per vel of gedeelte van een vel.
De Staatscourant zonder octavo-bijvoegsels	—	f 5.—	f 0.15	—
Octavo-bijvoegsels bevattende de Naamlooze Vennootschappen.	f 12.—	—	0,25	—
Octavo-bijvoegsels bevattende de Coöperatieve vereenigingen.	6.—	—	0.25	—
Octavo-bijvoegsels bevattende de statuten van erkende vereenigingen	7,50	—	0,25	—
Octavo-bijvoegsels bevattende verslagen en rapporten	5.—	—	0.25	—
Octavo-bijvoegsels bevattende de uitspraken van den Raad voor de scheepvaart en van den Marineraad	5.—	—	0.25	—
De bijlage van de Staatscourant bevattende de Prijscourant der effecten	5.—	—	0.15	—
De Handelingen van de Staten-Generaal met de bijlagen	—	7.50	—	—
De Handelingen van de Staten-Generaal	—	4.—	—	f 0.10
De Bijlagen der Handelingen van de Staten-Generaal	—	4.—	—	0.10
De Handelingen van de Eerste Kamer der Staten-Generaal	1.50	—	—	0.10
De Handelingen met de bijlagen, voor zoover deze betrekking hebben op de Nederlandsche Koloniën	7,50	—	—	0.10
De gedrukte (witte) stukken van de Staten-Generaal	—	25.—	—	0.05
De gedrukte (witte) stukken, betreffende de wetsontwerpen der Rijksbegrooting met memoriën van toelichting en uitgewerkte staten	—	—	7.50 per ex.	—
Het Staatsblad.				
1. Volledige jaargang	f 10.—	—	—	f 0.20
2. Verplicht abonnement der gemeenten, bevattende:				
a. de Staatsbladen, betreffende het Koninklijk Huis!				
b. de Staatsbladen, betreffende verdragen en andere overeenkomsten met vreemde Mogendheden;				

c. de andere Staatsbladen van algemeen belang — zonder Koloniën — ;				
d. schorsings- en vernietigingsbesluiten en beslissingen op beroep — eveneens zonder Koloniën.	5.—	—	—	—
Hetzelfde abonnement, vrij besteld door gemeenten, andere openbare lichamen of particulieren	6.—	—	—	—
3. De Staatsbladen van algemeen belang, met uitzondering van de Staatsbladen betreffende verdragen en andere overeenkomsten met vreemde Mogendheden.	5.—	—	—	—
4. De Staatsbladen betreffende verdragen en andere overeenkomsten met vreemde Mogendheden	2.50	—	—	—
5. Schorsings- en vernietigingsbesluiten en beslissingen op beroep	2.50	—	—	—
6. De Staatsbladen het eerst onderteekend door den Voorzitter van den Raad van Ministers	2.50	—	—	—
7—17. De Staatsbladen het eerst onderteekend door den Minister van :				
(7) Buitenlandsche Zaken ;				
(8) Justitie ;				
(9) Binnenlandsche Zaken ;				
(10) Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen ;				
(11) Financiën ;				
(12) Defensie ;				
(13) Waterstaat ;				
(14) Handel, Nijverheid en Scheepvaart ;				
(15) Landbouw en Visscherij ;				
(16) Sociale Zaken ;				
(17) Koloniën, ieder	2.50	—	—	—
Het Register op het Staatsblad tot en met den jaargang 1935.	1.—	—	—	—

Bij elk der abonnementen 6 tot en met 17 van het Staatsblad worden geleverd:

a. de Staatsbladen betreffende het Koninklijk Huis, en

b. de Staatsbladen betreffende verdragen en andere overeenkomsten met vreemde Mogendheden voor het betreffend abonnement van bijzonder belang, ook al zijn deze Staatsbladen het eerst onderteekend door een anderen Minister.

Bij alle abonnementen worden de bijbehoorende uittreksel- en verwijzingsbladen en registers geleverd.

Leveringen in grootere hoeveelheid uitsluitend aan Rijksadministratiën van:

a. De gedrukte (witte) stukken van de Staten-Generaal:

de eerste 25 exemplaren ..... f 0.05 per vel;
van 26 tot en met 50 exemplaren ..... f 0.04 per vel;
van 51 tot en met 100 exemplaren ..... f 0.03 per vel;

b. Het Staatsblad:

de eerste 25 exemplaren f 0.20 per nummer;
van 26 tot en met 50 exemplaren ..... f 0.10 per nummer;
van 51 tot en met 100 exemplaren ..... f 0.07 per nummer;
voor ieder exemplaar meer ..... f 0.05 per nummer.

Ingeval een nummer meer dan drie vellen druks beslaat, worden de hiervoren genoemde prijzen voor elk vel of gedeelte van een vel respectievelijk met 8, 4, 3 en 2 cent verhoogd.

Bij afname van 1000 exemplaren en meer van Staatsbladen wordt 25 pct. korting toegestaan.

Bij afname van minstens 500 exemplaren van eenzelfde publicatie moet de bestelling desverlangd, ter beoordeeling van de betrokken Rijksadministratie, tegen het gewone drukwerktarief worden uitgevoerd.

Bij het nemen van een abonnement in den loop van het jaar of van een kwartaal op één der in dit besluit genoemde uitgaven worden van de reeds verschenen nummers of vellen geen exemplaren verstrekt. Desverlangd worden ze, indien nog voorradig, tegen den vastgestelden eenheidsprijs bijgeleverd. Voor die bijlevering wordt echter boven den abonnementsprijs niet meer berekend, dan de prijs van het jaar- of van het kwartaalsabonnement bedraagt. Reeds verschenen jaargangen van het *Staatsblad* of afdeelingen van het *Staatsblad* worden tegen den dubbelen abonnementsprijs geleverd.

Mij bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

J. A. de Wilde.

S. 383.

9 *Maart* 1937. BESLUIT tot vervroeging in 1937 van den wettelijken tijd, bedoeld in artikel 1 der wet van 23 Juli 1908 (*Staatsblad* N°. 236).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 5 Maart 1937, N°. 8078, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Gezien de wet van 23 Maart 1918 (*Staatsblad* N°. 165), gewijzigd bij de wet van 22 Maart 1922 (*Staatsblad* N°. 130);

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat in 1937 de vervroeging met één uur van den wettelijken tijd, bedoeld in artikel 1 der wet van 23 Juli 1908 (*Staatsblad* N°. 236), zal aanvangen den twee en twintigsten Mei en zal eindigen den derden October.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit,

dat in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 9den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 15 *Maart* 1937.)

S. 384.

17 *April* 1937. BESLUIT, betreffende de sluiting van de tegenwoordige zitting der Staten-Generaal en de ontbinding van de beide Kamers.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, namens den Raad van Ministers, van 12 April 1937, Kabinet N°. 287;

Gelet op de artikelen 73, 101, 105 en 198 der Grondwet, artikel 66 der provinciale wet en artikelen 114, 114*j* en 126 der kieswet;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken wordt gemachtigd om van Onzentwege de tegenwoordige zitting der Staten-Generaal te sluiten in eene vereenigde vergadering der beide Kamers op Zaterdag den 5den Juni 1937 des namiddags te drie uur.

2. De Eerste Kamer en de Tweede Kamer der Staten-Generaal worden ontbonden met Maandag den 7den Juni 1937.

3. De verkiezingen van de leden der Eerste Kamer zullen in iedere provincie plaats hebben op Donderdag den 27sten Mei aanstaande.

Onze Commissarissen in de onderscheidene provinciën worden gemachtigd de Staten hunner provincie te dien einde in buitengewone zitting bijeen te roepen.

De candidaatstelling voor de verkiezing zal in iedere provincie plaats hebben op Maandag 3 Mei 1937.

4. De candidaatstelling voor de verkiezing van de leden der Tweede Kamer in elken kieskring zal plaats hebben op Dinsdag den 20sten April aanstaande.

5. De eerste samenkomst van de nieuwe Kamers zal plaats hebben in vereenigde vergadering op Dinsdag den 8sten Juni aanstaande.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de beide Kamers der Staten-Generaal, aan den Raad van State, aan de Ministerieele Departementen en aan de Algemeene Rekenkamer en hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 17den April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 17 *April* 1937.)

S. 385.

28 *Mei* 1937. BESLUIT, houdende vaststelling van den datum, bedoeld in artikel VI van Ons besluit van 24 Februari 1937 (*Staatsblad* n°. 343).

Wij WILHELMINA, enz.;

Overwegende, dat ingevolge het bepaalde in artikel VI van Ons besluit van 24 Februari 1937 (*Staatsblad* n°. 343) de bepalingen van genoemd besluit, houdende wijziging van het Internationaal Postbesluit 1934 (*Staatsblad* n°. 570) in werking zullen treden met ingang van een nader door Ons vast te stellen datum;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 22 Mei 1937, n°. 1; Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

Eenig artikel.

De bepalingen, vervat in de artikelen I tot en met V van Ons besluit van 24 Februari 1937 (*Staatsblad* n°. 343), houdende wijziging van het Internationaal Postbesluit 1934 (*Staatsblad* n°. 570), treden in werking met ingang van 5 Juni 1937.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 28sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 1 *Juni* 1937.)

S. 386.

3 *Juni* 1937. BESLUIT, betreffende opening buitengewone zitting van de Staten-Generaal op 8 Juni 1937.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën, Voorzitter van den Raad van Ministers van 1 Juni 1937, N°. 199 Kabinet M.R.;

Gezien de artikelen 101 en 104 der Grondwet;

Hebben besloten en besluiten:

de buitengewone zitting van de Staten-Generaal wordt op Dinsdag, 8 Juni 1937, des namiddags te één uur, in eene vereenigde vergadering der beide Kamers geopend door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de beide Kamers der Staten-Generaal, aan den Raad van State, aan de Departementen van Algemeen Bestuur en aan de Algemeene Rekenkamer en hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst.

Het Loo, den 3den Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Koloniën,
Voorzitter van den Raad van Ministers,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 5 *Juni* 1937.)

S. 387.

3 *Juni* 1937. BESLUIT houdende wijziging van het Organiek Besluit P. T. T. 1928.

Wij WILHELMINA. enz.

In aanmerking nemende, dat het wenschelijk is gebleken een wijziging aan te brengen in artikel 9*a* van het Organiek Besluit P.T.T.

1928 (besluit van 11 Maart 1929, *Staatsblad* 1929, n°. 74, zooals dit laatstelijk is gewijzigd bij besluit van 15 Januari 1937, *Staatsblad* n°. 380);

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken dd. 27 Mei 1937, n°. 12, Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen

Eenig artikel.

Het tweede lid van artikel 9*a* van het Organiek Besluit P.T.T. 1928 wordt, met ingang van 1 Juni 1937, na den eersten volzin gelezen als volgt:

„Hij wordt in de door den Minister aan te „wijzen districten terzijde gestaan door een „of twee adjunct-hoofden. De vervanging van „het hoofd bij afwezigheid of ontstentenis „wordt geregeld door den Directeur-Generaal''

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 3den Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 15 *Juni* 1937.)

S. 388.

4 *Juni* 1937. BESLUIT tot vaststelling van de instructie voor de commissie van advies ingesteld bij artikel 9 van de Girowet, *Staatsblad* n°. 307 van 1936.

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 24 Mei 1937, n°. M 45 Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie en van Onzen Minister van Financiën van den 29 Mei 1937, n°. 47, Generale Thesaurie;

Gelet op artikel 9, lid 2, van de Girowet, *Staatsblad* n°. 307 van 1936;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Vast te stellen de navolgende instructie voor de commissie van advies, ingesteld bij artikel 9 van de Girowet, *Staatsblad* n°. 307 van 1936, in dit besluit verder aangeduid als „de commissie''.

Art. 1. 1. De commissie vergadert zoo dikwijls de voorzitter het noodig oordeelt of het door ten minste twee leden schriftelijk met opgaaf van redenen wordt gevraagd.

2. De vergaderingen worden gehouden te 's-Gravenhage, tenzij de voorzitter het noodig acht die elders te houden.

Art. 2. 1. De commissie wordt bijgestaan door een door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken aan te wijzen secretaris, aan wien door Ons eene vergoeding ter zake kan worden toegekend.

2. Bij ontstentenis van den secretaris wordt deze vervangen door een der leden, aan te wijzen door den voorzitter, tenzij Onze voornoemde Minister op andere wijze in zijne vervanging voorziet.

Art. 3. 1. De leiding van de vergaderingen berust bij den voorzitter van de commissie.

2. Bij ontstentenis van den voorzitter wordt hij vervangen door den oudste in jaren der aanwezige leden, tenzij Onze Minister van Binnenlandsche Zaken daarvoor een der andere leden aanwijst.

Art. 4. Alle van de commissie uitgaande stukken worden door den voorzitter en den secretaris onderteekend.

Art. 5. 1. De voorzitter en de leden van de commissie genieten als zoodanig geen bezoldiging.

2. Aan hen, alsmede aan den secretaris, wordt op den voet van het bepaalde in Ons besluit van 29 December 1921 (*Staatsblad* n°. 1452), zooals dat laatstelijk is gewijzigd bij Ons besluit van 15 Februari 1935 (*Staatsblad* n°. 53), en met ingang van den dag waarop zij hunne werkzaamheden hebben aangevangen, een vacatiegeld van f 5,— verleend.

Art. 6. De voorzitter, de leden en de secretaris van de commissie genieten vergoeding voor reis- en verblijfkosten overeenkomstig de bepalingen van het „Reisbesluit 1916'' wegens door hen ten behoeve van de commissie zoowel voor als na de inwerkingtreding van dit besluit gemaakte reizen.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 4den Juni 1937,

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

De Minister van Financiën,
Oud.

(*Uitgeg.* 25 *Juni* 1937.)

S. 402.

2 *April* 1937. WET tot verleening van een financieele tegemoetkoming aan *Nederlandsch-Indië*, ten einde dat gebiedsdeel in staat te stellen tot het treffen van bijzondere maatregelen van welvaartszorg.

Bijl. Hand. II 1936/37, 306.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650.
Bijl. Hand. I 1936/37, 306.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488, 491.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de wenschelijkheid is gebleken *Nederlandsch-Indië* in staat te stellen tot het treffen van een aantal bijzondere maatregelen van welvaartszorg door het verleenen van een financieele tegemoetkoming.

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Onze Minister van Financiën wordt gemachtigd van de schuld van *Nederlandsch-Indië*, terzake van door *Nederland* verstrekte voorschotten in rekening-courant, een bedrag van ten hoogste vijf en twintig millioen gulden (f 25,000,000) kwijt te schelden.

2. De in artikel 1 bedoelde schuldvermindering wordt verleend in de jaren 1937, 1938, 1939 en 1940, telkenjare tot het beloop der uitgaven door *Nederlandsch-Indië* in het voorafgaande jaar gedaan, ter uitvoering van bijzondere maatregelen van welvaartszorg, welke door Onze Ministers van Financiën en van Koloniën daartoe zijn aangewezen.

3. De krachtens deze wet kwijtgescholden bedragen worden opgenomen in de ingevolge

artikel 86*a* der Comptabiliteitswet 1927 (Tekst *Staatsblad* 1936, n°. 480) in te dienen wetsontwerpen strekkende tot afboeking van de voordeelige en nadeelige saldi der Rijksrekeningen over de betrokken jaren.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 2den April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën, H. C o l i j n.

(*Uitgeg.* 20 *April* 1937.)

S. 403.

8 *April* 1937. WET houdende herziening van de wettelijke bepalingen betreffende verkoop van domeinen.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1936/1937, nr. 310, 1—6.
Hand. id. 1936/1937, *bladz.* 1890.
Bijl. Hand. 1e *Kamer* 1936/1937, nr. 310.
Hand. id. 1936/1937, *bladz.* 525.

Wij WILHELMINA, enz. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, de wettelijke bepalingen nopens den verderen verkoop van domeinen te herzien;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Artikel 1 der wet van den 29sten Augustus 1848 (*Staatsblad* n°. 39), gewijzigd bij de wet van den 18den Juli 1930 (*Staatsblad* n°. 307) wordt gewijzigd als volgt:

In het tweede lid vervalt uit de bepaling onder *a* aan het slot het woord „en"; in de bepaling onder *b* wordt aan het slot de punt vervangen door eene puntkomma; aan het tweede lid wordt toegevoegd:

c. te ontginnen gronden, alsmede ingedijkte, ingepolderde, drooggemaakte of ontgonnen gronden, met daarop eventueel gestichte opstallen, mits binnen een termijn van 40 jaren, nadat de indijking, inpoldering, droogmaking of ontginning kan worden geacht te zijn beëindigd.

In het derde lid worden de woorden „sub litt *b*" vervangen door: onder *b* en *c*.

Toegevoegd wordt een vierde lid, luidende:

In deze voorwaarden kan ten aanzien van de goederen vermeld onder *c*, worden bepaald, dat ten hoogste zestig ten honderd van de koopsom door den kooper in ten hoogste twaalf jaarlijksche termijnen zal worden voldaan, mits in dit geval over het schuldig gebleven gedeelte van de koopsom eene jaarlijksche rente van niet minder dan vier ten honderd wordt vergoed en het verkochte goed ten behoeve van den Staat hypothecair wordt verbonden tot zekerheid van het schuldig gebleven gedeelte van de koopsom en de daarover verschuldigde rente.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 8 April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 27 *April* 1937.)

S. 404.

8 *April* 1937. WET tot wijziging van artikel 99 der Wet op de Inkomstenbelasting 1914.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1936/1937, nr. 370, 1—4.
Hand. id. 1936/1937, *bladz.* 2113.
Bijl. Hand. 1e *Kamer* 1936/1937, nr. 370, *bladz.* 1.
Hand. id. bladz. 525.

Wij WILHELMINA, enz., . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de in artikel 99, 1e lid, der Wet op de Inkomstenbelasting 1914 neergelegde regeling ter voorkoming van dubbele belasting, ten aanzien van den kinderaftrek te wijzigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In het 1e lid van artikel 99 der Wet op de Inkomstenbelasting 1914 worden de woorden: „eveneens volgens die artikelen berekend" vervangen door: volgens art. 37 berekend.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van 1 Mei 1937.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 8sten April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 16 *April* 1937.)

S. 405.

22 *April* 1937. WET tot wijziging van de Zegelwet 1917.

Bijl. Hand. II 1935/36, 417.
Bijl. Hand. II 1936/37, 75.
Hand. II 1936/37, bladz. 1890—1906, 1908.
Bijl. Hand. I 1936/37, 75.
Hand. I 1936/37, bladz. 565—568.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is eene herziening, in hoofdzaak van technischen aard, der Zegelwet 1917 tot stand te brengen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. Hoofdstuk I der Zegelwet 1917 wordt aangevuld en gewijzigd als volgt:

A. Artikel 2 wordt vervangen door de volgende twee artikelen:

Art. 2. De belasting moet, voorzoover in deze wet niet anders is bepaald, worden voldaan:

voor binnen het Rijk opgemaakte stukken door deze te stellen op van Rijkswege uitgegeven gezegeld papier of op buitengewoon gezegeld papier of door gebruik van plakzegels;

voor niet binnen het Rijk opgemaakte stukken door aanbieding ter zegeling aan 's Rijks ambtenaar, tenzij het zegelrecht bereids op één der wijzen, voor binnen het Rijk opgemaakte stukken voorgeschreven, is voldaan.

Het evenredig zegelrecht bedraagt ten minste tien cent; het klimt op met tien cent tot één gulden, boven één gulden met vijf en twintig cent tot vijf gulden en boven vijf gulden met vijftig cent. Ligt het bedrag van het naar de grondslagen berekend recht tus-

schen twee der door dit lid bepaalde zegelrechten, dan is het hoogste van die beide rechten verschuldigd.

Indien de grondslag, waarover het evenredig zegelrecht moet worden berekend alleen in vreemde munt is uitgedrukt, wordt deze herleid tot Nederlandsche munt volgens den op den dag der zegeling laatst bekenden volgens plaatselijk gebruik ter voorziening in de bepaling van art. 60 van het Wetboek van Koophandel vastgestelden wisselkoers van Amsterdam of bij gebreke van dien volgens de op dien dag laatst bekende gegevens.

Voor ieder binnen het Rijk opgemaakt stuk, waarvoor het zegelrecht niet overeenkomstig de wet is voldaan, is een boete van tien maal het niet of te min betaalde recht met een minimum van honderd gulden verschuldigd, bij authentieke akten door den ambtenaar, die de akte heeft opgemaakt, en bij alle andere stukken door den onderteekenaar van het stuk, of, indien het stuk niet onderteekend is, door dengene, die het stuk heeft uitgegeven, afgegeven, uitgereikt of verzonden, onverminderd de aansprakelijkheid van deze personen voor het niet of te min betaalde recht, behoudens hun verhaal op degenen, die dat recht moeten dragen.

Indien voor de vrijstelling of vermindering van zegelrecht of voor de voldoening van het zegelrecht op een bepaalde wijze door of krachtens deze wet op het stuk een bepaalde verklaring wordt geëischt, is de onderteekenaar der verklaring, de onderteekenaar van het stuk, waarin zoodanige verklaring voorkomt, of degene, die het stuk, waarop zoodanige verklaring ongeteekend is gesteld, heeft uitgegeven, afgegeven, uitgereikt of verzonden, een boete van duizend gulden verschuldigd, indien de verklaring in strijd met de waarheid is opgenomen.

Indien het niet authentieke stuk of de verklaring door meer dan één persoon is onderteekend of bij gebreke van onderteekening is uitgegeven, afgegeven, uitgereikt of verzonden, is ieder dier personen hoofdelijk aansprakelijk voor de beloopen boete en voor het niet of te min betaalde recht.

In alle gevallen, waarin door of krachtens deze wet voor de vrijstelling of vermindering van zegelrecht of voor het voldoen van het zegelrecht op een bepaalde wijze een onderteekende verklaring wordt geëischt, kan de onderteekening vervangen worden door de gedrukte of gestempelde naam van de natuurlijke persoon, van de vennootschap onder firma of en commandite of van de rechtspersoon, die de verklaring moet afgeven, indien degene, die de verklaring moet onderteekenen zich tevoren tegenover 's Rijks ambtenaar, binnen wiens ressort hij woont of gevestigd is, schriftelijk voor de op deze wijze gestelde verklaringen aansprakelijk heeft gesteld, evenals of zij onderteekend waren.

Art. 2*a*. Deze wet verstaat:

onder het Rijk, het Rijk in Europa,

onder papier, tevens perkament en iedere andere stof, waarop de aan zegelrecht onderworpen stukken zijn gesteld,

onder buitengewoon gezegeld papier, papier, dat op verzoek van belanghebbenden van Rijkswege gestempeld is,

onder 's Rijks ambtenaar, de ontvanger van de registratie of van het zegel met de ontvangst van zegelrechten belast.

De vraag of een persoon of lichaam binnen het Rijk woont of gevestigd is, wordt naar de omstandigheden beoordeeld.

B. In het derde lid van artikel 3, in het derde lid van artikel 5 en in het bestaande eerste lid van artikel 7 wordt het woord „Ons" telkens vervangen door: Onzen Minister van Financiën.

C. In artikel 4 worden de woorden „het Departement van Financiën" vervangen door: Onzen Minister van Financiën en de woorden „honderd gulden" door: vijf en twintig gulden.

D. In artikel 7 worden, voorafgaande aan de beide bestaande leden, ingevoegd twee nieuwe leden, luidende:

Bij aanbieding van een stuk ter zegeling, moet het zegelrecht worden voldaan ten beloope van het door 's Rijks ambtenaar schuldig geachte bedrag. Bij gebreke van voldoening van dit bedrag weigert deze de zegeling en wordt de aanbieding geacht niet te hebben plaats gehad.

Bij aanbieding van papier ter buitengewone zegeling is 's Rijks ambtenaar bevoegd deze buitengewone zegeling te weigeren, indien niet ten minste het zegelrecht wordt voldaan, dat door hem wordt verschuldigd geacht in verband met bij de aanbieding op het papier voorkomende formulieren of geschriften, of met de bestemming, welke blijkbaar aan het papier zal worden gegeven.

E. Na artikel 7 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Art. 7*a*. Op vordering van 's Rijks ambtenaar moet bij een stuk, hetwelk in een vreemde taal is gesteld en dat hem ter zegeling wordt aangeboden, worden gevoegd een door den aanbieder met zijn handteekening bekrachtigde in het Nederlandsch gestelde opgave van den inhoud van het stuk, voorzoover die inhoud voor de berekening van het zegelrecht van belang is.

Indien 's Rijks ambtenaar de bijvoeging van de in het eerste lid bedoelde opgave vordert, doet hij daarvan op het stuk bij gedagteekende en onderteekende verklaring blijken.

Bij gebreke van voldoening aan de vordering binnen een maand is door den aanbieder verbeurd eene boete van vijf en twintig gulden. Bovendien wordt voor de toepassing van de overige artikelen van deze wet de aanbieding geacht niet te hebben plaats gehad.

Indien door onjuistheid of onvolledigheid van een opgave aan de hand van die opgave een geringer recht zou worden geheven dan inderdaad verschuldigd is, is door den onderteekenaar dier opgave een boete verbeurd van duizend gulden.

F. Artikel 8 wordt gelezen:

Onze Minister van Financiën is bevoegd om, in door hem aan te wijzen gevallen waarin de zegeling door middel van plakzegel zou kunnen plaats hebben, machtiging te verleenen de voldoening van het zegelrecht met inachtneming van door hem vast te stellen voorwaarden op andere door hem te bepalen wijze te doen geschieden. In die voorwaarden kan worden opgenomen, dat de door Onzen Minister van Financiën vast te stellen kosten van amb-

telijk toezicht aan het Rijk moeten worden vergoed.

Door notarissen mag voor hunne aan zegelrecht onderworpen akten alleen gebruikt worden perkament of het vanwege het Rijk uitgegeven papier.

Indien het zegelrecht van een stuk niet is voldaan op de wijze daarvoor in of krachtens deze wet voorgeschreven, wordt het stuk als ongezegeld beschouwd.

G. Artikel 9 vervalt.

H. In het eerste lid van artikel 10 wordt na het getal „35" ingevoegd: , 44.

I. Artikel 15 wordt als volgt gewijzigd:

1. Aan het eerste lid wordt met vervanging van de punt door een komma toegevoegd:

tenzij dat stuk van de verklaring van registratie voorzien is.

2. In het tweede en in het vijfde lid wordt het woord „honderd" telkens vervangen door: vijf en twintig.

3. Aan het vierde lid wordt met vervanging van de punt door een komma toegevoegd:

tenzij die stukken van de verklaring van registratie voorzien zijn.

J. Artikel 16 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het laatste lid wordt het woord „vijftig" vervangen door: vijf en twintig.

2. Aan het artikel wordt een lid toegevoegd, luidende:

De opgave ingevolge letter *a* van het eerste lid wordt niet beschouwd als een vermelding in den zin van artikel 5 en artikel 6 der Registratiewet 1917.

K. Artikel 18 wordt gelezen:

Ieder, die een bedrijf uitoefent, is verplicht:

a. de in artikel 83 genoemde ambtenaren, alsmede de door Onzen Minister van Financiën aangewezen ambtenaren in de gelegenheid te stellen om zonder beperking en zelfstandig inzage te nemen van zijn boekhouding en bescheiden, ter plaatse waar een en ander zich bevindt;

b. aan de genoemde ambtenaren desgevorderd alle inlichtingen te verschaffen, welke zij redelijkerwijze behoeven om te kunnen beoordeelen of aan de bepalingen dezer wet is voldaan;

c. te gedoogen, dat die ambtenaren afschriften van of uittreksels uit de boekhouding en bescheiden nemen en bescheiden tot nader onderzoek of ter vervolging aanhouden. De tot nader onderzoek aangehouden bescheiden worden binnen tweemaal vier en twintig uur teruggegeven, tenzij van een overtreding blijkt, in welk geval artikel 83 toepasselijk is. In ieder geval wordt degene, bij wien het stuk wordt aangehouden, in de gelegenheid gesteld desgewenscht vooraf afschrift te nemen.

Gelijke verplichtingen rusten op hem, die boekhouding of bescheiden van iemand, die een bedrijf uitoefent, onder zich heeft, ten aanzien van die boekhouding of die bescheiden, alsmede op hem die in eenige openbare betrekking boeken of bescheiden houdt of bewaart.

Het bepaalde in het eerste en in het tweede lid geldt niet:

a. ten aanzien van akten van uitersten wil voor notarissen verleden of bij hen in bewaring gegeven, zoolang de beschikkers in leven zijn;

b. ten aanzien van akten van inbewaargeving, superscriptie, herroeping en terugneming van uitersten wil, gedurende het leven van hen te wier verzoeke die akten zijn opgemaakt;

c. voor den bewaarnemer, ten aanzien van den inhoud van pakketten, welke aan hem gesloten in bewaring zijn gegeven, indien de bewaargever niet zijne toestemming heeft verleend.

Voldoening aan de verplichtingen omschreven in het eerste en in het tweede lid kan niet gevorderd worden:

1°. op Zondagen en op de daarmede in het derde lid van artikel 92 gelijkgestelde dagen;

2°. op andere dagen vóór 9 uur des voormiddags en na 4 uur des namiddags.

Indien niet of onvolledig wordt voldaan aan de bij dit artikel voorgeschreven verplichtingen, alsmede indien de in het eerste lid onder *b* bedoelde inlichtingen onjuist blijken te zijn, wordt door den nalatige voor ieder verzuim en in geval van onjuiste inlichtingen, door dengene die die inlichtingen verstrekte voor ieder stuk, waaromtrent onjuiste inlichtingen zijn gegeven, een boete van duizend gulden verbeurd. De in het eerste lid bedoelde ambtenaren zijn bevoegd verzuimen in de naleving van de bij dit artikel voorgeschreven verplichtingen, alsmede den inhoud van de in het eerste lid onder *b* bedoelde inlichtingen bij proces-verbaal te constateeren.

Wordt de toegang tot de plaats waar de boekhouding en bescheiden zich bevinden of redelijkerwijze vermoed kunnen worden zich te bevinden geweigerd, dan zijn de in het eerste lid genoemde ambtenaren bevoegd zich dien toegang desnoods met behulp van den sterken arm te verschaffen.

Zijn de plaatsen, waar de te onderzoeken boekhouding en bescheiden zich bevinden of redelijkerwijze vermoed kunnen worden zich te bevinden, woningen, of zijn die plaatsen slechts door een woning toegankelijk, dan treden de ambtenaren die woningen tegen den wil der bewoners niet binnen dan op vertoon van een schriftelijken bijzonderen last van den burgemeester of van den kantonrechter en desnoods met behulp van den sterken arm. Van het binnentreden op deze wijze wordt door den ambtenaar proces-verbaal opgemaakt; een afschrift hiervan wordt binnen tweemaal vieren twintig uren uitgereikt aan dengene in wiens woning is binnengetreden.

L. In artikel 22 worden de navolgende wijzigingen aangebracht:

1. Het eerste lid wordt vervangen door de navolgende drie leden:

Het zegelrecht van binnen het Rijk opgemaakte stukken moet, behoudens de uitzonderingen in deze wet bepaald, worden voldaan:

a. ten aanzien van stukken, welke onderteekend worden, vóórdat de eerste handteekening wordt gesteld;

b. ten aanzien van stukken, welke niet onderteekend worden, vóórdat die stukken door dengene die ze opmaakt uit handen worden gegeven.

Niettemin kan ten aanzien van eenzijdig onderteekende niet-authentieke stukken, welke bij den onderteekenaar worden aangetroffen, geen recht en boete gevorderd worden en kan buitengewone zegeling zonder vordering van

boete op verzoek van den onderteekenaar plaats vinden, een en ander mits de onderteekenaar aantoont, dat de onderteekende stukken niet uit zijn bezit zijn geweest.

Stukken, welke niet hinnen het Rijk zijn opgemaakt, moeten behoudens het hierna omtrent sommige stukken bepaalde, ter zegeling aan 's Rijks ambtenaar worden aangeboden, vóórdat daarvan gebruik wordt gemaakt op één der wijzen bij de artikelen 15 of 16 vermeld of vóórdat daarmede wordt gehandeld overeenkomstig het eerste lid van artikel 19.

2. In het derde (nieuw: vijfde) lid worden de woorden „de Overzeesche bezittingen van het Rijk" vervangen door: Nederlandsch-Indië, Suriname of Suraçao.

Art. II. Hoofdstuk II der Zegelwet 1917 wordt aangevuld en gewijzigd als volgt:

A. In artikel 23 worden de navolgende wijzigingen aangebracht:

1. Onderdeel 10 wordt gelezen:

10°. bestekken, voorwaarden, kaarten, teekeningen, lijsten, taxatierapporten en andere bescheiden, voorzoover zij bestemd zijn om met aan het in dit hoofdstuk omschreven zegelrecht onderworpen akten, welke de overeenkomst constateeren, waarop zij betrekking hebben, den titel dier overeenkomst uit te maken;.

2. Onderdeel 11 vervalt.

B. In artikel 24 wordt het tweemaal voorkomende getal „425" telkens vervangen door: 440, het driemaal voorkomende getal „644" telkens vervangen door: 624 en het tweemaal voorkomende getal „1288" telkens vervangen door: 1248.

C. Artikel 25 vervalt.

D. In artikel 26 worden de navolgende wijzigingen aangebracht:

1. De aanhef van het artikel wordt gelezen:

In afwijking van de artikelen 2 en 22 wordt bepaald:.

2. Onderdeel *b* van het artikel wordt gelezen:

b. dat het zegelrecht van de in artikel 23, onder 10°., bedoelde stukken eerst voldaan behoeft te worden, wanneer die stukken de daar bedoelde bestemming krijgen, welke voldoening geschiedt door die stukken binnen veertien dagen nadat zij de bedoelde bestemming hebben verkregen ter zegeling aan te bieden aan 's-Rijks ambtenaar, op verbeurte van boete en met aansprakelijkheid voor het recht, bepaald in artikel 2, lid 4, door en van dengene die deze bestemming aan de stukken heeft gegeven.

E. Artikel 27 wordt gelezen:

Het papier, dat naar de oppervlakte gezegeld vanwege het Rijk wordt uitgegeven, is van de volgende afmetingen, oppervlakte en prijs:

Hoogte	Breedte	Oppervlakte	Prijs
Centimeter	Centimeter	Vierkante centimeter	
29,7	42,0	1247,4	f 1.—
29,7	21,0	623,7	0,50
25,0	17,6	440,0	0,30

F. In artikel 28 worden de navolgende wijzigingen aangebracht:

1. In het eerste lid wordt aan het slot van onderdeel *b* de kommapunt vervangen door een punt en vervalt onderdeel *c*.

2. Het laatste lid vervalt.

G. Het eerste lid van artikel 30 wordt gelezen:

De hier te lande door eenig ambtenaar opgemaakte stukken, welke aan het in dit hoofdstuk bedoelde zegelrecht zijn onderworpen, en de daarvan gemaakte afschriften en uittreksels mogen niet meer bevatten dan:

600 lettergrepen, indien het gebruikte papier niet grooter is dan 440 c.M.^{2},

900 lettergrepen, indien het gebruikte papier grooter is dan 440 c.M.^{2} en niet grooter dan 624 c.M.^{2} en voorts 900 lettergrepen voor elke volgende reeks van 624 c.M.^{2}, een gedeelte van 624 c.M.^{2} voor een geheel gerekend.

H. Aan het eerste lid van artikel 31 wordt, met vervanging van de punt door een kommapunt, toegevoegd:

c. de afschriften van- of uittreksels uit akten, indien die akten overeenkomstig de bepalingen der wet op hetzelfde papier konden worden gesteld;

d. het afschrift van- of uittreksel uit een authentieke akte met de afschriften van- of uittreksels uit aan die authentieke akte gehechte stukken.

Aan het tweede lid van artikel 31 wordt, met vervanging van de punt door een kommapunt, toegevoegd:

6°. de verklaringen van wijziging van de in de akte bepaalde vergoeding voor eene door het Domein bestuur afgegeven privaatrechtelijke vergunning, op de akte waarbij die vergunning is verleend.

I. In artikel 32 worden de navolgende wijzigingen aangebracht:

1. Onder letter *a* van onderdeel 1 van het eerste lid wordt het tweede woord „of" vervangen door een komma en wordt na „'s jaars" ingevoegd: of een bezoldiging van niet meer dan duizend gulden over het geheele tijdvak, waarvoor de benoeming geldt.

Voorts vervalt in de laatste onderalinea van dit onderdeel 1 het woord „jaarlijksch" en worden de woorden „niet meer dan duizend gulden 's jaars bedraagt" vervangen door: niet meer bedraagt dan duizend gulden 's jaars of over het geheele tijdvak, waarvoor de benoeming geldt,.

2. De punt aan het slot van letter *c* van onderdeel 1 van het eerste lid wordt vervangen door een kommapunt en daarna wordt ingevoegd:

d. tijdelijke benoeming van iemand, die in het genot is van van Overheidswege toegekend wachtgeld, mits van een en ander uit de stukken blijkt.

3. In onderdeel 4 van het eerste lid wordt aan het slot vóór de kommapunt ingevoegd: , mits van een of ander uit de stukken blijkt.

4. Onderdeel 17 van het eerste lid wordt gelezen:

17°. de verzoekschriften en de beschikkingen betreffende de afschrijving van belastingen wegens onvermogen;.

5. Onderdeel 18 van het eerste lid wordt gelezen:

18°. de akten door of met medewerking van vreemde consuls hier te lande opgemaakt;.

6. In onderdeel 21 van het eerste lid wordt het woord „toegezonden" vervangen door: verzonden.

7. Onderdeel 22 van het eerste lid wordt gelezen:

22°. de stukken als bedoeld zijn in artikel 40*f*, onder nos. 1 tot en met 6, indien zij niet binnen het Rijk zijn opgemaakt, alsmede de op die stukken gestelde endossementen;.

8. Onderdeel 24 van het eerste lid wordt gelezen:

24°. de akten, bestekken, voorwaarden, kaarten en teekeningen, opgemaakt ter zake van vanwege het Rijk gehouden openbare aanbestedingen van werken en leveringen;.

9. In onderdeel 25 van het eerste lid wordt vóór „assurantiebezorgers" ingevoegd: assurantiemakelaars en.

10. In onderdeel 29 van het eerste lid wordt aan het slot vóór de kommapunt ingevoegd: , mits van het doel uit de stukken blijkt.

11. De onderdeelen *d* en *n* van het tweede lid vervallen.

Art. III. Hoofdstuk III der Zegelwet 1917 wordt aangevuld en gewijzigd als volgt:

A. In artikel 34 worden de navolgende wijzigingen aangebracht:

1. Letter *c* van onderdeel I wordt gelezen:

c. de stukken, welke bestemd zijn om in geval van betaling te worden uitgereikt aan hem, door of namens wien die betaling geschiedt, daaronder begrepen de stukken, welke bestemd zijn om gelijktijdig met goederen, welke slechts tegen contante betaling worden afgeleverd, aan den kooper te worden uitgereikt, tenzij die stukken niet anders bevatten dan een omschrijving van den kooper, den verkooper, den vervoerder en de afgeleverde goederen, met uitdrukking van den daarvoor verschuldigden prijs en de verschuldigde kosten;

2. Letter *e* van onderdeel I wordt gelezen:

e. de stukken, vermeldende de boeking van een bedrag in iemands credit in de boeken van dengene die het stuk afgeeft en de stukken, welke bestemd zijn om, ingeval van eene storting van gelden ten einde die in iemands credit te doen boeken, te worden uitgereikt aan hem, door of namens wien die storting geschiedt. Een afschrift van een rekening of van een gedeelte van een rekening, op welk afschrift creditposten voorkomen, wordt met een stuk vermeldende de boeking in het credit gelijkgesteld;

2*a*. In het tweede lid van onderdeel I wordt na „coupons," ingevoegd: dividendbewijzen,.

3. Onderdeel II wordt gelezen:

II. aan een vast recht van dertig cent:

a. akten van schuldbekentenis van geldschulden,

b. akten van borgtocht voor geldschulden,

c. akten van verpanding tot zekerheid voor geldschulden.

B. In artikel 36 vervallen de onderdeelen 1, 2 en 4 en worden de bestaande onderdeelen 3 en 5 respectievelijk genummerd: 1°. en 2°.

C. In artikel 37 worden de navolgende wijzigingen aangebracht:

1. In de onderdeelen 1 en 5 wordt het woord „blijke" telkens vervangen door: blijkt.

2. Onderdeel 2 wordt gelezen:

2°. tweede of verdere exemplaren en afschriften van de in artikel 34 I bedoelde stukken, mits daarop vermeld is, dat het stuk een tweede of verder exemplaar of een afschrift is en dat het zegelrecht op het eerste exemplaar of op het oorspronkelijk stuk behoorlijk is voldaan; voorts de stukken vermeldende een ontvangst van gelden of een crediteering en inhoudende, hetzij dat daarbij voor die ontvangst of crediteering een gezegeld bewijs van ontvangst of crediteering wordt toegezonden, hetzij dat door of namens hem, die de gelden heeft ontvangen, reeds een gezegeld bewijs van ontvangst te zelfder zake is afgegeven aan hem voor wien het stuk, dat de ontvangst of crediteering vermeldt, bestemd is, hetzij dat aan een derde een gezegeld bewijs van ontvangst of cdediteering, opgemaakt door hem die de gelden heeft ontvangen, is uitgereikt of toegezonden of gelijktijdig wordt uitgereikt of toegezonden;.

3. Onderdeel 3 wordt gelezen:

3°. de stukken, vermeldende de overneming van vreemde muntspeciën, bankpapier, coupons, dividendbewijzen, cheques en ander handelspapier tegen gelijktijdige betaling of overmaking van de daarvoor overeengekomen geldsom, alsmede de stukken vermeldende de overneming van een geldsom, strekkende tot betaling van gelijktijdig overgegeven vreemde muntspeciën, bankpapier, coupons, dividendbewijzen, cheques en ander handelspapier, mits van een en ander uit de stukken blijkt;.

3*a*. In onderdeel 4 wordt na het woord „coupons," ingevoegd: dividendbewijzen,.

4. Onderdeel 6 wordt gelezen:

6°. de in het post-, gemeentelijk- en bankgiroverkeer door de personen of instellingen, die de gelegenheid tot dat giroverkeer openstellen, afgegeven of verzonden stukken, vermeldende de boeking in het credit van den rekeninghouder van bedragen, welke worden geboekt in het debet van een anderen rekeninghouder of van een andere rekening van denzelfden rekeninghouder, mits van een en ander uit de stukken blijkt;.

4*a*. Onderdeel 7 wordt gelezen:

7°. de stukken genoemd in artikel 34 I onder *e*, afgegeven tengevolge van boekingen tot herstel van vroegere boekingen in het debet, welke ten onrechte of tot een te hoog bedrag hebben plaats gehad, ook indien de boeking tot herstel een gevolg is van omstandigheden, welke zich eerst na de boeking in het debet hebben voorgedaan, mits van een en ander uit de stukken blijkt;.

5. In onderdeel 9 wordt na het woord „ontvangst" ingevoegd: en de bewijzen van crediteering ter zake.

6. In onderdeel 12 wordt aan het slot vóór de kommapunt ingevoegd: , mits van een en ander uit de stukken blijkt.

7. Onderdeel 13 wordt gelezen:

13°. de bewijzen van door instellingen of commissiën, die zich daartoe hebben gevormd, aan behoeftigen verstrekten onderstand of schadeloosstelling, mits van een en ander uit de stukken blijkt;.

8. Onderdeel 14 wordt gelezen:

14°. de bewijzen van ontvangst van bijdragen aan instellingen of commissiën, die zich gevormd hebben tot het verstrekken van onderstand of schadeloosstelling aan behoeftigen, voor dat doel verstrekt, mits van een en ander uit de stuken blijkt;.

9. Onderdeel 15 wordt gelezen:

15°. de door verzekeringmaatschappijen of fondsen afgegeven bewijzen van ontvangst of crediteering wegens premiën of bijdragen, gestort door werknemers of werkgevers, ter zake van verkrijging van pensioen door werknemers, mits van een en ander uit de stukken blijkt;.

10. In onderdeel 17 wordt „onderpand eener prolongatie of beleening" vervangen door: zaken, welke tot zekerheid voor geldschulden zijn verpand en wordt de punt aan het slot vervangen door een kommapunt.

11. Aan het artikel wordt toegevoegd:

18°. de in artikel 34 I onder *c* vermelde stukken, welke de door een vervoerder af te leveren goederen vergezellen of door dezen daarbij zijn gevoegd en mede worden afgeleverd, indien daarop, behalve het in het slot van gemelde bepaling omschrevene, niet anders voorkomt dan de door den afzender of den vervoerder aan het hoofd van het stuk gestelde voor dengene, die met de aflevering der goederen belast is, leesbare verklaring, dat de goederen slechts tegen betaling van een zeker bedrag mogen worden afgeleverd, als hoedanige verklaring ook wordt aangemerkt de uitdrukking „Rembours f. .....";

19°. zoogenaamde kassabons of ruilbons, welke bij aankoop van goederen tegen contante betaling van een aanteekening omtrent de betaling worden voorzien, indien daarin geen aanduiding van den kooper voorkomt en zij overigens niet anders bevatten dan hetgeen vermeld is in het slot van artikel 34 I onder *c*;

20°. de bewijzen van overneming van bedragen, of de bewijzen van crediteering ter zake van bedragen welke bij aflevering van goederen of bij aanbieding ter betaling van kwitantiën en handelspapier zijn geïnd, indien de stukken zoowel zijn opgemaakt door als afgegeven aan iemand tot wiens gewoon bedrijf het vervoeren van goederen of het innen van kwitantiën en handelspapier behoort, mits van een en ander uit de stukken blijkt;

21°. de incassonota's betrekkelijk kwitantiën, handelspapier, coupons, dividendbewijzen of aflosbaar gestelde effecten, welke aan personen, die hier te lande van het incasseeren of verzilveren van die stukken hun gewoon bedrijf maken, ten behoeve van hun bedrijf worden afgegeven, mits van een en ander uit de stukken blijkt;

22°. bewijzen van ontvangst of crediteering voor schoolgelden, mits daarvan uit de stukken blijkt.

D. In artikel 39 vervallen het eerste, het tweede en het vierde lid.

In het overblijvende lid van artikel 39 wordt „het niet behoorlijk gezegeld stuk" vervangen door: een niet behoorlijk gezegeld stuk, als in dit hoofdstuk is bedoeld,.

Art. IV. Hoofdstuk III*A* der Zegelwet 1917 wordt aangevuld en gewijzigd als volgt:

A. In het eerste lid van artikel 40*a* wordt de punt aan het slot vervangen door:
, met uitzondering van die bedoeld in artikel 40*f*, eerste lid, onder 5°.

B. In artikel 40*b* wordt na het woord „goederen" ingevoegd: en voor de endossementen.

C. Artikel 40*c* wordt gelezen:

Geenerlei zegelrecht is verschuldigd voor:

1°. de in artikel 40*a* onder 2°. bedoelde stukken, indien zij gedagteekend zijn en de geldigheid, blijkens een daarin opgenomen en door den afgever onderteekende verklaring, is beperkt tot den dag der afgifte en vijf daarop volgende dagen, den Zondag en de in artikel 92 daarmede gelijkgestelde dagen niet medegerekend. De dagteekening van het stuk wordt als dag van afgifte aangemerkt;

2°. de in artikel 40*a* onder 2°. bedoelde stukken, indien zij worden opgemaakt om te dienen tusschen personen, die deel uitmaken van een zelfde administratie en zij op die administratie betrekking hebben, mits van een en ander uit de stukken blijkt;

3°. de in artikel 40*a* bedoelde stukken, indien zij worden opgemaakt ter voldoening aan- of uitvoering van wetten en algemeene maatregelen van bestuur, houdende voorschriften van staatszorg en staatstoezicht en van wetten, regelende onderwerpen van publiek recht, mits van een of ander uit de stukken blijkt;

4°. de in artikel 40*a* bedoelde stukken, indien daaruit blijkt, dat de daarin vermelde goederen uit het buitenland zijn aangevoerd, bestemd zijn om naar het buitenland te worden vervoerd en in entrepôt worden opgeslagen of ingevolge wettelijke bepalingen op den in-, uit- en doorvoer tijdelijk worden opgeslagen.

D. In artikel 40*d* worden de navolgende wijzigingen aangebracht:

1. Het eerste en het tweede lid vervallen.

2. In het derde (nieuw: eerste) lid worden de woorden „de stukken" vervangen door: de krachtens dit hoofdstuk aan zegelrecht onderworpen stukken.

3. In het laatste lid wordt het woord „vierde" vervangen door: tweede.

Art. V. Hoofdstuk III*B* der Zegelwet 1917 wordt vervangen door:

HOOFDSTUK III*B*.

Van het zegelrecht van cognossementen, charterpartijen, vrachtbrieven, bewijzen van ontvangst van vervoerde goederen en soortgelijke stukken.

Art. 40*f*. Aan een vast recht van vijf en twintig cent zijn onderworpen:

1°. cognossementen;

2°. charter-partijen betreffende reisbevrachting, onverschillig of zij eenzijdig of tweezijdig zijn opgemaakt;

3°. vrachtbrieven;

4°. de stukken betreffende de binnenlandsche scheepvaart en die, betreffende andere vervoermiddelen dan schepen, welke naar hunnen aard met de onder 1°. en 2°. vermelde stukken overeenstemmen;

5°. de stukken, welke zijn opgemaakt, teneinde over een gedeelte der goederen, vermeld in de onder 1°. tot en met 4°. omschreven stukken, te kunnen beschikken, en

6°. de bewijzen van ontvangst van vervoerde goederen, onverschillig of zij afzonderlijk opgemaakt of in registers gesteld zijn, daaronder begrepen alle andere stukken, welke bestemd zijn om de ontvangst van het vervoerde te staven,

een en ander indien de stukken of bewijzen hier te lande zijn opgemaakt.

De genoemde stukken zijn aan dit zegelrecht onderworpen, onverschillig in welken vorm zij zijn opgemaakt, al ware het in dien van bericht of brief, zelfs als deze stukken wegens niet onderteekening of om andere redenen niet kunnen dienen tot schriftelijk bewijs.

Een blanco handteekening gesteld op niet hier te lande opgemaakte stukken, als in het eerste lid onder 1°. tot en met 5°. zijn omschreven, wordt, behoudens tegenbewijs, aangemerkt als bewijs van ontvangst van de in die stukken omschreven goederen.

Art. 40*g*. Geen afzonderlijk zegelrecht is verschuldigd voor de bewijzen van ontvangst der goederen en voor de endossementen op de in het vorige artikel onder 1°. tot en met 5°. bedoelde behoorlijk gezegelde stukken gesteld.

Art. 40*h*. Geenerlei zegelrecht is verschuldigd voor:

1°. de stukken in artikel 40*f* omschreven, indien de aan den vervoerder wegens het vervoer, met het oog waarop het stuk is opgemaakt, verschuldigde vracht tien gulden of minder bedraagt, mits het bedrag van de verschuldigde vracht uit het stuk blijkt of daarop een door den vervoerder onderteekende verklaring voorkomt, dat ter zake van het vervoer aan hem niet meer dan tien gulden verschuldigd is;

2°. de afschriften en uittreksels van de in artikel 40*f*, onder 1°. tot en met 4°. genoemde stukken, welke uitsluitend worden opgemaakt ter voldoening aan binnen- of buitenlandsche wettelijke voorschriften, mits daarvan uit die afschriften en uittreksels blijkt en voorts de exemplaren van cognossementen, welke niet verhandelbaar zijn en waarop de goederen niet worden afgeleverd, mits van een en ander uit het stuk blijkt;

3°. de stukken in artikel 40*f* omschreven, indien het betreft goederen, welke uit het buitenland zijn aangevoerd en rechtstreeks, dan wel na in entrepôt of ingevolge wettelijke bepalingen op den in-, uit- en doorvoer in tijdelijken opslag te zijn geweest, naar het buitenland zullen worden vervoerd, mits daarvan uit de stukken blijkt, en

4°. de stukken in artikel 40*f*, onder 6°. omschreven, welke zijn afgegeven door iemand, die van het vervoeren of doen vervoeren van goederen voor rekening van derden zijn gewoon bedrijf maakt, mits daarvan uit de stukken blijkt en degene, die het stuk afgeeft, daarin de onderteekende verklaring opneemt, dat hij de goederen ten verder vervoer heeft overgenomen;

5°. de in artikel 40*f* bedoelde stukken, indien zij worden opgemaakt ter voldoening aan- of uitvoering van wetten en algemeene maatregelen van bestuur, houdende voorschriften van staatszorg en staatstoezicht en van wetten, regelende onderwerpen van publiek recht, mits van een of ander uit de stukken blijkt.

Art. 40*i*. Indien niet anders is overeengekomen, is het zegelrecht van de in dit hoofdstuk bedoelde stukken verschuldigd:

wegens de in artikel 40*f*, onder 1°. tot en met 4°. bedoelde stukken, door den bevrachter of inlader;

wegens de in artikel 40*f*, onder 5°. bedoelde stukken, door dengene, aan wien die stukken worden afgegeven;

wegens de in artikel 40*f*, onder 6°. bedoelde stukken, door dengene aan wien de goederen afgeleverd zijn.

Art. VI. Hoofdstuk IV der Zegelwet 1917 wordt gewijzigd als volgt:

A. In het opschrift van Hoofdstuk IV vervallen de woorden en komma's „verlof tot het aannemen van vreemde ordeteekenen, titels, rang of waardigheid,".

B. In het derde lid van artikel 41 vervalt het onderdeel 1°. en worden de onderdeelen 2°. en 3°. respectievelijk genummerd 1°. en 2°., terwijl in het vierde lid „2°. en 3°." wordt vervangen door: 1°. en 2°.

C. In artikel 42 worden de navolgende wijzigingen aangebracht:

1. Onderdeel 1°. van het eerste lid wordt gelezen:

1°. kwitantiën van betaalde rechten op de jachtakten gesteld;

2. Onderdeel 2°. van het eerste lid vervalt.

3. De onderdeelen 3°. en 4°. van het eerste lid worden respectievelijk genummerd 2°. en 3°.

4. In onderdeel 3°. (nieuw: 2°.) wordt „2°." vervangen door: 1°.

5. De aanhef van het tweede lid wordt gelezen:

De bepaling van het eerste lid onder 2°. vindt slechts toepassing,.

D. Het tweede lid van artikel 43 wordt gelezen:

Met afwijking van artikel 2 wordt het recht van de minuten, afschriften en uittreksels der besluiten voldaan door betaling aan den ambtenaar met de uitreiking daarvan belast.

Art. VII. Hoofdstuk V der Zegelwet 1917 wordt aangevuld en gewijzigd als volgt:

A. De artikelen 44 tot en met 48 worden vervangen door:

Art. 44. Alle polissen van verzekering, bewijzen van verwaarborging, bewijzen van deelneming in onderlinge of andere verzekeringen en alle stukken, hoe ook genaamd, welke het bestaan van de verzekering bewijzen, hetzij tegenover den verzekerde, hetzij tegenover den verzekeraar, zijn onderworpen aan het volgende zegelrecht:

a. ingeval van levensverzekering — daaronder begrepen tontines en verzekeringen van lijfrenten en andere van het leven afhankelijke uitkeeringen, alsmede van uitkeeringen uit begrafenisfondsen — en van invaliditeitsverzekering aan een vast recht van een gulden;

b. ingeval van ziekteverzekering, van ongevallenverzekering en van verzekering tegen burgerrechtelijke aansprakelijkheid, aan een vast recht van vijftig cent;

c. ingeval van verzekering van goederen tegen de gevaren, welke tijdens vervoer bestaan, aan een recht van vijf cent van iedere duizend gulden van het verzekerd bedrag;

d. ingeval van verzekering van vaartuigen, daaronder begrepen luchtvaartuigen, voor een bepaalde reis, aan een recht van vijf cent van iedere duizend gulden van het verzekerd bedrag;

e. ingeval van eenige andere verzekering, aan een recht van vijf cent van iedere duizend gulden van het verzekerd bedrag.

In het geval, omschreven onder letter *e* van het eerste lid, wordt het bedrag van vijf cent verminderd tot op een halve cent als de verzekering voor niet langer dan een maand, verminderd tot op drie cent als de verzekering voor langer dan een maand, doch voor niet langer dan zes maanden, vermeerderd tot tien cent als de verzekering voor langer dan een jaar, doch voor niet langer dan twee jaren en vermeerderd tot vijftien cent als de verzekering voor langer dan twee jaren, voor het leven of voor onbepaalden tijd is gesloten.

Verzekeringen, welke voortduren, totdat door een der partijen opzegging heeft plaats gehad of waarbij niet blijkt van een bepaalden tijd of een bepaalde reis, waarvoor zij zijn aangegaan, worden geacht voor onbepaalden tijd te zijn aangegaan.

Indien bij een verzekering, als bedoeld is onder letter *c* van het eerste lid het verzekerd bedrag is vastgesteld per reis, voor alle nader aangeduide goederen, welke zullen worden vervoerd gedurende een zekeren tijdsduur, tegen een premie, welke wordt vastgesteld onafhankelijk van het risico, hetwelk de verzekeraar later mocht blijken geloopen te hebben, wordt het zegelrecht met tien vermenigvuldigd. Is zoodanige verzekering voor een ander tijdvak dan voor één jaar gesloten, dan zijn het tweede en het derde lid van overeenkomstige toepassing.

Is in gevallen, als onder de letters *c* tot en met *e* van het eerste lid zijn genoemd, het verzekerd bedrag niet uitgedrukt, dan geldt als grondslag voor de berekening van het zegelrecht in plaats van het verzekerd bedrag de waarde van het verzekerd belang.

Ingeval van eene samengestelde verzekering is slechts één zegelrecht verschuldigd, waarvan het bedrag bepaald wordt door het hoogste der rechten, die verschuldigd zouden zijn wegens de verschillende verzekeringen, waarin men de samengestelde verzekering kan splitsen. Indien bij één polis hetzelfde gevaar door verschillende verzekeraars gezamenlijk voor hun rekening wordt genomen, wordt één verzekering tot het totaal verzekerd bedrag aanwezig geacht; indien bij één polis door verschillende verzekeraars een verschillend gevaar voor hun rekening wordt genomen, is het verschuldigd zegelrecht gelijk aan het totaal der rechten, welke verschuldigd zouden zijn, indien de verplichtingen van elken verzekeraar bij afzonderlijke polis waren vastgelegd.

Zoogenaamde open of contractpolissen, aflaad- of afschrijfpolissen en andere polissen, welke op zichzelf geen aanleiding geven tot premiebetaling, of waarop een voorloopige premie verschuldigd is, in rekening van hetgeen achteraf zal blijken verschuldigd te zijn geworden, zijn onderworpen aan een vast recht van één gulden. Evenredig recht is op de wijze, omschreven in artikel 48*a*, verschuldigd over de waarde der zaken, waarvan het risico door de polis gedekt blijkt te zijn geweest, of, indien zoodanige waarde niet wordt vastgesteld, over het bedrag, waarover de premie nader wordt berekend.

Verklaringen ten behoeve van hypothecaire schuldeischers, opgemaakt naar aanleiding van artikel 297 van het Wetboek van Koophandel of van soortgelijke bedingen en dergelijke verklaringen met betrekking tot andere verzekeringen dan brandverzekering of verzekering van een schip, zijn onderworpen aan een vast recht van vijftig cent, onverschillig of de verklaring afzonderlijk wordt opgemaakt of op de polis wordt gesteld, ook als de verzekeraar zich daarbij verbindt den hypothecairen schuldeischer schade te vergoeden, waarvoor door den verzekerde zelf geen vergoeding kan worden gevorderd, mits tot geen hooger bedrag dan dat der verzekering en mits voor zulk een verklaring, behalve het verschuldigde zegelrecht, niet meer dan eenmaal één gulden aan den verzekeraar wordt betaald. Voldoet de verklaring niet aan de eischen van dit lid, dan is het recht verschuldigd, dat volgens de vorige leden van dit artikel verschuldigd zou zijn met een minimum van vijftig cent. Indien de hypotheekverklaring in het lichaam der polis is opgenomen, is het hoogste van het in dit lid bepaalde of het ingevolge de vorige leden berekende recht verschuldigd.

Sluitnota's, welke door of namens verzekeraars, zijn onderteekend of geparafeerd en alle andere door of namens verzekeraars onderteekende of geparafeerde voorloopige stukken houdende erkenning van het sluiten van een verzekering, welke bestemd zijn om later door een definitieve polis te worden vervangen, zijn, in afwijking van het eerste lid, aan een vast recht van tien cent onderworpen, onverschillig in welken vorm die stukken zijn opgemaakt.

Art. 45. Tweede of verdere exemplaren, afschriften of uittreksels van in het vorige artikel vermelde stukken zijn onderworpen aan een zegelrecht van niet meer dan vijf en twintig cent, mits voor die stukken het verschuldigde zegelrecht volgens de wet is voldaan en de onderteekenaar van het tweede of verdere exemplaar, afschrift of uittreksel, indien hij hier te lande woont of gevestigd is, of de hier te lande wonende of gevestigde assurantiemakelaar of assurantiebezorger, door wiens tusschenkomst de uitreiking plaats heeft, indien evenbedoelde onderteekenaar niet hier te lande woont of gevestigd is, met zijne handteekening, waaraan hij eventueel toevoegt de aanduiding „assurantiemakelaar" of „assurantiebezorger", bekrachtigt de op dat stuk gestelde afzonderlijke verklaring: „Het verschuldigde zegelrecht is op het oorspronkelijke stuk/op een eerder hier te lande gezegeld exemplaar/afschrift/uittreksel/ behoorlijk voldaan.".

Indien het tweede of verder exemplaar, afschrift of uittreksel, als in het eerste lid bedoeld is, niet wordt onderteekend door iemand die hier te lande woont of gevestigd is en niet wordt uitgereikt door tusschenkomst van een hier te lande wonenden of gevestigden assurantiemakelaar of assurantiebezorger, wordt de in het eerste lid bedoelde verklaring door 's Rijks ambtenaar gesteld bij de aanbieding

ter zegeling, mits hem de juistheid van de verklaring wordt aangetoond, in welk geval het stuk eveneens aan een zegelrecht van niet meer dan vijf en twintig cent is onderworpen.

Geen afzonderlijk zegelrecht is verschuldigd voor de kwitantiën wegens inlage of premie en andere kosten op de in het vorige artikel en dit artikel vermelde stukken gesteld en voor de aanteekeningen van allerlei aard, welke op de verzekering betrekking hebben en gesteld worden, hetzij op de gemelde stukken, hetzij op al dan niet aan die stukken gehecht papier, mits duidelijk blijkt, dat dit papier als aanhangsel van die stukken is te beschouwen. Van deze bepaling zijn uitgezonderd de aanteekeningen houdende verhooging van het verzekerd bedrag, van het in het vierde lid van artikel 44 bedoelde maximum of van de verzekerde waarde, of verlenging of vernieuwing van de verzekering, welke aanteekeningen gezegeld moeten worden als waren zij nieuwe bewijzen van verzekering. In geval van verhooging van het verzekerd bedrag, van het in het vierde lid van artikel 44 bedoelde maximum of van de verzekerde waarde bij verzekeringen, als bedoeld zijn onder een der letters *c* tot en met *e* van het eerste lid van dat artikel, wordt het verschuldigde zegelrecht berekend naar het bedrag der verhooging.

Art. 46. Geenerlei zegelrecht is verschuldigd voor de in de artikelen 44 en 45 vermelde stukken betreffende:

a. personenverzekeringen, indien de op het hoofd van één persoon verzekerde uitkeeringen niet meer bedragen dan vijfhonderd gulden aan kapitaal of twee gulden per week aan renten, te zamen of afzonderlijk; ingeval van ziekteverzekering wordt dit bedrag van twee gulden verhoogd tot tien gulden per week;

b. herverzekeringen door verzekeraars gesloten;

c. verzekeringen krachtens wettelijke verplichting gesloten of vrijwillig gesloten krachtens de Ziektewet, de Invaliditeitswet of de Pensioenwet 1922;

d. verzekeringen tegen gevaren van vervoer van goederen, indien het vervoer binnen het Rijk plaats heeft;

e. verzekeringen tegen gevaren van vervoer van geld, geldswaardig papier, effecten en onbewerkt goud en zilver;

f. verzekeringen tegen inbraak en andere gevaren van den inhoud van brandkasten of kluizen;

g. verlenging van een verzekering, voor langer dan zes maanden gesloten, tot bericht van aankomst van het vaartuig;

h. aanteekeningen, betreffende de verandering van bestemmingshaven, gesteld op een polis of op een aanhangsel behoorende bij een polis van verzekering voor een bepaalde reis;

i. aanteekeningen van verlenging, verhooging en vernieuwing als bedoeld zijn in het laatste lid van artikel 45, gesteld op verklaringen als bedoeld zijn in het voorlaatste lid van artikel 44, mits uit die aanteekeningen blijkt, dat op de polis een desbetreffende aanteekening, behoorlijk van zegel voorzien, is gesteld.

Voor de bewijzen van deelneming in onderlinge verzekeringen, waarvan een gezegeld bewijs van aandeel aan den deelnemer wordt uitgereikt, is geen zegelrecht verschuldigd, indien de onderteekenaar van het bewijs van aandeel met zijne handteekening bekrachtigt de op het bewijs van deelneming gestelde afzonderlijke verklaring: „Het zegelrecht is op het bewijs van aandeel behoorlijk voldaan.".

Art. 47. Indien de in artikel 44 bedoelde stukken, alsmede de in artikel 45 uitgezonderde aanteekeningen buiten het Rijk zijn opgemaakt, moet daarvan het zegelrecht worden voldaan vóórdat zij hier te lande aan den hier te lande wonenden of gevestigden verzekerde of belanghebbende of aan anderen ten behoeve van zoodanige personen worden toegezonden of uitgereikt, vóórdat zij hier te lande worden onderteekend of geëndosseerd en in ieder geval binnen veertien dagen, nadat zij door den hier te lande wonenden of gevestigden verzekerde of belanghebbende of door anderen ten behoeve van zoodanige personen hier te lande zijn ontvangen of overgebracht.

Die voldoening vindt plaats:

in geval van toezending of uitreiking hier te lande, door gebruik van plakzegel door den assurantiemakelaar of assurantiebezorger, die de toezending of uitreiking verricht, waarbij hij aan zijn handteekening toevoegt de aanduiding „assurantiemakelaar" of „assurantiebezorger";

in geval van toezending of uitreiking hier te lande door een ander dan een assurantiemakelaar of assurantiebezorger, of in geval van voldoening van het zegelrecht binnen veertien dagen na de ontvangst of overbrenging hier te lande, doordat degene die de stukken moet toezenden of uitreiken, onderscheidenlijk degene, die de stukken hier te lande heeft ontvangen of overgebracht, de stukken ter zegeling aanbiedt aan 's Rijks ambtenaar;

in geval van onderteekening of endossement hier te lande door gebruik van plakzegel bij het stellen van de onderteekening of het endossement.

Wegens iedere overtreding van de bepalingen van dit artikel is door den overtreder een boete van tienmaal het niet of te min betaalde recht met een minimum van honderd gulden verbeurd.

Wordt een verzekering door meer dan één verzekeraar ieder voor een afzonderlijk bedrag, doch bij één polis gesloten, dan wordt een boete van tienmaal het niet of te min betaalde recht met een minimum van honderd gulden verbeurd door elken verzekeraar, door of namens wien de polis hier te lande wordt onderteekend, vóórdat het zegelrecht is voldaan, dat tijdens die onderteekening verschuldigd is.

Art. 48. Indien de voldoening van het zegelrecht niet heeft plaats gehad overeenkomstig het vorige artikel, is de hier te lande wonende of gevestigde verzekerde verplicht voordat de eerste premiebetaling door of namens hem plaats vindt of voordat door of namens den verzekeraar aan of ten behoeve van dien verzekerde eenige uitbetaling geschiedt, het zegelrecht te voldoen op een aan 's Rijks ambtenaar in te leveren verklaring welke de gegevens bevat voor de berekening van het verschuldigde recht. Deze inlevering behoort plaats te vinden vóór de genoemde

betaling, tenzij de verzekerde aantoont van de betaling geen kennis te hebben gedragen, in welk geval de inlevering moet plaats hebben binnen veertien dagen, nadat de verzekerde van de betaling heeft kennis gekregen.

Indien de verzekering door tusschenkomst van een assurantiemakelaar of een assurantiebezorger is aangegaan, is deze bevoegd ter vervanging van het inleveren van de in het vorige lid bedoelde verklaring een certificaat, houdende omschrijving van de verzekering en gezegeld alsof het het bewijs der verzekering ware, aan den verzekerde af te geven.

Indien uiterlijk zes maanden na het opmaken van een sluitnota of ander voorloopig stuk, als bedoeld is in het laatste lid van artikel 44, het zegelrecht op de polis niet overeenkomstig artikel 2, artikel 47 of de vorige twee leden van dit artikel is voldaan, is de assurantiemakelaar of de assurantiebezorger, door wiens tusschenkomst de verzekering is gesloten, verplicht tot voldoening van het zegelrecht op de in het vorige lid omschreven wijze, binnen veertien dagen na het verstrijken van genoemden termijn van zes maanden.

Is aan de voorschriften van dit artikel niet voldaan, dan wordt een boete verbeurd van tienmaal het niet betaalde recht met een minimum van honderd gulden, waarvoor in geval van overtreding van het eerste en tweede lid de verzekerde en de assurantiemakelaar of assurantiebezorger, door wiens tusschenkomst de verzekering gesloten is, hoofdelijk aansprakelijk zijn.

Bij latere aanbieding ter zegeling van de definitieve stukken wordt het overeenkomstig het eerste, tweede of derde lid betaalde zegelrecht in mindering gebracht, indien de verklaring of het certificaat, voorzien van het bewijs van de voldoening van het recht, aan de administratie wordt afgestaan. Indien op de verklaring of op het certificaat meer recht is voldaan, dan op het definitieve stuk verschuldigd is, wordt het meerdere teruggegeven.

Art. 48*a*. Het evenredig recht bedoeld in het zevende lid van artikel 44 is verschuldigd:

a. op de wegens elk gevaar of wegens het totaal der gevaren over een bepaald tijdvak opgemaakte polis, of

b. op de aanteekeningen in het betreffende contractboekje, op de afrekeningen van verschuldigde premie, of dergelijke stukken, een en ander volgens door Onzen Minister van Financiën vast te stellen regelen.

Het in het vorige lid bedoelde recht moet van tijd tot tijd, doch ten hoogste over het tijdvak, waarover de premie definitief wordt afgerekend, worden voldaan op één der wijzen in het vorige lid omschreven, binnen drie maanden na afloop van dat tijdvak, op verbeurte van een boete van tienmaal het niet of te min betaalde recht met een minimum van honderd gulden. Voor deze boete zijn hoofdelijk aansprakelijk de verzekeraar, indien hij hier te lande woont of gevestigd is, of de hier te lande wonende of gevestigde vertegenwoordiger van den buitenlandschen verzekeraar, aan wien de geloopen gevaren gedeclareerd worden, en de assurantiemakelaar of assurantiebezorger, door wiens tusschenkomst de geloopen gevaren worden gedeclareerd. Is de verzekeraar buitenslands woonachtig of gevestigd en ontbreekt een vertegenwoordiger, assurantiemakelaar en assurantiebezorger als in den vorigen zin genoemd zijn, dan is de verzekerde voor de boete aansprakelijk.

B. In artikel 50 wordt het getal „47" vervangen door: 2.

Art. VIII. Hoofdstuk VI der Zegelwet 1917 wordt aangevuld en gewijzigd als volgt:

A. Het opschrift wordt gelezen:

Van het zegelrecht van wissels en ander handelspapier en van bankassignatiën.

B. In artikel 51 worden de navolgende wijzigingen aangebracht:

1. Het eerste lid wordt gelezen:

Alle wissels, orderbriefjes, cheques, quitantiën aan toonder, promessen aan toonder en ander handelspapier, niet elders in deze wet genoemd, alsmede bankassignatiën en alle dubbelen of afschriften van al deze stukken zijn, met uitzondering van het zoogenaamde kort papier, onderworpen aan een recht van vijf cent van iedere honderd gulden van de som in het stuk uitgedrukt, indien zij binnen het Rijk betaalbaar zijn.

2. Het tweede lid vervalt.

3. Het zesde (nieuw: vijfde) lid wordt gelezen:

Papier, dat uiterlijk acht dagen na zijne dagteekening betaalbaar is gesteld, doch dat, na het verstrijken van den achtsten dag na de dagteekening nog wordt verhandeld, geaccepteerd, geviseerd, geëndosseerd of voor aval geteekend, is eveneens aan het evenredig recht onderworpen.

4. Het achtste lid vervalt.

C. Het derde lid van artikel 52 wordt gelezen:

In geval papier, dat uiterlijk acht dagen na zijne dagteekening betaalbaar is gesteld, ingevolge het vijfde lid van het vorige artikel aan evenredig zegelrecht onderworpen wordt, moet het meerdere zegelrecht voldaan worden door gebruik van plakzegel bij het stellen van de acceptatie, het visum, het endossement of het aval of door het stuk vooraf ter zegeling aan te bieden aan 's Rijks ambtenaar.

D. In artikel 53 worden de navolgende wijzigingen aangebracht:

1. onderdeel *a* wordt gelezen:

a. voor voldaanteekeningen gesteld op de stukken bedoeld in artikel 51;.

2. In onderdeel *d* wordt het woord „blijke" vervangen door: blijkt.

E. In artikel 54 worden de navolgende wijzigingen aangebracht:

1. Het eerste en het tweede lid vervallen.

2. Aan het derde (nieuw: eerste) lid wordt toegevoegd:

Hetzelfde geldt voor binnen het Rijk opgemaakte en oorspronkelijk buiten het Rijk betaalbaar gestelde stukken, welke later binnen het Rijk betaalbaar worden gesteld, ten aanzien van het zegelrecht, dat daardoor meer verschuldigd wordt.

3. In het vierde (nieuw: tweede) lid worden de woorden: „van deze in het buitenland opgemaakte stukken" vervangen door: van de in het vorige lid bedoelde stukken.

4. De aanhef van het vijfde (nieuw: derde) lid wordt gelezen:

Een boete van tien maal het niet of te min betaalde recht met een minimum van honderd gulden wordt verbeurd.

5. In het vijfde (nieuw: derde) lid worden de woorden „vierde lid" vervangen door: tweede lid.

6. Aan het vijfde (nieuw: derde) lid wordt toegevoegd:

Bij deze voldoening van het op het stuk verschuldigde zegelrecht kan het zegelrecht, dat bereids op wettige wijze op het stuk is voldaan, in mindering worden gebracht.

Art. IX. Hoofdstuk VII der Zegelwet 1917 wordt aangevuld en gewijzigd als volgt:

A. In artikel 56 worden de navolgende wijzigingen aangebracht:

1. In het eerste lid wordt de laatste zin gelezen:

Met de jaren, die voorwaardelijk of onvoorwaardelijk ter keuze staan van huurder of verhuurder, wordt dadelijk rekening gehouden.

2. Het tweede lid wordt gelezen:

Onder huurprijs wordt verstaan al hetgeen de huurder krachtens de overeenkomst aan den verhuurder of aan derden moet voldoen, benevens al de lasten, die de huurder voor zijn rekening neemt ter ontlasting van den verhuurder.

3. Het vierde, het vijfde en het zesde lid worden vervangen door:

Voor de berekening van het recht wordt de duur van een voor het leven, tot wederopzegging of op andere wijze voor onbepaalden tijd aangegane huur en verhuur gesteld op vijf jaren. Is een huur en verhuur gesloten voor het leven en verder voor een zeker aantal jaren of eerst voor een zeker aantal jaren en verder tot wederopzegging of op andere wijze voor onbepaalden tijd, dan wordt het aantal jaren, waarvoor de huur en verhuur is aangegaan, met vijf verhoogd. Met een huur en verhuur voor een zeker aantal jaren en verder tot wederopzegging aangegaan wordt gelijkgesteld een huur en verhuur voor bepaalden tijd, indien de akte of het stuk bepalingen bevat omtrent hetgeen tusschen partijen zal gelden, indien na afloop van den bepaalden tijd de huurder in het genot blijft.

Indien de akte of het stuk niet den huurprijs vermeldt of indien andere gegevens voor de berekening van het recht ontbreken, moeten deze aan den voet worden opgegeven. Indien de huur en verhuur niet tegen een prijs in geld of niet uitsluitend tegen een prijs in geld is aangegaan, indien de vastgestelde prijs onder bepaalde omstandigheden hooger zal worden of indien het bedrag van den huurprijs van toekomstige factoren afhankelijk is (zooals van de opbrengsten van het goed of van de marktwaarde van producten), moet de huurprijs of de invloed, welke de bedoelde omstandigheden op den huurprijs zullen uitoefenen, aan den voet van de akte of van het stuk worden geschat. De opgave of schatting aan den voet geschiedt door den openbaren ambtenaar, die de akte opmaakte, of door of namens partijen bij onderteekende verklaring. In plaats van de voorgeschreven schatting kan in de verklaring worden vermeld een schatting van de huurwaarde van het verhuurde, mits deze tenminste wordt gesteld op het bedrag van den in geld bedongen huurprijs, in welk geval deze geschatte huurwaarde voor de berekening van het zegelrecht de plaats inneemt van den huurprijs. Onder huurwaarde is in dit en het volgend artikel te verstaan de huurprijs in geld, welke zou kunnen worden bedongen bij een verhuring van de betreffende zaak op normale bedingen en zonder dat de huurder zich tegenover den verhuurder tot eenige andere prestatie verbindt dan tot betaling van den in geld uitgedrukten huurprijs.

Ontbreekt de in het vorig lid bedoelde verklaring, dan is een recht van twintig gulden verschuldigd boven het recht, dat wegens de in de akte of het stuk voorkomende gegevens moet worden voldaan. Deze bepaling vindt geen toepassing, indien de verklaring slechts zou moeten betreffen de schatting van lasten, welke de huurder ter ontlasting van den verhuurder voor zijne rekening neemt, mits naar de schatting van 's Rijks ambtenaar de waarde van deze lasten over den geheelen huurtijd niet meer beloopt dan één tiende gedeelte van den in geld vastgestelden huurprijs over den geheelen huurtijd en het zegelrecht, met inachtneming van die schatting van 's Rijks ambtenaar ten volle is voldaan.

4. Het zevende lid vervalt.

B. Na artikel 56 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Art. 56*a*. Indien 's Rijks ambtenaar van meening is, dat een schatting, als bedoeld is in het vijfde lid van artikel 56, te laag is gedaan, doet hij daarvan binnen drie maanden nadat de akte of het stuk te zijner kennis is gekomen schriftelijk mededeeling aan den onderteekenaar der verklaring met opgave van het bedrag, waarop naar zijne meening had moeten worden geschat, en van het recht, dat dientengevolge meer verschuldigd wordt geacht. Dit recht, benevens een boete van tien maal dat recht met een minimum van honderd gulden, wordt ingevorderd van den onderteekenaar der verklaring, tenzij aan den hoofdambtenaar daartoe door Onzen Minister van Financiën aangewezen of aan den rechter overtuigend wordt aangetoond, dat de oorspronkelijke schatting juist is geweest. De bedoelde hoofdambtenaar en de rechter zijn bevoegd, indien niet wordt aangetoond, dat de oorspronkelijke schatting juist is geweest, de schatting van 's Rijks ambtenaar te verlagen, waardoor recht en boete dienovereenkomstig worden verminderd.

Indien wegens het ontbreken van een verklaring, als bedoeld is in het vijfde lid van artikel 56, de aanhef van het zesde lid van dat artikel toepassing heeft gevonden, is 's Rijks ambtenaar bevoegd binnen drie maanden nadat de akte of het stuk te zijner kennis is gekomen aan den onderteekenaar schriftelijk mede te deelen, dat naar zijne meening meer dan het geheven recht verschuldigd geweest zou zijn, indien de door hem geschatte huurwaarde als grondslag voor de berekening van het zegelrecht zou gelden; van het bedrag, waarop 's Rijks ambtenaar de huurwaarde schat, alsmede van het recht, dat meer verschuldigd geweest zou zijn, wordt tevens mededeeling gedaan. Dit recht, benevens een

boete van tien maal dat recht met een minimum van honderd gulden, wordt van den onderteekenaar van de akte of het stuk ingevorderd, tenzij op de wijze in het vorig lid omschreven wordt aangetoond, dat ook bij het berekenen van het zegelrecht op basis van de huurwaarde voldoende zegelrecht is voldaan. Tot vermindering van de schatting van 's Rijks ambtenaar bestaat bevoegdheid overeenkomstig het slot van het vorige lid.

Indien in het geval van het eerste lid de verklaring en in het geval van het tweede lid de akte of het stuk door meer dan één persoon is onderteekend, zijn alle onderteekenaren voor de ingevolge dit artikel verschuldigde rechten en boeten hoofdelijk aansprakelijk.

C. In artikel 57 worden de navolgende wijzigingen aangebracht:

1. In onderdeel *a* worden de woorden „het vorige artikel" vervangen door: artikel 56.

1*a*. Onderdeel *b* wordt gelezen:

b. indien de huur en verhuur bij andere dan notarieele akte is geconstateerd en één der exemplaren van de akte behoorlijk gezegeld is, voor de overige exemplaren van de akte, die tegelijkertijd met het behoorlijk gezegelde exemplaar en binnen drie maanden na de dagteekening der akte, in ieder geval binnen een maand na den aanvang der huur, ter registratie worden aangeboden;.

2. Onderdeel *c* wordt gelezen:

c. de afschriften van of uittreksels uit een notarieele akte van huur en verhuur;.

3. Aan het artikel worden twee leden toegevoegd, luidende:

Het zegelrecht, hetwelk ingevolge dit hoofdstuk op een akte of stuk verschuldigd is, wordt verminderd met het zegelrecht, dat ingevolge dit hoofdstuk op een vroeger opgemaakte akte of een vroeger opgemaakt stuk over dezelfde huurjaren is voldaan, indien deze laatste akte of dit laatste stuk betrekking had op een huur tusschen dezelfde partijen aangegaan over dezelfde zaak en de voorwaarden, waarop de huurovereenkomst werd aangegaan, met uitzondering van den huurprijs, geheel dezelfde zijn, mits de akte of het stuk binnen drie maanden na de dagteekening, in ieder geval binnen een maand na den aanvang der huur, ter registratie wordt aangeboden en daarbij wordt overgelegd de akte of het stuk, waarop het zegelrecht, dat in mindering gebracht kan worden, is voldaan. De vermindering blijft echter steeds beperkt tot het bedrag, dat over dezelfde huurjaren op de nieuwe akte of het nieuwe stuk verschuldigd is.

Voor de toepassing van het vorige lid wordt het vijftal jaren, waarvoor een huur tot wederopzegging, voor het leven of op andere wijze voor onbepaalden tijd geacht wordt te zijn aangegaan, beschouwd als aan te vangen op het oogenblik, waarop de huur tot wederopzegging, voor het leven of op andere wijze voor onbepaalden tijd ingaat.

D. In artikel 58 worden de navolgende wijzigingen aangebracht:

1. Het eerste en het tweede lid vervallen.

2. Het derde (nieuw: eerste) lid wordt gelezen:

Met afwijking van artikel 2 kan ten aanzien van notarieele akten van verhuring en ten aanzien van andere akten van openbare verhuring het te min betaalde zegelrecht worden voldaan bij de aanbieding ter registratie, mits die aanbieding tijdig geschiedt en aanvankelijk een zegelrecht van vijftig cent voldaan is op de wijze bij artikel 2 en bij artikel 8, lid 2, omschreven.

3. Het slot van het laatste lid (na de kommapunt) wordt gelezen:

bij gebreke hiervan is een boete van tien maal het niet of te min betaalde recht met een minimum van honderd gulden verbeurd, waarvoor de onderteekenaren van het stuk hoofdelijk aansprakelijk zijn, onverminderd hun aansprakelijkheid voor het recht.

Art. IX A. Hoofdstuk VII A der Zegelwet 1917 wordt aangevuld en gewijzigd als volgt:

A. Het tweede lid van artikel 59*a* wordt gelezen:

Het zegelrecht bedraagt ten hoogste f 0.50.

A 1. Het tweede lid van artikel 59*b* vervalt.

B. Artikel 59*c* vervalt.

C. Artikel 59*d* wordt aangeduid als: Artikel 59*c*.

Art. X. Hoofdstuk VIII der Zegelwet 1917 wordt aangevuld en gewijzigd als volgt:

A. In artikel 60 worden de navolgende wijzigingen aangebracht:

1. In het eerste lid wordt onderdeel *b* gelezen:

b. een gulden van iedere honderd gulden voor de buitenlandsche effecten;.

2. In het eerste lid wordt de aanhef van onderdeel *c* tot en met de kommapunt gelezen:

c. zestig cent van iedere honderd gulden, voor alle andere effecten, met uitzondering van die in artikel 62 genoemd;.

2 *a*. In het eerste lid wordt in onderdeel *c* het woord „of", voorkomende na „onroerende zaken hier te lande gelegen of gevestigd,", vervangen door: of op schepen dan wel.

3. Het tweede lid wordt vervangen door:

Onder effecten worden in dit hoofdstuk verstaan alle stukken, die, onder welke benaming ook, gerangschikt kunnen worden onder de effecten of publieke fondsen.

Onder buitenlandsche effecten worden in dit hoofdstuk verstaan:

1°. de effecten, waarvan de uitgever niet binnen het Rijk woont of gevestigd is;

2°. de niet onder 1°. genoemde effecten, welke buiten het Rijk zijn opgemaakt, en

3°. de certificaten welke ter zake van de onder 1°. en 2°. bedoelde effecten door administratiekantoren hier te lande zijn opgemaakt.

4. De laatste twee leden vervallen.

B. Artikel 60*a* wordt gelezen:

Het recht wordt berekend over het kapitaal in het stuk uitgedrukt of daarin aangewezen door de vermelding van den rentevoet of op andere wijze.

Is in het stuk geen kapitaal uitgedrukt of aangewezen, dan wordt het vijf-en-twintigvoud der uitgeloofde jaarlijksche rente daarvoor genomen.

Is noch kapitaal noch rente uitgedrukt en is niet na te gaan hoe groot het kapitaal of de rente is, dan is voor elk stuk een vast recht van één gulden vijftig cent verschuldigd.

Voor buitenlandsche effecten wordt met af-

wijking van het in de vorige drie leden bepaalde het recht berekend over de verkoopwaarde. Deze verkoopwaarde wordt bepaald volgens regelen door Onzen Minister van Financiën te stellen naar:

a. een noteering ter beurze, als bedoeld is in het vijfde lid, en wel:

1. ter beurze te Amsterdam, indien zoodanige noteering voorkomt in de prijscourant van die beurs;

2. aan één of meer andere beurzen, indien zoodanige noteering niet voorkomt in de prijscourant van de beurs te Amsterdam, doch wel in de prijscourant van één of meer andere beurzen;

b. een schriftelijke aangifte van het bedrag der verkoopwaarde, indien de waarde niet overeenkomstig *a* kan worden bepaald.

De verkoopwaarde, welke wordt bepaald naar een noteering aan een beurs, wordt voor alle in een kalenderkwartaal ter zegeling aangeboden stukken berekend naar die noteering (bied- en laatkoersen daaronder begrepen) op den tienden dag der maand aan dit kalenderkwartaal voorafgaande, of, indien op dien dag geen noteering is tot stand gekomen, naar de laatste daaraan voorafgaande noteering, mits deze noteering niet ouder is dan het kalenderkwartaal, waarin voormelde tiende dag is gelegen. Van de koersen of van de daaruit gevonden verkoopwaarde vindt afronding plaats volgens regelen door Onzen Minister van Financiën te stellen.

De verkoopwaarde, welke wordt bepaald naar een schriftelijke aangifte, moet voor alle in een kalenderkwartaal ter zegeling aan te bieden stukken door de aangevers worden geschat naar den toestand op den tienden dag der maand aan dat kalenderkwartaal voorafgaande, of, indien de stukken op dien dag nog niet bestonden, naar den toestand op den dag van de uitgifte der stukken.

De zegeling van stukken, waarvan de verkoopwaarde niet wordt bepaald naar een noteering ter beurze te Amsterdam, geschiedt alleen ten kantore van het zegel te Amsterdam. De aanbieding ter zegeling gaat vergezeld van een door den aanbieder der stukken onderteekende verklaring, bevattende de gegevens voor de berekening van het recht volgens onderdeel *a*, onder 2 van het vierde lid, of de aangifte volgens onderdeel *b* van het vierde lid met vermelding van de gegevens, waarnaar de schatting is geschied, een en ander volgens regelen door Onzen Minister van Financiën te stellen. Bij onjuistheid van de verklaring of van de daarin opgenomen gegevens, is voor elk aangeboden stuk door den aanbieder een boete verbeurd van tien maal het recht, dat te weinig is betaald of zou zijn betaald, met een minimum van honderd gulden.

Indien de verklaring bedoeld in het vorige lid niet alle gegevens bevat, welke benoodigd zijn voor de berekening van het recht, of indien de juistheid der daarin vermelde gegevens of van de gedane schatting niet ten genoegen van den Ontvanger wordt gestaafd, of indien geen verklaring wordt ingediend, wordt de verkoopwaarde door den Ontvanger begroot naar de hiervoor omschreven maatstaven. De Ontvanger is echter ook bevoegd de zegeling der aangesloten stukken te weigeren, indien geen verklaring wordt ingediend, of indien de ingediende verklaring niet de noodige gegevens bevat voor de berekening van het recht; de aanbieding wordt alsdan geacht niet te hebben plaats gehad.

In afwijking van artikel 2 wordt voor de stukken, waarvan de verkoopwaarde wordt berekend naar een noteering ter beurze te Amsterdam, alsmede voor de stukken, waarvoor overeenkomstig de eerste twee leden het recht wordt berekend over het kapitaal of over een veelvoud van de rente in het stuk uitgedrukt, indien kapitaal, rente of koers alleen in vreemde munt is uitgedrukt, het kapitaal, de rente of de koers herleid tot Nederlandsche munt naar den maatstaf, welke daarvoor wordt aangenomen ter beurze te Amsterdam.

C. Artikel 61 wordt gelezen:

Voorloopige bewijzen voor effecten zijn aan het in dit hoofdstuk bepaalde zegelrecht onderworpen alsof het definitieve stukken waren.

Behoudens het bepaalde bij de artikelen 60 en 67 zijn de effecten, welke ter vervanging van andere worden uitgegeven, aan het in dit hoofdstuk bepaalde zegelrecht onderworpen, om het even of de oorspronkelijke stukken vóór of na de invoering van deze wet zijn opgemaakt.

D. Artikel 62 wordt gelezen:

Van winstaandeelen, oprichtersbewijzen en dergelijke stukken, welke recht geven op een aandeel in de winst of in het bij de ontbinding en vereffening aanwezig voordeelig overschot is een vast recht van één gulden vijftig cent verschuldigd, tenzij die stukken overeenkomstig artikel 60*a*, lid 4, naar de verkoopwaarde behooren te worden belast.

Het in het vorige lid bepaalde recht wordt verminderd tot vijftig cent, indien de daar genoemde stukken verblijven of uitgereikt worden aan houders van aandeelen, waarop het kapitaal, of aan schuldeischers wier vordering geheel of gedeeltelijk wordt terugbetaald of afgeschreven, alsmede, indien ter zake van de uitgifte van de in het vorige lid genoemde stukken volgens de Registratiewet 1917 evenredig registratierecht verschuldigd is.

Van bewijzen van overneming van effecten, afgegeven door hen, die zich met het behartigen van de belangen van fondsenhouders belasten, of door vereenigingen van houders van fondsen, die ten doel hebben de belangen van hare leden bij die fondsen te behartigen en van certificaten, door administratiekantoren uitgegeven ter zake van effecten, welke niet aan vast zegelrecht zijn onderworpen, is een vast recht van vijftig cent verschuldigd, indien, met inachtneming van de daarvoor door Onzen Minister van Financiën te stellen regelen, wordt aangetoond, dat de effecten, ter zake waarvan de bewijzen van overneming of certificaten zijn uitgegeven, behoorlijk gezegeld zijn, of met inachtneming van die regelen het zegelrecht voor deze effecten bij 's Rijks ambtenaar wordt gestort. De in dit lid bedoelde aan een vast recht van vijftig cent onderworpen stukken worden, ten blijke dat aan de daarvoor gestelde voorwaarde is voldaan, met een bijzonderen stempel gezegeld.

E. Artikel 63 wordt gelezen:

Het zegelrecht moet, voorzoover de stukken hier te lande worden opgemaakt, worden voldaan door aanbieding ter zegeling aan 's Rijks ambtenaar vóór de uitgifte, indien zegeling met een bijzonderen stempel wordt vereischt, en in alle andere gevallen door de stukken te stellen op gezegeld papier vanwege het Rijk uitgegeven of op buitengewoon gezegeld papier.

Niet hier te lande opgemaakte stukken moeten door den houder der stukken ter buitengewone zegeling worden aangeboden binnen acht dagen nadat de stukken hier te lande zijn in ontvangst genomen of binnen het Rijk zijn overgebracht en vóórdat zij hier te lande uitgegeven, in omloop gebracht, overgedragen, verpand, afgelost of geconventeerd worden, of daarvoor binnen het Rijk door administratiekantoren certificaten worden uitgegeven.

Het vorige lid geldt niet:

a. in geval van inontvangstneming van een afzender, die niet binnen het Rijk woont of gevestigd is, indien de stukken binnen acht dagen na de inontvangstneming aan den afzender worden teruggezonden, tenzij de stukken binnen dien termijn gedeeltelijk werden afgelost of werden geconverteerd;

b. ingeval de inontvangstneming van een afzender, die niet binnen het Rijk woont of gevestigd is, uitsluitend geschiedt door den gemachtigde van een niet binnen het Rijk wonenden of gevestigden lastgever en de stukken binnen acht dagen na de inontvangstneming aan dien lastgever worden doorgezonden, een en ander tenzij de stukken binnen dien termijn werden overgedragen, afgelost of geconverteerd;

c. wat de uitgifte van certificaten betreft, indien vóór de uitgifte der certificaten het zegelrecht voor de buiten het Rijk opgemaakte effecten overeenkomstig het laatste lid van artikel 62 bij 's Rijks ambtenaar is gestort;

d. in geval van bewaargeving door een bewaargever, die niet binnen het Rijk woont of gevestigd is, indien de afgifte en toezending ten gunste van den bewaargever is geschied en volgens overeenkomst van partijen de teruggave of terugzending uitsluitend mag geschieden aan den bewaargever in persoon, zijn rechtverkrijgenden onder algemeenen titel of zijn of hun algemeenen rechtsvertegenwoordiger;

e. in geval van bewaargeving van stukken, welke tot zekerheid voor tegenover anderen dan den bewaarnemer aangegane verplichtingen worden gedeponeerd door een bewaargever, die niet binnen het Rijk woont of gevestigd is;

f. in geval van inontvangstneming hier te lande of overbrenging binnen het Rijk van aandeelbewijzen door iemand, die met inbegrip van de in ontvangst genomen of overgebrachte stukken in het bezit is van één tiende gedeelte of meer van het geplaatste kapitaal van de vennootschap, vereeniging of maatschappij, die die aandeelbewijzen heeft uitgegeven.

Indien de stukken, bedoeld onder *d* van het vorige lid, krachtens nadere overeenkomst of krachtens rechterlijk bevel moeten worden afgegeven aan een ander dan de daar vermelde personen, moeten de stukken door den bewaarnemer ter zegeling worden aangeboden binnen acht dagen nadat deze nadere overeenkomst is gesloten of het rechterlijk bevel aan den bewaarnemer is bekend geworden, doch in ieder geval vóór de afgifte. De bewaarnemer heeft het recht de stukken terug te houden totdat het betaalde zegelrecht aan hem is vergoed.

Indien de stukken, bedoeld onder *e* van het derde lid moeten worden afgegeven aan een ander dan den bewaargever of zijn rechtverkrijgenden onder algemeenen titel, geldt voor den bewaarnemer gelijke verplichting tot aanbieding ter zegeling vóór de afgifte en gelijk recht tot terughouding.

F. In artikel 65 worden de navolgende wijzigingen aangebracht:

1. In het eerste en in het derde lid vervallen de in elk dier leden voorkomende woorden „van storting".

2. In het eerste en in het derde lid worden de in elk dier leden voorkomende woorden „binnen vijf jaren na de zegeling van de voorloopige bewijzen" vervangen door: binnen vijf jaren na afloop van het kalenderjaar, waarin de zegeling der voorloopige bewijzen plaats had.

3. In het derde lid vervallen de woorden „zij wordt verleend ten hoogste tot het bedrag, dat op de definitieve stukken is voldaan" en wordt de aan die woorden voorafgaande kommapunt vervangen door een punt.

G. Artikel 67 wordt gelezen:

Nieuwe stukken, uitgegeven ter vervanging van andere, kunnen zonder betaling worden gezegeld, indien, met inachtneming van door Onzen Minister van Financiën te stellen regelen, wordt aangetoond, dat de vervanging niet het gevolg is van verandering in de rechtsbetrekkingen of zoodanige verandering medebrengt en dat de oude stukken behoorlijk gezegeld zijn.

Deze bepaling geldt niet bij splitsing van aan vast recht onderworpen stukken. In geval van splitsing van niet aan vast recht onderworpen stukken en in geval van samenvoeging van stukken wordt, ter beoordeeling van de vraag, of er van verandering in de rechtsbetrekkingen sprake is, het oude stuk vergeleken met het totaal van de nieuwe stukken, waarin het gesplitst is of wordt het totaal der oude stukken vergeleken met het nieuwe stuk, waartoe zij samengevoegd zijn.

Stukken, waarop een al dan niet onderteekende aanteekening wordt gesteld, welke op de rechten, uit het stuk voortvloeiende, betrekking heeft, worden als nieuwe stukken aangemerkt. Hetzelfde geldt indien bij de stukken een bijlage wordt gevoegd of een bijlage daaraan wordt gehecht, welke blijkens haren inhoud betrekking heeft op de rechten uit het stuk voortvloeiende, alsmede indien op de talon of de coupons of dividendbewijzen een al dan niet onderteekende aanteekening wordt gesteld en indien bij de stukken nieuwe couponbladen of nieuwe dividendbewijzen worden gevoegd, waaruit blijkt van andere rechten, dan die welke in het stuk worden genoemd.

De ingevolge het vorige lid als nieuwe stukken aangemerkte effecten moeten ter buitengewone zegeling worden aangeboden en wel, indien de in het vorig lid bedoelde handeling hier te lande plaats vindt binnen acht dagen na die handeling en in ieder geval voordat zij door

dengene, die die handeling verricht, worden afgegeven, en, indien die handeling niet hier te lande plaats vindt, met inachtneming van artikel 63.

Van deze nieuwe zegeling moet blijken door den afdruk van een bijzonderen stempel.

De zegeling met den bijzonderen stempel kan achterwege blijven, indien, voordat één der in het derde lid bedoelde handelingen hier te lande verricht wordt, van Onzen Minister van Financiën of van den door dezen daartoe aangewezen Rijkambtenaar de verklaring is verkregen, dat de zegeling met toepassing van het eerste lid zonder betaling zou kunnen geschieden, mits:

a. indien een aanteekening op het stuk wordt gesteld, die aanteekening de navolgende verklaring bevat: Vrij van zegel blijkens brief van ..... van den ..... 19....., n°. ....., en degene, die de aanteekening stelt, deze met zijn handteekening bekrachtigt;

b. indien een bijlage wordt bijgevoegd of aangehecht, of nieuwe couponbladen of dividendbewijzen worden afgegeven, degene die die handeling verricht op het stuk de navolgende gedagteekende met zijn handteekening bekrachtigde verklaring stelt: De afgifte van de bij dit stuk gevoegde bijlage (nieuwe coupons, nieuwe dividendbewijzen) brengt geen zegelplichtigheid teweeg blijkens brief van ..... van den ..... 19....., n°. .....;

c. indien een aanteekening op talon, coupons of dividendbewijzen wordt gesteld, degene, die die handeling verricht op het stuk de navolgende gedagteekende met zijn handteekening bekrachtigde verklaring stelt: De aanteekening op de talon (coupons, dividendbewijzen) brengt geen zegelplichtigheid teweeg blijkens brief van ..... van den ..... 19....., n°. .....

Indien een aanteekening, als in het derde lid bedoeld is, betrekking heeft op bijstorting op niet volgestorte effecten, behoeft nieuwe zegeling van binnenlandsche effecten en van buitenlandsche effecten, welke naar het nominaal bedrag zijn gezegeld, niet plaats te hebben en blijft het zegelrecht van andere buitenlandsche effecten beperkt tot een zoodanig gedeelte van het volgens artikel 60*a* verschuldigde zegelrecht als het blijkens de aanteekening bijgestorte nominaal bedrag uitmaakt van het totaal op het effect gestorte nominaal bedrag.

Ten aanzien van buitenlandsche effecten geschiedt de zegeling zonder betaling bedoeld in het eerste lid en de zegeling met den bijzonderen stempel bedoeld in het vierde lid uitsluitend ten kantore van het zegel te Amsterdam.

H. In artikel 68 worden de navolgende wijzigingen aangebracht:

1. In onderdeel *a* worden de woorden „of van zijne koloniën" vervangen door: , Nederlandsch-Indië, Suriname of Curaçao.

2. Onderdeel *b* wordt gelezen:

b. de bewijzen van aandeel in naamlooze vennootschappen, commanditaire vennootschappen op aandeelen en andere vennootschappen en vereenigingen, welker kapitaal geheel of ten deele in aandeelen is verdeeld, voor zoover deze bewijzen aandeelen aanduiden in geplaatst kapitaal, dat volgens de Registratiewet 1917 met evenredig registratierecht is belast, of waarover het in Hoofdstuk XII der Nederlandsch-Indische Zegelverordening 1921 vastgestelde evenredige zegelrecht is geheven;.

3. In onderdeel *c* vervallen de woorden „van storting".

4. Aan het artikel wordt, met vervanging van de punt aan het slot door een kommapunt, toegevoegd:

d. de anticipatiebiljetten, welke ter voorziening in de vlottende schuld door Nederlandsche provincies of gemeenten worden afgegeven, voorzoover zij geen langeren looptijd dan één jaar hebben.

5. Aan het artikel wordt een tweede lid toegevoegd, luidende:

Effecten, welke onderworpen zijn aan het zegelrecht, geheven wordende naar de verkoopwaarde, worden zonder betaling van den zegelstempel voorzien, indien de verkoopwaarde, waarnaar het zegelrecht overeenkomstig de bepalingen van art. 60*a* moet worden berekend, niet meer bedraagt dan één gulden. Van de in dit lid bedoelde zegeling blijkt door den afdruk van een bijzonderen stempel.

I. Artikel 72 wordt gelezen:

Hij die niet behoorlijk gezegelde effecten in ontvangst neemt van een hier te lande wonenden of gevestigden persoon is verplicht die stukken, onder opgaaf van naam en woonplaats van hem, van wien zij zijn ontvangen, binnen acht dagen na de ontvangst aan 's Rijks ambtenaar ter zegeling aan te bieden en is bevoegd het daarvoor betaalde van hem, van wien hij de stukken ontving, terug te vorderen.

J. Het eerste lid van artikel 73 wordt gelezen:

Iedere overtreding van artikel 63, leden 2, 4 en 5, en van artikel 72 wordt gestraft met een boete van tien maal het niet of te min betaalde recht met een minimum van honderd gulden, voor ieder stuk, ten opzichte waarvan de overtreding is begaan.

Art. XI. Hoofdstuk IX der Zegelwet 1917 wordt vervangen door:

HOOFDSTUK IX.

Van het zegelrecht van nota's van effectenhandelaren en van nota's van toewijzing bij uitgifte van effecten (beurszegel).

Art. 75. De nota — al dan niet onderteekend — waarbij een effectenhandelaar, die in den regel zijn bedrijf binnen het Rijk uitoefent, opgaaf doet van het bedrag, dat moet worden betaald of ontvangen door hem, voor wiens rekening de in de nota vermelde verrichting plaats had, ter zake van een aankoop of verkoop van eenig effect, onverschillig of al dan niet levering plaats heeft, is onderworpen aan een recht van tien cent van iedere honderd gulden. Onder aankoop, als in dit lid bedoeld is, wordt mede begrepen de verkrijging van effecten bij uitgifte, indien degene, die de gelegenheid tot verkrijging dier effecten heeft opengesteld, niet binnen het Rijk woont of gevestigd is.

Met de in het eerste lid genoemde nota wordt gelijkgesteld de nota, waarbij een effectenhandelaar, die in den regel zijn bedrijf bin-

nen het Rijk uitoefent, opgaaf doet van het bedrag, dat moet worden betaald of ontvangen door hem aan wien of van wien die effectenhandelaar eenig effect heeft verkocht of gekocht.

Aan het in het eerste lid omschreven recht is mede onderworpen de nota, waarbij opgaaf wordt gedaan van het bedrag, dat moet betaald worden ter zake van een uitgifte van effecten, tot welker verkrijging bij inschrijving of op andere wijze een hier te lande wonende of gevestigde persoon of instelling de gelegenheid heeft opengesteld. Echter worden de in het zesde lid onder 3°. vermelde effecten, die door de daargenoemde instellingen worden uitgegeven, anders dan bij gelegenheid van een uitgifte bij inschrijving, beschouwd als door die instellingen te zijn verkocht.

Het recht is verschuldigd over het bedrag ter zake van iederen aankoop, verkoop of uitgifte te voldoen. Het wordt voldaan door gebruik van plakzegel.

Onder effecten worden in dit hoofdstuk verstaan inschrijvingen-grootboek en alle stukken, die, onder welke benaming ook, gerangschikt kunnen worden onder de effecten of publieke fondsen.

Onder effectenhandelaar wordt in dit hoofdstuk verstaan:

1°. de voor eigen rekening niet in vennootschap handelende natuurlijke en rechtspersonen, de vennootschappen onder firma en die en commandite, die lid zijn van eene der door Onzen Minister van Financiën aan te wijzen vereenigingen, de vennootschappen onder firma of en commandite, waar van de beheerende vennooten en de rechtspersonen, waarvan de bestuurders lid zijn van eene dier vereenigingen; ten aanzien van vennootschappen en rechtspersonen geldt deze bepaling echter alleen, indien tot hun gewoon bedrijf de handel in of het uitgeven van effecten behoort en deze handel of dat uitgeven in hoofdzaak voor rekening van derden plaats vindt;

2°. ieder ander persoon, die van den handel in of het uitgeven van effecten voor rekening van derden zijn gewoon bedrijf maakt, en

3°. iedere hypotheekbank, scheepsverbandmaatschappij of andere instelling, die er gewoonte van maakt aandeelen in of obligaties ten laste van die instelling ook zonder tusschenkomst van de onder 1°. of 2°. bedoelde personen te plaatsen, echter uitsluitend ten aanzien van aankoopen en verkoopen van die effecten.

Indien een effectenhandelaar in den regel zijn bedrijf zoowel binnen als buiten het Rijk uitoefent, wordt hij voor het gedeelte van het bedrijf, dat binnen het Rijk wordt uitgeoefend afzonderlijk al effectenhandelaar aangemerkt. Degene, die voor of namens een in het buitenland wonenden of gevestigden effectenhandelaar hier te lande optreedt, is aansprakelijk voor de rechten en boeten door den effectenhandelaar ter zake van het hier te lande uitgeoefend bedrijf of gedeelte van een bedrijf verschuldigd.

Indien effectenhandelaren hun bedrijf tezamen in vennootschap onder firma of in commanditaire vennootschap uitoefenen, wordt uitsluitend de vennootschap als effectenhandelaar aangemerkt en zijn de firmanten of beheerende vennooten hoofdelijk aansprakelijk voor rechten en boeten door de vennootschap verschuldigd. Indien een firmant of een beheerend vennoot eenig effect voor eigen rekening aankoopt of verkoopt, wordt die aankoop of verkoop geacht door bemiddeling van de vennootschap te hebben plaats gehad.

Art. 75*a*. Met een aankoop of een verkoop als in het eerste of in het tweede lid van artikel 75 is bedoeld, wordt voor de toepassing van dit Hoofdstuk gelijkgesteld elke ruiling en andere overeenkomst onder bezwarenden titel, waaruit voor een der partijen of voor beide partijen de verplichting tot levering van effecten ontstaat, indien die overeenkomst is tot stand gekomen door bemiddeling van een effectenhandelaar, die in den regel zijn bedrijf binnen het Rijk uitoefent, of indien een der partijen of beide partijen effectenhandelaar, die in den regel zijn bedrijf binnen het Rijk uitoefent, is of zijn.

Het recht wordt alsdan berekend over de som van de verkoopwaarden van alle effecten, waarvan de verplichting tot levering uit de overeenkomst voortvloeit. Indien bij die overeenkomst, voor de berekening hetzij van de van een van beide zijden te geven toegift, hetzij van een soortgelijke prestatie, voor de effecten een waarde wordt aangenomen berekend naar een noteering aan een beurs, geldt die waarde ook voor de berekening van het zegelrecht. Indien zoodanige waarde niet wordt aangenomen, geldt als waarde voor de berekening van het zegelrecht de verkoopwaarde, zooals die overeenkomstig artikel 60*a* zou gelden, indien de effecten op het oogenblik van het opmaken van de nota als buitenlandsche effecten gezegeld zouden moeten worden, met dien verstande, dat de ten kantore van het zegel in te leveren verklaring vervangen wordt door de vermelding van die waarde in de nota.

Het recht wordt berekend over de helft van den overeenkomstig het vorige lid vast te stellen grondslag, indien en voorzoover bij een ruiling, als in het eerste lid is bedoeld, in elk der loten effecten zijn begrepen, welke door denzelfden persoon of dezelfde instelling zijn uitgegeven en de ruiling geschiedt op grond van een daartoe door dien persoon of die instelling opengestelde gelegenheid, welke ten doel heeft een groep van uitgegeven effecten geheel of gedeeltelijk in te trekken en door andere uit te geven effecten te vervangen.

Art. 76. De in het eerste en in het tweede lid van artikel 75 bedoelde effectenhandelaren zijn verplicht binnen drie dagen na de verrichting van de aldaar genoemde handeling een nota af te geven of te zenden aan hem, voor wiens rekening die verrichting plaats had, aan wien verkocht of van wien gekocht is.

Gelijke verplichting als in het eerste lid is omschreven rust, in geval van uitgifte van effecten, op iederen hier te lande wonenden persoon of iedere aldaar gevestigde instelling, die de gelegenheid tot verkrijging daarvan bij inschrijving of op andere wijze heeft opengesteld.

Indien degene, voor wien de nota bestemd is, weigert deze in ontvangst te nemen, of indien de afgifte of toezending niet aan hem

kan plaats hebben, wordt de nota door dengene, die haar opmaakte, binnen één maand na hare dagteekening afgegeven of gezonden aan 's Rijks ambtenaar, die haar gedurende zes maanden bewaart ter beschikking van den belanghebbende.

Voor iedere overtreding van dit artikel wordt verbeurd een boete van tien maal het niet betaalde recht, met een minimum van honderd gulden.

Art. 77. Degene die volgens het vorige artikel een nota afgeeft is verplicht daarvan een dubbel te houden.

Onze Minister van Financiën is bevoegd regelen te geven omtrent de inrichting van de nota en van het dubbel, het gebruik der zegels en de bewaring der dubbelen. Deze regelen kunnen verschillend zijn voor effectenhandelaren en voor anderen.

Indien op het dubbel de vermelding op de door Onzen Minister van Financiën aan te geven wijze van het in rekening gebrachte zegelrecht ontbreekt, wordt behoudens tegenbewijs aangenomen, dat de nota ongezegeld is afgegeven. Indien volgens die vermelding te weinig zegelrecht is voldaan wordt behoudens tegenbewijs aangenomen, dat de nota op gelijke wijze te laag gezegeld is afgegeven.

Indien ter zake van een bepaalde handeling geen dubbel van een nota wordt aangetroffen, wordt behoudens tegenbewijs aangenomen, dat geen nota is afgegeven of toegezonden.

Een boete van vijf en twintig gulden wordt verbeurd door dengene die de nota heeft afgegeven:

indien de nota of het aangehouden dubbel niet voldoet aan de krachtens dit artikel gestelde eischen;

indien geen dubbel is gehouden, hetgeen behoudens tegenbewijs wordt aangenomen het geval te zijn indien, bij een doorloopende nummering der dubbelen, volgens de nummering een dubbel ontbreekt.

Art. 78. Hij die een aan zegelrecht onderworpen nota ontvangt, welke niet of niet behoorlijk gezegeld is, is verplicht deze binnen veertien dagen na de ontvangst uit te reiken aan 's Rijks ambtenaar, behoudens het bepaalde in artikel 79.

Hij die geen nota ontvangt is eveneens verplicht daarvan, binnen veertien dagen nadat de verrichting hem bekend is geworden, kennis te geven aan 's Rijks ambtenaar.

Hij die aan een dezer verplichtingen niet voldoet is aansprakelijk voor de boete ingevolge artikel 2 of artikel 76 verbeurd.

Art. 79. Geenerlei zegelrecht is verschuldigd voor:

1°. de nota betreffende den aankoop of verkoop van eenig effect, afgegeven of gezonden aan een effectenhandelaar, als in het zesde lid van artikel 75, onder 1°. is bedoeld, mits in de nota uitdrukkelijk een beroep op deze vrijstelling wordt gedaan en uit die nota blijkt, dat zij niet bestemd is om aan derden te worden uitgereikt;

2°. de nota betreffende den aankoop of verkoop van eenig effect, afgegeven of gezonden door een effectenhandelaar, als in het zesde lid van artikel 75, onder 1°. is bedoeld, aan een in het buitenland zijn bedrijf uitoefenenden effectenhandelaar, indien die aankoop of verkoop voor gezamenlijke rekening van den afzender en den geadresseerde plaats vond en het aandeel van den afzender niet minder dan één vierde gedeelte bedraagt, mits van een en ander uit de stukken blijkt;

3°. de nota betreffende den aankoop of verkoop van eenig effect, afgegeven of verzonden door een effectenhandelaar, als in het zesde lid van artikel 75, onder 2°. is bedoeld, indien te zelfder zake reeds een behoorlijk gezegelde nota door hem is ontvangen, mits in de eerstbedoelde nota en in het daarvan aangehouden dubbel op door Onzen Minister van Financiën vast te stellen wijze van deze ontvangst en van het gebezigde zegel wordt melding gemaakt;

4°. de nota betreffende den aankoop of verkoop van eenig effect, afgegeven of verzonden aan een effectenhandelaar, als in het zesde lid van artikel 75, onder 3°., is bedoeld, indien die nota betrekking heeft op effecten, als in die bepaling bedoeld zijn, welke voor hem zijn aangekocht of aan hem zijn verkocht, mits van een en ander uit de nota blijkt;

5°. de nota betreffende een uitgifte van effecten, indien te zelfder zake reeds een behoorlijk gezegelde nota is afgegeven of verzonden door hem, die de gelegenheid tot verkrijging der effecten bij inschrijving of op andere wijze heeft opengesteld, mits van deze afgifte of verzending en van het gebezigde zegel in de eerstbedoelde nota en in het daarvan aan te houden dubbel op door Onzen Minister vast te stellen wijze wordt melding gemaakt;

6°. de nota betreffende den aankoop of verkoop van eenig effect, indien ter zake het registratierecht bepaald in artikel 45*a* en volgende of in artikel 55 en volgende der Registratiewet 1917 verschuldigd is, mits daarvan uit de nota blijkt;

7°. de nota betreffende den aankoop of verkoop van schatkistbiljetten, en

8°. een duplicaat-nota, indien te zelfder zake reeds een behoorlijk gezegelde nota is afgegeven of verzonden, mits van deze afgifte of verzending en van het gebezigde zegel in de duplicaat-nota melding wordt gemaakt.

Degene, die een nota als bedoeld is onder 1°. of 4°. van het eerste lid ontvangt, waarin het beroep op de daar bedoelde vrijstelling ten onrechte is gedaan, is verplicht die nota binnen drie dagen na de ontvangst aan den afzender terug te zenden onder mededeeling, dat op de vrijstelling ten onrechte een beroep is gedaan. Degene, die de nota heeft opgemaakt, is verplicht binnen gelijken termijn een nieuwe aan de eischen der wet voldoende nota af te geven of toe te zenden. Indien aan de voorschriften van dit lid is voldaan, wordt de eerste nota geacht niet te zijn opgemaakt en wordt de tweede nota geacht tijdig te zijn afgegeven of toegezonden.

Indien degene, die de nota heeft opgemaakt, niet voldoet aan zijne verplichting om de terug ontvangen nota door een nieuwe te vervangen zijn het tweede en het derde lid van artikel 78 van overeenkomstige toepassing.

Indien degene, voor wien de nota bestemd is, niet voldoet aan zijn verplichting omschreven in het tweede lid, verbeurt hij een boete

gelijk aan die, welke door den afzender der nota ingevolge artikel 2 is verbeurd. Laatstgenoemde wordt van de door hem verbeurde boete ontheven, indien hij aantoont te goeder trouw een beroep te hebben gedaan op het bepaalde onder 1°. of 4°. van het eerste lid.

Het bepaalde onder 5°. van het eerste lid kan ook toepassing vinden, indien ter zake van een uitgifte van effecten, door dengene, die de gelegenheid tot verkrijging daarvan bij inschrijving of op andere wijze heeft opengesteld, het zegelrecht ad tien cent van elke honderd gulden over het bedrag, dat te storten zal zijn, op een nota, welke onder hem blijft berusten, is voldaan. Op deze nota behoort alsdan het woord „Archiefnota" voor te komen, terwijl op de nota's, waarvoor een beroep op de vrijstelling onder 5°. van het eerste lid wordt gedaan, vermeld wordt, dat het zegelrecht ad 1 $^0/_{00}$ op een archiefnota is voldaan.

Art. 80. De verplichting tot het afgeven of toezenden van een nota, omschreven in artikel 76, bestaat niet:

1°. voor den effectenhandelaar, die aan een anderen effectenhandelaar, onverschillig of deze binnen of buiten het Rijk zijn bedrijf uitoefent, opdracht tot eenige verrichting heeft gegeven, ten aanzien van die verrichting;

2°. voor den effectenhandelaar, die eenig effect aankoopt of verkoopt voor rekening van zich zelf en anderen, voorzoover voor de nota's een beroep zou kunnen worden gedaan op het bepaalde onder 1°. van artikel 79, eerste lid, mits voor allen te zamen één of meer verzamelnota's worden opgemaakt, die onder den effectenhandelaar blijven berusten en mits deze in staat is uit zijn boekhouding of uit andere bescheiden aannemelijk te maken, wie de medegerechtigden zijn en dat zij voldoen aan de eischen onder 1°. van artikel 79, eerste lid, gesteld.

Indien de koop en verkoop van eenig effect tusschen twee effectenhandelaren tot stand komt, vervalt de verplichting tot het afgeven of verzenden van een nota:

1°. voor beide effectenhandelaren, indien de overeenkomst ter beurze is tot stand gekomen;

2°. voor den effectenhandelaar, die van zijn medecontractant een nota heeft ontvangen, mits de nota's, welke door beide effectenhandelaren zouden moeten worden afgegeven, beide aan zegelrecht zouden zijn onderworpen of voor beide een beroep op één der vrijstellingen van artikel 79, eerste lid, onder 1°. of 4°. zou kunnen worden gedaan;

3°. voor den effectenhandelaar, die een van zegelrecht vrijgestelde nota zou kunnen verzenden, mits van de beide nota's, welke door beide effectenhandelaren zouden moeten worden verzonden, er een aan zegelrecht onderworpen is, terwijl voor de andere een beroep op één der vrijstellingen van artikel 79, eerste lid, onder 1°. of 4°. zou kunnen worden gedaan.

Indien in de gevallen, waarin overeenkomstig het eerste of het tweede lid de verplichting tot verzending van een nota niet bestaat, niettemin een nota wordt verzonden, is deze van zegelrecht vrijgesteld, mits van een en ander uit de nota blijkt.

Onze Minister van Financiën is bevoegd in gevallen, waarin de aard van de verrichting of de aard van het bedrijf van den effectenhandelaar daartoe aanleiding geeft, onder door hem te stellen voorwaarden vrijstelling te verleenen van de verplichting tot het afgeven of verzenden van nota's, mits deze nota's niet aan zegelrecht zouden zijn onderworpen.

Art. 81. Het zegelrecht van de in dit hoofdstuk bedoelde nota's is verschuldigd door hem voor wiens rekening de in de nota vermelde handeling heeft plaats gehad, door hem aan wien de effectenhandelaar heeft verkocht, door hem van wien de effectenhandelaar heeft gekocht of door hem aan wien de desbetreffende effecten zijn uitgegeven.

Art. XII. Hoofdstuk X der Zegelwet 1917 wordt aangevuld en gewijzigd als volgt:

A. Aan artikel 82 worden drie leden toegevoegd, luidende:

De vordering van boete vervalt met den dood van hem door wien zij is verbeurd.

De boeten kunnen niet worden verhaald op de erfgenamen van hem die daarvoor is aansprakelijk gesteld.

De beide voorafgaande leden vinden geen toepassing indien en voor zoover degene die de boete verbeurd heeft of die daarvoor is aansprakelijk gesteld reeds tot betaling veroordeeld mocht zijn of indien en voor zoover een dwangschrift tegen hem uitgevaardigd mocht zijn.

B. Het eerste lid van artikel 84 wordt gelezen:

Met het opsporen van overtredingen dezer wet ten aanzien van de in het tweede lid van artikel 28, onder 3°., alsmede van de in de hoofdstukken III, V en VII genoemde stukken zijn ook belast alle andere ambtenaren van 's Rijks belastingen en de in artikel 141, nos. 1 en 3 tot en met 6 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen.

C. In het tweede lid van artikel 89 wordt onder 1°. en onder 2°. het woord „afschrift" telkens vervangen door: dubbel en vervallen onder 1°. de woorden „het derde lid van".

Art. XIII. Hoofdstuk XI der Zegelwet 1917 wordt aangevuld en gewijzigd als volgt:

A. Artikel 91 wordt gelezen:

Wij behouden Ons voor, den Raad van State gehoord, in het algemeen belang vrijstelling van recht te verleenen voor bepaalde soorten van niet aan evenredig recht onderworpen stukken.

Onze Minister van Financiën is bevoegd kwijtschelding, vermindering of teruggave te verleenen van het recht, dat ingevolge artikel 67 in verband met artikel 60 verschuldigd is, indien de vervanging der stukken of het stellen der aanteekening een gevolg is van een in overleg met de houders der stukken tot stand gekomen regeling, verband houdende met den ongunstigen toestand, waarin degene, te wiens laste de stukken zijn of in wiens kapitaal of winst de stukken gerechtigdheid aanduiden, verkeert.

Onze Minister van Financiën is voorts bevoegd in bijzondere gevallen kwijtschelding, vermindering of teruggave van recht en boete te verleenen.

B. Na artikel 91 wordt ingevoegd een nieuw artikel, luidende:

Art. 91*a*. Onze Minister van Financiën is bevoegd volgens door hem vast te stellen regelen uitstel te verleenen voor de betaling van het recht van ter zegeling aangeboden stukken.

De verjaringstermijn wordt van rechtswege met den termijn van het verleende uitstel verlengd.

In geval van verleend uitstel is een interest verschuldigd naar een door Onzen Minister van Financiën te bepalen rentevoet.

Onze Minister van Financiën is bevoegd van dezen interest kwijtschelding te verleenen.

C. In het derde lid van artikel 92 worden de woorden „en de Hemelvaartsdag" vervangen door: , de Hemelvaartsdag en de verjaardag des Konings.

D. De artikelen 93, 94, 95, 96 en 97 vervallen.

Art. XIV. Het groot registerpapier en het klein registerpapier, genoemd in artikel 27 (oud) der Zegelwet 1917, wordt na de inwerkingtreding dezer wet niet meer verkrijgbaar gesteld.

Het gewoon papier, het half vel gewoon papier en het klein papier, genoemd in artikel 27 (oud) der Zegelwet 1917, hetwelk bij de inwerkingtreding dezer wet nog op de kantoren en op het algemeen zegelkantoor voorhanden is, wordt, respectievelijk voorzien van een stempel van één gulden, vijftig cent en dertig cent, uitgegeven alvorens tot uitgifte van de nieuwe formaten papier, genoemd in artikel 27 (nieuw) der Zegelwet 1917 wordt overgegaan.

Het groot registerpapier, het klein registerpapier, het gewoon papier, het half vel gewoon papier en het klein papier, genoemd in art. 27 (oud) der Zegelwet 1917, onverschillig of het vóór of na de inwerkingtreding dezer wet is uitgegeven, wordt — in afwijking van artikel 24 (nieuw) der Zegelwet 1917 — geacht van een voldoenden stempelafdruk voorzien te zijn voor de voldoening van het zegelrecht naar de oppervlakte van het papier.

Gedurende drie maanden na de inwerkingtreding van deze wet kunnen belanghebbenden gedrukte of op andere mechanische wijze vermenigvuldigde formulieren, welke na voltooiing van de akte aan formaatzegel onderworpen zullen zijn, van een zegelstempel van vijftig cent of één gulden doen voorzien, ook indien de oppervlakte dezer formulieren grooter is dan respectievelijk 624 cM^2 en 1248 cM^2, mits de oppervlakte niet grooter is dan respectievelijk 644 cM^2 en 1288 cM^2.

Papier, hetwelk vóór de inwerkingtreding dezer wet of overeenkomstig het vorige lid buitengewoon gezegeld is naar de oppervlakte, wordt — in afwijking van artikel 24 (nieuw) der Zegelwet 1917 — geacht van een voldoenden stempelafdruk voorzien te zijn voor de voldoening van het zegelrecht naar de oppervlakte van het papier.

Art. XV. De ingevolge artikel 93 (oud) der Zegelwet 1917 nedergelegde of toegezonden afdrukken kunnen bij de invoering van deze wet worden vernietigd.

Art. XVI. De Zegelwet 1917 wordt, met nummering van de leden der artikelen, op Onzen last in het *Staatsblad* geplaatst, zooals zij luidt op het oogenblik dier plaatsing.

Art. XVII. In artikel 6 der wet van 8 December 1933, *Staatsblad* n°. 663, zooals die wet nader is gewijzigd, wordt in plaats van „aandeelen in buitenlandsche maatschappijen en 100 opcenten op de zegelrechten van andere buitenlandsche stukken" gelezen: buitenlandsche effecten.

Art. XVII A. In de wet van 13 September 1935, *Staatsblad* n°. 549, vervalt het laatste lid van artikel 1.

Art. XVIII. In artikel 3 der wet van 20 December 1935, *Staatsblad* n°. 725, zooals die wet nader is gewijzigd, wordt de laatste zin van het tweede lid gelezen: De regeling van de opklimming, van de afronding en van het minimum der dienovereenkomstig verhoogde rechten blijft gelden, zooals zij luidt ingevolge de bepalingen der Zegelwet 1917; het in artikel 59*a*, lid 2, dier wet bepaalde maximum bedraagt f 0.60.

Art. XIX. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen dag.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 22sten April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 3 *Mei* 1937.)

S. 406.

18 *Juni* 1937. BESLUIT, houdende bekendmaking van den tekst der Zegelwet 1917.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 9 Juni 1937, n°. 96, afdeeling Indirecte Belastingen;

Gelet op artikel XVI der wet van 22 April 1937, *Staatsblad* n°. 405;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Den tekst der Zegelwet 1917 (wet van 22 Maart 1917, *Staatsblad* n°. 244), zooals die is gewijzigd bij de wetten van 23 Mei 1917, *Staatsblad* n°. 437, 27 Juni 1919, *Staatsblad* n°. 432, 24 December 1921, *Staatsblad* n°. 1409, 29 Juni 1925, *Staatsblad* n°. 308, 23 Juni 1927, *Staatsblad* n°. 187, 21 Juli 1927, *Staatsblad* n°. 258, 25 Juli 1932, *Staatsblad* n°. 376, 25 Juli 1932, *Staatsblad* n°. 405, 17 November 1933, *Staatsblad* n°. 613, 2 Juli 1934, *Staatsblad* n°. 347, 23 April 1936, *Staatsblad* n°. 202, 1 Augustus 1936, *Staatsblad* n°. 204, 22 April 1937, *Staatsblad* n°. 310, 22 April 1937, *Staatsblad* n°. 405 en 31 Mei 1937, *Staatsblad* n°. 205, met nummering van de leden der artikelen in het *Staatsblad* te doen plaatsen, door bijvoeging van dien gewijzigden tekst, in zijn geheel, bij dit besluit.

Onze Minister voornoemd, is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 18den Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 25 *Juni* 1937.)

TEKST VAN DE ZEGELWET 1917.

Wet van 22 Maart 1917, Staatsblad n°. 244, zooals die is gewijzigd bij de wetten van 23 Mei 1917, Staatsblad n°. 437, 27 Juni 1919, Staatsblad n°. 432, 24 December 1921, Staatsblad n°. 1409, 29 Juni 1925, Staatsblad n°. 308, 23 Juni 1927, Staatsblad n°. 187, 21 Juli 1927, Staatsblad n°. 258, 25 Juli 1932, Staatsblad n°. 376, 25 Juli 1932, Staatsblad n°. 405, 17 November 1933, Staatsblad n°. 613, 2 Juli 1934, Staatsblad n°. 347, 23 April 1936, Staatsblad n°. 202, 1 Augustus 1936, Staatsblad n°. 204, 22 April 1937, Staatsblad n°. 310, 22 April 1937, Staatsblad n°. 405 en 31 Mei 1937 ,Staatsblad n°. 205.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het tot aanvulling der Rijksmiddelen noodig is, de belasting, welke onder den naam van recht van zegel geheven wordt, nader te regelen en andere bepalingen vast te stellen ter verzekering van de heffing dier belasting;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

HOOFDSTUK I.

Algemeene bepalingen.

Art. 1. Onder den naam van zegelrecht wordt eene belasting geheven van de in deze wet genoemde stukken, overeenkomstig de daarbij gestelde regelen.

Art. 2. 1. De belasting moet, voorzoover in deze wet niet anders is bepaald, worden voldaan:

voor binnen het Rijk opgemaakte stukken door deze te stellen op van Rijkswege uitgegeven gezegeld papier of op buitengewoon gezegeld papier of door gebruik van plakzegels;

voor niet binnen het Rijk opgemaakte stukken door aanbieding ter zegeling aan 's Rijks ambtenaar, tenzij het zegelrecht bereids op één der wijzen, voor binnen het Rijk opgemaakte stukken voorgeschreven, is voldaan.

2. Het evenredig zegelrecht bedraagt ten minste tien cent; het klimt op met tien cent tot één gulden, boven één gulden met vijf en twintig cent tot vijf gulden en boven vijf gulden met vijftig cent. Ligt het bedrag van het naar de grondslagen berekend recht tusschen twee der door dit lid bepaalde zegelrechten, dan is het hoogste van die beide rechten verschuldigd.

3. Indien de grondslag, waarover het evenredig zegelrecht moet worden berekend alleen in vreemde munt is uitgedrukt, wordt deze herleid tot Nederlandsche munt volgens den op den dag der zegeling laatst bekenden volgens plaatselijk gebruik ter voorziening in de bepaling van artikel 60 van het Wetboek van Koophandel vastgestelden wisselkoers van Amsterdam of bij gebreke van dien volgens de op dien dag laatst bekende gegevens.

4. Voor ieder binnen het Rijk opgemaakt stuk, waarvoor het zegelrecht niet overeenkomstig de wet is voldaan, is een boete van tien maal het niet of te min betaalde recht met een minimum van honderd gulden verschuldigd, bij authentieke akten door den ambtenaar, die de akte heeft opgemaakt, en bij alle andere stukken door den onderteekenaar van het stuk, of, indien het stuk niet onderteekend is, door dengene, die het stuk heeft uitgegeven, afgegeven, uitgereikt of verzonden, onverminderd de aansprakelijkheid van deze personen voor het niet of te min betaalde recht, behoudens hun verhaal op degenen, die dat recht moeten dragen.

5. Indien voor de vrijstelling of vermindering van zegelrecht of voor de voldoening van het zegelrecht op een bepaalde wijze door of krachtens deze wet op het stuk een bepaalde verklaring wordt geëischt, is de onderteekenaar der verklaring, de onderteekenaar van het stuk, waarin zoodanige verklaring voorkomt, of degene, die het stuk, waarop zoodanige verklaring ongeteekend is gesteld, heeft uitgegeven, afgegeven, uitgereikt of verzonden, een boete van duizend gulden verschuldigd, indien de verklaring in strijd met de waarheid is opgenomen.

6. Indien het niet authentieke stuk of de verklaring door meer dan één persoon is onderteekend of bij gebreke van onderteekening is uitgegeven, afgegeven, uitgereikt of verzonden, is ieder dier personen hoofdelijk aansprakelijk voor de beloopen boete en voor het niet of te min betaalde recht.

7. In alle gevallen, waarin door of krachtens deze wet voor de vrijstelling of vermindering van zegelrecht of voor het voldoen van het zegelrecht op een bepaalde wijze een onderteekende verklaring wordt geëischt, kan de onderteekening vervangen worden door de gedrukte of gestempelde naam van de natuurlijke persoon, van de vennootschap onder firma of en commandite of van de rechtspersoon, die de verklaring moet afgeven, indien degene, die de verklaring moet onderteekenen zich tevoren tegenover 's Rijks ambtenaar, binnen wiens ressort hij woont of gevestigd is, schriftelijk voor de op deze wijze gestelde verklaringen aansprakelijk heeft gesteld, evenals of zij onderteekend waren.

Art. 2*a*. 1. Deze wet verstaat:

onder het Rijk, het Rijk in Europa,

onder papier, tevens perkament en iedere andere stof, waarop de aan zegelrecht onderworpen stukken zijn gesteld,

onder buitengewoon gezegeld papier, papier, dat op verzoek van belanghebbenden van Rijkswege gestempeld is,

onder 's Rijks ambtenaar, de ontvanger van de registratie of van het zegel met de ontvangst van zegelrechten belast.

2. De vraag of een persoon of lichaam binnen het Rijk woont of gevestigd is, wordt naar de omstandigheden beoordeeld.

Art. 3. 1. Het papier vanwege het Rijk uitgegeven zal, behalve van een of meer bijzondere merkteekens, voorzien zijn van een afdruk van den zegelstempel aan de bovenzijde.

2. De afdruk van den zegelstempel en de plakzegels wijzen het bedrag van het zegelrecht aan.

3. De bijzondere merkteekens, de afmetingen van het papier, voor zoover deze niet bij artikel 27 zijn vastgesteld, de vorm der plakzegels en die der stempels, welke voor de zegeling van papier worden gebruikt, worden

door Onzen Minister van Financiën bepaald.

Art. 4. 1. Het is een ieder, die niet door of vanwege Onzen Minister van Financiën daartoe aangesteld of gemachtigd is, verboden gezegeld papier of plakzegels te verkoopen of uit te geven.

2. Voor iedere overtreding van dit artikel wordt eene boete van vijf en twintig gulden verbeurd.

Art. 5. 1. Alle stukken, gesteld op gezegeld papier vanwege het Rijk uitgegeven, moeten zijn aangevangen aan den voorkant, naast of onmiddellijk onder den afdruk van den zegelstempel, en regelmatig vervolgd worden.

2. De afdruk van den zegelstempel mag zoo min op de vóór- als op de keerzijde door letters of cijfers bedekt, noch op eenige wijze onkenbaar gemaakt of beschadigd worden.

3. De plakzegels mogen op geenerlei wijze onkenbaar gemaakt of beschadigd worden en moeten worden gebruikt op de wijze door Onzen Minister van Financiën te bepalen.

4. Indien in strijd met een dezer voorschriften is gehandeld, wordt het stuk als ongezegeld beschouwd.

Art. 6. Indien een stuk, onderworpen aan eenig ander zegelrecht dan dat naar de oppervlakte van het papier te omvangrijk is om in zijn geheel op het in gebruik genomen gezegeld papier te worden gesteld, kan voor het overblijvende gedeelte ongezegeld papier gebezigd worden, mits het recht, voor het geheele stuk verschuldigd, is voldaan.

Art. 7. 1. Bij aanbieding van een stuk ter zegeling, moet het zegelrecht worden voldaan ten beloope van het door 's Rijks ambtenaar schuldig geachte bedrag. Bij gebreke van voldoening van dit bedrag weigert deze de zegeling en wordt de aanbieding geacht niet te hebben plaats gehad.

2. Bij aanbieding van papier ter buitengewone zegeling is 's Rijks ambtenaar bevoegd deze buitengewone zegeling te weigeren, indien niet ten minste het zegelrecht wordt voldaan, dat door hem wordt verschuldigd geacht in verband met bij de aanbieding op het papier voorkomende formulieren of geschriften, of met de bestemming, welke blijkbaar aan het papier zal worden gegeven.

3. De wijze waarop 's Rijks ambtenaar doet blijken van de voldoening der zegelrechten van de stukken, die hem ter zegeling worden aangeboden, wordt door Onzen Minister van Financiën bepaald.

4. De Staat is aansprakelijk voor de schade, welke ontstaat door het teloorgaan of de verminking van een stuk, terwijl dit zich aan een kantoor van registratie of van het zegel bevindt.

Art. 7*a*. 1. Op vordering van 's Rijks ambtenaar moet bij een stuk, hetwelk in een vreemde taal is gesteld en dat hem ter zegeling wordt aangeboden, worden gevoegd een door den aanbieder met zijn handteekening bekrachtigde in thet Nederlandsch gestelde opgave van den inhoud van het stuk, voorzoover die inhoud voor de berekening van het zegelrecht van belang is.

2. Indien 's Rijks ambtenaar de bijvoeging van de in het eerste lid bedoelde opgave vordert, doet hij daarvan op het stuk bij gedagteekende en onderteekende verklaring blijken.

3. Bij gebreke van voldoening aan de vordering binnen een maand is door den aanbieder verbeurd eene boete van vijf en twintig gulden. Bovendien wordt voor de toepassing van de overige artikelen van deze wet de aanbieding geacht niet te hebben plaats gehad.

4. Indien door onjuistheid of onvolledigheid van een opgave aan de hand van die opgave een geringer recht zou worden geheven dan inderdaad verschuldigd is, is door den onderteekenaar dier opgave een boete verbeurd van duizend gulden.

Art. 8. 1. Onze Minister van Financiën is bevoegd om, in door hem aan te wijzen gevallen waarin de zegeling door middel van plakzegel zou kunnen plaats hebben, machtiging te verleenen de voldoening van het zegelrecht met inachtneming van door hem vast te stellen voorwaarden op andere door hem te bepalen wijze te doen geschieden. In die voorwaarden kan worden opgenomen, dat de door Onzen Minister van Financiën vast te stellen kosten van ambtelijk toezicht aan het Rijk moeten worden vergoed.

2. Door notarissen mag voor hunne aan zegelrecht onderworpen akten alleen gebruikt worden perkament of het vanwege het Rijk uitgegeven papier.

3. Indien het zegelrecht van een stuk niet is voldaan op de wijze daarvoor in of krachtens deze wet voorgeschreven, wordt het stuk als ongezegeld beschouwd.

Art. 9. (Vervallen).

Art. 10. 1. Wegens één stuk is slechts één zegelrecht verschuldigd, behoudens het bepaalde in de artikelen 35, 44, 56 en 75.

2. Het recht wordt bepaald door de hoogst belaste beschikking of verklaring.

3. Behoudens de in deze wet vermelde uitzonderingen, is elk afzonderlijk stuk aan een afzonderlijk zegelrecht onderworpen en kan een gezegeld of van plakzegel voorzien papier, dat reeds voor een stuk is gebruikt, niet voor een ander aan zegelrecht onderworpen stuk worden gebezigd, zelfs al ware het eerste doorgehaald of op eenige andere wijze vernietigd.

4. In geval van overtreding wordt hetgeen na het eerste stuk op het gezegeld of van plakzegel voorzien papier voorkomt, beschouwd als op ongezegeld papier te zijn gesteld.

Art. 11. 1. Behoudens de uitzonderingen, bij deze wet gemaakt, zijn de verschillende exemplaren van een stuk alle aan hetzelfde zegelrecht onderworpen.

2. Afschriften en uittreksels van onderhandsche stukken, door een of meer der partijen onderteekend, zijn aan hetzelfde zegelrecht onderworpen als de oorspronkelijke stukken.

3. Afschriften en uittreksels, door ambtenaren als zoodanig opgemaakt en onderteekend, worden, voor de toepassing dezer wet, met akten van die ambtenaren gelijkgesteld.

4. Afschriften en uittreksels, uitsluitend ter voldoening aan administratieve voorschriften van openbare besturen en instellingen vervaardigd, zijn vrij van zegelrecht.

Art. 12. Alle hier te lande wonende personen, die eenig aan zegelrecht onderworpen stuk opmaken of afgeven, of op zoodanig stuk hun handteekening stellen, worden geacht het stuk hier te lande te hebben opgemaakt of

afgegeven, of daarop hier te lande hunne handteekening te hebben gesteld, zoolang het tegendeel niet aannemelijk is gemaakt. De vermelding op het stuk, dat deze handelingen in het buitenland plaats hadden, is daartoe niet voldoende.

Art. 13. Voor de toepassing dezer wet worden stukken, welke voorzien zijn van een paraaf, het facsimilé van een handteekening op paraaf, of den afdruk van een naam- of paraafstempel, als onderteekende stukken beschouwd.

Art. 14. Iedere vermelding in of op eenig niet behoorlijk gezegeld stuk, waarbij de onderteekenaar of de uitgever van dat stuk zich verbindt het door een behoorlijk gezegeld te vervangen en iedere aanduiding, vermelding of overeenkomst, welke ten doel heeft eene overtreding van deze wet aan de kennisneming van 's Rijks ambtenaar te onttrekken, alsmede iedere overeenkomst, welke de niet-vervulling van eenige bij deze wet opgelegde verplichting of de verkorting van eenige bij deze wet toegekende bevoegdheid ten doel heeft, is nietig.

Art. 15. 1. Het is aan rechters, scheidsmannen, departementen van algemeen bestuur, besturen van provinciën, gemeenten, waterschappen en andere door het openbaar gezag ingestelde zedelijke lichamen en instellingen, en aan daartoe behoorende ambtenaren verboden bij hunne beslissing of beschikking rekening te houden met den inhoud van eenig stuk, dat, hoewel aan zegelrecht onderworpen, ongezegeld of niet voldoende gezegeld te hunner kennis wordt gebracht, tenzij dat stuk van de verklaring van registratie voorzien is.

2. Voor iedere overtreding is verbeurd eene boete van vijf en twintig gulden. De overtreders zijn bovendien gehouden tot betaling van de rechten, verschuldigd wegens de stukken, waarvan het recht niet is voldaan, behoudens verhaal op wien het behoort.

3. De bepaling van het eerste lid is niet toepasselijk op de stukken overgelegd:

1°. ingevolge artikel 147 — of, als bescheiden tot staving der rekening, ingevolge der artikelen 775, 777 en 787 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering;

2°. als stukken van vergelijking in geschillen over de echtheid of onechtheid van geschriften;

3°. als bescheiden tot staving van de eigen aangiften van faillissement en van het verzoek tot bekoming van surséance van betaling, bedoeld bij de artikelen 1 en 213 van de Faillissementswet;

4°. in strafzaken.

4. Indien zich onder de hiervoor uitgezonderde en ter griffie overgelegde stukken niet behoorlijk gezegelde bevinden, is de griffier verplicht die stukken vóór de teruggave ter hand te stellen aan 's Rijks ambtenaar ter constateering van de begane overtredingen, tenzij die stukken van de verklaring van registratie voorzien zijn.

5. Wordt door den griffier niet tijdig aan deze verplichting voldaan, dan verbeurt hij eene boete van vijf en twintig gulden.

Art. 16. 1. Indien in eene notarieele akte een aan zegelrecht onderworpen stuk (uitgezonderd authentieke akten, afschriften en uittreksels daarvan, akten, welke overeenkomstig artikel 6 der Registratiewet 1917 worden overgelegd en effecten) wordt vermeld en indien een zoodanig stuk, met of zonder aanhechting, als bijlage van eene notarieele akte wordt bewaard, is de notaris verplicht in die akte op te geven:

a. indien het stuk ongeregistreerd is, het bedrag van het zegelrecht voor het vermelde of bijgevoegde stuk betaald;

b. indien het stuk geregistreerd is, kantoor en dagteekening der registratie.

2. Als volgens die opgave het vermelde of bijgevoegde stuk niet van behoorlijk zegel volgens de wet is voorzien, zal de notaris verplicht zijn dit stuk, bij de aanbieding ter registratie van de notarieele akte, gelijktijdig ter zegeling over te leggen.

3. Deze verplichtingen vervallen echter, indien het bedoelde stuk zich niet in de macht bevindt van hen, die partij zijn bij de notarieele akte, en zij dit in deze akte verklaren.

4. De bepalingen van dit artikel zijn niet van toepassing op het in bewaring nemen van olographische en geheime testamenten, benevens de omslagen daarvan en op de vermelding van stukken in akten van boedelbeschrijving en in processen-verbaal van vergadering, van verzending, van uitloting of van vernietiging van stukken.

5. Voor iedere overtreding van dit artikel wordt eene boete van vijf en twintig gulden verbeurd.

6. De opgave ingevolge letter *a* van het eerste lid wordt niet beschouwd als een vermelding in den zin van artikel 5 en artikel 6 der Registratiewet 1917.

Art. 17. 1. Het is aan rechters en andere ambtenaren verboden om een register, aan zegelrecht onderworpen, te kantteekenen of te waarmerken, indien niet alle bladen van het register gezegeld zijn.

2. Het is aan ambtenaren verboden handteekeningen te legaliseeren op aan zegelrecht onderworpen stukken, voordat het zegelrecht daarvan overeenkomstig de wet is voldaan.

3. Voor iedere overtreding van dit artikel wordt eene boete van vijf en twintig gulden verbeurd.

Art. 18. 1. Ieder, die een bedrijf uitoefent, is verplicht:

a. de in artikel 83 genoemde ambtenaren, alsmede de door Onzen Minister van Financiën aangewezen ambtenaren in de gelegenheid te stellen om zonder beperking en zelfstandig inzage te nemen van zijn boekhouding en bescheiden, ter plaatse waar een en ander zich bevindt;

b. aan de genoemde ambtenaren desgevorderd alle inlichtingen te verschaffen, welke zij redelijkerwijze behoeven om te kunnen beoordeelen of aan de bepalingen dezer wet is voldaan;

c. te gedoogen, dat die ambtenaren afschriften van of uittreksels uit de boekhouding en bescheiden nemen en bescheiden tot nader onderzoek of ter vervolging aanhouden. De tot nader onderzoek aangehouden bescheiden worden binnen tweemaal vier en twintig uur teruggegeven, tenzij van een overtreding blijkt, in welk geval art. 83 toepasselijk is. In ieder geval wordt degene, bij wien het stuk wordt aangehouden, in de gelegenheid gesteld des-

gewenscht vooraf afschrift te nemen.

2. Gelijke verplichtingen rusten op hem, die boekhouding of bescheiden van iemand, die een bedrijf uitoefent, onder zich heeft, ten aanzien van die boekhouding of die bescheiden, alsmede op hem die in eenige openbare betrekking boeken of bescheiden houdt of bewaart.

3. Het bepaalde in het eerste en in het tweede lid geldt niet:

a. ten aanzien van akten van uitersten wil voor notarissen verleden of bij hen in bewaring gegeven, zoolang de beschikkers in leven zijn;

b. ten aanzien van akten van inbewaargeving, superscriptie, herroeping en terugneming van uitersten wil, gedurende het leven van hen te wier verzoeke die akten zijn opgemaakt;

c. voor den bewaarnemer, ten aanzien van den inhoud van pakketten, welke aan hem gesloten in bewaring zijn gegeven, indien de bewaargever niet zijne toestemming heeft verleend.

4. Voldoening aan de verplichtingen omschreven in het eerste en in het tweede lid kan niet gevorderd worden:

1°. op Zondagen en op de daarmede in het derde lid van artikel 92 gelijkgestelde dagen;

2°. op andere dagen vóór 9 uur des voormiddags en na 4 uur des namiddags.

5. Indien niet of onvolledig wordt voldaan aan de bij dit artikel voorgeschreven verplichtingen, alsmede indien de in het eerste lid onder *b* bedoelde inlichtingen onjuist blijken te zijn, wordt door den nalatige voor ieder verzuim en in geval van onjuiste inlichtingen, door dengene die die inlichtingen verstrekte voor ieder stuk, waaromtrent onjuiste inlichtingen zijn gegeven, een boete van duizend gulden verbeurd. De in het eerste lid bedoelde ambtenaren zijn bevoegd verzuimen in de naleving van de bij dit artikel voorgeschreven verplichtingen, alsmede den inhoud van de in het eerste lid onder *b* bedoelde inlichtingen bij proces-verbaal te constateeren.

6. Wordt de toegang tot de plaats waar de boekhouding en bescheiden zich bevinden of redelijkerwijze vermoed kunnen worden zich te bevinden geweigerd, dan zijn de in het eerste lid genoemde ambtenaren bevoegd zich dien toegang desnoods met behulp van den sterken arm te verschaffen.

7. Zijn de plaatsen, waar de te onderzoeken boekhouding en bescheiden zich bevinden of redelijkerwijze vermoed kunnen worden zich te bevinden, woningen, of zijn die plaatsen slechts door een woning toegankelijk, dan treden de ambtenaren die woningen tegen den wil der bewoners niet binnen dan op vertoon van een schriftelijken bijzonderen last van den burgemeester of van den kantonrechter en desnoods met behulp van den sterken arm. Van het binnentreden op deze wijze wordt door den ambtenaar proces-verbaal opgemaakt; een afschrift hiervan wordt binnen tweemaal vier en twintig uren uitgereikt aan dengene in wiens woning is binnengetreden.

Art. 19. 1. Het is verboden aan griffiers van rechterlijke collegiën en kantongerechten om een aan zegelrecht onderworpen stuk in de ter griffie gehouden wordende registers over te schrijven en aan ambtenaren der registratie om zoodanig stuk te registreeren, vóórdat het zegelrecht daarvan overeenkomstig de wet voldaan is.

2. Laatstgenoemde ambtenaren mogen akten van protest van handelspapier niet registreeren, zonder zich het geprotesteerde stuk te doen vertoonen.

3. De bewaarders van de hypotheken, het kadaster en de scheepsbewijzen zijn verplicht de stukken, waarvan het zegelrecht niet overeenkomstig de wet is voldaan en welke hun ter inschrijving of overschrijving, of tot het stellen van aanteekeningen worden aangeboden, na verrichting dier formaliteiten, terug te houden voor de invordering van de wegens die stukken verschuldigde rechten en boeten.

4. Voor iedere overtreding van dit artikel wordt eene boete van vijf en twintig gulden verbeurd.

Art. 20. Behoudens hetgeen hierna omtrent sommige stukken is bepaald, zal elke houder van eenig zegelplichtig stuk, dat niet of niet behoorlijk gezegeld is, dit tegen voldoening van het verschuldigde recht door 's Rijks ambtenaar kunnen doen zegelen, mits hij tegelijkertijd de boete voldoet, wegens het stuk verschuldigd, of dit in handen van gemelden ambtenaar late voor het constateeren der overtreding.

Art. 21. 1. Het is aan 's Rijks ambtenaar verboden om eenig ten onrechte niet of niet behoorlijk gezegeld stuk van zegel te voorzien, zonder de overtreding bij proces-verbaal te constateeren, indien de boete niet gelijktijdig wordt voldaan.

2. Voor iedere overtreding van dit artikel wordt eene boete van vijf en twintig gulden verbeurd.

Art. 22. 1. Het zegelrecht van binnen het Rijk opgemaakte stukken moet, behoudens de uitzonderingen in deze wet bepaald, worden voldaan:

a. ten aanzien van stukken, welke onderteekend worden, vóórdat de eerste handteekening wordt gesteld;

b. ten aanzien van stukken, welke niet onderteekend worden, vóórdat die stukken door dengene die ze opmaakt uit handen worden gegeven.

2. Niettemin kan ten aanzien van eenzijdig onderteekende niet-authentieke stukken, welke bij den onderteekenaar worden aangetroffen, geen recht en boete gevorderd worden en kan buitengewone zegeling zonder vordering van boete op verzoek van den onderteekenaar plaats vinden, een en ander mits de onderteekenaar aantoont, dat de onderteekende stukken niet uit zijn bezit zijn geweest.

3. Stukken, welke niet binnen het Rijk zijn opgemaakt, moeten behoudens het hierna omtrent sommige stukken bepaalde, ter zegeling aan 's Rijks ambtenaar worden aangeboden, vóórdat daarvan gebruik wordt gemaakt op één der wijzen bij de artikelen 15 of 16 vermeld of vóórdat daarmede wordt gehandeld overeenkomstig het eerste lid van artikel 19.

4. Het zegelrecht van stukken, buitenslands opgemaakt, welke aan de bewaarders van de hypotheken, het kadaster en de scheepsbewijzen ter inschrijving of overschrijving, of tot het stellen van aanteekeningen worden aan-

geboden, wordt, zoo dit recht niet vóóraf is voldaan, na verrichting dier formaliteiten ingevorderd.

5. Stukken, voor welke in Nederlandsch-Indië, Suriname of Curaçao het aldaar verschuldigde zegelrecht is voldaan, zijn hier te lande niet aan zegelrecht onderworpen.

HOOFDSTUK II.

Van het zegelrecht naar de oppervlakte van het papier.

Art. 23. Aan een zegelrecht naar de oppervlakte van het papier zijn, behoudens na te melden uitzonderingen, onderworpen:

1°. de aan belanghebbenden uitgereikt wordende minuten, afschriften of uittreksels van Koninklijke besluiten en van akten van de beide Kamers der Staten-Generaal, waarbij een benoeming plaats heeft, een verhooging van bezoldiging wordt gegeven, of een gunst verleend wordt;

2°. de aan belanghebbenden uitgereikt wordende minuten, afschriften of uittreksels van beschikkingen van collegiën, commissiën en ambtenaren, behoorende tot het bestuur van den Staat, van provinciën, gemeenten, waterschappen en andere door het openbaar gezag ingestelde zedelijke lichamen en instellingen, waarbij een benoeming plaats heeft, een verhooging van bezoldiging wordt gegeven, of een gunst verleend wordt;

3°. de verzoekschriften — zelfs in den vorm van brieven — tot het bekomen van de hiervoor bedoelde beschikkingen;

4°. afschriften van- en uittreksels uit akten van den burgerlijken stand;

5°. (vervallen);

6°. de staten van hypothecaire inschrijvingen, afschriften van en uittreksels uit de registers van in- en overschrijving, verklaringen dat inschrijvingen zijn doorgehaald, getuigschriften van onbezwaardheid en andere verklaringen door de bewaarders van de hypotheken, het kadaster en de scheepsbewijzen afgegeven anders dan in 's Rijks belang;

7°. akten van notarissen, voor zoover zij niet vallen onder de bepalingen van hoofdstuk V of van hoofdstuk VII;

8°. akten van griffiers van rechterlijke collegiën en kantongerechten betreffende handelingen, waartoe zij gelijkelijk met notarissen en deurwaarders bevoegd zijn en akten en exploiten van deurwaarders, voor zoover zij betrekking hebben op het privaatrecht;

9°. borderellen van inschrijving in de registers der hypotheken en scheepsbewijzen;

10°. bestekken, voorwaarden, kaarten, teekeningen, lijsten, taxatierapporten en andere bescheiden, voorzoover zij bestemd zijn om met aan het in dit hoofdstuk omschreven zegelrecht onderworpen akten, welke de overeenkomst constateeren, waarop zij betrekking hebben, den titel dier overeenkomst uit te maken;

11°. (vervallen);

12°. alle andere niet elders in deze wet genoemde stukken, opgemaakt tot bewijs van privaatrechtelijke overenkomsten, handelingen, verbintenissen en verklaringen.

Art. 24. Het zegelrecht naar de oppervlakte van het papier bedraagt dertig cent voor elk papier, waarvan de oppervlakte niet grooter is dan 440 cM².;

vijftig cent voor elk papier met eene oppervlakte boven de 440 tot en met 624 cM².;

een gulden voor elk papier met eene oppervlakte boven de 624 tot en met 1248 cM²., en voor elk papier, waarvan de oppervlakte grooter is dan 1248 cM²., vijftig cent voor iedere reeks van 624 cM²., gedeelten eener reeks voor eene geheele gerekend.

Art. 25. (vervallen).

Art. 26. In afwijking van de artikelen 2 en 22 wordt bepaald:

a. dat het zegelrecht van olographische en van geheime testamenten en van de daarop gestelde aanteekeningen en akten, zoomede dat van beschikkingen, als bedoeld in artikel 982 van het Burgerlijk Wetboek, eerst voldaan behoeft te worden, wanneer die stukken geregistreerd worden of daarvan op eenigerlei wijze gebruik wordt gemaakt, welke voldoening geschiedt door die stukken ter zegeling aan te bieden aan 's Rijks ambtenaar;

b. dat het zegelrecht van de in artikel 23, onder 10°., bedoelde stukken eerst voldaan behoeft te worden, wanneer die stukken de daar bedoelde bestemming krijgen, welke voldoening geschiedt door die stukken binnen veertien dagen nadat zij de bedoelde bestemming hebben verkregen ter zegeling aan te bieden aan 's Rijks ambtenaar, op verbeurte van boete en met aansprakelijkheid voor het recht, bepaald in artikel 2, lid 4, door en van dengene die deze bestemming aan de stukken heeft gegeven.

Art. 27. Het papier, dat naar de oppervlakte gezegeld vanwege het Rijk wordt uitgegeven, is van de volgende afmetingen, oppervlakte en prijs:

Hoogte	Breedte	Oppervlakte	Prijs
Centimeter	Centimeter	Vierkante centimeter	
29,7	42,0	1247.4	f 1,—
29,7	21,0	623,7	0.50
25,0	17,6	440,0	0,30

Art. 28. 1. Behoudens de vrijstellingen, moet van een zegel van niet minder dan een gulden voorzien zijn het papier, dat gebruikt wordt voor:

a. de stukken in artikel 23 onder 1°, 2°, 4°, en 6° genoemd;

b. de akten door notarissen opgemaakt, met uitzondering van die, welke door hen in originali worden uitgereikt.

2. Het gebruik van papier, voorzien van een zegel van dertig cent, wordt slechts voor de volgende stukken toegelaten:

1°. verzoekschriften;

2°. volmachten en machtigingen niet ten overstaan van notarissen verleden;

3°. door eigenaars of rechthebbenden verleende vergunningen om op eens anders grond of water te jagen;

4°. akten van protest van non-acceptatie en van non-betaling van handelspapier;

5°. akten van deurwaarders, met uitzondering van die tot welker opmaking, behalve de deurwaarders, ook andere ambtenaren bevoegd

zijn, voor welke akten door de deurwaarders geen minder gezegeld papier mag worden gebruikt dan aan die andere ambtenaren is toegestaan;

6°. borderellen tot inschrijving in de registers der hypotheken en der scheepsbewijzen;

7°. *akten van de overeenkomsten van gelduitleening en akten van nadere overeenkomsten, als onderscheidenlijk bedoeld zijn in artikel 25 en artikel 35, tweede lid, der Geldschieterswet.* 1

3. Voor alle andere in dit hoofdstuk genoemde niet van het recht vrijgestelde stukken moet gezegeld papier gebruikt worden van ten minste vijftig cent.

Art. 29. Voor de buiten het Rijk opgemaakte stukken zal, als zij hier te lande ter zegeling worden aangeboden, ten minste betaald worden een recht gelijk aan dat, hetwelk verschuldigd zou zijn geweest, indien zij binnen het Rijk waren opgemaakt, ook al zou het recht naar de oppervlakte van het papier minder bedragen.

Art. 30. 1. De hier te lande door eenig ambtenaar opgemaakte stukken, welke aan het in dit hoofdstuk bedoelde zegelrecht zijn onderworpen, en de daarvan gemaakte afschriften en uittreksels mogen niet meer bevatten dan:

600 lettergrepen, indien het gebruikte papier niet grooter is dan 440 c.M.^{2},

900 lettergrepen, indien het gebruikte papier grooter is dan 440 c.M.^{2} en niet grooter dan 624 c.M.^{2} en voorts 900 lettergrepen voor elke volgende reeks van 624 c.M.^{2}, een gedeelte van 624 c.M.^{2} voor een geheel gerekend.

2. Bij de berekening der lettergrepen worden drie cijfers voor één lettergreep gerekend.

3. De bepalingen van dit artikel zijn niet van toepassing op processen-verbaal van openbaren verkoop van roerende goederen en op in kolommen afgedeelde registers.

4. Voor iedere overtreding van dit artikel is verbeurd eene boete van vijf en twintig gulden voor ieder stuk.

Art. 31. 1. Op hetzelfde gezegeld papier mogen worden gesteld:

a. boedelbeschrijvingen, processen-verbaal en andere akten en geschriften, die de onderscheidene gedeelten van eene handeling constateeren, welke niet in ééne zitting is voltooid;

b. de akten, welke, overeenkomstig de wet, in registers of achter of naast elkander geschreven worden;

c. de afschriften van- of uittreksels uit akten, indien die akten overeenkomstig de bepalingen der wet op hetzelfde papier konden worden gesteld;

d. het afschrift van- of uittreksel uit een authentieke akte met de afschriften van- of uittreksels uit aan die authentieke akte gehechte stukken.

2. Voorts kunnen worden gesteld:

1°. de legalisatiën en erkenningen van handteekeningen en bekrachtigingen of goedkeuringen van akten, op de stukken waartoe zij betrekking hebben, en in het algemeen de vermelding van de verrichting van formaliteiten op de stukken of op de afschriften of uittreksels der stukken, welke die formaliteiten hebben ondergaan;

2°. de akten van beteekening, op het beteekende stuk, onverschillig of de beteekening al dan niet tevens inhoudt aanmaning, bevel of dagvaarding;

3°. in geval van aanbesteding, verkooping of verhuring:

de akten van voorloopige toewijzing, van ophouding en van toewijzing, op de bestekken of memoriën van voorwaarden;

de akten van afslag, opbieding of verhooging, de akten van ophouding en van eindelijke toewijzing, op de akten van voorloopige toewijzing;

de akten van herbesteding of herveiling, op de akten van toewijzing en de verklaring van lastgeving of opgaven van meester, op de akten, waartoe zij betrekking hebben;

4°. de akten van indeplaatsstelling van lasthebbers, op de akten van lastgeving;

5°. de akten van herroeping van volmacht of van uiterste wilsbeschikking, op de akten, welke worden herroepen;

6°. de verklaringen van wijziging van de in de akte bepaalde vergoeding voor eene door het Domeinbestuur afgegeven privaatrechtelijke vergunning, op de akte waarbij die vergunning is verleend.

Art. 32. 1. Van het zegelrecht naar de oppervlakte van het papier zijn vrijgesteld:

1°. de aan de belanghebbenden uit te reiken minuten, afschriften of uittreksels van besluiten, akten en beschikkingen, houdende:

a. benoeming van ambtenaren en leden van collegiën of commissiën, aan wie geen bezoldiging, een bezoldiging van niet meer dan duizend gulden 's jaars of een bezoldiging van niet meer dan duizend gulden over het geheele tijdvak, waarvoor de benoeming geldt is toegekend;

b. verhooging van bezoldiging van ambtenaren en leden van collegiën of commissiën, als de bezoldiging met de verhooging niet meer dan duizend gulden 's jaars bedraagt;

c. benoeming tot een ambt van gelijken of minderen rang dan dat, hetwelk de benoemde reeds bekleedde, voor zoover aan het nieuwe ambt geen hoogere bezoldiging is verbonden dan aan het oude;

d. tijdelijke benoeming van iemand, die in het genot is van van Overheidswege toegekend wachtgeld, mits van een en ander uit de stukken blijkt.

Indien het bedrag der bezoldiging niet in het besluit, de akte of de beschikking is uitgedrukt of niet bekend is, kan de vrijstelling slechts worden ingeroepen, als door of namens de openbare macht, van wie de benoeming is uitgegaan, op het uit te reiken stuk verklaard is, dat de bezoldiging niet meer bedraagt dan duizend gulden 's jaars of over het geheele tijdvak, waarvoor de benoeming geldt, of op niet meer dan die som wordt begroot;

2°. de aan den belanghebbende uit te reiken beschikkingen van administratieven aard, waarbij vergunning wordt verleend tot handelingen, waarvoor, krachtens de wet of krachtens reglementen of verordeningen van politie,

---

1 De gecursiveerde woorden zijn ingevoegd bij de nog niet in werking getreden wet van 22 April 1937, *Staatsblad* n°. 310.

vergunning moet worden gevraagd, en die waarbij de bijdragen worden geregeld, welke gevraagd worden op grond van bepalingen, voorkomende in Rijkswetten, rakende de staatszorg voor minderjarigen, armen en krankzinnigen;

3°. verzoekschriften en verdere stukken, benoodigd tot het bekomen van de onder 1° en 2° bedoelde beschikkingen;

4°. alle stukken, welke volgens hun aard aan dit zegelrecht zouden zijn onderworpen, doch worden opgemaakt tot regeling van belastingen of ter voldoening aan- of uitvoering van wetten en algemeene maatregelen van bestuur, houdende voorschriften van staatszorg en staatstoezicht en van wetten, regelende onderwerpen van publiek recht, mits van een of ander uit de stukken blijkt;

5°. de aan in het buitenland wonende belanghebbenden uit te reiken besluiten, houdende toekenning van ridderorden;

6°. de afschriften van- en uittreksels uit akten van den burgerlijken stand en van- en uit stukken aan die akten gehecht, welke ingevolge eenig wettelijk voorschrift of voor de regeling van belastingen moeten worden overgelegd, en die, welke niet bestemd zijn om aan bijzondere personen of andere dan door het openbaar gezag ingestelde zedelijke lichamen en instellingen in hun belang te worden uitgereikt, mits van een en ander in de onder die afschriften of uittreksels voorkomende deugdelijkverklaring door den ambtenaar, die ze afgeeft, melding gemaakt zij;

7°. akten van bekendheid, opgemaakt ter vervanging van de onder 6°. bedoelde afschriften en uittreksels;

8°. de door bewaarders van de hypotheken, het kadaster en de scheepsbewijzen af te geven uittreksels uit de kadastrale plans, leggers en aanwijzende tafels;

9°. de stukken, benoodigd tot het aangaan van huwelijken, die betreffende de voorziening in voogdij en toeziende voogdij, curateele en toeziende curateele, betreffende opheffing van curateele, meerderjarigverklaring en toekenning van bepaalde rechten van meerderjarigheid, erkenning en wettiging van natuurlijke kinderen en betreffende verbetering van akten van den burgerlijken stand, de stukken benoodigd om uit de gijzeling ontslagen te worden, *de stukken, benoodigd tot het verkrijgen van gerechtelijke machtigingen, goedkeuringen of andere rechterlijke beschikkingen, bedoeld in artikel 868 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering,* [1] verzoekschriften aan openbare autoriteiten, voor zoover volgens artikel 23 onder 3°. aan zegelrecht onderworpen en de minuten, afschriften en uittreksels van daarop te nemen beschikkingen, alles voor zoover de personen onvermogend zijn en dat onvermogen blijkt uit een verklaring, afgegeven, indien zij binnen het Rijk wonen, door het hoofd van het bestuur hunner woonplaats, en indien zij buiten het Rijk wonen, door de bevoegde openbare macht, en van het onvermogen op de stukken melding is gemaakt.

De personen, wier onvermogen moet blijken, zijn:

a. bij akten van toestemming tot het aangaan van een huwelijk, zij die toestemming geven;

b. bij stukken betreffende de voorziening in voogdij of toeziende voogdij, curateele of toeziende curateele, de onder voogdij of curateele te stellen of gestelde personen;

c. bij stukken betreffende de erkenning of wettiging van natuurlijke kinderen, hij die erkent of die de wettiging vraagt;

d. bij andere stukken, zij ten bate van wie de stukken strekken;

10°. de akten door notarissen, ingevolge het tweede lid van artikel 6 der wet van 9 Juli 1842 (*Staatsblad* n°. 20) voor onvermogenden kosteloos opgemaakt, mits de door den voorzitter der rechtbank verstrekte last tot kostelooze opmaking behoorlijk in de akte is vermeld, en de afschriften van- en uittreksels uit die akten;

11°. alle akten en vonnissen opgemaakt door rechterlijke ambtenaren en collegiën, alsmede door scheidsmannen;

12°. de akten van procureurs;

13°. de stukken, opgemaakt ter gerechtelijke tenuitvoerlegging van vonnissen en beschikkingen, gewezen in rechtsgedingen, welke van een of van beide zijden kosteloos worden gevoerd, *alsmede die opgemaakt ingevolge de vergunning om kosteloos ten uitvoer te leggen, bedoeld in artikel 869 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, een en ander mits van de toelating om kosteloos te procedeeren of van de vergunning in de stukken melding wordt gemaakt* [1];

14°. de stukken betreffende invordering van sommen aan het Rijk verschuldigd, welke het bedrag van dertig gulden niet te boven gaan;

15°. de stukken door ambtenaren van den Staat, van provinciën, gemeenten en waterschappen en door onderwijzers benoodigd tot het bekomen van pensioenen, voor zoover hunne bezoldiging of belooning niet meer dan duizend gulden 's jaars bedraagt en daarvan uit de stukken blijkt; de stukken, benoodigd tot het bekomen van weduwen- en weezenpensioen uit tot dat doel ingestelde fondsen, ingeval de belanghebbende personen onvermogend zijn, blijkens een verklaring, afgegeven door het hoofd van het bestuur hunner woonplaats en daarvan op de stukken melding gemaakt is, en de stukken, benoodigd voor de deelneming in- en tot het verkrijgen van uitkeeringen wegens de in artikel 46 onder *a* bedoelde verzekeringen, mits van deze bestemming uit die stukken blijkt;

16°. de akten van beschrijving en de processen-verbaal van verkoop van verstane panden in banken van leening, gehouden wordende ingevolge verordeningen, welke door het openbaar gezag zijn vastgesteld;

17°. de verzoekschriften en de beschikkingen betreffende de afschrijving van belastingen wegens onvermogen;

18°. de akten door of met medewerking van vreemde consuls hier te lande opgemaakt;

[1] De gecursiveerde woorden zijn ingevoegd bij de nog niet in werking getreden wet van 1 Augustus 1936, *Staatsblad* n°. 204.

[1] De gecursiveerde woorden zijn ingevoegd bij de nog niet in werking getreden wet van 1 Augustus 1936, *Staatsblad* n°. 204.

19°. de verklaring van gerechtigdheid en van dienstverrichting, afgegeven ten behoeve van schuldeischers van den Staat, van provinciën, gemeenten, waterschappen en andere door het openbaar gezag ingestelde zedelijke lichamen en instellingen;

20°. de monsterrollen;

21°. de in de uitoefening van een bedrijf verzonden brieven, gehouden boeken en opgemaakte balansen;

22°. de stukken als bedoeld zijn in artikel 40*f*, onder nos. 1 tot en met 6, indien zij niet binnen het Rijk zijn opgemaakt, alsmede de op die stukken gestelde endossementen;

23°. de niet elders in deze wet aan recht onderworpen bewijzen van ontvangst van goederen;

24°. de akten, bestekken, voorwaarden, kaarten en teekeningen, opgemaakt ter zake van vanwege het Rijk gehouden openbare aanbestedingen van werken en leveringen;

25°. de opdrachten aan assurantiemakelaars en assurantiebezorgers en de aanvragen tot het sluiten en wijzigen van verzekeringen;

26°. de stukken opgemaakt voor de regeling der vergoeding van de schade aan verzekerde goederen, indien de door den verzekerde gevorderde vergoeding niet meer dan honderd gulden bedraagt;

27°. de stukken opgemaakt ingevolge de Telegraaf- en Telefoonwet 1904 (*Staatsblad* n°. 7);

28°. de overschrijvingsbiljetten (giro);

29°. inteekenlijsten en inteekenbiljetten voor liefdadige doeleinden, mits van het doel uit de stukken blijkt;

30°. de gedagteekende en onderteekende verklaringen van weigering van acceptatie of van betaling, ingevolge artikel 143*d* in verband met artikel 176 of ingevolge artikel 217 van het Wetboek van Koophandel door de betrokkenen op wisselbrieven en ander handelspapier gesteld.

31°. *de akten door deurwaarders ingevolge wettelijk voorschrift kosteloos opgemaakt, mits dat voorschrift in de akte is vermeld; de omstandigheid, dat eene vergunning om kosteloos te procedeeren wordt ingetrokken of uit eenige andere oorzaak vervalt, heeft geen invloed op de vrijstelling van recht voor akten, waarvoor bij de opmaking deze vrijstelling kon worden ingeroepen* [1];

32°. *de stukken van de zijde van hem, die toegelaten is om kosteloos te procedeeren, in het geding opgemaakt, mits van de toelating in de stukken melding wordt gemaakt; de tweede zinsnede van het vorige onderdeel is van overeenkomstige toepassing.* [1]

2. Voorts blijven van kracht de vrijstellingen verleend bij:

a. de artikelen 374*k*, 374*l*, 389, 429, 440*d*, 506, 521, 1121 en 1637*ij* van het Burgerlijk Wetboek;

b. (vervallen) [2];

c. artikel 16 van de wet van 26 Mei 1841 (*Staatsblad* n°. 14), houdende nadere bepalingen nopens de consignatie van effecten aan toonder, welke aan minderjarige of onder curateele gestelde personen toebehooren;

d. (vervallen);

e. artikel 22 der wet tot instelling eener Rijkspostspaarbank (*Staatsblad* 1910, n°. 368);

f. artikel 6 der wet van 5 December 1881 (*Staatsblad* n°. 185), houdende bepalingen omtrent de uitgifte van schatkistpromessen;

g. de artikelen 17 en 118 der Faillissementswet;

h. artikel 82 der wet van 16 Juli 1907 (*Staatsblad* n°. 222), tot afschaffing der tienden;

i. de artikelen 18 en 32 der wet van 12 Juni 1909 (*Staatsblad* n°. 141), tot uitvoering van het op 17 Juli 1905 te *'s-Gravenhage* gesloten verdrag betreffende de burgerlijke rechtsvordering;

k. artikel 19 der wet van 7 November 1910 (*Staatsblad* n°. 313), tot regeling van het octrooirecht voor uitvindingen;

l. de artikelen 50*d* en 51 der wet van 23 September 1912 (*Staatsblad* n°. 308), houdende nieuwe regeling van het auteursrecht, zooals deze is aangevuld bij de wet van 29 October 1915 (*Staatsblad* n°. 446);

m. artikel 83 der wet van 7 April 1913 (*Staatsblad* n°. 123) op de Grootboeken der Nationale Schuld;

n. (vervallen).

3. Deze vrijstellingen blijven ook van kracht voor stukken in andere hoofdstukken genoemd.

Art. 33. Indien het tegendeel niet is bedongen en niet voortvloeit uit de bepalingen van burgerlijk recht, is het zegelrecht van de in dit hoofdstuk bedoelde stukken verschuldigd door hen, ten bate van wie de stukken zijn opgemaakt, doch wat de in artikel 23 onder 10°. bedoelde stukken betreft, door hen, die de daar bedoelde bestemming aan die stukken geven of doen geven.

HOOFDSTUK III.

Van het zegelrecht van bewijzen van ontvangst van gelden, rekeningen, declaratiën, diploma's van lidmaatschap en toegangsbewijzen.

Art. 34. Behoudens de hierna vermelde uitzonderingen, zijn onderworpen:

I. aan een vast recht van tien cent:

a. de eenzijdig opgemaakte stukken, vermeldende de ontvangst of overneming van gelden;

b. de eenzijdig opgemaakte stukken, bevattende de erkenning door of namens den schuldeischer, dat een geldschuld geheel of gedeeltelijk is voldaan of verrekend, alsmede die, bevattende de verklaring, dat niets te vorderen is;

c. de stukken, welke bestemd zijn om in geval van betaling te worden uitgereikt aan hem, door of namens wien die betaling geschiedt, daaronder begrepen de stukken, welke bestemd zijn om gelijktijdig met goederen, welke slechts tegen contante betaling worden afgeleverd, aan den kooper te worden uitgereikt, tenzij die stukken niet anders bevatten dan een omschrijving van den kooper, den verkooper, den vervoerder en de afgeleverde

---

1 De gecursiveerde woorden zijn ingevoegd bij de nog niet in werking getreden wet van 1 Augustus 1936, *Staatsblad* n°. 204.

2 Zoo lang de wet van 1 Augustus 1936, *Staatsblad* n°. 204, niet in werking getreden is, luidt dit onderdeel:

b. de artikelen 860, 867, 872 en 874 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering;.

goederen, met uitdrukking van den daarvoor verschuldigden prijs en de verschuldigde kosten;

d. de onderteekende verklaring of blanco-handteekening, gesteld op de onder *b* vermelde stukken, ter aanwijzing van een derde, als bevoegd om de som, waarvoor kwijting wordt gegeven, in ontvangst te nemen;

e. de stukken, vermeldende de boeking van een bedrag in iemands credit in de boeken van dengene die het stuk afgeeft en de stukken, welke bestemd zijn om, ingeval van eene storting van gelden ten einde die in iemands credit te doen boeken, te worden uitgereikt aan hem, door of namens wien die storting geschiedt. Een afschrift van een rekening of van een gedeelte van een rekening, op welk afschrift creditposten voorkomen, wordt met een stuk vermeldende de boeking in het credit gelijkgesteld;

f. de stukken, houdende opgave van het saldo eener afgesloten rekening-courant of de verklaring, dat het opgegeven saldo eener rekening-courant juist bevonden is. Een afschrift der rekening-courant wordt met de opgave van het saldo gelijk gesteld;

g. diploma's van lidmaatschap, van societeiten en vereenigingen en toegangs- en abonnementsbewijzen, welke den houder daarin aangeduide rechten verleenen en welke uitgereikt worden tegen voldoening of verplichting tot voldoening van het terzake daarvan verschuldigde bedrag.

Onder gelden worden mede verstaan vreemde muntspeciën, bankpapier, coupons, dividendbewijzen, postwissels, chèques en ander handelspapier.

De stukken, met uitzondering van die onder *d* genoemd, zijn aan dit zegelrecht onderworpen, onverschillig in welken vorm zij zijn opgemaakt, al was het in dien van bericht of brief, zelfs als deze stukken wegens niet onderteekening of om andere redenen in rechten niet kunnen dienen tot schriftelijk bewijs.

II. aan een vast recht van dertig cent:

a. akten van schuldbekentenis van geldschulden,

b. akten van borgtocht voor geldschulden,

c. akten van verpanding tot zekerheid voor geldschulden.

Art. 35. Voor de in artikel 34 onder I*b* bedoelde stukken is een recht van tien cent verschuldigd voor elken schuldeischer. Schuldeischers, die een gezamenlijk belang hebben, worden voor één persoon gerekend.

Art. 36. Geen afzonderlijk zegelrecht is verschuldigd:

1°. voor kwitantiën wegens ontvangen sommen, welke voorkomen op hetzelfde papier, waarop reeds een gezegelde kwitantie voor een in mindering van dezelfde schuldvordering ontvangen som voorkomt, mits uit den inhoud der latere kwitantie duidelijk blijkt, dat de betaling betrekking heeft op dezelfde vordering;

elke termijn van huren en renten wordt als een afzonderlijke vordering aangemerkt;

2°. voor aanteekeningen van verlenging der prolongatie of beleening op behoorlijk gezegelde akten van prolongatie en van beleening.

Art. 37. Geenerlei zegelrecht is verschuldigd voor:

1°. de in artikel 34 vermelde stukken, als zij betrekking hebben op sommen tien gulden of minder bedragende, mits hiervan uit de stukken blijkt en de sommen niet strekken in mindering of tot afdoening van grootere bedragen; Elke termijn van een huurkoop wordt als een afzonderlijke vordering aangemerkt.

2°. tweede of verdere exemplaren en afschriften van de in artikel 34 I bedoelde stukken, mits daarop vermeld is, dat het stuk een tweede of verder exemplaar of een afschrift is en dat het zegelrecht op het eerste exemplaar of op het oorspronkelijk stuk behoorlijk is voldaan; voorts de stukken vermeldende een ontvangst van gelden of een crediteering en inhoudende, hetzij dat daarbij voor die ontvangst of crediteering een gezegeld bewijs van ontvangst of crediteering wordt toegezonden, hetzij dat door of namens hem, die de gelden heeft ontvangen, reeds een gezegeld bewijs van ontvangst te zelfder zake is afgegeven aan hem voor wien het stuk, dat de ontvangst of crediteering vermeldt, bestemd is, hetzij dat aan een derde een gezegeld bewijs van ontvangst of crediteering, opgemaakt door hem die de gelden heeft ontvangen, is uitgereikt of toegezonden of gelijktijdig wordt uitgereikt of toegezonden;

3°. de stukken, vermeldende de overneming van vreemde muntspeciën, bankpapier, coupons, dividendbewijzen, cheques en ander handelspapier tegen gelijktijdige betaling of overmaking van de daarvoor overeengekomen geldsom, alsmede de stukken vermeldende de overneming van een geldsom, strekkende tot betaling van gelijktijdig overgegeven vreemde muntspeciën, bankpapier, coupons, dividendbewijzen, cheques en ander handelspapier, mits van een en ander uit de stukken blijkt;

4°. de stukken, vermeldende de ontvangst of overneming van coupons, dividendbewijzen, chèques of ander handelspapier, mits uit die stukken blijkt, dat de toezending niet de strekking heeft om een geldschuld te doen ontstaan of te delgen;

5°. de in artikel 34 vermelde stukken, welke worden opgemaakt om te dienen tusschen personen, die deel uitmaken van een zelfde administratie en welke op die administratie betrekking hebben, mits van een en ander uit de stukken blijkt;

6°. de in het post-, gemeentelijk- en bankgiroverkeer door de personen of instellingen, die de gelegenheid tot dat giroverkeer openstellen, afgegeven of verzonden stukken, vermeldende de boeking in het credit van den rekeninghouder van bedragen, welke worden geboekt in het debet van een anderen rekeninghouder of van een andere rekening van denzelfden rekeninghouder, mits van een en ander uit de stukken blijkt;

7°. de stukken genoemd in artikel 34 I onder *e*, afgegeven tengevolge van boekingen tot herstel van vroegere boekingen in het debet, welke ten onrechte of tot een te hoog bedrag hebben plaats gehad, ook indien de boeking tot herstel een gevolg is van omstandigheden, welke zich eerst na de boeking in het debet hebben voorgedaan, mits van een en ander uit de stukken blijkt;

8°. de stukken, vermeldende den inleg in spaarbanken en de betalingen door spaarban-

ken aan inleggers gedaan, en de stukken betreffende beleeningen in banken van leening, welke gehouden worden overeenkomstig verordeningen door het openbaar gezag vastgesteld.

Onder spaarbanken worden verstaan inrichtingen, welke zich uitsluitend het in bewaring nemen en rentegevend beleggen der haar door de inleggers toevertrouwde gelden ten doel stellen;

9°. de bewijzen van ontvangst en de bewijzen van crediteering ter zake van gelden, welke door den Staat, door provinciën, gemeenten, waterschappen of andere door het openbaar gezag ingestelde zedelijke lichamen en instellingen verschuldigd zijn;

10°. kwitantiën voor alle belastingen en daarmede gelijk te stellen inkomsten van den Staat, van provinciën, gemeenten en waterschappen en voor boeten, ingevolge belastingwetten verbeurd;

11°. bewijzen van consignatie;

12°. bewijzen van door armbesturen of gemeentebesturen aan behoeftigen verstrekten onderstand, mits van een en ander uit de stukken blijkt;

13°. de bewijzen van door instellingen of commissiën, die zich daartoe hebben gevormd, aan behoeftigen verstrekten onderstand of schadeloosstelling, mits van een en ander uit de stukken blijkt;

14°. de bewijzen van ontvangst van bijdragen aan instellingen of commissiën, die zich gevormd hebben tot het verstrekken van onderstand of schadeloosstelling aan behoeftigen, voor dat doel verstrekt, mits van een en ander uit de stukken blijkt;

15°. de door verzekeringmaatschappijen of fondsen afgegeven bewijzen van ontvangst of crediteering wegens premiën of bijdragen, gestort door werknemers of werkgevers, ter zake van verkrijging van pensioen door werknemers, mits van een en ander uit de stukken blijkt:

16°. de stukken, als bedoeld in art. 32, onder 4°.;

17°. de stukken, vermeldende verandering, vermeerdering of teruggaaf van zaken, welke tot zekerheid voor geldschulden zijn verpand;

18°. de in artikel 34 I onder *c* vermelde stukken, welke de door een vervoerder af te leveren goederen vergezellen of door dezen daarbij zijn gevoegd en mede worden afgeleverd, indien daarop, behalve het in het slot van gemelde bepaling omschrevene, niet anders voorkomt dan de door den afzender of den vervoerder aan het hoofd van het stuk gestelde voor dengene, die met de aflevering der goederen belast is, leesbare verklaring, dat de goederen slechts tegen betaling van een zeker bedrag mogen worden afgeleverd, als hoedanige verklaring ook wordt aangemerkt de uitdrukking „Rembours f .....";

19°. zoogenaamde kassabons of ruilbons, welke bij aankoop van goederen tegen contante betaling van een aanteekening omtrent de betaling worden voorzien, indien daarin geen aanduiding van den kooper voorkomt en zij overigens niet anders bevatten dan hetgeen vermeld is in het slot van art. 34 I onder *c*;

20°. de bewijzen van overneming van bedragen, of de bewijzen van crediteering ter zake van bedragen welke bij aflevering van goederen of bij aanbieding ter betaling van kwitantiën en handelspapier zijn geïnd, indien de stukken zoowel zijn opgemaakt door als afgegeven aan iemand tot wiens gewoon bedrijf het vervoeren van goederen of het innen van kwitantiën en handelspapier behoort, mits van een en ander uit de stukken blijkt;

21°. de incassonota's betrekkelijk kwitantiën, handelspapier, coupons, dividendbewijzen of aflosbaar gestelde effecten, welke aan personen, die hier te lande van het incasseeren of verzilveren van die stukken hun gewoon bedrijf maken, ten behoeve van hun bedrijf worden afgegeven, mits van een en ander uit de stukken blijkt;

22°. bewijzen van ontvangst of crediteering voor schoolgelden, mits daarvan uit de stukken blijkt.

Art. 38. De bepalingen van dit hoofdstuk zijn niet toepasselijk op notarieele akten.

Art. 39. Hij aan wien een niet behoorlijk gezegeld stuk, als in dit hoofdstuk is bedoeld, is afgegeven is verplicht dit onder opgaaf van naam en woonplaats van hem, van wien het werd ontvangen, binnen een maand na de ontvangst ter constateering van de overtreding aan 's Rijks ambtenaar aan te bieden op straffe van aansprakelijkheid voor de boete.

Art. 40. Behoudens beding van het tegendeel, is het zegelrecht van de in dit hoofdstuk bedoelde stukken verschuldigd:

wegens kwitantiën, akten van schuldbekentenis en akten van borgtocht, door den schuldenaar;

wegens de op eene kwitantie gestelde onderteekende verklaring of blanco handteekening, door hem, die zijne handteekening stelt;

wegens de in artikel 34, onder I*f* genoemde stukken, door hem, die deze stukken afgeeft;

wegens akten van prolongatie en van beleening, door den geldnemer;

wegens alle andere in artikel 34 genoemde stukken, door hem, aan wien zij afgegeven worden.

HOOFDSTUK IIIA.

Van het zegelrecht van pakhuisceelen en volgbriefjes.

Art. 40*a*. 1. Aan een vast recht van vijftig cent zijn onderworpen:

1°. de bewijzen van opslag, pakhuis- en ontvangceelen;

2°. de volgbriefjes, opdrachten, machtigingen en beloften tot afgifte van goederen, afgegeven door hem, die het recht heeft om over die goederen te beschikken, met uitzondering van die bedoeld in artikel 40*f*, eerste lid, onder 5°.

2. De stukken zijn aan dit zegelrecht onderworpen, onverschillig in welken vorm zij zijn opgemaakt, al was het in dien van bericht of brief, zelfs als deze stukken wegens niet onderteekening of om andere redenen in rechten niet kunnen dienen tot schriftelijk bewijs.

Art. 40*b*. Geen afzonderlijk zegelrecht is verschuldigd voor de bewijzen van ontvang der goederen en voor de endossementen, ge-

steld op de in het vorig artikel vermelde stukken.

Art. 40*c*. Geenerlei zegelrecht is verschuldigd voor:

1°. de in artikel 40*a* onder 2°. bedoelde stukken, indien zij gedagteekend zijn en de geldigheid, blijkens een daarin opgenomen en door den afgever onderteekende verklaring, is beperkt tot den dag der afgifte en vijf daarop volgende dagen, den Zondag en de in artikel 92 daarmede gelijkgestelde dagen niet medegerekend. De dagteekening van het stuk wordt als dag van afgifte aangemerkt;

2°. de in artikel 40*a* onder 2°. bedoelde stukken, indien zij worden opgemaakt om te dienen tusschen personen, die deel uitmaken van een zelfde administratie en zij op die administratie betrekking hebben, mits van een en ander uit de stukken blijkt;

3°. de in artikel 40*a* bedoelde stukken, indien zij worden opgemaakt ter voldoening aan of uitvoering van wetten en algemeene maatregelen van bestuur, houdende voorschriften van staatszorg en staatstoezicht en van wetten, regelende onderwerpen van publiek recht, mits van een of ander uit de stukken blijkt;

4°. de in artikel 40*a* bedoelde stukken, indien daaruit blijkt, dat de daarin vermelde goederen uit het buitenland zijn aangevoerd, bestemd zijn om naar het buitenland te worden vervoerd en in entrepot worden opgeslagen of ingevolge wettelijke bepalingen op den in-, uit- en doorvoer tijdelijk worden opgeslagen.

Art. 40*d*. 1. Indien de krachtens dit hoofdstuk aan zegelrecht onderworpen stukken buitenslands zijn opgemaakt moet het zegelrecht daarvan worden voldaan, vóór dat zij hier te lande verhandeld, in beleening gegeven of genomen, geëndosseerd of gekwiteerd worden.

2. De voldoening van het recht van deze in het buitenland opgemaakte stukken geschiedt door de stukken ter zegeling aan te bieden aan 's Rijks ambtenaar of door gebruik van plakzegel.

3. Eene boete van honderd gulden wordt verbeurd door ieder, die eenig in dit hoofdstuk bedoeld stuk, hetwelk niet van behoorlijk zegel is voorzien, onverschillig of het binnen- of buitenslands is opgemaakt hier te lande heeft verhandeld, in beleening gegeven of genomen, geëndosseerd of gekwiteerd, zonder vooraf het zegelrecht te voldoen. Deze voldoening kan door hem, vóór het verrichten van een dier handelingen, zonder betaling van boete, geschieden op de wijze in het tweede lid van dit artikel aangeduid, indien zijne handteekening niet op het stuk voorkomt, waarna dat stuk ten aanzien van hem en van latere houders als behoorlijk gezegeld wordt aangemerkt. Hij is tot deze voldoening verplicht op straffe van aansprakelijkheid jegens den Staat voor boeten ter zake van dat stuk vroeger door anderen beloopen.

Art. 40*e*. Het zegelrecht van de in dit hoofdstuk bedoelde stukken, komt, indien niet anders is overeengekomen, ten laste van hem, aan wien de stukken worden uitgereikt, of, indien zij buitenslands zijn opgemaakt, ten laste van den eersten houder hier te lande.

HOOFDSTUK III*B*.

Van het zegelrecht van cognossementen, charterpartijen, vrachtbrieven, bewijzen van ontvangst van vervoerde goederen en soortgelijke stukken.

Art. 40*f*. 1. Aan een vast recht van vijf en twintig cent zijn onderworpen:

1°. cognossementen;

2°. charter-partijen betreffende reisbevrachting, onverschillig of zij eenzijdig of tweezijdig zijn opgemaakt;

3°. vrachtbrieven;

4°. de stukken betreffende de binnenlandsche scheepvaart en die, betreffende andere vervoermiddelen dan schepen, welke naar hunnen aard met de onder 1°. en 2°. vermelde stukken overeenstemmen;

5°. de stukken, welke zijn opgemaakt, teneinde over een gedeelte der goederen, vermeld in de onder 1°. tot en met 4°. omschreven stukken, te kunnen beschikken, en

6°. de bewijzen van ontvangst van vervoerde goederen, onverschillig of zij afzonderlijk opgemaakt of in registers gesteld zijn, daaronder begrepen alle andere stukken, welke bestemd zijn om de ontvangst van het vervoerde te staven,

een en ander indien de stukken of bewijzen hier te lande zijn opgemaakt.

2. De genoemde stukken zijn aan dit zegelrecht onderworpen, onverschillig in welken vorm zij zijn opgemaakt, al ware het in dien van bericht of brief, zelfs als deze stukken wegens niet onderteekening of om andere redenen niet kunnen dienen tot schriftelijk bewijs.

3. Een blanco handteekening gesteld op niet hier te lande opgemaakte stukken, als in het eerste lid onder 1°. tot en met 5°. zijn omschreven, wordt, behoudens tegenbewijs, aangemerkt als bewijs van ontvangst van de in die stukken omschreven goederen.

Art. 40*g*. Geen afzonderlijk zegelrecht is verschuldigd voor de bewijzen van ontvangst der goederen en voor de endossementen op de in het vorige artikel onder 1°. tot en met 5°. bedoelde behoorlijk gezegelde stukken gesteld.

Art. 40*h*. Geenerlei zegelrecht is verschuldigd voor:

1°. de stukken in artikel 40*f* omschreven, indien de aan den vervoerder wegens het vervoer, met het oog waarop het stuk is opgemaakt, verschuldigde vracht tien gulden of minder bedraagt, mits het bedrag van de verschuldigde vracht uit het stuk blijkt of daarop een door den vervoerder onderteekende verklaring voorkomt, dat ter zake van het vervoer aan hem niet meer dan tien gulden verschuldigd is;

2°. de afschriften en uittreksels van de in artikel 40*f*, onder 1°. tot en met 4°. genoemde stukken, welke uitsluitend worden opgemaakt ter voldoening aan binnen- of buitenlandsche wettelijke voorschriften, mits daarvan uit die afschriften en uittreksels blijkt en voorts de exemplaren van cognossementen, welke niet verhandelbaar zijn en waarop de goederen niet worden afgeleverd, mits van een en ander uit het stuk blijkt;

3°. de stukken in artikel 40*f* omschreven,

indien het betreft goederen, welke uit het buitenland zijn aangevoerd en rechtstreeks, dan wel na in entrepôt of ingevolge wettelijke bepalingen op den in-, uit- en doorvoer in tijdelijken opslag te zijn geweest, naar het buitenland zullen worden vervoerd, mits daarvan uit de stukken blijkt, en

4°. de stukken in artikel 40*f*, onder 6°. omschreven, welke zijn afgegeven door iemand, die van het vervoeren of doen vervoeren van goederen voor rekening van derden zijn gewoon bedrijf maakt, mits daarvan uit de stukken blijkt en degene, die het stuk afgeeft, daarin de onderteekende verklaring opneemt, dat hij de goederen ten verder vervoer heeft overgenomen;

5°. de in artikel 40*f* bedoelde stukken, indien zij worden opgemaakt ter voldoening aan- of uitvoering van wetten en algemeene maatregelen van bestuur, houdende voorschriften van staatszorg en staatstoezicht en van wetten, regelende onderwerpen van publiek recht, mits van één of ander uit de stukken blijkt.

Art. 40*i*. Indien niet anders is overeengekomen, is het zegelrecht van de in dit hoofdstuk bedoelde stukken verschuldigd:

wegens de in artikel 40*f*, onder 1°. tot en met 4°. bedoelde stukken, door den bevrachter of inlader;

wegens de in artikel 40*f*, onder 5°. bedoelde stukken, door dengene aan wien die stukken worden afgegeven;

wegens de in artikel 40*f*, onder 6°. bedoelde stukken, door dengene aan wien de goederen afgeleverd zijn.

HOOFDSTUK IV.

Van het zegelrecht van jachtakten, verzoekschriften om goedkeuring van statuten of gewijzigde statuten eener vereeniging en besluiten, houdende vergunning tot verandering van geslachtsnaam en verleening van adeldom.

Art. 41. 1. De jachtakten zijn onderworpen aan een recht van vijftig cent van iederen gulden, een gedeelte voor een geheel gerekend, van het bedrag, dat als recognitie verschuldigd is; dit recht is slechts verschuldigd voor het eerste exemplaar; alle verdere exemplaren van dezelfde akte zijn onderworpen aan een vast recht van een gulden.

2. Aan een vast recht van vijftig gulden zijn onderworpen de verzoekschriften om goedkeuring van de statuten of reglementen eener vereeniging. Dit recht wordt verminderd tot vijf en twintig gulden, ingeval wordt verzocht goedkeuring van eene verandering of bijvoeging in vroeger goedgekeurde statuten of reglementen. Het recht wordt teruggegeven aan de onderteekenaren, indien de goedkeuring niet wordt verleend.

3. De aan belanghebbenden uitgereikt wordende minuten, afschriften of uittreksels van de hierna te noemen Koninklijke besluiten zijn onderworpen aan de volgende rechten, te weten:

1°. die, houdende vergunning tot verandering van geslachtsnaam — toevoeging van een of meer namen aan den geslachtsnaam daaronder begrepen — aan een recht van tweehonderd en vijftig gulden;

2°. die, houdende verleening van adeldom, aan een recht van duizend gulden.

4. Onder verleening van adeldom wordt verstaan, erkenning van adeldom, inlijving of verheffing in den adelstand, verleening van een titel of een hoogeren titel en elke andere uitbreiding van reeds verleenden adel. De rechten, hiervoor onder 1°. en 2°. vastgesteld, zijn verschuldigd voor iederen in het besluit met name te noemen persoon, te wiens behoeve de verleening strekt. Echter wordt een persoon met zijne bloedverwanten in de rechte nederdalende lijn daarbij slechts voor één gerekend.

Art. 42. 1. Geenerlei zegelrecht is verschuldigd van:

1°. kwitantiën van betaalde rechten op de jachtakten gesteld;

2°. minuten, afschriften of uittreksels van de besluiten bedoeld in het derde lid onder 1°. van artikel 41, indien zoowel de verzoekers als de belanghebbenden onvermogend zijn;

3°. afschriften of uittreksels van de in artikel 41 genoemde besluiten, afgegeven na de voldoening der bij dat artikel vastgestelde rechten.

2. De bepaling van het eerste lid onder 2°. vindt slechts toepassing, wanneer van het onvermogen der personen blijkt uit eene verklaring, afgegeven, indien zij binnen het Rijk wonen, door het hoofd van het bestuur hunner woonplaats, en indien zij buiten het Rijk wonen, door de bevoegde openbare macht en van het onvermogen op de stukken melding is gemaakt.

Art. 43. 1. Het zegelrecht van de in artikel 41 vermelde verzoekschriften is verschuldigd door de onderteekenaren en dat van de verder in dat artikel genoemde stukken door hem, te wiens behoeve de stukken strekken.

2. Met afwijking van artikel 2 wordt het recht van de minuten, afschriften en uittreksels der besluiten voldaan door betaling aan den ambtenaar met de uitreiking daarvan belast.

3. Vóór de betaling van het verschuldigde zegelrecht wordt aan het besluit geenerlei uitvoering of publicatie gegeven. Indien het recht niet vrijwillig wordt betaald, heeft geen invordering plaats, doch vervalt het besluit van rechtswege na verloop van één jaar.

HOOFDSTUK V.

Van het zegelrecht van polissen van verzekering en van bewijzen van verwaarborging.

Art. 44. 1. Alle polissen van verzekering, bewijzen van verwaarborging, bewijzen van deelneming in onderlinge of andere verzekeringen en alle stukken, hoe ook genaamd, welke het bestaan van de verzekering bewijzen, hetzij tegenover den verzekerde, hetzij tegenover den verzekeraar, zijn onderworpen aan het volgende zegelrecht:

a. ingeval van levensverzekering — daaronder begrepen tontines en verzekeringen van lijfrenten en andere van het leven afhankelijke uitkeeringen, alsmede van uitkeeringen uit begrafenisfondsen — en van invaliditeitsverzekering aan een vast recht van een gulden;

b. ingeval van ziekteverzekering, van ongevallenverzekering en van verzekering tegen

burgerrechtelijke aansprakelijkheid, aan een vast recht van vijftig cent;

c. ingeval van verzekering van goederen tegen de gevaren, welke tijdens vervoer bestaan, aan een recht van vijf cent van iedere duizend gulden van het verzekerd bedrag;

d. ingeval van verzekering van vaartuigen, daaronder begrepen luchtvaartuigen, voor een bepaalde reis, aan een recht van vijf cent van iedere duizend gulden van het verzekerd bedrag;

e. ingeval van eenige andere verzekering, aan een recht van vijf cent van iedere duizend gulden van het verzekerd bedrag.

2. In het geval, omschreven onder letter *e* van het eerste lid, wordt het bedrag van vijf cent verminderd tot op een halve cent als de verzekering voor niet langer dan een maand, verminderd tot op drie cent als de verzekering voor langer dan een maand, doch voor niet langer dan zes maanden, vermeerderd tot tien cent als de verzekering voor langer dan een jaar, doch voor niet langer dan twee jaren en vermeerderd tot vijftien cent als de verzekering voor langer dan twee jaren, voor het leven of voor onbepaalden tijd is gesloten.

3. Verzekeringen, welke voortduren, totdat door een der partijen opzegging heeft plaats gehad of waarbij niet blijkt van een bepaalden tijd of een bepaalde reis, waarvoor zij zijn aangegaan, worden geacht voor onbepaalden tijd te zijn aangegaan.

4. Indien bij een verzekering, als bedoeld is onder letter *c* van het eerste lid het verzekerd bedrag is vastgesteld per reis, voor alle nader aangeduide goederen, welke zullen worden vervoerd gedurende een zekeren tijdsduur, tegen een premie, welke wordt vastgesteld onafhankelijk van het risico, hetwelk de verzekeraar later mocht blijken geloopen te hebben, wordt het zegelrecht met tien vermenigvuldigd. Is zoodanige verzekering voor een ander tijdvak dan voor één jaar gesloten, dan zijn het tweede en het derde lid van overeenkomstige toepassing.

5. Is in gevallen, als onder de letters *c* tot en met *e* van het eerste lid zijn genoemd, het verzekerd bedrag niet uitgedrukt, dan geldt als grondslag voor de berekening van het zegelrecht in plaats van het verzekerd bedrag de waarde van het verzekerd belang.

6. Ingeval van eene samengestelde verzekering is slechts één zegelrecht verschuldigd, waarvan het bedrag bepaald wordt door het hoogste der rechten, die verschuldigd zouden zijn wegens de verschillende verzekeringen, waarin men de samengestelde verzekering kan splitsen. Indien bij één polis hetzelfde gevaar door verschillende verzekeraars gezamenlijk voor hun rekening wordt genomen, wordt één verzekering tot het totaal verzekerd bedrag aanwezig geacht; indien bij één polis door verschillende verzekeraars een verschillend gevaar voor hun rekening wordt genomen, is het verschuldigd zegelrecht gelijk aan het totaal der rechten, welke verschuldigd zouden zijn, indien de verplichtingen van elken verzekeraar bij afzonderlijke polis waren vastgelegd.

7. Zoogenaamde open of contractpolissen, aflaad- of afschrijfpolissen en andere polissen, welke op zichzelf geen aanleiding geven tot premiebetaling, of waarop een voorloopige premie verschuldigd is, in rekening van hetgeen achteraf zal blijken verschuldigd te zijn geworden, zijn onderworpen aan een vast recht van één gulden. Evenredig recht is op de wijze, omschreven in artikel 48*a*, verschuldigd over de waarde der zaken, waarvan het risico door de polis gedekt blijkt te zijn geweest, of, indien zoodanige waarde niet wordt vastgesteld, over het bedrag, waarover de premie nader wordt berekend.

8. Verklaringen ten behoeve van hypothecaire schuldeischers opgemaakt naar aanleiding van artikel 297 van het Wetboek van Koophandel of van soortgelijke bedingen en dergelijke verklaringen met betrekking tot andere verzekeringen dan brandverzekering of verzekering van een schip, zijn onderworpen aan een vast recht van vijftig cent, onverschillig of de verklaring afzonderlijk wordt opgemaakt of op de polis wordt gesteld, ook als de verzekeraar zich daarbij verbindt den hypothecairen schuldeischer schade te vergoeden, waarvoor door den verzekerde zelf geen vergoeding kan worden gevorderd, mits tot geen hooger bedrag dan dat ter verzekering en mits voor zulk een verklaring, behalve het verschuldigde zegelrecht, niet meer dan eenmaal één gulden aan den verzekeraar wordt betaald. Voldoet de verklaring niet aan de eischen van dit lid, dan is het recht verschuldigd, dat volgens de vorige leden van dit artikel verschuldigd zou zijn met een minimum van vijftig cent. Indien de hypotheekverklaring in het lichaam der polis is opgenomen, is het hoogste van het in dit lid bepaalde of het ingevolge de vorige leden berekende recht verschuldigd.

9. Sluitnota's, welke door of namens verzekeraars zijn onderteekend of geparafeerd en alle andere door of namens verzekeraars onderteekende of geparafeerde voorloopige stukken houdende erkenning van het sluiten van een verzekering, welke bestemd zijn om later door een definitieve polis te worden vervangen, zijn, in afwijking van het eerste lid, aan een vast recht van tien cent onderworpen, onverschillig in welken vorm die stukken zijn opgemaakt.

Art. 45. 1. Tweede of verdere exemplaren, afschriften of uittreksels van in het vorige artikel vermelde stukken zijn onderworpen aan een zegelrecht van niet meer dan vijf en twintig cent, mits voor die stukken het verschuldigde zegelrecht volgens de wet is voldaan en de onderteekenaar van het tweede of verdere exemplaar, afschrift of uittreksel, indien hij hier te lande woont of gevestigd is, of de hier te lande wonende of gevestigde assurantiemakelaar of assurantiebezorger, door wiens tusschenkomst de uitreiking plaats heeft, indien evenbedoelde onderteekenaar niet hier te lande woont of gevestigd is, met zijne handteekening, waaraan hij eventueel toevoegt de aanduding „assurantiemakelaar" of „assurantiebezorger", bekrachtigt de op dat stuk gestelde afzonderlijke verklaring: „Het verschuldigde zegelrecht is op het oorspronkelijke stuk/op een eerder hier te lande gezegeld exemplaar/afschrift/uittreksel/ behoorlijk voldaan.".

2. Indien het tweede of verder exemplaar, afschrift of uittreksel, als in het eerste lid

bedoeld is, niet wordt onderteekend door iemand die hier te lande woont of gevestigd is en niet wordt uitgereikt door tusschenkomst van een hier te lande wonenden of gevestigden assurantiemakelaar of assurantiebezorger, wordt de in het eerste lid bedoelde verklaring door 's Rijks ambtenaar gesteld bij de aanbieding ter zegeling, mits hem de juistheid van de verklaring wordt aangetoond, in welk geval het stuk eveneens aan een zegelrecht van niet meer dan vijf en twintig cent is onderworpen.

3. Geen afzonderlijk zegelrecht is verschuldigd voor de kwitantiën wegens inlage of premie en andere kosten op de in het vorige artikel en dit artikel vermelde stukken gesteld en voor de aanteekeningen van allerlei aard, welke op de verzekering betrekking hebben en gesteld worden, hetzij op de gemelde stukken, hetzij op al dan niet aan die stukken gehecht papier, mits duidelijk blijkt, dat dit papier als aanhangsel van die stukken is te beschouwen. Van deze bepaling zijn uitgezonderd de aanteekeningen houdende verhooging van het verzekerd bedrag, van het in het vierde lid van artikel 44 bedoelde maximum of van de verzekerde waarde, of verlenging of vernieuwing van de verzekering, welke aanteekeningen gezegeld moeten worden als waren zij nieuwe bewijzen van verzekering. In geval van verhooging van het verzekerd bedrag, van het in het vierde lid van artikel 44 bedoelde maximum of van de verzekerde waarde bij verzekeringen, als bedoeld zijn onder een der letters *c* tot en met *e* van het eerste lid van dat artikel, wordt het verschuldigde zegelrecht berekend naar het bedrag der verhooging.

Art. 46. 1. Geenerlei zegelrecht is verschuldigd voor de in de artikelen 44 en 45 vermelde stukken betreffende:

a. personenverzekeringen, indien de op het hoofd van één persoon verzekerde uitkeeringen niet meer bedragen dan vijfhonderd gulden aan kapitaal of twee gulden per week aan renten, te zamen of afzonderlijk; ingeval van ziekteverzekering wordt dit bedrag van twee gulden verhoogd tot tien gulden per week;

b. herverzekeringen door verzekeraars gesloten;

c. verzekeringen krachtens wettelijke verplichting gesloten of vrijwillig gesloten krachtens de Ziektewet, de Invaliditeitswet of de Pensioenwet 1922;

d. verzekeringen tegen gevaren van vervoer van goederen, indien het vervoer binnen het Rijk plaats heeft;

e. verzekeringen tegen gevaren van vervoer van geld, geldswaardig papier, effecten en onbewerkt goud en zilver;

f. verzekeringen tegen inbraak en andere gevaren van den inhoud van brandkasten of kluizen;

g. verlenging van een verzekering, voor langer dan zes maanden gesloten, tot bericht van aankomst van het vaartuig;

h. aanteekeningen, betreffende de verandering van bestemmingshaven, gesteld op een polis of op een aanhangsel behoorende bij een polis van verzekering voor een bepaalde reis;

i. aanteekeningen van verlenging, verhooging en vernieuwing als bedoeld zijn in het laatste lid van artikel 45, gesteld op verklaringen als bedoeld zijn in het voorlaatste lid van artikel 44, mits uit die aanteekeningen blijkt, dat op de polis een desbetreffende aanteekening, behoorlijk van zegel voorzien, is gesteld.

2. Voor de bewijzen van deelneming in onderlinge verzekeringen, waarvan een gezegeld bewijs van aandeel aan den deelnemer wordt uitgereikt, is geen zegelrecht verschuldigd, indien de onderteekenaar van het bewijs van aandeel met zijne handteekening bekrachtigt de op het bewijs van deelneming gestelde afzonderlijke verklaring: „Het zegelrecht is op het bewijs van aandeel behoorlijk voldaan.".

Art. 47. 1. Indien de in artikel 44 bedoelde stukken, alsmede de in artikel 45 uitgezonderde aanteekeningen buiten het Rijk zijn opgemaakt, moet daarvan het zegelrecht worden voldaan vóórdat zij hier te lande aan den hier te lande wonenden of gevestigden verzekerde of belanghebbende of aan anderen ten behoeve van zoodanige personen worden toegezonden of uitgereikt, vóórdat zij hier te lande worden onderteekend of geëndosseerd en in ieder geval binnen veertien dagen, nadat zij door den hier te lande wonenden of gevestigden verzekerde of belanghebbende of door anderen ten behoeve van zoodanige personen hier te lande zijn ontvangen of overgebracht.

2. Die voldoening vindt plaats:

in geval van toezending of uitreiking hier te lande, door gebruik van plakzegel door den assurantiemakelaar of assurantiebezorger, die de toezending of uitreiking verricht, waarbij hij aan zijn handteekening toevoegt de aanduiding „assurantiemakelaar" of „assurantiebezorger";

in geval van toezending of uitreiking hier te lande door een ander dan een assurantiemakelaar of assurantiebezorger, of in geval van voldoening van het zegelrecht binnen veertien dagen na de ontvangst of overbrenging hier te lande, doordat degene die de stukken moet toezenden of uitreiken, onderscheidenlijk degene, die de stukken hier te lande heeft ontvangen of overgebracht, de stukken ter zegeling aanbiedt aan 's Rijks ambtenaar;

in geval van onderteekening of endossement hier te lande door gebruik van plakzegel bij het stellen van de onderteekening of het endossement.

3. Wegens iedere overtreding van de bepalingen van dit artikel is door den overtreder een boete van tienmaal het niet of te min betaalde recht met een minimum van honderd gulden verbeurd.

4. Wordt een verzekering door meer dan één verzekeraar ieder voor een afzonderlijk bedrag, doch bij één polis gesloten, dan wordt een boete van tienmaal het niet of te min betaalde recht met een minimum van honderd gulden verbeurd door elken verzekeraar, door of namens wien de polis hier te lande wordt onderteekend, vóórdat het zegelrecht is voldaan, dat tijdens die onderteekening verschuldigd is.

Art. 48. 1. Indien de voldoening van het zegelrecht niet heeft plaats gehad overeenkomstig het vorige artikel, is de hier te lande wonende of gevestigde verzekerde verplicht voordat de eerste premiebetaling door of namens hem plaats vindt of voordat door of

namens den verzekeraar aan of ten behoeve van dien verzekerde eenige uitbetaling geschiedt, het zegelrecht te voldoen op een aan 's Rijks ambtenaar in te leveren verklaring welke de gegevens bevat voor de berekening van het verschuldigde recht. Deze inlevering behoort plaats te vinden vóór de genoemde betaling, tenzij de verzekerde aantoont van de betaling geen kennis te hebben gedragen, in welk geval de inlevering moet plaats hebben binnen veertien dagen, nadat de verzekerde van de betaling heeft kennis gekregen.

2. Indien de verzekering door tusschenkomst van een assurantiemakelaar of een assurantiebezorger is aangegaan, is deze bevoegd ter vervanging van het inleveren van de in het vorige lid bedoelde verklaring een certificaat, houdende omschrijving van de verzekering en gezegeld alsof het het bewijs der verzekering ware, aan den verzekerde af te geven.

3. Indien uiterlijk zes maanden na het opmaken van een sluitnota of ander voorloopig stuk, als bedoeld is in het laatste lid van artikel 44, het zegelrecht op de polis niet overeenkomstig artikel 2, artikel 47 of de vorige twee leden van dit artikel is voldaan, is de assurantiemakelaar of de assurantiebezorger, door wiens tusschenkomst de verzekering is gesloten, verplicht tot voldoening van het zegelrecht op de in het vorige lid omschreven wijze, binnen veertien dagen na het verstrijken van genoemden termijn van zes maanden.

4. Is aan de voorschriften van dit artikel niet voldaan, dan wordt een boete verbeurd van tienmaal het niet betaalde recht met een minimum van honderd gulden, waarvoor in geval van overtreding van het eerste en tweede lid de verzekerde en de assurantiemakelaar of assurantiebezorger, door wiens tusschenkomst de verzekering gesloten is, hoofdelijk aansprakelijk zijn.

5. Bij latere aanbieding ter zegeling van de definitieve stukken wordt het overeenkomstig het eerste, tweede of derde lid betaalde zegelrecht in mindering gebracht, indien de verklaring of het certificaat, voorzien van het bewijs van de voldoening van het recht, aan de administratie wordt afgestaan. Indien op de verklaring of op het certificaat meer recht is voldaan, dan op het definitieve stuk verschuldigd is, wordt het meerdere teruggegeven.

Art. 48*a*. 1. Het evenredig recht bedoeld in het zevende lid van artikel 44 is verschuldigd:

a. op de wegens elk gevaar of wegens het totaal der gevaren over een bepaald tijdvak opgemaakte polis, of

b. op de aanteekeningen in het betreffende contractboekje, op de afrekeningen van verschuldigde premie, of dergelijke stukken, een en ander volgens door Onzen Minister van Financiën vast te stellen regelen.

2. Het in het vorige lid bedoelde recht moet van tijd tot tijd, doch ten hoogste over het tijdvak, waarover de premie definitief wordt afgerekend, worden voldaan op één der wijzen in het vorige lid omschreven, binnen drie maanden na afloop van dat tijdvak, op verbeurte van een boete van tienmaal het niet of te min betaalde recht met een minimum van honderd gulden. Voor deze boete zijn hoofdelijk aansprakelijk de verzekeraar, indien hij hier te lande woont of gevestigd is, of de hier te lande wonende of gevestigde vertegenwoordiger van den buitenlandschen verzekeraar, aan wien de geloopen gevaren gedeclareerd worden, en de assurantiemakelaar of assurantiebezorger, door wiens tusschenkomst de geloopen gevaren worden gedeclareerd. Is de verzekeraar buitenslands woonachtig of gevestigd en ontbreekt een vertegenwoordiger, assurantiemakelaar en assurantiebezorger als in den vorigen zin genoemd zijn, dan is de verzekerde voor de boete aansprakelijk.

Art. 49. Behoudens beding van het tegendeel, is het zegelrecht, in dit hoofdstuk bedoeld, verschuldigd door hem, die de premie of inlage verschuldigd is.

Art. 50. Hij aan wien een hier te lande opgemaakt, niet behoorlijk gezegeld stuk, als in artikel 44 of artikel 45 bedoeld, is afgegeven, is verplicht dit onder opgaaf van naam en woonplaats van hem, van wien het werd ontvangen, binnen eene maand na de ontvangst ter constateering van de overtreding aan 's Rijks ambtenaar aan te bieden op straffe van aansprakelijkheid voor de boete, welke volgens artikel 2 is verbeurd.

HOOFDSTUK VI.

Van het zegelrecht van wissels en ander handelspapier en van bankassignatiën.

Art. 51. 1. Alle wissels, orderbriefjes, cheques, quitantiën aan toonder, promessen aan toonder en ander handelspapier, niet elders in deze wet genoemd, alsmede bankassignatiën en alle dubbelen of afschriften van al deze stukken zijn, met uitzondering van het zoogenaamde kort papier, onderworpen aan een recht van vijf cent van iedere honderd gulden van de som in het stuk uitgedrukt, indien zij binnen het Rijk betaalbaar zijn.

2. De in het eerste lid genoemde stukken, welke door den uitgever buiten het Rijk betaalbaar zijn gesteld, alsmede het binnen het Rijk betaalbaar zoogenaamde *kort papier*, zijn slechts onderworpen aan een vast recht van tien cent.

3. Onder kort papier verstaat deze wet dat, hetwelk betaalbaar is gesteld, hetzij op zicht of vertoon, hetzij uiterlijk drie dagen na zicht of vertoon, of wel uiterlijk acht dagen na zijne dagteekening.

4. Wissels en andere stukken, oorspronkelijk tot het kort papier behoorende, zijn aan het evenredig recht onderworpen, indien zij verlengd worden.

5. Papier, dat uiterlijk acht dagen na zijne dagteekening betaalbaar is gesteld, doch dat, na het verstrijken van den achtsten dag na de dagteekening nog wordt verhandeld, geaccepteerd, geviseerd, geëndosseerd of voor aval geteekend, is eveneens aan het evenredig recht onderworpen.

6. Is een aan evenredig recht onderworpen wissel in het buitenland in meer dan één exemplaar opgemaakt, of zijn van zoodanig buitenlandsch stuk afschriften vervaardigd, dan zijn de meerdere exemplaren en afschriften vrij van het recht, mits:

a. op één der exemplaren of op het oorspronkelijk stuk het recht behoorlijk zij voldaan;

b. de houder of de acceptant, die binnen het Rijk op een der meerdere exemplaren of der afschriften het eerst zijne handteekening zet, aan die handteekening de daardoor tevens bekrachtigde verklaring doet voorafgaan:

„Het zegelrecht is op den ..... (prima-, secunda-, enz. of oorspronkelijken) wissel behoorlijk voldaan."

7. Op vertoon van den gezegelden wissel kan de onder letter *b* bedoelde verklaring, in plaats van door den houder of acceptant, gesteld worden door 's Rijks ambtenaar.

Art. 52. 1. Geen afzonderlijk zegelrecht is verschuldigd voor de kwitantiën, endossementen, acceptatiën, visa's, avals en verlengingen van den termijn van betaling, op de in het vorige artikel vermelde stukken gesteld.

2. Ingeval van verlenging van zoogenaamd kort papier, moet het meerdere zegelrecht, dat dientengevolge wegens het stuk verschuldigd wordt, door hem, die de aanteekening der verlenging op het stuk stelt, voldaan worden door gebruik van plakzegel bij het stellen dier aanteekening, of door het stuk vooraf ter zegeling aan te bieden aan 's Rijks ambtenaar.

3. In geval papier, dat uiterlijk acht dagen na zijne dagteekening betaalbaar is gesteld, ingevolge het vijfde lid van het vorige artikel aan evenredig zegelrecht onderworpen wordt, moet het meerdere zegelrecht voldaan worden door gebruik van plakzegel bij het stellen van de acceptatie, het visum, het endossement of het aval of door het stuk vooraf ter zegeling aan te bieden aan 's Rijks ambtenaar.

Art. 53. Geenerlei zegelrecht is verschuldigd:

a. voor voldaanteekeningen gesteld op de stukken bedoeld in artikel 51;

b. voor assignatiën of aanwijzingen tot betaling, welke door departementen van algemeen bestuur en door rijksambtenaren worden afgegeven op rijksambtenaren en op de Nederlandsche Bank naar aanleiding van ten behoeve van 's Rijks dienst geopende credieten;

c. voor de bankbiljetten door de Nederlandsche Bank gedurende den loop van het octrooi afgegeven wordende;

d. voor wissels, welke uitsluitend worden opgemaakt en strekken tot overmaking van de saldo's der rekeningen, die tusschen de Nederlandsche en buitenlandsche postadministratie worden aangehouden, mits van die bestemming op den wissel blijkt.

Art. 54. 1. Indien de stukken buitenslands zijn opgemaakt, moet het zegelrecht daarvan worden voldaan, vóórdat zij hier te lande verhandeld, geaccepteerd, geviseerd, geëndosseerd, betaald, gekwiteerd of voor aval geteekend worden, of eindelijk vóórdat wegens non-acceptatie of non-betaling protest wordt opgemaakt. Hetzelfde geldt voor binnen het Rijk opgemaakte en oorspronkelijk buiten het Rijk betaalbaar gestelde stukken, welke later binnen het Rijk betaalbaar worden gesteld, ten aanzien van het zegelrecht, dat daardoor meer verschuldigd wordt.

2. De voldoening van het recht van de in het vorig lid bedoelde stukken geschiedt door de stukken ter zegeling aan te bieden aan 's Rijks ambtenaar of door gebruik van een of meer plakzegels bij het stellen van het accept, endossement, aval of van de kwijting.

3. Een boete van tienmaal het niet of te min betaalde recht met een minimum van honderd gulden wordt verbeurd door ieder, die eenig in dit hoofdstuk bedoeld stuk, hetwelk niet van behoorlijk zegel is voorzien, onverschillig of het binnen- of buitenslands is opgemaakt, hier te lande heeft verhandeld, geaccepteerd, geviseerd, geëndosseerd, betaald, gekwiteerd of voor aval geteekend, of wegens non-acceptatie of non-betaling van zoodanig stuk eene akte van protest heeft doen opmaken zonder vooraf het zegelrecht te voldoen. Deze voldoening kan door hem, vóór het verrichten van een dier handelingen, zonder betaling van boete, geschieden op de wijze in het tweede lid van dit artikel aangeduid, indien zijne handteekening niet of niet in strijd met de wet op het stuk voorkomt, waarna dat stuk ten aanzien van hem en van latere houders als behoorlijk gezegeld wordt aangemerkt. Hij is tot deze voldoening verplicht op straffe van aansprakelijkheid jegens den Staat voor boeten ter zake van dat stuk vroeger door anderen beloopen. Bij deze voldoening van het op het stuk verschuldigde zegelrecht kan het zegelrecht, dat bereids op wettige wijze op het stuk is voldaan, in mindering worden gebracht.

4. Als betaling vóór het protest geldt de terhandstelling van het verschuldigde recht door den houder, die protest doet opmaken, aan den hiermede belasten ambtenaar, mits deze in zijne akte die terhandstelling vermelde en het zegelrecht in 's Rijks schatkist overstorte bij de aanbieding dier akte ter registratie.

Art. 55. Het zegelrecht van de stukken, in dit hoofdstuk bedoeld, komt, indien niet anders is overeengekomen, ten laste van den trekker of uitgever van het stuk.

HOOFDSTUK VII.

Van het zegelrecht van de bewijzen van huur en verhuur en van pacht.

Art. 56. 1. De authentieke akten en de door- of namens huurder en verhuurder, of door- of namens een van beiden onderteekende onderhandsche stukken, onverschillig in welken vorm opgemaakt, al ware het in dien van berichten of brieven, houdende erkenning van de huur of verhuur van roerende zaken of van binnen het Rijk gelegen of gevestigde onroerende zaken, zijn onderworpen aan een zegelrecht van tien cent van iedere honderd gulden van den huurprijs over den geheelen huurtijd berekend. Met de jaren, die voorwaardelijk of onvoorwaardelijk ter keuze staan van huurder of verhuurder, wordt dadelijk rekening gehouden.

2. Onder huurprijs wordt verstaan al hetgeen de huurder krachtens de overeenkomst aan den verhuurder of aan derden moet voldoen, benevens al de lasten, die de huurder voor zijn rekening neemt ter ontlasting van den verhuurder.

3. In geval van openbare verhuring bedraagt het recht ten minste vijftig cent.

4. Voor de berekening van het recht wordt de duur van een voor het leven, tot wederopzegging of op andere wijze voor onbepaalden tijd aangegane huur en verhuur gesteld op vijf jaren. Is een huur en verhuur gesloten voor het leven en verder voor een zeker aantal jaren of eerst voor een zeker aantal jaren en verder tot wederopzegging of op andere wijze voor onbepaalden tijd, dan wordt het aantal jaren, waarvoor de huur en verhuur is aangegaan, met vijf verhoogd. Met een huur en verhuur voor een zeker aantal jaren en verder tot wederopzegging aangegaan wordt gelijkgesteld een huur en verhuur voor bepaalden tijd, indien de akte of het stuk bepalingen bevat omtrent hetgeen tusschen partijen zal gelden, indien na afloop van den bepaalden tijd de huurder in het genot blijft.

5. Indien de akte of het stuk niet den huurprijs vermeldt of indien andere gegevens voor de berekening van het recht ontbreken, moeten deze aan den voet worden opgegeven. Indien de huur en verhuur niet tegen een prijs in geld of niet uitsluitend tegen een prijs in geld is aangegaan, indien de vastgestelde prijs onder bepaalde omstandigheden hooger zal worden of indien het bedrag van den huurprijs van toekomstige factoren afhankelijk is (zooals van de opbrengsten van het goed of van de marktwaarde van producten), moet de huurprijs of de invloed, welke de bedoelde omstandigheden op den huurprijs zullen uitoefenen, aan den voet van de akte of van het stuk worden geschat. De opgave of schatting aan den voet geschiedt door den openbaren ambtenaar, die de akte opmaakte, of door of namens partijen bij onderteekende verklaring. In plaats van de voorgeschreven schatting kan in de verklaring worden vermeld een schatting van de huurwaarde van het verhuurde, mits deze ten minste wordt gesteld op het bedrag van den in geld bedongen huurprijs, in welk geval deze geschatte huurwaarde voor de berekening van het zegelrecht de plaats inneemt van den huurprijs. Onder huurwaarde is in dit en het volgend artikel te verstaan de huurprijs in geld, welke zou kunnen worden bedongen bij een verhuring van de betreffende zaak op normale bedingen en zonder dat de huurder zich tegenover den verhuurder tot eenige andere prestatie verbindt dan tot betaling van den in geld uitgedrukten huurprijs.

6. Ontbreekt de in het vorig lid bedoelde verklaring, dan is een recht van twintig gulden verschuldigd boven het recht, dat wegens de in de akte of het stuk voorkomende gegevens moet worden voldaan. Deze bepaling vindt geen toepassing, indien de verklaring slechts zou moeten betreffen de schatting van lasten, welke de huurder ter ontlasting van den verhuurder voor zijne rekening neemt, mits naar de schatting van 's Rijks ambtenaar de waarde van deze lasten over den geheelen huurtijd niet meer beloopt dan één tiende gedeelte van den in geld vastgestelden huurprijs over den geheelen huurtijd en het zegelrecht, met inachtneming van die schatting van 's Rijks ambtenaar ten volle is voldaan.

7. Voor de toepassing dezer wet worden:

a. huur en verhuur onder opschortende voorwaarde gelijkgesteld met zuivere huur en verhuur;

b. onderhuur en verhuur, vernieuwing van huur en verhuur en overdracht of overneming van huur gelijkgesteld met huur en verhuur.

8. Voor de berekening van het recht wordt, ingeval van onderhuur en verhuur en van overdracht of overneming van huur, als huurprijs beschouwd hetgeen de verkrijger van het genot zal moeten voldoen aan of voor den oorspronkelijken verhuurder, vermeerderd met wat de verkrijger moet voldoen aan den onderverhuurder of aan hem die het genot heeft overgedragen.

9. Bevat eene akte verschillende overeenkomsten of verklaringen van huur en verhuur, dan is het verschuldigde zegelrecht gelijk aan het totaal der rechten, waartoe de verschillende overeenkomsten of verklaringen, indien zij bij afzonderlijke akten geconstateerd waren, aanleiding zouden hebben gegeven, tenzij de verhuring in het openbaar werd gehouden, in welk geval het recht berekend wordt over de totale opbrengst der verhuring.

Art. 56*a*. 1. Indien 's Rijks ambtenaar van meening is, dat een schatting, als bedoeld is in het vijfde lid van artikel 56, te laag is gedaan, doet hij daarvan binnen drie maanden nadat de akte of het stuk te zijner kennis is gekomen schriftelijk mededeeling aan den onderteekenaar der verklaring met opgave van het bedrag, waarop naar zijne meening had moeten worden geschat, en van het recht, dat dientengevolge meer verschuldigd wordt geacht. Dit recht, benevens een boete van tien maal dat recht met een minimum van honderd gulden, wordt ingevorderd van den onderteekenaar der verklaring, tenzij aan den hoofdambtenaar daartoe door Onzen Minister van Financiën aangewezen of aan den rechter overtuigend wordt aangetoond, dat de oorspronkelijke schatting juist is geweest. De bedoelde hoofdambtenaar en de rechter zijn bevoegd, indien niet wordt aangetoond, dat de oorspronkelijke schatting juist is geweest, de schatting van 's Rijks ambtenaar te verlagen, waardoor recht en boete dienovereenkomstig worden verminderd.

2. Indien wegens het ontbreken van een verklaring, als bedoeld is in het vijfde lid van artikel 56, de aanhef van het zesde lid van dat artikel toepassing heeft gevonden, is 's Rijks ambtenaar bevoegd binnen drie maanden nadat de akte of het stuk te zijner kennis is gekomen aan den onderteekenaar schriftelijk mede te deelen, dat naar zijne meening meer dan het geheven recht verschuldigd geweest zou zijn, indien de door hem geschatte huurwaarde als grondslag voor de berekening van het zegelrecht zou gelden; van het bedrag, waarop 's-Rijks ambtenaar de huurwaarde schat, alsmede van het recht, dat meer verschuldigd geweest zou zijn, wordt tevens mededeeling gedaan. Dit recht, benevens een boete ten beloope van tien maal dat recht met een minimum van honderd gulden, wordt van den onderteekenaar van de akte of het stuk ingevorderd, tenzij op de wijze in het vorig lid omschreven wordt aangetoond, dat ook bij het berekenen van het zegelrecht op basis van de huurwaarde voldoende zegelrecht is voldaan. Tot vermindering van de schatting van 's Rijks ambtenaar bestaat bevoegdheid overeenkomstig het slot van het vorige lid.

3. Indien in het geval van het eerste lid de verklaring en in het geval van het tweede lid de akte of het stuk door meer dan één persoon is onderteekend, zijn alle onderteekenaren voor de ingevolge dit artikel verschuldigde rechten en boeten hoofdelijk aansprakelijk.

Art. 56*b*.[1] 1. Overal waar in dit hoofdstuk sprake is van huur en verhuur, huurder, verhuurder, verhuring, verhuurde, huurtijd, huurprijs en huurwaarde wordt daaronder mede verstaan pacht, pachter, verpachter, verpachting, verpachte, pachttijd, pachtprijs en pachtwaarde.

2. Echter is het in artikel 56 vastgestelde zegelrecht, indien een pacht bij andere dan notarieele akte wordt geconstateerd of gewijzigd, uitsluitend verschuldigd op het afschrift, hetwelk ingevolge artikel 7 der Pachtwet aan den in pachtzaken bevoegden rechter wordt gezonden, mits dit afschrift voordien, en in ieder geval binnen drie maanden na de dagteekening der akte en binnen één maand na den aanvang der huur ter registratie wordt aangeboden, te zamen met de verschillende exemplaren der akte. Deze verschillende exemplaren der akte zijn alsdan vrij van zegelrecht. Het afschrift wordt geregistreerd alsof het een exemplaar der akte ware.

3. Indien aan de in het vorige lid gestelde voorwaarde niet is voldaan, is het afschrift aan het in dit hoofdstuk vastgestelde zegelrecht onderworpen en gelden voor de exemplaren der akte de overige bepalingen van dit hoofdstuk.

4. Indien een pacht bij notarieele akte is geconstateerd of gewijzigd, is het ingevolge artikel 7 der Pachtwet aan den in pachtzaken bevoegden rechter te zenden afschrift vrij van zegelrecht, mits uit het afschrift van deze bestemming blijkt.

5. De griffier bij het kantongerecht is verplicht de bij den in pachtzaken bevoegden rechter ingevolge artikel 7 der Pachtwet ingekomen afschriften, welke ten onrechte niet of niet voldoende gezegeld zijn, indien zij niet geregistreerd zijn, zoo spoedig mogelijk ter constateering van de begane overtredingen aan 's Rijks ambtenaar ter hand te stellen.

6. Bij vernietiging van de pachtovereenkomst ingevolge artikel 8 der Pachtwet vindt teruggave van het zegelrecht plaats. Het betaalde zegelrecht wordt teruggegeven op vertoon van een afschrift van het proces-verbaal of van de beschikking van de pachtkamer en van het stuk, waarop het zegelrecht voldaan is, op welk stuk van de teruggave wordt melding gemaakt. Het in artikel 7 der Pachtwet bedoelde afschrift wordt daartoe door den griffier tijdelijk aan 's Rijks ambtenaar afgestaan.

7. Aan het in dit hoofdstuk vastgestelde zegelrecht zijn mede onderworpen de regelingen van de pachtkamer bij het kantongerecht, welke ingevolge artikel 56, lid 3, der Pachtwet tusschen partijen bindende kracht hebben. De invordering van het zegelrecht vindt ten laste van den pachter plaats naar aanleiding van een afschrift der regeling, hetwelk de griffier verplicht is binnen veertien dagen na de schriftelijke vaststelling der regeling aan 's Rijks ambtenaar te doen toekomen. De pachter wordt zoo noodig vóór de invordering in de gelegenheid gesteld op het afschrift een verklaring te stellen als bedoeld is in artikel 56, lid 5. Na invordering van het zegelrecht doet 's Rijks ambtenaar daarvan blijken op het afschrift en zendt hij dit aan den griffier terug.

Art. 57. 1. Geenerlei zegelrecht is verschuldigd:

a. indien de huurprijs over den geheelen huurtijd berekend niet meer dan tweehonderd vijftig gulden bedraagt, behoudens het bepaalde bij het derde lid van artikel 56;

b. indien de huur en verhuur bij andere dan notarieele akte is geconstateerd en één der exemplaren van de akte behoorlijk gezegeld is, voor de overige exemplaren van de akte, die tegelijkertijd met het behoorlijk gezegelde exemplaar en binnen drie maanden na de dagteekening der akte, in ieder geval binnen een maand na den aanvang der huur, ter registratie worden aangeboden;

c. de afschriften van of uittreksels uit een notarieele akte van huur en verhuur;

d. voor verhuringen, welke met evenredig registratierecht zijn belast;

e. voor verhuringen aan den Staat.

2. Het zegelrecht, hetwelk ingevolge dit hoofdstuk op een akte of stuk verschuldigd is, wordt verminderd met het zegelrecht, dat ingevolge dit hoofdstuk op een vroeger opgemaakte akte of een vroeger opgemaakt stuk over dezelfde huurjaren is voldaan, indien deze laatste akte of dit laatste stuk betrekking had op een huur tusschen dezelfde partijen aangegaan over dezelfde zaak en de voorwaarden, waarop de huurovereenkomst werd aangegaan, met uitzondering van den huurprijs, geheel dezelfde zijn, mits de akte of het stuk binnen drie maanden na de dagteekening, in ieder geval binnen een maand na den aanvang der huur, ter registratie wordt aangeboden en daarbij wordt overgelegd de akte of het stuk, waarop het zegelrecht, dat in mindering gebracht kan worden, is voldaan. De vermindering blijft echter steeds beperkt tot het bedrag, dat over dezelfde huurjaren op de nieuwe akte of het nieuwe stuk verschuldigd is.

3. Voor de toepassing van het vorige lid wordt het vijftal jaren, waarvoor een huur tot wederopzegging, voor het leven of op andere wijze voor onbepaalden tijd geacht wordt te zijn aangegaan, beschouwd als aan te vangen op het oogenblik, waarop de huur tot wederopzegging, voor het leven of op andere wijze voor onbepaalden tijd ingaat.

Art. 58. 1. Met afwijking van artikel 2 kan ten aanzien van notarieele akten van verhuring en ten aanzien van andere akten van openbare verhuring het te min betaalde zegelrecht worden voldaan bij de aanbieding ter registratie, mits die aanbieding tijdig geschiedt en aanvankelijk een zegelrecht van vijftig cent voldaan is op de wijze bij artikel 2 en bij artikel 8, lid 2, omschreven.

2. Die aanbieding ter registratie moet geschieden, van de notarieele akten, binnen de bij de wet op de registratie bepaalde termijnen en van alle andere akten, binnen een maand na de verhuring.

[1] Artikel 56*b* is ingevoegd bij de nog niet in werking getreden Pachtwet.

3. Zijn de akten en verklaringen buitenslands opgemaakt en betreffen zij het genot van binnen het Rijk gelegen of gevestigde onroerende zaken, dan moeten zij uiterlijk binnen een maand na hare dagteekening hier te lande aan 's Rijks ambtenaar ter zegeling aangeboden worden; bij gebreke hiervan is een boete van tien maal het niet of te min betaalde recht met een minimum van honderd gulden verbeurd, waarvoor de onderteekenaren van het stuk hoofdelijk aansprakelijk zijn, onverminderd hun aansprakelijkheid voor het recht.

Art. 59. Behoudens beding van het tegendeel, is het zegelrecht van de in dit hoofdstuk bedoelde stukken verschuldigd door de huurders, door of namens wie zij zijn onderteekend. Zijn de stukken alleen door of namens de verhuurders onderteekend, dan is het zegelrecht te hunnen laste.

HOOFDSTUK VIIA.

Van het zegelrecht van de bewijzen van huurkoop.

Art. 59*a*. 1. De door of namens verkooper en kooper of een van beiden onderteekende onderhandsche stukken, onverschillig in welken vorm opgemaakt, al ware het in dien van berichten of brieven, houdende erkenning van huurkoop, zijn onderworpen aan een zegelrecht van tien cent van iedere f 250 van den geheelen koopprijs.

2. Het zegelrecht bedraagt ten hoogste f 0.50.

3. Onder geheelen koopprijs wordt verstaan de som van alle betalingen, waartoe de kooper gehouden is bij regelmatige nakoming van de overeenkomst.

Art. 59*b*. Geenerlei zegelrecht is verschuldigd:

a. voor het voor den kooper bestemde exemplaar, indien het stuk in meer exemplaren wordt opgemaakt, mits dit exemplaar de door den verkooper geteekende verklaring inhoudt, dat het oorspronkelijk stuk behoorlijk gezegeld is;

b. voor het voor den kooper bestemde door den verkooper onderteekende afschrift van het stuk, mits dit afschrift de door den verkooper geteekende verklaring inhoudt, dat het oorspronkelijk stuk behoorlijk gezegeld is;

c. voor het voor ieder der partijen bestemde afschrift van of uittreksel uit eene notariëele akte van huurkoop;

d. voor de akten houdende erkenning van vervanging van eene in huurkoop overgedragen zaak.

Art. 59*c*. Behoudens beding van het tegendeel is het zegelrecht van de in dit hoofdstuk bedoelde stukken verschuldigd door de koopers door of namens wie zij zijn onderteekend. Zijn de stukken alleen door of namens de verkoopers onderteekend, dan is het zegelrecht te hunnen laste.

HOOFDSTUK VIII.

Van het zegelrecht van effecten.

Art. 60. 1. Van alle zoo binnen- als buitenslands opgemaakte effecten wordt een recht geheven ten beloope van:

a. een gulden van iedere honderd gulden, voor de bewijzen van aandeel in premieleeningen;

b. een gulden van iedere honderd gulden voor de buitenlandsche effecten;

c. zestig cent van iedere honderd gulden, voor alle andere effecten, met uitzondering van die in artikel 62 genoemd; voor pandbrieven van hier te lande gevestigde hypotheekbanken, welker bedrijf, wat het ter leen verstrekken van geld betreft, volgens hare statuten is beperkt tot het geven van geld tegen hypotheek op onroerende zaken hier te lande gelegen of gevestigd, of op schepen dan wel tegen inpandgeving van vorderingen, verzekerd door soortgelijk hypothecair verband, wordt het recht verminderd tot vijf en twintig cent van iedere honderd gulden, mits bij de aanbieding ter zegeling ingetrokken pandbrieven, tot eene gelijke totale nominale waarde, van dezelfde hypotheekbank ter vernietiging van den zegelstempel aan 's Rijks ambtenaar worden overgelegd en, met inachtneming van de daarvoor door Onzen Minister van Financiën te stellen regelen, wordt aangetoond, dat de intrekking van laatstgemelde pandbrieven niet meer dan drie maanden vóór de overlegging heeft plaats gehad. Van de betaling van dit verminderde recht moet blijken door zegeling met een bijzonderen stempel.

2. Onder effecten worden in dit hoofdstuk verstaan alle stukken, die, onder welke benaming ook, gerangschikt kunnen worden onder de effecten of publieke fondsen.

3. Onder buitenlandsche effecten worden in dit hoofdstuk verstaan:

1°. de effecten, waarvan de uitgever niet binnen het Rijk woont of gevestigd is;

2°. de niet onder 1°. genoemde effecten, welke buiten het Rijk zijn opgemaakt, en

3°. de certificaten welke ter zake van de onder 1°. en 2°. bedoelde effecten door administratiekantoren hier te lande zijn opgemaakt.

Art. 60*a*. 1. Het recht wordt berekend over het kapitaal in het stuk uitgedrukt of daarin aangewezen door de vermelding van den rentevoet of op andere wijze.

2. Is in het stuk geen kapitaal uitgedrukt of aangewezen, dan wordt het vijf-en-twintigvoud der uitgeloofde jaarlijksche rente daarvoor genomen.

3. Is noch kapitaal noch rente uitgedrukt en is niet na te gaan hoe groot het kapitaal of de rente is, dan is voor elk stuk een vast recht van één gulden vijftig cent verschuldigd.

4. Voor buitenlandsche effecten wordt met afwijking van het in de vorige drie leden bepaalde het recht berekend over de verkoopwaarde. Deze verkoopwaarde wordt bepaald volgens regelen door Onzen Minister van Financiën te stellen naar:

a. een noteering ter beurze, als bedoeld is in het vijfde lid, en wel:

1. ter beurze te Amsterdam, indien zoodanige noteering voorkomt in de prijscourant van die beurs;

2. aan één of meer andere beurzen, indien zoodanige noteering niet voorkomt in de prijscourant van de beurs te Amsterdam, doch wel in de prijscourant van één of meer andere beurzen;

b. een schriftelijke aangifte van het bedrag

der verkoopwaarde, indien de waarde niet overeenkomstig *a* kan worden bepaald.

5. De verkoopwaarde, welke wordt bepaald naar een noteering aan een beurs, wordt voor alle in een kalenderkwartaal ter zegeling aangeboden stukken berekend naar die noteering (bied- en laatkoersen daaronder begrepen) op den tienden dag der maand aan dit kalenderkwartaal voorafgaande, of, indien op dien dag geen noteering is tot stand gekomen, naar de laatste daaraan voorafgaande noteering, mits deze noteering niet ouder is dan het kalenderkwartaal, waarin voormelde tiende dag is gelegen. Van de koersen of van de daaruit gevonden verkoopwaarde vindt afronding plaats volgens regelen door Onzen Minister van Financiën te stellen.

6. De verkoopwaarde, welke wordt bepaald naar een schriftelijke aangifte, moet voor alle in een kalenderkwartaal ter zegeling aan te bieden stukken door de aangevers worden geschat naar den toestand op den tienden dag der maand aan dat kalenderkwartaal voorafgaande, of, indien de stukken op dien dag nog niet bestonden, naar den toestand op den dag van de uitgifte der stukken.

7. De zegeling van stukken, waarvan de verkoopwaarde niet wordt bepaald naar een noteering ter beurze te Amsterdam, geschiedt alleen ten kantore van het zegel te Amsterdam. De aanbieding ter zegeling gaat vergezeld van een door den aanbieder der stukken onderteekende verklaring, bevattende de gegevens voor de berekening van het recht volgens onderdeel *a*, onder 2 van het vierde lid, of de aangifte volgens onderdeel *b* van het vierde lid met vermelding van de gegevens, waarnaar de schatting is geschied, een en ander volgens regelen door Onzen Minister van Financiën te stellen. Bij onjuistheid van de verklaring of van de daarin opgenomen gegevens, is voor elk aangeboden stuk door den aanbieder een boete verbeurd van tien maal het recht, dat te weinig is betaald of zou zijn betaald, met een minimum van honderd gulden.

8. Indien de verklaring bedoeld in het vorige lid niet alle gegevens bevat, welke benoodigd zijn voor de berekening van het recht, of indien de juistheid der daarin vermelde gegevens of van de gedane schatting niet ten genoegen van den Ontvanger wordt gestaafd, of indien geen verklaring wordt ingediend, wordt de verkoopwaarde door den Ontvanger begroot naar de hiervoor omschreven maatstaven. De Ontvanger is echter ook bevoegd de zegeling der aangeboden stukken te weigeren, indien geen verklaring wordt ingediend, of indien de ingediende verklaring niet de noodige gegevens bevat voor de berekening van het recht; de aanbieding wordt alsdan geacht niet te hebben plaats gehad.

9. In afwijking van artikel 2 wordt voor de stukken, waarvan de verkoopwaarde wordt berekend naar een noteering ter beurze te Amsterdam, alsmede voor de stukken, waarvoor overeenkomstig de eerste twee leden het recht wordt berekend over het kapitaal of over een veelvoud van de rente in het stuk uitgedrukt, indien kapitaal, rente of koers alleen in vreemde munt is uitgedrukt, het kapitaal, de rente of de koers herleid tot Nederlandsche munt naar den maatstaf, welke daarvoor wordt aangenomen ter beurze te Amsterdam.

Art. 61. 1. Voorloopige bewijzen voor effecten zijn aan het in dit hoofdstuk bepaalde zegelrecht onderworpen alsof het definitieve stukken waren.

2. Behoudens het bepaalde bij de artikelen 60 en 67 zijn de effecten, welke ter vervanging van andere worden uitgegeven, aan het in dit hoofdstuk bepaalde zegelrecht onderworpen, om het even of de oorspronkelijke stukken vóór of na de invoering van deze wet zijn opgemaakt.

Art. 62. 1. Van winstaandeelen, oprichtersbewijzen en dergelijke stukken, welke recht geven op een aandeel in de winst of in het bij de ontbinding en vereffening aanwezig voordeelig overschot is een vast recht van één gulden vijftig cent verschuldigd, tenzij die stukken overeenkomstig artikel 60*a*, lid 4, naar de verkoopwaarde behooren te worden belast.

2. Het in het vorige lid bepaalde recht wordt verminderd tot vijftig cent, indien de daar genoemde stukken verblijven of uitgereikt worden aan houders van aandeelen, waarop het kapitaal, of aan schuldeischers wier vordering geheel of gedeeltelijk wordt terugbetaald of afgeschreven, alsmede, indien ter zake van de uitgifte van de in het vorige lid genoemde stukken volgens de Registratiewet 1917 evenredig registratierecht verschuldigd is.

3. Van bewijzen van overneming van effecten, afgegeven door hen, die zich met het behartigen van de belangen van fondsenhouders belasten, of door vereenigingen van houders van fondsen, die ten doel hebben de belangen van hare leden bij die fondsen te behartigen en van certificaten, door administratiekantoren uitgegeven ter zake van effecten, welke niet aan vast zegelrecht zijn onderworpen, is een vast recht van vijftig cent verschuldigd, indien, met inachtneming van de daarvoor door Onzen Minister van Financiën te stellen regelen, wordt aangetoond, dat de effecten, ter zake waarvan de bewijzen van overneming of certificaten zijn uitgegeven, behoorlijk gezegeld zijn, of met inachtneming van die regelen het zegelrecht voor deze effecten bij 's Rijks ambtenaar wordt gestort. De in dit lid bedoelde aan een vast recht van vijftig cent onderworpen stukken worden, ten blijke dat aan de daarvoor gestelde voorwaarde is voldaan, met een bijzonderen stempel gezegeld.

Art. 63. 1. Het zegelrecht moet, voorzoover de stukken hier te lande worden opgemaakt, worden voldaan door aanbieding ter zegeling aan 's Rijks ambtenaar vóór de uitgifte, indien zegeling met een bijzonderen stempel wordt vereischt, en in alle andere gevallen door de stukken te stellen op gezegeld papier vanwege het Rijk uitgegeven of op buitengewoon gezegeld papier.

2. Niet hier te lande opgemaakte stukken moeten door den houder der stukken ter buitengewone zegeling worden aangeboden binnen acht dagen nadat de stukken hier te lande zijn in ontvangst genomen of binnen het Rijk zijn overgebracht en vóórdat zij hier te lande uitgegeven, in omloop gebracht, overgedragen,

verpand, afgelost of geconverteerd worden, of daarvoor binnen het Rijk door administratiekantoren certificaten worden uitgegeven.

3. Het vorige lid geldt niet:

a. in geval van inontvangstneming van een afzender, die niet binnen het Rijk woont of gevestigd is, indien de stukken binnen acht dagen na de inontvangstneming aan den afzender worden teruggezonden, tenzij de stukken binnen dien termijn gedeeltelijk werden afgelost of werden geconverteerd;

b. ingeval de inontvangstneming van een afzender, die niet binnen het Rijk woont of gevestigd is, uitsluitend geschiedt door den gemachtigde van een niet binnen het Rijk wonenden of gevestigden lastgever en de stukken binnen acht dagen na de inontvangstneming aan dien lastgever worden doorgezonden, een en ander tenzij de stukken binnen dien termijn werden overgedragen, afgelost of geconverteerd;

c. wat de uitgifte van certificaten betreft, indien vóór de uitgifte der certificaten het zegelrecht voor de buiten het Rijk opgemaakte effecten overeenkomstig het laatste lid van artikel 62 bij 's Rijks ambtenaar is gestort;

d. in geval van bewaargeving door een bewaargever, die niet binnen het Rijk woont of gevestigd is, indien de afgifte en toezending ten gunste van den bewaargever is geschied en volgens overeenkomst van partijen de teruggave of terugzending uitsluitend mag geschieden aan den bewaargever in persoon, zijn rechtverkrijgenden onder algemeenen titel of zijn of hun algemeenen rechtsvertegenwoordiger;

e. in geval van bewaargeving van stukken, welke tot zekerheid voor tegenover anderen dan den bewaarnemer aangegane verplichtingen worden gedeponeerd door een bewaargever, die niet binnen het Rijk woont of gevestigd is;

f. in geval van inontvangstneming hier te lande of overbrenging binnen het Rijk van aandeelbewijzen door iemand, die met inbegrip van de in ontvangst genomen of overgebrachte stukken in het bezit is van één tiende gedeelte of meer van het geplaatste kapitaal van de vennootschap, vereeniging of maatschappij, die die aandeelbewijzen heeft uitgegeven.

4. Indien de stukken, bedoeld onder *d* van het vorige lid, krachtens nadere overeenkomst of krachtens rechterlijk bevel moeten worden afgegeven aan een ander dan de daar vermelde personen, moeten de stukken door den bewaarnemer ter zegeling worden aangeboden binnen acht dagen nadat deze nadere overeenkomst is gesloten of het rechterlijk bevel aan den bewaarnemer is bekend geworden, doch in ieder geval vóór de afgifte. De bewaarnemer heeft het recht de stukken terug te houden totdat het betaalde zegelrecht aan hem is vergoed.

5. Indien de stukken, bedoeld onder *e* van het derde lid moeten worden afgegeven aan een ander dan den bewaargever of zijn rechtverkrijgenden onder algemeenen titel, geldt voor den bewaarnemer gelijke verplichting tot aanbieding ter zegeling vóór de afgifte en gelijk recht tot terughouding.

Art. 64. Ingeval van conversie van niet hier te lande opgemaakte stukken kunnen de oude stukken ongezegeld blijven, wanneer de nieuwe, die daarvoor in de plaats worden uitgegeven, van behoorlijk zegel zijn voorzien.

Art. 65. 1. Het zegelrecht, dat betaald is voor behoorlijk gezegelde voorloopige bewijzen, kan volgens regelen door Onzen Minister van Financiën te stellen, in mindering worden gebracht op het bedrag, dat aan recht betaald moet worden wanneer de stukken, welke ter vervanging van de voorloopige bewijzen worden uitgegeven ter zegeling worden aangeboden, zulks mits deze aanbieding geschiedt binnen vijf jaren na afloop van het kalenderjaar, waarin de zegeling der voorloopige bewijzen plaats had.

2. Teruggave van zegelrecht vindt daarbij niet plaats.

3. Het zegelrecht betaald voor behoorlijk gezegelde voorloopige bewijzen, kan, volgens regelen door den voornoemden Minister te stellen, worden teruggegeven, indien wordt aangetoond, dat zij vervangen zijn door stukken in Nederlandsch-Indië, Suriname of Curaçao uitgegeven en dat het deswege aldaar verschuldigde zegelrecht behoorlijk is voldaan. De teruggaaf moet gevraagd worden binnen vijf jaren na afloop van het kalenderjaar, waarin de zegeling der voorloopige bewijzen plaats had.

Art. 66. Geen afzonderlijk zegelrecht is verschuldigd van akten van overdracht of volmachten tot overdracht, welke gesteld worden op de behoorlijk gezegelde effecten, waartoe zij betrekking hebben.

Art. 67. 1. Nieuwe stukken, uitgegeven ter vervanging van andere, kunnen zonder betaling worden gezegeld, indien, met inachtneming van door Onzen Minister van Financiën te stellen regelen, wordt aangetoond, dat de vervanging niet het gevolg is van verandering in de rechtsbetrekkingen of zoodanige verandering medebrengt en dat de oude stukken behoorlijk gezegeld zijn.

2. Deze bepaling geldt niet bij splitsing van aan vast recht onderworpen stukken. In geval van splitsing van niet aan vast recht onderworpen stukken en in geval van samenvoeging van stukken wordt, ter beoordeeling van de vraag, of er van verandering in de rechtsbetrekkingen sprake is, het oude stuk vergeleken met het totaal van de nieuwe stukken, waarin het gesplitst is of wordt het totaal der oude stukken vergeleken met het nieuwe stuk, waartoe zij samengevoegd zijn.

3. Stukken, waarop een al dan niet onderteekende aanteekening wordt gesteld, welke op de rechten, uit het stuk voortvloeiende, betrekking heeft, worden als nieuwe stukken aangemerkt. Hetzelfde geldt indien bij de stukken een bijlage wordt gevoegd of een bijlage daaraan wordt gehecht, welke blijkens haren inhoud betrekking heeft op de rechten uit het stuk voortvloeiende, alsmede indien op de talon of de coupons of dividendbewijzen een al dan niet onderteekende aanteekening wordt gesteld en indien bij de stukken nieuwe couponbladen of nieuwe dividendbewijzen worden gevoegd, waaruit blijkt van andere rechten, dan die welke in het stuk worden genoemd.

4. De ingevolge het vorige lid als nieuwe

stukken aangemerkte effecten moeten ter buitengewone zegeling worden aangeboden en wel, indien de in het vorige lid bedoelde handeling hier te lande plaats vindt binnen acht dagen na die handeling en in ieder geval voordat zij door dengene, die die handeling verricht, worden afgegeven, en, indien die handeling niet hier te lande plaats vindt, met inachtneming van artikel 63.

5. Van deze nieuwe zegeling moet blijken door den afdruk van een bijzonderen stempel.

6. De zegeling met den bijzonderen stempel kan achterwege blijven, indien, voordat één der in het derde lid bedoelde handelingen hier te lande verricht wordt, van Onzen Minister van Financiën of van den door dezen daartoe aangewezen Rijksambtenaar de verklaring is verkregen, dat de zegeling met toepassing van het eerste lid zonder betaling zou kunnen geschieden, mits:

a. indien een aanteekening op het stuk wordt gesteld, die aanteekening de navolgende verklaring bevat: Vrij van zegel blijkens brief van ..... van den ..... 19....., n°. ....., en degene, die de aanteekening stelt, deze met zijn handteekening bekrachtigt;

b. indien een bijlage wordt bijgevoegd of aangehecht, of nieuwe couponbladen of dividendbewijzen worden afgegeven, degene die die handeling verricht op het stuk de navolgende gedagteekende met zijn handteekening bekrachtigde verklaring stelt: De afgifte van de bij dit stuk gevoegde bijlage (nieuwe coupons, nieuwe dividendbewijzen) brengt geen zegelplichtigheid teweeg blijkens brief van ..... van den ..... 19....., n°. .....;

c. indien een aanteekening op talon, coupons of dividendbewijzen wordt gesteld, degene, die die handeling verricht op het stuk de navolgende gedagteekende met zijn handteekening bekrachtigde verklaring stelt: De aanteekening op de talon (coupons, dividendbewijzen) brengt geen zegelplichtigheid teweeg blijkens brief van ..... van den ..... 19....., n°. .....

7. Indien een aanteekening, als in het derde lid bedoeld is, betrekking heeft op bijstorting op niet volgestorte effecten, behoeft nieuwe zegeling van binnenlandsche effecten en van buitenlandsche effecten, welke naar het nominaal bedrag zijn gezegeld, niet plaats te hebben en blijft het zegelrecht van andere buitenlandsche effecten beperkt tot een zoodanig gedeelte van het volgens artikel 60*a* verschuldigde zegelrecht als het blijkens de aanteekening bijgestorte nominaal bedrag uitmaakt van het totaal op het effect gestorte nominaal bedrag.

8. Ten aanzien van buitenlandsche effecten geschiedt de zegeling zonder betaling bedoeld in het eerste lid en de zegeling met den bijzonderen stempel bedoeld in het vierde lid uitsluitend ten kantore van het zegel te Amsterdam.

Art. 68. 1. Geenerlei zegelrecht is verschuldigd van:

a. de ten laste van het Rijk, Nederlandsch-Indië, Suriname of Curaçao uitgegeven effecten;

b. de bewijzen van aandeel in naamlooze vennootschappen, commanditaire vennootschappen op aandeelen en andere vennootschappen en vereenigingen, welker kapitaal geheel of ten deele in aandeelen is verdeeld, voor zoover deze bewijzen aandeelen aanduiden in geplaatst kapitaal, dat volgens de Registratiewet 1917 met evenredig registratierecht is belast, of waarover het in Hoofdstuk XII der Nederlandsch-Indische Zegelverordening 1921 vastgestelde evenredige zegelrecht is geheven;

c. de coupons, dividendbewijzen en talons, behoorende bij de in de artikelen 60, 61 en 62 bedoelde effecten en voorloopige bewijzen;

d. de anticipatiebiljetten, welke ter voorziening in de vlottende schuld door Nederlandsche provincies of gemeenten worden afgegeven, voorzoover zij geen langeren looptijd dan één jaar hebben.

2. Effecten, welke onderworpen zijn aan het zegelrecht, geheven wordende naar de verkoopwaarde, worden zonder betaling van den zegelstempel voorzien, indien de verkoopwaarde, waarnaar het zegelrecht overeenkomstig de bepalingen van art. 60*a* moet worden berekend, niet meer bedraagt dan één gulden. Van de in dit lid bedoelde zegeling blijkt door den afdruk van een bijzonderen stempel.

Art. 69. Behoudens beding van het tegendeel, is het zegelrecht van de in dit hoofdstuk bedoelde stukken verschuldigd:

van de hier te lande opgemaakte stukken, door hem die ze uitgeeft, en

van de niet hier te lande opgemaakte stukken, door hem die ze hier te lande uitgeeft, in omloop brengt, overdraagt, verpandt of in beleening geeft of ter aflossing of conversie aanbiedt.

Art. 70. Niet van zegelrecht vrijgestelde stukken zijn niet leverbaar, vóórdat zij behoorlijk gezegeld zijn.

Art. 71. De Directie van het Grootboek zal geene certificaten Nationale Werkelijke Schuld viseeren, welke niet van behoorlijk zegel zijn voorzien.

Art. 72. Hij die niet behoorlijk gezegelde effecten in ontvangst neemt van een hier te lande wonenden of gevestigden persoon is verplicht die stukken, onder opgaaf van naam en woonplaats van hem, van wien zij zijn ontvangen, binnen acht dagen na de ontvangst aan 's Rijks ambtenaar ter zegeling aan te bieden en is bevoegd het daarvoor betaalde van hem, van wien hij de stukken ontving, terug te vorderen.

Art. 73. 1. Iedere overtreding van artikel 63, leden 2, 4 en 5, en van artikel 72 wordt gestraft met een boete van tien maal het niet of te min betaalde recht met een minimum van honderd gulden, voor ieder stuk, ten opzichte waarvan de overtreding is begaan.

2. Zij die alleen of met anderen zijn belast met het bewaren van effecten, ter zake waarvan door administratiekantoren certificaten zijn uitgegeven, en zij die de certificaten mede onderteekend hebben zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de boeten, welke wegens het niet behoorlijk zegelen van die effecten of certificaten zijn verbeurd.

Art. 74. 1. Aan het bij dit hoofdstuk vastgestelde zegelrecht zijn niet onderworpen:

a. de effecten, vóór het in werking treden dezer wet hier te lande opgemaakt.

Deze effecten blijven onderworpen aan het zegelrecht, dat daarvan verschuldigd was volgens de wetten, welke op het tijdstip van de opmaking in werking waren;

b. de effecten elders dan hier te lande opgemaakt en hier te lande reeds van behoorlijk zegel voorzien.

2. De door kantoren van administratie vóór de invoering der wet van 3 October 1843 (*Staatsblad* n°. 47) uitgegeven certificaten Nationale Werkelijke Schuld, welke ongezegeld zijn, worden beschouwd van zegelrecht te zijn vrijgesteld.

HOOFDSTUK IX.

Van het zegelrecht van nota's van effectenhandelaren en van nota's van toewijzing bij uitgifte van effecten (beurszegel).

Art. 75. 1. De nota — al dan niet ondertekend — waarbij een effectenhandelaar, die in den regel zijn bedrijf binnen het Rijk uitoefent, opgaaf doet van het bedrag, dat moet worden betaald of ontvangen door hem, voor wiens rekening de in de nota vermelde verrichting plaats had, ter zake van een aankoop of verkoop van eenig effect, onverschillig of al dan niet levering plaats heeft, is onderworpen aan een recht van tien cent van iedere honderd gulden. Onder aankoop, als in dit lid bedoeld is, wordt mede begrepen de verkrijging van effecten bij uitgifte, indien degene, die de gelegenheid tot verkrijging dier effecten heeft opengesteld, niet binnen het Rijk woont of gevestigd is.

2. Met de in het eerste lid genoemde nota wordt gelijkgesteld de nota, waarbij een effectenhandelaar, die in den regel zijn bedrijf binnen het Rijk uitoefent, opgaaf doet van het bedrag, dat moet worden betaald of ontvangen door hem aan wien of van wien die effectenhandelaar eenig effect heeft verkocht of gekocht.

3. Aan het in het eerste lid omschreven recht is mede onderworpen de nota, waarbij opgaaf wordt gedaan van het bedrag, dat moet betaald worden ter zake van een uitgifte van effecten, tot welker verkrijging bij inschrijving of op andere wijze een hier te lande wonende of gevestigde persoon of instelling de gelegenheid heeft opengesteld. Echter worden de in het zesde lid onder 3°. vermelde effecten, die door de daargenoemde instellingen worden uitgegeven, anders dan bij gelegenheid van een uitgifte bij inschrijving, beschouwd als door die instellingen te zijn verkocht.

4. Het recht is verschuldigd over het bedrag ter zake van iederen aankoop, verkoop of uitgifte te voldoen. Het wordt voldaan door gebruik van plakzegel.

5. Onder effecten worden in dit hoofdstuk verstaan inschrijvingen-grootboek en alle stukken, die, onder welke benaming ook, gerangschikt kunnen worden onder de effecten of publieke fondsen.

6. Onder effectenhandelaar wordt in dit hoofdstuk verstaan:

1°. de voor eigen rekening niet in vennootschap handelende natuurlijke en rechtspersonen, de vennootschappen onder firma en die en commandite, die lid zijn van eene der door Onzen Minister van Financiën aan te wijzen vereenigingen, de vennootschappen onder firma of en commandite, waarvan de beheerende vennooten en de rechtspersonen, waarvan de bestuurders lid zijn van eene dier vereenigingen; ten aanzien van vennootschappen en rechtspersonen geldt deze bepaling echter alleen, indien tot hun gewoon bedrijf de handel in of het uitgeven van effecten behoort en deze handel of dat uitgeven in hoofdzaak voor rekening van derden plaats vindt;

2°. ieder ander persoon, die van den handel in of het uitgeven van effecten voor rekening van derden zijn gewoon bedrijf maakt, en

3°. iedere hypotheekbank, scheepsverbandmaatschappij of andere instelling, die er gewoonte van maakt aandeelen in of obligaties ten laste van die instelling ook zonder tusschenkomst van de onder 1°. of 2°. bedoelde personen te plaatsen, echter uitsluitend ten aanzien van aankoopen en verkoopen van die effecten.

7. Indien een effectenhandelaar in den regel zijn bedrijf zoowel binnen als buiten het Rijk uitoefent, wordt hij voor het gedeelte van het bedrijf, dat binnen het Rijk wordt uitgeoefend afzonderlijk als effectenhandelaar aangemerkt. Degene, die voor of namens een in het buitenland wonenden of gevestigden effectenhandelaar hier te lande optreedt, is aansprakelijk voor de rechten en boeten door den effectenhandelaar ter zake van het hier te lande uitgeoefend bedrijf of gedeelte van een bedrijf verschuldigd.

8. Indien effectenhandelaren hun bedrijf tezamen in vennootschap onder firma of in commanditaire vennootschap uitoefenen, wordt uitsluitend de vennootschap als effectenhandelaar aangemerkt en zijn de firmanten of beheerende vennooten hoofdelijk aansprakelijk voor rechten en boeten door de vennootschap verschuldigd. Indien een firmant of een beheerend vennoot eenig effect voor eigen rekening aankoopt of verkoopt, wordt die aankoop of verkoop geacht door bemiddeling van de vennootschap te hebben plaats gehad.

Art. 75*a*. 1. Met een aankoop of een verkoop als in het eerste of in het tweede lid van artikel 75 is bedoeld, wordt voor de toepassing van dit Hoofdstuk gelijkgesteld elke ruiilng en andere overeenkomst onder bezwarenden titel, waaruit voor een der partijen of voor beide partijen de verplichting tot levering van effecten ontstaat, indien die overeenkomst is tot stand gekomen door bemiddeling van een effectenhandelaar, die in den regel zijn bedrijf binnen het Rijk uitoefent, of indien een der partijen of beide partijen effectenhandelaar, die in den regel zijn bedrijf binnen het Rijk uitoefent, is of zijn.

2. Het recht wordt alsdan berekend over de som van de verkoopwaarden van alle effecten, waarvan de verplichting tot levering uit de overeenkomst voortvloeit. Indien bij die overeenkomst, voor de berekening hetzij van de van een van beide zijden te geven toegift, hetzij van een soortgelijke prestatie, voor de effecten een waarde wordt aangenomen berekend naar een noteering aan een beurs, geldt die waarde ook voor de berekening van het zegelrecht. Indien zoodanige waarde niet wordt aangenomen, geldt als waarde voor de

berekening van het zegelrecht de verkoopwaarde, zooals die overeenkomstig artikel 60a zou gelden, indien de effecten op het oogenblik van het opmaken van de nota als buitenlandsche effecten gezegeld zouden moeten worden, met dien verstande, dat de ten kantore van het zegel in te leveren verklaring vervangen wordt door de vermelding van die waarde in de nota.

3. Het recht wordt berekend over de helft van den overeenkomstig het vorige lid vast te stellen grondslag, indien en voorzoover bij een ruiling, als in het eerste lid is bedoeld, in elk der loten effecten zijn begrepen, welke door denzelfden persoon of dezelfde instelling zijn uitgegeven en de ruiling geschiedt op grond van een daartoe door dien persoon of die instelling opengestelde gelegenheid, welke ten doel heeft een groep van uitgegeven effecten geheel of gedeeltelijk in te trekken en door andere uit te geven effecten te vervangen.

Art. 76. 1. De in het eerste en in het tweede lid van artikel 75 bedoelde effectenhandelaren zijn verplicht binnen drie dagen na de verrichting van de aldaar genoemde handeling een nota af te geven of te zenden aan hem, voor wiens rekening die verrichting plaats had, aan wien verkocht of van wien gekocht is.

2. Gelijke verplichting als in het eerste lid is omschreven rust in geval van uitgifte van effecten, op iederen hier te lande wonenden persoon of iedere aldaar gevestigde instelling, die de gelegenheid tot verkrijging daarvan bij inschrijving of op andere wijze heeft opengesteld.

3. Indien degene, voor wien de nota bestemd is, weigert deze in ontvangst te nemen, of indien de afgifte of toezending niet aan hem kan plaats hebben, wordt de nota door dengene, die haar opmaakte, binnen één maand na hare dagteekening afgegeven of gezonden aan 's Rijks ambtenaar, die haar gedurende zes maanden bewaart ter beschikking van den belanghebbende.

4. Voor iedere overtreding van dit artikel wordt verbeurd een boete van tienmaal het niet betaalde recht, met een minimum van honderd gulden.

Art. 77. 1. Degene die volgens het vorige artikel een nota afgeeft is verplicht daarvan een dubbel te houden.

2. Onze Minister van Financiën is bevoegd regelen te geven omtrent de inrichting van de nota en van het dubbel, het gebruik der zegels en de bewaring der dubbelen. Deze regelen kunnen verschillend zijn voor effectenhandelaren en voor anderen.

3. Indien op het dubbel de vermelding op de door Onzen Minister van Financiën aan te geven wijze van het in rekening gebrachte zegelrecht ontbreekt, wordt behoudens tegenbewijs aangenomen, dat de nota ongezegeld is afgegeven. Indien volgens die vermelding te weinig zegelrecht is voldaan wordt behoudens tegenbewijs aangenomen, dat de nota op gelijke wijze te laag gezegeld is afgegeven.

4. Indien ter zake van een bepaalde handeling geen dubbel van een nota wordt aangetroffen, wordt behoudens tegenbewijs aangenomen, dat geen nota is afgegeven of toegezonden.

5. Een boete van vijf en twintig gulden wordt verbeurd door dengene die de nota heeft afgegeven:

indien de nota of het aangehouden dubbel niet voldoet aan de krachtens dit artikel gestelde eischen;

indien geen dubbel is gehouden, hetgeen behoudens tegenbewijs wordt aangenomen het geval te zijn indien, bij een doorloopende nummering der dubbelen, volgens de nummering een dubbel ontbreekt.

Art. 78. 1. Hij die een aan zegelrecht onderworpen nota ontvangt, welke niet of niet behoorlijk gezegeld is, is verplicht deze binnen veertien dagen na de ontvangst uit te reiken aan 's Rijks ambtenaar, behoudens het bepaalde in artikel 79.

2. Hij die geen nota ontvangt is eveneens verplicht daarvan, binnen veertien dagen nadat de verrichting hem bekend is geworden, kennis te geven aan 's Rijks ambtenaar.

3. Hij die aan een dezer verplichtingen niet voldoet is aansprakelijk voor de boete ingevolge artikel 2 of artikel 76 verbeurd.

Art. 79. 1. Geenerlei zegelrecht is verschuldigd voor:

1°. de nota betreffende den aankoop of verkoop van eenig effect, afgegeven of gezonden aan een effectenhandelaar, als in het zesde lid van artikel 75, onder 1°. is bedoeld, mits in de nota uitdrukkelijk een beroep op deze vrijstelling wordt gedaan en uit die nota blijkt, dat zij niet bestemd is om aan derden te worden uitgereikt;

2°. de nota betreffende den aankoop of verkoop van eenig effect, afgegeven of gezonden door een effectenhandelaar, als in het zesde lid van artikel 75, onder 1°. is bedoeld, aan een in het buitenland zijn bedrijf uitoefenenden effectenhandelaar, indien die aankoop of verkoop voor gezamenlijke rekening van den afzender en den geadresseerde plaats vond en het aandeel van den afzender niet minder dan één vierde gedeelte bedraagt, mits van een en ander uit de stukken blijkt;

3°. de nota betreffende den aankoop of verkoop van eenig effect, afgegeven of verzonden door een effectenhandelaar, als in het zesde lid van artikel 75, onder 2°. is bedoeld, indien te zelfder zake reeds een behoorlijk gezegelde nota door hem is ontvangen, mits in de eerstbedoelde nota en in het daarvan aangehouden dubbel op door Onzen Minister van Financiën vast te stellen wijze van deze ontvangst en van het gebezigde zegel wordt melding gemaakt;

4°. de nota betreffende den aankoop of verkoop van eenig effect, afgegeven of verzonden aan een effectenhandelaar, als in het zesde lid van artikel 75, onder 3°., is bedoeld, indien die nota betrekking heeft op effecten, als in die bepaling bedoeld zijn, welke voor hem zijn aangekocht of aan hem zijn verkocht, mits van een en ander uit de nota blijkt;

5°. de nota betreffende een uitgifte van effecten, indien te zelfder zake reeds een behoorlijk gezegelde nota is afgegeven of verzonden door hem, die de gelegenheid tot verkrijging der effecten bij inschrijving of op andere wijze heeft opengesteld, mits van deze afgifte of verzending en van het gebezigde zegel in de eerstbedoelde nota en in het daar-

van aan te houden dubbel op door Onzen Minister van Financiën vast te stellen wijze wordt melding gemaakt;

6°. de nota betreffende den aankoop of verkoop van eenig effect, indien ter zake het registratierecht bepaald in artikel 45*a* en volgende of in artikel 55 en volgende der Registratiewet 1917 verschuldigd is, mits daarvan uit de nota blijkt;

7°. de nota betreffende den aankoop of verkoop van schatkistbiljetten, en

8°. een duplicaat-nota, indien te zelfder zake reeds een behoorlijk gezegelde nota is afgegeven of verzonden, mits van deze afgifte of verzending en van het gebezigde zegel in de duplicaatnota melding wordt gemaakt.

2. Degene, die een nota als bedoeld is onder 1°. of 4°. van het eerste lid ontvangt, waarin het beroep op de daar bedoelde vrijstelling ten onrechte is gedaan, is verplicht die nota binnen drie dagen na de ontvangst aan den afzender terug te zenden onder mededeeling, dat op de vrijstelling ten onrechte een beroep is gedaan. Degene, die de nota heeft opgemaakt, is verplicht binnen gelijken termijn een nieuwe aan de eischen der wet voldoende nota af te geven of toe te zenden. Indien aan de voorschriften van dit lid is voldaan, wordt de eerste nota geacht niet te zijn opgemaakt en wordt de tweede nota geacht tijdig te zijn afgegeven of toegezonden.

3. Indien degene, die de nota heeft opgemaakt, niet voldoet aan zijne verplichting om de terug ontvangen nota door een nieuwe te vervangen zijn het tweede en het derde lid van artikel 78 van overeenkomstige toepassing.

4. Indien degene, voor wien de nota bestemd is, niet voldoet aan zijn verplichting omschreven in het tweede lid, verbeurt hij een boete gelijk aan die, welke door den afzender der nota ingevolge artikel 2 is verbeurd. Laatstgenoemde wordt van de door hem verbeurde boete ontheven, indien hij aantoont te goeder trouw een beroep te hebben gedaan op het bepaalde onder 1°. of 4°. van het eerste lid.

5. Het bepaalde onder 5°. van het eerste lid kan ook toepassing vinden, indien ter zake van een uitgifte van effecten, door dengene, die de gelegenheid tot verkrijging daarvan bij inschrijving of op andere wijze heeft opengesteld, het zegelrecht ad tien cent van elke honderd gulden over het bedrag, dat te storten zal zijn, op een nota, welke onder hem blijft berusten, is voldaan. Op deze nota behoort alsdan het woord „Archiefnota" voor te komen, terwijl op de nota's, waarvoor een beroep op de vrijstelling onder 5°. van het eerste lid wordt gedaan, vermeld wordt, dat het zegelrecht ad 1 ‰ op een archiefnota is voldaan.

Art. 80. 1. De verplichting tot het afgeven of toezenden van een nota, omschreven in artikel 76, bestaat niet:

1°. voor den effectenhandelaar, die aan een anderen effectenhandelaar, onverschillig of deze binnen of buiten het Rijk zijn bedrijf uitoefent, opdracht tot eenige verrichting heeft gegeven, ten aanzien van die verrichting;

2°. voor den effectenhandelaar, die eenig effect aankoopt of verkoopt voor rekening van zich zelf en anderen, voorzoover voor de nota's een beroep zou kunnen worden gedaan op het bepaalde onder 1°. van artikel 79, eerste lid, mits voor allen te zamen één of meer verzamelnota's worden opgemaakt, die onder den effectenhandelaar blijven berusten en mits deze in staat is uit zijn boekhouding of uit andere bescheiden aannemelijk te maken, wie de medegerechtigden zijn en dat zij voldoen aan de eischen onder 1°. van artikel 79, eerste lid, gesteld.

2. Indien de koop en verkoop van eenig effect tusschen twee effectenhandelaren tot stand komt, vervalt de verplichting tot het afgeven of verzenden van een nota:

1°. voor beide effectenhandelaren, indien de overeenkomst ter beurze is tot stand gekomen;

2°. voor den effectenhandelaar, die van zijn medecontractant een nota heeft ontvangen, mits de nota's, welke door beide effectenhandelaren zouden moeten worden afgegeven, beide aan zegelrecht zouden zijn onderworpen of voor beide een beroep op één der vrijstellingen van artikel 79, eerste lid, onder 1°. of 4°. zou kunnen worden gedaan;

3°. voor den effectenhandelaar, die een van zegelrecht vrijgestelde nota zou kunnen verzenden, mits van de beide nota's welke door beide effectenhandelaren zouden moeten worden verzonden, er een aan zegelrecht onderworpen is, terwijl voor de andere een beroep op één der vrijstellingen van artikel 79, eerste lid, onder 1°. of 4°. zou kunnen worden gedaan.

3. Indien in de gevallen, waarin overeenkomstig het eerste of het tweede lid de verplichting tot verzending van een nota niet bestaat, niettemin een nota wordt verzonden, is deze van zegelrecht vrijgesteld, mits van een en ander uit de nota blijkt.

4. Onze Minister van Financiën is bevoegd in gevallen, waarin de aard van de verrichting of de aard van het bedrijf van den effectenhandelaar daartoe aanleiding geeft, onder door hem te stellen voorwaarden vrijstelling te verleenen van de verplichting tot het afgeven of verzenden van nota's, mits deze nota's niet aan zegelrecht zouden zijn onderworpen.

Art. 81. Het zegelrecht van de in dit hoofdstuk bedoelde nota's is verschuldigd door hem voor wiens rekening de in de nota vermelde handeling heeft plaats gehad, door hem aan wien de effectenhandelaar heeft verkocht, door hem van wien de effectenhandelaar heeft gekocht of door hem aan wien de desbetreffende effecten zijn uitgegeven.

HOOFDSTUK X.

Van de vervolgingen, verjaringen, enz.

Art. 82. 1. Behalve zij die volgens de voorgaande artikelen de zegelrechten en boeten moeten dragen of voor de betaling daarvan kunnen worden aangesproken, zijn tegenover den Staat voor de zegelrechten en boeten hoofdelijk aansprakelijk:

a. de onderteekenaren van onderhandsche akten;

b. zij die de aan zegelrecht onderworpen registers houden of door anderen doen houden.

2. De naamlooze vennootschappen, de wederkeerige verzekering- of waarborgmaatschap-

pijen, de coöperatieve- of andere rechtspersoonlijkheid bezittende vereenigingen en de stichtingen zijn aansprakelijk voor de boeten, welke door hare bestuurders of vertegenwoordigers in deze hoedanigheid zijn verbeurd.

3. Indien eene overtreding dezer wet is begaan door een lid eener burgerlijke maatschap of eener vennootschap onder firma als zoodanig, is ieder der leden van de maat- of vennootschap hoofdelijk aansprakelijk voor de betaling van de rechten en boeten.

4. Al de beheerende vennooten eener commanditaire vennootschap zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de betaling van de rechten en boeten, verschuldigd ten gevolge van eene overtreding dezer wet, door een hunner als zoodanig begaan.

5. De werkgever is aansprakelijk voor de rechten en boeten verschuldigd ten gevolge van handelingen door personen in zijn dienst als zoodanig verricht.

6. De vordering van boete vervalt met den dood van hem door wien zij is verbeurd.

7. De boeten kunnen niet worden verhaald op de erfgenamen van hem die daarvoor is aansprakelijk gesteld.

8. De beide voorafgaande leden vinden geen toepassing indien en voor zoover degene die de boete verbeurd heeft of die daarvoor is aansprakelijk gesteld reeds tot betaling veroordeeld mocht zijn of indien en voor zoover een dwangschrift tegen hem uitgevaardigd mocht zijn.

Art. 83. 1. Met het opsporen van de feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn belast de ambtenaren van de registratie en van het zegel.

2. Zij maken van hunne bevinding procesverbaal op, tenzij het niet- of te weinig betaalde recht en de boete onmiddellijk worden betaald.

3. De processen-verbaal van overtreding ten aanzien van de in artikel 51 vermelde stukken bevatten den letterlijken inhoud van die stukken met al de daarop gestelde verklaringen en handteekeningen; die van de stukken, in de artikelen 60, 61 en 62 vermeld, en van de stukken, welke overeenkomstig artikel 20 ter zegeling zijn aangeboden, bevatten den letterlijken inhoud van die stukken, voorzooveel zulks ter beoordeeling van het gevorderde recht en de boete noodig is, eveneens met al de daarop gestelde handteekeningen; de processen-verbaal verdienen, behoudens tegenbewijs, ook te dien aanzien volledig geloof.

4. De in het eerste lid bedoelde ambtenaren zijn verplicht alle stukken, waarin eene overtreding dezer wet is begaan, voor zoover die niet onder ambtenaren in hunne betrekking blijven berusten, aan te houden voor het constateeren der overtreding.

5. De in het derde lid bedoelde stukken worden binnen vier en twintig uren teruggegeven; de overige stukken worden teruggegeven, indien de bekeurden door medeonderteekening van het proces-verbaal de daarin vermelde daadzaak erkennen of het recht tot vervolging door betaling of op andere wijze is vervallen.

6. Ingeval van vervolging wordt het proces-verbaal met het dwangschrift beteekend.

Art. 84. 1. Met het opsporen van overtredingen dezer wet ten aanzien van de in het tweede lid van artikel 28, onder 3°., alsmede van de in de hoofdstukken III, V en VII genoemde stukken zijn ook belast alle andere ambtenaren van 's Rijks belastingen en de in artikel 141, nos. 1 en 3 tot en met 6 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen.

2. Zij zijn verplicht de stukken, waarin de overtreding is begaan, aan te houden en van die aanhouding een proces-verbaal op te maken, dat binnen twee dagen met die stukken wordt toegezonden aan een ontvanger der registratie, die daarmede handelt overeenkomstig het vorige artikel.

Art. 85. Voor de beslissing van alle geschillen over invordering en terugvordering van rechten en boeten, voor de vervolging tot betaling van rechten en boeten en voor de terugvordering van betaalde rechten en boeten gelden de daaromtrent in de Registratiewet 1917 voorkomende bepalingen.

Art. 86. Het bewijs door getuigen is toegelaten ten aanzien van alle overtredingen dezer wet.

Art. 87. 1. Door verloop van twee jaren verjaren:

1°. de vordering van recht, verschuldigd wegens jachtakten, te rekenen van het verstrijken van den termijn waarvoor die stukken geldig waren;

2°. de vordering van alle andere rechten en van de boeten, volgens deze wet verschuldigd, te rekenen van den dag, waarop akten of stukken, waaruit de schuldplichtigheid blijkt, ter kennis gekomen zijn van 's Rijks ambtenaar.

2. Het recht tot terugvordering van onverschuldigd aan 's Rijks ambtenaar betaalde zegelrechten en boeten vervalt door verjaring na twee jaren, ingaande met den dag der betaling.

Art. 88. De verjaring wordt gestuit door rechtsvorderingen, beteekend aan hem, wien men de verjaring wil beletten, vóór het verstrijken van den termijn; als echter de aangevangen rechtsvordering gedurende een jaar niet wordt voortgezet, is de vordering vervallen.

Art. 89. 1. Met dezelfde straf, als in artikel 222 van het Wetboek van Strafrecht is bepaald, wordt gestraft hij die opzettelijk een plakzegel, dat gebruikt is, verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert, ten verkoop in voorraad heeft, binnen het Rijk in Europa invoert of andermaal gebruikt, als ware het nog niet gebruikt.

2. Met dezelfde straf, als in artikel 225 van het Wetboek van Strafrecht is bepaald, wordt gestraft:

1°. hij die opzettelijk het dubbel, bedoeld in artikel 77 dezer wet, valschelijk opmaakt of vervalscht, met het oogmerk om het als echt en onvervalscht te gebruiken of door anderen te doen gebruiken, indien uit dat gebruik eenig nadeel kan ontstaan;

2°. hij die opzettelijk op dit dubbel eene met de waarheid strijdige vermelding doet omtrent het bedrag van het in rekening gebrachte zegelrecht, indien uit die vermelding eenig nadeel kan ontstaan.

3. De in dit artikel genoemde feiten wor-

den als misdrijf beschouwd en ter terechtzitting aanhangig gemaakt op de wijze, bedoeld in artikel 258, eerste lid van het Wetboek van Strafvordering.

HOOFDSTUK XI.

Slot- en overgangsbepalingen.

Art. 90. 1. Het recht, betaald voor het van wege het Rijk uitgegeven gezegeld papier, voor het stempelen van buitengewoon gezegeld papier en voor gekochte plakzegels wordt, behoudens de *gevallen in deze wet voorzien* [1], niet teruggegeven, al is het papier en al zijn de plakzegels ook onnoodig gebruikt of verklad.

2. Onze Minister van Financiën is echter bevoegd om, in door hem aan te wijzen gevallen, en onder door hem vast te stellen voorwaarden, machtiging te verleenen tot inwisseling of overstempeling van gezegeld papier en tot inwisseling van plakzegels.

Art. 91. 1. Wij behouden Ons voor, den Raad van State gehoord, in het algemeen belang vrijstelling van recht te verleenen voor bepaalde soorten van niet aan evenredig recht onderworpen stukken.

2. Onze Minister van Financiën is bevoegd kwijtschelding, vermindering of teruggave te verleenen van het recht, dat ingevolge artikel 67 in verband met artikel 60 verschuldigd is, indien de vervanging der stukken of het stellen der aanteekening een gevolg is van een in overleg met de houders der stukken tot stand gekomen regeling, verband houdende met den ongunstigen toestand, waarin degene, te wiens laste de stukken zijn of in wiens kapitaal of winst de stukken gerechtigdheid aanduiden, verkeert.

3. Onze Minister van Financiën is voorts bevoegd in bijzondere gevallen kwijtschelding, vermindering of teruggave van recht en boete te verleenen.

Art. 91*a*. 1. Onze Minister van Financiën is bevoegd volgens door hem vast te stellen regelen uitstel te verleenen voor de betaling van het recht van ter zegeling aangeboden stukken.

2. De verjaringstermijn wordt van rechtswege met den termijn van het verleende uitstel verlengd.

3. In geval van verleend uitstel is een interest verschuldigd naar een door Onzen Minister van Financiën te bepalen rentevoet.

4. Onze Minister van Financiën is bevoegd van dezen interest kwijtschelding te verleenen.

Art. 92. 1. In de termijnen, bij deze wet vastgesteld, is niet begrepen de dag van welken zij beginnen te loopen, doch wel die waarop zij eindigen.

2. Indien de laatste dag van een termijn valt op een Zondag of op een daarmede gelijkgestelden dag, wordt de termijn verlengd tot den eersten daarop volgenden dag, welke geen Zondag noch een daarmede gelijkgestelde dag is.

3. Met den Zondag worden ten deze gelijkgesteld: de Nieuwjaarsdag, de Christelijke Tweede Paasch- en Pinksterdag, de beide Kerstdagen, de Hemelvaartsdag en de verjaardag des Konings.

Artikelen 93 tot en met 97 (vervallen).

Art. 98. 1. Alle vroegere wetten, wetsbepalingen en wettelijke verordeningen betreffende het recht van zegel worden bij het in werking treden dezer wet afgeschaft.

2. Behoudens de hierna volgende bepalingen, blijven zij echter van kracht ten aanzien van alle vroeger opgemaakte nog van kracht zijnde stukken, waarvan het zegelrecht vóór dat tijdstip verschuldigd was.

3. Indien dat zegelrecht niet is voldaan, kunnen die stukken, binnen zes maanden na het in werking treden dezer wet, zonder betaling van boete gezegeld worden tegen voldoening van het verschuldigde recht aan 's Rijks ambtenaar.

4. Na het in werking treden dezer wet worden geen rechten en boeten van zegel gevorderd wegens vóór dat tijdstip opgemaakte stukken betreffende verzekeringen, indien die stukken volgens deze wet van zegelrecht zouden zijn vrijgesteld.

5. Iedere verzekeraar wordt ontheven van zijne verplichting tot voldoening van rechten en boeten van zegel verschuldigd wegens door hem vóór het in werking treden dezer wet onderteekende, niet in het vorig lid genoemde stukken betreffende verzekeringen, door binnen zes maanden na dat tijdstip aan 's Rijks ambtenaar te voldoen een bedrag van drie duizend gulden of een bedrag, berekend naar vijf en twintig cent per polis voor alle vóór het in werking treden dezer wet door hem onderteekende, nog van kracht zijnde, niet behoorlijk gezegelde polissen, waarbij eene uitkeering van meer dan vijftienhonderd gulden aan kapitaal of twee gulden per week aan renten verzekerd wordt, en waarvan het aantal bij eene door hem onderteekende verklaring aan 's Rijks ambtenaar wordt opgegeven. Indien dit aantal te laag wordt opgegeven, heeft geenerlei ontheffing plaats en kan het betaalde bedrag niet worden teruggevorderd.

6. Overigens zal de tijdige voldoening van een der genoemde aan 's Rijks ambtenaar te betalen bedragen tengevolge hebben, dat alle in den aanhef van het vorig lid bedoelde stukken geacht worden behoorlijk gezegeld te zijn.

7. Voor de toepassing dezer bepalingen worden bewijzen van aandeel en akten van deelneming in onderlinge verzekeringen met polissen gelijk gesteld.

Art. 99. 1. Notarieele akten, als in artikel 56 bedoeld, na het in werking treden dezer wet verleden, worden gratis geregistreerd.

2. Op de vóór het in werking treden dezer wet opgemaakte akten en stukken van den hierbedoelden aard blijven de bestaande bepalingen van toepassing.

Art. 100. Deze wet zal kunnen worden aangehaald als: „Zegelwet 1917". Zij treedt in werking op een nader door Ons te bepalen dag.

Behoort bij Koninklijk besluit van 18 Juni 1937, *Staatsblad* n°. 406.

Mij bekend,
De Minister van Financiën, Oud.

---

[1] Zoolang de Pachtwet niet in werking is getreden wordt voor de gecursiveerde woorden gelezen: uitzondering in artikel 65 vermeld.

S. 441.

10 *Februari* 1937. BESLUIT, houdende bepalingen omtrent den vrijdom van den accijns op het zout, benoodigd voor het bemesten van landerijen en de voeding van vee.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 14 Januari 1937, n°. 196, Accijnzen;

Gezien artikel 74, lett. *d* en *e*, der gewijzigde wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* n°. 227), houdende bepalingen omtrent den accijns op het zout, alsmede Ons gewijzigd besluit van 2 Maart 1912 (*Staatsblad* n°. 98);

Den Raad van State gehoord (advies van 26 Januari 1937, n°. 28);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 28 Januari 1937, n°. 142, Accijnzen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

HOOFDSTUK I.

Toekenning van den vrijdom.

Art. 1. Er wordt vrijdom toegekend van den accijns voor het zout, benoodigd:

a. voor het bemesten van landerijen;

b. voor het bereiden en bewaren van veevoeder;

c. bij het voederen van vee.

Onder vee worden verstaan de éénhoevige en de herkauwende dieren en de varkens.

2. De vrijdom wordt verleend:

a. voor ruw zout waarin zich geen stukken bevinden, welke op één hunner vlakken een grootere afmeting hebben dan van:

één centimeter voor zeezout;

een halven centimeter voor klip- of mijnzout;

b. voor geraffineerd zout.

3. Het zout wordt overeenkomstig de verdere bepalingen van dit besluit vermengd met andere stoffen, teneinde het ongeschikt te maken voor belast gebruik.

Het alzoo verkregen mengsel wordt *landbouwzout* genoemd.

HOOFDSTUK II.

Inslag van zout door landbouwers of andere belanghebbenden.

4. De landbouwer of andere belanghebbende kan zout ontbieden:

a. rechtstreeks van buitenslands wat ruw zout betreft, overeenkomstig Ons besluit van 3 Januari 1908 (*Staatsblad* n°. 2);

b. uit entrepot wat ruw zout betreft, overeenkomstig artikel 21 der wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* n°. 227);

c. van een fabriek waarin salpeter wordt vervaardigd uit chili-salpeter en chloorkalium, waarbij zout (chloornatrium) als bijproduct wordt verkregen op de wijze, bedoeld in Ons besluit van 28 November 1912 (*Staatsblad* n°. 356);

d. uit een inrichting voor het uitloogen van steenzoutlagen, als is bedoeld in de wet van 17 Juni 1918 (*Staatsblad* n°. 383);

e. uit een fabriek waarin kaliumgeelbloedloogzout wordt vervaardigd uit natriumgeelbloedloogzout en chloorkalium, waarbij zout (chloornatrium) als bijproduct wordt verkregen, als is bedoeld in Ons besluit van 14 Februari 1928 (*Staatsblad* n°. 32);

f. van een zoutzieder;

g. van een handelaar in ruw zout, hebbende genot van afloopend krediet als bedoeld bij artikel 62 der wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* n°. 227);

h. van een handelaar in geraffineerd zout, die dit met overschrijving van den accijns heeft ingeslagen volgens artikel 65 der wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* n°. 227);

i. uit een vrijdombergplaats als bedoeld bij artikel 1 van Ons besluit van 29 September 1909 (*Staatsblad* n°. 702, jaar 1934);

Elke inslag bedraagt ten minste 200 kilogram. Onze Minister van Financiën kan echter toestaan, dat een kleinere hoeveelheid wordt ingeslagen.

5. De uitslag op den voet van artikel 4, letters *c*, *d*, *e*, *f*, *g*, *h* en *i* geschiedt met een document waarvan het model wordt vastgesteld door Onzen Minister van Financiën. Dat document wordt, bij schriftelijke aangifte door den afleveraar, aangevraagd bij den ontvanger der accijnzen onder wiens kantoor het pand van uitslag is gelegen.

De aangifte ter bekoming van het document vermeldt:

a. den naam en de woonplaats van den afleveraar;

b. het pand, waaruit het zout zal worden afgeleverd;

c. den vervoerder en het vervoermiddel;

d. den naam, het adres en het beroep van den ontbieder;

e. het pand, waarin de inslag zal plaats hebben;

f. de hoeveelheid en de soort zout;

Een en ander wordt overgenomen in het document, waarin tevens wordt vermeld:

a. de termijn, binnen welken de inslag moet plaats hebben;

b. de termijn, binnen welken het document gezuiverd ten kantore van afgifte moet zijn terugontvangen.

Indien een rekening wordt gehouden, geschiedt de crediteering daarvan voor de in het document vermelde hoeveelheid zout bij de afgifte van het document. Wordt het document binnen den daarin gestelden termijn niet of niet geheel gezuiverd terugontvangen, dan wordt de accijns van de geheele partij of van het ontbrekende gedeelte dadelijk van den afleveraar ingevorderd.

6. De inslag geschiedt, behoudens in geval afwijking is toegestaan volgens artikel 12, derde lid, van dit besluit, in tegenwoordigheid van ambtenaren der accijnzen.

Na vergelijking van de hoeveelheid met het document wordt het zout dadelijk door of vanwege den ontbieder, in het bijzijn der ambtenaren en volgens hun aanwijzingen, vermengd overeenkomstig de voorschriften van Onzen Minister van Financiën, die tevens bepaalt of het mengmiddel door den belanghebbende moet worden verstrekt dan wel op diens kosten door de Administratie der accijnzen zal worden geleverd.

7. Bij den inslag van het zout moet de belanghebbende de ambtenaren desgevraagd in de gelegenheid stellen het te wegen.

8. Het zout kan reeds op de plaats van afzending worden vermengd indien zulks wordt verzocht in de aangifte ter bekoming van het document.

De vermenging heeft plaats dadelijk vóór den uitslag. Artikel 6, tweede lid, is ten deze van toepassing, met dien verstande, dat de afleveraar in de plaats treedt van den ontbieder. In bijzondere gevallen kan Onze Minister van Financiën, onder de noodige voorzieningen tegen misbruik, toestaan, dat de vermenging niet dadelijk vóór den uitslag plaats heeft.

Op den uitslag, de crediteering en den inslag zijn van toepassing artikel 5 en artikel 6, eerste lid.

HOOFDSTUK III.

Depots.

9. Er worden depots van landbouwzout toegelaten.

Hij die zoodanig depot wil houden, behoeft daartoe de vergunning van den Inspecteur der accijnzen in wiens dienstkring het depot wordt gevestigd.

De vergunning wordt slechts verleend tot wederopzeggens. Intrekking geschiedt door den Inspecteur bij een met redenen omkleede beslissing.

De belanghebbende wien een vergunning is geweigerd, of wiens vergunning is ingetrokken, heeft beroep op Onzen Minister van Financiën.

10. De lokalen moeten schriftelijk worden aangegeven bij den Ontvanger der accijnzen onder wiens kantoor het depot gevestigd zal worden en door dezen zijn toegelaten.

De Ontvanger geeft, bij toelating, een bewijs van de aangifte af.

De lokalen mogen zonder schriftelijke toestemming van den Ontvanger niet gelijktijdig tot andere doeleinden worden gebruikt.

De belanghebbende heeft van des Ontvangers beslissing omtrent een en ander beroep op Onzen Minister van Financiën.

Op of boven den ingang der bedoelde lokalen moet met duidelijk leesbare letters in olieverf gesteld worden het opschrift:

Bergplaats van Landbouwzout.

11. Op aflevering, uitslag en inslag zijn van toepassing artikel 4, eerste lid, en de artikelen 5, 6, 7 en 8.

Elke inslag bedraagt ten minste 500 kilogram.

12. Een depothouder kan uit een ander depot landbouwzout inslaan bij hoeveelheden van ten minste 500 kilogram.

De bepalingen van artikel 5, artikel 6, eerste lid, en artikel 7 zijn ten deze van overeenkomstige toepassing.

De Inspecteur der accijnzen in wiens dienstkring de inslag moet plaats hebben, kan afwijking toestaan van artikel 6, 1ste lid, wanneer de ontbieder op het document een onderteekende verklaring stelt, inhoudende dat hij de daarin vermelde hoeveelheid landbouwzout in zijn depot heeft ingeslagen en heeft ingeschreven in het bij artikel 13 bedoelde register. Het document wordt alsdan uiterlijk op den tweeden dag, volgende op den dag van inslag, ten kantore van den Ontvanger der accijnzen ingeleverd.

De afwijking bedoeld in het vorige lid kan doorloopend tot wederopzeggens worden verleend.

13. Voor ieder depot wordt door of vanwege den depothouder een register gehouden, ter boeking van de in- en uitgeslagen hoeveelheden zout. Het register wordt ingericht en bijgehouden overeenkomstig de voorschriften van Onzen Minister van Financiën.

Wanneer de ambtenaren der accijnzen het depot bezoeken, moet hun dat register op aanvraag onverwijld worden vertoond.

14. De depothouders mogen het landbouwzout afleveren:

a. aan landbouwers of andere belanghebbenden die het noodig hebben voor de in artikel 1 genoemde doeleinden;

b. met bestemming tot inslag in een ander depot als genoemd in artikel 9 van dit besluit.

De aflevering bedoeld onder *b* heeft plaats met een document op de wijze, bepaald bij artikel 5 van dit besluit.

15. De ambtenaren kunnen met schriftelijke machtiging van den Ontvanger der accijnzen of van een hooger ambtenaar den voorraad landbouwzout in een depot opnemen.

De depothouder is verplicht kosteloos de noodige werklieden, een behoorlijk weegtoestel met gewichten, alsmede de bij de opneming vereischte zakken of andere voorwerpen tot berging van zout te verstrekken.

Na iedere peiling wordt het register bedoeld bij artikel 13 door de ambtenaren afgesloten.

De bij peiling bevonden hoeveelheid landbouwzout wordt door hen onmiddellijk onder de afsluiting ingeschreven als eerste inslag na de peiling.

16. Het is verboden:

a. een hoeveelheid landbouwzout voorhanden te hebben, welke meer dan vijf ten honderd in meer of in minder verschilt van de hoeveelheid, welke volgens het register bedoeld bij artikel 13, aanwezig moet zijn. Bedraagt het verschil meer dan twee ten honderd van de hoeveelheid waarover de voormelde speling moet worden berekend, dan wordt voor dat meerdere verschil de accijns, berekend tegen drie gulden per 100 kilogram, van den depothouder ingevorderd;

b. onjuiste inschrijvingen in het register te doen of inschrijvingen te doen op andere wijze dan door Onzen Minister van Financiën krachtens artikel 13 is voorgeschreven;

c. verplichte inschrijvingen in het register na te laten.

17. Wanneer de vergunning van den depothouder is ingetrokken, worden verdere inslagen van zout niet toegelaten. Het voorhanden landbouwzout moet, binnen zes maanden na de intrekking der vergunning, op den voet van dit besluit worden afgeleverd, bij gebreke waarvan de accijns wordt ingevorderd.

HOOFDSTUK IV.

Algemeene bepalingen.

18. Het is verboden middelen aan te wenden om de stoffen, waarmede het zout ver-

mengd is, weder daarvan af te scheiden of die stoffen onwerkzaam te maken.

Aan hem die dit doet of die niet voorkomt dat dit met door hem ingeslagen landbouwzout wordt gedaan, kan door Onzen Minister van Financiën het recht tot verderen inslag van landbouwzout worden ontnomen.

19. Het is aan landbouwers, veehouders en andere belanghebbenden verboden het zout, dat zij op den voet van Hoofdstuk II of uit een depot bedoeld bij Hoofdstuk III van dit besluit hebben ingeslagen, weder uit te slaan, of het voor een ander dan in artikel 1 vermeld doel te gebruiken.

Bij overtreding is het tweede lid van het vorig artikel van toepassing.

Door den Inspecteur der accijnzen kan echter worden toegestaan, dat, onder door hem te stellen voorwaarden, landbouwzout wordt uitgeslagen om naar elders te worden overgebracht teneinde voor de in artikel 1 genoemde doeleinden te worden gebruikt.

20. Het is verboden landbouwzout in te slaan of aanwezig te hebben in een zoutziederij, in een inrichting voor het uitloogen van steenzoutlagen, of in panden of op erven welke door deuren, vensters of andere openingen met een zoutziederij of met een inrichting als evenbedoeld gemeenschap hebben.

In bijzondere gevallen kan door Onzen Minister van Financiën, onder de noodige voorzieningen tegen misbruik, ontheffing van het in het vorige lid bedoelde verbod worden verleend, voor wat betreft het aanwezig zijn van voor aflevering bestemd landbouwzout, dat met toepassing van artikel 8 is vermengd.

21. Onze Minister van Financiën is gemachtigd om onder de noodige voorzieningen vrijdom van den accijns op het zout toe te kennen voor de vervaardiging van liksteenen.

22. Voor het wegen van zout en verder toezicht volgens de vorenstaande bepalingen worden, mits zulks plaats heeft binnen den gewonen diensttijd der ambtenaren, geen kosten in rekening gebracht.

23. Het register bedoeld in artikel 13, wordt jaarlijks in de maand Januari bij den Ontvanger der accijnzen ingeleverd.

24. Bij het in werking treden van dit besluit vervalt Ons besluit van 2 Maart 1912 (*Staatsblad* n°. 98), gewijzigd bij dat van 3 November 1920 (*Staatsblad* n°. 809).

25. Bij het in werking treden van dit besluit blijven de alsdan bestaande vergunningen tot het houden van een depot van landbouwzout, de toelating van lokalen voor zoodanige depots en de vrijdommen van den accijns op het zout voor de vervaardiging van liksteenen tot wederopzeggens van kracht.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Zell am See, den 10den Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 30 *Maart* 1937.)

S. 443.

7 *April* 1937. BESLUIT, houdende nieuwe aanwijzing van den loop der linie van toezicht, welke ingevolge de artikelen 162 en 177 der Algemeene Wet van 26 Augustus 1822 (*Staatsblad* n°. 38), de binnengrens van het zoogenaamde onvrije terrein aan de zeezijde zal vormen. (*„Liniebesluit Zeezijde."*)

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 12 Maart 1937, Invoerrechten, n°. 164;

Gezien de artikelen 162 en 177 der Algemeene Wet van 26 Augustus 1822 (*Staatsblad* n°. 38), zooals deze artikelen laatstelijk zijn gewijzigd bij de wet van 19 Juli 1934 (*Staatsblad* n°. 403);

Den Raad van State gehoord (advies van 23 Maart 1937, n°. 34);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 2 April 1937, n°. 173, afdeeling Invoerrechten;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. De loop der linie ter bepaling van den afstand tot welken het in de artikelen 162 en 177 van de gewijzigde Algemeene Wet van 26 Augustus 1822 (*Staatsblad* n°. 38) bedoelde terrein van toezicht zich aan de *zeezijde* binnenwaarts uitstrekt, wordt vastgesteld als volgt:

ZEELAND.

(*Zeeuwsch-Vlaanderen*).

1 Van het punt, waar de weg van *Schapenbrugge (België)* naar *Retranchement* de Rijksgrens snijdt, in Noord-Oostelijke richting langs de Oostzijde van dien weg tot het punt van samenkomst met het Marktplein te *Retranchement*;

2 van daar in dezelfde richting langs de Zuid-Oostzijde van den weg naar *Cadzand* tot den dijk, die den Verschen polder van den Oudelandschen polder scheidt;

3 vervolgens in gelijke richting in rechte lijn over dien scheidingsdijk en verder in Noordelijke richting langs den Oostelijken voet van dezen dijk tot het punt van samenkomst met den Cadzandschen weg;

4 den Cadzandschen weg langs de Zuid-Oostzijde volgende tot het punt, waar deze samenkomt met de Dorpsstraat te *Cadzand*;

5 van daar Oostwaarts langs de Zuidzijde van die Dorpsstraat tot den grooten weg van *Cadzand* naar *Zuidzande*;

6 langs de Westzijde van dezen weg in Zuid-Oostelijke richting tot den dijk, die den Oudelandschen polder van den Vier Honderd bezuiden de Kerkpolder scheidt;

7 dezen dijk in Oostelijke richting in rechte lijn overstekende en verder Noordwaarts langs den Oostelijken voet van dien dijk tot den scheidingsdijk van den Vier Honderd bezuiden de Kerkpolder en den Tien Honderdpolder;

8 vervolgens Oostwaarts langs den Zuidelijken voet van dezen dijk tot het punt van samenkomst met den dijk tusschen den Tien Honderdpolder en den Strijdersgatpolder;

9 van dat punt Oostwaarts in rechte lijn naar

den Zuid-Oosthoek van perceel, kadastraal bekend gemeente *Cadzand*, sectie B, n°. 378;
10 van daar in gelijke richting in rechte lijn naar den Noord-Oosthoek van perceel *Cadzand*, sectie B, n°. 332, gelegen aan den dijk, die den Strijdersgatpolder scheidt van den St.-Janspolder;
11 vervolgens Zuid-Oostwaarts langs den Oostelijken voet van dien dijk tot den St.-Jansdijk, die de scheiding vormt tusschen den Antwerpschen- en den St.-Janspolder;
12 van dat punt in Noord-Oostelijke richting in rechte lijn door den St.-Janspolder, den Mettenijepolder en den Grooten St.-Annapolder tot den Noord-Oosthoek van perceel *Groede*, sectie A, n°. 590, gelegen aan het kruispunt van dijkwegen, genaamd „In de Vijf Wegen";
13 van dat kruispunt Zuid-Oostwaarts langs den Westelijken voet van den scheidingsdijk van den Grooten St.-Annapolder en den Ouden polder tot het snijpunt van dezen dijk met den Steenweg *Nieuwvliet—Groede*;
14 den Steenweg in gelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens Oost-Noord-Oostwaarts langs de Zuidzijde van dien weg tot tegenover het punt van aanvang van de dreef van perceel *Groede*, sectie A, n°. 1207, gelegen aan de Noordzijde van den Steenweg;
15 van dat punt in Noord-Noord-Westelijke richting in rechte lijn over dien weg en vervolgens in gelijke richting langs de Oostzijde van die dreef tot den Catsweg, die den Proostpolder van den Zouten polder scheidt;
16 langs de Zuidzijde van den Catsweg Oostwaarts tot den Noordweg en vervolgens in Zuidelijke richting langs de Westzijde van laatstgenoemden weg tot het punt van samenkomst met den Woordtweg;
17 van daar den Noordweg in Oostelijke richting in rechte lijn overstekende en verder de Zuidzijde van den Woordtweg volgende tot den scheidingsdijk van den Proost- en den Blokspolder;
18 dezen dijk in gelijke richting overstekende en vervolgens Noordwaarts langs den Oostelijken voet van dien dijk tot den Platten dijk, vormende de scheiding van den Bloks- en den Heerenpolder;
19 vervolgens langs den Zuidelijken voet van den Platten dijk in Oost-Zuid-Oostelijke richting tot het snijpunt van dezen dijk met den Steenweg *Groede—Breskens*;
20 van dat snijpunt Zuid-Oostwaarts in rechte lijn over den Steenweg, verder langs den Westelijken voet van den Bramendijk, die den Ouden Groedschenpolder scheidt van den Zuid-Westhoekpolder, tot den Noord-Oosthoek van perceel *Groede*, sectie B, n°. 940, gelegen aan de Westzijde van den straatweg *Breskens—Schoondijke*;
21 van dat punt in Oostelijke richting in rechte lijn over dezen straatweg en verder langs den Zuidelijken voet van den dijk, die den Buizenpolder scheidt van den Klein-Baarzandepolder, tot den grintweg, de zoogenaamde „Eerste Schapendreef";
22 langs de Westzijde van deze dreef Zuidwaarts tot den scheidingsdijk van den Klein-Baarzandepolder en den Jong-Baarzandepolder;
23 vervolgens in gelijke richting in rechte lijn over dezen dijk en daarna Oostwaarts langs den Zuidelijken voet van dien dijk tot den grintweg, genaamd „de Tweede Schapendreef";
24 deze dreef in Zuidelijke richting langs de Westzijde volgende tot den dijk, die de scheiding vormt tusschen den Jong-Baarzande- en den Nieuwen Havenpolder;
25 van daar in gelijke richting in rechte lijn over dezen scheidingsdijk en verder, nu Oostwaarts, langs den Zuidelijken voet van dien dijk tot het zoogenaamde „Derde Schapendreefje";
26 langs de Westzijde van dit dreefje Zuid-Oostwaarts tot den dijk, die den Nieuwen Havenpolder scheidt van den Prins Willempolder;
27 van dat punt in Zuid-Oostelijke richting in rechte lijn over dezen dijk en verder in gelijke richting langs de Westzijde van den Gatternisseweg tot het kruispunt van dezen weg met den Langen Heerenweg;
28 dezen weg in dezelfde richting in rechte lijn overstekende naar den Noord-Oosthoek van perceel *Schoondijke*, sectie D, n°. 1277, gelegen ten Zuiden van dat kruispunt;
29 van daar Oostwaarts in rechte lijn over den Gatternisseweg, door den Prins Willempolder tot den dijk, die dezen polder scheidt van den Oranjepolder, ter plaatse waar deze scheidingsdijk den Scherpenheuvelschen weg ontmoet bij den Zuid-Westhoek van perceel *Schoondijke*, sectie E, n°. 142;
30 van daar in Zuid-Oostelijke richting langs de Westzijde van den Scherpenheuvelschen weg tot het kruispunt van dezen weg met den weg, genaamd „de Klakbaan";
31 dit kruispunt in Oostelijke richting overstekende naar de Zuidzijde van de Klakbaan en vervolgens langs die zijde van deze baan tot het punt van samenkomst met den scheidingsdijk van den Oranje- en den Hoofdplaatpolder;
32 van dat punt Zuid-Oostwaarts langs den Westelijken voet van dezen dijk tot den dijk, die den Hoofdplaatpolder scheidt van den Wilhelminapolder;
33 vervolgens ombuigende in Oostelijke richting langs den Zuidelijken voet van dezen scheidingsdijk tot het kruispunt van dien dijk met den Dorpskruisweg *Hoofdplaat—Driewegen*;
34 langs de Westzijde van dezen weg Zuidwaarts tot den dijk, die de scheiding vormt tusschen den Wilhelmina- en den Helenapolder;
35 van daar ombuigende in Oostelijke richting naar den Zuidelijken voet van dezen scheidingsdijk en vervolgens Oost-, daarna Zuidwaarts, langs den Zuidelijken, later Westelijken voet van dien dijk tot het punt, waar deze dijk den weg *Biervliet—Driewegen* ontmoet;
36 dezen weg in Zuidelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens in dezelfde richting langs de Westzijde van dien weg (in het dorp *Biervliet* genaamd de Noordstraat), tot het punt van samenkomst met de Raadhuisstraat in dat dorp;
37 de Raadhuisstraat, later genaamd Oudestadsstraat, langs de Noordzijde Westwaarts

volgende tot het punt van samenkomst met de Gentsche straat;

38 langs de Westzijde van deze straat in Zuidelijke richting en vervolgens langs de gelijke zijde van den weg *Biervliet—Philippine*, waarin de Gentsche straat buiten het dorp *Biervliet* overgaat, tot den scheidingsdijk van den Ouden Stadspolder en den Mariapolder;

39 vervolgens Westwaarts langs den Noordelijken voet van dezen dijk, die later overgaat in den scheidingsdijk van den Geertruida- en den Mariapolder, tot den dijk, die de scheiding vormt tusschen den Oranje- en den Mariapolder;

40 van daar in Zuidelijke richting in rechte lijn over den scheidingsdijk van den Geertruida- en den Oranjepolder en verder, aanvankelijk in dezelfde, later in Zuid-Westelijke richting, langs den Westelijken voet van den dijk, die de scheiding vormt tusschen den Oranje- en den Mariapolder tot den dijk, die den Maria- van den St. Annapolder scheidt;

41 dezen dijk in Zuidelijke richting in rechte lijn overstekende en verder in dezelfde richting langs den Westelijken voet van den scheidingsdijk van den St. Anna- en den Mariapolder tot den dijk, die de scheiding vormt van den St. Anna- en den Magdalenapolder;

42 vervolgens in gelijke richting langs den Westelijken voet van dezen scheidingsdijk, later de scheiding vormende tusschen den Kleinen Zuiddiepe- en den Magdalenapolder en daarna die tusschen den Grooten Zuiddiepe- en den Passageulepolder, tot het punt, waar deze dijk den grooten Straatweg *IJzendijke—Philippine* ontmoet;

43 dezen weg in dezelfde richting in rechte lijn overstekende en verder Oostwaarts, later Zuid-Oostwaarts, langs de Zuid-, later Westzijde, van dien straatweg tot het punt van samenkomst met den Patientieweg;

44 van daar in Zuidelijke richting langs de Westzijde van dien weg tot het punt, waar deze de *Rijksgrens* snijdt;

45 van dat punt Oostwaarts langs de *Rijksgrens* tot het punt, waar het door den Philippinepolder loopende Kathelijne straatje begint;

46 langs de Oost-, later Zuidzijde, van dat straatje Noord-, later Oostwaarts, tot den dijk, die de scheiding vormt tusschen den Philippine- en den St. Pieterspolder;

47 dezen dijk en den daarnaast gelegen weg van de *Rijksgrens* naar *Philippine* in rechte lijn in Oostelijke richting kruisende naar de grens van de gemeenten *Philippine* en *Sas van Gent*;

48 deze grens in Noordelijke, later Oostelijke, daarna weer Noordelijke richting in al haar kronkelingen volgende tot den scheidingsdijk van den St. Pieters- en den Vergaertpolder;

49 dezen dijk in Westelijke richting in rechte lijn overstekende en verder West-, later Noordwaarts, langs den Noordelijken, later Oostelijken voet van dien dijk tot het punt van samenkomst met den weg *Philippine—Driekwart*, genaamd „de Zandstraat";

50 langs de Zuidzijde van de Zandstraat Oostwaarts tot het punt, waar de in Zuid-Westelijke/Noord-Oostelijke richting loopende weg door den Vergaertpolder begint;

51 dezen landweg langs de Zuidzijde in Noord-Oostelijke richting volgende tot het punt van samenkomst met den scheidingsdijk van den Vergaert- en den Seydlitzpolder;

52 van daar Oostwaarts in rechte lijn over dezen scheidingsdijk en verder in Noordelijke, later Noord-Oostelijke richting langs den Oostelijken voet van dien dijk tot den dijk, die de scheiding vormt tusschen den Seydlitz- en den Van Wuijckhuijsepolder;

53 dezen dijk Oostwaarts langs den Zuidelijken voet volgende tot het punt, waar de in Zuid-Noordelijke richting loopenden landweg door den Van Wuijckhuijsepolder aanvangt;

54 vervolgens in Noordelijke richting over den scheidingsdijk van den Seydlitz- en den Van Wuijckhuijsepolder in rechte lijn naar de Oostzijde van den landweg door dezen polder en verder in gelijke richting langs genoemde zijde van dezen weg en over den dijk, die den Van Wuijckhuijsepolder scheidt van den Nieuw-Westenrijkpolder, tot het punt, waar de in Zuid-Noordelijke richting loopenden weg door dezen polder begint;

55 langs de Oostzijde van dezen weg Noordwaarts tot den Binnendijk vormende de scheiding van den Nieuw-Westenrijk- en den Oud-Westenrijkpolder;

56 den Zuidelijken voet van dezen Binnendijk in Oostelijke richting volgende tot tegenover den weg, die den Binnendijk en den Molendijk verbindt;

57 dezen Binnendijk in Noord-Westelijke richting in rechte lijn overstekende naar de Oostzijde van den verbindingsweg van den Binnendijk en den Molendijk en vervolgens in dezelfde richting langs de Oostzijde van dien weg tot den Molendijk, waarover de groote weg *Hoek—Terneuzen* loopt;

58 langs de Zuidzijde van dezen weg Noord-Oostwaarts tot het punt van samenkomst met den scheidingsdijk van den Vlooswijk- en den Goesschenpolder;

59 van dat punt in Oost-Zuid-Oostelijke richting langs den Zuidelijken voet van dezen dijk tot den Zuid-Oosthoek van den duiker liggende naast den kanaalweg *Terneuzen—Sas van Gent*;

60 van daar Oostwaarts in rechte lijn over het kanaal *Terneuzen—Sas van Gent* en over den daar naast gelegen spoorweg naar het punt van aanvang van den Baandijk, gelegen tusschen den Zuid-Westhoek van perceel *Terneuzen*, sectie M, n°. 278 en den Zuid-Oosthoek van perceel, sectie M, n°. 266;

61 langs den Oostelijken voet van den Baandijk in Noord-Noord-Westelijke richting tot den weg langs den Hoogen dijk;

62 vervolgens Zuid-Zuid-Oostwaarts langs de Westzijde van dien weg tot de insnijding in den Hoogen dijk, waar het voetpad tusschen de percelen *Terneuzen*, sectie E, nos. 647 en 968 begint;

63 langs de Zuidzijde van dat voetpad Oostwaarts tot het punt van samenkomst met den grooten weg *Terneuzen—Axel*;

64 dezen weg in gelijke richting in rechte lijn overstekende naar de Zuidzijde van het Donkerstraatje;

65 langs de Zuidzijde van dat straatje in Noord-Oostelijke richting tot het punt van aanvang van den landweg door den Katspolder, gelegen tusschen de perceelen *Terneuzen*, sectie E, nos. 166 en 172;
66 dezen landweg langs de Zuidzijde Noord-Oostwaarts volgende tot de Othenesche Kreek;
67 vervolgens in Oost-Noord-Oostelijke richting in rechte lijn over deze Kreek naar den Zuid-Westhoek van perceel *Zaamslag*, sectie G, n°. 147;
68 van dat punt Oostwaarts langs de Zuidzijde van het verlengde van de Molenstraat tusschen de perceelen *Zaamslag*, sectie G, nos. 147 en 1173 tot den Drieweg;
69 dezen weg in gelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens in Noordelijke richting langs de Oostzijde van dezen weg tot den dijk, die den Margaretha- van den Zaamslagpolder scheidt;
70 van daar in Oostelijke richting langs den Zuidelijken voet van dezen scheidingsdijk tot het punt van samenkomst met den Paardendijk;
71 vervolgens in Noordelijke richting in rechte lijn over den scheidingsdijk van den Zaamslag- en den Kreekepolder en verder in dezelfde richting langs den Oostelijken voet van den Paardendijk tot den Beugeltasdijk;
72 langs den Zuidelijken voet van dezen dijk Oostwaarts tot den weg, die van den *Reuzenhoek* naar den Oostelijken dijk van den Kleinen Huissenspolder loopt;
73 dezen weg in gelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens Noord-Westwaarts langs de Oostzijde van dien weg tot het punt van samenkomst met den Kamperschen weg;
74 langs de Zuidzijde van dezen weg in Noord-Oostelijke richting tot den dijk, die de scheiding vormt tusschen den Grooten Huissens- en den Kleinen Eendrachtpolder;
75 dezen dijk Zuidwaarts langs den Westelijken voet volgende tot den scheidingsdijk van den Kleinen Eendrachtpolder en den Van Lijndenpolder;
76 van daar in Oostelijke richting in rechte lijn over den scheidingsdijk van den Grooten Huissens- en den Van Lijndenpolder en vervolgens Noord-Oostwaarts langs den Oostelijken voet van den scheidingsdijk van den Kleinen Eendracht- en den Van Lijndenpolder tot den dijk, die den Hellegatpolder van den Van Lijndenpolder scheidt;
77 dezen dijk langs den Zuidelijken voet in Oostelijke richting volgende tot den scheidingsdijk van den Willem III polder en den Van Lijndenpolder;
78 vervolgens in rechte lijn in gelijke richting over dezen dijk en verder Noordwaarts langs den Oostelijken voet van den dijk, die de scheiding vormt van den Hellegat- en den Willem III polder, tot den weg langs het uitwateringskanaal;
79 dezen weg in Oostelijke richting ongeveer 100 meter langs de Zuidzijde volgende tot den weg tusschen den Willem III- en den Stoppeldijkpolder;
80 van daar in gelijke richting in rechte lijn over dezen weg en vervolgens Noordwaarts langs de Oostzijde van dezen weg, verder in rechte lijn over het uitwateringskanaal tot den dijk, die den Rummersdijkpolder scheidt van den Stoppeldijkpolder;
81 dezen scheidingsdijk Oostwaarts langs den Zuidelijken voet volgende tot den dijk, die de scheiding vormt van den Kleinen Hengstdijk- en den Stoppeldijkpolder;
82 vervolgens in gelijke richting in rechte lijn over dezen dijk en verder Noordwaarts langs den Oostelijken voet van den dijk, die den Kleinen Hengstdijk- van den Rummelsdijkpolder scheidt tot den scheidingsdijk van den Kleinen Hengstdijk- en den Hooglandpolder;
83 dezen dijk Oostwaarts langs den Zuidelijken voet volgende tot den Koningsdijk;
84 den Koningsdijk in gelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens Noord-Oostwaarts langs den Zuidelijken voet van den dijk, die den Hooglandpolder scheidt van den Zoutepolder tot tegenover het punt waar de Hooglanddijk dezen dijk raakt;
85 van daar in gelijke richting in rechte lijn over den scheidingsdijk van den Zoutepolder en den Burg en Zoutlandpolder en vervolgens Noordwaarts langs den Oostelijken voet van den Hooglanddijk tot de Zoutlandsche straat;
86 langs de Zuidzijde van deze straat Oostwaarts tot den dijk, die de scheiding vormt tusschen den Burg en Zoutlandpolder en den Mariapolder;
87 dezen dijk in gelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens in Zuid-Oostelijke richting eveneens in rechte lijn naar den Noord-Oosthoek van perceel *Hontenisse*, sectie H, n°. 853, zijnde de Roomsch Katholieke Kerk te *Groenendijk*, gelegen aan de straat, genaamd „den Groenen dijk";
88 van dat punt in Zuidelijke, later Zuid-Westelijke richting langs de West-, later Noord-Westzijde, van den Groenen dijk tot den Scheidingsdijk van den Maria- en den Zoutepolder;
89 dezen dijk in Zuidelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens Zuid-Oostwaarts langs den Westelijken voet van den dijk, die de scheiding vormt tusschen den Zoute- en den Zandpolder, langs „Hoek en Bosch", tot den weg over den Platten dijk;
90 vervolgens in dezelfde richting in rechte lijn over dezen weg en verder, aanvankelijk in gelijke richting, later Noordwaarts ombuigende, langs de West-, later de Zuidzijde, van den weg over den Platten dijk tot het punt van samenkomst met den Grooten weg *Hulst—Walsoorden*;
91 langs de Westzijde van dezen weg Zuidwaarts tot den dijk, die den Grooten Hengstdijkpolder scheidt van den Oost-Vogelpolder;
92 dezen dijk in Oostelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens Noord-Oost-, later Oostwaarts, langs den Zuidelijken voet van den dijk, die den Schaperspolder scheidt van den Oost-Vogelpolder, tot den Boudeloodijk;
93 langs den Zuidelijken voet van dezen dijk in gelijke richting tot den scheidingsdijk van den Kruispolder en den Ouden Graauwpolder;
94 vervolgens in Noord-Oostelijke richting langs den Zuidelijken voet van dezen dijk

tot den Ouden Graauwschen dijk;
95 dezen dijk Zuidwaarts langs den Westelijken voet volgende tot de eerste insnijding in dezen dijk;
96 van daar in Zuid-Oostelijke richting in rechte lijn over den Ouden Graauwschen dijk tot het punt, waar de landweg tusschen de perceelen *Graauw en Langendam*, sectie B, nos. 246 en 276 begint;
97 langs de Zuidzijde van dezen landweg Oostwaarts tot den Grooten weg *Graauw—de Paal*;
98 dezen weg langs de Westzijde in Zuidelijke richting volgende tot den scheidingsdijk tusschen den Melo- en den Willem Hendrikspolder;
99 vervolgens langs den Westelijken voet van dezen dijk in Zuid-Westelijke richting tot den Zuid-Oosthoek van perceel *Graauw en Langendam*, sectie D, n°. 946;
100 van dat punt Zuid-Oostwaarts langs de Zuidzijde van perceel *Graauw en Langendam*, sectie D, n°. 954, de Oostzijde van perceel sectie D, n°. 25, en de Zuidzijde van de perceelen sectie D, nos. 1081 en 1082, tot den eigen weg, gemeente *Graauw en Langendam*, sectie D, n°. 21;
101 dezen weg Zuidwaarts langs de Westzijde volgende tot den steenen Paal n°. 2 aan den Grooten weg *Graauw—de Zandberg*;
102 van daar in Noord-Oostelijke richting in rechte lijn naar het punt, waar de in Westelijke richting loopende weg van steenen Paal n°. 1 door den Koningin Emmapolder en den Van Alsteinpolder uitkomt op den scheidingsdijk van dien polder en den Willem Hendrikspolder;
103 vervolgens in Oostelijke richting in rechte lijn over den scheidingsdijk tusschen den Willem Hendriks- en den Van Alsteinpolder en verder in gelijke richting langs de Zuidzijde van den weg door den Koningin Emma- en den Van Alsteinpolder tot den weg, die dezen polder in Noord-Zuidelijke richting doorsnijdt;
104 dezen weg langs de Westzijde Zuidwaarts volgende tot den dijk, die de scheiding vormt tusschen den Van Alstein- en den Louisapolder;
105 dezen scheidingsdijk in gelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens Noord-Oostwaarts langs den Zuidelijken voet van dien dijk tot den dijk, die den Koningin Emmapolder scheidt van den Louisapolder;
106 langs den Zuidelijken voet van dezen dijk Oostwaarts tot den dijk, die de scheiding vormt van den Louisa- en den Prosperpolder;
107 van daar in rechte lijn in Zuid-Oostelijke richting over dezen scheidingsdijk en vervolgens Oostwaarts langs den Zuidelijken voet van den dijk, die den Koningin Emmapolder scheidt van den Prosperpolder tot den weg, genaamd „de Veerstraat";
108 langs de Westzijde van deze straat Zuidwaarts tot het punt van samenkomst met den Langen Prosperweg;
109 van dat punt de Veerstraat in rechte lijn in Oostelijke richting overstekende en vervolgens Noord-Oostwaarts langs de Zuidzijde van den Langen Prosperweg tot den weg, die van grenspaal n°. 269c in Noord-Westelijke richting loopt;
110 langs de Westzijde van dien weg in Zuid-Oostelijke richting tot de *Rijksgrens* bij grenspaal n°. 269c;
111 van daar in Noord-Oostelijke richting langs de Rijksgrens naar den Noord-Oostelijken oever van de *Schelde*.

(*Eiland Walcheren*).

112 Van den Noord-Oosthoek van de Buitenhaven te *Vlissingen* in Westelijke, daarna Zuidelijke richting, langs de kade van die Buitenhaven en vervolgens in Westelijke richting langs de boorden van de Westerschelde, de dijken, kaden, muren en dammen volgende tot de Wester- of Koopmanshaven te *Vlissingen*;
113 van daar langs de sluis, de kaden en de muren, die de Engelsche Kade, perceel gemeente *Vlissingen*, sectie D, n°. 1631, alsmede de Wester- of Koopmanshaven insluiten, zoodanig dat de Buitenhaven, de Oost- of Dokhaven tot den Marinedam, de Engelsche Kade en de Wester- of Koopmanshaven in het terrein van toezicht worden opgenomen, tot den Zuid-Westhoek van laatstgenoemde haven;
114 van dat punt Westwaarts langs de Zuidzijde van den Boulevard de Ruijter, den Boulevard Bankert en den Boulevard Everssen, zijnde de muren en dijken langs de Westerschelde, zoodanig, dat de buitenboezem van den Middelburg—Vlissingschen Watergang in het terrein van toezicht wordt opgenomen, naar den Westhoek van perceel *Vlissingen*, sectie A, n°. 2912, waarop de Kenau Hasselaarstraat zich met den Boulevard Everssen vereenigt en waarop gelegen is de villa „Het Wooldhuis";
115 vervolgens in Noordelijke richting in rechte lijn tot den Koudekerkschen steenweg, ter plaatse waar perceel *Vlissingen*, sectie A, n°. 1881, aan voormelden weg aansluit;
116 van daar Oostwaarts in rechte lijn over dezen weg en verder in Noordelijke richting langs de Oostzijde van dien weg tot het punt, waar die weg een hoek vormt met den spoordijk van de tram *Vlissingen—Domburg*;
117 den Koudekerkschen steenweg in rechte lijn in Noord-Westelijke richting overstekende en vervolgens in dezelfde richting langs de Oostzijde van den spoordijk, meer Noordelijk ook genaamd spoordijk *Middelburg—Domburg*, tot het snijpunt van dezen spoordijk met den Meliskerkschen watergang ter plaatse waar deze watergang wordt begrensd door de Zuidzijde van perceel *Meliskerke*, sectie D, n°. 870;
118 van dat snijpunt Noord-Westwaarts langs de Noordzijde van het voetpad bewesten de plaats „'t Hof van Meliskerke" naar den Noord-Oosthoek van perceel *Meliskerke*, sectie D, n°. 353, grenzende aan den Boonweg;
119 langs de Zuidzijde van dezen weg Westwaarts tot tegenover het punt, waar de St. Janskerksche weg in den Boonweg overgaat;
120 van daar in rechte lijn in Noord-Westelijke richting over den Boonweg naar den

Zuid-Oosthoek van den St.-Janskerkschen weg;
121 langs de Oostzijde van dezen weg en van den Oostweg in dezelfde richting tot den spoordijk *Middelburg—Domburg*;
122 dezen spoordijk langs de Zuidzijde in Noord-Oostelijke richting volgende tot het punt, waar die dijk den Koekoeksweg aan de Zuidzijde snijdt;
123 dezen weg in gelijke richting in rechte lijn overstekende en in dezelfde richting verder tot tegenover het punt van uitmonding van den Roosjesweg op den straatweg *Westkapelle—Oostkapelle*;
124 vervolgens steeds in Noord-Oostelijke richting langs de Zuid-zijde van dezen straatweg tot den Noord-Oosthoek van perceel *Oostkapelle*, sectie D, n°. 222, gelegen tegenover de buitenplaats „Molenwijk";
125 van dat punt in rechte lijn in Noordelijke richting naar mijlpaal 10, staande op den Noordweg;
126 van daar in gelijke richting in rechte lijn over dezen weg naar den Zuid-Oosthoek van perceel *Oostkapelle*, sectie E, n°. 593, liggende aan den Duinweg beoosten *Oostkapelle*;
127 langs de Zuidzijde van dezen weg Zuid-Oost-, later Noord-Oostwaarts naar den Noord-Oosthoek van perceel *Oostkapelle*, sectie B, n°. 618, gelegen aan den Noordweg;
128 dezen weg in Oostelijke richting in rechte lijn overstekende naar den Oosthoek van perceel *Oostkapelle*, sectie A, n°. 526;
129 van daar in gelijke richting in rechte lijn naar den Noord-Westhoek van perceel *Serooskerke*, sectie A, n°. 432, gelegen aan het punt van samenkomst van den Rijnburgsohen weg en den Leijdijkweg;
130 den Rijnburgschen weg in dezelfde richting in rechte lijn overstekende en vervolgens Noordwaarts langs de Oostzijde van den Leijdijkweg tot het punt van samenkomst met den Overduinschen weg;
131 langs de Zuidzijde van dezen weg, later genaamd Lepelstraat, Oostwaarts tot het punt van samenkomst met den Langen weg;
132 vervolgens Zuidwaarts langs de Westzijde van den Langen weg naar den Zuid-Westhoek van perceel *Serooskerke*, sectie C, n°. 52, grenzende aan den Vrouwenpolderschen weg;
133 dezen weg in gelijke richting in rechte lijn overstekende naar den Noord-Oosthoek van perceel *Serooskerke*, sectie C, n°. 572;
134 van daar in Oostelijke, later Zuidelijke richting, langs de Zuid-, later Westzijde van den Vrouwenpolderschen weg, den Koker Heulerweg en den Riemersweg tot den Zuid-Westhoek van perceel *Vrouwenpolder*, sectie I, n°. 363;
135 van dat punt Oostwaarts in rechte lijn tot het punt, waar de Zandweg den weg *Gapinge—Veere* bereikt bij perceel *Vrouwenpolder*, sectie I, n°. 336;
136 van daar langs de Zuidzijde van laatstgenoemden weg in gelijke richting tot het punt, waar deze weg ten Zuiden van perceel *Vrouwenpolder*, sectie C, n°. 255, de grens van de gemeente *Veere* ontmoet;
137 deze grens in Zuidelijke, later Zuid-Oostelijke richting volgende tot het punt van samenkomst met den Veerschen weg naar *Middelburg*;
138 langs de Westzijde van dezen weg Zuidwaarts tot het punt van vereeniging met den Platten weg;
139 den Veerschen weg in rechte lijn in Oostelijke richting kruisende en vervolgens in dezelfde richting langs de Zuidzijde van den Platten weg tot het kanaal door *Walcheren*;
140 van daar in gelijke richting in rechte lijn over dat kanaal en verder in dezelfde richting langs de Zuidzijde van den Platten weg tot het einde van dien weg bij den Noord-Oosthoek van perceel *Veere*, sectie C, n°. 303;
141 vervolgens in Zuid-Oostelijke richting in rechte lijn over de Oude Middelburgsche haven naar den Noord-Westhoek van perceel *Arnemuiden*, sectie E, n°. 196;
142 van dat punt Zuidwaarts langs de Oostzijde van den Veerschen weg, gelegen langs den binnenwaartschen voet van den Zeedijk, tot tegenover den Noord-Westhoek van perceel *Arnemuiden*, sectie E, n°. 21;
143 den Veerschen weg Oostwaarts in rechte lijn overstekende naar den Noord-Westhoek van perceel *Arnemuiden*, sectie E, n°. 21 en vervolgens in Zuid-Oostelijke richting langs de Zuidzijde van den weg dwars door den Oranjepolder tot den Oostelijken dijk van dezen polder;
144 dezen dijk in gelijke richting in rechte lijn overstekende naar den Noord-Westhoek van perceel *Arnemuiden*, sectie E, n°. 72;
145 vervolgens Zuid-Westwaarts langs de Noord-Oostzijde van de perceelen *Arnemuiden*, sectie E, nos. 72 en 73 en langs den Westelijken voet van den scheidingsdijk van den Wilhelmina- en den Elisabethpolder tot ter hoogte van den Zuid-Westelijken dijk van dezen polder;
146 van daar in Zuid-Oostelijke richting in rechte lijn over dezen scheidingsdijk naar den Noord-Oosthoek van perceel *Arnemuiden*, sectie D, n°. 154;
147 van dat punt in gelijke richting langs den Zuidelijken voet van den Zuid-Westelijken dijk van den Elisabethpolder, vervolgens in rechte lijn over den scheidingsdijk van den Suzanna- en den Elisabethpolder en verder, nog steeds in Zuid-Oostelijke richting, langs den Zuidelijken voet van den dijk, die de scheiding vormt van den Suzanna- en den Nieuwerkerkschen polder tot den Langen weg (Rijksweg);
148 vervolgens in Zuid-Westelijke richting langs de Westzijde van dezen weg tot den paal op den Molendijk;
149 dezen dijk in gelijke richting in rechte lijn overstekende naar den paal staande op den voormaligen Kapitalen Zeedijk van *Walcheren*;
150 van dat punt in Zuidelijke richting over dezen Zeedijk en vervolgens langs den Westelijken voet daarvan en van den Westelijken dijk van den Welzingepolder tot het punt van aanvang van den Bergweg;
151 langs de Westzijde van dezen weg in Zuid-Westelijke richting en vervolgens langs die zijde van den Scheeweg, den Houtweg en den Zuidweg tot het punt, waar deze

laatste weg den Noordlootweg n°. 2 ontmoet;

152 den Zuidweg in rechte lijn in Westelijke richting kruisende, vervolgens in Zuidelijke, later Westelijke, daarna weer Zuidelijke en tenslotte weer Westelijke richting langs de Westzijde van den Noordlootweg n°. 2 tot den Noord-Oosthoek van de brug over den Zuidersluiswatergang;

153 langs de Noordzijde van deze brug Westwaarts tot den Noord-Westhoek van die brug en vervolgens in Zuid-Westelijke richting in rechte lijn naar den Noord-Oosthoek van de Buitenhaven van *Vlissingen*.

(*Eiland Zuid-Beveland*).

154 Van den Noord-Oosthoek van perceel *Rilland-Bath*, sectie E, n°. 143, genaamd „Paviljoen", in Noord-Westelijke richting langs den Oostelijken voet van den Westelijken dijk van den Eersten Bathpolder tot het snijpunt van dezen dijk met den spoordijk *Roosendaal—Vlissingen*;

155 dezen spoordijk in Noordelijke richting in rechte lijn kruisende en vervolgens Westwaarts langs de Noordzijde van dien spoordijk tot het kruispunt met den Eersten weg bij den Zuid-Oosthoek van perceel *Rilland-Bath*, sectie B, n°. 108;

156 van dat punt in Zuid-Westelijke richting in rechte lijn over den spoordijk en vervolgens in gelijke richting langs de Westzijde van den Eersten weg naar den Zuid-Oosthoek van perceel *Rilland-Bath*, sectie B, n°. 1158;

157 van daar Westwaarts langs den Noordelijken voet van den Noordelijken dijk van den Fredericapolder en de Zuidzijde van de perceelen *Rilland-Bath*, sectie B, nos. 1158 en 974 en sectie A, nos. 184 en 10, naar den Zuid-Westhoek van perceel, sectie A, n°. 10;

158 vervolgens in Noordelijke richting langs de Oostzijde van den Krommen weg in de gemeente *Krabbendijke* naar den Zuid-Oosthoek van perceel, sectie C, n°. 1403, in die gemeente;

159 van dat punt Westwaarts langs den Noordelijken voet van den Zuidelijken dijk van den Krabbendijke- en van den Monnikenpolder en de Zuidzijde van de perceelen *Krabbendijke*, sectie C, nos. 1403, 960 en 412 en sectie B, nos. 66 en 63, tot den Zuid-Westhoek van perceel, sectie B, n°. 63;

160 van daar in gelijke richting in rechte lijn over den Westelijken dijk van den Monnikenpolder, en verder nog steeds in dezelfde richting, langs de Zuidzijde van de perceelen *Krabbendijke*, sectie B, nos. 89 en 88 en de Oost- en Noordzijde van den Krabbendijkschen vliet naar den Zuid-Westhoek van de herberg „Luchtenburg", perceel *Krabbendijke*, sectie B, n°. 245;

161 van dat punt Noord-Westwaarts langs den Oostelijken voet van den Oostelijken dijk van den Oostinkelschen polder, de Zuidzijde van perceel *Krabbendijke*, sectie B, n°. 245 en de Westzijde van perceel, sectie B, n°. 283, tot het punt van samenkomst met den Lavendeldijk in de gemeente *Kruiningen*;

162 den Lavendeldijk in gelijke richting in rechte lijn overstekende naar den Zuid-Oosthoek van perceel *Kruiningen*, sectie D, n°. 236;

163 vervolgens in dezelfde richting langs de Noordzijde van den nieuwen Rijksautoweg naar den Zuid-Westhoek van het station *Vlake*, gemeente *Schore*;

164 van daar Noordwaarts over den spoordijk, het stationsemplacement aldaar, perceel *Schore*, sectie D, n°. 1149, in het terrein van toezicht opnemende, en vervolgens in West-Noord-Westelijke richting langs de Noordzijde van dezen spoordijk naar den Noord-Oosthoek van wachtpost n°. 37, perceel *Kapelle-Biezelinge*, sectie B, n°. 1249, aan dien spoordijk;

165 van dat punt Zuid-, later Westwaarts, langs de Oostzijde van dat perceel en langs de Westzijde van de Noordstraat, den Achterweg en de Nieuwe Kerkstraat in de gemeente *Kapelle-Biezelinge* tot den Eversdijkschen grintweg;

166 dezen grintweg langs de Noordzijde in Zuid-Westelijke richting volgende naar het gehucht *Eversdijk* tot het perceel *Kapelle-Biezelinge*, sectie F, n°. 489, zijnde het kerkhof, dit perceel in het terrein van toezicht opnemende;

167 vervolgens in gelijke richting langs de Noordzijde van den Breeden weg naar den Zuid-Oosthoek van perceel *'s-Gravenpolder*, sectie A, n°. 370;

168 van daar in dezelfde richting langs de Noordzijde van den Langen weg tot den Zuid-Oosthoek van perceel *'s-Gravenpolder*, sectie A, n°. 643, gelegen in de kom van dat dorp op het kruispunt van den Langen weg en de Dorpsstraat;

169 dit kruispunt in Zuid-Oostelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens in gelijke richting langs de Westzijde van de Openbare School en van de Boschweide, den Westelijken voet van den Westelijken dijk van den Ooster Zwakepolder, de Zuid-Oostzijde van perceel *'s-Gravenpolder*, sectie D, n°. 259 en den Noordelijken voet van den Noord-Westelijken dijk van den Nieuwen Hoonderpolder tot den Korten Zandweg;

170 van daar in Zuid-Westelijke richting in rechte lijn over den Noordelijken dijk van den Ouden Hoonderpolder naar den Zuid-Oosthoek van perceel *Hoedekenskerke*, sectie B, n°. 226, gelegen aan den Slobbekoornschen dijk;

171 langs den Westelijken voet van dezen dijk, de Zuidzijde van perceel *Hoedekenskerke*, sectie B, n°. 192 en de Westzijde van den Dwarsweg Zuid-Westwaarts naar den Slobbekoornweg;

172 dezen weg in gelijke richting langs de Westzijde volgende tot het punt van samenkomst met den Oud-Vreelandschen dijk;

173 den Westelijken voet van dezen dijk in Zuid-Westelijke richting volgende tot den Noord-Oosthoek van perceel *Hoedekenskerke*, sectie A, n°. 996, gelegen aan den Siguitschen weg;

174 vervolgens in Zuidelijke richting langs de Westzijde van dezen weg, den Westelijken voet van den Abeeledijk en de Westzijde van den Juffrouw Wolseweg, gemeente *Hoedekenskerke*, tot den Nieuwen weg, gemeente *Baarland*;

175 dezen weg in gelijke richting langs de Westzijde volgende naar den Zuid-Oosthoek van de pastorie van de Gereformeerde gemeente, perceel *Baarland*, sectie B, n°. 389;
176 van dat punt Westwaarts langs de Zuidzijde van dat perceel en de Noordzijde van den Baarlandschen Zandweg, door de kom der gemeente *Oudelande*, naar den Zuid-Westhoek van perceel *Oudelande*, sectie B, n°. 653, gelegen aan de Oostzijde van de Doelstraat;
177 langs de Oostzijde van de Doelstraat en de Noordzijde van den Olivierschen weg in gelijke richting naar den Zuid-Westhoek van perceel *Oudelande*, sectie B, n°. 739, grenzende aan den Noordelijken voet van den Watervlietschen dijk;
178 dezen dijk in dezelfde richting langs den Noordelijken voet volgende tot de Zuidzijde van perceel *Oudelande*, sectie A, n°. 293, gelegen aan den Weldijk;
179 vervolgens, steeds in Westelijke richting, langs den Noordelijken voet van den Weldijk, de Zuidzijde van perceel *Oudelande*, sectie A, n°. 5, verder den Weldijk onder de gemeente *Driewegen* langs den Noordelijken voet en den Paulushoekschen weg langs de Noordzijde volgende tot het punt van samenkomst van dezen weg met den Baandijk;
180 langs de Oostzijde van den Baandijk Noordwaarts tot den Noordelijken dijk van den Hollepolder, genaamd „den Hollepolderschen dijk";
181 den Baandijk in Westelijke richting in rechte lijn kruisende en vervolgens in dezelfde richting langs den Noordelijken voet van den Hollepolderschen dijk en den Oostelijken voet van den Westeindschen dijk tot den Zuid-Westhoek van perceel *Overzande*, sectie D, n°. 271;
182 van dat punt in Noord-Westelijke richting in rechte lijn over den Westeindschen dijk naar de Noordzijde van den Monsterweg;
183 van daar in Westelijke richting langs de Noordzijde van dien weg naar den Zuid-Westhoek van perceel *Borsele*, sectie E, n°. 66;
184 vervolgens Noord-Westwaarts langs de Oostzijde van den Jorjaneweg naar den Noord-Westhoek van perceel *Borsele*, sectie E, n°. 280, gelegen aan de Noordzijde van den Ossenweg;
185 langs de Noordzijde van dien weg Zuid-Westwaarts naar den Zuid-Westhoek van perceel *Borselo*, sectie E, n°. 27, grenzende aan de Oostzijde van den Moolweg;
186 dezen weg langs de Oostzijde in Noord-Westelijke richting volgende tot den Noord-Westhoek van perceel *Borsele*, sectie E, n°. 255, gelegen ten Oosten van het punt van samenkomst van den Moolweg en den Borselschen dijk;
187 langs den Zuidelijken voet van dezen dijk in Noord-Oostelijke richting tot den Noord-Westhoek van perceel *Borsele*, sectie E, n°. 202;
188 van dat punt in Noord-Westelijke richting in rechte lijn over den Borselschen dijk en vervolgens in gelijke richting langs de Oostzijde van den Nieuwen Kraaijertschen weg tot den Noord-Westhoek van perceel *'s Heer-Arendskerke*, sectie B, n°. 625;
189 van daar Noord-Oostwaarts langs de Oostzijde van den Nieuwen West-Kraaijertschen weg en langs den Noord-Westhoek van perceel *'s Heer-Arendskerke*, sectie B, n°. 555, tot het punt van samenkomst met den Zuidweg bij den Noord-Westhoek van perceel, sectie B, n°. 721;
190 langs de Zuidzijde van den Zuidweg in Oostelijke richting tot den Noord-Oosthoek van perceel *'s Heer-Arendskerke*, sectie B, n°. 387, gelegen ten Zuiden van het punt van samenkomst van den Zuidweg met den Westelijken dijk van den West-Kraaijertpolder;
191 vervolgens langs den Oostelijken voet van dezen dijk, aanvankelijk in Noordelijke, later ombuigende in Noord-Oostelijke richting, voorts langs de Westzijde van de perceelen *'s Heer-Arendskerke*, sectie D, nos. 1077 en 1009, daarna in rechte lijn over den spoordijk *Roosendaal—Vlissingen* bij de halte Noord-Kraaijert, naar den Noord-Westhoek van perceel, sectie E, n°. 6, gelegen ten Zuiden van het punt van aanvang van den Noordelijken dijk van den Nieuwen Kraaijertpolder;
192 van dat punt Noord-, later Oostwaarts langs den Oostelijken, later Zuidelijken voet van dezen dijk en de Noordzijde van perceel *'s Heer-Arendskerke*, sectie E, n°. 527, tot tegenover den Zuid-Westhoek van perceel, sectie E, n°. 407;
193 vervolgens in rechte lijn in Noordelijke richting over den Noordelijken dijk van den Nieuwen Kraaijertpolder naar den Zuid-Westhoek van laatstgenoemd perceel;
194 van daar langs de Oostzijde van den Schengenweg in gelijke richting tot den Noord-Westhoek van perceel *'s Heer-Arendskerke*, sectie E, n°. 506;
195 van dat punt in Westelijke richting langs de Noordzijde van de perceelen *Wolphaartsdijk*, sectie I, nos. 291, 326 en 336 tot den binnenwaartschen voet van den Zeedijk, welke langs het *Sloe* en verder langs de *Ooster-Schelde* loopt;
196 den binnenwaartschen voet van den Zeedijk Noordwaarts volgende, de perceelen *Wolphaartsdijk*, sectie I, nos. 333, 332, 325, 322, 376, 341, 381 en 375 in het terrein van toezicht opnemende, tot den Zuid-Westhoek van perceel, sectie I, n°. 280, gelegen op het punt, waar de Zeedijk in Westelijke richting ombuigt;
197 vervolgens in Westelijke, daarna Noord-Noord-Oostelijke, later Oostelijke richting langs den binnenwaartschen voet van den Zeedijk, de Westzijde van perceel *Wolphaartsdijk*, sectie I, n°. 155 en de Noordzijde van perceel, sectie I, n°. 54, voorts het perceel sectie I, n°. 311, in het terrein van toezicht opnemende, naar den Noord-Oosthoek van perceel, sectie H, n°. 22;
198 van dat punt Oostwaarts langs den binnenwaartschen voet van den Zeedijk, de Noordzijde van perceel *Wolphaartsdijk*, sectie G, n°. 43 en de Noord-Westzijde van perceel, sectie A, n°. 1158, voorts het perceel sectie H, n°. 156, in het terrein van toezicht opnemende, naar den Zuid-Westhoek van

perceel sectie A, n°. 1237;

199 van daar Noord-Oostwaarts langs de Zuidzijde van de perceelen *Wolphaartsdijk*, sectie A, nos. 1237, 1551, 1658, 547 en 1274 tot den Zuid-Oosthoek van het Wolphaartsdijksche veer, perceel sectie A, n°. 548;

200 vervolgens in Oostelijke richting langs den binnenwaartschen voet van den Zeedijk, onder opneming van perceel *Wolphaartsdijk*, sectie A, n°. 1177, in het terrein van toezicht, en langs de Noordzijde van de perceelen sectie A, n°. 144 en sectie B, n°. 21, tot het punt van samenkomst met de grens der gemeenten *Wolphaartsdijk* en *Kattendijke*;

201 van daar in gelijke richting langs den binnenwaartschen voet van den Zeedijk, het perceel *Kattendijke*, sectie F, n°. 389, zijnde het Katsche veer, in het terrein van toezicht opnemende, en langs de Zuidzijde van de perceelen, sectie F. n°. 422 en sectie E. n°. 274, de Noord-Westzijde van perceel, sectie E, n°. 209, de Zuid-Westzijde van perceel, sectie E, n°. 285 en de Zuid-Oostzijde van perceel, sectie E, n°. 263, genaamd „Het Goesche Sas", naar den Noord-Oosthoek van perceel, sectie D, n°. 186;

202 verder langs den binnenwaartschen voet van den Zeedijk, doch nu in Zuidelijke richting, naar den Noord-Oosthoek van perceel *Kattendijke*, sectie C, n°. 231;

203 van dat punt Oostwaarts langs de Zuid-Westzijde van de perceelen *Kattendijke*, sectie A, nos. 735, 736 en 777 en de Noordzijde van de perceelen, sectie A, nos. 791 en 690 naar den Zuid-Oosthoek van perceel *Wemeldinge*, sectie A, n°. 760;

204 vervolgens in Oostelijke richting langs de Zuidzijde van de perceelen *Wemeldinge*, sectie A, n°. 606, sectie B, nos. 661, 1021 en 1039 naar den Zuid-Oosthoek van perceel, sectie C, n°. 2285, gelegen aan de Westzijde van het kanaal door *Zuid-Beveland* bij het punt van uitmonding in de *Oester-Schelde*;

205 dit kanaal in dezelfde richting in rechte lijn overstekende naar den Zuid-Westhoek van perceel *Wemeldinge*, sectie C, n°. 1906, liggende aan de Oostzijde van het kanaal en de Zuidzijde van den Zeedijk aan de *Oester-Schelde*;

206 langs de Zuidzijde van dat perceel Oostwaarts en vervolgens in dezelfde richting langs den binnenwaartschen voet van den Zeedijk naar den Noord-Oosthoek van perceel *Wemeldinge*, sectie C, n°. 347;

207 van daar in gelijke richting nog steeds langs den binnenwaartschen voet van den Zeedijk tot den Zuid-Oosthoek van perceel *Ierseke*, sectie A, n°. 195, ter plaatse waar de Postweg zich vereenigt met den Zeedijk;

208 van dat punt Oostwaarts langs de Zuidzijde van den Postweg en den Iersekschen dam, de Zuid-Westzijde van de perceelen *Ierseke*, sectie G, nos. 1107 en 2187, de Westzijde van de perceelen sectie G, nos. 2741, 2904 en 899, de Noord-Oostzijde van perceel sectie G, n°. 3571, de Zuid-Oostzijde van perceel sectie F, n°. 51 en de Oostzijde van perceel sectie F, n°. 328, zoodanig dat de Burenpolder, de Haven en de Oesterputten in de gemeente *Ierseke* in het terrein van toezicht worden opgenomen, naar den Zuid-Oosthoek van perceel *Ierseke*, sectie F, n°. 63;

209 vervolgens in Zuid-Oostelijke richting langs den binnenwaartschen voet van den Zeedijk over de grens van de gemeenten *Ierseke* en *Krabbendijke*, bij het gehucht *Roelshoek* langs de Oostzijde van perceel *Krabbendijke*, sectie C, n°. 1593 en de Zuid-Westzijde van de perceelen sectie D, nos. 414, 482 en 320 en verder, nu in Oostelijke richting, over de grens van de gemeenten *Krabbendijke* en *Rilland-Bath* naar het punt van samenkomst van den Zeedijk met den Westelijken voet van den Separatiedijk;

210 van daar in rechte lijn in Zuid-Oostelijke richting over dezen dijk en vervolgens in Zuid-Westelijke, later Zuid-Oostelijke richting langs den Oostelijken voet van dezen dijk naar de Noordzijde van den spoordijk *Vlissingen—Roosendaal*;

211 dezen spoordijk in rechte lijn in Zuidelijke richting kruisende en vervolgens langs de Zuidzijde daarvan Oostwaarts naar den buitenwaartschen voet van den Oostelijken dijk van den Eersten Bathpolder.

(*Eiland Noord-Beveland*).

212 Van den Zuid-Westhoek van perceel *Wissekerke*, sectie B, n°. 429, gelegen aan den Noordelijken voet van den scheidingsdijk van den Soelekerkepolder en den Heer Janszpolder in Noord-Oostelijke richting in rechte lijn door dezen polder tot het kruispunt van den Stekeldijk en den Nieuwen weg, perceel *Wissekerke*, sectie C, n°. 205;

213 van dat kruispunt Zuid-Oostwaarts langs den Zuidelijken voet van den Stekeldijk tot het punt van samenkomst van dezen dijk met den Groenen weg;

214 den Stekeldijk in Noordelijke richting in rechte lijn kruisende en vervolgens langs de Oostzijde van den Groenen weg tot het punt waar deze weg den Molenweg ontmoet;

215 langs de Zuidzijde van den Molenweg Oostwaarts door den Thoornpolder en in rechte lijn over den dijk, die de scheiding vormt van dezen polder en den Wissekerkschen polder naar den Moolweg;

216 den Moolweg langs de Zuidzijde Oostwaarts volgende tot den scheidingsdijk van den Wissekerker en den Nieuw Noord-Bevelandschen polder;

217 vervolgens in rechte lijn in Oostelijke richting over dezen scheidingsdijk naar het punt, waar de Abraham Verburgweg uitkomt op den Oud Noord-Bevelandschen polderdijk;

218 langs den Zuidelijken voet van dezen dijk Oostwaarts tot het Kort wegje, ook genaamd „Het schuijersvatje";

219 dit wegje langs de Oostzijde in Noord-Oostelijke richting volgende, den Zuid-Langen weg kruisende, naar het punt van samenkomst van het Kort wegje met den Noord-Langen weg;

220 langs de Zuidzijde van dezen weg Zuid-Oostwaarts tot het punt van ontmoeting van den Noord-Langen weg en den Molenweg, waar gelegen is „de Rusthoeve";

221 van daar in rechte lijn in Noord-Oostelijke richting den Noord-Langen weg krui-

sende en verder in gelijke richting langs de Oostzijde van den Molenweg naar den Noord-Westhoek van perceel *Coltjnsplaat*, sectie A, n°. 889, gelegen bezuiden den binnenwaartschen voet van den Zeedijk aan de Oester-Schelde;

222 langs den binnenwaartschen voet van dezen dijk Zuid-Oostwaarts, verder over den scheidingsdijk van den Oud-Bevelandschen en den Leendert Abrahampolder, vervolgens Oostwaarts langs den Zuidelijken voet van den Inlaagdijk tot het punt van samenkomst van dezen dijk met den Zeedijk;

223 den binnenwaartschen voet van den Zeedijk, welke hier den Oostelijken dijk van den Leendert Abrahampolder vormt, Zuidwaarts, later Westwaarts, volgende, vervolgens in rechte lijn over den scheidingsdijk van den Katse- en den Annapolder, daarna wederom den binnenwaartschen voet van den Zeedijk in al zijn kronkelingen volgende tot den dijk, die de scheiding vormt tusschen den Adriaan- en den Stadspolder;

224 van daar in rechte lijn in Westelijke richting over dezen scheidingsdijk naar den Noord-Oosthoek van perceel *Kortgene*, sectie F, n°. 1346, zijnde den Zuidelijken dijk van den Stadspolder;

225 langs den Noordelijken voet van dezen dijk Westwaarts tot den dijk, die den Stadspolder van den Willem Adriaanpolder scheidt;

226 dezen dijk in Zuid-Westelijke richting in rechte lijn kruisende en vervolgens in Zuidelijke, daarna Oostelijke, later Zuid-Oostelijke en ten slotte Westelijke richting langs den binnenwaartschen voet van den Oostelijken, later Zuidelijken dijk van den Willem Adriaanpolder tot den scheidingsdijk van dezen polder en den Willempolder, hierbij de Haven en de Spuikom in de gemeente *Kortgene* in het terrein van toezicht opnemende;

227 van daar in Westelijke richting in rechte lijn over den scheidingsdijk van den Willem Adriaan- en den Willempolder en vervolgens in gelijke richting langs den binnenwaartschen voet van den Zuidelijken dijk van den Willempolder tot den dijk, die dezen polder scheidt van den Geersdijkpolder;

228 vervolgens in rechte lijn in Noord-Westelijke richting over dezen dijk en daarna Westwaarts langs den binnenwaartschen voet van den Zuidelijken dijk van den Geersdijkpolder tot den scheidingsdijk van dezen polder en den Heer Janszpolder;

229 dezen dijk in Zuid-Westelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens in gelijke, later West-Noord-Westelijke richting langs den binnenwaartschen voet van den Oostelijken, later Zuidelijken dijk van den Heer Janszpolder tot den Zuid-Westhoek van perceel *Wissekerke*, sectie B, n°. 429, gelegen aan den Noordelijken voet van den scheidingsdijk van den Soelekerke- en den Heer Janszpolder.

(*Eiland Tholen*).

230 Van den Noord-Oosthoek van perceel *Stavenisse*, sectie A, n°. 430, gelegen benoorden het punt van samenkomst van den Zuidelijken dijk van den Stavenisse- en den Ouden Zuidmoerpolder en den Noordelijken en Westelijken dijk van den polder Nieuwe Annex Stavenisse, in Westelijke, later Noord-Westelijke, daarna Noordelijke richting langs den binnenwaartschen voet van den Zuidelijken, later Westelijken dijk van den Stavenisse- en den Ouden Zuidmoerpolder tot het punt van samenkomst van den Keetweg met dezen dijk;

231 den Keetweg in Noordelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens langs den binnenwaartschen voet van laatstbedoelden dijk naar den Zuid-Oosthoek van perceel *Stavenisse*, sectie A, n°. 1184;

232 van daar Noord-Oostwaarts steeds den binnenwaartschen voet van den nu Westelijken dijk van den Stavenisse- en den Ouden Zuidmoerpolder volgende naar den Zuid-Westhoek van perceel *Stavenisse*, sectie A, n°. 472;

233 van dat punt Oostwaarts in rechte lijn naar den Noord-Westhoek van perceel *Stavenisse*, sectie A, n°. 890;

234 vervolgens in Zuid-Oostelijke, later Oostelijke, daarna ombuigende in Noord-Westelijke richting langs de Zuid-Westzijde van de perceelen *Stavenisse*, sectie A, nos. 890 en 1517, de Zuid-Oostzijde van perceel, sectie A, n°. 901 en de Noord-Oostzijde van perceel, sectie A, n°. 888, het geheele haventerrein in de gemeente *Stavenisse* in het terrein van toezicht opnemende, naar den Noordhoek van perceel sectie A, n°. 888;

235 van daar in Noord-Oostelijke, later Zuid-Oostelijke richting langs de Zuid-Oost-, later Zuid-Westzijde van perceel *Stavenisse*, sectie A, n°. 1279, de Zuid-Oostzijde van perceel sectie A, n°. 1207, de Zuid-Westzijde van perceel sectie A, n°. 1277, tot den Zuid-Oosthoek van dat perceel.

(*Eiland Schouwen en Duiveland*).

236 Van den Noord-Westhoek van perceel *Zierikzee*, sectie F, n°. 763, genaamd „De Oliemolen", in Noord-Westelijke richting langs de Oost- en Noordzijde van de ophaalbrug gelegen bij de Zuid-Havenpoort, perceel sectie B, n°. 334, naar den Noord-Westhoek van die poort;

237 vervolgens Westwaarts langs de Noordzijde van de losplaatsen aan de Nieuwe Haven tot de buitenzijde van het Bolwerk, genaamd „de Hoofdpoort", perceel *Zierikzee*, sectie B, n°. 976 bis;

238 langs de Zuidzijde van dat Bolwerk in Noord-Westelijke richting naar het meest Zuidelijk eindpunt daarvan;

239 van dat punt in Westelijke richting in rechte lijn over de Gracht van de stad *Zierikzee*, perceel sectie B, n°. 1507, vervolgens Noord-, later Oostwaarts, langs de Westzijde van die Gracht en den Buitensingel naar den Zuid-Oosthoek van de Nobelpoort, perceel sectie A, n°. 900, zoodanig, dat de stad *Zierikzee* overigens niet in het terrein van toezicht wordt opgenomen;

240 van daar Westwaarts in rechte lijn naar den Zuid-Westhoek van de waterput, genaamd „Het halve Maantje", perceel *Zierikzee*, sectie D, n°. 627, gelegen ten Oosten van den Lapschuurschen weg;

241 langs de Oostzijde van dezen weg, ook

genaamd „Ouden weg", in Noordelijke richting tot tegenover den Noord-Oosthoek van perceel *Zierikzee*, sectie D, n°. 652;

242 vervolgens in Noord-Westelijke richting in rechte lijn over den Lapschuurschen weg naar den Noord-Westhoek van perceel *Zierikzee*, sectie D, n°. 283, gelegen bezuiden den Jannissen weg;

243 dezen weg in Noordelijke richting in rechte lijn kruisende en vervolgens ombuigende in Zuid-Westelijke richting langs de Noordzijde van dezen weg naar den Zuid-Westhoek van perceel *Zierikzee*, sectie D, n°. 613, genaamd „het Zandhoefje", gelegen ten Oosten van het punt van samenkomst van den Jannissen weg en den Nieuwen weg;

244 langs de Oostzijde van dezen weg in nagenoeg Noordelijke richting tot de sloot aan den Noord-Westhoek van perceel *Kerkwerve*, sectie K, n°. 345;

245 van dat punt in gelijke richting in rechte lijn naar den Noord-Westhoek van de Nederlandsch Hervormde Kerk te *Kerkwerve*, perceel sectie L, n°. 400;

246 vervolgens in rechte lijn Noord-Westwaarts, den Poppersweg kruisende, naar den Noord-Oosthoek van perceel *Kerkwerve*, sectie C, n°. 65, ten Zuiden van den Tellesweg;

247 dezen weg in Noordelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens in gelijke richting langs de Noordzijde van dien weg, later den Maarten Hansesweg, tot het punt van samenkomst met den Arkelweg;

248 langs de Zuidzijde van dezen weg Noordwaarts naar den Noord-Oosthoek van perceel *Kerkwerve*, sectie D, n°. 180, ter plaatse waar deze weg zich scheidt van den Nieuwkerkschen weg;

249 dezen weg in Noord-Westelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens in gelijke richting langs de Noordzijde van den Arkelweg naar den Zuid-Westhoek van perceel *Duivendijke*, sectie C, n°. 234, gelegen aan de Noordzijde van den Taaijersweg op de grens van de gemeenten *Kerkwerve* en *Duivendijke*;

250 langs de Noordzijde van dezen weg Zuid-Westwaarts tot het punt van vereeniging van dezen weg met den Zwaardweg en den Zuid-Westhoek van perceel *Duivendijke*, sectie C, n°. 512;

251 van dat punt in nagenoeg Noordelijke richting langs de Oostzijde van den Zwaardweg tot de Nieuwkerksche vaart, perceel *Duivendijke*, sectie C, n°. 204 bis;

252 vervolgens in Noord-Westelijke richting in rechte lijn den Zwaardweg, den Zuidweg en den Slikweg kruisende naar den Groenenweg ter plaatse, waar de Noord-Oosthoek van perceel *Ellemeet*, sectie D, n°. 234, dezen weg raakt;

253 den Groenenweg in Westelijke richting in rechte lijn kruisende en vervolgens Zuid-Westwaarts langs de Noordzijde van dien weg tot den Krepelweg ter plaatse, waar de Zuid-Westhoek van perceel *Ellemeet*, sectie C, n°. 216, aan dezen weg grenst;

254 langs de Oostzijde van den Krepelweg Noord-Westwaarts naar den Zuid-Westhoek van perceel *Ellemeet*, sectie C, n°. 560, ten Oosten van het punt van vereeniging van dezen weg met den Ridderweg;

255 dezen weg langs de Zuidzijde in Noord-Oostelijke richting volgende tot het meest Oostelijk hoekpunt van den Krijn Karelsweg, waarmede de Ridderweg samenkomt en vervolgens Noord-Westwaarts langs de Oostzijde van den Krijn Karelsweg tot het punt, waar deze uitloopt op den Ouden Kerkweg;

256 van daar in Westelijke richting in rechte lijn over den Krijn Karelsweg naar den Noord-Westhoek van perceel *Ellemeet*, sectie C, n°. 550;

257 van dat punt in gelijke richting in rechte lijn den Molenweg en den Zuidwelleweg kruisende naar den Noord-Oosthoek van perceel *Noordwelle*, sectie C, n°. 541, bij het punt van vereeniging van den Kooijmansweg en den Koetenisseweg;

258 dezen weg in Westelijke richting in rechte lijn kruisende en vervolgens in gelijke richting langs de Westzijde van dezen weg tot den Zuid-Westhoek van perceel *Haamstede*, sectie D, n°. 473, alwaar de Koetenisseweg overgaat in den Haamsteedschen Platteweg;

259 langs de Noordzijde van dezen weg in Zuid-Westelijke richting tot het punt van samenkomst met den Lagen weg in de gemeente *Haamstede* en vervolgens in gelijke richting langs de Noordzijde van dezen weg tot den Dapperweg;

260 dezen weg langs de Noordzijde in Zuid-Westelijke richting volgende naar den Zuid-Westhoek van perceel *Haamstede*, sectie B, n°. 1311, zijnde de Nederlandsch Hervormde Kerk;

261 van dat punt Zuid-Westwaarts in rechte lijn naar den straatweg, die den Hoogen weg met het pompstation „de Blinkert" verbindt, dezen straatweg rakende op een afstand van ongeveer 1000 meter gerekend van den Hoogen weg en vervolgens langs de Noordzijde van dien straatweg Noord-Westwaarts naar den Noord-Oosthoek van perceel *Haamstede*, sectie C, n°. 894;

262 vervolgens in Noord-Oostelijke richting in rechte lijn naar den Zuid-Oosthoek van perceel *Haamstede*, sectie A, n°. 142, alwaar de Kloosterweg eindigt;

263 van daar Oostwaarts in rechte lijn naar den Noord-Oosthoek van perceel *Haamstede*, sectie B, n°. 895;

264 van dien hoek Noord-Oostwaarts in rechte lijn naar den Zuid-Oosthoek van perceel *Haamstede*, sectie B, n°. 1141, gelegen bij het punt van samenkomst van den straatweg Hoogezoom en den Paulijntjesweg;

265 langs de Zuidzijde van dezen weg in Zuid-Oostelijke richting naar het punt van vereeniging met den Lagezoom;

266 dezen Lagezoom langs de Zuidzijde Noord-Oostwaarts volgende tot het punt van samenkomst met den Noordweg, gelegen in den Noordelijken hoek van perceel *Noordwelle*, sectie C, n°. 345;

267 langs de Zuidzijde van dezen weg Zuid-Oostwaarts tot het punt van samenkomst met den Kooijmans- en den Willemsmeesterweg bij den Noord-Oosthoek van perceel *Noordwelle*, sectie C, n°. 179;

268 den Kooijmansweg in Noord-Oostelijke

richting in rechte lijn kruisende en vervolgens langs de Oostzijde van den Willemsmeesterweg in gelijke richting naar den Noord-Oosthoek van perceel *Noordwelle*, sectie C, n°. 476, ten Zuiden van den Stoofweg;

269 dezen weg in dezelfde richting in rechte lijn kruisende en vervolgens, steeds Noord-Oostwaarts, naar de Zuidzijde van de tramlijn bij het tramstation *Noordwelle*;

270 van daar in Oostelijke richting langs de Zuidzijde van de tramlijn naar den Noord-Oosthoek van perceel *Ellemeet*, sectie A, n°. 634, bij het snijpunt van den Weelweg en den Ellemeetschen weg;

271 dezen laatstgenoemden weg in gelijke richting in rechte lijn overstekende naar den Zuid-Westhoek van den Molenweg;

272 langs de Zuidzijde van dezen weg in dezelfde richting tot den Breeden- of Molenweg bij den Noord-Oosthoek van perceel *Ellemeet*, sectie A, n°. 369;

273 den Breeden- of Molenweg langs de Westzijde Zuidwaarts volgende naar den Zuid-Oosthoek van perceel *Ellemeet*, sectie A, n°. 290, bij het kruispunt van den Hoogenweg, den Ouden Kerkschen weg en den Breeden- of Molenweg;

274 van daar in Oostelijke richting langs de Zuidzijde van den Hoogen- en den Ouden Hoogenweg, voorbij het gehucht *Brijdorpe*, naar den Noord-Oosthoek van perceel *Duivendijke*, sectie D, n°. 84 en den Zuidhoek van den aldaar eindigenden Serooskerkschen weg;

275 van dat punt in gelijke richting in rechte lijn, den Slaaihofsweg en den Schendersweg snijdende, naar den Noord-Westhoek van perceel *Duivendijke*, sectie F, n°. 235, bij het punt van samenkomst van den Ouden Jansweg en den Platten weg;

276 dezen weg Oostwaarts langs de Zuidzijde volgende tot het punt van samenkomst van den Schenkeldijk en den Ouden Schouwschen dijk;

277 vervolgens in gelijke richting in rechte lijn over dit punt van samenkomst van dijken en verder in dezelfde richting langs de Zuidzijde van den Langen weg in de gemeente *Zonnemaire* tot het punt, waar deze weg den Dreischorschen dijk ontmoet;

278 langs den Westelijken voet van dezen dijk Zuidwaarts tot het punt, waar aan de overzijde van dien dijk de Zuid-Westhoek van perceel Dreischor, sectie D, n°. 379, dien dijk raakt, zijnde tevens het punt van samenkomst van dezen dijk en den Gaanbersesweg;

279 den Dreischorschen dijk in Oostelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens Zuid-Oostwaarts langs de Zuidzijde van den Gaanbersesweg tot het punt van vereeniging van dezen weg met den Langen weg bij den Noord-Oosthoek van perceel *Dreischor*, sectie D, n°. 450;

280 langs de Westzijde van den Langen weg Zuid-Westwaarts tot den Zuiddijk;

281 dezen dijk in Zuidelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens Oostwaarts langs den Zuidelijken voet van dien dijk tot den Westelijken voet van den dijk langs het Dijkwater bij het veer „de Belder".

282 langs den Westelijken voet van den laatstgenoemden dijk Zuid-, later Zuid-Oostwaarts tot het Nieuwe Veer en vervolgens in Zuidelijke richting langs de Westzijde van den weg door den Nieuwen Veerpolder en over den Noorddijk naar den Pottersweg, ook genaamd Pollenweg, ter plaatse waar deze weg zich met den Noorddijk vereenigt;

283 langs den Zuidelijken voet van dezen dijk Oostwaarts, voorbij *Stevensluis*, tot het punt van samenkomst van den Noorddijk met den Capelledijk;

284 dezen dijk Zuidwaarts langs den Westelijken voet volgende tot den Zuid-Westhoek van perceel *Nieuwerkerk*, sectie F, n°. 434, ter plaatse van den Krabbenhoekschen weg;

285 van daar in gelijke richting in rechte lijn over dezen weg naar den Noord-Oosthoek van perceel *Nieuwerkerk*, sectie F, n°. 399;

286 vervolgens Zuid-Oostwaarts langs den Zuidelijken voet van den Capelledijk naar den Zuid-Oosthoek van perceel *Nieuwerkerk*, sectie F, n°. 176;

287 van dat punt in Oostelijke richting in rechte lijn over den Capelledijk ter plaatse, waar deze dijk zich met den Zanddijk vereenigt en vervolgens in gelijke richting naar den Noordhoek van perceel *Oosterland*, sectie D, n°. 161, op het scheidingspunt van de gemeenten *Nieuwerkerk* en *Oosterland*;

288 langs den Zuidelijken voet van den Zanddijk in dezelfde richting naar den Noord-Westhoek van perceel *Oosterland*, sectie D, n°. 113, grenzende aan de Zuidzijde van den Jonkersweg, welke aldaar den Zanddijk treft;

289 den Jonkersweg langs de Zuidzijde Oostwaarts volgende naar den Noord-Oosthoek van perceel *Oosterland*, sectie D, n°. 113, bij het trefpunt van dezen weg met den Ouden Dijk;

290 van dat punt in Zuidelijke richting langs den Westelijken voet van den Ouden Dijk en vervolgens bij den Zuid-Oosthoek van perceel *Oosterland*, sectie D, n°. 160, in rechte lijn over den Provincialen weg naar den Noord-Oosthoek van perceel *Oosterland*, sectie E, n°. 355;

291 van daar in gelijke richting wederom langs den Westelijken voet van den Ouden Dijk naar den Zuid-Oosthoek van perceel *Oosterland*, sectie E, n°. 274, gelegen ten Noorden van het punt van samenkomst van dezen dijk met den Lagen Maireweg;

292 dezen weg Westwaarts langs de Noordzijde volgende, den Welleweg in rechte lijn kruisende, naar den Zuid-Westhoek van perceel *Oosterland*, sectie E, n°. 136, gelegen bij het verbindingspunt van den Lagen Maire-, met den Hoogen Maireweg;

293 dezen weg in Zuid-Westelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens langs den Noord-Oosthoek van perceel *Oosterland*, sectie H, n°. 6, verder Noord-Westwaarts langs de Westzijde van dezen weg naar den Noord-Westhoek van perceel *Oosterland*, sectie H, n°. 1, alwaar de Stoofdreef een aanvang neemt;

294 langs de Westzijde van de Stoofdreef Zuid-Westwaarts tot tegenover den Noord-Westhoek van perceel *Oosterland*, sectie H,

n°. 151, waar deze dreef uitloopt in den Langen Rampertschen weg;

295 van daar in gelijke richting langs den Zuid-Westhoek van perceel *Oosterland*, sectie F, n°. 1006 en de Noordzijde van den Lagen Rampertschen weg naar den Zuid-Oosthoek van perceel *Oosterland*, sectie F, n°. 10, bij het trefpunt van dezen weg met den Laurensweg;

296 langs de Noordzijde van dezen weg Westwaarts tot het punt van samenkomst met den Rampertschen dijk bij den Zuid-Westhoek van perceel *Oosterland*, sectie F, n°. 1, waar de gemeenten *Oosterland* en *Ouwerkerk* zich van elkander scheiden;

297 vervolgens in gelijke richting in rechte lijn over den Rampertschen dijk naar den Noord-Oosthoek van perceel *Ouwerkerk*, sectie F, n°. 122;

298 van dat punt Noordwaarts langs den Westelijken voet van dezen dijk naar den Zuid-Oosthoek van perceel *Nieuwerkerk*, sectie M, n°. 179, waar de Zonnemansweg op den Rampertschen dijk uitloopt;

299 langs de Noordzijde van den Zonnemansweg Westwaarts naar den Zuid-Westhoek van perceel *Nieuwerkerk*, sectie M, n°. 447, zijnde het trefpunt van dezen weg met den Oud-Nieuwlandschen weg;

300 dezen weg in gelijke richting in rechte lijn kruisende naar den Noord-Oosthoek van perceel *Nieuwerkerk*, sectie M, n°. 225;

301 van daar Zuidwaarts langs de Westzijde van den Oud-Nieuwlandschen weg naar den Zuid-Oosthoek van perceel *Nieuwerkerk*, sectie M, n°. 567, bij het kruispunt van dezen weg met het Hooge Weegje;

302 langs de Noordzijde van dit Weegje in Westelijke richting naar den Zuid-Westhoek van perceel *Nieuwerkerk*, sectie M, n°. 202, ten Oosten van het kruispunt van het Hooge Weegje, den Rolklootschen weg en den Blooten weg;

303 den Rolklootschen weg in gelijke richting in rechte lijn overstekende naar den Zuid-Oosthoek van perceel *Nieuwerkerk*, sectie L, n°. 609, genaamd „het Riethuis";

304 van daar Zuid-Westwaarts langs de Noordzijde van den Blooten weg naar den Zuidhoek van perceel *Nieuwerkerk*, sectie L, n°. 401, waar de grens van de gemeenten *Nieuwerkerk* en *Ouwerkerk* aan dien weg uitkomt en de Blijde Hoeksche weg in den Blooten weg uitloopt;

305 vervolgens Westwaarts langs de Noordzijde van laatstgenoemden weg en langs de grens van de gemeenten *Nieuwerkerk* en *Ouwerkerk* naar den Zuid-Westhoek van perceel *Nieuwerkerk*, sectie L, n°. 94, ten Oosten van het kruispunt van den Blooten weg, den Molenweg, den Gatweg en den Zwanenburgschen weg;

306 langs de Oostzijde van laatstgenoemden weg West-Noord-Westwaarts naar den Noord-Westhoek van perceel *Nieuwerkerk*, sectie L, n°. 441, ten Zuiden van het trefpunt van dezen weg met den Provincialen weg;

307 den Provincialen weg in Noordelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens in gelijke richting langs de Oostzijde van dezen weg naar den Zuid-Westhoek van perceel *Nieuwerkerk*, sectie L, n°. 455, aan de Oostzijde van de tramlijn;

308 van dat punt Westwaarts langs de Noordzijde van den Provincialen weg tot den Noord-Oosthoek van perceel *Zierikzee*, sectie F, n°. 763, genaamd „De Oliemolen" en vervolgens in gelijke richting langs de Noordzijde van dat perceel naar den Noord-Westhoek daarvan.

(*Eiland St.-Philipsland*).

309 Van den Noord-Oosthoek van het station van den tram, perceel *St.-Philipsland*, sectie C, n°. 214, in Westelijke richting naar den Noord-Oosthoek van perceel, sectie C, n°. 105, gelegen ten Zuiden van de tramlijn aan den Zeedijk;

310 langs den binnenwaartschen voet van den Zeedijk Zuid-Westwaarts naar het punt van samenkomst van den Ouden Dijk en den Zeedijk bij den Zuid-Westhoek van perceel, sectie C, n°. 250;

311 van dat punt in gelijke richting in rechte lijn over den Ouden Dijk naar perceel, sectie B, n°. 799 en van daar West-Noord-Westwaarts langs den binnenwaartschen voet van den Zuid-Oostelijken Zeedijk om het eiland naar den Noord-Westhoek van perceel sectie B, n°. 19, waar de Noorddijk samenkomt met den Zeedijk;

312 den Noorddijk in Noord-Westelijke richting in rechte lijn overstekende naar den Zuid-Westhoek van perceel, sectie E, n° 1096;

313 vervolgens in gelijke richting langs den binnenwaartschen voet van den Zeedijk aan de Westzijde van het eiland naar het punt van samenkomst van den Zeedijk en den Oostelijken dijk van den Willemspolder, tegenover het perceel, sectie E, n°. 496;

314 dezen dijk in nagenoeg Noordelijke richting langs den Oostelijken voet volgende naar den Noord-Westhoek van perceel, sectie E, n°. 1066, waar die dijk zich wederom vereenigt met den Zeedijk;

315 van dat punt Noord-Oost-, later Oostwaarts langs den binnenwaartschen voet van den Zeedijk langs de West- en de Noordzijde van het eiland naar den Noord-Oosthoek van perceel *St.-Philipsland*, sectie D, n°. 255.

ZUID-HOLLAND.

(*Eiland Goeree en Overflakkee*).

316 Van het punt van samenkomst van den Zuiderlandschen Zeedijk en den Zuiderlandschen dijk aan de Zuidzijde van het eiland aan de *Krammer* langs den Zuidelijken voet van den Zuiderlandschen dijk in Noord-Oostelijke richting tot het trefpunt van dezen dijk met den Oudelandschen dijk;

317 dezen dijk in gelijke richting in rechte lijn kruisende en vervolgens langs den Oostelijken voet daarvan in Noord-Westelijke richting tot het punt, waar deze dijk zich met het Korte Wegje vereenigt;

318 van daar in dezelfde richting in rechte lijn over dien dijk naar de Noordzijde van het Korte Wegje en dit Westwaarts volgende tot de kom der gemeente *Nieuwe-Tonge*;

319 de kom dezer gemeente in het terrein van toezicht opnemende en vervolgens ten Noorden van deze kom langs den Noorde-

lijken voet van den Duivenwaardschen dijk Noord-Westwaarts tot het punt, waar deze dijk overgaat in den Oudelandschen dijk;

320 langs den Noordelijken voet van dezen dijk in gelijke richting tot het punt, waar de Boomvliet de Zuidzijde van dien dijk raakt;

321 den Oudelandschen dijk vervolgens in rechte lijn in Zuid-Westelijke richting overstekende en langs de Oostzijde van den Boomvliet in dezelfde richting tot het Eerste Zijwegje, dat loopt over den Gelderschen dijk, aan de Westzijde van dien vliet;

322 van dat punt langs den Oostelijken voet van den Gelderschen dijk in Noord-Westelijke richting tot het punt, waar de Blokweg dezen dijk ontmoet;

323 den Gelderschen dijk in Westelijke richting in rechte lijn kruisende en vervolgens in dezelfde richting langs de Noordzijde van den Blokweg tot het watertje, genaamd „Zwarte Gat";

324 dit watertje Noord-Westwaarts langs de Oostzijde volgende tot den Blindeweg en vervolgens langs de Zuidzijde van dezen weg in Oostelijke richting tot den Oostelijken hoek van het snijpunt met den Lagen weg;

325 van dat punt in Noordelijke richting langs de Oostzijde van den Lagen weg, den Armen-, den Monniken-, den Hoekvale- en den Bustelweg tot den tweeden Sloofweg;

326 dezen weg in Noordelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens langs de Noordzijde van dien weg Westwaarts naar den Overkeetweg;

327 van daar Noordwaarts langs de Oostzijde van dezen weg tot het punt van samenkomst met den Noorddijk;

328 den Zuidelijken voet van dezen dijk in Oostelijke richting volgende tot het punt van insnijding door den Nolleweg;

329 den Noorddijk in Noordelijke richting in rechte lijn kruisende en vervolgens langs de Oostzijde van den Nolleweg Noordwaarts tot het punt van samenkomst met den Molendijk;

330 langs den Zuidelijken en Oostelijken voet van dezen dijk Noord-Oostwaarts, de tramlijn kruisende, naar het punt van ontmoeting van dezen dijk met den Nieuwen Kraaijenschen dijk;

331 van daar in Oostelijke richting langs den Zuidelijken voet van dezen dijk tot het punt, waar die dijk wordt gesneden door den Gorsdijk, welke dijk loopt ten Westen van de Dirklandsche haven;

332 den Gorsdijk in rechte lijn in gelijke richting overstekende en vervolgens — het gedeelte van het eiland bewesten de Dirklandsche haven in het terrein van toezicht opnemende — in Noordelijke richting langs den Oostelijken voet van dezen dijk tot het punt gelegen tegenover den Zuid-Westhoek van de Dirklandsche haven, tevens het beginpunt van den Oud-Kraaijerdijk;

333 vervolgens Oost-Zuid-Oostwaarts langs den Zuidelijken voet van dezen dijk, den Nieuwlandschen en den Oudelandschen dijk, de kommen der gemeenten *Sommelsdijk* en *Middelharnis* in het terrein van toezicht opnemende, tot het punt van samenkomst met den Adamsweg;

334 langs de Westzijde van dezen weg Zuid-Oostwaarts tot het snijpunt met den Potterweg;

335 dezen weg in gelijke richting in rechte lijn kruisende en vervolgens Oostwaarts langs de Zuidzijde van dezen weg tot het trefpunt met den Groeneweg;

336 langs de Westzijde van dezen weg in nagenoeg Zuidelijke richting tot het punt van ontmoeting met den Vroonweg;

337 dezen weg in dezelfde richting in rechte lijn kruisende en vervolgens Oostwaarts langs de Zuidzijde van dezen weg tot het punt van samenkomst met den Ouden Oostmoerschen dijk;

338 langs den Westelijken voet van dezen dijk Zuid-Oostwaarts tot het punt van vereeniging met den Lorredijk;

339 dezen dijk langs den Zuidelijken voet in Oostelijke richting volgende tot het punt van ontmoeting met den Slikweg;

340 langs de Westzijde van dezen weg Zuidwaarts tot den Zuid-Westhoek van het kruispunt van dezen weg met den Tilschenweg;

341 van dat punt in Noord-Oostelijke richting langs de Zuidzijde van dezen weg tot het trefpunt met den Omloop;

342 langs de Westzijde van den Omloop in nagenoeg Zuidelijke richting tot den Westelijken voet van den Tilschen dijk en vervolgens in gelijke richting langs dezen voet van dien dijk tot den Lageweg, dezen eveneens in dezelfde richting langs de Westzijde volgende tot het punt van samenkomst met den Zandweg;

343 van daar in Oostelijke richting in rechte lijn over den Lageweg en verder Noord-Oostwaarts langs de Zuidzijde van den Zandweg tot het trefpunt met den Schaapsweg;

344 dezen weg langs de Westzijde Zuidwaarts volgende tot het punt van ontmoeting met den Galatheschen dijk;

345 dezen dijk in gelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens langs den Zuidelijken voet van dezen dijk Oostwaarts naar het punt van samenkomst met den Oudelandschen dijk;

346 langs den Westelijken, later Zuidelijken voet van dezen dijk in Zuid-Oostelijke richting tot den Zuid-Westhoek van de haven van *Ooltgensplaat*, dit dorp benoorden den Oudelandschen dijk in het terrein van toezicht opnemende;

347 vervolgens langs den Zuidkant van deze haven tot het *Volkerak*.

(*Eiland Tien-Gemeten*).

348 Het eiland *Tien-Gemeten* wordt geheel in het terrein van toezicht opgenomen.

(*Eiland Voorne en Putten*).

349 Van den Zuid-Oosthoek van het eiland, ter plaatse waar de Koekendorpsche weg en de Dwarsweg een kruispunt vormen in Noord-Westelijke richting langs de Noordzijde van den Dwarsweg tot het punt van samenkomst met den Ruigendijk;

350 dezen dijk in rechte lijn in gelijke richting overstekende en vervolgens langs den Westelijken voet van dezen dijk Zuid-Westwaarts tot het punt van vereeniging met den Dorpsweg;

351 langs de Noordzijde van dezen weg in Noord-Westelijke richting tot het snijpunt met den Eeweg;
352 van dat punt Noord-Oostwaarts langs de Oostzijde van dien weg tot het punt, waar deze weg door de tramlijn wordt gesneden;
353 deze tramlijn in gelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens langs de Noordzijde daarvan Westwaarts tot den meest Oostelijken hoek van de Eerste Vlotbrug over het Voornsche Kanaal bij den Oostdijk (Nieuwenhoorn);
354 van daar Noord-Westwaarts langs de Oostzijde van die Vlotbrug en verder in gelijke richting langs den Oostelijken voet van den Oostdijk tot tegenover het punt van samenkomst van dezen dijk met den Kouwenoordschen weg;
355 den Oostdijk in Westelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens in gelijke richting langs de Noordzijde van dien weg tot het punt van samenkomst met den Rijksstraatweg;
356 langs de Oostzijde van dezen weg Noord-Oostwaarts tot den Zessprong van wegen;
357 dit kruispunt in Westelijke richting in rechte lijn overstekende naar de Noordzijde van den Krommeweg en vervolgens in gelijke richting langs die zijde van dezen weg tot het snijpunt met den Voorwoordschen weg;
358 dezen weg langs de Oostzijde Noordwaarts volgende tot het trefpunt met den Ikkerschen weg;
359 den Voorwoordschen weg in Noord-Westelijke richting in rechte lijn overstekende en verder in gelijke richting langs de Noordzijde van den Ikkerschen weg tot het punt van samenkomst met den Westdijk;
360 den Westdijk in dezelfde richting in rechte lijn overstekende en vervolgens langs den Westelijken voet van dezen dijk Zuid-Westwaarts tot het punt van ontmoeting met den Tusschenweg;
361 langs de Noordzijde van dezen weg Westwaarts tot het trefpunt met den Krommen weg;
362 van dat punt langs de Oostzijde van dezen weg in Noordelijke richting tot het punt van vereeniging met den Quakschen dijk;
363 dezen dijk in gelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens langs den Noordelijken voet daarvan Westwaarts tot het punt van samenkomst met den Schapengorschen dijk;
364 langs den Oostelijken voet van dezen dijk Noord-Westwaarts, alsmede langs de Oostzijde van den daaraan aansluitenden Middelweg, door de kom der gemeente *Rockanje*, naar den straatweg, die zich buiten die kom met den Middelweg vereenigt;
365 van daar in nagenoeg Noordelijke, later ombuigende in Noord-Oostelijke richting langs de Oostzijde van dezen straatweg en den Vleerdamschen weg tot het snijpunt met den Doornweg;
366 den Vleerdamschen weg in rechte lijn in Noord-Westelijke richting kruisende en vervolgens langs de Oostzijde van den Doornweg in gelijke richting tot het trefpunt met den Middelweg;
367 langs de Oostzijde van dezen weg Noord-Oostwaarts tot het punt, waar de Hereringsche weg den Middelweg raakt;
368 van daar in Oost-Noord-Oostelijke richting langs de Oostzijde van den Hereringsche weg, den Hoefweg en den Molenweg tot het punt, waar deze weg de tramlijn aan de Zuidzijde raakt;
369 langs de Zuidzijde van de tramlijn Oostwaarts langs *Brielle*, de over het Voornsche kanaal liggende trambrug overstekende, tot het punt, waar de Zinkweg in de gemeente *Spijkenisse* de tramlijn snijdt;
370 van daar in Zuid-Oostelijke richting in rechte lijn over de tramlijn en vervolgens langs de Westzijde van den Zinkweg en den Vereijleweg tot het snijpunt met den Slikweg;
371 langs de Zuidzijde van dezen weg Oostwaarts tot het punt van samenkomst met den Hekelingschen weg;
372 de Westzijde van dezen weg in Zuid-Oostelijke richting volgende tot het punt van ontmoeting met den Westdijk;
373 dezen dijk langs den Noordelijken voet Westwaarts volgende en verder in gelijke richting langs den Noordelijken voet van den Gorsdijk tot het dorp *Simonshaven*;
374 van daar, dit dorp in het terrein van toezicht opnemende, naar de Noordzijde van den Eersten Stompert, gelegen bewesten dit dorp;
375 langs de Noordzijde van dezen Stompert in West-Noord-Westelijke richting tot het punt van samenkomst met den Tweeden Stompert;
376 dezen Stompert in gelijke richting in rechte lijn kruisende en vervolgens langs de Noordzijde daarvan Zuid-Westwaarts tot het trefpunt met den Kerkweg, het dorp *Zuidland* hierbij opnemende in het terrein van toezicht;
377 den Kerkweg in gelijke richting in rechte lijn kruisende en vervolgens Zuid-Oostwaarts langs de Zuidzijde van dien weg tot het snijpunt met den Koekendorpschen weg;
378 langs de Westzijde van dezen weg in Zuid-Westelijke richting naar het snijpunt met den Dwarsweg.

(*Eiland Hoeksche Waard*).

379 Van den Zuid-Oosthoek van de tramhaven van *Numansdorp* in Noord-Oostelijke richting langs den Oost- en den Noordkant van die haven naar den Numansdorpschen dijk;
380 van daar in West-Noord-Westelijke richting langs den Noordelijken voet van dien dijk en van den Schenkeldijk tot het punt, waar deze dijk op den Groot-Zuid-Beijerlandschen dijk uitloopt;
381 dezen dijk in Noord-Westelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens in gelijke richting langs den Noordelijken voet van dezen dijk tot tegenover het punt waar hij zich aan de Zuidzijde met den Langen Eendragtsweg vereenigt;
382 den Groot-Zuid-Beijerlandschen dijk in Westelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens langs de Noordzijde van den Langen Eendragtsweg in gelijke richting tot het trefpunt met den Dwarsweg;
383 langs de Oostzijde van dezen weg Noordwaarts tot het punt van samenkomst van de-

zen weg met den Ouden Nieuwelandschen dijk;
384 vervolgens in Zuid-Westelijke richting in rechte lijn over dezen dijk en verder Westwaarts langs den Noordelijken voet daarvan tot het punt van vereeniging met den Gebroken- of Meeldijk;
385 langs den Oostelijken voet van dezen dijk in Noord-Oostelijke richting tot den Eersten Zijweg aan de Westzijde van dien dijk;
386 den Gebroken- of Meeldijk in Westelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens in dezelfde richting langs de Noordzijde van den Eersten Zijweg tot het punt van ontmoeting met den Bosweg;
387 langs de Oostzijde van dezen weg in Noordelijke richting, later langs de Noordzijde van dezen weg Westwaarts, tot het trefpunt met den Zuidoordschen weg;
388 dezen weg Noordwaarts langs de Oostzijde volgende tot het punt van samenkomst met den Vaartweg;
389 van dat punt Oostwaarts langs de Zuidzijde van dezen weg tot het punt van ontmoeting met den Oostdijk;
390 dezen dijk in gelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens langs den Oostelijken voet van dezen dijk Noordwaarts tot den weg door den Oostpolder;
391 langs de Zuidzijde van dezen weg in Noord-Oostelijke richting tot het punt van samenkomst met den Hoogen dijk;
392 van daar in rechte lijn in Oostelijke richting over dezen dijk en vervolgens Noordwaarts langs den Oostelijken voet van dezen dijk tot de Zuidzijde van de tramlijn;
393 deze tramlijn langs die zijde in Oostelijke richting volgende tot den Piershilschen dijk;
394 vervolgens Noordwaarts langs den Oostelijken voet van dien dijk tot het punt van samenkomst met den Ouden Piershilschen weg;
395 langs de Zuidzijde van dezen weg Oostwaarts tot het punt van ontmoeting met den Oost-Hoekschen dijk;
396 langs den Zuidelijken voet van dezen dijk in Zuid-Oostelijke richting tot tegenover het punt van uitmonding van den Nieuw-Piershilschen weg op dezen dijk;
397 den Oost-Hoekschen dijk in Oostelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens in gelijke richting langs de Zuidzijde van den Nieuw-Piershilschen weg tot het trefpunt met den Langen weg;
398 dezen weg in Oostelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens Noordwaarts langs de Oostzijde van dien weg tot het punt van vereeniging met den Nieuwen Zinkweg;
399 langs de Zuidzijde van dezen weg Oostwaarts tot het punt van samenkomst met den Zinkwegschen dijk;
400 dezen dijk in gelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens langs den Oostelijken voet daarvan Noord-Oostwaarts tot het kruispunt met den Groeneweg;
401 dezen weg langs de Zuidzijde in Oostelijke richting volgende tot het punt van samenkomst met den Langen weg;
402 van daar langs de Westzijde van dezen weg Zuidwaarts tot daar waar aan de Oostzijde van dezen weg de Kwaksche weg den Langen weg raakt;
403 den Langen weg in Oostelijke richting in rechte lijn kruisende en vervolgens in gelijke richting langs de Zuidzijde van den Kwakschen weg tot het punt van ontmoeting met den Stougjesdijk;
404 vervolgens in dezelfde richting in rechte lijn over dezen dijk en verder langs den Oostelijken voet daarvan Noord-Oostwaarts tot het punt van ontmoeting met den Ouden dijk;
405 langs den Oostelijken, later Zuidelijken voet van dezen dijk in Noord-Oostelijke richting tot den Noord-Oosthoek van het veer van *Goidschalxoord*, gelegen aan de Oude Maas.

(*Eiland Rozenburg*).

406 Het eiland *Rozenburg* wordt geheel in het terrein van toezicht opgenomen.

(*Eiland Welplaat*).

407 Het eiland *Welplaat* wordt geheel in het terrein van toezicht opgenomen.

(*Eiland de Beer*).

408 Het einland *de Beer* wordt geheel in het terrein van toezicht opgenomen.

(*Vaste land*).

409 Van den Zuid-Oosthoek van de Krimsloot ter plaatse, waar deze aan den Noordelijken oever van den Nieuwen Waterweg uitmondt, langs de Oostzijde van deze sloot in Noord-Oostelijke richting naar den Noord-Oosthoek van perceel *Hoek van Holland*, sectie B, n°. 3, genaamd „Hilwoning";
410 van dat punt langs de Oostzijde van den „Tocht" in Noordelijke richting naar den Noord-Oosthoek van den Watermolen, genaamd „Nieuwlandsche molen";
411 van daar in gelijke richting langs de Oostzijde van den landweg naar den Maasdijk;
412 langs den Zuidelijken voet van dezen dijk Noord-Westwaarts tot tegenover het punt, waar aan de Noordzijde deze dijk den Zijdijk raakt;
413 vervolgens in rechte lijn in Noordelijke richting over den Maasdijk en verder Noord-Oostwaarts langs den Oostelijken voet van den Zijdijk tot het punt, waar deze dijk den Zanddijk, plaatselijk genaamd „Noordhollandsche dijk", ontmoet;
414 langs den Oostelijken voet van den Zanddijk Noord-Westwaarts tot het punt van samenkomst met de Zeestraat;
415 deze straat langs de Zuidzijde Oostwaarts volgende, vervolgens in gelijke richting door de kom der gemeente *'s-Gravenzande* langs de Oostzijde van de Langestraat, de Vaartstraat, de Hoflaan en den landweg, liggende in het verlengde van deze laan, naar den Oosthoek van den Watermolen, genaamd „Poelmolen";
416 van dat punt in Noord-Noord-Westelijke richting langs de Oostzijde van de 's-Gravenzandsche en Monstersche vaart tot de kom der gemeente *Monster*;
417 vervolgens in gelijke richting langs de Oostzijde van de Haven-, de Emma-, de

Choorstraat en den Molenweg door de kom der gemeente *Monster* naar het punt van samenkomst met den Haagweg, loopende van *Monster* naar *'s-Gravenhage*;

418 langs de Oostzijde van dezen weg, verder genaamd Monstersche weg en van de Wilhelminastraat in de gemeente *'s-Gravenhage (Loosduinen)* steeds in Noord-Oostelijke richting tot tegenover het punt, waar de Ockenburgchstraat de Wilhelminastraat raakt;

419 deze straat in rechte lijn in Noord-Westelijke richting overstekende en vervolgens in dezelfde richting langs de Oostzijde van de Ockenburgchstraat en van de Kijkduinschestraat tot het punt van samenkomst van deze straat met de Duinlaan;

420 langs de Oostzijde van de Duin- en de Sportlaan Noord-Oostwaarts tot het treffpunt van deze laatste laan aan de Westzijde met de Vlaamsche Gaailaan;

421 de Sportlaan in Noord-Westelijke richting in rechte lijn kruisende en vervolgens in gelijke richting langs de Noordzijde van de Vlaamsche Gaailaan tot het punt, waar deze uitloopt op de Laan van Poot;

422 langs de Oostzijde van deze laan Noord-Oostwaarts naar het kruispunt met den Nieboerweg;

423 dit kruispunt in gelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens in aanvankelijk nagenoeg Noordelijke, later ombuigende in Noord-Oostelijke richting langs de Oost-, later Zuidzijde van den Nieboerweg tot het punt van samenkomst met den Houtrustweg;

424 van daar in Noord-Oostelijke richting in rechte lijn over dezen weg en over het daarnaast gelegen afvoerkanaal naar de Westzijde van den Kranenburgerweg;

425 langs de Westzijde van dezen weg Zuid-Oostwaarts tot tegenover het punt waar de Willem de Zwijgerlaan op den Kranenburgerweg uitloopt;

426 dezen weg in rechte lijn in Oostelijke richting kruisende en vervolgens in gelijke richting langs de Zuidzijde van de Willem de Zwijgerlaan tot het punt van vereeniging met het Frankenslag;

427 van dat punt in rechte lijn in Noordelijke richting over de Willem de Zwijgerlaan, langs de Oostzijde van het Frankenslag en vervolgens in gelijke richting in rechte lijn over het punt van samenkomst van het Frankenslag met den Ouden Scheveningschen weg naar de Noordzijde van dezen weg;

428 langs de Noordzijde van dezen weg Westwaarts tot het punt van samenkomst met den Kanaalweg en vervolgens in Noord-Oostelijke richting langs de Oostzijde van laatstgenoemden weg en de Pansierstraat naar de Haringkade;

429 deze kade in gelijke richting in rechte lijn overstekende naar de Oostzijde van den Nieuwen Duinweg en vervolgens, steeds in dezelfde richting langs deze zijde van dien weg tot het punt, waar die weg uitloopt op den Badhuisweg;

430 van dat punt in Noord-Oostelijke richting in rechte lijn over dezen weg naar de Oostzijde van de Antwerpsche straat en vervolgens in gelijke richting langs de Oostzijde van deze straat, het Belgische plein, de Leuvensche- en de Hasseltsche straat, kruisende de Zwolsche straat, naar den Zuid-Oosthoek van het viaduct van de electrische spoorlijn *Scheveningen—Rotterdam*;

431 vervolgens langs de Oostzijde van dit viaduct, hierdoor gaande in de Noordelijke richting en verder aanvankelijk in gelijke, later in Noord-Oostelijke richting langs de Oostzijde van den Harstenhoekweg naar den meest Noordelijken hoek van het Pompstation;

432 van daar in Noordelijke richting in rechte lijn naar den Hoofdader van de Haagsche duinwaterleiding, perceel *Wassenaar*, sectie G. n°. 2575, en vervolgens in nagenoeg Noord-Oostelijke richting langs de Oostzijde van dien ader naar het eindpunt daarvan;

433 van dat punt in gelijke richting in rechte lijn naar den Wassenaarschen slag tegenover den Zuid-Oosthoek van perceel *Wassenaar*, sectie G, n°. 2841;

434 van daar Oostwaarts langs de Zuidzijde van den Wassenaarschen slag tot tegenover perceel *Wassenaar*, sectie G, n°. 2615;

435 dezen slag in Noordelijke richting in rechte lijn kruisende en vervolgens in gelijke richting langs de Westzijde van perceel *Wassenaar*, sectie G, n°. 2615 naar den Noord-Westhoek daarvan;

436 van dat punt Noord-Oostwaarts langs de Noordzijde van de perceelen *Wassenaar*, sectie G, n°. 2902 en sectie B, n°. 2625 en de Zuidzijde van perceel, sectie B, n°. 1763, naar den Zuid-Oosthoek van perceel, sectie B, n°. 1764;

437 van daar in Oostelijke richting in rechte lijn naar den Katwijkschen weg en vervolgens Noord-Oostwaarts langs de Oostzijde van dien weg naar de Zuidpunt van perceel *Katwijk*, sectie A, n°. 8021, liggende bij het punt van samenkomst van den Katwijkschen en den Wassenaarschen weg;

438 dezen weg in Zuid-Oostelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens Noord-Oostwaarts langs de Oostzijde van dien weg, den Achterweg, den Noordwijkerweg, over de Noordwijkerbrug en verder wederom langs den Noordwijkerweg tot het punt van samenkomst van de gemeenten *Katwijk* en *Noordwijk* aan dezen weg;

439 van dat punt in gelijke richting langs de Oostzijde van den Noordwijkerweg, de Westzijde van perceel *Noordwijk*, sectie I, n°. 85, genaamd „de Driesprong" en langs de Oostzijde van den aansluitenden Achterweg tot het punt van samenkomst van dezen weg met den Hoogen weg;

440 laatstgenoemden weg langs de Zuidzijde Oostwaarts volgende tot tegenover den Zuid-Oosthoek van de Barnebrug;

441 vervolgens in rechte lijn in Noordelijke richting over den Hoogen weg en van daar langs de Oostzijde van de Barnebrug en de Nachtegaalslaan, voorbij de buitenplaats „Offem", de Heilige Geestbrug overstekende, daarna den Bronsgeesterweg in gelijke richting volgende tot het punt van samenkomst met den Leeweg, gemeente *Noordwijkerhout*;

442 langs de Oostzijde van den Leeweg in gelijke richting tot tegenover het bruggetje over de sloot, perceel *Noordwijkerhout*, sec-

tie D, n°. 855, vervolgens Westwaarts in rechte lijn over den Leeweg en dat bruggetje naar den Noord-Oosthoek van perceel *Noordwijkerhout*, sectie D, n°. 1308, genaamd „Sparrenlaan";

443 van daar Noord-Oostwaarts naar den Noord-Oosthoek van perceel *Noordwijkerhout*, sectie D, n°. 1240, genaamd „Viersprong", ten Westen van het kruispunt van den Gooweg en de Langelaan;

444 van dat punt in gelijke richting in rechte lijn over deze laan naar het punt van samenkomst van den Buurtweg en den Zeeweg, beoosten perceel *Noordwijkerhout*, sectie D, n°. 1217;

445 vervolgens in Oostelijke richting in rechte lijn naar de Oostzijde van den Zeeweg en verder Noord-Oostwaarts langs dien weg naar den Noord-Westhoek van perceel *Noordwijkerhout*, sectie E, n°. 1005;

446 van daar in gelijke richting in rechte lijn langs den Noord-Oosthoek van de perceelen *Noordwijkerhout*, sectie E, nos. 1586 en 2025, naar den Noord-Oosthoek van perceel Noordwijk, sectie B, n°. 412;

447 van dat punt in gelijke richting in rechte lijn naar een punt op de grens van de provinciën *Noord-* en *Zuid-Holland* aangeduid door een steenen paaltje op ongeveer 100 meter afstand in West-Noord-Westelijke richting van den steenen paal met ronden kop, gemerkt $\frac{\text{V. D.}}{\text{R. L.}}$ 257.

NOORD-HOLLAND.

448 Van dat steenen paaltje Noordwaarts in rechte lijn tot de scheiding van het Kromme Schuster- en Nieuwe Kanaal;

449 langs de Oostzijde van laatstgenoemd kanaal in Noord-Oostelijke richting tot een punt gelegen op 260 meter afstand in Zuid-Westelijke richting van het aan dat kanaal gelegen Pompstation, perceel *Zandvoort*, sectie A, n°. 3717;

450 van dat punt Noord-Oostwaarts in rechte lijn, hierbij het Nieuwe- en het Van Lennepkanaal kruisende, naar een punt aan laatstgenoemd kanaal gelegen op 160 meter afstand in Noord-Westelijke richting van dat Pompstation;

451 vervolgens in gelijke richting langs de Oostzijde van het Van Lennepkanaal, over het punt van samenvloeiing met het Zwarteveldkanaal, en van daar Noord-Oostwaarts in rechte lijn naar een geslagen wel, gemerkt n°. 91, gelegen aan de Westzijde van het Van der Vlietkanaal, nabij de tweede brug over dat kanaal, gerekend van het Noordelijk beginpunt van dat kanaal;

452 van die wel in Noord-Noord-Oostelijke richting in rechte lijn naar den Noord-Westhoek van perceel *Zandvoort*, sectie A, n°. 3495, gelegen ten Oosten van de Zandvoortsche laan;

453 deze laan in Noord-Oostelijke richting in rechte lijn kruisende naar den Zuid-Oosthoek van perceel *Zandvoort*, sectie B, n°. 6456 en vervolgens langs de grens van dat perceel en van perceel, sectie B, n°. 6455, verder in rechte lijn in gelijke richting naar den afstandspaal, gemerkt $\frac{\text{V}}{9}$, gelegen op de tramlijn *Haarlem—Zandvoort*;

454 van dat punt in dezelfde richting in rechte lijn naar een in den grond geslagen zware ijzeren buis met deksel, gemerkt n°. 2000, aan den Westelijken oever van het Boogkanaal, hierbij dit kanaal kruisende;

455 vervolgens, steeds in dezelfde richting, in rechte lijn naar den Noord-Oosthoek van het terrein der Kennemer Golfclub, perceel *Zandvoort*, sectie B, n°. 6400, in de nabijheid van een houten jachtopzienerskeet;

456 van daar Noord-Oostwaarts in rechte lijn naar den afstandspaal, gemerkt $\frac{5}{6}$, gelegen op den spoorweg *Haarlem—Zandvoort*;

457 vervolgens in gelijke richting in rechte lijn over dezen spoorweg naar den achtkantigen steenen paal met ronden kop, gemerkt $\frac{\text{M—D}}{4}$, staande op den hoogsten duintop nabij dezen spoorweg;

458 van daar in gelijke richting in rechte lijn naar den steenen paal, gemerkt 33, staande aan de Zuidzijde van den Zeeweg in de gemeente *Bloemendaal* achter de afrastering aan den kant van dien weg;

459 den Zeeweg in rechte lijn in Noord-Oostelijke richting kruisende en vervolgens Noord-Noord-Oostwaarts langs de bron gelegen in de prise d'eau der Haarlemsche duinwaterleiding, gemerkt $\frac{9}{18}$, naar den achtkantigen steenen paal met ronden kop, gemerkt II, staande op de grens van de gemeenten *Bloemendaal* en *Velsen*;

460 van dat punt in Noord-Oostelijke richting in rechte lijn langs den Noord-Westhoek van perceel *Velsen*, sectie L, n°. 157, over het punt van samenkomst van de perceelen sectie L, nos. 790, 2841 en 1900 naar de Noordpunt van de perceelen *Velsen*, sectie L, nos. 1898 en 1899, waar de Napierstraat in die gemeente aanvangt;

461 langs de Oostzijde van die straat in gelijke richting naar den Noord-Westhoek van perceel *Velsen*, sectie M, n°. 5375, gelegen aan de Jan Pieterszoon Coenstraat te *IJmuiden*;

462 deze straat in Noord-Oostelijke richting in rechte lijn kruisende en vervolgens in gelijke richting langs den Noord-Westhoek van den Watertoren, perceel *Velsen*, sectie M, n°. 5315, den Wijk aan Zeeërweg kruisende en vervolgens langs de Oostzijde van de Spilbergenstraat en van de Noordersluis te *IJmuiden* naar den Zuid-Oosthoek van perceel *Velsen*, sectie K. n°. 113, bij het Oostelijk einde van de Hoflaan;

463 van daar Noord-Oostwaarts in rechte lijn over het terrein van de Hoogovenbedrijven te *IJmuiden* en langs de Westzijde van perceel *Velsen*, sectie A, n°. 1071, naar den Noord-Oosthoek van perceel, sectie A, n°. 1070;

464 vervolgens in dezelfde richting in rechte lijn naar den Zuid-Westhoek van perceel *Wijk aan Zee en Duin*, sectie A, n°. 683 en van daar langs de Westzijde van dat perceel naar den Noord-Westhoek daarvan, gelegen aan de Zuidzijde van den weg *Beverwijk—Wijk aan Zee*;

465 dezen weg in gelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens langs de Oostzijde van den daarop uitloopenden harden weg, welke loopt langs de Oostzijde van de perceelen *Wijk aan Zee en Duin*, sectie A, nos. 1819, 652 en 1142, naar den Noord-Oosthoek van het op laatstgenoemd perceel gelegen woonhuis;

466 van daar, steeds in Noord-Oostelijke richting langs den Zuid-Oosthoek van perceel *Wijk aan Zee en Duin*, sectie A, n°. 586, den Noord-Westhoek van perceel, sectie A, n°. 589 en den Noord-Oosthoek van perceel *Heemskerk*, sectie A, n°. 2283, naar het punt aan den harden weg, waar de perceelen *Heemskerk*, sectie A, nos. 2292 en 2293 samenkomen;

467 van dat punt in gelijke richting langs de Westpunt van perceel *Heemskerk*, sectie A, n°. 2301, de Oostgrens van perceel, sectie A, n°. 2382 en den Oosthoek van perceel, sectie A, n°. 2385 naar den Noord-Oosthoek van perceel *Heemskerk*, sectie A, n°. 2392, gelegen aan de Westzijde van den straatweg te *Heemskerkerduin*;

468 dezen straatweg in rechte lijn in Noord-Oostelijke richting kruisende en vervolgens langs den Westelijken gevel van het woonhuis, perceel *Heemskerk*, sectie A, n°. 2176, daarna den straatweg „den Ouden dijk" in gelijke richting overstekende naar den Noord-Oosthoek van perceel *Heemskerk*, sectie A, n°. 2156;

469 van dat punt nagenoeg Noord-Oostwaarts langs den Noord-Westhoek van perceel *Heemskerk*, sectie A, n°. 1973 en den Zuid-Oosthoek van perceel sectie A, n°. 1696, vervolgens in gelijke richting in rechte lijn over het trefpunt van de perceelen, sectie A, nos. 1686, 1687 en 1688, den grintweg naar den Kruisberg overstekende, naar den Noord-Oosthoek van perceel *Heemskerk*, sectie A, n°. 2230, gelegen aan de grensscheiding van de gemeenten *Heemskerk* en *Castricum*;

470 van daar Noord-Oostwaarts in rechte lijn naar een punt 400 meter bewesten de hoeve „Kijkuit", gelegen aan den Ouden Schulpweg perceel, *Castricum*, sectie D, n°. 885;

471 vervolgens in gelijke richting in rechte lijn naar een punt 500 meter bewesten het administratiegebouw van het gesticht „Duin en Bosch", perceel *Castricum*, sectie D, n°. 658;

472 van dat punt Noord-Oostwaarts in rechte lijn naar een punt 100 meter bewesten de hoeve „Fochteloo", gelegen aan den Zeeweg, perceel *Castricum*, sectie D, n°. 586;

473 vervolgens in dezelfde richting in rechte lijn naar een punt 300 meter bewesten de hoeve „'t Zeeveld", perceel *Castricum*, sectie A, n°. 550, gelegen aan de Noorderstraat;

474 van daar in Noord-Oostelijke richting in rechte lijn naar den Oosthoek van perceel *Egmond-binnen*, sectie C, n°. 817, waarop de boerderij „Mooiveld" is gelegen;

475 van dat punt in nagenoeg Noordelijke richting naar den Oosthoek van perceel *Egmond-binnen*, sectie C, n°. 594, waarop de boerderij „Vredestein" is gelegen;

476 van daar in rechte lijn in gelijke richting naar den Noord-Oosthoek van perceel *Egmond-binnen*, sectie C, n°. 901, gelegen aan de Westzijde van den Heereweg;

477 dezen weg in Noord-Oostelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens in dezelfde richting in rechte lijn naar den Noord-Oosthoek van een schuur, perceel *Egmond-binnen*, sectie B, n°. 639, gelegen aan de Rinnegommerlaan, deze hierbij kruisende;

478 van dat punt in dezelfde richting in rechte lijn naar den Noord-Oosthoek van perceel *Egmond-binnen*, sectie A, n°. 187, plaatselijk bekend *Egmond aan den Hoef*;

479 vervolgens steeds Noord-Oostwaarts in rechte lijn naar den Noord-Oosthoek van perceel *Egmond-binnen*, sectie E, n°. 437, gelegen aan den Landweg;

480 van daar in gelijke richting in rechte lijn naar den Noord-Oosthoek van perceel *Egmond-binnen*, sectie E, n°. 336, genaamd „Kleine Gouwe", gelegen aan de Nattelaan;

481 deze laan in dezelfde richting in rechte lijn overstekende en vervolgens in gelijke richting naar den Oosthoek van de hoeve „Kleverlaan", perceel *Egmond-binnen*, sectie E, n°. 329, gelegen aan den weg naar *Schulpstet*;

482 van daar, steeds in dezelfde richting, in rechte lijn langs den Heereweg naar den Noord-Westhoek van perceel *Bergen*, sectie F, n°. 244, gelegen ten Oosten van dezen Heereweg;

483 vervolgens in Noord-Oostelijke richting in rechte lijn over den Heereweg, dwars door het duin, naar het punt op den Zeeweg, waar de weg naar de halte „de Franschman" begint;

484 van daar in gelijke richting in rechte lijn over de spoorlijn naar den Uilenvangersweg en vervolgens in dezelfde richting langs de Oostzijde van dien weg tot het tourniquet in het hek van het provinciaal waterleidingsbedrijf;

485 vervolgens den Uilenvangersweg op dat punt in gelijke richting in rechte lijn kruisende en verder in dezelfde richting eveneens in rechte lijn naar den Oosthoek van het punt van aanvang van de Julianalaan op de grens van de gemeenten *Bergen* en *Schoorl*;

486 vervolgens in Noord-Oostelijke richting langs de Oostzijde van de Julianalaan, den Ganzenveld-, den Keuken-, den Muizen- en den Groeterweg tot het kruispunt van den Wagenmakersweg met het Achterpad in de gemeente *Schoorl*;

487 de Oostzijde van den Wagenmakersweg in gelijke richting volgende tot het punt, waar deze weg den Heereweg kruist;

488 van daar Noord-Oostwaarts in rechte lijn naar den Noord-Oosthoek van de boerderij, perceel *Schoorl*, sectie A, n°. 55, liggende ten Noord-Westen van den Watermolen, perceel *Schoorl*, sectie A, n°. 675;

489 van dat punt in gelijke richting in rechte

lijn tot een punt op den Schoorlschen Zeedijk, liggende 250 meter ten Zuid-Oosten van het kruispunt Ruigeweg—Schoorlschen Zeedijk, hierbij het Noord-Hollandsch Kanaal kruisende;

490 vervolgens in dezelfde richting in rechte lijn naar een punt op den Burgerweg, gemeente *Zijpe*, liggende 250 meter ten Zuid-Oosten van de Burgervlotbrug;

491 den Burgerweg in rechte lijn in gelijke richting overstekende en vervolgens in dezelfde richting, eveneens in rechte lijn, naar den Noord-Oosthoek van de boerderij, perceel *Zijpe*, sectie D, n°. 1889, ten Westen van den St. Maartensvlotbrug;

492 van dat punt Noord-Oostwaarts in rechte lijn naar een punt 25 meter bewesten de kromming van den Belkmerweg tusschen den St. Maartens- en den Schagerweg;

493 van daar in gelijke richting in rechte lijn naar den Noord-Oosthoek van de bollenplaats, perceel *Zijpe*, sectie D, n°. 2136, gelegen aan de Zuidzijde van den Schlagerweg tusschen den Belkmerweg- en den Boschweg;

494 van dat punt Noord-Oostwaarts in rechte lijn over den Schagerweg naar het kruispunt van den Werkspoorweg, den Schenkeldijk en den Oosterweg, gemeente *Callantsoog*;

495 dit kruispunt in gelijke richting overstekende en vervolgens, eveneens in rechte lijn, naar een punt aan de Zuid-Westzijde van de Scheidingsvliet, 800 meter bewesten het kruispunt van dezen vliet en den Langevliet;

496 vervolgens in Noord-Oostelijke richting in rechte lijn naar een punt op de grens van de gemeenten *Callantsoog* en *den Helder*, gelegen 250 meter bewesten het kruispunt van den Langevliet en de Callantsoogervaart;

497 van daar in gelijke richting in rechte lijn over de Callantsoogervaart, de Schoolvaart, den Middenvliet en de Doggersvaart naar den Zuid-Westhoek van het fort „Dirks Admiraal", gemeente *den Helder*;

498 van dat punt in Oostelijke richting langs den Zuidwal van de fortgracht en langs den Zuid-Oosthoek van dat fort in rechte lijn naar de Westzijde van den spoordijk;

499 langs den Westelijken voet van den spoordijk in Zuidelijke, later ombuigende in Zuid-Oostelijke richting, naar den Noord-Oosthoek van perceel *Anna Paulowna*, sectie M, n°. 908, waarop blokpost n°. 9 aan dien spoordijk is geplaatst;

500 den spoordijk in Oostelijke richting in rechte lijn overstekende naar de Zuidzijde van den Meerweg gelegen aan den overkant van dien spoordijk en vervolgens Zuid-Oostwaarts langs de Zuidzijde van dezen weg tot het kruispunt met den weg, genaamd „Van Ewijcksvaart";

501 dezen weg in gelijke richting in rechte lijn overstekende, alsmede de daarnaast loopende Van Ewijcksvaart en vervolgens in dezelfde richting in rechte lijn naar den Noord-Westhoek van perceel *Anna-Paulowna*, sectie M, n°. 590;

502 van daar in Noord-Oostelijke richting langs de Zuidzijde van den Veerweg naar den Westelijken voet van den Amsteldijk aan het Amstelmeer;

503 den Amsteldijk in Oostelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens in dezelfde richting in rechte lijn over het Amstelmeer naar de Noordpunt van het Zuidedelijk havenhoofd van de haven *Haukes*;

504 van dat punt in nagenoeg Zuidelijke richting langs de Westzijde van dat havenhoofd naar de Haukessluis en vervolgens Oost-Noord-Oostwaarts langs den binnenwaartschen voet van den dijk, die ligt om deze haven, tot het punt van samenkomst met den voormaligen Zuiderzeedijk rond *Wieringen*, genaamd „de Hoelmerdijk";

505 langs den binnenwaartschen voet van dezen dijk Oostwaarts tot tegenover het treffpunt van dezen dijk met den Varkensgrasweg, bij den Zuid-Westhoek van perceel *Wieringen*, sectie C, n°. 3887;

506 van dat punt in Noordelijke richting over den Hoelmerdijk in rechte lijn naar de Oostzijde van den Varkensgrasweg en van daar in Oost-Noord-Oostelijke richting langs de Oostzijde van dezen weg en van den Westerklieverweg naar het snijpunt van dezen weg met den Rijksstraatweg;

507 langs de Zuidzijde van dezen weg in Noord-Oostelijke richting tot het kruispunt met den Akkerweg;

508 de Westzijde van dezen weg en van den Oosterlandschen weg in Zuid-Oostelijke richting volgende tot het kruispunt van dezen weg met den Nieuwlanderweg;

509 dezen weg in gelijke richting in rechte lijn overstekende, daarna ombuigende in Oostelijke richting, langs de Zuidzijde van dezen weg tot den Zuid-Westhoek van de haven van *den Oever*;

510 van daar Oostwaarts langs den Zuidelijken oever van deze haven naar de daaraan gelegen Noordelijkste punt van den dijk langs het *IJsselmeer*;

511 vervolgens in Oostelijke richting in rechte lijn over de haven van *den Oever* naar den Zuid-Oosthoek van den strekdam aan de Oostzijde van die haven en van daar ombuigende in Noordelijke richting langs de Oostzijde van dien strekdam en van de aansluitende havenhoofden naar het punt van samenkomst met den afsluitdijk van het *IJsselmeer*;

512 langs den binnenwaartschen voet van dezen afsluitdijk Noord-Oostwaarts tot de grens van de gemeenten *Wieringen* en *Wonseradeel*, tevens de scheiding van de provinciën *Noord-Holland* en *Friesland*.

(*Eiland Texel*).

513 Het eiland *Texel* wordt geheel in het terrein van toezicht opgenomen.

(*Eiland Vlieland*).

514 Het eiland *Vlieland* wordt geheel in het terrein van toezicht opgenomen.

(*Eiland Terschelling*).

515 Het eiland *Terschelling* wordt geheel in het terrein van toezicht opgenomen.

FRIESLAND.

516 Van de grens van de gemeenten *Wieringen* en *Wonseradeel* op den afsluitdijk van het *IJsselmeer* langs den Binnenwaartschen voet van dezen dijk in Noord-Oostelijke richting, de sluizen te *Breezand* en te *Kornwerderzand*, alsmede de havenwerken aldaar bezuiden dezen dijk in het terrein van toezicht opnemende, tot het punt van samenkomst van den afsluitdijk met den Frieschen Zeedijk, tusschen de dorpen *Het Houw* en *Ottenburen*;

517 van dat punt in Oostelijke richting in rechte lijn over den Frieschen Zeedijk en vervolgens Noordwaarts langs den binnenwaartschen voet van dezen dijk tot een punt gelegen tegenover het punt van aansluiting van het Zuiderhavenhoofd te *Harlingen* aan den Zeedijk;

518 dezen dijk in Noord-Westelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens langs de Oostzijde van het Zuiderhavenhoofd te *Harlingen* in gelijke richting naar den Noord-Oosthoek van dat hoofd, al waar een lantaarnpaal is geplaatst;

519 van daar in rechte lijn in Zuid-Oostelijke richting over de Voorhaven van *Harlingen* naar den Zuid-Westhoek van het Noorderhaven hoofd aldaar, waar mede een lantaarn is geplaatst;

520 van dat punt Noord-Oostwaarts langs de Zuidzijde van dat havenhoofd naar het punt van aansluiting aan den Frieschen Zeedijk;

521 dezen dijk in Noord-Oostelijke, later Zuidelijke en vervolgens Oostelijke richting langs den binnenwaartschen voet volgende, voorbij de dorpen *Roptazijl*, *Nieuwe-Bildtzijl*, *Holwerd*, *Wierum*, *Paesens*, *Oostmahorn*, *Ezumazijl*, *Dokkumernieuwezijlen* en *Nittershoek*, tot de grens tusschen de gemeenten *Kollumerland c. a.* en *Oldehove*, ten Zuiden van de *Lauwerszee*, tevens de grens van de provinciën *Friesland* en *Groningen*.

(*Eiland Ameland*).

522 Het eiland *Ameland* wordt geheel in het terrein van toezicht opgenomen.

(*Eiland Schiermonnikoog*).

523 Het eiland *Schiermonnikoog* wordt geheel in het terrein van toezicht opgenomen.

GRONINGEN.

524 Van de grens van de gemeenten *Kollumerland c. a.* en *Oldehove* verder Noord-Oostwaarts langs den binnenwaartschen voet van den Zeedijk langs de *Lauwerszee*, het *Groninger-* en *Uithuizerwad*, voorbij de dorpen *Zoutkamp*, *Vierhuizen*, *Hornhuizen*, *Kloosterburen*, *Pieterburen* en *Westernieland* tot den Noord-Oosthoek van perceel *Uithuizermeeden*, sectie A, n°. 1724, ter plaatse waar tegenover in zee de grens gelegen is tusschen de *Wadden* en de *Eems*;

525 van dat punt Zuidwaarts langs de Westzijde van den Zandweg, perceelen *Uithuizermeeden*, sectie A, nos. 1724 tot en met 1727, tot het punt van vereeniging met den dijk ten Zuiden van perceel, sectie A, n°. 1728;

526 langs den Noordelijken voet van dezen dijk Westwaarts tot tegenover het punt, waar een weg bewesten perceel *Uithuizermeeden*, sectie A, n°. 1970, op den dijk uitloopt;

527 dezen dijk in Zuidelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens langs de Westzijde van dien weg tot het punt van samenkomst met den verharden polderweg;

528 verder in rechte lijn in Oostelijke richting over dat punt en vervolgens in gelijke richting langs de Zuidzijde, later ombuigende in Zuidelijke richting langs de Westzijde van dezen polderweg tot het punt van samenkomst met den Binnendijk, welke den Oostpolder in het Zuiden begrenst;

529 dezen dijk in Zuidelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens Oostwaarts langs den Zuidelijken voet van den dijk tot het punt, waar de Wiersumsweg daarop uitloopt;

530 van daar dezen weg in Oostelijke richting in rechte lijn overstekende naar de Zuidzijde van den weg loopende langs den Zuidelijken voet van den Binnendijk en vervolgens langs dezelfde zijde van dezen weg, steeds Oostwaarts, tot het punt, waar de Groote Tjariet, zijnde een afstroomwater van den Oostpolder, dezen weg snijdt;

531 van dat punt in Oostelijke richting in rechte lijn over den Grooten Tjariet naar de Zuidzijde van den weg langs den Zuidelijken voet van den Binnendijk aan de overzijde van dat water en vervolgens in gelijke richting langs de Zuidzijde van dezen weg tot den Noord-Oosthoek van het transformatorhuisje, perceel *Bierum*, sectie A, n°. 298;

532 van daar in Zuidelijke richting in rechte lijn naar den Noord-Westhoek van de boerderij te *Tweehuizen*, perceel *Bierum*, sectie B, n°. 851;

533 vervolgens in rechte lijn in nagenoeg Zuid-Oostelijke richting langs den Noord-Westhoek van perceel *Bierum*, sectie B, n°. 924, naar den Noord-Oosthoek van perceel, sectie C, n°. 662, waarop de boerderij „de Kleine Koppen";

534 van dat punt Oostwaarts in rechte lijn naar den Kunstweg loopende ten Oosten van deze boerderij en vervolgens in Zuid-Oostelijke richting langs de Westzijde van dezen weg, voorbij het gemeentehuis te *Bierum*, tot het punt van samenkomst met den weg *Godlinze—Holwierde*;

535 dezen weg in gelijke richting overstekende en vervolgens in dezelfde richting in rechte lijn naar den Noord-Westhoek van perceel *Bierum*, sectie D, n°. 1168;

536 van daar Zuid-Oostwaarts in rechte lijn naar den Zuid-Westhoek van den toren te *Marsum*, perceel *Appingedam*, sectie E, n°. 67;

537 vervolgens in gelijke richting in rechte lijn naar den Zuid-Westhoek van perceel *Delfzijl*, sectie B, n°. 807, gelegen aan de Noordzijde van den Rijksstraatweg *Delfzijl—Appingedam*;

538 dezen weg in rechte lijn in Zuid-Oostelijke richting overstekende en vervolgens in dezelfde richting naar den Noord-Oosthoek van perceel *Delfzijl*, sectie L, n°. 787, genaamd „Gommelbrug" en gelegen aan de Zuidzijde van den weg *Delfzijl—Meedhuizen*;

539 van dat punt in nagenoeg Oostelijke richting in rechte lijn naar den Noord-Oosthoek van perceel *Delfzijl*, sectie E, n°. 1209, grenzende aan de Oostzijde van de spoorlijn *Delfzijl—Zuidbroek*, tusschen paal 19 en 20;

540 van daar Zuid-Oostwaarts in rechte lijn naar den Noord-Oosthoek van perceel *Delfzijl*, sectie F, n°. 138, gelegen te *Heveskesklooster* aan de Nieuwe Kloosterlaan *Heveskes—Nieuwolda*;

541 vervolgens in gelijke richting in rechte lijn naar den Zuid-Oosthoek van perceel *Delfzijl*, sectie F, n°. 515, gelegen te *Oterdummerwarven* en van daar in dezelfde richting naar den Zuid-Westhoek van den watermolen „Ceres", perceel *Termunten*, sectie E, n°. 945, staande aan de Zuid-Oostzijde van het Termunterzijldiep;

542 van dat punt in Zuid-Oostelijke richting in rechte lijn naar den Zuid-Westhoek van perceel *Termunten*, sectie C, n°. 1163, gelegen aan de Westzijde van den weg *Termunten—Woldendorp*;

543 dezen weg in gelijke richting in rechte lijn overstekende en vervolgens in dezelfde richting naar den Zuid-Westhoek van de „Kabofferij", perceel *Termunten*, sectie C, n°. 709, gelegen aan den Westelijken voet van den Binnendijk van den Johannes Kerkhoven polder;

544 van daar langs de Westzijde van de sloot aan den Westelijken voet van den Dallingweersterdijk en van den daaraan aansluitenden Nieuwen dijk Zuidwaarts tot het punt, waar die sloot uitmondt in het stroompje „De oude Geut";

545 vervolgens in nagenoeg Noordelijke richting langs de daar loopende grens van de gemeenten *Finsterwolde* en *Nieuwwolda* tot het punt, waar deze grens den Polderdwarsweg snijdt;

546 langs de Zuidzijde van de sloot aan den Zuidkant van dezen weg in nagenoeg Zuid-Oostelijke richting tot het snijpunt met den grintweg komende van het Noorden van de Beersterzijl (Reiderlanderbuitensluis);

547 de sloot langs den Polderdwarsweg en dezen weg in rechte lijn in Noordelijke richting overstekende naar de Westzijde van den grintweg naar de Beersterzijl (Reiderlanderbuitensluis) en vervolgens in gelijke richting langs de Westzijde van dezen weg tot den Zuid-Westhoek van het gat in dien dijk, perceel *Finsterwolde*, sectie A, n°. 1148;

548 van dat punt in Oostelijke richting in rechte lijn over dezen grintweg en over het Bellingwolderzijldiep naar den Zuidelijken voet van den Reiderwolderpolderdijk;

549 langs de Zuidzijde van de sloot langs den Zuidelijken voet van dezen dijk Oostwaarts tot den Westelijken voet van den Oostelijken dijk van den Reiderwolderpolder;

550 vervolgens ombuigende in Zuidelijke richting langs de Westzijde van de sloot aan den Westelijken voet van dezen dijk over een afstand van 200 meter en daarna in Oostelijke richting in rechte lijn over deze sloot en dezen dijk tot de Schutsluis;

551 van dat punt in gelijke richting in rechte lijn over de Schutsluis en vervolgens in dezelfde richting langs den Zuidelijken voet van den daar gelegen dijk tot de Keersluis;

552 van daar in rechte lijn Oostwaarts dwars over de Keersluis en vervolgens in gelijke richting langs den Zuidelijken voet van den daaraan aansluitenden dijk tot grenspaal n°. 2036, gelegen aan de *Rijksgrens*.

(*Eiland Rottumeroog*).

553 Het eiland *Rottumeroog* wordt geheel in het terrein van toezicht opgenomen.

2. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel: Liniebesluit Zeezijde.

3. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Mei 1937.

De bij de inwerkingtreding van dit besluit geldende bepalingen, regelende de aanwijzing van de afstanden der zeekusten bedoeld bij de artikelen 162 en 177 van voornoemde Algemeene Wet, worden geacht door dit besluit te zijn vervangen.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 7den April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 13 *April* 1937.)

S. 444.

12 *April* 1937. BESLUIT, houdende bepalingen omtrent het afgeven van geleibiljetten tot dekking van den uitslag, het vervoer en den inslag van brandspiritus.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 24 Maart 1937, n°. 233, afd. Accijnzen;

Gezien artikel 1 van de wet van 4 April 1870 (*Staatsblad* n°. 61), de wet van 7 December 1896 (*Staatsblad* n°. 212), Ons gewijzigd besluit van 18 Februari 1905 (*Staatsblad* n°. 78) en Ons besluit van 30 November 1908 (*Staatsblad* n°. 346), laatstelijk gewijzigd bij dat van 26 Juli 1932 (*Staatsblad* n°. 411);

Den Raad van State gehoord (advies van 6 April 1937, n°. 48);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 8 April 1937, n°. 193, afd. Accijnzen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

In artikel 36*bis* van Ons besluit van 30 November 1908 (*Staatsblad* n°. 346), laatstelijk gewijzigd bij dat van 26 Juli 1932 (*Staatsblad* n°. 411), worden de woorden „indien de brandspiritus is geborgen in metalen bussen of fusten met een inhoud van ten hoogste 20 liter" vervangen door: indien de brandspiritus is geborgen:

a. in gesloten, over kurk en bovenrand van den hals door metalen capsules of met lak overtrokken flesschen van donker glas of kruiken, die ten minste 7 deciliter van de vloeistof inhouden en voorzien zijn van het duidelijk leesbaar opschrift in hoofdletters van ten minste 5 millimeter hoogte:

BRANDSPIRITUS.
GEVAARLIJK BIJ INWENDIG GEBRUIK.

b. in metalen bussen of fusten met een inhoud van ten hoogste 20 liter.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 12den April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 27 *April* 1937.)

S. 482.

8 *Mei* 1937. BESLUIT tot intrekking van de artikelen 2 en volgende van het Koninklijk besluit van 4 April 1917, *Staatsblad* nº. 273, zooals dat nader is gewijzigd, houdende uitvoering van verschillende bepalingen van de Zegelwet 1917.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 1 Mei 1937, nº. 24, afdeeling Indirecte Belastingen;

Overwegende, dat de Zegelwet 1917, zooals die gewijzigd is bij de wet van 22 April 1937, *Staatsblad* nº. 405, de regeling van de materie, welke voorzien is in Ons besluit van 4 April 1917, *Staatsblad* nº. 273, opdraagt aan Onzen voornoemden Minister;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Ons besluit van 4 April 1917, *Staatsblad* nº. 273, zooals dat nader is gewijzigd bij Ons besluit van 4 Augustus 1931, *Staatsblad* nº. 359, vervalt, met uitzondering van artikel 1.

2. Dit besluit treedt in werking gelijktijdig met de wet van 22 April 1937. *Staatsblad* nº. 405, tot wijziging van de Zegelwet 1917.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 8sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 21 *Mei* 1937.)

S. 483.

28 *Mei* 1937. BESLUIT, houdende vaststelling van het tijdstip, waarop de wet van 22 April 1937, *Staatsblad* nº. 405, tot wijziging van de Zegelwet 1917 in werking treedt.

Inwerkingtreding 1 Juli 1937.

S. 520.

26 *Mei* 1937. WET tot reorganisatie van het spoorwegbedrijf.

Bijl. Hand. II 1935/36, 416; 1936/37, 80.
Hand. II 1936/37, bladz. 1914—1924, 1927—1936.
Bijl. Hand. I 1936/37, 80.
Hand. I 1936/37, bladz. 647—654.

Wij WILHELMINA, enz. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is het spoorwegbedrijf te reorganiseeren;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Onze Ministers van Waterstaat en van Financiën worden gemachtigd om voor en namens het Rijk voor zooveel noodig in samenwerking met de N. V. Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen (hierna aangeduid als S.S.) en met de N. V. Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij (hierna aangeduid als H.S.) en met afwijking van met deze Maatschappijen gesloten, door de wet bekrachtigde overeenkomsten:

a. oprichting te bevorderen van een naamlooze vennootschap „N. V. Nederlandsche Spoorwegen" overeenkomstig de bij deze wet in ontwerp gevoegde statuten met een aandeelenkapitaal van f 10,000,000, waarvan bij de oprichting één aandeel van f 1000 zal worden gesteld ten name van S.S. en één ten name van H.S., en de overige aandeelen door het Rijk worden genomen;

b. over te dragen in eigendom aan de onder *a* genoemde naamlooze vennootschap de thans ingevolge de overeenkomsten 1890 S.S./H.S. verhuurde Staatsspoorwegen met de overhoeken, welke naar het oordeel van die vennootschap voor het bedrijf noodig zijn, alsmede de op anderen voet aan S.S. of H.S. verhuurde eigendommen, welke het Rijk voor zijn dienst niet meer behoeft, tegen betaling door die vennootschap aan het Rijk van een bedrag van f 10,000,000. Voor zooveel de eigendom van deze spoorwegen na 1921 door naasting is verkregen, vervallen met de overdracht de uit dien hoofde nog op het Rijk, S.S. of H.S. rustende verplichtingen en komen de verplichtingen tot betaling van naastingsprijzen en tot het dragen van uit deze betalingen voortvloeiende lasten te rusten op de N. V. Nederlandsche Spoorwegen;

c. mede te werken tot liquidatie van S.S. en H.S. en tot overdracht van alle eigendommen, rechten en verplichtingen van elk dezer Maatschappijen aan de N. V. Nederlandsche Spoorwegen, met uitzondering van rechten en verplichtingen betreffende obligaties, schuldbekentenissen of aandeelen aan toonder, die ingevolge artikel 3 kunnen worden ingewisseld tegen schuldbewijzen van het Rijk.

2. Alle rechten en verplichtingen, welke S.S. of H.S. bij overeenkomst of krachtens vergunning hebben verkregen of aanvaard en welke krachtens artikel 1 onder *c* door de N. V. Nederlandsche Spoorwegen worden overgenomen, gaan op het tijdstip dezer overneming aan deze naamlooze vennootschap over, alsof die overeenkomsten met haar gesloten, en die vergunningen aan of door haar verleend waren.

3. Onze Minister van Financiën wordt gemachtigd tot uitgifte van schuldbewijzen ten laste van het Rijk tot een nominaal bedrag van ten hoogste f 450 millioen, ten einde deze schuldbewijzen te doen strekken ter inwisseling van obligaties en schuldbekentenissen afgegeven door of thans loopende ten laste van S.S. of H.S., alsmede van de aandeelen aan toonder dezer Maatschappijen, voor zoover niet door een van beide gehouden.

Deze uitgifte zal geschieden op tijdstippen, welke Onze Minister van Financiën dienstig zal achten.

4. Bij de in artikel 3 bedoelde uitgifte zullen de volgende bepalingen gelden:

Uitvoeringsvoorschriften. Rekening. Schuld-delging.

a. De voorwaarden van de uitgifte der schuldbewijzen worden door Onzen Minister van Financiën vastgesteld;

b. Van de uitgifte der schuldbewijzen wordt na afloop een rekening afgelegd, welke na door de Algemeene Rekenkamer te zijn nagezien en accoord bevonden aan de Staten-Generaal wordt medegedeeld;

c. De schuldbewijzen worden vóór de uitgifte door de Algemeene Rekenkamer geregistreerd en van een bewijs dier registratie voorzien;

d. Onverminderd het bepaalde in het volgend lid zal de schuld, welke krachtens deze wet wordt gevestigd, worden gedelgd in ten hoogste 50 jaren te beginnen in het jaar volgende op dat, waarin de uitgifte plaats vindt;

e. De bevoegdheid tot versterkte delging van de krachtens deze wet gevestigde schuld wordt voorbehouden;

f. De ingevolge toepassing van de beide vorige leden terugontvangen schuldbewijzen worden ter vernietiging bij de Algemeene Rekenkamer overgebracht.

Provisie.

a. Aan de bankiers, de makelaars in effecten en de commissionnairs in effecten, door wier tusschenkomst obligaties of aandeelen aan toonder ter inwisseling worden aangeboden, kan over het nominaal bedrag der door hen ter inwisseling geleverde stukken een provisie worden toegekend van ten hoogste 3/8 pct. (drie achtsten ten honderd).

b. In het geval bij het vorig lid voorzien kan mede aan de bankiers, van wier kantoren wordt gebruik gemaakt, voor de bemiddeling bij de inwisseling, het in ontvangst nemen van de obligaties of van de aandeelen aan toonder en de afgifte van de schuldbewijzen over het nominaal bedrag der door hun tusschenkomst ingeleverde stukken een vergoeding worden toegekend van ten hoogste 3/8 pct. (drie achtsten ten honderd).

Vrijstelling van belastingen.

Onder de voorwaarden van de uitgifte kan worden opgenomen, dat krachtens deze wet uitgegeven schuldbewijzen met de daarbij behoorende rentebewijzen vrijgesteld zijn van alle Nederlandsche belastingen, welke van schuldbewijzen ten laste van Nederland en de daarbij behoorende rentebewijzen mochten worden geheven.

Vrijstelling van zegelrecht.

De biljetten van inschrijving voor en de nota's van toewijzing van de krachtens deze wet uitgegeven schuldbewijzen zijn vrij van zegelrecht.

5. De rente en aflossing door het Rijk verschuldigd terzake van de ingevolge artikel 3 dezer wet uitgegeven schuldbewijzen komen met ingang van den dag, waarop S.S. en H.S. in liquidatie treden, ten laste van de N. V. Nederlandsche Spoorwegen, een en ander met uitzondering van de rente en aflossing van een gedeelte groot f 140 millioen, welke ten laste blijven van het Rijk.

De obligaties en schuldbekentenissen ten laste van S.S. en H.S., en aandeelen aan toonder, welke ingevolge artikel 3 ter inwisseling tegen schuldbewijzen ten laste van het Rijk bij Onzen Minister van Financiën zijn ingeleverd, gaan met ingang van den datum, waarop S.S. en H.S. in liquidatie treden, in eigendom over aan de N. V. Nederlandsche Spoorwegen.

De N. V. Nederlandsche Spoorwegen zal aan het Rijk terugbetalen de bedragen, welke het Rijk alsnog verplicht zal zijn te storten op de te zijnen name staande aandeelen van S.S. en H.S.

6. Onze Minister van Waterstaat wordt gemachtigd om van Onzentwege aan de N. V. Nederlandsche Spoorwegen concessie voor de haar op te dragen exploitatie van spoor- en tramwegen te verleenen.

Alle bij of krachtens de wet vastgestelde of nader vast te stellen bepalingen betreffende den dienst en het gebruik van spoor- en tramwegen zijn, voor zoover daarin niet door deze wet wordt voorzien, toepasselijk op de spoor- en tramwegdiensten, uitgeoefend door de N. V. Nederlandsche Spoorwegen, met uitzondering van de artikelen 45 tot en met 49 der Spoorwegwet, alsmede van hetgeen omtrent toepasselijkheid van deze artikelen volgt uit de artikelen 4 en 5 der Locaalspoor- en Tramwegwet.

7. Alle krachtens deze wet opgemaakte stukken, daaronder begrepen de akten, benoodigd voor de in artikel 1 omschreven rechtshandelingen, zijn vrij van zegel en van het recht van registratie.

8. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven ten Paleize het Loo, den 26sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.
De Minister van Financiën, Oud.
(*Uitgeg.* 27 *Mei* 1937.)

ONTWERP-STATUTEN VAN DE N. V. NEDERLANDSCHE SPOORWEGEN.

Art. 1. De vennootschap draagt den naam: „N. V. Nederlandsche Spoorwegen" en is gevestigd te Utrecht.

Art. 2. De vennootschap heeft ten doel:

a. het aanleggen en het exploiteeren van spoorwegen en tramwegen;

b. het uitoefenen van het transportbedrijf, anders dan per spoor- of tramweg, en van andere bedrijven, evengenoemd transportbedrijf of den aanleg en de exploitatie van spoor- en tramwegen betreffende, alsmede van alle andere daden van koophandel, welke met een en ander in den ruimsten zin verband houden;

c. het exploiteeren van, het oprichten van, of het deelnemen aan ondernemingen, welke aan het onder *a* omschreven doel bevorderlijk kunnen zijn.

Art. 3. 1. Het maatschappelijk kapitaal bedraagt f 10,000,000, verdeeld in 10,000 aandeelen, elk van f 1000, waarvan één aandeel wordt genomen door de N. V. Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen, één aandeel door de N. V. Hollandsche IJzeren

Spoorweg Maatschappij en de overige aandeelen door het Rijk. De aandeelen zijn doorloopend genummerd. Alle aandeelen zijn geplaatst en volgestort. De aandeelen luiden op naam of aan toonder ter keuze van den houder.

2. De op naam gestelde aandeelen worden ingeschreven in een register van aandeelen met vermelding, te wiens name zij zijn gesteld of overgeschreven met opgave van het door den aandeelhouder gekozen domicilie, welk domicilie door den aandeelhouder kan worden veranderd, mits daarvan aan den raad van commissarissen schriftelijk wordt kennis gegeven.

3. De houder van een aandeel op naam heeft te allen tijde het recht dit aan toonder te doen stellen, terwijl een aandeelhouder aan toonder zijn aandeel te allen tijde op naam kan laten stellen.

4. Indien de houder van een aandeel op naam zulks verlangt, wordt hem voor ieder aandeel een bewijs van aandeel uitgereikt voorzien van een stel dividendbewijzen en van een talon, een en ander dragende hetzelfde nummer als het aandeel waartoe zij behooren. De uitbetaling der dividenden geschiedt in dat geval tegen inlevering der dividendbewijzen.

5. De erkenning van de overdracht van aandeelen op naam als bedoeld bij art. 39*a* van het Wetboek van Koophandel zal geschieden door de schriftelijke erkenning van de overdracht geteekend door twee leden van den raad van commissarissen. In het aandeelenregister wordt van deze overdracht aanteekening gehouden.

Art. 4. 1. Bewijzen van aandeel of dividendbewijzen, die onbruikbaar zijn geworden, kunnen op kosten van den eigenaar worden verwisseld tegen nieuwe bewijzen, dragende hetzelfde volgnummer.

2. Indien ten genoegen van den raad van commissarissen wordt aangetoond, dat bewijzen van aandeel of dividendbewijzen zijn verloren gegaan, is de raad bevoegd onder zoodanige waarborgen als hij in ieder bijzonder geval zal noodig achten, aan den aanvrager op zijn kosten duplicaat-bewijzen af te geven; onder deze waarborgen zal steeds moeten behooren de oproeping op kosten van de aanvragers drie malen, met tusschenpoozen telkens van 6 maanden in de dagbladen, bedoeld in art. 23, aan de houders der bewijzen van aandeel of der dividendbewijzen, die beweerd worden verloren te zijn, om die stukken aan den raad te vertoonen.

3. Indien binnen één maand na de laatste oproeping die stukken niet zijn vertoond, is de raad van commissarissen bevoegd op kosten van den aanvrager duplicaatbewijzen onder hetzelfde nummer als de verloren geraakte stukken uit te geven en wordt hiervan eveneens op kosten van den aanvrager aankondiging gedaan in de bladen hiervoren bedoeld, waarna de origineelen ten aanzien der vennootschap waardeloos zijn.

4. De kosten wegens het uitgeven van duplicaatbewijzen verschuldigd, worden door den raad van commissarissen bepaald.

Art. 5. De uitgifte van obligaties zal niet anders kunnen geschieden dan op voorwaarden door de algemeene vergadering van aandeelhouders goedgekeurd.

Art. 6. Het beheer der vennootschap is opgedragen aan eene directie, bestaande uit ten hoogste twee directeuren.

Art. 7. 1. De directeuren worden benoemd door de algemeene vergadering van aandeelhouders.

2. Bij voorziening in een vacature in de directie heeft de raad van commissarissen het recht één of meer personen voor de benoeming aan te bevelen.

3. De directeuren moeten Nederlanders zijn en hun woonplaats in Nederland hebben. Zij genieten een jaarwedde, welke door de algemeene vergadering van aandeelhouders op voordracht van den raad van commissarissen wordt bepaald.

4. Aan de directeuren kan door de algemeene vergadering van aandeelhouders op voorstel van den raad van commissarissen aanspraak gegeven worden op een jaarlijksch pensioen na verkregen eervol ontslag.

5. Elke directeur kan in dringende gevallen door den raad van commissarissen in zijne functie worden geschorst. Zoodanig besluit tot schorsing kan slechts genomen worden in een bepaald daartoe bijeengeroepen vergadering van den raad van commissarissen en wanneer de volstrekte meerderheid van het aantal in functie zijnde commissarissen zich daarvóór verklaart. Onmiddellijk na het besluit tot schorsing roept de raad van commissarissen met opgaaf van de reden de aandeelhouders op in eene buitengewone algemeene vergadering om over de opheffing der schorsing en (of) het ontslag van den geschorsten directeur te beslissen.

6. Bij ontstentenis of belet van één directeur — daaronder begrepen het geval van schorsing — is de overblijvende directeur met het beheer belast. Ingeval zoodanige omstandigheid geldt ten aanzien van beide directeuren, is de commissie van gedelegeerden met het beheer belast, onverminderd hare bevoegdheid het alsdan tijdelijk aan een of meer andere personen op te dragen.

Art. 8. De directie vertegenwoordigt de vennootschap in en buiten rechten.

Art. 9. 1. Het toezicht op het beheer der vennootschap is opgedragen aan een raad van commissarissen, bestaande uit ten hoogste zestien leden.

2. Zij worden benoemd en ontslagen door de algemeene vergadering van aandeelhouders.

3. Commissarissen moeten Nederlanders zijn en hun woonplaats in Nederland hebben.

Art. 10. 1. De raad van commissarissen benoemt jaarlijks uit zijn midden een voorzitter, een onder-voorzitter en een secretaris. Ter assistentie van den raad van commissarissen treedt op een door den raad van commissarissen uit het personeel der vennootschap aan te wijzen hoofdambtenaar.

2. De raad van commissarissen vergadert zoo dikwijls hij door den voorzitter hetzij uit eigen beweging, hetzij op verzoek van de directie of van de meerderheid van het getal in functie zijnde commissarissen wordt opgeroepen. In die vergaderingen is de directie tegenwoordig en heeft zij een raadgevende stem.

3. De raad van commissarissen heeft recht van toegang tot alle kantoren der vennootschap en van inzage van al haar boeken en bescheiden.

4. Tot het nemen van een wettig besluit

wordt de tegenwoordigheid van ten minste de meerderheid van het getal in functie zijnde commissarissen vereischt.

5. Commissarissen genieten een vergoeding door de algemeene vergadering van aandeelhouders te bepalen.

Art. 11. 1. De raad van commissarissen wijst drie zijner leden als gedelegeerden aan om geregeld toezicht uit te oefenen en met de directie overleg te plegen over aangelegenheden van algemeenen aard, het beheer der vennootschap betreffende. De aanwijzing behoeft de goedkeuring van de Ministers van Waterstaat en van Financiën.

2. De gedelegeerde commissarissen vormen te zamen een commissie van gedelegeerden.

3. De gedelegeerde commissarissen hebben zoowel gezamenlijk als ieder afzonderlijk recht van toegang tot alle kantoren der vennootschap en van inzage van al haar boeken en bescheiden.

4. De raad van commissarissen bepaalt bij huishoudelijk reglement de onderlinge verdeeling van werkzaamheden der gedelegeerden en hetgeen verder ter vervulling van de taak der commissie dienstig is.

Art. 12. 1. Tot den werkkring van den raad van commissarissen behoort in het bijzonder:

a. het toezicht op het beheer der vennootschap;

b. het onderzoek en de vaststelling van de begrootingen;

c. de machtiging tot de benoeming, de vaststelling van de bezoldiging en het ontslag van den secretaris en de verdere hoofdambtenaren der maatschappij;

d. de goedkeuring van de met andere spoorwegadministraties te sluiten overeenkomsten omtrent het wederzijdsch gebruik van spoorwegen;

e. de machtiging tot het uitoefenen van bedrijven als bedoeld in art. 2 onder *b* en de goedkeuring van de voorwaarden der exploitatie, oprichting van of deelneming aan ondernemingen, als bedoeld in art. 2 onder *c*;

f. de werkzaamheden omschreven in art. 14;

g. de beslissing omtrent de vorming van fondsen en de regeling van de daarin te storten bedragen, een en ander behoudens het bepaalde in de art. 16 en 17;

h. de machtiging tot het uitvoeren van werken van uitbreiding, wijziging en verbetering en van nieuwe werken, zoomede tot het aanschaffen van rollend materieel en exploitatieinrichtingen, voor zoover de aan die uitvoering en die aanschaffing verbonden kosten in elk bijzonder geval de som van f 10,000 overtreffen;

i. de machtiging tot het in eigendom aanvaarden, bezwaren en vervreemden van onroerende goederen, tot het bezwaren en vervreemden van rollend materieel en tot doorhaling van hypothecaire inschrijvingen;

j. de machtiging tot het aangaan van dadingen, waarvan het bedrag de som van f 10,000 te boven gaat;

k. de machtiging tot het aanvangen van rechtsgedingen, behalve wanneer de vordering f 10,000 of minder bedraagt, met dien verstande, dat conservatoire rechtsmaatregelen of handelingen (daaronder begrepen het doen uitgaan eener dagvaarding), welke geen uitstel gedoogen, steeds zonder machtiging mogen worden verricht, doch daarvan onmiddellijk aan den raad van commissarissen mededeeling moet worden gedaan.

2. Waar ten aanzien van de bovenbedoelde aangelegenheden van de goedkeuring of de machtiging van den raad van commissarissen tegenover derden moet blijken, zal dat tegenover hen op geldige wijze kunnen geschieden door de medewerking of mede-onderteekening door den voorzitter of bij verhindering of ontstentenis van dezen door den onder-voorzitter van den raad.

Art. 13. 1. Behoudens het bepaalde in het volgend lid worden alle stukken, verbintenis of kwijting bevattende, door één directeur en door den secretaris van de maatschappij onderteekend.

2. Bewijzen van aandeel en obligatiën, alsmede duplicaten van deze dragen de onderteekening van één directeur en één commissaris.

3. De raad van commissarissen kan voor elk der directeuren en den secretaris personen aanwijzen, die bij hun verhindering of ontstentenis namens hen teekenen.

Art. 14. 1. Het boekjaar loopt van 1 Januari tot 31 December.

2. De directie maakt jaarlijks een balans en winst- en verliesrekening op, welke uiterlijk in de maand Mei aan de commissie van gedelegeerden en door deze commissie, vergezeld van haar advies, aan den raad van commissarissen ter beoordeeling worden voorgelegd.

3. De raad van commissarissen brengt omtrent deze stukken een praeadvies uit, hetwelk met de balans en de winst- en verliesrekening en de toelichting, als bedoeld in art. 42 Wetboek van Koophandel, van den dag der oproeping voor de gewone jaarlijksche algemeene vergadering van aandeelhouders af, tot den afloop dier vergadering ten kantore der vennootschap voor de aandeelhouders ter inzage ligt.

Art. 15. 1. De directie brengt in de gewone jaarlijksche algemeene vergadering van aandeelhouders verslag uit omtrent den gang van zaken der vennootschap en het gevoerde beheer.

2. De voormelde vergadering stelt de balans en winst- en verliesrekening vast en bepaalt het dividend.

3. De goedkeuring der balans strekt de directie, den raad van commissarissen en de commissie van gedelegeerden tot volledige décharge wegens hun handelingen over het afgeloopen jaar.

Art. 16. 1. Jaarlijks worden vóór eenige winstverdeeling zoodanige bedragen voor afschrijving op de bezittingen der vennootschap bestemd als de raad van commissarissen, met inachtneming van het in art. 12 dezer statuten bepaalde, zal vaststellen.

2. Van hetgeen blijkens de goedgekeurde winst- en verliesrekening als winst wordt beschouwd wordt allereerst voor een te vormen reserve 10 pct. afgezonderd, zulks met inachtneming van het bepaalde in art. 17.

3. Hetgeen daarna overblijft wordt gestort in het spoorwegpensioenfonds, zoolang en voor zoover dit fonds blijkens de laatst vastgestelde balans een tekort aanwijst. Is dit niet meer het geval, dan komt het uit dezen hoofde vrijvallende bedrag ten bate van de reserve en wanneer

deze de hoogte zal hebben bereikt, genoemd in art. 17, ten bate van de aandeelhouders.

4. De vordering van een aandeelhouder tot uitkeering van dividend vervalt door een tijdsverloop van vijf jaren na de betaalbaarstelling.

Art. 17. 1. De reserve strekt tot dekking van verliezen.

2. De in art. 16, lid 2, bedoelde afzondering zal geschieden, totdat de reserve een hoogte zal hebben bereikt van 50 pct. van het aandeelenkapitaal. Daarna beslist de algemeene vergadering van aandeelhouders van jaar tot jaar, of verdere toevoeging aan de reserve zal plaats hebben.

Art. 18. 1. De algemeene vergaderingen van aandeelhouders worden te Utrecht gehouden.

2. De gewone algemeene vergadering van aandeelhouders heeft jaarlijks vóór 1 Juli plaats.

3. Onverminderd het bepaalde in art. 43*c* van het Wetboek van Koophandel worden buitengewone algemeene vergaderingen van aandeelhouders gehouden, zoo dikwijls de raad van commissarissen dit noodig acht.

Art. 19. 1. De oproeping tot een algemeene vergadering van aandeelhouders geschiedt — behoudens het bepaalde in de artt. 43*d* en 43*e* van het Wetboek van Koophandel — door middel van een eenmaal herhaalde aankondiging in de dagbladen, in art. 23 bedoeld. Tusschen de eerste oproeping en den dag der vergadering moet ten minste een tijdvak van 14 dagen verloopen.

2. In de aankondiging worden de te behandelen onderwerpen vermeld of wordt medegedeeld, dat de aandeelhouders daarvan ten kantore der maatschappij kennis kunnen nemen.

Art. 20. De algemeene vergaderingen van aandeelhouders worden — behoudens het bepaalde in het slot van het eerste lid van art. 43*d* en in art. 43*e* van het Wetboek van Koophandel — geleid door den voorzitter of, bij verhindering of ontstentenis van dezen, door den onder-voorzitter van den raad van commissarissen, en, bij verhindering of ontstentenis ook van den onder-voorzitter, door een commissaris, door den raad aan te wijzen. Is geen enkele commissaris ter vergadering aanwezig, dan voorzien de aandeelhouders zelf in het presidium.

Art. 21. 1. Tot een algemeene vergadering van aandeelhouders worden — behalve de in het laatste lid van art. 22 bedoelde notaris en getuigen — slechts toegelaten commissarissen, de directie en de houders van aandeelen, die zich ten genoegen van den voorzitter als zoodanig legitimeeren.

2. Houders van aandeelen kunnen zich door schriftelijke gemachtigden ter vergadering doen vertegenwoordigen. Commissarissen, directeuren en personen, in dienst der vennootschap, mogen niet als gemachtigden bij de stemming optreden.

3. Om aan de beraadslagingen en stemmingen te kunnen deelnemen, moeten de houders van aandeelen of hun gemachtigden vooraf de presentielijst hebben geteekend, waarop het aantal der door hen vertegenwoordigde aandeelen en der uit te brengen stemmen worden vermeld.

4. Ieder aandeel geeft recht tot het uitbrengen van één stem.

5. Ook voor de aandeelen van hen, wien uit anderen hoofde dan als aandeelhouders der vennootschap, door het te nemen besluit eenig recht jegens de vennootschap zoude worden toegekend of die daardoor van eenige verplichting jegens haar zouden worden ontslagen, kunnen geldige stemmen worden uitgebracht.

Art. 22. 1. Onverminderd het bepaalde in de artt. 43*d* en 43*e* van het Wetboek van Koophandel stelt de raad van commissarissen de ter algemeene vergadering van aandeelhouders te behandelen onderwerpen vast. Hij is verplicht daaronder op te nemen de onderwerpen, die hem ten minste 2 weken vóór de eerste oproeping der vergadering zijn medegedeeld door ten minste 2 aandeelhouders.

2. De te behandelen onderwerpen liggen van den dag der eerste oproeping tot den afloop der vergadering ten kantore der vennootschap voor iederen aandeelhouder ter inzage.

3. Alle besluiten worden bij volstrekte meerderheid der uitgebrachte stemmen genomen, tenzij hierna voor bijzondere onderwerpen een andere verhouding is aangewezen.

4. Stemming over zaken geschiedt mondeling, over personen met gesloten en ongeteekende briefjes.

5. Heeft bij stemming over personen niemand de volstrekte meerderheid verkregen, dan heeft een tweede vrije stemming plaats en daarna, zoo noodig, een herstemming tusschen de 2 personen, die de meeste stemmen op zich hebben vereenigd.

6. Bij staking van stemmen over zaken wordt het voorstel geacht te zijn verworpen; bij staking van stemmen over personen beslist het lot.

7. Van het verhandelde in alle vergaderingen van aandeelhouders wordt een notarieel procesverbaal opgemaakt, dat door den voorzitter met den notaris en de getuigen wordt onderteekend.

Art. 23. Alle oproepingen van en kennisgevingen aan aandeelhouders geschieden in ten minste 2 in Nederland verschijnende groote dagbladen.

Art. 24. 1. Wanneer aan een algemeene vergadering van aandeelhouders een voorstel tot wijziging van deze statuten zal worden gedaan, wordt dit bij de oproeping tot de vergadering vermeld.

2. Besluiten tot wijziging van deze statuten moeten, om geldig te zijn, genomen worden in een algemeene vergadering van aandeelhouders, waarin ten minste 1/4 gedeelte van het geplaatste maatschappelijk kapitaal tegenwoordig is, en met ten minste 3/4 der uitgebrachte stemmen.

3. Is het 1/4 gedeelte van het geplaatste maatschappelijk kapitaal niet tegenwoordig, dan worden de aandeelhouders tot een nieuwe vergadering opgeroepen, in welke tweede vergadering alsdan, ongeacht het tegenwoordige kapitaal, doch met ten minste 3/4 der uitgebrachte stemmen, een geldig besluit kan worden genomen.

Art. 25. 1. Bij ontbinding der vennootschap geschiedt de liquidatie door de directie, onder toezicht van den raad van commissarissen, tenzij de algemeene vergadering van aandeelhouders een bijzondere commissie met de liquidatie belast.

2. De algemeene vergadering van aandeelhouders bepaalt de belooning, door de liquidateuren gezamenlijk te genieten.

3. Na afloop der liquidatie doen de liquidateuren rekening en verantwoording in een vergadering van aandeelhouders, belegd en stemmende op de wijze, als voor gewone algemeene vergaderingen van aandeelhouders voorgeschreven.

4. De goedkeuring der liquidatie-rekening strekt tot décharge van de liquidateuren.

Art. 26. Met afwijking van het bepaalde in de artt. 7, 9 en 11, wat de wijze van benoeming betreft, worden voor de eerste maal benoemd:

tot directeuren . . . . . .
tot commissarissen. . . . . .
tot gedelegeerde commissarissen. . . . . .

S. 521.

31 *Mei* 1937. WET tot instelling van een openbaar lichaam voor de ingepolderde Wieringermeer en nader aan te wijzen ingepolderde of in te polderen gedeelten van het IJsselmeer.

Bijl. Hand. II 1934/35, 448; 1935/36, 73; 1936/37, 56.
Hand. II 1936/37, bladz. 1936—1948, 1951.
Bijl. Hand. I 1936/37, 56.
Hand. I 1936/37, bladz. 679.

Wij WILHELMINA, enz. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, met betrekking tot de ingepolderde Wieringermeer en nader aan te wijzen ingepolderde of in te polderen gedeelten van het IJsselmeer, in afwachting van nadere blijvende voorzieningen, regelingen te treffen onder toepassing van artikel 194 der Grondwet tot het geven van verordenende bevoegdheid aan een in te stellen openbaar lichaam;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

HOOFDSTUK I.

Art. 1. Er wordt ingesteld een rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichaam „de Wieringermeer", hetwelk, naar de bij deze wet gestelde regelen, is belast met:

I. de leiding en de uitvoering van den verderen inpolderingsarbeid binnen zijn gebied, daaronder begrepen het geschikt maken van de daarin gelegen gronden voor gebruik, in het bijzonder voor de uitoefening van den landbouw, voor bewoning en voor verkeer te land en te water;

II. het eigenaarsbeheer van de Staatseigendommen binnen zijn gebied, met de bevoegdheid van deze eigendommen ten hoogste 1000 ha in Staatsexploitatie te houden;

III. het treffen van voorzieningen ter behartiging van de waterstaatsbelangen binnen zijn gebied, voor zoover die taak niet aan anderen is of zal worden opgedragen, en het beheer van door Ons aan te wijzen waterstaatswerken buiten dat gebied onder nakoming van ten aanzien dier werken door het Rijk aangegane verplichtingen;

IV. het treffen van de gemeentelijke voorzieningen, welke voor de tot het gebied van dat lichaam behoorende gronden en wateren, in afwachting van de gemeentelijke indeeling daarvan, worden vereischt.

2. Tot het gebied van „de Wieringermeer" behoort met afscheiding van de gemeenten *Wieringen*, *Den Helder*, *Anna Paulowna*, *Barsingerhorn*, *Winkel* en *Medemblik*, voor zoover het daarvan tot dusver deel uitmaakte, het gebied, waarvan de begrenzing is aangegeven op de aangehechte kaart [1] en als volgt wordt omschreven:

Beginnende bij punt F in het Noordwesten, zijnde het snijpunt van de Noordoostgrens van het perceel, kadastraal bekend in de Gemeente *Anna Paulowna*, Sectie K nº. 2963 met de lijn, gaande van dp 67 van den Balgdijk in Noordoostelijke richting naar het punt E, zijnde het snijpunt van de lijn evenwijdig aan en op een afstand van 75 m bezuiden en uit de as van den Amsteldiepdijk (as spoorbaan) met het verlengde van de lijn evenwijdig aan en op een afstand van 300 m benoordoosten en uit het midden van de kruin van den Balgdijk tusschen dp 68 en 70 loopende, wordt de grens in Zuidoostelijke richting gevormd door de Noordoostelijke grens van het perceel K nº. 2963, de O.-grens van K nº. 2985, de N.O.-grens van K nos. 2987, 374 en Sectie M nº. 4, de N.O.- en O.-grens van M nº. 1139, de O.-grens van M nos. 107 en 1017 tot het snijpunt met den teen van den Noorderdijk (Gemeente *Wieringerwaard*, Sectie A nº. 940), evenwel met dien verstande, dat de zich in het Amstelmeer en Waard- en Groetkanaal uitstrekkende kribben behooren bij de Wieringermeer.

Van dit snijpunt met het perceel kadastraal bekend in de Gemeente *Wieringerwaard*, Sectie A nº. 940, loopt de grens in Oostelijke richting langs de Noordgrens van de perceelen Wieringerwaard A nos. 940 en 718; vervolgens in Zuidelijke richting gaande, langs de grens tusschen de eigendommen van den Staat eenerzijds en den Polder Wieringerwaard anderzijds tot het punt G; van punt G naar punt H (zie bijgevoegde kaart), gelegen op de N.O.-grens van het perceel kadastraal bekend onder de Gemeente *Barsingerhorn*, Sectie B nº. 1902. De punten G en H zijn de snijpunten van bedoelde eigendomsgrens met een lijn waarvan de uiteinden zijn bepaald door een steenen paal (KAD-steen) in de kruin van den voormaligen zeedijk ten Noorden van *Nieuwesluis* (tegenover het kadastrale perceel *Wieringerwaard*, Sectie A nº. 988) en het midden van H.M.-paal 2 op den Waarddijk. De uiteinden van deze snijlijn zijn bepaald door de rechthoekige coördinaten in het systeem der Nederlandsche Rijksdriehoeksmeting:

KAD-steen : X—33395.82 Y + 76343.86
H.M.-paal 2: X—33251.19 Y + 76004.79

Van het punt H, boven omschreven, loopt de grens langs de Oostgrens van het perceel kadastraal bekend Gemeente *Barsingerhorn*, Sectie B nº. 1902, tot het punt I, zijnde het snijpunt van deze grens met het verlengde van herechte gedeelte van den Zuidteen van den voormaligen Zeedijk, alwaar deze zich Westelijk in de richting van *Kolhorn* ombuigt. Van punt I loopt de grens langs dezen teen, den toegangsweg naar den Wieringermeerpolder geheel bij het grondgebied der Wieringermeer latend, tot het snijpunt K met het N. verlengde van de naar het Zuiden ombuigende kad. Oostgrens

[1] Deze kaart is niet opgenomen. (*Red.*)

van het perceel *Barsingerhorn*, Sectie B nº. 1902. Een klein gedeelte water en loswal, O. aan dit perceel aansluitend, onmiddellijk bij de schutsluis voor het Kolhorner-Diep, en in eigendom behoorend aan den Polder Waard-en-Groet, valt buiten de Wieringermeer. Ditzelfde geldt ook voor een smalle strook water, hieraan onmiddellijk aansluitend, en gelegen ten N. van de perceelen kadastraal bekend Gemeente *Winkel*, Sectie A nos. 1651, 1518 en 1511, eveneens in eigendom bij den Polder Waard- en-Groet.

Vervolgens wordt als begrenzing gevolgd de N.O.-grens van de perceelen dierzelfde Gemeente en Sectie nos. 1511, 1512 en 1543 tot het snijpunt met de in Oostelijke richting loopende grens tusschen de eigendommen van den Staat eenerzijds en van aangrenzende eigenaren anderzijds, door steenen palen op het terrein aangeduid. Van dit snijpunt wordt in O.-richting gevolgd deze eigendomsgrens tot waar bij de Gemeente *Medemblik* deze grens onder een hoek van ongeveer 90º ombuigt naar het Zuiden (bij de Overlekersluis). Deze sluis blijft in haar geheel bij de Gemeente *Medemblik*, zoodat de grens van de Wieringermeer hier wordt gevormd door de verbindingslijn van het N.W. en het N.O. knikpunt in deze eigendomsgrens. Van het Oostelijk aansluitingspunt met den Wieringermeerdijk wordt gevolgd de teen van den voormaligen zeedijk, tot het snijpunt met de lijn, die evenwijdig aan en op een afstand van 200 m Oostwaarts loopt van het midden van de kruin van den Wieringermeerdijk. Van dit snijpunt in Noordelijke richting gaande, wordt deze lijn gevolgd, evenwijdig aan het beloop van den Wieringermeerdijk tot aan het punt waar bovenbedoelde lijn snijdt de lijn gaande door kp 17 van den Wieringermeerdijk en loodrecht op de as van dezen dijk staande.

Vervolgens van dit punt naar het Oostelijke punt van de krib, die in Oostelijke richting gaande, komt van het Noordelijk knikpunt in den Wieringermeerdijk. Hier vandaan naar het Zuidelijke punt van den Zuidwestelijken havendam van de binnenhaven te Den Oever.

Van dit punt wordt de grens verder gevormd door de lijn gaande van hier naar het Noordelijk punt van het Westelijk uiteinde van den loswal nabij „de Leemans''. Deze lijn wordt gevolgd tot het snijpunt met het Noordelijk verlengde van het Oostelijk uiteinde van bovengenoemden loswal. Van dit punt loopt de grens langs de lijn, die dit punt verbindt met het Noordelijk uiteinde van de Oostelijke betonnen brugleuning van de brug in Rijksweg nº. 7 nabij gemaal „de Leemans''. Deze lijn wordt gevolgd tot het snijpunt met den teen van het talud van bovenvermelden weg. Deze teen wordt gevolgd in Westelijke richting tot 15 m Westelijk van de as van de brug (de brug gerekend tot „de Wieringermeer''). Van hier loopt de grens naar het Zuidelijk uiteinde van de krib van den Stonteldijk, genaamd „Grooten Dam'', vervolgens naar het Oostelijk uiteinde van den Zuidelijken beschermingsdam van het uitwateringssluisje van den Waard-Nieuwlandpolder. De Zuidelijke kant van dezen beschermingsdam wordt gevolgd tot waar deze lijn gesneden wordt door de lijn uit het hierna te noemen punt L loodrecht op de as van den Wieringermeerdijk getrokken. Van hier naar punt L. Dit punt L is de snijding van de in Oostelijke richting verlengde grens tusschen de eigendommen van den Staat eenerzijds en van den Polder Waard-Nieuwland en het Heemraadschap Wieringen anderzijds, met den teen van den Wieringermeerdijk ten N.W. van het gemaal Leemans. Van punt L wordt de grens gevormd, in Z.W. richting gaande, door genoemde eigendomsgrens, tot het snijpunt met de Westzijde van de Houkeskeersluis (coupure, tegenover het perceel kadastraal bekend in de Gemeente *Wieringen*, Sectie D nº. 1550). De aan den Staat behoorende, in de oude kustlijn van Wieringen inspringende gedeelten te *De Houkes* (coupure), aan den Poelweg, bij de brug voor *Westerklief*, bij de brug voor den Koogerweg, bij den Poldersteiger, en bij de brug voor het Kaapwegje, blijven deel uitmaken van de Gemeente *Wieringen*, zoodat voor deze gedeelten de grens wordt gevormd door de verbindingslijn der knikpunten. Vervolgens loopt de grens langs de W.-zijde van de Houkeskeersluis tot het snijpunt met het N.O.-verlengde van de Z.O.-grens van het perceel Gemeente *Wieringen*, Sectie D nº. 1361. Dit Noordoostelijk verlengde vormt de grens tot het snijpunt met de buitenkruinlijn van de Noordoostelijke waterkeering langs de Nieuwe Haven te *De Houkes*. Deze buitenkruinlijn wordt gevolgd tot het begin van den afrit naar den loswal, alwaar de weg rechthoekig wordt gekruist, waarna de grens verder langs de Noordoostelijke zijde van dezen afrit loopt. Vervolgens buigt zij met den weg mede en loopt dan verder langs den teen van de waterkeering, vormende de Zuidoostelijke begrenzing van den loswal. Deze teen vormt de grens tot het snijpunt met het Zuidwestelijk uiteinde van den loswal, waarna dit einde de verdere begrenzing uitmaakt. Van het Zuidwestelijkst punt van den loswal loopt de grens verder naar het Zuidelijk einde van den Zuidelijken havendam van de Oude Haven te *De Houkes* zijnde perceel Sectie D nº. 1359. Hiervan wordt de Zuid- en Westgrens gevolgd tot waar de kadastrale begrenzing van den Westerlanderdijk wordt gesneden. Van dit snijpunt loopt de grens langs deze kadastrale begrenzing tot het snijpunt met het Rijkseigendom. Van hieruit in Zuidwestelijke richting gaande loopt de grens tot punt M, liggende op een afstand van 150 m uit het snijpunt, hiervoor bedoeld om vervolgens uit punt M de lijn te volgen gaande van hier naar dp 10^{300} op den Amsteldiepdijk tot het snijpunt met de lijn, die evenwijdig aan en op een afstand van 75 m Zuidelijk van de as (as spoorweg) van den Amsteldiepdijk loopt.

Deze lijn dient verder als grens tot punt E, zijnde het punt bovenvermeld omschreven als het snijpunt van de lijn evenwijdig aan en op een afstand van 75 m Zuidelijk van de as van den Amsteldiepdijk (as spoorweg) met het verlengde van de lijn evenwijdig aan en op een afstand van 300 m benoordoosten en uit het midden van de kruin van den Balgdijk tusschen de dp 68 en 70. Voor de verdere begrenzing wordt getrokken de lijn E F, waarvan punt F is omschreven in den aanvang van dit artikel, zijnde tevens het punt van uitgang van deze grensomschrijving.

3. Het bestuur van „de Wieringermeer'' wordt uitgeoefend :

a. voor de in artikel 1, onder I, II en III

vermelde werkzaamheden door een Raad en een directie;

b. voor de in artikel 1, onder IV vermelde werkzaamheden door een bestuurscommissie, een dagelijksch bestuur en een voorzitter,

een en ander met inachtneming van hetgeen voor elk onderdeel achtereenvolgens in het hiervolgend hoofdstuk II en hoofdstuk III is bepaald.

HOOFDSTUK II.

4. 1. De Raad bestaat uit ten hoogste negen leden.

2. De leden worden door Ons benoemd voor een tijd van vier jaren en kunnen te allen tijde door Ons worden geschorst en ontslagen. De voorzitter wordt door Ons uit de leden aangewezen.

3. Van de leden zal een door Ons aan te wijzen lid optreden als vertegenwoordiger van Onzen Minister van Financiën.

4. De benoeming en schorsing, het ontslag en de aanwijzing, bedoeld in het tweede lid, geschieden op voordracht van Onze Ministers van Waterstaat en van Financiën. De aanwijzing, bedoeld in het derde lid, geschiedt op voordracht van Onzen Minister van Financiën.

5. Het als vertegenwoordiger van Onzen Minister van Financiën optredende lid heeft de bevoegdheid om uitvoering van besluiten van de directie, inzake het eigenaarsbeheer, te schorsen. Deze schorsing wordt van kracht door de schriftelijke mededeeling daarvan aan den voorzitter van den Raad en aan den directeur, bedoeld in artikel 5. Indien binnen veertien dagen na de dagteekening van de mededeeling der schorsing Onze Minister van Financiën haar niet heeft bevestigd, vervalt deze en kan de directie haar besluit uitvoeren.

5. 1. De directie bestaat uit een directeur en ten hoogste twee onderdirecteuren.

2. Directeur en onderdirecteuren worden door Ons benoemd op voordracht van Onze Ministers van Waterstaat, van Financiën en van Binnenlandsche Zaken en kunnen op gelijke voordracht te allen tijde door Ons worden geschorst en ontslagen.

6. De Raad is belast met:

1°. de leiding van de Staatsexploitatie, bedoeld in artikel 1, onder II;

2°. het vaststellen der verordeningen, welke ter behartiging van de in artikel 1, onder III, genoemde belangen noodig zijn;

3°. het houden van toezicht op de handelingen van de directie;

4°. het dienen van advies en het verleenen van bijstand aan de Regeering.

7. De directie is onder toezicht van den Raad en onder verantwoordelijkheid aan Onzen Minister van Waterstaat belast met de uitvoering van de werkzaamheden, bedoeld in artikel 1, onder I en III, alsmede met de uitvoering van de door den Raad vastgestelde verordeningen en onder verantwoordelijkheid aan Onze Ministers van Waterstaat en van Financiën met de uitvoering van de werkzaamheden, bedoeld in artikel 1, onder II, behoudens het bepaalde in artikel 6, 1°. Zij is onder verantwoordelijkheid aan den Raad belast met de uitvoering van de Staatsexploitatie bedoeld in artikel 1, onder II.

8. Tot de uitvoering der verordeningen van den Raad behoort de bevoegdheid van de directie tot het op kosten van de overtreders doen wegnemen, beletten, verrichten of in vorigen toestand herstellen van hetgeen in strijd met die verordeningen is of wordt gemaakt of nagelaten.

9. De directie kan bij dwangbevel, medebrengende het recht van parate executie, dat is het recht om de goederen des schuldenaars zonder vonnis aan te tasten, invorderen:

a. de omslagen en andere belastingen door den Raad te heffen;

b. de kosten der werken en opruimingen door haar bij weigering of nalatigheid der daartoe verplichten of bij overtreding der verordeningen, voor rekening van de weigerachtigen, nalatigen of overtreders ten uitvoer gebracht;

c. van hare rekenplichtigen of van de rechtverkrijgenden of borgen van dezen, de gelden en zaken aan de instelling behoorend of verschuldigd.

10. 1. De door den Raad vastgestelde verordeningen behoeven, Gedeputeerde Staten gehoord, Onze goedkeuring.

2. De verordeningen mogen geene bepalingen inhouden omtrent punten, ten aanzien waarvan bij eene wet, een algemeenen maatregel van bestuur of eene provinciale verordening is voorzien.

3. De bepalingen dier verordeningen, in wier onderwerp door een wet, een algemeenen maatregel van bestuur of eene provinciale verordening wordt voorzien, houden van rechtswege op te gelden.

4. Op de overtreding van verordeningen kan hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboete van ten hoogste f 300 worden gesteld, alsmede verbeurdverklaring van de voorwerpen, door middel van de overtreding verkregen, waarmede de overtreding is gepleegd of die voorwerpen van overtreding zijn, voor zoover zij den veroordeelde toebehooren, en openbaarmaking der rechterlijke uitspraak; het strafbaar feit wordt als een overtreding beschouwd.

5. De verordeningen verbinden niet, dan nadat zij behoorlijk zijn afgekondigd.

6. De termijn, binnen welken de afkondiging moet plaats hebben, de wijze en het formulier van afkondiging, alsmede het tijdstip van in werkingtreding der verordening worden door Ons geregeld.

7. Met de opsporing van de overtredingen der verordeningen zijn behalve de ambtenaren, bedoeld in artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering, belast de directeur, de onderdirecteuren en de beëedigde ambtenaren en beambten van „de Wieringermeer".

11. Bij algemeenen maatregel van bestuur worden op voordracht van Onze Minister van Waterstaat en van Financiën met inachtneming van de bepalingen dezer wet, nadere regelen gesteld omtrent de werkwijze en de bevoegdheden van den Raad en de directie en omtrent de verantwoordelijkheid van den directeur en de onderdirecteuren.

12. 1. Met afwijking van het bepaalde in de wetten van 14 Juni 1918 (*Staatsblad* n°. 354), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 8 Juli 1932 (*Staatsblad* n°. 341), en van 20 December 1918 (*Staatsblad* n°. 827), gewijzigd bij de wet van 25 Mei 1926 (*Staatsblad* n°. 149) worden voor de in artikel 1, onder I, II en III, dezer wet vermelde werkzaamheden jaarlijks een be-

grooting en een rekening opgemaakt, welke bij de wet worden vastgesteld.

2. De begrooting en rekening worden verdeeld in drie hoofdstukken, waarvan het eerste betrekking heeft op de werkzaamheden, bedoeld in artikel 1, onder I, het tweede op de werkzaamheden, bedoeld in artikel 1, onder II, en het derde op de werkzaamheden, bedoeld in artikel 1, onder III. Voor het overige worden zij ingericht volgens voorschriften, door Ons te geven.

3. Over de geldsommen, bij de begrooting toegestaan, wordt beschikt:

a. door de directie onder verantwoordelijkheid aan Onzen Minister van Waterstaat, indien zij zijn toegestaan op het eerste en het derde hoofdstuk der begrooting;

b. door de directie, met uitzondering van de geldsommen, uitgetrokken voor Staatsexploitatie, onder verantwoordelijkheid aan Onze Ministers van Waterstaat en van Financiën, indien zij zijn toegestaan op het tweede hoofdstuk der begrooting;

c. door de directie onder verantwoordelijkheid aan den Raad, voorzoover zij voor Staatsexploitatie zijn toegestaan op het tweede hoofdstuk der begrooting.

4. Wanneer de begrooting niet voor den eersten dag van het dienstjaar, waarvoor zij moet strekken, bij de wet is vastgesteld, is Onze Minister van Waterstaat, om den dienst gaande te houden, bevoegd te beschikken over ten hoogste vier twaalfden van de bedragen, welke in de verschillende artikelen van uitgaven der laatstelijk bij de wet vastgestelde begrooting voor een geheel jaar zijn toegestaan en deze bedragen ter beschikking van de directie te stellen.

5. De voor- of nadeelige saldi van een dienstjaar worden opgenomen onder de inkomsten of onder de uitgaven van het Zuiderzeefonds voor hetzelfde dienstjaar.

HOOFDSTUK III.

13. 1. Ten aanzien van de toepassing van artikel 1, onder IV dezer wet zijn alle wettelijke voorschriften, gegeven of te geven met betrekking tot eene gemeente, van overeenkomstige toepassing, voor zoover het tegendeel niet volgt uit de bepalingen van deze wet en niet anders is bepaald bij algemeenen maatregel van bestuur.

2. De taak, welke bij of krachtens de wet aan de gemeentebesturen is of wordt opgedragen, inbegrepen de bevoegdheid tot belastingheffing, wordt vervuld door de in artikel 3, onder *b*, dezer wet bedoelde organen, met dien verstande, dat in de plaats van den gemeenteraad treedt de bestuurscommissie, in de plaats van het college van burgemeester en wethouders het dagelijksch bestuur, in de plaats van den burgemeester de voorzitter, in de plaats van de wethouders de overige leden van het dagelijksch bestuur en in de plaats van het gemeentehuis een door de bestuurscommissie, onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten, aangewezen huis; een en ander voor zoover het tegendeel niet volgt uit de bepalingen van deze wet en niet anders is bepaald bij algemeenen maatregel van bestuur.

3. Op de leden van de bestuurscommissie, van het dagelijksch bestuur, den voorzitter, den secretaris, den ontvanger en de ambtenaren van den burgerlijken stand van „de Wieringermeer'' zijn niet van toepassing de bepalingen van de gemeentewet ten aanzien van de leden van den raad, den burgemeester, de wethouders, den secretaris, den ontvanger en de ambtenaren van den burgerlijken stand, betrekking hebbend op:

a. hun benoembaarheid als zoodanig;

b. hun benoeming en aftreding;

c. de met de hunne onvereenigbare betrekkingen;

d. de door den ontvanger te stellen zekerheid;

e. hun woonplaats.

14. 1. De bestuurscommissie bestaat uit ten minste vijf en ten hoogste negen leden, welke door Ons, Gedeputeerde Staten gehoord, worden benoemd en te allen tijde door Ons kunnen worden geschorst en ontslagen.

2. De benoeming, de schorsing en het ontslag, bedoeld in het eerste lid, geschieden op voordracht van Onze Ministers van Waterstaat en van Binnenlandsche Zaken.

3. Als voorzitter treedt op de directeur, bedoeld in artikel 5.

4. De voorzitter leidt de vergaderingen van de bestuurscommissie en heeft daarin een raadgevende stem.

15. Het dagelijksch bestuur bestaat uit den voorzitter en twee leden, welke laatsten door Ons op voordracht van Onze Ministers van Waterstaat en van Binnenlandsche Zaken uit de leden der bestuurscommissie, Gedeputeerde Staten gehoord, worden aangewezen.

16. 1. De secretaris, de ontvanger en de ambtenaren van den burgerlijken stand worden door Ons op voordracht van Onze Ministers van Waterstaat en van Binnenlandsche Zaken benoemd en kunnen op gelijke voordracht te allen tijde door Ons worden geschorst en ontslagen.

2. De secretaris en de ontvanger kunnen tevens lid van de bestuurscommissie zijn.

17. 1. De voorzitter, de overige leden van het dagelijksch bestuur, de secretaris en de ontvanger ontvangen een door Ons te bepalen jaarwedde en de overige leden van de bestuurscommissie een door Ons te bepalen presentiegeld voor het bijwonen van haar vergaderingen.

2. Alle in het vorige lid genoemde personen genieten een door Ons te bepalen vergoeding voor reis- en verblijfkosten.

18. Bij algemeenen maatregel van bestuur kunnen nadere regelen worden gesteld omtrent de taak, de bevoegdheid en de werkwijze van de bestuurscommissie, het dagelijksch bestuur, den voorzitter, den secretaris en den ontvanger, alsmede omtrent de vervanging van den voorzitter, de leden van de genoemde colleges, den secretaris en den ontvanger.

19. 1. Ten aanzien van besluiten van het bestuur, bedoeld in artikel 3, onder *b*, treedt voor de toepassing van het bepaalde in Titel III van de tweede afdeeling der gemeentewet Onze goedkeuring in de plaats van de goedkeuring van Gedeputeerde Staten.

2. De artikelen 235, 236 en 237 der gemeentewet zijn niet van toepassing.

20. 1. De inkomsten en uitgaven, voortvloeiende uit de toepassing van artikel 1, onder IV dezer wet worden jaarlijks bij afzonderlijke begrooting geregeld. Voor de toepassing van de

betrekkelijke voorschriften der gemeentewet treden Wij in de plaats van Gedeputeerde Staten.

2. De artikelen 241, 243, 244, 247, 248, 2de, 3de, 4de, 5de lid, 251, 254, 260, 262 en 264 der gemeentewet zijn niet van toepassing.

3. De begrooting, rekening en boekhouding worden ingericht volgens voorschriften, door Ons te geven.

4. Indien „de Wieringermeer" over eenig dienstjaar niet in staat is de uitgaven, bedoeld in het eerste lid door de aldaar bedoelde inkomsten te dekken, wordt haar, naar door Ons te stellen regelen, eene uitkeering ten laste van het Zuiderzeefonds verstrekt.

21. 1. Artikel 3 der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* nº. 388), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* nº. 74), is op „de Wieringermeer" niet van toepassing.

2. Met afwijking in zooverre van hetgeen bepaald is bij de artikelen 12 tot en met 18 dier wet, wordt ten laste van de inwoners van het gebied van „de Wieringermeer" de hoofdsom der gemeentefondsbelasting geheven volgens regelen, geldende voor gemeenten der derde klasse, en komt die hoofdsom niet ten bate van het gemeentefonds, doch ten bate van „de Wieringermeer".

3. Ten laste van de inwoners van het gebied van „de Wieringermeer" worden geen opcenten op de vermogensbelasting ten bate van het gemeentefonds geheven, doch, in de plaats daarvan, 50 bijzondere opcenten ten bate van „de Wieringermeer".

4. Of iemand binnen het gebied van „de Wieringermeer" woont, wordt beoordeeld naar de omstandigheden, bestaande hetzij bij den aanvang van het belastingjaar, hetzij ten tijde van den aanvang van belastingplicht in den loop van dat jaar.

22. 1. De wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* nº. 76), houdende voorzieningen ter zake van gemeentelijke kosten van werkloosheidszorg, is op „de Wieringermeer" niet van toepassing.

2. Echter wordt, zoolang die wet van kracht is, ook in het gebied van „de Wieringermeer" de personeele belasting naar de grondslagen, huurwaarde, mobilair en dienstboden geheven naar de tarieven der wet op de Personeele Belasting 1896, onverminderd de bevoegdheid van het bestuur tot het vaststellen van eene verordening als bedoeld is in artikel 31*duodecies* § 2, tweede lid, dier wet.

23. De gemeentelijke verordeningen en besluiten, op het tijdstip van het in werking treden van deze wet geldende in het gebied van „de Wieringermeer", blijven van kracht totdat zij door het bevoegd gezag zijn ingetrokken of door andere vervangen.

24. De personen, op den dag voorafgaande aan dien van het in werking treden van deze wet, wonende in het in artikel 2 genoemde gebied, ingeschreven in de bevolkingsregisters van de aldaar genoemde gemeenten, worden met ingang van laatstgemelden dag ambtshalve in die registers doorgehaald en ingeschreven in het bevolkingsregister van „de Wieringermeer".

25. De besturen van de in artikel 2 genoemde gemeenten verstrekken aan „de Wieringermeer" alle gegevens uit hun archieven, welke dit lichaam behoeft. Bij geschil beslissen Gedeputeerde Staten of de gegevens noodzakelijk zijn.

26. Voor zooveel wetten en wettelijke verordeningen gelden en worden uitgevoerd in verband met een indeeling van grondgebied, geldt voor het gebied van „de Wieringermeer" dezelfde indeeling als voor de gemeente Wieringen, een en ander voor zooveel en zoolang niet anders is bepaald door het tot indeeling bevoegd gezag.

HOOFDSTUK IV.

27. 1. De artikelen 1 tot en met 4 der wet van 30 Juli 1926 (*Staatsblad* nº. 244) alsmede de wet van 24 Mei 1928 (*Staatsblad* nº. 185) tot gemeentelijke indeeling van Zuiderzeegebied vervallen.

2. In de plaats daarvan worden de verschillende daaronder begrepen gedeelten der voormalige Zuiderzee ingedeeld als volgt:

a. Bij de Gemeente *Den Helder* wordt gevoegd het terrein van de Pyrotechnische Werkplaatsen met daarvoor gelegen vangdam aansluitend Noordoostwaarts aan het kadastraal bekende perceel der Gemeente *Den Helder*, Sectie C nº. 6069 (op bijgaande kaart met roode kleur aangegeven).

Verder wordt bij de Gemeente *Den Helder* gevoegd het voormalig Zuiderzeegebied, begrensd door de lijnen A B, B C, C D (zie de kaart), waarvan punt A is het snijpunt der lijn, gelegen 400 m Noordwaarts en evenwijdig aan het midden van de kruin van den dwarsdijk van den nieuwen Balgzanddijk bij Oostoever met de oude gemeentegrens van *Den Helder*, gelegen op de oostgrens van het perceel kadastraal bekend onder Sectie C nº. 8627 dierzelfde Gemeente. Het punt B is het snijpunt van bovengenoemde evenwijdige lijn, met de lijn, die parallel aan en op een afstand van 200 m zeewaarts loopt van het rechte gedeelte van het midden van de kruin van den Balgzanddijk (Sectie C nº. 8622), gelegen tusschen de hmpalen 0.9 en 2.8.

Deze laatste lijn snijdt de lijn evenwijdig aan en op 300 m zeewaarts van het midden van de kruin van den Balgdijk in punt C. Punt D wordt gevormd door het Zuidoostelijk hoekpunt van het perceel kadastraal bekend onder Sectie C nº. 8625 der Gemeente *Den Helder*. Van dit punt D wordt voor het bijgevoegde gedeelte gevolgd de oude grens der Gemeente *Den Helder* tot het punt van uitgang A.

b. De grens der Gemeente *Anna Paulowna* wordt van het onder *a.* genoemde punt D opnieuw vastgesteld als volgt:

Van het punt D loopt de Gemeentegrens naar het punt C (nader omschreven onder *a.*), vervolgens wordt van dit punt C gevolgd de lijn evenwijdig aan het beloop van het midden van de kruin van den Balgdijk en daarvan verwijderd 300 m zeewaarts tot punt E, zijnde dit punt E het snijpunt van het verlengde van deze evenwijdige lijn, met een lijn evenwijdig aan en op een afstand van 75 m bezuiden en uit de as van den Amsteldiepdijk (as spoorbaan). Vervolgens wordt de grens gevormd door de lijn E F, waarbij F is het snijpunt van de Noordoostgrens van het perceel, kadastraal bekend in de Gemeente *Anna-Paulowna*, Sectie K nº. 2963, met de lijn, gaande van dp 67 van den Balgdijk in Noordoostelijke richting naar het punt E boven omschreven. Van dit punt F wordt gevolgd de N.O.-grens van de perceelen

Sectie K nos. 2975, 2963, de O.-grens van K nº. 2985, de N.O.-grens van K nos. 2987, 374 en Sectie M nº. 4, de N.O.-grens en O.-grens van M nº. 1139 en de O.-grens van Sectie M nos. 107 en 1017 dierzelfde Gemeente tot het snijpunt van den teen van den Noorderdijk (Gemeente *Wieringerwaard*), evenwel met dien verstande, dat de zich in het Amstelmeer en het Randkanaal uitstrekkende kribben behooren bij de Wieringermeer.

c. De grens van de Gemeente *Wieringerwaard* met de Wieringermeer wordt gevormd van het aansluitingspunt van het perceel kadastraal bekend onder de Gemeente *Anna-Paulowna*, Sectie M nº. 1017 met den teen van den Noorderdijk, in Oostelijke richting gaande, door de Noordgrens van de perceelen Gemeente *Wieringerwaard*, Sectie A nos. 940 en 718; vervolgens in Zuidelijke richting gaande, door de grens tusschen de eigendommen van den Staat eenerzijds en den Polder Wieringerwaard anderzijds, tot het punt G. Voorts van het punt G naar punt H (zie de kaart), gelegen op de N. O.-zijde van het perceel kadastraal bekend onder Gemeente *Barsingerhorn*, Sectie B nº. 1902. De punten G en H zijn de snijpunten van bedoelde eigendomsgrens met een lijn, waarvan de uiteinden zijn bepaald door een steenen paal (KAD.-steen) in de kruin van den voormaligen zeedijk ten N. van Nieuwe-sluis, waar deze onder een hoek van ongeveer 90º naar het Westen ombuigt (tegenover het kadastrale perceel Gemeente *Wieringerwaard*, Sectie A nº. 988), en het midden van H.M.-paal 2 op den Waarddijk. De uiteinden van deze snijlijn zijn bepaald door de coördinaten:

KAD.-steen: X—33395.82 Y + 76343.86
H.M.-paal 2: X—33251.19 Y + 76004.79

d. De Oostgrens van de Gemeente *Barsingerhorn*, tegen de Wieringermeer aansluitend, wordt gevormd van het punt H, hierboven bij Wieringerwaard omschreven, door de Oostgrens van het perceel kadastraal bekend onder de Gemeente *Barsingerhorn*, Sectie B nº. 1902 tot het punt, waar deze grens snijdt het verlengde van het rechte gedeelte van den Zuidteen van den voormaligen zeedijk, alwaar deze zich in Westelijke richting ombuigt naar *Kolhorn* (punt I, zie de kaart). Deze teen wordt gevolgd tot punt K, zijnde het snijpunt met het N. verlengde van de naar het Zuiden ombuigende kadastrale Oostgrens van het eerder genoemde perceel Sectie B nº. 1902, zoodat de toegangsweg naar den Wieringermeerpolder van de snijding bij punt K af geheel valt buiten het gebied van de Gemeente *Barsingerhorn*. Van de Gemeente *Barsingerhorn* maakt ook deel uit een klein gedeelte water en loswal, in eigendom toebehoorend aan den Polder Waard-en-Groet, aansluitend aan het perceel dierzelfde Gemeente en Sectie nº. 1902, onmiddellijk bij de schutsluis voor het Kolhorner Diep (zie de kaart).

e. De Noordoostgrens van de Gemeente *Winkel* tegen de Wieringermeer wordt van de Gemeente *Barsingerhorn* af gevormd door de Noordoostgrens van de perceelen kadastraal bekend onder de Gemeente *Winkel*, Sectie A nos. 1511, 1512 en 1543, met dien verstande, dat ook deel uitmaakt van de Gemeente *Winkel* een smalle strook water, in eigendom toebehoorend aan den Polder Waard-en-Groet, gelegen ten Noorden van de perceelen dierzelfde Gemeente en Sectie nos. 1651, 1518 en 1511 (zie de kaart).

f. De Noordgrens van de Gemeente *Hoogwoud* wordt gewijzigd en nader bepaald door de lijn, vormende de grens tusschen de eigendommen van den Staat eenerzijds en die van aangrenzende eigenaren anderzijds, door steenen palen op het terrein aangeduid, aan de Westzijde aansluitend aan de grens van de Gemeente *Winkel*, hierboven onder *e* omschreven, aan de Oostzijde gaande tot de snijding van het verlengde van de uit het Zuiden komende grens tusschen de Gemeenten *Hoogwoud* en *Abbekerk*.

g. De Noordgrens der Gemeente *Abbekerk* wordt gewijzigd en nader bepaald door de lijn, vormende de grens tusschen de eigendommen van den Staat eenerzijds en die van aangrenzende eigenaren anderzijds, door steenen palen op het terrein aangeduid, aan de Westzijde aansluitend aan het verlengde in Noordelijke richting van de grens tusschen de Gemeenten *Hoogwoud* en *Abbekerk* en aan de Oostzijde bepaald door het verlengde in Noordelijke richting van de uit het Zuiden komende grens tusschen de Gemeenten *Abbekerk* en *Twisk*.

h. De Noordgrens van de Gemeente *Twisk* wordt gewijzigd en nader bepaald door de lijn, vormende de grens tusschen de eigendommen van den Staat eenerzijds en aangrenzende eigenaren anderzijds, door steenen palen op het terrein aangeduid, aan de Westzijde aansluitend aan het verlengde in Noordelijke richting van de grens tusschen de Gemeenten *Abbekerk* en *Twisk*, aan de Oostzijde bepaald door het verlengde in Noordelijke richting van de uit het Zuiden komende grens tusschen de Gemeenten *Twisk* en *Opperdoes*.

i. De Noordgrens der Gemeente *Opperdoes* wordt gewijzigd en nader bepaald op de lijn, vormende de grens tusschen de eigendommen van den Staat eenerzijds en die van aangrenzende eigenaren anderzijds, door steenen palen op het terrein aangeduid, aan de Westzijde aansluitend aan het verlengde in Noordelijke richting van de grens tusschen de Gemeenten *Twisk* en *Opperdoes*, aan de Oostzijde bepaald door het verlengde in Noordelijke richting van de grens tusschen de Gemeenten *Opperdoes* en *Medemblik*.

j. De Noordgrens van de Gemeente *Medemblik* wordt gewijzigd en nader bepaald door de lijn, vormende de grens tusschen de eigendommen van den Staat eenerzijds en die van aangrenzende eigenaren anderzijds, door steenen palen op het terrein aangeduid en volgende tennaastenbij het beloop van den voormaligen zeedijk, te beginnen aan de Westzijde van het verlengde in Noordelijke richting van de grens tusschen de Gemeenten *Opperdoes* en *Medemblik*. Echter wordt hierbij een uitzondering gemaakt voor de aan den Staat behoorende Overlekersluis. Waar bedoelde eigendomsgrens, uit het Westen komend, met een hoek van ongeveer 90º in ongeveer Zuidelijke richting afbuigt, wordt de grens gevormd door de verbindingslijn van dit knikpunt met het knikpunt, waar aan de Noordoostzijde van deze sluis de eigendomsgrens weer met een hoek van nagenoeg 90º in Oostelijke richting het beloop van den voormaligen zeedijk volgt, zoodat de Overlekersluis geheel valt onder het grondgebied van de Ge-

meente *Medemblik*. Van het Oostelijk aansluitingspunt met den Wieringermeerdijk wordt gevolgd de bestaande grens, gevormd door den teen van den voormaligen zeedijk.

k. Bij de Gemeente *Wonseradeel* wordt gevoegd het gedeelte van den Afsluitdijk Friesland—Wieringen, aan de Zuidwestzijde begrensd door een lijn, loodrecht op de as van dien dijk getrokken door een punt, gelegen op een afstand van 2.50 m, gemeten in Zuidwestelijke richting in de lengterichting van den dijk, van het midden van een aldaar geplaatsten paal, waarvan de coördinaten bedragen:

X — 14827.35 en Y + 93980.20.

De Noordwestgrens wordt gevormd door een lijn evenwijdig aan en op een afstand van 200 m Noordwaarts van het midden van de kruin van den Afsluitdijk; de Zuidoostelijke grens wordt bepaald door een lijn, evenwijdig aan en op een afstand van 300 m Zuidelijk van hetzelfde midden van de kruin van den Afsluitdijk, benevens alle zich daarbuiten bevindende, bijbehoorende kunst- en dijkwerken, zooals op bijgevoegde schets met roode kleur is aangegeven. De Oostgrens wordt gevormd door de bestaande Friesche kustlijn.

l. Bij de Gemeente *Wieringen* wordt gevoegd het voormalige Zuiderzeegebied, ingenomen door den Afsluitdijk naar Friesland, met aan de Noordwestzijde een strook ter breedte van 200 m en aan de Zuidoostzijde een strook ter breedte van 300 m, welke afstanden worden gemeten uit het midden van de kruin van den Afsluitdijk, waarbij de Noordoostgrens gevormd door de lijn, loodrecht op de as van dien dijk getrokken door het punt, nader omschreven bij de vaststelling van de grens van de Gemeente *Wonseradeel* onder punt *k.*, tevens de grens tusschen de Gemeenten *Wieringen* en *Wonseradeel* uitmaakt. Eveneens worden bij de Gemeente *Wieringen* gevoegd de kunst- en dijkwerken buitendijks gelegen ten Noorden, Noordoosten, Oosten en Zuidoosten van den Oever, waarbij voor wat betreft de begrenzing van dit gebied aan de Noord- en Westzijde, de lijn gevolgd wordt, gaande van het snijpunt van de loodlijn op de as van den Afsluitdijk door km. 2^{000} met de lijn 200 m Noordwestwaarts uit de as van de kruin van den Afsluitdijk en evenwijdig aan die as, naar het Zuidoost-einde van den Oostelijken beschermingsdam voor de uitwateringssluizen. De Noordzijde van dezen dam wordt gevolgd tot het Oostelijk uiteinde. Van hier loopt de grens in rechte lijn naar het Noordelijk uiteinde van den Oostelijken havendam van de voorhaven. Van dit punt wordt gevolgd de lijn naar het Noordoostelijk uiteinde van den Westelijken havendam van de voorhaven. Vervolgens wordt gevolgd de Noordwest- en Westzijde van dezen havendam, en de Noordwestzijde van de Noorderbegrenzing van de visschershaven tot waar gesneden wordt de kadastrale begrenzing van den Noorderoeverdijk.

Voor wat betreft de Oostelijke en Zuidelijke begrenzing van de kunstwerken wordt van het snijpunt van den loodlijn op de as van den Afsluitdijk in km. 2^{000} met de lijn 300 m Zuidoostwaarts uit de as van de kruin van den Afsluitdijk en evenwijdig aan die as, de lijn gevolgd, die dit snijpunt verbindt met het knikpunt in den Oostelijken havendam van de binnenhaven. Vervolgens in Zuidelijke richting gaande wordt de Oostelijke begrenzing van dezen dam gevolgd tot aan het Zuidelijk uiteinde. Van hier wordt de grens gevormd door de lijn, die dit punt verbindt met het Oostelijke punt van de krib, die in Oostelijke richting gaande, komt van het Noordelijk knikpunt in den Wieringermeerdijk. Hier vandaan naar het Zuidelijke punt van den Zuidwestelijken havendam van de binnenhaven te den Oever.

Van dit punt wordt de grens verder gevormd door de lijn gaande van hier naar het Noordelijk punt van het Westelijk uiteinde van den loswal nabij „de Leemans". Deze lijn wordt gevolgd tot het snijpunt van deze lijn met het Noordelijk verlengde van het Oostelijk uiteinde van bovengenoemden loswal. Van dit punt loopt de grens langs de lijn, die dit punt verbindt met het Noordelijk uiteinde van de Oostelijke betonnen brugleuning van de brug in Rijksweg nº. 7 nabij gemaal „de Leemans". Deze lijn wordt gevolgd tot het snijpunt met den teen van het talud van bovenvermelden weg. Deze teen wordt gevolgd in Westelijke richting tot 15 m Westelijk van de as van de brug (de brug gerekend tot „de Wieringermeer"). Van hier loopt de grens naar het Zuidelijk uiteinde van de krib voor den Stonteldijk, genaamd „Grooten Dam", vervolgens naar het Oostelijk uiteinde van den Zuidelijken beschermingsdam van het uitwateringssluisje van den Waard-Nieuwlandpolder. De Zuidelijke kant van dezen beschermingsdam wordt gevolgd tot waar deze lijn gesneden wordt door de lijn uit het hierna te noemen punt L. loodrecht op de as van den Wieringermeerdijk getrokken. (Dit gebied is in rood op bijgevoegde kaart aangegeven.)

Voorts wordt gevoegd bij de Gemeente *Wieringen* de strook grond, langs de Zuidzijde van deze Gemeente, gelegen tusschen de voormalige kustlijn en de grens tusschen de eigendommen van den Staat eenerzijds en van den Polder Waard-Nieuwland en het Heemraadschap Wieringen anderzijds. Deze grens begint bij punt L, zijnde het snijpunt van bovengenoemde eigendomsgrens, in Noordoostelijke richting verlengd, met den buitenteen van den Wieringermeerdijk, hiervandaan in Zuidwestelijke richting gaande tot waar gesneden wordt de Westzijde van de Houkeskeersluis bij de coupure te De Houkes (tegenover het perceel, kadastraal bekend in de Gemeente *Wieringen*, Sectie D nº. 1550); vervolgens langs de Westzijde van de Houkeskeersluis tot het snijpunt met het Noordoostelijk verlengde van de Zuidoostgrens van het perceel D nº. 1361.

Dit Noordoostelijke verlengde vormt de grens tot het snijpunt met de buitenkruinlijn van de Noordoostelijke waterkeering langs de Nieuwe Haven te De Houkes. Deze buitenkruinlijn wordt gevolgd tot het begin van den afrit naar den loswal, alwaar de weg rechthoekig wordt gekruist, waarna de grens verder langs de Noordoostzijde van dezen afrit loopt. Vervolgens buigt zij met den weg mede en loopt dan verder langs den teen van de waterkeering, vormende de Zuidoostelijke begrenzing van den loswal. Deze teen vormt de grens tot het snijpunt met het Zuidwestelijk uiteinde van den loswal, waarna dit einde de verdere begrenzing uitmaakt. Van het Zuidwestelijkst punt van den loswal loopt de grens verder naar het Zuideinde van den Zuidelijken havendam van de

Oude Haven te De Houkes, zijnde perceel sectie D nº. 1359. Hiervan wordt de Zuid- en Westgrens gevolgd tot waar de kadastrale begrenzing van den Westerlanderdijk wordt gesneden.

Een uitzondering wordt gemaakt voor de aan den Staat behoorende, in de oude kustlijn inspringende gedeelten te De Houkes (coupure) aan den Poelweg, bij de brug tegenover Westerklief, bij de brug voor den Koogerweg (Hippolytushoeverkoog), bij den Poldersteiger en bij de brug voor het Kaapwegje. Deze inspringende gedeelten blijven deel uitmaken van de Gemeente *Wieringen*.

Verder gaande loopt de grens langs deze kadastrale begrenzing tot het snijpunt met het Rijkseigendom.

Van hier in Zuidwestelijke richting gaande, loopt de grens tot punt M, liggende op een afstand van 150 m uit het snijpunt, hiervoor bedoeld, om vervolgens uit punt M de lijn te volgen gaande van hier naar dp 10^{300} op den Amsteldiepdijk tot het snijpunt met de lijn, die evenwijdig aan en op een afstand van 75 m Zuidelijk van de as van den Amsteldiepdijk loopt. Deze lijn dient verder als grens tot punt E. Van hier wordt de lijn E C gevolg tot N, zijnde het snijpunt van de lijn C E met de lijn evenwijdig aan en op een afstand van 200 m Noordwaarts van de as van den Amsteldiepdijk (as spoorbaan). Deze evenwijdige lijn wordt in Noordoostelijke richting gevolgd tot het snijpunt met de kadastrale begrenzing van de Gemeente *Wieringen*, aldus het gebied van den Amsteldiepdijk bij deze gemeente voegende. (Dit gebied is in rood op bijgevoegde kaart aangegeven.)

Voor de Noordwestelijke en Noordelijke begrenzing van de gemeente Wieringen wordt verder de kadastrale begrenzing gevolgd met dien verstande, dat alle tot de kustverdediging behoorende werken bij de Gemeente *Wieringen* worden gevoegd.

3. Op de wijziging van grenzen van gemeenten, bij deze wet bepaald, zijn de artikelen 157 tot en met 166 der gemeentewet niet van toepassing.

HOOFDSTUK V.

28. Het lichaam, bij deze wet ingesteld, en zijn organen kunnen de hun toegekende bevoegdheden tevens, bij wijze van voorloopige voorziening, uitoefenen met betrekking tot bij algemeenen maatregel van bestuur daartoe aangewezen in te polderen of ingepolderde gedeelten van het IJsselmeer, niet behoorende tot het gebied, bedoeld in artikel 2, een en ander, voor zooveel noodig, behoudens wettelijke regeling ter zake van de gebiedsindeeling.

HOOFDSTUK VI.

29. 1. Op door Ons op voordracht van Onze Ministers van Waterstaat en van Financiën te bepalen tijdstip, doch uiterlijk op den datum, waarop de verzorging van de in artikel 1, onder IV, bedoelde werkzaamheden voor het betreffende gebied aan het openbaar lichaam zal worden onttrokken, keert het eigenaarsbeheer van de Staatseigendommen binnen het gebied van „de Wieringermeer", bedoeld in artikel 1 onder II, aan Onzen Minister van Financiën terug.

2. Op door Ons op voordracht van Onzen Minister van Waterstaat te bepalen tijdstippen worden de behartiging van de waterstaatsbelangen en het beheer van de waterstaatswerken, een en ander als bedoeld in artikel 1 onder III, geheel of gedeeltelijk aan Onzen Minister van Waterstaat, aan de provincie Noordholland of aan een of meer bestaande of daartoe op te richten waterschappen overgedragen, voor zooveel omtrent de overdrachtsvoorwaarden tusschen belanghebbenden overeenstemming is verkregen. Indien geen overeenstemming wordt verkregen, worden de overdrachtsvoorwaarden door Ons, den Raad van State gehoord, vastgesteld.

3. Door Ons worden, op voordracht van Onze Ministers van Waterstaat, van Binnenlandsche Zaken en van Financiën, de Staatseigendommen aangewezen, welke in eigendom aan het openbaar lichaam zullen worden overgedragen ten behoeve van de voorzieningen, bedoeld in artikel 1, onder IV, dezer wet en de voorwaarden bepaald, waaronder en het tijdstip waarop deze eigendommen overgaan.

30. Uiterlijk vijf jaren na de dagteekening dezer wet wordt een voorstel van wet ingediend, houdende eene voor zooveel noodig gewijzigde regeling van de in artikel 1, onder IV, bedoelde voorzieningen.

31. Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 25 *Juni* 1937.)

S. 523.

---

31 *Mei* 1937. WET tot omzetting van den Rijksstudiedienst voor de Luchtvaart in een Stichting, alsmede vaststelling van een regeling, als bedoeld in artikel 89*a* van de Comptabiliteitswet 1927 (*Staatsblad* nº. 259) ten aanzien van die Stichting.

Bijl. Hand. II 1936/37, 296.
Hand. II 1936/37, bladz. 2037—2045.
Bijl. Hand. I 1936/37, 296.
Hand. I 1936/37, bladz. 683.

Wij WILHELMINA, enz. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is den Rijksstudiedienst voor de Luchtvaart om te zetten in een Stichting en dat het in verband daarmede noodig is een regeling te treffen, als bedoeld in artikel 89*a* van de Comptabiliteitswet 1927 (*Staatsblad* nº. 259);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Onze Ministers van Waterstaat, van Defensie, van Koloniën, van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en van Financiën worden gemachtigd om voor en namens het Rijk met de Vereeniging van Nederlandsche Vliegtuigfabrikanten, gevestigd te *'s-Gravenhage*, de N. V. Koninklijke Luchtvaartmaatschappij

voor Nederland en Koloniën, gevestigd te *'s-Gravenhage*, de N. V. Koninklijke Nederlandsch-Indische Luchtvaartmaatschappij, gevestigd te *Amsterdam* en de Koninklijke Nederlandsche Vereeniging voor Luchtvaart, gevestigd te *'s-Gravenhage*, een Stichting, genaamd „Nationaal Luchtvaartlaboratorium", in het leven te roepen overeenkomstig de bepalingen van de bij deze wet gevoegde ontwerp-akte van oprichting.

2. Onze Minister van Waterstaat en van Financiën worden gemachtigd om voor en namens het Rijk met het Bestuur van de Stichting een overeenkomst aan te gaan overeenkomstig het bij deze wet gevoegd model.

3. Ten laste van het Rijk komt een jaarlijksche bijdrage aan de Stichting ten einde in het verlies van de exploitatie te voorzien. Het bedrag van deze bijdrage wordt vastgesteld met inachtneming van een verhouding, welke in overeenstemming met de in artikel 1 van deze wet genoemde lichamen zal worden bepaald, met dien verstande, dat het Rijk in geen geval meer dan 23/30 (drie en twintig dertigste) gedeelte van het verlies zal mogen dragen.

4. Aan de door Onze Ministers van Waterstaat en van Financiën aan te wijzen ambtenaren, zoomede aan de Algemeene Rekenkamer, wordt, telkens wanneer zulks wordt verlangd, inzage in de boekhouding der Stichting gegeven, en worden alle daaromtrent gevraagde inlichtingen verstrekt.

5. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag volgende op dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

De Minister van Staat,
Minister van Defensie a. i.,
H. Colijn.

De Minister van Staat,
Minister van Koloniën,
H. Colijn.

De Minister van Handel,
Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 4 *Juni* 1937.)

Akte van oprichting van de Stichting Nationaal Luchtvaartlaboratorium.

1. De Heeren,
te dezen onderscheidenlijk vertegenwoordigende de Ministers van Waterstaat, van Defensie, van Koloniën, van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en van Financiën, die te dezen handelen namens het Rijk;

2. de Heeren en , te dezen handelende voor en namens de Vereeniging van Nederlandsche Vliegtuigfabrikanten, gevestigd te *'s-Gravenhage;*

3. De Heer , te dezen handelende voor en namens de N. V. Koninklijke Luchtvaart Maatschappij voor Nederland en Koloniën, gevestigd te *'s-Gravenhage;*

4. De Heer , te dezen handelende voor en namens de N. V. Koninklijke Nederlandsch-Indische Luchtvaartmaatschappij, gevestigd te *Amsterdam;*

5. De Heer , te dezen handelende voor en namens de Koninklijke Nederlandsche Vereeniging voor Luchtvaart, gevestigd te *'s-Gravenhage,*

verklaren over te gaan tot het in het leven roepen eener stichting en tot dat doel te storten een bedrag van duizend gulden, waarin door het Rijk voor f 600 wordt deelgenomen.

Voor deze stichting zullen gelden de navolgende bepalingen:

Art. 1. De Stichting draagt den naam: „Nationaal Luchtvaartlaboratorium" en is gevestigd te *'s-Gravenhage.*

Art. 2. De Stichting heeft ten doel:

1°. het beheeren van het Nationaal Luchtvaartlaboratorium, waarvan de bestemming is: onderzoekingen te doen en proeven te nemen op het gebied van de luchtvaart, adviezen te geven over luchtvaart en aanverwante onderwerpen in opdracht van Regeeringslichamen of op aanvrage van particulieren, gelegenheid te geven voor het doen van onderzoekingen en proeven op dit gebied;

2°. het na daartoe ontvangen opdracht verleenen van medewerking ten aanzien van de uitoefening van de overheidscontrôle op de luchtwaardigheid van luchtvaartuigen.

Art. 3. 1. Het beheer van het in het voorgaande artikel bedoelde laboratorium geschiedt door het bestuur van de Stichting ingevolge een met het Rijk te sluiten overeenkomst met inachtneming van de voorwaarden en bepalingen van die overeenkomst.

2. Onder het gezag en het toezicht van het bestuur berust de dagelijksche leiding van zaken in het Nationaal Luchtvaartlaboratorium bij een of meer directeuren.

In geval meer dan één directeur wordt benoemd, wordt de verdeeling der werkzaamheden tusschen hen door het Bestuur geregeld.

Art. 4. De geldmiddelen van de Stichting bestaan uit het stichtingskapitaal en worden verder verkregen door bijdragen ineens en jaarlijksche bijdragen, door vergoedingen voor onderzoekingen of voor het gelegenheid geven daartoe en voor adviezen, door schenkingen, erfstellingen en legaten, door gekweekte renten en uit anderen hoofde.

Art. 5. 1. Het bestuur is als volgt samengesteld:

a. de Minister van Waterstaat benoemt één lid, bij de keuze waarvan gelet wordt op een goed verband tusschen het bestuur der Stichting en den Luchtvaartdienst;

b. de Minister van Defensie benoemt twee leden, bij de keuze waarvan gelet wordt op een goed verband tusschen het bestuur en de Luchtvaart van het Leger en den Marineluchtvaartdienst;

c. de Minister van Koloniën benoemt één lid, bij de keuze waarvan gelet wordt op een goed verband tusschen het bestuur en de afdeeling van het Departement van dezen Minister, welke belast is met de aanschaffing, keu-

ring en verzending van oorlogsmaterieel voor de overzeesche gewesten;

d. de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart benoemt één lid, bij de keuze waarvan gelet wordt op een goed verband tusschen het bestuur en de afdeeling van het Departement van dezen Minister, waaraan de behartiging van de belangen van de nijverheid is opgedragen;

e. de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen benoemt één lid, bij de keuze waarvan gelet wordt op een goed verband tusschen het bestuur en de universiteiten en hoogescholen;

f. de Vereeniging van Nederlandsche Vliegtuigfabrikanten benoemt twee leden;

g. de N. V. Koninklijke Luchtvaart Maatschappij voor Nederland en Koloniën benoemt één lid;

h. de Koninklijke Nederlandsch-Indische Luchtvaartmaatschappij benoemt één lid;

i. de Koninklijke Nederlandsche Vereeniging voor Luchtvaart benoemt één lid

Ieder der bovengenoemde Ministers en lichamen benoemt voor het door hem benoemde lid tevens een plaatsvervanger, die dat lid bij verhindering, afwezigheid of ontstentenis vervangt.

j. de Minister van Waterstaat benoemt bovendien één lid en een plaatsvervanger voor dat lid uit voordrachten van tenminste twee personen, op te maken door de Nederlandsche Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek ten behoeve van Nijverheid, Handel en Verkeer (verder aangeduid met Nijverheidsorganisatie T.N.O.).

2. Voor de eerste maal is het bestuur als volgt samengesteld:

a. ....., plaatsvervanger .....;
b. 1°. .....; 2°. .....; plaatsvervangers: 1°. .....; 2°. .....;
c. ....., plaatsvervanger .....;
d. ....., plaatsvervanger .....;
e. ....., plaatsvervanger .....;
f. 1°. .....; 2°. .....; plaatsvervangers: 1°. .....; 2°. .....;
g. ....., plaatsvervanger .....;
h. ....., plaatsvervanger .....;
i ....., plaatsvervanger .....;
j. ....., plaatsvervanger .....

Hiervan treden af op 1 Januari 1939 de sub *b*, 1°., *c*, *e*, *f* 2°., *h* en *j* van dit lid genoemde leden en op 1 Januari 1941 de sub *a*, *b*, 2°., *d*, *f*, 1°., *g* en *i* genoemde leden.

De sub *a*, *b*, *c*, *d*, *e* en *j* van dit lid genoemde leden en plaatsvervangende leden worden geacht benoemd te zijn door den Minister, respectievelijk genoemd sub *a*, *b*, *c*, *d*, *e* en *j* van lid 1, de sub *f*, *g*, *h* en *i* genoemde leden en plaatsvervangende leden door de lichamen, respectievelijk genoemd sub *f*, *g*, *h* en *i* van lid 1.

3. Onder voorbehoud van eerder ontslag door dengene die hen heeft benoemd en behoudens het bepaalde in het vorig lid, hebben de leden en plaatsvervangende leden van het bestuur zitting voor een tijdvak van vier jaren en zijn aanstonds weder benoembaar.

4. Zoolang in een vacature niet voorzien is, vormen de overblijvende leden het bestuur.

5. De voorziening in een vacature zal op overeenkomstige wijze geschieden als waarop de benoeming van het lid of plaatsvervangend lid, dat de vacceerende plaats innam, geschiedde.

Art. 6. 1. De voorzitter van het bestuur wordt, behalve bij de instelling van de Stichting, uit de leden van het bestuur, uit een voordracht van dit college van ten minste twee personen, benoemd door den Minister van Waterstaat.

2. Het bestuur wijst uit zijn midden een ondervoorzitter aan, die den voorzitter bij diens verhindering, afwezigheid of ontstentenis vervangt. Het bestuur kan aan den ondervoorzitter als zoodanig ontslag verleenen.

3. Voor de eerste maal treedt als voorzitter op .....

Art. 7. Het bestuur voorziet in het secretariaat en het penningmeesterschap.

Art. 8. Een of meer uit en door het bestuur aan te wijzen leden oefenen naar door het bestuur te stellen regelen onder zijn verantwoordelijkheid een deel der bevoegdheden van het bestuur uit. Hiertoe behoort in ieder geval het lid, bedoeld in artikel 5, lid 1 sub *a*.

Het bestuur kan aan het (de) hierboven bedoelde lid (leden) voor zijn (hun) werkzaamheden ingevolge dit artikel een door het bestuur vast te stellen vergoeding toekennen.

Art. 9. Het bestuur vertegenwoordigt de Stichting in en buiten rechte. Tegenover derden blijkt van de medewerking van het bestuur voldoende door de medewerking van den voorzitter, zoomede van het lid, bedoeld in artikel 5, lid 1, sub *a*.

Art. 10. 1. Het bestuur vergadert ten minste twee malen per jaar en verder zoo dikwijls als de voorzitter het noodig acht of ten minste twee leden van het bestuur hem daartoe schriftelijk hun verlangen te kennen geven met opgave van de punten, welke zij behandeld wenschen te zien.

2. Met instemming van den voorzitter kunnen de leden zich in de bestuursvergadering, tijdens de behandeling van eenig onderwerp, doen bijstaan door personen, wier tegenwoordigheid in verband met de behandeling van het betreffende onderwerp door hen wenschelijk geacht wordt.

3. Besluiten worden genomen met volstrekte meerderheid van stemmen. Bij staking van stemmen beslist de voorzitter, wanneer het personen betreft en wordt het voorstel geacht te zijn verworpen, wanneer het zaken betreft.

4. Geen der leden kan meer dan één stem uitbrengen. De stemming over personen geschiedt schriftelijk; de stemming over zaken geschiedt mondeling, tenzij de vergadering anders beslist.

Met goedkeuring van den voorzitter kan de stem ook schriftelijk buiten vergadering worden uitgebracht.

5. De Directeur (Directeuren) woont (wonen) de vergaderingen van het bestuur bij, tenzij het bestuur voor een bepaald geval anders beslist.

6. De Directeur van den Luchtvaartdienst of een door dezen aangewezen ambtenaar heeft het recht de vergaderingen van het bestuur bij te wonen.

Art. 11. 1. Het in artikel 5, lid 1 onder *a* bedoelde lid kan verzet aanteekenen tegen een besluit van het bestuur, dat betrekking heeft op de veiligheid van het luchtverkeer of op de besteding van gelden, met dien verstande, dat dit recht niet geldt ten aanzien van besluiten betreffende besteding van gelden, welke bijzon-

dere lichamen of personen voor een bepaald omschreven doel ter beschikking van de Stichting hebben gesteld en welke het bestuur voor dat doel wenscht te gebruiken.

2. Wanneer het lid van zijn in het vorig lid omschreven bevoegdheid gebruik maakt, dient hij uiterlijk op den tweeden dag volgende op dien, waarop het besluit is genomen, bij den voorzitter een nota in, waarin hij tevens de beweegredenen van zijn verzet uiteenzet. Het besluit wordt hierdoor geschorst. De voorzitter doet hiervan mededeeling aan de leden.

3. Indien verzet is aangeteekend, verzoekt de voorzitter den Minister van Waterstaat, onder overlegging van het besluit met een toelichting en van de in het vorige lid bedoelde nota, te beslissen of het besluit al dan niet ten uitvoer kan worden gelegd. De Minister wordt geacht tegen tenuitvoerlegging van het besluit geen bezwaar te hebben, indien hij binnen veertien dagen na den dag, waarop het verzoek gedaan is, geen andere beslissing ter kennis van den voorzitter heeft gebracht.

4. Elk der in artikel 5, lid 1, onder *f*, *g*, *h* en *i* bedoelde leden kan verzet aanteekenen tegen een besluit van het bestuur, de begrooting betreffende, voor zoover door dat besluit op het door het lid vertegenwoordigde lichaam geldelijke verplichtingen zouden worden gelegd, welke de door dat lichaam ingevolge de in artikel 3, lid 1 bedoelde overeenkomst aanvaarde verplichtingen te boven zouden gaan. Lid 2 van het onderhavig artikel vindt overeenkomstige toepassing.

5. De voorzitter vraagt het lichaam, welks vertegenwoordiger in het bestuur verzet heeft aangeteekend, onder overlegging van het besluit met een toelichting en van de ingevolge het vorige lid ingediende nota, of het het verzet handhaaft. Het lichaam wordt geacht geen bezwaar te hebben tegen het besluit, indien het binnen een maand na dien, waarop het verzoek gedaan is, den voorzitter niet heeft medegedeeld het verzet te handhaven. Deelt het lichaam den voorzitter mede het verzet te handhaven, dan heeft het besluit ten opzichte van dat lichaam geen rechtsgevolg.

Art. 12. 1. Onverminderd het bepaalde in lid 2 van dit artikel kan het bestuur commissies van advies of bijstand instellen, welke naar gelang van den aard harer taak een tijdelijk dan wel een vast karakter kunnen hebben. In het laatste geval wordt de samenstelling, bevoegdheid en werkkring van de commissie geregeld bij een door het bestuur vast te stellen reglement.

2. Er wordt ingesteld een commissie, samengesteld uit personen, die geacht kunnen worden in wetenschappelijk opzicht deskundig te zijn op bij de luchtvaart betrokken gebieden. De wijze van benoeming, bevoegdheid en werkkring van deze commissie, zoomede de wijze, waarop door het bestuur met deze commissie overleg wordt gepleegd, worden geregeld bij een reglement, dat de goedkeuring van den Minister van Waterstaat behoeft. In dit reglement zal er in worden voorzien, dat in elk geval verband gewaarborgd is met het Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Instituut.

Art. 13. 1. Het bestuur, de in lid 2 van artikel 12 bedoelde commissie of een door het bestuur of door deze commissie ingestelde commissie kan aan allen, die bij een vergadering tegenwoordig zijn, geheimhouding opleggen omtrent onderwerpen, welke in die vergadering zijn behandeld. Zij wordt in acht genomen, totdat zij door het bestuur of door de commissie, die haar heeft opgelegd, wordt opgeheven.

2. De leden van het bestuur, van de in lid 2 van artikel 12 bedoelde commissie of van een door het bestuur of door deze commissie ingestelde commissie en alle andere personen, die bij een vergadering tegenwoordig waren, zijn tot geheimhouding verplicht ten aanzien van eenig onderwerp, waaromtrent de daarbij betrokken Minister geheimhouding heeft opgelegd. Zij wordt in acht genomen, totdat zij door den Minister, die haar heeft opgelegd, wordt opgeheven.

3. De in de voorgaande twee leden bedoelde verplichting tot geheimhouding bestaat niet voor een lid ten aanzien van den Minister, die hem benoemd heeft.

Art. 14. Het bestuur neemt, voor zooveel deze akte en de in artikel 3 bedoelde overeenkomst daaromtrent geen bepalingen bevatten, een beslissing in alle gevallen, welke de organisatie van de Stichting en de uitvoering van de genomen besluiten betreffen.

Art. 15. 1. Het bestuur stelt jaarlijks een verslag vast omtrent de werkzaamheden en de bereikte resultaten. De uitkomsten van de onderzoekingen zullen, voor zoover daardoor geen belangen van deelnemers aan de Stichting, dan wel van derden — zulks ter beoordeeling van den voorzitter van het bestuur — zullen worden geschaad, worden nedergelegd in verslagen, welke op de door het bestuur te bepalen wijze zullen worden gepubliceerd.

2. Het bestuur brengt de in lid 1 bedoelde bescheiden ter kennis van de in den aanhef dezes genoemde Ministers, van de Nijverheidsorganisatie T.N.O., van de in artikel 5, lid 1, onder *f*, *g*, *h* en *i* genoemde lichamen en voorts van hen, die naar het oordeel van het bestuur daarvoor in aanmerking komen.

3. Het boekjaar loopt van den eersten Januari tot en met den een en dertigsten December. Het eerste boekjaar loopt tot en met een en dertig December 1937.

4. Het bestuur maakt jaarlijks een balans en een winst- en verliesrekening op. Het zendt deze stukken telkenjare uiterlijk op een door den Minister van Waterstaat vast te stellen tijdstip ter goedkeuring aan dezen Minister. Een afschrift van die bescheiden wordt tegelijkertijd gezonden aan de overige in den aanhef dezes genoemde Ministers, aan de Nijverheidsorganisatie T.N.O. en aan de in artikel 5, lid 1 onder *f*, *g*, *h* en *i* genoemde lichamen.

5. Het bestuur brengt de goedgekeurde balans en winst- en verliesrekening ter kennis van de aan het slot van het voorgaande lid bedoelde Ministers, organisatie en lichamen.

Art. 16. Het bestuur stelt een huishoudelijk reglement vast betreffende de vergaderingen en de stemmingen, de bevoegdheden van den voorzitter, de instructies voor het secretariaat en den penningmeester, de vaststelling van het jaarverslag en het opmaken van de balans en de winst- en verliesrekening.

Art. 17. De in den aanhef dezes genoemde Ministers zijn bevoegd bij gemeenschappelijke beschikking na overleg met de in artikel 5, lid 1

onder *f*, *g*, *h* en *i* genoemde lichamen, deze akte aan te vullen of te wijzigen, dan wel tot opheffing van de Stichting te besluiten, nadat het bestuur terzake is gehoord.

Art. 18. 1. Bij opheffing van de Stichting heeft verevening plaats volgens regelen door de in den aanhef dezes genoemde Ministers, na overleg met de in artikel 5, lid 1 onder *f*, *g*, *h* en *i* genoemde lichamen, bij de beschikking tot opheffing te stellen.

2. De beschikking tot opheffing regelt tevens het tijdstip van opheffing der Stichting en stelt, met inachtneming van hetgeen ter zake zal zijn bepaald in de overeenkomst bedoeld in artikel 3, de bestemming van de eventueel resteerende bezittingen vast.

Art. 19. De kosten van deze akte en alle rechten en kosten, terzake van de afzondering verschuldigd, komen ten laste van de Stichting.

Overeenkomst voor het beheer van het Nationaal Luchtvaartlaboratorium.

De Ministers van Waterstaat en van Financiën, hieronder verder aangeduid als „de Ministers", vertegenwoordigende het Rijk, partij ter eene zijde en het bestuur der Stichting „Nationaal Luchtvaartlaboratorium" te 's-Gravenhage, hieronder verder aangeduid als „het bestuur", partij ter andere zijde, zijn overeengekomen als volgt.

Art. 1. 1. Gerekend van 1 Januari 1937 wordt het beheer van den Rijksstudiedienst voor de Luchtvaart, welke in den vervolge zal heeten „Nationaal Luchtvaartlaboratorium", overgedragen aan de Stichting.

2. Het bestuur verbindt zich tot het verrichten van alle handelingen, welke voor een zorgvuldig beheer van het laboratorium bevorderlijk zijn, onder welke handelingen begrepen geacht wordt het nastreven van een zoodanige samenwerking van het laboratorium met andere instellingen op het gebied van het toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek, dat zooveel mogelijk dubbel werk of dubbele outillage voorkomen wordt.

3. De Minister van Waterstaat, de Minister van Defensie, de Minister van Koloniën en de instantie, belast met de overheidscontrôle op luchtvaartmaterieel, kunnen bij het geven aan de Stichting van een opdracht omtrent het doen van onderzoekingen of het nemen van proeven dan wel omtrent het geven van adviezen met betrekking tot een bepaaldelijk omschreven onderwerp verlangen, dat zulk een opdracht den voorrang zal hebben boven alle andere werkzaamheden. Indien voor verschillende opdrachten tezelfdertijd voorrang wordt verlangd, stelt het bestuur de hierbij betrokkenen onverwijld hiervan in kennis, met het verzoek nader te worden ingelicht, aan welke opdrachten successievelijk de voorrang moet worden gegeven. In afwachting van een beslissing daaromtrent regelt het bestuur de werkzaamheden naar beste weten.

4. Wanneer aan een opdracht, als bedoeld in het vorig lid, niet kan worden voldaan, zonder dat in de overige werkzaamheden hinderlijk oponthoud ontstaat, zal omtrent de voorziening in de uitvoering van die opdracht door het bestuur nader overleg worden gepleegd met dengene, die de opdracht gaf, waarbij rekening zal worden gehouden met de mate, waarin door het hierbij betrokken Departement in de kosten, aan de uitvoering van die opdracht verbonden, zal worden bijgedragen.

Art. 2. 1. Het Rijk verleent, gerekend van 1 Januari 1937, aan de Stichting tot wederopzegging het privaatrechtelijk gebruik van de gebouwen, genummerd 27, 28, 29, 35, 36, 37 en 38 met het terrein op het Marine-Etablissement, te Amsterdam, zooals een en ander tot dusver werd gebruikt door den Rijksstudiedienst voor de Luchtvaart, tegen betaling van een jaarlijksche vergoeding van f 5000,—.

2. De vergoeding moet telken jare vóór of op 1 Juni, voor het eerst vóór of op 1 Juni 1937, worden betaald ten kantore van den Ontvanger der directe belastingen te Amsterdam of ten kantore van den ambtenaar, aan wien de inning mocht worden opgedragen.

3. Desgewenscht kan de betaling geschieden door overschrijving of storting van het verschuldigde bedrag op de postgirorekening nº. 4892 van den voornoemden Ontvanger, in welk geval op het overschrijvings- of stortingsbiljet de oorzaak van de betaling moet worden vermeld.

4. Wanneer de betaling niet binnen veertien dagen na den verschijndag is geschied, wordt de vergoeding, zonder dat hiertoe eenige inverzuimstelling noodig is, verhoogd met één ten honderd voor iedere ingegane maand verzuim.

5. Ten aanzien van alle verschuldigde bedragen wordt beroep op schuldvergelijking uitgesloten.

Art. 3. 1. Indien het in artikel 2, lid 1, bedoelde gebruik eindigt, zijn over het loopende kalenderjaar zooveel twaalfde deelen van de vergoeding verschuldigd, als er maanden van dat jaar geheel of ten deele zijn verstreken op het oogenblik, waarop de krachtens deze overeenkomst in gebruik zijnde Rijkseigendommen zijn opgeleverd in een staat ten genoegen van den Minister van Financiën.

2. Onverminderd het in artikel 18, lid 1, bepaalde kan het Rijk te allen tijde en tegen ieder gewenscht tijdstip het in artikel 2, lid 1, bedoelde gebruik opzeggen, zonder dat de Stichting eenig recht op schadeloosstelling kan doen gelden. In dit geval wordt hetgeen van de vergoeding verschuldigd is, op de in het vorig lid bepaalde wijze berekend; in elk geval dient de vergoeding te worden betaald tot den datum, tegen welken het gebruik is opgezegd.

3. Indien het gebruik wordt opgezegd wegens niet tijdige betaling van de bij deze overeenkomst bedongen jaarlijksche vergoeding of wegens andere verzuimen van de zijde van de Stichting, moet de vergoeding over het loopend kalenderjaar ten volle worden voldaan.

4. Bij het opzeggen van het in artikel 2, lid 1, bedoelde gebruik is hetgeen van de vergoeding nog verschuldigd is, terstond opeischbaar.

Art. 4. 1. De in artikel 2 bedoelde Rijkseigendommen moeten bij het eindigen van het gebruik binnen een alsdan te stellen termijn worden opgeleverd in een staat ten genoegen van den Minister van Financiën.

2. Bij gebreke hiervan zullen de noodige voorzieningen vanwege het Rijk geschieden op kosten van de Stichting, onverminderd haar verplichting tot schadevergoeding.

Art. 5. De op- of aanzeggingen betreffende het in artikel 2 bedoelde gebruik kunnen rechtsgeldig bij aangeteekenden brief geschieden door of aan den Inspecteur der Domeinen te Amsterdam.

Art. 6. 1. Het Rijk draagt alle losse inventarisgoederen, gesplitst in gebruiksgoederen, zooals meubelen, werktuigen, instrumenten, enz., en in verbruiksgoederen, zooals magazijnvoorraden, e.d., welke op den dag, waarop deze overeenkomst van kracht wordt, in gebruik of opgeslagen zijn bij den Rijksstudiedienst voor de Luchtvaart, aan de Stichting in eigendom over, tegen nader vast te stellen bedragen. Voor de gebruiksgoederen zal dat bedrag worden bepaald naar een op te maken inventaris, rekening houdende met de noodige afschrijving op de goederen sedert de aanschaffing en eventueel na nadere taxatie; voor de verbruiksgoederen naar een op te maken staat van aanwezige goederen. Inventaris en staat zullen door vertegenwoordigers, aan te wijzen door partijen ter eene en ter andere zijde, worden opgemaakt. Voor deze overdracht wordt door de Stichting een schuldbekentenis aan het Rijk gegeven overeenkomstig een bedrag, vast te stellen door de vertegenwoordigers, die tevens de rentevergoeding en aflossing regelen.

2. Bij het eindigen van het gebruik, bedoeld in artikel 2, lid 1, komen alle terreinen, gebouwen, inrichtingen en goederen, welke aan de Stichting toebehooren, zonder vergoeding aan het Rijk, voor zooverre bij de beschikking tot opheffing niet anders wordt bepaald.

Art. 7. Het bestuur stelt een openingsbalans vast, die de goedkeuring behoeft van de Ministers.

Art. 8. 1. Gedurende het bestaan van de Stichting kan door het bestuur worden overgegaan tot stichting van nieuwe gebouwen, inrichtingen, enz., zoomede tot uitbreiding, wijziging en verbetering en inrichting van de in artikel 2 bedoelde gebouwen, met inbegrip van den inventaris, een en ander teneinde de gebouwen, enz., ook verder te doen beantwoorden aan het in artikel 2 van de akte van oprichting der Stichting, hierna te noemen akte van oprichting, omschreven doel. Bij deze handelingen zal het bestuur zich houden binnen de in artikel 13 van deze overeenkomst bedoelde begrooting met werkplan, tenzij de kosten uit eigen vermogen of uit in het bijzonder voor dat doel ter beschikking gestelde en door het bestuur daarvoor aanvaarde bijdragen worden bestreden.

2. Voor de stichting van nieuwe gebouwen, inrichtingen, enz., op het in artikel 2 bedoelde terrein, zoomede voor werken tot uitbreiding, wijziging, verbetering en inrichting van de in dat artikel bedoelde gebouwen, is de voorafgaande toestemming van den Minister van Financiën vereischt.

Art. 9. Het bestuur draagt voor rekening van de Stichting zorg voor het geheele onderhoud van de gebouwen, terreinen, enz.

Art. 10. Indien het Rijk tengevolge van het stichten of uitbreiden van gebouwen, overeenkomstig het in artikel 8 bepaalde in de grond- of eenige andere belasting of lasten wordt aangeslagen, is de Stichting verplicht een gelijk bedrag als het verschuldigde aan het Rijk terug te betalen, binnen veertien dagen na daartoe gedaan verzoek.

Art. 11. De ambtenaren van de domeinen hebben te allen tijde vrijen toegang tot de in artikel 2 bedoelde Rijkseigendommen en tot de daarop nog te stichten gebouwen, inrichtingen of werken.

Art. 12. 1. Het bestuur stelt algemeene regelen vast voor het bepalen van de vergoedingen voor de in artikel 2 van de akte van oprichting bedoelde werkzaamheden en voor het geven van gelegenheid tot het doen van proeven.

2. Bij de vaststelling van de in lid 1 bedoelde regelen zullen zooveel mogelijk de beginselen van een commercieele berekening van de vergoedingen in acht worden genomen.

3. Den aanvrager van een advies, als bedoeld in artikel 2 van de akte van oprichting, wordt te voren medegedeeld, dat de Stichting terzake van het advies geen geldelijke aansprakelijkheid aanvaardt.

Art. 13. 1. Het Rijk en de in artikel 5, lid 1, onder *f*, *g*, *h* en *i*, van de akte van oprichting genoemde lichamen verleenen aan de Stichting jaarlijks een subsidie tot een bedrag als noodig zal blijken te zijn om in het verlies van de exploitatie, echter tot een maximum als genoemd in lid 4 van dit artikel, te voorzien. Het Rijk maakt zich tegenover de Stichting sterk, dat de hiervoren bedoelde lichamen naar een nader tusschen het Rijk en die lichamen overeen te komen verhouding, in het subsidie zullen bijdragen, met dien verstande, dat het Rijk tegenover de Stichting geen aansprakelijkheid aanvaardt voor niet-nakoming door die lichamen van de tegenover het Rijk aanvaarde verplichtingen.

2. Het bestuur verstrekt jaarlijks, uiterlijk den eersten April, aan den Minister van Waterstaat een ontwerp-begrooting en werkplan voor het eerstvolgend jaar, waaruit blijkt of en tot welk bedrag verlies in het betreffende jaar verwacht wordt. Het doet daarbij een voorstel omtrent de verdeeling van dit bedrag over de daarvoor in aanmerking komende hoofdstukken van de Rijksbegrooting en lichamen. Een afschrift van deze stukken wordt toegezonden aan de Nederlandsche Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek ten behoeve van Nijverheid, Handel en Verkeer (verder aangeduid met Nijverheidsorganisatie T.N.O.).

3. Het bestuur verstrekt aan de Ministers de inlichtingen, welke zij vragen. Zij hebben het recht de boekhouding te doen onderzoeken.

4. Na ontvangen bericht van den Minister van Waterstaat op welk bedrag aan subsidie in maximum kan worden gerekend, stelt het bestuur de begrooting van inkomsten en uitgaven voor het betreffende jaar vast, waarbij de aanwijzingen worden in acht genomen, welke door dien Minister met betrekking tot de begrooting en het werkplan werden gegeven. Een afschrift van de begrooting wordt toegezonden aan de beide Kamers der Staten-Generaal en aan de Algemeene Rekenkamer, zoomede aan de Ministers en aan de Nijverheidsorganisatie T.N.O.

5. Zoo noodig zal een gedeelte van het in lid 4 bedoelde subsidie aan de Stichting bij wijze van voorschot kunnen worden uitgekeerd.

Art. 14. 1. Voor zoover de Minister van Waterstaat niet anders bepaalt, worden de op het tijdstip van de overdracht bij den Rijks-

studiedienst voor de Luchtvaart met vaste aanstelling in Rijksdienst werkzame personen bij de Stichting gedetacheerd in denzelfden rang, dien zij bij de detacheering bekleeden. Zij staan vanaf den datum van ingang van de detacheering onder de bevelen van het bestuur der Stichting met inachtneming van het bepaalde in de leden 2, 3 en 4 van dit artikel.

2. Voor de overeenkomstig lid 1 gedetacheerde personen gelden, behalve de algemeene voor Rijksambtenaren geldende bepalingen en voorschriften, de nadere algemeene voorschriften, welke ingevolge artikel 132 van het Algemeen Rijksambtenaren reglement bij Koninklijk besluit van zijn vastgesteld.

3. In geval van geschillen, gerezen tusschen het bestuur en de in lid 1 genoemde personen, gedraagt het bestuur zich naar de beslissing van den Minister van Waterstaat.

4. De Stichting betaalt jaarlijks vóór een door den Minister van Waterstaat te bepalen tijdstip aan het Verkeersfonds terug de bedragen, welke het Rijk voor het betrokken jaar uitgeeft voor bezoldiging van en pensioensbijdragen voor de in lid 1 bedoelde personen.

5. Onverminderd het bepaalde in de vorige leden van dit artikel kunnen bij de Stichting door de Ministers van Waterstaat en van Defensie, na het bestuur gehoord te hebben, ambtenaren en andere personen in Rijksdienst worden gedetacheerd. Hun verhouding tot het bestuur zal bij hun detacheering worden geregeld.

Art. 15. De opvolging van de ingevolge lid 1 van het voorgaande artikel bij de Stichting gedetacheerde personen geschiedt op de wijze als nader door den Minister van Waterstaat, gehoord het bestuur, zal worden geregeld.

Art. 16. Het bestuur stelt een instructie vast voor alle personen, die bij de Stichting werkzaamheden verrichten. In die instructie mogen niet ontbreken bepalingen, welke voor zoover noodig geheimhouding waarborgen met betrekking tot hetgeen bij de Stichting ter kennis van die personen is gekomen, met dien verstande, dat in elk geval geheimhouding moet zijn gewaarborgd ten aanzien van zaken, waaromtrent de daarbij betrokken Minister geheimhouding heeft opgelegd.

Evenbedoelde bepalingen behoeven de goedkeuring van den Minister van Waterstaat.

Art. 17. Indien de instantie, welke met de overheidscontrôle op luchtvaartmaterieel is belast, dit in bepaalde gevallen verlangt, is de Stichting verplicht aan een of meer door die instantie met name aangewezen, bij de Stichting werkzaam zijnde personen opdracht te geven deze instantie technisch-wetenschappelijken bijstand van adviseerenden aard te verleenen omtrent vraagstukken, welke zich naar aanleiding van de overheidscontrôle voordoen, voor zoover deze bijstand niet bestaat uit laboratoriumwerkzaamheden.

Art. 18. 1. Behoudens het recht van de Ministers om, na overleg met de in artikel 5, lid 1, onder *f*, *g*, *h* en *i*, van de akte van oprichting genoemde lichamen, de overeenkomst te allen tijde te doen eindigen geldt zij voor onbepaalden tijd, ingaande op den dag in artikel 1 genoemd.

2. Het bestuur kan de overeenkomst doen eindigen met een opzeggingstermijn van zes maanden.

Aldus in tweevoud opgemaakt en geteekend te 's-Gravenhage, den

Partij ter eene zijde:
De Minister van Waterstaat,

De Minister van Financiën,

Partij ter andere zijde:
Het Bestuur van de Stichting „Nationaal Luchtvaartlaboratorium",

Voorzitter,

Vertegenwoordiger van den Minister van Waterstaat in het Bestuur,

S. 568.

17 *Maart* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van 25 April 1913 (*Staatsblad* nº. 139) betreffende het Staatsmijnbedrijf in Limburg en den Mijnraad.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 24 Februari 1937, nº. 492, Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Den Raad van State gehoord (advies van 9 Maart 1937, nº. 30);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 12 Maart 1937, La. A, Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. Artikel 2 van Ons besluit van 25 April 1913 (*Staatsblad* nº. 139) betreffende het Staatsmijnbedrijf in Limburg en den Mijnraad, het laatst gewijzigd bij Ons besluit van 6 Januari 1936 (*Staatsblad* nº. 560), wordt gewijzigd als volgt:

1. Onder de bevelen van Onzen Minister wordt het beheer van de Staatsmijnen in Limburg gevoerd door eene Directie, bestaande uit een of meer Directeuren, zoo noodig bijgestaan door een of meer Adjunct-directeuren. Zij worden door Ons benoemd, geschorst en ontslagen, of met Onze machtiging door Onzen Minister bij arbeidsovereenkomst in dienst genomen. Een Directeur of Adjunct-directeur, op laatstbedoelde wijze in dienst genomen, kan door Onzen Minister worden geschorst en ontslagen.

2. Bestaat de Directie uit meer dan een Directeur, dan bekleedt een der Directeuren, door Ons aan te wijzen, het Voorzitterschap.

3. De Directie oefent hare functiën uit volgens eene door Onzen Minister vast te stellen instructie. In deze instructie wordt ook de taak van Adjunct-directeur geregeld.

II. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 17den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 6 *April* 1937.)

S. 570.

22 *Maart* 1937. BESLUIT tot nadere wijziging van het bij Koninklijk besluit van 22 December 1911 (*Staatsblad* nº. 371) vastgestelde reglement voor de scheepvaart ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbrug in den Hollandschen IJzeren Spoorweg van *Amsterdam* naar *Rotterdam* over de Delfshavensche Schie.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 25 Februari 1937, nº. 481, Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Gelet op artikel 27 der Spoorwegwet;

Den Raad van State gehoord (advies van 9 Maart 1937, nº. 33);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 18 Maart 1937, nº. 481, Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 2 van het bij Koninklijk besluit van 22 December 1911 (*Staatsblad* nº. 371) vastgestelde en bij Koninklijk besluit van 22 Maart 1928 (*Staatsblad* nº. 79) het laatst gewijzigde reglement voor de scheepvaart ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbrug in den Hollandschen IJzeren Spoorweg van Amsterdam naar Rotterdam over de Delfshavensche Schie te wijzigen als volgt:

I. Het vijfde en zesde lid worden gewijzigd en gelezen:

„5. Aan weerszijden van de brug is een seinpaal geplaatst, waarlangs een bol (minimum middellijn 0.90 m.) welks oppervlak verdeeld is in 16 afwisselend wit en zwart geschilderde, helijk en gelijkvormige driehoeken, tot een googte van ten minste 5,50 m. boven de spoorstaven kan worden opgehaald.

6. Aan de vaartuigen, welke niet onder de gesloten beweegbare brug of de vaste brug kunnen doorvaren worden de volgende seinen gegeven:

des daags.

a. als de brug gesloten is of gesloten zal worden, zijn of worden de beide wit-zwarte bollen neergelaten;

b. als de brug open is wordt aan de zijde van de brug, vanwaar de doorvaart is toegelaten, de wit-zwarte bol geheel opgehaald.

des nachts.

a. als de brug gesloten is of als de brug open is, doch de doorvaart niet meer vrij is, *een rood licht* aan weerszijden van de doorvaartopening;

b. als de brug geopend wordt, doch de doorvaart nog niet vrij is, *een groen licht* aan de eene en *een rood licht* aan de andere zijde van de doorvaartopening;

c. als de brug open en de doorvaart vrij is, *een groen licht* aan weerszijden van de doorvaartopening;

d. als de brug gesloten is en niet geopend kan worden, *twee roode lichten* boven elkaar aan de eene en *een rood licht* aan de andere zijde van de doorvaartopening."

II. De leden 7 en 8 vervallen; de bestaande leden 9, 10 en 11 worden vernummerd in 7, 8 en 9.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 22sten Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 13 *April* 1937.)

S. 571.

3 *Mei* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk Besluit van 22 December 1933 (*Staatsblad* nº. 719), tot vaststelling van de inrichting van den dienst van het Staatsvisschershavenbedrijf te *IJmuiden.*

Wij WILHELMINA, enz.;

Overwegende, dat het wenschelijk is artikel 6 van het Koninklijk besluit van 22 December 1933 (*Staatsblad* nº. 719), tot vaststelling van de inrichting van den dienst van het Staatsvisschershavenbedrijf te IJmuiden te wijzigen;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 1 Maart 1937, La. N., Directie van den Waterstaat;

Den Raad van State gehoord (advies van 16 Maart 1937, nº. 30);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 24 April 1937, nº. 361, Directie van den Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het Koninklijk Besluit van 22 December 1933 (*Staatsblad* nº. 719) te wijzigen als volgt:

Art. I. Het vijfde lid van artikel 6 wordt geschrapt en in de plaats daarvan wordt gelezen:

„5. Door Ons wordt uit de leden een voorzitter aangewezen.

6. Door Onzen Minister van Waterstaat wordt aan de Commissie een secretaris toegevoegd of kan een der leden als secretaris worden aangewezen."

Art. II. In den aanhef van artikel 10 wordt achter de woorden „De leden der Commissie" ingevoegd: „alsmede de secretaris".

Art. III. In artikel II wordt achter het woord „Commissie" ingevoegd: „alsmede de secretaris".

Onze Minister voornoemd is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en aan den Raad van State in afschrift zal worden medegedeeld.

's-Gravenhage, den 3den Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 21 *Mei* 1937.)

S. 575.

28 *Juli* 1937. BESLUIT tot vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor het kanaal door *Zuid-Beveland.*

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 23 Juni 1937, nº. 443, Afdeeling Waterstaatsrecht;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* nº. 69) en op het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen;

Den Raad van State gehoord (advies van 13 Juli 1937, nº. 41);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 24 Juli 1937, nº. 421, Afdeeling Waterstaatsrecht;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. vast te stellen het volgende

Bijzonder reglement van politie voor het kanaal door Zuid-Beveland.

Art. 1. De grootste geoorloofde afmetingen der vaartuigen zijn:

lengte . . . . . 140 m
breedte . . . . . 15.75 m
diepgang . . . . . 6.20 m

Art. 2. 1. Vaartuigen, die tengevolge van hun diepgang en den kanaalwaterstand in het met den bodem op 5.24 m — N.A.P. liggende kanaalgedeelte minder dan 0.30 m water onder de kiel hebben en vaartuigen, die daartoe van den havenmeester bevel hebben ontvangen, moeten de diepe vaargeul volgen.

2. De in lid 1 bedoelde vaartuigen mogen niet van Wemeldinge naar Hansweert of omgekeerd vertrekken, voordat de sluismeester daartoe toestemming heeft gegeven en zij van hem aanwijzing omtrent de ligging van de diepe vaargeul hebben ontvangen.

Art. 3. 1. De in artikel 2, lid 1, bedoelde vaartuigen, zich in het daargenoemde kanaalgedeelte bevindende, moeten het volgende sein voeren:

a. des daags:

aan den top van den voorsten mast een *zwarten* cylinder van ten minste 0.65 m middellijn en ten minste 1 m hoogte;

b. des nachts:

zoo hoog mogelijk, doch niet hooger dan 4 m boven het hoogste toplicht een *rood* licht, dat aan alle zijden zichtbaar is op een afstand van ten minste 3000 m.

2. Vaartuigen, die de in artikel 1, lid 2, bedoelde vaartuigen sleepen of assisteeren, moeten eveneens dit sein voeren, echter met dien verstande, dat het *roode* licht ten minste 1 m boven het hoogste toplicht wordt getoond.

3. Het is aan andere vaartuigen verboden het in lid 1 en 2 van dit artikel bedoelde sein te voeren.

4. Een vaartuig, dat het in lid 1 van dit artikel genoemde sein niet voert, moet wijken voor een vaartuig dat genoemd sein voert.

Art. 4. 1. Vaartuigen, waarvan de breedte grooter is dan 11 m, moeten steeds door de oostelijke opening van de Schorebrug varen.

2. Overigens moet de doorvaart door de draaibruggen geschieden door de aan stuurboordzijde van het vaartuig gelegen doorvaartopening, tenzij de brugwachter heeft gelast of toegestaan, dat van de andere doorvaartopening wordt gebruik gemaakt.

Art. 5. 1. Het beweegbare gedeelte van de Vlakebrug wordt slechts geopend voor vaartuigen met vasten mast en voor vaartuigen, welke met gestreken mast òf door hun opbouw òf door hun lading, niet onder de vaste overspanningen kunnen doorvaren.

2. De tijden, waarop de beweegbare brug te Vlake voor de scheepvaart niet kan worden geopend, worden door den hoofdingenieur-directeur vastgesteld; een lijst van deze tijden ligt op de sluiskantoren te Wemeldinge en te Hansweert ter inzage.

Art. 6. Met de sluizen wordt niet geschut, zoolang het buitenwater hooger staat dan 2,50 m boven N.A.P., of lager dan 2,50 m beneden N.A.P., of, indien grooter verval bestaat, bij keering met de vloeddeuren, 2,75 m en bij keering met de ebdeuren, 3 m.

Art. 7. Van het bepaalde bij de artikelen 12, lid 1, 21, lid 1 en 68, lid 1, van het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen mag met toestemming van den havenmeester worden afgeweken.

Art. 8. De grootste snelheid, waarmede stoomvaartuigen zich mogen bewegen, bedraagt per minuut:

voor stoomvaartuigen met een diepgang van:
niet meer dan 2 m . . . . . 250 m
meer dan 2 m tot 2.75 m . . 150 m
meer dan 2.75 m . . . . . 125 m.

Art. 9. De grootste geoorloofde lengte van vlotten bedraagt 100 m, de breedte 7.50 m, de diepgang 1 m.

Zij mogen met geen grootere snelheid vervoerd worden dan van 75 m in de minuut.

Art. 10. Slechts bij gedwongen oponthoud mogen vlotten in het kanaal vertoeven en dat geval alleen in de verbreedingen bij de bruggen en bij de sluizen.

Art. 11. Het grootste aantal vaartuigen, dat tegelijk door een stoomvaartuig mag worden gesleept, bedraagt tien. De hoofdingenieur-directeur is bevoegd dit aantal te beperken.

Art. 12. Vaartuigen mogen tusschen de sluizen niet langer vertoeven dan voor de doorvaart of het lossen of laden van goederen noodig is, ter beoordeeling van den havenmeester.

Tot het vertoeven in eene der buitenhavens kan de havenmeester vergunning verleenen.

Art. 13. Overtreding van de bepalingen van dit bijzonder reglement wordt, voorzoover daarin niet bij de wet of het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen is voorzien, gestraft met een geldboete van ten hoogste *honderd gulden*.

II. te bepalen, dat met het in werking treden het onder I bedoelde reglement vervalt het reglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 23 Mei 1892 (*Staatsblad* nº. 117) en het laatst gewijzigd bij Koninklijk besluit van 28 Augustus 1918 (*Staatsblad* nº. 536).

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 28sten Juli 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

(*Uitgeg.* 6 *Augustus* 1937.)

S. 576.

28 *Juli* 1937. BESLUIT tot vaststelling van bepalingen van politie, betreffende het gebruik maken van eenige dijken, dammen en kaden, onder beheer van het Rijk, en betreffende het baggeren, graven en slikkeren langs die werken. („*Rijksrivierdijkenreglement*".)

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 23 Juni 1937, nº. 444, Afdeeling Waterstaatsrecht;

Gezien de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* nº. 69);

Den Raad van State gehoord (advies van 13 Juli 1937, nº. 40);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister voornoemd van 24 Juli 1937, nº. 422, Afdeeling Waterstaatsrecht;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. vast te stellen de volgende

Bepalingen van politie betreffende het gebruik maken van eenige dijken, dammen en kaden, onder beheer van het Rijk, en betreffende het baggeren, graven en slikkeren langs die werken.

§ 1. Dijken en wat daartoe behoort, waarop dit reglement van toepassing is.

Art. 1. Onder dijken en wat daartoe behoort, worden in dit reglement verstaan de hierna genoemde dijken, dammen en kaden, onder beheer van het Rijk, met de daartoe behoorende wegen, bermen, glooiingen, slooten, los- en laadplaatsen, duikers, meerpalen, beschoeiingen en andere werken:

A. *Langs den rechter oever van den Boven Rijn en van het Pannerdensch Kanaal:*

1º. de *Boven- en Beneden Spijksche Dijken*, van de Pruisische grens tot den Ouden Rijnmond;

2º. de beteugelingskade in de Oude Rijnmonding van den Beneden-Spijkschendijk tot den Boterdijk;

3º. de *Boterdijk*, zijnde de linker bandijk van den Ouden Rijnmond, van de Tolkamer, bewesten langs Lobith tot den Ossenwaardschen dam;

4º. de *Ossenwaardsche dam*, van de ontmoeting met den Boterdijk tot den Kruisdijk;

5º. de *Kruisdijk*, de *Herwensche Inlaagdijk*, de *Herwensche Geërfde- of Bandijk* en de *Pannerdensche Ban- of Landsdijk*, te zamen vormende het zuidelijke en westelijke deel van den omringdijk van het Polderdistrict *Herwen, Aerdt en Pannerden;*

6º. de daaraan sluitende *Zorgdijk*, van beoosten Pannerden in west-zuidwestelijke richting naar het Pannerdensch kanaal;

7º. de *Lobberdensche dam*, loopende van iets beoosten het westelijk einde van den Zorgdijk in zuidoostelijke richting langs den rechteroever van het Pannerdensch kanaal tot tegenover het boveneind van den separatiedam tusschen dit kanaal en de Waal;

8º. de *Mookesche dam*, zijnde een korte schuin naar het Pannerdensch kanaal gerichte dam tusschen den Pannerdenschen Bandijk en het einde van den Zorgdijk;

9º. de *Galgendaalsche dijk* en de *Pannerdenwaardsche dam*, de laatste aansluitende aan het benedeneind van den Galgendaalschen dijk, te zamen vormende het benedendeel van den rechter leidijk van het Pannerdensch kanaal tot den benedenmond van den Ouden Rijn;

B. *Langs den linker oever van het Pannerdensch kanaal en den Neder Rijn;*

1º. de *West-Pannerdensche Landsdijk;*

2º. de aan het boveneind daaraan sluitende *Nicolaaswaardsche dam* en *Aansluitdam*, aansluitende aan het fort Pannerden met de van daar dwars op het Pannerdensch kanaal uitstekende *Nicolaaswaardsche Hoofdje, Schepdam nº. 2* en *Schepdam nº. 1;*

3º. de bovenwaarts van het fort Pannerden daaraan sluitende *Hoofddam*, zijnde het begin van den separatiedam tusschen het Pannerdensch kanaal en de Waal;

4º. het op eenigen afstand benedenwaarts van den West-Pannerdenschen Landsdijk gelegen dijkvakje genaamd *Peppelgraafsche dijk;*

5º. de *Malburgsche Leidam*, boven het gehucht Malburgen, lang 1150 m;

C. *Langs den linker oever van den Boven Rijn en de Waal:*

1º. de *Millingsche Landsdijk*, van de Pruisische grens tot den Nederlandschen Duffeltdijk;

2º. de *Nederlandsche Duffeltdijk;*

3º. de benedenwaarts daaraan sluitende *Kapitteldijk* tot den bandijk van het polderdistrict Circul van de Ooij;

4º. het daaraan sluitend op Nederlandsch gebied gelegen gedeelte van den *Querdamm bij Wijler;*

5º. de *afsluitdijk tusschen de Waal en de Maas* onder de gemeenten Dreumel, Heerewaarden en Rossum, met een dwarskade aan het benedeneinde van de Weiwaard;

6º. de kruin en het buitenbeloop van den *dijk om het fort Loevestein* tusschen de grenspalen 27 en 28;

D. *Langs den rechteroever van de Waal:*

de eerste en tweede overlaat onder Dalem, gemeente Vuren;

E. *Langs den rechteroever van de Boven Merwede:*

1º. de derde overlaat onder Dalem, gemeente Vuren en de vierde overlaat onder de gemeenten Vuren en Gorinchem met de Dalemsche inundatiesluizen;

2º. het ravelijn der vesting Gorinchem;

3º. de dam door de kapitale gracht binnen de vesting Gorinchem;

4º. de Oude Wolphersche dijk van den zuidelijken muur van het Tolbastion buiten de Waterpoort te Gorinchem tot den steenen beer bij bastion V;

F. *Langs den linkeroever van de Nieuwe Merwede:*

1º. de *Werkendamsche Sasdijk;*

2º. de daaraan sluitende *Rijksdijk* met haar verlenging over de Deeneplaat naar en over de Anna Jacominaplaat;

G. *Langs de Maas:*

1º. het *Rijksdijkvak te Hedikhuizen*, langs den linker oever, lang 139 m, aanvangende op 85 m voorbij km R. XXX der rivier de Maas;

2º. de *afsluitdijk te Andel.*

§ 2. Het gebruik maken van de dijken.

Art. 2. Het is verboden zonder te zijn voorzien van eene schriftelijke vergunning, verleend door of vanwege Onzen Minister van Waterstaat, in, op, onder of over de dijken en wat daartoe behoort eenig werk uit te voeren of te behouden, waardoor in den toestand der werken verandering wordt gebracht.

Onder verandering wordt niet verstaan hetgeen behoort tot de gewone onderhoudswerken,

het snoeien of hakken van beplantingen en het maaien van gras, door of vanwege de daartoe gerechtigden, mits door deze werkzaamheden het verkeer niet worde gehinderd.

Art. 3. Het is, behoudens verkregen rechten, verboden, zonder te zijn voorzien van eene schriftelijke vergunning, verleend door of vanwege Onzen Minister voornoemd, op de dijken en wat daartoe behoort, boomen, heesters of struikgewassen te planten of te behouden.

Art. 4. 1. De rechthebbende op de beplanting is ten allen tijde bevoegd die te rooien.

2. Van een voornemen tot inplanten, krachtens plantrecht, of tot rooien, moet door den rechthebbende ten minste dertig dagen te voren schriftelijk kennis worden gegeven aan den betrokken hoofdingenieur-directeur van den Rijkswaterstaat.

3. Hij rooit op last, van den in het vorig lid bedoelden ambtenaar, de boomen, die voor den dijk en wat daartoe behoort, of voor het verkeer gevaarlijk worden geacht, binnen den bij den last bepaalden termijn, en handelt evenzoo met de boomen, die gestorven, omgewaaid of afgebroken zijn.

4. Hij heeft zich bij het inplanten of rooien te gedragen naar de voorschriften, hem door den bovenbedoelden ambtenaar gegeven.

5. Het kappen of afzagen van boomen of heesters is, zonder schriftelijke toestemming van den bovenbedoelden ambtenaar, verboden.

6. Bij vervanging van gerooide beplanting door nieuwe moeten de door den meervermelden ambtenaar te geven voorschriften omtrent de soort en den afstand der beplanting en omtrent hetgeen verder in het belang van den dijk of wat daartoe behoort, of van de beplanting, is te verrichten, nauwkeurig worden nageleefd.

Art. 5. Het is, behoudens verkregen rechten, verboden, zonder te zijn voorzien van eene schriftelijke vergunning, verleend door of vanwege Onzen Minister voornoemd;

a. over de dijken en wat daartoe behoort buiten de openbare wegen met rij- of voertuigen te rijden, paarden, vee of pluimvee te drijven of daarop te doen verblijven;

b. te loopen over die gedeelten der dijken en wat daartoe behoort, welke bezood of bezaaid, of met krammaststroo of rietpoten verdedigd zijn;

c. op, tegen of aan de dijken en wat daartoe behoort vaartuigen, vlotten, vischtuigen of dergelijke voorwerpen te bevestigen of te laten liggen buiten de los- en laadplaatsen;

d. van de dijken en wat daartoe behoort gebruik te maken tot het houden van wedstrijden, tentoonstellingen, paarden- of veekeuringen, feesten, markten of kermissen, en tot het plaatsen van kramen of tenten of tot het innemen van een vaste standplaats met woonwagens, karren of dergelijke.

§ 3. Het baggeren, graven en slikkeren langs de dijken.

Art. 6. Het is verboden zonder te zijn voorzien van eene schriftelijke vergunning, verleend door of vanwege Onzen Minister voornoemd, langs de dijken te baggeren, te graven of te slikkeren binnen vijftig meter uit den binnenteen of binnen dertig meter uit den buitenteen van de dijken en daarbuiten dieper dan de vlakken, die van elk der bedoelde afstanden van de dijken afdalen onder eene helling van 1 op 4.

Indien door den vorm van de dijken de plaats van den teen onzeker is, wordt deze geacht te liggen op een afstand van acht meter, waterpas gemeten, uit den naastbij gelegen kant van de kruin van den dijk.

§ 4. Bepalingen tot handhaving van het reglement en strafbepalingen.

Art. 7. Het is verboden te handelen in strijd met de bevelen, door de in artikel 8 genoemde ambtenaren en beambte van den Rijkswaterstaat gegeven ter bescherming van de dijken met wat daartoe behoort of ter verzekering van het doelmatig en veilig gebruik daarvan.

Van die bevelen staat, onverminderd de verplichting om daaraan onmiddellijk te voldoen, hooger beroep open op Onzen Minister van voornoemd.

Art. 8. Met de handhaving van dit reglement zijn, behalve de in artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering genoemde personen, belast de overige ambtenaren en beambten van de Rijks- en gemeentepolitie en de volgende ambtenaren en beambten van den Rijkswaterstaat:

a. ambtenaren: de hoofdingenieurs-directeuren, hoofdingenieurs, ingenieurs, technisch hoofdambtenaren, technisch ambtenaren en opzichters;

b. beambten: de sluis- en brugmeesters of -wachters van de in de dijken en wat daartoe behoort gelegen sluizen en bruggen, en de kantonniers, in dienst bij de dijken en wat daartoe behoort.

De genoemde ambtenaren van den Rijkswaterstaat zijn bevoegd tot de handelingen omschreven in de artikelen 3 en 6 der wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* nº. 69) en aangewezen tot het opmaken van het proces-verbaal, bedoeld in artikel 4 dier wet. De beslissing, bedoeld in artikel 4, derde lid, dier wet berust bij den betrokken hoofdingenieur-directeur van den Rijkswaterstaat.

Art. 9. Overtreding van dit reglement wordt, voor zooveel daartegen niet bij de wet is voorzien, gestraft als volgt:

a. met geldboete van ten hoogste vijf en zeventig gulden, de overtreding van de artikelen 2, 3, 4, derde lid, 5, onder *c* en *d*, 6, eerste lid en 7, eerste lid;

b. met geldboete van ten hoogste vijftig gulden, de overtreding van de artikelen 4, vierde en zesde lid, en 5, onder *a* en *b*;

c. met geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden, de overtreding van artikel 4, tweede en vijfde lid.

§ 5. Slotbepaling.

Art. 10. Dit reglement kan worden aangehaald onder den titel „Rijksrivierdijkenreglement".

II. te bepalen, dat de onder I bedoelde bepalingen van politie in werking treden den 1sten September 1937 en dat op dit tijdstip zijn vervallen de bepalingen van politie, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 4 Juli 1927 (*Staatsblad* nº. 238).

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het

Staatsblad geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 28sten Juli 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. B u u r e n.

(*Uitgeg.* 10 *Augustus* 1937.)

S. 582.

20 *Mei* 1937. BESLUIT, houdende vaststelling van het contingent gewone dienstplichtigen der lichting 1938.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie ad interim, van 12 Mei 1937, VIIde afdeeling nº. 209 O;

Gelet op art. 27, eerste en derde lid, der Dienstplichtwet en op art. 55, tweede lid, van het Dienstplichtbesluit;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Met betrekking tot de lichting 1938 wordt als jaar, bedoeld in art. 27, eerste lid, der Dienstplichtwet, aangewezen het jaar 1936.

2. Van de voor inlijving aangewezen personen der lichting 1938 worden 25917 bestemd tot gewoon dienstplichtige.

3. Van de 25917 tot gewoon dienstplichtige bestemde ingeschrevenen der lichting 1938 worden 850 bestemd voor de zeemacht.

Onze Minister van Defensie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 20sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Defensie a. i.,
H. C o l i j n.

(*Uitgeg.* 1 *Juni* 1937.)

S. 583.

30 *Juni* 1937. BESLUIT, houdende voorzieningen ten aanzien van den dienstplicht voor de lichting 1939.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Defensie, van 24 Juni 1937, VIIe afdeeling, nº. 204 H;

Overwegende, dat de wijziging, die bij paragraaf 42 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* nº. 685), zijn gebracht in de Dienstplichtwet (*Staatsblad* 1922, nº. 43), in afwachting van een algemeene herziening van het Dienstplichtbesluit (*Staatsblad* 1929, nº. 21), eenige voorziening noodig maken met betrekking tot de inschrijving voor den dienstplicht voor de lichting 1939 en andere verrichtingen en handelingen, die daarmede in verband staan;

Gelet op Ons besluit van 6 October 1936 (*Staatsblad* nº. 586);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Voor de lichting 1939 wordt voor den dienstplicht ingeschreven hij, die in een der gevallen, omschreven in art. 6, eerste lid, der Dienstplichtwet, verkeert op 1 October 1937.

2. Voor de lichting 1939 geschiedt de aangifte ter inschrijving, bedoeld in art. 8, vierde lid, der Dienstplichtwet:

a. voor de ingevolge art. 6 dier wet in te schrijven personen in October 1937;

b. voor de ingevolge art. 7 dier wet in te schrijven personen binnen dertig dagen na den dag, waarop het in dat artikel bepaalde op hen van toepassing is geworden.

3. Voor zoover in verband met het bepaalde in artikel 1 en 2 afwijkingen noodig zijn van andere bepalingen van het Dienstplichtbesluit, worden deze afwijkingen vastgesteld door Onzen Minister van Defensie.

Onze Minister van Defensie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 30sten Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Defensie,
v a n D i j k.

(*Uitgeg.* 9 *Juli* 1937.)

S. 590.

20 *Maart* 1937. BESLUIT, houdende bepaling van den datum, waarop het Koninklijk besluit van 27 Februari 1937 (*Staatsblad* nº. 566), tot wijziging van het Koninklijk besluit van 13 November 1923 (*Staatsblad* nº. 517) tot vaststelling van de inrichting van den dienst der Zuiderzeewerken, als bedoeld in artikel 1, sub A, der wet van 14 Juni 1918 (*Staatsblad* nº. 354) tot afsluiting en droogmaking van de Zuiderzee, in werking treedt.

Inwerkingtreding 1 Mei 1937.

S. 591.

20 *Maart* 1937. BESLUIT, houdende bepaling van den datum, waarop het Koninklijk besluit van 27 Februari 1937 (*Staatsblad* nº. 565), tot wijziging van het Koninklijk besluit van 16 Juli 1918 (*Staatsblad* nº. 451), tot instelling van den Zuiderzeeraad en tot vaststelling van bepalingen betreffende dien Raad, in werking treedt.

Inwerkiugtreding 1 Mei 1937.

S. 602.

24 *Februari* 1937. WET tot regeling van den invoer van zeevisch.

Bijl. Hand. II 1935/36, 447.
Bijl. Hand. II 1936/37, 89.
Hand. II 1936/37, bladz. 1109—1114.
Bijl. Hand. I 1936/37, 89.
Hand. I 1936/37, bladz. 108.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 3 Juni 1936, N°. 25, (*Nederlandsche Staatscourant* van 4 Juni 1936, N°. 107) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van zeevisch wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer

rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „aanvoer", het lossen uit schepen voorzien van de kenteekenen van eenig ander land dan Nederland, rechtstreeks van de vischgronden komende;

3. „versche zeevisch", alle versche, gekoelde of bevroren zeevisch, alsmede niet door zouten verduurzaamde, doch slechts met zout vermengde of besprenkelde of van pekel met een zoutgehalte van minder dan 20 pct. voorziene zeevisch, een en ander met uitzondering van haring;

4. „versche haring", versche haring, alsmede versche haring, die zoodanig besprenkeld is met zout dat deze daardoor niet verduurzaamd wordt, terwijl onder verduurzamen wordt verstaan bewerken van haring met zout waardoor deze onder normale omstandigheden langer dan 14 dagen in deugdelijken, voor de consumptie geschikten staat blijft, alsmede gekoelde en bevroren haring, een en ander slechts voor zoover de lengte niet meer dan 29 cm. bedraagt;

5. „pekel- en steurharing", alle door zouten verduurzaamde haring, voorzoover de lengte niet meer dan 29 cm. bedraagt;

6. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Juni 1936 en eindigende 31 Mei 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. versche zeevisch, voorzoover deze meer bedraagt dan 10 ten honderd van het nettogewicht, hetwelk gedurende het jaar 1935 uit dat land is ingevoerd;

b. versche haring, voorzoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het nettogewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden gedurende de jaren 1932, 1933 en 1934 uit dat land is ingevoerd;

c. pekel- en steurharing, voorzoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het netto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden gedurende de jaren 1932, 1933 en 1934 uit dat land is ingevoerd.

2. Gedurende het in het vorig lid genoemde tijdvak is de aanvoer van de in dat lid sub *a* en *b* genoemde goederen, slechts toegestaan voorzoover deze niet meer bedraagt dan voor de sub *a* genoemde goederen 50 ten honderd van het netto-gewicht, hetwelk gedurende het jaar 1935 met schepen, voorzien van de kenteekenen van eenig ander land dan Nederland, is aangevoerd;

voor de sub *b* genoemde goederen, 40 ten honderd van het netto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden gedurende de jaren 1932, 1933 en 1934 met schepen, voorzien van de kenteekenen van eenig ander land dan Nederland, is aangevoerd.

3. Zoodra de voor eenig land ingevolge het vorig lid toegestane hoeveelheid voor aanvoer is bereikt, is de verdere aanvoer uit schepen, van eenig kenteeken van dat land voorzien, verboden.

4. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het eerste en tweede lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den in- of aanvoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

5. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste en tweede lid bedoelde contingenten.

6. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste en tweede lid bedoelde.

3. 1. Gedurende het in het vorig artikel genoemde tijdvak zal de invoer der aldaar genoemde artikelen niet zijn toegestaan, tenzij daarbij wordt overgelegd eene daartoe door of vanwege Onzen Minister afgegeven vergunning.

2. Door Ons worden op voordracht van Onzen Minister regelen gesteld betreffende de voorwaarden, waaronder en de wijze waarop eene vergunning, in het vorig lid bedoeld, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten, aan de uitvoering van dat besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

3. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste en tweede lid afwijkingen toe te staan.

4. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekend gemaakt.

4. 1. Voor de toepassing dezer wet kan Onze Minister bepalingen vaststellen betreffende het leveren van bewijs van herkomst van ten invoer aangegeven goederen.

2. Invoer, in strijd met het bepaalde krachtens het vorig lid, is verboden.

5. 1. Hij die opzettelijk goederen invoert of aanvoert in strijd met het bepaalde in en krachtens de artikelen 2, 3 en 4, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste f 10,000, terwijl de goederen, waarmede of ten aanzien waarvan de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

2. Met dezelfde straffen wordt gestraft hij, die eenig goed verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop of ter aflevering in voorraad heeft, waarvan hij weet, dat het is ingevoerd of aangevoerd in strijd met een verbod uitgevaardigd bij of krachtens het bepaalde in de artikelen 2, 3 en 4.

3. De feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, worden als misdrijven beschouwd.

6. Met het opsporen van feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast alle ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie, zoomede de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen.

7. Op feiten, vallende in eene strafbepaling dezer wet, zijn niet van toepassing de straf-

bepalingen, voorkomende in de wetten betreffende de invoerrechten en accijnzen.

8. Met betrekking tot de in en krachtens deze wet gegeven voorschriften zijn de artikelen 5, 6 en 7 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), van overeenkomstige toepassing.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien der afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 24sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 20 *April* 1937.)

S. 603.

24 *Februari* 1937. WET tot regeling van den invoer van aal en paling.

Bijl. Hand. II 1935/36, 448.
Bijl. Hand. II 1936/37, 90.
Hand. II 1936/37, bladz. 1109—1114.
Bijl. Hand. I 1936/37, 90.
Hand. I 1936/37, bladz. 108.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 3 Juni 1936 n°. 26 (*Nederlandsche Staatscourant* van 4 Juni 1936 n°. 107) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* n°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* n°. 596), de invoer van aal en paling wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Juni 1936 en eindigende 31 Mei 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van aal en paling, voorzoover deze meer bedraagt dan 10 ten honderd van het nettogewicht, hetwelk gedurende het jaar 1935 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 24sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 20 *April* 1937.)

S. 604.

24 *Februari* 1937. WET tot regeling van den invoer van chilisalpeter en natronsalpeter, stikstofhoudende kunstmeststoffen, kalkstikstof en ammoniakwater.

Bijl. Hand. II 1935/36, 469.
Bijl. Hand. II 1936/37, 100.
Hand. II 1936/37, bladz. 1109—1114.
Bijl. Hand. I 1936/37, 100.
Hand. I 1936/37, bladz. 108.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 26 Juni 1936, N°. 14 (*Nederlandsche Staatscourant* van 29 Juni 1936 N°. 124) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van chilisalpeter, natronsalpeter, stikstofhoudende kunstmeststoffen, kalkstikstof en ammoniakwater wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, beginnende 1 Juli 1936 en eindigende 30 Juni 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van

a. chilisalpeter en natronsalpeter, voorzoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het brutogewicht, hetwelk gemiddeld in de jaren 1932 en 1933 uit dat land is ingevoerd;

b. kalksalpeter, kalkammonsalpeter en ander ammoniumnitraat, zoomede van leunasalpeter en zwavelzurenammoniak, voorzoover deze meer bedraagt dan 30 ten honderd van het brutogewicht, hetwelk in het tijdvak van 1 Juli 1932 tot en met 30 Juni 1933 uit dat land is ingevoerd;

c. kalkstikstof, voorzoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het brutogewicht, hetwelk gemiddeld in de jaren 1933 en 1934 uit dat land is ingevoerd;

d. ammoniakwater, voorzoover deze meer

bedraagt dan 100 ten honderd van het nettogewicht, hetwelk in het jaar 1934 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 24sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,

H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 20 *April* 1937.)

S. 611.

24 *Februari* 1937. WET tot regeling van den invoer van metaalweefsels.

Bijl. Hand. II 1935/36, 497.
Bijl. Hand. II 1936/37, 121.
Hand. II 1936/37, bladz. 1109—1114.
Bijl. Hand. I 1936/37, 121.
Hand. I 1936/37, bladz. 108.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 20 Juli 1936, N°. 72 (*Nederlandsche Staatscourant* van 30 Juli 1936, N°. 147) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van metaalweefsels wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Augustus 1936 en eindigende 31 Juli 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. geweven ijzergaas, voorzoover deze meer bedraagt dan 80 ten honderd van den gemiddelden jaarlijkschen invoer van die goederen uit dat land gedurende de jaren 1934 en 1935, berekend naar het oppervlak;

b. andere metaalweefsels, voorzoover deze meer bedraagt dan 80 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1934 en 1935 aan die goederen uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 24sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,

H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 20 *April* 1937.)

S. 612.

24 *Februari* 1937. WET tot regeling van den invoer van rijwielen, rijwielframes, electrische rijwiellampen en rijwielonderdeelen.

Bijl. Hand. II 1935/36, 498.
Bijl. Hand. II 1936/37, 122.
Hand. II 1936/37, bladz. 1109—1114.
Bijl. Hand. I 1936/37, 122.
Hand. I 1936/37, bladz. 108.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 20 Juli 1936, N°. 67 (*Nederlandsche Staatscourant* van 29 Juli 1936, N°. 146) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van rijwielen, rijwielframes, electrische rijwiellampen en rijwielonderdeelen wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Augustus 1936 en eindigende 31 Juli 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van

a. voetrijwielen, ingericht voor één zitplaats, al dan niet voorzien van daaraan be-

vestigd toebehooren, voor zoover dit bij een normaal twee- of driewielig rijwiel — transportrijwielen inbegrepen — behoort, alsmede frames voor deze rijwielen, voorzien van andere onderdeelen dan hierna onder *c* genoemd, voor zoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het aantal stuks, hetwelk in het jaar 1934 van die goederen uit dat land is ingevoerd;

b. voetrijwielen, ingericht voor twee of meer zitplaatsen, al dan niet voorzien van daaraan bevestigd toebehooren, voor zoover dit bij een normaal zoodanig rijwiel behoort, alsmede frames voor deze rijwielen, voorzien van andere onderdeelen dan hierna onder *d* genoemd, voor zoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het aantal stuks, hetwelk in het jaar 1934 van die goederen uit dat land is ingevoerd;

c. voetrijwielframes voor rijwielen, ingericht voor één zitplaats, al dan niet voorzien van daaraan bevestigde voorvork, voorspatbord, balhoofdstel, lantaarnhaak, stel achtervorken, achterspatbord, zadelpen, volledig trapasstel, t. w. bracketas (trapas), cranks, kettingwiel met bijbehoorende kogellagers en stofkap, voor zoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het aantal stuks, hetwelk in het jaar 1934 van die goederen uit dat land is ingevoerd;

d. voetrijwielframes voor rijwielen, ingericht voor twee of meer zitplaatsen, al dan niet voorzien van daaraan bevestigde voorvork, voorspatbord, balhoofdstel, lantaarnhaak, stel achtervorken, achterspatbord, twee of meer zadelpennen, twee of meer volledige trapasstellen, als hiervoor bedoeld onder *c*, twee of meer bijbehoorende sturen, één of meer kettingkasten of -schermen, voor zoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het aantal stuks, hetwelk in het jaar 1934 van die goederen uit dat land is ingevoerd;

e. electrische rijwiellampen, waaronder zijn te verstaan rijwieldynamo's al dan niet voorzien van reflectors en ander toebehooren, alsmede ankers en huizen voor deze rijwieldynamo's, voor zoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het aantal stuks, hetwelk in het jaar 1934 aan die goederen uit dat land is ingevoerd;

f. rijwielbuis, zoowel afgepast als op fabricagelengte, voor zoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het bruto gewicht, hetwelk in het jaar 1934 aan die goederen uit dat land is ingevoerd;

g. rijwielvorken, vorkscheden, binnenbalhoofdbuizen, zadelpennen, rijwielsturen en -stuurbochten, expanders voor sturen, cranks, groote kettingwielen, kleine kettingwielen of tandwielen, voor zoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het bruto gewicht, hetwelk in het jaar 1934 aan die goederen uit dat land is ingevoerd;

h. rijwielvelgen en -spatborden voor zoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het bruto gewicht, hetwelk in het jaar 1934 aan die goederen uit dat land is ingevoerd;

i. rijwielzadels, rijwielzadelonderstellen, rijwielzadelveeren, rijwielzadelstroppen, kettingkasten, kettingschermen, rijwiel-, zadel-, stuur-, bagagedrager- en frametasschen, rok-, jas- en handbeschermers, alsmede koordnetten en zadeldekken, voorzoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het bruto gewicht, hetwelk in het jaar 1934 aan die goederen uit dat land is ingevoerd;

k. rijwielpompen (hand- en voet-), rijwielbagagedragers, rijwielsloten, spaken met een diameter van ten hoogste 2.75 mm, nippels en nippelplaatjes, voor zoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het bruto gewicht, hetwelk in het jaar 1934 aan die goederen uit dat land is ingevoerd;

l. andere rijwielonderdeelen (benevens onderdeelen van rijwielonderdeelen en -toebehooren, alsmede combinaties van onderdeelen), waaronder pedaal en remrubbers, voor zoover deze bij invoer niet zijn gemonteerd in de pedalen, velg of bandremmen, voor zoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het bruto gewicht, hetwelk in het jaar 1934 aan die goederen uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 24sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 20 *April* 1937.)

S. 613.

---

24 *Februari* 1937. WET tot regeling van den invoer van rijwielbuiten- en rijwielbinnenbanden en van rubberslangstukken.

Bijl. Hand. II 1935/36, 499.
Bijl. Hand. II 1936/37, 123.
Hand. II 1936/37, bladz. 1109—1114.
Bijl. Hand. I 1936/37, 123.
Hand. I 1936/37, bladz. 108.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 20 Juli 1936, N°. 69 (*Nederlandsche Staatscourant* van 29 Juli 1936, N°. 146) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van rijwielbuiten- en rijwielbinnenbanden en van rubberslangstukken wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Augustus 1936 en eindigende 31 Juli 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. rijwielbuitenbanden;

b. rijwielbinnenbanden;

telkens voorzoover deze meer bedraagt dan 25 ten honderd van het aantal stuks, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1929, 1930 en 1931 aan die goederen uit dat land is ingevoerd;

c. rubberslangstukken,

naar samenstelling en afmeting geschikt voor de fabricage van rijwielbinnenbanden, zoowel in afgepaste stukken als in fabricagelengten, voorzoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het aantal strekkende meters, hetwelk in het tijdvak, aanvangende 1 Augustus 1934 en eindigende 31 Juli 1935, aan die goederen uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 24sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 20 *April* 1937.)

S. 615.

24 *Februari* 1937. WET tot regeling van den invoer van waterglas.

Bijl. Hand. II 1935/36, 501.
Bijl. Hand. II 1936/37, 125.
Hand. II 1936/37, bladz. 1109—1114.
Bijl. Hand. I 1936/37, 125.
Hand. I 1936/37, bladz. 108.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 20 Juli 1936 N°. 71 (*Nederlandsche Staatscourant* van 30 Juli 1936 N°. 147) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van waterglas wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart;

3. „waterglas", kali- en natronwaterglas.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Augustus 1936 en eindigende 31 Juli 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van

a. vast waterglas,

b. vloeibaar waterglas,

telkens voorzoover deze meer bedraagt dan 60 ten honderd van het netto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden van het jaar 1934 aan vast en/of vloeibaar waterglas uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 24sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 20 *April* 1937.)

S. 617.

24 *Februari* 1937. WET tot regeling van den invoer van cement.

Bijl. Hand. II 1936/37, 239.
Hand. II 1936/37, bladz. 1114.
Bijl. Hand. I 1936/37, 239.
Hand. I 1936/37, bladz. 108.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 29 September 1936, N°. 52 (*Nederlandsche Staatscourant* van 30 September 1936, N°. 190) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17

November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van cement wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart;

3. „cement", alle soorten cement.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 9 maanden, aanvangende 1 October 1936 en eindigende 30 Juni 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van cement, voorzoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het bruto gewicht, hetwelk gemiddeld per 9 maanden in de jaren 1931 en 1932 uit dat land aan cement is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 24sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 20 *April* 1937.)

S. 618.

24 *Februari* 1937. WET tot regeling van den invoer van alle brood en alle deeg.

Bijl. Hand. II 1936/37, 247.
Hand. II 1936/37, bladz. 1114.
Bijl. Hand. I 1936/37, 247.
Hand. I 1936/37, bladz. 108.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 26 October 1936 N°. 39 (*Nederlandsche Staatscourant* van 29 October 1936 N°. 211) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van alle brood en alle deeg wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 November 1936 en eindigende 31 October 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van alle brood en alle deeg, voor zoover deze meer bedraagt dan 60 ten honderd van de hoeveelheid brood en deeg, welke gemiddeld per 12 maanden in het tijdvak van 1 November 1930 tot 1 November 1932 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 24sten Februari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 13 *April* 1937.)

S. 620.

13 *Maart* 1937. WET tot regeling van den invoer van schroefbouten, schroeven, moeren en steunmateriaal voor vrijleidingen.

Bijl. Hand. II 1936/37, 313.
Hand. II 1936/37, bladz. 1638.
Bijl. Hand. I 1936/37, 313.
Hand. I 1936/37, bladz. 321.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 29 December 1936 N°. 63 (*Nederlandsche Staatscourant* van 31 December 1936, N°. 255) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van schroefbouten, schroeven, moeren en steunmateriaal voor vrijleidingen, wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 6 maanden, aanvangende 1 Januari 1937 en eindigende 30 Juni 1937, of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van

a. schroefbouten en schroeven met een diameter van 4½ m.m. tot onder 15 m.m., met of zonder kop en in het eerste geval ongeacht den vorm van den kop;

vierkante en zeskante moeren, indien zij voorzien zijn van een doorloopend gat met een diameter van 4 m.m. tot onder 13 m.m., voor zoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 6 maanden in het jaar 1933 uit dat land aan die goederen is ingevoerd;

b. schroefbouten en schroeven met een diameter van 15 m.m. en meer, met of zonder kop en in het eerste geval ongeacht den vorm van den kop;

vierkante en zeskante moeren, indien zij voorzien zijn van een doorloopend gat met een diameter van 13 m.m. tot en met 48 m.m., voor zoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 6 maanden in het jaar 1933 uit dat land aan die goederen is ingevoerd;

c. steunmateriaal voor vrijleidingen, al dan niet voorzien van schroefdraad, voor zoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 6 maanden in het jaar 1933 uit dat land aan die goederen is ingevoerd.

Bovengenoemde schroefbouten, schroeven, moeren en steunmateriaal voor vrijleidingen kunnen geheel of in hoofdzaak zijn vervaardigd uit ijzer en/of staal, al dan niet geheel afgewerkt, in zwarte, blanke of halfblanke uitvoering, al dan niet voorzien van een deklaag.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 13den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 13 *April* 1937.)

S. 621.

13 *Maart* 1937. WET tot regeling van den invoer van bijtende potasch en kaliloog.

Bijl. Hand. II 1936/37, 315.
Hand. II 1936/37, bladz. 1638.
Bijl. Hand. I 1936/37, 315.
Hand. I 1936/37, bladz. 321.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 19 December 1936, N°. 41 (*Nederlandsche Staatscourant* van 24 December 1936, N°. 251) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van bijtende potasch en kaliloog wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Januari 1937 en eindigende 31 December 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van

a. bijtende potasch;

b. kaliloog;

telkens voor zoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1932, 1933 en 1934 uit dat land aan bijtende potasch, resp. kaliloog, is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 13den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 20 *April* 1937.)

S. 622.

13 *Maart* 1937. WET tot regeling van den invoer van verpakkingsglas, met uitzondering van bemand glaswerk.

Bijl. Hand. II 1936/37, 318.
Hand. II 1936/37, bladz. 1638.
Bijl. Hand. I 1936/37, 318.
Hand. I 1936/37, bladz. 321.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 24 December 1936, N°. 23 (*Nederlandsche Staatscourant* van 29 December 1936 N°. 253) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van verpakkingsglas, met uitzondering van bemand glaswerk wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Januari 1937 en eindigende 31 December 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van

a. flesschen met een inhoud van minstens 15 c.l. en met mondwijdte van hoogstens 50 m.m. van gekleurd glas;

b. flesschen met een inhoud van minstens 15 c.l., en met mondwijdte van hoogstens 50 m.m. van wit glas;

c. flesschen met een inhoud van minstens 15 c.l. en met mond-wijdte van hoogstens 50 m.m. van halfwit (lichtgroen) glas;

d. verpakkingsglaswerk (inmaakflesschen, potten e.d.) met een inhoud van minstens 15 c.l. en met mondwijdte van meer dan 50 m.m.;

e. verpakkingsglaswerk (medicijnfleschjes, enz.) met een inhoud van minder dan 15 c.l.;

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 13den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 13 *April* 1937.)

S. 623.

13 *Maart* 1937. WET tot regeling van den invoer van benzol.

Bijl. Hand. II 1936/37, 319.
Hand. II 1936/37, bladz. 1638.
Bijl. Hand. I 1936/37, 319.
Hand. I 1936/37, bladz. 321.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 29 December 1936, N°. 62 (*Nederlandsche Staatscourant* van 31 December 1936 N°. 255) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van benzol wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart;

3. „benzol", benzol en alle in hoofdzaak daaruit bestaande met of zonder bewerking of vermenging als motorbrandstof geschikte vloeistoffen.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 6 maanden, aanvangende 1 Januari 1937 en eindigende 30 Juni 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van benzol, voorzoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het netto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 6 maanden gedurende het tijdvak 1 October 1934 tot en met 30 September 1935 uit dat land aan benzol is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 13den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 13 *April* 1937.)

S. 624.

13 *Maart* 1937. WET tot regeling van den invoer van ongetwijnde garens van vlas.

Bijl. Hand. II 1936/37, 320.
Hand. II 1936/37, bladz. 1638/9.
Bijl. Hand. I 1936/37, 320.
Hand. I 1936/37, bladz. 321.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 24 December 1936 N°. 22 (*Nederlandsche Staatscourant* van 29 December 1936 N°. 253) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van ongetwijnde garens van vlas wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 6 maanden, aanvangende 1 Januari 1937 en eindigende 30 Juni 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van ongetwijnde garens van vlas, voorzoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 6 maanden in het jaar 1935 uit dat land aan voormelde garens is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 13den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 13 *April* 1937.)

S. 625.

13 *Maart* 1937. WET tot regeling van den invoer van superfosfaat.

Bijl. Hand. II 1936/37, 321.
Hand. II 1936/37, bladz. 1639.
Bijl. Hand. I 1936/37, 321.
Hand. I 1936/37, bladz. 321.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 24 December 1936 N°. 24 (*Nederlandsche Staatscourant* van 29 December 1936 N°. 253) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van superfosfaat wederom aan een tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 4 maanden, aanvangende 1 Januari 1937 en eindigende 30 April 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald is de invoer uit ieder land verboden van superfosfaat, voorzoover deze meer bedraagt dan 60 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 4 maanden in het tijdvak 1 Mei 1935 tot 1 Mei 1936 uit dat land aan superfosfaat is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 13den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 13 *April* 1937.)

S. 626.

13 *Maart* 1937. WET tot regeling van den invoer van geïsoleerde electriciteitsgeleidingen.

Bijl. Hand. II 1936/37, 322.
Hand. II 1936/37, bladz. 1639.
Bijl. Hand. I 1936/37, 322.
Hand. I 1936/37, bladz. 321.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 23 Derember 1936, n°. 17 (*Nederlandsche Staatscourant* van 28 December 1936, n°. 252) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* n°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* n°. 596), de invoer van geïsoleerde electriciteitsgeleidingen wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 6 maanden, aanvangende 1 Januari 1937 en eindigende 30 Juni 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van

I. geïsoleerde electriciteitsgeleidingen, bestaande uit koper, aluminium, of een koperen/of aluminiumhoudende alliage zonder loodmantel:

a. geïsoleerd met caoutchouc, voor zoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het bruto-gewicht, dat gemiddeld per 6 maanden gedurende de jaren 1931 en 1932 uit dat land aan die goederen is ingevoerd;

b. geïsoleerd met geimpregneerde katoenomvlechting (o.a. zuur- en weerbestendig draad), voor zoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het bruto-gewicht, dat gemiddeld per 6 maanden in de jaren 1931 en 1932 uit dat land aan die goederen is ingevoerd;

II. geïsoleerde electriciteitsgeleidingen met loodmantel:

c. geïsoleerd met caoutchouc, voor zoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het bruto-gewicht, dat gemiddeld per 6 maanden in de jaren 1931 en 1932 uit dat land aan die goederen is ingevoerd;

d. geïsoleerd door omspinning met katoen en/of zijde, over al dan niet geëmailleerde kernen, alsmede electriciteitsgeleidingen, waarvan per draadgeleiding de al dan niet geëmailleerde kern eerst is geïsoleerd met papier en dan is geïsoleerd met katoen en/of zijde, het geheel voorzien van een loodmantel, voor zoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het bruto-gewicht, dat gemiddeld per 6 maanden in het jaar 1934 uit dat land aan die goederen is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 13den Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 13 *April* 1937.)

S. 628.

22 *April* 1937. WET tot regeling van het zelfstandig uitoefenen van beroepen en bedrijven door vreemdelingen.

Bijl. Hand. II 1935/36, 343; 1936/37, 64.
Hand. II 1936/37, bladz. 1758—1766.
Bijl. Hand. I 1936/37, 64.
Hand. I 1936/37, bladz. 570.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het in verband met de huidige omstandigheden wenschelijk is, het zelfstandig uitoefenen van beroepen en bedrijven door vreemdelingen en vreemde ondernemingen gedurende korteren of langeren tijd aan regelen te kunnen binden;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. 1. Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder:

„Vreemdeling": hij, die geen Nederlander is, noch uit anderen hoofde het Nederlandsche onderdaanschap bezit.

„Vreemde onderneming": het buiten het Koninkrijk gevestigd lichaam.

„Zelfstandig uitoefenen van een beroep of bedrijf": elk uitoefenen van een beroep of bedrijf, waaraan al dan niet stoffelijk voordeel is verbonden, anders dan in den vorm van arbeid in den zin van artikel 1 van de wet van 16 Mei 1934 (*Staatsblad* n°. 257) tot regeling van het verrichten van arbeid door vreemdelingen, gewijzigd bij de wet van 20 December 1935 (*Staatsblad* n°. 722).

2. Onder het zelfstandig uitoefenen van een beroep of bedrijf wordt voor de toepassing van deze wet mede begrepen het vervullen bij een naamlooze vennootschap, een coöperatieve of andere rechtspersoonlijkheid bezittende vereeniging of een stichting, die dat beroep of bedrijf uitoefent, van een taak, welke bij een zoodanig lichaam in den regel aan een bestuurder is opgedragen.

2. 1. Door Ons kan worden bepaald:

a. dat vreemdelingen en vreemde ondernemingen een beroep of bedrijf of bij Ons besluit aangewezen beroepen of bedrijven, hetzij binnen geheel Nederland, hetzij binnen een

bij Ons besluit aangewezen deel van Nederland, niet zelfstandig mogen uitoefenen, zonder dat zij daartoe schriftelijk vergunning hebben verkregen overeenkomstig het bepaalde bij artikel 3;

b. dat in de zelfstandige uitoefening buiten het Koninkrijk door een vreemdeling van een beroep of bedrijf of van bij Ons besluit aangewezen beroepen of bedrijven, hetzij binnen geheel Nederland, hetzij binnen een bij Ons besluit aangewezen deel van Nederland, werkzaamheden ten behoeve van derden niet mogen worden verricht, zonder dat die vreemdeling daartoe schriftelijk vergunning heeft verkregen overeenkomstig het bepaalde bij artikel 3.

2. Een besluit, als bedoeld in lid 1, wordt door Ons genomen op voordracht van Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart. Indien een besluit betreft of mede betreft de uitoefening van een beroep, bedrijf of werkzaamheid, behoorende tot de zaken, waarvoor de zorg meer in het bijzonder aan het hoofd van eenig ander Departement is opgedragen, geschiedt de voordracht mede door dezen.

3. Een besluit als bedoeld in lid 1 wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekend gemaakt. Het treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien der dagteekening, onderscheidenlijk der eerste dagteekening van de *Nederlandsche Staatscourant*, waarin het is geplaatst, tenzij in het besluit een andere dag is genoemd. Het geldt voor den daarin genoemden termijn, indien Wij het niet tusschentijds intrekken.

3. 1. Omtrent een vergunning als bedoeld in artikel 2, lid 1, wordt door of vanwege Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart beslist.

2. Aan de vergunning kunnen voorwaarden en beperkingen worden verbonden. Zij is geldig voor een in de vergunning zelve bepaald tijdvak en is voor verlenging vatbaar.

3. Indien de vergunning betreft de uitoefening van een beroep, bedrijf of werkzaamheid, behoorende tot de zaken, waarvoor de zorg meer in het bijzonder aan het hoofd van eenig ander Departement is opgedragen, wordt geen beslissing genomen dan na overleg met dezen.

4. Bij niet-inachtneming der voorwaarden of der beperkingen kan de vergunning worden ingetrokken.

5. De aan een vreemdeling verleende vergunning geldt mede voor den vreemdeling, die na overlijden van den vergunninghouder het door dezen uitgeoefende beroep of bedrijf voortzet, gedurende drie maanden na het overlijden, of, indien het tijdvak, in de vergunning bepaald, eerder is verstreken, tot het einde van dat tijdvak.

4. 1. Met hechtenis van ten hoogste een maand of geldboete van ten hoogste vijfhonderd gulden wordt gestraft:

a. hij die in strijd met een besluit als bedoeld in artikel 2, lid 1, onder *a*, een beroep of bedrijf uitoefent zonder de bij dat besluit voorgeschreven vergunning te hebben verkregen of zonder volledige inachtneming van de aan die vergunning verbonden voorwaarden en beperkingen;

b. hij die in strijd met een besluit als bedoeld in artikel 2, lid 1, onder *b*, werkzaamheden verricht, zonder dat de bij dat besluit voorgeschreven vergunning is verkregen of zonder dat de aan die vergunning verbonden voorwaarden en beperkingen volledig zijn of worden in acht genomen.

2. Gelijke straf kan worden opgelegd aan hem die het beheer voert over een in Nederland gevestigd filiaal, bijkantoor of andere nederzetting, door middel waarvan een vreemdeling of vreemde onderneming, in strijd met een besluit als bedoeld in artikel 2, lid 1, onder *a*, een beroep of bedrijf uitoefent zonder de bij dat besluit voorgeschreven vergunning te hebben verkregen of zonder volledige inachtneming van de aan die vergunning verbonden voorwaarden en beperkingen.

3. Indien tijdens het plegen van het feit nog geen twee jaren zijn verloopen sedert een vroegere veroordeeling van den schuldige wegens een gelijke overtreding onherroepelijk is geworden, kan hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboete van ten hoogste duizend gulden worden opgelegd.

4. Een afzonderlijke straf wordt opgelegd voor iederen dag, waarop de overtreding is gepleegd.

5. 1. Degene, die ingevolge het bepaalde bij een op grond van artikel 2 genomen besluit een vergunning behoeft als in dat artikel bedoeld, is verplicht op eerste vordering van de ambtenaren, bedoeld in artikel 7, het ter zake ontvangen schriftelijk bewijs, dan wel een vanwege Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart gewaarmerkt afschrift van dat bewijs te toonen.

2. Indien hij het beroep of bedrijf, voor het uitoefenen waarvan hij de vergunning behoeft, uitoefent door middel van een in Nederland gevestigd filiaal, bijkantoor of andere nederzetting, rust de verplichting mede op dengene, die over dat filiaal, dat bijkantoor of die nederzetting het beheer voert.

3. Bij toepassing van voorschriften als bedoeld bij artikel 2, lid 1, onder *b*, rust de verplichting mede op dengene, die de werkzaamheden verricht.

4. Bij niet-nakoming van de verplichting, opgelegd bij een der voorgaande leden van dit artikel, kan de vergunning worden ingetrokken.

6. 1. Hetgeen nog ter uitvoering van deze wet noodig is, wordt bij of krachtens algemeenen maatregel van bestuur geregeld.

2. Overtreding van de bij of krachtens dezen maatregel gegeven voorschriften, voorzoover uitdrukkelijk aangeduid als strafbaar feit in den zin van dit artikel, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twee weken of geldboete van ten hoogste vijftig gulden.

7. Met het opsporen van de feiten, strafbaar gesteld bij artikel 4 en artikel 6, zijn belast, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, de ambtenaren van Rijks- en Gemeentepolitie, alsmede zij, die daartoe door Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart zijn aangewezen.

8. 1. De in artikel 7 bedoelde ambtenaren hebben toegang tot alle plaatsen, daaronder begrepen lokalen, erven en woningen, waar

gehandeld wordt in strijd met het bepaalde krachtens de artikelen 2, 3 of 6, of waar redelijkerwijze vermoed kan worden, dat zulks het geval is, met uitzondering van:

a. de inrichtingen, bedoeld bij artikel 24 der wet van 2 Juni 1875 (*Staatsblad* n°. 95), waartoe, behoudens uit anderen hoofde aan anderen toekomende bevoegdheid, alleen toegang hebben de districtshoofden der Arbeidsinspectie;

b. de krachtens artikel 85, lid 1, onder *b*, der Arbeidswet 1919 aangewezen verplegingsinrichtingen en gestichten, waartoe, behoudens uit anderen hoofde aan anderen toekomende bevoegdheid, alleen toegang hebben de krachtens genoemde bepaling aangewezen ambtenaren, die bij het gebruik maken van deze bevoegdheid de bij die bepaling bedoelde voorschriften hebben na te leven.

2. Wordt aan de in artikel 7 bedoelde ambtenaren de toegang geweigerd of belemmerd of wordt hun op aanmelding tot toelating niet geantwoord, dan verschaffen zij zich den toegang desnoods met inroeping van den sterken arm.

3. In woningen treden zij tegen den wil van den bewoner niet binnen dan vergezeld van een commissaris van politie of van den burgemeester der gemeente, of wel voorzien van een bijzonderen schriftelijken last, in den zin van artikel 120 van het Wetboek van Strafvordering, van een commissaris van politie en in gemeenten, waar geen commissaris is, van den burgemeester. Van dit binnentreden wordt binnen tweemaal vier en twintig uren proces-verbaal opgemaakt. Daarin wordt mede van het tijdstip van het binnentreden en van het daarmede beoogde doel melding gemaakt.

9. 1. De in artikel 7 bedoelde ambtenaren zijn verplicht tot geheimhouding van hetgeen hun bij het toezicht op de naleving van de bepalingen dezer wet omtrent een uitgeoefend wordend beroep of bedrijf is bekend geworden, voor zoover die geheimhouding niet in strijd is met de bepalingen dezer of eener andere wet. Zij zijn, behoudens tegenover hen, aan wier bevelen zij uit kracht van hun ambt zijn onderworpen, verplicht tot geheimhouding van de namen der personen, door wie aangifte is gedaan van een overtreding van het bij of krachtens deze wet bepaalde, behoudens wanneer deze personen hun schriftelijk hebben verklaard tegen de mededeeling hunner namen geen bezwaar te hebben.

2. Hij die opzettelijk de bij het vorig lid opgelegde geheimhouding schendt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste zeshonderd gulden.

3. Hij aan wiens schuld schending van die geheimhouding te wijten is, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

4. Geen vervolging heeft plaats dan op klachte:

a. van het hoofd of den bestuurder van de onderneming, ter zake van overtreding van het bepaalde bij den eersten volzin van het eerste lid;

b. van hem, wiens naam is medegedeeld, ter zake van overtreding van het bepaalde bij den tweeden volzin van het eerste lid.

10. De bij deze wet strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als overtredingen, behalve de feiten, strafbaar gesteld bij het tweede en derde lid van artikel 9, die als misdrijven worden beschouwd.

11. Ter bestrijding van kosten, verbonden aan de uitvoering van deze wet, kan, volgens bij algemeenen maatregel van bestuur vast te stellen voorschriften, van belanghebbenden een vergoeding worden geheven.

12. Wij behouden Ons de bevoegdheid voor met vreemde Mogendheden gesloten verdragen, met betrekking tot het zelfstandig uitoefenen van beroepen en bedrijven door vreemdelingen en vreemde ondernemingen, te bekrachtigen en op te zeggen.

13. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien harer afkondiging. Zij vervalt, behalve ten aanzien van de begane strafbare feiten, drie maanden na den dag, waarop Wij zullen hebben verklaard, dat de omstandigheden, welke tot hare totstandkoming hebben geleid, hebben opgehouden te bestaan.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 22sten April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 11 *Mei* 1937.)

S. 629.

24 *Mei* 1937. WET tot regeling van den invoer van veekoeken.

Bijl. Hand. II 1936/37, 219.
Hand. II 1936/37, bladz. 1909—1914.
Bijl. Hand. I 1936/37, 219.
Hand. I 1936/37, bladz. 616/7.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 1 Augustus 1936, N°. 3 (*Nederlandsche Staatscourant* van 3 Augustus 1936, N°. 149) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van veekoeken wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart;

3. „veekoeken": lijn-, grondnoten-, soja-, cocoskoeken en alle andere tot veevoeder verwerkte oliehoudende noten, zaden en pitten, al dan niet gebroken, schroot, schilfers, vlokken, korrels of in eenigen anderen vorm, en meel van die producten al dan niet met andere voederstoffen gemengd, alles voor veevoeder.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Augustus 1936 en eindigende 31 Juli 1937, of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. lijnkoeken;
b. grondnootkoeken;
c. soyakoeken;
d. cocoskoeken;
e. alle andere veekoeken;

voor zoover deze, wat betreft de hiervoor onder *a*, *b*, *c* en *e* bedoelde goederen, meer bedraagt dan 100 ten honderd van het brutogewicht, hetwelk gedurende het tijdvak van 1 Augustus 1935 tot 1 Augustus 1936 aan die goederen uit dat land is ingevoerd, en voor zoover deze, wat betreft cocoskoeken, meer bedraagt dan 30 ten honderd van het bruto gewicht, hetwelk in het tijdvak van 1 Juli 1931 tot 1 Juli 1933 gemiddeld per 12 maanden aan cocoskoeken uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Door Ons worden op voordracht van Onzen Minister regelen gesteld betreffende de voorwaarden waaronder en de wijze waarop door de Stichting Nederlandsche Meelcentrale, aan welke krachtens artikel 12 eerste lid der „Landbouwcrisiswet 1933" de invoer van de in het vorig artikel genoemde goederen uitsluitend is toegestaan, hetzij die goederen worden ingevoerd, hetzij een machtiging om namens haar die goederen in te voeren, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten aan de uitvoering van dit besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

2. In een besluit, als in het vorige lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

3. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekendgemaakt.

(De artikelen 4 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 24sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 13 *Juli* 1937.)

S. 630.

24 *Mei* 1937. WET tot regeling van den invoer van toiletzeep.

Bijl. Hand. II 1936/37, 222.
Hand. II 1936/37, bladz. 1909—1914.
Bijl. Hand. I 1936/37, 222.
Hand. I 1936/37, bladz. 616/7.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 29 September 1936, N°. 55 (*Nederlandsche Staatscourant* van 1 October 1936, N°. 191) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van toiletzeep wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

3. „toiletzeep": geparfumeerde zeep, transparantzeep en medicinale zeep, een en ander in blok-, staaf- of tabletvorm, geparfumeerde zeeppoeder, alsmede geparfumeerde zachte en vloeibare zeep.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 6 maanden, aanvangende 1 October 1936 en eindigende 31 Maart 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van toiletzeep, voorzoover deze meer bedraagt dan 60 ten honderd van het nettogewicht, hetwelk gemiddeld per 6 maanden in het jaar 1935 uit dat land aan toiletzeep is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 24sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 18 *Juni* 1937.)

S. 631.

24 *Mei* 1937. WET tot regeling van den invoer van triplex en multiplex.

Bijl. Hand. II 1936/37, 223.
Hand. II 1936/37, bladz. 1909—1914.
Bijl. Hand. I 1936/37, 223.
Hand. I 1936/37, bladz. 616/7.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 29 September 1936 N°. 54 (*Nederlandsche Staatscourant* van 1 October 1936, N°. 191) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van triplex en multiplex wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

3. „triplex en multiplex", triplex en multiplex met uitzondering van elsen-, berken-, beuken- en naaldhouttriplex of -multiplex.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 October 1936 en eindigende 30 September 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van triplex en multiplex, voorzoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van het bruto gewicht, hetwelk in het jaar 1934 uit dat land aan triplex en multiplex is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 24sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 13 *Juli* 1937.)

S. 632.

24 *Mei* 1937. WET tot regeling van den invoer van metalen schepwerk.

Bijl. Hand. II 1936/37, 224.
Hand. II 1936/37, bladz. 1909—1914.
Bijl. Hand. I 1936/37, 224.
Hand. I 1936/37, bladz. 616/7.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 29 September 1936 N°. 53 (*Nederlandsche Staatscourant* van 30 September 1936, N°. 190) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van metalen schepwerk wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 6 maanden, aanvangende 1 October 1936 en eindigende 31 Maart 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. schepwerk, geheel van metaal, zoowel in gebruiksklare uitvoering als in deelen of als halffabrikaat, voorzoover deze artikelen in de navolgende opsomming zijn genoemd:

Aardappellepels, Aardbeilepels, Aspergeschoppen, Aspergetangen, Bedruiplepels, Bonbonlepels, Botermesjes, Bouillonlepels, Bowllepels, Bowlvorkjes, Broodmessen, Broodvorken, Broodtangen, Broodzagen, Cakezagen, Compôtedienscheppen, Compôtelepels, Croquetscheppen, Dessertlepels, Dessertvorken, Dessertmessen, Dienlepels, Dienvorken, Druivenscharen voor tafelgebruik, Eierlepels, Eierscheppen, Frituurlepels van geperforeerd metaal, Fruitmesjes, Fruitvorkjes, Fruitscheppen, Garnalenlepels, Gebakschepjes, Gebaktangen, Gemberlepels, Gembervorken, Grapefruitmessen of -zagen, Groentelepels, Haringvorkjes, Hors d'oeuvre-dienvorkjes, Hors d'oeuvre-dienlepels, Hors d'oeuvre-eetvorkjes, Hors d'oeuvremesjes, Hors d'oeuvre-garnituren, Jamlepels, Kaasmesjes, Kaasschaven voor tafelgebruik, Kaasschoffels, Kinderetenschuivers, Kinderlepels, Kindervorken, Koffielepels, Koffiezeven van geperforeerd metaal, Komkommercouverts, Kreeftvorken, Kwastlepels, Likeurlepels, Messenleggers, Moccalepels, Morellen-

lepels, Mosterdlepels, Oestervorkjes, Pasteischeppen, Puddinglepels, Puddingscheppen, Ragoutcouverts, Roomlepels, Rijstlepels, Saladecouverts, Sandwichvorkjes, Sardinevorken, Sauslepels, Scheplepels voor huishoudelijk gebruik, Sinaasappelmessen of -zagen, Soeplepels, Spiegeleierscheppen, Suikerschepjes, Suikerstrooiers in lepelvorm, Suikertangen, Taartprikkers, Taartscheppen, Taartvorkjes, Tafellepels, Tafelmessen, Tafelvorken, Thee-eilepels, Theelepels, Theeschepjes, Theezeven van geperforeerd metaal, Tomatenmessen of -zagen, Trancheercouverts, Vischdiencouverts, Vischmessen, Vischscheppen, Vischvorken, Vleeschdienvorken, Vleeschpennen, Vleeschvorkjes, Voorsnijcouverts, IJslepels, IJsscheppen, IJstangen, Zoutschepjes, Zuurlepels, Zuurvorken;

b. schepwerk, ten deele van metaal in gebruiksklare uitvoering, voorzoover deze artikelen in de onder *a* vermelde opsomming zijn genoemd;

voorzoover deze meer bedraagt dan:

voor de onder *a* bedoelde goederen 15 ten honderd van de waarde welke gemiddeld per 6 maanden in het jaar 1934 aan goederen als hiervoor bedoeld onder *a* uit dat land is ingevoerd;

voor de onder *b* bedoelde goederen 70 ten honderd van de waarde, welke gemiddeld per 6 maanden in het jaar 1934 aan goederen, als hiervoor bedoeld onder *b*, uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 24sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 18 *Juni* 1937.)

S. 633.

24 *Mei* 1937. WET tot regeling van den invoer van naadlooze buizen.

Bijl. Hand. II 1936/37, 232.
Hand. II 1936/37, bladz. 1909—1914.
Bijl. Hand. I 1936/37, 232.
Hand. I 1936/37, bladz. 616/7.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 29 September 1936, N°. 51 (*Nederlandsche Staatscourant* van 30 September 1936 N°. 190) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van naadlooze buizen wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart;

3. „Naadlooze buizen", naadlooze buizen of pijpen van ijzer of staal, met een uitwendige doorsnede van 20 t/m 60 m.m.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 6 maanden, aanvangende 1 October 1936 en eindigende 31 Maart 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van naadlooze buizen voorzoover deze meer bedraagt dan 60 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 6 maanden in het jaar 1934 aan naadlooze buizen uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 24sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 18 *Juni* 1937.)

S. 634.

24 *Mei* 1937. WET tot regeling van den invoer van kachels, haardkachels, haarden, fornuizen en veevoederkooktoestellen.

Bijl. Hand. II 1936/37, 285.
Hand. II 1936/37, bladz. 1914.
Bijl. Hand. I 1936/37, 285.
Hand. I 1936/37, bladz. 616/7.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 25 November 1936 N°. 40 (*Nederlandsche Staatscourant* van 30 November 1936 N°. 233) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van kachels, haardkachels, haarden, fornuizen en

veevoederkooktoestellen wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

3. „veevoederkooktoestellen", veevoederketels, kookpotten, waschfornuizen of Buanderies, waarin of waaronder kan worden gestookt, zwaarder wegende dan 30 kg., alsmede de daarvoor bestemde onderdeelen.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 December 1936 en eindigende 30 November 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. kachels, haardkachels en haarden, geheel of ten deele ingericht om met vaste brandstof te worden gestookt;

b. gietijzeren en gietstalen onderdeelen, bestemd voor de sub *a* genoemde artikelen;

c. vuurvaste steenen, bestemd voor binnenbekleeding van de sub *a* genoemde artikelen;

d. fornuizen, geheel of ten deele ingericht om met vaste brandstof te worden gestookt;

e. gietijzeren en gietstalen onderdeelen, bestemd voor de sub *d* genoemde artikelen;

f. vuurvaste steenen, bestemd voor binnenbekleeding van de sub *d* genoemde artikelen;

telkens voor zoover deze meer bedraagt dan 25 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk in het jaar 1933 uit dat land aan die goederen is ingevoerd;

g. veevoederkooktoestellen;

voor zoover deze meer bedraagt dan 25 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1934 en 1935 uit dat land aan die goederen is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 24sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 13 *Juli* 1937.)

S. 635.

24 *Mei* 1937. WET tot regeling van den invoer van bovenkleeding.

Bijl. Hand. II 1936/37, 286.
Hand. II 1936/37, bladz. 1909.
Bijl. Hand. I 1936/37, 286.
Hand. I 1936/37, bladz. 616/7.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 21 November 1936 N°. 46 (*Nederlandsche Staatscourant* van 26 November 1936, n°. 231) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* n°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* n°. 596), de invoer van bovenkleeding wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart;

3. „mannenbovenkleeding", bovenkleeding voor mannen en jongens, niet zijnde gebreide en tricotgoederen en niet gemaakt van weefsels met rubber;

4. „vrouwenbovenkleeding", bovenkleeding voor vrouwen, meisjes en kleine kinderen, niet zijnde gebreide en tricotgoederen en niet gemaakt van weefsels met rubber.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 December 1936 en eindigende 30 November 1937 of zooveel eerder, als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. mannenbovenkleeding;

b. vrouwenbovenkleeding;

voorzoover deze meer bedraagt dan 20 ten honderd van de hoeveelheid, welke gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1929, 1930 en 1931 aan mannen-, respectievelijk vrouwenbovenkleeding uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 24sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 13 *Juli* 1937.)

S. 636.

24 *Mei* 1937. WET tot regeling van den invoer van naaigaren.

Bijl. Hand. II 1936/37, 287.
Hand. II 1936/37, bladz. 1909.
Bijl. Hand. I 1936/37, 287.
Hand. I 1936/37, bladz. 616/7.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 25 November 1936 N°. 41 (*Nederlandsche Staatscourant* van 30 November 1936, N°. 233) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van naaigaren wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart;

3. „naaigaren", katoen en getwijnde naai- en rijggarens in elken opmaak en afwerking.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 December 1936 en eindigende 30 November 1937, of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van naaigaren, voor zoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van de hoeveelheid, welke gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1930 en 1931 uit dat land aan naaigaren is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 24sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 13 *Juli* 1937.)

S. 637.

25 *Mei* 1937. WET tot regeling van den invoer van suiker.

Bijl. Hand. II 1936/37, 291.
Hand. II 1936/37, bladz. 2117.
Bijl. Hand. I 1936/37, 291.
Hand. I 1936/37, bladz. 616/7.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 24 November 1936, N°. 40 (*Nederlandsche Staatscourant* van 24 November 1936, N°. 229) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van suiker aan een tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart;

3. „witsuiker", witsuiker, melis en andere geraffineerde suiker (behalve kandij en basterd).

2. 1. Gedurende het tijdvak van 108 dagen, aanvangende 25 November 1936 en eindigende 12 Maart 1937, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. ruwe beetwortelsuiker;
b. ruwe rietsuiker;
c. witsuiker;

telkens voor zoover deze meer bedraagt dan 80 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 108 dagen in het jaar 1935 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 25sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 18 *Juni* 1937.)

S. 638.

25 *Mei* 1937. WET tot regeling van den invoer van geëmailleerde gegoten badkuipen, geëmailleerde, geslagen ijzeren badkuipen, en geëmailleerde gegoten closetreservoirs.

Bijl. Hand. II 1936/37, 297.
Hand. II 1936/37, bladz. 1909.
Bijl. Hand. I 1936/37, 297.
Hand. I 1936/37, bladz. 616/7.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 30 November 1936, n°. 27 (*Nederlandsche Staatscourant* van 1 December 1936, n°. 234) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* n°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* n°. 596), de invoer van geëmailleerde gegoten badkuipen, geëmailleerde, geslagen ijzeren badkuipen en geëmailleerde gegoten closetreservoirs wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart;

3. „geëmailleerde gegoten closetreservoirs", de gietijzeren bakken, al dan niet voorzien van de benoodigde onderdeelen.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 December 1936 en eindigende 30 November 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van

a. geëmailleerde, gegoten badkuipen, voor zoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1932 en 1933 uit dat land aan die goederen is ingevoerd;

b. geëmailleerde, geslagen ijzeren badkuipen, voor zoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het aantal stuks, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1934 en 1935 uit dat land aan die goederen is ingevoerd.

2. Gedurende het tijdvak van 3 maanden, aanvangende 1 December 1936 en eindigende 28 Februari 1937, of zooveel eerder als door ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van

geëmailleerde, gegoten closetreservoirs, voor zoover deze meer bedraagt dan 20 ten honderd van het aantal stuks, hetwelk gemiddeld per 3 maanden in de jaren 1932 en 1933 uit dat land aan die goederen is ingevoerd.

3. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

4. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

5. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 25sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 13 *Juli* 1937.)

S. 639.

25 *Mei* 1937. WET tot regeling van den invoer van vleesch en slachtpaarden.

Bijl. Hand. II 1936/37, 340.
Hand. II 1936/37, bladz. 2117.
Bijl. Hand. I 1936/37, 340.
Hand. I 1936/37, bladz. 616/7.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 14 Januari 1937, n°. 21, (*Nederlandsche Staatscourant* van 15/16 Januari 1937, n°. 9) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* n°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* n°. 596), de invoer van vleesch en slachtpaarden wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

3. „Vleesch", versch, gekoeld, bevroren, gezouten, gerookt en/of gedroogd en/of op andere wijze bewerkt of geconserveerd rund-, kalfs-, schape- en/of paardevleesch.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 16 Januari 1937 en eindigende 15 Januari 1938 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van

a. versch, gekoeld en/of bevroren rund- en kalfsvleesch, voorzoover deze meer bedraagt dan tweemaal het brutogewicht, hetwelk in de eerste 6 maanden van het jaar 1936 aan dat vleesch uit dat land is ingevoerd;

b. ander rund- en/of kalfsvleesch, voorzoover deze meer bedraagt dan 20 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld 12 maanden van de jaren 1931 en 1932 aan voormeld vleesch uit dat land is ingevoerd;

c. schape- en paardevleesch, voorzoover deze meer bedraagt dan 20 ten honderd van het bruto-gewicht hetwelk gemiddeld gedu-

rende 12 maanden van de jaren 1931 en 1932 aan schape- en paardevleesch uit dat land is ingevoerd.

2. Gedurende het tijdvak, aanvangende 16 Januari 1937 en eindigende 1 Mei 1937, of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van slachtpaarden voorzoover deze meer bedraagt dan 20 ten honderd van het aantal stuks, hetwelk gemiddeld in 3½ maand in de jaren 1931 en 1932 uit dat land aan die paarden is ingevoerd.

3. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

4. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

5. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Gedurende de in het vorig artikel genoemde tijdvakken zal de invoer der aldaar genoemde artikelen slechts zijn toegestaan, op grond van door Ons op voordracht van Onzen Minister te stellen regelen.

2. Door Ons worden op voordracht van Onzen Minister regelen gesteld betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten, aan de uitvoering van het in het vorig lid bedoeld besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

3. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

4. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekendgemaakt.

(De artikelen 4 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 25sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(Uitgeg. 13 Juli 1937.)

S. 639 A.

---

25 *Mei* 1937. WET tot regeling van den invoer van huishoudelijk glaswerk.

Bijl. Hand. II 1936/37, 350.
Hand. II 1936/37, bladz. 2117.
Bijl. Hand. I 1936/37, 350.
Hand. I 1936/37, bladz. 616/7.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 25 Januari 1937, N°. 55 *(Nederlandsche Staatscourant* van 29/30 Januari 1937, N°. 19) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1935 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van huishoudelijk glaswerk wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Februari 1937 en eindigende 31 Januari 1938, of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van huishoudelijk glaswerk, voorzoover deze meer bedraagt dan 60 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gedurende het jaar 1934 uit dat land aan huishoudelijk glaswerk is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Gedurende het in het vorig artikel genoemde tijdvak zal de invoer van huishoudelijk glaswerk niet zijn toegestaan, tenzij daarbij wordt overgelegd een daartoe door of vanwege Onzen Minister afgegeven vergunning.

2. Door Ons worden op voordracht van Onzen Minister regelen gesteld betreffende de voorwaarden, krachtens welke en de wijze waarop eene vergunning, in het vorig lid bedoeld, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten, aan de uitvoering van dat besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

3. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

4. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekendgemaakt.

(De artikelen 4 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 25sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 16 *Juli* 1937.)

S. 639 B.

25 *Mei* 1937. WET tot regeling van den invoer van klompen en klompenmakerswerk.

Bijl. Hand. II 1936/37, 351.
Hand. II 1936/37, bladz. 2117.
Bijl. Hand. I 1936/37, 351.
Hand. I 1936/37, bladz. 616/7.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 25 Januari 1937, N°. 51 (*Nederlandsche Staatscourant* van 29/30 Januari 1937, N°. 19) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van klompen en klompenmakerswerk wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Februari 1937 en eindigende 31 Januari 1938, of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van klompen en klompenmakerswerk, voorzoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gedurende het jaar 1935 aan klompen en klompenmakerswerk uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Gedurende het in het vorig artikel genoemde tijdvak zal de invoer van klompen en klompenmakerswerk niet zijn toegestaan, tenzij daarbij wordt overgelegd een daartoe door of vanwege Onzen Minister afgegeven vergunning.

2. Door Ons worden op voordracht van Onzen Minister regelen gesteld betreffende de voorwaarden, krachtens welke en de wijze waarop eene vergunning, in het vorig lid bedoeld, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten aan de uitvoering van dat besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

3. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

4. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekendgemaakt.

(De artikelen 4 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 25sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 16 *Juli* 1937.)

S. 639 C.

25 *Mei* 1937. WET tot regeling van den invoer van porselein, fijn en sanitair aardewerk en verglaasde en onverglaasde muur- en wandtegels.

Bijl. Hand. II 1936/37, 357.
Hand. II 1936/37, bladz. 2117.
Bijl. Hand. I 1936/37, 357.
Hand. I 1936/37, bladz. 616/7.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 25 Januari 1937 N°. 60 (*Nederlandsche Staatscourant* van 29/30 Januari 1937, N°. 19) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van porselein, fijn en sanitair aardewerk, en verglaasde en onverglaasde muur- en wandtegels wederom aan een tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

3. „porselein", wit, gekleurd, gedecoreerd, bedrukt of beschilderd porselein.

4. „fijn aardewerk", wit gekleurd, gedecoreerd, bedrukt of beschilderd fijn aardewerk, inclusief bespoten en/of beschilderd terracotta, doch met uitzondering van sanitair aardewerk;

5. „biscuit", aardewerk, onverschillig van welke kleur, hetwelk éénmaal is gebakken;

6. „verglaasde muur- en wandtegels", verglaasde of van gekristalliseerde glazuren voorziene muur- en wandtegels;

7. „onverglaasde muur- en wandtegels", biscuittegels.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Februari 1937 en eindigende 31 Januari 1938 is de invoer uit ieder land verboden van:

a. porselein, voor zoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk in het jaar 1934 aan porselein uit dat land is ingevoerd;

b. fijn aardewerk en biscuit, voor zoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden gedurende de jaren 1929 en 1930 aan fijn aardewerk en biscuit uit dat land is ingevoerd;

c. sanitair aardewerk, voor zoover deze meer bedraagt dan 80 ten honderd van het bruto-gewicht hetwelk in het jaar 1934 aan sanitair aardewerk uit dat land is ingevoerd.

2. Gedurende het tijdvak van 6 maanden, aanvangende 1 Februari 1937 en eindigende 31 Juli 1937, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. verglaasde muur- en wandtegels, voor zoover deze meer bedraagt dan 70 ten honderd van den invoer van verglaasde muur- en wandtegels gemiddeld per 6 maanden van het jaar 1934, berekend naar het geglazuurde oppervlak;

b. onverglaasde muur- en wandtegels, voor zoover deze meer bedraagt dan 70 ten honderd van den invoer gedurende het tijdvak 1 Januari 1936 tot en met 30 Juni 1936 van onverglaasde muur- en wandtegels, berekend naar het te verglazen oppervlak.

3. Onze Minister is bevoegd, boven de ingevolge de leden 1 en 2 bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

4. Indien en in zooverre op den dag, waarop dit besluit in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste en tweede lid bedoelde contingenten.

5. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste en tweede lid bedoelde.

(De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven ten Paleize het Loo, den 25sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 16 *Juli* 1937.)

S. 639 D.

25 *Mei* 1937. WET tot regeling van den invoer van gresbuizen.

Bijl. Hand. II 1936/37, 358.
Hand. II 1936/37, bladz. 2117.
Bijl. Hand. I 1936/37, 358.
Hand. I 1936/37, bladz. 616/7.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 2 Februari 1937, N°. 14 (*Nederlandsche Staatscourant* van 3 Februari 1937 N°. 22) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van gresbuizen wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

3. „gresbuizen", gresbuizen en hulpstukken (bouwaardewerk).

2. 1. Gedurende het tijdvak van 6 maanden, aanvangende 1 Februari 1937 en eindigende 31 Juli 1937, of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van gresbuizen, voorzoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 6 maanden in de jaren 1933 en 1934 uit dat land aan gresbuizen is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Gedurende het in het vorig artikel genoemde tijdvak zal de invoer van gresbuizen niet zijn toegestaan, tenzij daarbij wordt overgelegd eene daartoe door of vanwege Onzen Minister afgegeven vergunning.

2. Door Ons worden op voordracht van Onzen Minister regelen gesteld betreffende de voorwaarden, krachtens welke en de wijze waarop eene vergunning, in het vorig lid bedoeld, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten, aan de uitvoering van dat besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

3. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid

worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

4. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekendgemaakt.

(De artikelen 4 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 602, blz. 350).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 25sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 13 *Juli* 1937.)

S. 640.

27 *Mei* 1937. BESLUIT, houdende nadere regeling van het examen voor adjunct-ijker.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart van 10 April 1937, N°. 19485 J.A., Directie van Handel en Nijverheid;

Gelet op artikel 23, tweede lid, van de IJkwet;

Gelet op de Hooger-onderwijswet;

Overwegende, dat de in het Koninklijk Besluit van den 11en Juli 1871, Staatsblad N°. 76, opgenomen nadere regeling van het examen voor ijker of adjunct-ijker der maten en gewichten als niet meer in overeenstemming met de eischen van de practijk is te beschouwen, zoodat vervanging daarvan noodzakelijk is;

Den Raad van State gehoord (advies van den 11en Mei 1937, N°. 39);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 22 Mei 1937, N°. 24940 J.A., Directie van Handel en Nijverheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met intrekking van het bovenvermeld besluit, het volgende te bepalen:

Art. 1. Tot het afnemen van het examen, bedoeld in artikel 23, tweede lid, der IJkwet, wordt, telkenmale als dit noodig is, door Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart een Commissie benoemd.

2. Onze Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart bepaalt het tijdstip waarop en de plaats waar het examen zal worden afgenomen. De beschikking wordt tenminste één maand voor het begin van het examen in de Nederlandsche Staatscourant opgenomen.

3. Tot het afleggen van het examen worden alleen zij toegelaten, die in het bezit zijn van een der in de artikelen 122, 125 en 126 der Hooger-onderwijswet bedoelde getuigschriften en diploma's.

4. Zij, die het examen wenschen af te leggen, melden zich daartoe binnen veertien dagen na de aankondiging, in artikel 2 bedoeld, schriftelijk aan bij den voorzitter van de examencommissie, met opgave van hunne woonplaats en overlegging van:

a. hunne geboorteakte;

b. het getuigschrift of diploma, bedoeld in artikel 3;

c. voorzoover mogelijk, de lijst van de cijfers behaald bij het examen, op grond waarvan het onder *b.* bedoelde getuigschrift of diploma is uitgereikt.

5. 1. Het examen loopt over de volgende vakken:

a. de wiskunde;
b. de natuurkunde;
c. de scheikunde;
d. de mechanica;
e. de kennis van verificatiën met standaardsnauwkeurigheid;
f. de kennis van de weegwerktuigen;
g. de kennis van de meetwerktuigen;
h. de kennis van de inhoudsvinding;
i. de kennis van de eigenschappen, de bewerking en het onderzoek van stoffen;
k. de kennis van de stelsels van maten en gewichten;
l. de kennis van de IJkwet en van de regeling tot uitvoering daarvan.

2. Het examen omvat de kennis van de in het vorig lid genoemde vakken, voorzoover deze aan de Technische Hoogeschool te Delft behandeld worden voor de studie voor adjunct-ijker.

6. 1. Het examen kan schriftelijk, practisch en mondeling worden afgenomen.

2. Het examen is openbaar, doch bij het mondeling examen mogen de examinandi geen toehoorder zijn.

7. Omtrent den uitslag van het examen beslist de Commissie bij meerderheid van stemmen. Bij staking van stemmen wordt de candidaat beschouwd te zijn afgewezen.

8. Aan hen, die het examen met gunstig gevolg hebben afgelegd, wordt door de Commissie een getuigschrift uitgereikt. Dit getuigschrift geeft geen aanspraak op een aanstelling vanwege het Rijk.

9. Indien meer dan één geëxamineerde het examen met gunstig gevolg heeft afgelegd, beslist de Commissie over de rangschikking naar gebleken bekwaamheid.

10. 1. Na afloop van het examen brengt de Commissie zoo spoedig mogelijk schriftelijk verslag uit aan Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart. Dit verslag behelst de namen van hen, die aan het examen hebben deelgenomen en van hen, die het met gunstig gevolg hebben afgelegd, alsmede de in artikel 9 bedoelde rangschikking.

2. De Commissie voegt bij het verslag de opmerkingen, die zij tot een juiste beoordeeling van de bekwaamheid en de geschiktheid van de geëxamineerden nuttig acht.

11. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het Staatsblad, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden medegedeeld aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 27sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 8 *Juni* 1937.)

S. 641.

16 *Juli* 1937. BESLUIT tot uitvoering van de artikelen 6 en 11 van de wet van den 22sten April 1937 (*Staatsblad* nº. 628) tot regeling van het zelfstandig uitoefenen van beroepen en bedrijven door vreemdelingen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart van 10 Mei 1937, Nº. 24230 J.A., Directie van Handel en Nijverheid;

Gelet op de artikelen 6 en 11 van de wet van 22 April 1937 (*Staatsblad* nº. 628), tot regeling van het zelfstandig uitoefenen van beroepen en bedrijven door vreemdelingen;

Den Raad van State gehoord (advies van 15 Juni 1937, Nº. 61);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 12 Juli 1937, Nº. 28390, J.A., Directie van Handel en Nijverheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Dit besluit verstaat onder:

„wet": de wet van 22 April 1937 (*Staatsblad* nº. 628) tot regeling van het zelfstandig uitoefenen van beroepen en bedrijven door vreemdelingen;

„Onze Minister": Onzen Minister van Economische Zaken.

2. 1. Een vergunning als bedoeld in artikel 2, lid 1, van de wet, wordt aangevraagd aan Onzen Minister.

2. De aanvrage geschiedt door inzending van een behoorlijk en volledig ingevuld, ondertekend aanvraagformulier, hetwelk door Onzen Minister wordt vastgesteld en verkrijgbaar wordt gesteld bij de Kamers van Koophandel en Fabrieken.

3. In gevallen van spoedeischenden aard kan Onze Minister afwijkingen van het bepaalde in het vorig lid toestaan.

3. Onze Minister kan vorderen, dat, alvorens een aanvrage om vergunning in behandeling genomen wordt, de door hem noodig geachte nadere opgaven en inlichtingen worden verstrekt, alsmede te zijnen genoegen door overlegging van bewijsstukken als anderszins, de juistheid worde aangetoond van alle ter zake van de aanvrage verstrekte gegevens.

4. De aanvrager wordt zoo spoedig mogelijk van de op zijn aanvrage genomen beslissing in kennis gesteld met inachtneming van de bepalingen van het volgend artikel.

5. 1. Wordt de vergunning geweigerd, dan geschiedt de kennisgeving daarvan aan den aanvrager bij aangeteekenden brief.

2. Wordt de vergunning verleend, dan wordt daarvan aan den aanvrager een schriftelijk bewijs verstrekt behoudens het bepaalde bij artikel 6, lid 2; Onze Minister stelt het model van het bewijs vast.

3. In het bewijs wordt het tijdvak, waarvoor de vergunning is verleend, vermeld.

4. Indien aan de vergunning voorwaarden of beperkingen zijn verbonden, worden deze in het bewijs opgenomen.

5. Onze Minister zendt een afschrift van het bewijs toe aan elke Kamer van Koophandel en Fabrieken, in welker gebied krachtens de vergunning het beroep of bedrijf zal mogen worden uitgeoefend of de werkzaamheden zullen mogen worden verricht.

6. 1. Terzake van elke verleende vergunning wordt een telkens door Onzen Minister te bepalen vergoeding geheven, tot een bedrag van ten hoogste twintig gulden.

2. Het in artikel 5, lid 2, bedoelde schriftelijke bewijs wordt niet verstrekt, dan nadat de in het vorig lid bedoelde vergoeding is voldaan. In gevallen van spoedeischenden aard kan Onze Minister afwijkingen hiervan toestaan.

3. Afschriften van zoodanig bewijs of van gedeelten daarvan kunnen aan den aanvrager worden verstrekt tegen betaling van een door Onzen Minister vast te stellen bedrag van ten hoogste vijf en twintig cent per afschrift.

7. 1. Verlenging van een vergunning geschiedt steeds voor een bepaald tijdvak.

2. Ten aanzien van de verlenging van een vergunning vinden de artikelen 2 tot en met 6 overeenkomstige toepassing, met dien verstande, dat de in artikel 6, lid 1, bedoelde vergoeding ten hoogste tien gulden zal bedragen.

8. 1. Indien een vergunning tusschentijds wordt ingetrokken, geschiedt daarvan bij aangeteekenden brief kennisgeving aan dengene, te wiens name het in artikel 6, lid 2, bedoelde bewijs is gesteld.

2. Ten aanzien van de kennisgeving vindt artikel 5, lid 5, overeenkomstige toepassing.

9. Hij die terzake van het verkrijgen van een vergunning als bedoeld in artikel 2, lid 1, van de wet, dan wel van verlenging van een vergunning, onjuiste of onvolledige gegevens verstrekt, wordt ingevolge artikel 6 van de wet gestraft met de aldaar genoemde straffen.

10. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 16den Juli 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,

Steenberghe.

(*Uitgeg.* 3 *Augustus* 1937.)

S. 642.

23 *Juli* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij a.i. van 24 Juni 1937, nº. 16626, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934, zooals dit laatstelijk is gewijzigd bij besluit van 27 April 1937, *Stbl.* nº. 754;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 12 Juni 1937, nº. 814);

Gehoord den Raad van State (advies van 13 Juli 1937, nº. 47);

Gezien het nader rapport van den Minister van Economische Zaken van 21 Juli 1937, nº. 19443, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. in te voegen in het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934:

I. in artikel 1, lid 1, aan het slot: „13°. „suiker": suiker met uitzondering van druivensuiker uit zetmeel, alsmede met uitzondering van melado, melasse, stroop en andere suikerhoudende vloeistoffen.";

II. in artikel 2 tusschen de woorden „aardappelen", en „tarwe" het woord „suiker,";

III. in artikel 4 tusschen de woorden „aardappelen" en „al dan niet bewerkte of verwerkte peulvruchten" het woord: „suiker,";

B. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 23sten Juli 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 30 *Juli* 1937.)

S. 643.

23 *Juli* 1937. BESLUIT tot intrekking van het Crisis-Snoekbesluit 1935 I.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Landbouw en Visscherij van 18 Juni 1937, N°. 16629, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden, en van Financiën van 23 Juni 1937, afdeeling Begrootingszaken (Generale Thesaurie), N°. 196;

Gelet op het Crisis-Snoekbesluit 1935 I;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 12 Juni 1937, N°. 812);

Gehoord den Raad van State (advies van 6 Juli 1937, N°. 33);

Gezien het nader rapport van Onze Ministers van Landbouw en Visscherij a. i. van 14 Juli 1937, N°. 18979, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden, en van Financiën van 21 Juli 1937, Afdeeling Begrootingszaken (Generale Thesaurie), N°. 212;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. in te trekken het Crisis-Snoekbesluit 1935 I;

B. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 23sten Juli 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.
De Minister van Financiën,
J. A. de Wilde.
(*Uitgeg.* 30 *Juli* 1937.)

S. 644.

28 *Juli* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Export).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van den 19 Juni 1937, N°. 16613, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 9, 10, 13 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, op het Crisis-Organisatiebesluit 1933, op het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en op het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Export);

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 12 Juni 1937, N°. 813);

Gehoord den Raad van State (advies van den 13 Juli 1937, N°. 45);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Economische Zaken van den 26 Juli 1937, N°. 19440, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Export) te wijzigen als volgt:

I. In het bepaalde onder B. wordt het jaartal „1937" gewijzigd in „1938";

II. Artikel 3, lid 1, onder *b* wordt gewijzigd als volgt:

„*b.* bloembollen naar het buitenland te verkoopen, aan te bieden, in consignatie te zenden of uit te voeren anders dan met inachtneming van door Onzen Minister te stellen voorwaarden;";

III. Aan artikel 3, lid 1 wordt toegevoegd:

„*c.* bloembollen te verkoopen, aan te bieden, in consignatie te zenden of uit te voeren, welke niet voldoen aan door Onzen Minister vast te stellen exportvereischten;

d. Indien door Onzen Minister daartoe minimumprijzen worden vastgesteld, bloembollen naar het buitenland te verkoopen, aan te bieden, in consignatie te zenden of uit te voeren tegen lagere, dan bedoelde minimumprijzen.";

IV. Artikel 3, lid 2 wordt gewijzigd als volgt:

„2. De in het vorig lid bedoelde voorwaarden en minimumprijzen, zoomede de in artikel 4, lid 1, onder *a* bedoelde prijzen kunnen verschillend worden vastgesteld:

a. voor verschillende soorten;

b. voor verschillende landen;

c. naar gelang het den kleinhandel, den groothandel of de in het buitenland gevestigde groothandelaren-wederverkoopers betreft;

d. naar gelang het bloembollen uit den oogst 1937 dan wel uit den oogst 1938 betreft.";

V. Artikel 4, lid 1, onder *a*, wordt gewijzigd als volgt:

„*a.* de exporteur, indien door Ons als voorwaarde voor het verkrijgen van vergunning zal worden gesteld het betalen van een bedrag, overeenkomende met een door Onzen Minister te bepalen percentage van door Onzen Minister daartoe vast te stellen prijzen per eenheid, over de hoeveelheid bloembollen, waarvoor vergunning wordt verleend, dat bedrag aan de Centrale ten behoeve van het Fonds zal hebben betaald, dan wel terzake van die betaling met en ten genoegen van de Centrale een regeling zal hebben getroffen, met dien verstande, dat hij het recht zal behouden op restitutie dan wel ontheffing van de verplichting tot betaling ten opzichte van het gedeelte van genoemd bedrag, hetwelk betrekking heeft op een hoeveelheid bloembollen, ten aanzien waarvan hij kan aantoonen, dat export daarvan niet heeft plaats gevonden;";

VI. Artikel 4, lid 2, onder *b*, wordt gewijzigd als volgt:

„*b*. species-tulipa's en andere eventueel door of vanwege Onzen Minister aan te wijzen botanische variëteiten.";

VII. Artikel 4, lid 3, wordt gewijzigd als volgt:

„3. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid van dit artikel onder *a* zal ten aanzien van den kleinhandel het daar bedoeld percentage eventueel worden berekend over een door Onzen Minister vast te stellen bedrag per eenheid welk bedrag verschillend kan zijn voor de verschillende soorten.";

VIII. Artikel 5 wordt gewijzigd als volgt:

„1. De als georganiseerde aangesloten exporteur is verplicht:

a. om bepaalde door of vanwege Onzen Minister voor te schrijven boeken op door of vanwege Onzen Minister vast te stellen wijze regelmatig bij te houden;

b. om bepaalde door of vanwege Onzen Minister voor te schrijven, op de buitenlandsche leverantie's en consignatiezendingen betrekking hebbende documenten en bescheiden op door of vanwege Onzen Minister vast te stellen wijze op te maken;

c. om de onder *a* en *b* bedoelde boeken, documenten en bescheiden gedurende een door of vanwege Onzen Minister vast te stellen tijd te bewaren;

d. om alle zendingen bloembollen, welke naar de landsgrenzen worden vervoerd met de bestemming om te worden uitgevoerd, gedurende het binnenlandsch vervoer tot aan de landsgrenzen vergezeld te doen gaan van door of vanwege Onzen Minister aan te wijzen documenten, opgemaakt op door of vanwege Onzen Minister vast te stellen wijze;

e. om bij daadwerkelijken uitvoer van de onder *d* genoemde zendingen de aldaar bedoelde documenten aan de ambtenaren van de uiterste wacht dan wel andere bevoegde douane- of grenscontrôle-ambtenaren in te leveren en te hunner beschikking te laten.";

B. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien der afkondiging.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 28sten Juli 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 29 *Juli* 1937.)

S. 845.

---

28 *Juli* 1937. BESLUIT, houdende toepassing op bloembollen van de artikelen 9, 13 en 14 van de Landbouw-Crisiswet 1933 en van het Crisis-Organisatiebesluit 1933.

„*Bloembollensaneeringsplan* 1937 (*Handel*)".

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van den 19 Juni 1937, N°. 16612, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 9, 13 en 14 van de Landbouw-Crisiswet 1933, op het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en op het Crisis-Heffingsbesluit 1933;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 12 Juni 1937, N°. 809);

Gehoord den Raad van State (advies van den 13 Juli 1937, N°. 46);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Economische Zaken van den 26 Juli 1937, N°. 19441, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Te bepalen voor het tijdvak, ingaande op den dag van het in werking treden van dit besluit en eindigende den 31sten Juli 1938:

Art. 1. Dit besluit neemt over de terminologie van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en verstaat voorts onder:

1°. „bloembollen": bollen van hyacinthen, tulpen en narcissen;

2°. „vergunning": de vergunning, bedoeld in artikel 2 van dit besluit;

3°. „handelsjaar"; het jaar loopende van 1 Augustus van eenig kalenderjaar tot 1 Augustus van het daaropvolgend kalenderjaar;

4°. „Centrale": een door Onzen Minister aan te wijzen Crisis-Organisatie;

5°. „soorten": de soorten hyacinthen, tulpen en narcissen;

6°. „aangeslotene": dengene, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale en door haar is toegelaten tot de groep handelaren.

2. 1. Het verhandelen van bloembollen is verboden, tenzij door den handelaar aan de navolgende voorwaarden is voldaan:

a. dat hij is aangeslotene;

b. dat hij in het bezit is van een door of vanwege Onzen Minister te verleenen vergunning, waarvan het model door of vanwege Onzen Minister wordt vastgesteld;

c. dat hij zich heeft verplicht met bij de Centrale aangesloten telers, exporteurs en handelaren van bloembollen zoomede bloemkweekers, die bloembollen als grondstof voor hun trekkersbedrijf bezigen, betreffende bloembollen, welke voldoen aan de door Onzen Minister ingevolge artikel 5, lid 1, onder *b*, van dit besluit vast te stellen exportvereischten een overeenkomst te zullen aangaan tot het verleenen van een korting op de verkoopnota's tot een door Onzen Minister vast te stellen percentage van een door Onzen Minister vast te stellen prijs per eenheid, welke percentage verschillend kan zijn voor de verschillende oogsten, soorten, qualiteiten, variëteiten en maten, terwijl voor zoover betreft mud- en kilogramgoed de korting zal worden vastgesteld door een door Minister aan te wijzen rechtspersoonlijkheid bezittende instelling;

d. dat hij aan de Centrale alle door hem uit welken hoofde ook verschuldigde gelden heeft betaald, dan wel terzake van die betaling met en ten genoegen van de Centrale een regeling heeft getroffen.

2. Het in het vorig lid gesteld verbod geldt niet voor:

a. tot de groep bloembollentelers dan wel exporteurs door de Centrale toegelaten aangeslotenen, indien en voorzoover zij krachtens de voor die groepen geldende bepalingen het

recht hebben, bloembollen te verhandelen;

b. degenen, die bloembollen uitsluitend in eigen winkelbedrijf verhandelen.

3. 1. Door of vanwege Onzen Minister wordt aan een aangeslotene op zijn verzoek een vergunning uitgereikt, indien deze kan aantoonen, dat hij in het handelsjaar 1936/1937 rechtmatig bloembollen heeft verhandeld.

2. Door of vanwege Onzen Minister kan aan een aangeslotene een vergunning worden uitgereikt, indien deze aan het in het vorig lid vermeld vereischte niet voldoet.

4. De vergunning geldt uitsluitend:

a. voor den duur van een handelsjaar;

b. voor den persoon van den in het bewijs der vergunning vermelden aangeslotene.

5. 1. Het is aan een handelaar geoorloofd:

a. bloembollen groen te verhandelen, indien door den handelaar een bewijs is verkregen van een door Onzen Minister aan te wijzen rechtspersoonlijkheid bezittende instelling, dat door den handelaar is voldaan aan de door deze instelling terzake van het groen verhandelen van bloembollen gestelde voorwaarden;

b. bloembollen in het binnenland anders dan groen te verhandelen, indien deze niet voldoen aan door Onzen Minister vast te stellen exportvereischten;

c. bloembollen, welke wel voldoen aan de in het vorig lid bedoelde exportvereischten anders dan groen te verhandelen, met dien verstande, dat indien door Onzen Minister daartoe minimumprijzen zullen worden vastgesteld, het zoodanig verhandelen dezer bloembollen beneden de vast te stellen minimumprijzen is verboden.

2. De exportvereischten en de in het vorig lid bedoelde prijs kunnen verschillend zijn voor de verschillende oogsten, alsmede voor de verschillende soorten, qualiteiten, variëteiten en maten der bloembollen.

6. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel: „Bloembollensaneeringsplan 1937 (Handel)".

7. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der afkondiging.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 28sten Juli 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,

S t e e n b e r g h e.

(*Uitgeg.* 30 *Juli* 1937.)

S. 646.

28 *Juli* 1937. BESLUIT, houdende toepassing op bloembollen en bolbloemen van de artikelen 9, 13, 13*b* en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933.

„*Bloembollensaneeringsplan* 1937 (*Teelt*)".

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van den 19 Juni 1937, N°. 16611, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 9, 13, 13*b* en 14 van de Landbouw-Crisiswet 1933, op het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en op het Crisis-Heffingsbesluit 1933;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 12 Juni 1937, N°. 808);

Gehoord den Raad van State (advies van den 13 Juli 1937, N°. 44);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Economische Zaken van den 26 Juli 1937, N°. 19442, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

voor het tijdvak, ingaande op den dag van inwerkingtreding van dit besluit en eindigende op den 31sten Juli 1938 te bepalen:

Art. **1.** Dit besluit neemt over de terminologie van artikel 1 van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en van artikel 1 van het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en verstaat voorts onder:

1°. „bloembollen": bollen van hyacinthen, tulpen en narcissen;

2°. „vergunning": de vergunning bedoeld in artikel 2, lid 1, onder *b* van dit besluit;

3°. „het telen van bloembollen": het telen van bloembollen ongeacht of zulks geschiedt ter verkrijging van een oogst aan bloembollen dan wel aan bloemen;

4°. „teeltjaar": het jaar, loopende van 1 Augustus van eenig kalenderjaar tot 1 Augustus van het daaropvolgend kalenderjaar;

5°. „Centrale": een door Onzen Minister aan te wijzen crisis-organisatie;

6°. „soorten": de soorten hyacinthen, tulpen en narcissen;

7°. „aangeslotene": dengene, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale en door haar is toegelaten tot de groep bloembollentelers;

8°. „bloembollenteler": dengene, die overeenkomstig de bepaling van artikel 2, lid 1 van dit besluit gerechtigd is tot het telen van bloembollen;

9°. „bloembollenteler in gemengd trekkersbedrijf": den bloembollenteler die zijn oogsten aan bloembollen in 1934 en sindsdien gedeeltelijk rechtmatig aanwendde als grondstof voor zijn eigen trekkersbedrijf en tevens een gedeelte rechtmatig verhandelde;

10°. „bolbloemen": bloemen van hyacinthen tulpen en narcissen.

2. 1. Het telen van bloembollen is verboden, tenzij door den teler aan de navolgende voorwaarden is voldaan:

a. dat hij is aangeslotene,

b. dat hij in het bezit is van een door of vanwege Onzen Minister te verleenen vergunning, waarvan het model door of vanwege Onzen Minister wordt vastgesteld;

c. dat hij zich heeft verplicht met bij de Centrale aangesloten telers, exporteurs en handelaren van bloembollen zoomede bloemkweekers, die bloembollen als grondstof voor hun trekkersbedrijf bezigen, betreffende bloembollen, welke voldoen aan de door Onzen Minister ingevolge artikel 9, lid 1, onder *b* van dit besluit vast te stellen exportvereischten een overeenkomst te zullen aangaan tot het verleenen van een korting op de verkoopnota's tot een door Onzen Minister vast te stellen percentage van een door Onzen Minister vast te stellen prijs per eenheid, welk percentage ver-

schillend kan zijn voor de verschillende oogsten, soorten, qualiteiten, variëteiten en maten, terwijl voor zoover betreft mud- en kilogramgoed de korting zal worden vastgesteld door een door Onzen Minister aan te wijzen rechtspersoonlijkheid bezittende instelling;

d. dat hij, indien door Ons als voorwaarde voor het telen van bloembollen zal worden gesteld het betalen ten behoeve van het Fonds van een op door Onzen Minister te bepalen wijze vast te stellen bedrag, de betaling van dat bedrag aan de Centrale zal hebben gedaan, dan wel terzake van die betaling met en ten genoegen van de Centrale een regeling zal hebben getroffen, met dien verstande, dat dit bedrag verschillend kan zijn voor de verschillende soorten en variëteiten van bloembollen zoowel als voor de verschillende districten;

e. dat hij alle door hem aan de Centrale uit welken hoofde ook verschuldigde gelden heeft betaald, dan wel terzake van die betaling met en ten genoegen van de Centrale een regeling heeft getroffen.

2. Het in het eerste lid gesteld verbod geldt niet ten aanzien van een persoon, te wiens opzichte aannemelijk is, dat hij hetzij:

a. de bloembollen niet teelt met het doel de te verkrijgen producten uiteindelijk geheel of gedeeltelijk te verhandelen;

b. in 1934 en sindsdien rechtmatig krachtens een bloemkweekerijvergunning bloembollen heeft geteeld als grondstof voor het eigen trekkersbedrijf en dit ook in het teeltjaar 1937/1938 doet of zal doen, tenzij door hem in de genoemde jaren tevens bloembollen werden of zullen worden verhandeld;

c. in 1934 en sindsdien rechtmatig krachtens een bloemkweekerijvergunning bloembollen heeft geteeld, teneinde den oogst aan bloemen te verhandelen en dit ook in het teeltjaar 1937/1938 doet of zal doen, tenzij door hem in de genoemde jaren tevens bloembollen werden of zullen worden verhandeld.

3. Het model der vergunning, bedoeld in het eerste lid onder *b*, kan verschillend zijn al naar mate het betreft den bloembollenteler dan wel den bloembollenteler in gemengd trekkersbedrijf.

4. Het verhandelen der door een bloembollenteler geoogste bolbloemen is verboden, tenzij deze zijn gesneden van den kouden grond.

3. 1. Door of vanwege Onzen Minister wordt aan een aangeslotene op zijn verzoek een vergunning uitgereikt, indien deze kan aantoonen, dat hij in het teeltjaar 1936/1937 rechtmatig bloembollen heeft geteeld, dan wel van iemand, die in genoemd teeltjaar rechtmatig bloembollen heeft geteeld, onder goedkeuring van de Centrale een vergunning heeft overgenomen.

2. Door of vanwege Onzen Minister kan aan een aangeslotene een vergunning worden uitgereikt, indien deze aan één of meer der in het eerste lid van dit artikel gestelde vereischten niet voldoet.

3. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid van dit artikel kan door of vanwege Onzen Minister worden bepaald, dat als vergunning, bedoeld in dat lid, zal gelden de over het vorig teeltjaar van kracht geweest zijnde vergunning, waarvan de geldigheidsduur wordt verlengd voor ten hoogste den tijd van één jaar.

4. De vergunning geldt uitsluitend:

a. voor den duur van een teeltjaar;

b. voor den persoon van den in het bewijs der vergunning vermelden aangeslotene;

c. voor de oppervlakte, zoomede voor het perceel of de perceelen gronds, vermeld in het bewijs der vergunning of in eenig ander door of vanwege Onzen Minister uitgereikt bewijsstuk, op grond van ingevolge door of vanwege Onzen Minister te stellen regelen, door de Centrale goedgekeurde opgave van den aangeslotene;

d. voor de in het bewijs der vergunning vermelde soorten of variëteiten.

5. 1. De vergunning moet inhouden de oppervlakte gronds, waarop door den in de vergunning genoemden aangeslotene bloembollen mogen worden geteeld, welke oppervlakte wordt berekend naar een door Onzen Minister vast te stellen percentage van de oppervlakte gronds, welke hij op 31 Juli 1937 ingevolge de toen geldende wettelijke voorschriften met onderscheidenlijk bollen van hyacinthen, bollen van tulpen en bollen van narcissen mocht betelen, met dien verstande, dat dit percentage verschillend kan zijn voor de verschillende soorten of variëteiten van bloembollen.

2. Ingeval van toepassing van verschillende percentages van één of meer der onderscheidene soorten of variëteiten van bloembollen wordt de in de vergunning te vermelden totale oppervlakte gesplitst in afzonderlijk aan te duiden gedeelten, met aanwijzing voor elk gedeelte van de daarop te telen soorten of variëteiten.

3. Ingeval slechts één percentage voor de in het eerste lid bedoelde berekening wordt toegepast, kan de totale oppervlakte in de vergunning eveneens worden gesplitst in afzonderlijk aan te duiden gedeelten, met aanwijzing voor elk gedeelte van de daarop te telen soorten of variëteiten.

6. 1. In afwijking van het bepaalde in het voorgaand artikel kan door of vanwege Onzen Minister ten behoeve van dengene, die als aangeslotene bij de Centrale is toegelaten:

a. de oppervlakte gronds worden vastgesteld, waarop krachtens een, op grond van artikel 3, lid 2 uit te reiken vergunning door den aangeslotene bloembollen zullen mogen worden geteeld;

b. vergunning worden verleend tot het betelen van een gelijktijdig vast te stellen grootere oppervlakte gronds dan die, waarop een bestaande vergunning recht geeft.

2. De op grond van het eerste lid onder *a* of *b* van dit artikel vast te stellen oppervlakten worden in de vergunning gesplitst volgens de in het tweede en derde lid van het voorgaand artikel gestelde voorschriften.

3. Bij toepassing van het bepaalde in de voorgaande leden van dit artikel kunnen aan de betrokkenen door de Centrale. onder goedkeuring van Onzen Minister, voorwaarden worden gesteld, welke voorwaarden mede kunnen inhouden het betalen van een geldsom aan de Centrale ten behoeve van het Fonds.

7. Door Minister kunnen regelen worden gesteld krachtens welke ten verzoeke van tot den grond gerechtigde-, dan wel andere belanghebbenden bij het bedrijf van den houder eener vergunning deze vergunning aan den houder geheel of gedeeltelijk kan worden onthouden dan wel ontnomen indien de houder de be-

langen van bovengenoemde belanghebbenden heeft geschaad, schaadt of dreigt te schaden.

8. 1. Door Onzen Minister kunnen regelen worden gesteld krachtens welke onder door hem te bepalen voorwaarden:

a. het perceel of de perceelen, vermeld in het bewijs der vergunning dan wel in het in artikel 4 onder *c* van dit besluit genoemd bewijsstuk kan dan wel kunnen worden vervangen door één of meer andere;

b. de vergunning geheel of gedeeltelijk kan worden overgeschreven op naam van één of meer andere aangeslotenen.

2. Bij toepassing van het bepaalde in het vorig lid onder *b* van dit artikel kunnen door de Centrale onder goedkeuring van Onzen Minister voorwaarden worden gesteld als omschreven in het derde lid van artikel 6 van dit besluit.

9. 1. Het is aan een bloembollenteler geoorloofd:

a. bloembollen groen te verhandelen, indien door den bloembollenteler een bewijs is verkregen van een door Onzen Minister aan te wijzen rechtspersoonlijkheid bezittende instelling, dat door den teler is voldaan aan de door deze instelling terzake van het groen verhandelen van bloembollen gestelde voorwaarden;

b. bloembollen in het binneland anders dan groen te verhandelen, indien deze niet voldoen aan door Onzen Minister vast te stellen exportvereischten;

c. bloembollen, welke wel voldoen aan de in het vorig lid bedoelde exportvereischten anders dan groen te verhandelen, met dien verstande, dat indien door Onzen Minister daartoe minimumprijzen zullen worden vastgesteld, het zoodanig verhandelen dezer bloembollen beneden de vast te stellen minimumprijzen is verboden.

2. De exportvereischten en de in het vorig lid bedoelde prijs kunnen verschillend zijn voor de verschillende oogsten alsmede voor de verschillende soorten, kwaliteiten, variëteiten en maten van bloembollen.

10. 1. Onze Minister is bevoegd regelen te stellen, welke den aangeslotene verplichten:

a. uit den oogst 1937 over de in het teeltjaar 1936/1937 met bloembollen beteelde oppervlakte een door Onzen Minister vast te stellen hoeveelheid bloembollen per door Onzen Minister te bepalen oppervlakte-eenheid in te leveren, dan wel voor inlevering te reserveeren;

b. in het kalenderjaar 1938 over de in het teeltjaar 1937/1938 met bloembollen beteelde oppervlakte een door Onzen Minister vast te stellen hoeveelheid bloembollen per door Onzen Minister te bepalen oppervlakte-eenheid voor inlevering te reserveeren.

2. Onze Minister is bevoegd de in het vorig lid bedoelde hoeveelheid vast te stellen al naar gelang het betreft:

a. verschillende soorten, kwaliteiten, variëteiten en maten;

b. plantgoed of leverbaar.

11. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel: „Bloembollensaneeringsplan 1937 (Teelt)" en treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien zijner afkondiging.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 28sten Juli 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 30 *Juli* 1937.)

S. 649.

13 *Augustus* 1937. BESLUIT tot toepassing van artikel 12 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Monopoliebesluit 1933, op bloembollen [*Bloembollensaneeringsplan 1937 (Invoermonopolie)*].

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken van 6 Augustus 1937, n°. 21081, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gezien artikel 12 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Monopoliebesluit 1933;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 6den Augustus 1937, N°. 839);

Gehoord den Raad van State (advies van den 10den Augustus 1937, N°. 63);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 11den Augustus 1937, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden, N°. 21430;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. Dit besluit neemt over de terminologie van artikel 1 van het Crisis-Organisatiebesluit 1933.

2. Voor het tijdvak aanvangende 1 Augustus 1937 en eindigende op 31 Juli 1938 is de invoer van bollen van hyacinthen, van tulpen en van narcissen slechts toegestaan aan een door Onzen Minister aan te wijzen Crisisorganisatie.

3. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel: Bloembollensaneeringsplan 1937 (Invoermonopolie).

4. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 13den Augustus 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 19 *Augustus* 1937.)

S. 680.

6 *April* 1937. BESLUIT tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de Vestigingswet Kleinbedrijf 1937.

Inwerkingtreding 9 April 1937.

S. 700.

20 *Maart* 1937. WET ter uitvoering van artikel 37 der Landbouw-Crisiswet 1933 ten aanzien van het bepaalde in de Koninklijke besluiten van: 3 Mei 1935, N°. 60; 22 Juli 1935, N°. 49; 19 November 1935, N°. 26; 25 Maart 1936, N°. 56; 7 April 1936, N°. 18; 26 Augustus 1936, N°. 26.

Bijl. Hand. II 1936/37, 263.
Hand. II 1936/37, bladz. 1702—1706.
Bijl. Hand. I 1936/37, 263.
Hand. I 1936/37, bladz. 451/2.

Wij WILHELMINA, enz. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat ingevolge het bepaalde bij artikel 37 der Landbouw-Crisiswet 1933, na de in-werkingtreding van Onze besluiten van:

den 3den Mei 1935, N°. 60;
den 22sten Juli 1935, N°. 49;
den 19den November 1935, N°. 26;
den 25sten Maart 1936, N°. 56;
den 7den April 1936, N°. 18;
den 26sten Augustus 1936, N°. 26;

door Ons krachtens artikel 1, onder 5°, *c*, dier Wet genomen, onverwijld een voorstel van Wet tot wijziging van deze Wet overeenkomstig het in Onze besluiten bepaalde, aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal behoort te worden gezonden;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. Artikel 1, onder 5°, *a*, van de Landbouw-Crisiswet 1933, wordt gewijzigd in dier voege, dat aan dat artikel na de woorden „turf en cichorei'' het navolgende wordt toegevoegd:

„Alle soorten visch-, walvisch-, dier-, vleesch-, beender-, vleeschbeender- en bloedmeel, alsmede gedroogd bloed;

alle al dan niet verwerkte of bewerkte leege peulen en andere bestanddeelen van peulvruchten, voorzoover niet reeds begrepen onder de begrippen „zaden'' en „alle soorten zetmeel, verkregen op andere wijze dan uit granen of zaden'' in den zin van dit artikel;

paarden, andere dan slachtpaarden;

alfalfameel;

cassave;''.

Art. II. Na artikel 1 van de Landbouw-Crisiswet 1933 wordt ingevoegd een nieuw artikel 1*bis*, luidende:

Gedurende het tijdvak ingaande 7 April 1936 en eindigende 3 November 1936 wordt onder crisisproduct mede begrepen al dan niet verwerkte of bewerkte koffie.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 20sten Maart 1937. WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 13 *April* 1937.)

S. 701.

22 *April* 1937. WET tot wijziging van de Haringwet 1927 (*Staatsblad* n°. 387).

Bijl. Hand. II 1935/36, 389; 1936/37, 66.
Hand. II 1936/37, bladz. 1699—1702.
Bijl. Hand. I 1936/37, 66.
Hand. I 1936/37, bladz. 570.

Wij WILHELMINA, enz. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat in de Haringwet 1927 (*Staatsblad* n°. 387) verschillende wijzigingen behooren te worden aangebracht;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De Haringwet 1927 (*Staatsblad* n°. 387) wordt als volgt gewijzigd:

I. Artikel 1 wordt gelezen:

Het is verboden haring, behoorende tot eene der door Ons aangewezen soorten, uit te voeren, indien die haring niet verpakt is op de door Ons voorgeschreven wijze en de verpakking daarvan niet gemerkt is op de door Ons voorgeschreven wijze.

Het is verboden haring, waarvan de uitvoer krachtens deze wet verboden is:

a. met bestemming naar het buitenland te vervoeren, te doen of te laten vervoeren;

b. aan een vervoerder of vervoeronderneming of aan een kantoor of ambtenaar der Invoerrechten voor uitvoer aan te bieden, te doen of te laten aanbieden;

c. in buitenwaartsche richting te vervoeren, te doen of te laten vervoeren binnen den afstand van vijftig meter van de Nederlandsche grens af, of van de uiterste grenskantoren, of doorlaatposten van den Dienst der Invoerrechten, tenzij dit vervoer gedekt is door een op eerste vordering van de in artikel 4 dezer wet bedoelde ambtenaren aan deze te vertoonen geleidebiljet voor vervoer binnenslands, waarvan het model door Ons is vastgesteld.

Het is verboden haring, waarvan de verpakking is gemerkt op de in het eerste lid bedoelde wijze, te vervoeren, te doen of te laten vervoeren, indien niet op eerste vordering van de in artikel 4 dezer wet bedoelde ambtenaren op door Ons te bepalen wijze kan worden aangetoond, dat dit vervoer geschiedt naar het buitenland of naar een naar het buitenland gaand vervoermiddel.

II. Artikel 2 wordt gelezen:

Het is verboden haring, waarvan de verpakking is gemerkt op de in het eerste lid van artikel 1 bedoelde wijze, voorhanden te hebben, te vervoeren, ten vervoer gereed te hebben, af te leveren of te doen of te laten vervoeren of afleveren:

a. indien de afmeting of de inhoud der aldus gemerkte verpakking niet overeenstemt met de door Ons voorgeschreven maten;

b. indien in aldus gemerkte verpakking zich eene kleinere gewichtshoeveelheid haring bevindt dan door Ons is voorgeschreven, of andere haring dan waarvoor die verpakking krachtens het vorig artikel door Ons is voorgeschreven.

III. Artikel 8 wordt gelezen:

Hij, die verpakking, voorzien van een door Ons krachtens artikel 1 vastgesteld merk, in voorraad, in opslag of in eene werkplaats voorhanden heeft, vervoert, doet of laat vervoeren, ten vervoer gereed heeft, aflevert, doet of laat afleveren, is verplicht op eerste vordering van de in artikel 4 bedoelde ambtenaren, hulp of materiaal te verschaffen ten behoeve van het uitoefenen van toezicht.

IV. In het eerste lid van artikel 11 vervallen de woorden „na te leven en'' en wordt in plaats van „inrichting of handelszaak'' gelezen: onderneming.

Het tweede lid van artikel 11 wordt gelezen:

Gelijke verplichting als door het eerste lid op

het hoofd of den bestuurder is gelegd, rust op de opzichthoudende personen, voor zoover zij door hem met de zorg voor de naleving van het bepaalde bij de artikelen 1, 2 en 8 zijn belast.

Het derde lid van artikel 11 wordt gelezen:

Aan de verplichting van het hoofd of den bestuurder en van de opzicht houdende personen wordt geacht te zijn voldaan, wanneer zij aantoonen dat, bepaaldelijk ten aanzien der partij haring, waarbij overtreding van het bepaalde bij de artikelen 1, 2 of 8 is vastgesteld, door hen de noodige bevelen zijn gegeven, de noodige middelen zijn verschaft en het redelijkerwijze te vorderen toezicht is gehouden, om de naleving te verzekeren van de bepalingen, voor welker naleving zij verplicht waren te zorgen.

V. Na artikel 12 wordt ingelascht een nieuw artikel, luidende:

Art. 12*a*. Wij behouden Ons voor, bij algemeenen maatregel van bestuur nadere voorschriften ter uitvoering van deze wet vast te stellen.

Overtreding van de bepalingen in krachtens deze wet vastgestelde algemeene maatregelen van bestuur, voor zoover uitdrukkelijk als strafbaar feit in den zin van dit artikel aangeduid, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste duizend gulden.

VI. Artikel 13 wordt gelezen:

De bij de artikelen 9 en 12 strafbaar gestelde, alsmede de krachtens deze wet als strafbaar feit in den zin van artikel 12*a* aangeduide feiten worden als overtredingen beschouwd. De in artikel 10 strafbaar gestelde feiten worden als misdrijven beschouwd.

VII. Artikel 15 vervalt.

VIII. Artikel 16 wordt gelezen:

De voorwerpen, waarin, waarmede of ten aanzien waarvan een der bij deze wet strafbaar gestelde of krachtens deze wet als strafbaar feit in den zin van artikel 12*a* aangeduide feiten is gepleegd, met uitzondering van openbare middelen van vervoer, worden in beslag genomen.

IX. Artikel 17 wordt gelezen:

Bij veroordeeling kunnen de voorwerpen, waarin, waarmede of ten aanzien waarvan een der bij deze wet strafbaar gestelde of krachtens deze wet als strafbaar feit in den zin van artikel 12*a* aangeduide feiten is gepleegd, worden verbeurd verklaard, voor zoover zij den veroordeelde toebehooren.

X. Na artikel 21 wordt ingelascht een nieuw artikel, luidende:

Art. 21*a*. Het bepaalde in artikel 1 geldt niet voor hoeveelheden van minder dan 250 stuks haring, door venters in open verpakking over de Nederlandsche grenzen te vervoeren en bij kleine hoeveelheden te verkoopen en evenmin voor haring, bestemd om te worden genuttigd aan boord van naar het buitenland vertrekkende schepen of in andere middelen van vervoer.

2. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 22sten April 1937. WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 11 *Mei* 1937.)

S. 749.

1 *Maart* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Tarwebesluit 1936 II.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 24 December 1936, N°. 32073, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Crisis-Tarwebesluit 1936 II;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 18 December 1936, N°. 746);

Gehoord den Raad van State (advies van 19 Januari 1937, N°. 27);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 26 Februari 1937, N°. 2099, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. te bepalen, dat het Crisis-Tarwebesluit 1936 II wordt gewijzigd in dier voege, dat:

I. in artikel 3, lid 1, tusschen de woorden „verwerkt tot producten," en „bestemd voor menschelijke consumptie" wordt ingevoegd het woord „kennelijk";

II. in artikel 5 tusschen de woorden „voorzoover dat tarwemeel B" en „bestemd is voor den export" wordt ingevoegd het woord „kennelijk";

III. in artikel 6, lid 2, tusschen de woorden „van tarwe tot tarwemeel B," en „bestemd voor den export" wordt ingevoegd het woord „kennelijk";

IV. in artikel 10, lid 2, sub *c*, vervallen de woorden: „in artikel 16, onder *b*, en";

V. in artikel 12 de aanduidingen „*a*" en „*b*" onderscheidenlijk worden vervangen door de aanduidingen „*b*" en „*c*" en een nieuwe bepaling wordt ingevoegd onder „*a*", luidende als volgt:

„voor zoover het betreft tarwebloem, welke door hem is verkregen door verwerking van niet gedenatureerde tarwe tot tarwebloem B overeenkomstig het bepaalde in artikel 5 en in artikel 6, lid 1;";

VI. in het eerste lid van artikel 13 de woorden „in artikel 12, onder *b*" en „in artikel 12, onder *a*" onderscheidenlijk worden vervangen door de woorden: „in artikel 12, onder *c*" en „in artikel 12, onder *b*";

VII. in artikel 13 aan het einde van lid 1 het leesteeken „." vervalt en de navolgende woorden worden toegevoegd: „dan wel aan de georganiseerden bij de Centrale, die in het bezit zijn van een machtiging, als bedoeld in artikel 12, onder c.";

VIII. aan het einde van het bepaalde in artikel 13, lid 2, in stede van: „ , bedoeld in artikel 10, lid 2, onder *c*." wordt gelezen: „bij de Centrale, die in het bezit zijn van een machtiging, bedoeld in artikel 10, lid 2, onder *b*, dan wel aan de georganiseerden bij de Centrale, die in het bezit zijn van een machtiging, bedoeld in artikel 16, onder *d*.";

B. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst

en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 1sten Maart 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,

L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 27 *Mei* 1937.)

S. 752.

1 *April* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 18 Februari 1937, N°. 2735, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 2 en 4 van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934, zooals dit laatstelijk is gewijzigd;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 29 Januari 1937, N°. 762);

Gehoord den Raad van State (advies van 9 Maart 1937, N°. 40);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 30 Maart 1937, N°. 6594, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. te doen vervallen in de artikelen 2 en 4 van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934 de woorden: „alsmede spinaziezaad en radijszaad";

II. dit besluit in werking te doen treden met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 1sten April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,

L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 13 *April* 1937.)

S. 753.

21 *April* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Zeevischbesluit 1936.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 3 Maart 1937, n°. 5586I, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op artikel 3 van het Crisis-Zeevischbesluit 1936;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 11 Maart 1937, n°. 782);

Gehoord den Raad van State (advies van 23 Maart 1937, n°. 36);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 17 April 1937, n°. 8198, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. artikel 3 van het Crisis-Zeevischbesluit 1936 te wijzigen, zoodat het wordt gelezen als volgt:

„1. De eigenaar en/of gebruiker van een visschersvaartuig, ten aanzien waarvan een uitvaarcertificaat, als genoemd in artikel 2, is verstrekt, is verplicht dit visschersvaartuig, behalve ten aanzien van de visscherij op haring, sprot of makreel, slechts dan aan de visscherij te doen deelnemen, indien het is uitgerust met netten, waarvan de maaswijdte tenminste 7 cm bedraagt.

2. Wanneer de eigenaar en/of gebruiker van een visschersvaartuig, ten aanzien waarvan een uitvaarcertificaat, als genoemd in artikel 2, is verstrekt, dit wil doen deelnemen aan de visscherij op haring, sprot of makreel, is hij verplicht vóór den aanvang eener reis daarvan kennis te geven aan de crisis-organisatie. Het is verboden met een zoodanig vaartuig na afloop der reis tong, schartong, tongschar, schar en schol van een afmeting kleiner dan 23 cm, wijting van een afmeting kleiner dan 24 cm, schelvisch van een afmeting kleiner dan 25 cm en kabeljauw van een afmeting kleiner dan 31 cm aan te voeren.

3. Een vaartuig wordt geacht met netten te zijn uitgerust, wanneer deze zich aan boord bevinden.

4. Onder de afmeting van een visch wordt verstaan de lengte gemeten van de punt van den snuit tot het einde van de staartvin.

5. In stukken gesneden visschen, of visschen, welke ontdaan zijn van kop of staart, worden geacht van kleiner afmeting te zijn dan in het tweede lid van dit artikel is vastgesteld, tenzij de stukken, afzonderlijk gemeten, grooter zijn dan de in het tweede lid van dit artikel voor de betrokken vischsoort vastgestelde afmetingen".

B. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 21sten April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,

L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 28 *April* 1937.)

S. 754.

27 *April* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934 ten aanzien van maïsveekoeken.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 11 Maart 1937, N°. 5802, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934, zooals dit laatstelijk is gewijzigd bij Ons besluit van 1 April 1937;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 27 Februari 1937, N°. 778);

Gehoord den Raad van State (advies van 6 April 1937, N°. 55);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 21 April 1937, N°. 9381, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934 te wijzigen in dier voege, dat in artikel 1, onder 11°, de woorden: „van oliehoudende zaden, pitten en noten verkregen producten" worden ver-

vangen door de woorden: „van oliehoudende zaden, pitten en noten, zoomede van maïs verkregen producten";

II. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 27sten April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 14 *Mei* 1937.)

S. 755.

3 *Mei* 1937. BESLUIT tot toepassing van de artikelen 9, 13 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933 op haring. („*Crisis-Haringbesluit 1937.*")

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 31 Maart 1937, N°. 8301, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 9, 13 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 8 April 1937, N°. 789);

Gehoord den Raad van State (advies van 20 April 1937, N°. 37);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 27 April 1937, N°. 10916, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. Dit besluit neemt over de terminologie van artikel 1 van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en van artikel 1 van het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en verstaat voorts onder:

„crisis-organisatie": een door Onzen Minister aan te wijzen crisis-organisatie;

„strookende kustlijn": de grenslijn van de wateren, waarin, met inachtneming van het bepaalde in artikel 2 van het Koninklijk Besluit van 4 Juni 1932 *Staatsblad* 235 tot vaststelling van de grenzen tusschen kust- en binnenvisscherij en van de wateren, waarin kustvisscherij wordt uitgeoefend zooals dit besluit is gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 24 Juli 1933 *Staatsblad* 371 en Koninklijk Besluit van 18 Januari 1935 *Staatsblad* 19, zeevisscherij in den zin van artikel 1 der Visscherijwet *Staatsblad* 1931 N°. 410 wordt uitgeoefend;

„haring": haring, welke buiten de strookende kustlijn is gevangen;

„pekelharing": gekaakte haring, welke door zouten in tonnen is verduurzaamd;

„steurharing": ongekaakte haring, welke door zouten in tonnen is verduurzaamd;

„reeders": reeders van haringdrijfnetvisschersvaartuigen, die als georganiseerden zijn aangesloten bij de crisis-organisatie en met inachtneming van het bepaalde in artikel 2 als zoodanig zijn toegelaten tot de groep „reeders van haringdrijfnetvisschersvaartuigen".

2. Tot de groep „reeders van haringdrijfnetvisschersvaartuigen" kunnen door de crisis-organisatie slechts worden toegelaten degenen, die in het jaar 1936 bij haar tot deze groep zijn of waren toegelaten, alsmede degenen, die hiertoe door Onzen Minister zijn toegelaten.

3. 1. De aanvoer van haring in Nederland met Nederlandsche visschersvaartuigen is slechts toegestaan aan reeders en met vaartuigen, welke aan hen in eigendom toebehooren of ter beschikking staan en ten aanzien waarvan door de crisis-organisatie een aanvoervergunning is verstrekt voor een door of vanwege Onzen Minister te bepalen tijdvak.

2. De aanvoervergunningen, genoemd in het vorige lid van dit artikel, worden aan iederen reeder slechts verstrekt voor zoovele vaartuigen, als overeenkomt met het aantal vaartuigen, waarmede hij ingevolge de bij beschikking van Onzen Minister van den 7en Mei 1936 N°. 12853, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden goedgekeurde verdeeling gedurende het seizoen 1936 ter haringvangst mocht uitvaren.

3. De crisis-organisatie verstrekt de aanvoervergunningen, genoemd in het eerste lid van dit artikel eveneens ten aanzien van door Onzen Minister aan te wijzen vaartuigen, welke niet in het in het vorige lid van dit artikel bedoelde aantal begrepen zijn.

4. De reeders zijn verplicht de visschersvaartuigen, ten aanzien waarvan hun een aanvoervergunning, als genoemd in het vorige artikel, is verstrekt, ter haringvangst te doen uitvaren niet eer dan op door Onzen Minister te bepalen tijdstippen en met een vleet van eveneens door dezen te bepalen speerreep- en zijpeeslengte, welke verschillend kan worden vastgesteld voor verschillende tijden des jaars en naar gelang van de vissche rij, waarbij deze vleet wordt gebezigd, met dien verstande, dat tusschen twee opeenvolgende reizen van elk vaartuig, hetwelk aan de haringvisscherij deelneemt, telkens een door Onzen Minister te bepalen tijdsruimte moet zijn verloopen.

5. 1. De aanvoer van pekelharing en/of steurharing in Nederland met vaartuigen, als genoemd in het eerste lid van artikel 3, is slechts toegestaan voor het tijdvak, aanvangende 10 Mei 1937 en eindigende op een nader door Ons te bepalen tijdstip, hetwelk verschillend kan worden vastgesteld voor verschillende vaartuigen.

2. De houders eener vergunning, als genoemd in het eerste lid van artikel 3, zijn verplicht de aan boord van hun vaartuigen tot pekelharing en/of steurharing verwerkte haring in Nederland aan te voeren.

6. Onverminderd het bepaalde in de artikelen 3 en 5 kan door Ons worden bepaald, dat de aanvoer van door Ons aan te wijzen soorten van haring slechts is toegestaan tot een door Onzen Minister voor iederen reeder te bepalen hoeveelheid en/of met dezelfde schepen, aan boord waarvan de haring is verwerkt en/of tegen betaling ten behoeve van het Fonds aan de crisis-organisatie als vertegenwoordigster van het Fonds van een door Onzen Minister te bepalen bedrag.

7. Het aantal vaartuigen, hetwelk op door Onzen Minister te bepalen tijdstippen ter haringvangst mag uitvaren, wordt onder goedkeuring van Onzen Minister door de crisis-organisatie voor elk der tijdstippen onder de reeders verdeeld.

8. 1. Het gebruiken van zout ter verduurzaming van haring is gedurende door Ons te bepalen tijdvakken verboden, tenzij het gebruiken van zout geschiedt krachtens een door of vanwege Onzen Minister afgegeven vergunning, welke slechts wordt uitgereikt aan hen, die als georganiseerden zijn aangesloten bij de crisis-organisatie en onder voorwaarde, dat het gebruiken van zout geschiedt, hetzij uitsluitend ter voorkoming van bederf tijdens het vervoer, hetzij in een rookerij, inleggerij of soortgelijke inrichting, voor zoover aldaar noodzakelijk voor de uitoefening van deze bedrijven.

2. Het is den houder eener vergunning, als genoemd in het vorig lid van dit artikel, verboden haring in tonnen te verpakken.

9. Het model van de vergunning, genoemd in het eerste lid van artikel 3, wordt door Onzen Minister vastgesteld.

10. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel: Crisis-Haringbesluit 1937.

11. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging en is geldig tot 1 Mei 1938.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 3den Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 7 *Mei* 1937.)

S. 756.

8 *Mei* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Akkerbouwgroepenbesluit 1936.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 11 Maart 1937, nº. 5801, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Crisis-Akkerbouwgroepenbesluit 1936, laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 19 December 1936 (*Staatsblad* nº. 779 J);

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 27 Februari 1937, nº. 779);

Gehoord den Raad van State (advies van 6 April 1937, nº. 54);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 30 April 1937, nº. 9406, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. het Crisis-Akkerbouwgroepenbesluit 1936 te wijzigen in dier voege, dat:

A. in artikel 2 en artikel 3 het leesteeken „;" achter het bepaalde onder 1 telkenmale wordt veranderd in het leesteeken „.";

B. in deze artikelen de aanduidingen „m" en „n" en het onder deze aanduidingen bepaalde vervallen;

II. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 8sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 1 *Juni* 1937.)

S. 758

28 *Mei* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Aal- en -Palingbesluit 1935 I.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Landbouw en Visscherij en van Financiën van 13 Mei 1937, N°. 13131 I, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden en van 15 Mei 1937, N°. 93, Afdeeling Financieele Zaken (Generale Thesaurie);

Gelet op artikel 5 van het Crisis-Aal- en -Palingbesluit 1935 I;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 22 Mei 1937, N°. 794);

Gehoord den Raad van State (advies van 26 Mei 1937, N°. 68);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 26 Mei 1937, N°. 13700, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden en van 27 Mei 1937, N°. 230, afdeeling Financieele Zaken (Generale Thesaurie);

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

A. in artikel 5 van het Crisis-Aal- en -Palingbesluit 1935 I wordt in plaats van „1937" gelezen „1938".

B. dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 28sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 29 *Mei* 1937.)

S. 759.

8 *Juni* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Tuinbouwbesluit 1937 I.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van den 20sten April 1937, N°. 10172, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 9 en 13 van de Landbouw-Crisiswet 1933, op het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en op het Crisis-Tuinbouwbesluit 1937 I;

Gehoord de Centrale Commissie bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 13den April 1937, N°. 190);

Gehoord den Raad van State (advies van den 11den Mei 1937 N°. 43);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 4 Juni 1937, N°. 13157, afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. het Crisis-Tuinbouwbesluit 1937 I te wijzigen in dier voege, dat:

I. in artikel 1, lid 1, onder 11°, „kleinhandelen" wordt vervangen door „kleinhandelaren" en tusschen „groothandelaren" en „en pachters" wordt ingevoegd: „exporteurs";

II. in artikel 11, lid 2, onder *c*, 3e, tusschen „groothandelaren" en ", voor zoover betreft" wordt ingevoegd: „of exporteurs";

III. in artikel 11, lid 2, onder *c*, 4°, tusschen „groothandelaren" en „ , voor zoover betreft" wordt ingevoegd: „en/of de groep exporteurs" en het woord „laatstgenoemde" wordt vervangen door „de";

B. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien der afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Amsterdam, den 8sten Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(Uitgeg. 22 Juni 1937.)

S. 760.

28 *Juni* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Tongbesluit 1935 I.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 3 Juni 1937, N° 15179, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Crisis-Tongbesluit 1935 I;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 3 Juni 1937, N°. 800);

Gehoord den Raad van State (advies van 22 Juni 1937, N°. 28);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 Juni 1937, N°. 17474, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

A. in artikel 6 van het Crisis-Tongbesluit 1935 I wordt in plaats van „1937" gelezen „1938".

B. dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 28sten Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij a. i.,
Steenberghe.

(Uitgeg. 29 Juni 1937.)

S. 761.

28 *Juni* 1937. BESLUIT tot toepassing van de artikelen 9, 10, 13 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933 op oesters, *(„Crisis-Oesterbesluit 1937".)*

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 3 Juni 1937, n°. 15279, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 9, 10, 13 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 3 Juni 1937, n°. 801);

Gehoord den Raad van State (advies van 22 Juni 1937, n°. 26);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 Juni 1937, n°. 17472, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. Dit besluit neemt over de terminologie van artikel 1 van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en van artikel 1 van het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en verstaat voorts onder:

„oesters": consumptie-oesters en zaaioesters;

„crisis-organisatie": een door Onzen Minister aan te wijzen crisis-organisatie.

2. 1. Het kweeken van oesters is slechts toegestaan aan hen, die als georganiseerden zijn aangesloten bij de crisis-organisatie en als zoodanig tot de groep „oesterkweekers" zijn toegelaten.

2. Door de crisis-organisatie kunnen tot de groep „oesterkweekers" slechts worden toegelaten degenen, die pachter en/of gebruiker van één of meer oesterperceelen zijn of die door Onzen Minister hiertoe zijn toegelaten.

3. 1. Door Ons kan worden bepaald, dat de uitvoer van oesters slechts is toegestaan aan hen, die als georganiseerden zijn aangesloten bij de crisis-organisatie en als zoodanig zijn toegelaten tot de groep „oesterexporteurs".

2. Onverminderd het bepaalde in het vorige lid is de uitvoer van oesters, beneden de maat van 5 cm, slechts toegestaan aan hen, die in het bezit zijn van een door of vanwege Onzen Minister af te geven vergunning.

3. Onze Minister stelt het model van deze vergunning vast.

4. De vergunning, bedoeld in het tweede lid van artikel 3, wordt aan den aanvrager slechts uitgereikt, indien deze:

a. aan de crisis-organisatie of aan een ambtenaar, als vertegenwoordiger van het Fonds, ten behoeve van dat Fonds heeft betaald een door Onzen Minister te bepalen bedrag, dat verschillend kan worden vastgesteld voor verschillende tijden des jaars en naar gelang van het land, waarheen de oesters zullen worden uitgevoerd;

b. ten genoegen van de crisis-organisatie heeft aangetoond, dat de uitvoer niet nadeelig is voor de Nederlandsche oestercultuur.

5. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel „Crisis-Oesterbesluit 1937".

6. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging en is geldig tot 1 Juli 1938.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 28sten Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij a. i.,
S t e e n b e r g h e.

(*Uitgeg.* 29 *Juni* 1937.)

S. 762.

28 *Juni* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Consumptie-Garnalenbesluit.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 3 Juni 1937, N°. 15180, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Consumptie-Garnalenbesluit 1936;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 3 Juni 1937, N°. 802);

Gehoord den Raad van State (advies van 22 Juni 1937, n°. 27);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij a. i. van 24 Juni 1937, N°. 17473, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:

A. in artikel 3, lid 2, en in artikel 4, lid 2, onder *a*, van het Consumptie-Garnalenbesluit 1936 wordt de zinsnede „of ten aanzien van een vaartuig, dat dient ter vervanging van een vaartuig, als hiervoor genoemd" vervangen door de zinsnede „of ten aanzien van een vaartuig, dat dient ter vervanging van een vaartuig, als hiervoor genoemd, en waarvoor de aanvrager binnen een door Onzen Minister te bepalen termijn de beschikking heeft verkregen".

B. artikel 9 van het onder A genoemde besluit wordt gelezen als volgt:

„1. De uitvoer van garnalen is slechts toegestaan aan hen, die in het bezit zijn van een door of vanwege Onzen Minister af te geven vergunning.

2. De vergunning, genoemd in het vorig lid van dit artikel, wordt aan den aanvrager slechts uitgereikt, indien deze ten genoegen van de crisis-organisatie heeft aangetoond, dat de door hem voorgenomen uitvoer niet nadeelig is voor de Nederlandsche garnalenvisscherij."

C. in artikel 12 van het onder A genoemde besluit wordt in plaats van „1937" gelezen „1938".

D. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 28sten Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij a. i.,
S t e e n b e r g h e.

(*Uitgeg.* 29 *Juni* 1937.)

S. 783.

1 *April* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Hypotheek-Commissiebesluit.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 30 Maart 1937, N°. 5800, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 5 en 7 van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en op het Hypotheek-Commissiebesluit;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 27 Februari 1937, N°. 775);

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. het Hypotheek-Commissiebesluit te wijzigen in dien zin, dat aan het bepaalde in artikel 2 wordt toegevoegd een vierde lid, luidende:

„Een verzoek als bedoeld in dit artikel kan niet worden gedaan ten aanzien van een landelijk eigendom, waarop de hypotheek of, ingeval daarop meer dan een hypotheek is gevestigd, de eerste hypotheek, is gevestigd na 15 Maart 1935.";

B. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 1sten April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. D e c k e r s.

(*Uitgeg.* 13 *April* 1937.)

S. 901.

2 *April* 1937. WET, houdende instelling van een rubberfonds.

Bijl. Hand. II 1936/37, 288.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650.
Bijl. Hand. I 1936/37, 288.
Hand. I, bladz. 465—488, 491.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de behoefte is gebleken in *Nederlandsch-Indië* een fonds in te stellen tot financiering van verschillende maatregelen, verband houdend met de bevolkingsrubberrestrictie;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. 1. Gelden, afkomstig uit het bijzonder uitvoerrecht op bevolkingsrubber, worden tot zoodanige bedragen, als bij de begrooting van *Nederlandsch-Indië* zal worden vastgesteld, afgescheiden van de algemeene geldmiddelen van *Nederlandsch-Indië* en gestort in een fonds, dat den naam „Rubberfonds" zal dragen.

2. Het „Rubberfonds" is bestemd voor de

financiering van verschillende maatregelen, als bedoeld in artikel 20 van de Bevolkingsrubberuitvoerordonnantie (*Indisch Staatsblad* 1934, n°. 343).

2. 1. Het beheer en de verantwoording van het fonds, zoomede de aanwending van gelden daaruit geschieden volgens bij of krachtens ordonnantie vast te stellen regelen.

2. De Indische Comptabiliteitswet (*Nederlandsch Staatsblad* 1925, n°. 328; *Indisch Staatsblad* n°. 448) is niet van kracht voor het beheer en de verantwoording der gelden van het fonds.

3. Bij de in het eerste lid bedoelde ordonnantie wordt het toezicht op het beheer en de verantwoording van de gelden van het fonds opgedragen aan de Algemeene Rekenkamer.

3. Deze wet treedt in werking niet ingang van een door den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* vast te stellen dag.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 2den April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 16 *April* 1937.)

S. 902.

2 *April* 1937. WET, houdende bekrachtiging van een door den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* vastgestelde ordonnantie. (Heffing van een tijdelijk extra-uitvoerrecht.)

Bijl. Hand. II 1936/37, 324.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650.
Bijl. Hand. I 1936/37, 324.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488, 491.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de bekrachtiging wenschelijk is van de met toepassing van de artikelen 93 en 183 der Indische Staatsregeling vastgestelde ordonnantie van 23 November 1936 (*Indisch Staatsblad* n°. 626), strekkend tot heffing van een tijdelijk extra-uitvoerrecht in *Nederlandsch-Indië* en tot buitenwerkingstelling van artikel 16 der Indische Comptabiliteitswet ten opzichte van dien maatregel;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

De met toepassing van artikel 93, eerste lid, en artikel 183, tweede lid, der Indische Staatsregeling vastgestelde ordonnantie van 23 November 1936 (*Indisch Staatsblad* n°. 626), strekkend tot heffing van een tijdelijk extra-uitvoerrecht in *Nederlandsch-Indië* en tot buitenwerkingstelling van artikel 16 der Indische Comptabiliteitswet (*Nederlandsch Staatsblad* 1925, n°. 328; *Indisch Staatsblad* 1925, n°. 448) ten opzichte van dien maatregel, wordt bekrachtigd.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 2den April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 23 *April* 1937.)

S. 903.

8 *April* 1937. WET, houdende bekrachtiging van een door den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* vastgestelde ordonnantie. *(Verlaging slachtbelasting.)*

Bijl. Hand. II 1936/37, 347.
Hand. II 1936/37, bladz. 2091/2.
Bijl. Hand. I 1936/37, 347.
Hand. I 1936/37, bladz. 524/5.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de bekrachtiging wenschelijk is van de met toepassing van artikel 93 der Indische Staatsregeling vastgestelde ordonnantie van 21 December 1936 (*Indisch Staatsblad* n°. 671), strekkend tot verlaging van de slachtbelasting in *Nederlandsch-Indië* en tot buitenwerkingstelling van artikel 16 der Indische Comptabiliteitswet ten opzichte van dien maatregel;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

De met toepassing van artikel 93, eerste lid, der Indische Staatsregeling vastgestelde ordonnantie van 21 December 1936 (*Indisch Staatsblad* n°. 671), strekkend tot verlaging van de slachtbelasting in *Nederlandsch-Indië* en tot buitenwerkingstelling van artikel 16 der Indische Comptabiliteitswet (*Nederlandsch Staatsblad* 1925, n°. 328; *Indisch Staatsblad* 1925, n°. 448) ten opzichte van dien maatregel, wordt bekrachtigd.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 8sten April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 27 *April* 1937.)

S. 904.

8 *April* 1937. WET, houdende conversie van Nederlandsch-Indische Schuld. *(Nederlansch-Indische Conversieleeningwet 1937.)*

Bijl. Hand. II 1936/37, 346.
Hand. II 1936/37, bladz. 2092.
Bijl. Hand. I 1936/37, 346.
Hand. I 1936/37, bladz. 524/5.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, ter vermindering van de uitgaven wegens de Indische Schuld, schuldbewijzen te gelde te maken ten laste van Nederlandsch-Indië met een lageren rentevoet dan de met de opbrengst dier schuldbewijzen af te lossen schuld.

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Onze Minister van Koloniën wordt, ter vermindering van de uitgaven wegens de Indische Schuld door conversie, gemachtigd om op de tijdstippen, die hij daartoe dienstig zal achten, schuldbewijzen ten laste van Nederlandsch-Indië met lageren rentevoet dan de af te lossen schuld te gelde te maken.

2. Bij die tegeldemaking zullen de volgende bepalingen gelden:

Uitvoeringsvoorschriften. Rekening der leening. Schulddelging.

a. De voorwaarden van de tegeldemaking der bedoelde schuldbewijzen worden door Onzen Minister van Koloniën vastgesteld.

b. Van de tegeldemaking dier schuldbewijzen wordt, voor elke leening afzonderlijk, een rekening afgelegd, welke, na door de Algemeene Rekenkamer in *Nederland* te zijn nagezien en accoord bevonden, aan de Staten-Generaal wordt medegedeeld.

c. De schuldbewijzen worden vóór de uitgifte door de Algemeene Rekenkamer in *Nederland* geregistreerd en van een bewijs dier registratie voorzien.

d. Onverminderd het bepaalde in het volgend lid, zal de schuld, welke krachtens deze wet wordt gevestigd, worden gedelgd in ten hoogste 40 jaren, te beginnen in het jaar volgend op dat, waarin de tegeldemaking plaats vindt.

e. De bevoegdheid tot versterkte aflossing van de krachtens deze wet gevestigde schuld wordt voorbehouden.

f. De ingevolge toepassing van de beide vorige leden terugontvangen schuldbewijzen worden ter vernietiging bij de Algemeene Rekenkamer in *Nederland* overgebracht.

Provisie.

a. Bij rechtstreeksche tegeldemaking van de schuldbewijzen kan aan de bankiers, de makelaars in effecten en de commissionnairs in effecten, door wier tusschenkomst inschrijvingen voor die schuldbewijzen worden ingeleverd, over het nominaal bedrag der aan hen toegewezen schuldbewijzen, waarvoor het verschuldigde wordt gestort, een provisie worden toegekend van ten hoogste ½ pct. (één half ten honderd).

b. In het geval, bij het vorig lid voorzien, kan mede aan de bankiers, van wier tusschenkomst wordt gebruik gemaakt voor de bemiddeling bij de tegeldemaking, het in ontvangst nemen van inschrijvingen en stortingen en de afgifte der schuldbewijzen, over het nominaal bedrag der door hun tusschenkomst uitgegeven schuldbewijzen een vergoeding worden toegekend van ten hoogste 3/8 pct. (drie achtsten ten honderd).

Vrijstelling van belastingen.

Onder de voorwaarden van tegeldemaking kan worden opgenomen, dat krachtens deze wet uitgegeven schuldbewijzen, met de daarbij behoorende rentebewijzen, vrijgesteld zijn van alle Nederlandsche en Nederlandsch-Indische belastingen, welke van schuldbewijzen ten laste van Nederland en van Nederlandsch-Indië en de daarbij behoorende rentebewijzen mochten worden geheven.

Vrijstelling van zegelrecht.

Alle stukken, krachtens deze wet op te maken en uit te vaardigen, de af te geven quitantiën, de biljetten van inschrijving, en de nota's van toewijzing, alsmede de overeenkomsten, welke voor de tegeldemaking van deze schuldbewijzen mochten worden gesloten, zijn vrij van zegelrecht.

3. Het recht tot opvordering van het kapitaal der aflosbaar gestelde schuldbewijzen, welke krachtens deze wet zijn uitgegeven, vervalt tien jaren na den eersten dag, waarop zij aflosbaar zijn.

4. *a.* Onze Minister van Financiën wordt gemachtigd om bij de uitgifte van schuldbewijzen krachtens deze wet, de garantie van het Rijk te verleenen voor de nakoming van de uit die uitgifte voortvloeiende verplichtingen.

b. De koers van uitgifte, de rente en de voorwaarden van tegeldemaking worden alsdan bepaald door Onzen Minister van Koloniën in overleg met Onzen Minister van Financiën.

5. Deze wet kan worden aangehaald als „Nederlandsch-Indische Conversieleeningwet 1937".

6. Deze wet treedt in *Nederland* en in *Nederlandsch-Indië* in werking onderscheidenlijk met ingang van den dag volgende op dien harer afkondiging te eener en te anderer plaatse.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 8sten April 1937.

WILHELMINA.
De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.
De Minister van Financiën, Oud.
(*Uitgeg.* 27 *April* 1937.)

S. 947.

24 *April* 1937. BESLUIT tot bekrachtiging van twee door den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* vastgestelde ordonnanties tot wijziging en aanvulling van onderscheidenlijk de „Ondernemingsrubberuitvoer-ordonnantie" en de „Bevolkingsrubberuitvoer-ordonnantie".

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën, van 17 Maart 1937, 4de Afdeeling, Bureau E. Z., n°. 9;

Den Raad van State gehoord (advies van 6 April 1937, n°. 57);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën van 19 April 1937, 4de Afdeeling, Bureau E.Z., n°. 10;

Den Volksraad gehoord;

Gelet op de artikelen 91 en 92 van de Indische Staatsregeling;

Hebben goedgevonden en verstaan:

De met toepassing van artikel 92 der Indische Staatsregeling vastgestelde ordonnanties van 26 September 1936 (*Indisch Staatsblad* nos. 487 en 488) tot wijziging en aanvulling van onderscheidenlijk de „Ondernemingsrubberuitvoer-ordonnantie" en de „Bevolkingsrubberuitvoer-ordonnantie", worden bekrachtigd.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift aan den Raad van State zal worden gezonden.

Het Loo, den 24sten April 1937.

WILHELMINA.
De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.
(*Uitgeg.* 7 *Mei* 1937.)

S. 948.

22 *Mei* 1937. BESLUIT tot wijziging van het „Besluit Internationaal Betalingsverkeer *Nederlandsch-Indië* 1934", het „Besluit Internationaal Betalingsverkeer *Suriname* 1934" en het „Besluit Internationaal Betalingsverkeer *Curaçao* 1934".

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën en van Onze Ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, van Financiën en van Buitenlandsche Zaken, van 9 April 1937, 4de Afdeeling, Bur. E.Z., n°. 8;

Overwegende, dat zich hier een geval voordoet van spoedeischenden aard, als bedoeld in den aanhef van artikel 70 der Indische Staatsregeling en van artikel 49 der Surinaamsche en de Curaçaosche Staatsregeling;

Den Raad van State gehoord (advies van 27 April 1937 n°. 37);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën en van Onze Ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, van Financiën en van Buitenlandsche Zaken, van 13 Mei 1937, 4de Afdeeling, Bur. E.Z., n°. 25;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. In het „Besluit Internationaal Betalingsverkeer *Nederlandsch-Indië* 1934", het „Besluit Internationaal Betalingsverkeer *Suriname* 1934" en het „Besluit Internationaal Betalingsverkeer *Curaçao* 1934" worden de volgende wijzigingen aangebracht:

I. in het eerste lid van artikel 7 wordt na „alsmede" ingevoegd: „door Ons aan te wijzen" en na „gevestigd":

„tenzij in verband met deze betalingen een overmaking niet gebruikelijk is,";

II. in den tweeden zin van het tweede lid van artikel 7, wordt na „in bijzondere gevallen" ingelascht: „of voor groepen van gevallen";

III. in het vijfde lid sub *a* van artikel 8 wordt na „de Commissie van Ministers" ingevoegd: „, op grond van bestaande handelsgebruiken,";

IV. artikel 10 wordt gelezen als volgt:

„Hij, die:

a. gelden bij het vereffeningsinstituut stort,

b. ingevolge artikel 8 of artikel 12 betaalt aan een gemachtigde of aan een derde rechtverkrijgende,

c. hetzij voor het vereffenen van een schuld of het verrichten van eene betaling, welke vallen onder een verdrag, hetzij ingevolge artikel 14, lid (1), sub 2, beschikt over een tegoed, getroffen door beperkende bepalingen van in artikel 2 bedoelde landen, is verplicht hiervan denzelfden dag aan het vereffeningsinstituut kennis te geven door inzending van een behoorlijk ingevuld en onderteekend formulier, dat door het vereffeningsinstituut wordt vastgesteld en algemeen verkrijgbaar gesteld.";

V. tusschen artikel 10 en artikel 11 wordt opgenomen een nieuw artikel, luidende als volgt:

„Art. 10*a*. 1. Hij, die, uit het buitenland, goederen van oorsprong uit of herkomstig van in artikel 2 bedoelde landen heeft ontvangen in consignatie, in commissie of onder zoodanige omstandigheden of voorwaarden, dat ten tijde van den invoer geen schuld te zijnen laste bestond, is verplicht van elke aflevering of terugzending van en van elke andere beschikking over die goederen of een gedeelte daarvan, binnen drie dagen of — met machtiging van het vereffeningsinstituut — op vaste tijdstippen, overeenkomstig het volgend lid van dit artikel, aan dat instituut kennis te geven.

2. De kennisgeving geschiedt door inzending van kopiefacturen of borderellen, onderteekend door dengene, op wien de verplichting tot kennisgeving rust, vermeldende de namen en woonplaatsen van de afnemers of van hen voor wie de goederen bestemd zijn, den aard en de hoeveelheid van de goederen en de in rekening gebrachte bedragen, alsmede in voorkomend geval de vervaldata en de verdere betalingscondities.

3. Het vereffeningsinstituut is bevoegd, in bijzondere gevallen afwijkingen van het bepaalde in lid 1 en 2 toe te staan.

4. Het vereffeningsinstituut kan, krachtens algemeene of bijzondere machtiging van de Commissie van Ministers, bepaalde nadere voorschriften geven ter verzekering van een doeltreffende contrôle op de nakoming van den plicht tot storting ingevolge de bij verdrag of bij of krachtens dit besluit gegeven voorschriften en tot kennisgeving ingevolge lid 1 en lid 2 van dit artikel.";

VI. in het eerste lid van artikel 12 wordt na „te verantwoorden overschot" ingevoegd: „, zoo noodig na omrekening met inachtneming van het bepaalde in het derde lid van artikel 7,";

VII. met vernummering van het derde lid van artikel 12 tot vierde lid, wordt aan dat artikel een nieuw derde lid toegevoegd, luidende:

„3. Het vereffeningsinstituut kan, krachtens machtiging van de Commissie van Ministers, aan derden rechtverkrijgenden toestaan, op grond van bestaande handelsgebruiken, vreemde valuta om te rekenen tegen een anderen koers dan in het derde lid van artikel 7 wordt voorgeschreven.";

VIII. in het eerste lid van artikel 14 wordt vóór „de Commissie van Ministers" ingevoegd: „of namens";

IX. artikel 19 wordt gelezen als volgt:

„1. Het vereffeningsinstituut wendt de gestorte gelden aan volgens de voorschriften bij een verdrag of bij of krachtens dit Besluit gegeven.

2. Ten einde te voorkomen, dat het betalingsverkeer door de ontwikkeling van het handelsverkeer zou kunnen worden bemoeilijkt, kan de Commissie van Ministers nadere vereischten stellen, waaraan moet worden voldaan, alvorens vorderingen, vallende onder een verdrag, ter bekoming van uitbetaling worden toegelaten.

3. De Commissie van Ministers bepaalt, welke vorderingen uit de in het eerste lid bedoelde gelden zullen worden voldaan en in welke volgorde voldoening zal plaats vinden.".

X. het eerste lid van artikel 21 wordt gelezen als volgt:

„1. De schuldeischers, die aanspraak op uitbetaling maken, zijn verplicht hun vorderingen, onder overlegging van de door het vereffeningsinstituut verlangde bewijsstukken, bij dat instituut in te dienen door middel van een behoorlijk ingevuld en onderteekend formulier, dat door het vereffeningsinstituut wordt vastgesteld en algemeen verkrijgbaar gesteld.".

XI. met vernummering van het tweede lid van artikel 21 tot vierde lid, worden aan dat artikel de volgende nieuwe leden toegevoegd:

„2. Bovendien moeten bij de indiening zoodanige certificaten of andere documenten worden overgelegd, als de Commissie van Ministers ingevolge artikel 19 mocht voorschrijven.

3. Het vereffeningsinstituut weigert de toelating van een vordering, indien de schuldeischer niet voldoet aan de verplichtingen omschreven in lid 1 en lid 2.".

XII. Artikel 22 wordt gelezen als volgt:

„Uitbetaling krachtens dit besluit kan niet geschieden dan nadat de schuldeischer de aanspraken, welke hij in verband met zijn vordering heeft, aan het vereffeningsinstituut heeft overgedragen, indien dit instituut zulks verlangt.".

XIII. het bepaalde sub 3°. in artikel 26 wordt vervangen door de volgende bepaling:

„3°. hij die een onjuiste opgave doet of een ter zake dienend feit verzwijgt,

hetzij ter verkrijging van eenige ingevolge een verdrag of dit Besluit vereischte toestemming, goedkeuring of bekrachtiging van het vereffeningsinstituut,

hetzij ter vervulling van eenige door het vereffeningsinstituut aan een zoodanige toestemming, goedkeuring of bekrachtiging gebonden voorwaarde,

hetzij ter bekoming van uitbetaling op een vordering.".

2. Dit besluit treedt in Nederlandsch-Indië in werking met ingang van den dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* van Nederlandsch-Indië, waarin het is geplaatst, in Suriname en Curaçao met ingang van den dag volgende op dien, waarop het daar zal zijn afgekondigd.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 22sten Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

De Minister van Financiën, Oud.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 11 *Juni* 1937.)

S. 1362.

8 *April* 1937. BESLUIT tot aanwijzing overeenkomstig artikel 170 der hooger-onderwijswet van de Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst, gevestigd te *Amsterdam*, als bevoegd om bij de faculteit der geneeskunde aan de Rijksuniversiteit te *Utrecht* een bijzonderen leerstoel te vestigen in de sociale geneeskunde.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 18 Februari 1937, N°. 547 III, afdeeling Hooger Onderwijs;

Gelet op de artikelen 170—172 der hooger-onderwijswet;

Den Raad van State gehoord (advies van 23 Maart 1937, N°. 31);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 5 April 1937, N°. 1285, afdeeling Hooger Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst, gevestigd te Amsterdam, aan te wijzen als bevoegd om bij de faculteit der geneeskunde aan de Rijksuniversiteit te Utrecht een bijzonderen leerstoel te vestigen, opdat door den daarvoor te benoemen hoogleeraar onderwijs zal worden gegeven in de sociale geneeskunde.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 8sten April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 23 *April* 1937.)

S. 1363.

10 *April* 1937. BESLUIT tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van de afdeeling gymnasium van het R.K. Lyceum voor meisjes te *'-Gravenhage*, uitgaande van de St. Willebrordusvereeniging, gevestigd aldaar.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van 19 Februari 1937, N°. 2408 III, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Gelet op artikel 157 der hooger-onderwijswet;

Gezien Ons besluit van 4 December 1930 (*Staatsblad* N°. 464);

Den Raad van State gehoord (advies van 23 Maart 1937, N°. 32);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 7 April 1937, N°. 5313, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te rekenen van 1 September 1936 de afdeeling gymnasium van het R.K. Lyceum voor

meisjes te 's-Gravenhage, uitgaande van de St. Willebrordusvereeniging, gevestigd aldaar, opnieuw voor een tijdvak van zes jaren aan te wijzen als bevoegd om, met inachtneming der desbetreffende wettelijke voorschriften aan haar leerlingen, die het onderwijs tot aan het einde hebben bijgewoond, een getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire studiën af te geven, dat met het getuigschrift, in artikel 11 der hooger-onderwijswet vermeld, wordt gelijkgesteld.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 10den April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 23 *April* 1937.)

S. 1364.

27 *April* 1937. BESLUIT tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van de afdeeling gymnasium van het Baarnsch lyceum te Baarn.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van 27 Februari 1937, N°. 2743 III, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Gelet op artikel 157 der hooger-onderwijswet;

Gezien Ons besluit van 3 Februari 1932 (Staatsblad N°. 29);

Den Raad van State gehoord (advies van 13 April 1937, N°. 32);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 22 April 1937, N°. 6343, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 1 September 1937 de afdeeling gymnasium van het Baarnsch lyceum te Baarn, uitgaande van de Vereeniging „Het Baarnsch Lyceum", gevestigd aldaar, opnieuw voor een tijdvak van zes jaren aan te wijzen als bevoegd om, met inachtneming van de desbetreffende wettelijke voorschriften aan haar leerlingen, die het onderwijs tot aan het einde hebben bijgewoond, een getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire studiën af te geven, dat met het getuigschrift, in artikel 11 der hooger-onderwijswet vermeld, wordt gelijkgesteld.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 27sten April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 14 *Mei* 1937.)

S. 1365.

17 *Juni* 1937. BESLUIT tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van de afdeeling gymnasium van het „Lorentz-lyceum" te *Eindhoven* der vereeniging „Het Neutrale Lyceum te Eindhoven", gevestigd aldaar.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van 15 April 1937, N°. 5141 III, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Gelet op artikel 157 der hooger-onderwijswet;

Gezien Ons besluit van 29 Januari 1931 (*Staatsblad* N°. 39);

Den Raad van State gehoord (advies van 26 Mei 1937, N°. 55);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 3 Juni 1937, N°. 8476, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 1 September 1937 de afdeeling gymnasium van het „Lorentz-lyceum" te Eindhoven der vereeniging „Het Neutrale Lyceum te Eindhoven", gevestigd aldaar, opnieuw voor een tijdvak van zes jaren aan te wijzen als bevoegd om, met inachtneming der desbetreffende wettelijke voorschriften aan haar leerlingen, die het onderwijs tot aan het einde hebben bijgewoond, een getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire studiën af te geven, dat met het getuigschrift, in artikel 11 der hooger-onderwijswet vermeld, wordt gelijkgesteld.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 17den Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 29 *Juni* 1937.)

S. 1366.

17 *Juni* 1937. BESLUIT tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van het R.K. gymnasium voor meisjes „St. Angela" te *Venray* van het Zedelijk Lichaam „Ursula's Zusters", gevestigd aldaar.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van 21 April 1937, N°. 5140 III, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Gelet op artikel 157 der hooger-onderwijswet;

Gezien Ons besluit van 9 April 1931 (*Staatsblad* N°. 148);

Den Raad van State gehoord (advies van 26 Mei 1937, N°. 54);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 3 Juni 1937, N°. 8475, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 1 September 1937 het R.K. gymnasium voor meisjes „St. Angela" te Venray van het Zedelijk Lichaam „Ursula's Zusters", gevestigd aldaar, opnieuw voor een tijdvak van zes jaren aan te wijzen als bevoegd om, met inachtneming der desbetreffende wettelijke voorschriften aan haar leerlingen, die het onderwijs tot aan het einde hebben bijgewoond, een getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire studiën af te geven, dat met het getuigschrift, in artikel 11 der hooger-onderwijswet vermeld, wordt gelijkgesteld.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 17den Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 29 *Juni* 1937.)

S. 1367.

9 *Juli* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van 25 Augustus 1925, *Staatsblad* N°. 365, tot aanwijzing overeenkomstig artikel 170 der hooger-onderwijswet van het „Fonds ten behoeve van de Indologische studiën aan de Rijksuniversiteit te *Utrecht*" als bevoegd om bij de faculteiten der rechtsgeleerdheid en der letteren en wijsbegeerte aan de Rijksuniversiteit te *Utrecht* bijzondere leerstoelen te vestigen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 27 Mei 1937, N°. 20083, afd. Hooger Onderwijs;

Gelet op art. 170 der hooger-onderwijswet;

Den Raad van State gehoord (advies van 29 Juni 1937, N°. 30);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 7 Juli 1937, N°. 2593, Afdeeling Hooger Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

In Ons besluit van 25 Augustus 1925, *Staatsblad* n°. 365, tot aanwijzing overeenkomstig artikel 170 der hooger-onderwijswet van het „Fonds ten behoeve van de Indologische studiën aan de Rijksuniversiteit te Utrecht" als bevoegd om bij de faculteiten der rechtsgeleerdheid en der letteren en wijsbegeerte aan de Rijksuniversiteit te Utrecht bijzondere leerstoelen te vestigen, wordt in „II. Faculteit der letteren en wijsbegeerte:" onder *d.* in plaats van „de kennis van den Islam en zijne instellingen;" gelezen: het Arabisch en de instellingen van den Islam;.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 9den Juli 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 27 *Juli* 1937.)

S. 1381.

23 *April* 1937. BESLUIT, houdende aanwijzing van de Stichting „Immaculata Conceptio" te *Schinnen*, als eene inrichting, die niet als gesticht voor krankzinnigen wordt beschouwd, ook wanneer daarin meer dan twee krankzinnigen worden verpleegd.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 19 April 1937, N°. 3805, Afdeeling Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (Staatsblad N°. 96), zooals deze wet laatstelijk is gewijzigd;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. De inrichting „Huize Immaculata Conceptio" te Schinnen, staande onder bestuur van de Vereeniging St. Josephsgesticht gevestigd te Heerlen, tot stand gebracht overeenkomstig de door het bestuur overgelegde teekeningen en de daarbij gegeven beschrijving, wordt onder de voorwaarden, vermeld in de volgende artikelen, aangewezen als eene inrichting, die niet als gesticht voor krankzinnigen wordt beschouwd, ook wanneer daarin meer dan twee krankzinnigen worden verpleegd.

Wij behouden Ons voor deze voorwaarden, wanneer dit noodig blijkt, aan te vullen of te wijzigen.

2. In de inrichting mogen niet meer dan 77 mannelijke zwakzinnigen verpleegd worden.

Evenwel mogen gedurende het tijdvak, eindigende 31 December 1941 nog 15 mannelijke zwakzinnigen verpleegd worden.

3. Zonder toestemming van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken worden op het terrein van de inrichting geen opstallen opgericht, tenzij overeenkomstig de teekeningen en beschrijving, bedoeld in artikel 1, en wordt niet aan derden de beschikking over eenig deel van dit terrein gegeven.

4. Zonder toestemming van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken worden in de gebouden, de rioleering en verdere installatiën op het terrein van de inrichting, zoomede in de omheining van de tuinen geen veranderingen aangebracht, welke ten gevolge zouden hebben, dat de inrichting niet meer geheel overeenstemt met de teekeningen en beschrijving, bedoeld in artikel 1.

5. In elk voor meer dan één verpleegde bestemd slaapvertrek wordt op een duidelijk zichtbare plaats aangegeven het aantal personen, waarvoor het vertrek bestemd is.

6. Van elke opneming, ontslag of overlijden van een verpleegde wordt binnen twee weken eene schriftelijke kennisgeving gezonden aan den Inspecteur, die door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken met het toezicht op de inrichting is belast.

7. De voorziening in den geneeskundigen dienst geschiedt ten genoegen van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

8. 1. Aan den Inspecteur, belast met het toezicht op de inrichting, wordt te allen tijde vrije toegang verleend.

2. Het bestuur, de geneeskundigen, verbonden aan de inrichting, benevens het overige

aldaar werkzame personeel, geven den Inspecteur de door hem verlangde inlichtingen.

2. De geneeskundigen, verbonden aan de inrichting, maken regelmatig ten aanzien van de verpleegden, aan hunne behandeling toevertrouwd, nauwkeurige aanteekeningen, welke een duidelijk beeld geven van de voorgeschiedenis, zoomede van den toestand van de verpleegden in lichamelijk, geestelijk en maatschappelijk opzicht, van de wijzigingen, welke deze toestand ondergaat, van bijzondere voorvallen en van hetgeen in het belang der verpleegden wordt gedaan; uit deze aanteekeningen moet voorts nu en dan blijken of voortzetting van de verpleging in de inrichting nog noodzakelijk of wenschelijk is. De aanteekeningen worden na het ontslag of overlijden van den verpleegde zorgvuldig bewaard gedurende een door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken te bepalen termijn. Van deze aanteekeningen wordt aan den Inspecteur op zijn verlangen inzage gegeven.

4. De verpleegden worden niet belemmerd zich schriftelijk te wenden tot de hoofden der Departementen van Algemeen Bestuur, tot den Inspecteur en tot den Officier van Justitie.

5. Een verpleegde wordt ontslagen:

a. op eigen verzoek of op dat van een der ouders of van den voogd, ingeval de verpleegde staat onder ouderlijke macht of voogdij:

b. op schriftelijke verklaring van den geneeskundige, of zoo er meer zijn, van den eersten geneeskundige, dat zijn verpleging in de inrichting niet langer noodzakelijk of wenschelijk is;

c. op verlangen van den Inspecteur.

6. In acht worden genomen de nadere voorschriften, welke door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken ten aanzien van het bepaalde in dit artikel mochten worden gegeven.

9. Het bestuur draagt zorg, dat een afschrift van dit besluit en van de Ministerieele beschikkingen, bedoeld in de artikelen 3, 4, 7 en 8, zoomede eene copie van de teekeningen en beschrijving, bedoeld in artikel 1, aanwezig zijn in de inrichting, en aan den Inspecteur te allen tijde op verlangen ter inzage worden voorgelegd.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst.

Het Loo, den 23sten April 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 7 *Mei* 1937.

S. 1382.

22 *Juni* 1937. BESLUIT betreffende de Dr. Mr. Willem van den Berghstichting te *Noordwijk.*

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 15 Juni 1937, n°. 6390, afdeeling Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), zooals deze laatstelijk is gewijzigd.

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:

Eenig artikel.

Artikel 2 van Ons besluit van 19 October 1922 (*Staatsblad* n°. 565), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 14 Januari 1936, (*Staatsblad* n°. 1380), wordt gelezen als volgt:

Van voormelde stichting, bestaande uit dertien paviljoenen en ééne woning, worden elf paviljoenen, de woning en het niet als gestichtsafdeeling bestemde gedeelte van het paviljoen II, genaamd „wintertuin" gezamenlijk onder de voorwaarden vermeld in artikel 8*a*, aangewezen als een inrichting, die niet als gesticht voor zwakzinnigen wordt beschouwd ook wanneer daarin meer dan twee zwakzinnigen worden verpleegd.

Wij behouden Ons voor die voorwaarden, wanneer dit noodig blijkt, aan te vullen of te wijzigen.

In de inrichting, bedoeld in het eerste lid, mogen niet meer dan 298 zwakzinnigen, 225 mannelijke en 73 vrouwelijke, verpleegd worden.

Evenwel mogen er gedurende het tijdvak eindigende 31 December 1940 nog 20 mannelijke en 6 vrouwelijke zwakzinnigen verpleegd worden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken bepaalt voor elk paviljoen het tijdstip, waarop dat in gebruik mag worden genomen en het maximum van het aantal verpleegden, dat daarin mag worden opgenomen.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 22sten Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 6 *Juli* 1937.)

S. 1383.

23 *Juni* 1937. BESLUIT, betreffende het krankzinnigengesticht „Reinier van Arckel" te *'s-Hertogenbosch.*

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 18 Juni 1937, Afdeeling Armwezen, n°. 5956 I;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), zooals deze wet laatstelijk is gewijzigd;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:

Eenig artikel.

Artikel 1 van het Koninklijk besluit van 5 Augustus 1888 (*Staatsblad* n°. 113), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 3 Maart 1936 (*Staatsblad* n°. 1383), wordt gelezen als volgt:

In het krankzinnigengesticht „Reinier van Arckel" te 's-Hertogenbosch mogen niet meer dan 490 krankzinnigen, 261 mannen en 229 vrouwen verpleegd worden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 23sten Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 6 *Juli* 1937.)

S. 1391.

9 *Augustus* 1937. BESLUIT tot aanwijzing overeenkomstig artikel 133, vijfde lid, der hooger-onderwijswet, van de in Nederlandsch-Indië verworven getuigschriften.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 5 Augustus 1937, N°. 3206, afdeeling Hooger Onderwijs;

Gelet op artikel 133, vijfde lid, der hooger-onderwijswet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

de in 1937 afgegeven getuigschriften van de hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus B. voor meisjes „St. Ursula", te Batavia, uitgaande van de mede aldaar gevestigde vereeniging „Het Gesticht der Zusters Ursulinen", worden gelijkgesteld met het getuigschrift, bedoeld in artikel 11 der hooger-onderwijswet, met dien verstande, dat de bezitters van deze getuigschriften worden toegelaten tot de examens in de faculteiten der geneeskunde, der wis- en natuurkunde en der veeartsenijkunde, zoomede tot de examens in de vereenigde faculteiten der rechtsgeleerdheid en der letteren en wijsbegeerte en in de vereenigde faculteiten der wis- en natuurkunde en der letteren en wijsbegeerte.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 9den Augustus 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,

J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 27 *Augustus* 1937.)

S. 2304.

23 *April* 1937. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Tienhoven* van 27 Februari 1937, strekkende tot benoeming van A. F. Kool, landbouwer te *Tienhoven*, tot ontvanger dier gemeente.

Geschorst tot 1 October 1937.

S. 2305.

23 *April* 1937. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Rockanje* van 25 Maart 1937, strekkende tot benoeming van C. de Kievit, ambtenaar ter secretarie van *Rockanje*, tot ontvanger dier gemeente.

Geschorst tot 1 October 1937.

S. 2306.

19 *Mei* 1937. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Zandvoort* van 19 April 1937, strekkende tot beschikbaarstelling van een lokaal van het gemeentelijk vereenigingsgebouw (voormalig gebouw der bewaarschool) voor het houden van vergaderingen van de communistische partij, afdeeling *Zandvoort*.

Geschorst tot 1 October 1937.

S. 2307.

24 *Mei* 1937. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Purmerend* van 30 April 1937, strekkende tot reorganisatie van de gemeentelijke organen voorarmenzorg en steunverleening.

Geschorst tot 1 Januari 1938.

S. 2308.

25 *Mei* 1937. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Nederhorst den Berg* van 27 April 1937, voorzooveel betreft het daarbij vastgestelde artikel 41 van het reglement van orde voor de vergaderingen van dien raad.

Geschorst tot 1 Januari 1938.

S. 2309.

12 *Juni* 1937. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Laag-Nieuwkoop* van 13 Mei 1937, strekkende tot het aangaan van een overeenkomst met G. J. de Hoest, ontvanger dier gemeente, teneinde twee kamers van zijn woning in te richten voor gemeentehuis, zulks met ingang van 1 Juni 1937 totdat het door de Diaconie der Nederlandsch Hervormde Gemeente te bouwen huis gereed zal zijn.

Geschorst tot 1 Februari 1938.

S. 2310.

26 *Juli* 1937. BESLUIT tot verlenging van de schorsing van een besluit van den raad van *Loosdrecht* betreffende bouwvergunning.

Verlengd tot 9 Januari 1938.

S. 2311.

28 *Juli* 1937. BESLUIT tot schorsing van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente *Beek (L.)* van 23 Juni 1937, strekkende tot benoeming van J. M. Cremers, geboren 1 September 1913 te *Sittard* en wonende aldaar, tot controleur belast met het toezicht op de ondersteunden, in lossen dienst, z.g. op arbeidscontract voor onbepaalden tijd, met wederzijdsche bevoegd heiddeze arbeidsovereenkomst te beëindigen met inachtneming van een opzeggingstermijn van ten minste één maand en op een maandelijksche vergoeding van f 25.

Geschorst tot 1 Januari 1938.

S. 2312.

28 *Juli* 1937. BESLUIT tot schorsing van een besluit van den raad der gemeente *Tiel* betreffende ontheffing van de verbodsbepaling, vervat in artikel 9, lid 1, onder *a*, der Bebouwingsverordening.

Geschorst tot 1 Februari 1938.

S. 2313.

6 *Augustus* 1937. BESLUIT tot intrekking van het besluit van 23 April 1937, n°. 35, tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Tienhoven* van 27 Februari 1937, strekkende tot benoeming van *A. F. Kool*, landbouwer te *Tienhoven*, tot ontvanger dier gemeente.

S. 2314.

6 *Augustus* 1937. BESLUIT tot intrekking van het besluit van 23 April 1937, n°. 36, tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Rockanje* van 25 Maart 1937, strekkende tot benoeming van *C. de Kievit*, ambtenaar ter secretarie van *Rockanje*, tot ontvanger dier gemeente.

S. 2322.

5 *Juni* 1937. BESLUIT tot schorsing tot 1 December 1937 van het besluit van burgemeester en wethouders van *Hellevoetsluis*, van 7 Mei 1937, N°. 70/3.31, in zake aanstelling en ontslag van J. van der Wal als vakonderwijzer aan de openbare school voor uitgebreid lager onderwijs in die gemeente.

Geschorst tot 1 December 1937.

S. 2323.

19 *Juni* 1937. BESLUIT tot intrekking van Ons besluit van 15 Maart 1937 (*Staatsblad* N°. 2321), houdende schorsing van het besluit van burgemeester en wethouders van *IJsselmonde* van 25 November 1936, betreffende afrekening van de kosten van den bouw eener bijzondere lagere school aldaar.

S. 2343.

11 *Mei* 1937. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Hoedekenskerke*, dd. 21 December 1936, voor zooveel betreft de benoeming van P. Westdijk te *Heinkenszand* tot controleur, belast met de uitvoering van de steunregeling.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 14 April 1937, N°. 12927, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Overwegende, dat de raad der gemeente Hoedekenskerke bij besluit van 21 December 1936 tot controleur, belast met de uitvoering van de steunregeling heeft benoemd P. Westdijk te Heinkenszand;

dat deze benoeming is tot stand gekomen op grond van den uitslag van eene stemming bij hoofdelijke oproeping;

Overwegende, dat artikel 55, eerste lid, der gemeentewet voorschrift, dat bij het doen van keuzen, voordrachten of aanbevelingen van personen zal worden gestemd bij gesloten en ongeteekende briefjes;

dat mitsdien bij de totstandkoming van het besluit van den raad der gemeente Hoedekenskerke is gehandeld in strijd met artikel 55, eerste lid, der gemeentewet, en dit besluit derhalve is genomen in strijd met de wet;

Gelet op artikel 185 der gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 27 April 1937, N°. 31);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 5 Mei 1937, N°. 15191, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

voornoemd besluit van den raad der gemeente Hoedekenskerke voor zooveel betreft de benoeming van P. Westdijk te Heinkenszand tot controleur, belast met de uitvoering van de steunregeling, te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 11den Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 28 *Mei* 1937.)

S. 2344.

9 *Juli* 1937. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Nederhorst den Berg* dd. 27 April 1937, voorzooveel betreft het daarbij vastgestelde artikel 41 van het reglement van orde voor de vergaderingen van dien raad.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 11 Juni 1937, n°. 16987, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Nederhorst den Berg* d.d. 27 April 1937, voor zooveel betreft het daarbij vastgestelde artikel 41 van het reglement van orde voor de vergaderingen van den raad;

Overwegende, dat genoemd artikel 41 luidt: „Indien een lid van den raad, de leden van het college van burgemeester en wethouders, ieder afzonderlijk dan wel te zamen, voor het door het college gevoerd bestuur van de huishouding der gemeente, ter verantwoording wenscht te roepen, omtrent een door hem aangeduid onderwerp zijn burgemeester en wethouders overeenkomstig artikel 216 der gemeentewet verplicht hem te dien aanzien alle verlangde inlichtingen te geven";

Overwegende, dat ingevolge artikel 216 der gemeentewet de leden van het college van burgemeester en wethouders aan *den raad* verantwoording schuldig zijn;

dat de gemeentewet derhalve uitsluitend kent een verantwoordingsplicht tegenover den raad, en mitsdien een bepaling van het reglement van orde, welke beoogt te scheppen een verantwoordingsplicht van burgemeester en wethouders jegens de individueele leden van den raad, in strijd is met artikel 216 voornoemd;

Overwegende, dat derhalve het bovenaangehaalde besluit van den raad van *Nederhorst den Burg*, voor zooveel betreft het daarbij vastgestelde artikel 41 van het onderwerpelijke reglement is genomen in strijd met de wet.

Gelet op artikel 185 der gemeentewet;
Den Raad van State gehoord (advies van 29 Juni 1937, n°. 28);
Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 6 Juli 1937, n°. 21328, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;
Hebben goedgevonden en verstaan:
voornoemd besluit van den raad der gemeente *Nederhorst den Berg*, voor zooveel betreft het daarbij vastgestelde artikel 41 van het reglement van orde voor de vergaderingen van dien raad te vernietigen wegens strijd met de wet.
Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.
's-Gravenhage, den 9den Juli 1937.

WILHELMINA.
De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeijen.
(*Uitgeg.* 20 *Juli* 1937.)

S. 2345.

12 *Juli* 1937. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Zandvoort* van 19 April 1937, strekkende tot beschikbaarstelling van een lokaal van het gemeentelijk vereenigingsgebouw (voormalig gebouw der bewaarschool) voor het houden van vergaderingen van de Communistische partij, afdeeling *Zandvoort*.

Wij WILHELMINA, enz.;
Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 14 Juni 1937, N°. 17192, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;
Overwegende, dat de raad der gemeente Zandvoort bij besluit van 19 April 1937 een lokaal van het gemeentelijk vereenigingsgebouw (voormalig gebouw der bewaarschool) heeft beschikbaar gesteld voor het houden van vergaderingen van de Communistische partij, afdeeling Zandvoort;
Overwegende, dat het in strijd met het algemeen belang moet worden geacht, dat een gemeentebestuur door beschikbaarstelling van gemeente-eigendommen voor het houden van vergaderingen medewerking verleent aan vereenigingen, waarvan de Regeering verklaard heeft, dat zij, om de doeleinden, welke zij nastreven of de middelen welke zij aanwenden, de behoorlijke vervulling van de plichten van de ambtenaren kunnen in gevaar brengen of schaden;
dat voornoemd besluit van den raad der gemeente *Zandvoort* op dezen grond in strijd moet worden geacht met het algemeen belang:
Gelet op art. 185 der gemeentewet;
Den Raad van State gehoord (advies van 29 Juni 1937, n°. 27);
Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van Binnenlandsche Zaken van 8 Juli 1937, n°. 21327, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;
Hebben goedgevonden en verstaan:
voornoemd besluit van den raad der gemeente *Zandvoort* te vernietigen wegens strijd met het algemeen belang.
Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaats en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.
's-Gravenhage, den 12den Juli 1937.

WILHELMINA.
De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeijen.
(*Uitgeg.* 20 *Juli* 1937.)

S. 2346.

4 *Augustus* 1937. BESLUIT tot vernietiging van eenige besluiten van den raad der gemeente *Asten* inzake radiodistributie in die gemeente.

Wij WILHELMINA, enz.;
Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 16 December 1936, n°. 11108, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;
Overwegende, dat door den raad der gemeente *Asten* achtereenvolgens de hierna vermelde besluiten zijn genomen, te weten:
1°. van 17 Augustus 1934, waarbij aan P. J. I. van Duppen te *Asten*, ten behoeve van het distribueeren van radio-uitzending, vergunning werd verleend om boven de openbare wegen in die gemeente draden te spannen en zoo noodig palen te plaatsen en te onderhouden, een en ander onder nog nader vast te stellen voorwaarden;
2°. van 30 October 1934 tot vaststelling van de voorwaarden, verbonden aan de bij raadsbesluit van 17 Augustus 1934 aan P. J. I. van Duppen verleende vergunning;
3°. van 25 November 1934, waarbij de raadsbesluiten van 16 Juni 1934, houdende intrekking van de bij raadsbesluit van 5 Januari 1933 aan G. W. Manders te *Asten* verleende vergunning als sub 1° omschreven, en van 17 Augustus 1934, hiervoren onder 1°. vermeld, werden gehandhaafd;
dat het volgens het bepaalde in artikel 5 onder *a* en *f*, van het „Politiereglement op de Wegen en Voetpaden in Noord-Brabant 1904" (provinciaal blad van Noordbrabant 1930, n°. 41), verboden is op openbare wegen en voetpaden, hunne zijbermen of zijkanten daaronder begrepen, eenig getimmerte, palen, stutten, steun- of draagpunten of andere voorwerpen te plaatsen, te laten staan of liggen, alsmede lijnen, draden, geleidingen, netten en andere voorwerpen te spannen of aan te brengen boven en over openbare wegen en voetpaden, de zijkanten en slooten daaronder begrepen: een en ander behoudens ontheffing, ingevolge artikel 41 van genoemd Politiereglement, eventueel verleend door het „toezichthebbend bestuur";
dat krachtens artikel 1 van genoemd Politiereglement, juncto artikel 38 van het Wegenreglement van Noordbrabant onder „toezichthebbend bestuur" moet worden verstaan het college van burgemeester en wethouders;
dat de bij de hierboven onder 1°.—3°. vermelde raadsbesluiten verleende en gehandhaafde vergunning en gestelde voorwaarden in wezen inhouden het verleenen en handhaven van ontheffingen en het stellen van voorwaarden, als bij artikel 41 van genoemd Politiereglement geregeld;

Overwegende dat derhalve de raad der gemeente *Asten*, door vorengenoemde besluiten te nemen, is getreden in hetgeen bij meergenoemd Politiereglement is voorbehouden aan het college van burgemeesters en wethouders;

Overwegende, dat het nemen van besluiten door een gemeentebestuur in strijd met een provinciale verordening geacht moet worden te zijn in strijd met het algemeen belang, dat medebrengt strikte naleving van wettelijke voorschriften;

Gelet op artikel 185 der gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 19 Januari 1937, n°. 31);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 31 Juli 1937, n°. 1539, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

voormelde besluiten van den raad der gemeente *Asten* te vernietigen wegens strijd met het algemeen belang.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 4den Augustus 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeijen.

(*Uitgeg.* 17 *Augustus* 1937.)

S. 2362.

4 *Juni* 1937. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Sassenheim* van 13 Augustus 1936, betreffende toepassing van artikel 205*ter* der Lager-onderwijswet 1920 ten aanzien van de R. K. bijzondere meisjesschool aldaar.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 7 Mei 1937, N°. 4552 I, Afdeeling Lager Onderwijs en van Binnenlandsche Zaken van 12 Mei 1937, N°. 15733, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur, tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Sassenheim van 13 Augustus 1936, houdende toekenning (onder voorwaarden) van de uitkeering ineens, bedoeld in artikel 205*ter* der Lager-onderwijswet 1920, aan het R. K. Kerkbestuur te Sassenheim, als bestuur van de R. K. bijzondere meisjesschool aldaar, ter vervanging van de jaarlijksche rentevergoeding volgens het eerste lid van artikel 205 der wet;

Overwegende, dat de R. K. bijzondere meisjesschool te Sassenheim een z.g. ingebouwde school is, als bedoeld in het vijfde lid van artikel 205, juncto artikel 84, der Lager-onderwijswet 1920;

dat het aan de besturen der bijzondere scholen bij artikel 205*ter* toegekende recht op uitkeering van een som ineens ter vervanging van de jaarlijksche vergoeding, bedoeld in het eerste lid van artikel 205, kennelijk uitsluitend is toegekend aan de besturen van niet-ingebouwde scholen;

dat toch, terwijl in het oorspronkelijk ontwerp van wet ter verlaging van de openbare uitgaven een bepaling (artikel 6 van paragraaf 28) voorkwam, waarbij aan de besturen van bijzondere lagere scholen, bedoeld in artikel 205, het recht werd gegeven aan de gemeentebesturen vóór 1 Januari 1936 te verzoeken, om ter vervanging van de jaarlijksche vergoeding, bedoeld in het *eerste* lid en het *vijfde* lid van dit artikel, de daarbedoelde uitkeeringen van een som ineens te ontvangen en waarbij dus met de zoogenaamde ingebouwde scholen rekening werd gehouden, na tegen dit laatste in de Tweede Kamer der Staten-Generaal geopperde bedenking, de hierbedoelde bepaling is gewijzigd, en aldus overgenomen in de wet van 22 Februari 1936 (Staatsblad N°. 100), onder meer in dier voege, dat daarin alleen gesproken werd van de vergoeding, bedoeld in het *eerste* lid van artikel 205, dus zonder vermelding van het vijfde lid, hetgeen in de toelichting op de laatstgenoemde wet hiermede werd gemotiveerd, dat de terreinen en gebouwen van zoogenaamde ingebouwde scholen zich ook in verband met het derde lid van het voorgestelde artikel 205*ter* practisch minder goed voor deze regeling leenden;

dat zulks ook in den tekst der wet tot uitdrukking is gebracht, aangezien artikel 205*ter* enkel spreekt van een som ineens, gelijkstaande met tachtig ten honderd van de in het *eerste* lid bedoelde geschatte waarde, waardoor derhalve een berekening naar de ingevolge het vijfde lid geschatte waarde, en daarmede een betrekken van de bij artikel 84 bedoelde scholen in de onderwerpelijke regeling, is uitgesloten;

Overwegende, dat in verband met het vorenstaande de raad der gemeente Sassenheim het verzoek van het schoolbestuur ten onrechte heeft aangemerkt als een verzoek in den zin van het eerste lid van artikel 205*ter* der Lager-onderwijswet 1920;

Gelet op artikel 205*ter* der Lager-onderwijswet 1920 en op artikel 185 der Gemeentewet;

Den Raad van State gehoord, advies van 26 Mei 1937, N°. 57;

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 29 Mei 1937, N°. 5229, Afdeeling Lager Onderwijs; en van 29 Mei 1937, N°. 17107, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

voormeld besluit van den raad der gemeente Sassenheim van 13 Augustus 1936 te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en in afschrift aan den Raad van State zal worden medegedeeld.

Het Loo, den 4den Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 18 *Juni* 1937.)

S. 2808.

8 *April* 1937. BESLUIT tot schorsing van een besluit van den raad van *Landsmeer* van 16 Maart j.l., betreffende bouwvergunning.

Geschorst tot 1 November 1937.

S. 2809. ———

28 *April* 1937. BESLUIT tot schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van *Heemskerk* betreffende bouwvergunning.

Geschorst tot 1 November 1937.

S. 2810. ———

3 *Mei* 1937. BESLUIT tot schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van *Lekkerkerk* betreffende bouwvergunning.

Geschorst tot 1 November 1937.

S. 2811. ———

15 *Mei* 1937. BESLUIT tot opheffing van de schorsing van een besluit van den raad van Epe betreffende bouwvergunning.

Opgeheven, daar het geschorste besluit niet in strijd met de wet of met het algemeen belang is te achten.

S. 2812. ———

15 *Mei* 1937. BESLUIT tot gedeeltelijke schorsing van een besluit van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, betreffende de bouwverordening van Wassenaar.

Geschorst voorzoover het betrekking heeft op het bepaalde in artikel 7, § 1, onder a tot en met d, van de bouwverordening van Wassenaar.

S. 2813. ———

21 *Mei* 1937. BESLUIT tot schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van *Heesch*, betreffende bouwvergunning.

Geschorst tot 1 December 1937.

S. 2814. ———

1 *Juli* 1937. BESLUIT tot schorsing van een besluit van den raad van *Vorden* betreffende bouwvergunning.

Geschorst tot 1 Januari 1938.

S. 2843. ———

5 *Mei* 1937. BESLUIT tot vernietiging van een besluit van den raad van *Alphen aan den Rijn*, betreffende bouwvergunning.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 30 Maart 1937, N°. 2262 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting en van 3 April 1937, n°. 12157, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, betreffende het besluit van den raad van Alphen aan den Rijn van 14 December 1936, waarbij aan W. Verkerk aldaar vergunning is verleend voor den bouw van een „uitbreiding aan" het perceel Hoorn 58/60;

Overwegende dat volgens artikel 6, tweede lid, van de Woningwet bouwvergunning wordt geweigerd indien niet wordt voldaan aan de voorschriften, bedoeld in artikel 1 van die wet;

dat volgens het plan van Verkerk achter het genoemde perceel woongelegenheid zou worden gemaakt in dier voege, dat, met bijtrekking van een deel van dat perceel, feitelijk een nieuw, voor afzonderlijke bewoning bestemd, huis(je) zou worden gebouwd achter het bestaande;

dat het nieuwe huis, blijkens het onderzoek, niet zou komen te staan aan een straat als bedoeld in artikel 22 van de bouwverordening van Alphen aan den Rijn, volgens hetwelk het verboden is te bouwen anders dan aan straten „aan gemeente, rijk, provincie of waterschappen in eigendom, beheer of onderhoud toebehoorende";

dat de vergunning derhalve moest zijn geweigerd en het besluit, waarbij zij is verleend, mitsdien behoort te worden vernietigd;

Gelet op de gemeentewet;

den Raad van State gehoord, advies van 20 April 1937, n°. 36;

gezien het nader rapport van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 26 April 1937, n°. 4000 M/P.B.R. Afdeeling Volkshuisvesting, en van 30 April 1937, n°. 15097, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

vorenbedoeld besluit van den raad van Alphen aan den Rijn te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 5den Mei 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 28 *Mei* 1937.)

S. 2844. ———

8 *Juni* 1937. BESLUIT tot vernietiging van twee besluiten van burgemeester en wethouders van *Wierden* betreffende bouwvergunning.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 29 April 1937, N°. 3873 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting, en van 7 Mei 1937, N°. 15317, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, betreffende de besluiten van burgemeester en wethouders van Wierden van 24 September 1936, N°. 258/935, en 258/936, waarbij aan J. H. Timmerman en J. W. Wild aldaar vergunning is verleend, ieder voor den bouw van een huis;

Overwegende, dat volgens artikel 6, tweede lid, van de Woningwet bouwvergunning moet worden geweigerd indien niet wordt voldaan aan de voorschriften der bouwverordening van de betrokken gemeente;

dat volgens de plannen van Timmerman en Wild gebouwd zou worden op grond, die niet grenst aan een weg, maar aan een sloot, waarover verbinding met den er langs loopenden Rijksweg niet is verzekerd;

dat hierdoor niet wordt voldaan aan artikel 6, eerste lid, 2°, van de bouwverordening van Wierden, volgens hetwelk het verboden is anders dan *aan* straten te bouwen;

dat bouwvergunning mitsdien moest zijn geweigerd en de besluiten, waarbij zij is verleend, derhalve behooren te worden vernietigd;

Gezien de gemeentewet;

den Raad van State gehoord, advies van 26 Mei 1937, n°. 66;

Gezien het nader rapport van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 1 Juni 1937, n°. 5163 MPBR, Afd. Volkshuisvesting, en 4 Juni 1937, n°. 17433, Afd. Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

vorenbedoelde besluiten van burgemeester en wethouders van Wierden te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Amsterdam, den 8sten Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 29 *Juni* 1937.)

S. 2845.

8 *Juni* 1937. BESLUIT tot vernietiging van een besluit van den raad van *Westkapelle* betreffende bouwvergunning.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 30 April 1937, N°. 4106 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting, en van 7 Mei 1937, N°. 15463, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, betreffende het besluit van den raad van Westkapelle van 15 December 1936, waarbij aan J. Stoel aldaar vergunning is verleend voor den bouw van een huis;

Overwegende dat volgens artikel 6, tweede lid, van de Woningwet bouwvergunning moet worden geweigerd indien niet wordt voldaan aan de bouwverordening der betrokken gemeente;

dat vorenbedoeld huis is ontworpen op een perceel grond, dat niet grenst aan een weg;

dat het plan mitsdien niet voldoet aan artikel 22 van de bouwverordening van Westkapelle, hetwelk bouwen *alleen* toelaat *aan* wegen;

dat Stoel nu wel — gelijk is aangevoerd — de beschikking kan krijgen over een „baan", waarover zijn grond van een weg af bereikbaar zou zijn, doch dat deze omstandigheid het bezwaar tegen het verleenen van bouwvergunning niet opheft; dat overigens, al ware het anders, de aanvrage, zooals zij was ingediend, moest zijn getoetst aan de voorschriften;

dat reeds wegens het niet-voldoen aan genoemd artikel 22 der verordening bouwvergunning moest zijn geweigerd en niet behoeft te worden nagegaan in hoever overigens niet wordt voldaan aan de voorschriften;

Gezien de gemeentewet;

den Raad van State gehoord, advies van 26 Mei 1937, n°. 65;

Gelet op het nader rapport van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 1 Juni 1937, n°. 5164 MPBR, afd. Volkshuisvesting, en van 4 Juni 1937, n°. 17432, Afd. Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

vorenbedoeld besluit van den raad van Westkapelle te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Amsterdam, den 8sten Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 29 *Juni* 1937.)

S. 2846.

18 *Juni* 1937. BESLUIT tot vernietiging van twee besluiten van burgemeester en wethouders van *Beek (Limburg)*, waarbij twee verloven A. zijn ingetrokken.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 23 April 1937, N°. 325, Afdeeling Volksgezondheid en van 3 Mei 1937, N°. 13969, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Overwegende, dat burgemeester en wethouders der gemeente Beek (Limburg) bij twee besluiten van 23 November 1935 met gebruikmaking van artikel 50, eerste lid 5°., der Drankwet (Staatsblad 1931, N°. 476), twee verloven A., staande ten name respectievelijk van Jan Lenaerts en P. H. Mennens, hebben ingetrokken;

Overwegende, dat deze intrekking was gegrond op twee verklaringen, welke mutatis mutandis gelijkluidden, als volgt:

Verklaring van afstand van een verlof A.

Artikel 42, 1e lid, sub 1, der Drankwet.

Geulle, den 12 October 1935.
(Beek, den 4 November 1935.)

De ondergeteekende, Johannes Antonius Lenaerts, wonende vroeger te Beek (L.) thans te Geulle, Hulse N°. 155 (P. H. Mennens, wonende te Beek (L)) verklaart hiermede afstand te doen van het te zijnen name door

burgemeester en wethouders te Beek (L) bij besluit van den 13.4.1932 (30 Maart 1932) verleend verlof tot verkoop van zwak-alcoholischen drank in het klein voor de localiteit gelegen te Beek (L), Raadhuisstraat N°. 19 (Prins Mauritslaan 1) en wel ten behoeve van J. J. H. (Jan Joseph Hubert) Dautzenberg, wonende te Geleen Putsteeg N°. 71.

Geulle, 12 October 1935.

w. g. J. Lenaerts.

(En verrekend)
(Beek (L)

w. g. P. H. Mennens.)

Overwegende, dat artikel 50, eerste lid 5°., der Drankwet (*Staatsblad* 1931, N°. 476) aan burgemeester en wethouders de verplichting oplegt om een verlof A. in te trekken, wanneer een schriftelijke, door den houder van het verlof onderteekende verklaring wordt overgelegd, dat deze afstand doet van het verlof;

Overwegende echter dat uit de weergegeven verklaringen blijkt, dat de verlofhouders van de te hunnen namen verleende verloven A. afstand hebben willen doen, niet om er intrekking zonder meer van te verkrijgen, maar om een derde in de gelegenheid te stellen krachtens artikel 42, eerste lid 1°., der Drankwet (Staatsblad 1931, N°. 476) een verlof A. te krijgen;

Overwegende immers dat dit kennelijk bedoeld is met de in beide verklaringen voorkomende bewoording „Verklaring van afstand van een verlof A. Artikel 42, 1e lid, sub 1, der Drankwet" en „ten behoeve van J. J. H. Dautzenberg", terwijl bovendien op een der verklaringen staat vermeld dat er verrekening heeft plaats gevonden, waaruit blijkt dat het verlof aan den belanghebbende is verkocht met de bedoeling, dat deze van de verklaring gebruik zou kunnen maken;

Overwegende ten overvloede dat burgemeester en wethouders der gemeente Beek (Limburg) deze bedoeling van de verklaringen van afstand zelf hebben erkend, door in hun besluiten van 16 Januari 1936 en 21 Februari 1936, waarbij aan J. J. H. Dautzenberg voornoemd het gevraagd verlof A. werd geweigerd op andere hier niet ter zake dienende gronden, te overwegen:

„Dat het gevraagde verlof kan worden verleend op grond van twee overgelegde verklaringen van afstand der geldende verloven respectievelijk van J. A. Lenaerts en P. H. Mennens alhier, aangezien het aantal verloven A. het voor deze gemeente vastgestelde maximum overschrijdt";

O. dat voor een dergelijk geval de bepalingen van artikel 50, eerste lid 5°., en artikel 42, eerste lid 1°., der Drankwet (*Staatsblad* 1931, N°. 476) in onderling verband moeten worden beschouwd, en burgemeester en wethouders dan niet tot intrekking van twee verloven A. kunnen overgaan, zonder aan een derde een verlof A. te verleenen;

Overwegende, dat burgemeester en wethouders der gemeente Beek (L) bij het nemen van de aangehaalde besluiten dit verband niet in acht hebben genomen, dat mitsdien deze besluiten in strijd met de wet zijn en vernietigd behooren te worden;

Gezien de artikelen 184 tot en met 192 van de gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 26 Mei 1937 N°. 67);

Gelet op het nader rapport van Onze Ministers van Sociale Zaken en Binnenlandsche Zaken van 3 Juni 1937, N°. 530 G., Afdeeling Volksgezondheid en van 8 Juni 1937, N°. 17677, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de twee besluiten van burgemeester en wethouders der gemeente Beek (Limburg) van 23 November 1935, waarbij de verloven A., staande ten name respectievelijk van Jan Lenaerts en P. H. Mennens, zijn ingetrokken, te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 18den Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.
De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 6 *Juli* 1937.)

S. 3140.

19 *Maart* 1937. WET tot vaststelling van het *derde* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.

Bijl. A. Hand. II 1936/37, 2. III.
Hand. II 1936/37, bladz. 624—632, 660—681, 684—696.
Bijl. A. Hand. I 1936/37, 2. III.
Hand. I 1936/37, bladz. 360—375, 379—399.

Titel *A.*	Gewone dienst	f 3,612,963
Titel *B.*	Kapitaaldienst	Nihil
	Geheele dienst	f 3,612,963

S. 3200.

5 *Maart* 1937. WET tot vaststelling van het *vierde* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.

Bijl. A. Hand. II 1936/37, 2. IV.
Hand. II 1936/37, bladz. 436—443, 445—468, 502—528, 534—544.
Bijl. A. Hand. I 1936/37, 2. IV.
Hand. I 1936/37, bladz. 209—248.

Titel *A.*	Gewone dienst . . .	f 25,832,993
Titel *B.*	Kapitaaldienst . . .	Nihil
	Geheele dienst . . .	f 25,832,993

S. 3300.

8 *Maart* 1937. WET tot vaststelling van het *vijfde* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.

Bijl. A. Hand. II 1936/37, 2. V.
Hand. II 1936/37, bladz. 393—414, 469—499.
Bijl. A. Hand. I 1936/37, 2. V.
Hand. I 1936/37, 248—271.

Titel *A*.	Gewone dienst . . .	f 17,539,967
Titel *B*.	Kapitaaldienst . . .	13,162,682
	Geheele dienst . . .	f 30,702,649

S. 3301.

8 *Maart* 1937. WET, houdende vaststelling van de begrooting van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie voor het dienstjaar 1937.

Bijl. A. Hand. II 1936/37, n°. 2. L.
Hand. II 1936/37, bladz. 554—573.
Bijl. A. Hand. I 1936/37, n°. 2. L.
Hand. I 1936/37, bladz. 271—278.

S. 3302.

8 *April* 1937. WET tot wijziging en verhooging van het *vijfde* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1936/37, 348.
Hand. II 1936/37, bladz. 2029—2033, 2097/8.
Bijl. Hand. I 1936/37, 348.
Hand. I 1936/37, bladz. 525.

S. 3340.

19 *Maart* 1937. WET tot vaststelling van het *zesde* hoofdstuk (Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen) der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.

Bijl. A. Hand. II 1936/37, 2. VI.
Hand. II 1936/37, bladz. 696—709, 728—731, 738—808, 810—838, 843/4.
Bijl. A. Hand. I 1936/37, 2. VI.
Hand. I 1936/37, bladz. 399—428.

Titel *A*.	Gewone dienst . . .	f 142,264,486
Titel *B*.	Kapitaaldienst . . .	Nihil.
	Geheele dienst . . .	f 142,264,486

S. 3400.

4 *Maart* 1937. WET tot vaststelling van het *zevende* hoofdstuk *B* der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.

Titel *A*.	Gewone dienst . . .	f 55,374,843
Titel *B*.	Kapitaaldienst . . .	93,256,706
	Geheele dienst . . .	f 148,631,549

S. 3401.

4 *Maart* 1937. WET tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Werkloosheidssubsidiefonds voor het dienstjaar 1937.

Bijl. A. Hand. II 1936/37, 2 I.
Hand. II 1936/37, bladz. 710—728, 734/735.
Bijl. A. Hand. I 1936/37, 2 I.
Hand. I 1936/37, bladz. 205—207.

Titel *A*.	Gewone dienst . . .	f 112,070,000
Titel *B*.	Kapitaaldienst . . .	22,800,000
	Geheele dienst . . .	f 134,870,000

S. 3402.

8 *April* 1937. WET tot vaststelling van het slot der algemeene rekening van Rijksontvangsten en -uitgaven, het slot der rekeningen, bedoeld in artikel 87, derde lid, en het slot der rekeningen van takken van Rijksdienst, bedoeld in artikel 88 der Comptabiliteitswet 1927 (*Staatsblad* n°. 259) over het dienstjaar 1934.

Bijl. Hand. II 1936/37, 365.
Hand. II 1936/37, bladz. 2113.
Bijl. Hand. I 1936/37, 365.
Hand. I 1936/37, bladz. 525.

S. 3403.

22 *April* 1937. WET tot verhooging van het *zevende* Hoofdstuk B der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. *(Verhooging crediet voor werkverruiming.)*

Bijl. Hand. II 1936/37, 342.
Hand. II 1936/37, bladz. 2092/3.
Bijl. Hand. I 1936/37, 342.
Hand. I 1936/37, bladz. 568.

S. 3500.

1 *Maart* 1937. WET tot vaststelling van het *achtste* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.

Bijl. A. Hand. II 1936/37, 2. VIII.
Hand. II 1936/37, bladz. 955—973, 976—996, 999—1041, 1045/1046.
Bijl. A. Hand. I 1936/37, 2. VIII.
Hand. I 1936/37, bladz. 159—186.

Titel *A*. Gewone dienst.

A. Departement . . .	f 1,379,901	
B. Militaire uitgaven .	78,794,771	
C. Niet-militaire uitgaven	4,555,326	
D. Overige uitgaven, tot het hoofdstuk behoorende	116,000	
		f 84,845,998
Titel *B*. Kapitaaldienst.		540,000
Geheele dienst		f 85,385,998

S. 3501.

1 *Maart* 1937. WET tot vaststelling van de begrooting van ontvangsten en uitgaven van het Defensiefonds voor het dienstjaar 1937.

Bijl. A. Hand. II 1936/37, 2 C.
Hand. II 1936/37, bladz. 1041.
Bijl. A. Hand. I 1936/37, 2 C.
Hand. I 1936/37, bladz. 186.

Titel *A*.	Gewone dienst . . .	f 25,916,000
Titel *B*.	Kapitaaldienst . . .	22,346,000
	Geheele dienst . . .	f 48,262,000

S. 3502.

1 *Maart* 1937. WET tot vaststelling van de begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel voor het dienstjaar 1937.

Bijl. A. Hand. II 1936/37, 2 D.
Hand. II 1936/37, bladz. 1041.
Bijl. A. Hand. I 1936/37, 2 D.
Hand. I 1936/37, bladz. 186.

Titel *A.*	Gewone dienst	f 28,500
Titel *B.*	Kapitaaldienst	Nihil.
	Geheele dienst	f 28,500

S. 3503. ———

1 *Maart* 1937. WET tot vaststelling van de begrooting van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1937.

Bijl. A. Hand. II 1936/37, 2 N.
Hand. II 1936/37, bladz. 1039/1040.
Bijl. A. Hand. I 1936/37, 2 N.
Hand. I 1936/37, bladz. 186.

S. 3540. ———

19 *Maart* 1937. WET tot vaststelling van het *negende* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.

Bijl. A. Hand. II 1936/37, 2. IX.
Hand. II 1936/37, bladz. 846—881.
Bijl. A. Hand. I 1936/37, 2. IX.
Hand. I 1936/37, bladz. 429—440.

Titel *A.*	Gewone dienst . . .	f 41,324,248
Titel *B.*	Kapitaaldienst . . .	9,052,333
	Geheele dienst . . .	f 50,376,581

S. 3541. ———

20 *Maart* 1937. WET tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Verkeersfonds voor het dienstjaar 1937.

Bijl. A. Hand. II 1936/37, 2. E.
Hand. II 1936/37, bladz. 882—890, 892—922, 925—940.
Bijl. A. Hand. I 1936/37, 2. E.
Hand. I 1936/37, bladz. 440—450, 452—456.

Titel *A.*	Gewone dienst . . .	f 62,433,498
Titel *B.*	Kapitaaldienst . . .	32,229,000
	Geheele dienst . . .	f 94,662,498

S. 3542. ———

20 *Maart* 1937. WET tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Zuiderzeefonds voor het dienstjaar 1937.

Bijl. A. Hand. II 1936/37, 2. F.
Hand. II 1936/37, bladz. 940—955.
Bijl. A. Hand. I 1936/37, 2. F.
Hand. I 1936/37, bladz. 457—461.

Titel *A.*	Gewone dienst . . .	f 27,625,000
Titel *B.*	Kapitaaldienst . . .	Nihil.
	Geheele dienst . . .	f 27,625,000

S. 3543.

20 *Maart* 1937. WET, houdende vaststelling van de begrooting van het Staatsvisschershavenbedrijf te *IJmuiden* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. A. Hand. II 1936/37, 2. O.
Hand. II 1936/37, bladz. 881/2.
Bijl. A. Hand. I 1936/37, 2. O.
Hand. I 1936/37, bladz. 460.

S. 3590. ———

23 *April* 1937. BESLUIT, houdende aanwijzing van een overschot op de begrooting van uitgaven van het Staatsvisschershavenbedrijf te *IJmuiden* voor het dienstjaar 1936, hetwelk wordt toegevoegd aan het daarnevens aangegeven krediet voor het dienstjaar 1937.

S. 3600. ———

25 *Februari* 1937. WET tot wijziging en verhooging van het *tiende* Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1935/36, n°. 429; 1936/37, n°. 70.
Hand. II 1936/37, bladz. 72—73.
Bijl. Hand. I 1936/37, n°. 70.
Hand. I 1936/37, bladz. 158.

S. 3601. ———

11 *Maart* 1937. WET tot vaststelling van het *tiende* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.

Bijl. A Hand. II 1936/37, 2. X.
Hand. II 1936/37, bladz. 548—553, 575—609, 612—624.
Bijl. A Hand. I 1936/37, 2. X.
Hand. I 1936/37, bladz. 279—315.

Titel *A.*	Gewone dienst . . .	f 10,238,552
Titel *B.*	Kapitaaldienst . . .	*Memorie.*
	Geheele dienst . . .	f 10,238,552

S. 3602. ———

8 *April* 1937. WET tot wijziging en verhooging van het *tiende* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1936/37, 355.
Hand. II 1936/37, bladz. 2117.
Bijl. Hand. I 1936/37, 355.
Hand. I 1936/37, bladz. 525.

S. 3700. ———

5 *April* 1937. WET tot vaststelling van het *elfde* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.

Bijl. A. Hand. II 1936/37, 2. XI.
Hand. II 1936/37, bladz. 1046—1104.
Bijl. A. Hand. I 1936/37, 2. XI.
Hand. I 1936/37, bladz. 492—515.

Titel *A.*	Gewone dienst	f 8,066,047
Titel *B.*	Kapitaaldienst	200,000
	Geheele dienst	f 8,266,047

S. 3701.

5 *April* 1937. WET tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Landbouw-Crisisfonds voor het dienstjaar 1937.

Bijl. A. Hand. II 1936/37, 2. G.
Hand. II 1936/37, bladz. 1046—1098, 1104—1108, 1134—1181.
Bijl. A. Hand. I 1936/37, 2. G.
Hand. I 1936/37, bladz. 492—515.

Titel *A.*	Gewone dienst . . .	f 181,059,700
Titel *B.*	Kapitaaldienst . . .	19,550,000
	Geheele dienst . . .	f 200,609,700

S. 3800.

15 *Maart* 1937. WET tot vaststelling van het *twaalfde* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.

Bijl. A. Hand. II 1936/37, 2. XII.
Hand. II 1936/37, bladz. 1189—1222, 1225—1291.
Bijl. A. Hand. I 1936/37, 2. XII.
Hand. I 1936/37, bladz. 323—360.

Titel *A.*	Gewone dienst . . .	f 108,766,850
Titel *B.*	Kapitaaldienst . . .	1,355,000
	Geheele dienst . . .	f 110,121,850

S. 3900.

25 *Februari* 1937. WET, houdende vaststelling van het *dertiende* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.

Bijl. A. Hand. II 1936/37, 2. XIII.
Hand. II 1936/37, bladz. 1041—1044.
Bijl. A. Hand. I 1936/37, 2. XIII.
Hand. I 1936/37, bladz. 158.

Titel *A.*	Gewone dienst . . .	f 19,617,742
Titel *B.*	Kapitaaldienst . . .	Nihil
	Geheele dienst . . .	f 19,617,742

S. 3901.

25 *Februari* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VI van de begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1935/36, n°. 429; 1936/37 n°. 70.
Hand. II 1936/37, bladz. 72—73.
Bijl. Hand. I 1936/37, n°. 70.
Hand. I 1936/37, bladz. 158.

S. 3902.

1 *Maart* 1937. WET, houdende wijziging en verhooging van het *dertiende* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. *(Defensieuitgaven Nederlandsch-Indië.)*

Bijl. Hand. II 1935/36, n°. 491; 1936/37, n°. 115.
Hand. II 1936/37, bladz. 955—973, 976—996, 999—1038, 1044, 1046.
Bijl. Hand. I 1936/37, n°. 115.
Hand. I 1936/37, bladz. 159—186.

S. 3903.

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling I der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3904.

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling II der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650—1661.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3905.

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling III der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1, 1661—1663.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3906.

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling IIIA der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1, 1663.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3907.

2 *April* 1937. WET, houdende vaststelling van post 3A.4 van Hoofdstuk II van Afdeeling IIIA der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1, 1663.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3908.

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling IIIB der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1, 1663.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3909.

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling IIIC der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1, 1663.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3910.

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling IV der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1, 1663—1667.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3911.

2 *April* 1937. WET, houdende vaststelling van de posten 4.3A tot en met 4.3H van Hoofdstuk II van Afdeeling IV der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1, 1667.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3912.

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling V der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1, 1670—1683.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3913.

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling V A der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1, 1683—1686.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3914.

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VI der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1, 1686—1689.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3915.

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VIA der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1, 1689.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3916.

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VIB der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1, 1689.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3917.

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VII der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1, 1689.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3918.

2 *April* 1937. WET, houdende vaststelling van post 7.12 van Hoofdstuk 11 en van de sub-artikelen 7.3.1.2. en 7.12.1.2. van Hoofdstuk IV van Afdeeling VII der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1, 1689—1691.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3919.

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VIIA der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1, 1691.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3920.

2 *April* 1937. WET, houdende vaststelling van Afdeeling VIIB der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1, 1691—1693.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3921.

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VIIC der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1, 1693.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3922.

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VIID der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1, 1693.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3923.

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VIIE der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1, 1693.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3924.

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VIIF der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1, 1693.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3925.

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VIIG der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1, 1693.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3926.

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VIIH der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1, 1693.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3927.

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VII I der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1, 1693.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3928.

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VII J der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1, 1693.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3929. ———

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VIIK der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1, 1693.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3930. ———

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VIII der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1, 1693—1698.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3931. ———

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VIIIA der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1, 1693—1698.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

S. 3932. ———

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling IX der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 4.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650/1, 1693—1698.
Bijl. Hand. I 1936/37, 4.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488.

———

S. 2933.

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling I van de begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1936/37, 306.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650.
Bijl. Hand. I 1936/37, 306.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488, 491.

S. 3934. ———

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling IV van de begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1936/37, 306.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650.
Bijl. Hand. I 1936/37, 306.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488, 491.

S. 3935. ———

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VI van de begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1936/37, 306.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650.
Bijl. Hand. I 1936/37, 306.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488, 491.

S. 3936. ———

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VII van de begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1936/37, 306.
Hand. II 1936/37, bladz. 1538—1583, 1588—1607, 1611—1636, 1650.
Bijl. Hand. I 1936/37, 306.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488, 491.

S. 3937. ———

2 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van de begrootingsrekening der gezamenlijke Landsbedrijven over het dienstjaar 1933.

Bijl. Hand. II 1936/37, 323.
Hand. II 1936/37, bladz. 1698.
Bijl. Hand. I 1936/37, 323.
Hand. I 1936/37, bladz. 465—488, 491.

———

S. 3938.

2 *April* 1937. WET, houdende vaststelling van de Surinaamsche begrooting voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 1.
Hand. II 1936/37, bladz. 1517—1536.
Bijl. Hand. I 1936/37, 1.
Hand. I 1936/37, bladz. 491.

S. 3939. ———

2 *April* 1937. WET, houdende vaststelling van het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor *Suriname* over het dienstjaar 1933.

Bijl. Hand. II 1936/37, 284.
Hand. II 1936/37, bladz. 1698.
Bijl. Hand. I 1936/37, 284.
Hand. I 1936/37, bladz. 491.

S. 3940. ———

2 *April* 1937. WET, houdende wijziging van de Surinaamsche begrooting voor het dienstjaar 1935.

Bijl. Hand. II 1936/37, 295.
Hand. II 1936/37, bladz. 1698.
Bijl. Hand. I 1936/37, 295.
Hand. I 1936/37, bladz. 491.

S. 3941. ———

8 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling III der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 345.
Hand. II 1936/37, bladz. 2091/2.
Bijl. Hand. I 1936/37, 345.
Hand. I 1936/37, bladz. 524.

S. 3942. ———

8 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling IIIA der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 345.
Hand. II 1936/37, bladz. 2091/2.
Bijl. Hand. I 1936/37, 345.
Hand. I 1936/37, bladz. 524.

S. 3943. ———

8 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van vijf besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling IV der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 345.
Hand. II 1936/37, bladz. 2091/2.
Bijl. Hand. I 1936/37, 345.
Hand. I 1936/37, bladz. 524.

S. 3944. ———

8 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling V der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 345.
Hand. II 1936/37, bladz. 2091/2.
Bijl. Hand. I 1936/37, 345.
Hand. I 1936/37, bladz. 524.

S. 3945. ———

8 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling V A der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 345.
Hand. II 1936/37, bladz. 2091/2.
Bijl. Hand. I 1936/37, 345.
Hand. I 1936/37, bladz. 524.

S. 3946. ———

8 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van vier besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VI der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 345.
Hand. II 1936/37, bladz. 2091/2.
Bijl. Hand. I 1936/37, 345.
Hand. I 1936/37, bladz. 524.

S. 3947. ———

8 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VII der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 345.
Hand. II 1936/37, bladz. 2091/2.
Bijl. Hand. I 1936/37, 345.
Hand. I 1936/37, bladz. 524.

S. 3948. ———

8 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VIII der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 345.
Hand. II 1936/37, bladz. 2091/2.
Bijl. Hand. I 1936/37, 345.
Hand. I 1936/37, bladz. 524.

S. 3949. ———

8 *April* 1937. WET, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling IX der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 345.
Hand. II 1936/37, bladz. 2091/2.
Bijl. Hand. I 1936/37, 345.
Hand. I 1936/37, bladz. 524.

———

S. 25.

19 *Juli* 1937. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van het op 23 December 1936 te *'s-Gravenhage* tusschen *Nederland* en *Duitschland* gesloten verdrag over het Nederlandsch-Duitsche betalingsverkeer, alsmede van de op den zelfden datum gewisselde nota's nopens de voorloopige toepassing van het verdrag.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien het op 23 December 1936 te 's-Gravenhage tusschen Nederland en Duitschland gesloten verdrag over het Nederlandsch-Duitsche betalingsverkeer, alsmede de op den zelfden datum gewisselde nota's nopens de voorloopige toepassing van het verdrag, van welk verdrag en welke nota's een afdruk bij dit Besluit is gevoegd;

Gelet op artikel 2 der Wet Internationaal Betalingsverkeer 1934 (Staatsblad n°. 583);

Overwegende, dat genoemd verdrag van 1 Januari 1937 af voorloopig is toegepast, met uitzondering van de bepaling van artikel I, cijfer 2, welke eerst van 15 Januari 1937 af voorloopig is toegepast;

Overwegende mede, dat de akten van bekrachtiging van genoemd verdrag op 9 Juli 1937 te Berlijn zijn uitgewisseld;

Overwegende wijders, dat genoemd verdrag, overeenkomstig artikel II, op 29 Juli 1937 voor Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao zal in werking treden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Buitenlandsche Zaken a.i., van den 16 Juli 1937, Directie van het Protocol, n°. 25654;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemd verdrag en bovengenoemde nota's te doen bekendmaken door de plaatsing van dit Besluit in het Staatsblad.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen te dezen wordt vereischt.

's-Gravenhage, den 19den Juli 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Buitenlandsche Zaken a. i.,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 30 *Juli* 1937.)

Verdrag over het Nederlandsch-Duitsche betalingsverkeer.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden
en
de Duitsche Rijkskanselier

hebben, geleid door den wensch het betalingsverkeer tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en Duitschland te vergemakkelijken, tot Hunne gevolmachtigden benoemd:

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden:

den Directeur-Generaal van Handel en Nijverheid bij het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,

Dr. Hans Max Hirschfeld,

de Duitsche Rijkskanselier:

den „Vortragenden Legationsrat" aan het Departement van Buitenlandsche Zaken,

Felix Benzler,

die na onderzoek hunner in goeden en behoorlijken vorm bevonden volmachten het volgende overeengekomen zijn:

Art. I. De bepalingen van het Verdrag over het Nederlandsch-Duitsche betalingsverkeer van 5 December 1934 blijven met de volgende veranderingen en aanvullingen tot en met 31 December 1937 van kracht en vormen een wezenlijk bestanddeel van dit verdrag.

1. Art. 2 wordt als volgt veranderd:

a. aan alinea 1 cijfer 2 wordt aan het eind toegevoegd: „..... (zonder de kosten der bunkerkolen); onder de bepalingen van dit verdrag vallen niet betalingen voor transportverzekeringspremies aan verzekeringsondernemingen;"

b. in alinea 1 cijfer 9 wordt het woord „handelsverkeer" vervangen door „goederenverkeer";

c. er wordt een alinea 4 toegevoegd, luidende als volgt:

„Onder binnenscheepvaart in den zin van alinea 1, cijfer 2 en 4 is ook de Rijnscheepvaart begrepen. Als binnenscheepvaart worden beschouwd directe transporten van Rijnhavens over zee naar Duitsche zee- en binnenhavens en omgekeerd.

2. Artikel 4 luidt voortaan als volgt:

„*Art.* 4. Duitsche schuldenaren, die jegens Nederlandsche schuldeischers in Reichsmark luidende verplichtingen — als in artikel 2 bedoeld — hebben, moeten bij het vervallen daarvan het Reichsmarkbedrag op de rekening van het Nederlandsche Clearinginstituut bij de Deutsche Verrechnungskasse storten. De Deutsche Verrechnungskasse zal doorloopend aan het Nederlandsche Clearinginstituut de op deze rekening gestorte Reichsmarkbedragen opgeven; het Nederlandsche Clearinginstituut zal voor de opgegeven bedragen de Nederlandsche begunstigden in guldens crediteeren. Duitsche schuldenaren, die jegens Nederlandsche schuldeischers in guldens luidende verplichtingen — als in artikel 2 bedoeld — hebben, moeten bij het vervallen daarvan het guldensbedrag bij de Deutsche Verrechnungskasse aanvragen met betaling van de tegenwaarde in Reichsmark, berekend naar de door de Deutsche Verrechnungskasse vast te stellen koers. De Deutsche Verrechnungskasse zal doorloopend aan het Nederlandsch Clearinginstituut de guldensbedragen, welker tegenwaarde op deze wijze is gestort, opgeven.

Nederlandsche schuldenaren, die jegens Duitsche schuldeischers in guldens luidende verplichtingen — als in artikel 2 bedoeld — hebben, moeten bij het vervallen daarvan het guldensbedrag op de rekening van de Deutsche Verrechnungskasse bij het Nederlandsch Clearing instituut storten. Het Nederlandsch Clearinginstituut zal doorloopend aan de Deutsche Verrechnungskasse de op deze rekening gestorte bedragen opgeven. Nederlandsche schuldenaren, die jegens Duitsche schuldeischers in Reichsmark luidende verplichtingen — als in artikel 2 bedoeld — hebben, moeten bij het vervallen daarvan het verschuldigde Reichsmarkbedrag bij het Nederlandsch Clearinginstituut aanvragen met betaling van de tegenwaarde in guldens, berekend naar de door het Nederlandsch Clearinginstituut vast te stellen koers. Het Nederlandsch Clearing-

instituut zal doorloopend aan de Deutsche Verrechnungskasse de Reichsmarkbedragen, welker tegenwaarde op deze wijze is gestort, opgeven.

Luidt de verplichting van den Duitschen schuldenaar in een andere valuta dan Reichsmark of guldens, dan moet de tegenwaarde van het verschuldigde bedrag worden betaald in Reichsmark, berekend naar den gemiddelden koers van de betrokken geldsoort, die aan de Berlijnsche Beurs genoteerd wordt op den beursdag aan den dag der betaling voorafgaande.

Luidt de verplichting van den Nederlandschen schuldenaar in een andere valuta dan guldens of Reichsmark, dan moet de tegenwaarde van het verschuldigde bedrag worden betaald in guldens, berekend naar de officieele Nederlandsche noteering van de betrokken geldsoort op den beursdag aan den dag der betaling voorafgaande."

3. Artikel 9 luidt voortaan als volgt:

„*Art.* 9. Particuliere compensatietransacties en clearingcompensaties zijn slechts toegestaan met toestemming van de wederzijdsche bevoegde autoriteiten.

De opening van nieuwe „Ausländersonderkontos für Inlandszahlungen" ten gunste van Nederlandsche firma's bij een Duitsche deviezenbank is slechts met toestemming van de wederzijdsche bevoegde autoriteiten toegestaan."

4. In artikel 11, alinea 1, worden de woorden „artikel 2, cijfer 5" vervangen door „artikel 2, alinea 1, cijfer 5 en alinea 4".

5. Artikel 13 en 14 luiden voortaan als volgt:

„*Art.* 13. Van de op grond van dit verdrag op de rekening bij het Nederlandsch Clearinginstituut gestorte bedragen wordt een bepaald overeengekomen aandeel op een vrije rekening van de Reichsbank bij de Nederlandsche Bank N. V. overgeschreven.

Art. 14. De bepalingen van artikel 13, alinea 2 en artikel 14 van het clearingverdrag van 5 December 1934 betreffende de afwikkeling van oude Nederlandsche vorderingen wegens goederenleveringen en dienstprestaties blijven van kracht, totdat de op het oude Sonderkonto en het Sonderkonto II van de Nederlandsche Bank N. V. evenals op het Treuhänderkonto „Niederlande" bij de Deutsche Verrechnungskasse uitstaande bedragen afgewikkeld zijn. Daarna zullen de beide Regeeringscommissies overleg plegen over het verdere gebruik van de in artikel 13, alinea 2 van het clearingverdrag van 5 December 1934 voor dit doel vermelde 18 pct."

6. Artikel 18 luidt voortaan als volgt:

„*Art.* 18. Dit verdrag blijft tot en met 31 December 1937 van kracht.

Het kan nochtans reeds voor dien datum met inachtneming van een termijn van 3 maanden, en voor het geval ingrijpende wijzigingen intreden in de verhoudingen, op grondslag waarvan het gesloten is, met inachtneming van een termijn van 14 dagen, aan het eind van iedere kalendermaand worden opgezegd.

Treedt het verdrag door opzegging of door afloop buiten werking, dan zullen de vóór de opzegging of afloop tot stand gekomen onder het verrekeningsverkeer vallende verplichtingen ook na de buitenwerkingtreding nog door stortingen ingevolge de bepalingen van het verdrag afgewikkeld worden.

Blijft na de buitenwerkingtreding van het verdrag uit de stortingen bij een der beide vereffeningsinstituten nog een overschot uitstaan, dan zullen de in artikel 2 van het verdrag vermelde verplichtingen nog zoo lang in het verrekeningsverkeer overeenkomstig de bepalingen van het verdrag worden afgewikkeld, tot het overschot verdwenen is."

Art. II. Dit verdrag moet bekrachtigd worden. Het treedt den twintigsten dag na de uitwisseling van de bekrachtigingsoorkonden, welke zoo spoedig mogelijk te Berlijn zal plaats vinden, in werking.

Geschied in tweevoud in de Nederlandsche en de Duitsche taal te 's-Gravenhage, den 23sten December 1936.

Felix Benzler. H. M. Hirschfeld.

De Voorzitter van de
Nederlandsche Delegatie.

's-Gravenhage, 23 December 1936.

Mijnheer de Voorzitter!

Ik heb de eer U te bevestigen dat, in verband met de heden plaats gevonden hebbende onderteekening van het verdrag inzake het Nederlandsch-Duitsche betalingsverkeer, tusschen de Nederlandsche en de Duitsche Regeering overeenstemming is bereikt omtrent het volgende:

De verdragsluitende Regeeringen zullen het verdrag inzake het Nederlandsch-Duitsche betalingsverkeer vanaf 1 Januari 1937 voorloopig toepassen met uitzondering van de bepaling van artikel I, cijfer 2, die eerst vanaf 15 Januari 1937 voorloopig wordt toegepast.

Ik maak van deze gelegenheid gebruik om U, Mijnheer de Voorzitter, mijn bijzondere hoogachting te betuigen.

H. M. Hirschfeld.

Aan
den Voorzitter van de Duitsche Delegatie,
den heer F. Benzler, *'s-Gravenhage.*

De Voorzitter van de
Duitsche Delegatie.

's-Gravenhage, 23 December 1936.

Mijnheer de Voorzitter!

Ik heb de eer U te bevestigen dat, in verband met de heden plaats gevonden hebbende onderteekening van het verdrag inzake het Nederlandsch-Duitsche betalingsverkeer, tusschen de Nederlandsche en de Duitsche Regeering overeenstemming is bereikt omtrent het volgende:

De verdragsluitende Regeeringen zullen het verdrag inzake het Nederlandsch-Duitsche betalingsverkeer vanaf 1 Januari 1937 voorloopig toepassen met uitzondering van de bepaling van artikel 1, cijfer 2, die eerst vanaf 15 Januari 1937 voorloopig wordt toegepast.

Ik maak van deze gelegenheid gebruik om

U, Mijnheer de Voorzitter, mijn bijzondere hoogachting te betuigen.

Benzler.

Aan
den Voorzitter van de Nederlandsche Delegatie,
den Heer Dr. Hirschfeld, *'s-Gravenhage.*

S. 26.

26 *Juli* 1937. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de tusschen den Nederlandschen Gezant te *Rio de Janeiro* en den Braziliaanschen Minister van Buitenlandsche Zaken gewisselde nota's dd. 15 Maart 1937, houdende eene voorloopige overeenkomst tot regeling der handelsbetrekkingen tusschen het Koninkrijk der *Nederlanden* en de *Vereenigde Staten* van *Brazilië*, alsmede eene overeenkomst tusschen beide landen tot liquidatie van de achterstallige Nederlandsche handelsvorderingen in *Brazilië*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de tusschen Onzen Gezant te *Rio de Janeiro* en den Braziliaanschen Minister van Buitenlandsche Zaken gewisselde nota's dd. 15 Maart 1937, houdende eene voorloopige overeenkomst tot regeling der handelsbetrekkingen tusschen het Koninkrijk der *Nederlanden* en de *Vereenigde Staten* van *Brazilië*, alsmede eene overeenkomst tusschen beide landen tot liquidatie van de achterstallige Nederlandsche handelsvorderingen in *Brazilië*, van welke nota's een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Overwegende, dat vermelde overeenkomsten op 15 Maart 1937 voor *Nederland*, *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* en *Curaçao* zijn in werking getreden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Buitenlandsche Zaken ad interim, van den 21sten Juli 1937, Directie van het Protocol, n°. 26810;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemde nota's, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het Staatsblad.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen te dezen wordt vereischt.

's-Gravenhage, den 26sten Juli 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Buitenlandsche Zaken a. i.,
H. Colijn.
(*Uitgeg.* 6 *Augustus* 1937.)

Rio de Janeiro, 15 Maart 1937.

Mijnheer de Minister,

Ik heb de eer ter kennis van Uwe Excellentie te brengen, dat de Braziliaansche Regeering, verlangend de handelsbetrekkingen tusschen de Vereenigde Staten van Brazilië en het Koninkrijk der Nederlanden te vergemakkelijken en te ontwikkelen, voorstelt, genoemde betrekkingen in afwachting van de totstandkoming van een Verdrag van Handel en Scheepvaart tusschen beide landen te regelen door de hierna volgende bepalingen:

1. De producten van bodem en nijverheid van het Koninkrijk der Nederlanden, welke in Brazilië worden ingevoerd (voor verbruik of voor her-uitvoer, of in doorvoer), zullen niet onderhevig zijn aan invoerrechten, belastingen, heffingen of douanevorderingen, van welken aard ook, andere of hoogere dan die toepasselijk op gelijksoortige producten bij invoer uit de meestbegunstigde natie, op voorwaarde, dat de producten van bodem en nijverheid van Brazilië, welke in het Koninkrijk der Nederlanden worden ingevoerd (voor verbruik, her-uitvoer of in doorvoer), niet onderhevig zullen zijn aan invoerrechten, belastingen, heffingen of douanevorderingen van welken aard ook, andere of hoogere dan die toepasselijk op gelijksoortige producten bij invoer uit de meestbegunstigde natie. Eveneens zullen, op voet van wederkeerigheid, de producten van bodem of nijverheid van het Koninkrijk der Nederlanden bij invoer in Brazilië niet onderworpen zijn aan douaneformaliteiten andere dan die, toepasselijk op gelijksoortige producten, welke worden ingevoerd uit de meestbegunstigde natie.

2. De producten van bodem en nijverheid van het Koninkrijk der Nederlanden, ingevoerd in Brazilië, zullen niet worden bezwaard met belastingen of heffingen, geïnd wordende na de inklaring, andere of hoogere dan die, welke op de gelijksoortige producten ingevoerd uit de meestbegunstigde natie worden gelegd, op voorwaarde, dat de producten van bodem of nijverheid van Brazilië, ingevoerd in het Koninkrijk der Nederlanden, niet zullen worden bezwaard met belastingen of heffingen, geïnd wordende na de inklaring, andere of hoogere dan die waaraan gelijksoortige producten ingevoerd uit de meestbegunstigde natie worden onderworpen.

3. Indien een der beide landen een beperking van welken aard ook instelt van den invoer van een artikel, dat voor het andere land van wezenlijk belang is, zal het land, dat een dergelijke invoerbelemmering heeft ingesteld, gevolg geven aan het verzoek van het andere land om onmiddellijk in onderhandeling te treden teneinde tot een bevredigende oplossing te geraken. Indien niet tot overeenstemming kan worden gekomen binnen het tijdsverloop van dertig dagen, te rekenen van de ontvangst van het verzoek tot het openen van onderhandelingen, zal het land, dat dit verzoek deed, het recht hebben de huidige overeenkomst op te zeggen, hetzij met inachtneming van den termijn van 60 dagen zooals hieronder is bepaald, hetzij met een opzeggingstermijn van 30 dagen.

4. Voor het geval de Braziliaansche Regeering den invoer van goederen afhankelijk zou stellen van de verleening van vergunningen tot aankoop van vreemde deviezen, verbindt zij zich reeds thans, de voor den invoer van Nederlandsche goederen benoodigde vergunningen te verstrekken overeenkomstig denzelfden maatstaf, welke zal worden aangenomen voor de verleening van vergunningen tot aankoop van deviezen, benoodigd voor den invoer van goederen van de meestbegunstigde natie, mits de Nederlandsche Regeering zich van haar kant verbindt een gelijke praktijk toe te passen wat betreft de eventueele verleening van vergunningen tot aankoop van

deviezen, benoodigd voor den invoer van Braziliaansche producten in het Koninkrijk der Nederlanden.

5. Voor het geval de Braziliaansche Regeering zou overgaan tot reglementeering van de overmaking van fondsen naar vreemde landen, hetzij ten behoeve van den handel, hetzij voor eenig ander doel, verbindt zij zich reeds thans, aan natuurlijke of rechtspersonen, woonplaats hebbende in het Koninkrijk der Nederlanden, dezelfde behandeling toe te kennen als zij aan natuurlijke of rechtspersonen zou toekennen, woonplaats hebbende in het grondgebied van de meestbegunstigde natie, mits de Nederlandsche Regeering zich van haar kant verbindt een gelijke behandeling toe te kennen aan natuurlijke of rechtspersonen, woonplaats hebbende in Brazilië.

6. De Braziliaansche Regeering verbindt zich aan Nederlandsche handelsschepen een behandeling toe te staan, waarop de handelsschepen toebehoorende aan de meestbegunstigde natie recht zullen hebben, onder voorbehoud, dat de Braziliaansche handelsschepen dezelfde voordeelen zullen genieten in het Koninkrijk der Nederlanden. Het is wel verstaan, dat de in deze alinea vastgelegde behandeling niet van toepassing zal zijn op de kustvaart.

7. Het is wel verstaan, dat de behandeling van de meestbegunstigde natie, voorzien in deze notawisseling, niet van toepassing zal zijn op de bijzondere voordeelen, welke ieder der beide landen heeft toegekend of zou kunnen toekennen aan nabuurstaten met het doel het grensverkeer te vergemakkelijken, noch op de bijzondere voordeelen voortspruitende uit een tolunie.

8. Het is wel verstaan, dat het Koninkrijk der Nederlanden omvat het grondgebied in Europa, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao.

Indien de Nederlandsche Regeering instemt met de hooger vermelde bepalingen, moge ik Uwer Excellentie verzoeken mij zulks wel te willen bevestigen, onder aanhaling van deze bepalingen in hare antwoordnota, welke tezamen met deze nota, een voorloopige handelsovereenkomst zal vormen tusschen de Vereenigde Staten van Brazilië en het Koninkrijk der Nederlanden, zulks ter vervanging van de overeenkomst, tot stand gekomen bij notawisseling van 16 September 1931, welke laatste heeft opgehouden van kracht te zijn.

Voorts heb ik de eer Uwer Excellentie voor te stellen, dat deze overeenkomst onmiddellijk van kracht zal worden en dat zij van kracht zal blijven tot aan de sluiting van een Verdrag van Handel en Scheepvaart tusschen onze landen, onder voorbehouden echter, dat zij door elk van de beide Regeeringen zal kunnen worden opgezegd met een opzeggingstermijn van 60 dagen.

Ik heb de eer Uwer Excellentie de hernieuwde verzekering van mijn hoogachting aan te bieden.

M. de Pimentel Brandao.

Zijner Excellentie den Heere
Mr. C. H. J. Schuller tot Peursum,
Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister van Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden.

Gezantschap der Nederlanden.

Rio de Janeiro, 15 Maart 1937.

Mijnheer de Minister,

Ik heb de eer Uwer Excellentie de ontvangst te bevestigen van Hare nota dd. heden, waarbij Zij mij heeft willen doen weten welke voorzieningen de Braziliaansche Regeering, verlangend de handelsbetrekkingen tusschen Brazilië en Nederland te vergemakkelijken en te ontwikkelen, zich voorstelt toe te passen ter regeling van voornoemde betrekkingen totdat een Verdrag van Handel en Scheepvaart tusschen beide landen zal zijn gesloten.

Ik ben gemachtigd te verklaren, dat mijn Regeering, bezield met hetzelfde verlangen als de Braziliaansche Regeering, het voorstel aanvaardt om, in afwachting van de totstandkoming van een Verdrag van Handel en Scheepvaart, de handelsbetrekkingen tusschen onze beide landen te regelen overeenkomstig de volgende bepalingen:

1. De producten van bodem of nijverheid van Brazilië, welke in het Koninkrijk der Nederlanden worden ingevoerd (voor verbruik, voor her-uitvoer of in doorvoer), zullen niet onderhevig zijn aan invoerrechten, belastingen, heffingen of douane vorderingen, van welken aard ook, andere of hoogere dan die toepasselijk op gelijksoortige producten bij invoer uit de meestbegunstigde natie, op voorwaarde, dat de producten van bodem of nijverheid van het Koninkrijk der Nederlanden, welke in Brazilië worden ingevoerd (voor verbruik of voor her-uitvoer of in doorvoer), niet onderhevig zullen zijn aan invoerrechten, belastingen, heffingen of douane-vorderingen van welken aard ook, andere of hooger dan die toepasselijk op gelijksoortige producten bij invoer uit de meestbegunstigde natie. Eveneens zullen, op voet van wederkeerigheid, de producten van bodem of nijverheid van Brazilië bij invoer in het Koninkrijk der Nederlanden niet onderworpen zijn aan douaneformaliteiten andere dan die, toepasselijk op gelijksoortige producten, welke worden ingevoerd uit de meestbegunstigde natie.

2. De producten van bodem en nijverheid van Brazilië, ingevoerd in het Koninkrijk der Nederlanden, zullen niet worden bezwaard met belastingen of heffingen, geïnd wordende na de inklaring, andere of hoogere dan die, welke op de gelijksoortige producten ingevoerd uit de meestbegunstigde natie worden gelegd, op voorwaarde, dat de producten van bodem of nijverheid van het Koninkrijk der Nederlanden, ingevoerd in Brazilië, niet zullen worden bezwaard met belastingen of heffingen, geïnd wordende na de inklaring, andere of hoogere dan die waaraan gelijksoortige producten ingevoerd uit de meestbegunstigde natie worden onderworpen.

3. Indien een der beide landen een beperking van welken aard ook instelt van den invoer van een artikel, dat voor het andere land van wezenlijk belang is, zal het land, dat een dergelijke invoerbelemmering heeft ingesteld, gevolg geven aan het verzoek van het andere land om onmiddellijk in onderhandeling te treden teneinde tot een bevredigende oplossing te geraken. Indien niet tot overeenstemming kan worden gekomen binnen het tijdsverloop

van dertig dagen, te rekenen van de ontvangst van het verzoek tot het openen van onderhandelingen, zal het land, dat dit verzoek deed, het recht hebben de huidige overeenkomst op te zeggen, hetzij met inachtneming van den termijn van 60 dagen zooals hieronder is bepaald, hetzij met een opzeggingstermijn van 30 dagen.

4. Voor het geval de Nederlandsche Regeering den invoer van goederen afhankelijk zou stellen van de verleening van vergunningen tot aankoop van vreemde deviezen, verbindt zij zich reeds thans, de voor den invoer van Braziliaansche goederen benoodigde vergunningen te verstrekken overeenkomstig denzelfden maatstaf, welke zal worden aangenomen voor de verleening van vergunningen tot aankoop van deviezen, benoodigd voor den invoer van goederen van de meestbegunstigde natie, mits de Braziliaansche Regeering zich van haar kant verbindt een gelijke praktijk toe te passen wat betreft de eventueele verleening van vergunningen tot aankoop van deviezen, benoodigd voor den invoer van Nederlandsche producten in Brazilië.

5. Voor het geval de Nederlandsche Regeering zou overgaan tot reglementeering van de overmaking van fondsen naar vreemde landen, hetzij ten behoeve van den handel, hetzij voor eenig ander doel, verbindt zij zich reeds thans aan natuurlijke of rechtspersonen, woonplaats hebbende in Brazilië, dezelfde behandeling toe te kennen als zij aan natuurlijke of rechtspersonen zou toekennen, woonplaats hebbende in het grondgebied van de meestbegunstigde natie, mits de Braziliaansche Regeering zich van haar kant verbindt een gelijke behandeling toe te kennen aan natuurlijke of rechtspersonen, woonplaats hebbende in Nederland.

6. De Nederlandsche Regeering verbindt zich aan Braziliaansche handelsschepen een behandeling toe te staan, waarop de handelsschepen toebehoorende aan de meestbegunstigde natie recht zullen hebben, onder voorbehoud, dat de Nederlandsche handelsschepen dezelfde voordeelen zullen genieten in Brazilië. Het is wel verstaan, dat de in deze alinea vastgelegde behandeling niet van toepassing zal zijn op de kustvaart.

7. Het is wel verstaan, dat de behandeling van de meestbegunstigde natie, voorzien in deze notawisseling, niet van toepassing zal zijn op de bijzondere voordeelen, welke ieder der beide landen heeft toegekend of zou kunnen toekennen aan nabuurstaten met het doel het grensverkeer te vergemakkelijken, noch op de bijzondere voordeelen voortspruitende uit een tolunie.

8. Het is wel verstaan, dat het Koninkrijk der Nederlanden omvat het grondgebied in Europa, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao.

Ik sluit mij aan bij het voorstel van Uwe Excellentie, dat Hare nota dd. heden en deze nota een voorloopige handelsovereenkomst zullen vormen tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de Vereenigde Staten van Brazilië, zulks ter vervanging van de overeenkomst, tot stand gekomen bij notawisseling van 16 September 1931, welke laatste heeft opgehouden van kracht te zijn.

Ik verklaar mij verder accoord met het voorstel, geformuleerd door Uwe Excellentie, dat de huidige overeenkomst onmiddellijk van kracht zal worden en dat zij van kracht zal blijven tot aan de sluiting van een Verdrag van Handel en Scheepvaart tusschen onze beide landen, onder voorbehoud echter, dat zij door elk van beide Regeeringen zal kunnen worden opgezegd met een opzeggingstermijn van 60 dagen.

Aanvaard, Mijnheer de Minister, de hernieuwde verzekering van mijn bijzondere hoogachting.

C. H. J. Schuller tot Peursum.

Zijner Excellentie
den Heere Mario de Pimentel Brandao,
Miniter van Buitenlandsche Zaken van Brazilië.

Gezantschap der Nederlanden.

343/12.

Rio de Janeiro, 15 Maart 1937.

Mijnheer de Minister,

Ik heb de eer Uwer Excellentie de ontvangst te erkennen van Haar schrijven van heden, waarbij Uwe Excellentie mij naar aanleiding van de gedachtenwisseling tusschen de Braziliaansche Regeering en Harer Majesteit's Gezantschap over een tusschen Nederland en Brazilië te sluiten Accoord betreffende de liquidatie van de in Brazilië uitstaande achterstallige handelsvorderingen van Nederland en de overzeesche gebiedsdeelen, bevestigt de volledige overeenstemming van de Braziliaansche Regeering met het navolgende:

Art. 1. De bedragen in milreis, die reeds volgens voorschrift gedeponeerd zijn in de banken, welke de houdsters zijn van hieronder in artikel 4 omschreven achterstallige handelsvorderingen, als waarborg van een verzoek om deviezen goedgekeurd in overeenstemming met de voorschriften van de deviezen-contrôle in Brazilië, zullen moeten worden overgedragen aan de Banco do Brasil, die deze zoowel als de deposito's, die reeds in de Bank zelf bestaan, zal aanwenden op de hieronder aangegeven wijze.

Art. 2. *a.* Ten einde de in art. 1 bedoelde overdracht, die zal moeten plaats vinden binnen de op de toekening van dit Accoord volgende 30 dagen, te bespoedigen, zal de Banco do Brasil onmiddellijk aan de overige banken de officieele wisselkoersen mededeelen, die zullen dienen voor de definitieve afwikkeling door de Braziliaansche debiteuren van de achterstallige handelsvorderingen en deze banken inlichten omtrent de formaliteiten, die voor het uitvoeren der overdrachten zullen moeten worden vervuld.

b. Overeenkomstig het bepaalde in art. 4 letter *a* zullen de vorderingen, die invoeren vertegenwoordigen, welke in de Braziliaansche douane tusschen 1 April 1931 en 11 September 1934 zijn ingeklaard, geliquideerd worden tegen de officieele koersen door de Banco do Brasil op 11 September 1934 vastgesteld; de vorderingen, welke invoeren vertegenwoordigen, ingeklaard tusschen 11 September 1934

en 11 Februari 1935 zullen worden geliquideerd tegen de officieele koersen van 11 Februari 1935.

Art. 3. Na afloop van den in artikel 2 vastgestelden termijn van dertig dagen zal de Banco do Brasil zoo spoedig mogelijk aan de Hollandsche Bank Unie N. V. in Amsterdam de opgaven doen toekomen, inhoudende de namen van de natuurlijke of rechtspersonen, die de overdrachten gemaakt hebben, het bedrag van iedere vordering en de namen en adressen van de respectieve crediteuren, welke opgaven als basis zullen dienen voor de in artikel 5 bedoelde betaling.

Art. 4. *a.* Als achterstallige handelsvorderingen worden beschouwd de vorderingen, voortgesproten uit den verkoop van goederen, ingevoerd en in de Braziliaansche douane ingeklaard in de periode begrepen tusschen 1 April 1931 en 11 Februari 1935, met inbegrip van dezen datum, welke nog niet aan de in het Koninkrijk der Nederlanden gevestigde crediteuren in deviezen werden voldaan, met uitzondering van die, welke hieronder vermeld worden:

1. het totale bedrag of een gedeelte van elke vordering, die het onderwerp is geweest van een koerscontract met de Banco do Brasil;

2. de 40 % van het bedrag van elke vordering, die betrekking heeft op invoer, welke na 10 September 1934 is ingeklaard, aangezien dit percentage door middel van de vrije deviezenmarkt kan worden geliquideerd. Het is dus uitdrukkelijk verstaan, dat dit percentage op deze wijze door de debiteuren zal moeten worden geliquideerd.

b. Speciaal worden onder de achterstallige handelsvorderingen omschreven in letter *a* van dit artikel begrepen de vorderingen, welke betaalbaar zijn door middel van een wisselbrief of andere handelspapieren van welken aard ook of door credietopening in rekening.

Art. 5. *a.* De Hollandsche Bank Unie N. V. zal worden belast om van de Banco do Brasil te ontvangen de noodige deviezen voor de liquidatie van de vorderingen en deze te verdeelen onder de respectieve crediteuren.

b. De Hollandsche Bank Unie N. V. zal er voor zorg dragen, dat de belanghebbenden haar een kwitantie in duplo overhandigen, waarvan er een aan de Banco do Brasil zal moeten worden gezonden.

Art. 6. Ter vergoeding van de diensten, die de Hollandsche Bank Unie N. V. haar volgens de bepalingen van dit accoord zal bewijzen, zal de Banco do Brasil haar een commissie in guldens betalen overeenkomende met een achtste percent van het totale bedrag.

Art. 7. Alle betalingen betrekking hebbende op kapitalen, interest, vergoedingen en andere, door de Banco do Brasil uit te voeren volgens de bepalingen van dit Accoord, zullen plaats vinden zonder eenigen aftrek van rechten of belastingen, welke, indien zij verschuldigd zijn, ten laste van de Banco do Brasil zullen blijven; deze zal ook verplicht zijn tot de betaling van elk zegel- of ander recht in Brazilië, dat verschuldigd zou kunnen zijn op alle documenten die betrekking hebben op dit Accoord.

Art. 8. Eventueele cessies of overschrijvingen van vorderingen waarop dit Accoord betrekking heeft, zullen zoo spoedig mogelijk ter kennis gebracht worden van de Banco do Brasil en de Hollandsche Bank Unie N. V.

Art. 9. De Hollandsche Bank Unie N. V. en de Banco do Brasil zullen in gemeen overleg de onderdeelen van de organisatie en uitvoering van de bepalingen van dit Accoord regelen, op zoodanige wijze, dat een goede werking er van wordt verzekerd.

De moeilijkheden waartoe de uitvoering van dit Accoord aanleiding mocht geven, zullen door rechtstreeksch overleg tusschen beide banken worden geregeld.

Ik heb de eer Uwer Excellentie mede te deelen, dat mijn Regeering de in bovenstaande artikelen vervatte regeling aanvaardt en verzoek U, Mijnheer de Minister, de verzekering te willen aanvaarden van mijn hoogste achting.

C. H. J. Schuller tot Peursum.

Zijner Excellentie
den Heere M. de Pimentel Brandao,
Minister van Buitenlandsche Zaken,
te Rio de Janeiro.

Ministerie van Buitenlandsche Zaken,
Rio de Janeiro.

Ec/10/821.2 (42) (86).

15 Maart 1937.

Mijnheer de Minister,

Naar aanleiding van de gedachtenwisseling welke heeft plaats gehad tusschen de Braziliaansche Regeering en het Gezantschap der Nederlanden over een tusschen Brazilië en Nederland te sluiten Accoord betreffende de liquidatie der handelsvorderingen van Nederland en zijn overzeesche gebiedsdeelen, welke nog in dit land uitstaan, heb ik de eer Uwer Excellentie de volledige overeenstemming van de Braziliaansche Regeering met het navolgende te bevestigen:

Art. 1. De bedragen in milreis, die reeds volgens voorschrift gedeponeerd zijn in de banken, welke de houdsters zijn van hieronder in artikel 4 omschreven achterstallige handelsvorderingen, als waarborg van een verzoek om deviezen goedgekeurd in overeenstemming met de voorschriften van de deviezen-contrôle in Brazilië, zullen moeten worden overgedragen aan de Banco do Brasil, die deze zoowel als de deposito's, die reeds in de Bank zelf bestaan, zal aanwenden op de hieronder aangegeven wijze.

Art. 2. *a.* Ten einde de in art. 1 bedoelde overdracht, die zal moeten plaats vinden binnen de op de teekening van dit Accoord volgende 30 dagen, te bespoedigen, zal de Banco do Brasil onmiddellijk aan de overige banken de officieele wisselkoersen mededeelen, die zullen dienen voor de definitieve afwikkeling door de Braziliaansche debiteuren van de achterstallige handelsvorderingen en deze banken inlichten omtrent de formaliteiten, die voor het uitvoeren der overdrachten zullen moeten worden vervuld.

b. Overeenkomstig het bepaalde in art. 4 letter *a* zullen de vorderingen, die invoeren

vertegenwoordigen, welke in de Braziliaansche douane tusschen 1 April 1931 en 11 September 1934 zijn ingeklaard, geliquideerd worden tegen de officieele koersen door de Banco do Brasil op 11 September 1934 vastgesteld; de vorderingen, welke invoeren vertegenwoordigen, ingeklaard tusschen 11 September 1934 en 11 Februari 1935 zullen worden geliquideerd tegen de officieele koersen van 11 Februari 1935.

Art. 3. Na afloop van den in artikel 2 vastgestelden termijn van dertig dagen zal de Banco do Brasil zoo spoedig mogelijk aan de Hollandsche Bank Unie N. V. in Amsterdam de opgaven doen toekomen, inhoudende de namen van de natuurlijke of rechtspersonen, die de overdrachten gemaakt hebben, het bedrag van iedere vordering en de namen en adressen van de respectieve crediteuren, welke opgaven als basis zullen dienen voor de in artikel 5 bedoelde betaling.

Art. 4. *a.* Als achterstallige handelsvorderingen worden beschouwd de vorderingen, voortgesproten uit den verkoop van goederen, ingevoerd en in de Braziliaansche douane ingeklaard in de periode begrepen tusschen 1 April 1931 en 11 Februari 1935, met inbegrip van dezen datum, welke nog niet aan de in het Koninkrijk der Nederlanden gevestigde crediteuren in deviezen werden voldaan, met uitzondering van die, welke hieronder vermeld worden:

1. het totale bedrag of een gedeelte van elke vordering, die het onderwerp is geweest van eén koerscontract met de Banco do Brasil;

2. de 40 % van het bedrag van elke vordering, die betrekking heeft op invoer, welke na 10 September 1934 is ingeklaard, aangezien dit percentage door middel van de vrije deviezenmarkt kan worden geliquideerd. Het is dus uitdrukkelijk verstaan, dat dit percentage op deze wijze door de debiteuren zal moeten worden geliquideerd.

b. Speciaal worden onder de achterstallige handelsvorderingen omschreven in letter *a* van dit artikel begrepen de vorderingen, welke betaalbaar zijn door middel van een wisselbrief of andere handelspapieren van welken aard ook of door credietopening in rekening.

Art. 5. *a.* De Hollandsche Bank Unie N. V. zal worden belast om van de Banco do Brasil te ontvangen de noodige deviezen voor de liquidatie van de vorderingen en deze te verdeelen onder de respectieve créditeuren.

b. De Hollandsche Bank Unie N. V. zal er voor zorg dragen, dat de belanghebbenden haar een kwitantie in duplo overhandigen, waarvan er een aan de Banco do Brasil zal moeten worden gezonden.

Art. 6. Ter vergoeding van de diensten, die de Hollandsche Bank Unie N. V. haar volgens de bepalingen van dit accoord zal bewijzen, zal de Banco do Brasil haar een commissie in guldens betalen overeenkomende met een achtste percent van het totale bedrag.

Art. 7. Alle betalingen betrekking hebbende op kapitalen, interest, vergoedingen en andere, door de Banco do Brasil uit te voeren volgens de bepalingen van dit Accoord, zullen plaats vinden zonder eenigen aftrek van rechten of belastingen, welke, indien zij verschuldigd zijn, ten laste van de Banco do Brasil zullen blijven; deze zal ook verplicht zijn tot de betaling van elk zegel- of ander recht in Brazilië, dat verschuldigd zou kunnen zijn op alle documenten die betrekking hebben op dit Accoord.

Art. 8. Eventueele cessies of overschrijvingen van vorderingen waarop dit Accoord betrekking heeft, zullen zoo spoedig mogelijk ter kennis gebracht worden van de Banco do Brasil en de Hollandsche Bank Unie N. V.

Art. 9. De Hollandsche Bank Unie N. V. en de Banco do Brasil zullen in gemeen overleg de onderdeelen van de organisatie en uitvoering van de bepalingen van dit Accoord regelen, op zoodanige wijze, dat een goede werking er van wordt verzekerd.

De moeilijkheden waartoe de uitvoering van dit Accoord aanleiding mocht geven, zullen door rechtstreeksch overleg tusschen beide banken worden geregeld.

2. Ik moge Uwer Excellentie beleefd verzoeken haar overeenstemming met de bovenstaande bepalingen te bevestigen.

Ik moge van de gelegenheid gebruik maken om Uwer Excellentie de verzekering mijner bijzondere hoogachting te herhalen.

M. de Pimentel Brandao.

Zijner Excellentie
den Heere Dr. C. H. J. Schuller tot Peursum,
Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister van H. M. de Koningin der Nederlanden.

S. 27.

28 *Juli* 1937. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de tusschen den Nederlandschen Gezant te *Buenos Aires* en den Argentijnschen Minister van Buitenlandsche Zaken en Eeredienst gewisselde nota's dd. 3 en 5 Februari 1937, houdende eene overeenkomst tusschen *Nederland* en *Argentinië*, betreffende de betaling tegen officieelen koers van dividenden en coupons van zich in Nederlandsch bezit bevindende aandeelen in en obligatiën van niet-Nederlandsche ondernemingen in *Argentinië*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de tusschen Onzen Gezant te *Buenos Aires* en den Argentijnschen Minister van Buitenlandsche Zaken en Eeredienst gewisselde nota's dd. 3 en 5 Februari 1937, houdende eene overeenkomst tusschen *Nederland* en *Argentinië* betreffende de betaling tegen officieelen koers van dividenden en coupons van zich in Nederlandsch bezit bevindende aandeelen in en obligatiën van niet-Nederlandsche ondernemingen in *Argentinië*, van welke nota's een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Overwegende, dat vermelde overeenkomst op 5 Februari 1937 voor *Nederland*, *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* en *Curaçao* is in werking getreden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Buitenlandsche Zaken ad interim, van den 23sten Juli 1937, Directie van het Protocol, n°. 27029;

Hebben goedgevonden en verstaan:
bovengenoemde nota's, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekendmaken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen te dezen wordt vereischt.

's-Gravenhage, den 28sten Juli 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Buitenlandsche Zaken a. i.,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 6 *Augustus* 1937.)

Gezantschap der Nederlanden.

N°. 265.

Buenos-Aires, 3 Februari 1937.

Mijnheer de Minister,

Ik heb de eer Uwer Excellentie mede te deelen, dat ik door de Nederlandsche Regeering gemachtigd ben, met de Regeering der Argentijnsche Republiek de volgende regeling te treffen:

Vergunningen voor het verkrijgen van (valuta tegen) officieelen koers bestemd voor de betaling van coupons van effecten (aandeelen en obligatiën) die zich in Nederlandsch bezit bevinden en beleggingen vormen in niet-Nederlandsche ondernemingen in Argentinië.

Deze overmakingen zullen plaatsvinden in verhouding van de deelneming van het Nederlandsche kapitaal in genoemde ondernemingen; dezelve zullen onderworpen zijn aan de volgende bepalingen:

De ondernemingen, die gehouden zijn de bedoelde dividendbewijzen of coupons te voldoen, mogen niet reeds voordien de bedragen, bestemd voor de betaling van gezegde dividendbewijzen of coupons, naar het buitenland overgemaakt hebben tegen den officieelen koers.

In Nederland moet officieel worden vastgesteld:

A. Dat de belanghebbenden hetzij de Nederlandsche nationaliteit bezitten hetzij vreemdelingen zijn, gevestigd in het Koninkrijk der Nederlanden.

B. Dat dezelven ten minste 6 maanden vóór de onderteekening van de Argentijnsch-Nederlandsche overeenkomst van 31 Januari 1934, d.w.z. vóór den 31sten Juli 1933, in het bezit der effecten waren, of, indien het effecten(titres) betreft, uitgegeven na den 31sten Juli 1933, dat de belanghebbenden, die ingeschreven hebben (op de emissie) van deze effecten, er dientengevolge vanaf de emissie de eigenaars van zijn.

C. Bovendien zullen begrepen zijn in de onderhavige regeling die effecten, die niet vóór 31 Juli 1933 in het bezit waren van de belanghebbenden, waarop paragraaf A. doelt, mits deze stukken zonder eenige onderbreking toebehoord hebben aan vorengenoemde Nederlandsche ondernemingen of personen, die deze stukken reeds op den opgemelden datum bezaten, of, in het geval van effecten, geëmitteerd na den 31sten Juli 1933, dat deze vanaf den dag der emissie in het voortdurende bezit zijn geweest van belanghebbenden, voorzien in paragraaf A.

Ten einde de voornoemde verificaties te kunnen vaststellen, zal het noodig zijn de onderstaande procedure te volgen:

1. De ondernemingen of de personen, die zich gerechtigd achten op grond van deze regeling deviezen tegen officieelen koers te verkrijgen, zullen hun verzoeken, vergezeld (telkens wanneer de verderop genoemde instelling het nuttig of noodig zal oordeelen) van documenten, die bewijzen dat zij de werkelijke bezitters zijn van de onderhavige vorderingen, moeten richten aan de Vereeniging voor den Effectenhandel te Amsterdam, welke instelling te dezen einde door de Regeering van het Koninkrijk is aangewezen en die zich bereid heeft verklaard deze taak op zich te nemen; bovendien zullen gezegde ondernemingen of personen moeten bewijzen:

A. 1. Hetzij derzelver Nederlandsche nationaliteit, hetzij derzelver hoedanigheid van vreemdelingen, gevestigd in het Koninkrijk der Nederlanden.

B. 1. Dat zij de effecten ten minste zes maanden vóór de onderteekening van de overeenkomst van 31 Januari 1934 bezaten, of — indien het effecten betrof uitgegeven na 31 Juli 1933 —, dat de belanghebbenden, die ingeschreven hebben (op de emissie) van deze effecten, er dientengevolge vanaf de emissie de eigenaars van zijn.

C. 1. In de gevallen, bedoeld in paragraaf C, zullen de belanghebbenden eveneens op afdoende wijze aan de Vereeniging voor den Effectenhandel te Amsterdam, welke instelling te dien einde door de Nederlandsche Regeering is aangewezen, moeten bewijzen dat de onderhavige effecten zonder eenige onderbreking toebehoord hebben aan Nederlandsche ondernemingen of personen, bedoeld in paragraaf A., hetzij vanaf 31 Juli 1933, of vanaf den datum der emissie.

Ingeval de effecten gedeponeerd zouden zijn in banken, gevestigd in de Argentijnsche Republiek, zal het voldoende zijn, in plaats van de effecten een certificaat, afgegeven door de bankinstelling, die de gezegde waarden in dépôt heeft, aan te bieden, waarop in bijzonderheden de nummers, klassen, waarde en andere noodzakelijke gegevens der in bewaring gegeven effecten, aangegeven zijn.

2. De bedoelde ondernemingen of personen zullen op iederen vervaldag de coupons — of in het geval genoemd in paragraaf 5, een reçu — van de hierbedoelde effecten moeten aanbieden aan de Vereeniging voor den Effectenhandel te Amsterdam; deze instelling zal onmiddellijk een strenge contrôle uitoefenen om zeker te maken dat de bepalingen van deze regeling nauwgezet zijn nagekomen.

3. Daarna zal de Vereeniging voor den Effectenhandel genoemde coupons, begeleid van een factuur waarin van de coupons opgave wordt gedaan, in overeenstemming met de bepalingen van deze regeling, aan de Banco de la Nación Argentina doen toekomen, welke deze zal onderzoeken.

4. Nadat de Banco de la Nación Argentina de noodige verificaties heeft bewerkstelligd, zal dezelve overgaan tot de overmaking der gelden; deze zullen gezonden worden aan de

Nederlandsche Bank te Amsterdam ten behoeve van de rekening der Vereeniging voor den Effectenhandel te Amsterdam.

Deze laatste instelling zal het noodige verrichten opdat de belanghebbenden het door de coupons vertegenwoordigde bedrag kunnen ontvangen.

5. Indien het effecten betreft, welke niet voorzien zijn van coupons en op welke van de betaling van de dividenden aanteekening is gehouden op de voorzijde der effecten(titres), zal de eigenaar der effecten een reçu uitreiken voor het bedrag der te ontvangen dividenden. Dit document zal opgave doen van de nummers der effecten, de periode waaraan de te ontvangen dividenden beantwoorden, en andere bijzonderheden betreffende deze dividenden.

Genoemd reçu zal als doel hebben de coupons, voor zoover dit mogelijk is, te vervangen; het onderhavige document moet indien het geval zich voordoet, gezonden worden naar de Vereeniging voor den Effectenhandel te Amsterdam, die de echtheid van de handteekening die het draagt zal certifieeren, en het aan de Banco de la Nación Argentina zal doen toekomen; daarna zal voor de overmaking dezelfde procedure gevolgd worden als de in deze regeling voor de betaling van coupons vastgestelde.

Gelief, Mijnheer de Minister, de hernieuwde verzekering mijner bijzondere hoogachting te aanvaarden.

P. E. Teppema.

Zijner Excellentie
den Heere Dr. Carlos Saavedra Lamas,
Minister van Buitenlandsche Zaken en Eeredienst der Argentijnsche Republiek,
BUENOS AIRES.

Ministerie van Buitenlandsche Zaken
en Eeredienst.

Buenos-Aires, 5 Februari 1937.

Mijnheer de Minister,

Ik heb het genoegen mij tot Uwe Excellentie te richten, U de ontvangst erkennend van Uwe nota n°. 265, van 3 dezer, waarin U te mijner kennis brengt, dat U door de Nederlandsche Regeering gemachtigd is, met de Regeering der Argentijnsche Republiek de volgende regeling te treffen:

„Vergunningen voor het verkrijgen van (valuta tegen) officieelen koers bestemd voor de betaling van coupons van effecten (aandeelen en obligatiën) die zich in Nederlandsch bezit bevinden en beleggingen vormen in niet-Nederlandsche ondernemingen in Argentinië.

„Deze overmakingen zullen plaatsvinden in verhouding van de deelneming van het Nederlandsche kapitaal in genoemde ondernemingen; dezelve zullen onderworpen zijn aan de volgende bepalingen:

„De ondernemingen, die gehouden zijn de bedoelde dividendbewijzen of coupons te voldoen, mogen niet reeds voordien de bedragen, bestemd voor de betaling van gezegde dividendbewijzen of coupons, naar het buitenland overgemaakt hebben tegen den officieelen koers.

„In Nederland moet officieel worden vastgesteld:

A. „Dat de belanghebbenden hetzij de Nederlandsche nationaliteit bezitten hetzij vreemdelingen zijn, gevestigd in het Koninkrijk der Nederlanden.

B. „Dat dezelven ten minste 6 maanden vóór de onderteekening van de Argentijnsch-Nederlandsche overeenkomst van 31 Januari 1934, d.w.z. vóór den 31sten Juli 1933, in het bezit der effecten waren, of, indien het effecten(titres) betreft, uitgegeven na den 31sten Juli 1933, dat de belanghebbenden, die ingeschreven hebben (op de emissie) van deze effecten, er dientengevolge vanaf de emissie de eigenaars van zijn.

C. „Bovendien zullen begrepen zijn in de onderhavige regeling die effecten, die niet vóór 31 Juli 1933 in het bezit waren van de belanghebbenden, waarop paragraaf A. doelt, mits deze stukken zonder eenige onderbreking toebehoord hebben aan vorengenoemde Nederlandsche ondernemingen of personen, die deze stukken reeds op den opgemelden datum bezaten, of, in het geval van effecten, geëmitteerd na den 31 sten Juli 1933, dat deze vanaf den dag der emissie in het voortdurende bezit zijn geweest van belanghebbenden, voorzien in paragraaf A.

„Ten einde de voornoemde verificaties te kunnen vaststellen, zal het noodig zijn de onderstaande procedure te volgen:

1. „De ondernemingen of de personen, die zich gerechtigd achten op grond van deze regeling deviezen tegen officieelen koers te verkrijgen, zullen hun verzoeken, vergezeld (telkens wanneer de verderop genoemde instelling het nuttig of noodig zal oordeelen) van documenten, die bewijzen dat zij de werkelijke bezitters zijn van de onderhavige vorderingen, moeten richten aan de Vereeniging voor den Effectenhandel te Amsterdam, welke instelling te dezen einde door de Regeering van het Koninkrijk is aangewezen en die zich bereid heeft verklaard deze taak op zich te nemen; bovendien zullen gezegde ondernemingen of personen moeten bewijzen:

A. 1. Hetzij derzelver Nederlandsche nationaliteit, hetzij derzelver hoedanigheid van vreemdelingen, gevestigd in het Koninkrijk der Nederlanden.

B. 1. Dat zij de effecten ten minste zes maanden vóór de onderteekening van de overeenkomst van 31 Januari 1934 bezaten, of — indien het effecten betrof uitgegeven na 31 Juli 1933 —, dat de belanghebbenden, die ingeschreven hebben (op de emissie) van deze effecten, er dientengevolge vanaf de emissie de eigenaars van zijn.

C. 1. In de gevallen, bedoeld in paragraaf C, zullen de belanghebbenden eveneens op afdoende wijze aan de Vereeniging voor den Effectenhandel te Amsterdam, welke instelling te dien einde door de Nederlandsche Regeering is aangewezen, moeten bewijzen dat de onderhavige effecten zonder eenige onderbreking toebehoord hebben aan Nederlandsche ondernemingen of personen, bedoeld in paragraaf A., hetzij vanaf 31 Juli 1933, of vanaf den datum der emissie.

„Ingeval de effecten gedeponeerd zouden zijn in banken, gevestigd in de Argentijnsche Republiek, zal het voldoende zijn, in plaats van de effecten een certificaat, afgegeven door de bankinstelling, die de gezegde waarden in dépôt heeft, aan te bieden, waarop in bijzonderheden de nummers, klassen, waarde en andere noodzakelijke gegevens der in bewaring gegeven effecten, aangegeven zijn.

2. „De bedoelde ondernemingen of personen zullen op iederen vervaldag de coupons — of in het geval genoemd in paragraaf 5, een reçu — van de hierbedoelde effecten moeten aanbieden aan de Vereeniging voor den Effectenhandel te Amsterdam; deze instelling zal onmiddellijk een strenge contrôle uitoefenen om zeker te maken dat de bepalingen van deze regeling nauwgezet zijn nagekomen.

3. „Daarna zal de Vereeniging voor den Effectenhandel genoemde coupons, begeleid van een factuur waarin van de coupons opgave wordt gedaan, in overeenstemming met de bepalingen van deze regeling, aan de Banco de la Nación Argentina doen toekomen, welke deze zal onderzoeken.

4. „Nadat de Banco de la Nación Argentina de noodige verificaties heeft bewerkstelligd, zal dezelve overgaan tot de overmaking der gelden; deze zullen gezonden worden aan de Nederlandsche Bank te Amsterdam ten behoeve van de rekening der Vereeniging voor den Effectenhandel te Amsterdam.

Deze laatste instelling zal het noodige verrichten opdat de belanghebbenden het door de coupons vertegenwoordigde bedrag kunnen ontvangen.

5. „Indien het effecten betreft, welke niet voorzien zijn van coupons en op welke van de betaling van de dividenden aanteekening is gehouden op de voorzijde der effecten(titres), zal de eigenaar der effecten een reçu uitreiken voor het bedrag der te ontvangen dividenden. Dit document zal opgave doen van de nummers der effecten, de periode waaraan de te ontvangen dividenden beantwoorden, en andere bijzonderheden betreffende deze dividenden.

„Genoemd reçu zal als doel hebben de coupons, voor zoover dit mogelijk is, te vervangen; het onderhavige document moet indien het geval zich voordoet, gezonden worden naar de Vereeniging voor den Effectenhandel te Amsterdam, die de echtheid van de handteekening die het draagt zal certifieeren, en het aan de Banco de la Nación Argentina zal doen toekomen; daarna zal voor de overmaking dezelfde procedure gevolgd worden als de in deze regeling voor de betaling van coupons vastgestelde."

Ik heb de eer ter kennis van Uwe Excellentie te brengen, dat de Argentijnsche Regeering accoord gaat met de door Uwe bemiddeling door de Nederlandsche Regeering voorgestelde regeling en groet U met mijn meeste hoogachting.

Carlos Saavedra Lamas.

Zijner Excellentie
den Heere Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister van Nederland,
den Heere P. E. Teppema.

S. 28.

30 *Juli* 1937. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de tusschen den Tsjechoslowaakschen Gezant te *'s-Gravenhage* en den Minister van Buitenlandsche Zaken gewisselde nota's dd. 20 en 25 Mei 1937, met bijlage, houdende eene overeenkomst betreffende de ontwikkeling en versterking van de intellectueele en artistieke betrekkingen tusschen *Nederland* en de *Tsjechoslowaaksche Republiek*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de tusschen den Tsjechoslowaakschen Gezant te *'s-Gravenhage* en Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken gewisselde nota's dd. 20 en 25 Mei 1937, met bijlage, houdende eene overeenkomst betreffende de ontwikkeling en versterking van de intellectueele en artistieke betrekkingen tusschen *Nederland* en de *Tsjechoslowaaksche Republiek*, van welke nota's, met bijlage, een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Overwegende, dat vermelde overeenkomst op 25 Mei 1937 voor *Nederland*, *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* en *Curaçao* is in werking getreden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Buitenlandsche Zaken ad interim, van den 26sten Juli 1937, Directie van het Protocol, n°. 27215;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemde nota's, met bijlage, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het Staatsblad.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen te dezen wordt vereischt.

's-Gravenhage, den 30sten Juli 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Buitenlandsche Zaken a. i.,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 17 *Augustus* 1937.)

Gezantschap van de
Tsjechoslowaaksche Republiek.

N°. 4991/37.

Een Bijlage.

's-Gravenhage, 20 Mei 1937.

Mijnheer de Minister,

Gedurende het bezoek, dat Zijne Excellentie de Heer Franke, Minister van Openbaar Onderwijs der Tsjechoslowaaksche Republiek, onlangs aan Nederland heeft gebracht, hebben besprekingen plaats gehad met Zijne Excellentie Minister Slotemaker de Bruïne en de bevoegde ambtenaren van zijn Departement betreffende de ontwikkeling en de versterking van de intellectueele en artistieke betrekkingen tusschen beide landen, welke besprekingen tot de resultaten hebben geleid, die in de Bijlage van dit schrijven zijn neergelegd.

Mijn Regeering heeft mij gemachtigd ter kennis van Uwe Excellentie te brengen, dat zij van haar kant de voorstellen vervat in Bijlage dezes tot de hare maakt, en in geval

Harer Majesteits Regeering deze eveneens zou aanvaarden het op prijs zou stellen te vernemen, dat de Regeering te 's-Gravenhage bereid is de overeenstemming in zake deze aangelegenheid als verkregen te beschouwen door dit schrijven en het antwoord, dat Uwe Excellentie mij wel zal willen doen toekomen.

Ik verzoek U, Mijnheer de Minister, geloof te willen hechten aan de verzekering van mijn bijzondere hoogachting.

Krno.

Zijner Excellentie
Jhr. Mr. A. C. D. de Graeff,
Minister van Buitenlandsche Zaken,
te 's-Gravenhage.

BIJLAGE.

Gezantschap van de
Tsjechoslowaaksche Republiek.

Voorstellen betreffende de intellectueele en artistieke betrekkingen tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de Tsjechoslowaaksche Republiek.

1. De wetenschappelijke, letterkundige en artistieke betrekkingen tusschen de Tsjechoslowaaksche Republiek en het Koninkrijk der Nederlanden zullen worden aangemoedigd en vergemakkelijkt op alle gebied.

2. De organisatie van universitaire cursussen in de Tsjechoslowaaksche taal in Nederland en in de Nederlandsche taal in Tsjechoslowakije zal worden aangemoedigd door de uitwisseling van professoren of van lectoren of anderszins. In elk geval afzonderlijk zal bij overeenkomst tusschen de in beide landen bevoegde autoriteiten worden bepaald, hoe lang deze cursussen zullen duren en op welke wijze zij zullen plaats hebben.

3. Wederzijdsche bezoeken van leeraren van inrichtingen van hooger onderwijs of van andere vertegenwoordigers van het intellectueel leven der beide landen zullen voor het geven van voordrachten of, in voorkomend geval, van speciale cursussen worden aangemoedigd en vergemakkelijkt.

4. Studiereizen van onderdanen van een van beide landen naar het andere land zullen worden aangemoedigd en vergemakkelijkt en alle mogelijke faciliteiten zullen worden gegeven aan geleerden en andere personen, die studiën in het andere land willen verrichten.

5. De wederzijdsche uitwisseling van houders van beurzen, die universitaire studiën in het andere land willen doen of de taal en de cultuur van dat land willen bestudeeren, zal worden vergemakkelijkt.

6. De mogelijkheid zal worden onderzocht om studenten, die de colleges aan een Universiteit in het andere land wenschen te volgen, vrij te stellen van alle inschrijvingsgelden en andere te betalen rechten. Vermindering of vrijstelling van betaling dezer gelden zal kunnen worden toegestaan op de voorwaarden en binnen de grenzen van de ter zake van kracht zijnde bepalingen.

7. De vertaling in de Nederlandsche taal van Tsjechoslowaaksche wetenschappelijke en letterkundige werken en de vertaling in de Tsjechoslowaaksche taal van Nederlandsche wetenschappelijke en letterkundige werken zal worden bevorderd.

8. De ontwikkeling van nationale Tsjechoslowaaksche en Nederlandsche afdeelingen in de voornaamste bibliotheken der beide landen zal worden bevorderd.

9. De regelmatige uitwisseling tusschen de beide landen van officieele publicaties zal worden vergemakkelijkt.

10. De herziening zal worden bevorderd van schoolboeken in gebruik in beide landen, ten einde een zoo juist mogelijk en volledig mogelijk onderricht omtrent de beide landen te verzekeren.

11. De uitwisseling van kunstwerken door het wederzijds organiseeren van tentoonstellingen, van concerten, van het optreden van afzonderlijke kunstenaars en de vertooning van tooneelstukken, van de doorgifte van radioprogramma's en van officieele films zal worden aangemoedigd binnen de perken der financieele mogelijkheden.

12. De werkzaamheid van instellingen, geroepen om de wetenschappelijke, letterkundige en artistieke betrekkingen tusschen Tsjechoslowakije en het Koninkrijk der Nederlanden te bevorderen, zal worden aangemoedigd en vergemakkelijkt op voet van wederkeerigheid.

13. De uitwisseling tusschen scholen, zoowel gedurende het schooljaar als tijdens de vacanties, evenals reizen van studenten of leerlingen onder de leiding van de leeraren zullen worden aangemoedigd.

14. De rechtstreeksche uitleening van boeken en handschriften voor wetenschappelijke doeleinden tusschen de bibliotheken en de openbare archieven der beide Staten, ten einde de studiën der geleerden in de beide landen te vergemakkelijken, zal worden aangemoedigd.

's-Gravenhage, 20 Mei 1937.

Ministerie van Buitenlandsche Zaken.
Afdeeling Diplomatieke Zaken.
N°. 18826.

's-Gravenhage, 25 Mei 1937.

Mijnheer de Minister,

Ik heb de eer de ontvangst te bevestigen van Uwer Excellentie's schrijven van 20 dezer, N°. 4991/37, luidende als volgt:

„Gedurende het bezoek dat Zijne Excellentie de Heer Franke, Minister van Openbaar Onderwijs der Tsjechoslowaaksche Republiek, onlangs aan Nederland heeft gebracht, hebben besprekingen plaats gehad met Zijne Excellentie Minister Slotemaker de Bruïne en de bevoegde ambtenaren van zijn Departement betreffende de ontwikkeling en de versterking van de intellectueele en artistieke betrekkingen tusschen beide landen, welke besprekingen tot de resultaten hebben geleid, die in de Bijlage van dit schrijven zijn neergelegd.

„Mijn Regeering heeft mij gemachtigd ter kennis van Uwe Excellentie te brengen, dat zij de voorstellen vervat in Bijlage dezes tot de hare maakt, en in geval Harer Majesteits Re-

geering deze eveneens zou aanvaarden het op prijs zou stellen te vernemen, dat de Regeering te 's-Gravenhage bereid is de overeenstemming in zake deze aangelegenheid als verkregen te beschouwen door dit schrijven en het antwoord, dat Uwe Excellentie mij wel zal willen doen toekomen."

Ik heb de eer ter kennis van Uwe Excellentie te brengen, dat Harer Majesteits Regeering zich gaarne vereenigt met de bovengenoemde voorstellen en dat zij bereid is de overeenstemming in zake deze aangelegenheid als verkregen te beschouwen door opgemeld schrijven van Uwe Excellentie en dit antwoord.

Gelief, Mijnheer de Minister, de hernieuwde verzekering van mijn hoogachting te aanvaarden.

Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal,
A. M. Snouck Hurgronje.

Zijner Excellentie den Heere Ivan Krno,
Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister van de Tsjechoslowaaksche Republiek.

S. 29.

13 *Augustus* 1937. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de op 9 Juni 1937 te *Brussel* tusschen *Nederland* en *België* gesloten overeenkomst in zake de leurders.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de op 9 Juni 1937 te *Brussel* tusschen *Nederland* en *België* gesloten overeenkomst in zake de leurders, van welke overeenkomst een afdruk bij dit Besluit is gevoegd;

Overwegende, dat genoemde overeenkomst overeenkomstig artikel 7 op 1 Juli 1937 voor het Rijk in *Europa* is in werking getreden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Buitenlandsche Zaken a. i., van den 7den Augustus 1937, Directie van het Protocol, n°. 29107;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemde overeenkomst te doen bekend maken door plaatsing van dit Besluit in het Staatsblad.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen te dezen wordt vereischt.

Het Loo, den 13den Augustus 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Buitenlandsche Zaken a. i.,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 3 *September* 1937.)

Nederlandsch-Belgische overeenkomst inzake de leurders.

De Nederlandsche Regeering
en
de Belgische Regeering,

bezield met den wensch de voorwaarden te regelen, waarop de onderdanen van één der beide landen gerechtigd zullen zijn eenig beroep, eenige nijverheid of eenigen handel rondreizend in het andere land uit te oefenen, zijn tot overeenstemming gekomen over de volgende artikelen:

AFDEELING I. — *Gevestigde leurders.*

Art. 1. De onderdanen van één der beide contracteerende landen zullen op het grondgebied van het andere land eenig beroep, eenige nijverheid of eenigen handel rondreizend alleen dan kunnen uitoefenen, indien zij daar regelmatig en onafgebroken gedurende ten minste vijf jaren verblijf houden. De tijd, doorgebracht in militairen dienst in één der beide landen, wordt niet beschouwd als een onderbreking van het verblijf, maar telt niet mede voor de berekening hiervan.

Art. 2. Onder voorbehoud, dat de voorwaarde inzake het verblijf van vijf jaren wordt inachtgenomen, zijn belanghebbenden voor de uitoefening van hun werkzaamheid niet onderworpen aan andere voorwaarden dan die, welke aan eigen onderdanen worden opgelegd, in het bijzonder niet aan belastingen of differentieele rechten of andere voorwaarden van welken aard ook.

Art. 3. Ten einde rekening te houden met de gelijkwaardigheid der belangen in de beide landen wordt overeengekomen, dat de inwoners van één der beide verdragsluitende landen, die verblijf houden op het grondgebied van het andere land en die daar eenig beroep, eenige nijverheid of eenigen handel rondreizend uitoefenden voor 1 December 1935, de eventueel vereischte vergunningen zullen verkrijgen, zonder dat de voorwaarde inzake het verblijf vervuld behoeft te zijn.

AFDEELING II.

Leurders in het grensgebied.

Art. 4. Aan onderdanen van één der beide landen, die, gedomicilieerd in het grensgebied van dat land, in beginsel elken avond derwaarts terugkeeren en in dat land hun opslagplaats of winkel hebben, zal worden toegestaan hun beroep, nijverheid of handel rondreizend uit te oefenen in het grensgebied van het andere land, onder voorbehoud, dat zij zich richten naar de voorschriften en verordeningen, welke in laatstgenoemd land van kracht zijn.

Art. 5. Met betrekking tot deze overeenkomst zijn de grensgebieden die, welke zijn vastgesteld bij de overeenkomst tusschen de beide Regeeringen ten aanzien van de toepassing van de regeling voorzien voor de grensarbeiders in de artikelen 18—20 van het Vestigings- en Arbeidsverdrag tusschen België en Nederland gesloten te Genève den 20sten Februari 1933.

AFDEELING III. — *Algemeene bepalingen.*

Art. 6. De wijze van toepassing van deze overeenkomst zal het voorwerp uitmaken van een notawisseling langs diplomatieken weg.

Art. 7. Deze overeenkomst is opgesteld in de Fransche en in de Nederlandsche taal; beide teksten hebben gelijkelijk rechtskracht.

Zij zal met ingang van 1 Juli 1937 in werking treden.

De overeenkomst is gesloten voor den tijd van 1 jaar en zal daarna van jaar tot jaar

stilzwijgend verlengd kunnen worden, behoudens het recht van ieder der partijen, haar op te zeggen met inachtneming van een termijn van drie maanden.

Ten blijke waarvan de ondergeteekenden, daartoe behoorlijk gemachtigd, deze overeenkomst onderteekend hebben.

Gedaan in tweevoud, te Brussel, den 9den Juni 1937.

(L. S.) J. PATIJN.
(L. S.) P. H. SPAAK.

S. 140.

3 *Juli* 1937. BESLUIT tot instelling van een Departement van Algemeen Bestuur, dat den naam zal dragen van Ministerie van Algemeene Zaken.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op het rapport van den Raad van Ministers van 25 Juni 1937, N°. 235, Kabinet M.R.;

Den Raad van State gehoord (advies van 29 Juni 1937, N°. 23);

Gezien het nader rapport van den Raad van Ministers van 30 Juni 1937, N°. 246, Kabinet M.R.;

Gelet op artikel 77 der Grondwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. In te stellen een Departement van Algemeen Bestuur, dat den naam zal dragen van „Ministerie van Algemeene Zaken";

II. Aan het Hoofd van het onder I genoemd Departement de zorg op te dragen voor de zaken betreffende:

a. de samenstelling van de hoofdstukken I en II der Rijksbegrooting en het beheer dezer hoofdstukken;

b. het Voorzitterschap van de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal;

c. het Vice-Presidentschap en het lidmaatschap van den Raad van State en het lidmaatschap van de Algemeene Rekenkamer, alsmede het personeel dier colleges, voor zooveel de behandeling dezer aangelegenheid niet aan het college zelf is voorbehouden;

d. de behandeling van adelszaken en wapens van publiekrechtelijke lichamen;

e. de ridderorden;

f. den Regeeringspersdienst.

III. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het Staatsblad, waarin het is geplaatst.

Onze Ministers, hoofden der Departementen van Algemeen Bestuur, zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 3den Juli 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Voorzitter van den Raad van Ministers,
H. Colijn.

(Uitgeg. 6 Juli 1937.)

S. 141.

9 *Juli* 1937. BESLUIT tot opheffing van het Ministerie van Landbouw en Visscherij en tot wijziging van den naam van het Ministerie van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op het rapport van den Raad van Ministers van 1 Juli 1937, N°. 248 II, Kabinet M. R.;

Den Raad van State gehoord (advies van 6 Juli 1937, N°. 26);

Gezien het nader rapport van den Raad van Ministers van 7 Juli 1937, N°. 260, Kabinet M. R.;

Gelet op artikel 77 der Grondwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. Op te heffen het Ministerie van Landbouw en Visscherij.

II. De zorg voor de zaken, waarmede het sub I genoemde Departement was belast, met uitzondering van die betreffende de rentambten, op te dragen aan het Hoofd van het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

III. De zorg voor de zaken betreffende de rentambten op te dragen aan het Hoofd van het Departement van Financiën.

IV. Over te dragen van het Hoofd van het Departement van Sociale Zaken naar het Hoofd van het Departement van Binnenlandsche Zaken de zorg voor de zaken betreffende de volkshuisvesting.

V. Over te dragen van het Hoofd van het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart naar het Hoofd van het Departement van Waterstaat de zorg voor de zaken betreffende de binnenscheepvaart.

VI. Alle bevoegdheden en verplichtingen, onderwerpen betreffende, in dit besluit onder II genoemd en welke bij bestaande algemeene maatregelen van bestuur aan Onzen Minister van Landbouw en Visscherij zijn opgedragen, gaan over op Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

Alle verplichtingen, de in het vorig lid bedoelde onderwerpen betreffende, welke bij bestaande algemeene maatregelen van bestuur aan derden tegenover Onzen Minister van Landbouw en Visscherij zijn opgelegd, worden nà het in werking treden van dit besluit geacht te zijn opgelegd tegenover Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

VII. Alle bevoegdheden en verplichtingen, onderwerpen betreffende, in dit besluit onder III genoemd, en welke bij bestaande algemeene maatregelen van bestuur aan Onzen Minister van Landbouw en Visscherij zijn opgedragen, gaan over op Onzen Minister van Financiën.

Alle verplichtingen, de in het vorig lid bedoelde onderwerpen betreffende, welke bij bestaande algemeene maatregelen van bestuur aan derden tegenover Onzen Minister van Landbouw en Visscherij zijn opgelegd, worden nà het in werking treden van dit besluit geacht te zijn opgelegd tegenover Onzen Minister van Financiën.

VIII. Alle bevoegdheden en verplichtingen, onderwerpen betreffende, in dit besluit onder IV genoemd en welke bij bestaande algemeene maatregelen van bestuur aan Onzen Minister

van Sociale Zaken zijn opgedragen, gaan over op Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

Alle verplichtingen, de in het vorig lid bedoelde onderwerpen betreffende, welke bij bestaande algemeene maatregelen van bestuur aan derden tegenover Onzen Minister van Sociale Zaken zijn opgelegd, worden nà het in werking treden van dit besluit geacht te zijn opgelegd tegenover Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

IX. Alle bevoegdheden en verplichtingen, onderwerpen betreffende, in dit besluit onder V genoemd en welke bij bestaande algemeene maatregelen van bestuur aan Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart zijn opgedragen, gaan over op Onzen Minister van Waterstaat.

Alle verplichtingen, de in het vorig lid bedoelde onderwerpen betreffende, welke bij bestaande algemeene maatregelen van bestuur aan derden tegenover Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart zijn opgelegd, worden nà het in werking treden van dit besluit geacht te zijn opgelegd tegenover Onzen Minister van Waterstaat.

X. Den naam van het Ministerie van Handel, Nijverheid en Scheepvaart te wijzigen in dien van Ministerie van Economische Zaken.

XI. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag nà dien der dagteekening van het Staatsblad, waarin het is geplaatst.

Onze Ministers, Hoofden der Departementen van Algemeen Bestuur, zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 9den Juli 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Voorzitter van den Raad van Ministers,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 13 *Juli* 1937.)

S. 206.

3 *Juli* 1937. BESLUIT tot bekendmaking van den tekst van de wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, zooals die wet laatstelijk is gewijzigd bij de wetten van 21 December 1936 (*Staatsbladen* nos. 209 en 913).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op voordracht van Onzen Minister van Justitie van 29 Juni 1937, 1ste Afdeeling C, N°. 1141;

Hebben goedgevonden en verstaan:

door bijvoeging bij dit besluit algemeen bekend te maken:

1°. den tekst der wet van 12 December 1892 (Staatsblad n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, zooals die wet is gewijzigd, laatstelijk bij de wetten van 21 December 1936 (Staatsbladen nos. 209 en 913);

2°. den tekst der overgangsbepaling van de wijzigingswet van 15 Juli 1910 (Staatsblad n°. 216);

3°. den tekst van artikel V der wijzigingswet van 21 December 1936 (Staatsblad n°. 209).

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 3den Juli 1931.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, C. Goseling.

(*Uitgeg.* 9 *Juli* 1937.)

TEKST *der wet van 12 December 1892 (Staatsblad n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, gewijzigd bij de wetten van 8 Juli 1907 (Staatsblad n°. 177), 10 Februari 1910 (Staatsblad n°. 56), 15 Juli 1910 (Staatsblad n°. 216), 31 December 1920 (Staatsblad n°. 955), 29 November 1935 (Staatsblad n°. 685) en 21 December 1936 (Staatsbladen nos. 209 en 913).*

Art. 1. Nederlanders door geboorte zijn:

a. het wettig, gewettigd of door den vader erkend natuurlijk kind, waarvan tijdens de geboorte de vader den staat van Nederlander bezit;

b. het wettig kind van een Nederlander die binnen driehonderd dagen vóór de geboorte van het kind overleed;

c. het alléén door de moeder erkend natuurlijk kind, waarvan tijdens de geboorte de moeder den staat van Nederlander bezit;

d. het noch door den vader noch door de moeder erkend natuurlijk kind, in het Rijk geboren.

Art. 2. Nederlanders zijn ook:

a. het kind van een ingezetene des Rijks — hetzij vader, hetzij moeder, naar de in art. 1 gemaakte onderscheidingen — die zelf geboren is uit eene in het Rijk wonende moeder, tenzij blijke dat het kind als vreemdeling tot een ander land behoort;

b. het in het Rijk te vondeling gelegd of verlaten kind, zoolang van zijne afstamming, hetzij als wettig of gewettigd kind, hetzij door erkenning, niet blijkt;

c. het in het Rijk geboren wettig, gewettigd of door den vader erkend natuurlijk kind, waarvan tijdens de geboorte de moeder den staat van Nederlander bezit en de vader is zonder dan wel van onbekende nationaliteit, in het laatste geval zoolang die onbekendheid duurt.

Art. 3. Nederlanderschap door naturalisatie wordt verkregen door het in werking treden der wet, waarbij zij verleend wordt.

Voor elke naturalisatie is aan 's lands kas verschuldigd een bedrag van ten minste twee honderd en ten hoogste duizend gulden, naar gelang van den aanslag in de Rijksinkomstenbelasting of in de inkomstenbelasting van *Nederlandsch-Indië, Suriname* of *Curaçao* over het bij de indiening van het verzoek laatstelijk verloopen belastingjaar, en wel in dier voege, dat bij een belastbaar inkomen van drie duizend gulden of minder een bedrag van twee honderd gulden is verschuldigd, terwijl voor elk geheel bedrag van twee duizend gulden, waarmede het belastbaar inkomen de som van drie duizend gulden te boven gaat, het bedrag verhoogd wordt met honderd gulden, echter met dien verstande, dat ten hoogste een bedrag van duizend gulden is verschuldigd.

Ten aanzien van hem, die het Nederlanderschap verloren heeft, wordt het recht bepaald

op een vast bedrag van twee honderd gulden.

Bij het verzoek om naturalisatie legt de verzoeker het bewijs over:

1°. dat hij meerderjarig is in den zin der Nederlandsche wet;

2°. dat hij het Nederlanderschap verloren heeft of dat hij gedurende de laatste vijf jaren zijn woonplaats of zijn hoofdverblijf in het Rijk, *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* of *Curaçao* gehad heeft of dat hij in het Rijk geboren is uit ouders zonder dan wel van onbekende nationaliteit;

3°. dat hij bij eenen ontvanger der registratie het voor naturalisatie verschuldigd bedrag heeft gestort.

De ontvanger der registratie is bevoegd overlegging te vorderen van een bewijs, waaruit de grootte van het hiervoren bedoeld belastbaar inkomen blijkt.

Indien de verzoeker tot een ander land behoort, kan van hem de overlegging gevorderd worden van een bewijs, dat de wetgeving van dat land geen beletsel tegen zijne naturalisatie in Nederland oplevert.

Ingeval de naturalisatie niet verleend wordt, wordt de gestorte som aan den verzoeker teruggegeven.

Art. 3*bis*. De in het voorgaand artikel genoemde som is niet verschuldigd voor de naturalisatie van dengene, die het Nederlanderschap krachtens artikel 7, 5°., verloren heeft. De verzoeker kan in dat geval volstaan met de overlegging bij het verzoek om naturalisatie van het bewijs, dat hij den staat van Nederlander heeft bezeten.

De bepaling van het eerste lid is niet van toepassing op hem, die reeds eenmaal krachtens die bepaling kosteloos is genaturaliseerd, noch op hem, die na het verlies van het Nederlanderschap eenige daad heeft verricht, waardoor hij, Nederlander zijnde, het Nederlanderschap zoude hebben verloren.

Art. 4. Naturalisatie kan ook om redenen van staatsbelang worden verleend. Daarbij is artikel 3 niet van toepassing.

De wet, waarbij zij verleend wordt, regelt in ieder bijzonder geval de voorwaarden, aan die naturalisatie verbonden.

Art. 5. De vrouw volgt staande huwelijk den staat van haren man, behoudens dat de vrouw van een Nederlander, die in een ander land genaturaliseerd wordt, en de Nederlandsche vrouw, die met een vreemdeling huwt, den staat van Nederlander zelfstandig zullen bezitten, indien zij — gene door de naturalisatie van haren man, deze bij het aangaan van het huwelijk — eene vreemde nationaliteit niet deelachtig worden noch kunnen worden.

De vrouw, die naar het eerste lid van dit artikel den staat van Nederlander zelfstandig is komen te bezitten, volgt staande huwelijk den staat van haren man, zoodra beide van éénzelfde nationaliteit zijn.

Een verzoek om naturalisatie kan niet door eene gehuwde vrouw worden gedaan.

De naturalisatie, verleend aan den man, strekt zich van rechtswege uit tot zijne vrouw.

Na ontbinding des huwelijks geldt artikel 8 of artikel 9.

Art. 6. Het wettig of gewettigd kind van een als Nederlander genaturaliseerden vader, vóór diens naturalisatie geboren, gelijk mede het door zijn als Nederlander genaturaliseerden vader erkend natuurlijk kind, vóór diens naturalisatie geboren, wordt als mede-genaturaliseerd beschouwd, en behoudt den staat van Nederlander totdat het, meerderjarig geworden in den zin der Nederlandsche wet, mits binnen het jaar daarna, aan den burgemeester zijner laatste woonplaats in het Rijk of aan den voor het ressort zijner laatste woonplaats in *Nederlandsch-Indië*, in *Suriname* of in *Curaçao* door Onzen Gouverneur-Generaal, onderscheidenlijk Onzen Gouverneur aangewezen ambtenaar of aan den Nederlandschen gezant of een Nederlandschen consulairen ambtenaar in het land, waar het woont, zijn wil te kennen geeft om in de naturalisatie niet langer te zijn begrepen.

Hetzelfde geldt ten aanzien van het wettig of gewettigd kind, indien de moeder, weduwe geworden, genaturaliseerd is, en ten aanzien van het natuurlijk kind, alléén door zijne moeder erkend en vóór hare naturalisatie geboren.

Art. 7. Nederlanderschap wordt verloren:

1°. door naturalisatie in een ander land, of, voor zooveel een minderjarige betreft, door het deelachtig worden van eene vreemde nationaliteit door de naturalisatie hetzij van den vader hetzij van de moeder, naar de in artikel 1 gemaakte onderscheidingen, in een ander land;

2°. door vervallenverklaring, welke door Ons wordt uitgesproken ten verzoeke van den meerderjarige, man of ongehuwde vrouw, die naast den staat van Nederlander eene vreemde nationaliteit bezit, beide heeft verkregen zonder den wil daartoe kenbaar te hebben gemaakt en gewoon- en hoofdverblijf buitenslands heeft;

3°. door het verkrijgen van eene vreemde nationaliteit door den wil van den verkrijger;

4°. door zonder Ons verlof zich te begeven in vreemden krijgs- of staatsdienst;

5°. voor zooveel betreft Nederlanders buiten het Rijk, *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* of *Curaçao* geboren, door, behalve terzake van 's-Lands dienst, woonplaats te hebben buiten het Rijk, *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* of *Curaçao*, gedurende tien achtereenvolgende jaren, tenzij de afwezige vóór het verstrijken van dien termijn aan den Burgemeester zijner laatste woonplaats in het Rijk of aan den voor het ressort zijner laatste woonplaats in *Nederlandsch-Indië*, in *Suriname* of in *Curaçao* door Onzen Gouverneur-Generaal, onderscheidenlijk Onzen Gouverneur aangewezen ambtenaar of aan den Nederlandschen gezant of een Nederlandschen consulairen ambtenaar in het land, waar hij woont, kennis geven, dat hij Nederlander wenscht te blijven.

Van den dag waarop die kennisgeving ontvangen is, begint de tienjarige termijn opnieuw te loopen.

Ten opzichte van minderjarigen begint de tienjarige termijn te loopen met den dag hunner meerderjarigheid in den zin der Nederlandsche wet.

Art. 8. De vrouw, die door of ten gevolge van haar huwelijk den staat van Nederlander verloren heeft, bekomt dien door de ontbinding van het huwelijk terug, mits zij binnen het jaar daarna haren wil om dien terug te

bekomen aan den burgemeester harer woonplaats in het Rijk of aan den voor het ressort harer woonplaats in *Nederlandsch-Indië*, in *Suriname* of in *Curaçao* door Onzen Gouverneur-Generaal, onderscheidenlijk Onzen Gouverneur aangewezen ambtenaar of aan den Nederlandschen gezant of een Nederlandschen consulairen ambtenaar in het land, waar zij woont, te kennen geeft.

Art. 9. De vrouw, die door of ten gevolge van haar huwelijk den staat van Nederlander bekomen heeft, behoudt dien na de ontbinding des huwelijks, tenzij zij binnen het jaar daarna haren wil om dien niet langer te behouden aan den burgemeester harer laatste woonplaats in het Rijk of aan den voor het ressort harer laatste woonplaats in *Nederlandsch-Indië*, in *Suriname* of in *Curaçao* door Onzen Gouverneur-Generaal, onderscheidenlijk door Onzen Gouverneur aangewezen ambtenaar of aan den Nederlandschen gezant of een Nederlandschen consulairen ambtenaar in het land, waar zij woont, te kennen geeft.

Art. 10. Het wettig, gewettigd of erkend natuurlijk kind van een Nederlander, geboren vóór dat deze in een ander land werd genaturaliseerd, ten gevolge waarvan het kind mede den staat van Nederlander verloor, bekomt dien terug, mits het meerderjarig geworden in den zin der Nederlandsche wet, binnen het jaar daarna zijn wil om dien terug te bekomen aan den burgemeester zijner woonplaats in het Rijk of aan den voor het ressort zijner woonplaats in *Nederlandsch-Indië*, in *Suriname* of in *Curaçao* door Onzen Gouverneur-Generaal, onderscheidenlijk Onzen Gouverneur aangewezen ambtenaar of aan den Nederlandschen gezant of een Nederlandschen consulairen ambtenaar in het land, waar het woont, te kennen geeft.

Hetzelfde geldt ten aanzien van het wettig of gewettigd kind, indien de moeder, weduwe geworden, in een ander land was genaturaliseerd en ten aanzien van het natuurlijk kind, alléén door zijne moeder, die in een ander land werd genaturaliseerd, erkend.

Art. 11. Eenmaal 's jaars doet de Minister van Justitie van de kennisgevingen, volgens deze wet in het buitenland gedaan, aankondiging in de *Staatscourant*.

Art. 12. Allen, die den staat van Nederlander niet bezitten of niet uit anderen hoofde Nederlandsche onderdanen zijn, zijn vreemdelingen.

Art. 13. Ingezetenen van het Rijk zijn zij, die hunne woonplaats in het Rijk hebben en haar gedurende de voorafgaande achttien maanden in het Rijk, *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* of *Curaçao* gehad hebben.

Art. 14. Het Rijksingezetenschap houdt op door vestiging der woonplaats buiten het Rijk.

Art. 15. Een minderjarige in den zin der Nederlandsche wet, wiens vader of voogd Rijksingezetene is, wordt als zoodanig aangemerkt.

Meerderjarig geworden, behoudt hij de hoedanigheid van Rijksingezetene, indien hij zijne woonplaats in het Rijk vestigt.

Art. 16. De bepalingen van ingezetenschap, in bijzondere wetten voorkomende, gelden alleen voor zooveel betreft de onderwerpen, in die wetten behandeld.

Overgangsbepaling.

Met uitzondering van hen, die in *Nederlandsch-Indië* ingevolge de wet van 2 September 1854 (*Staatsblad* n°. 129) als inlanders en met dezen gelijkgestelden worden beschouwd, zijn zij die op het tijdstip, waarop deze wet in werking treedt, den staat van Nederlander bezitten. Nederlanders in den zin van deze wet, totdat zij het Nederlanderschap volgens deze wet verliezen. Voor hen die op dat tijdstip hunne woonplaats hebben buiten het Rijk en zijne koloniën of bezittingen in andere wereldeelen, begint de termijn van tien jaren, bedoeld in artikel 7, sub 5°., van genoemd tijdstip af te loopen.

Hij die op het tijdstip, waarop deze wet in werking treedt, in het Rijk uit aldaar niet gevestigde ouders geboren en geen 24 jaren oud is, verkrijgt dan staat van Nederlander door eene kennisgeving van zijn voornemen om in het Rijk te blijven wonen, te doen aan den burgemeester zijner woonplaats binnen het jaar na dat tijdstip, of, indien hij nog minderjarig is in den zin der Nederlandsche wet, binnen het jaar na zijne meerderjarigheid.

Ten aanzien van de vreemdelingen, die op het tijdstip waarop deze wet in werking treedt, voldaan hebben aan artikel 8 van het Burgerlijk Wetboek, blijft, wat de toepassing betreft van het burgerlijk recht, de gelijkstelling met Nederlanders gehandhaafd, zoolang zij hunne woonplaats in het Rijk behouden.

Slotbepaling.

Behoudens het bepaalde in de voorgaande overgangsbepaling, vervallen bij het inwerkingtreden dezer wet de artikelen 5 tot en met 12, uitmakende den tweeden titel van het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek, en de wetten van 28 Juli 1850 (*Staatsblad* n°. 44) en 3 Mei 1851 (*Staatsblad* n°. 46), gelijk mede de wet van 21 December 1850 (*Staatsblad* n°. 75).

In de wetten, waarin sprake is van Nederlanders, hetzij volgens het Burgerlijke Wetboek, hetzij volgens de wet ter uitvoering van art. 7 der Grondwet (wetten van 28 Juli 1850, *Staatsblad* n°. 44, en 3 Mei 1851, *Staatsblad* n°. 46), wordt in plaats daarvan, gelezen:

„Nederlanders volgens de wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap", behalve in art. 22 der wet van 6 April 1875 (*Staatsblad* n°. 66), waarin de woorden: „volgens het Burgerlijk Wetboek" vervangen worden door: „volgens de wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, alsmede hen, die in de Nederlandsche koloniën of bezittingen in andere wereldeelen uit aldaar gevestigde ouders zijn geboren".

Deze wet treedt in werking op 1 Juli 1893.

TEKST *der overgangsbepaling der wijzigingswet van 15 Juli 1910 (Staatsblad n°. 216).*

Zij, die in het Rijk of zijne Koloniën of bezittingen in andere wereldeelen geboren, het Nederlanderschap hebben verloren krachtens het voorschrift van artikel 7, 5e, der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), zooals het ongewijzigd luidde, bekomen hun Nederlanderschap terug op den dag van de inwer-

kingtreding dezer wet, tenzij zij op dat tijdstip tot een ander land behooren.

Het voorgaande lid is niet van toepassing op gehuwde vrouwen.

De herkrijging van het Nederlanderschap, bedoeld in het eerste lid dezer Overgangsbepaling, heeft zoo voor den betrokken persoon als voor zijne vrouw en kinderen dezelfde gevolgen als eene naturalisatie, krachtens artikel 3 der voormelde wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268) verleend.

TEKST *van artikel V der wijzigingswet van 21 December 1936 (Staatsblad n°. 209).*

Het wettig kind, dat vóór het in werking treden van dit artikel in het Rijk geboren is uit een huwelijk, gesloten tusschen een Nederlandsche vrouw en een vreemdeling zonder nationaliteit, bezit, mits het bij dit in werking treden woonplaats heeft in het Rijk, in *Nederlandsch-Indië*, in *Suriname* of in *Curaçao* en geen andere nationaliteit heeft, den staat van Nederlander. Eveneens bezit den staat van Nederlander het wettig kind, dat na het in werking treden van dit artikel uit een zoodanig vóór dat tijdstip gesloten huwelijk in het Rijk geboren wordt, mits de ouders op genoemd tijdstip woonplaats hadden in het Rijk en het kind geen andere nationaliteit heeft. In beide gevallen gaat die staat verloren, indien het kind, mits binnen een jaar na het in werking treden van dit artikel of, indien het op dat tijdstip minderjarig in den zin der Nederlandsche wet dan wel nog niet geboren is, binnen een jaar na het intreden van zijn meerderjarigheid, te kennen geeft dien staat niet langer te willen bezitten. Deze kennisgeving moet geschieden aan den burgemeester zijner woonplaats in het Rijk of aan den voor het ressort zijner woonplaats in *Nederlandsch-Indië*, in *Suriname* of in *Curaçao* door Onzen Gouverneur-Generaal, onderscheidenlijk Onzen Gouverneur aangewezen ambtenaar of aan den Nederlandschen gezant of een Nederlandschen consulairen ambtenaar in het land, waar het woont.

Behoort bij Koninklijk besluit van 3 Juli 1937, (*Staatsblad* n°. 206).

Mij bekend,

De Minister van Justitie, C. Goseling.

S. 283.

21 *Juli* 1937. BESLUIT, houdende den datum van inwerkingtreding van de Wet van 1 Augustus 1936 (*Staatsblad* N°. 204), tot herziening der voorschriften nopens de toelating om kosteloos te procedeeren.

Inwerkingtreding 1 November 1937.

S. 284.

23 *Juli* 1937. BESLUIT tot vaststelling van den datum van inwerkingtreding van de artikelen 3 tot en met 6 van de Wet van 25 Juni 1929 (*Staatsblad* n°. 361), houdende nadere voorzieningen betreffende de tenuitvoerlegging van gevangenisstraf.

Inwerkingtreding 1 October 1937.

S. 285.

30 *Juli* 1937. BESCHIKKING van den Minister van Justitie betreffende de nummering van het Staatsblad (*Nummeringsbeschikking Staatsblad* 1937).

DE MINISTER VAN JUSTITIE,

Gezien artikel 1 van het Koninklijk besluit van 22 December 1863, *Staatsblad* n°. 149, en de Koninklijke besluiten van 3 Juli 1937, *Staatsblad* n°. 140, en 9 Juli 1937, *Staatsblad* n°. 141;

Overwegende, dat het in verband met de instelling van een Ministerie van Algemeene Zaken, de opheffing van het Ministerie van Landbouw en Visscherij en de verandering van den naam van het Ministerie van Handel, Nijverheid en Scheepvaart in dien van Ministerie van Economische Zaken wenschelijk is de Nummeringsbeschikking Staatsblad opnieuw te wijzigen;

Besluit vast te stellen de navolgende:

NUMMERINGSBESCHIKKING STAATSBLAD 1937.

Verdeeling in afdeelingen.

Art. 1. Het Staatsblad wordt voor de nummering verdeeld in zes afdeelingen:

Afdeeling A: nos. 1— 9,
Afdeeling B: nos. 10— 99,
Afdeeling C: nos. 100— 999,
Afdeeling D: nos. 1100—1999,
Afdeeling E: nos. 2100—2999,
Afdeeling F: nos. 3100—3999.

Bestemming der afdeelingen.

2. De afdeelingen zijn bestemd voor de navolgende staatsbladen:

Afdeeling A: staatsbladen betreffende het Koninklijk Huis;

Afdeeling B: staatsbladen betreffende verdragen en andere overeenkomsten met vreemde Mogendheden;

Afdeeling C: andere staatsbladen, voor zoover van algemeen belang;

Afdeeling D: andere staatsbladen, voor zoover van bijzonderen aard en niet vallende onder E of F;

Afdeeling E: schorsingsbesluiten, daaronder begrepen besluiten tot verlenging en intrekking van schorsing; vernietigingsbesluiten; beslissingen op beroep;

Afdeeling F: staatsbladen betreffende begrootingen en rekeningen.

Onderverdeeling der afdeelingen.

Afdeeling A.

3. Afdeeling A, nos. 1—9, wordt niet onderverdeeld.

Afdeeling B.

Afdeeling B, nos. 10—99, wordt niet onderverdeeld.

Afdeeling C.

Afdeeling C, nos. 100—999, wordt verdeeld naar de ministerieele departementen; is een staatsblad door meer dan een minister onderteekend, zoo beslist de eerste handteekening. De verdeeling is als volgt:

Eerste honderdtal, nos. 100—199: Voorzitter

OVERZICHT BEHOORENDE BIJ DE BESCHIKKING VAN DEN MINISTER VAN JUSTITIE VAN 30 JULI 1937, STAATSBLAD N°. 285.

Departement van Algemeen Bestuur.	A	B	C—F Andere Staatsbladen										
			C Staatsbladen van algemeen belang (100—999)			D—F Staatsbladen van bijzonderen aard						F Begrootingen en rekeningen (3100—3999)	
						D Staatsbladen, niet vallend onder de rubrieken E en F (1100—1999)			E Schorsingsbesluiten, vernietigingsbesluiten, beslissingen op beroep (2100—2999)				
	Staatsbladen betreffende het Koninklijk Huis.	Staatsbladen betreffende verdragen en andere overeenkomsten met vreemde mogendheden	Wetten [1]	Koninklijke besluiten, waarover de Raad van State is gehoord [2]	Andere besluiten; proclamatiën, enz.	Wetten [1]	Koninklijke besluiten, waarover de Raad van State is gehoord [2]	Andere besluiten; proclamatiën, enz.	Schorsingsbesluiten; verlenging en intrekking van schorsing	Vernietigingsbesluiten	Beslissingen op beroep	Wetten	Koninklijke besluiten
	(1—9)	(10—99)											
Voorzitter van den Raad van Ministers, Algemeene Zaken	1—9	10—99	**100-119**	140-159	180-189	**1100-1119**	1140-1159	1180-1189	2100-2119	2140-2159	2180-2189	**3100-3139**	3180-3189
Buitenlandsche Zaken			**120-139**	160-179	190-199	**1120-1139**	1160-1179	1190-1199	2120-2139	2160-2179	2190-2199	**3140-3179**	3190-3199
Justitie			**200-239**	240-279	280-299	**1200-1239**	1240-1279	1280-1299	2200-2239	2240-2279	2280-2299	**3200-3279**	3280-3299
Binnenlandsche Zaken			**300-319**	340-359	380-389	**1300-1319**	1340-1359	1380-1389	2300-2319	2340-2359	2380-2389	**3300-3339**	3380-3389
Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen			**320-339**	360-379	390-399	**1320-1339**	1360-1379	1390-1399	2320-2339	2360-2379	2390-2399	**3340-3379**	3390-3399
Financiën			**400-439**	440-479	480-499	**1400-1439**	1440-1479	1480-1499	2400-2439	2440-2479	2480-2499	**3400-3479**	3480-3499
Defensie			**500-519**	540-559	580-589	**1500-1519**	1540-1559	1580-1589	2500-2519	2540-2559	2580-2589	**3500-3539**	3580-3589
Waterstaat			**520-539**	560-579	590-599	**1520-1539**	1560-1579	1590-1599	2520-2539	2560-2579	2590-2599	**3540-3579**	3590-3599
Economische Zaken			**600-639**	640-679	680-699	**1600-1639**	1640-1679	1680-1699	2600-2639	2640-2679	2680-2699	**3600-3679**	3680-3699
Sociale Zaken			**800-839**	840-879	880-899	**1800-1839**	1840-1879	1880-1899	2800-2839	2840-2879	2880-2899	**3800-3879**	3880-3899
Koloniën			**900-939**	940-979	980-999	**1900-1939**	1940-1979	1980-1999	2900-2939	2940-2979	2980-2999	**3900-3979**	3980-3999

[1] Daaronder begrepen bekendmaking van den tekst van wetten.
[2] Daaronder begrepen bekendmaking van den tekst van Koninklijke besluiten, waarover de Raad van State is gehoord.

van den Raad van Ministers, Algemeene Zaken ; Buitenlandsche Zaken.

Tweede honderdtal, nos. 200—299 : Justitie.

Derde honderdtal, nos. 300—399 : Binnenlandsche Zaken ; Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

Vierde honderdtal, nos. 400—499 : Financiën.

Vijfde honderdtal, nos. 500—599 : Defensie ; Waterstaat.

Zesde honderdtal, nos. 600—699 : Economische Zaken.

Achtste honderdtal, nos. 800—899 : Sociale Zaken.

Negende honderdtal, nos. 900—999 : Koloniën.

Binnen ieder honderdtal worden de nummers verder verdeeld :

nos. 00—39 : wetten ; bekendmaking van den tekst van wetten,

nos. 40—79 : Koninklijke besluiten, waarover de Raad van State is gehoord ; bekendmaking van den tekst van zoodanige besluiten,

nos. 80—99 : andere besluiten, proclamatiën en hetgeen verder in het staatsblad wordt opgenomen.

In het eerste, derde en vijfde honderdtal worden de afdeelingen, genoemd in de voorgaande alinea, telkens weer verdeeld in twee gelijke helften :

de eerste helft voor de staatsbladen, onderteekend door de bij het honderdtal voor de punt-komma genoemde ministers ;

de tweede helft voor de staatsbladen, onderteekend door den bij het honderdtal na de punt-komma genoemden minister.

Afdeeling D.

Afdeeling D, nos. 1100—1999, wordt verdeeld als afdeeling C ; alleen zijn alle nummers 1000 hooger.

Afdeeling E.

Afdeeling E, nos. 2100—2999, wordt, wat de verdeeling van de negen honderdtallen naar de ministerieele departementen betreft, verdeeld als afdeeling C ; de nummers zijn 2000 hooger.

Binnen ieder honderdtal worden de nummers verder verdeeld :

nos. 00—39 : schorsingsbesluiten, daaronder begrepen besluiten tot verlenging en intrekking van schorsing,

nos. 40—79 : vernietigingsbesluiten,

nos. 80—99 : beslissingen op beroep,

in het eerste, derde en vijfde honderdtal, als in afdeeling C, telkens verdeeld in twee gelijke helften.

Afdeeling F.

Afdeeling F, nos. 3100—3999, wordt, wat de verdeeling van de negen honderdtallen naar de ministerieele departementen betreft, verdeeld als afdeeling C ; de nummers zijn 3000 hooger.

Binnen ieder honderdtal worden de nummers verder verdeeld :

nos. 00—79 : wetten,

nos. 80—99 : Koninklijke besluiten,

in het eerste, derde en vijfde honderdtal, als in afdeeling C, telkens verdeeld in twee gelijke helften.

Dubbelnummers.

4. Indien in een onderafdeeling het laatste beschikbare nummer gebruikt is, worden dubbelnummers ingevoegd, aangegeven door letters, dus bijv. na no. 99 : nos. 99A, 99B, enz. tot en met 99Z, dan 99AA, 99BB, enz.

Onvoorziene gevallen.

5. In gevallen, waarin de bovenstaande indeeling niet voorziet, wordt zij zooveel mogelijk overeenkomstig toegepast.

Afwijkingen.

6. In bijzondere gevallen kan van de indeeling ten aanzien van een of meer staatsbladen worden afgeweken. Op de plaats, waar het staatsblad volgens de indeeling behoorde, wordt dan een uittreksel- of verwijzingsblad ingevoegd.

Plaatsing in het Staatsblad.

7. Dit besluit wordt, met een overzicht in tabelvorm van de gewijzigde nummering, in het Staatsblad geplaatst.

's-Gravenhage. den 30sten Juli 1937.

De Minister van Justitie, C. Goseling.

(*Uitgeg.* 30 *Juli* 1937.)

S. 286.

28 *Juli* 1937. BESLUIT tot bepaling van den datum van inwerkingtreding van het Organisatiebesluit Rijksveldwacht, *Staatsblad* 1936, N°. 241.

Inwerkingtreding 1 September 1937.

S. 287.

10 *September* 1937. BESLUIT tot aanwijzing van de ambtenaren van aanmonstering, belast met de afgifte van monsterboekjes.

Wij WILHELMINA, enz. ;

Gelet op artikel 451*b* van het Wetboek van Koophandel, gelijk dit luidt ingevolge de Wet van 14 Juni 1930 (*Staatsblad* n°. 240), alsmede op artikel 19 van het Schepelingenbesluit ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van den 6 September 1937, 1ste afdeeling C, n°. 1127 ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

met ingang van den dag, waarop de Wet van 14 Juni 1930 (*Staatsblad* n°. 240) in werking treedt, aan te wijzen als ambtenaren van aanmonstering, die, naast het Hoofd van de Scheepvaartinspectie, belast zijn met de afgifte van monsterboekjes :

den Waterschout te Amsterdam ;

den Waterschout te Rotterdam ;

den Waterschout te IJmuiden, gemeente Velsen ;

den Commissaris van Politie te Vlissingen ; en

den Burgemeester van Delfzijl.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 10den September 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, C. Goseling.

(*Uitgeg.* 16 *September* 1937.)

S. 288.

13 *September* 1937. BESLUIT, houdende vaststelling van een model monsterrol overeenkomstig artikel 6 van het Schepelingenbesluit.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van 10 September 1937, 1ste Afdeeling C, n°. 1167;

Gelet op artikel 6 van het Schepelingenbesluit (Koninklijk besluit van 15 Mei 1937, *Staatsblad* n°. 242), alsmede op artikel 3, derde lid, van de Zeeongevallenwet 1919;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Overeenkomstig artikel 6 van het Schepelingenbesluit wordt het model monsterrol vastgesteld, hetwelk als bijlage aan dit besluit is toegevoegd.

Dit besluit treedt in werking tegelijk met de wet van 14 Juni 1930 (*Staatsblad* n°. 240), houdende nieuwe wettelijke regeling van de arbeidsovereenkomst van kapitein en schepelingen.

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 13den September 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, C. Goseling.

(*Uitgeg.* 15 *September* 1937.)

BIJLAGE
behoorende bij Koninklijk besluit
van den 13den September 1937
(*Staatsblad* n°. 288).

N°. .....

MONSTERROL. *a*)

Heden is ten overstaan van mij .....
....., *b*) Waterschout / Ambtenaar van aanmonstering *c*)
te ..... opgemaakt de staat van de bemanning van het ..... *d*)
..... *e*) schip ..... *f*), groot ..... registertonnen bruto-inhoud, waarvan de reeder is ..... *b*), te ..... en waarover het bevel gevoerd zal worden door den kapitein ..... *b*) te ..... *g*).

Het schip is bestemd voor het doen van de volgende reis (reizen):

---

a) Nietig zijn bepalingen in de monsterrol, welke afwijken van de met een schepeling gesloten arbeidsovereenkomst of welke deze aanvullen.

b) Naam en voornamen voluit.

c) Een van beide doorhalen.

d) Nationaliteit van het schip.

e) Motor-, stoom-, zeil-, enz.

f) Naam van het schip.

g) Indien wordt bijgemonsterd wordt het woord „opgemaakt" vervangen door „aangevuld", terwijl hier wordt ingelascht: „ ; welke bovenbedoelde staat den ..... 19..... is opgemaakt ten overstaan van den waterschout / ambtenaar van aanmonstering *c*) ..... te ..... (Monsterrol n°. .....)."

De dienst der schepelingen aan boord van het schip vangt aan den ..... 19.....

De door den reeder met de schepelingen gesloten arbeidsovereenkomsten werden mij getoond; zij waren door partijen onderteekend en haar inhoud werd door de schepelingen begrepen.

Door mij gewaarmerkte afschriften van de arbeidsovereenkomsten, ten getale van ....., en van de collectieve arbeidsovereenkomsten, ten getale van ....., zijn als bijlagen bij deze rol gevoegd.

Op de arbeidsovereenkomst van den kapitein zijn van toepassing de bepalingen, vervat in de artikelen 375—392 van het Wetboek van Koophandel.

Op de arbeidsovereenkomsten van de schepelingen zijn van toepassing de bepalingen, vervat in de artikelen 396—450*d* van het Wetboek van Koophandel; voor de schepelingen ter zeevisscherij gelden de artikelen 452*a*—452*p* van dat Wetboek.

De artikelen 451—451*i* van het Wetboek van Koophandel handelen over de monsterrol en het monsterboekje.

Artikel 393 van het Wetboek van Koophandel luidt:

Scheepsofficieren zijn de schepelingen, aan wie de monsterrol den rang van officier toekent.

Scheepsgezellen zijn alle overige schepelingen.

Artikel 394 van dit Wetboek luidt:

Voor zoover de reeder de verhouding tusschen de scheepsofficieren onderling, tusschen de scheepsgezellen onderling en tusschen de scheepsofficieren en de scheepsgezellen niet heeft geregeld, beslist de kapitein daaromtrent.

Artikel 395 van dit Wetboek luidt:

Wanneer de monsterrol bepaalt, dat er aan boord eene commissie van schepelingen zal zijn, stelt zij daarvan tevens de samenstelling en de bevoegdheid vast.

Bij de Zeeongevallenwet 1919 (Wet van 8 Mei 1915, *Staatsblad* n°. 214, gelijk deze is gewijzigd bij de Wet van 27 Juni 1919, *Staatsblad* n°. 415) zijn voorzieningen omtrent zeeongevallen getroffen.

Artikel 2 dier wet luidt:

1. Elk lid der bemanning van een zeevaartuig, dat na 19 Juli 1915 uit Nederland buitengaats werd of zal worden gebracht, heeft, indien hem een ongeval overkomt in dienst van het zeevaartuig, gedurende den tijd van zijne ongeschiktheid tot werken, recht op een uitkeering. Deze uitkeering bedraagt:

I. zeventig procent van het dagloon van den getroffene, ingeval van blijvende of tijdelijke geheele ongeschiktheid tot werken;

II. een in verhouding tot de verloren geschiktheid tot werken staand deel van zeventig procent van zijn dagloon, ingeval van blijvende of tijdelijke gedeeltelijke ongeschiktheid tot werken;

voor de toepassing van deze wet wordt een schepeling geheel of gedeeltelijk ongeschikt geacht tot werken, indien hij geheel of gedeeltelijk ongeschikt is geworden tot arbeid, welke overeenkomt met zijne krachten vóór het ongeval en met zijne bekwaamheden.

2. Indien de getroffene ten gevolge van het ongeval overlijdt, heeft de vrouw, met wie hij ten tijde van het ongeval gehuwd was, hebben de wettige of ten tijde van het ongeval wettiglijk erkende natuurlijke kinderen en hebben de ouders, of bij ontstentenis van dezen de grootouders van den overledene, indien deze hun kostwinner was, en de schoonouders van den overledene, indien deze hun kostwinner was, recht:

a. de vrouw, tot haar opvolgend huwelijk, op eene uitkeering ten bedrage van dertig procent van des overledenen dagloon;

b. elk kind, tot zijn voleindigde zestiende jaar, op eene uitkeering ten bedrage van vijftien procent van des overledenen dagloon en, bijaldien het ouderloos is of wordt, van twintig procent van dat dagloon;

c. de ouders, of bij ontstentenis van dezen de grootouders, op eene uitkeering, bedragende zooveel als de overledene in den regel tot hun levensonderhoud bijdroeg, doch niet meer dan dertig procent van zijn dagloon, en wel tot den dood van den langstlevende;

d. de schoonouders, op eene uitkeering, bedragende zooveel als de overledene in den regel tot hun levensonderhoud bijdroeg, doch niet meer dan dertig procent van zijn dagloon, en wel tot den dood van den langstlevende; het recht voor de schoonouders op eene uitkeering houdt eveneens op in de gevallen bedoeld onder 1 en 2 van artikel 377 van het Burgerlijk Wetboek;

de nagelaten betrekkingen hebben tezamen op geen hoogere uitkeering recht dan op zestig procent van des overledenen dagloon; met dien verstande, dat de schoonouders alleen recht hebben op uitkeering, indien de personen, bedoeld onder *a*, *b* en *c*, hunne volle uitkeering hebben ontvangen en de ouders of grootouders alleen dan, indien de personen, bedoeld onder *a* en *b*, hunne volle uitkeering hebben ontvangen, en dat, indien de vrouw en de kinderen te zamen op eene hoogere uitkeering dan zestig procent van dat dagloon zouden recht hebben, de uitkeering, waarop ieder recht zou hebben, eene evenredige vermindering zal ondergaan.

3. Indien de in het voorgaande lid onder *a* bedoelde vrouw een nieuw huwelijk aangaat, ontvangt zij een bedrag in eens van tweemaal hare uitkeering over een jaar.

4. De uitkeering is verschuldigd over elken dag, daaronder niet begrepen Zondagen en algemeen erkende Christelijke feestdagen.

5. De uitkeering wordt in wekelijksche termijnen betaald.

6. Bij totaal verlies der goederen van leden der bemanning door eene ramp aan het zeevaartuig overkomen hebben de leden der bemanning, die niet bij die gebeurtenis het leven verliezen, bovendien aanspraak op eene uitkeering in eens, en heeft, voor zooveel betreft de omgekomenen, de vrouw, met wie een van hen ten tijde van het ongeval gehuwd was, of hebben bij ontstentenis van deze de gezamenlijke kinderen, of bij ontstentenis van dezen, de ouders recht op eene uitkeering in eens. Onder totaal verlies wordt verstaan dat niets is gered dan hetgeen de leden der bemanning op of bij zich dragen.

7. Onze Minister bepaalt, naar den grondslag van het normale loon, welk bedrag voor de verschillende groepen van schepelingen voor de toepassing van deze wet als dagloon zal gelden. Het dagloon wordt gesteld op een driehonderd en negende gedeelte van het loon, dat per jaar wordt verdiend, doch op niet hooger dan acht gulden. Bij de bepaling van het dagloon wordt rekening gehouden met hetgeen de schepeling van derden ontvangt, voor zoover deze ontvangsten van invloed zijn op de voorwaarden der arbeidsovereenkomst en, voor zooveel betreft schepelingen in een bedrijf, dat gedurende slechts een deel van het jaar wordt uitgeoefend, met hetgeen in den regel wordt verdiend in den tijd, gedurende welken het bedrijf niet wordt uitgeoefend. Onze Minister bepaalt voor de verschillende groepen van schepelingen het bedrag der uitkeering, bedoeld in lid 6.

Artikel 3, eerste en tweede lid, dier wet luidt:

1. De in het voorgaande artikel bedoelde uitkeeringen worden beschouwd als een deel van de gagien en komen, behoudens het bepaalde in artikel 10, ten laste van den persoon of de personen, ten laste van wie de gagien komen.

2. Afstand van het schip en van de met hetzelve verdiende of nog te verdienen vrachtpenningen of afstand door den medereeder van diens aandeel ontheft de hierboven bedoelde personen niet van de betaling dier uitkeeringen.

Artikel 8 dier wet luidt:

1. In het geval, bedoeld onder II van het eerste lid van artikel 6, zijn de onder I van dat lid bedoelde personen en de verzekeraar of andere derde hoofdelijk verbonden tegenover den getroffene en diens nagelaten betrekkingen.

2. De bepaling van artikel 39, aanhef en onder 3°. van de Wet op de Regterlijke Organisatie en het Beleid der Justitie is van toepassing op alle vorderingen, krachtens deze wet door of tegen leden der bemanning of hun nagelaten betrekkingen ingesteld.

3. De voorloopige tenuitvoerlegging van het vonnis niettegenstaande hooger beroep of verzet kan bevolen worden met of zonder borgtocht.

4. De voorschriften van artikel 125*a* tot en met artikel 125*f* van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering zijn van toepassing.

5. Elk beding, strijdig met eenige bepaling van dit artikel of van de artikelen 2 en 3, is nietig, behoudens dat partijen, nadat een geschil omtrent een vordering als in lid 2 van dit artikel bedoeld is opgekomen, kunnen overeenkomen om dat geschil aan de uitspraak van scheidsmannen te onderwerpen.

Bepalingen omtrent de huishouding en tucht op koopvaardijschepen zijn vervat in de Wet van 7 Mei 1856 (*Staatsblad* n°. 32), laatstelijk gewijzigd bij de Wet van 14 Juni 1930 (*Staatsblad* n°. 240).

Overeenkomstig artikel 424, eersten zin, van het Wetboek van Koophandel kunnen worden aangewezen de schepelingen: ..... *a*)

a) Ingevolge artikel 452*k* van het Wetboek van Koophandel geldt artikel 424 niet voor schepelingen ter zeevisscherij.

Naam.	Voornamen.	Nummer monsterboekje.	Leeftijd.	Woonplaats.	Diploma.	Hoedanigheid.	In geld vastgesteld loon.
Scheepsofficieren.							
Scheepsgezellen.							

Opgemaakt te ..... den 19

De Reeder,
(of diens gemachtigde)
a)

De Kapitein,
a)

De Schepelingen,
a)

De Waterschout,
b)

De Ambtenaar van aanmonstering,
a)

a) Onderteekeningen.
b) Een van beide doorhalen.

Geëindigd is de dienst aan boord van:

Datum.	Naam.	Voornamen.	Nummer monsterboekje.	Handteekening	Hoedanigheid. Kapitein.	Visum ambtenaar van aanmonstering.

S. 354.

6 *Augustus* 1937. BESLUIT tot regeling van de wijze, waarop de commissie, ingesteld bij artikel 9 van de Girowet, *Staatsblad* N°. 307 van 1936, van advies zal dienen bij de uitvoering van die wet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Overwegende, dat ingevolge het bepaalde in artikel 9, lid 3, van de Girowet, *Staatsblad* N°. 307 van 1936, regelen dienen te worden gesteld betreffende de wijze, waarop door de commissie, ingesteld bij dat artikel, van advies zal worden gediend bij de uitvoering van die wet;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van den 24 Mei 1937 N°. M 44, Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie en van Onzen Minister van Financiën van den 29 Mei 1937, N°. 47, Generale Thesaurie;

Den Raad van State gehoord (advies van den 6 Juli 1937 N°. 25);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van Binnenlandsche Zaken van den 29 Juli 1937 N°. M 58, Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie en van Onzen Minister van Financiën van den 3 Augustus 1937 N°. 138, Generale Thesaurie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen hetgeen volgt:

Art. 1. In dit besluit wordt verstaan onder:

wet: de Girowet, *Staatsblad* N°. 307 van 1936;

commissie: de commissie van advies, ingesteld bij artikel 9 van de wet.

2. 1. De commissie dient desgevraagd of uit eigen beweging van advies bij de uitvoering van de wet.

2. De verzoeken aan de commissie tot het geven van advies worden bij haar ingezonden door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, zoo noodig na overleg met Onzen Minister van Financiën.

3. 1. De commissie kan geen advies vaststellen, wanneer niet ten minste drie leden in hare vergadering aanwezig zijn.

2. De adviezen worden bij meerderheid van stemmen vastgesteld. Bij staking van stemmen beslist de voorzitter.

3. De adviezen worden schriftelijk uitgebracht.

4. Ieder lid is bevoegd eene afzonderlijke nota aan een door de commissie uitgebracht advies toe te voegen.

4. De door de commissie uit te brengen adviezen en de nota's, als bedoeld in artikel 3, lid 4, als die er zijn, worden ingezonden aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, met gelijktijdige toezending van een afschrift van die stukken aan Onzen Minister van Financiën.

5. 1. Onverminderd het bepaalde in artikel 6 wordt zonder toestemming van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken aan de door de commissie behandelde zaken geen openbaarheid gegeven.

2. Omtrent verzoeken van de commissie tot het verleenen van toestemming als bedoeld in lid 1 pleegt Onze Minister van Binnenlandsche Zaken zoo noodig overleg met Onzen Minister van Financiën.

6. Wanneer zij zulks voor het uitbrengen van eenig advies noodig acht, is de commissie bevoegd de gemeentebesturen, de leiding van diensten en instellingen, als bedoeld in de wet, en andere personen uit te noodigen hare vergaderingen bij te wonen tot het geven van inlichtingen, dan wel aan hen schriftelijk inlichtingen te verzoeken.

7. De commissie brengt jaarlijks vóór 1 April aan Ons verslag uit over hare werkzaamheden in het afgeloopen kalenderjaar.

8. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het wordt geplaatst.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 6den Augustus 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeijen.

De Minister van Financiën,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 10 *September* 1937.)

S. 368.

2 *Augustus* 1937. BESLUIT tot wijziging van artikel 1 van het Koninklijk besluit van 24 December 1920 (*Staatsblad* N°. 916) tot het vaststellen van regelen betreffende het verleenen van de vrijstelling van de verplichting om aan het onderwijs in alle aan de lagere school onderwezen wordende vakken deel te nemen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van 16 Juni 1937, N°. 5571/3, Afdeeling Lager Onderwijs;

Overwegende, dat het wenschelijk is artikel 1 van Ons besluit van 24 December 1920 (*Staatsblad* N°. 916) tot het vaststellen van regelen betreffende het verleenen van de vrijstelling, bedoeld in het derde lid van artikel 12 der Lager-onderwijswet 1920, te wijzigen;

Den Raad van State gehoord, advies van 20 Juli 1937, N°. 28;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 29 Juli 1937, N°. 7223, afdeeling Lager Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Eenig artikel.

Artikel 1 van Ons besluit van 24 December 1920 (Staatsblad N°. 916) wordt gelezen als volgt:

Aan leerlingen van scholen voor uitgebreid lager onderwijs kan, op daartoe strekkend verzoek van ouders, voogden of verzorgers, na ingewonnen advies van het hoofd der school, als het een openbare school betreft door burgemeester en wethouders, als het een bijzondere school betreft door het bestuur hiervan, vrijstelling worden verleend van de verplichting tot het volgen van het onderwijs in een of meer der vakken, onder *l* tot en met *u*, vermeld in artikel 2 der Lager-onderwijswet 1920, met dien verstande, dat die leerlingen in het eerste leerjaar onderwijs ontvangen in ten minste twee, en in de hoogere leerjaren in ten minste drie der vakken, in genoemd artikel 2 vermeld onder *l* tot en met *p*.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 2den Augustus 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 6 *Augustus* 1937.)

S. 389A.

6 *Augustus* 1937. BESLUIT tot bepaling van het tijdstip, waarop de wet van den 22sten April 1937, *Staatsblad* N°. 310, tot wijziging der Geldschieterswet, in werking zal treden.

Inwerkingtreding 1 September 1937.

S. 392.

4 *Augustus* 1937. BESLUIT tot vaststelling van den datum van inwerkingtreding van het vierde lid van het bij paragraaf 8 der wet van 22 Februari 1936 (*Staatsblad* N°. 100) vastgestelde artikel 63 der Lager-onderwijswet 1920.

Inwerkingtreding 1 Juli 1937.

S. 592.

16 *Juli* 1937. BESLUIT tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet van den 31sten December 1936 (*Staatsblad* n°. 526) tot wijziging van de Schepenwet.

Inwerkingtreding 1 September 1937.

S. 648.

9 *Augustus* 1937. BESLUIT tot regeling van den herijk der maten en gewichten in 1938 en 1939.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart van 24 Juni 1937, n°. 28269 J.A., Directie van Handel en Nijverheid;

Gelet op artikel 15, tweede lid, letter *a*, der Wet van 7 April 1869 (*Staatsblad* n°. 57), laatstelijk gewijzigd bij de Wet van 25 Juli 1919 (*Staatsblad* n°. 522);

Den Raad van State gehoord (advies van den 27 Juli 1937, n°. 28);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Economische Zaken van 4 Augustus 1937, n°. 32786 J.A., Directie van Handel en Nijverheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

1°. de maten en gewichten moeten in het jaar 1938 of 1939 worden onderworpen aan

den herijk, bedoeld bij artikel 15, tweede lid, letter *a*, der bovengenoemde wet;

2°. de herijk heeft plaats binnen het tijdvak van 1 Januari 1938 tot en met 30 September 1939;

3°. aan Gedeputeerde Staten der provinciën wordt opgedragen de data te bepalen, waarop de herijk voor elke gemeente binnen het onder 2°. genoemde tijdvak zal geschieden;

4°. het merk der goedkeuring, dat in 1936 en 1937 bij den ijk en den herijk der maten en gewichten is gebezigd, is geldig tot en met 30 September 1939.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 9den Augustus 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 3 *September* 1937.)

S. 650.

16 *Augustus* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Suikerbesluit 1933.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Economische Zaken en van Financiën, d.d. 19 Juli 1937, n°. 19531, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden en van 23 Juli 1937, n°. 217, Afdeelingen Invoerrechten en Accijnzen;

Gelet op het Crisis-Suikerbesluit 1933, zooals dit is gewijzigd bij Ons Besluit van 22 Augustus 1936;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27, lid 1, der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 14 Juli 1937, n°. 828);

Gehoord den Raad van State (advies van den 27 Juli 1937, n°. 33);

Gelet op het nader rapport van Onze voornoemde Ministers d.d. 4 Augustus 1937, n°. 20527 I, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden en d.d. 11 Augustus 1937, n°. 164, Afdeelingen Invoerrechten en Accijnzen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

I. in artikel 2, lid 1 van het Crisis-Suikerbesluit 1933 wordt in plaats van „den eersten September 1937", gelezen „den eersten September 1938";

II. dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Ministers van Economische Zaken en van Financiën zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 16den Augustus 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.
De Minister van Financiën,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 28 *Augustus* 1937.)

S. 651.

20 *Augustus* 1937. BESLUIT tot ontheffing van artikel 2 Crisis-Diermeelbesluit 1935 I.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken van 16 Juli 1937, n°. 16560, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op artikel 41 van de Landbouw-Crisiswet 1933 en op artikel 2 van het Crisis-Diermeelbesluit 1935 I;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 8 Juli 1937, n°. 824);

Gehoord den Raad van State (advies van 10 Augustus 1937, n°. 62);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 16 Augustus 1937, n°. 21518, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. ontheffing te verleenen van het bepaalde in artikel 2 van het Crisis-Diermeelbesluit 1935 I ten aanzien van den invoer van de in dat artikel genoemde producten, met dien verstande, dat deze ontheffing slechts zal gelden voor het tijdvak of de tijdvakken, waarin door Onzen Minister van Economische Zaken geen prijsverschil voor den invoer van bedoelde producten krachtens genoemd artikel is vastgesteld;

II. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk zal worden geplaatst in de Nederlandsche Staatscourant.

Het Loo, den 20sten Augustus 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 3 *September* 1937.)

S. 681.

27 *Augustus* 1937. BESLUIT tot bepaling van het tijdstip van inwerkingtreding van het Tuinbouwuitvoerbesluit ten aanzien van appelen en peren.

Inwerkingtreding 1 October 1937.

S. 854.

13 *Augustus* 1937. BESLUIT tot intrekking van het Jam- en limonadebesluit (*Staatsblad* 1924, N°. 97) en tot vaststelling van een nieuw Jam-limonadebesluit, op grond van de artikelen 14 en 15 der Warenwet (*Staatsblad* 1935, N°. 793). *(„Jam-limonadebesluit 1937*, Staatsblad *854.")*

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 15 Juni 1937, N°. 520 D/dossier 29, afdeeling Volksgezondheid;

Gelet op de artikelen 14 en 15 der Warenwet (Staatsblad 1935, N°. 793);

Gezien het advies van de Commissie, bedoeld in artikel 17 der Warenwet (Staatsblad 1935, N°. 793);

Den Raad van State gehoord (advies van 27 Juli 1937, N°. 31);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 6 Augustus 1937, N°. 1098 D/dossier 29, afdeeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. 1. In dit besluit wordt verstaan onder:

a. suiker: saccharose en/of invertsuiker;

b. suikergehalte: de som der gehalten aan saccharose en invertsuiker, deze laatste omgerekend tot saccharose;

c. zetmeelstroopgehalte: het gehalte aan watervrije zetmeelstroop;

d. procent: het getal, dat aangeeft het aantal grammen van een bestanddeel in 100 grammen der waar, voor zoover niet uitdrukkelijk anders is bepaald;

e. vruchten: fruit, alsmede tomaten;

f. vruchtenessence: de onschadelijke geur- en smaakstoffen uit plantendeelen verkregen;

g. zwaveligzuur: zwaveldioxyde als zoodanig en zwaveligzure verbindingen, uitgedrukt als SO_2;

h. benzoëzuur: het zuur als zoodanig en benzoëzure zouten, uitgedrukt als benzoëzuur;

i. zilver: het metaal als zoodanig en gebonden.

2. Het woord „siroop" mag in alle aanduidingen vervangen worden door het woord „stroop".

2. 1. Aangeduid moet worden en mag uitsluitend worden met den naam:

a. vruchtenjam, vruchtenmarmelade, jam of *marmelade*, het product verkregen door deugdelijke, zoo noodig van pitten en schillen bevrijde vruchten met ten hoogste 1.1 maal hun gewicht aan suiker uit te dampen.

In afwijking van het in de vorige alinea bepaalde mag de als oranjemarmelade aangeduide waar met ten hoogste 1.5 maal, de als ananasjam aangeduide waar met ten hoogste 2.0 maal het gewicht der vruchten aan suiker zijn verkregen.

Toegevoegd mogen zijn citroenzuur en/of eenig pectine of eenig helder pectinehoudend vruchtensap, bovendien bij aardbeienjam een geringe hoeveelheid eener onschadelijke kleurstof.

b. huishoudjam of *huishoudmarmelade*, het product verkregen door deugdelijke, zoo noodig van pitten en schillen bevrijde vruchten, met ten hoogste 1.5 maal hun gewicht aan suiker uit te dampen. Suiker mag in deze waren ten deele door zetmeelstroop zijn vervangen.

In afwijking van het in de vorige alinea bepaalde mag de als huishoudmarmelade (oranjeappelen) aangeduide waar met ten hoogste 1.7 maal, de als huishoudjam (ananas) aangeduide waar met ten hoogste 2.5 maal het gewicht der vruchten aan suiker zijn verkregen.

Toegevoegd mogen zijn citroenzuur, eenig pectine of eenig helder pectinehoudend vruchtensap en een geringe hoeveelheid eener onschadelijke kleurstof.

c. vruchtengelei, het geleiachtige, doorschijnende product, verkregen door vruchtensap, waarin enkele stukjes van vruchten mogen voorkomen, met ten hoogste zijn gewicht aan suiker uit te dampen.

In afwijking van het in de vorige alinea bepaalde mag de als citroengelei aangeduide waar met ten hoogste 1.5 maal het gewicht der vruchten aan suiker zijn verkregen.

Toegevoegd mogen zijn citroenzuur en eenig pectine, bovendien bij aardbeiengelei een geringe hoeveelheid eener onschadelijke kleurstof.

d. huishoudgelei, het product op overeenkomstige wijze verkregen als dat, onder *c* bedoeld, met dien verstande, dat suiker ten deele door zetmeelstroop mag zijn vervangen.

Toegevoegd mogen zijn citroenzuur, eenig pectine of helder pectinehoudend vruchtensap en een geringe hoeveelheid eener onschadelijke kleurstof.

e. 1°. *vruchten op water*, vruchten — geheel en/of in stukken — met water of suikeroplossing. Het suikergehalte der waar mag ten hoogste 15 procent bedragen.

2°. *vruchten op sap*, vruchten — geheel en/of in stukken — met suikeroplossing. Het suikergehalte der waar moet meer dan 15 procent bedragen. Is het suikergehalte hooger dan 30 procent, dan mag de aanduiding *„vruchten op siroop"* worden gebruikt.

Onschadelijke kleurstof en citroenzuur mogen aan de waren, onder *e* bedoeld, zijn toegevoegd.

f. bowl (alcoholvrij) — *gearomatiseerde vruchten op water*, onderscheidenlijk *bowl (alcoholvrij)* — *gearomatiseerde vruchten op sap*, vruchten op water, onderscheidenlijk vruchten op sap met essences.

g. vruchtensap, zoete most of *most*, het vloeibare product verkregen uit vruchten.

Suiker mag zijn toegevoegd, mits de aanduiding „vruchtensap" wordt voorafgegaan of gevolgd door het woord *„gezoet"*, en onmiddellijk onder de aanduiding is vermeld de hoeveelheid toegevoegde suiker in procenten van de waar en deze niet grooter is dan 20 procent; bij gezoet citroensap niet grooter dan 45 procent.

Voorbeeld: Gezoet frambozensap
met 10 procent suiker

Zoete appelmost
gezoet met 5 procent suiker

h. vruchtensaus, een mengsel van vruchtensap en/of vruchten — geheel en/of in stukken — en suikeroplossing, waaraan citroenzuur en ten hoogste 0.2 procent agar-agar of 0.2 procent pectine (berekend als calciumpectaat) mogen zijn toegevoegd.

i. vruchtensiroop, een mengsel van vruchtensap — met uitzondering van het sap van appelen en/of peren — en suikeroplossing.

j. 1°. *appelsiroop*, het product verkregen door het sap of extract van appelen en/of appelschillen, hetzij versche of gedroogde, uit te dampen tot geleidikte. Suiker mag zijn toegevoegd.

2°. *rinsche appelsiroop*, het product verkregen door het sap of extract van appelen en/of appelschillen, hetzij versche of gedroogde, uit te dampen tot geleidikte. Beetwortelsap, al of niet gemengd met suiker, mag zijn toegevoegd.

3°. *perensiroop*, het product verkregen door

het sap of extract van peren en/of perenschillen uit te dampen tot geleidikte. Beetwortelsap, suiker of een mengsel van beide, mag zijn toegevoegd.

Zetmeelstroop mag aan de hier genoemde siropen zijn toegevoegd, mits zij zijn aangeduid als *huishoudappelsiroop, rinsche huishoudappelsiroop*, onderscheidenlijk *huishoudperensiroop*, en onmiddellijk onder deze aanduiding is vermeld de hoeveelheid der in de waar aanwezige zetmeelstroop in procenten.

Voorbeeld: Huishoudappelsiroop
met 20 procent zetmeelstroop.

k. vruchtenpulp, het product verkregen door vruchten tot moes te brengen. Vruchtenpulp van tomaten mag worden aangeduid als tomatenpuree.

Indien bij de aanduiding „vruchtensap", „vruchtenpulp" of „tomatenpuree" geplaatst is de aanduiding geconcentreerd (synoniem tweemaal geconcentreerd) onderscheidenlijk driemaal, viermaal of vijfmaal geconcentreerd, moet een deel der waar, verdund met een gelijke, onderscheidenlijk een tweevoudige, drievoudige en viervoudige gewichtshoeveelheid water, een soortgelijk gewicht hebben niet lager dan in art. 12, lid 2, van dit besluit genoemd voor het sap van de vrucht op de verpakking der waar aangegeven.

Aan tomatenpulp mag een geringe hoeveelheid eener onschadelijke kleurstof zijn toegevoegd.

l. vruchtenpuree, een mengsel van vruchtenpulp met suiker. Onmiddellijk onder de aanduiding vruchtenpuree moet vermeld zijn de hoeveelheid der toegevoegde suiker in procenten der waar.

Deze hoeveelheid mag niet grooter zijn dan 35 procent.

Voorbeeld: Vruchtenpuree
met 10 procent suiker.

Aan aardbeienpuree mag een geringe hoeveelheid eener onschadelijke kleurstof zijn toegevoegd.

m. vruchtenmoes, een mengsel van tot moes gebrachte vruchten en suiker, met een suikergehalte van ten minste 15 procent en ten hoogste 25 procent, dat geen conserveermiddelen bevat.

n. vruchtenlimonadesiroop of *vruchtensorbet*, al of niet met de toevoeging *„met vruchtensap bereid"*, een mengsel van vruchtensap, suikeroplossing en citroenzuur of citroensap, waaraan vruchten — geheel en/of in stukken — en vruchtenessence, alsmede ten hoogste 0.2 procent agar-agar of 0.2 procent pectine (berekend als calciumpectaat) en een geringe hoeveelheid eener onschadelijke kleurstof mogen zijn toegevoegd.

Vruchtenlimonadesiroop bereid uit het sap van citrus-soorten mag worden aangeduid als *kwastsiroop* of *vruchtenkwastsiroop*.

o. vruchtenlimonade, een verdund vruchtensap met suiker, waarvan het suikergehalte ten minste 8 procent en ten hoogste 12 procent bedraagt en waaraan citroenzuur, vruchtenessences en koolzuur mogen zijn toegevoegd.

Vruchtenlimonade bereid uit het sap van citrus-soorten mag worden aangeduid als *kwast* of *vruchtenkwast*.

De toevoeging „gazeuse" mag worden gebezigd, indien de waar koolzuur bevat.

2. In de waren, bedoeld in het eerste lid van dit artikel, mogen geen andere stoffen aanwezig zijn dan de voor elke waar aangegeven grondstoffen, uitgezonderd:

a. zwaveligzuur tot ten hoogste 50 milligrammen per kilogram in de waren, bedoeld onder *a, c, i* en *j*;

b. zwaveligzuur tot ten hoogste 75 milligrammen en benzoëzuur tot ten hoogste 250 milligrammen per kilogram in de waren, bedoeld onder *b, d, e, f, h, k, l* en *n*;

c. zwaveligzuur tot ten hoogste 150 milligrammen, of benzoëzuur tot ten hoogste 400 milligrammen per kilogram in de waren, bedoeld onder *g*, behalve in de waren aangeduid als „zoete most" of „most", welke uitsluitend zwaveligzuur tot een hoeveelheid niet grooter dan 100 milligrammen per kilogram mogen bevatten;

d. zwaveligzuur tot ten hoogste 1000 milligrammen of benzoëzuur tot ten hoogste 1500 milligrammen per kilogram in de waren, bedoeld onder *k*, mits kennelijk niet bestemd om aan het publiek te worden afgeleverd en voorzien van de aanduiding:

„HALFFABRICAAT"

*„in onvermengden toestand ongeschikt voor consumptie, bevat 1500 milligrammen benzoëzuur per kilogram (*onderscheidenlijk *1000 milligrammen zwaveligzuur per kilogram)";*

e. zwaveligzuur of benzoëzuur tot ten hoogste 50 milligrammen of zilver tot ten hoogste 1.5 milligrammen per kilogram in de waren, bedoeld onder *o*.

3. In de aanduidingen in het eerste lid van dit artikel genoemd, mag het woord „vruchten" worden vervangen door den naam van de vrucht of door de namen der vruchten, waaruit de waar is bereid.

Bij de aanduiding „zoete most" of „most" mag de naam der vrucht(en) vóór, achter of onder het woord „most" geplaatst zijn.

Is van de bevoegdheid in de eerste of tweede alinea geen gebruik gemaakt, of is een der aanduidingen jam, marmelade, huishoudjam, huishoudmarmelade of huishoudgelei gebruikt, dan moet op de verpakking onder de aanduiding, als bedoeld in het eerste lid van dit artikel, duidelijk zijn vermeld de algemeen gebruikelijke naam van de vrucht of de algemeen gebruikelijke namen der vruchten, waaruit de waar is bereid.

Voorbeeld:

Vruchtenjam aardbeien. Huishoudjam. appelen—frambozen—bessen.

4. Op of aan de verpakkingen of omhulsels van de waren, bedoeld in het eerste lid van dit artikel onder *b* en *d* en onder *j*, voor zoover daaraan zetmeelstroop is toegevoegd, of op daarin of daarbij aanwezig drukwerk of schriftuur mogen niet voorkomen de woorden: eerste soort, eerste kwaliteit, prima, edel of andere aanduidingen, welke een eerste kwaliteit kunnen doen veronderstellen.

3. 1. Andere waren dan in artikel 2 genoemd, bereid uit suiker of suikeroplossing en citroenzuur, wijnsteenzuur of melkzuur, waaraan een onschadelijke kleurstof, onschadelijke

essences, zetmeelstroop, een onschadelijk bindmiddel, vruchtensap, vruchten — geheel en/of in stukken — eibestanddeelen, eetbare oliën en/of vetten, plantendeelen, kruiden, specerijen of extracten daarvan mogen zijn toegevoegd, moeten worden aangeduid met een der volgende namen:

a. namaakgelei of namaakappelsiroop;
b. puddingsaus;
c. limonadesiroop;
d. limonettesiroop;
e. alcoholvrije likeur;
f. limonade gazeuse;
g. poeder (tablet, onderscheidenlijk *pasta) ter bereiding van namaakgelei,* indien het product vast is en bestemd als grondstof voor een namaakgelei.

Poeder, (tablet, onderscheidenlijk pasta) bestemd voor de bereiding van een der andere waren in art. 2 of in dit artikel genoemd, moet op overeenkomstige wijze zijn aangeduid bv.: Tablet ter bereiding van limonade gazeuse. In afwijking van het in den aanhef van dit artikel bepaalde, behoeft in deze poeders, tabletten, onderscheidenlijk pasta's, suiker niet aanwezig te zijn; zij mogen natriumbicarbonaat bevatten.

2. In de waren, bedoeld in het eerste lid van dit artikel onder *a*, *b*, *c*, *d* en *e*, mogen, behalve de aangegeven grondstoffen, nog gebruikt zijn, hetzij benzoëzuur, hetzij zwaveligzuur ter hoeveelheid van ten hoogste 250 milligram per kilogram der waar. Indien vruchten en/of vruchtensappen in de hier aangegeven waren verwerkt zijn, mag, naast de in den vorigen zin aangegeven hoeveelheid benzoëzuur, ten hoogste 50 milligram zwaveligzuur per kilogram der waar aanwezig zijn.

3. Indien de smaak of de geur der waren in het eerste lid van dit artikel bedoeld, is aangegeven door den naam eener vrucht, mag deze uitsluitend zijn vermeld onmiddellijk onder den naam der waar op de volgende wijze:

Limonadesiroop sinaasappel.	Alcoholvrije likeur frambozen.

4. Op of aan de verpakkingen of omhulsels van de waren in het eerste lid van dit artikel bedoeld of op daarin of daarbij aanwezig drukwerk of schriftuur mogen — behoudens de aanduiding in het derde lid van dit artikel bedoeld — noch de woorden eerste soort, eerste kwaliteit, prima, edel of andere aanduidingen, welke een eerste kwaliteit kunnen doen veronderstellen, noch de woorden echt, natuur, zuiver, vrucht, fruit, ooft of samenstellingen daarvan, noch aanduidingen in woord of beeld voorkomen, welke betrekking hebben op vruchten, vruchtdragende gewassen, vruchtenteelt of verwerking van vruchten.

5. Onjuiste aanduidingen of aanduidingen, die tot misvatting aanleiding kunnen geven, mogen op de waren in het eerste lid van dit artikel bedoeld, noch bij of op hare verpakkingen voorkomen.

4. 1. Aangeduid moet worden en mag uitsluitend worden met den naam:

a. rhabarberjam, de op jam gelijkende waar, bereid op overeenkomstige wijze als jam, waarbij vruchten geheel of ten deele zijn vervangen door de bladstelen of het sap der bladstelen van rhabarber.

b. ontbijtgember, de op jam gelijkende waar, bereid uit gember, suikeroplossing en/of honig, waaraan bestanddeelen van vruchten en een onschadelijk zuur mogen zijn toegevoegd.

c. chocoladepasta, de uitsmeerbare waar, bereid uit cacaomassa, cacao of chocolade en suikerstroop, waaraan aromatische stoffen, agar-agar, honig, eetbare vetten, melkpoeder, afgeroomde melkpoeder, gecondenseerde melk en/of gecondenseerde afgeroomde melk mogen zijn toegevoegd.

2. Indien suikerstroop in de waren onder *a*, *b* of *c* bedoeld, gedeeltelijk door zetmeelstroop is vervangen, moeten deze waren zijn aangeduid als *huishoudrhabarberjam,* onderscheidenlijk *huishoudontbijtgember* en *huishoudchocoladepasta.*

3. De in het eerste lid van dit artikel bedoelde waren mogen geen andere bestanddeelen bevatten, dan de genoemde; de in het tweede lid bedoelde waren mogen, behalve de aangegeven grondstoffen, nog bevatten, hetzij benzoëzuur, hetzij zwaveligzuur tot een hoeveelheid van ten hoogste 250 milligram per kilogram der waar.

5. 1. Waren, die in aard of samenstelling gelijken op de waren in de artikelen 2, 3 en 4 bedoeld, of ten doel zouden kunnen hebben deze te vervangen, mogen niet dan met Onze toestemming en onder door Ons te stellen voorwaarden worden aangeduid met namen, waaruit de aard en samenstelling, qualitatief en kwantitatief, niet of niet voldoende blijken.

2. Zij moeten worden aangeduid, hetzij met een naam, waarvoor door Ons toestemming is verleend, hetzij overeenkomstig haar samenstelling, naar de hoeveelheid der bij de bereiding gebruikte grondstoffen, op voor den kooper begrijpelijke wijze.

6. 1. Op de buitenzijde van alle verpakkingen — indien daarop een etiket voorkomt op het etiket — der in de artikelen 2, 3, 4 en 5 van dit besluit bedoelde waren moet voorkomen één en niet meer dan één der in die artikelen aangegeven aanduidingen of der in art. 5 bedoelde aanduidingen. Deze aanduidingen, alsmede de andere in die artikelen voorgeschreven vermeldingen, moeten zijn in de Nederlandsche taal; zij mogen niet door vegen zijn uit te wisschen, moeten gemakkelijk leesbaar en niet onderbroken zijn.

2. Op alle verpakkingen, in het eerste lid van dit artikel bedoeld, met een inhoudsmaat kleiner dan 5 Liter, moeten de in dat lid bedoelde aanduidingen bestaan uit letters, die een hoogte hebben van ten minste 5 millimeter (0.005 m) en een lijndikte van 0.5 millimeter (0.0005 m) en de voorgeschreven vermeldingen uit letters van ten minste 3 millimeter (0.003 m) hoogte.

De vermelding van de namen der vruchten, bedoeld in art. 2, lid 3, van den smaak en den geur, bedoeld in art. 3, lid 3, mag op de verpakkingen niet duidelijker en niet vaker voorkomen dan de aanduidingen, bedoeld in het eerste lid van genoemde artikelen.

3. In een winkel, op een markt of op eenige andere voor het publiek toegankelijke verkoopplaats moet op elke verpakking der waren, in het eerste lid van dit artikel bedoeld, of op de voorwerpen, waarin deze wa-

ren zich bevinden, voor zoover zij een inhoudsmaat van 5 Liter of meer bezitten, de aanduiding in het eerste lid van dit artikel bedoeld, zijn aangebracht met hoofddrukletters, die een hoogte hebben van ten minste 2 centimeter (0.02 m) en een lijndikte van ten minste 2 millimeter (0.002 m) en de voorgeschreven vermeldingen in letters van 0.5 centimeter (0.005 m) hoogte. De aanduiding en de vermeldingen moeten zijn aangebracht op de verpakking zelf, onderscheidenlijk op het voorwerp, waarin of waarop de waar zich bevindt; de aanduiding en de vermeldingen moeten voor de bezoekers of het publiek duidelijk zichtbaar en leesbaar zijn.

7. De waar, die door een opschrift of op eenige andere wijze wordt aangeduid als een der waren, in een der artikelen 2, 3, 4 en 5 van dit besluit bedoeld, of kennelijk als zoodanig voorhanden is, moet voldoen aan de eischen, aan deze waar bij dit besluit gesteld. De opschriften op de verpakking moeten voldoen aan de eischen in artikel 6 gesteld.

8. 1. *„Vruchtenjam* moet voldoen aan de volgende eischen:

a. andere vruchten dan die, waarvan de namen op de verpakkingen zijn vermeld, op de wijze in het 3de lid van art. 2 bedoeld, of bestanddeelen daarvan — behalve citroenzuur en eenig pectine — moeten afwezig zijn;

b. het suikergehalte mag, omgerekend op die jam met een watergehalte van 35 procent, ten hoogste 61 procent bedragen, behalve van ananasjam en oranjemarmelade, waarvan het suikergehalte op dezelfde wijze berekend ten hoogste 63 procent mag bedragen;

c. het watergehalte mag ten hoogste 35 procent bedragen;

d. het pectinegehalte (berekend als calciumpectaat) mag ten hoogste 0.5 procent bedragen, behalve bij abrikozenjam, waarin het ten hoogste 0.6 procent mag bedragen.

2. *a. Rhabarberjam, ontbijtgember* en *chocoladepasta* mogen ten hoogste 35 procent water bevatten.

b. Chocoladepasta mag ten hoogste 0.2 procent agar-agar bevatten.

9. *Huishoudjam* moet voldoen aan de volgende eischen:

1°. andere vruchten dan die, waarvan de namen op de verpakkingen zijn vermeld, op de wijze in het 3de lid van art. 2 bedoeld, of bestanddeelen daarvan — behalve citroenzuur en eenig pectine of helder pectinehoudend vruchtensap — moeten afwezig zijn;

2°. het suikergehalte moet ten minste 30 procent, de som van het suiker- en het zetmeelstroopgehalte mag, omgerekend op die jam met een watergehalte van 35 procent, ten hoogste 62 procent bedragen, behalve van huishoudjam (ananas) en huishoudmarmelade (oranjeappelen), waarvan het suikergehalte op dezelfde wijze berekend ten hoogste 64 procent mag bedragen;

3°. het watergehalte mag ten hoogste 35 procent bedragen;

4°. het pectinegehalte (berekend als calciumpectaat) mag ten hoogste 0.5 procent bedragen, behalve bij huishoudjam (abrikozen), waarin het ten hoogste 0.6 procent mag bedragen.

10. *Vruchtengelei* moet voldoen aan de volgende eischen:

1°. andere vruchtensappen dan die, waarvan de namen der vruchten op de verpakkingen zijn vermeld, op de wijze in het 3e lid van art. 2 bedoeld, moeten afwezig zijn;

2°. het watergehalte mag ten hoogste 35 procent bedragen;

3°. het pectinegehalte (berekend als calciumpectaat) mag ten hoogste 0.5 procent bedragen.

11. *Huishoudgelei* moet voldoen aan de volgende eischen:

1°. andere vruchtensappen dan die, waarvan de namen der vruchten op de verpakkingen zijn vermeld, op de wijze in het 3e lid van art. 2 bedoeld, moeten afwezig zijn;

2°. het suikergehalte moet ten minste 30 procent, de som van het suiker- en het zetmeelstroopgehalte mag ten hoogste 66 procent bedragen;

3°. het watergehalte mag ten hoogste 35 procent bedragen;

4°. het pectinegehalte (berekend als calciumpectaat) mag ten hoogste 0.5 procent bedragen.

12. *Vruchtensap, zoete most* of *most* moeten voldoen aan de volgende eischen:

1°. andere vruchtensappen dan die, waarvan de naam der vrucht op de verpakking is vermeld, op de wijze in het 3e lid van art. 2 bedoeld, moeten afwezig zijn;

2°. het soortelijk gewicht moet ten minste bedragen:

1.018	bij dat, aangeduid als van	tomaten;
1.025	„ „ „ „ „	aardbeien;
1.030	„ „ „ „ „	boschbessen;
1.034	„ „ „ „ „	citroenen;
1.036	„ „ „ „ „	grape fruit;
1.038	„ „ „ „ „	roode en/of van witte of van zwarte (aal)-bessen;
1.042	„ „ „ „ „	sinaasappelen;
1.045	„ „ „ „ „	appelen of van peren;
1.050	„ „ „ „ „	kersen, van ananas of van druiven;

3°. van het sap, aangeduid als dat van frambozen, mag het gehalte aan suikervrij extract niet lager zijn dan 3.0 procent.

4°. alcohol mag aanwezig zijn tot een bedrag van ten hoogste 0.5 cm^3 per 100 cm^3 sap, behalve bij frambozensap, dat ten hoogste 1.5 cm^3 per 100 cm^3 sap mag bevatten.

5°. in de waren aangeduid als „zoete most" of „most", mag koolzuurgas aanwezig zijn; de waar mag noch geheel, noch gedeeltelijk verwarming hebben ondergaan boven 45° C.

6°. aan de waar aangeduid als „zoete perenmost" mag ten hoogste 0.3 procent melkzuur of citroenzuur toegevoegd zijn.

13. *Vruchtensaus* moet voldoen aan de volgende eischen:

1°. andere vruchten en vruchtensappen dan die, waarvan de naam op de verpakking is vermeld, op de wijze in het 3e lid van art. 2 bedoeld, of bestanddeelen daarvan — behalve citroenzuur, eenig pectine of agar-agar — moeten afwezig zijn;

2°. het watergehalte mag ten hoogste 45 procent bedragen;

3°. het suikergehalte moet ten minste 45 procent bedragen;

4°. het gehalte aan vruchtensap moet ten minste 30 procent bedragen, behalve bij ananassaus, waarvan de hoeveelheid ananassap niet minder dan 20 procent mag bedragen. Het sap van in de waar aanwezige vruchten wordt mede als vruchtensap aangemerkt.

14. *Vruchtensiroop* moet voldoen aan de volgende eischen:

1°. andere vruchtensappen dan die, waarvan de naam van de vrucht op de verpakking is vermeld, op de wijze in het 3e lid van art. 2 bedoeld, moeten afwezig zijn;

2°. het suikergehalte moet ten minste 55 procent bedragen;

3°. het gehalte aan vruchtensap, voldoende aan de in artikel 12 gestelde eischen, waarvan de naam op de verpakking is vermeld, moet ten minste 30 procent bedragen, behalve bij ananassiroop, waarvan dit gehalte niet minder dan 20 procent mag bedragen.

15. 1. *Appelsiroop, rinsche appelsiroop* en *perensiroop* moeten voldoen aan de volgende eischen:

a. het suikergehalte mag ten hoogste 65 procent bedragen;

b. het extractgehalte moet ten minste 70 procent bedragen.

2. *Huishoudappelsiroop, rinsche huishoudappelsiroop* en *huishoudperensiroop* moeten voldoen aan de volgende eischen:

a. het suikergehalte moet ten minste 30 procent, de som van het suiker- en het zetmeelstroopgehalte mag ten hoogste 65 procent bedragen;

b. het extractgehalte moet ten minste 70 procent bedragen.

16. *Vruchtenpulp, vruchtenpuree* en *vruchtenmoes* moeten voldoen aan den eisch, dat andere vruchten dan die, waarvan de naam op de verpakking is vermeld, op de wijze in het 3de lid van art. 2 bedoeld, of bestanddeelen daarvan, afwezig moeten zijn; het suikergehalte bij *vruchtenmoes* moet ten minste 15 procent en mag ten hoogste 25 procent bedragen.

17. *Vruchtenlimonadesiroop* moet voldoen aan de volgende eischen:

1°. andere vruchtensappen en vruchten dan die, waarvan de naam op de verpakking is vermeld, op de wijze in het 3e lid van art. 2 bedoeld, of bestanddeelen daarvan — behalve eenig citroensap of citroenzuur, vruchtenessence en eenig pectine — moeten afwezig zijn;

2°. het suikergehalte moet ten minste 55 procent bedragen;

3°. het gehalte aan vruchtensap, voldoende aan de in artikel 12 gestelde eischen, waarvan de naam op de verpakking is vermeld, moet ten minste 30 procent bedragen, behalve bij ananas- en citroenlimonadesiroop, waarvan het gehalte aan ananassap, onderscheidenlijk citroensap, niet minder dan 20 procent mag bedragen. Het sap van de in de waar aanwezige vruchten wordt mede als vruchtensap aangemerkt.

18. *Vruchtenlimonade* moet voldoen aan de volgende eischen:

1°. ander vruchtensap dan dat, waarvan de naam van de vrucht op de verpakking is vermeld, op de wijze in het 3e lid van art. 2 bedoeld, of bestanddeelen daarvan — behalve eenig citroensap of citroenzuur en vruchtenessence — moeten afwezig zijn;

2°. het gehalte aan suiker moet ten minste 8 procent en mag ten hoogste 12 procent bedragen;

3°. het gehalte aan vruchtensap, voldoende aan de in artikel 12 gestelde eischen, waarvan de naam op de verpakking is vermeld, moet ten minste 10 procent bedragen.

19. 1. *Namaakgelei* of *namaakappelsiroop* moet voldoen aan de volgende eischen:

a. zij moet de consistentie en het uiterlijk hebben van jam of gelei, onderscheidenlijk van een der waren, bedoeld in art. 2, lid 2, onder *j*;

b. het suikergehalte moet ten minste 30 procent bedragen;

c. het watergehalte mag ten hoogste 35 procent bedragen.

2. *Puddingsaus* moet voldoen aan de volgende eischen:

a. zij moet dikvloeibaar zijn;

b. het suikergehalte moet ten minste 35 procent bedragen.

3. *Limonadesiroop* moet voldoen aan de volgende eischen:

a. zij moet stroperig vloeibaar zijn;

b. het suikergehalte moet ten minste 55 procent bedragen.

4. *Limonettesiroop* moet voldoen aan de volgende eischen:

a. zij moet stroperig vloeibaar zijn;

b. de som van het suiker- en het zetmeelstroopgehalte moet ten minste 55 procent bedragen;

c. het suikergehalte moet ten minste 40 procent van de som van het suiker- en het zetmeelstroopgehalte bedragen.

5. *Alcoholvrije likeur* moet voldoen aan de volgende eischen:

a. zij moet helder en vloeibaar zijn;

b. het suikergehalte moet ten minste 20 procent, het zetmeelstroopgehalte mag ten hoogste 10 procent bedragen;

c. de zuurgraad mag ten hoogste 8 cm^3 normaal zuur per 100 gram der waar bedragen.

d. het alcoholgehalte mag ten hoogste ½ cm^3 aethylalcohol per 100 cm^3 der waar bedragen.

6. *Limonade gazeuse* moet voldoen aan de volgende eischen:

a. zij mag, behalve de grondstoffen in art. 3 lid 1 genoemd, koolzuurgas, alsmede een onschadelijk niet haemolytisch werkend schuimmiddel bevatten;

b. het suikergehalte moet ten minste 8 procent bedragen.

20. Onder de aanduidingen, bedoeld in art. 3 onder *g*, moeten de samenstellende bestanddeelen duidelijk leesbaar zijn aangegeven in de Nederlandsche taal op voor den kooper begrijpelijke wijze.

21. *Huishoudrhabarberjam, huishoudontbijtgember* en *huishoudchocoladepasta* moeten voldoen aan de volgende eischen:

1. het suikergehalte moet ten minste 30

procent, de som van het suiker- en het zetmeelstroopgehalte mag ten hoogste 66 procent bedragen;

2. het watergehalte mag ten hoogste 35 procent bedragen;

3. huishoudchocoladepasta mag ten hoogste 0.2 procent agar-agar bevatten.

22. Waren in dit besluit bedoeld en voorzien van de aanduiding „gepasteuriseerd" of „gesteriliseerd" moeten vrij zijn van conserveermiddelen.

23. De in dit besluit bedoelde waren moeten voorts voldoen aan de volgende eischen:

1°. zij mogen niet beschimmeld zijn of in gisting verkeeren, noch abnormaal van geur of smaak zijn; schimmeldraden en gistcellen mogen niet in ongewoon aantal aanwezig zijn;

2°. schadelijke bestanddeelen moeten afwezig zijn;

3°. ondeugdelijke vruchten mogen niet verwerkt zijn;

4°. zij moeten in deugdelijken toestand verkeeren en deugdelijk van samenstelling zijn;

5°. in eenige waar in dit besluit vermeld, mogen andere stoffen niet aanwezig zijn dan die, welke voor die waar in dit besluit zijn aangegeven.

24. De buitenzijde van elke verpakking der waren, in dit besluit bedoeld, moet voorzien zijn van een aanduiding, aangevende de hoeveelheid van de waar in de verpakking aanwezig, welke hoeveelheid niet kleiner mag zijn dan de aanduiding aangeeft en ten hoogste 10 procent grooter. Voor vloeibare en stroperig vloeibare waren moet de aanduiding in liters, voor de overige waren in grammen of bij hoeveelheden, grooter dan 1 kilogram, in kilogrammen zijn aangegeven. Deze aanduiding moet voor den kooper duidelijk zichtbaar en leesbaar zijn, niet door vegen zijn uit te wisschen, zijn aangebracht op dezelfde vlakken, waarop de naam van de waar is vermeld, bestaan uit letters en cijfers, welke een hoogte hebben van ten minste 5 mm bij een lijndikte van 0.5 mm en worden voorafgegaan van het woord „Inhoud".

Voorbeeld: Inhoud: 500 gram.
Inhoud: 0.75 liter.

25. Dit besluit is niet van toepassing op de waren, in dit besluit bedoeld, die kennelijk voor uitvoer zijn bestemd, mits die waren niet aanwezig zijn in een der ruimten, bedoeld in het 3e lid van art. 6.

26. Voor de beoordeeling of de waren, in dit besluit bedoeld, voldoen aan de daarin gestelde eischen, moet gebruik gemaakt worden van de onderzoekingsmethoden, die nader zullen worden vastgesteld, voor zoover deze daarvoor toereikend zullen zijn.

27. Dit besluit treedt in werking op 1 Januari 1938. Alsdan vervalt het Jam- en limonadebesluit (*Staatsblad* 1924, n°. 97), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 9 Juli 1936 (*Staatsblad* n°. 857).

28. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel van Jam-limonadebesluit, met vermelding van den jaargang en het nummer van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 13den Augustus 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.

(*Uitgeg.* 7 *September* 1937.)

S. 855.

---

20 *Augustus* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Broodbesluit (*Staatsblad* 1925, n°. 478).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 3 Juli 1937, n°. 757 D/dossier 38, afdeeling Volksgezondheid;

Gelet op de artikelen 14 en 15 der Warenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 793) en op het Broodbesluit (*Staatsblad* 1925, n°. 478), gewijzigd bij Ons besluit van 3 Februari 1932 (*Staatsblad* n°. 27);

Gezien het advies van de Commissie, bedoeld in artikel 17 der Warenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 793);

Den Raad van State gehoord (advies van 10 Augustus 1937, n°. 59);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 14 Augustus 1937, n°. 1159 D/dossier 38, afdeeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

in het Broodbesluit (*Staatsblad* 1925, n°. 478) de volgende wijzigingen aan te brengen:

Art. I. Na artikel 2 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

„*Art. 2bis.* Brood, dat kennelijk mout of moutextract bevat, mag worden aangeduid als moutbrood.".

Art. II. Aan het slot van *artikel 5, onder c*, wordt de punt vervangen door een puntkomma, waarna wordt toegevoegd:

„*d.* ingesmeerd zijn met minerale en/of niet als eet- en drinkwaar gebruikelijke oliën of vetten.".

Art. III. Aan *artikel 8, onder b*, wordt toegevoegd:

„Onder normale grondstoffen worden mede begrepen eenig mout of moutextract, oliën en vetten (uitgezonderd de niet als eet- en drinkwaar gebruikelijke, alsmede minerale) en glucosestroop; voor krentenbrood en rozijnenbrood bovendien een geringe hoeveelheid specerijen, citroenolie en/of kaneelolie:".

Art. IV. *Artikel 8, onder c*, wordt gelezen als volgt:

„*c.* van kleurstoffen of van grondstoffen, die een kleurstof bevatten, welke daaraan niet eigen is; in afwijking hiervan mag voor de bereiding van krentenbrood, dat tenminste 20 % aan krenten, rozijnen en/of sukade bevat, worden gebruik gemaakt van een geringe hoeveelheid eener onschadelijke plantaardige kleurstof;".

Art. V. De aanhef van *artikel 13* wordt gelezen als volgt:

„Brood, bedoeld in artikel 1, tweede lid, mag, onverminderd het in het Algemeen Besluit (*Staatsblad* 1925, n°. 262) inzake waren voor lijders aan suikerziekte bepaalde.

a. enz.".

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 20sten Augustus 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.
(*Uitgeg.* 3 *September* 1937.)

S. 856. ———

20 *Augustus* 1937. BESLUIT tot toepassing van de artikelen 14, 15 en 16 der Warenwet (*Staatsblad* 1935, N°. 793) op gasmaskers. (*Gasmaskerbesluit 1937*, Staatsblad *n°. 856.*)

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 10 Juni 1937, N°. 82 D/dossier 65, Afdeeling Volksgezondheid;

Gelet op de artikelen 14, 15 en 16 der Warenwet (Staatsblad 1935, N°. 793);

Gezien het advies der Commissie, bedoeld in artikel 17 der Warenwet (Staatsblad 1935, N°. 793);

Den Raad van State gehoord (advies van 10 Augustus 1937, n°. 60);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 14 Augustus 1937, N°. 1158 D/dossier 65, afdeeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Dit besluit verstaat onder gassen, alle soorten gas, rook en nevel, — hetzij deze gasvormig, vloeibaar of vast zijn — welke als strijdstoffen kunnen worden gebezigd.

2. 1. De aanduiding *gasmasker* mag uitsluitend en moet worden gebezigd voor ieder voorwerp, bestemd of geschikt voor het beschermen, geheel of gedeeltelijk, van het gelaat en van de luchtwegen van personen tegen de in artikel 1 bedoelde gassen.

Het gasmasker bestaat uit een gasfilterbus en een gasmaskergelaatstuk.

2. De aanduiding *gasfilterbus* mag uitsluitend en moet worden gebezigd voor het onderdeel van de in lid 1 bedoelde voorwerpen, waarin de in artikel 1 bedoelde gassen worden vastgelegd.

3. De aanduiding *gasmaskergelaatstuk* mag uitsluitend en moet worden gebezigd voor het gedeelte van de in lid 1 bedoelde voorwerpen, voorzooveel niet onder de omschrijving in lid 2 vallende.

4. De aanduiding *gasmasker-zuurstoftoestel* mag uitsluitend en moet worden gebezigd voor ieder voorwerp, als in lid 1 bedoeld, doch waarbij bovendien de drager volkomen onafhankelijk is van de atmosfeer, doordat de gasfilterbus vervangen is door een onderdeel, dat in staat is het voor de ademhaling benoodigde mengsel te leveren.

Het gasmaskerzuurstoftoestel bestaat behalve uit een gasmaskergelaatstuk onder meer uit een of meer der volgende onderdeelen: gasmasker-hoogedruk-cylinder, zuurstofpatroon en koolzuurfilterbus.

5. De aanduiding *gasmasker-hoogedruk-cylinder* mag uitsluitend en moet worden gebezigd voor het onderdeel van de in lid 4 bedoelde voorwerpen, waarin de voor de ademhaling benoodigde stoffen onder druk worden bewaard, met uitzondering voorzooveel dit onderdeel als eenvoudig hulpmiddel bij het in werking stellen van het in lid 4 bedoelde voorwerp is bestemd.

6. De aanduiding *zuurstofpatroon* mag uitsluitend en moet worden gebezigd voor het onderdeel van de in lid 4 bedoelde voorwerpen, waarin chemicaliën zijn ondergebracht, die de voor de ademhaling benoodigde zuurstof kunnen leveren.

7. De aanduiding *koolzuurfilterbus* mag uitsluitend en moet worden gebezigd voor het onderdeel van de in lid 4 bedoelde voorwerpen, waarin chemicaliën zijn ondergebracht, welke in staat zijn koolzuur vast te leggen.

8. De aanduiding *schuilplaats-gasfiltertoestel* mag uitsluitend en moet worden gebezigd voor ieder toestel, bestemd of geschikt voor het onttrekken van de in artikel 1 bedoelde gassen aan de buitenlucht, met het doel, de, van gas gezuiverde, lucht in schuilplaatsen (gasdicht afgesloten ruimten) te brengen.

9. De aanduiding *schuilplaats-gasfilterbus* mag uitsluitend en moet worden gebezigd voor het onderdeel van het schuilplaats-gasfiltertoestel, waarin de in artikel 1 bedoelde gassen worden vastgelegd.

10. De aanduiding *schuilplaats-zuurstoftoestel* mag uitsluitend en moet worden gebezigd voor ieder voorwerp, bestemd of geschikt om in een schuilplaats (gasdicht afgesloten ruimte) het voor de ademhaling van personen benoodigde mengsel te leveren, waarbij geen lucht wordt onttrokken aan de atmosfeer buiten de schuilplaats.

11. De aanduiding *gaskleeding* mag uitsluitend en moet worden gebezigd voor ieder soort kleedingstuk, bestemd of geschikt om personen te beschermen tegen de schadelijke inwerking van de in artikel 1 bedoelde gassen op de huid.

3. De bepalingen van dit besluit zijn niet van toepassing op de waren, in dit besluit bedoeld, voor zooveel deze kennelijk zijn bestemd:

a. uitsluitend voor militair gebruik;

b. uitsluitend voor gebruik in bedrijven, al of niet ingevolge andere wettelijke bepalingen, dan die, steunende op de Warenwet (Staatsblad 1935, N°. 793), mits op de waar en op de verpakking, waarin zij aan den verbruiker kan worden verkocht, op een goed zichtbare plaats, in duidelijke letters en onuitwischbaar is aangebracht het opschrift: niet bestemd en niet geschikt voor bescherming tegen gasaanvallen;

c. voor uitvoer, voorzoover niet aanwezig op markten, in winkels of eenige andere voor het publiek toegankelijke verkoopplaats.

4. 1. Vervaardigen en invoeren van de waren, in dit besluit bedoeld, mag slechts plaats vinden door hem, wien daartoe door of vanwege Onzen Minister, met de uitvoering van dit besluit belast, vergunning is verleend. Deze vergunning wordt slechts verleend aan hem, die de waren, in lid 1, 4, 8, 10 en/of 11 van artikel 2 bedoeld, vervaardigt of invoert.

2. Tot het verkrijgen van een vergunning richt de fabrikant, of, voorzooveel buitenlandsche waren betreft, de in Nederland gevestigde importeur, een aanvraag tot Onzen voornoemden Minister en biedt kosteloos en vrachtvrij aan de Directie der Artillerie-Inrichtingen aan de *Hembrug (Zaandam)* aan:

a. een door Onzen voornoemden Minister te bepalen aantal van die voorwerpen dan wel van de door hem te bepalen onderdeelen daarvan;

b. een volledige beschrijving met bijbehoorende teekeningen op schaal, allen in drievoud, van het voorwerp, vermeldende onder meer de constructie en de verwerkte materialen;

c. voorzooveel gasmaskers en schuilplaatsgasfiltertoestellen betreft, een opgave in drievoud van den tijd, gedurende welken het onderdeel, dat de in artikel 1 bedoelde gassen vastlegt, ten minste bescherming biedt tegen phosgeen, chloorpicrine en diphenylchloorarsine, onder de omstandigheden als in artikel 5, onder *h*, *i* en *l* vermeld;

d. voorzooveel gasmaskers betreft, een opgave in drievoud van den hoogsten te verwachten totalen weerstand van de gasfilterbus bij een ononderbroken doorstrooming van 80 liter lucht per minuut, uitgedrukt in mm waterzuil en voorzooveel schuilplaats-gasfiltertoestellen betreft, van den hoogsten te verwachten totalen weerstand, bij de ononderbroken doorstrooming van een hoeveelheid lucht in liters per minuut gelijk aan 15 maal het aantal personen waarvoor de bus is bestemd, uitgedrukt in mm waterzuil;

e. voorzooveel gaskleeding betreft, een opgave in drievoud van den totalen beschermingsduur onder de omstandigheden als in artikel 9 onder *a* vermeld, alsmede de wijze waarop de gaskleeding van vloeibaar mosterdgas kan worden ontdaan (ontsmet);

f. de overige naar het oordeel van Onzen voornoemden Minister voor een juiste beoordeeling van het voorwerp en voor de naleving van dit besluit noodig geachte gegevens en bescheiden.

3. De fabrikant of de importeur, bedoeld in lid 1, ontvangt bij de in lid 1 bedoelde vergunning van elk van de in lid 2 onder *b* t/m *f* bedoelde bescheiden een gewaarmerkt exemplaar terug, indien blijkt, dat de voorwerpen, genoemd in lid 1, 4, 8, 10 en 11 van artikel 2 aan de in de artikelen 5 t/9 vermelde eischen en aan de gegevens vermeld in de, ingevolge lid 3 onder *b* t/m *f* ingezonden bescheiden, voldoen en overigens geschikt zijn voor het gebruik, waarvoor zij zijn bestemd.

4. De in lid 1 van dit artikel bedoelde vergunning wordt door Onzen Minister verleend, indien:

a. de aanvrager aan Onzen voornoemden Minister toezendt een verklaring van de Directie der Artillerie-Inrichtingen aan de *Hembrug (Zaandam)*, dat bij onderzoek van de bij de aanvraag om vergunning ingezonden waren is gebleken, dat zij voldoen aan de daaraan gestelde eischen;

b. de aanvrager de noodige waarborgen biedt, dat de door hem af te leveren waren geheel in overeenstemming zullen zijn met de door hem ingezonden en bij de vergunning aan hem teruggegeven, gewaarmerkte bescheiden;

c. de aanvrager zich verplicht op de door hem af te leveren waren de door Onzen voornoemden Minister voor te schrijven merken en andere aanduidingen aan te brengen op de wijze door Onzen voornoemden Minister bepaald;

d. de aanvrager zich verplicht de aan hem teruggegeven gewaarmerkte bescheiden in ongeschonden toestand te bewaren en te allen tijde aan de in artikel 18 der Warenwet (Staatsblad 1935, N°. 793) bedoelde ambtenaren op eerste aanvraag te toonen;

e. de aanvrager zich verplicht — en bovendien zich verbindt aan ingeschrevenen, als bedoeld in artikel 11, de verplichting op te leggen — om aan de ambtenaren, bedoeld in artikel 18 der Warenwet (Staatsblad 1935, N°. 793), op eerste vordering tegen ontvangstbewijs kosteloos een of meer voorwerpen voor onderzoek beschikbaar te zullen stellen;

f. de aanvrager zich verplicht onverwijld op eerste schriftelijke vordering van Onzen voornoemden Minister de kosten van het onderzoek, bedoeld onder *e* te voldoen, indien is gebleken, dat een of meer der onderzochte voorwerpen niet aan de in dit besluit daaraan gestelde eischen voldoen;

g. de aanvrager zich verplicht een bankgarantie of andere zekerheid tot een door Onzen voornoemden Minister te bepalen bedrag te stellen, ten aanzien waarvan de aanvrager een verklaring onderteekent, waarin hij Onzen voornoemden Minister de bevoegdheid geeft om, wanneer de gestelde voorwaarden volgens de meening van Onzen voornoemden Minister niet behoorlijk zijn nagekomen, tot geheele of gedeeltelijke verbeurdverklaring der gestelde zekerheid over te gaan.

5. De in lid 1 van dit artikel bedoelde vergunning kan te allen tijde door Onzen voornoemden Minister worden ingetrokken.

6. Onze voornoemde Minister stelt de in lid 4 onder *c* bedoelde merken vast, die uitsluitend bestemd zijn om door of vanwege hen, aan wie de vergunning, bedoeld in lid 1, is verleend, te worden aangebracht op de in artikel 2 bedoelde waren. Deze merken worden in de Nederlandsche Staatscourant bekend gemaakt, evenals de door Onzen Minister voornoemd nader te geven voorschriften betreffende het aanbrengen van die merken op de waren.

7. Onze voornoemde Minister stelt na beëindiging van het in lid 4 onder *a* of *e* bedoelde onderzoek de daarbij niet verbruikte onderdeelen weder ter beschikking van den vergunninghouder onderscheidenlijk aanvrager.

5. *Gasmaskers* moeten voldoen aan de volgende eischen:

a. op de beide onderdeelen van het gasmasker moet op een duidelijk zichtbare plaats onuitwischbaar en duidelijk leesbaar zijn aangegeven:

I. het jaar van aanmaak;

II. de naam en het adres van den fabrikant of bij ingevoerde waren van den in Nederland gevestigden importeur;

en bovendien op de gasfilterbus:

III. de door den fabrikant of importeur gegarandeerde gebruikstijd tegen phosgeen en

chloorpicrine in uren, onder omstandigheden als hieronder onder *h* en *i* vermeld;

b. de beide onderdeelen van het gasmasker moeten luchtdicht aan elkaar verbonden kunnen worden; voorzoover deze beide onderdeelen door middel van schroefdraad onderling te verbinden zijn, moet deze schroefdraad zijn als goedgekeurd door Onzen voornoemden Minister;

c. het gasmaskergelaatstuk moet luchtdicht zijn bij een onderdruk binnen het gelaatstuk van 25 mm waterzuil, terwijl de aansluitlijn(en) een gasdichte aansluiting moet(en) waarborgen;

d. indien een uitlaatventiel aanwezig is, moet dit bij het inademen onmiddellijk luchtdicht sluiten;

e. de gasfilterbus moet volkomen afgesloten worden afgeleverd en mag na opening niet meer in den oorspronkelijken toestand kunnen worden teruggebracht;

f. de vulling van de gasfilterbus moet zoodanig zijn aangebracht, dat geen geluid ontstaat, wanneer de gasfilterbus met de hand wordt geschud; bij inademing door de gasfilterbus mogen geen stofdeelen van den gasfilterbusinhoud worden doorgelaten;

g. de totale weerstand van de gasfilterbus mag bij een ononderbroken doorstrooming van 80 liter lucht per minuut niet meer bedragen dan ten hoogste 80 mm waterzuil;

h. de gebruikstijd van de gasfilterbus in een phosgeenluchtmengsel moet, bij een ononderbroken doorstrooming van 50 liter per minuut en een concentratie van 1 mg phosgeen per liter lucht, tenminste 3 uur bedragen;

i. de gebruikstijd van de gasfilterbus in een chloorpicrine-luchtmengsel moet bij een ononderbroken doorstrooming van 40 liter per minuut en een concentratie van 2.5 mg chloorpicrine per liter lucht tenminste 3½ uur bedragen;

k. van het gedeelte van de gasfilterbus, hetwelk bestemd is voor het vastleggen van gassen, met uitzondering van rook en nevels, moet tenminste de helft van de ruimte zijn gevuld met actieve kool;

l. het gedeelte van de gasfilterbus, niet bedoeld onder *k*, moet afdoende bescherming geven tegen rook en nevelvormige gassen, met dien verstande, dat bij een ononderbroken doorstrooming van 20 liter per minuut, gedurende tenminste 12 uur bescherming moet worden geboden tegen een nevel van diphenylchloorarsine, waarbij 1 mg. diphenylchloorarsine op 15 liter lucht is verneveld. Na deze duurproef moet het gasmasker den drager nog 30 minuten bescherming bieden in een proefnevel, waarbij 2 mg diphenylchloorarsine op 15 liter lucht is verneveld.

6. *Gasmasker-zuurstoftoestellen* moeten voldoen aan de volgende eischen:

a. op het gasmasker-zuurstoftoestel moet op een duidelijk zichtbare plaats, onuitwischbaar en duidelijk leesbaar zijn aangegeven:

I. het jaar van aanmaak;

II. de naam en het adres van den fabrikant of bij ingevoerde waren van den in Nederland gevestigden importeur;

III. de tijd in uren, gedurende welke het voorwerp kan worden gebruikt door een persoon, die zich met een regelmatige pas op een vlakken weg voortbeweegt met een snelheid van 5 km per uur, met dien verstande, dat het voor de ademhaling benoodigde mengsel op het einde van den aangegeven termijn nog moet bevatten in volumen ten minste 18 % zuurstof en ten hoogste 0.5 % koolzuur;

b. het onderdeel, dat in staat is het voor de ademhaling benoodigde mengsel te leveren, moet, nadat daarin een overdruk van 50 mm waterzuil tot stand is gebracht, na één minuut nog een overdruk bezitten van ten minste 35 mm waterzuil;

c. het gasmasker-zuurstoftoestel moet, voorzooveel een gasmasker-hoogedruk-cylinder aanwezig is, voorzien zijn van een voor den drager afleesbaren manometer;

d. op de gasmasker-hoogedruk-cylinder moet op een duidelijk zichtbare plaats onuitwischbaar en duidelijk leesbaar zijn aangegeven:

I. de naam en het adres van den fabrikant of bij ingevoerde waren van den in Nederland gevestigden importeur;

II. de soort, alsmede de druk van den inhoud, in kg per cm^2, noodig voor den gegarandeerden gebruikstijd;

III. de tijd in uren, gedurende welke het voorwerp kan worden gebruikt onder omstandigheden, als in dit artikel onder *a*-III bedoeld;

e. de zuurstofpatroon moet volkomen afgesloten worden afgeleverd en mag na opening niet meer in den oorspronkelijken toestand kunnen worden teruggebracht;

f. op de zuurstofpatroon moet op een duidelijk zichtbare plaats onuitwischbaar en duidelijk leesbaar zijn aangegeven:

I. de naam en het adres van den fabrikant of bij invoer van den in Nederland gevestigden importeur;

II. het jaar van aanmaak;

III. de tijd in uren, gedurende welken dit voorwerp kan worden gebruikt onder omstandigheden, als in dit artikel onder *a*-III bedoeld;

g. de koolzuurfilterbus moet volkomen afgesloten worden afgeleverd en mag na opening niet meer in den oorspronkelijken toestand worden teruggebracht;

h. op de koolzuurfilterbus moet op een duidelijk zichtbare plaats onuitwischbaar en duidelijk leesbaar zijn aangegeven:

I. het jaar van aanmaak;

II. de naam en het adres van den fabrikant of bij invoer van den in Nederland gevestigden importeur;

III. de tijd in uren, gedurende welken dit voorwerp kan worden gebruikt onder omstandigheden, als in dit artikel onder *a*-III bedoeld.

7. *Schuilplaats-gasfiltertoestellen* moeten aan de volgende eischen voldoen:

a. op elk toestel moet op een duidelijk zichtbare plaats onuitwischbaar en duidelijk leesbaar zijn aangegeven:

I. de naam en het adres van den fabrikant of bij ingevoerde waren van den in Nederland gevestigden importeur;

II. voor hoeveel personen voldoende lucht, van de in artikel 1 bedoelde gassen gezuiverd, wordt geleverd bij een daarbij aangegeven wijze van bediening en een daarbij aangegeven weerstand van de schuilplaatsgasfilter-

bus(sen);

b. het toestel moet ten minste leveren 15 liter lucht van gas gezuiverd, per minuut en per persoon, voor het aantal personen waarvoor het is bestemd;

c. het vermogen van de schuilplaatsgasfilterbus, welke uit verschillende eenheden kan zijn opgebouwd, tot het vastleggen van gassen, moet per persoon ten minste overeenkomen met dat van een gasfilterbus, als vermeld in artikel 5;

d. op de schuilplaatsgasfilterbus moet op een duidelijk zichtbare plaats onuitwischbaar en duidelijk leesbaar zijn aangegeven:

I. het jaar van aanmaak;

II. de naam en het adres van den fabrikant of bij ingevoerde waren van den in Nederland gevestigden importeur;

III. de totale gebruikstijd tegen phosgeen en chloorpicrine, uitgedrukt in uren, als in dit artikel onder *c* bedoeld;

IV. de weerstand, als in artikel 4, in lid 2, onder *d*, voor schuilplaatsgasfiltertoestellen bedoeld.

8. *Schuilplaats-zuurstoftoestellen* moeten aan de volgende eischen voldoen:

a. op het toestel moet op een duidelijk zichtbare plaats onuitwischbaar en duidelijk leesbaar zijn aangegeven:

I. de naam en het adres van den fabrikant of bij ingevoerde waren van den in Nederland gevestigden importeur;

II. de tijd in uren, gedurende welken het voorwerp kan worden gebruikt en voor hoeveel personen het is bestemd, met dien verstande, dat het toestel per persoon en per minuut een hoeveelheid van ten minste 0.6 liter zuurstof moet leveren;

b. het toestel moet ten minste éénmaal 4 uren onafgebroken kunnen worden gebruikt door het aantal personen, waarvoor het is bestemd, waarbij deze personen zich bevinden in een ruimte waarvan de inhoud in m^3 gelijk is aan dat aantal personen, terwijl na deze 4 uren het koolzuurgehalte in de ruimte niet meer dan 4.5 volume-procent mag bedragen;

c. voorzooveel een hoogedruk-cylinder aanwezig is, moet deze zijn voorzien van een afleesbaren manometer;

d. voorzooveel een hoogedruk-cylinder aanwezig is, moet hierop op duidelijk zichtbare plaats, onuitwischbaar en duidelijk leesbaar, zijn aangegeven de aard, alsmede de druk van den inhoud in kg per cm^2, noodig voor den gegarandeerden gebruikstijd.

9. *Gaskleeding* moet voldoen aan de volgende eischen:

a. het kleedingstuk moet tegen water bestand zijn en moet ten minste éénmaal gedurende een onafgebroken periode van vier uren bescherming tegen vloeibaar mosterdgas kunnen bieden. Kan de kleeding méér dan eenmaal worden gebruikt, dan moet de kleeding tusschen twee opeenvolgende perioden van 4 uren telkenmale volledig van mosterdgas kunnen worden ontdaan (ontsmet);

b. op de gaskleeding of op een daaraan gehechte label moet onuitwischbaar en duidelijk leesbaar zijn aangegeven:

I. het jaar van aanmaak;

II. het aantal perioden van 4 uren, dat de gaskleeding tegen vloeibaar mosterdgas onder omstandigheden, als in dit artikel onder *a* bedoeld, kan worden gebruikt;

III. de wijze waarop de gaskleeding van vloeibaar mosterdgas kan worden ontdaan (ontsmet) en welke andere voorwaarden eventueel verder moeten worden vervuld om de kleeding voor een volgend gebruik geschikt te maken;

IV. de naam en het adres van den fabrikant of bij ingevoerde waren van den in Nederland gevestigden importeur.

10. 1. De voorwerpen, in dit besluit bedoeld, moeten zijn voorzien van een duidelijk leesbaar en onuitwischbaar opschrift, aangevende den naam, dien de waar volgens dit besluit moet en mag dragen, met uitzondering van die voorwerpen, waarvan de onderdeelen reeds zijn voorzien van de in dit besluit vastgestelde namen.

2. Indien de voorwerpen, in dit besluit bedoeld, in een verpakking, waarin zij aan den verbruiker kunnen worden verkocht, in den handel worden gebracht, moet deze verpakking aan de buitenzijde zijn voorzien van een duidelijk leesbaar en onuitwischbaar opschrift, aangevende den naam, dien de waar volgens dit besluit moet en mag dragen.

11. 1. In voorraad hebben of afleveren van de voorwerpen, in dit besluit bedoeld, mag slechts geschieden door hem, die is ingeschreven in een register bij den keuringsdienst van waren, binnen wiens gebied zijn bedrijf is gelegen.

2. De inschrijving in het register moet schriftelijk worden aangevraagd bij den Directeur van den keuringsdienst door dengene, die de verantwoordelijkheid draagt voor het bedrijf, onder opgave van zijn naam en adres en zoo noodig van den naam waaronder en het perceel waarin het bedrijf wordt uitgeoefend.

3. De fabrikant of bij ingevoerde waren, de in Nederland gevestigde importeur, aan wien een vergunning, als bedoeld in lid 1 van artikel 4, wordt verleend, wordt ambtshalve in het in lid 1 bedoelde register ingeschreven.

4. De inschrijving in het register wordt doorgehaald, zoodra aan den Directeur van den keuringsdienst blijkt, dat waren, in dit besluit bedoeld, welke de ingeschrevene in voorraad heeft of heeft afgeleverd, niet voldoen aan de eischen, in dit besluit gesteld. Van de doorhaling in het register ontvangt de ingeschrevene onverwijld mededeeling bij aangeteekend schrijven.

12. 1. Onverminderd de strafbaarheid van de overtreding der bepalingen van dit besluit, krachtens de Warenwet (Staatsblad 1935, N°. 793) wordt overtreding van artikel 4 van dit besluit, voorzoover invoer betreft, gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste twee duizend gulden.

2. De voorwerpen met betrekking tot welke de overtreding is gepleegd kunnen worden verbeurd verklaard.

13. Voor de beoordeeling of de waren, in dit besluit bedoeld, voldoen aan de daarin gestelde eischen, moet gebruik worden gemaakt van de onderzoekingsmethoden, aangegeven in de bij dit besluit gevoegde bijlage, voorzoover deze daarvoor toereikend zijn.

14. Dit besluit treedt in werking met in-

gang van den eersten dag van de vijfde maand na die, waarin het in het Staatsblad is geplaatst.

15. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel van Gasmaskerbesluit, met vermelding van jaargang en nummer van het Staatsblad, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 20sten Augustus 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.

(*Uitgeg.* 10 *September* 1937.)

Bijlage behoorende bij het Gasmaskerbesluit (*Staatsblad* 1937, N°. 856).

METHODEN VAN ONDERZOEK.

I. GASMASKER.

1. *Schroefdraad.*

Deze wordt gecontroleerd met de voor deze schroefverbinding voorgeschreven kalibers.

2. *Luchtdichtheid van het gasmaskergelaatstuk.*

Het gasmaskergelaatstuk (van het gasmasker of van het gasmaskerzuurstoftoestel) wordt met de eventueel daaraan verbonden slangen, luchtdicht op een „proefkop" bevestigd. Alle openingen, welke voor den aanvoer of afvoer van lucht en vocht aanwezig zijn worden luchtdicht afgesloten. De ruimte tusschen gelaatstuk en „proefkop" wordt rechtstreeks met een open manometer, met beenen met een inwendigen diameter van 15 mm, verbonden, terwijl in deze ruimte een onderdruk van 25 mm waterkolom wordt tot stand gebracht. Na een tijdsverloop van 5 minuten moet de onderdruk nog ten minste 20 mm waterkolom bedragen.

Vervolgens brengt men in deze ruimte een overdruk van 25 mm waterzuil tot stand, welke na tijdsverloop van 3 minuten nog ten minste 20 mm waterzuil moet bedragen.

3. *Luchtdichtheid van het gasmasker.*

Het gasmasker wordt luchtdicht op den „proefkop" bevestigd.

Voor zoover het gasmasker van een uitlaatventiel is voorzien, wordt dit ventiel, of de voor het ventiel bestemde opening luchtdicht afgesloten. Hierna herhaalt men de onder 2 beschreven proef met een onderdruk van 25 mm waterzuil.

4. *Luchtdichtheid van de aansluitlijn(en) van het gasmaskergelaatstuk.*

Een proefpersoon moet met opgezet gasmaskergelaatstuk (van gasmasker of gasmaskerzuurstoftoestel), waaraan een gasfilterbus verbonden, gedurende 30 minuten zonder bezwaar onder de volgende voorwaarden in een met chlooracetophenon bezwangerde ruimte kunnen verblijven:

1°. Voor zoover het gasmasker van een uitlaatventiel is voorzien, wordt dit ventiel of de voor het ventiel bestemde opening luchtdicht afgesloten;

2°. Voor zoover het gasmaskergelaatstuk, dan wel de onder 1°. bedoelde gasfilterbus, van een inlaatventiel is voorzien wordt dit ventiel buiten werking gesteld;

3°. De gasfilterbus, welke gedurende deze beproeving gebruikt wordt, moet van te voren gedurende één uur met gunstig gevolg onderworpen zijn geweest aan de onder 9 beschreven chloorpicrineproef en bovendien aan de onder 10. beschreven diphenylchloorarsineproef;

4°. Per m³ inhoud van de beproevingsruimte moet 40 mg chlooracetophenon in een open schaaltje zoodanig worden verhit, dat de massa binnen 10 minuten zonder verbranding of verkoling in deze ruimte is verspreid.

5. *Luchtdichtheid van het (de) eventueel aanwezige uitlaatventiel(en).*

De onder 4 bedoelde proefpersoon moet de in dat lid beschreven proef nog gedurende 30 minuten kunnen voortzetten, met normaal werkend(e) uitlaatventiel(en), nadat nog eens een gelijke hoeveelheid chlooracetophenon in de beproevingsruimte is verspreid.

6. *Doorlaten van stofdeelen afkomstig uit den inhoud der gasfilterbus.*

Na afloop van de onder 4 beschreven proef mogen in mond- en keelholte van den proefpersoon geen uit de gasfilterbus afkomstige stofdeelen kunnen worden waargenomen.

7. *Weerstand van de gasfilterbus.*

De gasfilterbus wordt verbonden aan een buisleiding, waaraan op een afstand van ten hoogste 30 cm van de gasfilterbus een open manometer, met beenen met een inwendigen diameter van 15 mm is verbonden. Door de buisleiding voert men in de richting van de gasfilterbus een ononderbroken luchthoeveelheid van 80 liter per minuut, waarbij het hoogteverschil in de beide beenen van den manometer wordt afgelezen. Hetzelfde herhaalt men, nadat de gasfilterbus verwijderd is. Het verschil in de beide aflezingen, uitgedrukt in mm waterkolom, is de weerstand der gasfilterbus.

8. *Gebruikstijd van de gasfilterbus in een phosgeen-luchtmengsel.*

Men leidt, per minuut, door de gasfilterbus een hoeveelheid van 50 liter van een luchtphosgeenmengsel, welk mengsel 1 mg phosgeen per liter bevat en bepaalt den tijd, waarna in de uit de gasfilterbus stroomende lucht met phosgeen-reagenspapier, phosgeen, of de ontledingsproducten chloor of zoutzuur kunnen worden aangetoond. Gedurende de proef moet de gebezigde lucht een temperatuur hebben tusschen 15 en 20° C. en een relatieve vochtigheid van 50 %.

Voor de proef aanvangt en vervolgens ieder half uur, trekt men uit het, de gasfilterbus toestroomend, luchtphosgeenmengsel een monster van 10 liter. Dit monster laat men door drie waschflesschen strijken in elk waarvan zich 70 cm³ van een alcoholische loogoplossing bevindt. Het monstertrekken moet regelmatig plaats hebben en van 12 tot 15 minuten duren.

De inhoud van de drie waschflesschen wordt

bij elkaar gebracht en vervolgens geneutraliseerd, phenolphtaleïne als indicator, met chloorvrij verdund salpeterzuur en getitreerd met 1/50 normaal zilvernitraatoplossing en drie druppels kaliumchromaatoplossing als indicator. Eén cm³ van deze titer-oplossing komt overeen met 0.990 mg phosgeen. De afwijkingen in de voorgeschreven concentratie, van 1 mg phosgeen per liter lucht-phosgeenmengsel, mogen niet meer dan 5 % naar elke zijde bedragen. Na het beëindigen van de proef wordt uit de bepaalde concentraties het gemiddelde berekend door het resultaat van alle bepalingen bij elkaar op te tellen en deze hoeveelheid te deelen door het aantal bepalingen.

Is het gemiddelde grooter dan 1 mg phosgeen per liter luchtphosgeenmengsel, dan wordt de gevonden gebruikstijd evenredig verlengd, is het gemiddelde kleiner, dan evenredig verkort.

9. *Gebruikstijd van de gasfilterbus in een chloorpicrine-luchtmengsel.*

Men leidt, per minuut, door de gasfilterbus een hoeveelheid van 40 liter van een luchtchloorpicrinemengsel, welk mengsel 2.5 mg chloorpicrine per liter bevat en bepaalt den tijd, na welken in de uit de gasfilterbus stroomende lucht, de eerste sporen chloorpicrine aanwezig zijn. Dit tijdstip wordt als volgt vastgesteld: vanaf eenigen tijd vóór het verwachte tijdstip, leidt men per minuut een hoeveelheid van 5 liter van de uitstroomende lucht, door één over minstens een afstand van 15 cm op 400° C. verwarmde buis. De uit deze buis stroomende luchthoeveelheid, leidt men door een waschflesch met 50 cm³ kaliumjodide-stijfseloplossing. De tijd, welke verloopt tusschen den aanvang der proef en het oogenblik waarop de oplossing blauw kleurt, verminderd met 15 minuten, is, behoudens de in de laatste alinea van dit lid bedoelde correctie, de gebruikstijd. Gedurende de proef moet de gebezigde lucht een temperatuur hebben tusschen 15 en 20° C. en een relatieve vochtigheid van 50 %.

Voor de proef aanvangt en vervolgens ieder half uur, trekt men, uit het de gasfilterbus toestroomend luchtchloorpicrinemengsel, een monster van 10 liter, welk monster men laat strijken door drie waschflesschen, in elk waarvan zich 70 cm³ van een alcoholische natriumsuperoxyde-oplossing bevindt.

Na het monstertrekken wordt de inhoud der drie waschflesschen bij elkaar gevoegd en er aan toegevoegd 10 cm³ formaline. Onder af en toe omschudden laat men de vloeistof gedurende 15 minuten aan zich zelf over. Hierna wordt geneutraliseerd, phenolphtaleïne als indicator, met chloorvrij verdund salpeterzuur en getitreerd volgens Mohr met 1/50 normaal zilvernitraatoplossing en drie druppels kaliumchromaatoplossing als indicator. Eén cm³ 1/50 normaal zilvernitraatoplossing komt overeen met 1.098 mg chloorpicrine.

De afwijkingen in de voorgeschreven concentratie, van 2.5 mg chloorpicrine per liter lucht-chloorpicrinemengsel mogen niet meer dan 5% naar elke zijde bedragen. Na het beeindigen van de proef wordt uit de bepaalde concentraties het gemiddelde berekend, door het resultaat van alle bepalingen bij elkaar op te tellen en deze hoeveelheid te deelen door het aantal bepalingen. Is het gemiddelde grooter dan 2.5 mg chloorpicrine per liter lucht-chloorpicrinemengsel dan wordt de gevonden gebruikstijd evenredig verlengd; is het gemiddelde kleiner, dan evenredig verkort.

10. *Gebruikstijd van de gasfilterbus in een luchtstroom, waarin diphenylchloorarsine is verspreid.*

Men zuigt, per minuut, door de gasfilterbus een hoeveelheid van 20 liter lucht uit een ruimte, waarin de temperatuur tusschen 15 en 20° C ligt en de relatieve vochtigheid tusschen 40 en 60 % en waarin diphenylchloorarsine als volgt is verspreid geworden. Voor den aanvang der proef brengt men per m³ beschikbare ruimte 67 mg diphenylchloorarsine op een schaaltje, dat zoodanig verhit wordt, dat de massa binnen 10 minuten zonder verbranding of verkoling in de lucht wordt verspreid. Vanaf het oogenblik dat deze verspreiding heeft plaats gehad, wordt de proef in gang gezet en wordt iedere 15 minuten op de boven omschreven wijze nog 5 mg diphenylchloorarsine per m³ in de ruimte verspreid. De proef wordt gedurende een periode van 12 uren voortgezet, waarin niet meer dan één onderbreking van ten hoogste 20 uren mag voorkomen.

Na verloop van de 12 uren, wordt de proef gestaakt en wordt onmiddellijk nogmaals 67 mg diphenylchloorarsine per m³ beschikbare ruimte verspreid en wordt de in onderzoek zijnde gasfilterbus met een gasmaskergelaatstuk verbonden. Een proefpersoon, die dit gelaatstuk opzet, moet zonder bezwaren nog gedurende 30 minuten onafgebroken zijn voor de ademhaling benoodigde lucht door de in onderzoek zijnde gasfilterbus kunnen inademen.

II. GASMASKERZUURSTOFTOESTEL.

11. *Gebruikstijd.*

Het toestel wordt door één en dezelfde persoon onafgebroken gebruikt, zooals in artikel 6 onder a-III is voorgeschreven. Op het oogenblik, dat de op het toestel aangegeven tijd is verstreken, worden uit de, de luchtwegen toestroomende inademingslucht, twee monsters van ruim 100 cm³ getrokken en opgevangen in met water gevulde Hempelsche gasburetten. Nadat het gas de temperatuur van het water heeft aangenomen en het volume op 100 cm³ is afgemeten, leidt men het gasmengsel in een met een *kaliumhydroxyde-oplossing* 1 : 3 gevulde absorptiepipet, schudt de pipet gedurende 5 minuten en leidt het gasmengsel in de buret terug. De volumevermindering, uitgedrukt in cm³, is het percentage koolzuur van het getrokken monster.

Daarna brengt men het gasmengsel in een met een *alcalische pyrogallol-oplossing* gevulde gasabsorptiepipet. Na 3 minuten schudden wordt het gasmengsel weer in de buret teruggebracht. Deze laatste absorptiebewerking wordt éénmaal herhaald.

De volumevermindering, welke het monster in de pyrogallol-oplossing ondergaat, uitgedrukt in cm³, is het percentage zuurstof van het getrokken monster.

De bepalingen in beide monsters mogen onderling ten hoogste 0.05 % koolzuur en ten

hoogste 0.4 % zuurstof verschillen, waarna het gemiddelde van de gevonden waarden wordt aangenomen.

De vloeistoffen in de gasabsorptiepipetten moeten dezelfde temperatuur hebben als die in de gasburetten.

12. *Luchtdichtheid van het zuurstoftoestel.*

Nadat het gasmaskergelaatstuk met de daaraan verbonden slangen is afgenomen, wordt in het zuurstoftoestel een overdruk van 50 mm waterzuil tot stand gebracht. Dit geschiedt door het toestel aan de ademhalingszijde luchtdicht af te sluiten en de uitlaatzijde met de persleiding te verbinden. De overdruk wordt op een open manometer, met beenen met een inwendige diameter van 15 mm afgelezen. Bij deze proef mag het eventueel aanwezig overdrukventiel niet worden belast. De overdruk moet na 1 minuut nog ten minste 35 mm waterzuil bedragen.

III. SCHUILPLAATSGASFILTERTOESTEL.

13. *Luchthoeveelheid.*

De luchthoeveelheid wordt gecontroleerd, door het toestel, met inschakeling van den opgegeven weerstand volgens de aangegeven wijze te bedienen en de hoeveelheid uittredende lucht te meten.

14. *Weerstand van de schuilplaats-gasfilterbus.*

De weerstand wordt bepaald op dezelfde wijze als vermeld in punt 7 (gasfilterbus) met dien verstande, dat men door de bus een ononderbroken luchthoeveelheid in liters voert, overeenkomende met 80 maal het aantal personen, waarvoor het toestel is bestemd.

15. *Gebruikstijd van de schuilplaats-gasfilterbus in een phosgeenlucht- en in een chloorpicrine-luchtmengsel.*

De bepalingen worden uitgevoerd zooals dit bij het gasmasker onder de punten 8 en 9 is voorgeschreven, met dien verstande, dat de hoeveelheden phosgeen-lucht- en chloorpicrine-luchtmengsel uitgedrukt in liters, overeenkomen met respectievelijk 50 en 40 maal het aantal personen, waarvoor het toestel is bestemd.

16. *Gebruikstijd van de schuilplaatsgasfilterbus in een luchtstroom, waarin diphenylchloorarsine is verspreid.*

Men zuigt per minuut door de schuilplaatsgasfilterbus een hoeveelheid lucht, uitgedrukt in liters, gelijk aan 20 maal het aantal personen waarvoor het toestel is bestemd, uit een ruimte, waarin de temperatuur tusschen 15 en 20° C. ligt en de relatieve vochtigheid tusschen 40 en 60 %, en waarin diphenylchloorarsine als volgt is verspreid geworden.

Voor den aanvang der proef brengt men per m³ beschikbare ruimte en per persoon waarvoor het toestel is bestemd, 67 mg diphenylchloorarsine (totaal a mg) op een schaaltje, dat zoodanig wordt verhit, dat de massa binnen 10 minuten zonder verbranding of verkoling in de lucht wordt verspreid. Vanaf het oogenblik, dat deze verspreiding heeft plaats gehad, wordt de proef in gang gezet en wordt iedere 15 minuten op de boven omschreven wijze per m³ ruimte een hoeveelheid diphenylchloorarsine verneveld, welke uitgedrukt in mg overeenkomt met 5 maal het aantal personen waarvoor het toestel is bestemd. De proef wordt gedurende een periode van 12 uren voortgezet, waarin niet meer dan één onderbreking van ten hoogste 20 uren mag voorkomen.

Na verloop van de 12 uren, wordt de proef gestaakt en wordt onmiddellijk nogmaals a mg diphenylchloorarsine in de ruimte verspreid. Nadat de schuilplaatsgasfilterbus opnieuw in werking is gesteld, moet een proefpersoon nog zonder bezwaren 30 minuten onafgebroken de uit de schuilplaatsgasfilterbus toestroomende lucht voor zijn ademhaling kunnen gebruiken.

IV. SCHUILPLAATSZUURSTOFTOESTEL.

17. *Hoeveelheid zuurstof.*

Voor zooveel een hoogedrukcylinder aanwezig is, wordt de hoeveelheid zuurstof, welke per minuut moet worden geleverd, bepaald door het toestel op de aangegeven wijze te bedienen en de zuurstofhoeveelheid te meten.

De totale hoeveelheid zuurstof, welke door het voorwerp geleverd kan worden, wordt berekend volgens:

$Z = I \times P$,

Z = hoeveelheid zuurstof in liters,

I = inhoud van het vat in liters,

P = druk van de zuurstof in de hoogedrukcylinder in atmosferen.

18. *Koolzuurgehalte.*

Het schuilplaatszuurstoftoestel wordt geplaatst in een luchtdicht afgesloten ruimte, waarin zich het opgegeven aantal personen bevindt en welke ruimte 1 m³ per persoon groot is. Nadat het apparaat in werking is gesteld wordt ieder half uur het koolzuurgehalte bepaald op de wijze als in punt 11 is aangegeven.

V. GASKLEEDING.

19. *Physisch-chemische proeven.*

Uit de ter onderzoek aangeboden gaskleeding worden op verschillende plaatsen in totaal zes monsters genomen.

Deze monsters worden:

a. 1/2 uur, ieder monster afzonderlijk, in stroomend water van een temperatuur tusschen 10 en 20° C gespoeld en daarna gedroogd bij een temperatuur niet hooger dan 40° C;

b. op het geleidbaarheidsvat geplaatst. *Vier* der monsters worden voorzien van ± 150 mg (± 9 druppels) mosterdgas. In de afgesloten ruimte boven de twee resteerende monsters (blanco monsters) wordt een zelfde hoeveelheid mosterdgas gebracht, met dien verstande, dat dit mosterdgas de te onderzoeken stof niet mag raken. Gedurende een onafgebroken periode van *vier* uren, wordt het electrisch geleidingsvermogen van de zes geleidbaarheidsvaatjes, die op 30 ± 1° C. worden gehouden, gecontroleerd. Op het einde van dezen tijdsduur mag het electrisch geleidingsvermogen van het water in de vier met mosterdgas besmette monsters bedekte vaatjes, niet meer zijn toegenomen, dan dat van de beide andere

blanco vaatjes. In die gevallen, dat de gaskleeding *tweemalen* gebruikt kan worden, worden de proeven voortgezet met:

c. alle zes de monsters worden op de aangegeven wijze ontsmet en daarna met water gespoeld en gedroogd volgens a;

d. de zes monsters worden wederom op de geleidbaarheidsvaatjes geplaatst en wel zoodanig, dat thans wat bij *b* de bovenkant der monsters was, thans naar het geleidbaarheidswater toegekeerd is. De monsters worden bij deze proef niet opnieuw met mosterdgas besmet en in de afgesloten ruimte boven de blanco monsters wordt geen mosterdgas gebracht. De contrôle der geleidbaarheid geschiedt als bij *b*, met dien verstande dat de vaatjes op 40 ± 1° C worden gehouden en de tijdsduur tot 24 uur wordt uitgebreid;

e. zoonoodig worden de monsters op de in art. 9 onder *b*, III, van het gasmaskerbesluit aangegeven wijze voor volgend gebruik geschikt gemaakt. Na de bewerking *d*, voor zooveel noodig eerst gevolgd door *e*, volgen wederom de bewerkingen *a* en *b*.

In die gevallen, dat de gaskleeding driemalen gebruikt kan worden, is de volgorde der opeenvolgende bewerkingen:

a - b - c - d - e[1] - a - nieuwe bewerking f en wel:

f. de vier bij b met mosterdgas besmet geweest zijnde monsters, worden opnieuw op dezelfde wijze en plaats met mosterdgas besmet, daarna worden deze vier monsters en de twee niet besmette gedurende 4 uren bij 30 ± 1° C geplaatst. Na afloop van deze periode van 4 uren volgt c en verder d - e[1] - a en b.

In die gevallen, dat de gaskleeding *vier malen* gebruikt kan worden is de volgorde der bewerkingen:

a - b - c - d - e[1] - a - f - c - e[1] - a - f - c - d - e[1] - a - b.

In die gevallen, dat de gaskleeding *n malen* gebruikt kan worden, is de volgorde der bewerkingen:

a - b - c - d - e[1] - (n - 3) × a - f - c - e[1]} - a - f - c - d - e[1] - a en b.

20. *Huidproeven.*

Voor het geval de in punt 19 vermelde proeven met gunstigen uitslag worden bekroond, of wel de daarbij verkregen ongunstige resultaten in twijfel getrokken moeten worden, dan wel de ter onderzoek aangeboden gaskleeding zich om één of andere oorzaak niet voor physisch-chemische proeven leent, worden de in punt 19 bedoelde electrische geleidbaarheidsvaatjes vervangen door een dierlijke huid, waarvan te voren is vastgesteld, dat zij in contact met een 0.25 %-ige oplossing van mosterdgas in sterke spiritus, binnen 24 uur reageert.

De opeenvolging en de uitvoering der proeven is dezelfde als bij punt 19, evenwel met dit verschil, dat geen blanco monsters worden gebruikt en dat bij de proef als 19*b*, slechts ± 17 mg mosterdgas (1 uitgestreken druppel) wordt gebruikt, terwijl de monsters alleen de laatste twee uren van de periode van vier uren op de huid worden gebracht.

[1] Voor zoover deze bewerking volgens art. 9, onder b, III, van het Gasmaskerbesluit is voorgeschreven.

LIJST VAN SCHEIKUNDIGE VERBINDINGEN EN REAGENTIA.

Alcalische pyrogallol-oplossing, een mengsel van 100 cm³ pyrogallol-oplossing en 300 cm³ kaliumhydroxydeoplossing 1 : 3.

Alcoholische loogoplossing, een chloorvrije en koolzuurvrije oplossing van 40 g NaOH in 875 cm³ sterke spiritus en 125 cm³ water.

Chloorvrij verdund salpeterzuur, soortelijk gewicht 1, 12 (4N).

Chloorpicrine, (CCl_3NO_2), het op chloorcalcium gedroogde, door stoomdestillatie gezuiverde technisch zuivere product.

Chlooracetophenon, ($C_6H_5CCCH_2Cl$), technisch zuiver, smeltpunt minstens 50° C.

Diphenylchlooarsine, ($(C_6H_5)_2AsCl$, technisch zuiver, smeltpunt minstens 32° C.

Formaline, een 40 volume-procentige chloorvrije oplossing van formaldehyde in water.

Geleidbaarheidswater, twee malen in glazen apparaten overgedestilleerd leidingwater, waarvan de weerstand gemeten in de beschreven geleidbaarheidsvaatjes minstens 70.000 Ohm bedraagt, wanneer dit water een temperatuur heeft tusschen 10 en 20° C.

Joodkaliumstijfseloplossing, een oplossing van 2 g kaliumjodide in 100 cm³ water, waaraan 20 cm³ versch bereide stijfsel oplossing is toegevoegd.

Kaliumhydroxyde-oplossing 1 : 3, een chloorvrije oplossing van 33, 33g KOH in 100 cm³ water.

Kaliumchromaat, bij 15° C verzadigde chloorvrije oplossing van K_2CrO_4 in water.

Mosterdgas, $S(CH_2CH_2Cl)_2$, technisch zuiver, stolpunt boven 0° C.

Natriumsuperoxyde-oplossing, 5 gram natriumsuperoxyde (minstens 90 % Na_2O_2) worden opgelost in 100 cm³ water van 0° C, waarna 100 cm³ sterke spiritus wordt toegevoegd.

Phenolphtaleïne, een oplossing van 1 g phenolphtaleïne in 70 cm³ sterke spiritus en 30 cm³ water.

Phosgeen, ($COCl_2$), technisch zuiver, één maal over geconcentreerd zwavelzuur gedestilleerd, kookpunt 8—8, 5° C.

Phosgeen reagenspapier[1], 5 g p-dimethylamino-benzaldehyd en 5 g diphenylamine worden in 100 cm³ sterke spiritus opgelost. In deze oplossing wordt filtreerpapier gedrenkt, hetwelk men buiten invloed van het licht in CO_2-stroom laat drogen. Ook kan men 5 g dimethylamino-benzaldehyd en 5 gr diphenylamine tezamen in 50 cm³ tetrachloorkoolstof oplossen, waarna het drogen in CO_2-stroom onnoodig is.

Het reagenspapier moet van *zwak geel* in *hel oranje-geel* overgaan in een concentratie van 1 mg phosgeen in 1000 liter lucht.

Pyrogalloloplossing 20 g pyrogallol in 100 cm³ water.

Spiritus sterke, een mengsel van aethylalcohol in water, dat in 100 cm³ 96 volumina C_2H_5OH bevat.

[1] Buiten invloed van het licht bewaren.

Stijfseloplossing, een oplossing van 2 g zetmeel in 1000 cm³ water.

TITERVLOEISTOFFEN.

1/50 N Zilvernitraat, een oplossing in water, die 3.3989 gr vooraf door voorzichtig smelten van water bevrijd zilvernitraat per liter bevat.

BESCHRIJVING VAN HET GELEIDBAARHEIDSVAT.

Glazen cylindertje met een diameter van ± 26 mm en een hoogte van ± 20 mm. (ongeveer 7.5 cm³ inhoud), waarin op een onderlingen afstand van ongeveer 2.5 mm twee horizontaal geplaatste platina-electroden van ongeveer 10 × 10 mm. De vaatjes worden tot ± 2 mm onder den rand met geleidbaarheidswater gevuld, daarboven wordt de te onderzoeken stof over den rand gespannen, terwijl de stof aan de bovenzijde met een glazen stolpje wordt overdekt.

Behoort bij het Gasmaskerbesluit (*Staatsblad* 1937, n°. 856).

Mij bekend,
De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.

S. 857.

20 *Augustus* 1937. BESLUIT tot aanvulling van het Koninklijk besluit van 26 Maart 1921 (*Staatsblad* n°. 638), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 3 October 1933 (*Staatsblad* n°. 513), tot aanwijzing van de artikelen, welke volgens artikel 1 der Warenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 793) zullen worden beschouwd als waren in den zin dier wet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 10 Juni 1937, n°. 82 D/dossier 65, afdeeling Volksgezondheid;

Gelet op het bepaalde in artikel 1, 1°, der Warenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 793) en op Ons besluit van 26 Maart 1921 (*Staatsblad* n°. 638), gewijzigd bij Ons besluit van 3 October 1933 (*Staatsblad* n°. 513);

Gezien het advies van de Commissie, bedoeld in artikel 17 der Warenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 793);

Den Raad van State gehoord (advies van 10 Augustus 1937, n°. 60);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 14 Augustus 1937, n°. 1158 D/dossier 65, afdeeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:

Art. I. Aan het slot van het bepaalde onder 10° van Ons besluit van 26 Maart 1921 (*Staatsblad* n°. 638), gewijzigd bij Ons besluit van 3 October 1933 (*Staatsblad* n°. 513), wordt de punt vervangen door een punt-komma. Toegevoegd wordt:

11°. gasmaskers en andere middelen tot bescherming tegen alle soorten gas, rook en nevel — hetzij deze gasvormig, vloeibaar of vast zijn — welke als strijdstoffen kunnen worden gebezigd, alsmede de voor gasmaskers en die andere middelen bestemde onderdeelen.

Art. II. Dit besluit treedt in werking met ingang van den eersten dag van de vijfde maand na die, waarin het in het *Staatsblad* is geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 20sten Augustus 1937.

WILHELMINA.
De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.
(*Uitgeg.* 10 *September* 1937.)

S. 858.

30 *Augustus* 1937. BESLUIT, houdende voorverzekerden, werkzaam in het bedrijf van het machinaal vervaardigen van schoenen, laarzen en pantoffels, afwijking van het in het derde lid van artikel 6 der Ziektewet bepaalde omtrent de berekening van het dagloon en vaststelling van bijzondere bepalingen ten aanzien van de premieheffing door de Raden van Arbeid.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 6 Juli 1937, N°. 1721, afdeeling Arbeidersverzekering;

Gelet op de artikelen 6, vijfde lid, en 145 der Ziektewet;

Den Raad van State gehoord (advies van den 27 Juli 1937, N°. 30);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van Sociale Zaken van 24 Augustus 1937, N°. 2016, Afdeeling Arbeidersverzekering;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen als volgt:

Art. 1. In afwijking van hetgeen in artikel 6, 3de lid der Ziektewet is bepaald ten aanzien van hetgeen onder dagloon wordt verstaan, wordt voor personen, werkzaam in het bedrijf van het machinaal vervaardigen van schoenen, laarzen en pantoffels het navolgende bepaald.

1. Het dagloon bedraagt het 1/6 gedeelte van het product, dat wordt gevonden door vermenigvuldiging van het aantal uren, dat de verzekerde in de aan den aanvang zijner ongeschiktheid tot werken voorafgegane kalender- of loonweek in de onderneming van zijn werkgever heeft gewerkt, met zijn overeenkomstig het tweede lid berekende uurloon. Indien het aantal uren, dat de verzekerde in vorenbedoelde week heeft gewerkt, minder bedraagt dan 40, wordt bij de vorenbedoelde vermenigvuldiging het aantal uren gesteld op 40; bedraagt het aantal uren meer dan 48, dan wordt het aantal uren gesteld op 48. Indien echter in de onderneming door den verzekerde normaal meer dan 48 uren of minder dan 40 uren per week wordt gewerkt, wordt, in afwijking van het in de beide voorgaande volzinnen bepaalde, bij de vorenbedoelde vermenigvuldiging het aantal uren gesteld op het aantal, dat door den verzekerde in de onderneming normaal wordt gewerkt.

2. Als uurloon wordt aangenomen het be-

drag, dat de verzekerde over de laatste 13 kalender- of loonweken gemiddeld per werkuur heeft genoten. Was de verzekerde nog geen 13 kalender- of loonweken in de onderneming en/of een gelijksoortige onderneming werkzaam, dan wordt als uurloon aangenomen het uurloon van een gelijksoortigen arbeider in dezelfde of een gelijksoortige onderneming in dezelfde of een naburige gemeente, die wel reeds gedurende 13 kalender- of loonweken werkzaam is.

2. In afwijking van hetgeen in de Ziektewet is bepaald ten aanzien van de premieheffing door den Raad van Arbeid, wordt bij de premieberekening de werkgever geacht aan elken verzekerden arbeider per kalender- of loonweek te hebben uitbetaald een bedrag, aangewezen in een door Onzen Minister van Sociale Zaken vast te stellen tabel, waarin de verzekerde arbeiders naar geslacht en leeftijd worden onderscheiden.

3. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 30sten Augustus 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.
(*Uitgeg.* 14 *September* 1937.)

S. 890. ———

12 *Juli* 1937. BESLUIT, houdende vaststelling van den datum van inwerkingtreding van het Koninklijk Besluit van 11 Juni 1937 (S. 849), tot aanvulling van het Algemeen Besluit (Warenwet).

Inwerkingtreding 1 November 1937.

S. 891. ———

16 *Augustus* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van den 17den December 1919 (*Staatsblad* n°. 814), tot uitvoering van de artikelen 329 en 331 der Invaliditeitswet, zooals dat besluit laatstelijk gewijzigd is bij Koninklijk besluit van 20 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 396).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken dd. 9 Augustus 1937 N°. 2051, afdeeling Arbeidersverzekering;

Gelet op de artikelen 329 en 331 van de Invaliditeitswet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te wijzigen Ons besluit van 17 December 1919 (*Staatsblad* N°. 814), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 20 Juli 1929 (*Staatsblad* N°. 396) en te bepalen als volgt:

Eenig artikel.

De eerste en tweede volzin van het eerste lid van artikel 5 van Ons vorenaangehaald gewijzigd besluit van 17 December 1919 (*Staatsblad* N°. 814) worden gelezen als volgt:

„Na voldoening van het nagevorderde bedrag wordt dat door den Raad van Arbeid verantwoord door inplakking van navorderingszegels op de rentekaart. De Raad van Arbeid dagteekent die zegels.".

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 16den Augustus 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.
(*Uitgeg.* 3 *September* 1937.)

S. 892. ———

7 *September* 1937. BESLUIT tot bepaling van het tijdstip, waarop de Wet op het algemeen verbindend en het onverbindend verklaren van bepalingen van collectieve arbeidsovereenkomsten (wet van 25 Mei 1937, *Staatsblad* N°. 801) in werking treedt.

Inwerkingtreding 1 October 1937.

S. 2315. ———

18 *Augustus* 1937. BESLUIT tot schorsing van een besluit van den raad van *Marum* betreffende bouwvergunning.

Geschorst tot 1 Maart 1938.

S. 2316. ———

18 *Augustus* 1937. BESLUIT tot schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van *Houten* betreffende bouwvergunning.

Geschorst tot 1 Maart 1938.

S. 2317. ———

23 *Augustus* 1937. BESLUIT tot schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van *Grootegast* betreffende bouwvergunning.

Geschorst tot 1 Maart 1938.

S. 2318. ———

23 *Augustus* 1937. BESLUIT tot opheffing van de schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van Heesch, betreffende bouwvergunning.

S. 2319. ———

25 *Augustus* 1937. BESLUIT, betreffende gedeeltelijke schorsing van een besluit van Gedeputeerde Staten van *Zuid-Holland* betreffende de bouwverordening van *Wassenaar*.

Vorenbedoelde gedeeltelijke schorsing is opgeheven.

———

S. 369.

27 *Augustus* 1937. BESLUIT tot wijziging en aanvulling van de artikelen 18, 21 en 31*bis* van het Ambtenarenreglement Rijks hoogere burgerscholen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 30 Juni 1937, n°. 9444 III, Afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Gelet op artikel 125 van de Ambtenarenwet 1929 en op artikel 2, tweede lid, van het Algemeen Rijksambtenarenreglement;

Gezien Ons besluit van 5 Juni 1937, (*Staatsblad* n°. 346);

Overwegende, dat het wenschelijk is het Ambtenarenreglement Rijks hoogere burgerscholen, laatstelijk gewijzigd en aangevuld bij Ons besluit van 12 December 1935 (*Staatsblad* n°. 701), opnieuw te wijzigen en aan te vullen;

Den Raad van State gehoord (advies van 10 Augustus 1937, n°. 48);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 Augustus 1937, n°. 12564/8376, Afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs/Lager Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen als volgt:

Art. I. Artikel 18 wordt gelezen:

„Artikel 18."

„1. Onverminderd het bepaalde in de artikelen 19 en 19*a*, geniet de ambtenaar, die wegens ziekte of ongeval verhinderd is zijn dienst te verrichten, gedurende de maand, waarin de arbeid is opgegeven, de volle bezoldiging en vervolgens:

a. voor zoover het betreft een ambtenaar in vasten dienst, met een werkelijken diensttijd van 10 jaren of korter, gedurende 12 maanden de volle bezoldiging, gedurende de daarop volgende 12 maanden 2/3 gedeelten van zijn bezoldiging en gedurende de daaropvolgende 12 maanden de helft van zijn bezoldiging;

b. voor zoover het betreft een ambtenaar in vasten dienst, met een werkelijken diensttijd van meer dan 10 jaren, gedurende 18 maanden de volle bezoldiging, gedurende de daaropvolgende 18 maanden 2/3 gedeelten van zijn bezoldiging en gedurende de daaropvolgende 18 maanden de helft van zijn bezoldiging;

c. voor zoover het betreft een ambtenaar in tijdelijken dienst, met een werkelijken diensttijd van 10 jaren of korter, gedurende 6 maanden de volle bezoldiging, gedurende de daaropvolgende 6 maanden 2/3 gedeelten van zijn bezoldiging en gedurende de daaropvolgende 6 maanden de helft van zijn bezoldiging;

d. voor zoover het betreft een ambtenaar in tijdelijken dienst, met een werkelijken diensttijd van meer dan 10 jaren, gedurende 9 maanden de volle bezoldiging, gedurende de daaropvolgende 9 maanden 2/3 gedeelten van zijn bezoldiging en gedurende de daaropvolgende 9 maanden de helft van zijn bezoldiging.

2. Na het verstrijken van den termijn, waarover voor het laatst de helft der bezoldiging werd genoten, kan de uitbetaling daarvan worden voortgezet.

3. Wanneer de ziekte of het ongeval van den ambtenaar is ontstaan in verband met zijn dienstbetrekking, geniet hij gedurende den tijd, dat hij verhinderd is zijn dienst te verrichten, de volle bezoldiging.

4. Op de bezoldiging van den ambtenaar wordt de uitkeering, welke hij krachtens een wettelijke verzekering ontvangt, in mindering gebracht."

Art. II. Het bestaande eenige lid van artikel 21 wordt genummerd: 1, met toevoeging van een nieuw lid, luidende:

„2. Voor den tijdelijken ambtenaar, met een diensttijd van minder dan twee jaren of belast met werkzaamheden, die een tijdelijk karakter dragen, blijft de in het vorige lid gestelde termijn beperkt tot 6 maanden."

Art. III. Artikel 31*bis* vervalt.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 27sten Augustus 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 21 *September* 1937.)

S. 370.

27 *Augustus* 1937. BESLUIT tot wijziging en aanvulling van het Ambtenarenreglement Rijkskweekscholen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 30 Juni 1937, n°. 6179 III, Afdeeling Lager Onderwijs;

Overwegende, dat in verband met het bij Ons besluit van 5 Juni 1937 (*Staatsblad* n°. 346) gewijzigde Algemeen Rijksambtenarenreglement wijziging en aanvulling noodig is van Ons besluit van 27 Augustus 1931 (*Staatsblad* n°. 386), zooals dit laatstelijk is gewijzigd bij Ons besluit van 12 December 1935 (*Staatsblad* n°. 702);

Den Raad van State gehoord (advies van 10 Augustus 1937, n°. 48);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 Augustus 1937, n°. 12564, Afdeeling Voorbereidend Hooger en 8376, Lager Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen als volgt:

Art. I. Artikel 19 wordt gelezen:

„Artikel 19."

„1. Onverminderd het bepaalde in de artikelen 20 en 20*a*, geniet de ambtenaar, die wegens ziekte of ongeval verhinderd is zijn dienst te verrichten, gedurende de maand,

waarin de arbeid is opgegeven, de volle bezoldiging en vervolgens:

a. voor zoover het betreft een ambtenaar in vasten dienst, met een werkelijken diensttijd van 10 jaren of korter, gedurende 12 maanden de volle bezoldiging, gedurende de daarop volgende 12 maanden 2/3 gedeelten van zijn bezoldiging en gedurende de daaropvolgende 12 maanden de helft van zijn bezoldiging;

b. voor zoover het betreft een ambtenaar in vasten dienst, met een werkelijken diensttijd van meer dan 10 jaren, gedurende 18 maanden de volle bezoldiging, gedurende de daaropvolgende 18 maanden 2/3 gedeelten van zijn bezoldiging en gedurende de daaropvolgende 18 maanden de helft van zijn bezoldiging;

c. voor zoover het betreft een ambtenaar in tijdelijken dienst, met een werkelijken diensttijd van 10 jaren of korter, gedurende 6 maanden de volle bezoldiging, gedurende de daaropvolgende 6 maanden 2/3 gedeelten van zijn bezoldiging en gedurende de daaropvolgende 6 maanden de helft van zijn bezoldiging;

d. voor zoover het betreft een ambtenaar in tijdelijken dienst, met een werkelijken diensttijd van meer dan 10 jaren, gedurende 9 maanden de volle bezoldiging, gedurende de daaropvolgende 9 maanden 2/3 gedeelten van zijn bezoldiging en gedurende de daaropvolgende 9 maanden de helft van zijn bezoldiging.

2. Na het verstrijken van den termijn, waarover voor het laatst de helft der bezoldiging werd genoten, kan de uitbetaling daarvan worden voortgezet.

3. Wanneer de ziekte of het ongeval van den ambtenaar is ontstaan in verband met zijn dienstbetrekking, geniet hij gedurende den tijd, dat hij verhinderd is zijn dienst te verrichten, de volle bezoldiging.

4. Op de bezoldiging van den ambtenaar wordt de uitkeering, welke hij krachtens een wettelijke verzekering ontvangt, in mindering gebracht."

Art. II. Het bestaande eenige lid van artikel 22 wordt genummerd: 1, met toevoeging van een nieuw lid, luidende:

„2. Voor den tijdelijken ambtenaar, met een diensttijd van minder dan twee jaren of belast met werkzaamheden, die een tijdelijk karakter dragen, blijft de in het vorige lid gestelde termijn beperkt tot 6 maanden."

Art. III. Artikel 32*bis* vervalt.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 27sten Augustus 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 21 *September* 1937.)

S. 371.

27 *Augustus* 1937. BESLUIT tot wijziging en aanvulling van het Ambtenarenreglement Rijksleerscholen en Rijks lagere scholen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 30 Juni 1937, n°. 6179 III, Afdeeling Lager Onderwijs;

Overwegende, dat in verband met het bij Ons besluit van 5 Juni 1937 (*Staatsblad* n°. 346) gewijzigde Algemeen Rijksambtenarenreglement wijziging en aanvulling noodig is van Ons besluit van 27 Augustus 1931 (*Staatsblad* n°. 387), zooals dit laatstelijk is gewijzigd bij Ons besluit van 12 December 1935 (*Staatsblad* n°. 703);

Den Raad van State gehoord (advies van 10 Augustus 1937, n°. 48);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 Augustus 1937, n°. 12564, 8376, Afdeeling Voorbereidend Hooger en Lager Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

Art. I. Artikel 19 wordt gelezen:

„Artikel 19."

„1. Onverminderd het bepaalde in de artikelen 20 en 20*a*, geniet de ambtenaar, die wegens ziekte of ongeval verhinderd is zijn dienst te verrichten, gedurende de maand, waarin de arbeid is opgegeven, de volle bezoldiging en vervolgens:

a. voor zoover het betreft een ambtenaar in vasten dienst, met een werkelijken diensttijd van 10 jaren of korter, gedurende 12 maanden de volle bezoldiging, gedurende de daarop volgende 12 maanden 2/3 gedeelten van zijn bezoldiging en gedurende de daaropvolgende 12 maanden de helft van zijn bezoldiging;

b. voor zoover het betreft een ambtenaar in vasten dienst, met een werkelijken diensttijd van meer dan 10 jaren, gedurende 18 maanden de volle bezoldiging, gedurende de daaropvolgende 18 maanden 2/3 gedeelten van zijn bezoldiging en gedurende de daaropvolgende 18 maanden de helft van zijn bezoldiging;

c. voor zoover het betreft een ambtenaar in tijdelijken dienst, met een werkelijken diensttijd van 10 jaren of korter, gedurende 6 maanden de volle bezoldiging, gedurende de daaropvolgende 6 maanden 2/3 gedeelten van zijn bezoldiging en gedurende de daaropvolgende 6 maanden de helft van zijn bezoldiging;

d. voor zoover het betreft een ambtenaar in tijdelijken dienst, met een werkelijken diensttijd van meer dan 10 jaren, gedurende 9 maanden de volle bezoldiging, gedurende de daaropvolgende 9 maanden 2/3 gedeelten van zijn bezoldiging en gedurende de daaropvolgende 9 maanden de helft van zijn bezoldiging.

2. Na het verstrijken van den termijn, waarover voor het laatst de helft der bezoldi-

ging werd genoten, kan de uitbetaling daarvan worden voortgezet.

3. Wanneer de ziekte of het ongeval van den ambtenaar is ontstaan in verband met zijn dienstbetrekking, geniet hij gedurende den tijd, dat hij verhinderd is zijn dienst te verrichten, de volle bezoldiging.

4. Op de bezoldiging van den ambtenaar wordt de uitkeering, welke hij krachtens een wettelijke verzekering ontvangt, in mindering gebracht."

Art. II. Het bestaande eenige lid van artikel 22 wordt genummerd: 1, met toevoeging van een nieuw lid, luidende:

„2. Voor den tijdelijken ambtenaar, met een diensttijd van minder dan twee jaren of belast met werkzaamheden, die een tijdelijk karakter dragen, blijft de in het vorige lid gestelde termijn beperkt tot 6 maanden."

Art. III. Artikel 32*bis* vervalt.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 27sten Augustus 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 21 *September* 1937.)

S. 393.

13 *Augustus* 1937. BESLUIT, waarbij ten aanzien van de lessengarantie der leeraren ingevolge artikel 15, eerste lid, van paragraaf 3 van Hoofdstuk II van Bijlage C van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934 een bijzondere regeling wordt getroffen, als bedoeld in artikel 33, eerste lid, van genoemd Bezoldigingsbesluit.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, waarnemend Voorzitter van den Raad van Ministers, van 6 Augustus 1937, N°. 304, Kabinet M.R., en van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 3 Augustus 1937, N°. 11017 I, Afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Gezien artikel 33, 1ste lid, van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat vermindering of vermeerdering van het getal lessen, rechtstreeks voortvloeiende uit de toepassing der overgangsbepaling van Ons besluit van 27 Mei 1937 (Staatsblad N°. 363), voor de vaststelling van het krachtens het eerste lid van artikel 15 van paragraaf 3 van Hoofdstuk II van Bijlage C van bovengenoemd Bezoldigingsbesluit te garandeeren getal lessen buiten beschouwing blijven.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 13den Augustus 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, Waarnemend Voorzitter van den Raad van Ministers,
J. v. Buuren.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeijen.

(*Uitgeg.* 21 *September* 1937.)

S. 653.

9 *September* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934 ten aanzien van melasse.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij a. i. van 1 Juli 1937 N°. 16628, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934, zooals dit laatstelijk is gewijzigd bij Ons besluit van 23 Juli 1937 (Staatsblad N°. 642);

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 12 Juni 1937 N°. 815);

Gehoord den Raad van State (advies van 20 Juli 1937 N°. 40);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Economische Zaken van 3 September 1937 N°. 20093, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934 te wijzigen in dier voege, dat:

A. in artikel 3 de woorden „zwarte stroop en melado" worden vervangen door de woorden „zwarte stroop, melado en melasse";

B. in het intitulé van § 12*b* en in de artikelen 30*d* en 30*e* de woorden „zwarte stroop en melado" telkenmale worden vervangen door de woorden „zwarte stroop, melado en melasse";

C. in artikel 30*e* de woorden „over die zwarte stroop of over die melado" worden vervangen door de woorden „over die zwarte stroop, melado of melasse";

II. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 9den September 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 24 *September* 1937.)

S. 30.

13 *September* 1937. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de tusschen den Nederlandschen Gezant te *Londen* en den Hoogen Commissaris van het Gemeenebest van *Australië* aldaar gewisselde nota's dd. 14 September 1936, met bijlagen, houdende eene overeenkomst betreffende de grens tusschen *Nederlandsch Nieuw-Guinea* en het gebied van *Nieuw-Guinea*, dat onder mandaat bestuurd wordt door de Regeering van Zijne Britsche Majesteit in het Gemeenebest van *Australië*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de tusschen Onzen Gezant te *Londen* en den Hoogen Commissaris van het Gemeenebest van *Australië* aldaar gewisselde nota's van 14 September 1936, met bijlagen, houdende eene overeenkomst betreffende de grens tusschen *Nederlandsch Nieuw-Guinea* en het gebied van *Nieuw-Guinea*, dat onder mandaat bestuurd wordt door de Regeering van Zijne Britsche Majesteit in het Gemeenebest van *Australië*, van welke nota's met bijlagen, een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Overwegende, dat vermelde overeenkomst op 14 September 1936 is in werking getreden;

Op voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Buitenlandsche Zaken a. i., van den 7den September 1937, Directie van het Protocol, n°. 32850;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemde overeenkomst, met bijlagen, alsmede de vertaling van die overeenkomst, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het Staatsblad.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen te dezen wordt vereischt.

Het Loo, den 13den September 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Buitenlandsche Zaken a. i.,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 24 *September* 1937.)

Nederlandsch Gezantschap.
N°. 1609.

London, 14 September 1936.

Mijnheer,

Op 22 Juli 1933 deelde de Nederlandsche Regeering mede, dat zij het zeer wenschelijk oordeelde, dat de juiste plaats van den 141sten meridiaan O.L., welke de grens vormt tusschen Nederlandsch Nieuw-Guinea en het gebied van Nieuw Guinea, dat onder mandaat wordt bestuurd door Zijner Majesteits Regeering in het Gemeenebest van Australië, aan een nieuw onderzoek zou worden onderworpen en afgebakend en haar ligging vastgelegd door middel van een notawisseling tusschen de Nederlandsche Regeering en Zijner Majesteits Regeering in het Gemeenebest van Australië.

2. Nadat Zijner Majesteits Regeering in het Gemeenebest van Australië haar instemming met dit voorstel had kenbaar gemaakt, zijn Staff Surveyor A. A. Chauncy van het Mandaatgebied van Nieuw-Guinea en de Nederlandsche opnemingsambtenaren van Hr. Ms. opnemingsvaartuig „Willebrord Snellius" te bekwamer tijd bijeengekomen om de ligging van de grens op de Noordkust van Nieuw-Guinea te bepalen en op 2 September 1933 ontwierpen zij gezamenlijk en onderteekenden zij een Verklaring in de Nederlandsche en Engelsche talen, waarvan afschriften hierbij zijn gevoegd. Zooals in de Verklaring wordt vermeld, hebben de opnemingsambtenaren een teeken op het terrein geplaatst van den aard en voorzien van de opschriften als in de Verklaring omschreven.

3. Ik heb de eer U thans mede te deelen, dat de Nederlandsche Regeering voorstelt, dat de grens tusschen Nederlandsch Nieuw-Guinea en het gebied van Nieuw-Guinea, dat onder mandaat bestuurd wordt door Zijner Majesteits Regeering in het Gemeenebest van Australië, zal blijven de 141ste meridiaan O.L. en dat deze meridiaan voor het doel van deze nota zal beschouwd worden te zijn een lijn, welke recht naar het Noorden en recht naar het Zuiden loopt van uit het middelpunt van genoemd teeken en dat deze lijn blijvend de grens zal vormen, ook al mochten volgende opnemingen aantoonen, dat genoemd teeken in werkelijkheid iets ten Oosten of ten Westen van den 141sten meridiaan O.L. ligt.

4. De Nederlandsche Regeering stelt vervolgens voor de verantwoordelijkheid voor en de onderhoudskosten van gezegd teeken gelijkelijk te verdeelen tusschen haar en Zijner Majesteits Regeering in het Gemeenebest van Australië en gezegd teeken op geregelde tijdstippen gezamenlijk te doen onderzoeken door vertegenwoordigers van de beide Regeeringen teneinde er voor te zorgen, dat het in zijn tegenwoordigen staat goed onderhouden wordt, terwijl ter gelegenheid van een dergelijk gezamenlijk onderzoek, de plaats van het teeken ten opzichte van de blijvende kenmerken van het omliggend landschap zal worden bepaald en opgeteekend. Voorts zou zij in overweging willen geven bij die gelegenheid een tweede teeken op te richten en zijn plaats behoorlijk op te teekenen, ten einde den algemeenen loop van de grens op het terrein vast te stellen.

5. Indien Zijner Majesteits Regeering in het Gemeenebest van Australië de vorengenoemde voorstellen eveneens aanvaardt, heb ik de eer voor te stellen, dat deze Nota met de afschriften van de bovenvermelde Verklaring in de Nederlandsche en de Engelsche talen, tezamen met Uw antwoord in overeenkomstige bewoordingen, eveneens met de afschriften van de bovenvermelde Verklaring, beschouwd zal worden met ingang van de dagteekening van Uw antwoord eene definitieve overeenkomst tusschen de beide Regeeringen met betrekking tot deze grens te vormen.

Met de meeste hoogachting,
heb ik de eer te verblijven,
Uw dienstwillige dienaar,
R. de Marees van Swinderen.

Den Hoogen Commissaris van het
Gemeenebest van Australië
Australië Huis,
W.C.2.

Gemeenebest van Australië.

Australië Huis,
Londen, W.C.2.
14 September 1936.

Mijnheer,

Op 22 Juli 1933 deelde de Nederlandsche Regeering mede, dat zij het zeer wenschelijk oordeelde, dat de juiste plaats van den 141sten meridiaan O.L., welke de grens vormt tusschen Nederlandsch Nieuw-Guinea en het gebied van Nieuw-Guinea, dat onder mandaat wordt bestuurd door Zijner Majesteits Regeering in het Gemeenebest van Australië, aan een nieuw onderzoek zou worden onderworpen en afgebakend en haar ligging vastgelegd door middel van een notawisseling tusschen de Nederlandsche Regeering en Zijner Majesteits Regeering in het Gemeenebest van Australië.

Nadat Zijner Majesteits Regeering in het Gemeenebest van Australië haar instemming met dit voorstel had kenbaar gemaakt, zijn Staff Surveyor A. A. Chauncy van het Mandaatgebied van Nieuw-Guinea en de Nederlandsche opnemingsambtenaren van Hr. Ms. opnemingsvaartuig „Willebrord Snellius" te bekwamer tijd bijeengekomen om de ligging van de grens op de Noordkust van Nieuw-Guinea te bepalen en op 2 September 1933 ontwierpen zij gezamenlijk en ondertеekenden zij een Verklaring in de Engelsche en Nederlandsche talen, waarvan afschriften hierbij zijn gevoegd. Zooals in de Verklaring wordt vermeld, hebben de opnemingsambtenaren een teeken op het terrein geplaatst van den aard en voorzien van de opschriften als in de Verklaring omschreven.

Ik heb de eer U thans mede te deelen, dat Zijner Majesteits Regeering in het Gemeenebest van Australië voorstelt, dat de grens tusschen Nederlandsch Nieuw-Guinea en het gebied van Nieuw-Guinea, dat onder mandaat bestuurd wordt door Zijner Majesteits Regeering in het Gemeenebest van Australië, zal blijven de 141ste meridiaan O.L. en dat deze meridiaan voor het doel van deze nota zal beschouwd worden te zijn een lijn, welke recht naar het Noorden en recht naar het Zuiden loopt van uit het middelpunt van genoemd teeken en dat deze lijn blijvend de grens zal vormen, ook al mochten volgende opnemingen aantoonen, dat genoemd teeken in werkelijkheid iets ten Oosten of ten Westen van den 141sten meridiaan O.L. ligt.

Zijner Majesteits Regeering in het Gemeenebest van Australië stelt vervolgens voor de verantwoordelijkheid voor en de onderhoudskosten van gezegd teeken gelijkelijk te verdeelen tusschen haar en de Nederlandsche Regeering en gezegd teeken op geregelde tijdstippen gezamenlijk te doen onderzoeken door vertegenwoordigers van de beide Regeeringen teneinde er voor te zorgen, dat het in zijn tegenwoordigen staat goed onderhouden wordt, terwijl ter gelegenheid van een dergelijk gezamenlijk onderzoek, de plaats van het teeken ten opzichte van de blijvende kenmerken van het omliggend landschap zal worden bepaald en opgeteekend. Voorts zou zij in overweging willen geven bij die gelegenheid een tweede teeken op te richten en zijn plaats behoorlijk op te teekenen, teneinde den algemeenen loop van de grens op het terrein vast te stellen.

Indien de Nederlandsche Regeering de vorengenoemde voorstellen eveneens aanvaardt, heb ik de eer voor te stellen, dat deze Nota met de afschriften van de bovenvermelde Verklaring in de Engelsche en de Nederlandsche talen tezamen met Uw antwoord in overeenkomstige bewoordingen, eveneens met de afschriften van de bovenvermelde Verklaring, beschouwd zal worden met ingang van de dagteekening van Uw antwoord eene definitieve overeenkomst tusschen de beide Regeeringen met betrekking tot deze grens te vormen.

Met de meeste hoogachting,
heb ik de eer te verblijven,
Uw dienstwillige dienaar,
S. M. Bruce.

Jonkheer R. de Marees van Swinderen,
G.C.V.O., Buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister,
Gezantschap der Nederlanden,
21, Portman Square,
W.1.

Verklaring.

De door het Nederlandsche opnemingsvaartuig „Willebrord Snellius" bepaalde plaats van de 141ste lengtegraad afgeleid uit het Astronomisch punt „Van Aller" op Tandjong Soeadja aan de Westzijde der Humboldt baai verschilde in lengte 398,0 meter met die voorkomend uit Australische waarnemingen, welke door den Australischen Surveyor A. A. Chauncy werden gecontroleerd en als juist zijn aangenomen. In na onderling overleg verkregen volledige overeenstemming werd besloten dit overblijvende gedeelte zoo nabij mogelijk in twee gedeelten te verdeelen, waarbij uit practische overwegingen de grens zoodanig werd gekozen, dat het op te richten grensteeken op een daarvoor geschikte plaats kon worden gebouwd. De steen werd daarom op ongeveer 31 meter bewesten het midden geplaatst, zoodat hij 167,7 meter beoosten den meridiaan van 141° volgens de Nederlandsche waarnemingen en 230,3 meter bewesten den genoemden meridiaan volgens de Australische waarnemingen is opgericht.

Het teeken bestaat uit een pilaar van gewapend beton, samengesteld uit een voetstuk van 1 meter hoog en 2 meter in het vierkant, waarop een obelisk van 2,7 meter hoog en met een basis van 1,5 meter.

Het draagt als opschrift:

Oostelijke grens Nederlandsch
Nieuw Guinea.
141° O.L.Gr.

Eastern border Netherlands
New Guinea.
141° E.L.Gr.

Hr. Ms. „W. Snellius", Aug. 1933.

De Luitenant ter Zee der 1ste klasse,
Commandant Hr. Ms.
„Willebrord Snellius".
J. Tissot van Patot.

De Luitenant ter Zee der 2de klasse,
Oudste Officier a/b Hr. Ms.
„Willebrord Snellius".
A. C. van Versendaal.

Staff Surveyor,
Commissioner for the territory of New Guinea.
A. A. Chauncy.

Aan boord Hr. Ms. „Willebrord Snellius".
2 September, 1933.

S. 31.

13 *September* 1937. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de op 27 Februari 1937 te *Ankara* tusschen het Koninkrijk der *Nederlanden* en de *Turksche Republiek* gesloten overeenkomst betreffende de vereffening der betalingen, welke verband houden met het handelsverkeer tusschen beide landen, met bijbehoorende protocollen en notawisseling.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de op 27 Februari 1937 te *Ankara* tusschen het Koninkrijk der *Nederlanden* en de *Turksche Republiek* gesloten overeenkomst betreffende de vereffening der betalingen, welke verband houden met het handelsverkeer tusschen beide landen, met bijbehoorende protocollen en notawisseling, van welke stukken een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Gelet op artikel 2 der Wet Internationaal Betalingsverkeer 1934 (Staatsblad n°. 583);

Overwegende, dat genoemde overeenkomst krachtens artikel 17 voor *Nederland*, *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* en *Curaçao* op 1 Maart 1937 is in werking getreden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Buitenlandsche Zaken a. i., van den 7den September 1937, Directie van het Protocol, n°. 32851;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemde overeenkomst, met bijbehoorende protocollen en notawisseling, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het Staatsblad.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen te dezen wordt vereischt.

Het Loo, den 13den September 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Buitenlandsche Zaken a. i.,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 24 *September* 1937.)

OVEREENKOMST

tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de Turksche Republiek betreffende de vereffening der betalingen, welke verband houden met het handelsverkeer tusschen beide landen.

De Nederlandsche Regeering en de Turksche Regeering, geleid door den wensch een regeling te treffen nopens de betalingen, welke verband houden met het handelsverkeer tusschen beide landen, zijn het navolgende overeengekomen:

Art. 1. De vereffening van de betalingen, verband houdende met het handelsverkeer tusschen Nederland en Turkije, zal geschieden over de clearing of in particuliere compensatie overeenkomstig de bepalingen, vervat in de volgende artikelen.

Art. 2. 1. De bedragen, verschuldigd voor aankoopen van goederen van Nederlandschen oorsprong, evenals van goederen van oorsprong uit de Nederlandsche overzeesche gebiedsdeelen, in Turkije ingevoerd, welke moeten worden vereffend overeenkomstig de bepalingen van deze Overeenkomst, zullen worden gestort in Turksche ponden bij de Centrale Bank van de Turksche Republiek, die deze bedragen na omrekening in Nederlandsche guldens op den dag van de storting, zal boeken op een in guldens luidende rentelooze, algemeene rekening, geopend bij de genoemde bank ten name van het Nederlandsch Clearinginstituut.

2. De omrekening van Turksche ponden in Nederlandsche guldens zal geschieden op basis van den officieelen koers van de Centrale Bank van de Turksche Republiek.

3. Indien het verschuldigde bedrag is uitgedrukt in een andere valuta dan den Nederlandschen gulden of het Turksche pond, zal het bedrag in Nederlandsche guldens worden omgerekend tegen den laatst bekenden koers te Londen.

Art. 3. 1. De bedragen, verschuldigd voor aankoopen van in Nederland ingevoerde goederen van Turkschen oorsprong zullen worden gestort in Nederlandsche guldens bij het Nederlandsch Clearinginstituut.

2. Indien het verschuldigde bedrag is uitgedrukt in Turksche ponden, zal het bedrag in Nederlandsche guldens worden omgerekend op basis van den laatsten koers van het Turksche pond, door de Centrale Bank van de Turksche Republiek ter kennis gebracht van het Nederlandsch Clearinginstituut.

3. Indien het verschuldigde bedrag is uitgedrukt in een andere valuta dan den Nederlandschen gulden of het Turksche pond, zal het bedrag in Nederlandsche guldens worden omgerekend tegen den gemiddelden koers van de betrokken valuta volgens noteering van de Amsterdamsche Beurs op den dag, voorafgaande aan dien van de storting.

Art. 4. 1. Het Nederlandsch Clearinginstituut zal de bedragen gestort op de navolgende, in Nederlandsche guldens luidende, rentelooze rekeningen, geopend ten name van de Centrale Bank van de Turksche Republiek, als volgt verdeelen:

a. 50 % op de algemeene rekening,
b. 30 % op de rekening „vrije deviezen",
c. 20 % op een bijzondere rekening.

2. Het tegoed van de algemeene rekening zal worden aangewend tot vereffening van die vorderingen, voor welker vereffening stortingen hebben plaats gevonden op de algemeene rekening van het Nederlandsch Clearinginstituut bij de Centrale Bank van de Turksche Republiek, overeenkomstig de bepalingen van deze Overeenkomst.

3. Vorderingen, voortkomend uit den aan-

koop van goederen van oorsprong uit de Nederlandsche overzeesche gebiedsdeelen, in Turkije ingevoerd nà het in werking treden van deze Overeenkomst, zullen worden vereffend uit de algemeene rekening, tot een bedrag van 20 % van die rekening.

4. Het tegoed van de rekening „vrije deviezen" zal ter vrije beschikking staan van de Centrale Bank van de Turksche Republiek.

5. Het tegoed van de bijzondere rekening zal dienen voor de liquidatie van een gedeelte van de vorderingen, voortspruitende uit den invoer in Turkije van goederen van oorsprong uit het Koninkrijk der Nederlanden, welke heeft plaats gevonden vóór het inwerking treden van deze Overeenkomst. De lijst van deze vorderingen zal door het Nederlandsch Clearinginstituut ter kennis worden gebracht van de Centrale Bank van de Turksche Republiek.

6. Zoodra de vorderingen als bedoeld in de vorige paragraaf zullen zijn vereffend, zal de bijzondere rekening worden gesloten en zal het percentage der voor de algemeene rekening bestemde stortingen, op 70 worden gebracht.

Art. 5. De saldi in Nederlandsche guldens, welke zich ten tijde van het in werking treden van deze Overeenkomst bevinden op de algemeene rekeningen bij de beide clearinginstellingen, voorzien in de artikelen 2 en 3 van de Nederlandsch-Turksche clearingovereenkomst van 23 September 1934, zullen, met uitsluiting van de vorderingen bedoeld in artikel 4, paragraaf 5, worden overgeboekt naar de in artikel 2 en in artikel 4, paragraaf 1 *a* van deze Overeenkomst bedoelde algemeene rekeningen.

Art. 6. 1. De door de Nederlandsche exporteurs aan hun vertegenwoordigers in Turkije verschuldigde kosten en commissies, evenals de door de Turksche exporteurs aan hun vertegenwoordigers in Nederland verschuldigde kosten en commissies, voortspruitende uit tusschen beide landen tot stand gekomen handelstransacties, zullen over de clearing worden vereffend, voorzoover zij gebruikelijk en economisch gerechtvaardigd zijn.

2. De beide clearinginstellingen behouden zich het recht voor den aard en de wijze van gebruik dezer bedragen na te gaan en te controleeren en vast te stellen, of deze inderdaad de tegenwaarde der hooger genoemde kosten en commissies uitmaken.

Art. 7. Het Nederlandsch Clearinginstituut en de Centrale Bank van de Turksche Republiek verbinden zich iedere betaling overeenkomstig de bepalingen van deze Overeenkomst aan te nemen. Zij zullen in geen geval de aanneming van betalingen afhankelijk kunnen stellen van voorwaarden, welke niet in deze Overeenkomst zijn vermeld.

Art. 8. De beide clearinginstellingen zullen elkander dagelijks in kennis stellen van de gedane stortingen. De kennisgeving zal voor elke storting inhouden het bedrag in Nederlandsche guldens, het bedrag in de valuta, waarin de vordering is uitgedrukt, den naam van den opdrachtgever, den naam van den begunstigde in het andere land, alsmede de benoodigde gegevens om de identiteit van de vordering vast te stellen.

Art. 9. 1. De betalingen aan de schuldeischers in Nederland door het Nederlandsche Clearinginstituut en in Turkije door de Centrale Bank van de Turksche Republiek zullen geschieden in de chronologische volgorde van de stortingen en binnen de grenzen van de op de algemeene, of op de bijzondere rekening beschikbare middelen.

2. De betalingen in Turkije zullen geschieden in Turksche ponden op basis van den officieelen wisselkoers van de Centrale Bank van de Turksche Republiek op den dag van uitbetaling.

Art. 10. 1. Iedere uitvoer naar Turkije van goederen van Nederlandschen oorsprong, evenals van goederen van oorsprong uit de Nederlandsche overzeesche gebiedsdeelen, te vereffenen overeenkomstig de bepalingen van deze Overeenkomst, en iedere uitvoer naar Nederland van goederen van Turkschen oorsprong zal vergezeld moeten gaan van een certificaat van oorsprong, in duplo, opgemaakt overeenkomstig de bij deze Overeenkomst gevoegde modellen. Deze certificaten zullen worden afgegeven overeenkomstig de in ieder van beide landen gedurende den duur van deze Overeenkomst geldende algemeene voorschriften.

2. Het exemplaar B van deze certificaten zal door de douane van het land van bestemming van een stempel worden voorzien, als bewijs van den invoer, en door haar zorgen aan de clearinginstelling, waarbij de storting zal moeten plaats vinden, worden teruggezonden. Het Nederlandsch Clearinginstituut en de Centrale Bank van de Turksche Republiek zullen elkander zoo spoedig mogelijk over en weer de exemplaren B van de certificaten, behoorlijk afgestempeld, doen toekomen.

Art. 11. 1. De particuliere compensatietransacties, welke betrekking hebben op goederen van Turkschen oorsprong en goederen van Nederlandschen oorsprong, zullen slechts tot stand kunnen komen in overeenstemming met de in ieder van beide landen geldende voorschriften.

2. De producten van Turkschen oorsprong met uitzondering van gedroogde rozijnen, gedroogde vijgen, noten en hazelnoten, zullen het voorwerp kunnen zijn van particuliere compensatietransacties met Nederlandsche producten. De beide regeeringen behouden zich het recht voor, de lijst dezer producten bij notawisseling te herzien.

3. Iedere invoer in Nederland van goederen van Turkschen oorsprong, te vereffenen door middel van particuliere compensatie, zal den invoer in Turkije van goederen van Nederlandschen oorsprong in die mate in waarde moeten overtreffen, dat een overschot, vertegenwoordigende 35 % van de totale waarde van den invoer in Nederland, buiten de particuliere compensatie om zal worden vereffend. Het overschot zal tot een bedrag van 30 % worden geboekt op de rekening „vrije deviezen" van de Centrale Bank van de Turksche Republiek, terwijl het overblijvende op de algemeene rekening zal worden gebracht.

4. De houders van vorderingen, te vereffenen ten laste der bijzondere rekening zullen het recht hebben hun vorderingen buiten de chronologische volgorde om te liquideeren, door middel van particuliere compensatie-

transacties, overeenkomstig de bepalingen van het onderhavige artikel met dien verstande, dat in dit geval het overschot, als bedoeld in de voorgaande paragraaf, op 45 % zal worden gebracht.

5. De vereffening der betalingen van de particuliere compensatietransacties zal geschieden door tusschenkomst van het Nederlandsch Clearinginstituut en de Centrale Bank van de Turksche Republiek. De schuldenaar is gehouden het verschuldigde bedrag te storten bij de clearinginstelling van zijn land.

Art. 12. Beide Regeeringen zullen ieder, voor zoover haar betreft, de noodige maatregelen nemen teneinde haar importeurs te verplichten de voorschriften van deze Overeenkomst na te leven.

Art. 13. Het Nederlandsch Clearinginstituut en de Centrale Bank van de Turksche Republiek zullen overleg plegen over de technische maatregelen welke noodig zijn om de regelmatige werking van deze Overeenkomst te verzekeren.

Art. 14. De tegenwaarde der goederen van oorsprong uit een van de verdragsluitende landen, geëxposeerd en verkocht op de op het grondgebied van het andere land gehouden Jaarbeurzen en Tentoonstellingen, zal worden vereffend over de clearing, zonder te zijn onderworpen aan de chronologische volgorde van de stortingen, voor zoover de invoer en de verkoop van deze goederen zijn toegestaan krachtens de wettelijke voorschriften van het land, waar deze Jaarbeurzen en Tentoonstellingen zullen worden gehouden.

Art. 15. 1. Indien bij het beëindigen van deze Overeenkomst een actief saldo uitstaat bij de clearinginstelling van een van beide landen, zullen de importeurs van het andere land moeten voortgaan met het storten van de tegenwaarde van hun invoeren bij hun clearinginstelling, totdat de betrokken vorderingen volledig zullen zijn betaald.

2. Evenzoo zal de vereffening van de tegenwaarde van de op crediet ingevoerde goederen blijven geschieden overeenkomstig de bepalingen van deze Overeenkomst.

3. De tijdens den duur van deze Overeenkomst aangegane en op den datum van haar beëindiging nog niet afgewikkelde particuliere compensatietransacties zullen moeten worden ten uitvoer gebracht overeenkomstig de bepalingen van deze Overeenkomst binnen een termijn van zes maanden, te rekenen van den datum van haar beëindiging.

Art. 16. Indien tengevolge van buitengewone omstandigheden de regelmatige werking van deze overeenkomst wordt belemmerd, zal elk van beide regeeringen het recht hebben het openen van nieuwe onderhandelingen te vragen, ten einde hierin verbetering te brengen, en voor het geval deze onderhandelingen niet tot overeenstemming leiden, zal ieder van beide regeeringen het recht hebben deze Overeenkomst op te zeggen na 31 dagen, te rekenen van den datum van het begin der onderhandelingen.

In geval van opzegging zullen zeilende goederen, evenals die, welke uiterlijk den dag na de opzegging zijn ingescheept over en weer ten invoer worden toegelaten op de voorwaarden van de opgezegde Overeenkomst. Het aldus toegestane uitstel mag evenwel 60 dagen niet overschrijden en de betrokken goederen zullen door de douane moeten worden ingeklaard binnen 10 dagen, te rekenen van den datum van hun aankomst in de haven van het land van bestemming. De betrokken goederen zullen zijn onderworpen aan de ten tijde van den invoer geldende invoerrechten.

Art. 17. Deze Overeenkomst zal een geldigheidsduur hebben van twaalf maanden en zal in werking treden met ingang van 1 Maart 1937. Zij zal stilzwijgend worden verlengd voor perioden van denzelfden duur, voor zoover zij niet zal zijn opgezegd met een termijn van twee maanden.

Art. 18. Deze Overeenkomst vervangt het Verdrag van 23 September 1934, hetwelk zal ophouden van kracht te zijn, zoodra deze Overeenkomst in werking is getreden.

Gedaan te Ankara, 27 Februari 1937.

(*L. S.*) B. Ph. van Harinxma thoe Slooten
(*L. S.*) Faik Kurdoglu

Bijvoegsel.

EXEMPLAAR A.

Certificaat van oorsprong.

Verzender:	Geadresseerde:
Naam	Naam .....
Woonplaats	Woonplaats .....
Straat	Straat .....

Aard van de koopwaar:
Wijze van verpakking:
Aantal stuks:
Gemerkt N°.:
Gewicht ..... { bruto ..... kg
netto ..... kg
Waarde:
Wijze van vervoer:

Hierbij wordt verklaard, dat de bovenaangeduide goederen van oorsprong zijn uit ..... en dat dit certificaat van oorsprong afgegeven is overeenkomstig de bepalingen van de Turksch-Nederlandsche handelsovereenkomst van .....

Bijvoegsel.

EXEMPLAAR B.

(Dit exemplaar zal hetzelfde nummer dragen als het exemplaar A; het zal door de douane worden voorzien van een stempel en door deze worden overgelegd aan de Bank, waar de storting zal plaats vinden.)

Verzender:	Geadresseerde:
Naam	Naam .....
Woonplaats	Woonplaats .....
Straat	Straat .....

Aard van de koopwaar:
Wijze van verpakking:
Aantal stuks:
Gemerkt N°.:
Gewicht ..... { bruto ..... kg
netto ..... kg
Waarde:
Wijze van vervoer:

Hierbij wordt verklaard, dat de bovenaangeduide goederen van oorsprong zijn uit ..... en dat dit certificaat van oorsprong afgegeven is overeenkomstig de bepalingen van de Turksch-Nederlandsche handelsovereenkomst van .....

PROTOCOL *van onderteekening met betrekking tot de Overeenkomst tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de Turksche Republiek, inzake de vereffening van de betalingen, met betrekking tot het handelsverkeer tusschen de beide landen.*

De Nederlandsche Regeering en de Turksche Regeering hebben het navolgende vastgesteld:

Het Koninkrijk der Nederlanden omvat: Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao.

Overal, waar in de onderhavige Overeenkomst de uitdrukking „Nederland" voorkomt, wordt uitsluitend bedoeld het grondgebied gelegen in Europa.

Gedaan te Ankara, 27 Februari 1937.

B. Ph. van Harinxma thoe Slooten
Faik Kurdoglu

Ankara, 27 Februari 1937.

Mijnheer de Onderstaatssecretaris,

Op het oogenblik van onderteekening van deze Overeenkomst en met verwijzing naar paragraaf 1 van artikel 10, heb ik de eer U mede te deelen, dat overeenkomstig de in het Koninkrijk der Nederlanden op dit stuk geldende voorschriften, ieder certificaat van oorsprong als bedoeld in artikel 10 van de Overeenkomst en betrekking hebbende op Nederlandsche goederen, zal moeten zijn voorzien van een visum van de daartoe bevoegde Nederlandsche Autoriteiten, of wel moeten zijn vergezeld van een door deze Autoriteiten afgegeven exportcertificaat.

De Autoriteit, aan wie op dit oogenblik deze bevoegdheid is gegeven, is het Crisis Uitvoer Bureau te 's-Gravenhage.

Gelief, Mijnheer de Onderstaatssecretaris, de verzekering van mijn hoogachting te aanvaarden.

B. Ph. van Harinxma thoe Slooten

Den Heere Faik Kurdoglu,
Onderstaatssecretaris van het Ministerie van Nationale Economie van Turkije,
Ankara.

Ankara, 27 Februari 1937.

Mijnheer de Zaakgelastigde,

Ik heb de eer U de ontvangst te berichten van Uw brief van heden van den volgenden inhoud:

„Op het oogenblik van onderteekening van deze Overeenkomst en met verwijzing naar paragraaf 1 van artikel 10, heb ik de eer U mede te deelen, dat overeenkomstig de in het Koninkrijk der Nederlanden op dit stuk geldende voorschriften, ieder certificaat van oorsprong als bedoeld in artikel 10 van de Overeenkomst en betrekking hebbende op Nederlandsche goederen, zal moeten zijn voorzien van een visum van de daartoe bevoegde Nederlandsche Autoriteiten, of wel moeten zijn vergezeld van een door deze Autoriteiten afgegeven exportcertificaat.

De Autoriteit, aan wie op dit oogenblik deze bevoegdheid is gegeven, is het Crisis Uitvoer Bureau te 's-Gravenhage."

Ik haast mij U mede te deelen, dat ik accoord ga met den inhoud van dezen brief en ik verzoek U, Mijnheer de Zaakgelastigde, de verzekering van mijn hoogachting wel te willen aanvaarden.

Faik Kurdoglu

Den Heere
Baron B. Ph. van Harinxma thoe Slooten,
Zaakgelastigde der Nederlanden,
Ankara.

PROTOCOL.

Op het oogenblik van onderteekening van de Overeenkomst onder dagteekening van heden tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de Turksche Republiek, nopens de vereffening van de betalingen betrekking hebbende op het handelsverkeer tusschen de beide landen, zijn de beide Regeeringen het navolgende overeengekomen:

Art. 1. De beide Regeeringen zullen de bestudeering voortzetten van de leveringen en van de werken, uit te voeren onder toepassing van dit Protocol en van de uitbreiding der middelen ter verzekering van de daarmede verband houdende overmakingen, tot een bedrag van 35,000,000 Nederlandsche guldens.

Het is wel verstaan dat het hier betreft:

a. den bouw van radiostations en de uitvoering van werken voor den dienst der P.T.T.

b. den bouw van de uitrusting van de havens van Gölcük, Eregli, Samsun en Trabzun.

c. den bouw van schepen.

d. de levering van koffie, van oorsprong uit de Nederlandsche overzeesche gebiedsdeelen.

e. de leveringen aan de Turksche Regeering en de uitvoering van de werken, begrepen in het plan voor den industrieelen opbouw en van openbare werken van den Turkschen Staat.

Deze lijst, alsmede het hierboven vermelde bedrag van 35,000,000 Nederlandsche guldens, kunnen in gemeenschappelijk overleg door de beide Regeeringen worden gewijzigd.

Art. 2. De overmaking der annuiteiten aan de belanghebbenden, zal gedurende een periode van ten hoogste acht jaar geschieden overeenkomstig de bepalingen van de daarop betrekking hebbende contracten en binnen het kader van de volgende artikelen:

Art. 3. De bedoelde annuiteiten zullen naar Nederland kunnen worden overgemaakt door middel van den invoer van Turksche goederen:

a. hetzij door rechtstreeksche verkoopen, welke door de Turksche autoriteiten op de Nederlandsche markten zullen geschieden,

b. hetzij door invoeren in Nederland door Nederlandsche firma's op basis van particuliere compensatie.

Aan de Turksche autoriteiten zal worden overgelaten er voor te zorgen, in hun contracten met de Nederlandsche belanghebbenden te bepalen, welke wijze van overmaking in aanmerking zal komen.

Art. 4. Voor het geval de Turksche Regeering zich verbonden zou hebben tot het doen van rechtstreeksche verkoopen op de Nederlandsche markten om te voldoen aan de verplichtingen uit hoofde van deze contracten, neemt de Nederlandsche Regeering van haar kant de verplichting op zich er voor zorg te dragen, dat de noodige invoervergunningen om deze verkoopen te kunnen bewerkstelligen zonder beperking zullen worden verleend.

De beide Regeeringen zijn bovendien overeengekomen, dat de tegenwaarde van deze verkoopen zal worden gestort bij het Nederlandsch Clearinginstituut. Van deze bedragen zal 30 % ter vrije beschikking worden gesteld van de Centrale Bank van de Turksche Republiek, en 70 % worden geboekt op een rekening „Werken en Leveringen".

Voor het geval het tegoed op de rekening „Werken en Leveringen" niet voldoende zou zijn voor de algeheele afwikkeling van een aldus aan een Nederlandsche firma verschuldigde annuiteit, verplicht de Turksche Regeering zich op den vervaldag het verschil op de genoemde rekening in vrije deviezen ter beschikking te stellen.

Art. 5. Voor het geval de Nederlandsche firma's contracten op basis van particuliere compensatie zullen afsluiten, zal het bij artikel 4 met betrekking tot invoervergunningen bepaalde eveneens van toepassing zijn, met dien verstande, dat in dat geval de tegenwaarde van de betrokken invoeren in haar geheel zal worden bestemd voor de betaling van het verschuldigde op den vervaldag.

De afwikkeling van deze particuliere compensatie-transacties zal geschieden door tusschenkomst van de Centrale Bank der Turksche Republiek en het Nederlandsch Clearinginstituut, die in gemeenschappelijk overleg de technische wijze van afwikkeling zullen vaststellen.

Art. 6. De Turksche producten, welke kunnen dienen als basis voor de rechtstreeksche verkoopen van de Turksche Regeering, alsmede van de particuliere compensatie-transacties van Nederlandsche firma's, bedoeld in de artikelen 4 en 5 van dit Protocol, zijn de volgende:

Tarwe, gerst, gierst (dari), kanariezaad, opium, — daaronder begrepen opium, geleverd aan de Regie van Nederlandsch-Indië, op voorwaarde, dat zij verkocht wordt door tusschenkomst van de betrokken Nederlandsche firma's — mohair, katoen, wijnen, spiritualiën, marmer en alle andere producten van Turkschen oorsprong, voor zoover het additioneele karakter van den betrokken invoer in Nederland door beide Regeeringen zal zijn erkend.

Niettemin kunnen de hierboven genoemde goederen tot aan den datum van onderteekening der onderhavige contracten, alsmede voor hoeveelheden, welke uitgaan boven die, welke vereischt zijn voor de voldoening van de annuiteiten, welke uit deze contracten voortspruiten, eveneens worden ingevoerd over de clearing of door middel van particuliere compensatie, niet vallende onder dit Protocol.

Art. 7. 1. Wat tarwe betreft, neemt de Turksche Regeering de verplichting op zich elk jaar voor de particuliere compensatietransacties, bedoeld in het voorgaande artikel, voldoende hoeveelheden te reserveeren ter voldoening aan de verplichtingen, verband houdende met de loopende verbintenissen.

2. Indien tengevolge van droogte of van andere ongunstige en onvoorziene klimatologische omstandigheden, de tarwe-oogst in Turkije beneden 50 % van het gemiddelde van de voorafgaande vijf jaren zou blijven, zullen beide partijen onmiddellijk overleg plegen om ter vervanging van tarwe de levering van andere Turksche producten vast te stellen, alsmede de prijzen dezer producten binnen het kader van het bepaalde in paragraaf 4.

3. Voor het geval de Turksche Regeering niet in staat is de vereischte hoeveelheid tarwe of de in de plaats van tarwe tredende producten als bedoeld in de voorafgaande paragraaf ter beschikking te stellen van de belanghebbenden of van de door dezen aangewezen Nederlandsche koopers, verbindt de Turksche Regeering zich om op den vervaldag het ontbrekende in vrije deviezen ter beschikking te stellen van de belanghebbenden, door tusschenkomst van het Nederlandsch Clearinginstituut.

4. De levering van de tarwe, welke ter beschikking wordt gesteld van de Nederlandsche belanghebbenden, zal F.O.B. Istanbul geschieden. De prijs F.O.B. Istanbul zal niet hooger mogen zijn dan het gemiddelde van de prijzen, welke voor tarwe van overeenkomstige kwaliteit worden genoteerd op de beurzen te:

Rotterdam (C.I.F.)
Liverpool (C.I.F.)
Istanbul-Export (F.O.B.)

5. De aldus vastgestelde gemiddelde prijs zal evenwel in geen geval hooger mogen zijn dan het gemiddelde van de prijzen op de beurzen te Rotterdam en te Liverpool, vermeerderd met 5 % van dit gemiddelde.

6. De data, waarop de Nederlandsche belanghebbenden verplicht zijn deze tarweleveranties af te nemen, alsmede de duur van de verplichtingen van de Turksche Regeering om deze tarwe te hunner beschikking te houden, zullen in de af te sluiten contracten worden aangegeven.

7. Het model van het verkoopcontract, hetwelk zal worden gebezigd, de technische bijzonderheden van de levering, alsmede de procedure, welke zal worden gevolgd om de geschillen te beslechten, die onder meer over de kwaliteiten van de geleverde tarwe kunnen rijzen en die van invloed zouden kunnen zijn op de prijzen, zullen worden vastgesteld in de contracten, welke tusschen de Turksche Autoriteiten en de Nederlandsche belanghebbenden zullen worden gesloten.

Art. 8. De bepalingen van dit Protocol zullen van kracht blijven tot aan de algeheele afwikkeling van de annuïteiten, welke in de contracten zijn voorzien.

Gedaan te Ankara, 27 Februari 1937.

B. Ph. van Harinxma thoe Slooten
Faik Kurdoglu

S. 248.

2 *October* 1937. BESLUIT tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 4 September 1862, *Staatsblad* n°. 174, houdende voorschriften tot uitvoering van de wet van 21 December 1861, *Staatsblad* n°. 129, regelende de samenstelling en de bevoegdheid van den Raad van State.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Justitie en van Binnenlandsche Zaken van 5 Augustus 1937, 2de Afdeeling A, n°. 1220 en van 11 Augustus 1937, n°. 24608, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Overwegende, dat in verband met het in werking treden op 8 Juli 1937 van Ons besluit van 3 Juli 1937 (*Staatsblad* n°. 140) en op 15 Juli 1937 van Ons besluit van 9 Juli 1937 (*Staatsblad* n°. 141) aanvulling en wijziging noodzakelijk zijn van artikel 31 van het Koninklijk besluit van 4 September 1862 (*Staatsblad* n°. 174), gelijk dit luidt ingevolge Ons besluit van 6 November 1935 (*Staatsblad* n°. 645);

Den Raad van State gehoord (advies van 14 September 1937, n°. 30);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 22 September 1937, 2de Afdeeling A, n°. 1274, en 27 September 1937, n°. 28904, Afd. B.B.;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Artikel 31 van het Koninklijk besluit van 4 September 1862 (*Staatsblad* n°. 174), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 6 November 1935 (*Staatsblad* n°. 645), wordt gelezen:

De eerste Afdeeling staat in betrekking tot het Departement van Buitenlandsche Zaken;
de tweede tot dat van Justitie;
de derde tot dat van Binnenlandsche Zaken;
de derde A tot dat van Algemeene Zaken;
de vierde tot dat van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen;
de vijfde tot dat van Defensie;
de zesde tot dat van Financiën;
de zevende tot dat van Waterstaat;
de achtste tot dat van Economische Zaken;
de achtste A tot dat van Sociale Zaken;
de negende tot dat van Koloniën.

2. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Ministers van Justitie en van Binnenlandsche Zaken zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 2den October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, C. Goseling.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, Van Boeijen.

(*Uitgeg.* 12 *October* 1937.)

S. 350.

14 *Juli* 1937. BESLUIT, houdende wijziging van het Rijkstelegraafreglement 1934. (Besluit van den 21 December 1933, *Staatsblad* nr. 709.)

Wij WILHELMINA, enz.

Overwegende, dat het wenschelijk is om wijziging te brengen in het Rijkstelegraafreglement-1934, laatstelijk vastgesteld bij Ons besluit van 21 December 1933 (*Staatsblad* n°. 709).

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 9 Juni 1937, n°. 7, Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;

Den Raad van State gehoord (advies van 29 Juni 1937, n°. 26);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 10 Juli 1937, n°. 6, Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen als volgt:

Art. I. In de eerste en tweede zin van artikel 51, lid 5, eerste alinea, wordt „25" gewijzigd in „15".

De tweede alinea van genoemd lid 5 vervalt.

Art. II. In artikel 69, lid 1, onder *a* wordt het tweemaal aldaar voorkomende cijfer „15" veranderd in „10"; in lid 1 onder *b* wordt „15" gewijzigd in „10".

Art. III. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Augustus 1937.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 14den Juli 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, Van Boeijen.

(*Uitgeg.* 23 *Juli* 1937.)

S. 351.

21 *Juli* 1937. BESLUIT tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 14, tweede lid, der Geldschieterswet.

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken d.d. 20 Mei 1937, n°. 5392, afdeeling Armwezen, en van Onzen Minister van Justitie, d.d. 27 Mei 1937, 1e afdeeling C, n°. 1210;

Gezien artikel 14, tweede lid, der Geldschieterswet;

Den Raad van State gehoord (advies van 29 Juni 1937, n°. 29);

Gezien het nader rapport van onze voornoemde Ministers van 7 Juli 1937, n°. 7144, afdeeling Armwezen, en van 17 Juli 1937, 1ste afdeeling C, n°. 1154;

Hebben goedgevonden en verstaan:
met ingang van den dag, op welken de wet van 22 April 1937 (*Staatsblad* n°. 310), tot wijziging van de Geldschieterswet, in werking zal treden, te bepalen het navolgende:

Eenig artikel.

Door burgemeester en wethouders van gemeenten, waar een of meer geldschietbanken worden gehouden, wordt bepaald, in welke gevallen en onder welke voorwaarden in hunne gemeente een kaartregister met het in het eerste lid van artikel 14 der Geldschieterswet bedoelde register wordt gelijkgesteld.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 21sten Juli 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
van Boeijen.

De Minister van Justitie, C. Goseling.

(*Uitgeg.* 30 *Juli* 1937.)

S. 352.

26 *Juli* 1937. BESLUIT, houdende wijziging van het Postbesluit 1925 (*Staatsblad* nr. 396) en van het Internationaal Postbesluit 1934 (*Staatsblad* nr. 570).

Wij WILHELMINA, enz.

Overwegende, dat het wenschelijk is wijziging te brengen in het Postbesluit 1925 (*Staatsblad* nr. 396), zooals dit laatstelijk is gewijzigd bij Ons besluit van 25 Januari 1937 (*Staatsblad* nr. 341) en in het Internationaal Postbesluit 1934 (*Staatsblad* nr. 570), zooals dit laatstelijk is gewijzigd bij Ons besluit van 24 Februari 1937 (*Staatsblad* nr. 343);

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 14 Juli 1937, nr. 7, Hoofdbestuur der Posterijen. Telegrafie en Telefonie;

Den Raad van State gehoord (advies van 20 Juli 1937, nr. 26);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 Juli 1937, nr. 12, Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen als volgt:

Artikel I.

Artikel 2, § 1 en het eerste en tweede lid van § 2, van het Postbesluit 1925 (*Staatsblad* nr. 396) worden vervangen door:

„§ 1. 1. Behoudens het bepaalde bij het volgende lid bedraagt het port der brieven, bij vooruitbetaling:

voor elke briefkaart 4 cent;

voor elken anderen brief:

van een gewicht van niet meer dan 20 gr. 5 cent;
boven 20 gram tot en met 200 gram 10 cent;
„ 200 „ „ „ „ 500 gram 15 cent;
„ 500 „ „ „ „ 1000 gram 20 cent;
„ 1000 „ „ „ „ 1500 gram 25 cent;
„ 1500 „ „ „ „ 2000 gram 30 cent.

2. Het port van een brief, afkomstig van en bestemd voor een door of vanwege den Directeur-Generaal der Posterijen, Telegrafie en Telefonie vast te stellen kring, bedraagt bij vooruitbetaling:

voor elke briefkaart 2 cent;

voor elken anderen brief:

voor een gewicht van niet meer dan 20 gram 3 cent;

boven 20 gram tot en met 100 gram 6 cent.

§ 2. 1. Behoudens het bepaalde bij het volgende lid bedraagt het port der gedrukte stukken, bij vooruitbetaling:

voor een gewicht tot en met 500 gram 1½ cent per 50 gram of restend gedeelte van 50 gram;

boven 500 gram tot en met 750 gram 17½ cent;

boven 750 gram tot en met 1000 gram 20 cent;

en voorts voor elk volgend gewicht van 500 gram of restend gedeelte van 500 gram 5 cent daarboven.

2. Het port der gedrukte stukken, van welke spoedbehandeling wordt verzocht door middel van een in het oog loopende, boven het adres gestelde aanwijzing „Spoed" of een soortgelijke tezelfder plaatse aangebrachte aanduiding, of van welke de afzender expresse-bestelling, overeenkomstig de bepalingen van artikel 8 van dit besluit, verlangt, bedraagt bij vooruitbetaling:

voor een gewicht tot en met 50 gram 2 cent.".

§ 4 van genoemd artikel wordt vervangen door:

„§ 4. Het port der monsters bedraagt, bij vooruitbetaling, 3 cent per 100 gram of restend gedeelte van 100 gram.".

Artikel II.

In artikel 2, eerste lid van het Internationaal Postbesluit 1934 (*Staatsblad* nº. 570) wordt in plaats van „6 cent" gelezen „5 cent".

Het bepaalde in artikel 3, eerste lid, onder 1º, sub *a* van genoemd besluit wordt vervangen door:

„*a.* in het verkeer met *Curaçao* en *Suriname*, alsmede in het verkeer met *België* en *Duitschland*, tusschen kantoren, welke in een rechte lijn gemeten niet meer dan 30 kilometer van elkander zijn verwijderd:

5 cent per 20 gram of restend gedeelte van 20 gram;".

In artikel 3, eerste lid, onder 1º, sub *c* van meergenoemd besluit wordt in plaats van „6 cent" gelezen „5 cent".

In artikel 3, eerste lid, onder 2º, sub *a* van meergenoemd besluit wordt in plaats van „5 cent" gelezen „4 cent".

Artikel III.

Het bepaalde in artikel 3, eerste lid, onder 6º, sub *a* van het Internationaal Postbesluit 1934 (*Staatsblad* nr. 570) wordt vervangen door:

„*a.* in het verkeer met *Nederlandsch-Indië*, *Curaçao* en *Suriname* per *zeepost:*

3 cent per 100 gram of restend gedeelte van 100 gram;".

Artikel IV.

Dit besluit treedt in werking op 1 September 1937.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 26sten Juli 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
van Boeijen.

(*Uitgeg.* 3 *Aug.* 1937).

S. 353.

28 *Juli* 1937. BESLUIT, houdende wijziging en aanvulling van het Radio-reglement 1930.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 28 Juni 1937, n°. 5, Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;

Gelet op artikel 3*ter* van de Telegraaf- en Telefoonwet 1904 (Staatsblad n°. 7), zooals deze laatstelijk is aangevuld en gewijzigd bij de wet van 12 Mei 1928 (Staatsblad n°. 169);

Gelet op artikel 37 van het Radio-reglement 1930, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 9 Mei 1930 (Staatsblad n°. 159), zooals dit laatstelijk is gewijzigd en aangevuld bij het Koninklijk Besluit van 8 September 1936 (Staatsblad n°. 348);

den Raad van State gehoord (advies van den 13 Juli 1937, n°. 38);

gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 26 Juli 1937, n°. 3, Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. I. In artikel 37 van het Radio-reglement 1930 worden de leden 4 en 5 verwisseld en wordt het nieuwe lid 5 gelezen als volgt:

5. De Minister is bevoegd tot het treffen van alle regelingen en het nemen van alle maatregelen welke ter nadere uitvoering van het in dit artikel bepaalde, noodzakelijk zijn, waaronder kan zijn begrepen een regeling volgens welke, met behoud van de grondbeginselen van dit artikel, in bepaalde gevallen of groepen van gevallen met betaling van een verminderd bedrag of van een verminderde vergoeding kan worden volstaan, dan wel geen betaling behoeft te worden gedaan.

Art. II. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het Staatsblad, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 28sten Juli 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeijen.

(*Uitgeg.* 17 *Augustus* 1937.)

S. 366.

28 *Juli* 1937. BESLUIT tot wijziging en aanvulling van het Koninklijk besluit van 27 Mei 1937 (*Staatsblad* N°. 363).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 14 Juni 1937, N°. 8828 III, Afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Overwegende, dat het wenschelijk is Ons besluit van 27 Mei 1937 (Staatsblad N°. 363) te wijzigen en aan te vullen;

Den Raad van State gehoord (advies van 20 Juli 1937, N°. 27);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 26 Juli 1937, N°. 11470, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

1°. Onder 1° van Ons besluit van 27 Mei 1937 (*Staatsblad* N°. 363) wordt in plaats van „laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 17 November 1934 (Staatsblad N°. 592)" gelezen: laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 29 December 1936 (Staatsblad N°. 377) en in het intitulé van dat besluit wordt in plaats van „laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 17 November 1934 (Staatsblad N°. 592)" gelezen: „laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 29 December 1936 (Staatsblad N°. 377)";

2°. Aan artikel 4 van Ons besluit van 27 Mei 1937 (Staatsblad N°. 363) wordt toegevoegd:

„Bij het schriftelijk werk wordt gevolgd de schrijfwijze volgens De Vries en Te Winkel, met de navolgende afwijkingen:

1. De e wordt aan het eind van open lettergrepen niet verdubbeld. De ee blijft echter aan het einde van een woord, alsmede in afleidingen en samenstellingen van woorden op -ee;

2. De o wordt aan het eind van open lettergrepen niet verdubbeld. De oo blijft echter vóór ch in de woorden:

goochelen, goochem, loochenen, alsmede in hun afleidingen en samenstellingen;

3. Sch wordt alleen daar geschreven, waar de ch gesproken wordt. Echter behoudt het achtervoegsel -isch de thans gangbare spelling;

4. De verbuigingsuitgangen e en en van het lidwoord een, van geen en van de bijvoeglijk gebruikte bezittelijke voornaamwoorden mijn, Uw, zijn, hun, haar, mogen worden weggelaten, behalve in staande uitdrukkingen als Hare Hoogheid, te zijnen huize, en in bijzondere taal en bijzonderen stijl;

5. de naamvalsuitgang -n bij lidwoorden, voornaamwoorden, bijvoeglijke naamwoorden of daarmede gelijkstaande verbuigbare woorden mag worden weggelaten, behalve:

a. in staande uitdrukkingen en in bijzondere taal en bijzonderen stijl;

b. in het enkelvoud bij de namen van mannelijke personen, bij de namen van dieren, die òf uitsluitend een mannelijk individu aanduiden, òf een gebruikelijk afleidsel op -in ter aanduiding van het vrouwelijk individu naast zich hebben, benevens bij woorden, die een kennelijk mannelijke zelfstandigheid aanduiden;

6. Onverminderd hetgeen geldt voor staande uitdrukkingen, bijzondere taal en bijzonderen stijl, richt men zich bij de voornaamwoordelijke aanduiding van zelfstandigheden èn bij het gebruik van den tweeden naamval enkelvoud naar het beschaafde taalgebruik, met dien verstande, dat zij, haar, der, dezer, enz. niet gebruikt mogen worden met betrekking tot de namen van mannelijke personen, van dieren, die òf uitsluitend een mannelijk individu aanduiden, òf een gebruikelijk af-

leidsel op -in ter aanduiding van het vrouwelijk individu naast zich hebben, benevens met betrekking tot de woorden, die een kennelijk mannelijke zelfstandigheid aanduiden; en dat hij, zijn, hen, hun, des, dezes, enz. niet gebruikt mogen worden met betrekking tot de namen van vrouwelijke personen en de namen van dieren, die uitsluitend een vrouwelijk individu aanduiden."

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 28sten Juli 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 6 *Augustus* 1937.)

S. 367.

28 *Juli* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van 4 Juli 1905, *Staatsblad* N°. 227, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 6 Augustus 1935, *Staatsblad* N°. 498, ter uitvoering van artikel 33, onder *c*, der hooger-onderwijswet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van 22 Juni 1937, N°. 22283, afdeeling Hooger Onderwijs;

Gelet op artikel 33, onder *c*, der hooger-onderwijswet;

Den Raad van State gehoord (advies van 20 Juli 1937, N°. 29);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 24 Juli 1937, N°. 3107, afdeeling Hooger Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. I. Het derde lid van artikel 8 van Ons besluit van 4 Juli 1905, *Staatsblad* N°. 227, laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 6 Augustus 1935, *Staatsblad* N°. 498, wordt gelezen als volgt:

Het candidaats-examen loopt over de volgende vakken:

a. de theoretische en toegepaste mechanica.
b. de natuurkunde,
c. de hydraulica,
d. de waterbouwkunde,
e. de aanleg van wegen en de brugbouw,
f. de architectuur,
g. de ijzerconstructies,
h. het gewapend beton,
i. de werktuigbouwkunde,
k. de electrotechniek,
l. het landmeten, het waterpassen en de geodesie,
m. de kennis en het onderzoek van bouwstoffen,
n. het administratief recht.

Art. II. Artikel 14 van Ons besluit van 4 Juli 1905, *Staatsblad* N°. 227, laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 6 Augustus 1935, *Staatsblad* N°. 498, wordt gelezen als volgt:

Omtrent de vereischten voor de examens ter verkrijging van een diploma van mijningenieur gelden de volgende bepalingen.

Het propaedeutisch examen loopt over de volgende vakken:

a. de wiskunde,
b. de natuurkunde,
c. de delfstofkunde,

Het candidaats-examen loopt over de volgende vakken:

a. de theoretische en toegepaste mechanica,
b. de natuurkunle,
c. de scheikunde,
d. de werktuigbouwkunde,
e. de mechanische technologie,
f. de delfstof- en aardkunde,
g. de mijnkunde,
h. het landmeten en het waterpassen,
i. het technisch teekenen.

Het ingenieurs-examen loopt over de volgende vakken:

a. de architectuur,
b. de werktuigbouwkunde,
c. de electrotechniek,
d. de delfstof- en aardkunde,
e. de mijnkunde, metallurgie en docimasie,
f. het administratief recht.

Het ingenieurs-diploma wordt slechts uitgereikt aan hen, die bewijzen hebben overgelegd van voldoende practische werkzaamheid.

Art. III. Dit besluit treedt in werking met ingang van 7 September 1937.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 28sten Juli 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 6 *Augustus* 1937.)

S. 389.

28 *Juli* 1937. BESLUIT, houdende aanvulling en wijziging van den bij het Organiek Besluit P.T.T. 1928 behoorenden „Staat van de rangen, waarin het vaste ambtenaarspersoneel bij het Staatsbedrijf der P.T.T. is ingedeeld".

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 24 Juli 1937, n°. 1, Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

dat in den bij het Organiek Besluit P.T.T. 1928 (besluit van den 11den Maart 1929, *Staatsblad* n°. 74, zooals dit laatstelijk is gewijzigd bij besluit van den 3den Juni 1937, *Staatsblad* n°. 387) behoorenden „Staat van de rangen, waarin het vaste ambtenaarspersoneel bij het Staatsbedrijf der P.T.T. is ingedeeld" onder „C. Ambtenaren, benoemd en ontslagen door den Directeur-Generaal" de volgende aanvulling en wijzigingen worden aangebracht:

a. in de plaats van de nummers 47, 48 en 49 en hetgeen daarachter staat, wordt gelezen:

„47. Bureelambtenaren 2de klasse.
„48. Bureelambtenaren 3de klasse.
„49. Boekhouders."

b. na „62. Vakwerklieden" wordt opgenomen „63. Werklieden-voorman".

c. de nummers 63 t/m 72 worden onderscheidenlijk gewijzigd in 64 t/m 73.

Deze aanvulling en wijzigingen worden geacht te zijn ingegaan op 1 Juni 1937.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 28sten Juli 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeijen.

(*Uitgeg.* 17 *Augustus* 1937.)

S. 391.

4 *Augustus* 1937. BESLUIT, houdende gedeeltelijke inwerkingtreding van de wet van 22 April 1937, *Staatsblad* N°. 321, tot wijziging en aanvulling der hooger-onderwijswet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 31 Juli 1937, N°. 2239, afdeeling Hooger Onderwijs;

Gelet op artikel XIV van de wet van 22 April 1937, Staatsblad N°. 321, tot wijziging en aanvulling der hooger-onderwijswet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat de artikelen I, II, III, VII behalve het vermelde onder *g* en X behalve artikel 200*septies* van de wet van 22 April 1937, Staatsblad N°. 321, tot wijziging en aanvulling der hooger-onderwijswet, in werking zullen treden met ingang van 1 September 1937.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 4den Augustus 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 27 *Augustus* 1937.)

S. 448.

1 *Juli* 1937. BESLUIT tot vaststelling van den algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij artikel 8 der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 76), houdende voorzieningen ter zake van gemeentelijke kosten van werkloosheidszorg, gewijzigd bij de wet van 11 September 1936 (*Staatsblad* n°. 402).

Wij WILHELMINA, enz.

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Financiën, van Binnenlandsche Zaken en van Sociale Zaken, dd. 21 Januari 1937, Generale Thesaurie, Afdeeling Financieele Zaken, n°. 174;

Gezien de artikelen 8 en 9*bis* der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 76), houdende voorzieningen terzake van gemeentelijke kosten van werkloosheidszorg, gewijzigd bij de wet van 11 September 1936 (*Staatsblad* n°. 402);

Den Raad van State gehoord (advies van 2 Februari 1937, n°. 35);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers d.d. 11 Juni 1937, Generale Thesaurie, Afdeeling Financieele Zaken, n°. 147, dd. 17 Juni 1937, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur, n°. 20202, en dd. 26 Juni 1937, Afdeeling Werkverschaffing en Steunverleening, n°. 206- / 300- } 1139;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Gerekend met ingang van 1 Januari 1937 vast te stellen de volgende voorschriften.

HOOFDSTUK I.

Algemeene bepalingen.

Art. 1. Dit besluit verstaat onder:

1°. de wet: de wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 76), houdende voorzieningen terzake van gemeentelijke kosten van werkloosheidszorg, gewijzigd bij de wet van 11 September 1936 (*Staatsblad* n°. 402);

2°. het fonds: het Werkloosheidssubsidiefonds;

3°. het uitgestooten bedrag: het bedrag, dat overeenkomstig de bepalingen van Ons besluit van den 27sten Juni 1935 (*Staatsblad* n°. 364), gewijzigd bij Ons besluit van den 31sten Januari 1936 (*Staatsblad* n°. 442), aan een gemeente als renteloos voorschot is verleend terzake van de niet uit gewone inkomsten gedekte gewone uitgaven wegens kosten van steunuitkeeringen aan werkloozen en die van arbeidsloonen, in den zin der wet, betaald bij werkverschaffing aan werkloozen, gedaan in 1934;

4°. de belastingbijdrage: de bijdrage aan een gemeente, als bedoeld in artikel 8, derde lid, onder *b*, der wet;

5°. Onze Ministers: Onze Ministers, met de uitvoering van dit besluit belast;

6°. de commissie: de commissie, ingesteld bij artikel 9*bis* der wet.

2. Onze Ministers kunnen voor de ingevolge dit besluit door gemeentebesturen in te zenden opgaven formulieren vaststellen en de termijn van inzending dier opgaven bepalen, voorzoover die termijnen in dit besluit niet zijn geregeld.

HOOFDSTUK II.

De bijdrage in de uitgaven wegens kosten van steunuitkeeringen aan werkloozen en die van arbeidsloonen, betaald bij werkverschaffing aan werkloozen (artikel 8, eerste en tweede lid, der wet).

3. De bijdrage, bedoeld in het eerste lid van artikel 8 der wet wordt onderscheiden in een gewone bijdrage en een extra bijdrage.

4. 1. De gewone bijdrage wordt verleend in de uitgaven:

a. wegens kosten van steunuitkeeringen aan werkloozen en wegens arbeidsloonen, betaald bij werkverschaffing aan werkloozen, zooals deze uitgaven in artikel 6 zijn omschreven, en

b. wegens kosten van contrôle op werkloozen.

2. De gewone bijdrage wordt berekend met inachtneming van de bepalingen van de artikelen 5, 6, 7 en 8.

5. 1. De gewone bijdrage, in de uitgaven, in het eerste lid van het vorig artikel onder *a* genoemd, wordt voor elke, daarvoor in aanmerking komende, gemeente bepaald aan de hand van de verhouding tusschen die uitgaven en de som der volgens artikel 8 berekende belastingopbrengsten.

2. Voor het jaar 1937 geeft de bij dit besluit behoorende schaal in kolom II aan, welk percentage van de in artikel 4, eerste lid, onder *a*, genoemde uitgaven, als gewone bijdrage wordt ontvangen, bij een bepaalde in het vorige lid van dit artikel bedoelde verhouding.

3. Voor de jaren 1938 en 1939 wordt deze schaal bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld.

4. Indien bij de berekening van het in het tweede lid bedoelde verhoudingscijfer voor een gemeente een percentage wordt verkregen, dat in kolom I van de schaal niet voorkomt, wordt voor de bepaling van het percentage, bedoeld in kolom II der schaal, rekening gehouden met het naastliggend lager getal in kolom I.

6. 1. Het bedrag van de in het eerste lid van artikel 4, onder *a*, bedoelde uitgaven wordt verkregen door samentelling van de ten laste van den gewonen dienst der gemeentebegrooting gedane uitgaven wegens:

a. steunuitkeeringen aan werkloozen, toeslagen op uitkeeringen uit werkloozenkassen daaronder begrepen;

b. arbeidsloonen, betaald bij werkverschaffing aan werkloozen, een en ander berekend met inachtneming van de volgende bepalingen.

2. Onder werkloozen, in den zin van dit artikel, zijn te verstaan zij, die door Onzen Minister van Sociale Zaken als zoodanig zijn aangemerkt.

3. De steunuitkeeringen, toeslagen op uitkeeringen uit werkloozenkassen daaronder begrepen, mogen bij de toepassing van het eerste lid van dit artikel slechts worden medegeteld, voor zoover zij zijn verstrekt overeenkomstig voorschriften van Onzen Minister van Sociale Zaken en voor zoover zij zijn gedaan over de tijdvakken, voor welke die voorschriften door Onzen Minister van Sociale Zaken geldig zijn verklaard.

4. De arbeidsloonen, betaald bij werkverschaffing aan werkloozen, mogen bij de toepassing van het eerste lid van dit artikel slechts worden medegeteld:

a. voorzoover zij betaald zijn aan werkloozen, die door of namens Onzen Minister van Sociale Zaken zijn aangewezen;

b. voorzoover zij zijn bepaald overeenkomstig door Onzen Minister van Sociale Zaken goedgekeurde loonregelingen;

c. voorzoover zij betrekking hebben op door Onzen Minister van Sociale Zaken goedgekeurde werkverschaffingsobjecten;

d. voorzoover zij betrekking hebben op tijdvakken, waarvoor door Onzen Minister van Sociale Zaken gelegenheid tot werkverschaffing werd opengesteld;

e. tot de bedragen, welke geacht kunnen worden in het belang van de werkverschaffing te zijn uitgegeven. Onze Minister van Sociale Zaken stelt bij de goedkeuring van elk werkverschaffingsobject deze bedragen vast.

7. 1. De gewone bijdrage in de kosten van contrôle op werkloozen bedraagt vijftig ten honderd van deze kosten.

2. Als kosten van contrôle op werkloozen worden uitsluitend aangemerkt de uitgaven wegens belooning van de personen, die voor het uitoefenen van deze contrôle, wat hun aantal betreft, met toestemming van Onze Ministers in dienst der gemeente zijn, tegen een belooning en gedurende de tijdvakken, welke door Onze Ministers zijn goedgekeurd.

8. 1. De som der belastingopbrengsten, in artikel 5, eerste lid, bedoeld, wordt verkregen door optelling van de zuivere opbrengst van:

a. honderd opcenten op de hoofdsom der gemeentefondsbelasting bij rangschikking der gemeenten voor de heffing dezer belasting in de eerste klasse;

b. vijftig opcenten op de hoofdsom der vermogensbelasting;

c. tachtig opcenten op de hoofdsom der grondbelasting wegens gebouwde eigendommen;

d. twintig opcenten op de hoofdsom der grondbelasting wegens ongebouwde eigendommen;

e. de hoofdsom der personeele belasting volgens het tarief der wet op de Personeele belasting 1896, vermeerderd met honderd en vijftig opcenten in de klasse of de klassen, waarin de gemeenten voor de heffing dezer belasting gerangschikt zijn;

f. vijf en zeventig procent van de hoofdsom der grondbelasting.

2. Voor de toepassing van het eerste lid van artikel 5 wordt jaarlijks voor elke gemeente bepaald de in het vorig lid bedoelde som der belastingopbrengsten over het boekingstijdvak, dat eindigt in het kalenderjaar, dat twee jaren voorafgaat aan het kalenderjaar, waarop de in het vorig lid bedoelde berekening betrekking heeft.

3. De in het eerste lid bedoelde belastingopbrengst van 100 opcenten op de hoofdsom der gemeentefondsbelasting wordt voor elke gemeente gesteld op $1^1/_4$maal het bedrag der ingevolge artikel 21, derde en vierde lid, van het Financieele-verhoudingsbesluit voor het desbetreffende boekingstijdvak berekende opbrengst van 80 opcenten op de hoofdsom dier belasting.

4. De in het eerste lid onder *b* tot en met *f* bedoelde belastingopbrengsten worden voor elke gemeente gesteld op de bedragen der ingevolge artikel 21, vijfde tot en met twaalfde lid, van het Financieele-verhoudingsbesluit voor het desbetreffende boekingstijdvak berekende opbrengst van elk der in het eerste lid onder de letters *b* tot en met *f* genoemde belastingen.

5. Bij de toepassing van het derde en het vierde lid worden eventueele ingevolge artikel 25, vierde lid, van het Financieele verhoudingsbesluit genomen beslissingen mede in aanmerking genomen.

9. 1. Indien tengevolge van de opneming in de begrooting van voor een gewone bijdrage uit het fonds in aanmerking komende uitgaven, het evenwicht tusschen de gewone uitgaven en

inkomsten van de begrooting voor een dienstjaar eener gemeente is verstoord, kan, voorzoover zulks voor herstel van het verstoorde evenwicht noodig is te achten, onder de hieronder omschreven voorwaarden een extra bijdrage ten laste van het fonds worden toegekend. Het bedrag dezer extra bijdrage is in geen geval grooter, dan noodig is, om het bedrag der gewone bijdrage in de uitgaven, bedoeld in het eerste lid van artikel 4, onder *a*, op te voeren tot ten hoogste 99 ten honderd van de in artikel 6 omschreven uitgaven, het een en ander berekend naar de in de goedgekeurde gemeentebegrooting geraamde cijfers.

2. De extra bijdrage wordt slechts dan toegekend, indien de gemeentebegrooting van het dienstjaar, waarop de bijdrage betrekking heeft, volledig voldoet aan de voorwaarden, welke door Onze Ministers, na overleg met Gedeputeerde Staten, vóór of zoo spoedig mogelijk na den aanvang van het betrokken dienstjaar worden gesteld.

10. 1. Voor toekenning van een gewone en een extra bijdrage komen slechts die gemeenten in aanmerking, welke

a. zich geheel gedragen naar de voorschriften, door Onzen Minister van Sociale Zaken gesteld of nog te stellen ten aanzien van werkverschaffing en steunverleening aan werkloozen, de desbetreffende administratie en de contrôle op de werkloozen daaronder begrepen;

b. zich tegenover Onze Ministers verbinden om alleen hulp op het gebied van werkloozenzorg te verstrekken of te laten verstrekken, welke door Onzen Minister van Sociale Zaken is aangegeven en onder de voorwaarden, waarop tevoren van dezen Minister de goedkeuring is verkregen;

c. naar het oordeel van Onzen Minister van Sociale Zaken ten volle medewerken tot het treffen van door dezen Minister noodzakelijk geachte maatregelen met betrekking tot de werkverschaffing en de steunverleening aan werkloozen;

d. naar het oordeel van Onzen Minister van Sociale Zaken hebben zorg gedragen voor een voldoende contrôle op de uitkeeringen uit de werkloozenkassen van volgens het Werkloosheidsbesluit 1917 gesubsidieerde vereenigingen.

2. Indien een gemeente in strijd handelt met het bepaalde in het eerste lid, zijn Onze Ministers niettemin bevoegd de gewone bijdrage en/of de extra bijdrage geheel of gedeeltelijk toe te kennen.

3. Van toekenning van een gewone en een extra bijdrage zijn uitgesloten de gemeenten, die op 1 April 1937 niet waren aangesloten bij de regeling, vervat in het Werkloosheidsbesluit 1917, en de gemeenten, die, hoewel zij op 1 April 1937 bij die regeling waren aangesloten, deze aansluiting op of nà dien datum hebben te niet gedaan.

HOOFDSTUK III.

De bijdrage in het uitgestooten bedrag (artikel 8, derde lid, onder a, der wet).

11. 1. De bijdrage, bedoeld in artikel 8, derde lid, onder *a*, der wet bedraagt jaarlijks een percentage van het één tiende gedeelte van het uitgestooten bedrag der gemeente.

2. Het percentage, bedoeld in het eerste lid van dit artikel is gelijk aan het percentage, bedoeld in het tweede lid van artikel 5.

HOOFDSTUK IV.

De belastingbijdrage (artikel 8, derde lid, onder b, der wet).

12. 1. Voor toekenning van een belastingbijdrage komen slechts in aanmerking die gemeenten, welke moeilijkheid ondervinden tengevolge van de inperking van haar belastinggebied, ingevolge de bepalingen der wet.

2. De belastingbijdrage kan ten hoogste beloopen een som, welke noodig is te achten voor de verkrijging van evenwicht tusschen de gewone uitgaven en inkomsten van een dienstjaar, doch in geen geval meer dan de som der belastingopbrengsten, welke geacht kunnen worden ingevolge de bepalingen der wet van de gemeente naar het fonds te zijn overgebracht.

3. Zij wordt slechts dan verleend, indien de gemeentebegrooting van het dienstjaar, waarop de bijdrage betrekking heeft, volledig voldoet aan de voorwaarden, welke door Onze Ministers, na overleg met Gedeputeerde Staten, vóór of zoo spoedig mogelijk na den aanvang van het betrokken dienstjaar worden gesteld.

HOOFDSTUK V.

Samenvoeging, grenswijziging en opheffing van gemeenten.

13. Onze Ministers kunnen, met behoud van de aan dit besluit ten grondslag liggende beginselen, een van dit besluit afwijkende regeling treffen ten aanzien van gemeenten, die eerst met ingang van een datum, liggende nà 1 Januari 1937, zijn ingesteld, of welker grondgebied nà dien datum is gewijzigd.

HOOFDSTUK VI.

De vaststelling der bijdragen uit het fonds.

14. 1. Voor de toepassing van artikel 4 worden voor elke gemeente met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 6 en 7, als uitgaven wegens kosten van uitkeeringen aan werkloozen en die van arbeidsloonen, betaald bij werkverschaffing aan werkloozen, en als uitgaven terzake van contrôle op werkloozen, aangemerkt de bedragen, welke voor deze doeleinden zijn opgenomen in de aan Onzen Minister van Sociale Zaken ingezonden opgaven, voorzoover die bedragen door dezen Minister na verificatie dier opgaven zijn goedgekeurd.

2. Nadat de termijn voor inzending van de opgaven, bedoeld in het vorig lid, over een kalenderjaar is verstreken, zendt Onze Minister van Sociale Zaken aan elk gemeentebestuur, dat opgaven over het afgeloopen kalenderjaar heeft ingezonden, een opgaaf van het totaal bedrag der uitgaven wegens kosten van uitkeeringen aan werkloozen, dat der uitgaven wegens arbeidsloonen, betaald bij werkverschaffing aan werkloozen, en dat der uitgaven terzake van contrôle op werkloozen over genoemd kalenderjaar.

3. Binnen tien dagen, nadat de in het vorig lid bedoelde opgaaf is ter post bezorgd, kunnen de gemeentebesturen aan Onzen Minister van Sociale Zaken de bezwaren mededeelen, waartoe de opgaaf hun aanleiding geeft.

15. Voor de toepassing van artikel 4 wordt voor elke gemeente de som der belastingopbrengsten, bedoeld in artikel 8, door Onzen Minister van Financiën telkenjare vastgesteld.

16. 1. Elk gemeentebestuur, dat aanspraak meent te kunnen maken op toekenning van een extra bijdrage, als bedoeld in artikel 9, en eventueel op een belastingbijdrage, zendt een aanvrage aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, vóór 1 Januari van het jaar, waarop de aanvrage betrekking heeft.

2. De aanvrage vermeldt de bedragen, welke het gemeentebestuur als extra bijdrage en/of als belastingbijdrage meent noodig te hebben.

3. De aanvrage, die betrekking heeft op het dienstjaar 1937, wordt, in afwijking van het bepaalde in het eerste lid van dit artikel bij Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken ingezonden uiterlijk op den 21sten dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* waarin dit besluit is geplaatst.

17. 1. Onze Ministers stellen voor elke gemeente vast:

I. vóór 1 Juni van het kalenderjaar, volgende op dat, waarop de vaststelling betrekking heeft:

a. het totaalbedrag der uitgaven wegens kosten van uitkeeringen aan werkloozen en die van arbeidsloonen, betaald bij werkverschaffing aan werkloozen, bedoeld in artikel 6;

b. het percentage, bedoeld in kolom I der in artikel 5 genoemde schaal;

c. het percentage, bedoeld in kolom II der in artikel 5 genoemde schaal;

d. het bedrag der gewone bijdrage, bedoeld in het eerste lid van artikel 4, onder *a*;

e. het bedrag van de gewone bijdrage, bedoeld in het eerste lid van artikel 4, onder *b*;

f. de bijdrage in het uitgestooten bedrag;

II. binnen twee maanden na de goedkeuring van de gemeentebegrooting, waarin een extra bijdrage, als bedoeld in artikel 9, en/of een belastingbijdrage is geraamd:

a. het bedrag der extra bijdrage;

b. het bedrag der belastingbijdrage.

2. De besluiten, bedoeld in het eerste lid, onder I *a* en I *e*, zijn met redenen omkleed, indien het gemeentebestuur bezwaren heeft ingebracht tegen de opgaaf, bedoeld in het tweede lid van artikel 14.

18. Indien na de toekenning van een gewone bijdrage, als bedoeld in het eerste lid van artikel 4, of van een extra bijdrage, als bedoeld in artikel 9, of van een belastingbijdrage omstandigheden aanwezig blijken te zijn, die, indien zij bekend waren geweest vóór de toekenning van de gewone bijdrage, de extra bijdrage of de belastingbijdrage tot niet-toekenning van één of meer dezer bijdragen, dan wel tot toekenning van één dezer bijdragen tot een geringer bedrag aanleiding zouden hebben gegeven, kunnen Onze Ministers, bij met redenen omkleed besluit, alsnog tot intrekking of wijziging van één of meer dezer bijdragen overgaan.

19. 1. De extra bijdrage en de belastingbijdrage worden in den loop of na afloop van het dienstjaar nimmer verhoogd.

2. Verlaging of intrekking van de vorenbedoelde bijdragen kan onverminderd het bepaalde in artikel 18, plaats hebben bij niet naleving van de voorwaarden, welke aan de toekenning der bijdragen zijn verbonden en voorts, indien de maatregelen tot verlaging der gewone uitgaven en verhooging der gewone inkomsten, welke in de begrooting zijn geraamd, niet of niet tijdig zijn ingevoerd.

HOOFDSTUK VII.

Voorschotverleening op de bijdragen, en afrekening van de bijdragen.

20. 1. Aan gemeenten kunnen op hare aanvrage, in afwachting, dat de gewone bijdrage overeenkomstig het bepaalde in het vorig hoofdstuk wordt vastgesteld, voorschotten op die bijdrage worden verleend.

2. De gemeenten, welke een voorschot, als bedoeld in het vorig lid, wenschen te ontvangen, wenden zich met een daartoe strekkend verzoek tot Onzen Minister van Sociale Zaken.

3. Het voorschot aan een gemeente zal ten hoogste negentig ten honderd beloopen van het bedrag, dat vermoedelijk wegens de vorenbedoelde bijdrage aan die gemeente zal worden verleend.

4. Het verschil tusschen deze bijdrage, zooals die op grond van het bepaalde in dit besluit wordt vastgesteld en het op grond van dit artikel uitgekeerde voorschot wordt met de gemeente verrekend binnen dertig dagen na deze vaststelling.

5. De verrekening, tengevolge van de intrekking of van de wijziging, als bedoeld in artikel 18, van een reeds toegekende gewone bijdrage, vindt plaats binnen dertig dagen na de dagteekening van de beschikking tot intrekking of wijziging.

21. 1. Van de extra bijdrage en van de belastingbijdrage wordt, nadat deze zijn vastgesteld, gedurende den loop van het dienstjaar aan de gemeenten zeventig ten honderd in termijnen uitgekeerd op tijdstippen, welke door Onze Ministers bij de toekenning dier bijdragen voor elke gemeente worden bepaald.

2. De overblijvende dertig ten honderd der vorenbedoelde bijdragen wordt zoo spoedig mogelijk uitgekeerd na het sluiten van het dienstjaar, waarop de bijdragen betrekking hebben, nadat daarop in mindering is gebracht een derde gedeelte van hetgeen naar het oordeel van Onze Ministers voor den dienst niet blijkt noodig te zijn.

3. De verrekening tengevolge van de intrekking of van de wijziging, als bedoeld in de artikelen 18 en 19, van een reeds toegekende extra bijdrage, vindt plaats binnen dertig dagen na de dagteekening van de beschikking tot intrekking of wijziging.

22. Op de bijdrage in het uitgestooten bedrag wordt telkenjare op 31 December aan de gemeente een voorschot verstrekt tot ten hoogste negentig ten honderd van het vermoedelijk bedrag dier bijdrage.

HOOFDSTUK VIII.

Van de commissie.

23. De commissie draagt den naam van Rijkscommissie van Advies voor het Werkloosheidssubsidiefonds.

24. 1. Onze Ministers en de overige Hoofden der Departementen van Algemeen Bestuur winnen het advies van de commissie in over onderwerpen, welke de uitvoering der wet be-

treffen. De overige Hoofden der Departementen van Algemeen Bestuur zenden hun daartoe strekkende aanvragen aan Onzen Minister van Financiën, die voor doorzending aan de commissie zorg draagt.

2. De commissie dient voorts Onzen Ministers van advies over de in het eerste lid bedoelde onderwerpen, indien zijzelve dit gewenscht acht.

3. Aan de commissie wordt door de Hoofden der Departementen van Algemeen Bestuur mededeeling gedaan van de besluiten door hen genomen in zaken, waarover zij de commissie hebben gehoord.

25. 1. De commissie brengt haar adviezen schriftelijk uit.

2. Een minderheid in de commissie is bevoegd, schriftelijk een afzonderlijk advies uit te brengen.

HOOFDSTUK IX.

Slotbepaling.

26. 1. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag volgende op dien zijner afkondiging.

2. De bepalingen van dit besluit zijn slechts van kracht voor de dienstjaren 1937, 1938 en 1939.

3. De bepalingen van Ons besluit van den 27sten Juni 1935 (*Staatsblad* nº. 364), zooals dat is gewijzigd bij Ons besluit van den 31sten Januari 1936 (*Staatsblad* nº. 442), welke op de vaststelling van het uitgestooten bedrag betrekking hebben, blijven, in afwijking van het bepaalde in het tweede lid van artikel 26 van dat besluit, van kracht.

Onze Ministers van Financiën, van Binnenlandsche Zaken en van Sociale Zaken zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 1sten Juli 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, J. A. de Wilde.
De Minister van Binnenlandsche Zaken, van Boeijen.
De Minister van Sociale Zaken, C. P. M. Romme.

(*Uitgeg.* 13 *Juli* 1937.)

SCHAAL *voor het dienstjaar* 1937, *behoorende bij het Koninklijk besluit van* 1 *Juli* 1937 (*Staatsblad* nº. 448).

Kolom 1 stelt voor de verhouding tusschen de in 1937 ten laste van den gewonen dienst der gemeentebegrooting gedane uitgaven wegens kosten van steunuitkeeringen aan werkloozen en die van arbeidsloonen, betaald bij werkverschaffing aan werkloozen, en de som der volgens artikel 8 van bovengenoemd besluit berekende belastingopbrengsten, uitgedrukt in procenten (in 3 decimalen).

Kolom 2 stelt voor de bijdrage uit het fonds in procenten van de uitgaven wegens kosten van steunuitkeeringen aan werkloozen en die van arbeidsloonen, betaald bij werkverschaffing aan werkloozen.

Kolom 1.	Kolom 2.	Kolom 1.	Kolom 2.	Kolom 1.	Kolom 2.
106,545	85,0	74,372	78,6	57,012	72,2
105,833	84,9	74,021	78,5	56,804	72,1
105,130	84,8	73,673	78,4	56,597	72,0
104,436	84,7	73,329	78,3	56,392	71,9
103,751	84,6	72,989	78,2	56,189	71,8
103,075	84,5	72,650	78,1	55,987	71,7
102,408	84,4	72,315	78,0	55,786	71,6
101,749	84,3	71,983	77,9	55,587	71,5
101,098	84,2	71,654	77,8	55,388	71,4
100,456	84,1	71,328	77,7	55,192	71,3
99,822	84,0	71,006	77,6	54,997	71,2
99,195	83,9	70,685	77,5	54,803	71,1
98,576	83,8	70,369	77,4	54,610	71,0
97,966	83,7	70,053	77,3	54,420	70,9
97,362	83,6	69.742	77,2	54,228	70,8
96,756	83,5	69,432	77,1	54,040	70,7
96,176	83,4	69,126	77,0	53,853	70,6
95,594	83,3	68,822	76,9	53,667	70,5
95,019	83,2	68,521	76,8	53,483	70,4
94,451	83,1	68,223	76,7	53,299	70,3
93,889	83,0	67,927	76,6	53,116	70,2
93,334	82,9	67,634	76,5	52,935	70,1
92,785	82,8	67,343	76,4	52,755	70,0
92,242	82,7	67,054	76,3	52,576	69,9
91,707	82,6	66,768	76,2	52,400	69,8
91,177	82,5	66,484	76,1	52,223	69,7
90,652	82,4	66,203	76,0	52,048	69,6
90,135	82,3	65,924	75,9	51,874	69,5
89,622	82,2	65,647	75,8	51,700	69,4
89,116	82.1	65,373	75,7	51,529	69,3
88,616	82,0	65,100	75,6	51,358	69,2
88,120	81,9	64,830	75,5	51,188	69.1
87,630	81,8	64,563	75,4	51,021	69,0
87,146	81,7	64,298	75,3	50,853	68,9
86,667	81,6	64,034	75,2	50,687	68,8
86,192	81,5	63,773	75,1	50,521	68,7
85,723	81,4	63,513	75,0	50,358	68,6
85,259	81,3	63,256	74,9	50,194	68,5
84,801	81,2	63,000	74,8	50,032	68,4
84,347	81,1	62,748	74,7	49,870	68,3
83,897	81,0	62,497	74,6	49,711	68,2
83,452	80,9	62,247	74,5	49,552	68,1
83,012	80,8	62,001	74,4	49,394	68,0
82,577	80,7	61,755	74,3	49,236	67,9
82,145	80,6	61,512	74,2	49,080	67,8
81,719	80,5	61,271	74,1	48,925	67,7
81,297	80,4	61,031	74,0	48,771	67,6
80,879	80,3	60,793	73,9	48,618	67,5
80,465	80,2	60,557	73,8	48,466	67,4
80,056	80,1	60,323	73,7	48,314	67,3
79,650	80,0	60,091	73,6	48,164	67,2
79,249	79,9	59,860	73,5	48,014	67,1
78,852	79,8	59,631	73,4	47,866	67,0
78,458	79,7	59,404	73,3	47,718	66,9
78,069	79,6	59,178	73,2	47,571	66,8
77,683	79,5	58,955	73,1	47,425	66,7
77,300	79,4	58,732	73,0	47,280	66,6
76,922	79,3	58,512	72,9	47,135	66,5
76,547	79,2	58,293	72,8	46,993	66,4
76,176	79,1	58,075	72,7	46,850	66,3
75,809	79,0	57,859	72,6	46,708	66,2
75,444	78,9	57,645	72,5	46,568	66,1
75,083	78,8	57,433	72,4	46,427	66,0
74,725	78,7	57,222	72,3	46,288	65,9

Kolom 1.	Kolom 2.	Kolom 1.	Kolom 2.	Kolom 1.	Kolom 2.
46,150	65,8	38,712	59,4	33,300	53,0
46,012	65,7	38,614	59,3	33,227	52,9
45,876	65,6	38,517	59,2	33,154	52,8
45,739	65,5	38,420	59,1	33,082	52,7
45,604	65,4	38,324	59,0	33,009	52,6
45,470	65,3	38,228	58,9	32,938	52,5
45,337	65,2	38,133	58,8	32,867	52,4
45,203	65,1	38,038	58,7	32,795	52,3
45,071	65,0	37,944	58,6	32,725	52,2
44,939	64,9	37,849	58,5	32,655	52,1
44,809	64,8	37,756	58,4	32,584	52,0
44,680	64,7	37,663	58,3	32,514	51,9
44,550	64,6	37,571	58,2	32,445	51,8
44,422	64,5	37,479	58,1	32,375	51,7
44,294	64,4	37,387	58.0	32,306	51,6
44,167	64,3	37,296	57,9	32,238	51,5
44,040	64,2	37,205	57,8	32,169	51,4
43,915	64,1	37,114	57,7	32,101	51,3
43,790	64,0	37,024	57,6	32,033	51,2
43,666	63,9	36,935	57,5	31,966	51,1
43,543	63,8	36,846	57,4	31,898	51,0
43,420	63,7	36,757	57,3	31,831	50,9
43,298	63,6	36,669	57,2	31,764	50,8
43,177	63,5	36,581	57,1	31,698	50,7
43,056	63,4	36,493	57,0	31,632	60,6
42,936	63,3	36,406	56,9	31,565	50,5
42,816	63,2	36,320	56,8	31,499	50,4
42,697	63,1	36,234	56,7	31,434	50,3
42,579	63,0	36,148	56,6	31,369	50,2
42,462	62,9	36,062	56,5	31,305	50,1
42,344	62,8	35,977	56,4	31,239	50,0
42,228	62,7	35,892	56,3	31,175	49,9
42,112	62,6	35,807	56,2	31,111	49,8
41,997	62,5	35,724	56,1	31,047	49,7
41,883	62,4	35,641	56,0	30,983	49,6
41,769	62,3	35,557	55,9	30,920	49,5
41,656	62,2	35,475	55,8	30,857	49,4
41,543	62,1	35,392	55,7	30,794	49,3
41,432	62,0	35,310	55,6	30,732	49,2
41,320	61,9	35,228	55,5	30,668	49,1
41,209	61,8	35,148	55,4	30,606	49,0
41,099	61,7	35,066	55,3	30,544	48,9
40,989	61,6	34,985	55,2	30,483	48,8
40,879	61,5	34,905	55,1	30,421	48,7
40,772	61,4	34,826	55,0	30,360	48,6
40,663	61,3	34,746	54,9	30,299	48,5
40,555	61,2	34,667	54,8	30,239	48,4
40,449	61,1	34,588	54,7	30,178	48,3
40,342	61,0	34,509	54,6	30,118	48,2
40,237	60,9	34,432	54,5	30,058	48,1
40,131	60,8	34,354	54,4	29,998	48,0
40,027	60,7	34,277	54,3	29,938	47,9
39,922	60,6	34,199	54,2	29,879	47,8
39,819	60,5	34,122	54,1	29,820	47,7
39,716	60,4	34,046	54,0	29,761	47,6
39,613	60,3	33,969	53,9	29,702	47,5
39,511	60,2	33,894	53,8	29,644	47,4
39,409	60,1	33,818	53,7	29,585	47,3
39,308	60,0	33.744	53,6	29,528	47,2
39,208	59,9	33,668	53,5	29,471	47,1
39,107	59,8	33,594	53,4	29,413	47,0
39,008	59,7	33,520	53,3	29,356	46,9
38,909	59,6	33,446	53,2	29,298	46,8
38,810	59,5	33,372	53,1	29,241	46,7
29,184	46,6	25,951	40,2	23,342	33,8
29,128	46,5	25,905	40,1	23,304	33,7
29,071	46,4	25,861	40,0	23,268	33,6
29,015	46,3	25,816	39,9	23,232	33,5
28,960	46,2	25,772	39,8	23,195	33,4
28,904	46,1	25,727	39,7	23,159	33,3
28,849	46,0	25,683	39,6	23,122	33,2
28,793	45,9	25,638	39,5	23,086	33,1
28,738	45,8	25,595	39,4	23,051	33,0
28,683	45,7	25,550	39,3	23,015	32,9
28,629	45,6	25,507	39,2	22,979	32,8
28,575	45,5	25,463	39,1	22,943	32,7
28,520	45,4	25,420	39,0	22,907	32,6
28,466	45,3	25,376	38,9	22,872	32,5
28,412	45,2	25,333	38,8	22,837	32,4
28,359	45,1	25,291	38,7	22,802	32,3
28,306	45,0	25,247	38,6	22,767	32,2
28,252	44,9	25,205	38,5	22,731	32,1
28,199	44,8	25,162	38,4	22,696	32,0
28,147	44,7	25,120	38,3	22,661	31,9
28,094	44,6	25,077	38,2	22,627	31,8
28,041	44,5	25,035	38,1	22,592	31,7
27,989	44,4	24,993	38,0	22,558	31,6
27,937	44,3	24,951	37,9	22,523	31,5
27,885	44,2	24,909	37,8	22,489	31,4
27,833	44,1	24,867	37,7	22,454	31,3
27,781	44,0	24,826	37,6	22,420	31,2
27,730	43,9	24,785	37,5	22,387	31,1
27,679	43,8	24,743	37,4	22,353	31,0
27,628	43,7	24,702	37,3	22,319	30,9
27,578	43,6	24,662	37,2	22,285	30,8
27,527	43,5	24,620	37,1	22,251	30,7
27,476	43,4	24,580	37,0	22,217	30,6
27,426	43,3	24,540	36,9	22,184	30,5
27,376	43,2	24,499	36,8	22,151	30,4
27,326	43,1	24,459	36,7	22,118	30,3
27,276	43,0	24,419	36,6	22,085	30,2
27,226	42,9	24,378	36,5	22,052	30,1
27,177	42,8	24,338	36,4	22,019	30,0
27,128	42,7	24,299	36,3	21,986	29,9
27,079	42,6	24,258	36,2	21,952	29,8
27,029	42,5	24,219	36,1	21,920	29,7
26,981	42,4	24,180	36,0	21,887	29,6
26,932	42,3	24,140	35,9	21,855	29,5
26,885	42,2	24,101	35,8	21,822	29,4
26,836	42,1	24,062	35,7	21,790	29,3
26,788	42,0	24,023	35,6	21,758	29,2
26,740	41,9	23,984	35,5	21,726	29,1
26,692	41,8	23,946	35,4	21,694	29,0
26,645	41,7	23,906	35,3	21,662	28,9
26,597	41,6	23,868	35,2	21,630	28,8
26,550	41,5	23,830	35,1	21,598	28,7
26,503	41,4	23,792	35,0	21,567	28,6
26,456	41,3	23,753	34,9	21,535	28,5
26,410	41,2	23,715	34,8	21,504	28,4
26,363	41,1	23,678	34,7	21,471	28,3
26,317	41,0	23,640	34,6	21,440	28,2
26,270	40,9	23,602	34,5	21,409	28,1
26,224	40,8	23,564	34,4	21,378	28,0
26,178	40,7	23,527	34,3	21,347	27,9
26,133	40,6	23,490	34,2	21,316	27,8
26,086	40,5	23,452	34,1	21,285	27,7
26,040	40,4	23,415	34,0	21,254	27,6
25,996	40,3	23,379	33,9	21,223	27,5

Kolom 1.	Kolom 2.	Kolom 1.	Kolom 2.	Kolom 1.	Kolom 2.
21,193	27,4	19,392	21,0	17,861	14,6
21,162	27,3	19,366	20,9	17,840	14,5
21,132	27,2	19,341	20,8	17,817	14,4
21,101	27,1	19,315	20,7	17,795	14,3
21,071	27,0	19,289	20,6	17,773	14,2
21,041	26,9	19,264	20,5	17,752	14,1
21,010	26,8	19,238	20,4	17,730	14,0
20,980	26,7	19,212	20,3	17,707	13,9
20,950	26,6	19,187	20,2	17,685	13,8
20,920	26,5	19,162	20,1	17,664	13,7
20,891	26,4	19,137	20,0	17,643	13,6
20,861	26,3	19,112	19,9	17,621	13,5
20,831	26,2	19,086	19,8	17,600	13,4
20,802	26,1	19,061	19,7	17,578	13,3
20,772	26,0	19,036	19,6	17,556	13,2
20,743	25,9	19,012	19,5	17,535	13,1
20,713	25,8	18,987	19,4	17,514	13,0
20,684	25,7	18,962	19,3	17,492	12,9
20,655	25,6	18,937	19,2	17,471	12,8
20,626	25,5	18,912	19,1	17,450	12,7
20,597	25,4	18,887	19,0	17,429	12,6
20,568	25,3	18,864	18,9	17,408	12,5
20,539	25,2	18,839	18,8	17,387	12,4
20,510	25,1	18,814	18,7	17,366	12,3
20,482	25,0	18,709	18,6	17,345	12,2
20,453	24,9	18,765	18,5	17,323	12,1
20,425	24,8	18,742	18,4	17,303	12,0
20,396	24,7	18,717	18,3	17,282	11,9
20,368	24,6	18,693	18,2	17,261	11,8
20,339	24,5	18,669	18,1	17,241	11,7
20,311	24,4	18,644	18,0	17,220	11,6
20,283	24,3	18,621	17,9	17,199	11,5
20,254	24,2	18,597	17,8	17,179	11,4
20,226	24,1	18,573	17,7	17,158	11,3
20,198	24,0	18,549	17,6	17,138	11,2
20,170	23,9	18,525	17,5	17,118	11,1
20,142	23,8	18,502	17,4	17,097	11,0
20,115	23,7	18,478	17,3	17,076	10,9
20,087	23,6	18,455	17,2	17,057	10,8
20,059	23,5	18,431	17,1	17,036	10,7
20,033	23,4	18,408	17,0	17,016	10,6
20,005	23,3	18,385	16,9	16,996	10,5
19,978	23,2	18,361	16,8	16,976	10,4
19,950	23,1	18,337	16,7	16,955	10,3
19,923	23,0	18,314	16,6	16,936	10,2
19,895	22,9	18,292	16,5	16,916	10,1
19,868	22,8	18,268	16,4	16,895	10,0
19,841	22,7	18,245	16,3	16,876	9,9
19,814	22,6	18,222	16,2	16.856	9,8
19,787	22,5	18,200	16,1	16.836	9,7
19,761	22,4	18,176	16,0	16,817	9,6
19,734	22,3	18,153	15,9	16,797	9,5
19,707	22,2	18,130	15,8	16,777	9,4
19,681	22,1	18,108	15,7	16,758	9,3
19,654	22,0	18,085	15,6	16,738	9,2
19,627	21,9	18,063	15,5	16,718	9,1
19,601	21,8	18,040	15,4	16,699	9,0
19,574	21,7	18,018	15,3	16,679	8,9
19,548	21,6	17,995	15,2	16,659	8,8
19,523	21,5	17,973	15,1	16,640	8,7
19,496	21,4	17,950	15,0	16,621	8,6
19,470	21,3	17,928	14,9	16,601	8,5
19,444	21,2	17,906	14,8	16,583	8,4
19,418	21,1	17,883	14,7	16,563	8,3
16,543	8,2	16,023	5,4	15,533	2,6
16,525	8,1	16,006	5,3	15,516	2,5
16,506	8,0	15,988	5,2	15,500	2,4
16,487	7,9	15,969	5,1	15,482	2,3
16,468	7,8	15,952	5,0	15,466	2,2
16,448	7,7	15,934	4,9	15,449	2,1
16,430	7,6	15,917	4,8	15,431	2,0
16,411	7,5	15,898	4,7	15,415	1,9
16,392	7,4	15,880	4,6	15,398	1,8
16,373	7,3	15,863	4,5	15,382	1,7
16,354	7,2	15,845	4,4	15,365	1,6
16,336	7,1	15,828	4,3	15,349	1,5
16,317	7,0	15,810	4,2	15,332	1,4
16,298	6,9	15,792	4,1	15,315	1,3
16,280	6,8	15,775	4,0	15,298	1,2
16,261	6,7	15,757	3,9	15,283	1,1
16,242	6,6	15,740	3,8	15,266	1,0
16,224	6,5	15,722	3,7	15,249	0,9
16,206	6,4	15,706	3,6	15,233	0,8
16,188	6,3	15,688	3,5	15,216	0,7
16,169	6,2	15,670	3,4	15,200	0,6
16,150	6,1	15,653	3,3	15,183	0,5
16,133	6,0	15,636	3,2	15,168	0,4
16,114	5,9	15,619	3,1	15,151	0,3
16,097	5,8	15,601	3,0	15,135	0,2
16,078	5,7	15,585	2,9	15,119	0,1
16,059	5,6	15,567	2,8		
16,042	5,5	15,550	2,7		

Behoort bij Koninklijk besluit van 1 Juli 1937 (*Staatsblad* nº. 448).

Ons bekend,
De Minister van Financiën, J. A. de Wilde.
De Minister van Binnenlandsche Zaken,
van Boeijen.
De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.

S. 574.

6 *Juli* 1937. BESLUIT tot vaststelling van een Algemeenen Maatregel van Bestuur ter uitvoering van de artikelen 4, 5, 6 en 7 van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* nº. 456). (*„Diensttijdreglement".*)

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 27 Mei 1937, La BBB, Afd. Vervoer- en Mijnwezen;

Gelet op de artikelen 4, 5, 6 en 7 van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* nº. 456);

Den Raad van State gehoord (advies van 15 Juni 1937, nº. 56*a*);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 3 Juli 1937, La. L., Afd. Vervoer- en Mijnwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van den dag, waarop de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* nº. 456) in werking treedt, de volgende bepalingen vast te stellen:

Diensttijden kapitein.

Art. 1. 1. Voor de toelating als kapitein op schepen onderscheidenlijk voor de kleine handelsvaart en voor de groote sleepvaart wordt, behalve het voor de betreffende vaart vereischte diploma, gevorderd een bewijs van diensttijd van tenminste twee jaar als stuurman aan boord van schepen onderscheidenlijk in de kleine handelsvaart en in de groote sleepvaart, verkregen na het behalen van het diploma. Het hierbedoelde bewijs wordt ook gevorderd voor het geval als kapitein in dienst wordt genomen iemand in het bezit van een hooger diploma, tenzij dit hooger diploma het diploma als eerste stuurman voor de groote handelsvaart is.

2. Voor de toelating als kapitein op zeesleepbooten voor de kustsleepvaart wordt van den bezitter van een hooger diploma dan het diploma als stuurman voor de kustsleepvaart, indien dit hooger diploma niet is het diploma als eerste stuurman voor de groote handelsvaart, dan wel het diploma als stuurman voor de groote sleepvaart, gevorderd een bewijs van volbrachten dekdienst aan boord van zeesleepbooten, van tenminste één jaar.

3. Voor de toelating als kapitein op zeilschepen met of zonder hulpvermogen voor eenige vaart, wordt, behalve het bezit van het diploma, hetwelk geëischt wordt voor kapitein op stoom- of motorschepen voor de uit te oefenen vaart, gevorderd een bewijs van diensttijd van tenminste twee jaar als stuurman in die vaart, waarvan tenminste een jaar als stuurman aan boord van zeilschepen met of zonder hulpvermogen moet zijn doorgebracht.

Diensttijden stuurlieden.

2. 1. Voor de toelating als tweede stuurman op schepen voor de groote handelsvaart van 800 ton of meer wordt van den bezitter van het diploma als derde stuurman voor de groote handelsvaart gevorderd een bewijs van diensttijd van tenminste twee jaren als wachtdoend stuurman aan boord van schepen voor de groote handelsvaart, verkregen na het behalen van het diploma.

2. Voor de toelating als tweede stuurman op schepen voor de groote handelsvaart van 500 tot 800 ton, wordt van den bezitter van het diploma als derde stuurman voor de groote handelsvaart gevorderd een bewijs van diensttijd van tenminste één jaar als wachtdoend stuurman aan boord van schepen voor de groote handelsvaart, verkregen na het behalen van het diploma.

3. Voor de toelating als stuurman op schepen voor de kleine handelsvaart van 250 ton of meer, wordt, voor het geval belanghebbende in het bezit is van een diploma als derde stuurman voor de groote handelsvaart, behalve dit diploma, gevorderd een bewijs van diensttijd van tenminste één jaar als wachtdoend stuurman op schepen voor de groote handelsvaart, verkregen na het behalen van het diploma, of van een bewijs van tenminste twee jaren dekdienst in de kleine handelsvaart.

4. Voor de toelating als stuurman op zeesleepbooten voor de groote sleepvaart wordt, voor het geval belanghebbende in het bezit is van een diploma als derde stuurman voor de groote handelsvaart, behalve dit diploma, gevorderd een bewijs van diensttijd, hetzij van tenminste één jaar als wachtdoend stuurman aan boord van schepen voor de groote handelsvaart, verkregen na het behalen van het diploma en een bewijs van tenminste één jaar dekdienst aan boord van zeesleepbooten, hetzij van tenminste twee jaren dekdienst aan boord van zeesleepbooten.

Diensttijden hoofden machinekamer.

3. 1. Voor de toelating als hoofd van de machinekamer op vrachtschepen voor de groote handelsvaart van 500 tot 600 ton, wordt van den bezitter van het diploma A als scheepswerktuigkundige gevorderd een bewijs van diensttijd van tenminste twee jaren als zelfstandig wachtdoend machinist op zeeschepen, verkregen na het behalen van het diploma.

2. Voor de toelating als hoofd van de machinekamer op vrachtschepen voor de kleine handelsvaart van 400 tot 500 ton wordt van den bezitter van het diploma A als scheepswerktuigkundige gevorderd een bewijs van diensttijd van tenminste één jaar als zelfstandig wachtdoend machinist op zeeschepen, verkregen na het behalen van het diploma.

3. Voor de toelating als hoofd van de machinekamer op stoomschepen voor de kleine handelsvaart van minder dan 400 ton wordt van den bezitter van het diploma A als scheepswerktuigkundige gevorderd een bewijs van diensttijd van tenminste één jaar als zelfstandig wachtdoend machinist op zeeschepen, verkregen na het behalen van het diploma.

4. Voor de toelating als hoofd van de machinekamer op motorschepen voor de kleine handelsvaart van minder dan 400 ton met een motor van 100 tot 200 pk wordt van den bezitter van het diploma als motordrijver gevorderd een bewijs van diensttijd van tenminste één jaar als machinist op motorschepen, verkregen na het behalen van het diploma.

5. Voor de toelating als hoofd van de machinekamer op motorschepen voor de kleine handelsvaart van minder dan 400 ton met een motor van 200 pk of meer wordt van den bezitter van het diploma als motordrijver gevorderd een bewijs van diensttijd van tenminste twee jaren als machinist op motorschepen, verkregen na het behalen van het diploma.

6. Voor de toelating als hoofd van de machinekamer op zeesleepbooten voor de groote sleepvaart van 300 ton of meer wordt van den bezitter van het diploma A als scheepswerktuigkundige gevorderd een bewijs van diensttijd van tenminste twee jaren als zelfstandig wachtdoend machinist aan boord van zeeschepen, verkregen na het behalen van het diploma.

7. Voor de toelating als hoofd van de machinekamer op zeesleepbooten voor de groote sleepvaart van minder dan 300 ton wordt van den bezitter van het diploma A als scheepswerktuigkundige gevorderd een bewijs van diensttijd van tenminste één jaar als zelfstandig wachtdoend machinist aan boord van zeeschepen, verkregen na het behalen van het diploma.

8. Voor de toelating als hoofd van de machinekamer op sleepbooten voor de kustsleepvaart wordt, indien het vaartuig een stoomschip is, van den bezitter van het voorloopig diploma als scheepswerktuigkundige en, indien het een

motorvaartuig betreft, van den bezitter van het diploma als motordrijver, gevorderd een bewijs van diensttijd van tenminste twee jaren onderscheidenlijk als machinist aan boord van stoomschepen of van motorschepen, verkregen na het behalen van het diploma.

Afwijkende diensttijden aannemersmaterieel.

4. 1. Voor de toelating als kapitein op aannemersmaterieel van 500 ton of meer, op reizen buiten het gebied van de kustsleepvaart, wordt van den bezitter van het diploma als stuurman voor de groote sleepvaart gevorderd een bewijs van diensttijd van tenminste twee jaren als stuurman op zeesleepbooten, verkregen na het behalen van het diploma.

2. Voor de toelating als hoofd van de machinekamer op aannemersmaterieel van 600 ton of meer, op reizen buiten het gebied der kustsleepvaart, wordt van den bezitter van het diploma A als scheepswerktuigkundige gevorderd een bewijs van diensttijd van tenminste twee jaren als zelfstandig wachtdoend machinist op zeeschepen, verkregen na het behalen van het diploma.

3. Voor de toelating als hoofd van de machinekamer op aannemersmaterieel van 600 ton of meer, op reizen binnen het gebied van de kustsleepvaart, niet vallende onder artikel 1, eerste lid, onder *h*, van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* nº. 456) wordt, voor het geval belanghebbende in het bezit is van het diploma A als scheepswerktuigkundige, behalve dit diploma, gevorderd een bewijs van diensttijd van ten minste één jaar als machinist op zeeschepen, verkregen na het behalen van het diploma, en voor het geval belanghebbende in het bezit is van het voorloopig diploma als scheepswerktuigkundige of van het diploma als assistent-scheepswerktuigkundige, behalve een dezer diploma's, een bewijs van diensttijd van tenminste twee jaren als machinist op zeeschepen, verkregen na het behalen van het diploma.

Afgifte bewijzen van diensttijd.

5. 1. De volgens dit besluit vereischte bewijzen van diensttijd worden door het Hoofd van de Scheepvaartinspectie op verzoek van belanghebbenden afgegeven.

2. Belanghebbenden wenden zich daartoe schriftelijk tot het Hoofd van de Scheepvaartinspectie, met overlegging van bewijsstukken, waaruit de doorgebrachte dienst tot diens genoegen kan blijken.

Overgangsbepaling.

6. Gedurende twee jaren na de inwerkingtreding der Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* nº. 456) wordt het bezit van het bewijs van diensttijd voor het hoofd van de machinekamer op motorschepen voor de kleine handelsvaart en op motorsleepbooten voor de kustsleepvaart niet gevorderd.

Verkorte benaming.

7. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel van „Diensttijdreglement".

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 6den Juli 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, J. v. Buuren.

(*Uitgeg.* 16 *Juli* 1937.)

S. 577.

20 *Augustus* 1937. BESLUIT tot nadere wijziging van het Schepenbesluit, vastgesteld bij Koninklijk besluit van den 26sten November 1932 (*Staatsblad* n°. 563) en gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 22sten October 1936 (*Staatsblad* n°. 579D).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 21 Juli 1937, La. I, Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Gelet op de artikelen 3, 4, 4*bis*, 5, 9, 17 en 66 van de Schepenwet;

Den Raad van State gehoord, advies van 10 Augustus 1937, N°. 51;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 17 Augustus 1937, La. I., Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van den dag, waarop de Wet van den 31sten December 1936 (*Staatsblad* N°. 526), tot wijziging van de Schepenwet, in werking treedt, het volgende te bepalen:

Art. I. In het Schepenbesluit worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a. In artikel 1, lid 1, wordt na de omschrijving van „*passagiers*" geplaatst:

„*landverhuizers*: emigranten en/of transmigranten als bedoeld in de Landverhuizingswet 1936 (*Staatsblad* N°. 804), met inachtneming van het bepaalde in het Koninklijk besluit van den 11den Mei 1937 (*Staatsblad* N°. 845);".

b. Aan artikel 3 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

„5. Een schip, dat gereed is om met in Nederland ingescheepte landverhuizers eene reis te ondernemen, wordt vóór het vertrek aan eene inspectie onderworpen.".

c. Aan artikel 4 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

„6. De inspectie van een schip, dat landverhuizers vervoert, omvat een onderzoek van de verblijven en de ziekenverblijven voor de landverhuizers en van alle inrichtingen in verband met de veiligheid. Zij omvat tevens een onderzoek naar de maatregelen, genomen in verband met de gezondheid, de zedelijke belangen en de verpleging der landverhuizers.".

d. Aan artikel 36, lid 3, wordt toegevoegd:

„Deze goedkeuring wordt verkregen na overlegging van een certificaat, afgegeven door een daartoe door genoemd Hoofd gemachtigd particulier bureau.".

e. In artikel 85, lid 1, worden in den 1sten en 2den regel geschrapt de woorden: „op grond van het bepaalde in artikel 77" en „moeten".

f. In Hoofdstuk X wordt na artikel 99 een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Bijzondere bepalingen vervoer landverhuizers.

„*Art.* 99*bis*. 1. Aan boord van een schip, dat gereed is om met in Nederland ingescheepte landverhuizers eene reis te ondernemen, moeten de verblijven en de ziekenverblijven voor de landverhuizers voldoen aan de eischen, gesteld in Bijlage II.

2. Den mannelijken ongehuwden landverhuizers, die den leeftijd van 14 jaar hebben bereikt, wordt eene verblijfplaats aangewezen, welke op afdoende wijze van de verblijven der andere landverhuizers is afgescheiden.

3. Eveneens wordt eene afzonderlijke verblijfplaats aangewezen aan de niet in gezinsverband aan boord vertoevende vrouwelijke landverhuizers.

4. Aan boord van een schip, dat gereed is om met in Nederland ingescheepte landverhuizers eene reis te ondernemen en waarop meer dan 75 landverhuizers zullen worden vervoerd, moet een geneeskundige gemonsterd zijn.

5. Aan boord van een schip, dat gereed is om met in Nederland ingescheepte landverhuizers eene reis te ondernemen, moeten de noodige genees-, heel- en verbandmiddelen voorhanden zijn, welke aan onderzoek en goedkeuring, overeenkomstig de voorschriften van artikel 27 van de Wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* N°. 61), zijn onderworpen.".

g. Na artikel 109 worden drie nieuwe artikelen ingevoegd, luidende:

Vervoer landverhuizers.

„*Art.* 109*bis*. De kapitein van een schip, dat met in Nederland ingescheepte landverhuizers vaart, is verplicht zorg te dragen, dat:

1. den landverhuizers gedurende de reis zooveel mogelijk gelegenheid wordt gegeven aan dek te vertoeven;

2. de verblijven van de landverhuizers dagelijks worden gereinigd en steeds behoorlijk worden geventileerd;

3. de verblijven van de landverhuizers voldoende worden verlicht;

4. in de verblijven van de landverhuizers niet wordt gerookt;

5. den landverhuizers zindelijk en goed onderhouden beddegoed wordt verstrekt en dit beddegoed wordt gelucht, wanneer dit noodzakelijk is;

6. in de verblijven van de landverhuizers niets anders wordt geborgen dan voor het dagelijksch gebruik noodig is en dat tenminste éénmaal per week den landverhuizers toegang wordt verleend tot hunne overige bagage;

7. aan boord geene dieren worden vervoerd, tenzij zoodanige maatregelen zijn genomen, dat de landverhuizers daarvan geenerlei hinder ondervinden;

8. indien vóór het vertrek van het schip onder de ingescheepte landverhuizers iemand lijdende aan eene ziekte van gevaarlijk besmettelijken aard wordt aangetroffen, deze wordt ontscheept.

Plichten van den kapitein ten aanzien verpleging landverhuizers.

Art. 109*ter*. De kapitein van een schip, dat met in Nederland ingescheepte landverhuizers vaart, is verplicht zorg te dragen, dat:

1. in verband met de te ondernemen reis en het aantal opvarenden, voldoende drinkwater en waschwater ten behoeve van de landverhuizers aan boord is, of aan boord kan worden gedistilleerd, en dat daarvan dagelijks eene voldoende hoeveelheid ter beschikking van de landverhuizers wordt gesteld;

2. het drinkwater van behoorlijke hoedanigheid is en geborgen wordt in vóór het vullen goed schoongemaakte tanks, welke zoodanig moeten zijn afgesloten, dat geene vreemde bestanddeelen daarin kunnen komen;

3. in verband met de te ondernemen reis en het aantal opvarenden, voldoende hoeveelheid in goeden staat verkeerende voeding voor de landverhuizers aan boord is en dat daarvan dagelijks eene voldoende hoeveelheid in behoorlijke afwisseling ter beschikking van de landverhuizers wordt gesteld;

4. deze voeding geborgen wordt in behoorlijk van andere ruimten afgesloten bergplaatsen, zoo gelegen en zoo noodig zoodanig geventileerd, dat de voeding in zoo goed mogelijken toestand blijft en dat deze bergplaatsen, voordat daarin voedsel wordt geborgen, afdoende zijn gereinigd en gedurende de reis behoorlijk worden schoon gehouden;

5. met de bereiding van het eten een ervaren kok wordt belast en dat aan de bereiding de noodige zorg wordt besteed, waartoe zoo noodig landverhuizers als hulp aan den kok worden toegevoegd;

6. de noodige hulpmiddelen voor het bereiden van het eten en het noodige kommaliewant ten behoeve van de landverhuizers aan boord zijn;

7. de landverhuizers geen sterken drank aan boord hebben en aan hen geen sterke drank wordt geschonken.

Inspectie en keuring door den kapitein in verband vervoer landverhuizers.

Art. 109*quarter*. De kapitein van een schip, dat met in Nederland ingescheepte landverhuizers vaart, is verplicht:

1. tenminste éénmaal per week de verblijven van de landverhuizers te inspecteeren;

2. dagelijks het bereide eten te keuren, bijgestaan door den geneeskundige, indien deze zich aan boord bevindt.".

Art. II. In Bijlage II worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a. Het bijschrift van artikel 26 wordt gelezen als volgt:

„Hoogte, ventilatie, verwarming en verlichting van passagiersruimten.".

Lid 2 van artikel 26 wordt gelezen als volgt:

„2. In deze ruimten moeten voldoende middelen aanwezig zijn om te allen tijde eene goede ventilatie te waarborgen. Voorts moet, behalve bij binnenhutten, worden voorzien in eene behoorlijke toetreding van daglicht en moeten voldoende middelen voor verlichting des nachts en bij binnenhutten ook des daags aanwezig zijn.".

Aan artikel 26 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

„3. Op schepen, welke in gematigde en koude zônes passagiers vervoeren, moeten in de passagiersverblijven verwarmingsmiddelen

van voldoende capaciteit aanwezig zijn. Slechts indien geene andere wijze van verwarming is aan te brengen, mogen daartoe stookkachels worden gebruikt; deze moeten stevig bevestigd worden en, indien de vloer van brandbaar materiaal is, op eene ijzeren plaat zijn geplaatst. Kachel en pijp moeten worden omgeven door afdoende beveiligingsmiddelen.".

b. In artikel 27 vervalt lid 3; lid 4 wordt lid 3; lid 5 wordt lid 4.

c. Na artikel 27 worden twee nieuwe artikelen ingevoegd, luidende:

Inrichting van passagiersverblijven.

„*Art. 27bis.* 1. De dekken in passagiersverblijven moeten hetzij van hout zijn, hetzij met hout of eene andere de warmte slecht geleidende laag van voldoende dikte zijn bedekt. Indien passagiersverblijven onder een dek zijn gelegen, dat aan wind en weder is blootgesteld, moet ook dit dek ter plaatse op voldoende wijze warmte en koude kunnen weren.

2. Voor elken passagier, die geen passagier is als bedoeld in Bijlage II*a* en die langer dan gedurende 48 uren achtereen aan boord moet verblijven, moet eene afzonderlijke, vaste slaapplaats aanwezig zijn met eene minimum lengte van 1.83 m en eene minimum breedte van 0.56 m. De slaapplaatsen moeten behoorlijk van elkaar zijn gescheiden en elk afzonderlijk toegankelijk zijn.

Er mogen niet meer dan twee slaapplaatsen boven elkaar zijn aangebracht. De onderkant van de onderste slaapplaats moet op schepen van meer dan 500 registertonnen bruto-inhoud ten minste 30 centimeter en op kleine schepen ten minste 15 centimeter boven het benedenste dek blijven, terwijl de tweede slaapplaats midden tusschen de eerste slaapplaats en het bovenste dek moet zijn aangebracht.

Het raamwerk, waarop de matras wordt gelegd, moet van staal zijn. De zijwanden van de kooi moeten, als zij van hout zijn, uitneembaar zijn.

In afwijking van dit voorschrift kunnen ook andere constructies, die voldoenden waarborg voor wering van ongedierte geven en die eene gemakkelijke grondige schoonmaak waarborgen, worden toegelaten.

Geene slaapplaats mag onder de opening van luchtkokers zijn aangebracht.

Ziekenverblijf landverhuizers.

Art. 27ter. 1. Op elk schip, waar het aantal landverhuizers meer dan 50 bedraagt, moet bij een overtocht van meer dan drie etmalen duur, een van doelmatige verwarmings- en ventilatie-middelen voorzien ziekenverblijf zijn ingericht, dat voor iedere 50 landverhuizers of gedeelte daarvan ten minste 4 kubieke meters ruimte heeft en eene slaapplaats bevat. In dit verblijf mogen de slaapplaatsen niet boven elkander zijn aangebracht en de hoogte van het verblijf moet ten minste 1.90 m bedragen, gerekend vanaf den onderkant der in het verblijf doorloopende dekbalken,

2. Er moet gelegenheid zijn personen, die aan ernstige of aan besmettelijke ziekten lijden, afgezonderd van alle anderen behoorlijk te verplegen.

3. Bij het ziekenverblijf moet eene apotheek, tevens verbandkamer, of eene apotheek met daaraan verbonden verbandkamer, aanwezig zijn, alsmede een afzonderlijk privaat.

4. Het ziekenverblijf moet zooveel mogelijk in een dekhuis of onder het bovenste dek doelmatig zijn gelegen en zooveel mogelijk van de andere verblijven zijn afgescheiden.

5. Is het aantal landverhuizers kleiner dan 50, dan kan worden volstaan met eene ziekenkooi, die zoodanig met losse wegneembare schotten is ingericht, dat een zieke er gemakkelijk in en uit kan worden gebracht.

6. Het ziekenverblijf met daarbij behoorende apotheek en privaat kan worden samengevoegd met dat, voorgeschreven in het Schepelingenbesluit.".

d. In artikel 28, lid 3, wordt de punt aan het eind vervangen door:

„en voorts behoorlijk zijn ingericht en verlicht, zoodat zij gemakkelijk rein te houden zijn.".

Art. III. Artikel 1 van Bijlage II*a* wordt gelezen als volgt:

„Dit hoofdstuk is van toepassing op schepen, gebezigd voor het vervoer van pelgrims tusschen havens aan de Roode Zee eenerzijds en Nederlandsch-Indië, Britsch-Indië, Ceylon en de Straits Settlements anderzijds, alsmede op schepen, welke bestemd zijn voor het vervoer van meer dan 12 passagiers, voor wie geene vaste slaapplaatsen aanwezig zijn, op reizen tusschen Nederlandsch-Indië, Britsch-Indië, Ceylon, Hongkong en de Straits Settlements.".

Art. IV. Artikel 1 van Bijlage VIII*a* wordt gelezen als volgt:

„Dit hoofdstuk is van toepassing op schepen, gebezigd voor het vervoer van pelgrims tusschen havens aan de Roode Zee eenerzijds en Nederlandsch-Indië, Britsch-Indië, Ceylon en de Straits Settlements anderzijds, alsmede op schepen, welke bestemd zijn voor het vervoer van meer dan 12 passagiers, voor wie geene vaste slaapplaatsen aanwezig zijn, op reizen tusschen Nederlandsch-Indië, Britsch-Indië, Ceylon, Hongkong en de Straits Settlements.".

Art. V. In de Lijst, toegevoegd aan Bijlage IX, wordt onder V in de eerste kolom achter de woorden „Mannenurinaal", „Ondersteek" en „Wondagraves met pincet" het voorkomende in de kolommen A en B geschrapt.

Art. VI. In Bijlage XII worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a. In artikel 2 wordt lid 1 *(b)* gelezen als volgt:

„telkens na verloop van vijf jaren na de vorige keuring."

en wordt lid 2 aldus gelezen:

„In afwijking van het bepaalde in het eerste lid onder (*b*) behoeft, na de keuring, welke plaats vond, nadat de belanghebbende vijf en twintig jaar is geworden, geene keuring te geschieden, voordat de leeftijd van een en veertig jaar is voltooid. Deze bepaling geldt echter voor machinisten, machinist-stokers en niet-gediplomeerden, aan wie de wacht in de machinekamer kan worden opgedragen, slechts met dien verstande, dat zij zich bovendien zeven jaar na de keuring, welke heeft plaats gehad, nadat zij vijf en twintig jaar zijn geworden, nogmaals aan eene keuring van het gehoororgaan moeten onderwerpen.".

b. Aan artikel 7 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

„6. Indien een belanghebbende een duplicaat van eene verloren geraakte geneeskundige verklaring verlangt, kan de deskundige tot uitreiking daarvan overgaan, onder inachtneming van het voorschrift in lid 3 van dit artikel met betrekking tot het zetten der handteekeningen. Hij mag daarvoor een bedrag gelijk aan de helft der keuringskosten in rekening brengen.".

Art. VII. In het Zaakregister worden de navolgende wijzigingen en aanvullingen aangebracht [1]:

afgifte duplicaten geneeskundige verklaringen	blz. 8
duplicaten van geneeskundige verklaringen	„ 8
inspectie schepen met landverhuizers	„ 2
inrichting passagiersverblijven	„ 5
landverhuizers, omschrijving	„ 1
„ , ziekenverblijf voor	„ 6
„ , bijzondere bepalingen vervoer	„ 2
plichten kapitein ten aanzien van landverhuizers	„ 3 en 4
ventilatie, verwarming enz. passagiersverblijven	„ 4 en 5
ziekenverblijf voor landverhuizers	„ 6.

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 20sten Augustus 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

(*Uitgeg.* 27 *Augustus* 1937.)

S. 578.

1 *September* 1937. BESLUIT tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van den 20sten October 1933 (*Stbl.* n°. 528), tot vaststelling van een nieuw Reglement voor het Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Instituut, gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 26sten April 1935 (*Stbl.* n°. 227).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 28 Juni 1937, La. C., Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Den Raad van State gehoord (advies van 13 Juli 1937, N°. 42);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 26 Augustus 1937, La. D., Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat het Koninklijk besluit van den 20sten October 1933 (Stbl. n°. 528), gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 26sten April 1935 (Stbl. n°. 227), nader zal worden gewijzigd als volgt:

Art. I. In artikel 3 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

Voor den eersten zin wordt het cijfer 1 geplaatst.

De punten 1°. tot en met 8°. worden vervangen door *a* tot en met *h*.

De woorden „tegen een door Onzen Minister te bepalen vergoeding" onder *e*, de tweede zin onder *f*, de woorden „tegen een door Onzen Minister vast te stellen tarief" onder *g* en de tweede zin onder *h* vervallen.

Na *h* wordt een nieuw tweede lid ingevoegd, luidende als volgt:

„2. Het onderzoek bedoeld onder *f* geschiedt kosteloos, indien dit verzocht wordt voor een wetenschappelijk doel, dat met de meteorologie verband houdt, en in bijzondere gevallen ter beoordeeling van Onzen Minister.

De onder *h* bedoelde inlichtingen worden kosteloos verstrekt:

a. ten behoeve van Rijksdiensten, mits verzocht voor een wetenschappelijk doel, dat met de meteorologie verband houdt;

b. ten behoeve van wetenschappelijke instellingen;

c. in bijzondere gevallen ter beoordeeling van Onzen Minister.

In de overige gevallen bedoeld onder *f* en *h* en in de gevallen bedoeld onder *e* en *g* worden de mededeelingen en inlichtingen verstrekt en geschiedt de verificatie tegen een door Onzen Minister vast te stellen tarief."

Art. II. In artikel 12, lid 2, wordt in plaats van „Om de twee jaren" gelezen „Jaarlijks".

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 1sten September 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

(*Uitgeg.* 24 *September* 1937.)

S. 579.

27 *September* 1937. BESLUIT tot wijziging van het „Ruil- en dienstdiplomareglement", vastgesteld bij Koninklijk besluit van den 28sten December 1936 (*Staatsblad* n°. 579 H).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Waterstaat en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 19 Augustus 1937, La. C., Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen/4 Augustus 1937, n°. 12600, Afdeeling Nijverheidsonderwijs;

Overwegende, dat het wenschelijk is gebleken het „Ruil- en dienstdiplomareglement", vastgesteld bij Koninklijk besluit van den 28sten December 1936 (Staatsblad n°. 579 H) te wijzigen;

Den Raad van State gehoord (advies van 7 September 1937, n°. 35);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 10 September 1937, La. H.H., Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen/20 September 1937, n°. 14314, Afdeeling Nijverheidsonderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. I. Artikel 2, lid 1, onder *b*, van het „Ruil- en dienstdiplomareglement", wordt gelezen als volgt:

[1] De cijfers geven de bladzijden aan van het nummer van dit Staatsblad.

b. voor een diploma van stuurman voor de kleine stoomvaart of voor de kleine zeilvaart	een diploma als stuurman voor de kleine handelsvaart en een aanvullingsdiploma voor de kleine handelsvaart.

Art. II. Artikel 4, onder *f*, van bovengenoemd reglement wordt gelezen als volgt:

f. aan hen, die vóór 1 Januari 1936 buitengaats, gedurende ten minste één jaar, ingevolge artikel 7, lid 2, van de Schipperswet 1907 (Staatsblad n°. 244):

1. als kapitein of als stuurman met dispensatie hebben gevaren op zeeschepen van minder dan 500 ton, binnen het hieronder omschreven gebied: de Oostzee met hare golven en inhammen, de Noordzee, voorzoover de grenzen niet aangegeven zijn door de oeverstaten, aan de Noordzijde begrensd door den 61sten breedtegraad, aan de Westzijde begrensd door de lijnen Duncansbyhead, Zuidelijke punt van Zuid-Ronalska (Orkadische eilanden), Oostkust Orkaden, lijn vuur Noord-Ronalska-vuur Simburghead (Shetlandsche eilanden), Oostkust der Shetlands, de meridiaan van het vuur van Noord-Unst (Shetlands) tot aan de parallel van den 61sten breedtegraad, het Kanaal tot de lijn Point du Raz, Isle de Sein-Mizenhead, en de Ierssche Zee tot de lijn Benmorehead-Mull of Cantyre.	een diploma als stuurman voor de kleine handelsvaart;
2. als kapitein met dispensatie hebben gevaren op zeesleepbooten binnen het gebied der kustsleepvaart	een diploma als stuurman voor de kustsleepvaart;

Art. III. Aan artikel 6, onder *a*, van bovengenoemd reglement wordt toegevoegd na 9:

9*a*. als tweede machinist op motorschepen tot 400 ton met een motor van 200 pk of meer	een diploma als motordrijver;

Art. IV. Dit besluit treedt in werking met ingang van den dag, waarop de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (Staatsblad n°. 456) in werking treedt.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 27sten September 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 8 *October* 1937.)

S. 593.

10 *September* 1937. BESLUIT tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456).

Inwerkingtreding 1 November 1937.

S. 647.

9 *Augustus* 1937. BESLUIT ter uitvoering van de Vogelwet 1936. (*„Vogelbesluit 1937".*)

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 29 Mei 1937, n°. 5881, Directie van den Landbouw, Afdeeling II A, Letter Jur.;

Gelet op de Vogelwet 1936 en op het Vogelcommissiebesluit 1937;

Overwegende, dat het wenschelijk is bepalingen vast te stellen ter uitvoering van de Vogelwet 1936 en het tijdstip van het in werking treden van die wet te bepalen;

Gehoord den Raad van State (advies van 27 Juli 1937, n°. 36);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Economische Zaken van 4 Augustus 1937, n°. 8187, Directie van den Landbouw, Afdeeling II A, Letter Jur.;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

Art. 1. Dit besluit neemt over de in artikel 3 van de Vogelwet 1936 gegeven omschrijving van „vogels", „eieren" en „veld" en verstaat voorts onder:

1°. „Onze Minister": Onze Minister van Economische Zaken;

2°. „hoofd van plaatselijke politie":

a. in gemeenten, waar geen hoofdcommissaris of commissaris van politie is, den burgemeester;

b. in andere gemeenten, onderscheidenlijk den hoofdcommissaris of den commissaris van politie;

3°. „beschermde vogels": de vogels, bedoeld onder 2°. van artikel 1 van de Vogelwet 1936, ten aanzien van welke en voorzoover onder hen krachtens artikel 2 van die wet niet is bepaald, dat zij niet gerekend worden tot beschermde vogels in den zin van die wet.

Onvoorwaardelijk onbeschermde vogels.

Art. 2. Vogelwet 1936.

2. Niet tot beschermde vogels in den zin van de Vogelwet 1936 worden gerekend:

Lijst I.

voor onbepaalden tijd en voor het geheele Rijk:

de zwarte kraai, species: *Corvus corone L.;*
de huismusch, species: *Passer domesticus (L.)*

Voorwaardelijk onbeschermde vogels.
Art. 2. Vogelwet 1936.

3. Niet tot beschermde vogels in den zin van de Vogelwet 1936 worden gerekend:

Lijst II.

voor een of meer door Onzen Minister, gehoord de Commissie van Bijstand, voor elk hunner voor telkens ten hoogste 2 jaren te bepalen tijdvakken en voor het geheele Rijk of voor een of meer door hem voor elk hunner voor telkens ten hoogste 2 jaren te bepalen gedeelten daarvan:

de schollevaar, species: *Phalacrocorax carbo;*
de blauwe reiger, species: *Ardea cinerea L.;*
de sperwer, species: *Accipiter nisus (L.);*
de slechtvalk, species: *Falco peregrinus Tunst.;*
de mantelmeeuw, species: *Larus marinus L.;*
de zilvermeeuw, species: *Larus argentatus Pontoppidan;*
de kokmeeuw, species: *Larus ridibundus L.;*
de houtduif, species: *Columba palumbus L.;*
de bonte kraai, species: *Corvus cornix L.;*
de ekster, species: *Pica pica (L.);*
de vlaamsche gaai, species: *Garrulus glandarius (L.);*
de spreeuw, species: *Sturnus vulgaris L.*

Commissie van Bijstand.
Art. 4. Vogelwet 1936.

4. 1. Door Ons worden tenminste vijf en ten hoogste elf leden benoemd in de Commissie van Bijstand.

2. Onze Minister kan een of meer adviseerende leden aan de Commissie toevoegen.

3. Onze Minister pleegt omtrent iedere voordracht tot benoeming van leden vooraf overleg met de door Ons aangewezen centrale Landbouw-organisaties en andere centrale organisaties of instellingen, die uit haren aard bij de bescherming en bestudeering van den vogelstand en de uitvoering der Vogelwet 1936 bijzonder betrokken zijn.

4. De leden worden voor den tijd van drie jaar benoemd en zijn steeds herbenoembaar.

5. Bij tusschentijdsche vacatures geschiedt de benoeming voor den termijn, waarin het aftredend lid nog zitting zou gehad hebben.

5. Door Ons worden voor een door Ons daarbij te bepalen tijd een voorzitter en een secretaris en uit de leden een of meer plaatsvervangende voorzitters der Commissie benoemd.

6. 1. De Commissie vergadert tweemaal per jaar op een door den voorzitter vastgestelden dag te 's-Gravenhage en verder zoo dikwijls zij door Onzen Minister of den voorzitter ter vergadering wordt opgeroepen.

2. De notulen der vergadering en alle aan Onzen Minister uitgebrachte adviezen worden door den voorzitter en den secretaris onderteekend.

3. Van de agenda en de notulen wordt ten spoedigste een afschrift aan Onzen Minister gezonden.

7. De Commissie is bevoegd inlichtingen in te winnen bij de ambtenaren van Rijks- en Gemeentepolitie en van de Invoerrechten en verder in de gevallen, omschreven in haar Reglement, onderzoekingen door een of meer leden of door den secretaris te doen instellen.

8. De Commissie regelt haar werkwijze, verantwoording der uitgaven en hetgeen haar verder voor een juiste uitoefening van haar taak nuttig voorkomt, in een door Onzen Minister goed te keuren Reglement.

Kooivogels.
Art. 11. Vogelwet 1936.

9. Vogels voor de kooi zijn:
de zwarte lijster, species: *Turdus merula L.;*
de kauw, species: *Coloeus monedula (L.);*
de vink, species: *Fringilla coelebs L.;*
de putter, species: *Carduelis carduelis (L.);*
de sijs, species: *Carduelis spinus (L.);*
de kneu, species: *Carduelis cannabina (L.);*
de groenling, species: *Chloris chloris (L.);*
de geelgors, species: *Emberiza citrinella L.*

Jachtvogels.
Art. 11. Vogelwet 1936.

10. Vogels voor de jacht zijn:
de havik, species: *Accipiter gentilis (L.);*
de slechtvalk, species: *Falco peregrinus Tunst.;*
de klapekster, species: *Lanius excubitor L.*

Te koop aanbieden, enz. aan praeparateurs.
Art. 16. Vogelwet 1936.

11. Vergunning kan worden verleend tot het aan praeparateurs, als bedoeld in artikel 15 van de Vogelwet 1936, te koop aanbieden, verkoopen en afleveren van doode beschermde vogels en het ter verzending aan hen vervoeren en ten vervoer aanbieden van die vogels.

Raaptijd kievitseieren.
Art. 17. Vogelwet 1936.

12. De raaptijd van kievitseieren vangt aan met ingang van 1 Februari en eindigt voor alle provinciën met ingang van 20 April.

Raaptijd eieren van meeuwvogels.
Art. 18. Vogelwet 1936.

13. De raaptijd van eieren van meeuwvogels vangt aan met ingang van 1 April en eindigt met ingang van 15 Juni.

Verboden vangmiddelen gebruiken.
Art. 23, lid 1. Vogelwet 1936.

14. Het is verboden, behoudens het bepaalde in de drie volgende artikelen, beschermde vogels en vogels, ten aanzien van welke en voorzoover van hen krachtens artikel 2 van de Vogelwet 1936 is bepaald, dat zij niet gerekend worden tot beschermde vogels in den zin van die wet, te vangen of te dooden of te pogen deze te vangen of te dooden door middel van:
kunstlicht;
lijm;
strikken;
beugels;
vallen;
klemmen;

kanongeweren, geweren, die niet geschikt en bestemd zijn van den schouder te worden bediend en geweren, die niet geschikt en bestemd zijn uitsluitend met de hand ondersteund te worden bediend;

alle soorten vangkooien;

alle soorten netten, geschikt en bestemd voor het vangen van vogels;

giftige of verdoovende middelen;

lokvogels, die geblind of verminkt zijn.

15. Hij, aan wien eene vergunning is verleend om beschermde vogels voor de kooi of voor de jacht te vangen, mag daarbij gebruik maken van vang- of treknetten, waarvan de vleugels eene lengte hebben van niet meer dan tien meter, gemeten van stijggaren tot stijggaren, zooals dit is bevestigd aan de bovenlijn, en eene breedte van niet meer dan twee meter, gemeten volgens de lengte der staven, en waarvan de mazen, gestrekt gemeten langs het koord van knoop tot naastliggende knoop, eene lengte en eene breedte hebben van niet minder dan 17 millimeter.

16. Hem, wien eene vergunning is verleend om beschermde vogels te vangen, anders dan voor de kooi of de jacht, of te dooden, kan tevens worden vergund daarbij gebruik te maken van een of meer der in artikel 14 genoemde vangmiddelen — uitgezonderd lokvogels, die geblind of verminkt zijn —, met dien verstande dat ook vang- en treknetten van andere dan de in het vorige artikel genoemde maten kunnen worden toegestaan.

17. Voor bijzondere gevallen of groepen van gevallen kan vergunning worden verleend bij het vangen of dooden van vogels, ten aanzien van welke en voor zoover van hen krachtens artikel 2 van de Vogelwet 1936 is bepaald, dat zij niet gerekend worden tot beschermde vogels in den zin van die wet, gebruik te maken van een of meer der in artikel 14 genoemde vangmiddelen, uitgezonderd lokvogels, die geblind of verminkt zijn.

Verboden vangmiddelen bij zich hebben.
Art. 23, lid 2. Vogelwet 1936.

18. Het is aan een ieder verboden, behoudens het bepaalde in de drie volgende artikelen, zich in het veld te bevinden met een of meer der in artikel 14 genoemde vangmiddelen — uitgezonderd giftige of verdoovende middelen — of met voorwerpen ter onmiddellijke vervaardiging van die vangmiddelen.

19. Hij, wien eene vergunning is verleend om beschermde vogels voor de kooi of voor de jacht te vangen, mag zich ter uitoefening van die vangst in het veld bevinden met die vang- en treknetten, waarvan hij ingevolge artikel 15 bij die vangst gebruik mag maken.

20. Hij, wien eene vergunning is verleend om beschermde vogels te vangen anders dan voor de kooi of de jacht, of te dooden, mag zich, ter uitoefening van die vangst, in het veld bevinden met die der in artikel 14 genoemde vangmiddelen, waarvan hij ingevolge artikel 16 bij die vangst gebruik mag maken.

21. Hij, wien eene vergunning is verleend om bij het vangen of dooden van vogels, ten aanzien van welke en voorzoover van hen krachtens artikel 2 van de Vogelwet 1936 is bepaald, dat zij niet gerekend worden tot beschermde vogels in den zin van die wet, gebruik te maken van een of meer der in artikel 14 genoemde vangmiddelen, mag zich ter uitoefening van die vangst in het veld bevinden met die vangmiddelen, waarvan hij ingevolge artikel 17 bij die vangst gebruik mag maken.

22. 1. De bevoegdheden, bij of ingevolge de artikelen 15 en 19 verleend, worden geacht mede te zijn verleend ten behoeve van ten hoogste twee personen, die den in die artikelen bedoelden houder der vergunning bij het desbetreffende vangen vergezellen en bijstaan.

2. De bevoegdheden, bij of ingevolge de artikelen 16, 17, 20 en 21 verleend, worden geacht mede te zijn verleend ten behoeve van degenen, die den in die artikelen bedoelden houder der vergunning bij het desbetreffende vangen of dooden vergezellen en bijstaan.

Afgifte der vergunningen.
Art. 27. Vogelwet 1936.

23. 1. Vergunningen om beschermde vogels, die schade toebrengen of overlast veroorzaken of zulks dreigen te doen, te dooden of te vangen en daarna te vervoeren, hun nesten te verstoren en deze handelingen door giften of beloften aan te moedigen of te beloonen, worden, al dan niet met eene vergunning als bedoeld in artikel 22 van de Vogelwet 1936 en artikel 16 van dit besluit, verleend door Onzen Commissaris in de provincie, waar de grond of het water of het grootste gedeelte daarvan is gelegen, en worden zoo spoedig mogelijk na de aanvrage verstrekt.

2. De vergunningen vermelden den door Onzen Commissaris te bepalen geldigheidstermijn, welke een tijdvak van één jaar niet mag overschrijden en de soorten vogels, waarop zij betrekking hebben, en wijzen de gronden en wateren aan, waarvoor zij verleend worden.

3. Onze Commissaris doet wekelijks opgave van de door hem verleende en geweigerde vergunningen aan Onzen Minister.

4. Bij weigering van een vergunning door Onzen Commissaris kan Onze Minister, dien Commissaris gehoord, haar op verzoek van belanghebbende verleenen.

5. Een door Onzen Commissaris verleende vergunning kan door Onzen Minister, dien Commissaris gehoord, worden ingetrokken.

24. Vergunningen om beschermde vogels, behoorende tot de in de artikelen 9 en 10 genoemde soorten, voor de kooi of voor de jacht te vangen, ten verkoop voorhanden te hebben, te koop aan te bieden, te verkoopen, af te leveren, zoowel binnen als buiten het veld te vervoeren en ten vervoer aan te bieden, benevens de voor de jacht gevangen vogels in te voeren of uit te voeren, worden, met inachtneming van de door Onzen Minister te stellen regelen en voorwaarden, door dien Minister verleend voor den duur van ten hoogste één jaar.

25. Vergunningen aan door Onzen Minister erkende praeparateurs tot het ten verkoop voorhanden hebben, te koop aanbieden, verkoopen, afleveren, vervoeren, ten vervoer aanbieden en invoeren van doode beschermde vogels worden, met inachtneming van de door Onzen Minister te stellen regelen en voorwaarden, door dien Minister verleend voor den duur van ten hoogste één jaar.

26. Vergunningen tot het aan praeparateurs, als bedoeld in het vorige artikel, te koop aanbieden, verkoopen en afleveren van doode beschermde vogels en het ter verzending aan hen vervoeren en ten vervoer aanbieden van die vogels worden, met inachtneming van de door Onzen Minister te stellen regelen en voorwaarden, verleend door dien Minister of, voor wat het vervoeren en ten vervoer aanbieden betreft, door het hoofd van plaatselijke politie der gemeente, waar het vervoer aanvangt.

27. Vergunningen tot het zoeken, rapen en in het veld vervoeren van eieren van meeuwvogels, met uitzondering van die van dwergsterns, lachsterns en zwarte sterns, worden, met inachtneming van de door Onzen Minister te stellen regelen en voorwaarden, door dien Minister verleend voor den duur van ten hoogste één jaar.

28. Vergunningen om in het belang van den vogelstand, het onderwijs of de wetenschap ten aanzien van beschermde vogels, hunne nesten en eieren handelingen te verrichten, die in de artikelen 5 tot en met 9 der Vogelwet 1936 verboden zijn, worden, met inachtneming van de door Onzen Minister te stellen regelen en voorwaarden, al dan niet met eene vergunning als bedoeld in artikel 22 van die wet en in artikel 16 van dit besluit, door dien Minister verleend voor den duur van ten hoogste één jaar.

29. 1. Vergunningen tot het vervoeren en ten vervoer aanbieden van op geoorloofde wijze voorhanden gehouden beschermde vogels in geval van behoefte aan verplaatsing daarvan worden, met inachtneming van de door Onzen Minister te stellen regelen en voorwaarden, verleend door het hoofd van plaatselijke politie der gemeente, waar het vervoer aanvangt.

2. De vergunningen vermelden den door het hoofd van plaatselijke politie te bepalen geldigheidstermijn, welke een tijdvak van één week niet mag overschrijden, benevens de plaats van bestemming en den inhoud der zending en worden uiterlijk vier dagen na aanvrage verstrekt.

3. Het hoofd van plaatselijke politie doet jaarlijks aan Onzen Minister opgave van de door hem verleende en geweigerde vergunningen.

4. Bij weigering van een vergunning door het hoofd van plaatselijke politie kan Onze Minister haar op verzoek van belanghebbende verleenen.

5. Een door het hoofd van plaatselijke politie gegeven vergunning kan door Onzen Minister worden ingetrokken.

30. Vergunningen tot het vervoeren en ten vervoer aanbieden van op geoorloofde wijze voorhanden gehouden eieren en nesten van beschermde vogels in geval van behoefte aan verplaatsing daarvan worden, met inachtneming van de door Onzen Minister te stellen regelen en voorwaarden, door dien Minister verleend.

31. De in artikel 17 bedoelde vergunningen worden, met inachtneming van de door Onzen Minister te stellen regelen en voorwaarden, al dan niet met eene vergunning als bedoeld in artikel 22 der Vogelwet 1936, door dien Minister verleend voor den duur van ten hoogste één jaar.

32. Onze Minister bepaalt de geldsom, waarvoor de vergunningen, bedoeld in de artikelen 24, 25 en 27 worden verstrekt, met dien verstande, dat daarvoor niet meer dan onderscheidenlijk veertig, vijf en twintig en één gulden per jaar mag worden berekend.

33. Onze Minister stelt de modellen der vergunningen vast.

34. Alles wat verder nog regeling zal blijken te behoeven hetzij in het algemeen de vergunning betreffende, hetzij ter zake van de aanvrage, den geldigheidsduur, de administratie, de voorwaarden van verleening en het uitreiken der vergunningen, wordt bepaald door Onzen Minister.

Inwerkingtreding
Vogelwet 1936.
Art. 36. Vogelwet 1936.

35. De Vogelwet 1936 treedt in werking met ingang van 1 October 1937.

36. Dit besluit kan worden aangehaald als „Vogelbesluit 1937" en treedt in werking met ingang van 1 October 1937.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 9den Augustus 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 24 *Augustus* 1937.)

S. 654.

18 *September* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Mosselbesluit 1936.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken van 14 Augustus 1937, N°. 21283, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 5 en 7 van het Crisis-Mosselbesluit 1936;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 7 Augustus 1937, n°. 837);

Gehoord den Raad van State (advies van 7 September 1937, n°. 37);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 14 September 1937, N°. 23311, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. Artikel 5 van het Crisis-Mosselbesluit 1936 te wijzigen en te doen luiden als volgt:

„1. Onverminderd het bij tractaat bepaalde, is het vervoeren en uitvoeren van consumptiemosselen slechts toegestaan aan degenen, die in het bezit zijn van een vanwege Onzen Minister door het Verkoopkantoor af te geven vervoer- en/of uitvoervergunning.

2. Het in het eerste lid van dit artikel ten aanzien van het vervoeren van consumptiemosselen bepaalde is niet van toepassing ten

aanzien van hen, die op een afstand van ten minste 15 K.M. buiten de in het volgende lid van dit artikel genoemde gebieden mosselen ten verkoop aanbieden, gaan of doen aanbieden.

3. De gebieden, genoemd in het tweede lid van dit artikel, zijn:

a. de provincie Zeeland, alsmede het eiland Goeree en Overflakkee;

b. het niet afgesloten gedeelte van de Zuiderzee en de Waddenzee.

4. Het vervoeren van mosselen, met uitzondering van consumptie-mosselen en van mosselen, welke afkomstig zijn uit de Waddenzee en bestemd voor eendenvoer en landbemesting, naar plaatsen aan de Wester-Schelde, gelegen ten Zuiden van de lijn, gaande van Hansweert naar Vlissingen, is slechts toegestaan aan degenen, die in het bezit zijn van een vanwege Onzen Minister door het Verkoopkantoor af te geven vervoervergunning.

5. De in het vorig lid van dit artikel genoemde vergunning wordt aan den aanvrager slechts uitgereikt, indien deze ten genoegen van de crisis-organisatie heeft aangetoond, dat het vervoer niet nadeelig is voor het Nederlandsche mosselbedrijf."

B. In artikel 7 van het onder A genoemde besluit te doen vervallen de woorden „met uitzondering van mosselen, welke afkomstig zijn uit de Waddenzee en bestemd voor eendenvoer en landbemesting".

C. Te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 18den September 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 7 *October* 1937.)

S. 655.

27 *September* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Zeevischbesluit 1936.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Economische Zaken en van Financiën van 12 Augustus 1937, n°. 21504, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden, en van 17 Augustus 1937, n°. 160, afdeeling Begrootingszaken (Generale Thesaurie);

Gelet op het Crisis-Zeevischbesluit 1936;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 16 Augustus 1937, n°. 843);

Gehoord den Raad van State (advies van 7 September 1937, n°. 36);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 13 September 1937, n°. 23312, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden en van 20 September 1937, n°. 131, Afdeeling Begrootingszaken (Generale Thesaurie);

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

A. artikel 1 van het Crisis-Zeevischbesluit 1936 wordt gelezen als volgt:

„Dit besluit neemt over de terminologie van artikel 1 van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en van artikel 1 van het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en verstaat voorts onder:

„zeevisscherij": zeevisscherij in den zin van artikel 1 der Visscherijwet, Staatsblad 1931, n°. 410, te weten het visschen in zee, zoowel in als buiten de territoriale wateren;

„zeevisch": alle soorten visch, welke zich bevindt in verschen, gezouten, gedroogden, bevroren of gekoelden toestand of op eenige andere wijze bewerkt is en welke verkregen is door uitoefening van de zeevisscherij, met uitzondering van haring;

„crisis-organisatie": een door Onzen Minister aan te wijzen crisis-organisatie;

„maaswijdte": de lengte van de gestrekte maas tusschen haar eindknoopen nat gemeten."

B. artikel 2, lid 1, onder *b*, van het onder A genoemde besluit wordt gelezen als volgt:

„met schepen, welke in eigendom toebehooren aan of ter beschikking staan van de onder *a* genoemde georganiseerden, mits aan deze georganiseerden ten aanzien van deze schepen door de crisis-organisatie een uitvaarcertificaat is verstrekt voor een door of vanwege Onzen Minister te bepalen termijn."

C. artikel 2, lid 2 en 3, van het onder A genoemde besluit wordt gelezen als volgt:

„2. Het in het eerste lid van dit artikel genoemde uitvaarcertificaat wordt ten aanzien van visschersvaartuigen, welke bestemd zijn om er de trawl- en/of snurrevaadvisscherij mede uit te oefenen, slechts verstrekt, indien de aanvrager ten genoegen van de crisis-organisatie heeft aangetoond, dat het uitvaarcertificaat wordt aangevraagd ten aanzien van een vaartuig, waarmede in het tijdvak tusschen 1 Januari 1934 en 1 October 1937 door den aanvrager de trawl- en/of snurrevaadvisscherij is uitgeoefend.

3. Het in het eerste lid van dit artikel genoemde uitvaarcertificaat wordt eveneens verstrekt ten aanzien van door Onzen Minister aan te wijzen vaartuigen, welke bestemd zijn om er de trawl- en/of snurrevaadvisscherij mede uit te oefenen en niet voldoen aan de vereischten, gesteld in het vorig lid van dit artikel."

D. in artikel 3 van het onder A genoemde besluit wordt ingevoegd een nieuw tweede lid, luidende:

„2. Het is verboden bij het visschen met een vischtuig, waarvoor een minimummaaswijdte is vastgesteld, eenige handeling te verrichten of eenig middel aan te wenden, waardoor het ontsnappen van kleine visch kan worden bemoeilijkt.";

de leden 2, 3, 4 en 5 van artikel 3 van het onder A genoemde besluit worden respectievelijk genummerd 3, 4, 5 en 6.

E. in artikel 9 van het onder A genoemde besluit wordt in plaats van „1937" gelezen „1938".

F. dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, het-

welk in het Staatsblad zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 27sten September 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.
De Minister van Financiën,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 29 *September* 1937.)

S. 656.

29 *September* 1937. BESLUIT tot ontheffing van het bepaalde in artikel 7*a*, lid 3 van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken van 16 Augustus 1937, N°. 20676, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op artikel 41 der Landbouw-Crisiswet 1933 en op artikel 7*a* van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 6 September 1937, N°. 849);

Gehoord den Raad van State (advies van den 14 September 1937, N°. 47);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 22 September 1937, N°. 23833, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. aan de georganiseerden van de Stichting Nederlandsche Akkerbouw-Centrale, gevestigd te 's-Gravenhage, voor zoover betreft den invoer en den uitvoer van suiker met ingang van 1 Augustus 1937 ontheffing te verleenen van het bepaalde in artikel 7*a*, lid 3 van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934;

II. dit besluit in werking te doen treden met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk zal worden geplaatst in het Staatsblad en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 29sten September 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 8 *October* 1937.)

S. 657.

29 *September* 1937. BESLUIT tot verlenging van het Crisis-Rundveebesluit 1933 I.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken van 27 Augustus 1937, N°. 21282, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Crisis-Rundveebesluit 1933 I;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 7 Augustus 1937, N°. 838);

Gehoord den Raad van State (advies van 14 September 1937, N°. 46);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 22 September 1937, N°. 23834, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

I. in artikel 2 van het Crisis-Rundveebesluit 1933 I wordt in plaats van „den 15 October 1937" gelezen „den 15 October 1938";

II. dit besluit treedt in werking met ingang van den 15 October 1937.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 29sten September 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 13 *October* 1937.)

S. 851.

6 *Juli* 1937. BESLUIT tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 17 April 1923, *Staatsblad* N°. 143, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 19, lid 3, der Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922, zooals dat is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 20 Juni 1924, *Staatsblad* N°. 311.

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 29 Mei 1937, n°. 1324, Afdeeling Arbeidersverzekering;

Gelet op artikel 19, lid 3, der Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922;

Den Raad van State gehoord (advies van den 22 Juni 1937, n°. 23);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 30 Juni 1937, n°. 1683, Afdeeling Arbeidersverzekering;

Hebben goedgevonden en verstaan:

nader te wijzigen Ons besluit van 17 April 1923, *Staatsblad* n°. 143, gewijzigd bij Ons besluit van 20 Juni 1924, *Staatsblad* n°. 311, en te bepalen als volgt:

Eenig artikel.

In artikel 1 van Ons vorengenoemd gewijzigd besluit van 17 April 1923, *Staatsblad* n°. 143, worden onder 3°. tusschen de woorden: „indien de werkgever niet" en „of niet tijdig" ingevoegd de woorden: „ , niet naar behooren".

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 6den Juli 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.

(*Uitgeg.* 13 *Juli* 1937).

S. 853.

2 *Augustus* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van 15 April 1936 (*Staatsblad* 850), tot uitvoering van de artikelen 13, 30 en 33 der Warenwet (*Staatsblad* 1935, N°. 793).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 14 Juni 1937, N°. 850 D/Dossier 55, afdeeling Volksgezondheid;

Gelet op de artikelen 13, 30 en 33 der Warenwet (*Staatsblad* 1935, N°. 793) en op Ons besluit van den 15den April 1936 (*Staatsblad* 1936, N°. 850);

Den Raad van State gehoord (advies van 20 Juli 1937, N°. 38);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 28 Juli 1937, N°. 1046 D/Dossier 55, afdeeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

in Ons besluit van den 15den April 1936 (*Staatsblad* 850) de volgende wijzigingen aan te brengen:

Art. I. In artikel 7, eerste alinea, wordt in plaats van „volgend dienstjaar" gelezen „desbetreffende dienstjaar".

Art. II. In artikel 12, 10°., wordt tusschen de eerste en tweede alinea ingevoegd:

„Gelijktijdig zenden Gedeputeerde Staten een afschrift van de in het eerste lid bedoelde stukken aan de besturen der kringgemeenten. De besturen der kringgemeenten kunnen binnen vier weken na de toezending van bovenbedoelde stukken hunne opmerkingen deswege aan Onzen Minister doen toekomen.".

Art. III. In artikel 14, onder *a*, 13°., wordt in plaats van „artikel 5" gelezen „artikel 15".

Art. IV. Na artikel 16 worden ingevoegd de volgende nieuwe artikelen:

Art. 16*a*. Onverwijld nadat Onze Minister bericht van goedkeuring van de begrooting van den Keuringsdienst (daaronder begrepen mogelijke aanvullingsbegrootingen) heeft gezonden, geven Gedeputeerde Staten aan de besturen der kringgemeenten kennis van het bedrag, dat als bijdrage in de kosten van den keuringsdienst voor het desbetreffende dienstjaar ten laste van elke gemeente komt, zulks onder overlegging aan de besturen der kringgemeenten van een afschrift van bovenbedoelde goedgekeurde begrooting.

Art. 16*b*. De berekening van de bijdrage die ten laste van iedere kringgemeente komt, zal geschieden volgens het bevolkingscijfer op den laatsten December van het voorlaatste jaar, voorafgaande aan dat waarop de begrooting betrekking heeft.

Bij verschil van meening over het bedrag der door ieder der kringgemeenten verschuldigde bijdrage tusschen Gedeputeerde Staten en één of meer der kringgemeenten, kunnen de besturen dier kringgemeenten binnen twee weken na ontvangst der kennisgeving, bedoeld in artikel 16*a*, tegen de beschikking van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep komen.

Onze beslissing wordt in afschrift aan Gedeputeerde Staten en aan de besturen der betrokken kringgemeenten medegedeeld.

Art. 16*c*. De bijdragen der kringgemeenten moeten in haar geheel worden voldaan vóór of op den 1sten Juli van het jaar, waarop de bijdragen betrekking hebben, of, voor het geval Gedeputeerde Staten de kennisgeving, bedoeld in artikel 16*a*, eerst na 1 Juni van dat jaar hebben gedaan, binnen een maand nadat de besturen der kringgemeenten bedoelde kennisgeving hebben ontvangen.

Bij verzuim van tijdige voldoening is over de verschuldigde bijdrage 1/10 ten honderd aan rente verschuldigd voor iederen dag, welken het betrokken gemeentebestuur in gebreke is.

Art. 16*d*. Een batig of nadeelig saldo van eenig exploitatiejaar wordt ten bate of ten laste van een volgend exploitatiejaar gebracht en in de desbetreffende begrooting opgenomen.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 2den Augustus 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.

(*Uitgeg.* 24 *Augustus* 1937.)

S. 949.

9 *Juli* 1937. BESLUIT, houdende aanvulling van het Koninklijk besluit van 29 Juli 1911 (*Staatsblad* n°. 261) juncto het Koninklijk besluit van 3 Juli 1913 (*Staatsblad* n°. 322) regelende het verleenen van korting op de inkomsten van koloniale of gewezen koloniale landsdienaren, tot voldoening van hun door den rechter opgelegde uitkeeringen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën van 3 Juni 1937, 3de Afdeeling, n°. 8;

Den Raad van State gehoord (advies van 22 Juni 1937 n°. 29);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Koloniën van 1 Juli 1937, 3de Afdeeling n°. 19;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Eenig artikel.

In de eerste zinsnede van het eerste lid van artikel 1 van Ons besluit van 29 Juli 1911, (Staatsblad n°. 261) zooals het wordt gelezen ingevolge Ons besluit van 3 Juli 1913 (Staatsblad n°. 322) wordt tusschen: „geniet" en „kan" ingevoegd: „alsmede op de pensioenen, welke worden genoten ten laste van een der Pensioenfondsen voor Europeesche en Inlandsche burgerlijke en militaire landsdienaren in Nederlandsch-Indië en het Pensioenfonds voor de Curaçaosche burgerlijke landsdienaren en de onderwijzers bij het bijzonder onderwijs in Curaçao,".

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan af-

schrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 9den Juli 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,
Ch. Welter.

(*Uitgeg.* 20 *Juli* 1937.)

S. 2319 A. ———

1 *September* 1937. BESLUIT tot schorsing van een besluit van den raad van *Coevorden*, van 31 Mei 1937, waarbij het maken van een uitbreidingsplan is opgedragen aan een architectenbureau aldaar.

Geschorst tot 1 Maart 1938.

S. 2319 B. ———

2 *October* 1937. BESLUIT tot schorsing van een besluit van den raad van *Zonnemaire* van 25 Augustus 1937, betreffende aansluiting van een huis aan de waterleiding aldaar.

Geschorst tot 1 April 1938.

S. 2324. ———

23 *September* 1937. BESLUIT tot schorsing tot 1 Maart 1938 van het besluit van den raad der gemeente *Hellevoetsluis*, van 1 September 1937, n°. 70/3.55, in zake aanstelling en ontslag van *J. van der Wal* als vakonderwijzer aan de openbare school voor uitgebreid lager onderwijs in die gemeente.

S. 2347. ———

3 *September* 1937. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente *Beek (L.)* van 23 Juni 1937, strekkende tot benoeming van *J. M. Cremers*, geboren 1 September 1913 te *Sittard* en wonende aldaar, tot controleur belast met het toezicht op de ondersteunden, in lossen dienst, z.g. op arbeidscontract voor onbepaalden tijd, met wederzijdsche bevoegdheid deze arbeidsovereenkomst te beëindigen met inachtneming van een opzeggingstermijn van ten minste één maand en op een maandelijksche vergoeding van f 25.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 11 Augustus 1937, N°. 24320, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente *Beek (L.)* van 23 Juni 1937, strekkende tot benoeming van J. M. Cremers, geboren 1 September 1913 te Sittard en wonende aldaar, tot controleur belast met het toezicht op de ondersteunden, in lossen dienst, z.g. op arbeidscontract voor onbepaalden tijd, met wederzijdsche bevoegdheid deze arbeidsovereenkomst te beëindigen met inachtneming van een opzeggingstermijn van ten minste één maand en op een maandelijksche vergoeding van f 25;

Overwegende, dat artikel 179 der gemeentewet o. m. bepaalt, dat de gemeenteraad alle gemeenteambtenaren en bedienden benoemt, wier benoeming niet bij deze wet of de plaatselijke verordeningen aan anderen is opgedragen;

dat bij genoemde wet aan burgemeester en wethouders o. m. is opgedragen het benoemen der ambtenaren en bedienden bij de plaatselijke secretarie;

dat een controleur belast met het toezicht op de ondersteunden niet geacht kan worden te behooren tot de ambtenaren en bedienden bij de plaatselijke secretarie;

dat evenmin bij plaatselijke verordening aan burgemeester en wethouders is opgedragen een controleur belast met het toezicht op de ondersteunden te benoemen;

Overwegende voorts, dat ingevolge artikel 170 der gemeentewet de raad de bezoldiging van alle plaatselijke ambtenaren en bedienden regelt, zoover die regeling niet aan Gedeputeerde Staten is opgedragen, tenzij ingevolge het bepaalde bij artikel 212, lid 2, der gemeentewet de raad de uitoefening van deze bevoegdheid aan burgemeester en wethouders heeft opgedragen;

dat een zoodanige overdracht in het onderhavige geval niet heeft plaats gevonden;

dat mitsdien het genoemde besluit van burgemeester en wethouders van *Beek (L.)* is genomen in strijd met de artikelen 179 en 170 der gemeentewet;

Gelet op artikel 185 der gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 24 Augustus 1937, N°. 40);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 28 Augustus 1937, N°. 27555, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

voornoemd besluit van burgemeester en wethouders van Beek (L.) d.d. 23 Juni 1937 te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 3den September 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeijen.

(*Uitgeg.* 21 *September* 1937.)

S. 2348. ———

27 *September* 1937. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente *Tienhoven (Z.H.)* d.d. 14 Mei 1937, strekkende tot benoeming van *A. van der Zouwen*, te *Ameide* tot administrateur-controleur der steunverleening in de gemeente *Tienhoven (Z.H.)* op een gezamenlijke jaarwedde van f 500 voor de gemeenten *Tienhoven (Z.H.)* en *Ameide*, waarvan te betalen door de gemeente *Tienhoven (Z.H.)* 1/3 × f 500 = f 166.67 en 2/3 × f 500 = f 333.33 door de gemeente *Ameide*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 17 Augustus 1937, N°. 24469, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente *Tienhoven* (Z.H.) d.d. 14 Mei 1937, strekkende tot benoeming van A. van der Zouwen, te *Ameide* tot administrateur-controleur der steunverleening in de gemeente *Tienhoven* (Z.H.) op een gezamenlijke jaarwedde van f 500 voor de gemeenten *Tienhoven* (Z.H.) en *Ameide*, waarvan te betalen door de gemeente *Tienhoven* (Z.H.) 1/3 × f 500 = f 166.67 en 2/3 × f 500 = f 333.33 door de gemeente *Ameide*;

Overwegende, dat artikel 179 der gemeentewet o. m. bepaalt, dat de gemeenteraad alle gemeente-ambtenaren en bedienden benoemt, wier benoeming niet bij deze wet of de plaatselijke verordeningen aan anderen is opgedragen;

dat bij genoemde wet aan burgemeester en wethouders o. m. is opgedragen het benoemen der ambtenaren en bedienden bij de plaatselijke secretarie;

dat een administrateur-controleur der steunverleening evenwel niet geacht kan worden te behooren tot de ambtenaren en bedienden bij de plaatselijke secretarie;

dat evenmin bij plaatselijke verordening aan burgemeester en wethouders is opgedragen een administrateur-controleur der steunverleening te benoemen;

O. voorts, dat ingevolge artikel 170 der gemeentewet de raad de bezoldiging van alle plaatselijke ambtenaren en bedienden regelt, zoover die regeling niet aan Gedeputeerde Staten is opgedragen, tenzij ingevolge het bepaalde bij artikel 212, lid 2, der gemeentewet de raad de uitoefening van deze bevoegdheid aan burgemeester en wethouders heeft overgedragen;

dat een zoodanige overdracht in het onderhavige geval niet heeft plaats gevonden;

dat mitsdien het genoemd besluit van burgemeester en wethouders van Tienhoven is genomen in strijd met de artikelen 179 en 170 der gemeentewet;

Overwegende voorts, dat burgemeester en wethouders van Tienhoven eenzijdig den administrateur-controleur der steunverleening hebben benoemd op een gezamenlijke jaarwedde van f 500 voor de gemeenten *Tienhoven* (Z.H.) en *Ameide*, waarvan te betalen door de gemeente *Tienhoven* (Z.H.) 1/3 × f 500 = f 166.67 en 2/3 × f 500 = f 333.33 door de gemeente *Ameide*;

dat een zoodanige regeling door eene gemeente niet kan worden getroffen dan na verkregen overeenstemming met de andere daarbij betrokken gemeente;

dat mitsdien ook in dit opzicht burgemeester en wethouders van Tienhoven, hun bovengenoemd besluit nemende, handelden in strijd met de gemeentewet;

Gelet op artikel 185 der gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 7 September 1937, N°. 33);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 20 September 1937, N°. 28183, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

voornoemd besluit van burgemeester en wethouders van Tienhoven (Z.H.) d.d. 14 Mei 1937 te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 27sten September 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
V a n B o e i j e n.

(*Uitgeg.* 8 *October* 1937.)

S. 3980. ———

3 *Juli* 1937. BESLUIT, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927, n°. 259) restanten op enkele artikelen van het dertiende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936 worden toegevoegd aan overeenkomstige artikelen van het dertiende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.

S. 2815. ———

6 *Juli* 1937. BESLUIT, betreffende schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van *Lekkerkerk* tot het verleenen van bouwvergunning.

Deze schorsing is opgeheven.

S. 2816. ———

12 *Juli* 1937. BESLUIT tot schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van *Weesperkarspel* betreffende bouwvergunning.

Geschorst tot 15 Januari 1938.

S. 2847. ———

10 *September* 1937. BESLUIT tot vernietiging van een besluit van den raad der gemeente *Broeksittard* van 28 Juni 1937 betreffende de leeftijdsgrens van bezoekers van inrichtingen, waar gelegenheid wordt gegeven tot dansen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 2 Augustus 1937, N°. 779 G, afdeeling Volksgezondheid en van 5 Augustus 1937, N°. 24415, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Overwegende, dat de raad der gemeente *Broeksittard* bij besluit van 28 Juni 1937 de leeftijdsgrens voor bezoekers (bezoeksters) van inrichtingen, waar gelegenheid gegeven wordt tot dansen, heeft verlaagd van 18 op 16 jaar;

Overwegende, dat krachtens artikel 56, tweede lid, der Drankwet (*Staatsblad* 1931, N°. 476) bij Ons besluit van 27 April 1933, *Staatsblad* N°. 235, is bepaald onder welke voorwaarden de burgemeester toestemming

mag verleenen tot het geven van gelegenheid tot dansen, en dat in bedoeld besluit met betrekking tot de aanwezigheid van personen beneden achttien jaar in inrichtingen, waar gelegenheid wordt gegeven tot dansen, beperkende voorschriften zijn gesteld;

Overwegende, dat de raad der gemeente *Broeksittard* in zijn voornoemd besluit aan deze voorschriften te kort heeft gedaan;

Overwegende, dat de gemeenteraad aan de bepaling in het aangehaald wetsartikel, dat hij bovendien bij plaatselijke verordening nadere voorwaarden kan stellen, niet de bevoegdheid kan ontleenen, om de beperkende strekking van voorschriften van Ons aangehaald besluit geheel of gedeeltelijk op te heffen;

Overwegende, dat voornoemd besluit van den raad der gemeente *Broeksittard* derhalve in strijd moet worden geacht met de wet;

Gelet op artikel 185 van de gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 24 Augustus 1937, N°. 52);

Gezien het nader rapport van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 30 Augustus 1937, N°. 883 G, afdeeling Volksgezondheid en van 6 September 1937, N°. 27791, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het besluit van den raad der gemeente *Broeksittard* van 28 Juni 1937, betreffende de leeftijdsgrens van bezoekers van inrichtingen, waar gelegenheid wordt gegeven tot dansen, te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 10den September 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeijen.

(*Uitgeg.* 28 *September* 1937.)

S. 5.

26 *October* 1937. BESLUIT, betreffende den naam, te dragen door de kinderen van Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien Ons besluit van 8 Januari 1937, N°. 5, luidende als volgt:

Wij WILHELMINA, enz.;

Verlangende, dat de naam van het Geslacht, waaruit Wij zijn gesproten en waaraan voor Ons en voor het Nederlandsche volk zoo dierbare herinneringen zijn verbonden, ook voor de kinderen van Onze beminde Dochter behouden zal blijven, en overwegende, dat in dit verlangen door Onze Dochter en Haren Gemaal wordt gedeeld;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van den 4 Januari 1937, Kabinet N°. 487,H;

Hebben goedgevonden en verstaan:

toe te stemmen, dat de naam „Oranje-Nassau" zal worden gedragen door alle kinderen van Onze beminde Dochter, met en benevens den naam, welken Zij aan het Geslacht van Hunnen Vader ontleenen, met dien verstande, dat aan laatstbedoelden naam zal voorafgaan de naam „Oranje-Nassau", zoodat genoemde kinderen, onverminderd den titel van Prins of Prinses der Nederlanden en de Hun verder toekomende titels, zullen worden genoemd „Prins (Prinses) van Oranje-Nassau, Prins (Prinses) van Lippe-Biesterfeld".

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat op een nader te bepalen dag in het Staatsblad en in de Staatscourant zal worden geplaatst.

's Gravenhage, den 8sten Januari 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van den 1 October 1937, Kabinet N°. 416,D;

Hebben goedgevonden en verstaan:

als dag, waarop bovenstaand besluit in het Staatsblad en in de Staatscourant zal worden geplaatst, aan te wijzen den dag, volgende op dien der dagteekening van dit besluit.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad en in de Staatscourant zal worden geplaatst.

Het Loo, den 26sten October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, C. Goseling.

(*Uitgeg.* 27 *October* 1937.)

S. 244.

26 *Juni* 1937. BESLUIT tot wijziging en aanvulling van den Gevangenismaatregel.

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van 20 Mei 1937, 3de Afdeeling A, n°. 1230;

Gezien de artikelen 3 tot en met 6 van de wet van 25 Juni 1929, Staatsblad n°. 361;

Overwegende, dat het in verband met deze artikelen wenschelijk is den Gevangenismaatregel te wijzigen en aan te vullen;

Den Raad van State gehoord (advies van 15 Juni 1937, n°. 51);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 19 Juni 1937, 3de Afdeeling A, n°. 1187;

Hebben goedgevonden en verstaan:

In den Gevangenismaatregel, vastgesteld bij Ons besluit van 4 Mei 1932, Staatsblad n°. 194, sedert gewijzigd, worden de volgende wijzigingen en aanvullingen gebracht.

Art. 1. Na artikel 26 wordt ingevoegd:

„Afdeeling V.

Afwijkende regeling voor de bijzondere strafgevangenissen voor jongelieden.

Art. 26*a.* 1. Bij de bijzondere strafgevangenissen voor jongelieden is de gewone taak van het college van regenten opgedragen aan den directeur.

2. De colleges van regenten van die gevangenissen houden een meer algemeen toezicht volgens een door Ons vast te stellen instructie."

De bestaande Afdeeling V van Titel II wordt genummerd:

„VI".

In het opschrift wordt het woord „BIJZONDERE" vervangen door:

„AFWIJKENDE".

2. In artikel 121 wordt in het eerste lid, na „des nachts", ingevoegd:

„in gescheiden cellen of".

3. Na artikel 122 wordt ingevoegd:

„§ 4. *Bijzondere strafgevangenissen voor jongelieden.*

Art. 122*a*. De gevangenen in de bijzondere strafgevangenissen voor jongelieden worden behandeld als de overige gevangenen, behoudens de navolgende bepalingen.

Art. 122*b*. 1. Zij worden ingedeeld in drie gewone klassen.

2. In de eerste klasse wordt de straf in afzondering ondergaan.

3. In de tweede worden de gevangenen in gemeenschap gebracht voor bepaalde doeleinden.

4. In de derde bestaat algeheele gemeenschap.

5. Het gestichtsbestuur beslist over bevordering naar een hoogere klasse en geeft van de beslissing kennis aan Onzen Minister.

6. De beslissing kan door het bestuur en door Onzen Minister te allen tijde worden geschorst of herroepen.

7. De artikelen 110 tot en met 114 zijn niet van toepassing.

8. De drie klassen kunnen worden onderverdeeld in rangen.

Art. 122*c*. Naast de drie gewone klassen bestaat een strafklasse.

Art. 122*d*. 1. De gevangenen uit de eerste klasse en uit de strafklasse kunnen niet gebruik maken van de kantine.

2. Het gebruik van de kantine in de andere klassen wordt geregeld door het gestichtsbestuur.

Art. 122*e*. De gevangenen nemen wekelijks een stortbad, behoudens afwijkend voorschrift van den behandelenden geneesheer.

Art. 122*f*. De verplichte arbeid duurt als regel ten minste 8 uur per werkdag.

Art. 122*g*. 1. Het arbeidsloon is voor een derde zakgeld, voor twee derde uitgaanskas.

2. Het gestichtsbestuur kan regelen stellen betreffende de besteding van het zakgeld.

Art. 122*h*. 1. Het gestichtsbestuur is vrij in het tijdstip van overweging voor de eerste maal van de algemeene en de bijzondere afwijkingen.

2. Als algemeene regel geldt, dat elke hoogere klasse en rang de mogelijkheid opent van toepassing van meer afwijkingen.

3. Artikel 120 is niet van toepassing.

Art. 122*i*. Behalve de disciplinaire straffen, genoemd in de artikelen 90, eerste lid, 115 en 122, kan als disciplinaire straf worden opgelegd:

1°. terugplaatsing naar een lagere gewone klasse;

2°. plaatsing in de strafklasse.

Art. 122*j*. Bij de opstelling van de jaarlijksche lijsten van de gevangenen, die voor af- of ontslag in aanmerking komen, is het eerste lid van artikel 102 niet van toepassing."

4. Dit besluit treedt in werking tegelijk met de artikelen 3 tot en met 6 van de wet van 25 Juni 1929, Staatsblad n°. 361.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 26sten Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, C. Goseling.

(*Uitgeg.* 6 *Juli* 1937.)

S. 245.

26 *Juni* 1937. BESLUIT tot wijziging van de Uitvoeringsregeling voorwaardelijke invrijheidstelling.

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van 20 Mei 1937, 3e Afdeeling A, n°. 1230;

Gezien de artikelen 3 tot en met 6 van de wet van 25 Juni 1929, Staatsblad n°. 361:

Overwegende, dat het in verband met deze artikelen wenschelijk is eenige wijziging te brengen in de Uitvoeringsregeling voorwaardelijke invrijheidstelling;

Den Raad van State gehoord (advies van 15 Juni 1937, n°. 51);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 19 Juni 1937, 3de Afdeeling A, n°. 1187;

Hebben goedgevonden en verstaan:

In de Uitvoeringsregeling voorwaardelijke invrijheidstelling, vastgesteld bij Ons besluit van 13 December 1915, *Staatsblad* n°. 505, sedert gewijzigd, worden de volgende wijzigingen gebracht.

Art. 1. De aanhef van artikel 1 wordt gelezen:

„Ten minste zes weken vóór den dag waarop een tot gevangenisstraf veroordeelde voorwaardelijk in vrijheid kan worden gesteld, doet het gevangenisbestuur te zijnen aanzien aan Onzen Minister".

2. In artikel 32 vervallen de woorden:

„, en dat, voor zoover betreft de rijkswerkinrichtingen Veenhuizen, ten deze als gevangenisbestuur wordt aangemerkt de hoofddirecteur dier gestichten".

3. Dit besluit treedt in werking tegelijk met de artikelen 3 tot en met 6 van de wet van 25 Juni 1929, *Staatsblad* n°. 361.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 26sten Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, C. Goseling.

(*Uitgeg.* 6 *Juli* 1937.)

S. 246.

21 *Juli* 1937. BESLUIT tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur ter uitvoering van de artikelen 859, 860, 864, 867, 868, 869 en 874 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, van artikel 6 van de wet op het Notarisambt en van artikel 24*a* van het Tarief van justitie-kosten en salarissen in burgerlijke zaken.

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onze Ministers van Justitie en van Financiën van den 15 Mei 1937, 1ste Afdeeling C, nº. 1206 en van den 8 Juni 1937, Afdeeling Centrale Directie, nº. 174;

Gelet op de artikelen 859, 860, 864, 867, 868, 869 en 874 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering ,op artikel 6 van de wet op het Notarisambt en op artikel 24*a* van het Tarief van justitie-kosten en salarissen in burgerlijke zaken, gelijk deze artikelen luiden ingevolge de wet van 1 Augustus 1936, *Staatsblad* nº. 204, tot herziening der voorschriften nopens de toelating om kosteloos te procedeeren;

Den Raad van State gehoord (advies van 29 Juni 1937, nº. 24);

Gezien de nadere rapporten van Onze voornoemde Ministers van den 13 Juni 1937, 1ste Afdeeling C, nº. 1229, en van den 17 Juli 1937, Afdeeling Centrale Directie, nº. 117;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. De oproeping door den griffier, bedoeld in artikel 859 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, geschiedt bij aangeteekenden brief, tenzij de rechter op grond van bijzondere omstandigheden een andere wijze van oproeping beveelt, in welk geval deze andere wijze wordt gevolgd.

Bij de oproeping wordt aan de wederpartij van den verzoeker te kennen gegeven, dat, indien zij geen bezwaar heeft tegen de toelating van den verzoeker om kosteloos, dan wel tegen verminderd tarief te procedeeren, hare verschijning niet noodig is. Daarbij wordt vermeld, dat de toelating geschiedt overeenkomstig artikel 860, eerste, tweede en vierde lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. De inhoud van deze wetsbepalingen wordt in de kennisgeving opgenomen.

De oproeping van de wederpartij des verzoekers bevat tevens een aanduiding van den weg, te volgen tot het bekomen van kosteloozen rechtsbijstand, dan wel van rechtsbijstand tegen verminderd tarief, in geval van on- of minvermogen.

Door Onzen Minister van Justitie kan ten gebruike van den griffier een formulier voor de oproeping van de wederpartij des verzoekers worden vastgesteld.

2. De oproeping door den griffier, bedoeld in artikel 864, tweede lid, tweeden zin, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, geschiedt overeenkomstig het bepaalde in artikel 1, eerste lid.

3. Ter voldoening aan het bepaalde in artikel 860, derde lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en aan de bepalingen, waarin evengenoemd lid van overeenkomstige toepassing is verklaard, zullen de rechter en de in artikel 859, laatste lid, van genoemd Wetboek bedoelde commissaris aan de administratie der belastingen gegevens vragen nopens den stand van de inkomsten en het vermogen van den verzoeker en diens gezin, indien uit de in artikel 857 van gemeld Wetboek bedoelde verklaring van den burgemeester niet blijkt, dat de verzoeker en zijn gezin gedurende de laatste negen maanden, voorafgaande aan den datum van het indienen van het verzoek, in hoofdzaak hebben geleefd van ondersteuning, welke hun door de overheid, een stichting, vereeniging of instelling is verleend.

Het in het vorige lid bepaalde lijdt uitzondering, indien het bureau van consultatie aan den rechter gegevens overlegt, welke het overeenkomstig artikel 874 van gemeld Wetboek van de administratie der belastingen heeft verkregen, mits die gegevens niet ouder zijn dan vier maanden.

4. Tot het verkrijgen van gegevens wenden de griffier, uit naam van den rechter of van den commissaris, bedoeld in artikel 859 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, en het bureau van consultatie zich onder overlegging van de door den verzoeker verstrekte gegevens tot den inspecteur der directe belastingen, of dien der registratie en domeinen, die belast is met het regelen van de aanslagen in de belastingen naar het inkomen en vermogen in de gemeente — of in het deel der gemeente — waarin de verzoeker blijkens zijn request woonplaats heeft.

5. De in het vorige artikel bedoelde inspecteur verstrekt binnen twee weken na ontvangst van het verzoek den rechter, den in artikel 859 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering bedoelden commissaris of het bureau van consultatie de volgende gegevens:

a. voor zoover de verzoeker een natuurlijk persoon is:

1º. de bedragen van het zuiver inkomen, van de belastbare som en van het zuiver vermogen van den verzoeker over het loopende en het vorige belastingjaar;

2º. een specificatie van het zuiver inkomen, voor zoover dit bestaat uit opbrengst van onderneming en arbeid en van rechten op periodieke uitkeeringen van het leven afhankelijk, alsmede van de aftrekposten volgens artikel 19 van de Wet op de inkomstenbelasting 1914;

3º. mogelijke ontheffingen of afschrijvingen welke op de onder 1º. bedoelde aanslagen zijn of zullen worden verleend;

4º. gegevens omtrent het zuiver inkomen en het zuiver vermogen van het gezin;

5º. alle verdere gegevens — in het bijzonder de na den aanvang van het loopende belastingjaar ingetreden wijzigingen in het zuiver inkomen en het zuiver vermogen — welke van belang zijn voor een beoordeeling van het verzoek;

b. voor zoover de verzoeker een rechtspersoon is:

1º. de winst en de uitdeelingen over de laatste drie boekjaren;

2º. het zuiver vermogen volgens de laatst bekende gegevens;

3º. alle verdere gegevens welke van belang zijn voor een beoordeeling van het verzoek.

In de gevallen, waarin het inkomen en het vermogen eener gehuwde vrouw voor de toepassing der belastingwet niet worden beschouwd

als inkomen en vermogen van haar man, terwijl niettemin de door beiden gezamenlijk verschuldigde belasting wordt berekend als ware de man voor het geheel belastingschuldig, verstrekt de inspecteur de in het eerste lid onder *a* bedoelde gegevens zoowel over het gezamenlijk zuiver inkomen en zuiver vermogen en de gezamenlijke belastbare som, als over ieders afzonderlijk zuiver inkomen en vermogen.

Indien een gehuwde vrouw, ten aanzien van wie het vorig lid geen toepassing vindt, de verzoekster is, verstrekt de inspecteur de in het eerste lid onder *a* bedoelde gegevens die haar echtgenoot betreffen, tenzij de procedure tegen haar echtgenoot gericht is.

6. De leden van de rechterlijke macht en de leden van de bureaux van consultatie zijn verplicht tot geheimhouding van de hun door den inspecteur der directe belastingen of der registratie en domeinen verstrekte gegevens.

Niettemin is het bureau van consultatie bevoegd de gegevens aan den rechter te doen toekomen.

7. Dit besluit treedt in werking tegelijk met de wet van 1 Augustus 1936, *Staatsblad* n°. 204, tot herziening der voorschriften nopens de toelating om kosteloos te procedeeren.

Onze Ministers van Justitie en van Financiën zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 21sten Juli 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, C. Goseling.
De Minister van Financiën, J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 27 *Juli* 1937.)

S. 247.

2 *October* 1937. BESLUIT tot wijziging en aanvulling van artikel 13 van het Rechtstoestandsreglement Hoofdcommissarissen en Commissarissen van Politie.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van den 8sten Juli 1937, 5de Afdeeling, n°. 1217;

Gelet op artikel 125, eerste lid, der Ambtenarenwet 1929, de artikelen 223 en 224 der gemeentewet en artikel 3, tweede lid, van het Algemeen Rijksambtenarenreglement;

Den Raad van State gehoord (advies van 10 Augustus 1937, n°. 47);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 25 September 1937, 5de Afdeeling, n°. 1159;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de navolgende aanvullingen aan te brengen in het Rechtstoestandsreglement Hoofdcommissarissen en Commissarissen van Politie, vastgesteld bij Ons besluit van 14 Juni 1935, *Staatsblad* n°. 344, en aangevuld bij Ons besluit van 8 October 1936, *Staatsblad* n°. 253;

Eenig artikel.

Vóór het eerste lid van artikel 13 wordt geplaatst:

„(1)".

Aan dat lid wordt een nieuwe volzin toegevoegd, luidende:

„Het weigeren van een gevraagde of het intrekken van een reeds verleende machtiging wordt door Ons, bij een met redenen omkleed besluit, ter kennis van den betrokken ambtenaar gebracht".

Aan hetzelfde artikel wordt toegevoegd een derde lid, luidende:

„(3) Het in het eerste en tweede lid bepaalde is niet van toepassing met betrekking tot het ambt van commissaris van rijkspolitie".

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 2den October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, C. Goseling.

(*Uitgeg.* 15 *October* 1937.)

S. 249.

13 *October* 1937. BESLUIT, houdende nadere wijziging van het Vreemdelingenreglement (Koninklijk besluit van 16 Augustus 1918, *Staatsblad* n°. 521).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Justitie, van Binnenlandsche Zaken, van Defensie en van Buitenlandsche Zaken van 30 Augustus 1937, 2e afdeeling A, N°. 4835, G;

Gezien de wet van 17 Juni 1918 (Staatsblad N°. 410) en Ons besluit van 16 Augustus 1918 (Staatsblad N°. 521), zooals dit laatstelijk is gewijzigd bij Ons besluit van 11 September 1936 (Staatsblad N°. 251);

Den Raad van State gehoord (advies van 28 September 1937, N°. 39);

Gelet op de nadere voordracht van Onze voornoemde Ministers van 8 October 1937, 2e afdeeling A, N°. 5561, G;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. **1.** Aan het slot van artikel 1 van Ons bovenvermeld besluit wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

„Een aan den Inspecteur toegevoegd administrateur is bevoegd, onder diens verantwoordelijkheid, de bevoegdheden, in dit reglement aan den Inspecteur verleend, uit te oefenen."

2. Na artikel 7 van Ons bovenvermeld besluit worden de volgende artikelen ingevoegd:

„*Art.* 8. Aan een vreemdeling, die zich heeft aangemeld of die is voorgeleid, kan op last van den Inspecteur, door of vanwege het hoofd van politie, ten bewijze van de aanmelding of voorgeleiding, een identiteitsbewijs worden uitgereikt van het model door den Inspecteur vastgesteld.

De ambtenaren, bedoeld in artikel 28, zijn bevoegd, op last van den Inspecteur, het identiteitsbewijs in te nemen.

Indien een vreemdeling, houder van een identiteitsbewijs, op last van de bevoegde autoriteit uit Nederland wordt verwijderd, wordt het identiteitsbewijs ingenomen en toegezonden aan den Inspecteur, door of vanwege het hoofd van politie, welke voor de uitleiding zorg draagt.

Art. 9. Het is den vreemdeling, wien een identiteitsbewijs is uitgereikt, verboden zich

van dat bewijs te ontdoen of het geheel of gedeeltelijk onbruikbaar te maken.

Bij verlies of vermissing van het identiteitsbewijs, zoomede indien een of meer der daarin voorkomende gegevens niet meer met de werkelijkheid overeenstemmen, is de vreemdeling verplicht, zoo spoedig mogelijk, daarvan in persoon kennis te geven aan het hoofd van politie, ter plaatse waar hij vertoeft.

Art. 10. Het hoofd van politie, dat bericht ontvangt als bedoeld in het 2e lid van artikel 9, bevordert, dat den vreemdeling een nieuw identiteitsbewijs wordt verstrekt, dan wel de noodige wijziging wordt aangebracht en het gewijzigde identiteitsbewijs weder aan hem wordt uitgereikt.

Art. 10*a*. De vreemdeling, wien een identiteitsbewijs is uitgereikt, is verplicht dit steeds bij zich te dragen en op eerste aanvraag te vertoonen aan een ambtenaar, als bedoeld in artikel 28; zoomede aan dengene, die hem huisvesting verleent.

Art. 10*b*. De ambtenaren, bedoeld in artikel 28, overtuigen zich zooveel doenlijk of de inhoud van alle in het identiteitsbewijs ingevulde gegevens met de werkelijkheid overeenstemt.

Blijkt zulks niet het geval te zijn, dan wordt de vreemdeling voorgeleid aan het hoofd van politie ter plaatse waar hij wordt aangetroffen.

Onverminderd het bepaalde in artikel 26, bevordert laatstgenoemde, dat de noodige wijziging in het identiteitsbewijs wordt aangebracht en het gewijzigde identiteitsbewijs weder aan den vreemdeling wordt uitgereikt."

3. In artikel 11 van Ons bovenvermeld besluit:

a. wordt het tweede lid gelezen als volgt:

„Het hoofd van politie doet van de kennisgeving een tweetal duplicaten opmaken, waarvan één ten dienste van zijn archief, terwijl het andere onverwijld wordt toegezonden aan den Inspecteur, onder opgave van de redenen der uitreiking."

b. wordt aan het slot een nieuw lid toegevoegd, luidende:

„Ten aanzien van de kennisgeving zijn de artikelen 9, 10, 10*a* en 10*b* van overeenkomstige toepassing."

4. In het eerste lid van artikel 26 van Ons bovenvermeld besluit wordt tusschen „6," en „12" ingevoegd: „9, 10*a*,".

5. In artikel 28 van Ons bovenvermeld besluit worden de woorden: „artikel 8" vervangen door: „artikel 141".

Onze Ministers van Justitie, van Binnenlandsche Zaken, van Defensie en van Buitenlandsche Zaken zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 13den October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, C. Goseling.
De Minister van Binnenlandsche Zaken, Van Boeijen.
De Minister van Defensie, van Dijk.
De Minister van Buitenlandsche Zaken, J. Patijn.

(*Uitgeg.* 22 *October* 1937.)

S. 349.

26 *Juni* 1937. BESLUIT tot wijziging en aanvulling van het Koninklijk besluit van 22 December 1922 (*Staatsblad* N°. 684), tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 15, 40 tweede lid, 43, 47, 66, 102, 135 en 148 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 22 Maart 1926 (*Staatsblad* N°. 47).

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van Financiën, van Staat, Minister van Defensie a. i. en van Staat, Minister van Koloniën van 19 Februari 1937, n°. 242, afdeeling Pensioenen en Wachtgelden, van 22 Februari 1937, n°. 417, afdeeling Financieele Contrôle, van 24 Februari 1937, n°. 227, Generale Thesaurie, Departement van Defensie van 4 Maart 1937, IIIe Afd. B, n°. 149;

Den Raad van State gehoord, advies van 15 Juni 1937, n°. 53;

Gezien het nader rapport van genoemden Minister van Binnenlandsche Zaken van 19 Juni 1937, n°. 242 IV, afdeeling Pensioenen en Wachtgelden;

Overwegende, dat het wenschelijk is Ons besluit van 22 December 1922 (*Staatsblad* n°. 684) tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld in de artikelen 15, 40 tweede lid, 43, 47, 66, 102, 135 en 148 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 22 Maart 1926 (*Staatsblad* n°. 47), in verband met deze laatste wijziging en met artikel 42*b* der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) te wijzigen en aan te vullen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 16 Juni 1936 te bepalen als volgt:

Art. I. In Ons aangehaald besluit worden de navolgende wijzigingen en aanvullingen aangebracht:

a. In het intitulé wordt na „40 tweede lid", ingelascht, „42*a* tweede lid, 42*b* derde lid",

b. Artikel 10 wordt gelezen als volgt:

„Voor het voor pensioen inkoopen van diensttijd in eene onbezoldigde betrekking, in zijdelingschen of in tijdelijken dienst, bedoeld in artikel 40, eerste lid, der Pensioenwet, van op wachtgeld doorgebrachten tijd, bedoeld in artikel 42*a*, eerste lid, der Pensioenwet, en van tijd in militairen dienst, bedoeld in artikel 42*b*, eerste lid, der Pensioenwet, is verschuldigd een bijdrage, berekend volgens de tarieven, onderscheidenlijk vermeld in bijlagen A I, A I en A II van dit besluit";

c. Bijlage A wordt bijlage A I;

d. Onder de bijlagen wordt na bijlage A I opgenomen:

„*Bijlage A II*. Tarief bedoeld in artikel 42*b*, derde lid, der Pensioenwet 1922.

Het bedrag van de inkoopsom, verschuldigd over tijd, in militairen dienst bij de Koninklijke Marine, bij de Koninklijke landmacht, dan wel bij het Koninklijk Nederlandsch-Indisch leger doorgebracht door een ambtenaar, die uit hoofde van dien militairen dienst, ingevolge eene wettelijke regeling als zoodanig is benoemd,

wordt voor elk jaar militairen dienst als hier bedoeld berekend naar reden van f 30 per jaar."

Art. II. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het Staatsblad, waarin het is geplaatst.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van Financiën, van Defensie en van Koloniën zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's Gravenhage, den 26sten Juni 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
van Boeijen.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

De Minister van Financiën, J. A. de Wilde.

De Minister van Defensie, van Dijk.

De Minister van Koloniën, Ch. Welter.

(*Uitgeg.* 16 *Juli* 1937).

S. 355. ———

14 *October* 1937. BESLUIT, tot wijziging van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934 (*Staatsblad* 1933 n°. 783), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 7 Juni 1937 (*Staatsblad* n°. 347).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Algemeene Zaken, Voorzitter van den Raad van Ministers van 23 September 1937, N°. 357 Kabinet M.R.;

Gelet op artikel 63 der Grondwet, op artikel 125, eerste lid, der Ambtenarenwet 1929, zoomede op Onze besluiten van 4 December 1935 (Staatsblad n°. 690) en van 3 Juli 1937 (Staatsblad n°. 140);

Den Raad van State gehoord (advies van 5 October 1937, n°. 32);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister voornoemd van 8 October 1937, n°. 384, Kabinet M.R.;

Hebben goedgevonden en verstaan:

In het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934 de navolgende aanvulling aan te brengen, zulks gerekend van 1 October 1937;

In bijlage A I wordt na schaal 250 en hetgeen daaronder is vermeld opgenomen:

SCHAAL 250a.

f 6000—f 7500, 10 jaar.

5 tweejaarlijksche verhoogingen van f 300.

Departementen van Algemeen Bestuur.

Secretaris van het Departement van Algemeene Zaken.

Onze Ministers, hoofden der Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 14den October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Algemeene Zaken, Voorzitter van den Raad van Ministers,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 26 *October* 1937.)

S. 541. ———

3 *September* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van 3 April 1936 (*Staatsblad* n°. 542), houdende vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur ter uitvoering van het Capitulantenreglement 1935.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i. en van Koloniën, alsmede van Onze Ministers van Waterstaat, van Buitenlandsche Zaken, van Binnenlandsche Zaken, van Justitie, van Financiën, van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, van Landbouw en Visscherij en van Sociale Zaken, van 10 Februari 1937, Geheim Litt. A. 30;

Overwegende, dat de wenschelijkheid is gebleken eenige wijzigingen aan te brengen in Ons besluit van 3 April 1936 (*Staatsblad* n°. 52), houdende vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur ter uitvoering van het Capitulantenreglement 1935;

Den Raad van State gehoord (advies van 23 Maart 1937, n°. 33);

Gezien het gemeenschappelijk nader rapport van Onzen Minister van Defensie, alsmede van Onzen Minister van Staat, Minister van Algemeene Zaken, van Onzen Minister van Staat, Minister van Buitenlandsche Zaken a. i. en van Onze Ministers van Justitie, van Binnenlandsche Zaken, van Financiën, van Koloniën, van Economische Zaken, van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van Waterstaat en van Sociale Zaken, van 24 Juli 1937, Geheim Litt. E. 153;

Hebben goedgevonden en verstaan:

in Ons besluit van 3 April 1936 (*Staatsblad* n°. 542) de volgende wijzigingen aan te brengen:

§ 1. Het gestelde in Artikel 7, eerste lid, onder *b*., wordt vervangen door:

„*b*. zoo ja, hebt gij dan — indien gij na afloop van dien termijn in aanmerking zoudt komen voor plaatsing in eene betrekking als ambtenaar in den zin der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) dan wel als spoorwegambtenaar in den zin der Pensioenwet voor de Spoorwegambtenaren 1925 — gewetensbezwaren om eene functie te aanvaarden, waarin *regelmatig* arbeid op Zondag valt te verrichten?"

§ 2. In de Bijlage B, behoorende bij Ons hiervoren aangehaalde besluit van 3 April 1936 (*Staatsblad* n°. 542), vervallen onder het hoofd „Hooge Colleges van Staat", de woorden, letters en cijfers:

„*Eerste Kamer der Staten-Generaal:*
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Verwarmingsstoker (*a*);
Assistent-bode of vaste knecht (9).

Tweede Kamer der Staten-Generaal:
Chef-vakman (*a*);
Verwarmingsstoker (*a*);
Vaste knecht (9)".

Onze Ministers van Defensie, van Algemeene Zaken, van Buitenlandsche Zaken, van Justitie, van Binnenlandsche Zaken, van Financiën, van Koloniën, van Economische Zaken, van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van Waterstaat en van Sociale Zaken zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 3den September 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Defensie, v a n D i j k.

De Minister van Staat, Minister van Buitenlandsche Zaken a. i., H. C o l i j n.

De Minister van Staat, Minister van Algemeene Zaken, H. C o l i j n.

De Minister van Justitie, C. G o s e l i n g.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, V a n B o e i j e n.

De Minister van Financiën, J. A. d e W i l d e.

De Minister van Koloniën, Ch. W e l t e r.

De Minister van Economische Zaken, S t e e n b e r g h e.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, J. R. S l o t e m a k e r d e B r u ï n e.

De Minister van Waterstaat, J. v. B u u r e n.

De Minister van Sociale Zaken, C. P. M. R o m m e.

(*Uitgeg.* 21 *September* 1937.)

S. 579 A.

8 *October* 1937. BESLUIT tot vaststelling van een Algemeenen Maatregel van Bestuur ter uitvoering van artikel 2, lid 3, van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Waterstaat en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 14 Juli 1937, La. MM, Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen en van 9 Juli 1937, n°. 10969, Afdeeling Nijverheidsonderwijs;

Gelet op artikel 2, lid 3, van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456);

Den Raad van State gehoord, advies van 27 Juli 1937, n°. 27;

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 28 September 1937 La. C, afdeeling Vervoer- en Mijnwezen en van 4 October 1937, n°. 14802, Afdeeling Nijverheidsonderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van den dag, waarop de wet van den 2en Augustus 1935 (*Staatsblad* n°. 456), houdende bepalingen betrekking hebbende op de zeevaartdiploma's in werking treedt, de volgende bepalingen vast te stellen:

Art. 1. 1. Aan personen, die, nadat zij de opleiding op een school als bedoeld in artikel 11, tweede lid, onder *d*, van de Nijverheidsonderwijswet, geheel hebben doorloopen, na het inwerking treden van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (Staatsblad n°. 456) met gunstig gevolg het eindexamen der opleiding voor stuurmansleerling hebben afgelegd en daarbij in het bezit zijn gekomen van het eindgetuigschrift B.S., wordt op hun verzoek een diploma als derde stuurman voor de groote handelsvaart uitgereikt, zoodra zij, na het behalen van bedoeld eindgetuigschrift, tenminste één jaar naar behooren als stuurmansleerling dienst hebben gedaan aan boord van varende zeeschepen van 1000 ton of grooter en den leeftijd van 18 jaar hebben bereikt.

2. Indien in het jaar van inwerkingtreding van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (Staatsblad n°. 456) de in het eerste lid bedoelde eindexamens reeds zijn gehouden vóór den datum van het inwerkingtreden, worden de toegekende eindgetuigschriften B.S. geacht na dien datum te zijn verkregen.

2. Ter verkrijging van het diploma als derde stuurman voor de groote handelsvaart, moet de gegadigde overleggen:

a. een uittreksel uit zijn geboorteregister;

b. het eindgetuigschrift B.S.;

c. eene verklaring van den directeur der zeevaartschool, dat hij de opleiding geheel heeft gevolgd;

d. het bewijs van volbrachten diensttijd aan boord;

e. de keuringsbewijzen, als bedoeld in artikel 6, lid 1, onder *d*, van het Reglement voor de Stuurliedenexamens;

f. de cijferboeken, het dagboek en het memoriaal, door hem gedurende den diensttijd gehouden;

g. zijn portret (paspoortmodel) in drievoud;

h. het stortingsbewijs of het bewijs van overschrijving van het bedrag, vastgesteld in artikel 6 van het Reglement voor de Stuurliedenexamens, voor het afleggen van het examen voor het diploma als derde stuurman voor de groote handelsvaart.

3. 1. Reeders, die personen in het bezit van het eindgetuigschrift B.S. in de gelegenheid stellen als stuurmansleerling op hunne schepen den vereischten diensttijd te verkrijgen, zijn verplicht zoodanige maatregelen te treffen, dat deze personen gedurende het vereischte jaar diensttijd zooveel doenlijk praktisch worden bekwaamd voor hun toekomstigen rang, zoodat de kapiteins dezer schepen aan het einde van dit jaar in staat zullen zijn omtrent hun praktische bekwaamheid en geschiktheid voor den rang van 3e stuurman een gevestigd oordeel te geven.

2. Dit oordeel moet door de kapiteins dezer schepen worden neergelegd in een schriftelijk, gedetailleerd rapport, hetwelk door bemidde-

ling der betrokken reederij aan den Inspecteur-Generaal voor de Scheepvaart moet worden gezonden.

4. 1. Het in artikel 3, lid 2, bedoeld rapport zal zich moeten uitstrekken over de bekendheid der betrokkenen met de praktische toepassing van de zeevaartkunde en met de zeemanschap, onder meer over de kennis van het gebruik en de behandeling van alle aan boord aanwezige nautische instrumenten, de kompassen en de inrichtingen tot het bepalen van de diepte inbegrepen, over de resultaten van het maken van bestek en het nemen van observaties daartoe, over de geschiktheid tot het kaartpassen en kaartlezen, over de praktische kennis van de bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee en in het algemeen over de geschiktheid van den betrokkene om op te treden als zelfstandig wachtdoend stuurman.

2. Voor de inrichting van het rapport worden door den Voorzitter van de Commissie voor de Stuurlieden-examens in overleg met den Inspecteur-Generaal voor de Scheepvaart de noodige aanwijzingen gegeven.

5. Ter uitvoering van de in artikel 3 bedoelde maatregelen zullen de betrokken reeders geregeld kennis geven aan den Inspecteur-Generaal voor de Scheepvaart, welke personen als genoemd in artikel 1, aan boord van hunne schepen worden geplaatst, met opgave van den datum van inscheping.

6. 1. De in artikel 2 bedoelde bescheiden worden aan den Inspecteur-Generaal voor de Scheepvaart gezonden.

2. De Inspecteur-Generaal voor de Scheepvaart zendt deze bescheiden, zoomede het in artikel 3, lid 2, bedoeld rapport, door tusschenkomst van den Inspecteur van het Nijverheidsonderwijs, belast met het toezicht op de zeevaart- en machinistenscholen, aan den Voorzitter van de Commissie voor de Stuurliedenexamens, zoo noodig voorzien van zijne opmerkingen.

3. Indien de Commissie voor de Stuurliedenexamens aan de hand van de ingediende stukken van oordeel is, dat het jaar diensttijd naar behooren is doorgebracht, wordt het verlangde diploma uitgereikt.

Onze Ministers van Waterstaat en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 8sten October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 20 *October* 1937.)

S. 579 B.

8 *October* 1937. BESLUIT tot vaststelling van een Algemeenen Maatregel van Bestuur ter uitvoering van artikel 2, lid 3, van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Waterstaat en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 14 Juli 1937, La. MM, Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen en van 9 Juli 1937, n°. 10969, Afdeeling Nijverheidsonderwijs;

Gelet op artikel 2, lid 3, van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456);

Den Raad van State gehoord, advies van 27 Juli 1937, n°. 27;

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 28 September 1937 La. C, afdeeling Vervoer- en Mijnwezen en van 4 October 1937, n°. 14802, Afdeeling Nijverheidsonderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van den dag, waarop de wet van den 2en Augustus 1935 (*Staatsblad* n°. 456), houdende bepalingen betrekking hebbende op de zeevaartdiploma's in werking treedt, de volgende bepalingen vast te stellen:

Art. 1. 1. Aan personen, die, nadat zij de opleiding op een school als bedoeld in artikel 11, tweede lid, onder *d*, van de Nijverheidsonderwijswet, geheel hebben doorloopen, na het inwerking treden van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (Staatsblad n°. 456) met gunstig gevolg het eindexamen der opleiding voor machinistleerling hebben afgelegd en daarbij in het bezit zijn gekomen van het eindgetuigschrift B.M. of A.M., wordt op hun verzoek onderscheidenlijk het diploma als assistent scheepswerktuigkundige of het voorloopig diploma als scheepswerktuigkundige uitgereikt, indien zij den leeftijd van 18 jaar hebben bereikt en voldoen aan de eischen van werktijd, zooals deze gesteld zijn in artikel 1, onder *a*, van Bijlage I van het Reglement voor de Machinistenexamens.

2. Indien in het jaar van inwerkingtreden van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (Staatsblad n°. 456) de in het eerste lid bedoelde eindexamens reeds zijn gehouden vóór den datum van het inwerkingtreden, worden de toegekende eindgetuigschriften B.M. en A.M. geacht na dien datum te zijn verkregen.

2. Ter verkrijging van bedoelde diploma's moet de gegadigde overleggen:

a. een uittreksel uit zijn geboorteregister;

b. het eindgetuigschrift B.M. of A.M.;

c. eene verklaring van den directeur der machinistenschool, dat hij de opleiding geheel heeft gevolgd;

d. het bewijs van volbrachten werktijd;

e. de keuringsbewijzen, als bedoeld in artikel 6, lid 1, onder *d*, van het Reglement voor de Machinistenexamens;

f. zijn portret (paspoortmodel) in drievoud;

g. het stortingsbewijs of het bewijs van overschrijving van het bedrag, vastgesteld in artikel 6 van het Reglement voor de Machinistenexamens, onderscheidenlijk voor het afleggen van het examen voor het diploma als assistent-scheepswerktuigkundige en voor het voorloopig diploma als scheepswerktuigkundige.

3. Indien de gegadigde bij het betalen van een der in artikel 1 genoemde eindgetuigschriften onvoldoenden werktijd in een fabriek of werkplaats heeft, kan de ontbrekende werktijd geheel of gedeeltelijk, doch voor ten hoogste één jaar, worden verkregen door met

vrucht werkzaam te zijn in de machinekamer van zeeschepen in de groote handelsvaart van reederijen, welke daartoe op haar verzoek door Onze Ministers van Waterstaat en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen worden aangewezen.

4. 1. Reeders, die personen, in het bezit van een der eindgetuigschriften B.M. of A.M., in de gelegenheid stellen op hunne schepen den vereischten werktijd te verkrijgen, zijn verplicht zoodanige maatregelen te treffen, dat deze personen gedurende dien tijd zooveel doenlijk practisch worden bekwaamd.

2. Zij zullen den Inspecteur-Generaal voor de Scheepvaart geregeld kennis geven, welke personen, als genoemd in artikel 1, aan boord van hunne schepen worden geplaatst, met opgave van den datum van inscheping.

5. Voor de beoordeeling van de vraag, of gegadigden met vrucht aan boord werkzaam zijn geweest, zullen de chefs van de machinekamer door bemiddeling hunner kapiteins een schriftelijk, gedetailleerd rapport uitbrengen, hetwelk door bemiddeling der betrokken reederij aan den Inspecteur-Generaal voor de Scheepvaart moet worden gezonden en waaruit duidelijk blijkt, welke werkzaamheden door den gegadigden zijn verricht, onder mededeeling van hun oordeel omtrent de wijze, waarop deze zijn uitgevoerd.

6. 1. De in artikel 2 bedoelde bescheiden worden aan den Inspecteur-Generaal voor de Scheepvaart gezonden.

2. De Inspecteur-Generaal voor de Scheepvaart zendt deze bescheiden, zoomede het in artikel 5 bedoeld rapport, door tusschenkomst van den Inspecteur van het Nijverheidsonderwijs, belast met het toezicht op de zeevaart- en machinistenscholen, aan den Voorzitter van de Commissie voor de Machinistenexamens, zoo noodig voorzien van zijne opmerkingen.

3. Indien de Commissie voor de Machinistenexamens, aan de hand van de ingediende stukken, van oordeel is, dat aan de eischen van werktijd is voldaan, wordt het verlangde diploma uitgereikt.

Onze Ministers van Waterstaat en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 8sten October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 20 *October* 1937.)

S. 579 C.

15 *October* 1937. BESLUIT tot uitvoering van de artikelen 2 en 3 van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456), houdende vaststelling van een Reglement voor de examens ter verkrijging van een diploma als stuurman aan boord van zeeschepen.

(*„Reglement voor de stuurliedenexamens."*)

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Waterstaat en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 28 Juli 1937, La. A.A., Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen/N°. 12420, Afdeeling Nijverheidsonderwijs;

Overwegende, dat het ter uitvoering van de artikelen 2 en 3 van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456) noodig is regelen te stellen aangaande de eischen, waaraan bij de examens en aanvullingsexamens ter verkrijging van de verschillende diploma's moet worden voldaan, de voorwaarden om tot die examens te worden toegelaten, de samenstelling en de werkwijze der examencommissies en al hetgeen verder die examens en het uitreiken van diploma's betreft;

Den Raad van State gehoord (advies van 10 Augustus 1937, n°. 52);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 7 October 1937, La. A., Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen/13 October 1937, N°. 16075, Afdeeling Nijverheidsonderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van den dag, waarop de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456) in werking treedt, de volgende bepalingen vast te stellen:

Examens.

Art. 1. De examens ter verkrijging van de diploma's als stuurman, genoemd in artikel 2 van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456) worden afgelegd voor een commissie, die examen afneemt ter verkrijging van:

de diploma's als derde, tweede en eerste stuurman voor de groote handelsvaart;

het diploma als stuurman voor de kleine handelsvaart;

het diploma als stuurman voor de beperkte kleine handelsvaart;

het diploma als stuurman voor de groote sleepvaart;

het diploma als stuurman voor de kustsleepvaart;

het aanvullingsdiploma als stuurman voor de kleine handelsvaart;

de verklaringen, bedoeld in artikel 4, onder *c* en *d*, van het „Ruil- en dienstdiplomareglement".

Examencommissie.

2. 1. De in artikel 1 bedoelde commissie bestaat uit gewone en plaatsvervangende leden, die telkens voor den tijd van één jaar benoemd worden door Onze Ministers van Waterstaat en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen. Bij die benoeming worden tevens uit deze leden de voorzitter, de secretaris, de plaatsvervangende voorzitters en de plaatsvervangende secretarissen aangewezen.

2. Bij ontstentenis van den voorzitter, van den secretaris en van hun plaatsvervangers worden hun werkzaamheden verricht door daartoe bij den aanvang der zitting door den voorzitter aan te wijzen leden.

3. De voorzitter roept de leden op, naarmate de aard en de omvang der werkzaamheden hun tegenwoordigheid vereischen.

Plaats en tijd der examens.

3. 1. De voorzitter doe tijdig, na gehouden overleg met den inspecteur van het Nijverheidsonderwijs, tot wiens ambtsgebied de zeevaartscholen behooren, voorstellen aan Onzen Minister van Waterstaat omtrent tijd en plaats voor de in het komende kalenderjaar of ander tijdvak te houden zittingen.

2. Onze Ministers van Waterstaat en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, stellen deze zittingen vast.

3. De voorzitter draagt zorg, dat tijd en plaats van elke zitting tijdig in de *Nederlandsche Staatscourant* bekend gemaakt worden.

Regeling examens.

4. 1. De voorzitter stelt het rooster voor het examen vast. Het examen bestaat uit een schriftelijk en een mondeling gedeelte; het laatstgenoemde wordt in het openbaar afgenomen.

2. In overleg met de hierbij betrokken examinatoren stelt de voorzitter vóór den aanvang van elk examen de opgaven voor het schriftelijk gedeelte voor elk onderdeel vast.

3. Gedragingen van een examinandus, welke naar het oordeel van den voorzitter storend werken op den gang van het examen, kunnen uitsluiting van verdere deelneming aan het examen door dezen tot gevolg hebben.

4. Aan een toehoorder, die zich niet naar de aanwijzingen van den voorzitter gedraagt, kan door dezen het verblijf in het examenlokaal worden ontzegd.

Aanvragen voor examens.

5. Zij, die een examen wenschen af te leggen ter verkrijging van een der in artikel 1 genoemde diploma's, dienen daartoe bij den voorzitter, onder overlegging van de in artikel 6 bedoelde bescheiden, een voldoend gefrankeerde schriftelijke aanvrage in, welke ten minste veertien dagen vóór den aanvang van de desbetreffende zitting, als bedoeld in het tweede lid van artikel 3, in zijn bezit moet zijn.

Voorwaarden toelating tot de examens.

6. 1. Om tot het afleggen van het examen ter verkrijging van een der in artikel 1 bedoelde diploma's te worden toegelaten, moet de gegadigde bij den aanvang der zitting den leeftijd van 18 jaar hebben bereikt en moet hij bij zijn aanvrage overleggen:

a. een uittreksel uit het geboorteregister of een ander wettig identiteitsbewijs, naar genoegen van den voorzitter;

b. een welgelijkend portret (paspoortmodel) in drievoud;

c. de oorspronkelijke bewijsstukken, waaruit blijkt, dat hij den vereischten diensttijd, zooals omschreven in bijlage I van dit Reglement, bezit;

d. de voor den rang, voor welken hij examen wenscht af te leggen, nog geldige geneeskundige verklaringen, zooals omschreven in artikel 87 van het Schepenbesluit;

e. het laatst verkregen nog geldige diploma en wel voor het examen voor het diploma als derde stuurman voor de groote handelsvaart of voor het diploma als stuurman voor de groote sleepvaart, indien verkregen, het eindgetuigschrift van de zeevaartschool en voor het diploma als tweede of eerste stuurman voor de groote handelsvaart, onderscheidenlijk de diploma's voor derde en tweede stuurman voor de groote handelsvaart; voor het aanvullingsexamen voor stuurman voor de kleine handelsvaart, het diploma als stuurman voor de kleine handelsvaart en voor de overige aanvullingsexamens de reeds behaalde diploma's, genoemd in artikel 1, welke diploma's moeten zijn verkregen op grond van een met gunstig gevolg afgelegd examen;

f. het stortingsbewijs of het bewijs van overschrijving van de in het tweede lid bedoelde gelden.

2. De gegadigde moet voor de aanmelding voor het examen op de postrekening van de commissie storten of overschrijven:

voor het examen ter verkrijging van een diploma als:

derde stuurman voor de groote handelsvaart	f 10
tweede stuurman voor de groote handelsvaart	f 15
eerste stuurman voor de groote handelsvaart	f 20
stuurman voor de kleine handelsvaart	f 10
stuurman voor de beperkte kleine handelsvaart	f 5
stuurman voor de groote sleepvaart	f 10
stuurman voor de kustsleepvaart	f 5
voor een examen ter verkrijging van een aanvullingsdiploma als stuurman voor de kleine handelsvaart en voor elk ander aanvullingsexamen	f 5
voor een herexamen als genoemd in artikel 7	f 5
voor een verklaring als bedoeld in artikel 4, onder *c* en *d* van het „Ruil- en dienstdiplomareglement"	f 5

3. Onze Minister van Waterstaat kan in zeer bijzondere gevallen het betaalde examengeld doen teruggeven, indien het daartoe strekkend verzoek van gegadigde schriftelijk wordt ingediend binnen een week nadat deze is opgeroepen.

4. Een gegadigde, die een valsch of vervalscht bewijsstuk overlegt, als genoemd in het eerste lid, wordt voor een jaar of zooveel langer als den voorzitter wenschelijk voorkomt van deelneming aan de in dit Reglement genoemde examens uitgesloten.

5. Indien een gegadigde het examen ter verkrijging van het diploma als derde stuurman voor de groote handelsvaart vijfmaal met ongunstigen uitslag heeft afgelegd, kan hij van verdere deelneming aan dit examen worden uitgesloten.

6. Bestaat er naar het oordeel van den voorzitter aanleiding gegadigde ook na het vijfde examen toe te laten, dan moet, in afwijking van het bepaalde in het tweede lid van dit artikel, voor elk examen een bedrag van f 25 op de postrekening van de commissie worden gestort of overgeschreven.

Wijze van behalen van diploma's.

7. 1. De kennis, welke gevorderd wordt voor het verkrijgen van de in artikel 1 genoemde diploma's, is aangegeven in de pro-

gramma's, als bijlage II bij dit Reglement gevoegd.

2. Indien de uitslag van eenig deel van het examen van een examinandus van dien aard is, dat naar de meening van de commissie slagen is uitgesloten, kan hem verdere deelneming aan het examen voor een bepaalden tijd worden ontzegd.

De commissie kan aan een examinandus, die een onvoldoend examen heeft afgelegd of die zich tijdens een examen heeft teruggetrokken, de toelating tot deelneming aan een gelijknamig examen ontzeggen voor een termijn, welke zes maanden niet te boven gaat.

Wordt een examinandus uitgesloten van verdere deelneming aan een examen, of trekt hij zich tijdens een examen terug, dan wordt hij beschouwd als te zijn afgewezen.

3. Indien bij het examen voor tweede of eerste stuurman voor de groote handelsvaart een onvoldoend cijfer is behaald in één of twee van de in bijlage II aangegeven onderdeelen, kan de commissie aan den examinandus toestaan in dit onderdeel of die onderdeelen een herexamen af te leggen op een door haar te bepalen datum.

Indien dit herexamen een onvoldoende uitslag heeft, wordt het geheele examen als onvoldoende beschouwd.

4. De commissie beslist met meerderheid van stemmen omtrent den uitslag van het examen. In geval van staking van stemmen beslist de voorzitter.

5. Is het examen met voldoenden uitslag afgelegd, dan wordt den examinandus het verlangde diploma uitgereikt.

6. Indien een vroeger verkregen diploma overbodig wordt, draagt de voorzitter er zorg voor, dat dit ongeldig gemaakt wordt.

7. Onze Minister van Waterstaat stelt de modellen van de in artikel 1 genoemde diploma's vast.

Wijze van afnemen examens.

8. 1. Behoudens in het geval, bedoeld in het tweede lid van artikel 7, mag tijdens het examen den examinandi op geenerlei wijze eenige mededeeling worden gedaan inzake de beoordeeling van hun werk.

2. Bij het schriftelijk examen zijn in elk lokaal, waar examen wordt afgenomen aan meer dan tien examinandi gezamenlijk, ten minste twee leden van de examencommissie voor het houden van toezicht aanwezig, tenzij, in verband met den aard en de inrichting van het examenlokaal en de examenopgaven, naar het oordeel van den voorzitter een lid voldoende kan worden geacht. Bij elk mondeling examen is, behalve de examinator, ten minste één ander lid der examencommissie als bijzitter tegenwoordig. De bijzitter maakt aanteekeningen betreffende het examen van elken examinandus.

3. Het schriftelijk examenwerk wordt gesteld op vanwege de examencommissie uit te reiken en door den voorzitter of diens plaatsvervanger gewaarmerkt papier. Zoonoodig wordt eveneens aldus gewaarmerkt klad- en vloeipapier uitgereikt. Al het gebruikte papier, behalve de examenopgaven, blijft in het examenlokaal achter, waar het door de toezichthoudende leden der commissie wordt verzameld.

4. De examinandi mogen bij de schriftelijke examens niet anders in het examenlokaal medebrengen dan de schrijfbehoeften (uitgezonderd papier) of andere benoodigdheden, welke zijn vermeld in den brief, waarbij zij voor het examen worden opgeroepen.

5. Tijdens het examen mag geen van de examinandi het examenlokaal verlaten, anders dan met toestemming en onder verantwoordelijkheid van een der toezichthoudende leden van de commissie. De examinandi mogen tijdens het examen in de examenlokalen niet met elkander spreken, noch elkanders werk bekijken, of iets van elkander leenen.

6. Elke handeling, in eenig opzicht in strijd met de voorschriften, of elke poging tot bedrog, welke tijdens het examen wordt ontdekt, kan voor den betreffenden examinandus uitsluiting van het verdere examen tot gevolg hebben.

Indien de ontdekking van de onregelmatigheid eerst na afloop van het examen plaats vindt, kan het diploma aan den examinandus, die zich hieraan schuldig heeft gemaakt, onthouden, of het reeds uitgereikte diploma ingetrokken worden.

Omtrent de ingevolge dit lid te nemen maatregelen beslist de voorzitter.

Beoordeeling afgelegd examen.

9. 1. Het oordeel omtrent de kennis of vaardigheid van de examinandi wordt uitgedrukt door een van de cijfers 1 tot en met 10, aan welke de volgende beteekenis moet worden gehecht:

1 zeer slecht	6 voldoende
2 slecht	7 ruim voldoende
3 gering	8 goed
4 onvoldoende	9 zeer goed
5 bijna voldoende	10 uitmuntend.

2. Wanneer in eenig onderdeel als eindcijfer tenminste 5.5 doch minder dan 6 is verkregen, wordt dit cijfer als voldoende beschouwd.

Verrekening ontvangen examengelden.

10. 1. Na afloop van elke zitting zendt de voorzitter een door hem en den secretaris onderteekenden staat van uitgereikte diploma's aan Onzen Minister van Waterstaat.

2. Aan den voet van dien staat wordt het bedrag der ontvangen examengelden gespecificeerd opgegeven.

3. De voorzitter schrijft de ontvangen examengelden maandelijks over op postrekening n°. 1 van 's Rijks Schatkist.

Verslag examencommissie.

11. De commissie brengt zoo spoedig mogelijk na afloop van het zittingjaar aan Onze voornoemde Ministers verslag uit betreffende de gehouden examens.

Vacatiegelden, reis-, en verblijfkosten.

12. De leden en de plaatsvervangende leden der commissie genieten uit 's Rijks Schatkist vacatiegelden en vergoeding voor reis- en verblijfkosten.

Overgangsbepalingen.

13. 1. In afwijking van het bepaalde in artikel 6, eerste lid, onder *e*, wordt, indien het laatste met voldoenden uitslag afgelegde examen niet is een examen krachtens de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456), de toelating tot een examen voor het verkrijgen van een der in artikel 1 genoemde diploma's geregeld als in onderstaande tabel is aangegeven.

Als het laatste met voldoenden uitslag afgelegde examen is het examen krachtens de Schipperswet 1907 (*Staatsblad* n°. 244) voor:	kan gegadigden worden toegelaten tot het examen krachtens de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456) voor:	en moet hij bij zijn aanvrage overleggen het krachtens het „Ruil- en dienstdiplomareglement" uitgereikt:
het diploma van derde stuurman voor de groote stoomvaart of voor de groote zeilvaart;	het diploma als tweede stuurman voor de groote handelsvaart;	diploma als derde stuurman voor de groote handelsvaart.
het diploma van tweede stuurman voor de groote stoomvaart of voor de groote zeilvaart;	het diploma als eerste stuurman voor de groote handelsvaart;	diploma als tweede stuurman voor de groote handelsvaart.
het diploma van stuurman voor de kleine stoomvaart of voor de kleine zeilvaart.	het aanvullingsdiploma als stuurman voor de kleine handelsvaart.	diploma als stuurman voor de kleine handelsvaart.

2. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid van artikel 7 zal de gegadigde, die de studie voor het examen ter verkrijging van het diploma als derde stuurman voor de groote handelsvaart, dan wel van het diploma als derde stuurman voor de groote zeilvaart of stoomvaart, bedoeld in de Schipperswet 1907 (*Staatsblad* n°. 244), reeds was begonnen vóór den datum van de inwerkingtreding van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456), vrijgesteld worden van het onderzoek naar de kennis in de navolgende vakken:

a. voor het examen ter verkrijging van het diploma als derde stuurman voor de groote handelsvaart: de Engelsche taal, de natuur- en werktuigkunde;

b. voor het examen ter verkrijging van het diploma als tweede stuurman voor de groote handelsvaart: de Engelsche taal, voorzoover betreft het schrijven van een eenvoudigen brief over een onderwerp, op zijn vak betrekking hebbend, en de natuur- en werktuigkunde, met dien verstande, dat, indien de studie voor dat examen reeds was begonnen vóór den bovengenoemden datum, tevens vrijstelling zal worden verleend van het onderzoek naar de kennis in eerste hulp bij ziekten en ongevallen;

c. voor het examen ter verkrijging van het diploma als eerste stuurman voor de groote handelsvaart: de Engelsche taal, voorzoover betreft het voeren van een gesprek zonder grove fouten, en de scheepsgezondheidsleer, met dien verstande, dat, indien de studie voor dat examen reeds was begonnen vóór den bovengenoemden datum, tevens vrijstelling zal worden verleend van het onderzoek naar de kennis in radiotelegrafie en in eerste hulp bij ziekten en ongevallen.

3. Eveneens zal, in afwijking van het bepaalde in het eerste lid van artikel 7, de gegadigde, die de studie voor het examen ter verkrijging van het diploma als stuurman voor de groote sleepvaart reeds vóór den datum van de inwerkingtreding van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456) was begonnen, vrijgesteld worden van het onderzoek naar de kennis in de Engelsche taal en in de natuur- en werktuigkunde.

4. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid van artikel 7, zal de gegadigde, die de studie voor het examen ter verkrijging van het diploma als stuurman voor de kleine handelsvaart reeds vóór den datum van invoering van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456) was begonnen, slechts onderzocht worden op de kennis, omschreven in Bijlage II, voorzoover dit examenprogramma niet uitgaat boven dat van het examen voor het diploma als stuurman voor de kleine stoomvaart krachtens de Schipperswet 1907 (*Staatsblad* n°. 244) en met dien verstande, dat bij de scheepswerktuigkunde het stoomwerktuig instede van den motor zal worden gevraagd.

Verkorte benaming.

14. Dit Reglement kan worden aangehaald onder den titel van „Reglement voor de stuurliedenexamens".

Onze Ministers van Waterstaat en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 15den October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 25 *October* 1937.)

BIJLAGE I.

Eischen van diensttijd om tot de stuurliedenexamens te worden toegelaten.

Eischen van diensttijd.

Art. 1. Om tot het afleggen van de examens ter verkrijging van de diploma's, als bedoeld in artikel 1 van het Reglement voor de stuurliedenexamens, te worden toegelaten, moet de candidaat aan den voorzitter van de commissie voor de stuurliedenexamens overleggen:

a. voor het examen voor het diploma als derde stuurman voor de groote handelsvaart, het bewijs, dat hij, na voltooiing van het veertiende levensjaar, gedurende ten minste twee jaren dekdienst heeft gedaan aan boord van zeeschepen of zeevisschersvaartuigen, dan wel, indien zijn zeevaartkundige schoolopleiding, besloten met een met voldoenden uitslag afgelegd eindexamen, aan den dekdienst voorafis gegaan, ten minste gedurende één jaar dekdienst heeft gedaan aan boord van zeeschepen in de groote handelsvaart, mits in die gevallen die dekdienst als stuurmansleerling onder bijzonder toezicht, op de wijze als aangegeven in het Reglement, regelende de voorwaarden, bedoeld in artikel 2, lid 3, van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456) is uitgeoefend;

b. voor het examen voor het diploma als tweede stuurman voor de groote handelsvaart, het bewijs, dat hij, in het bezit van het diploma als derde stuurman voor de groote handelsvaart, gedurende ten minste twee jaren dienst heeft gedaan als wachtdoend stuurman aan boord van schepen in de groote handelsvaart, met dien verstande, dat deze diensttijd voor ten hoogste één jaar vervangen mag worden voor diensttijd als zelfstandig wachtdoend stuurman op andere zeeschepen, welke laatste diensttijd buitengaats moet zijn doorgebracht;

c. voor het examen voor het diploma als eerste stuurman voor de groote handelsvaart, het bewijs, dat hij, in het bezit van het diploma als tweede stuurman voor de groote handelsvaart, gedurende ten minste twee jaren dienst heeft gedaan als zelfstandig wachtdoend stuurman aan boord van zeeschepen in de groote handelsvaart;

d. voor het examen voor het diploma als stuurman voor de kleine handelsvaart, het bewijs, dat hij, na voltooiing van het veertiende levensjaar, ten minste drie jaren dekdienst heeft gedaan aan boord van zeeschepen, waarvan ten minste 18 maanden aan boord van zeeschepen in de kleine handelsvaart;

e. voor het examen voor het diploma als stuurman voor de beperkte kleine handelsvaart, het bewijs, dat hij, na voltooiing van het veertiende levensjaar, gedurende ten minste drie jaren dekdienst heeft gedaan aan boord van zeeschepen, waarvan ten minste één jaar aan boord van zeeschepen in de kleine dan wel in de beperkte kleine handelsvaart;

f. voor het examen voor het diploma als stuurman voor de groote sleepvaart, het bewijs, dat hij, na voltooiing van het veertiende levensjaar, ten minste twee jaren buitengaats dekdienst heeft gedaan aan boord van zeesleepbooten, met dien verstande, dat deze diensttijd voor ten hoogste één jaar vervangen mag worden door diensttijd op aannemersmaterieel;

g. voor het examen voor het diploma als stuurman voor de kustsleepvaart, het bewijs, dat hij, na voltooiing van het veertiende levensjaar, gedurende ten minste twee jaren dekdienst heeft gedaan aan boord van zeesleepbooten, met dien verstande, dat deze diensttijd voor ten hoogste één jaar vervangen mag worden door diensttijd op aannemersmaterieel.

Definities van dienst en diensttijd.

Art. 2. 1. Onder den in artikel 1 bedoelden diensttijd wordt, met inachtneming van de beperking vermeld onder *b* van dat artikel, verstaan de tijd, doorgebracht aan boord van een in de vaart zijnd schip, begrepen tusschen de data van aan- en afmonstering, blijkende uit verklaringen, afgegeven door ambtenaren, ten overstaan van wie de aanmonstering of de afmonstering heeft plaats gehad, of uit zoodanige andere bescheiden, als daartoe door den voorzitter voldoende worden geoordeeld, dan wel bij ontbreken dezer data, begrepen tusschen overeenkomstige data ter beoordeeling van den voorzitter. In elk geval moet worden aangegeven aan boord van welke schepen en in welke vaarten de diensttijd is verkregen.

2. Onder den in artikel 1 bedoelden dekdienst, dienst als wachtdoend stuurman en dienst als zelfstandig wachtdoend stuurman wordt dienst verstaan, waarbij betrokkene buitengaats in elk etmaal tenminste 8 uur dekdienst, onderscheidenlijk dienst als wachtdoend of als zelfstandig wachtdoend stuurman doet.

3. Indien gemengde dienst is gedaan, of betrokkene door andere omstandigheden minder dan 8 uur in elk etmaal dienst heeft gedaan, als bedoeld in het vorige lid, kan de diensttijd, ter beoordeeling van den voorzitter, naar verhouding worden medegerekend.

Gelijkstelling met dienst op Nederlandsche schepen.

Art. 3. Als diensttijd, bedoeld in artikel 1, zal ook gelden de tijd, in dienst in overeenkomstige positie en op overeenkomstige wijze doorgebracht:

a. op overeenkomstige schepen, varende met Nederlandsch-Indischen, Surinaamschen of Curaçaoschen zeebrief;

b. op overeenkomstige schepen, varende onder vreemde vlag.

Gelijkstelling van dienst bij de Koninklijke Marine en de Gouvernements-Marine.

Art. 4. 1. Met inachtneming van het bepaalde in het derde lid wordt dienst als luitenant ter zee der derde klasse of als luitenant ter zee der tweede klasse bij de Koninklijke Marine of de Koninklijke Marine Reserve, op varende schepen als dienst op zeeschepen in de groote handelsvaart in rekening gebracht en wel voor de luitenants ter zee der derde klasse als wachtdoend stuurman in het bezit van het diploma als derde stuurman voor de groote handelsvaart en voor de luitenants ter zee der tweede klasse als zelfstandig wachtdoend stuurman in het bezit van het diploma als

tweede stuurman voor de groote handelsvaart.

2. Met inachtneming van het bepaalde in het derde lid wordt dienst op schepen der Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië als derde officier of als tweede officier, in het bezit van het betreffende diploma, als dienst in de groote handelsvaart in rekening gebracht, onderscheidenlijk als die van wachtdoend stuurman of van zelfstandig wachtdoend stuurman.

3. De in beide voorgaande leden genoemde diensttijden kunnen slechts in rekening worden gebracht voor de toelating tot het afleggen van het examen voor het diploma als eerste stuurman voor de groote handelsvaart, indien de candidaat ten minste een half jaar dienst heeft gedaan volgens het bepaalde in artikel 1, onder *c*, of volgens artikel 3.

Dekdienst bij de Koninklijke Marine.

Art. 5. Als dekdienst aan boord van zeeschepen in de groote handelsvaart zal ook gelden dekdienst, verricht op varende schepen, gedaan als matroos of in hoogeren rang bij de Koninklijke Marine en bij de Koninklijke Marine Reserve, zoomede als milicien bij de Koninklijke Marine of als matroos op loodsvaartuigen, doch tot geen langeren duur dan zes maanden.

Bijzondere vrijstellingen.

Art. 6. In bijzondere gevallen kan Onze Minister van Waterstaat bepalen, dat dienst aan boord van schepen in de kleine handelsvaart geheel of gedeeltelijk kan medetellen als dienst aan boord van schepen in de groote handelsvaart.

Overgangsbepalingen.

Art. 7. 1. Gegadigden voor het diploma als derde stuurman voor de groote handelsvaart en voor het diploma als stuurman voor de kleine handelsvaart kunnen tot 1 Maart 1939 volstaan met den volgens de bepalingen van de Schipperswet 1907 (*Staatsblad* n°. 244) vereischten diensttijd.

2. Als diensttijd, vereischt voor de toelating tot het afleggen van het examen voor het diploma als eerste stuurman voor de groote handelsvaart mag worden medegeteld de diensttijd, vóór 1 September 1937 doorgebracht in den rang van tweeden stuurman, in het bezit van het diploma als derde stuurman voor de groote stoomvaart.

3. Voor officieren van de Gouvernements-Marine, die gegadigden zijn voor het diploma als eerste stuurman voor de groote handelsvaart en die de studie voor het examen ter verkrijging van dat diploma reeds vóór den datum van invoering van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456) waren begonnen, vervalt de beperking met betrekking tot den in rekening te brengen diensttijd, als bedoeld in het derde lid van artikel 4.

Behoort bij Koninklijk besluit van den 15den October 1937, (*Staatsblad* n°. 579C).

Ons bekend,

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

BIJLAGE II.

STUURLIEDENEXAMEN-PROGRAMMA'S.

Diploma als derde stuurman voor de groote handelsvaart.

Wettelijk programma: Nederlandsche taal; Engelsche taal; wis-, natuur- en werktuigkunde; aardrijkskunde; zeevaartkunde; zeemanschap en scheepsbouw; bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee en andere in aanmerking komende wettelijke bepalingen; scheepswerktuigkunde; eerste hulp bij ongevallen.

Uitgewerkt programma [1].

1. *Nederlandsche taal.*

De examinandus moet een leesbare hand schrijven en zijn gedachten, mondeling en schriftelijk, zonder grove fouten kunnen uitdrukken.

2. *Engelsche taal.*

De beginselen van de Engelsche taal, blijkend uit het, na oplezen, vertalen van een eenvoudig stuk Engelsch proza in het Nederlandsch.

Wis-, natuur- en werktuigkunde.

3. *Rekenkunde en algebra.*

I. *Rekenkunde.* De vier hoofdbewerkingen met geheele en decimale getallen, met gewone breuken en gebroken getallen; deelbaarheid en kenmerken van deelbaarheid; ontbinden in factoren; grootste gemeene deeler en kleinste gemeene veelvoud; verhoudingen en evenredigheden met haar voornaamste eigenschappen; de tweedemachtsworteltrekking; het metrieke stelsel en andere maten en gewichten bij de scheepvaart in gebruik; eenvoudige berekeningen in vreemde muntstelsels bij gegeven waardeverhoudingen.

II. *Algebra.* De hoofdbewerkingen met geheele vormen; merkwaardige producten en quotiënten; ontbinden in factoren; de machtsverheffing van en de worteltrekking uit éénermige vormen; eenig begrip van gebroken en negatieve exponenten; vergelijkingen van den eersten graad met één en met meer onbekenden; eenvoudige vierkantsvergelijkingen; eenige kennis van logarithmen en het gebruik van logarithmentafels.

4. *Meetkunde.* Lijnen, hoeken, hoeken gevormd bij snijding van twee rechten door een derde; de voornaamste eigenschappen van de verschillende soorten van driehoeken, vierhoeken en veelhoeken; de gelijk- en de gelijkvormigheid van driehoeken; de gelijkvormigheid van driehoeken; de cirkel, het meten van hoeken door middel van cirkelbogen; lijnen in en aan den cirkel; de beteekenis van het getal π; eenvoudige meetkundige plaatsen; het uitvoeren van eenvoudige constructies in het

[1] De cijfers geven de onderdeelen van het examen aan. Het examen is schriftelijk en mondeling voor de onderdeelen 1, 3, 4 en 5, schriftelijk voor onderdeel 11, mondeling en practisch voor het onderdeel 17, en mondeling voor de overige onderdeelen.

platte vlak; de oppervlakken van eenvoudige figuren in het platte vlak; oppervlak en inhoud van de voornaamste lichamen.

5. *Goniometrie en platte- en boldriehoeksmeting.*

I. *Goniometrie.* De goniometrische functies, hun grafische voorstelling en de betrekkingen tusschen die functies, voorzooveel die noodig zijn bij de driehoeksmeting.

II. *Platte- en boldriehoeksmeting.* Het berekenen van de verschillende gevallen, welke in de zeevaartkunde gebruikt worden.

6. *Natuurkunde.* Vloeistoffen: Wet van Pascal, hydrostatische druk, hydraulische pers met accumulator, communiceerende vaten, wet van Archimedes, soortelijk gewicht (voor proefondervindelijke bepaling alleen de densimeter), drijven, zweven en zinken, beginsel van capilaire werking.

Gassen: drukking van den dampkring, barometer, wet van Boyle, manometer, pompen, hevel.

Warmte: temperatuur, thermometers (verschillende schalen), definities van lineaire en kubieke uitzettingscoëfficient, wet van Gay Lussac, wet van Boyle-Gay Lussac, definities van warmtehoeveelheden, calorie, soortelijke warmte, smeltings- en verdampingswarmte, mechanisch warmte equivalent, warmtevoortplanting, veiligheidslamp, verzadigde en onverzadigde damp, definities van critische temperatuur, absolute en relatieve vochtigheid.

Licht: rechtlijnige voortplanting, schaduw, wetten van terugkaatsing, vlakke spiegel, brekingswetten, eenig begrip van terugkaatsing, absorptie en totale terugkaatsing, totaal reflecteerend prisma, lenzen, brandpuntsafstand, constructies van reëele en virtueele beelden, lenzenformule, loupe, Hollandsche kijker (alleen de constructie van de lichtstralen).

Magnetisme: kunstmagneet, magneetpool, begrip magnetisch veld, magnetiseeren van weekijzer, permanent en vluchtig magnetisme.

Electriciteit: stroomsterkte, spanning, wet van Ohm, weerstand, stroombron, E.M.K., 1e wet van Kirchhoff, klemspanning, het toepassen van de regelen voor serie- en parallelschakelen van weerstanden en stroombronnen en van de formule voor electrischen arbeid, wet van Joule, gebruikelijke praktische eenheden, eenig begrip van accumulatoren, gloeilampen en smeltveiligheden.

(Een en ander met het oog op de praktijk aan boord).

7. *Werktuigkunde.* Rechtlijnig eenparige en eenparig veranderlijke bewegingen, snelheid en versnelling, eenig begrip van eenparige cirkelbeweging en hoeksnelheid, samenstellen van eenparige rechtlijnige bewegingen in één plat vlak; relatieve en ware bewegingen; verband tusschen kracht, massa en versnelling, wet van de traagheid, grondbeginsel: actie is gelijk reactie; samenstellen en ontbinden van krachten in één plat vak; het begrip koppel; zwaartepunt van eenvoudige lichamen en figuren, stabiel en labiel en indifferent evenwicht; middelpuntzoekende c.q. middelpuntvliedende kracht; arbeid, arbeidsvermogen, rendement, arbeidsvermogen van plaats en beweging (formule), wet van behoud van arbeidsvermogen; eenige kennis van eenvoudige werktuigen zonder inachtneming van wrijving.

(Een en ander met het oog op de praktijk aan boord).

Aardrijkskunde.

8. Bekendheid met de voornaamste scheepvaartwegen, zeeën, straten, eilanden, kapen, rivieren en havens, benevens de namen der staten, waarin die havens liggen, een en ander aan de hand van kaarten.

Zeevaartkunde.

9. *Sterrenkunde.* Bekendheid met de wijzen, waarop de plaats van punten aan de hemelsfeer wordt aangeduid; de aswenteling der aarde, de schijnbare dagelijksche beweging van de sfeer, de jaarlijksche beweging der aarde om de zon, de schijnbare jaarlijksche beweging van de zon, de jaargetijden; sterrentijd, waren en middelbaren tijd, tijdvereffening, zônetijd, standaardtijd.

10. *Zeevaartkunde.* Cirkels en bogen op aarde; de inrichting en het gebruik van zeekaarten; het toepassen van variatie en deviatie op koersen en peilingen; de koers- en verheidsrekening; de stroomkaveling; de plaatsbepaling door peilingen (door constructie); het gebruik van den zeemansalmanak (zons- en stersopgaven); de verbeteringen toe te passen op gemeten zons- en stershoogten; het berekenen van het breedtepunt door meridiaanshoogte van de zon of van een ster; kennis van een der meest gebruikelijke methoden van plaatsbepaling door hoogtelijnen, verkregen uit hoogten van hemellichamen (uitgezonderd maan, planeten en poolster) en het afzetten van hoogtelijnen in de kaart; het bepalen van de deviaties door merklijnen en door zons- en stersazimuth en het gebruik maken van een azimuthtafel.

11. *Cijferen.* Het becijferen van zeevaartkundige vraagstukken op het voorgaande onder 10 betrekking hebbend.

12. *Instrumenten.* De inrichting van de meest voorkomende toestellen om te loggen en te looden; de inrichting en het gebruik van den sextant; het gebruik van den tijdmeter, den thermometer en den barometer; kennis van de inrichting en het gebruik van het kompas, met bijbehoorende peiltoestellen.

Zeemanschap en scheepsbouw.

13. a. *Schip, tuig en uitrusting.* Naam, plaats en doel van de samenstellende deelen van stalen stoom- en motorschepen, het tuig en het laadgerei dezer schepen, het touwwerk, de blokken en de takels, het grondtakel, de reddingmiddelen, de meest voorkomende stuurinrichtingen.

b. *Laden en stuwen.* Het laadklaar maken der ruimen, het garneeren en het nemen van andere gebruikelijke maatregelen ter voorkoming van schade aan de lading, het stuwen van ladingen, welke veelvuldig worden vervoerd, het laden en lossen met behulp van het normale scheepslaadgerei en het aanslaan der lading.

c. *Manoeuvreeren, enz.* De beginselen waarop het manoeuvreeren met stoom- en motorsche-

pen berust. Eenvoudige toepassing dezer beginselen bij het manoeuvreeren onder normale omstandigheden op zee; het waarnemen van de wacht, zoowel op zee als op een reede of in een haven; bekendheid met de manoeuvres van zeilschepen voorzooveel dit noodig geacht moet worden met het oog op veilig varen; het behandelen van een scheepsboot onder alle omstandigheden; het uitbrengen en lichten van een werpanker; het looden en loggen; het gebruik van de reddingmiddelen; kaartpassen.

d. *Seinen.* De indeeling en het gebruik van het Internationaal Seinboek, het seinen met seinvlaggen, kennis van optisch gegeven morseteekens, het seinen met de morselamp.

14. *Bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee.*

De bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee; eenvoudige toepassingen van die bepalingen in verschillende gevallen.

15. *Andere wettelijke bepalingen.*

De wettelijke bepalingen, welke betrekking hebben op de verhouding van den reeder en den kapitein tot de schepelingen en de verplichtingen van den kapitein als gezagvoerder; de belangrijkste bepalingen van de Schepenwet en van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456); het doel en de inrichting van het scheepsdagboek.

16. *Scheepswerktuigkunde.*

Eenig begrip van de inrichting van scheepsstoomketels; benaming, doel en inrichting van de ketelappendages; benaming en inrichting van de stoomwerktuigen voor de voortstuwing; de beginselen waarop de werking van scheepsmotoren berust; eenig begrip van de vorming, de eigenschappen en de werking van den stoom.

17. *Eerste hulp bij ongevallen.*

Eenige kennis van het verleenen van eerste hulp bij ongevallen volgens de krachtens de Schepenwet aan boord van schepen in de groote handelsvaart verstrekte handleiding en eenige vaardigheid in het leggen van verbanden.

Diploma als tweede stuurman voor de groote handelsvaart.

Wettelijk programma: Engelsche taal; natuur- en werktuigkunde; zeevaartkunde; zeemanschap en scheepsbouw; bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee en andere in aanmerking komende wettelijke bepalingen; scheepsadministratie; scheepswerktuigkunde; eerste hulp bij ziekten en ongevallen.

Uitgewerkt programma[1] [2].

1.* *Engelsche taal.*

Bekendheid met de Engelsche taal voorzooveel noodig tot het gebruik van Engelsche zeekaarten en zeemansalmanakken; het schrijven van een eenvoudigen brief in die taal over een onderwerp op zijn vak betrekking hebbend.

2.* *Natuur- en werktuigkunde.*

a. *Natuurkunde.* Geluid: eenig begrip van trilling, periode, frequentie, golven, golflengte, toonhoogte en -sterkte, resonantie, zwevingen; toepassingen als stoomfluit, sirene, onderwatersignalen.

Magnetisme: wet van Coulomb, krachtlijnen, veldsterkte.

Electriciteit: het grondbeginsel van de brug van Wheatstone, statische lading, wet van Coulomb, solenoide, electromagneet, inductiestroomen, eenig begrip van de werking van den stroom op een magneet en van de gelijkstroomdynamo en -motor; telefoon en microfoon, ampère-, voltmeter, electrische schel.

(Een en ander in verband met het praktisch gebruik aan boord).

b. *Werktuigkunde.* Samenstellen en ontbinden van krachten in de ruimte, die in één punt aangrijpen, verschuivingswet, samenstellen en ontbinden van koppels in één vlak en in evenwijdige vlakken, traagheidsmoment, de formule: momentkoppel is gelijk traagheidsmoment om de draaiingsas maal de hoekversnelling; C.G.S. eenheden; behandeling van eenvoudige statische vraagstukken, eenig begrip van de wrijving bij eenvoudige werktuigen, welke aan boord worden gebruikt.

(Een en ander met het oog op het praktisch gebruik aan boord).

Zeevaartkunde.

3. *Sterrenkunde.* De voornaamste vaste sterren en sterrenbeelden; eenige kennis van de beweging der planeten en van de maan; eenige kennis van de baan en de schijngestalten van de maan; eenig begrip van zons- en maansverduistering; eenig begrip van aberratie, van praecessie en van de jaarlijksche parallax der vaste sterren.

Zeevaartkunde. Het gebruik van den zeemansalmanak; de verbetering toe te passen op gemeten hoogten; het berekenen van het breedtepunt door meridiaans- en poolstershoogten; de plaatsbepaling door hoogtelijnen getrokken door lengte- en breedte-, dan wel hoogtepunten naar keuze en de afleiding van de daarvoor benoodigde formules; het bepalen van den stand en den gang van den tijdmeter door tijdseinen, door vergelijk met een ander uurwerk en door hoogte van hemellichamen en gelijktijdige peiling van punten aan den wal; het bepalen van de afwijking van het kompas door peiling van hemellichamen en van eenig aardsch voorwerp; de inrichting van de stuurtafel; het gebruik en in de kaart afzetten van een snellius (door constructie); de

---

[1] De cijfers geven de onderdeelen van het examen aan. Het examen wordt schriftelijk en mondeling afgenomen. Onderdeel 1 is mondeling en schriftelijk, onderdeel 4 schriftelijk, onderdeel 9 mondeling en practisch. De overige onderdeelen worden mondeling afgenomen.

In de onderdeelen, gemerkt met een *, kan herexamen worden afgenomen.

[2] Hoewel het niet de bedoeling is al hetgeen, waarin bij het examen voor het diploma als derde stuurman voor de groote handelsvaart kan worden geëxamineerd, ook bij dit examen te vragen, is de examencommissie bevoegd naar de kennis, vereischt voor bedoeld diploma, een onderzoek in te stellen, indien gegronde twijfel rijst, of die kennis nog in voldoende mate aanwezig is.

onderwatermistsignalen; het becijferen van den tijd van hoog water.

Meteorologie. Eenig begrip van het verband tusschen dampkringsdruk, weer en wind; de passaten, moessons, land- en zeewinden, winden, welke buiten de keerkringen heerschen, stiltegordels; eenig begrip van belangrijke storingen, welke in de atmosfeer kunnen voorkomen; de voornaamste wolkenvormen en het raadplegen van den barometer; kennis van de inrichting en het gebruik van weerkaarten en bekendheid met de Nederlandsche stormwaarschuwingsseinen.

Instrumenten. De inrichting van den barometer en den nachtsextant; de behandeling aan boord en bij vervoer van tijdmeters en barometers; het onderzoek van barometers en sextant, voorzooveel dit aan boord mogelijk is; de inrichting der op de Nederlandsche koopvaardijvloot meest in gebruik zijnde kompassoorten; eenig begrip van de werking van echolooden.

4. *Cijferen.* Het becijferen van zeevaartkundige vraagstukken, op het voorgaande onder 3. *Zeevaartkunde* betrekking hebbend.

Zeemanschap en scheepsbouw.

5. a. *Schip, tuig en uitrusting.* Begrip van de waterdichte indeeling van stoom- en motorschepen; het tuig en het laadgerei dezer schepen; de brandbluschmiddelen en de lens- en ballastinrichting en het gebruik maken daarvan aan boord van schepen; de reddingmiddelen.

b. *Het inladen.* Begrip van de grondslagen der vrachtberekening en het opmeten en berekenen van den inhoud van belaadbare ruimten; het stuwen; het gebruik van de schaal van waterverplaatsing; de toebereidselen tot en het laden en lossen van zware lasten; eenige kennis van de verpakking en behandeling van gevaarlijke ladingen en van de maatregelen ter voorkoming van ongevallen bij het vervoer dezer ladingen.

c. *Het manoeuvreeren.* Het manoeuvreeren met stoom- en motorschepen onder alle omstandigheden op zee; ankermanoeuvres, het uitbrengen van zware ankers; bekendheid met de manoeuvres van zeilschepen, voorzooveel dit noodig geacht moet worden met het oog op veilig varen; het waarnemen van de wacht; het gebruik van de reddingmiddelen.

d. *Gebruik van hulpmiddelen bij de navigatie.* Kaartpassen; de voorzorgsmaatregelen, die genomen moeten worden bij de navigatie in de nabijheid van land en ondiepten, het critisch lezen van zeekaarten; het stelsel van betonning der Nederlandsche zeegaten.

6. *De bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee.*
De bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee; toepassing van die bepalingen in verschillende gevallen.

Andere wettelijke bepalingen en scheepsadministratie.

7.* De belangrijkste wettelijke bepalingen omtrent de verplichtingen van den kapitein als gezagvoerder en betreffende zijn verhouding tot den reeder en de schepelingen; het houden van een scheepsdagboek en het afleggen van een scheepsverklaring.
Begrip van een eenvoudige administratie der lading.

8.* *Scheepwerktuigkunde.*

Bekendheid met de voorzorgen bij het stoomopstoken en bij het aanzetten en stoppen der hoofdwerktuigen; begrip omtrent de op zeeschepen in gebruik zijnde hulpwerktuigen; eenige kennis van de werking en inrichting van scheepsmotoren; doel, inrichting en werking van anker- en stuurmachines, deklieren en kranen.

9.* *Eerste hulp bij ziekten en ongevallen.*
Eenige kennis van het verleenen van eerste hulp bij ziekten en ongevallen volgens de krachtens de Schepenwet aan boord van schepen in de groote handelsvaart verstrekte handleiding.

Diploma eerste stuurman voor de groote handelsvaart.

Wettelijk programma: Engelsche taal; zeevaartkunde; zeemanschap en scheepsbouw; bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee en andere in aanmerking komende wettelijke bepalingen; scheepsadministratie; scheepswerktuigkunde; radiotelegrafie; eerste hulp bij ziekten en ongevallen en scheepsgezondheidsleer.

Uitgewerkt programma[1] [2].

1.* *Engelsche taal.*

Gebruik van Engelsche zeemansgidsen en het lezen van de ladingpapieren in de Engelsche taal, zoomede het voeren van een gesprek zonder grove fouten.

Zeevaartkunde.

2. *Zeevaartkunde.* De plaatsbepaling, in het bijzonder door hoogtelijnen getrokken door hoogtepunten en de grondslagen ervan, benevens de plaatsbepaling door andere besteklijnen (als verkregen door radiopeiling al of niet gecombineerd met hoogtelijnen). Het gebruik dier lijnen in de zeekaart, mede in verband met het critisch gebruik van zeekaarten. Het grootcirkelvaren, inrichting en gebruik van gnomonische kaarten. Eenige kennis van de theorie der getijden; het gebruik van Nederlandsche en Engelsche getijtafels.

---

[1] De cijfers duiden de onderdeelen van het examen aan. Het examen is mondeling, behalve onderdeel 1, hetwelk mondeling en schriftelijk, 9, hetwelk mondeling en practisch, en 3, hetwelk alleen schriftelijk wordt geëxamineerd.
In de onderdeelen met een * gemerkt, kan herexamen worden gedaan.

[2] Hoewel het niet de bedoeling is al hetgeen, waarin bij de examens voor de diploma's als derde en tweede stuurman voor de groote handelsvaart kan worden geëxamineerd, ook bij dit examen te vragen, is de examencommissie bevoegd naar de kennis, vereischt voor bedoelde diploma's, een onderzoek in te stellen, indien gegronde twijfel rijst, of die kennis nog in voldoende mate aanwezig is.

Instrumenten. Kennis van compenseeren en verifieeren van het kompas en van de grondslagen van de kompasleer daarvoor noodig.

Meteorologie. Kennis van de algemeene circulatie van den dampkring; kenteekenen, welke zich voordoen bij het naderen van stormen in en buiten de tropen; handelingen en manoeuvres, welke daarop betrekking hebben; het opmaken van weerkaarten uit radiotelegrafische weerberichten; de voornaamste zeestroomingen; het gebruik van metereologische kaarten.

3. *Cijferen.* Het becijferen van zeevaartkundige vraagstukken, op het voorgaande onder 2. *Zeevaartkunde* betrekking hebbend.

4. *Zeemanschap en scheepsbouw.*

a. *Schip, tuig en uitrusting.* Het lezen van de belangrijkste bouwteekeningen van stoom- en motorschepen; algemeen begrip van het doel en de werkwijze van de classificatiebureaux; het lezen en gebruiken van de gewoonlijk aan boord verstrekte stabiliteitsgegevens; kennis van de statische stabiliteit; het dokken van stoom- en motorschepen; begrip van de werkzaamheden, die gewoonlijk gedurende het verblijf in een droogdok worden verricht en van eenvoudige herstellingen aan den romp van het schip; het onderhoud van het schip, het tuig en de uitrusting.

b. *Het beladen.* Het beladen met het oog op veilig en economisch varen.

c. *Het manoeuvreeren.* Het manoeuvreeren met stoom- en motorschepen onder alle omstandigheden; het gesleept worden en het sleepen met schepen, die niet in het bijzonder voor dit doel zijn ingericht; de maatregelen, die genomen moeten worden bij averij aan den romp, het stuurgerei en het roer en bij een stranding; bekendheid met de manoeuvres van zeilschepen, voorzooveel dit noodig geacht moet worden met het oog op veilig varen.

d. *Het gebruik van de hulpmiddelen bij de navigatie.* Het gebruik van lichtenlijsten, stroomkaarten en zeemansgidsen; begrip van den loop der getijstroomen in de Noordzee en het Engelsche Kanaal.

5. *Bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee en andere wettelijke bepalingen.*

Bepalingen ter voorkoming van aanvaringen. De bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee en toepassing van die bepalingen onder alle omstandigheden; het Binnenaanvaringsreglement, voorzooveel dit voor zeeschepen van belang is.

6.* *Andere wettelijke bepalingen en scheepsadministratie.*

De belangrijkste wettelijke bepalingen omtrent de verplichtingen van den kapitein als gezagvoerder en betreffende zijn verhouding tot den reeder, de eigenaren der lading, de bevrachters, de schepelingen en de passagiers; eenige kennis der wettelijke bepalingen, welke betrekking hebben op bevrachtingen, het vervoer van lading en passagiers, averijen, de verzekering van het schip, wissels, quarantainemaatregelen, hulp en berging en de aansprakelijkheid voor schade, die door aanvaring wordt veroorzaakt; begrip van de verplichtingen van den kapitein bij het in- en uitklaren; bekendheid met de scheeps- en ladingpapieren; begrip van de gebruikelijke financieele administratie, die aan boord wordt gehouden; begrip van de rechten en plichten van oorlogvoerenden en neutralen.

7.* *Scheepswerktuigkunde.*

Eenig begrip van de wijze, waarop men zich overtuigt van de goede werking van ketels en werktuigen; kennis van de geleidingen voor stoom, brandstof, water en electriciteit buiten de machinekamer met het oog op de maatregelen ter voorkoming van gebreken daaraan; begrip van de werking van dynamo's en motoren; inzicht in het verband tusschen brandstofverbruik en vaartsnelheid.

8.* *Radiotelegrafie.*

Algemeen begrip van de radiotelegrafie en radiotelefonie en het gebruik daarvan bij de scheepvaart (geen technische details); elementaire kennis van de inrichting van richtingzoekers, zooals deze bij de Nederlandsche koopvaardij voorkomen; bekendheid met de wijze waarop radiopeilingen worden genomen en kunnen worden verkregen; bekendheid met de bescheiden, waarvan de scheepsstations moeten zijn voorzien; bekendheid met de voorschriften van het vigeerend Internationaal Verdrag betreffende de verreberichtgeving en het daarbij behoorende reglement, welke voor den kapitein van belang zijn, met de beteekenis van het alarmsein en van de nood-, spoed- en veiligheidsseinen en de wijze van behandeling dezer seinen; bekendheid met de bepalingen, welke met betrekking tot de radiotelegrafie en radiotelefonie in het Schepenbesluit zijn opgenomen.

9.* *Eerste hulp bij ziekten en ongevallen en scheepsgezondheidsleer.*

Kennis van eerste hulp bij ziekten en ongevallen en eenig begrip van scheepsgezondheidsleer, in het bijzonder wat betreft het ontsmetten, een en ander aan de hand van de krachtens de Schepenwet aan boord van schepen in de groote handelsvaart verstrekte handleiding.

Diploma stuurman voor de kleine handelsvaart.

Wettelijk programma: Nederlandsche taal; rekenkunde; aardrijkskunde; zeevaartkunde; zeemanschap en scheepsbouw; bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee en andere in aanmerking komende wettelijke bepalingen; scheepswerktuigkunde; eerste hulp bij ziekten en ongevallen.

Uitgewerkt programma [1].

1. *Nederlandsche taal.*

De examinandus moet een leesbare hand schrijven en zijn gedachten, mondeling en

[1] De cijfers duiden de onderdeelen van het examen aan. Het examen wordt mondeling afgenomen, behalve de onderdeelen 1 en 2, welke schriftelijk en mondeling worden geëxamineerd, onderdeel 10, hetwelk mondeling en practisch, en onderdeel 5, dat alleen schriftelijk wordt afgenomen.

schriftelijk, zonder grove fouten kunnen uitdrukken.

2. *Rekenkunde.*

De vier hoofdbewerkingen met geheele getallen, gewone breuken en eindige tiendeelige breuken; deelbaarheid en kenmerken van deelbaarheid; verhoudingen; meetkundige evenredigheden en haar voornaamste eigenschappen; het metrieke stelsel en andere maten en gewichten bij de Nederlandsche scheepvaart in gebruik.

3. *Aardrijkskunde.*

Eenige bekendheid met de voornaamste zeeën, straten, rivieren, eilanden, kapen en havens, alsmede de namen der staten, waarin die havens liggen; een en ander van die gebieden, waarover de kleine handelsvaart zich in de praktijk uitstrekt (aan de hand van kaarten).

Zeevaartkunde.

4. *Zeevaartkunde.* Begrip van aardrijkskundige lengte en breedte; het verbeteren van koersen en peilingen; het berekenen van gegist bestek door koppeling naar het plat; invloed van stroom en drift; plaatsbepaling in de kaart door koers en verheid, peiling, looding en door breedtebepaling, welke volgt uit zonsmeridiaanshoogte; het gebruik voorzooveel noodig van den zeemansalmanak en zeevaartkundige tafelen; het gebruik van log, lood, kompas, octant of sextant; de verbeteringen toe te passen op de gemeten zonshoogten; het berekenen van den tijd aan boord uit gegist bestek en uit tijdseinen; de breedtebepaling uit gemeten zonsmeridiaanshoogte; het verbeteren van de kompasfout met behulp van merklijnen en door middel van zonswaarnemingen met gebruikmaken van een azimuthtafel; het gebruik van de stuurtafel; gebruik van thermometer en barometer; kennis van de Nederlandsche stormwaarschuwingsseinen; eenig begrip van de belangrijkste meteorologische storingen, welke in de Europeesche wateren voorkomen; het lezen van weerkaarten; de bepaling van tijd van hoog water uit een basisstation.

5. *Cijferen.* Het becijferen van zeevaartkundige vraagstukken, op het voorgaande onder 4 betrekking hebbend.

6. *Zeemanschap en scheepsbouw.*

a. *Schip, tuig en uitrusting.* Begrip van de samenstelling van stoom- en motorschepen, welke gebezigd worden in de kleine handelsvaart en van het tuig en de uitrusting dier schepen; het gebruik der reddingmiddelen, welke aanwezig behooren te zijn op deze schepen; het onderhoud van den romp, het tuig en de uitrusting, hieronder begrepen het dokken en de andere gebruikelijke methoden van droogzetten.

b. *Beladen.* Bekendheid met het stuwen van ladingen, die veelvuldig met schepen in de kleine handelsvaart worden vervoerd en met de voorzorgsmaatregelen om schade aan deze ladingen te voorkomen; het beladen van die schepen met het oog op veilig varen; begrip van de vrachtberekening; praktisch gebruik van de schaal van waterverplaatsing.

c. *Manoeuvreeren.* Het manoeuvreeren onder alle omstandigheden met schepen, die in de kleine handelsvaart worden gebezigd; het sleepen met deze schepen en het gesleept worden; de maatregelen te nemen bij strandingen en bij averij aan den romp, het stuurgerei en het roer; het behandelen van een scheepsboot onder alle omstandigheden.

d. *Gebruik van de hulpmiddelen bij de navigatie.* Kaartpassen; eenig begrip van den loop der getijstroomen in de Noordzee en het Engelsche Kanaal; het gebruik van stroomkaarten, getijtafels, zeemansgidsen en lichtenlijsten; bekendheid met het stelsel van betonning der Nederlandsche zeegaten; het aandoen en bevaren van de Nederlandsche zeegaten aan de hand van de desbetreffende kaarten en andere hulpmiddelen; het gebruik van de seinmiddelen, welke aan boord van schepen in de kleine vaart voorgeschreven zijn.

Bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee en andere wettelijke bepalingen.

7. De bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee en de toepassing daarvan; het Binnenaanvaringsreglement, voorzooveel van belang voor zeeschepen.

8. Eenige kennis van de wettelijke voorschriften van belang voor den kapitein van een schip in de kleine handelsvaart, meer in het bijzonder die van de Schepenwet, de rechten en plichten van kapitein en schepelingen, bevrachtingen, averijen, verzekering van het schip, hulp en berging; houden van scheeps- en machinedagboek; bekendheid met de scheeps- en ladingpapieren, welke aan boord van schepen in de kleine handelsvaart worden aangetroffen; begrip van de verplichtingen van den kapitein bij in- en uitklaren.

9. *Scheepswerktuigkunde.*

Eenig begrip van de inrichting en het doel der werktuigen op motorschepen in de kleine handelsvaart in gebruik.

10. *Eerste hulp bij ziekten en ongevallen*

Eenige kennis van hulp bij ziekten en ongevallen en eenige vaardigheid in het leggen van verbanden, een en ander aan de hand van de voor schepen in de kleine handelsvaart in de Schepenwet voorgeschreven handleiding.

Aanvullingsdiploma stuurman voor de kleine handelsvaart.

Wettelijk programma: Zeevaartkunde; Engelsche taal.

Uitgewerkt programma [1].

Zeevaartkunde.

1. *Zeevaartkunde.* Plaatsbepaling in de kaart, becijferd naar de hoogtepuntmethode, door waarnemingen van de zon; het bepalen van den stand en den gang van een uurwerk door middel van radiotijdseinen.

---

[1] De cijfers duiden de onderdeelen van het examen aan. De onderdeelen 1 en 3 worden mondeling, het onderdeel 2 schriftelijk geexamineerd.

2. *Cijferen.* Het becijferen van zeevaartkundige vraagstukken, op het voorgaande onder 1. betrekking hebbend.

3. *Engelsche taal.*

Bekendheid met de Engelsche taal, voorzooveel noodig voor het gebruik van Engelsche zeekaarten, zeemansgidsen en zeemansalmanakken (aan de hand van voornoemde hulpmiddelen).

Diploma stuurman voor de beperkte kleine handelsvaart.

Wettelijk programma: Nederlandsche taal; rekenkunde; zeevaartkunde, zeemanschap en scheepsbouw; bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee en andere in aanmerking komende wettelijke bepalingen; scheepswerktuigkunde; eerste hulp bij ongevallen.

Uitgewerkt programma[1].

1. *Nederlandsche taal.*

De examinandus moet een leesbare hand schrijven en zijn gedachten zonder grove fouten kunnen uitdrukken.

2. *Rekenkunde.*

De vier hoofdbewerkingen met geheele getallen; het metrieke stelsel.

3. *Zeevaartkunde, zeemanschap en scheepsbouw.*

Het gebruik van log, lood, kompas en van zeemansgidsen en getijtafels, voorzooveel deze laatste gebezigd worden bij de beperkte kleine handelsvaart; het kaartpassen; eenige kennis van schip, tuig en uitrusting en van het onderhoud daarvan; droogzetten; manoeuvreeren met motor- en zeilschepen in de beperkte kleine handelsvaart onder alle omstandigheden; de noodseinen; het gebruik der reddingmiddelen, de maatregelen in geval van nood; de stormwaarschuwingsseinen, het behandelen van een scheepsboot in zee en in de branding; het beladen van schepen, in de beperkte kleine handelsvaart in gebruik.

4. *Bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee en andere wettelijke bepalingen.*

De bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee en de toepassing daarvan; het Binnenaanvaringsreglement voorzooveel van belang; eenige kennis van de Schepenwet en de Zeeongevallenwet 1919, voorzooveel noodig voor een kapitein op een schip in de beperkte kleine handelsvaart; eenig begrip van de verplichtingen en de rechten van den kapitein tegenover den reeder en de bemanning en als ambtenaar van den burgerlijken stand; het houden van het scheepsdagboek; begrip van de plichten van den kapitein bij in- en uitklaren.

5. *Scheepswerktuigkunde.*

Eenig begrip van de inrichting en behandeling van den voortstuwingsmotor van schepen in de beperkte kleine handelsvaart.

6. *Eerste hulp bij ongevallen.*

Eenig begrip van het verleenen van eerste hulp bij ongevallen aan de hand van de voor schepen in de beperkte kleine handelsvaart in de Schepenwet voorgeschreven handleiding.

[1] De cijfers duiden de onderdeelen van het examen aan. De onderdeelen 1 en 2 worden schriftelijk geëxamineerd, 3, 4 en 5 mondeling en 6 mondeling en practisch.

Diploma stuurman voor de groote sleepvaart.

Wettelijk programma: Nederlandsche taal; Engelsche taal; aardrijkskunde; wis-, natuur- en werktuigkunde; zeevaartkunde, zeemanschap en scheepsbouw; bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee en andere in aanmerking komende wettelijke bepalingen; scheepswerktuigkunde; eerste hulp bij ziekten en ongevallen.

Uitgewerkt programma[1].

1. *Nederlandsche taal.*

De examinandus moet een leesbare hand schrijven en zijn gedachten mondeling en schriftelijk zonder grove fouten kunnen uitdrukken.

2. *Engelsche taal.*

Bekendheid met de Engelsche taal voorzooveel noodig tot het gebruik van Engelsche zeekaarten, zeemansgidsen en zeemansalmanakken (aan de hand van voornoemde hulpmiddelen).

3. *Aardrijkskunde.*

Bekendheid met de voornaamste zeeën, straten, rivieren en eilanden, kapen en havens, benevens de namen der staten, waarin die havens liggen (een en ander aan de hand van kaarten).

Wis-, natuur- en werktuigkunde.

4. *Wiskunde.*

a. *Rekenkunde.* De vier hoofdbewerkingen met geheele getallen, tiendeelige en gewone breuken; de meetkundige evenredigheden en haar voornaamste eigenschappen; het metrieke stelsel en andere maten en gewichten bij de Nederlandsche sleepvaart in gebruik.

b. *Algebra.* De hoofdbewerkingen met geheele vormen; de machtsverheffing van en de worteltrekking uit ééntermige vormen; het gebruik van logarithmentafels.

c. *Meetkunde.* Lijnen, hoeken, hoeken gevormd bij snijding van twee evenwijdige lijnen door een derde; de voornaamste eigenschappen van verschillende soorten van driehoeken; de gelijk- en de gelijkvormigheid van driehoeken; de gelijkvormigheid van driehoeken; de eenvoudigste eigenschappen van veelhoeken; de cirkel; het meten van hoeken door middel van cirkelbogen; lijnen in en aan den cirkel; de beteekenis van het getal π; het

[1] De cijfers duiden de onderdeelen van het examen aan. Het examen wordt mondeling afgenomen, behalve de onderdeelen 1, 2 en 4, welke mondeling en schriftelijk, 7, hetwelk alleen schriftelijk en 12, hetwelk mondeling en practisch wordt geëxamineerd.

uitvoeren van eenvoudige constructies in het platte vlak; oppervlakken van eenvoudige figuren in het platte vlak; de inhouden der eenvoudigste lichamen.

d. *Goniometrie.* De goniometrische functies en de betrekkingen tusschen die functies voorzooveel die noodig zijn bij de driehoeksmeting.

e. *Platte- en boldriehoeksmeting.* Het berekenen van de verschillende gevallen, welke in de zeevaartkunde worden gebruikt.

5. *Natuur- en werktuigkunde.*

a. *Natuurkunde.* Vloeistoffen: wet van Archimedes, soortelijk gewicht;

Warmte: uitzetting van lichamen bij temperatuurstoeneming, eenig begrip van warmtevoortplanting, veiligheidslamp;

Licht: eenig begrip van de wetten van terugkaatsing en breking, lenzen;

Magnetisme: kunstmagneet, magneetpool, begrip magnetisch veld, magnetiseeren van weekijzer, permanent en vluchtig magnetisme,

Electriciteit: stroomsterkte, spanning, weerstand, wet van Ohm, E.M.K., eenige kennis van gelijkstroomdynamo's en -motoren, volt- en ampèremeter.

b. *Werktuigkunde.* De begrippen van snelheid, versnelling, kracht en massa; samenstellen en ontbinden van krachten; het begrip koppel, moment van het koppel, arbeid en arbeidsvermogen; eenig begrip van eenvoudige werktuigen zonder inachtneming van wrijving.

Zeevaartkunde.

6. *Sterrenkunde.* Bekendheid met de wijzen waarop de plaats van punten aan de hemelsfeer wordt aangeduid, de schijnbare dagelijksche beweging van hemellichamen, de beweging van de aarde, de schijnbare jaarlijksche beweging van de zon, sterrentijd, waren en middelbaren tijd, tijdvereffening, zonetijd, standaardtijd.

Zeevaartkunde. Cirkels en bogen op de aarde; de inrichting en het gebruik van zeekaarten; het toepassen van variatie en deviatie op koersen en peilingen; de koers- en verheidsrekening; de stroomkaveling; plaatsbepaling door peilingen (door constructie); het gebruik van den zeemansalmanak (zons- en stersopgave); de verbeteringen toe te passen op gemeten zons- en stershoogten; het berekenen van het breedtepunt door meridiaanshoogte van de zon of van een ster en door de hoogte van de poolster; kennis van een der meest gebruikelijke methoden van plaatsbepaling door hoogtelijnen, verkregen door observatie van hemellichamen (uitgezonderd maan en planeten) en het afzetten van hoogtelijnen in de kaart; het bepalen van den stand en den gang van den tijdmeter door middel van radiotijdseinen; het bepalen van de deviaties door merklijnen en met behulp van azimuthtafels; de inrichting van de stuurtafel.

Instrumenten. De inrichting van de meest gebruikelijke toestellen om te loggen en te looden; de inrichting en het gebruik van de sextant; het gebruik van den tijdmeter, den thermometer en den barometer; kennis van de inrichting en het gebruik van het kompas.

Meteorologie. Passaten, moessons, land- en zeewinden, winden, welke buiten de keerkringen heerschende zijn, stiltegordels; eenig begrip van belangrijke storingen, welke in de atmosfeer kunnen voorkomen en het raadplegen van den barometer; de inrichting en het gebruik van weerkaarten en stormwaarschuwingsseinen.

7. *Cijferen.* Het becijferen van zeevaartkundige vraagstukken, op het voorgaande onder 6. *Zeevaartkunde* betrekking hebbend.

8. *Zeemanschap en scheepsbouw.*

a. *Schip, tuig en uitrusting.* Naam, plaats en doel van de samenstellende deelen van zeesleepbooten; het tuig, het grondtakel, de reddingmiddelen, de stuurinrichting en de sleepinrichting dezer booten; de waterdichte indeeling van zeesleepbooten; de brandbluschmiddelen en de lensinrichting, zoomede het gebruik daarvan; onderhoud van den romp, het tuig en de uitrusting; het droogzetten.

b. *Manoeuvreeren.* Het manoeuvreeren met een zeesleepboot en het sleepen onder alle omstandigheden; het waarnemen van de wacht op een zeesleepboot onder alle omstandigheden; bekendheid met de manoeuvres van alle soorten van zeeschepen voorzooveel dit noodig is voor de veilige vaart en in verband met de eischen van het sleepbedrijf; het gebruik van de reddingmiddelen aan boord aanwezig; het behandelen van een scheepsboot onder alle omstandigheden; het uitbrengen van ankers.

c. *Seinen.* Kennis van het Internationaal Seinboek, kennis van optisch gegeven morseteekens, seinen met behulp van seinvlaggen en met de morselamp.

d. *Hulpmiddelen bij de navigatie.* Kaartpassen; het gebruik van stroomkaarten, getijtafels, zeemansgidsen en lichtenlijsten; eenig begrip van den loop der getijstroomen in het Engelsche Kanaal en in de Noordzee; bekendheid met het stelsel van betonning der Nederlandsche zeegaten en het aandoen van de Nederlandsche zeegaten aan de hand van de desbetreffende zeekaarten en andere hulpmiddelen.

9. *Bepalingen ter voorkoming van aanvaringen.*

De bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee en de toepassing daarvan; het Binnenaanvaringsreglement voorzooveel dit voor zeeschepen van belang is.

10. *Andere wettelijke bepalingen.*

Eenige kennis van de wettelijke voorschriften, die van belang zijn voor den kapitein van een zeesleepboot in de groote sleepvaart, zooals de Schepenwet, de verplichtingen van den kapitein als gezagvoerder, de verhouding van den reeder en den kapitein tot de schepelingen, de inrichting en het bijhouden van het scheepsdagboek, de quarantainevoorschriften, averijen, verzekering van het schip, hulp en berging en de aansprakelijkheid voor schade door aanvaring; bekendheid met de scheepspapieren, die aan boord van zeesleepbooten in de groote sleepvaart aanwezig moeten zijn.

11. *Scheepswerktuigkunde.*

Eenig begrip van de inrichting van scheepsstoomketels, de benaming, doel en inrichting van de ketelappendages; eenig begrip van de vorming, de eigenschappen en de werking van den stoom; benaming, doel en inrichting van het werktuig voor de voortstuwing; bekendheid met de voorzorgen bij het stoomstoken, het aanzetten en het stoppen der werktuigen; eenig begrip omtrent inrichting en doel van de op zeesleepbooten in gebruik zijnde hulpwerktuigen.

12. *Eerste hulp bij ziekten en ongevallen.*

Eenige kennis van eerste hulp bij ziekten en ongevallen en eenige vaardigheid in het leggen van verbanden, een en ander aan de hand van de in de Schepenwet voor zeesleepbooten voorgeschreven handleiding.

Diploma stuurman voor de kustsleepvaart.

Wettelijk programma: Nederlandsche taal; rekenkunde; zeevaartkunde, zeemanschap en scheepsbouw; bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee en andere in aanmerking komende wettelijke bepalingen; scheepswerktuigkunde; eerste hulp bij ongevallen.

Uitgewerkt programma. [1]

1. *Nederlandsche taal.*

De examinandus moet een leesbare hand schrijven en zijn gedachten mondeling en schriftelijk, zonder grove fouten kunnen uitdrukken.

2. *Rekenkunde.*

De vier hoofdbewerkingen met geheele getallen, het metrieke stelsel.

3. *Zeevaartkunde, zeemanschap en scheepsbouw.*

Het gebruik van log, lood, kompas, zeemansgidsen en getijtafels; kaartpassen; het stelsel van betonning van de Nederlandsche zeegaten; het aanloopen en bevaren van deze zeegaten aan de hand van de gegevens, welke hiertoe op kustsleepbooten beschikbaar zijn.

Het manoeuvreeren met kustsleepbooten en het sleepen daarmede onder alle omstandigheden; bekendheid met de manoeuvres van alle soorten van zeeschepen voorzooveel noodig voor de veilige vaart en in verband met de eischen van het sleepbedrijf; het gebruik van reddingmiddelen aan boord van sleepbooten in de kustsleepvaart; de noodseinen; de maatregelen in geval van nood; de stormwaarschuwingsseinen; het behandelen van een scheepsboot onder alle omstandigheden.

Eenige kennis van schip, tuig en uitrusting (sleepbooten in de kustsleepvaart) en van het onderhoud daarvan; droogzetten.

Het houden van het scheepsdagboek.

[1] De cijfers duiden de onderdeelen van het examen aan. Het examen wordt mondeling afgenomen, behalve de onderdeelen 1 en 2, die mondeling en schriftelijk worden geëxamineerd, en onderdeel 6, hetwelk mondeling en practisch wordt afgenomen.

4. *Bepalingen ter voorkoming van aanvaringen en andere wettelijke bepalingen.*

De bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee en de toepassing daarvan; het Binnenaanvaringsreglement voorzooveel van belang; eenig begrip van de verplichtingen en rechten van den kapitein tegenover den reeder en de bemanning en als ambtenaar van den burgerlijken stand.

5. *Scheepswerktuigkunde.*

Eenig begrip van de inrichting en behandeling der stoomwerktuigen tot voortstuwing van het schip.

6. *Eerste hulp bij ongevallen.*

Eenig begrip van het verleenen van eerste hulp bij ongevallen aan de hand van de in de Schepenwet voor kustsleepbooten voorgeschreven handleiding.

Behoort bij Koninklijk besluit van den 15den October 1937, (*Staatsblad* n°. 579 C).

Ons bekend,

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

S. 579 D. ———

15 *October* 1937. BESLUIT tot uitvoering van de artikelen 2 en 3 van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456), houdende vaststelling van een Reglement voor de examens ter verkrijging van een diploma als scheepswerktuigkundige en als motordrijver aan boord van zeeschepen.
(*„Reglement voor de machinisten-examens."*)

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Waterstaat en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 28 Juli 1937, La. A.A., Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen/N°. 12420, Afdeeling Nijverheidsonderwijs;

Overwegende, dat het ter uitvoering van de artikelen 2 en 3 van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456) noodig is regelen te stellen aangaande de eischen, waaraan bij de examens en aanvullingsexamens ter verkrijging van de verschillende diploma's moet worden voldaan, de voorwaarden om tot die examens te worden toegelaten, de samenstelling en de werkwijze der examencommissies en al hetgeen verder die examens en het uitreiken van diploma's betreft;

Den Raad van State gehoord (advies van 10 Augustus 1937, n°. 52);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 7 October 1937, La. A., Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen/13 October 1937, N°. 16075, Afdeeling Nijverheidsonderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van den dag, waarop de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456) in werking treedt, de volgende bepalingen vast te stellen:

Examens.

Art. 1. 1. De examens ter verkrijging van de diploma's als scheepswerktuigkundige en als motordrijver, genoemd in artikel 2 van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456), worden afgelegd voor een commissie, die examen afneemt ter verkrijging van:

het voorloopig diploma als scheepswerktuigkundige;

het diploma als assistent-scheepswerktuigkundige;

de diploma's A, B en C als scheepswerktuigkundige;

het diploma als motordrijver.

2. De examens ter verkrijging van de diploma's B en C als scheepswerktuigkundige kunnen, naar verkiezing van den gegadigde, in twee gedeelten worden afgelegd.

Examencommissie.

2. 1. De in artikel 1 bedoelde commissie bestaat uit gewone en plaatsvervangende leden, die telkens voor den tijd van één jaar benoemd worden door Onze Ministers van Waterstaat en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen. Bij die benoeming worden tevens uit deze leden de voorzitter, de secretaris, de plaatsvervangende voorzitters en de plaatsvervangende secretarissen aangewezen.

2. Bij ontstentenis van den voorzitter, van den secretaris en van hun plaatsvervangers worden hun werkzaamheden verricht door daartoe bij den aanvang der zitting door den voorzitter aan te wijzen leden.

3. De voorzitter roept de leden op, naarmate de aard en de omvang der werkzaamheden hun tegenwoordigheid vereischen.

Plaats en tijd der examens.

3. 1. De voorzitter doet tijdig, na gehouden overleg met den inspecteur van het Nijverheidsonderwijs, tot wiens ambtsgebied de scholen behooren waar onderwijs gegeven wordt tot het zich bekwamen voor de diploma's als genoemd in artikel 1, voorstellen aan Onzen Minister van Waterstaat omtrent tijd en plaats voor de in het komende kalenderjaar of ander tijdvak te houden zittingen.

2. Onze Ministers van Waterstaat en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen stellen deze zittingen vast.

3. De voorzitter draagt zorg, dat tijd en plaats van elke zitting tijdig in de *Nederlandsche Staatscourant* bekend gemaakt worden.

Regeling examens.

4. 1. De voorzitter stelt het rooster voor het examen vast. Het examen bestaat uit een schriftelijk, een mondeling en eventueel een practisch gedeelte; het mondeling gedeelte wordt in het openbaar afgenomen.

2. In overleg met de hierbij betrokken examinatoren stelt de voorzitter vóór den aanvang van elk examen de opgaven voor het schriftelijk gedeelte voor elk onderdeel vast.

3. Gedragingen van een examinandus, welke naar het oordeel van den voorzitter storend werken op den gang van het examen, kunnen uitsluiting van verdere deelneming aan het examen door dezen tot gevolg hebben.

4. Aan een toehoorder, die zich niet naar de aanwijzingen van den voorzitter gedraagt, kan door dezen het verblijf in het examenlokaal worden ontzegd.

Aanvragen voor examens.

5. Zij, die een examen wenschen af te leggen ter verkrijging van een der in artikel 1 genoemde diploma's, dienen daartoe bij den voorzitter, onder overlegging van de in artikel 6 bedoelde bescheiden, een voldoend gefrankeerde schriftelijke aanvrage in, welke ten minste veertien dagen vóór den aanvang van de desbetreffende zitting, als bedoeld in het tweede lid van artikel 3, in zijn bezit moet zijn.

Voorwaarden toelating tot de examens.

6. 1. Om tot het afleggen van het examen ter verkrijging van een der in artikel 1 bedoelde diploma's te worden toegelaten, moet de gegadigde bij den aanvang der zitting den leeftijd van 18 jaar hebben bereikt en moet hij bij zijn aanvrage overleggen:

a. een uittreksel uit het geboorteregister of een ander wettig identiteitsbewijs, naar genoegen van den voorzitter;

b. een welgelijkend portret (paspoortmodel) in drievoud;

c. de oorspronkelijke bewijsstukken, waaruit blijkt, dat hij den vereischten diensttijd en/of werktijd, zooals omschreven in bijlage I van dit Reglement, bezit;

d. de voor den rang, voor welken hij examen wenscht af te leggen, nog geldige geneeskundige verklaringen, zooals omschreven in artikel 87 van het Schepenbesluit;

e. het laatst verkregen nog geldige diploma en wel voor het examen ter verkrijging van het diploma A als scheepswerktuigkundige, het voorloopig diploma als scheepswerktuigkundige of het diploma als assistent-scheepswerktuigkundige en voor dat voor de diploma's B en C als scheepswerktuigkundige, dan wel voor het eerste gedeelte daarvan, onderscheidenlijk de diploma's A en B als scheepswerktuigkundige, welke diploma's moeten zijn verkregen op grond van een met gunstig gevolg afgelegd examen;

f. voor het tweede gedeelte van het examen ter verkrijging van een diploma B of C als scheepswerktuigkundige, tevens het bewijsstuk waaruit blijkt, dat hij het eerste gedeelte van het betreffende examen met goed gevolg heeft afgelegd, dan wel voor wat betreft het examen voor het diploma B als scheepswerktuigkundige, het verkregen diploma als assistent-scheepswerktuigkundige;

g. het stortingsbewijs of het bewijs van overschrijving van de in lid 2 bedoelde gelden.

2. De gegadigde moet voor de aanmelding voor het examen op de postrekening van de commissie storten of overschrijven:

voor het examen ter verkrijging van:	
het voorloopig diploma als scheepswerktuigkundige	f 7.50
het diploma als assistent-scheepswerktuigkundige	7.50
het diploma A als scheepswerktuigkundige	10.—
het diploma B als scheepswerktuigkundige	15.—
het diploma C als scheepswerktuigkundige	20.—

het diploma als motordrijver ..... 5.—
voor een herexamen als genoemd in artikel 7 ..... 5.—
voor een herhaling van de aanvullingsproef I, als bedoeld in artikel 13, eerste lid ..... 5.—

Indien het examen ter verkrijging van een der diploma's B of C als scheepswerktuigkundige in twee gedeelten wordt afgelegd, zal voor elk gedeelte de helft worden betaald. De assistent-scheepswerktuigkundige, die vrijgesteld is van het eerste gedeelte van het examen ter verkrijging van het diploma B als scheepswerktuigkundige, wordt geacht het examen ter verkrijging van het diploma B als scheepswerktuigkundige ineens af te leggen.

3. Onze Minister van Waterstaat kan in zeer bijzondere gevallen het betaalde examengeld doen teruggeven, indien het daartoe strekkend verzoek van gegadigde schriftelijk wordt ingediend binnen een week nadat deze is opgeroepen.

4. Een gegadigde, die een valsch of vervalscht bewijsstuk overlegt, als genoemd in lid 1, wordt voor een jaar of zooveel langer als den voorzitter wenschelijk voorkomt uitgesloten van deelneming aan de in dit Reglement genoemde examens.

5. Indien een gegadigde het examen ter verkrijging van het voorloopig diploma als scheepswerktuigkundige of van het diploma A als scheepswerktuigkundige vijfmaal, dan wel dat ter verkrijging van het diploma als assistent-scheepswerktuigkundige driemaal met ongunstigen uitslag heeft afgelegd, kan hij van verdere deelneming aan het gelijknamige examen worden uitgesloten. De malen, dat een gegadigde te voren is afgewezen bij de schooleindexamens ter verkrijging van een eindgetuigschrift AM of BM worden mede in rekening gebracht. De voorzitter ontvangt voor de toepassing van dit voorschrift van den Inspecteur van het Nijverheidsonderwijs, bedoeld in lid 1 van artikel 3, telkenmale opgave van hen, die bij de schooleindexamens zijn afgewezen.

6. Bestaat er naar het oordeel van den voorzitter aanleiding een gegadigde voor het examen ter verkrijging van het diploma A als scheepswerktuigkundige of van het voorloopig diploma als scheepswerktuigkundige ook na het vijfde examen toe te laten, dan moet, in afwijking van het bepaalde in het tweede lid van dit artikel, voor elk examen een bedrag van f 25 op de postrekening van de commissie worden gestort of overgeschreven.

7. De diploma's afgegeven op grond van het bepaalde in artikel 6, onder *b*, *c* en *d* van het Ruil- en dienstdiplomareglement, worden voor de uitvoering van lid 1 beschouwd als diploma's, verkregen na afgelegd examen, als bedoeld onder *e* van dat lid.

Wijze van behalen van diploma's.

7. 1. De kennis, welke gevorderd wordt voor het verkrijgen van elk der in artikel 1 genoemde diploma's, is aangegeven in de programma's, als bijlage II bij dit Reglement gevoegd.

2. Indien de uitslag van eenig deel van het examen van een examinandus van dien aard is, dat naar de meening van de commissie slagen is uitgesloten, kan hem verdere deelneming aan het examen voor een bepaalden tijd worden ontzegd.

De commissie kan aan een examinandus, die een onvoldoend examen heeft afgelegd of die zich tijdens een examen heeft teruggetrokken, de toelating tot deelneming aan een gelijknamig examen ontzeggen voor een termijn, welke zes maanden niet te boven gaat.

Wordt een examinandus uitgesloten van verdere deelneming aan een examen, of trekt hij zich tijdens een examen terug, dan wordt hij beschouwd als te zijn afgewezen.

3. Indien bij het volledig examen ter verkrijging van een der diploma's B of C als scheepswerktuigkundige een onvoldoend cijfer is behaald in ten hoogste drie van de in bijlage II aangegeven onderdeelen, kan de commissie aan den examinandus toestaan in die onderdeelen een herexamen af te leggen op een door haar te bepalen datum.

Indien dit herexamen een onvoldoenden uitslag heeft, wordt het geheele examen als onvoldoende beschouwd.

Wordt het examen ter verkrijging van een der diploma's B of C als scheepswerktuigkundige in twee gedeelten afgelegd, dan kan voor het eerste gedeelte van het examen voor diploma B als scheepswerktuigkundige in twee en voor elk ander gedeelte slechts herexamen in één van de in bijlage II aangegeven onderdeelen worden toegestaan.

4. De commissie beslist met meerderheid van stemmen omtrent den uitslag van het examen of van een gedeelte daarvan. In geval van staking van stemmen beslist de voorzitter.

5. Is het examen of een eerste gedeelte daarvan met voldoenden uitslag afgelegd, dan wordt den examinandus het verlangde diploma onderscheidenlijk het bewijsstuk, als bedoeld in artikel 6, lid 1, onder *f*, uitgereikt.

6. Indien een examinandus het examen ter verkrijging van een voorloopig diploma als scheepswerktuigkundige of van een diploma als assistent-scheepswerktuigkundige met onvoldoenden uitslag heeft afgelegd, doch voor het onderdeel „Practisch werken" het cijfer 6 of hooger heeft verkregen, kan de voorzitter hem bij een volgend examen van het opnieuw afleggen van examen in dat onderdeel vrijstellen.

7. Indien een examinandus het examen ter verkrijging van een diploma B, dan wel C als scheepswerktuigkundige met onvoldoenden uitslag heeft afgelegd, doch voor het onderdeel „Werktuigbouwkundig teekenen" het cijfer 6 of hooger heeft verkregen, kan de voorzitter hem bij een volgend examen van het opnieuw afleggen van examen in dat onderdeel vrijstellen.

8. Indien een vroeger verkregen diploma of bewijsstuk overbodig wordt, draagt de voorzitter er zorg voor, dat dit ongeldig gemaakt wordt.

9. Onze Minister van Waterstaat stelt de modellen van de in artikel 1 genoemde diploma's vast.

Wijze van afnemen examens.

8. 1. Behoudens in het geval, bedoeld in het tweede lid van artikel 7, mag tijdens het

examen den examinandi op geenerlei wijze eenige mededeeling worden gedaan inzake de beoordeeling van hun werk.

2. Bij het schriftelijk en het praktijkexamen zijn in elk lokaal, waar examen wordt afgenomen aan meer dan tien examinandi gezamenlijk, ten minste twee leden van de examencommissie voor het houden van toezicht aanwezig, tenzij, in verband met den aard en de inrichting van het examenlokaal en de examenopgaven, naar het oordeel van den voorzitter een lid voldoende kan worden geacht. Bij elk mondeling examen is, behalve de examinator, ten minste één ander lid der examencommissie als bijzitter tegenwoordig. De bijzitter maakt aanteekeningen betreffende het examen van elken examinandus.

3. Het schriftelijk examenwerk wordt gesteld op vanwege de examencommissie uit te reiken en door den voorzitter of diens plaatsvervanger gewaarmerkt papier. Zoo noodig wordt eveneens aldus gewaarmerkt klad- en vloeipapier uitgereikt. Al het gebruikte papier, behalve de examenopgaven, blijft in het examenlokaal achter, waar het door de toezichthoudende leden der commissie wordt verzameld.

4. De examinandi mogen bij de schriftelijke examens niet anders in het examenlokaal meebrengen dan de schrijfbehoeften (uitgezonderd papier) of andere benoodigdheden, welke zijn vermeld in den brief, waarbij zij voor het examen worden opgeroepen.

5. Tijdens het examen mag geen van de examinandi het examenlokaal verlaten, anders dan met toestemming en onder verantwoordelijkheid van een der toezichthoudende leden van de commissie. De examinandi mogen tijdens het examen in de examenlokalen niet met elkander spreken, noch elkanders werk bekijken, of iets van elkander leenen.

6. Elke handeling, in eenig opzicht in strijd met de voorschriften, of elke poging tot bedrog, welke tijdens het examen wordt ontdekt, kan voor den betreffenden examinandus uitsluiting van het verdere examen tot gevolg hebben.

Indien de ontdekking van de onregelmatigheid eerst na afloop van het examen plaats vindt, kan het diploma aan den examinandus, die zich hieraan schuldig heeft gemaakt, onthouden, of het reeds uitgereikte diploma ingetrokken worden.

Omtrent de ingevolge dit lid te nemen maatregelen beslist de voorzitter.

Beoordeeling afgelegd examen.

9. 1. Het oordeel omtrent de kennis of vaardigheid van de examinandi wordt uitgedrukt door een van de cijfers 1 tot en met 10, aan welke de volgende beteekenis moet worden gehecht:

1 zeer slecht	6 voldoende
2 slecht	7 ruim voldoende
3 gering	8 goed
4 onvoldoende	9 zeer goed
5 bijna voldoende	10 uitmuntend.

. Wanneer in eenig onderdeel als eindcijfer tenminste 5.5, doch minder dan 6 is verkregen, wordt dit cijfer als voldoende beschouwd.

Verrekening ontvangen examen-gelden.

10. 1. Na afloop van elke zitting zendt de voorzitter een door hem en den secretaris onderteekenden staat van uitgereikte diploma's aan Onzen Minister van Waterstaat.

2. Aan den voet van dien staat wordt het bedrag der ontvangen examengelden gespecificeerd opgegeven.

3. De voorzitter schrijft de ontvangen examengelden maandelijks over op postrekening n°. 1 van 's Rijks Schatkist.

Verslag examencommissie.

11. De commissie brengt zoo spoedig mogelijk na afloop van het zittingjaar aan Onze Ministers van Waterstaat en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen verslag uit betreffende de gehouden examens.

Vacatiegelden, reis- en verblijfkosten.

12. De leden en de plaatsvervangende leden der commissie genieten uit 's Rijks Schatkist vacatiegelden en vergoeding voor reis- en verblijfkosten.

Overgangsbepalingen.

13. 1. In afwijking van het bepaalde in art. 6, eerste lid, onder *e*, en in het eerste lid van art. 7 wordt, indien het laatste, met voldoende uitslag afgelegd, examen niet is een examen krachtens de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456), de toelating tot een examen of een gedeelte daarvan alsmede de kennis welke gevorderd wordt voor het verkrijgen van elk der in artikel 1 genoemde diploma's geregeld als in onderstaande tabellen is aangegeven.

Tabel I.

1	2	3	4
Als het laatste met voldoenden uitslag afgelegd examen is het examen krachtens de Schipperswet 1907 (*Staatsblad* n°. 244) voor:	kan gegadigde worden toegelaten tot het examen krachtens de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456) voor:	en moet hij zich onderwerpen aan de:	en moet bij zijn aanvrage overleggen:
het Voorloopig machinistendiploma	het voorloopig diploma als scheepswerktuigkundige	Aanvullingsproef I in bijlage II bij dit Reglement gevoegd	het Voorloopig diploma als scheepswerktuigkundige, uitgereikt krachtens het Ruil- en dienstdiplomareglement.

Tabel II.

1	2	3	4
Als het laatste met voldoenden uitslag afgelegd examen is het examen krachtens de Schipperswet 1907 (*Staatsblad* n°. 244) voor:	kan gegadigde worden toegelaten tot het examen krachtens de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456) voor:	en moet hij zich onderwerpen aan het examen of een gedeelte daarvan volgens het programma voor dit diploma, in bijlage II bij dit Reglement gevoegd	en moet bij zijn aanvrage overleggen het krachtens het Ruil- en dienstdiploma-reglement uitgereikte:
het Voorloopig machinistendiploma	het diploma A als scheepswerktuigkundige	benevens aan Aanvullingsproef I, in bijlage II bij dit Reglement gevoegd	Voorloopig diploma als scheepswerktuigkundige dan wel diploma A als scheepswerktuigkundige.
het diploma A als machinist	het diploma B als scheepswerktuigkundige dan wel voor het *eerste gedeelte* van dit examen	benevens aan Aanvulling II, in bijlage II bij dit Reglement gevoegd, met dien verstande, dat hij vrijgesteld wordt van het onderzoek naar de kennis in de projectieleer en de aardrijkskunde, terwijl de kennis van de wiskunde voor hetgeen komt na de in Bijlage II aangegeven grenzen praktisch onderzocht wordt bij de wis-, natuur- en werktuigkunde	Diploma B als scheepswerktuigkundige.
het theoretisch gedeelte voor het diploma B als machinist	het tweede gedeelte voor het diploma B als scheepswerktuigkundige	.....*)	diploma B als scheepswerktuigkundige.
het diploma B als machinist	het diploma C als scheepswerktuigkundige dan wel voor het *eerste gedeelte* van dit examen	benevens aan Aanvulling III, in Bijlage II bij dit Reglement gevoegd	diploma C als scheepswerktuigkundige.
het theoretisch gedeelte voor het diploma C als machinist	het tweede gedeelte voor het diploma C als scheepswerktuigkundige	benevens aan Aanvulling IV, in bijlage II bij dit Reglement gevoegd	diploma C als scheepswerktuigkundige.

* Op het uit te reiken diploma B als scheepswerktuigkundige zal de aanteekening „beperkte kennis wis- en natuurkunde, electrotechniek en Engelsche taal" worden gesteld. Bij het examen voor het diploma C als scheepswerktuigkundige, dan wel voor het eerste gedeelte daarvan, zullen bezitters van een diploma B als scheepswerktuigkundige met deze aanteekening bij het onderdeel electrotechniek nader worden onderzocht op hun kennis van de wisselstroomtheorie, terwijl zij wat de wis- en natuurkunde en de Engelsche taal betreft, behandeld zullen worden als iemand, die het examen voor het diploma B als machinist krachtens de Schipperswet 1907 (*Staatsblad* n°. 244) als het laatste examen met voldoende uitslag heeft afgelegd.

2. In afwijking van het in het vorige lid bepaalde kunnen zij, die eenige diploma als machinist verwierven, na met gunstig gevolg afgelegd examen krachtens de Schipperswet 1907 (*Staatsblad* n°. 244), op hun verzoek geexamineerd worden volgens de eischen, vervat in Bijlage I van het Koninklijk besluit van 27 December 1907 (*Staatsblad* n°. 354).

Deze bepaling geldt eveneens voor hen, die zonder in het bezit te zijn van een voorloopig diploma als machinist, vóór de invoering van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456) aan het examen ter verkrijging van het diploma A als machinist deelnamen, doch hiervoor niet slaagden, of zich na het schriftelijk gedeelte daarvan, na bekomen waarschuwing van den voorzitter der examencommissie, teruggetrokken.

Dit recht vervalt, indien de belanghebbende voor eenig diploma heeft gekozen examen af te leggen volgens het daarvoor in dit besluit aangegeven programma.

Het verzoek moet tegelijk met de aanvraag tot toelating tot het examen aan den voorzitter worden gedaan.

Indien iemand gekozen heeft het eerste ge-

deelte van het examen ter verkrijging van het diploma B of C als scheepswerktuigkundige volgens de voorschriften van dit lid af te leggen, moet ook het tweede gedeelte daarvan volgens die voorschriften worden afgelegd.

Op het diploma, uitgereikt na met gunstigen uitslag afgelegd examen wordt aangeteekend, dat het examen krachtens deze overgangsbepaling werd gehouden.

3. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid van artikel 6, kan een gegadigde, die voor het inwerking treden van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456), in eenigerlei rang als machinist op schepen in de groote handelsvaart of in de groote sleepvaart heeft dienst gedaan of gedurende dien tijd den machinist bij diens werkzaamheden heeft bijgestaan zonder in het bezit te zijn van eenig diploma als machinist, afgegeven krachtens de Schipperswet 1907 (*Staatsblad* n°. 244), worden toegelaten tot het examen ter verkrijging van een diploma A als scheepswerktuigkundige, mits voldaan wordt aan de eischen van diensttijd en werktijd, als in Bijlage I bij dit Reglement gevoegd is voorgeschreven, terwijl bij het examen de programma's van de examens ter verkrijging van het voorloopig diploma als scheepswerktuigkundige, of van dat als assistent-scheepswerktuigkundige, en van van het diploma A als scheepswerktuigkundige, opgenomen in Bijlage II bij dit Reglement gevoegd, worden gevolgd.

Bijzondere regeling voor het examen voorloopig diploma en diploma motordrijver.

14. 1. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid van art. 6, kan de voorzitter gegadigden, die de schoolopleiding voor het examen ter verkrijging van het voorloopig diploma als scheepswerktuigkundige, dan wel die ter verkrijging van het diploma als motordrijver met voldoenden uitslag geheel hebben doorloopen, ook zonder dat zij het bewijs van voldoenden werktijd en diensttijd kunnen overleggen, toelaten tot het afleggen van dat examen.

2. Indien het examen met voldoenden uitslag wordt afgelegd, wordt het diploma eerst uitgereikt, nadat aan den voorzitter de bewijzen van werktijd en diensttijd, bedoeld in het eerste lid, onder *c*, van artikel 6 zijn overgelegd.

Verkorte benaming.

15. Dit Reglement kan worden aangehaald onder den titel van „Reglement voor de machinistenexamens".

Onze Ministers van Waterstaat en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 15den October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruine.

(*Uitgeg.* 25 *October* 1937.)

BIJLAGE I.

Eischen van werktijd en diensttijd om tot de machinistenexamens te worden toegelaten.

Eischen van werk- en diensttijd.

Art. 1. Om tot het afleggen van de examens ter verkrijging van de diploma's, als bedoeld in artikel 1 van het Reglement voor de machinistenexamens, te worden toegelaten, moet de candidaat aan den voorzitter van de commissie voor de machinistenexamens overleggen:

a. voor het examen voor het voorloopig diploma als scheepswerktuigkundige en het diploma als assistent-scheepswerktuigkundige het bewijs, dat hij, na voltooiing van zijn veertiende levensjaar, gedurende ten minste drie jaren met vrucht heeft gewerkt, hetzij als smid, dan wel als bankwerker, draaier, ketelmaker, machinesteller en dergelijke, waarvan ten minste één jaar aan den bouw of de herstelling van ketels, stoomwerktuigen of motoren, een en ander ter beoordeeling van den voorzitter.

Indien betrokkene in het bezit is van het eindgetuigschrift van een der inrichtingen ter opleiding van machinisten of van een der ambachtsscholen, aangewezen door Onze Ministers van Waterstaat en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, wordt een vermindering van bovengenoemden werktijd toegestaan, welke vermindering voor elke inrichting in de aanwijzing wordt bepaald.

Indien tot genoegen van den voorzitter is gebleken, dat betrokkene gedurende een jaar met vrucht werkzaam is geweest in de machinekamer van zeeschepen van reederijen, welke daartoe op haar verzoek door Onze Ministers van Waterstaat en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen onder bepaalde voorwaarden, als aangegeven in het Reglement regelende de voorwaarden, bedoeld in artikel 2, lid 3, van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456) worden aangewezen, kan deze tijd ook als een jaar van den vereischten werktijd gelden;

b. voor het examen voor het diploma A als scheepswerktuigkundige het bewijs, dat hij, na het behalen van het voorloopig diploma als scheepswerktuigkundige, dan wel van het diploma als assistent-scheepswerktuigkundige, gedurende ten minste één jaar op stoom- of motorschepen in de groote handelsvaart of in de groote sleepvaart in eenigerlei rang als machinist heeft dienst gedaan of gedurende dien tijd den machinist bij diens werkzaamheden heeft bijgestaan;

c. voor het examen voor het diploma B als scheepswerktuigkundige — bij het afleggen van het tweede gedeelte — het bewijs, dat hij, na het behalen van het diploma A als scheepswerktuigkundige, ten minste gedurende twee jaren als zelfstandig dienstdoend machinist heeft dienst gedaan op stoom- of motorschepen in de groote handelsvaart, in de kleine handelsvaart of in de groote sleepvaart, dan wel ten minste drie jaren als machinist, waarvan ten minste één jaar als zelfstandig dienstdoend machinist op stoom- of motorschepen in de groote handelsvaart of in de groote sleepvaart;

d. voor het examen voor het diploma C als scheepswerktuigkundige — bij het afleggen van het tweede gedeelte — het bewijs, dat hij, na het behalen van het diploma B als scheepswerktuigkundige, gedurende ten minste twee jaren als eerste machinist, dan wel gedurende ten minste drie jaren als zelfstandig dienstdoend machinist op stoom- of motorschepen in de groote handelsvaart of in de groote sleepvaart heeft dienst gedaan;

e. voor het examen voor het diploma als motordrijver het bewijs, dat hij ten minste gedurende één jaar heeft dienst gedaan aan boord van zeeschepen en ten minste één jaar als metaalbewerker werkzaam is geweest, dan wel met gunstig gevolg de afdeeling voor smid-bankwerker van een ambachtsschool heeft doorloopen.

Definitie van diensttijd.

Art. 2. Onder den in artikel 1 bedoelden diensttijd wordt verstaan de tijd, doorgebracht aan boord van een niet-opgelegd schip, blijkende uit verklaringen, afgegeven door ambtenaren, ten overstaan van wie de aanmonstering of de afmonstering heeft plaats gehad, of uit zoodanige andere bescheiden, als daartoe door den voorzitter voldoende worden geoordeeld, doch die in elk geval moeten aangeven aan boord van welke schepen en in welke vaarten de diensttijd is verkregen.

Gelijkstelling met dienst op Nederlandsche schepen.

Art. 3. Als diensttijd zal ook gelden de tijd, na het behalen van het desbetreffende diploma, in dienst in overeenkomstige positie doorgebracht:

a. op overeenkomstige schepen varende met Nederlandsch-Indischen, Surinaamschen of Curaçaoschen zeebrief;

b. op overeenkomstige schepen varende onder vreemde vlag;

c. op schepen der Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië;

d. op varende schepen der Koninklijke Marine.

Bijzondere vrijstellingen.

Art. 4. In bijzondere gevallen kan Onze Minister van Waterstaat bepalen, dat dienst aan boord van schepen in de kleine handelsvaart geheel of gedeeltelijk kan medetellen als dienst aan boord van schepen in de groote handelsvaart.

Behoort bij Koninklijk Besluit van den 15den October 1937. (*Staatsblad* n°. 579D).

Ons bekend.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

BIJLAGE II.

MACHINISTEN-EXAMEN-PROGRAMMA'S.

Voorloopig diploma als scheepswerktuigkundige.

Wettelijk programma: de Nederlandsche taal; de wis-, natuur- en werktuigkunde; het werktuigbouwkundig teekenen; de scheepswerktuigkunde; het practisch werken; de in aanmerking komende wettelijke bepalingen.

Uitgewerkt programma [1].

Nederlandsche taal.

1. De examinandus moet een leesbare hand schrijven en zijn gedachten mondeling en schriftelijk zonder grove fouten kunnen uitdrukken.

Wis- natuur- en werktuigkunde.

2. *Wiskunde.*

a. *Rekenkunde en algebra.*

I. *Rekenkunde:* de vier hoofdbewerkingen met geheele en decimale getallen, met gewone breuken en gebroken getallen; deelbaarheid en kenmerken van deelbaarheid; ontbinding in factoren; grootste gemeene deeler en kleinste gemeene veelvoud; verhoudingen en evenredigheden met haar voornaamste eigenschappen; afhankelijkheid van grootheden; tweedemachtswortel trekking; het metrieke en het Engelsche stelsel van maten en gewichten bij de Nederlandsche scheepvaart in gebruik, benevens de herleiding van het eene stelsel in het andere; eenvoudige berekeningen in vreemde muntstelsels bij gegeven waardeverhoudingen.

II. *Algebra:* de hoofdbewerkingen met geheele vormen, merkwaardige producten en quotiënten; ontbinding in factoren; grootste gemeene deeler en kleinste gemeene veelvoud; vergelijkingen van den eersten graad met één en met meer onbekenden.

b. *Meetkunde:* grondbegrippen; hoeken, snijding van twee rechten door een derde; voornaamste eigenschappen van de verschillende soorten van driehoeken, vierhoeken en veelhoeken; gelijk- en gelijkvormigheid van driehoeken; evenredigheid van lijnen en gelijkvormigheid van driehoeken; eenvoudige eigenschappen van den cirkel; eenvoudige constructies in het platte vlak; oppervlak van eenvoudige figuren in het platte vlak; oppervlak en inhoud der voornaamste lichamen; goniometrische verhoudingen.

3. *Natuur- en werktuigkunde.*

a. *Natuurkunde:* de algemeene eigenschappen der stoffen; beginselen van de leer der vloeistoffen: wet van Pascal, hydrostatische druk, communiceerende vaten, wet van Archimedes en bepaling van het soortelijk gewicht van vaste stoffen en vloeistoffen, beginsel van capillaire werking; beginselen van de leer der

[1] De cijfers geven de onderdeelen aan. Het examen is schriftelijk en mondeling, behalve in het onderdeel 9, dat alleen mondeling, en in de onderdeelen 4 en 8, die alleen practisch worden afgenomen.

gassen: drukking van den dampkring, barometers, wet van Boyle, manometers, pompen en hevels, wet van Dalton; eenige onderwerpen uit de warmteleer: meetinstrumenten voor temperaturen aan boord in gebruik; uitzetting van vaste stoffen en eenig begrip van de uitzetting van vloeistoffen en gassen; warmtehoeveelheden; soortelijke warmte; smeltings-, stollings-, condensatie- en verdampingswarmte, alsmede het bepalen van deze grootheden; beginsel van verdampen en koken; verzadigde en onverzadigde dampen; meer uitgebreide kennis van het verdampen van water; gebruik van de stoomtabel; voortplanting van warmte; het mechanisch warmte-equivalent.

b. *Electriciteitsleer:* de grondbeginselen van de electriciteitsleer, betrekking hebbende op den stroom, de spanning, den weerstand, den electrischen arbeid en het electrisch vermogen; warmtewerking van den stroom, parallel- en serieschakeling; magnetisme; magnetische werking van den stroom; een stroomgeleider in een magnetisch veld; eenige kennis van de werking van gelijkstroomdynamo's en -motoren; de voornaamste eenheden; meetinstrumenten; eenig begrip van wisselstroom.

c. *Werktuigkunde:* rechtslijnig eenparige en eenparig veranderlijke bewegingen; vallende, vertikaal neergeworpen en vertikaal opgeworpen lichamen; verband tusschen kracht en beweging; het begrip massa; samenstellen en ontbinden van bewegingen en krachten; krachtenveelhoek; evenwijdige krachten; het begrip statisch moment en de momentenstelling; het begrip koppel; het zwaartepunt en de bepaling daarvan voor eenvoudige figuren en de voornaamste lichamen; toestanden van evenwicht; arbeid; arbeidsvermogen; eenvoudige werktuigen zonder wrijving; eenvoudige takels zonder wrijving; eenige kennis van glijdende en rollende wrijving.

Werktuigbouwkundig teekenen.

4. Het maken van een werkteekening van een zeer eenvoudig machinedeel of ketelappendage; het maken van de daarvoor benoodigde schets met maten, naar een gegeven model.

Scheepswerktuigkunde.

5. *Stoomketels:* kennis van de algemeene inrichting der hoofd- en hulpstoomketels in gebruik op Nederlandsche koopvaardijschepen en van de ketelappendages; eenige kennis van de hierop betrekking hebbende voorschriften van de Stoomwet; eenige kennis van de inrichting der hulpwerktuigen, welke bij stoomketels noodig zijn.

6. *Stoomwerktuigen:* kennis van de algemeene inrichting en begrip van de werking der aan boord van Nederlandsche koopvaardijschepen gebruikelijke zuigermachines; expansie, compressie en condensatie; het theoretisch indicateurdiagram; stoomverdeeling door schuiven; eenige kennis van de inrichtingen om de machine zoowel voor vóóruit als voor achteruit te doen draaien; eenige kennis van de inrichting der hulpwerktuigen, welke bij stoomwerktuigen noodig zijn; eenige kennis van de algemeene inrichting en eenig begrip van de werking der aan boord van Nederlandsche koopvaardijschepen gebruikelijke turbines.

7. *Verbrandingsmotoren voor zeeschepen:* kennis van de algemeene inrichting en eenig begrip van de werking van benzinemotoren en van de aan boord gebruikelijke oliemotoren; eenige kennis van de gronden waarop die werking berust; tweetakt- en viertaktwerking; eenige kennis van de inrichting der hulpwerktuigen, welke bij oliemotoren noodig zijn.

8. *Practisch werken.*

a. Smeden.

b. Bankwerken en draaien.

Beide van eenvoudige werkstukken, waarbij a of b, naar keuze van den examinandus, als hoofdvak wordt beschouwd.

9. *Kennis van de in aanmerking komende wettelijke bepalingen.*

Eenige kennis van de wettelijke bepalingen betreffende de verplichtingen en rechten van scheepsofficieren en scheepsgezellen.

Diploma als assistent-scheepswerktuigkundige.

Wettelijk programma: Nederlandsche taal; Engelsche taal; wiskunde, daaronder begrepen projectieleer; natuur- en werktuigkunde; aardrijkskunde; werktuigbouwkundig teekenen; scheepswerktuigkunde; practisch werken; in aanmerking komende wettelijke bepalingen; eerste hulp bij ongevallen.

Uitgewerkt programma [1].

1. *Nederlandsche taal.*

De examinandus moet een leesbare hand schrijven en zijn gedachten mondeling en schriftelijk zonder grove fouten kunnen uitdrukken; opstel, zakelijke brief, sollicitatie.

2. *Engelsche taal.*

Het zich schriftelijk en mondeling begrijpelijk in deze taal uitdrukken; het lezen en vertalen uit het Engelsch van eenvoudige artikelen op het vak betrekking hebbend.

Wiskunde, daaronder begrepen de projectieleer.

3. *Rekenkunde en algebra.*

a. *Rekenkunde:* de vier hoofdbewerkingen met geheele en decimale getallen, met gewone breuken en gebroken getallen; deelbaarheid en kenmerken van deelbaarheid; ontbinding in factoren; grootste gemeene deeler en kleinste gemeene veelvoud; verhoudingen en evenredigheden met haar voornaamste eigenschappen; afhankelijkheid van grootheden; tweedemachtswortel trekking; het metrieke en het Engelsche stelsel van maten en gewichten bij de Nederlandsche scheepvaart in gebruik, benevens de herleiding van het eene stelsel in het andere; eenvoudige berekeningen in vreemde muntstelsels bij gegeven waardeverhoudingen.

---

[1] De nummers geven de onderdeelen van het examen aan. Het examen is schriftelijk en mondeling, behalve voor het onderdeel 4, onder *e*, dat alleen schriftelijk, 7 en 13, die alleen mondeling, voor onderdeel 12, dat alleen practisch en voor onderdeel 14, dat mondeling en practisch wordt geëxamineerd.

b. *Algebra:* de hoofdbewerkingen met geheele vormen; merkwaardige producten en quotiënten; ontbinding in factoren; grootste gemeene deeler en kleinste gemeene veelvoud; breuken; wortelvormen; vergelijkingen van den eersten graad met één en met meer onbekenden; vergelijkingen van den tweeden graad met één onbekende; gebroken en negatieve exponenten; logarithmen en hun toepassing bij verschillende bewerkingen; het gebruik van een rekenliniaal; grafische voorstellingen in verband met het vak van scheepswerktuigkundige.

4. *Meetkunde, gonio- en trigonometrie en projectieleer.*

a. *Meetkunde:* grondbegrippen; hoeken, snijding van twee rechten door een derde; voornaamste eigenschappen van de verschillende soorten van driehoeken, vierhoeken en veelhoeken; gelijk- en gelijkvormigheid van driehoeken; evenredigheid van lijnen en gelijkvormigheid van driehoeken; merkwaardige punten en lijnen in den driehoek; eenvoudige eigenschappen van den cirkel en het meten van hoeken door cirkelbögen; lijnen aan en in den cirkel; veelhoeken in en om den cirkel; eenvoudige constructies in het platte vlak; oppervlakken van eenvoudige figuren in het platte vlak; oppervlak en inhoud der voornaamste lichamen; regels van Guldin; het berekenen bij benadering van oppervlak en inhoud van lichamen, door gebogen vlakken begrensd, met den regel van Simpson.

b. *Gronio- en trigonometrie:* de goniometrische verhoudingen van hoeken en haar onderling verband; het gebruik van de logarithmen der goniometrische verhoudingen; beginselen der trigonometrie en de toepassing daarvan op vraagstukken, het vak van scheepswerktuigkundige betreffende.

c. *Projectieleer:* punten, lijnen en vlakken in rechthoekige projectie; hoeken van lijnen en vlakken met de projectievlakken; het projecteeren van eenvoudige meetkundige lichamen en het bepalen van doorsnijdingen; het ontwikkelen van het oppervlak van eenvoudige meetkundige lichamen.

Natuur- en werktuigkunde.

5. a. *Natuurkunde:* bouw der stoffen en haar algemeene eigenschappen; beginselen van de leer der vloeistoffen: wet van Pascal, hydrostatische druk, communiceerende vaten, wet van Archimedes en bepaling van het soortelijk gewicht van vaste stoffen en vloeistoffen, beginsel van capillaire werking; beginselen van de leer der gassen; drukking van den dampkring, barometers, wet van Boyle, manometers, luchtzuig- en luchtperspompen, vloeistofpompen en hevels, wet van Dalton, uitstrooming van vloeistoffen en gassen; eenige onderwerpen uit de warmteleer; instrumenten voor het meten van temperaturen, uitzetting van vaste stoffen, vloeistoffen en gassen, warmtehoeveelheden, soortelijke warmte, smeltings-, stollings-, condensatie- en verdampingswarmte, alsmede het bepalen dezer grootheden, calorieмeters; beginsel van verdampen en koken; verzadigde en onverzadigde dampen; meer uitgebreide kennis van het verdampen van water; gebruik van de stoomtabel; beginselen der mechanische warmtetheorie; isothermische en isentropische toestandsverandering met toepassing op stoom; kritische temperatuur; vochtigheidstoestand van de dampkringslucht; beginselen der compressie- en absorbtiekoelmachines; voortplanting van warmte.

b. *Electriciteitsleer:* de grondbeginselen der electriciteitsleer, betrekking hebbende op den stroom, de spanning, den weerstand, den electrischen arbeid en het electrisch arbeidsvermogen; warmtewerking van den stroom; parallel- en serieschakeling; magnetisme, magnetische werking van den stroom; een stroomgeleider in een magnetisch veld; eenige kennis van de werking van gelijkstroomdynamo's en -motoren; de voornaamste eenheden; meetinstrumenten; de beginselen van de wisselstroomtheorie.

6. *Werktuigkunde:* rechtlijnige eenparige en eenparig veranderlijke bewegingen; vallende, vertikaal neergeworpen en vertikaal opgeworpen lichamen; parabolische beweging; cirkelbeweging; hoeksnelheid; verband tusschen kracht en beweging; het begrip massa; samenstellen en ontbinden van bewegingen en krachten; betrekkelijke bewegingen; krachtenveelhoek; evenwijdige krachten; het begrip statisch moment en de momentenstelling; koppels; samenstellen en ontbinden van koppels in hetzelfde vlak, in evenwijdige vlakken en in snijdende vlakken; het zwaartepunt en de bepaling daarvan voor eenvoudige figuren en lichamen, alsmede van gebroken en kromme lijnen en daardoor begrensde oppervlakken; toestanden van evenwicht; arbeid en arbeidsvermogen en hun onderling verband; statisch en dynamisch maatstelsel; middelpuntzoekende kracht; eenvoudige werktuigen en takels zonder wrijving; eenige kennis van glijdende en rollende wrijving; wrijvingshoek; tapwrijving in eenvoudige gevallen; het beginsel van het bepalen van het machinevermogen door middel van een rem.

7. *Aardrijkskunde.*

Eenige bekendheid met de zeeën, voornaamste straten, kapen, rivieren, eilanden en havens; voornaamste scheepvaartroutes onder Nederlandsche vlag, een en ander aan de hand van kaarten; windroos in volle streken.

8. *Werktuigbouwkundig teekenen.*

Het maken van een werkteekening van een eenvoudig machinedeel of ketelappendage; het maken van de daarvoor benoodigde schets met maten.

Scheepswerktuigkunde.

9. *Stoomketels:* begrip, beschrijving en indeeling van scheepsstoomketels; cilindrische ketels, in het bijzonder Schotsche ketels met steunen; ketelappendages; opstelling aan boord; hulpketels; voedingtoestellen; voorwarmers; filters; wettelijke voorschriften; kolenstookinrichtingen met natuurlijken en kunstmatigen trek; stoomleidingen; waterpijpketels voor scheepsgebruik; oververhitters; reduceertoestellen; stookinrichtingen voor vloeibare brandstof; onderhoud van den ketel in en buiten dienst; ketelrendement, economie

en contrôle van de ketelinstallatie; eenige kennis van de inrichting van de hulpwerktuigen, welke op de stookplaats noodig zijn.

10. *Stoomzuigermachines:* soorten van machines; zuigermachines met onderdeelen; expansie, compressie en condensatie; indicateurdiagrammen; stoomverdeeling door schuiven aan de hand van de diagrammen van Müller-Reuleaux; eenvoudige inrichtingen tot omkeeren der beweging; opstelling aan boord; machinefundatie, asleiding, stuwblokken en voortstuwers; condensors met pompen; omzetinrichtingen; indicateurs; het nemen van diagrammen; het bepalen van het aantal paardekrachten; verklaring van afwijkingen in diagrammen; torninrichting; kleppenmachines; gelijkstroommachines; onderhoud en contrôle; het bepalen van stoom- en kolenverbruik; rendementen; pijpleidingen; eenige kennis van de inrichting van de hulpwerktuigen, welke in de machinekamer noodig zijn.

Stoomturbines: de werking van den stoom in een turbine; gelijkdruk- en overdrukturbines; scheepsturbinesystemen; voornaamste turbines voor scheepsgebruik; condensors met pompen; overbrenging der beweging van de turbines op de asleiding; opstelling aan boord; pijpverbindingen; onderhoud en contrôle; rendementen; torsiemeter; automatische snelafsluiter.

11. *Verbrandingsmotoren:* de werking van benzine- en oliemotoren; indeeling der motoren; tweetakt- en viertaktwerking; indicateurdiagrammen; middeldrukmotoren en dieselmotoren met hun onderdeelen; opstelling aan boord; algemeen begrip van brandstofpompen met reguleering; algemeen begrip van aanzet- en omkeerinrichtingen; onderhoud en contrôle; eenige kennis van de inrichting der hulpwerktuigen, welke in de motorkamer noodig zijn.

12. *Practisch werken.*

a. Smeden.
b. Bankwerken en draaien.
c. Plaat- en koperbewerken.
d. Electrotechnische montage.

Eenvoudige werkstukken, waarbij a of b naar keuze van den examinandus als hoofdvak moet worden beschouwd.

13. *In aanmerking komende wettelijke bepalingen.*

Eenige kennis van de wettelijke bepalingen betreffende de verplichtingen en rechten van scheepsofficieren en scheepsgezellen.

14. *Eerste hulp bij ongevallen.*

Eenige vaardigheid in het verleenen van eerste hulp bij ongevallen aan de hand van de in de Schepenwet voor zeeschepen in de groote handelsvaart voorgeschreven handleiding.

Diploma A als scheepswerktuigkundige.

Wettelijk programma: Engelsche taal; werktuigbouwkundig teekenen; scheepswerktuigkunde; hulpwerktuigen; electrotechniek; in aanmerking komende wettelijke bepalingen; eerste hulp bij ongevallen.

Uitgewerkt programma [1].

1 *Engelsche taal.*

De beginselen van de Engelsche taal, blijkend uit het lezen en het vertalen van zeer eenvoudig Engelsch op het vak betrekking hebbend.

2. *Werktuigbouwkundig teekenen.*

Het maken van een werkteekening van een eenvoudig machinedeel of ketelappendage, naar een op te meten model.

3. *Scheepswerktuigkunde.*

a. *Stoomketels:* kennis van de behandeling van stoomketels op Nederlandsche koopvaardijschepen in gebruik, ook wat betreft het stoken, zoowel met vaste als met vloeibare brandstof, welke aan boord gebruikt worden; kennis van het onderhoud van scheepsstoomketels en het verrichten van kleine voorzieningen daaraan; kennis van het gebruik van toestellen voor onderzoek van ketelwater.

b. *Brandstoffen, enz.:* kennis van de kenmerken en van de calorische waarde der aan boord gebruikelijke brandstoffen voor stoomketels en verbrandingsmotoren, alsmede van de maatregelen tegen brand- en ontploffingsgevaar; eenige kennis van de kenmerken der meest gebruikt wordende pakkingstoffen en smeermiddelen.

4. *Stoomwerktuigen:* begrip van de werking en kennis van de algemeene inrichting van de aan boord van Nederlandsche koopvaardijschepen gebruikelijke stoomturbines; kennis omtrent het werken met zuigermachines en turbines en de behandeling zoowel onder stoom als bij het aanzetten en stoppen; algemeene kennis van de inrichtingen tot omkeeren van de beweging; eenig inzicht in het beoordeelen van den toestand van machines; kennis van het algemeen voorkomend onderhoud en van kleine voorzieningen gedurende de vaart; eenige kennis van smeerinrichtingen; eenige kennis van het gebruik van den indicateur en de berekening van het vermogen volgens het indicateurdiagram; eenige kennis van den goeden stand van stoomverdeelingsorganen; contrôle van het luchtledig; eenige kennis van de gebruikelijke voortstuwers; schroefassen en toebehooren; eenige kennis van de slip- en de spoedberekening.

5. *Verbrandigsmotoren:* kennis van de behandeling van de aan boord van Nederlandsche koopvaardijschepen gebruikelijke verbrandingsmotoren, zoowel gedurende de vaart als bij het aanzetten en stoppen; algemeene kennis van de omkeerinrichtingen; eenige kennis in

[1] De nummers duiden de onderdeelen van het examen aan. Het examen wordt mondeling afgenomen, behalve in onderdeel 2, dat alleen practisch, in de onderdeelen 3 en 4 of 5, welke ook schriftelijk, en in onderdeel 9, dat ook practisch wordt geëxamineerd. Of in onderdeel 4 dan wel 5 schriftelijk geëxamineerd wordt, is ter keuze van den voorzitter, rekening houdend met den wensch van den gegadigde.

Bezitters van het diploma als assistent-scheepswerktuigkundige, zijn van het afleggen van examen in onderdeel 1 vrijgesteld.

het beoordeelen van den toestand der motoren; kennis van het algemeen voorkomend onderhoud en van kleine voorzieningen gedurende de vaart; eenige kennis van smeerinrichtingen; eenige kennis van het gebruik van den indicateur en de berekening van het vermogen volgens het indicateurdiagram; eenige kennis van de werking der klephefbeweging van de stelling der nokken en van de gewenschte functies van de kleppen; eenige kennis van de gebruikelijke voortstuwers, schroefassen en toebehooren; eenige kennis van de slip en de spoedberekening.

6. *Hulpwerktuigen.*

Eenige kennis van het gebruik en het onderhoud van de hulpwerktuigen, welke bij stoomketels, stoomwerktuigen en verbrandingsmotoren noodig zijn; eenige kennis van de verschillende stoomwerktuigen voor het laden en lossen, voor het sturen en voor de bediening van het anker en hun practisch gebruik en onderhoud; eenige kennis van de gebruikelijke lensinrichtingen.

7. *Electrotechniek.*

Eenige kennis van de practische behandeling van dynamo's en electromotoren en het onderhoud van de lichtleiding.

8. *In aanmerking komende wettelijke bepalingen.*

Eenige algemeene kennis van de Stoomwet, voorzooveel dit de veiligheidsvoorschriften betreft: eenige kennis van de wettelijke voorschriften omtrent ketelappendages en stoomverhitters; eenige algemeene kennis van de veiligheidsvoorschriften voor electrische installaties aan boord van schepen; eenige kennis van de wettelijke voorschriften omtrent berging van brandstoffen en medevoeren van vloeibare brandstof; kennis van de inrichting en invulling van het machinedagboek.

9. *Eerste hulp bij ongevallen.*

Eenige vaardigheid in het verleenen van eerste hulp bij ongevallen aan de hand van de in de Schepenwet voor zeeschepen in de groote handelsvaart voorgeschreven handleiding.

Diploma B als scheepswerktuigkundige.

Wettelijk programma: Engelsche taal; wiskunde, daaronder begrepen projectieleer; natuur- en werktuigkunde; aardrijkskunde; werktuigbouwkundig teekenen; scheepswerktuigkunde; hulpwerktuigen; brandstoffen, smeermiddelen en materialen; electrotechniek; scheepsbouw; in aanmerking komende wettelijke bepalingen.

Uitgewerkt programma [1] [2].

1e Gedeelte.

1*. *Engelsche taal.*

Het vertalen uit het Engelsch in het Nederlandsch van een artikel op het vak betrekking hebbend.

Wiskunde (met inbegrip van projectieleer).

2.* *Algebra:* ontbinding in factoren; breuken; wortelvormen; vergelijkingen van den tweeden graad met één onbekende; gebroken en negatieve exponenten [3], logarithmen en haar toepassing bij verschillende bewerkingen; het gebruik van een rekenliniaal; grafische voorstellingen in verband met het vak van scheepswerktuigkundige.

3.* *Meetkunde:* merkwaardige punten en lijnen in den driehoek; het meten van hoeken door cirkelbogen; lijnen aan en in den cirkel; veelhoeken om en in den cirkel [3], het berekenen bij benadering van het oppervlak van figuren in het platte vlak, begrensd door gebogen lijnen en den inhoud van lichamen begrensd door gebogen vlakken, met den regel van Simpson; regels van Guldin.

4.* *Gonio- en trigonometrie:* de goniometrische verhoudingen van hoeken en haar onderling verband [3], het gebruik van de logarithmen van de goniometrische verhoudingen; beginselen der trigonometrie en toepassing daarvan op vraagstukken, het vak van scheepswerktuigkunde betreffende.

5.* *Projectieleer:* punten, lijnen en vlakken in rechthoekige projectie; hoeken van lijnen en vlakken met de projectievlakken; het projecteeren van eenvoudige meetkundige lichamen en het bepalen van doorsnijdingen; het ontwikkelen van het oppervlak van eenvoudige meetkundige lichamen.

Natuur- en werktuigkunde.

6.* *Natuurkunde:* luchtzuig- en luchtperspompen; uitzetting van vloeistoffen en gassen; uitstrooming van vloeistoffen en gassen; beginselen der mechanische warmtetheorie; isothermische en isentropische toestandsverandering met toepassing op stoom; kritische temperatuur; vochtigheidstoestand van dampkringslucht, beginsel van de compressie- en absorbtiekoelmachines.

---

[1] De nummers geven de onderdeelen van het examen aan. Het examen is schriftelijk en mondeling, behalve van het 1e gedeelte, de onderdeelen 1 en 5, welke alleen schriftelijk en onderdeel 8, dat alleen mondeling geëxamineerd wordt, en van het 2e gedeelte onderdeel 2, dat alleen practisch, en de onderdeelen 7, 9 en 10, zoomede onderdeel 4 of 5 ter keuze van den voorzitter, rekening houdend met den wensch van den gegadigde, welke alleen mondeling geëxamineerd worden.

In de onderdeelen, gemerkt met een * kan herexamen worden afgenomen, zoomede in onderdeel 4 of 5 van het 2e gedeelte, indien daarin alléén mondeling is geëxamineerd.

De examinandus, die in het bezit is van het diploma als assistent-scheepswerktuigkundige, is van het eerste gedeelte van dit examen vrijgesteld.

[2] Hoewel het niet de bedoeling is, al hetgeen, waarin bij de examens voor een diploma van lageren rang kan worden geëxamineerd, ook bij dit examen te vragen, is de examencommissie bevoegd naar de kennis, vereischt voor bedoelde diploma's, een onderzoek in te stellen, indien gegronde twijfel rijst, of die kennis nog in voldoende mate aanwezig is.

[3] Grenzen, bedoeld in artikel 13, eerste lid.

7.* *Werktuigkunde:* betrekkelijke beweging, parabolische beweging; cirkelbeweging; hoeksnelheid; koppels; samenstellen en ontbinden van koppels in hetzelfde vlak, in evenwijdige en in snijdende vlakken; zwaartepunt van gebroken en kromme lijnen en van daardoor begrensde oppervlakken; statisch en dynamisch matenstelsel; middelpuntzoekende kracht; arbeid en arbeidsvermogen en hun onderling verband; eenvoudige werktuigen en takels zonder wrijving; wrijvingshoek; tapwrijving in eenvoudige gevallen; het bepalen van het machinevermogen door een rem.

8.* *Aardrijkskunde.*

Eenige bekendheid met de zeeën, voornaamste straten, rivieren, kapen en eilanden, havens, voornaamste scheepvaartroutes onder Nederlandsche vlag, een en ander aan de hand van kaarten; windroos in volle streken.

2e Gedeelte.

1.* *Engelsche taal.*

Zonder grove fouten opstellen van een brief, rapport of reparatielijst betreffende het vak (de hoofdpunten worden opgegeven) en zich mondeling behoorlijk in de taal over een vakonderwerp kunnen uitdrukken.

2.* *Werktuigbouwkundig teekenen.*

Het maken van een werkteekening van een machinedeel of ketelappendage naar een gegeven model; het lezen van de werkteekeningen, zooals deze aan boord worden verstrekt.

Scheepswerktuigkunde.

3. *Stoomketels:* grondige kennis van de inrichting, samenstelling, behandeling en opstelling van stoomketels en andere stoomtoestellen met toebehooren, op Nederlandsche koopvaardijschepen in gebruik, alsmede van de stoomleidingen; berekening van rompplaten en steunen; bekendheid met de meest voorkomende gebreken aan scheepsstoomketels en de middelen om deze te verhelpen en te voorkomen; kennis van de samenstelling en de werking van de verschillende aan boord toegepaste veiligheidsklep pen en van de berekening van de vereischte klepmiddellijn en van den benoodigden veerdruk.

4. *Stoomwerktuigen (zuigermachines en turbines);* grondige kennis van de inrichting, samenstelling en werking van zuigermachines en turbines, op Nederlandsche koopvaardijschepen in gebruik, alsmede de behandeling, zoowel onder stoom als bij het aanzetten en stoppen; kennis van de opstelling aan boord van het stoomwerktuig en de assen met toebehooren (voortstuwers inbegrepen); kennis van de meest voorkomende gebreken aan stoomwerktuigen en toebehooren en de wijze waarop daarin voorzien wordt, zoowel op zee als in de haven; kennis van het doeltreffend onderhoud van stoomwerktuigen, ook bij opgelegd schip; voldoende kennis van het stellen van stoomverdeelingsorganen; het Zeuner en Müller-Reuleaux diagram bij oneindige lengte van de stangen; voldoende kennis van indicateurdiagrammen, teneinde hieruit den stand der schuiven, de arbeidsverdeeling over de cilinders en mogelijke foutieve indicateurinrichting te kunnen aflezen; kennis van het gebruik van den torsiemeter; verband tusschen vaartsnelheid, ontwikkeld vermogen en brandstofverbruik.

5. *Verbrandingsmotoren: grondige kennis van* de inrichting, de samenstelling en de werking der gebruikelijke verbrandingsmotoren voor Nederlandsche koopvaardijschepen en sloepen, alsmede van de behandeling zoowel gedurende de vaart als bij het aanzetten en stoppen; kennis van de opstelling aan boord van motoren en de assen met toebehooren (voortstuwers inbegrepen); kennis van de meest voorkomende gebreken aan de motoren en hun toebehooren en de wijze, waarop daarin voorzien wordt, zoowel op zee als in de haven, zoomede de daarbij in acht te nemen veiligheidsmaatregelen; kennis van het doeltreffend onderhoud van deze motoren, ook bij opgelegd schip; voldoende kennis van het stellen van de nokken en van de gewenschte functies van de kleppen; voldoende kennis van indicateurdiagrammen om hieruit den stand der nokken, de heffing van de kleppen, de verbranding en den kringloop van het arbeidsproces te kunnen aflezen; verband tusschen vaartsnelheid, ontwikkeld vermogen en brandstofverbruik.

6.* *Hulpwerktuigen.*

Grondige kennis van de inrichting, de behandeling en het onderhoud van de aan boord meest voorkomende hulp- en bijwerktuigen, zoowel in als buiten de machinekamer; kennis van de gebruikelijke ballast-, lens-, koel- en brandbluschinrichtingen.

7.* *Brandstoffen, smeermiddelen en materialen.*

Kennis van de aan boord gebruikelijke brandstoffen voor stoomketels en motoren, eenige kennis van haar scheikundige samenstelling, alsmede van het verbrandingsproces; kennis van de eischen waaraan goede brandstoffen moeten voldoen, alsmede van de inrichtingen tot het verbranden ervan; de methoden om een zuinig gebruik te controleeren en te bevorderen; kennis van de oorzaken van zelfontbranding van steenkolen, van het ontstaan van brandbare gassen in steenkolen- en oliebergplaatsen, alsmede van de tegen ontploffing te nemen maatregelen; keuren en verbeteren van onzuiver ketelwater; eenige kennis van de samenstelling en van het practisch keuren van pakkingstoffen en bekleedingstoffen en van de voornaamste materialen voor ketel-, machine- en motorbouw; eenige kennis van de samenstelling, de eigenschappen, het keuren en het gebruik van smeermiddelen.

8.* *Electrotechniek.*

Eenige kennis van de wisselstroomtheorie; kennis der electrische geleidingen; stroomverdeeling in het electrische leidingsnet en plaatsing der smeltstukken; storingen, metingen; kennis van de gelijkstroomdynamo's en -motoren en de aanzet- en veiligheidsapparaten voor deze dynamo's en motoren; accumulatoren; eenige kennis van wisselstroomdynamo's en -motoren; parallelschakeling van dynamo's.

9.* *Scheepsbouw.*

Kennis van de algemeene inrichting en samenstelling van het stalen stoom- en motor-

schip in het bijzonder ter plaatse waar de assen buitenboord komen en waar zich de buitenboordskranen en afsluiters bevinden; kennis van de opstelling van ketels, machines en motoren, assen, rust- en stuwblokken, pijpen, enz., in het schip en de versterking, welke dit hiervoor noodig heeft; kennis van de inrichting van olie- en kolenbergplaatsen; eenig begrip van den invloed der verdeeling van den brandstof- en den watervoorraad in de bergplaatsen op de stabiliteit van het schip.

10. * *In aanmerking komende wettelijke bepalingen.*

Algemeene kennis van de wettelijke voorschriften omtrent het gebruik van stoomtoestellen en hun toebehooren; algemeene kennis van de veiligheidsvoorschriften voor electrische installaties aan boord van schepen; algemeene kennis van de wettelijke voorschriften inzake de berging der brandstoffen en het meevoeren van vloeibare brandstof; kennis van de inrichting en het invullen van het machinedagboek.

Diploma C als scheepswerktuigkundige.

Wettelijke programma: natuurkunde; werktuigkunde, daaronder begrepen sterkteleer; werktuigbouwkundig teekenen; scheepswerktuigkunde; hulpwerktuigen; brandstoffen, smeermiddelen en materialen; bijzondere herstellingen, keuringen, enz.; electrotechniek.

Uitgewerkt programma [1] [2].

1e Gedeelte.

1. * *Natuurkunde.*

Uit de warmtetheorie de navolgende onderwerpen: arbeid bij isothermische en isentropische toestandsverandering van gassen en dampen en de toepassing op stoom; wet van Van der Waals; het proces van Carnot; de begrippen gereduceerde warmte en entropie; het gebruik van entropietabellen en -diagrammen van stoom; berekening van de grootte der doorsneden van een stoomstraalbuis, werking van een injecteur en een ejecteur; verschijnselen bij het smoren en reduceeren van een gas en van stoom; het vloeibaar maken van gass.

2. * *Werktuigkunde (inbegrepen sterkteleer).*

Werktuigkunde: stangenveelhoek; kegelslinger, enkelvoudige slinger, samengestelde slinger, de theorie van de rechte centrale botsing (o. a. toepassing op klinken en smeden); evenwicht van krachten met verschillende aangrijpingspunten, werkend in evenwijdige vlakken; evenwicht van drijvende lichamen; wrijving bij takels; taatswrijving; wrijvingscirkel; snelheid en versnelling bij de zuigerbeweging; eenig begrip van de gyrostatische verschijnselen .

3. * *Sterkteleer:* belastingsgevallen; normaal- en schuifspanningen; trek, druk en rek; samendrukking, buiging, afschuiving en wringing; berekening van traagheidsgrootheden; berekening van schroefvormige veeren; eenvoudige gevallen van samengestelde belasting (dubbele buiging, buiging en trek of druk, buiging en wringing); knikbelasting en berekening op knik, wanneer de formule van Euler gegeven is.

4. * *Brandstoffen, smeermiddelen en materialen.*

Berekening van het warmtegevend vermogen van brandstoffen, van de benoodigde lucht bij verbranding, van de schoorsteenverliezen en van het rendement van den ketel en van het werktuig; kennis van het vervaardigen, de samenstelling en het keuren van het materiaal voor stoomketels en hun toebehooren en van dat voor pijpleidingen, benevens van het materiaal, dat voor den bouw van verbrandingsmotoren en van stoomwerktuigen wordt gebruikt; kennis van de samenstelling, van de eigenschappen, van het keuren en van het gebruik van smeermiddelen, pakking- en bekleedingstoffen.

5. * *Electrotechniek.*

Scheikundige werking van den stroom; werking en onderhoud van accumulatorenbatterijen en eenvoudige schakelschema's voor het laden van deze batterijen; inrichting en eigenschappen van generatoren en motoren (wissel- en draaistroom) en het beginsel van transformatoren; parallelschakeling van dynamo's; veiligheidsschakelingen; grondige kennis van de aan boord gebruikelijke electrische leidingen, voor zooveel in gebruik op Nederlandsche koopvaardijschepen; wettelijke voorschriften.

2e Gedeelte.

1.* *Werktuigbouwkundig teekenen.*

Het maken van een teekening naar te verstreken schetsen en gegevens van eenvoudige machine- of keteldeelen.

Scheepswerktuigkunde.

2. *Stoomketels:* volledige kennis van de inrichting, samenstelling en behandeling van stoomketels en andere stoomtoestellen met hun toebehooren, op koopvaardijschepen in gebruik, alsmede van de stookinrichtingen en de methoden van stoken, rendementen van stoomketels; de berekening van klinkverband; berekening van de dikte van front- en romplaten van vlampijpketels en van de dikte

---

[1] De getallen duiden de onderdeelen van het programma aan. Het examen wordt mondeling en schriftelijk afgenomen, behalve onderdeel 1 van het eerste gedeelte, dat alleen mondeling, en onderdeel 1 van het tweede gedeelte, dat alleen practisch geëxamineerd wordt, terwijl onderdeel 3 of 4 van het tweede gedeelte, ter keuze van den voorzitter, rekening houdend met den wensch van den gegadigde, alleen mondeling gevraagd zal worden.

In de onderdeelen, gemerkt met een *, kan herexamen worden afgenomen, zoomede in onderdeel 3 of 4 van het tweede gedeelte, indien daarin alleen mondeling is geëxamineerd.

[2] Hoewel het niet de bedoeling is, al hetgeen, waarin bij de examens voor een diploma van lageren rang kan worden geëxamineerd, ook bij dit examen te vragen, is de commissie bevoegd naar de kennis, vereischt voor die diploma's een onderzoek in te stellen, indien gegronde twijfel rijst, of die kennis nog in voldoende mate aanwezig is.

van cilindrische stoom- en waterhouders van waterpijpketels; berekening van gebogen fronten dezer stoom- en waterhouders en van gebogen toppen van vertikale ketels (het gebruik van door de examencommissie te verstrekken voorschriften en regelen is toegestaan); berekening van langssteunen, steekbouten en brugsteunen, van de veeren van veiligheidskleppen en van de hoofdafmetingen van een stoomketel van gegeven vermogen; het onderzoeken en het herstellen van stoomketels.

3. *Stoomwerktuigen (zuigermachines en stoomturbines)*: volledige kennis van de inrichting, samenstelling, werking en behandeling van scheepsstoomwerktuigen en hun toebehooren; rendementen van stoomwerktuigen; berekening van den tot den L.D.-cilinder gereduceerden gemiddelden druk, van de cilinderafmetingen voor een gegeven vermogen (met toepassing van eenvoudige formules), van de dikte van zuigerstangen en kruiskopbouten, van de asdikte en van de krukpen, van een éénkruksmachine en van een meerkruksmachine met behulp van de formules van een der erkende onderzoekingsbureaux, van den stuwdruk en het drukoppervlak in het stuwblok, van den spoed en den bladstand van schroeven; kennis van het stoomschuifdiagram van Zeuner en Müller-Reuleaux, met inachtneming van de lengte der stangen en de toepassing hiervan op het bepalen van schuifafmetingen voor gegeven stoomverdeeling; het stellen van stoomschuiven en het bepalen van de verandering in de stoomverdeeling door het optrekken van de schaar; grondige kennis van indicateurdiagrammen, beoordeelen, rankiniseeren; kennis van het berekenen van het stoomverbruik volgens de diagrammen; traagheidswerking der heen- en weergaande en ronddraaiende deelen en tangentiaaldiagrammen (eenvoudige gevallen); beginselen, die ten grondslag liggen aan het ontwerpen van turbines in verband met stoomsnelheid, schoepsnelheid en aantal trappen (uitwerken met behulp van eenvoudige formules); het bepalen van het vermoedelijk stoomverbruik; eenig begrip van het balanceeren van zuigermachines; eenig begrip van schadelijke trillingen; volledige kennis van het stellen, het onderhoud, het onderzoek en het herstellen van stoomwerktuigen, assen en voortstuwers.

4. *Verbrandingsmotoren:* volledige kennis van de inrichting, samenstelling, werking en behandeling van de aan boord van koopvaardijschepen meest voorkomende verbrandingsmotoren en hun toebehooren; rendementen van motoren, berekening van de cilindermiddellijn voor een gegeven vermogen met toepassing van eenvoudige formules, van de dikte van bouten in deksels en drijfstangen, van de asdikte en van de krukpen, van een éénkruksmotor en van een meerkruksmotor met behulp van de formules van een der erkende onderzoekingsbureaux, van den stuwdruk en het drukoppervlak in het stuwblok, van den spoed en den bladstand van schroeven; kennis van het klephefdiagram en de toepassing hiervan op het stellen van de nokken; grondige kennis van indicateurdiagrammen en de beoordeeling hiervan; begrip van de inrichting en kennis van het gebruik van de torsiograaf; traagheidswerking der heen- en weergaande en ronddraaiende deelen en tangentiaaldiagrammen, (eenvoudige gevallen); berekening van de warmteverliezen door het koelwater en de afvoergassen en van het rendement volgens te verstrekken gegevens; eenig begrip van het balanceeren van motoren en van schadelijke trillingen; volledige kennis van het stellen, het onderhoud, het onderzoek en het herstellen van motoren, assen en voortstuwers.

5.* *Hulpwerktuigen.*

Kennis van de werking, de behandeling en het onderhoud van koel- en vriesinrichtingen; eenvoudige berekeningen over afkoeling door verdampen; kennis van de inrichtingen aan boord in gebruik voor verwarming, koeling en ventilatie van verblijven en ruimen; pijplijding op tankschepen.

6. *Bijzondere herstellingen, keuringen, enz.*

Kennis van noodherstellingen, zoowel te water als in het dok, aan machine-installaties en scheepsdeelen; invloed van het dokken op het schip, de assen, de pijpleidingen, enz.; maatregelen bij het dokken; voldoende kennis van het leiden van de survey en van het keuren van installaties als bij aankoop gebruikelijk is; kennis van het beproeven bij aanbouw of survey van stoomketels en hun onderdeelen, stoomwerktuigen en motoren; kennis van de inrichting, de beproeving en de beveiliging van bewaarplaatsen voor vloeibare brandstof.

Diploma als motordrijver.

Wettelijk programma: Nederlandsche taal; rekenkunde; materialen en begrippen betreffende natuur- en werktuigkunde; vakteekenen; motoren en de aan boord van kleine schepen gebruikelijke hulpwerktuigen; practisch werken; eerste hulp bij ongevallen.

Uitgewerkt programma [1].

1. *Nederlandsche taal.*

De examinandus moet een leesbare hand schrijven en zijn gedachten mondeling en schriftelijk zonder grove fouten kunnen uitdrukken.

2. *Rekenkunde.*

De vier hoofdbewerkingen met geheele getallen, gewone en eindige tiendeelige breuken; het metrieke stelsel en het Engelsche stelsel van maten en gewichten bij de Nederlandsche scheepvaart in gebruik, zoomede de meest voorkomende herleidingen van het eene stelsel in het andere.

3. *Materialen en begrippen betreffende natuur- en werktuigkunde.*

Eenige kennis van pakking- en isolatiestoffen, van de eigenschappen van de materialen

---

[1] De cijfers duiden de onderdeelen van het programma aan. Het examen is mondeling en schriftelijk, behalve onderdeel 4 en 6, dat uitsluitend practisch, 3, dat uitsluitend mondeling en 7, dat mondeling en practisch wordt geëxamineerd.

bij den motorbouw gebezigd en van gereedschapstaal, van de samenstelling van soldeer en de daarbij gebruikelijke vloeimiddelen; begrip van drukking van vloeistoffen en gassen, communiceerende vaten, soortelijk gewicht, pompen en hevels; warmte, uitzetting, thermometers, beginsel van verdampen en koken; eenig begrip van electrischen stroom, spanning en weerstand; eenig begrip van krachten, samenstellen en ontbinden van krachten, arbeid en arbeidsvermogen, lier, takels, vijzel.

4. *Vakteekenen.*

Opmeten en teekenen van een eenvoudig motordeel.

5. *Motoren en hulpwerktuigen.*

Eenig begrip van de gronden waarop de werking van verbrandingsmotoren berust; inrichting en behandeling van op Nederlandsche zeeschepen tot 400 ton gebruikelijke verbrandingsmotoren en hulpwerktuigen; indeeling van deze motoren naar hun werkwijze en naar den aard der verbranding van de brandstof; kennis van de inrichting van de pijpleidingen en van de daaraan voorkomende herstellingen; zeer eenvoudige herstellingen aan motoren en hulpwerktuigen en het verhelpen van storingen; eenige kennis van de gebruikelijke motoroliën en smeermiddelen, ontvlammingspunt, berging, maatregelen tegen brand- en ontploffingsgevaar; eenige algemeene kennis van de wettelijke bepalingen met betrekking tot de inrichting van motorkamers aan boord van zeeschepen tot 400 ton; eenig begrip van de practische behandeling van de electrische installatie aan boord van deze schepen; invullen van het machinedagboek.

6. *Practisch werken.*

Het ritsen en het vlakhakken, haaksch- en vlakvijlen; het snijden en tappen van schroefdraad, het vervangen van gebroken tapeinden; het inschuren van kleppen en kranen; het maken van een kopspie en een inlegspie, het pasmaken van een spie, het pasmaken van metalen en draaipunten en vernieuwen van zuigerveeren; eenvoudig soldeerwerk met tin; eenvoudig plaatwerk; monteeren en demonteeren van aan boord van zeeschepen tot 400 ton gebruikelijke motoren en hulpwerktuigen; verpakken; het behandelen der motoren en hulpwerktuigen in het bedrijf.

7. *Eerste hulp bij ongevallen.*

Eenig begrip van het verleenen van eerste hulp bij ongevallen aan de hand van de in de Schepenwet voor zeeschepen in de kleine handelsvaart voorgeschreven handleiding en eenige vaardigheid in het leggen van verbanden.

I. Aanvullingsproef als bedoeld in artikel 13, lid 1, van het besluit.

Wis-, natuur- en werktuigkunde en wetskennis.

a. *Algebra:* merkwaardige producten en quotiënten; ontbinding in factoren; grootste gemeene deeler en kleinste gemeene veelvoud; vergelijkingen van den eersten graad met één en met meer onbekenden.

b. *Meetkunde:* gelijk- en gelijkvormigheid van driehoeken; evenredigheid van lijnen, gelijkvormigheid van driehoeken; eenvoudige eigenschappen van den cirkel; eenvoudige constructies in het platte vlak; oppervlak en inhoud der voornaamste lichamen, goniometrische verhoudingen.

c. *Natuurkunde:* eenige onderwerpen uit de warmteleer: meetinstrumenten voor temperaturen aan boord in gebruik; uitzetting van vloeistoffen en gassen; warmtehoeveelheden; soortelijke warmte; smeltings-, stollings-, condensatie- en verdampingswarmte, alsmede het bepalen dezer grootheden; beginsel van verdampen en koken; verzadigde en onverzadigde dampen; meer uitgebreide kennis van het verdampen van water; gebruik van de stoomtabel; voortplanting van warmte; mechanisch warmte-equivalent; de grondbeginselen van de electriciteitsleer, betrekking hebbende op den stroom, de spanning, den weerstand, den electrischen arbeid en het electrisch vermogen; warmtewerking van den stroom; parallel- en serieschakeling; magnetisme; magnetische werking van den stroom; een stroomgeleider in een magnetisch veld; eenige kennis van de werking van gelijkstroomdynamo's en -motoren; de voornaamste eenheden; meetinstrumenten; eenig begrip van wisselstroom.

d. *Werktuigkunde:* verband tusschen kracht en beweging; het begrip massa; samenstelling en ontbinding van bewegingen en krachten; krachtenveelhoek; evenwijdige krachten; het begrip statisch moment en de momentenstelling; het begrip koppel; het zwaartepunt en de bepaling daarvan voor eenvoudige figuren en de voornaamste lichamen; toestanden van evenwicht; arbeid; arbeidsvermogen; eenvoudige werktuigen zonder wrijving; eenvoudige takels zonder wrijving; eenige kennis van glijdende en rollende wrijving.

e. *Wetskennis:* eenige kennis van de wettelijke bepalingen betreffende de verplichtingen en rechten van scheepsofficieren en scheepsgezellen.

II. Aanvulling van het examenprogramma, bedoeld in artikel 13, lid 1, van het besluit.

Wiskunde, natuurkunde en werktuigkunde.

Voldoende vaardigheid in:

a. het oplossen van vergelijkingen van den eersten graad met één en met meer onbekenden;

b. het toepassen van de verschillende gevallen van gelijk- en gelijkvormigheid van driehoeken en van gelijkvormigheid van driehoeken;

c. het uitvoeren van eenvoudige constructies in het platte vlak;

d. het berekenen van het oppervlak en den inhoud der voornaamste lichamen;

e. het gebruik van de stoomtabel;

f. voldoende kennis van caloriemetrie.

III. Aanvulling van het examenprogramma, bedoeld in artikel 13, lid 1, van het besluit.

Wiskunde en natuurkunde te onderzoeken bij het examen in natuurkunde, werktuigkunde (de sterkteleer inbegrepen) en de electrotechniek.

Voldoende vaardigheid in:

a. het oplossen van vergelijkingen van den tweeden graad met één onbekende;

b. de toepassing der logarithmen bij verschillende bewerkingen, ook wat betreft de goniometrische verhoudingen;

c. het gebruik van de rekenliniaal;

d. het toepassen van den regel van Simpson voor het bij benadering berekenen van het oppervlak van figuren in het platte vlak begrensd door gebogen lijnen en den inhoud van lichamen begrensd door gebogen vlakken;

e. het gebruik en de toepassing der eigenschappen van de goniometrische verhoudingen in hun onderling verband, alsmede van de beginselen der trigonometrie;

f. voldoende begrip van de psysische grondslagen, waarop de werking der compressieen absortiekoelmachines berust.

Engelsche taal.

Zonder grove fouten opstellen van een brief, rapport of reparatielijst betreffende het vak (de hoofdpunten worden opgeheven) en zich mondeling behoorlijk in de taal over een vakonderwerp kunnen uitdrukken.

IV. Aanvulling van het examenprogramma, bedoeld in artikel 13, lid 1, van het besluit.

Brandstoffen, smeermiddelen en materialen.

Berekening van het warmtegevend vermogen van brandstoffen, van de benoodigde lucht bij verbranding, van de schoorsteenverliezen en van het rendement van den ketel en van het werktuig; kennis van het vervaardigen, de samenstelling en het keuren van het materiaal voor stoomketels en hun toebehooren en van dat voor pijpleidingen, benevens van het materiaal, dat voor den bouw van verbrandingsmotoren en van stoomwerktuigen wordt gebruikt; kennis van de samenstelling, van de eigenschapen, van het keuren en van het gebruik van smeermiddelen, pakking- en bekleedingstoffen.

Behoort bij Koninklijk besluit van den 15den October 1937, (*Staatsblad* n°. 579D).

Ons bekend,

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

S. 584.

---

22 *October* 1937. BESLUIT tot afwijking van het Dienstplichtbesluit ten aanzien van een nadere keuring van ingeschrevenen voor de lichting 1938.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Defensie van 16 October 1937, VIIde Afd., n°. 201 H.;

Overwegende, dat het noodig is gebleken, in afwachting van nadere wettelijke voorzieningen, maatregelen te treffen voor een geneeskundig onderzoek van ingeschrevenen voor de lichting 1938, die op grond van hun vrijstelling wegens broederdienst een zoodanig onderzoek nog niet hebben ondergaan;

Gelet op art. II, onder *a*, der wet van 22 April 1937 (*Staatsblad* n°. 500);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Voor zoover in verband met het houden van een nader geneeskundig onderzoek van ingeschrevenen voor de lichting 1938 afwijkingen noodig zijn van bepalingen van het Dienstplichtbesluit (*Staatsblad* 1929, n°. 21), worden deze afwijkingen vastgesteld door Onzen Minister van Defensie.

Onze Minister van Defensie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 22sten October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Defensie, van Dijk.

(*Uitgeg.* 2 *November* 1937.)

S. 594.

---

25 *October* 1937. BESLUIT, houdende aanwijzing van ambtenaren van de Rijksverkeersinspectie, die ingevolge artikel 13, eerste lid, slot, van de Wet Openbare Vervoermiddelen met het opsporen van overtredingen worden belast.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 20 October 1937, n°. 486, afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Gelet op artikel 13, eerste lid, slot, der Wet Openbare Vervoermiddelen, zooals dit artikel is gewijzigd bij de wet van 18 Juli 1936 (Staatsblad n°. 521);

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. de volgende ambtenaren van de Rijksverkeersinspectie ingevolge artikel 13, eerste lid, slot, der Wet Openbare Vervoermiddelen te belasten met de opsporing van de overtredingen van die wet en van den bij artikel 10 dier wet bedoelden algemeenen maatregel van bestuur:

1°. de Inspecteur-Generaal van het Verkeer;

2°. de Rijkshoofdinspecteurs, de Rijksinspecteurs, de Adjunct-Rijksinspecteurs, de Rijksopzichters en de Rijkscontroleurs van het Verkeer.

II. te doen vervallen het Koninklijk besluit van 29 October 1929 (Staatsblad n°. 473).

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 25sten October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

(*Uitgeg.* 5 *November* 1937.)

S. 658.

9 *October* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Wulkenbesluit 1936.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken van 8 September 1937, N°. 23003, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 2 en 6 van het Crisis-Wulkenbesluit 1936;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 13 September 1937 N°. 852);

Gehoord den Raad van State (advies van 28 September 1937 N°. 48);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 4 October 1937 N°. 24813, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. artikel 2 lid 2 van het Crisis-Wulkenbesluit 1936 te wijzigen en te doen lezen als volgt:

„2. De vergunning, genoemd in het eerste lid van dit artikel, wordt niet verstrekt, dan nadat de aanvrager ten genoegen van de crisis-organisatie heeft aangetoond, dat de vergunning wordt aangevraagd ten aanzien van een vaartuig, waarmede hij het visschen op en het aanvoeren van wulken tusschen 1 October 1934 en 1 Mei 1935 of tusschen 1 October 1935 en 1 Mei 1936 geregeld heeft uitgeoefend, of ten aanzien van een vaartuig, dat dient ter vervanging van een vaartuig, als hiervoor genoemd."

B. in artikel 6 van het onder A genoemde besluit in plaats van „1937" te doen lezen „1938".

C. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag, na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 9den October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 20 *October* 1937.)

S. 659.

22 *October* 1937. BESLUIT, houdende voorwaarden, waaronder bepalingen van een ondernemersovereenkomst in het japonnenconfectie-bedrijf algemeen verbindend kunnen worden verklaard.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken van 13 September 1937, N°. 36528 N/J.A., Directie van Handel en Nijverheid;

Overwegende, dat met inachtneming van het bepaalde bij en krachtens artikel 4 der Wet op het algemeen verbindend en onverbindend verklaren van ondernemersovereenkomsten 1935, door belanghebbenden een verzoek is ingediend tot algemeen verbindend verklaring van een ondernemersovereenkomst tot verbetering van de toestanden in het japonnen-confectiebedrijf;

Overwegende, dat op grond van het bepaalde in artikel 2, eerste lid, van voornoemde wet, zoodanige algemeen verbindendverklaring slechts kan geschieden onder voorwaarden, door Ons bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen;

Gelet op artikel 10 van Ons besluit van 14 September 1936, Staatsblad N°. 646, tot uitvoering van artikel 12, tweede en vierde lid, van voornoemde wet;

Overwegende, dat de vaste commissie van den Economischen Raad, bedoeld in artikel 8 van genoemde wet, terzake is gehoord;

Den Raad van State gehoord (advies van 12 October 1937, N°. 42);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 16 October 1937, N°. 40430 N/J.A. Directie van Handel en Nijverheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Onze Minister van Economische Zaken kan de daarvoor in aanmerking komende bepalingen van de ondernemersovereenkomst ter verbetering van de toestanden in het japonnen-confectie-bedrijf, op welke betrekking had het verzoek tot algemeen verbindendverklaring, op 23 Juli 1936 door belanghebbenden ingediend, onder de navolgende voorwaarden algemeen verbindend verklaren:

a. Aan vertegenwoordigers van fabrikanten van japonnenconfectie, welke niet partij zijn bij de overeenkomst, en van de afnemers van japonnenconfectie zal gelegenheid moeten worden gegeven zitting te nemen in het orgaan, hetwelk belast zal zijn met de uitvoering van de overeenkomst;

b. het onder *a* bedoelde orgaan zal zich uitdrukkelijk moeten beperken tot de aan dat orgaan bij de overeenkomst opgedragen taak;

c. de benoeming van het hoofd van het bureau, dat belast zal zijn met de dagelijksche werkzaamheden ter uitvoering van de overeenkomst, zal afhankelijk zijn van een verklaring van Onzen Minister van Economische Zaken, inhoudende, dat bij dezen tegen die benoeming geen bezwaar bestaat;

d. het hoofd van het onder *c* bedoelde bureau noch iemand van het overige daarbij werkzame personeel zal belang mogen hebben bij de vervaardiging van of den handel in confectiegoederen;

e. in aangelegenheden van financieelen of administratieven aard zal het hoofd van het onder *c* bedoelde bureau moeten worden bijgestaan door een accountant, die niet de accountant van een fabrikant van japonnenconfectie zal mogen zijn;

f. het onder *c* bedoelde bureau zal, voor wat het toezicht op de naleving van de overeenkomst betreft, ter beschikking moeten staan van de Commissie, bedoeld in artikel 12 der Wet op het algemeen verbindend en onverbindend verklaren van ondernemersovereenkomsten 1935;

g. Onze Minister van Economische Zaken zal een vertegenwoordiger zijnerzijds aanwijzen, die tot taak zal hebben bij de uitvoering van de overeenkomst te waken voor het algemeen belang;

h. de onder *g* bedoelde vertegenwoordiger zal daartoe het recht moeten verkrijgen, alle vergaderingen van het onder *a* bedoelde orgaan bij te wonen en voorts inzage te nemen van alle bescheiden, op de uitvoering van de overeenkomst betrekking hebbende.

2. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het Staatsblad, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 22sten October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 29 *October* 1937.)

S. 660.

23 *October* 1937. BESLUIT tot wijziging van de maat op aal of paling en op gerookte aal of paling.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken van 3 September 1937, N°. 5930, Afdeeling Visscherijen;

Gelet op de Visscherijwet (Staatsblad 1931, N°. 410);

Den Raad van State gehoord (advies van 28 September 1937, N°. 49);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 19 October 1937, N°. 6216, Afdeeling Visscherijen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Met wijziging van het bepaalde in artikel 3, eerste lid, van het Rivierenvisscherijreglement (Staatsblad 1932, N°. 315), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 2 September 1936 (Staatsblad N°. 771), artikel 3, eerste lid, van het Algemeen Visscherijreglement voor de binnenwateren (Staatsblad 1932, N°. 315), artikel 3, eerste lid, van het Waddenzee-Visscherijreglement (Staatsblad 1932, N°. 316) en artikel 3, eerste lid, van het Zuidhollandsche Stroomen-Visscherijreglement (S. 1932, N°. 317) een maat op aal of paling vast te stellen van 28 c.m. en een maat op gerookte aal of paling van 26 c.m., met wijziging van het bepaalde in artikel 23, eerste lid, van het Zeeuwsche Stroomen-Visscherijreglement (Staatsblad 1911, N°. 164), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 7 April 1931 (Staatsblad N°. 146), een maat op aal of paling vast te stellen van 28 c.m. en met wijziging van het bepaalde in het Koninklijk besluit van 6 October 1911 (Staatsblad N°. 312), tot wijziging van laatstgenoemd Reglement, een maat op gerookte aal of paling vast te stellen van 26 c.m.

2. Dit besluit treedt in werking met ingang van 15 November 1937.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 23sten October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 5 *November* 1937.)

S. 682.

13 *September* 1937. BESLUIT tot nadere vaststelling van het aantal leden der Kamer van Koophandel en Fabrieken voor *Delft* en Omstreken.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken van 7 September 1937, N°. 25792 J.A., Directie van Handel en Nijverheid;

Gelet op artikel 2, tweede lid, der Wet op de Kamers van Koophandel 1920, Staatsblad N°. 152;

Gelet op Ons besluit van 29 December 1921, houdende vaststelling van het aantal leden der Kamers van Koophandel en Fabrieken, Staatsblad N°. 1449, laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 8 October 1925, Staatsblad N°. 409;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het aantal leden der Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Delft en Omstreken nader vast te stellen op 18.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst.

Het Loo, den 13den September 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 28 *September* 1937.)

S. 852.

6 *Juli* 1937. BESLUIT tot vaststelling ten aanzien van de verzekerden, werkzaam in de diamantindustrie, van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij artikel 6, lid 5, en artikel 145 der Ziektewet.

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 29 Mei 1937, nº. 1349, Afdeeling Arbeidersverzekering;

Gelet op de artikelen 6, vijfde lid, en 145 der Ziektewet;

Den Raad van State gehoord (advies van den 22 Juni 1937, nº. 22);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 30 Juni 1937, nº. 1684, Afdeeling Arbeidersverzekering;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen als volgt:

Art. 1. In afwijking van het bepaalde in het tweede lid van artikel 37 der Ziektewet wordt aan verzekerden, werkzaam in de diamantindustrie, ziekengeld uitgekeerd over iederen dag, uitgezonderd Zaterdagen en Zondagen, dat de ongeschiktheid tot werken duurt, te beginnen met den derden dag na dien, waarop zij aanving, gedurende ten hoogste zes en twintig

weken. Als dag, waarop de ongeschiktheid tot werken is aangevangen, geldt de eerste dag, waarop wegens ziekte niet is gewerkt of het werk tijdens den werktijd is gestaakt. De Raad van Arbeid, onderscheidenlijk de Bedrijfsvereeniging, is echter bevoegd, om, wanneer de eerste dag, waarop wegens ziekte niet is gewerkt, op Maandag valt en de verzekerde ten genoege van het verzekeringsorgaan aantoont, dat de arbeidsongeschiktheid wegens ziekte op een vroegeren dag is aangevangen, dien vroegeren dag als eersten dag der arbeidsongeschiktheid aan te nemen.

2. In afwijking van het bepaalde in het derde lid van artikel 6 der Ziektewet met betrekking tot de bepaling van het dagloon. geldt voor verzekerden, werkzaam in de diamantindustrie, als dagloon 1/5 van het loon, dat in de dertien kalender- of loon weken, voorafgaande aan de ongeschiktheid tot werken, of in het geval, voorzien in artikel 37, vierde lid, voorafgaande aan den eersten dag, waarover ziekengeld op grond van die wettelijke bepaling zal worden uitgekeerd, gemiddeld per week is verdiend door gelijksoortige arbeiders in hetzelfde bedrijf.

3. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 6den Juli 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.

(*Uitgeg.* 13 *Juli* 1937).

S. 859. ———

11 *October* 1937. BESLUIT, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 16 April 1925, *Staatsblad* n°. 145, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 29, eerste lid, der Ongevallenwet 1921, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 22 Augustus 1936, *Staatsblad* n°. 861.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 19 Augustus 1937, n°. 1916, Afdeeling Arbeidersverzekering;

Gelet op artikel 29, eerste lid, der Ongevallenwet 1921;

Den Raad van State gehoord (advies van den 28 September 1937, n°. 47);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 5 October 1937, n°. 2503, afdeeling Arbeidersverzekering;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te wijzigen Ons besluit van 16 April 1925, *Staatsblad* n°. 145, vorengenoemd, zooals dat laatstelijk werd gewijzigd bij Ons besluit van 22 Augustus 1936, *Staatsblad* n°. 861, en te bepalen als volgt:

Art. I. In artikel 3 van Ons vorenaangehaald gewijzigd besluit van 16 April 1925, *Staatsblad* n°. 145, wordt in plaats van het cijfer „37", voorkomende achter het volgnummer 455*bis*, Luchtvaartondernemersbedrijf (het), gelezen het cijfer: „39".

Art. II. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 11den October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.

(*Uitgeg.* 22 *October* 1937.)

S. 860. ———

25 *October* 1937. BESLUIT tot nadere wijziging van het „Tariefbesluit V.O.V.", zooals dat laatstelijk werd gewijzigd bij Koninklijk besluit van 9 April 1936, *Staatsblad* N°. 849.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 4 September 1937, N°. 2249, afdeeling Arbeidersverzekering;

Gelet op de artikelen 5, 10, 18, eerste en tweede lid, 20, tweede lid, 21, vierde lid, 22, tweede lid, der Ouderdomswet 1919 en artikel XX van de Wet van 19 Mei 1922, Staatsblad N°. 352;

Den Raad van State gehoord (advies van 12 October 1937, N°. 43);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 19 October 1937, N°. 2616, afdeeling Arbeidersverzekering;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te wijzigen het „Tariefbesluit V.O.V." (Ons besluit van 17 April 1923, Staatshlad N°. 146, laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 9 April 1936, Staatsblad N°. 849) en te bepalen als volgt:

Art. I. De punt aan het slot van artikel 59 van Ons vorenbedoeld gewijzigd Tariefbesluit V.O.V. wordt vervangen door „en op een rentevoet van 3¼ % 's jaars.".

Art. II. In artikel 66 van Ons vorenbedoeld gewijzigd Tariefbesluit V.O.V. worden na „berustende op de grondslagen F of G," ingevoegd de woorden „voor zoover niet een andere rentevoet is voorgeschreven,".

Art. III. De punt aan het slot van de eerste alinea van artikel 67 f van Ons vorenbedoeld gewijzigd Tariefbesluit V.O.V. wordt vervangen door „en op een rentevoet van 3¼ % 's jaars.".

Art. IV. In artikel 67 n van Ons vorenbedoeld gewijzigd Tariefbesluit V.O.V. worden na „berustende op den grondslag H," ingevoegd de woorden „voor zoover niet een andere rentevoet is voorgeschreven,".

Art. V. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien, waarop het in het Staatsblad werd geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waar-

van afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 25sten October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.

(*Uitgeg.* 2 *November* 1937.)

S. 950.

19 *October* 1937. BESLUIT tot gelijkstelling van de vóór 1920 aan de militairen van de voormalige landmacht in *West-Indië* verleende gagementen en pensioenen op den voet van de voor de militairen van het Koninklijk Nederlandsch-Indische leger geldende regeling, opgenomen in *Indisch Staatsblad* 1937, N°. 443.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 16 September 1937, Commissariaat voor Indische Zaken, Afdeeling C, N°. 1;

Gezien Onze besluiten van 2 September 1927, N°. 89 (Staatsblad N°. 306; Gouvernementsblad 1928 N°. 88; Publicatieblad 1929 N°. 14) en van 2 Mei 1928 N°. 25 (Staatsblad N°. 139; Gouvernementsblad 1928 N°. 90; Publicatieblad 1929 N°. 16).

Den Raad van State gehoord (advies van 5 October 1937, N°. 39);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Koloniën van 12 October 1937, Commissariaat voor Indische Zaken, Afdeeling C, N°. 5;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Gerekend van 1 Januari 1937 worden de gagementen en pensioenen, verleend aan de gewezen militairen van de voormalige landmacht in West-Indië, die vóór 1 Januari 1920 den dienst verlieten, herzien op denzelfden voet als is geschied ten aanzien van de gagementen en pensioenen van de vóór 1920 gegageerde en gepensionneerde Europeesche militairen van het Koninklijk Nederlandsch-Indische leger ingevolge de Ordonnantie van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië van 3 Juli 1937 (Indisch Staatsblad N°. 443).

2. De in verband met artikel 1 noodige herziening van de daar bedoelde gagementen en pensioenen van de gewezen militairen van de voormalige landmacht in West-Indië geschiedt door Onzen Minister van Koloniën.

3. De uit dit besluit voortvloeiende uitgaven komen ten laste van het XIIIe Hoofdstuk der Rijksbegrooting.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 19den October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,
Ch. Welter.

(*Uitgeg.* 5 *November* 1937.)

S. 1368.

20 *October* 1937. BESLUIT tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van de afdeeling gymnasium van het Christelijk Lyceum te *Harderwijk* van de Vereeniging voor Christelijk Middelbaar en Voorbereidend Hooger Onderwijs voor Harderwijk en Omstreken, gevestigd aldaar.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 3 Augustus 1937, N°. 11146 III, Afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Gelet op artikel 157 der hooger-onderwijswet;

Gezien Ons besluit van 29 April 1931 (Staatsblad N°. 177);

Den Raad van State gehoord (advies van 5 October 1937, N°. 34);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 15 October 1937, N°. 16692, Afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 1 September 1937 de afdeeling gymnasium van het Christelijk Lyceum te Harderwijk van de Vereeniging voor Christelijk Middelbaar en Voorbereidend Hooger Onderwijs voor Harderwijk en Omstreken, gevestigd aldaar, opnieuw voor een tijdvak van zes jaren aan te wijzen als bevoegd om, met inachtneming der desbetreffende wettelijke voorschriften aan haar leerlingen, die het onderwijs tot het einde hebben bijgewoond, een getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire studiën af te geven, dat met het getuigschrift, in artikel 11 der hooger-onderwijswet vermeld, wordt gelijkgesteld.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 20sten October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 5 *November* 1937.)

S. 1384.

7 *October* 1937. BESLUIT, betreffende de Dr. Mr. Willem van den Berghstichting te *Noordwijk*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 2 October 1937, n°. 9946 I, afdeeling Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), zooals deze laatstelijk is gewijzigd;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Eenig artikel.

Artikel 2 van Ons besluit van 19 October 1922 (*Staatsblad* n°. 565), laatstelijk gewijzigd

bij Ons besluit van 22 Juni 1937 (*Staatsblad* n°. 1382), wordt gewijzigd als volgt:

a. in het eerste lid wordt in plaats van: „één woning", gelezen: drie woningen, en in plaats van: „de woning", gelezen: de woningen;

b. het derde lid wordt gelezen: In de inrichting, bedoeld in het eerste lid, mogen niet meer dan 308 zwakzinnigen, 235 mannelijke en 73 vrouwelijke, verpleegd worden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 7den October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeijen.

(*Uitgeg.* 22 *October* 1937.)

S. 1385.

11 *October* 1937. BESLUIT, betreffende het krankzinnigengesticht „Maasoord", te Poortugaal.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 6 October 1937, n°. 10208, afdeeling Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (Staatsblad n°. 96), zooals deze wet laatstelijk is gewijzigd;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:

Eenig artikel.

Artikel 5 van Ons besluit van 3 December 1935, (Staatsblad n°. 688), wordt gelezen als volgt:

In de inrichting, bedoeld in artikel 2, mogen niet meer dan 163 mannen en 167 vrouwen verpleegd worden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst.

Het Loo, den 11den October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeijen.

(*Uitgeg.* 22 *October* 1937.)

S. 2359*.

30 *Augustus* 1937. BESLUIT tot het onthouden van goedkeuring aan een uitbreidingsplan voor de *Watergraafsmeer*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien het overeenkomstig artikel 37, 3de lid, in verband met artikel 40, 2de lid, der Woningwet, aan Ons ter goedkeuring aangeboden besluit van Gedeputeerde Staten van Noordholland van 22 Juli 1936, n°. 156, tot vaststelling van een uitbreidingsplan voor de Watergraafsmeer (gemeente Amsterdam);

Gelet op Ons besluit van 3 Maart 1937, n°. 14, waarbij Wij Onze beslissing hebben verdaagd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 7 Juli 1937, n°. 246, en 11 Augustus 1937, n°. 246/79;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 23 Augustus 1937, n°. 7415 M/P.B.R. afdeeling Volkshuisvesting;

Overwegende, dat Gedeputeerde Staten van Noordholland bij bun evenvermeld besluit in verband met Ons besluit van 14 September 1931, n°. 37,[1] waarbij met vernietiging van de bij besluit van hun college van 26 November 1930, n°. 93, verleende goedkeuring aan het plan tot herziening van het uitbreidingsplan voor de Watergraafsmeer, door den raad van Amsterdam vastgesteld bij besluit van 19 Juni 1929, n°. 333, en aangevuld bij besluit van 22 October 1930, n°. 1030, aan het bedoelde herzieningsplan de goedkeuring is onthouden, A. hebben vastgesteld een plan tot herziening van het uitbreidingsplan voor de Watergraafsmeer, overeenkomstig de bij hun besluit behoorende kaarten met toelichtende beschrijving, van welk plan de bestemming in onderdeelen nader is omschreven in de in punt C van hun besluit vervatte bebouwingsvoorschriften; B. aan burgemeester en wethouders van Amsterdam de bevoegdheid hebben verleend: *a.* eenig onderdeel van de grens, de richting of het profiel van een straat of van den vorm of de indeeling van een plein nader vast te stellen en dienovereenkomstig den vorm der bouwblokken eenigszins te wijzigen, hetzij wanneer bij definitieve uitwerking blijkt, dat eenige afwijking noodzakelijk is, hetzij wanneer, ter uitvoering van een door de gemeente of een door of met medewerking van belanghebbenden ontworpen bouwplan, een zoodanige afwijking in het belang van een richtige of behoorlijke bebouwing blijkt te zijn; *b.* ter uitvoering van een door de gemeente of een door of met medewerking van belanghebbenden ontworpen bouwplan, enkele der geprojecteerde straten te verplaatsen of te doen vervallen of enkele nieuwe straten in te voegen en in verband hiermede den vorm van enkele bouwblokken te wijzigen of enkele bouwblokken samen te voegen of te splitsen, mits de stedebouwkundige aansluiting met het plan, zooals dit voor de omliggende terreinen is vastgesteld, gehandhaafd blijft; *c.* in verband met het onder *a* en *b* bepaalde in het plan opgenomen voortuinen te doen vervallen; *d.* indien blijkt, dat in het plan aangewezen terreinen voor openbare gebouwen, gebouwen met bijzondere bestemming of garages, op eenig onderdeel niet overeenstemmen met de behoefte, van het plan af te wijken door: 1°. de daarbij betrokken gedeelten van de bovenbedoelde terreinen aan te wijzen voor woningbouw van hetzelfde karakter als voor de omgeving bij het plan is vastgesteld of wel: 2°. in bijzondere gevallen daarvoor geschikte gedeelten van enkele voor woningbouw bestemde terreinen aan te wijzen voor de oprichting van garages of voor zoover het gemeenteterreinen betreft van openbare gebouwen of gebouwen met bijzondere bestemming; *e.* indien blijkt, dat de plaatsen, waarop de vestiging van

* Aldus ingedeeld onder gebruikmaking van artikel 6 van de Nummeringsbeschikking *Staatsblad* 1937.

[1] C. V. 1931 blz. 193.

winkels en dergelijke is toegelaten, niet overeenstemmen met de behoefte, van het plan af te wijken door op andere voor bebouwing bestemde gronden de vestiging van deze inrichtingen toe te staan, zoo noodig onder intrekking van in het plan daarvoor aangewezen plaatsen; C. hebben vastgesteld een, bij het in punt A genoemde herziene uitbreidingsplan behoorende: Verordening tot vaststelling van bebouwingsvoorschriften, begrepen in het herziene uitbreidingsplan voor de Watergraafsmeer;

dat Gedeputeerde Staten daarbij hebben overwogen, dat door den gemeenteraad van Amsterdam niet is voldaan aan de verplichting, opgelegd in het tweede lid van artikel 38 der Woningwet; dat derhalve op grond van het voorschrift van artikel 40 der genoemde wet de vaststelling van een nieuw plan tot herziening van het bedoelde uitbreidingsplan in dit geval door Gedeputeerde Staten behoort te geschieden; dat het ontwerp tot vaststelling van het bedoelde plan met daarbij behoorende kaarten, toelichtende beschrijving en bebouwingsvoorschriften, houdende nadere omschrijving van de in het plan begrepen gronden, van 24 Januari 1936 tot en met 20 Februari daaraanvolgende, ter gemeente-secretarie van Amsterdam voor een ieder ter inzage is nedergelegd en dat van die nederlegging door het Hoofd van het gemeentebestuur van Amsterdam kennisgeving is gedaan in het Dagblad *De Telegraaf* en in het *Algemeen Handelsblad*, beide van 23 Januari 1936, terwijl zij bovendien op de gebruikelijke wijze aan de ingezetenen is bekend gemaakt; dat tegen het ontwerp een dertiental bezwaarschriften is ingekomen, waarvan de kennisneming in enkele opzichten tot wijziging van het ontwerp-plan aanleiding heeft gegeven;

dat tegen het vastgestelde plan bezwaren bij Ons zijn ingebracht door: de Naamlooze Vennootschap M. J. van Hattum's Havenwerken, gevestigd te Beverwijk, en de Naamlooze Vennootschap W. Blankevoort Czn's Aanneming Maatschappij, gevestigd te Haarlem, de Naamlooze Vennootschap Maatschappij tot exploitatie van onroerende goederen in Nederland Nommer Twee, gevestigd te Aerdenhout, gemeente Bloemendaal, Jhr. Mr. W. M. de Brauw, te 's-Gravenhage, en Mr. P. G. van Tienhoven, te Amsterdam, in hun hoedanigheid van executeuren-testamentair der nalatenschap van wijlen Jkvr. L. D. C. Six, in leven echtgenoote van wijlen F. E. Blaauw, alsmede H. J. Middendorp, te 's-Graveland, in zijne hoedanigheid van executeur-testamentair der nalatenschap van wijlen F. E. Blaauw, H. van Veeren Jr., te Amsterdam, Mevrouw S. C. Waaldijk, weduwe van H. van Veeren, te Bussum, W. van Veeren Hzn., te Amsterdam, H. van Veeren Jr., te Amsterdam, M. van Veeren, te Soest, Mevrouw H. A. van Veeren, echtgenoote van C. L. Göbel, te Utrecht, met wien zij buiten gemeenschap van goederen is gehuwd, C. L. Göbel, te Utrecht, tot bijstand en machtiging, Mevrouw L. S. C. A. van Veeren, echtgenoote van L. C. Bijl, te Amsterdam, met wien zij buiten gemeenschap van goederen is gehuwd, en L. C. Bijl, tot bijstand en machtiging, de Handelsvennootschap onder de firma W. van Veeren en Co., gevestigd te Amsterdam, W. F. Egeman, te Amsterdam, de Naamlooze Vennootschap Amsterdamsche Huizenhandel en Administratie-Maatschappij, vroeger genaamd Naamlooze Vennootschap Triade Maatschappij tot Exploitatie van Onroerende goederen, gevestigd te Amsterdam, en Mr. A. H. Walkate, te Bussum, bewindvoerder over de goederen van F. A. Vermuyten;

Overwegende, dat tegen het onderwerpelijke, door Gedeputeerde Staten van Noordholland vastgestelde plan tot herziening van het uitbreidingsplan voor de Watergraafsmeer verschillende bezwaren bestaan;

Overwegende, dat Wij in de eerste plaats deelen in het, in een der bezwaarschriften aangevoerde, bezwaar, hierin bestaande, dat de onder B van het besluit van Gedeputeerde Staten aan burgemeester en wethouders verleende afwijkingsbevoegdheid te ruim is;

dat de hierbedoelde bevoegdheid zich inderdaad niet verdraagt met het in artikel 36 der Woningwet neergelegde beginsel, dat de aanwijzing van de bestemming van den in het plan begrepen grond, behoudens afwijking bij uitzondering op ondergeschikte punten, door den gemeenteraad behoort te geschieden;

dat toch, al mogen de op dit punt door Gedeputeerde Staten gegeven voorschriften, zooals dit college in een zijner adviezen opmerkt, meer gedetailleerd zijn dan het geval was met de soortgelijke door den raad der gemeente Tilburg vastgestelde bepalingen, met het oog waarop in Ons besluit van 13 Maart 1936, n°. 39,[1] werd beslist, dat Gedeputeerde Staten van Noordbrabant terecht hun goedkeuring aan het desbetreffende raadsbesluit hadden onthouden, zulks toch niet wegneemt, dat ook de onderhavige, aan burgemeester en wethouders van Amsterdam verleende bevoegdheid tot afwijken van het plan niet toelaatbaar kan worden geacht;

dat dit met name geldt ten aanzien van het bepaalde onder *d* en *e*, waarbij aan burgemeester en wethouders de bevoegdheid wordt verleend om de bestemming van bepaalde terreinen, zooals deze op het uitbreidingsplan is aangegeven, ingrijpend te wijzigen, zonder dat aan belanghebbenden de gelegenheid zou openstaan, daartegen bezwaar te maken, eventueel daarvan bij Ons in beroep te komen;

dat om dezelfde redenen, als hier vermeld, ook bezwaar bestaat tegen het bepaalde in artikel 13, 2e lid, der bebouwingsvoorschriften, waarbij aan burgemeester en wethouders de bevoegdheid wordt gegeven om toe te staan, dat van de, voor de in het eerste lid van dat artikel bedoelde gronden in het uitbreidingsplan aangegeven bestemming (te weten boerderijen met de daarbij benoodigde bedrijfsgebouwen ten behoeve van landbouw en veeteelt) wordt afgeweken ten behoeve van het gebruik dier gronden als sportterrein of als volkstuinen;

Overwegende: dat eveneens bezwaar bestaat tegen de bestemming van gronden tot „park, plantsoen, stadskweekerij, begraafplaats of speelweide";

dat toch ingevolge artikel 12, eerste lid, onder *b*, van het Woningbesluit op een plan van uitbreiding, dat, zooals het onderhavige,

[1] C. V. 1936 blz. 109.

de bestemming in onderdeelen aanwijst, de onderscheiden bestemmingen moeten worden aangeduid *met duidelijke aanwijzing van de begrenzing daarvan;* dat hieruit niet anders kan volgen dan dat met een vijfvoudige bestemming als de evenbedoelde niet mag worden volstaan, doch dat behoort te worden aangegeven, welke gronden worden bestemd tot park, welke tot plantsoen enz.;

Overwegende, dat voorts als een ernstig bezwaar tegen het onderhavige plan moet gelden, dat een aantal eigenaren door de aan hunne perceelen gegeven bestemming dreigt te worden benadeeld;

dat immers de binnen het gebied van het plan gelegen perceelen van de Naamlooze Vennootschap M. J. van Hattum's Havenwerken en de Naamlooze Vennootschap W. Blankevoort Czn's Aanneming Maatschappij, van de Naamlooze Vennootschap Maatschappij tot exploitatie van onroerende goederen in Nederland Nommer Twee, van de Vereeniging tot behoud van Natuurmonumenten in Nederland, van H. van Veeren Jr., alsmede eenige perceelen van de Weduwe van Veeren c.s., te weten een tweetal perceelen aan de Schagerlaan en een perceel aan den Ringdijk, welke perceelen volgens het thans geldende uitbreidingsplan van 1907 zijn bestemd voor gesloten bebouwing, ingevolge het onderwerpelijke herzieningsplan geheel of grootendeels zijn bestemd tot openbare straat, tot park, speelweide, volkstuinen en andere doeleinden van openbaar nut, zonder dat voor de betrokken eigenaren eenige waarborg bestaat, dat de bedoelde perceelen binnen afzienbaren tijd door de gemeente zullen worden onteigend, terwijl er evenmin eene gemeentelijke schadevergoedingsverordening bestaat, op grond waarvan de eigenaren aanspraak op vergoeding van de door hen te lijden schade zouden kunnen maken;

dat in verband hiermede moet worden geoordeeld, dat Gedeputeerde Staten ten onrechte er toe zijn overgegaan om aan de gronden van deze eigenaren de evenvermelde bestemmingen te geven, voor dat de gemeente Amsterdam had vastgesteld de wijze, waarop die en wellicht andere eigenaren, die uithoofde van billijkheid voor tegemoetkoming in door hen te lijden schade in aanmerking zouden komen, zouden worden geholpen;

Overwegende, dat nog bezwaar is gemaakt tegen de bestemming van de ten noordoosten van het spoorwegemplacement gelegen gronden voor boerderijen met de daarbij benoodigde bedrijfsgebouwen ten behoeve van landbouw en veeteelt;

dat met name in eenige bezwaarschriften, zij het ook niet van de eigenaren der desbetreffende gronden, met een beroep op Onze besluiten van 23 December 1935, n°. 20[1] en 9 Januari 1936, n°. 38, is aangevoerd, dat het geven van deze bestemming *in het geheel niet* zou zijn geoorloofd, doch dat dit betoog Onzes inziens niet opgaat;

dat Wij bij Onze evenvermelde besluiten slechts hebben beslist, dat een bestemming voor „land- en tuinbouw" zonder meer zich met de strekking van de Woningwet, voorzoover betreft gemeentelijke uitbreidingsplannen, niet verdraagt;

dat echter de onderhavige bestemming, blijkens haar bewoordingen, bedoelt *de bebouwing* ter plaatse te regelen, en wel door slechts die bebouwing geoorloofd te verklaren, welke voor de uitoefening van landbouw en veeteelt noodzakelijk moet worden geacht;

dat intusschen deze beperking der bebouwingsmogelijkheid Onzes inziens in het onderwerpelijke geval inzooverre te ver gaat, dat zelfs de bouw van enkele landarbeiderswoningen ter plaatse niet geoorloofd is;

Overwegende, dat de hiervoren genoemde bezwaren van zoodanigen aard zijn, dat zij zich tegen de goedkeuring van het onderwerpelijke, door Gedeputeerde Staten van Noordholland vastgestelde, herzieningsplan verzetten;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

goedkeuring te onthouden aan het, bij het bovenvermelde besluit van Gedeputeerde Staten vastgestelde plan tot herziening van het uitbreidingsplan van de Watergraafsmeer met de daarbij behoorende regeling van de afwijkingsbevoegdheid van burgemeester en wethouders en bebouwingsvoorschriften.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk met vorenbedoelde voordracht in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur.

Het Loo, den 30sten Augustus 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeijen.

(*Uitgeg.* 24 *September* 1937.)

[1] C. V. 1935 blz. 458.

N°. 7415 M/P.B.R.

VOLKSHUISVESTING.

Toepassing van artikel 40 Woningwet.

's-Gravenhage, 23 Augustus 1937.

Aan de Koningin.

Eerbiedig wordt Uwer Majesteit hierbij aangeboden het advies van den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, van 7 Juli 1937 n°. 246 over het aan Uwe Majesteit ter goedkeuring aangeboden besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland van 22 Juli 1936 n°. 156, tot vaststelling van een uitbreidingsplan voor de Watergraafsmeer (gemeente Amsterdam). Het bij dit advies gevoegde ontwerp-besluit luidt als volgt:

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien het overeenkomstig artikel 37, 3de lid, in verband met artikel 40, 2de lid, der Woningwet, aan Ons ter goedkeuring aangeboden besluit van Gedeputeerde Staten van Noordholland van 22 Juli 1936, n°. 156, tot vaststelling van een uitbreidingsplan voor Watergraafsmeer (gemeente Amsterdam);

Gelet op Ons besluit van 3 Maart 1937, n°. 14, waarbij Wij Onze beslissing hebben verdaagd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 7 Juli 1937, n°. 246;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van

Overwegende, dat Gedeputeerde Staten van Noordholland bij hun evenvermeld besluit, in verband met Ons besluit van 14 September 1931, n°. 37, waarbij met vernietiging van de bij besluit van hun college van 26 November 1930, n°. 93, verleende goedkeuring aan het plan tot herziening van het uitbreidingsplan voor de Watergraafsmeer, door den raad van Amsterdam vastgesteld bij besluit van 19 Juni 1929, n°. 333, en aangevuld bij besluit van 22 October 1930, n°. 1030, aan het bedoelde herzieningsplan de goedkeuring te onthouden, A. hebben vastgesteld een plan tot herziening van het uitbreidingsplan voor de Watergraafsmeer, overeenkomstig de bij hun besluit behoorende kaarten met toelichtende beschrijving, van welk plan de bestemming in onderdeelen nader is omschreven in de in punt C van hun besluit vervatte bebouwingsvoorschriften; B. aan burgemeester en wethouders van Amsterdam de bevoegdheid hebben verleend: *a.* eenig onderdeel van de grens, de richting of het profiel van een straat of van den vorm of de indeeling van een plein nader vast te stellen en dienovereenkomstig den vorm der bouwblokken eenigszins te wijzigen, hetzij wanneer bij definitieve uitwerking blijkt, dat eenige afwijking noodzakelijk is, hetzij wanneer, ter uitvoering van een door de gemeente of een door of met medewerking van belanghebbenden ontworpen bouwplan, een zoodanige afwijking in het belang van een richtige of behoorlijke bebouwing blijkt te zijn; *b.* ter uitvoering van een door de gemeente of een door of met medewerking van belanghebbenden ontworpen bouwplan, enkele der geprojecteerde straten te verplaatsen of te doen vervallen of enkele nieuwe straten in te voegen en in verband hiermede den vorm van enkele bouwblokken te wijzigen of enkele bouwblokken samen te voegen of te splitsen, mits de stedebouwkundige aansluiting met het plan, zooals dit voor de omliggende terreinen is vastgesteld, geh ndhaafd blijft; *c.* in verband met het onder *a* en *b* bepaalde in het plan opgenomen voortuinen te doen vervallen; *d.* indien blijkt, dat in het plan aangewezen terreinen voor openbare gebouwen, gebouwen met bijzondere bestemming of garages, op eenig onderdeel niet overeenstemmen met de behoefte, van het plan af te wijken door: 1°. de daarbij betrokken gedeelten van de bovenbedoelde terreinen aan te wijzen voor woningbouw van hetzelfde karakter als voor de omgeving bij het plan is vastgesteld of wel: 2°. in bijzondere gevallen daarvoor geschikte gedeelten van enkele voor woningbouw bestemde terreinen aan te wijzen voor de oprichting van garages of voor zoover het gemeenteterreinen betreft van openbare gebouwen of gebouwen met bijzondere bestemming; *e.* indien blijkt, dat de plaatsen, waarop de vestiging van winkels en dergelijke is toegelaten, niet overeenstemmen met de behoefte, van het plan af te wijken door op andere voor bebouwing bestemde gronden de vestiging van deze inrichtingen toe te staan, zoo noodig onder intrekking van in het plan daarvoor aangewezen plaatsen; C. hebben vastgesteld een, bij het in punt A genoemde herziene uitbreidingsplan behoorende: Verordening tot vaststelling van bebouwingsvoorschriften, begrepen in het herziene uitbreidingsplan voor de Watergraafsmeer;

dat Gedeputeerde Staten daarbij hebben overwogen, dat door den gemeenteraad van Amsterdam niet is voldaan aan de verplichting, opgelegd in het tweede lid van artikel 38 der Woningwet; dat derhalve op grond van het voorschrift van artikel 40 der genoemde wet de vaststelling van een nieuw plan tot herziening van het bedoelde uitbreidingsplan in dit geval door Gedeputeerde Staten behoort te geschieden; dat het ontwerp tot vaststelling van het bedoelde plan met daarbij behoorende kaarten, toelichtende beschrijving en bebouwingsvoorschriften, houdende nadere omschrijving van de in het plan begrepen gronden, van 24 Januari 1936 tot en met 20 Februari daaraanvolgende, ter gemeente-secretarie van Amsterdam voor een ieder ter inzage is nedergelegd en dat van die nederlegging door het Hoofd van het gemeentebestuur van Amsterdam kennisgeving is gedaan in het Dagblad *De Telegraaf* en in het *Algemeen Handelsblad*, beide van 23 Januari 1936, terwijl zij bovendien op de gebruikelijke wijze aan de ingezetenen is bekend gemaakt; dat tegen het ontwerp een dertiental bezwaarschriften is ingekomen, waarvan de kennisneming in enkele opzichten tot wijziging van het ontwerp-plan aanleiding heeft gegeven;

dat tegen het vastgestelde plan bezwaren bij Ons zijn ingebracht door: de Naamlooze Vennootschap M. J. van Hattum's Havenwerken, gevestigd te Beverwijk, en de Naamlooze Vennootschap W. Blankevoort Czn's Aanneming Maatschappij, gevestigd te Haarlem, de Naamlooze Vennootschap Maatschappij tot exploitatie van onroerende goederen in Nederland Nommer Twee, gevestigd te Aerdenhout, gemeente Bloemendaal, Jhr. Mr. W. M. de Brauw, te 's-Gravenhage, en Mr. P. G. van Tienhoven, te Amsterdam, in hun hoedanigheid van executeuren-testamentair der nalatenschap van wijlen Jkvr. L. D. C. Six, in leven echtgenoote van wijlen F. E. Blaauw, alsmede H. J. Middendorp, te 's-Graveland, in zijne hoedanigheid van executeur-testamentair der nalatenschap van wijlen F. E. Blaauw, H. van Veeren Jr., te Amsterdam, Mevrouw S. C. Waaldijk, weduwe van H. van Veeren, te Bussum, W. van Veeren Hzn., te Amsterdam, H. van Veeren Jr., te Amsterdam, M. van Veeren, te Soest, Mevrouw H. A. van Veeren, echtgenoote van C. L. Göbel, te Utrecht, met wien zij buiten gemeenschap van goederen is gehuwd, C. L. Göbel, te Utrecht, tot bijstand en machtiging, Mevrouw L. S. C. A. van Veeren, echtgenoote van L. C. Bijl, te Amsterdam, met wien zij buiten gemeenschap van goederen is gehuwd, en L. C. Bijl, tot bijstand en machtiging, de Handelsvennootschap onder de firma W. van Veeren en Co., gevestigd te Amsterdam, W. F. Egeman, te Amsterdam, de Naamlooze Vennootschap Amsterdamsche Huizenhandel en Administratie-Maatschappij, vroeger genaamd Naamlooze Vennootschap Triade Maatschappij tot Exploitatie

van Onroerende goederen, gevestigd te Amsterdam, en Mr. A. H. Walkate, te Bussum, bewindvoerder over de goederen van F. A. Vermuyten;

Overwegende, dat tegen het onderwerpelijke, door Gedeputeerde Staten van Noordholland vastgestelde plan tot herziening van het uitbreidingsplan voor de Watergraafsmeer verschillende bezwaren bestaan;

dat in de eerste plaats, zooals in eenige der bij Ons ingediende bezwaarschriften terecht is naar voren gebracht, de begrenzing van het gebied van dit plan, zooals deze thans op de desbetreffende kaarten is aangegeven, niet kan worden gehandhaafd;

dat toch het plan volgens deze begrenzing, met uitzondering van een door een speciale arceering aangeduid bouwblok, de geheele Watergraafsmeer omvat, derhalve ook het reeds bebouwde gedeelte daarvan, waarin thans blijkens de stukken ongeveer 25 000 inwoners gehuisvest zijn;

dat zulks zich niet verdraagt met de Woningwet, welke blijkens het bepaalde in artikel 43 en de geschiedenis van haar totstandkoming onderscheid maakt tusschen regeling van de bebouwing binnen en buiten de bebouwde kom der gemeente;

dat, terwijl de gemeenteraad ingevolge het evengenoemde artikel 43 voorschriften kan geven met betrekking tot zoowel den aard der bebouwing als het gebruik van gronden, in de bebouwde kom gelegen, de bestemming van de gronden, gelegen buiten de bebouwde kom, behoort te worden geregeld in een plan van uitbreiding, als bedoeld in artikel 36 en volgende der Woningwet;

dat mitsdien een herzieningsplan als het onderhavige beperkt behoort te blijven tot die gronden, welke onbebouwd zijn gebleven;

dat Gedeputeerde Staten er in hun ter zake uitgebracht ambtsbericht wel op wijzen, dat het bij vrijwel elk plan in onderdeelen in de omgeving eener stad voorkomt, dat een gewoonlijk vrij onordelijke bebouwing van grooteren of kleineren omvang in het plan wordt begrepen, doch dat zulks reeds hierom het onderhavige bezwaar niet kan wegnemen, omdat het hier een zóó aaneengesloten gebied met zuiver stedelijke bebouwing betreft, dat daardaan het karakter van „bebouwde kom" niet kan worden ontzegd;

dat in verband hiermede ook het beroep, hetwelk Gedeputeerde Staten blijkens een nader advies in deze doen op Ons besluit van 15 Augustus 1936, n°. 87 [1] niet opgaat, omdat het in het daarbij bedoelde uitbreidingsplan slechts ging om bebouwde terreinen aan de grens van de bebouwde kom, hetgeen uiteraard geheel iets anders is dan het in een uitbreidingsplan opnemen van een, ongeveer 25 000 inwoners bevattende, bebouwde kom, terwijl voorts niet mag worden voorbijgezien, dat Wij in dit besluit Ons hebben kunnen vereenigen met de handelwijze van het betrokken college van Gedeputeerde Staten om de bedoelde terreinen *buiten* het uitbreidingsplan te laten, zulks uit overweging, dat daardoor o. m. voorkomen zou worden, dat het uitbreidingsplan mede betrekking zou hebben op bebouwde terreinen, welker bestemming naar de bedoeling van den wetgever veeleer op andere wijze dan door een uitbreidingsplan dient te worden vastgelegd;

dat aan het hierbedoelde bezwaar ook niet kan afdoen het feit, dat, zooals Gedeputeerde Staten in hunne ambtsberichten opmerken, omtrent de bestaande bebouwde perceelen in de bebouwingsvoorschriften niets wordt geregeld;

dat zulks toch juist doet uitkomen, dat er in het geheel geen noodzaak bestaat, om het reeds bebouwde gedeelte van de Watergraafsmeer mede in het herzieningsplan te betrekken;

dat Gedeputeerde Staten het bestaan van deze noodzaak wel trachten aan te toonen door er op te wijzen, dat in ieder geval die bebouwing, welke, vooruitloopende op het toekomstige uitbreidingsplan, is tot stand gekomen, in het onderwerpelijke plan moet worden opgenomen, ten einde te voorkomen, dat aan de rechtmatigheid van de, voor de bebouwing verleende bouwvergunningen de basis zou komen te ontvallen, doch dat dit betoog niet kan opgaan;

dat immers, daargelaten nog, dat een uitbreidingsplan nimmer tot het bereiken van een zoodanig doel kan dienen, niet is in te zien, hoe het *onderwerpelijke* plan in eenig opzicht verband zou kunnen houden met de rechtmatigheid van de bedoelde bouwvergunningen, nu van 1907 af reeds een plan van uitbreiding voor de Watergraafsmeer bestaat, en het thans aan de orde zijnde plan daarvan slechts een herziening is;

Overwegende: dat Wij in de tweede plaats deelen in het, in een der bezwaarschriften aangevoerde, bezwaar, hierin bestaande, dat de onder B van het besluit van Gedeputeerde Staten aan burgemeester en wethouders verleende afwijkingsbevoegdheid te ruim is;

dat de hierbedoelde bevoegdheid zich inderdaad niet verdraagt met het in artikel 36 der Woningwet neergelegde beginsel, dat de aanwijzing van de bestemming van den in het plan begrepen grond, behoudens afwijking bij uitzondering op ondergeschikte punten, door den gemeenteraad behoort te geschieden;

dat toch, al mogen de op dit punt door Gedeputeerde Staten gegeven voorschriften, zooals dit college in een zijner adviezen opmerkt, meer gedetailleerd zijn dan het geval was met de soortgelijke, door den raad der gemeente Tilburg vastgestelde bepalingen, met het oog waarop in Ons besluit van 13 Maart 1936, n°. 39, werd beslist, dat Gedeputeerde Staten van Noordbrabant te recht hun goedkeuring aan het desbetreffende raadsbesluit hadden onthouden, zulks toch niet wegneemt, dat ook de onderhavige, aan burgemeester en wethouders van Amsterdam verleende bevoegdheid tot afwijken van het plan niet toelaatbaar kan worden geacht;

dat dit met name geldt ten aanzien van het bepaalde onder *d* en *e*, waarbij aan burgemeester en wethouders de bevoegdheid wordt verleend om de bestemming van bepaalde terreinen, zooals deze op het uitbreidingsplan is aangegeven, ingrijpend te wijzigen, zonder dat aan belanghebbenden de gelegenheid zou openstaan, daartegen bezwaar te maken, eventueel daarvan bij Ons in beroep te komen;

[1] C. V. 1936 blz. 279.

dat om dezelfde redenen, als hier vermeld, ook bezwaar bestaat tegen het bepaalde in artikel 13, 2e lid, der bebouwingsvoorschriften, waarbij aan burgemeester en wethouders de bevoegdheid wordt gegeven om toe te staan, dat van de, voor de in het eerste lid van dat artikel bedoelde gronden in het uitbreidingsplan aangegeven bestemming (te weten boerderijen met de daarbij benoodigde bedrijfsgebouwen ten behoeve van landbouw en veeteelt) wordt afgeweken ten behoeve van het gebruik dier gronden als sportterrein of als volkstuinen;

Overwegende: dat eveneens bezwaar bestaat tegen de bestemming van gronden tot „park, plantsoen, stadskweekerij, begraafplaats of speelweide";

dat toch ingevolge artikel 12, eerste lid, onder *b*, van het Woningbesluit op een plan van uitbreiding, dat, zooals het onderhavige, de bestemming in onderdeelen aanwijst, de onderscheiden bestemmingen moeten worden aangeduid met *duidelijke aanwijzing van de begrenzing daarvan:* dat hieruit niet anders kan volgen, dan dat met een vijfvoudige bestemming als de evenbedoelde niet mag worden volstaan, doch dat behoort te worden aangegeven, welke gronden worden bestemd tot park, welke tot plantsoen enz.;

Overwegende: dat voorts als een ernstig bezwaar tegen het onderhavige plan moet gelden, dat een aantal eigenaren door de aan hunne perceelen gegeven bestemming dreigt te worden benadeeld;

dat immers de binnen het gebied van het plan gelegen perceelen van de Naamlooze Vennootschap M. J. van Hattum's Havenwerken en de Naamlooze Vennootschap W. Blankevoort Czn.'s Aanneming Maatschappij, van de Naamlooze Vennootschap Maatschappij tot exploitatie van onroerende goederen in Nederland Nommer Twee, van de Vereeniging tot behoud van Natuurmonumenten in Nederland, van H. van Veeren Jr., alsmede eenige perceelen van de Weduwe van Veeren c.s., te weten een tweetal perceelen aan de Schagerlaan en een perceel aan den Ringdijk, welke perceelen volgens het thans geldende uitbreidingsplan van 1907 zijn bestemd voor gesloten bebouwing, ingevolge het onderwerpelijke herzieningsplan geheel of grootendeels zijn bestemd tot openbare straat, tot park, speelweide, volkstuinen en andere doeleinden van openbaar nut, zonder dat voor de betrokken eigenaren eenige waarborg bestaat, dat de bedoelde perceelen binnen afzienbaren tijd door de gemeente zullen worden onteigend, terwijl er evenmin eene gemeentelijke schadevergoedingsverordening bestaat, op grond waarvan de eigenaren aanspraak op vergoeding van de door hen te lijden schade zouden kunnen maken;

dat in verband hiermede moet worden geoordeeld, dat Gedeputeerde Staten ten onrechte er toe zijn overgegaan om aan de gronden van deze eigenaren zonder meer de evenvermelde bestemmingen te geven;

dat Gedeputeerde Staten òf eerst dàn het plan in dezen vorm hadden mogen vaststellen, nadat de gemeente Amsterdam zich op hun verzoek had verbonden om de hierbedoelde eigenaren op de een of andere wijze tegen eenige schade te vrijwaren, òf — voor het geval de gemeente niet bereid was gevonden aan dit verzoek te voldoen — het uitbreidingsplan op zoodanige andere wijze hadden behooren vast te stellen, dat het, voorzoover betreft de aan de gronden te geven bestemming, voor deze eigenaren minder bezwarend kon worden geacht;

Overwegende: dat nog bezwaar is gemaakt tegen de bestemming van de ten noordoosten van het spoorwegemplacement gelegen gronden voor boerderijen met de daarbij benoodigde bedrijfsgebouwen ten behoeve van landbouw en veeteelt;

dat met name in eenige bezwaarschriften, zij het ook niet van de eigenaren der desbetreffende gronden, met een beroep op Onze besluiten van 23 December 1935, n°. 20, en 9 Januari 1936, n°. 38, is aangevoerd, dat het geven van deze bestemming *in het geheel niet* zou zijn geoorloofd, doch dat dit betoog Onzes inziens niet opgaat;

dat Wij bij Onze evenvermelde besluiten slechts hebben beslist, dat een bestemming voor „land- en tuinbouw" zonder meer zich met de strekking van de Woningwet, voorzoover betreft gemeentelijke uitbreidingsplannen, niet verdraagt;

dat echter de onderhavige bestemming, blijkens haar bewoordingen, bedoelt *de bebouwing* ter plaatse te regelen, en wel door slechts die bebouwing geoorloofd te verklaren, welke voor de uitoefening van landbouw en veeteelt noodzakelijk moet worden geacht;

dat intusschen deze beperking der bebouwingsmogelijkheid Onzes inziens in het onderwerpelijke geval te ver gaat, aangezien, daargelaten nog, dat zelfs de bouw van enkele landarbeiderswoningen ter plaatse niet geoorloofd is, de hierbedoelde bestemming ook voor die terreinen, welke op grooten afstand van de bestaande wegen zijn gelegen, het gebruik voor tuinbouw met bijbehoorende gebouwen uitsluit, tegen welk gebruik niet onder alle omstandigheden met grond bezwaar kan worden gemaakt;

Overwegende: dat de hiervoor genoemde bezwaren — de andere, in de bezwaarschriften naar voren gebrachte, bezwaren kunnen, daar zij deels ongegrond moeten worden geacht, deels betrekking hebben op binnen de reeds bestaande bebouwing van de Watergraafsmeer gelegen, en mitsdien blijkens het vorenstaande ten onrechte in het plan begrepen terreinen, hier buiten beschouwing blijven — van zoodanigen aard zijn, dat zij zich tegen de goedkeuring van het onderwerpelijke, door Gedeputeerde Staten van Noordholland vastgestelde, herzieningsplan verzetten, hetgeen medebrengt, dat Gedeputeerde Staten zoo spoedig mogelijk een nieuw plan, waarbij Onze thans te nemen beslissing is in acht genomen, aan Onze goedkeuring behooren te onderwerpen;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

goedkeuring te onthouden aan het, bij het bovenvermelde besluit van Gedeputeerde Staten vastgestelde plan tot herziening van het uitbreidingsplan van de Watergraafsmeer met de daarbij behoorende regeling van de afwijkingsbevoegdheid van burgemeester en wethouders en bebouwingsvoorschriften.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit.

, den

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

Met de voorgestelde onthouding van goedkeuring aan het, bij het besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland van 22 Juli 1936 n°. 516, vastgestelde plan tot herziening van de Watergraafsmeer met de daarbij behoorende regeling van de afwijkingsbevoegdheid van burgemeester en wethouders en bebouwingsvoorschriften kon ik mij vereenigen. Tegen de overwegingen, die tot voorgestelde beslissing hebben geleid, had ik eenige bedenkingen;

Een en ander deelde ik mede aan de afdeeling voor de Geschillen van Bestuur. Ik merkte daarbij op, dat, naar mijne meening, onthouding van de goedkeuring aan het onderhavige, door Ged. Staten vastgestelde, uitbreidingsplan niet medebrengt, dat Ged: Staten een nieuw plan, waarbij Uwer Majesteits beslissing is in acht genomen, aan Haar ter goedkeuring behooren aan te bieden.

Ik wees er mede op, dat deze door de Afdeeling aangegeven gedragslijn niet zal leiden tot een bevredigend resultaat, zulks in verband met de, door de Afdeeling voorgestelde overweging, dat Gedeputeerde Staten òf eerst dan het plan in dezen vorm hadden mogen vaststellen, nadat de gemeente Amsterdam zich op hun verzoek had verbonden om de hierbedoelde eigenaren op een of andere wijze tegen ernstige schade te vrijwaren, òf — voor het geval de gemeente niet bereid was gevonden aan dit verzoek te voldoen — het uitbreidingsplan op zoodanige wijze hadden behooren vast te stellen, dat het, voor zoover betreft de aan de gronden te geven bestemming, voor deze eigenaren minder bezwarend kon worden geacht.

Wat de tweede mogelijkheid betreft, merkte ik op, dat men bij de toepassing daarvan een minder deugdelijk uitbreidingsplan zou moeten aanvaarden, hetgeen naar mijne meening geen oplossing mag zijn.

Ook de eerstbedoelde mogelijkheid achtte ik niet doeltreffend, aangezien de gemeente tot dusverre geen regeling heeft getroffen om de eigenaren tegen ernstige schade te vrijwaren en geen symptoon erop wijst, dat het gemeentebestuur in de naaste toekomst zijn houding zal wijzigen. Een nieuwe regeling van Gedeputeerde Staten zal daarom mijns inziens moeten te kort schieten.

Ik achtte het dan ook beter, dat de procedure met de uitspraak van de Kroon een eind neemt en dat daarna het woord weer is aan den raad van Amsterdam om een nieuwe procedure op touw te zetten.

Daarnaast voerde ik aan, dat Gedeputeerde Staten mijns inziens slechts dan bevoegd zijn, een nieuw plan vast te stellen, indien de stelling wordt aanvaard, dat het tweede lid van artikel 38 te dezen van overeenkomstige toepassing is.

Ik achtte deze overeenkomstige toepassing geenszins boven twijfel verheven, te meer niet, omdat in artikel 40 verschillende leden van artikel 37 wel van overeenkomstige toepassing zijn verklaard, doch over artikel 38 niet wordt gerept. Ik achtte het precair met deze analogische wetsuitlegging mede te gaan, te meer, daar mij niet duidelijk was, wat zou moeten gebeuren, indien Gedeputeerde Staten, zich op hetzelfde standpunt stellend, het nieuwe plan niet zouden vaststellen.

Voorts had ik er nog bezwaar tegen, dat in de overweging, waarin de bestemming van de ten noord-oosten van het spoorweg-emplacement gelegen gronden te beperkt wordt geacht, uitdrukkelijk melding wordt gemaakt van den tuinbouw. Ik merkte daarbij op, dat daardoor als het ware een vingerwijzing wordt gegeven in de richting van het scheppen van tuinderijen met als mogelijkheid, dat bedekking van dit gebied met vaak dure inrichtingen, als kassen, moeilijk zal geweerd kunnen worden, hetgeen in de toekomst voor de gemeente Amsterdam, wanneer tot onteigening zou moeten worden overgegaan, groote kosten zou medebrengen. Naar mijne meening was de bijzondere vermelding ook niet noodig, omdat in den term landbouw, in algemeenen zin gebruikt, de tuinbouw is inbegrepen.

Ten slotte merkte ik op, dat ik mij niet kon vereenigen met het standpunt van de Afdeeling, zooals dat in het ontwerp-besluit tot uiting kwam, dat een herzieningsplan als het onderhavige behoort te worden beperkt tot de gronden, die onbebouwd zijn gebleven. Ik wees er daarbij op, dat de Afdeeling dit standpunt niet nader heeft ontwikkeld, behoudens dat overwogen wordt, dat een en ander zich niet verdraagt met de Woningwet; dat naar mijne meening de stelling niet juist is, althans de letter van de Woningwet ruimte laat voor een andere opvatting; dat mij in de Woningwet geen bepaling bekend is, die in den weg zou staan aan de meening, dat een plan tot herziening van een bestaand uitbreidingsplan dat geheele uitbreidingsplan mag betreffen, dus ook wanneer daarin een deel van een bebouwde kom begrepen is; dat deze stelling ook met artikel 43 niet in strijd komt; dat artikel 36, lid 5, terzake geen enkele beperking aanlegt; dat immers, naar mijne meening, dat artikel, dat inderdaad alleen op gronden in de bebouwde kom betrekking heeft, moet worden verstaan in dien zin, dat het alleen betreft de gronden in de bebouwde kom, die niet begrepen zijn in een uitbreidingsplan.

Na overweging van het door mij aangevoerde heeft de afdeeling voor de Geschillen van Bestuur haar ontwerp in dier voege gewijzigd, dat de rechtsoverweging en de voorgestelde uitspraak luiden als volgt:

Overwegende: dat Gedeputeerde Staten van Noordholland bij hun evenvermeld besluit, in verband met Ons besluit van 14 September 1931, n°. 37, waarbij, met vernietiging van de bij besluit van hun college van 26 November 1930, n°. 93, verleende goedkeuring aan het plan tot herziening van het uitbreidingsplan voor de Watergraafsmeer, door den raad van Amsterdam vastgesteld bij besluit van 19 Juni 1929, n°. 333, en aangevuld bij besluit van 22 October 1930, n°. 1030, aan het bedoelde herzieningsplan de goedkeuring is onthouden,

A. hebben vastgesteld een plan tot herziening van het uitbreidingsplan voor de Water-

graafsmeer, overeenkomstig de bij hun besluit behoorende kaarten met toelichtende beschrijving, van welk plan de bestemming in onderdeelen nader is omschreven in de in punt C van hun besluit vervatte bebouwingsvoorschriften; B. aan burgemeester en wethouders van Amsterdam de bevoegdheid hebben verleend: *a.* eenig onderdeel van de grens, de richting of het profiel van een straat of van den vorm of de indeeling van een plein nader vast te stellen en dienovereenkomstig den vorm der bouwblokken eenigszins te wijzigen, hetzij wanneer bij definitieve uitwerking blijkt, dat eenige afwijking noodzakelijk is, hetzij wanneer, ter uitvoering van een door de gemeente of een door of met medewerking van belanghebbenden ontworpen bouwplan, een zoodanige afwijking in het belang van een richtige of behoorlijke bebouwing blijkt te zijn; *b.* ter uitvoering van een door de gemeente of een door of met medewerking van belanghebbenden ontworpen bouwplan, enkele der geprojecteerde straten te verplaatsen of te doen vervallen of enkele nieuwe straten in te voegen en in verband hiermede den vorm van enkele bouwblokken te wijzigen of enkele bouwblokken samen te voegen of te splitsen, mits de stedebouwkundige aansluiting met het plan, zooals dit voor de omliggende terreinen is vastgesteld, gehandhaafd blijft; *c.* in verband met het onder a en b bepaalde in het plan opgenomen voortuinen te doen vervallen; *d.* indien blijkt, dat in het plan aangewezen terreinen voor openbare gebouwen, gebouwen met bijzondere bestemming of garages, op eenig onderdeel niet overeenstemmen met de behoefte, van het plan af te wijken door: 1°. de daarbij betrokken gedeelten van de bovenbedoelde terreinen aan te wijzen voor woningbouw van hetzelfde karakter als voor de omgeving bij het plan is vastgesteld of wel: 2°. in bijzondere gevallen daarvoor geschikte gedeelten van enkele voor woningbouw bestemde terreinen aan te wijzen voor de oprichting van garages of voor zoover het gemeenteterreinen betreft, van openbare gebouwen of gebouwen met bijzondere bestemming; *e.* indien blijkt, dat de plaatsen, waarop de vestiging van winkels en dergelijke is toegelaten, niet overeenstemmen met de behoefte, van het plan af te wijken door op andere voor bebouwing bestemde gronden de vestiging van deze inrichtingen toe te staan, zoo noodig onder intrekking van in het plan daarvoor aangewezen plaatsen; C. hebben vastgesteld een, bij het in punt A genoemde herziene uitbreidingsplan behoorende: Verordening tot vaststelling van bebouwingsvoorschriften, begrepen in het herziene uitbreidingsplan voor de Watergraafsmeer;

dat Gedeputeerde Staten daarbij hebben overwogen, dat door den gemeenteraad van Amsterdam niet is voldaan aan de verplichting, opgelegd in het tweede lid van artikel 38 der Woningwet; dat derhalve op grond van het voorschrift van artikel 40 der genoemde wet de vaststelling van een nieuw plan tot herziening van het bedoelde uitbreidingsplan in dit geval door Gedeputeerde Staten behoort te geschieden;

dat het ontwerp tot vaststelling van het bedoelde plan met daarbij behoorende kaarten, toelichtende beschrijving en bebouwingsvoorschriften, houdende nadere omschrijving van de in het plan begrepen gronden, van 24 Januari 1936 tot en met 20 Februari daaraanvolgende, ter gemeente-secretarie van Amsterdam voor een ieder ter inzage is nedergelegd en dat van die nederlegging door het Hoofd van het gemeentebestuur van Amsterdam kennisgeving is gedaan in het Dagblad *De Telegraaf* en in het *Algemeen Handelsblad*, beide van 23 Januari 1936, terwijl zij bovendien op de gebruikelijke wijze aan de ingezetenen is bekend gemaakt; dat tegen het ontwerp een dertiental bezwaarschriften is ingekomen, waarvan de kennisneming in enkele opzichten tot wijziging van het ontwerp-plan aanleiding heeft gegeven;

dat tegen het vastgestelde plan bezwaren bij Ons zijn ingebracht door: de Naamlooze Vennootschap M. J. van Hattum's Havenwerken, gevestigd te Beverwijk, en de Naamlooze Vennootschap W. Blankevoort Czn's Aanneming Maatschappij, gevestigd te Haarlem, de Naamlooze Vennootschap Maatschappij tot exploitatie van onroerende goederen in Nederland Nommer Twee, gevestigd te Aerdenhout, gemeente Bloemendaal, Jhr. Mr. W. M. de Brauw, te 's-Gravenhage, en Mr. P. G. van Tienhoven, te Amsterdam, in hun hoedanigheid van executeuren-testamentair der nalatenschap van wijlen Jkvr. L. D. C. Six, in leven echtgenoote van wijlen F. E. Blaauw, alsmede H. J. Middendorp, te 's-Graveland, in zijn hoedanigheid van executeur-testamentair der nalatenschap van wijlen F. E. Blaauw, H. van Veeren Jr., te Amsterdam, Mevrouw S. C. Waaldijk, weduwe van H. van Veeren, te Bussum, W. van Veeren Hzn., te Amsterdam, H. van Veeren Jr., te Amsterdam, M. van Veeren, te Soest, Mevrouw H. A. van Veeren, echtgenoote van C. L. Göbel, te Utrecht, met wien zij buiten gemeenschap van goederen is gehuwd, C. L. Göbel, te Utrecht, tot bijstand en machtiging, Mevrouw L. S. C. A. van Veeren, echtgenoote van L. C. Bijl, te Amsterdam, met wien zij buiten gemeenschap van goederen is gehuwd, en L. C. Bijl, te Amsterdam, tot bijstand en machtiging, de Handelsvennootschap onder de firma W. van Veeren en Co., gevestigd te Amsterdam, W. F. Egeman, te Amsterdam, de Naamlooze Vennootschap Amsterdamsche Huizenhandel- en Administratie-Maatschappij, vroeger genaamd Naamlooze Vennootschap Triade Maatschappij tot Exploitatie van Onroerende Goederen, gevestigd te Amsterdam, en Mr. A. H. Walkate, te Bussum, bewindvoerder over de goederen van F. A. Vermuyten;

Overwegende, dat tegen het onderwerpelijke, door Gedeputeerde Staten van Noordholland vastgestelde plan tot herziening van het uitbreidingsplan voor de Watergraafsmeer vorschillende bezwaren bestaan;

dat in de eerste plaats, zooals in eenige der bij Ons ingediende bezwaarschriften terecht is naar voren gebracht, de begrenzing van het gebied van dit plan, zooals deze thans op de desbetreffende kaarten is aangegeven, niet kan worden gehandhaafd;

dat toch het plan volgens deze begrenzing, met uitzondering van een door een speciale arceering aangeduid bouwblok, de geheele Watergraafsmeer omvat, derhalve ook het reeds

bebouwde gedeelte daarvan, waarin thans blijkens de stukken ongeveer 25 000 inwoners gehuisvest zijn;

dat zulks zich niet verdraagt met de bedoeling van de Woningwet, zooals deze tot uiting komt in de artikelen 36 en volgende, en welke zich in het algemeen er tegen verzet, dat wanneer eenmaal in een gedeelte van een gemeente de bebouwing is tot stand gekomen, het uitbreidingsplan dezer gemeente, voorzoover het op dat bebouwde gedeelte betrekking heeft, nog voor herziening vatbaar is;

dat mitsdien een herzieningsplan als het onderhavige beperkt behoort te blijven tot die gronden, welke onbebouwd zijn gebleven;

dat Gedeputeerde Staten er in hun ter zake uitgebracht ambtsbericht wel op wijzen, dat het bij vrijwel elk plan in onderdeelen in de omgeving eener stad voorkomt, dat een gewoonlijk vrij onordelijke bebouwing van grooteren of kleineren omvang in het plan wordt begrepen, doch dat zulks reeds hierom het onderhavige bezwaar niet kan wegnemen, omdat het hier een zóó aaneengesloten gebied met zuiver stedelijke bebouwing betreft, dat daaraan het karakter „bebouwde kom" niet kan worden ontzegd:

dat in verband hiermede ook het beroep, hetwelk Gedeputeerde Staten blijkens een nader advies in deze doen op Ons besluit van 15 Augustus 1936, n°. 87, niet opgaat, omdat het in het daarbij bedoelde uitbreidingsplan slechts ging om bebouwde terreinen aan de grens van de bebouwde kom, hetgeen uiteraard geheel iets anders is dan het in een uitbreidingsplan opnemen van een, ongeveer 25 000 inwoners bevattende, bebouwde kom, terwijl voorts niet mag worden voorbijgezien, dat Wij in dit besluit Ons hebben kunnen vereenigen met de handelwijze van het betrokken college van Gedeputeerde Staten om de bedoelde terreinen *buiten* het uitbreidingsplan te laten, zulks uit overweging dat daardoor o. m. voorkomen zou worden, dat het uitbreidingsplan mede betrekking zou hebben op bebouwde terreinen, welker bestemming naar de bedoeling van den wetgever veeleer op andere wijze dan door een uitbreidingsplan dient te worden vastgelegd;

dat aan het hierbedoelde bezwaar ook niet kan afdoen het feit, dat, zooals Gedeputeerde Staten in hunne ambtsberichten opmerken, omtrent de bestaande bebouwde perceelen in de bebouwingsvoorschriften niets wordt geregeld:

dat zulks toch juist doet uitkomen, dat er in het geheel geen noodzaak bestaat, om het reeds bebouwde gedeelte van de Watergraafsmeer mede in het herzieningsplan te betrekken;

dat Gedeputeerde Staten het bestaan van deze noodzaak wel trachten aan te toonen door er op te wijzen, dat in ieder geval die bebouwing, welke vooruitloopende op het toekomstige uitbreidingsplan, is tot stand gekomen, in het onderwerpelijke plan moet worden opgenomen, ten einde te voorkomen, dat aan de rechtmatigheid van de, voor deze bebouwing verleend bouwvergunningen de basis zou komen te ontvallen, doch dat dit betoog niet kan opgaan;

dat immers, daargelaten nog, dat een uitbreidingsplan nimmer tot het bereiken van een zoodanig doel kan dienen, niet is in te zien, hoe het *onderwerpelijke* plan in eenig opzicht verband zou kunnen houden met de rechtmatigheid van de bedoelde bouwvergunningen, nu van 1907 af reeds een plan van uitbreiding voor de Watergraafsmeer bestaat, en het thans aan de orde zijnde plan daarvan slechts een herziening is;

Overwegende: dat Wij in de tweede plaats deelen in het, in een der bezwaarschriften aangevoerde, bezwaar, hierin bestaande, dat de onder B van het besluit van Gedeputeerde Staten aan burgemeester en wethouders verleende afwijkingsbevoegdheid te ruim is;

dat de hierbedoelde bevoegdheid zich inderdaad niet verdraagt met het in artikel 36 der Woningwet neergelegde beginsel, dat de aanwijziging van de bestemming van den in het plan begrepen grond, behoudens afwijking bij uitzondering op ondergeschikte punten, door den gemeenteraad behoort te geschieden;

dat toch, al mogen de op dit punt door Gedeputeerde Staten gegeven voorschriften, zooals dit college in een zijner adviezen opmerkt, meer gedetailleerd zijn dan het geval was met de soortgelijke door den raad der gemeente Tilburg vastgestelde bepalingen, met het oog waarop in Ons besluit van 13 Maart 1936, n°. 39, werd beslist, dat Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant terecht hun goedkeuring aan het desbetreffende raadsbesluit hadden onthouden, zulks toch niet wegneemt, dat ook de onderhavige, aan burgemeester en wethouders van Amsterdam verleende bevoegdheid tot afwijking van het plan niet toelaatbaar kan worden geacht;

dat dit met name geldt ten aanzien van het bepaalde onder d en e, waarbij aan burgemeester en wethouders de bevoegdheid wordt verleend om de bestemming van bepaalde terreinen, zooals deze op het uitbreidingsplan is aangegeven, ingrijpend te wijzigen, zonder dat aan belanghebbenden de gelegenheid zou openstaan, daartegen bezwaar te maken, eventueel daarvan bij Ons in beroep te komen;

dat om dezelfde redenen, als hier vermeld, ook bezwaar bestaat tegen het bepaalde in artikel 13, 2e lid, der bebouwingsvoorschriften, waarbij aan burgemeester en wethouders de bevoegdheid wordt gegeven om toe te staan, dat van de, volr de in het eerste lid van dat artikel bedoelde gronden in het uitbreidingsplan, aangegeven bestemming (te weten boerderijen met de daarbij benoodigde bedrijfsgebouwen ten behoeve van landbouw en veeteelt) wordt afgeweken ten behoeve van het gebruik dier gronden als sportterrein of als volkstuinen;

Overwegende: dat eveneens bezwaar bestaat tegen de bestemming van gronden tot „park, plantsoen, stadskweekerij, begraafplaats of speelweide";

dat toch ingevolge artikel 12, eerste lid, onder *b*, van het Woningbesluit op een plan van uitbreiding, dat, zooals het onderhavige, de bestemming in onderdeelen aanwijst, de onderscheiden bestemmingen moeten worden aangeduid *met duidelijke aanwijzing van de begrenzing daarvan*; dat hieruit niet anders kan volgen, dan dat met een vijfvoudige bestemming als de evenbedoelde niet mag wor-

den volstaan, doch dat behoort te worden aangegeven, welke gronden worden bestemd tot park, welke tot plantsoen enz.;

Overwegende: dat voorts als een ernstig bezwaar tegen het onderhavige plan moet gelden, dat een aantal eigenaren door de aan hunne perceelen gegeven bestemming dreigt te worden benadeeld;

dat immers de binnen het gebied van het plan gelegen perceelen van de Naamlooze Vennootschap M. J. van Hattum's Havenwerken en de Naamlooze Vennootschap W. Blankevoort Czn.'s Aanneming Maatschappij, van de Naamlooze Vennootschap tot exploitatie van onroerende goederen in Nederland Nommer Twee, van de Vereeniging tot behoud van Natuurmonumenten in Nederland, van H. van Veeren Jr., alsmede eenige perceelen van de Weduwe van Veeren c.s., te weten een tweetal perceelen aan de Schagerlaan en een perceel aan den Ringdijk, welke perceelen volgens het thans geldende uitbreidingsplan van 1907 zijn bestemd voor gesloten bebouwing, ingevolge het onderwerpelijke herzieningsplan geheel of grootendeels zijn bestemd tot openbare straat, tot park, speelweide, volkstuinen en andere doeleinden van openbaar nut, zonder dat voor de betrokken eigenaren eenige waarborg bestaat, dat de bedoelde perceelen binnen afzienbaren tijd door de gemeente zullen worden onteigend, terwijl er evenmin eene gemeentelijke schadevergoedingsverordening bestaat, op grond waarvan de eigenaren aanspraak op vergoeding van de voor hen te lijden schade zouden kunnen maken;

dat in verband hiermede moet worden geoordeeld, dat Gedeputeerde Staten ten onrechte er toe zijn overgegaan om aan de gronden van deze eigenaren zonder meer de evenvermelde bestemmingen te geven;

dat Gedeputeerde Staten òf eerst dàn het plan in dezen vorm hadden mogen vaststellen, nadat de gemeente Amsterdam zich op hun verzoek had verbonden om de hierbedoelde eigenaren op de een of andere wijze tegen ernstige schade te vrijwaren, òf — voor het geval de gemeente niet bereid was gevonden aan dit verzoek te voldoen — het uitbreidingsplan op zoodanige andere wijze hadden behooren vast te stellen, dat het, voorzoover betreft de aan de gronden te geven bestemming, voor deze eigenaren minder bezwarend kon worden geacht;

Overwegende: dat nog bezwaar is gemaakt tegen de bestemming van de ten noordoosten van het spoorwegemplacement gelegen gronden voor boerderijen met de daarbij benoodigde bedrijfsgebouwen ten behoeve van landbouw en veeteelt;

dat met name in eenige bezwaarschriften, zij het ook niet van eigenaren der desbetreffende gronden, met een beroep op Onze besluiten van 23 December 1935, n°. 20, en 9 Januari 1936, n°. 38, is aangevoerd, dat het geven van deze bestemming *in het geheel niet* zou zijn geoorloofd, doch dat dit betoog Onzes inziens niet opgaat;

dat Wij bij Onze evenvermelde besluiten slechts hebben beslist, dat een bestemming voor „land- en tuinbouw" zonder meer zich met de strekking van de Woningwet, voorzoover betreft gemeentelijke uitbreidingsplannen, niet verdraagt;

dat echter de onderhavige bestemming, blijkens haar bewoordingen, bedoelt *de bebouwing* ter plaatse te regelen, en wel door slechts die bebouwing geoorloofd te verklaren, welke voor de uitoefening van landbouw en veeteelt noodzakelijk moet worden geacht;

dat intusschen deze beperking der bebouwingsmogelijkheid Onzes inziens in het onderwerpelijke geval inzooverre te ver gaat, dat zelfs de bouw van enkele landarbeiderswoningen ter plaatse niet geoorloofd is;

Overwegende: dat de hiervoor genoemde bezwaren — de andere, in de bezwaarschriften naar voren gebrachte, bezwaren kunnen, daar zij deels ongegrond moeten worden geacht, deels betrekking hebben op binnen de reeds bestaande bebouwing van de Watergraafsmeer gelegen, en mitsdien blijkens het vorenstaande ten onrechte in het plan begrepen terreinen, hier buiten beschouwing blijven — van zoodanigen aard zijn, dat zij zich tegen de goedkeuring van het onderwerpelijke, door Gedeputeerde Staten van Noordholland vastgestelde, herzieningsplan verzetten;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

goedkeuring te onthouden aan het, bij het bovenvermelde besluit van Gedeputeerde Staten vastgestelde plan tot herziening van het uitbreidingsplan van de Watergraafsmeer met de daarbij behoorende regeling van de afwijkingsbevoegdheid van burgemeester en wethouders en bebouwingsvoorschriften.

In verband met de overwegingen van dit ontwerp-besluit merkte de afdeeling voor de Geschillen van Bestuur in haar nader advies op, dat zij niet kan toegeven, dat een uitbreidingsplan, hetwelk voor de eigenaren minder bezwarend is, in ieder geval een *ondeugdelijk* plan zou moeten zijn en dat al moge een dergelijk plan wellicht minder kwistig zijn met het bestemmen van terreinen tot parken, plantsoenen, speelweiden en dergelijke, het daarom toch, uit een oogpunt van volkshuisvesting, zeer wel een behoorlijk plan kan vormen.

Voorts was het der Afdeeling niet duidelijk, hoe ik reeds thans de verwachting kan koesteren, dat een eventueel overleg tusschen Gedeputeerde Staten en de gemeente met betrekking tot het schadeloosstellen van de eigenaren zonder resultaat zal blijven. De Afdeeling merkte daarbij op, dat, voor zoover althans uit de stukken kan worden afgeleid, Gedeputeerde Staten, wat het onderhavige uitbreidingsplan betreft, tot dusver in het geheel niet met de gemeente omtrent de schadeloosstelling in overleg zijn getreden en dat zij goede gronden meent te hebben voor de verwachting, dat, indien de gemeente geplaatst zou worden voor de keus om òf de eigenaren voor schade te vrijwaren, òf met een minder fraai plan genoegen te nemen, zij wel voor het eerste zal kiezen.

De Afdeeling kon dan ook niet met mij medegaan, wanneer ik de beide, in het ontwerp-besluit tot uitdrukking gebrachte, mogelijkheden verwerp en meende tevens de aandacht erop te moeten vestigen, dat, wanneer mijn opvatting juist ware, hiermede zou zijn beslist, dat Gedeputeerde Staten in het onderhavige geval nimmer een behoorlijk uitbreidingsplan hadden kunnen vaststellen. Het in-

grijpen van Gedeputeerde Staten ingevolge artikel 40 der Woningwet zou, naar de meening van de Afdeeling, hier dus worden verlaagd tot een bloote formaliteit, welke in acht genomen moest worden, vóórdat de gemeente de zaak weer in handen zou krijgen. De Afdeeling kon dan ook niet aanvaarden, dat de toepassing van de Woningwet tot een dergelijke consequentie zou nopen.

Met betrekking tot mijn tot nu toe behandelde bezwaar — dat namelijk de vaststelling van een nieuw plan door Gedeputeerde Staten niet tot een bevredigend resultaat zal kunnen leiden — merkte de Afdeeling voorts nog op, dat dit bezwaar, ook al ware het juist, op zich zelf geen grond zou kunnen opleveren om te beslissen, dat thans de *gemeente* weer bevoegd zou zijn om tot de vaststelling van een plan over te gaan.

De Afdeeling meende, dat hier de vraag, wat in deze de wet bepaalt, beantwoording behoeft.

Tegenover mijn hiervoren aangehaalde opmerking, dat Gedeputeerde Staten, naar mijne meening, slechts dan bevoegd zijn om een nieuw plan vast te stellen, indien de stelling wordt aanvaard, dat het tweede lid van artikel 38 te dezen van overeenkomstige toepassing is, stelde de Afdeeling het volgende.

De artikelen 38 en 40 der Woningwet houden deze regeling in, dat, voor het geval wegens niet-goedkeuring door Gedeputeerde Staten of de Kroon een nieuw plan moet worden vastgesteld, de gemeenteraad een termijn van twaalf maanden heeft om zulks te doen, terwijl, indien de gemeenteraad dezen termijn laat voorbijgaan, zonder een nieuw plan aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten te onderwerpen, de verplichting om een zoodanig plan vast te stellen, op Gedeputeerde Staten komt te rusten, of met andere woorden, indien het lagere college in gebreke blijft, dan wordt dit uitgeschakeld en gaat zijn bevoegdheid over op het hoogere college.

De gedachte, welke aan deze regeling ten grondslag ligt, is kennelijk deze, dat er een waarborg moet bestaan, dat de vaststelling van een uitbreidingsplan of een herziening van een zoodanig plan niet onnoodig wordt uitgesteld of op de lange baan geschoven. Met deze grondgedachte zou het, naar het der Afdeeling wilde voorkomen, bezwaarlijk te rijmen zijn, dat, indien Gedeputeerde Staten bij de vaststelling van hun plan eens een keer mistasten, hiermede tegelijkertijd hun bevoegdheid ex artikel 40 zou komen te vervallen, met het gevolg, dat het lagere college, welks in gebreke blijven tot het optreden van Gedeputeerde Staten aanleiding gaf, wederom competent zou worden en men dus weer geheel van voren af aan zou moeten beginnen, met al het daaraan verbonden tijdverlies.

Hoewel de Afdeeling toegaf, dat in artikel 40 het tweede lid van artikel 38 niet van overeenkomstige toepassing is verklaard, achtte de Afdeeling, nu de bedoeling van de wet zoo duidelijk spreekt, dit enkele feit niet voldoende om daaruit af te leiden, dat niet het college van Gedeputeerde Staten, doch de gemeenteraad in een geval als hierbedoeld tot de vaststelling is geroepen. Naar de meening van de Afdeeling zou ten hoogste van een te betreuren lacune in de Woningwet kunnen worden gesproken.

Ten aanzien van mijne opmerking, dat het niet duidelijk is, wat er zou moeten gebeuren, als Gedeputeerde Staten— zich eveneens op het standpunt stellend, dat de gemeente wederom tot het vaststellen van een plan geroepen is — het nieuwe plan niet zouden willen vaststellen, wees de Afdeeling erop, dat, al bevat de Woningwet ten deze geen nadrukkelijke bepaling, wat moet geschieden, indien Gedeputeerde Staten hunne medewerking mochten weigeren, de Provinciale Wet wel degelijk voorziet in dit geval; de artikelen 128 en 129 dier wet geven nl. den weg aan, welke alsdan zal zijn te bewandelen.

Voorts merkte de Afdeeling op, dat, indien men mijne meening deelt en zich het geval zou voordoen, dat de gemeente, zich op het standpunt stellende, dat de aangelegenheid nu voorgoed in handen van Gedeputeerde Staten is overgegaan, geen plan meer wil voorstellen, de bepaling van artikel 38, tweede lid, hier geen baat zou kunnen brengen, omdat deze bepaling slechts betrekking heeft op het geval, dat een plan door Gedeputeerde Staten, of door Uwe Majesteit *in beroep* niet is goedgekeurd.

Hoewel de Afdeeling zich niet kon vereenigen met mijne opvatting, dat niet het college van Gedeputeerde Staten, doch de gemeenteraad tot het vaststellen van een nieuw plan bevoegd zal zijn, nadat Uwer Majesteits beslissing zal zijn genomen, had de Afdeeling er geen bezwaar tegen om de, aan het einde van het ontwerp-besluit voorkomende woorden „hetgeen medebrengt, dat Gedeputeerde Staten zoo spoedig mogelijk een nieuw plan, waarbij Onze thans te nemen beslissing is in acht genomen, aan Onze goedkeuring behooren te onderwerpen", te doen vervallen.

In verband hiermede merk ik op, dat in mijn brief aan de Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur niet wordt gesproken van een *ondeugdelijk*, doch van een minder deugdelijk plan.

Nu lijdt het geen twijfel, dat, wanneer met de belangen van alle eigenaren zoodanig rekening wordt gehouden, dat zij tegen ernstige schade worden gevrijwaard, dit zal moeten geschieden door inperkingen te maken op het plan. Het plan zal er dan minder gaaf uitzien dan verwacht kon worden, indien de belangen der eigenaren door een schadevergoeding voldoende gewaarborgd waren.

De goede gronden, die de Afdeeling meent te hebben voor de verwachting, dat, indien de gemeente geplaatst zou worden voor de keuze om òf de eigenaren voor schade te vrijwaren, òf met een minder fraai plan genoegen te nemen, zij wel voor het eerste zal kiezen, worden door de Afdeeling niet nader aangeduid. Waar zulks ook uit de stukken niet kan worden afgeleid, kan ik, gezien de omstandigheid, dat de gemeente nog steeds geen regeling heeft getroffen, welke toch redelijkerwijze niet achterwege kan blijven, een dergelijke verwachting niet deelen.

Ik moet mijne meening, dat de door de Afdeeling aangegeven gedragslijn, dat door Gedeputeerde Staten een nieuw plan moet worden vastgesteld, niet tot een bevredigend resultaat zal leiden, dat de procedure met Uwer

Majesteits uitspraak een einde zal moeten nemen, en dat een rechtsoverweging als die, waarin de keuze tusschen de twee mogelijkheden tot vrijwaring tegen schade, in een besluit, waarbij de procedure een einde neemt, op haar plaats kan worden geacht, dan ook handhaven.

Dat hierdoor het ingrijpen van Gedeputeerde Staten ingevolge artikel 40 der Woningwet, zooals de Afdeeling stelde, tot een bloote formaliteit zou worden verlaagd, welke in acht moet worden genomen, voordat de gemeente de zaak weder in handen krijgt, kan ik niet toegeven. In die gevallen toch, waarin Uwe Majesteit het door Gedeputeerde Staten vastgestelde uitbreidingsplan goedkeurt, ontstaat door het ingrijpen van Gedeputeerde Staten een wettig uitbreidingsplan.

In dit verband merk ik op, dat vaststelling van het plan door Gedeputeerde Staten niet wenschelijk was, alvorens was getracht de gemeente en die eigenaren, die naar hun oordeel uit hoofde van billijkheid voor tegemoetkoming in aanmerking zouden komen, tot overeenstemming te brengen omtrent een uit te keeren vergoeding.

Met de meening van de Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, dat, hetgeen de wet terzake van de bevoegdheid bepaalt na de niet-goedkeuring van een uitbreidingsplan door Gedeputeerde Staten vastgesteld, in deze aangelegenheid den doorslag moet geven, kan ik mij uiteraard vereenigen.

De Woningwet geeft echter daaromtrent geen aanwijzing; in artikel 40 worden wel verschillende leden van artikel 37 van overeenkomstige toepassing verklaard, doch van artikel 38 wordt niet gerept. Naar mijne meening is hier dus òf de bedoeling van den wetgever geweest, dat, indien Uwe Majesteit een ingevolge artikel 40 der Woningwet door Gedeputeerde Staten vastgesteld uitbreidingsplan niet goedkeurt, de procedure met de uitspraak van Uwe Majesteit een einde neemt en dat daarna het gemeentebestuur een nieuwe procedure op touw zet, òf er kan, zooals de Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur opmerkte, van een te betreuren lacune in de Woningwet worden gesproken. Noch in het eene, noch in het andere geval kunnen, met een beroep op de Woningwet, Gedeputeerde Staten tot vaststelling van een nieuw plan worden geroepen.

Op dien grond kunnen de artikelen 128 en 129 van de Provinciale Wet niet den weg aanwijzen, welke moet worden bewandeld, wanneer Gedeputeerde Staten niet of niet behoorlijk voor de vaststelling van een nieuw uitbreidingsplan zorg dragen. Immers het bepaalde in de artikelen 128 en 129 der Provinciale Wet heeft blijkens het bepaalde in artikel 127 dier wet slechts betrekking op de uitvoering van wettelijke voorschriften. Hiertoe behoort, zooals hiervoren is aangetoond, niet het opnieuw vaststellen van een uitbreidingsplan door Gedeputeerde Staten, wanneer het door dit College vastgestelde plan Uwer Majesteits goedkeuring niet heeft kunnen erlangen. Artikel 129 der Provinciale Wet kan derhalve in een dergelijk geval niet worden gehanteerd.

Ten aanzien van mijn tweede bezwaar merkte de Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur op, dat, hoewel de Afdeeling mijn vrees, dat door het noemen van den tuinbouw in het ontwerp-besluit de beoefening daarvan op de desbetreffende gronden zal worden gestimuleerd, niet kan deelen, zij niettemin bereid is deze overweging in dier voege te wijzigen, dat daarin van tuinbouw niet meer wordt gerept. De Afdeeling toch kan bij nader inzien toegeven, dat de tuinbouw geacht kan worden in den term landbouw te zijn begrepen.

Ten slotte merkte de Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur ten aanzien van mijn laatste bezwaar op, dat de regeling van de herziening van uitbreidingsplannen in de Woningwet betrekkelijk summier is en dat het dan ook op zichzelf weinig zegt, dat in deze wet geen bepaling is aan te wijzen, welke zich ertegen zou verzetten, dat een plan tot herziening van een uitbreidingsplan dat geheele uitbreidingsplan zou betreffen.

Naar de meening van de Afdeeling, zal hier rekening gehouden worden met de bedoeling en den onderlingen samenhang van de artikelen in de Woningwet, welke op uitbreidingsplannen betrekking hebben. Zij wees er voorts op, dat uit artikel 36 dier wet valt af te leiden, dat een uitbreidingsplan ten doel heeft de wijze, waarop de bebouwing eener gemeente zich zal uitbreiden, te regelen en merkte voorts het navolgende op.

Wanneer nu eenmaal op de gronden, waarop een dergelijk plan betrekking heeft, de bebouwing is tot stand gekomen, dan kan er toch, de gevallen van de grensstrook of van een noodzakelijke doorbraak daargelaten, van een herziening van het desbetreffende plan, voorzoover de hierbedoelde gronden, geen sprake meer zijn. Een uitbreiding, welke in overeenstemming met een bestaand plan is tot stand gekomen, kan bezwaarlijk opnieuw, en op geheel andere wijze, worden geregeld. Hieraan kan niet afdoen de omstandigheid, dat men blijkens het advies van den Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid (Volkshuisvesting) in het geval van Watergraafsmeer hierom tot wijziging van het uitbreidingsplan, ook wat de reeds bestaande bebouwing betreft, is overgegaan, omdat deze bebouwing tot stand is gekomen in *afwijking* van het bestaande uitbreidingsplan. Het betreft hier een uitzonderlijk geval, ten behoeve waarvan aan de bedoeling van de wet geen geweld mag worden aangedaan. Overigens is er, zooals de Afdeeling in het ontwerp-besluit heeft doen uitkomen, geen enkele noodzaak aanwezig om ook de reeds bebouwde terreinen in het herzieningsplan op te nemen.

De Afdeeling gaf voorts toe, dat de motiveering, zooals deze in het ontwerp-besluit voorkwam, minder gelukkig is, inzooverre artikel 43 der Woningwet daarbij toepasselijk wordt geacht op de hierbedoelde in de Watergraafsmeer gelegen bebouwde kom, niettegenstaande deze kom reeds valt onder het bestaande uitbreidingsplan van 1907. De Afdeeling had dan ook aanleiding gevonden de desbetreffende overwegingen te wijzigen.

Dat rekening houdende met de bedoeling en den onderlingen samenhang van de artikelen in de Woningwet, welke op de uitbreidingsplannen betrekking hebben, tot de conclusie moet leiden, dat de herziening van een uitbrei-

dingsplan dat geheele uitbreidingsplan niet zou mogen betreffen, kan ik niet toegeven. Deze bedoeling blijkt noch uit de letter van de wet, noch uit het terzake gevoerde schriftelijk en mondeling overleg bij de totstandkoming en de herzieningen van de Woningwet. Een aanwijzing, welke zou kunnen leiden tot een tegenovergestelde meening geeft het vijfde lid van artikel 36 der Woningwet, waarbij zonder eenige beperking ten aanzien van den omvang een tienjarige herziening van het uitbreidingsplan wordt voorgeschreven.

Ik kan dan ook niet medegaan met het advies van de Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur op dit punt.

Eerbiedig geef ik Uwer Majesteit thans in overweging het ontwerp-besluit te bekrachtigen, dat overeenkomstig mijn zienswijze is opgemaakt.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
H. van Boeijen.

S. 32.

3 *November* 1937. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de toetreding voor *Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname* en *Curaçao* tot de in het proces-verbaal van *Londen* van 6 November 1936 vervatte regelen betreffende het optreden van onderzeebooten ten aanzien van koopvaardijschepen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de in het proces-verbaal van *Londen* van 6 November 1936 vervatte regelen betreffende het optreden van onderzeebooten ten aanzien van koopvaardijschepen;

Overwegende, dat de Nederlandsche Regeering voor *Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname* en *Curaçao* tot genoemde regelen is toegetreden en dat die toetreding op 30 September 1937 ter kennis van de Regeering van het *Vereenigd Koninkrijk van Groot- Britannië en Noord-Ierland* is gebracht;

Overwegende mede, dat die toetreding op 30 September 1937 is van kracht geworden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 28sten October 1937, Directie van het Protocol, n°. 38634;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovenbedoelde toetreding te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad.*

Een afdruk en eene vertaling van genoemd proces-verbaal, alsmede eene opgave van de landen, die tot vermelde regelen zijn toegetreden, zijn bij dit Besluit gevoegd.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen te dezen wordt vereischt.

Het Loo, den 3den November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
J. Patijn.

(*Uitgeg.* 16 *November* 1937.)

PROCES-VERBAAL.

Overwegende, dat het Verdrag voor de beperking en de vermindering der vlootbewapeningen, hetwelk op 22 April 1930 te Londen is geteekend, niet door alle onderteekenaars is bekrachtigd;

dat genoemd Verdrag na den 31sten December 1936 zal ophouden van kracht te zijn, met uitzondering van Deel IV van het Verdrag, waarin als vaststaande regelen van internationaal recht eenige bepalingen zijn opgenomen betreffende het optreden van onderzeebooten ten aanzien van koopvaardijschepen, welk Deel voor onbeperkten tijd van kracht blijft;

dat in het laatste lid van artikel 22 van genoemd Deel IV wordt verklaard, dat de Hooge Verdragsluitende Partijen alle andere Mogendheden uitnoodigen om hare instemming met genoemde regelen te betuigen;

dat de Regeeringen van de Fransche Republiek en van het Koninkrijk Italië hare uit de onderteekening van genoemd Verdrag voortvloeiende aanvaarding van genoemde regelen hebben bevestigd;

en dat alle onderteekenaren van genoemd Verdrag het wenschelijk achten, dat een zoo groot mogelijk aantal Mogendheden de regelen opgenomen in genoemd Deel IV als vaststaande regelen van internationaal recht aanvaarden;

noodigen de ondergeteekenden, vertegenwoordigers van hunne onderscheidene Regeeringen, gezien de bepalingen van genoemd Artikel 22 van het Verdrag, hierbij de Regeering van het vereenigde Koninkrijk van Groot-Britannië en Noord-Ierland uit om de hierbij gevoegde regelen onmiddellijk mede te deelen aan de Regeeringen van alle Mogendheden, welke het genoemd Verdrag niet onderteekend hebben, onder uitnoodiging daartoe uitdrukkelijk en voor onbeperkten duur toe te treden.

Regelen.

„(1) In haar optreden ten aanzien van koopvaardijschepen moeten de onderzeebooten zich gedragen naar de regelen van Internationaal Recht, waaraan de bovenwateroorlogsschepen zijn onderworpen.

„(2) Met name mag een oorlogsschip, hetzij bovenwaterschip of onderzeeboot, uitgezonderd in het geval van een aanhoudende weigering om te stoppen na behoorlijke aanmaning of van feitelijk verzet tegen onderzoek, een koopvaardijschip niet tot zinken brengen of onzeewaardig maken zonder tevoren de passagiers, de bemanning en de scheepspapieren op een veilige plaats te hebben gebracht. Te dien einde zullen de aan boord aanwezig zijnde sloepen niet als een veilige plaats worden beschouwd, tenzij de veiligheid van de passagiers en van de bemanning, in aanmerking genomen de gesteldheid van de zee en van het weer, verzekerd is door de nabijheid van land of de aanwezigheid van een ander schip dat in staat is hen aan boord te nemen."

Onderteekend te Londen, den 6den November negentienhonderd zes en dertig.

Voor de Regeering der Vereenigde Staten van Amerika:
Robert Worth Bingham.

Voor de Regeering van het Gemeenebest van Australië:
S. M. Bruce.

Voor de Regeering van Canada:
Vincent Massey.

Voor de Regeering van de Fransche Republiek:
Charles Corbin.

Voor de Regeering van het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Noord-Ierland:
Anthony Eden.
J. Ramsay Macdonald.
Samuel Hoare.

Voor de Regeering van Britsch-Indië (India):
R. A. Butler.

Voor de Regeering van den Ierschen Vrijstaat:
John W. Dulanty.

Voor de Regeering van het Koninkrijk Italië:
Dino Grandi.

Voor de Regeering van Japan:
Shigeru Yoshida.

Voor de Regeering van Nieuw-Zeeland:
W. J. Jordan.

Voor de Regeering van de Unie van Zuid-Afrika:
C. T. te Water.

Toetredingen tot de in het proces-verbaal van Londen van 6 November 1936 vervatte regelen betreffende het optreden van onderzeebooten ten aanzien van koopvaardijschepen.

Afghanistan	25 Mei 1937.
Albanië	3 Maart 1937.
België	23 December 1936.
Bulgarije	1 Maart 1937.
Costa Rica	7 Juli 1937.
Denemarken	21 April 1937.
Duitschland	23 November 1936.
Egypte	23 Juni 1937.
Estland	26 Juni 1937.
Finland	18 Februari 1937.
Griekenland	11 Januari 1937.
Guatemala	21 April 1937.
Haïti	23 Januari 1937.
Heilige Stoel	16 Maart 1937.
Nepal	21 Mei 1937.
Nederland (met inbegrip van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao)	30 September 1937
Noorwegen	21 Mei 1937.
Oostenrijk	1 April 1937.
Panama	26 Februari 1937.
Peru	3 Juni 1937.
Polen	5 Juli 1937.
Saoedi Arabisch Koninkrijk	11 Juni 1937.
Unie van Socialistische Sowjet Republieken	16 Februari 1937 (met ingang van 27 December 1936).
Tsjechoslowakije	14 September 1937
Turkije	7 Juli 1937.
Zuidslavië	19 April 1937.
Zweden	15 Februari 1937.
Zwitserland	22 Mei 1937.

S. 33.

4 *November* 1937. WET, houdende voorbehoud van de bevoegdheid tot bekrachtiging van het op 29 Mei 1933 te *Rome* gesloten Verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige bepalingen inzake conservatoir beslag op luchtvaartuigen.

Bijl. Hand. II 1936/37, 329; 1937, 329; 1937/38, 24.
Hand. II 1937/38, bladz. 63.
Bijl. Hand. I 1937/38, 24.
Hand. I 1937/38, bladz. 22.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het, mede in verband met artikel 58 der Grondwet, wenschelijk is Ons de bevoegdheid voor te behouden het op 29 Mei 1933 te *Rome* gesloten Verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige bepalingen inzake conservatoir beslag op luchtvaartuigen voor het Rijk in *Europa* te bekrachtigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Wij behouden Ons de bevoegdheid voor het in afdruk nevens deze wet gevoegde, vanwege Ons te *Rome* op 30 December 1933 onderteekende Verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige bepalingen inzake conservatoir beslag op luchtvaartuigen voor het Rijk in *Europa* te bekrachtigen.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize Het Loo, den 4den November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

De Minister van Justitie, C. Goseling.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
J. Patijn.

(*Uitgeg.* 23 *November* 1937.)

Fransche tekst.

Convention pour l'unification de certaines règles relatives à la saisie conservatoire des Aéronefs.

Sa Majesté le Roi d'Albanie, le Président du Reich Allemand, le Président des États Unis d'Amérique, le Président Fédéral de la République d'Autriche, Sa Majesté le Roi des Belges, le Président des États-Unis du Brésil, le Président de la République du Chili, le Président du Gouvernement Nationaliste de la République de Chine, le Président de la République de Colombie, le Président de la République de Cuba, Sa Majesté le Roi de Danemark et d'Islande, le Président de la République de l'Equateur, le Président de la République de El Salvador, le Président de la République Espagnole, le Président de la République de Finlande, le Président de la Ré-

publiqeu Française, Sa Majesté le Roi de Grande-Bretagne, d'Irlande et des territoires britanniques au-delà des Mers, Empereur des Indes, le Président de la République de Guatemala, le Président de la République Hellénique, le Président de la République du Honduras, Son Altesse Sérénissime le Régent du Royaume de Hongrie, Sa Majesté le Roi d'Italie, Sa Majesté l'Empereur du Japon, le Président de la République de Lithuanie, le Président des États-Unis du Mexique, le Président de la République du Nicaragua, Sa Majesté le Roi de Norvège, Sa Majesté la Reine des Pays-Bas, le Président de la République de Pologne, le Président de la République du Portugal, Sa Majesté le Roi de Roumanie, le Président de la République de Saint Domingue, les Capitaines Régents de la Sérénissime République de Saint Marin, Sa Sainteté le Souverain Pontife, Sa Majesté le Roi de Suède, le Conseil Fédéral Suisse, le Président de la République Tchécoslovaque, le Président de la République du Turquie, le Comité Central Exécutif de l'Union des Républiques Soviétiques Socialistes, le Président des États-Unis du Venezuela, Sa Majesté le Roi de Yougoslavie,

ayant reconnu l'utilité d'adopter certaines règles uniformes en matière de saisie conservatoire des aéronefs,

ont nommé à cet effet leurs Plénipotentiaires respectifs,

lesquels, dûment autorisés, ont conclu et signé la Convention suivante:

Article Premier. Les Hautes Parties Contractantes s'engagent à prendre les mesures nécessaires pour donner effet aux règles établies par la présente Convention.

Art. 2. 1. Au sens de la présente Convention on comprend par saisie conservatoire tout acte, quel que soit son nom, par lequel un aéronef est arrêté, dans un intérêt privé, par l'entremise des agents de la justice ou de l'administration publique, au profit soit d'un créancier, soit du propriétaire ou du titulaire d'un droit réel grevant l'aéronef, sans que le saisissant puisse invoquer un jugement exécutoire, obtenu préalablement dans la procédure ordinaire, ou un titre d'exécution équivalent.

2. Au cas où la loi compétente accorde au créancier, qui détient l'aéronef sans le consentement de l'exploitant, un droit de rétention, l'exercice de ce droit est, aux fins de la présente Convention, assimilé à la saisie conservatoire et soumis au régime prévu par la présente Convention.

Art. 3. 1. Sont exempts de saisie conservatoire:

a. Les aéronefs affectés exclusivement à un service d'Etat, poste comprise, commerce excepté;

b. Les aéronefs mis effectivement en service sur une ligne régulière de transports publics et les aéronefs de réserve indispensables;

c. Tout autre aéronef affecté à des transports de personnes ou de biens contre rémunération, lorsqu'il est prêt à partir pour un tel transport, excepté dans le cas où il s'agit d'une dette contractée pour le voyage qu'il va faire ou d'une créance née au cours du voyage.

2. Les dispositions du présent article ne s'appliquent pas à la saisie conservatoire exercée par le propriétaire dépossédé de son aéronef par un acte illicite.

Art. 4. 1. Dans le cas où la saisie n'est pas interdite ou lorsque, en cas d'insaisissabilité de l'aéronef, l'exploitant ne l'invoque pas, un cautionnement suffisant empêche la saisie conservatoire et donne droit à la mainlevée immédiate.

2. Le cautionnement est suffisant s'il couvre le montant de la dette et les frais et s'il est affecté exclusivement au paiement du créancier, ou s'il couvre la valeur de l'aéronef si celle-ci est inférieure au montant de la dette et des frais.

Art. 5. Dans tous les cas, il sera statué, par une procédure sommaire et rapide, sur la demande en mainlevée de la saisie conservatoire.

Art. 6. 1. S'il a été procédé la saisie d'un aéronef insaisissable d'après les dispositions de la présente Convention, ou si le débiteur a dû fournir un cautionnement pour en empêcher la saisie ou pour en obtenir mainlevée, le saisissant est responsable, suivant la loi du lieu de la procédure, du dommage en résultant pour l'exploitant ou le propriétaire.

2. La même règle s'applique en cas de saisie conservatoire opérée sans juste cause.

Art. 7. La présente Convention ne s'applique ni aux mesures conservatoires en matière de faillite, ni aux mesures conservatoires effectués en cas d'infraction aux règles de douane, pénales ou de police.

Art. 8. La présente Convention ne s'oppose pas à l'application des conventions internationales entre les Hautes Parties Contractantes qui prévoient une insaisissabilité plus étendue.

Art. 9. 1. La présente Convention s'applique sur le territoire de chacune des Hautes Parties Contractantes à tout aéronef immatriculé dans le territoire d'une autre Partie Contractante.

2. L'expression „territoire d'une Haute Partie Contractante" comprend tout territoire soumis au pouvoir souverain, à la suzeraineté, au protectorat, au mandat ou à l'autorité de ladite Haute Partie Contractante pour lequel cette dernière est partie à la Convention.

Art. 10. La présente Convention est rédigée en français en un seul exemplaire qui restera déposé aux archives du Ministère des Affaires Etrangères du Royaume d'Italie, et dont une copie certifiée conforme sera transmise par les soins du Gouvernement du Royaume d'Italie à chacun des Gouvernements intéressés.

Art. 11. 1. La présente Convention sera ratifiée. Les instruments de ratification seront déposés aux archives du Ministère des Affaires Etrangères du Royaume d'Italie, qui en notifiera le dépôt à chacun des Gouvernements intéressés.

2. Dès que le dépôt de cinq ratifications aura été effectué, la Convention entrera en vigueur, entre les Hautes Parties Contractantes qui l'auront ratifiée, quatre-vingt-dix jours après le dépôt de la cinquième ratification. Chaque ratification dont le dépôt sera effectué ultérieurement produira ses effets quatre-

vingt-dix jours après ce depôt.

3. Il appartiendra au Gouvernement du Royaume d'Italie de notifier à chacun des Gouvernements intéressés la date de l'entrée en vigueur de la présente Convention.

Art. 12. 1. La présente Convention, après son entrée en vigueur, sera ouverte à l'adhésion.

2. L'adhésion sera effectuée par une notification adressée au Gouvernement du Royaume d'Italie, qui en fera part à chacun des Gouvernements intéressés.

3. L'adhésion produira ses effets quatre-vingt-dix jours après la notification faite au Gouvernement du Royaume d'Italie.

Art. 13. 1. Chacune des Hautes Parties Contractantes pourra dénoncer la présente Convention par une notification faite au Gouvernement du Royaume d'Italie, qui en avisera immédiatement chacun des Gouvernements intéressés.

2. La dénonciation produira ses effets six mois après la notification de la dénonciation et seulement à l'égard de la Partie qui y aura procédé.

Art. 14. 1. Les Hautes Parties Contractantes pourront, au moment de la signature, du dépôt des ratifications, ou de leur adhésion, déclarer que l'acceptation qu'elles donnent à la présente Convention ne s'applique pas à l'ensemble ou à toute partie de leurs colonies, protectorats, territoires d'outre-mer, territoires sous mandat ou tout autre territoire soumis à leur souveraineté, autorité, ou suzeraineté.

2. Les Hautes Parties Contractantes pourront ultérieurement notifier au Gouvernement du Royaume d'Italie qu'elles en tendent rendre applicable la présente Convention à l'ensemble ou à toute partie de leurs colonies, protectorats, territoires d'outre-mer, territoires sous mandat, ou tout autre territoire soumis à leur souveraineté, autorité, ou suzeraineté ainsi exclus de leur déclaration originelle.

3. Elles pourront, à tout moment, notifier au Gouvernement du Royaume d'Italie qu'elles entendent voir cesser l'application de la présente Convention à l'ensemble ou à toute partie de leurs colonies, protectorats, territoires d'outre-mer, territoires sous mandat, ou tout autre territoire soumis à leur souveraineté, autorité, ou suzeraineté.

4. Le Gouvernement du Royaume d'Italie notifiera à chacun des Gouvernements intéressés les notifications faites conformément aux deux alinéas précédents.

Art. 15. Chacune des Hautes Parties Contractantes aura la faculté, au plus tôt deux ans après la mise en vigueur de la présente Convention, de provoquer la réunion d'une nouvelle conférence internationale dans le but de rechercher les améliorations qui pourraient être apportées à la présente Convention. Elle s'adressera dans ce but au Gouvernement de la République Française qui prendra les mesures nécessaires pour préparer cette conférence.

La présente Convention, faite à Rome, le 29 mai 1933, restera ouverte à la signature jusqu'au premier janvier 1934.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires ont signé la présente Convention.

Pour l'Allemagne:
Reinhold Richter
Dr. Wegerdt
Dr. Albrecht
Dr. *jur.* Otto Riese

Pour les Etats-Unis d'Amérique:
La Délégation des Etats-Unis d'Amérique déclare que la Convention s'appliquera seulement dans les limites continentales des Etats-Unis d'Amérique à l'exclusion du territoire de l'Alaska.
John C. Cooper
Jaeckel
John Jay Ide

Pour l'Autriche:
Gruenebaum
Strobele

Pour la Belgique:
H. de Vos

Pour le Brésil:
Alcibiades Peçanha
Trajano Medeiros do Paço

Pour le Danemark:
L. Ingerslev
Knud Gregersen

Pour El Salvador:
A. Sandoval

Pour l'Espagne:
Juan F. de Ranero
Alejandro Arias Salgado

Pour la France:
A. de Ladradelle
George Ripert

Pour la Grande Bretagne et l'Irlande du Nord:
A. H. Dennis
A. W. Brown

Pour l'Inde:
A. H. Dennis
A. W. Brown

Pour le Guatemala:
J. Herrera
Federico G. Murga

Pour l'Italie:
A. Giannini

Pour la Lithuanie:
V. Carneckis

Pour la Norvège:
M. Mjoellner

Pour la Pologne:
Léon Babinski

Pour la Roumanie:
D. I. Ghika
Al. Cantacuzino Pascanu
Et. Veron

Pour Saint Marin:
Gozi

Pour la Suisse:
F. Hess
Clerc

Pour la Tchécoslovaquie:
Szalatnay
Dr. *jur.* J. Netik

Pour la Turquie:
H. Vassif 8/6/33

Pour la Yougoslavie:
D. Kassidolatz (9/VIII/1933)

Pour l'Honduras:
Augusto Guglielmo Tuccimei (12/X/1933)

Pour la Hongrie:
André de Hory (18/XII/1933)

Pour les Pays-Bas:
J. Patijn (30/XII/1933).

S. 34.

5 *November* 1937. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de op 28 Augustus 1936 te *Boekarest* tusschen het *Koninkrijk der Nederlanden* en het *Koninkrijk Roemenië* gesloten clearing-overeenkomst, alsmede van den op 21 Augustus 1937 aldaar tusschen beide landen gesloten modus vivendi tot handhaving van de overeenkomst met eenige wijzigingen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de op 28 Augustus 1936 te *Boekarest* tusschen het *Koninkrijk der Nederlanden* en het *Koninkrijk Roemenië* gesloten clearing-overeenkomst, alsmede den op 21 Augustus 1937 aldaar tusschen beide landen gesloten modus vivendi tot handhaving van de overeenkomst met eenige wijzigingen, van welke overeenkomst en modus vivendi een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Gelet op artikel 2 der Wet Internationaal Betalingsverkeer 1934 (*Staatsblad* n°. 583);

Overwegende, dat genoemde overeenkomst krachtens artikel 14 voor *Nederland*, *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* en *Curaçao* op 1 September 1936 is in werking getreden en, na door de Roemeensche Regeering met ingang van 1 Augustus 1937 te zijn opgezegd, weder is verlengd achtereenvolgens tot 15 Augustus en 21 Augustus 1937 en vervolgens gehandhaafd bij genoemden modus vivendi tot 31 December 1937;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 29sten October 1937, Directie van het Protocol, n°. 38856;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemde overeenkomst en modus vivendi, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen te dezen wordt vereischt.

Het Loo, den 5den November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
J. Patijn.

(*Uitgeg.* 19 *November* 1937.)

Betalingsregeling tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Roemenië.

Daar de Nederlandsche Regeering en de Roemeensche Regeering het betalingsverkeer tusschen Nederland en Roemenië wenschen te vergemakkelijken, zijn de ondergeteekenden, daartoe behoorlijk gemachtigd, het volgende overeengekomen:

Art. 1. 1. De bedragen, verschuldigd voor iederen aankoop van Roemeensche goederen, ingevoerd rechtstreeks of niet rechtstreeks in het douane-gebied van het Koninkrijk der Nederlanden, zullen op den vervaldag in hun geheel in Nederlandsche guldens worden gestort op een rentelooze algemeene rekening, geopend bij het Nederlandsch Clearinginstituut.

2. Voor zoover in den aankoopprijs vervoer- en andere buiten Roemenië te betalen kosten begrepen zijn, kan het Nederlandsch Clearinginstituut machtiging verleenen deze kosten in mindering te brengen van de op de algemeene rekening te storten bedragen onder voorwaarde, dat deze kosten van gebruikelijk karakter en economisch gerechtvaardigd zijn.

3. Indien het verschuldigde bedrag uitgedrukt is in een andere valuta dan den Nederlandschen gulden, zal het in guldens worden gestort op basis van den gemiddelden koers van de desbetreffende valuta, volgens noteering van de Amsterdamsche Beurs op den dag, voorafgaande aan dien der storting.

4. Het Nederlandsch Clearinginstituut zal de Nationale Bank van Roemenië dagelijks op de hoogte brengen van de aldus verrichte stortingen. Het advies van storting zal voor elke storting vermelden den naam van den opdrachtgever in het Koninkrijk der Nederlanden, den naam van den begunstigde in Roemenië, den aard van de goederen en de gegevens, noodig voor het identificeeren van iedere zending, alsmede de verdeeling van de gestorte bedragen over de bijzondere rekeningen, genoemd in art. 3 van deze Overeenkomst.

Art. 2. De Nationale Bank van Roemenië zal de tegenwaarde in lei van de bij het Nederlandsch Clearinginstituut verrichte stortingen ter beschikking stellen van de rechthebbenden in Roemenië overeenkomstig de in Roemenië van kracht zijnde bepalingen.

Art. 3. 1. De bedragen in Nederlandsche guldens, gestort op de algemeene rekening bij het Nederlandsch Clearinginstituut, zullen worden verdeeld over de hierna te noemen bijzondere rekeningen ten name van de Nationale Bank van Roemenië:

a. 28 % op de bijzondere rekening A;
b. 50 % „ „ „ „ B;
c. 5 % „ „ „ „ C;
d. 5 % „ „ „ „ D;
e. 12 % „ „ „ „ E.

2. De tegoeden van de bijzondere rekening A zullen in de chronologische volgorde van de vervaldagen worden aangewend ten behoeve van betalingen aan Nederlandsche schuldeischers van den Roemeenschen Staat en van de Roemeensche overheden en wel met name van den Dienst van de Publieke Schuld, en eveneens ten behoeve van de betalingen van alle schulden van de autonome kassen en van de publieke lichamen (daarbij inbegrepen de schulden der gemeenten en het aandeel van 5 % ten laste van Roemenië in de leeningen, beheerd door de „Caisse Commune" ten be-

hoeve van houders van schuldbewijzen van vóór den oorlog aangegane openbare schulden van Oostenrijk en Hongarije), uitgezonderd de schulden, welke betrekking hebben op de levering van goederen.

Als Nederlandsche schuldeischers worden beschouwd natuurlijke personen van Nederlandsche nationaliteit en natuurlijke of rechtspersonen, welke hun woonplaats als regel in het Koninkrijk der Nederlanden hebben, die Nederlandsche belangen vertegenwoordigen, een en ander voor zoover vastgesteld is, dat op 1 Juli 1936 de betrokken rechten hun toebehoorden, of wel dat van voormelden datum af deze rechten zonder onderbreking aan personen van dezelfde groepen hebben toebehoord.

Er wordt geen inbreuk gemaakt op leeningsovereenkomsten, noch op tusschentijdsche schikkingen tusschen de Roemeensche Regeering en de houders.

Indien, voor de eerste maal op 31 December 1936 en vervolgens aan het einde van ieder zesmaandelijksch tijdvak, de bijzondere rekening A een saldo oplevert, nadat boven de bedragen in dat tijdvak vervallen een deel van de gelden, benoodigd voor de coupons, die vervallen in de volgende zes maanden, dat vastgesteld wordt in gemeenschappelijk overleg tusschen het Nederlandsch Clearinginstituut en de Nationale Bank van Roemenië, zal zijn gereserveerd, zal dit saldo op de volgende wijze worden aangewend:

I. Zoolang de reeds vervallen vorderingen, die vereffend worden door afboeking op de bijzondere rekeningen A en C en de vorderingen, die vereffend worden door afboeking op de bijzondere rekening D niet geheel afgewikkeld zullen zijn, zal het saldo tot een maximum van 6 % van het totaal der gedurende het voorafgaande halfjaar op de algemeene rekening gedane stortingen, voor de helft gebruikt worden voor de afwikkeling der genoemde vorderingen op de wijze, te bepalen door het Nederlandsch Clearinginstituut, terwijl de andere helft zal worden overgebracht naar het credit van de rekening E.

II. Na de algeheele afwikkeling van de vorderingen, bedoeld onder I, zal de helft, die voor deze afwikkeling bestemd was, eveneens worden overgebracht naar het credit van de rekening E.

III. In het geval, dat het saldo 6 % van de stortingen op de algemeene rekening zou overtreffen, zal het overschot worden overgebracht naar het credit van de rekening B, met dien verstande, dat voor zoover de vorderingen, bedoeld onder I, niet geheel zullen zijn afgewikkeld, het overschot tot dit doel zal worden aangewend op de wijze, te bepalen door het Nederlandsch Clearinginstituut.

3. De te goeden van de bijzondere rekening B zullen worden aangewend voor de vereffening op den vervaldag van nieuwe handelsvorderingen, met inbegrip van die vorderingen, welke voortvloeien uit leveringen van elken aard gedaan aan den Roemeenschen Staat of aan de autonome kassen.

4. De tegoeden van de bijzondere rekening C zullen worden aangewend voor de vereffening der financieele vorderingen, toebehoorende aan Nederlandsche onderdanen.

De vereffening der financieele vorderingen zal pondspondsgewijze geschieden met dien verstande, dat allereerst voor afwikkeling in aanmerking komen de vorderingen, die vervallen zijn tusschen 1 Januari 1935 en het in werking treden van de onderhavige Overeenkomst en daarna die, welke vervallen zijn in den loop van ieder van de volgende zesmaandelijksche perioden, waarvan de eerste te eindigen op 31 December 1936. Zoodra het verloop van de bijzondere rekening C het veroorlooft, zal de vereffening der nieuwe financieele vorderingen geschieden in de volgorde van de valuta-aanvragen.

In het geval, waarin de rekening C een saldo zou opleveren, nadat een bedrag, in gemeen overleg tusschen de Nationale Bank van Roemenië en het Nederlandsch Clearinginstituut vast te stellen, zal zijn gereserveerd, zal dit saldo overgebracht worden naar het credit van de rekening B.

5. De tegoeden van de bijzondere rekening D zullen aangewend worden voor de betalingen van de achterstallige handelsvorderingen.

Het Nederlandsch Clearinginstituut en de Nationale Bank van Roemenië zullen in gemeen overleg de wijze vaststellen, waarop de verificatie en de pondspondsgewijze vereffening van de achterstallige handelsvorderingen zal geschieden. De definitieve lijst van achterstallige vorderingen zal in gemeen overleg door de beide instellingen worden vastgesteld. Zoodra de achterstallige handelsvorderingen zullen zijn vereffend, zal de bijzondere rekening D worden afgesloten; het saldo zal worden overgebracht naar de speciale rekening B en het percentage van de stortingen op de algemeene rekening, dat overgebracht wordt naar de speciale rekening B, zal worden verhoogd tot 55 %.

6. De tegoeden van de speciale rekening E zullen ter vrije beschikking staan van de Nationale Bank van Roemenië. Het Nederlandsch Clearinginstituut zal voor de vrije overmaking van deze beschikbare gelden zorg dragen overeenkomstig de aanwijzingen van de Nationale Bank van Roemenië.

7. Ingeval een Roemeensche schuldenaar niet in staat zal zijn of zal weigeren de documenten over te leggen, die door de Nationale Bank van Roemenië worden geëischt, teneinde het bestaan van een door een Nederlandschen schuldeischer in den vereischten vorm ingediende vordering vast te stellen, zal de Nationale Bank van Roemenië op verzoek van den schuldeischer, overgebracht door tusschenkomst van het Nederlandsch Clearinginstituut, alle maatregelen nemen die noodig zijn voor de vaststelling van de schuld en zal zij met name overgaan tot onderzoek van de boeken van den schuldenaar.

8. Het Nederlandsch Clearinginstituut zal de Nationale Bank van Roemenië onmiddellijk op de hoogte brengen van iedere overschrijving van bedragen van de eene bijzondere rekening naar een andere bijzondere rekening, bedoeld in de voorgaande paragrafen.

9. Het Nederlandsch Clearinginstituut en de Nationale Bank van Roemenië, daartoe door hun wederzijdsche Regeeringen aangewezen, zullen in gemeen overleg de middelen overwegen, om de bepalingen van het onder-

havige artikel doeltreffend te maken en zullen zorgdragen voor de uitvoering daarvan. Zij zullen zich eveneens kunnen verstaan omtrent eventueel te verrichten overschrijvingen van de eene bijzondere rekening naar een andere.

Art. 4. 1. Als nieuwe handelsvorderingen worden beschouwd: alle vorderingen, voortspruitend uit den invoer van Nederlandsche goederen in Roemenië en vervallen vanaf 1 September 1936.

2. Als achterstallige handelsvorderingen worden beschouwd: alle vorderingen, voortspruitend uit den invoer van goederen in Roemenië door een Nederlandsche firma zonder rekening te houden met den oorsprong van de goederen, een en ander voor zoover deze vorderingen zijn vervallen vóór 1 September 1936.

3. Als financieele vorderingen worden beschouwd:

a. De aan het buitenland te betalen interesten op obligaties of schulden van elken aard andere dan dezulke, welke genoemd zijn in artikel 3 par. 2; de winsten, dividenden en interesten op leeningen en voorschotten en iedere andere niet commercieele schuld in den zin van de onderhavige Overeenkomst, verschuldigd door Roemeensche personen of ondernemingen, voorzoover deze schuldbewijzen of vorderingen in het bezit waren van Nederlandsche schuldeischers, zooals omschreven in artikel 3 par. 2, op het oogenblik van het in werking treden van deze Overeenkomst;

b. De interesten, winsten of dividenden, voortspruitend uit de belegging van Nederlandsche kapitalen in Roemenië in ondernemingen van andere dan van Nederlandsche nationaliteit, naar verhouding van het belang van de deelneming van de bedoelde kapitalen in deze ondernemingen;

c. De netto opbrengsten voortspruitend uit de beleggingen in Roemenië van in lei uitgedrukte achterstallige handelsvorderingen, voorzoover deze beleggingen geschieden of geschied zijn in overeenstemming met de Roemeensche Wet van 15 April 1935.

4. De overmaking van de financieele vorderingen, genoemd in de voorgaande paragraaf onder *a* en *b*, zal het bedrag van 5 % 's jaars van het nominale kapitaal niet te boven kunnen gaan, terwijl de overmaking van kapitalen is uitgesloten.

De overmaking van de financieele vorderingen, genoemd in de voorgaande paragraaf onder *c*, zal wat betreft de rente van het nominale kapitaal een bedrag van 5 %, en wat betreft de amortisatie een bedrag van 3 % niet te boven kunnen gaan.

Art. 5. 1. Vanaf den datum van het in werking treden van deze Overeenkomst zal iedere Nederlandsche goederenuitvoer, te verleenen volgens de bepalingen van deze Overeenkomst, onderworpen zijn aan het voorafgaand visum van de bevoegde Nederlandsche autoriteiten overeenkomstig de van kracht zijnde bepalingen in Nederland. Het visum, dat gesteld zal worden op een copie van de factuur, ontheft den Roemeenschen importeur niet van de overlegging van het certificaat van oorsprong, dat door de Roemeensche voorschriften wordt geëischt.

2. Overigens zal de Roemeensche Regeering den invoer van goederen uit het Koninkrijk der Nederlanden kunnen onderwerpen aan een invoervergunning. Deze vergunning zal worden verstrekt binnen de grenzen van de contingenten, die voorzien zijn in het handelsverdrag van 10 Februari 1935, dat gesloten is tusschen de Nederlandsche Regeering en de Roemeensche Regeering.

Art. 6. 1. De schuldenaren in Roemenië zijn verplicht, om op den vervaldag van hunne schulden aan de schuldeischers in Nederland de benoodigde valuta te koopen bij de Nationale Bank van Roemenië overeenkomstig de van kracht zijnde bepalingen in Roemenië.

2. De Nationale Bank van Roemenië zal de bedragen in guldens, die voorkomen in het credit van de rekeningen, bedoeld in art. 3 (1) van deze Overeenkomst ter beschikking stellen van de schuldenaren in Roemenië overeenkomstig de in Roemenië van kracht zijnde bepalingen en zal onverwijld de betalingsopdrachten geven ten laste van de haar ter beschikking staande gelden bij het Nederlandsch Clearinginstituut.

3. De betalingsopdrachten zullen voor iederen plaats gehad hebbenden verkoop van valuta de speciale rekening aangeven, ten laste waarvan de betaling zal plaats vinden, evenals het bedrag, den naam van den begunstigde en de bijzonderheden, welke noodig zijn om de vordering te identificeeren.

4. In het geval, waarin bij gebreke van voldoende beschikbare middelen op een van de bijzondere rekeningen bij het Nederlandsch Clearinginstituut, de Nationale Bank van Roemenië de noodige guldens niet kan verkoopen, zal van de aldus uitgestelde aanvragen van valuta door laatstgenoemde instelling nota worden genomen, terwijl zij het Nederlandsch Clearinginstituut hiervan op de hoogte zal brengen en aan deze aanvragen gevolg zal geven, zoodra op de desbetreffende rekening wederom middelen aanwezig zullen zijn.

5. Ingeval de schuldenaar op den vervaldag niet de noodige valuta van de Nationale Bank van Roemenië zou kunnen verkrijgen, zal de schuldeischer kunnen vorderen, dat de schuldenaar de tegenwaarde in lei, berekend volgens de op dat oogenblik van kracht zijnde bepalingen, stort op een rekening, die op zijn naam wordt geopend bij een bank in Roemenië, welke bank de verplichting heeft om van de storting de Nationale Bank van Roemenië onmiddellijk in kennis te stellen, welke op haar beurt het Nederlandsch Clearinginstituut ervan zal verwittigen. Deze storting zal geen bevrijdend karakter hebben.

6. Bovendien is een schuldenaar in Roemenië niet bevrijd van zijn betalingsverplichting, zoolang de schuldeischer niet de geheele tegenwaarde van zijn vordering in guldens heeft ontvangen.

7. Behoudens dat anders tusschen partijen is overeengekomen, zal de omrekening in guldens van de in een andere valuta luidende vordering plaats hebben op basis van den gemiddelden koers van de desbetreffende valuta, genoteerd op de Londensche Beurs op den dag, voorafgaande aan den datum van de betalingsopdracht van de Nationale Bank van Roemenië.

Art. 7. De afgifte van valuta door de Nationale Bank van Roemenië aan de importeurs in Roemenië voor de handelsvorderingen, vervallen nà 1 September 1936, zal slechts kunnen geschieden op vertoon van de copie van de factuur, door de bevoegde Nederlandsche autoriteiten geviseerd in overeenstemming met het in het voorafgaande artikel 5 bepaalde. De geviseerde copie-factuur zal door den importeur in Roemenië worden overgelegd aan de Nationale Bank van Roemenië, die haar behoorlijk afgestempeld zal voegen bij de aan het Nederlandsch Clearinginstituut te zenden betalingsopdrachten.

Art. 8. 1. Particuliere compensatietransacties in de artikelen, voorkomend op de lijsten A en B van de Roemeensche compensatieregeling, zullen in ieder afzonderlijk geval slechts met de voorafgaande goedkeuring van het Nederlandsch Clearinginstituut kunnen worden ten uitvoer gebracht.

2. Andere particuliere compensatietransacties zullen in ieder afzonderlijk geval slechts met de voorafgaande goedkeuring van de Roemeensche Regeering en van het Nederlandsch Clearinginstituut ten uitvoer kunnen worden gebracht.

3. Het Nederlandsch Clearinginstituut en de Nationale Bank van Roemenië zullen met elkander tot overeenstemming komen, volgens de instructies van hunne Regeeringen, over de wijze, waarop particuliere compensaties worden geregeld.

Art. 9. 1. De ondernemingen, welke Roemeensche petroleumproducten naar Nederland uitvoeren en die binnen den normalen gang van hun bedrijf Nederlandsche goederen in Roemenië invoeren voor hun eigen behoeften, zullen op door het Nederlandsch Clearinginstituut en de Nationale Bank van Roemenië vast te stellen wijze den koopprijs van hun invoeren van Nederlandsche goederen kunnen vereffenen met een deel van den verkoopprijs van hun uitvoeren naar Nederland.

2. Tot dit doel en op aanvrage van de betrokken onderneming zullen de te harer gunste bij het Nederlandsch Clearinginstituut gestorte bedragen als volgt worden verdeeld:

a. 28 % op de bijzondere rekening A;
b. 25 % „ „ „ „ B;
c. 5 % „ „ „ „ C;
d. 5 % „ „ „ „ D;
e. 12 % „ „ „ „ E;

f. Het saldo van 25 % zal in het credit worden geboekt van geblokkeerde rekeningen ten gunste van de exporteurs in Roemenië. De bedragen, voorkomende in het credit van bedoelde rekeningen, zullen slechts kunnen worden gebruikt na voorafgaande goedkeuring van de Nationale Bank van Roemenië, die het Nederlandsch Clearinginstituut er van in kennis zal stellen. Bij dit advies zal de Nationale Bank van Roemenië voegen de copiefactuur van de desbetreffende levering, geviseerd door de bevoegde Nederlandsche autoriteiten en behoorlijk afgestempeld door genoemde Bank. Na ieder tijdvak van drie maanden zal het niet gebruikte saldo van elke storting op de geblokkeerde rekeningen kunnen worden overgebracht naar de speciale rekening B, in gemeen overleg tusschen de Nationale Bank van Roemenië en het Nederlandsch Clearinginstituut.

Art. 10. 1. Het is wel verstaan, dat, voor wat de onderhavige Overeenkomst betreft, met de uitdrukkingen „Koninkrijk der Nederlanden" en „Nederlandsch" zoowel het grondgebied van het Koninkrijk in Europa, als dat buiten Europa wordt bedoeld.

2. Als Nederlandsche goederen zullen worden beschouwd: alle goederen van Nederlandschen oorsprong, zoomede alle goederen, welke in Nederland een zoodanig ingrijpende bewerking of verwerking hadden ondergaan, dat aan deze goederen een duidelijk nationaal karakter kan worden toegekend.

Het Nederlandsch Clearinginstituut en de Nationale Bank van Roemenië zullen in gemeen overleg kunnen vaststellen, dat niet-Nederlandsche goederen, van niet-Europeeschen oorsprong, worden behandeld als Nederlandsche goederen, onder voorwaarde, dat zij het voorwerp hebben uitgemaakt van een regelmatig handelsverkeer tusschen Nederland en Roemenië vóór het in werking treden van deze overeenkomst en dat zij in Roemenië worden ingevoerd door tusschenkomst van een in Nederland gevestigd Nederlandsch handelshuis, mits dit handelshuis ook vóór het in werking treden van deze Overeenkomst dezen handel reeds dreef.

3. Als Roemeensche goederen zullen worden beschouwd: alle goederen van Roemeenschen oorsprong, zoomede alle goederen, welke in Roemenië een zoodanige ingrijpende bewerking of verwerking hebben ondergaan, dat aan deze goederen een duidelijk nationaal karakter kan worden toegekend.

Art. 11. Wanneer deze Overeenkomst eindigt, zullen de zendingen Roemeensche en Nederlandsche goederen, welke op dat oogenblik nog niet in het land van bestemming ingevoerd, doch wel uit het andere land verzonden zijn, op zijn laatst drie dagen na den datum van de opzegging, bedoeld in art. 14 (2), worden behandeld volgens de bepalingen van deze Overeenkomst.

2. De op de bijzondere rekeningen van de Nationale Bank van Roemenië bij het Nederlandsch Clearing instituut aanwezige saldi zullen overeenkomstig de bepalingen van deze Overeenkomst worden aangewend.

3. De Nederlandsche importeurs zullen moeten voortgaan den aankoopprijs van hun invoeren van Roemeensche goederen bij het Nederlandsch Clearinginstituut te storten, zoolang aan aanvragen van valuta voor de vereffening van nieuwe vorderingen, voortspruitend uit den invoer in Roemenië van Nederlandsche goederen, voorzien van het visum der bevoegde Nederlandsche autoriteiten, bedoeld in art. 5, niet is voldaan. Deze stortingen zullen worden geboekt in het credit van de bijzondere rekening B.

Art. 12. Elke Regeering verbindt zich de noodzakelijke maatregelen te treffen, opdat de bepalingen van deze Overeenkomst in acht worden genomen.

Art. 13. 1. De technische uitvoering dezer Overeenkomst zal in gemeen overleg tusschen het Nederlandsch Clearinginstituut en de

Nationale Bank van Roemenië worden geregeld.

2. De beide Regeeringen zullen in wederzijdsche overeenstemming de moeilijkheden regelen, welke de toepassing van deze Overeenkomst zou kunnen medebrengen.

Art. 14. Deze Overeenkomst doet iedere vroegere clearing- of betalingsregeling vervallen en zal op 1 September 1936 in werking treden. Vóór den datum van het in werking treden van deze Overeenkomst zal de Roomeensche Regeering de Nederlandsche Regeering in kennis stellen van de instemming van de Nationale Bank van Roemenië met de onderhavige Overeenkomst.

Deze Overeenkomst zal van kracht blijven zoolang niet een der beide Regeeringen haar verlangen te kennen zal hebben gegeven haar te beëindigen, met inachtneming van een opzeggingstermijn van minstens twee weken, opdat de beëindiging der Overeenkomst op het einde van een maand plaats vinde.

Gedaan in tweevoud te Boekarest, den 28sten Augustus 1936.

Voor de Regeering van het Koninkrijk der Nederlanden,
J. B. Hubrecht.

Voor de Regeering van het Koninkrijk Roemenië,
Gh. Leon.

Modus Vivendi.

Ten einde het handelsverkeer te vergemakkelijken, totdat een nieuw verdrag zal zijn gesloten, zijn de Koninklijk Nederlandsche Regeering en de Koninklijk Roemeensche Regeering overeengekomen, de bepalingen van de op 28 Augustus 1936 onderteekende Betalingsovereenkomst met bijlagen te handhaven, behoudens het volgende:

Art. 1. 1. In afwachting van de vaststelling door de Nationale Bank van Roemenië en het Nederlandsch Clearinginstituut van de uiteindelijke lijst van achterstallige vorderingen, te vereffenen ten laste van de bijzondere rekening D. en van de vaststelling door de beide instellingen van het tijdstip, waarop de bijzondere rekening F definitief zal worden afgesloten, zullen de stortingen op deze beide rekeningen gestaakt worden op het oogenblik, dat deze Modus Vivendi in werking treedt.

2. De beide instellingen zullen de noodige maatregelen nemen om de afwikkeling der achterstallige vorderingen zoo spoedig mogelijk te doen plaats vinden.

3. Na de afwikkeling der bijzondere rekeningen D en F zal de Nationale Bank van Roemenië, indien het geval zich voordoet, de guldens, welke noodig zijn voor de vereffening van de achterstallige handelsvorderingen, welke niet te voren waren afgewikkeld en welke door de beide instellingen als juist worden erkend, ter beschikking stellen van de Roemeensche schuldenaars. De betaling aan de Nederlandsche schuldeischers zal geschieden ten laste van de bijzondere rekening B, in chronologische volgorde van de stortingen.

Art. 2. 1. Het is te verstaan, dat het bedrag, over te schrijven op de bijzondere rekening E overeenkomstig de bepalingen van artikel 3, paragraaf 2 onder I en II van de Overeenkomst, uiteindelijk wordt vastgesteld op 120 000 gulden voor het afgeloopen tijdvak. Dit bedrag zal terstond na het in werking stellen van dezen Modus Vivendi ter vrije beschikking van de Nationale Bank van Roemenië worden gesteld.

2. Op 31 December 1937 zal worden overgegaan tot een nieuwe overschrijving op de bijzondere rekening E, overeenkomstig de in de vorige paragraaf vermelde bepalingen van de Overeenkomst.

3. Het overschot van de bijzondere rekening A, dat het door de Nationale Bank van Roemenië en het Nederlandsche Clearinginstituut vast te stellen bedrag van de reserve overschrijdt, zal overeenkomstig de bepalingen van artikel 3, paragraaf 2 onder III van de Overeenkomst, overgeschreven worden op de bijzondere rekening B, ten einde voor onmiddellijke behoeften te worden gebruikt.

Art. 3. 1. De beide Regeeringen zijn overeengekomen, dat in het belang van den handel tusschen de beide landen de opeenhooping van bedragen in guldens, waarvoor geen bestemming bestaat en die niet gebruikt worden, op de bijzondere rekening B bij het Nederlandsch Clearinginstituut, zooveel mogelijk zal worden vermeden.

2. Te dien einde zal de Nationale Bank van Roemenië, zelfs voordat de invoer der goederen heeft plaats gehad, de guldens, welke den aankoopsprijs of een afbetaling op dien prijs vertegenwoordigen, ter beschikking stellen van de Roemeensche schuldenaren, op voorwaarde, dat deze betaling gegrond is op verkoop tegen documenten, of op een andere wijze van betaling, die in overeenstemming is met de handelsgebruiken en voorzien in het koop- of leveringscontract.

3. Evenzoo zal de Nederlandsche Regeering het noodige verrichten, opdat de visa, genoemd in artikel 5 van de Overeenkomst, zoodanig zullen worden verleend, dat de ter beschikking staande gelden zooveel mogelijk zullen worden aangewend.

4. Wat betreft de in Roemenië gecontingenteerde artikelen, zal de Roemeensche Regeering — op aanvrage van de importeurs — invoervergunningen verleenen, ten minste tot de grenzen, genoemd in de lijst, welke gevoegd is bij de Handelsovereenkomst van 10 Februari 1935, voor zoover de Roemeensche importeurs beschikken over een algemeene invoerlicentie voor de betrokken artikelen. Op het oogenblik van afgifte van de licentie tot invoer in Roemenië, zal de bevoegde autoriteit aan den importeur een attest afgeven, dat deze onverwijld aan den Nederlandschen exporteur zal moeten zenden.

Art. 4. 1. Wat betreft de aankoopen van tarwe, zullen de beide Regeeringen in gemeen overleg vaststellen de leveringsvoorwaarden en de verdeeling van de bedragen, gestort op de rekening „tarwe", over de bijzondere rekeningen, voorzien in artikel 3 van de Overeenkomst.

2. Het is te verstaan, dat in deze verdeeling zullen voorkomen:

	Deviezen ter vrije beschikking van de Nationale Bank van Roemenië	Niet-Nederlandsche goederen als omschreven in art. 10 par. 2 van de Overeenkomst
eerste tranche (30 000 ton)	35 %	5 %
tweede tranche (30 000 ton)	40 %	15 %
derde tranche (30 000 ton)	45 %	20 %
aankoopen boven 90 000 ton	50 %	20 %

Art. 5. Deze Modus Vivendi zal in werking treden op 21 Augustus 1937. Hij zal ophouden van kracht te zijn op 31 December 1937.

Gedaan in tweevoud te Boekarest den 21sten Augustus 1937.

L. G. van Hoorn. M. Berceanu.

S. 35.

8 *November* 1937. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de tusschen den Nederlandschen buitengewoon ambassadeur in bijzondere zending, hoofd eener handelsmissie naar eenige Staten van *Zuid-Amerika*, en den Chileenschen Minister van Buitenlandsche Zaken te *Santiago de Chile* gewisselde nota's dd. 5 Mei 1937, houdende eene overeenkomst tot nadere regeling van de handelsbetrekkingen tusschen *Nederland* en *Chili* met bijbehoorende notawisseling dd. 4 en 5 Mei 1937, betreffende openbare werken in *Chili*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de tusschen Onzen buitengewoon ambassadeur in bijzondere zending, hoofd eener handelsmissie naar eenige Staten van *Zuid-Amerika*, en den Chileenschen Minister van Buitenlandsche Zaken te *Santiago de Chile* gewisselde nota's dd. 5 Mei 1937, houdende eene overeenkomst tot nadere regeling van de handelsbetrekkingen tusschen *Nederland* en *Chili*, met bijbehoorende notawisseling dd. 4 en 5 Mei 1937, betreffende openbare werken in *Chili*, van welke nota's een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Overwegende, dat vermelde overeenkomst op 5 Mei 1937 voor *Nederland*, *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* en *Curaçao* is in werking getreden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 1sten November 1937, Directie van het Protocol, n°. 38972;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemde nota's, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het Staatsblad.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen te dezen wordt vereischt.

Het Loo, den 8sten November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
J. P a t i j n.

(*Uitgeg.* 19 *November* 1937.)

Nederlandsche Handelsmissie.

Santiago, 5 Mei 1937.

Mijnheer de Minister,

Ik heb de eer hieronder samen te vatten het resultaat van de besprekingen, welke gevoerd zijn gedurende het bezoek van de Koninklijke Missie aan Chili met het doel de middelen te vinden ter ontwikkeling van de handelsbetrekkingen tusschen onze beide landen:

1°. De Nederlandsche Regeering verleent Chili het recht tot invoer in Nederland van ten minste:

350 ton versche appelen tegen betaling van een monopolieheffing van 0.02 gulden per kilogram op voorwaarde, dat de invoer plaats vindt in het tijdvak liggende tusschen 1 Maart en 30 Juni;

200 ton versche peren tegen betaling van een monopolieheffing van 0.02 gulden per kilogram op voorwaarde, dat de invoer plaats vindt in het tijdvak liggende tusschen 1 Februari en 30 Juni;

2°. De Chileensche Regeering erkent, dat op grond van de behandeling als meestbegunstigde natie voor tabak herkomstig uit het Koninkrijk der Nederlanden een verlaging van invoerrechten is gegarandeerd gelijk aan die, welke is vastgelegd in het tusschen Chili en Cuba op 13 Maart 1937 gesloten verdrag, en wel voor een gelijke hoeveelheid, zoodat de invoer van 276.000 kilogram tabak, herkomstig uit het Koninkrijk der Nederlanden, zal zijn toegestaan tegen betaling van een invoerrecht van $ 1,50 goud per kilogram netto;

3°. De Chileensche Regeering zal haar welwillende aandacht schenken aan elke aanvrage om deviezenvergunningen voor den invoer van voortbrengselen van nijverheid herkomstig uit Nederland, binnen het kader van de beschikbare middelen op de clearingrekening.

4°. De Chileensche Regeering zal voortgaan met bekwamen spoed in welwillende studie te nemen de door de Koninklijke Missie tot uitdrukking gebrachte wenschen, te weten:

1. de douanebehandeling van de producten „Quellin", „Textiline W", „Textiline W 1" en „Ultra Dextrine", overeenkomstig den tariefpost 954 in plaats van de tegenwoordige behandeling overeenkomstig tariefpost 1146;

2. een herziening van den tariefpost 383 (niet gekaarde katoenen weefsels) door verlaging van de gewichtgrens van 200 gram per m² op 175 gram;

3. verlaging van het invoerrecht op sisalbindgaren, tariefpost 279;

4. verlaging van het invoerrecht op cacaopoeder (tariefpost 215), chocolade (tariefpost 228), biscuits (tariefpost 233) en alcohol;

5. verlaging van het algemeen recht op gepelde rijst (tariefpost 114) tot dezelfde hoogte als dat voor ongepelde rijst.

De Chileensche Regeering zal zoo spoedig mogelijk haar uiteindelijk antwoord met betrekking tot deze verzoeken kenbaar maken.

5°. Deze Overeenkomst zal in werking blijven tot 31 December 1938.

Ik moge Uwer Excellentie verzoeken mij wel te willen doen weten of Zij zich kan vereenigen met de weergave, welke ik mij veroorloofd heb hierboven te geven.

Gelief, Mijnheer de Minister, de verzekering van mijn bijzondere hoogachting te aanvaarden.

v. Karnebeek.

Zijner Excellentie
J. Ramón Gutiérrez A.,
Minister van Buitenlandsche Zaken,
Santiago de Chile.

Chileensche Republiek.
Ministerie van Buitenlandsche Betrekkingen.

Santiago, 5 Mei 1937.

Mijnheer de Minister,

Ik heb de eer hieronder samen te vatten het resultaat van de besprekingen, welke gevoerd zijn gedurende het bezoek van de Koninklijke Missie aan Chili met het doel de middelen te vinden ter ontwikkeling van de handelsbetrekkingen tusschen onze beide landen:

1°. De Nederlandsche Regeering verleent Chili het recht tot invoer in Nederland van ten minste:

350 ton versche appelen tegen betaling van een monopolieheffing van 0.02 gulden per kilogram op voorwaarde, dat de invoer plaats vindt in het tijdvak liggende tusschen 1 Maart en 30 Juni;

200 ton versche peren tegen betaling van een monopolieheffing van 0.02 gulden per kilogram op voorwaarden, dat de invoer plaats vindt in het tijdvak liggende tusschen 1 Februari en 30 Juni;

2°. De Chileensche Regeering erkent, dat op grond van de behandeling als meestbegunstigde natie voor tabak herkomstig uit het Koninkrijk der Nederlanden een verlaging van invoerrechten is gegarandeerd gelijk aan die, welke is vastgelegd in het tusschen Chili en Cuba op 13 Maart 1937 gesloten verdrag, en wel voor een gelijke hoeveelheid, zoodat de invoer van 276.000 kilogram tabak, herkomstig uit het Koninkrijk der Nederlanden, zal zijn toegestaan tegen betaling van een invoerrecht van $ 1,50 goud per kilogram netto;

3°. De Chileensche Regeering zal haar welwillende aandacht schenken aan elke aanvrage om deviezenvergunningen voor den invoer van voortbrengselen van nijverheid herkomstig uit Nederland, binnen het kader van de beschikbare middelen op de clearingrekening.

4°. De Chileensche Regeering zal voortgaan met bekwamen spoed in welwillende studie te nemen de door de Koninklijke Missie tot uitdrukking gebrachte wenschen, te weten:

1. de douanebehandeling van de producten „Quellin", „Textiline W", „Textiline W 1" en „Ultra Dextrine", overeenkomstig den tariefpost 954 in plaats van de tegenwoordige behandeling overeenkomstig tariefpost 1146;

2. een herziening van den tariefpost 383 (niet gekaarde katoenen weefsels) door verlaging van de gewichtgrens van 200 gram per m^2 op 175 gram;

3. verlaging van het invoerrecht op sisalbindgaren, tariefpost 279;

4. verlaging van het invoerrecht op cacaopoeder (tariefpost 215), chocolade (tariefpost 228), biscuits (tariefpost 233) en alcohol;

5. verlaging van het algemeen recht op gepelde rijst (tariefpost 114) tot dezelfde hoogte als dat voor ongepelde rijst.

De Chileensche Regeering zal zoo spoedig mogelijk haar uiteindelijk antwoord met betrekking tot deze verzoeken kenbaar maken.

5°. Deze Overeenkomst zal in werking blijven tot 31 December 1938.

Ik heb de eer Uwer Excellentie te bevestigen, dat mijn Regeering zich kan vereenigen met de samenvatting van de besprekingen, zooals hierboven vermeld en waarop betrekking heeft Uwer Excellentie's nota van dezen zelfden datum.

Ik moge de gelegenheid benutten Uwer Excellentie andermaal de verzekering van mijn hoogachting aan te bieden.

J. Ramón Gutiérrez.

Zijner Excellentie
Jonkheer H. A. van Karnebeek,
Buitengewoon Ambassadeur
van Hare Majesteit de Koningin der
Nederlanden.

Nederlandsche Handelsmissie.

Santiago, 4 Mei 1937.

Mijnheer de Minister,

Bezield door den wensch, de tusschen de Chileensche Republiek en het Koninkrijk der Nederlanden bestaande banden van elken aard te verstevigen en het mogelijke te doen om de economische betrekkingen tusschen beide landen te ontwikkelen en te versterken, zou de Nederlandsche Regeering gaarne zien, dat de Chileensche Regeering:

1°. Hr. Ms. Gezantschap zoo spoedig mogelijk zou willen inlichten over alle openbare werken van zoodanigen aard, dat zij kunnen worden geacht in het bijzonder voor Nederland of Nederlandsche onderdanen van belang te zijn en tevens voornoemd Gezantschap kennis zou willen geven van alle opdrachten en bestellingen van zoodanigen aard met alle noodige gegevens;

2°. welwillende aandacht zou willen schenken aan de aanbiedingen, die daaruit mochten voortvloeien.

Met verwijzing naar de besprekingen, die ik de eer had met Uwe Excellentie te voeren, moge ik U verzoeken, mij zoo spoedig mogelijk te laten weten of de Chileensche Regeering, bezield door hetzelfde verlangen, bereid is in dezen zin mede te werken.

Gelief, Mijnheer de Minister, de verzekering van mijn hoogachting te aanvaarden.

v. Karnebeek.

Zijner Excellentie
J. Ramón Gutiérrez A.,
Minister van Buitenlandsche Zaken,
Santiago de Chile.

Chileensche Republiek.
Ministerie van Buitenlandsche Betrekkingen.
Handelspolitieke Afdeeling.

Santiago, 5 Mei 1937.

Mijnheer de Ambassadeur,

Bezield door den wensch, de tusschen de Chileensche Republiek en het Koninkrijk der Nederlanden bestaande banden van elken aard te verstevigen en het mogelijke te doen om de economische betrekkingen tusschen beide landen te ontwikkelen en te versterken, zal de Chileensche Regeering gaarne hare medewerking er toe verleenen om onmiddellijk:

1°. Hr. Ms. Gezantschap zoo spoedig mogelijk in te lichten over alle openbare werken van zoodanigen aard, dat zij kunnen worden geacht in het bijzonder voor Nederland of Nederlandsche onderdanen van belang te zijn en tevens voornoemd Gezantschap kennis te geven van alle opdrachten en bestellingen van zoodanigen aard met alle noodige gegevens;

2°. welwillende aandacht te schenken aan de aanbiedingen, die daaruit mochten voortvloeien.

Ik moge de gelegenheid benutten om Uwer Excellentie de hernieuwde verzekering van mijn bijzondere hoogachting aan te bieden.

J. Ramón Gutiérrez.

Zijner Excellentie
Jonkheer H. A. van Karnebeek,
Ambassadeur in Buitengewone Zending
van Nederland in Chili,
Alhier.

S. 36.

---

25 *November* 1937. WET, houdende goedkeuring van het Nederlandsch-Duitsche verdrag nopens de regeling van het goederenverkeer voor het jaar 1937 met bijlage en bijbehoorend slotprotocol, op 23 December 1936 te *'s-Gravenhage* gesloten.

Bijl. Hand. II 1936/37, 464; 1937, 464; 1937/38, 25.
Hand. II 1937/38, bladz. 76.
Bijl. Hand. I 1937/38, 25.
Hand. I 1937/38, bladz. 26.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het Nederlandsch-Duitsche verdrag nopens de regeling van het goederenverkeer voor het jaar 1937 met bijlage en bijbehoorend slotprotocol, op 23 December 1936 te *'s-Gravenhage* gesloten, alvorens te worden bekrachtigd, ingevolge artikel 58 der Grondwet de goedkeuring der Staten-Generaal behoeft en dat het voorts wenschelijk is om de bevoegdheid voor te behouden dit verdrag op te zeggen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. Het in afdruk bij deze wet gevoegde Nederlandsch-Duitsche verdrag nopens de regeling van het goederenverkeer voor het jaar 1937 met bijlage en bijbehoorend slotprotocol, op 23 December 1936 te *'s-Gravenhage* gesloten, wordt voor het Rijk in Europa goedgekeurd.

Art. II. Wij behouden Ons de bevoegdheid voor het in Artikel I genoemde verdrag op te zeggen.

Art. III. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 25sten November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
J. Patijn.

De Minister van Financiën,
J. A. de Wilde.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

(*Uitgeg.* 8 *December* 1937.)

NEDERLANDSCH-DUITSCH VERDRAG NOPENS DE REGELING VAN HET GOEDERENVERKEER VOOR HET JAAR 1937 VAN 23 DECEMBER 1936.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden
en
De Duitsche Rijkskanselier,
geleid door den wensch de economische betrekkingen tusschen Nederland en Duitschland ook gedurende het jaar 1937 te bevorderen en nauwer aan te knoopen, hebben tot Hunne gevolmachtigden benoemd:

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden:
den Directeur-Generaal van Handel en Nijverheid bij het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
Dr. Hans Max Hirschfeld,

De Duitsche Rijkskanselier:
den „Vortragenden Legationsrat" aan het Departement van Buitenlandsche Zaken,
Felix Benzler,

die, na onderzoek hunner in goeden en behoorlijken vorm bevonden volmachten, het navolgende overeengekomen zijn:

Art. I. Van de in de bijlage vermelde voortbrengselen van den Nederlandschen bodem en de Nederlandsche nijverheid zullen bij hun invoer in het Duitsche douanegebied geen andere of hoogere invoerrechten geheven worden dan die, welke in de bijlage bepaald zijn.

Art. II. Voorzoover de Nederlandsche Regeering den invoer van goederen in Nederland

beperkt of in de toekomst beperken zal, zal zij daarbij met de Duitsche uitvoerbelangen op passende wijze rekening houden.

Art. III. De Nederlandsche en de Duitsche Regeering zullen den invoer van Nederlandsche en Duitsche kolen van alle soorten evenals tot dusverre welwillend behandelen.

De invoer van steenkolen, steenkoolbriketten en cokes uit Duitschland wordt voor het jaar 1937 gecontingenteerd en wel volgens de navolgende groepenverdeeling; huisbrandkolen, industriekolen, steenkoolbriketten en cokes.

Art. IV. Iedere Regeering zal een Regeeringscommissie instellen, gevormd door ambtenaren der betrokken ministeries. Deze commissies hebben tot taak in doorloopend onmiddellijk contact de met de uitvoering van dit verdrag samenhangende vraagstukken te behandelen. Over de samenstelling der Regeeringscommissies zullen beide Regeeringen elkander mededeeling doen.

Art. V. Dit verdrag zal worden bekrachtigd. Het treedt den twintigsten dag na de uitwisseling der bekrachtigingsoorkonden, welke te Berlijn zal plaats vinden, in werking en zal gelden tot den 31sten December 1937.

Ingeval zich ingrijpende wijzigingen in de economische verhoudingen tusschen de beide landen mochten voordoen, kan dit verdrag vóórdien worden opgezegd. Een ingrijpende verandering in de economische verhoudingen tusschen de beide landen moet geacht worden zich eveneens voor te doen, indien één van de beide Regeeringen, in het algemeen of door afzonderlijke maatregelen, van de tot dusverre geldende richtsnoeren harer douanepolitiek afwijkt en daardoor een niet onbelangrijke benadeeling voor den uitvoer van het andere land ontstaat.

Is volgens de opvatting van één van de verdragsluitende partijen de voorwaarde van de vorige alinea aanwezig, dan zal deze partij — in den regel nochtans na voorafgaande bespreking der Regeeringscommissies — de andere partij zoo spoedig mogelijk het voornemen tot opzegging mededeelen. Is dit het geval, dan moeten de Regeeringscommissies bijeenkomen en trachten het door de wijzigingen van de economische verhoudingen verstoorde evenwicht van het verdrag door een daarvoor in aanmerking komende verevening weer te herstellen. Brengen deze besprekingen geenerlei uitkomst, dan moet zulks in een door de beide voorzitters der Regeeringscommissies onderteekend zittingsprotocol worden vastgesteld. In dit geval kan ieder van de beide verdragsluitende Partijen het verdrag met een termijn van 14 dagen aan het einde van een kalendermaand opzeggen.

Geschied in tweevoud in de Nederlandsche en de Duitsche taal te 's-Gravenhage, den 23sten December 1936.

H. M. HIRSCHFELD.
FELIX BENZLER.

Bijlage bij Artikel I.

RECHTEN BIJ DEN INVOER IN HET DUITSCHE DOUANEGEBIED.

Tarief-nummer	Benaming der goederen	Invoerrecht voor 100 kg in R.M.
21	Koolzaad:	
	bloemkoolzaad	100
	boerenkoolzaad, spruitkoolzaad	20
	andere	40
	Bloemenzaden	50
	Komkommer- en augurkenzaad	50
	Koolrabi-zaad	30
	Koolraapzaad	10
	Preizaad	50
	Peen(wortel)zaad	60
	Peterseliezaad	10
	Radijszaad	50
	Ramenaszaad	50
	Slazaad	50
	Schorseneerenzaad	50
	Selderijzaad	40
	Zaad van andere consumptie-wortelgewassen dan bovengenoemd en herfstknollen	10
	Spinaziezaad	10
	Uienzaad	50
	Opmerking. De verdragsrechten gelden slechts, wanneer zij in het Duitsche douanegebied worden ingevoerd met certificaten van zuiverheid, erkend door de Duitsche Regeering, en op grond van overeenkomsten met Duitsche telers ingevolge nadere overeenkomst tusschen de beide Regeeringen.	
22	Karwij, versch en gedroogd	8
23	Aardappelen, versch:	
	goedgekeurd pootgoed in den tijd van 1 Januari tot 31 Maart en van 1 September tot 31 December	4
28	Kapok, onbewerkt, ook gezuiverd, in andere verpakking dan in geperste balen	3
33	Groenten, versch:	
	roode kool, witte kool, savoyekool in den tijd van 1 Januari tot 31 Mei, voorzien van bewijzen van overneming van een door den Rijksminister voor Voedselvoorziening en Landbouw aan te wijzen instantie	2
	spruitkool, in den tijd van 1 Januari tot 31 Maart en van 1 November tot 31 December	5
	Opmerking. Het verdragsrecht geldt slechts voor een hoeveelheid, overeenkomende met 55 % van de hoeveelheid, die in het jaar 1932 volgens de ambtelijke Duitsche invoerstatistiek uit Nederland in het Duitsche douanegebied is ingevoerd. De beide Regeeringen kunnen het percen-	

tage wijzigen, echter niet hooger stellen dan 55.

kropsla, voorzien van bewijzen van overneming van een door den Rijksminister voor Voedselvoorziening en Landbouw aan te wijzen instantie:

in den tijd van 1 April tot 31 Mei 7

in den tijd van 1 Juni tot 30 September 10

uien tot een hoeveelheid van ten hoogste 3,000,000 kg per kalenderjaar, voorzien van bewijzen van overneming van een door den Rijksminister voor Voedselvoorziening en Landbouw aan te wijzen instantie en na nadere aanwijzing van den Rijksminister van Financiën 2

wortelen in den tijd van 1 Januari tot 31 Maart en van 1 Juli tot 31 December 5

spinazie 5

38 Boomen, wijnstokken, vaste planten, struiken, stekken en andere levende gewassen zonder of met aardkluiten, ook in potten of kuipen; entrijzen; planten zonder aardkluiten:

vaste planten 20

Polyantharozen, voorzien van een door de Duitsche Regeering erkend certificaat van zuiverheid 21

andere:

rhododendrons en azalea's, met uitzondering van de Indische azalea's, alle deze met aardkluiten 12.50

magnolia's, laurieren, Ilex, Aucuba, Buxus, alle deze met aardkluiten 10

Coniferen (met uitzondering van de araucaria excelsa) en clematis met kluiten, voorzien van door de Duitsche Regeering erkende certificaten van zuiverheid 10

vaste planten met aardkluiten ... 20

Opmerking. De verdragsrechten van 21 RM, 12,50 RM en 10 RM gelden slechts onder de voorwaarde, dat de Nederlandsche Regeering ingevolge een daartoe in het bijzonder te treffen overeenkomst bij den uitvoer van de planten, waarvoor deze verdragsrechten gelden, waarborgt, dat uitvoervergunningen voor zendingen aan particulieren, openbare lichamen, warenhuizen of openbare verkoopingen niet worden afgegeven, alsmede dat aan de in een gemengde Commissie overeengekomen prijzen wordt vastgehouden.

40 Hyacinthen-, tulpen- en narcissenbollen 20

45 Druiven:

versch, (tafeldruiven), in Nederlandsche kassen gekweekt, in verpakkingen met gewicht van 10 kg of minder, niet per post verzonden, in den tijd van 1 tot 31 Juli 7

47 Ander ooft, versch:

kruisbessen 10

frambozen 12.50

Opmerking. Als versche frambozen zijn ook te beschouwen versch geplukte frambozen, die in den tijd van 15 Juni tot 15 September zijn ingevoerd en die alleen om haar voor bederf gedurende het vervoer te behoeden, lichtelijk met verduurzamingsmiddelen, zooals b.v. mierenzuur, behandeld zijn.

49 Aardbeienpulp in verpakkingen bij een gewicht van 50 kg of meer 8

Frambozenpulp in verpakkingen bij een gewicht van 50 kg of meer 5

Opmerkingen.

1°. Als aardbeienpulp moeten worden ingeklaard in brijvormigen toestand binnenkomende, ook in gisting overgegane, ongekookte aardbeien.

2°. De verdragsrechten gelden zonder dat rekening is gehouden met het percentage der aardbeien- en frambozenpulp aan heele vruchten.

109 Varkensspek, niet gerookt, voorzien van bewijzen van overneming van een door den Rijksminister voor Voedselvoorziening en Landbouw aan te wijzen instantie 20

115 Zeelt, levend en niet levend, versch, niet bevroren, in den tijd van 1 Juni tot 31 Juli 40

In het algemeene tarief niet afzonderlijk genoemde zeevisschen, levende en niet levende, versch, niet bevroren ..... vrij

Opmerking. De bij verdrag vastgestelde vrijdom van invoerrecht geldt slechts voor een hoeveelheid, overeenkomende met 50 % van de hoeveelheid, die na overeenkomst van de beide partijen op grond van een gemeenschappelijke vaststelling in het jaar 1932 door Duitsche visschers en door de bemanning van Duitsche schepen gevangen en onder vrijdom van rechten in Nederland is aangevoerd en slechts zoolang, als Nederland zeevisschen, welke door Duitsche visschers of door de bemanning van Duitsche schepen zijn gevangen, afgezien van de heffing van een compenseerend invoerrecht van 1 % van de waarde, vrij van invoerrecht laat invoeren en laat aanvoeren.

116 Gezouten haring en z.g. „Breitlinge", niet in stukken gedeeld:

in heele, halve, kwart of achtste tonnen ..... bruto 62% van het voor een vat (ton) geldende invoerrecht.

119 Oesters, levend of slechts afgekookt of ingezouten, ook zonder schelp ... 65

134 Boter, versch, gezouten of uitgesmol-

ten, voorzien van een bewijs van overneming van een door den Rijksminister voor Voedselvoorziening en Landbouw aan te wijzen instantie 75

135 Kaas, niet in afzonderlijke verpakking met een brutogewicht van 2½ kg of lager, harde:

Edammer- en Goudakaas alsook bloksmeltkaas zonder korst, uit Edammer- of Goudakaas bereid, alle deze voorzien van een bewijs van overneming van een door den Rijksminister voor Voedselvoorziening en Landbouw aan te wijzen instantie 20

Opmerking. Het bewijs, dat de bloksmeltkaas uit Edammer- of Goudakaas is bereid, is door een certificaat van een door de Nederlandsche Regeering aan te wijzen instantie te leveren.

136 Eieren van kippen, rauw, voorzien van een bewijs van overneming van een door den Rijksminister voor Voedselvoorziening en Landbouw aan te wijzen instantie 30

Eieren van eenden, rauw 30

Opmerking. Het verdragsrecht voor eendeneieren geldt slechts voor een hoeveelheid, overeenkomende met 90 % van de hoeveelheid, die na overeenkomst van de beide partijen op grond van gemeenschappelijke vaststelling in het jaar 1932 uit Nederland in het Duitsche douanegebied is ingevoerd.

199 Ander gebak, met inbegrip van cakes en van beschuit 100

208 Gecondenseerde melk (melkstroop) met toevoeging van suiker van ten minste 40 %, in blokken bij een gewicht van 10 kg of meer, voorzien van bewijzen van overneming van een door den Rijksminister voor Voedselvoorziening en Landbouw aan te wijzen instantie 40

257 Glycerine, zuiver 4

326 Zinkwit tot een hoeveelheid van ten hoogste 40,000 kg 4

Opmerking. De beide Regeeringen kunnen de hoeveelheid, waarvoor de tariefverlaging geldt, wijzigen, echter niet hooger stellen dan 40,000 kg.

343 Lakvernissen, lakken, zonder gebruik van wijngeest bereid (oplossingen van hars in terpentijnolie, minerale olie, harsolie, olievernis, aceton, alkaliën of andere oplossingsmiddelen), ook met kleurstoffen vermengd 25

362A Met zuren behandelde fosforhoudende meststoffen (superfosfaten), ook met andere stoffen vermengd:

andere 0.90

Opmerking. Het verdragsrecht geldt slechts voor een hoeveelheid, overeenkomende met 40 % van de gemiddelde hoeveelheid-goederen, vallende onder het tariefnr. 362A, welke volgens de ambtelijke Duitsche invoerstatistiek in de jaren 1931 en 1932 uit Nederland in het Duitsche douanegebied is ingevoerd. De beide Regeeringen kunnen op grond van bijzondere overeenkomsten het percentage wijzigen, echter niet hooger stellen dan 60.

470 Kapok, gekaard, gekamd, gebleekt of geverfd 3

639 Ruwe, ongevormde stukken, ruwe gesneden of getrokken bladen, blokken, platen, buizen of staven van kunsthoorn van caseïne, zonder vulstof tot een hoeveelheid van 75,000 kg 35

730 Aardewerk, of fijn aardewerk voor hygiënische doeleinden, eenkleurig, in het algemeen tarief niet elders genoemd 9

Opmerking. Het verdragsrecht geldt slechts voor een hoeveelheid, overeenkomende met 70 % van de hoeveelheid goederen, vallende onder het tariefnr. 730, die volgens de ambtelijke Duitsche invoerstatistiek in het jaar 1932 uit Nederland in het Duitsche douanegebied is ingevoerd. De beide Regeeringen kunnen op grond van bijzondere overeenkomsten het percentage wijzigen, echter niet hooger stellen dan 100.

909 Kabels ter geleiding van electrische stroom, ten gevolge van hun metaalarmeering in den vorm van hulzen (mantels), plaatijzer, draad, band of dergelijke, geschikt om in water of in den grond te worden gelegd 14.40

911 Electrische gloeilampen 80

Opmerking. Het verdragsrecht geldt slechts voor een hoeveelheid, overeenkomende met 100 % van de gemiddelde hoeveelheid, die na overeenstemming tusschen beide partijen op grond van gemeenschappelijke vaststelling in de jaren 1930, 1931 en 1932 uit Nederland in het voormalige Saargebied ingevoerd is.

SLOTPROTOCOL.

Bij de onderteekening van het heden gesloten Nederlandsch-Duitsche Verdrag nopens de regeling van het goederenverkeer voor het jaar 1937 is het volgende overeengekomen:

I.

Bij artikel I Bijlage.

Bij Nos. uit 21 en 22:

De beide Regeeringen zullen ten spoedigste na de toepassing van dit verdrag een gemengde commissie instellen, die over de voorziening van de Duitsche markten met zaden en karwij, alsmede met mosterdzaad en maanzaad uit Nos. 13 en 14 van het Duitsche douanetarief en over andere voorwaarden nopens den afzet beraadslagen zal. In de Commissie moeten

zitting hebben deskundigen uit producenten- en handelskringen, die door de betreffende Regeeringen benoemd worden. Elke Regeering zal naar de besprekingen der Commissie een vertegenwoordiger als waarnemer zenden. De beide voorzitters van de Commissies zullen zich voor ieder afzonderlijk geval over tijd en plaats van samenkomst verstaan.

Bij N°. uit 23:

Om van het verlaagde douanerecht te genieten, moeten de betrokkenen bij de inklaring van elke zending in het vrije verkeer een verklaring van een Nederlandsche instelling overleggen, behelzende, dat het om goedgekeurd pootgoed gaat. De beide Regeeringen zullen zich met elkander verstaan over de instanties, die deze verklaringen zullen afgeven. In gevallen van twijfel hebben de Duitsche autoriteiten het recht te onderzoeken, of het om goedgekeurd pootgoed gaat.

Bij N°. uit 33:

De beide Regeeringen zullen ten spoedigste na de voorloopige toepassing van dit verdrag een gemengde Commissie instellen, die over de voorziening van de Duitsche markten met groenten en fruit, en over verdere voorwaarden nopens den afzet beraadslagen zal. In de Commissie moeten zitting hebben deskundigen uit producenten- en handelskringen, die door de betreffende Regeeringen benoemd worden. Elke Regeering zal naar de besprekingen der Commissie een vertegenwoordiger als waarnemer zenden. De beide voorzitters van de Commissies zullen zich voor ieder afzonderlijk geval over tijd en plaats van samenkomst verstaan.

Bij N°. uit 38:

1. De beide Regeeringen zullen ten spoedigste na de voorloopige toepassing van dit verdrag een gemengde Commissie instellen, die beraadslagen zal over de tuinbouwvraagstukken, die voor beide landen van belang zijn, in het bijzonder over de prijsvorming en over verdere voorwaarden nopens den afzet. In deze Commissie moeten door de betreffende Regeeringen benoemde deskundigen uit kweekers- en handelskringen zitting hebben. Elke Regeering zal naar de besprekingen der Commissie een vertegenwoordiger als waarnemer zenden. De beide voorzitters van de Commissies zullen zich voor ieder afzonderlijk geval over tijd en plaats van samenkomst verstaan.

2. De Nederlandsche Regeering zal door de afkondiging en de toepassing van een uitvoerverbod waarborgen, dat zendingen aan particulieren, openbare lichamen, warenhuizen en bestemd voor openbare verkoopingen niet ten uitvoer naar Duitschland worden toegelaten, alsmede dat wordt vastgehouden aan de in de gemengde Commissie vastgestelde prijzen.

Bij N°. uit 45:

Ten bewijze, dat de druiven in Nederlandsche kassen gekweekt zijn, kunnen de Duitsche douaneautoriteiten de overlegging van ambtelijke certificaten verlangen. De certificaten worden door de beide Regeeringen vastgesteld.

Bij N°. uit 109:

1. De Nederlandsche Regeering zal er voor zorgen, dat de instantie, die het spek in het Duitsche douanegebied invoeren mag, de werkzaamheid van den Duitschen invoerhandel in spek niet belemmert.

2. De beide Regeeringen zullen zoo spoedig mogelijk na de voorloopige toepassing van dit verdrag een gemengde Commissie instellen, die over de voorziening van de Duitsche markten met varkensspek en varkensvet, over de prijsvorming, voorzoover zij door de Regeeringscommissies met deze taak wordt belast, en over de verdere afzetvoorwaarden overleg moet plegen. De leden van de Commissie of hun plaatsvervangers mogen geen rechtstreeks belanghebbenden zijn. Elke Regeering zal naar de besprekingen der Commissie een vertegenwoordiger als waarnemer zenden. De beide voorzitters van de Commissies zullen zich voor ieder afzonderlijk geval over tijd en plaats van samenkomst verstaan.

3. De beide Regeeringen zullen zich over de afgifte van de bewijzen van overneming en de procedure, te volgen bij de douanebehandeling, verstaan.

Bij N°. uit 115:

1. De Nederlandsche Regeering zal er bij den uitvoer van zeelt naar Duitschland in de maanden Juni en Juli naar streven, dat de uit te voeren hoeveelheid gelijkelijk over de beide maanden wordt verdeeld en dat de uitvoer overigens zoo zal worden gehandhaafd, dat de afzetmogelijkheden voor Duitsche zeelt door overvoering van de Duitsche markten zoo mogelijk niet worden geschaad.

2. Er bestaat overeenstemming over, dat in het jaar 1932 2,123,600 kg door Duitsche vischers en door de bemanning van Duitsche schepen gevangen zeevisch (met uitzondering van versche haring) in Nederland zijn aangevoerd.

Bij N°. uit 116:

De beide Regeeringen zullen ten spoedigste na de voorloopige toepassing van dit verdrag een gemengde Commissie instellen, die beraadslagen zal over vraagstukken betreffende haring, met inbegrip van versche haring, welke voor beide landen van belang zijn. In deze Commissie moeten deskundigen uit haringreeders- en handelskringen zitting hebben, die door de betreffende Regeeringen worden aangewezen. Elke Regeering zal naar de besprekingen der Commissie een vertegenwoordiger als waarnemer zenden. De beide voorzitters van de Commissies zullen zich voor ieder afzonderlijk geval over tijd en plaats van samenkomst verstaan.

Bij N°. uit 135:

Bij de visitatie zal bij de vaststelling, of het om Edammer- of Goudakaas gaat, niet alleen worden afgegaan op vorm en uiterlijk.

Bij Nos. 134 en uit 135:

1. De beide Regeeringen zullen zich verstaan omtrent de afgifte der bewijzen van overneming en over de procedure, bij de inklaring te volgen.

2. De beide Regeeringen zullen ten spoedigste na de voorloopige toepassing van dit verdrag een gemengde Commissie instellen, welke tot taak heeft te beraadslagen over het behartigen der wederzijdsche belangen op

zuivelgebied, in het bijzonder over de geregelde voorziening der Duitsche markten, en over verdere voorwaarden nopens den afzet. In deze Commissie moeten door de betreffende Regeeringen benoemde deskundigen uit producenten- en handelskringen zitting hebben. Elke Regeering zal naar de besprekingen der Commissie een vertegenwoordiger als waarnemer zenden. De beide voorzitters van de Commissies zullen zich voor ieder afzonderlijk geval over tijd en plaats van samenkomst verstaan.

3. De gemengde Commissie zal zich verstaan over maatregelen, die geschikt zijn om een verdere uitbreiding van de rechtstreeksche leveringen van den Nederlandschen exporteur of zijn agenten aan Duitsche kleinhandelaren te verhinderen.

Bij N°. uit 136:

1. De bewijzen van overneming voor kippeneieren worden door de instantie, door den Rijksminister voor Voedselvoorziening en Landbouw aan te wijzen, in den regel slechts verstrekt voor Nederlandsche kippeneieren, die voldoen aan de voorschriften van de Duitsche eierenverordening inzake kwaliteit en gewicht van de handelsklassen G I S, G I A, G I B of G I C. Eieren van de handelsklasse G I C kunnen echter in het tijdvak van 1 Maart tot 31 Augustus slechts door de Reichsstelle für Eier of een door haar aangewezen bureau ingevoerd worden.

De Nederlandsche Regeering zal er voor zorgen, dat slechts kippeneieren naar Duitschland worden uitgevoerd, die voldoen aan bovengenoemde voorschriften van de Duitsche eierenverordening.

2. De Duitsche douanekantoren beslissen, zoo noodig nadat deskundigen op kosten van den importeur zijn gehoord, of het bij de ter inklaring aangeboden eieren om eendeneieren gaat of wel — bij overlegging van bewijs van overneming voor eieren van de op grond van de Duitsche eierenverordening bestaande handelsklassen G I S, G I A, G I B of G I C — om dergelijke kippeneieren. Zij zullen in den regel van een onderzoek der eieren afzien, indien de importeur de verklaring van een Nederlandsche instantie overlegt, behelzende, dat de bij het overgelegde bewijs van overneming behoorende zending eendeneieren bevat of wel kippeneieren, die overeenkomen met de in het bewijs van overneming aangegeven handelsklassen.

De beide Regeeringen zullen zich met elkander verstaan over de Nederlandsche instantie, die deze verklaring afgeeft en over de procedure, die in acht genomen moet worden.

3. De beide Regeeringen zullen zich voorts met elkander verstaan over de afgifte van de bewijzen van overneming en over de procedure, bij de inklaring te volgen.

4. De beide Regeeringen zullen ten spoedigste na de voorloopige toepassing van dit verdrag een gemengde Commissie instellen, welke beraadslagen zal over vraagstukken betreffende eieren, welke voor beide landen van belang zijn, in het bijzonder over de geregelde voorziening der Duitsche markten, en over verdere voorwaarden nopens den afzet. In deze Commissie moeten door de betreffende Regeeringen aangewezen deskundigen uit producenten- en handelskringen zitting hebben. Elke Regeering zal naar de besprekingen der Commissie een vertegenwoordiger als waarnemer zenden. De beide voorzitters van de Commissies zullen zich voor ieder afzonderlijk geval over tijd en plaats van samenkomst verstaan.

5. Er bestaat overeenstemming over, dat in het jaar 1932 3,000,000 kg eendeneieren uit Nederland in het Duitsche douanegebied ingevoerd zijn.

Bij N°. uit 326:

Er bestaat overeenstemming over, dat het overeengekomen verdragsrecht slechts zoolang geldt als ruw zink van tariefpost 855 in Duitschland vrij van invoerrechten is. De Duitsche Regeering verklaart zich — voor het geval, dat een invoerrecht op ruw zink wordt ingesteld — bereid, met de Nederlandsche Regeering onderhandelingen te openen nopens vaststelling van een ander verdragsrecht op zinkwit, hetwelk zich aanpast aan het invoerrecht op ruw zink. Zij zegt toe, dat daarbij de beschermingsmarge voor de bereiding van zinkwit niet zal worden verhoogd.

Bij N°. uit 730:

Tot de goederen voor hygiënische doeleinden in den zin van de tariefafspraak behooren slechts voorwerpen, bestemd om te worden ingebouwd in en aangesloten aan een water- of afvoerleiding, zooals badkuipen, waschtafels, closets en dergelijke.

Bij de Nos. uit 33 (spruitkool), 115, 136 (eendeneieren), 326, 362 A, 639, 730:

De inklaring van de onder deze posten vallende goederen — voor zoover voor deze een douane-contingent is vastgesteld — in het vrije verkeer van het Duitsche douanegebied tegen de verdragsrechten is slechts geoorloofd, hetzij bij ten hoogste twee in overleg tusschen beide Regeeringen aan te wijzen douanekantoren, of wel, zonder beperking tot bepaalde douanekantoren, indien contingentscertificaten worden overgelegd, die door een Duitsch douanekantoor zijn afgegeven of gewaarmerkt. Indien de inklaring is beperkt tot bepaalde douanekantoren, gaat de Duitsche Regeering er mede accoord, dat in cijfers aan te geven gedeelten van het douane-contingent worden afgezonderd en bij verdere overeen te komen Duitsche douanekantoren worden ingeklaard, waarbij beide Regeeringen zich het recht voorbehouden, zoo noodig ten aanzien van de afgezonderde gedeelten wijzigingen overeen te komen. Voorts zijn ook bij beperking der inklaring tot bepaalde douanekantoren op verzoek van de Nederlandsche Regeering contingentscertificaten over te leggen, waaruit blijkt, dat de zending op het contingent zal worden afgeschreven.

De Nederlandsche Regeering zal de Duitsche Regeering mededelen, welke regeling zij voor de in aanmerking komende goederengroepen verkiest.

De beide Regeeringen zullen zich verstaan over de Duitsche douanekantoren en over de Nederlandsche instanties, die contingentsver-

klaringen afgeven, alsmede over de in acht te nemen procedure.

Bij N°. uit 911:

De inklaring van electrische gloeilampen in het vrije verkeer van het Duitsche douanegebied tegen het verdragsrecht van 80 R.M. per 100 kg is slechts toegestaan of bij hoogstens twee in gemeenschappelijk overleg door beide Regeeringen aan te wijzen douanekantoren, of zonder beperking tot bepaalde douanekantoren, indien contingents-certificaten overgelegd worden, die door een Duitsch douanekantoor gewaarmerkt zijn.

De Nederlandsche Regeering zal aan de Duitsche Regeering mededeelen welke regeling zij voor de electrische gloeilampen kiest.

De beide Regeeringen zullen zich met elkander verstaan over de Nederlandsche instantie, die contingentscertificaten verstrekt, alsmede over de in acht te nemen procedure.

Er bestaat overeenstemming over, dat gemiddeld in de jaren 1930, 1931 en 1932 uit Nederland in het voormalige Saargebied 1200 kg electrische gloeilampen zijn ingevoerd.

II.

De beide Regeeringen zijn het er over eens, dat Nederlandsche snoekbaars van tariefpost 115, waarvoor op grond van de meestbegunstiging bij de inklaring over bepaalde douanekantoren aanspraak kan worden gemaakt op den bij handelsverdrag vastgelegden vrijdom van invoerrecht, slechts in het vrije verkeer van het Duitsche douanegebied vrij van invoerrecht mag worden ingeklaard, indien volgens nadere bepaling van de Nederlandsche Regeering voor elke zending het bewijs wordt geleverd, dat zij op het contingent moet worden afgeschreven.

Omtrent de douanekantoren, die de bevoegdheid hebben Nederlandsche snoekbaars vrij van invoerrecht in te klaren, zijn de beide Regeeringen reeds tot overeenstemming gekomen.

III.

Voor zoover bij den invoer in Nederland het overleggen van certificaten van oorsprong geëischt wordt, zullen de Nederlandsche autoriteiten voor uit het Duitsche Rijk in te voeren waren certificaten van oorsprong aannemen, die afgegeven zijn door het douanekantoor van de plaats van verzending in het binnenland of aan de grens, door de bevoegde „Industrie- und Handelskammer", door het „Verwaltungsamt des Reichsbauernführers, Berlin", de „Auszenhandelsstellen" of de „Handwerkskammern".

IV.

Bij artikel IV.

De Regeeringscommissies zullen over vraagstukken, die tot de competentie van de gemengde Commissies behooren, in den regel geen beslissing nemen voordat de betrokken gemengde Commissie haar standpunt bepaald heeft.

De Regeeringscommissies kunnen tot de instelling van verdere gemengde Commissies besluiten, voorzoover volgens de bepalingen van dit slotprotocol in de instelling van dergelijke Commissies niet voorzien is.

V.

Bij artikel V.

De beide Regeeringen zullen tijdig met elkander in onderhandeling treden, ten einde zich te verstaan over een regeling van het Nederlandsch-Duitsche goederenverkeer na afloop van dit verdrag.

VI.

Dit slotprotocol vormt een integreerend bestanddeel van het heden onderteekende Verdrag nopens de regeling van het goederenverkeer voor het jaar 1937 en geldt evenlang als het verdrag zelf.

Geschied in tweevoud in de Nederlandsche en de Duitsche taal te 's-Gravenhage, op 23 December 1936.

H. M. HIRSCHFELD.
FELIX BENZLER.

S. 207.

4 *November* 1937. WET, houdende aanvulling van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering met het oog op beslag op luchtvaartuigen.

Bijl. Hand. II 1936/37, 329; 1937, 329; 1937/38, 24.
Hand. II 1937/38, bladz. 63.
Bijl. Hand. I 1937/38, 24.
Hand. I 1937/38, bladz. 22.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodig is, in aansluiting aan het op 29 Mei 1933 te *Rome* gesloten Verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige bepalingen in zake conservatoir beslag op luchtvaartuigen, het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering aan te vullen met eenige bijzondere bepalingen in zake beslag op luchtvaartuigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. Na de Zesde Afdeeling van den Vierden Titel van het Derde Boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt een nieuwe afdeeling ingevoegd, luidende:

„ZEVENDE AFDEELING.

Van beslag op luchtvaartuigen.

Art. 770h. Behoudens de hieronder vermelde afwijkingen zijn ten aanzien van beslag op luchtvaartuigen de bepalingen van de eerste, tweede, derde en vijfde afdeeling van dezen titel van toepassing.

De hieronder vermelde afwijkingen gelden uitsluitend voor Nederlandsche luchtvaartuigen, zoomede voor luchtvaartuigen de nationaliteit bezittende van een vreemden Staat, ten aanzien van welken het op 29 Mei 1933 te Rome gesloten verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige bepalingen in zake conservatoir beslag op luchtvaartuigen van kracht is.

Onder luchtvaartuig wordt verstaan elk toestel, dat in den dampkring kan worden gehouden tengevolge van de krachten, welke de lucht daarop uitoefent.

Art. 770*i*. Voor beslag zijn niet vatbaar:

a. luchtvaartuigen, welke bij uitsluiting zijn bestemd voor den dienst van een vreemden Staat, postvervoer daaronder begrepen, doch met uitsluiting van handelsvervoer;

b. luchtvaartuigen, welke daadwerkelijk in dienst zijn gesteld op een geregelde luchtlijn van openbaar vervoer en de daarvoor onontbeerlijke reserveluchtvaartuigen;

c. elk ander luchtvaartuig, dat dient voor het vervoer van personen of goederen tegen betaling, wanneer het gereed staat voor zulk een vervoer te vertrekken; behalve in geval het beslag wordt gelegd voor een schuld, aangegaan ten behoeve van de reis, welke het luchtvaartuig op het punt staat te ondernemen of voor een vordering, welke tijdens de reis is ontstaan.

Het bepaalde in het vorig lid is niet van toepassing ten aanzien van beslag, hetwelk wordt gelegd ter zake van terugvordering van een ontvreemd luchtvaartuig.

Art. 770*j*. Onverminderd het bepaalde in het vorig artikel mag geen beslag op een luchtvaartuig worden gelegd, indien ter voorkoming daarvan voldoende zekerheid is gesteld. Onmiddellijke opheffing van gelegd beslag zal worden gelast, wanneer voldoende zekerheid wordt gesteld.

De zekerheid is voldoende, indien zij het bedrag van de schuldvordering en de kosten dekt en uitsluitend is bestemd voor de betaling van den schuldeischer, of indien zij de waarde van het luchtvaartuig dekt, ingeval deze geringer is dan het bedrag van de schuld en de kosten.

Wanneer bij het aanbieden van zekerheid ter voorkoming van beslag geschil ontstaat over het bedrag of den aard der te stellen zekerheid, beslist de voorzitter van de rechtbank, binnen welker gebied het luchtvaartuig zich bevindt, op verzoek van de meest gereede partij, na verhoor of behoorlijke oproeping van de wederpartij of van haren vertegenwoordiger. Deze oproeping geschiedt bij aangeteekenden brief door den griffier.

Art. 770*k*. Wanneer in strijd met de bepalingen der vorige artikelen of zonder wettigen grond beslag op een luchtvaartuig is gelegd, wordt de arrestant veroordeeld tot vergoeding van kosten, schaden en interessen.

De bepaling in het vorig lid gesteld, is mede van toepassing, wanneer de schuldenaar zekerheid heeft moeten stellen om een beslag te voorkomen, dat, ware het gelegd, in strijd met het bepaalde in artikel 770*i* of zonder wettigen grond zou zijn geoordeeld."

Art. II. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 4den November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, C. Goseling.

De Minister van Waterstaat, J. v. Buuren.

De Minister van Buitenlandsche Zaken, J. Patijn.

(*Uitgeg.* 12 *November* 1937.)

S. 250.

3 *November* 1937. BESLUIT tot wijziging van het besluit van 2 November 1923 (*Staatsblad* n°. 501), houdende een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij artikel 21 der Wet op het Levensverzekeringbedrijf 1922 (*Staatsblad* n°. 716).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op voordracht van Onzen Minister van Justitie, mede namens Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, van 30 September 1937, 1ste Afdeeling C, N°. 1238;

Gelet op de artikelen 21, 84 en 86 der Wet op het Levensverzekeringbedrijf 1922 (*Staatsblad* n°. 716);

Overwegende, dat het wenschelijk is Ons besluit van 2 November 1923 (*Staatsblad* n°. 501) te wijzigen;

Den Raad van State gehoord (advies van 19 October 1937, N°. 31);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Justitie, mede namens Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, van 29 October 1937, 1ste Afdeeling C, N°. 1132;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. De bepaling van artikel 1, sub C, 3°., van Ons besluit van 2 November 1923 (*Staatsblad* n°. 501), houdende een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij artikel 21 der Wet op het Levensverzekeringbedrijf 1922 (*Staatsblad* n°. 716) wordt gelezen:

„3°. tarieven en verzekeringsvoorwaarden.".

2. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze voornoemde Ministers zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 3den November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, C. Goseling.

(*Uitgeg.* 12 *November* 1937.)

S. 356.

20 *November* 1937. BESLUIT tot wijziging en aanvulling van de artikelen 31 en 63 van het Arbeidsovereenkomstenbesluit.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 10 Juli 1937, n°. 33641, Afdeeling Ambtenarenzaken;

Overwegende, dat het wenschelijk is gebleken, het Arbeidsovereenkomstenbesluit, laatstelijk gewijzigd en aangevuld bij Ons besluit van 2 November 1936 (*Staatsblad* n°. 349), opnieuw te wijzigen en aan te vullen;

Gelet op artikel 134, eerste lid, der Ambtenarenwet 1929;

Den Raad van State gehoord (advies van 9 November 1937, n°. 28);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 15 November 1937, n°. 34749, Afdeeling Ambtenarenzaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen als volgt:

Art. I. In het tweede lid van artikel 31 van het Arbeidsovereenkomstenbesluit worden de woorden: „het eerste lid, onder *a*, van artikel 38" vervangen door de woorden: „het tweede lid van artikel 37".

Art. II. In het vijfde en zesde lid van artikel 63 van het Arbeidsovereenkomstenbesluit vervalt de punt na het woord: „ingekocht" en worden toegevoegd de woorden: „of, bij aanstelling of herplaatsing in vrijwilligen militairen dienst, op diensttijd, die voor pensioen geldig is.".

Onze Ministers, hoofden van de Departementen van Algemeen Bestuur zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 20sten November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeijen.

(*Uitgeg.* 3 *December* 1937.)

S. 372.

10 *November* 1937. BESLUIT tot aanvulling van het Koninklijk besluit van 15 Juni 1926 (*Staatsblad* N°. 193), houdende aanwijzing overeenkomstig artikel 133, vijfde lid, der hooger-onderwijswet van het eind-diploma van de Oostersch-letterkundige afdeeling (Afdeeling A I) van de Algemeene Middelbare School in *Nederlandsch-Indië*, zooals dit besluit nader is gewijzigd bij dat van 20 Maart 1929 (*Staatsblad* N°. 123).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 25 Augustus 1937, N°. 3445 III, afdeeling Hooger onderwijs;

Gelet op artikel 133, vijfde lid, der hooger-onderwijswet;

Gezien Ons besluit van 15 Juni 1926 (Staatsblad N°. 193), zooals dit nader is gewijzigd bij Ons besluit van 20 Maart 1929 (Staatsblad N°. 123);

Den Raad van State gehoord (advies van 26 October 1937, N°. 20);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 5 November 1937, N°. 4653, afdeeling Hooger onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Eenig artikel.

In artikel 1 van Ons besluit van 15 Juni 1926 (Staatsblad N°. 193), zooals dit nader is gewijzigd bij Ons besluit van 20 Maart 1929 (Staatsblad N°. 123), wordt na de woorden: „(studie van het Nederlandsch-Indisch recht en Indologische studie)" een komma geplaatst en worden ingevoegd de woorden: „tot die in de vereenigde faculteiten der wis- en natuurkunde en der letteren en wijsbegeerte, voorzooveel zij betreffen de studie van de sociale aardrijkskunde".

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 10den November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 30 *November* 1937.)

S. 373.

26 *November* 1937. BESLUIT tot nadere wijziging en aanvulling van het Koninklijk besluit van 22 October 1923 (*Staatsblad* N°. 489), tot rangschikking onder het buitengewoon lager onderwijs van de scholen voor doofstomme, blinde, zwakzinnige en slechthoorende kinderen, zoomede van de scholen voor imbecillen en van de scholen, verbonden aan gestichten, bedoeld in artikel 7 der wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* N°. 96), voor zwakzinnigen (idioten en imbecillen), alsmede van de scholen voor psychopathen en van de scholen voor lichamelijk gebrekkigen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van 22 October 1937, N°. 10719 IV, Afdeeling Lager Onderwijs;

Overwegende, dat, in verband met de wet van 22 Mei 1937 (Staatsblad N°. 323), wijziging en aanvulling noodig is en dat overigens wijziging en aanvulling wenschelijk is van Ons besluit van 22 October 1923 (Staatsblad N°. 489), houdende rangschikking onder het buitengewoon lager onderwijs van de daarin genoemde soorten van scholen, zooals dit is gewijzigd bij Onze besluiten van 24 December 1925 (Staatsblad N°. 512), 20 November 1930 (Staatsblad N°. 424), 6 September 1932 (Staatsblad N°. 461), 31 October 1933 (Staatsblad N°. 558), 26 Januari 1934 (Staatsblad N°. 24) en 13 Juni 1936 (Staatsblad N°. 368);

Den Raad van State gehoord, advies van 16 November 1937, N°. 37;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 22 November 1937, N°. 11866, Afdeeling Lager Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:

Art. I. In Ons besluit van 22 October 1923 (Staatsblad N°. 489), zooals het luidt na de laatst daarin bij Ons besluit van 13 Juni 1936 (Staatsblad N°. 368) aangebrachte wijzigingen, worden de volgende veranderingen aangebracht:

In het derde lid van artikel 3 en in het zesde lid van artikel 20 worden de daar genoemde vier data: 16 Maart, 16 Juni, 16 September en 16 December vervangen door de drie data: 16 Januari, 16 Mei en 16 September.

Aan artikel 3 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

5. Het bestuur draagt zorg voor een overzichtelijke administratie met betrekking tot

het inschrijven, het afschrijven en de verzuimen van de leerlingen. Deze behoort te worden bewaard gedurende tenminste vijf jaren na het jaar, waarop zij betrekking heeft.

Achter artikel 9 wordt ingevoegd een nieuw artikel, luidende:

Art. 9bis. Het bepaalde in het zevende lid van artikel 83 der Wet is op de bijzondere scholen van toepassing.

In het vijfde lid van artikel 11 worden de komma achter Groningen en de woorden Arnhem en Schiedam vervangen door de woorden: en Arnhem.

Aan het derde lid van artikel 12 wordt toegevoegd:

Van dit recht van beroep zijn uitgesloten de onderwijzeressen, die wegens het aangaan van een huwelijk worden ontslagen.

In het vierde lid van artikel 12, in het tweede lid van artikel 15 en in het tweede lid van artikel 16 wordt het woord „tien" vervangen door: veertien.

Aan het derde lid van artikel 20 wordt toegevoegd:

Binnen dertig vrije dagen na de dagteekening van de beslissing van Onzen Minister kan het bestuur daarvan bij Ons in beroep komen.

Van onderdeel *e* van het eerste lid van artikel 20*b* vervallen de slotwoorden te beginnen met „behalve" en wordt de komma achter „onderwijzeres" vervangen door een kommapunt.

In het zevende lid van artikel 21 wordt de laatste volzin vervangen door: Het bepaalde omtrent de borgstelling, opgenomen in Ons besluit, houdende voorschriften ter uitvoering van de artikelen 88 tot en met 97 en 99 tot en met 104 der Wet, is hierbij van toepassing.

Art. II. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Januari 1938.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 26sten November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,

J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg. 7 December* 1937.)

S. 374.

---

26 *November* 1937. **BESLUIT** tot uitvoering van de artikelen 56, 57 en 59 der Lager-onderwijswet 1920.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van 11 October 1937, n°. 1915 IV, afdeeling Lager Onderwijs;

Overwegende, dat Wij ingevolge artikel 60 der Lager-onderwijswet 1920 voorschriften moeten geven tot uitvoering van de artikelen 56, 57 en 59 dier wet;

Den Raad van State gehoord, advies van 9 November 1937, n°. 29;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 22 November 1937, n°. 11562, afdeeling Lager Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. In dit besluit wordt verstaan onder: „de wet", de Lager-onderwijswet 1920; „Onze Minister", de Minister, die met de uitvoering van de Lager-onderwijswet 1920 is belast.

2. 1. Jaarlijks in de maand Januari zenden burgemeester en wethouders aan Onzen Minister betreffende elke bij den aanvang van het jaar in de gemeente bestaande openbare lagere school een opgave bevattende:

a. gegevens voor de vaststelling van het voorschot op de Rijksvergoeding voor die school voor het loopende jaar;

b. gegevens voor de vaststelling van de Rijksvergoeding voor die school over het afgeloopen jaar.

2. Inzending van de opgave, bedoeld in het eerste lid onder *b*, geschiedt eveneens betreffende een openbare lagere school, die in het afgeloopen jaar is opgeheven.

3. Onze Minister is bevoegd, den in het eerste lid bedoelden termijn voor bepaalde gemeenten tot uiterlijk 1 Mei te verlengen.

3. Betreffende een nieuw geopende openbare lagere school zenden burgemeester en wethouders aan Onzen Minister een opgave bevattende gegevens, als in het eerste lid onder *a* van het vorige artikel bedoeld, binnen tien dagen na den laatsten dag der maand, volgende op die, waarin de opening plaats vond.

4. 1. Binnen tien dagen na afloop van elk kalenderkwartaal zenden burgemeester en wethouders aan Onzen Minister een opgave betreffende de in het afgeloopen kwartaal voorgekomen veranderingen in het onderwijzend personeel der school en voor zooveel de eerste drie kalenderkwartalen betreft van het aantal leerlingen op de in artikel 28, zesde lid, der wet genoemde tijdstippen.

2. Burgemeester en wethouders dragen zorg voor een overzichtelijke administratie met betrekking tot het inschrijven, het afschrijven en de verzuimen van de leerlingen. Deze behoort te worden bewaard gedurende ten minste vijf jaren na het jaar, waarop zij betrekking heeft.

5. Van opheffing van een openbare lagere school geven burgemeester en wethouders aan Onzen Minister kennis binnen tien dagen na de sluiting.

6. 1. Indien aan een openbare lagere school meer onderwijzers zijn verbonden dan volgens de artikelen 27 en 28 der wet verplicht zijn, geschiedt de aanwijzing, bedoeld in den tweeden volzin van het eerste lid van artikel 56 der wet, in de in artikel 2 en artikel 3 bedoelde opgaven.

2. Wanneer in den loop van het kalenderjaar één of meer onderwijzers aan de school worden aangesteld boven het wettelijk verplicht aantal, geschiedt gelijke aanwijzing in de daaropvolgende opgave, bedoeld in art. 4.

3. In geval een onderwijzer, die is aangewezen als te behooren tot het wettelijk verplicht aantal, in den loop van het jaar de school verlaat of overlijdt, wordt zoo noodig in de daaropvolgende opgave, bedoeld in ar-

tikel 4, vermeld, wie in diens plaats tot het wettelijk verplicht aantal moet worden gerekend.

7. 1. Na ontvangst van de in artikel 2, onder *a*, bedoelde opgave stelt Onze Minister het voorschot vast van de Rijksvergoeding, waarop de gemeente overeenkomstig artikel 56 der wet voor het loopende jaar aanspraak heeft, en doet daarvan mededeeling aan de Algemeene Rekenkamer en aan burgemeester en wethouders.

2. In geval van opening van een nieuwe school stelt Onze Minister het voorschot der Rijksvergoeding voor zooveel noodig nader vast, na ontvangst van de opgave, bedoeld in artikel 3. Na ontvangst van de kennisgeving van de sluiting van een school wordt het bedrag van het voorschot eveneens zoo noodig herzien en nader vastgesteld.

3. Het voorschot wordt vóór het eind van elke maand telkens voor een twaalfde gedeelte betaalbaar gesteld. Zoolang het voorschot voor het loopende jaar nog niet is vastgesteld kunnen één of meer maandelijksche termijnen van het laatstelijk toegekende voorschot worden betaalbaar gesteld.

8. 1. Indien niet is voldaan aan den eisch, gesteld in het eerste lid van artikel 59 der wet, geven burgemeester en wethouders daarvan kennis aan Onzen Minister binnen tien dagen, nadat in de vacature had behooren te zijn voorzien.

2. Wanneer den inspecteur van het lager onderwijs blijkt, dat bij den bouw of den verbouw van een school, bij de aanschaffing of verandering van schoolmeubelen, bij de inrichting of verandering van terreinen voor het onderwijs in lichamelijke oefening, of bij de inrichting of verandering van een speelplaats bij een school artikel 69 der wet niet is nageleefd, geeft hij daarvan ten spoedigste kennis aan Onzen Minister.

9. 1. Na ontvangst van de in artikel 2, onder *b*, bedoelde opgave stelt Onze Minister het bedrag vast van de Rijksvergoeding, waarop de gemeente krachtens artikel 56 der wet aanspraak heeft, en doet daarvan mededeeling aan de Algemeene Rekenkamer en aan burgemeester en wethouders.

2. Het verschil tusschen het bedrag der krachtens het eerste lid vastgestelde vergoeding en dat van het door de gemeente bij voorschot genotene, beide een zelfde dienstjaar betreffende, wordt hetzij aan de gemeente uitbetaald, hetzij van de gemeente teruggevorderd, al naar gelang dit verschil ten voordeele van de gemeente of van het Rijk is.

3. Indien blijkt, dat de in het eerste lid bedoelde vaststelling op onjuiste of onvolledige gegevens berust, stelt Onze Minister het juiste bedrag der vergoeding nader vast.

10. Onze Minister stelt het model vast van de in artikel 2 bedoelde opgave, afzonderlijk voor scholen voor gewoon lager onderwijs en uitgebreid lager onderwijs, en van de opgaven, bedoeld in de artikelen 3 en 4.

11. 1. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Januari 1938.

2. Met dien datum vervallen Onze besluiten van 4 September 1923 (*Staatsblad* n°. 431), 21 October 1927 (*Staatsblad* n°. 338), 16 Januari 1933 (*Staatsblad* n°. 14), 13 December 1933 (*Staatsblad* n°. 683), 1 Juni 1935 (*Staatsblad* n°. 324) en 2 Maart 1937 (*Staatsblad* n°. 360).

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 26sten November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,

J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 3 *December* 1937.)

S. 375.

26 *November* 1937. BESLUIT tot uitvoering van de artikelen 88 tot en met 97 en 99 tot en met 104 der Lager-onderwijswet 1920.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 11 October 1937, n°. 1915 IV, afdeeling Lager Onderwijs;

Overwegende, dat Wij ingevolge artikel 105 der Lager-onderwijswet 1920 voorschriften moeten geven tot uitvoering van de artikelen 88 tot en met 97 en 99 tot en met 104 dier wet;

Den Raad van State gehoord, advies van 9 November 1937, n°. 29;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 22 November 1937, n°. 11562, Afdeeling Lager Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. In dit besluit wordt verstaan onder:

„de wet", de Lager-onderwijswet 1920;

„Onze Minister", de Minister, die met de uitvoering van de Lager-onderwijswet 1920 is belast;

„de Onderwijsraad", de afdeeling van dien Raad voor het algemeen vormend lager onderwijs en het bewaarschoolonderwijs;

„de inspecteur", de inspecteur van het lager onderwijs, binnen wiens ambtsgebied de school is gevestigd, of het onderwijs is gegeven;

„het schoolbestuur", het bestuur der bijzondere lagere school, dat wenscht aanspraak te maken op vergoeding uit de openbare kassen.

Van de Rijksvergoeding voor bijzondere lagere scholen.

2. 1. Jaarlijks, ten minste tien dagen vóór den aanvang van het schooljaar, zendt het schoolbestuur aan den inspecteur het leerplan, alsmede in tweevoud den rooster van lesuren voor dat schooljaar. Op den rooster worden de feestdagen en de vacantietijden vermeld; de vermelding van de vacantietijden geschiedt door aanduiding van de dagteekening van het begin en van het einde van elke vacantie. De rooster vermeldt tevens, of op de school uitsluitend jongens, uitsluitend meisjes, dan wel jongens en meisjes worden toegelaten.

2. Bij opening van de school in den loop van het schooljaar geschiedt de inzending van het leerplan en van den rooster van lesuren

in tweevoud aan den inspecteur ten minste tien dagen vóór de opening.

3. Indien de rooster van lesuren in den loop van het schooljaar wordt gewijzigd, wordt een nieuwe rooster in tweevoud aan den inspecteur gezonden ten minste tien dagen vóór de wijziging wordt toegepast. Is de wijziging het gevolg van verandering of aanvulling van het leerplan, dan wordt bij den nieuwen rooster het gewijzigde leerplan overgelegd.

4. De rooster van lesuren wordt zoo ingericht, dat hij geschikt is, om omgeplakt in een der schoolvertrekken te worden opgehangen.

3. 1. Wanneer het leerplan voldoet aan de bepalingen van artikel 90 en de rooster aan die van artikel 89, derde lid, der wet, alsmede aan artikel 2 van dit besluit, zendt de inspecteur het leerplan benevens een exemplaar van den rooster binnen tien dagen terug aan het schoolbestuur, na beide stukken voor „gezien" te hebben onderteekend, met vermelding van de dagteekening der onderteekening.

2. Wanneer naar het oordeel van den inspecteur het leerplan niet voldoet aan de wettelijke vereischten, of de rooster van lesuren niet beantwoordt aan de bepalingen van artikel 2, zendt hij de stukken binnen den in het eerste lid genoemden termijn aan het schoolbestuur terug met mededeeling van zijn bedenkingen.

3. Indien het schoolbestuur het leerplan of den rooster van lesuren dienovereenkomstig wijzigt, zendt het de gewijzigde stukken zoo spoedig mogelijk aan den inspecteur terug, die vervolgens daarmede handelt overeenkomstig het eerste lid.

4. Weigert het schoolbestuur aan de bedenkingen tegemoet te komen, dan zendt het de stukken met opgaaf van redenen terug aan den inspecteur, die daarvan onverwijld mededeeling doet aan Onzen Minister, met vermelding van de door hem geopperde bedenkingen. Hij doet daarbij tevens mededeeling, of hij al dan niet gebruik maakt van zijn bevoegdheid om overeenkomstig artikel 90, tweede lid, der wet de beslissing in te roepen van den Onderwijsraad.

5. Indien de in het vorige lid bedoelde beslissing van den Onderwijsraad niet wordt ingeroepen, zendt de inspecteur het leerplan benevens een exemplaar van den rooster van lesuren, na deze stukken voor „gezien" te hebben onderteekend, met vermelding van de dagteekening der onderteekening, terug aan het schoolbestuur binnen een door Onzen Minister in elk geval afzonderlijk te stellen termijn.

4. 1. Het schoolbestuur zendt een afschrift van den voor „gezien" geteekenden rooster van lesuren aan Onzen Minister met mededeeling van de dagteekening, waarop het leerplan door den inspecteur voor „gezien" is geteekend.

2. De inspecteur zendt binnen tien dagen na afloop van elke maand aan Onzen Minister een opgave van de bijzondere scholen, wier leerplan en rooster van lesuren door hem in die maand voor „gezien" geteekend zijn terug gezonden met vermelding van de dagteekening der onderteekening, alsmede van de vakken, waarin aan elke van die scholen onderwijs wordt gegeven.

5. Jaarlijks in de maand Januari zendt het schoolbestuur:

a. aan Onzen Minister en aan den inspecteur een opgave bevattende gegevens voor de vaststelling van het voorschot op de Rijksvergoeding voor de school voor het loopende jaar;

b. aan Onzen Minister, overeenkomstig artikel 99 der wet, een aanvrage om de Rijksvergoeding voor de school over het afgeloopen jaar, vergezeld van de in dat artikel bedoelde verklaring en van de door de onderwijzers voor salaris afgegeven quitantiën.

6. Betreffende een nieuw geopende school zendt het schoolbestuur aan Onzen Minister en aan den inspecteur:

a. een opgave bevattende gegevens, als onder *a* van het vorige artikel bedoeld, binnen tien dagen na de opening;

b. een opgave bevattende gegevens omtrent het aantal leerlingen binnen tien dagen na den laatsten dag der maand, volgende op die, waarin de opening plaats vond.

7. 1. Binnen tien dagen na afloop van elk kalenderkwartaal zendt het schoolbestuur aan Onzen Minister en aan den inspecteur een opgave betreffende de in het afgeloopen kwartaal voorgekomen veranderingen in het onderwijzend personeel der school en voor zooveel de eerste drie kalenderkwartalen betreft van het aantal leerlingen op de in artikel 28, zesde lid, der wet genoemde tijdstippen.

2. Het schoolbestuur draagt zorg voor een overzichtelijke administratie met betrekking tot het inschrijven, het afschrijven en de verzuimen van de leerlingen. Deze behoort te worden bewaard gedurende ten minste vijf jaren na het jaar, waarop zij betrekking heeft.

8. 1. Van opheffing van de school geeft het schoolbestuur aan Onzen Minister, aan burgemeester en wethouders der gemeente, waar de school is gevestigd en aan den inspecteur kennis binnen tien dagen na de sluiting.

2. Met afwijking van het bepaalde in artikel 7 wordt in dit geval ook de daarbedoelde opgave ingezonden binnen tien dagen na de sluiting van de school.

9. 1. Indien aan de school meer onderwijzers zijn verbonden dan volgens de artikelen 27 en 28 der wet verplicht zijn, geschiedt de aanwijzing, bedoeld in den tweeden volzin van het eerste lid van artikel 97 der wet, in de in artikel 5 en artikel 6, onder *a*, bedoelde opgaven.

2. Wanneer in den loop van het kalenderjaar één of meer onderwijzers aan de school worden aangesteld boven het wettelijk verplicht aantal, geschiedt gelijke aanwijzing in de daaropvolgende opgave, bedoeld in artikel 7.

3. In geval een onderwijzer, die is aangewezen als te behooren tot het wettelijk verplicht aantal, in den loop van het jaar de school verlaat of overlijdt, wordt zoo noodig in de daaropvolgende opgave, bedoeld in artikel 7, vermeld, wie in diens plaats tot het wettelijk verplicht aantal moet worden gerekend.

10. 1. Tot het verkrijgen van voorschot op de Rijksvergoeding verbindt het schoolbestuur zich bij de inzending van de in artikel 5 en artikel 6, onder *a*, bedoelde opgaven tot terugbetaling van hetgeen eventueel bij voorschot te veel mocht worden genoten. Voor de nakoming van deze verbintenis stelt het schoolbestuur twee door Onzen Minister goed te keuren borgen, die ieder voor zich aan dezen Minister behooren aan te toonen, dat zij voldoende kapitaalkrachtig zijn voor de terugbetaling van hetgeen eventueel bij voorschot te veel wordt genoten.

2. Vrijgesteld van deze borgstelling zijn de schoolbesturen, die aangesloten zijn bij een rechtspersoonlijkheid bezittende organisatie van besturen, als zoodanig door Onzen Minister erkend, en die te zijnen genoegen zich heeft borg gesteld voor de nakoming der in het vorige lid bedoelde verbintenissen der aangesloten schoolbesturen.

3. De in het vorige lid bedoelde erkenning geschiedt op een daartoe door het bestuur der organisatie tot Onzen Minister gericht verzoek, waarbij moet worden overgelegd een opgave van de schoolbesturen, waarvoor zekerheid wordt gesteld, vermeldende ten aanzien van elke school de gemeente en nadere plaatsaanduiding in de gemeente, waar de school is gevestigd, alsmede den naam der instelling of vereeniging, onder welker bestuur de school staat.

4. Jaarlijks in de maand Januari zendt het bestuur der erkende organisatie een volledige opgave van de bij den aanvang des jaars aangesloten schoolbesturen, waarvoor zekerheid wordt gesteld, aan Onzen Minister. Wijzigingen, welke in den loop des jaars daarin mochten worden aangebracht, deelt het binnen tien dagen aan Onzen Minister mede. Deze wijzigingen ontheffen de organisaties niet van de voor het loopende jaar aangegane borgstelling ten behoeve van één of meer aangesloten schoolbesturen.

11. 1. Onze Minister stelt voor elk schoolbestuur, hetwelk heeft voldaan aan het bepaalde in artikel 10, het voorschot vast van de Rijksvergoeding, bedoeld in artikel 97 der wet, voor het loopende jaar en doet daarvan mededeeling aan de Algemeene Rekenkamer en aan het schoolbestuur.

2. Het voorschot wordt vóór het eind van elke maand telkens voor een twaalfde gedeelte betaalbaar gesteld. Zoolang het voorschot voor het loopende jaar nog niet is vastgesteld kunnen één of meer maandelijksche termijnen van het laatstelijk toegekende voorschot worden betaalbaar gesteld.

3. Het betaalbaarstellen van het voorschot geschiedt door overschrijving op de rekening van het schoolbestuur bij den Postchèque- en Girodienst. In gevallen ter beoordeeling van Onzen Minister kan hiervan worden afgeweken.

4. Onze Minister is bevoegd om zonder opgaaf van redenen het voorschot niet te verleenen of de uitbetaling van een reeds verleend voorschot te doen ophouden.

12. 1. Zoodra den inspecteur blijkt, dat een school ophoudt te voldoen aan de op het bekomen van Rijksvergoeding in de wet gestelde eischen en voorwaarden, of dat op een school van toepassing wordt een der bepalingen van artikel 96 der wet, geeft hij daarvan kennis aan Onzen Minister.

2. Binnen tien dagen na ontvangst van een kennisgeving, als bedoeld in het vierde lid van artikel 96 der wet, doet de inspecteur daarvan mededeeling aan Onzen Minister.

13. 1. Alvorens te beslissen, of de school in het afgeloopen jaar heeft voldaan aan de in de wet gestelde eischen en voorwaarden, onderwerpt Onze Minister de in artikel 5, onder *b*, bedoelde aanvrage aan een nauwkeurig onderzoek, treedt voor zooveel noodig in overleg met den inspecteur en wint bij het schoolbestuur alle inlichtingen in, die hij met betrekking tot de toepassing van de wet noodig acht.

2. Onze Minister stelt het bedrag van de Rijksvergoeding vast en doet daarvan mededeeling aan de Algemeene Rekenkamer, aan burgemeester en wethouders der gemeente, waar de school is gevestigd en aan het schoolbestuur.

14. 1. Nadat de termijn van dertig vrije dagen, in artikel 99, derde lid, der wet gesteld, is verstreken zonder dat tegen de beslissing van Onzen Minister op de in artikel 5, onder *b*, van dit besluit bedoelde aanvrage bij Ons beroep is ingesteld, wordt het verschil tusschen het bedrag der door Onzen Minister vastgestelde vergoeding en dat van het door het schoolbestuur bij voorschot genotene, beide een zelfde dienstjaar betreffende, hetzij aan het schoolbestuur uitbetaald, hetzij ingehouden op het voorschot voor een volgend dienstjaar, al naar gelang het verschil ten voordeele van het schoolbestuur of van het Rijk is.

2. Hetzelfde heeft plaats, indien de beslissing van Onzen Minister door Ons in beroep wordt gehandhaafd, of bij Ons in beroep genomen besluit Rijksvergoeding wordt verleend.

3. Het betaalbaarstellen van het eventueel aan het schoolbestuur toekomend verschil, bedoeld in het tweede lid, geschiedt door overschrijving op de rekening van het schoolbestuur bij den Postchèque en Girodienst. In gevallen ter beoordeeling van Onzen Minister kan hiervan worden afgeweken.

4. Indien de in het tweede lid bedoelde inhouding niet mogelijk is, wordt het bij voorschot te veel genotene door het schoolbestuur in 's Rijks kas teruggestort binnen een door Onzen Minister te stellen termijn.

Van de gemeentelijke vergoeding voor bijzondere lagere scholen, en voor bijzonder vervolgonderwijs.

15. 1. Indien in een gemeente in eenig jaar aan een openbare school meer onderwijzers werkzaam zijn geweest dan het aantal, waarvan ingevolge artikel 56 der wet de jaarwedden door het Rijk worden vergoed, richt het bestuur der naar de onderscheidingen van artikel 3, tweede en vierde lid, der wet overeenkomstige bijzondere school in die gemeente, dat aanspraak maakt op de gemeentelijke vergoeding, bedoeld in artikel 100 der wet, in de maand Januari na afloop van dat jaar een desbetreffend verzoek tot den raad dier gemeente, met opgave van de namen

der onderwijzers, voor wie op gemeentelijke vergoeding aanspraak wordt gemaakt en van het bedrag dezer vergoeding. Daarbij wordt tevens overgelegd een afschrift van de in die maand aan Onzen Minister ingezonden aanvrage, bedoeld in artikel 5, onder *b*, betreffende de Rijksvergoeding over dat jaar. Indien bij de beslissing van Onzen Minister of in geval van beroep, als bedoeld in artikel 99, derde lid, der wet, bij Onze eindbeslissing andere onderwijzers voor Rijksvergoeding in aanmerking worden gebracht dan voor wie het schoolbestuur de Rijksvergoeding had aangevraagd, zendt dit bestuur binnen een maand, nadat de beslissing of de eindbeslissing te zijner kennis is gebracht, een voor zooveel noodig gewijzigde opgave aan den gemeenteraad.

2. De gemeenteraad beslist zoo spoedig mogelijk op het verzoek, in het eerste lid bedoeld, en zendt een afschrift van zijn besluit aan het schoolbestuur.

16. 1. Het schoolbestuur, dat in aanmerking wenscht te komen voor het in artikel 103, zesde lid, der wet bedoelde voorschot op de gemeentelijke vergoeding volgens artikel 101 der wet, voor het in artikel 101*bis*, zevende lid, der wet bedoelde voorschot op de gemeentelijke vergoeding volgens dat wetsartikel, of voor beide, richt zijn desbetreffend verzoek tot den raad der gemeente.

2. Het legt daarbij over een verklaring, waarbij het zich verbindt tot terugbetaling van hetgeen eventueel bij voorschot te veel mocht worden genoten, voor de nakoming van welke verbintenis twee door burgemeester en wethouders goed te keuren borgen behooren te worden gesteld. Vrijgesteld van deze borgstelling zijn de schoolbesturen, die aangesloten zijn bij een organisatie, als bedoeld in artikel 10, tweede lid.

17. 1. Voor elk schoolbestuur, dat voldaan heeft aan het bepaalde in het vorige artikel, stelt de gemeenteraad het voorschot volgens artikel 103, zesde lid, dat volgens artikel 101*bis*, zevende lid, der wet, of beide, vast.

2. De uitbetaling van het voorschot volgens artikel 101*bis*, zevende lid, der wet geschiedt elke drie maanden telkens voor een vierde gedeelte.

18. 1. De in artikel 16 bedoelde besturen richten hun aanvrage om de gemeentelijke vergoeding of bijdrage tot den raad der gemeente met inachtneming van het bepaalde in art. 103, eerste lid, en artikel 103*bis* der wet. Bij de aanvrage om de bijdrage, bedoeld in artikel 102 der wet, wordt een afschrift van het leerplan en van den rooster van lesuren van den cursus overgelegd.

2. Indien in het jaar, waarop de in het eerste lid bedoelde aanvrage betrekking heeft, de school of de cursus voor vervolgonderwijs werd bezocht door leerlingen, die niet woonden in de gemeente, waar de school was gevestigd, of waar de cursus werd gehouden, wordt bij die aanvrage een opgave overgelegd, vermeldende ten aanzien van ieder dier leerlingen den naam, de voornamen, de dagteekening van geboorte, de woonplaats, het tijdvak, gedurende hetwelk de leerling in het afgeloopen jaar de school of den cursus voor vervolgonderwijs heeft bezocht, alsmede het over dat tijdvak volgens de gemeentelijke verordening verschuldigde schoolgeld.

19. De in artikel 16 bedoelde besturen zijn verplicht alle inlichtingen te verstrekken, welke noodig zijn voor de beoordeeling van de aanspraken op de aangevraagde gemeentelijke vergoeding of bijdrage.

20. 1. Nadat de termijn van dertig vrije dagen, gesteld in artikel 103, achtste lid, der wet is verstreken, zonder dat tegen de beslissing van den gemeenteraad op de aanvrage, bedoeld in artikel 18, bij Gedeputeerde Staten beroep is ingesteld, regelt het gemeentebestuur de uitbetaling van het bedrag, waarop het schoolbestuur of het bestuur van den cursus voor vervolgonderwijs overeenkomstig die beslissing aanspraak heeft.

2. Hetzelfde heeft plaats, indien het bedrag der gemeentelijke vergoeding of bijdrage in beroep overeenkomstig het bepaalde bij artikel 103, achtste lid, der wet, is vastgesteld.

21. 1. Wanneer in een aanvrage, als bedoeld in artikel 18, vergoeding of bijdrage is begrepen voor leerlingen, die niet woonden in de gemeente, waar de school was gevestigd, of waar de cursus werd gehouden, zenden burgemeester en wethouders dier gemeente tot het verkrijgen van de uitkeering, bedoeld in artikel 104 der wet, aan burgemeester en wethouders der gemeenten, waar die leerlingen woonachtig waren, een opgave, bevattende de noodige gegevens.

2. Burgemeester en wethouders der gemeenten, die de in het eerste lid bedoelde opgave ontvangen, onderzoeken deze en treden voor zooveel noodig in overleg met burgemeester en wethouders der gemeente, die de opgave inzonden. De raad der eerstebedoelde gemeente stelt daarna het bedrag der verschuldigde uitkeering vast en geeft daarvan ten spoedigste kennis aan den raad der andere gemeente.

3. Voor zoover de voldoening der uitkeering niet door middel van verrekening kan geschieden, behoort de betaling te geschieden binnen een maand na de vaststelling.

Slotbepalingen.

22. Onze Minister stelt het model vast van:
de in artikel 4, tweede lid, bedoelde opgave,
de in artikel 5 bedoelde opgave en aanvrage, afzonderlijk voor scholen voor gewoon lager onderwijs en uitgebreid lager onderwijs,
de in artikel 5, onder *b*, bedoelde quitantie,
de in artikel 6, onder *a*, bedoelde opgave,
de in artikel 6, onder *b*, bedoelde opgave,
de in artikel 7 bedoelde opgave,
de in artikel 12, tweede lid, bedoelde mededeeling,
het in artikel 16, eerste lid, bedoelde verzoek,
de in artikel 18, eerste lid, bedoelde aanvrage.

23. 1. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Januari 1938.

2. Met dien datum vervallen Onze besluiten van 4 September 1923 (*Staatsblad* n°. 432), 19 December 1930 (*Staatsblad* n°. 490), 16 Januari 1933 (*Staatsblad* n°. 15), 13 December 1933 (*Staatsblad* n°. 684), 1 Juni 1935 (*Staatsblad* n°. 324) en 2 Maart 1937 (*Staatsblad* n°. 360). Echter moet de aanvrage voor het verkrijgen van de vergoeding, bedoeld in

artikel 101 en van de bijdrage, volgens artikel 102 der wet, betreffende het jaar 1937 plaats hebben met gebruik van het bij artikel 17 van Ons besluit van 4 September 1923 (*Staatsblad* n°. 432) vastgestelde model.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 26sten November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 3 *December* 1937.)

S. 579 E. ———

15 *October* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Bijzonder reglement Rotterdamsche Waterweg, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 26 Juli 1935 (*Staatsblad* n°. 429) en gewijzigd bij Koninklijk besluit van 18 November 1935 (*Staatsblad* n°. 661).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 5 Juli 1937, n°. 443 Afdeeling Waterstaatsrecht;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69) en op het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen;

Den Raad van State gehoord (advies van 20 Juli 1937, n°. 33);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 9 October 1937, n°. 421, Afdeeling Waterstaatsrecht;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

I. dat in het Bijzonder reglement Rotterdamsche Waterweg, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 26 Juli 1935 (*Staatsblad* n°. 429) en gewijzigd bij Koninklijk besluit van 18 November 1935 (*Staatsblad* n°. 661), de volgende wijzigingen zullen worden aangebracht:

a. In artikel 1 wordt na „*Nieuwe Maas*," ingevoegd: „met inbegrip van de *Bakkerskil* en het *Zuiddiepje*,".

b. In artikel 3 wordt inplaats van: „fokkemast" gelezen „voorsten mast" en inplaats van „meer dan 50 cm": „minder dan 50 cm".

c. In artikel 4, lid 3, wordt achter: „minder dan 50 ton" gelezen: „ , doch meer dan 5 ton".

d. In artikel 6 vervalt het woord „schriftelijke".

e. Artikel 7 wordt gelezen als volgt:

„Artikel 7.

Ruimte laten door kleine vaartuigen; verboden gebied voor kano's.

1. Vaartuigen, welke niet hebben een laadvermogen van 5 ton of meer en geen sleepbooten zijn, moeten aan andere vaartuigen de noodige ruimte laten.

2. Het is verboden zich te bevinden met of in een kano of een dergelijk pleiziervaartuig in de *Nieuwe Maas*, het *Scheur* of de *Doorgraving* op meer dan 50 m uit den oever, of, waar lage dammen aanwezig zijn, op meer dan 20 m rivierwaarts uit de koppen dier dammen, of in de *Koningshaven* op meer dan 30 m uit den linkeroever. Dit verbod is niet van toepassing op kano's, welke, zonder aan de overige scheepvaart hinder te veroorzaken, de rivier zonder verwijl oversteken tusschen de kilometerraaien 149^{600} en 150, of tusschen de kilometerraaien 154^{300} en 154^{500}.".

f. Artikel 9 wordt gelezen als volgt:

„Artikel 9.

Wachthouden; mistseinen.

1. Op elk afzonderlijk gemeerd of ten anker liggend zeeschip, op elk samenstel van ten hoogste drie langszijde op elkaar gemeerde zeeschepen, op elk gemeerd of ten anker liggend vaartuig, dat verplicht is het sein, bedoeld in artikel 29, lid 3, te voeren en op de in artikel 30, lid 4, bedoelde binnenvaartuigen moet steeds een persoon aanwezig zijn, die wacht houdt en die bij aanroepen door het daartoe bevoegd gezag, verplicht is antwoord te geven.

2. Vaartuigen, welke aan boeien gemeerd liggen, zijn verplicht in geval van mist, nevelachtig weer, zware regen- of sneeuwbuien, of wanneer door andere weersomstandigheden het goed zicht belemmerd wordt, met tusschenpoozen van niet meer dan één minuut, gedurende 5 seconden snel de klok te luiden.".

g. Artikel 14 wordt gelezen als volgt:

„Artikel 14.

Visschen.

Het is verboden met vaartuigen te visschen of vischtuig uit te zetten:

a. binnen een afstand van 20 m van petroleum- en benzineterreinen, van de steigers voor die terreinen, of van geankerde of gemeerde vaartuigen, als bedoeld in artikel 29, lid 2;

b. in de vaargeul in het *Scheur* en de *Doorgraving* binnen de lijnen, getrokken op 20 m afstand landafwaarts van de tonnen en lichtopstanden.".

h. Lid 2 van artikel 15 wordt gelezen als volgt:

„2. In afwijking van de in het bijzonder ten aanzien van het uitwijken in het Binnenaanvaringsreglement vervatte bepalingen, moet een los varend stoomvaartuig, geen zeeschip zijnde, uitwijken voor de wagenveerboot, welke het in lid 1 genoemde sein of licht voert.".

i. In artikel 16, lid 1, onder *c*, vervallen de woorden: „en — meerboeien," en in artikel 16, lid 2, vervalt het bepaalde onder *c*.

k. Artikel 18 wordt gelezen als volgt:

„Artikel 18.

Naderen van en vastmaken aan vaartuigen.

1. De schipper van een ten anker of gemeerd liggend vaartuig moet gedoogen, dat een ander vaartuig terzijde van het zijne komt en hieraan wordt vastgemaakt, mits niet om te laden of te lossen, en dat personen zich over zijn vaartuig naar den wal of naar een

langszijde van zijn vaartuig liggend ander vaartuig begeven.

2. De schipper van het terzijde komende vaartuig moet, indien goede zeemanschap zulks vordert, meerdraden uitbrengen of anker zetten.

3. Het is, tenzij met vergunning van den eersten rijkshavenmeester, verboden:

a. een vaartuig, hetwelk het sein, bedoeld in artikel 29, lid 3, moet voeren, of een vaartuig, dat licht ontvlambare stoffen lost of laadt, of dat ontgast wordt, op korteren afstand dan 20 m te naderen;

b. een vaartuig, hetwelk het sein, bedoeld in artikel 29, lid 3 moet voeren, en een ander vaartuig aan elkander te meren anders dan in het geval, bedoeld in artikel 29, lid 5.".

l. De laatste zin van lid 2 van artikel 21 wordt lid 3 en gelezen als volgt:

„3. Indien een vaartuig ingevolge het bepaalde onder *e* van lid 2 ankert, moet het zoo mogelijk ligplaats nemen aan die zijde van den vaarweg, waar het de vaart het minst kan hinderen.".

m. Artikel 22 wordt gelezen als volgt:

„Artikel 22.

Ankerplaatsen (aanmaakplaatsen) voor binnenvaartuigen.

1. Voor binnenvaartuigen zijn vaste ankerplaatsen, aangeduid op de bij dit reglement behoorende kaart, aangewezen:

a. op de *Nieuwe Maas* nabij *Van Brienenoord* aan den linkeroever, verder genoemd *Ankerplaats Strekdam*;

b. op de *Nieuwe Maas* aan den linkeroever van den westelijken ingang van het *Zuiddiepje* tot waar zich op *Van Brienenoord* het bord bevindt met „*Ankerplaats F.*", verder genoemd *Ankerplaats F*;

c. op de *Nieuwe Maas* tusschen den westelijken ingang van het *Zuiddiepje* en den ingang van de *Persoonshaven*, aan den linkeroever, verder genoemd *Ankerplaats Steenplaat*;

d. op de *Nieuwe Maas* tusschen het haventje noordwestelijk van de gemeente-drinkwaterleiding en het *Vrouwebrugje*, aan den rechteroever, verder genoemd *Ankerplaats Oude Plantage*;

e. op de *Nieuwe Maas* tusschen het *Vrouwebrugje* en 25 m ten oosten van den steiger op het emplacement der Spoorwegen, oostelijk van den ingang van het *Boerengat*, aan den rechteroever, verder genoemd *Ankerplaats Rijnspoor*;

f. op de *Nieuwe Maas* nabij de Maaskade Oostzijde aan den linkeroever, verder genoemd *Ankerplaats Rusland*;

g. op de *Nieuwe Maas* aan den linkeroever tusschen de te *IJsselmonde* op den wal geplaatste borden met „*Aanmaakplaats de Merode*", verder genoemd *Aanmaakplaats de Merode*;

h. op de *Nieuwe Maas* aan den linkeroever, ter hoogte van het *Huis ten Donck*, verder genoemd *Aanmaakplaats ten Donck*.

2. Schippers van vaartuigen, komende van den *Hollandschen IJssel*, de *Lek* of de *Noord*, die niet dadelijk naar de laad- of losplek kunnen doorvaren, moeten ligplaats vragen bij den ambtenaar van den rijkshavendienst op het vaartuig van dien dienst, hetwelk zich bevindt op de *Nieuwe Maas* nabij *Kralingsche Veer*.

3. Indien die ambtenaar niet aanwezig is, moeten de vaartuigen, bedoeld in lid 2 en dergelijke vaartuigen, komende uit andere richting, met uitzondering van die, bedoeld in lid 4 en 5, aan welke geen bevelen zijn gegeven tot het ankeren op een bepaalde plaats, op eene der hieronder genoemde ankerplaatsen ankeren, waarbij de schipper zich, in afwachting van nadere bevelen tot het verhalen naar een andere ankerplaats, heeft te gedragen naar de volgende bepalingen:

a. vaartuigen van 1500 ton laadvermogen en meer, niet behoorende tot de hierna onder *d* genoemde, mogen slechts ligplaats nemen op de *Ankerplaats Strekdam*;

b. vaartuigen van minder dan 1500 en meer dan 350 ton laadvermogen, niet behoorende tot de hierna onder *d* genoemde, mogen slechts ligplaats nemen op de *Ankerplaatsen Steenplaat, Oude Plantage* of *Rijnspoor*;

c. vaartuigen van 350 ton laadvermogen of minder, niet behoorende tot de hierna onder *d* genoemde, mogen slechts ligplaats nemen op de *Ankerplaatsen Steenplaat, Oude Plantage, Rijnspoor* of *Rusland*;

d. vaartuigen, welke verplicht zijn het sein, bedoeld in artikel 29, lid 3, te voeren, mogen slechts ligplaats nemen op de *Ankerplaats F.*

Vaartuigen, welke niet in het bijzonder voor het vervoer van brandbare vloeistoffen als onverpakte lading zijn ingericht, moeten daarbij op tenminste 20 m afstand van de andere vaartuigen blijven.

4. Vaartuigen, welke bestemd zijn voor de *Lek* of de *Noord* en die niet dadelijk van de laad- of losplek naar de bestemming doorvaren, moeten ligplaats nemen op de *Aanmaakplaats de Merode* of de *Aanmaakplaats ten Donck*.

Vaartuigen, waarvan de lading buiten boord uitsteekt, mogen slechts op de *Aanmaakplaats ten Donck* ligplaats nemen, tenzij een andere ligplaats is aangewezen.

5. Vaartuigen, welke bestemd zijn voor den *Hollandschen IJssel* en die niet dadelijk van de laad- of losplek naar de bestemming doorvaren, mogen niet ankeren op het gebied, waarop dit reglement van toepassing is.

6. De schippers van vaartuigen, welke gaan opleggen, moeten ligplaats aanvragen bij den eersten rijkshavenmeester en mogen geen andere ligplaats innemen dan hun door dien havenmeester wordt aangewezen.".

n. In artikel 23, lid 2, vervallen de woorden „of vastgemaakt".

o. Artikel 25 wordt gelezen als volgt:

„Artikel 25.

Verbod aanmaken.

Het is, behoudens vergunning van den eersten rijkshavenmeester, verboden op de *Nieuwe Maas*, binnen de gemeente *Rotterdam* boven de bruggen, een sleep samen te stellen, die meer dan één gesleept vaartuig bevat, of een gesleept vaartuig van een sleep over te nemen.".

p. In artikel 29 wordt aan lid 2 het volgende toegevoegd:

„Een document, dat den aard en de hoeveelheid van de vervoerde vloeistoffen vermeldt, moet zich aan boord bevinden.".

q. In lid 3 van artikel 29 wordt inplaats van: „De in het vorige lid bedoelde vaartuigen" gelezen: „Vaartuigen, welke meer dan 20 000 l licht ontvlambare vloeistoffen als lading aan boord hebben,".

r. Aan het slot van lid 5 van artikel 29 wordt de punt vervangen door een komma en wordt daarachter het volgende toegevoegd: „tenzij de ruimten, bedoeld in lid 4, gasdicht zijn afgesloten en op beide gekoppelde vaartuigen zooveel mogelijk maatregelen worden genomen ter voorkoming van brandgevaar.".

s. In lid 8 van artikel 29 wordt inplaats van „In de leden 2 tot en met 6" gelezen: „In dit bijzonder reglement".

t. Artikel 30 wordt gelezen als volgt:

„Artikel 30.

Voorschriften voor vaartuigen, geladen met ontplofbare stoffen.

1. Zeeschepen, geladen met ontplofbare stoffen, voeren, in afwijking van het bepaalde in artikel 50 van het Reglement op het vervoer van ontplofbare stoffen:

des daags de seinvlag B van het Internationaal Seinboek;

des nachts twee rondschijnende *roode* lichten op een onderlingen afstand van ten minste 1 m even hoog en zichtbaar tot op een afstand van ten minste 1500 m.

Genoemde seinvlag en seinlichten moeten geheschen worden op de plaats, waar zij het best gezien kunnen worden en op een hoogte van ten minste 6 m boven het dek van het vaartuig.

2. Zeeschepen, welke ontplofbare stoffen te laden of te lossen hebben aan de *Buskruithaven*, moeten ligplaats nemen aan de meerboeien (kruitboeien) gelegen langs den linkeroever van het Scheur.

3. Binnenvaartuigen, geladen met ontplofbare stoffen, moeten, indien zij varende zijn en niet van eigen mechanische beweegkracht zijn voorzien, gesleept worden.

Onverminderd de verplichting tot het voeren van de voor het vervoer van ontplofbare stoffen overigens voorgeschreven seinen, voeren deze vaartuigen *des nachts* de in lid 1 voorgeschreven *roode* lichten op een hoogte van ten minste 3 m boven het dek en zichtbaar op een afstand van ten minste 500 m.

4. Binnenvaartuigen, geladen met ontplofbare stoffen, mogen *des nachts* niet varen. Zij mogen slechts ligplaats nemen in de *Buskruithaven*, tenzij zij deze niet kunnen bereiken vóór het invallen van de duisternis of door bijzondere omstandigheden, in welk geval zij slechts ligplaats mogen nemen op een grooteren afstand dan 300 m van andere gemeerd of ten anker liggende vaartuigen. Zij moeten alsdan zoodanige ligplaats kiezen, dat gevaar voor aanvaring zoo gering mogelijk is. Is in de *Buskruithaven* geen voldoende ligplaats beschikbaar, dan moeten zij aan de in lid 2 genoemde meerboeien ligplaats nemen.

5. Zeeschepen, geladen met ontplofbare stoffen, mogen geen ligplaats nemen op een korteren afstand dan 300 m van andere gemeerd of ten anker liggende vaartuigen.

6. De bepalingen van de voorgaande leden zijn slechts van toepassing op zeeschepen, geladen met meer dan 300 kg ontplofbare stoffen en op binnenvaartuigen, geladen met meer dan 100 kg ontplofbare stoffen.

7. Het is verboden met vaartuigen, niet bedoeld in het voorgaande lid, te meren op de daarin bedoelde vaartuigen.".

u. Lid 3 van artikel 31 wordt gelezen als volgt:

„3. Indien binnenvaartuigen, geladen met ontplofbare stoffen, ligplaats hebben genomen in de *Buskruithaven*, worden aan den mast, staande nabij de genoemde haven, geheschen: *des daags* een *roode* vlag en *des nachts* twee *roode* lichten boven elkander met een tusschenruimte van niet minder dan 0.30 m en niet meer dan 1 m.".

v. Artikel 33 onder *b* wordt gelezen als volgt:

„*b.* zonder noodzaak te varen met vlotten, met vaartuigen, geladen met ontplofbare stoffen, met vaartuigen, welke het sein, bedoeld in artikel 29, lid 3, moeten voeren, of met vaartuigen, bestemd voor het vervoer van licht ontvlambare vloeistoffen, niet voorzien van een certificaat, als bedoeld in artikel 29, lid 4.".

w. Artikel 34 wordt gelezen als volgt:

„Artikel 34.

Zwaaien en opdraaien in de Koningshaven.

Het is verboden in de *Koningshaven* te zwaaien of op te draaien gedurende de voor de spoorbrug door den Minister vastgestelde openingstijden en gedurende 10 minuten daarvoor.".

x. Artikel 35 wordt gelezen als volgt:

„Artikel 35.

Oploopen tusschen de waarschuwingsborden.

Tusschen de waarschuwingsborden, waarop vermeld staat „*Niet voorbij varen*" en welke geplaatst zijn op den stuurboordsoever op 200 m boven de spoorbrug en 200 m beneden de brug voor gewoon verkeer, mogen vaartuigen, welke in dezelfde richting varen, elkander niet dichter naderen dan op 25 m.".

ÿ. Artikel 39 wordt gelezen als volgt:

„Artikel 39.

Sein verzoek openen Koninginnebrug.

Een verzoek tot het openen van de *Koninginnebrug* wordt kenbaar gemaakt door een sein op de fluit of op den hoorn, bestaande uit drie lange stooten, gevolgd door twee korte, of door het op- en neerhalen:

des daags van een *blauwe* vlag en
des nachts van een *wit* licht.".

z. Artikel 42 wordt gelezen als volgt:

„Artikel 42.

Naderen der bruggen over de Koningshaven.

Het is aan vaartuigen, welke door de geopende spoorbrug over de *Koningshaven* willen varen, verboden, de waarschuwingsborden, genoemd in artikel 35, in de richting naar de bruggen voorbij te varen, zoolang van den zuidelijken heftoren van de spoorbrug niet

wordt getoond *des daags* het *witte* vaste licht of *des nachts* het *groene* licht.".

aa. Na artikel 44 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende als volgt:

„Artikel 44*bis*.

Varen door de vaste bruggen over de Nieuwe Maas.

Bij het varen door de bruggen over de *Nieuwe Maas* moet het volgende worden in acht genomen:

a. Vaartuigen, welke in oostelijke richting varen, moeten gebruik maken van de zuidelijke doorvaartopeningen en die, welke in westelijke richting varen van de noordelijke doorvaartopeningen, tenzij de hoogte boven water hunner vaste deelen niet toelaat deze doorvaartopeningen te bevaren, in welk geval van de middendoorvaartopeningen gebruik gemaakt mag worden.

b. Slepen, waarvan tenminste één vaartuig van 1000 ton of meer deel uitmaakt, mogen gebruik maken van de middendoorvaartopeningen, tenzij zij tegen stroom varen en van de andere zijde een naderende sleep, koersende op de middendoorvaartopeningen, in 't zicht is. Als tegen stroom varen wordt bij stil water in dit geval beschouwd het varen in oostelijke richting.".

bb. In artikel 48 wordt in den eersten regel „1" geschrapt en wordt onder *c* na: „28" ingevoegd: „ , 44*bis*".

II. dat in de aan het onder I bedoelde reglement gehechte inhoudsopgave de volgende wijzigingen zullen worden aangebracht:

a. Achter „art. 7" wordt gelezen: „Ruimte laten door kleine vaartuigen; verboden gebied voor kano's.".

b. Achter „art. 18" wordt gelezen: „Naderen van en vastmaken aan vaartuigen.".

c. Achter „art. 35" wordt gelezen: „Oploopen tusschen de waarschuwingsborden.".

d. Na: „Art. 44. Wachten voor de bruggen over de Koningshaven" wordt ingevoegd: „Art. 44*bis*. Varen door de vaste bruggen over de Nieuwe Maas.".

III. dat de bij het reglement behoorende kaart, bedoeld in artikel 22, zal worden vervangen door de bij dit besluit behoorende nieuwe kaart. [1]

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 15den October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

(*Uitgeg.* 19 *November* 1937.)

S. 579 F.

15 *October* 1937. BESLUIT tot wijziging van het reglement van politie voor eenige rivieren en stroomen beneden *Dordrecht*, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 8 September 1936 (*Staatsblad* n°. 577).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 5 Juli 1937, n°. 444, Afdeeling Waterstaatsrecht;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69);

Den Raad van State gehoord (advies van 20 Juli 1937, n°. 34);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 9 October 1937, n°. 422, Afdeeling Waterstaatsrecht;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat in artikel 4 van het reglement van politie voor eenige rivieren en stroomen beneden Dordrecht, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 8 September 1936 (Staatsblad n°. 577), de volgende wijzigingen zullen worden aangebracht:

a. Aan lid 2 wordt het volgende toegevoegd: „Een document, dat den aard en de hoeveelheid van de vervoerde vloeistoffen vermeldt, moet zich aan boord bevinden.".

b. Aan het slot van lid 5 wordt de punt vervangen door een komma en wordt daarachter het volgende toegevoegd: „tenzij de ruimten, bedoeld in lid 4, gasdicht zijn afgesloten en op beide gekoppelde vaartuigen zooveel mogelijk maatregelen worden genomen ter voorkoming van brandgevaar.".

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 15den October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

(*Uitgeg.* 19 *November* 1937.)

S. 579 G.

30 *October* 1937. BESLUIT tot nadere wijziging van de bepalingen omtrent de meting van binnenvaartuigen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 27 April 1937, n°. 481, Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Gelet op de wet van 22 December 1919 (Staatsblad n°. 880);

Overwegende, dat het wenschelijk is eenige nadere wijzigingen aan te brengen in het Metingsbesluit Binnenvaartuigen 1927 (Staatsblad n°. 200), het laatst gewijzigd bij Koninklijk besluit van 22 December 1933 (Staatsblad n°. 721);

Den Raad van State gehoord (advies van 19 October 1937, n°. 42);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 28 October 1937, La. E, Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

In het Metingbesluit Binnenvaartuigen 1927 (Staatsblad n°. 200), zooals dit luidt na Ons Besluit van 22 December 1933 (Staatsblad n°. 721), worden de volgende wijzigingen gebracht:

[1] Deze nieuwe kaart is niet opgenomen. *(Red.)*

1°. In artikel 1 wordt achter den eersten regel ingelascht:

onder Minister, den Minister van Waterstaat;

onder hoofdinspecteur, den hoofdinspecteur voor de scheepsmeting;

onder ligger, het register bedoeld in artikel 7 van het Aanhangsel;

2°. In artikel 4 wordt de komma achter „Rijnvaart" vervangen door een punt. De rest van dit artikel vervalt.

3°. In artikel 5 wordt de eerste regel van het eerste lid vervangen door:

„Voor vaartuigen, welke niet voorzien moeten zijn van een scheepspatent, wordt als vlak van den grootsten".

De regels 3 tot en met 5 van letter *a* van dit lid worden vervangen door: „ingevolge voorschriften bij of krachtens de wet voor zulke vaartuigen vastgesteld;"

Het bepaalde onder de letters *c* en *d* van dit lid wordt gelezen:

„*c.* voor open vaartuigen het vlak als nader door Onzen Minister voor verschillende vaargebieden zal worden bepaald;

d. voor de niet onder *a*, *b* en *c* begrepen vaartuigen het vlak vastgesteld door Onzen Minister in verband met den bouw en de inrichting van het vaartuig en met de politiereglementen voor de verschillende vaarwateren."

In het tweede lid van dit artikel wordt in den tweeden regel tusschen de woorden „op" en „verzoek" het woord „schriftelijk" ingelascht. Aan het slot van dit lid vervallen de woorden „van Waterstaat".

4°. Artikel 9 wordt artikel 7.
„ 10 „ „ 8.
„ 11 „ „ 9.
„ 12 „ „ 10.
„ 13 „ „ 11.
„ 14 „ „ 12.
„ 15 „ „ 13.
„ 16 „ „ 14.
„ 17 „ „ 15.
„ 18 „ „ 16.
„ 19 „ „ 17.
„ 20 „ „ 18.
„ 21 „ „ 19.
„ 22 „ „ 20.
„ 23 „ „ 21.
„ 25 „ „ 22.
„ 26 „ „ 23.

5°. Het tweede lid van artikel 9 (nieuw 7) wordt vervangen door:

„In de aanvraag, welke door belanghebbende moet worden gedagteekend en onderteekend, moeten de bijzonderheden worden opgegeven als door Onzen Minister nader zal worden vastgesteld."

Het laatste lid van dit artikel wordt gelezen:

„Voor schepen, welke van een scheepspatent moeten zijn voorzien, moet bij de aanvraag een gedagteekend en door den Voorzitter van een der Commissiën van deskundigen voor de Rijnvaart onderteekende verklaring worden overgelegd, vaststellende de vereischte uitrusting en het gewicht daarvan alsmede het vlak van den grootst toegelaten diepgang."

6°. In het tweede lid van artikel 10 (nieuw 8) worden de woorden „De schipper" vervangen door „Hij, die de meting heeft aangevraagd of hem vervangt".

In het derde lid van dit artikel worden de woorden „den schipper" vervangen door „of vanwege den aanvrager der meting".

Aan het laatste lid van dit artikel wordt, met vervanging van de punt aan het slot door een komma, toegevoegd: „waarvoor hij vooraf zekerheid moet vorderen."

7°. Het eerste lid van artikel 11 (nieuw 9) wordt gelezen:

„Zoo spoedig mogelijk na de meting, uiterlijk den vijfden werkdag daarna, en nadat het meetloon en de verschuldigde kosten zijn voldaan, wordt de meetbrief verstrekt aan hem, die de meting heeft aangevraagd, of diens vertegenwoordiger."

8°. In het tweede lid van artikel 12 (nieuw 10) vervallen de woorden: „in art. 13".

In het laatste lid van dit artikel worden de woorden „is ingeschreven in den ligger, bedoeld bij art. 22" vervangen door „in den ligger is ingeschreven".

9°. Artikel 13 (nieuw 11) wordt gelezen:

„Het meetloon, door den belanghebbende aan het Rijk te voldoen, bedraagt voor elke kubieke meter verplaatsing:

a. tot en met 400 kubieke meter f 0.05,

b. boven 400 kubieke meter . . f 0.02½.

Het meetloon bedraagt voor elk vaartuig tenminste f 2.50 en ten hoogste f 40.

De kosten van de ijkmerken of de ijkplaten zijn in het meetloon begrepen, doch voor elke geplaatste ijkschaal wordt daarenboven voldaan: f 0.01 per centimeter gemiddelde hoogte der schalen, doch niet minder dan f 1 en niet meer dan f 2.50.

De kosten voor het vaststellen van veranderingen aan een gemeten vaartuig, welke niet van invloed zijn op de waterverplaatsing en het aanteekenen daarvan op den meetbrief, bedragen f 2.50.

Het meetloon en de kosten worden tegen kwitantie betaald aan den ambtenaar, die daarvoor, alvorens tot de meting of het plaatsen van ijkschalen over te gaan, zekerheid kan vorderen."

10°. In het eerste lid van artikel 14 (nieuw 12) vervallen de woorden: „voor de scheepsmeting".

In den laatsten volzin van het vierde lid van dit artikel wordt de komma vervangen door een punt en vervallen de woorden: „bedoeld bij art. 22."

In het laatste lid van dit artikel worden de woorden: „meetloon en kosten volgens art. 13" vervangen door „het meetloon en de kosten voor de ijkschalen".

11°. Artikel 15 (nieuw 13) wordt gelezen:

„De belanghebbende kan nieuwe meting vragen tegen betaling van het meetloon en eventueel de kosten voor het plaatsen van de ijkschalen.

Bij nieuwe meting moet de aanvrager den vorigen meetbrief aan den ambtenaar afgeven. Indien dit stuk verloren is geraakt, moet eerstgenoemde een gedagteekende en onderteekende verklaring inleveren, waarin hij verzekert, dat hij den vorigen meetbrief niet meer bezit en dat hij dezen alsnog zal inleveren indien dit stuk later gevonden mocht worden. In dat

geval wordt het meetloon met f 2 verhoogd voor administratiekosten.

De ambtenaar, die de nieuwe meting verricht, geeft deswege een nieuwen meetbrief af.

De ambtenaar, belast met de leiding van het district, geeft voorts, voor zoover het een door de ambtenaren hier te lande gemeten vaartuig betreft, onder bijvoeging van den ingeleverden vorigen meetbrief of de in het vorig lid bedoelde verklaring, van de uitkomst der meting kennis aan zijn ambtgenoot van het district, waarin de vorige meetbrief is ingeschreven, opdat deze daarvan aanteekening stelt in den ligger.

Wordt de nieuwe meting aangevraagd, omdat een Verdragstaat dit op grond van artikel 4 van het te Parijs op 27 November 1925 onderteekende Verdrag nopens de meting van binnenvaartuigen eischt, ingeval de meetbrief meer dan 10 jaar oud is, dan wordt het meetloon met de helft verminderd, indien den ambtenaren blijkt, dat het ledige vaartuig nog hetzelfde vlak van inzinking heeft als tijdens de vorige meting.

Heeft het ledige vaartuig een gemiddelde inzinking waarvan het verschil met die, vermeld in den vorigen meetbrief, afgegeven volgens het Metingsbesluit Binnenvaartuigen 1927 (Staatsblad n°. 200), 1/40 of minder is, dan wordt deze als juist aangemerkt.

Bedraagt het verschil meer dan 1/40, dan betaalt de aanvrager der nieuwe meting het volle meetloon en de volle kosten voor het plaatsen van de ijkschalen."

12°. Artikel 16 (nieuw 14) wordt gelezen:

„De meetbrief vervalt:

a. wanneer het vaartuig een vertimmering ondergaat, welke op de aanwijzing der ijkschalen, op de verplaatsing of op de in den meetbrief vermelde afmetingen van invloed is;

b. wanneer het vaartuig, dat gemeten is op de wijze, bedoeld in artikel 4, letter *a*, van het Aanhangsel, van bestemming verandert, zoodat het gaat behooren tot de vaartuigen, vermeld in letter *b* van hetzelfde artikel, of omgekeerd;

c. wanneer het vaartuig op zoodanige wijze van bestemming is veranderd, dat daardoor de ijkmerken of ijkplaten bij geheel beladen schip worden ondergedompeld;

d. wanneer de daarin gestelde naam of kenspreuk niet met goed duidelijk zichtbare letters op het schip is vermeld;

e. wanneer daarin een of meer wijzigingen zijn aangebracht door daartoe niet bevoegde personen;

f. wanneer aan het vaartuig andere veranderingen zijn aangebracht, waardoor de omschrijving in den meetbrief niet juist meer is;

g. wanneer hij niet meer volledig aanwezig is.

Doet een der in het eerste lid, letter *a* tot en met *f*, bedoelde gevallen zich voor ten aanzien van een in het buitenland gemeten vaartuig, dan wordt de meetbrief niet erkend en wordt hieromtrent zoo mogelijk een aanteekening op dat document gesteld."

13°. Artikel 17 (nieuw 15) wordt gelezen:

„Indien aan een ambtenaar, zonder dat een nieuwe meting plaats heeft, mocht blijken, dat zich ten aanzien van een door ambtenaren hier te lande gemeten vaartuig een der gevallen, voorzien in het voorgaande artikel voordoet, is hij verplicht den meetbrief of het nog aanwezig gedeelte daarvan in te trekken. Hij geeft den belanghebbende hiervan een schriftelijk bewijs, waarin de oorzaak der intrekking is vermeld.

Verviel de meetbrief op grond van het vermelde onder letter *d* en heeft belanghebbende daarna de in den meetbrief gestelde naam of kenspreuk met goed duidelijk zichtbare letters op het schip vermeld of doen vermelden, dan wordt hem den meetbrief tegen ontvangbewijs weder uitgereikt.

De ambtenaar, belast met de leiding van het district, geeft daarvan kennis aan den hoofdinspecteur en, zoo mogelijk onder bijvoeging van den ingetrokken meetbrief of het gedeelte daarvan, aan zijn ambtgenoot van het district, waar de meetbrief is ingeschreven. Deze laatste stelt daarvan aanteekening in den ligger."

14°. Aan het slot van het eerste lid van artikel 18 (nieuw 16) worden de woorden: „van het district, waar het vaartuig zich bevindt." vervangen door „van den scheepsmetingsdienst."

In het tweede lid van dit artikel worden de woorden: „het vaartuig is gemeten" vervangen door: „de meetbrief is ingeschreven" en „den ligger, bedoeld bij art. 22" door „den ligger."

15°. In het eerste lid van artikel 19 (nieuw 17) vervallen de woorden: „ingevolge art. 17" en „voor de scheepsmeting," en worden, tusschen de woorden „meetbrief" en „vervallen", ingelascht: „op grond van art. 14, letters *a*, *b*, *c*, *d*, *e* of *f*".

Het tweede lid van dit artikel wordt gelezen:

„Met machtiging van den hoofdinspecteur kunnen ook in andere gevallen dan in den aanhef van dit artikel zijn vermeld, tegen betaling van de bovengenoemde vergoeding per afschrift, afschriften van den meetbrief worden gegeven".

16°. In het tweede lid van artikel 20 (nieuw 18) worden de woorden „de ijkschalen van de in art. 13 vastgestelde kosten" vervangen door: „de ijkmerken of de ijkplaten van f 1 per ijkmerk of ijkplaat en voor de ijkschalen van de daarvoor vastgestelde kosten. De gezamenlijk in rekening te brengen kosten voor de ijkmerken of de ijkplaten zullen intusschen niet hooger zijn dan het meetloon, dat verschuldigd zou zijn, indien het vaartuig voor de eerste maal gemeten zou worden."

17°. In het eerste lid van artikel 22 (nieuw 20) wordt de komma vervangen door een punt en vervallen de woorden: „overeenkomstig art. 7 van het Aanhangsel."

In het laatste lid van dit artikel worden de woorden: „Het formulier" en „bijhouding" respectievelijk vervangen door: „De formulieren voor den meetbrief en" en „invulling."

18°. Het derde lid van artikel 23 (nieuw 21) wordt gelezen:

„Die meetbrieven vervallen tusschentijds in de in artikel 14 vermelde gevallen en steeds zoodra de vaartuigen volgens de regelen van het tegenwoordig besluit en van het Aanhangsel worden gemeten. Behalve in de eerstbe-

doelde gevallen wordt bij die meting en bij eventueel daarop volgende hermeting het verschuldigde meetloon met de helft verminderd."

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst en aan den Raad van State in afschrift zal worden medegedeeld.

Het Loo, den 30sten October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

(*Uitgeg.* 12 *November* 1937.)

S. 579 H.

30 *October* 1937. BESLUIT tot wijziging en vervallenverklaring van eenige reglementen voor de scheepvaart ter beveiliging van beweegbare spoorwegbruggen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 20 September 1937, n°. 490, afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Gelet op artikel 27 der Spoorwegwet;

Den Raad van State gehoord (advies van 12 October 1937, n°. 38);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 27 October 1937, n°. 481, afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. te doen vervallen het bij Koninklijk besluit van 6 December 1871 (Staatsblad n°. 127) vastgestelde en bij Koninklijk besluit van 28 December 1925 (Staatsblad n°. 519) het laatst gewijzigde reglement voor de scheepvaart ter beveiliging van de spoorwegbrug over het *Hollandsch Diep* in den Staatsspoorweg van *Rotterdam* naar *Breda*;

II. in het opschrift van het bij Koninklijk besluit van 21 Juli 1911 (Staatsblad n°. 258) onder A, vastgestelde en bij Koninklijk besluit van 22 November 1929 (Staatsblad n°. 498) het laatst gewijzigde reglement voor de scheepvaart ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbruggen over het *Stadskanaal* bij *Bareveld*, over de *Ommelanderwijk* bij *Veendam*, over het *Meedemerdiep* bij *Muntendam*, over het *Winschoterdiep* bij *Zuidbroek*, over het kanaal *Buinen—Schoonoord* bij *Drouwen* en over den *Gasselternijveenschen mond* bij *Stadskanaal*, alle in den Noordoosterlocaalspoorweg; over het *Winschoterdiep* in den Woldjerspoorweg, over het *Overijsselsch Kanaal* bij *Lemelerveld* in den Overijsselschen locaalspoorweg *Deventer—Ommen* en bij *Raalte* in den Staatsspoorweg *Zwolle—Almelo* en over den *Drouwenermond*, den *Buinermond*, den *1sten Exloërmond*, den *2den Exloërmond*, den *1sten Valthermond*, den *2den Valthermond*, het *Ter Apelkanaal*, het *Ruiten-A Kanaal* en het *Ruitenbroekkanaal* in den spoorweg *Stadskanaal—Ter Apel—Rijksgrens*, te doen vervallen de woorden: „bij *Lemelerveld* in den Overijsselschen locaalspoorweg *Deventer—Ommen*";

III. In het bij Koninklijk besluit van 18 September 1914 (Staatsblad n°. 455) vastgestelde en bij Koninklijk besluit van 28 December 1925 (Staatsblad n°. 519) het laatst gewijzigde reglement voor de scheepvaart ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbruggen over de *Ringvaart* van den *Haarlemmermeerpolder* bij *Vijfhuizen*, *Aalsmeer* en *Oude Wetering*, over de *Zijl* bij *Leiden*, over den *Amstel* bij *Uithoorn*, over de *Kromme Mijdrecht*, over den *Rijn* bij *Alphen* en over den *Angstel* bij *Nieuwersluis* in de Haarlemmermeerspoorwegen worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a. de titel wordt gewijzigd en gelezen als volgt:

„Reglement voor de Scheepvaart ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbruggen over de *Ringvaart* van den *Haarlemmermeerpolder* bij *Aalsmeer*, over den *Amstel* bij *Uithoorn* en over den *Angstel* bij *Nieuwersluis*";

b. artikel 3, vierde lid, wordt gewijzigd en gelezen:

„(4) De doorvaartopeningen van de bruggen over de *Ringvaart* bij *Aalsmeer* en over den *Amstel* bij *Uithoorn* worden des nachts aangegeven door groene zijlichten."

c. in artikel 8, vijfde lid, wordt in plaats van „bruggen" gelezen: „brug".

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 30sten October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

(*Uitgeg.* 19 *November* 1937.)

S. 579 I.

5 *November* 1937. BESLUIT tot nadere wijziging van het Reglement Autovervoer Personen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 28 September 1937, La. G.G., Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Gelet op de Wet van 29 November 1935 (Staatsblad n°. 685) tot verlaging van de openbare uitgaven;

De Centrale Commissie van Advies en Bijstand voor het Verkeersfonds gehoord;

Den Raad van State gehoord (advies van 19 October 1937, N°. 41);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 1 November 1937, La. A., Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bij Ons besluit van 12 Januari 1937 (Staatsblad n°. 562) vastgestelde en bij Ons besluit van 23 Juni 1937 (Staatsblad n°. 573) het laatst gewijzigde Reglement Autovervoer Personen nader als volgt te wijzigen:

I. Aan artikel 4 wordt als tweede lid toegevoegd:

„2. De ondernemer van een autobusdienst is verplicht, indien ingeval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden een buitengewone oproeping van dienstplichtigen plaats heeft, op de dagen van de opkomst de militairen, die zich daartoe aanmelden, voor Rijksrekening tegen afgifte van

een bon te vervoeren en aan deze militairen voorrang te verleenen boven andere personen.".

De bestaande tekst van het artikel wordt genummerd 1.

II. Na artikel 11 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

„*Art.* 11*bis*. In afwijking van het bepaalde in artikel 5, eerste lid, en artikel 7 kan, indien bijzondere omstandigheden tijdelijke voorziening onverwijld noodig maken, de Inspecteur-Generaal een tijdelijke vergunning voor de uitoefening van een autobusdienst in meer dan een gemeente verleenen. De tijdelijke vergunning, waarop de artikelen 8, 9 en 10 niet van toepassing zijn, en welke te allen tijde door den Inspecteur-Generaal kan worden ingetrokken, wordt verleend voor ten hoogste zes maanden en kan éénmaal met ten hoogste zes maanden worden verlengd. De Inspecteur-Generaal is bevoegd voor een autobusdienst, uitgeoefend krachtens een ingevolge dit artikel verleende vergunning, ontheffing te verleenen van een of meer der artikelen 29, 30, 31, 32 en 33.".

III. In artikel 12 wordt in plaats van „of door Ons op beroep is beslist", gelezen „of door Ons in beroep daartoe is beslist, dan wel door den Inspecteur-Generaal een tijdelijke vergunning als bedoeld in artikel 11*bis* is verleend,".

IV. In artikel 18, vierde lid, vervalt „of vanwege".

V. Aan artikel 29 wordt als zesde lid toegevoegd:

„6. De Rijksinspecteur kan, voor zoover zulks door den Chef van den Generalen Staf wordt noodig geoordeeld voor de dagen van opkomst van militairen in werkelijken dienst bij buitengewone oproeping van dienstplichtigen ingeval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden een dienstregeling vaststellen, welke afwijkt van de dienstregeling, in het eerste lid bedoeld. Artikel 39 is in dit geval niet van toepassing.".

VI. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het Staatsblad, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 5den November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

(*Uitgeg.* 16 *November* 1937.)

S. 579 J.

6 *November* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 24 November 1919 (*Staatsblad* 765) en het laatst gewijzigd bij Koninklijk besluit van 2 Maart 1936 (*Staatsblad* N°. 564).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 11 October 1937, N°. 442, Afdeeling Waterstaatsrecht;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (Stbl. N°. 69);

Den Raad van State gehoord (advies van 26 October 1937, N°. 23);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 2 November 1937, N°. 427, Afdeeling Waterstaatsrecht;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat in artikel 1, lid 3, onder *a*, van het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 24 November 1919 (Stbl. N°. 765) en het laatst gewijzigd bij Koninklijk besluit van 2 Maart 1936 (Stbl. N°. 564), na: „Veere," wordt ingevoegd: „de vluchthaven te Lobith-Tolkamer,".

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 6den November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

(*Uitgeg.* 19 *November* 1937.)

S. 579 K.

8 *November* 1937. BESLUIT tot nadere wijziging van het Algemeen Reglement Dienst.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 29 September 1937, N°. 491, afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Gelet op artikel 27 der Spoorwegwet;

Den Raad van State gehoord (advies van 26 October 1937, N°. 21);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 3 November 1937, N°. 483, afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. Het Algemeen Reglement Dienst, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 15 Mei 1933 (Staatsblad N°. 277), het laatst gewijzigd bij Koninklijk besluit van 22 September 1936 (Staatsblad N°. 579B) te wijzigen als volgt:

a. in artikel 104 wordt een nieuw tweede lid opgenomen, luidende:

„(2) De Minister kan bij de in het vorige lid bedoelde goedkeuring of zelfstandige vaststelling tevens bepalen, dat deze gedurende een bepaald tijdvak zal gelden.";

b. het bestaande tweede lid van artikel 104 wordt derde lid en vernummerd in (3);

c. artikel 106 wordt gewijzigd en opnieuw vastgesteld als volgt:

„Artikel 106."

„Wijziging der Reglementen Dienstvoorwaarden."

„Elke verandering van de Reglementen Dienstvoorwaarden wordt aan de goedkeuring van den Minister onderworpen."

II. Te bepalen, dat dit besluit in werking treedt op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State zal worden medegedeeld.

Het Loo, den 8sten November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

(*Uitgeg.* 23 *November* 1937.)

S. 579 L.

17 *November* 1937. BESLUIT tot nadere wijziging van het Algemeen Reglement Vervoer en van het Algemeen Reglement Vervoer Locaalspoorwegen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 23 October 1937, N°. 497, afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Gelet op artikel 27 der Spoorwegwet en op artikel 4 der Locaalspoor- en Tramwegwet;

Den Raad van State gehoord (advies van 2 November 1937, N°. 44);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 12 November 1937, N°. 482, afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. Het Algemeen Reglement Vervoer, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 9 November 1928 (*Staatsblad* n°. 415), het laatst gewijzigd bij Koninklijk besluit van 1 November 1934 (*Staatsblad* n°. 561), te wijzigen als volgt:

a. 1°. In artikel 3, § 2, wordt een nieuw tweede lid opgenomen luidende:

„(2) Een ieder is verplicht het plaats- of toegangsbewijs, waarvan hij krachtens het bepaalde onder (1) moet zijn voorzien, te toonen en desverlangd te overhandigen aan den beambte of bediende van den spoorweg op diens aanvraag op het terrein van den spoorweg. Hij, die niet in staat is of weigert aan deze verplichting te voldoen, wordt gelijkgesteld met dengene, die zich zonder behoorlijk plaats- of toegangsbewijs bevindt in die gedeelten van het station, welke voor het publiek toegankelijk zijn, op tijdstippen, waarop of in gevallen, waarin voor het verblijf aldaar een plaats- of toegangsbewijs verlangd wordt.";

2°. het bestaande tweede lid wordt derde lid en vernummerd in (3); de daarin voorkomende woorden „in het vorige lid" worden vervangen door: „in het eerste lid".

b. De aanhef van artikel 9, tweede lid, wordt gewijzigd en gelezen:

„(2) Op de belangrijke aansluitingsstations moeten, enz.".

c. Het slot van den eersten volzin van artikel 13, § 1, tweede lid, wordt gewijzigd en gelezen:

„zoowel op diens aanvraag in den trein, als op diens aanvraag op het terrein van den spoorweg".

d. In artikel 22, eerste lid, wordt het woord „hoofdstations" gewijzigd in „belangrijke stations".

e. In artikel 34 wordt het derde lid gewijzigd en gelezen:

„(3) Aangifte van het belang bij de aflevering is niet toegestaan."

f. Aan artikel 77 wordt een nieuwe paragraaf 5 toegevoegd, luidende:

„§ 5. Indien een wagenlading na aankomst op het station van bestemming met nieuwen vrachtbrief naar een ander station wordt doorgezonden, zonder dat aan de lading iets is veranderd en zonder dat de zending aan de bewaking van den spoorweg onttrokken is geweest, wordt een na het sluiten van de nieuwe vervoersovereenkomst vastgesteld gedeeltelijk verlies of beschadiging, geacht tijdens den duur dezer overeenkomst te zijn ontstaan, behoudens bewijs van het tegendeel."

II. Het Algemeen Reglement Vervoer Locaalspoorwegen, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 17 December 1928 (*Staatsblad* n°. 459), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 25 Februari 1933 (*Staatsblad* n°. 63), te wijzigen als volgt:

Na artikel 5 wordt een nieuw artikel opgenomen, luidende:

„Artikel 5 bis.

Medenemen van levende dieren in de rijtuigen. Afwijking van artikel 21, § 3, vijfde lid, Algemeen Reglement Vervoer.

Het vijfde lid wordt gelezen als volgt:

„(5) Wordt een dier, waarvoor vracht verschuldigd is, zonder behoorlijk vervoerbewijs in den trein medegenomen, dan moet de geleider op eerste aanvraag van den beambte of bediende van den spoorweg alsnog den vrachtprijs voor het dier betalen, verhoogd met een bedrag van f 0.50 voor de tweede en van f 0.25 voor de derde klasse."

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 17den November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

(*Uitgeg.* 30 *November* 1937.)

S. 596.

20 *November* 1937. BESLUIT tot aanwijzing van de ambtenaren, bedoeld in de artikelen 13 en 15 van de Verkeerswet tegen lintbebouwing.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 16 November 1937, La. K, Afdeeling Waterstaatsrecht;

Gezien de artikelen 13 en 15 der Verkeerswet tegen lintbebouwing;

Hebben goedgevonden en verstaan:

1. aan te wijzen als de ambtenaren, bevoegd tot het verrichten van de in artikel 13 van genoemde wet omschreven handelingen, de volgende ambtenaren van den Rijkswaterstaat, de Zuiderzeewerken daaronder begrepen:

de hoofdingenieurs-directeuren, hoofdingenieurs, eerstaanwezend-ingenieurs, ingenieurs, waterbouwkundigen, technisch hoofdambtenaren, technisch ambtenaren, opzichters en havenmeesters;

2. aan te wijzen als de ambtenaren van

den Rijkswaterstaat, belast met de opsporing van de overtredingen van de bovenaangehaalde wet, de onder 1 genoemde ambtenaren van den Rijkswaterstaat, de Zuiderzeewerken daaronder begrepen, alsmede de kantonniers van den Rijkswaterstaat, de Zuiderzeewerken daaronder begrepen.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 20sten November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

(*Uitgeg.* 3 *December* 1937.)

S. 639 E.

---

4 *November* 1937. WET tot regeling van den invoer van papier en papierwaren.

Bijl. Hand. II 1936/37, 314; 1937, 314; 1937/38, 21.
Hand. II 1937/38, bladz. 76.
Bijl. Hand. I 1937/38, 21.
Hand. I 1937/38, bladz. 22.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 24 December 1936, N°. 25 (*Nederlandsche Staatscourant* van 29 December 1936, N°. 253) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van papier en papierwaren wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepot;

2. „Onze Minister", de Minister van Economische Zaken.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 6 maanden, aanvangende 1 Januari 1937 en eindigende 30 Juni 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van

a. druk- en schrijfpapier, voor zoover deze meer bedraagt dan 80 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 6 maanden in de jaren 1933 en 1934 uit dat land aan die goederen is ingevoerd;

b. „cellophane" en dergelijke transparante papiersoorten, alsmede voorwerpen daarvan vervaardigd, voor zoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 6 maanden in het jaar 1933 uit dat land aan die goederen is ingevoerd;

c. pak- en viltpapier, voor zoover deze meer bedraagt dan 80 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 6 maanden in de jaren 1933 en 1934 uit dat land aan die goederen is ingevoerd;

d. luxe papier, enveloppen en geplakte zakken, voor zoover deze meer bedraagt dan 80 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 6 maanden in de jaren 1933 en 1934 uit dat land aan die goederen is ingevoerd;

e. kantoor- en schrijfboeken en drukwerk n.a.g., voor zoover deze meer bedraagt dan 80 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 6 maanden in de jaren 1933 en 1934 uit dat land aan die goederen is ingevoerd;

f. papierwaren n.a.g., voor zoover deze meer bedraagt dan 80 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 6 maanden in de jaren 1933 en 1934 uit dat land aan die goederen is ingevoerd;

g. behangselpapier, voor zoover deze meer bedraagt dan 90 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 6 maanden in de jaren 1933 en 1934 uit dat land aan die goederen is ingevoerd;

h. asphaltdakpapier, voor zoover deze meer bedraagt dan 90 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 6 maanden in de jaren 1933 en 1934 uit dat land aan die goederen is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Gedurende het in het vorig artikel genoemde tijdvak zal de invoer der aldaar genoemde artikelen niet zijn toegestaan, tenzij daarbij wordt overgelegd eene daartoe door of vanwege Onzen Minister afgegeven vergunning.

2. Door Ons worden op voordracht van Onzen Minister regelen gesteld betreffende de voorwaarden, krachtens welke en de wijze waarop eene vergunning, in het vorig lid bedoeld, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten, aan de uitvoering van dat besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

3. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

4. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekendgemaakt.

4. 1. Voor de toepassing dezer wet kan Onze Minister bepalingen vaststellen betreffende het leveren van bewijs van oorsprong en/of herkomst van ten invoer aangegeven goederen, als bedoeld in deze wet.

2. Invoer, in strijd met het bepaalde krachtens het vorig lid, is verboden.

5. 1. Hij, die opzettelijk goederen invoert in strijd met het bepaalde in en krachtens de artikelen 2, 3 en 4, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste f 10,000 terwijl de goederen, waarmede of ten aanzien waarvan de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

2. Met dezelfde straffen wordt gestraft hij, die eenig goed verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop of ter aflevering in voorraad heeft, waarvan hij weet, dat het is ingevoerd in strijd met een verbod uitgevaardigd bij of krachtens het bepaalde in de artikelen 2, 3 en 4.

3. De feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, worden als misdrijven beschouwd.

6. Met het opsporen van feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast alle ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie, zoomede de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen.

7. Op feiten, vallende in eene strafbepaling dezer wet, zijn niet van toepassing de strafbepalingen, voorkomende in de wetten betreffende de invoerrechten en accijnzen.

8. Met betrekking tot de in en krachtens deze wet gegeven voorschriften zijn de artikelen 5, 6 en 7 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), van overeenkomstige toepassing.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien der afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 4den November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,

Steenberghe.

(*Uitgeg.* 26 *November* 1937.)

S. 639 G.

4 *November* 1937. WET tot regeling van den invoer van ongesmolten dierlijk vet.

Bijl. Hand. II 1936/37, 317; 1937, 317; 1937/38, 23.
Hand. II 1937/38, bladz. 76/7.
Bijl. Hand. I 1937/38, 23.
Hand. I 1937/38, bladz. 22.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 21 December 1936, N°. 7 (*Nederlandsche Staatscourant* van 24 December 1936, N°. 251) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van ongesmolten dierlijk vet wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepot;

2. „Onze Minister", de Minister van Economische Zaken.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Januari 1937 en eindigende 31 December 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van ongesmolten dierlijk vet, voor zoover deze meer bedraagt dan 25 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld in de jaren 1929, 1930 en 1931 uit dat land aan ongesmolten dierlijk vet is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. 1. Gedurende het in het vorig artikel genoemde tijdvak zal de invoer van ongesmolten dierlijk vet slechts zijn toegestaan aan eene door Onzen Minister aan te wijzen instantie.

2. Door Ons worden op voordracht van Onzen Minister regelen gesteld betreffende de wijze, waarop de in het vorig lid bedoelde instantie bij den invoer van ongesmolten dierlijk vet zal te werk gaan, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten aan de uitvoering van dat besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

3. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid, afwijkingen toe te staan.

4. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekendgemaakt.

4. Voor de toepassing dezer wet kan Onze Minister bepalingen vaststellen betreffende het leveren van bewijs van oorsprong en/of herkomst van ten invoer aangegeven ongesmolten dierlijk vet.

5. 1. Hij, die opzettelijk goederen invoert in strijd met het bepaalde in en krachtens de artikelen 2, 3 en 4, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste f 10,000 terwijl de goederen, waarmede of ten aanzien waarvan de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

2. Met dezelfde straffen wordt gestraft hij, die eenig goed verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop of ter aflevering in voorraad heeft, waarvan hij weet, dat het is ingevoerd in strijd met een verbod uitgevaardigd bij of krachtens het bepaalde in de artikelen 2, 3 en 4.

3. De feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, worden als misdrijven beschouwd.

6. Met het opsporen van feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van

Strafvordering aangewezen personen, belast alle ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie, zoomede de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen.

7. Op feiten, vallende in eene strafbepaling dezer wet, zijn niet van toepassing de strafbepalingen, voorkomende in de wetten betreffende de invoerrechten en accijnzen.

8. Met betrekking tot de in en krachtens deze wet gegeven voorschriften zijn de artikelen 5, 6 en 7 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), van overeenkomstige toepassing.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien der afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 4den November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.
(*Uitgeg.* 30 *November* 1937.)

S. 639 K.

3 *December* 1937. WET, houdende wijziging van de Vestigingswet Kleinbedrijf 1937.

Bijl. Hand. II 1937/38, 304.
Hand. II 1937/38, bladz. 124.
Bijl. Hand. I 1937/38, 304.
Hand. I 1937/38, bladz. 29.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat wijziging van de Vestigingswet Kleinbedrijf 1937 wenschelijk is;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In het vijfde lid van artikel 1 van de Vestigingswet Kleinbedrijf 1937 wordt het woord „toestemming" vervangen door het woord „vergunning".

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te Amsterdam, den 3den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.
(*Uitgeg.* 8 *December* 1937.)

S. 661.

30 *October* 1937. BESLUIT tot wijziging en aanvulling van artikel 26 van het Vogelbesluit 1937.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken van 7 October 1937, N°. 10098, Directie van den Landbouw, Afdeeling II A, Letter Jur.;

Gelet op de Vogelwet 1936 en op het Vogelbesluit 1937;

Gehoord den Raad van State (advies van 19 October 1937, N°. 48);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 October 1937, N°. 10868, Directie van Landbouw, Afdeeling II A, Letter Jur.;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

Art. 1. In artikel 26 van het Vogelbesluit 1937 worden vóór het slotleesteeken ingevoegd de volgende woorden:

of door de door dien Minister aan te wijzen natuurlijke personen of rechtspersonen.

2. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging in het Staatsblad.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 30sten October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.
(*Uitgeg.* 3 *December* 1937.)

S. 662.

18 *November* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Pluimveehouderijbesluit 1936 II.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken van 27 October 1937, N°. 26278, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Crisis-Pluimveehouderijbesluit 1936 II;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 22 October 1937, N°. 868);

Gehoord den Raad van State (advies van 2 November 1937, N°. 48);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 12 November 1937, N°. 27011, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

A. artikel 4 van het Crisis-Pluimveehouderijbesluit 1936 II wordt gewijzigd, zoodat het wordt gelezen als volgt:

„1. Het voorhanden hebben van een broedmachine is, met inachtneming van het bepaalde in het vierde lid van dit artikel, slechts toegestaan, indien degene, die de broedmachine voorhanden heeft, in het bezit is van een schriftelijke vergunning, af te geven door de crisis-organisatie.

2. Voor zoover het betreft een broedmachine, waarvan het voorhanden hebben op 31 October 1937 niet gedekt was door een vergunning, als genoemd in het vorig lid van dit artikel, wordt de vergunning niet verstrekt, dan nadat degene, die de broedmachine voorhanden heeft, aan de crisis-organisatie een opgave heeft verstrekt omtrent:

1. de plaats, waar de machine zich bevindt;
2. het merk en het nummer der machine;
3. de maximum-hoeveelheid pluimveeëieren, welke in de machine ingelegd kan worden;
4. het jaar, waarin de machine ten behoeve van zijn bedrijf geplaatst is,

en deze opgave ten genoegen van de crisis-organisatie is gebleken juist te zijn.

3. De houder eener vergunning, als genoemd in het eerste lid van dit artikel, is verplicht:

a. de broedmachine ter plaatse te laten staan, tenzij hij van de crisis-organisatie vergunning heeft verkregen de machine over te plaatsen naar een ander perceel;

b. de buiten gebruik zijnde broedmachine(s) vanwege de crisis-organisatie te laten verzegelen, voor zoover zulks door deze noodig wordt geacht.

4. Het bepaalde in het eerste lid van dit artikel vindt geen toepassing, indien degene, die een broedmachine voorhanden heeft als georganiseerde bij de crisis-organisatie is aangesloten en aantoont, dat hij er zijn beroep van maakt broedmachines te vervaardigen, te herstellen of te verhandelen, dat het voorhanden hebben der betreffende broedmachine geschiedt met het uitsluitend doel deze af te leveren, te herstellen of te verhandelen en dat deze is ingeschreven in een door de crisis-organisatie te verstrekken en door hem bij te houden voorraadsregister."

B. aan artikel 5 van het onder A genoemde besluit wordt toegevoegd een nieuw derde lid, luidende:

„3. Indien de houder eener vergunning, als genoemd in het eerste lid van dit artikel, de aanwijzingen, bedoeld in het bepaalde onder 3 van het vorig lid van dit artikel, niet opvolgt, kan zijn vergunning door de crisis-organisatie geheel of gedeeltelijk worden ingetrokken.";

het derde lid van artikel 5 van het onder A genoemde besluit wordt genummerd 4.

C. artikel 8 van het onder A genoemde besluit wordt gewijzigd, zoodat het wordt gelezen als volgt:

„1. Een kuikenbroeder, aan wien in het jaar 1937 een broedvergunning is uitgereikt, mag, met inachtneming van het in de artikelen 5 en 6 van dit besluit bepaalde, gedurende een door Ons te bepalen tijdvak een hoeveelheid eieren van kippen en/of eenden in zijn broedmachine(s) inleggen en als broedeieren in voorraad hebben, gelijk aan een door Ons vast te stellen percentage van het totaal aantal eieren van kippen en/of eenden, vastgesteld in de aan hem voor 1937 verleende broedvergunning.

2. Indien een kuikenbroeder, fokker of houder van een vermeerderingsbedrijf, mede gelet op het bepaalde onder *c* en *d* van artikel 9, niet meer behoort tot dezelfde categorie als waartoe hij in 1937 behoorde, wordt de hoeveelheid eieren van kippen en/of eenden, welke hij in zijn broedmachine(s) mag inleggen en als broedeieren in voorraad hebben, bepaald, alsof hij in 1937 al behoorde tot de categorie, waartoe hij thans behoort.

3. In afwijking van het bepaalde in het eerste en tweede lid van dit artikel is de crisis-organisatie bevoegd in naar haar oordeel hiervoor in aanmerking komende bijzondere gevallen het voor de toewijzing als grondslag te nemen totaal aantal eieren van kippen en/of eenden te verhoogen met een zoodanig aantal als door haar voor ieder geval afzonderlijk billijk wordt geacht. Daartoe strekkende verzoekschriften moeten om ontvankelijk te zijn vóór een door Onzen Minister te bepalen datum bij de crisis-organisatie worden ingediend. Binnen tien dagen, nadat de beslissing der crisis-organisatie ter kennis is gebracht van den requestrant, is deze bevoegd daarvan in beroep te gaan bij Onzen Minister."

D. in artikel 9 van het onder A genoemde besluit wordt de zinsnede „De in het eerste en tweede lid van het vorig artikel bedoelde percentages kunnen verschillende vastgesteld worden" vervangen door de zinsnede: „Het in het eerste lid van het vorig artikel bedoelde percentage kan verschillend vastgesteld worden", en wordt in het bepaalde onder *b* in plaats van „1936" gelezen „1937".

E. in artikel 10 van het onder A genoemde besluit wordt:

a. in plaats van „15 Januari 1937" gelezen „1 Januari 1938";

b. de zinsnede „overeenkomstig de bepalingen van het Crisis-Pluimveehouderijbesluit 1936 I na 1 Februari 1936" vervangen door de zinsnede „overeenkomstig de bepalingen van dit besluit na 15 Januari 1937";

c. in plaats van „in 1936" gelezen „in 1937";

d. in plaats van „artikel 8 lid 3" gelezen „artikel 8 lid 2";

e. in plaats van „het jaar 1937" gelezen „het jaar 1938";

f. in plaats van „15 Januari 1937" gelezen „1 Januari 1938";

F. in artikel 11 van het onder A genoemde besluit:

a. wordt in plaats van „in 1936" gelezen „in 1937";

b. vervalt de zinsnede „en welke hoeveelheid daarvan rechtstreeks betrokken moet zijn van fokkers en/of houders van vermeerderingsbedrijven";

c. wordt in plaats van „vóór 15 Januari 1937" gelezen „vóór een door Onzen Minister te bepalen datum";

d. vervallen in het onder *a* bepaalde van lid 2 de woorden „1936 of".

G. artikel 13 van het onder A genoemde besluit wordt ingetrokken.

H. artikel 16 lid 1 van het onder A genoemde besluit wordt gewijzigd, zoodat het wordt gelezen als volgt:

„1. Het vervoeren en in voorraad hebben van kippen en eenden met uitzondering van kuikens is verboden."

I. in artikel 23 van het onder A genoemde besluit wordt in plaats van „1937" gelezen „1938".

J. dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 18den November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 25 *November* 1937.)

S. 663.

27 *November* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Melkbesluit 1936.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken van 23 November 1937, N°. 28195, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op artikel 9 der Landbouw-Crisiswet 1933;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 22 October 1937, N°. 867);

Gehoord den Raad van State (advies van den 2 November 1937, N°. 45);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 23 November 1937, N°. 28195, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. het Crisis-Melkbesluit 1936 te wijzigen in dier voege, dat:

A. artikel 5 wordt gelezen als volgt:

„*Art.* 5. Het verbod, gesteld in het vorige artikel, geldt niet:

1. in de door Onzen Minister aangewezen gemeenten of gedeelten daarvan:

a. voor wat betreft het voorhanden hebben, alsmede het verhandelen en het afleveren aan en het rechtstreeks vervoeren naar een melkvergunninghouder A, E of G, indien dat geschiedt door een melkveehouder, die georganiseerd is bij een der Gewestelijken, en voor zoover het betreft consumptiemelk, welke gewonnen is van diens eigen vee;

b. voor wat betreft het voorhanden hebben, verhandelen, afleveren en vervoeren, indien dat geschiedt door een melkvergunninghouder A of B of een onder diens verantwoordelijkheid werkenden persoon en die melkvergunninghouder, onderscheidenlijk die persoon, in het bezit is van een geldige perceels- en/of bezorgersvergunning, dan wel een geldige reserve- en/of noodvergunning, met inachtneming van de beperkingen, ingevolge artikel 22 in de vergunning genoemd en betaald is het bedrag, als bedoeld in artikel 21, en indien is voldaan aan het voor hem in of ingevolge paragraaf 8 bepaalde, of indien dat geschiedt door een houder van een geldige noodvergunning, niet zijnde melkvergunninghouder A of B;

c. voor wat betreft het voorhanden hebben, verhandelen en afleveren, indien dat geschiedt door een melkvergunninghouder D, die in het bezit is van een geldige perceelsvergunning, met inachtneming van de beperkingen ingevolge artikel 22 in de vergunning genoemd en betaald is het bedrag, als bedoeld in artikel 21, en indien is voldaan aan het voor hem in of ingevolge paragraaf 8 bepaalde;

d. voor wat betreft het voorhanden hebben, verhandelen en afleveren, indien het betreft melk, welke door een georganiseerde bij een der Gewestelijken, niet zijnde melkvergunninghouder A of D, ingevolge vóór 1 Januari 1936 bestaande gewoonten aan ten hoogste 5 naburige gezinnen, voor hun eigen huishoudelijk gebruik wordt afgeleverd op zijn bedrijf tot een gezamenlijke hoeveelheid van ten hoogste 10 liter per dag, mits die melk niet wordt verkocht beneden den in het betrokken gebied geldenden minimumprijs;

e. voor wat betreft het vervoeren, indien dit geschiedt met een openbaar middel van vervoer;

f. voor wat betreft het voorhanden hebben, verhandelen, afleveren en vervoeren, indien dit geschiedt voor gebruik ter plaatse van verkoop in localiteiten, waarvoor krachtens de Drankwet (*Staatsblad* 1931, N°. 476) vergunning of verlof is verleend, of in consumptietenten of andere dergelijke verkoopgelegenheden en voor zoover dit geschiedt door den exploitant of een onder diens verantwoordelijkheid werkend persoon;

g. voor wat betreft het vervoeren, voor zoover dat vervoer geschiedt door een melkvergunninghouder G;

h. voor wat betreft het verhandelen, voor zoover dat verhandelen geschiedt door een melkvergunninghouder E.

2. in de door Onzen Minister aangewezen gemeenten of gedeelten daarvan, welke voor het bepaalde onder *a*, *b*, *c*, *d*, *e* en *f* verschillend kunnen worden vastgesteld:

a. voor wat betreft het voorhanden hebben, alsmede het verhandelen en het afleveren aan en het vervoeren naar een wederverkooper, indien dat geschiedt door een melkveehouder en voor zoover het betreft consumptiemelk, welke gewonnen is van diens eigen vee;

b. voor wat betreft het vervoeren, indien dit geschiedt met een openbaar middel van vervoer;

c. voor wat betreft het voorhanden hebben, verhandelen, afleveren en vervoeren, indien dit geschiedt voor gebruik ter plaatse van verkoop in localiteiten, waarvoor krachtens de Drankwet (*Staatsblad* 1931, N°. 476) vergunning of verlof is verleend, of in consumptietenten of andere dergelijke verkoopgelegenheden en voor zoover dit geschiedt door den exploitant of een onder diens verantwoordelijkheid werkend persoon;

d. voor wat betreft het voorhanden hebben, verhandelen, afleveren en vervoeren van door Onzen Minister aan te wijzen soorten van consumptiemelk, welke verschillend voor die gemeenten of gedeelten daarvan kunnen worden vastgesteld, indien dat geschiedt door diegenen, die op door Onzen Minister vast te stellen wijzen, anders dan die onder *a* en *c* bedoeld, deze soorten van consumptiemelk afzetten, welke wijzen eveneens voor die gemeenten of gedeelten daarvan verschillend kunnen worden vastgesteld en aan wie zulks door een door Onzen Minister erkende organisatie is toegestaan;

e. voor wat betreft het voorhanden hebben, verhandelen, afleveren en vervoeren van de ingevolge *d* aangewezen soorten van consumptiemelk, indien dat geschiedt door diegenen, die op andere wijze, dan de onder *a* en *c* bedoelde en de door Onzen Minister ingevolge *d* vastgestelde wijzen, deze soorten van consumptiemelk afzetten;

f. voor wat betreft het voorhanden hebben, verhandelen, afleveren en vervoeren van de andere dan de door Onzen Minister ingevolge de aangewezen soorten van consumptiemelk.

3. in de andere dan ingevolge lid 1 en 2

door Onzen Minister aangewezen gemeenten.";

B. in artikel 21 telkens na het woord „consumptiemelk" worden ingevoegd de woorden „en melk andere dan consumptiemelk";

II. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 27sten November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 2 *December* 1937.)

S. 664.

27 *November* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Zeevischbesluit 1936.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken van 28 October 1937, n°. 26285, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op artikel 3 van het CrisisZeevischbesluit 1936;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 22 October 1937, n°. 874);

Gehoord den Raad van State (advies van 16 November 1937, n°. 41);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 November 1937, n°. 27980, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. in artikel 3 van het Crisis-Zeevischbesluit 1936 op te nemen een nieuw tweede lid, luidende:

„2. Het bepaalde in het eerste lid van dit artikel is niet van toepassing ten aanzien van eigenaars en/of gebruikers van visschersvaartuigen, die de zeevisscherij uitoefenen in de territoriale wateren des Rijks met vaartuigen van minder dan 20 M³ inhoud, welke worden voortbewogen door windkracht of door een inrichting voor mechanische voortstuwing van minder dan 18 e.p.k.";

de leden 2, 3, 4, 5 en 6 van artikel 3 van het eerder genoemde besluit worden respectievelijk genummerd 3, 4, 5, 6 en 7.

B. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag, na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 27sten November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 4 *December* 1937.)

S. 861.

27 *November* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van 30 Maart 1935 (*Staatsblad* N°. 163), houdende vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 4 eerste lid, der Ziektewet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 19 October 1937, N°. 2570, afdeeling Arbeidersverzekering;

Gelet op artikel 4, eerste lid, der Ziektewet;

Den Raad van State gehoord (advies van den 16en November 1937, N°. 42);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 November 1937, N°. 2892, afdeeling Arbeidersverzekering;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te wijzigen Ons besluit van 30 Maart 1935, *Staatsblad* N°. 163, houdende vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 4, eerste lid, der Ziektewet en te bepalen als volgt:

Art. I. De punt geplaatst aan het slot van artikel 1 van Ons besluit van 30 Maart 1935, *Staatsblad* N°. 163, wordt vervangen door een komma-punt en aan dat artikel worden toegevoegd de woorden: „10°. het vlasserijbedrijf.".

Art. II. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Januari 1938.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 27sten November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.

(*Uitgeg.* 10 *December* 1937.)

S. 893.

27 *November* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van 6 April 1933, *Staatsblad* n°. 159, houdende opnieuw aanwijzing van de gevallen, waarin de bewaarde rentekaarten worden vernietigd.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 22 November 1937, n°. 2867, afdeeling Arbeidersverzekering;

Gelet op artikel 311, tweede lid der Invaliditeitswet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te wijzigen Ons besluit van den 6den April 1933, *Staatsblad* n°. 159, houdende opnieuw aanwijzing van de gevallen, waarin de bewaarde rentekaarten mogen worden vernietigd en te bepalen als volgt:

Eenig artikel.

De punt, geplaatst achter het woord „geplakt" aan het slot van artikel 1 van Ons vorenbedoeld besluit van 6 April 1933, *Staatsblad* n°. 159, wordt vervangen door een komma en daarachter worden toegevoegd de woorden: „tenzij uit de verzekering een rente in-

gevolge artikel 373 der Invaliditeitswet werd toegekend.".

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 27sten November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.

(*Uitgeg.* 10 *December* 1937.)

S. 951.

15 *November* 1937. BESLUIT, strekkende tot nadere aanvulling van het besluit van den 27sten November 1933 (*Staatsblad* N°. 630), houdende vaststelling van nieuwe bepalingen betreffende de zeebrieven en scheepspassen in *Nederlandsch-Indië.*

Wij WILHELMINA, enz.;

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat nadere aanvulling noodig is van het Zeebrieven- en Scheepspassenbesluit 1934;

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onzen Minister van Koloniën, van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken, van Onzen Minister van Financiën en van Onzen Minister van Defensie van 11 October 1937, 5de Afdeeling, N°. 9, van 12 October 1937, Afdeeling Consulaire- en Handelszaken, N°. 36790, van 13 October 1937, Afdeeling Invoerrechten, N°. 168 en van 23 October 1937, Ie Afdeeling, N°. 3;

Den Raad van State gehoord (advies van 9 November 1937, N°. 38);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 12 November 1937, 5de Afdeeling, N°. 1, Afdeeling Consulaire- en Handelszaken, N°. 40416, Afdeeling Invoerrechten, N°. 169 en Ie Afdeeling, N°. 19;

Den Volksraad gehoord;

Gelet op de artikelen 44 en 70 van de Indische Staatsregeling;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Ons besluit van 27 November 1933 (Nederlandsch Staatsblad N°. 630, Indisch Staatsblad 1934, N°. 78) zooals dit is aangevuld bij Ons besluit van 22 Januari 1935 (Nederlandsch Staatsblad N°. 25, Indisch Staatsblad N°. 89) wordt nader aangevuld en gewijzigd als volgt:

a. Het zesde lid van artikel 2 wordt gelezen als volgt:

„6. In bijzondere gevallen kan van de „voorschriften van dit artikel met inachtne„ming van het bepaalde bij het tweede lid „van artikel 3 worden afgeweken."

b. Aan artikel 3, waarvan de bestaande tekst zal worden genummerd als lid 1, wordt een tweede lid toegevoegd, luidende als volgt:

„2. Voor zoover betreft de verleening van „een zeebrief, een voorloopigen zeebrief of „een vergunning, geschiedt de afwijking, be„doeld bij het zesde lid van artikel 2 met „Onze machtiging en voor zoover betreft de „verleening van een scheepspas, met machti„ging van den Gouverneur-Generaal van „Nederlandsch-Indië. Bij die afwijking kunnen „zoo noodig voorwaarden worden gesteld."

c. De bestaande tekst van artikel 7 wordt genummerd als lid 1, terwijl daaraan na vervanging aan het slot van de punt door een komma, worden toegevoegd de woorden „behoudens het bepaalde in het volgende lid".

d. Aan artikel 7 wordt een tweede lid toegevoegd, luidende als volgt:

„2. Een Nederlandsch-Indisch zeeschip als „bedoeld in het eerste lid, dat in huur, tijd„of reisbevrachting dan wel anderszins door „den eigenaar ten gebruike is afgestaan en „bestemd om, al dan niet uitsluitend, te wor„den gebezigd dan wel gebezigd wordt voor „de kustvaart in Nederlandsch-Indië, is „slechts gerechtigd tot het voeren van de „Nederlandsche vlag, indien ook de gebruiker „van het schip voldoet aan de bij artikel 2 „gestelde voorwaarden."

e. Aan artikel 8, waarvan de bestaande tekst wordt genummerd als lid 1, worden twee nieuwe leden toegevoegd, luidende als volgt:

„2. Voorts kan het nationaliteitsbewijs wor„den geweigerd, indien Onzen Minister van „Koloniën of den Gouverneur-Generaal van „Nederlandsch-Indië gebleken is, dat hij, die „het nationaliteitsbewijs heeft aangevraagd, „handelt als tusschenpersoon voor anderen, „die niet aan de bij artikel 2 gestelde voor„waarden voldoen, of dat in het lichaam, dat „het nationaliteitsbewijs heeft aangevraagd, „de zeggenschap geheel of grootendeels berust „bij personen, die niet aan de bij artikel 2 „gestelde voorwaarden voldoen."

„3. Voor zoover een schip betreft, hetwelk „bestemd is om, al dan niet uitsluitend, te „worden gebezigd voor de kustvaart in Ne„derlandsch-Indië, kan het nationaliteitsbewijs „eveneens worden geweigerd, indien naar het „oordeel van Onzen Minister van Koloniën „of den Gouverneur-Generaal van Neder„landsch-Indië niet in voldoende mate vast„staat, dat bij het bedrijf, waarin dat schip „zal worden gebezigd, uitsluitend of overwe„gend Nederlandsch of Nederlandsch-Indische „belangen betrokken zijn."

f. Aan de overgangsbepaling wordt een derde lid toegevoegd, luidende als volgt:

„3. Aan zeeschepen, welke toebehooren aan „personen of lichamen, die op den datum van „inwerkingtreding van dit besluit reeds gedu„rende tien achtereenvolgende jaren op de „hun toebehoorende schepen rechtens de Ne„derlandsche vlag hebben gevoerd, kan, voor „zoover noodig onder daarbij te stellen voor„waarden, een nationaliteitsbewijs als bedoeld „in artikel 3 worden verleend."

2. Dit besluit treedt in werking met ingang van een door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië te bepalen tijdstip.

Onze Ministers van Koloniën, van Buitenlandsche Zaken, van Financiën en van Defensie zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst.

Het Loo, den 15den November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,
Ch. Welter.
De Minister van Buitenlandsche Zaken,
J. Patijn.
De Minister van Financiën,
J. A. de Wilde.
De Minister van Defensie, van Dijk.

(*Uitgeg.* 3 *December* 1937.)

S. 1369.

26 *October* 1937. BESLUIT tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van de afdeeling gymnasium van het St. Catharinalyceum te *Eindhoven* der Vereeniging „Ons Middelbaar Onderwijs in Noord-Brabant", gevestigd te *Tilburg*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 26 Augustus 1937, N°. 13077 III, Afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Gelet op artikel 157 der hooger-onderwijswet;

Gezien Ons besluit van 1 Maart 1932 (Staatsblad N°. 68);

Den Raad van State gehoord (advies van 12 October 1937, N°. 35);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 21 October 1937, N°. 17237, Afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 1 September 1937 de afdeeling gymnasium van het St. Catharinalyceum te Eindhoven der vereeniging „Ons Middelbaar Onderwijs in Noord-Brabant", gevestigd te Tilburg, opnieuw voor een tijdvak van zes jaren aan te wijzen als bevoegd om, met inachtneming der desbetreffende wettelijke voorschriften aan haar leerlingen, die het onderwijs tot aan het einde hebben bijgewoond, een getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire studiën af te geven, dat met het getuigschrift, in artikel 11 der hooger-onderwijswet vermeld, wordt gelijkgesteld.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 26sten October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 9 *November* 1937.)

S. 1370.

26 *October* 1937. BESLUIT tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van de afdeeling gymnasium van het St. Norbertus-lyceum en het St. Gertrudis-lyceum te *Roosendaal* van de Vereeniging „Ons Middelbaar Onderwijs in Noord-Brabant", gevestigd te *Tilburg*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 30 Augustus 1937, N°. 13009 III, Afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Gelet op artikel 157 der hooger-onderwijswet;

Gezien Ons besluit van 27 October 1931 (Staatsblad N°. 422);

Den Raad van State gehoord (advies van 12 October 1937, N°. 34);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 21 October 1937, N°. 17238, Afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 1 September 1937 de afdeeling gymnasium van het St. Norbertus-lyceum en het St. Gertrudis-lyceum te Roosendaal van de Vereeniging „Ons Middelbaar Onderwijs in Noord-Brabant", gevestigd te Tilburg, opnieuw voor een tijdvak van zes jaren aan te wijzen als bevoegd om, met inachtneming der desbetreffende voorschriften aan haar leerlingen, die het onderwijs tot aan het einde hebben bijgewoond, een getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire studiën af te geven, dat met het getuigschrift, in artikel 11 der hooger-onderwijswet vermeld, wordt gelijkgesteld.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 26sten October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 9 *November* 1937.)

S. 1386.

26 *October* 1937. BESLUIT, betreffende de St. Willibrordusstichting te *Heiloo*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 21 October 1937, n°. 10664, Afdeeling Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (Staatsblad n°. 96), zooals deze wet laatstelijk is gewijzigd;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat, met ingang van 15 November 1937, in Ons besluit van 27 October 1930 (Staatsblad n°. 412), de volgende wijzigingen worden gebracht:

I. Artikel 2 wordt gelezen:

Aan de Vereeniging „Congregatie der Broeders van Onze Lieve Vrouw van Lourdes", gevestigd te *Dongen*, wordt vergunning verleend van hare St. Willibrordusstichting, gelegen in de gemeente *Heiloo*, de paviljoenen, bestemd en gebezigd voor de verpleging van lijders, met uitzondering van de beide zijvleugels van het hoofdgebouw, genaamd Paviljoen Glorieux en Paviljoen St. Aloysius, in te richten tot een gesticht voor krankzinnigen.

Zoowel voor het gesticht als voor de inrichting bedoeld in artikel 3 zullen gelden de voorheen en thans overgelegde teekeningen en de daarbij gegeven beschrijving.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken bepaalt na de voltooiing van elk paviljoen het tijdstip, waarop dit in gebruik mag worden genomen en het maximum van het aantal ver-

pleegden dat daarin mag worden opgenomen.

II. Artikel 3 wordt gelezen:

De paviljoenen Glorieux en St. Aloysius worden onder de voorwaarden, vermeld in artikel 11, aangewezen als eene inrichting welke niet als gesticht wordt beschouwd, ook wanneer daarin meer dan twee krankzinnigen worden verpleegd.

Wij behouden Ons voor, die voorwaarden, wanneer dit noodig blijkt, aan te vullen of te wijzigen.

III. Artikel 4 wordt gelezen:

In het gesticht voor krankzinnigen mogen niet meer dan 420 mannelijke krankzinnigen verpleegd worden.

IV. Artikel 5 wordt gelezen:

In de inrichting, bedoeld in artikel 3, mogen niet meer dan 183 mannen verpleegd worden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst.

Het Loo, den 26sten October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeijen.

(*Uitgeg.* 19 *November* 1937.)

S. 1387. ———

10 *November* 1937. BESLUIT, betreffende de Stichting „Dennenoord" te *Zuidlaren.*

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 5 November 1937, Afdeeling Armwezen, n°. 11340;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (Staatsblad n°. 96), zooals deze wet laatstelijk is gewijzigd;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat artikel 4 van Ons besluit van 17 Augustus 1935 (Staatsblad n°. 509), wordt gelezen als volgt:

In het gesticht voor krankzinnigen mogen niet meer dan 843 krankzinnigen, 350 mannen en 493 vrouwen, verpleegd worden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst.

Het Loo, den 10den November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeijen.

(*Uitgeg.* 26 *November* 1937.)

S. 1600. ———

9 *December* 1937. WET tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van onroerend goed onder de gemeente *Sittard* ter bewaring van natuurschoon, gevormd door bosschen en andere houtopstanden.

Bijl. Hand. II 1937/38, 326.
Hand. II 1937/38, bladz. 242.
Bijl. Hand. I 1937/38, 326.
Hand. I 1937/38, bladz. 36.

———

S. 2319 C.

27 *October* 1937. BESLUIT tot schorsing van een besluit van Gedeputeerde Staten van *Noord-Brabant* van 10 Februari 1937, houdende goedkeuring van voorschriften nopens wegen te *Haaren.*

Geschorst tot 1 Mei 1938.

S. 2319 D. ———

29 *October* 1937. BESLUIT tot schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van *Laren (Gelderland)* van 23 September 1937, waarbij een bouwvergunning is verleend aan *H. Bats* te *Barchem.*

Geschorst tot 1 Mei 1938.

S. 2319 E. ———

29 *October* 1937. BESLUIT tot schorsing van een besluit van den raad van *Castricum* van 29 September 1937, betreffende bouwvergunning.

Geschorst tot 1 Mei 1938.

S. 2319 F. ———

30 *October* 1937. BESLUIT tot verlenging van de schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van *Heemskerk,* betreffende bouwvergunning.

Verlengd tot 28 April 1938.

S. 2319 G. ———

15 *November* 1937. BESLUIT tot schorsing van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente Harlingen van 28 October 1937, N°. 1.754.91, waarbij gunstig is beschikt op een verzoek van de afdeeling Harlingen van „Kerk en Vrede" om na afloop van een op 11 November 1937 te houden openbare bijeenkomst te mogen collecteeren.

Geschorst tot 1 April 1938.

S. 2325. ———

15 *November* 1937. BESLUIT tot schorsing tot 1 Mei 1938 van het besluit van den raad der gemeente Finsterwolde van 18 October 1937, waarbij mejuffrouw *E. C. Kooima* is benoemd tot onderwijzeres aan de school voor gewoon lager onderwijs te Ekamp.

S. 2349. ———

30 *October* 1937. BESLUIT tot vernietiging van een besluit van den raad van *Landsmeer* van 16 Maart 1937, waarbij een bouwvergunning is verleend aan *De Jong* en *Godschalk,* scheepsbouwers te *Amsterdam.*

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 2 October 1937, n°. 861 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting, betreffende het besluit van den raad van Landsmeer van 16 Maart 1937, waarbij aan De Jong en Godschalk, scheepsbouwers te Amsterdam, vergunning is verleend voor het bouwen van een loods onder Landsmeer;

Overwegende dat volgens artikel 6, tweede lid, van de Woningwet bouwvergunning moet worden geweigerd indien het plan, voor welke uitvoering zij wordt gevraagd, afwijkt van een goedgekeurd plan van uitbreiding;

dat vorenbedoelde loods is ontworpen op grond, waarop het goedgekeurde uitbreidingsplan van Landsmeer, blijkens de bebouwingsverordening op daarin gelegen terreinen, het oprichten van andere gebouwen dan woon- of winkelhuizen niet toelaat, met name ook niet indien — gelijk in dit geval is aangevoerd — de oprichting zou strekken tot uitbreiding van een bedrijf; dat toch de bedoelde verordening het oprichten van gebouwen ten behoeve van zoodanige uitbreiding niet uitzondert;

dat de vergunning derhalve moest zijn geweigerd en het raadsbesluit mitsdien behoort et worden vernietigd;

Gelet op artikel 185 der gemeentewet;

Den Raad van State gehoord, advies van 19 October 1937, n°. 35;

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 26 October 1937, n°. 9545 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting;

Hebben goedgevonden en verstaan:

vorenbedoeld besluit van den raad van Landsmeer te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 30sten October 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeijen.

(*Uitgeg.* 12 *November* 1937.)

S. 2350.

12 *November* 1937. BESLUIT tot vernietiging van een besluit van burgemeester en wethouders van *Grootegast* van 2 Augustus 1937, betreffende bouwvergunning.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 15 October 1937, n°. 8425 M/P.B.R., Afdeeling Volkshuisvesting, betreffende het besluit van burgemeester en wethouders van Grootegast van 2 Augustus 1937, waarbij aan F. Oosterhof aldaar vergunning is verleend voor den bouw van een woonhuis;

Overwegende dat volgens artikel 6, tweede lid, van de Woningwet bouwvergunning moet worden geweigerd, indien niet wordt voldaan aan de voorschriften, bedoeld in artikel 1 van die wet;

dat vorenbedoeld woonhuis zou worden opgericht op grond, die geen vrije verbinding heeft met een weg, welke voldoet aan artikel 9 van de bouwverordening van Grootegast, zoodat niet wordt voldaan aan artikel 22 van die verordening, volgens hetwelk „geen gebouw mag worden opgericht anders dan aan een weg, die voldoet aan het bepaalde in artikel 9";

dat burgemeester en wethouders van Grootegast de vergunning derhalve niet hadden mogen verleenen, en, haar verleenende, in strijd hebben gehandeld met artikel 6 van de Woningwet;

Gelet op artikel 185 van de gemeentewet;

Den Raad van State gehoord, advies van 2 November 1937, n°. 40;

Gezien het nader rapport van Onzen genoemden Minister van 9 November 1937, n°. 10054 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting;

Hebben goedgevonden en verstaan:

vorenbedoeld besluit van burgemeester en wethouders van Grootegast te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 12den November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeijen.

(*Uitgeg.* 23 *November* 1937.)

S. 2351.

12 *November* 1937. BESLUIT tot vernietiging van een besluit van burgemeester en wethouders van *Weesperkarspel* van 23 Juni 1937, waarbij een bouwvergunning is verleend aan *A. Baas* aldaar.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 18 October 1937, n°. 8653 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting, betreffende het besluit van burgemeester en wethouders van Weesperkarspel van 23 Juni 1937, waarbij aan A. Baas aldaar vergunning is verleend voor „het verbouwen van een schuur tot woonhuis", op het perceel sectie A, n°. 1007;

Overwegende dat volgens artikel 6, tweede lid, van de Woningwet bouwvergunning moet worden geweigerd, indien niet wordt voldaan aan de voorschriften, bedoeld in artikel 1 van die wet;

dat het plan van A. Baas, blijkens het onderzoek, strekt tot het afbreken van een schuur en het in de plaats daarvan bouwen van een huis, dat niet dan over een aangrenzen erf van af een weg toegankelijk zou zijn;

dat mitsdien niet zou worden voldaan aan artikel 21 van de bouwverordening van Weesperkarspel, hetwelk het oprichten van gebouwen anders dan aan wegen niet toelaat;

dat burgemeester en wethouders voornoemd, de vergunning ten onrechte verleenende, hebben gehandeld in strijd met artikel 6 van de Woningwet;

Gelet op artikel 185 van de gemeentewet;
Den Raad van State gehoord, advies van 2 November 1937, n°. 41;
Gezien het nader rapport van Onzen genoemden Minister van 9 November 1937, n°. 10057 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting;
Hebben goedgevonden en verstaan:
vorenbedoeld besluit van burgemeester en wethouders van Weesperkarspel te vernietigen wegens strijd met de wet.
Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.
Het Loo, den 12den November 1937.

WILHELMINA.
De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeijen.
(*Uitgeg.* 23 *November* 1937.)

S. 2352.

15 *November* 1937. BESLUIT, strekkende tot vernietiging van een besluit van den raad van Marum van 29 April 1937, waarbij een bouwvergunning is verleend aan *H. Varwijk* te de Wilp (gemeente Marum).

Wij WILHELMINA, enz.;
Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 11 October 1937, n°. 8803 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting, betreffende het besluit van den raad van Marum van 29 April 1937, waarbij aan H. Varwijk vergunning is verleend voor den bouw van een huis te de Wilp, gemeente Marum;
Overwegende, dat volgens artikel 6, tweede lid, van de Woningwet, bouwvergunning moet worden geweigerd, indien niet wordt voldaan aan de voorschriften, bedoeld in artikel 1 van die wet;
dat het plan van H. Varwijk niet voldoet aan het bepaalde in artikel 22 van de bouwverordening van Marum, voor wat betreft het oprichten van gebouwen aan wegen;
dat van bedoeld voorschrift vrijstelling kan worden verleend door burgemeester en wethouders, welk college echter gemeend heeft die vrijstelling te moeten weigeren;
dat de raad, onder nietig-verklaring van het besluit van burgemeester en wethouders, die vrijstelling alsnog heeft verleend; dat echter de raad de hierbedoelde vrijstellingsbevoegdheid mist, aangezien artikel 3 der bouwverordening deze uitsluitend toekent aan burgemeester en wethouders;
dat het raadsbesluit derhalve in strijd is met de artikelen 22 en 3 der bouwverordening en mitsdien ook in strijd met artikel 6, tweede lid, van de Woningwet;
Gelet op artikel 185 der Gemeentewet;
Den Raad van State gehoord, advies van 2 November 1937, n°. 39;
Gezien het nader rapport van Onzen genoemden Minister van 10 November 1937, n°. 10055 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting;
Hebben goedgevonden en verstaan:
vorenbedoeld besluit van den raad van Marum te vernietigen wegens strijd met de wet.
Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.
Het Loo, den 15den November 1937.

WILHELMINA.
De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeijen.
(*Uitgeg.* 26 *November* 1937.)

S. 2353.

3 *December* 1937. BESLUIT tot vernietiging van een besluit van burgemeester en wethouders van *Houten* van 23 Juli 1937, waarbij een bouwvergunning is verleend aan *A. van der Wielen* aldaar.

Wij WILHELMINA, enz.;
Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 28 October 1937, n°. 9181 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting, betreffende het besluit van burgemeester en wethouders van *Houten* van 23 Juli 1937, waarbij aan A. van der Wielen aldaar vergunning is verleend voor den bouw van een dubbel landhuis aan den Heerenweg;
Overwegende dat volgens artikel 6, tweede lid, van de Woningwet bouwvergunning moet worden geweigerd, indien niet wordt voldaan aan de voorschriften, bedoeld in artikel 1 van die wet;
dat de Heerenweg minder dan 12 Meter breed is, en dat iedere zijgevel van het, buiten de bebouwde kom van *Houten* ontworpen, dubbele landhuis op minder dan 5 Meter afstand van de (zij) erfscheiding zou komen te staan;
dat mitsdien niet wordt voldaan aan artikel 31 van de bouwverordening van *Houten*, volgens welk artikel bij den bouw van een dubbele woning, buiten de bebouwde kom der gemeente, aan een weg, die niet breeder is dan 12 Meter, de afstand van den zijgevel, gemeten tot de erfscheiding, ten minste 5 Meter moet bedragen, zulks tenzij bij bebouwingsvoorschriften ingevolge artikel 39 of bij voorschriften ingevolge artikel 43 der Woningwet anders is of nog zal worden bepaald;
dat burgemeester en wethouders bij gebreke van voorschriften als bedoeld, welke den bouw zouden toelaten, de vergunning hadden moeten weigeren, en, haar verleenende, hebben gehandeld in strijd met artikel 6 van de Woningwet;
dat het besluit van burgemeester en wethouders derhalve behoort te worden vernietigd;
Gelet op artikel 185 van de gemeentewet;
Den Raad van State gehoord, advies van 16 November 1937, N°. 33;
Gezien het nader rapport van Onzen genoemden Minister van 26 November 1937, N°. 10538 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting;
Hebben goedgevonden en verstaan:
Vorenbedoeld besluit van burgemeester en wethouders van *Houten* te vernietigen wegens strijd met de wet.
Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat

in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Amsterdam, den 3den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeijen.

(*Uitgeg.* 21 *December* 1937.)

S. 2354. ———

7 *December* 1937. BESLUIT tot vernietiging van een besluit van den raad van *'s-Gravenhage* d.d. 2 November 1936, betreffende de verbouwing van huizen aan de van Ravesteinstraat aldaar.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 28 October 1937, N°. 8764 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting, betreffende het besluit van den raad van 's-Gravenhage van 2 November 1936, waarbij H. V. Baints te Utrecht niet-ontvankelijk is verklaard in zijn beroep ter zake van een bouwplan;

Overwegende, dat H. V. Baints aan burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage vergunning heeft gevraagd om elf beneden- en bovenhuizen aan de van Ravesteinstraat aldaar tot elf heele huizen te mogen verbouwen;

dat burgemeester en wethouders geen vrijstelling hebben willen verleenen van artikel 26 van de bouwverordening van 's-Gravenhage, welk voorschrift naar hun meening van toepassing is en waaraan het verbouwingsplan niet voldoet;

dat de raad, in beroep, zich heeft vereenigd met het standpunt van burgemeester en wethouders, hetgeen meebracht, dat de vergunning niet werd verleend;

Overwegende, dat volgens artikel 6, tweede lid, van de Woningwet, bouwvergunning moet worden verleend voor ieder plan, dat voldoet aan de eischen, in dat voorschrift bedoeld;

dat de onderwerpelijke aanvraag van Baints, blijkens een ingesteld onderzoek voldoet aan alle de voorschriften, die op zijn bouwplan van toepassing zijn;

dat weliswaar de van Ravesteinstraat niet voldoet aan de eischen nopens wegen, waaraan artikel 26 van de bouwverordening van 's-Gravenhage bouwen alleen toelaat; dat echter het hierbedoelde voorschrift geen verband houdt met het gedeelte van ieder huis, hetwelk volgens het bouwplan zal worden vernieuwd, en deswege — ingevolge artikel 97 der verordening — niet van toepassing is te achten ten aanzien van de onderhavige vernieuwing (verbouwing);

dat de vergunning derhalve, bij gebreke van een deugdelijken weigeringsgrond, moest zijn verleend en het raadsbesluit mitsdien behoort te worden vernietigd;

Gelet op artikel 185 van de gemeentewet;

Den Raad van State gehoord, advies van 16 November 1937, N°. 32;

Gezien het nader rapport van Onzen genoemden Minister van 3 December 1937, N°. 10534 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting;

Hebben goedgevonden en verstaan:

vorenbedoeld besluit van den raad van 's-Gravenhage van 2 November 1936 te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Amsterdam, den 7den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeijen.

(*Uitgeg.* 21 *December* 1937.)

S. 2355. ———

7 *December* 1937. BESLUIT tot vernietiging van een besluit van den raad van *Loosdrecht* van 14 December 1936, betreffende bouwvergunning.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 30 October 1937, N°. 9209 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting, betreffende het besluit van den raad van Loosdrecht van 14 December 1936, waarbij, in beroep tegen twee besluiten van burgemeester en wethouders, aan J. A. van den Berg en L. Post, te Hilversum, vergunning is verleend voor het bouwen van woningen onder Loosdrecht;

Overwegende, dat burgemeester en wethouders de vergunning hebben geweigerd uit overweging, dat gebouwd zou worden op grond, die niet grenst aan een weg, welke in eigendom toebehoort aan het Rijk, de Provincie, de gemeente of een waterschap, zoodat niet zou worden voldaan aan artikel 19 van de bouwverordening van Loosdrecht;

dat de raad de vergunning heeft verleend, in de verwachting, dat gebouwd zou worden aan (parallel) wegen, die nog niet zijn aangelegd, maar waarvan de aanleg voldoende zou zijn verzekerd;

Overwegende dat volgens artikel 6, tweede lid, van de Woningwet bouwvergunning moet worden geweigerd indien niet wordt voldaan aan de voorschriften, bedoeld in artikel 1 van die wet;

dat vorenbedoelde woningen zijn ontworpen op grond, die niet grenst aan een weg, maar die door een niet-overbrugde sloot van den (provincialen) weg is gescheiden;

dat mitsdien niet wordt voldaan aan genoemd artikel 19 van de verordening, hetwelk bouwen alleen toelaat aan (bestaande) wegen;

dat nu wel, volgens artikel 7, derde lid, van de verordening, burgemeester en wethouders kunnen toestaan, dat gebouwd wordt aan wegen, waarvan (onder meer) de aanleg voldoende is verzekerd; dat deze bepaling echter de verleende vergunning niet kan wettigen aangezien toestemming als bedoeld in dit geval niet is verleend;

dat de vergunning mitsdien wegens strijd met de voorschriften moest zijn geweigerd, zoodat de raad, haar verleenende, in strijd heeft gehandeld met artikel 6 van de Woningwet;

Gelet op artikel 185 van de gemeentewet;
Den Raad van State gehoord, advies van 23 November 1937, N°. 41;
Gezien het nader rapport van Onzen genoemden Minister van 3 December 1937, N°. 10777 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting;
Hebben goedgevonden en verstaan:
vorenbedoeld besluit van den raad van Loosdrecht te vernietigen wegens strijd met de wet.
Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.
Amsterdam, den 7den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeijen.
(*Uitgeg.* 21 *December* 1937.)

S. 3201. ———

3 *December* 1937. WET tot wijziging van het vierde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1937, 497; 1937/38, 160.
Hand. II 1937/38, bladz. 77.
Bijl. Hand. I 1937/38, 160.
Hand. I 1937/38, bladz. 28/9.

S. 3303. ———

3 *December* 1937. WET tot verhooging van de begrooting van het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1937, 577, 1937/38, 264.
Hand. II 1937/38, bladz. 123.
Bijl. Hand. I 1937/38, 264.
Hand. I 1937/38, bladz. 28/9.

S. 3304. ———

3 *December* 1937. WET tot wijziging van de begrooting van de Ontvangsten en Uitgaven van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1937/38, 300.
Hand. II 1937/38, bladz. 123.
Bijl. Hand. I 1937/38, 300.
Hand. I 1937/38, bladz. 29.

S. 3380. ———

12 *October* 1937. BESLUIT, houdende aanwijzing van overschotten op de begrooting van uitgaven van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie voor het dienstjaar 1936, welke worden toegevoegd aan de daarnevens aangegeven kredieten voor het dienstjaar 1937.

S. 3404. ———

December 1937. WET tot wijziging van het zevende hoofdstuk A der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1937, 549; 1937/38, 193.
Hand. II 1937/38, bladz. 124.
Bijl. Hand. I 1937/38, 193.
Hand. I 1937/38, bladz. 29.

S. 3405. ———

3 *December* 1937. WET tot wijziging en verhooging van de begrooting van het Staatsmuntbedrijf voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1937, 576; 1937/38, 263.
Hand. II 1937/38, bladz. 124.
Bijl. Hand. I 1937/38, 263.
Hand. I 1937/38, bladz. 29.

S. 3406. ———

3 *December* 1937. WET tot wijziging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Gemeentefonds voor het begrootingsjaar 1935/1936 en tot nadere bepaling van den termijn van afsluiting van den dienst van het Gemeentefonds voor dat begrootingsjaar.

Bijl. Hand. II 1937, 507; 1937/38, 167.
Hand. II 1937/38, bladz. 123.
Bijl. Hand. I 1937/38, 167.
Hand. I 1937/38, bladz. 29.

S. 3407. ———

3 *December* 1937. WET tot wijziging en verhooging van het zevende hoofdstuk B der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1936/37, 482; 1937, 482; 1937/38, 156.
Hand. II 1937/38, bladz. 306;
Bijl. Hand. I 1937/38, 156.
Hand. I 1937/38, bladz. 31.

S. 3504. ———

3 *December* 1937. WET tot verhooging van de begrooting van ontvangsten en uitgaven van het Defensiefonds voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1937/38, 325.
Hand. II 1937/38, bladz. 242.
Bijl. Hand. I 1937/38, 325.
Hand. I 1937/38, bladz. 31.

S. 3544. ———

3 *December* 1937. WET tot wijziging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Verkeersfonds voor het dienstjaar 1937. *(Stichting Nationaal Luchtvaartlaboratorium.)*

Bijl. Hand. II 1937, 500; 1937/38, 161.
Hand. II 1937/38, bladz. 124.
Bijl. Hand. I 1937/38, 161.
Hand. I 1937/38, bladz. 29.

———

S. 3545.

3 *December* 1937. WET tot wijziging van het *negende* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. *(Stichting Nationaal Luchtvaartlaboratorium.)*

Bijl. Hand. II 1937, 500; 1937/38, 161.
Hand. II 1937/38, bladz. 124.
Bijl. Hand. I 1937/38, 161.
Hand. I 1937/38, bladz. 29.

S. 3546. ———

3 *December* 1937. WET tot wijziging en verhooging van de begrooting van de Staatsmijnen in *Limburg* voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1937, 519; 1937/38, 175.
Hand. II 1937/38, bladz. 124.
Bijl. Hand. I 1937/38, 175.
Hand. I 1937/38, bladz. 29.

S. 3547. ———

3 *December* 1937. WET tot verhooging van de begrooting van het Staatsvisschershavenbedrijf te IJmuiden voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1937, 548; 1937/38, 192.
Hand. II 1937/38, bladz. 124.
Bijl. Hand. I 1937/38, 192.
Hand. I 1937/38, bladz. 29.

S. 3548. ———

3 *December* 1937. WET tot wijziging en verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Verkeersfonds voor het dienstjaar 1937. *(Deelneming in het kapitaal van de N. V. Nederlandsche Spoorwegen.)*

Bijl. Hand. II 1937, 575; 1937/38, 262.
Hand. II 1937/38, bladz. 124.
Bijl. Hand. I 1937/38, 262;
Hand. I 1937/38, bladz. 29.

S. 3580. ———

16 *October* 1937. BESLUIT, waarbij met toepassing van artikel 16 der Bedrijvenwet 1928 (*Staatsblad* n°. 249) restanten op enkele artikelen van de begrooting van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1936 worden toegevoegd aan overeenkomstige artikelen van de begrooting van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1937.

S. 3581. ———

19 *October* 1937. BESLUIT, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927 (*Staatsblad* N°. 259) restanten op enkele artikelen van het VIIIe Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936 worden toegevoegd aan gelijksoortige artikelen van het VIIIe Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.

———

S. 37.

3 *December* 1937. WET, betreffende voorbehoud der bevoegdheid om toe te treden tot het op 8 November 1933 te *Londen* gesloten Verdrag betreffende de bescherming van de fauna en de flora in haar natuurlijken staat.

Bijl. Hand. II 1936/37, 400; 1937, 400; 1937/38, 130.
Hand. II 1937/38, bladz. 125.
Bijl. Hand. I 1937/38, 130.
Hand. I 1937/38, bladz. 29.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is Ons de bevoegdheid voor te behouden voor *Nederland* (Rijk in *Europa*) en voor *Nederlandsch-Indië* toe te treden tot het op 8 November 1933 te *Londen* gesloten Verdrag betreffende het behoud van de fauna en de flora in haar natuurlijken staat, welke toetreding op grond van artikel 58, derde lid, der Grondwet alleen kan geschieden krachtens de wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Wij behouden Ons de bevoegdheid voor om, behoudens het in het volgend artikel bepaalde, voor *Nederland* (Rijk in *Europa*) en voor *Nederlandsch-Indië* toe te treden tot het bij deze wet in afdruk gevoegd, op 8 November 1933 te *Londen* gesloten, Verdrag betreffende het behoud van de fauna en de flora in haar natuurlijken staat.

2. De toetreding voor het Rijk in *Europa* zal zich beperken tot aanvaarding van de verplichtingen, neergelegd in de leden 3, 8 en 9 van artikel 9 van het in het vorig artikel bedoeld Verdrag.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te Amsterdam, den 3den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.
De Minister van Koloniën,
Ch. Welter.
De Minister van Buitenlandsche Zaken,
J. Patijn.
De Minister van Financiën,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 24 *December* 1937.)

Fransche tekst.

Convention relative à la conservation de la faune en de la flore à l'état naturel.

Londres, le 8 novembre, 1933.

Les Gouvernements de l'Union de l'Afrique du Sud, de Belgique, du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'Égypte, d'Espagne, de la France, d'Italie, du Portugal, et du Soudan Anglo-Égyptien:

Considérant que la faune et la flore naturelle de certaines parties du monde, et en particulier d'Afrique, sont en danger, dans les conditions actuelles, d'extinction ou de préjudice permanent;

Désirant établir un régime spécial pour la conservation de la faune et de la flore;

Considérant que cette conservation peut le mieux être réalisée (i) en constituant des parcs nationaux, des réserves naturelles intégrales, et d'autres réserves dans lesquels la chasse, l'abattage ou la capture de la faune, et la récolte ou destruction de la flore seront limitées ou interdites, (ii) en imposant des règles concernant la chasse, l'abattage et la capture de la faune en dehors de telles aires, (iii) en réglementant le commerce des trophées, et (iv) en interdisant certaines méthodes et armes pour la chasse, l'abattage et la capture de la faune;

Ont décidé de conclure une Convention à ces fins, et ont nommé pour leurs Plénipotentiaires:

Le Gouvernement de l'Union de l'Afrique du Sud:
M. C. T. te Water, Haut-Commissaire pour l'Union de l'Afrique du Sud dans le Royaume-Uni.
Sir Arthur W. Hill, K.C.M.G., F.R.S., Directeur, Jardins Royaux Botaniques à Kew.

Le Gouvernement de Belgique:
Son Excellence le Baron de Cartier de Marchienne, Ambassadeur de Sa Majesté le Roi des Belges.
M. le Dr. Van Straelen, Directeur du Musée Royal d'Histoire Naturelle à Bruxelles.
M. le Dr. J. M. Derscheid, Directeur du Parc National Albert, Directeur de l'Office international pour la Protection de la Nature.

Le Gouvernement du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord:
Le très honorable Comte d'Onslow.
Sir William F. Gowers, K.C.M.G., ancien Gouverneur de l'Ouganda.
Sir Arnold Hodson, K.C.M.G., Gouverneur de Sierra Leone.
M. A. B. Acheson, Ministère des Colonies.
M. B. F. Wright, Secrétaire officiel, Bureau du Haut-Commissaire pour la Rhodésie du Sud.

Le Gouvernement d'Égypte:
M. le Dr. Ibrahim Kadry, Directeur des Jardins Zoologiques, Giza.

Le Gouvernement d'Espagne:
Son Excellence Don Ramón Pérez de Ayala, Ambassadeur d'Espagne.

Le Gouvernement de la France:
M. Louis Ruffat, Directeur du Bureau de la Chasse au Ministère des Colonies.

Le Gouvernement d'Italie:
Gr. Uff. Dr. Tullio Zedda, Secrétaire-Général, Ministère Royal des Colonies.
Marchese Saverio Patrizi.

Le Gouvernement du Portugal:
Son Excellence M. le Dr. Ruy Ennes Ulrich, Ambassadeur du Portugal.
M. le Dr. Carlos Mello Geraldes, Professeur à l'Institut Supérieur d'Agronomie de Lisbonne.
M. le Dr. Luis Wittnich Carrisso, Professeur à l'Université de Coimbra.

Le Gouvernement du Soudan Anglo-Égyptien:
M. le Major W. R. Barker, O.B.E., Surveillant de la Chasse.

Lesquels, ayant communiqué leurs pleins pouvoirs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des dispositions suivantes:

Art. 1er. 1. Sauf en ce qui concerne les territoires mentionnés à l'alinéa 3 (i) du présent article, tout Gouvernement Contractant sera libre, conformément aux dispositions de l'article 13, d'assumer quant à chacun de ses territoires (y compris les territoires métropolitains, colonies, territoires d'outre-mer, ou territoires sous suzeraineté, protection, ou mandat), celles seulement des obligations de la présente Convention qui se trouvent à l'article 9, alinéas 3, 8 et 9. L'expression „en partie" dans la présente Convention sera censée désigner ces obligations.

2. L'expression „territoire" ou „territoires" en ce qui concerne tout Gouvernement Contractant désignera, aux fins de la présente Convention, le territoire ou les territoires de ce Gouvernement auquel la Convention s'applique en plein; et, sous réserve des dispositions de l'alinéa précédent et de l'article 13, les obligations découlant des articles 2—12 ne s'appliqueront qu'à de tels territoires.

3. La présente Convention s'appliquera, et s'appliquera en plein (i) à tous les territoires (c'est-à-dire les territoires métropolitains, colonies, territoires d'outre-mer, ou territoires sous suzeraineté, protection, ou mandat) de tout Gouvernement Contractant situés dans le continent d'Afrique, y compris Madagascar et Zanzibar; (ii) à tout autre territoire pour le compte duquel un Gouvernement Contractant aura assumé toutes les obligations de la présente Convention conformément aux dispositions de l'article 13.

4. Aux fins de la présente Convention les territoires britanniques sous Haute-Commission en Sud-Afrique seront considérés comme un seul territoire.

5. La présente Convention n'aura aucune application, ni en plein, ni en partie, à un territoire métropolitain situé en dehors du continent d'Afrique, sauf au cas et dans les limites où une déclaration effectuant une telle application serait faite en vertu de l'article 13.

Art. 2. Aux fins de la présente Convention:

1. L'expression „parc national" désignera une aire (*a*) placée sous le contrôle public, dont les limites ne seront pas changées et dont aucune partie ne sera capable d'être transférée sauf par l'autorité législative compétente, (*b*) mise à part pour la propagation, la protection et la conservation de la vie animale sauvage et de la végétation sauvage, et pour la conservation d'objets d'intérêt esthétique, géologique, préhistorique, historique, archéologique, et d'autres intérêts scientifiques, au profit, à l'avantage et pour la récréation du public général, (*c*) dans laquelle la chasse, l'abattage ou la capture de la faune et la destruction ou collection de la flore est interdite sauf par l'entreprise de ou sous la direction ou le contrôle des autorités du parc.

Conformément aux dispositions précédentes des facilités seront, dans la mesure du possible, accordées au public général pour observer la faune et la flore dans les parcs nationaux.

2. L'expression „réserve naturelle intégrale" désignera une aire placée sous le contrôle

public et sur toute l'étendue de laquelle toute espèce de chasse ou de pêche, toute exploitation forestière, agricole ou minière, toutes fouilles ou prospections, sondages, terrassements ou constructions, tous travaux tendant à modifier l'aspect du terrain ou de la végétation, tout acte de nature à nuire ou à apporter des perturbations à la faune ou à la flore, toute introduction d'espèces zoologiques ou botaniques, soit indigènes, soit importées, sauvages, ou domestiquées, seront strictement interdits; où il sera défendu de pénétrer, de circuler, ou de camper sans autorisation spéciale écrite des autorités compétentes; et dans laquelle les recherches scientifiques ne pourront être effectuées qu'avec la permission de ces autorités.

3. L'expression „animal" ou „espèce" désignera tous les vertébrés et invertébrés (y compris les poissons non comestibles, mais à l'exclusion des poissons comestibles sauf dans un parc national ou dans une réserve naturelle intégrale), leurs nids, œufs, coquilles d'œufs, dépouilles et plumages.

Art. 3. 1. Les Gouvernements Contractants examineront immédiatement la possibilité d'établir dans leurs territoires des parcs nationaux et des réserves naturelles intégrales ainsi qu'ils sont définis à l'article précédent. Dans tous les cas où l'établissement de tels parcs ou de telles réserves sera possible, les travaux nécessaires devront être commencés dans un délai de deux ans à partir de la date de la mise en vigueur de la présente Convention.

2. Au cas où, dans un territoire quelconque, l'établissement d'un parc national ou d'une réserve naturelle intégrale ne paraîtrait pas être praticable à présent, des aires convenables seront choisies le plus tôt possible au cours du développement du territoire en question, et les aires ainsi choisies seront transformées en parcs nationaux ou en réserves naturelles intégrales dès que, de l'avis des autorités du territoire, les circonstances le permettront.

Art. 4. Les Gouvernements Contractants prendront en considération pour chacun de leurs territoires les dispositions administratives suivantes:

1. Le contrôle de tous les établissements de blancs ou d'indigènes dans les parcs nationaux en vue d'assurer que le moins de dérangement possible soit occasionné à la faune et la flore naturelle.

2. L'établissement autour des bords des parcs nationaux et des réserves naturelles intégrales de zones intermédiaires dans lesquelles la chasse, l'abattage et la capture d'animaux pourront avoir lieu sous le contrôle des autorités du parc ou de la réserve; mais dans lesquelles nulle personne qui deviendrait propriétaire, locataire, ou occupant après une date à déterminer par l'autorité du territoire intéressé n'aura aucun droit de réclamation quant aux dégâts causés par les animaux.

3. Le choix pour tous parcs nationaux d'aires d'une étendue suffisante pour permettre, dans la mesure du possible, les migrations de la faune qui s'y trouverait conservée.

Art. 5. 1. Les Gouvernements Contractants notifieront au Gouvernement du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord l'établissement de tout parc national ou de toute réserve naturelle intégrale (en définissant l'étendue des parcs ou des réserves), et la législation, y compris les méthodes d'administration et de contrôle, adoptée dans la matière.

2. Ils notifieront de même tous renseignements se rapportant aux fins de la présente Convention qui leur seront communiqués par les musées nationaux ou par les organismes nationaux ou internationaux établis dans les limites de leur juridiction et intéressés à ces fins.

3. Le Gouvernement du Royaume-Uni fera part des renseignements ainsi reçus aux autres Gouvernements qui ont signé ou adhéré à la présente Convention soit en plein soit en partie.

Art. 6. Dans tous les cas où l'on se propose d'établir dans tout territoire d'un Gouvernement Contractant un parc national, ou une réserve naturelle intégrale, contigu à un parc, ou à une réserve, situé dans un autre territoire (qu'il appartienne à ce même Gouvernement ou à un autre Gouvernement Contractant), ou contigu à la frontière de celui-ci, il y aura consultation préalable entre les autorités compétentes des territoires en question. De même ces autorités collaboreront après l'établissement du parc ou de la réserve, ou dans le cas où un tel parc ou une telle réserve se trouverait déjà établi.

Art. 7. Indépendamment de toute action qui serait prise en vertu de l'article 3 de la présente Convention, les Gouvernements Contractants, comme mesures préliminaires et supplémentaires à l'établissement de parcs nationaux ou de réserves naturelles intégrales:

1. Mettront à part dans chacun de leurs territoires des aires adéquates (à nommer réserves) dans lesquelles la chasse, l'abattage, et la capture d'une partie quelconque de la faune naturelle (à l'exclusion des poissons) sera interdite sauf (*a*) avec la permission extraordinaire, donnée pour des fins scientifiques ou administratives, des autorités du territoire ou des autorités métropolitaines sous lesquelles ces réserves sont placées, ou (*b*) pour la protection de la vie ou de la propriété. Les permis accordés en vertu de l'article 8, alinéas 1 et 3, ne s'étendront pas aux réserves.

2. Établiront dans ces aires, dans la mesure du possible, un même degré de protection pour la flore naturelle.

3. Considéreront la possibilité d'établir dans chacun de leurs territoires des réserves spéciales pour la conservation d'espèces de faune et de flore que l'on désirera conserver, mais qui ne sont pas autrement suffisamment protégées, en tenant compte spécialement des espèces mentionnées à l'annexe à la présente Convention.

4. Donneront des renseignements au sujet des réserves établies conformément aux alinéas précédents au Gouvernement du Royaume-Uni, qui en fera part à tous les Gouvernements mentionnés à l'article 5, alinéa 2.

5. Prendront, dans la mesure de ce qu'il leur sera possible, toutes mesures utiles pour assurer dans chacun de leurs territoires un taux de boisement convenable ainsi que la

conservation des meilleures essences forestières indigènes et spontanées, et sous réserve des dispositions de l'article 2, alinéa 2, prendront en considération l'opportunité d'empêcher l'introduction de plantes ou d'arbres exotiques dans les parcs nationaux ou dans les réserves.

6. Établiront une collaboration aussi étroite que possible entre les autorités compétentes de leurs territoires respectifs, dans le but de faciliter la solution des problèmes forestiers dans ces territoires.

7. Feront le nécessaire pour contrôler et régler autant que possible la pratique des feux de brousse à la lisère des forêts.

8. Encourageront la domestication des animaux sauvages susceptibles d'exploitation économique.

Art. 8. 1. La protection des espèces énumérées dans l'annexe à la présente Convention est déclarée d'importance et d'urgence capitales. Les animaux appartenant aux espèces comprises dans la Classe A devront être protégés aussi complètement que possible dans chacun des territoires des Gouvernements Contractants, et la chasse, l'abattage, ou la capture de ces animaux ne pourra avoir lieu que par la permission spéciale de l'autorité supérieure du territoire, laquelle ne sera accordée que dans des circonstances spéciales et uniquement en vue de buts scientifiques importants ou si cela est essentiel pour l'administration du territoire en question. Les animaux appartenant aux espèces mentionnées dans la Classe B, quoique ne nécessitant pas une protection aussi rigoureuse que ceux compris dans la Classe A, ne devront cependant pas être chassés, abattus, ou capturés, même par les indigènes, sauf en vertu d'un permis spécial accordé par les autorités compétentes. A ces fins l'expression „permis spécial" désignera une autorisation autre que le permis de chasse ordinaire, délivrée à la discrétion de l'autorité compétente, et permettant de chasser, tuer, ou prendre un ou plusieurs spécimens d'animaux appartenant à une espèce ou à des espèces qui seront indiquées. Tout permis de ce genre devra être limité tant pour la durée de sa validité que pour la région dans laquelle la chasse, l'abattage, ou la capture peuvent avoir lieu.

2. Nuls droits de chasse ou autres droits déjà possédés par les chefs ou tribus indigènes, ou par toute autre personne ou organisme en vertu de traité, concession, ou accord définitif, ou en vertu de permission administrative dans les aires où de tels droits ont déjà été définitivement reconnus par les autorités du territoire, ne seront considérés comme étant en aucune façon atteints par les dispositions de l'alinéa précédent.

3. Dans chacun des territoires des Gouvernements Contractants les autorités compétentes examineront la nécessité d'appliquer les dispositions de l'alinéa 1 du présent article à des espèces qui ne sont pas mentionnées à l'annexe, afin de conserver dans chaque région la faune et la flore indigènes, et, si elles le jugent nécessaire, ces autorités appliqueront les dispositions en question aux espèces ainsi visées dans la mesure où elles le considéreront désirable. Elles considéreront de même la nécessité d'accorder, dans le territoire en question, à une ou plusieurs des espèces mentionnées dans la Classe B de l'annexe, la protection spéciale accordée aux espèces mentionnées dans la Classe A.

4. Les autorités compétentes prendront également en considération la question de la protection d'espèces d'animaux ou de plantes généralement reconnues comme étant utiles à l'homme ou d'intérêt scientifique particulier.

5. Les dispositions du présent article (i) ne porteront atteinte à nul droit existant en vertu des lois internes d'un territoire quelconque de tuer les animaux sans permis pour la défense de la vie ou de la propriété, (ii) ne toucheront pas au droit des autorités du territoire de permettre la chasse, l'abattage, ou la capture d'une espèce quelconque (*a*) en temps de famine, (*b*) pour sauvegarder la vie humaine, la santé publique, ou le bétail domestique, (*c*) pour quelconque nécessité d'ordre public.

6. Chaque Gouvernement Contractant fournira au Gouvernement du Royaume-Uni des renseignements au sujet des mesures adoptées dans chacun de ses territoires concernant la délivrance de permis, et concernant les animaux dont la destruction ou la capture est, conformément à l'alinéa 3 du present article, interdite sauf sous permis. Le Gouvernement du Royaume-Uni fera part de tous renseignements de ce genre à tous les Gouvernements mentionnés à l'article 5, alinéa 2.

Art. 9. 1. Chaque Gouvernement Contractant prendra les mesures nécessaires pour contrôler et régler dans chacun de ses territoires le trafic interne ainsi que l'importation, l'exportation et la fabrication d'objets provenant de trophées tels qu'ils sont définis à l'alinéa 8 du présent article, afin d'empêcher l'importation ou l'exportation ainsi que tout commerce en trophées, hormis ceux primitivement tués, pris ou collectionnés conformément aux lois et règlements du territoire en question.

2. L'exportation de trophées à n'importe quelle destination sera interdite sauf si l'exportateur a obtenu un certificat autorisant l'exportation et provenant d'une autorité compétente. Un tel certificat ne sera accordé que si le trophée aura été légitimement importé ou légitimement obtenu. Au cas où une tentative d'exportation serait faite sans qu'un certificat n'ait été accordé, les autorités du territoire où cette tentative aura eu lieu appliqueront les sanctions qu'elles jugeront utiles.

3. L'importation de trophées qui ont été exportés d'un territoire quelconque auquel la présente Convention s'applique en plein, qu'il s'agisse du territoire d'un autre Gouvernement Contractant ou non, sera interdite sauf sur présentation d'un certificat d'exportation légitime; à défaut de quoi le trophée sera confisqué, sans préjudice toutefois à l'application des sanctions prévues à l'alinéa précédent.

4. L'importation et l'exportation de trophées sera interdite sauf aux endroits où se trouve situé un poste de douane.

5. *a.* Chaque trophée en ivoire ou en corne de rhinocéros exporté conformément aux dispositions du présent article sera identifié par des marques, lesquelles seront indiquées dans le certificat d'exportation légitime, ainsi que

le poids du trophée.

b. Tout autre trophée sera autant que possible marqué et indiqué de la même manière, mais en tout cas sera décrit dans le certificat de manière à l'identifier avec le plus de certitude possible.

c. Les Gouvernements Contractants prendront les mesures possibles pour éduquer leurs autorités douanières, soit par la préparation et la distribution de gravures convenables soit autrement, en ce qui concerne les méthodes d'identification des espèces mentionnées à l'annexe à la présente Convention et des trophées qui en sont obtenus.

6. Il sera inclus dans les mesures visées à l'alinéa 1 du présent article des dispositions telles que toute trouvaille d'ivoire, de corne de rhinocéros, de trophée ou d'animal mort, ainsi que de la dépouille de tout animal tué par accident ou pour la défense d'une personne, deviendra, en principe, la propriété du Gouvernement du territoire en question, et quelle sera traitée selon les dispositions établies par ce Gouvernement en tenant compte des droits et coutumes indigènes réservés à l'alinéa suivant.

7. Aucun des droits visés à l'alinéa 2 de l'article 8 ne sera considéré comme étant atteint par les dispositions des alinéas précédents.

8. Aux fins du présent article l'expression „trophée" désignera tout animal mort ou vif mentionné à l'annexe à la Convention, ou tout objet faisant partie ou étant extrait d'un tel animal quand il est mort, ainsi que les œufs, coquilles d'œufs, les nids ou les plumages d'un oiseau figurant à cette annexe. Cependant l'expression „trophée" ne comprendra nul trophée ou partie d'un trophée lequel en vertu d'un procédé légitime de fabrication, tel qu'il est envisagé à l'alinéa 1 du présent article, aura perdu son identité originale.

9. Chacun des Gouvernements Contractants donnera au Gouvernement du Royaume-Uni des renseignements quant aux mesures adoptées afin de donner effet aux obligations du présent article ou à toute partie de ces obligations. Le Gouvernement du Royaume-Uni fera part de tous renseignements ainsi reçus à tous les Gouvernements mentionnés à l'article 5, alinéa 2.

Art. 10. 1. L'emploi de véhicules à moteur ou d'aéronefs (y compris les aéronefs plus légers que l'air) sera interdit dans les territoires des Gouvernements Contractants, aussi bien (i) pour la chasse, l'abattage, ou la capture d'animaux que (ii) de manière à les faire courir ou fuir en désordre, ou à les déranger, quel qu'en soit l'objet, y compris celui de faire des films ou de la photographie. Cependant, les dispositions du présent alinéa ne toucheront en rien au droit des occupants en ce qui concerne les terres qu'ils occupent, ou des Gouvernements en ce qui concerne les terres utilisés pour des fins publiques, de faire usage de voitures à moteur ou d'aéronefs pour expulser, capturer, ou détruire les animaux trouvés sur ces terres dans tous les cas où une telle expulsion, capture, ou destruction n'est pas interdite par une autre disposition quelconque de la présente Convention.

2. Les Gouvernements Contractants interdiront dans leurs territoires l'encerclement d'animaux avec du feu pour fins de chasse. Dans la mesure du possible les méthodes de capture ou de destruction des animaux suivantes seront aussi généralement interdites:

a. l'emploi de poison ou de détonants pour tuer les poissons;

b. l'emploi de lumières éblouissantes, flambeaux, poisons ou armes empoisonnées pour la chasse aux animaux;

c. l'emploi de filets, fosses ou enceintes, trébuchets, pièges ou guet-apens, ou de fusils fixes et de projectiles contenant des détonants pour la chasse aux animaux.

Art. 11. Il est entendu qu'au moment de la signature, ratification, ou adhésion tout Gouvernement Contractant pourra faire les réserves expresses quant aux articles 3—10 de la présente Convention qui pourraient être considérées essentielles.

Art. 12. 1. Chaque Gouvernement Contractant fournira au Gouvernement du Royaume-Uni des renseignements quant aux mesures qui seront prises pour donner effet aux dispositions des articles précédents. La Gouvernement du Royaume-Uni fera part de tous renseignements ainsi fournis aux Gouvernements mentionnés à l'article 5, alinéa 2.

2. Les Gouvernements Contractants collaboreront lorsque cela sera nécessaire afin de donner effet aux dispositions des articles précédents et de manière générale pour empêcher l'extinction de la faune et de la flore.

3. Tout Gouvernement qui aura signé ou adhéré à la présente Convention sera considéré comme étant partie contractante du Protocole portant la date de ce jour, et dressé pour faciliter la collaboration visée à l'alinéa précédent.

Art. 13. 1. Tout Gouvernement Contractant pourra, au moment de la signature, de la ratification, ou de l'adhésion, ou ultérieurement, déclarer qu'il entreprend, en ce qui concerne l'un quelconque ou plusieurs de ses territoires (y compris les territoires métropolitains, colonies, territoires d'outre-mer, ou territoires sous suzeraineté, protection, ou mandat) autres que ceux mentionnés à l'alinéa 3 (i) de l'article 1er, soit toutes les obligations de la présente Convention, soit celles seulement qui sont visées à l'article 9, alinéas 3, 8 et 9. Au cas où une telle déclaration serait faite postérieurement à la ratification ou à l'adhésion, elle sera effectuée par voie de notification écrite adressée au Gouvernement du Royaume-Uni et prendra effet à la date de la mise en vigueur de la Convention, ou si celle-ci est déjà en vigueur, trois mois après la date de la réception de la notification par le Gouvernement du Royaume-Uni.

2. Il est entendu que tout Gouvernement Contractant pourra par une seule déclaration faite en vertu de l'alinéa précédent, entreprendre, en ce qui concerne quelques-uns parmi les territoires mentionnés dans cet alinéa, toutes les obligations de la présente Convention, et, en ce qui concerne d'autres parmi ces territoires, seulement les obligations visées à l'article 9, alinéas 3, 8 et 9.

3. Tout Gouvernement Contractant qui aura fait une déclaration en vertu de l'alinéa précédent entreprenant, en ce qui concerne un

territoire quelconque, seulement les obligations visées à l'article 9, alinéas 3, 8 et 9, pourra à tout moment ultérieur, par voie de notification écrite adressée au Gouvernement du Royaume-Uni, déclarer que la déclaration en question sera censée se rapporter à toutes les obligations de la Convention en ce qui concerne le territoire en question; et cette dernière déclaration prendra effet à la date de la mise en vigueur de la Convention ou, si celle-ci est déjà en vigueur, trois mois après la date de la réception de la notification par le Gouvernement du Royaume-Uni.

4. Tout Gouvernement Contractant pourra à tout moment, par notification écrite adressée au Gouvernement du Royaume-Uni, faire cesser l'application de la Convention à tout territoire ou territoires qui ont fait l'objet d'une déclaration en vertu des alinéas 1 et 3 du présent article, et la Convention cessera en conséquence de s'appliquer au territoire ou aux territoires mentionnés dans la notification un an après la date de sa réception par le Gouvernement du Royaume-Uni. Cependant, cette notification ne prendra en aucun cas effet avant l'expiration de la période de cinq ans mentionnée à l'article 19, alinéa 1.

5. Il est entendu que si par suite d'une notification faite en vertu de l'alinéa précédent il ne reste aucun territoire du Gouvernement Contractant en question auquel s'applique la Convention, soit en plein, soit en partie, ce Gouvernement, au lieu de faire la notification, devra agir par voie de dénonciation en vertu de l'article 19.

6. Il est entendu, au surplus, que nulle notification faite en vertu de l'alinéa 4 du présent article ou autrement, ne pourra prétendre appliquer seulement les dispositions de l'article 9, alinéas 3, 8 et 9, à aucun territoire auquel la Convention, au moment de la notification, s'applique en plein.

7. Le Gouvernement du Royaume-Uni fera part à tous les Gouvernements mentionnés à l'article 5, alinéa 2, de toutes notifications reçues en vertu des alinéas précédents du présent article, de la date de leur réception et de leurs termes.

Art. 14. Il est entendu qu'aucun Gouvernement ne pourra signer, ratifier, ou adhérer à la présente Convention à moins d'avoir des territoires tels qu'ils sont définis à l'article 1er, alinéa 3 (i), ou à moins de faire ou d'avoir fait une déclaration en vertu de l'article 13 entreprenant pour l'un ou plusieurs territoires les obligations de la Convention en plein ou en partie.

Art. 15. La présente Convention, dont les textes français et anglais feront tout deux également foi, portera la date de ce jour et sera ouverte à la signature jusqu'au 31 mars 1934.

Art. 16. La présente Convention sera assujettie à la ratification. Les instruments de ratification seront déposés auprès du Gouvernement du Royaume-Uni, qui en notifiera la réception avec la date de cette dernière, ainsi que leurs termes et les termes de toute déclaration ou réserve les accompagnant, à tous les Gouvernements mentionnés à l'article 5, alinéa 2.

Art. 17. A tout moment après le 31 mars 1934, la présente Convention sera ouverte à l'adhésion de tout Gouvernement d'un territoire métropolitain par lequel la Convention n'a pas été signée, qu'il ait des territoires tels qu'ils sont définis à l'article 1er, alinéa 3 (i), ou non. Les adhésions seront notifiées au Gouvernement du Royaume-Uni, qui en fera part à tous les Gouvernements mentionnés à l'article 5, alinéa 2, avec leurs termes, les termes de toute déclaration ou réserves les accompagnant et la date de leur réception.

Art. 18. 1. Après le dépôt ou la notification d'au moins quatre ratifications ou adhésions de la part de Gouvernements Contractants ayant des territoires tels qu'ils sont définis à l'article 1er, alinéa 3 (i), la présente Convention entrera en vigueur entre les Gouvernements intéressés trois mois après le dépôt ou la notification de la dernière de ces ratifications ou adhésions. Le Gouvernement du Royaume-Uni notifiera à tous les Gouvernements mentionnés à l'article 5, alinéa 2, la date de la mise en vigueur de la Convention.

2. Toutes ratifications ou adhésions reçues après la date de la mise en Vigueur de la Convention prendront effet trois mois après la date de leur réception par le Gouvernement du Royaume-Uni.

Art. 19. 1. Tout Gouvernement Contractant pourra à tout moment dénoncer la présente Convention par notification écrite adressée au Gouvernement du Royaume-Uni. Cette dénonciation prendra effet, en ce qui concerne le Gouvernement par lequel elle sera faite, à l'égard de tous les territoires de ce Gouvernement auxquels la Convention s'applique à ce moment, soit en plein, soit en partie, un an après la date de la réception de la notification par le Gouvernement du Royaume-Uni. Cependant, aucune dénonciation ne prendra effet avant l'expiration de cinq années à partir de la date de la mise en vigueur de la Convention.

2. Si à la suite de dénonciations simultanées ou successives, le nombre de Gouvernements Contractants liés en ce qui concerne l'un ou plusieurs de leurs territoires par toutes les obligations de la présente Convention est réduit à moins de quatre, la Convention cessera d'être en vigueur à partir de la date à laquelle la dernière de ces dénonciations prendra effet conformément aux dispositions de l'alinéa précédent.

3. Le Gouvernement du Royaume-Uni notifiera à tous les autres Gouvernements mentionnés à l'article 5, alinéa 2, toutes dénonciations ainsi reçues et la date à laquelle elles prendront effet. Le Gouvernement du Royaume-Uni notifiera également, le cas échéant, la date à laquelle la Convention cessera d'être en vigueur en vertu des dispositions de l'alinéa précédent.

En foi de quoi les Plénipotentiaires susnommés ont signé la présente Convention.

Fait à Londres, ce huit novembre, 1933, en une seule copie qui restera déposée aux archives du Gouvernement du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, qui en transmettra des copies certifiées conformes à tous les Gouvernements qui ont assisté à la Conférence à laquelle la présente Convention a été dressée, soit comme participants, soit

comme observateurs, ainsi qu'à tout autre Gouvernement auquel le Gouvernement du Royaume-Uni jugera désirable de communiquer une copie.

Union de l'Afrique du Sud:
C. T. te Water.
Arthur W. Hill.

Belgique:
Baron de Cartier de Marchienne.
V. van Straelen.
J. M. Derscheid.

Grande-Bretagne et Irlande du Nord:
Onslow.
W. F. Gowers.
Arnold Hodson.
A. B. Acheson.
B. F. Wright.

Égypte:
I. Kadry.

Espagne:
R. P. de Ayala.

France:
L. Ruffat.

Italie:
Tullio Zedda.
Saverio Patrizi.

Portugal:
R. Ennes Ulrich.
Carlos Mello Geraldes.
Luis W. Carrisso.

Soudan Anglo-Égyptien:
W. R. Barker.

ANNEXE.

Classe A.

1. ANIMALIA.

(1) Mammalia.

Primates.

A 1. Gorille—**Gorilla gorilla** (Savage & Wyman) (toutes les sous-espèces).
Anthropopithecus gorilla Savage & Wyman, 1847, Bost. Journ. Nat. Hist. **5** : 419

A 2. Tous les Lémuriens de Madagascar—**Chiromyidae, Lemuridae** et **Indrisidae.**
(Note.—Ces familles comprennent de nombreux genres et espèces.)

Carnivora.

A 3. Protèle—**Proteles cristatus** (Sparrman).
Viverra cristata Sparrman, 1785, Voy. : 177

A 4. Genette Fossane—**Fossa** Gray (toutes les sous-espèces).
Fossa Gray, 1864, Proc. Zool. Soc. Lond. **1864** : 518

Ungulata.

A 5. Antilope noire géante—**Hippotragus niger variani** Thomas.
Hippotragus niger variani Thomas, 1916, Proc. Zool. Soc. Lond. **1916** : 298

A 6. Antilope Nyala—**Tragelaphus angasi** Angas.
Tragelaphus angasi Angas, 1848, Proc. Zool. Soc. Lond. **1848** : 89

A 7. Traguélaphe de montagne—**Tragelaphus buxtoni** Lydekker.
Tragelaphus buxtoni Lydekker, 1910, Nature **84** : 397

A 8. Okapi—**Okapia johnstoni** (Sclater).
Equus (?) johnstoni Sclater, 1901, Proc. Zool. Soc. Lond. **1901** (1) : 50

A 9. Cerf d'Algérie—**Cervus elaphus barbarus** Bennett.
Cervus barbarus Bennett, 1837, List Anim. Gardens Zool. Soc. : 31

A 10. Hippopotame de Libéria ou Hippopotame nain—**Choeropsis liberiensis** (Morton).
Hippopotamus liberiensis Morton, 1849, J. Acad. Nat. Sci. Philad. **(1) 4** : 232
Hippopotamus minor Morton, 1844, Proc. Acad. Nat. Sci. Philad. **2 (1)** : 15

A 11. Zèbre de montagne—**Hippotigris zebra** (Linnaeus) (toutes les sous-espèces).
Equus zebra Linnaeus, 1758, Syst. Nat. ed. **10 1** : 74

A 12. Ane sauvage—**Asinus asinus** (Linnaeus) (toutes les sous-espèces).
Equus asinus Linnaeus, 1758, Syst. Nat. ed. **10 1** : 73

A 13. Rhinocéros blanc—**Rhinoceros simus** Burchell (toutes les sous-espèces).
Rhinoceros simus Burchell, 1817, Bull. Soc. Philom. **1817** : 96

A 14. Bubale de l'Afrique du Nord—**Bubalis buselaphus** (Pallas).
Antilope buselaphus Pallas, 1766, Misc. Zool. : 7

A 15. Bouquetin d'Abyssinie—**Capra walie** Rüppell.
Capra walie Rüppell, 1835, Neue Wirbelthiere Abyssin. **1** : 16

A 16. Éléphant—**Elephas africanus** Blumenbach.
Elephas africanus Blumenbach, 1779, Handbuch der Naturgeschichte, ed. **5** : 125.
(Note.—Cette espèce devra être comprise dans la Classe A seulement en ce qui concerne les spécimens dont chaque défense ne pèse pas plus de 5 kilogrammes.)

A 17. Chevrotain aquatique—**Hyemoschus aquaticus** (Ogilby) (toutes les sous-espèces).
Moschus aquaticus Ogilby, 1840, Proc. Zool. Soc. Lond. **1840** : 35

(ii) Aves.

A 18. Bec-en-Sabot—**Balaeniceps rex** Gould.
Balaeniceps rex Gould, 1851, Proc. Zool. Soc. Lond. **1851** : 1

A 19. Comatibis chevelu—**Comatibis eremita** (Linnaeus).
Upupa eremita Linnaeus, 1758, Syst. Nat. ed. **10 1** : 118

A 20. Pintade à poitrine blanche—**Agelastes meleagrides** Bonaparte.
Agelastes meleagrides Bonaparte, 1849, Proc. Zool. Soc. Lond. **1849**: 145

2. VEGETABILIA.

A 21. Welwitschia—**Welwitschia Bainesii** (Carrière).
Welwitschia Bainesii (Carrière), 1933, Flora Capensis **5** (**2**) : Suppl. : 1-3.
(antérieurement *Welwitschia mirabilis* Hooker fil.)

Classe B.

ANIMALIA.

(i) Mammalia.

Primates.

B 1. Chimpanzé—**Anthropopithecus** Blainville (toutes les sous-espèces).
Anthropopithecus Blainville, 1838, Ann. Franç. et Etrang. d'Anat. et Physiol. **2** : 360

B 2. Colobes—**Colobus** Illiger (toutes les sous-espèces).
Colobus Illiger, 1811, Prodomus : 69

Ungulata.

B 3. Élan géant—**Taurotragus derbianus** (Gray) (toutes les sous-espèces).
Boselaphus derbianus Gray, 1847 Ann. Mag. Nat. Hist. **(1) 20** : 286
Boselaphus oreas Gray, 1847, List Osteol. Brit. Mus. : 155

B 4. Girafes—**Giraffa** Zimmermann (toutes les sous-espèces).
Giraffa Zimmermann, 1780, Geogr. Gesch. **2** : 125

B 5. Gnou—**Connochaetes gnou** (Zimmermann).
Bos gnou Zimmermann, 1772, Spec. Zool. Geogr. : 372

B 6. Céphalophe à dos jaune—**Cephalophus sylvicultrix** (Afzelius).
Antilope sylvicultrix Afzelius, 1815, Nova Acta Soc. Upsala **6** : 265

B 7. Céphalophe de Jentink—**Cephalophus jentinki** Thomas.
Cephalophus jentinki Thomas, 1892, Proc. Zool. Soc. Lond. **1892** : 417
Antilope longiceps Jentink, 1885, Notes Leyden Mus. **7** : 272

B 8. Oréotragne Beira—**Dorcotragus megalotis** (Menges).
Oreotragus megalotis Menges, 1894, Zool. Anz. **1894** : 131

B 9. Gazelle de Clarke—**Ammodorcas clarkei** (Thomas).
Cervicapra clarkei Thomas, 1891, Ann. Mag. Nat. Hist. **(6) 7** : 304

B 10. Damalisque à queue blanche—**Damaliscus pygargus** (Pallas).
Antilope pygarga Pallas, 1767, Spicil. Zool. fasc. **1** : 10
Antilope dorcas Pallas, 1766, Misc. Zool. : 6; *nec Capra dorcas* Linnaeus

B 11. Rhinocéros noir—**Rhinoceros bicornis** Linnaeus.
Rhinoceros bicornis Linnaeus, 1758, Syst. Nat. ed. **10 1** : 56

B 12. Éléphant—**Elephas africanus** Blumenbach.
Elephas africanus Blumenbach, 1779, Handbuch der Naturgeschichte ed. **5** : 125
(Cette espèce devra être comprise dans la Classe B en ce qui concerne les spécimens dont chaque défense pèse plus que 5 kilogrammes.)

Edentata.

B 13. Pangolins—**Manis** Linnaeus (toutes les espèces).
Manis Linnaeus, 1758, Syst. Nat. ed. **10 1** : 36

(ii) Aves.

B 14. Marabout—**Leptoptilos crumeniferus** (Lesson).
Ciconia crumenifera Lesson, 1831. Traité d'Orn : 585

B 15. Grand Calao d'Abyssinie ou Calao caronculé—**Bucorvus abyssinicus** (Boddaert).
Buceros abyssinicus Boddaert, 1783, Tabl. Planches enluminées : 48

B 16. Grand Calao—**Bucorvus cafer** (Schlegel).
Buceros carunculatuc cafer Schlegel, *Buceros carunculatus cafer* Schlegel,

B 17. Autruche sauvage—**Struthio** Linnaeus (toutes les sous-espèces africaines).
Struthio Linnaeus, 1758, Syst. Nat. ed. **10 1** : 155
Note.—Les sous-espèces africaines sont les suivantes:—
Autruche de l'Afrique du Nord—*S. camelus camelus* Linnaeus, 1758;
Autruche méridionale—*S. c. australis* Gurney, 1868;
Autruche de Masai—*S. c. massaicus* Neumann, 1898; et
Autruche de Somale—*S. c. molybdophanes* Reichenow, 1883

B 18. Messager serpentaire—**Sagittarius serpentarius** (Miller).
Falco serpentarius Miller, 1779, Icon. Anim. pl. 28

B 19. Aigrette garzette—**Egretta garzetta garzetta** (Linnaeus).
Ardea garzetta Linnaeus, 1766, syst. Nat. ed. **12 1** : 237

B 20. Grande Aigrette—**Casmerodius albus melanorhynchus** (Wagler).
Ardea melanorhynchos Wagler, 1827, Syst. Av. Additamenta (dernière page).

B 21. Aigrette intermédiaire de l'Afrique—**Mesophoyx intermedius brachyrhynchus** (Brehm).
Herodias (Egretta) brachyrynchos Brehm, 1858, J. Ornith. : 471.

B 22. Garde-boeuf ou pique-boeuf—**Bubulcus ibis** (Linnaeus).
Ardea ibis Linnaeus, 1758, Syst. Nat. ed. **10 1** : 144

PROTOCOLE.

Londres, le 8 novembre, 1933.

Au moment de la signature de la Convention relative à la Conservation de la Faune et de la Flore à l'État Naturel portant la date de ce jour, les Soussignés, dûment autorisés à cet effet par leurs Gouvernements respectifs, sont convenus des dispositions suivantes:—

1. Afin de faciliter la collaboration pour empêcher l'extinction de la faune et de la flore naturelle, et d'examiner le fonctionement de la Convention mentionnée ci-dessus, ainsi que la question des améliorations que l'on pourrait y apporter, des Conférences internationales périodiques auront lieu à des intervalles convenables auxquelles les Gouvernements parties à la Convention ou au nom desquels le présent Protocole aura été signé se feront représenter.

2. La première de ces Conférences aura lieu dans les quatre années à partir de la date de ce jour, et les arrangements s'y rapportant seront faits par le Gouvernement du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, qui invitera les Gouvernements visés à l'article 1er du présent Protocole ainsi que tout autre Gouvernement dont l'assistance pourrait être considérée désirable.

3. Il est convenu que les discussions à la Conférence mentionnée ci-dessus comprendront (*a*) la question de l'échange entre Gouvernements de listes de personnes connues comme ayant été coupables d'infractions répétées aux lois sur la chasse, (*b*) la question de l'échange de renseignements relatifs aux maladies contagieuses présentant une importance pour la conservation de la faune ou de la flore, ou affectant aussi bien les hommes que les animaux.

4. Les Conférences ultérieures auront lieu à la date et selon les dispositions qui seront fixées à la première Conférence.

5. Le présent Protocole, dont les textes français et anglais feront tous deux également foi, portera la date de ce jour et entrera en vigueur au moment de sa signature.

En foi de quoi les Soussignés ont signé le présent Protocole.

Fait à Londres, ce huit novembre 1933, en une seule copie, qui restera déposée aux archives du Gouvernement du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, qui en transmettra des copies certifiées conformes à tous les Gouvernements qui ont assisté à la Conférence à laquelle le présent Protocole a été dressé, soit comme participants, soit comme observateurs, ainsi qu'à tout autre Gouvernement auquel le Gouvernement du Royaume-Unie jugera désirable de communiquer une copie.

Union de l'Afrique du Sud:
C. T. te Water.
Arthur W. Hill.

Belgique:
Baron de Cartier de Marchienne.
V. van Straelen.
J. M. Derscheid.

Grande-Bretagne et Irlande du Nord:
Onslow.
W. F. Gowers.
Arnold Hodson.
A. B. Acheson.
B. F. Wright.

Égypte:
I. Kadry.

Espagne:
R. P. de Ayala.

France:
L. Ruffat.

Italie:
Tullio Zedda.
Saverio Patrizi.

Portugal:
R. Ennes Ulrich.
Carlos Mello Geraldes.
Luis W. Carrisso.

Soudan Anglo-Égyptien:
W. R. Barker.

S. 208.

9 *December* 1937. WET, houdende waarneming der rolzittingen door één rechter.

Bijl. Hand. II 1935/36, 438; 1936/37, 78; 1937, 78; 1937/38, 19.
Hand. II 1937/38, bladz. 77.
Bijl. Hand. I 1937/38, 19.
Hand. I 1937/38, bladz. 34—36.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de waarneming der rolzittingen bij de arrondissements-rechtbanken aan de enkelvoudige kamer op te dragen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De zeventiende afdeeling bis van den Derden Titel van het Eerste Boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt gelezen:

Van behandeling in eene enkelvoudige kamer bij de arrondissements-regtbank.

Art. 288*a*. Alle zaken, die ingevolge dagvaarding of verwijzing naar de teregtzitting bij de regtbank worden aanhangig gemaakt, worden ingeschreven ter rolle van de enkelvoudige kamer, en door haar behandeld.

Wanneer in eene zaak, ingevolge dit artikel bij de enkelvoudige kamer aanhangig, pleidooi wordt gevraagd of regt op de stukken wordt verzocht, verwijst de enkelvoudige kamer de zaak naar de meervoudige. Evenwel houdt zij de zaak aan zich, indien de eischer of de verweerder niet is verschenen; indien haar echter blijkt, dat de zaak ongeschikt is voor behandeling door één regter, verwijst zij ook in dit geval de zaak naar de meervoudige kamer.

Moet in eenigen stand van het geding eene zaak, bij eene meervoudige kamer aanhangig, wederom ter rolle dienen voor het nemen van conclusiën, dan geschiedt dit bij de enkelvoudige kamer.

Art. 288*b*. De meervoudige kamer verwijst naar de enkelvoudige kamer de zaken, welke haar voor verwijzing geschikt schijnen.

De verwijzing kan geschieden in elken stand der zaak.

De verwijzing van eene zaak, welke niet ter rolle is gebragt, geschiedt door toezending van het verzoekschrift.

Wanneer aan de enkelvoudige kamer blijkt, dat de verwezen zaak ongeschikt is voor behandeling door één regter, wijst zij de zaak terug naar de meervoudige kamer.

Art. 288*c*. Op de behandeling door de enkelvoudige kamer vinden de voorschriften omtrent de behandeling door de regtbank toepassing, met dien verstande, dat het lid eener enkelvoudige kamer tevens de bevoegdheden bezit, die aan den voorzitter eener meervoudige kamer toekomen.

Art. 288*d*. Eene verwezen of teruggewezen zaak wordt voortgezet in den staat, waarin zij zich bij de verwijzing of terugwijzing bevindt.

2. Aan lid 1 van artikel 24 der Onteigeningswet wordt toegevoegd:

Artikel 288*a* van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering is op deze zaken niet toepasselijk.

3. Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

4. Bij algemeenen maatregel van bestuur worden de noodige voorschriften gegeven nopens de behandeling ter rolle, overeenkomstig deze wet, van de zaken, waarin de dagvaarding, onderscheidenlijk de verwijzing naar de terechtzitting voor het tijdstip van het in werking treden van deze wet is geschied.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Amsterdam, den 9den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, C. Goseling.

(*Uitgeg.* 21 *December* 1937.)

S. 312.

3 *December* 1937. WET tot wijziging van de grens tusschen de gemeenten *Haaren* en *Oisterwijk*.

Bijl. Hand. II 1936/37, 376; 1937/38, 122.
Hand. II 1937/38, bladz. 123.
Bijl. Hand. I 1937/38, 122.
Hand. I 1937/38, bladz. 28/29.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de grens tusschen de gemeenten *Haaren* en *Oisterwijk* te wijzigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Met ingang van 1 Januari 1938 wordt aan de gemeente *Oisterwijk* toegevoegd het gedeelte der gemeente *Haaren*, gelegen ten zuiden van den spoorweg van *Boxtel* naar *Tilburg*, in dier voege, dat als grens tusschen de gemeenten *Haaren* en *Oisterwijk* wordt vastgesteld de lijn, gevormd door de hierna genoemde grenzen van perceelen, kadastraal bekend onder sectie D der gemeente *Haaren:* de zuidelijke en de westelijke grens van n°. 1228, het daaraan aansluitend gedeelte der zuidelijke grens van n°. 1206 tot aan de oostelijke grens van n°. 1255, de oostelijke en de zuidwestelijke grens van n°. 1255, het daaraan aansluitend gedeelte der zuidelijke grens van n°. 1206, de zuidelijke en de westelijke grens van n°. 1245, het daaraan aansluitend gedeelte der zuidelijke grens van n°. 1274 tot aan de oostelijke grens van n°. 1241, de oostelijke grens van n°. 1241, de zuidelijke grens van n°. 1241 tot aan de oostelijke grens van n°. 1242, de oostelijke grens van n°. 1242, de zuidelijke grens van n°. 1242 tot aan de oostelijke grens van n°. 1072, de oostelijke, de zuid-oostelijke en de noordwestelijke grens van n°. 1072, de westelijke grenzen van de nos. 1242 en 1241, het daaraan aansluitend gedeelte der zuidelijke grens van n°. 1274, tot aan de oostelijke grens van n°. 1058, de oostelijke grenzen van de nos. 1058 en 1272, en de zuidelijke grens van n°. 1272.

2. 1. De bezittingen, lasten, rechten en verplichtingen der gemeente *Haaren*, gelegen in of betrekking hebbende op het gebied, dat aan de gemeente *Oisterwijk* wordt toegevoegd, gaan op die gemeente over, zonder dat daarvoor een nadere akte wordt gevorderd.

2. Voor zoover overschrijving in de openbare registers krachtens of in verband met deze wet noodig mocht zijn, zal die geschieden krachtens deze wet.

3. De kosten van verpleging van arme patiënten, als bedoeld in artikel 39 der Armenwet, voorzoover deze naar de bepalingen van genoemd artikel woonplaats hadden op het naar de gemeente *Oisterwijk* overgaande gebied, komen, van 1 Januari 1938 af, voor rekening van die gemeente.

4. 1. Alle kadastrale en andere stukken, uitsluitend betrekking hebbende op hetgeen volgens artikel 1 naar de gemeente *Oisterwijk* overgaat, worden aan die gemeente overgedragen.

2. De gemeentebesturen van *Haaren* en *Oisterwijk* hebben wederkeerig het recht, te allen tijde kosteloos inzage te nemen van de archieven hunner gemeenten en van de zich in die archieven bevindende stukken, afschriften of uittreksels op kosten hunner gemeenten te vorderen, een en ander voorzoover betreft het gebied, dat ingevolge artikel 1 naar de gemeente *Oisterwijk* overgaat.

5. 1. Burgemeester en wethouders van de gemeente *Haaren* zenden vóór 15 Januari 1938 aan burgemeester en wethouders van de gemeente *Oisterwijk* een uittreksel uit het bevolkingsregister betreffende de in dat register ingeschreven personen, gevestigd op het grondgebied, dat ingevolge artikel 1 naar de gemeente *Oisterwijk* overgaat, welk uittreksel de voor de inschrijving in het bevolkingsregister der gemeente *Oisterwijk* noodige gegevens bevat.

2. Burgemeester en wethouders van de gemeente *Haaren* zenden vóór 15 Januari 1938 aan burgemeester en wethouders van de gemeente *Oisterwijk*, voor zoover de betrokken personen op 1 Januari 1938 gevestigd waren op het overgaande gebied, een uittreksel uit de sedert 1 April 1937 geldende kiezerslijst.

3. Het uittreksel, bedoeld in het tweede lid, wordt aan de sedert 1 April 1937 geldende kiezerslijst der gemeente *Oisterwijk* toegevoegd en vormt daarmede één geheel. De namen van de op het uittreksel voorkomende personen worden afgevoerd van de kiezerslijst, waarop zij voorkwamen.

4. De ingezetenen, gevestigd op het grondgebied, dat ingevolge artikel 1 naar de gemeente *Oisterwijk* overgaat, worden ten aan-

zien van de kiezerslijst en voor de verkiesbaarheid tot leden van den gemeenteraad van 1 Januari 1938 af als ingezetenen der gemeente *Oisterwijk* beschouwd.

6. 1. De op het overgaande gebied wonende personen, wier namen voorkomen op de lijst, vermeld in artikel 17 der Drankwet (*Staatsblad* 1931, n°. 476) van de gemeente *Haaren*, kunnen zich vóór 15 Januari 1938 doen overschrijven op de lijst voor de gemeente *Oisterwijk*.

2. De volgorde, waarin de plaatsing op laatstgenoemde lijst zal geschieden, wordt bepaald naar de dagen, waarop de verzoeken om vergunning, zoowel van hen, die op deze lijst worden overgeschreven, als van hen, die reeds op deze lijst zijn geplaatst, bij de betrokken gemeentebesturen inkwamen, met dien verstande, dat, voor zoover verzoeken op denzelfden dag inkwamen, de in leeftijd oudere verzoeker voorgaat.

3. Zoodra een verzoek om overschrijving, als bedoeld in lid 1, is ingekomen, geven burgemeester en wethouders van de gemeente *Oisterwijk* daarvan kennis aan burgemeester en wethouders van de gemeente *Haaren*, die alsdan den naam van den verzoeker schrappen op de in laatstgenoemde gemeente geldende lijst.

7. Door de gemeente *Haaren* wordt vóór 1 Febr. 1939 aan de gem. *Oisterwijk* een uitkeering gedaan tot een bedrag, gelijk aan één derde gedeelte der bedragen, genoemd in artikel 3*bis* der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, en naar de in dat artikel gemaakte onderscheiding, voor iederen inwoner der gemeente *Haaren*, die voor het belastingjaar 1937/1938 in de gemeentefondsbelasting is aangeslagen en die krachtens deze wet naar de gemeente *Oisterwijk* is overgegaan.

8. 1. Voor de vaststelling van de uitkeering, ingevolge art. 3, onder *c*, juncto artikel 9, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, wordt deze wet geacht in werking te treden met ingang van 1 Mei 1938.

2. De met toepassing van het vorige lid voor de gemeente *Haaren* voor het uitkeeringstijdvak 1937/1938 vast te stellen uitkeering, wordt berekend per inwoner dier gemeente op 31 December 1937.

3. Voor elken inwoner, die krachtens deze wet van de gemeente *Haaren* overgaat naar de gemeente *Oisterwijk*, keert de gemeente *Haaren* aan die gemeente uit een bedrag, gelijk aan één derde gedeelte van het ingevolge het tweede lid berekende bedrag per inwoner.

4. Het eerste tot en met derde lid van dit artikel vinden overeenkomstige toepassing met betrekking tot de vaststelling en verrekening van de garantie-uitkeering, bedoeld in artikel II, en de inhouding, bedoeld in artikel III der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 74).

9. 1. De vaststelling van de uitkeering, ingevolge artikel 3, onder *c*, juncto artikel 9, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, voor de gemeenten *Oisterwijk* en *Haaren*, voor de uitkeeringstijdvakken, die op het uitkeeringstijdvak 1937/1938 volgen, geschiedt met inachtneming van de bepalingen van dit artikel.

2. Het quotiënt, bedoeld in het tweede lid van artikel 21 van het Financieele-verhoudingsbesluit, wordt, voor zoover dit berekend is aan de hand van belastingopbrengsten over boekingstijdvakken, welke zijn aangevangen vóór 1 Januari 1938, bepaald alsof deze wet met den aanvang van het boekingstijdvak in werking was getreden.

3. De belastingopbrengsten, bedoeld in het tweede lid van artikel 15 van het Financieele-verhoudingsbesluit, worden, voor zoover zij tengevolge van de toepassing van het vorige lid niet op de wijze, in artikel 21 van dat besluit aangegeven, kunnen worden berekend, gesteld op het door den Inspecteur der directe belastingen geschatte bedrag.

4. Voor de berekening van het quotiënt, bedoeld in artikel 21 van het Financieele-verhoudingsbesluit, wordt, voor de toepassing van het tweede lid van dit artikel, het aantal inwoners op 1 Januari van het kalenderjaar, waarin het boekingstijdvak, dat bij de berekening tot uitgangspunt genomen wordt, aanvangt, gesteld op het werkelijk aantal inwoners op dien datum, vermeerderd of verminderd met het aantal inwoners, waarmede ingevolge deze wet het aantal inwoners der gemeenten *Oisterwijk* en *Haaren* onderscheidenlijk is toegenomen of afgenomen.

5. Voor de berekening van het quotiënt, bedoeld in artikel 16, tweede lid, van het Financieele-verhoudingsbesluit, voor de gemeente *Oisterwijk*, voor de rekeningsjaren, die aan 1 Januari 1938 geheel of gedeeltelijk zijn voorafgegaan, wordt het bedrag van de ten laste dier gemeente gebleven uitgaven, als bedoeld in het tweede lid van artikel 15 van dat besluit, vermeerderd met een gedeelte van het overeenkomstige bedrag der gemeente *Haaren*. Dit gedeelte wordt verkregen door vermenigvuldiging van laatstbedoeld bedrag met een breuk, waarvan de noemer voorstelt het aantal inwoners der gemeente *Haaren* op 31 December 1937, en de teller het aantal inwoners, dat bij de grenswijziging naar de gemeente *Oisterwijk* is overgegaan.

6. Het aldus vermeerderde bedrag der ten laste der gemeente *Oisterwijk* blijvende uitgaven, als bedoeld in artikel 15 van het Financieele-verhoudingsbesluit, wordt berekend per inwoner dier gemeente op 1 Januari van het met het rekeningsjaar gelijknamige kalenderjaar, vermeerderd met het aantal inwoners, dat krachtens deze wet naar de gemeente *Oisterwijk* is overgegaan.

7. Reeds vastgestelde quotiënten, als bedoeld in dit artikel, worden, voor zooveel noodig, door Onze Ministers, belast met de uitvoering van de wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), opnieuw, met inachtneming van de bepalingen van dit artikel, vastgesteld.

10. 1. Indien de gemeente *Haaren* over het uitkeeringstijdvak 1935/1936 een garantie-uitkeering geniet, als bedoeld in artikel II der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 74), wordt over het uitkeeringstijdvak 1938/1939 aan de gemeente *Oisterwijk* ten laste van het gemeentefonds een uitkeering gedaan, waarvan het bedrag wordt bepaald door toepassing van de volgende formule:

$$\frac{6a}{9b} \times c = x.$$

2. In deze formule stelt voor:
de letter a: het aantal inwoners, dat krachtens deze wet naar de gemeente *Oisterwijk* is overgegaan;
de letter b: het aantal inwoners der gemeente *Haaren* op 31 December 1937;
de letter c: het aantal der garantie-uitkeering voor de gemeente *Haaren* over het uitkeeringstijdvak 1935/1936;
de letter x: de in het eerste lid bedoelde uitkeering voor de gemeente *Oisterwijk*.

3. Over de uitkeeringstijdvakken 1939/1940, 1940/1941, 1941/1942, 1942/1943 en 1943/1944 zal een uitkeering worden gedaan ten beloope van onderscheidenlijk 5/6 x, 4/6 x, 3/6 x, 2/6 x, 1/6 x.

4. Het bedrag der garantie-uitkeering voor de gemeente *Haaren* wordt verminderd met het bedrag, dat krachtens het eerste en derde lid van dit artikel aan de gemeente *Oisterwijk* wordt uitgekeerd.

5. De bepalingen van dit artikel vinden overeenkomstige toepassing, indien ten aanzien van de gemeente *Haaren* artikel III der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 74) van toepassing is.

11. 1. Deze wet heeft geen invloed op de heffing van belastingen over eenig belastingjaar, hetwelk bij den aanvang van het jaar 1938 nog loopende is, noch op de uitkeeringen over zoodanig belastingjaar, als bedoeld zijn in artikel 296 van de gemeentewet.

2. Echter doet de gemeente *Haaren* aan de gemeente *Oisterwijk* een uitkeering van één derde gedeelte van de zuivere opbrengst der gemeentelijke opcenten op de hoofdsom der gemeentefondsbelasting en der vermogensbelasting, over het belastingjaar 1937/1938, in het bij deze wet aan *Oisterwijk* toegevoegde gebied.

12. Met ingang van 1 Januari 1938 worden in alle wetten en daarop gegronde voorschriften onder de gemeenten *Haaren* en *Oisterwijk* de gemeenten verstaan, zooals zij bij artikel 1 dezer wet zijn gewijzigd.

13. Geschillen omtrent de toepassing van deze wet worden door Ons beslist.

14. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Amsterdam, den 3den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeijen.

(*Uitgeg.* 17 *December* 1937.)

S. 313.

3 *December* 1937. WET tot aanvulling van de wet van 31 December 1913 (*Staatsblad* n°. 469) tot toevoeging van de terreinen langs den *Nieuwen Waterweg* en het *Scheur*, thans deel uitmakende van de gemeenten *'s-Gravenzande* en *Naaldwijk* aan de gemeente *Rotterdam* sedert gewijzigd.

Bijl. Hand. II 1937, 524; 1937/38, 180.
Hand. II 1937/38, bladz. 123.
Bijl. Hand. I 1937/38, 180.
Hand. I 1937/38, bladz. 28/29.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat voor een goede uitvoering van de Vleeschkeuringswet (*Staatsblad* 1919 N°. 524) aanvulling van de wet van 31 December 1913 (*Staatsblad* N°. 469) tot toevoeging van de terreinen langs den *Nieuwen Waterweg* en het *Scheur*, thans deel uitmakende van de gemeenten *'s-Gravenzande* en *Naaldwijk*, aan de gemeente *Rotterdam*, sedert gewijzigd, wenschelijk is in dier voege, dat in art. 12 aan de wetten, die te *Hoek van Holland* worden toegepast als ware dit eene afzonderlijke gemeente, wordt toegevoegd de Vleeschkeuringswet (*Staatsblad* 1919 N°. 524);
Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In art. 12 van de wet van 31 December 1913 (*Staatsblad* N°. 469) worden na het woord „Drankwet" ingevoegd eene komma gevolgd door de woorden: de Vleeschkeuringswet (*Staatsblad* 1919 N°. 524), en vervallen de woorden „de Wet op de Kamers van Arbeid,".

2. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Amsterdam, den 3den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeijen.

(*Uitgeg.* 17 *December* 1937.)

S. 358.

4 *December* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Woningbesluit.

Wij WILHELMINA, enz.;
Op de voordracht van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Justitie en van Financiën van 22 Juli 1937, N°. 6116 M/P. W.B., afdeeling Volkshuisvesting, van 29 Juli 1937, 1e Afdeeling C. N°. 1189 en van 4 September 1937, N°. 56, Generale Thesaurie;
Gezien het Woningbesluit;
Den Raad van State gehoord (advies van den 19 October 1937, N°. 32);
Gelet op het nader rapport van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Justitie en van Financiën van 10 November 1937, N°. 9540 M/P.W.B., afdeeling Volkshuisvesting, 22 November 1937, 1e Afdeeling C, N°. 1163 en 1 December 1937, N°. 75, Generale Thesaurie;
Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:
In het Woningbesluit worden de navolgende wijzigingen aangebracht:

Eenig artikel.

Artikel 6, lid 1, onder *b*, *c* en *g* „Sociale Zaken" wordt vervangen door: Binnenlandsche Zaken.

Artikel 6, lid 2. Het bepaalde onder *b*, *c* en *d* vervalt en wordt vervangen door:

b. het voorschrift, dat vervreemding of bezwaring van de onroerende goederen der vereeniging, vennootschap of stichting niet anders zal kunnen geschieden dan met goedkeuring van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën;

c. het voorschrift, dat na intrekking der toelating en, zoolang deze niet is ingetrokken, na ontbinding of opheffing, in acht zullen worden genomen de regelen, die Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën bij de toekenning van voorschot en/of bijdrage zullen stellen met betrekking tot het voorschot, dat de vereeniging, vennootschap of stichting van het Rijk mocht hebben genoten;

d. het voorschrift, bedoeld in het eerste lid onder *g*, met dien verstande, dat de toezending aan Burgemeester en Wethouders niet zal zijn vereischt;

Artikel 7, lid 2. „Sociale Zaken" wordt vervangen door: Binnenlandsche Zaken.

Artikel 21, lid 3. „Sociale Zaken" wordt vervangen door: Binnenlandsche Zaken.

Artikel 22*b*, lid 2. „Sociale Zaken" wordt vervangen door: Binnenlandsche Zaken.

Artikel 22*c*, onder 2° en 3°. „Sociale Zaken" wordt vervangen door: Binnenlandsche Zaken.

Artikel 22*d*, lid 2. „Sociale Zaken" wordt vervangen door: Binnenlandsche Zaken.

Artikel 23, lid 2. „Sociale Zaken" wordt vervangen door: Binnenlandsche Zaken.

Artikel 24, lid 1. „Sociale Zaken" wordt vervangen door: Binnenlandsche Zaken.

Artikel 25, lid 1, lid 2, lid 3, lid 4, lid 8 en lid 9. „Sociale Zaken" wordt vervangen door: Binnenlandsche Zaken.

Artikel 26, lid 2. „Sociale Zaken" wordt vervangen door: Binnenlandsche Zaken.

Artikel 27, lid 2. „Sociale Zaken" wordt vervangen door: Binnenlandsche Zaken.

Artikel 29*a*, lid 2 en lid 3. „Sociale Zaken" wordt vervangen door: Binnenlandsche Zaken.

Artikel 29*c*. „Sociale Zaken" wordt vervangen door: Binnenlandsche Zaken.

Slotbepaling.

Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van dagteekening van het Staatsblad, waarin het is geplaatst.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Justitie en van Financiën zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad geplaatst en in afschrift aan den Raad van State zal worden gezonden.

Amsterdam, den 4den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeijen.

De Minister van Justitie, C. Goseling.

De Minister van Financiën,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 24 *December* 1937.)

S. 389 B.

11 *December* 1937. BESLUIT tot vaststelling van het tijdstip van de inwerkingtreding van de wet van 22 April 1937 (*Staatsblad* n°. 311), tot wijziging van de gemeentewet, de provinciale wet en de kieswet en intrekking van de Gemeente-borgtochtenwet.

Inwerkingtreding 1 Januari 1938.

S. 484.

9 *December* 1937. BESLUIT, houdende bepalingen omtrent de overdracht, het gebruik en den afstand van Staatsgoederen, omtrent ontvangsten en uitgaven, welke door middel van verrekening tot stand komen, alsmede omtrent ontvangsten, welke in mindering van uitgaven worden geboekt („Comptabiliteitsbesluit").

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 3 December 1937, n°. 163, Afdeelingen Domeinen en Begrootingszaken (Generale Thesaurie);

Gezien artikel 5 der wet van 27 December 1840 (Staatsblad n°. 77), de Koninklijke besluiten van 22 Maart 1841, n°. 112 en van 27 Maart 1841, n°. 91, de artikelen 27, tweede en derde lid, en 29, tweede, vierde en vijfde lid der Comptabiliteitswet 1927 (Staatsblad n°. 259) en artikel 3 der wet van 30 December 1910 (Staatsblad n°. 379);

Overwegende, dat het wenschelijk is, in de Rijksbegrooting en in de begrootingen van de onderdeelen en takken van Rijksdienst, als bedoeld worden in de artikelen 87 en 88 der Comptabiliteitswet 1927 (Staatsblad n°. 259) de kosten van de afzonderlijke diensten zoo juist mogelijk tot uitdrukking te brengen en in verband daarmede de regelen betreffende het gebruik en den afstand van Staatsdomein te herzien;

Hebben goedgevonden en verstaan:

HOOFDSTUK I.

Algemeene bepaling.

Art. 1. In dit besluit worden verstaan onder diensten de onderwerpen overeenkomstig de indeeling en beschrijving, voorkomende in de Rijksbegrooting en in de begrootingen van de onderdeelen en takken van Rijksdienst, als bedoeld in de artikelen 87 en 88 der Comptabiliteitswet 1927 (Staatsblad n°. 259).

Waar in dit besluit sprake is van roerende en onroerende zaken, worden daarmede bedoeld roerende en onroerende zaken, welke eigendom zijn van den Staat.

HOOFDSTUK II.

§ 1. *Van roerende zaken.*

2. Roerende zaken, welke voor een dienst niet meer bruikbaar of noodig zijn, worden, behoudens door Onzen Minister van Financiën hierop toe te laten uitzonderingen, aan de Administratie der Domeinen overgedragen.

3. Roerende zaken, ingevolge artikel 2 aan de Administratie der Domeinen overgedragen, welke door een dienst kunnen worden gebruikt, worden door de Administratie der Domeinen aan dien dienst overgedragen.

4. Roerende zaken, ingevolge artikel 2 aan de Administratie der Domeinen overgedragen, welke geen aanwending vinden als bedoeld in artikel 3, worden door de Administratie der Domeinen verkocht.

§ 2. *Van onroerende zaken.*

5. Onroerende zaken, welke voor een dienst niet meer bruikbaar of noodig zijn, of welke daarvoor kunnen worden gemist, indien in dezelfde behoefte op andere wijze even deug-

delijk kan worden voorzien, worden aan de Administratie der Domeinen overgedragen.

6. Onroerende zaken, waaraan ten behoeve van een dienst eene blijvende openbare bestemming wordt gegeven, worden door de Administratie der Domeinen aan dien dienst overgedragen.

7. Onroerende zaken, welke onder een dienst ressorteeren, kunnen, indien zulks met de belangen van dien dienst kan worden overeengebracht, door de Administratie der Domeinen tijdelijk aan een anderen dienst in gebruik worden gegeven.

8. In de gevallen in de artikelen 6 en 7 bedoeld, verkrijgt de dienst, waaraan de zaken worden overgedragen of tijdelijk in gebruik gegeven, daarover slechts de beschikking, voorzoover die zaken rechtstreeks noodig zijn voor het met de overdracht of ingebruikgeving beoogde doel.

Bij de Administratie der Domeinen blijft de bevoegdheid berusten, die zaken aan derden in gebruik te geven, indien en voorzoover daardoor aan dat doel niet wordt tekort gedaan.

Het in dit artikel bepaalde geldt ook voor de bij de diensten reeds in gebruik zijnde onroerende zaken.

§ 3. *Van den afstand van zaken aan derden.*

9. De afstand van roerende en onroerende zaken door den Staat aan derden geschiedt door Onzen Minister van Financiën, behoudens door dezen daarop toe te laten uitzonderingen.

HOOFDSTUK III.

Bepalingen van financieelen aard.

10. Bij elke overdracht van zaken tusschen diensten heeft tusschen deze diensten verrekening van de waarde van die zaken plaats.

Het bepaalde in het voorgaande lid vindt overeenkomstige toepassing, indien door een dienst werkzaamheden ten behoeve van een anderen dienst worden verricht.

Indien overdracht aan de Administratie der Domeinen als bedoeld in artikel 2, wordt gevolgd door overdracht of verkoop als bedoeld in de artikelen 3 en 4, blijft de verrekening van de waarde met de Administratie der Domeinen achterwege. De verrekening van de waarde of de tegoedschrijving van de opbrengst geschiedt in deze gevallen op de wijze als in de artikelen 11 en 13 is bepaald.

In de gevallen, in de artikelen 5 en 6 bedoeld, wordt de waarde van de zaken door Onzen Minister van Financiën vastgesteld.

11. Bij overdracht van zaken, als bedoeld in artikel 3, heeft verrekening van de door Onzen Minister van Financiën daaraan toe te kennen waarde plaats door den dienst, welke de beschikking over die zaken verkrijgt, met den dienst, welke ze ingevolge artikel 2 aan de Administratie der Domeinen heeft overgedragen.

12. Bij ingebruikgeving van zaken, als bedoeld in artikel 7, heeft verrekening van eene door Onzen Minister van Financiën vast te stellen vergoeding plaats door den dienst, welke van die zaken het genot of gebruik verkrijgt, met den dienst, waaronder de zaken ressorteeren.

13. De opbrengst bij verkoop of ingebruikgeving, als bedoeld in de artikelen 4 en 8, tweede lid, wordt goedgeschreven aan den dienst, welke de zaken ingevolge artikel 2 aan de Administratie der Domeinen heeft overgedragen of waaronder de zaken ressorteeren.

14. Bij vergelijking van eene schuld tegen eene vordering, zoodanig, dat hetzij geenerlei uitgaaf of ontvangst plaats heeft, hetzij slechts het verschil tusschen de vordering en de schuld wordt uitgegeven of ontvangen, zullen de tengevolge van deze schuldvergelijking achterwege gebleven boekingen door middel van verrekening tot stand worden gebracht.

15. Verrekeningen, als bedoeld in de artikelen 10, 11, 12 en 14, geschieden door tusschenkomst van het Departement van Financiën volgens regelen, door Onzen Minister van Financiën, na overleg met de Algemeene Rekenkamer, te stellen.

De hierbedoelde verrekeningen worden beschouwd als uitgaven en ontvangsten in den zin van de Comptabiliteitswet 1927 (Staatsblad n°. 259).

16. Verminderingen van bezwaar, als bedoeld in artikel 27, tweede lid, der Comptabiliteitswet 1927 (Staatsblad n°. 259), en in artikel 3 der wet van 30 December 1910 (Staatsblad n°. 379), geschieden door tusschenkomst van het Departement van Financiën volgens regelen, door Onzen Minister van Financiën, na overleg met de Algemeene Rekenkamer, te stellen.

HOOFDSTUK IV.

Overgangs- en slotbepalingen.

17. Onroerende zaken, welke bij de inwerkingtreding van dit besluit bij een dienst in volledig gebruik zijn, worden geacht ingevolge artikel 6 door de Administratie der Domeinen aan dien dienst te zijn overgedragen.

18. Onroerende zaken, welke bij de inwerkingtreding van dit besluit voor een dienst blijvend kunnen worden gemist, worden geacht ingevolge artikel 5 aan de Administratie der Domeinen te zijn overgedragen.

19. Met afwijking voor zooveel noodig, van de artikelen 7 en 12 kunnen de bij de inwerkingtreding van dit besluit bestaande tijdelijke ingebruikgevingen van zaken aan diensten gedurende het jaar 1938 ongewijzigd in stand worden gelaten.

20. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel van „Comptabiliteitsbesluit".

Het treedt in werking op 1 Januari 1938, met ingang van welken datum Ons besluit van 3 April 1911 (Staatsblad n°. 103), zooals dat is gewijzigd bij Ons besluit van 23 Augustus 1924 (Staatsblad n°. 429), de besluiten van 25 Januari 1826, n°. 112, van 7 Juli 1827, n°. 105, van 4 Mei 1858, n°. 64, alsmede alle andere besluiten, indien en voor zoover daarbij omtrent de bij dit besluit geregelde onderwerpen voorzieningen zijn getroffen, worden ingetrokken.

Onze Ministers zijn, ieder voorzooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Hoofden der Departementen van Algemeen Bestuur en aan de Algemeene Rekenkamer.

Amsterdam, den 9den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 15 *December* 1937.)

S. 524.

3 *December* 1937. WET, houdende overbrenging in beheer en onderhoud bij de gemeente *Meppel* van een gedeelte van het jaagpad langs de noordzijde van den Zijtak van het Meppelerdiep te *Meppel*, met de daartoe behoorende waterstaatswerken, alsmede van het oostelijk gedeelte van dien Zijtak, waarin de Meppelersluis met bijbehoorende werken is gelegen.

Bijl. Hand. II 1937, 506; 1937/38, 166.
Hand. II 1937/38, bladz. 124.
Bijl. Hand. I 1937/38, 166.
Hand. I 1937/38, bladz. 29.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is een gedeelte van het in de gemeente *Meppel* gelegen, bij het Rijk in beheer en onderhoud zijnde jaagpad langs de noordzijde van den Zijtak van het *Meppelerdiep*, met de daartoe behoorende waterstaatswerken, alsmede het oostelijk gedeelte van dien, eveneens bij het Rijk in beheer en onderhoud zijnden, Zijtak, waarin de Meppelersluis met bijbehoorende werken is gelegen, in beheer en onderhoud bij de gemeente *Meppel* over te brengen, en dat zulks ingevolge artikel 1, eerste lid der Waterstaatswet 1900, krachtens de wet moet geschieden;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Bij de gemeente *Meppel* worden in beheer en onderhoud overgebracht het gedeelte van het jaagpad langs de noordzijde van den Zijtak van het *Meppelerdiep* te *Meppel*, gelegen ten oosten van de westzijde van de brug over het *Balkengat*, alsmede het oostelijk einde van den Zijtak van het *Meppelerdiep*, waarin de Meppelersluis met bijbehoorende werken is gelegen, tezamen omvattende het perceel kadastraal bekend gemeente *Meppel* sectie A n°. 7140, een en ander met de daarin aanwezige bijbehoorende werken, in hoofdzaak bestaande uit: den draaivonder over het *Balkengat* met bijbehoorende remmingwerken, de bestrating, den langs de zuidzijde van het jaagpad aanwezigen walmuur met het daarvoor staande remmingwerk, de in het jaagpad aanwezige meerpalen en de langs de noordzijde van het jaagpad staande Rijksafrastering.

2. De grens tusschen hetgeen bij de gemeente *Meppel* in beheer en onderhoud komt en hetgeen bij het Rijk in beheer en onderhoud blijft wordt gevormd door:

a. een lijn door het meest westelijk gelegen punt van den zuidelijken vleugelmuur van het westelijk landhoofd van den draaivonder over het *Balkengat*, getrokken loodrecht op de oeverlijn ten westen van dezen vonder, noordwaarts tot de huidige grens van het Rijksbeheer, zuidwaarts tot 1 m bezuiden genoemd punt;

b. een lijn, getrokken op 1 m bezuiden en evenwijdig aan de bovenvoorzijde van den walmuur van het westelijk einde van dien muur tot een punt op 20 m uit de bovenvoorzijde van het benedenfront van de Meppelersluis;

c. een rechte lijn, welke het zuidelijk einde van de onder *a* genoemde lijn verbindt met het westelijk einde van de onder *b* genoemde;

d. een lijn, getrokken op 20 m ten zuidwesten van en evenwijdig aan de bovenvoorzijde van het benedenfront van de Meppelersluis, van het oostelijk einde van de onder *b* genoemde lijn tot de huidige grens van het Rijksbeheer bezuiden genoemde sluis.

3. De in het eerste lid van dit artikel omschreven gronden en wateren met de daartoe behoorende werken zijn met een zwarte arceering aangegeven op de bij deze wet behoorende teekening. [1]

4. Het beheer en onderhoud over de voornoemde gronden en wateren met daartoe behoorende werken wordt overgebracht, voor zooveel dit bij het Rijk berust en voorzoover een en ander niet behoort tot den dienst van de Rijkstelegrafie en -telefonie.

2. De overbrenging in beheer en onderhoud geschiedt onder de volgende voorwaarden:

1°. De gemeente *Meppel* treedt door de overneming in beheer en onderhoud van hetgeen in artikel 1, eerste lid, is omschreven, tegenover derden in de rechten en verplichtingen van het Rijk te dezer zake.

2°. Aan derden verleende vergunningen voor werken in, aan, op, of over de in artikel 1, eerste lid, omschreven gronden, wateren en werken en zich ook daarbuiten uitstrekkende, mogen niet worden ingetrokken, zonder bewilliging van de autoriteit, die te dezer zake bevoegd zou zijn geweest, indien de overbrenging niet had plaats gehad. Op vergunningen voor werken, waarvan het voortbestaan reeds thans mede van het goedvinden van de gemeente afhangt, is deze verbodsbepaling niet van toepassing. De houders van vergunningen, voor welke het vorenstaande verbod geldt, zullen de krachtens die vergunningen aanwezige werken mogen onderhouden en zoo noodig vernieuwen. Hun mogen daarbij geen voorwaarden worden gesteld van verdere strekking dan die, welke vóór de overbrenging van kracht waren.

3°. De gemeente draagt zorg, dat het jaagverkeer over het in beheer en onderhoud over te brengen gedeelte van het jaagpad steeds ongehinderd zal kunnen plaats vinden, behoudens oponthoud, indien de draaivonder over het *Balkengat* moet worden geopend, welk oponthoud echter steeds tot het allernoodigste moet worden beperkt.

4°. De draaivonder over het *Balkengat* mag niet voor het verkeer met rij- en voertuigen, anders dan twee- of driewielige rijwielen, handkarren en soortgelijke voertuigjes, geschikt gemaakt of opengesteld worden dan met voorkennis en goedvinden van den Minister van Waterstaat.

5°. De in het jaagpad aanwezige meerpalen zullen niet dan met voorkennis en goedvinden van den Minister van Waterstaat mogen worden verwijderd; verplaatsing zal slechts mogen geschieden met goedvinden en volgens de aanwijzingen van den Ingenieur van den Rijkswaterstaat in het arrondissement *Assen*;

6°. Zoolang de Zijtak van het *Meppelerdiep* in beheer bij het Rijk is, blijft het ligplaats nemen vóór den walmuur onderworpen aan de bevelen en aanwijzingen van de betrokken ambtenaren van den Rijkswaterstaat en zal de gemeente zich te dien aanzien van elke inmenging onthouden.

7°. De gemeente zal nimmer kade- of liggeld of eenige andere vergoeding heffen wegens het liggen, lossen of laden van schepen vóór den walmuur.

---

[1] Deze teekening is niet opgenomen. *(Red.).*

8°. Tot het over te brengen beheer en onderhoud behoort mede de bediening van den draaivonder over het *Balkengat*.

3. Alle kosten, waartoe de overbrenging aanleiding mocht geven, komen ten laste van de gemeente.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Amsterdam, den 3den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

(*Uitgeg.* 21 *December* 1937.)

S. 525.

3 *December* 1937. WET tot wijziging van de Wegenverkeerswet.

Bijl. Hand. II 1936/37, 466; 1937, 466; 1937/38, 112.
Hand. II 1937/38, bladz. 248.
Bijl. Hand. I 1937/38, 112.
Hand. I 1937/38, bladz. 31.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is enkele bepalingen der Wegenverkeerswet te wijzigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. In de Wegenverkeerswet worden de volgende wijzigingen gebracht:

A. In artikel 28 wordt in plaats van: „provinciale verkeersinspectie" gelezen: „verkeersinspectie".

B. In het zevende lid van artikel 39 wordt in plaats van: „artikel 400" gelezen: „artikel 557, tweede lid".

C. In artikel 42 wordt in plaats van: „provinciale verkeersinspecties" gelezen: „verkeersinspecties".

D. In artikel 43, eerste lid, wordt in plaats van „provinciale verkeersinspecties" gelezen: „verkeersinspecties".

Art. II. De bepalingen dezer wet treden in werking op nader door Ons vast te stellen tijdstip of tijdstippen.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Amsterdam, den 3den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

(*Uitgeg.* 21 *December* 1937.)

S. 542.

7 *December* 1937. BESLUIT tot wijziging en aanvulling van het Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 22 Augustus 1931 (*Staatsblad* n°. 378).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Defensie van 5 November 1937, IIIe Afdeeling B. nr. 109;

Overwegende, dat in het Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht vastgesteld bij Ons besluit van 22 Augustus 1931 (*Staatsblad* nr. 378) en laatstelijk gewijzigd en aangevuld bij Ons besluit van 4 Mei 1937 (*Staatsblad* nr. 540), andermaal een wijziging en een aanvulling dienen te worden aangebracht;

Den Raad van State gehoord (advies van 23 November 1937, n°. 44);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 2 December 1937, IIIe Afdeeling B, nr. 12;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

A. het Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht, voormeld, wordt aangevuld en gewijzigd als volgt:

1°. het *vijfde lid van artikel 11* wordt aangevuld met een nieuwe alinea, luidende:

„Tevens zullen door Onzen Minister — voor zooveel noodig in afwijking van het hiervoren bepaalde — regelen worden gesteld, met betrekking tot den ouderdom in rang, *uitsluitend* voor wat de *bevorderingsaanspraken* betreft van den militair, in dit artikel bedoeld, die de geschiktheid voor bevordering tot den hoogeren rang heeft verloren en later weer in het bezit van een zoodanige geschiktheid is gekomen.";

2°. in het *eerste lid* van *artikel 19* wordt tusschen de woorden „overgang" en „in" ingevoegd de woorden: „ , ingevolge een wettelijke regeling,".

B. dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Defensie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Amsterdam, den 7den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Defensie, van Dijk.

(*Uitgeg.* 21 *December* 1937.)

S. 579 M.

7 *December* 1937. BESLUIT tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 31 Juli 1880 (*Staatsblad* n°. 121), houdende bepalingen ter verzekering van de veiligheid der reizigers met openbare middelen van vervoer.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 9 November 1937, n°. 484, afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Gelet op artikel 10 der Wet Openbare Vervoermiddelen;

Den Raad van State gehoord (advies van 23 November 1937, n°. 64);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 2 December 1937, n°. 482, afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

in de artikelen 5J, eerste lid, en 5L, vierde en zevende lid, van het Koninklijk besluit van 31 Juli 1880 (Staatsblad n°. 121), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 13 Augustus 1932 (Staatsblad n°. 438), worden de woorden „Inspecteur Generaal der Spoor- en Tramwegen" gewijzigd in: „Inspecteur-Generaal van het Verkeer".

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State zal worden medegedeeld.

Amsterdam, den 7den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

(*Uitgeg.* 24 *December* 1937.)

S. 585.

6 *December* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Districtsreglement op den Loodsdienst in het 3e district, vastgesteld bij Koninklijk besluit van den 10den Augustus 1932 (*Staatsblad* n°. 433), gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 9den October 1934 (*Staatsblad* n°. 541).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Defensie van 27 November 1937, IXe Afdeeling n°. 108;

Gezien de Wet van 20 Augustus 1859 (*Staatsblad* n°. 93), laatstelijk gewijzigd bij de Wet van 10 October 1935 (*Staatsblad* n°. 601);

Gezien het bepaalde onder 3°. van Ons besluit van 10 Augustus 1932 (*Staatsblad* n°. 433);

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. Het districtsreglement op den Loodsdienst in het 3e district, vastgesteld bij Ons besluit van 10 Augustus 1932 (*Staatsblad* n°. 433), gewijzigd bij Ons besluit van 9 October 1934 (*Staatsblad* n°. 541), nader als volgt te wijzigen:

Art. 1. In het derde lid worden de woorden „standplaatsen Willemsoord en Amsterdam" vervangen door: „standplaats Amsterdam".

Art. 2. Dit artikel wordt gelezen als volgt:

„De zeeloodsen van de standplaats Willemsoord zijn bestemd:

I. tot het uit zee loodsen:

in de zeegaten van Texel tot op de reede of zonder op de reede te ankeren, in het Nieuwediep;

II. tot het naar zee loodsen:

van de reede van Texel of dadelijk uit het Nieuwediep;

III. tot het loodsen:

1°. van de reede van Texel tot in het Nieuwediep en de koopvaardersbinnenhaven aldaar en omgekeerd;

2°. van de reede van Texel of uit het Nieuwediep:

a. naar de havens van den Oever en Kornwerderzand;

b. naar de Vliereede en de havens van Harlingen en Terschelling;

c. door het Groot-Noord-Hollandsch kanaal naar Amsterdam en alle tusschengelegen plaatsen."

Art. 3. Dit artikel wordt gelezen als volgt:

„De zeeloodsen van de standplaats IJmuiden zijn bestemd:

I. tot het uit zee loodsen:

a. in het zeegat van IJmuiden tot in de Noordzeesluizen of tot in de mondingen van de visschershaven en het toeleidingskanaal naar het hoogovenbedrijf, dan wel tot andere ligplaatsen buiten die sluizen en mondingen;

b. door het Noordzeekanaal naar alle aan dat kanaal en zijne zijkanalen en het IJ gelegen plaatsen;

c. in de havens van Amsterdam binnen de grenzen, aangegeven in artikel 8;

d. in de zeegaten van Texel tot op de reede van het Nieuwediep;

II. tot het naar zee loodsen:

a. van de reede van Texel of dadelijk uit het Nieuwediep;

b. van af de sub I *a*, *b* en *c* genoemde plaatsen."

Art. 4. In punt *c* worden de woorden „Artikelen 10 en 11" vervangen door: „Artikelen 8 en 9".

Art. 5. Dit artikel vervalt.

Art. 6. Dit artikel wordt artikel 5, terwijl als laatste lid aan het artikel wordt toegevoegd:

„Ook kan door de vorenbedoelde schepen een loods worden verkregen van het vóór IJmuiden in zee zijnde loodsvaartuig."

Art. 7. wordt artikel 6.

Art. 8. Dit artikel vervalt.

De artikelen 9, 10 en 11 worden onderscheidenlijk genummerd 7, 8 en 9.

Art. 9 (nieuw). De woorden „artikel 2, sub I *b*", voorkomende in het eerste lid, worden vervangen door: „artikel 3, sub I *a*".

B. Den inhoud der Districtsreglementen op den Loodsdienst nader als volgt te wijzigen:

In de kolom „3" wordt:

„2, 5" vervangen door: „2, 3",

„3, 4" vervangen door: „4",

„6, 7" vervangen door: „5, 6",

„8, 9" vervangen door: „7" en

„10, 11" vervangen door: „8, 9".

Onze Minister van Defensie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 6den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Defensie, van Dijk.

(*Uitgeg.* 17 *December* 1937.)

S. 595.

12 *November* 1937. BESLUIT tot herziening van het Rijkswegenplan.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 4 November 1937, La. T., Directie van den Waterstaat;

Gelet op artikel 33 van de Motorrijtuigenbelastingwet en op Ons besluit van 6 October 1930 (*Staatsblad* n°. 393) tot herziening van het Rijkswegenplan;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. vast te stellen een nieuw Rijkswegenplan, bestaande uit een staat van de bestaande en aan te leggen wegen, welke hoofdverbindingen zullen vormen voor het doorgaande verkeer met motorrijtuigen met toelichting, een staat van de lengten der bestaande en aan te leggen wegen, welke hoofdverbindingen zullen vormen voor het doorgaande verkeer met motorrijtuigen met provinciale indeeling, en een toelichtende kaart,[1] zooals deze bij dit besluit zijn gevoegd;

II. te bepalen, dat dit besluit in werking zal treden met ingang van 1 Januari 1938.

III. Ons besluit van 6 October 1930 (*Staatsblad* n°. 393) tot herziening van het Rijkswegenplan met ingang van 1 Januari 1938 buiten werking te stellen.

Onze Minister voornoemd is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en in de Staatscourant zal worden geplaatst.

Het Loo, den 12den November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

(*Uitgeg.* 21 *December* 1937.)

[1] Deze kaart is niet opgenomen. *(Red.)*.

RIJKSWEGENPLAN 1938.

A. Staat van de bestaande en aan te leggen wegen, welke hoofdverbindingswegen zullen vormen voor het doorgaand verkeer met motorrijtuigen, met toelichting.

N°.	Omschrijvingen van den weg	Lengte in km ongeveer	De bestaande wegen, die waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk gevolgd zullen worden, zijn:		Categorie, waartoe de weg behoort	Opmerkingen
			in eigendom bij:	in beheer en onderhoud bij:		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1	Amsterdam—Laren—Baarn—Hoevelaken .	44,—	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	S + A	
1*a*	Verbinding van (Amsterdam—) weg n°. 1 met weg n°. 28 bij Nijkerk(—Zwolle) .	5,9	—	—	C	
1*b*	Zijtak Baarn—Amersfoort.	10,7	het Rijk	het Rijk	C	
2	Amsterdam—Utrecht	34,1	—	—	S	
3	Amsterdam—Bodegraven—Rotterdam . .	46,—	het Rijk	het Rijk	S + A	Het deel van dezen weg, dat met weg n°. 12 gemeen ligt, wordt tot dezen laatste gerekend.
4	Amsterdam—Sassenheim—Haagsche Schouw—'s-Gravenhage.	48,6	het Rijk	het Rijk	S + A	
4*a*	(Amsterdam—)Burgerveen—Rijswijk (—Rotterdam)	30,5	—	—	S	
4*b*	Zijtak Voorschoten—Oegstgeest	6,0	—	—	S	
5	Amsterdam—Haarlem.	13,3	het Rijk	het Rijk	B	
6	Amsterdam—Velsen.	17	het Rijk	het Rijk	C	
7	Amsterdam—Den Oever(—Leeuwarden). .	64,3	het Rijk	het Rijk	S	
8	Haarlem—Sassenheim(—'s-Gravenhage). .	24,—	het Rijk	het Rijk	C	
9	Haarlem—Velsen—Alkmaar—Stolpen—Van Ewijcksluis—Wieringen—Zurig—Franeker—Leeuwarden	144,3	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	B + C	
10	Stolpen—De Kooy—Den Helder.	18,8	het Rijk	het Rijk	C	
10*a*	Zijtak (Den Helder—)de Kooy—Van Ewijcksluis	6,0	het Rijk	het Rijk	C	
11	('s-Gravenhage—)Haagsche Schouw—Leiden—Bodegraven(—Utrecht)	26,1	het Rijk	het Rijk	C	
12	's-Gravenhage—Utrecht—De Klomp (—Arnhem)	90,9	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	S	
13	's-Gravenhage—Rotterdam	23,1	het Rijk	het Rijk	S + A	Hierin is begrepen de rondweg ten noorden van Rotterdam.
15	(Rotterdam—)Hendrik Ido Ambacht—Gorinchem—Ressen(—Nijmegen)	91,4	het Rijk	het Rijk	S	
16	Rotterdam—Dordrecht—Moerdijk—Prin-	64,3	het Rijk	het Rijk	S + C	

	Wouw(—Bergen op Zoom)	24,—	—	—	C	
18	(Rotterdam—)Oudenbosch—St. Philipsland—Zijpe—Zierikzee	43,9	de provincie Zeeland en anderen	de provincie Zeeland en anderen	C	Tot dezen weg behoort niet het veertraject.
19	Rotterdam—Barendrecht—Numansdorp. .	26,9	het Rijk	het Rijk	C	
20	Rotterdam—Maassluis—'s-Gravenhage . .	29,—	het Rijk	het Rijk	A + B + C	
21	Maassluis—Hellevoetsluis	17,7	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	C	
22	Utrecht—Hollandsche Rading	14,5	—	—	A + B	
23	(Utrecht—)De Bilt—Huis ter Heide—Hoevelaken	21,—	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	S + B	
24	(Utrecht—)De Klomp—Arnhem	24,1	het Rijk	het Rijk	C	
25	Utrecht—De Bilt—Driebergen—Arnhem .	59,2	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	C	
26	Utrecht—Vianen—Zaltbommel—Hedel—'s-Hertogenbosch	44,7	het Rijk	het Rijk	S + A	
27	(Utrecht—)Vianen—Gorinchem—Keizersveer—Breda—Princenhage.	56,—	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	S + A + B	
28	Hoevelaken—Nijkerk—Hattemerbroek—Zwolle.	70,6	het Rijk	het Rijk	C	
29	Hoevelaken—Apeldoorn—Deventer. . . .	54,7	het Rijk	het Rijk	S + C	
30	Verbinding van weg nº. 29 (Hoevelaken—) met weg nº. 24 (—Arnhem).	15,—	—	—	S	
31	Zwolle—Berkum—Meppel—Pijlebrug—Assen—Haren—Groningen.	93,5	het Rijk en anderen	het Rijk an anderen	S + C	
32	(Zwolle—)Pijlebrug—Heerenveen—Leeuwarden	62,1	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	C	
33	Assen—Gieten—Wildervank—Appingedam (—Delfzijl).	55,7	de provinciën en anderen	de provinciën en anderen	C	
33*a*	Zijtak Wildervank—Ter Apel—grens . . .	30,5	de gemeente Groningen en anderen	de gemeente Groningen en anderen	C	
34	(Zwolle—) Berkum—Hardenberg—Emmen—Gieten—Haren(—Groningen) .	112,—	de provincie Overijssel en anderen	de provincie Overijssel en anderen	C	
34*a*	Zijtak Emmen—Ter Apel	15,7	de gemeenten Emmen en Groningen	de gemeenten Emmen en Groningen	C	
35	Zwolle—Wierden—Almelo—Hengelo—Glanerbrug (grens)	76,3	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	C	
36	Verbinding van weg nº. 35 bij Almelo met weg nº. 34 bij Hardenberg	25	de provincie en anderen	de provincie en anderen	C	

37	Zwolle—Deventer.	30	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	C
38	Zwolle—Kampen.	12,1	de provincie en anderen	de provincie	C
39	Leeuwarden—Groningen.	57,6	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	C
40	(Leeuwarden—)Rauwerd—Sneek—Lemmer.	38,5	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	C
41	Groningen—Appingedam—Delfzijl	32,6	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	C
42	Groningen—Scheemda—Nieuwe-Schans—grens	50,5	de provincie en anderen	de provincie en anderen	C
43	Groningen—Beetsterzwaag—Heerenveen—Sneek—Afsluitdijk	102	het Rijk de provincie en anderen	het Rijk de provincie en anderen	C
43*a*	Verbinding van weg n°. 43 bij Beetsterzwaag met weg n°. 39	21,5	gemeenten	een commissie	C
44	Deventer—Holten—Goor—Hengelo—Oldenzaal—Denekamp—grens	71,4	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	C
44*a*	Verbinding van weg n°. 44 bij Holten met weg n°. 35 bij Wierden.	14.8	het Rijk	het Rijk	C
44*b*	Zijtak Oldenzaal—de Poppe (grens) . . .	7,3	het Rijk	het Rijk	C
45	Deventer—Gorssel—Zutphen	15,1	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	C
46	Brug o. d. IJssel—Lochem—Goor	33,5	het Rijk	het Rijk	S + C
47	Zutphen—Warnsveld—Winterswijk-grens	51	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	C
48	Zutphen—Dieren—Arnhem	27	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	C
48*a*	Zijtak Dieren—Doesburg—Doetinchem . .	15	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	C
49	Brug o. d. IJssel—Apeldoorn	14,5	het Rijk	het Rijk	S + C
50	Arnhem—Apeldoorn—Hattemerbroek (Zwolle).	61,3	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	S + C
50*a*	Verbinding van weg n°. 50—brug o. d. IJssel	18	—	—	C
51	Arnhem—Zevenaar—grens.	18,4	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	C
52	Arnhem—Nijmegen.	17,8	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	S + A
53	Nijmegen—Beek (grens).	4,3	het Rijk	het Rijk	C
54	Nijmegen—Venlo.	59	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	C
55	Nijmegen—Grave—'s-Hertogenbosch . . .	46,6	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	C
56	Bergen op Zoom—Wouw—Roosendaal—				

58	Bergen op Zoom—Kortéven—Kruiningen—Goes—'s-Heer-Arendskerke—Nieuwland—Vlissingen—Breskens—Draaibrug—Sluis—grens	87,7	het Rijk, de provinciën en anderen	het Rijk, de provinciën en anderen	C	Tot dezen weg behoort niet het veertraject.
58a	Zijtak 's-Heer-Arendskerke—Wolphaartsdijksche veer	6,5	de provincie	de provincie	C	
58b	Zijtak Nieuwland—Middelburg	2,9	het Rijk	het Rijk	C	
58c	Zijtak Draaibrug—Aardenburg—grens	7,1	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	C	
59	Bergen op Zoom—Tholensche brug	6	het Rijk	het Rijk	C	
60	Kruiningen—Perkpolder—Hulst—grens	19,4	het Rijk en de provincie	het Rijk en de provincie	C	Tot dezen weg behoort niet het veertraject.
61	Goes—Hoedekenskerke—Terneuzen—Sas v. Gent (grens)	25,3	het Rijk, de provincie en anderen	het Rijk, de provincie en anderen	C	Tot dezen weg behoort niet het veertraject.
62	Verbinding van weg nº. 16 met weg nº. 27	9	—	—	C	
63	Breda—Tilburg—Eindhoven	48,9	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	B + C	Het gemeenliggend gedeelte met weg nº. 65 wordt tot weg nº. 63 gerekend.
64	's-Hertogenbosch—Vught—Eindhoven	36,9	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	B	
65	('s-Hertogenbosch—)Vught—Tilburg—Goirle—grens	26	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	B + C	Het gemeenliggend gedeelte met weg nº. 63 wordt tot weg nº. 63 gerekend.
67	Eindhoven—Helmond—Blerick—Venlo	53	—	—	C	
68	Eindhoven—Weert—Horn—Roermond	45,7	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	S + C	
69	Eindhoven—Valkenswaard—grens	18,7	het Rijk	het Rijk	C	
70	Venlo—grens(—Straelen)	3,3	het Rijk	de provincie	C	
71	Venlo—grens(—Kaldenkirchen)	3,3	de provincie en anderen	de provincie en anderen	C	
72	Venlo—Maasbracht	38	—	—	S	
73	(Venlo—)Blerick—Horn—Neeritter—grens	34,2	het Rijk	het Rijk	C	
74	Roermond—Maasniel—grens	5,2	de gemeente Maasniel	de gemeente Maasniel	C	
75	Weg nº. 68—Maasbracht—Heer	49	—	—	S + A	
76	Weg nº. 75—Geleen—Heerlen—Valkenhuizen—Kerkrade (grens)	26,6	het Rijk	het Rijk en de provincie	S + C	
76a	Zijtak Valkenhuizen—de Locht—grens	2	het Rijk	de provincie	C	
78	Maastricht—Heer—Vaals (grens)	25,6	het Rijk	het Rijk	C	
79	Heer—Eijsden—grens	10,3	—	—	S	
80	Maastricht—Wilre—grens	4,2	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	C	
81	Maastricht—grens(—Bilsen)	2,2	het Rijk	het Rijk	C	
82	Maastricht—grens(—Smeermaas)	6	het Rijk en anderen	het Rijk en anderen	C	

TOELICHTING.

De wegen zijn ingedeeld in 4 klassen S, A, B en C.

De in klasse S ingedeelde wegen verkrijgen 2 afzonderlijke rijbanen, elk ter breedte van 6.25 m, welke uitsluitend voor motorrijtuigen bestemd worden.

De in klasse A ingedeelde wegen verkrijgen een verhardingsbreedte van 12 m, al of niet gesplitst in 2 banen, elk ter breedte van 6 m.

De in klasse B ingedeelde wegen verkrijgen een verhardingsbreedte van 9 m.

De in klasse C ingedeelde wegen verkrijgen als regel een verhardingsbreedte van 6 m. Voor wegen met een gering verkeer, kan met een geringere verhardingsbreedte, doch niet minder dan 5 m, worden volstaan.

Langs de wegen zullen, indien en voor zoover dit noodig is, rijwielpaden, voetpaden en parallelwegen worden aangelegd.

Waar daartoe aanleiding bestaat, zal grondaankoop plaats hebben over zoodanige breedte, dat ruimte beschikbaar komt voor een breedere verharding dan in dit plan is vermeld, of voor een tweede rijbaan.

In of nabij bebouwde kommen en waar overigens de omstandigheden dat noodig maken, kan afwijking van de voor den weg vastgestelde breedte ter verharding plaats hebben.

Behoort bij Koninklijk besluit van 12 November 1937 (*Staatsblad* n°. 595).

Mij bekend,
De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

RIJKSWEGENPLAN 1938.

B. Staat van de lengten der bestaande en aan te leggen wegen, welke hoofdverbindingswegen zullen vormen voor het doorgaand verkeer met motorrijtuigen met provinciale indeeling.

N°.	Omschrijving van den weg	Lengte in km v. h. gedeelte van den weg, gelegen in de provincie
(1)	(2)	(3)
	Groningen.	
31	Zwolle—Berkum—Meppel—Pijlebrug–Assen—Haren—Groningen. . . .	12,—
33	(Zwolle—) Assen—Gieten—Wildervank—Appingedam(—Delfzijl). . .	33,9
33*a*	Zijtak Wildervank—Ter Apel—grens	30,5
34	Zwolle—Berkum—Hardenberg—Emmen—Gieten—Haren(—Groningen)	7,—
39	Leeuwarden—Groningen	23,7
41	Groningen—Appingedam—Delfzijl . .	32,6
42	Groningen—Scheemda—Nieuweschans—grens	50,5
43	Groningen—Beetsterzwaag—Heerenveen—Sneek—Afsluitdijk(—Alkmaar).	;
	Friesland.	
9	Haarlem—Velsen—Alkmaar—Stolpen—Van Ewijcksluis—Wieringen—Zurig—Franeker—Leeuwarden. . . .	54,3
32	(Zwolle—) Pijlebrug—Heerenveen—Leeuwarden	45,5
39	Leeuwarden—Groningen	33,9
40	(Leeuwarden—) Rauwerd—Sneek—Lemmer.	38,5
43	Groningen—Beetsterzwaag—Heerenveen—Sneek—Afsluitdijk	73,5
43*a*	Verbinding van weg n°. 43 bij Beetsterzwaag met weg n°. 39	21,5
	Drenthe.	
31	Zwolle—Berkum—Meppel—Pijlebrug–Assen—Haren—Groningen. . . .	61,1
32	(Zwolle—) Pijlebrug—Heerenveen—Leeuwarden	5,3
33	(Zwolle—) Assen—Gieten—Wildervank—Appingedam(—Delfzijl). . .	21,8
34	(Zwolle—) Berkum—Hardenberg—Emmen—Gieten—Haren(—Groningen)	62,8
34*a*	Zijtak Emmen—Ter Apel.	15,7
	Overijssel.	
28	Hoevelaken—Nijkerk—Hattemerbroek—Zwolle	5,9
29	Hoevelaken—Apeldoorn—Deventer. .	1,5
31	Zwolle—Berkum—Meppel—Pijlebrug–Assen—Haren—Groningen. . . .	20,4
32	(Zwolle—) Pijlebrug—Heerenveen—Leeuwarden	11,3
34	(Zwolle—) Berkum—Hardenberg—Emmen—Gieten—Haren(Groningen)	42,2
35	Zwolle—Wierden—Almelo—Hengelo–Glanerbrug (grens)	76,3
36	Verbinding van weg n°. 35 bij Almelo met weg n°. 34 bij Hardenberg . .	25,—
37	Zwolle—Deventer	30,—
38	Zwolle—Kampen.	12,1
44	Deventer—Holten—Goor—Hengelo—Oldenzaal—Denekamp—grens . . .	71,4
44*a*	Verbinding van weg n°. 44 bij Holten met weg n°. 35 bij Wierden	14,8
44*b*	Zijtak Oldenzaal—de Poppe (grens) .	7,3
45	Deventer—Gorssel—Zutphen	2,1
46	Brug over den IJssel—Lochem—Goor	12,5
	Noordholland.	
1	Amsterdam—Laren—Baarn—Hoevelaken	27,—
2	Amsterdam—Utrecht.	8,1
3	Amsterdam—Bodegraven—Rotterdam	11,—
4	Amsterdam—Sassenheim—Haagsche Schouw—'s-Gravenhage.	25,5
4*a*	(Amsterdam—) Burgerveen—Rijswijk (—Rotterdam).	2,9
5	Amsterdam—Haarlem	13,3
6	Amsterdam—Velsen	17,—
7	Amsterdam–Den Oever(–Leeuwarden)	64,3
8	Haarlem—Sassenheim(—'s-Gravenhage)	8,8
9	Haarlem—Velsen—Alkmaar—Stolpen—Van Ewijcksluis—Wieringen—Zurig—Franeker—Leeuwarden. . .	90,—
10	Stolpen—De Kooy—Den Helder. . .	18,8

0*a*	Zijtak (Den Helder—) De Kooy—Van Ewijcksluis	6,—
	Zuidholland.	
3	Amsterdam—Bodegraven—Rotterdam	29,5
4	Amsterdam—Sassenheim—Haagsche Schouw—'s-Gravenhage	23,1
a	(Amsterdam—) Burgerveen—Rijswijk (—Rotterdam)	27,6
4*b*	Zijtak Voorschoten—Oegstgeest	6,—
8	Haarlem—Sassenheim(—'s-Gravenhage)	15,2
1	('s-Gravenhage—) Haagsche Schouw—Leiden—Bodegraven(—Utrecht)	26,1
2	's-Gravenhage—Utrecht—de Klomp (—Arnhem)	42,2
3	's-Gravenhage—Rotterdam	23,1
5	(Rotterdam—) Hendrik Ido Ambacht–Gorinchem—Ressen(—Nijmegen)	28,9
6	Rotterdam—Dordrecht—Moerdijk—Princenhage—Zundert—grens	28,—
9	Rotterdam—Barendrecht—Numansdorp	26,9
0	Rotterdam—Maassluis—'s-Gravenhage	29,—
1	Maassluis—Hellevoetsluis	17,7
6	Utrecht—Vianen—Zaltbommel—Hedel—'s-Hertogenbosch	8,4
7	(Utrecht—) Vianen—Gorinchem—Keizersveer—Breda—Princenhage	21,—
	Zeeland.	
8	(Rotterdam—) Oudenbosch—St. Philipsland—Zijpe—Zierikzee	20,1
8	Bergen op Zoom—Korteven—Kruiningen—Goes—'s-Heer-Arendskerke—Nieuwland—Vlissingen—Breskens—Draaibrug—Sluis—grens	77,7
8*a*	Zijtak 's-Heer-Arendskerke—Wolphaartsdijkscheveer	6,5
8*b*	Zijtak Nieuwland—Middelburg	2,9
8*c*	Zijtak Draaibrug—Aardenburg—grens	7,1
0	Kruiningen—Perkpolder—Hulst—grens	19,4
1	Goes—Hoedekenskerke—Terneuzen—Sas van Gent(—grens)	25,3
	Utrecht.	
1	Amsterdam—Laren—Baarn—Hoevelaken	17,—
1*a*	Verbinding van (Amsterdam—) weg nº. 1 met weg nº. 28 bij Nijkerk (—Zwolle)	3,1
1*b*	Zijtak Baarn—Amersfoort	10,7
2	Amsterdam—Utrecht	26,—
3	Amsterdam—Bodegraven—Rotterdam	5,5
2	's-Gravenhage—Utrecht—de Klomp (—Arnhem)	47,7
2	Utrecht—Hollandsche Rading	14,5
3	(Utrecht—) de Bilt—Huis ter Heide—Hoevelaken	21,—
5	Utrecht—de Bilt—Driebergen—Arnhem	38,8
5	Utrecht—Vianen—Zaltbommel—Hedel—'s-Hertogenbosch	7,7
5	Hoevelaken—Nijkerk—Hattemerbroek—Zwolle	1,4
	Gelderland.	
1*a*	Verbinding van (Amsterdam—) weg nº. 1 met weg nº. 28 bij Nijkerk (—Zwolle)	2,8
12	's-Gravenhage—Utrecht—de Klomp (—Arnhem)	1,—
15	(Rotterdam—) Hendrik Ido Ambacht–Gorinchem—Ressen(—Nijmegen)	62,5
24	(Utrecht—)de klomp—Arnhem	24,1
25	Utrecht—de Bilt—Driebergen—Arnhem	20,4
26	Utrecht—Vianen—Zaltbommel—Hedel—'s-Hertogenbosch	23,3
28	Hoevelaken—Nijkerk—Hattemerbroek—Zwolle	63,3
29	Hoevelaken—Apeldoorn—Deventer	53,2
30	Verbinding (Hoevelaken—) weg nº. 29 met weg nº. 24 (—Arnhem)	15,—
45	Deventer—Gorsel—Zutphen	13,—
46	Brug o/d IJssel—Lochem—Goor	21,—
47	Zutphen—Warnsveld—Winterswijk—grens	51,—
48	Zutphen—Dieren—Arnhem	27,—
48*a*	Zijtak Dieren—Doesburg—Doetinchem	15,—
49	Brug o/d IJssel—Apeldoorn	14,5
50	Arnhem—Apeldoorn—Hattemerbroek(—Zwolle)	61,3
50*a*	Verbinding van weg nº. 50 met Brug o/d IJssel(—Zutphen)	18,—
51	Arnhem—Zevenaar—grens	18,4
52	Arnhem—Nijmegen	17,8
53	Nijmegen—Beek (grens)	4,3
54	Nijmegen—Venlo	8,9
55	Nijmegen—Grave—'s-Hertogenbosch	13,4
	Noordbrabant.	
16	Rotterdam—Dordrecht—Moerdijk—Princenhage—Zundert—grens	36,3
17	(Rotterdam—) Moerdijk—Oudenbosch—Wouw(—Bergen op Zoom)	24,—
18	(Rotterdam—) Oudenbosch—St. Philipsland—Zijpe—Zierikzee	23,8
26	Utrecht—Vianen—Zaltbommel—Hedel—'s-Hertogenbosch	5,3
27	(Utrecht—)Vianen—Gorinchem—Keizersveer—Breda—Princenhage	35,—
55	Nijmegen—Grave—'s-Hertogenbosch	33,2
56	Bergen op Zoom—Wouw—Roosendaal—Princenhage	33,5
58	Bergen op Zoom—Korteven—Kruiningen—Goes—'s-Heer-Arendskerke—Nieuwland—Vlissingen—Breskens—Draaibrug—Sluis—grens	10,—
59	Bergen op Zoom—Tholensche brug	6,—
62	Verbinding van weg nº. 16 met weg nº. 27	9,—
63	Breda—Tilburg—Eindhoven	48,9
64	's-Hertogenbosch—Vught—Eindhoven	36,9
65	('s-Hertogenbosch—)Vught—Tilburg–Goirle—grens	26,—
67	Eindhoven—Helmond—Blerick—Venlo	29,2
68	Eindhoven—Weert—Horn—Roermond	19,—
69	Eindhoven—Valkenswaard—grens	18,7
	Limburg.	
54	Nijmegen—Venlo	50,1
67	Eindhoven—Helmond—Blerick—Venlo	23,8

68	Eindhoven—Weert—Horn—Roermond	26,7
70	Venlo—grens (—Straelen)	3,3
71	Venlo—grens (—Kaldenkirchen)	3,3
72	Venlo—Maasbracht	38,—
73	(Venlo—)Blerick—Horn—Neeritter—grens	34,2
74	Roermond—Maasniel—grens	5,2
75	Weg nº. 68—Maasbracht—Heer	49,—
76	Weg nº. 75—Geleen—Heerlen—Valkenhuizen—Kerkrade (grens)	26,6
76a	Zijtak Valkenhuizen—de Locht—grens	2,—
78	Maastricht—Heer—Vaals (grens)	25,6
79	Heer—Eysden—grens	10,3
80	Maastricht—Wilre (grens)	4,2
81	Maastricht—grens(—Bilsen)	2,2
82	Maastricht—grens(—Smeermaas)	6,—

Behoort bij Koninklijk besluit van 12 November 1937 (*Staatsblad* nº. 595).

Mij bekend,

De Minister van Waterstaat,

J. v. Buuren.

S. 639 F.

---

4 *November* 1937. WET tot regeling van den invoer van leder.

Bijl. Hand. II 1936/37, 316; 1937, 316; 1937/38, 22.
Hand. II 1937/38, bladz. 76.
Bijl. Hand. I 1937/38, 22.
Hand. I 1937/38, bladz. 22.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 21 December 1936, Nº. 9 (*Nederlandsche Staatscourant* van 24 December 1936 Nº. 251) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* Nº. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* Nº. 596), de invoer van leder wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepot;

2. „Onze Minister", de Minister van Economische Zaken.

3. „leder", overleder en ander leder, waaronder zeemleder en voeringleder, uitgezonderd zoolleder, drijfriem- en technisch leder, tuig- en zaalleder.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Januari 1937 en eindigende 31 December 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van leder, voor zoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het brutogewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1931 en 1932 uit dat land aan leder is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Gedurende het in het vorig artikel genoemde tijdvak zal de invoer der aldaar genoemde artikelen niet zijn toegestaan, tenzij daarbij wordt overgelegd eene daartoe door of vanwege Onzen Minister afgegeven vergunning.

2. Door Ons worden op voordracht van Onzen Minister regelen gesteld betreffende de voorwaarden, krachtens welke en de wijze waarop eene vergunning, in het vorig lid bedoeld, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten aan de uitvoering van dat besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

3. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

4. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekendgemaakt.

4. 1. Voor de toepassing dezer wet kan Onze Minister bepalingen vaststellen betreffende het leveren van bewijs van oorsprong en/of van herkomst van ten invoer aangegeven goederen, als bedoeld in deze wet.

2. Invoer, in strijd met het bepaalde krachtens het vorig lid, is verboden.

5. 1. Hij, die opzettelijk goederen invoert in strijd met het bepaalde in en krachtens de artikelen 2, 3 en 4, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste f 10,000 terwijl de goederen, waarmede of ten aanzien waarvan de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

2. Met dezelfde straffen wordt gestraft hij, die eenig goed verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop of ter aflevering in voorraad heeft, waarvan hij weet, dat het is ingevoerd in strijd met een verbod uitgevaardigd bij of krachtens het bepaalde in de artikelen 2, 3 en 4.

3. De feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, worden als misdrijven beschouwd.

6. Met het opsporen van feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast alle ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie, zoomede de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen.

7. Op feiten, vallende in eene strafbepaling

dezer wet, zijn niet van toepassing de strafbepalingen, voorkomende in de wetten betreffende de invoerrechten en accijnzen.

8. Met betrekking tot de in en krachtens deze wet gegeven voorschriften zijn de artikelen 5, 6 en 7 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), van overeenkomstige toepassing.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien der afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven ten Paleize het Loo, den 4den November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 14 *December* 1937.)

S. 639 H.

3 *December* 1937. WET tot uitvoering van artikel 37 der Landbouw-Crisiswet 1933 ten aanzien van het bepaalde in het Koninklijk Besluit van den 16den Juli 1937, N°. 77.

Bijl. Hand. II 1937, 587; 1937/38, 274.
Hand. II 1937/38, bladz. 124.
Bijl. Hand. I 1937/38, 274.
Hand. I 1937/38, bladz. 29.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat ingevolge het bepaalde bij artikel 37 der Landbouw-Crisiswet 1933, na de inwerkingtreding van Ons besluit van den 16den Juli 1937, N°. 77, door Ons krachtens artikel 1, onder 5°, *c*, dier Wet genomen, onverwijld een voorstel van Wet tot wijziging van deze Wet overeenkomstig het in Ons besluit bepaalde aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal behoort te worden gezonden;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Artikel 1, onder 5°, *a*, van de Landbouw-Crisiswet 1933, wordt gewijzigd in dier voege, dat in dat artikel de woorden: „suiker en suikerbieten" worden vervangen door de woorden: „suiker, melado, melasse, stroop en andere suikerhoudende vloeistoffen, alsmede suikerbieten".

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Amsterdam, den 3den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 21 *December* 1937.)

S. 665.

27 *November* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Tarwebesluit 1936 II.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken van 11 November 1937, N°. 27396, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op artikel 1 van het Crisis-Tarwebesluit 1936 II, zooals dat laatstelijk is gewijzigd bij Ons Besluit van 1 Maart 1937 (*Staatsblad* N°. 749);

Gehoord de Centrale Commissie bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 22 October 1937, N°. 870);

Gehoord den Raad van State (advies van 16 November 1937, No. 40);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 24 November 1937, N°. 28005, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. het Crisis-Tarwebesluit 1936 II te wijzigen in dier voege, dat in artikel 1, onder 1° de zinsnede:

„hetwelk voor ten minste 35 pct. bestaat uit Vita-tarwe" wordt vervangen door: „hetwelk voor ten minste uit een door Onzen Minister te bepalen percentage Vita-tarwe bestaat".

II. dit besluit in werking te doen treden met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 27sten November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 15 *December* 1937.)

S. 666.

7 *December* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken van 16 November 1937, N°. 27495, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934, zooals dat laatstelijk is gewijzigd bij Ons Besluit van 9 September 1937 (Staatsblad N°. 653);

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 22 October 1937, N°. 873);

Gehoord den Raad van State (advies van 23 November 1937, N°. 55);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Economische Zaken van 2 December 1937, N°. 28755, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden);

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. voornoemd besluit te wijzigen in dier voege dat aan artikel 7*a* een nieuw lid 4 wordt toegevoegd, luidende als volgt:

„4. Monopolie-overeenkomsten voor den invoer van tarwebloem mogen door de krachtens artikel 3 van dit besluit door Onzen Minister als monopoliehoudster voor dat product aangewezen Crisis-Organisatie slechts worden aangegaan met georganiseerden dier Crisis-Organisatie, die tevens zijn ingedeeld in een door Ons aan te wijzen groep van georganiseerden.";

B. dit besluit in werking te doen treden met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Amsterdam, den 7den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 24 *December* 1937.)

S. 667.

7 *December* 1937. BESLUIT, houdende wijziging van het Crisis-Akkerbouwgroepenbesluit 1936.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken van 16 November 1937, N°. 27495, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Crisis-Akkerbouwgroepenbesluit 1936, zooals dat laatstelijk is gewijzigd bij Ons besluit van 8 Mei 1937, (Stbl. N°. 756);

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27, van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 22 October 1937, N°. 873);

Gehoord den Raad van State (advies van 23 November 1937, N°. 55);

Gezien het nader Rapport van Onzen voornoemden Minister van 2 December 1937, N°. 28755, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. voornoemd besluit te wijzigen in dier voege, dat:

I. aan artikel 2 wordt toegevoegd een nieuw lid 2, luidende als volgt:

„2. De groep van georganiseerden, als bedoeld in artikel 7*a*, lid 4 van het besluit is de groep van importeurs van tarwebloem.";

II. in artikel 3 de woorden „In elk der in artikel 2 van dit besluit bedoelde groepen" worden vervangen door: „In elk der in artikel 2, lid 1 van dit besluit bedoelde groepen";

III. aan artikel 3 wordt toegevoegd een nieuw lid 2, luidende als volgt:

„2. In de in artikel 2, lid 2, van dit besluit bedoelde groep kan slechts worden ingedeeld die georganiseerde, die reeds op 1 Januari 1931 zijn beroep of bedrijf maakte van het invoeren in Nederland van tarwebloem."

B. Dit besluit in werking te doen treden met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Amsterdam, den 7den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 24 *December* 1937.)

S. 668.

9 *December* 1937. BESLUIT tot wijziging van artikel 3 van het Crisis-Haringbesluit 1937.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken van 13 November 1937, N°. 27480, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op artikel 3 van het Crisis-Haringbesluit 1937;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 22 October 1937, N°. 865);

Gehoord den Raad van State (advies van 23 November 1937, N°. 49);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 4 December 1937, N°. 28436, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. artikel 3, lid 2, van het Crisis-Haringbesluit 1937 in dier voege te wijzigen, dat het wordt gelezen als volgt:

„2. De aanvoervergunningen, genoemd in het vorige lid van dit artikel, worden aan iederen reeder slechts verstrekt voor zoovele vaartuigen, als overeenkomt met het aantal vaartuigen, waarmede hij ingevolge de bij beschikking van Onzen Minister van den 7den Mei 1936, N°. 12854, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden goedgekeurde verdeeling gedurende het seizoen 1936 ter haringvangst mocht uitvaren, verminderd met het aantal vaartuigen, dat hij aan andere reeders heeft verhuurd of in eigendom overgedragen."

B. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

Amsterdam, den 9den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 21 *December* 1937.)

S. 683.

13 *December* 1937. BESLUIT tot vaststelling van den dag, waarop in 1937 de seizoenharingvisscherij ter zoute geacht wordt te zijn geëindigd.

Geëindigd 1 December 1937.

S. 804.

3 *December* 1937. WET tot wijziging der Invaliditeitswet.

Bijl. Hand. II 1936/37, 436; 1937, 436; 1937/38, 141.
Hand. II 1937/38, bladz. 244—248.
Bijl. Hand. I 1937/38, 141.
Hand. I 1937/38, bladz. 31.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het in verband met de voorgenomen toetreding tot het ontwerp-verdrag betreffende het instellen van een internationaal stelsel van behoud van aanspraken en verkregen rechten, voortvloeiende uit de ouderdoms- en invaliditeits- en de weduwen- en weezenverzekering (*Genève* 1935), wenschelijk gebleken is, in de Invaliditeitswet eenige aanvullingen en wijzigingen aan te brengen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. Het eerste lid van artikel 168 der Invaliditeitswet wordt als volgt gelezen:

„1. Aan den vreemdeling wordt over den tijd, gedurende welken hij buiten het Rijk zijn werkelijk verblijf heeft, van de hem toegekende rente niet meer uitbetaald dan het bedrag, dat het equivalent vormt der voor of door hem betaalde premiën. De vaststelling van dat bedrag geschiedt overeenkomstig bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen regelen.".

Art. Ia. In artikel 181 der Invaliditeitswet wordt in plaats van:

„verdiend:

f 0.40	indien hij tot de		1ste	loonklasse	behoort;		
0.80	„	„ „ „	2de	„	„		
1.40	„	„ „ „	3de	„	„		
2.00	„	„ „ „	4de	„	„		
3.00	„	„ „ „	5de	„	„	„	

gelezen:

„verdiend het door Ons per loonklasse vastgestelde bedrag, hetwelk voor verschillende werkzaamheden en verschillende deelen des lands verschillend kan worden vastgesteld".

Art. II. Het vierde, vijfde en zesde lid van artikel 247 der Invaliditeitswet wordt door de volgende leden vervangen:

„4. Wordt ingevolge het vorig lid een eerste rentekaart nietig verklaard en is een rente toegekend, dan wordt deze, wanneer zij nog niet is geëindigd, door het bestuur der Bank ingetrokken. Het bestuur der Bank kan van den werkgever vorderen betaling van het bedrag der uitbetaalde rentetermijnen, benevens van de kosten, welke door den Raad van Arbeid en de Bank zijn gemaakt wegens de toepassing van de artikelen 99, 100, 101 en 105. Wordt ingevolge het vorig lid de aanvangsdatum der eerste rentekaart gewijzigd en de vereffening herzien, dan kan door het bestuur der Bank van den werkgever worden gevorderd betaling van de door den Raad van Arbeid en de Bank tot den dag, waarop de eerste rentekaart aanvangt geldig te zijn, gemaakte kosten wegens de toepassing van de artikelen 99, 100, 101, derde lid en 105. Indien een rente is toegekend, wordt de beslissing, waarbij de rente werd toegekend, gewijzigd, voor zooveel dat uit de herziening der vereffening voortvloeit. Het bestuur der Bank kan van den werkgever vorderen betaling van het bedrag der te veel betaalde rente en uitkeering, als bedoeld in het eerste lid van artikel 101.

5. Wanneer een verplicht-verzekerde ingevolge een wettelijke bepaling of verordening of regeling, als bedoeld in een der artikelen 36, 39 en 40, of ingevolge een onherroepelijk geworden beslissing komt te vallen onder een der artikelen 35, 36, 38, 39 en 40, over een tijdvak, waarover door den werkgever reeds ingevolge deze wet premiën zijn betaald, worden die premiën, na ingekomen verzoek van den werkgever om restitutie, uit de vereffening verwijderd en wordt aan den werkgever een bedrag teruggegeven, waarvan de grootte wordt vastgesteld overeenkomstig bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen regelen.

6. Is de eerste rentekaart aangevangen geldig te zijn op of na den dag, waarop het in het vorig lid bedoelde tijdvak begint, dan wordt bovendien deze rentekaart, ongeacht het bepaalde in het tweede lid, nietig verklaard. Indien echter op het tijdstip, waarop de betrokkene onder een der artikelen 35, 36, 38, 39 en 40 valt, premiën door anderen dan den in het vorig lid bedoelden werkgever zijn betaald, wordt de nietigverklaring der eerste rentekaart niet uitgesproken, doch wordt op die kaart aangeteekend, dat zij is aangevangen geldig te zijn op den eersten dag van het tijdvak, waarop de eerste dier premiën betrekking heeft.

7. Wordt de eerste rentekaart nietig verklaard en is een rente toegekend, welke niet is geëindigd, dan wordt deze door het bestuur der Bank ingetrokken. Vindt nietigverklaring der eerste rentekaart niet plaats en is een rente toegekend, welke nog niet is geëindigd, dan wordt de beslissing, waarbij de rente is toegekend, gewijzigd, voor zooveel dat uit de herziening der vereffening voortvloeit.".

Art. III. Het bepaalde in het vierde, vijfde, zesde en zevende lid van artikel 247 der Invaliditeitswet, zooals die leden komen te luiden bij het inwerking treden van artikel II dezer wet, is mede van toepassing in de gevallen, dat de in het vijfde lid van artikel 247 der Invaliditeitswet bedoelde beslissing vóór het inwerking treden van artikel II dezer wet is genomen.

Art. IV. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen verschillend kan worden gesteld.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Amsterdam, den 3den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.

(*Uitgeg.* 24 *December* 1937.)

S. 862.

---

1 *December* 1937. BESLUIT, houdende wijziging van het Koninklijk besluit van 17 September 1921 (*Staatsblad* n°. 1066) tot vaststelling van een regeling, houdende premiebetaling over meer dan één termijn waarover loon in geld wordt uitbetaald, zooals dat besluit laatstelijk gewijzigd is bij Koninklijk besluit van 1 Februari 1930 (*Staatsblad* N°. 39).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 14 Oct. 1937, N°. 2550, afdeeling Arbeidersverzekering;

Gelet op artikel 408, eerste lid, der Invaliditeitswet;

Den Raad van State gehoord (advies van den 9 November 1937, N°. 36);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 24 November 1937, N°. 2906, afdeeling Arbeidersverzekering;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te wijzigen Ons besluit van 17 September 1921, Staatsblad N°. 1066, tot vaststelling van een regeling, houdende premiebetaling over meer dan één termijn, waarover loon in geld wordt uitbetaald, laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 1 Februari 1930, Staatsblad N°. 39, en te bepalen als volgt:

Art. I. In artikel 1 van Ons vorengenoemd gewijzigd besluit van 17 September 1921, Staatsblad N°. 1066, worden de woorden: „meer dan 25" vervangen door de woorden: „tenminste 10" en in artikel 13, onder 2° van dat besluit wordt het getal: „25" vervangen door het getal: „10".

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Amsterdam, den 1sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.

(*Uitgeg.* 21 *December* 1937.)

S. 863.

7 *December* 1937. BESLUIT tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 62, eerste lid, en tweede lid, onder *a*, 68, elfde lid, en 91 der Arbeidswet 1919.

(*„Rusttijdbesluit voor volwassen koffiehuis- en hôtelpersoneel 1937".*)

Wij WILHELMINA, enz.;

Gelet op de artikelen 62, eerste lid, en tweede lid, onder *a*, 68, elfde lid, en 91 der Arbeidswet 1919;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 21 October 1937, n°. 2969A, Afdeeling Arbeid;

Den Raad van State gehoord (advies van 23 November 1937, n°. 58);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 1 December 1937, n°. 3719, Afdeeling Arbeid;

Hebben goedgevonden en verstaan de navolgende bepalingen vast te stellen:

Art. 1. Een man of eene vrouw, die arbeid verricht in een koffiehuis of een hôtel, moet een dagelijkschen onafgebroken rusttijd hebben van ten minste tien uren.

2. 1. Indien in een koffiehuis of een hôtel eene opeenhooping van werk voorkomt of zich aldaar bijzondere omstandigheden voordoen, kan het districtshoofd, of in beroep ingevolge het derde lid Onze Minister, schriftelijk en voorwaardelijk of onvoorwaardelijk vergunnen, dat in die inrichting ten aanzien van aldaar werkzame mannen of vrouwen wordt afgeweken van het bepaalde bij artikel 1.

2. Het districtshoofd behoeft eene voor ieder geval aan te vragen machtiging van den Directeur-Generaal van den Arbeid voor het verleenen van eene vergunning:

a. indien de vergunning zich over een tijdvak van meer dan veertien dagen uitstrekt;

b. alvorens sedert het eindigen van eene voorgaande, voor dezelfde personen geldende, vergunning ten minste zes dagen zijn verloopen, behalve in de gevallen, door Onzen Minister bepaald;

c. indien de vergunning geldt voor meer dan drie dagen achtereen of meer dan vier dagen in eene week;

d. indien de rusttijd, als bedoeld in artikel 1, minder dan zeven uren bedraagt.

3. Tegen de beschikking van het districtshoofd op een verzoek om eene vergunning, als bedoeld in het eerste lid, kan het hoofd of de bestuurder van de onderneming binnen veertien dagen na de dagteekening der beschikking in beroep komen bij Onzen Minister. Wordt in beroep de vergunning gewijzigd, dan treedt de gewijzigde vergunning in de plaats van die, waartegen beroep was ingesteld.

4. Indien ten aanzien van eene groep van ondernemingen in alle of bepaalde gemeenten of gedeelten van gemeenten aanleiding bestaat, om op de gronden, in het eerste lid omschreven, eene vergunning, als in dat lid bedoeld, voor alle ondernemingen te verleenen, kan Onze Minister voorwaardelijk of onvoorwaardelijk zoodanige vergunning verleenen. De beschikking, waarbij eene zoodanige vergunning wordt verleend, wordt afgekondigd in de *Staatscourant*.

5. Indien ten aanzien van eene groep van ondernemingen in alle of bepaalde gemeenten of gedeelten van gemeenten van een district, als bedoeld in artikel 77, tweede lid, der Arbeidswet 1919, aanleiding bestaat, om op de gronden, in het eerste lid omschreven, eene vergunning, als in dat lid bedoeld, voor alle of een aantal ondernemingen dier groep te verleenen, kan Onze Minister het districtshoofd daartoe machtigen.

6. Eene vergunning, bedoeld in het vierde lid, of eene machtiging, bedoeld in het vijfde lid, wordt, behoudens in onvoorziene spoedeischende gevallen, niet verleend, alvorens de bedrijfsraad is gehoord, of, bij het ontbreken van een bedrijfsraad, de vakvereenigingen van werkgevers en arbeiders in het bedrijf in de gelegenheid zijn gesteld daarover hare meening kenbaar te maken.

3. 1. Door of namens Onzen Minister kan voorwaardelijk of onvoorwaardelijk worden toegestaan, dat in spoedeischende gevallen, waarin het tijdig aanvragen en verkrijgen van eene vergunning, als bedoeld in artikel 2, eerste lid, niet mogelijk is, zonder eene bijzondere vergunning van het districtshoofd mannen of vrouwen een dagelijkschen onafgebroken rusttijd hebben van minder dan tien uren. Zoodanige machtiging wordt voor den tijd van ten hoogste één jaar na hare dagteekening gegeven en daarvan mag binnen dien termijn slechts worden gebruik gemaakt op zestig dagen of zooveel minder als de machtiging bepaalt. De machtiging geeft het aantal uren aan, dat de rusttijd ten minste moet bedragen.

2. Voordat van eene machtiging, als bedoeld in het eerste lid, wordt gebruik gemaakt, moet daarvan door het hoofd of den bestuurder van de onderneming of door zijn plaatsvervanger eene schriftelijke, gedagteekende en door hem of door zijn plaatsvervanger onder-

teekende mededeeling worden gedaan aan den burgemeester en aan het districtshoofd, in den vorm, vastgesteld door Onzen Minister.

3. Eene machtiging, als bedoeld in het eerste lid, kan door Onzen Minister tusschentijds worden ingetrokken, wanneer het hoofd of de bestuurder, dan wel één der hoofden of bestuurders van de onderneming, waarvoor de machtiging geldt, of een lid van het opzichthoudend personeel, onherroepelijk is veroordeeld wegens overtreding van eene bij of krachtens de Arbeidswet 1919 vastgestelde bepaling.

4. Voor een man of eene vrouw, die arbeid verricht in een koffiehuis of een hôtel, behoeven, in afwijking van het bepaalde in artikel 68, tweede lid, der Arbeidswet 1919, de rusttijden, welke gelegen zijn tusschen het uur van begin en dat van einde van den dagelijkschen werktijd, alsmede de dag voor wekelijkschen rustdag, of de tijdruimte, voor wekelijkschen rusttijd bestemd, niet op de arbeidslijst te worden vermeld.

5. Indien de arbeidsregelingen van verschillende ploegen van mannen of vrouwen, die arbeid verrichten in een koffiehuis of een hôtel, regelmatig omwisselen, mogen deze arbeidsregelingen op eenzelfde blad van de arbeidslijst zijn vermeld, mits hierop de wijze van omwisseling duidelijk is aangegeven en uit een naast het blad opgehangen geschrift of uit het arbeidsregister voor elken arbeider en voor elke week duidelijk blijkt, tot welke ploeg hij behoort.

6. Vrijstelling van de verplichting, bedoeld in artikel 68, eerste lid, onder *a*, der Arbeidswet 1919, wordt verleend ten aanzien van mannen of vrouwen, werkzaam in een koffiehuis of een hôtel, voor wie begin en einde van den dagelijkschen werktijd duidelijk zijn aangegeven op een rooster, zulks onder de volgende voorwaarden:

a. de rooster moet zijn opgehangen en opgehangen blijven op eene plaats, die vrij toegankelijk is voor alle arbeiders, voor wie hij geldt, zoodanig, dat daarvan gemakkelijk kan worden kennis genomen;

b. de rooster moet zijn gedagteekend en onderteekend door het hoofd of den bestuurder der onderneming;

c. ten opzichte van den rooster moet worden in acht genomen, hetgeen ten opzichte van de arbeidslijst is bepaald bij artikel 68, tweede, vierde en vijfde lid, zesde lid, tweeden volzin, en zevende tot en met tiende lid, der Arbeidswet 1919, terwijl het bepaalde in artikel 4 overeenkomstige toepassing vindt;

d. indien de arbeidsregelingen van verschillende ploegen van arbeiders regelmatig omwisselen en deze op eenzelfde blad van den rooster zijn vermeld, moet hierop de wijze van omwisseling duidelijk zijn aangegeven en uit een naast het blad opgehangen geschrift of uit het arbeidsregister voor elken arbeider en voor elke week duidelijk blijken, tot welke ploeg hij behoort;

e. voor elken arbeider, voor wien de rooster geldt, moet het arbeidsregister eene aanwijzing bevatten, op welk blad van den rooster te zijnen aanzien het begin en het einde van den dagelijkschen werktijd zijn vermeld;

f. indien het districtshoofd voor eene bepaalde inrichting of een gedeelte daarvan een bepaalden vorm voor den rooster heeft vastgesteld, moet de rooster in dien vorm worden gesteld.

7. Indien het noodzakelijk is, dat de op de arbeidslijst of den rooster vermelde rusttijd, bedoeld in artikel 1, verschoven wordt, mag zulks geschieden, onder voorwaarde, dat, vóór die verschuiving in werking treedt, naast de arbeidslijst of den rooster een door het hoofd of den bestuurder onderteekend geschrift wordt opgehangen en gedurende vier en twintig uren na het einde van den genoten rusttijd opgehangen blijft, dat het uur van begin en dat van einde van den aldus verschoven rusttijd aangeeft. Dit geschrift moet ten minste drie maanden worden bewaard en moet aan de in artikel 84 der Arbeidswet 1919 bedoelde ambtenaren op hun verzoek ter inzage worden verstrekt. Indien het districtshoofd daartoe den wensch te kennen heeft gegeven, moet aan hem onverwijld afschrift worden verstrekt.

8. Indien bij eene vergunning krachtens artikel 2, eerste lid, of bij gebruikmaking van eene machtiging, als bedoeld in artikel 3, eerste lid, of bij verschuiving, als bedoeld in artikel 7, de dagelijksche onafgebroken rusttijd tusschen andere grenzen komt te liggen dan op de arbeidslijst of den rooster is vermeld, gelden voor de arbeiders, op wie de vergunning, de machtiging of de verschuiving toepassing vindt, deze grenzen in plaats van de voor hen op de arbeidslijst of den rooster vermelde.

9. Van eene vergunning, als bedoeld in artikel 2, eerste lid, en van eene machtiging, als bedoeld in artikel 3, eerste lid, mag slechts worden gebruik gemaakt, zoolang de acte dier vergunning, of een in den door Onzen Minister bepaalden vorm vervat bewijs van die machtiging, wordt opgehangen gehouden naast de arbeidslijst of den rooster.

10. In eene onderneming, staande onder beheer van twee of meer hoofden of bestuurders, behoeft de onderteekening van de arbeidslijst slechts te geschieden door één dier hoofden of bestuurders.

11. 1. Het bepaalde in dit besluit en in de artikelen 63 en 68, eerste lid, onder *a*, en tweede tot en met tiende lid, der Arbeidswet 1919 is niet van toepassing op den arbeid van:

a. mannen of vrouwen, die, niet zijnde hoofd of bestuurder der onderneming, aan het hoofd staan van een koffiehuis of een hôtel of een onderdeel daarvan en uitsluitend of in hoofdzaak met de leiding van het daarin werkzame personeel zijn belast, onder voorwaarde, dat in het arbeidsregister bij hun naam vermeld is, welken werkkring zij vervullen;

b. mannen of vrouwen, wier jaarlijksch inkomen in de onderneming, waarin zij werkzaam zijn, zonder fooien, meer dan drie duizend gulden bedraagt, onder voorwaarde, dat zulks in het arbeidsregister bij hun naam vermeld is;

c. den man of de vrouw, die bij ziekte van het hoofd of den bestuurder der onderneming dezen vervangt, gedurende die vervanging, onder voorwaarde, dat van de vervanging onverwijld aan het districtshoofd wordt kennis gegeven;

d. mannen of vrouwen, die, naar het oordeel van het districtshoofd, of, in beroep ingevolge het tweede lid, naar het oordeel van Onzen Minister, op grond van den aard van hun arbeid met personen, als bedoeld onder *a*, kunnen worden gelijkgesteld.

2. Bij weigering van het districtshoofd om een verzoek tot gelijkstelling, als in het eerste lid, onder *d*, bedoeld, in te willigen, kan het hoofd of de bestuurder der onderneming binnen veertien dagen na de dagteekening der beschikking in beroep komen bij Onzen Minister.

3. Eene gelijkstelling, als in het eerste lid, onder *d*, bedoeld kan te allen tijde worden ingetrokken door het gezag, dat haar heeft uitgesproken. Heeft de intrekking plaats door het districtshoofd, dan kan het hoofd of de bestuurder der onderneming binnen veertien dagen na de dagteekening der beschikking in beroep komen bij Onzen Minister.

12. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel „Rusttijdbesluit voor volwassen koffiehuis- en hôtelpersoneel", gevolgd door het jaartal van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

13. In dit besluit wordt verstaan onder „arbeid", „koffiehuis", „hôtel", „arbeider", „man", „vrouw", „arbeidslijst" „Onze Minister" en „districtshoofd", hetgeen daaronder wordt verstaan ingevolge de Arbeidswet 1919.

14. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Januari 1938.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Amsterdam, den 7den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.

(*Uitgeg.* 17 *December* 1937.)

S. 864.

7 *December* 1937. BESLUIT tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 59, 62, eerste lid, tweede lid, onder *c*, en vierde lid, en 68, elfde lid, der Arbeidswet 1919. (*„Werktijdenbesluit voor jeugdige personen, werkzaam in koffiehuizen en hôtels 1937".*)

Wij WILHELMINA, enz.;

Gelet op de artikelen 59, 62, eerste lid, tweede lid, onder *c*, en vierde lid, en 68, elfde lid, der Arbeidswet 1919;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 21 October 1937, n°. 2969B, Afdeeling Arbeid;

Den Raad van State gehoord (advies van 23 November 1937, n°. 58);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 1 December 1937, n°. 3719, Afdeeling Arbeid;

Hebben goedgevonden en verstaan de navolgende bepalingen vast te stellen:

Art. 1. Een jeugdig persoon mag in een koffiehuis of een hôtel niet langer arbeid verrichten dan negen uren per dag en vier en vijftig uren per week.

2. 1. De arbeidstijd van een jeugdig persoon, die arbeid verricht in een koffiehuis of een hôtel, moet op iederen dag, waarop hij meer dan zes uren arbeid verricht, afgewisseld worden door een onafgebroken rusttijd van ten minste twee uren. Deze rusttijd moet geheel gelegen zijn tusschen 11 uur des voormiddags en 5 uur des namiddags.

2. Bovendien moeten ten aanzien van een in een koffiehuis of een hôtel werkzaam jeugdig persoon worden nageleefd de eischen, welke door het districtshoofd zijn gesteld omtrent het verleenen van een of meer rusttijden van ten hoogste een half uur, buiten dien, bedoeld in het eerste lid, en omtrent de tijdstippen, waartusschen deze rusttijden moeten worden gegeven.

3. Rusttijden van minder dan een kwartier worden geacht tijden te zijn, gedurende welke arbeid wordt verricht.

4. Tegen een eisch, ingevolge het tweede lid door het districtshoofd gesteld, kan het hoofd of de bestuurder der onderneming binnen veertien dagen na de dagteekening van den eisch in beroep komen bij Onzen Minister. Diens beslissing wordt met redenen omkleed.

5. Wordt in beroep de eisch gewijzigd, dan treedt de gewijzigde eisch in de plaats van dien, waartegen beroep is ingesteld.

6. Voor het hoofd of den bestuurder vloeit geene verplichting voort uit een eisch, zoolang daartegen beroep kan worden ingesteld en zoolang omtrent een ingesteld beroep niet is beslist.

7. Een jeugdig persoon mag gedurende de in dit artikel bedoelde rusttijden niet verblijven op eene besloten plaats, waar alsdan de bedrijfsarbeid wordt verricht, behalve tot het nuttigen van een maaltijd.

3. In een koffiehuis of een hôtel in de eigen woning van het hoofd of den bestuurder van de onderneming, die zijn bedrijf uitoefent zonder hulp van anderen dan zijne echtgenoote en bloed- of aanverwanten, tot den derden graad ingesloten, die bij hem inwonen, mag een jeugdig persoon, behoorende tot die bloed- of aanverwanten, geen arbeid verrichten tusschen 8 uur des namiddags en 8 uur des voormiddags.

4. In eene onderneming, staande onder beheer van twee of meer hoofden of bestuurders, behoeft de onderteekening van de arbeidslijst slechts te geschieden door één dier hoofden of bestuurders.

5. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel „Werktijdenbesluit voor jeugdige personen, werkzaam in koffiehuizen en hôtels", gevolgd door het jaartal van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

6. In dit besluit wordt verstaan onder „arbeid", „koffiehuis", „hôtel", „jeugdig persoon", „arbeidslijst", „Onze Minister" en „districtshoofd", hetgeen daaronder wordt verstaan ingevolge de Arbeidswet 1919.

7. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Januari 1938.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het

Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Amsterdam, den 7den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.

(*Uitgeg.* 17 *December* 1937.)

S. 866.

11 *December* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van 28 Januari 1931 (*Staatsblad* n°. 24) tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 26, eerste lid, der Ziektewet (doorloopende tekst, bekendgemaakt bij Koninklijk besluit van 28 Januari 1935, *Staatsblad* n°. 32), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 6 Augustus 1935 (*Staatsblad* n°. 502).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 12 October 1937, N°. 2538 afdeeling Arbeidersverzekering;

Gelet op artikel 26, eerste lid, der Ziektewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 9 November 1937, N°. 37);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 18 November 1937, N°. 2831, Afdeeling Arbeidersverzekering;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te wijzigen Ons besluit van 28 Januari 1931 (*Staatsblad* N°. 24) tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 26, eerste lid, der Ziektewet, zooals dat laatstelijk is gewijzigd bij Ons besluit van 6 Augustus 1935 (*Staatsblad* N°. 502) en te bepalen als volgt:

Art. I. In de eerste alinea van artikel 1 van Ons vorengenoemd gewijzigd besluit van 28 Januari 1931, *Staatsblad* N°. 24, wordt in plaats van: „artikel 21 (thans artikel 25) der Ziektewet" gelezen: „artikel 22 (thans artikel 26) der Ziektewet".

Art. II. In den aanhef van artikel 1*a* van Ons vorengenoemd gewijzigd besluit van 28 Januari 1931, *Staatsblad* N°. 24, wordt in plaats van de woorden: „der Ziektewet, indien zij ingevolge het bepaalde" gelezen de woorden: „der Ziektewet, indien hetzij te hunnen aanzien een regeling bij ziekte is getroffen, die door Ons is vastgesteld of goedgekeurd, hetzij zij ingevolge het bepaalde".

Aan genoemd artikel 1*a* wordt toegevoegd een nieuwe alinea, luidende als volgt: „De in dit artikel geregelde uitzondering op de verzekering heeft uitsluitend betrekking op de dienstverhouding, waarvan de regeling bij ziekte, als bedoeld in den aanhef van het artikel is verbonden, of ter zake waarvan de betrokkene ambtenaar is in den zin van het in dien aanhef bepaalde.".

Art. III. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Januari 1938.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 11den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.

(*Uitgeg.* 24 *December* 1937.)

S. 894.

7 *December* 1937. BESLUIT tot vaststelling van het tijdstip, waarop met betrekking tot arbeid in koffiehuizen en hôtels verschillende bepalingen der Arbeidswet 1919 in werking treden.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gelet op artikel 101, eerste en tweede lid, der Arbeidswet 1919;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 1 December 1937, n°. 3719, afdeeling Arbeid;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

Met ingang van 1 Januari 1938 treden in werking:

a. de artikelen 59, 60, 61, 62, eerste lid, tweede lid, onder *a* en *c*, en vierde lid, en 63 der Arbeidswet 1919;

b. de artikelen 68 en 69, onder *a* tot en met *d*, der Arbeidswet 1919, voor zoover zij betrekking hebben op den arbeid in koffiehuizen en hôtels.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Amsterdam, den 7den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.

(*Uitgeg.* 17 *December* 1937.)

S. 905.

3 *December* 1937. WET, houdende bekrachtiging van twee door den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* vastgestelde ordonnanties. (Wijziging van het tarief van invoerrechten).

Bijl. Hand. II 1937/38, 298.
Hand. II 1937/38, bladz. 124.
Bijl. Hand. I 1937/38, 298.
Hand. I 1937/38, bladz. 29.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de bekrachtiging wenschelijk is van de met toepassing van de artikelen 93 en 183 der Indische Staatsregeling vastgestelde ordonnanties van 28 Juni en 13 Augustus 1937 (*Indisch Staatsblad* nos. 428 en 482), strekkend tot wijziging van het tarief van invoerrechten, zoomede tot buitenwerkingstelling van artikel 16 der Indische Comptabiliteitswet ten opzichte van die maatregelen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

De met toepassing van artikel 93, eerste lid, en artikel 183, tweede lid, der Indische Staatsregeling vastgestelde ordonnanties van 28 Juni

en 13 Augustus 1937 (*Indisch Staatsblad* nos. 428 en 482), strekkend tot wijziging van het tarief van invoerrechten, zoomede tot buitenwerkingstelling van artikel 16 der Indische Comptabiliteitswet (*Nederlandsch Staatsblad* 1925, n°. 328; *Indisch Staatsblad* 1925, n°. 448) ten opzichte van die maatregelen, worden bekrachtigd.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Amsterdam, den 3den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,
Ch. Welter.

(*Uitgeg.* 21 *December* 1937.)

S. 906.

3 *December* 1937. WET, houdende bekrachtiging van een door den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* vastgestelde ordonnantie. (Verlaging motorvoertuigenbelasting.)

Bijl. Hand. II 1936/37, 378; 1937, 378; 1937/38, 124.
Hand. II 1937/38, bladz. 241/2.
Bijl. Hand. I 1937/38, 134,
Hand. I 1937/38, bladz. 31.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de bekrachtiging wenschelijk is van de met toepassing van artikel 93 der Indische Staatsregeling vastgestelde ordonnantie van 28 Januari 1937 (*Indisch Staatsblad* n°. 33), strekkend tot verlaging van de motorvoertuigenbelasting in Nederlandsch-Indië en tot buitenwerkingstelling van artikel 16 der Indische Comptabiliteitswet ten opzichte van dien maatregel;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

De met toepassing van artikel 93, eerste lid, der Indische Staatsregeling vastgestelde ordonnantie van 28 Januari 1937 (*Indisch Staatsblad* n°. 33), strekkend tot verlaging van de motorvoertuigenbelasting in Nederlandsch-Indië en tot buitenwerkingstelling van artikel 16 der Indische Comptabiliteitswet (*Nederlandsch Staatsblad* 1925, n°. 328; *Indisch Staatsblad* 1925, n°. 448) ten opzichte van dien maatregel, wordt bekrachtigd.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Amsterdam, den 3den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,
Ch. Welter.

(*Uitgeg.* 21 *December* 1937.)

S. 907.

3 *December* 1937. WET, houdende bekrachtiging van een door den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* vastgestelde ordonnantie. *(Wijziging Indische Tariefwet en tarief van invoerrechten.)*

Bijl. Hand. II 1936/37, 446; 1937, 446; 1937/38, 142.
Hand. II 1937/38, bladz. 241/2.
Bijl. Hand. I 1937/38, 142.
Hand. I 1937/38, bladz. 31.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de bekrachtiging wenschelijk is van de met toepassing van de artikelen 93 en 183 der Indische Staatsregeling vastgestelde ordonnantie van 27 Maart 1937 (*Indisch Staatsblad* N°. 175), strekkend tot wijziging van de Indische Tariefwet en van het tarief van invoerrechten, zoomede tot buitenwerkingstelling van artikel 16 der Indische Comptabiliteitswet ten opzichte van laatstbedoelden maatregel;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

De met toepassing van artikel 93, eerste lid, en artikel 183, tweede lid, der Indische Staatsregeling vastgestelde ordonnantie van 27 Maart 1937 (*Indisch Staatsblad* N°. 175), strekkend tot wijziging van de Indische Tariefwet en van het tarief van invoerrechten, zoomede tot buitenwerkingstelling van artikel 16 der Indische Comptabiliteitswet (*Nederlandsch Staatsblad* 1925, N°. 328; *Indisch Staatsblad* 1925, N°. 448) ten opzichte van laatstbedoelden maatregel, wordt bekrachtigd.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Amsterdam, den 3den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,
Ch. Welter.

(*Uitgeg.* 21 *December* 1937.)

S. 908.

3 *December* 1937. WET, houdende bekrachtiging van een door den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* vastgestelde ordonnantie. (Opschorting van het uitvoerrecht op Javatabak).

Bijl. Hand. II 1937, 550; 1937/38, 194.
Hand. II 1937/38, bladz. 241/2.
Bijl. Hand. I 1937/38, 194.
Hand. I 1937/38, bladz. 31.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de bekrachtiging wenschelijk is van de met toepassing van de artikelen 93 en 183 der Indische Staatsregeling vastgestelde ordonnantie van 28 Juni 1937 (*Indisch Staatsblad* n°. 427), strekkend tot opschorting van het uitvoerrecht op Javatabak in *Nederlandsch-Indië* en tot buitenwerkingstelling van artikel 16 der Indische Comptabiliteitswet ten opzichte van dien maatregel;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

De met toepassing van artikel 93, eerste lid, en artikel 183, tweede lid der Indische Staatsregeling vastgestelde ordonnantie van 28 Juni 1937 (*Indisch Staatsblad* n°. 427), strekkend tot opschorting van het uitvoerrecht op Javatabak in *Nederlandsch-Indië* en tot buitenwerkingstelling van artikel 16 der Indische Comptabiliteitswet (*Nederlandsch Staatsblad* 1925, n°. 328; *Indisch Staatsblad* 1925, n°. 448) ten opzichte van dien maatregel, wordt bekrachtigd.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Amsterdam, den 3den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,
Ch. Welter.

(*Uitgeg.* 21 *December* 1937.)

S. 909.

3 *December* 1937. WET, houdende bekrachtiging van een door den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* vastgestelde ordonnantie. *(Vrijstellingen van het tijdelijk extra-uitvoerrecht.)*

Bijl. Hand. II 1937, 562; 1937/38, 208.
Hand. II 1937/38, bladz. 241/2.
Bijl. Hand. I 1937/38, 208.
Hand. I 1937/38, bladz. 31.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de bekrachtiging wenschelijk is van de met toepassing van artikel 183 der Indische Staatsregeling vastgestelde ordonnantie van 9 Juli 1937 (*Indisch Staatsblad* n°. 449), strekkend tot de vrijstelling van eenige goederen van het tijdelijk extra-uitvoerrecht, bedoeld in de ordonnantie van 23 November 1936 (*Indisch Staatsblad* n°. 626);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

De met toepassing van artikel 183, tweede lid, der Indische Staatsregeling vastgestelde ordonnantie van 9 Juli 1937 (*Indisch Staatsblad* n°. 449), strekkend tot de vrijstelling van eenige goederen van het tijdelijk extra-uitvoerrecht, bedoeld in de ordonnantie van 23 November 1936 (*Indisch Staatsblad* n°. 626), wordt bekrachtigd.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Amsterdam, den 3den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,
Ch. Welter.

(*Uitgeg.* 21 *December* 1937.)

S. 910.

3 *December* 1937. WET, houdende maatregelen ten aanzien van de invoerrechten in *Nederlandsch-Indië*.

Bijl. Hand. II 1937/38, 316.
Hand. II 1937/38, bladz. 242.
Bijl. Hand. I 1937/38, 316.
Hand. I 1937/38, bladz. 31.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is eenige maatregelen te treffen ten aanzien van de invoerrechten in Nederlandsch-Indië;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Het tijdvak, gedurende hetwelk de in artikel 1 onder A sub I van de ordonnantie van 26 October 1936 (*Indisch Staatsblad* n°. 572), bekrachtigd bij de wet van 31 December 1936 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 916; *Indisch Staatsblad* n°. 718), vervatte verlaagde invoerrechten in *Nederlandsch-Indië* gelden, wordt verlengd tot 1 Januari 1939.

2. Gedurende het jaar 1938 worden in het geheele tolgebied van *Nederlandsch-Indië* op de invoerrechten dezelfde opcenten geheven als bij art. 1 van de wet van 31 December 1936 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 916; *Indisch Staatsblad* n°. 718) voor het jaar 1937 voorzien.

3. Het tarief van invoerrechten, behoorende bij artikel 1 der Indische Tariefwet, vastgesteld bij de wet van 29 December 1933 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 772; *Indisch Staatsblad* 1934, n°. 1), zooals dit sedert is gewijzigd en aangevuld, wordt nader gewijzigd en aangevuld als volgt:

A. In de Algemeene bepaling vóór post 843 wordt instede van „verkeers- en bedrijfsvliegtuigen" gelezen „vliegtuigen en andere apparaten zwaarder dan de lucht".

B. Post 844 wordt gelezen als volgt:

Vliegtuigen en andere apparaten zwaarder dan de lucht ... vrij.

4. Deze wet treedt, met afwijking van artikel 16 der Indische Comptabiliteitswet (*Nederlandsch Staatsblad* 1925, n°. 328; *Indisch Staatsblad* 1925, n°. 448), in werking met ingang van 1 Januari 1938.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Amsterdam, den 3den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,
Ch. Welter.

(*Uitgeg.* 21 *December* 1937.)

S. 952.

7 *December* 1937. BESLUIT tot intrekking van het Koninklijk besluit van 7 April 1923 (*Staatsblad* n°. 122, *Gouvernementsblad* n°. 92, *Publicatieblad* n°. 29), tot regeling van de monstering van schepelingen op Nederlandsche schepen overeenkomstig de Nederlandsche wetgeving in de koloniën *Suriname* en *Curaçao*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 6 November 1937, 7e Afdeeling, n°. 6;

Gelet op Ons besluit van 15 Mei 1937 (*Staatsblad* n°. 242);

Den Raad van State gehoord (advies van 23 November 1937, n°. 61);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 1 December 1937, 7de Afdeeling, n°. 20;

Hebben goedgevonden en verstaan:

In te trekken Ons besluit van 7 April 1923 (*Staatsblad* n°. 122, *Gouvernementsblad* n°. 92, *Publicatieblad* n°. 29), tot regeling van de monstering van schepelingen op Nederlandsche schepen overeenkomstig de Nederlandsche wetgeving in de koloniën Suriname en Curaçao.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Amsterdam, den 7den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,
Ch. Welter.

(*Uitgeg.* 21 *December* 1937.)

S. 1207.

16 *December* 1937. WET, houdende naturalisatie van *P. A. Fretz* en 20 anderen.

Bijl. Hand. II 1937/38, 301.
Hand. II 1937/38, bladz. 124.
Bijl. Hand. I 1937/38, 301.
Hand. I 1937/38, bladz. 40—42.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Peter Andreas Fretz* en 20 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft de in de artikelen 2 en 3 genoemden voor zooveel doenlijk — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij de wetten van 21 December 1936 (*Staatsbladen* nos. 209 en 913);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Peter Andreas Fretz*, geboren te *Hinsbeck (Pruisen)* den 27 Februari 1906, leeraar in de Duitsche taal en letterkunde, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

2°. *Maria Elisabeth Gleis*, geboren te *Gronau (Pruisen)* den 4 October 1899, portierster, wonende te *Enschede*, provincie *Overijssel*;

3°. *Eugen Hesz*, geboren te *Maagdenburg (Pruisen)* den 4 April 1896, bankbediende, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

4°. *Hermanus Johannes Wilhelmus Maria Hofhuis*, geboren te *Amsterdam (Noordholland)* den 10 September 1907, kashouder, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

5°. *Wilhelmus Josephus Hubertus Hofhuis*, geboren te *Amsterdam (Noordholland)* den 4 October 1908, boekhouder, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

6°. *Lambert Johann Bernhard Kröll*, geboren te *Lüttingen, Xanten, Wardt (Pruisen)* den 1 Augustus 1902, schipper, wonende te *Lüttingen (Pruisen)*;

7°. *Franz Anton Kuhlmann*, geboren te *Borghees, Elten (Pruisen)* den 13 Januari 1898, bankwerker, wonende te *Borghees (Pruisen)*;

8°. *Joannes Theodorus Adrianus Lauws*, geboren te *Borgerhout (België)* den 8 December 1895, meesterbontwerker, wonende te *Antwerpen (België)*;

9°. *Geesken Molendijk*, geboren te *Halle, Helsen (Pruisen)* den 29 Januari 1904, zonder beroep, wonende te *Halle (Pruisen)*;

10°. *Antonia Preslicka*, geboren te *Weenen (Oostenrijk)* den 22 Mei 1909, leerares bij het Nijverheidsonderwijs, wonende te *de Bilt*, provincie *Utrecht*;

11°. *Martin Rauch*, geboren te *Bochum (Pruisen)* den 7 Juni 1913, ondergrondsch mijncontroleur, wonende te *Kerkrade*, provincie *Limburg*;

12°. *Hendrik Pieter Nicolaas Sackers*, geboren te *Mechelen (België)* den 23 Januari 1901, machine-houtbewerker, wonende te *Mechelen (België)*;

13°. *Karl Martin Andreas Schnöckelborg*, genaamd *Revermann*, geboren te *Rieste (Pruisen)* den 16 April 1897, houder van een heerenmodemagazijn, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

14°. *Angela Anna Hubertine Schulte*, geboren te *Amsterdam (Noordholland)* den 1 November 1902, hoofd der boekhouding van een confectiehandel, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

15°. *Schepsel Seeman*, geboren te *Stryj (Polen)* den 8 Mei 1907, magazijnbediende, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

16°. *George Leonardus Theijssen*, geboren te *Rotterdam (Zuidholland)* den 2 April 1890, technisch opzichter in gemeentelijken dienst, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

17°. *Joannes Baptista De Vocht*, geboren te *Antwerpen (België)* den 26 September 1885, zaadhandelaar, wonende te *Valkenswaard*, provincie *Noordbrabant*.

2. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, vierde lid, onder 3°., der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij de wetten van 21 December 1936 (*Staatsbladen* nos. 209 en 913), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan:

1°. *Josephus Mathias Arnoldus Hasselmann*, geboren te *Baarlo*, gemeente *Maasbree (Limburg)* den 29 Mei 1902, chauffeur, wonende te *Baexem*, provincie *Limburg*;

2°. *Wilhelm Schrey*, geboren te *Niedersprockhövel, Sprockhövel (Pruisen)* den 6 Mei 1883, kantoorbediende, wonende te *Voorburg*, provincie *Zuidholland*.

3. Met uitbreiding van het bepaalde bij artikel 6 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij de wetten van 21 December 1936 (*Staatsbladen* nos. 209 en 913), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan:

1°. *Maria Eugeenia de Vocht*, geboren te *Valkenswaard (Noordbrabant)* den 19 September 1912, zonder beroep, wonende te *Valkenswaard*, provincie *Noordbrabant*;

2°. *Jacobus De Vocht*, geboren te *Valkenswaard (Noordbrabant)* den 22 Augustus 1915, tabaksbewerker, wonende te *Valkenswaard*, provincie *Noordbrabant*.

4. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 16den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, C. Goseling.

(*Uitgeg.* 20 *December* 1937.)

S. 1371.

7 *December* 1937. BESLUIT tot aanwijzing overeenkomstig artikel 170 der hooger-onderwijswet van de stichting „Labor", gevestigd te *Amsterdam*, als bevoegd om bij de faculteit der rechtsgeleerdheid aan de Rijksuniversiteit te *Leiden* een bijzonderen leerstoel te vestigen in de sociale wetgeving in *Nederland*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 26 October 1937, n°. 4530[3], afdeeling Hooger onderwijs;

Gelet op de artikelen 170—172 der hoogeronderwijswet;

Den Raad van State gehoord (advies van 30 November 1937, n°. 37);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 3 December 1937, n°. 5286, afdeeling Hooger onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de stichting „Labor", gevestigd te Amsterdam, aan te wijzen als bevoegd om bij de faculteit der rechtsgeleerdheid aan de Rijksuniversiteit te Leiden een bijzonderen leerstoel te vestigen, opdat door den daarvoor te benoemen hoogleeraar onderwijs zal worden gegeven in de sociale wetgeving in Nederland.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Amsterdam, den 7den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 24 *December* 1937.)

S. 1404.

3 *December* 1937. WET tot goedkeuring van den onderhandschen verkoop aan de gemeente *Roermond* van de perceelen, kadastraal bekend gemeente *Roermond*, sectie A n°. 956 en sectie B nos 3847, 3848 en 3849, alle geheeel, en n°. 3815, gedeeltelijk.

Bijl. Hand. II 1936/37, 379; 1937, 379; 1937/38, 125.
Hand. II 1937/38, bladz. 124.
Bijl. Hand. I 1937/38, 125.
Hand. I 1937/38, bladz. 29.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de gemeente *Roermond* in koop heeft gevraagd eenige langs de Maas gelegen oppervlakten en dat het belang van den Staat zich tegen dezen verkoop niet verzet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Goedkeuring wordt verleend aan den onderhandschen verkoop aan de gemeente *Roermond* van de in de hierna te noemen akte nader omschreven geheele en gedeeltelijke kadastrale perceelen, welke verkoop is geconstateerd bij de in afschrift aan deze wet gehechte akte d.d. 17 November 1936.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Amsterdam, den 3den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 24 *December* 1937.)

AFSCHRIFT.

De ondergeteekenden:

1. Guillaume Marie Veugelers, Ontvanger der Registratie en Domeinen te Roermond, handelende namens den Staat der Nederlanden, (hierna aan te duiden als de Staat), hiertoe gemachtigd bij brief van den Directeur der Registratie en Domeinen te Maastricht, dd. 1 Maart 1936 n°. 2154, gegrond op de missive van den Minister van Financiën, dd. 6 Maart 1936, n°. 36, afdeeling Domeinen;

2. H. J. M. van Keeken, hoofdcommies ter secretarie der Gemeente Roermond, deze gemeente vertegenwoordigende als hiertoe door Mr. Paul Johan Reymer, burgemeester van deze gemeente, overeenkomstig artikel 78 der gemeentewet, aangewezen gemachtigde en in deze hoedanigheid tevens handelende ter uitvoering van het besluit van den Raad dier gemeente van den 19 Mei 1936, goedgekeurd bij besluit van Gedeputeerde Staten van Limburg van den 6 November 1936 2e afdeeling La 14669/10 B, zijnde voormelde machtiging verleend bij besluit dd. 30 Januari 1936, waarvan een afschrift aan het voor den Staat bestemde exemplaar dezer akte is vastgehecht;

zijn overeengekomen als volgt:

De Staat verkoopt en draagt in eigendom over, onder voorbehoud van goedkeuring bij de wet aan de gemeente Roermond, die in koop en in eigendomsoverdracht aanneemt de gronden en wateren kadastraal bekend als gemeente Roermond sectie B nos 3847, 3848 en 3849, samen groot 3.04.40 H.A. en het gedeelte ter grootte van ongeveer 48.20 are van het perceel in deze gemeente en sectie bekend als n°. 3815, voorzoover gelegen oostelijk van de onder water zich bevindende oude steenbezetting, alsmede het perceel, kadastraal bekend gemeente Roermond sectie A n°. 956, losplaats groot 22.50 are, zijnde voormelde perceelen nos. 3847, 3848, 3849 en 956 bij de gemeente in erfpacht blijkens akte dd. 31 Mei 1933, overgeschreven ten hypotheekkantore te Roermond op 1 Juni 1933 in deel 1019 n°. 150; zooals een en ander op het terrein is afgepaald voor zoover de op het land liggende grenzen betreft en in groene kleur is aangegeven op de door partijen gewaarmerkte, aan deze akte gehechte teekening. Na de toepassing van deze akte bij het kadaster treedt de uitkomst der eventueele meting, zooals die uit de kadastrale stukken zal blijken, in de plaats van de bovenstaande omschrijving van het verkochte goed en de teekening en zijn de kadastrale gegevens beslissend ten aanzien van de vraag naar hetgeen ver- en gekocht is.

Deze verkoop en koop geschiedt voor de som van zeventien duizend een honderd vijf gulden (f 17105) en onder de volgende bepalingen:

Art. 1. 1. Het verkochte wordt overgedragen in den staat, waarin het zich thans bevindt, met alle daaraan verbonden lusten en lasten, heerschende en lijdende erfdienstbaarheden.

2. De Staat is tot geenerlei vrijwaring gehouden, behoudens dat hij instaat voor den eigendom.

3. Het verkochte wordt geleverd vrij van hypotheek en vrij van huur.

Art. 2. Verschil tusschen de werkelijke en de hiervoor opgegeven grootte geeft geen grond tot het vorderen van vermeerdering of vermindering van de overeengekomen koopsom, noch tot ontbinding van deze overeenkomst.

Art. 3. De koopster kan, terstond nadat de hiervoor bedoelde wettelijke goedkeuring is verkregen en de koopsom is betaald, het gekochte in bezit en genot aanvaarden zulks voorzoover het genot niet reeds bij haar is uit kracht van de hierboven genoemde akte van erfpachtsuitgifte.

Art. 4. De grond- en andere zakelijke belastingen en lasten van het verkochte geheven wordende, zijn van 1 Januari 1936 af voor rekening van de koopster, onverschillig te wiens name de aanslag geschiedt.

Art. 5. 1. De betaling van de koopsom moet, zonder dat beroep op schuldvergelijking mogelijk zal zijn, geschieden ten kantore van den Ontvanger der Registratie en Domeinen te Roermond, of door overschrijving of storting op diens postrekening n°. 4598 (in welk geval de oorzaak der betaling op het overschrijving of stortingsbiljet moet worden vermeld) of bij de Nederlandsche Bank, binnen een maand na den dag, waarop door dezen aan de koopster bij aangeteekend schrijven is kennis gegeven van de hiervoor bedoelde goedkeuring dezer overeenkomst.

2. Van deze goedkeuring zal blijken uit een door den genoemden Ontvanger aan den voet van alle exemplaren dezer akte te stellen onderteekende verklaring.

3. De kennisgeving wordt volledig bewezen door de vertooning van het bewijs van ter post bezorging van den aangeteekenden brief, terwijl de inhoud, alles behoudens tegenbewijs, zal geacht worden overeen te stemmen met de daarvan gehouden aanteekening in het correspondentieregister van genoemden Ontvanger.

4. Indien de koopsom niet binnen den voorschreven termijn is betaald, verbeurt de koopster een boete van f 75 voor iedere ingegane maand verzuim, en heeft de Staat het recht deze koopovereenkomst onmiddellijk te ontbinden, zonder eenige rechterlijke tusschenkomst en zonder dat in beide gevallen eenige inverzuimstelling noodig is.

Art. 6. De gemeente ontslaat den Staat volledig van alle verplichtingen welke zouden kunnen voortvloeien uit de koopovereenkomst aangegaan bij akte van 19 November 1918.

Art. 7. De gemeente verleent aan den Staat te allen tijde uitweg in de richting van en naar de stad ten behoeve van alle ambtenaren der Domeinen, van den Rijkswaterstaat, pachters van landerijen en hun vee, visschers, uitvoerders en vergunninghouders van baggerwerken, aannemers van werken, welke op of nabij de rivier of het stuwcomplex of de afgedamde Maas moeten plaats hebben en hun personeel, en voor de voertuigen van alle voormelde personen. Tot dit doel wordt de erfdienstbaarheid als zoo juist omschreven ten behoeve van het perceel kadastraal bekend gemeente Roermond sectie B n°. 3817, verleend over de aan de gemeente Roermond toebehoorende perceelen gemeente Roermond sectie B nos. 3847—3850 en 3851 en langs den kortsten weg van en naar den Wilhelminasingel.

Eveneens zullen alle ambtenaren der Domeinen en van den Rijkswaterstaat en de Rijkspolitie en hun personeel te allen tijde vrijen toegang hebben op elk deel der in deze overdracht begrepen perceelen en zullen motorbooten en andere vaartuigen behoorende tot den dienst van de Domeinen, indien zij aan den loswal der gemeente ligplaats nemen, vrij zijn van betaling van haven- of kadegeld, in zooverre dat de gemeente den Staat te dezer zake moet schadeloosstellen.

Art. 8. De gemeente verbindt zich het ingevolge art. 2 van de hierboven bedoelde akte van erfpachtsuitgifte door de gemeente gesloten huurcontract van een los- laad- en opslagplaats aan de Maas, waarbij bepaald is dat de huur zal voortduren tot 1 Januari 1942 of een lateren datum, doch dat de gemeente bevoegd zal zijn de huur tegen 1 Januari 1939 op te zeggen en waaromtrent genoemde erfpachtsakte bepaalde dat de huurprijs tot 31 December 1935 niet hooger mocht zijn dan f 110 per jaar en na 1 Januari 1936 niet hooger dan f 220 per jaar, na te komen.

Art. 9. De gemeente is bevoegd de diepte voor den loswal, welke, ingevolge de vergunning, verleend bij beschikking van den Minister van Waterstaat van den 8 Februari 1928 n°. 393 afd. Waterstaat A, is aangelegd op 13.75 M + N.A.P. te onderhouden.

Art. 10. 1. De overschrijving van deze akte in de openbare registers geschiedt door de zorg van den genoemden Ontvanger. Deze overschrijving kan door de koopster niet worden gevorderd, voordat de koopsom en de eventueel overeenkomstig artikel 5 lid 4 verschuldigde boete geheel is betaald.

2. De kosten dezer akte en der aangehechte teekening, alsmede die op haar uitvoering vallende, komen ten laste van de koopster en moeten door haar binnen veertien dagen na opgave worden betaald op de wijze, in artikel 5 omtrent de voldoening van de koopsom voorgeschreven.

3. Bij te late betaling der kosten, in lid 2 van dit artikel bedoeld, verbeurt de koopster één gulden boete voor elke ingegane week verzuim.

4. Nadat de akte in de openbare registers is overgeschreven en de kosten met de eventueel overeenkomstig het vorige lid verschuldigde boete door de koopster zijn betaald, wordt een exemplaar daarvan door den Ontvanger aan de koopster uitgereikt.

Art. 11. Voor de ten uitvoerlegging dezer overeenkomst wordt domicilie gekozen ten kantore van den voornoemden Ontvanger.

Aldus in tweevoud opgemaakt en geteekend te Roermond den 17 November 1936.

(get.) J. van Keeken.
(get.) Veugelers, *Ontv. Reg.*

AFSCHRIFT.

DE BURGEMEESTER VAN ROERMOND;

Gelet op het bepaalde in artikel 78 der Gemeentewet;

besluit:

onder intrekking van zijne besluiten van 10 Januari 1935 en 11 Juli 1935 den Heer H. J. M. van Keeken, hoofdcommies ter secretarie,

te machtigen de gemeente Roermond te vertegenwoordigen bij buitengerechtelijke rechtshandelingen die voor haar moeten worden gedaan en strekken tot uitvoering van besluiten van den Raad, van Burgemeester en Wethouders of van den Burgemeester.

Roermond, 30 Januari 1936.

De Burgemeester van Roermond,
w.g. P. J. Reymer.

Voor eensluidend afschrift,
De Secretaris van Roermond,
Kramer.

Voor gelijkluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal,
van het Departement van Financiën,
van Asch van Wijck.

S. 1405.

3 *December* 1937. WET tot goedkeuring van den onderhandschen verkoop van gronden gelegen onder de gemeenten *Raamsdonk, Waspik, Sprang-Capelle* en *Besoyen,* aan het Waterschap „Het Zuiderafwateringskanaal", gevestigd te *Waspik.*

Bijl. Hand. II 1936/37, 463; 1937, 463; 1937/38, 153.
Hand. II 1937/38, bladz. 124.
Bijl. Hand. I 1937/38, 153.
Hand. I 1937/38, bladz. 29.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, aan het Waterschap „Het Zuiderafwateringskanaal" te *Waspik* over te dragen den eigendom van verschillende gronden, wateren en werken, welke reeds bij dit waterschap in beheer en onderhoud zijn en gemeld waterschap bereid is aan deze eigendomsoverdracht mede te werken;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Goedkeuring wordt verleend aan den onderhandschen verkoop van gronden, wateren en werken, gelegen onder de gemeenten *Raamsdonk, Waspik, Sprang-Capelle* en *Besoyen,* aan het Waterschap „Het Zuiderafwateringskanaal", gevestigd te *Waspik,* welke verkoop is geconstateerd bij de in afschrift bij deze wet gevoegde akte dd. 23 December 1936.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Amsterdam, den 3den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 24 *December* 1937.)

BESTUUR DER DOMEINEN.
Akte van verkoop van onroerend goed.

De ondergeteekenden:

1. *a.* Aiko Anne Vermeulen, waarnemend Ontvanger der Registratie en Domeinen te Oosterhout,

1. *b.* Maurits Drukker, Ontvanger der Registratie en Domeinen te Waalwijk,

handelende namens den Staat der Nederlanden (hierna aan te duiden als de Staat), hiertoe gemachtigd bij brieven van den Directeur der registratie en domeinen te Maastricht, dd. 24 September 1936, n°. 8658, en 1 December 1936, n°. 10792, gegrond op de missives van den Minister van Financiën dd. 23 September 1936, n°. 173, afdeeling Domeinen, en 30 November 1936, n°. 16, afdeeling Domeinen.

2. Het Waterschap „Het Zuiderafwateringskanaal" te Waspik;

zijn overeengekomen als volgt:

De Staat verkoopt en draagt in eigendom over, onder voorbehoud van goedkeuring bij de wet aan het Waterschap „Het Zuiderafwateringskanaal" te Waspik, voor wie de mede-ondergeteekenden:

1. Antonius Waltherus Hubertus Smeur, landbouwer te Waspik: Voorzitter;

2. Bernardus Antonius Wilhelmus Joseph de Winter, gemeente-ontvanger te Waspik: Secretaris;

daartoe gemachtigd bij besluit van Hoofdingelanden dd. 26 Februari 1936, goedgekeurd bij besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant dd. 15 December 1936, G. Nr. 89, in koop en in eigendomsoverdracht aannemen:

I. *a.* Onder de gemeente Raamsdonk, stoomgemaal, sluis, huizen, schuren, water, hooiland, dijk, sloot, publieke weg, kanaal, grasland, weiland, losplaats en erf, kadastraal bekend Gemeente Raamsdonk:

sectie B. nummers: 848, 853, 912, 928, 936, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 1032 en 1033, samen groot 28-35-46 H.A.;

sectie F. nummers: 1199, 1200, 1201, 1202, 1203, 1204, 1205, 1213, 1214, benevens een afgepaald noordwest-zuidoost gericht gedeelte van perceel F 1429, 1431, samen groot 9-89-91 H.A.;

b. de bloote eigendom van het perceel kadastraal bekend gemeente Raamsdonk sectie B, nummer 1031 weiland, groot 70 c.A., bezwaard met erfpachtsrecht tot 30 April 1937 ten behoeve van Cornelis Franciscus Kommers, boekhouder te Raamsdonk.

II. *a.* Onder de gemeente Waspik, hooiland, stoomgemaal, erf, water, kade, sloot, kanaal, dijk, glooiing, uitweg, grasland, publieke weg, brug, talud, magazijn, moeras, kadastraal bekend gemeente Waspik:

sectie B. nummers: 875, 876, 877, 878 en 881, samen groot 3-19-15 H.A.

sectie C. nummers: 453, 454, 460, samen groot 1-13-92 H.A.

sectie D. nummers: 1357, 1361, 1428, 1429, 1430, 1431, 1432, 1433, 1435, 1437, 1438, 1445, 1446, 1447, samen groot 6-04-18 H.A.

sectie F. nummers: 949, 1030, 1031, 1032, 1034, 1035, 1036, 1150, samen groot 1-84-14 H.A.

sectie G. nummers: 1160, 1161, 1162, 1163, samen groot 4-55-40 H.A.

b. de bloote eigendom van het perceel kadastraal bekend gemeente Waspik, sectie F, nummer 1149, transformatorhuisje en erf groot 56 c.A., bezwaard met erfpachtsrecht tot 1 Juli 1950 ten behoeve van de gemeente Waspik.

III. *a.* Onder de gemeente Sprang-Capelle, kade, sloot, weg, wishout, kanaal, berm, vergraven grond, water, talud, moeras, grasland,

weiland, brug, kadastraal bekend Gemeente Capelle:

sectie A. nummers: 667 en 668, samen groot 1-41-00 H.A.

sectie B. nummers: 258, 259, 260, 261, samen groot 86-41 Are.

sectie C. nummers: 249, 250, 256, 257, 258 en 259, samen groot 1-20-30 H.A.

sectie D. nummers: 496, 497, 498, 499, samen groot 5-02-70 H.A.

sectie E. nummers: 1670, 1671, 1672, 1673, 1674, samen groot 8-56-30 H.A.

sectie G. nummers: 800, 814, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, samen groot 4-93-16 H.A.

sectie H. nummers: 552, 553, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 607, 555, samen groot 2-26-25 H.A.

b. de bloote eigendom van het perceel Gemeente Capelle, sectie H. nummer 606, huis, erf en bouwland, groot 9-40 Are, bezwaard met erfpachtsrecht tot 1 Januari 1946, ten behoeve van Roelof Blom, arbeider bij den Waterstaat te Sprang-Capelle.

c. publieke weg, brug, kanaal, uitweg, sloot, bouwland, talud, broekgrond, magazijn, kadastraal bekend Gemeente Vrijhoeve-Capelle sectie A, nummers: 419, 421, 422, 425, 426, 427, 429, 430, 431, 478, samen groot 3-49-80 H.A., alsmede het met rood aangeduide gedeelte, groot ongeveer 3-75 Are van het perceel kadastraal bekend gemeente Vrijhoeve-Capelle, sectie A, nummer 423, waarvan de juiste grootte na opmeting door het kadaster zal blijken, aangegeven op het kaartje, gehecht aan het voor den Staat (Ontvanger Registratie Waalwijk), bestemde exemplaar van deze akte.

IV. Onder de gemeente Besoyen, losplaats, weg, water en kanaal, kadastraal bekend gemeente Besoyen, sectie C, nummers 904 en 905, samen groot 36-30 Are.

Deze verkoop en koop geschiedt voor de som van *een en dertig duizend achthonderd gulden* (f 31,800) en onder de volgende bepalingen:

Art. 1. 1. Het verkochte wordt overgedragen in den staat, waarin het zich thans bevindt, met alle daaraan verbonden lusten en lasten, heerschende en lijdende erfdienstbaarheden.

2. De Staat is tot geenerlei vrijwaring gehouden, behoudens dat hij instaat voor den eigendom.

3. Het verkochte wordt geleverd vrij van hypotheek.

Art. 2. Verschil tusschen de werkelijke en de hiervoor opgegeven grootte geeft geen grond tot het vorderen van vermeerdering of vermindering van de overeengekomen koopsom, noch tot ontbinding van deze overeenkomst.

Art. 3. De kooper kan het gekochte in bezit en genot aanvaarden terstond nadat de hiervoor bedoelde wettelijke goedkeuring is verkregen en de koopsom is betaald.

Art. 4. De grond- en andere zakelijke belastingen en lasten van het verkochte geheven wordende zijn van 1 Januari 1936 af voor rekening van den kooper, onverschillig te wiens name de aanslag geschiedt.

Art. 5. 1. De betaling van de koopsom moet, zonder dat beroep op schuldvergelijking mogelijk zal zijn, geschieden ten kantore van den Ontvanger der registratie en domeinen te Waalwijk, of door overschrijving of storting op diens postrekening nummer 4621 (in welk geval de oorzaak der betaling op het overschrijvings- of stortingsbiljet moet worden vermeld), of bij de Nederlandsche Bank, binnen een maand na den dag, waarop door dezen aan den kooper bij aangeteekend schrijven is kennis gegeven van de hiervoor bedoelde goedkeuring dezer overeenkomst.

2. Van deze goedkeuring zal blijken uit een door den genoemden ontvanger te Waalwijk aan den voet van alle exemplaren dezer akte te stellen onderteekende verklaring.

3. De kennisgeving wordt volledig bewezen door de vertooning van het bewijs van ter post bezorging van den aangeteekenden brief, terwijl de inhoud, alles behoudens tegenbewijs, zal geacht worden overeen te stemmen met de daarvan gehouden aanteekening in het correspondentieregister van genoemden Ontvanger te Waalwijk.

4. Indien de koopsom niet binnen den voorgeschreven termijn is betaald, verbeurt de kooper een boete van 120 gulden voor iedere ingegane maand verzuim, en heeft de Staat het recht deze koopovereenkomst onmiddellijk te ontbinden, zonder eenige rechterlijke tusschenkomst en zonder dat in beide gevallen inverzuimstelling noodig is.

Art. 6. 1. De kooper is verplicht zichzelve de feitelijke levering te verschaffen.

2. De ten tijde van de betaling der kooppenningen krachtens loopende huur- en pachtovereenkomsten, erfpachtsuitgiften en vergunningen verschuldigde maar nog niet opeischbare inkomsten moeten door den kooper, gelijktijdig met de koopsom, worden voldaan, naar evenredigheid van het tijdvak, aanvangende met het begin van het loopende jaar of de loopende maand van de huur- of erfpachtsovereenkomst, erfpachtsuitgifte of vergunning tot den dag, waarop de kooppenningen worden voldaan.

3. Huren, pachten, erfpachtscanons en andere inkomsten, achterstallig ten tijde der onderteekening dezer akte zullen door den kooper gelijktijdig met de betaling der koopppenningen moeten worden voldaan, wordende de kooper gesubrogeerd in de rechten van den verkooper.

4. Voor zoover de inkomsten bij vooruitbetaling werden voldaan, zal een verrekening ten voordeele van den kooper plaats vinden, op de wijze als bij de tweede alinea van dit artikel is bepaald.

Art. 7. Ten laste van het perceel kadastraal bekend gemeente Raamsdonk, sectie F, nummer 1429 gedeeltelijk (eigendom van den Staat der Nederlanden) en ten behoeve van de bij deze akte overgedragen perceelen kadastraal bekend gemeente Raamsdonk, sectie F. nummers 1199, 1200, 1201, 1202 en 1203, en F 1429 gedeeltelijk, voor zoover hiervoor overgedragen aan het Waterschap „Het Zuiderafwateringskanaal", wordt gevestigd de erfdienstbaarheid van weg, ter breedte van drie meter, gaande over den kruin van den dijk van het Oude Maasje en den voormaligen toegangsweg naar het Keizersveer naar den Rijksweg Gorinchem-Breda.

Art. 8. 1. De overschrijving van deze akte in de openbare registers geschiedt door de zorg van den Ontvanger te Waalwijk. Deze overschrijving kan door den kooper niet worden gevorderd, voordat de koopsom en de eventueel overeenkomstig artikel 5, lid 4, verschuldigde boete geheel is betaald.

2. De kosten dezer akte en der aangehechte teekening, alsmede die op haar uitvoering vallende, komen ten laste van den kooper en moeten door hem binnen veertien dagen na opgave worden betaald op de wijze, in artikel 5 omtrent de voldoening van de koopsom voorgeschreven.

3. Bij te late betaling der kosten, in lid 2 van dit artikel bedoeld, verbeurt de kooper *één gulden* boete voor elke ingegane week verzuim.

4. Nadat de akte in de openbare registers is overgeschreven en de kosten met de eventueel overeenkomstig het vorige lid verschuldigde boete door den kooper zijn betaald, wordt een exemplaar daarvan door den Ontvanger te Waalwijk aan den kooper uitgereikt.

Art. 9. Voor de tenuitvoerlegging dezer overeenkomst wordt domicilie gekozen ten kantore van de voornoemde ontvangers.

Aldus in drievoud opgemaakt en geteekend te Waalwijk, den 23 December 1936.

A. Smeur. B. de Winter
Vermeulen. Drukker.

Voor gelijkluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal,
van het Ministerie van Financiën,
van Asch van Wijck.

S. 38.

3 *December* 1937. WET, houdende goedkeuring van het op 27 Januari 1937 te *Bern* tusschen *Nederland* en *Zwitserland* gesloten verdrag betreffende ongevallenverzekering.

Bijl. Hand. II 1937, 574; 1937/38, 261.
Hand. II 1937/38, bladz. 124.
Bijl. Hand. I 1937/38, 261.
Hand. I 1937/38, bladz. 29.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het op 27 Januari 1937 te *Bern* tusschen *Nederland* en *Zwitserland* gesloten verdrag betreffende ongevallenverzekering ingevolge artikel 58 der Grondwet de goedkeuring behoeft der Staten-Generaal;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Het bij deze wet in afdruk gevoegd op 27 Januari 1937 te *Bern* tusschen *Nederland* en *Zwitserland* gesloten verdrag betreffende ongevallenverzekering wordt goedgekeurd.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te Amsterdam, 3 December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.
De Minister van Buitenlandsche Zaken,
J. Patijn.
De Minister van Justitie, C. Goseling.
(*Uitgeg.* 24 *December* 1937.)

Fransche tekst.

Traité entre les Pays-Bas et la Suisse en matière d'assurance contre les accidents du travail.

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas et le Conseil Fédéral Suisse, s'inspirant de l'article 2 de la convention concernant l'égalité de traitement des travailleurs étrangers et nationaux en matière de réparation des accidents du travail, adoptée comme projet de convention par la Conférence internationale du travail, à sa septième session, le 5 juin 1925, et dont les ratifications des Pays-Bas et de la Suisse ont été enregistrées au Secrétariat général de la Société des Nations respectivement le 13 septembre 1927 et le 1er février 1929,

ont résolu de régler les rapports entre les Pays-Bas et la Suisse en matière d'assurance contre les accidents du travail et ont nommé pour Leurs Plénipotentiaires, savoir:

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas:

Son Excellence M. le chevalier Carel van Rappard, envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire des Pays-Bas,

le Conseil Fédéral Suisse:

Monsieur le Conseiller fédéral H. Obrecht, chef du Département fédéral de l'économie publique,

lesquels, dûment autorisés à cet-effet, sont convenus des dispositions suivantes:

Article premier. Les entreprises assujetties aux lois de réparation obligatoire des suites dommageables des accidents du travail d'après les lois des deux parties contractantes et qui, ayant leur siège sur le territoire de l'une d'elles, exercent aussi leur activité sur le territoire de l'autre, sont en ce qui concerne les travaux exécutés dans chacune des parties, exclusivement soumises à la législation de la partie où se font ces travaux; le tout sous réserve des exceptions prévues aux articles 2 et 3.

Art. 2. En tant que les travaux visés à l'article 1er sont exécutés par des personnes ayant leur domicile sur le territoire de la partie où l'entreprise a son siège, il est fait exclusivement application de la législation de cette partie.

Art. 3. Pour les entreprises de transport (transports par voie de terre, par eau ou par les airs) qui ont leur siège dans l'une des deux parties et qui exercent aussi leur activité dans l'autre, la législation de la partie où l'entreprise a son siège est seule applicable à la partie ambulante de l'exploitation, indépendamment de l'étendue des travaux exécutés dans chacune des deux parties. Le personnel de la partie ambulante reste soumis à cette législation, même s'il reste occupé à des travaux se rattachant à d'autres sections de l'entreprise et qui s'effectuent sur le territoire de l'autre partie.

La disposition de l'alinéa précédent est applicable aux entreprises visées à l'article 1er, qui se servent de moyens de transport pour l'exercice de leur exploitation et uniquement en vue de leurs besoins propres.

Art. 4. En tant que les entreprises prévues par les articles 1 et 3 sont, en vertu de ces articles, soumises à la législation de l'une des

parties, cette législation s'applique aux personnes occupées dans lesdites entreprises, même si ces personnes n'ont par leur domicile sur le territoire de ladite partie.

Art. 5. L'accident auquel s'applique la loi de réparation des dommages résultant des accidents du travail en vigueur dans l'une des parties ne peut, indépendamment de l'action fondée sur cette loi, donner ouverture à des actions autres que celles qui sont accordées par la législation de la partie dont ladite loi est applicable.

Art. 6. En ce qui concerne l'exécution des lois relatives aux accidents du travail de l'une partie sur le territoire de l'autre, les autorités administratives et judiciaires compétentes s'accorderont mutuelle assistance et se prêteront aide juridique d'après les dispositions conventionnelles en vigueur entre les deux parties en matière civile et commerciale. Dans les cas urgents les autorités, procéderont, même d'office, aux mesures d'instruction nécessaires, comme s'il s'agissait de l'exécution de la loi nationale.

L'autorité compétente pour exécuter les commissions rogatoires sera:

a. dans les Pays-Bas, le président du Raad van Beroep voor de Ongevallenverzekering dans le ressort duquel l'exécution doit avoir lieu;

b. en Suisse, la Caisse nationale suisse d'assurance en cas d'accidents pour les questions d'ordre administratif, le tribunal cantonal des assurances du for pour les questions d'ordre judiciaire.

Les dispositions légales qui régissent la procédure devant les Raden van Beroep s'appliquent, par analogie, à la procédure devant le président.

Art. 7. Les dispositions, en vigueur sur le territoire de l'une des deux parties, d'après lesquelles, en matière d'accidents du travail, sont accordées des exemptions de droits et de timbre et autres droits fiscaux, y compris les dispositions relatives à la passation ou à la délivrance gratuite des actes, certificats et documents, seront observées lorsque dans cette partie la législation sur les accidents de l'autre partie doit être appliquée.

Art. 8. Les dispositions des articles 5, 6 et 7 sont également applicables lorsqu'une entreprise, quel que soit le lieu où elle a son siège, n'exerce son activité et n'est assujettie à l'assurance que dans l'une des deux parties.

Art. 9. Lorsque, dans l'application de la législation sur les accidents du travail de l'une des parties, il y a lieu d'exprimer la valeur du salaire fixé dans la monnaie de l'autre partie, la conversion se fait sur la base d'une valeur moyenne déterminée par chacun des deux Gouvernements pour l'application de sa législation et qu'il doit faire connaître à l'autre Gouvernement.

Art. 10. La présente convention n'est pas applicable au territoire du Royaume des Pays-Bas situé hors de l'Europe.

Art. 11. La présente convention sera ratifiée et les instruments des ratifications seront échangés à Berne le plus tôt possible.

La convention entrera en vigueur un mois après le premier jour du mois qui suivra l'échange des ratifications.

La convention pourra être dénoncée en tout temps par chacune des deux parties contractantes et cessera ses effets à l'expiration de l'année civile suivant la dénonciation.

En foi de quoi les plénipotentiaires respectifs ont signé la présente convention et y ont apposé leurs cachets.

Fait en double exemplaire à Berne, le 27 janvier 1937.

(L.S.) C. VAN RAPPARD.
(L.S.) OBRECHT.

S. 39.

16 *December* 1937. WET, houdende goedkeuring van het den 8sten Mei 1937 te *Montreux* gesloten verdrag betreffende de afschaffing van de Capitulaties in *Egypte*.

Bijl. Hand. II 1937, 566; 1937/38, 203.
Hand. II 1937/38, bladz. 125.
Bijl. Hand. I 1937/38, 203.
Hand. I 1937/38, bladz. 38—40.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het op 8 Mei 1937 te *Montreux* tusschen *Egypte* aan de eene zijde en de *Vereenigde Staten van Amerika, België, Groot-Britannië en Noord-Ierland, Australië, Nieuw-Zeeland,* de *Unie van Zuid-Afrika,* den *Ierschen Vrijstaat, Denemarken, Spanje, Frankrijk, Griekenland, Italië, Noorwegen, Nederland, Portugal* en *Zweden* aan de andere zijde gesloten verdrag betreffende de afschaffing van de Capitulaties in *Egypte,* alvorens te worden bekrachtigd, ingevolge artikel 58 der Grondwet de goedkeuring der Staten-Generaal behoeft;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Het bij deze wet in afdruk gevoegd op 8 Mei 1937 te *Montreux* tusschen *Egypte* aan de eene zijde en de *Vereenigde Staten van Amerika, België, Groot-Britannië en Noord-Ierland, Australie, Nieuw-Zeeland,* de *Unie van Zuid-Afrika,* den *Ierschen Vrijstaat, Denemarken, Spanje, Frankrijk, Griekenland, Italië, Noorwegen, Nederland, Portugal* en *Zweden* aan de andere zijde gesloten verdrag betreffende de afschaffing van de Capitulaties in *Egypte* wordt goedgekeurd.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 16den December 1937.

WILHELMINA.
De Minister van Buitenlandsche Zaken,
J. Patijn.
De Minister van Justitie, C. Goseling.
De Minister van Koloniën,
Ch. Welter.
(*Uitgeg.* 28 *December* 1937.)

Fransche tekst.

Convention concernant l'abolition des capitulations en Egypte signée à Montreux, le 8 mai 1937.

Sa Majesté le Roi d'Egypte, d'une part, et
le Président des Etats-Unis d'Amérique; Sa

Majesté le Roi des Belges; Sa Majesté le Roi de Grande-Bretagne, d'Irlande et des Dominions Britanniques au delà des Mers, Empereur des Indes; Sa Majesté le Roi de Danemark; le Président de la République Espagnole; le Président de la République Française; Sa Majesté le Roi des Hellènes; Sa Majesté le Roi d'Italie, Empereur d'Ethiopie; Sa Majesté le Roi de Norvège; Sa Majesté la Reine des Pays-Bas; le Président de la République Portugaise; Sa Majesté le Roi de Suède, d'autre part;

Considérant que le régime des Capitulations jusqu'ici en vigueur en Egypte ne correspond plus à la situation nouvelle à laquelle ce pays est parvenu par le progrès de ses institutions et qu'il doit en conséquence y être mis fin;

Estimant qu'à la suite de l'abolition, convenue d'un commun accord, dudit régime, il convient d'établir entre eux des relations basées sur le respect de l'indépendance et de la souveraineté des Etats et sur le droit commun international;

Animés du sincère désir de faciliter entre eux la plus large et la plus confiante collaboration;

Ont décidé de conclure une convention à cet effet et ont nommé pour Leurs Plénipotentiaires, savoir:

Le Président des Etats-Unis d'Amérique:

M. Bert Fish, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire des Etats-Unis d'Amérique au Caire;

Sa Majesté le Roi des Belges:

M. Pierre Forthomme, Grand Croix de l'Ordre de la Couronne, Grand Officier de l'Ordre de Léopold, ancien Ministre, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire;

Sa Majesté le Roi de Grande-Bretagne, d'Irlande et des Dominions Britanniques au delà des Mers, Empereur des Indes:

Pour la Grande-Bretagne et l'Irlande du Nord:

Le Très Honorable Capitaine David Euan Wallace, M.C., M.P., Sous-Secrétaire d'Etat Parlementaire aux Affaires étrangères, Secrétaire Parlementaire au Board of trade, Secrétaire du Département du Commerce d'outremer;

M. David Victor Kelly, C.M.G., M.C. Conseiller à l'Ambassade de Sa Majesté Britannique au Caire;

W. William Eric Beckett, C.M.G., Deuxième Conseiller Juridique au Foreign Office;

Pour le Commonwealth d'Australie:

Le Très Honorable Capitaine David Euan Wallace, M.C., M.P.;

Pour le Dominion de Nouvelle-Zélande:

Le Très Honorable Capitaine David Euan Wallace, M.C., M.P.;

Pour l'Union Sud-Africaine:

M. le Dr. Stefanus François Naudé Gie, Ministre de l'Union Sud-Africaine à Berlin;

M. Harry Thomson Andrews, Délégué permanent auprès de la Société des Nations;

Pour l'Etat libre d'Irlande:

M. Francis T. Cremins, Délégué permanent auprès de la Société des Nations;

Pour l'Inde:

Le Très Honorable Capitaine David Euan Wallace, M.C., M.P.;

Sa Majesté le Roi de Danemark:

M. Niels Peter Arnstedt, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire au Caire;

M. Niels Vilhelm Boeg, Membre de la Cour d'Appel à Copenhague, ancien juge près les Tribunaux de la Réforme en Egypte, ancien Président du Tribunal arbitral turco-grec;

Sa Majesté le Roi d'Egypte:

Moustapha El-Nahas Pacha, Président du Conseil des Ministres, Ministre de l'Intérieur et de l'Hygiène publique;

Dr. Ahmed Maher, Président de la Chambre des Députés;

Wacyf Boutros Ghali Pacha, Ministre des Affaires étrangères;

Makram Ebeid Pacha, Ministre des Finances;

Abdel Hamid Badaoui Pacha, Président du Comité du Contentieux de l'Etat;

Le Président de la République Espagnole:

M. Antonio Fabra Ribas, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire à Berne;

M. Mariano Gomez, Président de la Cour Suprême de Justice et ancien Recteur de l'Université de Valence;

Le Président de la République Française:

M. François de Tessan, Député, Sous-Secrétaire d'Etat à la Présidence du Conseil;

M. Max Hymans, Député, ancien Président de la Commission des douanes et des Conventions commerciales;

Sa Majesté le Roi des Hellènes:

M. Nicolas Politis, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire de Grèce à Paris, Ancien Ministre des Affaires étrangères;

M. Georges Roussos, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire, Ancien Ministre des Affaires étrangères;

M. Constantin Vryakos, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire, ancien Ministre de la Justice;

M. Constantin Sakellaropoulo, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire, Directeur des Affaires politiques au Ministère des Affaires étrangères;

Sa Majesté le Roi d'Italie, Empereur d'Ethiopie:

Le Comte Luigi Aldrovandi Marescotti, di Viano, Ambassadeur de Sa Majesté le Roi d'Italie, Empereur d'Ethiopie;

M. Salvatore Messina, Président de Section de la Cour de Cassation;

M. Piero Parini, Ministre Plénipotentiaire, Directeur général des Italiens à l'étranger;

M. Pellegrino Ghigi, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire de Sa Majesté le Roi d'Italie, Empereur d'Ethiopie, au Caire;

Sa Majesté le Roi du Norvège:

M. Michael Hansson, Ancien Président de la Cour d'appel mixte d'Egypte, Membre pour la Norvège de la Cour permanente d'arbitrage à La Haye, Président de l'Office International Nansen pour les réfugiés;

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas:
M. W. C. Beucker Andreae, Chef de la Direction des Affaires Juridiques au Ministère des Affaires étrangères;
M. le Chevalier J. J. B. Bosch de Rosenthal, Chargé d'Affaires des Pays-Bas au Caire;
Le Comte W. F. L. de Bylandt, Conseiller à la Légation des Pays-Bas à Paris;

Le Président de la République Portugaise:
M. le Dr. J. Caeiro Da Mata, Ancien Ministre des Affaires étrangères, Professeur et Recteur de l'Université de Lisbonne;

Sa Majesté le Roi de Suède:
M. K. K. F. Malmar, Directeur de la Division Juridique du Ministère des Affaires étrangères.

Lesquels, après avoir déposé leurs pleins pouvoirs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des dispositions suivantes:

Article premier. Les Hautes Parties contractantes déclarent accepter, chacune en ce qui la concerne, l'abolition complète des Capitulations en Egypte à tous les points de vue.

Art. 2. Sous réserve des principes du droit international, les étrangers seront soumis à la législation égyptienne en matière pénale, civile, commerciale, administrative, fiscale ou autre.

Il est entendu que la législation à laquelle les étrangers seront soumis ne sera pas incompatible avec les principes généralement adoptés dans les législations modernes, et ne comportera pas, spécialement en matière fiscale, de discrimination au détriment des étrangers ou au détriment des sociétés constituées conformément à la loi égyptienne dans lesquelles les étrangers ont des intérêts sérieux.

La disposition qui précède, en tant qu'elle ne constitue pas une règle reconnue de droit international, ne sera applicable que durant la période transitoire.

Art. 3. La cour d'appel mixte et les tribunaux mixtes existants sont maintenus jusqu'au 14 octobre 1949.

A partir du 15 octobre 1937, ils seront régis par une loi égyptienne portant Règlement d'organisation judiciaire dont le texte est annexé à la présente Convention.

A la date visée à l'alinéa premier, toutes les affaires pendantes devant les tribunaux mixtes seront transférées en l'état et sans frais aux tribunaux nationaux pour y être poursuivies jusqu'à leur solution définitive.

La période allant du 15 octobre 1937 jusqu'au 14 octobre 1949 sera dénommée „période transitoire".

Art. 4. Les magistrats, fonctionnaires et employés des tribunaux mixtes et du parquet mixte en service au 14 octobre 1937 sont maintenus en fonctions.

Art. 5. Les règles applicables par les tribunaux nationaux égyptiens en matière d'actions accessoires seront les mêmes que celles qui sont prévues pour les tribunaux mixtes par l'article 37 du Règlement d'organisation judiciaire mixte.

Art. 6. Les tribunaux nationaux connaîtront des poursuites contre les auteurs et complices, quelle que soit leur nationalité, des crimes et délits visés à l'article 45 du Règlement d'organisation judiciaire mixte lorsqu'il s'agit des magistrats et officiers de justice de ces tribunaux, de leurs sentences et mandats, ou lorsqu'il s'agit d'une banqueroute simple ou frauduleuse dans les cas de faillite prononcée par ces tribunaux.

Art. 7. Le changement de nationalité de l'une des parties survenu en cours d'instance devant les tribunaux nationaux ne pourra modifier la compétence du tribunal saisi.

Art. 8. Sous réserve des dispositions de l'article 9 ci-après, aucune action civile, commerciale, de statut personnel ou pénale, ne sera reçue à partir du 15 octobre 1937 devant les juridictions consulaires en Egypte.

Les causes commencées devant ces juridictions avant la date précitée seront continuées par devant lesdites juridictions jusqu'à leur solution définitive, à moins qu'elles ne soient transférées aux tribunaux mixtes dans les conditions prévues à article 53 du Règlement d'organisation judiciaire.

Art. 9. Chacune des Hautes Parties contractantes qui a des tribunaux consulaires en Egypte, pourra les conserver à l'effet d'exercer la juridiction en matière de statut personnel, dans tous les cas où la loi applicable est la loi nationale de cette Haute Partie contractante.

Toute Haute Partie contractante qui désirerait user de cette faculté devra en donner avis au Gouvernement royal égyptien en même temps qu'elle déposera ses instruments de ratification à la présente Convention.

Au cours de la période transitoire, chaque Haute Partie contractante pourra déclarer qu'elle renonce à sa juridiction consulaire. Cette déclaration sortira ses effets à partir du 15 octobre qui suivra la date à laquelle elle aura été faite. Aucune affaire nouvelle ne pourra être introduite après la date à laquelle la renonciation aura pris effet, mais les procédures en cours pourront être suivies jusqu'à la solution définitive du litige.

Les juridictions consulaires ne seront pas maintenues après le 14 octobre 1949. A cette date, toutes les affaires pendantes devant ces juridictions seront transférées en l'état aux tribunaux.

Art. 10. En matière de statut personnel, la loi applicable déterminera la juridiction compétente.

Le statut personnel comprendra les matières définies à l'article 28 du Règlement d'organisation judiciaire mixte.

La loi applicable sera déterminée d'après les règles énoncées aux articles 29 et 30 dudit Règlement.

Art. 11. Les consuls étrangers seront soumis à la juridiction des tribunaux mixtes, sous les réserves admises par le droit des gens. Ils ne pourront notamment pas être poursuivis à raison d'actes accomplis dans l'exercice de leurs fonctions.

Sous condition de réciprocité, ils exerceront les attributions communément reconnues aux consuls en matière d'actes d'état civil, de contrats de mariages et autres actes notariés, de succession, de représentation en justice de leurs nationaux absents et de navigation ma-

ritime, et jouiront de l'immunité personnelle.

Jusqu'à la conclusion de conventions consulaires et, éventuellement, durant un délai de trois années à partir de la date de la signature de la présente Convention, les consuls continueront à jouir des immunités qui leur sont actuellement reconnues en ce qui concerne les locaux du consulat et en matière d'impôts, droits de douane et autres contributions publiques.

Art. 12. Les Hautes Parties contractantes s'engagent à conserver en Egypte durant la période transitoire tous les documents judiciaires de leurs tribunaux consulaires.

Les juridictions du pays pourront prendre connaissance de ces documents toutes les fois qu'elles le jugeront nécessaire pour une affaire de leur compétence; des copies certifiées conformes des dits documents leur seront fournies sur demande.

Art. 13. Tout différend entre les Hautes Parties contractantes au sujet de l'interprétation ou de l'application des dispositions de la présente Convention qu'elles ne seraient pas parvenues à résoudre par les moyens diplomatiques sera soumis, à la demande de l'une des Parties au différend, à la Cour permanente de Justice internationale.

Toutefois, s'il existe actuellement entre l'une des Hautes Parties contractantes et Sa Majesté le Roi d'Egypte un traité d'arbitrage prévoyant un autre tribunal, celui-ci sera, pendant la durée de la Convention, substituée à la Cour permanente de Justice internationale aux fins du présent article, même si ledit traité d'arbitrage cesse d'exister à d'autres fins.

Art. 14. La présente Convention, à l'exception de l'annexe visée à l'article 3, est établie en un seul exemplaire en langues française et anglaise. Les deux textes feront également foi pour son interprétation.

Pour l'annexe sus-visée, le texte français fera seul foi.

Art. 15. La présente Convention sera ratifiée et les instruments de ratification seront déposés le plus tôt possible au Caire. Le Gouvernement Royal égyptien se chargera de faire enregistrer la Convention au Secrétariat de la Société des Nations.

Le Gouvernement Royal égyptien informera les Gouvernements des Hautes Parties contractantes et le Secrétaire général de la Société des Nations du dépôt de chaque ratification.

La présente Convention entrera en vigueur le 15 octobre 1937 si trois instruments de ratification ont été déposés. Elle n'entrera néanmoins en vigueur à l'égard des autres signataires qu'à la date du dépôt de leurs instruments de ratification respectifs.

En foi de quoi les plénipotentiaires susmentionnés ont signé la présente Convention.

Fait à Montreux, le huit mai mil neuf cent trente-sept, en un seul exemplaire, revêtu des sceaux des Plénipotentiaires, qui sera déposé dans les archives du Gouvernement royal égyptien et dont les copies certifiées conformes seront remises aux Gouvernements des Puissances signataires.

(L.S.) Bert FISH.
(L.S.) P. FORTHOMME.
(L.S.) David Euan WALLACE.
(L.S.) David Victor KELLY.
(L.S.) William Eric BECKETT.
(L.S.) David Euan WALLACE.
(L.S.) David Euan WALLACE.
(L.S.) S. F. N. GIE.
(L.S.) H. T. ANDREWS.
(L.S.) F. T. CREMINS.
(L.S.) David Euan WALLACE.
(L.S.) N. P. ARNSTEDT.
(L.S.) N. V. BOEG.
(L.S.) MOUSTAPHA EL-NAHAS.
(L.S.) A. MAHER.
(L.S.) WACYF BOUTROS GHALI.
(L.S.) MAKRAM EBEID.
(L.S.) A. BADAOUI.
(L.S.) A. FABRA RIBAS.
(L.S.) Mariano GOMEZ.
(L.S.) F. DE TESSAN.
(L.S.) HYMANS.
(L.S.) N. POLITIS.
(L.S.) G. ROUSSOS.
(L.S.) C. VRYAKOS.
(L.S.) C. M. SAKELLAROPOULO.
(L.S.) L. ALDROVANDI.
(L.S.) Salvatore MESSINA.
(L.S.) Piero PARINI.
(L.S.) GHIGI.
(L.S.) Michaël HANSSON.
(L.S.) W. C. BEUCKER ANDREAE.
(L.S.) J. BOSCH DE ROSENTHAL.
(L.S.) W. DE BYLANDT.
(L.S.) J. CAEIRO DA MATTA.
(L.S.) MALMAR.

S. 40.

31 *December* 1937. WET, houdende goedkeuring van het Derde verdrag tot wijziging van het Nederlandsch-Duitsche Douane- en Credietverdrag van 26 November 1925, op 30 April 1937 te *'s-Gravenhage* tusschen *Nederland* en *Duitschland* gesloten.

Bijl. Hand. II 1937/38, 332.
Hand. II 1937/38, bladz. 778.
Bijl. Hand. I 1937/38, 332.
Hand. I 1937/38, bladz. 65/6.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het Derde verdrag tot wijziging van het Nederlandsch-Duitsche Douane- en Credietverdrag van 26 November 1925, op 30 April 1937 te *'s-Gravenhage* tusschen *Nederland* en *Duitschland* gesloten, alvorens te kunnen worden bekrachtigd, ingevolge artikel 58 der Grondwet de goedkeuring der Staten-Generaal behoeft;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. Het in afdruk bij deze wet gevoegde Derde verdrag tot wijziging van het Nederlandsch-Duitsche Douane- en Credietverdrag van 26 November 1925, op 30 April 1937 te *'s-Gravenhage* tusschen *Nederland* en *Duitschland* gesloten, wordt goedgekeurd.

Art. II. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;
Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1937.

WILHELMINA.
De Minister van Financiën,
J. A. de Wilde.
De Minister van Buitenlandsche Zaken,
J. Patijn.
(*Uitgeg.* 14 *Januari* 1938.)

Derde verdrag tot wijziging van het Nederlandsch-Duitsche Douane- en Credietverdrag van 26 November 1925.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden
en
de Duitsche Rijkskanselier,
overwegende, dat het wenschelijk is zekere bepalingen van het Nederlandsch-Duitsche Douane- en Credietverdrag van 26 November 1925, die op het crediet betrekking hebben, te wijzigen, hebben tot Hunne gevolmachtigden benoemd:
Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden:
den Thesaurier-Generaal B. J. de Leeuw;
de Duitsche Rijkskanselier:
den Voordragenden Legatieraad bij het Ministerie van Buitenlandsche Zaken Felix Benzler;
die, na onderzoek hunner in goeden en behoorlijken vorm bevonden volmachten, het navolgende overeengekomen zijn:
Art. 1. De in artikel 3 sub 1 van het Nederlandsch-Duitsche Douane- en Credietverdrag van 26 November 1925, in verband met artikel 1 van het Tweede verdrag tot wijziging van het Douane- en Credietverdrag van 6 Juni 1934 bepaalde looptijd van het crediet aan Duitschland voor den aankoop van grondstoffen (rekening B) wordt overeenkomstig de navolgende bepalingen verlengd:
Art. 2. In artikel 3 van genoemd verdrag worden de nummers 2—4 door den volgenden tekst vervangen:
2. de rentevoet blijft op 4 % bepaald;
3. aan het einde van het jaar 1943 wordt het maximum bedrag, tot hetwelk over het crediet beschikt kan worden, tot f 112 millioen verlaagd;
4. aan het einde van elk volgend kalenderjaar wordt het maximum bedrag, tot hetwelk over het crediet beschikt kan worden, telkens met f 28 millioen verlaagd. Dienovereenkomstig zal het crediet aan het einde van het jaar 1947 volledig afgelost zijn.
Art. 3. Dit verdrag vormt een integreerend bestanddeel van het Douane- en Credietverdrag. Het zal worden bekrachtigd en treedt een maand na de uitwisseling van de bekrachtigingsoorkonden, die te Berlijn zal plaats vinden, in werking.

Ter oorkonde waarvan de gevolmachtigden dit verdrag hebben onderteekend.

Gedaan in tweevoud, in de Nederlandsche en de Duitsche taal, te 's-Gravenhage, den 30sten April 1937.

DE LEEUW.
F. BENZLER.

S. 314.

31 *December* 1937. WET tot wijziging van de grens tusschen de gemeenten *Ambt-Hardenberg* en *Vriezenveen*.

Bijl. Hand. II 1937, 508; 1937/38, 168.
Hand. II 1937/38, bladz. 732—734.
Bijl. Hand. I 1937/38, 168.
Hand. I 1937/38, bladz. 65/6.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de grens tusschen de gemeenten *Ambt-Hardenberg* en *Vriezenveen* te wijzigen;
Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Met ingang van 1 Januari 1938 wordt aan de gemeente *Vriezenveen* een gedeelte van de gemeente *Ambt-Hardenberg* toegevoegd, zoodat de grens tusschen de beide gemeenten zal loopen als volgt:
In het oosten bij de Rijksgrens aanvangende volgt de grens tusschen de gemeenten *Vriezenveen* en *Ambt-Hardenberg* het bestaande beloop langs de gehuchten *Kloosterhaar* en *Sibculo* tot aan de grenspaal aan de westzijde van het gehucht *Sibculo*, staande op den noord-oostelijken hoek van het perceel, kadastraal bekend gemeente *Ambt-Hardenberg*, sectie G, n°. 753. Van dit punt af volgt de grenslijn de kadastrale scheiding langs de zuidoostzijde van het blok der perceelen, kadastraal bekend gemeente *Ambt-Hardenberg*, sectie G, nos. 1598, 967, 1066, 1065, 825, 1605 en 1740, om aan den zuidelijken hoek van het laatstgenoemde perceel den provincialen kunstweg *Vriezenveen—Vroomshoop* te bereiken, van hier af in gelijkblijvende richting tot het midden van dezen kunstweg door te loopen, het hart van dezen weg in noord-westelijke richting te volgen en de bestaande grens der gemeente *den Ham* te bereiken op een punt, gelegen ongeveer 715 meter ten noord-noordwesten van de plaats, waar de grens tusschen de gemeenten *Vriezenveen* en *Ambt-Hardenberg* die van de gemeente *den Ham* tot dusver ontmoette.
2. 1. De bezittingen, lasten, rechten en verplichtingen der gemeente *Ambt-Hardenberg*, gelegen in of betrekking hebbende op het gebied, dat aan de gemeente *Vriezenveen* wordt toegevoegd, gaan op deze gemeente over, zonder dat daarvoor een nadere akte wordt gevorderd.
2. Voorzoover overschrijving in de openbare registers krachtens of in verband met deze wet noodig mocht zijn, zal die geschieden krachtens deze wet.
3. 1. Alle kadastrale en andere stukken, uitsluitend betrekking hebbende op hetgeen volgens artikel 1 naar de gemeente *Vriezenveen* overgaat, worden aan deze gemeente overgedragen.
2. Het bestuur van de gemeente *Vriezenveen* heeft te allen tijde het recht, kosteloos inzage te nemen van de archieven der gemeente *Ambt-Hardenberg* en van de zich in die archieven bevindende stukken, afschriften of uittreksels op kosten zijner gemeente te vorderen, een en ander voorzoover betreft het gebied, dat ingevolge artikel 1 naar de eerstgenoemde gemeente overgaat.

4. Met ingang van 1 Januari 1938 worden in alle wetten en daarop gegronde voorschriften onder de gemeenten *Vriezenveen* en *Ambt-Hardenberg* verstaan de gemeenten, zooals zij bij artikel 1 dezer wet zijn gewijzigd.

5. Geschillen omtrent de toepassing van deze wet worden door Ons beslist.

6. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
V a n B o e ij e n.
(*Uitgeg.* 31 *December* 1937.)

S. 315.

31 *December* 1937. WET tot vereeniging van de gemeente *Veur* met gedeelten van de gemeenten *Stompwijk* en *Nootdorp* en toevoeging van het overige gedeelte van de gemeente *Stompwijk* aan de gemeente *Nootdorp*.

Bijl. Hand. II 1937/38, 303.
Hand. II 1937/38, bladz. 966—969.
Bijl. Hand. I 1937/38, 303.
Hand. I 1937/38, bladz. 65/6.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de gemeente *Veur* met een gedeelte van de gemeente *Stompwijk* en een gedeelte van de gemeente *Nootdorp* te vereenigen tot eene gemeente *Leidschendam*, en het overige gedeelte van de gemeente *Stompwijk* toe te voegen aan de gemeente *Nootdorp*;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. 1. De gemeenten *Veur* en *Stompwijk* worden vereenigd tot een gemeente *Leidschendam*; voorts wordt, op den voet van het bepaalde in het tweede lid van dit artikel, een gedeelte van de gemeente *Stompwijk* bij de gemeente *Nootdorp* en de noordwestelijke hoek van de gemeente *Nootdorp* bij de gemeente *Leidschendam* gevoegd.

2. De grens tusschen de gemeente *Leidschendam* en de vergroote gemeente *Nootdorp* wordt vastgesteld als volgt:

Beginnende op het punt, waar de bestaande grenzen van de gemeenten *Nootdorp*, *Pijnacker* en *Stompwijk* samenkomen, gaat de grens in zuidwestelijke richting langs de bestaande grens tusschen de gemeenten *Stompwijk* en *Pijnacker*, alzoo langs de zuidoostelijke scheidingslijnen der perceelen, kadastraal bekend gemeente *Stompwijk*, sectie H nos. 2168, 2169 en 2170; komende aan de zuidwestelijke scheidingslijn van laatstgenoemd perceel, gaat de grens even in noordwestelijke richting om langs de zuidoostelijke scheidingslijn der perceelen, kadastraal bekend gemeente *Stompwijk*, sectie H nos. 1628, 1555, 1554 en 1210, te gaan tot de zuidwestelijke scheidingslijn van laatstgenoemd perceel; hier buigt de grens noordwestwaarts af om langs de bestaande grens tusschen de gemeenten *Stompwijk* en *Rijswijk*, alzoo langs de zuidwestelijke grenslijn van laatstgenoemd perceel (n°. 1210), te gaan tot het midden der *Goo*. Daar buigt de grens vrijwel in noordelijke richting om, loopt door het midden, later langs den zuidoostelijken oever der *Goo* in noordoostelijke richting langs de sectiegrenslijn tusschen de secties G en H en F en H der gemeente *Stompwijk* tot waar deze sectiegrens in noordwestelijke richting afbuigt; dan gaat de grens in noordoostelijke richting verder langs de noordwestelijke scheidingslijn der perceelen, kadastraal bekend gemeente *Stompwijk*, sectie H nos. 1424 en 1947, onderwijl kruisende in rechte richting den tocht, sectie H n°. 1941, om in noordoostelijke richting de noordwestelijke scheidingslijn van het perceel sectie H n°. 1947 te volgen tot de noordoostelijke scheidingslijn van laatstgenoemd perceel. Hier buigt de grens even noordwestwaarts af om de noordwestelijke scheidingslijn van het perceel sectie H n°. 1946 te volgen tot aan het zuidoostwaartsch verlengde van de noordoostelijke scheidingslijn van perceel sectie H n°. 1921. Hier buigt de grens zuidoostwaarts af tot de noordelijkste punt van het perceel, kadastraal bekend gemeente *Stompwijk*, sectie H n°. 1357, om daarna de noordoostelijke scheidingslijn van laatstgenoemd perceel en van de perceelen, kadastraal bekend gemeente *Stompwijk*, sectie H nos. 1356 en 1913, te volgen; de grens buigt vervolgens noordoostwaarts en later zuidoostwaarts langs de scheidingslijn van dit perceel weer om, gaat daarna in ongeveer zuidelijke richting, totdat de noordoostelijke scheidingslijn van het perceel, kadastraal bekend gemeente *Stompwijk*, sectie H n°. 1951, is bereikt. Hier buigt de grens langs deze scheidingslijn zuidoostwaarts af, steekt in dezelfde richting den *Veenweg*, kadastraal bekend gemeente *Stompwijk*, sectie H n°. 1992, over en buigt vervolgens in noordoostelijke richting langs de zuidoostelijke scheiding van laatstgenoemd perceel tot aan het meest noordelijke punt van het perceel, kadastraal bekend gemeente *Nootdorp*, sectie A n°. 1303; hier buigt de grens zuidoostwaarts af langs de noordoostelijke perceelsscheiding van dit perceel en gaat later zuidwestwaarts en vervolgens weer zuidoostwaarts tot de noordwestelijke perceelsscheiding van het perceel, kadastraal bekend gemeente *Nootdorp*, sectie A n°. 1254. Hier buigt de grens noordoostwaarts af langs de noordwestelijke scheidingslijn van de perceelen, kadastraal bekend gemeente *Nootdorp*, sectie A nos. 1254, 1256, 775, 1336 en 1337, tot aan de bestaande grens tusschen de gemeenten *Stompwijk* en *Nootdorp*; hier buigt de grens zuidoostwaarts af om de bestaande grens der gemeente *Nootdorp* verder te volgen tot het punt van uitgang.

3. De hiervoor genoemde vereeniging en grenswijzigingen hebben plaats met ingang van 1 Januari 1938.

2. 1. De bezittingen van de gemeente *Veur* en die van de gemeenten *Stompwijk* en *Nootdorp*, gelegen in de nieuwe gemeente *Leidschendam*, gaan over op laatstgenoemde gemeente.

2. Zulks geschiedt eveneens ten aanzien van uit wet of overeenkomst voortspruitende

lasten, rechten en verplichtingen van de gemeente *Veur* en die van de gemeenten *Stompwijk* en *Nootdorp*, betrekking hebbende op het gebied, dat tot de nieuwe gemeente *Leidschendam* zal behooren.

3. De bezittingen van de gemeente *Stompwijk*, gelegen in het gebied, dat aan de gemeente *Nootdorp* wordt toegevoegd, gaan op de gemeente *Nootdorp* over.

4. Zulks geschiedt eveneens ten aanzien van uit wet of overeenkomst voortspruitende lasten, rechten en verplichtingen der gemeente *Stompwijk*, uitsluitend betrekking hebbende op het bedoelde gebied.

5. De overgang, in de voorgaande leden van dit artikel bedoeld, geschiedt zonder dat daarvoor een nadere akte wordt gevorderd.

6. Voorzoover overschrijving in de openbare registers krachtens of in verband met deze wet noodig mocht zijn, zal die geschieden krachtens deze wet.

7. Geschillen, voortvloeiende uit de toepassing van dit artikel, worden op verzoek van de meest gereede partij door Ons beslist.

3. 1. Behoudens het bepaalde in artikel 2 blijven de tusschen de gemeenten *Veur*, *Stompwijk* en *Nootdorp* bestaande overeenkomsten en gemeenschappelijke regelingen van kracht totdat zij zijn gewijzigd, opgeheven, of door andere vervangen.

2. Indien het bestuur van een der gemeenten *Leidschendam* of *Nootdorp* wijziging of opheffing wenscht, en het bestuur der andere gemeente daartoe niet wil medewerken, kan eerstbedoeld bestuur vóór 1 Januari 1939 de tusschenkomst van Gedeputeerde Staten van *Zuidholland* inroepen.

3. Gedeputeerde Staten van *Zuidholland* beslissen binnen zes maanden nadat het verzoek bij hen is ingekomen.

4. Vóór 1 Februari 1938 wordt door de raden der gemeenten *Leidschendam* en *Nootdorp*, met toepassing van artikel 19, vierde lid, der Lager-Onderwijswet 1920, een regeling vastgesteld, krachtens welke de kinderen, woonachtig in het grondgebied, dat ingevolge artikel 1, eerste lid, dezer wet naar de gemeente *Nootdorp* zal overgaan, op aanvrage der ouders, voogden of verzorgers, worden toegelaten tot de openbare lagere school aan den *Westvlietweg* te *Leidschendam*.

4. De kosten van verpleging van arme patiënten, als bedoeld in artikel 39 der Armenwet, voorzoover deze naar de bepalingen van genoemd artikel woonplaats hadden op grondgebied, hetwelk ingevolge artikel 1 naar een andere gemeente overgaat, komen van 1 Januari 1938 af voor rekening van die andere gemeente.

5. 1. Alle kadastrale en andere stukken, uitsluitend betrekking hebbend op hetgeen volgens artikel 1 naar een andere gemeente overgaat, worden aan die gemeente overgedragen.

2. De gemeentebesturen van *Leidschendam* en van *Nootdorp* hebben wederkeerig het recht, te allen tijde kosteloos inzage van deze stukken te nemen en op kosten hunner gemeenten afschriften en uittreksels daarvan te vorderen.

6. 1. De candidaatstelling en de eventueele stemming voor de verkiezing van de leden van de raden der gemeente *Leidschendam* en der vergroote gemeente *Nootdorp* geschieden op de dagen, door Gedeputeerde Staten van *Zuidholland* te bepalen.

2. Tot deelneming aan deze verkiezing zijn bevoegd de personen, voorkomende op de volgens artikel 7 geldende lijsten van kiezers voor den gemeenteraad.

3. De bij het in werking treden dezer wet bestaande raden der gemeenten *Stompwijk* en *Nootdorp* benoemen onderscheidenlijk voor de gemeente *Leidschendam* en de vergroote gemeente *Nootdorp* het hoofdstembureau en de stembureaux voor deze verkiezing, nadat, zoo noodig, door diezelfde raden de verdeeling der gemeenten in stemdistricten is gewijzigd, en onderzoeken de geloofsbrieven van de leden van de raden der nieuwe, onderscheidenlijk vergroote gemeente.

4. Met afwijking van het bepaalde in artikel 4, eerste lid, der gemeentewet geldt, voor de toepassing van de artikelen 5 en 86 dier wet, in de gemeenten *Leidschendam* en *Nootdorp* het aantal inwoners, dat op 1 Januari 1938 volgens de bevolkingsregisters dier gemeenten aanwezig is, zooals dit aantal door Gedeputeerde Staten van *Zuidholland* wordt vastgesteld.

5. De dag der eerste vergadering van de raden der nieuwe gemeente *Leidschendam* en der vergroote gemeente *Nootdorp* wordt bepaald door Gedeputeerde Staten van *Zuidholland*.

6. Met afwijking in zoover van het bepaalde in de artikelen 29 en 87 der gemeentewet hebben de leden van de nieuw gekozen raden en de door die raden te kiezen wethouders zitting uiterlijk tot den eersten Dinsdag van September 1939.

7. 1. De personen, voorkomende op de op 31 December 1937 geldende kiezerslijsten der gemeenten *Veur*, *Stompwijk* en *Nootdorp*, en op dat tijdstip gevestigd op gebied, dat tot de gemeente *Leidschendam* zal behooren, worden van 1 Januari 1938 af geacht voor te komen op de op dien datum geldende kiezerslijst van laatstgenoemde gemeente.

2. De personen, voorkomende op de op 31 December 1937 geldende kiezerslijst der gemeente *Stompwijk*, en op dat tijdstip gevestigd op gebied, dat naar de gemeente *Nootdorp* overgaat, worden van 1 Januari 1938 af geacht voor te komen op de op dien datum geldende kiezerslijst van laatstgenoemde gemeente.

3. De op 31 December 1937 bestaande kiezerslijsten, bedoeld in het eerste en tweede lid, worden voorzooveel noodig aangevuld met de vermelding van de plaats der woning van elken kiezer op den eersten Januari van het jaar der vaststelling en met de vermelding van het nummer van het stemdistrict, waartoe hij dientengevolge behoort.

4. De ingezetenen, gevestigd op gebieden, welke ingevolge artikel 1 naar een andere gemeente overgaan, worden ten aanzien van het opmaken van de kiezerslijst en voor de verkiesbaarheid tot leden van den gemeenteraad van 1 Januari 1938 af geacht niet meer voor te komen op de kiezerslijst, waarop zij vermeld stonden, en als ingezetenen dier andere gemeente beschouwd.

8. Door de gemeente *Leidschendam* wordt vóór 1 Februari 1939 aan de gemeente *Nootdorp* een uitkeering gedaan tot een bedrag, gelijk aan één derde gedeelte der bedragen, genoemd in artikel 3*bis* der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, en in artikel 7, tweede lid, van de wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 76), en naar de in die artikelen gemaakte onderscheiding voor iedereen inwoner der gemeente *Stompwijk*, die voor het belastingjaar 1937/1938 in de gemeentefondsbelasting is aangeslagen en die krachtens deze wet naar de gemeente *Nootdorp* is overgegaan.

9. 1. De uitkeering uit het gemeentefonds ingevolge artikel 3, letter *b*, juncto artikel 9, der wet van 15 Juni 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, voor de gemeenten *Veur* en *Stompwijk* overeenkomstig de bepalingen van die wet en van het Financieele-verhoudingsbesluit voor het uitkeeringstijdvak 1937/1938 vastgesteld of nog vast te stellen, wordt verminderd met 1/3.

2. Voor de gemeente *Leidschendam* bedraagt die uitkeering over dat tijdvak f 1000.

3. Gedurende den tijd, dat de burgemeester en de secretarissen wachtgeld genieten krachtens deze wet, zal de gemeenten *Leidschendam* van het Rijk jaarlijks een bijdrage in die wachtgelden ontvangen en wel in dezelfde verhouding als waarin de som der uitkeeringen, voor de gemeenten *Veur* en *Stompwijk* ingevolge de in het eerste lid genoemde wetsbepalingen voor het uitkeeringstijdvak 1936/1937 vastgesteld, staat tot de som van de door de genoemde ambtenaren laatstelijk vóór 1 Januari 1938 genoten jaarwedden.

10. 1. Voor de vaststelling van de uitkeering ingevolge artikel 3, onder *c*, juncto artikel 9, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, wordt deze wet geacht in werking te treden op 1 Mei 1938.

2. De met toepassing van het vorige lid voor de gemeenten *Veur* en *Stompwijk* voor het uitkeeringstijdvak 1937/1938 vast te stellen uitkeeringen, voorloopige uitkeeringen daaronder begrepen, worden, voorzoover zij op of na 1 Januari 1938 vervallen, aan de gemeente *Leidschendam* uitbetaald.

3. Het eerste en het tweede lid vinden voor het uitkeeringstijdvak 1937/1938 overeenkomstige toepassing met betrekking tot de vaststelling en verrekening van de garantie-uitkeering, bedoeld in artikel II der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 74) en de inhouding, bedoeld in artikel III der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 74), alsook ten aanzien van de uitkeeringen per aangeslagene in de gemeentefondsbelasting, ingevolge artikel 3, sub *a*, van de in het eerste lid genoemde wet en ingevolge artikel 7, tweede lid, van de wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 76).

4. De met toepassing van de vorige leden voor de gemeente *Leidschendam* voor het uitkeeringstijdvak 1937/1938 vast te stellen uitkeering wordt berekend per inwoner dier gemeente op 1 Januari 1938.

5. Voor elken inwoner, die krachtens deze wet van de gemeente *Leidschendam* overgaat naar de gemeente *Nootdorp*, keert de gemeente *Leidschendam* aan die gemeente uit een bedrag, gelijk aan één derde gedeelte van het ingevolge het vierde lid berekende bedrag per inwoner.

6. Het vierde en vijfde lid van dit artikel vinden overeenkomstige toepassing met betrekking tot de vaststelling en verrekening van de garantie-uitkeering, bedoeld in artikel II en de inhouding, bedoeld in artikel III der wet van 4 Maart 1935 (*Staaatsblad* n°. 74).

11. 1. De vaststelling van de uitkeering, ingevolge artikel 3, onder *c*, juncto artikel 9, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, voor de gemeente *Leidschendam* voor de uitkeeringstijdvakken 1938/1939 en volgende geschiedt met inachtneming van de bepalingen van dit artikel.

2. Voor de bepaling van de in het eerste lid bedoelde uitkeering voor de gemeente *Leidschendam* worden de factoren, ontleend aan rekeningsjaren, welke aan 1 Januari 1938 geheel of gedeeltelijk voorafgaan of aan tijdstippen vóór 1 Januari 1938 vallende, berekend naar de som dier factoren voor de gemeenten *Veur* en *Stompwijk*.

3. Voor de berekening van het quotient, bedoeld in artikel 16 van het Financieele-verhoudingsbesluit, wordt voor de gemeente *Nootdorp* de som van de bedragen der in de gemeenterekening verantwoorde uitgaven, als bedoeld in artikel 15 van het Financieele-verhoudingsbesluit voor rekeningsjaren, welke geheel of gedeeltelijk aan 1 Januari 1938 voorafgaan, vermeerderd met een gedeelte van de overeenkomstig het tweede lid van dit artikel bepaalde som dier uitgaven voor de gemeente *Leidschendam* voor hetzelfde rekeningsjaar. Dit gedeelte wordt verkregen door vermenigvuldiging van het aldus bepaalde bedrag der ten laste van laatstbedoelde gemeente gebleven uitgaven, met een breuk, waarvan de noemer voorstelt de som van het aantal inwoners der gemeenten *Veur* en *Stompwijk* op 1 Januari van het met het rekeningsjaar gelijknamige kalenderjaar en de teller het aantal inwoners, dat bij de grenswijziging naar de gemeente *Nootdorp* is overgegaan.

4. Het aldus vermeerderde bedrag der ten laste der gemeente *Nootdorp* blijvende uitgaven, als bedoeld in artikel 15 van het Financieele-verhoudingsbesluit, wordt berekend per inwoner van die gemeente op 1 Januari van het met het rekeningsjaar gelijknamige kalenderjaar, vermeerderd met het aantal inwoners, dat krachtens deze wet naar de gemeente *Nootdorp* is overgegaan.

5. Het quotient, bedoeld in het tweede lid van artikel 21 van het Financieele-verhoudingsbesluit, wordt, voorzoover dit quotient berekend wordt aan de hand van belastingopbrengsten over boekingstijdvakken, welke zijn aangevangen vóór 1 Januari 1938, bepaald alsof deze wet met den aanvang van het boekingstijdvak in werking was getreden.

6. De belastingopbrengsten, bedoeld in het tweede lid van artikel 15 van het Financieele-verhoudingsbesluit, worden, voorzoover zij tengevolge van de toepassing van het vorige lid niet op de wijze, in artikel 21 van het besluit aangegeven, kunnen worden berekend, gesteld op het door den Inspecteur der directe belastingen geschatte bedrag.

7. Voor de berekening van het quotient,

bedoeld in artikel 21 van het Financieele-verhoudingsbesluit, wordt, voor de toepassing van het 5de lid van dit artikel, het aantal inwoners eener gemeente op 1 Januari van het kalenderjaar, waarin het boekingstijdvak, dat bij de berekening tot uitgangspunt genomen wordt, aanvangt, gesteld op het werkelijk aantal inwoners op dien datum, vermeerderd of verminderd met het aantal inwoners, waarmede krachtens deze wet het aantal inwoners der gemeente onderscheidenlijk is toegenomen of afgenomen.

8. Reeds vastgestelde quotienten, als bedoeld in dit artikel, worden, voor zooveel noodig, door Onze Ministers, belast met de uitvoering van de wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), opnieuw met inachtneming van de bepalingen van dit artikel vastgesteld.

12. 1. Indien de som van de uitkeeringen, welke de opgeheven gemeenten *Veur* en *Stompwijk* volgens artikel 3, letter *c*, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, over het tijdvak 1935/1936 ontvangen, minder bedraagt dan de som der uitkeeringen, volgens artikel 3, letter *b* (oud) dier wet, voor het tijdvak 1934/1935, wordt aan de nieuwe gemeente *Leidschendam* ten laste van het gemeentefonds over het tijdvak 1938/1939 boven de uitkeering volgens artikel 3, letter *c*, juncto artikel 9, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, een garantie-uitkeering gedaan ten bedrage van 6/10 van het verschil.

2. Over de uitkeeringstijdvakken 1939/1940, 1940/1941, 1941/1942, 1942/1943 en 1943/1944 zal een garantie-uitkeering worden verleend ten beloope van onderscheidenlijk 5/6, 4/6, 3/1, 2/6 en 1/6 van het bedrag der garantie-uitkeering over het tijdvak 1938/1939.

3. Indien de som van de uitkeeringen, welke de opgeheven gemeenten *Veur* en *Stompwijk*, volgens artikel 3, letter *c*, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, over het tijdvak 1935/1936 ontvangen, meer bedraagt dan de som der uitkeeringen voor die gemeenten volgens artikel 3, letter *b* (oud) dier wet voor het tijdvak 1934/1935, wordt op de uitkeering, welke de gemeente *Leidschendam* over het tijdvak 1938/1939 volgens artikel 3, letter *c*, juncto artikel 9, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, ontvangt ten bate van het gemeentefonds ingehouden een bedrag, gelijk aan 6/10 van het verschil.

4. Over de uitkeeringstijdvakken 1939/1940, 1940/1941, 1941/1942, 1942/1943 en 1943/1944 zal een inhouding op de uitkeering volgens artikel 3, letter *c*, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), plaats hebben ten beloope van onderscheidenlijk 5/6, 4/6, 3/6, 2/6 en 1/6 van het bedrag der inhouding over het tijdvak 1938/1939.

5. De artikelen II en III der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 74) blijven ten aanzien van de nieuwe gemeente *Leidschendam* buiten toepassing.

13. 1. Indien de gemeente *Stompwijk* over het uitkeeringstijdvak 1935/1936 een garantie-uitkeering geniet als bedoeld in artikel II der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 74), wordt over het uitkeeringstijdvak 1938/1939 aan de gemeente *Nootdorp* ten laste van het gemeentefonds een uitkeering gedaan, welke wordt bepaald door toepassing van de volgende formule:

$$\frac{6a}{9b} \times c = x.$$

2. In deze formule stelt voor:

de letter *a*: het aantal inwoners, dat krachtens deze wet van de gemeente *Leidschendam* naar de gemeente *Nootdorp* is overgegaan;

de letter *b*: het aantal inwoners der gemeente *Stompwijk* op 31 December 1937;

de letter *c*: het bedrag der garantie-uitkeering voor de gemeente *Stompwijk* over het uitkeeringstijdvak 1935/1936;

de letter *x*: de in het eerste lid bedoelde uitkeering voor de gemeente *Nootdorp*.

3. Over de uitkeeringstijdvakken 1939/1940, 1940/1941, 1941/1942, 1942/1943 en 1943/1944 zal een uitkeering worden gedaan ten beloope van onderscheidenlijk 5/6 x, 4/6 x, 3/6 x, 2/6 x en 1/6 x.

4. Het bedrag der garantie-uitkeering voor de gemeente *Leidschendam* wordt verminderd met een bedrag, gelijk aan het bedrag, dat krachtens het eerste en derde lid van dit artikel aan de gemeente *Nootdorp* wordt uitgekeerd.

5. De bepalingen van dit artikel vinden overeenkomstige toepassing, indien ten aanzien van de gemeente *Stompwijk* artikel III der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 74) van toepassing is.

14. 1. Aanslagen in de inkomstenbelasting, de gemeentefondsbelasting, de vermogensbelasting en de verdedigingsbelasting I, in de gemeenten *Leidschendam* en *Nootdorp* op te leggen aan personen of lichamen, die tusschen 31 December 1937 en 1 Mei 1938 belastingplichtig zijn geworden, worden opgelegd alsof deze wet eerst van kracht werd met ingang van 1 Mei 1938.

2. Uitkeeringen en verrekeningen ter zake van belastingen, door 's Rijks ambtenaren ingevorderd ten behoeve van de gemeenten *Veur* en *Stompwijk* geschieden, van 1 Januari 1938 af, aan de gemeente *Leidschendam*.

3. Voorzoover in de bedragen, door de gemeenten *Stompwijk* en *Leidschendam* ontvangen, zuivere opbrengst begrepen is, welke verkregen is op het gebied, dat aan de gemeente *Nootdorp* wordt toegevoegd en welke betrekking heeft op het belastingjaar 1937/1938 der gemeentefondsbelasting en der vermogensbelasting, keert de gemeente *Leidschendam* een derde van die zuivere opbrengst uit aan de gemeente *Nootdorp*.

15. 1. Aan de gemeente *Leidschendam* wordt, indien de raad dier gemeente daartoe aan Ged. Staten van *Zuidholland* vóór 1 April 1938 het verzoek doet, door de gemeente *Nootdorp* een schadeloosstelling uitgekeerd wegens het geldelijk nadeel, dat de eerstgenoemde gemeente lijdt in de exploitatie-uitkomsten van haar bedrijven en door de uitvoering van werken, noodzakelijk geworden in haar bedrijven door den overgang van een gedeelte van het gebied der gemeente *Stompwijk* naar de gemeente *Nootdorp*.

2. Het bedrag der schadeloosstelling en de wijze van betaling daarvan worden, den raad

der gemeente *Nootdorp* gehoord, vastgesteld door Gedeputeerde Staten.

3. Gedurende dertig vrije dagen na den dag van verzending kan zoowel de raad der gemeente *Leidschendam* als die der gemeente *Nootdorp* tegen de beslissing van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep komen. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken geeft van een ingesteld beroep onverwijld kennis aan Gedeputeerde Staten en aan het bestuur van de andere gemeente. Onze beslissing wordt aan de belanghebbende partijen medegedeeld en in de *Nederlandsche Staatscourant* opgenomen.

16. 1. Aan den burgemeester en de vaste ambtenaren der opgeheven gemeenten *Veur* en *Stompwijk*, die ten gevolge van de vereeniging dier gemeenten worden ontslagen, wordt, voorzoover zij alsdan niet in de termen vallen om pensioen — uitgezonderd vervroegd ouderdomspensioen, bedoeld in artikel 48, eerste lid, onder *b*, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) — te genieten, ten laste van de nieuwe gemeente *Leidschendam* een wachtgeld verleend, met inachtneming van de volgende bepalingen.

Als vaste ambtenaren worden mede aangemerkt de ambtenaren in tijdelijken dienst, die een niet wezenlijk onderbroken diensttijd als zoodanig van ten minste 5 jaren hebben vervuld, tenzij zij belast zijn met werkzaamheden, welke een tijdelijk karakter dragen.

2. Aan de personen, bedoeld in het vorige lid, wordt wachtgeld toegekend:

a. voor zooveel zij op 1 Januari 1938 een diensttijd van ten minste 10 jaren hebben volbracht en het aantal jaren van dien diensttijd, te zamen met het aantal jaren van den leeftijd, dien zij ten tijde van het ontslag hebben bereikt, 60 of meer bedraagt, tot het tijdstip, waarop ingevolge het bepaalde in de volgende zinsnede van dit lid het wachtgeld eindigt;

b. voor de overigen gedurende een tijdvak, gelijk aan hun diensttijd.

Het wachtgeld eindigt in ieder geval, zoodra de op wachtgeld gestelde in de termen valt om pensioen — uitgezonderd vervroegd ouderdomspensioen, bedoeld in artikel 48, eerste lid, onder *b*, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) — te genieten. Voor hem, die in het genot is gesteld van vervroegd ouderdomspensioen, als bedoeld in den vorigen zin, vervalt het wachtgeld zoodra het gelijk is aan of minder bedraagt dan het pensioen of anders bij het bereiken van den 65-jarigen leeftijd.

Onder diensttijd wordt hier verstaan alle aan het ontslag voorafgaande tijd, welke in aanmerking komt voor pensioen, onverschillig in dienst van welk lichaam die tijd is doorgebracht, met dien verstande, dat alle diensttijd slechts éénmaal wordt medegeteld en diensttijd uit een nevenbetrekking slechts in aanmerking komt, indien het wachtgeld uit hoofde van ontslag uit die betrekking wordt toegekend.

3. Het bedrag van het wachtgeld wordt berekend naar de wedde of de som der wedden in den zin der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), welke in de opgeheven betrekking of betrekkingen laatstelijk vóór 1 Januari 1938 werd of werden genoten, en wel, voor wat betreft de wedden, welke door of vanwege het bestuur der opgeheven gemeenten *Veur* en *Stompwijk* werden geregeld, volgens de op 1 Januari 1937 geldende wedderegeling, vermeerderd voorts eventueel met de persoonlijke toelage, ten doel hebbende een weddeverlaging geleidelijk te doen plaats hebben, met dien verstande, dat de wedde of de som der wedden dezelfde vermindering of vermeerdering ondergaat, welke de vaste kindertoelage tengevolge van de wijziging van het aantal kinderen, dat voor die toelage in aanmerking komt, en de persoonlijke toelage zouden ondergaan, indien belanghebbende in dienst zou zijn gebleven.

Indien op of na den datum van de inwerkingtreding dezer wet in de regeling van de wedden van den burgemeester en de ambtenaren der gemeente *Leidschendam* wijziging is of wordt gebracht, wordt de in de vorige alinea bedoelde wedde of som der wedden voor de toepassing van dit lid en van het vierde en vijfde lid van dit artikel op overeenkomstige wijze gewijzigd, met dien verstande, dat onder die wedde of som der wedden mede een tijdelijke kindertoelage wordt begrepen.

Voor de berekening van het wachtgeld worden tijdelijke en vaste kindertoelagen gelijkgesteld. Het wachtgeld is gedurende de eerste 3 maanden gelijk aan de in dit lid omschreven wedde of som der wedden, en bedraagt daarna gedurende 3 maanden 85 en vervolgens 75 ten honderd van de vorenbedoelde wedde of som der wedden.

4. Wanneer de op wachtgeld gestelde uit of in verband met arbeid of bedrijf op of na 1 Januari 1938 inkomsten geniet of gaat genieten, welke hij op het tijdstip, waarop het wetsontwerp, dat tot deze wet heeft geleid, bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal is ingediend, niet genoot, wordt:

a. indien hij die inkomsten geniet in dienst van een der lichamen, bedoeld in de artikelen 3 en 4 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) zoodra en zoolang het wachtgeld, vermeerderd met die inkomsten, voorzoover zij als wedde in den zin dier wet zijn aan te merken, en in ieder geval met inbegrip van kindertoelage, de in het derde lid bedoelde wedde zou overschrijden, het wachtgeld met het bedrag dier overschrijding verminderd;

b. in de overige gevallen het wachtgeld voor den duur van die inkomsten met een bedrag gelijk aan de helft daarvan verminderd, met dien verstande echter, dat van die inkomsten buiten aanmerking blijft een bedrag gelijk aan het verschil tusschen het wachtgeld en de in het derde lid bedoelde wedde;

c. bij gelijktijdig genot van inkomsten, als bedoeld onder *a* en *b*, het wachtgeld verminderd met het eventueele gedeelte der inkomsten onder *a*, waarmede deze, vermeerderd met het wachtgeld, het bedrag der in het derde lid bedoelde wedde overschrijden, doch ten aanzien van de overblijvende inkomsten gehandeld, alsof zij alle onder *b* vallen.

5. Gelijk gevolg als aan het genieten van inkomsten, als in het vorige lid bedoeld, zal zijn verbonden aan een benoeming tot een financieel gelijkwaardige betrekking, al wordt deze benoeming niet aangenomen, tenzij deze

niet-aanneming geschiedt op grond van bezwaren, welke door Gedeputeerde Staten van *Zuidholland*, den belanghebbende of diens gemachtigde gehoord, althans behoorlijk opgeroepen, deugdelijk worden verklaard.

Onder financieel gelijkwaardige betrekking wordt in dit lid verstaan een betrekking of vereeniging van betrekkingen, welke voor den betrokken ambtenaar in verband met zijn persoonlijkheid en omstandigheden passend kan worden geacht, en hem een ten minste gelijk inkomen oplevert als de wedde of de som der wedden, in het derde lid bedoeld. Met „inkomen" wordt hier, waar het betreft inkomsten in dienst van een der lichamen, bedoeld in de artikelen 3 en 4 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), bedoeld de wedde in den zin dier wet, vermeerderd, indien die bijslag niet reeds in de wedde is begrepen, met kindertoelage.

6. Bij verlies vóór het tijdstip, waarop het wachtgeld volgens het tweede lid uiterlijk eindigt, van de betrekking of andere bron van inkomsten, welke tot ontbinding, intrekking of vermindering van wachtgeld leidde, wordt het wachtgeld niet toegekend, respectievelijk verhoogd, wanneer Gedeputeerde Staten van *Zuidholland*, den belanghebbende of diens gemachtigde gehoord, althans behoorlijk opgeroepen, verklaren, dat het verlies het gevolg was van eigen schuld of van eigen verzoek, niet gegrond op deugdelijke redenen.

7. Indien de op wachtgeld gestelde ambtenares in het huwelijk treedt, vervalt voor den duur van dat huwelijk het wachtgeld.

8. Indien een wachtgeld, na onderbreking, opnieuw wordt genoten, wordt voor de bepaling van den duur en het bedrag van het wachtgeld de tijd der onderbreking geacht op wachtgeld te zijn doorgebracht.

9. Van het genot van inkomsten, als bedoeld in het vierde lid, doet de op wachtgeld gestelde zoo spoedig mogelijk mededeeling aan burgemeester en wethouders der gemeente *Leidschendam*. De op wachtgeld gestelde is gehouden, ten aanzien van die inkomsten alle door genoemd college en door Gedeputeerde Staten van *Zuidholland* verlangde inlichtingen te verstrekken.

De op wachtgeld gestelde ambtenares, die in het huwelijk treedt, doet daarvan eveneens onverwijld mededeeling aan burgemeester en wethouders der gemeente *Leidschendam*.

De op wachtgeld gestelde is verplicht, op eerste schriftelijke aanzegging van burgemeester en wethouders der gemeente *Leidschendam* een aanvrage in te dienen tot het verkrijgen van invaliditeitspensioen en zich te onderwerpen aan het in verband daarmede te verrichten geneeskundig onderzoek, als bedoeld in artikel 74 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240).

Indien de op wachtgeld gestelde de in dit lid bedoelde verplichtingen niet nakomt, kunnen Gedeputeerde Staten van *Zuidholland*, burgemeester en wethouders der gemeente *Leidschendam*, benevens den belanghebbende of diens gemachtigde gehoord, althans behoorlijk opgeroepen, het wachtgeld geheel of gedeeltelijk vervallen verklaren.

10. Voor de ambtenaren der opgeheven gemeenten *Veur* en *Stompwijk* wordt bij benoeming in de gemeente *Leidschendam* voor de regeling van hunne wedde de diensttijd in aanmerking genomen, in gelijke betrekking in de gemeente, waarin zij op 31 December 1937 werkzaam waren, vervuld.

11. Geschillen over de toepassing van dit artikel worden, burgemeester en wethouders der gemeente *Leidschendam*, benevens den belanghebbende of diens gemachtigde gehoord, althans behoorlijk opgeroepen, beslist door Gedeputeerde Staten van *Zuidholland*.

17. 1. De tijd, krachtens deze wet op wachtgeld doorgebracht, wordt als diensttijd in den zin der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) aangemerkt, voorzoover deze tijd niet parallel loopt met diensttijd als ambtenaar, bedoeld in de artikelen 3, 4, 5 en 14, tweede lid, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), in een betrekking of in betrekkingen, waarin deze hoedanigheid na het ontslag werd verkregen.

2. Gedurende den volgens het vorige lid voor pensioen geldigen tijd op wachtgeld doorgebracht geldt als wedde in den zin der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), respectievelijk als pensioensgrondslag, het bedrag van de wedde, respectievelijk pensioensgrondslag, dan wel de som der wedden, onderscheidenlijk de som der pensioensgrondslagen, welke met inachtneming van het bepaalde bij het derde lid van het vorige artikel voor den betrokkene zouden hebben gegolden. De pensioensgrondslag en de som der pensioensgrondslagen ondergaan dezelfde wijzigingen, welke deze op grond van het bepaalde in artikel 150 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), zouden hebben ondergaan, indien het ontslag niet ware verleend en de ambtenaar de laatstelijk vóór het ontslag aan zijn betrekking of betrekkingen verbonden wedde ongewijzigd had behouden.

Verkrijgt de betrokkene na zijn ontslag opnieuw de hoedanigheid van ambtenaar in den zin der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) met pensioensgrondslag of een som van pensioensgrondslagen lager dan die uit de opgeheven betrekking of betrekkingen, dan wordt voor de toepassing van de artikelen 33 en 151 dier wet de wedde in de nieuwe betrekking of betrekkingen geacht te zijn verhoogd tot het bedrag van de wedde of de som der wedden, bedoeld in vorengenoemd lid.

3. De gemeente, ten laste van welke het wachtgeld komt, is voor de betrokken personen de bijdrage voor eigen pensioen verschuldigd op den voet van artikel 35 en artikel 36, eerste lid, onder *a*, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), berekend naar den in het vorige lid aangegeven pensioensgrondslag en in het geval, bedoeld in den tweeden volzin van dat lid, naar het verschil tusschen dezen pensioensgrondslag en dien of die, welke in de betrekking of betrekkingen, waarin na het ontslag de hoedanigheid van ambtenaar in den zin van bedoelde wet wordt verkregen, zonder de werking van het vorige lid zou of zouden hebben gegolden.

4. De gemeente *Leidschendam* verhaalt van de in het vorige lid bedoelde bijdrage op de betrokken personen op den voet van het vierde lid van artikel 36 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240).

5. De gemeente *Leidschendam* is de bijdragen volgens artikel 35 en artikel 36, eerste lid, onder *b*, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) verschuldigd naar den pensioensgrondslag of de pensioensgrondslagen, welke zonder de werking van het tweede lid zou of zouden hebben gegolden.

6. Het laatste lid van het vorige artikel is van toepassing.

18. 1. Zij, die voor een der opgeheven gemeenten tot gewoon of tot buitengewoon dienstplichtige bestemd werden, behouden deze bestemming na de vereeniging.

2. Voor de lichtingen 1939 en 1940 vormen de inschrijvingsregisters voor den dienstplicht van de opgeheven gemeenten tezamen het inschrijvingsregister van de nieuwe gemeente *Leidschendam*.

19. 1. Zij, die op 31 December 1937 in een der drie gemeenten *Veur*, *Stompwijk* en *Nootdorp* voorkomen op de lijst, bedoeld in artikel 17 der Drankwet (*Staatsblad* 1931, n°. 476), en op dien dag gevestigd zijn op gebied, dat ingevolge deze wet tot een andere gemeente zal behooren, worden overgeschreven op de lijst van die andere gemeente.

2. Bij deze overschrijving geschiedt de plaatsing op de lijst in volgorde van de dagen waarop de verzoeken om vergunning van de reeds ingeschreven en van de over te schrijven personen bij de betrokken gemeentebesturen inkwamen; voorzoover verzoeken op denzelfden dag inkwamen gaat de in leeftijd oudere voor; bij gelijken ouderdom beslist het lot.

3. Totdat daaromtrent door Ons, op een door den raad der gemeente *Leidschendam* te doen voorstel, zal zijn beslist, bedraagt in die gemeente het maximum aantal der vergunningen 18 en het maximum aantal der verloven A 17.

20. De nieuwe gemeente *Leidschendam* is verplicht, de onderwijzers van in de opgeheven gemeenten aanwezige openbare lagere scholen in denzelfden rang, waarin zij op 31 December 1937 werkzaam zijn, in dienst te nemen.

21. 1. Met ingang van 1 Januari 1938 vervalt in wetten en daarop gegronde voorschriften de vermelding als gemeente van *Veur* en van *Stompwijk* en wordt in plaats daarvan gelezen „*Leidschendam*".

2. Met ingang van 1 Januari 1938 wordt in alle wetten en daarop gegronde voorschriften onder de gemeente *Nootdorp* verstaan die gemeente, zooals zij bij artikel 1 is gewijzigd.

22. Met ingang van 1 Januari 1938 wordt in de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* n°. 603), houdende nieuwe vaststelling van het rechtsgebied en de zetels der rechtbanken en kantongerechten, behoorende tot het gerechtshof te *'s-Gravenhage*, in artikel 2 onder „Kantongerecht *'s-Gravenhage*" gelezen in plaats van „*Veur*", „*Leidschendam*" en vervalt onder „Kantongerecht *Delft*" de vermelding van „*Stompwijk*".

Deze wet is niet van invloed op de op 1 Januari 1938 bij het kantongerecht te *Delft* aanhangige zaken, noch op de zaken, waarin de dagvaarding of oproeping om voor dat gerecht te verschijnen reeds is uitgebracht.

23. 1. De bij het in werking treden dezer wet in de gemeenten *Veur*, *Stompwijk* en *Nootdorp* bestaande besluiten en ambtenaren zullen voortduren, totdat door het bevoegd gezag een nadere regeling is getroffen.

2. De bij het inwerking treden dezer wet in de gemeente *Stompwijk* bestaande machten zullen in de gemeente *Leidschendam* voortduren, totdat zij overeenkomstig de bepalingen dezer wet door andere zijn vervangen.

3. De reglementen van orde voor de vergaderingen van den raad en van het college van burgemeester en wethouders, alsmede de bestaande instructies voor den secretaris en den ontvanger der gemeente *Stompwijk* gelden voor de gemeente *Leidschendam*, totdat zij door andere zijn vervangen.

24. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
V a n B o e i j e n.

(*Uitgeg.* 31 *December* 1937.)

S. 357.

27 *November* 1937. BESLUIT tot wijziging en aanvulling van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934 (*Staatsblad* 1933, N°. 783), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 14 October 1937 (*Staatsblad* N°. 355).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Algemeene Zaken, Voorzitter van den Raad van Ministers van 28 October 1937, n°. 448, Kabinet M.R.;

Gelet op artikel 63 der Grondwet, op artikel 125, eerste lid, der Ambtenarenwet 1929, zoomede op Onze besluiten van 4 December 1935 (*Staatsblad* N°. 690), 3 Juli 1937 (*Staatsblad* N°. 140) en 9 Juli 1937 (*Staatsblad* N°. 141);

Den Raad van State gehoord (advies van 16 November 1937 n°. 34);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister voornoemd van 22 November 1937, n°. 481, Kabinet M.R.;

Overwegende, dat het wenschelijk is, het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934 opnieuw te wijzigen en aan te vullen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

In vorengenoemd Bezoldigingsbesluit de navolgende wijzigingen en aanvullingen aan te brengen:

I. Gerekend van **5 Juli 1937:**

In bijlage A I:

In schaal 142 wordt na het hoofd **„Hooge Colleges van Staat"** en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Algemeene Zaken.

Hooge Raad van Adel.

Secretaris.

terwijl onder het hoofd **„Justitie"** het onderdeel „*Hooge Raad van Adel*" met het daaronder vermeld ambt van „Secretaris" komt te vervallen.

II. Gerekend van **11 Juli 1937:**

In bijlage A I:

In de schalen 1, 10, 28, 33, 36, 51, 61, 90, 92, 105, 142, 184, 191, 212, 219, 243, 247 en 250 wordt in plaats van het hoofd **„Handel, Nijverheid en Scheepvaart"** gelezen: **„Economische Zaken"** en komt het hoofd **„Landbouw en Visscherij"** te vervallen, terwijl hetgeen daaronder is vermeld, komt te behooren onder het hoofd **„Economische Zaken".**

In de schalen 3, 18, 48, 60, 62, 63, 70, 77, 79, 118, 120, 127, 129, 130, 151, 154, 163, 205, 228, 229, 236, 239, 246 en 251 wordt in plaats van het hoofd **„Landbouw en Visscherij"** gelezen: **„Economische Zaken".**

In de schalen 8, 37, 45, 52, 93, 126, 138, 149, 167, 180, 181, 220, 237 en 240 wordt in plaats van het hoofd **„Handel, Nijverheid en Scheepvaart"** gelezen: **„Economische Zaken".**

In schaal 105 wordt in de noot, behoorende bij het ambt van „Technisch ambtenaar" bij den *„Plantenziektenkundigen dienst"*, in plaats van „Onzen Minister van Landbouw en Visscherij" gelezen: „Onzen Minister van Economische Zaken".

In bijlage A II:

Onder de bezoldigingsbedragen **„f 63 vast", „f 450 vast", „f 900 vast", „f 1080 vast", „f 6750 vast", „f 7200 vast"** en **„f 7650 vast"** wordt in plaats van het hoofd **„Handel, Nijverheid en Scheepvaart"** gelezen: **„Economische Zaken".**

Onder de bezoldigingsbedragen **„f 1350 vast", „f 5040 ten hoogste"** en **„f 6300 ten hoogste"** wordt in plaats van het hoofd **„Landbouw en Visscherij"** gelezen: **„Economische Zaken".**

Onder het bezoldigingsbedrag **„f 7200 vast"** vervalt het hoofd **„Departementen van Algemeen Bestuur"** en hetgeen daaronder is vermeld, en wordt als eerste inschrijving opgenomen:

Departementen van Algemeen Bestuur.

Adjunct-directeur van de Handelsaccoorden bij het Departement van Economische Zaken.

In bijlage B I:

In de groepen 1, 2*a*, 3 en 4 wordt in plaats van het hoofd **„Handel, Nijverheid en Scheepvaart"** gelezen: **„Economische Zaken"** en komt het hoofd **„Landbouw en Visscherij"** te vervallen, terwijl hetgeen daaronder is vermeld, komt te behooren onder het hoofd **„Economische Zaken".**

In de groepen 3*a*, 5 en 6 wordt in plaats van het hoofd **„Landbouw en Visscherij"** gelezen: **„Economische Zaken".**

In groep 4 wordt onder het hoofd **„Departementen van Algemeen Bestuur"** in plaats van „Stoffeerder bij het Departement van Landbouw en Visscherij" gelezen: „Stoffeerder bij het Departement van Economische Zaken".

In bijlage B III:

In de groepen 1, 2, 3 en 4 wordt in plaats van het hoofd **„Landbouw en Visscherij"** gelezen: **„Economische Zaken".**

In bijlage F:

In plaats van het hoofd **„Handel, Nijverheid en Scheepvaart"** wordt gelezen: **„Economische Zaken";** het hoofd **„Landbouw en Visscherij"** komt te vervallen, terwijl hetgeen daaronder is vermeld, komt te behooren onder het hoofd **„Economische Zaken".**

III. Gerekend van **11 Juli 1937:**

In bijlage A I:

In de schalen 1, 10 en 51 wordt onder het hoofd **„Binnenlandsche Zaken"** na het onderdeel *„Krankzinnigenwezen"* en hetgeen daaronder is vermeld, respectievelijk opgenomen:

Inspectie Volksgezondheid (Volkshuisvesting).

Machineschrijver/Schrijver 2e klasse/Schrijver 1e klasse.

In schaal 60 wordt onder het hoofd **„Binnenlandsche Zaken"** na het onderdeel *„Krankzinnigenwezen"* en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Inspectie Volksgezondheid (Volkshuisvesting).

Klerk bij het bureau van de Inspecteurs voor de Volkshuisvesting.

In schaal 90 wordt onder het hoofd **„Binnenlandsche Zaken"** na het onderdeel *„Inspectie Burgerwachten"* en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Inspectie Volksgezondheid (Volkshuisvesting).

Adjunct-commies bij het bureau van den Hoofdinspecteur voor de Volkshuisvesting.

In schaal 163 wordt onmiddellijk na de vermelding van de schaal opgenomen:

Binnenlandsche Zaken.

Inspectie Volksgezondheid (Volkshuisvesting).

Technisch ambtenaar bij het bureau van den Hoofdinspecteur voor de Volkshuisvesting,

terwijl onder het hoofd **„Sociale Zaken"** het onderdeel *„Inspectie Volksgezondheid"* met hetgeen daaronder is vermeld, komt te vervallen.

In schaal 165 wordt onmiddellijk na de vermelding van de schaal opgenomen:

Binnenlandsche Zaken.

Inspectie Volksgezondheid (Volkshuisvesting).

Adjunct-inspecteur.

In schaal 189 wordt onder het hoofd **„Departementen van Algemeen Bestuur"** na de bestaande inschrijvingen opgenomen:

Adjunct-accountant bij de afdeeling Volkshuisvesting van het Departement van Binnenlandsche Zaken.

In schaal 197 wordt onder het hoofd **„Binnenlandsche Zaken"** als eerste inschrijving opgenomen:

Inspectie Volksgezondheid (Volkshuisvesting).

Technisch hoofdambtenaar bij het bureau van den Hoofdinspecteur voor de Volkshuisvesting,

terwijl het hoofd **„Sociale Zaken"** met hetgeen daaronder is vermeld, komt te vervallen.

In schaal 241 wordt onder het hoofd **„Binnenlandsche Zaken"** na het onderdeel

„*Krankzinnigenwezen*" en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Inspectie Volksgezondheid (Volkshuisvesting).

Inspecteur.

In schaal 250 wordt onder het hoofd **„Binnenlandsche Zaken"** na het onderdeel „*Krankzinnigenwezen*" en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Inspectie Volksgezondheid (Volkshuisvesting).

Hoofdinspecteur.

In bijlage A II:

Onder het bezoldigingsbedrag **„f 5400 vast"** wordt als eerste inschrijving opgenomen:

Binnenlandsche Zaken.

Inspectie Volksgezondheid (Volkshuisvesting).

Technisch adviseur bij het bureau van den Hoofdinspecteur voor de Volkshuisvesting,

terwijl het hoofd **„Sociale Zaken"** met hetgeen daaronder is vermeld, komt te vervallen.

IV.

In bijlage A II:

Onder het bezoldigingsbedrag **„f 900 vast"** vervalt het hoofd **„Economische Zaken"** met het daaronder vermeld ambt van Secretaris van den Economischen Raad.

Onder het bezoldigingsbedrag **„f 5850 ten hoogste"** wordt na het hoofd **„Binnenlandsche Zaken"** en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Economische Zaken.

Economische Raad.

Secretaris.

Onze Ministers, hoofden van de Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 27sten November 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Algemeene Zaken,
Voorzitter van den Raad van Ministers.
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 31 *December* 1937.)

S. 359.

23 *December* 1937. BESLUIT tot uitvoering van de artikelen 13, eerste en tweede lid, en 18 der wet van 31 Mei 1937 (*Staatsblad*) n°. 521), tot instelling van een openbaar lichaam voor de ingepolderde Wieringermeer en nader aan te wijzen ingepolderde of in te polderen gedeelten van het IJsselmeer.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Waterstaat van 29 November 1937, n°. 34262, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur en van 30 November 1937, La G, Afdeeling Waterstaatsrecht;

Gelet op artikel 13, eerste en tweede lid, en artikel 18 der wet van 31 Mei 1937 (*Staatsblad* n°. 521), tot instelling van een openbaar lichaam voor de ingepolderde Wieringermeer en nader aan te wijzen ingepolderde of in te polderen gedeelten van het IJsselmeer;

Den Raad van State gehoord (advies van 14 December 1937, n°. 42);

Gelet op het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 22 December 1937, n°. 39237, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur en van 23 December 1937, La E, Afdeeling Waterstaatsrecht;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met betrekking tot de gemeentelijke voorzieningen, welke voor de tot het gebied van het rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichaam *de Wieringermeer* behoorende gronden en wateren, in afwachting van de gemeentelijke indeeling daarvan worden vereischt, vast te stellen de volgende bepalingen:

Art. 1. Met afwijking van het bepaalde in artikel 4, eerste lid, der gemeentewet wordt de bevolking van *de Wieringermeer* geacht te bestaan uit het getal inwoners, dat op 1 Januari 1938 volgens het bevolkingsregister van *de Wieringermeer* aanwezig is, zooals dit getal door Gedeputeerde Staten van *Noordholland*, het dagelijksch bestuur van *de Wieringermeer* gehoord, wordt vastgesteld.

2. Met afwijking in zooverre van het bepaalde in artikel 28, tweede en derde lid, der gemeentewet kunnen Gedeputeerde Staten het lid van de bestuurscommissie, dat naar hun oordeel heeft gehandeld in strijd met artikel 26 dier wet, aan Ons voor ontslag voordragen.

3. Met afwijking in zooverre van het bepaalde in artikel 81, derde lid, der gemeentewet is de voorzitter van de bestuurscommissie, zoo hij niet metterwoon in het gebied van *de Wieringermeer* is gevestigd, op door hem te bepalen, openbaar bekend te maken, dagen ten minste een maal per week voor de ingezetenen te spreken in het gebied van *de Wieringermeer*.

4. De artikelen 82 en 83 der gemeentewet zijn niet van toepassing.

5. Bij ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis van den voorzitter wordt hij vervangen door een onder-voorzitter, door Ons benoemd, uit of buiten de leden der bestuurscommissie.

De voorzitter kan, onder eigen verantwoordelijkheid en behoudens de bepalingen, welke door Ons mochten worden gesteld, zich ook anders dan bij ongesteldheid of afwezigheid door den onder-voorzitter doen vervangen.

De onder-voorzitter heeft, ook als hij niet lid is van de bestuurscommissie, toegang tot derzelver vergaderingen. De oproepingen, bedoeld in artikel 47, derde lid, eerste zinsnede, der gemeentewet worden mede aan hem gericht. De onder-voorzitter heeft, ook als hij niet lid is van het dagelijksch bestuur, toegang tot deszelfs vergaderingen. Hij heeft alsdan in de vergaderingen van de bestuurscommissie en van het dagelijksch bestuur eene adviseerende stem.

De onder-voorzitter ontvangt eene door Ons te bepalen jaarwedde en vergoeding voor reis- en verblijfkosten. Indien de onder-voorzitter lid is van de bestuurscommissie of van het dagelijksch bestuur, ontvangt hij in deze hoedanigheden geen presentiegeld of salaris.

De onder-voorzitter kan te allen tijde door Ons worden geschorst of ontslagen.

6. Een lid van het dagelijksch bestuur wordt, bij ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis of indien het met de tijdelijke waarneming van het voorzitterschap belast is, zoodra noodig, vervangen door een door Ons aan te wijzen ander lid van de bestuurscommissie.

7. Voor de toepassing van artikel 122 der gemeentewet treden Wij in de plaats van Gedeputeerde Staten, dit college gehoord.

De artikelen 235, 236 en 237 der gemeentewet zijn ten deze niet van toepassing.

8. Voor de toepassing van de artikelen 213 en 252 der gemeentewet treden Wij in de plaats van Gedeputeerde Staten, dit college gehoord.

De artikelen 235, 236 en 237 der gemeentewet zijn ten deze niet van toepassing.

9. Met betrekking tot de aanstelling van politie-personeel wordt het gebied van *de Wieringermeer* gelijkgesteld met de door Ons ingevolge artikel 224, vijfde lid, der gemeentewet aangewezen gemeenten.

Voor de benoeming tot veldwachter komen mede in aanmerking de personen, die vóór 1 Januari 1938 reeds in andere functie politiediensten in het gebied van *de Wieringermeer* hebben verricht.

10. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 6 der Drankwet (*Staatsblad* 1931, n°. 476) wordt binnen twee maanden na inwerkingtreding van dit besluit aan Ons een voorstel gedaan, als bedoeld in het eerste lid van genoemd artikel.

Tot den dag, waarop het door Ons vastgestelde maximum aantal vergunningen voor het gebied van *de Wieringermeer* van kracht wordt, worden nieuwe vergunningen niet verleend.

Een voorstel, als bedoeld in artikel 40 der Drankwet (*Staatsblad* 1931, n°. 476), kan te allen tijde door de bestuurscommissie aan Ons worden gedaan.

11. Voor de toepassing van de bepalingen der Woningwet worden de voor het gebied van *de Wieringermeer* door Onzen Minister van Waterstaat vóór 1 Januari 1938 goedgekeurde bebouwingsplannen aangemerkt als een ingevolge die wet vastgesteld en goedgekeurd uitbreidingsplan.

12. Voor de toepassing van de artikelen 52, 52*a* en 54 der Woningwet en van de ter uitvoering daarvan vastgestelde voorschriften treden Wij in de plaats van Gedeputeerde Staten.

Het vierde en het vijfde lid van artikel 52*a* der Woningwet zijn niet van toepassing.

13. Indien in het administratieve verkeer met betrekking tot de gemeentelijke voorzieningen het openbaar lichaam of zijne organen worden aangeduid met de aan de gemeentewet ontleende termen raad, burgemeester en wethouders, burgemeester, gemeente *Wieringermeer*, worden daaronder verstaan de termen, welke op den voet van artikel 13, tweede lid, der wet van 31 Mei 1937 (*Staatsblad* n°. 521) daarmede overeenkomen, te weten onderscheidenlijk: bestuurscommissie, dagelijksch bestuur, de voorzitter, openbaar lichaam *de Wieringermeer*.

14. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Januari 1938.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Waterstaat zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 23sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
V a n B o e i j e n.

De Minister van Waterstaat,
J. v. B u u r e n.

(*Uitgeg.* 30 *December* 1937.)

S. 376.

22 *December* 1937. BESLUIT tot vaststelling van het Reglement en het Programma voor de eindexamens der openbare hoogere burgerscholen A en der ingevolge artikel 45*tredecies* der middelbaar-onderwijswet aangewezen bijzondere hoogere burgerscholen A met vijfjarigen en vierjarigen cursus.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 24 November 1937, n°. 18006 II, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Overwegende, dat uitvoering moet worden gegeven aan het bepaalde in artikel 57 onder *b* der middelbaar-onderwijswet, zooals dit artikel is gewijzigd bij artikel XXXII der wet van 22 April 1937 (*Staatsblad* n°. 320), voor zooveel de eindexamens der hoogere burgerscholen A betreft;

Den Raad van State gehoord (advies van 14 December 1937, n°. 31);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 20 December 1937, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs, N°. 20936;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 1 Januari 1938:

1°. in te trekken Ons besluit van 21 December 1923, n°. 16, (*Nederlandsche Staatscourant* van 24 December 1923 n°. 249), zooals dit laatstelijk is gewijzigd bij Ons besluit van 12 November 1936, n°. 45 (*Nederlandsche Staatscourant* van 18 November 1936 n°. 225);

2°. vast te stellen het navolgende reglement en programma voor de eindexamens der openbare hoogere burgerscholen A en der ingevolge artikel 45*tredecies* der middelbaar-onderwijswet aangewezen bijzondere hoogere burgerscholen A met vijfjarigen en vierjarigen cursus.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 22sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,
J. R. S l o t e m a k e r d e B r u ï n e.

(*Uitgeg.* 24 *December* 1937.)

REGLEMENT

voor de eindexamens der hoogere burgerscholen A, af te nemen krachtens artikel 55, 1e lid, en artikel 57, onder b, der middelbaar-onderwijswet.

Art. 1. Het eindexamen der openbare hoogere burgerscholen A en der ingevolge artikel 45*tredecies* der middelbaar-onderwijswet aangewezen bijzondere hoogere burgerscholen A met vijfjarigen en vierjarigen cursus omvat de volgende vakken:

a. de Nederlandsche taal en letterkunde;
b. de Fransche taal en letterkunde;
c. de Engelsche taal en letterkunde;
d. de Hoogduitsche taal en letterkunde;
e. de handelswetenschappen, t.w.:
1°. de bedrijfshuishoudkunde en het boekhouden;
2°. de organisatie en techniek van den handel en het handelsrekenen;
3°. het recht van het maatschappelijk verkeer;
f. de staathuishoudkunde en de statistiek;
g. de aardrijkskunde;
h. de geschiedenis;

en behoudens het bepaalde in art. 12:

k. de staatsinrichting van Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao.

Art. 2. Het schriftelijk examen omvat:

a. de Nederlandsche taal;
b. de Fransche taal;
c. de Engelsche taal;
d. de Hoogduitsche taal;
e. de handelswetenschappen, voor zooveel betreft de onderdeelen, genoemd in artikel 1, onder *e*, 1° en 2°.

Art. 3. Een mondeling examen wordt afgenomen in de Nederlandsche taal en letterkunde, de Fransche taal en letterkunde, de Engelsche taal en letterkunde, de Hoogduitsche taal en letterkunde, de handelswetenschappen, de staathuishoudkunde, de aardrijkskunde en de geschiedenis.

Met betrekking tot het mondeling examen in de onderdeelen, genoemd in artikel 1, onder *e*, 1° en 2°, en in het vak, genoemd in artikel 1, onder *k*, geldt het bepaalde bij artikel 12.

Art. 4. Het schriftelijk gedeelte van het examen wordt gehouden in de eerste helft van Juni, of zooveel vroeger als noodig is om te verzekeren, dat het mondeling examen tijdig kan afloopen, op de dagen, door Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen jaarlijks vast te stellen.

Art. 5. Jaarlijks worden vóór 1 Maart door Onzen voornoemden Minister aangewezen de bijzondere hoogere burgerscholen A, bedoeld in artikel 45*tredecies* der middelbaar-onderwijswet.

Art. 6. De directeur der school en de leeraren der hoogste klasse in de vakken, waarover het examen loopt, zijn als zoodanig lid der examen-commissie.

De directeur is ambtshalve voorzitter der commissie; één der leeraren wordt door haar tot secretaris benoemd. Bij ontstentenis van den directeur treedt de waarnemende directeur als voorzitter der commissie op.

Jaarlijks worden vóór 1 Mei door Onzen voornoemden Minister aangewezen de deskundigen, bedoeld in artikel 57*b*, onder 2, der middelbaar-onderwijswet, met vermelding van de hoogere burgerscholen, waar zij als leden der examencommissie zullen optreden.

Het getal der deskundigen bedraagt voor iedere school ten minste drie, nl.:

één voor de Nederlandsche taal en letterkunde, de aardrijkskunde en de geschiedenis;

één voor de handelswetenschappen en de staathuishoudkunde en de statistiek;

één voor de Fransche, de Engelsche en de Hoogduitsche taal en letterkunde.

Desgewenscht kan de inspecteur van het middelbaar onderwijs, die met het toezicht op de school is belast, voor één of meer scholen de vakken op andere wijze verdeelen, met dien verstande, dat geen deskundige bij meer dan vier vakken zijn diensten verleent.

Het getal der belangstellenden, welke ingevolge het bepaalde in artikel 57, onder *b*, der middelbaar-onderwijswet kunnen worden aangewezen, bedraagt ten hoogste vijf.

De belangstellenden hebben toegang tot het schriftelijk en mondeling examen; zij worden tijdens het mondeling examen in de gelegenheid gesteld inzage te nemen van het gemaakte schriftelijk werk, nadat dit door de leeraren en deskundigen is beoordeeld; zij hebben toegang tot de vergaderingen, die op het eindexamen betrekking hebben, kunnen aan de discussies deelnemen en kunnen omtrent hun bevindingen bij het eindexamen aan Onzen voornoemden Minister, voor zooveel de Rijksscholen, aan Burgemeester en Wethouders, voor zooveel de gemeentescholen, en aan het Schoolbestuur, voor zooveel de bijzondere scholen betreft, verslag uitbrengen.

Elk mondeling examen in de staatsinrichting wordt ter keuze van den deskundige voor de handelswetenschappen en de staathuishoudkunde en de statistiek bijgewoond door dezen of door een der leeraren, die lid is van de examencommissie. De leeraren, die als zoodanig optreden, worden door den directeur in overleg met den inspecteur van het middelbaar onderwijs, die met het toezicht op de school is belast, aangewezen.

De deskundigen en de belangstellenden hebben de bevoegdheid kennis te nemen van de proefwerken van het laatste schooljaar en van de beoordeeling daarvan.

De deskundigen genieten vacatiegelden voor de beoordeeling van het schriftelijk werk en wel één vacatie per 12 candidaten.

Is het getal candidaten van een school niet een veelvoud van 12, dan wordt voor de beoordeeling van het werk der overgebleven candidaten eveneens een vacatie berekend.

Art. 7. De directeur zendt elk jaar vóór 15 Januari een naamlijst der leerlingen, die aan het examen wenschen deel te nemen, aan den inspecteur, met het toezicht op de school belast.

Art. 8. Het schriftelijk examen wordt ieder jaar door Onzen voornoemden Minister op voordracht van de inspecteurs van het middelbaar onderwijs zoodanig geregeld, dat aan alle candidaten op denzelfden dag dezelfde opgaven worden voorgelegd. Deze opgaven worden vastgesteld in een daarvoor bestemde bijeenkomst van de inspecteurs.

De dagen, waarop het schriftelijk examen

plaats heeft en de duur van dit examen voor elk vak, worden door de inspecteurs medegedeeld aan de directeuren der openbare hoogere burgerscholen A en der ingevolge artikel 45*tredecies* aangewezen bijzondere hoogere burgerscholen A met vijfjarigen en vierjarigen cursus en door dezen aan de commissiën van toezicht op het middelbaar onderwijs en aan hen, die aan het examen wenschen deel te nemen.

De opgaven worden, met de vereischte zorg voor geheimhouding, op Rijkskosten gedrukt.

De inspecteurs zenden aan de directeuren in verzegelde pakketten de noodige exemplaren der gedrukte opgaven. Op de pakketten worden aangegeven het vak, tot hetwelk de opgaven behooren, de dag, waarop zij moeten worden gebruikt, en de tijd, die voor het werk beschikbaar is gesteld. De verzending geschiedt van Rijkswege.

Art. 9. Het toezicht bij het schriftelijk examen is opgedragen aan directeur en leeraren der school, met dien verstande, dat de directeur voor den geregelden gang van zaken verantwoordelijk is en dat steeds in elk lokaal, waar dit werk gemaakt wordt, òf ten minste twee leeraren òf de directeur en ten minste één leeraar tegenwoordig zijn.

Al het werk der candidaten moet gemaakt worden op papier, gewaarmerkt en verstrekt door den directeur. De candidaat plaatst aan den linker bovenkant van het papier zijn nummer, aan den rechter-bovenkant zijn naam.

De pakketten worden in tegenwoordigheid der candidaten geopend bij den aanvang van het schriftelijk werk voor elk vak. Indien niet alle candidaten bij het schriftelijk examen in één lokaal geplaatst kunnen worden, geschiedt de opening in één der voor het maken van het schriftelijk werk bestemde lokalen.

Nadat de pakketten geopend en onmiddellijk daarna de opgaven aan de candidaten rondgedeeld zijn, mogen omtrent de opgaven geen mededeelingen of inlichtingen van welken aard of door wien ook, aan de candidaten worden verstrekt.

Pauzeeringen worden aan de candidaten niet toegestaan.

Het gebruik van boeken is verboden, met uitzondering van die, welke alleen rentetafels bevatten, en door den directeur of een door hem aangewezen leeraar vóór den aanvang van het examen zijn onderzocht.

Op deze bepalingen zoomede op die, vervat in artikel 14, maakt de directeur bij den aanvang van de eerste zitting voor het schriftelijk examen, en wel vóór de opening van het pakket, de candidaten uitdrukkelijk opmerkzaam.

Van ieder schriftelijk examen wordt door hen, die daarbij toezicht hebben gehouden, een proces-verbaal opgemaakt.

Aan de directeuren worden de daarvoor noodige gedrukte formulieren vanwege Onzen voornoemden Minister toegezonden.

Art. 10. Indien een candidaat om een geldige reden, ter beoordeeling van den voorzitter der commissie, verhinderd is bij het schriftelijk examen in eenig vak tegenwoordig te zijn, wordt hem, zoo mogelijk, vóór den aanvang van de mondelinge examens nog gelegenheid gegeven tot het maken van schriftelijk werk, onder toezicht van directeur en leeraren, overeenkomstig de bepalingen, vervat in artikel 9.

De daarbij betrokken leeraar stelt de opgave(n) voor dit werk vast onder goedkeuring achtereenvolgens van den voorzitter, den daarbij betrokken deskundige en den inspecteur, die met het toezicht op de school is belast, en zorgt, dat deze opgave(n) niet dezelfde is (zijn) als de aan de andere candidaten voorgelegde, maar zooveel mogelijk van gelijken omvang en gelijke moeilijkheid.

Indien een candidaat om een geldige reden, ter beoordeeling van den voorzitter der commissie, niet aan het mondeling examen zijner school kan deelnemen, wordt hem de gelegenheid geboden het mondeling examen af te leggen voor de commissie, bedoeld in artikel 55, 2e lid, der middelbaar-onderwijswet, zoo deze haar werkzaamheden nog niet heeft beëindigd. Op andere dan deze wijze is voor hem het afleggen van het examen niet verder mogelijk.

Art. 11. Het door de candidaten gemaakte werk wordt met een exemplaar der gedrukte opgave en het proces-verbaal van het examen, na het sluiten der zitting, door den voorzitter der commissie met bekwamen spoed ter hand gesteld aan den leeraar van de school in de hoogste klasse, belast met het onderwijs in het vak, waarover het examen heeft geloopen en die als examinator in dat vak optreden zal.

Deze ziet het werk zoo spoedig mogelijk na, wijst de gemaakte fouten aan en zendt het, met zijn beoordeeling en voorzien van de toelichting, die hij voor een juiste waardeering van eenig belang mocht achten, onverwijld na de beoordeeling aan den deskundige, aangewezen om eveneens dit werk vóór den aanvang van het mondeling examen na te zien. Deze toezending geschiedt door tusschenkomst van den voorzitter der commissie, die toeziet, dat een exemplaar der opgave en het proces-verbaal van het schriftelijk werk worden ingesloten en de door den leeraar toegekende cijfers niet op het werk zelf worden vermeld, maar op een afzonderlijk vel papier er bijgevoegd.

De deskundigen beoordeelen eveneens het schriftelijk werk zoo spoedig mogelijk. Wanneer de deskundige voor de afdeelingen der handelswetenschappen, genoemd in artikel 1, onder *e*, 1° en 2°, met den examinator van oordeel is, dat aan een candidaat op grond van zijn schriftelijk werk in elk geval een vrijstelling toekomt, als bedoeld in artikel 12, derde en vierde lid, geeft hij hiervan onverwijld kennis aan den voorzitter der commissie, die hiervan zonder een cijfer te noemen, onmiddellijk mededeeling doet aan de candidaten.

Art. 12. Vóór den aanvang der mondelinge examens wordt door de examencommissie vergaderd ter vaststelling van de cijfers voor het schriftelijk werk der candidaten.

Wanneer het getal candidaten van een school gemiddeld per groep 9 of meer bedraagt, kan aan de vaststelling dier cijfers een afzonderlijke dag worden gewijd. Onmiddellijk na de vergadering worden aan de candidaten die cijfers medegedeeld, welke recht geven op vrijstellingen; andere cijfers mogen vóór den uitslag niet worden medegedeeld.

Vóór deze bijeenkomst mogen aan de candidaten geen mededeelingen of aanwijzingen van welken aard ook worden gedaan, noch door de deskundigen, noch door de belangstellenden, noch door den voorzitter der commissie, noch door de examinatoren, behalve de mededeeling van den voorzitter, bedoeld in artikel 11, derde lid.

Van een mondeling examen in de in artikel 1, onder *e*, 1° en 2°, genoemde onderdeelen der handelswetenschappen is vrijgesteld hij, die in zulk een onderdeel voor het schriftelijk werk niet minder dan het cijfer 7 heeft verkregen.

Van een examen in de staatsinrichting is vrijgesteld hij, die gedurende het laatste schooljaar op zijn rapporten voor dit vak geen lager cijfer dan 6 heeft of wiens gemiddeld rapportcijfer voor dit vak gedurende het laatste schooljaar niet minder is dan 6½, indien het laatste rapportcijfer ten minste 6 is geweest.

Geeft een candidaat, als in een der vorige leden bedoeld, echter aan den voorzitter der commissie den wensch te kennen om toch het mondeling examen af te leggen, dan wordt hij daartoe in de gelegenheid gesteld.

Art. 13. De regeling van het mondeling examen geschiedt onder goedkeuring van den inspecteur, die met het toezicht op de school is belast, door den voorzitter der commissie, met dien verstande, dat de candidaten, behoudens het bepaalde in het tweede lid van dit artikel, in groepen van 12 worden opgeroepen, dat de duur van het examen in ieder der talen, de aardrijkskunde en de geschiedenis op 20 minuten wordt bepaald en in de staathuishoudkunde, de staatsinrichting en in ieder der in artikel 1, onder *e*, genoemde drie onderdeelen van de handelswetenschappen op 15 minuten, en dat het examen voor elke groep candidaten in ten hoogste tweemaal 24 uren ten einde loopt.

Indien het getal candidaten niet een veelvoud is van 12, wordt door het overgebleven getal candidaten eveneens een groep gevormd. Aan deze laatste groep kunnen candidaten uit vorige groepen worden toegevoegd.

Een rooster van het mondeling examen zendt de voorzitter der commissie ten spoedigste aan den inspecteur, die met het toezicht op de school is belast, aan de deskundigen, indien overeenkomstig artikel 57, onder *b*, der middelbaar-onderwijswet belangstellenden zijn aangewezen, aan dezen, en aan de commissie van toezicht op het middelbaar onderwijs.

Art. 14. Indien een candidaat zich ten aanzien van het examen aan eenig bedrog heeft schuldig gemaakt en dit tijdens het examen wordt ontdekt, wordt hem de verdere deelneming aan het examen ontzegd. Indien een candidaat in eenig ander opzicht in strijd met de voorschriften heeft gehandeld, en deze onregelmatigheid tijdens het examen wordt ontdekt, kan hem de verdere deelneming aan het examen worden ontzegd.

Ingeval de ontdekking van het bedrog eerst na afloop van het mondeling gedeelte van het examen plaats vindt, wordt het getuigschrift den candidaat, die zich hieraan schuldig maakte, onthouden. Ingeval de ontdekking van een andere onregelmatigheid eerst na afloop van het mondeling gedeelte van het examen plaats vindt, kan het getuigschrift den candidaat, die zich hieraan schuldig maakte, worden onthouden.

Art. 15. Het oordeel over de kennis en de ontwikkeling der candidaten in elk der vakken, vermeld in artikel 1, wordt zonder verdere aanwijzing of onderverdeeling uitgedrukt door een der cijfers van 1 tot 10, aan welke de volgende beteekenis is te hechten:

1. zeer slecht;
2. slecht;
3. gering;
4. onvoldoende;
5. bijna voldoende;
6. voldoende;
7. ruim voldoende;
8. goed;
9. zeer goed;
10. uitmuntend.

Met afwijking van het bovenstaande worden voor de handelswetenschappen twee cijfers toegekend; één voor de onderdeelen genoemd in artikel 1, onder *e*, 1° en 2°, te zamen en één voor het onder 3° genoemde onderdeel.

Art. 16. Ten aanzien van elk vak of, voor zooveel de in artikel 1, onder *e*, genoemde onderdeelen der handelswetenschappen betreft, ten aanzien van elk der onder 1° en 2° genoemde onderdeelen te zamen en ten aanzien van het onder 3° genoemde onderdeel, treedt de examinator met den deskundige, met wiens medewerking het examen wordt afgenomen, of met den leeraar, die als bijzitter optreedt, in overleg omtrent het aan den candidaat toe te kennen cijfer voor het schriftelijk of voor het mondeling examen of voor beide, indien zoowel het eene als het andere wordt afgenomen en omtrent het eindcijfer, in het laatste geval uit deze beide cijfers afgeleid. Komen zij daarbij niet tot overeenstemming in dier voege, dat beiden een verschillend cijfer willen toekennen, dan wordt als volgt gehandeld.

Bij verschil van gevoelen tusschen den examinator en den leeraar, die als bijzitter optreedt, wordt het cijfer toegekend, dat de examinator wenscht te geven, doch wordt van het oordeel van den leeraar-bijzitter aanteekening gehouden en aan de deskundigen mededeeling gedaan. Bij verschil van gevoelen tusschen een examinator en een deskundige wordt het definitieve cijfer verkregen door het gemiddelde te nemen van de cijfers, onderscheidenlijk door examinator en deskundige toegekend, met dien verstande, dat bij gemengde getallen het naastbijliggend geheel getal geldt. Gemengde getallen met de breuk ½ worden naar beneden afgerond, met uitzondering van het getal 5½, hetwelk tot 6 wordt afgerond.

Bij het mondeling examen is de examinator verplicht over een bepaald onderdeel der examenstof eenige vragen aan den candidaat te stellen, indien de deskundige, met wiens medewerking het examen wordt afgenomen, daartoe den wensch te kennen geeft, of hem dit voor den aanvang van het examen door den deskundige is verzocht.

Bij twijfel aan de juistheid van den uitslag van het mondeling examen in eenig vak kunnen de deskundigen na overleg met den voorzitter der examencommissie een nieuw mondeling examen in dit vak opleggen.

De bij het schriftelijk en bij het mondeling examen verkregen cijfers worden met de daar-

uit afgeleide eindcijfers ingevuld op tabellen, vanwege Onzen voornoemden Minister te verstrekken.

Op die tabellen wordt tevens vermeld het gemiddelde der rapportcijfers over het laatste leerjaar omtrent de wiskunde, de scheikunde en de lichamelijke oefening en, voor zooveel in dit vak geen examen is afgelegd, omtrent de staatsinrichting, afgerond naar het naastbijliggend geheel getal. Gemengde getallen met de breuk ½ worden naar beneden afgerond, met uitzondering van het getal 5½, hetwelk tot 6 wordt afgerond.

Art. 17. Na afloop van het examen van een groep kan een vergadering worden gehouden, waarin de cijfers worden opgenomen en de candidaten besproken. Na afloop van het geheele examen aan een school, of, indien er meer dan drie groepen zijn, na afloop van het examen van de derde en elk der volgende groepen heeft de beslissing over den uitslag plaats. In de daartoe bestemde vergadering worden de cijfers ingeschreven, en wordt vastgesteld, wie zonder stemming zijn geslaagd of afgewezen.

Aan den candidaat, bij wien het gemiddelde van de eindcijfers voor de examenvakken 6 of meer bedraagt, die geen enkel eindcijfer heeft lager dan 5 en niet meer dan twee vijven, wordt het getuigschrift van voldoend afgelegd examen uitgereikt. De candidaat, bij wien het gemiddelde van al de eindcijfers 5½ of minder bedraagt, is afgewezen.

Daarop brengt de voorzitter der commissie de overige candidaten in bespreking.

Indien op grond van bijzondere omstandigheden een of meer leden hiertoe den wensch te kennen geven, schorst de voorzitter de vergadering, ten einde aan deskundigen en examinatoren de gelegenheid te geven afzonderlijk te beraadslagen. Alle leden der commissie nemen aan de stemming deel. Blanco stemmen is niet geoorloofd. De deskundigen brengen het laatst hun stem uit.

Indien de deskundigen eenstemmig zijn in hun oordeel omtrent het al of niet slagen van een candidaat, wordt dienovereenkomstig beslist, ongeacht de door directeur en leeraren uitgebrachte stemmen.

Bij verschil van meening tusschen de deskundigen wordt de beslissing genomen in overeenstemming met de meerderheid der commissie.

Bij staking van stemmen wordt de beslissing steeds geacht ten gunste van den candidaat te zijn genomen.

Desgewenscht kunnen bij de beslissing omtrent den uitslag van het examen de rapporten der candidaten worden geraadpleegd. Deze rapporten liggen tijdens het examen ter inzage voor de deskundigen.

Art. 18. Onmiddellijk nadat de beslissing is gevallen, wordt aan de candidaten de uitslag medegedeeld.

Art. 19. De blanco formulieren der aan de geslaagde candidaten uit te reiken getuigschriften, waaraan een staatje met de behaalde punten wordt toegevoegd, worden den directeur der school, op zijn verzoek, in het benoodigde getal vanwege Onzen voornoemden Minister toegezonden.

Art. 20. De deskundigen, die den uitslag in de vergadering(en) helpen vaststellen, onderteekenen mede de getuigschriften, benevens de door den voorzitter aan Onzen voornoemden Minister te zenden lijsten, waarin naam, voornamen, plaats en datum van geboorte der geslaagden nauwkeurig moeten zijn vermeld.

Art. 21. De voorzitters der examencommissiën zenden zoo spoedig mogelijk na afloop van het examen een afschrift van de puntenlijst, waarop ook de uitslag der gehouden stemmingen wordt vermeld, op de daarvoor bestemde formulieren aan Onzen voornoemden Minister en aan den inspecteur, die met het toezicht op de school is belast. Bij die lijst worden statistische gegevens nopens den uitslag verstrekt, in den vorm, door Onzen voornoemden Minister te bepalen, door den voorzitter en den secretaris der commissie onderteekend.

Art. 22. Het schriftelijk werk der candidaten en de proefwerken, bedoeld in artikel 6, negende lid, worden gedurende zes maanden bewaard door den directeur der school, ter inzage voor de belanghebbenden.

Art. 23. De directeur draagt zorg, dat een volledig stel der opgaven bewaard blijft voor het archief der school.

Art. 24. De examens worden afgenomen volgens het programma, aan dit besluit gehecht.

Art. 25. Voor scholen, wier leerplan gedurende den cursus 1937/1938 in de vijfde klasse geen wiskunde omvatte, vervalt in 1938 het bepaalde in het laatste lid van artikel 16 inzake de vermelding van het gemiddelde der rapportcijfers omtrent de wiskunde.

Behoort bij Koninklijk besluit van 22 December 1937 (*Staatsblad* n°. 376).

Mij bekend,
De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

PROGRAMMA.

a. De Nederlandsche taal en letterkunde.

De candidaat moet zoowel schriftelijk als mondeling zich juist en vaardig kunnen uitdrukken, o. a. in den vorm van een opstel en een verslag of een brief, zonder taal- en spelfouten kunnen schrijven, goed kunnen lezen en het gelezene verstaan, bekend zijn met de hoofdtrekken der Nederlandsche letterkunde, enkele van de voornaamste voortbrengselen dier letterkunde hebben gelezen en die in verband weten te brengen met den tijd, waarin zij ontstonden.

Bij de bepaling van het cijfer voor het schriftelijk werk voor de Nederlandsche taal wordt ook rekening gehouden met het Nederlandsch van de schriftelijke vertalingen uit de Fransche, de Engelsche en de Hoogduitsche taal.

b, *c* en *d*. De Fransche, Engelsche en Hoogduitsche taal en letterkunde.

De candidaat moet blijken geven:

1. vaardigheid te bezitten in het overbrengen van Fransch, Engelsch en Hoogduitsch proza in goed Nederlandsch;

2. vaardigheid te bezitten in het schriftelijk gebruik van de vreemde taal, blijkende

uit het stellen van een verslag of een brief naar aanleiding van zakelijke gegevens;

3. een stuk proza of poëzie in de vreemde taal goed te kunnen lezen en verklaren; kennis te bezitten van enkele door hem gelezen belangrijke werken van de vreemde letterkunde, uit verschillende perioden, in verband met den tijd, waarin deze ontstonden. Bij dit onderzoek moet de candidaat mede blijk geven, vaardigheid te bezitten in het spreken van de vreemde taal.

e. De handelswetenschappen.

De candidaat moet blijk geven, kennis te bezitten van de leerstof, welke volgens het algemeen leerplan, bedoeld in artikel 20 der middelbaar-onderwijswet, in de vierde en vijfde klasse der openbare hoogere burgerscholen A moet worden behandeld, zoowel voor de onderdeelen, in dat leerplan genoemd onder *a* en *b*, als voor dat, genoemd onder *c*.

f. De staathuishoudkunde en de statistiek, en

g. De aardrijkskunde.

De candidaat moet blijk geven, kennis te bezitten van de leerstof, welke volgens het algemeen leerplan, bedoeld in artikel 20 der middelbaar-onderwijswet, in de vierde en vijfde klasse der hoogere burgerscholen A moet worden behandeld.

h. De geschiedenis.

De candidaat moet naar aanleiding van vragen over bijzondere onderwerpen uit de economische alsmede uit de cultureele geschiedenis toonen inzicht te hebben in den ontwikkelingsgang der volken; hij moet tevens de hoofdzaken kennen uit de politieke geschiedenis van het Weener Congres af, vooral van den jongsten tijd.

k. De staatsinrichting van Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao.

De candidaat moet kennis hebben van de gemeente-, provinciale en staatsinrichting van Nederland en van haar ontwikkeling, alsmede van de staatsinrichting van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao.

Behoort bij Koninklijk besluit van 22 December 1937 (*Staatsblad* n°. 376).

Mij bekend,
De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

S. 389 C.

29 *December* 1937. BESLUIT tot wijziging van de voorschriften betreffende de inrichting der rekening van inkomsten en uitgaven van de gemeenten en van de voorschriften, betreffende de inrichting der boekhouding van de ontvangers der gemeenten en de daarbij behoorende modellen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 24 December 1937, N°. 39270, afd. Binnenlandsch Bestuur;

Gelet op artikel 123, tweede lid, der Gemeentewet;

Gedeputeerde Staten der provinciën en de Rijkscommissie van Advies voor de Gemeentefinanciën gehoord;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met ingang van 1 Januari 1938 de volgende wijzigingen aan te brengen:

I. in de voorschriften betreffende de inrichting der rekening van inkomsten en uitgaven van de gemeenten, zooals deze zijn vastgesteld bij Ons besluit van den 8sten September 1931, en opgenomen in Staatsblad n°. 395 van dat jaar:

§ 3. *Van de uitgaven.*

a. In artikel 3, zesde lid, wordt in plaats van „artikel 29" gelezen „artikel 25, tweede of derde lid".

b. Het eerste lid van artikel 23 wordt gelezen als volgt:

Behoudens bij of krachtens de wet gemaakte uitzonderingen worden geen betalingen in de rekening in uitgaaf geleden, dan die gedaan zijn krachtens:

1. bevelschriften, als bedoeld in artikel 23*a*;

2. bevelschriften, ingericht volgens de bij dit besluit vastgestelde modellen H I, H II, H III, H IV en H V.

c. Ingevoegd wordt artikel 23*a*:

Door schuldeischers der gemeente ingezonden rekeningen mogen dienen tot bevelschrift van betaling van het daarin vermelde bedrag, indien de navolgende regelen in acht worden genomen:

1°. de rekening moet in druk vermelden den naam, de voorletters en de woonplaats van den schuldeischer;

2°. de betaling van het verschuldigde bedrag moet geschieden aan den persoon, die of het lichaam, dat in de rekening als schuldeischer staat vermeld;

3°. de rekening moet betrekking hebben op één post van de begrooting; zij moet vermelden de eenheidsprijzen en eenheidsloonen, voorzoover het bedrag der betaling daarvan afhankelijk is, wanneer de leveringen of werkzaamheden hebben plaats gehad;

4°. het bevel tot betaling moet op een onbeschreven gedeelte der rekening worden gesteld door middel van een stempelafdruk, waarvan de afmetingen ten minste 95 × 110 m.m. bedragen en welke is ingericht overeenkomstig het bij dit besluit behoorende model H VI.

d. Artikel 24, eerste lid, wordt gelezen als volgt:

De bevelschriften H I, H II, H III, H IV en H V, moeten behalve een duidelijke omschrijving van het onderwerp der betaling, bevatten den naam en de voorletters, de woonplaats en indien het betreft bevelschriften ten name van ambtenaren in dienst van publiekrechtelijke lichamen, ook het ambt van dengene, aan wien de betaling moet geschieden. Bovendien moeten zij aanwijzen het dienstjaar en het volgnummer (de volgnummers) der begrooting, waarop de uitgaaf betrekking heeft.

e. Artikel 25 wordt gelezen als volgt:

Voor betalingen, welke aan één schuldeischer ten laste van één post, niet zijnde een verzamelpost, der begrooting worden gedaan, wordt behoudens de bepaling van artikel 23*a* gebruik gemaakt van bevelschriften, inge-

richt volgens de bij dit besluit behoorende modellen H I of H V.

Voor betalingen, welke ten laste van een verzamelpost der begrooting worden gedaan, wordt gebruik gemaakt van bevelschriften, ingericht volgens het bij dit besluit behoorend model H II.

Voor betalingen, welke aan denzelfden schuldeischer ten laste van verschillende posten der begrooting worden gedaan, kan gebruik worden gemaakt van bevelschriften, ingericht volgens het bij dit besluit behoorende model H III.

Voor betalingen, welke aan verschillende schuldeischers ten laste van denzelfden post der begrooting worden gedaan, kan gebruik worden gemaakt van bevelschriften, ingericht volgens het bij dit besluit behoorende model H IV.

Voor betalingen in termijnen kunnen bevelschriften worden opgemaakt, meer termijnen tegelijk betreffende, mits in het bevelschrift de verschijndagen van die termijnen van uitbetaling en het telkenmale te betalen bedrag zijn uitgedrukt, terwijl elke betaling op deze bevelschriften gedaan als een afzonderlijke uitgaaf in het kasboek wordt geboekt.

Op gelijke wijze kunnen bevelschriften worden opgemaakt voor betalingen, welke per eenheid (per dag, per m^2. straatwerk, enz.) geschieden, mits zoowel de belooning per eenheid, als het maximum zijn uitgedrukt.

Indien niet het geheele bedrag van het bevelschrift wordt uitbetaald stellen burgemeester en wethouders op het bevelschrift een verklaring, aangevende op hoeveel de belanghebbende recht heeft gehad.

f. Het eerste lid van artikel 26 wordt gelezen als volgt:

De voldoening van de bevelschriften tot betaling H I, H II, H III, H IV en H VI moet blijken uit:

de daarop, met inachtneming van het bepaalde in de volgende leden van dit artikel, met inkt of onuitwischbaar potlood gestelde handteekening van den rechthebbende;

een der volgende aan het bevelschrift gehechte stukken:

een bewijs van afschrijving — bij gebruikmaking van chèques op naam vergezeld van een verklaring, als bedoeld in artikel 26*b* — of storting, afgegeven door den postchèque- en girodienst;

een bewijs van afschrijving — bij gebruikmaking van chèques op naam, vergezeld van een verklaring, als bedoeld in artikel 26*b* — of storting, afgegeven door een gemeentelijken girodienst, mits de ontvanger niet is ambtenaar bij dezen dienst;

een volledig ingevulde postwisselstrook;

een bewijs van overboeking ten laste van de rekening voor de gemeente bij de instelling, bedoeld in artikel 1 van Ons besluit van 28 Maart 1925 (*Staatsblad* n°. 125), ten gunste van de rekening van den Staat der Nederlanden;

een bewijs van overboeking of overmaking van gelden ten laste van de rekening-courant der gemeente bij een bankinstelling ten gunste van de(n) in het bevelschrift aangewezen schuldeischer(s),

of

de bij het bevelschrift, met inachtneming van het bepaalde in artikel 28, overgelegde uitbetaalde coupons en afgeloste obligatiën van geldleeningen.

De voldoening van de bevelschriften tot betaling H V moet blijken uit het aan de keerzijde gestelde bewijs van afschrijving, afgegeven door den Postchèque- en Girodienst.

g. Het achtste en het negende lid van artikel 26 worden gelezen als volgt:

Indien een bevelschrift is gesteld ten name van een schuldeischer der gemeente, die na de afgifte van het bevelschrift en voordat de betaling heeft plaats gehad, is overleden of wel ten name van de erven van een schuldeischer der gemeente, moet voor betaling van bedragen boven f 300 aan het bevelschrift een verklaring worden gehecht van den kantonrechter of een notaris, waaruit blijkt, wie de rechthebbende(n) is (zijn); voor de betaling van bedragen van f 300 en daar beneden kan met de overleggingen van eene verklaring van burgemeester en wethouders, waarin wordt vermeld, dat de onderteekenaar(s) de eenige rechthebbende(n) is (zijn), worden volstaan.

Merkteekenen, in de plaats tredende van handteekeningen, worden gesteld in tegenwoordigheid van een den ontvanger bekend zijnd doch niet tot het personeel van het ontvangerskantoor behoorend persoon, die daaronder verklaart, dat het merkteeken in zijn tegenwoordigheid door den belanghebbende is gesteld en deze verklaring met zijne handteekening bekrachtigt.

h. In artikel 26*a* vervallen de woorden „en door genoemde instelling voor den Staat voor voldaan te worden geteekend".

i. Ingevoegd wordt artikel 26*b*, luidende als volgt:

Bij gebruikmaking van chèques op naam overeenkomstig het bepaalde in artikel 6*a* en artikel 12 van de voorschriften betreffende de inrichting der boekhouding van de ontvangers der gemeenten in de provinciën Noordbrabant, Gelderland, Noordholland, Utrecht, Overijssel, Groningen, Drenthe en Limburg, in artikel 6*a* en artikel 10 van genoemde voorschriften in de provincie Friesland, artikel 7 en artikel 11*a* van genoemde voorschriften in de provincie Zuidholland, alsmede in artikel 7*a* en artikel 13 van genoemde voorschriften in de provincie Zeeland, moet aan het bevelschrift worden gehecht de door of namens den schuldeischer afgegeven verklaring van ontvangst der chèque en een bewijs van afschrijving van het chèquebedrag, vermeldende den naam en de woonplaats van den begunstigde.

Indien voor de voldoening van bevelschriften, model H IV, een verzamelgiro wordt gebruikt, wordt aan het bevelschrift gehecht de van den betrokken girodienst als bewijs van afschrijving ontvangen lijst van de overgeschreven posten, aan het hoofd voorzien van een verzamelgirobiljet.

j. Artikel 29 vervalt.

k. Artikel 31 wordt gelezen als volgt:

Aan de bevelschriften wegens leveringen en werkzaamheden worden daarop betrekking

hebbende specifieke rekeningen gehecht, welke moeten vermelden de eenheidsprijzen en eenheidsloonen, voorzoover het bedrag der betaling daarvan afhankelijk is, wanneer de leveringen of werkzaamheden hebben plaats gehad.

De in het vorige lid bedoelde rekeningen moeten zijn voorzien van den naam, de voorletters en de woonplaats van den schuldeischer.

Indien eén rekening uitgaven bevat, welke behooren tot meer dan één post der begrooting, moet daarbij worden aangegeven het volgnummer van den post, waarop elk dezer uitgaven betrekking heeft.

l. Artikel 33 wordt gelezen als volgt:

In de bevelschriften betreffende uitgaven, welke voortvloeien uit eenige handeling, vallende onder artikel 228 der Gemeentewet, wordt vermeld de dagteekening van het besluit van den Gemeenteraad of van Burgemeester en Wethouders, zoomede de dagteekening en het nummer van het besluit tot goedkeuring.

m. Artikel 34 vervalt.

II. in de modellen, behoorende bij de onder I bedoelde voorschriften:

De bestaande modellen H I en H II worden vervangen door de bij dit besluit behoorende modellen H I, H II, H III, H IV, H V en H VI, met dien verstande, dat tot 1 Januari 1939 de bestaande modellen H I en H II kunnen worden gebezigd.

III. in de voorschriften betreffende de inrichting der boekhouding van de ontvangers der gemeenten, zooals deze zijn vastgesteld bij Ons besluit van den 8sten September 1931, en opgenomen in Staatsblad n°. 395 van dat jaar.

A. Tusschen de artikelen 6 en 7 van deze voorschriften voor de provinciën Noordbrabant, Gelderland, Noordholland, Utrecht, Friesland, Overijssel, Groningen, Drenthe en Limburg, en tusschen de artikelen 7 en 8 van deze voorschriften voor de provincie Zeeland, wordt een nieuw artikel, onderscheidenlijk genummerd 6*a* en 7*a*, opgenomen, luidende als volgt:

Bij gebruikmaking van den Postchèque- en Girodienst is het gebruik van chèques aan toonder verboden, terwijl chèques op naam slechts mogen worden gebezigd:

a. voor aanvulling der geldkas van den ontvanger;

b. voor betaling uitsluitend aan niet bij den Postchèque- en Girodienst aangeslotenen.

Bij betaling door middel van een chèque op naam wordt het advies tot uitbetaling slechts verzonden na ontvangst van een door of namens den schuldeischer gedagteekende en onderteekende verklaring van ontvangst der chèque.

B. Voor zoover betreft de evenbedoelde voorschriften, welke gelden voor de ontvangers in de provinciën Noordbrabant, Gelderland, Noordholland, Utrecht, Friesland, Overijssel, Groningen, Drenthe en Limburg wordt aan artikel 7, eerste lid, toegevoegd: Boeking van door middel van den Postchèque- en Girodienst gedane uitgaven geschiedt na ontvangst van de daarop betrekking hebbende bewijzen van afschrijving.

C. Voor zoover betreft de evenbedoelde voorschriften, welke gelden voor de ontvangers in de provincie Zeeland wordt aan artikel 8, eerste lid, toegevoegd: Boeking van door middel van den Postchèque- en Girodienst gedane uitgaven geschiedt na ontvangst van de daarop betrekking hebbende bewijzen van afschrijving.

D. Voor zoover betreft de evenbedoelde voorschriften, welke gelden voor de ontvangers in de provinciën Noordbrabant, Gelderland, Noordholland, Utrecht, Overijssel, Groningen, Drenthe en Limburg, wordt artikel 12 gelezen als volgt:

Bij gebruikmaking van een Gemeentelijken Girodienst vindt het bepaalde in de artikelen 6*a*, 7 en 9 overeenkomstige toepassing.

E. Voor zoover betreft de evenbedoelde voorschriften, welke gelden voor de ontvangers der gemeenten in de provincie Friesland, wordt artikel 10 gelezen als volgt:

Bij gebruikmaking van een Gemeentelijken Girodienst vindt het bepaalde in de artikelen 6*a*, 7 en 8, 2e lid, overeenkomstige toepassing.

F. Voor zoover betreft de evenbedoelde voorschriften, welke gelden voor de ontvangers der gemeenten in de provincie Zuidholland wordt ingevoegd:

Art. 11*a*. Bij gebruikmaking van een Gemeentelijken Girodienst vindt het bepaalde in de artikelen 7 en 9 overeenkomstige toepassing.

G. Voor zoover betreft de evenbedoelde voorschriften, welke gelden voor de ontvangers der gemeenten in de provincie Zeeland, wordt artikel 13 gelezen als volgt:

Bij gebruikmaking van een Gemeentelijken Girodienst vindt het bepaalde in de artikelen 7*a*, 8 en 10 overeenkomstige toepassing.

IV. in de modellen, behoorende bij de onder III bedoelde voorschriften:

A. voor zoover betreft model VI (Maandstaten-boek), hetwelk geldt voor de ontvangers der gemeenten in de provinciën Noordbrabant, Gelderland, Noordholland, Utrecht, Overijssel, Groningen en Drenthe worden de woorden „saldo of saldi van de postrekening(en) der gemeente, volgens saldobiljet(ten), d.d. .... 19..., bedragen in totaal .....

Af: wegens in het kasboek van uitgaven geboekte posten, waarvan eergisteren, gisteren of heden [1] een girobiljet is verzonden en waarvan het bewijs van afschrijving nog niet is ontvangen"

gelezen als volgt:

„Saldo of saldi van de postrekening(en) der gemeente, volgens afrekeningsbiljet(ten) d.d. ..... 19..., bedragen in totaal ....

Saldo of saldi van de rekening(en) der gemeente bij den Gemeentelijken Girodienst te ....., volgens afrekeningsbiljet(ten) d.d. ..... 19..., bedragen in totaal ....."

B. Voor zoover betreft model VI (Maandstatenboek), hetwelk geldt voor de ontvangers der gemeenten in de provincie Zuidholland, wordt ingevoegd na de woorden „saldo of saldi van de „gewone" postrekening(en) der gemeente volgens

afrekeningsbiljet(ten) d.d. ..... 19..., bedragende in totaal ...."

„Saldo of saldi van de rekening-(en) der gemeente bij den Gemeentelijken Girodienst te ....., volgens afrekeningsbiljet(ten) d.d. ..... 19..., bedragen in totaal ...."

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 29sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeijen.

(*Uitgeg.* 3 *Januari* 1938.)

Bijlage, behoorende bij het Koninklijk besluit van den 29sten December 1937 (*Staatsblad* n°. 389 C).

BEVELSCHRIFT
MODEL H I.

Bijlage der rekening nr. .....

GEMEENTE .....

Bevel tot betaling.

Nr. .....

DIENSTJAAR 19....

De Ontvanger zal betalen aan .....

.....

wegens .....

.....

Volgnummer van de begrooting

de som van .....

.....

.....

Zegge f .....

..... 19.....

Kasboek Nr. .....

Burgemeester en Wethouders,
, Burgemeester.
, Wethouder.

Voldaan
den ..... 19...

BEVELSCHRIFT
MODEL H II.

Bijlage der rekening nr. .....

GEMEENTE .....

Bevel tot betaling.

Nr. ..... dienstjaar 19 ...

De Ontvanger zal betalen aan .....

.....

Volgnummer [1] van de begrooting.

wegens .....

.....

Van het totaal komt ten laste van

.....

de som van .....

.....

Volgnummer van de begrooting.	Bedrag.

.....

..... 19.....

Zegge f .....

Kasboek Nr. .....

Voldaan,
den ..... 19.....

Burgemeester en Wethouders,
, Burgemeester.
, Wethouder.

Totaal f .....

[1] Hier te vermelden het volgnummer van den verzamelpost.

N.B. De terzijde van dit bevelschrift voorkomende kolom mag ook aan de achterzijde worden geplaatst.

BEVELSCHRIFT
MODEL H III.

Bijlage der rekening nr. .....

GEMEENTE .....

Bevel tot betaling.

Nr. .....

DIENSTJAAR 19....

De Ontvanger zal betalen aan .....
.....
wegens de aan de keerzijde van dit bevelschrift vermelde .....
.....
de som van .....
.....
.....

Zegge f .....

..... 19.....

Kasboek Nr. .....

Burgemeester en Wethouders,
, Burgemeester.
, Wethouder.

Voldaan
den ..... 19...

Keerzijde bevelschrift model H III.

Volgnummers van de begrooting.	Onderwerp der betaling.	Bedrag.	
	Totaal	f	

BEVELSCHRIFT
MODEL H IV.

Bijlage der rekening nr. .....

GEMEENTE .....

Bevel tot betaling.

Nr. .....

DIENSTJAAR 19....

De Ontvanger zal betalen aan de aan de keerzijde van dit bevelschrift vermelde .....
.....
wegens .....
.....
de som van .....
.....
.....

Volgnummer van de begrooting
.....

Zegge f .....

..... 19.....

Burgemeester en Wethouders,
, Burgemeester.
, Wethouder.

Keerzijde bevelschrift model H IV.

Naam en voorletters van den schuldeischer.	Woonplaats.	Bedrag.		Voldaan		Kasboek-Nr.
				Datum.	Handteekening.	
	Totaal	f				

Af te drukken op de achterzijde van de rechterstrook van een postgirobiljet.

Bevelschrift.
Model H V

Bijlage der rekening
Nr

Nr. .....

Gemeente .....

BEVEL TOT BETALING.

De ontvanger zal ten laste van volgnummer ..... der begrooting voor het dienstjaar 19..... betalen aan .....
.....
.....
wegens .....
.....
de som van .....
.....
..... [1]

..... 19.....

Burgemeester en Wethouders,
, *Burgemeester.*
, *Wethouder.*

Kasboek Nr. .....

[1] Bedrag in letters.

Stempelafdruk in formaat
95 × 110 m.m.

Bevelschrift
Model H VI.

Bijlage der rekening nr. ..... .

GEMEENTE .....

Nr. .....
DIENSTJAAR
19 .....

Volgnummer der begrooting
.....

Kasboek Nr. .....

Voldaan
den ..... 19...

BEVEL TOT BETALING

van .....
.....
.....
.....
.....
(bedrag in letters)

..... 19.....

Burgemeester en Wethouders,
, Burgemeester.
, Wethouder.

Behoort bij Koninklijk besluit van den 29sten December 1937 (*Staatsblad* n°. 389 C).

Mij bekend,
De Minister van Binnenlandsche Zaken, van Boeyen.

S. 389 D.

29 *December* 1937. BESLUIT tot vaststelling van den vorm, waarin het procesverbaal van opneming van boeken en kas van den gemeente-ontvanger wordt opgemaakt.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 24 December 1937 n°. 39270, afd. Binnenlandsch Bestuur;

Gelet op artikel 214 der Gemeentewet, zooals dit luidt na wijziging krachtens de wet van 22 April 1937, (*Staatsblad* n°. 311);

Gedeputeerde Staten der provinciën gehoord;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat met ingang van 1 Januari 1938 in de onderscheidene provinciën, totdat een nadere voorziening zal zijn getroffen, het proces-verbaal van opneming van de boeken en kas van den ontvanger zal worden opgemaakt in den op 31 December 1937 geldenden, door de Gedeputeerde Staten dier provinciën voorgeschreven vorm, voorzooveel noodig na aanpassing aan de sedert de vaststelling gewijzigde nummering van de artikelen der Gemeentewet en aan de „Boekhoudvoorschriften 1931".

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 29sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeyen.

(*Uitgeg.* 3 *Januari* 1938.)

S. 389 E.

31 *December* 1937. BESLUIT tot vaststelling van de voorschriften betreffende de inrichting der begrooting en der rekening van inkomsten en uitgaven van het openbaar lichaam „de Wieringermeer" en van de voorschriften betreffende de inrichting en boekhouding van den ontvanger van dit lichaam en de daarbij behoorende modellen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 24 December 1937 n°. 39270, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Gelet op artikel 20, derde lid, der wet van den 31sten Mei 1937 tot instelling van een openbaar lichaam voor de ingepolderde Wieringermeer en nader aan te wijzen ingepolderde of in te polderen gedeelten van het IJsselmeer (*Staatsblad* n°. 521);

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. te bepalen, dat, met ingang van 1 Januari 1938, voor het openbaar lichaam „de Wieringermeer" van toepassing zijn

a. de voorschriften voor de inrichting van de begrooting van inkomsten en uitgaven en de daarbij behoorende modellen,

b. de voorschriften voor de inrichting van de rekening van inkomsten en uitgaven en de daarbij behoorende modellen,

c. de voorschriften omtrent de inrichting van de boekhouding van den ontvanger en de daarbij behoorende modellen.

zooals deze voorschriften en modellen gelden voor de gemeenten in de provincie Noordholland, krachtens Onze besluiten van 8 September 1931 (*Staatsblad* n°. 395) en van 29 December 1937 (*Staatsblad* n°. 389 C);

II. te bepalen, dat ten aanzien van „de Wieringermeer", in de onder I bedoelde voorschriften en modellen

vóór „Gemeente" worde gelezen „Wieringermeer"

voor „raad" worde gelezen „bestuurscommissie"

voor „Burgemeester en wethouders" worde gelezen „het Dagelijksch Bestuur"

voor „Burgemeester" worde gelezen „Voorzitter"

voor „wethouder" worde gelezen „Lid"

en voorts alle wijzigingen worden geacht te zijn aangebracht, welke voortvloeien uit het bepaalde in het eerste lid van artikel 19 en het eerste en tweede lid van artikel 20 der wet van den 31sten Mei 1937 tot instelling van een openbaar lichaam voor de ingepolderde Wieringermeer of in te polderen gedeelten van het IJsselmeer (*Staatsblad* n°. 521).

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 31sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
V a n B o e y e n.

(*Uitgeg.* 7 *Januari* 1938.)

S. 501.

31 *December* 1937. WET tot wijziging van de Militaire Ambtenarenwet 1931.

Bijl. Hand. II 1937/38, 349.
Hand. II 1937/38, bladz. 766.
Bijl. Hand. I 1937/38, 349.
Hand. I 1937/38, bladz. 66.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, in verband met de wet van 11 September 1936, *Staatsblad* n°. 205, tot wijziging van de Ambtenarenwet 1929, enkele wijzigingen te brengen in de Militaire Ambtenarenwet 1931;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

In de Militaire Ambtenarenwet 1931 worden de navolgende wijzigingen gebracht:

Art. I. Het tweede lid van artikel 5 vervalt.

Het derde lid van artikel 5 wordt gelezen:

„Tot militair lid zijn alleen benoembaar zij die

a. Nederlander en militair ambtenaar of eervol ontslagen militair ambtenaar, hetzij van de zeemacht, hetzij van de landmacht zijn;

b. voor den aanvang van het loopende kalenderjaar den leeftijd van 25 jaar hebben bereikt."

In het vijfde lid van artikel 5 wordt voor „De artikelen 6, tweede lid, 8, eerste lid en tweede lid tweede volzin, 9 tot en met 15" gelezen:

„De artikelen 5, derde lid, eerste volzin, 6, 8 en 10 tot en met 15".

Art. II. In artikel 14 wordt voor „129" gelezen: „130".

Slot en overgangsbepalingen.

Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien harer afkondiging.

Zij, die vóór den datum van inwerkingtreding van artikel I dezer wet tot militair lid van het in artikel 4 der Militaire Ambtenarenwet 1931 bedoelde ambtenarengerecht zijn benoemd, worden geacht benoemd te zijn voor een tijdvak van zes jaren.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Defensie, v a n D i j k.
De Minister van Justitie, C. G o s e l i n g.

(*Uitgeg.* 11 *Januari* 1938.)

S. 526.

27 *December* 1937. WET tot wijziging van de Motorrijtuigenbelastingwet en van de wet van den 6den October 1934 (*Staatsblad* N°. 534) tot instelling van een Verkeersfonds, inzonderheid met het oog op het belang der tertiaire wegen.

Bijl. Hand. II 1936/37, 290; 1937, 290; 1937/38, 20.
Hand. II 1937/38, bladz. 63—76.
Bijl. Hand. I 1937/38, 20.
Hand. I 1937/38, bladz. 46.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, inzonderheid met het oog op het belang der tertiaire wegen, de Motorrijtuigenbelastingwet en de Wet van den 6den October 1934, tot instelling van een Verkeersfonds (*Staatsblad* N°. 534), te wijzigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. De Motorrijtuigenbelastingwet wordt gewijzigd als volgt:

A. Na artikel 34 wordt ingevoegd een nieuw artikel 34bis, luidende:

1. Door de Staten van iedere Provincie wordt een tertiair wegenplan vastgesteld, bevattende de wegen, welke naast de wegen, voorkomende op het Rijkswegenplan en het provinciale wegenplan, in de Provincie noodig zijn als verbindingen voor verkeer met motorrijtuigen. Ten aanzien van die wegen geldt mede het bepaalde in den tweeden zin van het eerste lid van artikel 33.

2. De Staten der Provinciën stellen bij verordening regelen vast, waaraan een weg moet voldoen om op het tertiair wegenplan te mogen worden geplaatst.

3. De in het vorige lid bedoelde verordening behoeft Onze goedkeuring. De artikelen 98 en 99 der Provinciale Wet zijn ten deze van toepassing. Wordt door Ons de goedkeuring aan de verordening onthouden, dan wordt door de Provinciale Staten, met inachtneming van Onze met redenen omkleede beslissing, een nieuwe verordening vastgesteld binnen zes maanden na de dagteekening van die beslissing.

4. De door Ons goedgekeurde verordening wordt in het provinciaal blad afgekondigd.

5. Het tertiair wegenplan behelst een staat van de in het eerste lid bedoelde wegen, bevattende aanduiding omtrent den eigendom, het beheer en het onderhoud, de wijze waarop de verbetering van daarvoor in aanmerking

komende wegen zal plaats vinden, zoomede een toelichtende kaart. Omtrent de inrichting van het plan worden door Onzen Minister van Waterstaat nadere voorschriften gegeven.

6. Het tertiair wegenplan wordt in het provinciaal blad afgekondigd.

7. Het tertiair wegenplan wordt ten minste eenmaal in de tien jaren herzien.

B. Artikel 36 vervalt.

C. Artikel 37 (oud) wordt Artikel 36.

Het vierde lid van Artikel 37 (oud) wordt gelezen als volgt:

De betaalbaarstelling van het provinciaal aandeel geschiedt, nadat de opbrengst van de belastingen over het begrootingsjaar bekend zal zijn geworden. Onze Minister van Waterstaat kan in afwachting hiervan voorschotten op de uitkeeringen aan de Provinciën verstrekken.

D. Ingevoegd wordt een nieuw artikel 37, luidende:

1. De helft van het aandeel van alle Provinciën te zamen in de onder art. 3, 4°., van de wet van 6 October 1934 (*Staatsblad* n°. 534) bedoelde uitkeering uit de opbrengst van de daar vermelde belastingen wordt jaarlijks door Onzen Minister van Waterstaat onder de Provinciën verdeeld in evenredigheid van de opbrengst van die belastingen in elke Provincie in het begrootingsjaar.

2. De andere helft van het aandeel van alle Provinciën te zamen in de in het eerste lid vermelde uitkeering wordt jaarlijks door Onzen Minister van Waterstaat onder de Provinciën verdeeld in verhouding tot de oppervlakte van de Provinciën.

3. De betaalbaarstelling van het provinciaal aandeel geschiedt, nadat de opbrengst van de belastingen bekend zal zijn geworden. Onze Minister kan in afwachting hiervan voorschotten op de uitkeeringen aan de Provinciën verstrekken.

E. In Artikel 38, eerste lid, wordt in plaats van „van de in het vorig artikel genoemde" gelezen: „van de in artikel 36 genoemde".

F. Ingevoegd wordt een nieuw artikel 38*bis*, luidende:

1. Het aan de Provincie toegewezen aandeel van de in artikel 37 genoemde uitkeering wordt ten behoeve van de op het tertiair wegenplan voorkomende wegen verdeeld door de Provinciale Staten, met dien verstande, dat ten behoeve van wegen, op welke tol wordt geheven, geen uitkeering zal worden verleend.

2. Gedeputeerde Staten zien toe, dat de uitkeeringen ten volle worden besteed voor verbetering of onderhoud der wegen, voor welke zij bestemd zijn. Zij vorderen terug wat mocht blijken te veel te zijn uitgekeerd.

Art. II. De Wet van den 6den October 1934, tot instelling van een Verkeersfonds (*Staatsblad* N°. 534) wordt gewijzigd als volgt:

In Artikel 3, 2°., wordt, in plaats van 9,5/30, gelezen 3/10.

Het bepaalde onder 3°. wordt gelezen:

Uitkeeringen aan de Provinciën ten behoeve van de wegen voorkomende op de voor het begrootingsjaar vastgestelde lijsten der Provinciën, bedoeld in het tweede lid van artikel 35 van de Motorrijtuigenbelastingwet, van een gedeelte van de ten bate van het Verkeersfonds komende opbrengst der motorrijtuigenbelasting en der rijwielbelasting in het begrootingsjaar, welk gedeelte voor de Provinciën gezamenlijk 35 pct. van het 7/9 van die opbrengst zal bedragen;

Tusschen 3°. en 4°. wordt ingevoegd:

4°. uitkeeringen aan de Provinciën ten behoeve van de wegen, voorkomende op de tertiaire wegenplannen, bedoeld in het eerste lid van artikel 34*bis* van de Motorrijtuigenbelastingwet, van een gedeelte van de ten bate van het Verkeersfonds komende opbrengst der motorrijtuigenbelasting en der rijwielbelasting in het begrootingsjaar, welk gedeelte voor de Provinciën gezamenlijk 10 pct. van het 7/9 van die opbrengst zal bedragen;

4°. (oud) wordt 5°.;

Tusschen 5°. (nieuw) en 5°. (oud) worden ingevoegd:

6°. de uitgaven voor aanleg, verbetering of onderhoud van de bij het Rijk in beheer en onderhoud zijnde wegen, voor zoover die niet op een wegenplan, als bedoeld in artikel 33 of artikel 34 der Motorrijtuigenbelastingwet voorkomen;

7°. bijdragen, welke mochten worden verleend voor aanleg, verbetering of onderhoud van niet bij het Rijk in beheer en onderhoud zijnde of op het wegenplan, als bedoeld in artikel 33 der Motorrijtuigenbelastingwet, voorkomende wegen;

5°. (oud) tot en met 13°. (oud) worden vernummerd in 8°. tot en met 16°.

Het bepaalde onder 9°. (nieuw) wordt gelezen:

9°. bijdragen, welke mochten worden verleend voor afkoop van tollen;.

Art. III. Deze wet treedt in werking met ingang van 1 Januari 1937.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te Amsterdam, den 27sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

De Minister van Financiën,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 5 *Januari* 1938.)

S. 527.

---

31 *December* 1937. WET tot wijziging van de Luchtvaartrampenwet.

Bijl. Hand. II 1937/38, 317.
Hand. II 1937/38, bladz. 777.
Bijl. Hand. I 1937/38, 317.
Hand. I 1937/38, bladz. 66.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat wijziging van de wet van den 10den September 1936 (*Staatsblad* n°. 522), tot regeling van het onderzoek van ongevallen met burgerlijke luchtvaartuigen (Luchtvaartrampenwet) wenschelijk is;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. De eerste zinsnede van lid 5 van artikel 2 wordt gelezen:

„5. De personen, die ingevolge de ter zake geldende wettelijke regelen bevoegd zijn aan

boord van een burgerlijk luchtvaartuig werkzaamheden te verrichten ten behoeve van de besturing of de veilige vaart, hierna te noemen leden der bemanning,".

Art. II. De leden 1 en 2 van artikel 37 der Luchtvaartrampenwet worden gelezen als volgt:

„1. Wanneer de Raad bij het in afdeeling 2 bedoelde onderzoek tot de overtuiging komt, dat een luchtvaartongeval is te wijten aan de schuld van een lid der bemanning, kan dat lid, onafhankelijk van de burgerlijke en strafvordering, door den Raad voor de Luchtvaart disciplinair worden gestraft door het uitspreken van een berisping of door ontneming van de bevoegdheid om gedurende een bepaalden tijd, twee jaren niet te boven gaande, de werkzaamheden in het bewijs van geschiktheid vermeld, uit te oefenen.

2. Desgelijks kan de gezagvoerder of zijn vervanger, die zich ten opzichte van zijn maatschappij, de bevrachters of de inzittenden op eenigerlei wijze heeft misdragen, dan wel op eenigerlei wijze zijn wettelijke verplichtingen niet is nagekomen, door den Raad voor de Luchtvaart, na ingesteld onderzoek, disciplinair worden gestraft door het uitspreken van een berisping of door ontneming van de bevoegdheid om gedurende een bepaalden tijd, twee jaren niet te boven gaande, als gezagvoerder op een hier te lande ingeschreven luchtvaartuig dienst te doen".

Art. III. In artikel 38, lid 1, wordt „eerste" vervangen door: „tweede" en wordt na „misdragingen" ingelascht: „of van het aldaar bedoelde niet nakomen van verplichtingen".

Art. IV. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag volgende op dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

(*Uitgeg.* 14 *Januari* 1938.)

S. 543.

13 *December* 1937. BESLUIT, houdende aanwijzing van alle kunstwerken, welke uit defensie-overwegingen daarvoor in aanmerking komen, als plaatsen waar ontplofbare stoffen met ontstekingsmiddelen kunnen worden opgelegd.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Defensie van 25 September 1937, Geheim Litt. L. 198 en van Onzen Minister van Sociale Zaken van 1 October 1937, n°. 572 H, afdeeling Arbeid;

Overwegende, dat het wenschelijk is alle kunstwerken, welke uit defensie-overwegingen daarvoor in aanmerking komen, aan te wijzen als plaatsen waar ontplofbare stoffen met ontstekingsmiddelen kunnen worden opgelegd;

Gelet op art. 24, 3e lid der Hinderwet;

Den Raad van State gehoord, advies van 9 November 1937, n°. 42;

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 29 November 1937, Geheim Litt. U. 253, en van 9 December 1937, n°. 727 H, afdeeling Arbeid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

alle kunstwerken, welke uit defensie-overwegingen daarvoor in aanmerking komen, aan te wijzen als plaatsen, waar, overeenkomstig een door Ons goed te keuren plan en met inachtneming der door Ons te stellen voorwaarden, ontplofbare stoffen met ontstekingsmiddelen kunnen worden opgelegd.

Onze Ministers van Defensie en van Sociale Zaken zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 13den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Defensie, van Dijk.
De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.

(*Uitgeg.* 28 *December* 1937.)

S. 544.

21 *December* 1937. BESLUIT tot aanvulling van het Koninklijk besluit van 31 Maart 1926 (*Staatsblad* N°. 58), houdende vaststelling van den algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 14, zevende lid, der Pensioenwet voor de landmacht (*Staatsblad* 1922, N°. 66).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Defensie van 15 November 1937, IIIe Afdeeling B., N°. 116;

Overwegende, dat in den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 14, zevende lid, der Pensioenwet voor de landmacht (*Staatsblad* 1922, N°. 66), vastgesteld bij Ons besluit van 31 Maart 1926 (*Staatsblad* N°. 58), en aangevuld bij Onze besluiten van 7 Januari 1931 (*Staatsblad* N°. 7) en van 18 October 1932 (*Staatsblad* N°. 500) andermaal eene aanvulling dient te worden aangebracht;

Den Raad van State gehoord (advies van 7 December 1937, N°. 34);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van Defensie van 15 December 1937, IIIe Afd. B., N°. 2;

Hebben goedgevonden en verstaan:

gerekend van 22 April 1936, te bepalen:

dat aan het gestelde onder B in eerstaangehaald besluit het volgende zal worden toegevoegd:

75. vaste belooning van den voorzitter en den secretaris van den herkeuringsraad, bedoeld in het Dienstplichtbesluit.

Onze Minister van Defensie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 21sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Defensie, van Dijk.

(*Uitgeg.* 31 *December* 1937.)

S. 579 N.

22 *December* 1937. BESLUIT tot nadere wijziging van het Rijkswegenreglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 4 Juli 1927 (*Staatsblad* n°. 240) en het laatst gewijzigd bij Koninklijk besluit van 23 Februari 1932 (*Staatsblad* n°. 63).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 1 December 1937, La. I, Afdeeling Waterstaatsrecht;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69);

Den Raad van State gehoord (advies van 14 December 1937, n°. 40);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 21 December 1937, La. H, Afdeeling Waterstaatsrecht;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. te bepalen, dat in het Rijkswegenreglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 4 Juli 1927 (*Staatsblad* n°. 240) en het laatst gewijzigd bij Koninklijk besluit van 23 Februari 1932 (*Staatsblad* n°. 63), de volgende wijzigingen zullen worden aangebracht:

A. Artikel 17 wordt gelezen als volgt:

Met de handhaving van dit reglement zijn, onverminderd het bepaalde bij artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering, belast de overige ambtenaren en beambten van de Rijks- en gemeentepolitie en de volgende ambtenaren en beambten van den Rijkswaterstaat, van de Zuiderzeewerken en van de Wieringermeer:

Rijkswaterstaat:

ambtenaren: de hoofdingenieurs-directeuren, hoofdingenieurs, ingenieurs, waterbouwkundigen, technisch hoofdambtenaren, technisch ambtenaren, opzichters en havenmeesters;

beambten: de sluis-, stuw- en brugmeesters of -wachters van de in de Rijkswegen gelegen werken, en de kantonniers bij de Rijkswaterstaatswerken.

Zuiderzeewerken:

ambtenaren: de hoofdingenieurs, eerstaanwezend-ingenieurs, waterbouwkundigen, ingenieurs, technisch hoofdambtenaren, technisch ambtenaren, opzichters en havenmeesters;

beambten: de kantonniers bij de Zuiderzeewerken.

de Wieringermeer:

ambtenaren: de directeur, het hoofd van de waterbouwkundige afdeeling, de technische ambtenaren en opzichters;

beambten: de sluis- en brugwachters, sluis- en brugknechten, alsmede andere personen, tijdelijk met de bediening van eene sluis of brug belast, de kantonniers en de kantonniers-havenmeester bij de Wieringermeer.

B. Artikel 18 wordt gelezen als volgt:

De in artikel 17 bedoelde ambtenaren van den Rijkswaterstaat, van de Zuiderzeewerken en van de Wieringermeer zijn bevoegd tot de handelingen in artikel 3 der wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69) omschreven.

C. Tusschen de artikelen 20 en 21 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende als volgt:

„*Art. 20bis.* De verbodsbepalingen van dit reglement zijn niet van toepassing, voor zoover de feiten, waarop zij betrekking zouden hebben, ingevolge de Verkeerswet tegen lintbebouwing zijn verboden, of van zoodanig verbod krachtens die wet ontheffing is verleend."

II. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Januari 1938.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 22sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

(*Uitgeg.* 28 *December* 1937.)

S. 579 O.

22 *December* 1937. BESLUIT tot vaststelling van bepalingen van politie op het gebruik maken van eenige zeeweringen, dijken, dammen en verdere werken onder beheer van het Rijk. (*„Rijkszeeweringenreglement".*)

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 1 December 1937, La B, Afdeeling Waterstaatsrecht;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69);

Den Raad van State gehoord (advies van 14 December 1937, n°. 37);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 21 December 1937, La L, Afdeeling Waterstaatsrecht;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. vast te stellen de volgende

Bepalingen van politie op het gebruik maken van eenige zeeweringen, dijken, dammen en verdere werken onder beheer van het Rijk.

Art. 1. (1) Dit reglement is van toepassing op:

a. de hierna genoemde zeestranden, zeekeerende duinen en andere zeeweringen en op de daartoe behoorende kaden, losplaatsen, meerpalen, dijken, bermen, glooiingen, wallen, oevers, hoofden en verdere werken;

b. de mede hierna genoemde dijken met hunne bermen, glooiingen, wallen, oevers en verder toebehooren;

c. de verdere hierna genoemde werken, waarin hetgeen daartoe behoort begrepen is;

alles voor zooverre een en ander onder beheer van het Rijk is en voor zoover in de regeling van eenig gebruik daarvan niet reeds in of krachtens de wet is voorzien.

(2) De zeestranden, zeekeerende duinen en andere zeeweringen, bedoeld in lid 1 onder *a*, zijn:

1. de Rijkszeedijken onderscheidenlijk beoosten de Nieuwe Statenzijl, tusschen deze sluis en de Nieuwe Statenschutsluis en bewesten de laatstgenoemde sluis, alsmede de oeververdedigingen langs de geulen buiten voornoemde sluizen, en de Rijksslaperdijken ter weerszijden van de Oude Statenzijl;

2. de Rijks-Dollardsdijk, de Rijks-Dallingerweersterdijk en de oeververdedigingen, hoofden, dammen en stranden van de landpunt *Reide*;

3. de Rijkszeedijk c.a. langs de haven van *Delfzijl* met de tot die haven behoorende havenhoofden en dammen;

4. de duinen op *Rottumeroog* en op de *Rottumerplaat*;

5. de Westduinen en de hooge Wal op *Schiermonnikoog* van ongeveer 750 m ten Oosten van strandraai 1 tot ongeveer 900 m ten Noordwesten van strandraai 1;

6. De Rijksduin- en overige Rijksgronden op *Ameland*, zich uitstrekkende ongeveer van strandraai 0 tot het Pinkegat, met uitzondering van dat gedeelte der Rijksduinen onder Nes, dat omsloten wordt door de lijnen, welke de Rijksgrenspalen 33, 18 t/m 25, 25 A t/m C, 36, 36 A, 36 B, 37, 38, 38 A t/m E, 39, 40, 41, 41 A, 34 B, 34 A, 34 en 33 verbinden;

7. de oeververdediging langs de zuidzijde van *Ameland* tusschen de oeverpalen 3 en 15 met den voorgelegen stroomleidam nabij oeverpaal 6, de los- en laadplaatsen onder Ballum en Buren en de dam met aanlegplaatsen voor de veerbooten nabij Nes;

8. de buitenduinregel of zeereep van de Rijksduinen en van de Rijksduingronden op *Terschelling* met de Rijkszanddijken en Rijksoeverwerken aldaar;

9. de buitenduinregel of zeereep van de Rijksduinen en van de Rijksduingronden op *Vlieland* met de Rijkswerken tot verdediging van het Noorder- en Zuiderstrand, alsmede de Rijkszanddijken en de Rijksoeverwerken, benevens de Rijkszeewering langs het dorp *Oost-Vlieland*;

10. de buitenduinregel of zeereep van de Rijksduinen en van de Rijksduingronden, alsmede de Rijkszeewering bij *Oudeschild*, de Rijkszeewering van het Horntje, de Rijkszeewering „het Molwerk", de Stuifdijk op de Hors met voorliggend strandhoofd, de afsluitdijk binnen de slufterbollen en de Rijkszanddijken, alle op *Texel*, behoudens de terreingedeelten, welke uitsluitend bij het Departement van Defensie in gebruik zijn ten behoeve van het vliegkamp „de Mok";

11. de Rijkszeedijken benoorden en bezuiden de haven te *Harlingen* en de havendammen aldaar;

12. de afsluitdijk van het IJsselmeer tusschen Friesland en Wieringen met de daartoe behoorende haven- en leidammen nabij de sluizen en de havendammen te *Breezand*;

13. de Rijkszeeweringen langs de oost-, noord- en westzijde van *Wieringen*;

14. de Amsteldiepdijk;

15. de Balgzanddijk tot den Koegraszeedijk en de leidammen langs de uitwateringsgeul buiten de sluis bij *Oostoever*;

16. de zeedijk van het Nieuwe werk en het gedeelte van den Koegraszeedijk ten Noorden van de aansluiting van dezen dijk tegen den dijk van den Anna-Paulownapolder;

17. het Wierhoofd met den havendijk, de leidam en de vangdam van de haven „het Nieuwediep", voor zoover daarop niet van toepassing is het reglement van politie voor de Reede en 's Rijks Marinehaven „het Nieuwediep";

18. de stranden van de Noordzee en van hare zeeboezems;

19. de Pettemerzeewering, de Helderschezeewering en de werken tot verdediging van de kust tusschen deze beide zeeweringen;

20. de buitenduinregel of zeereep van de Rijksduinen en van de Rijksduingronden op het vaste land van *Noord-Holland*; de landwaarts daarvan liggende Rijksduinen en Rijksduingronden voor zoover deze in beheer zijn bij het Departement van Waterstaat, benevens de Rijkszanddijken onder *Petten* en *Callantsoog*, de Spreeuwendijk en de Koegraszanddijk;

21. de buitenduinregel of zeereep van de niet Rijkseigendom zijnde duinen op het vasteland van *Noord-Holland* ten Noorden van de grens van het Hoogheemraadschap Rijnland, zulks ter breedte als ten tijde van de dagteekening van dit besluit is aangenomen en op het terrein zal worden uitgebakend;

22. de Rijksduinen en stuifdijken te *Hoek van Holland*;

23. de Zwartewaalsche Rijksdijk tusschen den Vekhoekschen Maasdijk en den dam van de *Holle Mare*;

24. de Rijksdijk- en -oeverwerken bij *Hellevoetsluis* bewesten de Marinehaven en tusschen de Marinehaven en de voorhaven van het kanaal door Voorne;

25. de Hoornsche hoofden aan den Oudenhoornschen zeedijk;

26. de Groote en Kleine Paralleldam langs het *Haringvliet*;

27. de Rijksdijk- en -oeverwerken aan de oostpunt van de Tien Gemeten;

28. de leidam in het *Hellegat*;

29. de Rijkszeedijk langs den polder „het Oude land" en die langs den „Kleinen Zuiderpolder", beide aan de zuidzijde van het eiland *Goeree*, met de daarachter gelegen inlaag- en slaperdijken;

30. de Rijksduinen met de daarbij behoorende werken tot verdediging van den oever langs de kust van *Goeree*;

31. de dijk langs den polder het Oude Nieuwland op *Goeree*;

32. de Rijksbuiten-, binnen- en inlaagsdijken, de Rijksduinen, de steenglooiingen, de strandhoofden, gelegen bij de oude hoeve aan de noordzijde van het eiland *Schouwen*;

33. de Rijkszeeweringen om of deel uitmakende van de tramweghavens te *Zijpe* en te *Anna Jacoba* en de tot deze havens behoorende havendammen;

34. de Rijksmuren met daarachter gelegen aarden wallen, met inbegrip van den Noorderbeer en van den vooroever, de steenglooiingen en de hoofden te *Veere* tusschen het noordelijk einde van den genoemden beer en den westelijken havendam van het *kanaal door Walcheren*;

35. de Rijkszeemuren met de daarachter gelegen aarden wallen, met inbegrip van de steenen beeren en van den vooroever, de steenglooiingen en hoofden langs de *Westerschelde* te *Vlissingen* tusschen het oostelijk einde van den Oostbeer en het westelijk einde van den Westbeer;

36. de Rijksdam in de *Westerschelde* ten Westen van de suatiesluis van den Reigersbergschenpolder te *Bath*;

37. de dijken met de daarvoor gelegen strand- en oeververdedigingen en hoofden te *Terneuzen*, van den dijk voor den Noordpolder tot den zeedijk voor den Nieuw-Neuzenpolder, met uitzondering van de oeververdedi-

ging in de Oostbuitenhaven voor de voormalige bastions I en II van de voormalige vesting *Neuzen*.

(3) De dijken, bedoeld in lid 1 onder *b*, zijn:

1. de Koudumerslaperdijk;
2. de statendijk te *Slijkenburg*;
3. de omringkade, alsmede de Rijksoeverwerken op *Urk*;
4. de omringdijk met de Rijksoeverwerken op *Marken*;
5. de ter weerszijden aan de schutsluis bij *De Kooi* aansluitende vakken van den omgelegden Koegraszeedijk;
6. de aan het Rijk overgedragen vakken van den Balgdijk van den Anna-Paulownapolder;
7. de dijk bij den proefpolder te *Andijk*;
8. de Wieringermeerdijk;
9. de Amstelmeerdijk en de waterkeering, gelegen ten Zuiden en Oosten van de havens van *de Houkes*;
10. de kade langs de oostzijde van het *Groetkanaal*;
11. de kade langs de oostzijde van het *Waardkanaal*;
12. de kade langs de zuidzijde van het *Amstelmeerkanaal*;
13. de dijken en de voltooide dijksvakken van de inpolderingen in het IJsselmeer.

(4) De verdere werken, bedoeld in lid 1, onder *c*, zijn:

1. de dam met aanlegplaatsen en het aanleghoofd voor de veerbooten en voor Rijksvaartuigen te *Oostmahorn*;
2. de voormalige verbindingsdam tusschen de Friesche kunst en Ameland;
3. de dam met aanlegplaatsen voor de veerbooten nabij *Holwerd*;
4. de stroomleidende dam over de Pollen nabij *Harlingen*;
5. de oevers van het Amstelmeer;
6. de oevers van het IJsselmeer;
7. de paalwerken te *Tacozijl*;
8. de havendammen te *Lemmer*;
9. de losplaatsen, dijken, glooiingen, wallen en oevers op *Schokland*;
10. de hoofden van de Marinehaven te *Hellevoetsluis*;
11. de havendammen van de Rijkstramweghaven te *Numansdorp*;
12. de havendammen van de haven van *Goedereede*;
13. de aanlegplaats met toegangsdam te *Ooltgensplaat*;
14. de aanlegplaats te *Stellendam*.

Art. 2. Tenzij met vergunning, verleend door of vanwege Onzen Minister van Waterstaat of op last van of vanwege den genoemden Minister, is het verboden in, op, onder of over de werken en terreinen, waarop dit reglement van toepassing is, eenig werk te maken, te plaatsen, te behouden, te veranderen of op te ruimen, of eenige handeling te verrichten, waardoor in den plaatselijken toestand verandering wordt gebracht.

Art. 3. Behoudens verkregen rechten is het, tenzij met vergunning, verleend door of vanwege Onzen Minister van Waterstaat of op last van of vanwege den genoemden Minister, of wel waar het betreft terreinen in beheer bij het Departement van Defensie, op last van of vanwege Onzen Minister van Defensie, verboden:

a. over de werken en terreinen, waarop dit reglement van toepassing is, buiten de openbare wegen en stranden, met rij- of voertuigen te rijden, paarden, vee of pluimvee te drijven of daarop te doen of te laten verblijven en paarden of ezels te berijden;

b. te loopen of vaartuigen, werktuigen of andere voorwerpen te sleepen over de gedeelten der werken en terreinen, waarop dit reglement van toepassing is, welke bezood of bezaaid, met helm of andere gewassen beplant of met krammatstroo of rietpoten verdedigd zijn;

c. aan de werken en terreinen, waarop dit reglement van toepassing is, beplantingen te ontnemen, daarop beplantingen of andere verdedigingsmiddelen tegen verstuiving te beschadigen of te vernietigen, daar helm of andere gewassen, dienende tot verdediging tegen verstuiving, te verplaatsen of daarin te spitten, te roeren of te graven;

d. op, tegen of aan de werken en terreinen, waarop dit reglement van toepassing is:

1°. vaartuigen, vlotten of vischtuigen of dergelijke voorwerpen te bevestigen of te laten liggen;

2°. wier, steenen, of andere materialen of goederen te plaatsen of te laten liggen of staan, tenzij zulks geschiedt op voor algemeen gebruik bestemde en als zoodanig kenbaar gemaakte los-, laad- of opslagplaatsen, met goederen, die per schip zijn aangevoerd of voor vervoer per schip zijn bestemd;

3°. dierlijke of plantaardige aangroeisels te ontnemen;

e. schepen te doen ankeren in onderzeesche oeververdedigingen, in strandhoofden of in dijksglooiingen;

f. van de werken en terreinen, waarop dit reglement van toepassing is, gebruik te maken tot het houden van wedstrijden, tentoonstellingen, paarden- of veekeuringen, feesten, markten of kermissen, en tot het plaatsen van kramen of tenten, of tot het innemen van een vaste standplaats met woonwagens, handwagens, karren of dergelijke.

Art. 4. Voor het uitgraven of delven van konijnen of ander gedierte in de zeekeerende duinen wordt geen vergunning op grond van dit reglement gevorderd.

Ieder, die konijnen of ander gedierte in de zeekeerende duinen uitgraaft en delft, moet voorzien zijn van een ten hoogste een maand te voren afgegeven schriftelijke verklaring van den betrokken Technisch-ambtenaar van den Rijkswaterstaat, dat door dezen is ontvangen de mededeeling van het voornomen tot de uitvoering dier werkzaamheden, onder juiste aanduiding van de plaats en het tijdvak dier uitvoering, en is verplicht de daardoor veroorzaakte gaten onmiddellijk te dichten en den grond te bevestigen op zoodanige wijze, dat zandverstuiving voorkomen wordt, zulks ten genoegen van den betrokken toezicht hebbenden ambtenaar.

Art. 5. De in artikel 6 genoemde ambtenaren en beambten van den Rijkswaterstaat, van de Zuiderzeewerken of van de Wieringermeer zijn bevoegd ter handhaving van dit reglement de noodige bevelen te geven.

Onverminderd ieders verplichting, om onmiddellijk aan deze bevelen te voldoen, staat hiervan binnen dertig dagen beroep open op Onzen Minister van Waterstaat.

Art. 6. Met de handhaving van dit reglement zijn belast:

de in artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering genoemde personen, alsmede:

1°. de overige beambten van de Rijks- en Gemeentepolitie;

2°. de volgende ambtenaren en beambten van den Rijkswaterstaat:

a. ambtenaren: de hoofdingenieurs-directeuren, hoofdingenieurs, ingenieurs, waterbouwkundigen, technisch hoofdambtenaren, technisch ambtenaren, opzichters en havenmeesters;

b. beambten: de Voogd van Rottum, de sluis- en brugmeesters, -wachters en -knechts van de sluizen en bruggen, gelegen in de werken en terreinen, waarop dit reglement van toepassing is, alsmede andere personen, tijdelijk met de bediening van die sluizen of bruggen belast, de kantonniers bij de Rijkswaterstaatswerken en de Rijksduinwachters, dienst doende bij de werken en terreinen, waarop dit reglement van toepassing is;

3°. de volgende ambtenaren en beambten der Zuiderzeewerken:

a. ambtenaren: de hoofdingenieurs, eerstaanwezend-ingenieurs, ingenieurs, waterbouwkundigen, technisch hoofdambtenaren, technisch ambtenaren, opzichters en havenmeesters;

b. beambten: de sluis- en brugmeesters, -wachters en -knechts van de sluizen en bruggen, gelegen in de werken en terreinen, waarop dit reglement van toepassing is, alsmede andere personen, tijdelijk met de bediening van die sluizen of bruggen belast, en de kantonniers bij de Zuiderzeewerken;

4°. de volgende ambtenaren en beambten van de Wieringermeer:

a. ambtenaren: de directeur, het hoofd van de waterbouwkundige afdeeling, de technische ambtenaren en de opzichters;

b. beambten: de sluis- en brugwachters, en -knechts van de sluizen en bruggen, gelegen in de werken en terreinen, waarop dit reglement van toepassing is, alsmede andere personen, tijdelijk met de bediening van die sluizen of bruggen belast, de kantonniers en kantonniers-havenmeester.

De onder 2°., *a*, 3°., *a* en 4°., *a*, genoemde ambtenaren zijn bevoegd tot de handelingen omschreven in de artikelen 3 en 6 der wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69) en aangewezen tot het opmaken van het procesverbaal, bedoeld in artikel 4 dier wet.

De beslissing, bedoeld in artikel 4, 3de lid, dier wet, berust bij den betrokken hoofdingenieur-directeur van den Rijkswaterstaat, of bij den directeur van de Wieringermeer.

Art. 7. Overtreding van dit reglement wordt, voor zooveel daartegen niet bij de wet is voorzien, gestraft als volgt:

a. met een geldboete van ten hoogste vijf en zeventig gulden de overtreding van de artikelen 2 en 3 en het niet voldoen aan de verplichting, bedoeld in artikel 5, tweede lid;

b. met een geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden de overtreding van artikel 4.

Art. 8. Dit reglement kan worden aangehaald onder den titel: „Rijkszeeweringenreglement".

II. te bepalen, dat de onder I bedoelde bepalingen in werking treden op 1 Januari 1938 en dat op genoemd tijdstip is vervallen het Rijkszeeweringenreglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 4 Juli 1927 (*Staatsblad* n°. 239), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 9 Juli 1931 (*Staatsblad* n°. 306).

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 22sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

(*Uitgeg.* 28 *December* 1937.)

S. 579 P.

---

23 *December* 1937. BESLUIT tot vaststelling van bepalingen ter uitvoering van de wet van 31 Mei 1937 (*Staatsblad* n°. 521) tot instelling van een openbaar lichaam voor de ingepolderde Wieringermeer en nader aan te wijzen ingepolderde of in te polderen gedeelten van het IJsselmeer.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, van Onzen Minister van Financiën en van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 1 December 1937, La. GG, Afdeeling Waterstaatsrecht, van 26 November 1937, N°. 118, Afdeeling Domeinen, en van 29 November 1937, N°. 35602, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Gelet op de wet van 31 Mei 1937 (*Staatsblad* n°. 521) tot instelling van een openbaar lichaam voor de ingepolderde Wieringermeer en nader aan te wijzen ingepolderde of in te polderen gedeelten van het IJsselmeer, alsmede op de Ambtenarenwet 1929;

Den Raad van State gehoord (advies van 14 December 1937, n°. 36);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 21 December 1937 La. I, Afdeeling Waterstaatsrecht, van 22 December 1937, N°. 173, Afdeeling Domeinen, en van 23 December 1937, N°. 39242, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

vast te stellen de volgende bepalingen ter uitvoering van de wet van 31 Mei 1937 (*Staatsblad* n°. 521);

Paragraaf 1.

Algemeene Bepalingen.

Art. 1. In dit besluit wordt bedoeld met:

„de wet": de wet van 31 Mei 1937 (*Staatsblad* n°. 521), tot instelling van een openbaar lichaam voor de ingepolderde Wieringermeer en nader aan te wijzen ingepolderde of in te polderen gedeelten van het IJsselmeer;

„het openbaar lichaam": het openbaar lichaam, voor zoover dit is belast met de taak, bedoeld in artikel 1, onder I, II en III van de wet;

„Onze Ministers": Onze Ministers van Waterstaat en van Financiën;

„de Raad": de Raad, bedoeld in artikel 3 van de wet;

„de directie" en „de directeur": de directeur, bedoeld in artikel 5 van de wet.

Paragraaf 2.

Van den Raad.

Art. 2. 1. De Raad vergadert zoo dikwijls de voorzitter dit noodig acht of dit door ten minste twee leden met opgaaf van redenen aan den voorzitter wordt gevraagd.

2. De vergaderingen worden gehouden ter plaatse, waar de door Onzen Minister van Waterstaat aan te wijzen zetel van den Raad is gevestigd, tenzij de voorzitter anders bepaalt.

Art. 3. 1. De voorzitter belegt de vergaderingen en zorgt, dat de leden daartoe, spoedeischende gevallen uitgezonderd, ten minste acht dagen tevoren schriftelijk, voor zooveel mogelijk onder vermelding van de ter vergadering te behandelen onderwerpen, worden opgeroepen.

2. In het geval, voorzien in het laatste gedeelte van het eerste lid van artikel 2, wordt de vergadering gehouden binnen veertien dagen nadat het desbetreffende verzoek bij den voorzitter is ingekomen.

Art. 4. 1. De Raad kan geen besluiten nemen, wanneer niet meer dan de helft der leden tegenwoordig is.

2. Is het vereischte getal leden niet opgekomen, dan wordt binnen veertien dagen een nieuwe vergadering gehouden. Wanneer ook voor deze vergadering het krachtens het eerste lid vereischte aantal leden niet is opgekomen, kunnen, ongeacht het aantal aanwezige leden, besluiten worden genomen, doch alleen ten aanzien van de op de oproepingsbriefjes vermelde onderwerpen, waaromtrent het nemen van een besluit in de vorige vergadering wegens onvoltalligheid moest worden uitgesteld.

3. De oproepingsbriefjes worden in dit geval ten minste twee maal vier en twintig uren vóór het houden van een vergadering verzonden, met aanhaling van den inhoud van dit artikel.

Art. 5. De leden onthouden zich van stemming over aangelegenheden, welke hen, hunne echtgenooten of hunne bloed- of aanverwanten tot den derden graad ingesloten, persoonlijk aangaan, of waarin zij als lasthebbers volgens burgerlijk recht zijn betrokken.

Art. 6. De Raad stelt een reglement van orde voor zijne vergaderingen vast, dat de goedkeuring van Onze Ministers behoeft.

Art. 7. 1. De directeur, of bij diens verhindering, een door hem aan te wijzen vertegenwoordiger, namens hem en onder zijne verantwoordelijkheid optredende, woont alle vergaderingen van den Raad bij en heeft daarin een raadgevende stem. Hij wordt tegelijk met en op dezelfde wijze als de leden tot de vergaderingen van den Raad opgeroepen.

2. In afwijking in zooverre van het bepaalde in het eerste lid, kan over zaken, het beleid van den directeur betreffende, of welke hem persoonlijk aangaan, buiten diens aanwezigheid of van zijn vertegenwoordiger worden beraadslaagd. Alvorens een beslissing ter zake te nemen, stelt de Raad den directeur in de gelegenheid, indien hij zulks wenscht ter vergadering, zijne zienswijze kenbaar te maken.

Art. 8. De Raad kan de voorbereiding van zaken, waarover hij heeft te besluiten, aan commissiën uit zijn midden of aan een of meer zijner leden opdragen.

Art. 9. De voorzitter brengt alle aan den Raad gerichte stukken ter tafel in de eerstvolgende vergadering. Hij is bevoegd, deze stukken spoedshalve ter voorbereiding voor de vergadering te stellen in handen van een of meer leden van den Raad of van commissiën uit diens midden.

Art. 10. 1. Alle van den Raad uitgaande stukken worden door den voorzitter onderteekend.

2. De Raad kan de afdoening van spoedeischende zaken van gering belang aan den voorzitter overlaten.

Art. 11. De voorzitter is bevoegd over spoedeischende zaken of zaken van minder belang schriftelijk het inzicht van de leden te vragen en de betreffende zaken af te doen in den geest van de meerderheid van de leden. Indien ten minste twee leden over het betreffende onderwerp een afzonderlijke vergadering wenschen, is de voorzitter verplicht deze te doen plaats hebben binnen veertien dagen nadat hem het desbetreffende verzoek heeft bereikt.

Art. 12. De ontwerp-notulen van het verhandelde in elke vergadering van den Raad worden door den voorzitter binnen acht dagen na den datum van de vergadering, waarop zij betrekking hebben, aan Onze Ministers ingezonden. Van de vaststelling der notulen, alsmede van de in het ontwerp aangebrachte wijzigingen, wordt binnen acht dagen na de vaststelling aan die Ministers mededeeling gedaan.

Art. 13. Voorzoover de uitvoering van de besluiten van den Raad bij de wet of dit besluit niet aan de directie is opgedragen, is de voorzitter met die uitvoering belast.

Art. 14. De voorzitter van den Raad wordt bij ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis vervangen door een door Ons aan te wijzen lid. Bij ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis ook van dit lid, kunnen Onze Ministers tijdelijk een anderen vervanger aanwijzen.

Art. 15. De Raad ontvangt, voor zooveel noodig na gegeven opdracht, voor elke vast te stellen verordening een ontwerp van den directeur.

Art. 16. Alle verordeningen van den Raad, krachtens de wet aan Onze goedkeuring onderworpen, worden daartoe door den voorzitter binnen acht dagen, nadat zij zijn vastgesteld, aan Ons ingezonden door tusschenkomst van Onzen Minister van Waterstaat, met gelijktijdige verzending van afschrift aan Onzen Minister van Financiën.

Art. 17. 1. De Raad houdt zich regelmatig op de hoogte van den algemeenen gang van zaken van het openbaar lichaam, van de personeelsformatie, de instructies van het personeel, alsmede van de bezoldigingsregeling en ziet toe, dat de directeur zijne taak naar behooren verricht.

2. Hij vestigt de aandacht van Onze Ministers op hetgeen strekken kan tot bevordering van de voorbereiding en de uitvoering van de werken, bedoeld in artikel 1, onder I, II en III van de wet en dient dien Ministers, desgevraagd, van advies en bijstand omtrent die voorbereiding en die uitvoering.

3. Hij ontvangt jaarlijks van Onze Ministers de ontwerp-begrooting, alsmede het ontwerp-werkplan voor het volgende dienstjaar en doet daaromtrent zijn gevoelen aan Onze Ministers kennen.

4. Hij wordt gehoord omtrent alle voorgenomen wijzigingen in de personeelsformatie, de bezoldigingsregeling en de instructies van het personeel.

5. Hij brengt jaarlijks, vóór 1 Mei, aan Onze Ministers verslag uit over zijne verrichtingen en bevindingen gedurende het afgeloopen kalenderjaar.

6. Hij zal bij de uitvoering van de hem krachtens artikel 6, onder 1°., van de wet opgedragen taak rekening houden met de op de begrooting, bedoeld in artikel 12 van de wet, voor Staatsexploitatie beschikbaar gestelde credieten.

Art. 18. De Raad, commissiën uit den Raad en de voorzitter zijn bevoegd, van den directeur alle inlichtingen, het algemeen beleid betreffende, te verlangen, welke zij te hunner voorlichting noodig achten.

Art. 19. 1. De Raad is bevoegd deskundigen tot het geven van inlichtingen tot zijne vergaderingen toe te laten.

2. De in het eerste lid bedoelde deskundigen ontvangen vergoeding wegens reis- en verblijfkosten, alsmede een vacatiegeld van f 10 voor elken dag of gedeelte van een dag.

Art. 20. 1. De voor Staatsexploitatie te bestemmen gronden worden door Onzen Minister van Financiën, den Raad en den directeur gehoord, aangewezen.

2. Die Minister regelt tevens de voorwaarden, waaronder die gronden voor Staatsexploitatie beschikbaar gesteld worden en bepaalt het bedrag, waarmede het artikel der begrooting van uitgaven betreffende de Staatsexploitatie jaarlijks ten bate van de domeinontvangsten derzelfde begrooting zal worden belast, als vergoeding voor het gebruik van die gronden. Bij de vaststelling dezer vergoeding zullen dezelfde grondslagen worden aangehouden als aangelegd bij de uitgifte in pacht van Wieringermeergronden aan derden.

Art. 21. Indien de Raad bezwaren heeft tegen handelingen van den directeur ten aanzien van de aan dezen opgedragen taak, of van oordeel is, dat de directeur iets heeft nagelaten, wat in het belang van de voorbereiding of de uitvoering van de werkzaamheden had behooren te zijn verricht, treedt hij zoo spoedig mogelijk met hem in overleg, waarbij getracht wordt tot overeenstemming te geraken. Leidt dit overleg niet tot het gewenschte resultaat, dan geeft de Raad hiervan, onder uitvoerige mededeeling van feiten, kennis aan Onze Ministers, die, na den directeur te hebben gehoord, beslist, met inachtneming van de bepalingen van de wet en dit besluit.

Art. 22. Zonder toestemming van Onze Ministers wordt aan de door den Raad behandelde zaken geen openbaarheid gegeven.

Art. 23. Aan den Raad wordt door Onze Ministers al dan niet uit de leden een secretaris toegevoegd, die te allen tijde door Onze Ministers als zoodanig kan worden geschorst en ontslagen.

Art. 24. 1. De leden van den Raad, uitgenomen de voorzitter, genieten, voor zoover zij niet behooren tot bezoldigde burgerlijke Rijksambtenaren, een vacatiegeld van tien gulden voor elken dag, dat zij een vergadering van den Raad of van een commissie uit diens midden hebben bijgewoond of op verzoek van den Raad bijzondere opdrachten, waarvoor zij zich buiten hun woonplaats moeten begeven, hebben verricht.

2. De leden van den Raad en de secretaris ontvangen voorts vergoeding wegens reis- en verblijfkosten.

3. Aan den voorzitter en aan den secretaris van den Raad wordt een door Onze Ministers te bepalen vaste jaarlijksche vergoeding toegekend.

Paragraaf 3.

Van den directeur en het verdere personeel.

Art. 25. 1. De directie bestaat uit een directeur.

2. De directeur heeft zijn zetel ter plaatse door Onze Ministers aan te wijzen.

Art. 26. 1. Onder de bevelen van Onze Ministers, naar de onderscheiding in artikel 7 van de wet gemaakt en met inachtneming van artikel 6, onder 1°., van de wet, berust de leiding en de uitvoering van de werkzaamheden, in artikel 7 van de wet bedoeld, voor zoover in de wet en in dit besluit niet anders is bepaald, bij den directeur, die daartoe belast is met de voorbereiding, de regeling en de afdoening van alle zaken op die werkzaamheden betrekking hebbende.

2. Ten aanzien van de uitvoering der Staatsexploitatie is de directeur, onder verantwoordelijkheid aan den Raad, belast met de voorbereiding, de regeling en de afdoening van alle zaken op die uitvoering betrekking hebbende.

Art. 27. De directeur wordt bij ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis vervangen door één of meer door Onze Ministers aan te wijzen hoofdambtenaren.

Art. 28. De directeur of een dergenen, die hem volgens het vorige artikel vervangt, vertegenwoordigt het openbaar lichaam zoowel in als buiten rechten.

Art. 29. Hij wordt in de uitoefening van zijne taak bijgestaan door een secretaris en verder door technisch, administratief en ander personeel.

Art. 30. De secretaris heeft onder den directeur de leiding van het administratief en het comptabel beheer.

Art. 31. 1. De secretaris is in opdracht van den directeur belast met de invordering van alle inkomsten van het openbaar lichaam en zorgt, dat deze behoorlijk geschiedt.

2. Hij doet alle betalingen uit de kas van het openbaar lichaam. Hij betaalt niet dan nadat de desbetreffende betalingsstukken door den directeur zijn gefiatteerd.

3. Hij is in het bijzonder verplicht, voor zooveel van hem afhangt, te waken, dat de

op de begrooting van het openbaar lichaam toegestane credieten niet worden overschreden.

Art. 32. Omtrent het administratief domeinbeheer worden door Onze Ministers afzonderlijk voorschriften gegeven.

Art. 33. 1. Voor zoover daarvan in dit besluit niet is afgeweken, is op den directeur en de overige ambtenaren het Algemeen Rijksambtenarenreglement, op het personeel in dienst genomen krachtens arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht het Arbeidsovereenkomstenbesluit van toepassing.

2. Overigens worden de instructies voor het personeel vastgesteld door den directeur onder goedkeuring van Onze Ministers.

Art. 34. De benoeming, de bevordering en het ontslag van de ambtenaren geschieden:

a. door Ons, op voordracht van Onze Ministers, voor zoover de aan het ambt verbonden bezoldiging of maximum-bezoldiging een bedrag van f 5000 per jaar overtreft;

b. door Onze Ministers, voor zoover de aan het ambt verbonden bezoldiging of maximumbezoldiging meer dan f 2000, doch niet meer dan f 5000 per jaar bedraagt;

c. door den directeur, voor zoover de aan het ambt verbonden bezoldiging of maximumbezoldiging een bedrag van f 2000 per jaar niet overtreft.

Art. 35. De indienstneming en het ontslag van personeel, op arbeidsovereenkomst, naar burgerlijk recht werkzaam, geschiedt door den directeur. Voor zoover de aan de betrekking verbonden belooning of maximum-belooning een bedrag van f 3000 overtreft, behoeft hij daarvoor vooraf de machtiging van Onze Ministers.

Art. 36. 1. De personeelsformatie wordt door Ons, op voorstel van Onze Ministers, den Raad gehoord, vastgesteld.

2. De bezoldiging of belooning van den directeur en het overige personeel wordt door Ons, op voorstel van Onze Ministers van Waterstaat, van Financiën en van Binnenlandsche Zaken, bij afzonderlijk besluit geregeld.

3. De toekenning binnen de vastgestelde salaris- of loongrenzen van salaris- of loonsverhoogingen geschiedt door het gezag, hetwelk bevoegd is tot aanstelling of indienstneming, met dien verstande, dat salaris- of loonsverhoogingen voor het in artikel 34, onder *a*, bedoelde personeel worden toegekend door Onze Ministers.

Art. 37. 1. Alvorens hun ambt te aanvaarden, leggen de directeur en het overige personeel den volgenden eed of belofte af: „Ik zweer (verklaar), dat ik om tot ..... bij het openbaar lichaam „de Wieringermeer" te worden benoemd, aan niemand, wien het ook zij, middellijk noch onmiddellijk, onder welken naam of voorwendsel ook, iets beloofd of gegeven heb, noch geven zal".

„Ik zweer (verklaar), dat ik de mij opgedragen taak met getrouwheid zal waarnemen".

„Zoo waarlijk helpe mij God almachtig. (Dat verklaar ik)".

2. Deze eed of belofte wordt door den directeur afgelegd voor de arrondissementsrechtbank, door het overige personeel in handen van den directeur, of den door dezen daartoe aan te wijzen hoofdambtenaar.

3. Van de laatstbedoelde eedsaflegging of verklaring wordt proces-verbaal in dubbel opgemaakt, hetwelk wordt onderteekend, zoowel door den beëedigde (hem, die de verklaring aflegde), als door dengene, in wiens handen de eed of verklaring is afgelegd. Een exemplaar van het proces-verbaal wordt aan den beëedigde (hem, die de verklaring aflegde) uitgereikt.

Art. 38. Het verlof, bedoeld in artikel 22 van het Algemeen Rijksambtenarenreglement en het buitengewoon verlof, bedoeld in artikel 31 van dat reglement, wordt aan den directeur toegekend door Onzen Minister van Waterstaat en aan de overige ambtenaren door of namens den directeur.

Art. 39. Het verlof, bedoeld in artikel 21 van het Arbeidsovereenkomstenbesluit en het buitengewoon verlof, bedoeld in artikel 28 van dat besluit, wordt toegekend door of namens den directeur.

Art. 40. De belooningen, bedoeld in artikel 79 van het Rijksambtenarenreglement en artikel 51 van het Arbeidsovereenkomstenbesluit, worden aan het personeel toegekend door het gezag, hetwelk volgens artikel 41 bevoegd is tot het opleggen van straffen.

Art. 41. De straffen, bedoeld in artikel 81 van het Algemeen Rijksambtenarenreglement en artikel 54 van het Arbeidsovereenkomstenbesluit, worden opgelegd door Onze Ministers of door Onzen betrokken Minister, op voorstel van den directeur, voor zoover betreft het personeel, bedoeld in artikel 34, onder *a* en *b*, van dit besluit, en door den directeur, voor zoover betreft het personeel, bedoeld in artikel 34, onder *c* en in artikel 35 van dit besluit.

Art. 42. De indienstneming en de vaststelling van de loonregelingen en de verdere arbeidsvoorwaarden van de werklieden, tewerkgesteld bij de uitvoering van werken, geschieden door den directeur.

Art. 43. De directeur zendt jaarlijks vóór 1 April aan Onze Ministers een ontwerpbegrooting voor het volgende dienstjaar in. Voorts zendt hij vóór 1 December van elk jaar aan die Ministers een ontwerp-werkplan ter goedkeuring in, zooveel mogelijk aangevende eene raming van kosten voor de in het volgende dienstjaar uit te voeren werken en aan te koopen materialen.

Paragraaf 4.

Van de verordeningen.

Art. 44. 1. Een verordening, tegen de overtreding waarvan straf is bedreigd, wordt door den Raad niet vastgesteld, dan nadat het ontwerp ten domeinkantore gedurende veertien dagen ter inzage heeft gelegen voor belanghebbenden. De directeur brengt deze terinzagelegging vooraf ter openbare kennis door middel van aanplakking en door middel van één of meer in de Wieringermeer verschijnende nieuwsbladen, onder mededeeling dat belanghebbenden tegen het ontwerp tot acht dagen na verloop van genoemden termijn schriftelijk bezwaren bij den Raad kunnen inbrengen. Tegelijkertijd zendt hij het ontwerp aan de bestuurscommissie, bedoeld in artikel 3, letter *b*, van de wet.

2. De vastgestelde verordening wordt aan Ons ter goedkeuring ingezonden, vergezeld

van de ingediende bezwaarschriften en de beschouwingen van den Raad daaromtrent.

Art. 45. De afkondiging van door den Raad vastgestelde verordeningen geschiedt door den directeur binnen veertien dagen na de dagteekening harer goedkeuring, door middel van aanplakking en door middel van één of meer in de Wieringermeer verschijnende nieuwsbladen.

Art. 46. Het formulier van afkondiging luidt:

„De directeur van de Wieringermeer brengt ter algemeene kennis, dat de door den Raad van de Wieringermeer in zijne vergadering van ..... vastgestelde verordening (verdere titel der verordening) bij Koninklijk besluit van ..... is goedgekeurd.

De verordening ligt vanaf heden gedurende drie maanden ten domeinkantore voor een ieder ter lezing en is tegen betaling der kosten verkrijgbaar.

(plaats en datum)

De directeur van de Wieringermeer."

Art. 47. De verordeningen treden, indien zij geen ander tijdstip daartoe aanwijzen, in werking op den derden dag na dien, waarop zij zijn afgekondigd.

Art. 48. De afgekondigde verordeningen worden onmiddellijk medegedeeld aan het kantongerecht, de arrondissements-rechtbank en het gerechtshof, waaronder het openbaar lichaam ressorteert en aan het openbaar ministerie bij dat kantongerecht en die colleges.

Paragraaf 5.

Van de financiën.

Art. 49. De hoofdstukken van de begrooting en rekening, als bedoeld in artikel 12 der wet, worden, voor zooveel noodig, verdeeld in onderdeelen, overeenkomstig de door Onzen Minister van Financiën te geven aanwijzingen. Het model van de begrooting wordt door Onzen Minister van Financiën vastgesteld.

Art. 50. 1. Naast de begrootingsboekhouding wordt ten aanzien van de in artikel 1, onder II, van de wet bedoelde Staatsexploitatie, overeenkomstig door Onzen Minister van Financiën te geven voorschriften, een afzonderlijke boekhouding bijgehouden, waarin de financieele resultaten van elk dienstjaar nauwkeurig worden aangegeven.

2. Bij de aanbieding ter vaststelling van de rekening van het openbaar lichaam wordt een exemplaar van de balans en verlies- en winstrekening met toelichting van de Staatsexploitatie overgelegd.

Art. 51. Onze Minister van Financiën bepaalt de voorwaarden, waaronder de voor de werkzaamheden, bedoeld in artikel 1, onder I, II en III van de wet, benoodigde kapitalen uit 's Rijks kas aan het openbaar lichaam worden verstrekt.

Art. 52. Met inachtneming van den inhoud van de wet en van dit besluit zijn op het openbaar lichaam de bepalingen van de Comptabiliteitswet 1927 (*Staatsblad* n°. 259), zooals deze nader is of zal worden gewijzigd, van overeenkomstige toepassing.

Art. 53. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Januari 1938.

Onze Ministers van Waterstaat, van Financiën en van Binnenlandsche Zaken zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 23sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

De Minister van Financiën,
J. A. de Wilde.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeyen.

(*Uitgeg.* 30 *December* 1937.)

S. 579 Q.

23 *December* 1937. BESUIT tot wijziging van het Baggerreglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 3 November 1934 (*Staatsblad* n°. 562).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 1 December 1937, La. X, Afdeeling Waterstaatsrecht;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69);

Den Raad van State gehoord (advies van 14 December 1937, n°. 38);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 21 December 1937, La. G, Afdeeling Waterstaatsrecht;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. te bepalen, dat in het Baggerreglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 3 November 1934 (*Staatsblad* n°. 562), de volgende wijzigingen zullen worden aangebracht:

A. In den titel en in het opschrift van § 2 van het reglement worden in plaats van de woorden „en het IJsselmeer" gelezen de woorden: „ , het IJsselmeer en het Amstelmeer".

B. In artikel 8 wordt tusschen de bepalingen onder letter *e* en letter *f* ingevoegd een nieuwe bepaling letter *f*, luidende: „*f*. het Amstelmeer", wordt de bestaande letter *f* gewijzigd in letter *g* en wordt in deze laatste bepaling in plaats van „*a*—*e*" gelezen: „*a*—*f*".

C. Artikel 17 wordt gelezen als volgt:

1. Tot het opmaken van proces-verbaal wegens overtreding van dit reglement zijn, onverminderd het bepaalde bij artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering, bevoegd de overige ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie, de ambtenaren en beambten van den Rijkswaterstaat, daaronder begrepen de ambtenaren en beambten van de Zuiderzeewerken, de ambtenaren en beambten van de Wieringermeer, de ambtenaren en beambten van den provincialen Waterstaat, de ambtenaren van waterschappen, die van het loodswezen, van de ambulante recherche te water en die belast met het toezicht op domein van den Staat en op de visscherij.

2. De ambtenaren, in het eerste lid bedoeld, zijn bevoegd tot de handelingen, in de

artikelen 3 en 6 der wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69) omschreven.

D. Artikel 18 wordt gelezen als volgt:

De processen-verbaal wegens overtreding van dit reglement worden, onverminderd het bepaalde bij de artikelen 157 en 159 van het Wetboek van Strafvordering, in afschrift medegedeeld aan den betrokken hoofdingenieur-directeur van den Rijkswaterstaat en aan den directeur van de Wieringermeer, voor zoover dat lichaam betreffende.

II. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Januari 1938.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 23sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

(*Uitgeg.* 30 *December* 1937.)

S. 579 R.

23 *December* 1937. BESLUIT tot nadere wijziging van het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 24 November 1919 (*Staatsblad* n°. 765) en het laatst gewijzigd bij Koninklijk besluit van 6 November 1937 (*Staatsblad* n°. 579 J).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 1 December 1937, La. G, Afdeeling Waterstaatsrecht;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69);

Den Raad van State gehoord (advies van 14 December 1937, n°. 39);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 21 December 1937, La. H.H.H., Afdeeling Waterstaatsrecht;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. te bepalen, dat in het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 24 November 1919 (*Staatsblad* n°. 765) en het laatst gewijzigd bij Koninklijk besluit van 6 November 1937 (*Staatsblad* n°. 579 J), de volgende wijzigingen zullen worden aangebracht:

A. Aan artikel 1, derde lid, wordt het volgende toegevoegd:

„*l*. het Amstelmeer."

B. Artikel 2 wordt gelezen als volgt:

In dit en in de bijzondere reglementen worden verstaan:

onder *schipper*, ook hij, die dezen vervangt;

onder *dag*, de tijd tusschen op- en ondergang der zon;

onder *nacht*, de tijd tusschen onder- en opgang der zon;

onder *Minister*, de Minister met de uitvoering van dit besluit belast;

onder *hoofdingenieur-directeur*, de hoofdingenieur-directeur of de hoofdingenieur, met den dienst in een district belast, de directeur van de Wieringermeer, en

onder *ingenieur*, de hoofdingenieur of ingenieur, met het beheer van de wateren of werken belast, het hoofd van de waterbouwkundige afdeeling van de Wieringermeer;

onder *ambtenaren van den waterstaat:*

a. de hoofdingenieurs-directeuren, hoofdingenieurs, ingenieurs, waterbouwkundigen, technische hoofdambtenaren, technische ambtenaren, en opzichters van den Rijkswaterstaat en van de Zuiderzeewerken en de Rijksbakenmeesters, en de directeur, het hoofd van de waterbouwkundige afdeeling, technische ambtenaren en opzichters van de Wieringermeer;

b. de havenmeesters, onder- en hulphavenmeesters, de sluis- en stuwmeesters, de hulpsluismeesters en de brugmeesters in dienst van het Rijk;

c. de kanaalbeambten: sluis-, hulpsluis-, stuw-, brug-, pont-, kanaal- en dijkwachters, opzieners bij stoompontveren, wachthouders, sluis-, stuw-, brug-, pont- en havenknechten in dienst van het Rijk en van de Wieringermeer, alsmede andere personen, tijdelijk met de bediening van eene sluis, stuw, brug of pont belast;

d. de kantonniers bij de Rijkswaterstaats- en bij de Zuiderzeewerken en de kantonniers en de kantonniers-havenmeester bij de Wieringermeer.

C. In artikel 92, tweede lid, worden tusschen de woorden „havens" en „gelden" ingevoegd de woorden: „en het in laatstbedoeld lid onder *l* genoemde Amstelmeer".

II. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Januari 1938.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 23sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

(*Uitgeg.* 30 *December* 1937.)

S. 579 S.

27 *December* 1937. BESLUIT tot nadere wijziging van het bij Koninklijk besluit van 12 Maart 1912 (*Staatsblad* n°. 103) vastgestelde reglement voor de scheepvaart ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbrug over de Gouwe bij Gouda in den Staatsspoorweg van Utrecht naar Rotterdam.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 26 November 1937, N°. 482, afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Gelet op artikel 27 der Spoorwegwet;

Den Raad van State gehoord (advies van 14 December 1937, N°. 41);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 22 December 1937, N°. 481, afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bij Koninklijk besluit van 12 Maart 1912 (*Staatsblad* N°. 103) vastgestelde en bij Koninklijk besluit van 28 December 1925, (*Staatsblad* N°. 519) gewijzigde reglement voor de scheepvaart ter beveiliging van de

beweegbare spoorwegbrug over de Gouwe bij Gouda in den Staatsspoorweg van Utrecht naar Rotterdam, te wijzigen als volgt:

a. in artikel 7, tweede lid, wordt het woord „stoppalen" vervangen door „brug";

b. in artikel 9, tweede lid, wordt na het woord „toegebracht" ingevoegd: „aan peilschalen, noch".

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Amsterdam, den 27sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

(*Uitgeg.* 21 *Januari* 1938.)

S. 579 T.

28 *December* 1937. BESLUIT tot nadere wijziging van het Algemeen Reglement Dienst, het Algemeen Reglement Vervoer en van het Tramwegreglement.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 26 November 1937, N°. 483, afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Gelet op artikel 27 der Spoorwegwet en op artikel 5, vijfde lid, der Locaalspoor- en Tramwegwet;

Den Raad van State gehoord (advies van 14 December 1937, N°. 42);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 December 1937, La. L.L., afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

a. in artikel 118 van het bij Koninklijk besluit van 15 Mei 1933 (Staatsblad N°. 277) vastgestelde en bij Koninklijk besluit van 8 November 1937 (Staatsblad N°. 579 K) het laatst gewijzigde Algemeen Reglement Dienst,

b. in artikel 134 van het bij Koninklijk besluit van 9 November 1928 (Staatsblad N°. 415) vastgestelde en bij Koninklijk besluit van 17 November 1937 (Staatsblad N°. 579L) het laatst gewijzigde Algemeen Reglement Vervoer en

c. in artikel 95*bis* van het bij Koninklijk besluit van 24 Februari 1920 (Staatsblad N°. 85) vastgestelde en bij Koninklijk besluit van 16 December 1931 (Staatsblad N°. 508) het laatst gewijzigde Tramwegreglement,

worden:

I. de woorden „bij de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen of bij de Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij" onderscheidenlijk „bij de N. V. Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen of bij de N. V. Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij" gewijzigd in: „bij de N. V. Nederlandsche Spoorwegen".

II. de woorden „de Directie der Maatschappij," onderscheidenlijk „Maatschappijen" gewijzigd in: „de directie der vennootschap".

Dit besluit treedt in werking op 1 Januari 1938.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 28sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

(*Uitgeg.* 30 *December* 1937.)

S. 597.

23 *December* 1937. BESLUIT tot bepaling van het tijdstip van in werking treden van de wet van 31 Mei 1937 (*Staatsblad* n°. 521) tot instelling van een openbaar lichaam voor de ingepolderde *Wieringermeer* en nader aan te wijzen ingepolderde of in te polderen gedeelten van het *IJsselmeer*.

Inwerkingtreding 1 Januari 1938.

S. 639 I.

3 *December* 1937. WET tot regeling van den invoer van geëmailleerde, gegoten closetreservoirs.

Bijl. Hand. II 1937/38, 297.
Hand. II 1937/38, bladz. 124.
Bijl. Hand. I 1937/38, 297.
Hand. I 1937/38, bladz. 29.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 27 Augustus 1937, N°. 52 (*Nederlandsche Staatscourant* van 30 Augustus 1937 N°. 166) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535) gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van geëmailleerde, gegoten closetreservoirs wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepot;

2. „Onze Minister", de Minister van Economische Zaken;

3. „geëmailleerde, gegoten closetreservoirs", de gietijzeren bakken, al dan niet voorzien van de benoodigde onderdeelen.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 September 1937 en eindigende 31 Augustus 1938, of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van geëmailleerde, gegoten closetreservoirs, voor zoover deze meer bedraagt dan 20 ten honderd van het aantal stuks hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1932 en 1933 uit dat land aan de hiervoor genoemde goederen is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Gedurende het in het vorig artikel genoemde tijdvak zal de invoer der aldaar genoemde goederen niet zijn toegestaan, tenzij daarbij wordt overgelegd eene daartoe door of vanwege Onzen Minister afgegeven vergunning.

2. Door Ons kunnen op voordracht van Onzen Minister regelen worden gesteld betreffende de voorwaarden, krachtens welke en de wijze waarop eene vergunning, in het vorig lid bedoeld, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten, aan de uitvoering van dat besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

3. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

4. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekendgemaakt.

4. 1. Voor de toepassing dezer wet kan Onze Minister bepalingen vaststellen betreffende het leveren van bewijs van herkomst en/of oorsprong van ten invoer aangegeven goederen, als bedoeld in deze wet.

2. Invoer, in strijd met het bepaalde krachtens het vorig lid, is verboden.

5. 1. Hij, die opzettelijk goederen invoert in strijd met het bepaalde in en krachtens de artikelen 2, 3 en 4, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste f 10,000, terwijl de goederen, waarmede of ten aanzien waarvan de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

2. Met dezelfde straffen wordt gestraft hij, die eenig goed verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop of ter aflevering in voorraad heeft, waarvan hij weet, dat het is ingevoerd in strijd met een verbod, uitgevaardigd bij of krachtens het bepaalde in de artikelen 2, 3 en 4.

3. De feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, worden als misdrijven beschouwd.

6. Met het opsporen van feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen belast alle ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie, zoomede de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen.

7. Op feiten, vallende in eene strafbepaling dezer wet, zijn niet van toepassing de strafbepalingen, voorkomende in de wetten betreffende de invoerrechten en accijnzen.

8. Met betrekking tot de in en krachtens deze wet gegeven voorschriften zijn de artikelen 5, 6 en 7 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535) gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596) van overeenkomstige toepassing.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien der afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te Amsterdam, den 3den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 30 *December* 1937.)

S. 639 J.

---

3 *December* 1937. WET tot regeling van den invoer van niet houtvormende siergewassen, alsmede van azalea's en hortensia's.

Bijl. Hand. II 1937/38, 305.
Hand. II 1937/38, bladz. 124.
Bijl. Hand. I 1937/38, 305.
Hand. I 1937/38, bladz. 29.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 16 Augustus 1937, N°. 18 (*Nederlandsche Staatscourant* van 19 Augustus 1937, N°. 159) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van niet houtvormende siergewassen, alsmede van azalea's en hortensia's wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. **1.** In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Economische Zaken.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 September 1937 en eindigende 31 Augustus 1938, of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van niet houtvormende siergewassen, alsmede van azalea's en hortensia's, voor zoover deze meer bedraagt dan 10 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1930 en 1931 uit dat land aan de hiervoor genoemde goederen is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden

van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 I).

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te Amsterdam, den 3den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 27 *December* 1937.)

S. 639 L.

---

16 *December* 1937. WET, houdende bepalingen ter voorkoming en bestrijding van ziekten van bloembolgewassen en bloembollen. *(„Bloembollenziektenwet 1937".)*

Bijl. Hand. II 1937, 502; 1937/38, 163.
Hand. II 1937/38, bladz. 398.
Bijl. Hand. I 1937/38, 163.
Hand. I 1937/38, bladz. 42.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is bepalingen vast te stellen ter voorkoming en bestrijding van bepaalde ziekten van eenige soorten bloembolgewassen en bloembollen en in een bijzonder toezicht daarop te voorzien;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

§ 1. *Algemeene Bepaling.*

Art. 1. In deze wet wordt verstaan onder:

1°. „Onze Minister": Onze met de zaken van den landbouw belaste Minister;

2°. „Plantenziektenkundige Dienst": de plantenziektenkundige dienst, bedoeld in artikel 5 der Plantenziektenwet;

3°. „bloembolgewassen": narcissen, hyacinthen, irissen en gladiolen;

4°. „bloembollen": knollen en bollen van bloembolgewassen;

5°. „ziekte": een der in artikel 7 genoemde ziekten;

6°. „instelling": eene rechtspersoonlijkheid bezittende instelling, die zich de bestrijding van de ziekten van een of meer soorten van bloembolgewassen en bloembollen ten doel stelt en als zoodanig door Ons erkend is.

§ 2. *Van de instellingen.*

2. Eene instelling moet om door Ons te worden erkend:

1°. werkzaam zijn zonder het oogmerk winst te behalen;

2°. door de samenstelling van haar bestuur een algemeen, belanghebbenden vertegenwoordigend karakter hebben;

3°. in haar statuten bepaald hebben, dat voor de aangeslotenen tegen de besluiten van het bestuur met betrekking tot deze wet beroep open staat bij een Raad van Beroep, waarvan Onze Minister, voor een door hem te bepalen tijd, de leden benoemt;

4°. voldoen aan bij of krachtens algemeenen maatregel van bestuur te stellen voorwaarden.

3. De erkenning van eene instelling kan te allen tijde door Onzen Minister worden geschorst en door Ons worden ingetrokken. Wij stellen de daartoe noodige regelen vast.

4. Het toezicht op de instellingen wordt door Onzen Minister geregeld.

§ 3. *Van de Ziekten-Commissiën.*

5. 1. Door Ons wordt voor ieder der bloembolgewassen eene Ziekten-Commissie ingesteld.

2. Iedere Commissie bestaat uit vertegenwoordigers van de door Ons aan te wijzen organisaties, die de belangen van de bloembollenteelt behartigen en van de ter zake bevoegde instellingen.

3. In iedere Commissie wordt door Ons van iedere organisatie één lid benoemd uit een door het bestuur van de organisatie aan Ons voor te dragen drietal candidaten en van iedere instelling twee leden uit een door het bestuur der instelling aan Ons voor te dragen zestal candidaten.

6. 1. Door Ons wordt buiten de in het vorige artikel bedoelde leden een lid aangewezen, dat als Voorzitter optreedt.

2. Door Onzen Minister kunnen aan iedere Commissie één of meer adviseerende leden worden toegevoegd.

3. De benoeming der leden en adviseerende leden geschiedt voor den tijd van drie jaren.

4. Onze Minister regelt de werkzaamheden der Ziekten-Commissiën.

§ 4. *Van de ziekten en de maatregelen ter voorkoming of bestrijding daarvan.*

7. De ziekten ter voorkoming of bestrijding waarvan de bezitters van bloembolgewassen en bloembollen verplicht zijn de door of vanwege Onzen Minister voor te schrijven maatregelen te treffen, zijn:

1. het geelziek der hyacinthen (Pseudomonas Hyacinthi);

2. het aaltjesziek (Tylenchus dipsaci);

3. de aantasting door de narcisvlieg (Merodon equestris en Eumerus lunulatus);

4. de virusziekten;

5. het droogrot (Sclerotinia Gladioli), het hardrot (Septoria Gladioli) en de schurftziekte (Bacterium marginatum) der gladiolen.

8. De maatregelen, bedoeld in het vorige artikel, zijn een of meer der navolgende:

a. het rooien of onschadelijk maken van te velde of onder glasbedekking staande bloembolgewassen, welke door ziekte zijn aangetast of verdacht worden daardoor te zijn aangetast;

b. het vernietigen of onschadelijk maken van door ziekte aangetaste bloembollen of van ernstig door ziekte aangetaste partijen bloembollen, waar zij zich ook bevinden;

c. het omspitten, omwerken of ontsmetten van de bovenlaag van den grond;

d. het toepassen van andere bestrijdingsmiddelen, door Onzen Minister op voorstel van de ter zake bevoegde Ziekten-Commissie als doeltreffend erkend en in de *Nederlandsche Staatscourant* ter algemeene kennis gebracht.

9. 1. Indien in den grond staande bloembolgewassen of indien bloembollen verschijnselen eener ziekte vertoonen, is de bezitter van die gewassen en bollen verplicht deze hetzij

onmiddellijk zoodanig te vernietigen of te behandelen als door Onzen Minister op voorstel van de ter zake bevoegde Ziekten-Commissie is bepaald en in de *Nederlandsche Staatscourant* ter algemeene kennis gebracht, hetzij onmiddellijk aangifte te doen bij de door Onzen Minister aan te wijzen instelling of instellingen, of indien hij daarbij niet is aangesloten of geene instelling is aangewezen, bij een door Onzen Minister aan te wijzen ambtenaar van den Plantenziektenkundigen Dienst.

2. Het bepaalde in het vorige lid geldt, voor wat het doen van aangifte betreft, niet voor hem, die in zijn woning of daarbij behoorende tuin of erf bloembolgewassen als sierplanten voorhanden heeft, en geldt, voor wat vernietiging of behandeling betreft, slechts voor zoover de bezitter ervan daartoe van een ambtenaar, als bedoeld in het laatste lid van artikel 14, eene aanwijzing ontvangt.

10. Iedere teler van bloembolgewassen, met uitzondering van de in het laatste lid van het vorige artikel bedoelde bezitters, is verplicht van de terreinen, waarop door hem bloembolgewassen worden geteeld, opgave te doen met vermelding van de ligging en de oppervlakte der met ieder gewas beteelde gronden, hetzij bij de door Onzen Minister aan te wijzen instelling of instellingen, hetzij indien hij daarbij niet is aangesloten of geene instelling is aangewezen, bij een door Onzen Minister aan te wijzen ambtenaar van den Plantenziektenkundigen Dienst.

11. Iedere handelaar in bloembollen is verplicht tot opgave van de door hem gebruikte terreinen en gebouwen voor opslag, bewerking en verzending van bloembollen hetzij bij de door Onzen Minister aan te wijzen instelling of instellingen, hetzij indien hij daarbij niet is aangesloten of geene instelling is aangewezen, bij een door Onzen Minister aan te wijzen ambtenaar van den Plantenziektenkundigen Dienst.

12. Van iederen teler, die tot het doen van de in artikel 10 bedoelde opgave bij den in dat artikel bedoelden ambtenaar verplicht is, zal jaarlijks ter tegemoetkoming in de kosten van het toezicht op de onderscheiden soorten bloembolgewassen, een door Onzen Minister vast te stellen som geheven worden in evenredigheid met de oppervlakte door hem in het loopende jaar met de betreffende soort beteeld, met dien verstande dat deze som ten minste gelijk zal zijn aan hetgeen tot overeenkomstig doel wordt geheven van of besteed ten behoeve van aangeslotenen bij een door Onzen Minister aan te wijzen instelling, doch het tweevoud daarvan niet overtreft en het totaal der aldus verkregen geldsommen niet de tot dekking der van Regeeringswege voor de betreffende soort bloembolgewassen werkelijk gemaakte onkosten overschrijdt.

13. 1. Het te koop aanbieden, verkoopen en afleveren, alsmede het vervoeren of planten van door ziekte aangetaste bloembolgewassen of bloembollen is verboden.

2. Onze Minister bepaalt, gehoord de ter zake bevoegde Ziekten-Commissie, met inachtneming van het bij of krachtens de Wet van den 24sten Mei 1924, *Staatsblad* n°. 262, bepaalde, de wijze en de voorwaarden, waarop door den Plantenziektenkundigen Dienst of een door hem aan te wijzen instelling van het in het vorige lid gestelde verbod ontheffing kan worden verleend.

14. 1. De aanwijzingen tot uitvoering van krachtens artikel 7 voorgeschreven maatregelen ter voorkoming of bestrijding eener ziekte geschieden, voor zoover zij door Onzen Minister niet aan eene instelling zijn opgedragen, door den Plantenziektenkundigen Dienst.

2. Indien de uitvoering door den daartoe verplichte niet binnen den door den bevoegden ambtenaar aangegeven termijn is volbracht, zal zij door dezen of in opdracht van dezen, zoo noodig met inroeping van den sterken arm, geschieden.

§ 5. *Strafbepalingen.*

15. Hij, die handelt in strijd met een der bij of krachtens deze wet vastgestelde voorschriften, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste een maand of geldboete van ten hoogste vijfhonderd gulden.

16. De in deze wet strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als overtredingen.

17. Met het opsporen van de in deze wet strafbaar gestelde overtredingen zijn belast, behalve de bij artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen ambtenaren:

a. de ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie;

b. de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen;

c. de bij den Plantenziektenkundigen Dienst of bij eene instelling werkzame, door Onzen Minister aan te wijzen personen.

18. 1. De onder *c* van het vorige artikel bedoelde personen zijn bevoegd, tusschen zonsopgang en zonsondergang terreinen en inrichtingen, bestemd tot het kweeken of bewaren van bloembolgewassen en bloembollen binnen te treden.

2. Indien hun de toegang wordt geweigerd, verschaffen zij zich dien desnoods met inroeping van den sterken arm.

3. Indien de plaatsen, in het eerste lid bedoeld, tevens woning zijn, of alleen door eene woning toegankelijk zijn, betreden zij deze tegen den wil van den bewoner niet dan op vertoon van een schriftelijken, bijzonderen last van den burgemeester of van den kantonrechter. Van dit binnentreden wordt door hen een proces-verbaal opgemaakt, dat binnen tweemaal vier en twintig uren aan dengene, in wiens woning is binnengetreden, in afschrift wordt medegedeeld.

19. De ondernemer van een openbaar middel van vervoer wordt als zoodanig niet vervolgd, indien de naam en de woonplaats van den afzender van de voorwerpen, waarmede de overtreding is gepleegd, bekend zijn, of op eerste aanmaning van den ambtenaar van het Openbaar Ministerie binnen een door dezen te bepalen termijn door den ondernemer worden bekend gemaakt.

20. 1. Voorwerpen, waarmede de overtreding is gepleegd, met uitzondering van middelen van vervoer, worden in beslag genomen en kunnen bij veroordeeling worden verbeurd verklaard.

2. Indien de zaak niet wordt voortgezet, worden de in beslag genomen voorwerpen op

bevel van den ambtenaar van het Openbaar Ministerie aan den eigenaar teruggegeven.

21. Onze Minister is bevoegd hetgeen in strijd met een der bij of krachtens deze wet vastgestelde voorschriften is of wordt ondernomen of nagelaten, op kosten van de overtreders te doen wegnemen, beletten of verrichten.

§ 6. *Slotbepalingen.*

22. Op het tijdstip, waarop alle artikelen van deze wet in werking zijn getreden, vervalt de wet van den 28sten December 1926, *Staatsblad* n°. 437, houdende bepalingen tot bestrijding van het geelziek der hyacinthen (Pseudomonas Hyacinthi).

23. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel van „Bloembollenziektenwet", met vermelding van het jaartal van het *Staatsblad*, waarin zij is afgekondigd.

24. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip, dat voor hare verschillende artikelen verschillend kan zijn.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 16den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 7 *Januari* 1938.)

S. 639 M.

27 *December* 1937. WET tot wijziging van de Crisisinvoerwet 1931 (*Staatsblad* n°. 535).

Bijl. Hand. II 1936/37, 414; 1937, 414; 1937/38, 136.
Hand. II 1937/38, bladz. 581—597.
Bijl. Hand. I 1937/38, 136.
Hand. I 1937/38, bladz. 46—62.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, toepassing van de Crisisinvoerwet 1931 (*Staatsblad* n°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* n°. 596), door wijziging van haar considerans en van eenige harer bepalingen op ruimer schaal mogelijk te maken;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. Lid 1 van artikel 2 van de Crisisinvoerwet 1931 (*Staatsblad* n°. 535) wordt gelezen als volgt:

„1. Wij kunnen op voordracht van Onzen Minister, nadat daarover eene door Ons te benoemen commissie zal zijn gehoord, bepalen, dat telkens gedurende een door Ons te bepalen tijdvak:

a. de invoer van bepaalde goederen of van bepaalde soorten van goederen zal zijn verboden, voorzoover de totale waarde, dan wel de totale hoeveelheid of het totale gewicht van den invoer daarvan hooger zou zijn dan een bedrag, hetwelk tot een gedurende een of meer voorafgaande tijdvakken aan gelijke, onderscheidenlijk soortgelijke goederen ingevoerd bedrag in een door Ons te bepalen verhouding staat;

b. de invoer van bepaalde goederen of van bepaalde soorten van goederen, herkomstig of van oorsprong uit ieder land zal zijn verboden, voorzoover de totale waarde, dan wel de totale hoeveelheid of het totale gewicht van den invoer daarvan uit dat land hooger zou zijn dan een bedrag, hetwelk tot een gedurende een of meer voorafgaande tijdvakken aan gelijke, onderscheidenlijk soortgelijke goederen uit dat land ingevoerd bedrag in een door Ons te bepalen verhouding staat;

c. de invoer van bepaalde goederen of van bepaalde soorten van goederen, herkomstig of van oorsprong uit een of meer door Ons aangewezen landen zal zijn verboden, voorzoover de totale waarde, dan wel de totale hoeveelheid of het totale gewicht van den invoer daarvan uit dat land of die landen hooger zou zijn dan een bedrag, hetwelk tot een gedurende een of meer voorafgaande tijdvakken aan gelijke, onderscheidenlijk soortgelijke goederen uit dat land of die landen ingevoerd bedrag in een door Ons te bepalen verhouding staat;

d. bij toepassing van het hiervóór onder *c* bepaalde de invoer van zoodanige goederen uit de niet aangewezen landen gezamenlijk zal zijn verboden, voorzoover de totale waarde, de totale hoeveelheid of het totale gewicht van dien invoer een op overeenkomstige wijze vastgesteld bedrag zou overtreffen.".

De tweede volzin van lid 2 vervalt.

Lid 3 wordt gelezen als volgt:

„3. Bij een besluit, als in dit artikel bedoeld, worden regelen vastgesteld betreffende de wijze, waarop aan het in de beide voorgaande leden bepaalde uitvoering zal worden gegeven, alsmede betreffende den invoer van de ingevolge die bepalingen vastgestelde contingenten. Daarbij kan ten aanzien van het geheel of van een door Ons te bepalen deel dier contingenten worden bepaald aan wie de invoer zal zijn toegestaan en op welke wijze die invoer over deze belanghebbenden zal worden verdeeld.".

Na lid 3 wordt een nieuw lid 4 ingevoegd, luidende als volgt:

„4. De in het vorig lid bedoelde regelen kunnen voorschriften inhouden betreffende:

a. de bevoegdheid van Onzen Minister om de verdeeling vast te stellen van het deel van de contingenten, omtrent welks verdeeling door Ons geen regelen zijn gesteld;

b. de bevoegdheid van Onzen Minister om, indien een bij het besluit aangewezen soort van goederen meerdere groepen van goederen omvat, te bepalen tot welke waarde, hoeveelheid of gewicht elk dier groepen zal mogen worden ingevoerd en op welke wijze de aldus toegestane invoer, met inachtneming van de bij het besluit gegeven voorschriften, over de belanghebbenden zal worden verdeeld;

c. de bevoegdheid van Onzen Minister om aan den invoer van ingevolge lid 1 en lid 2 vastgestelde contingenten voorwaarden te verbinden, welke dienen ter bevordering van de normale marktverhoudingen;

d. de bevoegdheid van Onzen Minister om van hem, die de goederen wenscht in te voeren, het stellen van een door dien Minister te bepalen bankgarantie of andere zekerheid te vorderen, alsmede een schriftelijke verklaring, waarbij de belanghebbende zich verplicht daarvan een telkens door dien Minister te bepalen bedrag te doen betalen aan den Staat,

indien naar het oordeel van dien Minister eenige krachtens deze wet gestelde regel of voorwaarde door den belanghebbende niet of niet volledig is nagekomen;

e. de bevoegdheid van Onzen Minister om, wanneer het bepaalde onder *a.* of *d.* van lid 1 toepassing heeft gevonden, nadere bepalingen vast te stellen betreffende den invoer, binnen het door Ons vastgestelde contingent, van goederen herkomstig of van oorsprong uit bepaalde, door hem aangewezen landen;

f. de bevoegdheid van Onzen Minister om van de bij het besluit vastgestelde regelen, in bijzondere gevallen, af te wijken;

g. de vaststelling van de bedragen, welke ter bestrijding van kosten, aan de uitvoering van het besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.".

Het huidige lid 4 wordt lid 5.

Art. II. Na artikel 2 wordt een nieuw artikel 2*bis* ingevoegd, luidende als volgt:

„*Art.* 2*bis*. Een besluit, als in het vorig artikel bedoeld, kan door Ons, op voordracht van Onzen Minister, nadat daarover de in artikel 2, lid 1, bedoelde commissie zal zijn gehoord, vóór den afloop van het daarbij bepaalde tijdvak worden ingetrokken.".

Art. III. Artikel 3 wordt vervangen door een nieuw artikel, luidende als volgt:

„*Art.* 3. 1. Na het nemen van een besluit, als bedoeld in artikel 2, wordt onverwijld een voorstel van wet tot bekrachtiging van dat besluit aan de Staten-Generaal gedaan.

2. Indien het voorstel wordt ingetrokken, of indien een van beide Kamers der Staten-Generaal tot niet-aanneming van het voorstel besluit, wordt het besluit onverwijld ingetrokken.".

Art. IV. Artikel 4 wordt vervangen door een nieuw artikel, luidende als volgt:

„*Art.* 4. Invoer van krachtens artikel 2 aangewezen goederen, waarvan niet ten genoegen van Onzen Minister en van Onzen Minister van Financiën de oorsprong of herkomst blijkt, is gedurende het bij Ons besluit bepaalde tijdvak verboden.".

Art. V. 1. In lid 1 van artikel 5 worden de woorden „artikelen 14, 15, 16 of 19 der Tariefwet 1924 (*Staatsblad* N°. 568)" vervangen door: „artikelen 15, 16, 17, 18, 19 of 22 der Tariefwet 1934".

2. Lid 2 van het artikel wordt gelezen als volgt:

„2. Ook indien een vrijstelling van een verbod van invoer ingevolge het bepaalde in het vorig lid wordt verleend, tellen, tenzij Onze Minister anders bepaalt, de aldus ingevoerde goederen mede voor de vaststelling, of de krachtens artikel 2 toegelaten waarde, hoeveelheid of gewicht van invoer is bereikt.".

Art. V*a*. Artikel 6 wordt gelezen als volgt:

„*Art.* 6. Onze Minister kan bepalen, dat goederen, ten aanzien van welke een besluit geldt, als in artikel 2 bedoeld, uitsluitend langs door hem in overleg met Onzen Minister van Financiën aan te wijzen kantoren, binnen het Rijk mogen worden gebracht.".

Art. VI. Artikel 8 wordt vervangen door een nieuw artikel, luidende als volgt:

„*Art.* 8. 1. Hij die goederen invoert in strijd met het bepaalde bij of krachtens de artikelen 2 of 4, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste 3 maanden of geldboete van ten hoogste f 10,000. De goederen waarmede of ten aanzien van welke de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

2. Indien de schuldige opzettelijk het feit begaat, wordt hij gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste 6 maanden of geldboete van ten hoogste f 10,000.

3. Andere overtreding van voorschriften krachtens deze wet gegeven, voorzoover uitdrukkelijk aangeduid als strafbaar feit in den zin van dit artikel, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste 2 maanden of geldboete van ten hoogste f 5000.

4. Hij die eenig goed verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop of ter aflevering in voorraad heeft, waarvan hij weet of redelijkerwijze moet vermoeden, dat het is ingevoerd in strijd met het bepaalde bij of krachtens de artikelen 2 of 4, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste 3 maanden of geldboete van ten hoogste f 10,000. De goederen, waarmede of ten aanzien van welke de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

5. Van de feiten strafbaar gesteld bij dit artikel worden de bij lid 2 strafbaar gestelde beschouwd als misdrijven, de overige als overtredingen.".

Art. VII. Artikel 9 wordt gelezen als volgt:

„1. Met het opsporen van de feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, behalve de hij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast alle ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie, de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen, alsmede zij, die daartoe door Onzen Minister zijn aangewezen.

2. De opsporingsambtenaren kunnen te allen tijde inzage vorderen van alle boeken en bescheiden, waarvan zij voor de goede vervulling van hun taak inzage noodig oordeelen.

3. Zij hebben te allen tijde toegang tot alle plaatsen, daaronder begrepen lokalen, erven en woningen, waarin of waarop zich naar redelijk vermoeden voorwerpen kunnen bevinden, leidende tot opsporing van de in artikel 8 bedoelde feiten. Wordt hun de toegang geweigerd, dan verschaffen zij zich dien desnoods met inroeping van den sterken arm.

4. In woningen treden zij tegen den wil van den bewoner niet binnen dan vergezeld van een commissaris van politie of den burgemeester van de Gemeente of wel voorzien van een bijzonderen schriftelijken last, in den zin van artikel 121 van het Wetboek van Strafvordering, van een commissaris van politie en in Gemeenten, waar geen commissaris is, van den burgemeester. Van dit binnentreden wordt binnen tweemaal vier en twintig uren proces-verbaal opgemaakt. Daarin wordt mede van het tijdstip van het binnentreden en van het daarmede beoogde doel melding gemaakt. De opsporingsambtenaren zijn bevoegd zich van bepaalde door hen aangewezen personen te doen vergezellen. In dat geval wordt hiervan in het proces-verbaal melding gemaakt.".

Art. VIII. Artikel 10 vervalt.

Art. IX. Artikel 11 wordt artikel 10; in lid 3 wordt in plaats van: „den eersten Januari 1938," gelezen: „den eersten Januari 1941,".

Art. X. De considerans van de wet wordt gelezen als volgt: „Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de levensbelangen des lands vorderen, dat in de tegenwoordige bijzondere omstandigheden tijdelijke maatregelen met betrekking tot den invoer kunnen worden genomen tegen overmatigen invoer van goederen uit het buitenland of ter verdediging en bevordering van den export;".

Art. XI. 1. De Crisisinvoerwet 1931 (*Stbl.* n°. 535), zooals zij luidt na de laatstelijk bij deze wet daarin gebrachte wijzigingen, wordt op Onzen last in het *Staatsblad* geplaatst.

2. De aldus gewijzigde wet kan worden aangehaald onder de benaming „Crisisinvoerwet", mits met vermelding van den jaargang en het nummer van het *Staatsblad*, waarin de in het vorig lid bedoelde plaatsing is geschied.

Art. XI*a*. Koninklijke besluiten, welke genomen zijn krachtens de Crisisinvoerwet 1931 (*Staatsblad* n°. 535) en nog van kracht zijn op het tijdstip, waarop deze wet in werking treedt, worden geacht te zijn genomen krachtens de genoemde wet, zooals die door deze wet is gewijzigd.

Art. XII. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag volgende op dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te Amsterdam, den 27sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 31 *December* 1937.)

S. 639 N.

28 *December* 1937. BESLUIT, houdende bekendmaking in het *Staatsblad* van de Crisisinvoerwet 1931 (*Staatsblad* n°. 535), zooals deze luidt na de laatstelijk bij de wet van 27 December 1937 (*Staatsblad* n°. 639 M) daarin gebrachte wijzigingen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken van 27 December 1937, n°. 50274 J.A., Directie van Handel en Nijverheid;

Gelet op artikel XI van de wet van 27 December 1937, Staatsblad n°. 639 M;

Hebben goedgevonden en verstaan:

den tekst der Crisisinvoerwet 1931 (*Staatsblad* n°. 535), zooals deze wet laatstelijk is gewijzigd bij de wet van 27 December 1937 (*Staatsblad* n°. 639 M), algemeen bekend te maken door bijvoeging van dien gewijzigden tekst, in zijn geheel, bij dit Besluit.

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 28sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 31 *December* 1937.)

TEKST *van de Crisisinvoerwet 1931 (Staatsblad n°. 535) zooals deze luidt na de daarin bij de wetten van 17 November 1933 (Staatsblad n°. 596) en van 27 December 1937 (Staatsblad n°. 639 M) gebrachte wijzigingen (ingevolge artikel XI. lid 2, der laatstgenoemde wet aan te halen als Crisisinvoerwet 1937 (Staatsblad n°. 639 N)).*

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de levensbelangen des lands vorderen, dat in de tegenwoordige bijzondere omstandigheden tijdelijke maatregelen met betrekking tot den invoer kunnen worden genomen tegen overmatigen invoer van goederen uit het buitenland of ter verdediging en bevordering van den export;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Voor de toepassing dezer wet wordt verstaan:

1°. onder „Onze Minister", Onze Minister met de uitvoering van deze wet belast;

2°. onder „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

3°. onder „waarde", de waarde, welke aan de goederen bij den invoer voor de heffing van het statistiekrecht moet worden toegekend.

Art. 2. 1. Wij kunnen op voordracht van Onzen Minister, nadat daarover eene door Ons te benoemen Commissie zal zijn gehoord, bepalen, dat telkens gedurende een door Ons te bepalen tijdvak:

a. de invoer van bepaalde goederen of van bepaalde soorten van goederen zal zijn verboden, voorzoover de totale waarde, dan wel de totale hoeveelheid of het totale gewicht van den invoer daarvan hooger zou zijn dan een bedrag, hetwelk tot een gedurende een of meer voorafgaande tijdvakken aan gelijke, onderscheidenlijk soortgelijke goederen ingevoerd bedrag in een door Ons te bepalen verhouding staat;

b. de invoer van bepaalde goederen of van bepaalde soorten van goederen, herkomstig of van oorsprong uit ieder land zal zijn verboden, voorzoover de totale waarde, dan wel de totale hoeveelheid of het totale gewicht van den invoer daarvan uit dat land hooger zou zijn dan een bedrag, hetwelk tot een gedurende een of meer voorafgaande tijdvakken aan gelijke, onderscheidenlijk soortgelijke goederen uit dat land ingevoerd bedrag in een door Ons te bepalen verhouding staat;

c. de invoer van bepaalde goederen of van bepaalde soorten van goederen, herkomstig of van oorsprong uit een of meer door Ons aangewezen landen zal zijn verboden, voorzoover de totale waarde, dan wel de totale hoeveelheid of het totale gewicht van den invoer daarvan uit dat land of die landen hooger zou zijn dan een bedrag, hetwelk tot een gedurende een of meer voorafgaande tijdvakken aan gelijke, onderscheidenlijk soortgelijke goederen uit dat land of die landen ingevoerd bedrag in een door Ons te bepalen verhouding staat;

d. bij toepassing van het hiervóór onder *c* bepaalde de invoer van zoodanige goederen

uit de niet aangewezen landen gezamenlijk zal zijn verboden, voorzoover de totale waarde, de totale hoeveelheid of het totale gewicht van dien invoer een op overeenkomstige wijze vastgesteld bedrag zou overtreffen.

2. Bij een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan Onze Minister worden gemachtigd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit bepaaldelijk door hem aan te wijzen landen.

3. Bij een besluit, als in dit artikel bedoeld, worden regelen vastgesteld betreffende de wijze, waarop aan het in de beide voorgaande leden bepaalde uitvoering zal worden gegeven, alsmede betreffende den invoer van de ingevolge die bepalingen vastgestelde contingenten. Daarbij kan ten aanzien van het geheel of van een door Ons te bepalen deel dier contingenten worden bepaald aan wie de invoer zal zijn toegestaan en op welke wijze die invoer over deze belanghebbenden zal worden verdeeld.

4. De in het vorig lid bedoelde regelen kunnen voorschriften inhouden betreffende:

a. de bevoegdheid van Onzen Minister om de verdeeling vast te stellen van het deel van de contingenten, omtrent welks verdeeling door Ons geen regelen zijn gesteld;

b. de bevoegdheid van Onzen Minister om, indien een bij het besluit aangewezen soort van goederen meerdere groepen van goederen omvat, te bepalen tot welke waarde, hoeveelheid of gewicht elk dier groepen zal mogen worden ingevoerd en op welke wijze de aldus toegestane invoer, met inachtneming van de bij het besluit gegeven voorschriften, over de belanghebbenden zal worden verdeeld;

c. de bevoegdheid van Onzen Minister om aan den invoer van ingevolge lid 1 en lid 2 vastgestelde contingenten voorwaarden te verbinden, welke dienen ter bevordering van de normale marktverhoudingen;

d. de bevoegdheid van Onzen Minister om van hem, die de goederen wenscht in te voeren, het stellen van een door dien Minister te bepalen bankgarantie of andere zekerheid te vorderen, alsmede een schriftelijke verklaring, waarbij de belanghebbende zich verplicht daarvan een telkens door dien Minister te bepalen bedrag te doen betalen aan den Staat, indien naar het oordeel van dien Minister eenige krachtens deze wet gestelde regel of voorwaarde door den belanghebbende niet of niet volledig is nagekomen;

e. de bevoegdheid van Onzen Minister om, wanneer het bepaalde onder *a.* of *d.* van lid 1 toepassing heeft gevonden, nadere bepalingen vast te stellen betreffende den invoer, binnen het door Ons vastgestelde contingent, van goederen herkomstig of van oorsprong uit bepaalde, door hem aangewezen landen;

f. de bevoegdheid van Onzen Minister om van de bij het besluit vastgestelde regelen, in bijzondere gevallen, af te wijken;

g. de vaststelling van de bedragen, welke ter bestrijding van kosten, aan de uitvoering van het besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

5. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de Nederlandsche Staatscourant bekend gemaakt.

Art. 2*bis*. Een besluit, als in het vorig artikel bedoeld, kan door Ons, op voordracht van Onzen Minister, nadat daarover de in artikel 2, lid 1, bedoelde Commissie zal zijn gehoord, vóór den afloop van het daarbij bepaalde tijdvak worden ingetrokken.

Art. 3. 1. Na het nemen van een besluit, als bedoeld in artikel 2, wordt onverwijld een voorstel van wet tot bekrachtiging van dat besluit aan de Staten-Generaal gedaan.

2. Indien het voorstel wordt ingetrokken, of indien een van beide Kamers der Staten-Generaal tot niet-aanneming van het voorstel besluit, wordt het besluit onverwijld ingetrokken.

Art. 4. Invoer van krachtens artikel 2 aangewezen goederen, waarvan niet ten genoegen van Onzen Minister en van Onzen Minister van Financiën de oorsprong of herkomst blijkt, is gedurende het bij Ons besluit bepaalde tijdvak verboden.

Art. 5. 1. Door Onzen Minister kan in overleg met Onzen Minister van Financiën worden bepaald, dat en in hoeverre een verbod van invoer krachtens het bepaalde in de artikelen 2 en 4 niet zal gelden voor goederen, welke worden ingevoerd met geheele of gedeeltelijke vrijstelling van invoerrecht ingevolge een der artikelen 15, 16, 17, 18, 19 of 22 der Tariefwet 1934 of indien het goederen betreft, die niet aan invoerrecht zijn onderworpen, met vrijstelling van statistiekrecht ingevolge artikel 3, letter *a*, *b*, *c*, *d*, *e*, *g*, *j* of *k* der Wet op het statistiekrecht (Staatsblad 1932, n°. 231) een en ander voor zoover aan de voorwaarden voor deze vrijstellingen wordt voldaan.

2. Ook indien een vrijstelling van een verbod van invoer ingevolge het bepaalde in het vorig lid wordt verleend, tellen, tenzij Onze Minister anders bepaalt, de aldus ingevoerde goederen mede voor de vaststelling, of de krachtens artikel 2 toegelaten waarde, hoeveelheid of gewicht van invoer is bereikt.

Art. 6. Onze Minister kan bepalen, dat goederen, ten aanzien van welke een besluit geldt, als in artikel 2 bedoeld, uitsluitend langs door hem in overleg met Onzen Minister van Financiën aan te wijzen kantoren, binnen het Rijk mogen worden gebracht.

Artikel 7. Bij aangifte met bestemming ten wederuitvoer of tot opslag in entrepôt van buitenlandsche goederen, ten aanzien van welke een besluit geldt, als in artikel 2 bedoeld, kan eene zekerheid verlangd worden ten bedrage van de waarde dier goederen boven het eventueel anders reeds als zekerheid gevorderde bedrag, welke eerstbedoelde zekerheid, voorzoover de goederen niet binnen den gestelden termijn op regelmatige wijze hunne opgegeven bestemming blijken gevolgd te hebben, ten bate van 's Rijks schatkist invorderbaar zal zijn.

Art. 8. 1. Hij die goederen invoert in strijd met het bepaalde bij of krachtens de artikelen 2 of 4, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste 3 maanden of geldboete van ten hoogste f 10,000. De goederen waarmede of ten aanzien van welke de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

2. Indien de schuldige opzettelijk het feit begaat, wordt hij gestraft met gevangenisstraf

van ten hoogste 6 maanden of geldboete van ten hoogste f 10,000.

3. Andere overtreding van voorschriften krachtens deze wet gegeven, voorzoover uitdrukkelijk aangeduid als strafbaar feit in den zin van dit artikel, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste 2 maanden of geldboete van ten hoogste f 5000.

4. Hij die eenig goed verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop of ter aflevering in voorraad heeft, waarvan hij weet of redelijkerwijze moet vermoeden, dat het is ingevoerd in strijd met het bepaalde bij of krachtens de artikelen 2 of 4, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste 3 maanden of geldboete van ten hoogste f 10,000. De goederen, waarmede of ten aanzien van welke de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

5. Van de feiten strafbaar gesteld bij dit artikel worden de bij lid 2 strafbaar gestelde beschouwd als misdrijven, de overige als overtredingen.

Art. 9. 1. Met het opsporen van de feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast alle ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie, de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen, alsmede zij, die daartoe door Onzen Minister zijn aangewezen.

2. De opsporingsambtenaren kunnen te allen tijde inzage vorderen van alle boeken en bescheiden, waarvan zij voor de goede vervulling van hun taak inzage noodig oordeelen.

3. Zij hebben te allen tijde toegang tot alle plaatsen, daaronder begrepen lokalen, erven en woningen, waarin of waarop zich naar redelijk vermoeden voorwerpen kunnen bevinden, leidende tot opsporing van de in artikel 8 bedoelde feiten. Wordt hun de toegang geweigerd, dan verschaffen zij zich dien desnoods met inroeping van den sterken arm.

4. In woningen treden zij tegen den wil van den bewoner niet binnen dan vergezeld van een commissaris van politie of den burgemeester van de Gemeente of wel voorzien van een bijzonderen schriftelijken last, in den zin van artikel 121 van het Wetboek van Strafvordering, van een commissaris van politie en in Gemeenten, waar geen commissaris is, van den burgemeester. Van dit binnentreden wordt binnen tweemaal vier en twintig uren proces-verbaal opgemaakt. Daarin wordt mede van het tijdstip van het binnentreden en van het daarmede beoogde doel melding gemaakt. De opsporingsambtenaren zijn bevoegd zich van bepaalde door hen aangewezen personen te doen vergezellen. In dat geval wordt hiervan in het proces-verbaal melding gemaakt.

Art. 10. 1. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel „Crisisinvoerwet", met vermelding van den jaargang en het nummer van het *Staatsblad*, waarin zij is geplaatst.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag volgende op dien harer afkondiging.

3. Behalve ten aanzien van de begane strafbare feiten, vervalt zij met ingang van den eersten Januari 1941, tenzij reeds vóór gemelden dag door Ons, den Raad van State gehoord, zal zijn verklaard, dat de omstandigheden haar verder voortbestaan niet noodig maken, in welk geval zij vervalt ten dage van deze verklaring.

OVERGANGS- *en slot-bepalingen van de wet van 27 December 1937 (Staatsblad n°. 639 M).*

Art. XI. 1. De Crisisinvoerwet 1931 (*Staatsblad* n°. 535), zooals zij luidt na de laatstelijk bij deze wet daarin gebrachte wijzigingen, wordt op Onzen last in het *Staatsblad* geplaatst.

2. De aldus gewijzigde wet kan worden aangehaald onder de benaming „Crisisinvoerwet", mits met vermelding van den jaargang en het nummer van het *Staatsblad*, waarin de in het vorig lid bedoelde plaatsing is geschied.

Art. XI*a*. Koninklijke besluiten, welke genomen zijn krachtens de Crisisinvoerwet 1931 (Staatsblad n°. 535) en nog van kracht zijn op het tijdstip, waarop deze wet in werking treedt, worden geacht te zijn genomen krachtens de genoemde wet, zooals die door deze wet is gewijzigd.

Art. XII. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag volgende op dien harer afkondiging.

Behoort bij Koninklijk Besluit van 28 December 1937, Staatsblad n°. 639 N.

Mij bekend,
De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

S. 639 X.

31 *December* 1937. WET, houdende enkele voorzieningen in verband met de wijziging van het gebied van de Kamers van Koophandel en Fabrieken voor West-Friesland en Holland's Noorderkwartier door de wet van 31 Mei 1937, *Staatsblad* N°. 521.

Bijl. Hand. II 1937/38, 368.
Hand. II 1937/38, bladz. 965.
Bijl. Hand. I 1937/38, 368.
Hand. I 1937/38, bladz. 66.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben dat het wenschelijk is, in verband met de wijziging van het gebied van de Kamers van Koophandel en Fabrieken voor West-Friesland en Holland's Noorderkwartier door de wet van 31 Mei 1937, *Staatsblad* N°. 521, enkele voorzieningen te treffen met betrekking tot de inschrijving in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Holland's Noorderkwartier van de in de Wieringermeer gevestigde, in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor West-Friesland ingeschreven zaken en met betrekking tot het kiesrecht voor laatstgenoemde Kamer van Koophandel en Fabrieken van de bij deze zaken belanghebbende personen, wier namen op het tijdstip van inwerkingtreding van de wet van 31 Mei 1937, *Staatsblad* N°. 521, in het handelsregister van eerstgenoemde Kamer van Koophandel en Fabrieken voorkomen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. 1. Zaken, op het tijdstip van inwerkingtreding van de wet van 31 Mei 1937, *Staatsblad* N°. 521, ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor West-Friesland, worden, voorzoover zij alsdan gevestigd zijn in het gebied van de Wieringermeer, van dat tijdstip af geacht te zijn ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Holland's Noorderkwartier.

2. Zij, die op grond van de inschrijving van een zaak, als bedoeld in het vorig lid, op een der kiezerslijsten voor de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor West-Friesland zijn geplaatst, worden geacht van het in het vorig lid bedoelde tijdstip af te zijn geplaatst op de overeenkomstige kiezerslijst voor de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Holland's Noorderkwartier. Voor hun verkiesbaarheid tot lid van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Holland's Noorderkwartier wordt rekening gehouden met den tijd, gedurende welken zij tevoren kiezer voor de betrokken afdeeling van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor West-Friesland waren.

3. Ten aanzien van hen, die betrokken zijn bij een zaak, als bedoeld in het eerste lid, wordt voor het opmaken van de kiezerslijsten voor de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Holland's Noorderkwartier medegerekend de tijd, onmiddellijk voorafgaande aan het in het eerste lid bedoelde tijdstip, gedurende welken hun namen op grond van de inschrijving van die zaak in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor West-Friesland voorkwamen.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 18 *Januari* 1938.)

S. 669.

9 *December* 1937. BESLUIT tot toepassing van artikel 12 van de Landbouw-Crisiswet 1933 op den uitvoer van fruit, zuidvruchten en warmoezerijgewassen. (*„Crisis-Tuinbouwbesluit (uitvoermonopolie)"*).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken van den 13 November 1937, n°. 27497, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op artikel 12 van de Landbouw-Crisiswet 1933;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 22 October 1937, n°. 871);

Gehoord den Raad van State (advies van den 23 November 1937, n°. 53);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 7 December 1937, n°. 28439, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. in te trekken het Crisis-Tuinbouwbesluit 1934 II;

B. te bepalen als volgt:

Art. 1. Voor het tijdvak, aanvangende met ingang van een nader door Ons te bepalen dag en eindigende met ingang van een nader door Ons te bepalen dag, is de uitvoer van door Ons aan te wijzen fruit, zuidvruchten en warmoezerijgewassen, al dan niet bewerkt of verwerkt, slechts toegestaan aan een, door Onzen Minister daartoe als monopoliehouder aan te wijzen, rechtspersoonlijkheid bezittend lichaam.

2. De aanvang zoowel als het einde van het in het vorig artikel bedoelde tijdvak kan verschillend worden bepaald voor verschillende in dat artikel bedoelde producten, benevens voor de verschillende soorten, variëteiten, kwaliteiten, deelen, bewerkingen en verwerkingen van die producten, alsmede naar gelang van het land van bestemming.

3. Dit besluit kan worden aangehaald als: „Crisis-Tuinbouwbesluit (uitvoermonopolie)" en treedt in werking met ingang van 1 Januari 1938.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Amsterdam, den 9den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 24 *December* 1937.)

S. 670.

11 *December* 1937. BESLUIT tot toepassing van artikel 12 van de Landbouw-Crisiswet 1933 op den invoer van fruit, zuidvruchten en warmoezerijgewassen. (*„Crisis-Tuinbouwbesluit (invoermonopolie)"*).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken van den 13 November 1937, N°. 27498, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op artikel 12 van de Landbouw-Crisiswet 1933;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 22sten October 1937, N°. 872);

Gehoord den Raad van State (advies van den 23sten November 1937, N°. 54);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 7en December 1937, N°. 28445, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen als volgt:

Art. 1. Voor het tijdvak, aanvangende met ingang van een nader door Ons te bepalen dag en eindigende met ingang van een nader door Ons te bepalen dag, is de invoer van door Ons aan te wijzen fruit, zuidvruchten en warmoezerijgewassen, bewerkt of onbewerkt, verwerkt of onverwerkt, slechts toegestaan aan een, door Onzen Minister daartoe als mono-

poliehouder aan te wijzen, rechtspersoonlijkheid bezittend lichaam.

2. De aanvang zoowel als het einde van het in het vorig artikel bedoelde tijdvak kan verschillend worden bepaald voor de verschillende in dat artikel bedoelde producten, benevens voor de verschillende soorten, variëteiten, kwaliteiten, deelen, bewerkingen en verwerkingen van die producten, alsmede voor de verschillende landen van herkomst.

3. Dit besluit kan worden aangehaald als: „Crisis-Tuinbouwbesluit (invoermonopolie)" en treedt in werking met ingang van 1 Januari 1938.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 11den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 24 *December* 1937.)

S. 671.

15 *December* 1937. BESLUIT tot wijziging van diverse besluiten, te weten het Crisis-Grenscontrôlebesluit 1935 (Algemeen), het Crisis-Denaturatiebesluit 1936, het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934, het Crisis-Akkerbouwgroepenbesluit 1936, het Crisis-Tarwebesluit 1936 I, het Crisis-Tarwebesluit 1936 II, het Vee- en Vleeschmonopoliebesluit 1936, het Crisis-Rundveebesluit 1934 I en het Crisis-Varkensbesluit 1936.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken van 18 November 1937, N°. 27499, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op artikel 69, lid 3, van de Grondwet, op artikel 9 van de Landbouw-Crisiswet 1933, alsmede op de navolgende besluiten, te weten het Crisis-Grenscontrôlebesluit 1935 (Algemeen), het Crisis-Denaturatiebesluit 1936, het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934, het Crisis-Akkerbouwgroepenbesluit 1936, het Crisis-Tarwebesluit 1936 I, het Crisis-Tarwebesluit 1936 II, het Vee- en Vleeschmonopoliebesluit 1936, het Crisis-Rundveebesluit 1934 I en het Crisis-Varkensbesluit 1936;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 22 October 1937, N°. 869);

Gehoord den Raad van State (advies van 23 November 1937, N°. 57);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 10 December 1937, N°. 28442, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Heben goedgevonden en verstaan:

I. voornoemde besluiten te wijzigen in dier voege, dat in de navolgende artikelen het jaartal „1938" wordt vervangen door het jaartal „1939", te weten in:

A. artikel 6 van het Crisis-Grenscontrôlebesluit 1935 (Algemeen);

B. artikel 5 van het Crisis-Denaturatiebesluit 1936;

C. artikel 31, aanhef, en onder *a*, van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934;

D. artikel 8 van het Crisis-Akkerbouwgroepenbesluit 1936;

E. artikel 11 van het Crisis-Tarwebesluit 1936 I;

F. artikel 19 van het Crisis-Tarwebesluit 1936 II;

G. artikel 3 van het Vee- en Vleeschmonopoliebesluit 1936;

H. artikel 8 van het Crisis-Rundveebesluit 1934 I;

I. artikel 12 van het Crisis-Varkensbesluit 1936;

II. voornoemde besluiten, behalve het Crisis-Grenscontrôlebesluit 1935 (Algemeen) en het Crisis-Varkensbesluit 1936, te wijzigen in dier voege, dat daarin wordt ingevoegd een nieuw artikel, luidende als volgt:

„1. Van een of meer bepalingen van dit besluit kan door Ons, al dan niet onder daarbij te stellen voorwaarden, geheel of gedeeltelijk ontheffing worden verleend.

2. Dit besluit kan door Ons geheel of gedeeltelijk worden ingetrokken.";

en wel te weten als:

A. artikel 4*a* in het Crisis-Denaturatiebesluit 1936;

B. artikel 30*f* in het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934 onder gelijktijdige invoeging van een daaraan voorafgaand nieuw intitulé, luidende als volgt: „§ 12*c*. Algemeene bepaling.", alsmede onder gelijktijdige vervanging van het woord „Algemeene" door het woord „Inleidende" in het intitulé van § 1;

C. artikel 7*a* in het Crisis-Akkerbouwgroepenbesluit 1936, onder gelijktijdige vervanging van het woord „bepaling" door het woord „bepalingen" in het intitulé van § 4;

D. artikel 10*a* in het Crisis-Tarwebesluit 1936 I;

E. artikel 18*a* in het Crisis-Tarwebesluit 1936 II;

F. artikel 2*a* in het Vee- en Vleeschmonopoliebesluit 1936;

G. artikel 7*a* in het Crisis-Rundveebesluit 1934 I;

III. het Crisis-Varkensbesluit 1936 te wijzigen in dier voege, dat artikel 11 wordt gelezen als volgt:

„*Art.* 11. 1. Van een of meer bepalingen van dit besluit kan door Ons, al dan niet onder daarbij te stellen voorwaarden, geheel of gedeeltelijk ontheffing worden verleend.

2. Dit besluit kan door Ons geheel of gedeeltelijk worden ingetrokken.";

IV. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 15den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 29 *December* 1937.)

S. 672.

17 *December* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Zuivelbesluit 1935 I, het Crisis-Zuivelbesluit 1936 (Uitvoer) en het Crisis-Melkbesluit 1936.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken van den 12den November 1937, N°. 26974, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op artikel 9 van de Landbouw-Crisiswet 1933, alsmede op het Crisis-Zuivelbesluit 1935 I, het Crisis-Zuivelbesluit 1936 (Uitvoer) en het Crisis-Melkbesluit 1936;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 22sten October 1937, N°. 866);

Gehoord den Raad van State (advies van den 23sten November 1937, N°. 46);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 14den December 1937, N°. 28443, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

Art. 1. *a*. Het Crisis-Zuivelbesluit 1935 I wordt gewijzigd in dier voege, dat in het bepaalde onder B het jaartal 1938 wordt vervangen door het jaartal 1939;

b. Het Crisis-Zuivelbesluit 1936 (Uitvoer) wordt gewijzigd in dier voege, dat in het bepaalde in artikel 10 het jaartal 1938 wordt vervangen door het jaartal 1939;

c. Het Crisis-Melkbesluit 1936 wordt gewijzigd in dier voege, dat in het bepaalde in artikel 24 het jaartal 1938 wordt vervangen door het jaartal 1939.

2. Voornoemde besluiten te wijzigen in dier voege, dat daarin wordt ingevoegd een nieuw artikel, luidende als volgt:

„1. Van een of meer bepalingen van dit besluit kan door Ons, al dan niet onder daarbij te stellen voorwaarden, geheel of gedeeltelijk ontheffing worden verleend.

2. Dit besluit kan door Ons geheel of gedeeltelijk worden ingetrokken."

en wel te weten als volgt:

A. Artikel 42*a* in het Crisis-Zuivelbesluit 1935 I, onder § 11 Slotbepalingen;

B. Artikel 9*a* in het Crisis-Zuivelbesluit 1936 (Uitvoer);

C. Artikel 22*a* in het Crisis-Melkbesluit 1936.

3. Dit Besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien zijner afkondiging.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit Besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 17den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 30 *December* 1937.)

S. 673.

17 *December* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Gedroogde Garnalenbesluit 1936 I.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken van 6 November 1937, N°. 26315, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op artikel 9 der Landbouw-Crisiswet 1933 en op het Gedroogde Garnalenbesluit 1936 I;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 22 October 1937, N°. 875);

Gehoord den Raad van State (advies van 30 November 1937, N°. 47);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 14 December 1937, N°. 29090, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

A. in artikel 1 van het Gedroogde Garnalenbesluit 1936 I wordt de zinsnede „ „garnalendroger": een ieder, die als georganiseerde is aangesloten bij de crisis-organisatie en als zoodanig toegelaten is tot de groep „erkende garnalendrogers";" gewijzigd, zoodat zij wordt gelezen als volgt: „ „garnalendroger": een ieder, die met inachtneming van het in artikel 3*a* bepaalde als georganiseerde is aangesloten bij de crisis-organisatie en als zoodanig toegelaten tot de groep „erkende garnalendrogers";".

B. in het onder A genoemde besluit wordt ingevoegd een nieuw artikel 3*a*, luidende:

„Door de crisis-organisatie kunnen in de groep „erkende garnalendrogers" slechts worden toegelaten degenen, die in het jaar 1937 het drogen van garnalen als bedrijf hebben uitgeoefend, of door Onzen Minister als zoodanig zijn toegelaten."

C. in artikel 7 van het onder A genoemde besluit wordt in plaats van „1938" gelezen „1939".

D. in artikel 8 van het onder A genoemde besluit wordt in plaats van „Gedroogde Garnalenbesluit 1936 I" gelezen „Gedroogde garnalen-besluit 1936 I".

E. dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 17den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 30 *December* 1937.)

S. 674.

---

20 *December* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Boomkweekerijbesluit 1937.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken van den 13 November

1937, N°. 27500, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 9, 12, 13 en 14 van de Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933, het Crisis-Heffingsbesluit en het Crisis-Monopoliebesluit 1933;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 22 October 1937, N°. 877);

Gehoord den Raad van State (advies van den 23 November 1937, N°. 50);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Economische Zaken van den 16 December 1937, N°. 30371, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. het Crisis-Boomkweekerijbesluit 1937 te wijzigen als volgt:

I. In het bepaalde onder B wordt het jaartal „1938" gewijzigd in: „1939".

II. Artikel 1, onder 1° wordt gewijzigd als volgt:

„1°. „boomkweekerijproducten": winterharde houtgewassen, ten aanzien waarvan de wijze van kweeken aannemelijk maakt, dat de producten bestemd zijn, om te worden geleverd in hun geheel, in levenden staat, al dan niet in pot of kuip, al dan niet in winterrust, doch niet verlaat of vervroegd in koel- of trekruimten;".

III. Artikel 1, onder 2° wordt gewijzigd als volgt:

„2°. „vergunning": de in artikel 2, lid 1, onder *b* van dit besluit bedoelde vergunning;".

IV. In artikel 2, lid 2 wordt het woord: „gestelde" gewijzigd in: „gesteld".

V. In artikel 3, lid 1 wordt het jaartal: „1936" gewijzigd in: „1937".

VI. Artikel 3, lid 2 wordt gewijzigd als volgt:

„2. Door of vanwege Onzen Minister kan aan een aangeslotene een vergunning worden uitgereikt, indien deze aan één of meer der in het eerste lid van dit artikel gestelde vereischten niet voldoet.".

VII. Aan artikel 3 wordt toegevoegd een vierde lid, luidende als volgt:

„4. Bij toepassing van het bepaalde in het tweede lid van dit artikel kan door of vanwege Onzen Minister:

a. de daar bedoelde uitreiking afhankelijk worden gesteld van één of meer bijzondere voorwaarden, welke voorwaarden mede kunnen inhouden het betalen van een geldsom aan de Centrale ten behoeve van het fonds;

b. bij de uitreiking worden bepaald, dat de vergunning en het daarin uitgedrukt teelrecht niet kunnen worden overgeschreven op naam van derden;

c. bij de uitreiking worden bepaald, dat het daarin uitgedrukt teeltrecht aan den houder slechts wordt verleend gedurende het loopend kalenderjaar.".

VIII. Artikel 4, onder *b* wordt gewijzigd als volgt:

„*b.* voor den persoon van den in het bewijs der vergunning vermelden aangeslotene;".

IX. Artikel 5, lid 1 wordt gewijzigd als volgt:

„1. De voor het kalenderjaar 1938 uit te reiken vergunning moet inhouden de oppervlakte gronds, waarop door den in de vergunning genoemden aangeslotene boomkweekerijproducten mogen worden gekweekt, welke oppervlakte wordt berekend naar een door Onzen Minister vast te stellen percentage van de oppervlakte, waarop de aangeslotene in het kalenderjaar 1937 deze producten mocht kweeken, met dien verstande, dat dit percentage verschillend kan zijn voor de verschillende soorten en variëteiten dezer producten.".

X. Artikel 6, lid 3 wordt gewijzigd als volgt:

„3. Bij toepassing van het bepaalde in het eerste lid, onder *b* van dit artikel kunnen door of vanwege Onzen Minister terzake van de daar bedoelde verleening voorwaarden worden gesteld, dan wel of zoomede bepalingen worden vastgesteld, als bedoeld in het vierde lid van artikel 3 van dit besluit.".

XI. Artikel 7 wordt gewijzigd als volgt:

„Door Onzen Minister kunnen regelen worden gesteld, krachtens welke ten verzoeke van tot den grond gerechtigde-, dan wel andere belanghebbenden bij het bedrijf van den houder eener vergunning deze vergunning aan den houder geheel of gedeeltelijk kan worden ontnomen, indien de houder de belangen van bovengenoemde belanghebbenden heeft geschaad, schaadt of dreigt te schaden.".

XII. Artikel 8, lid 2 wordt gewijzigd als volgt:

„2. Bij toepassing van het bepaalde in het vorig lid, onder *b* kan de daar bedoelde overschrijving door of vanwege Onzen Minister afhankelijk worden gesteld van één of meer bijzondere voorwaarden, welke voorwaarden mede kunnen inhouden het betalen van een geldsom aan de Centrale ten behoeve van het fonds.".

XIII. Artikel 11 wordt vernummerd 12, terwijl wordt ingevoegd een nieuw artikel 11, luidende als volgt:

„1. Dit besluit kan door Ons te allen tijde geheel of gedeeltelijk worden ingetrokken.

2. Van een of meer bepalingen van dit besluit kan door Ons al dan niet onder daarbij te stellen voorwaarden geheele of gedeeltelijke ontheffing worden verleend.".

B. Te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien der afkondiging.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 20sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 30 *December* 1937.)

S. 675.

20 *December* 1937. BESLUIT, houdende toepassing op bloembollen van de artikelen 9. 10, 13 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en van het Crisis-Heffingsbesluit 1933. (*„Bloembollensaneeringsplan 1938 (Export)".*)

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken van den 13 November 1937, N°. 27501, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 9, 10, 13 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, op het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en op het Crisis-Heffingsbesluit 1933;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 22 October 1937, n°. 878);

Gehoord den Raad van State (advies van den 23 November 1937, n°. 51);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 16 December 1937, n°. 30367, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. in te trekken het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Export);

B. te bepalen voor het tijdvak, ingaande op den dag van het in werking treden van dit besluit en eindigende op den 31sten December 1938:

Art. 1. Dit besluit neemt over de terminologie van artikel 1 van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en van artikel 1 van het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en verstaat voorts onder:

1°. „bloembollen": bollen van hyacinthen, tulpen en narcissen;

2°. „vergunning": de in artikel 2, lid 2, onder *b* en 3 van dit besluit bedoelde vergunning;

3°. „Centrale": een door Onzen Minister aan te wijzen Crisis-Organisatie;

4°. „aangeslotene": dengene, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale en door haar is toegelaten tot den groep exporteurs van bloembollen;

5°. „Stichting": een door Onzen Minister aan te wijzen rechtspersoonlijkheid bezittende instelling, waarvan de statuten door hem zijn goedgekeurd;

6°. „teeltjaar": het jaar, loopende van 1 Augustus van eenig kalenderjaar tot 1 Augustus van het daarop volgend kalenderjaar.

2. 1. Het naar het buitenland aanbieden, verkoopen, in consignatie zenden en uitvoeren van bloembollen is verboden, indien deze niet voldoen aan door Onzen Minister daarvoor vast te stellen exportvereischten.

2. Het naar het buitenland aanbieden, verkoopen, in consignatie zenden en uitvoeren van bloembollen is slechts toegestaan aan een exporteur, die voldoet aan de navolgende voorwaarden:

a. dat hij is aangeslotene;

b. dat hij in het bezit is van een door of vanwege Onzen Minister te verleenen vergunning, waarvan het model door of vanwege Onzen Minister wordt vastgesteld;

c. dat hij blijkens een daaromtrent aan de Centrale overgelegd bewijsstuk heeft voldaan aan de door de Stichting voor den export van bloembollen gestelde voorwaarden;

d. dat hij alle door hem aan de Centrale uit hoofde van den export verschuldigde gelden heeft betaald, dan wel terzake van die betaling met en ten genoegen van de Centrale een regeling heeft getroffen;

e. dat hij heeft voldaan aan de krachtens artikel 4, lid 1, onder *b* en *d* van dit besluit door Onzen Minister aan exporteurs op te leggen verplichtingen.

3. Het bepaalde in het vorig lid onder *c* geldt niet voor:

a. bloembollen, welke in eenig teeltjaar onder goedkeuring van de Centrale voor acclimatiseering dan wel voor andere door de Centrale goedgekeurde doeleinden in het buitenland zijn opgeplant voorzoover ten genoegen der Centrale blijkt, dat deze uiterlijk in het daaraan volgend teeltjaar naar Nederland zijn teruggezonden;

b. bollen van narcissen van de variëteiten Paperwhite en Soleil d'Or en andere Tazetvariëteiten, zoomede voor bollen van Romeinsche hyacinthen;

c. species-tulipa's en eventueele andere door of vanwege Onzen Minister aan te wijzen botanische variëteiten.

3. 1. Door of vanwege Onzen Minister wordt aan een aangeslotene op zijn verzoek een vergunning uitgereikt, indien deze kan aantoonen, dat hij in het kalenderjaar 1937 den export van bloembollen rechtmatig heeft uitgeoefend.

2. Door of vanwege Onzen Minister kan aan een aangeslotene op zijn verzoek een vergunning worden uitgereikt, indien deze aan het in het eerste lid van dit artikel gesteld vereischte niet voldoet.

4. 1. De aangeslotene is verplicht:

a. om door Onzen Minister voor te schrijven boeken op door Onzen Minister vast te stellen wijze regelmatig bij te houden;

b. om door Onzen Minister voor te schrijven documenten en bescheiden op door Onzen Minister vast te stellen wijze op te maken;

c. om de onder *a* en *b* bedoelde boeken, documenten en bescheiden gedurende een door Onzen Minister vast te stellen tijd te bewaren;

d. om alle zendingen bloembollen, welke naar de landsgrenzen worden vervoerd met de bestemming om te worden uitgevoerd, gedurende het binnenlandsch vervoer tot aan de landsgrenzen vergezeld te doen gaan van door Onzen Minister aan te wijzen documenten, opgemaakt op door Onzen Minister vast te stellen wijze;

e. om bij daadwerkelijken uitvoer van de onder *d* genoemde zendingen de aldaar bedoelde documenten aan de Ambtenaren van de uiterste wacht dan wel andere bevoegde douane- of grenscontrôle-ambtenaren in te leveren, teneinde deze te hunner beschikking te laten.

5. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel: „Bloembollensaneeringsplan 1938 (Export)".

6. 1. Dit besluit kan door Ons te allen tijde geheel of gedeeltelijk worden ingetrokken.

2. Van een of meer bepalingen van dit besluit kan door Ons al dan niet onder daarbij te stellen voorwaarden geheele of gedeeltelijke ontheffing worden verleend.

7. Dit besluit treedt in werking met ingang van den 2den dag na dien der afkondiging.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst

en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 20sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 30 *December* 1937.)

S. 676.

20 *December* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Bloemkweekerijbesluit 1937.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken van den 13 November 1937, N°. 27503, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 9, 12, 13 en 14 van de Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933, het Crisis-Heffingsbesluit en het Crisis-Monopoliebesluit 1933;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 22 October 1937, N°. 879);

Gehoord den Raad van State (advies van den 23 November 1937, N°. 52);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Economische Zaken van den 16 December 1937, N°. 30368, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden.

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. Het Crisis-Bloemkweekerijbesluit 1937 te wijzigen als volgt:

I. In het bepaalde onder B wordt het jaartal: „1938" gewijzigd in: „1939".

II. In den aanvang van artikel 1 vervalt het Arabische cijfer 1.

III. Artikel 1, onder 1°., wordt gewijzigd als volgt:

„1°. „bloemkweekerijproducten": siergewassen, ten aanzien waarvan de wijze van kweeken aannemelijk maakt, dat de producten bestemd zijn, om in blad-, bloem- of vruchtdragenden toestand geheel of gedeeltelijk te worden geleverd, met inbegrip van:

a. bollen van hyacinthen, tulpen en narcissen, welke door bloemkweekers worden geteeld, uitsluitend teneinde deze als grondstof voor het eigen bloemkweekerijbedrijf aan te wenden;

b. alle bloembollen, bloemknollen, wortelstokgewassen, winterharde houtgewassen en vaste planten, uitsluitend voor zoover deze als grondstof voor het eigen bloemkweekerijbedrijf worden gebezigd;

doch met uitzondering van bloemen van hyacinthen, tulpen en narcissen, welke door een bloembollenteler rechtmatig van den kouden grond worden gesneden;".

IV. Artikel 1, onder 2°., wordt gewijzigd als volgt:

„2°. „vergunning": de in artikel 2, lid 1, onder *b*, van dit besluit bedoelde vergunning;".

V. in artikel 1, onder 3, wordt het getal: „3" gewijzigd in: „3°.".

VI. In artikel 1, onder 4, wordt het getal „4" gewijzigd in: „4°.".

VII. Aan artikel 2 wordt toegevoegd een derde lid, luidende als volgt:

„3. Onverminderd het bepaalde in de vorige leden van dit artikel is het telen van bollen van onderscheidenlijk hyacinthen, tulpen en narcissen slechts toegestaan aan aangeslotenen, voor wie daartoe, op de wijze als bedoeld in het derde en vierde lid van artikel 5, in de vergunning een oppervlakte uitdrukkelijk is aangewezen, met dien verstande, dat de geteelde bollen uitsluitend mogen worden aangewend als grondstof voor het eigen bloemkweekerijbedrijf.".

VIII. In artikel 3, lid 1, wordt het jaartal: „1936" gewijzigd in: „1937".

IX. Artikel 3, lid 2, wordt gewijzigd als volgt:

„2. Door of vanwege Onzen Minister kan aan een aangeslotene een vergunning worden uitgereikt, indien deze aan één of meer der in het eerste lid van dit artikel gestelde vereischten niet voldoet.".

X. Aan artikel 3 wordt toegevoegd een vierde lid, luidende als volgt:

„4. Bij toepassing van het bepaalde in het tweede lid van dit artikel kan door of vanwege Onzen Minister:

a. de daar bedoelde uitreiking afhankelijk worden gesteld van één of meer bijzondere voorwaarden, welke voorwaarden mede kunnen inhouden het betalen van een geldsom aan de Centrale ten behoeve van het fonds;

b. bij de uitreiking worden bepaald, dat de vergunning en het daarin uitgedrukt teeltrecht niet kunnen worden overgeschreven op naam van derden;

c. bij de uitreiking worden bepaald, dat het daarin uitgedrukt teelrecht aan den houder slechts wordt verleend gedurende het loopend kalenderjaar.

XI. Artikel 4, onder *b*, wordt gewijzigd als volgt:

„*b.* voor den persoon van den in het bewijs der vergunning vermelden aangeslotene;".

XII. In artikel 4, onder *d*, wordt het woord: „teeltwijze" gewijzigd in: „teeltwijzen".

XIII. In artikel 5, lid 1, wordt het jaartal: „1936" gewijzigd in: „1937".

XIV. Aan artikel 5 wordt toegevoegd een derde, vierde en vijfde lid, luidende als volgt:

„3. Ten opzichte van aangeslotenen, die gerechtigd zijn, om bollen van onderscheidenlijk hyacinthen, tulpen en narcissen te telen, uitsluitend teneinde deze voor het eigen bloemkweekerijbedrijf aan te wenden, moet het onder *b* van het eerste lid van dit artikel genoemd gedeelte van de in dat lid bedoelde oppervlakte, hetwelk aldaar is omschreven als: „al dan niet met losse ramen bedekte open grond", op de wijze, als is bepaald onder *c* van genoemd lid, door of vanwege Onzen Minister in de vergunning, dan wel in het, in artikel 4, onder *c*, van dit besluit bedoeld bewijsstuk worden onderverdeeld op zoodanige wijze, dat uitdrukkelijk wordt vermeld, welk gedeelte van de achter voornoemde teeltwijzen vermelde oppervlakte door den houder der vergunning desgewenscht met bollen van onderscheidenlijk hyacinthen, tulpen en narcissen zal mogen worden beteeld, uitsluitend teneinde deze voor het eigen bloemkweekerijbedrijf aan te wenden.

4. Het in het vorig lid bedoeld gedeelte

der aldaar genoemde oppervlakte, waarop de voormelde bloembollen mogen worden geteeld, wordt door of vanwege Onzen Minister vastgesteld ter grootte van de in 1933 door den aangeslotene daartoe rechtmatig geregistreerde oppervlakte, welke registratie door of vanwege Onzen Minister kan worden herzien, indien daartoe voldoende gronden aanwezig worden geacht.

5. Door of vanwege Onzen Minister kan ten behoeve van een aangeslotene, die aan een of meer der in het derde en vierde lid van dit artikel gestelde vereischten niet voldoet, een gedeelte der in het derde lid genoemde oppervlakte worden aangewezen, waarop door den aangeslotene desgewenscht bollen van hyacinthen, tulpen en narcissen mogen worden geteeld, uitsluitend teneinde deze voor het eigen bloemkweekerijbedrijf aan te wenden.".

XV. Artikel 6, lid 3, wordt gewijzigd als volgt:

„3. Bij toepassing van het bepaalde in het eerste lid, onder *b*, van dit artikel kunnen door of vanwege Onzen Minister terzake van de daar bedoelde verleening voorwaarden worden gesteld, dan wel of zoomede bepalingen worden vastgesteld, als bedoeld in het vierde lid van artikel 3 van dit besluit.".

XVI. Artikel 7 wordt gewijzigd als volgt:

„Door Onzen Minister kunnen regelen worden gesteld, krachtens welke ten verzoeke van tot den grond gerechtigde-, dan wel andere belanghebbenden bij het bedrijf van den houder eener vergunning deze vergunning aan den houder geheel of gedeeltelijk kan worden ontnomen, indien de houder de belangen van bovengenoemde belanghebbenden heeft geschaad, schaadt of dreigt te schaden.".

XVII. Artikel 8, lid 2, wordt gewijzigd als volgt:

„2. Bij toepassing van het bepaalde in het vorig lid, onder *b*, kan de daar bedoelde overschrijving door of vanwege Onzen Minister afhankelijk worden gesteld van één of meer bijzondere voorwaarden, welke voorwaarden mede kunnen inhouden het betalen van een geldsom aan de Centrale ten behoeve van het fonds.".

XVIII. Artikel 11 wordt vernummerd 12, terwijl wordt ingevoegd een nieuw artikel 11, luidende als volgt:

„1. Dit besluit kan door Ons te allen tijde geheel of gedeeltelijk worden ingetrokken.

2. Van een of meer bepalingen van dit besluit kan door Ons al dan niet onder daarbij te stellen voorwaarden geheele of gedeeltelijke ontheffing worden verleend.".

B. Te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien der afkondiging.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 20sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 30 *December* 1937.)

S. 677.

20 *December* 1937. BESLUIT, houdende toepassing van de artikelen 9, 13, 13*b* en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933 op gewassen van den tuinbouw. *(Crisis-Tuinbouwbesluit 1938 I.)*

Wij WILHELMINA, enz.:

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken van den 13den November 1937, n°. 27502, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 9, 13, 13*b* en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 22sten October 1937, n°. 876);

Gehoord den Raad van State (advies van den 23sten November 1937, n°. 56);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 16den December 1937, n°. 28437, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. te bepalen voor het tijdvak, aanvangende met ingang van 1 Januari 1938 en eindigende met ingang van 1 Januari 1939, als volgt:

Art. 1. 1. Dit besluit neemt over de terminologie van artikel 1 van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en van artikel 1 van het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en verstaat voorts onder

1°. „fruit": voor menschelijke consumptie geschikte vruchten, welke zijn gegroeid aan houtgewassen en welke in Nederland plegen te worden gekweekt;

2°. „warmoezerijgewassen": kruidachtige gewassen, voor zoover deze zelf dan wel de vruchten daarvan voor menschelijke consumptie geschikt zijn, zoomede de daaraan gegroeide, voor menschelijke consumptie geschikte vruchten, te weten: aardbei; andijvie; artisjok; augurk; biet; alle soorten stam-, stok- en tuinboonen, voor zoover de peul in groenen toestand wordt geoogst; alle soorten stam- en rijserwten, voor zoover de peul in groenen toestand wordt geoogst, met uitzondering van landbouwerwten; kervel; komkommers; alle koolsoorten met inbegrip van koolrabi; meirapen; meloen; alle roode bos-, breek- en waschpeen; peterselie; postelein; prei; raapstelen; rabarber; radijs, ramenas; schorseneer; selderij; sjalot; sla; specerijgewassen, zooals kervel, peper en zuring; spinazie; tomaten; uien met uitzondering van zaaiuien; veldsla; witlof; witlofwortel;

3°. „vroege aardappelen"; die soorten aardappelen, welke door Onzen Minister als zoodanig worden aangewezen;

„daarmede gelijkgestelde soorten aardappelen": die soorten aardappelen, welke door Onzen Minister ingevolge artikel 5 worden aangewezen;

„daarmede gelijkgestelde aardappelen": aardappelen, geteeld overeenkomstig artikel 5;

4°. „landbouwerwten": alle erwten, voor zoover van deze gewassen de peul in groenen toestand wordt geoogst en voor zoover de teelt niet gedekt is door een tuinbouwteeltvergunning;

5°. „gewassen van den tuinbouw": fruit, warmoezerijgewassen, vroege en daarmede gelijkgestelde aardappelen;

6°. „nacultuur": nacultuur van warmoezerijgewassen;

7°. „Centrale": de Stichting Nederlandsche Groenten- en Fruitcentrale, gevestigd te 's-Gravenhage;

8°. „aangeslotene A": hij, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale en is toegelaten tot de groep telers van warmoezerijgewassen, vroege aardappelen, fruit onder glas en frambozen (groep A);

9°. „aangeslotene B": hij, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale en is toegelaten tot de groep telers van fruit, ander dan fruit onder glas en frambozen (groep B);

10°. „aangeslotene C": hij, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale en is toegelaten tot de groep oogsters van aardappelen (groep C);

11°. „aangeslotene D": hij, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale en is toegelaten tot de groep oogsters van landbouwerwten (groep D);

12°. „aangeslotene E": hij, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale en is toegelaten tot een of meer der groepen: markttuinders, kleinhandelaren, groothandelaren, exporteurs, pachters van ongeoogst fruit;

13°. „aangeslotene F": hij, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale en is toegelaten tot de groep bewerkers en verwerkers van warmoezerijgewassen (groep F);

14°. „aangeslotene G": hij, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale en is toegelaten tot de groep veilinghouders (groep G);

15°. „aangeslotene H": hij, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale en is toegelaten tot de groep bewerkers en verwerkers van fruit (groep H);

16°. „teeltjaar": kalenderjaar.

2. Door Ons kunnen vereischten worden gesteld, als bedoeld in artikel 11 van het Crisis-Organisatiebesluit 1933, met betrekking tot de in het vorig lid genoemde groepen.

3. Door Ons kunnen regelen worden gesteld tot bepaling van de bevoegdheden van toegelatenen tot de in het eerste lid van dit artikel vermelde groepen.

2. 1. Het telen van warmoezerijgewassen, vroege aardappelen, aardappelen te telen ingevolge artikel 5, fruit onder glas en frambozen is verboden, tenzij:

a. de teler in het bezit is van een daartoe strekkende vergunning, als bedoeld in het tweede lid van dit artikel, of

b. ten aanzien van den teler aannemelijk is, dat het telen geschiedt voor eigen en/of gezinsverbruik, of

c. het telen geschiedt voor zaadwinning, met inachtneming van door Onzen Minister te stellen regelen, of

d. met inachtneming van het bepaalde in artikel 4, warmoezerijgewassen, vroege of daarmede gelijkgestelde soorten aardappelen geteeld worden in kassen, serres en warenhuizen, ten aanzien waarvan aan den teler vergunning tot het telen van fruit is verleend.

2. De vergunning, bedoeld in het vorid lid, onder *a*, wordt door of vanwege Onzen Minister verleend overeenkomstig een door of vanwege hem vast te stellen model uitsluitend aan een aangeslotene A.

3. De vergunning, bedoeld in dit artikel, geldt uitsluitend:

a. voor den persoon van den aangeslotene A, vermeld in het bewijs der vergunning;

b. voor den duur van een teeltjaar met dien verstande, dat een tusschentijds verleende vergunning geldt tot het einde van het teeltjaar;

c. voor uitoefening van de teelt in de provincie(s), vermeld in het bewijs der vergunning.

4. Onze Minister kan bepalen, dat als bewijs der vergunning, in dit artikel bedoeld, al dan niet in bepaalde gevallen of groepen van gevallen, zal gelden het bewijs der vergunning in het vorig teeltjaar uitgereikt, waarvan de geldigheidsduur volgens door Onzen Minister te bepalen regelen is verlengd tot een door hem te bepalen tijdstip.

3. 1. Behoudens het bepaalde in het tweede lid van dit artikel wordt aan een aangeslotene A vergunning verleend tot het betelen van een oppervlakte met:

a. onderscheidenlijk frambozen, fruit onder glas, warmoezerijgewassen in kassen en serres, in warenhuizen en onder platglas, spruitkool, witlofwortel, peen en bloemkool, berekend naar een door Onzen Minister vast te stellen percentage van de oppervlakte, waarvoor de aangeslotene aan het einde van het vorig teeltjaar vergunning had voor de genoemde teelten elk afzonderlijk;

b. warmoezerijgewassen anders dan onder glas, berekend naar een door Onzen Minister vast te stellen percentage van de oppervlakte, waarvoor de aangeslotene aan het einde van het vorig teeltjaar vergunning had voor warmoezerijgewassen, anders dan onder glas, onder aftrek van de oppervlakte, in dat jaar door hem met asperges beteeld;

c. vroege aardappelen met nacultuur, tot een oppervlakte, berekend naar een door Onzen Minister vast te stellen percentage van de oppervlakte, waarvoor de aangeslotene aan het einde van het vorig teeltjaar daarvoor vergunning had;

d. een of meer bepaalde, door Onzen Minister aan te wijzen, soorten van vroege aardappelen of kwaliteiten daarvan met nacultuur, tot een oppervlakte berekend naar een door Onzen Minister vast te stellen percentage van de oppervlakte waarvoor de aangeslotene aan het einde van het vorig teeltjaar vergunning had voor uitsluitend met vroege aardappelen gelijkgestelde soorten aardappelen met nacultuur;

e. vroege aardappelen zonder nacultuur, tot een oppervlakte, berekend naar een door Onzen Minister vast te stellen percentage van de oppervlakte, waarvoor de aangeslotene aan het einde van het vorig teeltjaar daarvoor vergunning had;

f. een of meer bepaalde, door Onzen Minis-

ter aan te wijzen soorten van vroege aardappelen of kwaliteiten daarvan zonder nacultuur, tot een oppervlakte berekend naar een door Onzen Minister vast te stellen percentage van de oppervlakte, waarvoor de aangeslotene aan het einde van het vorig teeltjaar vergunning had voor uitsluitend met vroege aardappelen gelijkgestelde soorten aardappelen zonder nacultuur;

g. nacultuur na andere gewassen dan vroege en daarmede gelijkgestelde aardappelen tot een oppervlakte, berekend naar een door Onzen Minister vast te stellen percentage van de oppervlakte, waarvoor de aangeslotene aan het einde van het vorig teeltjaar daarvoor vergunning had.

2. In afwijking van het bepaalde in het vorig lid kan door of vanwege Onzen Minister aan een aangeslotene A:

a. die in het vorig teeltjaar de vergunning voor eenige, in het vorig lid genoemde teelt niet of voor niet meer dan 20 % benutte, de vergunning voor die teelt worden onthouden;

b. de vergunning voor aardappelen worden onthouden, indien de aangeslotene zijn schulden aan de Centrale ter zake van in het vorig jaar geteelde aardappelen niet heeft betaald.

3. Voorwaarden, in het vorig teeltjaar aan een vergunning verbonden, blijven onverminderd van kracht, tenzij degene, die de vergunning verleent, anders mocht bepalen.

4. In bijzondere gevallen of groepen van gevallen kan aan aangeslotenen A op hun verzoek een vergunning worden verleend, afwijkend van die, waarop zij krachtens het bepaalde in het eerste lid van dit artikel recht hebben.

5. De percentages, bedoeld in het eerste lid van dit artikel, kunnen verschillend worden vastgesteld:

a. naar gelang van de grootte van de bedrijven, voor zoover in 1937 voor tuinbouw, landbouw dan wel tuin- en landbouw benut;

b. naar gelang geteeld wordt in kassen of serres, in warenhuizen, of onder platglas, dan wel niet onder glas;

c. voor verschillende gebieden;

d. voor verschillende groepen van gewassen, gewassen, soorten en variëteiten van gewassen en voor verschillende teeltwijzen.

4. 1. In kassen, serres en warenhuizen, waarin druivenboomen staan, is verboden:

a. het telen van kropsla en spinazie;

b. het telen van meer dan één soort warmoezerijgewassen;

c. het meer dan éénmaal telen van eenig warmoezerijgewas.

2. Het verbod, gesteld in het vorig lid, geldt niet indien:

a. de druivenboomen ter vernieuwing zijn afgezaagd en de teelt plaats vindt in de jaren, waarin het eerste en tweede schot ontstaat;

b. nieuwe druivenboomen zijn geplant en de teelt plaats vindt in één der jaren, waarin het eerste tot en met het vierde schot ontstaat.

3. Onverminderd het bepaalde in de artikelen 2 en 3 en de voorgaande leden van dit artikel is het telen van kropsla onder glas, al dan niet in combinatie met eenig ander warmoezerijgewas:

a. slechts toegestaan tot een door Onzen Minister te bepalen aantal kroppen per éénheid;

b. in het tijdvak van 1 Januari tot en met 30 Juni van eenig teeltjaar onder hetzelfde glas slechts éénmaal toegestaan, zijnde in dat tijdvak het overleggen van glas van kropsla op kropsla verboden.

5. Onze Minister is bevoegd een of meer soorten aardappelen, andere dan vroege aardappelen, aan te wijzen, waarvan de teelt onder gelijke voorwaarden als gelden voor de teelt van vroege aardappelen, geoorloofd is.

6. 1. Door Onzen Minister kunnen regelen worden gesteld, overeenkomstig welke ten verzoeke van den houder eener vergunning, als bedoeld in artikel 2, deze vergunning geheel of gedeeltelijk kan worden overgeschreven ten name van een of meer andere personen.

2. Door Onzen Minister kunnen regelen worden gesteld, krachtens welke, ten verzoeke van belanghebbenden bij den door den houder eener vergunning, als bedoeld in artikel 2, beteelden grond of diens bedrijf, die vergunning geheel of gedeeltelijk kan worden ontnomen, indien de houder de belangen van genoemde belanghebbenden heeft geschaad, schaadt of dreigt te schaden.

7. 1. Het telen van fruit, ander dan fruit onder glas en frambozen, is verboden, tenzij:

a. het telen geschiedt door een aangeslotene B, of

b. ten aanzien van den teler aannemelijk is, dat het telen geschiedt voor eigen- en/of gezinsverbruik.

2. Het verbod, in het vorig lid gesteld, geldt niet, indien de door den teler met fruit, ander dan fruit onder glas of frambozen, beteelde oppervlakte grond niet grooter is dan een door Onzen Minister te bepalen oppervlakte, welke verschillend kan zijn voor verschillende gewassen en teeltwijzen.

8. 1. Het oogsten van aardappelen, andere dan vroege of daarmede gelijkgestelde aardapelen, vóór 1 Augustus 1938 is verboden, tenzij:

a. het oogsten geschiedt door een aangeslotene C, die in het bezit is van een daartoe strekkende vergunning, en na een door Onzen Minister te bepalen datum, of

b. aannemelijk is, dat het oogsten geschiedt door den teler voor eigen en/of gezinsverbruik.

2. De vergunning, bedoeld in het vorig lid, onder *a*, wordt door of vanwege Onzen Minister verleend overeenkomstig een door of vanwege hem vast te stellen model uitsluitend aan een aangeslotene C en houdt in de oppervlakte(n), waarvan de met name te noemen soorten aardappelen mogen worden geoogst.

3. Aan een aangeslotene C, die het vorig jaar vóór 1 Augustus rechtmatig Eigenheimers en/of Bintjes heeft geoogst, wordt vergunning verleend voor het oogsten van onderscheidenlijk Eigenheimers en Bintjes, van eigen teelt afkomstig, tot een door Onzen Minister vast te stellen percentage van de oppervlakte, waarvoor de aangeslotene het vorig jaar vergunning had tot het oogsten van genoemde soorten aardappelen elk afzonderlijk.

4. In bijzondere gevallen kan op verzoek aan den aangeslotene C, in lid 3 van dit artikel bedoeld, een vergunning afwijkend van het in dat lid bepaalde, worden verleend.

5. Het percentage, in lid 3 van dit artikel

bedoeld, alsmede de datum, in lid 1, onder *a*, van dit artikel bedoeld kunnen verschillend worden gesteld voor Eigenheimers en Bintjes, voor verschillende deelen des lands en naar gelang van de grootte van de oppervlakte, waarvan in 1937 rechtmatig Eigenheimers en/of Bintjes gezamenlijk dan wel afzonderlijk konden worden geoogst.

6. De vergunning, in dit artikel bedoeld, geldt uitsluitend voor den persoon van den aangeslotene C, vermeld in het bewijs der vergunning.

7. Ten aanzien van de vergunning, in dit artikel bedoeld, is het bepaalde in artikel 2, lid 4, van overeenkomstige toepassing.

9. 1. Het oogsten van landbouwerwten is verboden, tenzij:

a. met vergunning, of

b. aannemelijk is, dat het oogsten geschiedt door den teler voor eigen en/of gezinsverbruik.

2. De vergunning in het vorig lid bedoeld, wordt door of vanwege Onzen Minister verleend overeenkomstig een door of vanwege hem vast te stellen model uitsluitend aan een aangeslotene D.

3. In afwijking van het bepaalde in het vorig lid kan aan anderen dan aangeslotenen D vergunning worden verleend, indien bijzondere omstandigheden van tijdelijken aard een dergelijke voorziening noodig doen zijn.

4. Aan een aangeslotene D, die in het vorig jaar rechtmatig landbouwerwten heeft geoogst, wordt vergunning verleend tot het oogsten van landbouwerwten, van eigen teelt afkomstig, tot een oppervlakte, berekend naar een door Onzen Minister vast te stellen percentage van de oppervlakte, waarvoor de aangeslotene bij den aanvang van het vorig jaar vergunning had tot het oogsten van landbouwerwten.

5. Het percentage, in het voorgaand lid bedoeld, kan verschillend worden gesteld naar gelang van de grootte der oppervlakte, waarvoor de aangeslotene D bij den aanvang van het vorig jaar vergunning had tot het oogsten van landbouwerwten.

6. De vergunning, in dit artikel bedoeld, geldt uitsluitend voor den persoon, vermeld in het bewijs van vergunning.

7. Ten aanzien van de vergunning, in dit artikel bedoeld, is het bepaalde in artikel 2, lid 4, van overeenkomstige toepassing.

10. 1. Onverminderd het daaromtrent bepaalde in voorgaande artikelen is aan een aangeslotene A het telen van vroege aardappelen en aardappelen te telen ingevolge artikel 5, slechts toegestaan, indien deze over de hem krachtens dit besluit voor aardappelen toegestane oppervlakte aan de Centrale als vertegenwoordigster van het Fonds heeft betaald, dan wel met goedvinden van de Centrale de verplichting heeft aangegaan om te betalen, een door Onzen Minister vast te stellen bedrag per eenheid, welk bedrag verschillend kan zijn voor verschillende soorten aardappelen.

2. Indien door een aangeslotene A ten genoegen van de Centrale wordt aangetoond, dat door hem slechts een gedeelte van de hem bij dit besluit voor aardappelen toegestane oppervlakte wordt beteeld, wordt het bedrag per eenheid, in het vorig lid bedoeld, berekend over de door dien aangeslotene werkelijk beteelde oppervlakte.

11. 1. Aan aangeslotenen A en aangeslotenen B is het verhandelen of doen verhandelen, afleveren of doen afleveren van gewassen van den tuinbouw, van eigen teelt afkomstig en anders dan bewerkt of verwerkt, slechts toegestaan, indien zulks geschiedt overeenkomstig de door Onzen Minister vast te stellen afzet- en aanvoerregeling.

2. Het bepaalde in het voorgaand lid geldt niet:

a. indien eenig aangeslotene A of aangeslotene B telkens niet meer dan een door Onzen Minister te bepalen hoeveelheid, welke verschillend kan worden gesteld voor verschillende producten of tijdvakken, verhandelt of doet verhandelen, aflevert of doet afleveren;

b. indien de aangeslotene A of aangeslotene B tevens is ingedeeld in de groep kleinhandelaren of de groep markttuinders, in welke gevallen hij mag verhandelen of doen verhandelen, afleveren of doen afleveren overeenkomstig de aan die groep toekomende bevoegdheden;

c. ten aanzien van door Onzen Minister aan te wijzen gewassen;

d. voor zoover betreft vroege en daarmede gelijkgestelde aardappelen met ingang van een door Onzen Minister te bepalen datum.

12. 1. Aan een aangeslotene C is het verhandelen of doen verhandelen, afleveren of doen afleveren van door hem geoogste aardappelen vóór den door Onzen Minister ingevolge art. 11, lid 2, onder *d* bepaalden datum slechts toegestaan, indien zulks geschiedt overeenkomstig de door Onzen Minister krachtens artikel 11, lid 1, vast te stellen afzetregeling.

2. Aan een aangeslotene D is het verhandelen of doen verhandelen, afleveren of doen afleveren van door hem geoogste landbouwerwten slechts toegestaan, indien zulks geschiedt overeenkomstig de door Onzen Minister krachtens artikel 11, lid 1, vast te stellen afzetregeling.

13. 1. Het verhandelen of doen verhandelen, afleveren of doen afleveren van gewassen van den tuinbouw en aardappelen, geoogst krachtens oogstvergunning, anders dan bewerkt of verwerkt, door anderen dan de telers dier producten, is slechts toegestaan aan:

a. aangeslotenen E, ingedeeld in één of meer der groepen kleinhandelaren, groothandelaren, exporteurs en uitsluitend voor dien handel, waartoe zij krachtens hun indeeling in de groep bevoegd zijn;

b. aangeslotenen E, ingedeeld in de groep pachters van ongeoogst fruit, voor zoover betreft uit pacht verkregen fruit, uitsluitend overeenkomstig de door Onzen Minister vast te stellen wijze van afzet;

c. aangeslotenen G, mits het geschiedt overeenkomstig de door Onzen Minister vast te stellen afzet- en aanvoerregeling;

d. aangeslotenen F en aangeslotenen H, uitsluitend voor die gewassen als bewerker of verwerker waarvan zij zijn aangesloten.

2. Het bepaalde in het vorig lid geldt niet:

a. indien de hoeveelheid, welke iemand verhandelt of doet verhandelen, aflevert of doet afleveren, telkens niet meer bedraagt

dan een door Onzen Minister vast te stellen aantal kilogrammen, welk aantal verschillend kan zijn voor verschillende producten, tijdvakken en deelen des lands;

b. ten aanzien van aardappelen, in 1938 geteeld, met ingang van den door Onzen Minister ingevolge artikel 11, lid 2, onder *d* bepaalden datum.

14. 1. Het, anders dan voor verbruik ter plaatse, voorhanden of in voorraad hebben van gewassen van den tuinbouw, anders dan bewerkt of verwerkt, is slechts toegestaan aan:

a. aangeslotenen A en aangeslotenen B, niet tevens aangeslotenen E, of slechts ingedeeld in de groep markttuinders uitsluitend voor zoover betreft van eigen teelt afkomstige gewassen;

b. aangeslotenen E andere dan die onder *a* bedoeld en aangeslotenen G;

c. aangeslotenen F en aangeslotenen H, uitsluitend voor zoover betreft gewassen, als bewerker of verwerker waarvan zij zijn toegelaten.

2. Het bepaalde in het voorgaand lid geldt niet:

a. voor niet tot de groep B behoorende telers van fruit, ander dan fruit onder glas en frambozen, uitsluitend voor zoover betreft fruit, geteeld overeenkomstig het bepaalde in artikel 7, lid 2;

b. voor hoeveelheden, niet grooter dan een door Onzen Minister te bepalen aantal kilogrammen, welk aantal verschillend kan zijn voor verschillende producten, tijdvakken en deelen des lands.

15. 1. Het is aan een aangeslotene G verboden gewassen van den tuinbouw, aardappelen, geoogst krachtens oogstvergunning, asperges, zaaiuien, koolrapen en landbouwerwten te veilen:

a. indien die gewassen niet voldoen aan door of vanwege Onzen Minister te stellen kwaliteitseischen, welke verschillend kunnen worden gesteld voor de verschillende gewassen, noch zijn gesorteerd naar kwaliteit, verzorgd en verpakt volgens goed handelsgebruik of volgens door of vanwege Onzen Minister daaromtrent nader te stellen regelen;

b. beneden een door of vanwege Onzen Minister te bepalen prijs per éénheid, welke prijs verschillend kan zijn voor verschillende soorten, variëteiten, kwaliteiten, maten en verpakkingen van die gewassen, alsmede voor verschillende tijdvakken.

2. Het bepaalde in het vorig lid geldt niet voor de aldaar bedoelde gewassen, welke in opdracht van de Centrale worden geveild.

16. Ter veiling aangevoerde gewassen van den tuinbouw, aardappelen, geoogst krachtens oogstvergunning, asperges, koolrapen, zaaiuien en landbouwerwten, welke hetzij aldaar zijn afgekeurd, hetzij den door Onzen Minister vast te stellen minimumprijs, bedoeld in artikel 15, lid 1, onder *b*, niet opbrengen, moeten aldaar door de telers dier producten aan de Centrale worden ingeleverd.

17. 1. Het, anders dan voor verbruik ter plaatse, bewerken of verwerken van warmoezerijgewassen, asperges en landbouwerwten is verboden aan anderen dan aangeslotenen F.

2. Het, anders dan voor verbruik ter plaatse, bewerken of verwerken van fruit is verboden aan anderen dan aangeslotenen H.

3. Het bepaalde in de voorgaande leden van dit artikel geldt niet ten aanzien van bewerkers en verwerkers wier gezamenlijke jaarproductie van in de vorige leden van dit artikel genoemde gewassen niet meer bedraagt dan een door Onzen Minister te bepalen aantal kilogrammen.

18. 1. Aan aangeslotenen F en aangeslotenen H is het verhandelen of doen verhandelen, afleveren of doen afleveren en aan anderen dan aangeslotenen F en aangeslotenen H het anders dan voor verbruik ter plaatse, voorhanden of in voorraad hebben, verhandelen of doen verhandelen, afleveren of doen afleveren van bewerkte of verwerkte gewassen van den tuinbouw, asperges en landbouwerwten, slechts toegestaan, indien de verpakking dier gewassen op duidelijk kenbare wijze is voorzien van een of meer door Onzen Minister vastgestelde merken of kenteekenen, welke merken of kenteekenen verschillend kunnen zijn naar gelang van de herkomst, de soort, de variëteit of kwaliteit van die gewassen of de soort van de verpakking.

2. Het bepaalde in het vorig lid ten aanzien van anderen dan aangeslotenen F of aangeslotenen H geldt niet voor zoover het betreft:

a. gewassen, welke bewerkt of verwerkt zijn geïmporteerd;

b. door hen bewerkte of verwerkte gewassen, waarop het bepaalde in artikel 17, lid 3, van toepassing is.

19. 1. Het opweeken van droge erwten, alsmede het voorhanden en in voorraad hebben, verhandelen of doen verhandelen, afleveren of doen afleveren van opgeweekte droge erwten is verboden.

2. Het verbod, gesteld in het vorig lid, geldt niet:

a. voor verbruik ter plaatse;

b. voor verwerking tot door Onzen Minister aan te wijzen producten;

c. voor door Onzen Minister aan te wijzen soorten van droge erwten.

20. 1. Dit besluit kan door Ons geheel of gedeeltelijk worden ingetrokken.

2. Van een of meer bepalingen van dit besluit kan door Ons al dan niet onder daarbij te stellen voorwaarden geheel of gedeeltelijk ontheffing worden verleend.

B. te bepalen, dat dit besluit kan worden aangehaald onder den titel: „Crisis-Tuinbouwbesluit 1938 I" en in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 20sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 30 *December* 1937.)

S. 678.

21 *December* 1937. BESLUIT tot gedeeltelijke intrekking en wijziging van het Crisis-Zuivelbesluit 1935 I.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken van den 30sten November 1937, N°. 28620, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Crisis-Zuivelbesluit 1935 I;

Gehoord de Centrale Commissie van Advies, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (Advies van den 23sten November 1937, N°. 885);

Gehoord den Raad van State (advies van den 7den December 1937, N°. 41);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 18 December 1937, N°. 29335, afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. in te trekken, behalve ten aanzien van de reeds begane strafbare feiten, het bepaalde in de artikelen 4, 5, 6 lid 1, 2 en 6 en artikel 7, lid 1 en 2 van het Crisis-Zuivelbesluit 1935 I;

B. evengenoemd besluit te wijzigen in dier voege, dat:

I. *a.* artikel 6, lid 4, wordt gelezen als volgt:

„Het is verboden boter te vervoeren of af te leveren uit een koelhuis.";

b. in artikel 6, lid 5 onder *a* het woord „toegelaten" vervalt;

c. in artikel 6, lid 5 onder *b* de woorden „en, voorzoover zij wordt uitgeslagen na afloop van een door Onzen Minister te bepalen termijn na het karnen, op het door hem aangewezen deel der buitenste verpakking is voorzien van een door hem daarvoor vast te stellen merk" vervallen;

II. *a.* artikel 7, lid 4 wordt gelezen als volgt:

„Het is aan den houder van een koelhuis verboden, daarin boter voorhanden te hebben, indien hij niet als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale en toegelaten tot de groep Koelhuishouders.";

b. in artikel 7, lid 6 het woord „toegelaten" vervalt;

III. het bepaalde in artikel 34, lid 3, vervalt;

C. dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien zijner afkondiging.

Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 21sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenbergh e.

(*Uitgeg.* 30 *December* 1937.)

S. 911.

16 *December* 1937. WET, houdende bekrachtiging van een door den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* vastgestelde ordonnantie. (Verlaging van het uitvoerrecht op rubber.)

Bijl. Hand. II 1936/37, 389; 1937, 389; 1937/38, 127.
Hand. II 1937/38, bladz. 570—573.
Bijl. Hand. I 1937/38, 127.
Hand. I 1937/38, bladz. 42.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de bekrachtiging wenschelijk is van de met toepassing van de artikelen 93 en 183 der Indische Staatsregeling vastgestelde ordonnantie van 24 Februari 1937 (*Indisch Staatsblad* n°. 124), strekkend tot verlaging van het uitvoerrecht op rubber in *Nederlandsch-Indië* en tot buitenwerkingstelling van artikel 16 der Indische Comptabiliteitswet ten opzichte van dien maatregel;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

De met toepassing van artikel 93, eerste lid, en artikel 183, tweede lid, der Indische Staatsregeling vastgestelde ordonnantie van 24 Februari 1937 (*Indisch Staatsblad* n°. 124), strekkend tot verlaging van het uitvoerrecht op rubber in *Nederlandsch-Indië* en tot buitenwerkingstelling van artikel 16 der Indische Comptabiliteitswet (*Nederlandsch Staatsblad* 1925, n°. 328; *Indisch Staatsblad* 1925, n°. 448) ten opzichte van dien maatregel, wordt bekrachtigd.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 16den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,
Ch. Welter.

(*Uitgeg.* 28 *December* 1937.)

S. 912.

16 *December* 1937. WET, houdende instelling van een Madoera-welvaartsfonds.

Bijl. Hand. II 1937/38, 313.
Hand. II 1937/38, bladz. 242.
Bijl. Hand. I 1937/38, 313.
Hand. I 1937/38, bladz. 42.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is in *Nederlandsch-Indië* een fonds in te stellen ten behoeve van de financiering van maatregelen ter bevordering van de volkswelvaart in de residentie *Madoera*;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Ingesteld wordt een fonds, genaamd „Madoera-welvaartsfonds", ten behoeve van de financiering van maatregelen ter bevordering van de volkswelvaart in de residentie *Madoera*.

2. In het Madoera-welvaartsfonds worden gestort de daartoe op de begrooting van *Nederlandsch-Indië* uitgetrokken bedragen.

3. De gelden van het fonds worden als zoodanig afzonderlijk beheerd en verantwoord volgens bij of krachtens ordonnantie te stellen regelen.

4. 1. De Indische Comptabiliteitswet (*Nederlandsch Staatsblad* 1925, n°. 328, *Indisch Staatsblad* 1925 n°. 448) is, behoudens het bepaalde in de volgende leden van dit artikel, voor het beheer en de verantwoording van de gelden van het fonds niet van kracht.

2. De Algemeene Rekenkamer houdt toezicht op het beheer en de verantwoording van de gelden van het fonds overeenkomstig de voor haar bij de contrôle op de Landsontvangsten en -uitgaven geldende of daarmede verband houdende bepalingen.

3. De bepalingen in de IIIe en IVe afdeeling van hoofdstuk II der Indische Comptabiliteitswet, voor zoover betrekking hebbende op de verantwoordelijkheid en de vervolging van comptabelen en landsdienaren niet-comptabelen, zijn ten aanzien van het beheer van de gelden van het fonds van overeenkomstige toepassing.

5. Deze wet treedt in werking met ingang van een door den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* vast te stellen dag.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 16den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,
Ch. Welter.

(*Uitgeg.* 28 *December* 1937.)

S. 913.

31 *December* 1937. WET, houdende voorziening in de behoefte aan kasgeld voor den Indischen dienst hier te lande gedurende het jaar 1938.

Bijl. Hand. II 1937/38, 357.
Hand. II 1937/38, bladz. 966.
Bijl. Hand. I 1937/38, 357.
Hand. I 1937/38, bladz. 70.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de wijze behoort geregeld te worden, waarop, in afwijking van artikel 23 der Indische Comptabiliteitswet 1925 (*Staatsblad* n°. 328), voor het dienstjaar 1938 zal moeten worden voorzien in de behoefte aan kasgeld voor den Indischen dienst hier te lande;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Onze Minister van Financiën wordt bevoegd verklaard om bij het openen van kredieten aan Onzen Minister van Koloniën gedurende het jaar 1938 het bedrag der volgens artikel 26 van de Indische Comptabiliteitswet 1925 (*Staatsblad* n°. 328) in 's Rijks schatkist gestorte gelden te boven te gaan met een som van ten hoogste f 200,000,000 (*twee honderd millioen gulden*). Onze Minister van Financiën zal in dat voorschot aan de Indische kas mogen voorzien door uitgifte of beleening van bewijzen van vlottende schuld, met inachtneming van de daaromtrent bestaande en nog vast te stellen wettelijke bepalingen.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van 1 Januari 1938.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,
Ch. Welter.

De Minister van Financiën,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 11 *Januari* 1938.)

S. 953.

16 *December* 1937. BESLUIT tot wijziging van bepalingen betreffende Roomsch-Katholieke geestelijken in *Nederlandsch-Indië*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 5 November 1937, 4de Afdeeling, Bureau B.O.Z., n°. 1;

Den Raad van State gehoord (advies van 23 November 1937, n°. 60);

Gezien de nadere voordracht van Onzen voornoemden Minister van 9 December 1937, 4e Afdeeling, Bureau B.O.Z., n°. 5;

Overwegende, dat het wenschelijk is de bestaande bepalingen betreffende Roomsch-Katholieke geestelijken in Nederlandsch-Indië samen te vatten in een regeling en deze in overeenstemming te brengen met den huidigen toestand;

Den Volksraad gehoord;

Gelet op de artikelen 70 en 176 van de Indische Staatsregeling;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Buiten werking worden gesteld de Koninklijke Besluiten van 25 December 1855 (Indisch Staatsblad 1856 n°. 21) en 19 Februari 1921 n°. 65 (Nederlandsch Staatsblad n°. 81, Indisch Staatsblad n°. 259), zooals die sedert zijn gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij Koninklijk Besluit van 20 September 1921 n°. 64 (Nederlandsch Staatsblad n°. 1079, Indisch Staatsblad n°. 750), wat betreft eerstgenoemd Koninklijk Besluit behoudens artikel 2, zoomede de daarin voorkomende pensioensbepalingen, voor zoover deze ingevolge artikel 25 lid 2 van het Indisch Burgerlijk Pensioenreglement nog op bepaalde personen van toepassing zijn.

2. Op het tijdstip van de inwerkingtreding van dit Besluit worden uit 's Lands kas bezoldigd 1 geestelijke van den 1sten rang, 22 geestelijken van den 2den rang en 14 geestelijken van den 3den rang.

3. 1. Om voor bezoldiging uit 's Lands kas in aanmerking te komen moeten de in het vorige artikel genoemde kerkelijke dienaren, met uitzondering van den Roomsch-Katholieken geestelijke van den 1sten rang, voor den dienst in Nederlandsch-Indië lichamelijk geschikt zijn bevonden hetzij in Nederland, hetzij in Nederlandsch-Indië.

2. De keuring geschiedt op den voet van de bepalingen ter zake voor burgerlijke landsdienaren.

3. De Gouverneur-Generaal kan in bijzondere gevallen vrijstelling verleenen van de in het eerste lid gestelde voorwaarde.

4. De bezoldiging der Roomsch-Katholieke geestelijken van den 1sten, 2den en 3den rang

wordt door den Gouverneur-Generaal in overleg met de kerkvoogden geregeld op denzelfden voet als die van gelijksoortige burgerlijke landsdienaren, overeenkomstig het voor laatstgenoemden geldend bezoldigingsstelsel en met inachtneming overigens van de voor dezen geldende regelingen en maatregelen.

5. De Roomsch-Katholieke geestelijken, die voor den kerkelijken dienst in Nederlandsch-Indië uit Nederland worden uitgezonden, genieten, wanneer zij bestemd zijn voor de vervulling van vacatures in het uit 's Lands kas bezoldigd personeel, een voorloopige bezoldiging, een tegemoetkoming in de uitrustingskosten en verdere voordeelen op den voet van de bepalingen en voorwaarden, waaronder personen voor den burgerlijken dienst in Nederlandsch-Indië uit Nederland worden uitgezonden.

6. Voor of aan Roomsch-Katholieke geestelijken, die voor den dienst in Nederlandsch-Indië zijn uitgezonden boven het getal van het uit 's Lands kas bezoldigd personeel, wordt, wanneer zij voor het eerst worden aangewezen voor de vervulling van vacatures in het uit 's Lands kas bezoldigd personeel, het bedrag vergoed, dat het Land aan hun uitzending en overtocht naar Nederlandsch-Indië zou hebben ten koste gelegd, indien zij op den voet van het vorig artikel waren uitgezonden.

7. De Gouverneur-Generaal stelt voor elk der Apostolische Vicariaten en Prefecturen in overleg met de kerkvoogden een maandelijks uit te keeren bedrag vast als vaste tegemoetkoming in alle door de dienaren der Roomsch-Katholieke Kerk op hun dienstreizen binnen Nederlandsch-Indië te verrichten uitgaven, met inachtneming van de regelingen en maatregelen ter zake voor burgerlijke landsdienaren.

8. Alle overige voor de Europeesche burgerlijke landsdienaren in Nederlandsch-Indië geldende personeele regelingen worden, voor zoover niet anders is of wordt bepaald, volledig van toepassing verklaard op de Roomsch-Katholieke geestelijken van den 1sten, 2den en 3den rang.

9. Dit besluit treedt in werking met ingang van een door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië te bepalen dag en werkt, voor zooveel artikel 4 betreft, terug tot 1 Februari 1925.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 16den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,
Ch. Welter.

(*Uitgeg.* 28 *December* 1937.)

S. 954.

17 *December* 1937. BESLUIT, houdende voorschriften ter uitvoering in *Nederlandsch-Indië* van de op 6 Mei 1937 te *Londen* gesloten internationale overeenkomst betreffende de regeling van de productie en den afzet van suiker.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 23 October 1937, 8e Afdeeling, n°. 27;

Overwegende, dat het noodzakelijk is voor Nederlandsch-Indië regelen te stellen ter uitvoering van de op 6 Mei 1937 te Londen gesloten internationale overeenkomst betreffende de regeling van de productie en den afzet van suiker;

Overwegende voorts, dat zich hier een geval voordoet van spoedeischenden aard, als bedoeld in den aanhef van artikel 70 der Indische Staatsregeling;

Den Raad van State gehoord (advies van 9 November 1937, n°. 41);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 13 December 1937, 8e Afdeeling, n°. 30;

Gelet op artikel 91 der Indische Staatsregeling;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. 1. Bij het verleenen van vergunningen voor den uitvoer van suiker uit Nederlandsch-Indië op den voet van de Suikeruitvoerordonnantie 1936 (Indisch Staatsblad 1936 N°. 41) zooals die thans luidt, of nader mocht komen te luiden, dan wel op den voet van een daarvoor in de plaats tredende ordonnantie, wordt in acht genomen het bepaalde in artikel 22 van de op 6 Mei 1937 te Londen gesloten overeenkomst betreffende de regeling van de productie en den afzet van suiker.

2. Bij het vaststellen ingevolge de artikelen 3 van de Suikerovergangsregeling 1937—1939 (Indisch Staatsblad 1936 N°. 38) en van de Suikerconsolidatieregeling 1940 (Indisch Staatsblad 1936 N°. 39) van de totale jaarproductie van suiker in Nederlandsch-Indië wordt in acht genomen het bepaalde in de artikelen 26 lid *b* en *e* en 27 der op 6 Mei 1937 te Londen gesloten overeenkomst betreffende de regeling van de productie en den afzet van suiker.

2. Voorschriften ter uitvoering van het in artikel 1 bepaalde worden vastgesteld bij of krachtens ordonnantie.

3. Dit besluit treedt in werking met ingang van den dag na dien der dagteekening van het Staatsblad van Nederlandsch-Indië, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit Besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 17den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,
Ch. Welter.

(*Uitgeg.* 28 *December* 1937.)

S. 1208.

27 *December* 1937. WET, houdende naturalisatie van *E. H. Bähr* en 21 anderen.

Bijl. Hand. II 1937/38, 335.
Hand. II 1937/38, bladz. 398.
Bijl. Hand. I 1937/38, 335.
Hand. I 1937/38, bladz. 46.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Eugen Hans Bähr* en 21 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft de in artikel 2 genoemde voor zooveel doenlijk — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* N°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij de wetten van 21 December 1936 (*Staatsbladen* Nos. 209 en 913);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Eugen Hans Bähr*, geboren te *Rotterdam (Zuidholland)* den 11 November 1902, walbaas, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

2°. *Walter Georg Heinrich Brinker*, geboren te *Hannover (Pruisen)* den 13 September 1913, meubelmaker, wonende te *Delft*, provincie *Zuidholland*;

3°. *Hermann Robert Franz Brunnmayer*, geboren te *Warnsdorf (Tsjecho-Slowakije)* den 2 Augustus 1898, machine-bankwerker, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

4°. *Lothar Peter Leonard Crijns*, geboren te *München-Gladbach (Pruisen)* den 22 April 1898, waschindustrieel, wonende te *Utrecht*, provincie *Utrecht*;

5°. *Adolf Otto Dillenius*, geboren te *Makassar (Nederlandsch Indië)* den 15 Juni 1914, automobielhandelaar, wonende te *Bandoeng (Nederlandsch Indië)*;

6°. *Cyrille Haeve*, geboren te *Eessen (België)* den 25 September 1888, zetwinkelier in koloniale- en grutterswaren, wonende te *Heeswijk*, provincie *Noordbrabant*;

7°. *Richard Titus Jüttner*, geboren te *Altgrottkau (Pruisen)* den 2 October 1886, administrateur, burgerlijk ambtenaar van de Intendance, wonende te *Bandoeng (Nederlandsch Indië)*;

8°. *Wilhelm Petrus Kalb*, geboren te *Rotterdam (Zuidholland)* den 10 Juli 1907, vertegenwoordiger, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

9°. *Wilhelm Albert Oscar Kreiss*, geboren te *Lüchow (Pruisen)* den 22 Juli 1890, handelscorrespondent, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

10°. *Henri Frederic Georges Hubert Maximilian Marie Ghislain Baron de Loë*, geboren te *Mheer (Limburg)* den 30 September 1896, landeigenaar, wonende te *Mheer*, provincie *Limburg*;

11°. *Hermann Mayerhoffer*, geboren te *Vaihingen aan den Enz (Wurtemberg)* den 24 Maart 1908, huisknecht, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

12°. *Maria Theresia De Meyer*, geboren te *Schoten (België)* den 28 Juli 1914, leerlingverpleegster, wonende te *Zutphen*, provincie *Gelderland*;

13°. *Alois Nowak*, geboren te *Weenen (Oostenrijk)* den 12 Maart 1895, fabrieksbaas, wonende te *Enschede*, provincie *Overijssel*;

14°. *Leopold Franz Parzer*, geboren te *Weenen (Oostenrijk)* den 24 December 1911, bloemistknecht, wonende te *Aalsmeer*, provincie *Noordholland*;

15°. *Hans Kurt Wilhelm Schroeder*, geboren te *Hamburg (Duitschland)* den 4 Augustus 1899, Indisch arts, wonende te *Meester-Cornelis (Nederlandsch Indië)*;

16°. *Hedwig Marie Regina von Schuckmann*, geboren te *Saargemünd (Frankrijk)* den 26 Januari 1914, kantoorbediende, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

17°. *Joseph Hubert Schuren*, geboren te *Bonnenbroich, Rheydt (Pruisen)* den 29 Maart 1889, draadtrekker-gereedschapmaker, wonende te *Delft*, provincie *Zuidholland*;

18°. *Ferdinand Josef Senda*, geboren te *Weenen (Oostenrijk)* den 23 Mei 1886, leeraar, wonende te *Bandoeng (Nederlandsch Indië)*;

19°. *Rudolf Silberman*, geboren te *Norrköping (Zweden)* den 7 November 1906, musicus, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

20. *Emil Paul Wolf*, geboren te *Rotterdam (Zuidholland)* den 17 Juli 1915, machinebankwerker, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

21°. *Hermann Josef Wüllenweber*, geboren te *Dürboslar, Aldenhoven (Pruisen)* den 7 Februari 1894, aannemer en winkelier in ijzerwaren, wonende te *Kerkrade*, provincie *Limburg*.

2. Met uitbreiding van het bepaalde bij artikel 6 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* N°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij de wetten van 21 December 1936 (*Staatsbladen* Nos. 209 en 913), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Anna Schüren*, geboren te *München-Gladbach (Pruisen)* den 18 Juni 1916, kleermaakster, wonende te *Delft*, provincie *Zuidholland*.

3. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te Amsterdam, den 27sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, C. Goseling.

(*Uitgeg.* 28 *December* 1937.)

S. 1209.

---

31 *December* 1937. WET, houdende naturalisatie van *H. Blum* en 18 anderen.

Bijl. Hand. II 1937, 513; 1937/38, 172.
Hand. II 1937/38, bladz. 766—769, 775.
Bijl. Hand. I 1937/38, 172.
Hand. I 1937/38, bladz. 65/6.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Hirsch Blum* en 18 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft de in de artikelen 2 en 3 genoemden voor zooveel doenlijk — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij de wetten van 21 December 1936 (*Staatsbladen* nos. 209 en 213);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Hirsch Blum*, geboren te *Krakau (Polen)* den 23 April 1896, zendeling bij de Nederlandsche Vereeniging voor Israël, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

2°. *Vinzenz Johann Dostal*, geboren te *Weenen (Oostenrijk)* den 31 Januari 1911, boerenarbeider en straatmaker, wonende te *Vorden*, provincie *Gelderland*;

3°. *Iwan Fedoroff*, geboren te *Novgorod (Rusland)* den 12/25 October 1892, musicus, wonende te *Bandoeng (Nederlandsch Indië)*;

4°. *Peter Joseph Fliescher*, geboren te *Heyden, Rheydt (Pruisen)* den 5 December 1887, timmerman-mijnwerker, wonende te *Schinveld*, provincie *Limburg*;

5°. *Walter Flight*, geboren te *Amsterdam (Noordholland)* den 12 Maart 1910, tweede machinist ter koopvaardij, wonende te *Haarlem*, provincie *Noordholland*;

6°. *Franz Johann Jansen*, geboren te *Freisenbruch* thans *Essen (Pruisen)* den 10 Maart 1904, mijnwerker-houwer, wonende te *Nuth*, provincie *Limburg*;

7°. *Theodor Walther Körber*, geboren te *Schöneberg (Pruisen)* den 7 Juli 1893, leeraar aan eene Middelbaar Technische School, wonende te *Haarlem* provincie *Noordholland*;

8°. *Catharina Hermine Niehaus*, geboren te *Ermke, Molbergen (Pruisen)* den 16 Januari 1894, leerares bij het landbouwhuishoudonderwijs, wonende te *Noord-Deurningen*, gemeente *Denekamp*, provincie *Overijssel*;

9°. *Pieter Egidius Hendrikus Peusens*, geboren te *Houthem (Limburg)* den 7 Januari 1913, leerling-mijnopzichter, wonende te *Valkenburg*, provincie *Limburg*;

10. *Arthur Rosenberg*, geboren te *Gerresheim, Dusseldorp (Pruisen)* den 18 November 1896, procuratiehouder, wonende te *Jogjakarta (Nederlandsch Indië)*;

11°. *Kurt Dagobert Schwabacher*, geboren te *Stuttgart (Wurtemberg)* den 4 Juni 1911, kantoorbediende, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

12°. Prof. Dr. *Hermann Werner Siemens*, geboren te *Charlottenburg (Pruisen)* den 20 Augustus 1891, hoogleeraar in de medische faculteit en arts, wonende te *Leiden*, provincie *Zuidholland*;

13°. *Henri Stroobants*, geboren te *Leuven (België)* den 10 Juli 1904, bedrijfsleider, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

14°. *Carl Ferdinand Friedrich Stück*, geboren te *Cassel (Pruisen)* den 9 Juni 1892, deskundige en leeraar in autotechniek, wonende te *Maartensdijk*, provincie *Utrecht*;

15°. *Rudolf Friedrich Volz*, geboren te *Parapattan, Batavia (Nederlandsch Indië)* den 16 November 1907, ingenieur, wonende te *Eindhoven*, provincie *Noordbrabant*;

16°. *Helena Hermine Maria Winkeler*, geboren te *Meppen (Pruisen)* den 4 October 1895, leerares bij het landbouwhuishoudonderwijs, wonende te *Noord-Deurningen*, gemeente *Denekamp*, provincie *Overijssel*.

2. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, vierde lid onder 3°., der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij de wetten van 21 December 1936 (*Staatsbladen* nos. 209 en 913), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Johann Theodoor Lohues*, geboren te *Gramsbergen (Overijssel)* 7 Januari 1898, landbouwer in eigen bedrijf, wonende te *Nieuw-Amsterdam*, gemeente *Emmen*, provincie *Drenthe*.

3. Met uitbreiding van het bepaalde bij artikel 6 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* N°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij de wetten van 21 December 1936 (*Staatsbladen* Nos. 209 en 913), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan:

1°. *Vladimir Fedoroff*, geboren te *Sint Petersburg (Rusland)* den 9/22 Augustus 1914, zonder beroep, wonende te *Bandoeng (Nederlandsch Indië)*;

2°. *Hermann Joseph Fliescher*, geboren te *Rheydt (Pruisen)* den 22 November 1914, kapper, wonende te *Schinveld*, provincie *Limburg*.

4. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, C. Goseling.

(*Uitgeg.* 4 *Januari* 1938.)

S. 1210.

31 *December* 1937. WET, houdende naturalisatie van *H. F. Arnold* en 19 anderen.

Bijl. Hand. II 1937/38, 309.
Hand. II 1937/38, bladz. 731.
Bijl. Hand. I 1937/38, 309.
Hand. I 1937/38, bladz. 65/6.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Henri Frédéric Arnold* en 19 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft de in artikel 2 genoemde voor zooveel doenlijk — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij de wetten van 21 December 1936 (*Staatsbladen* nos. 209 en 913);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Henri Frédéric Arnold*, geboren te *Antwerpen (België)* den 31 Mei 1910, vertegenwoordiger, wonende te *Haarlem*, provincie *Noordholland*;

2°. *Nancy Charlotte van Aalst*, geboren te *'s-Gravenhage (Zuidholland)* den 26 April 1883, zonder beroep, weduwe van *Dr. Giovanni Balma*, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

3°. *Hélène Marie Renée Bertin*, geboren te *Maastricht (Limburg)* den 1 Mei 1905, kantoorbediende, wonende te *Maastricht*, provincie *Limburg*;

4°. *Josef Cappa*, geboren te *Horst*, thans *Gelsenkirchen-Horst (Pruisen)* den 10 September 1889, mijnwerker-houwer, wonende te *Schaesberg*, provincie *Limburg*;

5°. *Paul Constant Gérard Marie Chalanton*, geboren te *'s-Gravenhage (Zuidholland)* den 3 April 1911, kantoorbediende, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

6°. *Peter Franz Coumans*, geboren te *Viersen (Pruisen)* den 30 Juli 1887, mijnwerker, wonende te *Brunssum*, provincie *Limburg*;

7°. *Anna Elisabeth Maria Eicker*, geboren te *München-Gladbach (Pruisen)* den 25 Augustus 1895, verpleegster, wonende te *Enschede*, provincie *Overijssel*;

8°. *Tibor Feldman*, geboren te *Miskolc (Hongarije)* den 21 Mei 1908, bedrijfsleider, wonende te *Oldenzaal*, provincie *Overijssel*;

9°. *Johann Wilhelm Geurink*, geboren te *Anholt (Pruisen)* den 28 Maart 1879, landbouwer, wonende te *Voorst*, gemeente *Gendringen*, provincie *Gelderland*;

10°. *Sigismund Gips*, geboren te *Pabianize (Polen)* den 1 April 1899, koopman, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

11°. *Stefan Theodor Grünewald*, geboren te *Oberhausen (Pruisen)* den 27 Mei 1905, handelsagent, wonende te *Terborg*, gemeente *Wisch*, provincie *Gelderland*;

12°. *Richard Eugen Horst*, geboren te *Beuthen (Pruisen)* den 2 Februari 1888, mijnopzichter, wonende te *Brunssum*, provincie *Limburg*;

13°. *Eugène Marcel Pierre Jeanmaire*, geboren te *St. Pierre de la Martinique (Martinique)* den 13 Juli 1894, tijdelijk werkzaam als opzichter bij den gemeentelijken technischen dienst van *Rotterdam*, tevens leeraar aan de gemeentelijke Vakteekenschool aldaar, wonende te *Soest*, provincie *Utrecht*;

14°. *August Ferdinand Friedrich John*, geboren te *Sinsleben, Ermsleben (Saksen)* den 28 Februari 1886, fabrikant van metaalwaren, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

15°. *Engelbert Kamphuis*, geboren te *Ahaus (Pruisen)* den 31 Mei 1905, landbouwer, wonende te *Buurse*, gemeente *Haaksbergen*, provincie *Overijssel*;

16°. *Hermanus Josephus Franciscus Wilhelm Klerx*, geboren te *'s-Gravenhage (Zuidholland)* den 15 Januari 1915, kappersbediende, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

17°. *Wilhelm Klerx*, geboren te *Rheydt (Pruisen)* den 20 Juni 1878, worstmaker in loondienst, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

18°. *Anna Marie Römer*, geboren te *Dalby (Denemarken)* den 16 Mei 1891, huishoudster, wonende te *Deventer*, provincie *Overijssel*;

19°. *Jeanne Hubertine de Suray*, geboren te *Houtain-St. Siméon (België)* den 14 Januari 1903, onderwijzeres, wonende te *Maastricht*, provincie *Limburg*.

2. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, vierde lid onder 3°., der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij de wetten van 21 December 1936 (*Staatsbladen* nos. 209 en 913), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Grete Katharina Gebauer*, geboren te *Eickel, Wanne-Eickel (Pruisen)* den 22 Maart 1914, zonder beroep, wonende te *Heerlen*, provincie *Limburg*.

3. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, C. Goseling.

(*Uitgeg.* 4 *Januari* 1938.)

S. 1872.

27 *December* 1937. BESLUIT tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van het Gereformeerd Gymnasium te *Kampen* van de Nationale Vereeniging voor Gereformeerd Voorbereidend Hooger Onderwijs, gevestigd aldaar.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 12 November 1937, N°. 17138 III, Afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Gelet op artikel 157 der hooger-onderwijswet;

Gezien Ons besluit van 8 Februari 1932 (Staatsblad N°. 41);

Den Raad van State gehoord (advies van 14 December 1937, N°. 32);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 December 1937, N°. 20976, Afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 1 Januari 1938 het Gereformeerd Gymnasium te Kampen van de Nationale Vereeniging voor Gereformeerd Voorbereidend Hooger Onderwijs, gevestigd aldaar, opnieuw voor een tijdvak van zes jaren aan te wijzen als bevoegd om, met inachtneming der desbetreffende wettelijke voorschriften aan haar leerlingen, die het onderwijs tot aan het einde hebben bijgewoond, een getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire studiën af te geven, dat met het getuigschrift, in artikel 11 der hooger-onderwijswet vermeld, wordt gelijkgesteld.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Amsterdam, den 27sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 11 *Januari* 1938.)

S. 1406.

31 *December* 1937. WET tot goedkeuring van den onderhandschen verkoop van een overhoek van den Rijksweg n°. 58 onder *Kloetinge* aan *J. M. van der Schalk* te *Schiedam* c.s.

Bijl. Hand. II 1937/38, 369.
Hand. II 1937/38, bladz. 965.
Bijl. Hand. I 1937/38, 369.
Hand. I 1937/38, bladz. 66.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Jan Margarethus van der Schalk, industriëel te *Schiedam* c.s. in koop is gevraagd een overhoek onder *Kloetinge* van den Rijksweg n°. 58 (gedeelte *Kruiningen—Goes)*, en dat het belang van den Staat zich tegen dezen verkoop niet verzet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Goedkeuring wordt verleend aan den onderhandschen verkoop aan Jan Margarethus van der Schalk, industriëel te *Schiedam* en anderen, van een perceel bouwland onder *Kloetinge*, vormende een overhoek van den Rijksweg n°. 58 (gedeelte *Kruiningen—Goes*), welke verkoop is geconstateerd bij de in afschrift aan deze wet gehechte akte dd. 26 Augustus 1937.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën,
J. A. de Wilde.
(*Uitgeg.* 21 *Januari* 1938.)

AFSCHRIFT.

De ondergeteekenden:

1. Heero Ruurd Heerema, Ontvanger der registratie en domeinen te Goes, handelende namens den Staat der Nederlanden (hierna aan te duiden als de Staat), hiertoe gemachtigd bij brief van den Directeur der registratie en domeinen te Middelburg, d.d. 10 Mei 1937, n°. 3056, gegrond op de missive van den Minister van Financiën, dd. 8 Mei 1937, n°. 7 afdeeling Domeinen;

2. *a.* Jan Margarethus van der Schalk, industrieel te Schiedam;

b. Maria Frederica Johanna Christina van der Schalk, zonder beroep te 's-Gravenhage;

c. Margaretha Maria van der Schalk, zonder beroep te Schiedam;

d. Anna Maria Catharina Drost, weduwe Mr. Dr. Carel Jan Petrus van der Schalk, zonder beroep te Naarden;

e. Ir. Frederik Johan Christiaan van der Schalk, Ingenieur te Bussum,

zijn overeengekomen als volgt:

De Staat verkoopt en draagt in eigendom over, onder voorbehoud van goedkeuring bij de wet, aan:

1. Jan Margarethus van der Schalk voornoemd voor 1/3 gedeelte;

2. Maria Frederica Johanna Christina van der Schalk voornoemd voor 1/4 gedeelte;

3. Margaretha Maria van der Schalk voornoemd voor 1/4 gedeelte;

4. Anna Maria Catharina Drost, weduwe Mr. Dr. Carel Jan Petrus van der Schalk voornoemd voor 1/12 gedeelte;

5. Ir. Frederik Johan Christiaan van der Schalk voornoemd voor 1/12 gedeelte,

die in koop en in eigendomsoverdracht aannemen een perceel bouwland onder Kloetinge ten noordoosten van den Rijksweg n°. 58, gedeelte Kruiningen—Goes, kadastraal bekend gemeente Kloetinge sectie C, n°. 859, groot 1.21.43 H.A.

Deze verkoop en koop geschiedt voor de som van *twee duizend eenhonderd vijf en tachtig gulden en vier en zeventig cent* (f 2185.74) en onder de volgende bepalingen:

Art. 1. 1. Het verkochte wordt overgedragen in den staat, waarin het zich thans bevindt, met alle daaraan verbonden lusten en lasten, heerschende en lijdende erfdienstbaarheden.

2. De Staat is tot geenerlei vrijwaring gehouden, behoudens dat hij instaat voor den eigendom.

3. Het verkochte wordt geleverd vrij van hypotheek en vrij van huur.

Art. 2. Verschil tusschen de werkelijke en de hiervoor opgegeven grootte geeft geen grond tot het vorderen van vermeerdering of vermindering van de overeengekomen koopsom, noch tot ontbinding van deze overeenkomst.

Art. 3. De koopers kunnen het gekochte in bezit en genot aanvaarden terstond nadat de hiervoor bedoelde wettelijke goedkeuring is verkregen en de koopsom is betaald.

Art. 4. De grond- en andere zakelijke belastingen en lasten van het verkochte geheven wordende, zijn van den aanvang der eerstvolgende belastingjaren af voor rekening van de koopers, onverschillig te wiens name de aanslag geschiedt.

Art. 5. 1. De betaling van de koopsom moet, zonder dat beroep op schuldvergelijking mogelijk zal zijn, geschieden ten kantore van den Ontvanger der registratie en domeinen te Goes of door overschrijving of storting op diens postgirorekening n°. 4539, (in welk geval de oorzaak der betaling op het overschrijvings- of stortingsbiljet moet worden vermeld) of bij de Nederlandsche Bank, binnen een maand na den dag, waarop door dezen aan de koopers bij aangeteekend schrijven is kennis gegeven van de hiervoor bedoelde goedkeuring dezer overeenkomst.

2. Van deze goedkeuring zal blijken uit een door den genoemden Ontvanger aan den voet van alle exemplaren dezer akte te stellen onderteekende verklaring.

3. De kennisgeving wordt volledig bewezen door de vertooning van het bewijs van ter post bezorging van den aangeteekenden brief, terwijl de inhoud, alles behoudens tegenbewijs, zal geacht worden overeen te stemmen met de daarvan gehouden aanteekening in het correspondentieregister van genoemden Ontvanger.

4. Indien de koopsom niet binnen den voorschreven termijn is betaald, verbeuren de koopers een boete van tien gulden voor iedere ingegane maand verzuim, en heeft de Staat het recht deze koopovereenkomst onmiddellijk te ontbinden, zonder eenige rechterlijke tusschenkomst en zonder dat in beide gevallen eenige inverzuimstelling noodig is.

Art. 6. Het bij deze akte verkochte perceel

heeft geen uitweg naar den nieuw aan te leggen Rijksweg.

Art. 7. Ten behoeve van den aangrenzenden nieuw aan te leggen Rijksweg, thans kadastraal bekend onder meer als gemeente Kloetinge, sectie C, nommer 858, en ten laste van het bij deze akte verkochte perceel, voorzoover betreft de strook gelegen binnen een afstand van vijftig meter uit de as van dien Rijksweg, wordt gevestigd de erfdienstbaarheid dat daarop geen gebouwen of getimmerten mogen worden opgericht.

Art. 8. De eigenaar van het heerschend erf heeft het recht tot het verwijderen van al hetgeen in strijd met de bij artikel 7 gevestigde erfdienstbaarheden op het lijdend erf mocht zijn opgericht, zonder dat daaraan eenige ingebrekestelling vooraf behoeft te gaan en zonder dat daarvoor eenige rechterlijke tusschenkomst noodig is.

Art. 9. De boomen, voorzoover nog aanwezig op het gedeelte van het perceel vroeger kadastraal bekend gemeente Kloetinge, sectie C, n°. 167, zijn niet in den verkoop begrepen en zullen worden weggeruimd binnen zes weken nadat de koopers van den grond hiertoe hun verlangen te kennen geven.

Art. 10. De Staat verplicht zich de sloot tusschen het bij deze akte verkochte en de aan koopers toebehoorende aangrenzende perceelen te dempen met van den wegaanleg vrijkomende gronden.

Art. 11. 1. De overschrijving van deze akte in de openbare registers geschiedt door de zorg van den genoemden Ontvanger. Deze overschrijving kan door de koopers niet worden gevorderd, voordat de koopsom en de eventueel overeenkomstig artikel 5, lid 4, verschuldigde boete geheel is betaald.

2. De kosten dezer akte en der aangehechte teekening, alsmede die op haar uitvoering vallende, komen ten laste van de koopers en moeten door hen binnen veertien dagen na opgave worden betaald op de wijze, in artikel 5 omtrent de voldoening van de koopsom voorgeschreven.

3. Bij te late betaling der kosten, in lid 2 van dit artikel bedoeld, verbeuren de koopers één gulden boete voor elke ingegane week verzuim.

4. Nadat de akte in de openbare registers is overgeschreven en de kosten met de eventueel overeenkomstig het vorige lid verschuldigde boete door de koopers zijn betaald, wordt een exemplaar daarvan door den Ontvanger aan de koopers uitgereikt.

Art. 12. Voor de tenuitvoerlegging dezer overeenkomst wordt domicilie gekozen ten kantore van den voornoemden Ontvanger.

Aldus in tweevoud opgemaakt en geteekend te Goes den 26 Augustus 1937, onder goedkeuring der bijvoegingen op blz. 1 en 2.

(get.) H. R. Heerema.
„ J. M. v. d. Schalk.
„ M. v. d. Schalk.
„ M. M. v. d. Schalk.
„ A. M. C. v. d. Schalk-Drost.
„ F. J. C. van der Schalk.

Voor gelijkluidend afschrift,
De Minister van Financiën,
J. A. de Wilde.

S. 1407.

31 *December* 1937. WET tot goedkeuring van den onderhandschen verkoop aan de gemeente *'s-Gravenhage* van Staatsgrond te *'s-Gravenhage*, kadastraal bekend aldaar, sectie V, nos. 2737 en 5652.

Bijl. Hand. II 1937/38, 371.
Hand. II 1937/38, bladz. 965.
Bijl. Hand. I 1937/38, 371.
Hand. I 1937/38, bladz. 66.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de gemeente *'s-Gravenhage* in koop heeft gevraagd een oppervlakte Staatsgrond te *'s-Gravenhage* en dat het belang van den Staat zich tegen dezen verkoop niet verzet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Goedkeuring wordt verleend aan den onderhandschen verkoop aan de gemeente *'s-Gravenhage* van een oppervlakte Staatsgrond te *'s-Gravenhage*, geconstateerd bij de in afschrift aan deze wet gehechte akte, d.d. 18 September 1937.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën,
J. A. de Wilde.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 21 *Januari* 1938.)

AFSCHRIFT.

De ondergeteekenden:

1*a*. Otto Verhagen, Inspecteur der Domeinen te 's-Gravenhage, en

b. Gerrit Gerbranda, houtvester in de houtvesterij Haarlem, wonende te Haarlem,

tezamen,

handelende namens den Staat der Nederlanden (hierna aan te duiden als de Staat), hiertoe gemachtigd onderscheidenlijk bij brief van den Directeur der Registratie en Domeinen te 's-Gravenhage, dd. 7 Augustus 1937 n°. 446/7850, gegrond op de missive van den Minister van Financiën dd. 4 Augustus 1937 n°. 9 afd. Domeinen, en bij brief van den Directeur van het Staatsboschbeheer dd. 8 September 1937 n°. 5974, gegrond op het schrijven van den Minister van Economische Zaken, dd. 6 September 1937, Directie van den Landbouw, n°. 9077 afd. 6;

2. Professor Ingenieur Cornelis Lodewijk van der Bilt, wethouder, waarnemend burgemeester der gemeente 's-Gravenhage, wonende te 's-Gravenhage, te dezen in zijn voormelde hoedanigheid de gemeente 's-Gravenhage wettig vertegenwoordigende en tevens handelende ter uitvoering van het besluit van den Raad dier Gemeente, genomen in zijn vergadering van 20 Januari 1936 goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland bij hun besluit van 18 Februari 1936 G.S. n°. 307;

zijn overeengekomen als volgt:

De Staat verkoopt en draagt in eigendom over, onder voorbehoud van goedkeuring bij

de wet, aan de Gemeente 's-Gravenhage die zulks aanneemt:
een duinterrein, groot 7.88.60 h.a., kadastraal bekend gemeente 's-Gravenhage, sectie V. n°. 2737, groot 1.40 aren en n°. 5652, groot 7.87.20 h.a.

Van het perceel n°. 5652 is een gedeelte, ter grootte van 15.60 aren, uit het vroegere perceel, kadastraal bekend gemeente 's-Gravenhage, sectie V n°. 5583, en een gedeelte, ter grootte van 99.70 aren, uit het vroegere perceel, kadastraal bekend aldaar, sectie V n°. 5586, aan de Gemeente 's-Gravenhage in erfpacht uitgegeven onderscheidenlijk tot 31 December 2021 en 31 December 1983, krachtens de akten van 29 October 1922 en 21 Februari 1924, overgeschreven ten hypotheekkantore te 's-Gravenhage, respectievelijk 1 December 1922 in deel 1845, n°. 9 en 7 Maart 1924 in deel 1903, n°. 1.

Door de eigendomsoverdracht van het perceel n°. 5652 gaat het erfpachtsrecht van de Gemeente 's-Gravenhage op de in de vorige alinea bedoelde perceelsgedeelten door vermenging te niet, blijvende niettemin de krachtens de voormelde akten door de Gemeente te betalen erfpachtscanons voor het bij haar in erfpacht gebleven terrein op dezelfde bedragen bepaald.

Deze verkoop en koop geschiedt voor de som van *tweehonderd zes en dertig duizend vijfhonderd tachtig gulden* (f 236,580), overeenkomende met een prijs van f 3 per M2., en onder de volgende bepalingen:

Art. 1. 1. Het verkochte wordt overgedragen in den staat, waarin het zich thans bevindt, met alle daaraan verbonden lusten en lasten, heerschende en lijdende erfdienstbaarheden.

2. De Staat is tot geenerlei vrijwaring gehouden, behoudens dat hij instaat voor den eigendom.

3. Het verkochte wordt geleverd vrij van hypotheek en vrij van huur.

4. De Gemeente is verplicht binnen vijf jaren na de dagteekening dezer akte, behoudens verlenging van dien termijn door den Staat, den bestaanden strandboulevard door te trekken tot de eventueel zeewaarts te verlengen grens tusschen de perceelen kadastraal bekend gemeente 's-Gravenhage, sectie V, n°. 5652 en 5653.

5. Indien mocht blijken, dat in verband met deze doortrekking, wijzigingen in de begrenzing van het verkochte terrein noodig of wenschelijk zijn, zullen deze wijzigingen, nadat zij de goedkeuring van den Minister van Financiën hebben verkregen, nader bij akte worden vastgesteld.

6. Mocht dientengevolge meer of minder grond aan de Gemeente worden overgedragen, dan zal dit meerdere of mindere tegen een prijs van (f 3) drie gulden per vierkanten meter tusschen den Staat en de Gemeente worden verrekend.

7. Zoolang de bedoelde boulevarddoortrekking niet heeft plaats gehad, behoudt de Staat de beschikking over — en de inkomsten van — het in dezen verkoop begrepen gedeelte strand, en wel tot aan het oogenblik, waarop de Gemeente naar het oordeel van den Minister van Financiën met de werkzaamheden dezer doortrekking een aanvang maakt.

Art. 2. De koopster kan het gekochte in bezit en genot aanvaarden, terstond nadat de hiervoor bedoelde wettelijke goedkeuring is verkregen en de koopsom is betaald.

Art. 3. 1. De grond- en andere zakelijke belastingen en lasten van het verkochte gelieven wordende zijn van den dag der aanvaarding af voor rekening van de koopster, onverschillig te wiens name de aanslag geschiedt.

2. Zoolang de Staat over het in artikel 1 lid 7 bedoelde gedeelte de beschikking behoudt, zal de Gemeente 's-Gravenhage voor dat gedeelte niet meer aan lasten behoeven te betalen, dan daarvan thans geheven worden, komende het meerdere voor rekening van den Staat.

Art. 4. 1. De betaling van de koopsom moet, behoudens het bepaalde in lid 6 van dit artikel, zonder dat beroep op schuldvergelijking mogelijk zal zijn, geschieden ten kantore van den Directeur van het Staatsboschbeheer te Utrecht (postrekening 54430), binnen twee maanden na den dag, waarop genoemde Inspecteur aan de koopster bij aangeteekend schrijven kennis heeft gegeven van de hiervoor bedoelde goedkeuring dezer overeenkomst.

2. Van deze goedkeuring zal blijken uit een door den genoemden Inspecteur aan den voet van alle exemplaren dezer akte te stellen onderteekende verklaring.

3. De kennisgeving wordt volledig bewezen door de vertooning van het bewijs van ter post bezorging van den aangeteekenden brief, terwijl de inhoud, alles behoudens tegenbewijs, zal geacht worden overeen te stemmen met de daarvan gehouden aanteekening in het correspondentieregister van genoemden Inspecteur.

4. Indien de koopsom niet binnen den voorschreven termijn is betaald, verbeurt de koopster een boete van 1000 gulden voor iedere ingegane maand verzuim en heeft de Staat het recht deze koopovereenkomst onmiddellijk te ontbinden, zonder eenige rechterlijke tusschenkomst en zonder dat in beide gevallen eenige inverzuimstelling noodig is.

5. Indien in afwijking van het plan van bebouwing, zooals dit op 1 Januari 1933 voor het bij deze door de Gemeente gekochte terrein bestond, een grooter gedeelte van dit terrein voor gewoon bouwterrein (waaronder niet begrepen terrein voor den bouw van een school) wordt bestemd, dan zal over het meerdere een bedrag van f 3 per M2. moeten worden toebetaald.

De betaling hiervan moet geschieden binnen een maand, nadat de Gemeente daartoe door den voornoemden Inspecteur zal zijn uitgenoodigd. De leden 1, 3 en 4 van dit artikel vinden in dit geval voor zoover mogelijk, toepassing.

6. De betaling van de koopsom, voorzoover betreffende het in deze verkoop begrepen voor doortrekking van den strandboulevard bestemde gedeelte strand, in artikel 1 lid 7 bedoeld, zal geschieden, in afwijking van het in lid 1 van art. 4 bepaalde, binnen een maand na de

dagteekening van den aangeteekenden brief, waarbij de Minister van Financiën, overeenkomstig het bepaalde van art. 1 lid 7, aan de Gemeente mededeelt of doet mededeelen, dat de Gemeente met de doortrekkingswerkzaamheden een aanvang heeft gemaakt. De leden 3 en 4 van artikel 4 zijn voorzoover mogelijk ook van toepassing op deze betaling.

Terzake van dit strandgedeelte wordt geacht een bedrag van *zes duizend negenhonderd gulden* (f 6900) in voormelde koopsom te zijn begrepen.

Art. 5. De Gemeente 's-Gravenhage wordt ontheven van de verplichtingen, omschreven bij artikel 5 der voorwaarden, vervat in de hierbovenaangehaalde erfpachtsakte van 29 October 1922, voor zoover deze van toepassing zijn op de gronden, welke bij deze akte aan de Gemeente worden verkocht, met dien verstande dat de Gemeente op hare kosten de in alinea *a* van vorenbedoeld artikel 5 bedoelde afrastering moet verplaatsen overeenkomstig de aanwijzingen en ten genoegen van het Staatsboschbeheer en — indien de Staatsboschbeheer zulks verlangt — in de verplaatste afrastering een toegang moet maken voor het met toezicht belaste personeel van het Staatsboschbeheer.

Art. 6. 1. De overschrijving van deze akte in de openbare registers geschiedt door de zorg van den genoemden Inspecteur. Deze overschrijving kan door de koopster niet worden gevorderd, voordat de koopsom (behoudens het gedeelte, bedoeld in artikel 4 lid 6) en de eventueel overeenkomstig artikel 4 lid 4 verschuldigde boete geheel zijn betaald.

2. De kosten dezer akte, alsmede die op haar uitvoering vallende, komen ten laste van de koopster en moeten door haar binnen veertien dagen na opgave worden betaald, op de wijze, in artikel 4 lid 5 omtrent de voldoening van de koopsom voorgeschreven.

3. Bij te late betaling der kosten, in lid 2 van dit artikel bedoeld, verbeurt de koopster één gulden boete voor elke ingegane week verzuim.

4. Nadat de akte in de openbare registers is overgeschreven en de kosten met de eventueel overeenkomstig het vorige lid verschuldigde boete door de koopster zijn betaald, wordt een exemplaar door den Inspecteur aan de koopster uitgereikt.

Art. 7. Voor de tenuitvoerlegging dezer overeenkomst wordt domicilie gekozen ten kantore van den voornoemden Inspecteur.

Aldus in drievoud opgemaakt en geteekend te 's-Gravenhage, den achttienden September 1937.

(get.) Verhagen.
(get.) C. L. van der Bilt.
(get.) G. Gerbranda.

Voor gelijkluidend afschrift,
De Minister van Financiën,
J. A. de Wilde.

S. 1521.

31 *December* 1937. WET, houdende deelneming in preferent kapitaal van de N. V. Stoomvaartmaatschappij Zeeland. *(Bevordering van vernieuwing van de vloot.)*

Bijl. Hand. II 1936/37, 454; 1937, 454; 1937/38, 84.
Hand. II 1937/38, bladz. 576—580.
Bijl. Hand. I 1937/38, 84.
Hand. I 1937/38, bladz. 66.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is vernieuwing van de vloot der N. V. Stoomvaartmaatschappij Zeeland, gevestigd te Vlissingen, te bevorderen:

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Onze Ministers van Waterstaat en van Financiën worden gemachtigd om namens het Rijk tot een bedrag van f 1,500,000 deel te nemen in het te vormen preferent kapitaal van de N. V. Stoomvaartmaatschappij Zeeland, gevestigd te Vlissingen.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

De Minister van Financiën,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 8 *Januari* 1938.)

S. 1522.

31 *December* 1937. WET tot bekrachtiging van overeenkomsten betreffende naastingsprijzen van twee tramwegen.

Bijl. Hand. II 1937/38, 333.
Hand. II 1937/38, bladz. 576.
Bijl. Hand. I 1937/38, 333.
Hand. I 1937/38, bladz. 66.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de naastingsprijzen van twee tramwegen bij overeenkomsten zijn vastgesteld en deze overeenkomsten ingevolge artikel 1, tweede lid, der wet van 22 Juli 1935 (*Staatsblad* n°. 424) bekrachtiging bij de wet behoeven;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Worden bekrachtigd de in afschrift bij deze wet gevoegde overeenkomsten, door Onze Ministers van Waterstaat en van Financiën aangegaan onder dagteekening van:

A. 25 Maart/9/17 April 1937 met de N. V. Spoorweg-Maatschappij de Zuider Kogge in liquidatie omtrent den spoorweg van Hoorn over Venhuizen naar station Bovenkarspel-Grootebroek;

B. 3/30 September 1937 met de N. V. Nederlandsch Westfaalsche Stoomtram-Maatschappij in liquidatie omtrent den spoorweg van Denekamp over Oldenzaal naar de Duitsche grens in de richting van Gronau.

Lasten en bevelen, enz.;
Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
J. v. Buuren.

De Minister van Financiën,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 21 *Januari* 1938.)

AFSCHRIFT.

Tusschen

den Minister van Waterstaat en den Minister van Financiën, als zoodanig den Staat vertegenwoordigende,

partij ter eenre

en

de N. V. Spoorweg-Maatschappij „De Zuider Kogge" in liquidatie, gevestigd te Venhuizen, in deze overeenkomst verder aangeduid als de Maatschappij, vertegenwoordigd door haar eenige liquidateuren, de Heeren J. Zijp Kzn. en Z. Bakker te Venhuizen, J. Bennemeer te Wijdenes, D. Laan te Schellingwoude, J. Hoek Spaans te Hoorn en J. G. Oosterbeek te Edam, als zoodanig benoemd in eene buitengewone Algemeene Vergadering van Aandeelhouders, gehouden te Hoorn 23 Mei 1936, waarin tot liquidatie werd besloten,

partij ter andere zijde,

is onder voorbehoud van bekrachtiging door de wet, het volgende overeengekomen:

Art. 1. Krachtens de op 1 Januari 1936 plaats gehad hebbende naasting van den spoorweg van Hoorn over Venhuizen naar station Bovenkarspel-Grootebroek, gaat die spoorweg met ingang van genoemden datum in vollen en vrijen eigendom over aan den Staat. Tot dien spoorweg behooren alle onroerende goederen, welke aan de Maatschappij toebehooren of als werken tot wijziging, verbetering of uitbreiding of als nieuwe werken deel van dien spoorweg uitmaken, benevens alle aan de Maatschappij toebehoorende roerende goederen, welke aan de exploitatie van dien spoorweg dienstbaar zijn.

De Maatschappij verbindt zich tot den overgang van genoemden spoorweg op den Staat, voor zoover zulks mocht noodig zijn, hare medewerking te verleenen en aan den Staat over te dragen de in haar bezit zijnde eigendomsbewijzen van bedoelde onroerende goederen, zoomede alle in haar archief zijnde stukken betreffende den aanleg van dien spoorweg en verdere voor de exploitatie daarvan van belang zijnde bescheiden.

De Maatschappij wordt ontheven van de krachtens de naasting op haar rustende verplichting tot overdracht aan den Staat van voor de exploitatie van voormelden spoorweg benoodigd rollend materieel en benoodigden inventaris, voor zoover zij dezen laatsten op 1 Januari 1936 niet in eigendom mocht bezitten.

Art. 2. De Staat verbindt zich als naastingsprijs, bedoeld in artikel 49 van de Spoorwegwet, aan de Maatschappij te betalen een som van twee en veertig duizend gulden (f 42,000), onder bijberekening van eene rente van 4% 's jaars sedert 1 Januari 1936 tot den dag der betaling.

De Maatschappij verklaart den genoemden naastingsprijs te aanvaarden.

Art. 3. De kosten dezer in tweevoud opgemaakte overeenkomst zijn voor rekening van den Staat.

Aldus gedaan en geteekend
te Hoorn, 25 Maart 1937.

N. V. Spoorweg-Maatschappij
„De Zuider-Kogge"
in liquidatie,
Het Bestuur:
(get.) Z. Bakker.
(get.) J. Bennemeer.
(get.) J. Zijp Kzn.
(get.) D. Laan.
(get.) J. Hoek Spaans.
(get.) J. G. Oosterbeek.

te 's-Gravenhage, 17/9 April 1937.

De Minister van Waterstaat,
(get.) Van Lidth de Jeude.
De Minister van Financiën,
(get.) Oud.

Voor eensluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal van het Departement van Waterstaat,
G. van der Meulen.

AFSCHRIFT.

Tusschen

den Minister van Waterstaat en den Minister van Financiën, als zoodanig den Staat vertegenwoordigende,

partij ter eenre

en

de N. V. Nederlandsch Westfaalsche Stoomtram-Maatschappij in liquidatie, gevestigd te Oldenzaal, in deze overeenkomst verder aangeduid als de Maatschappij, vertegenwoordigd door haar eenige liquidateuren, de Heeren N. X. Th. M. Vos de Wael te Nijmegen, Joan Gelderman te Oldenzaal, Dr. H. van Delden te Gronau i.W. en A. Ledeboer te Almelo, als zoodanig benoemd in eene buitengewone Algemeene Vergadering van Aandeelhouders, gehouden te Oldenzaal 9 Maart 1936, waarin tot liquidatie werd besloten,

partij ter andere zijde,

is onder voorbehoud van bekrachtiging door de wet, het volgende overeengekomen:

Art. 1. Krachtens de op 1 Jan. 1936 plaats gehad hebbende naasting van den spoorweg van Denekamp over Oldenzaal naar de Duitsche grens in de richting van Gronau, gaat die spoorweg met ingang van genoemden datum in vollen en vrijen eigendom over aan den Staat. Tot dien spoorweg behooren alle onroerende goederen, welke aan de Maatschappij toebehooren of als werken tot wijziging, verbetering of uitbreiding of als nieuwe werken deel van dien spoorweg uitmaken, benevens alle aan de Maatschapvpij toebehoorende roerende goederen, welke aan de exploitatie van dien spoorweg dienstbaar zijn.

De Maatschappij verbindt zich tot den overgang van genoemden spoorweg op den Staat, voor zoover zulks mocht noodig zijn, hare medewerking te verleenen en aan den Staat over te dragen de in haar bezit zijnde eigendomsbewijzen van bedoelde onroerende goede-

ren, zoomede alle in haar archief zijnde stukken betreffende den aanleg van dien spoorweg en verdere voor de exploitatie daarvan van belang zijnde bescheiden.

De Maatschappij wordt ontheven van de krachtens de naasting op haar rustende verplichting tot overdracht aan den Staat van voor de exploitatie van voormelden spoorweg benoodigd rollend materieel en benoodigden inventaris, voor zoover zij dezen laatsten op 1 Januari 1936 niet in eigendom mocht bezitten.

Art. 2. De Staat verbindt zich als naastingsprijs, bedoeld in artikel 49 van de Spoorwegwet, aan de Maatschappij te betalen een som van honderd vier en negentig duizend driehonderd vier gulden drie en dertig cent (f 194,304.33), onder bijberekening van eene rente van 4% 's jaars sedert 1 Januari 1936 tot den dag van de betaling.

De Staat verbindt zich den naastingsprijs, na bekrachtiging dezer overeenkomst door de wet, te zullen doen uitbetalen zonder zich op schuldvergelijking te beroepen ten aanzien van eenige vordering, welke de Staat alsdan tegen de Maatschappij zou kunnen geldend maken, geldende deze uitsluiting van compensatie ook voor het geval de Maatschappij in staat van faillissement mocht worden verklaard.

De Maatschappij verklaart den genoemden naastingsprijs te aanvaarden.

Art. 3. De kosten dezer in tweevoud opgemaakte overeenkomst zijn voor rekening van den Staat.

Aldus gedaan en geteekend
te Oldenzaal, 3 September 1937.

N. V. Nederlandsch Westfaalsche Stoomtram-Maatschappij in liquidatie,
(get.) Joan Gelderman.
(get.) A. Ledeboer.
(get.) Vos de Wael.
(get.) Dr. H. van Delden.

te 's-Gravenhage, 30 September 1937.

De Minister van Waterstaat,
(get.) J. v. Buuren.
De Minister van Financiën,
(get.) J. A. de Wilde.

Voor eensluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal van het Departement van Waterstaat,
G. van der Meulen.

S. 2319 H. ———

4 *December* 1937. BESLUIT tot schorsing van een besluit van den raad van Doetinchem van 28 October 1937, betreffende bouwvergunning.

Geschorst tot 1 Juni 1938.

S. 2319 I. ———

18 *December* 1937. BESLUIT tot schorsing van het besluit van Gedeputeerde Staten van *Zuidholland* dd. 26 October 1937, G.S. N°. 136, houdende goedkeuring van het besluit van den raad der gemeente *'s-Gravenhage* dd. 11 October 1937, waarbij, met wijziging van de begrooting dier gemeente voor het dienstjaar 1937, een bedrag van f 2000 beschikbaar is gesteld voor het inrichten door die gemeente van een urnenbewaarplaats op de algemeene begraafplaats aldaar.

Geschorst tot 15 December 1938.

S. 2319 J. ———

22 *December* 1937. BESLUIT tot schorsing van de besluiten van den raad der gemeente *Hoensbroek* van 29 November 1937, onderscheidenlijk strekkende tot benoeming en vaststelling wedde van Hoofd van de Publieke Werken en de Bedrijven en tot benoeming en vaststelling wedde van Chef van de Bedrijven te *Hoensbroek*.

Geschorst tot 1 Juli 1938.

S. 2319 K. ———

22 *December* 1937. BESLUIT tot schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van *Avenhorn* van 12 November 1937, betreffende het sloopen van een gebouw.

Geschorst tot 1 Juli 1938.

S. 2319 L. ———

22 *December* 1937. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Uithuizen van 25 November 1937, strekkende tot benoeming van een lid van het Burgerlijk Armbestuur.

Geschorst tot 1 Mei 1938.

S. 2319 M. ———

22 *December* 1937. BESLUIT tot schorsing van een besluit van den raad van *Loosdrecht* van 3 December 1937, waarbij een bouwvergunning is verleend aan Dr. *P. C. Koppert* te *Utrecht*.

Geschorst tot 1 Juli 1938.

S. 2319 N. ———

28 *December* 1937. BESLUIT, betreffende schorsing van een besluit van den raad van *Vorden* betreffende bouwvergunning.

Verlengd tot 1 Juli 1938.

S. 2319 O. ———

29 *December* 1937. BESLUIT, betreffende schorsing van een besluit van den raad van *Doetinchem*, tot het verleenen van bouwvergunning.

Schorsing opgeheven.

———

S. 2326.

16 *December* 1937. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Hemelumer Oldephaert en Noordwolde* van 20 November 1937, betreffende toepassing van de artikelen 55*bis* en 101, vijfde lid, der Lager-onderwijswet 1920.

Geschorst tot 1 Juni 1938.

S. 2356.

11 *December* 1937. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente *Idaarderadeel* van 4 Maart 1937, strekkende tot het verleenen aan de afdeeling Grouw van de Sociaal-Democratische Vrouwenclub van vergunning tot het houden van een collecte door middel van lijsten, waarvan de opbrengst zal komen ten bate van de uitzending van Spaansche kinderen naar het Zuiden van *Frankrijk*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 11 November 1937, n°. 34387, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur, tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente Idaarderadeel van 4 Maart 1937, strekkende tot het verleenen aan de afdeeling Grouw van de Sociaal-Democratische Vrouwenclub van vergunning tot het houden van een collecte door middel van lijsten, waarvan de opbrengst zal komen ten bate van de uitzending van Spaansche kinderen naar het Zuiden van Frankrijk;

Overwegende, dat blijkens voornoemd besluit van burgemeester en wethouders van Idaarderadeel deze geldinzameling beoogt mogelijk te maken de verzorging van de door den burgeroorlog uit hun vaderland verdreven Spaansche kinderen;

Overwegende, dat het, bij het verleenen van toestemming voor het houden van een collecte als bovenbedoeld, welke haar grondslag vindt in het bestaan van bijzondere toestanden buitenslands, een eisch van algemeen belang is, dat volledige zekerheid besta ten aanzien van de wijze, waarop de met zoodanige collecte ingezamelde gelden zullen worden besteed;

dat hoezeer de humanitaire bedoelingen, welke aan collecten als bovenbedoeld ten grondslag liggen, moeten worden gewaardeerd, zoodanige zekerheid in het algemeen moeilijk is te verkrijgen en in het onderhavige geval ook niet voldoende is gewaarborgd;

dat derhalve burgemeester en wethouders van Idaarderadeel, hun bovenaangehaald besluit nemende, handelden in strijd met het algemeen belang;

Gelet op artikel 185 der gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 30 November 1937, n°. 36);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 8 December 1937, n°. 35794, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Genoemd besluit van burgemeester en wethouders der gemeente Idaarderadeel te vernietigen wegens strijd met het algemeen belang.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 11den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Van Boeyen.

(*Uitgeg.* 28 *December* 1937.)

S. 3100.

16 *December* 1937. WET tot wettelijke voorziening naar aanleiding van het Koninklijk besluit van 3 Juli 1937 (*Staatsblad* n°. 140) tot instelling van een Departement van Algemeen Bestuur, dat den naam zal dragen van Ministerie van Algemeene Zaken.

Bijl. Hand. II 1937, 582; 1937/38, 269.
Hand. II 1937/38, bladz. 239,
Bijl. Hand. I 1937/38, 269.
Hand. I 1937/38, bladz. 38.

Titel *A*.	Gewone dienst	f 81,482
Titel *B*.	Kapitaaldienst	nihil
	Geheele dienst	f 81,482

S. 3101.

16 *December* 1937. WET tot vaststelling van het *tweede* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1938.

Bijl. Hand. II 1937/38, 2.
Hand. II 1937/38, bladz. 238/9;
Bijl. Hand. I 1937/38, 2.
Hand. I 1937/38, bladz. 38.

Titel *A*.	Gewone dienst	f 1,940,195
Titel *B*.	Kapitaaldienst	Nihil.
	Geheele dienst	f 1,940,195

S. 3102.

16 *December* 1937. WET tot vaststelling van het *eerste* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1938.

Bijl. Hand. II 1937/38, 2.
Hand. II 1937/38, bladz. 238/9.
Bijl. Hand. I 1937/38 2.
Hand. I 1937/38, bladz. 42.

Titel *A*.	Gewone dienst	f 1,760,000
Titel *B*.	Kapitaaldienst	Nihil.
	Geheele dienst	f 1,760,000

S. 3103.

31 *December* 1937. WET tot wijziging van het *tweede* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1937/38, 355.
Hand. II 1937/38, bladz. 965.
Bijl. Hand. I 1937/38, 355.
Hand. I 1937/38, bladz. 65/6.

S. 3141.

16 *December* 1937. WET tot wijziging van het *derde* Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1937/38, 345.
Hand. II 1937/38, bladz. 570.
Bijl. Hand. I 1937/38, 345.
Hand. I 1937/38, bladz. 40.

S. 3142.

27 *December* 1937. WET tot wijziging en verhooging van het *derde* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. *(Internationale contrôle tot het tegengaan van toevoer van wapentuig en vrijwilligers naar Spanje.)*

Bijl. Hand. II 1936/37, 426; 1937, 426; 1937/38, 139.
Hand. II 1937/38, bladz. 523.
Bijl. Hand. I 1937/38, 139.
Hand. I 1937/38, bladz. 45/6.

S. 3202.

31 *December* 1937. WET, houdende wijziging van het *vierde* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1937/38, 373.
Hand. II 1937/38, bladz. 965/6.
Bijl. Hand. I 1937/38, 373.
Hand. I 1937/38, bladz. 65/6.

S. 3280.

16 *December* 1937. BESLUIT, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927 (*Staatsblad* N°. 259) restanten op enkele artikelen van het IVe Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936 worden toegevoegd aan overeenkomstige artikelen van het IVe Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.

S. 3305.

27 *December* 1937. WET tot vaststelling van de begrooting van de ontvangsten en uitgaven van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds voor het dienstjaar 1938.

Bijl. A Hand. II 1937/38, 2 B.
Hand. II 1937/38, bladz. 123.
Bijl. A Hand. I 1937/38, 2 B.
Hand. I 1937/38, bladz. 46.

Titel *A*.	Gewone dienst . . .	f 251,306,462
Titel *B*.	Kapitaaldienst . . .	Nihil.
	Geheele dienst . . .	f 251,306,462

S. 3306.

27 *December* 1937. WET tot vaststelling van de begrooting van het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1938.

Bijl. Hand. II 1937/38, 2 K.
Hand. II 1937/38, bladz. 361/2.
Bijl. Hand. I 1937/38, 2 K.
Hand. I 1937/38, bladz. 46.

S. 3307.

31 *December* 1937. WET tot wijziging en verhooging van het *vijfde* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1937/38, 363.
Hand. II 1937/38, bladz. 994.
Bijl. Hand. I 1937/38, 363.
Hand. I 1937/38, bladz. 65/6.

S. 3341.

9 *December* 1937. WET tot wijziging van het *zesde* hoofdstuk (Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen) der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1937, 505; 1937/38, 165.
Hand. II 1937/38, bladz. 125.
Bijl. Hand. I 1937/38, 165.
Hand. I 1937/38, bladz. 36.

S. 3342.

31 *December* 1937. WET tot wijziging en verhooging van het *zesde* hoofdstuk (Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen) der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1937, 510; 1937/38, 170.
Hand. II 1937/38, bladz. 784—787.
Bijl. Hand. I 1937/38, 170.
Hand. I 1937/38, bladz. 65/6.

S. 3343.

31 *December* 1937. WET tot wijziging van het *zesde* hoofdstuk (Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen) der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1937/38, 364.
Hand. II 1937/38, bladz. 994.
Bijl. Hand. I 1937/38, 364.
Hand. I 1937/38, bladz. 65/6.

S. 3381.

31 *December* 1937. BESLUIT, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927, N°. 259) restanten op enkele artikelen van het Vde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936 worden toegevoegd aan overeenkomstige artikelen van het Vde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.

S. 3390.

31 *December* 1937. BESLUIT, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927 (*Staatsblad* N°. 259) restanten op enkele artikelen van het VIde Hoofdstuk der Rijksbegroting voor het dienstjaar 1936 worden toegevoegd aan overeenkomstige artikelen van het VIde Hoofdstuk der Rijksbegroting voor het dienstjaar 1937.

S. 3408.

9 *December* 1937. WET tot wijziging en verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Werkloosheidssubsidiefonds voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1937, 585; 1937/38, 272.
Hand. II 1937/38, bladz. 124.
Bijl. Hand. I 1937/38, 272.
Hand. I 1937/38, bladz. 36.

S. 3409.

16 *December* 1937. WET tot vaststelling van de begrooting van het Staatsmuntbedrijf voor het dienstjaar 1938.

Bijl. Hand. II 1937/38, 2 M.
Hand. II 1937/38, bladz. 124.
Bijl. Hand. I 1937/38, 2 M.
Hand. I 1937/38, bladz. 42.

S. 3410.

16 *December* 1937. WET tot wijziging en verhooging van het *zevende* hoofdstuk *B* der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1937/38, 324.
Hand. II 1937/38, bladz. 573.
Bijl. Hand. I 1937/38, 324.
Hand. I 1937/38, bladz. 42.

S. 3411.

16 *December* 1937. WET tot vaststelling van het *zevende* hoofdstuk *A* der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1938.

Bijl. Hand. II 1937/38, 2.
Hand. II 1937/38, bladz. 239.
Bijl. Hand. I 1937/38, 2.
Hand. I 1937/38, bladz. 42.

Titel *A*.	Gewone dienst . . .	f 150,567,958
Titel *B*.	Kapitaaldienst . . .	11,000,000
	Geheele dienst . . .	f 161,567,958

S. 3412.

16 *December* 1937. WET tot vaststelling van het *dertiende* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1938.

Bijl. Hand. II 1937/38, 2.
Hand. II 1937/38, bladz. 239.
Bijl. Hand. I 1937/38, 2.
Hand. I 1937/38, bladz. 42.

Titel *A*.	Gewone dienst	f 30,000
Titel *B*.	Kapitaaldienst	Nihil.
	Geheele dienst	f 30,000

S. 3413.

16 *December* 1937. WET tot aanwijzing van de middelen tot dekking van de uitgaven, begrepen in de Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1938.

Bijl. A Hand. II 1937/38, 2.
Hand. II 1937/38, bladz. 239.
Bijl. A Hand. I 1937/38, 2.
Hand. I 1937/38, bladz. 42.

S. 3414.

16 *December* 1937. WET tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Fonds voor de uitvoering van de Tiendwet 1907 (*Staatsblad* n°. 222), voor het dienstjaar 1938.

Bijl. Hand. II 1937/38, 2 A.
Hand. II 1937/38, bladz. 124.
Bijl. Hand. I 1937/38, 2 A.
Hand. I 1937/38, bladz. 42.

S. 3415.

16 *December* 1937. WET tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het gemeentefonds voor het begrootingsjaar 1938/1939.

Bijl. Hand. II 1937/38, 2 H.
Hand. II 1937/38, bladz. 306.
Bijl. Hand. I 1937/38, 2 H.
Hand. I 1937/38, bladz. 42.

Titel *A*.	Gewone dienst . . .	f 88,563,000
Titel *B*.	Kapitaaldienst . . .	8,529,600
	Geheele dienst . . .	f 97,092,600

S. 3416.

31 *December* 1937. WET tot wijziging en verhooging van het *zevende* hoofdstuk B der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1937/38, 365.
Hand. II 1937/38, bladz. 994.
Bijl. Hand. I 1937/38, 365.
Hand. I 1937/38, bladz. 66.

S. 3480.

31 *December* 1937. BESLUIT, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927 (*Staatsblad* n°. 259) restanten op enkele artikelen van het VIIde Hoofdstuk B der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936, worden toegevoegd aan de overeenkomstige artikelen van het VIIde Hoofdstuk B der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.

S. 3505.

31 *December* 1937. WET tot verhooging van de begrooting van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1937/38, 336.
Hand. II 1937/38, bladz. 720.
Bijl. Hand. I 1937/38, 336.
Hand. I 1937/38, bladz. 66.

S. 3506. ———

31 *December* 1937. WET tot verhooging van de begrooting van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1937/38, 346.
Hand. II 1937/38, bladz. 720.
Bijl. Hand. I 1937/38, 346.
Hand. I 1937/38, bladz. 66.

S. 3507. ———

31 *December* 1937. WET tot wijziging en verhooging van het achtste hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1937/38, 366.
Hand. II 1937/38, bladz. 994.
Bijl. Hand. I 1937/38, 366.
Hand. I 1937/38, bladz. 66.

S. 3549. ———

27 *December* 1937. WET tot vaststelling van de begrooting van het Staatsvisschershavenbedrijf te *IJmuiden* voor het dienstjaar 1938.

Bijl. Hand. II 1937/38, 2 O.
Hand. II 1937/38, bladz. 124.
Bijl. Hand. I 1937/38, 2 O.
Hand. I 1937/38, bladz. 46.

S. 3550. ———

31 *December* 1937. WET tot wijziging en verhooging van de begrooting van uitgaven van het Verkeersfonds voor het dienstjaar 1937. *(Deelneming in preferent kapitaal der N. V. Stoomvaartmaatschappij Zeeland.)*

Bijl. Hand. II 1936/37, 454; 1937, 454; 1937/38, 84.
Hand. II 1937/38, bladz. 576—580.
Bijl. Hand. I 1937/38, 84.
Hand. I 1937/38, bladz. 66.

S. 3551. ———

31 *December* 1937. WET tot wijziging en verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Zuiderzeefonds voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1937/38, 360.
Hand. II 1937/38, bladz. 994.
Bijl. Hand. I 1937/38, 360.
Hand. I 1937/38, bladz. 66.

S. 3552.

31 *December* 1937. WET tot wijziging en verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Verkeersfonds voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1937/38, 360.
Hand. II 1937/38, bladz. 994.
Bijl. Hand. I 1937/38, 360.
Hand. I 1937/38, bladz. 66.

S. 3553. ———

31 *December* 1937. WET tot wijziging en verhooging van het *negende* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1937/38, 360.
Hand. II 1937/38, bladz. 994.
Bijl. Hand. I 1937/38, 360.
Hand. I 1937/38, bladz. 66.

S. 3582. ———

6 *December* 1937. BESLUIT, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927 (*Staatsblad* N°. 259) restanten op enkele artikelen van de begrooting van het Defensiefonds voor het dienstjaar 1936 worden toegevoegd aan gelijksoortige artikelen van de begrooting van het Defensiefonds voor het dienstjaar 1937.

S. 3591. ———

31 *December* 1937. BESLUIT, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927 (*Staatsblad* n°. 259) restanten op enkele artikelen van het IXde Hoofdstuk der Rijksbegrooting en van de begrooting van uitgaven van het Verkeersfonds, beide voor het dienstjaar 1936 worden toegevoegd aan de overeenkomstige artikelen van het IXde Hoofdstuk der Rijksbegrooting en van de begrooting van uitgaven van het Verkeersfonds, beide voor het dienstjaar 1937.

S. 3603. ———

16 *December* 1937. WET tot wijziging en verhooging van het tiende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1937, 487; 1937/38, 157.
Hand. II 1937/38, bladz. 398.
Bijl. Hand. I 1937/38, 157.
Hand. I 1937/38, bladz. 42.

S. 3604. ———

16 *December* 1937. WET tot wijziging en verhooging van het elfde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1936/37, 481; 1937, 481; 1937/38, 155.
Hand. II 1937/38, bladz. 398.
Bijl. Hand. I 1937/38, 155.
Hand. I 1937/38, bladz. 42.

S. 3605.

16 *December* 1937. WET tot wijziging en verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Landbouw-Crisisfonds voor het dienstjaar 1935; nadere bepaling van den termijn van indiening van de rekening van het Landbouw-Crisisfonds voor dat dienstjaar.

Bijl. Hand. II 1937/38, 277.
Hand. II 1937/38, bladz. 580.
Bijl. Hand. I 1937/38, 277.
Hand. I 1937/38, bladz. 42.

S. 3606. ———

31 *December* 1937. WET tot wijziging van het *elfde* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1937/38, 361.
Hand. II 1937/38, bladz. 965.
Bijl. Hand. I 1937/38, 361.
Hand. I 1937/38, bladz. 66.

S. 3607. ———

31 *December* 1937. WET tot wijziging en verhooging van het *tiende* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1937/38, 362.
Hand. II 1937/38, bladz. 995.
Bijl. Hand. I 1937/38, 362.
Hand. I 1937/38, bladz. 66.

S. 3608. ———

31 *December* 1937. WET tot wijziging en verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Landbouw-Crisisfonds voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1937/38, 378.
Hand. II 1937/38, bladz. 1147.
Bijl. Hand. I 1937/38, 378.
Hand. I 1937/38, bladz. 66.

S. 3680. ———

31 *December* 1937. BESLUIT, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927 (*Staatsblad* N°. 259) de restanten op enkele artikelen van de hoofdstukken X en XI der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936 worden toegevoegd aan de overeenkomstige artikelen van hoofdstuk X der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.

S. 3801. ———

31 *December* 1937. WET tot wijziging en verhooging van het *twaalfde* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1936/37, 377; 1937, 377; 1937/38, 123.
Hand. II 1937/38, bladz. 242—244.
Bijl. Hand. I 1937/38, 123.
Hand. I 1937/38, bladz. 66/7.

S. 3802.

31 *December* 1937. WET tot wijziging en verhooging van het *twaalfde* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1937, 518; 1937/38, 174.
Hand. II 1937/38, bladz. 242—244.
Bijl. Hand. I 1937/38, 174.
Hand. I 1937/38, bladz. 66/7.

S. 3803. ———

31 *December* 1937. WET tot wijziging en verhooging van het *twaalfde* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1937/38, 372.
Hand. II 1937/38, bladz. 965.
Bijl. Hand. I 1937/38, 372.
Hand. I 1937/38, bladz. 69.

S. 3880. ———

31 *December* 1937. BESLUIT, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927 (*Staatsblad* N°. 259) het restant op een artikel van Hoofdstuk XII der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936 wordt toegevoegd aan het overeenkomstige artikel van Hoofdstuk XII der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.

S. 3950. ———

3 *December* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van het slot der rekening van uitgaven en ontvangsten van *Nederlandsch-Indië* over het dienstjaar 1933.

Bijl. Hand. II 1937, 494; 1937/38, 158.
Hand. II 1937/38, bladz. 241/2.
Bijl. Hand. I 1937/38, 158.
Hand. I 1937/38, bladz. 31.

S. 3951. ———

3 *December* 1937. WET, houdende vaststelling van het slot der rekening van de uitgaven en ontvangsten voor *Suriname* over het dienstjaar 1934.

Bijl. Hand. II 1937, 525; 1937/38, 181.
Hand. II 1937/38, bladz. 241/2.
Bijl. Hand. I 1937/38, 181.
Hand. I 1937/38, bladz. 31.

S. 3952. ———

3 *December* 1937. WET, houdende verhooging van het dertiende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1937/38, 320.
Hand. II 1937/38, bladz. 241/2.
Bijl. Hand. I 1937/38, 320.
Hand. I 1937/38, bladz. 31.

S. 3953.

31 *December* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling III der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1937/38, 315.
Hand. II 1937/38, bladz. 777/8.
Bijl. Hand. I 1937/38, 315.
Hand. I 1937/38, bladz. 70.

S. 3954. ———

31 *December* 1937. WET, houdende wijziging en verhooging van het *dertiende* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 462; 1937, 462; 1937/38, 152.
Hand. II 1937/38, bladz. 570.
Bijl. Hand. I 1937/38, 152.
Hand. I 1937/38, bladz. 70.

S. 3955. ———

31 *December* 1937. WET, houdende wijziging en verhooging van het *dertiende* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Bijl. Hand. II 1937/38, 356.
Hand. II 1937/38, bladz. 965/6.
Bijl. Hand. I 1937/38, 356.
Hand. I 1937/38, bladz. 70.

S. 3956. ———

31 *December* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling I der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 427; 1937, 427; 1937/38, 140.
Hand. II 1937/38, bladz. 570.
Bijl. Hand. I 1937/38, 140.
Hand. I 1937/38, bladz. 69/70.

S. 3957. ———

31 *December* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling II der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 427; 1937, 427; 1937/38, 140.
Hand. II 1937/38, bladz. 570.
Bijl. Hand. I 1937/38, 140.
Hand. I 1937/38, bladz. 69/70.

S. 3958. ———

31 *December* 1937. WET, houdende goedkeuring van zeven besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling III der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 427; 1937, 427; 1937/38, 140.
Hand. II 1937/38, bladz. 570.
Bijl. Hand. I 1937/38, 140.
Hand. I 1937/38, bladz. 69/70.

S. 3959. ———

31 *December* 1937. WET, houdende goedkeuring van drie besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling III*A* der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 427; 1937, 427; 1937/38, 140.
Hand. II 1937/38, bladz. 570.
Bijl. Hand. I 1937/38, 140.
Hand. I 1937/38, bladz. 69/70.

S. 3960. ———

31 *December* 1937. WET, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* onderscheidenlijk tot vaststelling en tot wijziging en aanvulling van Afdeeling III*D* (Zoutwinning) der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 427; 1937, 427; 1937/38, 140.
Hand. II 1937/38, bladz. 570.
Bijl. Hand. I 1937/38, 140.
Hand. I 1937/38, bladz. 69/70.

S. 3961. ———

31 *December* 1937. WET, houdende goedkeuring van drie besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling IV der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 427; 1937, 427; 1937/38, 140.
Hand. II 1937/38, bladz. 570.
Bijl. Hand. I 1937/38, 140.
Hand. I 1937/38, bladz. 69/70.

S. 3962. ———

31 *December* 1937. WET, houdende goedkeuring van drie besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling V*A* der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 427; 1937, 427; 1937/38, 140.
Hand. II 1937/38, bladz. 570.
Bijl. Hand. I 1937/38, 140.
Hand. I 1937/38, bladz. 69/70.

S. 3963.

31 *December* 1937. WET, houdende goedkeuring van vier besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VI der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 427; 1937, 427; 1937/38, 140.
Hand. II 1937/38, bladz. 570.
Bijl. Hand. I 1937/38, 140.
Hand. I 1937/38, bladz. 69/70.

S. 3964.

31 *December* 1937. WET, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VII der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 427; 1937, 427; 1937/38, 140.
Hand. II 1937/38, bladz. 570.
Bijl. Hand. I 1937/38, 140.
Hand. I 1937/38, bladz. 69/70.

S. 3965.

31 *December* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VIIA der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 427; 1937, 427; 1937/38, 140.
Hand. II 1937/38, bladz. 570.
Bijl. Hand. I 1937/38, 140.
Hand. I 1937/38, bladz. 69/70.

S. 3966.

31 *December* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VII *I* der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 427; 1937, 427; 1937/38, 140.
Hand. II 1937/38, bladz. 570.
Bijl. Hand. I 1937/38, 140.
Hand. I 1937/38, bladz. 69/70.

S. 3967.

31 *December* 1937. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VIII der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 427; 1937, 427; 1937/38, 140.
Hand. II 1937/38, bladz. 570.
Bijl. Hand. I 1937/38, 140.
Hand. I 1937/38, bladz. 69/70.

S. 3968.

31 *December* 1937. WET, houdende goedkeuring van vier besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling IX der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1937.

Bijl. Hand. II 1936/37, 427; 1937, 427; 1937/38, 140.
Hand. II 1937/38, bladz. 570.
Bijl. Hand. I 1937/38, 140.
Hand. I 1937/38, bladz. 69/70.

S. 41.

31 *December* 1937. WET, houdende goedkeuring van het op 30 Juni 1937 te *Berlijn* tusschen *Nederland* en *Duitschland* gesloten Verdrag nopens het goederenverkeer tusschen *Nederlandsch-Indië* en *Duitschland.*

Bijl. Hand. II 1937/38, 347.
Hand. II 1937/38, bladz. 778.
Bijl. Hand. I 1937/38, 347.
Hand. I 1937/38, bladz. 70.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het op 30 Juni 1937 te Berlijn tusschen Nederland en Duitschland gesloten Verdrag nopens het goederenverkeer tusschen Nederlandsch-Indië en Duitschland, alvorens te worden bekrachtigd, ingevolge artikel 58 der Grondwet de goedkeuring der Staten-Generaal behoeft;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Het bij deze wet in afdruk gevoegd, op 30 Juni 1937 te Berlijn tusschen Nederland en Duitschland gesloten Verdrag nopens het goederenverkeer tusschen Nederlandsch-Indië en Duitschland wordt goedgekeurd.

2. Wij behouden Ons de bevoegdheid voor het in artikel 1 genoemd verdrag, overeenkomstig artikel 6 van dat verdrag, op te zeggen.

3. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,
Ch. Welter.
De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.
De Minister van Buitenlandsche Zaken,
J. Patijn.

(*Uitgeg.* 25 *Januari* 1938.)

Verdrag nopens het goederenverkeer tusschen Nederlandsch-Indië en Duitschland.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden
en
de Duitsche Rijkskanselier,

geleid door den wensch het goederenverkeer tusschen Nederlandsch-Indië en Duitschland op den grondslag van het Handels- en Scheepvaartverdrag tusschen Nederland eenerzijds en de Staten van het Duitsche Tol- en Handels-

verbond anderzijds van 31 December 1851 te bevorderen, hebben tot Hun gevolmachtigden benoemd:

H. M. de Koningin der Nederlanden:

Dr. Hans Max Hirschfeld, Directeur-Generaal van Handel en Nijverheid aan het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart;

de Duitsche Rijkskanselier:

den Vortragenden Legationsrat aan het Departement van Buitenlandsche Zaken Felix Benzler,

die, na onderzoek hunner in goeden en behoorlijken vorm bevonden volmachten, het volgende overeengekomen zijn:

Art. 1. De Nederlandsche en de Duitsche Regeeringen komen overeen het goederenverkeer tusschen Nederlandsch-Indië en Duitschland naar mogelijkheid te vermeerderen en te ontwikkelen. Tot dit doel zal de Nederlandsche Regeering bij den invoer van Duitsche bodem- en nijverheidsproducten met de Duitsche belangen, de Duitsche Regeering bij den invoer van Nederlandsch-Indische bodem- en nijverheidsproducten met de Nederlandsch-Indische belangen op passende wijze rekening houden.

Art. 2. Voor het geval, dat de Nederlandsch-Indische of de Duitsche Regeering zich genoodzaakt zal zien den in- of uitvoer van goederen te verbieden of te beperken, verplichten zij zich met de belangen van het andere gebied zooveel mogelijk rekening te houden.

Art. 3. Bij den invoer der hieronder aangeduide Duitsche voortbrengselen in het Nederlandsch-Indische tolgebied, zullen geen hoogere dan de volgende rechten geheven worden:

N°. van het Nederlandsch-Indische douanetarief.		
uit 167 II	neosalvarsan ..... 6 % van de waarde antimalaria middelen ..... 6 % van de waarde	
uit 170	Röntgenfilms ..... 6 % van de waarde	
uit 181	teerverfstoffen, droog of in deegvorm ..... 6 % van de waarde	
uit 188	afridolzeep ..... 12 % van de waarde	
uit 572 I	electrische strijkijzers ..... 12% van de waarde	
uit 775	geisers en warmwaterautomaten 12 % van de waarde	
uit 810	electrische haarden, kachels, keukenfornuizen, braadovens, keukenkomforen en kookplaten, ook electrische kookkisten, electrische waschmachines voor vaatwerk en linnengoed ..... 12 % van de waarde	
811	tafel-spijswarmers, broodroosters, waterketels, thee- en koffiekannen, eierkokers, scheerbakjes enz. met directe electrische verwarming, en n.a.g. andere soortgelijke artikelen voor huishoudelijk, hotel- en dergelijk gebruik, of voor toilet- of reisgebruik ... 12 % van de waarde.	

Op deze tariefposten zullen geen andere dan de, uit hoofde van wettelijke bepalingen voor alle invoerrechten geldende, toeslagen gelegd worden, en in ieder geval geen hoogere dan de thans geldende toeslagen.

De Nederlandsche Regeering zal Duitsche verzoeken om voor goederen, die voor den Duitschen uitvoer van belang zijn, specifieke rechten of noteeringen in de douaneprijscourant vast te stellen, welwillend behandelen.

Art. 4. Artikel 32, alinea 2, van het Handels- en Scheepvaartverdrag tusschen Nederland eenerzijds en de Staten van het Duitsche Tol- en Handelsverbond anderzijds van 31 December 1851 wordt opgeheven.

Art. 5. Iedere Regeering zal een Regeeringscommissie, bestaande uit ambtenaren der betrokken Ministeries, instellen. Deze Commissies hebben tot taak in voortdurend rechtstreeksch contact de vraagstukken te behandelen, die met de toepassing van dit verdrag samenhangen. De beide Regeeringen zullen elkander in kennis stellen met de samenstelling der Regeeringscommissies.

Art. 6. Dit verdrag zal worden bekrachtigd. Het treedt den twintigsten dag na de uitwisseling der bekrachtigingsoorkonden, die te 's-Gravenhage zal plaats vinden, in werking en geldt tot 30 Juni 1940.

Indien echter de economische voorwaarden, waarvan beide Partijen bij het sluiten van dit verdrag uitgaan, een diepgaande wijziging ondergaan, kan de Partij, die zich door deze verandering benadeeld acht, van de andere Partij het openen van onderhandelingen over een wijziging van het verdrag en een nieuwe regeling van de economische betrekkingen verlangen. Indien deze onderhandelingen niet binnen een maand vanaf het tijdstip, waarop een der beide Partijen het openen verzocht heeft, tot een resultaat leiden, dan kan ieder der verdragsluitende Partijen het verdrag met een termijn van drie maanden voor het einde van een kalendermaand opzeggen.

Gedaan in tweevoud in de Nederlandsche en de Duitsche taal, te Berlijn, den 30 Juni 1937.

H. M. Hirschfeld. Felix Benzler.

S. 639 O.

31 *December* 1937. WET tot regeling van den invoer van veekoeken.

Bijl. Hand. II 1937/38, 307.
Hand. II 1937/38, bladz. 735.
Bijl. Hand. I 1937/38, 307.
Hand. I 1937/38, bladz. 66.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 23 Juli 1937, N°. 19 (*Nederlandsche Staatscourant* van 28 Juli 1937, N°. 143), ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van veekoeken wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Economische Zaken;

3. „veekoeken", lijn-, grondnoten-, soja-, cocoskoeken en alle andere tot veevoeder verwerkte oliehoudende noten, zaden en pitten, al dan niet gebroken, schroot, schilfers, vlokken, korrels of in eenigen anderen vorm, en meel van die producten, al dan niet met andere voederstoffen gemengd, alles voor veevoeder.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Augustus 1937 en eindigende 31 Juli 1938, of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. lijnkoeken;
b. grondnotenkoeken;
c. sojakoeken;
d. cocoskoeken;
e. alle andere veekoeken,

voor zoover deze, wat betreft de hiervoor onder *a*, *b*, *c* en *e* bedoelde goederen, meer bedraagt dan 100 ten honderd van het brutogewicht, hetwelk gedurende het tijdvak van 1 Augustus 1935 tot en met 31 Juli 1936 uit dat land aan die goederen is ingevoerd, en voor zoover deze, wat betreft cocoskoeken, meer bedraagt dan 30 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk in het tijdvak van 1 Juli 1931 tot en met 30 Juni 1933 gemiddeld per 12 maanden uit dat land aan cocos is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Door Ons kunnen op voordracht van Onzen Minister regelen worden gesteld betreffende de voorwaarden, krachtens welke en de wijze waarop door de Stichting Nederlandsche Meelcentrale, aan welke krachtens artikel 12, eerste lid, der „Landbouw-Crisiswet 1933" de invoer van de in het vorig artikel bedoelde goederen uitsluitend is toegestaan, hetzij die goederen worden ingevoerd, hetzij een machtiging, om namens haar die goederen in te voeren, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten, aan de uitvoering van het, in dit lid bedoeld, besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

2. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

3. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekend gemaakt.

4. 1. Voor de toepassing dezer wet kan Onze Minister bepalingen vaststellen betreffende het leveren van bewijs van herkomst en/of oorsprong van ten invoer aangegeven goederen, als bedoeld in deze wet.

2. Invoer, in strijd met het bepaalde krachtens het vorig lid, is verboden.

5. 1. Hij, die opzettelijk goederen invoert in strijd met het bepaalde in en krachtens de artikelen 2, 3 en 4, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste f 10,000, terwijl de goederen, waarmede of ten aanzien waarvan de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

2. Met dezelfde straffen wordt gestraft hij, die eenig goed verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop of ter aflevering in voorraad heeft, waarvan hij weet, dat het is ingevoerd in strijd met een verbod uitgevaardigd bij of krachtens het bepaalde in de artikelen 2, 3 en 4.

3. De feiten, strafbaar gesteld bij deze wet worden als misdrijven beschouwd.

6. Met het opsporen van feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast alle ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie, zoomede de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen.

7. Op feiten, vallende in eene strafbepaling dezer wet, zijn niet van toepassing de strafbepalingen, voorkomende in de wetten betreffende de invoerrechten en accijnzen.

8. Met betrekking tot de in en krachtens deze wet gegeven voorschriften zijn de artikelen 5, 6 en 7 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), van overeenkomstige toepassing.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien der afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 28 *Januari* 1938.)

S. 639 P.

---

31 *December* 1937. WET tot regeling van den invoer van verpakkingsglas, met uitzondering van bemand glaswerk.

Bijl. Hand. II 1937/38, 327.
Hand. II 1937/38, bladz. 735.
Bijl. Hand. I 1937/38, 327.
Hand. I 1937/38, bladz. 66.

Wij WILHELMINA, enz, ... doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben,

dat het noodzakelijk is gebleken de Wet van 13 Maart 1937, *Staatsblad* N°. 622, te wijzigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Artikel 2, lid 1, van de Wet van 13 Maart 1937, *Staatsblad* N°. 622, tot regeling van den invoer van verpakkingsglas, met uitzondering van bemand glaswerk, wordt gelezen als volgt:

1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Januari 1937 en eindigende 31 December 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van

A. flesschen met een inhoud van minstens 15 cl. en met een mondwijdte van hoogstens 50 mm.

a. van gekleurd glas,

b. van wit glas,

c. van halfwit (licht groen) glas;

B. verpakkingsglas (inmaakflesschen, potten e.d.) met een inhoud van minstens 15 cl. en met een mondwijdte van meer dan 50 mm.;

C. verpakkingsglas (medicijn-fleschjes, enz.) met een inhoud van minder dan 15 cl., telkens voor zoover deze meer bedraagt dan 20 ten honderd van het bruto gewicht, hetwelk van ieder der voormelde artikelen gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1931 en 1932 uit dat land is ingevoerd.

2. Deze Wet wordt geacht in werking te zijn getreden met ingang van 1 Januari 1937.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 28 *Januari* 1938.)

S. 639 Q.

31 *December* 1937. WET tot regeling van den invoer van triplex en multiplex.

Bijl. Hand. II 1937/38, 328.
Hand. II 1937/38, bladz. 735.
Bijl. Hand. I 1937/38, 328.
Hand. I 1937/38, bladz. 66.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 13 September 1937, N°. 18 (*Nederlandsche Staatscourant* van 16 September 1937, N°. 178) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596) de invoer van triplex en multiplex wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Economische Zaken;

3. „triplex en multiplex", triplex en multiplex, met uitzondering van elzen-, berken-, beuken- en naaldhouttriplex of -multiplex.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 October 1937 en eindigende 30 September 1938, of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van triplex en multiplex voor zoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk in het jaar 1934 uit dat land aan de hiervoor genoemde goederen is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Gedurende het in het vorig artikel genoemde tijdvak zal de invoer der aldaar genoemde goederen niet zijn toegestaan, tenzij daarbij wordt overgelegd eene daartoe door of vanwege Onzen Minister afgegeven vergunning.

2. Door Ons kunnen op voordracht van Onzen Minister regelen worden gesteld betreffende de voorwaarden, krachtens welke en de wijze waarop eene vergunning, in het vorig lid bedoeld, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten, aan de uitvoering van dat besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

3. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

4. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekendgemaakt.

4. 1. Voor de toepassing dezer wet kan Onze Minister bepalingen vaststellen betreffende het leveren van bewijs van herkomst en/of oorsprong van ten invoer aangegeven goederen, als bedoeld in deze wet.

2. Invoer, in strijd met het bepaalde krachtens het vorig lid, is verboden.

5. 1. Hij, die opzettelijk goederen invoert in strijd met het bepaalde in en krachtens de artikelen 2, 3 en 4, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste f 10,000, terwijl de goederen, waarmede of ten aanzien waarvan de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

2. Met dezelfde straffen wordt gestraft hij, die eenig goed verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop of ter aflevering in

voorraad heeft, waarvan hij weet, dat het is ingevoerd in strijd met een verbod, uitgevaardigd bij of krachtens het bepaalde in de artikelen 2, 3 en 4.

3. De feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, worden als misdrijven beschouwd.

6. Met het opsporen van feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast alle ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie, zoomede de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen.

7. Op feiten, vallende in eene strafbepaling dezer wet, zijn niet van toepassing de strafbepalingen, voorkomende in de wetten betreffende invoerrechten en accijnzen.

8. Met betrekking tot de in en krachtens deze wet gegeven voorschriften zijn de artikelen 5, 6 en 7 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), van overeenkomstige toepassing.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien der afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 28 *Januari* 1938.)

S. 639 R.

31 *December* 1937. WET tot regeling van den invoer van alle brood en alle deeg.

Bijl. Hand. II 1937/38, 339.
Hand. II 1937/38, bladz. 735.
Bijl. Hand. I 1937/38, 339.
Hand. I 1937/38, bladz. 66.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 13 October 1937, N°. 34 (*Nederlandsche Staatscourant* van 18 October 1937, N°. 200) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van alle brood en deeg wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Economische Zaken.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 November 1937 en eindigende 31 October 1938, of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van alle brood en alle deeg, voor zoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het netto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1935 en 1936 uit dat land aan brood en deeg is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 Q.)

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 28 *Januari* 1938.)

S. 639 S.

31 *December* 1937. WET tot regeling van den invoer van kunstzijden garens.

Bijl. Hand. II 1937/38, 340.
Hand. II 1937/38, bladz. 735.
Bijl. Hand. I 1937/38, 340.
Hand. I 1937/38, bladz. 66.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 15 October 1937, N°. 47 (*Nederlandsche Staatscourant* van 19 October 1937, N°. 201) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van kunstzijden garens wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Economische Zaken;

3. „kunstzijden garens":

a. alle garens van kunstzijde;

b. stapelvezelgarens, gesponnen van stapelvezels van kunstzijde;

c. stapelvezelmenggarens, gesponnen van stapelvezels van kunstzijde en van vezels van katoen.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 6 maanden, aanvangende 1 November 1937 en eindigende 30 April 1938, of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister

zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van kunstzijden garens, voor zoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het netto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 6 maanden in de jaren 1933 en 1934 uit dat land aan de hiervoor genoemde garens is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 Q.)

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 28 *Januari* 1938.)

S. 639 T.

31 *December* 1937. WET tot regeling van den invoer van dweilen.

Bijl. Hand. II 1937/38, 342.
Hand. II 1937/38, bladz. 735.
Bijl. Hand. I 1937/38, 342.
Hand. I 1937/38, bladz. 66.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 15 October 1937, N°. 46 (*Nederlandsche Staatscourant* van 19 October 1937, N°. 201) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van dweilen wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Economische Zaken.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 November 1937 en eindigende 31 October 1938, of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van dweilen, voor zoover deze meer bedraagt dan 80 ten honderd van het bruto gewicht, hetwelk in het tijdvak van 1 Mei 1934 tot 1 Mei 1935 uit dat land aan dweilen is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 Q.)

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 28 *Januari* 1938.)

S. 639 U.

31 *December* 1937. WET tot regeling van den invoer van tricotgoederen.

Bijl. Hand. II 1937/38, 348.
Hand. II 1937/38, bladz. 735.
Bijl. Hand. I 1937/38, 348.
Hand. I 1937/38, bladz. 66.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 22 October 1937, N°. 31 (*Nederlandsche Staatscourant* van 26 October 1937, N°. 206) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van tricotgoederen wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Economische Zaken;

3. „tricotgoederen", boven- en onderkleeding, gebreid of uit tricotstof vervaardigd, voorzoover niet vervaardigd van gegummeerde stoffen, andere dan kousen of sokken.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 November 1937 en eindigende 31 October 1938, of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van tricotgoederen, voor zoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1929, 1930 en 1931 uit dat land aan tricotgoederen is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 Q.)

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
S t e e n b e r g h e.

(*Uitgeg.* 28 *Januari* 1938.)

S. 639 V.

31 *December* 1937. WET tot regeling van den invoer van draadnagels en draadkrammen, spijkers, getrokken ijzer- en staaldraad en van prikkel- en puntdraad.

Bijl. Hand. II 1937/38, 352.
Hand. II 1937/38, bladz. 778.
Bijl. Hand. I 1937/38, 352.
Hand. I 1937/38, bladz. 66.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 27 Augustus 1937, N°. 49 (*Nederlandsche Staatscourant* van 30 Augustus 1937, N°. 166) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van draadnagels en draadkrammen, spijkers, getrokken ijzer- en staaldraad en van prikkel- en puntdraad wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Economische Zaken.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 September 1937 en eindigende 31 Augustus 1938, of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van

a. draadnagels en draadkrammen;

b. spijkers (geknipt uit plaat);

c. getrokken ijzer- en staaldraad, zoowel blank als gegloeid of gegalvaniseerd, al dan niet omkleed met onedele metalen en al dan niet omwikkeld en/of omsponnen, in lengten niet korter dan 50 cm.;

d. prikkel- en puntdraad,

telkens voor zoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1931 en 1932 uit dat land aan de hiervoor genoemde goederen is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 Q.)

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
S t e e n b e r g h e.

(*Uitgeg.* 28 *Januari* 1938.)

S. 639 W.

31 *December* 1937. WET tot regeling van den invoer van schoeisel en leestklaar schoenwerk.

Bijl. Hand. II 1937/38, 358.
Hand. II 1937/38, bladz. 995.
Bijl. Hand. I 1937/38, 358.
Hand. I 1937/38, bladz. 66.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 22 October 1937, N°. 30 (*Nederlandsche Staatscourant* van 25 October 1937, N°. 205) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van schoeisel en leestklaar schoenwerk wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Economische Zaken.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 November 1937 en eindigende 31 October 1938, of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van

a. schoenen, laarzen en pantoffels, geheel of voor het grootste deel van leder, voor zoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het aantal paren, hetwelk in het jaar 1934 uit dat land aan die goederen is ingevoerd;

b. schoenen, laarzen en pantoffels, zonder of niet voor het grootste deel van leder, caoutchouc, gomelastiek of rubber, voor zoover deze meer bedraagt dan 70 ten honderd van het aantal paren, hetwelk in het jaar 1934 uit dat land aan die goederen is ingevoerd;

c. schoenen, laarzen en pantoffels, geheel of voor het grootste deel van caoutchouc, gomelastiek of rubber, voor zoover deze meer bedraagt dan 35 ten honderd van het aantal paren, hetwelk in het jaar 1934 uit dat land aan die goederen is ingevoerd;

d. leestklaar schoenwerk, alsmede gestantste zolen, al dan niet met aangezetten hak en gestantste hakken, voor zoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het aantal paren, hetwelk in het jaar 1934 uit dat land aan die goederen is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

(De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 Q.)

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Economische Zaken,
Steenberghe.

(*Uitgeg.* 28 *Januari* 1938.)

S. 803.

3 *December* 1937. WET tot wijziging van de Besmettelijke-Ziektenwet (*Staatsblad* 1928, N°. 265), zooals die wet laatstelijk is gewijzigd bij de wet van 29 November 1935, *Staatsblad* N°. 685 (tot verlaging van de openbare uitgaven), alsmede van de wet van 6 Mei 1922, *Staatsblad* N°. 272, tot toepassing van middelen voor ontsmettings- of zuiveringsdoeleinden, zooals die wet is gewijzigd bij de wet van 29 Juni 1925, *Staatsblad* N°. 308) (tot invoering van het nieuwe Wetboek van Strafvordering).

Bijl. Hand. II 1937, 504; 1937/38, 164.
Hand. II 1937/38, bladz. 124.
Bijl. Hand. I 1937/38, 164.
Hand. I 1937/38, bladz. 29.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de Besmettelijke-Ziektenwet (*Staatsblad* 1928, N°, 265), zooals die wet laatstelijk is gewijzigd bij de wet van 29 November 1935, *Staatsblad* N°. 685 (tot verlaging van de openbare uitgaven), alsmede de wet van 6 Mei 1922, *Staatsblad* N°. 272, tot toepassing van middelen voor ontsmettings- of zuiveringsdoeleinden, zooals die wet is gewijzigd bij de wet van 29 Juni 1925, *Staatsblad* N°. 308 (tot invoering van het Nieuwe Wetboek van Strafvordering), op enkele punten te wijzigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In de Besmettelijke-Ziektenwet (*Staatsblad* 1928, N°. 265), zooals die wet laatstelijk is gewijzigd bij de wet van 29 November 1935, *Staatsblad* N°. 685 (tot verlaging van de openbare uitgaven), worden de volgende wijzigingen aangebracht:

I. In artikel 14, eerste lid, wordt in plaats van „goedgekeurden ontsmettingsdienst" gelezen: als noodzakelijk aangewezen of toegelaten ontsmettingsdienst.

II. Aan artikel 20 worden drie nieuwe leden toegevoegd, welke luiden als volgt:

5. Een niet door Onzen Minister als noodzakelijk aangewezen gemeentelijke ontsmettingsdienst kan op een daartoe strekkende aanvrage van het bestuur van de gemeente, die den dienst beheert, door Onzen Minister op door hem te stellen voorwaarden worden toegelaten, indien blijkens een ingesteld onderzoek de ontsmettingsoven voldoet aan redelijke eischen, die de deugdelijkheid van de door den dienst te verrichten ontsmettingen waarborgen.

6. De aanwijzing als noodzakelijk van een gemeentelijken ontsmettingsdienst wordt door Onzen Minister ingetrokken, wanneer de dienst niet meer noodzakelijk wordt geacht, of wanneer de deugdelijkheid van de ontsmettingen niet meer voldoende gewaarborgd is.

7. De toelating van een gemeentelijken ontsmettingsdienst wordt door Onzen Minister ingetrokken, wanneer de deugdelijkheid van de ontsmettingen niet meer voldoende gewaarborgd is.

III. Aan artikel 22 worden twee nieuwe leden toegevoegd, welke luiden als volgt:

3. Een niet door Onzen Minister als noodzakelijk aangewezen ontsmettingsdienst van een vereeniging kan op een daartoe strekkende aanvrage van het bestuur van de vereeniging, die den dienst beheert, door Onzen Minister op door hem te stellen voorwaarden worden toegelaten, indien blijkens een ingesteld onderzoek de ontsmettingsoven voldoet aan redelijke eischen, die de deugdelijkheid van de door den dienst te verrichten ontsmettingen waarborgen.

4. Het bepaalde in het zesde en zevende lid van artikel 20 is van overeenkomstige toepassing op den ontsmettingsdienst van een vereeniging.

2. In de wet van 6 Mei 1922, *Staatsblad* N°. 272, tot toepassing van middelen voor ontsmettings- of zuiveringsdoeleinden, zooals die wet is gewijzigd bij de wet van 29 Juni 1925, *Staatsblad* N°. 308 (tot invoering van het nieuwe Wetboek van Strafvordering), wordt de volgende wijziging aangebracht:

In artikel 2, derde lid, wordt in plaats van „voor haar ontsmettingsdienst een Rijksbij-

drage ontvangen op den voet van artikel 5*b* of artikel 5*c* van de wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* N°. 134)" gelezen: een ontsmettingsdienst beheeren, welke als noodzakelijk is aangewezen of welke is toegelaten.

3. Deze wet treedt in werking met ingang van een door Ons te bepalen dag.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te Amsterdam, den 3den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.

(*Uitgeg.* 24 *December* 1937.)

S. 805.

31 *December* 1937. WET tot verlenging van den geldigheidsduur van tijdelijke bepalingen betreffende de vaccinatie, vervat in de wet van den 11den Februari 1928 (*Staatsblad* N°. 29), zooals zij zijn gewijzigd bij de wetten van 29 December 1928 (*Staatsblad* N°. 523), van 30 December 1929 (*Staatsblad* N°. 589), van 31 December 1930 (*Staatsblad* N°. 518), van 29 December 1932 (*Staatsblad* N°. 659), van 29 December 1934 (*Staatsblad* N°. 725) en van 31 December 1936 (*Staatsblad* N°. 803).

Bijl. Hand. II 1937/38, 306.
Hand. II 1937/38, bladz. 778—784.
Bijl. Hand. I 1937/38, 306.
Hand. I 1937/38, bladz. 67—69.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de omstandigheden het noodzakelijk maken, dat de tijdelijke bepalingen, betreffende de vaccinatie, die vervat zijn in de wet van den 11den Februari 1928 (*Staatsblad* N°. 29), zooals die zijn gewijzigd bij de wetten van 29 December 1928 (*Staatsblad* N°. 523), van 30 December 1929 (*Staatsblad* N°. 589), van 31 December 1930 (*Staatsblad* 518), van 29 December 1932 (*Staatsblad* N°. 659), van 29 December 1934 (*Staatsblad* N°. 725) en van 31 December 1936 (*Staatsblad* N°. 803), ook na 1 Januari 1938 blijven gelden;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In artikel 3 van de wet van den 11den Februari 1928 (*Staatsblad* N°. 29), zooals zij is gewijzigd bij de wetten van 29 December 1928 (*Staatsblad* N°. 523), van 30 December 1929 (*Staatsblad* N°. 589), van 31 December 1930, (*Staatsblad* N°. 518), van 29 December 1932 (*Staatsblad* N°. 659), van 29 December 1934 (*Staatsblad* N°. 725) en van 31 December 1936 (*Staatsblad* N°. 803) wordt in plaats van „1938", voorkomende onder 1 van de „Tijdelijke Bepalingen", gelezen „1940".

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien van haar afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1937.

WILHELMINA

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.

(*Uitgeg.* 5 *Januari* 1938.)

S. 865.

11 *December* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van 24 Mei 1922 (*Staatsblad* N°. 379) tot uitvoering van artikel 2, lid 1, onder *a*, der Vleeschkeuringswet (*Staatsblad* 1919, N°. 524).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 21 October 1937, N°. 296 E/dossier 13, afdeeling Volksgezondheid;

Gelet op artikel 2, lid 1, onder *a*, van de Vleeschkeuringswet (Staatsblad 1919, N°. 524) en op Ons besluit van 24 Mei 1922 (Staatsblad N°. 379) tot uitvoering daarvan;

Den Raad van State gehoord (advies van 16 November 1937, N°. 43);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 6 December 1937, N°. 1057 E/dossier 13, afdeeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:

Eenig artikel.

Artikel 2 van Ons besluit van 24 Mei 1922 (Staatsblad N°. 379) wordt gelezen als volgt:

„Van de bepaling onder letter *a*, eerste alinea, van het eerste lid van artikel 2 van de wet zijn uitgezonderd de volgende voor technische doeleinden bestemde deelen:

1. beenderen, mits geheel van spieren ontdaan, voor zoover zij zich niet bevinden in inrichtingen, waar vleesch of vleeschwaren worden verkocht of voorradig zijn;

2. *a.* beenderen, mits geheel van spieren ontdaan,

b. varkenshuiden,

c. ongesmolten vet,

voor zoover deze artikelen onder toezicht en volgens aanwijzing van den keuringsveearts of van den door dezen aan te wijzen ambtenaar, vermengd zijn met dierlijke olie, kalk, carbol, creoline, saprol of andere met goedkeuring van den desbetreffenden Inspecteur van de Volksgezondheid aan te wenden stoffen.".

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 11den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.

(*Uitgeg.* 28 *December* 1937.)

S. 867.

22 *December* 1937. BESLUIT tot wijziging van den datum van inwerkingtreding van het Jam-Limonadebesluit (*Staatsblad* 1937, N°. 854).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 19 November 1937, N°. 1530 D/dossier 29, afdeeling Volksgezondheid;

Gelet op de artikelen 14 en 15 der Warenwet (Staatsblad 1935, N°. 793) en op het Jam-Limonadebesluit (Staatsblad 1937, N°. 854);

Gezien het advies van de Commissie, bedoeld in artikel 17 der Warenwet (Staatsblad 1935, N°. 793);

Den Raad van State gehoord (advies van 14 December 1937, N°. 47);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 18 December 1937, n°. 1755 D/dossier 29, afdeeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. In artikel 27 van het Jam-Limonadebesluit (Staatsblad 1937, N°. 854) wordt in plaats van „1 Januari 1938" gelezen „1 Januari 1939".

2. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het Staatsblad waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 22sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.

(*Uitgeg.* 28 *December* 1937.)

S. 868.

27 *December* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Huisarbeidsbesluit 1936 (Koninklijk besluit van 6 Mei 1936, *Staatsblad* N°. 853).

Wij WILHELMINA, enz.;

Gelet op de artikelen 1, 3, 8, 10 en 20 der Huisarbeidswet 1933;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 11 November 1937, N°. 3107, Afdeeling Arbeid;

Overwegende, dat het wenschelijk is gebleken het Huisarbeidsbesluit 1936 te wijzigen;

Den Raad van State gehoord (advies van 14 December 1937, N°. 46);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 22 December 1937, N°. 4010, Afdeeling Arbeid;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:

Eenig artikel.

De punt aan het slot van artikel 1 van het Huisarbeidsbesluit 1936 wordt vervangen door eene kommapunt; aan het artikel wordt toegevoegd:

„12. het pellen en schillen van uien.".

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Amsterdam, den 27sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.

(*Uitgeg.* 7 *Januari* 1938.)

S. 869.

29 *December* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Eierenbesluit (Staatsblad 1931, N°. 375), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 9 November 1936 (Staatsblad N°. 863).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 26 November 1937, N°. 1579 D/dossier 41, afdeeling Volksgezondheid;

Gezien het Eierenbesluit (Staatsblad 1931, N°. 375) laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit, van 9 November 1936 (Staatsblad 863);

Gezien het advies van de Commissie, bedoeld in artikel 17 der Warenwet (Staatsblad 1935, N°. 793);

Den Raad van State gehoord, (advies van 21 December 1937, N°. 43);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 28 December 1937, N°. 1802 D/dossier 41, afdeeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. I. In het Eierenbesluit (Staatsblad 1931, N°. 375), vervalt artikel 10bis.

Art. II. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het Staatsblad, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 29sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.

(*Uitgeg.* 4 *Januari* 1938.)

S. 870.

30 *December* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Broodbesluit (*Staatsblad* 1925, N°. 478).

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 9 November 1937, N°. 1434 D/dossier 38, Afdeeling Volksgezondheid;

Gelet op de artikelen 14 en 15 der Warenwet (Staatsblad 1935, N°. 793) en op het Broodbesluit (Staatsblad 1925, N°. 478), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 20 Augustus 1937 (Staatsblad 855);

Gezien het advies van de Commissie, bedoeld in artikel 17 der Warenwet (Staatsblad 1935, N°. 793);

Den Raad van State gehoord (advies van den 7 December 1937, N°. 45);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 27 December 1937, N°. 1768 D/dossier 38, Afdeeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:
het Broodbesluit (Staatsblad 1925, N°. 478) als volgt aan te vullen:

Eenig artikel.

Na M. B. aan het slot van het eerste lid van artikel 4 wordt een puntkomma geplaatst, waarna aan dit lid wordt toegevoegd:

„het merk mag ook bestaan uit het woord MELKBROOD in zwarte drukletters van ten minste 7 m.m. hoogte en ten minste 1 m.m. lijndikte met onschadelijken drukinkt aangebracht op een witte ouwel, welke in de buitenzijde van het brood kennelijk is ingebakken; het merk moet duidelijk zichtbaar en gemakkelijk leesbaar zijn.".

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 30sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.

(*Uitgeg.* 11 *Januari* 1938.)

S. 895.

29 *December* 1937. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van 3 Januari 1930, *Stbl.* n°. 3, tot vaststelling van de premiën voor de verplichte ziekteverzekering, zooals dat besluit laatstelijk gewijzigd is bij Koninklijk besluit van 20 Mei 1937, *Stbl.* n°. 888.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 22 December 1937 N°. 3191, afdeeling Arbeidersverzekering;

Gelet op de artikelen 63, eerste lid, 64, 68 en 69, eerste en derde lid, der Ziektewet, zooals die wet luidt na de daarin bij de wet van 22 April 1937, Staatsblad N°. 800, gebrachte wijzigingen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te wijzigen Ons besluit van 3 Januari 1930, Staatsblad N°. 3, tot vaststelling van de premiën voor de verplichte ziekteverzekering, zooals dat besluit laatstelijk gewijzigd is bij Ons besluit van 20 Mei 1937, Staatsblad N°. 888, en te bepalen als volgt:

Art. I. Artikel 1 van Ons vorengenoemd gewijzigd besluit van 3 Januari 1930, Staatsblad N°. 3, wordt gelezen als volgt:

„De premie voor de verplichte verzekering van de bij de ziekenkassen van de Raden van Arbeid verzekerden bedraagt 1.7 % van het loon, dat voor het tijdperk, waarover de betaling loopt, krachtens het bepaalde bij artikel 68 der Ziektewet voor premiebetaling in aanmerking komt.".

Art. II. Artikel 2 van Ons vorengenoemd gewijzigd besluit van 3 Januari 1930, Staatsblad N°. 3, wordt gelezen als volgt:

„(1) In afwijking van het in artikel 1 bepaalde bedraagt de premie voor verzekerden in dienst van ondernemingen, waarin de hierna te noemen bedrijven worden uitgeoefend, het percentage van het loon, hetwelk voor het tijdperk, waarover de betaling loopt, krachtens het bepaalde bij artikel 68 der Ziektewet, voor premiebetaling in aanmerking komt, dat achter de omschrijving van vorenbedoelde bedrijven is vermeld.

1. het bedrijf uitgeoefend door bergers van schepen en (of) ladingen; premie 2.3 %
2. het bedrijf van houtopslaan; pr. id.
3. het bedrijf van laden of lossen van schepen, daaronder begrepen het dragen, stapelen en wegbergen van goederen uit aan den wal geloste schepen; pr. id.
4. het bedrijf van laden of lossen met grijpers, pneumatische of andere elevatoren, jacobsladders, transporteurs of kolentippen; pr. id.
5. het bedrijf der veemen en (of) het pakhuismeestersbedrijf; pr. id.
6. het bedrijf van wegers en (of) meters; pr. id.
7. het bedrijf van vervaardigen van kunstmest en (of) zwavelzuur en (of) zoutzuur en (of) salpeterzuur; pr. id.
8. het bedrijf van sorteeren van lompen en (of) anderen afval, in lompensorteerderijen, de handel in lompen, oude metalen, oud papier en (of) anderen afval daaronder al of niet begrepen; pr. id.
9. het metselaarsbedrijf; premie 2.4 %
10. het bedrijf van sloopen van bouwwerken; pr. id.
11. het bedrijf van pannenbakker; steenbakker; buizenbakker; estrik- of plavuizenbakker; premie 2.6 %
12. het bedrijf van hotel- en (of) pensionhouder; pr. id.
13. het bedrijf van houders van inrichtingen, waar eet- en drinkwaren genuttigd kunnen worden; pr. id.
14. het koksbedrijf; pr. id.
15. het confectiebedrijf; pr. id.
16. het bedrijf van vervaardigen van asbestplaten; pr. id.
17. het bedrijf van vervaardigen van cement- en (of) betonwaren en (of) van platen van gips, beton en dergelijke stoffen; pr. id.
18. het bedrijf van malen van ertsen, kalk, klei, krijt, mortel, tras en dergelijke stoffen; pr. id.
19. het bedrijf van vervaardigen van kinderwagens; premie 2.7 %
20. het rijtuigbekleedersbedrijf; pr. id.
21. het rijtuig- en (of) wagenmakersbedrijf; pr. id.
22. het rijtuigschildersbedrijf; pr. id.
23. het bedrijf van handelaar in brandstoffen; pr. id.
24. het bedrijf van exploiteeren van ziekenhuizen en (of) andere verplegingsinrichtingen; premie 2.8 %
25. het bedrijf van huis- en (of) decoratieschilder; premie 2.9 %
26. het bedrijf van maken van burgerlijk bouwkundige werken; premie 3 %
27. het timmerliedenbedrijf en (of) het metselaarsbedrijf, op bouwwerken; pr. id.
28. het bedrijf van aanleggen, onderhouden, herstellen, opbreken of afbreken van kanalen, sluizen, havens, vaste dokken, bruggen, dijken of andere waterwerken, wegen, spoor- of tramwegen, riolen, buisleidingen, ondergrondsche kabels en (of) het verhuren van aannemersmateriaal; pr. id.
29. het glazenwasschersbedrijf; pr. id.
30. het bedrijf van schoonmaken van gebouwen; pr. id.
31. het bedrijf van sigarenmaker; premie 3.1 %

32. het bedrijf van sigarettenmaker; pr. id.
33. het bedrijf van tabakskerver; pr. id.
34. het bedrijf van steenhouwer en (of) steenzager; pr. id.
35. het hoogovenbedrijf, daaronder al of niet begrepen het vervaardigen van cokes en (of) het vervaardigen en distribueeren van lichtgas; premie 3.2%
36. het bedrijf van bewerken van diamant; premie 4 %
37. het bedrijf van mijnbouw; premie 4.3 %
38. het bedrijf van aanleggen van mijngangen en mijnschachten; pr. id.
39. het stucadoors- en (of) wittersbedrijf; premie 5.7 %
40. de bedrijven, behoorende tot de groep „Tuinbouw", genoemd in den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 52 der Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922. premie 1.9 %

(2) In afwijking van het bepaalde in art. 1 bedraagt de premie voor verzekerden, die bij wijze van werkverschaffing zijn te werk gesteld,

a. voor administratieve en dergelijke werkzaamheden (zoogenaamde hoofdarbeiders) 2 %,

b. voor andere werkzaamheden dan onder *a* bedoeld 2.9 %, van het loon, hetwelk voor het tijdperk, waarover de betaling loopt, krachtens het bepaalde bij artikel 68 of bij een algemeenen maatregel van bestuur houdende bijzondere bepalingen betreffende de premieheffing, bedoeld in artikel 145 der Ziektewet, voor premiebetaling in aanmerking komt.".

Art. III. Artikel 4 van Ons vorengenoemd gewijzigd besluit van 3 Januari 1930, Staatsblad N°. 3, wordt gelezen als volgt:

„Overeenkomstig het bepaalde in artikel 69 der Ziektewet en behoudens het in het eerste lid van dat artikel voorziene geval, is van de premiepercentages, vastgesteld in de artikelen 1 en 2, eerste lid, door den verzekerde verschuldigd 0.85 % en het overige door den werkgever.".

Art. IV. Artikel 5 van Ons vorengenoemd gewijzigd besluit van 3 Januari 1930, Staatsblad N°. 3, wordt gelezen als volgt:

„Overeenkomstig het bepaalde in artikel 69, eerste lid der Ziektewet en behoudens het in het eerste lid van dat artikel voorziene geval, is van de premiepercentages, vastgesteld in art. 2, 2e lid, door den werkgever en den verzekerde ieder de helft verschuldigd.".

Art. V. Het bepaalde in de artikelen I en II, wordt voor de eerste maal toegepast bij de vaststelling der premie, verschuldigd over loon verdiend over de tijdvakken, gelegen na 31 December 1937.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 29sten December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
C. P. M. Romme.

(*Uitgeg.* 11 *Januari* 1938.)

S. 652. Vervallen.

S. 757. Vervallen.

S. 2880.

16 *December* 1937. BESLUIT, houdende beschikking op het beroep, ingesteld door de Vereeniging Utrechtsche Metaalbewerkers- en Machinistenbond en Sociëteit „de Eensgezindheid" te *Utrecht* tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Utrecht* van 9 Maart 1937, 1e afdeeling, N°. 479/552, waarbij haar sociëteitsvergunning ingetrokken en bovendien haar verzoek om wijziging in de vermelding van de localiteit in de akte van haar sociëteitsvergunning en in het afschrift daarvan buiten verdere behandeling is gelaten.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door de Vereeniging Utrechtsche Metaalbewerkers- en Machinistenbond en Sociëteit „de Eensgezindheid" te Utrecht tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 9 Maart 1937, 1e afdeeling, N°. 479/552, waarbij haar sociëteitsvergunning ingetrokken en bovendien haar verzoek om wijziging in de vermelding van de localiteit in de akte van haar sociëteitsvergunning en in het afschrift daarvan buiten verdere behandeling is gelaten;

Gelet op Ons besluit van 25 Juni 1927, N°. 27, waarbij Wij Onze beslissing op het bedoeld beroep hebben verdaagd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 2 Juni 1937, N°. 208, en 1 September 1937, N°. 208/86;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 13 December 1937, N°. 1044 G, afdeeling Volksgezondheid;

Overwegende, dat bij Gedeputeerde Staten van Utrecht op 10 September 1936 is ingekomen een adres van de Vereeniging Utrechtsche Metaalbewerkers- en Machinistenbond en Sociëteit „De Eensgezindheid", gevestigd te Utrecht, waarbij deze, ingevolge artikel 28, 3e lid, der Drankwet (Staatsblad 1931, n°. 476), wijziging verzocht in de vermelding van de localiteit in de akte van hare sociëteitsvergunning — en in het afschrift daarvan — en wel in dier voege, dat de vergunning, welke thans van kracht is voor een tweetal benedenlokalen van het perceel Sint Annastraat n°. 10 te Utrecht voortaan zal gelden voor de benedenzaal (aan de straatzijde) van het perceel Lange Minrebroederstraat n°. 11 aldaar;

dat Gedeputeerde Staten terzake hebben ingewonnen 1°. het ambtsbericht van burgemeester en wethouders van Utrecht, die bij schrijven van 20 October 1936 N°. 90/704, Afdeeling A.Z., berichtten, dat hun College — hoewel tegen de gevraagde wijziging op zichzelf huns inziens geen wettelijk bezwaar bestaat — geen vrijheid vond, te adviseeren het verzoek van de adressante in te willigen, aangezien burgemeester en wethouders van oordeel waren, dat de bovenbedoelde vergunning, ingevolge artikel 32, 1e lid, 1°. *a*, juncto artikel 13, 2e lid 5°., der Drankwet (Staatsblad 1931, n°. 476), moet worden ingetrokken, vermits naar de meening van burgemeester en wethouders de onderhavige sociëteit, op grond van de feiten, genoemd in de bij hun ambtsbericht overgelegde politierapporten, niet meer te goeder trouw sociëteit kan worden geacht, en 2°. dat van

den waarnemend Inspecteur van de Volksgezondheid, belast met de zaken rakende de drankbestrijding, die bij schrijven van 6 November 1936 N°. 874/4 te kennen gaf in de voormelde meening van burgemeester en wethouders te deelen, zoodat ook hij in overweging gaf de sociëteitsvergunning op den hiervoren aangegeven grond in te trekken;

dat, nadat Gedeputeerde Staten daarop de adressante in de gelegenheid hadden gesteld om haar standpunt tegenover de aangevoerde redenen voor intrekking van de vergunning schriftelijk uiteen te zetten en de adressante van die gelegenheid gebruik had gemaakt door de inzending van een verweerschrift, Gedeputeerde Staten, na raadpleging dienaangaande van burgemeester en wethouders, bij hun besluit van 9 Maart 1937, 1e afdeeling N°. 479/552 1°. de ten name van de adressante staande hiervoren omschreven sociëteitsvergunning hebben ingetrokken; 2°. in verband hiermede het verzoek van de adressante buiten verdere behandeling hebben gelaten;

dat Gedeputeerde Staten daarbij hebben overwogen, dat de adressante in haar adres te kennen geeft, dat zij een rechtspersoon is, daar hare statuten en de daarin gebrachte wijzigingen zijn goedgekeurd bij Onze besluiten respectievelijk van 13 December 1909, N°. 60, en van 8 Februari 1922, N°. 54, en 2 April 1929, N°. 1, aan welke statuten dan ook eenige der vorenbedoelde feiten werden getoetst; doch dat zij in haar bovenbedoeld verweerschrift de opmerking maakt, dat de te berde gebrachte bezwaren blijkbaar zijn gebaseerd op de statuten van de adressante, zooals die luidden vóór Ons besluit van 7 Januari 1933, N°. 2, bij welk besluit de gewijzigde statuten van hare sociëteit werden goedgekeurd, van welke gewijzigde statuten zij een afdruk bij het verweerschrift heeft overgelegd; dat nu de laatstbedoelde gewijzigde bepalingen eerst bij meerbedoeld verweerschrift aan hun college werden overgelegd, dus niet binnen een maand na haar vaststelling, zoodat ingevolge artikel 32, 1e lid, 5°., laatste alinea, der Drankwet (Staatsblad 1931, n°. 476), met die gewijzigde bepalingen geen rekening mag worden gehouden bij de beoordeeling van de vraag of in strijd met de bepalingen van de statuten wordt gehandeld voorzoover die bepalingen strekken ter voldoening aan het bepaalde in artikel 13, tweede lid, 4°. dier wet, en dus bij die beoordeeling uitsluitend de statuten, zooals deze luidden na de bij Ons besluit van 2 April 1929, N°. 1, goedgekeurde wijzigingen, in aanmerking mogen komen, en wijders, dat uit de terzake gewisselde stukken blijkt: *a.* dat met betrekking tot de voorwaarden, waaronder het lidmaatschap van de sociëteit wordt verkregen, artikel 3 der statuten onderscheidt tusschen gewone en buitengewone leden, terwijl artikel 4 der statuten bepaalt, dat gewone leden alleen zij kunnen zijn, die werkzaam zijn of geweest zijn in het machine-, electriciteits-, automobiel-, motor-, rijwiel-, telegraphisch, telefonisch of ander instrumenteel of mechanisch bedrijf; doch dat de door den penningmeester der vereeniging overgelegde ledenlijst, bestaande uit een alphabetisch register met ongeveer 2900 namen, waaronder verscheidene namen voorkomen van personen, die reeds overleden zijn, vele namen vermeldt van personen, die niet werkzaam zijn noch ooit geweest zijn in een bedrijf als bovenvermeld, terwijl de lijst evenmin vermeldt, dat deze personen buitengewoon lid zijn, aangezien de lijst in het geheel geen onderscheid maakt tusschen gewone en buitengewone leden, zoodat kennelijk aan de bovenvermelde door de statuten voor het verkrijgen van het gewone lidmaatschap gestelde voorwaarde niet de hand wordt gehouden; *b.* dat met betrekking tot de voorwaarde, waaronder het lidmaatschap van de sociëteit wordt verkregen, artikel 5 der statuten vermeldt, dat over de toelating zoowel van gewone als van buitengewone leden beslist wordt door het bestuur met volstrekte meerderheid van stemmen; doch dat van zoodanige bestuursbesluiten niet is kunnen blijken, terwijl de onderling tegenstrijdige verklaringen, door de drie bestuursleden en anderen voor de politie afgelegd, aannemelijk maken, dat zoodanige besluiten in feite niet genomen worden, doch een ieder zonder lid of door een lid geïntroduceerd te zijn toegang tot de sociëteit kan verkrijgen; *c.* dat artikel 7 der statuten bepaalt, dat jaarlijks op de algemeene ledenvergadering volgens rooster een bestuurslid aftreedt en de vergadering in de vacature voorziet; doch dat in feite deze jaarlijksche vergaderingen niet plaats vinden en geen bestuursleden jaarlijks volgens rooster aftreden, zoodat aan een der eerste voorwaarden waaraan een sociëteit, wil zij te goeder trouw sociëteit kunnen worden geacht, moet voldoen, te weten de regelmatige statutaire samenstelling van haar bestuur, niet wordt voldaan; *d.* dat artikel 12 der statuten bepaalt, dat telken jare vóór 1 December een algemeene ledenvergadering wordt gehouden, waarin door den secretaris verslag en door den penningmeester rekening en verantwoording wordt gedaan; doch dat in feite, aangezien deze jaarlijksche vergaderingen niet plaats vinden, door den secretaris geen verslag en door den penningmeester geen rekening en verantwoording aan die vergadering worden gedaan, zoodat ook op deze punten geen normaal vereenigingsleven volgens de statuten plaats vindt, hetgeen mede aantoont, dat deze sociëteit niet te goeder trouw sociëteit kan worden geacht; *e.* dat bij een in den nacht van 21 op 22 September 1936 plaats gehad hebbende contrôle op de naleving van de bepalingen der Drankwet (Staatsblad 1931, N°. 476) gebleken is, dat in de in de localiteit, waarvoor de vergunning is verleend, aanwezige ledenlijst op elke bladzijde stond vermeld „De Voorzitter" „De Secretaris", doch dat die bladzijden niet waren afgesloten en geteekend door de genoemde bestuursleden, zoodat niet aanwezig was eene door de handteekening van ten minste twee leden van het bestuur onder bijvoeging van dagteekening afgesloten lijst van leden; *f.* dat de sociëteit blijkens de op dit punt eensluidende voor de politie afgelegde verklaringen van den voorzitter en den penningmeester, beide met de bijvoeging: „Eerder loont het de moeite niet", eerst des avonds om half twaalf wordt opengesteld, zoodat zij blijkbaar alleen bezoekers trekt nà het sluiten van de café's en dan ook mede in verband met andere, hierboven vermelde omstandigheden, waaruit blijkt, dat van een besloten karakter van de sociëteit geen sprake is, veeleer als een openbaar nachtcafé moet worden beschouwd;

dat de vorengenoemde feiten en omstandigheden in hun onderling verband aantoonen, dat de hierbedoelde sociëteit niet te goeder trouw sociëteit kan worden geacht; dat wordt gehandeld in strijd met de overgelegde statuten, voorzoover de bepalingen dier statuten er toe strekken om aan te geven, op welke wijze en onder welke voorwaarden het lidmaatschap van de sociëteit wordt verkregen ; dat in de localiteit, waarvoor de vergunning is verleend, niet steeds aanwezig is eene, door de handteekening van ten minste twee leden van het bestuur onder bijvoeging van dagteekening afgesloten lijst van de leden ;

dat van dit besluit de Vereeniging Utrechtsche Metaalbewerkers- en Machinistenbond en Sociëteit „de Eensgezindheid" bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat zij op 10 September 1936 aan Gedeputeerde Staten de bovenbedoelde wijziging in de localiteitsvermelding aanvroeg ; dat artikel 28, lid 6, der Drankwet voorschrijft, dat op zoodanig verzoek binnen twee maanden moet worden beschikt ; dat Gedeputeerde Staten dit voorschrift niet hebben nageleefd, hoewel zij, appellante, herhaaldelijk, zoowel mondeling als schriftelijk, — dit laatste bij schrijven van 31 December 1936 en bij request van 10 Februari 1937 — Gedeputeerde Staten opmerkzaam heeft gemaakt op het bedoelde voorschrift en met gepasten aandrang Gedeputeerde Staten heeft verzocht alsnog de gevraagde beslissing te nemen ; dat desniettegenstaande Gedeputeerde Staten bij hun besluit van 9 Maart 1937 geen beslissing op het verzoek hebben gegeven, doch dit eenvoudig buiten behandeling hebben gelaten ; zulks hoewel zoowel naar het oordeel van burgemeester en wethouders van Utrecht, als van den Heer Inspecteur van de Volksgezondheid er geen enkel wettelijk bezwaar tegen de inwilliging van het verzoek aanwezig was en zoodanig bezwaar ook inderdaad niet bestaat ; dat door hun weigering om te beslissen Gedeputeerde Staten de wet hebben geschonden en bovendien aan haar, appellante, en haren bedrijfsleider groote financieele schade hebben toegebracht en in groote moeilijkheden hebben gebracht ; dat ten behoeve van haar sociëteit immers het perceel Minrebroederstraat N°. 11 te Utrecht is gehuurd, waarheen de vergunning moest worden overgebracht ; dat dit perceel nu al maanden en maanden ongebruikt staat, terwijl voortdurend daarvoor huur moet betaald worden ; dat de eigenaar van het perceel, waarin thans de sociëteit gevestigd is, bovendien een dagvaarding heeft doen uitgaan tot ontruiming van dit perceel ; dat bij vonnis van den Kantonrechter te Utrecht dd. 22 Maart 1937 de ingestelde vordering ontzegd is, doch op formeele gronden, zoodat elk oogenblik een nieuwe actie kan verwacht worden ; dat het voor haar ten eenenmale onbegrijpelijk is, wat Gedeputeerde Staten er toe bewogen kan hebben haar dusdanig in verlegenheid te brengen ; dat, indien Gedeputeerde Staten overwogen de vergunning in te trekken, zulks geen beletsel had behoeven te zijn of mogen zijn, om hangende deze overweging de wet na te leven en de gevraagde wijziging, als op de wet gegrond, toe te staan ; dat, nu Gedeputeerde Staten in verzuim zijn gebleven de wet na te leven, zij de bepaling van artikel 34 lid 4 der Drankwet voor haar, appellante, practisch illusoir maken ; dat de door Gedeputeerde Staten ten aanzien van haar, appellante, gevolgde gedragslijn — hoezeer onwettig — nochtans begrijpelijk zou zijn geweest, indien haar sociëteit van een bedenkelijk gehalte ware geweest, doch dat zulks geenszins het geval is, gelijk door de politie en andere autoriteiten ook steeds is erkend ; dat uit een oogpunt van goede zeden er op de sociëteit dan ook niet het minste valt aan te merken ; dat van de sociëteit onder meer verschillende *studenten* lid zijn; dat deze van de sociëteit gebruik maken, òf omdat zij geen lid zijn van een studentensociëteit òf wanneer hun eigen sociëteit gesloten is ; dat als zoodanig de sociëteit van haar, appellante, voor hen van groote beteekenis is, omdat zij daardoor ervan afgehouden worden slecht bekende gelegenheden — zooals cabarets en dancings — te bezoeken, die met goedvinden van de betrokken autoriteiten vaak na het sluitingsuur der café's mogen openblijven ; dat ditzelfde geldt voor andere leden der sociëteit; dat het intrekken van de vergunning dus noodzakelijk ten gevolge zou hebben, dat de leden, die na het sluitingsuur der café's nog eenige gezelligheid zoeken, worden gedreven naar inrichtingen, die uit moreel oogpunt hoogst bedenkelijk zijn ; dat tegen het besluit van Gedeputeerde Staten ook een formeel bezwaar bestaat ; dat blijkens de motiveering van hun besluit bij hun college een verzoek van haar, appellante, was ingekomen om overplaatsing van vergunning; dat hierover het college het ambtsbericht ingewonnen heeft van burgemeester en wethouders en van den Inspecteur der Volksgezondheid ; dat deze zich er niet toe hebben bepaald, om over het verzoek zelf advies uit te brengen, doch als hun oordeel te kennen hebben gegeven, dat de vergunning moet worden ingetrokken ; dat dit aanwijzingen zijn als bedoeld in artikel 33 der Drankwet ; dat op zoodanige aanwijzing binnen 3 maanden beslist moest zijn, bij gebreke waarvan de intrekking wordt geacht te zijn geweigerd (artikel 33 lid 3 en 4 der Drankwet) ; dat, daar de aanwijzingen dateeren respectievelijk van 20 October 1936 en 6 November 1936 en Gedeputeerde Staten op 20 Januari 1937 respectievelijk 6 Februari 1937 nog geen beslissing genomen hadden, de intrekking, dus geacht moet worden te zijn geweigerd ; dat, daar van deze weigering geen beroep is ingesteld, deze weigering kracht van eindbeslissing heeft gekregen ; dat Gedeputeerde Staten nu niet — gelijk zij ten deze gedaan hebben — op grond van dezelfde feiten of omstandigheden, welke tot de aanwijzingen aanleiding hebben gegeven, en waaromtrent hunne beslissing krachtens de wet geacht moet worden reeds te zijn gevallen, ambtshalve tot intrekking der vergunning kunnen besluiten ; dat in dezen zin is beslist bij Ons besluit van 13 Juli 1934, N°. 54 ; dat ook de gronden, waarop Gedeputeerde Staten hun besluit tot intrekking der vergunning genomen hebben, dit besluit niet kunnen schragen ; dat de eerste grond, in het aangevallen besluit toegelicht, sub *a* en *b* behelst, dat in strijd zou gehandeld worden met de overgelegde statuten, voorzoover de bepalingen dier statuten er toe strekken om aan te geven, op welke wijze en onder welke voorwaarden het lidmaatschap wordt verkregen ; dat uit de onder *a* gegeven toelichting echter niet blijkt, dat iemand als lid zou zijn

toegelaten, die niet aan de vereischten van het lidmaatschap voldoet; dat wel uit de onder *a* gegeven toelichting blijkt, dat in de ledenlijst geen onderscheid wordt gemaakt tusschen gewone en buitengewone leden, doch zulks ten deze van geen belang is, nu de wet de niet-inachtneming van de voorwaarden, waaronder het lidmaatschap wordt verkregen, wraakt, en dus blijkbaar bedoelt te weren, dat personen, die geen lid kunnen worden volgens de statuten toch als lid worden toegelaten, waarvan in casu echter geen sprake is; dat de toelichting onder *b* vermeld onjuist is, daar wel degelijk bestuursbesluiten genomen worden en daarvan blijkt door de onderteekening en afsluiting van de ledenlijst, terwijl het volmaakt onjuist is, dat men tot de sociëteit zou worden toegelaten, zonder lid of door een lid geïntroduceerd te zijn; dat echter, waar sub *b* geen concrete feiten worden gesteld, die tot bewijs van het daar vermelde zouden kunnen dienen, zij, appellante, niet bij machte is een weerlegging in concreto te geven; dat de tweede grond, waarop het aangevallen besluit berust, hierin bestaat, dat de sociëteit niet te goeder trouw sociëteit zou kunnen worden geacht te zijn, hetgeen wordt toegelicht sub *c* en *d*; dat het wezenskarakter van een sociëteit echter bestaat in hare beslotenheid, welk karakter haar sociëteit vertoont, al heeft zij dan ook een groot aantal leden; dat volgens de statuten een bestuurslid om de drie jaar aftreedt, indien er — zooals thans — 3 bestuursleden zijn; dat voor de algemeene jaarvergadering echter onder de leden zeer geringe belangstelling bestaat; dat de leden — zooals op vele sociëteiten — op dergelijke vergaderingen niet zeer gesteld zijn en den gang van zaken aan het bestuur overlaten; dat daarom de statuten, met deze mogelijkheid rekening houdende, in artikel 7 bepalen, dat een bestuurslid ook na zijn aftreden in functie blijft, zoolang zijn opvolger niet is aangewezen; dat in de ledenvergadering van 11 Augustus 1932 — waarin blijkens de presentielijst 17 leden aanwezig waren — dit systeem door de leden is goedgekeurd; dat de jaarvergaderingen wel uitgeschreven worden, doch door de leden slecht of niet worden bezocht; dat alleen wanneer meer gewichtige punten aan de orde zijn — zooals statutenwijziging — het gelukt eenige belangstelling onder de leden te wekken voor het gewone vergaderingswerk; dat echter in het algemeen de leden niet lid zijn van de sociëteit ter wille van het houden van vergaderingen, doch om gepaste ontspanning te vinden; dat de derde grond, waarop het aangevallen besluit berust, hierin bestaat, dat in de localiteit, waarvoor de vergunning is verleend, niet steeds aanwezig is eene, door de handteekening van ten minste twee leden van het bestuur onder bijvoeging van dagteekening afgesloten lijst van leden; dat zij te dien aanzien opmerkt, dat de bedoelde ledenlijst wel degelijk steeds aanwezig is geweest en steeds naar behooren afgeteekend, met dien verstande, dat niet altijd, wanneer een nieuw lid is ingeschreven, dadelijk het bestuur de ledenlijst opnieuw afteekent, zoodat, totdat deze nieuwe afteekening heeft plaats gehad, de oude afteekening haar kracht behoudt; dat ten slotte moge worden opgemerkt, dat de sociëteit niet is een openbaar nachtcafé; dat, nu deze stelling in het aangevallen besluit niet met concrete feiten gestaafd wordt, het voor haar onmogelijk is haar in concreto te weerleggen; weshalve de appellante heeft verzocht het bestreden besluit te vernietigen;

Overwegende, voor zoover het beroep is gericht tegen het feit, dat door Gedeputeerde Staten niet binnen den bij artikel 28, 6e lid, der Drankwet (Staatsblad 1931, N°. 476) gestelden termijn is beschikt op het, op 10 September 1936 bij hen ingekomen, verzoek der appellante om wijziging in de vermelding van de localiteit in de akte van vergunning en in het afschrift, bedoeld in artikel 36, 1e lid, der wet;

dat een beroep daartegen niet open staat, aangezien artikel 28, 7e lid, ten aanzien van het verleenen en het weigeren van een wijziging van overeenkomstige toepassing verklaart hetgeen in artikel 19, met uitzondering van het zesde lid, is bepaald ten aanzien van het verleenen en het weigeren van een vergunning, en in artikel 19 met het weigeren van een vergunning niet het niet-beschikken op een verzoek om een vergunning gelijk is gesteld;

dat mitsdien de appellante ten aanzien van dit punt in haar beroep niet-ontvankelijk moet worden verklaard;

Overwegende, voor zoover het beroep is gericht tegen het feit, dat Gedeputeerde Staten niet binnen den bij artikel 33, 2e lid, der Drankwet (Staatsblad 1931, N°. 476) gestelden termijn van drie maanden nadat de inspecteur op 6 November 1936 hun daarover had gerapporteerd een besluit hebben genomen omtrent het intrekken van de vergunning;

dat Gedeputeerde Staten tot de intrekking der vergunning zijn overgegaan, nadat burgemeester en wethouders van Utrecht op grond van mededeelingen in overgelegde politierapporten hen daartoe hadden geadviseerd en vervolgens de inspecteur, wien de stukken om advies waren gezonden, zich in zijn ambtsbericht met het oordeel van burgemeester en wethouders had vereenigd, en tevens in overweging had gegeven de vergunning in te trekken:

dat hier alzoo niet een aanwijzing van den inspecteur (noch van den burgemeester), als bedoeld in artikel 33, 1e lid, der wet, heeft plaats gehad, vermits een dergelijke aanwijzing het klaarblijkelijk initiatief vereischt van een der beide genoemde autoriteiten, en dat derhalve geen sprake kan zijn van den bedoelden termijn, bij overschrijding waarvan krachtens het 3e lid de intrekking zou worden geacht te zijn geweigerd;

dat Gedeputeerde Staten daarentegen ambtshalve ter voldoening aan de hun in artikel 32 der wet opgelegde verplichting tot intrekking der vergunning zijn overgegaan;

dat mitsdien ten aanzien van dit punt het beroep van de appellante ongegrond moet worden verklaard;

Overwegende, voor zoover het beroep is gericht tegen de gronden, waarop Gedeputeerde Staten hun besluit tot intrekking der vergunning hebben genomen;

dat uit de overgelegde verklaringen is gebleken, dat de sociëteit feitelijk voor iedereen tegen betaling toegankelijk is, althans dat men terstond bij aanmelding lid kan worden, zoodat van een besloten karakter van de sociëteit geen sprake is, en deze veeleer als een openbaar

nachtcafé moet worden beschouwd, als hoedanig zij dan ook algemeen bekend staat;

dat de sociëteit alzoo niet te goeder trouw sociëteit kan worden geacht;

dat reeds op dien grond en derhalve afgezien van de vraag, of is gehandeld in strijd met de overgelegde statuten voorzoover de bepalingen dier statuten ertoe strekken om aan te geven, op welke wijze en onder welke voorwaarden het lidmaatschap van de sociëteit wordt verkregen, en of in de localiteit, waarvoor de vergunning is verleend, steeds aanwezig is een, door de handteekening van ten minste twee leden van het bestuur onder bijvoeging van dagteekening afgesloten lijst van de leden, de vergunning behoorde te worden ingetrokken;

dat mitsdien ook ten aanzien van dit punt het beroep van de appellante ongegrond moet worden verklaard;

Gezien de Drankwet (Staatsblad 1931, nº. 476);

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. de appellante in haar beroep tegen het niet-beschikken door Gedeputeerde Staten van Utrecht op het verzoek om wijziging in de vermelding van de localiteit in de akte der vergunning en in het afschrift, bedoeld in artikel 36, 1e lid, der Drankwet (Staatsblad 1931, nº. 476). niet-ontvankelijk te verklaren;

II. voor het overige het door de appellante ingesteld beroep tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 9 Maart 1937, 1e afdeeling, nº. 479/552, voor zoover daarbij de ten name van adressante staande, in het besluit nader omschreven, sociëteitsvergunning is ingetrokken, ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk met de vorenbedoelde voordracht in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur.

's-Gravenhage, den 16den December 1937.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,

C. P. M. Romme.

(*Uitgeg.* 11 *Jan.* 1938.)

Nº. 1044 G.

Afdeeling:
Volksgezondheid.

's-Gravenhage. 13 December 1937.

Aan de Koningin.

Eerbiedig wordt Uwer Majesteit hierbij wederom aangeboden het advies van den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, van 2 Juni 1937, nº. 208, met een ontwerp-besluit, betreffende het beroep, ingesteld door de Vereeniging Utrechtsche Metaalbewerkers- en Machinistenbond en Sociëteit „de Eensgezindheid" te Utrecht tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 9 Maart 1937, 1e afdeeling Nº. 479/552, waarbij haar sociëteitsvergunning is ingetrokken en bovendien haar verzoek om wijziging in de vermelding van de localiteit in de akte van haar sociëteitsvergunning en het afschrift daarvan buiten verdere behandeling is gelaten. Het ontwerp-besluit luidt als volgt:

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door de Vereeniging Utrechtsche Metaalbewerkers- en Machinistenbond en Sociëteit „de Eensgezindheid" te Utrecht tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 9 Maart 1937, 1e afdeeling, Nº. 479/552, waarbij haar sociëteitsvergunning ingetrokken en bovendien haar verzoek om wijziging in de vermelding van de localiteit in de akte van haar sociëteitsvergunning en in het afschrift daarvan buiten verdere behandeling is gelaten;

De Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 2 Juni 1937, Nº. 208;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van

Overwegende: dat bij Gedeputeerde Staten van Utrecht op 10 September 1936 is ingekomen een adres van de Vereeniging Utrechtsche Metaalbewerkers- en Machinistenbond en Sociëteit „de Eensgezindheid", gevestigd te Utrecht, waarbij deze, ingevolge artikel 28, 3e lid, der Drankwet (Staatsblad 1931, nº. 476), wijziging verzocht in de vermelding van de localiteit in de akte van hare sociëteitsvergunning — en in het afschrift daarvan — en wel in dier voege, dat de vergunning, welke thans van kracht is voor een tweetal benedenlokalen van het perceel Sint Annastraat Nº. 10 te Utrecht, voortaan zal gelden voor de benedenzaal (aan de straatzijde) van het perceel Lange Minrebroederstraat Nº. 11 aldaar;

dat Gedeputeerde Staten terzake hebben ingewonnen 1º. het ambtsbericht van burgemeester en wethouders van Utrecht, die bij schrijven van 20 October 1936 Nº. 90/704, Afdeeling A.Z., berichtten, dat hun College — hoewel tegen de gevraagde wijziging op zichzelf huns inziens geen wettelijk bezwaar bestaat — geen vrijheid vond, te adviseeren het verzoek van de adressante in te willigen, aangezien burgemeester en wethouders van oordeel waren, dat de bovenbedoelde vergunning, ingevolge artikel 32, 1e lid, 1º. *a*, juncto artikel 13, 2e lid 5º., der Drankwet (Staatsblad 1931, nº. 476), moet worden ingetrokken, vermits naar de meening van burgemeester en wethouders de onderhavige sociëteit, op grond van de feiten, genoemd in de bij hun ambtsbericht overgelegde politierapporten, niet meer te goeder trouw sociëteit kan worden geacht, en 2º. dat van den waarnemend Inspecteur van de Volksgezondheid, belast met de zaken rakende de drankbestrijding, die bij schrijven van 6 November 1936, Nº. 874/4 te kennen gaf in de voormelde meening van burgemeester en wethouders te deelen, zoodat ook hij in overweging gaf de sociëteitsvergunning op den hiervoren aangegeven grond in te trekken;

dat, nadat Gedeputeerde Staten daarop de adressante in de gelegenheid hadden gesteld om haar standpunt tegenover de aangevoerde redenen voor intrekking van de vergunning schriftelijk uiteen te zetten en de adressante van die gelegenheid gebruik had gemaakt door de inzending van een verweerschrift, Gedeputeerde Staten, na raadpleging dienaangaande van burgemeester en wethouders, bij hun besluit van 9 Maart 1937, 1e afdeeling Nº. 479/552, 1º. de ten name van de adressante staande hiervoren omschreven sociëteitsvergunning hebben

ngetrokken ; 2°. in verband hiermede het verzoek van de adressante buiten verdere behandeling hebben gelaten ;

dat Gedeputeerde Staten daarbij hebben overwogen, dat de adressante in haar adres te kennen geeft, dat zij een rechtspersoon is, daar hare statuten en de daarin gebrachte wijzigingen zijn goedgekeurd bij Onze besluiten respectievelijk van 13 December 1909, N°. 60, en van 8 Februari 1922, N°. 54, en 2 April 1929, N°. 1, aan welke statuten dan ook eenige der voorenbedoelde feiten werden getoetst ; doch dat zij in haar bovenbedoeld verweerschrift de opmerking maakt, dat de te berde gebrachte bezwaren blijkbaar zijn gebaseerd op de statuten van de adressante, zooals die luidden vóór Ons besluit van 7 Januari 1933, N°. 2, bij welk besluit de gewijzigde statuten van hare sociëteit werden goedgekeurd, van welke gewijzigde statuten zij een afdruk bij het verweerschrift heeft overgelegd ; dat nu de laatstbedoelde gewijzigde bepalingen eerst bij meerbedoeld verweerschrift aan hun college werden overgelegd, dus niet binnen een maand na haar vaststelling, zoodat ingevolge artikel 32, 1e lid, 5°., laatste alinea, der Drankwet (Staatsblad 1931, n°. 476), met die gewijzigde bepalingen geen rekening mag worden gehouden bij de beoordeeling van de vraag of in strijd met de bepalingen van de statuten wordt gehandeld voorzoover die bepalingen strekken ter voldoening aan het bepaalde in artikel 13, tweede lid, 4°. dier wet, en dus bij die beoordeeling uitsluitend de statuten, zooals deze luidden na de bij Ons besluit van 2 April 1929, N°. 1, goedgekeurde wijzigingen, in aanmerking mogen komen, en wijders, dat uit de terzake gewisselde stukken blijkt : *a.* dat met betrekking tot de voorwaarden, waaronder het lidmaatschap van de sociëteit wordt verkregen, artikel 3 der statuten onderscheidt tusschen gewone en buitengewone leden, terwijl artikel 4 der statuten bepaalt, dat gewone leden alleen zij kunnen zijn, die werkzaam zijn of geweest zijn in de machine-, electriciteits-, automobiel-, motor-, rijwiel-, telegraphisch, telefonisch of ander instrumenteel of mechanisch bedrijf ; doch dat de door den penningmeester der vereeniging overgelegde ledenlijst, bestaande uit een alphabetisch register met ongeveer 2900 namen, waaronder verscheidene namen voorkomen van personen, die reeds overleden zijn, vele namen vermeldt van personen, die niet werkzaam zijn noch ooit geweest zijn in een bedrijf als bovenvermeld, terwijl de lijst evenmin vermeldt, dat deze personen buitengewoon lid zijn, aangezien de lijst in het geheel geen onderscheid maakt tusschen gewone en buitengewone leden, zoodat kennelijk aan de bovenvermelde door de statuten voor het verkrijgen van het gewone lidmaatschap gestelde voorwaarde niet de hand wordt gehouden ; *b.* dat met betrekking tot de voorwaarde, waaronder het lidmaatschap van de sociëteit wordt verkregen, artikel 5 der statuten vermeldt, dat over de toelating zoowel van gewone als van buitengewone leden beslist wordt door het bestuur met volstrekte meerderheid van stemmen ; doch dat van zoodanige bestuursbesluiten niet is kunnen blijken, terwijl de onderling tegenstrijdige verklaringen, door de drie bestuursleden en anderen voor de politie afgelegd, aannemelijk maken, dat zoodanige besluiten in feite niet genomen worden, doch een ieder zonder lid of door een lid geïntroduceerd te zijn toegang tot de sociëteit kan verkrijgen ; *c.* dat artikel 7 der statuten bepaalt, dat jaarlijks op de algemeene ledenvergadering volgens rooster een bestuurslid aftreedt en de vergadering in de vacature voorziet ; doch dat in feite deze jaarlijksche vergaderingen niet plaats vinden en geen bestuursleden jaarlijks volgens rooster aftreden, zoodat aan een der eerste voorwaarden waaraan een sociëteit, wil zij te goeder trouw sociëteit kunnen worden geacht, moet voldoen, te weten de regelmatige statutaire samenstelling van haar bestuur, niet wordt voldaan ; *d.* dat artikel 12 der statuten bepaalt, dat telken jare vóór 1 December een algemeene ledenvergadering wordt gehouden, waarin door den secretaris verslag en door den penningmeester rekening en verantwoording wordt gedaan ; doch dat in feite, aangezien deze jaarlijksche vergaderingen niet plaats vinden, door den secretaris geen verslag en door den penningmeester geen rekening en verantwoording aan die vergadering worden gedaan, zoodat ook op deze punten geen normaal vereenigingsleven volgens de statuten plaats vindt, hetgeen mede aantoont, dat deze sociëteit niet te goeder trouw sociëteit kan worden geacht ; *e.* dat bij een in den nacht van 21 op 22 September 1936 plaats gehad hebbende contrôle op de naleving van de bepalingen der Drankwet (Staatsblad 1931, n°. 476) gebleken is, dat in de in de localiteit, waarvoor de vergunning is verleend, aanwezige ledenlijst op elke bladzijde stond vermeld „De Voorzitter" „De Secretaris", doch dat die bladzijden niet waren afgesloten en geteekend door de genoemde bestuursleden, zoodat niet aanwezig was eene door de handteekening van ten minste twee leden van het bestuur onder bijvoeging van dagteekening afgesloten lijst van leden ; *f.* dat de sociëteit blijkens de op dit punt eensluidende voor de politie afgelegde verklaringen van den voorzitter en den penningmeester, beide met de bijvoeging : „Eerder loont het de moeite niet", eerst des avonds om half twaalf wordt opengesteld, zoodat zij blijkbaar alleen bezoekers trekt nà het sluiten van de café's en dan ook mede in verband met andere, hierboven vermelde omstandigheden, waaruit blijkt, dat van een besloten karakter van de sociëteit geen sprake is, veeleer als een openbaar nachtcafé moet worden beschouwd ; dat de vorengenoemde feiten en omstandigheden in hun onderling verband aantoonen, dat de hierbedoelde sociëteit niet te goeder trouw sociëteit kan worden geacht ; dat wordt gehandeld in strijd met de overgelegde statuten, voorzoover de bepalingen dier statuten er toe strekken om aan te geven, op welke wijze en onder welke voorwaarden het lidmaatschap van de sociëteit wordt verkregen ; dat in de localiteit, waarvoor de vergunning is verleend, niet steeds aanwezig is eene, door de handteekening van ten minste twee leden van het bestuur onder bijvoeging van dagteekening afgesloten lijst van de leden ;

dat van dit besluit de Vereeniging Utrechtsche Metaalbewerkers- en Machinistenbond en Sociëteit „de Eensgezindheid" bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat zij op 10 September 1936 aan Gedeputeerde Staten de bovenbedoelde wijziging in de localiteitsvermelding aanvroeg ; dat artikel 28, lid 6, der Drankwet

voorschrijft, dat op zoodanig verzoek binnen twee maanden moet worden beschikt; dat Gedeputeerde Staten dit voorschrift niet hebben nageleefd, hoewel zij, appellante, herhaaldelijk zoowel mondeling als schriftelijk, — dit laatste bij schrijven van 31 December 1936 en bij request van 10 Februari 1937 — Gedeputeerde Staten opmerkzaam heeft gemaakt op het bedoelde voorschrift en met gepasten aandrang Gedeputeerde Staten heeft verzocht alsnog de gevraagde beslissing te nemen; dat desniettegenstaande Gedeputeerde Staten bij hun besluit van 9 Maart 1937 geen beslissing op het verzoek hebben gegeven, doch dit eenvoudig buiten behandeling hebben gelaten; zulks hoewel zoowel naar het oordeel van burgemeester en wethouders van Utrecht, als van den Heer Inspecteur van de Volksgezondheid er geen enkel wettelijk bezwaar tegen de inwilliging van het verzoek aanwezig was en zoodanig bezwaar ook inderdaad niet bestaat; dat door hun weigering om te beslissen Gedeputeerde Staten de wet hebben geschonden en bovendien aan haar, appellante, en haren bedrijfsleider groote financieele schade hebben toegebracht en in groote moeilijkheden hebben gebracht; dat ten behoeve van haar sociëteit immers het perceel Minrebroederstraat nº. 11 te Utrecht is gehuurd, waarheen de vergunning moest worden overgebracht; dat dit perceel nu al maanden en maanden ongebruikt staat, terwijl voortdurend daarvoor huur moet betaald worden; dat de eigenaar van het perceel, waarin thans de sociëteit gevestigd is, bovendien een dagvaarding heeft doen uitgaan tot ontruiming van dit perceel; dat bij vonnis van den Kantonrechter te Utrecht dd. 22 Maart 1937 de ingestelde vordering ontzegd is, doch op formeele gronden, zoodat elk oogenblik een nieuwe actie kan verwacht worden; dat het voor haar ten eenenmale onbegrijpelijk is, wat Gedeputeerde Staten er toe bewogen kan hebben haar dusdanig in verlegenheid te brengen; dat, indien Gedeputeerde Staten overwogen de vergunning in te trekken, zulks geen beletsel had behoeven te zijn of mogen zijn, om hangende deze overweging de wet na te leven en de gevraagde wijziging, als op de wet gegrond, toe te staan; dat, nu Gedeputeerde Staten in verzuim zijn gebleven de wet na te leven, zij de bepaling van art. 34 lid 4 der Drankwet voor haar, appellante, practisch illusoir maken; dat de door Gedeputeerde Staten ten aanzien van haar, appellante, gevolgde gedragslijn — hoezeer onwettig — nochtans begrijpelijk zou zijn geweest, indien haar sociëteit van een bedenkelijk gehalte ware geweest, doch dat zulks geenszins het geval is, gelijk door de politie en andere autoriteiten ook steeds is erkend; dat uit een oogpunt van goede zeden er op de sociëteit dan ook niet het minste valt aan te merken; dat van de sociëteit onder meer verschillende *studenten* lid zijn; dat deze van de sociëteit gebruik maken, òf omdat zij geen lid zijn van een studentensociëteit òf wanneer hun eigen sociëteit gesloten is; dat als zoodanig de sociëteit van haar, appellante, voor hen van groote beteekenis is, omdat zij daardoor ervan afgehouden worden slecht befaamde gelegenheden — zooals cabarets en dancings — te bezoeken, die met goedvinden van de betrokken autoriteiten vaak na het sluitingsuur der café's mogen openblijven; dat diezelfde geldt voor andere leden der sociëteit; dat het intrekken van de vergunning dus noodzakelijk ten gevolge zou hebben, dat de leden, die na het sluitingsuur der café's nog eenige gezelligheid zoeken, worden gedreven naar inrichtingen, die uit moreel oogpunt hoogst bedenkelijk zijn; dat tegen het besluit van Gedeputeerde Staten ook een formeel bezwaar bestaat; dat blijkens de motiveering van hun besluit bij hun college een verzoek van haar, appellante, was ingekomen om overplaatsing van vergunning; dat hierover het college het ambtsbericht ingewonnen heeft van burgemeester en wethouders en van den Inspecteur der Volksgezondheid; dat deze zich er niet tot hebben bepaald, om over het verzoek zelf advies uit te brengen, doch als hun oordeel te kennen hebben gegeven, dat de vergunning moet worden ingetrokken; dat dit aanwijzingen zijn als bedoeld in artikel 33 der Drankwet; dat op zoodanige aanwijzing binnen 3 maanden beslist moet zijn, bij gebreke waarvan de intrekking wordt geacht te zijn geweigerd (artikel 33 lid 3 en 4 der Drankwet); dat, daar de aanwijzingen dateeren respectievelijk van 20 October 1936 en 6 November 1936 en Gedeputeerde Staten op 20 Januari 1937 respectievelijk 6 Februari 1937 nog geen beslissing genomen hadden, de intrekking dus geacht moet worden te zijn geweigerd; dat, daar van deze weigering geen beroep is ingesteld, deze weigering kracht van eindbeslissing heeft gekregen; dat Gedeputeerde Staten nu niet — gelijk zij ten deze gedaan hebben — op grond van dezelfde feiten of omstandigheden, welke tot de aanwijzingen aanleiding hebben gegeven, en waaromtrent hunne beslissing krachtens de wet geacht moet worden reeds te zijn gevallen, ambtshalve tot intrekking der vergunning te kunnen besluiten; dat in dezen zin is beslist bij Ons besluit van 13 Juli 1934, Nº. 54; dat ook de gronden, waarop Gedeputeerde Staten hun besluit tot intrekking der vergunning genomen hebben, dit besluit niet kunnen schragen; dat de eerste grond, in het aangevallen besluit toegelicht, sub *a* en *b* behelst, dat in strijd zou gehandeld worden met de overgelegde statuten, voorzoover de bepalingen dier statuten er toe strekken om aan te geven, op welke wijze en onder welke voorwaarden het lidmaatschap wordt verkregen; dat uit de onder *a* gegeven toelichting echter niet blijkt, dat iemand als lid zou zijn toegelaten, die niet aan de vereischten van het lidmaatschap voldoet; dat wel uit de onder *a* gegeven toelichting blijkt, dat in de ledenlijst geen onderscheid wordt gemaakt tusschen gewone en buitengewone leden, doch zulks ten deze van geen belang is, nu de wet de niet-inachtneming van de voorwaarden, waaronder het lidmaatschap wordt verkregen, waaraan het lidmaatschap wordt verkregen, wraakt, en dus blijkbaar bedoelt te weren, dat personen, die geen lid kunnen worden volgens de statuten toch als lid worden toegelaten, waarvan in casu echter geen sprake is; dat de toelichting onder *b* vermeld onjuist is, daar wel degelijk bestuursbesluiten genomen worden en daarvan blijkt door de onderteekening en afsluiting van de ledenlijst, terwijl het volmaakt onjuist is, dat men tot de sociëteit zou worden toegelaten, zonder lid of door een lid geïntroduceerd te zijn; dat echter, waar sub *b* geen concrete feiten worden gesteld, die tot bewijs van het daar vermelde

zouden kunnen dienen, zij, appellante, niet bij machte is een weerlegging in concreto te geven; dat de tweede grond, waarop het aangevallen besluit berust, hierin bestaat, dat de sociëteit niet te goeder trouw sociëteit zou kunnen worden geacht te zijn, hetgeen wordt toegelicht sub *c* en *d*; dat het wezenskarakter van een sociëteit echter bestaat in hare beslotenheid, welk karakter haar sociëteit vertoont, al heeft zij dan ook een groot aantal leden; dat volgens de statuten een bestuurslid om de drie jaar aftreedt, indien er — zooals thans — 3 bestuursleden zijn; dat voor de algemeene jaarvergadering echter onder de leden zeer geringe belangstelling bestaat; dat de leden — zooals op vele sociëteiten — op dergelijke vergaderingen niet zeer gesteld zijn en den gang van zaken aan het bestuur overlaten; dat daarom de statuten, met deze mogelijkheid rekening houdende, in artikel 7 bepalen, dat een bestuurslid ook na zijn aftreden in functie blijft, zoolang zijn opvolger niet is aangewezen; dat in de ledenvergadering van 11 Augustus 1932 — waarin blijkens de presentielijst 17 leden aanwezig waren — dit systeem door de leden is goedgekeurd; dat de jaarvergaderingen wel uitgeschreven worden, doch door de leden slecht of niet worden bezocht; dat alleen wanneer meer gewichtige punten aan de orde zijn — zooals statutenwijziging — het gelukt eenige belangstelling onder de leden te wekken voor het gewone vergaderingswerk; dat echter in het algemeen de leden niet lid zijn van de sociëteit ter wille van het houden van vergaderingen, doch om gepaste ontspanning te vinden; dat de derde grond, waarop het aangevallen besluit berust, hierin bestaat, dat in de localiteit, waarvoor de vergunning is verleend, niet steeds aanwezig is eene, door de handteekening van ten minste twee leden van het bestuur onder bijvoeging van dagteekening afgesloten lijst van leden; dat zij te dien aanzien opmerkt, dat de bedoelde ledenlijst wel degelijk steeds aanwezig is geweest en steeds naar behooren afgeteekend, met dien verstande dat niet altijd, wanneer een nieuw lid is ingeschreven, dadelijk het bestuur de ledenlijst opnieuw afteekent, zoodat totdat deze nieuwe afteekening heeft plaats gehad, de oude afteekening haar kracht behoudt; dat ten slotte moge worden opgemerkt, dat de sociëteit niet is een openbaar nachtcafé; dat, nu deze stelling in het aangevallen besluit niet met concrete feiten gestaafd wordt, het voor haar onmogelijk is haar in concreto te weerleggen; weshalve de appellante heeft verzocht het bestreden besluit te vernietigen;

Overwegende, voor zoover het beroep is gericht tegen het feit, dat door Gedeputeerde Staten niet binnen den bij artikel 28, 6e lid, der Drankwet (Staatsblad 1931, no. 476) gestelden termijn is beschikt op het, op 10 September 1936 bij hen ingekomen, verzoek der appellante om wijziging in de vermelding van de localiteit in de akte van vergunning en in het afschrift bedoeld in artikel 36, 1e lid, der wet;

dat het beroep daartegen, ingevolge artikel 27. 7de lid, in verband met artikel 19, 1e en 5e lid, had moeten zijn ingesteld binnen 14 dagen na het verloopen van den genoemden termijn, dus vóór 25 November 1936;

dat, nu het onderwerpelijke beroep eerst op 26 Maart 1937 bij burgemeester en wethouders van Utrecht is ingediend, de appellante ten aanzien van dit punt in haar beroep niet-ontvankelijk moet worden verklaard;

Overwegende, wat betreft het door de appellante ingestelde beroep tegen de intrekking der vergunning, dat Gedeputeerde Staten daartoe zijn overgegaan op grond van de in hun besluit vermelde feiten, welke, nadat burgemeester en wethouders van Utrecht daarop de aandacht hadden gevestigd, den Inspecteur op 6 November 1936 aanleiding hadden gegeven tot intrekking van de vergunning te adviseeren;

dat hier alzoo een aanwijzing is geschied, als in artikel 33, 1e lid, der wet bedoeld;

dat, nu Gedeputeerde Staten binnen den bij artikel 33, 2de lid, gestelden termijn hieromtrent geen besluit hadden genomen, de intrekking ingevolge het 3de lid geacht wordt te zijn geweigerd;

dat van deze weigering niet uit krachte van artikel 34, 2e en 3e lid, in beroep is gekomen, zoodat zij kracht van eindbeslissing heeft gekregen;

dat, daargelaten de vraag of, nu de procedure tot intrekking van een vergunning bij de artikelen 33 en 34 volledig is geregeld, dat aan Gedeputeerde Staten vrijstaat, behalve op aanwijzing van den burgemeester of van den inspecteur, ook *ambtshalve* tot intrekking te besluiten, in geen geval een zoodanige intrekking geoorloofd is op grond van dezelfde feiten en omstandigheden, welke tot een aanwijzing, als in artikel 33, 1e lid, bedoeld, aanleiding hebben gegeven en waaromtrent hun beslissing krachtens de wet geacht wordt reeds te zijn gevallen;

dat de voormelde intrekking der vergunning mitsdien niet kan worden gehandhaafd;

Gezien de Drankwet (Staatsblad 1931, no. 476);

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. de appellante in haar beroep tegen het niet beschikken door Gedeputeerde Staten van Utrecht op het verzoek om wijziging in de vermelding van de localiteit in de akte der vergunning en in het afschrift, bedoeld in artikel 36, 1e lid, der Drankwet (Staatsblad 1931, no. 476), niet-ontvankelijk te verklaren;

II. met gegrondverklaring voor het overige van het door de appellante ingestelde beroep, het besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 9 Maart 1937, 1e afdeeling, No. 479/552, voor zoover daarbij de ten name van de adressante staande, in het besluit nader omschreven sociëteitsvergunning is ingetrokken, te vernietigen.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit.

, den

De Minister van Sociale Zaken,

Mijn ambtsvoorganger was aanvankelijk van oordeel, dat het advies van den Raad van State in nadere overweging behoorde te worden gehouden, weshalve hij, in verband met het feit dat het bedoelde beroep was ingesteld op 25 Maart 1937 en met inachtneming van de artikelen 34, vijfde lid en 19, zevende lid, van de Drankwet (Staatsblad 1931, no. 476), aan Uwe Majesteit in overweging gaf, de beslissing op het beroep te verdagen. Het heeft Uwer Majesteit behaagd aan dit voorstel gevolg te geven bij besluit van 25 Juni 1937, No. 27.

Ook ik meende mij met het ontwerp-besluit niet geheel te kunnen vereenigen. Tegen de tot de beide conclusies leidende overwegingen, voor zoover deze de uitlegging van enkele bepalingen van de Drankwet (Staatsblad 1931, n°. 476) betroffen, rezen bij mij bedenkingen, welke ik aan de Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur mededeelde met het verzoek, de aanvankelijk voorgestelde beslissing nader te willen beraden.

In de eerste plaats motiveerden naar mijn meening de wetsartikelen, aangehaald in de overweging welke tot de eerste conclusie leidde, niet het aannemen van een fatalen beroepstermijn van 14 dagen na den dag, waarop Gedeputeerde Staten hadden behooren te beschikken, doch niet beschikt *hebben*. Veeleer volgt mijns inziens uit artikel 19, vijfde lid, der Drankwet (Staatsblad 1931, n°. 476), dat deze termijn begint te loopen na den dag, waarop Gedeputeerde Staten beschikt hebben. Indien de wet niet-beschikken had willen gelijkstellen met weigeren, had zij dit hier uitdrukkelijk moeten vaststellen, gelijk bij voorbeeld is geschied in artikel 19, eerste lid, tweeden zin, en in artikel 33, derde lid (vergelijk artikel 34, derde lid). Mitsdien leek mij de conclusie, dat, nu het onderwerpelijke beroep later dan twee weken na den dag, waarop beschikt had behooren te worden, bij burgemeester en wethouders van Utrecht is ingediend, de appellante deswege ten aanzien van dit punt in haar beroep niet-ontvankelijk moet worden verklaard, onjuist.

In de tweede plaats meende ik bezwaar te moeten maken tegen de opvatting, welke voorkomt in de overwegingen die tot de tweede conclusie hebben geleid, namelijk dat hier een aanwijzing zou zijn geschied, als in artikel 33, eerste lid, der Drankwet (Staatsblad 1937, n°. 476) bedoeld. Mijn bedenking was gegrond op de navolgende motieven.

De feitelijke gang van zaken was in het onderhavige geval aldus, dat Gedeputeerde Staten omtrent het verzoek om overplaatsing der vergunning het gevoelen hebben ingewonnen van burgemeester en wethouders van Utrecht; dat dit College daarop — hoewel van oordeel zijnde, dat tegen die overplaatsing op zichzelf geen wettelijk bezwaar bestond — op grond van mededeelingen in overgelegde politierapporten tot intrekking der vergunning adviseerde; en dat vervolgens de inspecteur van de Volksgezondheid, wien de stukken (derhalve ook het ambtsbericht van burgemeester en wethouders) om advies waren gezonden, aan Gedeputeerde Staten onder meer meldde „dat het mij met burgemeester en wethouders wil voorkomen, dat de sociëteitsvergunning voor intrekking op grond van artikel 32, 1e lid, 1°. *a*, j°. artikel 13, 2e lid, 5°., in aanmerking komt".

Burgemeester en wethouders zijn niet tot het doen van een aanwijzing, als in artikel 33, 1e lid der wet bedoeld, bevoegd, en dit advies van den inspecteur kon mijns inziens bezwaarlijk als zoodanig worden opgevat. Een dergelijke aanwijzing vereischt eigen initiatief, moet eigener beweging geschieden. Aldus pleegt het ook in de praktijk te worden opgevat. De inspecteur van de Volksgezondheid doet uitsluitend dan een aanwijzing, als hem bekend is dat Gedeputeerde Staten of burgemeester en wethouders niet diligent zijn, en de inkleeding van zijn ambtsbericht is in dat geval zóó, dat blijkt dat de procedure van artikel 33 wordt gevolgd. Ten aanzien van de „Eensgezindheid" was de kwestie der intrekking reeds aan de orde gesteld, toen de inspecteur zijn advies gaf, zoodat voor een „aanwijzing" zijnerzijds geen plaats meer kon zijn.

Ten slotte zou de vraag kunnen rijzen, welke in het ontwerp-besluit werd aangeroerd, of het aan Gedeputeerde Staten vrijstaat, behalve op aanwijzing van den burgemeester of van den inspecteur, ook *ambtshalve* tot intrekking te besluiten. Met stelligheid meende ik deze vraag bevestigend te moeten beantwoorden. In de artikelen 32—34 der wet staat niet een bepaling te lezen, dat de intrekking *slechts* op aanwijzing zou kunnen plaats hebben. Dit had dan toch uitdrukkelijk als voorwaarde voor intrekking bepaald moeten zijn. De intrekking krachtens artikel 32 staat in beginsel los van de procedure, beoogd in de artikelen 33 en 34. Intrekking van een vergunning geschiedt dan ook herhaaldelijk, zelfs in den regel, *ambtshalve*, ook al maakt de inspecteur Gedeputeerde Staten of burgemeester en wethouders dikwijls attent op de feitelijkheden, welke tot intrekking aanleiding zouden kunnen geven, zonder aan een dergelijke suggestieve mededeeling den stelligen vorm van een aanwijzing te geven.

Op grond van het vorenstaande scheen mij eveneens onjuist de conclusie, dat de intrekking ingevolge het derde lid van artikel 33 gericht moet zijn te zijn geweigerd, en dat deze weigering kracht van eindbeslissing zou hebben gekregen, weshalve het door de appellante ingesteld beroep voor het overige gegrond zou kunnen worden verklaard.

De overweging van het door mij aangevoerde heeft de Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur niet kunnen overtuigen van de onjuistheid van de door haar aan Uwe Majesteit voorgedragen beslissing.

Wat het eerste punt betreft, met name de voorgestelde niet-ontvankelijkverklaring van de appellante in haar beroep tegen het niet beschikken door Gedeputeerde Staten op het verzoek om wijziging in de vermelding van de localiteit in de akte der vergunning en in het afschrift, bedoeld in artikel 36, 1e lid, der Drankwet (Staatsblad 1931, N°. 476), merkte zij in haar wederwoord op, dat krachtens artikel 28, 6e lid der wet op het verzoek om wijziging binnen twee maanden moet worden beschikt, terwijl artikel 19, 1e lid, laatste zin, juncto artikel 28, 7e lid, aan den verzoeker het recht van beroep toekent, indien na verloop van den gestelden termijn *niet* op het verzoek is beschikt. Hieruit volgt naar haar meening reeds, dat het recht van beroep ter zake als hier bedoeld geboren is, zoodra de termijn, genoemd in artikel 28, 6e lid, verstreken is, met andere woorden dat de beroepstermijn begint te loopen nadat de bedoelde termijn verloopen is. Dit is trouwens, meende de Afdeeling, *met zooveel woorden* uitgedrukt in het bij artikel 28, 7e lid, hier van overeenkomstige toepassing verklaarde artikel 19, 5e lid, der wet.

Hoe uit dit laatste artikel zou volgen, dat de daargenoemde termijn van 14 dagen begint te loopen, na den dag, waarop Gedeputeerde Staten *beschikt* hebben, was aan de Afdeeling niet duidelijk. Immers, in een geval als het onderwerpelijke is er juist door Gedeputeerde Staten binnen den gestelden termijn *niet* be-

schikt en kan door hen binnen dien termijn niet meer beschikt worden. En dit geval is in art. 19, 5e lid, onder 1°., mede uitdrukkelijk voorzien. Bij herlezing van deze zinsnede, mede in verband met artikel 28, 7e lid, der wet, zou de juistheid hiervan moeten worden toegegeven.

Wat het tweede punt betreft, wees de Afdeeling er op, dat, volgens het stelsel van de Drankwet (Staatsblad 1931, n°. 476) tot de intrekking van de vergunning het initiatief genomen moet worden door den burgemeester, dan wel door den Inspecteur. Dit wil, volgens haar meening, echter niet zeggen, dat de feiten, welke tot intrekking der vergunning behooren te leiden, aan den Inspecteur (de burgemeester kan in dit geval buiten beschouwing worden gelaten) uit eigen wetenschap bekend zouden moeten zijn. Op welke wijze deze feiten te zijner kennis zijn gekomen, doet niet ter zake. Waar het uitsluitend op aankomt is, dat zekere feiten, welke hem ter kennis zijn gebracht, hem aanleiding geven, de intrekking van de vergunning (hier door Gedeputeerde Staten) te bevorderen. Met welke bewoordingen hij zulks doet, kan, naar het oordeel van de Afdeeling, bezwaarlijk van eenige beteekenis zijn.

Wat nu de kwestie betreft, of Gedeputeerde Staten bevoegd zijn ook ambtshalve tot intrekking te besluiten, ook hier meende de Afdeeling met mij van meening te moeten verschillen. Zij heeft dit punt echter daargelaten op het voetspoor van Uwer Majesteits beslissing bij Koninklijk besluit van 13 Juli 1934, N°. 54, naar welks overwegingen zij in deze verwees.

Ondanks overweging van de hier weergegeven motieven van het nader rapport van de Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur van 1 September 1937, N°. 208/86, hetwelk Uwer Majesteit hierbij eerbiedig wederom wordt aangeboden, en waarin de Afdeeling op grond van een en ander het bij haar eerste advies aangeboden ontwerp-besluit handhaafde, meen ik mijn aanvankelijke bedenkingen te moeten volhouden. Ik veroorloof mij aan hetgeen ik reeds daaromtrent opmerkte, het navolgende toe te voegen.

Artikel 28, zevende lid, der Drankwet (Staatsblad 1931, n°. 476) verklaart ten aanzien van het verleenen en het weigeren van een wijziging (in de vermelding der localiteit in de vergunningsakte) van overeenkomstige toepassing hetgeen in artikel 19, met uitzondering van het zesde lid, is bepaald *ten aanzien van het verleenen en het weigeren van een vergunning*. Artikel 19 bevat bepalingen betreffende beroep tegen het verleenen en tegen het weigeren van een vergunning, welke derhalve van analoge toepassing zijn. Dit is evenwel niet het geval met het in artikel 19, eerste lid, tweeden zin, vastgesteld beroepsrecht ten aanzien van het niet-beschikken, omdat niet het niet-beschikken is gelijk gesteld met het weigeren. Van een beroepstermijn van twee weken, gelijk artikel 19, vijfde lid, 1°., tweede deel, deze stelt na het niet beschikken op een verzoek om vergunning, kan derhalve bij het niet-beschikken op een verzoek om overschrijving geen sprake zijn. Vermits de beperkende redactie van artikel 28, zevende lid, waaruit naar mijn meening de Raad van State niet de noodige consequenties heeft getrokken, overeenkomstige toepassing van het in artikel 19 bepaalde omtrent niet-beschikken uitsluit, behoort de appellante ten aanzien van dit punt in haar beroep op een anderen grond dan dien van het advies niet-ontvankelijk te worden verklaard.

Ten aanzien van het tweede punt, de intrekking van de sociëteitsvergunning door Gedeputeerde Staten, veroorloof ik mij nog het navolgende op te merken. De Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur staat op het standpunt, dat volgens het stelsel van de Drankwet (Staatsblad 1931, n°. 476) tot de intrekking van de vergunning het initiatief genomen moet worden door den burgemeester, dan wel door den Inspecteur; hieruit zou volgen — gelijk de Afdeeling dan ook terloops aanteekent — dat Gedeputeerde Staten niet bevoegd zijn om tot intrekking van een hotel- of sociëteitsvergunning ambtshalve te besluiten.

De juistheid van dat standpunt moet ik andermaal ontkennen. Artikel 32 der wet legt aan het College, dat tot intrekking der vergunning bevoegd is, den plicht op om hiertoe over te gaan, indien een der in dat artikel bedoelde gevallen zich voordoet. Zoodra een dergelijk geval ter kennis van het betrokken college is gekomen, onverschillig op welke wijze, is het mitsdien verplicht de vergunning in te trekken indien het er zich van heeft overtuigd, dat het geval werkelijk aanwezig is. Het handelt dan ambtshalve krachtens artikel 32 der wet. Evenwel *kan* ook, krachtens artikel 33, de burgemeester of de Inspecteur het initiatief nemen door aan het college een aanwijzing te doen. In welke bewoordingen hij zulks doet, en op welke wijze de feiten, waarop de aanwijzing berust, te zijner kennis zijn gekomen, is inderdaad niet ter zake dienende. Ook al zal in den regel formeel blijken, dat een aanwijzing plaats heeft, is voor het toepassen van deze procedure, welke door de artikelen 32—34 wordt geregeld, alléén relevant het feit, dat de genoemde autoriteit de zaak bij het beslissend college aanbrengt. In het gestelde geval is dit, gelijk reeds werd aangetoond, niet geschied; de Inspecteur heeft alleen Gedeputeerde Staten geadviseerd, toen deze zijn voorlichting hadden gevraagd.

Het verweer van de appellante, dat hier een aanwijzing zou hebben plaats gehad, en dat derhalve op grond van artikel 33, derde lid, der Drankwet (Staatsblad 1931, n°. 476), wegens het niet-beslissen door Gedeputeerde Staten binnen den fatalen termijn, de intrekking moet worden geacht te zijn geweigerd, behoort mitsdien ongegrond te worden verklaard.

Ten slotte ben ik van oordeel, dat Gedeputeerde Staten in hun besluit van 9 Maart 1937, 1e afd., N°. 479/552, terecht hebben overwogen, dat de hier bedoelde sociëteit niet te goeder trouw sociëteit kan worden geacht, weshalve zij krachtens artikel 32, eerste lid, 1°., sub *a*, juncto artikel 13, tweede lid, 5°., de sociëteitsvergunning moesten intrekken, zoodat tevens het beroep van de appellante tegen de intrekking zelve ongegrond dient te worden verklaard. De motiveering van dit oordeel is vervat in het hierbijgaande ontwerp-besluit.

Eerbiedig geef ik Uwer Majesteit thans in overweging, het ontwerp-besluit te bekrachtigen zooals dit overeenkomstig mijn zienswijze is opgemaakt.

De Minister van Sociale Zaken
C. P. M. Romme.

INHOUD STAATSBLAD

N°.	Datum	Bladz.	N°.	Datum	Bladz.	N°.	Datum	Bladz.
1	6 I	3	284	23 VII	422	386	3 VI	254
2	6 I	3	285	30 VII	422	387	3 VI	254
3	3 V	94	286	28 VII	424	388	4 VI	255
4	18 VI	235	287	10 IX	424	389	28 VII	459
5	26 X	481	288	13 IX	425	389A	6 VIII	428
10	10 II	3	300	20 III	152	389B	11 XII	593
11	10 II	4	301	8 IV	154	389C	29 XII	639
12	27 II	95	302	9 IV	155	389D	29 XII	645
13	27 II	96	303	9 IV	155	389E	31 XII	645
14	11 III	97	304	9 IV	156	390	26 II	20
15	16 III	99	305	9 IV	156	391	4 VIII	460
16	8 IV	100	306	9 IV	157	392	4 VIII	428
17	13 IV	100	307	9 IV	158	393	13 VIII	448
18	16 IV	111	308	9 IV	158	400	2 II	20
19	8 V	113	309	9 IV	159	401	1 III	184
20	11 V	116	310	22 IV	235	402	2 IV	255
21	21 V	117	311	22 IV	237	403	8 IV	256
22	21 V	123	312	3 XII	590	404	8 IV	256
23	3 VI	123	313	3 XII	592	405	22 IV	256
24	4 VI	125	314	31 XII	624	406	18 VI	274
25	19 VII	406	315	31 XII	625	440	25 I	22
26	26 VII	408	320	22 IV	243	441	10 II	302
27	28 VII	412	321	22 IV	249	442	6 III	188
28	30 VII	415	322	22 V	159	443	7 IV	304
29	13 VIII	417	323	22 V	163	444	12 IV	325
30	13 IX	449	340	25 I	9	445	23 IV	203
31	13 IX	451	341	25 I	10	446	4 VI	205
32	3 XI	534	342	25 I	13	447	18 VI	205
33	4 XI	535	343	24 II	15	448	1 VII	460
34	5 XI	538	344	25 II	16	480	26 II	22
35	8 XI	543	345	11 III	172	481	28 IV	206
36	25 XI	545	346	5 VI	172	482	8 V	326
37	3 XII	581	347	7 VI	173	483	28 V	326
38	3 XII	619	348	23 VI	251	484	9 XII	593
39	16 XII	620	349	26 VI	485	500	22 IV	206
40	31 XII	623	350	14 VII	456	501	31 XII	646
41	31 XII	696	351	21 VII	456	520	26 V	326
120	8 IV	126	352	26 VII	457	521	31 V	331
140	3 VII	418	353	28 VII	458	522	31 V	207
141	9 VII	418	354	6 VIII	427	523	31 V	338
160	4 III	7	355	14 X	486	524	3 XII	595
161	30 III	127	356	20 XI	552	525	3 XII	596
162	9 IV	129	357	27 XI	631	526	27 XII	646
163	11 VI	129	358	4 XII	592	527	31 XII	647
200	22 V	130	359	23 XII	633	540	4 V	209
201	22 V	130	360	2 III	16	541	3 IX	486
202	22 V	131	361	15 IV	252	542	7 XII	596
203	24 V	131	362	24 IV	176	543	13 XII	648
204	24 V	131	363	27 V	176	544	21 XII	648
205	31 V	132	364	27 V	182	560	9 I	23
206	3 VII	419	365	27 V	183	561	9 I	23
207	4 XI	551	366	28 VII	458	562	12 I	25
208	9 XII	589	367	28 VII	459	563	14 I	30
240	25 I	9	368	2 VIII	428	564	24 II	32
241	25 II	9	369	27 VIII	446	565	27 II	34
242	15 V	141	370	27 VIII	446	566	27 II	35
243	16 VI	150	371	27 VIII	447	567	1 III	36
244	26 VI	481	372	10 XI	553	568	17 III	344
245	26 VI	482	373	26 XI	553	569	19 III	36
246	21 VII	483	374	26 XI	554	570	22 III	345
247	2 X	484	375	26 XI	555	571	3 V	345
248	2 X	456	376	22 XII	634	572	10 V	210
249	13 X	484	380	15 I	20	573	23 VI	210
250	3 XI	552	381	10 II	252	574	6 VII	466
280	18 V	151	382	24 II	20	575	28 VII	345
281	20 V	151	383	9 III	253	576	28 VII	346
282	4 VI	151	384	17 IV	254	577	20 VIII	468
283	21 VII	422	385	28 V	254	578	1 IX	471

Nº.	Datum	Bladz.	Nº.	Datum	Bladz.	Nº.	Datum	Bladz.
579	27 IX	471	636	24 V	366	700	20 III	378
579A	8 X	487	637	25 V	366	701	22 IV	378
579B	8 X	488	638	25 V	367	740	2 I	46
579C	15 X	489	639	25 V	367	741	14 I	46
579D	15 X	502	639A	25 V	368	742	15 I	47
579E	15 X	559	639B	25 V	369	743	25 I	47
579F	15 X	562	639C	25 V	369	744	25 I	48
579G	30 X	562	639D	25 V	370	745	2 II	48
579H	30 X	565	639E	4 XI	568	746	10 II	48
579I	5 XI	565	639F	4 XI	604	747	19 II	49
579J	6 XI	566	639G	4 XI	569	748	27 II	50
579K	8 XI	566	639H	3 XII	605	749	1 III	379
579L	17 XI	567	639I	3 XII	658	750	6 III	51
579M	7 XII	596	639J	3 XII	659	751	31 III	53
579N	22 XII	649	639K	3 XII	570	752	1 IV	380
579O	22 XII	649	639L	16 XII	660	753	21 IV	380
579P	23 XII	652	639M	27 XII	662	754	27 IV	380
579Q	23 XII	656	639N	28 XII	664	755	3 V	381
579R	23 XII	657	639O	31 XII	697	756	8 V	382
579S	27 XII	657	639P	31 XII	698	757	Vervallen	
579T	28 XII	658	639Q	31 XII	699	758	28 V	382
580	27 II	37	639R	31 XII	700	759	8 VI	382
581	11 V	212	639S	31 XII	700	760	28 VI	383
582	20 V	349	639T	31 XII	701	761	28 VI	383
583	30 VI	349	639U	31 XII	701	762	28 VI	384
584	22 X	517	639V	31 XII	702	780	19 II	53
585	6 XII	597	639W	31 XII	702	781	19 II	216
590	20 III	349	639X	31 XII	666	782	24 II	54
591	20 III	349	640	27 V	371	783	1 IV	384
592	16 VII	428	641	16 VII	372	800	22 IV	217
593	10 IX	472	642	23 VII	372	801	25 V	218
594	25 X	517	643	23 VII	373	802	28 V	220
595	12 XI	597	644	28 VII	373	803	3 XII	703
596	20 XI	567	645	28 VII	374	804	3 XII	606
597	23 XII	658	646	28 VII	375	805	31 XII	704
600	24 II	37	647	9VIII	472	840	9 I	54
601	24 II	38	648	9 VIII	428	841	2 II	222
602	24 II	349	649	13 VIII	377	842	16 III	54
603	24 II	351	650	16 VIII	429	843	19 III	54
604	24 II	351	651	20 VIII	429	844	8 V	223
605	24 II	39	652	Vervallen		845	11 V	227
606	24 II	39	653	9 IX	448	846	11 V	227
607	24 II	40	654	18 IX	475	847	7 VI	228
608	24 II	41	655	27 IX	476	848	11 VI	229
609	24 II	41	656	29 IX	477	849	11 VI	229
610	24 II	41	657	29 IX	477	850	26 VI	230
611	24 II	352	658	9 X	518	851	6 VII	477
612	24 II	352	659	22 X	518	852	6 VII	519
613	24 II	353	660	23 X	519	853	2 VIII	478
614	24 II	42	661	30 X	570	854	13 VIII	429
615	24 II	354	662	18 XI	570	855	20 VIII	435
616	24 II	42	663	27 XI	572	856	20 VIII	436
617	24 II	354	664	27 XI	573	857	20 VIII	444
618	24 II	355	665	27 XI	605	858	30 VIII	444
619	13 III	43	666	7 XII	505	859	11 X	520
620	13 III	355	667	7 XII	606	860	25 X	520
621	13 III	356	668	9 XII	606	861	27 XI	573
622	13 III	357	669	9 XII	667	862	1 XII	607
623	13 III	357	670	11 XII	667	863	7 XII	608
624	13 III	358	671	15 XII	668	864	7 XII	610
625	13 III	358	672	17 XII	669	865	11 XII	704
626	13 III	359	673	17 XII	669	866	11 XII	611
627	22 IV	212	674	20 XII	669	867	22 XII	704
628	22 IV	359	675	20 XII	670	868	27 XII	705
629	24 V	361	676	20 XII	672	869	29 XII	705
630	24 V	362	677	20 XII	673	870	30 XII	705
631	24 V	363	678	21 XII	678	880	2 II	232
632	24 V	363	680	6 IV	377	881	8 III	55
633	24 V	364	681	27 VIII	429	882	11 III	55
634	24 V	364	682	13 IX	519	883	16 III	55
635	24 V	365	683	13 XII	606	884	8 V	232

No.	Datum	Bladz.	No.	Datum	Bladz.	No.	Datum	Bladz.
885	8 V	233	1384	7 X	521	2351	12 XI	577
886	20 V	233	1385	11 X	522	2352	15 XI	578
887	20 V	233	1386	26 X	575	2353	3 XII	578
888	20 V	234	1387	10 XI	576	2354	7 XII	579
889	24 V	234	1390	10 II	73	2355	7 XII	579
890	12 VII	445	1391	9 VIII	392	2356	11 XII	690
891	16 VIII	445	1400	10 III	73	2359	30 VIII	522
892	7 IX	445	1401	10 III	74	2360	19 II	81
893	27 XI	573	1402	20 III	76	2361	6 IV	82
894	7 XII	611	1403	8 IV	77	2362	4 VI	395
895	29 XII	706	1404	3 XII	615	2590	4 III	83
900	2 IV	56	1405	3 XII	617	2640	10 II	91
901	2 IV	384	1406	31 XII	684	2800	9 I	92
902	2 IV	385	1407	31 XII	685	2801	9 I	92
903	8 IV	385	1520	24 II	78	2802	14 I	92
904	8 IV	385	1521	31 XII	687	2803	29 I	92
905	3 XII	611	1522	31 XII	687	2804	30 I	92
906	3 XII	612	1600	9 XII	576	2805	1 III	92
907	3 XII	612	2300	2 II	78	2806	25 III	92
908	3 XII	612	2301	2 II	78	2807	30 III	92
909	3 XII	613	2302	19 III	79	2808	8 IV	396
910	3 XII	613	2303	30 III	79	2809	28 IV	396
911	16 XII	678	2304	23 IV	392	2810	3 V	396
912	16 XII	678	2305	23 IV	392	2811	15 V	396
913	31 XII	679	2306	19 V	392	2812	15 V	396
940	10 II	58	2307	24 V	392	2813	21 V	396
941	19 II	61	2308	25 V	392	2814	1 VII	396
942	19 II	61	2309	12 VI	392	2815	6 VII	480
943	27 II	61	2310	26 VII	392	2816	12 VII	480
944	1 III	62	2311	28 VII	392	2840	19 II	92
945	Vervallen		2312	28 VII	392	2841	15 III	93
946	30 III	64	2313	6 VIII	393	2842	15 III	94
947	24 IV	386	2314	6 VIII	393	2843	5 V	396
948	22 V	387	2315	18 VIII	445	2844	8 VI	396
949	9 VII	478	2316	18 VIII	445	2845	8 VI	397
950	19 X	521	2317	23 VIII	445	2846	18 VI	397
951	15 XI	574	2318	23 VIII	445	2847	10 IX	480
952	7 XII	613	2319	25 VIII	445	2880	16 XII	707
953	16 XII	679	2319A	1 IX	479	3100	16 XII	690
954	17 XII	680	2319B	2 X	479	3101	16 XII	690
980	15 I	65	2319C	27 X	576	3102	16 XII	690
981	15 I	65	2319D	29 X	576	3103	31 XII	690
982	15 I	65	2319E	29 X	576	3140	19 III	398
1200	10 III	65	2319F	30 X	576	3141	16 XII	691
1201	20 III	66	2319G	15 XI	576	3142	27 XII	691
1202	20 III	67	2319H	4 XII	689	3200	5 III	398
1203	20 III	68	2319I	18 XII	689	3201	3 XII	580
1204	20 III	69	2319J	22 XII	689	3202	31 XII	691
1205	8 IV	70	2319K	22 XII	689	3280	16 XII	691
1206	8 IV	71	2319L	22 XII	689	3300	8 III	398
1207	16 XII	614	2319M	22 XII	689	3301	8 III	399
1208	27 XII	680	2319N	28 XII	689	3302	8 IV	399
1209	31 XII	681	2319O	29 XII	689	3303	3 XII	580
1210	31 XII	682	2320	19 II	79	3304	3 XII	580
1360	6 III	72	2321	15 III	79	3305	27 XII	691
1361	6 III	72	2322	5 VI	393	3306	27 XII	691
1362	8 IV	388	2323	19 VI	393	3307	31 XII	691
1363	10 IV	388	2324	23 IX	479	3340	19 III	399
1364	27 IV	389	2325	15 XI	576	3341	9 XII	691
1365	17 VI	389	2326	16 XII	690	3342	31 XII	691
1366	17 VI	389	2340	25 I	79	3343	31 XII	691
1367	9 VII	390	2341	10 II	80	3380	12 X	580
1368	20 X	521	2342	8 III	81	3381	31 XII	691
1369	26 X	575	2343	11 V	393	3390	31 XII	692
1370	26 X	575	2344	9 VII	393	3400	4 III	399
1371	7 XII	614	2345	12 VII	394	3401	4 III	399
1372	27 XII	683	2346	4 VIII	394	3402	8 IV	399
1380	26 II	72	2347	3 IX	479	3403	22 IV	399
1381	23 IV	390	2348	27 IX	479	3404	3 XII	580
1382	22 VI	391	2349	30 X	576	3405	3 XII	580
1383	23 VI	391	2350	12 XI	577	3406	3 XII	580

No.	Datum	Bladz.	No.	Datum	Bladz.	No.	Datum	Bladz.
3407	3 XII	580	3604	16 XII	693	3929	2 IV	404
3408	9 XII	692	3605	16 XII	694	3930	2 IV	404
3409	16 XII	692	3606	31 XII	694	3931	2 IV	404
3410	16 XII	692	3607	31 XII	694	3932	2 IV	404
3411	16 XII	692	3608	31 XII	694	3933	2 IV	404
3412	16 XII	692	3680	31 XII	694	3934	2 IV	404
3413	16 XII	692	3700	5 IV	400	3935	2 IV	404
3414	16 XII	692	3701	5 IV	401	3936	2 IV	404
3415	16 XII	692	3800	15 III	401	3937	2 IV	404
3416	31 XII	692	3801	31 XII	694	3938	2 IV	405
3480	31 XII	692	3802	31 XII	694	3939	2 IV	405
3500	1 III	399	3803	31 XII	694	3940	2 IV	405
3501	1 III	399	3880	31 XII	694	3941	8 IV	405
3502	1 III	400	3900	25 II	401	3942	8 IV	405
3503	1 III	400	3901	25 II	401	3943	8 IV	405
3504	3 XII	580	3902	I III	401	3944	8 IV	405
3505	31 XII	693	3903	2 IV	401	3945	8 IV	405
3506	31 XII	693	3904	2 IV	401	3946	8 IV	405
3507	31 XII	693	3905	2 IV	401	3947	8 IV	405
3540	19 III	400	3906	2 IV	401	3948	8 IV	405
3541	20 III	400	3907	2 IV	401	3949	8 IV	405
3542	20 III	400	3908	2 IV	402	3950	3 XII	694
3543	20 III	400	3909	2 IV	402	3951	3 XII	694
3544	3 XII	580	3910	2 IV	402	3952	3 XII	694
3545	3 XII	581	3911	2 IV	402	3953	31 XII	695
3546	3 XII	581	3912	2 IV	402	3954	31 XII	695
3547	3 XII	581	3913	2 IV	402	3955	31 XII	695
3548	3 XII	581	3914	2 IV	402	3956	31 XII	695
3549	27 XII	693	3915	2 IV	402	3957	31 XII	695
3550	31 XII	693	3916	2 IV	402	3958	31 XII	695
3551	31 XII	693	3917	2 IV	402	3959	31 XII	695
3552	31 XII	693	3918	2 IV	403	3960	31 XII	695
3553	31 XII	693	3919	2 IV	403	3961	31 XII	695
3580	16 X	581	3920	2 IV	403	3962	31 XII	695
3581	19 X	581	3921	2 IV	403	3963	31 XII	696
3582	6 XII	693	3922	2 IV	403	3964	31 XII	696
3590	23 IV	400	3923	2 IV	403	3965	31 XII	696
3591	31 XII	693	3924	2 IV	403	3966	31 XII	696
3600	25 II	400	3925	2 IV	403	3967	31 XII	696
3601	11 III	400	3926	2 IV	403	3968	31 XII	696
3602	8 IV	400	3927	2 IV	403	3980	3 VII	480
3603	16 XII	693	3928	2 IV	404			

VERBETERINGEN STAATSBLAD

S. 662 (blz. 570).

Op bladzijde 571, eerste kolom, regel 27 van onder staat: door Ons, lees: door Onzen Minister.

S. 663 (blz. 572).

Op bladz. 572, 2e kolom, 2e regel van onder, staat: ingevolge de, lees: ingevolge *d.*

S. 946 (blz. 64).

Na: „Hebben goedgevonden en verstaan" staat: I Artikel 2 enz., lees I Artikel 3 enz.

S. 3400 (blz. 399).

Op bladz. 399, tusschen regel 15 en 16 van onder dient de navolgende vermelding te worden toegevoegd:

Bijl. A. Hand. II 1936/37, 2. VII B. Hand. II 1936/37, bladz. 633—658.
Bijl. A. Hand. I 1936/37, 2. VII B. Hand. I 1936/37, bladz. 188—204.

LUTTENBERG'S CHRONOLOGISCHE VERZAMELING

DER WETTEN, BESLUITEN, ARRESTEN ENZ. BETREKKELIJK HET OPENBAAR BESTUUR IN DE NEDERLANDEN SEDERT DE HERSTELDE ORDE VAN ZAKEN IN 1813

VOORTGEZET DOOR

Mr. Dr. G. VAN LEYDEN
Secretaris der gemeente Zwolle

1937

BESLUITEN, ARRESTEN ENZ.

N.V. UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ
W. E. J. TJEENK WILLINK, ZWOLLE

VERKORTINGEN.

Sc.	=	*Staatscourant.*
B.	=	*Bijvoegsel op het Staatsblad.*
C. V.	=	*Luttenberg's Chronologische Verzameling.*
N. J.	=	*Nederlandsche Jurisprudentie.*
A. B.	=	*Administratieve en Rechterlijke Beslissingen.*
W.	=	*Weekblad van het Recht.*
Gem.stem	=	*Gemeentestem.*
W. v. G.	=	*Weekblad voor Gemeentebelangen.*

4 *Januari* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (K. art. 19, H.reg.wet artt. 7 en 20.)

Doorhaling gelast van de inschrijving in het Handelsregister betreffende eene command. vennootschap op aandeelen met één beheerenden vennoot, daar deze slechts te zamen met een procuratiehouder toekenningsbevoegdheid heeft.

Geeft eerbiedig te kennen:

De Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Gooiland, te dezen vertegenwoordigd door haren Voorzitter, den heer G. van Mesdag te Hilversum, en, voor zooveel noodig, door haren secretaris Mr. P. Groote Jr. te Hilversum, (adv. Mr. A. N. Nicolspeyer);

dat requestrante bij dezen beroep in cassatie instelt tegen de door de Arr.-Rechtb. te Amsterdam, 1e Kamer, in dato 22 Sept. 1936 gegeven Beschikking, waarbij — met bevestiging in appèl van de Beschikking van den Kantonrechter te Hilversum in dato 4 Juli 1936 — het door requestrante bij inleidend verzoekschrift dd. 27 Juni 1936 tot doorhaling der in dat verzoekschrift opgenomen clausule in de op 25 Juni 1936 met betrekking tot de Commanditaire Vennootschap Erik Schaaper Radio (Erik Schaaper C.V.) te Hilversum ingeschreven opgave in het Handelsregister der Kamer van Koophandel en Fabrieken te Hilversum, is geweigerd;

dat requestrante als middelen van cassatie in deze voordraagt:

S., immers v. t. van artt. 19, 20 en 21 jis, 22 en 23 K., 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 en 17 Handelsregisterwet, i. v. m. artt. 1365 jis, 1356 en 1366 B. W.;

doordien de Rechtbank,

na feitelijk te hebben vastgesteld, dat de onderhavige inschrijving betreft een vennootschap bij wijze van geldschieting met slechts één beheerend vennoot, en na wijders ten onrechte een — immers niet op de wet steunend — onderscheid te hebben gemaakt tusschen „stille" en „naar buiten optredende" commanditaire vennootschappen, en na ten slotte aan de hand daarvan, althans en in ieder geval ten onrechte — immers in strijd met de bepaling van art. 2 sub 2 Handelsregisterwet — te hebben overwogen, dat voor de inschrijving in het Handelsregister een wettelijk onderscheid bestaat tusschen commanditaire vennootschappen, die wel, en die niet behoeven te worden ingeschreven, doch daarnaast tevens — terecht — beslissende, dat art. 7 Handelsregisterwet, geldende voor alle vennootschappen en commandite, slechts een aanvullende bepaling inhoudt,

op de onderhavige vennootschap niet (mede) van toepassing acht art. 5 Handelsregisterwet, welk artikel geenerlei beperking, als in casu aangenomen, in de rechts- en handelingsbevoegdheid van den eigenaar eener zaak kent, doch daarentegen wel, analogice, heeft toegepast de voor vennootschappen onder een firma voorgeschreven bepaling van art. 6 Handelsregisterwet,

zulks ten onrechte, omdat, nu voor beheerende vennooten gelden de bepalingen van art. 5 resp. 6 Handelsregisterwet, al naar gelang de zaak juridisch behoort of aan hen alleen dan wel aan de firma, waarvan zij deel uitmaken, voor de commanditaire vennootschap met één beheerend vennoot, gelijk de onderhavige, uitsluitend art. 5 Handelsregisterwet geldt, omdat, daar gelaten wat daaromtrent feitelijk in de acte is bepaald, ten aanzien van derden de zaak eener commanditaire vennootschap, althans met één beheerend vennoot, niet anders kan worden beschouwd dan als juridisch toe te behooren aan dien beheerend vennoot alleen (vgl. arrest H. R. van 25 Mei 1928, N. J. 1928 pag. 1221 alsook: Molengraaff, VIe druk pag. 202), ongeacht hetgeen ten aanzien van de interne werking der vennootschap overigens bij de akte is resp. mocht zijn bepaald, als gevolg waarvan in verband met de bepaling van art. 1365 B. W., geene beperking in de bevoegdheid van den eenigen beheerenden vennoot om verbintenissen aan te gaan, als de onderhavige, toelaatbaar is, gelijk dit punt op zich zelf in de desbetreffende overweging van het vonnis a quo wordt erkend, zoodat requestrante terecht doorhaling van de onderhavige opgave, als zijnde in zichzelf onjuist en in ieder geval als in strijd met de wet of de openbare orde, heeft gevorderd;

Weshalve requestrante, onder overlegging van eene expeditie van de Beschikking a quo alsook van de Beschikking van den Kantonrechter te Hilversum dd. 4 Juni 1936, mitsgaders van het proces-verbaal van comparitie van partijen ter Raadkamer van de Arr.-Rechtbank te Amsterdam, Eerste Kamer, dd. 3 September 1936, alsook afschrift van een in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel & Fabrieken te Hilversum onder letter P nummer 745, dossiernummer 6564 ingeschreven opgave der Commanditaire Vennootschap Erik Schaaper C.V. te Hilversum, zich wendt tot Uwen H. R. met het eerbiedig verzoek om, met vernietiging van de Beschikking a quo, alsnog bij Beschikking te gelasten de doorhaling der aangevochten clausule in voege voorgeschreven, met alle zoodanige verdere beslissing als Uw H. R. zal vermeenen te behooren, kosten rechtens.

VERWEERSCHRIFT.

Geeft eerbiedig te kennen:

De Commanditaire Vennootschap Erik Schaaper Radio (Erik Schaaper C.V.), gevestigd te Hilversum, (adv. Mr. A. E. J. Nysingh);

dat verweerster, enz.;

dat verweerster zich veroorlooft ter nadere toelichting het navolgende onder de aandacht van Uw Raad te brengen;

1. De Rechtbank heeft feitelijk vastgesteld, dat verweerster blijkens den inhoud der overeenkomst van oprichting geheel is opgezet als een openbare commanditaire vennootschap — waarmede de Rechtbank bedoelt een commanditaire vennootschap, die zich naar buiten als zoodanig doet kennen, die onder eigen naam rechten en verplichtingen krijgt, in het proces eischer of gedaagde kan zijn en een vermogen heeft afgescheiden van dat van den beheerenden vennoot, hetwelk bestemd is voor het vennootschapsdoel en dan ook bijzonderlijk aan de vennootschaps-schuldeischers verhaal biedt, naast het persoonlijk vermogen van den beheerenden vennoot;

2. Volgens die acte van oprichting van verweerster dan is verweerster een derg. openbare commanditaire vennootschap; zij is zelve, niet haar beheerende vennoot Erik Schaaper, eigenares der handelszaak, waarbij niet Erik Schaaper op eigen naam handelt, maar waarbij de vennootschap optreedt onder den handelsnaam Erik Schaaper C.V. (met aanduiding dus van haar karakter als commanditaire vennootschap) en waarbij het commanditaire kapitaal, gevormd uit den inbreng van commanditaire vennooten, bestemd als verhaalsobject voor de vennootschapsschuldeischers, afgescheiden blijft van het particulier vermogen van den beheerenden vennoot;

3. Volgens het cassatiemiddel zou zulks rechtens niet mogelijk zijn, d.w.z. dat rechtens zulks tegenover derden niet zou werken, ook al zouden zij daarmede bekend zijn. Daarbij wordt een beroep gedaan op het arrest van Uwen Raad dd. 25 Mei 1928 W. 11841 N. J. 1928, 1221, echter volkomen ten onrechte, omdat in dat arrest slechts is vastgesteld dat daargelaten of het mogelijk is bij een commanditaire vennootschap met één beheerend vennoot ten opzichte van derden een vermogen af te scheiden, daartoe dan een bizondere overeenkomst noodig zou zijn, daar dit niet enkel uit kracht van de wettelijke bepalingen plaats vindt.

Deze mogelijkheid wordt door Molengraaff in zijn onderschrift onder genoemd arrest geenszins betwist: cf. ook diens Leidraad, 6e druk blz. 202 („in den regel") Zie voorts: Scheltema, De Commanditaire Vennootschapsaandeelen, prae-advies Broederschap Cand. Notarissen pag. 46 e. v. Polak, Handboek voor het Nederl. Handels- en Faillissementsrecht, 5e druk blz. 317 e. v. neemt die mogelijkheid niet alleen aan, doch acht daarvoor een bizondere overeenkomst zelfs onnoodig.

4. Eenig wettelijk bezwaar, om aan een overeenkomst als de onderhavige, werking ook tegenover derden toe te kennen, is niet aanwezig. Het standpunt van de Kamer van Koophandel gaat in deze te ver: het is onwenschelijk een organisatie van een handelszaak als de onderhavige, welke redelijke belangen dient en niemand behoeft te schaden, zonder meer ter zijde te stellen; de Wet dwingt daartoe in geen enkel opzicht;

5. Het is niet onmogelijk, dat de Handelsregisterwet aan een derg. figuur niet bepaald heeft gedacht, doch waar die wet niet strekt tot regeling van het materieele recht betreffende handelsvennootschappen, doch strekt tot bevordering van openbaarheid van datgene wat voor een richtig handelsverkeer openbaar behoort te zijn, valt niet aan te nemen, noch dat deze wet zelf zou medebrengen dat werking tegenover derden rechtens niet geoorloofd of mogelijk is, noch dat openbaarmaking van de bepalingen, waarbij derden belang hebben, door inschrijving in het Handelsregister ongeoorloofd zou zijn.

6. Toewijzing van de door de Kamer van Koophandel gevorderde doorhaling van de inschrijving betreffende de wijze, waarop de Commanditaire Vennootschap verbonden wordt is dan ook niet door de Wet geboden, doch evenmin gewenscht. Wie met eene Commanditaire Vennootschap handelt zal omtrent de bevoegdheid der handelende persoon of personen toch steeds — d. w. z. ook bij de opvatting van de Kamer van Koophandel omtrent commanditaire vennootschappen — het Handelsregister dienen te raadplegen, wil hij niet op eigen risico beslissen bijv. hoeveel beheerende vennooten er zijn, en indien er meerdere zijn, hoe de teekening geregeld is. Het zou dan ook uiterst ongewenscht zijn, indien de teekeningsonbevoegdheid van den eenigen beheerenden vennoot — alleen zooals deze in casu werd vastgesteld — niet uit het Handelsregister zou kunnen blijken.

7. Op deze gronden acht verweerdster de beslissing van de Rechtbank volkomen juist.

Het beroep op art. 1365 B. W. schijnt ongegrond. Natuurlijk is ieder, ook de beheerende vennoot Schaaper, bevoegd om verbintenissen aan te gaan, indien hij daartoe door de Wet niet onbekwaam is verklaard, doch de vraag is juist of hij bevoegd is tegenover derden een afgescheiden en apart georganiseerd handelsvermogen, waarvan hij niet de eigenaar is, te verbinden, welke vraag door art. 1365 B. W. niet wordt beheerscht, evenmin als bijv. de vermelding in het Handelsregister dat een van de firmanten van een vennootschap onder firma van de teekening is uitgesloten met art. 1365 B. W. in strijd komt.

Bij het standpunt van het middel had daarin art. B. W. stellig niet mogen ontbreken.

Op welke gronden requestrante Uwen Raad eerbiedig verzoekt het beroep in cassatie te willen verwerpen, kosten rechtens.

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

O. dat de Kamer van Koophandel op het verzoek van den beheerenden vennoot der C. V., niettegenstaande het tegen de inwilliging daarvan gemaakte bezwaar gehandhaafd, in haar handelsregister heeft ingeschreven een opgave van de C. V., onder meer inhoudende de bepaling uit hare akte van oprichting, dat de beheerende vennoot teekeningsbevoegdheid slechts heeft te zamen met een procuratiehouder, en oordeelende, dat deze bepaling met

de wet en derhalve met de openbare orde in strijd is, althans dat het hiermede in strijd is, dat zoodanige opgave in het handelsregister wordt ingeschreven en dus tegenover een ieder zal gelden en zeer subsidiair dat de inschrijving in zooverre ten onrechte is gedaan, aan den Kantonrechter heeft verzocht de doorhaling dezer bepaling te gelasten, doch dat de Kantonrechter dit verzoek heeft geweigerd en dat op het hooger beroep der Kamer van Koophandel de Rechtbank bij de thans bestreden beschikking die van den Kantonrechter heeft bevestigd;

O. voorts, dat feitelijk vaststaat, dat blijkens de overeenkomst van oprichting de C. V. geheel is opgezet als een z. g. n. openbare commanditaire vennootschap, en wel eene op aandeelen, waarbij die vennootschap zelve, en niet haar beheerende vennoot, Erik Schaaper, eigenares is van de handelszaak, en Erik Schaaper niet op eigen naam handelt, doch de vennootschap optreedt onder den handelsnaam Erik Sschaaper C. V. (dus met aanduiding van haar karakter als commanditaire vennootschap) en het commenditaire kapitaal „gevormd uit den inbreng van commanditaire vennooten, bestemd tot verhaalsobject voor de vennootschapsschuldeischers afgescheiden blijft van het particulier vermogen van den beheerenden vennoot, alsmede dat die beheerende vennoot zelfs vervangbaar is en tijdens den duur der overeenkomst door de vergadering der commanditaire vennooten kan ontzet en ontslagen worden en in die vergadering slechts een adviseerende stem heeft;

Thans aangaande het aangevoerde middel tot cassatie:

O. dat het W. v. K. slechts kent de z.g.n. stille, d. i. niet als zoodanig naar buiten optredende commanditaire vennootschap, volgens art. 19 aangegaan tusschen een persoon of tusschen meerdere hoofdelijk voor het geheel aansprakelijke vennooten en een of meer andere personen als geldschieters, en dat de Handelsregisterwet op dit zelfde standpunt staat, daar art. 7 daarvan in tegenstelling tot art. 6 dat handelt over de inschrijving eener vennootschap onder firma, niet kent een inschrijving van wat de overeenkomst bevat ter bepaling van de rechten van derden;

O. dat het nu wel aan de vennooten eener op te richten commanditaire vennootschap vrijstaat in de daarvan op te maken akte bepalingen op te nemen, zooals in deze is geschied, waardoor deze zich naar buiten als zoodanig doet kennen zoodat zij een z.g.n. openbare commanditaire vennootschap wordt, alsook bepalingen, waardoor het commanditair vermogen wordt afgescheiden van dat van den beheerenden vennoot, en een bepaling waarin de beheerende vennoot beperkt wordt in zijne zelfstandige beheersbevoegdheid, maar dat een en ander alsdan alleen interne werking heeft en aan derden niet het recht geeft zich daarop tegen de commanditaire vennootschap te beroepen;

O. toch, dat art. 1376 B. W. bepaalt, dat overeenkomsten alleen van kracht zijn tusschen de behandelende partijen en aan derden geen voordeel aanbrengen, dan alleen in het (zich hier niet voordoende) geval voorzien bij art. 1353, en dat een uitzondering op deze bepaling alleen voortvloeit uit het in art. 29 K. bepaalde omtrent in het handelsregister ingeschreven bedingen uit de akten van oprichting van vennootschappen onder firma;

O. dat het daarom ook zeer onwenschelijk is, dat de in art. 7 Handelsregisterwet niet voorziene inschrijving eener bepaling als de in dit geding gewraakte in het handelsregister zou geschieden, welke inschrijving immers den onjuisten schijn zou wekken, dat tegenover de betrokken commanditaire vennootschap derden wel aan art. 22 Handelsregisterwet het recht zouden kunnen ontleenen zich te beroepen op het eventueel ontbreken der medeonderteekening door een procuratiehouder bij een door den beheerenden vennoot schriftelijk aangegane verbintenis.

O. dat in elk geval de Handelsregisterwet aan de c. v. geen enkele aanspraak op de inschrijving der bedoelde bepaling verleent;

O. dat, daargelaten, of zoodanige inschrijving in strijd zou zijn met de openbare orde, derhalve de Kamer van Koophandel met juitheid heeft geoordeeld, dat de inschrijving voor zoover die bepaling betreft, door haar ten onrechte is gedaan en zich daarom te recht krachtens art. 20 Handelsregisterwet tot den Kantonrechter heeft gewend met het verzoek de doorhaling daarvan alsnog te gelasten;

O. dat dus de Kantonrechter door de weigering van dit verzoek en de Rechtbank door de bevestiging van diens beschikking de in het cassatiemiddel aangehaalde wetsvoorschriften hebben geschonden;

O. naar aanleiding van het slot van het tegenverzoekschrift, dat het niet noodig was nog art. 1376 B. W. als geschonden of verkeerd toegepast aan te halen, daar dit artikel slechts indirect is geschonden, in zooverre als daaruit een betooggrond kan worden geput, waarom de wèl aangehaalde wetsvoorschriften geschonden zijn,

Concludeert, dat de bestreden beschikking zal worden vernietigd en dat de Hooge Raad, doende wat de Rechtbank had behooren te doen, ook de door haar bevestigde beschikking van den Kantonrechter zal vernietigen en alsnog de doorhaling in het handelsregister van de in het inleidend verzoekschrift genoemde bepaling zal gelasten.

Beschikking van den Hoogen Raad:

O. dat ten deze vaststaat:

1°. dat gerequestreerde is een commanditaire vennootschap op aandeelen, aangegaan tusschen één persoon, Erik Schaaper, en een of meer anderen als vennooten bij wijze van geldschieting;

2°. dat bij de inschrijving in het Handelsregister mede is aangeteekend de bepaling uit de overeenkomst van vennootschap, dat de „beheerende vennoot", voornoemde Erik Schaaper, slechts tezamen met een procuratiehouder teekeningsbevoegdheid heeft;

O. dat bij inleidend verzoekschrift requestrant, op grond van art. 20 Handelsregisterwet S. 1918 N°. 493, heeft verzocht dat bij beschikking, uitvoerbaar bij voorraad, de doorhaling zal worden bevolen van deze inschrijving, voorzoover betreft de aanteekening van

de onder 2°. vermelde bepaling, omdat zij is onjuist, althans in strijd met de openbare orde, welk verzoek door den Kantonrechter te Hilversum is geweigerd;

O. dat deze beschikking is bevestigd bij de bestreden beschikking op gronden, welke in hoofdzaak hierop neerkomen, dat, blijkens de in het Handelsregister ingeschreven opgave en ook blijkens den inhoud der overeenkomst van oprichting, deze commanditaire vennootschap „geheel is opgezet als een openbare commanditaire vennootschap waarbij de vennootschap zelve, niet Erik Schaaper, eigenares is der handelszaak, waarbij niet Erik Schaaper op eigen naam handelt, maar waarbij de vennootschap optreedt onder den handelsnaam Erik Schaaper C. V. (met aanduiding dus van haar karakter als commanditaire vennootschap) en waarbij het commanditaire kapitaal, gevormd uit den inbreng van commanditaire vennooten, bestemd als verhaalsobject voor de vennootschapschuldeischers, afgescheiden blijft van het particuliere vermogen van den beheerenden vennoot; — dat bij zoodanigen staat van zaken het wel degelijk zin heeft en rechtens toelaatbaar is de bevoegdheid van den beheerend vennoot om door zijn handelingen de vennootschap en daarmede het commanditaire kapitaal als verhaalsobject, aan derden te binden te beperken;" — dat dan ook op de inschrijving eener commanditaire vennootschap, als ten deze bedoeld, ook al heeft zij maar één beheerenden vennoot, niet de artt. 5 en 7 Handelsregisterwet, maar bij analogie het bepaalde in art. 6 dier wet, meer in het bijzonder de opgaven onder 1°, 2°, 3°, 4° en 7°, van toepassing is;

O. dat tegen deze beslissing het middel van cassatie terecht zich richt;

dat toch uit geen enkele der op de commanditaire vennootschap betrekking hebbende bepalingen van het W. v. K. is op te maken, dat — zooals de Hooge Raad de betreffende overwegingen der Rechtbank meent te moeten opvatten — de wetgever heeft gewild, dat bij het aangaan eener commanditaire vennootschap, als hier aanwezig, met werking tegen derden een vermogen, afgescheiden van het niet in de zaak gestoken vermogen van den beheerenden vennoot, in het leven zou kunnen worden geroepen en het beschikkingsrecht van dien vennoot daarover zou kunnen worden beperkt, zulks in afwijking van de beginselen, welke onder meer aan de artt. 1177 en 1376 B. W. ten grondslag liggen;

dat dit niet anders wordt, doordat uit den naam, waaronder gehandeld wordt, het bestaan eener commanditaire vennootschap blijkt en die vennootschap in het Handelsregister is ingeschreven, dit laatste te minder, waar uit de artt. 3 en 5, 2e lid, i. v. m. art. 7 Handelsregisterwet veeleer volgt, dat ook deze wet — in aansluiting aan het stelsel dienaangaande van het W. v. K. — slechts den beheerenden vennoot als den eigenaar der zaak beschouwt, daar immers anders ook de namen der vennooten en commandite als medeëigenaren der zaak zouden moeten worden ingeschreven, hetgeen — ook al volgens het bepaalde in art. 7 — juist niet gewild is;

dat dan ook voor een analogische toepassing van art. 6 geen plaats is, terwijl voorts de opgave, waarvan de doorhaling verzocht is, niet is eene, waaraan — als zijnde eene door de wet voorgeschreven — art. 22 voor den inschrijver of voor derden beteekenis toekent;

dat dus de beschikking der Rechtbank niet in stand kan blijven, terwijl de Hooge Raad ten principale recht kan doen;

Vernietigt de bestreden beschikking alsmede de daarbij bevestigde beschikking van den Kantonrechter te Hilversum de dato 4 Juli 1936;

Gelast de doorhaling der bovenvermelde bepaling van de inschrijving van gerequstreerde in het door de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Gooiland gehouden Handelsregister.

(N. J.)

---

4 *Januari* 1937. UITSPRAAK van den Centr. Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid.)

Een gemeente-veldwachter, die, o. a. door geld te leenen van de ingezetenen zijner gemeente, schulden maakt, is ongeschikt voor zijn betrekking.

Het bestreden besluit behoefde den beroepsrechter en -termijn niet te vermelden.

Uitspraak in zake:

G. F., wonende te Amersfoort, eischer in hooger beroep, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen,

tegen:

den Commissaris der Koningin in de provincie Noord-Brabant, gedaagde in hooger beroep, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: J. A. J. Robbers, referendaris ter provinciale griffie van Noord-Brabant, wonende te 's-Hertogenbosch.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Commissaris der Koningin in de provincie Noord-Brabant bij besluit van 18 April 1936 ongevraagd eervol ontslag heeft verleend aan G. F. als veldwachter der gemeente L. met ingang van 1 Mei 1936; zulks na o. a. te hebben overwogen, dat voornoemde F. reeds sedert eenige jaren ernstig in verzuim is gebleven om aan zijn financiëele verplichtingen te voldoen en herhaaldelijk van verschillende personen, waaronder meerdere inwoners van L. gelden heeft geleend, waarna hij meermalen zijn beloften in zake de terugbetaling der geleende bedragen niet is nagekomen; dat F. herhaaldelijk ernstig is gewaarschuwd, het leenen van geld van de inwoners van L. te staken, omdat zijn prestige en onafhankelijkheid daaronder moesten lijden; dat ten slotte in 1935, met medewerking van F. voornoemd, een regeling met betrekking tot de afbetaling van zijn schulden is tot stand gekomen; dat thans gebleken is, dat F. desondanks in de gemeente L. weer nieuwe schulden heeft gemaakt; dat F. zijn tegenover den burgemeester van L. afgelegde belofte, dat hij orde op zijn zaken zou stellen, niet is nagekomen; dat in verband met deze zaken in de gemeente L. over F. veel

gepraat wordt en dat hij daarom heeft verloren het gezag, dat — en de onafhankelijkheid, die een politieman behoort te bezitten en dat hij dus ongeschikt moet worden geoordeeld voor zijn betrekking;

O. dat het Ambtenarengerecht te 's-Hertogenbosch bij uitspraak van 28 September 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — het door G. F. tegen voormeld besluit ingestelde beroep ongegrond heeft verklaard;

O. dat eischer van deze uitspraak tijdig bij dezen Raad in hooger beroep is gekomen, bij beroepschrift op de daarbij aangevoerde gronden kennelijk bedoelende te vorderen vernietiging van die uitspraak en nietigverklaring van het bestreden besluit;

In rechte:

O. dat ten deze moet worden onderzocht, ingevolge het bepaalde bij artikel 58 der Ambtenarenwet 1929, of het bestreden besluit feitelijk of rechtens strijdt met de toepasselijke algemeen verbindende voorschriften, alsmede of gedaagde bij het nemen van dat besluit van zijn bevoegdheid kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. dat op grond van den inhoud der gedingstukken vaststaat, dat eischer bij besluit van gedaagde van 10 Juni 1933 is benoemd tot veldwachter der gemeente L.; dat reeds in het begin van 1934 bleek, dat eischer herhaaldelijk pogingen aanwendde tot het leenen van geld van inwoners der gemeente; dat de Commissaris der Koningin in de provincie Noord-Brabant hem reeds bij brief van 28 Februari 1934, gericht tot den Burgemeester van L., heeft doen zeggen, dat, indien hij (eischer) op den ingeslagen weg zou voortgaan, hij zeker niet in zijn functie zou kunnen worden gehandhaafd; dat, nadat een regeling was getroffen, op verlangen van gedaagde, met medewerking van den Burgemeester van L., in zake de afbetaling van de schulden van eischer, deze toch is voortgegaan met het leenen van gelden van inwoners der gemeente L.; dat hij, zijn belofte tot terugbetaling niet kunnende nakomen, herhaaldelijk allerlei nietswaardige uitvluchten aanvoerde; dat hij door dit alles in opspraak is gekomen;

O. dat ingevolge het bepaalde bij artikel 21 der Instructie voor de bezoldigde veldwachters der gemeenten in Noord-Brabant een veldwachter door den Commissaris der Koningin o. a. kan worden ontslagen wegens ongeschiktheid voor zijn betrekking en deze bepaling in casu is toegepast, zijnde in het bestreden besluit uitdrukkelijk verwezen naar artikel 21, lid 1, onder *b*, dier Instructie;

O. dat een veldwachter te wiens aanzien feiten vaststaan, gelijk ten aanzien van eischer in de tweede rechtsoverweging als vaststaande zijn aangenomen, ongeschikt is voor zijn betrekking, zoodat het bestreden besluit feitelijk noch rechtens strijdt met voormeld artikel 21, lid 1, onder *b*, zijnde ook niet gebleken van strijd met eenig ander toepasselijk algemeen verbindend voorschrift;

O. dat evenmin is gebleken, dat gedaagde bij het nemen van het bestreden besluit, van zijn bevoegdheid, om een veldwachter wegens ongeschiktheid voor zijn betrekking te ontslaan, kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. dat blijkens den inhoud der gedingstukken F. als grief tegen het bestreden besluit heeft aangevoerd, dat het niet inhoudt, waar en wanneer hij daartegen in beroep kon gaan, terwijl hij van meening is, dat zulks daarbij behoorde te zijn medegedeeld;

O. dat in artikel 19 van voormelde Instructie, handelende over de bevoegdheid van den Commissaris der Koningin een veldwachter te straffen, o. a. is bepaald, dat de strafoplegging geschiedt bij schriftelijk en met redenen omkleed besluit, waarvan de gestrafte onverwijld een afschrift ontvangt, met kennisgeving binnen welken termijn en bij wien beroep openstaat, doch de verplichting tot deze laatstvermelde kennisgeving noch in artikel 20 der Instructie — handelende over schorsing niet bij wijze van straf, maar in het belang van den dienst — noch in artikel 21 — handelende o. a. over ontslag niet bij wijze van straf — is voorgeschreven;

O. dat het beroep, hetwelk eischer tot staving van zijn grief doet op den aanhef van de artikelen 20 en 21 voornoemd, luidende: „Onverminderd het bepaalde in artikel 19" van geen beteekenis is, omdat die woorden slechts beoogen vast te stellen, dat schorsing en ontslag, behalve als straf ingevolge artikel 19 opgelegd, ook kunnen worden toegepast en verleend op de gronden, in de artikelen 20, respectievelijk 21, vermeld, maar geenszins inhouden, dat in een schorsingsbesluit, genomen op grond van artikel 20, of in een ontslagbesluit, steunende op artikel 21 van voormelde Instructie, moet worden medegedeeld binnen welken termijn en bij wien daartegen beroep openstaat, noch ook dat bij de toezending van zulk een schorsings- of ontslagbesluit een afzonderlijke zoodanige mededeeling plaats vindt;

O. dat derhalve de uitspraak, waarvan beroep, moet worden bevestigd;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Bevestigt de uitspraak, waarvan beroep.—

(A. B.)

---

4 *Januari* 1937. UITSPRAAK van den Centr. Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Artt. 1 en 110.)

Ook na het verstrijken van den termijn, in zijn voorloopige aanstelling tot gemeenteambtenaar genoemd, is betr. de hem opgedragen functie blijven vervullen tegen genot van bezoldiging; hij is dan ook ambtenaar gebleven in den zin van art. 1, 1e lid, der A. W. 1929.

Het Ambtenarengerecht, dat zich *niet bevoegd* had verklaard van zijn vordering kennis te nemen, heeft in feite een *niet-ontvankelijk*verklaring van den betr. uitgesproken; met toepassing van art. 110 der A.W. 1929 wordt de zaak naar het Ambtenarengerecht teruggewezen.

Uitspraak in zake:

A. N., wonende te B., eischer in hooger beroep, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen, bijgestaan door zijn raadsman B. J. van Stapele, wonende te 's-Gravenhage,

tegen:

het College van Burgemeester en Wethouders van B., gedaagde in hooger beroep, vertegenwoordigd door den Burgemeester, niet verschenen.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat Burgemeester en Wethouders der gemeente B. bij besluit van 10 Maart 1936 — gezien het rapport van de commissie uit den raad tot onderzoek van de onregelmatigheden aan de bedrijven en overwegende:

dat de directeur A. N. den vader van van B. heeft aangesproken voor de diverse tekorten, die in de laatste jaren op het kantoor der bedrijven in de kas gevonden waren, zonder dat de directeur kan aantoonen, dat van B. inderdaad zich had schuldig gemaakt aan het plegen van deze onregelmatigheden;

dat de directeur dus moreel verplicht is het bedrag ad f 100.—, dat hij door bemiddeling van Mr. van L. te 's-Hertogenbosch van M. I. van B. heeft ontvangen, aan M. I. van B. terug te geven, terwijl hij gezamenlijk met van B. de advocaatskosten heeft te dragen;

dat het de aandacht heeft getrokken, dat de directeur een ondergeschikte leering geeft, hoe deze op veroordeelingswaardige wijze een kastekort moet dekken, terwijl kort daarop diezelfde directeur aangifte moest doen van diefstal door dienzelfden ondergeschikte;

dat de directeur heeft zorg gedragen voor de plaatsing van diverse gasradiatoren buiten de bedrijfsboekhouding, doch dat hiervan kennis droeg de vorige voorzitter — oud wethouder — van de commissie van bedrijven;

dat kennis is genomen van de verschillende klachten van het slordig of niet opnemen van meters en over de minder juiste wijze van het maken van huisaansluitingen en het afbreken en wegnemen van buisleidingen en meters;

dat verder goede nota is genomen van de diverse brieven van den directeur, gericht aan het college van burgemeester en wethouders onder dagteekening van 26 Mei 1931, 1 April 1931 en 8 October 1931;

dat het vorige college weinig nota heeft genomen van de diverse klachten van den directeur;

dat mede gezien de houding van het vorige college van burgemeester en wethouders geen voldoende termen aanwezig zijn voor het verleenen van ontslag;

mede gezien het raadsbesluit van 5 Maart 1936, waarbij burgemeester en wethouders uitgenoodigd worden, met toepassing van artikel 14, sub g van het algemeen ambtenarenreglement der gemeente B., het salaris van den directeur voor een maand in te houden;

gelet op artikel 14 van het algemeen ambtenarenreglement der gemeente B.

hebben besloten den directeur A. N. te straffen door met toepassing van artikel 14 sub g van voornoemd ambtenarenreglement zijn eerst te genieten maandsalaris in te houden en niet uit te betalen, en als hun oordeel hebben uitgesproken, dat: de directeur moreel verplicht is op bovenvermelde gronden het bedrag van f 100.— aan M. I. van B. terug te betalen en de advocaatskosten ad f 50.— gezamenlijk met van B. te dragen;

O. dat het Ambtenarengerecht te 's-Hertogenbosch bij uitspraak van 28 September 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — zich niet bevoegd heeft verklaard kennis te nemen van het geschil, gerezen tusschen Burgemeester en Wethouders van de gemeente B. en A. N. te B., zich noemende „Directeur van de gemeentebedrijven te B." naar aanleiding van het door Burgemeester en Wethouders te B. genomen besluit d.d. 10 Maart 1936;

O. dat A. N. van deze uitspraak tijdig is gekomen in hooger beroep en op de bij beroepschrift aangevoerde gronden heeft geconcludeerd, dat het dezen Raad behage de aangevallen beslissing van het Ambtenarengerecht te 's-Hertogenbosch te vernietigen, zich bevoegd te verklaren van zijn vordering, zooals die bij klaagschrift is geformuleerd, kennis te nemen en deze vordering alsnog toe te wijzen;

In rechte:

O. dat voor dezen Raad vaststaat:

dat A. N. voornoemd, die tot 1 October 1922, gedurende eenige jaren, als directeur der gasfabriek te B. in dienst was geweest van de Industrieele Maatschappij Mabeg, gevestigd te Utrecht, bij besluit van den Raad der gemeente B. van 29 September 1922 met ingang van 1 October d. a. v. voorloopig voor een tijd van twee achtereenvolgende jaren is benoemd tot Directeur van de Gemeentebedrijven aldaar op een jaarwedde van twee duizend en zeven honderd gulden, met vrije woning, vuur en licht, onder verplichting tot nakoming der instructie voor de betrekking vast te stellen en opvolging der bevelen door of namens den Burgemeester en Wethouders te geven;

dat N. ook na het verstrijken van bedoelden termijn van twee jaren, zonder dat ter zake een formeel besluit is genomen, de functie van Directeur der Gemeentebedrijven te B. steeds is blijven waarnemen tegen genot van de bezoldiging, als daarvoor nader is vastgesteld;

O. dat naar 's Raads oordeel door de handhaving van eischer gedurende tal van jaren na 1 October 1924 in zijn functie van Directeur der Gemeentebedrijven te B., zulks kennelijk overeenkomstig den wil van den Raad dier gemeente, eischers aanstelling in die betrekking ook nà 1 October 1924 van kracht is gebleven, waaraan niet afdoet, dat het, mede met het oog op de vraag of eischer sindsdien zijn functie in tijdelijken of vasten dienst heeft bekleed, regelmatiger ware geweest, dat ten deze een formeel besluit ware genomen;

O. dat eischer derhalve ten tijde van het ingestelde beroep bij het Ambtenarengerecht te 's-Hertogenbosch wel was ambtenaar in den zin der Ambtenarenwet 1929, immers was aangesteld in openbaren dienst om hier te lande werkzaam te zijn;

O. dat eischer dus krachtens het bepaalde in artikel 24, lid 1, jº. de artikelen 58, lid 1 en 2, en 59, lid 1, dier wet bevoegd was beroep in te stellen bij bedoeld Ambtenarengerecht en dat Gerecht ten onrechte zich niet bevoegd heeft verklaard kennis te nemen van het in de bestreden uitspraak bedoelde geschil;

O. dat deze niet-bevoegdverklaring in feite neerkomt op een niet-ontvankelijk-verklaring

van eischer, toenmaals klager, in zijn bij meergenoemd Gerecht ingestelde beroep;

O. dat dan ook in de gegeven omstandigheden, met analogische toepassing van het bepaalde in artikel 110 der Ambtenarenwet 1929 — waar deze Raad niet is gebleken van het bestaan overigens van eenigen grond, welke tot niet-ontvankelijk-verklaring van het bij het Ambtenarengerecht ingestelde beroep zoude moeten leiden — de uitspraak, waarvan beroep moet worden vernietigd en, met ontvankelijkverklaring van bedoeld beroep, de zaak naar dat Ambtenarengerecht moet worden teruggewezen om te worden hervat in den stand, waarin zij zich bevond;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Vernietigd de uitspraak, waarvan beroep;

Verklaart A. N. voornoemd ontvankelijk in het door hem bij het Ambtenarengerecht te 's-Hertogenbosch ingestelde beroep;

Wijst de zaak terug naar dat Ambtenarengerecht om te worden hervat in den stand, waarin zij zich bevond.—

(A. B.)

---

4 *Januari* 1937. UITSPRAAK van den Centr. Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid.)

Strijd met een toepasselijk algemeen verbindend voorschrift is er, wanneer een besluit genomen wordt, houdende dat zekere uitspraak van een gemeentelijk Scheidsgerecht het administratief orgaan geen aanleiding geeft om in zijn beroepen besluit wijziging te (doen) brengen, daar een *uitspraak*, blijkens de bewoordingen van het betrokken reglement, is een *bindende beslissing* en *geen advies*.

Uitspraak in zake:

S. M. C. D., wonende te Rotterdam, klaagster, voor wie ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: A. A. Lühre, wonende te Rotterdam,

tegen:

het College van Burgemeester en Wethouders van Rotterdam, verweerder, vertegenwoordigd door den Burgemeester, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigden zijn opgetreden: Mr. J. Coert en Dr. S. A. Westra, beiden wonende te Rotterdam.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde gemachtigden:

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Geneesheer-Directeur van het Gemeente-Ziekenhuis aan den Coolsingel te Rotterdam bij besluit van 21 Juli 1936, gelet op het schrijven van den Secretaris der gemeente d.d. 17/20 Juli 1936, Afd. S. B. Nummer 2630e en daartoe gemachtigd krachtens het Ambtenarenreglement, aan S. M. C. D., geboren 15 December 1878, ontslag als arbeidster in den huishoudelijken- en verplegingsdienst heeft verleend, zulks op grond van artikel 76, 2e lid, sub d, van het Ambtenarenreglement en met inachtneming van het bepaalde in artikel 73, derde lid, van genoemd reglement, op grond waarvan haar een bedrag zal worden uitgekeerd, gelijkstaande aan een bezoldiging van twee maanden, met ingang van 22 Juli 1936;

O. dat het Scheidsgerecht voor het Gemeentepersoneel te Rotterdam, bij uitspraak, waarvan op 24 September 1936 aan partijen mededeeling is gedaan en naar welker inhoud hierbij wordt verwezen, heeft uitgesproken, dat het bestreden ontslag terecht is verleend, doch dat daaraan het praedicaat „eervol" had behooren te worden toegevoegd en Burgemeester en Wethouders heeft geadviseerd te bevorderen, dat het besluit tot ontslagverleening alsnog in dien zin zal worden gewijzigd en in verband hiermede aan de appellante een uitkeering toe te kennen, als bedoeld in artikel 78, vierde lid, van het Ambtenarenreglement;

O. dat Burgemeester en Wethouders van Rotterdam vervolgens hebben besloten en bij schrijven van 21 October 1936 aan klaagster hebben medegedeeld, dat zij zich met vorenbedoeld vonnis niet kunnen vereenigen, voor zoover daarin wordt uitgesproken, dat aan het aan klaagster verleende ontslag het praedicaat „eervol" had behooren te worden toegevoegd, en dat die uitspraak hun derhalve geen aanleiding gegeven heeft om in het te haren aanzien genomen ontslagbesluit wijziging te doen brengen;

O. dat klaagster tegen opgemeld besluit tijdig bij dezen Raad beroep heeft ingesteld en bij klaagschrift op de daarbij aangevoerde gronden heeft verzocht, erkennende, dat zij inderdaad ongeschikt is voor den haar opgedragen arbeid, wel te willen bepalen, dat het haar gegeven ontslag „eervol" zal worden verleend en zal geschieden op grond van het in artikel 76, sub 2, litt. h, bepaalde, onder toekenning van een uitkeering, als omschreven in artikel 78, sub 8, van het Ambtenarenreglement, subsidiair, haar eervol ontslag zal worden verleend op grond van artikel 76, sub 2, litt. d, met toekenning van een uitkeering, als omschreven in artikel 78, sub 4, van het Ambtenarenreglement;

O. dat verweerder bij contra-memorie kennelijk bedoelt te vorderen, dat het beroep zal worden afgewezen;

In rechte:

O. dat artikel 92, lid 2, van het Reglement op den Rechtstoestand van het personeel der gemeente Rotterdam, voor zoover ten deze van belang, luidt: „Heeft het beroep betrekking op een niet als straf verleend ontslag, dan spreekt het Scheidsgerecht uit, of dit al dan niet behoorde te worden verleend.";

O dat hieruit volgt, dat het Scheidsgerecht — daargelaten zijn ten deze verstrekt advies — uitsprekende, dat het bestreden ontslag terecht is verleend, doch dat daaraan het praedicaat „eervol" had behooren te worden toegevoegd, daarmede niet een advies, doch een Burgemeester en Wethouders van Rotterdam bindende beslissing, gelijk bedoeld in artikel 5, lid 3, der Ambtenarenwet 1929, heeft gegeven, waarbij deze zich konden neerleggen of waartegen zij bij dezen Raad in beroep hadden kunnen komen;

O. dat derhalve, nu Burgemeester en Wethouders zoodanig beroep niet hebben ingesteld en die uitspraak onaantastbaar is geworden, het aangevallen besluit, waarin zij te kennen geven, zich niet naar de uitspraak van het Scheidsgerecht te gedragen en hun eenmaal ingenomen standpunt te handhaven, niet in

stand kan blijven, als zijnde rechtens in strijd met opgemeld artikel 92 van bovengenoemd Ambtenarenreglement;

O. dat mitsdien, wat er ook moge zijn van de bij klaagschrift gedane vorderingen, het tegen bedoeld besluit ingestelde beroep gegrond en dat besluit nietig moet worden verklaard;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Verklaart het beroep tegen het besluit, waarvan bij schrijven van 21 October 1936 aan klaagster mededeeling is gedaan, gegrond;

Verklaart dat besluit nietig;

Verstaat, dat verweerder alsnog uitvoering moet geven aan de uitspraak van opgemeld Scheidsgerecht.—

(A. B.)

---

11 *Januari* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Sr. artt. 70 en 72; Geldschieterswet art. 42.)

Terecht besliste de Kantonr. te Amsterdam, dat de verjaring vóór het verloop van één jaar sinds de overtreding is gestuit door de dagv. van requiranten voor den Kantonr. te Zutphen. Wel heeft deze daar tot onbevoegdverklaring door den Kantonr. te Zutphen geleid, doch dit betreft het gevolg, hetwelk de dagv. heeft gehad, en kan aan de dagv. zelve het karakter van daad van vervolging niet ontnemen.

Hiermede kan de mede door requiranten opgeworpen vraag, of de verjaring moet worden beoordeeld naar art. 70 Sr., zooals dat luidt ná of vóór de wijziging bij de wet van 29 Nov. 1935 S. 685 ter zijde blijven.

[Aldus ook de Adv.-Gen. Wijnveldt, die nog opmerkt: Het verschil in de vermelding van plaats in de twee dagvaardingen heeft niet tengevolge, dat hier niet sprake zou zijn van „hetzelfde feit"; de vermelding van plaats is i. c. niet dergelijk element van het strafbaar feit, dat er materieele bestanddeelen van het *strafbaar* feit in gelegen zijn.]

Het verweer van requiranten, dat i. c. een overeenkomst is gesloten, die ingevolge art. 42 der Geldschieterswet nietig is en derhalve ingevolge art. 49 geen strafbaar feit zou zijn gepleegd, heeft de Kantonr. juist weerlegd uit de overweging, dat onder „nietigheid" in art. 42 kennelijk alleen is te verstaan eene nietigheid in dezen zin, dat geen der partijen eenig recht aan de aldus tot stand gekomen overeenkomst mag ontleenen, doch niet, dat de door de wet gestelde straf-sanctie zou zijn uitgesloten.

Art. 49 zou in de opvatting van req. nimmer voor toepassing vatbaar zijn, hetwelk toch slechts bij volstrekte onmogelijkheid van eene andere opvatting zou mogen worden aangenomen.

[Aldus ook de Adv.-Gen.]

Op het beroep van 1°. H. B. D., directeur eener N. V., 2°. J. S., directeur eener N. V., beiden wonende te Zandvoort, requiranten van cassatie tegen een vonnis van het Kantongerecht te Amsterdam van 9 April 1936, waarbij requiranten ter zake van „als geldschieter, die een overeenkomst van geldleening sluit, daarvan geen acte opmaken", met aanhaling van de artt. 2, 25, 49, 55, 58 der Geldschieterswet, 23, 91 Sr., zijn veroordeeld, ieder tot een geldboete van vijf gulden en een vervangende hechtenis van één dag.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Requiranten stonden voor den Kantonrechter te Amsterdam terecht, terzake: „dat zij te Amsterdam in of omstreeks de maand December 1934 als Directeuren van de N. V. „Vesta" v/h firma C. Eeuwens & Co te Amsterdam, terwijl aan hen, verdachten, het houden van een geldschietbank was opgedragen, althans als deelnemers aan die geldschietbank, althans als bestuurders van die geldschietbank, zijnde deze geldschietbank, welke door, althans vanwege die naamlooze vennootschap werd gehouden, een inrichting, waar het beroep en bedrijf van geldschieter in den zin van de Geldschieterswet werd uitgeoefend, en aldus als geldschieters als bedoeld in gemelde wet en volgens die wet aansprakelijk zijnde, alzoo als natuurlijke of rechtspersonen, die onder welken naam of in welke vorm ook een beroep of, al dan niet met het oogmerk om winst te behalen, een bedrijf maakten van het uitleenen van geldsommen, uitsluitend of voor een overwegend deel f 500 of minder bedragend en van het onmiddellijk althans onmiddellijk ter beschikking stellen van geldswaarden aan personen, die zich verplichtten gelijke of grootere geldsommen of geldswaarden terug te geven, een overeenkomst van gelduitleening hebben gesloten met Femmy Kiekebos, huisvrouw van Everhardus Witvoet, waarbij werd bepaald dat aan haar, vrouw Witvoet, onmiddellijk althans middellijk door, althans vanwege hen, verdachten, ter beschikking zou worden gesteld een aantal zoogenaamde betaalzegels, op vertoon waarvan huishoudelijke goederen, althans eenige goederen, konden worden verkregen bij bepaalde winkeliers, waartegenover vrouw Witvoet zich verplichtte om gemelde door haar ter waarde van een bedrag van f 30 ontvangen betaalzegels, verhoogd met een bedrag aan rente van f 1.50 in 30 wekelijksche termijnen groot ieder f 1.05 terug te betalen, waarvan de eerste termijn verviel op den dag van afgifte van het voorschot van f 30 als hierboven vermeld, hebbende verdachten van bedoelde overeenkomst geen acte opgemaakt of doen opmaken".

Bij schriftelijk vonnis enz.

In cassatie gekomen dragen requiranten bij schriftuur als middelen voor:

„1e. S. of v. t. van de artt. 398 j°. 348 en 349 Sv., 1, 70 (oud), 71 en 72 Sr. j°. 3 en 4 van § 11 afd. I der Wet van 29 November 1935, S. 685, tot verlaging van de Openbare Uitgaven en 49 j°. 55 der Geldschieterswet, doordat de E.A. Heer Kantonrechter den Ambtenaar O. M. ontvankelijk heeft verklaard in zijnen eisch, terwijl uit de dagvaarding en het vonnis blijkt, dat voor de ten laste gelegde overtreding het recht tot strafvordering was verjaard, zijnde immers ten tijde der dagvaarding méér dan 1 jaar verstreken na den dag, waarop het ten laste gelegde feit zou zijn gepleegd en art. 70 Sr. in de redactie van

vóór de wijziging ingevolge de wet van 29 November 1935, S. 685, tot verlaging der Openbare Uitgaven, is de in casu toepasselijke voor verdachten gunstigste bepaling.

2°. S. of v. t. van de artikelen vermeld bij het eerste middel, doordat de E.A. Heer Kantonrechter beslist heeft, dat de verjaring van het recht tot strafvordering voor de ten laste gelegde overtreding, gesteld dat de verjaringstermijn in casu 1 jaar zou zijn, gestuit is door de tegen de requiranten in October 1935 aangevangen vervolging door den Ambtenaar van het Openbaar Ministerie te Zutphen, welke geleid heeft tot het vonnis van den E.A. Heer Kantonrechter te Zutphen d.d. 13 November 1935, waarbij deze Kantonrechter zich onbevoegd verklaarde van de zaak kennis te nemen.

3e. S. of v. t. van de artt. 398 juncto 350, 351 en 352 Sv. en 49 j°. 42 der Geldschieterswet, doordat de E.A. Heer Kantonrechter het ten laste gelegde feit bewezen en strafbaar heeft geoordeeld alsmede de requiranten strafbaar, hoewel de redactie van art. 49 der Geldschieterswet in verband met art. 42 dier wet zoodanig is, dat daarin geen strafbaar feit is te lezen, in geen geval een strafbaarheid van de requiranten daaruit kan worden geconstrueerd."

Alvorens deze middelen te bespreken merk ik nog op, dat requiranten voor hetzelfde feit reeds hadden terechtgestaan voor den Kantonrechter te Zutphen, (waar een paar getuigen gehoord zijn) met dit verschil, dat toen telastegelegd was, dat de feiten te Zutphen waren gepleegd.

Deze zaak leidde tot een onbevoegdverklaring van dien Kantonrechter op 13 November 1935, daar gebleken was, dat de overeenkomst was tot stand gekomen te Amsterdam, immers dat daar ter plaatse de wilsovereenstemming ontstaan was.

Hierop is toen later de vervolging te Amsterdam ingesteld, m. d. v. dat telastegelegd werd, dat het feit te Amsterdam is gepleegd.

De middelen houden verweren, welke ook voor den Kantonrechter te Amsterdam gevoerd zijn, en waarvan de eerste twee in verband staan met de zooeven vermelde geschiedenis van het verloop dezer zaak.

Dienaangaande merkt de Kantonrechter te Amsterdam in zijn thans bestreden vonnis op, dat de raadsman van requiranten zich op nietontvankelijkheid van het Openbaar Ministerie heeft beroepen, op grond dat het recht tot strafvordering in dit geval zou zijn verjaard;

dat Wij dit betoog niet juist achten, nu vaststaat, dat de overtreding plaats had in December 1934, terwijl de dagvaarding is beteekend in Februari 1936, aldus binnen den termijn van twee jaren bedoeld in art. 70 Sr., zooals dit artikel is gewijzigd bij de wet van 29 November 1935, S. 685, terwijl vaststaat, dat in deze zaak nog geenerlei einduitspraak is gewezen;

dat, wanneer al op grond van art. 1, lid 2, Sr. een verjaringstermijn van één jaar in dit geval zou moeten worden aangenomen, Wij van oordeel zijn, dat deze verjaring is gestuit door de vervolging die in October 1935 door den Heer Ambtenaar van het Openbaar Ministerie te Zutphen plaats vond;

dat Wij het onverschillig achten, dat deze laatste vervolging met eene onbevoegdverklaring van den Kantonrechter te Zutphen is geëindigd; daar Wij onder „daad van vervolging" in art. 72 Sr., verstaan iedere daad waaruit de bedoeling van de Overheid om de zaak niet te laten rusten onmiskenbaar voortvloeit;

dat het betoog van den raadsman der verdachten, als zoude er in beide gevallen niet van hetzelfde feit sprake zijn, niet juist is, daar het door hem gesignaleerde verschil niet de feiten betreft, doch alleen de juridische appreciatie waar ter plaatse de overeenkomst tusschen de verdachten en hun afnemer is totstandgekomen.

Ik kan mij met deze redeneering van den Kantonrechter geheel vereenigen.

De eerste vraag in deze zaak is m. i. of hier sprake is van „hetzelfde feit". De vermelding van plaats in de telastelegging kàn een dergelijk element zijn van het strafbare feit, dat er materieele bestanddeelen van het strafbare feit in gelegen zijn, doch dit is hier niet het geval. De vervolgingen te Zutphen en die te Amsterdam hadden zooals vaststaat hetzelfde samenstel van feiten op het oog, en naar de Kantonrechter terecht opmerkt betreft het verschil in beide zaken alleen de rechtskundige waardeering omtrent de plaats waar de overeenkomst is totstandgekomen.

Er van uitgaande dus, dat hier aangenomen moet worden, dat de vervolging te Amsterdam hetzelfde feit betrof als die daarvoor te Zutphen, komt dan de vraag van de verjaring, gesteld in het eerste middel ter sprake. De overtreding geschiedde in December 1934, de Ambtenaar van het Openbaar Ministerie te Zutphen stelde, naar uit het vonnis blijkt in October 1935 de vervolging in.

Hierin moet een daad van vervolging gezien worden, zooals art. 72 Sr. op het oog heeft. Deze dagvaarding was niet nietig, de beteekening ervan niet op nietige wijze gedaan, er kleefde geen enkel vormgebrek aan, doch zij leidde tot een onbevoegdverklaring van den Kantonrechter. Dit feit heft echter niet op de stuitende kracht der dagvaarding voor den verjaringstermijn. Daarna begon een nieuwe termijn te loopen, welke weer gestuit werd door de dagvaarding namens den Ambtenaar O. M. te Amsterdam uitgebracht in Februari 1936, waarop de veroordeeling bij het thans bestreden vonnis volgde.

Gezien deze gang van zaken komt m. i. de vraag van al of niet toepasselijkheid van art. 1 lid 2 Sr. in verband met de wet van 29 November 1935, S. 685 betreffende den verjaringstermijn van één of twee jaar voor deze overtreding niet aan de orde.

Ook het verweer, vervat in het derde middel, is voor den Kantonrechter gevoerd. De Kantonrechter vereenigde zich daarmede niet, op grond dat onder „nietigheid" in art. 42 der Geldschieterswet kennelijk alleen is te verstaan eene nietigheid in dezen zin, dat geen der partijen eenig recht aan de aldus tot stand gekomen overeenkomst mag ontleenen, doch niet dat de door de Wet gestelde strafrechtelijke sanctie zou zijn uitgesloten;

dat de Wet een schriftelijke acte van de hierbedoelde overeenkomst voorschrijft, waaronder

is te verstaan een onderteekende acte, zoodat, nu vaststaat dat zoodanige acte in dit geval niet is opgemaakt, de verdachten strafbaar zijn.

Deze opvatting acht ik volstrekt juist.

De redeneering van requiranten, dat de wet gevallen als het thans beoordeelde, niet strafbaar stelt, omdat art. 42 der Wet door geldschieters gesloten overeenkomsten van gelduitleening, waarvan geen acte is opgemaakt, nietig verklaart, wat tengevolge zou hebben, dat art. 49 der wet niet toepasselijk kan zijn, omdat daarin vereischt zou worden, dat voor strafbaarheid noodig is, dat een overeenkomst van geldleening is gesloten, gaat niet op. Requiranten verwarren hier m. i. de beteekenis van „nietigheid" in civielrechtelijken zin met de gevolgen van overtreding der wettelijke bepalingen op strafrechtelijk gebied. De onjuistheid daarvan blijkt mede uit de plaats der artikelen in de wet.

Van oordeel, dat geen der middelen tot cassatie kan leiden concludeer ik tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gezien de insinuatie, namens den Procureur-Generaal aan de requiranten beteekend ter kennisgeving van den dag, voor de behandeling dezer zaak bepaald;

Gelet op de middelen van cassatie, door de requiranten voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis, overeenkomstig hetgeen bij dagvaarding primair was telastegelegd, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, ten laste van requiranten is bewezenverklaard, dat zij te Amsterdam in of omstreeks de maand December 1934 als Directeuren van de N. V. „Vesta" v/h firma C. Eeuwens & Co te Amsterdam, terwijl aan hen, verdachten, het houden van een geldschietbank was opgedragen, zijnde deze geldschietbank, welke door die naamlooze vennootschap werd gehouden, een inrichting, waar het beroep en bedrijf van geldschieter in den zin van de Geldschieterswet werd uitgeoefend, en aldus als geldschieters als bedoeld in gemelde wet en volgens die wet aansprakelijk zijnde, alzoo als natuurlijke of rechtspersonen, die onder welken naam of in welken vorm ook een beroep of, al dan niet met het oogmerk om winst te behalen, een bedrijf maakten van het uitleenen van geldsommen, uitsluitend of voor een overwegend deel f 500 of minder bedragend en van het onmiddellijk ter beschikking stellen van geldswaarden aan personen, die zich verplichtten gelijke of grootere geldsommen of geldswaarden terug te geven, een overeenkomst van gelduitleening hebben gesloten met Femmy Kiekebos, huisvrouw van Everhardus Witvoet, waarbij werd bepaald dat aan haar, vrouw Witvoet, onmiddellijk door verdachten, ter beschikking zou worden gesteld een aantal zoogenaamde betaalzegels, op vertoon waarvan huishoudelijke goederen konden worden verkregen bij bepaalde winkeliers, waartegenover vrouw Witvoet zich verplichtte om gemelde door haar ter waarde van een bedrag van f 30 ontvangen betaalzegels, verhoogd met een bedrag aan rente van f 1.50 in 30 wekelijksche termijnen groot ieder f 1.05 terug te betalen, waarvan de eerste termijn verviel op den dag van afgifte van het voorschot van f 30 als hierboven vermeld, hebbende verdachten van bedoelde overeenkomst geen acte opgemaakt of doen opmaken."

dat blijkens het vonnis de raadsman van requiranten zich voor den Kantonrechter op niet-ontvankelijkheid van het O. M. heeft beroepen, op grond dat het recht tot strafvordering in dit geval zou zijn verjaard, doch de Kantonrechter te dien aanzien heeft overwogen:

„dat wij dit betoog enz. (zie conclusie)";

dat voorts het vonnis vermeldt, „dat de raadsman van requiranten heeft betoogd, dat in casu geenerlei overeenkomst door de verdachten zou zijn gesloten, immers eene overeenkomst, die ingevolge art. 42 der Geldschieterswet, nietig is, zoodat ingevolge art. 49 dezer Wet geen strafbaar feit is gepleegd";

dat met betrekking tot dit verweer de Kantonrechter overweegt:

„dat wij dit betoog evenmin kunnen volgen, daar onder „nietigheid" in art. 42 der voormelde Wet kennelijk alleen is te verstaan eene nietigheid in dezen zin, dat geen der partijen eenig recht aan de aldus tot stand gekomen overeenkomst mag ontleenen, doch niet dat de door de Wet gestelde strafrechtelijke sanctie zou zijn uitgesloten;"

O. ten aanzien van de voorgestelde middelen van cassatie:

dat de in het eerste middel opgeworpen vraag, of de verjaring moet worden beoordeeld naar art. 70 Sr., zooals dat luidde vóór de wijziging bij de wet van 29 November 1935, S. 685, dan wel naar dat artikel, gelijk het bij evengenoemde wet is gewijzigd, terzijde kan blijven, nu bij het tweede middel tevergeefs wordt opgekomen tegen 's Kantonrechters beslissing, dat de verjaring vóór het verloop van één jaar sinds de overtreding is gestuit door de dagvaarding van requiranten voor den Kantonrechter te Zutphen; dat immers die dagvaarding wel tot een onbevoegdverklaring door den Kantonrechter te Zutphen heeft geleid, doch dit betreft het gevolg, hetwelk de dagvaarding heeft gehad, en niet aan de dagvaarding zelve het karakter van daad van vervolging kan ontnemen;

dat het derde middel een herhaling bevat van een reeds voor den Kantonrechter gevoerd verweer, hetwelk echter naar 's Hoogen Raads oordeel door dezen op de hiervoren vermelde gronden alleszins juist is weerlegd;

dat in dit verband nog aandacht verdient, dat in het art. 42 zelf betreffende de nietigheid, onder *a* t/m *f*, de hier in het geding zijnde uitdrukking evenzeer wordt gebezigd;

dat bij de door requiranten voorgestane opvatting de desbetreffende bepaling van art. 49 ook nimmer voor toepassing vatbaar kan zijn, hetwelk toch slechts bij volstrekte onmogelijkheid van een andere opvatting zou mogen worden aangenomen;

dat dus geen van de middelen tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

12 *Januari* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Hinderwet Art. 12 j°. art. 15.)

Een voorwaarde, luidend: „de electromotoren en de daardoor in werking te brengen machines, werktuigen c.a. moeten zoodanig op de op de overgelegde teekening aangegeven plaatsen worden opgesteld, dat geen trillingen kunnen optreden" is dusdanig vaag, dat de concessionaris daaruit niet kan afleiden, wat door hem ter zake moet worden gedaan.

Al heeft appellant zijn bezwaren tegen een aan de vergunning verbonden voorwaarde niet in de zitting, bedoeld bij art. 7, te berde gebracht, moet toch, nu appellant voor het overige in zijn beroep ontvankelijk is en het bestreden besluit mitsdien in zijn geheel aan het oordeel der Kroon is onderworpen, ook aan dit punt aandacht worden gewijd.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door J. Loning, te Groningen, tegen het besluit van burgemeester en wethouders dier gemeente van 30 April 1936, n°. 9562, waarbij aan de Gebrs. H. en L. Weert aldaar en hunne rechtverkrijgenden voorwaardelijk vergunning is verleend tot het uitbreiden van de inrichting voor het vervaardigen van luxe- en huishoudelijke artikelen, in het gebouw gemerkt n°. 34 en staande aan den Helperoostsingel op het perceel, kadastraal bekend gemeente Groningen, sectie M, n°. 2133, bestaande in het bijplaatsen van 7 electromotoren, waarvan 4 van 2 pk, 2 van 1 pk en 1 van ½ pk en van verschillende werktuigen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 16 December 1936, n°. 505;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 31 December 1936, n°. 749H, Afd. Arbeid;

O. dat, nadat in de zitting bedoeld bij artikel 7 der Hinderwet, tegen de voorgenomen uitbreiding der voormelde inrichting bezwaar was ingebracht door J. Loning, te Groningen, ontleend aan vrees voor hinder van ernstigen aard, met name door het veroorzaken van trillingen van de stampmachine, burgemeester en wethouders bij hun evenvermeld besluit de gevraagde vergunning hebben verleend onder 16 voorwaarden, waarvan die onder 5, 14 en 15 luiden als volgt;

5e. De zuigopening van de leiding, waardoor de lakdampen worden afgevoerd, moet ter hoogte van ongeveer 1.5 m boven den vloer zijn aangebracht; de uitlaat moet ten minste 2 m boven het dak van het gebouw, Helperoostsingel 34 uitsteken;

14. De electro-motoren en de daardoor in werking te brengen machines, werktuigen c.a. moeten zoodanig op de op de overgelegde teekening aangegeven plaatsen worden opgesteld, dat geen trillingen kunnen optreden;

15. Indien de overbrenging van beweging door raderen of kettingen een buiten de inrichting duidelijk waarneembaar gedruisch veroorzaakt, moet die overbrenging door riemen of koorden en schijven worden bewerkstelligd;

dat van dit besluit J. Loning bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat de gestelde voorwaarden, in het bijzonder die sub 14 en 15, zijns inziens onvoldoende zijn om trillingen te voorkomen; dat de Gebr. Weert ook thans reeds een vergunning hebben als de aangevraagde en daarbij dezelfde voorwaarden zijn gesteld; dat hij echter desniettegenstaande dagelijks last heeft van de door de machines veroorzaakte trillingen; dat naar zijne meening deze voorwaarden zullen moeten worden aangevuld met voorschriften omtrent de voorziening der fundaties der op te stellen machines, daar de ondergrond, beginnende op circa 1.50, beneden den ter plaatse gelegen beganen grond, zeer waterrijk en drassig is en bestaat uit een in hooge mate weeke waterrijke grint- en zandlaag, ter dikte van eenige meters, en bij elken slag, veroorzaakt door een bij te plaatsen zware stampmachine, in den bedoelden ondergrond eene golving ontstaat, waardoor zijn perceel zeer veel zal hebben te lijden en op den duur zal worden gesloopt; dat hij er verder nog op wil wijzen, dat in de voorwaarde 5 staat vermeld, dat de uitlaat van de lakdampen ten minste twee meter boven de nok van het dak van het perceel van de Gebr. Weert moet uitsteken; dat echter zijn perceel hooger is dan het hoogste punt van die uitlaatpijp, zoodat bij zekeren wind de lakdampen tegen den muur van zijn perceel aanwaaien, en zelfs soms door geopende vensters naar binnen waaien; dat naar zijne meening ter voorkoming van dien hinder onder de voorwaarden moet worden opgenomen, dat die uitlaatpijp boven zijn perceel moet uitsteken;

O. dat de bij het bestreden besluit onder 14 en 15 aan de vergunning verbonden voorwaarden dusdanig vaag zijn gesteld, dat de concessionarissen daaruit niet kunnen afleiden, wat door hem ter zake moet worden gedaan;

dat aan het bezwaar van den appellant, voor zoover het mogelijken hinder door trillingen betreft, voldoende wordt tegemoet gekomen door het stellen van een voorwaarde, als hierna onder 14 is aangegeven;

dat een voorwaarde van de strekking, als die onder 15 gesteld, kan worden gemist, aangezien een geval, als daarin voorzien, zich hier niet voordoet;

O. wat betreft des appellants bezwaar tegen de aan de vergunning verbonden 5e voorwaarde, ontleend aan vrees voor hinder door lakdamp dat hij dit bezwaar weliswaar niet in de zitting bedoeld bij art. 7 der Hinderwet, te berde heeft gebracht, doch dat, nu de appellant voor het overige in zijn beroep ontvankelijk is en het bestreden besluit mitsdien in zijn geheel aan Ons oordeel is onderworpen, ook aan dit punt aandacht dient te worden gewijd;

O. dienaangaande, dat, blijkens het ambtsbericht van den Directeur-Generaal van den Arbeid, de appellant zijn woning heeft op de eerste verdieping aan de achterzijde van het naast de inrichting gelegen perceel, kadastraal bekend gemeente Groningen, sectie M, n°. 3628, van welke woning deuren en ramen op een balcon met plat uitkomen; dat bij Zuid-Westelijke windrichting te duchten is, dat de lakdampen in de richting van balcon en plat gedreven worden en bij neerslaan de windvlagen aldaar en bij het openstaan van ramen en deuren in de woning hinderlijk waarneembaar zullen zijn;

dat aan dit bezwaar kan worden tegemoetgekomen, door wijziging van de genoemde 5e voorwaarde, in voege als hieronder wordt vermeld;

Gezien de Hinderwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving voor het overige van het bestreden besluit van burgemeester en wethouders van Groningen van 30 April 1936, nº. 9562, de daarbij gestelde voorwaarde 15 te doen vervallen en die onder 5 en 14 te wijzigen als volgt:

5. De zuigopening van de leiding, waardoor de lakdampen worden afgevoerd, moet ter hoogte van ongeveer 1.5 m boven den vloer zijn aangebracht; het uiteinde van deze leiding moet ten minste 1 m boven het dak van het aangrenzende gebouw, Helperoostsingel 36, uitsteken;

14. De bij te plaatsen motoren, het drijfwerk en de daardoor in beweging te brengen machines moeten in goeden staat van onderhoud verkeeren.

Met bepaling wijders, dat de uitbreiding der inrichting moet zijn voltooid en in werking gebracht binnen drie maanden na de dagteekening van dit besluit;

Onze Minister van Sociale Zaken is belast, enz.

(A. B.)

---

13 *Januari* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet artt. 280, 299.)

Aanslag voor een perceel, bebouwd met zich onder één dak bevindende, telkens door een gemeenschappelijken muur gescheiden autoboxen. Verzoek tot teruggave van een gedeelte der geheven belasting op grond van het gedurende 12 achtereenvolgende maanden ongebruikt en onverhuurd gebleven zijn. Afwijzing van dit verzoek. Bevestiging daarvan door den R. v. B. op grond dat het perceel niet in zijn geheel gedurende 12 maanden ongebruikt enz. is gebleven. Grief in cassatie dat de R. v. B. de boxen als één perceel heeft aangemerkt.

De grief, zich richtend tegen den opgelegden aanslag — waarbij het perceel als één gebouwd eigendom is aangemerkt — kan worden te berde gebracht bij een tegen den aanslag ingediend bezwaarschrift, doch kan niet zelfstandig worden geldend gemaakt bij een verzoek tot teruggave wegens ongebruikt enz. gebleven zijn. Nu niet was gesteld dat uit gemelden hoofde tegen den opgelegden aanslag tijdig was opgekomen, moest de R. v. B. bij zijn beslissing omtrent de gevraagde teruggave ervan uitgaan dat de boxen tezamen één gebouwd eigendom vormden.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van A, te 's-Gravenhage, tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen aldaar van den 28sten Juli 1936 in zake teruggave van straatbelasting, door de gemeente 's-Gravenhage over 1935 te zijnen laste geheven;

Gezien de stukken;

O. dat de Verordening op de heffing eener belasting, onder den naam van Straatbelasting, in de gemeente 's-Gravenhage onder meer inhoudt:

Art. 1. In deze Gemeente wordt, tot het verkrijgen van een billijke bijdrage in de kosten, ten laste van de Gemeente komende voor aanleg en onderhoud van openbare landwegen in de Gemeente, voor hunne verlichting, en voor afvoer van water en vuil, een belasting, onder den naam van Straatbelasting, geheven wegens gebouwde eigendommen en daarbij behoorende erven, die aan openbare landwegen in de Gemeente belenden of in de onmiddellijke nabijheid daarvan gelegen zijn, mits aan die wegen door de Gemeente zorg wordt besteed aan een of meer der hiervoren genoemde voorzieningen.

Art. 3 (eerste lid). Belastingplichtig zijn zij, die krachtens recht van bezit of eenig ander zakelijk recht op 1 Januari van het belastingjaar het genot hebben van gebouwde eigendommen, bedoeld in art. 1.

Art. 5 (eerste lid). De belasting wordt berekend naar de belastbare opbrengst van de gebouwde eigendommen met hun gebouwde aanhoorigheden en daarbij behoorende erven.

Art. 6 (eerste lid). Elk gebouwd eigendom met zijn gebouwde aanhoorigheden en daarbij behoorende erven wordt naar de in art. 5 bedoelde belastbare opbrengst daarvan, in een van de volgende klassen gerangschikt: daarvoor wordt als belasting geheven het bij de desbetreffende klasse vermelde percentage van de belastbare opbrengst. Enz. (volgt tabel, met indeeling naar klassen volgens de belastbare opbrengst, met een stijgend heffingspercentage. *Red.).*

Art. 7*bis*. Voor een gebouwd perceel met zijn gebouwde aanhoorigheden, dat ontruimd is en gedurende twaalf achtereenvolgende maanden ontruimd, ongebruikt en onverhuurd is gebleven, wordt aan hem, die over dat geheele tijdvak daarvoor is aangeslagen, de belasting teruggegeven.

Deze teruggave wordt alleen dan verleend, indien de belanghebbende binnen 2 maanden na den termijn als in het vorige lid bedoeld, een schriftelijk verzoek daartoe indient bij den Directeur der Gemeentebelastingen.

O. dat aan belanghebbende over 1935 een aanslag in de voornoemde belasting is opgelegd wegens het perceel ..... te 's-Gravenhage met een belastbare opbrengst van f 605;

dat belanghebbende, na betaling, teruggave van een gedeelte der geheven belasting heeft gevraagd op grond van het bepaalde bij bovenvermeld art. 7*bis* der Verordening;

dat, nadat de directeur der gemeentebelastingen te 's-Gravenhage de gevraagde teruggave had geweigerd, belanghebbende zich heeft gewend tot den Raad van Beroep voornoemd;

dat de Raad van Beroep bij de bestreden uitspraak de beschikking van den directeur der gemeentebelastingen heeft bevestigd, op grond dat alle autoboxen, welke zich bevinden op voormeld perceel ....., zich onder één dak bevinden en telkens gescheiden zijn door een gemeenschappelijken muur, met den grond waarop zij gebouwd zijn, één perceel vormen, waaraan niet afdoet, dat belanghebbende alle autoboxen kadastraal een afzonderlijk nummer heeft doen geven; dat, nu dit perceel niet in zijn geheel gedurende twaalf maanden ongebruikt en onverhuurd is gebleven, geen aanspraak op ontheffing bestaat;

O. dat belanghebbende in cassatie er tegen

opkomt, dat de Raad van Beroep de boxen, plaatselijk gemerkt ....., als één perceel heeft aangemerkt, doch tevergeefs;

O. toch, dat bij het opleggen van den aanslag in de Straatbelasting over 1935, het perceel ..... als één gebouwd eigendom is aangemerkt met een belastbaren opbrengst van f 605;

dat het bezwaar, bij het beroepschrift in cassatie aangevoerd, zich richt tegen den opgelegden aanslag en kan worden te berde gebracht bij een tegen den aanslag ingediend bezwaarschrift, doch niet zelfstandig geldend kan worden gemaakt bij eene ingevolge art. 7*bis* der Verordening gevraagde teruggave;

dat nu niet was gesteld, dat uit gemelden hoofde tegen den opgelegden aanslag tijdig was opgekomen, de Raad van Beroep bij zijne beslissing omtrent de gevraagde teruggave er van moest uitgaan, dat de boxen tezamen één gebouwd eigendom vormden;

dat het beroep in cassatie belanghebbende dus niet kan baten;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

14 *Januari* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Gemeentewet art. 166.)

Het beginsel, waarvan de wet tot opheffing van eenige gemeenten is uitgegaan, dat alle bezittingen, lasten, rechten en verplichtingen der opgeheven gemeenten *zonder meer* ten bate of ten laste van de vergroote gemeenten komen, brengt mede, dat bij de vaststelling van de vergoedingen, door twee der vergroote gemeenten aan de derde te betalen terzake van lasten uit de geldleeningen der opgeheven gemeenten voortkomend voor deze derde, slechts rekening kan worden gehouden met de objecten, ten behoeve waarvan de leeningen zijn aangegaan naar gelang zij geheel of gedeeltelijk aan deze of gene gemeente zijn gekomen, zonder dat daarbij de overige lusten en lasten, zooals zij op de vergroote gemeenten zijn overgegaan, berekend naar de aantallen overgegane inwoners, in aanmerking zijn te nemen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Heusden tegen de besluiten van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant van 2 September 1936, G. nº. 526, IIIe afdeeling, en 2 September 1936, G. nº. 527, IIIe Afdeeling, houdende uitvoering van het bepaalde in artikel 2, vierde lid, der wet van 25 April 1935, S. 204, tot opheffing van de gemeenten Hedikhuizen, Herpt, Nieuwkuijk en Oudheusden, en uitbreiding van de gemeenten Drunen, Heusden en Vlijmen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 23 December 1936, nº. 496;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 11 Januari 1937, nº. 61, afd. B. B.;

O. dat Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant ter uitvoering van artikel 2, lid 4, der wet van 25 April 1935, S. 204, tot opheffing van de gemeenten Hedikhuizen, Herpt, Nieuwkuijk en Oudheusden en uitbreiding van de gemeenten Drunen, Heusden en Vlijmen bij hun besluit van 2 September 1936, G. nº. 526, hebben bepaald, dat van de uitgaven, voortspruitende uit de lasten en verplichtingen ten gevolge van de overeenkomst betreffende de leening, (hieronder) genoemd onder I, de gemeente Vlijmen van 1 Mei 1935 af aan de gemeente Heusden zal vergoeden een deel, uitgedrukt door de breuk $\frac{2594}{4813}$, daarbij overwegende, dat ingevolge de genoemde bepaling de uit overeenkomsten van geldleening voortspruitende lasten en verplichtingen der voormalige gemeente Hedikhuizen van 1 Mei 1935 af lasten en verplichtingen der gemeente Heusden zijn, dat het voormelde artikel hun college opdraagt vast te stellen, welk deel der uit deze lasten en verplichtingen voor de gemeente Heusden voortspruitende uitgaven door de gemeente Vlijmen aan de gemeente Heusden moet worden vergoed; dat ten aanzien der bezittingen der voormalige gemeente Hedikhuizen in de voornoemde wet is bepaald, dat deze overgaan op de gemeente, waaraan is toegevoegd het gebiedsdeel, in hetwelk de betrokken bezittingen zijn gelegen; dat het mitsdien aanbeveling verdient de uit overeenkomsten van geldleening voortspruitende lasten en verplichtingen, overeenkomstig het ten aanzien der bezittingen bepaalde, te brengen ten laste der gemeente, aan welke is toegevoegd het gebiedsdeel, waarin het object is gelegen, ten behoeve waarvan de leeningen zijn aangegaan; dat voorts de voormalige gemeente Hedikhuizen de navolgende geldleeningen heeft aangegaan, welke op 30 April 1935 nog niet geheel waren afgelost: I. krachtens raadsbesluit van 10 Februari 1930, goedgekeurd bij hun besluit van 19 Februari 1930, G. nº. 296, per resto groot f 47,000.—; II. krachtens raadsbesluit van 17 Juni 1930, goedgekeurd bij hun besluit van 1 October 1930, G. nº. 165, per resto groot f 11,266.68; III. krachtens raadsbesluit van 2 December 1932, goedgekeurd bij hun besluit van 3 Januari 1933, G. nº. 488, per resto groot f 7600.—; dat de objecten, betrokken bij de leeningen sub II en III, geheel aan de gemeente Heusden zijn overgegaan; dat van het object, betrokken bij de leening sub I — zijnde een weg ter lengte van 4.813 km — een deel ad 2.594 km aan de gemeente Vlijmen is overgegaan;

dat voorts Gedeputeerde Staten mede ter uitvoering van bovengenoemd artikel bij hun besluit van gelijken datum, G. nº. 527, hebben bepaald, dat van de uitgaven wegens de lasten en verplichtingen, voortspruitende uit de overeenkomsten betreffende de hierna te noemen geldleeningen de gemeente Drunen van 1 Mei 1935 af aan de gemeente Heusden zal vergoeden: voor die der leeningen sub I, II, III, IV, VI en VIII alle uitgaven, en voor die der leening sub VII een deel der uitgaven, uitgedrukt door de breuk $\frac{14}{15}$, daarbij overwegende, dat ingevolge de bovenvermelde bepaling de uit overeenkomsten van geldleening voortspruitende lasten en verplichtingen der voormalige gemeente Oudheusden van 1 Mei 1935 af lasten en verplichtingen der gemeente Heusden zijn; dat het voormelde artikel hun college opdraagt

vast te stellen, welk deel der uit deze lasten en verplichtingen voor de gemeente Heusden voortspruitende uitgaven door de gemeente Drunen aan de gemeente Heusden moet worden vergoed; dat ten aanzien der bezittingen der voormalige gemeente Oudheusden in de voornoemde wet is bepaald, dat deze overgaan op de gemeente, waaraan is toegevoegd het gebiedsdeel, in hetwelk de betrokken bezittingen zijn gelegen; dat het mitsdien aanbeveling verdient de uit overeenkomsten van geldleening voortspruitende lasten en verplichtingen, overeenkomstig het ten aanzien der bezittingen bepaalde, te brengen ten laste der gemeente, aan welke is toegevoegd het gebiedsdeel, waarin het object is gelegen, ten behoeve waarvan leeningen zijn aangegaan; dat voorts de voormalige gemeente Oudheusden de navolgende geldleeningen heeft aangegaan, welke op 30 April 1935 nog niet geheel waren afgelost: I. krachtens raadsbesluit van 2 November 1903, goedgekeurd bij hun besluit van 26 November 1903, G. nº. 67, per resto groot f 2400.—; II. krachtens raadsbesluit van 18 December 1934, goedgekeurd bij hun besluit van 31 December 1934, G. nº. 269, per resto groot f 1200.—; III. krachtens raadsbesluit van 18 December 1934, goedgekeurd bij hun besluit van 31 December 1934, G. nº. 268, per resto groot f 4000.—; IV. krachtens raadsbesluit van 18 December 1934, goedgekeurd bij hun besluit van 31 December 1934, G. nº. 271, per resto groot f 1080.—; V. krachtens raadsbesluit van 18 December 1934, goedgekeurd bij hun besluit van 31 December 1934, G. nº. 270, per resto groot f 3900.—; VI. krachtens raadsbesluit van 18 December 1934, goedgekeurd bij hun besluit van 31 December 1934, G. nº. 274, per resto groot f 2025.—; VII. krachtens raadsbesluit van 18 December 1934, goedgekeurd bij hun besluit van 31 December 1934, G. nº. 272, per resto groot f 700.—; VIII. krachtens raadsbesluit van 18 December 1934, goedgekeurd bij hun besluit van 31 December 1934, G. nº. 273, per resto groot f 800.—; IX. krachtens raadsbesluit van 18 December 1934, goedgekeurd bij hun besluit van 13 Maart 1935, G. nº. 47, per resto groot f 5000.—; dat de objecten, betrokken bij de leeningen sub V en IX geheel aan de gemeente Heusden zijn overgegaan, terwijl de objecten, betrokken bij de leeningen sub I, II, III, IV, VI en VIII geheel aan de gemeente Drunen zijn overgegaan; dat van het restant der leening sub VII f 560.— betrekking heeft op een object (gemeentehuis), dat naar de gemeente Drunen is overgegaan en f 140.— op een object (brandbluschapparaten), waarvan 10 apparaten naar Drunen en 5 apparaten naar Heusden zijn overgegaan;

dat van deze besluiten de raad van Heusden bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat hij zich met de beslissingen van Gedeputeerde Staten niet kan vereenigen, aangezien hem deze niet billijk voorkomen; dat moet worden aangenomen, dat de wetgever den grondslag, als door Gedeputeerde Staten genomen voor de berekening van het aandeel, dat door Vlijmen en Drunen moet worden bijgedragen, niet heeft bedoeld, daar hij dit anders veel gemakkelijker in de wet had kunnen opnemen, door in artikel 2, tweede lid, eersten volzin, achter „alle bezittingen'' op te nemen: „met de daarop drukkende schulden'', waardoor geschillen hieromtrent zouden zijn voorkomen; dat het bij de huidige regeling des wetgevers bedoeling moet zijn geweest, dat bij de bepaling van het aandeel, dat door Vlijmen en Drunen moet worden bijgedragen in de uit overeenkomst van geldleening voortspruitende lasten en verplichtingen, ook rekening moet worden gehouden met de overige lusten en lasten, welke van de opgeheven gemeenten naar de onderscheidene gemeenten zijn overgegaan; dat de waarde der bezittingen en het zielental, welke van de opgeheven gemeenten Hedikhuizen en Oudheusden naar Vlijmen en Heusden, respectievelijk Drunen en Heusden zijn overgegaan, twee factoren zijn, die naar zijn meening den meest juisten grondslag vormen voor de bepaling van het aandeel, dat door elke gemeente in de rente en aflossing moet worden gedragen; dat ten gevolge van de beslissing van Gedeputeerde Staten, door de toevallige omstandigheid, dat de bij de grenswijziging aan Heusden toegewezen eigendommen het zwaarst zijn belast, de gemeente Heusden ook verreweg de meeste schuld krijgt toegewezen, niettegenstaande zij bij de grenswijziging de minste zielen en de minste bezittingen heeft gekregen; dat, volgens zijne schatting, de waarde van de bezittingen der voormalige gemeenten Hedikhuizen en Oudheusden op 1 Mei 1935 bedroeg respectievelijk f 132,266.68 en f 54,605.—; dat de schulden der voormalige gemeenten Hedikhuizen en Oudheusden op 1 Mei 1935 bedroegen respectievelijk f 65,866,68 en f 21,105.—; dat op 1 Mei 1935 het zielental der voormalige gemeente Hedikhuizen bedroeg: 1388, waarvan naar Vlijmen zijn overgegaan: 1021 en naar Heusden 367, en het zielental der voormalige gemeente Oudheusden bedroeg: 1105, waarvan zijn overgegaan naar Drunen: 939 en naar Heusden 166; dat de meerwaarde der bezittingen van de voormalige gemeenten Hedikhuizen en Oudheusden per inwoner respectievelijk bedroeg $\pm$ f 47.84 en $\pm$ f 30.32; dat van de meerwaarde der bezittingen der voormalige gemeente Hedikhuizen ad f 66,400.— behoort toe te komen aan Vlijmen: $1021 \times$ f 47.84 of f 48,843.— en aan Heusden $367 \times$ f 47.84 of f 17,557.—; en van de meerwaarde der bezittingen van de voormalige gemeente Oudheusden ad f 33,500.— behoort toe te komen aan Drunen $939 \times$ f 30.32 of f 28,467.— en aan Heusden $166 \times$ f 30.32 of f 5033.—; dat van de bezittingen der voormalige gemeente Hedikhuizen onbezwaard is toegewezen aan de gemeente Vlijmen (volgens schatting) f 81,133.— en van de bezittingen der voormalige gemeente Oudheusden onbezwaard is toegewezen aan de gemeente Drunen (volgens schatting) f 49,205.—; dat alzoo door de gemeente Vlijmen in de lasten en verplichtingen, voortspruitende uit de overeenkomst van geldleening der voormalige gemeente Hedikhuizen aan de gemeente Heusden behoort te worden vergoed een deel der uitgaven, uitgedrukt door de breuk $\frac{32290}{65866}$, en dat door de gemeente Drunen in de lasten en verplichtingen, voortspruitende uit de overeenkomsten van geldleening der voormalige gemeente Oudheusden aan de gemeente Heusden behoort te worden vergoed een deel der uitgaven, uitgedrukt door de breuk: $\frac{20738}{21105}$,

O. dat ingevolge artikel 2, 2e lid, der wet van 25 April 1935, S. 204, alle bezittingen van de gemeente Hedikhuizen en Oudheusden, gelegen in een der volgens artikel 1 af te scheiden gebieden, overgaan op de gemeenten, waaraan die gebieden worden toegevoegd en zulks eveneens geschiedt ten aanzien van uit wet of overeenkomst voortspruitende lasten, rechten en verplichtingen van de gemeenten Hedikhuizen en Oudheusden, echter met uitzondering van de overeenkomsten van geldleening, door de genoemde gemeenten aangegaan;

dat het 4de lid van dit artikel ten aanzien van de uit overeenkomst van geldleening voortspruitende lasten en verplichtingen der gemeenten Hedikhuizen en Oudheusden bepaalt, dat deze van 1 Mei 1935 af lasten en verplichtingen zijn van de gemeente Heusden, doch dat een door Gedeputeerde Staten vast te stellen deel der uit deze lasten en verplichtingen voor de gemeente Heusden voortspruitende uitgaven door elk der gemeenten Vlijmen en Drunen, aan de gemeente Heusden zal worden vergoed;

dat het beginsel, waarvan de wet is uitgegaan, met name, dat alle bezittingen, lasten, rechten en verplichtingen van de opgeheven gemeenten zonder meer ten bate of ten laste van de vergrote gemeenten komen, medebrengt, dat bij de vaststelling van de vergoedingen ingevolge het 4e lid slechts rekening kan worden gehouden met de objecten, ten behoeve waarvan de desbetreffende leeningen zijn aangegaan, naar gelang zij geheel of gedeeltelijk aan deze of gene gemeente zijn gekomen, zonder dat daarbij de overige lusten en lasten, zooals zij op de gemeenten Heusden, Vlijmen en Drunen zijn overgegaan, berekend naar de aantallen overgegane inwoners in aanmerking zijn te nemen;

dat het bestreden besluit mitsdien behoort te worden gehandhaafd;

Gezien de genoemde wet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz.

(A. B.)

---

14 *Januari* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Gemeentewet art. 248 j°. art. 244.)

Eene mededeeling van Ged. Staten, dat zij zich met een bij begrootingswijziging aan de nog niet goedgekeurde begrooting toegevoegden uitgaafpost niet kunnen vereenigen, kan niet als eene weigering van goedkeuring worden beschouwd, zoodat tegen eene zoodanige mededeeling geen beroep op de Kroon openstaat.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Finsterwolde tegen de bij schrijven van 3 September 1936, Letter K, 5e Afdeeling, door Gedeputeerde Staten van Groningen aan het bestuur der voormelde gemeente kenbaar gemaakte bezwaren tegen een bij begrootingswijziging van 20 Januari 1936 aan de nog niet goedgekeurde begrooting voor 1936 toegevoegden uitgaafpost;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 23 December 1936, n°. 509;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 12 Januari 1937, n°. 62, afd. B. B.;

O. dat de raad der gemeente Finsterwolde bij besluit van 20 Januari 1936 de nog niet goedgekeurde gemeentebegrooting voor het jaar 1936 heeft gewijzigd o.a. in dier voege, dat aan de uitgaven wordt toegevoegd een post ad f 25.— voor een bijdrage aan D. Hollander e. a. voor verharding van een laan;

dat Gedeputeerde Staten van Groningen bij schrijven van 3 September 1936, letter K, 5e afd., tegen deze uitgave bezwaar hebben gemaakt, op grond, dat de onderhavige laan slechts dient voor uitweg van enkele achtergelegen perceelen land en voor toegang naar een drietal arbeiderswoningen; dat, zooals in de door het gemeentebestuur verstrekte toelichting is vermeld, deze laan geen gemeente-eigendom is en het onderhoud berust bij particulieren; dat bij de verbetering of verharding van deze laan dan ook geen andere dan particuliere belangen betrokken zijn, zoodat een bijdrage uit de gemeentekas hun college in dit geval niet gemotiveerd voorkomt; dat een gemeente als Finsterwolde welke zonder extra-bijdragen uit het Werkloosheidssubsidiefonds geen sluitende begrooting kan krijgen, zich in elk geval van zulke uitgaven zal dienen te onthouden;

dat de raad der gemeente Finsterwolde ten deze bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat het hem voorkomt, dat met de verharding van de onderhavige laan, die onmiddellijk aansluit op den openbaren weg door het dorp en — voor zoover de bebouwing strekt — voor een ieder toegankelijk is, wel een algemeen gemeentebelang is gemoeid; dat, aangezien de aan deze laan wonende landarbeiders niet in staat zijn zelf de verharding te bekostigen, er zijns inziens voor de gemeente alle aanleiding bestaat om door het beschikbaar stellen van 10 m³ puin de verharding van de laan te helpen bevorderen;

O. dat het schrijven van Gedeputeerde Staten van 3 September 1936, letter K, 5e afd., niet inhoudt eene onthouding van goedkeuring aan het bovenvermelde raadsbesluit tot wijziging van de begrooting, doch slechts eene mededeeling, dat zij zich met den hierboven bedoelden post niet kunnen vereenigen;

dat deze mededeeling niet als eene weigering van goedkeuring kan worden beschouwd;

dat hier dan ook slechts van eene voorloopige mededeeling van Gedeputeerde Staten aan het gemeentebestuur sprake was ter bevordering van een zooveel mogelijk normalen gang van zaken in de gemeentehuishouding;

dat aldus artikel 244 der Gemeentewet geen toepassing kan vinden en, nu ook overigens geen wetsbepaling aan den raad beroep op Ons toekent, van eene mededeeling van Gedeputeerde Staten als de onderhavige, de appellant in zijn beroep niet kan worden ontvangen;

Gezien de Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

den appellant niet-ontvankelijk te verklaren in zijn beroep.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz.

(A. B.)

---

14 *Januari* 1937. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Wachtgeldbesluit art. 8.)

Vervallenverklaring van het wachtgeld op grond van deelname aan de van de N. S. N. A. P. uitgaande actie.

Niet is voorgeschreven, dat een besluit als het onderhavige moet inhouden, dat de machtiging van den Voorzitter van den Raad der Ministers is verleend; genoeg is, dat i. c. van het verleenen dier machtiging aan het Gerecht is gebleken.

Evenmin is voorgeschreven, dat den betr. wachtgelder een waarschuwing had moeten zijn geworden.

Voldoende is, dat éénmaal een feit van deelneming als bovengenoemd is geconstateerd.

Uitspraak in zake:

S. A., wonende te Amsterdam, klager voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. F. C. R. Drossaart Bentfort, advocaat, wonende te 's-Gravenhage,

tegen:

den Minister van Binnenlandsche Zaken, verweerder, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. W. de Koning referendaris, Hoofd der afdeeling Pensioenen en Wachtgelden van het Departement van Binnenlandsche Zaken, wonende te 's-Gravenhage.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde gemachtigden;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Minister van Binnenlandsche Zaken,

Gelet op artikel 8, derde lid, van het Koninklijk Besluit van 3 Augustus 1922 (Stbl. 479), zooals dat thans luidt, tot regeling van wachtgeld aan burgerlijke rijksambtenaren, juncto artikel 97*b* van het Algemeen Rijksambtenarenreglement;

O. dat S. A., gewezen ambtenaar bij het Rijkstucht- en Opvoedingswezen van het Departement van Justitie, blijkens artikelen, voorkomende in de Nederlandsche Nationaal-Socialist van 14 December 1935 en 8 Februari 1936, deelneemt aan de van de N. S. N. A. P. (met de letters N. S. N. A. P. is ten deze kennelijk bedoeld: de Nationaal-Socialistische Nederlandsche Arbeiders Partij) uitgaande actie;

bij besluit van 29 Juni 1936 heeft goedgevonden te verklaren, dat het wachtgeld van S. A. voornoemd met ingang van 1 Juli 1936 vervalt;

O. dat bedoelde Minister bij Besluit van 23 September 1936 — beschikkende op het bezwaarschrift van S. A., gewezen ambtenaar bij het Rijkstucht- en Opvoedingswezen van het Departement van Justitie, tegen vorenbedoelde beschikking van 29 Juni 1936, en gelet op het advies, d.d. 15 September 1936, van de Commissie, bedoeld in artikel 12 van het Koninklijk Besluit van 3 Augustus 1922 (Stbl. 479), zooals dat thans luidt — heeft goedgevonden het bezwaar ongegrond te verklaren, zulks uit overweging, dat met de tot de meening der Commissie — dat de beslissing moet worden gehandhaafd — leidende gedachte kan worden ingestemd;

O. dat klager van deze beslissing tijdig is gekomen in beroep en bij klaagschrift op de daarbij aangevoerde gronden verzoekt de beslissing van den Minister van Binnenlandsche Zaken d.d. 29 Juni 1936, j°. de beschikking van 23 September 1936 te vernietigen;

In rechte:

O. dat klagers voornaamste bezwaar tegen de onderwerpelijke beschikking hierop neerkomt, dat daaruit niet zou zijn op te maken of ten deze de voorgeschreven machtiging van den Voorzitter van den Ministerraad zou zijn verleend;

O. dat, al moge niet uitdrukkelijk zijn voorgeschreven, dat een besluit, als het onderhavige, moet inhouden, dat die machtiging is verleend, het naar het inzicht van dezen Raad gewenscht is te achten, dat uit een dergelijk besluit blijkt, dat bedoelde machtiging is verleend; dat echter, gelet op den inhoud der gedingstukken, geacht moet worden vast te staan, dat in casu de Voorzitter van den Ministerraad die machtiging heeft gegeven en wel op 24 Juni 1936, zoodat deze grief moet worden verworpen;

O. dat klager voorts nog aanvoert, dat bij niet zou zijn gewaarschuwd om zijn medewerking niet aan de N. S. N. A. P. te verleenen en hij geen lid van die organisatie meer is, doch deze betoogen falen, omdat noch het vigeerende Wachtgeldbesluit der burgelijke rijksambtenaren, noch het Algemeen Rijksambtenarenreglement een bepaling bevat, die inhoudt, dat, alvorens tot de toepassing van artikel 8, lid 3, van eerstgenoemd Besluit of van artikel 97*b* van voornoemd reglement kan worden overgegaan, de betrokkenen moeten worden gewaarschuwd, terwijl evenmin uit eenigerlei wetsbepaling is op te maken, dat de Overheid, indien eenmaal een feit geconstateerd is, aanleiding gevend tot toepassing van evenbedoelde artikelen — te weten in casu het deelnemen aan de van de N. S. N. A. P. uitgaande actie — zou moeten aantoonen, dat met de ontoelaatbaar geoordeelde handelingen wordt voortgegaan;

O. dat tenslotte geen algemeen verbindend voorschrift kan worden aangewezen, waarmede het bestreden besluit feitelijk of rechtens zou strijden, staande het immers ter vrije beoordeeling van de Minister van Binnenlandsche Zaken om in het onderhavige geval te bepalen, of hij klagers wachtgeld vervallen zou verklaren, terwijl evenmin door klager is beweerd of dezen Raad is gebleken, dat voornoemde Minister van zijn bevoegdheid om klagers wachtgeld vervallen te verklaren kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. dat klagers beroep derhalve ongegrond moet worden verklaard;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Verklaart het beroep ongegrond.—

(A. B.)

---

18 *Januari* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Geldschieterswet art. 2.)

Daargelaten of, nu hier sprake is van ter beschikking stellen van geldswaarden met verplichting tot teruggave van geldsommen, voor de beoordeeling van het „gelijke of grootere" van art. 2, 1e lid, 2en zin der Geldschieterswet een „gebonden" gulden van de geldswaarden wel zon-

der meer met een „vrijen" gulden van de geldsommen gelijk mag worden gesteld, moet met het Hof worden aangenomen, dat onder terug te geven geldsommen zijn te verstaan alle betalingen, waartoe tegenover de ter beschikkingstelling van de geldswaarde de verplichting wordt opgelegd.

Nu feitelijk is beslist, dat de opgelegde betalingen uitkomen op een hooger bedrag dan het nominale bedrag van de ter beschikking gestelde geldswaarden, moeten de transacties van req.'s vennootschap geacht worden te vallen onder art. 2, lid 1, 2en zin der Geldschieterswet.

[Aldus ook Adv.-Gen. van Lier, die nog opmerkt, dat het Hof ten onrechte heeft vermeend, dat de korting op den 20sten termijn, overeenkomende met 0.2 % van het geleende bedrag, bij de beslissing of de voorschotnemer verplicht is een gelijke of grootere geldsom of geldswaarde dan het geleende terug te geven, kan worden verwaarloosd.]

Op het beroep van F. W. H. E., Presidentcommissaris der N. V. Mij. Eendracht te Arnhem, requirant van cassatie tegen een arrest van het Gerechtshof te Arnhem van 22 Oct. 1936, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een vonnis van de Rechtbank te Arnhem van 19 Mei 1936, requirant ter zake van: „anders dan krachtens een ingevolge de Geldschieterswet vereischte toelating het bedrijf van geldschieter uitoefenen", met aanhaling van de artt. 1, 2, 46 der Geldschieterswet, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot een geldboete van één gulden en een vervangende hechtenis van één dag; (Gepleit door Mr. J. W. F. Donath.)

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

Met vernietiging van het in eersten aanleg gewezen vonnis verklaarde het Gerechtshof te Arnhem bewezen, dat requirant „te Arnhem gedurende het tijdvak gelegen tusschen 15 October 1935 en 15 April 1936, als President-Commissaris tevens waarnemend Directeur van de N. V. De Maatschappij „De Eendracht" Arnhem," gevestigd te Arnhem, zonder daartoe krachtens een ingevolge de Geldschieterswet vereischte toelating en terwijl zulks voor de afwikkeling van de loopende zaken van dat bedrijf niet noodzakelijk was, het bedrijf van geldschieter heeft uitgeoefend, door alstoen aldaar op verschillende tijdstippen in zijn voormelde hoedanigheid, met het oogmerk om winst te behalen, geldswaarden uitsluitend minder dan f 500 bedragend, in den vorm van spaarzegels ter beschikking te stellen van verschillende personen, die zich verplichtten, gelijke of grootere geldsommen of geldswaarden aan die N. V. terug te geven, hebbende hij, verdachte, dit beroep of bedrijf aldus uitgeoefend:

Personen, die zich voor hun huishouding een of meer huishoudelijke artikelen of kleedingstukken wenschten aan te schaffen en zich tot het verkrijgen van een voorschot daartoe wendden tot bovengenoemde N. V., ontvingen van dezelve een voorschot in spaarzegels, vertegenwoordigende een waarde in geld tot een maximum van f 50, waartegenover zij zich verplichtten tot het navolgende:

a. storting van een bedrag in geld, varieerende van 5 % tot 10 % van de waarde van het totale voorschot als cautie voor de stipte nakoming hunner verplichtingen tegenover die N. V., van welke cautie de restitutie in spaarzegels werd uitgekeerd;

b. aanzuivering van het voorschot in 20 achtereenvolgende wekelijksche termijnen, waarvan 19 termijnen tot een gelijk bedrag en den twintigsten termijn met aftrek van 4 % korting op het bedrag van dien termijn in geld;

c. voldoening voor elken termijn van 5 % van het vervallen bedrag als loon van den incasseerder;

d. betaling van een bedrag van ten hoogste 2 % van het totale bedrag van het voorschot voor afsluitprovisie."

Met toepassing enz.

Tegen deze beslissing wordt opgekomen met het middel:

„S., althans v. t. van artt. 1, 2 en 46 der Geldschieterswet en de artt. 350, 351, 352, 415 en 425 Sv., door te beslissen dat het bedrijf der N. V. de Maatschappij de Eendracht te Arnhem een geldschietersbank in den zin der wet zou zijn op grond dat de voorschotnemers zich zouden verplichten gelijke of grootere geldsommen terug te geven, omdat de verplichte terugbetaling van een fractioneel minder bedrag nog niet gezegd kan worden niet een gelijke geldswaarde in den zin der wet te zijn, subsidiair omdat de afsluitprovisie en het loon van den incasseerder in ieder geval ieder op zich zelf de terug te geven geldsommen of geldswaarden tot 100 % en meer van de ter beschikking gestelde waarden zou doen stijgen en omdat door het vorderen van een cautie de geldnemer met een grooter geldsbedrag zou worden belast dan hij op aanvrage ontvangen heeft."

Nadat bij arrest van den H. R. van 12 Juni 1935 W. 12954 N. J. 1935, 1492 was beslist, dat op het bedrijf van de N. V. de Eendracht de bepalingen van de Geldschieterswet toepasselijk waren, heeft de Vennootschap wijziging gebracht in haar bedrijf en zij, die voorschotten van de Eendracht bekomen, zijn thans gehouden tot de verplichtingen omschreven in hetgeen boven in het bewezenverklaarde onder *a*, *b*, *c* en *d* is vermeld. Requirant meent, dat door de getroffen regeling de Geldschieterswet niet op de N. V. van toepassing is, daar ingevolge art. 2 lid 1 der Geldschieterswet onder uitleenen van geldsommen begrepen wordt het onmiddellijk of middellijk ter beschikking stellen van geldsommen of geldswaarden aan personen, die zich verplichtten gelijke of grootere geldsommen of geldswaarden terug te geven. Dit zou volgens requirant bij de Eendracht niet het geval zijn, omdat de voorschotnemers de laatste wekelijksche termijn niet geheel behoeven aan te zuiveren, en hun daarop 4 % korting is verleend.

Bij de behandeling voor het Hof is namens requirant aangevoerd: dat geen toelating, ingevolge de Geldschieterswet vereischt is, omdat zijn bedrijf geen geldschietbank is, in den zin der wet; dat immers de voorschotnemers zich niet verplichten gelijke of grootere geldsommen of geldswaarden terug te geven,

— in welk geval alleen volgens art. 2 lid 1 in fine van genoemde wet het ter beschikking stellen van geldswaarden onder het uitleenen van geldsommen wordt begrepen — nu den voorschotnemer op den 20sten terug te betalen gelijken termijn 4 % wordt gekort, zoodat hij per geleende f 100 20 cents minder behoeft terug te betalen.

Het Hof heeft dit verweer niet juist geoordeeld en overwogen:

dat deze bestrijding echter niet opgaat omdat, waar een bedrag van 4 % op den 20sten termijn, overeenkomende met 0.2 % van de geheele geleende geldswaarde, een te verwaarloozen fractie daarvan uitmaakt, de verplichte terugbetaling van dat fractioneel mindere bedrag nog niet gezegd kan worden niet een gelijke geldswaarde te zijn in den zin der wet, en ware het anders, zoowel de afsluitprovisie van 2 % als het loon van den incasseerder ad 5 % in ieder geval ieder op zich zelf de terug te geven geldsommen of geldswaarden tot 100 % en meer van de ter beschikking gestelde waarden doet stijgen, waaraan niet afdoet of, gelijk namens verdachte is aangevoerd, dat incasseerderloon niet aan de Naamlooze Vennootschap ten goede komt, en zelfs niet geïnd wordt als de termijn ten kantore der Naamlooze Vennootschap wordt betaald, omdat de verplichting tot betaling daarvan toch tegenover de Naamlooze Vennootschap is aangegaan en die verplichting intakt blijft, ook al wordt ze onder bepaalde omstandigheden niet opgevorderd.

En tenslotte, omdat boven de terugbetaling van gezegde 99.8 % van de ter beschikking gestelde waarden, nog betaling van een cautie wordt gevorderd van 5 tot 10 % van de hoofdsom, welke wel is waar in spaarzegels wordt gerestitueerd, maar door welke restitutie toch niet wordt ongedaan gemaakt dat de geldnemer met een grooter geldsbedrag wordt belast dan hij op aanvrage ontvangen heeft, al geniet hij voor dat meerdere ook een zekere tegenwaarde.

Feitelijk staat vast, dat op den 20sten termijn 4 % gekort mag worden overeenkomende met 0.2 % van het geleende bedrag. Ik kan mij niet vereenigen met 's Hofs opvatting, dat deze fractie verwaarloosd zou mogen worden bij de beslissing of de voorschotnemer verplicht is een gelijke of grootere geldsom of geldswaarde dan het geleende terug te geven. Indien vaststaat dat een korting is toegestaan, behoort daarmede rekening te worden gehouden.

Het Hof heeft intusschen nog op andere gronden het verweer verworpen, en n.l. in aanmerking genomen, dat de voorschotnemer verplicht is ook 2 % afsluitprovisie te betalen en 5 % incassoloon, en een cautie ad 10 % heeft te storten. Wat de afsluitprovisie betreft, (informatiekosten) volgens art. 32 der Wet is het geoorloofd deze kosten in rekening te brengen. Over het stellen van een cautie spreekt de Geldschieterswet niet, maar uit de geschiedenis der totstandkoming der Wet blijkt, dat tegen het vorderen van een cautie geen wettelijk bezwaar bestaat; ik verwijs naar het op de de Eendracht betrekking hebbende Koninklijk besluit van 19 Juni 1935, S. 353.

Behalve deze beide punten heeft het Hof in aanmerking genomen, dat de voorschotnemer voor incassokosten 5 % heeft te betalen. Dit zijn inderdaad geen kosten, welke als zoodanig in rekening mogen worden gebracht (zie art. 32). De verplichting van den voorschotnemer komt dus hierop neer, dat hij van het hem uitgeleende bedrag 0.2 % mag korten, maar daarentegen als „incassokosten" 5 % van het bedrag heeft te voldoen, zoodat hij inderdaad 104.8 % heeft terug te betalen, derhalve een grootere geldsom dan die hij in voorschot ontving.

Namens requirant is aangevoerd, dat dit incassoloon niet aan de N. V. ten goede komt, maar deze tegenwerping is niet van beteekenis, daar de voorschotnemer zich verplicht jegens de N. V. die 5 % te betalen en die dus aan de N. V. schuldig is, terwijl het niet ter zake dienende is of de N. V. ter zake van het incasseeren weer derden heeft te voldoen.

Terwijl ik mij alzoo niet met alle gronden, welke in het arrest zijn vermeld, kan vereenigen, acht ik de door het Hof gegeven uitspraak toch juist, daar tengevolge van de verplichting tot het betalen van incassokosten op het bedrijf van de Eendracht — zooals deze thans werkt — de Geldschieterswet van toepassing is, en voor dit bedrijf dus een toelating vereischt is.

Mijn conclusie strekt mitsdien tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi en luidende: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden arrest ten laste van requirant, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, overeenkomstig de dagvaarding is bewezen verklaard, dat hij „te Arnhem gedurende enz. (zie conclusie);

dat het Hof daarbij nog heeft overwogen:

„dat door en namens verdachte is aangevoerd, dat geen toelating, ingevolge de Geldschieterswet, vereischt is, omdat zijn bedrijf geen geldschietbank is, in den zin der wet; dat immers de voorschotnemers zich niet verplichten gelijke of grootere geldsommen of geldswaarden terug te geven, in welk geval alleen volgens art. 2 lid 1 in fine van genoemde wet het ter beschikking stellen van geldswaarden onder het uitleenen van geldsommen wordt begrepen — nu den voorschotnemer op den 20sten terug te betalen gelijken termijn 4 % wordt gekort, zoodat hij per geleende f 100 20 cents minder behoeft terug te betalen;

dat deze bestrijding echter enz. (zie conclusie);

O. ten aanzien van het voorgestelde middel van cassatie:

dat — daargelaten, of, nu hier sprake is van ter beschikking stellen van geldswaarden met verplichting tot teruggave van geldsommen, voor de beoordeeling van het „gelijke of grootere" van art. 2, eerste lid, tweeden zin der Geldschieterswet een „gebonden" gulden van de geldswaarden wel zonder meer met een „vrijen" gulden van de geldsommen

gelijk mag worden gesteld — met het Hof moet worden aangenomen, dat onder terug te geven geldsommen zijn te verstaan alle betalingen, waartoe tegenover de terbeschikkingstelling van de geldswaarde de verplichting wordt opgelegd;

dat immers een andere opvatting, als namens requirant verdedigd, hierop zou neerkomen, dat van de evenbedoelde betalingen als teruggave slechts zou kunnen gelden hetgeen bij de overeenkomst als terugbetaling van het ter beschikking gestelde is aangeduid, en dus, indien maar die als terugbetaling gequalificeerde geldsom zou vallen beneden het ter beschikking gestelde bedrag, de toepasselijkheid van art. 2, eerste lid, tweeden zin voornoemd zou zijn uitgesloten, welke betalingen daarnevens, mits slechts met een anderen naam getooid, ook mochten zijn opgelegd;

dat echter niet aannemelijk is te achten, dat de toepasselijkheid in voornoemde door den wetgever als dwingend bedoelde wetsbepaling zoo zeer in het believen van partijen zou zijn gesteld;

dat op grond van het vorenstaande, nu feitelijk is beslist, dat de opgelegde betalingen uitkomen op een hooger bedrag dan het nominale bedrag van de ter beschikking gestelde geldswaarden, de transacties van requirants vennootschap moeten geacht worden te vallen onder de omschrijving van art. 2 ,eerste lid, tweeden zin der Geldschieterswet, en dus het voorgestelde middel faalt;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

21 *Januari* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Motor- en Rijwielwet art. 25.)

Nu het Hof heeft vastgesteld, dat de chauffeur van eischeres in strijd met art. 5 lid 1 Regl. voor het motorrijtuig den doorgang niet heeft vrijgelaten, heeft die chauffeur schuld, tenzij het door eischeres gedaan beroep op overmacht zoude opgaan.

Het beroep op overmacht is door het Hof op juiste gronden verworpen.

Het Hof heeft iedere schuld van verweerder aan de aanrijding verworpen, op welke behoorlijk met redenen omkleede beslissing steunt 's Hofs eindoordeel, dat de alleen-schuld van den chauffeur van eischeres is gebleken.

De N. V. Westlandsche Stoomtramweg Maatschappij, gevestigd te Loosduinen, gemeente 's-Gravenhage, eischeres tot cassatie van een op 20 Februari 1936 door het Gerechtshof te 's-Gravenhage tusschen partijen gewezen arrest, advocaat Mr. J. K. Schellenbach,

tegen:

Jacobus Goedendorp, wonende te Rijswijk, (Z.H.) verweerder in cassatie, advocaat Mr. P. Wessels.

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger.

Post alia:

De drie middelen luiden:

I. „S. of v. t. van artt. 1401, 1402 en 1403 B. W. en van artikel 48 Rv., doordat het Hof, na feitelijk te hebben vastgesteld, dat „eischer (thans verweerder in cassatie) de schuld der aanrijding aan den chauffeur van gedaagde wijtend, van gedaagde (thans eischeresse in cassatie) vergoeding heeft gevorderd van de door hem door dit ongeval geleden schade, bewerend dat de autobus hem niet voldoende ruimte heeft gelaten om door te kunnen rijden, terwijl gedaagde dit heeft ontkend";

na te hebben overwogen:

1. dat uit de verklaringen der in het arrest genoemde getuigen moet worden afgeleid, dat „de autobus, toen zij den hoek omsloeg en geïntimeerde (thans verweerder) rechts van zich had, geen voldoende ruimte aan geïntimeerde heeft gelaten om te passeeren";

2. dat de Rechtbank op grond van de door haar in het vonnis genoemde getuigenverklaringen terecht beslist heeft, „dat het onaannemelijk is, dat geïntimeerde tegen de autobus zou zijn aangereden";

heeft beslist, „dat hieruit volgt, dat ook de vierde grief, te weten, dat de Rechtbank heeft aangenomen, dat derhalve de schuld van de aanrijding is gelegen bij den bestuurder van de autobus, als onjuist moet worden verworpen",

ten onrechte, daar uitsluitend uit de twee sub 1 en 2 vermelde feiten nimmer volgen kan, dat de schuld van de aanrijding was gelegen bij den bestuurder van de autobus."

II. „S. of v. t. van artt. 1401, 1402, 1403, 1902, 1903 en 1932 B. W., 48, 59, 103, 199, 20 en 353 Rv., 1, 2 en 25 Motor- en Rijwielwet, 5, 24 en 73 lid 2 Motor- en Rijwielreglement, doordat het Hof —, ten aanzien van eischeresse's beroep op overmacht, omdat „uit de getuigenverhooren zou zijn gebleken dat de chauffeur in de onmogelijkheid heeft verkeerd den geïntimeerde eerder waar te nemen" en ten aanzien van haar subsidiair gedaan aanbod van getuigenbewijs dezer onmogelijkheid —, heeft beslist: „dat ook dit verweer appellante niet kan baten, omdat ook al zou dit zijn gebleken, daaruit nog geen overmacht voor den chauffeur zoude voortvloeien, omdat hij zonder behoorlijk overzicht van den weg en zonder zich op andere wijze te vergewissen of de weg voor hem vrij was, niet had mogen doorrijden";

„dat hieruit volgt, dat het door appellante subsidiair gedaan aanbod van getuigenbewijs dezer onmogelijkheid als niet ter zake dienend moet worden voorbijgegaan"; ten onrechte, daar, indien inderdaad de chauffeur in de onmogelijkheid heeft verkeerd den verweerder eerder waar te nemen, het pretense niet voldoende ruimte laten om te passeeren en de schade te wijten zijn geweest aan overmacht en de chauffeur bij deze onmogelijkheid heeft mogen doorrijden, zoodat

1. het Hof niet had mogen achterwege laten het onderzoek of deze onmogelijkheid uit de getuigenverhooren was gebleken;

2. het Hof, indien naar zijn oordeel deze onmogelijkheid uit de getuigenverhooren niet kon blijken, eischeresse's subsidiair gedaan aanbod van getuigenbewijs dezer onmogelijkheid niet als niet ter zake dienend had mogen voorbijgaan."

III. „Verzuim der vormen, op straffe van

nietigheid voorgeschreven in artt. 162 Grondwet, 20 R. O. en 59 Rv., althans s. of v. t. van deze artt., van artt. 1401, 1402 en 1403 B. W. en van art. 48 Rv., doordat het Hof ten aanzien van de door eischeressè aan zijn oordeel onderworpen vraag „of indien er al eenige schuld aan de zijde van haar chauffeur zou kunnen worden geconstateerd, er niet aanleiding bestaat om een gedeelde aansprakelijkheid aan te nemen",

heeft beslist, „dat het Hof deze vraag ontkennend beantwoordt, zijnde de alleenschuld van bedoelden chauffeur gebleken" —,

en vervolgens het beroepen vonnis heeft bekrachtigd, ten onrechte, daar het arrest niet de gronden inhoudt waarop het rust en inzonderheid niet de gronden bevat der beslissing, dat de alleenschuld van den chauffeur is gebleken, terwijl —, wanneer het Hof bij deze laatste beslissing mocht bedoeld hebben te verwijzen naar zijne vroegere verwerping van eischeresse's grief, „dat de Rechtbank heeft aangenomen, dat derhalve de schuld van de aanrijding is gelegen bij den bestuurder van den autobus" —, het heeft voorbijgezien, dat de eventueele schuld van dien bestuurder de medeschuld van den verweerder geenszins uitsluit."

Het eerste middel beoogt, blijkens de toelichting bij pleidooi, te betoogen, dat het feit, dat eischeresse's chauffeur aan het van rechts komende motorrijwiel geen voldoende ruimte heeft gelaten, diens schuld niet medebrengt, omdat de mogelijkheid niet is uitgesloten, dat de plaatselijke gesteldheid zoodanig is, dat de chauffeur niet anders kon draaien, dan hij gedaan heeft en derhalve het inbeslag nemen van een groot deel van de Wilhelminastraat als noodzakelijk moest worden beschouwd en niet als een handeling, waaruit de schuld van den chauffeur zonder meer blijkt. Aangezien uit de onder 1 aangehaalde overweging van het arrest echter volgt, dat eischeresse's chauffeur zich heeft schuldig gemaakt aan overtreding van art. 5 van het Motor- en Rijwielreglement, voorschrijvende, dat aan het van rechts komend verkeer voorrang moet worden gelaten, vloeide daaruit, overeenkomstig Uw arrest van 17 Juni 1932, W. 12486, N. J. 1932, 1297, voort de schuld van dien chauffeur, behoudens het geval van overmacht, waaromtrent voor zooverre daarop door eischeresse beroep werd gedaan, ook blijkens den inhoud van het tweede middel, door het Hof eene uitdrukkelijke beslissing is gegeven. Dit middel komt mij derhalve ongegrond voor.

Het tweede middel keert zich tegen 's Hofs verwerping van het gedaan beroep op overmacht, bestaande in de door eischeresse beweerde onmogelijkheid voor den chauffeur om den verweerder eerder waar te nemen, en tegen het voorbijgaan van het bewijsaanbod dienaangaande. Ten onrechte, naar het mij voorkomt, aangezien het Hof m. i. op de aangevoerde gronden met juistheid heeft beslist, dat uit de gestelde onmogelijkheid van waarneming geen overmacht zoude voortvloeien, waaruit vanzelf volgt, dat het aangeboden bewijs niet ter zake dienende kon worden geacht. Ook al zoude, gelijk door den geachten pleiter voor eischeresse werd opgemerkt, de gestelde onmogelijkheid voor den chauffeur om den verweerder eerder waar te nemen insluiten de overigens weinig aannemelijke stelling, dat het den chauffeur evenzeer onmogelijk was, zich te vergewissen, of de weg voor hem vrij was, dan zoude ook dit zeker in het algemeen en behoudens zeer bijzondere omstandigheden, (v.g. hiervoor H. R. 12 December 1935, 1936 N°. 92) waaromtrent ten dezen niets is gesteld noch gebleken, doorrijden niet kunnen wettigen. In verband met het aangehaalde art. 73 lid 2 Motor- en Rijwielreglement moge ik, voor wat dit laatste betreft, nog verwijzen naar Uw arrest van 2 Mei 1932 W. 12518, N. J. 1932, 998, waaruit blijkt, dat de bevrijdende omstandigheid, in gemelde bepaling vervat, nooit betrekking kan hebben op eene voor de mogelijkheid van waarneming bijzonder ongunstige positie van den bestuurder zelf.

Het derde middel acht ik eveneens ongegrond, daar uit de overwegingen van het bestreden arrest duidelijk volgt, dat het Hof de alleen-schuld van eischeresse's chauffeur niet slechts heeft aangenomen op de gronden, waarop diens schuld bewezen is verklaard, doch mede omdat de Rechtbank op grond van de in haar vonnis genoemde getuigenverklaringen, naar 's Hofs oordeel, terecht besliste, dat het onaannemelijk is, dat verweerder tegen eischeresse's autobus zoude zijn aangereden, zijnde deze bewering, voor zoover uit het bestreden arrest blijkt, de eenige grond, waarop eischeresse de medeschuld van verweerder heeft volgehouden en wordende ook zelfs bij dit middel niet gesteld, dat het Hof eenige weer van eischeresse tot cassatie onbesproken zoude hebben gelaten.

Op vorenstaande gronden concludeer ik tot verwerping van het beroep met veroordeeling van eischeresse tot cassatie in de daarop gevallen kosten.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat uit het bestreden arrest blijkt:

dat op 2 Augustus 1932 ongeveer ter plaatse waar te Loosduinen de Ockenburgstraat uitkomt op de Wilhelminastraat, een botsing heeft plaats gehad tusschen een autobus van de Westlandsche, bestuurd door een chauffeur in haar dienst, welke autobus van uit de Ockenburgstraat de Wilhelminastraat indraaide in de richting naar Monster en een door Goedendorp bestuurd motorrijwiel, dat kwam uit de richting van Monster, alsmede dat deze op het oogenblik der aanrijding en kort daarvoor bedoelde autobus aan zijn linkerkant had;

dat Goedendorp de schuld der aanrijding aan den chauffeur van de Westlandsche wijtend, van haar vergoeding heeft gevorderd van de door hem door dit ongeval geleden schade, bewerend dat de autobus hem niet voldoende ruimte heeft gelaten om door te kunnen rijden, terwijl de Westlandsche dit heeft ontkend;

dat de Rechtbank te 's-Gravenhage na gehouden getuigenverhooren bij vonnis van 25 Juni 1935 aan Goedendorp zijn vordering heeft toegewezen;

O. dat op het beroep van de Westlandsche het Hof bij het bestreden arrest dit vonnis heeft bekrachtigd, na onder meer te hebben overwogen:

dat appellante als eerste grief heeft aangevoerd, dat de Rechtbank, zonder motiveering

waarom, heeft aangenomen dat de autobus, toen zij den hoek omsloeg en geïntimeerde rechts van zich had, geen voldoende ruimte aan geïntimeerde heeft gelaten om te passeeren;

dat deze grief feitelijk onjuist is, hebbende de Rechtbank dit beslist, zooals zij heeft overwogen, op grond van de verklaringen der getuigen Franken, A. B. en B. A. Wessels, terwijl het Hof met de Rechtbank van oordeel is, dat zulks uit deze verklaringen moet worden afgeleid;

dat appellantes tweede grief: dat de Rechtbank de ruimte niet voldoende geacht heeft voor het passeeren van geïntimeerde, door het bovenstaande tevens is weerlegd;

dat de derde grief is gericht tegen de beslissing van de Rechtbank, dat het onaannemelijk is dat geïntimeerde tegen de autobus zou zijn aangereden;

dat ook deze grief is ongegrond, hebbende de Rechtbank dit terecht beslist op grond van de door haar in het vonnis genoemde getuigenverklaringen;

dat hieruit volgt, dat ook de vierde grief, te weten, dat de Rechtbank (ten onrechte? *Red.*) heeft aangenomen dat derhalve de schuld van de aanrijding is gelegen bij den bestuurder van de autobus, als onjuist moet worden verworpen;

dat appellante als vijfde grief heeft gesteld een nieuwe weer en wel een beroep op overmacht, omdat uit de getuigenverhooren zou zijn gebleken dat de chauffeur in de onmogelijkheid heeft verkeerd den geïntimeerde eerder waar te nemen;

dat ook dit verweer appellante niet kan baten, omdat ook al zou dit zijn gebleken, daaruit nog geen overmacht voor den chauffeur zoude voortvloeien, omdat hij zonder behoorlijk overzicht van den weg en zonder zich op andere wijze te vergewissen of de weg voor hem vrij was, niet had mogen doorrijden;

dat hieruit volgt dat het door appellante subsidiair gedaan aanbod van getuigenbewijs dezer onmogelijkheid, als niet ter zake dienend, moet worden voorbijgegaan;

dat appellante ten slotte nog aan het oordeel van het Hof heeft onderworpen de vraag of indien er al eenige schuld aan de zijde van haar chauffeur zou kunnen worden geconstateerd, er niet aanleiding bestaat om een gedeelde aansprakelijkheid aan te nemen;

dat het Hof deze vraag ontkennend beantwoordt, zijnde de alleenschuld van bedoelden chauffeur gebleken;

O. dat de Westlandsche tegen dit arrest als middelen van cassatie heeft aangevoerd: zie concl. Adv.-Gen.;

O. omtrent het eerste middel:

dat het Hof als bewezen heeft aangenomen, dat, toen de autobus den hoek omsloeg en Goedendorp rechts van zich had, de chauffeur van de bus niet, gelijk art. 5 lid 1 van het Motor- en Rijwielreglement voorschrijft, den doorgang heeft vrijgelaten, hetgeen geleid heeft tot de aanrijding;

dat hieruit volgt, dat die chauffeur schuld heeft aan de aanrijding, tenzij het door de Westlandsche op overmacht gedaan beroep zou opgaan;

dat dus het eerste middel faalt;

O. dat het tweede middel er over klaagt, dat het Hof het beroep op overmacht heeft verworpen;

dat het Hof echter met juistheid heeft beslist, dat, ook al zou de chauffeur van de bus tengevolge van de plaatselijke gesteldheid op het kruispunt in de onmogelijkheid hebben verkeerd om Goedendorp waar te nemen, voordat de aanrijding plaats vond, dit nog niet overmacht voor dien ter plaatse bekenden chauffeur zou opleveren, omdat deze bij het nemen van een niet overzichtelijken bocht naar rechts niet aldus mag rijden, dat de door hem bestuurde bus voor van rechts komend verkeer geen ruimte laat, zonder dat hij zich heeft vergewist, of er al dan niet verkeer van die zijde te verwachten is;

O. dat het derde middel feitelijken grondslag mist, daar het Hof bij de behandeling van de tweede en derde der door de Westlandsche in hooger beroep aangevoerde grieven iedere schuld van Goedendorp aan de aanrijding heeft verworpen en op deze behoorlijk met redenen omkleede beslissing steunt 's Hofs eindoordeel, dat de alleenschuld van den chauffeur van de bus is gebleken;

dat mitsdien geen der middelen tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep. (Salaris f 300, *Red.*).

(N. J.)

---

25 *Januari* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Sr. art. 328*bis*, Ambtenarenwet 1929 art. 125.)

Niet is in te zien, hoe eene regeling van het candidaat-deurwaarderschap in strijd zou kunnen zijn met art. 125 der Ambtenarenwet, daar in dit artikel niets voorkomt, dat hetzij uitdrukkelijk, hetzij stilzwijgend zulk eene regeling verbiedt.

Het bedriegelijke van req.'s handeling ligt in de bewezenverklaring zelf, terwijl req. heeft erkend, dat hij het bewuste bord bij de voordeur had laten aanbrengen om het publiek op zijn rechtskundig bureau opmerkzaam te maken, zulks hoewel hem toen bekend was art. 4 van het Deurwaardersreglement en hij het daar bedoelde examen niet had gedaan.

Terecht overwoog het Hof, dat de mogelijkheid van eenig nadeel voor verd.'s concurrenten hierin bestaat, dat hulpzoekenden in rechtszaken, afgaande op den titel „cd. deurwaarder" zich eerder tot verd. zouden wenden dan tot anderen, die zonder deze vermelding een „rechtskundig bureau" houden.

Op het beroep van P. A. B., adviseur, te Amsterdam, requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen arrest van het Gerechtshof te Amsterdam van 29 Sept. 1936, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van eene door de Rechtbank te Amsterdam op 9 December 1935 na verzet gedane uitspraak en van het door den Politierechter bij die Rechtbank op 19 Augustus 1935 bij verstek gewezen mondeling vonnis, requirant ter zake van „oneerlijke mededinging", met aanhaling van de artt. 328 *bis* en 23 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van tien gulden en tien dagen vervangende hechtenis;

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gezien de insinuatie, namens den Procureur-Generaal aan den requirant beteekend, ter kennisgeving van den dag, voor de behandeling dezer zaak bepaald;

Gelet op eene door den requirant ingediende schriftuur, waarbij is gesteld;

dat het Gerechtshof ten onrechte heeft beslist, althans aangenomen, dat de bepaling voorkomende in den Algemeenen Maatregel van Bestuur, waarbij aan hen, die hebben voldaan aan het in dat art. bedoelde examen, daardoor de hoedanigheid van candidaat-deurwaarder verkrijgen, steunt op de Wet en derhalve bindende kracht zoude bezitten;

dat immers bij art. 125 Ambtenarenwet (Wet van 12 December 1929 S. n°. 530) wordt bepaald, dat voor zoover die onderwerpen niet reeds bij of krachtens de wet zijn geregeld, voor ambtenaren, door of vanwege het Rijk aangesteld, bij of krachtens algemeenen maatregel van bestuur voorschriften vastgesteld worden betreffende:

a. aanstelling;
b. schorsing;
c. ontslag;
d. bezoldiging;
e. wachtgeld;
f. diensttijden;
g. verlof en vacantie en aanspraken in geval van ziekte;
h. overige rechten en verplichtingen der ambtenaren;
i. disciplinaire straffen;
j. administratieve instanties als bedoeld enz.
k. de wijze waarop aan vereenigingen van ambtenaren enz.

dat de toekenning van de hoedanigheid van candidaat deurwaarder niet steunt op het art. 125 Ambtenarenwet, vermits de toekenning van die hoedanigheid niets te maken heeft met de voorwaarden waaraan iemand, die voor eene deurwaardersbenoeming in aanmerking wenscht te komen, heeft te voldoen;

dat toch als voorwaarde werd gesteld de voldoening aan het examen en niet het bezitten van de hoedanigheid van candidaat-deurwaarder;

dat het Gerechtshof voormeld eveneens ten onrechte heeft aangenomen, dat de handelingen van requirant bedriegelijk zouden zijn en daaruit voor concurrenten nadeel kan ontstaan, omdat rechtzoekenden zich eerder tot requirant, dan tot zijn concurrenten zouden wenden;

dat toch blijkens het bij dagvaarding gegeven relaas van den inhoud van het opschrift op het door requirant gebezigde bord, daarop duidelijk leesbaar voorkomen de woorden „Rechtskundig Bureau", zoodat ieder normaal mensch, die de gebruikelijke mate van oplettendheid betracht niet in een valschen waan wordt gebracht, maar direct kan weten, dat hij met een Rechtskundige heeft te doen;

dat, indien rechtzoekenden inderdaad door het bezigen van de woorden candidaat-deurwaarder in een verkeerden waan zouden kunnen worden gebracht, dit niet is een direct gevolg van het bezigen van die woorden, maar eerder het gevolg van het feit, dat het publiek den deurwaarder anders ziet, dan hij in werkelijkheid is;

dat requirant vanaf het begin zijner vestiging, d.i. ruim 13 jaar geleden, die woorden heeft gebezigd, alleen en uitsluitend om aan het publiek duidelijk te maken, dat hij de bekwaamheden, die het publiek veronderstelt aanwezig te zijn bij een deurwaarder, eveneens bezat. Requirant was en is nog in het bezit van eene acte van bekwaamheid voor het deurwaardersambt, gedateerd 17 Juli 1914 en verkreeg dit diploma doordat hij met goed gevolg, ten overstaan van de Examen-Commissie, had afgelegd het examen ter verkrijging van die acte, ingesteld door de Vereeniging van Deurwaarders bij de verschillende Rechts-Collegien in Nederland en den Bond van Procureurs- en Deurwaardersbedienden in Nederland;

dat het publiek in den deurwaarder, naast den ambtenaar, ook ziet den man, die het meest geschikt is behulpzaam te zijn bij het innen van achterstallige vorderingen, zoodat, indien sprake zou zijn van misleiding, dit alleen en uitsluitend een gevolg kan zijn van het optreden van den deurwaarder als rechtskundige of houder van een incassobureau;

dat ook de hoedanigheid van candidaat-deurwaarder er eene is, waarin nimmer naar buiten kan worden opgetreden, doch slechts eene aanduiding zonder eenige werkelijke beteekenis;

dat ook het publiek, voorzoover het bekend is met de hierop betrekking hebbende voorschriften, in iemand, die de hoedanigheid van candidaat-deurwaarder bezit, slechts kan zien den man, die aan de voorwaarde om voor eene deurwaardersbenoeming in aanmerking te kunnen komen, heeft voldaan. Zoodra deze man, evenals de deurwaarder dat doet, privé optreedt en zich belast met het innen van vorderingen, heeft dit niets te maken met een eventueele verkregen hoedanigheid van candidaat-deurwaarder;

O. dat bij het bestreden arrest, overeenkomstig de in eersten aanleg na verzet gewijzigde telastlegging, ten laste van requirant is bewezenverklaard, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, dat hij te Amsterdam in Februari 1935 om het bedrijfsdebiet van zichzelf te behouden of uit te breiden, ter misleiding van het publiek listiglijk en bedriegelijk onmiddellijk naast de deur, toegang gevende tot het huis, waarin hij, verdachte, kantoor hield een wit geschilderd bord bevestigd heeft gehad, waarop duidelijk leesbaar stond geschilderd: „Rechtskundig bureau P. B. Jr. Cd. Deurwaarder Bureau voor voorkomende Rechtszaken, Incasso Informatien Administratien", wordende met de woorden „Cd. Deurwaarder" bedoeld „Candidaat-Deurwaarder", zulks terwijl hij — verdachte — de hoedanigheid van candidaat-deurwaarder in het geheel niet bezat en niet gerechtigd was om dien titel te voeren. Uit voormelde handeling kon eenig nadeel voor zijn, verdachte's, concurrenten ontstaan;

O. dat het Hof nog heeft overwogen, dat de mogelijkheid van eenig nadeel, uit de als bewezen aangenomen handeling, voor verdachtes concurrenten hierin bestaat, dat hulpzoekenden in rechtszaken, afgaande op

den titel „Cd. deurwaarder", zich eerder tot verdachte zouden wenden dan tot anderen, die zonder deze vermelding een „rechtskundig bureau" houden;"

dat het Hof voorts uit het vernietigde vonnis, door de Rechtbank na verzet gewezen, heeft overgenomen voor zoover thans nog van belang de navolgende overwegingen:

„dat verdachte voorts het toekennen van de hoedanigheid van candidaat-deurwaarder volgens het Koninklijk Besluit van 23 November 1934, Staatsblad n°. 598, tot vaststelling van voorschriften omtrent de taak der deurwaarders bij de burgerlijke gerechten in strijd met art. 125 der ambtenarenwet acht, zonder echter daarvoor eenigen grond aan te voeren, hoedanige grond ook der Rechtbank niet bekend is, die deze regeling in het genoemde Koninklijke Besluit veeleer in overeenstemming met het aangehaalde wetsartikel acht;

dat uit het voorgaande tevens volgt, dat verdachte, al had hij eerder voldaan aan het examen, door den Bond van Procureurs- en Deurwaardersklerken in Nederland ingesteld ter verkrijging van een akte van bekwaamheid voor het deurwaardersambt, in ieder geval, na het aangehaalde Koninklijk Besluit van 23 November 1934 (S. N°. 598) niet bevoegd was de hoedanigheid van candidaat-deurwaarder aan te nemen en zich aldus te blijven noemen";

O. nu, naar aanleiding van de bij schriftuur aangevoerde grieven:

dat op de uitvoerige beschouwingen van feitelijken aard in cassatie niet kan worden ingegaan;

dat de in de schriftuur vervatte grieven van rechtskundigen aard hierop neerkomen:

a. dat voormeld Koninklijk Besluit van 23 November 1934 (Staatsblad n°. 598) „Deurwaardersreglement", waarbij de „hoedanigheid van candidaat-deurwaarder" is geregeld, in strijd zoude zijn met art. 125 der Ambtenarenwet;

b. dat het Hof ten onrechte heeft aangenomen, dat de handelingen van requirant bedriegelijk zouden zijn en daaruit voor concurrenten nadeel kan ontstaan;

O. ad *a*, dat niet is in te zien, hoe eene regeling van het candidaat-deurwaarderschap in strijd zoude kunnen zijn met genoemd art. 125 der Ambtenarenwet, daar in dat artikel niets voorkomt, dat hetzij uitdrukkelijk, hetzij stilzwijgend zulk een regeling verbiedt;

O. ad *b*, dat het bedriegelijke van requirants handeling, waaraan het Hof niet eene afzonderlijke overweging heeft gewijd, ligt in de bewezenverklaring zelve en requirant heeft erkend, dat hij het in de telastlegging en bewezenverklaring nader aangeduide bord had laten aanbrengen om het publiek op zijn rechtskundig bureau opmerkzaam te maken, zulks hoewel hem toen bekend was art. 4 van genoemd Deurwaardersreglement en terwijl hij het daar bedoelde examen niet had gedaan;

dat requirants grief, omtrent de mogelijkheid van nadeel door het Hof op juiste wijze, bij de hiervoren aangehaalde overweging, waarmede de Hooge Raad zich vereenigt, is weerlegd;

O. dat de aangevoerde grieven derhalve niet gegrond zijn;

Verwerpt het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Advocaat-Generaal Wijnveldt.*]

(N. J.)

---

25 *Januari* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Drankwet S. 1931 artt. 1, 2 en 59.)

De omstandigheid, dat eene volledige vergunning mede de bevoegdheden verleent, die aan een slijtvergunning zijn verbonden, heeft nog niet tengevolge, dat de volledige vergunning is een slijtvergunning in den zin der wet.

Het bewezenverklaarde n.l. het in een vertrek, waarover een volledige vergunning was verleend aan een klant een flesch cognac voor het gebruik elders dan ter plaatse verkoopen en verstrekken, terwijl die flesch onvoldoende (enkel met een kurk) was afgesloten, valt niet onder de strafbepaling van art. 59 lid 1 sub 6°, *b* der Drankwet. Het is — ofschoon in strijd met het overeenkomstig art. 2 Drankwet ook voor volledige vergunningen geldend voorschrift van art. 1 Drankwetbesluit — evenmin elders strafbaar gesteld.

Op het beroep van J. G. H., buffetchef te Amsterdam, requirant van cassatie tegen een vonnis van den Kantonrechter te Amsterdam van 15 Oct. 1936, waarbij requirant ter zake van het: In een localiteit, waarvoor een slijtvergunning is verleend, sterken drank anders dan op de wijze, omschreven bij of krachtens art. 2 der Drankwet, S. 1931 n°. 476, verstrekken, gepleegd door dengene die het hoofd van het bedrijf als zoodanig vervangt, met aanhaling der artt. 1, 2, 59, lid 1, aanhef en onder 6° *b* en lid 3 der Drankwet, S. 1931 n°. 476, 1 en 40 van het Drankwetbesluit 1932 en 23, 91 Sr., is veroordeeld tot een geldboete van drie gulden en vervangende hechtenis van één dag.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

De Kantonrechter te Amsterdam verklaarde bij schriftelijk vonnis van 15 October 1936 ten laste van requirant bewezen, „dat hij te Amsterdam op of omstreeks 27 Juni 1936 als vervanger van het hoofd van het bedrijf in een vertrek, waarvoor een volledige vergunning in den zin der Drankwet, S. 1931 n°. 476, mitsdien een slijtvergunning in den zin dier wet was verleend, aan een klant een flesch inhoudende cognac voor gebruik elders dan ter plaatse, voor welke die vergunning gold, heeft verkocht en verstrekt, zulks terwijl die flesch niet zoodanig gesloten was, dat zij niet dan na verwijdering van een lakafdekking, van een metalen dop, van een viscosecapsule, of van eenige andere afdekking of verzegeling kon worden geopend, en die afdekking of verzegeling na opening van de flesch niet meer in den oorspronkelijken toestand kon worden teruggebracht of opnieuw aangebracht. Die flesch was slechts gesloten met een kurk." Hij achtte enz.

In cassatie gekomen droeg requirant bij schriftuur als middel voor: S. en v. t. van art. 1, lid 4 onder *e*, *f*, *g*, *h* en *i* der Drankwet in verband met art. 59, lid 1 onder 6e, N°. *b* dierzelfde wet door te beslissen, dat de sterke drank in zoodanige localiteit is verstrekt.

Ter toelichting daarvan voert hij aan:

„Blijkens art. 1 onder *e*, *f*, *g*, *h* en *i* der Drankwet zijn de volledige tap-, slijt-, hotel- en societeitsvergunningen aparte zelfstandige vergunningen.

Het feit, dat onder een volledige vergunning, waarvan hier sprake is, ook sterke drank mag worden verkocht voor gebruik elders dan ter plaatse, maakt een volledige vergunning dan ook niet tot een slijtvergunning.

Onder de woorden „in zoodanige localiteit" in art. 59, lid 1 onder 6e, N°. *b* der Drankwet is dan ook blijkens art. 59, lid 6e onder *a* dier wet uitsluitend te verstaan een localiteit, waarvoor een slijtvergunning is verleend.

Van het verleenen van een dusdanige vergunning is hier geen sprake, zoodat geen veroordeeling had mogen volgen en speciaal de overweging, dat een volledige vergunning een slijtvergunning omvat in strijd is met, althans een verkeerde toepassing oplevert van het bovenaangehaalde wetsartikel."

Vaststaat, dat voor de hier bedoelde localiteit een volledige vergunning was verleend en de vraag is dus of juist moet worden geacht, hetgeen de Kantonrechter heeft aangenomen, dat een volledige vergunning een slijtvergunning omvat, wat dan tengevolge zou kunnen hebben, dat art. 59 lid 1 sub 6 hetwelk in het bijzonder voor slijtvergunningen is geschreven ook toepasselijk is op een localiteit waarvoor een volledige vergunning is gegeven, wanneer daarin handelingen worden bedreven, welke voor slijtvergunningen verboden zijn.

M. i. is dit onhoudbaar en het middel dus juist. Grond voor het tegendeel zou te vinden zijn in de begripsbepalingen van volledige vergunning en slijtvergunning, opgenomen in art. 1 der wet onder *e* en *g*, waaruit volgt, dat een volledige vergunning zich uitstrekt tot het geoorloofd zijn van alle handelingen, welke in een tapvergunning en een slijtvergunning verricht worden. Dit sluit echter niet in, dat een verbodsbepaling in het bijzonder, hetzij voor een tapvergunning, hetzij voor een volledige vergunning in de wet opgenomen, ook zou gelden voor een volledige vergunning.

De geschiedenis en de woorden van art. 59 lid 1 sub 6 wijzen m. i. op het tegendeel. Deze bepaling ziet op die localiteiten waarvoor uitsluitend een slijtvergunning is gegeven. Men mag echter niet enkele gedeelten van art. 59 lid 6 toepasselijk verklaren op de volledige vergunning, en dit zou toch een gevolg zijn van des Kantonrechters uitlegging. Immers hetgeen in dit artikel b.v. onder *c*, verboden is voor slijtvergunningen kan niet toepasselijk zijn op volledige vergunningen, is juist een belangrijk onderdeel van het bedrijf in een volledige vergunning.

Nu zegt art. 2 der wet wel, dat de verkoop van sterken drank in het klein krachtens een volledige vergunning, voor zoover betreft gebruik elders dan ter plaatse voor welke de vergunning geldt of krachtens een slijtvergunning niet anders mag geschieden dan in gesloten flesschen, kannen of kruiken, en geeft het Drankwetbesluit 1932 daarvoor nadere voorschriften, maar dit doet overtreding van het behoorlijk gesloten afleveren der flesschen in een volledige vergunning nog niet vallen onder de strafbepalingen voor slijtvergunningen.

In dit verband moge ik wijzen op het arrest van Uwen Raad van 19 Maart 1934 (W. 12780, 1; N. J. 1934, 785), waarbij het cassatieberoep werd verworpen tegen het vonnis der Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage van 21 December 1933 (W. 12707, 6; N. J. 1934, 261). Dit arrest liep in de eerste plaats over de vraag wat onder „het gesloten zijn" moet verstaan worden, een punt dat i. c. niet in het geding is, maar het is voor deze zaak mede van belang, omdat daarin wordt gezegd, dat zooals uit de Drankwet en ook uit art. 2 blijkt, de wetgever den verkoop in gesloten flesschen enz. slechts voorschrijft in gevallen, waarin hij tegen den verkoop van alcoholhoudenden drank voor gebruik elders dan ter plaatse van verkoop geen bezwaar heeft, maar wèl bezwaar heeft dat te dier plaatse die drank wordt verkocht om daar te worden gebruikt.

Het „gesloten zijn" moet als waarborg dienen, dat de onraadzaam geachte verkoop niet zal plaats vinden, zonder dat zulks valt te constateeren.

Gezien in het licht van deze beschouwing en van de geschiedenis der artikelen, zooals deze o. a. in bovengemeld vonnis is opgenomen, ben ik derhalve van meening, dat het bewezen verklaarde geen strafbaar feit oplevert.

Ik concludeer, dat het vonnis worde vernietigd voor zoover het een strafbaarverklaring, qualificatie en strafoplegging bevat, en dat de H. R. ten principale rechtdoende, requirant ontsla van alle rechtsvervolging.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer van der Meulen;

Gezien de insinuatie, namens den Procureur-Generaal aan den requirant beteekend, ter kennisgeving van den dag, voor de behandeling dezer zaak bepaald;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende met inbegrip der toelichting: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis, met strafoplegging en qualificatie als voormeld, ten laste van requirant overeenkomstig de dagvaarding is bewezen verklaard „dat hij te Amsterdam enz.", (zie conclusie) hebbende de Kantonrechter onder meer overwogen, dat in casu sprake is van een volledige vergunning en een dergelijke vergunning een slijtvergunning omvat;

O. dat het middel is gegrond;

dat toch in het bestreden vonnis — in overeenstemming met gelijke beschouwing in de dagvaarding — tot uiting komt, dat een volledige vergunning is te verstaan als zijnde mede een slijtvergunning, doch ten onrechte; dat immers de omstandigheid dat een volledige vergunning mede de bevoegdheden verleent, die aan een slijtvergunning zijn verbonden, nog niet ten gevolge heeft, dat de volledige vergunning een slijtvergunning is in

den zin der wet, reeds hierom niet, omdat ingevolge art. 1 aanhef en onder 9 der Drankwet, S. 1931 n°. 476, de slijtvergunning is te verstaan als een vergunning voor den verkoop van sterken drank in het klein uitsluitend voor gebruik elders dan ter plaatse, voor welke de vergunning geldt, terwijl de volledige vergunning ook den verkoop voor gebruik ter plaatse geoorloofd doet zijn;

dat hetgeen feitelijk is bewezen verklaard derhalve niet valt onder de strafbepaling van art. 59 lid 1 onder 6° *b* der voornoemde wet;

dat het feitelijk bewezenverklaarde, ofschoon in strijd met het overeenkomstig art. 2 der Drankwet ook voor volledige vergunningen geldend voorschrift van art. 1 van het Drankwetbesluit, evenmin elders is strafbaar gesteld;

Vernietigt het bestreden vonnis behoudens voorzoover hetgeen feitelijk is telastegelegd is bewezen verklaard;

Rechtdoende krachtens art. 105 der Wet R. O.:

Verklaart het bewezene niet strafbaar;

Ontslaat requirant te dier zake van alle rechtsvervolging.

(N. J.)

---

25 *Januari* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Armenwet art. 40.)

Voor toepassing van art. 40 bestaat geen reden in een geval, waarin den armlastige, van C. naar L. verhuisd, te C. steun was geweigerd, daar deze omstandigheid niet als invloed in den zin der Armenwet kan worden aangemerkt; evenmin kan als zoodanig worden beschouwd het feit, dat hij van het plaatselijk crisis-comité te C. ter bestrijding van de verhuiskosten geheel buiten medeweten van het gemeentebestuur of het bureau voor maatschappelijk hulpbetoon een bedrag heeft ontvangen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beslissende het geschil over de betaling van de kosten van ondersteuning van Casper van 't Pad;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 8 Januari 1937, n°. 516 (1936);

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 19 Januari 1937, n°. 380, Afdeeling Armwezen;

O. dat C. van 't Pad zich, komende uit de gemeente Culemborg, in het begin van Mei 1936 met zijn echtgenoote in de gemeente Leerdam vestigde, alwaar hij zich dadelijk tot het burgerlijk armbestuur wendde met een verzoek om ondersteuning;

dat burgemeester en wethouders van Leerdam van oordeel zijn, dat tot de komst van dezen arme in hunne gemeente eenige invloed van of vanwege den burgemeester, burgemeester en wethouders of het bestuur van eene burgerlijke instelling in de gemeente Culemborg heeft medegewerkt, aanvoerende, dat op 8 Mei 1936 ter secretarie van de gemeente Leerdam een getuigschrift van verandering van woonplaats werd ingeleverd door Casper van 't Pad, geboren te Harderwijk 4 Februari 1915; dat hij verklaarde te komen van de gemeente Culemborg en zich te willen vestigen ten huize zijner ouders, wonende Schoolstraat 30 te Leerdam; dat hij voorts aan den secretaris dezer gemeente mededeelde, dat hij de gemeente Culemborg noodgedwongen had verlaten, omdat hij, ondanks het feit, dat hij werkloos was en herhaaldelijk op hulp had aangedrongen, geen steun — in welken vorm ook — ontving; dat hij zijn woning had moeten verlaten en bij zijn schoonouders niet kon gaan inwonen, omdat dit gezin zeer groot is, doch klein behuisd; dat verder bleek, dat hij op 7 Mei een bedrag van f 15.— had ontvangen van de Culemborgsche Bank; dat de heer de Beus van de gemeentelijke instelling voor maatschappelijk Hulpbetoon te Culemborg hem had medegedeeld, dat hij dit bedrag in ontvangst kon nemen, wanneer hij hem (den heer de Beus) zijn getuigschrift van verandering van woonplaats kon toonen, waaraan werd toegevoegd, dat gehandeld werd in opdracht van den burgemeester van Culemborg; dat Van 't Pad na zijn komst in de gemeente Leerdam oogenblikkelijk een aanvraag om onderstand heeft ingediend bij het burgerlijk armbestuur, welk lichaam besloten heeft hem, zoolang hij bij zijn ouders inwoont, voorloopig te steunen met een bedrag van f 5.— per week; dat hij, zoodra zijn vrouw bevallen is, moet trachten een eigen woning te vinden, waarna het bedrag der ondersteuning opnieuw zal worden vastgesteld;

dat burgemeester en wethouders van Culemborg daartegen aanvoeren, dat C. van 't Pad, geboren 4 Februari 1915 te Harderwijk, op 3 Januari 1936 is gehuwd met Jacoba van Bentum, geboren 21 Januari 1915 te Beusichem; dat deze persoon zich eerst op 18 Februari 1936 in deze gemeente heeft gevestigd, komende uit de gemeente Leerdam; dat hij zich te voren eenige malen aan het Bureau voor Maatschappelijk Hulpbetoon om ondersteuning meldde, waaraan niet werd voldaan, omdat deze persoon geen Culemborger was en zijn domicilie had te Leerdam; dat door het Bureau voor Maatschappelijk Hulpbetoon genoemden Van 't Pad ernstig onder het oog is gebracht, dat hij, in de omstandigheden, waarin hij verkeerde, niet moest gaan verhuizen, daar en geen enkele gemeente is, die bereid gevonden wordt menschen in de steunregeling op te nemen, die zich werkloos van elders in die gemeente vestigen; dat Van 't Pad zich, ondanks deze herhaalde waarschuwingen, toch in Culemborg vestigde, en wel op 18 Februari 1936; dat hij verscheidene pogingen heeft gedaan om in de steunregeling te Culemborg te worden opgenomen, waarop echter niet werd ingegaan, omdat hij nog niet den voorgeschreven tijd in deze gemeente woonachtig was; dat hij eveneens niet als armlastig werd beschouwd, omdat bij onderzoek bleek, dat hij in zijn onderhoud voorzag door het maken van houtsnijwerk, hetwelk hij vervolgens verkocht; dat Van 't Pad op 6 Mei 1936 geheel uit eigen beweging naar zijn vorige gemeente Leerdam is vertrokken; dat hij zich namelijk begin Mei bij het Crisiscomité (Commissie C) te Culemborg vervoegde, waarbij hij het voornemen te kennen gaf, te willen gaan verhuizen naar de gemeente Leerdam om aldaar bij zijn ouders te gaan inwonen; dat hij daarbij mede-

deelde, dat hij gemeend had in de gemeente Culemborg met houtsnijwerk zijn brood te kunnen verdienen, doch dat hem dit was tegengevallen en hij daarom maar weer naar zijn vorige gemeente Leerdam vertrok; dat dit vertrek voor hem echter eenige kosten medebracht, waarom hij aan de gemelde commissie verzocht, hem voor dekking dezer kosten een bedrag in eens te willen geven; dat dit daarop door de gemelde commissie is geschiedt, echter geheel buiten medeweten van het gemeentebestuur of van het Bureau voor Maatschappelijk Hulpbetoon; dat de heer O. de Beus deze aangelegenheid heeft behandeld en afgewerkt in zijn kwaliteit van secretaris-penningmeester van Commissie C van het Culemborgsch Crisiscomité; dat, alvorens de Heer de Beus aan Van 't Pad het bedrag van f 15.— overhandigde, hij hem eerst bewijzen heeft gevraagd, dat hij inderdaad ging verhuizen; dat deze maatregel is te rechtvaardigen, omdat er in den tegenwoordigen tijd nogal eens personen komen, die onder allerlei voorwendsels geld trachten loste krijgen, waarvan ook de heer de Beus ondervinding heeft opgedaan; dat de omstandigheid, dat Van 't Pad zich tot de genoemde commissie C wendde, zijn grond hierin vindt, dat hij er van overtuigd was, nergens anders te zullen slagen;

O. dat blijkens het bovenstaande burgemeester en wethouders van Leerdam van oordeel zijn, dat van de zijde van de gemeente Culemborg invloed op de komst van Van 't Pad te Leerdam is uitgeoefend, zoowel omdat aan Van 't Pad te Culemborg de noodzakelijke steun is geweigerd, als omdat men aldaar door de beschikbaarstelling van geld zijn verhuizing naar Leerdam heeft mogelijk gemaakt;

dat evenwel de eerstbedoelde omstandigheid niet als invloed in den zin der Armenwet kan worden aangemerkt;

dat Burgemeester en Wethouders van Culemborg, wat het andere punt betreft, hebben medegedeeld, dat, nadat Van 't Pad zich begin Mei 1936 tot het plaatselijk crisis-comité aldaar had gewend onder mededeeling, dat hij naar de gemeente Leerdam wilde verhuizen om aldaar bij zijn ouders te gaan inwonen, hij, ter bestrijding van de verhuiskosten van dit comité, geheel buiten weten van het gemeentebestuur of van het Bureau voor Maatschappelijk Hulpbetoon, een bedrag van f 15.— heeft ontvangen;

dat onder deze omstandigheden geen aanleiding bestaat tot toepassing in het onderwerpelijke geval van artikel 40, tweede lid, der Armenwet;

Gezien deze wet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te beslissen, dat geen termen bestaan om met toepassing van artikel 40, tweede lid, der Armenwet de kosten van ondersteuning van Caspar van 't Pad door het burgerlijk armbestuur te Leerdam geheel of gedeeltelijk ten laste te doen komen van de gemeentelijke instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Culemborg;

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz.

(A. B.)

---

1 *Februari* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Winkelsluitingswet art. 4.)

Kantonr.: Met de woorden „in hoofdzaak" in art. 4, lid 1 sub *c* der Winkelsluitingswet wordt bedoeld, dat de voornaamste artikelen welke iemand in bedoelde winkels ten verkoop in voorraad mag hebben melk en melkproducten zijn en niet zooals i. c. bovendien nog een verscheidenheid van eet- en drinkwaren; niet ter zake doet, of verd. voornamelijk handel drijft in melk, daar slechts rekening moet worden gehouden met het aantal der verschillende artikelen, dat verd. buiten melk en zuivelproducten nog ten verkoop in voorraad heeft gehad.

H. R.: In vorenstaande overweging ligt niet een verkeerde toepassing van art. 4, lid 1, onder *c* der Winkelsluitingswet. Terecht toch oordeelde de Kantonr., dat het bij de toepassing van dat artikel niet aankomt op den winkelomzet, doch op de samenstelling van den winkelvoorraad. Dit is in overeenstemming met de woorden van het artikel en vindt bovendien bevestiging in de geschiedenis.

Op het beroep van L. W. J. de L., melkhandelaar, te Schiedam, requirant van cassatie tegen een vonnis van het Kantongerecht te Schiedam van 14 Oct. 1936, waarbij requirant ter zake van: „als hoofd van een winkel, dezen voor het publiek geopend hebben gedurende den Zondag, terwijl tijdens het plegen van het feit nog geen twee jaren zijn verloopen sedert een vroegere veroordeeling van den schuldige wegens gelijke overtreding onherroepelijk is geworden", met aanhaling van de artt. 1, 2 aanhef en onder *a*, 10, 11 en 14 der Winkelsluitingswet 1930, S. 460, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot een geldboete van vier gulden en een vervangende hechtenis van twee dagen.

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

Bij vonnis van den Kantonrechter te Schiedam werd als bewezen aangenomen, dat te Schiedam op Zondag 14 Juni 1936, omstreeks 12 uur, in een in perceel Nassaulaan 29 gevestigde besloten ruimte, (waar of van waaruit voorwerpen of stoffen aan het publiek in het klein plachten te worden verkocht) (zijnde deze ruimte een winkel, waarvan verdachte hoofd of bestuurder was), een als publiek in dien winkel aanwezige persoon volgens opgaaf genaamd Wilhelmina Bosboom is bediend, zulks terwijl de onderwerpelijke winkel alstoen ingevolge de Winkelsluitingswet 1930, S. 460, voor het publiek gesloten moest zijn, dit alles nadat een vroegere veroordeeling van hem verdachte wegens overtreding van art. 2 der Winkelsluitingswet 1930, S. 460, uitgesproken bij vonnis van het Kantongerecht te Schiedam van 16 December 1935 onherroepelijk was geworden.

Met aanhaling enz.

Requirant voorzag zich tegen deze uitspraak in cassatie. In de schriftuur wordt aangevoerd, dat requirants winkel een melkwinkel is, en hoewel er naast melk en zuivelproducten ook enkele andere artikelen worden verkocht, de winkel het karakter draagt van een melk-

winkel, waar in hoofdzaak melk en zuivelproducten worden verkocht. Requirant meent, dat hij ingevolge art. 4 lid 1 sub *c* der Winkelsluitingswet (gewijzigd bij de wet van 27 Juli 1934 S. 450) zijn winkel des Zondags van 8 uur des voormiddags tot 12 uur des middags geopend mag hebben voor den verkoop van melk en room.

De Kantonrechter heeft dit verweer verworpen en overwogen: dat toch met de woorden „in hoofdzaak" in art. 4, sub *c*, van de Winkelsluitingswet 1930, S. 460, wordt bedoeld, dat de voornaamste artikelen, welke iemand in bedoelde winkels ten verkoop in voorraad mag hebben melk en melkproducten zijn en niet zooals in het onderhavige geval bovendien nog een verscheidenheid van eet- en drinkwaren; dat niet terzake doet of verdachte voornamelijk handel drijft in melk, vermits er slechts rekening gehouden moet worden met het aantal van de verschillende artikelen, dat verdachte buiten melk en zuivelproducten nog ten verkoop in voorraad heeft gehad;

Blijkens het als bewijsmiddel gebezigde proces-verbaal opgemaakt door de politiebeambten, waren in requirants winkel ten verkoop in voorraad, honingsoepen, maggi-producten, puddingpoeder, puddingsaus, vruchtenmelange, bussen groenten, vruchten in blik, (peren, abrikozen, appelen, ananas), jam, bak- en braadvet, koffie, thee, potten honing, zalm, tomatenpuree, koekjes, chocolade, cacao, uitjes in het zuur, augurken in het zuur, piccalilly, bonbons, pilchards, sardines, ontbijtkoek, beschuit, mayonnaise, limonade, eieren en margarine en verder nog melk, boter, kaas en room.

De Kantonrechter heeft uit de omstandigheid dat requirant buiten melk en melkproducten nog zooveel andere artikelen ten verkoop in voorraad had, kunnen opmaken, dat in zijn winkel niet in hoofdzaak melk en zuivelproducten in voorraad waren, en dat de uitzonderingsbepaling van art. 4 lid 1 sub *c* der Winkelsluitingswet derhalve niet van toepassing is op requirants winkel. Door deze uitspraak acht ik dit wetsvoorschrift niet verkeerd toegepast noch geschonden.

In de schriftuur wordt betoogd, dat de vraag of art. 4 lid 1 sub *c* toepasselijk is, hiervan dient af te hangen, of de meerderheid der per jaar verkochte goederen bestaat uit melk en zuivelproducten. Ik kan mij met deze opvatting niet vereenigen.

Het artikel spreekt over het uitsluitend of in hoofdzaak ten verkoop in voorraad hebben dus over het feitelijk aanwezig hebben der artikelen; of aan het einde van een jaar van een artikel meer verkocht is dan van een ander artikel is m. i. niet van belang.

De beslissing welke artikelen in hoofdzaak in voorraad waren is overigens van feitelijken aard en in cassatie niet aantastbaar en het vonnis houdt de gronden in, waarop het berust, zoodat er m. e. voor cassatie geen aanleiding is.

Ik concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op de door den requirant ingezonden schriftuur, waarbij als grief tegen het vonnis wordt ingebracht, dat de kantonrechter ten onrechte niet het bepaalde in art. 4, lid 1 onder *c* der Winkelsluitingswet, zooals dat luidt ingevolge de Wet van 27 Juli 1934, S. 450, op het onderhavige geval heeft toegepast;

O. dat bij het bestreden vonnis ten laste van requirant, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, overeenkomstig de dagvaarding is bewezen verklaard: dat te Schiedam enz. (zie Conclusie);

dat de Kantonrechter daarbij, naar aanleiding van de door requirant ingeroepen toepasselijkheid van art. 4, lid 1, onder *c*, der gewijzigde Winkelsluitingswet, zulks op grond, dat in zijn winkel in hoofdzaak melk en melkproducten worden verkocht, heeft overwogen:

„dat het door verdachte gevoerde verweer niet opgaat en mitsdien door Ons wordt verworpen; dat toch met de woorden „in hoofdzaak" in art. 4, sub *c*, van de Winkelsluitingswet 1930, S. 460, wordt bedoeld, dat de voornaamste artikelen welke iemand in bedoelde winkels ten verkoop in voorraad mag hebben melk en melkproducten zijn en niet zooals in het onderhavige geval bovendien nog een verscheidenheid van eet- en drinkwaren; dat niet terzake doet of verdachte voornamelijk handel drijft in melk, vermits er slechts rekening gehouden moet worden met het aantal van de verschillende artikelen, dat verdachte buiten melk en zuivelproducten nog ten verkoop in voorraad heeft gehad;"

O. ten aanzien van de ingebrachte grief:

dat in de voren aangehaalde overweging niet ligt een verkeerde toepassing van art. 4, lid 1, onder *c* der Winkelsluitingswet;

dat toch de kantonrechter terecht heeft geoordeeld, dat het bij de toepassing van dat artikel niet aankomt op den winkelomzet, doch op de samenstelling van den winkelvoorraad;

dat dit is in overeenstemming met de woorden van het artikel, hetwelk spreekt van winkels, waar uitsluitend of in hoofdzaak bepaalde waren ten verkoop in voorraad zijn, maar bovendien bevestiging vindt in de geschiedenis;

dat toch, terwijl in het ontwerp, hetwelk heeft geleid tot de Wijzigingswet van 1934, in overeenstemming met de bestaande wet, werd gesproken van winkels, waar uitsluitend of in hoofdzaak bepaalde waren worden verkocht, het voorloopig verslag te dien aanzien opmerkte, dat deze woorden „tot moeilijkheden aanleiding kunnen geven en in de praktijk ook reeds gegeven hebben, omdat de omzet moeilijk is vast te stellen, waarom dan in overweging werd gegeven te spreken van „ten verkoop in voorraad zijn", hetgeen op eenvoudige wijze te controleeren valt"; dat naar aanleiding van deze opmerking en zich daarmede vereenigend, de Regeering bij Memorie van Antwoord de tegenwoordige redactie heeft voorgesteld;

dat de grief dus niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

1 *Februari* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Armenwet art. 67.)

Verzoek tot verhaal van kosten van armenverzorging. Niet-ontv.verkl. van het beroep, omdat de termijn van tweemaal vier weken is overschreden.

Geven eerbiedig te kennen:

Burgemeester en Wethouders der gemeente Leiden (adv. Mr. P. E. Briët);

dat bij verzoekschrift, d.d. 18 Juni 1936, aan den Kantonrechter te Leiden, van welk verzoekschrift een door den Griffier van het Kantongerecht gewaarmerkt afschrift hierbij wordt overgelegd, Burgemeester en Wethouders onder meer het volgende hebben gesteld:

dat S. B., geboren 27 Maart 1871, van 5 Maart 1936 tot 3 Juni 1936 voor rekening van de gemeente Leiden in het krankzinnigengesticht „Endegeest" te Oegstgeest is verpleegd, welke S. B. armlastig was;

dat de onderhoudsplichtige zoon van genoemden S. B., genaamd F. B., met verlof hier te lande vertoevend, gedurende voornoemden termijn van 5 Maart 1936 tot 3 Juni 1936 een verlofstractement genoot van f 275 per maand, terwijl zijn echtgenoote een verlofstractement genoot van f 105 per maand;

dat de Kantonrechter op dit verzoek den 27 Juni 1936 een beschikking heeft gegeven, luidende als volgt: enz.;

dat genoemde onderhoudsplichtige zoon F. B. van deze beschikking tijdig is gekomen in hooger beroep, daarbij onder meer stellende, dat hij, die gehuwd is en één kind heeft, met ingang van 20 Juli 1936 een salaris geniet, dat na aftrek van verschillende kortingen f 395 per maand bedraagt;

dat de Rechtbank te 's-Gravenhage op dat verzoek bij beschikking d.d. 22 September 1936, waarvan hierbij de expeditie wordt overgelegd, de beschikking van den Kantonrechter heeft vernietigd en in hooger beroep rechtdoende het oorspronkelijk verzoek van Burgemeester en Wethouders van Leiden van de hand heeft gewezen;

dat de Rechtbank die beschikking heeft genomen onder meer op de volgende gronden: enz.;

dat requestranten tegen de beschikking van de Rechtbank te 's-Gravenhage beroep in cassatie instellen en daartegen als cassatiemiddel aanvoeren: enz.

Volgt een antidotaal request van F. B., adv. Mr. G. H. E. Nord Thomson, waarin de niet-ontv.heid van het beroep wordt betoogd, op grond, dat in het cassatiemiddel de artt. 384*a* en 384*b* B. W. niet zijn aangehaald en waarin verder het middel wordt bestreden.

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

Gezien vorenstaand verzoekschrift alsmede een tegenverzoekschrift van F. B.;

O. dat het oorspronkelijke verzoekschrift is ingekomen op 21 November 1936, derhalve met overschrijding van den cassatietermijn van 2 × 4 weken na de dagteekening van de bestreden beschikking van de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage, welke op 22 September 1936 is gegeven;

Concludeert tot niet-ontvankelijkverklaring van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

O. betreffende de ontvankelijkheid van het beroep in cassatie:

dat dit beroep is gericht tegen een beschikking van de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage de dato 22 September 1936, waarbij in hooger beroep een beslissing werd gegeven op een verzoek tot verhaal van kosten van armenverzorging, als bedoeld in de artt. 63 volgg. Armenwet;

dat art. 67, 2e lid dier wet voor het hooger beroep een termijn van 4 weken geeft na de dagteekening van de beschikking in eersten aanleg, welk voorschrift — krachtens het bepaalde in art. 428 juncto het 2e lid van art. 398 Rv. — medebrengt dat het beroep in cassatie moet worden ingesteld uiterlijk 8 weken na de dagteekening van de beschikking, waartegen het is gericht;

dat het onderhavige verzoekschrift echter eerst den 21sten November 1936 ter griffie van den H. R. is ingekomen, dus na het verstrijken van genoemden termijn, zoodat het beroep in cassatie, als te laat ingesteld, niet-ontvankelijk moet worden verklaard;

Verklaart het beroep in cassatie niet-ontvankelijk.

(N. J.)

---

1 *Februari* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Drankwet art. 11; Gemeentewet art. 168; Pol.Verord. Wageningen op herbergen enz. art. 7*a*.)

Het bij de Drankwet S. 1931 n°. 476 voor het eerst vastgesteld art. 11 voorziet allerminst in het onderwerp van art. 7*a* der Politieverordening op de herbergen, openb. vermakelijkheden, enz. der gemeente Wageningen, waarbij uit hoofde van de bij art. 168 Gemeentewet omschreven belangen een blijvend verbod [om sterken drank te schenken in openb. vergunningslokalen] voor vaste dagen wordt gesteld.

Met de latere inwerkingtreding van art. 11 Drankwet is dus deze bepaling der Verordening niet ingevolge art. 194 Gemeentewet vervallen.

Met vorenbedoeld verbod is de gemeentewetgever ongetwijfeld gebleven binnen de grenzen van art. 168 Gemeentewet. Het verbod kan voorzeker het belang der openb. orde, zedelijkheid en gezondheid betreffen, terwijl aan den gemeentelijken wetgever ter beslissing is overgelaten, of de omstandigheden inderdaad zoodanige bepaling noodig maken.

Op het beroep van den O. v. J. bij de Rechtbank te Arnhem, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Rechtbank voornoemd van 13 Oct. 1936, houdende bevestiging in hooger beroep van een mondeling vonnis van den Kantonrechter te Wageningen, waarbij C. v. H., vergunninghouder, geboren den 16 Juni 1874 te Wageningen en wonende aldaar, terzake van: „in de gemeente Wageningen in een voor het publiek toegankelijke localiteit, waarvoor een vergunning tot verkoop van sterken drank in het klein is verleend, sterken drank verstrekken des Zondags vanaf 6 uur

in den namiddag", met aanhaling van de artt. 1, 7*a*, 19 der Politieverordening op de herbergen, openbare vermakelijkheden, loterijen en collecten der gemeente Wageningen (gewijzigd bij verordening afgekondigd 20 Dec. 1922), 23, 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van zes gulden en een vervangende hechtenis van zes dagen.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende:

S., althans v. t. van art. 7*a* der Politieverordening op de Herbergen, Openbare vermakelijkheden, Loterijen en Collecten van de Gemeente Wageningen, zooals deze laatstelijk is gewijzigd, in verband met art. 11 der Drankwet 1931 S. 476 en de artt. 194 en 168 der Gemeentewet;

welk middel is toegelicht als volgt:

De Drankwet 1931 S. 476 laat in art. 11 regeling door de Kroon open van de in art. 7*a* sub *a* van de Gemeentelijke Verordening geregelde materie.

Hoewel — voor zoover mij bekend — een dergelijk Koninklijk Besluit niet is afgekondigd, doet dit mijns inziens niets af aan de juistheid van het standpunt, dat art. 194 der Gemeentewet hierdoor van toepassing is op het hierboven aangehaalde artikel der Gemeentelijke Verordening.

Doch ook al zoude men dit standpunt verwerpen, dan nog is dat artikel naar mijn opvatting in strijd met art. 168 der Gemeentewet, aangezien noch de openbare orde, noch de zedelijkheid, noch ook de gezondheid eischen, dat op alle Zaterdagen en Zondagen des jaars na 6 uur des namiddags in de voor het publiek toegankelijke vergunningslocaliteiten van de gemeente Wageningen geen sterke drank te koop wordt aangeboden, verstrekt of gebruikt. Zulks is alleen denkbaar bij bijzondere gelegenheden of onder buitengewone omstandigheden, zooals de Wetgever van de Drankwet 1931 terecht gevoeld heeft;

O. dat bij het bevestigde vonnis ten laste van gerequireerde overeenkomstig de dagvaarding, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, is bewezen verklaard:

dat hij op Zondag 30 November laatstleden (1935) des namiddags omstreeks 8¼ uur in de gemeente Wageningen in een voor het publiek toegankelijke localiteit, bij hem, verdachte, als caféhouder in gebruik en gelegen aan de 2e Gerdesstraat, voor welke localiteit een vergunning tot verkoop van sterken drank in het klein als bedoeld bij de Drankwet 1931 S. 476 was verleend, sterken drank als bedoeld in genoemde wet —, heeft verstrekt aan H. Seves;

O. ten aanzien van het voorgestelde middel van cassatie:

dat art. 7*a* der Politieverordening op de herbergen, openbare vermakelijkheden, loterijen en collecten, vastgesteld door den raad der gemeente Wageningen 17 Juni 1904 en laatstelijk gewijzigd 1 December 1922, voorzooveel te dezen van belang, luidt:

Art. 7*a*. Het is verboden in eene voor het publiek toegankelijke lokaliteit, waarvoor eene vergunning tot verkoop van sterken drank in het klein is verleend, sterken drank te koop aan te bieden, te verstrekken of te gebruiken:

a. des Zaterdags en des Zondags vanaf 6 uur in den namiddag;

b. op den lotingsdag tusschen des morgens 7 en des avonds 6 uur.

dat het middel de toepassing van dit artikel op het bewezenverklaarde op tweeërlei grond bestrijdt, in de eerste plaats omdat het artikel ingevolge art. 194 der Gemeentewet zou zijn vervallen met de inwerkingtreding van art. 11 der Drankwet S. 1931, n°. 476, en in de tweede plaats, omdat met dit artikel in elk geval zou zijn overschreden de aan den Raad ingevolge art. 168 der Gemeentewet toekomende bevoegdheid;

dat dit middel echter faalt;

dat toch het bij de Drankwet S. 1931, n°. 476, voor het eerst vastgesteld art. 11, aan de Kroon de bevoegdheid voorbehoudend voor het geval van buitengewone omstandigheden, die gevaar opleveren voor de openbare orde, voor een bepaalden tijd voor het geheel of een gedeelte van het Rijk den verkoop, de aflevering, de verstrekking en het gebruik van sterken drank in vergunningslocaliteiten te verbieden — bevoegdheid waarvan de uitoefening blijkens de toelichting alleen wordt bedoeld voor het geval de toestand niet met plaatselijke verordeningen kan worden beheerscht — allerminst voorziet in het onderwerp van art. 7*a* der voornoemde Verordening, waarbij uithoofde van de bij art. 168 der Gemeentewet omschreven belangen een blijvend verbod voor bepaalde vaste dagen wordt gesteld; dat dus met de latere inwerkingtreding van art. 11 der Drankwet S. 1931, n°. 476 deze bepaling der Verordening niet ingevolge art. 194 der Gemeentewet is vervallen;

dat mitsdien slechts blijft de in het middel in de tweede plaats opgeworpen vraag n.l. of de gemeentewetgever met deze bepaling is gebleven binnen de grenzen van art. 168 der Gemeentewet, welke vraag echter ongetwijfeld bevestigend moet worden beantwoord, nu immers een verbod als hier gesteld voorzeker het belang der openbare orde, zedelijkheid en gezondheid kan betreffen, terwijl aan de gemeentelijke wetgever ter beslissing is overgelaten, of de omstandigheden inderdaad zoodanige bepaling noodig maken;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

1 *Februari* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Wegenbelastingwet [Motorrijtuigenbelastingwet] art. 3; Sv. art. 430.)

De Politierechter, vrijsprekend „vermits niet is bewezen, dat er goederen in den auto geladen waren tijdens de bekeuring", is blijkbaar van oordeel geweest, dat van een motorrijtuig niet ingericht voor personenvervoer, en deswege begrepen onder art. 3, lid 1, sub *d* der Motorrijtuigenbelastingwet, in den zin van evengenoemde bepaling slechts sprake kan zijn, indien ten tijde van het rijden op den openbaren weg daarmede ook inderdaad iets anders dan personen, en wel goederen, worden

vervoerd. Deze opvatting is in strijd met de duidelijke woorden der wet, die niet het oogenblikkelijk gebruik, doch de inrichting beslissend doet zijn.

De gegeven beslissing is niet een vrijspraak in den zin van art. 430 Sv. omdat de Politierechter daarbij niet heeft beraadslaagd op den grondslag der t.l.l., zooals deze kennelijk, in overeenstemming met art. 3, lid 1 onder *d* der Motorrijtuigenbelastingwet moet worden opgevat.

[Adv.-Gen. van Lier: Door vrij te spreken, omdat niet bewezen was, dat er goederen in den auto geladen waren, heeft de Politierechter over eene andere t.l.l. eene beslissing gegeven, dan die welke bij dagv. gesteld was.]

Op het beroep van den Rijksadvocaat te Maastricht, optredende voor den Minister van Financiën, requirant van cassatie tegen een mondeling vonnis van den Politierechter bij de Arr.-Rechtbank te Roermond van 21 Oct. 1936, waarbij J. H. S., koopman, te Herten, is vrijgesproken van het hem te laste gelegde;

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

Gerequireerde heeft zich voor den Politierechter te Roermond te verantwoorden gehad ter zake, dat hij wonende, althans gevestigd zijnde te Herten den 14 September 1935, des namiddags omstreeks 12.40 uur, op den openbaren weg, Buitenop in de gemeente Roermond heeft bereden een 4 wielig motorrijtuig niet ingericht voor personenvervoer doch als bestelwagen doordat in de achterwand een deur was aangebracht en geen achterbanken daarin aanwezig waren, merk Chevrolet motornummer 323177, chassisnummer 2718, gewicht 1353 K. G., Politienummer P 13594, van welk motorrijtuig hij de houder was, zonder dat daarvoor de ingevolge de Motorrijtuigenbelastingwet verschuldigde belasting was voldaan.

Bij zijn mondeling vonnis gaf de Politierechter de volgende uitspraak: Vrijspraak vermits niet is bewezen dat er goederen in de auto geladen waren tijdens de bekeuring.

De Rijksadvocaat heeft zich voorzien in cassatie en stelt bij zijn schriftuur als middel voor: S., althans v. t. van artt. 3, 7, 17 der Motorrijtuigenbelastingwet, en artt. 350, 352, 367 en 530 Sv. Ter toelichting is aangevoerd: dat het vonnis in wezen niet inhoudt eene vrijspraak, doch een bedekt ontslag van rechtsvervolging;

dat toch als grond voor de vrijspraak niet wordt gesteld, dat het feit, dat is ten laste gelegd, niet is bewezen, doch slechts dat niet is bewezen, dat ten tijde der bekeuring goederen in het motorrijtuig geladen waren, eene omstandigheid, die geheel staat buiten de tenlastelegging;

dat dus de rechter niet heeft beslist op den grondslag der tenlastelegging, doch deze tenlastelegging heeft uitgebreid met eene omstandigheid, welke, volgens zijn oordeel, moet aanwezig zijn voor de strafbaarheid van het feit, waarna hij, deze omstandigheid niet bewezen achtend, de verdachte heeft vrijgesproken, waardoor hij in schijn eene vrijspraak gaf, doch in wezen als zijne meening te kennen gaf dat de tenlastelegging, waarin bovengenoemde omstandigheid niet was aangehaald, niet inhield een strafbaar feit, en dus den verdachte ontsloeg van rechtsvervolging;

dat hij den eisch stellende dat het motorrijtuig tijdens de bekeuring — waarmede klaarblijkelijk bedoeld is tijdens het rijden op den openbaren weg — beladen moest zijn met goederen, wilde verdachte strafbaar zijn, heeft geschonden althans verkeerd heeft toegepast art. 3 der Motorrijtuigenbelastingwet;

dat dit wetsartikel onderscheid maakt tusschen motorrijtuigen ingericht voor personenvervoer, bedoeld onder letter *b* van genoemd artikel en motorrijtuigen niet vallende onder gen. letter *b*, waaronder dus verstaan moeten worden motorrijtuigen, niet ingericht voor personenvervoer;

dat dus in deze de inrichting van het motorrijtuig het bedrag der te betalen belasting bepaalt en dit mitsdien van belang is en niet de omstandigheid of in dat motorrijtuig al dan niet goederen vervoerd worden.

De grief komt mij gegrond voor. Er is niet ten laste gelegd dat er goederen in de auto geladen waren tijdens de bekeuring en door vrij te spreken omdat dit niet bewezen was, heeft de politierechter inderdaad over een andere telastelegging een beslissing gegeven dan die, welke bij dagvaarding gesteld was. De gegeven vrijspraak betreft alzoo niet hetgeen was ten laste gelegd en kan dus niet gelden als een vrijspraak, waarover art. 430 Sv. handelt. Het beroep in cassatie acht ik derhalve ontvankelijk en daar niet op den grondslag der telastelegging is beraadslaagd en beslist, zijn geschonden de artt. 350 en 352 i. v. m. 367 Sv. Ik concludeer mitsdien tot vernietiging van het aangevallen vonnis en verwijzing van de zaak naar het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch ten einde op de bestaande dagvaarding opnieuw te worden berecht en afgdaan.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie Conclusie);

O. dat bij inleidende dagvaarding aan gerequireerde is telastegelegd, dat hij wonende, enz. (zie Conclusie);

dat de Politierechter ter zake een vrijspraak heeft gegeven, zulks „vermits niet is bewezen, dat er goederen in de auto geladen waren tijdens de bekeuring";

O. dat, waar het hier betreft een vrijspraak, allereerst moet worden beslist over de ontvankelijkheid van het beroep;

O. te dien aanzien;

dat blijkens het vorenstaande aan gerequireerde is telaste gelegd, dat hij zonder de verschuldigde belasting te hebben voldaan op den openbaren weg heeft bereden een 4 wielig motorrijtuig niet ingericht voor personenvervoer doch als bestelwagen;

dat deze telastlegging kennelijk het oog heeft op een overtreding van art. 17 jis 3 en 7 van de Motorrijtuigenbelastingwet;

dat de Politierechter, vrijsprekend op voormelden grond, klaarblijkelijk van oordeel is

geweest, dat van een motorrijtuig, niet ingericht voor personenvervoer, en deswege begrepen onder art. 3, eerste lid onder *d* der Motorrijtuigenbelastingwet, in den zin van evengenoemde bepaling slechts sprake kan zijn, indien ten tijde van het rijden op den openbaren weg daarmede ook inderdaad iets anders dan personen, en wel goederen, worden vervoerd;

dat deze opvatting echter in strijd is met de duidelijke woorden der wet, die niet het oogenblikkelijk gebruik, doch de inrichting beslissend doet zijn;

dat derhalve de Politierechter bij zijn beslissing niet heeft beraadslaagd op den grondslag van de telastlegging, zooals deze kennelijk, in overeenstemming met de evengenoemde wetsbepaling, moet worden opgevat, en deze beslissing dan ook niet is een vrijspraak in den zin van art. 430 Sv., zoodat het beroep is ontvankelijk;

O. alsnu ten aanzien van dit beroep:

dat uit het vorenstaande de gegrondheid daarvan volgt, immers de Politierechter, niet beraadslagend en beslissend op den grondslag der telastlegging, heeft geschonden de artt. 350, 358 jis 530, 367 Sv., hetgeen ingevolge art. 358 nietigheid medebrengt;

Vernietigt het bestreden vonnis;

Rechtdoende ingevolge art. 106 R. O.:

Verwijst de zaak naar het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch ten einde op de bestaande dagvaarding opnieuw te worden berecht en afgedaan.

(N. J.)

---

1 *Februari* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Loterijwet 1905, art. 2, 2° en art. 2, 3°.)

Weliswaar begint het als „memorandum" betiteld, door req. aan van B. geleverd stuk met „bevestiging" van een gesloten overeenkomst van koop en verkoop op afbetaling van eerst na volledige betaling te leveren premie-aandeelen 1904 der Holl. Grondcredietbank, van welke series en nummers nog onbepaald zijn, doch daarnaast kent req. bij dat stuk aan den „kooper" het recht toe om, nadat de eerste betaling zal zijn geschied, mede te dingen naar prijzen of premiën in geld gelijkstaande met een twintigste van het bedrag der prijzen of premiën, dat bij loting zal vallen op willekeurige in het memorandum met series en nummers aangewezen soortgelijke aandeelen, elk opgegeven nummer bij uitloting te vervangen door een ander.

Door een stuk met zoodanigen inhoud als een oorspronkelijk aandeel in een door req. aangelegde loterij aan te merken, heeft de Rechtb. geen enkel wettelijk voorschrift geschonden, terwijl zij terecht heeft verworpen de stelling van req., dat het stuk een „certificaat" zou zijn als bedoeld in art. 2 sub 3°. der Loterijwet 1905.

Op het beroep van S. G., koopman, te 's-Gravenhage, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Rechtbank te 's-Gravenhage van 3 Oct. 1936, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een vonnis van den Kantonrechter te 's-Gravenhage van 13 Aug. 1935, requirant ter zake van: „aandeelen in een andere loterij dan de zoodanige tot het aanleggen en houden waarvan de bij de Loterijwet 1905 vereischte toestemming is verleend, afleveren", met aanhaling van de artt. 2 aanhef en sub 2° j° 6 van genoemde wet en 23 en 91 Sr., is veroordeeld tot f 10 boete, bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door vijf dagen hechtenis; (gepleit door Mr. E. Hollander).

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

Met vernietiging van de in eersten aanleg gegeven uitspraak verklaarde de Rechtbank alhier bewezen: dat requirant te 's-Gravenhage omstreeks de maand Maart 1935 aan W. van Barneveld-Zegel, een stuk heeft afgeleverd, dat naast hier niet ter zake doende bijzonderheden het volgende behelsde:

„Centraal Kantoor 's-Gravenhage.

Memorandum aan Mevrouw W. van Barneveld-Zegel, Driebergen.

Bij dezen bevestigen wij de deelneming Uwerzijds aan vijf Holl. 15 gulden aandeelen van 1904 (Maatschappij gevestigd te Den Haag en goedgekeurd bij K. B. van 22 Sept. 1904 N°. 24). Deze deelneming is te voldoen met f 75 en wel met een eerste betaling van f 7.50 en vervolgens f 2.62½ of f 3.62½ per maand, waarbij incassokosten zijn inbegrepen.

Na de eerste betaling begint direct het winstrecht op onderstaand vermelde series en nummers van vijf dezer aandeelen en wel S. 00552 N°. 20, S. 02254 N°. 38, S. 02276 N°. 35, S. 02282 N°. 46 en S. 02291 N°. 36.

Na betaling van f 75 kunnen vijf origineele Holl. 15 gulden aandeelen met onbepaalde series en nummers in ontvangst worden genomen zoodra deze memorandum is ingeleverd.

Indien de kooper 14 dagen na den bepaalden datum zijn betalingen niet heeft voldaan, vervallen voor hem alle aanspraken en rechten uit de overeenkomst ontstaan en kan hij geen terugbetaling vorderen.

Centraal Kantoor 's Gravenhage",
w.g. S. G.,

welk stuk een aandeel vormde in een door verdachte aangelegde loterij, die den deelnemers de gelegenheid gaf tegen de in het stuk omschreven betalingen mede te dingen naar prijzen in geld, die waren uitgeloofd ten behoeve van die deelnemers, die als winnaars zouden worden aangewezen, doordat op een Holl. 15 gulden obligatie van een der op hun Memorandum vermelde nummers een prijs zou vallen zulks terwijl de winners der prijzen van de Hollandsche 15 gulden Obligaties werden aangewezen door het lot, dit alles terwijl de volgens de Loterijwet 1905 vereischte toestemming voor de door verdachte aangelegde loterij niet was verkregen.

Tegen het vonnis wordt opgekomen met het middel: S. of v. t. van de artt. 162 Grondwet, 350, 358, 359, 425 Sv. en art. 2 ten 2e der Loterijwet 1905 omdat de Rechtbank den requirant veroordeelde als schuldig aan overtreding van art. 2 ten 2e der Loterijwet 1905, zulks hoewel uit den in de dagvaarding overgenomen inhoud van het stuk waarop de ver-

volging en de veroordeeling berust, wel blijkt dat requirant vijf obligaties Hollandsche Grondcredietbank verkocht heeft, doch geenszins dat hij een stuk heeft afgeleverd, dat recht gaf op een prijs, zoodat door bewijsmiddelen onmogelijk bewezen kon worden, dat het laatste wel het geval is.

De Rechtbank heeft uit het vonnis van den Kantonrechter de bewijsmiddelen overgenomen. Als bewijsmiddel is o. m. gebezigd het in het middel bedoelde stuk, dat luidt:

Centraal Kantoor 's-Gravenhage.

Memorandum aan Mevrouw W. v. Barneveld-Zegel te Driebergen.

Bij dezen bevestigen wij de deelneming Uwerzijds aan Vijf Holl. 15 gulden aandeelen van 1904 (Maatschappij gevestigd te Den Haag en goedgekeurd bij K. B. van 22 September 1904, N°. 24). Maatschappij-Kapitaal en Reserve f 3,300,000.

Deze deelneming is te voldoen met f 75 en wel met een eerste betaling van f 7.50 en vervolgens f 2.62½ of f 3.62½ per maand, waarbij de incassokosten zijn inbegrepen. Na de eerste betaling begint direct het winstrecht op onderstaand vermelde series en nummers van vijf dezer aandeelen, en wel: S. 00552 N°. 20, S. 02254 N°. 38, S. 02276 N°. 35, S. 02282 N°. 46, S. 02291 N°. 36.

De verkoop dezer aandeelen en deelneming van winstrecht geschiedt uitsluitend volgens het door U geteekende, hierbij behoorende verkoopcontract, waarin bovenvermelde series en nummers zijn aangegeven. Na betaling van f 75 kunnen vijf origineele Holl. 15 gulden aandeelen met onbepaalde series en nummers in ontvangst worden genomen, zoodra deze Memorandum is ingeleverd. De eerste betaling moet steeds aan den agent worden voldaan, terwijl de verdere bedragen alleen worden erkend met den naam en onderteekening der Firma, of recu's van aan deze gezonden postwissels.

Indien de kooper 14 dagen na den bepaalden datum zijn betalingen niet heeft voldaan, vervallen voor hem alle aanspraken en rechten uit de overeenkomst ontstaan en kan hij geen terugbetaling vorderen. De jaarlijksche winsttrekkingen hebben steeds op denzelfden datum plaats en wel op 15 Februari, 15 April, 15 Juni, 15 Augustus, 15 October en 15 December. De kleinste prijs is f 15 voor elk aandeel, terwijl de hoogste prijs is f 120,000. Nieten bestaan er niet. Alle prijzen worden in contanten uitbetaald. Hooge prijzen worden telegrafisch bericht. De trekkingslijsten worden U omstreeks 8 dagen na elke trekking gedurende de betaling gratis toegezonden.

Het eerste bedrag f 7.50 ontvangen.

's-Gravenhage, Maart 1935.

Centraal Kantoor 's-Gravenhage.

w.g. S. G.

De Rechtbank heeft nu den inhoud van dit stuk in verband met hetgeen uit de overige bewijsmiddelen bleek, aldus verstaan, dat requirant den deelnemer gelegenheid gaf tegen de in het stuk omschreven betalingen mede te dingen naar prijzen in geld, die waren uitgeloofd ten behoeve van die deelnemers, die als winnaars zouden worden aangewezen. De hiertegen ingebrachte grief, dat uit den inhoud van dit stuk niet kan blijken, dat requirant een stuk heeft afgeleverd, dat recht gaf op een prijs, maar wel dat hij 5 obligaties Hollandsche Grondcredietbank verkocht heeft, kan geen aanleiding geven tot cassatie. De uitlegging van den inhoud van bedoeld stuk is immers van feitelijken aard en behoort tot het terrein van den rechter, die over de feiten heeft te oordeelen. Nu in de feitelijke instantie is aangenomen, dat het z.g.n. memorandum niet inhoudt het verkoopen van obligaties van de Hollandsche Grondcredietbank maar het geven van gelegenheid aan den deelnemer om mede te dingen naar prijzen, kan hiertegen in cassatie niet met vrucht opgekomen worden.

Uit de gebezigde bewijsmiddelen volgt, dat requirant de gelegenheid heeft opengesteld om tegen voldoening van een geldelijk bedrag mede te dingen naar prijzen of premie in geld, terwijl van de deelnemers zij als winners werden aangewezen op wier z.g.n. memorandum een zelfde serie en nummer was vermeld als serie en nummer van een obligatie der Hollandsche Grondcredietbank waarop een premie viel. Dit komt dus hierop neer, dat requirant gebruik maakte van de trekkingen van genoemde bank, zooals voor andere loterijen tot voor kort gebruik werd gemaakt van de trekkingen der Staatsloterij.

Door de gemachtigde van requirant is onder meer opgegeven, dat requirant handelende onder de naam Centraal Kantoor, te 's-Gravenhage omstreeks Maart 1935 aan W. van Barneveld-Zegel een stuk („memorandum") heeft afgeleverd, dat onder meer behelsde hetgeen in de telastelegging staat vermeld; en terecht is m. e. beslist dat requirant heeft afgeleverd een aandeel in een loterij terwijl voor die loterij de vereischte toestemming niet was verleend. Met het aangevoerde middel kan ik dus niet meegaan en ik concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Servatius;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi, en luidende: (zie Conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis, in overeenstemming met de telastelegging, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, is bewezen verklaard:

dat requirant te 's-Gravenhage enz. (zie Conclusie);

dat de Rechtbank nog overweegt „dat de gemachtigde van verdachte ter terechtzitting in hooger beroep wel heeft betoogd, dat verdachte de beschikking had over de stukken, genoemd in het „memorandum" en hij hiermede blijkbaar heeft willen betoogen, dat verdachte certificaten, als bedoeld in art. 2 sub 3° der Loterijwet 1905 heeft afgeleverd, doch dat genoemd stuk niet aan de aan certificaten gestelde eischen voldoet, terwijl bovendien, al ware het betoog juist, die slechts een andere qualificatie van het feitelijk bewezen verklaarde zoude medebrengen;"

O. dat bij de mondelinge toelichting tot het middel is aangevoerd, dat het geleverde stuk inhoudt, dat tegen betaling van f 75, in voege als daarin vermeld, de kooper het recht ver-

krijgt om levering te vragen van vijf premieobligaties als daarin genoemd, en die inhoud het karakter van het stuk bepaalt; dat daarnaast dan wel staat het dadelijk verkrijgen van de daarin omschreven winkans, doch dit geenszins medebrengt dat requirant een loterij zou hebben aangelegd; dat wellicht had kunnen zijn ten laste gelegd het uitgeven van certificaten, recht gevende op de aan aandeelen in een premieleening verbonden winkans, maar de dagvaarding ten onrechte zegt, dat het geleverde stuk een aandeel vormde in een door requirant aangelegde loterij;

O. dienaangaande:

dat het geleverde stuk, op welks inhoud de Rechtbank mede heeft recht gedaan, blijkens het bestreden vonnis bevat hetgeen bij voormelde bewezenverklaring als inhoud van het „memorandum" is vermeld, en verder onder meer: „De verkoop dezer aandeelen en deelneming van winstrecht geschiedt uitsluitend volgens het door U geteekende, hierbij behoorende verkoopcontract, waarin bovenvermelde series en nummers zijn aangegeven";

dat de Rechtbank voorts onder de bewijsmiddelen noemt den inhoud van vorenbedoelde „verkoopcontract", — betreffende „5 Holl. 15 gulden aandeelen van 1904" van de Hollandsche Grondcredietbank te den Haag —, waarin onder meer voorkomt: „De series en nummers van de verworven aandeelen worden tevoren niet opgegeven, wel worden er dadelijk na de eerste betaling gratis winkansen verstrekt op vijf gelijksoortige aandeelen en wel zoodanig, dat een twintigste gedeelte van alle prijzen en premies worden uitbetaald welke vallen op de in het memorandum vermelde en onderstaand aangegeven series en nummers", en voorts: „terwijl, zoolang de geheele betaling van het koopbedrag nog niet heeft plaats gehad, voor elk uitgeloot nummer een vervangnummer wordt verstrekt";

dat, al begint het als „memorandum" betiteld, door requirant aan van Barneveld geleverd stuk, zooals de Rechtbank vaststelde, met „bevestiging" van een gesloten overeenkomst van koop en verkoop op afbetaling van eerst na volledige betaling te leveren premieaandeelen 1904 van de Hollandsche Grondcredietbank te den Haag, van welke series en nummers nog onbepaald zijn, daarnaast requirant bij dat stuk aan den „kooper" het recht toekent om, nadat de eerste betaling zal zijn geschied, mede te dingen naar prijzen of premiën in geld, gelijkstaande met een twintigste van het bedrag der prijzen of premiën, dat bij loting zal vallen op willekeurige in het memorandum met Serie en nummers aangewezen soortgelijke aandeelen, elk opgegeven nummer bij uitloting te vervangen door een ander;

dat de Rechtbank, door een stuk met zoodanigen inhoud aan te merken als een oorspronkelijk aandeel in een door requirant aangelegde loterij, geen der bij het middel genoemde wetsartikelen, noch eenig ander wetsvoorschrift, heeft geschonden, en terecht heeft verworpen de ook thans weder opgeworpen stelling van requirant, dat het stuk zou zijn een „certificaat" als bedoeld in art. 2 sub 3° der Loterijwet 1905;

dat toch certificaten in dien zin zijn stukken, blijkens welker inhoud de uitgever verklaart zich de beschikking te hebben verzekerd, hetzij over de oorspronkelijke aandeelen in loterijen of premieleeningen op welker gedeeltelijken eigendom het stuk recht geeft, hetzij over de prijzen of premiën op die aandeelen te vallen, wanneer het stuk recht geeft op de aan die aandeelen verbonden winkans, aan welke omschrijving bovenvermeld geleverd stuk, — dat zonder meer de daarin omschreven winkans toekent — niet voldoet, ook al zou requirants bewering, dat hij over de in het memorandum genoemde stukken wel de beschikking had, juist zijn;

dat dus het middel niet kan slagen;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

1 *Februari* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Wet Vrachtverdeeling Binnenscheepvaart art. 7.)

Blijkens den tekst der in aanmerking komende bepalingen der z.g. Algemeene Akte van Weenen van 9 Junij 1815 en van Annexe XVI tot die akte, had de aansluiting van den rechtstoestand voor de Schelde aan dien voor den Rijn slechts betrekking op den rechtstoestand van den Rijn, zooals die daarbij is vastgesteld, zoodat reeds uit dien hoofde op den rechtstoestand, zooals die krachtens *latere* regelingen (zooals de herziene Rijnvaartakte van 17 October 1868) voor den Rijn geldt, een beroep niet kan worden gedaan. [Adv.-Gen. van Lier: Door de vereeniging van Nederland en België hield de Schelde op internationale rivier te zijn, waarvoor de akte van Weenen C. A. waren vastgesteld.]

De door req. voorgestane vrijheid der „binnenlandsche scheepvaart" kan ook niet worden afgeleid uit het 2e lid van art. 111 der Weener Akte, daar deze bepaling omtrent de vraag, welke scheepvaart vrij is, niets beslist, terwijl ook verder uit niets blijkt, dat de Weener bepalingen tot het aannemen van die vrijheid zouden dwingen.

Anders dan bij den Rijn, geven geen latere internationale regelingen aanleiding het door req. beweerde recht aan te nemen.

Integendeel is bij het Verdrag van 19 April 1839 tusschen België en Nederland gesloten (alsmede bij de overeenkomsten van 5 Nov. 1842 en 20 Mei 1843) de Ooesterschelde aangemerkt als te behooren tot de verbindingswateren tusschen Antwerpen en Rijn, waarop de vrije vaart slechts wordt toegestaan, voorzoover zij is doorvaart, n.l. strekt om van België den Rijn te bereiken en omgekeerd.

Op het beroep van A. W. V., schipper, te Werkendam, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Rechtbank te Middelburg van 7 Juli 1936, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een op 29 April 1936 door den Kantonrechter te Zierikzee gewezen vonnis, requirant ter zake van het: na de inwerkingtreding van een besluit, houdende de benoeming van een bevrachtingscommissie, binnen het in dat besluit genoemde district inladen van goederen voor vervoer naar binnen

het Rijk gelegen plaatsen, zonder dat dit, blijkens een daarvan overgelegd geldig bewijs geschiedt krachtens eene overeenkomst, ten aanzien van welke door haar tusschenkomst of goedkeuring is verleend, met aanhaling der artt. 7, lid 1, en 11 der Wet van 5 Mei 1933, S. 251, het K. B. van 24 Juli 1933, n°. 7, het K. B. van 18 Augustus 1933 n°. 45, 23 en 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van tien gulden en eene vervangende hechtenis van vijf dagen; (gepleit door Mr. W. A. C. van Dam).

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.)

Requirant heeft zich voor den Kantonrechter te Zierikzee te verantwoorden gehad ter zake, dat hij als schipper van het vaartuig Avontuur daarmede op of omtrent 3 Maart 1936 heeft gevaren over de rivier de Oosterschelde binnen het rechtsgebied van het Kantongerecht te Zierikzee en toen in dat vaartuig heeft vervoerd eene lading rijshout welke lading hij in dat vaartuig op of omtrent 2 Maart 1936, althans één of enkele dagen tevoren, te Wijk bij Duurstede gelegen binnen het district eener Bevrachtingscommissie, had ingeladen, althans in lading had genomen, voor vervoer van Haamstede, althans naar een andere binnen het Rijk gelegen plaats dan Wijk bij Duurstede, zulks zonder dat dit geschiedde krachtens eene overeenkomst ten aanzien van welke door eene Bevrachtings-Commissie tusschenkomst of goedkeuring was verleend.

De Kantonrechter oordeelde, dat de Wet van 5 Mei 1933, S. 251, op de evenredige vrachtverdeeling in de binnenscheepvaart op de Oosterschelde geen toepassing mocht vinden en ontsloeg requirant van alle rechtsvervolging.

De Rechtbank te Middelburg vernietigde in hooger beroep het vonnis van den Kantonrechter en verklaarde bewezen hetgeen ten laste was gelegd met dien verstande, dat het gepleegd is op 3 Maart 1936 en verdachte de lading rijshout enkele dagen voordien had ingeladen.

De Rechtbank achtte de wet op de evenredige vrachtverdeeling wel toepasselijk, en ter zake van de overtreding: „na de inwerkingtreding van een besluit, houdende de benoeming van eene bevrachtingscommissie, binnen het in dat besluit genoemde district inladen van goederen voor vervoer naar binnen het Rijk gelegen plaatsen, zonder dat dit, blijkens een daarvan overgelegd geldig bewijs geschiedt krachtens eene overeenkomst ten aanzien van welke door haar tusschenkomst of goedkeuring is verleend", volgde veroordeeling tot een geldboete van f 10 te vervangen door hechtenis van 5 dagen.

Omtrent het toepassen van gemelde wet op de Oosterschelde is het volgende door de Rechtbank overwogen: „dat de gemachtigde heeft aangevoerd, dat de strafbepaling van evengenoemde Wet hier niet toepasselijk zou zijn, omdat een recht van vrije vaart op de Oosterschelde zou zijn toegekend in de „Articles concernant la navigation du Necker, du Mein, de la Moselle, de la Meuse et de l'Escaut, welke deel uitmaakt van de in „Annexe XVI à l'Acte du Congrès de Vienne" opgenomen „Reglements pour la libre navigation des rivières";

O. omtrent dit verweer:

dat genoemde reglementen in het leven zijn geroepen uit kracht van de „Acte du Congrès de Vienne. Traité général" d.d. 9 Juni 1815, waartoe Z. M. de Koning der Nederlanden, gehoor gevende aan de in art. 119 daarvan gedane uitnoodiging, is toegetreden bij acte d.d. 20 October 1815;

dat in dit Traité général bij artt. 108 en 109 werd bepaald, dat de Vaart op de rivieren, welke door of langs het gebied der contracteerende mogendheden loopen, volkomen vrij zou zijn van het punt af, waarop zij bevaarbaar worden tot aan hunne uitmonding, waarna, na een aantal voorschriften van fiscalen en politioneelen aard, in artt. 116 en 117 de vaststelling werd voorgeschreven van een aantal bijzondere reglementen, onder meer voor de vaart op de Schelde;

dat deze reglementen vervat zijn in bovenvermeld Annexe XVI, en van genoemde „Articles concernant la navigation du Necker, du Mein, de la Moselle, de la Meuse et de l'Escaut ten dezen van belang zijn: art. 1 luidende: „La liberté de la navigation telle qu'elle a été déterminée pour le Rhin, est étendue au Necker, au Mein, à la Moselle, à la Meuse et à l'Escaut, du point où chacune de ces rivières devient navigable jusque' à leur embouchure", en art. 7 luidende: „Tout ce qui aurait besoin d'être fixé ulterieurement sur la navigation de l'Escaut, outre la liberté de la navigation sur cette rivière prononcée à l'article 1er, sera definitivement réglé de la manière la plus favorable au commerce et à la navigation, et la plus analogue à ce qui a été fixée pour le Rhin";

dat de gemachtigde nu heeft betoogd, dat in het arrest van den H. R. d.d. 17 December 1934 is vastgelegd, dat de vaart in het Rijnvaartgebied niet onderworpen is aan de bepalingen der Wet van 5 Mei 1933, S. 251; dat dit ten aanzien van de Schelde eveneens het geval is, daar de in dat arrest gegeven omschrijving van het begrip vrije vaart eveneens voor de Schelde zou gelden;

dat dit betoog onjuist is, aangezien bij evengenoemd arrest (opgenomen in W. 12849) uitsluitend is beslist, wat in art. 1 der herziene Acte van Mannheim d.d. 17 October 1868, goedgekeurd bij de wet van 4 April 1869, S. 57, moet worden verstaan onder vrije vaart op den Rijn, doch in dat arrest niets voorkomt omtrent de beteekenis van de woorden „la liberté de la navigation" voorkomende in bovengenoemd art. 7 van Annexe XVI van de Acte du Congrès de Vienne;

dat mitsdien de verdere beweringen van den gemachtigde, welke in dit betoog hun grondslag vinden, als niet ter zake dienende buiten bespreking kunnen blijven;

dat bij het Verdrag van Londen d.d. 19 April 1839, gesloten tusschen Nederland en België, waarbij de onafhankelijkheid van laatstgenoemden staat erkend werd, het beginsel der vrije vaart gehandhaafd werd in art. IX paragraaf 1, luidende in de vertaling, opgenomen in Staatsblad n°. 26 van 1839: „de beschikkingen der artt. 108 tot 117 in-

gesloten van de algemeene acte van het congres van Weenen, betrekkelijk de vrije scheepvaart op de stroomen en bevaarbare rivieren zullen toepasselijk worden gemaakt op de stroomen en bevaarbare rivieren, die het Belgische grondgebied en het Hollandsche grondgebied van één scheiden of gelijkelijk doorloopen", evenwel met dien verstande, dat ten aanzien van de Ooster-Schelde en de wateren tusschen Schelde en Rijn in de paragrafen 4 en 5 duidelijk werd omschreven wat men tot dusverre onder het begrip „vrije vaart" had verstaan;

dat namelijk paragraaf 4 luidt: „de tak der Schelde, die de Ooster-Schelde heet, bij de tegenwoordige plaatselijke gesteldheid niet tot de vaart van de volle zee naar Antwerpen en naar Terneuzen en omgekeerd dienende, maar voor de vaart tusschen Antwerpen en den Rijn gebruikt wordende, zal langs zijn geheelen loop met geen hoogere rechten of tolgelden kunnen worden bezwaard dan die volgens de tarieven van Mentz van 31 Maart 1831 op de vaart van Gorinchem tot aan de volle zee worden geheven, naar evenredigheid der afstanden", en paragraaf 5: „Insgelijks is overeengekomen, dat de scheepvaart op de binnenwateren tusschen de Schelde en den Rijn, om van Antwerpen naar den Rijn te komen en omgekeerd, wederkeerig vrij zal blijven, en slechts aan gematigde tolgelden zal worden onderworpen, die voor den handel van beide landen dezelfde zullen zijn";

dat in het bijvoegsel van het in datzelfde Staatsblad opgenomen Tractaat van Londen d.d. 19 April 1839, gesloten tusschen de Nederlanden, Oostenrijk, Frankrijk, Groot-Brittannië, Pruisen en Rusland geheel gelijkluidende paragrafen voorkomen;

dat uit deze bepalingen in onderlingen samenhang beschouwd blijkt, dat de vrije vaart met betrekking tot de Ooster-Schelde en de binnenwateren tusschen Schelde en Rijn enkel gewaarborgd werd voor de scheepvaart van Antwerpen naar den Rijn en omgekeerd;

dat deze regeling gehandhaafd werd bij het tractaat van Den Haag, op 5 November 1842 gesloten tusschen Nederland en België, en goedgekeurd bij de wet van 4 Februari 1843, S. 3, waarvan art. 38 deel uitmakende van Hoofdstuk II afdeeling 3 „Binnenwateren tusschen de Schelde en den Rijn", luidt: „De scheepvaart op de Nederlandsche wateren tusschen de Wester-Schelde en den Rijn zal, om van België op den Rijn te komen en vice versa, wederkeerig vrij zijn, met dien verstande, dat men zich zal gedragen naar de politieverordeningen, voor het behoud der algemeene veiligheid vereischt, en naar de bepalingen, welke bij het te maken reglement zullen worden vastgesteld";

dat voorts in art. 39 van het tractaat nog eens is vastgesteld, dat alle bevaarbare wegen, de gemeenschap daarstellende tusschen de Wester-Schelde en den Rijn, daaronder begrepen het Sloe, de Ooster-Schelde en de Maas, als binnenwateren tusschen die beide rivieren beschouwd zullen worden;

dat ook in het op 20 Mei 1843 tot stand gekomen Reglement ter uitvoering van art. IX van het Tractaat van Londen d.d. 19 April 1839 en van het tweede hoofdstuk, afdeeling III van het tractaat van Den Haag d.d. 5 November 1842, opgenomen in het Staatsblad van 1843 n°. 45, in deze regeling geen verandering is gebracht, waar toch art. 1 bepaalt: „De scheepvaart en doorvoer op de Nederlandsche wateren tusschen de Wester-Schelde en den Rijn zal, om van België op den Rijn te komen en vice-versa, wederkeerig vrij zijn, met dien verstande, dat men zich zal gedragen naar de politieverordeningen, voor het behoud der algemeene veiligheid vereischt, en naar de bepalingen, welke bij het tegenwoordig Reglement zijn vastgesteld", terwijl voorts art. 2 gelijkluidende is aan bovengenoemd art. 39 van het tractaat van 5 November 1842;

dat derhalve de Wet op de Evenredige Vrachtverdeeling in de binnenscheepvaart op vorenstaande regeling, zooals deze zich sinds het Congres van Weenen heeft ontwikkeld, geen inbreuk maakt, daar deze Wet krachtens art. 1 uitsluitend betrekking heeft op vervoer per vaartuig binnen het Rijk, terwijl uit het vorenstaande juist voortvloeit, dat het recht van vrije vaart op de Ooster-Schelde, waarop de gemachtigde van verdachte zich heeft beroepen, enkel bestaat voor de scheepvaart van België naar den Rijn en omgekeerd, derhalve voor vervoer hetwelk niet uitsluitend binnen het Rijk plaats vindt;

dat, waar het in casu betreft het inladen van goederen voor vervoer van Wijk bij Duurstede naar Haamstede, de Wet op de Evenredige Vrachtverdeeling in de binnenscheepvaart toepasselijk is, en voormeld verweer van verdachtes gemachtigde als onjuist moet worden verworpen."

Tegen de gevallen uitspraak wordt thans opgekomen met het middel:

„S., althans v. t. door de Rechtbank te Middelburg van art. 359 lid 2 Sv. en van artt. 350, 351, 352 en 398 Sv. in verband met artt. 4, 7 en 10 van de Wet van 5 Mei 1933, S. 251, en in verband met art. 59 Grondwet, de artt. 108—117 (ook dus art. 111 lid 2) van het Verdrag van Weenen, waartoe Nederland bij Acte van 20 October 1815 is toegetreden, de artikelen 1 en 7 van de tot genoemd verdrag behoorende Annexe 16 A en de artt. 1 en volgende (ook dus art. 3) van de Herziene Rijnvaartacte van 17 October 1868, Stbl. 1869 n°. 75, voor zooveel noadig goedgekeurd bij de wet van 4 April 1869, S. 37, door requirant aan het ten laste gelegde vervoer schuldig te verklaren en te veroordeelen in stede van hem van rechtsvervolging te ontslaan, althans vrij te spreken".

Bij pleidooi is in hoofdzaak betoogd, dat ingevolge de bepalingen van de slotakte van Weenen en daarbij behoorend Annexe 16 B de scheepvaart op de Schelde (waaronder te verstaan de Wester-Schelde, Ooster-Schelde, de kanalen door Walcheren en Zuid-Beveland, en de Zandkreek) vrij is evenals die op den Rijn, dat de te heffen scheepvaartrechten alleen met wederzijdsch goedvinden gewijzigd kunnen worden, en dit niet kon geschieden bij art. 10 van de wet op de Evenredige Vrachtverdeeling, dat het tractaat van 1839 alleen bedoelde te regelen wat tengevolge van de scheiding tusschen Nederland en België te regelen was, terwijl het internationale rivieren-

recht, zooals dat in 1815 was vastgesteld, ongewijzigd bleef en ook door het Tractaat van 1842 tusschen Nederland en België in het Weensche Statuut geen verandering kan zijn gebracht. Evenals zulks op den Rijn het geval is, zou de vrije vaart op de Schelde toepassing van de wet op de Evenredige Vrachtverdeeling niet gedoogen, en zulks ook niet op de Ooster-Schelde.

Ik kan deze meening niet deelen.

Bij de Slotakte van het Congres van Weenen van 1815 hebben de betrokken Mogendheden zich verbonden om gemeenschappelijk te regelen alles wat betrof het bevaren van rivieren, welke Staten scheiden of door meer Staten loopen, (art. 108) en zulks volgens beginselen in de Slotakte neergelegd. Onder deze beginselen behoort dat der vrije Scheepvaart op bedoelde rivieren van het punt af, waar zij bevaarbaar zijn tot de monden (art. 109). Deze beginselen zijn herhaald in de Annexe XVI van de Slotakte, n.l. in twee reglementen, een voor den Rijn en een voor Neckar, Main, Moesel, Maas en Schelde.

Door de vereeniging van ons land en België was echter de bevaarbare Schelde een uitsluitend Nederlandsche rivier geworden, zoodat wat de Schelde betreft, die dus toen niet een internationale rivier was, waarvoor in de Slotakte van Weenen en daarbij behoorend Annexe beginselen waren vastgesteld, die beginselen geen uitvoering en toepassing behoefden. (Zie Lagemans: Recueil des traites I, bl. LXXX § 46). Eerst door de afscheiding van België werd een regeling omtrent de scheepvaart op de Schelde noodig en dit is toen geschied bij het tractaat van 19 April 1839 (Stbl. 1839 N°. 26).

Volgens dit tusschen Nederland en België gesloten tractaat (waarvan de inhoud onder den waarborg van Oostenrijk, Frankrijk, Engeland, Pruisen en Rusland wordt gesteld bij een tractaat van denzelfden datum) zouden de beschikkingen der artt. 108 tot 117 ingesloten, van de Algemeene Akte van het Congres van Weenen betrekkelijk de vrije scheepvaart op de stroomen en rivieren, toepasselijk worden gemaakt op de stroomen en bevaarbare rivieren, die het Belgische grondgebied en het Hollandsche grondgebied van een scheiden of gelijkelijk doorloopen (art. 9 § 1). Bij de verder getroffen regeling is tweeërlei vrijheid van scheepvaart door Nederland ten behoeve van België verleend, n.l. de vrije vaart ten behoeve van Antwerpen naar zee en omgekeerd en die op de wateren, welke de Schelde met den Rijn verbinden (de z.g.n. tusschenwateren). Hierover handelen art. 9 van het tractaat van 1839, de artt. 16—19 en 38—49 van het tractaat van 5 November 1842 (Stbl. 1843 n°. 3) en het 1e en 5e reglement behoorende bij het tractaat van 20 Mei 1843 (Stbl. 1843 n°. 45). Uit deze speciale en uitvoerige regeling blijkt, dat de aan België verleende vrije scheepvaart op de Schelde en die op de tusschenwateren berusten op deze tusschen ons land en België gesloten tractaten en niet op de beginselen aangegeven in de Slotakte van Weenen. Deze laatste mogen als voorbeel gediend hebben, de inhoud der getroffen regeling is te vinden in de genoemde met België gesloten tractaten.

Omtrent de beteekenis van de bepalingen der Weener Slotakte voor de Schelde moge ik overigens wijzen op de nota van den Minister van Buitenlandsche Zaken aan Koning Willem I van 30 November 1839 (Rijks Geschiedkundige Publicatiën, Groote Serie dl. 50. pp. 663—667) en op het artikel van Prof. Jhr. van Eysinga in de Revue de Droit International et de Législation Comparée, 1928.

Het bij het middel gedaan beroep op de Acte van Weenen om daaruit te concludeeren tot een algemeene vrije scheepvaart op de Schelde, komt mij alzoo onjuist voor.

Uit de tractaten, tusschen ons land en België gesloten, blijkt, dat de vrije vaart van België naar zee en omgekeerd die is over de Wester-Schelde en dat wat de Ooster-Schelde betreft, de regelingen er van uitgaan, dat dit water niet dient tot de vaart van de volle zee naar Antwerpen en Terneuzen en omgekeerd, maar voor de vaart tusschen Antwerpen en den Rijn (zie art. 9 §§ 3, 4 en 5 tractaat 1839; de artt. 16, 33, 38, 39 tractaat 1842; artt. 18, 19, 20 en 40 Reglement I behoorende bij het tractaat van 20 Mei 1843). In art. 39 van het tractaat van 1842 is de Ooster-Schelde uitdrukkelijk genoemd als behoorende tot de binnenwateren.

Op deze binnen- of tusschenwateren bestaat krachtens de verdragen met België alleen vrijheid van scheepvaart voor zooveel betreft de vaart van België naar den Rijn en omgekeerd. Dat op deze tusschenwateren de bepalingen over internationaal rivierenrecht voorkomende in de Weener Slotakte niet van toepassing zijn, is destijds op de Conferentie te Londen erkend. (Zie schrijven van Lord Palmerstone van 15 Februari 1831, opgenomen in de Recueil des pièces diplomatiques relatives aux affaires de la Hollande et de la Belgique I bl. 139). Daarin is (zie thans art. 2 van de Herziene Rijnvaartakte van 1868) ook ten behoeve van de Rijnoeverstaten vrijheid voor de scheepvaart over de tusschenwateren verleend voor de vaart van den Rijn naar Zee of naar België (vice-versa) en volgens art. 356 van het Vredesverdrag van Versailles, waartoe Nederland is toegetreden bij de Wet van 2 Juli 1923, S. 332, geldt nu deze vrije vaart voor de schepen van alle natiën.

Dit geding betreft het door requirant, komende van Wijk bij Duurstede, bevaren van de Ooster-Schelde, niet om België of de Zee te bereiken, maar om een lading te lossen te Haamstede, zoodat ten onrechte een beroep wordt gedaan op het recht van vrije vaart.

Onder verwijzing naar het arrest van den H. R. van 3 Februari 1936, N. J. 1936 n°. 237, vereenig ik mij met de beslissing der Rechtbank, waarbij is aangenomen, dat de wet op de Evenredige Vrachtverdeeling in dit geval wel op de Ooster-Schelde toepassing kon vinden. Ik concludeer mitsdien tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer van der Meulen;

Gezien de insinuatie, namens den Proc.-Gen. aan den requirant beteekend, ter kennisgeving van den dag, voor de behandeling dezer zaak bepaald;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant ter terechtzitting voorgesteld en luidende: (zie Conclusie);

O. dat den requirant bij inleidende dagvaarding is telaste gelegd, dat hij als schipper enz. (zie Conclusie);

O. dat de rechtbank dit telaste gelegde heeft bewezen verklaard, met dien verstande, dat het is gepleegd op 3 Maart 1936 en dat requirant de lading rijshout enkele dagen voordien had ingeladen; dat het bewezen verklaarde is gequalificeerd en te dier zake straf is opgelegd als is voormeld;;

O. dat het middel, blijkens de toelichting steunt op dezen grondslag, dat de artt. 108, 109, 111, 117 van de Algemeene Akte van het Congres van Weenen van 9 Juni 1815, benevens de artt. 1 en 7 van het in de Annexe XVI van dit Verdrag voorkomende reglement betreffende de Neckar, de Main, de Moesel, de Maas en de Schelde, de vrijheid van vaart, zooals deze voor den Rijn bestaat, evenzeer voor de Ooster-Schelde hebben vastgelegd en dat sindsdien in die regelen geen, althans niet rechtsgeldig, wijziging is gebracht;

O. dat requirant het bewezen verklaarde niet strafbaar acht, omdat de Wet van 5 Mei 1933 niet betrekking heeft op scheepvaartverkeer, hetwelk ingevolge internationale regelingen vrij is, en krachtens vorengenoemde tractaatsbepalingen de scheepvaart op de Schelde, en met name ook op de Ooster-Schelde, vrij zou zijn in dier voege, dat ook aan de scheepvaart, welke uitsluitend binnen het grondgebied van den betrokken staat wordt uitgeoefend — hierna te noemen de „binnenlandsche scheepvaart" —, geenerlei belemmeringen in den weg mogen worden gelegd, zoodat het vervoer, waarom het ten deze gaat, niet door de wet van 5 Mei 1933, S. 251, zou worden bestreken;

O. hieromtrent:

dat de regeling betreffende de vrijheid van scheepvaart, neergelegd in art. 108 vlgg. der zgn. Algemeene Akte van Weenen van 9 Junij 1815, waartoe Nederland op 20 Augustus van dat jaar is toegetreden, in hoofdzaak hierop neerkomt, dat de verdragsluitende staten zich verbinden nopens de bevaarbare rivieren, welke hun gebied scheiden of doorsnijden, regelingen te maken betreffende alles, wat op de scheepvaart op die rivieren betrekking heeft, (art. 108), terwijl de volgende artikelen enkele beginselen aangeven, welke daarbij in acht moeten worden genomen, waaronder (art. 109), dat de vaart op dergelijke wateren vanaf het punt, waarop zij bevaarbaar worden, tot aan hun mondingen geheel vrij zal zijn en, voor wat den handel betreft, aan niemand zal kunnen worden verboden, behoudens de verplichting tot naleving der verordeningen van politie;

dat in aansluiting hieraan Annexe XVI in reglementen — welke krachtens art. 117 gelijke kracht hebben alsof zij in het verdrag zelf waren vervat — aan die bepalingen eenige uitwerking heeft gegeven, o.a. vrij uitvoerig voor den Rijn, terwijl in het op de Schelde betrekking hebbende reglement wordt bepaald, dat de vrijheid van scheepvaart, zooals zij voor den Rijn is geregeld (telle qu'elle a été déterminée pour le Rhin) — en welke met het in art. 109 bepaalde overeenkomt — ook voor de Schelde zal gelden (art. 1), en voorts art. 7 van dat reglement bepaalt, dat alles, wat nader voor de vaart op de Schelde moet worden vastgesteld, „outre la liberté de la navigation sur cette rivière prononcée à l'article 1" later definitief zal worden geregeld, o. m. op de wijze, welke het meest nabijkomt aan hetgeen voor den Rijn is vastgesteld (a été fixé pour le Rhin);

dat requirant nu meent, dat uit deze aansluiting van den rechtstoestand voor de Schelde aan dien voor den Rijn volgt, dat de vrijheid voor de „binnenlandsche scheepvaart", welke ten aanzien van den Rijn bij de herziene Akte omtrent de Rijnvaart, den 17 October 1868 te Mannheim gesloten, is vastgesteld, ook ten aanzien van de Schelde moet gelden;

dat requirant daarbij echter over het hoofd ziet, dat blijkens den hiervoren weergegeven tekst der in aanmerking komende tractaatsbepalingen de aansluiting slechts betrekking had op den rechtstoestand van den Rijn, zooals die daarbij is vastgesteld, zoodat reeds uit dien hoofde op den rechtstoestand, zooals die krachtens latere regelingen voor den Rijn geldt, een beroep niet kan worden gedaan;

dat requirant verder meent, dat de door hem voorgestane vrijheid der „binnenlandsche scheepvaart" ook volgt uit het 2e lid van art. 111 der Weener Akte — hetwelk bepaalt, dat het tarief der scheepvaartrechten alleen met gemeen overleg kan worden gewijzigd en dat de scheepvaart niet met andere rechten dan de bij reglement vastgestelde mag worden bezwaard — doch dat een beroep op die bepaling ten deze te vergeefs is, daar zij omtrent de vraag, welke scheepvaart vrij is, niets beslist, maar slechts eene der gevolgen, welke aan vrijheid van scheepvaart verbonden zijn, aangeeft;

dat, waar ook verder uit niets blijkt, dat de Weener tractaatsbepalingen zouden dwingen tot het aannemen der door requirant voorgestane vrijheid der „binnenlandsche scheepvaart", reeds op al deze gronden het beroep op die bepalingen vruchteloos moet zijn;

dat ten slotte ook niet — gelijk bij den Rijn wèl het geval is — latere internationale regelingen aanleiding geven het door requirant beweerde recht aan te nemen;

dat integendeel bij het Verdrag van 19 April 1839, tusschen Nederland en België te Londen tot stand gekomen in aansluiting aan het dienzelfden dag aldaar tusschen Nederland en de Groote Mogendheden gesloten verdrag, alsmede bij de overeenkomsten tusschen Nederland en België van 5 November 1942 en 20 Mei 1843 de Ooster-Schelde — zijnde het water, waarom het hier gaat — is aangemerkt als te behooren tot de verbindingswateren (eaux intermédiaires) tusschen Antwerpen of Wester-Schelde en Rijn, waarop de vrije vaart slechts wordt toegestaan, voorzoover zij is doorvaart, nl. strekt om van België den Rijn te bereiken en omgekeerd, rechtstoestand, welke trouwens ook aldus in art. 2 lid 1 van de bovenvermelde akte van Mannheim is vervat;

dat het middel derhalve niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

1 *Februari* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Wegenbelastingwet [motorrijtuigenbelastingwet] art. 3; Sv. art. 261.)

De Politierechter, die terecht ervan is uitgegaan, dat in het algemeen de kap van een wagen tot de uitrusting daarvan behoort, heeft door te beslissen, dat niet aannemelijk is, dat in dit geval de kap als bagage is vervoerd een beslissing van feitelijken aard gegeven, welke in cassatie niet met goed gevolg kan worden bestreden.

De dagv. spreekt inderdaad ten onrechte van „ambtelijke weging ingevolge artikel 19*quater* der Motorrijtuigenbelastingwet", doch het is onjuist daaruit de gevolgtrekking te maken, dat de dagv. daarmede niet zou voldoen aan de eischen van art. 261 Sv. Volkomen duidelijk is het dat hier sprake is van een schrijffout en dat hier art. 16*quator* is bedoeld.

Op het beroep van J. H. H., expediteur, te Utrecht, requirant van cassatie tegen een mondeling vonnis van den Politierechter te Utrecht van 1 October 1936, waarbij hij ter zake van „als houder van een motorrijtuig daarmede op den openbaren weg doen rijden, zonder dat daarvoor de verschuldigde belasting is voldaan", met aanhaling van de artt. 17 en 22 der Motorrijtuigenbelastingwet, 23 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van twaalf gulden, bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door zes dagen hechtenis.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Servatius;

Gelet op de middelen van cassatie, door den requirant voorgesteld en toegelicht bij schriftuur, en luidende:

I. S., althans v. t. van de artt. 1, 3, 7, 11, 17 en 19 der Motorrijtuigenbelastingwet, artt. 350, 351, 352, 358, 359 Sv.;

II. S., althans v. t. der artt. 1, 3, 7, 11, 16, 19 der Motorrijtuigenbelastingwet, artt. 261, 350, 351, 352, 358, 359 Sv.;

O. dat bij het bestreden vonnis overeenkomstig de telastelegging is bewezen verklaard, dat requirant op of omstreeks 2 April 1936 des namiddags omstreeks 2 uur te Utrecht met een motorrijtuig als bedoeld bij art. 1 der Motorrijtuigenbelastingwet, waarvan hij houder was zonder dat daarvoor de op dat oogenblik verschuldigde motorrijtuigenbelasting was voldaan, op den openbaren weg, Leidscheweg, Jacob Vast, chauffeur, heeft doen rijden, hebbende hij op tijd en plaats voormeld voornoemden J. Vast doen rijden met een vierwielig motorrijtuig (tractor), waarvan bij ambtelijke weging ingevolge art. 19*quater* der Motorrijtuigenbelastingwet het gewicht bleek te bedragen 1858 Kilogram, althans meer dan 1835 Kilogram en door middel waarvan een ander voertuig, anders dan langs spoorstaven werd voortbewogen (oplegger), waarvan bij ambtelijke weging als voornoemd het gewicht bleek te bedragen 3526 Kilogram, althans aanzienlijk meer dan 2170 Kilogram, terwijl door hem — verdachte — slechts belasting was betaald, berekend naar een gewicht van 1835 Kilogram voor den tractor en 2170 Kilogram voor den oplegger;

O. dat blijkens het proces-verbaal van de behandeling dezer zaak ter terechtzitting van den Politierechter van de zijde van requirant zakelijk is aangevoerd, dat 2170 Kilogram is het gewicht van den oplegger met open laadbak, dat die oplegger, toen daarmede als bij dagvaarding vermeld werd gereden, was voorzien van een gesloten kap, doch die kap afneembaar is, dus een soort bagage vormt, en niet tot de uitrusting van het motorrijtuig behoort;

dat de Politierechter dat verweer heeft verworpen, op grond dat — zooals art. 3, 9e lid der Motorrijtuigenbelastingwet inderdaad zegt — als het gewicht van een motorrijtuig moet worden beschouwd het aantal Kilogrammen, dat een motorrijtuig weegt met volledige uitrusting, en requirant niet aannemelijk heeft kunnen maken, dat hij de kap van den wagen als bagage vervoert;

dat blijkens de bij schriftuur gegeven toelichting tegen deze beslissing het eerste middel is gericht, doch de Politierechter, — die terecht ervan is uitgegaan dat in het algemeen de kap van een wagen tot de uitrusting daarvan behoort —, door te beslissen, dat niet aannemelijk is gemaakt dat in dit geval de kap als bagage werd vervoerd, heeft gegeven een beslissing van feitelijken aard, welke in cassatie niet met goed gevolg kan worden bestreden, zoodat dit middel niet kan slagen;

O. dat het tweede middel, zooals blijkt uit de toelichting, hierop berust, dat bij dagvaarding wordt gesproken van „ambtelijke weging ingevolge art. 19*quater* der Motorrijtuigenbelastingwet", zulks hoewel die wet geen artikel bevat, dat dit nummer draagt, en art. 19 niet over wegen spreekt;

dat evenwel de aan deze op zichzelf juiste opmerkingen verbonden gevolgtrekking, dat de dagvaarding nu niet zou voldoen aan de eischen gesteld bij art. 261 Sv., onjuist is, reeds omdat volkomen duidelijk is dat het hier slechts gaat om een schrijffout, en dat is bedoeld de ambtelijke weging ingevolge art. 16*quater* van genoemde wet;

dat dus ook dit middel niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.*]

(N. J.)

---

2 *Februari* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Wet van 28 Mei 1925 S. 216 artikel LXXXVII.

Appellant, sinds 1 Jan. 1932 onafgebroken in tijdelijken dienst der gemeente, en ontslagen wegens vermindering der werkzaamheden, waarvoor hij *tijdelijk* is aangesteld om op elk willekeurig tijdstip te kunnen uitmaken of handhaving of verlenging van de aanstelling noodig was met het oog op de werkzaamheden bij den betrokken tak van dienst, kan niet geacht worden te zijn ontslagen wegens opheffing van zijne betrekking of reorganisatie van het dienstvak, en is dus niet-ontvankelijk in zijn beroep op de Kroon ingevolge art. LXXXVII.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door J. de Boer en P. J. Wilkens beiden gewezen schilder bij de gemeente Leeuwarden, betreffende hunne aanspraken op wachtgeld;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 13 Januari 1937, nº. 13;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 27 Januari 1937, nº. 2260 II, Afdeeling Pensioenen en Wachtgelden;

O. dat aan J. de Boer en P. J. Wilkens met ingang van 14 September 1936 eervol ontslag is verleend als schilder bij de gemeentewerken in dienst van de gemeente Leeuwarden, wegens vermindering van de werkzaamheden aan den tak van dienst, aan welken zij verbonden waren;

dat, aangezien hun geen wachtgeld is toegekend, zij op grond van het bepaalde bij artikel LXXXVII der wet van 28 Mei 1925, S. 216, te dezer zake Onze beslissing hebben ingeroepen, ieder voor zich aanvoerende, dat zij sedert 1 Januari 1932 onafgebroken in tijdelijken dienst der gemeente Leeuwarden zijn werkzaam geweest, daarbij verzoekende hun een wachtgeld toe te kennen, overeenkomstig de wachtgeldregeling, welke voor ambtenaren in vasten dienst der genoemde gemeente door den raad is vastgesteld.

O. dat blijkens het ambtsbericht van burgemeester en wethouders van Leeuwarden, de aanstelling van de appellanten als schilder bij de gemeentewerken steeds tijdelijk is gehouden, om op elk willekeurig tijdstip te kunnen uitmaken of handhaving of verlenging van de aanstelling noodig was met het oog op de werkzaamheden bij den betrokken dienst;

dat zij zijn ontslagen wegens vermindering van die werkzaamheden;

dat onder deze omstandigheden dit ontslag niet kan worden beschouwd als te zijn geschied wegens opheffing van hun betrekking of wegens reorganisatie van hun dienstvak, zoodat zij aan artikel LXXXVII der wet van 28 Mei 1925, S. 216, dat alleen betrekking heeft op ambtenaren, die om evengenoemde redenen worden ontslagen, niet de bevoegdheid kunnen ontleenen ter zake van het niet toekennen van wachtgeld Onze beslissing in te roepen;

Gezien de genoemde wet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

dat appellanten in hunne beroepen niet-ontvankelijk te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken, is belast, enz.

(A. B.)

---

2 *Februari* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Drankwet S. 1931 nº. 476 art. 13 jº. art. 12 1e lid sub 18.)

Een onbezoldigd rijksveldwachter, al moge hij overigens in dienst zijn van een particulier, moet in zijn voormelde kwaliteit worden aangemerkt als in dienst te zijn van het Rijk. Terecht hebben dan ook Ged. Staten op grond van art. 13 1e lid 1° jº. art. 12 1e lid 18° aan appellant een hotelvergunning geweigerd.

Wij WILHELMINA enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door M. Cupido, te Vlieland, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland van 14 October 1936, nº. 220, waarbij hem een hotelvergunning is geweigerd;

Den Raad van State, Afdeeling voor Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 8 Januari 1937, nº. 1;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 22 Januari 1937, nº. 49 G, Afdeeling Volksgezondheid;

O. dat, nadat M. Cupido, te Vlieland, aan Gedeputeerde Staten van Noord-Holland vergunning had verzocht voor den verkoop van sterken drank in het klein in een hotel alleen aan logeergasten voor gebruik ter plaatse van verkoop in het perceel Wijk B, nº. 1 aldaar en wel voor de serre, welke localiteit een oppervlakte heeft van 53.50 m², dit college bij zijn evenvermeld besluit de gevraagde vergunning heeft geweigerd, uit overweging, dat ten aanzien van de eischen waaraan zoowel het logement als de localiteit, waarvoor de vergunning is gevraagd, naar de wet moeten voldoen om voor eene hotelvergunning in aanmerking te komen, door den Hoofd-Inspecteur van de Volksgezondheid voor de Drankbestrijding voorzooveel noodig ontheffing is verleend bij zijne beschikking van 12 Augustus 1936, nº. 652/3; dat de verzoeker in het bezit is van eene aanstelling als onbezoldigd rijksveldwachter, zulks in verband met de door hem uitgeoefende functie van jachtopziener; dat op grond daarvan de verzoeker moet worden geacht eene betrekking te bekleeden in dienst van een publiekrechtelijk lichaam; dat artikel 13, 1ste lid, onder 1º., juncto artikel 12, 1ste lid, onder 18º, der Drankwet (Staatsblad 1931, nº. 476) aan Gedeputeerde Staten de verplichting oplegt een vergunning voor den verkoop van sterken drank in een hotel alleen aan logeergasten te weigeren, indien de verzoeker een betrekking bekleedt in dienst van een publiekrechtelijk lichaam;

dat van dit besluit M. Cupido bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende dat in artikel 12 van de Drankwet, 1e lid, onder 18º, onder de met name genoemde openbare betrekkingen niet wordt gesproken van „onbezoldigd rijksveldwachter"; dat hetzelfde wetsartikel verder wel spreekt van het bekleeden van een betrekking in dienst van een publiekrechtelijk lichaam; dat het besluit van Gedeputeerde Staten slechts de overweging vermeldt, dat de verzoeker „moet worden geacht" een dergelijke betrekking te bekleeden; dat de aangehaalde woorden ruimte voor twijfel openlaten; dat er niet wordt gesproken van „bekleedt" maar van „moet worden geacht te bekleeden" zeer terecht overigens, daar deze betrekking van onbezoldigd rijksveldwachter zeer stellig niet wordt bekleed in dienst van een publiekrechtelijk lichaam, maar in dienst van een particulier persoon, te weten den pachter van het Jachtveld op Vlieland; dat in artikel 16 van de Instructie voor de Onbezoldigde Rijksveldwachters (beschikking van Onzen Minister van Justitie dd. 19 Januari 1935, 5e Afd., nº. 815) wel degelijk onderscheid wordt gemaakt tusschen het dienstverband met het (publiekrechtelijk) lichaam of den persoon,

te wiens verzoeke hem de aanstelling tot onbezoldigd rijksveldwachter werd verleend; dat in artikel 4 dezer Instructie staat: „De onbezoldigde rijksveldwachters zullen in den regel hun bemoeiingen op politiegebied beperken tot het bijzondere doel, waarvoor hun de aanstelling werd verleend"; dat „het bijzondere doel, waarvoor hun de aanstelling werd verleend" in de onderhavige zaak, in verband met de uitgeoefende functie van jachtopziener, is: het in dienst zijn bij en voor rekening van den Heer A. P. Heynis, te Oosterbeek, te wiens verzoeke de aanstelling werd verleend, dus zeer zeker niet het in dienst zijn van eenig publiekrechtelijk lichaam; dat ten slotte artikel 17 van dezelfde Instructie, onderscheidend de onbezoldigde rijksveldwachters, die wél en die niet in particuliere dienst zijn, elken twijfel omtrent het zuiver particulier karakter van zijne betrekking uitsluit;

O. dat ingevolge artikel 13, 1e lid, 1°, in verband met artikel 12, 1e lid, 18° der Drankwet (Staatsblad 1931, n°. 476) de gevraagde vergunning door Gedeputeerde Staten onder meer wordt geweigerd, wanneer de verzoeker eene betrekking in dienst van een publiekrlijkchtee lichaam bekleedt;

dat in het onderwerpelijke geval de verzoeker is onbezoldigd rijksveldwachter;

dat onbezoldigde rijksveldwachters, al mogen zij overigens in dienst zijn van particulieren, in hun voormelde kwaliteit moeten worden aangemerkt als in dienst te zijn van het Rijk;

dat zij als zoodanig immers krachtens het Organisatiebesluit Rijksveldwacht (Staatsblad 1936, n°. 241) deel uitmaken van het korps Rijksveldwacht, door Onzen Minister van Justitie worden aangesteld en onder toezicht staan van den districts-commandant, binnen wiens district, en, tenzij door Onzen Minister anders is bepaald van den brigadecommandant binnen wiens brigade zij hun dienst verrichten;

dat voorts ingevolge dit besluit het Algemeen Rijksambtenarenreglement, voorzoover betreft het bepaalde in de hoofdstukken VIII, IX, X en XI, op hen van toepassing is verklaard, terwijl Onze Minister van Justitie voor hen een instructie heeft vastgesteld;

dat uit een en ander volgt, dat hun verhouding tot het Rijk als die van een, zij het ook bijzonder, ambtenaar is te beschouwen;

dat Gedeputeerde Staten mitsdien terecht op grond van de voormelde wetsbepaling de gevraagde vergunning hebben geweigerd;

Gezien de Drankwet (Staatsblad 1931, n°. 476);

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz. (A. B.)

---

2 *Februari* 1937. BESCHIKKING van den Minister van Staat, Voorzitter van den Raad van Ministers, n°. 37, Kabinet M. R., houdende een lijst van insignes en onderscheidingsteekenen door Rijksambtenaren in dienst of in uniform gerechtigd te worden gedragen.

De Minister van Staat, Voorzitter van den Raad van Ministers,

Gelet op artikel 50, derde lid, van het Algemeen Rijksambtenarenreglement;

Verklaart:

1e. in te trekken zijne beschikking van 7 Maart 1936, n°. 86, Kabinet M. R. 1;

2e. vergunning te verleenen, dat door ambtenaren in dienst of bij gekleed gaan in uniform, behalve het oranje of de nationale kleuren, de na te noemen insignes of onderscheidingsteekenen, voor zoover betrokkenen overigens daartoe gerechtigd zijn, worden gedragen:

a. het kruis „Pro Ecclesia et Pontifice" en de medaille „Bene Merenti", verleend door Z.H. den Paus;

b. de insignes en onderscheidingsteekenen van de Vereeniging het Nederlandsche Roode Kruis, de ordeteekenen van de buitenlandsche Vereenigingen van het Roode Kruis en die van het Comité International de la Croix Rouge;

c. de insignes van den Koninklijken Nationalen Bond voor Reddingswezen en Eerste Hulp bij Ongelukken, „Het Oranje Kruis";

d. het insigne van de Nederlandsche Vereeniging „Eerste Hulp bij Ongelukken";

e. de insignes en onderscheidingsteekenen van de Nederlandsche Centrale Reddingsbrigade;

f. het insigne van den Nederlandschen Bond tot het redden van drenkelingen;

g. de onderscheidingsteekenen, medailles en kruisen der Koninklijke Nederlandsche Brandweervereeniging;

h. de kenteekenen en insignes, verleend door het Verbond van Vereenigingen voor Veilig Verkeer;

i. de gouden medaille der Koninklijke Nederlandsche Vereeniging voor de Luchtvaart;

j. de medaille van het Nederlandsch Olympisch Comité;

k. de insignes van de Nationale Vereeniging tot Bevordering van Harmonische Lichaamsontwikkeling;

l. de onderscheidingsteekenen, uitgereikt aan de deelnemers van de internationale afstandsmarschen;

m. het kruis van verdienste en de medaille voor bijzondere toewijding van den Nederlandschen Bond van Vrijwillige Burgerwachten;

n. de medailles van den 24-uurs oefenrit, uitgeschreven door de Vrijwillige Burgerwacht te Amsterdam;

o. het mobilisatie-herinneringskruis;

p. de groene Esperanto-ster;

q. speldjes, kunstbloemen, vlagjes, enz., welke dienen als bewijs voor de bijdrage in een van Overheidswege toegestane collecte of inzameling, doch slechts op den dag, waarop deze collecte of inzameling wordt gehouden.

(B.)

---

3 *Februari* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Drankwet art. 23.)

Van het verleenen van een vergunning voor een nieuw bedrijf in den zin van art. 23, derde lid, der Drankwet 1931, moet worden gesproken, indien de vergunning strekt voor een bedrijf, waarvoor tijdens dat verleenen geen vergunning bestaat.

---

1 C. V. 1936 blz. 100.

Nu voor belanghebbende's bedrijf tot op den dag van de toekenning der vergunning wel een verlof doch geen vergunning bestond, werd deze derhalve verleend voor een nieuw bedrijf.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van A te Heeswijk, tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te 's-Hertogenbosch van 25 Mei 1936, betreffende den hem opgelegden aanslag in het Vergunningsrecht der gemeente Heeswijk, belastingjaar 1935/36;

Gezien de stukken;

O. dat aan belanghebbende ter zake van voormeld vergunningsrecht een aanslag is opgelegd voor een bedrag van f 100 zijnde het recht, dat volgens art. 1 van de verordening regelende het heffen van vergunningsrecht voor den verkoop van sterken drank in het klein, in de gemeente Heeswijk, voor de eerste maal verschuldigd is, indien een vergunning wordt verleend voor een nieuw bedrijf, zulks in overeenstemming met hetgeen in den laatsten zin van art. 23, lid 3, der Drankwet 1931, S. 476, wordt bepaald;

O. dat, nadat belanghebbende tegen den aanslag had gereclameerd en de Gemeenteraad dien had gehandhaafd, in beroep het geschil uitsluitend de vraag heeft betroffen, of hier inderdaad van een nieuw bedrijf kon worden gesproken;

O. dat de Raad heeft verstaan, dat de aanslag terecht is opgelegd en daarbij heeft overwogen:

„dat tusschen partijen vaststaat, dat aan appellant op 9 Juli 1935 een volledige vergunning is verleend voor den verkoop van sterken drank in het klein voor een tweetal lokaliteiten van het perceel ..... te Heeswijk, in welke lokaliteiten vóórdien een verlofsbedrijf werd uitgeoefend;

„dat appellant nu beoogt, dat, waar dit vergunningsbedrijf niet is een nieuw bedrijf, doch uitbreiding van het oude verlofsbedrijf, hem geen nieuwe aanslag had mogen worden opgelegd;

„dat de Raad met den Raad der Gemeente Heeswijk van oordeel is, dat er in casu wel sprake is van een nieuw bedrijf en zulks op grond van deze overwegingen:

1. Is in de Drankwet een scherp en principieel onderscheid gemaakt tusschen een verlofs- en vergunningsbedrijf, daar de Drankwet 1931, S. 476, in § 2, artt. 2 t/m 37 diverse voorschriften geeft over het vergunningsbedrijf en in § 3 artt. 38 t/m 53 van die wet verschillende bepalingen over het verlofsbedrijf, welke beide categorieën wetsartikelen zeer beteekenend van elkaar afwijken onder andere voor wat aangaat de verkoopbevoegdheden, de eischen waaraan die lokaliteiten moeten voldoen en het recht verschuldigd voor de uitoefening van het bedrijf;

2. Art. 23 der Drankwet 1931, S. 476, zegt dat als grondslag voor het te heffen recht moet dienen de jaarlijks te schatten huurwaarde, die de lokaliteit in verband met den omzet van sterken drank in het bedrijf, waarvoor de vergunning strekt, kan geacht worden te bezitten. Nu kan die gewezen huurwaarde bij een verlofsbedrijf bezwaarlijk worden geschat. Hier ontbreekt dus elke maatstaf, maar juist daarvan zegt art. 23 meergenoemd aan het slot sub 3, dat als een vergunning wordt verleend voor een nieuw bedrijf (waar dus geen schatting mogelijk was, zooals in casu) er voor het eerste jaar een vast recht van f 100 per jaar verschuldigd is;

„dat op deze gronden is vast te stellen, dat een vergunningsbedrijf in wezen en aard van een geheel andere soort is als een verlofsbedrijf en er in dit geval dus sprake is van een nieuw bedrijf;"

O. dat belanghebbende in cassatie heeft gesteld, dat de Raad van Beroep ten onrechte heeft vastgesteld, dat hier sprake is van een nieuw bedrijf;

O. dienaangaande:

dat van het verleenen van een vergunning voor een nieuw bedrijf in den zin van art. 23, 3e lid, voornoemd, moet worden gesproken, indien de vergunning strekt voor een bedrijf, waarvoor tijdens dat verleenen geen vergunning bestaat;

dat blijkens de door den Raad van Beroep vastgestelde feiten, voor belanghebbende's bedrijf tot op 9 Juli 1935 geen vergunning bestond en derhalve de hem op dien dag toegekende vergunning werd verleend voor een nieuw bedrijf in voormelden zin;

dat de Raad van Beroep mitsdien een juiste uitspraak heeft gegeven;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

3 *Februari* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 277.)

De schrapping in het toenmalig art. 240*j* der Gemeentewet van het woord „openbare" vóór „vermakelijkheden" strekte wel om aan ontduikingen den pas af te snijden, maar niet om vermakelijkheden, die te goedertrouw in gesloten particuliere gezelschappen plaats vinden, belastbaar te stellen.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van Mr. P. J. Vellinga, hoofdambtenaar ter Secretarie, chef der Afd. Financiën en Belastingen te Arnhem, tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te Arnhem van 11 Sept. 1936, betreffende den aan Mr. A., wonende aldaar, opgelegden aanslag wegens verschuldigde belasting op tooneelvertooningen en andere vermakelijkheden;

Gezien de stukken;

O. dat de Verordening der gemeente Arnhem tot heffing van eene belasting op tooneelvertooningen en andere vermakelijkheden de volgende bepalingen bevat:

Art. 1. Er wordt in deze gemeente eene belasting geheven op tooneelvertooningen en andere vermakelijkheden.

Art. 2. I. Onder deze tooneelvertooningen en andere vermakelijkheden worden verstaan:

a. Enz.

i. In het algemeen alle uitvoeringen, voorstellingen, vertooningen en ondernemingen, waarmede aan het publiek — ongeacht of voor de toelating eenige beperking wordt gemaakt

— gelegenheid wordt gegeven om zich te vermaken of genoegen te verschaffen, hetzij tegen betaling, hetzij om niet, in gebouwen, gedeelten van gebouwen, tenten, tuinen, op terreinen, op den openbaren weg of op andere plaatsen;

II. Op vermakelijkheden, welke gegeven worden door vereenigingen, is deze verordening ook toepasselijk, onverschillig of voor de toelating als lid al dan niet beperkende bepalingen zijn gemaakt;

Art. 3. De belasting is verschuldigd door den ondernemer der vermakelijkheid, door dengene, op wiens naam of voor wiens rekening zij plaats heeft enz.;

dat de aanslag aan belanghebbende is opgelegd ter zake van eene soirée, gehouden op 14 Dec. 1935 in Maison de Bruyn te Arnhem, zulks voor 141 toegangsbewijzen ad f 1.25, tot een bedrag van f 22.56;

dat belanghebbende, na vergeefsche reclame, van de beschikking van den hoofdambtenaar ter Secretarie, chef van de afd. Financiën en Belastingen, waarbij de aanslag is gehandhaafd, in beroep is gekomen;

dat de Raad van Beroep heeft geoordeeld, dat betrokken soirée, waarbij gedanst kon worden, niet valt onder de vermakelijkheden als bedoeld bij art. 1 en 2 der Verordening, zulks op deze overwegingen:

„dat de toedracht deze was, dat eenige personen, onder welke de belanghebbende, uitnoodigingen hebben gedaan aan een aantal door hen zelf gekozen dames en heeren, om tezamen te komen in Maison de Bruyn en aldaar den avond met dansen of anderszins door te brengen, op gezamenlijke kosten, die voor ieder werden geschat op f 3;

„dat hier dus sprake is van een zoodanig gesloten gezelschap als buiten de toepassing der Verordening valt, immers de beperking, die door de eigen keuze van de genoodigden op de aanwezigen is toegepast, zoodanig is, dat van een met eenige beperking toegelaten publiek als door de Verordening voor een belastbare vermakelijkheid geëischt wordt, niet kan gesproken worden;"

dat op deze gronden de Raad van Beroep den aanslag heeft vernietigd;

O. dat tegen deze uitspraak als middel van cassatie is aangevoerd:

„S. of v. t. van de artt. 1 en 2 der Verordening tot heffing van eene belasting op tooneelvertooningen en andere vermakelijkheden;"

dat tot toelichting van het middel in hoofdzaak is aangevoerd: dat de bedoeling van de Verordening is alle vermakelijkheden te belasten en dat, ten einde dit goed te doen uitkomen, het onderdeel I *i* van art. 2 is opgenomen, waarin het woord „eenige" moet worden opgevat in de beteekenis van „welke dan ook"; dat bij de door den Raad gegeven uitlegging allerlei ontduikingen mogelijk zijn, die de wet van 30 Dec. 1920, S. 923, heeft willen voorkomen, door in het toenmalig art. 240 *j* der Gemeentewet het woord „openbare" vóór „vermakelijkheden" te schrappen;

O. hieromtrent:

dat de opvatting, welke aan het middel ten grondslag ligt, niet juist is;

dat toch eene opvatting, welke alle vermakelijkheden belastbaar stelt, ook die gehouden worden in gezelschappen, welke voor alle niet genoodigden gesloten zijn en waarbij ten aanzien van de keuze der aanwezigen iedere beperking, welke ook — dus ook de grootst mogelijke —, zich kan voordoen, geweld doet aan woorden, zin en strekking der Verordening, die in art. 2, I letter *i*, slechts belastbaar stelt vermakelijkheden, die openstaan voor het publiek, ook al wordt voor de toelating van het publiek eenige beperking gemaakt;

dat bij de opvatting van het middel het tweede lid van art. 2, dat de door vereenigingen gegeven vermakelijkheden treft, ook al wordt de toelating als lid nog zoozeer beperkt, overbodig zou zijn, daar die vermakelijkheden reeds onder art. 2, I letter *i* zouden vallen;

dat aan een en ander de voormelde schrapping van het woord „openbare" vóór „vermakelijkheden" in het aangehaald artikel der Gemeentewet niet kan afdoen; dat toch die schrapping wel strekte om aan ontduikingen den pas af te snijden, maar niet om vermakelijkheden, die te goeder trouw in gesloten particuliere gezelschappen plaats vinden, belastbaar te stellen;

O. dat dus het middel onaannemelijk is;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

4 *Februari* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (A. B. art. 11; Motor- en Rijw.wet art. 25.)

De door een motorrijtuig voortbewogen aanhangwagen is niet een motorrijtuig in den zin der Motor- en Rijwielwet. Niettemin is art. 25 dier wet van toepassing, wanneer persoon of goed, waaraan de schade wordt toegebracht, in aanraking komt, niet met het motorrijtuig zelf, doch met datgene, dat op of door het motorrijtuig wordt voortbewogen.

Ruime opvatting in verband met de strekking van genoemd artikel, te weten bijzondere aansprakelijkheid van eigenaar of houder van het rijdende motorrijtuig met het oog op het verhoogde gevaar voor het verkeer. Arrest Hof vernietigd.

Anders Adv.-Gen. Berger met betoog, dat het Hof geen algemeene beslissing heeft gegeven, maar eene feitelijke beslissing betreffende de onderhavige voertuigen.

De gemeente Amsterdam, eischeres tot cassatie van het op 9 December 1935 door het Gerechtshof te 's-Gravenhage tusschen partijen gewezen arrest, advocaat Mr. F. M. Westerouen van Meeteren; gepleit door Mr. L. J. van Gelein Vitringa,

tegen:

de N. V. Bataafsche Import Maatschappij, gevestigd te 's-Gravenhage, verweerster in cassatie, advocaat Mr. A. E. J. Nysingh; gepleit door Mr. F. J. D. Theyse.

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger.

Post alia:

Tegen 's Hofs arrest is als middel van cassatie voorgedragen:

„S. en v. t. van artt. 162 Grondwet, 20 A. B. (? vermoedelijk is bedoeld 20 R. O., 11 A. B., *Red.)*, 1401, 1402, 1403, 1902, 1952, 1953, 1958 B. W., 1, 5, 48, 59 Rv., 1, 2, 25 Motor- en Rijwielwet, 1 Motor- en Rijwielreglement,

doordat het Hof op na te melden beslissing niet rechtvaardigende en met de aangehaalde wetsartikelen strijdige gronden, bepaaldelijk uit overweging dat de Wet belet om een tractor met aanhangwagen als waarvan ten deze sprake is, als een geheel te beschouwen, en dat geheel als een motorrijtuig te qualificeeren, en dat daaruit volgt dat, nu de aanhangwagen tegen het tramrijtuig botste en niet de tractor, art. 25 der Motor- en Rijwielwet ten deze geen toepassing kan vinden, eischeres in haar op dat artikel steunende vordering niet-ontvankelijk heeft geoordeeld en diensvolgens het vonnis der Rechtbank heeft bevestigd;

ten onrechte, vermits de Wet wel degelijk toelaat een motorrtractor en aanhangwagen te zamen als één geheel te beschouwen, datzelve als motorrijtuig aan te merken en ten aanzien van zoodanige combinatie en derzelver samenstellende bestanddeelen, onverschillig op welk deel daarvan mechanische voortbewegingskracht aanwezig is, alsdan art. 25 der Motor- en Rijwielwet toepasselijk te achten, zoodat het Hof geenszins op de in het arrest vermelde gronden tot niet-ontvankelijkheid van eischeres in haar op dat wetsvoorschrift steunende vordering had mogen besluiten, doch vorenbedoelde toepasselijkheid had behooren te aanvaarden, althans had moeten onderzoeken of het onderwerpelijk samenstel naar aard, constructie en omstandigheden als motorrijtuig in den zin van art. 25 Motor- en Rijwielwet kon worden aangemerkt."

Bij de beoordeeling van dit middel zoude ik willen vooropstellen, dat uit niets blijkt, dat bij art. 25 Motor- en Rijwielwet de bedoeling zoude hebben voorgezeten om af te wijken van de in art. 1 dier wet gegeven begripsbepaling van „motorrijtuigen" als „alle rij- of voertuigen, bestemd om uitsluitend of mede door eene mechanische kracht, op of aan het rij- of voertuig zelf aanwezig, anders dan langs spoorstaven te kunnen worden voortbewogen". Hieruit volgt immers, dat, ook al zoude — gelijk de geëerde pleiter voor eischeresse betoogde — aan art. 25 van genoemde wet het beginsel der z.g. „gevaarzetting" of „gevaarstelling" ten grondslag liggen, de toepassing van dit beginsel dan toch in elk geval beperkt zal moeten blijven tot botsing, aan- of overrijding met een motorrijtuig, dus met een rijtuig, beantwoordende aan voormelde begripsbepaling, zoodat de wet niet toelaat het voorschrift van art. 25 voormeld uit te breiden tot rij- of voertuigen, hoe gevaarlijk op zich zelve ook, die niet zijn motorrijtuigen in den zin der wet, ook al worden zij door een motorrijtuig voortbewogen. Ten aanzien van laatstbedoelde rij- of voertuigen volgt zulks bovendien nog uit de onderscheiding, welke de Motor- en Rijwielwet (art. 2 onder 1° en 7°) maakt tusschen motorrijtuigen en rij- of voertuigen, welke door een motorrijtuig worden voortbewogen, de in art. 1 Motor- en Rijwielreglement opgenomen afzonderlijke begripsbepalingen van motorrijtuigen en van aanhangwagens en de afzonderlijke voorschriften onderscheidenlijk in § 2 en in § 3 van Hoofdstuk II van genoemd reglement betreffende motorrijtuigen en betreffende aanhangwagens gegeven. Een en ander behoeft intusschen niet te beletten, dat zich gevallen kunnen voordoen, waarin motorrijtuigen en aanhangwagens feitelijk kunnen worden aangemerkt, als tezamen te vormen één geheel, hetwelk als zoodanig als één motorrijtuig in den zin der wet is te beschouwen (vg. H. R. 28 December 1934 W. 12865, N. J. 1935, 916). Of dit het geval is, blijft echter uiteraard ter beoordeeling van den rechter, die over de feiten oordeelt. Dat de wet deze beschouwingswijze toelaat, zooals ook in het middel wordt gesteld, staat derhalve buiten twijfel. Daartegenover staat echter wel evenzeer vast, dat de wet allerminst gebiedt om in alle gevallen een tractor (motorrijtuig) en eenen daardoor voortbewogen aanhangwagen tezamen als één motorrijtuig te beschouwen. Het middel houdt deze stelling dan ook niet in, al zoude het, bij pleidooi op den grondslag van het bovengenoemde risico-beginsel gebouwde, betoog die hebben kunnen doen verwachten.

Nu eischeresse deze stelling blijkbaar en m. i. terecht niet aandurft, zal m. i. haar middel moeten falen, waar dit immers aan het bestreden arrest alleen verwijt, te hebben overwogen, dat de wet belet om een tractor met aanhangwagen, als waarvan ten deze sprake is, als één geheel te beschouwen en dat geheel als een motorrijtuig te qualificeeren.

Uit den samenhang van het arrest toch blijkt, dat het Hof tevoren uitdrukkelijk heeft vastgesteld, dat de aanhangwagen, die aan den tractor van verweerster was gekoppeld, was een voertuig op vier wielen en dus inderdaad op zich zelf was een rij- of voertuig, terwijl zulk een voertuig, waarop niet aanwezig is eene mechanische kracht om het voort te bewegen, niet is een motorrijtuig in den zin der Motor- en Rijwielwet, gelijk het Hof terecht uit de wettelijke onderscheiding tusschen motorrijtuigen eener- en daardoor vortbewogen rij- of voertuigen (aanhangwagen) anderzijds afleidt. Het Hof blijkt derhalve wel degelijk, zooals het middel verlangt, te hebben onderzocht, of het onderwerpelijke samenstel van motorrijtuig en aanhangwagen naar aard, constructie en omstandigheden als motorrijtuig in den zin van art. 25 Motor- en Rijwielwet kon worden aangemerkt, en heeft diensvolgens, in het bestreden arrest op den grondslag van dat onderzoek tot de slotsom komende, dat de wet belet om een tractor met een aanhangwagen, als waarvan ten deze sprake is als één geheel te beschouwen en dat geheel als een motorrijtuig te qualificeeren, geenszins de algemeene uitspraak gegeven, in het middel gewraakt, doch kennelijk zich beperkt tot eene zuiver feitelijke beslissing, welke niets anders uitdrukt, dan dat er in het onderwerpelijke geval feitelijk geen sprake was van een, als één motorrijtuig te beschouwen, geheel, doch van twee ingevolge de wet wel te onderscheiden voertuigen, waarvan alleen dat voertuig, hetwelk niet als motorrijtuig in den zin der wet viel aan te merken, met eischeresse's tramwagen in aanraking is geweest, zoodat voor toepassing van art. 25 der Motor- en Rijwielwet, waarop de vordering bij uitsluiting be-

rustte, ten dezen geen termen aanwezig waren.

Het voorgedragen middel derhalve ongegrond achtende, concludeer ik tot verwerping van het beroep, met veroordeeling van eischeresse tot cassatie in de daarop gevallen kosten.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat uit het bestreden arrest, voorzoover thans van belang, blijkt:

dat de gemeente Amsterdam bij inleidende dagvaarding, stellende, dat op 18 Maart 1932 een tractor met aanhangwagen, toebehoorende aan de Bataafsche Importmaatschappij, op het Marnixplein te Amsterdam is gebotst tegen een aan de gemeente toebehoorenden tramwagen, van die maatschappij vergoeding heeft gevorderd van de daardoor aan dezen wagen toegebrachte schade;

dat de Bataafsche Importmaatschappij tegen de vordering verschillende weren heeft gevoerd, waaronder, dat de tramwagen niet met den tractor zelf doch slechts met den aanhangwagen in botsing is gekomen;

dat de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage op grond van dit laatste verweer bij vonnis van 12 December 1933 de gemeente niet-ontvankelijk heeft verklaard in haar voormelde op art. 25 Motor- en Rijwielwet gebouwde vordering;

dat dit vonnis in hooger beroep door het Hof is bevestigd op de volgende gronden:

„dat bij de gehouden pleidooien is komen vast te staan dat de aanhangwagen, die aan de tractor van geïntimeerde was gekoppeld, was een voertuig op vier wielen, en dus inderdaad op zich zelf was een rij- of voertuig;

„dat zulk een voertuig, waarop niet aanwezig is een mechanische kracht om het voort te bewegen, niet is een motorrijtuig in den zin der Motor- en Rijwielwet, gelijk blijkt uit de omschrijving van het begrip motorrijtuig in art. 1 sub 1 dier wet, welke woordelijk gelijkluidend is aan de definitie daarvan gegeven in art. 1 sub *a* van het Motor- en Rijwielreglement;

„dat dit laatste art. sub *b* een omschrijving geeft van een aanhangwagen, als zijnde een rij- of voertuig, dat door een motorrijtuig wordt voortbewogen;

dat uit deze beide definities duidelijk blijkt, dat een motorrijtuig en een aanhangwagen twee verschillende soorten van voertuigen zijn naar het oordeel van den wetgever, en voor ieder dier twee categorieën dan ook in dat reglement verschillende voorschriften zijn gegeven;

„dat dit zelfde moet aangenomen ten aanzien van de wet, al wordt daarin niet een omschrijving van het begrip aanhangwagen gegeven, immers onaannemelijk is dat met de woordelijk gelijkluidende bepalingen in de wet en in het reglement gegeven, niet geheel hetzelfde zou zijn bedoeld;

„dat bovendien in art. 2 der wet sub 7 naast motorrijtuigen, rij- of voertuigen worden genoemd, die door motorrijtuigen worden voortbewogen;

„dat mitsdien de wet belet om een tractor met een aanhangwagen als waarvan ten deze sprake is, als één geheel te beschouwen en dat geheel als een motorrijtuig te kwalificeeren;

„dat hieruit volgt, dat nu de aanhangwagen tegen het tramrijtuig botste en niet de tractor, art. 25 der meergemelde wet ten deze geen toepassing kan vinden;"

O. dat de gemeente Amsterdam tegen deze uitspraak het volgende middel van cassatie heeft aangevoerd: zie concl. Adv.-Gen.;

O. daaromtrent:

dat het Hof met juistheid op gronden, ook aan den tekst van de Motor- en Rijwielwet ontleend, betoogt, dat een door een motorrijtuig voortbewogen aanhangwagen, als waarvan ten deze sprake is, niet is een motorrijtuig in den zin dier wet;

dat het Hof echter ten onrechte aanneemt, dat daarom art. 25 der wet in het onderhavig geval niet van toepassing is;

dat botsing, aan- of overrijding met een motorrijtuig in den zin van het eerste lid van het artikel ook dan plaats vindt, indien persoon of goed, waaraan de schade wordt toegebracht, in aanraking komt, niet met het motorrijtuig zelf, doch met datgene, dat op of door het motorrijtuig wordt voortbewogen;

dat toch, al mogen de bewoordingen, waarin de hier gestelde regel is vervat, meer bepaaldelijk zien op het geval van rechtstreeksche aanraking van het motorrijtuig met persoon of goed, waaraan de schade wordt toegebracht, de strekking van het voorschrift zoodanige letterlijke opvatting verbiedt;

dat bij dit voorschrift de eigenaar of houder van het rijdende motorrijtuig wordt belast met een bijzondere aansprakelijkheid uit hoofde van de daarop of daaraan aanwezige mechanische voortbewegingskracht;

dat echter het verhoogde gevaar voor het verkeer, dat de wetgever van de werking van deze kracht ducht, zich zeker in niet mindere mate openbaart in hetgeen op of door het motorrijtuig wordt voortbewogen, dan in het in beweging gebrachte motorrijtuig zelf;

dat de door de strekking der bepaling geboden ruime opvatting trouwens ook steun vindt in de woorden van het vijfde lid van het artikel, dat, een beperking aanbrengend op den in het eerste lid gestelden regel, de daar bedoelde schade aanduidt als toegebracht „door" een motorrijtuig, welke uitdrukking ook naar de letter mede het geval omvat, dat het motorrijtuig zijn aanhangwagen in botsing brengt met een tramwagen;

dat het middel dus in zijn primaire stelling gegrond is;

Vernietigt het bestreden arrest.

Verwijst het geding naar het Gerechtshof te 's-Gravenhage ten einde met inachtneming van deze uitspraak de zaak verder te behandelen en te beslissen. (Salaris f 450, *Red.*).

(N. J.)

---

5 *Februari* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Crisis-Zuivelwet 1932 (DWBR 102 I) art. 8; Crisis Zuivel Besluit II 1932 (DWBR 102 Ia) art. 5.)

Noch art. 8 Crisis-Zuivelwet 1932, S. 290, noch eenige andere wetsbepaling spreekt over *niet verpakte spijsvetten*, zoodat noch de Koningin bij A. M. v. B., noch ook de Minister van Ec. Zaken en Arbeid bevoegd is het voorhanden hebben van dergelijke spijsvetten te verbieden of

voorwaardelijk toe te staan. Art. 20 der Crisis-Zuivelwet 1932 kan ten deze niet baten, daar regelen, welke handelen over een onderwerp, waarover de Crisis-Zuivelwet geen bepaling bevat, te weten niet verpakte andere vetten, niet gesteld zijn met betrekking tot de uitvoering dier wet.

Concl. Proc.-Gen. Besier: Terecht was het Hof van oordeel, dat hier verboden delegatie heeft plaats gehad. Er is hier geen strijd met de jurisprudentie van de Strafkamer van den Hoogen Raad.

De Vereeniging Crisis-Zuivel-Centrale, in liquidatie, gevestigd te 's-Gravenhage, eischeres tot cassatie van een op 31 Januari 1936 tusschen partijen door het Gerechtshof te 's-Gravenhage gewezen arrest (1936 n°. 316, *Red.)*, advocaat Jhr. Mr. G. W. van der Does,

tegen:

de Handelsvennootschap onder de firma C. Jamin, gevestigd te Rotterdam, verweerster in cassatie, advocaat Mr. L. G. van Praag; gepleit door Mr. R. A. N. Houwing.

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

Post alia:

De Zuivel-Centrale voert thans als middel tot cassatie aan: „S. of v. t. van artt. 48 Rv., 2 en 11 A. B., 1, 8 en 20 Crisis-Zuivelwet 1932, S. 290 (Wet van 10 Juni 1932, S. 290) en 5 Crisis-Zuivel-Besluit II 1932, S. 319 (Algemeene Maatregel van Bestuur van 7 Juli 1932, S. 319, gewijzigd 27 Augustus 1932, S. 450),

„doordat het Hof heeft beslist, dat de door den Minister, krachtens art. 5 lid 2 van het Crisis-Zuivel-Besluit II 1932, voor het voorhanden hebben van andere spijsvetten gestelde voorschriften geen steun kunnen vinden in art. 8 van de Crisis-Zuivelwet en onverbindend waren en zulks op de onjuiste gronden,

„dat het stellen van dergelijke voorschriften zou zijn een daad van wetgeving en dat dergelijke daden van wetgeving volgens art. 8 van de wet bij den Algemeenen Maatregel van Bestuur zelf moeten plaats vinden, terwijl ook uit andere wettelijke bepalingen geen bevoegdheid voortvloeit het geven van zulke voorschriften bij Algemeenen Maatregel van Bestuur aan den Minister over te laten;

„een en ander ten onrechte:

„primo, omdat het Hof daarbij ervan uitgaat, dat delegatie alleen mag plaats vinden, wanneer zij uitdrukkelijk is toegestaan, doch de wet en in het bijzonder art. 8 van de Crisis-Zuivelwet 1932 eene zoodanige beperking geenszins bevat;

„secundo, omdat het Hof heeft voorbijgezien, dat naast art. 8 Crisis-Zuivelwet 1932 staat art. 20, dat bepaalt, dat voorwaarden als in art. 8 bedoeld niet behoeven voor te komen in den in art. 8 bedoelden Algemeenen Maatregel van Bestuur zelf, doch ook kunnen voorkomen in eene beschikking van den Minister, die daartoe bij den Algemeenen Maatregel van Bestuur is bevoegd verklaard,

„uit den samenhang van welke bepalingen volgt:

„dat toepassing van art. 20 Crisis-Zuivelwet 1932 zeer wel kan plaats vinden voor in art. 8 dier wet genoemde onderwerpen,

„in welk geval uitvoering wordt gegeven aan het in art. 8 door den wetgever mogelijk gemaakt verbod of niet dan voorwaardelijk toegestaan zijn van het voorhanden hebben van „andere spijsvetten",

„terwijl, ook al geeft art. 8 Crisis-Zuivelwet 1932 voor de daargenoemde onderwerpen een uitdrukkelijk voorschrift, „onverwachte leemten" bij de regeling dier onderwerpen zeer wel kunnen blijken te bestaan."

De eerste grief schijnt mij ongegrond.

Delegatie van wetgevende bevoegdheid kan niet anders dan uitdrukkelijk geschieden; anders ontbreekt juist de handeling, welke „delegatie", d. i. opdracht uitmaakt. Deze is te meer noodig, waar de gedelegeerde bevoegdheid — als hier — door straf te handhaven voorschriften mogelijk zou maken.

Onjuist schijnt mij dan ook de stelling, bij pleidooi namens de Zuivel-Centrale verkondigd, dat delegatie van zelf de bevoegdheid tot sub-delegatie meebrengt. Wel is het, waar geen delegatie van wetgevende bevoegdheid is gegeven, mogelijk, dat een lagere autoriteit dan de wetgevende uitvoerings-voorschriften geeft, maar die uitvoering moet dan de regelen betreffen, welke de wetgevende autoriteit heeft gegeven en blijven binnen de grenzen, door deze gesteld; wat buiten deze grenzen valt is niet meer uitvoering van het wettelijk voorschrift doch zelf wetgeving.

Ook met de tweede grief kan ik mij niet vereenigen en wel om de redenen door het Hof reeds aangevoerd in de vijfde rechtsoverweging.

Hierbij valt naar aanleiding van het voorlaatste lid van deze grief nog op te merken, dat art. 20 der Wet den Minister slechts bevoegd maakt regelen te stellen tot uitvoering der wet, niet van den Algemeenen Maatregel van Bestuur, dien art. 8 mogelijk maakt.

Ik kan met deze enkele woorden niet volstaan, daar bij de gehouden pleidooien namens de Zuivel-Centrale een beroep is gedaan op arresten der strafkamer van den H. R., waarin haar stelsel reeds zou zijn omhelsd. Ik ben van de juistheid van dit beroep geenszins overtuigd en mag er niet stilzwijgend aan voorbijgaan.

De arresten van 11 December 1933 (W. 12707, N. J. 1934, blz. 238) en van 4 Juni 1934 (W. 12792, N. J. 1934, blz. 1375) roepen art. 20 der Crisis-Zuivelwet in ter verdediging van de rechtsgeldigheid onderscheidenlijk van art. 8 van het Crisis-Zuivelbesluit 1932 I, S. 318, en van art. 1*bis* van het Nieuw Crisis-Zuivelbesluit 1932 II, S. 545, die beide betrekking hebben op de „erkende belanghebbenden" van art. 4 der Crisis-Zuivelwet, voor wie de genoemde artt. 8 en 1*bis* voorschriften geven. Maar zij doen dat niet, dan nadat getracht is een verband te leggen tusschen deze artikelen en de artikelen der Crisis-Zuivelwet, ten einde aldus de artt. 8 en 1*bis* der besluiten te kunnen stempelen tot voorschriften ter uitvoering van genoemde Wet.

Op overeenkomstige wijze roept het arrest van 29 Januari 1934, (W. 12778, N. J. 1934, blz. 440) art. 20 Crisis-Zuivelwet te hulp om te komen tot de rechtsgeldigheid van art. 5,

in het bijzonder lid 2, van het Nieuw Crisis-Zuivelbesluit 1932 II, zooals het destijds weder was gewijzigd bij K. B. van 25 Februari 1933, S. 59, tot het voorschrift dat bij het voorhanden hebben van andere spijsvetten deze aanwezig moeten zijn in bepaalde verpakte eenheden, voorzien van een door den Minister vastgesteld merk. Dit voorschrift wordt door den H. R. weder in verband gebracht met een artikel der Crisis-Zuivelwet en wel met art. 10 daarvan, dat voorschriften geeft over de merken en hunne verstrekking, zulks door art. 5 van het Besluit te stempelen tot een voorschrift kenlijk strekkende om contrôle te bevorderen op de naleving der wet, dus weder tot een uitvoeringsvoorschrift.

Het blijkbaar met eenige moeite zoeken van de genoemde verbanden schijnt mij een bewijs, dat de strafkamer van den H. R. art. 20 der Wet niet zonder meer geschikt heeft geacht om de artikelen, waarvoor zij in art. 20 steun zocht, dien steun te verschaffen.

Ook op het arrest der strafkamer van 25 Maart 1935 (W. 12948, N. J. 1935, blz. 869) is een beroep gedaan. Geheel ten onrechte, naar het mij voorkomt. Dit arrest betrof de overtreding van art. 2 Crisis-Zuivelbesluit 1932 III, S. 475, dus de overtreding niet van een Ministerieel Besluit, doch van een artikel van een Algemeenen Maatregel van Bestuur, bij hetwelk geheel overeenkomstig de artt. 14 en 20 der Crisis-Zuivelwet een voorwaarde was gesteld betreffende o. a. het vervoeren van consumptiemelk en waarnaast de Minister alleen ter uitvoering van dit art. 14 bij Besluit van 13 Februari 1933 de gebieden had aangewezen, waar het voorschrift van art. 2 zou gelden.

Geheel hetzelfde geldt van het arrest der strafkamer van 6 April 1936 (W. en N. J. 1936 N°. 854), eveneens betreffende een overtreding van het zooeven genoemd art. 2 van het Crisis-Zuivelbesluit III 1932, echter toegepast niet op de consumptiemelk van art. 1*a*, doch op een waar door den Minister krachtens art. 1*b* voor de uitvoering van het Besluit als consumptiemelk aangewezen. Zijne bevoegdheid tot deze aanwijzing was in cassatie bestreden. De H. R. kon echter terecht overwegen, dat deze bevoegdheid bestond krachtens art. 20 der Crisis-Zuivelwet, dat immers aan de Kroon de bevoegdheid geeft met betrekking tot de uitvoering der Wet nadere regelen te stellen of door den Minister te doen stellen, van welke bevoegdheid de Kroon gebruik had gemaakt om bij art. 1*b* van het Crisis-Zuivelbesluit III aan den Minister op te dragen andere waren als consumptiemelk aan te wijzen, hetgeen deze bij Besluit van 13 Februari 1933 N°. 240 had gedaan. Hierin kon de H. R. een uitvoering zien van art. 14 der Wet, waarbij de Minister uit den aard der zaak had te blijven binnen de grenzen der strekking van art. 14, hetwelk hij immers uitvoerde.

Deze twee arresten betroffen dus geheel andere gevallen dan het onderhavige, waarin de Minister niet nadere regelen ter uitvoering der Crisis-Zuivelwet heeft gesteld, maar voor een in de wet niet voorziene materie zelfstandig een verbod — of zelfs een gebod, immers in wezen een geldheffing — heeft gegeven.

Tegenover deze namens de Zuivel-Centrale aangehaalde arresten kunnen trouwens andere arresten, ook van de strafkamer van den H. R. worden gesteld, waarin zij heeft geweigerd in art. 7 van het Crisis-Varkensbesluit uitvoering te zien van art. 23 der Crisis-Varkenswet, dat vrijwel analoog is aan art. 20 der Crisis-Zuivelwet. Het zijn de arresten van 24 April 1933 (W. 12633, 19 Juni 1933, N. J. 1933, blz. 1907) en 26 Juni 1933 (W. 12628, N. J. 1933, blz. 1322), bij pleidooi namens de tegenpartij aangehaald.

De rechtspraak der strafkamer kan derhalve mijne opvatting niet wijzigen.

Ik concludeer tot verwerping van het beroep en tot veroordeeling der eischeres in de kosten in cassatie gevallen.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat uit het bestreden arrest blijkt:

dat eischeres in cassatie, verder de Centrale te noemen van de verweerster in cassatie, aan te duiden als Jamin, heeft gevorderd de betaling van f 14420, welk bedrag haar zou toekomen, omdat Jamin, zooals vaststaat, op 14 October 1932 eene hoeveelheid van 42000 kg „andere spijsvetten" — in den zin van art. 1 onder 4 der Crisis-Zuivelwet 1932, S. 290 — voorhanden had en bij beschikking van den Minister van Economische Zaken en Arbeid van 14 October 1932 N°. 81 is voorgeschreven, dat „het voorhanden hebben in eene hoeveelheid van meer dan 1000 kg van andere spijsvetten, waarvan ten genoege van de Crisis-Zuivel-Centrale kan worden aangetoond, dat zij niet na 8 October zijn vervoerd, slechts is toegestaan voor zoover voor de hoeveelheid, verminderd met 1000 kg, aan de Crisis-Zuivel-Centrale is betaald de waarde van de merken, waarvan de verminderde hoeveelheid in kleine verpakking bij vervoer zou dienen te zijn voorzien";

dat tegenover het door Jamin gevoerde verweer, dat er geen rechtsgeldig voorschrift als grondslag voor gemelde beschikking en de daarmede verband houdende bepalingen der ministerieele beschikking van 7 October 1932 n°. 78, en derhalve als grondslag voor haren betalingsplicht bestaat, de Centrale beroep deed op lid 2 van art. 5 van het Crisis-Zuivelbesluit II 1932, S. 319, zooals dit laatstelijk was gewijzigd bij besluit van 27 Augustus 1932, S. 450, luidende: „Ten aanzien van het voorhanden hebben en de verpakking van andere spijsvetten kunnen door Onzen Minister nadere voorschriften worden gegeven", uit welk voorschrift de Centrale wilde afleiden, dat den Minister de bevoegdheid toekwam voor het voorhanden hebben van „andere spijsvetten" voorwaarden te stellen, als bij gemelde ministerieele beschikkingen is geschied;

dat de Arr.-Rechtbank te Rotterdam aan art. 3 lid 2 verbindende kracht heeft ontzegd, daarmede tevens beslissende, dat aan gemelde ministerieele beschikkingen haar wettelijke grondslag ontvalt, en de Centrale niet-ontvankelijk verklaarde in hare vordering;

dat het vonnis der Rechtbank bij het bestreden arrest is bevestigd en het Hof overwoog: dat uit geen wettelijke bepaling voortvloeit, dat, zooals bij het Crisis-Zuivelbesluit II 1932, S. 319, is gedaan, een algemeene maatregel van bestuur aan den minister mag overlaten

voorschriften als bij art. 5 lid 2 bedoeld te geven; dat in het bijzonder art. 8 der Crisis-Zuivelwet 1932, S. 290, vordert, dat het vaststellen van „normatieve voorschriften" als in dat artikel genoemd omtrent het voorhanden hebben van andere spijsvetten, hetwelk een daad van wetgeving en niet slechts van uitvoering is, bij algemeenen maatregel van bestuur moet plaats hebben; dat ook een beroep op art. 20 Crisis-Zivelwet 1932, S. 290, niet kan baten, omdat, waar art. 8 dier wet „voor het geven der daarin genoemde normatieve voorschriften omtrent het voorhanden hebben van andere spijsvetten bepaaldelijk een algemeenen maatregel van bestuur vordert, eene algemeene „uitvoerings" bevoegdheid als daarna in art. 20 aan den minister wordt verleend, aan het voor eenige met name genoemde onderwerpen gegeven bepaalde wetsvoorschrift van art. 8 niet kan derogeeren", waaraan het Hof nog toevoegde, dat zulks te eer moet worden aangenomen, omdat uit de geschiedenis van art. 20 blijkt, dat de den minister in art. 20 gegeven bevoegdheid slechts strekt „tot voorziening in mogelijke onverwachte leemten", waarvan nu art. 8 voor dit geval een uitdrukkelijk voorschrift gaf, ten deze geen sprake is;

O. dat de Centrale tegen deze beslissing het volgende middel van cassatie inbrengt: zie concl. Proc.-Gen.;

O. omtrent het middel:

dat het in deze gaat om niet verpakte andere spijsvetten en ook de bepalingen der ministerieele beschikkingen, waarop door de Centrale beroep wordt gedaan tot staving van hare vordering, betrekking hebben op niet verpakte spijsvetten;

dat echter noch art. 8 der Crisis Zuivelwet 1932, S. 290, noch eenige andere wetsbepaling over niet verpakte andere spijsvetten spreekt, weshalve noch de Koningin bij algemeenen maatregel van bestuur, noch ook de minister van Economische Zaken en Arbeid bevoegd is het voorhanden hebben van dergelijke spijsvetten te verbieden of voorwaardelijk toe te staan;

dat art. 20 der Crisis-Zuivelwet 1932, S. 290, in deze niet kan baten, daar regelen, welke handelen over een onderwerp, waarover de Crisis-Zuivelwet geen bepaling bevat — niet verpakte andere vetten — niet gesteld zijn met betrekking tot de uitvoering dier wet;

Verwerpt het beroep. (Salaris f 250. Er is nog een tweede arrest gewezen in eene geheel gelijksoortige zaak, *Red.*).

(N. J.)

---

8 *Februari* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Alg. Wet art. 324.)

Art. 324 Alg. Wet, sprekende van het weigeren o. m. van visitatie of het „anderszins" verhinderen van werkzaamheden, omvat onder verhinderen van werkzaamheden stellig een geval als het onderhavige, waarbij een aan den betrokkene kenbaar gemaakt voornemen tot visitatie wordt beantwoord met feitelijkheden [de vlucht genomen, na den ambtenaar een ledige mand en een bos touw voor de voeten te hebben geworpen, in de woning gesprongen en de deur dicht geslagen], welke de voorgenomen visitatie verijdelen.

Overeenkomstig de dagv. heeft de Rechtbank bewezenverklaard en kunnen bewezenverklaren, dat de bekeurende ambtenaar bij zijn optreden voorzien was van zijne aanstelling en dat het gebeurde zich heeft afgespeeld op den openbaren weg.

Op het beroep van F. K., proviand-handelaar te Dordrecht, requirant van cassatie tegen een arrest van het Gerechtshof te 's-Gravenhage van 12 Oct. 1936, houdende bevestiging in hooger beroep van een vonnis van den Politie-rechter te Dordrecht van 15 Maart 1935, waarbij requirant ter zake van „het verhinderen van werkzaamheden, welke de ambtenaren krachtens de wet verrichten", met aanhaling van de artt. 190, 195, 225, 247, 320, 324 der Alg. Wet van 26 Aug. 1922, S. 38, art. 7 der Invoeringswet van 15 April 1886, S. 64, artt. 52 van de afgeschafte code pénal, 91 Sr., is veroordeeld tot een geldboete van één honderd gulden, invorderbaar bij lijfsdwang en met bepaling, dat de boete, indien requirant buiten staat is tot voldoening daarvan, zal worden vervangen door een hechtenis van één maand.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Post alia:

Bewezen verklaard is, dat requirant op of omstreeks den dertigsten April 1934, des namiddags te omstreeks 4.30 ure, op den openbaren weg, genaamd Handelskade in de gemeente Dordrecht, — nadat een ambtenaar der Invoerrechten en Accijnzen, voorzien van zijne aanstelling, op vermoeden van fraude, den verdachte, die twee manden met zich droeg, had toegeroepen „Halt Frans, visitatie" — de vlucht heeft genomen, een ledige mand en een bos touw op den grond heeft geworpen vóór voormelden ambtenaar, zoodat deze in de achtervolging werd belemmerd, en daarna in zijne woning is gesprongen en de deur dier woning achter zich op slot heeft geslagen, als gevolg van welk een en ander de verdachte voormelden ambtenaar daadwerkelijk de verlangde visitatie heeft verhinderd.

In cassatie voert requirant bij schriftuur aan dat hij van meening is, dat het ten laste gelegde, noch bij art. 324 der Algemeene wet van 26 Augustus 1822, S. 38, noch bij eenige andere wet of wettelijke verordening strafbaar is gesteld;

a. dat blijkens de redactie van voornoemd artikel de bedoeling van de woorden „of het anderszins verhinderen van werkzaamheden, welke de ambtenaren krachtens de wet verrichten" deze is, dat de ambtenaar, gelijk in art. 184 Sr. is voorgeschreven, de werkzaamheid ondernomen moet hebben, om in zijn werkzaamheid verhinderd of belemmerd te kunnen worden;

dat echter i. c.; door de achtervolging, de werkzaamheid der visitatie nog niet ondernomen was, zoodat geen verhindering eener werkzaamheid, als bedoeld in art. 324 der Alg. Wet, bewezen en strafbaar had moeten zijn verklaard;

b. dat zelfs, al ware zulks anders en al ware

terecht aangenomen de verhindering eener werkzaamheid, die reeds ondernomen was, of waartoe het voornemen bestond, uit niets gebleken is, dat de ambtenaar bevoegd was krachtens de Alg. Wet deze werkzaamheid te verrichten;

dat niet gebleken is, dat de ambtenaar voorzien was van zijne commissiën, bedoeld in art. 190 der Alg. Wet;

c. dat evenmin gebleken is, dat de ambtenaar een werkzaamheid ondernomen heeft, of voornemens was te ondernemen, waartoe hij, mits voorzien van zijne commissiën, krachtens art. 190 der Alg. Wet of eenig ander artikel dier wet, de bevoegdheid zoude hebben gehad;

dat immers de betrokken ambtenaar ter terechtzitting van het Gerechtshof heeft toegegeven — requirant hoopt, dat zulks in het proces-verbaal ter terechtzitting is opgenomen —, dat requirant zich niet op de handelskade, nòch op een anderen openbaren weg te Dordrecht bevond, gelijk ten onrechte in de dagvaarding is opgenomen, toen hij werd opgeroepen met de woorden „halt Frans, visitatie";

dat de betrokken ambtenaar heeft erkend, dat requirant zich, bij het uitspreken van voornoemde woorden, op particulier terrein bevond, alsmede dat hij (de ambtenaar) zich eveneens op particulier terrein bevond, waarop hij zich had begeven met het voornemen tot visitatie over te gaan;

dat echter ingevolge art. 20 der Algemeene Wet, de betrokken ambtenaar niet bevoegd was op particulier terrein, zonder autorisatie van den Kantonrechter, tot visitatie over te gaan.

Het middel bestaat, blijkens de door mij daarbij aangebrachte letters *a*, *b* en *c*, uit drie onderdeelen.

Het eerste onderdeel van het middel kan m. i. niet tot cassatie leiden. Art. 324 der Alg. wet van 1822 noemt naast elkaar eenige handelingen bestaande in weigeringen, en voorts het verhinderen van ambtelijke werkzaamheden in ruimen zin.

Het telastegelegde, hierboven vermeld, draagt ongeveer alle kenmerken van het weigeren van visie.

Gelet op de moeilijkheden gerezen in rechtspraak en literatuur, waarvan ik alleen een oud en een later arrest wil aanhalen (11 Dec. 1849, v. d. H. III, 426 en 17 Nov. 1919, B. i. B. 2432) omtrent het begrip „weigeren", acht ik het juist, dat de steller der dagvaarding enkel de feiten vermeldt, en begrijpelijk, dat Rechtbank en Hof hetgeen bewezen werd, oordeelden te vallen onder het verhinderen van een ambtshandeling. Uit hetgeen bewezen verklaard is, volgt m. i. dat de ambtenaar met zijn werkzaamheid was aangevangen. Het weigeren te voldoen aan het bevel van den ambtenaar, op de wijze als is bewezen verklaard, vormt naar mijn oordeel een verhindering van werkzaamheden.

De tweede grief, n.l. dat niet blijkt, dat de ambtenaar bevoegd was krachtens de wet gemelde werkzaamheid te verrichten, gaat niet op, naar mijn meening, omdat de verbalisant, zooals onbestreden en nooit betwist vaststaat, was: „tijdelijk hulpkommies, ambtenaar der invoerrechten en accijnzen", en als zoodanig dus krachtens art. 233 e. a. der Algemeene wet, bevoegdheid bezat.

Nadere motiveering van die bevoegdheid in vonnis of arrest acht ik overbodig.

Evenmin is naar mijn meening het derde onderdeel juist. Uit niets blijkt, dat requirant, toen de ambtenaar tot onderzoek wilde overgaan, zich op particulier terrein bevond. Uit het proces-verbaal der terechtzitting van het Hof volgt dit niet. Daarin staat betreffende de verklaring van den ambtenaar:

Getuige legt eene verklaring af geheel overeenkomstig den inhoud van het door hem in deze zaak op zijn ambtseed opgemaakte procesverbaal d.d. 5 Mei 1934, welks inhoud door den Voorzitter is medegedeeld.

Voorts zegt hij: Ik blijf erbij en herhaal, dat ik heb geroepen: „halt Frans, visitatie" en dat verdachte toen hard wegliep en mij een mand voor de voeten wierp; de andere nam hij mee in huis en wierp de deur dicht in het slot. Ik heb zelfs meermalen geroepen.

Op de vraag van den raadsman zegt getuige: Verdachte kwam onder de brug doorvaren. Ik stond vóór die brug en moest om verdachtes huis heenloopen om hem te bereiken. Verdachte is uitgestapt op open terrein. Of dit van hem is weet ik niet.

Het beroep op schending van art. 200 der Algemeene wet — in de schriftuur staat als tikfout art. 20 — gaat derhalve niet op.

Er bestaat verschil tusschen de artt. 182, 190, 196 en 200 der Algemeene wet en art. 159 Grondwet, doch dit punt, dat in de schriftuur niet ter sprake wordt gebracht, behoef ik niet te behandelen, daar thans alleen beweerd wordt, dat requirant zich tijdens het plegen van het feit op particulier terrein bevond, terwijl is telastegelegd en bewezen verklaard, dat het op den openbaren weg geschiedde, hetgeen het Hof kon afleiden uit bovengemelde verklaring van verbalisant en diens procesverbaal. Daaruit volgt dat de verbalisant zich op den openbaren weg bevond en requirant eerst in het daarlangs loopend vaarwater en daarna op open terrein.

Van oordeel, dat het middel in geen zijner onderdeelen tot cassatie kan leiden, concludeer ik tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op de door den requirant ingediende schriftuur, waarin wordt betoogd, dat het ten laste gelegde noch bij art. 324 der Algemeene wet noch bij eenige nadere wet of wettelijke verordening is strafbaar gesteld, zulks op de volgende gronden:

a. enz. (zie conclusie);

O. dat bij het bevestigde vonnis overeenkomstig de dagvaarding, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, ten laste van requirant is bewezen verklaard, dat hij enz. (zie conclusie);

O. ten aanzien van de ingezonden schriftuur:

dat de daarbij tegen het vonnis ingebrachte grieven niet opgaan;

die onder *a* niet, omdat art. 324 van de Algemeene Wet, sprekende van het weigeren o. m. van visitatie of het „anderszins" verhinderen van werkzaamheden, stellig onder verhinderen van werkzaamheden omvat een geval als het onderhavige, waarbij een aan

den betrokkene kenbaar gemaakt voornemen tot visitatie wordt beantwoord met feitelijkheden, welke de voorgenomen visitatie verijdelen;

die onder *b* en *c* niet, omdat de rechter overeenkomstig de dagvaarding heeft bewezen verklaard — en op grond van het als bewijsmiddel gebezigde proces-verbaal van den bekeurenden ambtenaar heeft kunnen bewezen verklaren — dat deze laatste bij zijn optreden voorzien was van zijn aanstelling en dat het gebeurde zich heeft afgespeeld op den openbaren weg; dat hetgeen wordt aangevoerd omtrent een verklaring van den bekeurenden ambtenaar voor het Hof geen grondslag heeft in de stukken waarvan de H. R. kennis neemt, en, als niet betreffende de gebezigde bewijsmiddelen, ook niet zou kunnen afdoen;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

8 *Februari* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Winkelsluitingswet art. 2.)

De stelling van req., dat het verbod van art. 2 der Winkelsluitingswet om „een winkel voor het publiek geopend te hebben" slechts zou uitsluiten toelating van het publiek op de in dat artikel noemde tijdstippen tot den winkel, voorzoover dit publiek in de gelegenheid wordt gesteld voorwerpen of stoffen te *koopen*, staat t. a. v. art. 2 een beperking voor, die in de algemeene bewoordingen van dat artikel geen steun vindt, evenmin uit eenige bijzondere bepaling dier wet is af te leiden en ook niet aannemelijk is.

Op het beroep van J. A. P. G., makelaar te Heerlen, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Rechtbank te Maastricht van 19 Oct. 1936, houdende bevestiging in hooger beroep van een vonnis van het Kantongerecht te Heerlen van 27 Mei 1936, waarbij requirant ter zake van: „het als hoofd van een winkel, een winkel voor het publiek geopend hebben gedurende den Zondag", met aanhaling van de artt. 2, 10 der Winkelsluitingswet 1930, 23 en 91 Sr., veroordeeld tot een geldboete van zes gulden en een vervangende hechtenis van drie dagen; (Gepleit door Mr. A. P. C. Peters).

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Post alia:

In cassatie gekomen voerde requirant's raadsman bij pleidooi als middel aan:

„S., althans v. t. van de artt. 350, 351, 352, 358, 359, 422, 425 Sv. en artt. 2 en 10 Winkelsluitingswet, S. 460, door het bewezen verklaarde strafbaar te verklaren."

Het middel berust blijkens de mondelinge toelichting op hetzelfde verweer als voor Kantongerecht en Rechtbank gevoerd is, hetwelk, zooals het in het vonnis des Kantonrechters is samengevat, hierop neerkomt, dat in requirant's winkel goederen in 't klein worden verkocht, doch dat op den tijd en plaats bij dagvaarding omschreven enkel aan het publiek gelegenheid werd gegeven om de goederen te bezichtigen, doch niet tot aankoop der goederen, en ter verdediging is aangegeven, dat afgezien van de vraag of de bij dagvaarding omschreven localiteit een winkel is, het bewijs van het ten laste gelegde niet is geleverd nu niet is komen vast te staan dat op tijd en plaats bij dagvaarding omschreven goederen zijn verkocht, in elk geval ontslag van rechtsvervolging dient te volgen bij bewezen verklaring nu de bij dagvaarding gestelde feiten niet strafbaar zijn, daar alstoen niet werd verkocht, doch alleen aan het publiek gelegenheid werd gegeven om de goederen te bezichtigen, derhalve alleen kijkdag werd gehouden.

Naar aanleiding van dit verweer zegt de Kantonrechter — en de Rechtbank neemt dit over — dat uit de bewijsmiddelen is komen vast te staan dat verdachte in het algemeen in de bij dagvaarding omschreven lokaliteit goederen in het klein aan het publiek verkoopt en levert, ook al koopt hij dezelve in het groot in en mitsdien voormelde lokaliteit een winkel is in den zin der wet;

dat art. 2 sub *a* van de Winkelsluitingswet 1930 S. 460 verbiedt het geopend hebben *a.* van een winkel voor het „publiek" gedurende den Zondag, in het algemeen, zonder te vermelden dat zulks alleen geldt voor verkoop van goederen;

voorts dat al zoude verdachte op plaats en tijd in de dagvaarding omschreven niet met de aanwezige personen over verkoop hebben onderhandeld, toch in elk geval deze personen zich ter plaatse bevonden ter eventueele aankoop van de aanwezige goederen en derhalve moet worden beschouwd als „publiek", nu zij in den winkel aanwezig waren; en ten overvloede, al ware de ratio en geschiedenis van voormeld art. 2 der wet deze dat hieronder alleen zoude vallen het openhouden van winkel tot verkoop en niet ter bezichtiging, hetgeen geenszins blijkt uit den text der wet, hier toch moet worden aangenomen, dat verdachte de winkel ten verkoop voor het publiek geopend had, al zoude de koop en aflevering op een later tijdstip geschieden, nu het publiek in den winkel aanwezig was.

Hij voegt hier nog aan toe, dat vaststaat, dat de lokaliteit niet in het algemeen een toonkamer, doch een winkel is.

Het wil mij voorkomen, dat door de feitelijke beslissing het middel reeds grootendeels weerlegd is. Hier is sprake van een winkel en het is dus niet de vraag of een toonkamer een winkel is in den zin der wet, doch of een winkel 's Zondags voor het publiek geopend mag zijn om als toonkamer dienst te doen.

Nu doen zich inderdaad gevallen voor, dat een winkel 's Zondags geopend mag zijn voor het publiek, zooals o. a. wordt vermeld in de arresten van den H. R. van 13 Februari 1933 (W. 12605; N. J. 1933, 408) en 15 Juni 1936 (1936, n°. 833).

Deze gevallen berusten echter op bijzondere regelingen der wet, welke ik thans niet nader behoef te bespreken, doch m. i. in geen enkel opzicht van verdere strekking zijn en niet afbreuk doen aan den algemeenen regel van art. 2 der Wet: „Het is verboden een winkel voor het publiek geopend te hebben gedurende den Zondag". Deze woorden zijn duidelijk. Bovendien zou de werking der wet zeer verslappen, wanneer het geopend hebben van

winkels „als toonkamers" op Zondag gewoonte zou worden. Naar uit deze zaak blijkt adverteert requirant in plaatselijke bladen, aldus: „Te zien: Zondag van 11—5 uur. Andere dagen van 9—7 uur. Gratis reis voor 2 personen bij aankoop. 7.00. 2 pers. ledikant, enz. (volgen een uitgebreide reeks artikelen met de prijzen)".

Het toestaan van een dergelijke gedragslijn is niet de bedoeling van de duidelijke woorden der wet, en ook uit de geschiedenis volgt niet, dat winkels op Zondag voor het publiek geopend mogen zijn, mits er maar niet verkocht worde. Zij moeten m. i. gesloten zijn behoudens in de bijzondere gevallen waarop ik hierboven doelde.

Ik ben derhalve van oordeel, dat het middel niet tot cassatie kan leiden en concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi en luidende: (zie conclusie);

O. dat bij het bevestigde vonnis overeenkomstig de dagvaarding, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, ten laste van requirant is bewezen verklaard, dat hij Zondag den 1sten Maart 1936 des voormiddags circa 11.40 uur te Heerlen als hoofd van een aan de Schinkelstraat n°. 94 gelegen besloten ruimte, waar meubels in het klein aan het publiek plachten te worden verkocht, die ruimte voor het publiek geopend heeft gehad;

dat de Kantonrechter daarbij nog heeft overwogen:

„dat verdachte bij monde van zijn gemachtigde heeft aangevoerd, dat in zijn winkel goederen in 't klein worden verkocht, doch dat op den tijd en plaats bij dagvaarding omschreven enkel aan het publiek gelegenheid werd gegeven om de goederen te bezichtigen, doch niet tot aankoop der goederen, en ter verdediging is aangegeven, dat afgezien van de vraag of de bij dagvaarding omschreven lokaliteit een winkel is, het bewijs van het ten laste gelegde niet is geleverd nu niet is komen vast te staan dat op tijd en plaats bij dagvaarding omschreven goederen zijn verkocht, in elk geval ontslag van rechtsvervolging dient te volgen bij bewezenverklaring nu de bij dagvaarding gestelde feiten niet strafbaar zijn, daar alstoen niet werd verkocht, doch alleen aan het publiek gelegenheid werd gegeven om de goederen te bezichtigen, derhalve alleen kijkdag werd gehouden;

dat uit bovenstaande bewijsmiddelen is komen vast te staan dat verdachte in het algemeen enz. (zie conclusie);

dat immers, zooals is komen vast te staan, de lokaliteit voormeld niet in het algemeen een toonkamer, doch een winkel is;

O. ten aanzien van het voorgestelde middel van cassatie:

dat dit middel blijkens de toelichting hierop steunt, dat weliswaar de onderhavige ruimte valt onder de omschrijving van „winkel" in art. 1 der wet, doch het verbod van art. 2 van „een winkel voor het publiek geopend te hebben" slechts uitsluit toelating van het publiek op de in dat artikel genoemde tijdstippen tot den winkel, voorzoover dit publiek in de gelegenheid wordt gesteld voorwerpen of stoffen te koopen;

dat — daargelaten, of naar de feitelijke vaststelling van den Kantonrechter wel inderdaad kan worden aangenomen, dat hier de gelegenheid tot koop niet werd gegeven — het middel ten aanzien van de verbodsbepaling van art. 2 een beperking voorstaat, die in de algemeene woorden van het artikel geen steun vindt, evenmin uit eenige bijzondere bepalingen van de wet valt af te leiden, en waarvan trouwens — om de bemoeilijking van de handhaving der wet, welke daarvan het gevolg zou zijn — ook niet aannemelijk is, dat zij zou zijn bedoeld;

dat dit nog bevestiging kan vinden in de omstandigheid, dat in art. 3 der wet, tot de wijziging bij de wet van 27 Juli 1934, S. 450, onder *k* is opgenomen geweest een uitzondering voor „het verrichten van herstellingen en de aflevering van in herstelling gegeven voorwerpen", uitzondering, welke in het stelsel van requirant overbodig zou zijn geweest, doch die bij de evengenoemde wet — behoudens een aanvulling van art. 7, derde lid — niet is geschrapt op grond van haar overbodigheid, maar omdat zij aanleiding gaf tot ontduiking van de wet;

dat het middel dus niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

8 *Februari* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Wegenbelastingwet [Motorrijtuigenbelastingwet] art. 17; Sv. art. 359.)

De Politierechter mocht aannemen, dat het betrokken motorrijtuig, waarmede req. — volgens zijne verklaring — uit hoofde van een overeenkomst met de drukkerij van een dagblad dagbladen van Amsterdam naar Enschede liet vervoeren en waarop een opschrift „Twentsch Dagblad het Centrum" was aangebracht, niet behoorde tot den handelsvoorraad van req., die in het bezit was van een z.g. Fabrikant, Handelskaart.

Req.'s stelling, dat een gebruik van een voertuig anders dan uitsluitend in de uitoefening van bedrijf van handelaar slechts op de wijze, bedoeld in art. 4 v. h. K. B. van 9 Juli 1927 n°. 29, zou kunnen worden achterhaald, kan worden voorbijgegaan.

Door met het plaatsen van roode haken in de aanteekening van zijn mondeling vonnis met voldoende duidelijkheid aan te wijzen, welke gedeelten van het ambtseedig proces-verbaal, waarvan de inhoud ter zitting in het kort is medegedeeld, en van de in het p.-v. der zitting voorkomende verklaring van verd., door hem als bewijsmiddelen zijn gebezigd, heeft de politierechter niet eenig wettelijk voorschrift geschonden.

Op het beroep van H. J. R., garagehouder, te Hengelo (O.), requirant van cassatie tegen een mondeling vonnis van den Politierechter bij de Rechtbank te Almelo van 24 Sept. 1936,

waarbij requirant ter zake van het: Als houder van een motorrijtuig daarmede op den openbaren weg doen rijden, zonder dat daarvoor de verschuldigde belasting is voldaan, met aanhaling der artt. 17 der Motorrijtuigenbelastingwet en 23, 91 Sr., is veroordeeld tot een geldboete van vijftig gulden en vervangende hechtenis van twee weken; (gepleit door Mr. S. van Oven).

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Bij mondeling vonnis van 24 September 1936 verklaarde de Politierechter te Almelo ten laste van requirant bewezen, dat hij op of omstreeks 6 Mei 1936 te Enschede heeft doen rijden op den Bodden Kampsingel, zijnde openbaren weg, door het te doen besturen door E. Roelfsema, een motorrijtuig, fabrieksmerk Citroën, motornummer K. 10013, van welk motorrijtuig verdachte de houder was, zonder dat daarvoor de verschuldigde motorrijtuigenbelasting betaald was.

Met toepassing enz.

In cassatie gekomen, droeg requirant's raadsman bij pleidooi twee middelen voor, n.l.:

I. „S., althans v. t. van de artt. 17 Motorrijtuigenbelastingwet, 1, 2, 3, 4 K. B. van 9 Juli 1927 N°. 29 gewijzigd bij K. B. van 9 Nov. 1934 N°. 52, 367, 378, 350, 351, 358, 359 Sv.,

door requirant terzake van het bewezen verklaarde te veroordeelen hoewel aan requirant gedeeltelijke vrijstelling van motorrijtuigenbelasting was verleend voor de van zijn handelsvoorraad deel uitmakende motorrijtuigen, welke hij uitsluitend in de uitoefening van zijn bedrijf van fabrikant of handelaar bezigde, en zelfs de Politierechter het verweer te dien opzichte door requirant gevoerd niet weerlegt."

II. „S., althans v. t. van de artt. voornoemd,

omdat de bewezenverklaring niet met redenen is omkleed, immers berust op bewijsmiddelen, voor zoover niet geplaatst tusschen roode haken."

De Politierechter heeft het bewijs in deze zaak aangenomen op grond van een ambtseedig proces-verbaal en de verklaring van verdachte ter terechtzitting afgelegd, voor zoover niet geplaatst tusschen roode haken. Die verklaring luidde: „In den morgen van 6 Mei 1936 heeft de in mijn dienst zijnde chauffeur E. Roelfsema in mijn opdracht als bestuurder van een motorrijtuig fabrikaat Citroën, motornummer K. 10013, van welk motorrijtuig ik houder was, gereden over den openbaren weg den Boddenkampsingel te Enschede. Als handelaar in motorrijtuigen had ik ook voor dit motorrijtuig, dat tot mijn handelsvoorraad behoorde, een Fabrikant Handelskaart, als bedoeld in het K. B. van 9 Juli 1927 N°. 29, ontvangen na betaling van gedeeltelijke belasting overeenkomstig dat K. B. Overigens had ik voor dat motorrijtuig geen belasting betaald. Mijn chauffeur Roelfsema was toen met dat motorrijtuig, model bestelauto, op weg naar Amsterdam, van waar hij in mijn opdracht met dat motorrijtuig een hoeveelheid dagbladen naar Enschede moest vervoeren. Ik had namelijk met de drukkerij „de Tijd" een overeenkomst gesloten, waarbij ik tegen betaling op mij had genomen dagelijks een hoeveelheid dagbladen van Amsterdam naar Enschede te vervoeren. Ik placht dit vervoer dagelijks met dat motorrijtuig, waarop een opschrift „Twentsch Dagblad „Het Centrum", Bureau Kalanderstraat Enschede was aangebracht, te laten doen.

Ik deed dit echter alleen om daardoor te demonstreeren, dat het motorrijtuig goede kwaliteiten bezat en in staat was zonder defecten een dergelijk geregeld vervoer te verrichten. Het was mij bekend, dat ik alleen met een Fabrikant Handelskaart kon volstaan, indien ik het motorrijtuig uitsluitend in de uitoefening van mijn bedrijf als handelaar bezigde en slechts van tijd tot tijd een ander gebruik er van maakte. Ik beschouw echter dat vervoer als een demonstratie, welke tot de uitoefening van mijn bedrijf als handelaar behoort."

De tweede alinea hiervan is tusschen roode haken geplaatst.

Betreffende de meer vermelde belastingkaart vermeldt het proces-verbaal van de belastingambtenaren nog, dat zij den bestuurder van het motorrijwiel hiernaar gevraagd hebben, en dat hij hierop vertoonde een belastingkaart (z.g.n. F. H. Kaart), afgegeven, op grond van de Resolutie van 17 November 1934. N°. 81, ten Ontvangkantore Enschede D. B. onder N°. 2912, geldig van 1 Mei 1936 tot en met 31 Juli 1936 en uitgereikt aan de Twentsche Garage Herman J. Roeloffzen, Lasondersingel 33 Enschede, vermeldende een gewicht van 1350 K.G.

Vaststaat dus, dat aan requirant als fabrikant of handelaar in motorrijtuigen een gedeeltelijke vrijstelling van belasting is verleend op den voet omschreven in artt. 1 en vlg. van K. B. 9 Juli 1927, n°. 29 (Ned. Stct. n°. 134), zooals dat gewijzigd is bij K. B. 9 November 1934, n°. 52.

Die vrijstelling geschiedt onder verschillende in het Koninklijk Besluit, (dat een uitvloeisel is van art. 6 lid 4 der Motorrijtuigenbelastingwet), en onder nader door den Minister van Financiën vast te stellen voorwaarden en bepalingen. Welke die algemeene en bijzondere voorwaarden en bepalingen zijn, is in deze zaak niet ter zake dienende, daar boven de eischen, wellicht in dit geval gesteld voor afgifte van de belastingkaart, art. 1 van gemeld Kon. Besluit de algemeene voorwaarde noemt, dat de gedeeltelijke vrijstelling van motorrijtuigenbelasting verleend wordt voor de van den handelsvoorraad deel uitmakende motorrijtuigen, welke de fabrikant of handelaar uitsluitend bezigt in de uitoefening van zijn bedrijf als zoodanig.

Feitelijk is vastgesteld, dat requirant zijn motorrijtuig krachtens overeenkomst gebruikte om dagelijks couranten mede te vervoeren. Zonder verdere beschouwingen heeft de Politierechter aangenomen, dat dit niet was een gebruik uitsluitend in het bedrijf van handelaar of fabrikant. Het lijkt mij dan ook tamelijk wel overbodig daaraan woorden te wijden en zulks zou alleen grond kunnen vinden in de bewerings van requirant opgenomen in de tweede zinsnede zijner verklaring, dat hij een dergelijk gebruik van een tot zijn

handelsbedrijf behoorenden wagen een demonstratie noemt. Mij lijkt dit, gegeven de vaststaande feiten betreffende de wijze van gebruik, echter geen verweer, dat naar den eisch van art. 398 lid 3 Sv. een afzonderlijke met redenen omkleede weerlegging behoefde. Door op grond van de feiten het tegendeel aan te nemen geeft de Politierechter voldoende te kennen, dat hij de opvatting van requirant, want dit is die opmerking eigenlijk meer dan een verweer, onaannemelijk acht. Deze wagen viel door het gebruik, dat ervan gemaakt werd, niet of niet meer onder de motorrijtuigen waarvoor gedeeltelijke belasting was betaald. Art. 4 van meergemeld Kon. Besl., ook door den geachten raadsman aangehaald, blijft buiten beschouwing bij deze strafzaak. Wellicht kan een tweede gevolg van het daarbij vastgestelde rijden zonder belastingbetaling zijn, dat de Minister de geheele gedeeltelijke vrijstelling voor requirant's bedrijf intrekt, maar ten deze gaat het er alleen over, dat requirant met een zijner wagens als gewoon vrachtrijder regelmatig heeft gereden onder voorgeven, dat dit een rijden was in de uitoefening van het bedrijf van fabrikant of handelaar in wagens.

Het tweede middel is van gansch anderen aard.

De Politierechter heeft m. i. zijn beslissing voldoende met redenen omkleed. Het bij pleidooi ontwikkelde bezwaar komt hier op neer, dat de gevolgde werkwijze, n.l. het uitzonderen bij het gebruik als bewijsmiddel van een gedeelte der verklaringen opgenomen in het proces-verbaal der terechtzitting bij een mondeling vonnis, door het plaatsen van „haken" niet beantwoordt aan de eischen van art. 359 lid 3 Sv. Bewonderen kan ik deze werkwijze niet, maar zij is slechts een schakeering van het onderstrepen, waarvan de H. R. (31 Oct. 1927, W. 11750; N. J. 1927, 1512) zegt, dat verwijzing in de aanteekening van het mondeling vonnis voor wat betreft de gebezigde bewijsmiddelen naar de blauw onderstreepte getuigenverklaringen van het proces-verbaal der terechtzitting ongewenscht, maar voldoende is.

De beslissing waarop requirant's raadsman zich beriep, n.l. die van 29 Nov. 1926 (W. 11622; N. J. 1927, 49) betrof een geheel ander geval. Daar had het gebruik van „blauwe haken" onduidelijkheid tengevolge, en wordt niet het systeem als zoodanig veroordeeld.

Ook dit middel kan m. i. niet tot cassatie leiden, weshalve ik concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer van der Meulen;

Gelet op de middelen van cassatie, namens den requirant ter terechtzitting voorgesteld en luidende: enz. (zie Conclusie);

omdat de bewezenverklaring niet met redenen is omkleed, immers berust op bewijsmiddelen, voor zoover niet geplaatst tusschen roode haken;"

O. dat bij het bestreden vonnis overeenkomstig de dagvaarding ten laste van requirant, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, is bewezen verklaard, enz. (zie Conclusie);

dat het eerste middel faalt, daar de aan requirant op grond van het K. B. van 9 Juli 1927 N°. 29, zooals gewijzigd bij besluit van 9 November 1934, N°. 52, afgegeven zoogenaamde Fabrikant Handelaarskaart ingevolge het tweede lid van art. 3 van dit besluit slechts als geldig bewijs van betaling wordt aangemerkt ten aanzien van elk van den handelsvoorraad van den houder deel uitmakend motorrijtuig en de Politierechter, op grond van de als bewijsmiddel gebezigde verklaring van requirant, dat hij met de drukkerij „de Tijd" een overeenkomst had gesloten, waarbij hij tegen betaling op zich had genomen dagelijks een hoeveelheid dagbladen van Amsterdam naar Enschede te vervoeren en dat hij dit vervoer met het in de telastelegging bedoelde motorrijtuig, waarop een opschrift „Twentsch Dagblad het Centrum" Bureau Kalanderstraat Enschede" was aangebracht, placht te laten doen, zeer zeker mocht aannemen, dat dit motorrijtuig niet tot den handelsvoorraad van requirant behoorde, terwijl, waar het verweer aldus in de bewezenverklaring een beslissing heeft gevonden, nadere weerlegging niet werd vereischt;

dat voorts in verband met het vorenstaande de bij pleidooi verdedigde stelling, dat een gebruik van het voertuig anders dan uitsluitend in de uitoefening van bedrijf van handelaar slechts op de wijze, bedoeld in art. 4 van het voormelde Koninklijk Besluit van 9 Juli 1927 zou kunnen worden achterhaald, kan worden voorbijgegaan;

O. dat ook het tweede middel niet tot cassatie kan leiden, daar de Politierechter, door op de in het middel beschreven wijze, in de aanteekening van zijn mondeling vonnis met voldoende duidelijkheid aan te wijzen, welke gedeelten van het ambtseedig proces-verbaal, waarvan de inhoud ter zitting in het kort is medegedeeld, en van de in het proces-verbaal der zitting voorkomende verklaring van verdachte, door hem als bewijsmiddelen zijn gebezigd, niet eenig wettelijk voorschrift heeft geschonden;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

15 *Februari* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Motor- en Rijw.wet artt. 1 en 26.)

Op grond van de door verbalisanten afgelegde verklaring dat de betrokken weg, was een voor het openbaar verkeer opengestelden rijweg, op welks begin- en eindpunt op den dag, dat verd. daar reed, in verband met herbestrating borden waren geplaatst met het opschrift „Afgesloten rijweg", heeft de rechter bewezen kunnen verklaren, dat het hier betrof een voor het openbaar verkeer openstaanden rijweg. De tijdelijke afsluiting voor het *rij*verkeer kon aan den weg het karakter van voor het openbaar verkeer openstaanden rijweg niet ontnemen.

Op het beroep van P. F. L. B., monteur te Schiebroek, requirant van cassatie tegen een

arrest van het Gerechtshof te 's-Gravenhage van 9 Nov. 1936, houdende bevestiging in hooger beroep van een mondeling vonnis van den Politierechter bij de Rechtbank te Rotterdam van 26 Juni 1936, waarbij requirant ter zake van: „terwijl de schuldige weet, dat hem bij rechterlijke uitspraak de bevoegdheid motorrijtuigen te besturen is ontzegd, gedurende den tijd, dat hem die bevoegdheid ontzegd is, op een weg een motorrijtuig besturen", met aanhaling van de artt. 26, 29 der Motor- en Rijwielwet, 10, 91 Sr., is veroordeeld tot eene gevangenisstraf van veertien dagen, met ontzegging van de bevoegdheid, motorrijtuigen te besturen voor den tijd van een jaar.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op de door den requirant ingezonden schriftuur, waarin wordt betoogd, dat de bewezenverklaring voor wat betreft de omstandigheid, dat requirant het motorrijtuig op een weg heeft bestuurd, ten onrechte is geschied,

O. dat bij het bevestigde vonnis overeenkomstig de dagvaarding, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, ten laste van requirant is bewezen verklaard, dat hij op 23 Mei 1936 te Hillegersberg als bestuurder van een tweewielig motorrijtuig, daarmede heeft gereden op den voor het verkeer openstaanden rijweg de Julianalaan aldaar, zulks terwijl hij wist dat hem bij vonnis van den Kantonrechter te Alphen a. d. Rijn van 20 Dec. 1935, de bevoegdheid motorrijtuigen te besturen was ontzegd voor den tijd van zes maanden, zijnde bedoeld vonnis onherroepelijk geworden op 4 Januari 1936;

dat deze bewezenverklaring onder meer steunt op een proces-verbaal de dato 25 Mei 1936, waarin door verbalisanten onder meer is verklaard:

„Wij verbalisanten vermelden hierbij, dat de Julianalaan en de Willem van Hildegaersbergstraat in deze gemeente, waar verdachte met het tweewielig motorrijtuig H.Z. 18247 gereden heeft, rijwegen zijn, welke voor het openbaar verkeer zijn opengesteld, doch op den dag, dat verdachte daar reed, waren er aan het begin en eindpunten van die wegen in verband met herbestrating borden geplaatst met het opschrift „Afgesloten rijweg";"

O. ten aanzien van de bij schriftuur ingebrachte grief, dat deze grief is ongegrond, omdat de rechter op grond van voormelde verklaring heeft kunnen bewezen verklaren, dat het hier betrof een voor het openbaar verkeer openstaanden rijweg, en daaraan niet afdoet het in voormelde verklaring toegevoegde omtrent de afsluiting, omdat deze tijdelijke afsluiting voor het rijverkeer, wat daarvan moge geweest zijn, in elk geval aan den weg het karakter van voor het openbaar verkeer openstaanden rijweg niet kon ontnemen;

Verwerpt het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Advocaat-Generaal van Lier.*]

(N. J.)

---

15 *Februari* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Vuurwapenwet 1919 art. 6; Vuurwapenreglement art. 1; Sv. art. 353.)

Wat er zij van het door Rechtb. overwogene, het bij dagv. telastegelegde [„dat hij te Rotterdam in of omstreeks September 1935 een alarmpistool heeft afgeleverd aan C. A. K."] levert in ieder geval niet een strafbaar feit op.

De dagv. had om tot veroordeeling wegens overtreding van het bij art. 6 der Vuurwapenwet 1919 gegeven verbod te kunnen leiden, moeten aangeven, dat het alarmpistool niet aan de eischen van lid 2 van art. 1 van het Vuurwapenreglement voldeed.

De wet verbindt aan het niet-nakomen van het voorschrift van art. 353 Sv. om een beslissing te geven omtrent de als stukken van overtuiging gediend hebbende voorwerpen, geen nietigheid van het vonnis, terwijl deze ook niet uit den aard van het overtreden voorschrift volgt.

Op het beroep van den O. v. J. bij de Arr.-Rechtbank te Rotterdam, requirant van cassatie tegen een vonnis van genoemde Rechtbank, van 17 Nov. 1936, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een schriftelijk vonnis van den Kantonrechter te Rotterdam van 21 Aug. 1936, J. H. J. v. D., wapenhandelaar te Rotterdam, werd ontslagen van alle rechtsvervolging, met bevel tot teruggave van het inbeslag genomen alarmpistool aan C. A. Kievid.

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

Rechtdoende in hooger beroep verklaarde de Rechtbank te Rotterdam bewezen, dat gerequireerde te Rotterdam in of omstreeks September 1935 een alarmpistool heeft afgeleverd aan Cornelis Antonie Kievid, oordeelde dit bewezene niet strafbaar en ontsloeg gerequireerde van alle rechtsvervolging met bevel tot teruggave van het inbeslaggenomen alarmpistool aan C. A. Kievid.

De Officier van Justitie heeft zich tegen deze uitspraak in cassatie voorzien en stelt als middelen voor:

I. S. van art. 1 van het Vuurwapenreglement i. v. m. de artt. 1, 6, 12 der Vuurwapenwet 1919.

II. S. van art. 353 Sv.

Omtrent de eerste grief wordt in de schriftuur aangevoerd, dat de rechtbank ten onrechte aanneemt, dat het onderhavige alarmpistool zoodanig is ingericht dat het enkel losse patronen niet grooter dan 6 mm kan bevatten, vermits uit de verklaringen der deskundigen Mastenbroek, Groeneveld en de Zwart duidelijk blijkt dat met afgevijlde scherpe patronen, zijnde scherpe patronen van ietwat ander formaat dan het gangbare, uit bedoeld pistool kan worden geschoten, zonder dat van ontzetting van het pistool kan worden gesproken, terwijl bedoeld wapen geheel beantwoordt aan datgene waarover Zijne Excellentie den Minister van Justitie in het rondschrijven van 7 Mei 1935, 5e Ad. n°. 832 aan H.H. Commissarissen der Koningin in de provinciën melding maakt.

De Rechtbank is blijkens het vonnis van oordeel, dat het onderhavige vuurwapen, een alarmpistool Emge N°. 2, is een alarmpistool, vallende onder de uitzonderingsbepaling van art. 1, 2de lid van het Vuurwapenreglement van 11 Juli 1919, omdat dit alarmpistool — het moge dan, gelijk ter terechtzitting zijn aangetoond, uiterlijk eene zeer groote gelijkenis hebben met een klein browningrevolver — heeft:

1. geen loöp, zijnde het onderdeel van dit wapen, dat van buiten op een loop gelijkt, niet hol en bovendien niet bestemd en geschikt, noch zelfs maar anders dan door volledige structuurverandering van het geheele wapen bestemd en geschikt te maken voor het naar buiten brengen van projectielen, wat de kenmerkende eigenschap van een loop is;

2. geen verkorte loop, wat uit het sub 1 betoogde zonder meer volgt;

3. eene zoodanige inrichting, dat het enkel losse patronen van een kaliber, niet grooter dan 6 millimeter kan bevatten, zijnde immers gebleken, dat de kleine scherpe patronen, die, min of meer afgevijld, evengoed als ieder ander willekeurig, even klein voorwerp in de voor het schietmateriaal bestemde plaats kunnen worden gewrongen, slechts met moeite daarin kunnen worden gebracht en met groote kans, dat het wapen daardoor wordt ontzet, weshalve men niet kan zeggen, dat dit wapen voor iets anders dan losse patronen is ingericht;

4. eene ligplaats voor de losse patronen en een gasuitlaat, die loodrecht staan op de lengterichting van het voorwerp, hetgeen meebrengt, dat ieder gevaar uitgesloten is, of, zoo het al anders mocht zijn, dan toch ieder gevaar voor anderen dan een zeer onhandig gebruiker.

De Officier is van meening, dat het bedoeld alarmpistool niet valt onder de uitzonderingsbepaling vervat in alinea 2 van art. 1 van het Vuurwapenreglement, omdat het niet zoodanig zou zijn ingericht, dat het enkel losse patronen niet grooter dan 6 mm zou kunnen bevatten en de Officier acht dat dit duidelijk blijkt uit de verklaringen van de gehoorde deskundigen. De vaststelling en de waardeering van deze verklaringen behoort echter tot de taak van den rechter, die over de feiten heeft te oordeelen en de rechtbank heeft geoordeeld, dat het alarmpistool een zoodanige inrichting heeft, dat het enkel losse patronen van een kaliber niet grooter dan 6 mm kan bevatten. Tegen deze feitelijke beslissing kan niet met vrucht in cassatie opgekomen worden, en het eerste middel mist feitelijken grondslag.

Ook het tweede middel geeft geen aanleiding tot cassatie. Het geuite bezwaar is, dat de Rechtbank heeft verzuimd een beslissing te geven omtrent eenige overtuigingsstukken, n.l. een blikken doosje inhoudende 25 losse patronen en een afgeschoten patroon benevens een tweetal plankjes op welke schietproeven zijn genomen. Uit het proces-verbaal der zitting blijkt, dat een plankje, waarin deuken als overtuigingsstukken ter terechtzitting aanwezig was; omtrent dit plankje had de Rechtbank ingevolge art. 353 Sv. dienen te bevelen aan wien het moest worden teruggegeven (vergelijk arrest H. R. 11 Dec. 1911 W. 9266), maar niet-inachtneming van dit voorschrift heeft geen nietigheid ten gevolge (zie o. a. arrest H. R. 23 Maart 1931 W. 12309).

Mijn conclusie strekt mitsdien tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Servatius;

Gelet op de middelen van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie conclusie);

O. dat aan gerequireerde is telastegelegd, dat hij te Rotterdam in of omstreeks September 1935 een alarmpistool heeft afgeleverd aan Cornelis Antonie Kievid;

dat de Rechtbank dat telastegelegde als bewezen heeft aangenomen, doch niet strafbaar geoordeeld, op grond dat „het onderhavige vuurwapen, een alarmpistool Emge N°. 2, is een alarmpistool, vallende onder de uitzonderingsbepaling van art. 1 tweede lid van het Vuurwapenreglement van 11 Juli 1919", zooals in het vonnis nader wordt uiteengezet;

dat tegen die beslissing het eerste middel is gericht, doch dit niet tot cassatie kan leiden omdat, wat er zij van het door de Rechtbank overwogene, het bij dagvaarding telastegelegde in elk geval niet oplevert een strafbaar feit;

dat immers krachtens het tweede lid van art. 1 van het Vuurwapenreglement, strekkende tot uitvoering van art. 1 der Vuurwapenwet 1919, mede onder vuurwapenen worden verstaan alleen die alarmpistolen, welke niet voldoen aan de bij dit voorschrift gestelde eischen;

dat dus, om tot een veroordeeling wegens overtreding van het bij art. 6 der Vuurwapenwet 1919 gegeven verbod — waarop de dagvaarding kennelijk doelt — te kunnen leiden, die dagvaarding had moeten aangeven dat het alarmpistool aan vorenbedoelde eischen niet voldeed, terwijl het telastegelegde ook niet bij eenige andere wetsbepaling strafbaar is gesteld;

dat bij de toelichting tot het tweede middel is aangevoerd, dat de Rechtbank heeft verzuimd, om, zooals art. 353 Sv. voorschrijft, bij haar uitspraak een beslissing te geven omtrent eenige voorwerpen die als stukken van overtuiging hebben gediend;

dat echter de wet aan niet-nakoming van voormeld voorschrift niet de nietigheid van het vonnis verbindt, en deze ook niet uit den aard van het overtreden voorschrift volgt, zoodat ook dit middel niet kan slagen;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

15 *Februari* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Wet op de Staatsloterij, art. 19*a*; Loterijwet 1905, Wijzigingswet v. 23 Juni 1925, Overgangsbepaling; Sv. art. 350.)

De dagv., welke uitvoerig melding maakt van schuldbrieven, waarin de trekkingen der Staatsloterij eene bepaalde daarbij aangewezen rol spelen en voorts aan het slot zegt, dat het hier ging om de bepaling op welke schuldbrieven een prijs of premie zou vallen, bevat daarmede eene nadere bepaling van het in qualitatieve termen omschreven feit.

Daaraan doet niet af, dat de schuldbrieven betreffen de N. V. en niet de requiranten, daar blijkens de dagv. de requiranten in hunne hoedanigheid van directeuren der N. V. in rechte werden geroepen.

Met aan te geven, dat het gebruik maken van den uitslag der trekkingen bestond in het zich gedragen naar dien uitslag, is de Rechtb. niet buiten de t.l.l. getreden, doch heeft zij slechts eene nadere bepaling van het telastegelegde gegeven.

De qualificatie „gebruik maken van een of meer trekkingen der Staatsloterij" is juist, ook al moet worden aangenomen dat is bewezenverklaard, dat de requiranten „te zamen en in vereeniging" en niet „ieder voor zich" hebben gehandeld. Het betoog, dat van primair of subsidiair geen sprake zou kunnen zijn, indien voor beide dezelfde wettelijke qualificatie geldt, vindt geen steun in eenigerlei wettelijke bepaling.

Art. 19*a* der Wet van 23 Juli 1885, S. 142 (gew. bij wet van 4 Maart 1935, S. 69) luidt geheel algemeen; het heeft allerminst enkel op de toekomst betrekking, doch is mede op de bestaande toestanden gericht. Noch op de Overgangsbepaling van de Wet van 23 Juni 1925, S. 242, tot wijziging van de Loterijwet, noch op de omstandigheid, dat de trekking opleverde de uitvoering van eene overeenkomst, kan door req. met vrucht een beroep worden gedaan; het laatste niet, omdat van het verbod van eene bepaalde handeling rechtens niet is uitgesloten het geval, dat die handeling een element vormt van een vóór het verbod gesloten overeenkomst.

Op het beroep van 1°. Ch. F. H., directeur der Hilmij.; 2°. Th. R., directeur der Hilmij., beiden te 's-Gravenhage, requiranten van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage van 3 Nov. 1936, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een mondeling vonnis van het Kantongerecht te 's-Gravenhage van den 15 Febr. 1936, requiranten ter zake van het „gebruik maken van een of meer trekkingen van de Staatsloterij", met aanhaling van de artt. 19*a* en *b* van de Wet van 23 Juli 1885, S. 142, zooals deze is gewijzigd bij de wet van 4 Maart 1935, S. 69, 23, 91 Sr., zijn veroordeeld, ieder tot een geldboete van honderd gulden en een vervangende hechtenis van tien dagen; (Gepleit door Mr. C. J. de Vries).

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

Requiranten hebben zich voor den Kantonrechter alhier te verantwoorden gehad ter zake van het volgende (zulks nadat het tenlastegelegde ter terechtzitting was gewijzigd):

„dat zij te 's-Gravenhage, te zamen en in vereeniging, althans ieder voor zich, in hunne hoedanigheid van bestuurder der Naamlooze Vennootschap Handel-, Industrie en Landbouw Maatschappij voor Nederland, gevestigd te 's-Gravenhage, — welke Naamlooze Vennootschap schuldbrieven groot f 200, had uitgegeven, waarvan een houder behalve zijn vordering uit geldleening op die N. V. zoolang zijn schuldbrief nog niet volgens het door die N. V. te gebruiken amortisatieplan ter amortisatie zou zijn aangewezen, het recht had telkenmale, wanneer op het nummer van een lot in de Nederlandsche Staatsloterij correspondeerende met het nummer van de schuldbrief van dien houder, een prijs of premie viel, van die N. V. te vorderen een bedrag gelijk aan 1/20ste deel der op dat nummer in die Staatsloterij gevallen prijs (en zonder dat de bij de Staatsloterij gebruikelijke korting in mindering was gebracht), althans dit recht hadden met betrekking tot alle prijzen met uitzondering van het zoogenaamde eigen geld; althans met betrekking tot prijzen van bepaalde bedragen op of omstreeks 25, 26 en 27 November 1935, invloed hebben toegekend aan en gebruik gemaakt van de uitslag van de trekking voor de eerste klasse der 470ste Staatsloterij teneinde te bepalen op welke schuldbrieven als bovenbedoeld een prijs of premie zou vallen of was gevallen."

Met vernietiging enz.

Tegen deze beslissing zijn namens requiranten bij pleidooi de volgende middelen van cassatie voorgesteld:

„1. S. en/of v. t. van art. 261 Sv. in verband met art. 398 Sv., doordat de Rechtbank de requiranten veroordeeld heeft op een nietige dagvaarding, behelzende deze dagvaarding immers geen opgave van een feit dat ten laste wordt gelegd.

2. „S. en/of v. t. van artt. 350, 358, 415 en 425 Sv., doordat de Rechtbank beslist heeft dat requiranten zich voor de bepaling van hunne verplichtingen jegens de houders van schuldbrieven gedragen hebben naar den uitslag van de trekkingen der Staatsloterij en daardoor gebruik hebben gemaakt van den uitslag van die trekkingen, terwijl in de dagvaarding niet anders voorkomt dan de qualificatie van het strafbare feit, dat gepleegd zou zijn.

3. „S. en/of v. t. van artt. 250, 358, 359 Sv. lid 2 in verband met art. 425 en art. 415 Sv., doordat de Rechtbank, de verdachten schuldig verklarende aan het hun primair ten laste gelegde, behalve het invloed toekennen aan, dus (wanneer hier sprake kan zijn van primair, waarover hierna nader) requiranten schuldig verklarende aan het „te zamen en in vereeniging gebruik maken van den uitslag enz.", te overwegen dat het bewezene ten aanzien van ieder der verdachten oplevert" gebruik maken van den uitslag van een of meer „trekkingen van de Staatsloterij".

4. „S. en/of v. t. van art. 19*a* der Wet van 23 Juli 1885, S. 142, zooals deze nader is gewijzigd bij de Wet van 4 Maart 1935, S. 69, art. II van de Wet van 23 Juni 1925, S. 242, en art. 2 N°. 2 der Loterijwet 1905, zooals deze luidde voor de wijziging van 23 Juni 1925, van art. 5 van de Wet houdende Algemeene Bepaling der Wetgeving van het Koninkrijk en van art. 1374 B. W., doordat de Rechtbank, ofschoon de onderhavige leening behoort tot de premieleeningen bedoeld bij art. II van de Wet van 23 Juni 1925, S. 242, zooals de Rechtbank zelf overweegt, en de schuldbrieven van deze leening dus rechtsgeldige contracten inhouden, toch te beslissen dat het telastegelegde strafbaar is, omdat bij art. 19*a* der wet van 4 Maart 1935 de bij

genoemde Overgangsbepalingen gegeven bevoegdheid later is beperkt, overwegende dat noch uit den tekst van dat artikel, noch uit de geschiedenis van deszelfs totstandkoming blijkt, dat men voor bepaalde premieleeningen een uitzondering wilde maken, als ook door te beslissen dat niet mag worden aangenomen dat verdachten ten deze een rechtsgeldige verplichting nakwamen."

Door de Wet van 4 Maart 1935, S. 69, (waarbij de Wet tot regeling der Staatsloterij werd aangevuld met de artt. 19*a*, 19*b* en 19*c*) is het verboden invloed toe te kennen aan of gebruik te maken van den uitslag van een of meer trekkingen van de Staatsloterij (art. 19*a*) en indien dit feit wordt begaan door of vanwege een naamlooze vennootschap, een coöperatieve of andere rechtspersoonlijkheid bezittende vereeniging of een stichting, wordt de strafvervolging ingesteld en de straf uitgesproken tegen de leden van het bestuur (art. 19*b*).

Requiranten hadden zich te verantwoorden in hoedanigheid van bestuurder der N. V. Handel- Industrie en Landbouw Maatschappij voor Nederland (Hilmij).

De eerste grief is, dat de dagvaarding geen opgave van een feit zou inhouden en nietig zou zijn. Ik acht deze opvatting niet juist. Er is gesteld, dat de N. V. schuldbrieven heeft uitgegeven, en dat voor de bepaling op welke schuldbrieven een prijs of premie viel, invloed werd toegekend aan en gebruik gemaakt werd van de trekking der Staatsloterij; ingevolge art. 19*b* is de strafvervolging ingesteld tegen requiranten als de bestuurders der N. V. Bij pleidooi is betoogd, dat niet is gesteld, wat verdachten hebben gedaan. Maar twijfelachtig kan dit m. i. niet zijn er is toch ten laste gelegd, dat zij op of omstreeks 25, 26 en 27 November 1935 als bestuurders der N. V. invloed hebben toegekend aan en gebruik hebben gemaakt van den uitslag van de trekking voor de eerste klasse der 470ste Staatsloterij teneinde te bepalen op welke schuldbrieven een prijs of premie viel. En hiermede is het feit m. i. voldoende en duidelijk omschreven en requiranten kunnen ook niet in twijfel verkeerd hebben omtrent datgene waarover zij zich te verantwoorden hebben gehad. De grief acht ik dus niet gegrond.

Ook het tweede middel betreft de tenlastelegging; deze zou n.l. slechts een qualificatie van het strafbare feit inhouden. In de dagvaarding zijn dezelfde bewoordingen gebezigd als die waarmede het strafbare feit in het meergenoemde art. 19*a* is omschreven, en die wettelijke aanduiding is tevens een feitelijke omschrijving van het feit. De Rechtbank heeft overwogen, dat verdachten door zich voor de bepaling van hunne verplichtingen jegens de houders van schuldbrieven te gedragen naar den uitslag van de trekkingen der Staatsloterij gebruik hebben gemaakt van den uitslag dier trekkingen.

Hierover is bij pleidooi betoogd, dat „zich gedragen naar" niet in de telastelegging is gesteld; ik acht dit ook niet noodig, daar „gebruikmaken van de uitslag der trekking" „het zich gedragen daarnaar" insluit en de Rechtbank is niet buiten den grondslag van de telastlegging gegaan door met andere bewoordingen te omschrijven waarin het gebruik maken heeft bestaan.

Ook dit bezwaar acht ik niet gegrond.

Wat het derde middel betreft: de Rechtbank heeft bewezen geacht dat verdachten het hun primair tenlastegelegde hebben begaan, behalve het invloed toekennen aan. In de telastlegging komt enkele malen voor „althans"; ik meen als hetgeen de Rechtbank „het primair tenlastegelegde" noemt, datgene van de telastlegging te moeten verstaan, dat niet afhankelijk is gesteld van „althans".

Bij deze opvatting is dan bewezen geacht, dat requiranten „te zamen en in vereeniging" het feit pleegden. Maar het is overigens van geen belang of ieder der requiranten het feit pleegde voor zich, dan wel te zamen en in vereeniging, daar het te zamen en in vereeniging plegen ten aanzien van de telastegelegde overtreding geen strafverzwarende omstandigheid oplevert en ook in de qualificatie geen wijziging brengt. Het bezwaar in dit 3e middel geuit, geeft derhalve geen aanleiding tot cassatie.

De laatste grief betreft het namens requiranten gedaan beroep op de Overgangsbepaling (art. II) van de Wet van 23 Juni 1925, S. 242, waarbij is bepaald, dat voor premieleeningen aangelegd niet in strijd met de Loterijwet 1905 met verhandeling der vóór 1 October 1928 uitgegeven aandeelen met de daaraan verbonden aflossing, alsmede met de bij de uitgifte van die stukken bekendgemaakte premietrekkingen regelmatig kon worden voortgegaan. Blijkens het vonnis behoort de onderhavige leening van de Hilmij tot deze premieleeningen en de Hilmij heeft hare trekkingen, waarbij gebruik gemaakt wordt van den uitslag der trekkingen der Staatsloterij, kunnen voortzetten totdat bij de Wet van 4 Maart 1935, S. 69. tot wijziging van de Wet tot regeling der Staatsloterij zulks werd verboden.

Requiranten zijn nu van meening, dat de Hilmij aan de meergenoemde Overgangsbepaling de bevoegdheid ontleent door te gaan met gebruik te maken van den uitslag der trekkingen van de Staatsloterij, hetgeen bij de uitgifte der schuldbrieven aldus was vastgesteld. De Rechtbank heeft deze zienswijze onjuist geoordeeld en overwogen, dat het namens requiranten gedane betoog faalt, omdat de bij genoemde Wet van 1925 gegeven bevoegdheid later is beperkt door de Wet van 4 Maart 1935 waarbij genoemd art. 19*a* tot stand kwam en noch uit den tekst van dat artikel noch uit de geschiedenis van deszelfs totstandkoming blijkt dat men voor bepaalde premieleeningen een uitzondering wilde maken.

Bij de behandeling van het ontwerp tot wijziging der Wet tot regeling van de Staatsloterij (Hand. 1e Kamer 1934/35 bl. 338/9) heeft Minister Oud te kennen gegeven, dat het middel, dat op dat oogenblik de particuliere loterijen kunnen gebruiken, n.l. het gebruik maken van de trekkingen van de Staatloterij, voor het vervolg aan die loterijen zal worden ontzegd; en ook, dat hij het onjuist zou vinden, wanneer de Wet in werking zou treden terwijl een trekking aan den gang was en dat hij het tijdstip van publicatie in het Staatsblad zoodanig zou moeten kiezen, dat

de inwerkingtreding niet midden in een loterij, maar vóór een volgende trekking zou vallen. Het komt mij voor, dat hieruit duidelijk blijkt, dat de strekking van het wetsvoorstel was, voor het vervolg het gebruik maken van de trekkingen van de Staatsloterij niet toe te laten en dat er op gelet zou worden, dat het verbod in werking trad op een tijdstip dat viel tusschen twee trekkingen. Hieruit volgt, dat het tot stand gekomen art. 19*a* der Wet tot regeling der Staatsloterij in zooverre wijziging heeft gebracht ten opzichte van de in de meergenoemde Overgangsbepaling (II), getroffen regeling, dat ook voor die premieleeningen, waarvan de verhandeling door de Overgangsbepaling was toegelaten, niet meer gebruik mocht worden gemaakt van de trekkingen der Staatsloterij. Ik vereenig mij dus met het oordeel der Rechtbank hieromtrent.

In het vonnis is nóg overwogen, dat niet mag worden aangenomen dat verdachten ten deze een rechtsgeldige verplichting nakwamen en dus handelden ter uitvoering van een wettelijk voorschrift, omdat genoemde verplichting, althans in den vorm waarin zij bestond, door meergenoemde Wet van 4 Maart 1935 was komen te vervallen.

Door den geachten pleiter voor requiranten is meegedeeld, dat op de schuldbrieven ook de bepaling voorkomt, dat de Hilmij eigen trekkingen zal houden, wanneer de Staatsloterij mocht worden geschorst of opgeheven, of zoodanige ingrijpende veranderingen in de geldende wetten, Koninklijke besluiten of usantiën mochten worden ingevoerd dat daardoor de in het trekkingsplan vastgelegde kans op premie-uitkeering wijziging ondervindt. 't Wil mij voorkomen, dat een zoodanige wetswijziging is ingevoerd en dus de Hilmij ook jegens de houders van de schuldbrieven contractueel verplicht is niet meer gebruik te maken van den uitslag der trekkingen der Staatsloterij.

Door de uitspraak van de Rechtbank acht ik alzoo geen Wetsvoorschrift verkeerd toegepast of geschonden en mijn conclusie strekt dus tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op de middelen van cassatie, namens de requiranten voorgesteld bij pleidooi en luidende: (zie conclusie);

O. dat bij inleidende dagvaarding, gelijk die vervolgens ter zitting van het Kantongerecht is gewijzigd, aan requiranten is telastegelegd, „dat zij te 's-Gravenhage, enz. (zie conclusie);

dat dat Rechtbank heeft bewezen geacht, dat requiranten het hun primair telastegelegde hebben begaan behalve het invloed toekennen aan, daarbij overwegende: „dat toch verdachten door zich voor de bepaling van hunne verplichtingen jegens de houders van schuldbrieven te gedragen naar den uitslag van de trekkingen der Staatsloterij gebruik hebben gemaakt van den uitslag dier trekkingen";

dat de Rechtbank dit bewezenverklaarde heeft gequalificeerd en deswege straf heeft opgelegd als voormeld;

dat de Rechtbank daarbij nog heeft overwogen:

dat verdachten bij monde van hunnen raadsman met een beroep op de overgangsbepaling van art. II van de Wet van 23 Juni 1925, S. 242, — waarbij werd bepaald dat met de aflossing en premietrekkingen van zekere premieleeningen waartoe ook de onderhavige leening behoort, regelmatig kan worden voortgegaan — hebben betoogd, dat het telastgelegde feit niet strafbaar is, doch dat dit betoog faalt, omdat de bij genoemde Wet van 1925 gegeven bevoegdheid later is beperkt door de Wet van 4 Maart 1935 waarbij genoemd art. 19*a* tot stand kwam en noch uit den tekst van dat artikel noch uit de geschiedenis van deszelfs totstandkoming blijkt dat men voor bepaalde premieleeningen een uitzondering wilde maken;

dat niet mag worden aangenomen dat verdachten ten deze een rechtsgeldige verplichting nakwamen en dus handelden ter uitvoering van een wettelijk voorschrift, omdat genoemde verplichting, althans in den vorm waarin zij bestond, door meergenoemde Wet van 4 Maart 1935 was komen te vervallen;

O. ten aanzien van de voorgestelde middelen van cassatie:

dat bij het eerste middel wordt gesteld, dat de dagvaarding niet zou bevatten de opgave van een bepaald feit, doch slechts aan de wet ontleende qualificaties; dat echter — nog daargelaten, dat de hier bedoelde qualificaties ook als feitelijke omschrijving kunnen gelden — het middel feitelijken grondslag mist, nu immers de dagvaarding uitvoerig melding maakt van schuldbrieven, waarin de trekkingen van de Staatsloterij een bepaalde daarbij aangewezen rol spelen, en voorts aan het slot zegt, dat het hier ging om de bepaling op welke schuldbrieven een prijs of premie zou vallen, welk een en ander een nadere bepaling van het in qualificatieve termen vervatte feit inhoudt;

dat daaraan niet afdoet, zooals bij de toelichting tot het middel is betoogd, dat de schuldbrieven betreffen de N. V. en niet de requiranten, omdat blijkens de dagvaarding de requiranten in hun hoedanigheid van directeuren der N. V. in rechte werden geroepen, kennelijk — overeenkomstig art. 19*b* der wet van 23 Juli 1885, S. 142, gewijzigd bij de wet van 4 Maart 1935, S. 69, — ter zake van een vanwege de N. V. gepleegde overtreding;

dat dus het eerste middel niet opgaat, en hetzelfde geldt van het tweede, immers de Rechtbank, nader aangevende, dat het gebruik maken bestond in het zich gedragen naar, niet buiten de telastlegging trad, doch integendeel slechts een nadere bepaling van het telastegelegde heeft gegeven;

dat ook het derde middel faalt; dat toch de rechtbank — aangenomen, dat hare bewezenverklaring ook een keuze ten aanzien van het eerste „althans" in de telastlegging omvat — en dus is bewezen verklaard, dat de requiranten „te zamen en in vereeniging" en niet „ieder voor zich" hebben gehandeld, — dat bewezenverklaarde juist heeft gequalificeerd, zij het dan ook, dat op het subsidiair telastegelegde dezelfde qualificatie zou hebben gepast; dat wel bij de toelichting is betoogd, dat van primair en subsidiair geen sprake kan zijn, indien voor beide dezelfde wettelijke

qualificatie geldt, doch deze bewering in geenerlei wettelijke bepaling steun vindt;

O. ten aanzien van het vierde middel:

dat de bepaling van art. 19*a* der voormelde wet geheel algemeen luidt, en de door requiranten verdedigde beperking — waar blijkens de geschiedenis de bepaling allerminst enkel op de toekomst betrekking had, doch mede op bestaande toestanden was gericht — ook niet in de strekking van de bepaling ligt opgesloten;

dat requiranten een beroep doen op de Overgangsbepaling van de wet van 28 Juni 1925, S. 242, tot wijziging van de Loterijwet, die op de onderhavige gevallen van toepassing zou zijn, en ingevolge welke de onderhavige trekkingen geoorloofd zouden zijn; dat dus alleen door wijziging van die overgangsbepaling een verbod van deze trekkingen mogelijk zou zijn, hoedanige wijziging in de bepaling van art 19*a*, nu zij daarin niet bepaaldelijk is uitgedrukt, niet gelegen kan worden geacht;

dat dit betoog echter faalt, in de eerste plaats, omdat de eisch, dat een wijziging der Overgangsbepaling ingevolge een latere wetsbepaling daarin bepaaldelijk had moeten zijn uitgedrukt, geen steun vindt in de wet, doch ook in de tweede plaats, omdat niet gezegd kan worden dat hier de Overgangsbepaling zelve gewijzigd is; dat toch die Overgangsbepaling slechts de strekking had om met betrekking tot het onderwerp van de Loterijwet het al en niet verbodene af te bakenen, doch betrokkenen daarmede niet werden gevrijwaard, dat een element van dit niet ingevolge de Loterijwet verbodene nader door een regeling uit anderen hoofde — gelijk blijkens de geschiedenis de onderhavige regeling is — zou worden getroffen;

dat evenmin een beroep kan worden gedaan op de omstandigheid, dat de trekking opleverde een uitvoering van een overeenkomst, omdat van het verbod van een bepaalde handeling rechtens niet is uitgesloten het geval, dat die handeling een element vormt van een vóór het verbod gesloten overeenkomst;

dat dit ook is een andere vraag dan die, of een wet, welke bepaalde overeenkomsten verbiedt, mede betrekking heeft op reeds gesloten overeenkomsten, en dan ook hetgeen bij de toelichting van het middel te dien aanzien is betoogd, wat de waarde daarvan zij, hier niet is terzake dienende;

dat dus geen van de middelen tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

19 *Februari* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Octrooiwet art. 51.)

Eenerzijds moet de strekking der conclusie worden verstaan in het licht der beschrijving van de uitvinding, ook al mocht deze laatste niet in de conclusie wederom met zoovele woorden zijn uitgedrukt, doch anderzijds geeft het verleende octrooi geen uitsluitend recht ter zake van eene uitvinding, die in de beschrijving mocht worden aangetroffen, maar ter zake waarvan de aanvrager blijkens de conclusie, ook bij de uitlegging daarvan in bovenvermelden zin, geen aanspraak op uitsluitend recht geldend wil maken.

Bij de in cassatie niet te toetsen uitlegging van de conclusie van het verleende octrooi heeft het Hof terecht geoordeeld, dat het uitsluitend recht van Bell Telephone zich niet uitstrekt tot de vervormingsvrije versterking van een geheele groep frequenties — zie nader het arrest *(Red.)* — al maakt de aan de conclusie voorafgaande beschrijving melding van die werkwijze en al is daarin eene uitvindingsgedachte belichaamd.

Anders Proc.-Gen. Besier met betoog, dat 's Hofs arrest in strijd is met 's Hoogen Raads arrest van 17 April 1936, 1936 n°. 557, bij welk zoo recent, tegen zijne conclusie gewezen arrest, hij zich moet neerleggen.

De Belgische Vennootschap Bell Telephone Manufacturing Co., Société Anonyme, gevestigd te Antwerpen (België), eischeres tot cassatie van het op 30 Maart 1936 door het Gerechtshof te 's-Gravenhage tusschen partijen gewezen arrest, advocaat Mr. A. F. Visser van IJzendoorn, gepleit door Mr. M. M. Schim van der Loeff;

tegen:

de N. V. Philips' Gloeilampenfabrieken, gevestigd te Eindhoven, verweerster in cassatie, advocaat Mr. F. M. Westerouwen van Meeteren, gepleit door Mr. B. M. Telders.

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

Post alia:

Thans voert Bell Telephone het volgende middel tot cassatie aan:

„S., althans v. t. van artt. 1, 2, 3, 4, 15, 20, 25, 26, 28, 29, 51 en 54 Octrooiwet (S. 1910 N°. 313), artt. 21, 22, 23 en 32 Octrooireglement (S. 1921 N°. 1083) en art. 48 Rv.;

„doordat het Hof bij zijne beslissing over het hoofd heeft gezien, dat aard, inhoud en omvang van een octrooi worden bepaald door het octrooischrift in zijn geheel, m. a. w. door beschrijving en conclusie(s) in onderling verband en samenhang en het bij het onderzoek naar den aard, inhoud en omvang van een octrooi dan ook niet is toegelaten aan de conclusie(s) — en de daarin gebruikte woorden — de bijzondere waarde toe te kennen als bij 's Hofs arrest is geschied."

Dit middel is in overeenstemming met de opvatting van den H. R., welke is neergelegd in het tusschen dezelfde partijen, die dit geding voeren, op 17 April 11. in een geding tot vernietiging van een octrooi gewezen arrest (W. en N. J. 1936 n°. 557), waarbij toch is beslist, dat ter beantwoording der vraag, waarin naar het wezen der zaak de geoctrooieerde uitvinding bestaat, niet enkel is te letten op wat met zoovele woorden in de conclusie is uitgedrukt, doch mede op de toelichting, zooals die in de voorafgaande beschrijving der uitvinding is gegeven. Thans heeft echter het Hof, dat dit arrest nog niet kon kennen, blijkens de aangehaalde overwegingen zijne uitspraak alleen op de bewoordingen der conclusie gegrond en zelfs uitdrukkelijk ge-

weigerd hierbij belang te hechten aan de daaraan voorafgaande beschrijving der uitvinding. Bedoeld arrest is in strijd met mijne conclusie gewezen, doch ik moet mij bij 's Hoogen Raads zoo recente beslissing neerleggen.

Indien dan de bij 's Hoogen Raads arrest gehuldigde opvatting als juist moet worden aangenomen, verliest ook zijn kracht het argument door het Hof in zijn achtste overweging nog tot versterking van zijn betoog geput uit de omstandigheid, dat bij de behandeling der octrooiaanvrage conclusies zijn geschrapt, waarin Bell Telephone's standpunt omtrent de strekking der uitvinding tot uitdrukking was gebracht. Immers die conclusies waren niet noodig, wanneer die strekking reeds is af te leiden uit de beschrijving der uitvinding, welke in het octrooi aan de conclusie voorafgaat.

Het middel is derhalve gegrond.

Ik concludeer, dat het bestreden arrest zal worden vernietigd, dat het geding zal worden verwezen naar het Gerechtshof om met inachtneming van het door den H. R. te wijzen arrest verder te worden behandeld en beslist en dat de verweerster zal worden veroordeeld in de kosten in cassatie gevallen.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat uit het bestreden arrest, voorzoover thans van belang, blijkt:

dat de verweerster in cassatie, Philips, bij inleidende dagvaarding nietigverklaring heeft gevorderd van het Nederlandsch octrooi n°. 13574, dat op 17 Juli 1925 aan de eischeres Bell Telephone, in verleend en waarvan deze nog houdster is;

dat de conclusies van dit octrooi luiden:

1. „Electrische overdraaginrichting om energie van het eene deel van een keten naar het andere over te brengen, bevattende een triode (26) en een transformator (25), hierdoor gekenmerkt, dat het magnetisch circuit van den transformator zoodanig is ingericht, dat een zelf-inductie wordt verkregen, welke de transformatorcapaciteit en (of) de capaciteit van de buis vrijwel neutraliseert voor de frequentie van de opgedrukte stroomen."

2. „Electrisch overdraagstelsel volgens conclusie 1, hierdoor gekenmerkt, dat de genoemde transformator een inductieve lekreactantie bezit, waardoor zijn eigen capacitieve reactantie en die van de triode voor het gewenschte frequentiegebied worden opgeheven".;

dat Philips haar vordering onder meer hierop deed steunen, dat datgene waarvoor octrooi is verleend, op 6 Mei 1922 — den dag der indiening van de aanvraag — niet kon gelden als een uitvinding ten opzichte van den toenmaligen stand der techniek;

dat de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage, nadat op haar last een onderzoek door deskundigen had plaats gevonden en het door deze uitgebracht verslag op haar verlangen was aangevuld, bij vonnis van 20 November 1934 de ingestelde vordering heeft ontzegd;

dat Philips van dit vonnis in hooger beroep is gekomen en het Hof op den voorgrond heeft gesteld, dat in den loop van het geding de strijd tusschen partijen zich is gaan concentreeren op de vraag, welke de strekking was van het verleende octrooi, waarbij Philips het standpunt innam, dat de gedachte was den transformator zoodanig te construeeren, dat de schadelijke capaciteiten volledig of bijna volledig, dus voor één bepaalde frequentie, werden gecompenseerd, terwijl Bell Telephone beweerde, dat de uitvindingsgedachte was gelegen in de vervormingsvrije versterking van een geheele groep frequenties, hetgeen te bereiken was, indien men de resonantiepiek in de curve buiten de groep van frequenties plaatste;

dat het Hof in aansluiting daaraan heeft overwogen:

„dat dus de beslissing van het geschil afhangt van de beantwoording van de vraag, of in de conclusies van het aangevallen octrooi te lezen is eene bescherming van toestellen, bedoeld voor een breed frequentiegebied, waarbij de resonantiepiek buiten het te versterken frequentiegebied ligt;

„dat het Hof van oordeel is, dat dit laatste niet het geval is;

„dat het Hof zich onder overneming der gronden aansluit bij het oordeel der deskundigen, dat de meest aannemelijke uitlegging van de bewoordingen der conclusies is, dat beschermd is een toestel, waardoor de capacitieve reactanties van den transformator en (of) buis vrijwel of geheel worden opgeheven voor eene bepaalde frequentie of een bepaald frequentiegebied (waaronder het Hof kennelijk verstaat een smal frequentiegebied, waar binnen de resonantiepiek is gelegen);

„dat er toch geene aanleiding is, waarom derden — en dus ook appellante — in die conclusies iets anders zouden lezen dan hetgeen aannemelijk is;

„dat inderdaad de door geïntimeerde voorgestane opvatting in de aan de conclusies voorafgaande beschrijving voorkomt, maar dat dit niet van belang is, als zij niet op voldoende duidelijke wijze in de conclusies is terug te vinden;

„dat de deskundigen wel hebben betoogd, dat dit laatste mogelijk is, als de zeer vage en breede conclusies zeer beperkt worden gelezen, maar zij de vraag, of eene dergelijke beperkte interpretatie mogelijk is met behoud van de bestaande conclusies, ter beslissing aan den rechter overlaten;

„dat het Hof van oordeel is, dat slechts op zéér gewrongen wijze het standpunt van geïntimeerde onder de conclusies zou zijn te brengen en dat de door geïntimeerde gewilde interpretatie dan ook niet mogelijk is met behoud van de bestaande redactie;

„dat het Hof onder deze omstandigheden oordeelt, dat in de conclusies slechts te lezen is, wat door de deskundigen als eene aannemelijke uitlegging is vooropgesteld;

„dat het Hof te eer tot dat oordeel komt, nu geenszins voldoende blijkt, of geïntimeerde destijds bij de octrooi-aanvrage bescherming heeft willen vragen voor eene uitvinding, als thans door haar naar voren wordt gebracht;

„dat toch ten processe vaststaat, dat bij de behandeling der octrooiaanvrage conclusies zijn geschrapt, waarin die uitvinding nadrukkelijk was geredigeerd;

„dat het in verband hiermede onverklaarbaar is, dat indien geïntimeerde inderdaad voor die uitvinding bescherming had willen

verkrijgen, zij, die dermate op de hoogte is van de onderhavige materie, genoegen zou hebben genomen met de huidige redactie der conclusies;

„dat de ten verzoeke van geïntimeerde gehoorde deskundige in zijn zeer uitvoerig rapport er met geen woord van rept, of van meerbedoeld standpunt iets in de huidige redactie der conclusies is terug te vinden;

„dat nu alzoo de conclusies moeten worden gelezen naar de meest aannemelijke uitlegging der bewoordingen, de vraag aan de orde komt, of ten tijde der aanvrage de door het octrooi beschermde uitvinding reeds bekend was en geen octrooieerbare materie inhield, en het Hof met de deskundigen op de door hen aangevoerde gronden die vraag bevestigend beantwoordt;"

dat het Hof op deze gronden, wat vernietiging van voormeld vonnis der Rechtbank, alsnog het meergemelde octrooi nietig heeft verklaard;

O. dat Bell Telephone tegen deze uitspraak het volgende middel van cassatie heeft aangevoerd: zie concl. Proc.-Gen.;

O. daaromtrent:

dat ingevolge het derde lid van art. 20 Octrooiwet 1910, S. 313, zooals dit is vastgesteld bij de wet van 15 Januari 1921, S. 15, de aanvraag om octrooi vergezeld moet zijn, zoowel van een duidelijke en volledige beschrijving van de uitvinding, als van een nauwkeurige aanduiding van datgene, waarvoor het uitsluitend recht wordt verlangd, welke aanduiding ingevolge art. 23, lid 4, van het Octrooireglement aan het slot der beschrijving zooveel mogelijk in een of meer conclusies moet worden vastgelegd;

dat hieruit volgt: eenerzijds, dat de strekking der conclusie moet worden verstaan in het licht der beschrijving van de uitvinding, ook al mocht deze laatste niet in de conclusie wederom met zooveele woorden zijn uitgedrukt, doch anderzijds, dat het verleende octrooi geen uitsluitend recht geeft ter zake van een uitvinding, die in de beschrijving mocht worden aangetroffen, maar ter zake waarvan de aanvrager blijkens de conclusie, ook bij uitlegging daarvan in bovenvermelden zin, geen aanspraak op uitsluitend recht geldend wil maken;

dat naar de feitelijke, mede op de geschiedenis van het tot standkomen van het octrooi gegronde, beslissing van het Hof de conclusies van het aan Bell Telephone verleende octrooi niet zijn gericht op de verkrijging van een uitsluitend recht ter zake van de meergemelde vervormingsvrije versterking van een geheele groep frequenties;

dat bij deze in cassatie niet te toetsen uitlegging van de conclusies van het verleende octrooi het Hof terecht heeft geoordeeld, dat het uitsluitend recht van Bell Telephone zich niet uitstrekt tot die versterking, al maakt de aan de conclusies voorafgaande beschrijving melding van die werkwijze en al is daarin een uitvindingsgedachte belichaamd;

Verwerpt het beroep. (Salaris f 500. *Red.*).

(N. J.)

---

19 *Februari* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet art. 23.)

Terecht hebben Ged. Staten machtiging geweigerd aan de gemeentelijke Instelling voor maatschappelijken steun tot storting van een kapitaal à fonds perdu in de kas van het plaatselijk Borgstellingsfonds, daar deze storting zou neerkomen op het doen toekomen van ondersteuning bij wege van borgstelling aan de daarvoor in aanmerking komende personen op een wijze, die wet en reglement niet kennen, aangezien omtrent het inwilligen van verzoeken om borgstelling niet door het bestuur der Instelling doch door de organen van het Fonds zou worden beslist.

Wij WILHELMINA, enz.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het Bestuur van de Gemeentelijke Instelling voor Maatschappelijken steun, te Eindhoven, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant van 7 October 1936, G. N°. 415, afdeeling II, waarbij machtiging is geweigerd tot deelneming in het kapitaal van het op te richten Eindhovensche Borgstellingsfonds met een bedrag van f 10.000.—, welke deelneming zou geschieden door overdracht van obligaties;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 27 Januari 1937, N°. 32;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 8 Februari 1937, N°. 1246, Afdeeling Armwezen;

O. dat het genoemde besluit van Gedeputeerde Staten steunt op de overwegingen, dat door deze deelneming de genoemde burgerlijke instelling een gedeelte harer gelden zal overdragen aan een ander en dat die andere naar zijn inzicht en op zijne verantwoordelijkheid over de besteding dier gelden zal beslissen; dat echter de besteding der gelden van de burgerlijke instelling volgens stelsel en bewoordingen der Armenwet behoort plaats te hebben door en onder verantwoordelijkheid der instelling zelve; dat dit reeds aanstonds blijkt uit de artikelen 29 en 30 der Armenwet, volgens welke de burgerlijke instelling omtrent het verleenen der ondersteuningen zelf beslist en deze verstrekt in zoodanigen vorm en zoodanige mate als haar met het oog op de behoeften en de persoonlijke eigenschappen in verband met de omstandigheden van den arme het meest gewenscht voorkomt, zoodat de burgerlijke instelling volgens de wet deze beslissingen niet uit handen geven kan; dat de voorgenomen transactie derhalve in strijd komt met de Armenwet; dat naar de meening van hun college de verstrekking der gelden voor de oprichting van het genoemde fonds ook beter zal kunnen geschieden rechtstreeks door de gemeente, die de genoemde burgerlijke instelling, wat hare tekorten betreft, toch van de noodige gelden zal moeten voorzien en dan ook over de afgeloopen jaren reeds zeer aanzienlijke subsidies uit de gemeentekas heeft beschikbaar gesteld, o. a. over 1935 niet minder dan f 774.500.—;

dat de appellant in beroep aanvoert, dat door de voorgenomen transactie de aan de instelling krachtens Hoofdstuk III der Armenwet opgedragen beslissingen — het verleenen van ondersteuningen — in geenen deele uit

handen worden gegeven; dat het in het voorliggende geval enkel betreft eene daad van vermogensbeheer, welke niet beheerscht wordt noch kan worden door de voorschriften, in het voormelde hoofdstuk vervat; dat de instelling alleszins belang heeft bij voorkoming van armlastigheid, welke het oogmerk vormt van het in samenwerking met de bijzondere instellingen inmiddels opgerichte borgstellingsfonds; dat zoodanige deelneming ook geheel ligt in de lijn der ontwikkeling der armenzorg tot maatschappelijke zorg, waartoe door den wetgever van 1912 de kiem werd gelegd; dat het belang voor de instelling, aan de totstandkoming van dit donds verbonden, duidelijk naar voren treedt, indien overwogen wordt, hetgeen door de — inmiddels opgeheven — plaatselijke crisiscomité's te Eindhoven op het terrein van voorschotverleening is verricht en daarnaast in de laatste jaren door de instelling zelve aan voorschotten werd verstrekt; dat immers door de oprichting van het plaatselijk borgstellingsfonds de voorschotverleening van de zijde der instelling belangrijk zal worden beperkt, daar hierdoor voor de betrokken credietaanvragers de noodzakelijkheid vervalt om zich te wenden tot de instelling; dat echter evenals elke maatregel, waardoor het doen van een beroep op de burgerlijke instelling wordt voorkomen, ook deze niet enkel uit financieel oogpunt, doch — voor wat de betrokkenen aangaat — ook uit moreele overwegingen alleszins aanbeveling verdient; dat ook de wijze, waarop dit borgstellingsfonds, welks belang o. m. is uiteengezet in het schrijven van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken d.d. 9 April 1936, N°. 3917, afdeeling A., is tot stand gekomen, geheel in overeenstemming is met den geest der Armenwet, welke toch op dit terrein samenwerking van burgerlijke met bijzondere instellingen ten sterkste voorstaat; dat daarenboven als voorwaarden voor deze deelneming zijn gesteld, dat *a.* het Bestuur der Gemeentelijke Instelling voor Maatschappelijken Steun met ten minste twee leden zitting zal hebben in het bestuur van het „Eindhovensch Borgstellingsfonds", *b.* de stichting „Eindhovensch Borgstellingsfonds" niet zal kunnen worden opgeheven dan met goedkeuring van burgemeester en wethouders der gemeente Eindhoven en in zoodanig geval het kapitaal der stichting aan de oprichters van het fonds of hunne rechtverkrijgenden zal worden terugbetaald naar rato van inbreng; dat in het Reglement van het Borgstellingsfonds voorts is bepaald, dat het kapitaal der instelling intact moet blijven en uitsluitend uit de inkomsten de eventueel te storten borgsommen en de loopende uitgaven van administratie dienen te worden gekweten; dat de verstrekking dezer gelden naar zijne meening beter door de instelling, welke over vermogen beschikt, dan door de gemeente, welke voor dit doeleinde haren schuldenlast wederom zou moeten vergrooten, kan geschieden; dat, daar deze gelden niet uit de gewone inkomsten, doch uit kapitaaldienst worden verstrekt, de door Gedeputeerde Staten voorgestane oplossing voor de gemeente in financieel opzicht practisch geen voordeel beteekent, daar hetgeen zij — wegens derving door de instelling van de inkomsten (rente), uit deze over te dragen effecten voortvloeiende — meer aan subsidie moet uitkeeren, volledig opweegt tegen de rente, welke zij voor de harerzijds op te nemen gelden — bij rechtstreeksche deelneming door de gemeente — jaarlijks zal moeten betalen; dat het hooge bedrag der subsidies, welke de gemeente jaarlijks aan de instelling heeft uit te keeren, te meer noodzakeijk maakt, dat zooveel mogelijk getracht wordt, door het treffen van voorzieningen, als de onderhavige, te geraken tot preventie van armenzorg;

O. dat het storten door de Gemeentelijke Instelling voor Maatschappelijken Steun, te Eindhoven, van eene waarde van f 10.000.— à fonds perdu in de kas van het Plaatselijk Borgstellingsfonds slechts dan toelaatbaar zou zijn, indien deze transactie zou kunnen worden beschouwd als een vorm van steunverleening aan armen op de wijze, als in de Armenwet en het Reglement der Instelling is voorgeschreven;

dat zulks echter niet het geval is;

dat namelijk deze storting zou neerkomen op het doen toekomen van ondersteuning bij wege van borgstelling aan de daarvoor in aanmerking komende personen op eene wijze, die wet en reglement niet kennen, daar omtrent het inwilligen van verzoeken om borg te stellen in voorkomende gevallen niet op de voorgeschreven wijze door het bestuur der Instelling zou worden beslist, doch door de organen van het Plaatselijk Borgstellingsfonds;

dat bovendien de bedoelde storting slechts gedeeltelijk ten goede zou komen aan hen, die zich het noodzakelijk levensonderhoud niet kunnen verschaffen in den zin van artikel 28 der Armenwet;

dat toch, al zullen onder die categorie niet uitsluitend zijn te rekenen degenen, die alreeds gebrek lijden, in geen geval allen, te wier behoeve het Plaatselijk Borgstellingsfonds werkzaam zal zijn, daartoe geacht zullen mogen worden te behooren;

dat dus de voorgenomen storting zich met de Armenwet en het Reglement der Instelling niet verdraagt, zoodat Gedeputeerde Staten terecht de gevraagde machtiging hebben geweigerd;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.—

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (A. B.)

---

19 *Februari* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Gemeentewet art. 143.)

Daar het niet billijk is, dat de kosten, welke de toelating van, in de gemeente A. wonende, kinderen tot de openbare u. l. o. school te B. voor deze gemeente medebrengt, voor haar rekening zouden blijven is er, nu het gemeentebestuur van A. niet heeft willen medewerken om te dezer zake eene gemeenschappelijke regeling met de gemeente B. aan te gaan, voor de Kroon grond om aan de beide gemeenten een zoodanige regeling op te leggen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het verzoek van het gemeentebestuur van Gorinchem om de totstandkoming te bevorderen van eene gemeenschap-

pelijke regeling met de gemeente Herwijnen, omtrent de toelating van kinderen uit de laatstgenoemde gemeente op de openbare scholen der gemeente Gorinchem;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 27 Januari 1937, N°. 21;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 6 Februari 1937, N°. 4219, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

O. dat burgemeester en wethouders van Gorinchem krachtens artikel 138 der gemeentewet ingevolge een besluit van den raad hunner gemeente van 28 Februari 1936 tot Ons het verzoek hebben gericht om eene regeling, waarvan een ontwerp bij het verzoek was gevoegd, tusschen de gemeenten Gorinchem en Herwijnen omtrent de toelating van kinderen uit de laatstgenoemde gemeente op de openbare scholen te Gorinchem, aan deze gemeenten op te leggen, daarbij aanvoerende, dat reeds met een 19-tal gemeenten eene gemeenschappelijke regeling ex artikel 19 der Lager-Onderwijswet 1920 betreffende de toelating van leerlingen uit die gemeenten tot de openbare scholen in de gemeente Gorinchem, hetzij voor het gewoon lager onderwijs, hetzij voor het uitgebreid lager onderwijs, is getroffen, overeenkomstig bijgevoegd ontwerp; dat de raad der gemeente Herwijnen, niettegenstaande vier in die gemeente wonende leerlingen tot nu toe regelmatig de school voor uitgebreid lager onderwijs in Gorinchem hebben bezocht, niet bereid is gevonden de hierboven bedoelde regeling aan te gaan, daarbij aanvoerende, dat „de wettelijk verplichte bijdragen in de kosten van rijks-hoogere-burgerscholen, gymnasia en nijverheidsscholen reeds zoo zwaar drukken, dat geen vrijheid kan worden gevonden vrijwillig de uitgaven voor onderwijs te verhoogen"; dat naar hunne meening dit bezwaar niet steekhoudend is, aangezien het doel van de onderhavige regeling is, dat aan Gorinchem de kosten worden gerestitueerd, welke door leerlingen uit de buitengemeenten, i. c. de gemeente Herwijnen, die in Gorinchem de openbare scholen bezoeken, veroorzaakt worden; dat in het onderhavige geval de onderscheiding tusschen verplichte en niet-verplichte uitgaven niet kan worden gemaakt; dat de openbare school voor uitgebreid lager onderwijs te Gorinchem op 1 Januari 1936 190 leerlingen telde, waarvan 82 leerlingen in de buitengemeenten woonachtig waren, dat het billijk is, dat een deel van de kosten van instandhouding dezer school door de buitengemeenten, naar gelang van het aantal in die gemeenten woonachtige leerlingen, wordt vergoed, hetgeen dan ook, zooals uit het bovenstaande blijkt, door verschillende gemeenten geschiedt; dat de billijkheid vordert, ook ten opzichte van de gemeenten, met wie eene gemeenschappelijke regeling is getroffen, dat ook de gemeente Herwijnen haar aandeel in de kosten draagt;

dat de Commissie uit de Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland en Gelderland, als bedoeld in artikel 140 der gemeentewet, haar gevoelens overeenkomstig artikel 141 dier wet ter kennis van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken heeft gebracht, daarbij dezen voorstellende, om de besturen der beide gemeenten te doen opdragen nader over eene gemeenschappelijke regeling overleg te plegen, waarbij de termijn, binnen welken de gemeenschappelijke regeling behoorde tot stand te komen, ware te bepalen op twee maanden;

dat Onze Minister van Binnenlandsche Zaken daarna door tusschenkomst van de hiervoor genoemde Commissie uit de Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland en Gelderland den beiden gemeentebesturen overeenkomstig het voorstel dezer Commissie heeft opgedragen om nader over eene gemeenschappelijke regeling overleg te plegen;

dat, nadat binnen den daarbij door Onzen Minister gestelden termijn van twee maanden door de weigerende houding van het gemeentebestuur van Herwijnen geen gemeenschappelijke regeling was tot stand gekomen en het door de gemeente Gorinchem gedane verzoek inmiddels niet was ingetrokken, de meergenoemde Commissie door tusschenkomst van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en onder bijvoeging van een ontwerp eener gemeenschappelijke regeling, aan Ons een met redenen omkleed advies heeft ingezonden om overeenkomstig dat ontwerp eene regeling aan de beide gemeenten op te leggen;

O. dat het naar Ons oordeel niet billijk is, dat de kosten, welke de toelating van, in de gemeente Herwijnen wonende, kinderen tot de openbare school voor uitgebreid lager onderwijs te Gorinchem voor deze gemeente medebrengt, voor haar rekening zouden blijven;

dat er derhalve, nu het gemeentebestuur van Herwijnen niet heeft willen medewerken om te dezer zake eene gemeenschappelijke regeling met de gemeente Gorinchem aan te gaan en ook bij het door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken met toepassing van artikel 142 der gemeentewet bevolen, nader overleg geen overeenstemming tusschen de beide gemeenten is bereikt, voor Ons grond bestaat om, met inwilliging van het daartoe door het gemeentebestuur van Gorinchem gedaan verzoek, aan de beide gemeenten eene zoodanige gemeenschappelijke regeling op te leggen;

dat er evenwel geen voldoende aanleiding bestaat, om — zooals het gemeentebestuur van Gorinchem blijkens het bij zijn verzoek gevoegd ontwerp verlangt — in de gemeenschappelijke regeling ook de toelating op de andere openbare scholen dan die voor uitgebreid lager onderwijs in de gemeente Gorinchem te betrekken;

dat echter ook aan het door de Commissie uit de Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland en Gelderland ingezonden ontwerp-gemeenschappelijke regeling enkele bezwaren zijn verbonden, welke bezwaren naar Ons oordeel bij eene regeling, als hieronder is aangegeven, zijn ondervangen;

Gezien artikel 143 der Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

voor de gemeenten Gorinchem en Herwijnen vast te stellen de navolgende gemeenschappelijke regeling omtrent de toelating van, in de gemeente Herwijnen wonende, kinderen tot de openbare school voor uitgebreid lager onderwijs te Gorinchem:

Art. 1. Tot de school voor openbaar uitgebreid lager onderwijs te Gorinchem kunnen toegelaten worden kinderen, wier ouders, voogden of verzorgers in de gemeente Herwijnen wonen.

Art. 2. De toelating van de in artikel 1 bedoelde leerlingen geschiedt alleen voorzoover daartoe na plaatsing van alle leerlingen uit Gorinchem gelegenheid bestaat.

Art. 3. Jaarlijks vóór 15 Maart zenden burgemeester en wethouders van Gorinchem aan hun ambtgenooten van Herwijnen een lijst, bevattende de namen en geboortedata der kinderen, bedoeld in artikel 1, die in het afgeloopen kalenderjaar de in dat artikel bedoelde school hebben bezocht, met vermelding der namen van de ouders, voogden of verzorgers. Bij deze opgave wordt tevens vermeld het tijdvak, dat elk dier kinderen de in art. 1 bedoelde school in de gemeente Gorinchem bezocht.

Art. 4. De gemeente Gorinchem heeft, telkens in een kalenderjaar kinderen, die te Herwijnen wonen, de, in artikel 1 dezer regeling bedoelde, school hebben bezocht, aanspraak op eene uitkeering van deze gemeente over dat jaar.

Deze uitkeering wordt telken jare bepaald op zoodanig gedeelte van de hierna te noemen kosten als wordt uitgedrukt door een breuk, waarvan de teller is het getal, dat aanwijst het gemiddelde aantal leerlingen, hetwelk in het voorafgaande kalenderjaar de school heeft bezocht en in de gemeente Herwijnen woonachtig was en de noemer het getal, dat aanwijst het gemiddelde van het geheele aantal leerlingen, hetwelk in dat jaar de school heeft bezocht.

Als kosten, bedoeld in het vorige lid, komen in aanmerking :

a. die, bedoeld in artikel 55 der Lager-Onderwijswet 1920 onder letters d tot en met h, j, m, n en o, alsmede die van instandhouding der schoollokalen ;

b. die van rente en aflossing terzake van buitengewone onderwijsuitgaven (stichtings- en uitbreidingskosten, door geldleening gedekte kosten voor aanschaffing van schoolmeubelen enz.) ;

c. die voor onderwijzersjaarwedden, hetzij van vak-, hetzij van klasseonderwijzers, welke niet door het rijk worden vergoed.

De uitkeering wordt verminderd met het bedrag der van de kinderen uit Herwijnen geheven schoolgelden, welke gelden zullen worden berekend en ingevorderd door het gemeentebestuur van Gorinchem, overeenkomstig de verordeningen op de heffing en invordering van schoolgelden aldaar.

Onder het gemiddelde aantal leerlingen wordt verstaan het aantal, zooals is aangegeven in artikel 28, 6e lid, der Lager-Onderwijswet 1920.

Art. 5. Jaarlijks, zoodra de uitkeering door het gemeentebestuur van Gorinchem is vastgesteld, wordt daarvan mededeeling gedaan aan het gemeentebestuur van Herwijnen.

De voldoening dezer uitkeering zal geschieden binnen een maand na haar vaststelling.

Art. 6. De ouders, voogden of verzorgers, wonende in de gemeente Herwijnen, die leerlingen in Gorinchem ter school zenden, alsmede die leerlingen zelf, zijn aan alle op dit onderwerp betrekking hebbende bepalingen onderworpen, welke thans voor de in artikel 1 bedoelde school bestaan of later daarvoor zullen worden vastgesteld, daaronder ook begrepen de verordeningen op de heffing en invordering van het schoolgeld.

Art. 7. Wijziging dezer regeling kan slechts plaats hebben overeenkomstig besluit van elk der gemeenteraden en behoudens de in artikel 135 der gemeentewet bedoelde goedkeuring.

Art. 8. Elk der beide gemeentebesturen kan telken jare de regeling tegen 1 September opzeggen, mits daarvan ten minste zes maanden van tevoren aan de andere partij wordt kennis gegeven. Een zoodanige opzegging behoeft ingevolge artikel 135 der gemeentewet Onze goedkeuring.

Art. 9. Deze regeling treedt in werking op den eersten dag der maand nà die van hare afkondiging in de Nederlandsche Staatscourant.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (A. B.)

---

19 *Februari* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Gemeentewet art. 228*e*.)

Ten onrechte heeft de gemeenteraad besloten, tot verlaging der huren van een aantal gemeentewoningen, nu gebleken is, dat de maatschappelijke positie van de huurders dezer woningen niet verschilt van die van daarmede vergelijkbare stichtingswoningen en het percentage werkloozen daaronder weinig uiteenloopt. Bovendien berust het verschil van gehalte der bewoners, waarop de Raad zich heeft beroepen, niet op verschil in draagkracht of maatschappelijke positie, doch veeleer hierop, dat de stichtingen vrijer zijn in de selectie van hare huurders. Echter wordt op grond van een vergelijking met de geldende en bedingbare huren van andere ter plaatse met overheidssteun gebouwde woningen, huurverlaging van sommige woningen wel billijk en gewenscht geacht.

Wij WILHELMINA, enz. ;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Tiel tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland van 22 Juli 1936, waarbij goedkeuring is onthouden aan een besluit nopens verlaging der huren ;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 27 Januari 1937, n°. 34 ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 9 Februari 1937, n°. 811 M/B. A. 183, Afd. Volkshuisvesting ;

O. dat de raad der gemeente Tiel in zijne vergadering van 25 Februari 1936 heeft besloten het Huurreglement voor de arbeiderswoningen der gemeente Tiel, gelegen op de „Baggerkuilen" te Tiel (vastgesteld bij raadsbesluit van 12 Februari 1929, n°. 12, en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van Gelderland bij besluit van 6 Maart daaraanvolgend, n°. 50, sedert herhaaldelijk gewijzigd) nader te wijzigen als volgt :

A. het eerste lid van artikel 2 wordt gelezen :

„(1). De huurprijs van elke woning bedraagt:

a. van die behoorende tot type A f 3.— (drie gulden) per week ;

b. van die behoorende tot type B f. 4.15 (vier gulden vijftien cents) per week" ;

B. het eerste lid van artikel 8 wordt gelezen :

„(1). Het gewone waterverbruik in de woning, door het gezin van den huurder, is in den huurprijs begrepen," ;

C. het tweede lid van artikel 16 wordt gelezen:

„(2). Het ledigen van den beerput geschiedt van gemeentewege; de kosten daarvan zijn in den huurprijs begrepen.";

dat Gedeputeerde Staten van Gelderland bij hun besluit van 22 Juli 1936, nº. 84, aan dit raadsbesluit hunne goedkeuring hebben onthouden, uit overweging, dat de gemeentewoningen, waarvoor thans huurverlagingen worden voorgesteld tot f. 3.— en f.4.15, zijn gelijk te stellen met de woningwetwoningen van een tweetal in de genoemde gemeente gevestigde woningstichtingen, voor welke woningen thans huren worden gevorderd van respectievelijk f. 3.50 tot f 3.95 en f. 4.40 per week; dat derhalve de thans bestaande huurprijzen ad f. 3.25 en f. 4.40 per week voor de eerstgenoemde woningen voor het grootste deel lager en voor het overige deel niet hooger zijn dan de huurprijzen van de laatstbedoelde woningen, en er blijkens een nog in het begin van dit jaar door het gemeentebestuur gedane mededeeling geen aanleiding bestond deze laatstbedoelde huren te doen verlagen;

dat van dit besluit de raad van Tiel bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat, afgezien van de vraag of de bedoelde gemeentewoningen, waarvoor huurverlagingen zijn voorgesteld respectievelijk van f. 3.25 tot f. 3.— per week en van f. 4.40 tot f. 4.15 per week, inderdaad, voor wat den bouw en de indeeling betreft, gelijk zijn te stellen met de woningwetwoningen van de Nutsstichting tot verbetering der Volkshuisvesting en de Sint Josephstichting in de gemeente Tiel, voor welke woningen thans huren worden gevorderd van f. 3.50 tot f. 3.95 en f. 4.40 per week, ten deze een goede vergelijking tusschen de beide hierbedoelde groepen van woningen toch niet opgaat, wijl de gemeentewoningen bijna zonder uitzondering worden bewoond door huurders, die maatschappelijk in ongunstiger positie verkeeren dan in het algemeen de huurders der woningwetwoningen dat het voor de huurders der gemeentewoningen dan ook veel moeilijker is, geregeld hun wekelijksch huurbedrag af te dragen, welke bewering wordt gestaafd door het feit, dat velen van hen dikwijls met huurachterstand hebben te kampen; dat het vorenstaande zijns inziens alleen reeds een verschil van bescheiden omvang tusschen de huren der beide onderhavige groepen van woningen ten volle wettigt; dat voor een dergelijk huurverschil ook nog moge worden gewezen op de omstandigheid, dat het overgroote deel der in het algemeen beter gesitueerde bewoners van de woningwetwoningen zeker niet genegen zou zijn één van deze gemeentewoningen te betrekken; dat sedert geruimen tijd twee gemeentewoningen leeg staan, die voor den thans nog geldenden huurprijs van f 3.25 per week niet zijn te verhuren; dat burgemeester en wethouders weliswaar in het begin van dit jaar als hun gevoelen hebben kenbaar gemaakt, dat er toch geen aanleiding bestond, de huren van de onderhavige woningwetwoningen verder te doen verlagen, doch dat naar zijn stellige overtuiging, mede in verband met het rondschrijven van Onzen Minister van Sociale Zaken dd. 31 Juli 1936, Afd. Volkshuisvesting, nº. 6650 M/P circ., en het voornemen van dien bewindsman, om den huurbijslag voor de steuntrekkenden binnenkort te doen vervallen, die zienswijze thans niet meer gehandhaafd zal kunnen worden, omdat uit een en ander ongetwijfeld een nieuwe huurverlaging der woningwetwoningen zal voortvloeien; dat uit al het vorenstaande zijns inziens voldoende kan zijn gebleken, dat alle aanleiding bestaat, de huren der meerbedoelde gemeentewoningen te verlagen tot de bedragen, als genoemd in zijn gewraakt besluit; dat Gedeputeerde Staten tegen den overigen inhoud van dat besluit geenerlei bedenking hebben gemaakt;

O. dat bij een van wege den Hoofdinspecteur der Volksgezondheid (Volkshuisvesting) ingesteld onderzoek gebleken is, dat de maatschappelijke positie van de huurders der gemeentewoningen niet verschilt van die der stichtingswoningen en dat het percentage werkloozen daaronder weinig uiteenloopt;

dat de omstandigheid dat in de stichtingswoningen in het algemeen gezinnen van iets beter gehalte gehuisvest zijn, in verband waarmede deze huurders wellicht minder genegen zouden zijn een der gemeentewoningen te betrekken, met betrekking tot de te bedingen huren van geen beteekenis is, aangezien dit verschil van gehalte der bewoners niet berust op verschil in draagkracht of maatschappelijke positie, doch veeleer hierop, dat de stichtingen vrijer zijn in de selectie van hare huurders;

dat ook aan het geruimen tijd leegstaan van een tweetal gemeentewoningen van type A geen argument tot huurverlaging van dit type van woningen kan worden ontleend, aangezien deze beide woningen onlangs voor f. 3.25 zijn verhuurd;

dat voorts met den genoemden Hoofdinspecteur moet worden aangenomen, dat de door den gemeenteraad van Tiel vastgestelde huurverlaging voor de woningen type A niet gerechtvaardigd wordt op grond van eene vergelijking met de thans nog geldende en bedingbare huren van andere ter plaatse met overheidssteun gebouwde woningen;

dat echter op grond van zoodanige vergelijking voor de woningen van type B, welke aan woongerief bij de poortwoningen van het complex der stichting „St. Joseph" ten achter staan, de vastgestelde huurverlaging wèl billijk en gewenscht moet worden geacht;

dat ook de beide wijzigingen onder B en C bij Ons geen bezwaar ontmoeten, aangezien de hierbedoelde bepalingen in overeenstemming zijn met de practijk bij de in het beroepschrift genoemde woningbouwvereenigingen;

dat, al moge derhalve tegen de onderdeelen van het raadsbesluit A sub b, B en C geen bedenking bestaan, het raadsbesluit in zijn geheel, op grond van het daarin onder A sub a bepaalde, niet voor goedkeuring vatbaar is;

dat Gedeputeerde Staten mitsdien terecht, zij het ook op gronden, waarmede door Ons slechts gedeeltelijk kan worden ingestemd, aan het raadsbesluit de goedkeuring hebben onthouden;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz. (A. B.)

19 *Februari* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Wet van 4 Augustus 1933 S. 414 art. 5.)

Een verzoek om machtiging, als bedoeld in het 1e lid, behoort te worden beoordeeld naar den toestand op het oogenblik, waarop het verzoek werd ingediend, terwijl daarbij geen rekening behoort te worden gehouden met latere, onafhankelijke van den wil des verzoekers, ingetreden wijzigingen van de aan het verzoek ten grondslag liggende feitelijke omstandigheden, wanneer de indiening van het verzoek te goeder trouw is gedaan, in de verwachting van een blijvende overeenstemming met de wettelijke normen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het R. K. Kerkbestuur van de parochie van den Heiligen Petrus, gevestigd te Vught, tegen de beschikking van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 22 October 1934, nº. 19919, Afd. L. O. F., houdende weigering van de ten behoeve van eene in lokaliteiten van het gebouw der R. K. jongensschool voor gewoon lager onderwijs aldaar te openen R. K. jongensschool voor uitgebreid lager onderwijs gevraagde machtiging, bedoeld in artikel 5, eerste lid, der wet van 4 Augustus 1933 (Staatsblad nº. 414);

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 10 Januari 1935, nº. 28, 8 Mei 1935, nº. 28/58, en 27 Januari 1937, nº. 28 (1935)/8;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 8 Februari 1937, nº. 1020, afdeeling L. O.;

O. dat de beschikking van Onzen Minister steunt op de overweging, dat het schoolbestuur heeft overgelegd eene lijst met de namen van 65 kinderen, wier ouders verklaren hen, zoodra zij de daarvoor voorgeschreven klassen der school voor gewoon lager onderwijs hebben doorloopen, de te stichten school voor uitgebreid lager onderwijs te zullen doen bezoeken; dat hieronder 42 kinderen zijn opgegeven als leerlingen van het zesde en zevende leerjaar van de school voor gewoon lager onderwijs; dat, gerekend naar den toestand van het oogenblik, in redelijkheid niet kan worden aangenomen, dat althans 36 daarvan de uitgebreid-lager-onderwijs-school „bij haar opening" zullen bezoeken, aangezien 4 hunner wegens vertrek naar elders buiten beschouwing moeten blijven en o. m. 5 eerst op 1 September 1935 tot de 7e klasse van de school voor gewoon lager onderwijs zullen kunnen worden toegelaten;

dat het schoolbestuur in beroep aanvoert, dat volgens de gevestigde jurisprudentie de juistheid van het al of niet meetellen van de kinderen, voor welke geteekend is, moet worden beoordeeld naar den toestand op het oogenblik, waarop het verzoek van het schoolbestuur wordt ingezonden;

dat het beoordeelen naar den toestand op een later liggend tijdstip trouwens met de redelijkheid in strijd zou zijn, daar het het schoolbestuur onmogelijk is, bij de indiening van het verzoek den toestand op dat toekomstig, bovendien onbekend, tijdstip te kennen; dat het stellen van den eisch het indienen van eene juiste lijst van kinderen eenvoudig onmogelijk zou maken; dat het, uitgaande van den toestand ten tijde van het indienen van het verzoek, het volgende moge opmerken: dat de wet geen bepaalde voorwaarden stelt voor de toelating van een leerling tot een school voor uitgebreid lager onderwijs; dat er dus geen enkele wetsbepaling is, die belet om de kinderen, die thans het zesde leerjaar doubleeren, bij de opening der school voor uitgebreid onderwijs tot die school toe te laten en dat er daarom geen enkele redelijke grond is om aan te nemen, dat het die kinderen niet zal toelaten; dat die grond zeker niet bestond bij het indienen van het verzoek, op welk tijdstip nog geenszins de wenschelijkheid van het doubleeren van het zesde leerjaar door die kinderen vaststond; dat verder het feit, dat een viertal jongens, voor welke geteekend was, op 1 September 1934 is overgegaan naar eene school voor uitgebreid lager onderwijs in 's-Hertogenbosch, geen reden mag zijn die jongens niet mede te tellen; het wel degelijk in de bedoeling van de ouders dier jongens lag, hunne kinderen naar de school voor uitgebreid lager onderwijs te Vught te zenden, welke het bestuur aanvankelijk op 1 September 1934 hoopte te openen; dat dit niet mogelijk was, doordat het niet gelukt is tot opening der school op 1 September 1934 te komen, maar dat daaruit toch zeker niet kan worden afgeleid, dat het ten onrechte heeft aangenomen, dat die leerlingen bij de opening der school deze zouden bezoeken; dat het bestuur dus bij het indienen van het verzoek op grond van de overgelegde verklaringen der ouders redelijkerwijze kon aannemen, dat bij de opening der school voor uitgebreid lager onderwijs deze door meer dan 36 leerlingen zou worden bezocht;

O. dat in het algemeen een verzoek om machtiging, als in deze door het schoolbestuur tot Onzen Minister gericht, behoort te worden beoordeeld naar den toestand op het oogenblik, waarop het verzoek werd ingediend, terwijl daarbij geen rekening behoort te worden gehouden met latere, onafhankelijk van den wil des verzoekers, ingetreden wijzigingen van de aan het verzoek ten grondslag liggende feitelijke omstandigheden wanneer de indiening van het verzoek te goeder trouw is gedaan, in de verwachting van eene blijvende overeenstemming met de wettelijke normen;

dat in deze niet is gebleken, dat ten tijde van de indiening van het verzoek in redelijkheid niet mocht worden aangenomen, dat de bovenbedoelde uitgebreid lager onderwijs school bij haar opening niet door ten minste 36 van de op de bijgevoegde ouderverklaring vermelde kinderen zou worden bezocht;

dat de gevraagde machtiging mitsdien ten onrechte door Onzen Minister is geweigerd;

Gezien de wet van 4 Augustus 1933 (Staatsblad nº. 414);

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van de bestreden beslissing van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 22 October 1934, nº. 19919, Afd. L. O. F., aan het R. K. Kerkbestuur van den Heiligen Petrus, te Vught, alsnog de in artikel 5 der wet van 4 Augustus 1933 (Staatsblad nº. 414) bedoelde machtiging te verleenen met betrekking tot de in een reeds bestaande

lokaliteit te vestigen school voor uitgebreid lager onderwijs.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

19 *Februari* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Lager Onderwijswet 1920 art. 103.)

Wel kan art. 103 1e lid niet in die mate dwingend worden geacht, dat met buitengewone omstandigheden, waaraan in een bijzonder geval de te late inzending van de aanvrage te wijten is, in het geheel geen rekening zou mogen worden gehouden, doch als zoodanig kan niet gelden de enkele omstandigheid, dat het met de samenstelling en indiening van de aanvragen belaste bestuurslid niet voldoende ter zake kundig bleek te zijn. Nu eenmaal de, zij het dan ook aanvullende, aanvrage te laat is ingediend, is in verband met het voorafgaande daarmede terecht door het gemeentebestuur geen rekening gehouden.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur der Nederlandsche Hervormde Schoolvereeniging, te Meppel, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Drenthe van 28 October 1936, nº. 50, tot ongegrondverklaring van zijn beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Meppel van 24 Juni 1936, nº. 7/V, houdende vaststelling van de driejaarlijksche vergoeding, bedoeld in artikel 101, achtste lid, der Lager-Onderwijswet 1920, over de jaren 1928 tot en met 1930, ten behoeve van de scholen voor gewoon lager onderwijs aan de Brouwersstraat en de Catharinastraat, en de school voor uitgebreid lager onderwijs aan de Julianastraat te Meppel;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 27 Januari 1937, nº. 33;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 9 Februari 1937, nº. 1021, Afd. L. O.;

O. dat Gedeputeerde Staten bij hun evenvermeld besluit hebben overwogen, dat het schoolbestuur tegen het voormelde raadsbesluit aanvoert, dat daarbij naar zijne meening ten onrechte buiten beschouwing is gelaten een door het schoolbestuur ingediende suppletoire opgave van uitgaven, gedaan ten behoeve van het onderwijs aan de voormelde scholen over het tijdvak 1928 tot en met 1930 en deel uitmakende van de kosten, die in gevolge artikel 101 der Lager-Onderwijswet 1920 voor vergoeding in aanmerking komen; dat weliswaar de bedoelde suppletoire opgaaf werd ingediend na de driejaarlijksche afrekening over hetzelfde tijdvak, doch dat niettemin de nader opgegeven kosten zonder bezwaar nog voor verrekening in aanmerking zouden kunnen worden gebracht; dat hier toch bezwaarlijk kan worden gesproken van een te late indiening van de aanvrage; dat immers de aanvragen en afrekening over de jaren 1928, 1929 en 1930 alle tijdig werden ingediend en dat daarop dan ook door het gemeentebestuur een vergoeding is toegekend; dat de na de indiening van de afrekening verstrekte suppletoire opgave een gevolg is van een plaats gehad hebbende controle van de administratie der schoolvereeniging, waarbij bleek, dat verschillende voor verrekening in aanmerking komende uitgaven niet als zoodanig aan het gemeentebestuur waren opgegeven en door bewijsstukken gestaafd; dat, daar de afrekening van de vergoeding toen nog niet had plaats gevonden, aan het gemeentebestuur de suppletoire opgave is verstrekt met verzoek deze alsnog in de verrekening op te nemen; en dat deze suppletoire opgaaf in feite noch in wezen als een nieuwe aanvrage kan worden beschouwd, doch slechts kan worden aangemerkt als een correctie van de bedragen der uitgaven, vermeld in de tijdig ingediende aanvragen en afrekeningsstaat; en voorts, dat het aanvankelijk buiten aanmerking laten van de meerbedoelde uitgaven uitsluitend is toe te schrijven aan de omstandigheid, dat het met de samenstelling en indiening van de afrekeningen belaste bestuurslid niet voldoende ter zake kundig was georiënteerd, een omstandigheid derhalve van bijzonderen aard, en dat de billijkheid vordert, dat daaruit voor de schoolvereeniging geen schade voortvloeit, terwijl de wet zich tegen het alsnog in aanmerking nemen van de op de suppletoire opgave vermelde kosten niet verzet; dat hun college meent te moeten overwegen, dat volgens het eerste lid van artikel 103 der wet de aanvrage om de vergoeding, bedoeld in artikel 101, jaarlijks in de maand Januari, volgend op het jaar, waarop de aanvrage betrekking heeft, bij den gemeenteraad moet worden ingediend, terwijl volgens het tweede lid van artikel 103 de aanvrage om de drie jaren vergezeld dient te gaan van de bescheiden tot staving van de over dat driejaarlijksche tijdvak gedane uitgaven; dat, terwijl de onderwerpelijke aanvragen met de bijbehoorende bescheiden, welke stukken de jaren 1928, 1929 en 1930 betreffen, mitsdien in Januari 1931 behoorden te zijn ingediend bij den gemeenteraad, de suppletoire aanvragen met bijlagen eerst onder dagteekening van 31 Juli en 3 Augustus 1934 bij den raad zijn ingekomen; dat weliswaar de vergoeding volgens artikel 101 der wet niet van de naleving van de bepalingen van het eerste en tweede lid van artikel 103 afhankelijk is gesteld, doch dat deze bepalingen niettemin aldus moeten worden opgevat, dat een te laat ingediende opgave buiten beschouwing behoort te blijven, tenzij bijzondere omstandigheden de vertraging hebben veroorzaakt; dat onkunde van een van de bestuursleden niet als een zoodanige bijzondere omstandigheid kan worden aangemerkt, dat deze eene termijnoverschrijding van ongeveer 3½ jaar. zooals in het onderhavige geval, zou kunnen rechtvaardigen, zoodat de raad van Meppel terecht met de suppletoire opgaaf van het schoolbestuur geen rekening heeft gehouden;

dat de appelleerend schoolbestuur in beroep aanvoert, dat het van meening is, dat de bij suppletoire opgave aan het gemeentebestuur meegedeelde en door bewijsstukken gestaafde uitgaven zonder bezwaar of strijd met de wettelijke bepalingen in de verrekening kunnen worden opgenomen en daarom hierbij ook nog in aanmerking moeten worden genomen; dat toch in het onderhavige geval niet kan worden gesproken van te late indiening, daar de aan-

vragen, waarop deze uitgaven betrekking hebben, tijdig in de maand Januari van het jaar 1931 zijn ingediend en dus de later verstrekte opgaven niet als nieuwe aanvragen, ter vervanging van de aanvankelijk ingediende, doch uitsluitend ter aanvulling, c. q. correctie daarvan, werden ingediend; dat de late indiening der opgaven voortvloeide uit een geruimen tijd na de indiening der betrekkelijke aanvragen plaats gehad hebbende contrôle van de administratie der Schoolvereeniging, waarbij bleek, dat verschillende voor verrekening in aanmerking komende uitgaven niet als zoodanig aan het gemeentebestuur waren opgegeven; dat ten tijde van de indiening der opgaven — 1 Augustus 1934 — de afrekening over het tijdvak 1928—1930 nog niet had plaats gevonden, daar toen de daarover gevoerd wordende correspondentie tusschen het gemeentebestuur en het schoolbestuur nog niet was beëindigd en in elk geval de indiening plaats vond vóórdat de raad over de desbetreffende aanvragen had beslist; dat de nazending der bewijsstukken, hoewel gepaard gaande met een drietal aanvragen model K, het toch in feite noch in wezen betreft het doen van een nieuwe aanvrage, maar alleen het nazenden van bewijsstukken wegens gedane uitgaven, welke bij de beslissing op de in Januari 1931 ingediende aanvragen in aanmerking behooren te worden genomen; dat weliswaar het tweede lid van artikel 103 der Lager-Onderwijswet 1920 bepaalt, dat de in het eerste lid bedoelde aanvrage vergezeld moet gaan van de bescheiden tot staving van de gedane uitgaven, doch aan deze bepaling, welke van louter administratieven aard is, niet eene zoodanige beteekenis mag worden toegekend, dat bij de beslissing op de aanvrage buiten aanmerking zouden moeten blijven de uitgaven, welke eerst later — doch vóór 's raads beslissing — ter kennis van den raad worden gebracht en gestaafd worden met bewijsstukken; dat, al moge de nazending der bewijsstukken laat zijn geschied, dit nog niet beteekent, dat zij, nu ze vóór 's raads beslissing over de aanvragen te zijner kennis waren gebracht, te laat zijn ingediend; dat het aanvankelijk buiten aanmerking laten van de bedoelde uitgaven uitsluitend is toe te schrijven aan het feit, dat het met de samenstelling en indiening der afrekeningen belaste bestuurslid niet voldoende ter zake kundig bleek te zijn georiënteerd, welk feit, naar het bestuur meent, in het onderhavige geval wel degelijk als eene bijzondere omstandigheid moet worden aangemerkt; dat toch als regel de aanvragen worden ingediend in het vertrouwen, dat de samenstelling daarvan met voldoende kennis van zaken heeft plaats gehad en dat, wanneer na de indiening blijkt, dat zulks niet het geval is geweest, dit ongetwijfeld als een bijzondere — van den algemeenen regel afwijkende — omstandigheid zal moeten worden erkend; dat het bovendien onbillijk zou zijn, indien de bedoelde, suppletoir opgegeven, uitgaven buiten aanmerking zouden worden gelaten, omdat zulks eene zeer aanzienlijke schade voor het schoolbestuur zou beteekenen, terwijl zonder strijd met de wet of wettelijke voorschriften deze schade door opneming der uitgaven in de verrekening is te voorkomen, hetgeen te meer klemt, wanneer gelet wordt op het feit, dat het maximum der vergoeding, waarop het bestuur over het genoemde tijdvak aanspraak kan maken, f. 35.183.— beloopt, terwijl met inbegrip van de door den gemeenteraad buiten aanmerking gelaten uitgaven aan het bestuur totaal f. 27.356.54½ zou worden uitgekeerd, derhalve f. 7.826.45½ minder dan waarop aanspraak zou kunnen worden gemaakt;

O. dat weliswaar het voorschrift van artikel 103, 1e lid, der Lager-Onderwijswet 1920, niet in die mate dwingend kan worden geacht, dat met buitengewone omstandigheden, waaraan in een bijzonder geval de te late inzending van de aanvrage te wijten is, in het geheel geen rekening zou mogen worden gehouden, doch dat naar Ons oordeel, blijkens de stukken, zoodanige buitengewone omstandigheden hier niet aanwezig zijn;

dat als zoodanig niet kan gelden de enkele omstandigheid, dat het met de samenstelling en indiening van de aanvragen belaste bestuurslid niet voldoende ter zake kundig bleek te zijn;

dat het appelleerend schoolbestuur er weliswaar nog op wijst, dat in de maand Januari van het jaar 1931 de aanvragen tijdig waren ingediend en dat de hiervoor vermelde suppletoire aanvrage slechts diende ter aanvulling van de oorspronkelijke aanvragen, doch dat zulks niet wegneemt, dat, nu eenmaal deze, zij het dan ook aanvullende, aanvrage te laat is ingediend, in verband met het vorenstaande daarmede door het gemeentebestuur terecht geen rekening is gehouden;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan.

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

19 *Februari* 1937. KONINKLIJK BESLUIT, n°. 93, houdende vaststelling van de kleuren van de vlag van het Koninkrijk der Nederlanden.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën, Voorzitter van den Raad van Ministers, van 5 Februari 1937, n°. 486, Kabinet M.R.;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

De kleuren van de vlag van het Koninkrijk der Nederlanden zijn rood, wit en blauw.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in de Staatscourant zal worden geplaatst.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Koloniën,
Voorzitter van den Raad van Ministers,
H. Colijn.

(B.)

---

22 *Februari* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Merkenwet art. 10.)

De overwegingen van 's Hofs beslissing zijn slechts aldus te verstaan, dat het Hof de mogelijkheid van verwarring heeft aangenomen, omdat het de onderscheidende kracht van het geheele merk van Rademaker voornamelijk gelegen achtte in het, in uitspraak en klank met „bobbie" overstemmende, woord „Hoppy", terwijl het overige van het merk niet of in onbeduidende mate tot het publiek sprak. Dusdoende heeft het Hof het merk *in zijn geheel* voor vergelijking met de merken van Bensdorp gebezigd. Dat Rademaker recht zoude hebben op het merk „Hopje", doet aan de beslissing betreffende het merk „Hoppy sticks" niets af.

Geeft eerbiedig te kennen:

De N. V. Rademaker's Koninklijke Cacao- en Chocoladefabriek N.V., gevestigd en kantoorhoudende te 's-Gravenhage, adv. Mr. Ir. H. Smalhout;

dat requestrante bij deze beroep in cassatie instelt tegen de hierbij overgelegde beschikking van het Gerechtshof te 's-Gravenhage dd. 18 December 1936, waarbij, met vernietiging van de beschikking der Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage dd. 27 October 1936 ten verzoeke van de N. V. Bensdorp N.V., gevestigd en kantoorhoudende te Bussum de inschrijving van haar onder N°. 69 226 op 14 Februari 1936 ingeschreven (beeld) merk voor chocolade, chocolade-artikelen en suikerwerk is nietig verklaard;

dat de N. V. Bensdorp die nietigverklaring heeft gevorderd op grond van haar merken:

a. Bobbie — Bobby — Bobbies

b. Mijn Hobbie is 'n Bobbie

van welke merken alleen het woordmerk Bobbies (onder N°. 47 546 dd. 1 November 1923) en het beeldmerk sub *b* (onder N°. 56 286 dd. 3 Augustus 1928) zijn ingeschreven;

dat het Hof in Zijn beslissing feitelijk vaststelt, dat verzoekster's merk bestaat uit de woorden „Rademaker's Den Haag Hoppy Sticks" (daarbij uit het oog verliezende, dat dit merk tevens beeldmerk is en conform art. 4 Merkenwet in kleuren werd gedeponeerd);

dat het Hof na overweging „dat in het merk van gerequestreerde (thans verzoekster in cassatie) het woord Hoppy een der hoofdvoorstellingen uitmaakt" gelijkenis in hoofdzaak tusschen de merken Bobbie (kennelijk een onderdeel van het onder N°. 56 286 ingeschreven merk) en requestrante's merk aanneemt;

dat het Hof hier niet slechts een deel van het tegengehouden merk, doch ook slechts een deel (een der hoofdvoorstellingen) van requestrante's merk, nl. „Hoppy" van het merk „Rademaker's Den Haag Hoppy Sticks" naast elkaar stelt, mitsdien die woorden „Bobbie" en „Hoppy";

dat requestrante zich door deze wijze van vergelijking, alsmede door het daardoor verkregen resultaat bezwaard acht en dat wel om de volgende redenen:

De wijze van beoordeeling, waarbij slechts deelen van merken vergeleken worden, acht requestrante salve reverentia onjuist (Cf. H. R. 11 September 1914 W. 9765 N. J. 1914, 1089, idem 18 Juni 1926 N. J. 1926, 1018 W. 11530);

Volgens Drucker („Kort Begrip" blz. 105) moeten de merken in hun geheel worden beschouwd en gaat het niet aan het merk eerst in onderdeelen te splitsen en dan op grond van voldoende verschil tusschen de onderdeelen, te beslissen dat ook voldoende verschil ten aanzien van het geheel bestaat. Ook het omgekeerde geldt en het gaat dus evenmin aan om het merk of de merken in onderdeelen te splitsen en dan op grond van overeenkomst tusschen een (de) onderdeel(en) ook overeenkomst voor het geheel te construeeren.

De consequenties van deze onjuiste beoordeelingswijze springen vooral in dit geval wel sterk in het oog. Niemand zal requestrante het recht kunnen ontzeggen haar waren als hopjes (hetzij als soortnaam, hetzij als merk) in den handel te brengen. Het Hof overweegt nu, dat dit requestrante nog niet tegenover appellante het recht zou geven op de inschrijving (en hetzelfde zal toch moeten worden aangenomen ten aanzien van het gebruik) van alle daarvan afgeleide en daarmede eenigszins overeenkomende woorden.

Het Protargol-arrest (H. R. 10 Januari 1936, 79) gecombineerd met deze de beslissing mede dragende overweging, opent voor requestrante weinig hoopgevende perspectieven. Aan iemand die „hopjes" bestelt, zal zij haar waren mogen afleveren. Bestelt iemand echter phonetisch wellicht minder zuiver „hoppies" of „hoppy's", dan zal zij — op gevaar af zich aan inbreuk op Bensdorp's rechten schuldig te maken — haar waren (zelfs ongemerkte) niet mogen afleveren.

Het Hof laat in het midden of requestrante recht heeft op het gebruik als merk (hetzelfde geldt als dit soortnaam is) van het woord Hopje. De beantwoording van die vraag is echter, zooals uit het voorgaande blijkt, voor deze zaak beslissend en daarom had het Hof deze vraag niet onbeslist mogen laten.

Door de beslissing a quo zijn dus geschonden, althans verkeerd toegepast de artt. 3, 4, 10, 12, 12*bis* Merkenwet, 1401 B. W., 162 Grondwet, 20 en 69 R. O., 48 en 59 Rv.

Weshalve requestrante Uwen Raad eerbiedig verzoekt de beschikking, waarvan bij deze beroep in cassatie wordt ingesteld, te vernietigen, met zoodanige verdere beschikking als de H. R. zal vermeenen te behooren.

VERWEERSCHRIFT.

Geeft eerbiedig te kennen:

De N. V. Bensdorp N.V., gevestigd en kantoorhoudende te Bussum, (adv. Mr. Jos. van Raalte);

dat requestrante — verder te noemen Bensdorp — heeft kennis genomen van het beroep in cassatie, ingesteld door de N. V. Rademaker's Koninklijke Cacao- en Chocoladefabriek N.V., gevestigd en kantoorhoudende te 's-Gravenhage, — verder te noemen Rademaker — tegen de beschikking van het Gerechtshof te 's-Gravenhage van 18 December 1936, waarbij, met vernietiging van de beschikking der Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage van 27 October 1936, de inschrijving van haar merk N°. 69 226 is nietig verklaard;

dat het door Rademaker in cassatie gestelde in zooverre feitelijken grondslag mist, als:

1°. het Hof niet feitelijk heeft vastgesteld, dat haar merk bestaat uit de woorden „Rademaker's Den Haag Hoppy Sticks", maar dat dit merk deze woorden vertoont;

2°. het Hof, sprekende over het merk „Bobbie" kennelijk niet bedoelt een onderdeel van het door Bendorp onder N°. 56.286 ingeschreven merk, maar het daarnaast zelfstandig in haar inleidend verzoek als eerder gebruikt aangehaalde merk „Bobbie";

dat het Hof, gelijk Rademaker zelf stelt in het 4de „dat" van haar cassatie-request, gelijkenis in hoofdzaak tusschen dit merk „Bobbie" en het merk van Rademaker aanneemt;

dat het Hof dus niet, gelijk Rademaker het verwijt, slechts deelen van het merk vergelijkt;

dat juist uit de in cassatie onaantastbare beslissing van het Hof, dat het woord „Hoppy" een der hoofdvoorstellingen van het merk van Rademaker uitmaakt, blijkt, dat het Hof bij Zijn arrest is uitgegaan van dit merk in zijn geheel;

dat het Hof zich terecht heeft afgevraagd, wat de hoofdvoorstelling van het merk van Rademaker is, daar toch dit punt ter beslissing van de vraag, of verwarring tusschen beide merken bij het publiek te duchten is, van bijzonder belang is;

dat het Hof vervolgens slechts ter nadere motiveering van zijn beslissing, dat verwarring bij het publiek geenszins uitgesloten is, wijst op de overeenstemming in uitspraak en klank tusschen „Hoppy" en „Bobbie":

dat de bezwaren van Rademaker tegen de voorlaatste overweging van 's Hofs arrest in geen geval tot cassatie kunnen leiden, daar de beweerde rechten van Rademaker op een merk „Hopje" de nietigverklaring van een ander merk van Rademaker nooit in den weg kunnen staan;

op welke gronden requestrante Uwen Raad eerbiedig verzoekt het ingestelde beroep in cassatie te verwerpen.

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

O. dat ter ondersteuning van het cassatiemiddel bij het verzoekschrift ten onrechte is gesteld, dat het Hof gelijkenis in hoofdzaak zou hebben aangenomen tusschen het merk van verzoekster „Rademaker's Den Haag Hoppy Sticks" en Bensdorps merk n°. 56286 „Mijn Hobbie is 'n Bobbie", waarvan het woord „Bobbie" een onderdeel is, terwijl het Hof inderdaad die gelijkenis heeft aangenomen met Bensdorps zelfstandig gebruikte merken „Bobbies", „Bobby" en „Bobbie", althans ook met deze merken en dat hierdoor de grief, dat het Hof slechts een deel van het tegengehouden merk met het bestreden merk zou hebben vergeleken, feitelijk ongegrond blijkt;

O. dat de grief, als zoude het Hof slechts een deel der hoofdvoorstellngen van verzoeksters merk, n.l. het woord „Hoppy.. gesteld hebben naast het woord Bobbie van Bensdorp, rechtens ongegrond is, daar art. 10 Merkenwet voor de vernietiging van een ingeschreven merk juist slechts eischt, dat het in hoofdzaak overeenstemt met dat, waarop een ander voor dezelfde soort van waren recht heeft en het Hof bij de bestreden beschikking feitelijk heeft beslist, dat het woord „Hoppy" een der hoofdvoorstellingen van verzoeksters merk is, en wel dat, waarin de onderscheidende eigenschap voornamelijk is gelegen;

O. ten slotte, dat niet is in te zien, waarom in deze zaak beslissend zou zijn, of verzoekster recht heeft op het gebruik als merk van het woord „Hopje".

Concludeert tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat de beslissing van het Hof berust op de volgende gronden: „dat in het merk van gerequestreerde het woord „Hoppy" een der hoofdvoorstellingen uitmaakt, niet alleen omdat het woord „Sticks" meer wijst op de wijze van verpakking van de waar in reepen of staafjes en daardoor de onderscheidende eigenschap van het werk voornamelijk in het woord „Hoppy" is gelegen, maar ook omdat het woord „Hoppy" in het merk zelfs tusschen aanhalingsteekens staat geplaatst; dat dit woord „Hoppy" zoozeer in uitspraak en klank overeenstemt met het woord „Bobbie", dat het Hof hierbij verwarring bij het publiek geenszins uitgesloten acht; dat gerequestreerde er bij hare toelichting nog wel op heeft gewezen, dat „Hoppy" zou zijn ontleend aan het woord „Hopje", zijnde dit een aan haar als eerste gebruikster toekomend woordmerk voor dezelfde soort van waar als bovenvermeld en zij daardoor ook rechten zou hebben gekregen op het woord „Hoppy", doch al zoude het woord „Hopje" een merk zijn, en gerequestreerde daarop rechten kunnen doen gelden — iets waaromtrent het Hof thans niet behoeft te beslissen —, ook dan nog zulks niet aan gerequestreerde recht zou geven tegenover appellante op de inschrijving van alle daarvan afgeleide en daarmede eenigszins overeenkomende woorden als merken;"

O. dat het middel van cassatie in de eerste plaats het Hof verwijt slechts een onderdeel van de merken van partijen, en niet de merken in hun geheel, met elkaar te hebben vergeleken;

O. hieromtrent:

dat, wat betreft het merk van requestrante in cassatie, 's Hofs overwegingen, welke in de toelichting tot het middel onvolledig zijn weergegeven, slechts aldus zijn te verstaan, dat het Hof mogelijkheid van verwarring heeft aangenomen, omdat het de onderscheidende kracht van het geheele merk voornamelijk gelegen achtte in het — in uitspraak en klank met „Bobbie" overeenstemmende — woord „Hoppy", dus van oordeel was, dat de indruk, welke het merk op het publiek maakte, hoofdzakelijk uitging van en bepaald werd door het woord „Hoppy", terwijl het overige van het merk niet of in onbeduidende mate tot het publiek sprak;

dat, dus doende, het Hof niet slechts dit enkele woord uit het merk, maar het merk in zijn geheel voor de vergelijking heeft gebezigd, terwijl, wat de merken van de wederpartij betreft, requestrante in cassatie heeft voorbijgezien, dat een daarvan uitsluitend uit het woord „Bobbie" bestaat;

dat deze klacht van het middel derhalve feitelijken grondslag mist;

O. dat het middel voorts opkomt tegen 's Hofs overweging omtrent het door requestrante in cassatie beweerde recht om het woord „Hopje" als merk te voeren, doch de H. R. 's Hofs beschouwingen hieromtrent juist acht, zoodat ook dit onderdeel van het middel niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep (N. J.)

---

22 *Februari* 1937. ARREST van den Hoogen (Wet op het Uitverkoopen en Opruimen art. 2; Sv. art. 261.)

Req. gaat er van uit, dat in de t.l.l. en bewezenverklaring de woorden „(een verkoop) in verband met seizoenwisseling" uitsluitend als een qualificatie zijn op te vatten, en bestrijdt dan, daarvan uitgaande, dat op het overigens t. a. v. de gehouden verkoop bewezenverklaarde inderdaad de wettelijke qualificatie van „(een verkoop) in verband met seizoenwisseling" zou passen. Dit uitgangspunt is echter onjuist. Immers genoemde uitdrukking heeft ook eene feitelijke beteekenis en de Kantonr. heeft dan ook de veroordeeling ter zake van een verkoop in verband met seizoenswisseling niet enkel doen steunen op hetgeen overigens in de bewezenverklaring is vermeld, doch daarnevens op feitelijke omstandigheden, welke daarin niet zijn opgenomen, maar uit de gebezigde bewijsmiddelen zijn vastgesteld, m. n. ook de omstandigheid, dat de hier verkochte goederen behoorden tot den algemeenen (normalen) winkelvoorraad en voor den zomerverkoop waren ingeslagen.

Het middel is derhalve gegrond op een onjuiste opvatting van het vonnis.

[Anders Adv.-Gen. Wijnveldt, die wel van oordeel is dat de uitdrukking in kwestie ook feitelijke beteekenis heeft, doch aanneemt, dat zij door den Kantonr. als qualificatie is beschouwd. Hij acht het middel juist. De wet verzet zich er niet tegen dat de winkelier voordeelig ingekochte goederen tegen lagere prijzen dan normaal aanbiedt. „Record-verkoop" is geen uitdrukking, die den indruk vestigt, dat er sprake is van uitverkoop of opruiming. 's Kantonrechters opvatting van „opruimingen" is te ruim.]

Op het beroep van 1. B. H. V., directeur eener N. V., 2. W. J. R. D., directeur eener N. V., beiden te Amsterdam, requiranten van cassatie tegen een vonnis van het Kantongerecht te Amsterdam van 10 Nov. 1936, waarbij requiranten ter zake van: „als lid van het bestuur van een N. V. een verkoop, in verband met een jaars- of seizoenwisseling, aankondigen onder een andere aanduiding dan een der navolgende „halfjaarlijksche opruiming", „seizoenopruiming", „balansopruiming", „inventaris-opruiming", met aanhaling van de artt. 3, 15, 16 der Wet van 13 Sept. 1935, S. 564, 23, 91 Sr., zijn veroordeeld ieder tot een geldboete van vijf gulden en een vervangende hechtenis van twee dagen; (gepleit door Mr. Dr. P. J. Witteman).

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

De Kantonrechter te Amsterdam verklaarde bij schriftelijk vonnis van 10 November 1936 ten laste van requiranten bewezen, dat te Amsterdam op 13 Juni 1900 zes en dertig, zijnde een tijdstip niet gelegen tusschen 1 Januari en 1 Februari of tusschen 15 Juli en 15 Augustus, in het winkelbedrijf van de N. V. „Amsterdamsche Manufacturenhandel Vroom en Dreesmann" waarvan zij, verdachten, de directeuren (leden van het bestuur) waren, in een winkel van bovengenoemde vennootschap, gevestigd in de perceelen Kalverstraat 201—219, in welken winkel onder meer damesmantels en japonnen, blouses, kantkraagjes, dameshoeden en stoffen en aanverwante artikelen werden verkocht, een verkoop in verband met seizoenswisseling is aangekondigd onder de aanduiding „Record-Verkoop".

De Kantonrechter enz.

In cassatie gekomen stellen requiranten als middel, dat zij nader bij pleidooi hebben doen toelichten: S., althans v. t. van artt. 3, 15, 16 der Wet van 13 September 1935, S. 564, 398, 350, 351, 352, 358 Sv., door te beslissen dat het bewezen verklaarde volgens eerstgenoemde artikelen strafbaar is (ofschoon het aankondigen van den in het bewezen verklaarde vermelde verkoop niet is het aankondigen van een verkoop in verband met seizoenwisseling overeenkomstig art. 3 der bovengenoemde wet), ten onrechte omdat:

a. Aankondiging van een verkoop in verband met seizoenwisseling in art. 3 van voormelde wet beteekent dat er een logisch verband moet zijn tusschen den verkoop en de seizoenwisseling. Dit verband moet niet louter in den tijd gelegen zijn, zoo dat de verkoop plaats heeft in een tijd vlak na het hoogseizoen. Het verband moet integendeel van dien aard zijn, dat in de seizoenswisseling voor den verkooper-winkelier de reden gelegen moet zijn voor den aangekondigden verkoop.

b. Uit de wet en hare geschiedenis blijkt dat de wetgever in art. 3 het oog heeft gehad op verkoop van restanten. Hieronder zijn te verstaan seizoenartikelen, door den winkelier ingekocht voor den verkoop in den normalen verkoopstijd, welke voorzoover zij in dien tijd niet verkocht zijn, tegen verminderden prijs te koop gesteld worden.

Ter toelichting zeggen requiranten nog:

In het ten laste gelegde en bewezen verklaarde is noch het onder *a* noch onder *b* vermelde te vinden. In de overwegingen welke de Kantonrechter aan de afwijzing van gemachtigdes verweer wijdt, stelt de Kantonrechter integendeel uitdrukkelijk vast dat het hier niet ging om een verkoop van restanten, maar van goederen die verdachten goedkoop hadden ingekocht, en dus goedkoop konden verkoopen.

Alvorens tot bespreking van het middel over te gaan, dien ik er op te wijzen dat dit, zooals ook gepleit is, er van uitgaat, dat de woorden uit de telastelegging, welke bewezen verklaard zijn „dat een verkoop in verband met seizoenswisseling is aangekondigd" als qualificatie zijn te beschouwen.

Inderdaad moet dit het uitgangspunt van het middel vormen, want leest men de bewezen-

verklaring aldus, dat de Kantonrechter feitelijk beslist heeft, dat in dit geval een verkoop werd gehouden in verband met seizoenswisseling onder een volgens lid 2 van art. 3 der Wet van 13 September 1935, S. 564, houdende regeling betreffende het uitverkoopen en opruimen in het winkelbedrijf, verboden benaming, m. a. w. „seizoens"wisseling als feitelijk begrip heeft opgevat", dan komt het middel in cassatie niet in aanmerking.

Het betreft de gewone moeilijkheid de grenslijnen te trekken tusschen het algemeene begrip en het bepaalde feit. Niet alleen onder art. 223 Sv. (1838), en onder art. 143 Sv. (oud), doch ook thans t. o. v. art. 261 Sv. rijst voortdurend de vraag wat onder feitelijke opgave moet worden verstaan naast het begrip qualificatie, waarbij voor tal van uitdrukkingen is aangenomen dat tot omschrijving van het feit, een uitdrukking mag worden gebezigd, welke zoowel voor het feit als voor de benaming kon worden gebruikt. Ik moge daarbij volstaan met te verwijzen naar de vele gevallen ontleend aan de rechtspraak van den H. R., zooals deze worden vermeld op blz. 659, 703 vlg. van Léon's Rechtspraak, Vierde druk, onder Art. 261 Sv.

Het vaststellen der grenzen zeggen Blok-Besier (II, blz. 14) hangt min of meer af van persoonlijk inzicht, waarop de omstandigheden van het bijzonder geval soms invloed uitoefenen.

Nu doet zich in deze zaak het tegenovergestelde voor van wat meestal het geval is. Gewoonlijk toch verweert verdachte zich tegen een telastelegging met de opmerking, dat de daarin opgenomen, aan de wet ontleende uitdrukking niet een voldoend omschreven feit inhoudt; hier achten requiranten, de woorden aan de wet ontleend weggedacht als qualificatief, voldoende feitelijke omschrijving aanwezig, om daaruit te lezen, dat de steller der telastelegging een verkoop in verband met seizoenswisseling op het oog had.

Het komt mij voor, dat de woorden jaarswisseling en seizoenswisseling naast een qualificatieve beteekenis wel degelijk feitelijken zin hebben.

Echter meen ik, gezien het vonnis te moeten aannemen, dat de Kantonrechter de woorden als qualificatie heeft beschouwd.

Immers n. a. v. het verweer van requiranten dat hier geen verkoop, in verband met een seizoenswisseling, werd aangekondigd; dat op 13 Juni het volle zomerverkoop-seizoen nog heerscht;

dat de aangeboden goederen niet werden „opgeruimd", maar dat het hier betrof voordeelig ingekochte partijen, die daarom ook zeer voordeelig konden worden aangeboden zegt de Kantonrechter zich daarmede niet te vereenigen op grond dat de getuige Blind verklaard heeft, dat de normale verkoop van zomergoederen pleegt plaats te vinden tusschen Paschen en Pinksteren;

dat dit feit hem uit eigen wetenschap bekend is en overigens als notoir feit kan worden aangenomen; dat in 1900 zes en dertig Pinksteren viel op 31 Mei en 1 Juni; dat verdachten zelf de seizoenswisseling in het oog hebben gehouden door alsnog de goederen bij het publiek aan te prijzen met de aanduiding zomerhoed, zomerblouse en zomerjapon;

dat hij aan de Memorie van Toelichting, waarmede het Wetsontwerp bij de Staten-Generaal aanhangig is gemaakt, het navolgende ontleent: „Wat echter wel moet worden tegengegaan, is het ontijdig aanvangen van seizoen- en balansopruimingen e. d. Lang voordat het daarvoor van nature aangewezen tijdstip is aangebroken, beginnen veelal sommige winkeliers, die daarin hun voordeel zien, opruimingen e. d. aan te kondigen, zoodoende hunne vakgenooten ter plaatse nopend hen tegen wil en dank te volgen"; dat hij tot de aankondigingen van „opruimingen e. d." rekenen de door verdachten gedane aankondiging van een verkoop van goederen, die, zij het dat verdachten deze goedkoop hadden ingekocht en dus goedkoop konden verkoopen, tot hunnen algemeene winkelvoorraad behoorden en voor den zomerverkoop waren ingeslagen; dat de boven aangehaalde zinsneden uit de Memorie van Toelichting niet er op wijzen, dat slechts den verkoop van „Restanten" zou bedoeld zijn.

Hieruit valt m. i. af te leiden, dat de Kantonrechter „seizoenswisseling" als begrip heeft opgevat.

Hiermede kom ik dan tot bespreking van het middel, dat ik telastelegging en bewezenverklaring opvattend als hierboven is aangegeven, juist acht.

De rechtspraak der Kantonrechters in 1936 over deze wet is naar mijn gevoelen nog weifelend, hetgeen m. i. begrijpelijk is, omdat de woorden van verschillende bepalingen aanleiding kunnen geven tot een tamelijk ruime uitlegging, m. a. w. het mogelijk maken vele handelingen tot aanprijzing van goederen, strafbaar te achten, terwijl de geschiedenis der wet leidt tot een engere opvatting. Dat de engere opvatting van „opruimingen en uitverkoopen" moet worden aangenomen, blijkt, naar mijn meening, ook uit het arrest van den H. R. van 4 Mei 1936 (N. J. 1936, N°. 831).

In die zaak gaf ik als mijn oordeel te kennen, dat de Minister bij de behandeling van het Wetsontwerp heeft opgemerkt, dat het geven van eenigszins vage omschrijvingen onvermijdelijk was, waarom begripsbepalingen vrijwel achterwege zijn gelaten. Het kwam mij daarom juist voor bij die ruime redactie der bepalingen niet te veel waarde te hechten aan hare geschiedenis, d. w. z. aan de uitlatingen welke gedaan zijn bij de behandeling van het wetsontwerp, d. w. z. in dien zin, dat die ruime tekst enger zou moeten worden uitgelegd.

De H. R. — het gold toen overtreding van art. 2 lid 2 der wet — ontsloeg requirant echter van alle rechtsvervolging, na nog te hebben opgemerkt, dat de vraag zou kunnen rijzen of het bewezen verklaarde niet viel onder art. 3 lid 2, hetgeen het in verband met de vaststaande feiten echter oordeelde niet het geval te zijn.

„Verkoop in verband met seizoenswisseling in de telastelegging als benaming van de verder daarin gestelde feiten opvattend, ontbreekt inderdaad het verband tusschen den in dit geval aangekondigden verkoop en de seizoenswisseling.

Blijkens de geschiedenis der wet bedoelt deze

niet te beletten, dat een winkelier voordeelig ingekochte goederen tegen lagere prijzen dan normaal aanbiedt en daarvoor reclame maakt, maar is een uitverkoop het van de hand doen van wat men, uit hetgeen in een bepaalde periode werd ingekocht, bij den gewonen verkoop heeft overgehouden. (Handelingen 1934/1935, blz. 2088). Zoo de wet opgevat, is de aanduiding „Record-Verkoop", geen uitdrukking welke den indruk wekt, dat er sprake is van een uitverkoop of opruiming.

Evenmin blijkt uit de feitelijke telastelegging, dat hier een geval is van het ontijdig aanvangen van een seizoen-balans-opruiming, hetgeen de wet, blijkens de Memorie van Toelichting beoogt te verbieden. De Kantonrechter heeft blijkens de hierboven aangehaalde overweging „opruimingen" ruim opgevat en rekende er dus de bewezen verklaarde aankondiging van een verkoop van goederen toe, welke, zij het dat verdachten deze goedkoop hadden ingekocht en dus goedkoop konden verkoopen, tot hun algemeenen winkelvoorraad behoorden en voor den zomerverkoop waren ingeslagen.

Op grond van de geschiedenis der wet is deze opvatting te ruim, immers is daaruit wel af te leiden, dat art. 3 het oog heeft op restanten, en daarvan blijkt niet uit de telastelegging, eer het tegendeel uit het zooeven vermelde gedeelte van het vonnis.

De telastelegging opvattend, zooals ik aangaf, kom ik tot de conclusie, dat, gezien de geschiedenis der wet en de richting, aangewezen in Uw gemeld arrest, van een strikte uitlegging, tot de slotsom, dat het bewezen verklaarde feit niet strafbaar is.

Ik concludeer derhalve dat het vonnis worde vernietigd, doch alleen voor zoover daarbij het bewezen verklaarde is gequalificeerd, dit strafbaar geoordeeld, requiranten deswege strafbaar zijn geacht en terzake straf is opgelegd.

Gezien art. 105 R. O. concludeer ik ten slotte tot ontslag van alle rechtsvervolging.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op het middel van cassatie, namens de requiranten voorgesteld bij pleidooi en luidende: (zie Conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis overeenkomstig de dagvaarding, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, ten laste van requiranten is bewezen verklaard, dat te Amsterdam (zie Conclusie) ..... Record-Verkoop".

De aanduiding „Record-Verkoop" kwam voor op de étalageramen van bovengenoemden winkel, op verschillende plaatsen in den winkel en op de prijskaartjes, welke bij de in de étalages en in den winkel tentoongestelde artikelen waren aangebracht.

Op een aantal bij diverse winkelgoederen aangebrachte prijskaartjes kwamen twee prijzen voor, waarvan telken de hoogste was doorgestreept.

Onder meer waren de navolgende artikelen, welke in bovengenoemden verkoop waren opgenomen en waarvan de verkoop in bovengenoemd winkelbedrijf aldus werd aangekondigd, geprijsd als volgt:

Een dames zomerhoed „f 1.95 nu 95"
Een dames zomerblouse „f 1.95 nu 95"
Een dames regenmantel „f 3.90 nu 1.95"
Een dames zomerjapon „waarde 4.90 nu 1.95"
Een dames zomerjapon „waarde 6.90 nu 3.90".

In een der étalages van bovengenoemden winkel werd toen in dat winkelbedrijf de verkoop van een aantal japonnen aangekondigd door middel van soortgelijke prijskaartjes;

dat de Kantonrechter daarbij heeft overwogen:

dat door den gemachtigde en raadsman van verdachten is betoogd, dat het feitelijk ten laste gelegde niet strafbaar is;

dat immers de kennelijke bedoeling van den steller der dagvaarding is het bij art. 3 2e lid van de Wet van 13 September 1935, S. 564, verboden aankondigen van een verkoop, in verband met een seizoenswisseling, onder een andere aanduiding dan een der in genoemd artikel opgesomde; dat immers hier geen verkoop, in verband met een seizoenswisseling, werd aangekondigd; dat op 13 Juni het volle zomerverkoop-seizoen nog heerscht;

dat de aangeboden goederen niet werden „opgeruimd", maar dat het hier betrof voordeelig ingekochte partijen, die daarom ook zeer voordeelig konden worden aangeboden;

dat Wij deze weeren verwerpen;

dat de getuige Blind verklaard heeft, dat de normale verkoop van zomergoederen pleegt plaats te vinden tusschen Paschen en Pinksteren;

dat dit feit Ons uit eigen wetenschap enz. (zie voor de overwegingen van den Kantonr. verder de Conclusie, *Red.*);

O. ten aanzien van het voorgestelde middel van cassatie:

dat dit blijkens inhoud en toelichting ervan uitgaat, dat in de telastlegging en bewezenverklaring de woorden „(een verkoop) in verband met seizoenwisseling" uitsluitend als een qualificatie zijn op te vatten, en dan, daarvan uitgaande, bestrijdt, dat op het overigens ten aanzien van den gehouden verkoop bewezenverklaarde inderdaad de wettelijke qualificatie van „(een verkoop) in verband met seizoenswisseling" zou passen;

dat dit uitgangspunt echter is onjuist;

dat toch de uitdrukking „een verkoop in verband met seizoenswisseling" ook een feitelijke beteekenis heeft, en de Kantonrechter die uitdrukking ook niet enkel qualificatief heeft opgevat; dat hij immers — nader rekenschap gevend van zijn beslissing als voren vermeld — de veroordeeling terzake van een verkoop in verband met seizoenswisseling niet enkel doet steunen op hetgeen overigens in de bewezenverklaring is vermeld, doch daarnevens op feitelijke omstandigheden, welke daarin niet zijn opgenomen, maar uit de gebezigde bewijsmiddelen door hem zijn vastgesteld, met name ook op de omstandigheid, dat de hier verkochte goederen behoorden tot den algemeenen (normalen) winkelvoorraad en voor den zomerverkoop waren ingeslagen;

dat mitsdien het middel, als gegrond op een onjuiste opvatting van het vonnis, niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

24 *Februari* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 275.)

De in de onderhavige Verordening vastgestelde jaarlijksche belasting per strekkende meter voor het hebben van kabels in den openbaren weg is verschuldigd voor elken kabel, dien men in den openbaren weg heeft.

Dit wordt niet anders, indien, als in dit geval, een veilig en juist gebruik van den hoogspanningskabel noodig maakt bovendien een differentiaalkabel en een telefoonkabel te leggen en deze drie kabels op dien grond kunnen geacht worden samen een „kabelsysteem" te vormen.

Voor de heffing is evenmin van belang of de drie kabels al dan niet tegelijkertijd in een sleuf zijn gelegd, immers de Verordening belast niet het gebruiken van den openbaren weg tot het daarin verrichten van werkzaamheden, maar het hebben van kabels in dien weg.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van de Directie van de Staatsmijnen in Limburg te Heerlen, tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te Roermond van 18 Sept. 1936, betreffende den aan de Staatsmijnen in Limburg opgelegden aanslag over het jaar 1936 wegens precariorechten in de gemeente Nieuwenhagen;

Gezien de stukken;

O. dat de verordening op de heffing van rechten voor het gebruik van openbare werken en eigendommen der gemeente Nieuwenhagen, voor zoover ten deze van belang, luidt:

Art. 1. 1. „Voor het gebruik van de hierna te noemen openbare werken en eigendommen der gemeente wordt eene belasting geheven onder den naam van „rechten voor het gebruik van openbare werken en eigendommen der gemeente Nieuwenhagen".

2. De belasting is verschuldigd door hem, die de vergunning vraagt, of door hem, die het in deze verordening omschreven gebruik maakt.

Art. 2. De belasting bedraagt:

a. voor het hebben in of op den openbaren weg van benzinepompen, benzinewagentjes of olie-tanks, per half jaar of gedeelte daarvan, per stuk f 12.50;

b. voor het hebben in den openbaren weg van spoorstaven, niet uitsluitend bestemd ten dienste van het publiek verkeer, per jaar of gedeelte daarvan per strekkende meter f 0.20;

c. voor het hebben in den openbaren weg van kabels, buizen of geleidingen, per jaar of gedeelte daarvan per strekkende meter f 0.05;

d. voor het gebruik van schoollokalen, voor elk uur, waarin de lokalen wekelijks ter beschikking worden gesteld, per half jaar of gedeelte daarvan per lokaal f 10";

O. dat aan belanghebbende in voormelde belasting een aanslag is opgelegd ten bedrage van f 517.20 wegens het hebben in den openbaren weg van drie kabels, elk lang 1150 Meter en van drie kabels, elk lang 2300 Meter; dat belanghebbende, na vergeefsche reclame, zich heeft gewend tot den Raad van Beroep, in hoofdzaak aanvoerende, dat over beide lengten de drie kabels — zijnde één hoogspanningskabel, één differentiaalkabel, die uitsluitend dienst doet voor de veiligheid van den hoogspanningskabel, en één telefoonkabel, die de verbinding vormt met de machinisten, die den hoogspanningskabel bedienen — samen één kabelsysteem vormen en gelijktijdig in één sleuf zijn gelegd; dat in strijd met de bedoeling van de verordening deswege driemaal het recht van f 0.05 per strekkende meter is geheven, daar door het hebben van drie kabels, die tezamen een kabelsysteem vormen en gelijktijdig in een sleuf zijn gelegd, slechts éénmaal van gemeente-eigendom wordt gebruik gemaakt; dat uit de differentieering der volgens art. 2 onder *a*, *b*, *c* en *d* te heffen bedragen blijkt, dat de verordening verband heeft willen leggen tusschen de mate, waarin gebruik wordt gemaakt van openbare werken en eigendommen der gemeente, en het bedrag der te heffen belasting, maar daarmede het driemaal heffen van het vastgestelde bedrag in het onderhavige geval onvereenigbaar is; dat, indien de bedoeling ware geweest van elk der kabels belasting te heffen, dit in art. 2 onder *c* had moeten zijn aangegeven, zooals onder *a* en *d*, voor benzinepompen en schoollokalen is aangegeven „per stuk" en „per lokaal";

O. dat de Raad van Beroep bij de bestreden uitspraak den aanslag heeft gehandhaafd op grond van de navolgende overwegingen:

„dat belanghebbende geen bezwaar maakt tegen het heffen der belasting als zoodanig, — waarover derhalve tusschen partijen geen verschil is — doch alleen tegen het feit, dat deze belasting driemaal van haar geheven wordt;

„dat belanghebbende dit driemaal heffen in strijd acht met den geest der verordening, daar toch slechts éénmaal van gemeente-eigendom wordt gebruik gemaakt, nu deze drie kabels, — bovendien tezamen een systeem vormende, — in één sleuf en gelijktijdig gelegd zijn;

„dat uit het ter zitting door partijen medegedeelde blijkt, dat de drie kabels in kwestie, namelijk één hoogspanningskabel, een differentiaalkabel en een telefoonkabel, weliswaar één systeem vormen, doch ook ieder voor zich bruikbaar zijn, al moge dan ook de beteekenis van dit gebruik gering zijn in verband met de toevallige bestemming der diverse kabels;

„dat tusschen partijen vaststaat, dat belanghebbende in den openbaren weg der Gem. Nieuwenhagen drie kabels heeft;

„dat derhalve overeenkomstig den tekst der verordening de gemeente Nieuwenhagen het recht heeft over elk dier kabels, voorzoover belanghebbende die heeft in den openbaren weg onder de gemeente Nieuwenhagen, per strekkende Meter het vastgestelde recht te heffen;

„dat de Raad dezen uitleg der desbetreffende bepalingen de juiste acht, zijnde deze in overeenstemming met den tekst der verordening en niet in strijd met de billijkheid;

„dat de aanslag derhalve behoort te worden gehandhaafd;"

O. dat belanghebbende in cassatie stelt: S., althans v. t. van de artt. 1 en 2 der verordening op de heffing van rechten voor het

gebruik van openbare werken en eigendommen der gemeente Nieuwenhagen en ter toelichting van dit middel herhaalt het hierboven weergegeven betoog;

O. daaromtrent:

dat de Raad van Beroep art. 2, onder *c*, der verordening terecht heeft opgevat in dien zin, dat de jaarlijksche belasting van 5 cent per strekkende meter voor het hebben van kabels in den openbaren weg, verschuldigd is voor elken kabel, dien men in den openbaren weg heeft;

dat dit niet anders wordt, indien, als in dit geval, een veilig en juist gebruik van den hoogspanningskabel noodig maakt bovendien een differentiaalkabel en een telefoonkabel te leggen en deze drie kabels op dien grond kunnen geacht worden samen een „kabelsysteem" te vormen;

dat voor de heffing evenmin van belang is of de drie kabels al dan niet tegelijkertijd in een sleuf zijn gelegd, immers de verordening niet belast het gebruiken van den openbaren weg tot het daarin verrichten van werkzaamheden, maar het hebben van kabels in dien weg;

dat het middel mitsdien is ongegrond;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

25 *Februari* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Lager Onderwijswet 1920 art. 214*ter*.)

Onder „instellingen en vereenigingen", waarvan dit art. spreekt, kunnen gemeenten, wier kweekscholen moeten worden opgeheven, niet begrepen worden geacht; als zoodanig toch zijn alleen te verstaan bijzondere organisaties in tegenstelling met openbare lichamen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door burgemeester en wethouders van Groningen tegen de beschikking van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 4 September 1936, N°. 9643, Afdeeling L.O., waarbij het verzoek van dit college om alsnog in beginsel te besluiten, dat aan de gemeente Groningen een vergoeding zal worden toegekend, als bedoeld bij art. 214*ter* der Lager-Onderwijswet 1920, niet voor inwilliging vatbaar is verklaard;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 10 Februari 1937, N°. 31;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 20 Februari 1937, N°. 1424, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen bij zijne voormelde beschikking heeft overwogen, dat o. a. de gemeentelijke kweekschool voor onderwijzeressen te Groningen, krachtens Ons besluit van 18 Juni 1936, N°. 8, van 1 September 1936 af de Rijksbijdrage, bedoeld in art. 12, derde lid, onder 1° der wet van 17 Augustus 1878 S. 127 heeft verloren; en dat die kweekschool met ingang van 1 September 1936 is opgeheven; dat ingevolge art. 214*ter* der Lager-Onderwijswet 1920 aan de instellingen en vereenigingen, wier kweekscholen met 1 September 1936 worden opgeheven, van Rijkswege een vergoeding wordt verleend; dat in verschillende artikelen van die wet sprake is van instellingen en vereenigingen; dat daarmede steeds worden bedoeld organisaties, die bijzondere scholen in stand houden, maar niet gemeenten;

dat burgemeester en wethouders in beroep aanvoeren, dat naar hunne meening het niet geoorloofd is, aan de woorden „instellingen en vereenigingen", in art. 214*ter* der Lager-Onderwijswet 1920, eenzelfde beteekenis toe te kennen, als daaraan in andere artikelen der wet moet worden gehecht; dat behalve in het onderhavige art. 214*ter* de bedoelde woorden o. m. voorkomen in de artt. 72, 84, 97, 102, 125, 127, 196 en 205, zoomede in het nog niet in werking getreden art. 161; dat in al deze artikelen daaraan een zoodanige nadere omschrijving wordt gegeven, dat onomstootelijk vaststaat, dat zij geen andere beteekenis kunnen hebben dan door Onzen Minister wordt aangegeven; dat aldus in de artt. 72, 84, 102 en 127 telkens gesproken wordt van een „rechtspersoonlijkheid bezittende instelling of vereeniging", welke in een gemeente eenige inrichting van bijzonder onderwijs wenscht te stichten, terwijl in de artt. 97, 125, 161, 196 en 205 steeds sprake is van de instelling of vereeniging, welke een nader in die artikelen omschreven bijzondere school in stand houdt of (voor wat art. 205 betreft) heeft opgehouden te gebruiken; dat ook in de hier niet aangehaalde artikelen der wet, waarin de meerbedoelde woorden voorkomen, uit het verband met de onmiddellijk voorafgaande bepalingen een beteekenis als bovenbedoeld duidelijk valt af te leiden; dat in al deze gevallen dan ook, zooals Onze Minister terecht overweegt, met de meergenoemde uitdrukking geen gemeente kan zijn bedoeld; dat evenwel ten aanzien van art. 214*ter* de zaak anders aanligt; dat deze bepaling in geen enkel verband met de bovenaangehaalde wetsartikelen staat, doch onmiddellijk aansluit bij de artt. 214 en 214*bis*, waarbij voorschriften worden gegeven voor het verleenen van Rijksbijdragen zoowel aan gemeentelijke als aan bijzondere kweekscholen; dat daarbij die inrichtingen uitdrukkelijk op één lijn worden gesteld; dat het hem dan ook minder juist voorkomt, om voor de interpretatie van het in dit artikel voorkomende begrip „instellingen en vereenigingen", in afwijking van het in art. 214 duidelijk uitgesproken beginsel van gelijkstelling van gemeentelijke en bijzondere opleidingsinrichtingen, te verwijzen naar een elders in de wet voorkomende nadere omschrijving; dat toch veeleer huns inziens uit de onmiddellijk voorafgaande bepalingen mag worden afgeleid, dat deze woorden moeten worden verstaan in den zin van „lichamen, die van Rijkswege gesubsidieerde kweekscholen in stand houden" en waarin dus gemeenten mede zijn begrepen, tenzij dit in de betrokken bepaling uitdrukkelijk is uitgezonderd; dat zij in deze opvatting nog worden gesterkt door het feit, dat de eerste zinsnede van art. 214*ter* blijkens de daaraan gegeven uitvoering wèl op gemeentelijke scholen toepasselijk moet worden geacht; dat

ook in de geschiedenis van de totstandkoming van de meergenoemde wetsbepaling de opvatting van Onzen Minister huns inziens geen steun vindt; dat het genoemde voorschrift zijn tegenwoordige redactie verkreeg, doordat een door den heer Zijlstra c.s. ingediend amendement door de Regeering werd overgenomen; dat het gevolg van deze wijziging was, dat het verleenen door het Rijk van de bovenbedoelde vergoeding, hetwelk tevoren facultatief was gesteld, uitdrukkelijk in de wet werd voorgeschreven, terwijl het recht van de besturen der gesubsidieerde kweekscholen door het invoeren van een beroepsinstantie nader werd bevestigd; dat, wanneer daarbij de bedoeling had voorgezeten, dat het betrokken voorschrift ten aanzien van gemeentelijke kweekscholen geen toepassing zou vinden, dit huns inziens bij het tusschen de Regeering en de Staten-Generaal gevoerd overleg tot uiting zou hebben moeten zijn gekomen; dat dit echter niet het geval is geweest; dat integendeel de heer Zijlstra bij de mondelinge toelichting zijn amendement „een technische verbetering en een aanvulling" noemde, terwijl hij voorts sprak van „besturen, instellingen en vereenigingen", die tegen een beschikking van Onzen Minister in beroep zouden kunnen komen; dat vooral uit de laatste zinsnede, naar het hun voorkomt, mag worden geconcludeerd, dat den voorsteller van het amendement een ruime toepassing van het onderhavige artikel voor den geest stond; dat voorts huns inziens juist uit het feit, dat de wetgever het verleenen van deze vergoeding niet aan het inzicht der Regeering wilde overlaten, doch zulks gebiedend voorschreef, de conclusie mag worden getrokken, dat in dit opzicht alle scholen, waarvoor de Rijksbijdrage komt te vervallen, op gelijken voet moeten worden behandeld; dat ook uit een oogpunt van billijkheid geen andere uitlegging mogelijk is; dat de financieele moeilijkheden, welke uit het intrekken van het Rijkssubsidie voortvloeien, immers voor een gemeentebestuur even bezwaarlijk zijn als voor een vereeniging of stichting; dat evengoed als de besturen van bijzondere kweekscholen de gemeenten, die zoodanige inrichting exploiteerden, verplicht waren de door het Rijk gegeven voorschriften inzake de bezoldiging van het onderwijzend personeel op te volgen; dat hieruit volgt, dat ook de verplichtingen ten aanzien van de ontslagen leerkrachten voor beide categorieën even zwaar drukken; dat het hoogst onbillijk zou zijn, indien een bestuur eener bijzondere school zonder meer recht zou kunnen doen gelden op steun van Rijkswege, terwijl dit voor een gemeentebestuur afhankelijk zou zijn gesteld van het inzicht van Onzen betrokken Minister;

O. dat krachtens art. 214*ter* der Lager-Onderwijswet 1920, ingevoegd bij art. 3 van paragraaf 14 der wet van 22 Februari 1936 S. 100, aan de instellingen en vereenigingen, wier kweekscholen ingevolge dit artikel met 1 September 1936 worden opgeheven, van Rijkswege vergoeding wordt verleend voor de op de instelling of vereeniging rustende geldelijke verplichtingen, terwijl van de beschikking van Onzen Minister, waarbij de vergoeding wordt vastgesteld, het bestuur der instelling of vereeniging binnen dertig vrije dagen na de dagteekening dier beschikking bij Ons in beroep kan komen;

dat de hierbedoelde aanspraak op de vergoeding en het evengemelde recht van beroep uitsluitend is toegekend aan de instellingen en vereenigingen, wier kweekscholen met 1 September 1936 ingevolge de voormelde wetsbepaling worden opgeheven, onderscheidenlijk aan de besturen dezer instellingen of vereenigingen;

dat de woorden van de wet, welke niet re[illegible]pen van gemeenten of gemeentebesturen, zich verzetten tegen de opvatting der appellanten, als zouden ingevolge deze wetsbepaling ook gemeenten, wier kweekscholen moeten worden opgeheven, aanspraak op vergoeding kunnen maken, met recht van beroep voor de besturen dezer gemeenten; dat toch volgens de terminologie der Lager-Onderwijswet 1920 onder instellingen en vereenigingen alleen zijn te verstaan bijzondere organisaties in tegenstelling met openbare lichamen;

dat ook, wanneer men art. 214*ter* der Lager-Onderwijswet 1920 beschouwt los van de overige artikelen dezer wet, onder instellingen en vereenigingen bezwaarlijk gemeenten mede kunnen zijn begrepen;

dat burgemeester en wethouders nu wel een beroep doen op de bedoeling, die bij den wetgever bij de vaststelling van de onderwerpelijke bepaling zou hebben voorgezeten, doch dat, nog daargelaten, dat, wanneer zooals hier, de woorden der wet duidelijk zijn, eene interpretatie met behulp van de vermoedelijke bedoeling, welke in den tekst der wet geen uitdrukking vindt en veeleer daarmeede in strijd is, niet geoorloofd is, zoodanig beroep in de geschiedenis van de wet geen steun vindt;

dat toch in het oorspronkelijk ontwerp van wet gesproken werd van eene schadeloosstelling van Rijkswege aan vereenigingen, wier kweekscholen met 1 September 1936 werden opgeheven;

dat, al zou bij „instellingen" nog gedacht kunnen worden mede aan gemeenten, dit ten aanzien van „vereenigingen" zeker niet het geval is;

dat de voorstellers van het door de Regeering overgenomen amendement, hetwelk tot het huidige art. 214*ter* der Lager-Onderwijswet 1920 heeft geleid, en waarbij gesproken werd van instellingen en vereenigingen, ten aanzien van dit punt, blijkens de toelichting, slechts een technische verbetering beoogden en geenszins bedoelden de strekking van het Regeeringsvoorstel te veranderen of daaraan uitbreiding te geven;

dat in de toelichting op hun amendement, voorzoover deze betrof de door hen voorgestelde aanvulling van het artikel met een beroepsrecht, nu wel naast „instellingen of vereenigingen" mede werd gewag gemaakt van „besturen", doch dat uit niets blijkt, dat daaronder iets anders werd verstaan dan de besturen van de genoemde instellingen of vereenigingen, die, zooals ook elders in de Lager-Onderwijswet 1920, namens hunne instellingen of vereenigingen het beroepsrecht hadden uit te oefenen;

dat uit een en ander volgt, dat het door burgemeester en wethouders tot Onzen Minister in deze gedaan verzoek in art. 214*ter* der

Lager-Onderwijswet 1920 geen steun vindt en dat van de afwijzende beschikking van Onzen Minister voor hen geen beroep op Ons openstaat;

Gezien de genoemde wet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

burgemeester en wethouders van Groningen in hun beroep niet-ontvankelijk te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

25 *Februari* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Armenwet art. 20.)

Reglement voor het burgerlijk armbestuur. Een wijziging, ten doel hebbende om de politieke partijen, in den gemeenteraad aanwezig, evenredig in het burgerlijk armbestuur te doen vertegenwoordigen, dreigt de belangen van het burgerlijk armbestuur ernstig te zullen schaden.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het burgerlijk armbestuur te Noordgouwe tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zeeland d.d. 23/29 October 1936, n°. 230, 3e afdeeling, waarbij is goedgekeurd het besluit van den raad der gemeente Noordgouwe van 13 October 1936 tot wijziging van het reglement voor het burgerlijk armbestuur aldaar;

Den Raad van State, afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 3 Februari 1937, n°. 43;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 19 Februari 1937, n°. 1489, afdeeling Armwezen;

O. dat de raad der gemeente Noordgouwe bij zijn besluit van 13 October 1936 het Reglement voor het burgerlijk armbestuur in die gemeente heeft gewijzigd in dier voege, dat het tweede lid van art. 1 wordt gelezen: De Gemeenteraad benoemt de leden. Voor elke benoeming zendt het Burgerlijk Armbestuur een aanbeveling van 2 personen in bij Burgemeester en Wethouders, die vervolgens de aanbeveling voorleggen aan den gemeenteraad;

dat Gedeputeerde Staten van Zeeland bij hun besluit van 23 October 1936, n°. 230, het evengenoemde raadsbesluit hebben goedgekeurd;

dat van het besluit van Gedeputeerde Staten het burgerlijk armbestuur te Noordgouwe bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat het bericht heeft ontvangen van het besluit van den gemeenteraad van 13 October 1936, waarbij het Reglement van zijne instelling is gewijzigd in dien zin, dat de leden van het armbestuur door den gemeenteraad worden benoemd niet uit een voordracht van dubbeltallen, zooals tot nu altijd heeft plaats gehad, in te zenden door burgemeester en wethouders nadat zij het burgerlijk armbestuur hebben gehoord, maar na ontvangst van een door het burgerlijk armbestuur opgemaakte aanbeveling van 2 personen voor elke benoeming; dat het adressant bekend is, dat de meerderheid van den gemeenteraad, welke ter zake de voordracht heeft vervangen in een aanbeveling, bestaat uit afgevaardigden der arbeiders; dat de bedoeling van deze meerderheid duidelijk is, namelijk het verkrijgen van meer invloed in het armbestuur om met rijke hand te bedeelen, wat het armbestuur op hoogere uitgaven zal komen te staan, althans dat de mogelijkheid daartoe zal bestaan;

O. dat blijkens de notulen van de vergaderingen van den raad der gemeente Noordgouwe van 28 Juli en 13 October 1936 de onderwerpelijke wijziging van het reglement voor het burgerlijk armbestuur slechts ten doel heeft om de, in den gemeenteraad aanwezige, politieke partijen evenredig vertegenwoordigd te doen zijn in het burgerlijk armbestuur;

dat derhalve valt te verwachten, dat in den vervolge bij de benoeming van de leden van dat bestuur niet zoozeer gelet zal worden op het bezit van geschiktheid voor de te bekleeden functie als wel op de politieke gezindheid;

dat hierdoor het gevaar dreigt, dat de belangen van het burgerlijk armbestuur in deze gemeente ernstig zullen worden geschaad;

dat onder deze omstandigheid Gedeputeerde Staten ten onrechte het onderhavige besluit van den raad der gemeente Noordgouwe van 13 October 1936 hebben goedgekeurd;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten van Zeeland van 23 October 1936, n°. 230, 3e afdeeling, alsnog goedkeuring te onthouden aan het besluit van den raad der gemeente Noordgouwe van 13 October 1936, tot wijziging van het reglement voor het burgerlijk armbestuur in die gemeente.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(B.)

---

25 *Februari* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Lager Onderwijswet 1920 art. 38.)

Aangezien het bij het uitgebreid lager onderwijs vooral aankomt op de bevoegdheden van het onderwijzend personeel, behoort bij de afvloeiïng van leerkrachten aan een school voor dit onderwijs diegene het eerst voor ontslag in aanmerking te komen, die in vergelijking met de overige leerkrachten, wat zijn bevoegdheid betreft, het best aan de school kan worden gemist.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door E. ten Hove, te Stadskanaal, gemeente Wildervank, tegen het besluit van Ged. Staten van Groningen van 5 November 1936, Letter R., 3e afdeeling, waarbij is ongegrond verklaard zijn bij dit college ingesteld beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Wildervank, van 23 Juni 1936, waarbij, gezien het raadsbesluit van gelijken datum tot opheffing van de betrekking van een der leerkrachten aan de openbare school voor uitgebreid lager onderwijs te Stadskanaal met ingang van 16 Juli 1936, met ingang van den laatstgenoemden datum aan hem eervol ontslag is verleend als onderwijzer aan de openbare school voor uitgebreid lager onderwijs te Stadskanaal, in die gemeente;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 10 Februari 1937, N°. 45;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van 20 Februari 1937, N°. 1426, Afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat Ged. Staten bij hun evenvermeld besluit hebben overwogen, dat het besluit van den raad der gemeente Wildervank van 23 Juni 1936 tot opheffing van de betrekking van een der leerkrachten aan de school voor uitgebreid lager onderwijs te Stadskanaal verband houdt met de daling van het aantal leerlingen; dat derhalve voor de beoordeeling van het ingestelde beroep alleen valt te onderzoeken of terecht aan den appellant en niet aan een der andere leerkrachten ongevraagd ontslag is verleend; dat de wet geen regeling of aanwijzing bevat omtrent de vraag, welke leerkracht in voorkomende gevallen het eerst voor ontslag in aanmerking komt; dat de raad dus in elk voorkomend geval heeft te beslissen, aan welke leerkracht ontslag zal worden verleend, bij welke beslissing uit den aard der zaak het belang van het onderwijs den doorslag behoort te geven; dat burgemeester en wethouders nu wel, gelijk de gemachtigde van den appellant heeft opgemerkt, in hun brief van 20 Juli 1936, N°. 1746, onder de vakken, die, indien niet aan den heer Ten Hove maar aan een der andere onderwijzers ontslag zou worden verleend, door het hoofd der school Doorenbos en den onderwijzer Deuze zouden moeten worden onderwezen, ten onrechte de letterkunde en de natuurkunde hebben genoemd, maar dit niet wegneemt, dat toch ook naar het oordeel van hun college op grond van de verder in het genoemde schrijven aangehaalde omstandigheden moet worden aangenomen, dat de belangen van het onderwijs niet toelaten, een der twee andere onderwijzers te ontslaan en den heer Ten Hove te handhaven; dat de raad derhalve terecht heeft besloten aan den heer Ten Hove ontslag te verleenen;

dat de appellant in beroep aanvoert, dat, hoewel bij afvloeiing van leerkrachten iedere gemeente vrij is in het bepalen van de keus, welke leerkrachten het eerst moeten afvloeien, hij toch meent, dat het billijk en in het belang van een goede rechtspositie van de onderwijzers is, als die keuze wordt bepaald in de eerste plaats naar het aantal dienstjaren, dat de verschillende collega's reeds bij het onderwijs hebben doorgebracht en de leerkracht met de minste dienstjaren het eerst wordt ontslagen; dat hij aan de onderhavige school van alle collega's den meesten diensttijd heeft; dat hij in totaal 31 dienstjaren heeft, waarvan 15 dienstjaren als uitgebreid lager onderwijsonderwijzer aan deze school; dat hij als onderwijzer steeds zijn plicht heeft gedaan en over zijn onderwijs geen klachten zijn; dat hij in het bezit is van een akte Lager Onderwijs, vak *j*, en Lager Onderwijs Engelsch; dat, indien een der andere leerkrachten wordt ontslagen, door de overblijvende leerkrachten aan de school voor uitgebreid lager onderwijs in alle uitgebreid lager onderwijs-vakken les kan worden gegeven, omdat ook dan de overblijvende leerkrachten aan de school voor uitgebreid lager onderwijs van deze uitgebreid lager onderwijs-vakken de vereischte diploma's hebben; dat, indien dit niet het geval was, hij het zou kunnen begrijpen, dat hij met het kleinst aantal bijakten werd ontslagen; dat een behoorlijke organisatie echter mogelijk is, waardoor alle uitgebreid lager onderwijs-vakken door daarvoor bevoegde leerkrachten kunnen worden gegeven; dat hij er bovendien op wijst, dat voor de vakken letterkunde en natuurkunde een onderwijzer met lager onderwijs-akte bevoegd is; dat hij jarenlang natuurkunde gaf aan die school; dat hij nog terloops opmerkt, dat de 2 andere collega's aan dienstjaren hebben: 10 dienstjaren (waarvan 6 aan deze school), en 16 dienstjaren (waarvan 5 aan de school voor uitgebreid lager onderwijs); dat hij aan die school als uitgebreid lager onderwijs-leerkracht is benoemd en de uitgebreid lager onderwijs-marge ontvangt; dat hem diep treft, nu, na ruim 15 jaren het uitgebreid lager onderwijs gediend te hebben, het eerst ontslagen te worden, omdat hij geen uitgebreid lager onderwijs-onderwijzer is, volgens uitspraak van den burgemeester in de openbare raadsvergadering, en op ruim 50-jarigen leeftijd als wachtgelder elders een betrekking te moeten zoeken;

O. dat, aangezien het bij het uitgebreid lager onderwijs vooral aankomt op de bevoegdheden van het onderwijzend personeel, bij de afvloeiing van leerkrachten aan een school voor dit onderwijs diegene het eerst voor ontslag in aanmerking behoort te komen, die in vergelijking met de overige leerkrachten, wat zijn bevoegdheid betreft, het best aan de school kan worden gemist;

dat de appellant, blijkens de stukken, van de leerkrachten aan deze school het geringste aantal bevoegdheden bezit, te weten behalve de akte als onderwijzer slechts de akten voor vak *j* en Engelsch lager onderwijs, zoodat hij voor het meerendeel der vakken geen bevoegdheid bezit;

dat Wij in verband hiermede met Ged. Staten en den gemeenteraad van oordeel zijn, dat de appellant terecht het eerst voor ontslag in aanmerking is gebracht;

dat de appellant er weliswaar op wijst, dat, indien in zijn plaats een der andere leerkrachten wordt ontslagen, het in verband met de bevoegdheden van het dan overblijvende personeel bij een goede organisatie mogelijk zal zijn, dat alle vakken door daarvoor bevoegde leerkrachten worden gegeven, doch dat dit niet opgaat;

dat immers blijkens de ter zake ontvangen ambtsberichten van het Rijksschooltoezicht in dat geval de beide andere leerkrachten, waaronder het hoofd, in een te groot aantal vakken onderwijs zouden moeten geven, hetgeen het belang van het onderwijs zou schaden, terwijl men bij ontstentenis van een dezer leerkrachten voor onoverkomelijke moeilijkheden zou komen te staan;

Gezien de Lageronderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

26 *Februari* 1937. KONINKLIJK BESLUIT (Armenwet art. 40.)

Terecht is art. 40 2e lid toegepast, nu de burgemeester had kunnen begrijpen, dat de verhuizing van het gezin de kansen van den armlastige om zelf voor zijn gezin te kunnen zorgen en buiten ondersteuning te blijven geenszins zou doen stijgen, terwijl ook overigens voor de verhuizing geen geldige reden werd aangevoerd. In die omstandigheden moet het bevorderen door dien burgemeester van de bekostiging van de verhuizing uit de kas van het burgerlijk armbestuur worden aangemerkt als invloed, bedoeld in art. 40.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door burgemeester en wethouders van Schijndel tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant van 14 October 1936, G. nº. 459, waarbij met toepassing van artikel 40 der Armenwet is bepaald, dat de kosten van ondersteuning van het gezin van L. W. Henskens, gedurende het tijdvak van 21 November 1935 tot 18 April 1936, geheel ten laste komen van het burgerlijk armbestuur der gemeente Schijndel;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 10 Februari 1937, nº 8;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 20 Februari 1937, nº 1777, Afd. Armwezen;

O. dat het genoemde besluit van Gedeputeerde Staten steunt op de overweging, dat L. W. Henskens zich medio Augustus 1935 na zijn huwelijk vestigde in de gemeente Schijndel, de woonplaats zijner vrouw; dat Henskens toen werkzaam was bij de P. N. E. M., door wie hij echter op 19 October 1935 werd ontslagen; dat hij zich na zijn ontslag wendde tot het gemeentebestuur van Schijndel met het verzoek om plaatsing bij de werkverschaffing, doch dat hij daarvoor niet in aanmerking kon komen, daar hij nog geen jaar in de gemeente woonde; dat hem ook geen „steun" kon worden toegekend wegens het ontbreken van een gemeentelijke steunregeling; dat Henskens zich vervolgens bij het burgelijk armbestuur der gemeente Schijndel vervoegde, welke instelling evenwel geen termen vond voor onmiddellijke ondersteuning, omdat zij de omstandigheden, op grond waarvan deze noodzakelijk zou zijn, niet kende; dat het armbestuur voorts een wachttijd van 5 à 6 weken billijk achtte, daar Henskens gedurende het tijdvak van 11 weken, dat hij bij de P. N. E. M. had gewerkt, ongeveer f. 200.— had verdiend; dat later, tijdens de zwangerschap van vrouw Henskens, het burgerlijk armbestuur f. 1.— steun heeft verleend om vleesch te koopen; dat het gezin op 16 November naar de gemeente Vlijmen is vertrokken en de verhuiskosten door het burgerlijk armbestuur der gemeente Schijndel zijn betaald; dat Henskens door het burgerlijk armbestuur van Vlijmen werd ondersteund gedurende het tijdvak van 21 November 1935 tot 18 April 1936; dat burgemeester en wethouders van Vlijmen van oordeel zijn, dat hier afschuiving in den zin van artikel 40 der Armenwet heeft plaats gehad, daarvoor o. m. aanvoerende, dat de gemeente Schijndel dan wel het burgerlijk armbestuur dier gemeente in geen enkel opzicht medewerking had mogen verleenen tot het verhuizen van Henskens naar Vlijmen, omdat men te Schijndel wist, dat hij geen inkomsten had en niet aannemelijk was gemaakt, dat hij in Vlijmen in zijn onderhoud zou kunnen voorzien; dat, indien het gemeente- en burgerlijk armbestuur van Schijndel er van overtuigd waren, dat ondersteuning niet noodig was, daar Henskens gedurende 5 à 6 weken uit eigen middelen in zijne behoefte kon voorzien, deze overtuiging er hen dan ook van had moeten weerhouden hem de noodige middelen voor vertrek naar Vlijmen te verschaffen; dat Henskens op de vraag van den burgemeester van Schijndel: „als U zelf de centen had, zou U dan gaan uit eigen beweging?", heeft geantwoord: „Ik moet wel gaan, om reden ik hier niet geholpen word noch door de gemeente noch door het armbestuur, en wij kunnen niet dood gaan van honger"; dat uit het feit, dat Henskens niet heeft geantwoord, dat hij te Vlijmen beter in zijn onderhoud zou kunnen voorzien, afdoende blijkt, dat het armbestuur of de burgemeester van Schijndel zich er niet van hebben overtuigd, of de man in Vlijmen in zijn onderhoud zou kunnen voorzien; dat deze wegens armoede en weigering van ondersteuning uit Schijndel moest vertrekken en dit deed in de hoop, dat het burgelijk armbestuur der gemeente Vlijmen meer menschlievendheid zou bezitten; dat volgens jurisprudentie van de Kroon eene bijdrage in de kosten van verhuizing naar eene andere gemeente slechts dàn mag worden verleend, wanneer de betrokkene zich daarvoor persoonlijk aanmeldt en bovendien aannemelijk heeft gemaakt, dat hij in de nieuwe gemeente beter in zijn onderhoud zal kunnen voorzien; dat burgemeester en wethouders van Schijndel hiertegenover stellen, dat hier geen sprake kan zijn van een geval, als bedoeld in artikel 40 der Armenwet, en er daarbij op wijzen, dat het initiatief tot het vertrek naar de gemeente Vlijmen is uitgegaan van Henskens zelf en op dat vertrek noch door het burgerlijk armbestuur, noch door hun college eenige invloed is uitgeoefend; dat geen gelden voor verhuizing naar Vlijmen zouden zijn verstrekt, indien het verzoek daartoe niet van Henskens zelf was uitgegaan; dat dit verzoek ook gedaan en ingewilligd had kunnen zijn, nadat de wachttijd verstreken was en het burgerlijk armbestuur ondersteuning had verleend; dat derhalve de omstandigheid, dat Henskens, toen voor hem de verhuiskosten werden betaald, door het burgerlijk armbestuur der gemeente Schijndel nog niet werd ondersteund, aan de zaak zelf niets afdoet; dat blijkens een bij de stukken overgelegde schriftelijke verklaring van den voorzitter van het burgerlijk armbestuur, die bij het onderhoud aanwezig was, Henskens op de vraag van den burgemeester: „Als U zelf de centen had, zou U dan uit eigen beweging naar Vlijmen gaan?" heeft geantwoord: „Ik ga altijd naar Vlijmen"; dat hun standpunt, dat hier geen afschuiving heeft plaats gehad, verder steun vindt in verschillende beslissingen van de Kroon, o. m. in Ons besluit van 28 Augustus 1935, nº. 136; dat het college van Gedeputeerde Staten meent te moeten overwegen: dat L. W. Henskens bij zijne komst in de gemeente Vlijmen reeds verkeerde in een

toestand, die ondersteuning noodzakelijk maakte; dat het verzoek om verstrekking van verhuiskosten wel van Henskens zelf is uitgegaan, doch dat het burgelijk armbestuur van Schijndel die kosten heeft betaald, zonder dat op eenigerlei wijze aannemelijk was gemaakt, dat er een goede kans bestond, dat Henskens in Vlijmen beter dan te Schijndel in zijn onderhoud zou kunnen voorzien; dat onder deze omstandigheden moet worden aangenomen, dat tot de komst van het gezin te Vlijmen invloed vanwege het burgerlijk armbestuur der gemeente Schijndel heeft medegewerkt; dat er mitsdien aanleiding bestaat de kosten van ondersteuning van Henskens, die geacht kan worden tot werken in staat te zijn, te brengen ten laste van het burgerlijk armbestuur der gemeente Schijndel, zijn vorige verblijfplaats;

dat burgemeester en wethouders van Schijndel in beroep aanvoeren, dat het initiatief tot het vertrek van Henskens van hemzelf is uitgegaan; dat, mede op grond, dat het gezin gedurende eenigen tijd een behoorlijk inkomen had genoten, onmiddellijke ondersteuning werd geweigerd, waarop Henskens om verhuiskosten naar Vlijmen verzocht, welke hem werden vergoed, toen hij verklaarde: „Ik ga altijd naar Vlijmen"; dat naar hunne meening een armlastige bij verhuizing niet aannemelijk behoeft te maken, dat hij in zijn nieuwe woonplaats een goede kans heeft, om in zijn onderhoud te voorzien; dat een armlastige ook verhuizen kan, omdat hij verwacht in zijn toekomstige woonplaats een hoogere ondersteuning te zullen ontvangen; dat een armlastige vrij is in de keuze van zijn woonplaats en hem, om zijn verhuizing mogelijk te maken, de daaraan verbonden kosten mogen worden vergoed, indien slechts op zijn wil tot verhuizen geen invloed is uitgeoefend; dat op de wilsvorming van Henskens bij zijn vertrek naar Vlijmen geen invloed is uitgeoefend en als zoodanige invloed niet kan worden aangemerkt het feit, dat hem de verhuiskosten zijn vergoed, evenmin het feit, dat hij nog niet ondersteund werd;

O. dat Henskens, toen hij den burgemeester van Schijndel verzocht, de verhuizing van hem en zijn gezin naar Vlijmen te bekostigen, niet, zooals bij dergelijke verzoeken het geval pleegt te zijn, de verwachting heeft te kennen gegeven, te Vlijmen in het onderhoud van zich en zijn gezin te zullen kunnen voorzien;

dat integendeel moet worden geoordeeld, dat de burgemeester van Schijndel, die zich uiteraard op de hoogte had te stellen van de reden van Henskens verlangen om naar Vlijmen te vertrekken, redelijkerwijze had moeten weten, dat enkel de hoop, van het burgerlijk armbestuur te Vlijmen voor zich en zijn gezin den onderstand te ontvangen, welke hem door het burgerlijk armbestuur van Schijndel voorshands, op een gering bedrag na, was geweigerd, Henskens naar Vlijmen dreef, en dat van een uitzicht op het verkrijgen van inkomsten uit werk te Vlijmen geen sprake was;

dat derhalve, nu de burgemeester had kunnen begrijpen, dat de verhuizing van het gezin de kansen van Henskens om zelf voor zijn gezin te kunnen zorgen en buiten ondersteuning te blijven geenszins zoude doen stijgen, terwijl ook overigens voor de verhuizing geen geldige reden werd aangevoerd, het bevorderen door dien burgemeester van de bekostiging van de verhuizing uit de kas van het burgerlijk armbestuur moet worden aangemerkt als invloed, door hem op de komst van den armlastige met zijn gezin te Vlijmen uitgeoefend, welke aanleiding tot toepassing van artikel 40, 2e lid, der Armenwet behoort te geven;

dat dus Gedeputeerde Staten terecht de genoemde wetsbepaling op dit geval hebben toegepast;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan;

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

26 *Februari* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Armenwet art. 39.)

Wel is in het rechterlijk vonnis (een „bevel") als in art. 18 der wet van 27 April 1884 S. 96 bedoeld) niet alleen de plaatsing van den patiënt in een krankzinnigengesticht bevolen, doch tevens gelast, dat hij ter beschikking der regeering zal worden gesteld „ten einde van harentwege te worden verpleegd", doch dit laatste ziet op de in het 3e lid van art. 37 W. v. S. bedoelde ter beschikkingstelling, waaraan eerst na afloop van den duur van de bij het vonnis bevolen plaatsing in het gesticht uitvoering kan worden gegeven.

Uit die woorden valt niet af te leiden, dat de verplegingskosten door het rijk moeten worden gedragen. Derhalve is de gemeente, waar de patiënt ten tijde van het vonnis woonplaats had, voor die kosten aansprakelijk.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beslissende het geschil over de woonplaats van den armlastigen krankzinnige Benne Veldman;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 3 Februari 1937, N°. 42;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 20 Februari 1937, N°. 1487, afdeeling Armwezen;

O.: dat bij vonnis van de Arrondissements-Rechtbank te Groningen van 11 Juni 1936 is bevolen, dat Benne Veldman, geboren te Uithuizermeeden op 6 November 1904, in een krankzinnigengesticht zal worden geplaatst gedurende een proeftijd, den termijn van één jaar niet te boven gaande, en dat hij bovendien ter beschikking van de Regeering zal worden gesteld, ten einde van harentwege te worden verpleegd; dat ingevolge dit vonnis de patiënt op 1 Juli 1936 van het Huis van Bewaring te Groningen, waar hij toen verbleef, werd overgebracht naar het Rijkskrankzinnigengesticht te Eindhoven;

dat over de betaling van de kosten van verpleging van den patiënt in dit gesticht geschil is ontstaan;

dat burgemeester en wethouders van Uithuizermeeden, alwaar de patiënt vóór zijne opneming in het Huis van Bewaring te Groningen woonde, niet bereid zijn de verpleegkosten voor rekening van hunne gemeente te

nemen, aangezien huns inziens de kosten door het Rijk behooren te worden gedragen, wijl dit uit het onderhavige vonnis, bepaaldelijk uit de woorden „ten einde van harentwege te worden verpleegd", valt af te leiden;

O. dat art. 39 der Armenwet weliswaar spreekt van de gemeenten, waar de verpleegden woonplaats hadden ten tijde, dat de rechterlijke machtiging, om hen in een gesticht te plaatsen, werd aangevraagd, doch dat, naar de bedoeling van den wetgever, hier onder rechterlijke machtiging geacht moet worden te zijn begrepen een rechterlijk bevel, als in art. 18 der wet van 27 April 1884, S. 96, genoemd;

dat toch de uitdrukking „ten tijde, dat de rechterlijke machtiging, om hen in een gesticht te plaatsen, werd aangevraagd" in art. 39 der Armenwet is opgenomen om te voorzien in het gemis van eene tijdsbepaling, waardoor vroeger de jurisprudentie veelal onvast was, doch geenszins om een onderscheid te maken naar gelang de opneming geschiedt krachtens het 1e of het 2e lid van art. 18 der wet van 27 April 1884 (Staatsblad N°. 96);

O. dat de meening van het gemeentebestuur van Uithuizermeeden, dat in dit geval art. 39 der Armenwet geen toepassing zou kunnen vinden, omdat de verpleging van patiënten in een krankzinnigengesticht krachtens een vonnis als het onderhavige steeds ten laste van het Rijk zou moeten komen, op geen enkele wetsbepaling is gebaseerd, terwijl art. 10 der wet van 27 April 1884 (Staatsblad N°. 96), bepalende de wijze, waarop in de verpleging van de daarbedoelde krankzinnigen wordt voorzien, uitdrukkelijk onderscheidt tusschen de krankzinnigen wier plaatsing in een krankzinnigengesticht door den daartoe bevoegden rechter in strafzaken overeenkomstig het 2e lid van art. 18 wordt gelast, en de krankzinnigen, wier onderhoud komt ten laste van het Rijk;

dat wel in het vonnis niet alleen de plaatsing van den patiënt in een krankzinnigengesticht is bevolen, doch bovendien is gelast, dat hij ter beschikking van de Regeering zal worden gesteld, ten einde van harentwege te worden verpleegd, doch dat dit laatste ziet op de in het derde lid van art. 37 van het W. v. Sr. bedoelde ter-beschikking-stelling, waaraan eerst na afloop van den duur van de bij het vonnis bevolen plaatsing in het krankzinnigengesticht uitvoering kan worden gegeven;

dat mitsdien art. 39 der Armenwet in dit geval wel degelijk van toepassing is, zoodat behoort te worden onderzocht, welke gemeente in den zin, als in dit wetsartikel bedoeld, als de woonplaats van den patiënt moet worden aangemerkt;

O. dienaangaande, dat op grond van de overgelegde stukken moet worden aangenomen, dat de patiënt, die ten tijde van het requisitoir van den Officier van Justitie zich in het Huis van Bewaring te Groningen bevond, te dien tijde nog woonplaats had te Oudeschip in de gemeente Uithuizermeeden;

dat mitsdien die gemeente als woonplaats van den armlastigen krankzinnige moet worden aangemerkt;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de gemeente Uithuizermeeden aan te wijzen als de woonplaats van den armlastigen krankzinnige Benne Veldman voor de toepassing van art. 39 der Armenwet.—

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz..

(A. B.)

---

26 *Februari* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Lager Onderwijswet 1920 art. 100.)

Er bestaat alleen dàn grond om bij toepassing ingevolge art. 100 2e lid van den klassedeeler van het vorig jaar ook het aantal door het Rijk bekostigde onderwijzers *van dat vorig jaar* bij de berekening in aanmerking te doen komen, indien toekenning van de vergoeding zou neerkomen op schadeloosstelling voor het verlies van rijksvergoeding.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Haarlem tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Noordholland van 14 October 1936, N°. 223, waarbij met vernietiging in zooverre van het besluit van dien raad van 22 April 1936, N°. 32, is bepaald, dat het bestuur van de Roomsch-Katholieke Jongensschool voor Lager Onderwijs en Uitgebreid Lager Onderwijs te Haarlem op grond van art. 100, tweede lid, der Lageronderwijswet 1920, ten behoeve van de bijzondere lagere School Gedempte Oude Gracht N°. 120, aldaar, behoudens eventueel verhaal van pensioensbijdragen aanspraak heeft op vergoeding uit de gemeentekas van de jaarwedde van de onderwijzeres, Mejuffrouw M. R. J. Siebers, over het tijdvak van 1 Januari 1935 tot en met 31 Augustus 1935, ten bedrage van f 1572;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 3 Februari 1937, N°. 35;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 16 Februari 1937, N°. 1168, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat de raad der gemeente Haarlem bij besluit van 22 April 1936 o.a. afwijzend heeft beschikt op het verzoek van het genoemde schoolbestuur tot het verkrijgen van de vergoeding, bedoeld in art. 100 der Lageronderwijswet 1920, over het jaar 1935, voor zijne school voor lager onderwijs, Gedempte Oude Gracht N°. 120;

dat, nadat van dit raadsbesluit het schoolbestuur bij Gedeputeerde Staten van Noordholland in beroep was gekomen, deze bij hun besluit van 14 October 1936, N°. 223, met vernietiging in zooverre van het genoemde raadsbesluit, hebben beslist, dat, krachtens art. 100. 2e lid, der Lageronderwijswet 1920, behoudens eventueel verhaal van pensioensbijdragen, alsnog vergoeding uit de gemeentekas moet worden toegekend aan het bestuur der Roomsch-Katholieke Jongensschool voor Lager Onderwijs en Uitgebreid Lager Onderwijs, te Haarlem, voor de onder het beheer van dat bestuur staande bijzondere school, Gedempte Oude Gracht N°. 120, van de jaarwedde van de leerkracht Mejuffrouw M.

R. J. Siebers, over het tijdvak van 1 Januari 1935 tot en met 31 Augustus daaraanvolgend, ten bedrage van f 1572;

dat Gedeputeerde Staten daarbij o.a. hebben overwogen, dat de beslissing van den raad steunt op de navolgende gronden: dat de boventallige onderwijzers bij het openbaar lager onderwijs der gemeente Haarlem sedert 1 September 1934 zijn afgeschaft, zoodat, voor wat het jaar 1935 betreft, de zoogenaamde klassedeeler niet kan worden vastgesteld, wijl deze moet worden verkregen door het gemiddelde getal leerlingen van de overeenkomstige openbare lagere scholen van het voorafgaande kalenderjaar te deelen door het getal verplichte en boventallige onderwijzers aan die scholen, daaraan verbonden geweest in het jaar, waarover de vergoeding gevraagd wordt; dat dus ten behoeve van de school van den appellant de vergoeding over het tijdvak van 1 Januari 1935 tot en met 31 Augustus daaraanvolgend in geen geval met toepassing van art. 100, 1e lid, der Lageronderwijswet 1920 kan worden toegekend, doch slechts zou kunnen worden verleend krachtens het bepaalde in het 2e lid van dat artikel, hetwelk de mogelijkheid opent de vergoeding nog één jaar na 1 September 1934 uit te keeren met inachtneming van den klassedeeler van het vorige jaar (1934), welke 34.6 bedraagt; dat echter volgens Ons besluit van 10 October 1935, N°. 32,[1] bij toepassing van den klassedeeler van het vorige jaar, ook het aantal door het Rijk bekostigde onderwijzers van dat vorige jaar bij de berekening in aanmerking moet komen, indien dit aantal is gedaald; dat dit laatste ten aanzien van de onderhavige school het geval is, zoodat, wijl over het vorige jaar (1934) 5 leerkrachten door het Rijk werden vergoed, over het jaar 1935 geen vergoeding ex art. 100, 2e lid, der bovengenoemde wet zou kunnen worden genoten, nu het getal onderwijzers, dat over het laatstgenoemde jaar aan de school van den appellant verbonden kon zijn, ten hoogste 184½ : 34,6 = 5 bedraagt; dat, naar de meening van den appellant, Ons voormeld besluit in casu geen toepassing kan vinden, daar dit eene beslissing inhoudt omtrent een geval, waarbij vergoeding uit de gemeentekas is gevraagd voor een grooter getal leerkrachten dan over het voorafgaande jaar ten laste van de gemeente is gekomen, eene omstandigheid, welke zich hier niet voordoet; dat de appellant voorts aanvoert, dat de onderhavige school in het jaar 1934 door 201 leerlingen werd bezocht, bij een klassedeeler van 34.6 recht gevende op een vergoeding van 6 leerkrachten, waarvan 5 ten laste van het Rijk kwamen, zoodat door de gemeente 1 boventallige leerkracht vergoed werd; dat, naar de meening van den appellant, als gevolg hiervan, op grond van het bepaalde in art. 100, 2e lid, der wet, ook voor het volgende jaar recht op vergoeding van de jaarwedde van 1 boventallige leerkracht is verkregen; dat de school in het jaar 1935 door 184 leerlingen werd bezocht, recht gevende op eene vergoeding van 5 leerkrachten, waarvan ingevolge de gewijzigde leerlingenschaal slechts 4 leerkrachten ten laste van het Rijk komen, zoodat 1 boventallige leerkracht werkzaam is geweest, voor wie, naar des appellants meening, krachtens het in het jaar 1934 verworven recht aanspraak op vergoeding uit de gemeentekas kan worden gemaakt; dat blijkens de geschiedenis der wet het 2e lid van het meergenoemde artikel werd opgenomen, ten einde den schoolbesturen gelegenheid te geven zich geleidelijk aan de wijziging van den klassedeeler aan te passen, hetgeen trouwens ook blijkt uit Ons besluit van 21 Juli 1928, N°. 283[2]; dat de appellant gemeend heeft overeenkomstig de bedoeling van den wetgever te handelen, door het getal leerkrachten, dat in 1934 werkzaam was, in 1935 met 1 te verminderen; dat wijders ook de billijkheid vordert, dat over 1935, evenals in 1934, 1 boventallige leerkracht vergoed wordt; dat hun college meent te moeten overwegen: dat krachtens het bepaalde in art. 100, 2e lid, der Lageronderwijswet 1920 de in het 1e lid bedoelde vergoeding aan het bestuur der bijzondere lagere school moet worden uitgekeerd over het tijdvak, gedurende hetwelk aan de overeenkomstige openbare lagere school meer onderwijzers werkzaam zijn dan het getal, waarvan de jaarwedden door het Rijk aan de gemeente worden vergoed „en tot één jaar daarna"; dat deze slotwoorden de strekking hebben om den besturen van bijzondere lagere scholen, waaraan boventallige leerkrachten verbonden zijn, terwijl de openbare lagere scholen zoodanige leerkrachten niet meer hebben, nog gedurende één jaar na het tijdstip, waarop die boventallige onderwijzers aan de openbare lagere scholen zijn afgeschaft, de vergoeding te waarborgen, ten einde aan de voormelde besturen de gelegenheid te geven gedurende dat tijdvak den personeelstaat van hunne scholen aan dien der openbare lagere scholen te doen aanpassen; dat hieruit volgt, dat, nu na 31 Augustus 1934 aan de openbare lagere scholen der gemeente Haarlem geen boventallige leerkrachten meer werkzaam zijn geweest, de appellant aan de laatstgenoemde wetsbepaling aanspraak op vergoeding van de jaarwedde van een boventallige leerkracht over het tijdvak van 1 September 1934 tot en met 31 Augustus 1935 kan ontleenen, zoodat, wijl in het jaar 1935 het getal leerlingen der onderhavige school met toepassing van den klassedeeler van het daaraan voorafgaande jaar recht gaf op eene vergoeding van ten hoogste 5 leerkrachten, waarvan 4 door het Rijk werden vergoed, over het tijdvak van 1 Januari 1935 tot en met 31 Augustus 1935 vergoeding uit de gemeentekas voor de boventallige leerkracht, Mejuffrouw M. R. J. Siebers, moet worden toegekend; dat, wat betreft Ons besluit van 10 October 1935, N°. 32, waarop het gemeentebestuur zich voor zijne afwijzende beslissing heeft beroepen, blijkens deze uitspraak aan art. 100, 2e lid, der Lageronderwijswet 1920 de bedoeling ten grondslag ligt, dat tot eene geleidelijke aanpassing aan den nieuwen toestand moet worden overgegaan, waarbij rekening moet worden gehouden met de omstandigheid, dat de genoemde bepaling niet is geschreven om de schoolbesturen voor verlies van Rijksvergoeding te

[1] C. V. 1935 blz. 357.

[2] C. V. 1928 blz. 734.

vrijwaren; dat, wat de school van den appellant betreft, eene geleidelijke aanpassing aan den nieuwen toestand heeft plaats gehad, doordat het getal vaste leerkrachten dier school op 1 Januari 1935 van 6 tot 5 en op 1 September daaraanvolgend van 5 tot 4 is teruggebracht; dat voorts de leerkracht, wier salaris van 1 Januari 1935 af niet meer voor Rijksvergoeding in aanmerking kwam, op dien datum is afgevloeid, zoodat niet gezegd kan worden, dat de toekenning van de gevraagde vergoeding strekt om den appellant voor verlies van Rijksvergoeding schadeloos te stellen; dat derhalve het standpunt van het gemeentebestuur in Ons bovengenoemd besluit geen steun vindt; dat op voorschreven gronden het bestreden raadsbesluit niet kan worden gehandhaafd;

dat van het genoemde besluit van Gedeputeerde Staten het gemeentebestuur van Haarlem bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat Gedeputeerde Staten niet met het aantal (5) door het Rijk bekostigde onderwijzers van het vorige jaar (1934) rekening hebben gehouden, doch met de 4, die over 1935 voor Rijksvergoeding in aanmerking zijn gekomen, waardoor zijns inziens in strijd wordt gehandeld met de thans geldende jurisprudentie (Ons besluit van 10 October 1935, N°. 32); dat er zijns inziens in het onderhavige geval wèl van verlies van Rijksvergoeding sprake is, daar immers over 1935 één leerkracht minder is vergoed dan in 1934; dat het niet ter zake doet, hoeveel leerkrachten het schoolbestuur heeft doen afvloeien, maar dat bij de toepassing van art. 100, 2e lid, alleen te beoordeelen staat, hoeveel onderwijzers aan de school Gedempte Oude Gracht 120 met toepassing van den klassedeeler van het vorig jaar (34,6), ten hoogste verbonden mogen zijn en hoeveel er over 1935 door het Rijk zijn vergoed; dat, indien het laatstgenoemde getal lager is dan dat over 1934, het aantal door het Rijk bekostigde onderwijzers over 1934 bij de berekening in aanmerking behoort te komen, een en ander zooals in den bijgevoegden staat is aangegeven; dat zijns inziens art. 100, 2e lid, dient ter tijdelijke consolidatie van verkregen rechten, doch niet ter verkrijging van nieuwe aanspraken, wanneer het aantal leerkrachten, dat met toepassing van den klassedeeler (34,6) aan de school verbonden mocht zijn, intusschen is verminderd door daling van het aantal leerlingen; dat het schoolbestuur in zijn adres aan Gedeputeerde Staten te kennen heeft gegeven, dat Ons besluit van 10 October 1935, N°. 32, hier geen toepassing kan vinden, omdat het eene beslissing inhoudt over een geval, waarbij vergoeding is gevraagd over een grooter aantal boventallige leerkrachten dan gedurende het voorafgaande jaar ten laste der gemeente is gekomen; dat deze zienswijze niet de bedoeling van den wetgever kan geweest zijn, daar dan onbillijk zou worden gehandeld tegenover andere bijzondere scholen, waarvan eveneens, doch in mindere mate, het aantal leerlingen is gedaald;

O. dat het eerste lid van art. 100 der Lageronderwijswet 1920 in dit geval niet van toepassing is, aangezien de gemeente alreeds sedert 1 September 1934 geen boventallige onderwijzers meer in dienst heeft;

dat toepassing ingevolge het tweede lid van art. 100 van den klassedeeler van het jaar 1934 in het onderhavige geval tot uitkomst geeft een aantal van 5 leerkrachten;

dat dit aantal het door het Rijk over 1935 vergoede aantal, te weten 4, met 1 te boven gaat;

dat dus het schoolbestuur, zooals het heeft gevraagd, over het tijdvak 1 Januari 1934 tot 1 September 1935 aanspraak kan maken op vergoeding van één boventallige leerkracht;

dat met name hier geen grond bestaat om, zooals het gemeentebestuur wenscht, bij toepassing ingevolge art. 100, 2e lid, van den klassedeeler van het vorig jaar ook het aantal door het Rijk bekostigde onderwijzers van dat vorig jaar 1934 en niet die van het jaar 1935 bij de berekening in aanmerking te doen komen;

dat zulks slechts dan gerechtvaardigd zou zijn, ingeval toekenning van de vergoeding zou neerkomen op schadeloosstelling voor het verlies van Rijksvergoeding;

dat echter het schoolbestuur bij toekenning van vergoeding voor één boventallige leerkracht geenszins voor het verlies van Rijksvergoeding schadeloos wordt gesteld, aangezien de door dit verlies veroorzaakte schade op het schoolbestuur, dat in plaats van 6 leerkrachten in het jaar 1934 er thans 5 vergoed krijgt, blijft drukken;

dat dus Gedeputeerde Staten terecht alsnog het verzoek om vergoeding hebben ingewilligd;

Gezien de Lageronderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.—

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

27 *Februari* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Woningwet art. 43.)

Een voorschrift, volgens hetwelk de voor-, zij- en achtererven als tuin moeten worden gebezigd en als zoodanig in ordelijken staat moeten worden gehouden, is van nut niet slechts uit een oogpunt van welstand, doch mede met het oog op het voortwoekeren van onkruid, waarvan de eigenaren van belendende perceelen overlast kunnen ondervinden.

Bestemming van een terrein voor open bebouwing met groote *één-gezins*woningen staat slechts in den weg aan een indeeling in boven- en benedenhuizen, of afzonderlijke woningen voor meer dan één zelfstandig wonend gezin, doch belet niet een bestaand perceel als pension te verhuren of te exploiteeren of er een dergelijke inrichting op te bouwen.

Het feit dat op de terreinen tegenover appellants perceel een oude, gesloten bebouwing aanwezig is en op het aangrenzend terrein onlangs een gesloten bebouwing is voltooid, wettigt niet, ook op appellants terrein gesloten bebouwing toe te staan.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door J. P. van Rossum, te Parijs, C. L. M. Ingen-Housz, te Breda, en Weduwe Z. Asselbergs-van Dixhoorn, te Breda, tegen het besluit van Ged. Staten van Noord-Brabant van 8 Juli 1936, G. N°. 431, houdende goedkeuring van bebouwingsvoorschriften;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 10 Februari 1937, n°. 40;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 23 Februari 1937, N°. 1222 M/P.B.R., Afdeeling Volkshuisvesting;

O. dat de raad van Breda in zijne vergadering van 29 Augustus 1935 heeft vastgesteld de in het besluit nader vermelde voorschriften ingevolge art. 43 der Woningwet voor gronden, gelegen aan de Burgemeester-Kerstenslaan, de Burgemeester-de-Manlaan (gedeeltelijk) en de Oranjelaan (gedeeltelijk);

dat Ged. Staten van Noord-Brabant bij hun besluit van 8 Juli 1936, G. N°. 431, aan dit besluit hunne goedkeuring hebben verleend;

dat van dit besluit J. P. van Rossum, te Parijs, C. L. M. Ingen-Housz, te Breda, en C. J. Asselbergs namens de Weduwe Z. Asselbergs-van Dixhoorn, te Breda, bij Ons in beroep zijn gekomen;

dat J. P. van Rossum aanvoert, dat hem in eigendom toebehoort het perceel, kadastraal bekend gemeente Breda, sectie E. N°. 61; dat dit perceel gelegen is aan de Burgemeester-de-Manlaan, waarvoor de bovenbedoelde voorschriften zijn vastgesteld; dat hij zich bezwaard gevoelt door de zeer overdreven eischen in deze bebouwingsvoorschriften gesteld; dat volgens art. 3 1° en art. 9 de voor-, zij- en achtererven als tuin moeten worden gebezigd, en als zoodanig in ordelijken staat moeten worden gehouden; dat ieder bezitter van een huis zeer zeker prijs zal stellen op een goed onderhouden tuin, doch dat het toch zeker niet de bedoeling van den wetgever is, den bezitter van een perceel tot onderhoud van zijn tuin te verplichten; dat deze eisch, vooral in de tegenwoordige omstandigheden onvervulbaar kan zijn, indien bijvoorbeeld het pand langen tijd onbewoond en onverhuurd is; dat deze eisch, in verband met dit perceel, waarop een stuk bosch voorkomt, tot ongewenschte toestanden aanleiding zou kunnen geven, daar een bosch toch niet met de benaming „tuin" kan worden aangeduid, zoodat deze bepaling tot gevolg zou kunnen hebben, dat het op dit perceel staande bosch gekapt en tot tuin ingericht zou moeten worden; dat art. 4 1° dit terrein bestemt voor open bebouwing met groote eengezins-woningen; dat het volgens dit artikel uitgesloten is, het tegenwoordige perceel een andere bestemming te geven door het bijvoorbeeld als „Pension" te verhuren of te exploiteeren, of er een dergelijke inrichting op te bouwen, door welke beperking dus de waarde van het perceel aanmerkelijk wordt gedrukt; dat volgens art. 4 2° slechts vrijstaande woningen dan wel vrijstaande blokken van twee woningen kunnen worden gebouwd; dat het hierdoor onmogelijk is op zijn perceel blokken van drie woningen te bouwen, zooals op grond, door de gemeente verkocht aan singels en parken, voor zoogenaamde open bebouwing is toegepast; dat hieruit blijkt, dat de overheid door deze voorschriften voor grond van particulieren strengere bepalingen wil maken dan zij gemaakt heeft voor gronden, welke aan haar zelve toebehoorden; dat door deze beperking de waarde van den grond als bouwgrond aanmerkelijk wordt verminderd; dat art. 4 sub 3 tot en met 5, art. 5 en art. 6 voorschriften geven voor de perceelsbreedte en afstanden tot de erfscheidingen; dat deze eischen zeer zwaar en overdreven zijn, omdat bij de minimum woningbreedte van 7 m reeds een perceelbreedte van 21 m verlangd wordt; dat bij een woningbreedte van bijvoorbeeld 12 m de perceelbreedte 31 m moet worden; dat op het bovengenoemde perceel, volgens het uitbreidingsplan, een weg is geprojecteerd, welke het perceel in twee groote deelen splitst, naar zijne meening geheel onnoodig, omdat in de onmiddellijke nabijheid reeds een weg loopt; dat in verband met de bovengenoemde artikelen en den geprojecteerden weg van het uitbreidingsplan op dit geheele perceel, waarvan de totale perceelbreedte ongeveer 123 m bedraagt, bij de bestaande woning ten hoogste twee enkele woningen of twee blokken van twee woningen gebouwd mogen worden; dat deze beperking de waarde van het perceel aanmerkelijk zal doen dalen en hij bij eventueelen verkoop van zijn perceel ernstige schade zal lijden;

dat C. L. M. Ingen-Housz aanvoert, dat zijns inziens ten onrechte met zijne bezwaren geen rekening is gehouden; dat toch dit zoogenaamde Bebouwingsvoorschrift „Mastbosch" bepalingen bevat, die de waarde van zijn perceel, gelegen aan de Oranjelaan, ten kadaster bekend in sectie E onder nommer 40, aanmerkelijk in waarde verminderen, en er bovendien geen rekening mede is gehouden, dat aan de zijde van de Oranjelaan, tegenovergesteld aan die, waar zijn perceel ligt, reeds lang eene zoogenaamde gesloten bebouwing aanwezig is; dat de hoofdzaak van het Bebouwingsvoorschrift hierop neerkomt, dat een woning ten minste 7 m frontbreedte moet hebben en aan weerszijden ten minste 7 m tuin, en dat bij grootere hoogte de totale frontbreedte ook grooter wordt; dat een en ander tot gevolg heeft, dat op zijn perceel, groot ± 5250 m², slechts drie huizen zouden kunnen worden gebouwd, terwijl dit alleen woonhuizen zouden mogen zijn; dat deze bouwvoorschriften, wat de Oranjelaan betreft, alleen voor zijn perceel gelden; dat perceel sectie E N°. 42, gelegen naast N°. 40, reeds geheel bebouwd is, en wel met 8 aan-een-gebouwde woningen, grenzende aan perceel 40, terwijl in het geheel op dit perceel zich 13 woningen bevinden; dat de overzijde der Oranjelaan is bebouwd, alles met aan-een-gesloten woningen, meerdere benedenen bovenwoningen, waar o. m. wonen een schoenmaker, een tuinman, een kok, enz. en waar een winkel is (kruidenier); dat perceel E N°. 40 bovendien zoodanig is gelegen, dat eventueele bebouwing hiervan volstrekt niet als randbebouwing van het Mastbosch aangemerkt kan worden, en het natuurschoon van het Mastbosch in geen enkel opzicht kan worden geschaad door de wijze, waarop het perceel zou worden bebouwd; dat een rapport omtrent een onderzoek ter plaatse de over-

tuiging zal brengen van de grove onbillijkheid om voor één perceel, midden in de Oranjelaan, en op grooten afstand van het Mastbosch, bebouwingsvoorschriften te geven, zeker op de wijze, zooals hier is geschied;

dat C. J. Asselbergs namens de Weduwe Z. Asselbergs-van Dixhoorn aanvoert, dat haar in eigendom toebehooren de perceelen, gelegen aan de Burgemeester- Kerstenslaan, kadastraal bekend gemeente Breda, sectie E, nummers 54, 50 en 48, waarvoor bebouwingsvoorschriften „Mastbosch" door den raad der gemeente Breda zijn aangenomen en door Ged. Staten van Noord-Brabant zijn goedgekeurd; dat zij bezwaren heeft tegen deze bebouwingsvoorschriften, en wel omdat zeer overdreven eischen hierin gesteld zijn; dat op de perceelen aan de straatzijde twee panden voorkomen, waarvan het eene pand „Zonnehof" bewoond is door de eigenares zelf, en het andere pand door de eigenares verhuurd is; dat de artt. 3, 8 en 9 bepalingen bevatten, dat de voor-, zij- en achtererven als tuin moeten worden gebezigd en in ordelijken staat gehouden moeten worden en tevens bijzondere voorschriften bevatten omtrent de perceelsscheidingen; dat deze verplichting tot willekeur aanleiding kan geven, omdat het „in ordelijken staat houden" ruim en minder ruim kan worden opgevat; dat deze verplichting, wat het pand „Zonnehof" betreft, indien dit pand langen tijd onbewoond zou zijn, kosten met zich zou medebrengen, waartegenover geen voordeelen staan; dat de verplichting om een voorgeschreven perceelsscheiding te maken voor haar bezwaren heeft; dat art. 4, sub 1, deze terreinen bestemt voor open bebouwing met groote een-gezins-woningen; dat vroeger in pand „Zonnehof" een pension gevestigd is geweest, „Tandem" genaamd; dat het volgens dit artikel onmogelijk is, het huidige pand of een aldaar nieuw te bouwen pand als pension, hetgeen het vroeger geweest is, te exploiteeren; dat het als gevolg van de genoemde bepaling onmogelijk is om dit pand, dat wegens zijne grootte bij eventueelen verkoop of verhuur moeilijk een kooper of huurder zal vinden, op andere wijze dan als een-gezins-woning te verkoopen of te verhuren; dat door deze beperking de waarde van het pand aanmerkelijk minder wordt; dat deze bepalingen in strijd zijn met de wet, omdat art. 43 van de Woningwet slechts het recht geeft voorschriften vast te stellen met betrekking tot „den aard van de bebouwing" en „het gebruik van gronden" en dus niet met betrekking tot „het gebruik van de bebouwing", terwijl art. 4, sub 1, van de bebouwingsverordening „Mastbosch" uitsluitend groote een-gezins-woningen voorschrijft, welke uitdrukking betrekking heeft op het gebruik van de bebouwing en dus ontoelaatbaar is; dat art. 4, sub 2, tot en met art. 5, art. 6 en art. 7 bepalingen bevatten omtrent de bebouwing der perceelen; dat het uitbreidingsplan reeds geruimen tijd geleden vastgesteld is en dat bij deze bebouwingsvoorschriften geen rekening gehouden is met het uitbreidingsplan, althans, wat betreft deze artikelen; dat immers op het uitbreidingsplan over hare perceelen een weg is geprojecteerd, welke hare perceelen in twee deelen verdeelt; dat de geheele perceelsbreedte aan de Burgemeester-Kerstenslaan ongeveer 77 m bedraagt, en dat het ingevolge de genoemde artikelen onmogelijk is: 1. om in den tuin tusschen pand „Zonnehof" en het door haar verhuurde pand een woning te bouwen, 2. om na de slooping van pand „Zonnehof" en het door haar verhuurde pand en de daarachter gelegen garages, in het totaal meer dan één woning of een blok van twee woningen te bouwen; dat het niet mogelijk is een blok van drie woningen of woonflat te bouwen; dat, indien de bovengenoemde geprojecteerde weg op het uitbreidingsplan der gemeente Breda zou komen te vervallen, ook het grootste gedeelte van de genoemde bezwaren blijft bestaan; dat door deze bepalingen de waarde van het perceel aanmerkelijk wordt verminderd en dat bij eventueelen verkoop hierdoor groote verliezen zullen worden geleden;

O. ten aanzien van het beroep van den appellant Van Rossum, dat deze zich allereerst bezwaard gevoelt door het bepaalde in de artt. 3, sub 1, en 9, volgens welke de voor-, zij- en achtererven als tuin moeten worden gebezigd en als zoodanig in ordelijken staat moeten worden gehouden;

dat deze voorschriften, welke volgens het ambtsbericht van burgemeester en wethouders beoogen bij onbewoond zijn der perceelen te voorkomen, dat de erven in een wildernis verkeeren, van nut zijn niet slechts uit een oogpunt van welstand, doch mede met het oog op het voortwoekeren van onkruid, waarvan de eigenaren van belendende perceelen overlast kunnen ondervinden;

dat zij voor de daarbij betrokken eigenaren Onzes inziens niet te bezwarend zijn te achten;

dat het voorts, blijkens mededeeling van burgemeester en wethouders, niet in de bedoeling ligt, ingevolge deze bepalingen het op des appellants terrein zich bevindende stuk bosch in een tuin, in den gewonen zin des woords, te doen veranderen; dat overigens een beplanting met boomen, als de onderhavige, voor de toepassing van deze verordening mede onder het begrip tuin kan worden gerangschikt;

O. ten aanzien van de door dezen appellant wijders bestreden bepalingen der verordening: dat mede naar het oordeel van den Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid (Volkshuisvesting), met wiens gevoelen Wij Ons vereenigen, het ten zeerste gewenscht moet worden geacht, dat op de onderwerpelijke terreinen in de toekomst geen dichtere bebouwing ontstaat, welke het karakter der wegen volkomen zou bederven;

dat de desbetreffende voorschriften, welke daartoe strekken, geenszins onredelijk zijn en niet uitgaan boven hetgeen in verband met den toestand ter plaatse wenschelijk en noodzakelijk moet worden geacht;

dat in de meening van den appellant, als zoude de in art. 4, onder 1, neergelegde bestemming der terreinen voor open bebouwing met groote één-gezins-woningen beletten het bestaande perceel van den appellant als pension te verhuren of te exploiteeren of er eene dergelijke inrichting op te bouwen, niet kan worden gedeeld, aangezien deze bepaling

slechts in den weg staat aan eene indeeling in boven- en benedenhuizen, of afzonderlijke woningen voor meer dan één zelfstandig wonend gezin;

dat, wat des appellants bezwaar tegen art. 4, lid 2, betreft, deze bepaling hem inderdaad verhindert op zijn perceel blokken van drie woningen te bouwen;

dat dit voorschrift evenwel, naar Ons oordeel, terecht is gesteld voor een belangrijk gebied als de randbebouwing van het Mastbosch, waarbij eene vergelijking met andere deelen der gemeente niet opgaat;

dat voor verschillende gebieden der gemeente, al naar hun aard, verschillende bebouwingsvoorschriften zijn gegeven, waarbij soms zwaardere, somtijds echter ook lichtere eischen zijn gesteld;

dat het verwijt aan het gemeentebestuur, dat het voor grond van particulieren strengere bepalingen in het leven roept dan voor gronden, welke aan de gemeente toebehooren, dan ook niet opgaat;

dat de voorschriften, vervat in art. 4 onder 3 tot en met 5, in art. 5 en art. 6 geenszins overdreven zijn en niet uitgaan boven de voorwaarden, welke door het Staatsboschbeheer bij verkoop normaal voor de bebouwing aan de Burgemeester-de-Manlaan zijn gesteld;

dat ten slotte des appellants opmerking betreffende den op het uitbreidingsplan geprojecteerden weg, welke zijns inziens onnoodig zou zijn, niet ter zake dienende is, aangezien het bedoelde uitbreidingsplan, hetwelk reeds in 1929 is goedgekeurd, thans niet aan de orde is en daartegen thans geen bezwaren meer kunnen worden gemaakt;

dat voor het overige, blijkens de ingewonnen ambtsberichten, de exploitatie-mogelijkheid voor des appellants terrein aanmerkelijk grooter is, dan door hem wordt verondersteld;

dat immers bij medewerking door de gemeente aan een geringe opschuiving van den bedoelden geprojecteerden weg, waartegen, blijkens de stukken, bij het gemeentebestuur geen bedenking bestaat, met inachtneming van het uitbreidingsplan op het perceel, dat volgens de kadasterkaart een frontbreedte heeft van 131 m, naast de bestaande woning nog drie enkele woningen met een perceelsbreedte van 26 m of 1 enkele woning en twee blokken van twee woningen kunnen worden gebouwd;

dat mitsdien ook dit bezwaar van den appellant moet worden afgewezen;

O. ten aanzien van het beroep van den appellant Ingen-Housz, dat, al moge op de terreinen tegenover des appellants perceel aan de Oranjelaan een oude, gesloten bebouwing aanwezig zijn, en op het aangrenzende terrein (hoek Oranjelaan-Burgemeester-Kerstenslaan) onlangs een gesloten bebouwing zijn voltooid, zulks nog geenszins wettigt, ook op des appellants terrein gesloten bebouwing toe te staan;

dat toch de ten Noord-Westen van dit terrein gelegen gronden nog in het uitbreidingsplan begrepen zijn en voor open bebouwing zijn bestemd; dat behoudens een paar landhuizen en boerderijen daar nog uitsluitend weiland ligt; dat het verdere gedeelte van de Oranjelaan trouwens ongeschikt is voor dichtere bebouwing, aangezien het onvoldoende is verhard en niet van rioleering voorzien; dat naast het perceel des appellants het uitbreidingsplan een nieuwen toegangsweg tot het Montensbosch bevat, waar een zeer open villabebouwing is ontworpen;

dat gesloten bebouwing op des appellants perceel den toegang tot dit villapark volkomen zou bederven;

dat door de desbetreffende voorschriften de appellant niet onredelijk wordt getroffen, aangezien zij, bij eventueele afbraak van de bestaande villa, den bouw van drie woningen op het bedoelde terrein gedoogen;

O. ten aanzien van het beroep van de Weduwe Asselbergs-van Dixhoorn, dat weliswaar het beroepschrift niet door haar, maar door C. J. Asselbergs is onderteekend, doch dat is geschied namens de belanghebbende, terwijl er geen gegronde reden aanwezig is, om de beweerde machtiging in twijfel te trekken;

dat dus deze appellante, in tegenstelling met de meening van Ged. Staten, mede in haar beroep ontvankelijk is;

dat, wat de hoofdzaak betreft, de bezwaren dezer appellante, voorzoover niet reeds hierboven weerlegd, Ons ongegrond voorkomen;

dat de beoordeeling van den „ordelijken staat", waarin krachtens de verordening voor-, zij- en achtererven als tuin moeten worden gehouden, gereedelijk aan burgemeester en wethouders kan worden overgelaten, terwijl er geen aanleiding is van dit college willekeur te duchten, dan wel een streven om zwaardere eischen te stellen dan noodig is voor het doel, waarvoor de desbetreffende bepalingen geschreven zijn, met name de te groote verwildering en overwoekering der beplanting te voorkomen;

dat de bepalingen in de artt. 3 en 8, betreffende de perceelsscheidingen, Ons geenszins onredelijk voorkomen, te minder, daar volgens art. 12, sub *d*, de leden 1 en 2 van art. 8 niet van toepassing zijn ten aanzien van op het tijdstip van het in werking treden der verordening bestaande gebouwen, zoolang de bestaande afscheidingen niet geheel worden vernieuwd;

dat het voorts onjuist is, hetgeen door de appellante wordt beweerd, als zoude er na slooping van de bestaande bebouwing op hare perceelen gezamenlijk niet meer dan één woning of een blok van twee woningen kunnen worden gebouwd, aangezien volgens de voorschriften op de perceelsgedeelten ten Zuiden van den geprojecteerden weg één enkele woning en een dubbele woning kunnen worden gebouwd, terwijl de perceelsgedeelten ten Noorden van den bedoelden weg, in verband met art. 12, met een woning bebouwd kunnen blijven, zoodat de totale exploitatie-mogelijkheid uit twee enkele en een dubbele woning bestaat;

dat mitsdien ook dit beroep aan de goedkeuring van het raadsbesluit niet in den weg staat;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de beroepen ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast, enz.

(A. B.)

27 *Februari* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Woningwet art. 43.)

Art. 43 behoort niet te worden gebruikt om in afwachting van nadere, gedetailleerde regelingen, aangepast aan de behoeften van de onderscheidene deelen der gemeente, voorloopig veranderingen in den bestaanden toestand tegen te houden.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door de Weduwe Z. Asselbergs-van Dixhoorn, en C. L. M. Ingen-Housz, te Breda, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant van 10 Juni 1936, houdende goedkeuring van bebouwingsvoorschriften;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord advies van 10 Februari 1937, N°. 41;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 23 Februari 1937, N°. 1223 M/P. B. R., afd. Volkshuisvesting;

O. dat de gemeenteraad van Breda in zijne vergadering van 29 Augustus 1935 voorschriften heeft vastgesteld ingevolge art. 43 der Woningwet voor gronden, gelegen in de bebouwde kom zijner gemeente;

dat Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant bij hun besluit van 10 Juni 1936 aan dit besluit hunne goedkeuring hebben verleend;

dat van dit besluit 1°. ir. C. J. Asselbergs, namens de Wed. Z. Asselbergs- van Dixhoorn, te Breda, en 2°. C. L. M. Ingen-Housz, aldaar, bij Ons in beroep zijn gekomen;

dat de appellant, onder 1°. genoemd, namens zijne lastgeefster aanvoert, dat zij eigenaresse is van de perceelen, kadastraal bekend sectie E nummers 50 en 54, welke perceelen aan elkaar grenzen en in het gebruik één geheel uitmaken, terwijl op perceel E 54 één vrijstaande woning is gebouwd;

dat deze perceelen daardoor vallen onder de „Bebouwingsvoorschriften Bebouwde Kom" volgens art. 3, sub 1; dat, ingevolge deze Bebouwingsvoorschriften op deze groote perceelen samen geen andere woningen meer zouden mogen worden gebouwd en bij afbraak en herbouw slechts weer één woning zou mogen worden gebouwd, behoudens ontheffing door burgemeester en wethouders volgens art, 9 van genoemde voorschriften, met eventueel beroep op den gemeenteraad, volgens art. 10 van genoemde voorschriften; dat, ingevolge art. 7 van de genoemde Voorschriften, het perceel E 50 met een bouwverbod wordt belast; dat weliswaar de artt. 9 en 10 der Voorschriften de mogelijkheid van ontheffing open laten, doch dat een dergelijke bepaling in het geheel geen rechtszekerheid geeft; dat het zelfs zou kunnen voorkomen, dat, wat aan één eigenaar wordt geweigerd, aan een opvolgenden eigenaar wordt toegestaan, terwijl tevens een verandering van opvatting of van samenstelling van het college van burgemeester en wethouders of van den gemeenteraad, wijziging zou kunnen brengen in het al of niet toestaan van ontheffing, of in de voorwaarden, te stellen bij de ontheffing; dat, blijkens de memorie van toelichting bij art. 43 van de Woningwet, de bedoeling van dit artikel is: „Dat de rechtszekerheid niet behoort te ontbreken, doordat een beslissing eerst kan vallen, wanneer een bouwvergunning is gevraagd, en de belanghebbende vrij zeker reeds kosten heeft gemaakt" en voorts: „Dat objectief recht eisch is, en niet oogenblikkelijk subjectief inzicht den doorslag geeft"; dat de Bebouwingsvoorschriften Bebouwde Kom feitelijk neerkomen op een bouwverbod op alle open gronden binnen de bebouwde kom, behoudens ontheffing door burgemeester en wethouders met beroep op den gemeenteraad, met mogelijke inlassching van onbekende voorwaarden, terwijl tevens schadevergoedingsbepalingen ontbreken; dat blijkbaar deze Bebouwingsvoorschriften in strijd zijn met de Woningwet; dat zij zich ten zeerste benadeeld voelt, indien deze voorschriften zouden geldend worden, doordat zij dan op haar perceel niets meer mag bouwen, terwijl zij bij aankoop destijds van het perceel met een grooten tuin heeft overwogen, dat de tuin altijd eene groote waarde zou hebben als bouwgrond, welke waarde op deze wijze zou worden vernietigd;

dat de appellant onder 2° genoemd aanvoert, dat hij eigenaar is van het perceel, kadastraal bekend sectie E N°. 40, welk perceel bebouwd is met een woning, en daardoor valt onder de „Bebouwingsvoorschriften Bebouwde Kom" volgens art. 3 sub 1; dat, ingevolge deze bebouwingsvoorschriften, op dit groote perceel (meer dan 5000 m²) geen andere woningen meer zouden mogen worden gebouwd, en bij afbraak en herbouw slechts weer één woning zou mogen worden gebouwd, behoudens ontheffing door burgemeester en wethouders volgens art. 9 van genoemde voorschriften, met eventueel beroep op den gemeenteraad, volgens art. 10 van de genoemde voorschriften; dat het perceel gelegen is aan de Oranjelaan te Breda, welke laan tot aan zijn perceel aan beide zijden bebouwd is met aaneengesloten huizen, in de Voorschriften genoemd: „Gesloten Bebouwing"; dat de Oranjelaan in het geheel geen karakter van „Open Bebouwing" heeft en er dus allerminst reden is, om speciaal voor één perceel Open Bebouwing te eischen; dat weliswaar de artt. 9 en 10 der Voorschriften de mogelijkheid van ontheffing open laten, doch dat een dergelijke bepaling in het geheel geen rechtszekerheid geeft; waarop hij een betoog laat volgen van geheel dezelfde strekking als dat van den appellant onder 1°;

O. dat, blijkens de ingewonnen ambtsberichten, de in de bovenvermelde verordening vervatte — zeer vaag gehouden — regeling slechts een voorloopig karakter draagt en beoogt om, in afwachting van de totstandkoming van een stel verordeningen, waarin wijk voor wijk de aard der bebouwing en de bestemming der gronden worden aangegeven, daar, waar thans open of halfopen bebouwing aanwezig is, behoudens de mogelijkheid van ontheffing, den bestaanden toestand te handhaven;

dat een voorloopige regeling, als hier is vastgesteld, zich met de strekking van art. 43 der Woningwet kwalijk verdraagt;

dat toch dit wetsvoorschrift, voortgekomen uit de behoefte aan eene regeling, die bijvoorbeeld mogelijk maakt, dat winkels uit zekere straten worden geweerd of dat zekere wijken een bepaald karakter behouden, niet

behoort te worden gebruikt, om, zooals hier geschiedt, in afwachting van nadere, gedetailleerde regelingen, aangepast aan de behoeften van de onderscheidene deelen der gemeente, voorloopige veranderingen in den bestaanden toestand tegen te houden;

dat de verordening weliswaar de mogelijkheid van ontheffing openlaat, doch dat willekeur daarbij niet is uitgesloten en in ieder geval daardoor niet voldoende rechtszekerheid wordt verkregen;

dat op grond van een en ander, naar Ons oordeel, het voormelde raadsbesluit niet voor goedkeuring vatbaar is;

dat het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten mitsdien niet kan worden gehandhaafd;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant van 10 Juni 1936 aan de Bebouwingsverordening Bebouwde Kom, vastgesteld door den raad der gemeente Breda bij zijn besluit van 29 Augustus 1935, alsnog goedkeuring te onthouden.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz..

(A. B.)

---

1 *Maart* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Mot.- en Rijw.wet art. 22; Sv. artt. 422 en 424.)

De Rechtb. heeft uit de gebezigde bewijsmiddelen, i. v. m. algemeene ervaringsregelen, kunnen afleiden, dat req. verkeerde onder zoodanigen invloed van het gebruik van alcoholhoudenden drank, dat hij niet in staat moest worden geacht het motorrijtuig naar behooren te besturen. Of dit terecht is geschied, blijft voor rekening van den judex facti.

Nergens wordt voorgeschreven, dat de naleving van het in het tweede lid van art. 424 Sv. gegeven voorschrift in het vonnis moet worden vermeld; deze vermelding behoort ook niet naar haren aard in eene rechterlijke uitspraak te worden opgenomen. [Vaste jurisprudentie.]

De wet verplicht den rechter niet in zijn vonnis m. z. w. kenbaar te maken, dat hij overeenkomstig het voorschrift van art. 422 Sv., dat hij zoowel naar aanleiding van het onderzoek op de terechtzitting in h. b. als van het onderzoek in prima heeft te beraadslagen, gehandeld heeft.

Met toepassing van art. 442 Sv. alsnog onder de artikelen, waarop de oplegging van straf berust, mede art. 29 M. en R.wet genoemd.

Op het beroep van J. W. R., monteur, te Groningen, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Groningen van 19 Nov. 1936, waarbij requirant in hooger beroep, met vernietiging van een mondeling vonnis van het Kantongerecht te Groningen van 12 Juni 1936 — houdende requirant's veroordeeling tot een geldboete van een honderd vijftig gulden en een vervangende hechtenis van dertig dagen — terzake van: „als bestuurder van een motorrijtuig daarmede rijden over een weg, terwijl hij verkeert onder zoodanigen invloed van het gebruik van alcoholhoudenden drank, dat hij niet in staat moet worden geacht het rijtuig naar behooren te besturen", met aanhaling van de artt. 22 aanhef en sub *b*, 31 Motor- en Rijwielwet, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot een geldboete van honderd vijftig gulden en een vervangende hechtenis van dertig dagen, met ontzegging van de bevoegdheid motorrijtuigen te besturen voor den tijd van één jaar.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gezien de insinuatie, namens den Proc.-Gen. aan den requirant beteekend, ter kennisgeving van den dag, voor de behandeling dezer zaak bepaald;

Gelet op de middelen van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende:

1. S. en/of v. t. van de artt. 338, 339, 341, 342, 348, 349, 350, 351, 352, 358, 359, 415, 422, 423, 424 en 425 Sv., artt. 22 aanhef en sub *b*, 29 en 31 der Motor- en Rijwielwet en de artt. 23 en 91 Sr., door den verzoeker te veroordeelen wegens overtreding van art. 22 aanhef en sub *b* der Motor- en Rijwielwet, hoewel de Rechtbank uit geen der in het vonnis opgenomen bewijsmiddelen kon afleiden dat verzoeker, rijdende over den Turfsingel, niet in staat moest worden geacht het door hem bestuurde motorrijtuig naar behooren te besturen;

2. S. en/of v. t. van dezelfde artikelen als in het eerste middel vermeld, omdat uit het vonnis van de Rechtbank niet blijkt dat de Rechtbank slechts met éénparigheid van stemmen tot een zwaardere straf heeft veroordeeld dan door den Kantonrechter is opgelegd, nu immers blijkens het vonnis der Rechtbank alleen de verzoeker in hooger beroep is gekomen;

3. S. en/of v. t. van de artt. in het eerste middel genoemd, omdat het vonnis van de Rechtbank niet vermeldt (ofschoon straf is opgelegd) de wettelijke voorschriften waarop deze strafoplegging is gegrond, met name niet vermeldt art. 29 der Motor- en Rijwielwet;

4. S. en/of v. t. van de artikelen in het eerste middel genoemd, omdat uit het vonnis der Rechtbank niet blijkt, dat de beraadslaging, bedoeld in de artt. 348 en 350 Sv., is geschied zoowel naar aanleiding van het onderzoek op de terechtzitting in hooger beroep als van het onderzoek op de terechtzitting in eersten aanleg, zooals dit volgens het procesverbaal dier terechtzitting heeft plaats gehad;

O. dat bij het bestreden vonnis overeenkomstig de dagvaarding, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, ten laste van requirant is bewezen verklaard, dat hij te Groningen in den nacht van Zaterdag 25 op Zondag 26 April 1936, des voormiddags omstreeks 1¼ uur, als bestuurder van een auto daarmee heeft gereden over den voor het openbaar verkeer openstaanden rijweg, de Turfsingel, terwijl hij verkeerde onder zoodanigen invloed van het gebruik van alcoholhoudenden drank, dat hij niet in staat geacht moest worden het motorrijtuig naar behooren te besturen;

O. ten aanzien van de voorgestelde middelen van cassatie:

dat de bewezenverklaring blijkens het vonnis steunt op den inhoud van de volgende verklaringen:

getuige Koert Dijkman: dat hij als agent van politie in den nacht van Zaterdag 25 op Zondag 26 April 1936 een auto, gemerkt A 6612, zonder brandend achterlicht zag rijden over den voor het openbaar verkeer openstaanden rijweg de Turfsingel te Groningen; dat hij dien auto over het Gedempte Boterdiep achterna gereden is en hem daarna zag staan bij de garage van den verdachte, terwijl verdachte uit dien auto stapte, dat hij alstoen waarnam, dat verdachtes adem naar alcoholhoudenden drank riekte, dat zijn spraak belemmerd was en zijn gang eenigszins onzeker, dat de verdachte schold en tierde en beleedigende taal uitsloeg, en zelfs over den Kantonrechter Mr. Weersma beleedigende woorden gebruikte; dat de verdachte naar hem, getuige, en naar getuige Meyer opzettelijk een bezem gooide;

getuige Theodorus Gradus Meyer: dat hij als agent van politie in na te melden nacht in politiedienst werkzaam was; dat hij in den nacht van Zaterdag 25 op Zondag 26 April 1936 des voormiddags omstreeks 1¼ uur den verdachte als bestuurder van auto A 6612 over den voor het openbaar verkeer openstaanden rijweg, de Turfsingel, te Groningen heeft zien rijden; dat die auto daarna stond bij verdachtes garage met nog warme motor; dat hij den verdachte opmerkzaam maakte op het feit, dat hij zonder brandend achterlicht gereden had; dat de verdachte tegen hem, getuige, aanslingerde, dat verdachtes spraak belemmerd was, dat zijn adem naar alcoholhoudenden drank riekte; dat de verdachte raasde en tierde; dat de omwonenden voor den dag kwamen; dat verdachte den vorigen getuige en hem voor alles uitmaakte wat leelijk was, en zelfs beleedigende woorden bezigde aan het adres van den Kantonrechter Mr. Weersma; dat verdachte naar hem, getuige, en naar den getuige Dijkman opzettelijk een bezem gooide;

de verdachte: dat hij in den bedoelden nacht te Groningen als bestuurder van een auto A 6612 gereden heeft over den openbaren rijweg, de Turfsingel; dat hij des namiddags in Assen geweest was en daar bier gedronken had en later in Groningen ook nog een glas bier gedronken had in café De Boer; dat hij bij zijn garage woorden heeft gehad met de verbalisanten; dat hij dagelijks met een auto de smalle ingang van zijn garage inrijdt;

dat de Rechtbank aan haar bewezenverklaring nog de volgende overweging heeft toegevoegd:

„dat des verdachten raadsman Mr. Bolt heeft betoogd en trachten aan te toonen, dat de verdachte wel in staat zou zijn geweest om een motorrijtuig naar behooren te besturen, immers de verdachte de manoeuvre tot stand bracht om zijn auto door een moeilijk in te rijden smallen gang naar zijn garage te rijden, maar de Rechtbank van oordeel is, dat, al moge de verdachte in bewusten nacht den dagelijks door hem bereden ingang behoorlijk zijn ingereden, dit niet wegneemt, dat gezien zijn houding, gedraging en toestand waarin hij door verbalisanten werd aangetroffen, de verdachte verkeerde onder zoodanigen invloed van het gebruik van alcoholhoudenden drank, dat hij niet in staat geacht kon worden een motorrijtuig naar behooren te besturen;"

dat het eerste middel tevergeefs tegen deze beslissing opkomt, vermits de Rechtbank uit de gebezigde bewijsmiddelen, in verband met algemeene ervaringsregelen, heeft kunnen afleiden, dat requirant verkeerde onder zoodanigen invloed van het gebruik van alcoholhoudenden drank, dat hij niet in staat moest worden geacht het motorrijtuig naar behooren te besturen, terwijl de vraag of zulks — mede in verband met andere in het geding aangevoerde omstandigheden — terecht is geschied, moet blijven voor rekening van den rechter, die over de feiten oordeelt;

dat het tweede middel daarop moet afstuiten, dat nergens wordt voorgeschreven dat de naleving van het in het tweede lid van art. 424 Sv. gegeven voorschrift in het vonnis moet worden vermeld, en deze vermelding ook niet naar haren aard in een rechterlijke uitspraak behoort te worden opgenomen;

dat het derde middel is gegrond, doch de H. R. termen vindt te dien aanzien, gelijk hieronder zal geschieden, art. 442 Sv. toe te passen;

dat het vierde middel niet tot cassatie kan leiden, omdat — daargelaten of het, in verband met de mededeeling in het vonnis, dat de Rechtbank de stukken van het geding heeft gezien, niet feitelijken grondslag mist — de wet nergens den rechter verplicht in zijn vonnis met zoovele woorden kenbaar te maken, dat hij overeenkomstig het voorschrift van art. 422 Sv., om zoowel naar aanleiding van het onderzoek op de terechtzitting in hooger beroep als van het onderzoek op de terechtzitting in eersten aanleg te beraadslagen, heeft gehandeld;

Vernietigt het bestreden vonnis doch alleen voorzoover als artikel der wet, waarop de oplegging van de straf rust, niet is vermeld art. 29 van de Motor- en Rijwielwet;

Rechtdoende ingevolge art. 442 Sv.;

Verstaat, dat onder de artikelen, waarop de oplegging van de straf rust, mede wordt vermeld art. 29 der Motor- en Rijwielwet;

Verwerpt het beroep voor al het overige.

[*Gewezen overeenkomstig de Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier, zij het dan dat deze zich i. a. v. het vierde middel bepaald heeft tot de verklaring, dat het feitelijken grondslag mist, omdat uit de uitspraak van de Rechtb. blijkt, dat zij kennis heeft genomen van het p.-v. van het verhandelde in prima. Red.*]

(N. J.)

---

1 *Maart* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Reclame-verordening Gelderland art. 2; Wet Alg. Bep. art. 11.)

In art. 2 van de verordening tot het weren van ontsierende reclame in de landelijke gedeelten der gemeenten in Gelder-

land valt onder reclame voor zaken, die worden vervaardigd op of in het betrokken onroerend goed, reclame voor voortbrengselen van een op of in het betrokken onroerend goed uitgeoefend wordend bedrijf [i. c. hoenderpark met machinale broedinrichting]. Hoewel de woorden, letterlijk opgevat, ruimte tot twijfel laten, is de uitlegging in vorenstaanden zin met de strekking der bepaling in overeenstemming. Dat daarin t. a. v. reclame voor de voortbrengselen van eigen bedrijf een onderscheiding naar den aard van het voortbrengingsproces zou kunnen zijn bedoeld is niet in te zien.

Op het beroep van den Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Zutphen, requirant van cassatie tegen een mondeling vonnis van voornoemd Kantongerecht van 2 Dec. 1936, waarbij Tj. K., hoenderparkhouder, te Warnsveld, ter zake van het te zijnen aanzien bewezen verklaarde is ontslagen van alle rechtsvervolging.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende:

S., althans v. t. van de artt. 350, 351 en 358 Sv. junctis de artt. 1, 2 en 4 der Gelderse Reclameverordening;

welk middel aldus is toegelicht:

dat art. 2 der Geldersche Reclameverordening onder andere ten aanzien van „zaken, die worden vervaardigd op of in het betrokken onroerend goed" een strafbaarheid uitsluitende omstandigheid in uitzicht stelt, welke uitzonderingsbepaling uit den aard der zaak strikt geïnterpreteerd dient te worden;

dat de Kantonrechter ten onrechte — overeenkomstig het verweer van verdachte — heeft aangenomen, dat het kunstmatig uitbroeden en opfokken van kuikens onder het begrip „vervaardigen van zaken" zou vallen, op welke onjuiste rechtsbeschouwing het ontslag van rechtsvervolging gebaseerd blijkt te zijn;

dat immers „het vervaardigen van zaken" een zuiver materieel begrip is, hetwelk uitsluitend stoffelijke handelingen kan omvatten, waarvan het resultaat van menschelijke energie en vernuft afhankelijk is, terwijl het tot leven doen geraken van een ei (zij het dan ook langs kunstmatigen weg) eene gebeurtenis is, waarvan de voltrekking en voltooiing ten eenenmale buiten de macht van den mensch is gelegen;

dat bedoelde uitzonderingsbepaling in het onderhavige geval derhalve niet kon worden toegepast;

dat de Kantonrechter — het feit, zooals het bij dagvaarding te laste was gelegd, bewezen verklaard hebbende — mitsdien verdachte ook aan opgemelde overtreding had behooren schuldig te verklaren en deswege te veroordeelen;

O. dat bij inleidende dagvaarding aan gerequireerde is ten laste gelegd, dat hij den 26 October 1936, des namiddags circa 2 ure, onder de gemeente Warnsveld op een perceel grond, kadastraal bekend in die gemeente Sectie B. N°. 1110, welk onroerend goed was gelegen in het landelijke gedeelte dier gemeente, als bedoeld in de artt. 1 en 2 der Verordening tot het weren van ontsierende reclame in de provincie Gelderland, aanwezig heeft gehad een groot reclamebord met het opschrift: „Hoenderpark Buitenzorg T. Knottenbelt, Eendagskuikens ..... cent, 8 w.k. Hennen".;

dat de Kantonrechter het telastegelegde heeft bewezen verklaard, doch heeft beslist, dat het bewezenverklaarde niet oplevert een strafbaar feit en gerequireerde diensvolgens heeft ontslagen van alle rechtsvervolging, zulks op grond, dat het woord „vervaardigen" in art. 2 der Geldersche Reclameverordening in uitgebreiden zin moet worden opgevat, in dier voege, dat het betrekking heeft op de voortbrengselen van het bedrijf, zoodat daaronder ook te verstaan is het voortbrengen van plantaardige of dierlijke producten, terwijl gebleken is, dat de reclame op het bord betrekking heeft op voortbrengselen van verdachtes bedrijf;

O. ten aanzien van het voorgestelde middel van cassatie:

dat de artt. 1 en 2 van de Verordening tot het weren van ontsierende reclame in de landelijke gedeelten der gemeente in Gelderland van 8 Januari 1925 N°. 15, zooals deze laatstelijk is gewijzigd bij Statenbesluit van 30 Januari 1936 n°. 14, luiden als volgt:

Art. 1. 1. Behoudens het in art. 2 bepaalde, is het verboden een onroerend goed of eenige zaak, daarop aanwezig, op welke wijze ook, hetzij geheel of gedeeltelijk, tot reclame te bezigen of daartoe te bestemmen, indien dat onroerend goed is gelegen in een gemeente, welke, of in het gedeelte van een gemeente, hetwelk, overeenkomstig het tweede lid van dit artikel als „landelijk" is aangewezen;

2. Gedeputeerde Staten wijzen, na overleg met het Gemeentebestuur aan, of een gemeente in haar geheel of gedeeltelijk als „landelijk" wordt aangemerkt en stellen in het laatste geval de omschrijving van het „landelijk" gedeelte vast.

Art. 2. De verbodsbepaling van het vorige artikel geldt niet de reclame voor zaken, die worden vervaardigd op of in het betrokken onroerend goed, noch de reclame in het deel van een onroerend goed, hetwelk als winkel wordt gebruikt, noch de reclame in een gebouw, welke niet van den openbaren weg zichtbaar is;

dat de Kantonrechter terecht van oordeel is geweest, dat in art. 2 onder reclame voor zaken, die worden vervaardigd op of in het betrokken onroerend goed, valt reclame voor voortbrengselen van een op of in het betrokken onroerend goed uitgeoefend wordend bedrijf; dat weliswaar de woorden, letterlijk opgevat, ruimte tot twijfel laten, doch de uitlegging in vorenstaanden zin in overeenstemming is met de strekking van de bepaling; dat toch bezwaarlijk valt in te zien, waarom daarin ten aanzien van reclame voor de voortbrengselen van eigen bedrijf een onderscheiding naar den aard van het voortbrengingsproces zou kunnen zijn bedoeld;

dat het middel dus niet tot cassatie kan leiden;
Verwerpt het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier, die opmerkt:*
„Het betreft in deze producten van het bedrijf van gerequireerde, welke voortbrengselen verkregen worden door gebruikmaking van broedmachines. De algemeene bewoordingen van art. 2 dat spreekt van zaken, die vervaardigd worden op of in het onroerend goed, omvatten naar mijne meening alle bedrijfsvoortbrengselen. Alle voortbrengselen, welke in het bedrijf tot voltooiing worden gebracht, zijn zaken, welke daar worden vervaardigd. En nu daargelaten of reeds niet de eieren, welke door de kippen in een hoenderpark worden gelegd, als zaken in den zin van art. 2, in het hoenderpark vervaardigd, behooren te worden aangemerkt, waarover het thans niet gaat, als dergelijke zaken zijn zeker m. e. te beschouwen kuikens welke daar door verrichte werkzaamheden n.l. door aanwending van broedmachines tot voltooiing en leven zijn gebracht. De Kantonrechter heeft alzoo naar mijne opvatting art. 2 der Verordening niet verkeerd toegepast noch geschonden en met het aangevoerde bezwaar kan ik niet meegaan." *Red.*]

(N. J.).

---

1 *Maart* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Hinderwet art. 2; Sv. art. 450.)

Namens alle verdachten is bij schriftuur het middel voorgesteld en toegelicht door Mr. v. M., den onder IV genoemden req. tot cassatie. Mr. v. M. is echter voor het Hof verschenen voor zichzelven en als gemachtigde van de andere drie requiranten. Daar nu, in cassatie van eene bijzondere schriftelijke machtiging niet blijkt, was Mr. v. M. niet bevoegd namens die drie mede-requiranten eene schriftuur in te dienen, zoodat te hunnen aanzien op die schriftuur geen acht kan worden geslagen.

Op grond van zijn feitelijke vaststelling, dat het betrokken terrein, groot ongeveer 5½ H.A., van den Rijksweg door een schutting gescheiden, voorzien was o. m. van een rijvloer, schaftlokaal, privaat en fietsenbergplaats en reeds vanaf 1932 tot op heden aldus als stortplaats van vuil in gebruik was, heeft het Hof zeer zeker kunnen aannemen, dat hier sprake is van een „inrichting" in den zin der Hinderwet.

Het verweer, dat hier niet een inrichting zou zijn tot verwerken van afval, is door het Hof op juiste wijze weerlegd. Dat van „verwerken" van afval alleen sprake zou zijn, wanneer men actief en doelbewust het afval voor eenig werk verbruikt of wel tot een stof van andere samenstelling doet overgaan, beteekent een te enge opvatting van „verwerken". Wanneer afval in combinatie met daarop gestorte aarde, wordt gebezigd tot ophooging van een terrein, waarbij een verteringsproces wordt teweeggebracht, wordt deze afval wel degelijk verwerkt; het zou zelfs ook het geval zijn, indien geen verteringsproces zou plaats vinden.

De bestemming van het storten van afval en aarde voor *ophooging van het terrein* verhindert niet, dat de inrichting wordt beschouwd als *bestemd* tot verwerking van het afval, dat voor die ophooging wordt gebezigd.

Op het beroep van I. Mr. Dr. W. G. v. S., Oud Burgemeester der gemeente Breda, te Maastricht, II. C. L. M. B., Oud Wethouder der gemeente Breda, te Breda, III. J. J. v. B., Wethouder der gemeente Breda, te Breda, IV. E. L. H. M. v. M., Wethouder der Gemeente Breda, te Breda, requiranten van cassatie tegen een te hunnen laste gewezen arrest van het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch van 26 Oct. 1936, waarbij in hooger beroep, na verwijzing der zaak bij 's Hoogen Raads arrest van 4 Mei 1936, met vernietiging van eene door het Kantongerecht te Breda op 24 Mei 1935 gedane uitspraak, requiranten, ter zake van „het als hoofd van een onderneming zonder de vereischte vergunning een in art. 2 van de Hinderwet omschreven inrichting in werking houden", met aanhaling van de artt. 1, 2, 22, 27 der Hinderwet, 23 en 91 Sr., zijn veroordeeld ieder tot eene geldboete van vijftig cents en één dag vervangende hechtenis.

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

Na verwijzing van de zaak bij het arrest van den H. R. dd. 4 Mei 1936 heeft het Gerechtshof te 's Hertogenbosch, met vernietiging van het vonnis van den Kantonrechter te Breda, bewezen verklaard, dat requiranten op den 5 April 1934 te Teteringen te samen in vereeniging zonder de daartoe vereischte vergunning van Ged. Staten van Noord-Brabant hebben in werking gehouden een inrichting tot verwerking van afval, welke inrichting toebehoorde aan de gemeente Breda en onder meer bestond uit een als stortplaats van vuilnis dienend terrein, gelegen aan den Rijksweg Breda—Terheijden, onder de gemeente Teteringen, welk terrein in eigendom toebehoorde aan de gemeente Breda en van dien Rijksweg was gescheiden met een schutting, terwijl dat terrein voorzien was van een rijvloer, waarover vrachtauto's van de Bredasche gemeentereinigingsdienst met vuilnis beladen dat terrein opreden, waarna het van deze auto's aldaar gestorte vuilnis door werklieden werd verspreid en vervolgens met een hoeveelheid grond werd bedekt, terwijl overigens op dat terrein aanwezig waren een door een motor gedreven transportband, een wagen voor het drogen en opbergen van kleeren, een schaftlokaal, een privaat, een tankwagen met drinkwater, een gereedschapswagen en een bergplaats voor fietsen, alsmede eenige verlichtingsapparaten, zulks terwijl zij, verdachten, alstoen vormende het college van B. en W. der gemeente Breda, hoofd der onderneming waren.

Mr. v. M., een der requiranten heeft bij schriftuur een middel van cassatie voorgesteld en zulks zoo voor zich zelf als namens de andere veroordeelden. Mr. v. M. was in persoon ter terechtzitting van het Gerechtshof ver-

schenen en heeft toen tevens als bij bijzondere schriftelijke volmacht daartoe gemachtigde de andere verdachten vertegenwoordigd. Dat Mr. v. M. bevoegd is ook namens zijn medeverdachten een schriftuur in te dienen blijkt echter niet; hij was niet hun raadsman bij de behandeling voor het Hof en ook is geen bijzondere schriftelijke volmacht overgelegd als bedoeld in art. 450 Sv. De ingediende schriftuur kan derhalve alleen dienen voor Mr. v. M. zelf.

Het door hem voorgestelde middel luidt:

„S., althans v. t. van de artt. 1, 2 en 22 der Hinderwet, alsmede van artt. 350, 351, 352, 358, 359, 398 en 425 Sv., omdat uit de bewijsmiddelen niet kan worden afgeleid, dat hier was een inrichting, noch een inrichting tot verwerking van afval, daar toch dit afval zonder eenige bewerking daarvan vanzelve te niet ging."

Het middel bevat twee grieven; er wordt betwist, dat hier is een „inrichting" en ook dat de afval wordt verwerkt. Dit is ook reeds bij de behandeling voor het Hof aangevoerd. In het arrest is hierover overwogen:

„dat de verdachte sub 4 zoo voor zich, alsmede als gemachtigde van de verdachten sub 1, 2 en 3, ter 's Hofs terechtzitting heeft beweerd,

1e. dat de voorgeschreven stortplaats van afval geen „inrichting" zou zijn, doch deze bewering faalt, vermits voorschreven terrein, groot ongeveer 5½ H.A. en van den Rijksweg door een schutting gescheiden, voorzien o. m. van een rijvloer, schaftlokaal, privaat en fietsenbergplaats en reeds vanaf 1932 tot op heden aldus als stortplaats van het stadsvuil in gebruik, naar zijn aard, omvang en duur als een „inrichting" in den zin van art. 1 en 2 van de Hinderwet moet worden beschouwd;

2e. dat die stortplaats in ieder geval geen inrichting is, welke „is bestemd tot verwerking van afval" doch ook deze bewering niet opgaat, aangezien het stadsvuil, dat in het belang der Volksgezondheid uit de stad moet worden verwijderd nadat het door vrachtauto's van den Gemeentereinigingsdienst is aangevoerd, door gemeentewerklieden ruwweg wordt verspreid en geëgaliseerd en daarna door andere werklieden met een laag zwarte aarde, welke met een transportband wordt opgevoerd, wordt ondergedekt, opdat het ten slotte, nadat het terrein op voorschreven wijze in voldoende mate zal zijn opgehoogd, als goede bouwgrond zal kunnen worden gebruikt, waaruit — naar het oordeel van het Hof — volgt, dat voorschreven inrichting tot „verwerking van het stadsafval is bestemd"."

De requirant Mr. van Mierlo heeft voor zich en namens zijn mede-verdachten ter terechtzitting van het Hof opgegeven:

„dat het Bestuur der Gemeente Breda reeds geruimen tijd vóór 5 April 1934 naar een gelegenheid had gezocht om het stadsvuil uit die gemeente te verwijderen en het buiten de kom dier Gemeente op te bergen en zulks in het belang van de Volksgezondheid;

dat de Gemeenteraad te Breda toen ongeveer in 1932 een stuk grond, gelegen aan de Rijksweg Breda—Terheijden in de Vugt onder de gemeente Teteringen, groot ongeveer 5½ H.A. heeft gekocht met het doel om op dat terrein het stadsvuil te storten en het aldus op te bergen en aldaar te laten liggen, alsmede om tegelijkertijd daarvan nog nut te hebben door met dat vuil, dat dan telkens op het lage gedeelte van dat terrein werd gestort en met een hoeveelheid grond werd bedekt, het terrein op te hoogen om zoodoende dien laaggelegen grond van geringe waarde later als goeden bouwgrond te kunnen gebruiken;

dat voorschreven terrein, dat aan de Gemeente Breda in eigendom toebehoorde, op 5 April 1934 van den Rijksweg was gescheiden door een schutting;

dat dit terrein voorzien was van een rijvloer, bestaande uit ijzeren platen en houten dwarsliggers, waarover op dien datum des namiddags te ongeveer drie uur verschillende vrachtauto's van den Bredaschen Gemeentereinigings-dienst beladen met afval en vuilnis, dat terrein opreden;

dat alstoen en aldaar uit die auto's vuilnis en afval op het lager gedeelte van voormeld terrein werd gestort en door werklieden ruwweg verspreid en geëgaliseerd, waarna de vuilnis door andere werklieden met een laag zwarte aarde, welke met een transportband werd opgevoerd, werd ondergedekt;

dat op het terrein aanwezig waren een door een motor gedreven transportband, een wagen voor het drogen en opbergen van kleeren, een schaftlokaal, een privaat, een tankwagen met drinkwater, een gereedschapswagen, een bergplaats voor fietsen, alsmede eenige verlichtingsapparaten;

dat die storting van afval aldaar derhalve geschiedde, 1e. om het stadsvuil uit de kom der gemeente kwijt te zijn en het aldaar op te bergen en te laten liggen, 2e. om het terrein aldaar op voorschreven wijze op te hoogen."

Hieruit blijkt, dat door de gemeente Breda, regelingen en schikkingen zijn getroffen, met het doel, dat het bedoelde terrein geëxploiteerd kon worden om het stadsvuil daar te storten en te bezigen voor ophooging, en dat daarvoor op het terrein ook zoodanige werktuigen en middelen als noodig waren voor het werk en het verblijf der werklieden, zijn aangebracht. Ook naar mijn inzicht is aldus een inrichting in den zin der Hinderwet tot stand gebracht; omvang en doel der regeling en de aard van het werk en der werkzaamheden brengen dit m. e. mede.

Ook met het andere bezwaar, dat gericht is tegen de beslissing, dat de inrichting bestemd is tot verwerking van afval, kan ik niet meegaan. De aangebrachte vuilnis wordt gebezigd voor ophooging van het terrein en wordt met een hoeveelheid grond bedekt; dat afval wordt derhalve zoodanig gebruikt, dat het geen afval blijft, maar bestanddeel van den grond wordt en wordt dus verwerkt.

Daar ik met de beide grieven door requirant van Mierlo aangevoerd niet kan meegaan en ook ten aanzien van de andere requiranten de gevallen beslissing mij juist voorkomt, concludeer ik ten aanzien van alle requiranten tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op de middelen van cassatie, namens

de requiranten voorgesteld bij schriftuur: (zie Conclusie);

O. dat bij het bestreden arrest ten laste van requiranten is bewezen verklaard, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, dat zij enz. (zie Conclusie);

Ten aanzien van het ingestelde cassatieberoep:

O. dat bij schriftuur namens alle verdachten bovenstaand middel is voorgesteld en toegelicht door Mr. v. M., den onder IV genoemden requirant tot cassatie; dat echter Mr. v. M., blijkens het proces-verbaal der terechtzitting, voor het Hof is verschenen *a.* voor zichzelven en *b.* als gemachtigde der requiranten onder I, II en III; dat, nu in cassatie van eene bijzondere schriftelijke machtiging niet blijkt, Mr. v. M. niet bevoegd was namens de requiranten I, II en III eene schriftuur in te dienen, zoodat te hunnen aanzien op die schriftuur geen acht kan worden geslagen;

Ten aanzien van het door Mr. v. M. voor zichzelve ingestelde beroep:

O. dat de beide grieven in het cassatiemiddel vervat ook voor het Hof zijn aangevoerd en het Hof dienaangaande in het bestreden arrest heeft overwogen:

1e. enz. (zie Conclusie);

O. wat de eerste grief betreft, dat inderdaad, gelijk bij de toelichting van deze grief wordt aangevoerd, de wet de uitdrukking „inrichting" niet omschrijft; dat echter, op grond van de feitelijke vaststelling, vervat in 's Hofs overweging onder 1° — tegen welke vaststelling, welke grond vindt in de gebezigde bewijsmiddelen, requirant niet opkomt — het Hof zeer zeker heeft kunnen aannemen, dat hier sprake is van eene „inrichting" in den zin van de Hinderwet;

O. dat ook de tweede grief door het Hof op juiste wijze, waarmede de H. R. zich vereenigt, is weerlegd;

dat requirant hiertegen bij de toelichting van het middel nog heeft aangevoerd, dat van „verwerken" van afval alleen sprake kan zijn, wanneer men actief en doelbewust het afval voor eenig werk verbruikt of wel tot eene stof van andere samenstelling doet overgaan;

dat echter op deze wijze het begrip „verwerken" te eng wordt opgevat; dat immers, wanneer het afval, in combinatie met daarop gestorte aarde, wordt gebezigd tot ophooging van een terrein, waarbij, gelijk requirant zelf aanvoert, een verteringsproces wordt teweeggebracht, deze afval wel degelijk wordt verwerkt, daargelaten nog, dat, naar 's Hoogen Raads oordeel, zulks ook het geval zoude zijn, indien geen verteringsproces zoude plaats vinden;

dat voorts de omstandigheid, dat de bestemming van het storten van afval en aarde was ophooging van het terrein, niet verhindert om de inrichting te beschouwen als bestemd tot verwerking van het afval, dat voor die ophooging werd gebezigd;

O. dat het middel derhalve niet tot cassatie kan leiden;

Ten aanzien van het beroep, ingediend door de requiranten onder I, II en III:

O. dat, gelijk hiervoren is overwogen, op den inhoud der schriftuur niet kan worden acht geslagen, terwijl de H. R. geen gronden heeft gevonden, waarom het bestreden arrest ambtshalve zoude behooren te worden gecasseerd;

Ten aanzien van alle requiranten:

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

3 *Maart* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Hinderwet art. 19 j°. art. 12.)

Een voorwaarde, behelzend dat aan de door B. en W. voor de contrôle op de gestelde voorwaarden aangewezen deskundigen toegang tot de fabrieksterreinen en gebouwen moet worden verleend en zij in de gelegenheid moeten worden gesteld monsters van het geloosde water te nemen, is in strijd met art. 19, aangezien de bij dat art. in het belang van den concessionaris gegeven waarborgen ontbreken.

Ook een voorwaarde, volgens welke de kosten van contrôle voor rekening van den concessionaris worden gebracht, is in strijd met de wet, aangezien deze voorwaarde niet betreft de bezwaren van gevaar, schade en hinder, in art. 12 genoemd.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door de N. V. Chemische Fabrieken en Handelsmaatschappij, voorheen firma J. E. de Boer, te 's-Gravenhage, tegen het besluit van burgemeester en wethouders van Wadenoijen van 16 Maart 1936, waarbij haar voorwaardelijk vergunning is verleend tot het uitbreiden van een fabriek van teerproducten aldaar door plaatsing van een distilleerketel, koelbak en mengketel met roerwerk en 2 electromotoren respectievelijk 3 en 1 pk;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 17 Februari 1937, N°. 55;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 26 Februari 1937, N°. 112 H, Afdeeling Arbeid;

O. dat burgemeester en wethouders bij hun voormeld besluit de bovenvermelde vergunning hebben verleend onder een 5-tal voorwaarden waarvan de eerste luidt:

dat de opslag van teerproducten, waarvan het vlampunt, bepaald met het toestel van Abel-Pensky, lager dan 21° C. is gelegen, zal geschieden in vaten of fusten, welke bewaard moeten worden op het fabrieksterrein op ten minste 3 m afstand van de erfscheidingen en op ten minste 5 m afstand van brandbare schuttingen en van gebouwen. De vaten of fusten moeten geborgen zijn in een ruimte, die omgeven is door een waterdichten dam, welke ruimte alle daarbinnen geborgen vloeistof kan bevatten. Binnen dezen dam en binnen een afstand van 5 m aan alle zijden daarbuiten mag nimmer vuur of ander dan voldoend geïsoleerd kunstlicht aanwezig zijn. De vaten of fusten moeten door een onbrandbaar dak tegen zonnewarmte beschermd zijn. Bij de bewaarplaats moeten op een of meer doelmatige plaatsen een hoeveelheid zand van ten minste 1 m^3 aanwezig zijn met twee doelmatige schoppen. Indien de bewaarplaats meer dan 400 liter vloeistof bevat, moet het af- of overtappen van een vat of fust geschieden in

een van de tot bergplaats dienende ruimte voldoend afgescheiden gedeelte, waar voldoende ventilatie verzekerd is;

en de laatste:

dat de concessionarisse aan de door burgemeester en wethouders van Wadenoijen voor de contrôle op bovengenoemde voorwaarden aangewezen deskundigen toegang tot de fabrieksterreinen en gebouwen moet verleenen en hen in de gelegenheid stellen monsters van het geloosde water te nemen; hierbij moet door de concessionarisse alle verlangde hulp en hulpmiddelen aan deze deskundigen worden verstrekt; de kosten van deze contrôle komen voor rekening van de concessionarisse, die daartoe voor 1 Februari van elk jaar f 100 in handen van burgemeester en wethouders stort ter nadere verrekening;

dat de app. in beroep bezwaar maakt tegen de gemelde eerste voorwaarde, voorzoover deze voorschrijft, dat de vaten of fusten door een onbrandbaar dak tegen zonnewarmte beschermd moeten zijn, daarbij aanvoerende, dat het aanbrengen van een onbrandbaar dak, naar haar voorkomt, met het oog op brand in plaats van veilig, juist gevaarlijk zijn zal; dat toch ingeval van brand een dak, als in de vergunning vereischt, ook al is dat dak zelf onbrandbaar, alle kans loopt in te storten als gevolg van de omstandigheid, dat de spijlen, waarop het dak rust, tengevolge van de brandhitte het dak niet zal kunnen dragen; dat bij zoo'n instorting zeer groote kans zal bestaan, dat de voorgeschreven waterdichte dam, die de ruimte, waarin de vaten of fusten met brandbare vloeistof geplaatst zijn, omvat, zal beschadigd worden met het denkbare gevolg, dat de uit de vaten gesprongen vloeistof buiten den beschadigden dam zal komen te loopen, waardoor de brand zich zal uitbreiden en groot gevaar zal ontstaan voor de terreinen, die buiten de opslagplaats gelegen zijn; dat het aanbrengen van een onbrandbaar dak voor haar zeer vele kosten medebrengt, welke kosten het bedrijf, namelijk de opslag van de teerproducten, niet kan dragen; dat de opslag vrijwel zeker van tijdelijken aard is en de ermede te maken verdiensten gering zijn; dat zij er in dit verband op wijst, dat vele bovengrondsche opslagplaatsen van explosieve stoffen (b.v. tanks, gevuld met benzine) ook niet beschermd worden door een dak, hoewel die tanks toch ook aan zonnewarmte blootstaan; dat zij hieruit concludeert, dat een als bij de vergunning vereischt dak — afgezien van het gevaar dat dit dak, zooals zij hiervoor betoogd heeft, medebrengt — niet noodig is, eene omstandigheid, die in casu van te meer belang is, nu zij aanvoert, dat de kosten voor haar te bezwarend zijn;

O. dat, daar onder den invloed van de zonnewarmte de vloeistoffen, in de eerste der gestelde voorwaarden bedoeld, een voor de veiligheid ontoelaatbare damphoeveelheid kunnen ontwikkelen, de eisch, dat vaten en fusten door een onbrandbaar dak tegen zonnewarmte moeten zijn beschermd, door burgemeester en wethouders terecht is gesteld;

dat de appellante er weliswaar op wijst, dat benzinetanks ook niet door een dak plegen te worden beschermd, doch dat, daargelaten, dat fusten en vaten gewoonlijk van minderwaardiger materiaal dan benzinetanks vervaardigd zijn, dampontwikkeling bij verwarming ook van tanks pleegt te worden tegengegaan, zij het ook op andere wijze, dan voor fusten en vaten noodig moet worden geoordeeld;

dat het zeer wel mogelijk moet worden geacht de stijlen en de andere onderdeelen van het dak van vrijwel onbrandbaar materiaal te vervaardigen;

dat, wanneer de in de bedoelde voorwaarde genoemde dam van voldoende afmetingen en van kleigrond wordt gemaakt en de grond behoorlijk wordt aangestampt, geen vrees behoeft te worden gekoesterd voor ernstige beschadiging, indien het dak eventueel toch mocht instorten;

dat het aanbrengen van het bedoeld dak eenige kosten met zich zal brengen, doch dat deze kosten, wanneer op eenvoudige wijze wordt te werk gegaan, geenszins groot behoeven te zijn;

dat de bezwaren van de appellante tegen de bedoelde voorwaarde mitsdien ongegrond zijn;

dat echter de laatste voorwaarde ten onrechte is gesteld;

dat toch het eerste gedeelte van deze voorwaarde betreft het toezicht op de naleving van de gestelde voorwaarden, welk toezicht is geregeld in de artikelen 18 en 19 der Hinderwet, bij welk laatste artikel waarborgen zijn gegeven in het belang van den concessionaris, welke waarborgen hier ontbreken;

dat dit deel van de voorwaarde, afgezien van zijn overbodigheid, in strijd is met de wet;

dat dit laatste ook geldt met betrekking tot het tweede gedeelte dezer voorwaarde, waarbij de kosten van contrôle voor rekening van de concessionarisse worden gebracht, aangezien volgens art. 12 der Hinderwet voorwaarden slechts kunnen strekken tot tegemoetkoming aan bezwaren van gevaar, schade en hinder, wat van het hierbedoelde voorschrift niet kan worden gezegd;

dat mitsdien deze voorwaarde behoort te vervallen;

Gezien de Hinderwet:

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving voor het overige van het bestreden besluit van burgemeester en wethouders van Wadenoijen van 16 Maart 1936, de laatste van de door burgemeester en wethouders aan de vergunning verbonden voorwaarden te doen vervallen.

Met bepaling wijders, dat de uitbreiding der inrichting moet zijn voltooid en in werking gebracht binnen 3 maanden na de dagteekening van dit besluit.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz..

(A. B.)

---

4 *Maart* 1937. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 60, 3e lid.)

Ook bij berichting nà 1 Januari 1937 is de bepaling van art. 60, lid 3 (oud) der A. W. '29 toepasselijk, indien het betreft een beroep, ingesteld vóór dien datum.

Mede uit het verschil in redactie van de oude en de nieuwe bepaling op dit stuk volgt, dat de rechter bij toepassing van de oude bepaling niet genoegen moet nemen met een beroep, dat is ingesteld binnen 30 dagen, nadat betr. van het aangevallen besluit heeft kunnen kennis nemen.

Uitspraak in zake:

D. van den Bos, wonende te Amsterdam, klager, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen, bijgestaan door zijn raadsman Mr. D. C. Endt, advocaat te Amsterdam.

tegen:

het College van Burgemeester en Wethouders van Amsterdam, verweerder, vertegenwoordigd door den Burgemeester, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. Dr. M. I. Prins, Directeur van de afdeeling Arbeidszaken ter Gemeentesecretarie, wonende te Amsterdam.

In rechte:

O. dat het tegen het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Noordholland van 4 November 1936 — zijnde een besluit als bedoeld in artikel 3, lid 2, sub a, der Ambtenarenwet 1929 — gerichte klaagschrift, blijkens den poststempel op de enveloppe, waarin het zich bevond, op 10 December 1936 per post aan dezen Raad is verzonden, zoodat het beroep niet is ingesteld binnen den bij artikel 60, lid 1, van evenbedoelde wet voorgeschreven termijn;

O. dat ingevolge lid 3 van bedoeld artikel 60 — gelijk dit lid luidde en van kracht was ten dage van het instellen van het beroep — het Gerecht, indien een beroep is ingesteld na afloop van den daarvoor bepaalden termijn, het verzuim voor gedekt houdt, mits de klager ten genoege des rechters aantoont het beroep zóó spoedig te hebben ingesteld, als hij dit redelijkerwijs heeft kunnen doen, houdende de rechter hierbij bepaaldelijk rekening met het oogenblik, waarop het aangevallen besluit ter kennis van den klager is gekomen;

O. dat, ook al wordt rekening gehouden met het feit, dat het aangevallen besluit van 4 November 1936 — waarvan, naar vaststaat, op 12 November 1936 een afschrift aan klager is verzonden — op laatstgenoemden datum of op 13 November d. a. v. te zijner kennis is gekomen, niet kan worden aangenomen, dat klager, op 10 December 1936 zijn klaagschrift aan dezen Raad toezendende, dit heeft gedaan zoo spoedig als hij dit redelijkerwijs heeft kunnen doen;

O. dat klagers raadsman weliswaar van oordeel is, dat de strekking van bedoeld lid 3 deze zoude zijn, dat ook in het aldaar bedoelde geval den betrokkene een termijn van 30 dagen na den dag, waarop het bestreden besluit te zijner kennis is gekomen, is gegeven, om daarvan in beroep te komen, doch dat de alleszins duidelijke bewoordingen van de desbetreffende bepaling, gelijk die toenmaals luidde, in geen enkel opzicht steun geven aan de ten deze door genoemden raadsman gehuldigde opvatting, waarbij nog moge worden opgemerkt, dat juist dat lid 3 bij artikel VIII van de wet van 11 September 1936, S. 205, een wijziging heeft ondergaan, welk artikel VIII, krachtens het Koninklijk Besluit van 14 December 1936, N°. 287, is in werking getreden op 1 Januari 1937; luidende dat gewijzigd lid 3:

„Hij die beroep instelt na den hiervoor bepaalden termijn, wordt niet op grond daarvan niet-ontvankelijk verklaard, indien hij ten genoege des rechters aantoont, het beroep te hebben ingesteld binnen 30 dagen na den dag, waarop hij van het aangevallen besluit of de aangevallen handeling of weigering redelijkerwijs heeft kunnen kennis dragen.";

O. dat klager derhalve niet-ontvankelijk moet worden verklaard in zijn beroep;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Verklaart D. van den Bos voornoemd niet-ontvankelijk in zijn beroep.—

(A. B.)

---

5 *Maart* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Vleeschkeuringswet art. 21 j°. art. 22.)

Voor de regeling van de benoeming, de schorsing en het ontslag der onder lid 1 sub *d* bedoelde ambtenaren kan in de instructie niet zonder meer naar de desbetreffende bepalingen van het „ambtenarenreglement" worden verwezen, aangezien een zoodanig reglement kan worden gewijzigd zonder goedkeuring van Ged. Staten.

Terecht hebben Ged. Staten aangedrongen op opneming in de instructie voor den directeur van een bepaling betreffend het uitoefenen van de veeartsenijkundige praktijk of het bekleeden van bezoldigde nevenbetrekkingen, al komt in het toepasselijk verklaard ambtenarenreglement een desbetreffend voorschrift voor.

Er is geen grond, den directeur van een gemeentelijken dienst, die krachtens een tusschen de twee gemeenten gesloten privaatrechtelijke overeenkomst ook werkt in een aangrenzende gemeente, voor het keuren in die gemeente buiten de gewone diensturen, wat tot zijn normale dienst behoort, een extra vergoeding toe te kennen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Zwolle tegen het besluit van Ged. Staten van Overijssel van 8 September 1936, n°. 9872/7424, 4de Afdeeling, waarbij goedkeuring is onthouden aan de door hem bij besluit van 25 Mei 1936, n°. 264*a*, vastgestelde instructies voor het personeel van den keuringsdienst voor vee en vleesch;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 17 Februari 1937, n°. 58;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 1 Maart 1937, n°. 205 E, Afd. Volksgezondheid;

O. dat de raad van Zwolle in zijne vergadering van 25 Mei 1936 onder n°. 264*a* heeft besloten, onder voorbehoud van de goedkeuring van Ged. Staten en met intrekking van de bij raadsbesluit van 2 Mei 1933, n°. 277, vastgestelde instructies voor den directeur van den keuringsdienst voor vee en vleesch en de keurmeesters van vee en vleesch vast te stellen de bij zijn besluit gevoegde instructies;

dat Ged. Staten van Overijssel bij hun besluit van 8 September 1936, n°. 9872/7424, 4e Afd., aan dit raadsbesluit hunne goedkeuring hebben onthouden, uit overweging, dat ingevolge art. 21, 2e lid, van de Vleeschkeuringswet in de instructies voor de ambtenaren, die met de keuring belast zijn, welke instructies volgens art. 22 dier wet aan de goedkeuring van Ged. Staten zijn onderworpen, o. m. de benoeming, de schorsing en het ontslag moeten worden geregeld; dat ter voldoening aan dat wetsvoorschrift in de genoemde instructies is bepaald, dat de bepalingen van het Ambtenarenreglement op den directeur van den keuringsdienst, respectievelijk de keurmeesters van vee en vleesch van toepassing zijn; dat, nu de Vleeschkeuringswet ook de regeling van de benoeming, schorsing en ontslag van de keuringsambtenaren aan de goedkeuring van Ged. Staten onderwerpt, niet volstaan kan worden, zooals in de onderwerpelijke instructies is geschied, met het toepasselijk verklaren van het Ambtenarenreglement, zonder aanhaling van datum en nummer van het raadsbesluit, waarbij dat reglement is vastgesteld; dat toch in geval van wijziging van het Ambtenarenreglement ook een eventueel daarbij plaats gehad hebbende wijziging van de regeling der benoeming, schorsing en ontslag automatisch ook voor de keuringsambtenaren zou komen te gelden, waardoor een wijziging van de instructies aan de goedkeuring van Ged. Staten zou worden onttrokken, hetgeen in strijd zou zijn met de Vleeschkeuringswet; dat, wat de instructie voor den directeur van den keuringsdienst voor vee en vleesch bovendien betreft, volgens art. 17 dier instructies deze ambtenaar behalve zijn jaarwedde voor het keuren van in nood geslachte of gestorven slachtdieren in de tot het gebied van den keuringsdienst behoorende gemeente Zwollerkerspel tusschen des avond 6 uur en des morgens 9 uur, des Zaterdags na 1 uur in den namiddag, alsmede op Zon- en algemeen erkende Christelijke feestdagen, een bedrag ontvangt van f 10 tot een maximum van f 300 per kalenderjaar; dat Ged. Staten het niet juist achten, dat de door een hoofd van een keuringsdienst, als zoodanig, op bovengenoemde tijden en dagen te verrichten tot den normalen dienst van den keuringsdienst behoorende werkzaamheden als overwerk worden beschouwd en dat hem daarvoor een vergoeding wordt toegekend; dat voorts in de instructie voor den directeur van den keuringsdienst niet is opgenomen een bepaling inzake het uitoefenen van de particuliere praktijk als veearts en het bekleeden van bezoldigde nevenbetrekkingen; dat naar het oordeel van Ged. Staten overeenkomstig het doel van een instructie daarin behoort voor te komen een bepaling, waarbij het uitoefenen van de veeartsenijkundige praktijk of het bekleeden van bezoldigde nevenbetrekkingen àl dan niet wordt toegestaan; dat er op grond van het vorenstaande bij Ged. Staten bezwaar bestaat aan de bedoelde instructie hun goedkeuring te verleenen;

dat van deze beslissing de raad van Zwolle bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat Ged. Staten van meening zijn, dat aan den diercteur geen vergoeding mag worden toegekend voor de in art. 17 bedoelde werkzaamheden, welke als tot den normalen dienst behoorend moeten worden aangemerkt; dat in de eerste plaats er op zij gewezen, dat de geldende instructie voor den directeur een bepaling van gelijke strekking bevat, echter met deze afwijking, dat de vergoeding per keuring f 12.50 bedraagt en geen maximumbedrag wordt genoemd; dat de geldende bepaling indertijd door Ged. Staten is goedgekeurd en dit college geen enkel argument aanvoert, dat thans tot het innemen van een ander standpunt ten aanzien van die bepaling aanleiding moet geven; dat zij is ontstaan, nadat in 1923 met de gemeente Zwollerkerspel een privaatrechtelijke overeenkomst is gesloten, waarbij de gemeente Zwolle zich verbindt in die gemeente den vleeschkeuringsdienst te doen uitoefenen tegen betaling van een vast bedrag per jaar; dat die overeenkomst thans nog geldt; dat de werkzaamheden in Zwollerkerspel dus niet behooren tot de normale taak van de keuringsambtenaren der gemeente Zwolle; dat, indien één van beide gemeenten de overeenkomst opzegt, aan die werkzaamheden een einde komt, zonder dat de positie dier ambtenaren wijziging ondergaat; dat, voordat de overeenkomst met Zwollerkerspel werd gesloten, nagegaan is, welken invloed de uitbreiding van de werkzaamheden van den reeds bestaanden dienst der gemeente Zwolle op de samenstelling en de belooning van het personeel zou moeten hebben; dat er toen aanleiding is gevonden om den directeur voor keuringen van gestorven en in nood geslachte dieren in Zwollerkerspel buiten de gewone diensturen een afzonderlijke belooning toe te kennen; dat bij het vaststellen der door Zwollerkerspel te betalen vergoeding uiteraard met die belooning is rekening gehouden; dat het hier derhalve een belooning voor werkzaamheden betreft ten behoeve van een andere gemeente, welke door die gemeente wordt betaald; dat de stelling van Ged. Staten dat een extra-belooning wordt toegekend voor werkzaamheden, die tot de normale taak van den dienst behooren, dus niet opgaat; dat het zijns inziens de gemeente integendeel tot een grief zou kunnen worden gemaakt, indien zij door het vrijwillig op zich nemen van dienst ten behoeve van andere gemeenten tegen vergoeding, de taak harer ambtenaren zou gaan verzwaren zonder hen in de baten te doen deelen; dat van de formeele bezwaren één de instructie van den directeur geldt; dat Ged. Staten meenen, dat de bepaling ontbreekt, dat hem het uitoefenen van de veeartsenijkundige praktijk en het bekleeden van bezoldigde nevenbetrekkingen al dan niet zijn toegestaan; dat echter art. 18 bepaalt, dat het ambtenarenreglement op hem van toepassing is en dit reglement den ambtenaren verbiedt nevens hunne betrekking eenige andere betrekking te bekleeden of beroep uit te oefenen, of tegen een op geld waardeerbare vergoeding werkzaamheden voor anderen te verrichten, tenzij daarvoor door burgemeester en wethouders vergunning is verleend; dat het tweede formeele bezwaar zoowel geldt de instructie van den directeur als die van de keurmeesters; dat Ged. Staten wenschen, dat in de slotartikelen dier instructies datum en nummer

van het raadsbesluit, waarbij het ambtenarenreglement is vastgesteld en gewijzigd worden aangehaald; dat burgemeester en wethouders er Ged. Staten op hebben gewezen, dat zulks op practische overwegingen niet gewenscht was, omdat dan bij elke wijziging van het ambtenarenreglement de instructies zouden moet worden gewijzigd; dat de praktijk heeft geleerd, dat herhaaldelijk veranderingen in het ambtenarenreglement worden gebracht; dat de omstandigheid, dat de regeling van de benoeming, de schorsing en het ontslag van de ambtenaren van den keuringsdienst aan de goedkeuring van Ged. Staten is onderworpen, te verklaren is uit het feit, dat ten tijde van het inwerkingtreden der Vleeschkeuringsdienst de Ambtenarenwet nog niet bestond; dat toenmaals deze categorie van ambtenaren daardoor in een bijzondere positie kwam; dat thans de benoemingen, de schorsing en het ontslag van alle ambtenaren door den raad moeten worden geregeld en uiteraard die regeling voor alle ambtenaren gelijk zal zijn; dat de bijzondere zorg, die de Vleeschkeuringswet aan de keuringsambtenaren op dit punt wijdt, derhalve hare beteekenis heeft verloren en met een formeele voldoening aan het voorschrift van art. 21, lid 2, laatste zinsnede, zonder bezwaar genoegen kan worden genomen;

O. dat krachtens art. 21, 2e lid, van de Vleeschkeuringswet (S. 1919, n°. 524) de gemeenteraad voor de onder *d* van het vorige lid bedoelde ambtenaren (met name de ambtenaren, die met de keuring en de ambtenaren, die met de herkeuring belast zijn) eene instructie vaststelt, waarbij mede worden geregeld hunne benoeming, hunne schorsing, hun ontslag en hunne bezoldiging, terwijl ingevolge art. 22 der wet de besluiten tot vaststelling, aanvulling, wijziging of intrekking van de bedoelde instructie aan de goedkeuring van Ged. Staten zijn onderworpen;

dat hieruit volgt, dat voor de regeling van de benoeming, de schorsing en het ontslag van de bovengenoemde ambtenaren in de instructie niet zonder meer naar de desbetreffende bepalingen van het „ambtenarenreglement" kan worden verwezen, aangezien een zoodanig reglement kan worden gewijzigd zonder goedkeuring van Ged. Staten, en zoodoende wijziging van de regeling van benoeming, schorsing en ontslag van de met keuring en herkeuring belaste ambtenaren buiten Ged. Staten om mogelijk zou worden gemaakt;

dat de desbetreffende bepalingen van het thans geldend ambtenarenreglement mitsdien met zooveel woorden in de instructie behooren te worden neergeschreven, althans daarvoor behoort te worden verwezen naar het ambtenarenreglement, zooals dit bij een nader aangeduid raadsbesluit is vastgesteld;

dat intusschen duidelijkheidshalve de eerstbedoelde methode Onzes inziens verre de voorkeur verdient;

dat, wat betreft de bepaling, welke Ged. Staten in de instructie voor den directeur van den keuringsdienst voor vee en vleesch hebben gemist, met name eene betreffende het uitoefenen van de veeartsenijkundige praktijk of het bekleeden van bezoldigde nevenbetrekkingen, Ged. Staten terecht op de opneming daarvan in de bedoelde instructie hebben aangedrongen;

dat weliswaar art. 18 dezer instructie de bepalingen van het ambtenarenreglement op de hierbedoelde ambtenaren van toepassing verklaart, terwijl het bestaande ambtenarenreglement, naar in het beroepschrift wordt gesteld, den ambtenaren verbiedt nevens hunne betrekkingen eenige andere betrekking te bekleeden of beroep uit te oefenen of tegen een op geld waardeerbare vergoeding werkzaamheden voor anderen te verrichten, tenzij daarvoor door burgemeester en wethouders vergunning is verleend, doch dat daarbij hetzelfde geldt als hiervoren bereids is opgemerkt, te weten, dat de desbetreffende bepaling van het ambtenarenreglement door den gemeenteraad kan worden veranderd of ingetrokken zonder goedkeuring van Ged. Staten, waardoor buiten dit college om mede de instructie voor den directeur van den keuringsdienst zou worden gewijzigd;

O. wat betreft het bezwaar van Ged. Staten tegen het toekennen bij art. 17 van de laatstgemelde instructie aan den directeur van den keuringsdienst van eene vergoeding voor het keuren van in nood gedoode of gestorven slachtdieren buiten de gewone diensturen in de gemeente Zwollerkerspel: dat de directeur van den keuringsdienst in dienst is van de gemeente Zwolle en hij zijne werkzaamheden als zoodanig verricht als ambtenaar van den keuringsdienst Zwolle, waarvan het gebied zoowel de gemeente Zwolle als de gemeente Zwollerkerspel omvat;

dat er onder deze omstandigheden geen grond bestaat dezen hoofdambtenaar voor het keuren in de gemeente Zwollerkerspel buiten de gewone diensturen, wat tot zijn normalen dienst behoort, eene extra-vergoeding toe te kennen;

dat daaraan niet afdoet, dat aan dezen keuringsdienst eene privaatrechtelijke overeenkomst tusschen de beide gemeenten ten grondslag ligt;

dat voor het overige de bij art. 16 vastgestelde jaarwedde, in vergelijking met de salarieering van deze functie in soortgelijke gemeenten, voldoende moet worden geacht;

Gezien de genoemde wet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz. (A. B.)

---

6 *Maart* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Armenwet art. 40.)

Wel heeft het burgerlijk armbestuur te H. aan den armlastige ondersteuning verstrekt om hem in staat te stellen met zijn gezin naar L. te verhuizen, doch nu deze ondersteuning is verstrekt, nadat de armlastige een verzoek daartoe tot het armbestuur had gericht onder overlegging van een brief van zijn broer, waarin deze laatste, die een steenhouwerij te L. heeft, berichtte dat zijn broer bij hem de gelegenheid kon krijgen tegen provisie te reizen en andere werkzaamheden te verrichten tegen loon, kan niet worden gezegd, dat het armbestuur op de komst van den armlastige te L. zoodanigen invloed heeft uitgeoefend, dat er aanleiding zou zijn voor toepassing van art. 40 2e lid.

WIJ WILHELMINA, enz.,

Beslissende het geschil over de betaling van de kosten van ondersteuning van het gezin Gerrit Jorna;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 17 Februari 1937, n°. 54;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 3 Maart 1937, n°. 2089, afdeeling Armwezen;

O. dat Gerrit Jorna zich op 12 Juni 1936 met zijn gezin, komende uit de gemeente Heiloo, te Huizum, gemeente Leeuwarderadeel vestigde, alwaar hij zich op 30 Juni 1936 tot het bestuur van de gemeentelijke instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon wendde, met verzoek om onderstand;

dat het evenbedoelde bestuur van oordeel is, dat er hier plaats is voor toepassing van art. 40, 2e lid, der Armenwet, aanvoerende, dat Jorna heeft medegedeeld, dat het Burgerlijk armbestuur van de gemeente Heiloo hem een bedrag van f 50 heeft verstrekt op voorwaarde, dat dit zou worden aangewend om te verhuizen, hetgeen door het genoemde armbestuur wordt bevestigd; dat Jorna in Heiloo een schrijven heeft overgelegd van zijn broer P. Jorna, waarin vermeld stond, dat hij op provisiebasis werkzaam zou kunnen zijn met het verkoopen van grafzerken in het bedrijf van genoemden P. Jorna; dat hij gedurende de eerste week een bedrag van f 1.50 hiermede heeft verdiend, wat tot nu toe tevens zijn eenige verdienste is gebleven; dat, gezien deze feiten, zijns inziens het burgerlijk armbestuur van Heiloo, door niet na te gaan of Jorna redelijkerwijze in Leeuwarderadeel in zijn onderhoud en dat van zijn gezin kon voorzien en moetende begrijpen, dat hij, op dergelijke wijze tewerkgesteld, armlastig zou blijven, zich schuldig heeft gemaakt aan afschuiving van G. Jorna naar de gemeente Leeuwarderadeel;

dat burgemeester en wethouders daartegenover van meening zijn, dat in dit geval geen afschuiving van een arme heeft plaatsgehad en er geen aanleiding bestaat tot toepassing van art. 40 der Armenwet, aanvoerende, dat het initiatief om hunne gemeente metterwoon te verlaten geheel van G. Jorna is uitgegaan; dat door of vanwege het burgerlijk armbestuur noch hunnerzijds daarop eenige invloed werd uitgeoefend; dat Jorna meerdere reden had waarom hij verhuizen wilde; dat hij bijvoorbeeld in Heiloo geen werk meer gevonden zou hebben, daar hij een faillissement achter den rug had en te Heiloo tamelijk veel schulden had; dat door Jorna aan het burgerlijk armbestuur werd verzocht hem in staat te stellen naar Huizum te verhuizen, omdat hemzelf de middelen daartoe ontbraken; dat hij daarvoor een bedrag van f 50 heeft ontvangen; hetgeen wel het minimum mag worden genoemd voor een verhuizing van Heiloo naar Huizum; dat dit bedrag was gevraagd en bestemd voor de verhuizing, zoodat een voorwaarde, waarvan het bestuur van Maatschappelijk Hulpbetoon te Leeuwarderadeel gewaagt, niet gesteld behoefde te worden en dan ook niet gesteld is; dat hetgeen door het genoemde bestuur van Maatschappelijk Hulpbetoon wordt gesteld inzake het onjuiste inzicht van den betrokkene op een voldoend inkomen in de nieuwe woonplaats, niet ter zake dienende is en hun niet kan worden tegengeworpen ten bewijze, dat hier van afschuiving sprake zou zijn; dat de mededeeling van het vorenbedoelde bestuur, dat door Jorna een schrijven van zijn broer werd overgelegd, dat hij aan diens zaak zou worden verbonden, evenwel een bewijs is, dat Jorna de verhuizing wilde en die had voorbereid;

O. dat het burgerlijk armbestuur te Heiloo weliswaar aan G. Jorna ondersteuning heeft verstrekt om hem in staat te stellen met zijn gezin naar Huizum, gemeente Leeuwarderadeel, te verhuizen, doch dat, blijkens de stukken, deze ondersteuning aan Jorna is verstrekt, nadat hij een verzoek daartoe tot het burgerlijk armbestuur had gericht onder overlegging van een brief van zijn broer P. Jorna, waarin deze laatste, die een steenhouwerij te Leeuwarden heeft, berichtte, dat zijn broer G. Jorna bij hem de gelegenheid kon krijgen tegen provisie te reizen en andere voorkomende werkzaamheden te verrichten tegen loon;

dat onder deze omstandigheden naar Ons oordeel niet kan worden gezegd, dat dit armbestuur op de komst van Jorna in de laatstgenoemde gemeente een zoodanigen invloed heeft uitgeoefend, dat er aanleiding zou zijn voor de toepassing van art. 40, 2e lid, der Armenwet;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te beslissen, dat er geen termen bestaan om met toepassing van art. 40, tweede lid, der Armenwet de kosten van ondersteuning van het gezin Gerrit Jorna door de gemeentelijke instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Leeuwarderadeel geheel of gedeeltelijk ten laste te doen komen van het burgerlijk armbestuur van Heiloo.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (A. B.)

---

8 *Maart* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Sv. art. 261; Verord. beschikbaarheid van drinkwater in woningen van Berkel en Rodenrijs art. 2.)

De dagv. „dat hij, als eigenaar van een als woning ingericht gebouw aan ..... te ..... op 13 Aug. 1936 niet had gezorgd, dat die woning, die destijds in gebruik werd gehouden, aan de Drinkwaterleiding van de Stichting „De Tien Gemeenten", waaraan zij met een dienstleiding van niet langer dan 100 M. aangesloten was, zóó aangesloten bleef, dat daarin water uit die waterleiding kon worden betrokken" is door den Kantonrechter ten onrechte, op grond dat daaruit had moeten blijken welke gebodsbepaling [de verordening onderscheidt twee categorieën van woningen] werd overtreden, nietig verklaard.

De dagv. vermeldt in duidelijke bewoordingen het feit, ter zake waarvan gereq. ter verantwoording werd geroepen. Nergens in de wet is de eisch gesteld, dat een dagvaarding om geldig te zijn, de bestanddeelen van een strafbaar feit moet bevatten.

's Kantonrechters overweging t. a. v. den inhoud der verordening kan alleen van belang zijn voor de vraag, of het feit, in de dagv. omschreven, inderdaad een bij die verordening strafbaar gestelde nalatigheid oplevert, welke vraag eerst na bewezenverklaring van het telastegelegde aan de orde kan komen.

[Anders Adv.-Gen. Wijnveldt, die, in beschouwing van den inhoud der verordening tredend, van oordeel is, dat de in de verordening gemaakte onderscheiding van bestaande woningen en nieuwbouw, in de t.l.l. voldoende tot uiting komt.]

Op het beroep van den Ambtenaar O. M. bij het Kantongerecht te Delft, requirant van cassatie tegen een vonnis van dat Kantongerecht van 11 Nov. 1936, waarbij werd nietig verklaard de dagvaarding, uitgebracht in de zaak tegen A. M., tuinder, te Berkel en Rodenrijs.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

De Ambtenaar van het O. M. bij de Kantongerechten in het Arrondissement 's-Gravenhage dagvaardde gerequireerde voor den Kantonrechter te Delft, telasteleggend dat gerequireerde als eigenaar van een als woning ingericht gebouw aan den Nooreindscheweg te Berkel en Rodenrijs op 13 Augustus 1936 niet had gezorgd, dat die woning, die destijds in gebruik werd gehouden, aan de Drinkwaterleiding van de Stichting „De Tien Gemeenten", waaraan zij met een dienstleiding van niet langer dan 100 M. aangesloten was, zoo aangesloten bleef, dat daarin water uit die waterleiding kon worden betrokken.

De Ambtenaar had daarmede kennelijk op het oog een vervolging op grond van art. 2 der Verordening van Berkel en Rodenrijs betreffende de beschikbaarheid van drinkwater in woningen.

Ter terechtzitting van 11 November 1936 vorderde hij, dat de dagvaarding zou worden nietig verklaard, en de Kantonrechter ging hierin mede, daarbij overwegend: „dat de Verordening der gemeente Berkel en Rodenrijs betreffende de beschikbaarheid van drinkwater in woningen in werking getreden op 30 Juli 1934, uitdrukkelijk, en wel in de artt. 2 en 3 twee categorieën van woningen onderscheidt en daarvoor afzonderlijke voorschriften geeft, zoodat uit de dagvaarding had moeten blijken, welke gebodsbepaling werd overtreden;

dat, waar zulks in casu niet is gesteld, de dagvaarding, als niet behelzende een behoorlijke opgave van het gepleegde feit, moet worden nietig verklaard."

Toch heeft de Ambtenaar O. M. beroep in cassatie ingesteld en hij draagt als middel voor:

„S., althans v. t. van de artt. 261, 348, 350, 351 en 398 Sv. in verband met de artt. 2, 3 en 4 der Verordening van de gemeente Berkel betreffende de beschikbaarheid van drinkwater in woningen, zulks door de nietigverklaring der inleidende dagvaarding in verband met de gronden, waarop deze nietigverklaring rust."

Ter ondersteuning van dit middel voert hij het navolgende aan: „Aan den Kantonrechter kan worden toegegeven, dat de artt. 2 en 3 der Verordening (en wel speciaal het 2e lid van art. 2 en het 1e lid van art. 3) elk voor een andere categorie van woningen een eigen voorschrift geven. Echter deed het verschil naar de meening van requirant in het onderhavige geval niet ter zake. Dit verschil toch bestaat, wat betreft de categorie, waarop het artikel toepasselijk is, daarin dat art. 2 betreft woningen, die ten tijde van het in werking treden der verordening niet als zoodanig in gebruik waren, art. 3 daarentegen woningen, waarvan dit wel het geval was. Wat de norm betreft bestaat het verschil tusschen beide categorieën in het tijdstip, waarop de aansluiting moet plaats vinden. Wel bestaat er — blijkbaar door een redactioneele slordigheid — nog eenig verschil in formuleering tusschen beide artikelen; zoo speciaal in dit verband de woorden „zóó, dat" in art. 2 tegenover „en dat" in art. 3. Een daardoor uitgedrukt zakelijk verschil valt echter niet te ontdekken.

Naar zijn meening volgt uit het voorafgaande, dat wanneer een woning, onverschillig van welke der beide categorieën, eenmaal overeenkomstig de verordening aangesloten en als woning in gebruik is, daarvoor altijd één zelfde norm geldt, namelijk, dat zij aangesloten moet blijven en dat daarin water moet kunnen worden betrokken.

Ter beoordeeling van dit middel is het noodig een gedeelte van den inhoud van bovenbedoelde verordening, welke 27 Juli 1934 is afgekondigd te vermelden, hetwelk dan luidt:

Art. 2. 1. Elke woning moet voorzien zijn van een middel tot watervoorziening, dat deugdelijk drink- en huishoudwater in voldoende mate verschaft.

De bewoners moeten steeds daarvan gebruik kunnen maken.

2. De eigenaar van een als woning in te richten, nieuw te bouwen of geheel of gedeeltelijk als woning in gebruik te nemen of te geven gebouw, of gedeelte van een dergelijk gebouw, hetwelk met een dienstleiding van niet langer dan 100 meter aan de Drinkwaterleiding van de stichting „De Tien Gemeenten" aangesloten kan worden, is verplicht zorg te dragen, dat die woning binnen een week voor het in gebruik nemen of geven daarvan aangesloten is aan de Drinkwaterleiding dier stichting en te zorgen, dat die woning gedurende het in gebruik houden of geven daarvan aangesloten blijft aan de Drinkwaterleiding, zóó, dat in die woning water kan worden betrokken. Binnen de woning moet tenminste één aftapkraan aanwezig zijn.

3. De in het tweede lid geregelde verplichtingen gelden ook voor de eigenaren van woningen, welke slechts aangesloten kunnen worden met een dienstleiding langer dan 100 meter, indien de stichting „De Drinkwaterleiding De Tien Gemeenten" zich bereid heeft verklaard de dienstleiding naar het desbetreffende gebouw aan te leggen, zonder eenige vergoeding te eischen voor het leggen van een gedeelte der dienstleiding boven 100 meter.

Art. 3. 1. De eigenaar van een op het

oogenblik van het in werking treden dezer verordening bestaande en niet onder art. 2 dezer verordening vallende woning, welke zich bevindt in een gebouw, hetwelk met een dienstleiding van niet langer dan 100 meter aan de Drinkwaterleiding „De Tien Gemeenten" aangesloten kan worden is verplicht zorg te dragen, dat deze woning aan voornoemde Drinkwaterleiding aangesloten is en aangesloten blijft en dat in deze woning water uit die Drinkwaterleiding kan worden betrokken.

2. De in het eerste lid geregelde verplichtingen gelden ook voor de eigenaren van bestaande woningen, welke slechts aangesloten kunnen worden met een dienstleiding langer dan 100 meter, indien de stichting de Drinkwaterleiding „De Tien Gemeenten" zich bereid heeft verklaard de dienstleiding naar het desbetreffende gebouw aan te leggen, zonder eenige vergoeding te eischen voor het leggen van het gedeelte der dienstleiding boven 100 meter." enz.

Art. 4 bedreigt overtreding van eenige bepaling dezer verordening met de daar vermelde straffen.

Het komt mij voor, dat de verordening niet gelukkig is ingedeeld. M. i. hadden lid 2 en 3 van art. 2 een afzonderlijk artikel moeten vormen. De voornaamste bepaling toch is die van het eerste lid, dat elke woning — kort gezegd — van drinkwaterleiding moet zijn voorzien.

Het tweede en derde lid geven nadere voorschriften aan den eigenaar van een als woning in te richten, nieuw te bouwen of geheel of gedeeltelijk als woning in gebruik te nemen of te geven gebouw (of gedeelte van een dergelijk gebouw) terwijl daarnaast art. 3 regelingen geeft, te treffen door eigenaars van tijdens het in werking treden reeds bestaande woningen.

De voorschriften van art. 2 lid 2 en 3, en art. 3 lid 1 en 2 zijn overigens behalve een gering verschil, woordelijk gelijkluidend, zoodat in de uitvoering geen verschil is.

Zooals ik de verordening lees, maakt deze een onderscheiding tusschen bestaande woningen en nieuwbouw, waaronder ik dan tevens versta het veranderen of inrichting van een willekeurig gebouw als woning. Dit onderscheid komt in de oorspronkelijke telastelegging m. i. voldoende tot uiting. Daarin wordt gesproken van een als woning ingericht gebouw. Dit is niet een der a.s. woningen van art. 2 lid 2. Men zou de verordening, zooals de Kantonrechter deed, eng uitleggend, kunnen zeggen, dat het van belang is bij de vervolging te onderscheiden. Ik gevoel daarvoor echter weinig, nu eenmaal art. 2 lid 1 bestaat en de voorschriften voor nieuwbouw en bij de afkondiging bestaande woningen gelijk zijn. Aldus toch de verordening eng opvattend zou voor de categorie gebouwen, welke eerst na de inwerkingtreding der verordening als woning gebruikt worden, wanneer zij niet bij de leiding waren aangesloten toen zij nog in het stadium verkeerden genoemd in art. 2 lid 2, verplichte aansluiting missen, tenzij tijdig een vervolging was ingesteld.

Het ware eenvoudiger geweest, wanneer de feiten betreffende het ingebruik nemen van bedoeld pand als woning, welke gemakkelijk te achterhalen waren, gesteld werden, doch gezien deze verordening acht ik dit niet noodig.

Ik concludeer dus tot vernietiging van het bestreden vonnis en terugwijzing der zaak.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Servatius;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie Conclusie);

O. dat de gerequireerde is gedagvaard ter zake: „ dat hij, enz. (zie Conclusie);

O. dat de Kantonrechter deze dagvaarding heeft nietig verklaard op de volgende gronden:

„dat de verordening enz. (zie Conclusie);

O. ten aanzien van het middel en ambtshalve:

dat vorenaangehaalde dagvaarding in duidelijke woorden het feit, ter zake waarvan gerequireerde ter verantwoording werd geroepen, vermeldt, derhalve aan den bij art. 261 Sv. te dien aanzien gestelden eisch voldoet, terwijl nergens in de wet de eisch is gesteld dat een dagvaarding, om geldig te zijn, de bestanddeelen van een strafbaar feit moet bevatten;

dat hetgeen de Kantonrechter overweegt ten aanzien van den inhoud der verordening, op overtreding van welke de telastelegging kennelijk doelt, alleen van belang zou kunnen zijn voor de beantwoording van de vraag, of het feit, zooals het bij de dagvaarding is omschreven, inderdaad oplevert een bij die verordening strafbaar gestelde nalatigheid, — welke vraag eerst na bewezenverklaring van dat telastegelegde aan de orde kan komen —, en dan ook in ieder geval ten onrechte den Kantonrechter tot nietigverklaring der dagvaarding heeft geleid;

Vernietigt het bestreden vonnis;

Wijst de zaak terug naar het Kantongerecht te Delft, ter verdere behandeling op de bestaande dagvaarding. (N. J.)

---

8 *Maart* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Omzetbelastingwet artt. 1 en 17.)

De vraag of de poelier, die zich bepaalt tot het z.g. panklaar afleveren van wild en gevogelte onder de bepalingen der Omzetbelastingwet valt, kon in de onderhavige zaak [waarbij als feitelijk vaststaande is aangenomen, dat verd. zich ook met aflevering in verschillende deelen van reeën bezig hield] door het Hof buiten beslissing worden gelaten, daar de vrijstelling bij art. 17 der wet i. v. m. de bij dat artikel behoorende tabel B betreffende „doode dieren" verleend, in geen geval toepassing kon vinden op het afleveren van deelen van grof wild, waartoe eene bewerking plaats heeft in den zin van art. 1 der wet.

[Anders Adv.-Gen. Wijnveldt, die van oordeel is, dat het Hof het vonnis van den Politierechter had moeten vernietigen, wijl deze het verweer van req. dat hij geen fabrikant zou zijn, heeft weerlegd door te veroordeelen, hoewel uit het p.-v. niet blijkt van handelingen, waaruit het „fabrikant" zijn kan worden afgeleid.]

Op het beroep van J. H. M. B., poelier, te 's-Gravenhage, requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen arrest van het Gerechtshof te 's-Gravenhage van 23 Nov. 1936, houdende bevestiging in hooger beroep van een mondeling vonnis van den Politierechter bij de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage van 16 Dec. 1935, waarbij requirant, ter zake van „het niet voldoen aan de verplichting opgelegd bij art. 24 der Omzetbelastingwet 1933, S. 546, tot het verleenen van inzage van de bescheiden, welke zijne boekhouding uitmaken", met aanhaling van de artt. 1, 2, 3, 24, 31 en 34 der Omzetbelastingwet 1933, S. 546, 225 der Alg. Wet van 26 Aug. 1822, S. 38, zooals deze sedert is gewijzigd, 7 der wet van 15 April 1886, S. 64, 52 Code Pénal, is veroordeeld tot eene geldboete van honderd gulden, verhaalbaar bij lijfsdwang, behalve in geval van onvermogen, in welk geval te vervangen door hechtenis van vijftig dagen.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Op 23 November 1936 bevestigde het Gerechtshof te 's-Gravenhage het mondeling vonnis van den Politierechter aldaar van 16 Dec. 1935, waarbij ten laste van requirant bewezen was verklaard, dat hij als fabrikant, althans als kleinhandelaar, in den zin van art. 1 der Omzetbelastingwet 1933, S. 546, op of omstreeks den negentienden Februari 1900 vijf en dertig te 's-Gravenhage geweigerd heeft, althans in gebreke is gebleven, van de bescheiden, welke zijn boekhouding uitmaken, inzage te verleenen aan den commies der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen Willem Weide, gestationneerd te 's-Gravenhage, die was voorzien van een machtiging van den inspecteur der invoerrechten en accijnzen te 's-Gravenhage, binnen wiens ambtskring de inzage werd verlangd.

De Politierechter enz.

Ter vereenvoudiging van de bespreking van het in cassatie naar vorengebrachte middel deel ik nog mede, dat requirant voor den Politierechter heeft verklaard: op 19 Februari 1935, des voormiddags circa 11½ uur vervoegde zich de commies der Directe Belastingen, invoerrechten en accijnzen, W. Weide, wiens qualiteit mij toen bekend was aan mijne woning Javastraat 39 te 's-Gravenhage, alwaar ik een poeliershandel drijf. Die persoon verzocht mij toen, hem inzage te verleenen van de bescheiden, welke mijne boekhouding uitmaken, met inbegrip van de facturen, als bedoeld bij art. 24 der Omzetbelastingwet 1933. Ik heb toen aldaar dien ambtenaar die inzage geweigerd, omdat hij daartoe mijns inziens geen recht had, daar ik, in mijn bedrijf, volgens mijne opvatting niet onder de Omzetbelastingwet val. Ik heb zulks expresselijk geweigerd, ten einde een proces uit te lokken en eene beslissing van U te verkrijgen. In mijne winkel drijf ik uitsluitend en alléén een poelierszaak en verkoop wild en gevogelte alleen in het klein en niet in het groot. Ik betrek het wild van jagers en van den groothandel en „geef het dan door" aan het publiek. Ik fabriceer niets, zooals bijv. slagers doen, die worst maken of vischhandelaren, die bijv. visch bakken of hun waar eene andere bewerking doen ondergaan. Ik maak alleen het wild, dat ik verkoop schoon, door het de veeren te plukken, het vel er af te halen en het van de ingewanden te ontdoen, waarna ik het zonder eenige andere bewerking, aan mijne klanten verkoop. De reeën, die ik verkoop, betrek ik uit het buitenland. Alles wat ik in mijn bedrijf doe, valt daarom mijns inziens niet onder de Omzetbelastingwet. Het reeënvleesch verkoop ik bij mooten en afgehakte en uitgebeende stukken.

De verklaring is van belang omdat met den inhoud daarvan verband houdt de overweging van het Hof, dat daargelaten, of alle afleveringen door een poelier onderworpen zijn aan een heffing krachtens de Omzetbelastingwet 1933 S. 546, zulks stellig wel het geval kan zijn, onder meer bij den verkoop van grof wild, dat vóór de aflevering der verschillende deelen geacht moet worden een bewerking in den zin der voornoemde wet te hebben ondergaan;

dat verdachte zich derhalve niet had mogen onttrekken aan de contrôle, die de wet o. a. voor fabrikanten in den zin dier wet heeft ingesteld.

In cassatie heeft requirant's raadsman als middel gesteld: „S., althans v. t. van de artt. 350, 351, 352, 358, 359, 422 en 425 Sv. en de artt. 1, 2, 8, 10, 18, 23, 24, 30 en 31 van de Omzetbelastingwet 1933, S. 546, door strafbaar te verklaren het door requirant weigeren, inzage te verleenen van zijn boekhouding aan een ambtenaar, voorzien van een machtiging van den Inspecteur der Accijnzen, terwijl de leveringen van requirant op grond van de bij art. 17 behoorende tabel B van omzetbelasting zijn vrijgesteld.

De voor de poeliers zoo belangrijke vraag, of zij als „fabrikanten" moeten worden beschouwd in den zin der Omzetbelastingwet kan in deze zaak niet geheel tot haar recht komen.

De beslissing van de Tariefcommissie van 20 Nov. 1935 (B. i. B. 5983), dat een poelier wegens de bewerkingen, welke hij levende of doode dieren doet ondergaan, welke bewerkingen veranderingen in aard van het bewerkte dier tengevolge hebben, als fabrikant in den zin der wet moet worden beschouwd, en dus aansprakelijk is voor omzetbelasting, heeft veel opschudding verwekt in de kringen van handelaars van wild en gevogelte, die van oordeel waren, dat, waar de handel in doode dieren van de belasting is vrijgesteld, de bewerking welke de goederen in hun bedrijf ondergaan, den aard der goederen niet verandert, zooals art. 1 lid 2 der Wet het uitdrukt. Voor dit standpunt valt een grond te ontleenen aan de houding der Regeering aangenomen tijdens de totstandkoming der Wet, toen in verband met gestelde vragen bij de openbare behandeling in de Tweede Kamer (Handelingen 1933 II, 1e Vergadering — 13 September 1933 — wetsontwerp n°. 68, blz. 370) de Minister als zijn oordeel uitsprak, dat het eenvoudig conserveeren en zouten van haring onder de vrijstelling valt.

In deze zaak kan dit alles m. i. requirant niet baten. Een fabrikant moet inzage van bescheiden geven volgens art. 24 der wet. Uit

het hierboven overgenomen verweer van requirant, gevoerd door de Politierechter, blijkt dat deze zegt niet-fabrikant te zijn, en het is dus de vraag of de vervolgende ambtenaren ontvankelijk waren.

In de veroordeeling door den Politierechter, en daarmede de verwerping van het beroep ligt een beslissing over dit punt opgesloten, zoowel over de ontvankelijkheid bedoeld in art. 348 Sv. als betreffende de weerlegging echter niet met redenen omkleed is.

Neemt men aan, zooals het Hof deed door dit vonnis te bevestigen, dat hetgeen in het proces-verbaal van den verbalisant, dat alleen als bewijsmiddel gebruikt is, vermeld staat, voldoende weerlegging bevat — immers over de feiten bestaat geen verschil, alleen over de waardeering daarvan —, dan is dit voldoende.

Het Hof geeft nader aan waarover het hier ten slotte loopt, n.l. niet over de principieele vraag, maar over bewerking van grof wild. Die bewerking gaat verder dan waardoor de vrijstelling van doode dieren geldt, en is er eene, waardoor de aard der goederen verandert.

Intusschen kunnen vonnis en arrest mij niet bevredigen. Het eenige bewijsmiddel is het proces-verbaal van verbalisant, die verklaart, dat hij voorzien van een machtiging van den inspecteur der invoerrechten en accijnzen te 's-Gravenhage d.d. 21 Maart 1934 zich op Dinsdag den negentienden Februari negentienhonderd vijf en dertig, des voormiddags te half twaalf vervoegd heeft aan het adres van J. H. M. B., poelier, geboren te Leiden den 16 Mei 1887, wonende te 's-Gravenhage Javastraat, dat hij aan genoemden J. H. M. B. heeft verzocht inzage te verleenen van de bescheiden, welke zijn boekhouding uitmaken, met inbegrip van de facturen, als bedoeld bij art. 24 der Omzetbelastingwet 1933, welk verzoek door genoemden persoon werd geweigerd;

dat genoemde J. H. M. B. zich daardoor in overtreding bevindt van art. 24 der Omzetbelastingwet 1933 strafbaar gesteld bij art. 31 dierzelfde wet, zoodat hij terzake wordt bekeurd.

Hieruit blijkt niet waarom requirant fabrikant in den zin der wet zou zijn. Hij heeft zich uitvoerig verweerd om te betoogen dat hij dit niet is. De Politierechter spreekt niet over dit verweer, doch weerlegt het door te veroordeelen, hoewel uit het proces-verbaal niet van handelingen blijkt, waaruit het „fabrikant" zijn kan worden afgeleid. Het Hof had daarom m. i. dit vonnis niet moeten bevestigen, doch vernietigen en heeft dit blijkbaar gevoeld, door althans zijnerzijds een weerlegging van het verweer op te nemen.

Ik concludeer derhalve dat het bestreden arrest worde vernietigd en de zaak verwezen ter verdere behandeling naar een aangrenzend Gerechtshof.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi: (zie Conclusie);

O. dat bij het bevestigde vonnis, overeenkomstig de dagvaarding, ten laste van requirant is bewezen verklaard, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, dat hij enz. (zie Conclusie);

Ten aanzien van het ingestelde cassatieberoep;

O. dat het Hof in het bestreden arrest, ter nadere motiveering van de bevestiging van het veroordeelend vonnis, heeft overwogen, dat, daargelaten, of alle afleveringen door een poelier onderworpen zijn aan eene heffing krachtens de Omzetbelastingwet 1933, S. 546, zulks stellig wel het geval kan zijn, onder meer bij den verkoop van grof wild, dat vóór de aflevering der verschillende deelen geacht moet worden een bewerking in den zin der voornoemde wet te hebben ondergaan; dat verdachte zich derhalve niet had mogen ontrekken aan de contrôle, die de wet o. a. voor fabrikanten in den zin dier wet heeft ingesteld;

O. dat hieruit volgt, dat de vraag, of de poelier, die zich bepaalt tot het zoogenaamde panklaar afleveren van wild of gevogelte onder de bepalingen van genoemde wet valt, in deze zaak door het Hof buiten beslissing kon worden gelaten, daar de vrijstelling, bij art. 17 der wet in verband met de bij dat artikel behoorende tabel B betreffende „doode dieren" verleend, in geen geval toepassing kan vinden op het afleveren van deelen van grof wild, waartoe eene bewerking plaats heeft in den zin van art. 1 van meergenoemde wet;

O. dat het middel derhalve niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

8 *Maart* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Bloembollensaneeringsplan (Teelt) 1935 art. 2, Landbouw-Crisiswet art. 9.)

Blijkens den inhoud der voorschriften van art. 33 van het tusschen Nederland en Pruisen op 26 Juni 1816 te Aken gesloten verdrag en van art. 37 van het tusschen die mogendheden op 7 October 1816 te Kleef gesloten verdrag is het oog slechts gericht geweest op de nadeelen, voor de bewuste eigenaren voortvloeiende uit de wettelijke bepalingen op het stuk van in-, uit- en doorvoer aan weerszijden van de grens van kracht. Niet is in te zien, waarom een wettelijke regeling nopens kweeken en telen van tulpen en bloembollen zou kunnen worden aangemerkt als den in-, uit- en doorvoer te betreffen.

De bewering van req., dat hij niet in aanmerking kan komen voor den steun, welken de bloembollenteelt van overheidswege in verschillende vorm geniet, kan hem reeds hierom niet baten, wijl de toepasselijkheid van art. 2 van het Crisis-Bloementeeltbesluit 1935 I en van art. 2 van het Bloembollensaneeringsplan (Teelt) 1935 niet afhankelijk is van de omstandigheid, of men voor steun in aanmerking komt.

Evenzeer faalt req.'s grief, dat niet zou zijn te laste gelegd de afwezigheid van den

strafuitsluitingsgrond vervat in art. 2 lid 2 van het Bloembollensaneeringsplan (Teelt) 1935, daar zoowel genoemd artikel als art. 2 van het Crisis-Bloembollenteeltbesluit 1935 I in hun eerste lid eene algemeene verbodsbepaling inhouden, waarnaast het tweede lid dan telkens omschrijft, wanneer het algemeen verbod uitzondering lijdt. De elementen van het strafbare feit zijn dan ook slechts in het eerste lid gegeven.

Op het beroep van H. K., landbouwer, te Kevelaar (Dld), requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te 's-Hertogenbosch van 19 Nov. 1936, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een door het Kantongerecht te Boxmeer op 4 Sept. 1936 mondeling gewezen vonnis, requirant ter zake van A. Het als niet aangesloten bij de Nederlandsche Sierteelt-Centrale in bedrijf kweeken van producten voor de bloementeelt en B. Het als niet aangeslotene bij de Nederlandsche Sierteelt Centrale telen van bloembollen, met aanhaling der artt. 9 en 31 der Landbouw-Crisiswet 1933, 2 van het Crisisbloementeeltbesluit 1935 I, 2 van het Bloembollensaneeringsplan (Teelt) 1935, 23, 62 en 91 Sr., is veroordeeld tot twee geldboeten, ieder van vijf gulden en vervangende hechtenis voor iedere boete van vijf dagen.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Na vernietiging in hooger beroep van het desbetreffend vonnis van den Kantonrechter te Boxmeer, omdat dit niet behoorlijk met redenen was omkleed, verklaarde de Arr.-Rechtbank te 's-Hertogenbosch bij vonnis van 19 November 1936 ten laste van requirant bewezen, A. dat hij op of omstreeks 21 April 1936, des namiddags circa 5 uur, te Wellerlooi gemeente Bergen, heeft gekweekt in bedrijf producten van den bloementeelt zooals bedoeld bij art. 1 ten eerste van het Crisis-Bloementeeltbesluit 1935 I van 23 December 1935, S. 787, namelijk in 35 kistjes circa 35 bloeiende tulpen in elk kistje, zijnde dit siergewassen die in blad-, bloem- of vruchtdragende toestand met het oog op de sierwaarde werden geleverd en niet als grondstof voor het eigen bloemisterijbedrijf werden gebezigd noch werden vervroegd of verlaat in koel- of trekruimten, zulks terwijl hij niet was aangesloten als georganiseerde bij de stichting Nederlandsche Sierteelt Centrale te 's-Gravenhage en niet was toegelaten tot de groep kweekers van producten van de bloementeelt;

B. dat hij op of omstreeks 21 April 1936, des namiddags circa 5 uur, te Wellerlooi gemeente Bergen op den open grond heeft geteeld bloembollen nl. op circa 0.44.50 H.A. open grond een groot aantal tulpen die in bloei stonden, op circa 0.16.00 H.A. open grond, een groot aantal narcissen, die uitgebloeid waren, zulks terwijl hij, verdachte, als georganiseerde niet was aangesloten bij de stichting de Nederlandsche Sierteelt Centrale te 's-Gravenhage en tevens niet was toegelaten tot de groep telers van bloembollen, zijnde enz.

In cassatie droeg requirant's raadsman bij pleidooi de volgende middelen voor:

„I. S. en/of v. t. der navolgende artikelen: 55 en 58 der Grondwet; 9 en 31 der Landbouw-Crisiswet 1933 S. 261, zooals deze nader is gewijzigd; 2 van het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Teelt) S. 439; 1, 23 en 91 Sr., 261, 348, 350, 351, 352, 358, 359, 398, 415, 422, 423 en 425 Sv.; 33 van het Nederlandsch-Pruisisch Grenstractaat van Cleve dd. 7 October 1816, S. 1850 n°. 10; 22, 66 en 118 der Weener Congres-Acte en XX van Annex I dier Acte, waartoe de Koning der Nederlanden is toegetreden bij acte dd. 20 October 1815;

doordat de Rechtbank het ten laste gelegde strafbaar achtte met requirants schuld daaraan en hem deswege, als aan hoofde dezes vermeld heeft veroordeeld;

ten onrechte:

a. omdat het doel der voornoemde Tractaten van Aken en van Cleve is: de nadeelen weg te nemen die landbouwbedrijven, uitgeoefend door niet-onderdanen van het Koninkrijk op gronden aan beide zijden der landsgrenzen gelegen, ondervinden ter zake van de découpatie dier gronden door gemelde grenzen,

terwijl dit doel niet zou worden bereikt, wanneer die nadeelen, die niet uit douanerechten bestaan, ten laste van die bedrijven zouden worden erkend en gehandhaafd;

blijkende juist een tegengestelde bedoeling uit de woorden van de als geschonden aangehaalde Tracaatsartikelen, sprekende deze toch van: „. . . . Alle soorten van ingezamelden oogst . . . ." en van: „. . . . zonder aan eenig recht onderworpen te zijn . . . .", doelende die woorden niet slechts op in-, uit- en/of doorvoerrechten, maar evenzeer op andere rechten en heffingen, zulks in verband met het doel, de strekking en de wordingsgeschiedenis dier meergenoemde Tractaten,

moetende toch het daarbij bepaalde worden verstaan en geïnterpreteerd in verband met art. XX Annex I der Weener Congres-Akte, sprekende van: „. . . . sans payer de droit quelconque . . . ." en bepalende, dat de betreffende bedrijven moeten worden behandeld en de over dezelve gegevens regels moeten worden toegepast: „. . . . d'après des principes les plus libéraux",

hebbende de H. R. deze ruime opvatting tot de Zijne gemaakt bij Zijn arrest dd. 3 Maart 1919, N. J. 1919, p. 371 vv.;

b. omdat de rechten en heffingen in de Crisiswetgeving bedoeld blijkens de doeleteling dier wetgeving worden geheven o. a. van de bollenteelers, omdat zij genieten van den steun, welke de bloembollenteelt van Overheidswege in verschillende vormen geniet,

wordende echter deze steun den requirant tot cassatie — die immers geen Nederlander, noch Nederlandsch ingezetene is — uiteraard niet gegeven en zijnde dus ook niet aanwezig de ratio, waarom voor hem vorenomschreven beperkende crisisbepalingen wèl zouden gelden.

II. S. en/of v. t. der navolgende artikelen: 55 der Grondwet; 9 en 31 der Landbouw-Crisiswet 1933 S. 261, zooals deze nader is gewijzigd; 2 van het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Teelt) S. 439; 1, 23 en 91 Sr.; 261, 348, 350, 351, 352, 358, 359, 398, 415, 422, 423 en 426 Sv.;

doordat de Rechtbank heeft beslist, dat het ten laste gelegde strafbaar is met requirants

schuld daaraan en hem deswege, als aan hoofde dezes vermeld heeft veroordeeld;

ten onrechte:

omdat aan de tenlastelegging ontbreekt één element, te weten: niet is ten laste gelegd de afwezigheid van de(n) strafuitsluitingsgrond-(en), vervat in art. 2 lid 2 van het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Teelt) S. 439, in verband met de andere, in dit middel als geschonden aangehaalde artikelen."

Het eerste middel bevat een verweer dat requirant ook voor de Rechtbank gevoerd heeft, doch waarmede deze niet medeging. De Rechtbank zegt dienaangaande in haar vonnis:

„dat het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Teelt) evenals het Crisis-Bloementeeltbesluit 1935 I naar deszelfs eigen bepalingen geldend voor alle telers zonder onderscheid, beperkende voorschriften inhoudt ten aanzien van het telen van bloembollen in producten van de Bloementeelt en dat telen slechts toestaat aan hen, die aan bepaalde voorwaarden, uitgewerkt in dat plan en dat besluit hebben voldaan, hetgeen met verdachte niet het geval is; dat daarentegen de artt. 33 en 37 der aangehaalde tractaten zich uitsluitend bezig houden met het in-, uit- of doorvoeren van uiteraard reeds geteelde producten, doch den eigenaar van den grond geen enkel voorrecht geven boven andere eigenaren van gronden in Nederland met betrekking tot de wijze waarop of de mate, waarin hij zijn gronden naar vrijheid kan betelen."

Ik acht deze weerlegging juist, en ook niet in strijd met het arrest van den H. R. van 3 Maart 1919 (W. 10402; N. J. 1919, 371), gewezen naar aanleiding van de Wet van 3 Augustus 1914, S. 344.

Daarbij werd beslist, dat art. 33 van het z.g. grenstractaat van Aken in dien geest moet worden verstaan, dat daarbij voor de gemengde eigenaren, wier eigendommen door de landsgrenzen worden doorsneden, de nadeelen worden weggenomen, welke zij in hun bedrijf zouden kunnen lijden, tengevolge van de omstandigheid, dat hun eigendommen door de landgrens worden doorsneden en van elkaar gescheiden.

Krachtens die bepaling kwam aan den in het tractaat bedoelden gemengden eigenaar het door ieder te eerbiedigen recht toe, vrijelijk de producten van het deel van zijn eigendom, in Nederland gelegen, te vervoeren, naar het ander deel van dien eigendom buitenlands gelegen.

Ik moge, om niet in herhaling te vervallen, voor de verdere geschiedenis en beteekenis van dit tractaat verwijzen naar de conclusie van mijn ambtsvoorganger Mr. Ledeboer, voorafgaand aan gemeld arrest.

De H. R. heeft toen de zaak verwezen naar het Hof te Arnhem, teneinde te onderzoeken en te beslissen of de rogge, welke requirant-vervoerder z.g. voor uitvoer aangaf — waarbij bedoeld was in dit geval vervoer van zijn land over de grenzen — al dan niet afkomstig was van eigen oogst aan deze zijde van de grens. Daarvan toch hing het al of niet strafbare af. Het verdere verloop dezer zaak is voor het thans aanhangig geval niet van belang, daar verder een vraag in het geding kwam, welke hier niet aan de orde is.

Dit arrest betrof de beteekenis van de wet van 3 Augustus 1914, S. 344, houdende verbod tot uit- en vervoer van sommige artikelen.

Dit alles brengt echter niet mede dat krachtens het grenstractaat van Aken eigenaars van dergelijke gronden wat betreft hun in Nederland gelegen eigendom als het ware souverein zouden zijn. Ook zij zijn onderworpen aan de wettelijke voorschriften betreffende bebouwing van den Nederlandschen bodem, en al moeten de regels van het grenstractaat ruim worden uitgelegd, wellicht zooals art. XV van het in art. 118 der Weener Congres-Akte bedoelde verdrag tusschen Oostenrijk en Rusland zegt (verdrag van 21 April/3 Mei 1815) op die wijze, dat de „propriétaires mixtes seront traités relativement à ses possessions d'après les principes les plus libéraux", zoo brengt dit niet mede, dat die eigenaars zich niet aan Nederlandsche teeltwetten zouden moeten onderwerpen.

De in dit geval overtreden regelingen van de Landbouw-Crisiswet, het Crisis-Bloementeeltbesluit 1935 I en het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Teelt) betreffen dan ook den teelt en niet den in- of uitvoer. Er bestaan zelfs afzonderlijke Bloembollensaneeringsplannen betrekkelijk export, handel en invoer, welke hier niet in het geding zijn.

Ook het onderdeel *b* van het eerste middel kan m. i. niet tot cassatie leiden. De rechten en heffingen toch worden blijkens de geschiedenis en woorden der voorschriften geheven in verband met aan telers te verleenen steun. Dit kan slechts zeer indirect met uitvoer te maken hebben. Het doel dezer heffingen is een ander dan dat hetwelk meergemeld grenstractaat van Aken op het oog heeft.

Het tweede middel kan niet tot cassatie leiden, omdat art. 2 lid 2 van het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Teelt) dat thans weer vervangen is door een plan 1936 (Teelt) enkel z.g. faits d'excuse bevat. Het eerste lid bevat de verbodsbepaling, waarvan overtreding is telastegelegd, doch de strafuitsluitingsgronden van het tweede lid zijn niet als elementen van het strafbare feit te beschouwen.

Van oordeel dat de middelen niet tot cassatie kunnen leiden, concludeer ik tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer van der Meulen;

Gelet op de middelen van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi en luidende: (zie Conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, overeenkomstig de inleidende dagvaardingen — zijnde door de Rechtbank de voeging der feiten bevolen — ten laste van requirant is bewezen verklaard A. dat hij op enz. (zie Conclusie);

O. dat de Rechtbank met betrekking tot requirants beroep op na te noemen verdragsbepalingen heeft overwogen, „dat het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Teelt) enz. (zie Conclusie);

O. dat het eerste middel in zijn onderdeel A. blijkens inhoud en toelichting er van uitgaat,

dat art. 33 van het tusschen Nederland en Pruisen op 26 Juni 1816 te Aken gesloten verdrag en art. 37 van het tusschen die mogendheden op 7 October 1816 te Kleef gesloten verdrag overeenkomstig hun wordingsgeschiedenis de strekking hebben de nadeelen weg te nemen, die landbouwbedrijven, uitgeoefend op gronden aan beide zijden der landsgrenzen gelegen, ondervinden ter zake van de „découpatie" der gronden door gemelde grenzen;

dat echter, aangenomen al, dat de strekking dezer voorschriften aldus juist is weergegeven, in het middel wordt voorbijgezien, dat blijkens den inhoud der voorschriften toch in elk geval slechts het oog is gericht geweest op de nadeelen, voor de bewuste eigenaren voortvloeiende uit de wettelijke bepalingen, op het stuk van in-, uit- en doorvoer aan weerszijden van de grens van kracht, terwijl niet is in te zien waarom een wettelijke regeling nopens kweeken en telen, als in de bewezenverklaring vermeld, zou kunnen worden aangemerkt als den in-, uit- en doorvoer te betreffen;

O. ten aanzien van onderdeel B van het eerste middel, dat, wat er zij van de bewering, dat requirant niet in aanmerking kan komen voor den steun, welken de bloembollenteelt van overheidswege in verschillenden vorm geniet, ook deze grief niet tot cassatie kan leiden reeds hierom, omdat de toepasselijkheid van art. 2 van het Crisis Bloementeeltbesluit 1935 I en van art. 2 van het Bloembollensaneeringsplan (Teelt) 1935 niet afhankelijk is van de omstandigheid, of men voor steun in aanmerking komt;

O. dat ook het tweede middel faalt, daar elk der zooeven genoemde artikelen in zijn eerste lid een algemeene verbodsbepaling inhoudt, waarnaast het tweede lid dan telkens omschrijft, wanneer het algemeen verbod uitzondering lijdt, en dan ook de bestanddeelen van het strafbare feit slechts in het eerste lid zijn gegeven;

Verwerpt het beroep.

[De H. R. wees op denzelfden dag een arrest op het beroep in cassatie van H. P., landbouwer te Kevelaar (Dld) tegen een vonnis van de Rechtb. te 's-Hertogenbosch d.d. 19 Nov. 1936, waarbij in h. b. met vernietiging van een door het Kantong. te Boxmeer op 4 Sept. 1936 mondeling gewezen vonnis req. ter zake van het als niet aangesloten bij de Nederlandsche Sierteelt Centrale, telen van bloembollen, is veroordeeld. Dezelfde middelen zijn daarbij naar voren gebracht en door den H. R. afgewezen. *Red.*]

(N. J.)

---

9 *Maart* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 art. 51.)

De omstandigheid, dat door geheel verval van het wachtgeld van een gehuwde onderwijzeres haar gezin volgens haar bewering zal moeten bestaan van 50 % van het inkomen, waarop haar huwelijk werd gebaseerd en dat zij voor het stichten van een gezin noodzakelijk achtte, is geen grond om hier aanwezig te achten een „buitengewoon geval", dat het opnieuw toekennen van wachtgeld zou rechtvaardigen.

WIJ WILHELMINA, enz.,

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Mevrouw C. van Bentum, geboren Nijhoff, te Amersfoort tegen de beschikking van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 18 December 1936, n°. 3558 W, Afd. L. O., waarbij haar verzoek om verlenging van wachtgeld is afgewezen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 24 Februari 1937, n°. 60;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 5 Maart 1937, n°. 377 W, afd. L. O.;

O. dat Onze Minister bij zijne evengenoemde beschikking heeft overwogen, dat het wachtgeld van Mevrouw C. van Bentum, geboren Nijhoff, als gewezen gehuwde onderwijzeres aan eene openbare lagere school te Utrecht, ingevolge het bij de wet van 30 December 1932 (Staatsblad n°. 689) gewijzigde negende lid van art. 51 der Lager-Onderwijswet 1920 vervalt met ingang van 24 Januari 1937, doordat hij bij beschikking van 10 September 1936, n°. 2951 W, afd. L. O., krachtens de bevoegdheid, hem verleend bij art. 3 van § 15bis der wet van 22 Februari 1936 (Staatsblad n°. 100) heeft bepaald, dat haar wachtgeld met ingang van 1 Januari 1937 niet vervalt, en verlengd wordt tot en met 23 Januari 1937; dat verlenging van wachtgeld na laatstgenoemd tijdstip volgens het tiende lid van voormeld art. 51 slechts mogelijk is in buitengewone gevallen; dat noch het vervallen van haar wachtgeld op korten termijn, noch de omstandigheden, waarin zij als gevolg van haar gehuwd zijn verkeert, een buitengewoon geval opleveren, als bedoeld in het tiende lid van voormeld art. 51;

dat appellante in beroep aanvoert, dat zij in April 1932 huwde, toen zij onderwijzeres was bij het openbaar lager onderwijs te Utrecht; dat haar huwelijk derhalve financieel is gebaseerd op het gezamenlijk inkomen van haar echtgenoot en haar; dat door kortingen op het salaris van haar echtgenoot in den loop der laatste jaren, alsmede door de vermindering van haar wachtgeld tot 65% van haar vroeger salaris, het gezamenlijk inkomen reeds met f 1000 per jaar werd gekort; dat bij geheel verval van haar wachtgeld haar gezin zal moeten bestaan van 50% van het inkomen, waarop haar huwelijk werd gebaseerd en dat zij voor het stichten van een gezin noodzakelijk achtte; dat zij bij geheel verval van wachtgeld haar gezin in armoede ziet verkeeren en haar gezinsleven geheel te gronde zal worden gericht; weshalve zij verzoekt, het besluit van Onzen Minister, waarbij wordt bepaald, dat haar wachtgeld met ingang van 24 Januari 1937 vervalt, te willen vernietigen, haar gedurende het geheele jaar 1937 als kostwinster van haar gezin te beschouwen, en op grond hiervan, haar wachtgeld alsnog tot 1 Januari 1938 te verlengen;

O. dat de omstandigheden, zooals deze zich hier voordoen, geen aanleiding geven het onderhavige geval aan te merken als een buiten-

gewoon geval, waarin het opnieuw toekennen van wachtgeld gerechtvaardigd zou zijn;

dat derhalve de beschikking van Onzen Minister van 18 December 1936, n°. 3558 W, Afd. L. O., moet worden gehandhaafd;

O. dat, voorzoover het beroep van de appellante is gericht tegen de beschikking van Onzen Minister van 10 September 1936, n°. 2951 W, afd. L. O., zij in haar beroep niet kan worden ontvangen, vermits van deze beschikking krachtens geen enkele wettelijke bepaling beroep op Ons openstaat;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de appellante niet-ontvankelijk te verklaren in haar beroep, voorzoover dit gericht is tegen de beschikking van Onzen Minister van Onderwijs Kunsten en Wetenschappen van 10 September 1936, n°. 2951 W, afd. L. O., en voor het overige het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz..

(A. B.)

---

10 *Maart* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.
(Gemeentewet art. 228c.)

Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een raadsbesluit tot aankoop en ruiling van grond voor den aanleg van een tweede begraafplaats, nu is gebleken dat: 1e. de bestaande begraafplaats nog voor een aantal jaren voldoende is en met weinig kosten kan worden uitgebreid; 2e. de afstand van de bestaande begraafplaats tot het verst verwijderd punt der gemeente ± 6 k.m. bedraagt; 3e. de aanleg van een nieuwe begraafplaats een voor de draagkracht der gemeente aanzienlijke uitgave zou vorderen; 4e. de aanleg als een minder geschikt object voor werkverschaffing moet worden aangemerkt, daar de verhouding tusschen de arbeidsloonen en de overige kosten niet gunstig is.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Giessendam tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland van 3/6 November 1936, G. S. N°. 194, 3e Afd., waarbij goedkeuring is onthouden aan het raadsbesluit van die gemeente van 31 Juli 1936, tot aankoop en ruiling van grond ten behoeve van den aanleg van eene nieuwe begraafplaats;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 10 Februari 1937, N°. 44;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 6 Maart 1937, N°. 7160, afd. B. B.;

O. dat de raad der gemeente Giessendam bij besluit van 31 Juli 1936 heeft besloten tot:

a. den aankoop van 65.67 aren grond voor den prijs van f 3000; b. den aankoop van een strook grond ter breedte van 8 m en ter lengte van ongeveer 130 m voor den prijs van f 1500, terwijl de gemeente bovendien f 500 verschuldigd zal zijn in verband met rechten van derden en c. ruiling van een stuk grond der gemeente tegen een stuk grond van een particulier, uit overweging, dat de tegenwoordige begraafplaats in de gemeente Giessendam op vrij grooten afstand, namelijk op circa drie kwartier gaans van het centrum der gemeente is gelegen, en deze afstand voor de bewoners van de dichtstbevolkte wijken B en C steeds een groot bezwaar heeft opgeleverd, daar het begraven van uit deze wijken gepaard gaat met kostenbezwaar en tijdverlies, voornamelijk voor de arbeidersbevolking; dat dan ook sedert vele jaren een beduidend groote bevolkingsgroep den wensch koestert een begraafplaats te hebben, meer in het centrum gelegen; dat de raad dan ook thans, gebruik makend van de tijdsomstandigheden, nu er veel werkloosheid heerscht in de gemeente, besloten heeft tot den aanleg van een nieuwe begraafplaats, en wel in wijk B, waarbij dan tevens een zeer uitnemend werkverschaffingsobject kan worden ter hand genomen; dat bij de keuze van het benoodigde terrein, gedaan uit een drietal aanbiedingen, gebleken is, dat het terrein van den heer C. de Jong Bzn., te Giessendam, door ligging enz. uitnemend geschikt is voor begraafplaats en geheel voldoet aan den eisch van het 1e lid van art. 16 der wet van 10 April 1869 (Staatsblad N°. 65), daar het belangrijk meer dan 50 meter is gelegen van de bebouwde kom der gemeente; dat deze wet verder eischt, dat elke algemeene begraafplaats een uitgestrektheid heeft van ten minste tienmaal de jaarlijks vermoedelijk benoodigde ruimte, en het gekozen terrein, wat de oppervlakte betreft, ruimschoots aan deze wettelijke voorwaarde beantwoordt, gerekend naar een jaarlijks te begraven aantal lijken van 40; dat ook de prijs, die bedongen is, aannemelijk is te achten;

dat Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland bij besluit van 3/6 November 1936, G. S. N°. 194, 3e Afd., hunne goedkeuring aan het evengenoemde raadsbesluit hebben onthouden, daarbij overwegende, dat de raad tot dezen aankoop en deze ruiling heeft besloten met het doel een nieuwe begraafplaats te stichten, zulks in verband met het feit, dat de tegenwoordige begraafplaats der gemeente op vrij grooten afstand van het centrum der gemeente is gelegen, welke afstand voor de bewoners van de dichtstbevolkte wijken steeds een groot bezwaar zou hebben opgeleverd; dat uit van het gemeentebestuur ontvangen inlichtingen blijkt: 1°. dat de bestaande begraafplaats nog voor ongeveer 6 jaar voldoende moet worden geacht en dat zij met weinig kosten kan worden uitgebreid; 2°. dat de afstand van de bestaande begraafplaats tot het verst verwijderde punt der gemeente ongeveer 6 km. bedraagt; 3°. dat de door den raad gewenschte aanleg van een nieuwe begraafplaats een uitgaaf van naar raming in totaal f 15000 à f 16000 met inbegrip van de vorenvermelde koopsommen zou vorderen; dat, gezien de sub 1° vermelde feiten, de aanleg van een tweede begraafplaats niet urgent kan worden geacht; dat het bezwaar, verbonden aan het feit, dat de bestaande begraafplaats voor een deel der gemeente minder gunstig is gelegen, blijkens het sub 2° vermelde niet van dien aard is, dat deze gemeente, welke slechts ruim 4000 zielen telt, op grond van dat bezwaar

de belangrijke uitgaven, verbonden aan den aanleg van een tweede begraafplaats, op zich zou mogen nemen; dat in deze omstandigheden de hierbedoelde aankoop van grond in strijd moet worden geacht met het financieele belang der gemeente;

dat van dit besluit van Gedeputeerde Staten de raad der gemeente Giessendam bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat de voorgenomen transacties noodig zijn voor den aanleg van een tweede begraafplaats in de gemeente, in verband met het feit, dat de tegenwoordige begraafplaats der gemeente op vrij grooten afstand van het centrum der gemeente is gelegen, welke afstand voor de bewoners der dichtstbevolkte wijken steeds een groot bezwaar oplevert; dat in het raadsbesluit aangevoerd wordt, dat de raad het besluit tot den aanleg van een tweede begraafplaats genomen heeft met het oog op de bestrijding der groote werkloosheid in de gemeente, waarbij dan tevens een zeer uitnemend werkverschaffingsobject kan worden ter hand genomen; dat echter het college van Gedeputeerde Staten dit punt niet in zijne overwegingen betreft; dat zulks den raad ten zeerste bevreemdt, te meer nu door ditzelfde college in zijn schrijven van 27 November 1935 er over wordt geklaagd, dat voornamelijk in Zuid-Holland zoo weinig wordt gedaan aan het opsporen van werkverschaffingsobjecten;

O. dat Gedeputeerde Staten terecht op de in het bestreden besluit vermelde gronden hunne goedkeuring aan het raadsbesluit hebben onthouden;

dat nog wel door den gemeenteraad wordt beweerd, dat de aanleg van een tweede begraafplaats aanbeveling verdient mede ter bestrijding van de groote werkloosheid in de gemeente, doch dat dit werk als een minder geschikt object voor werkverschaffing moet worden aangemerkt, aangezien de verhouding tusschen de arbeidsloonen en de overige kosten niet gunstig is te noemen;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.. (A. B.)

---

11 *Maart* 1937. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 58 1e lid.)

De C. R. v. B. heeft — in tegenstelling tot het Ambtenarengerecht — niet de *overtuiging* bekomen, dat de betrokkene zich aan de hem geïmputeerde misdragingen heeft schuldig gemaakt. Het besluit, waarbij de straf van ontslag is opgelegd, wordt derhalve nietig verklaard.

Uitspraak in zake:

A., wonende te B., eischer in hooger beroep, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen, bijgestaan door zijn raadsman Mr. H. J. van Urk, advocaat te Amersfoort,

tegen:

den Burgemeester van B., gedaagde in hooger beroep, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: H. J. Casille, wethouder der gemeente B., wonende aldaar.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen, alsmede als getuigen C., huisvrouw van D., wonende te E., F., G. en H., allen wonende te B., vanwege eischer ter terechtzitting medegebracht;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Burgemeester van B. op 6 Aug. 1936 het navolgende besluit heeft genomen:

„De burgemeester van B.;

Gezien het zakelijk uittreksel van de uitspraak van het ambtenarengerecht te 's-Gravenhage d.d. 26 Juni 1936 in zake A., hoofdagent van politie te B. tegen den burgemeester van B.;

O. dat zijn besluit van 13 Februari 1936, waarbij A., voornoemd, bij wijze van straf met ingang van 17 Februari 1936 is verlaagd tot den rang van agent van politie door voornoemd gerecht is nietig verklaard wegens onevenredigheid tusschen de door A. gepleegde misdraging en de bij zijn besluit opgelegde straf;

dat naar het oordeel van genoemd ambtenarengerecht aan A. meergenoemd, de straf van ontslag had moeten worden opgelegd;

dat hij in verband met na het nemen van zijn besluit van 13 Februari 1936 te zijner kennis gekomen nieuwe vroeger gepleegde misdragingen van A. zich met de conclusie van het ambtenarengerecht kan vereenigen;

dat derhalve bij wijze van straf meergenoemde A. behoort te worden ontslagen uit den gemeentedienst;

Gelet op art. 224 der gemeentewet en op de desbetreffende bepalingen van de bij zijn besluit van 15 October 1934 vastgestelde algemeene voorschriften voor de ambtenaren van politie der gemeente krachtens art. 125 van de ambtenarenwet 1929;

Besluit:

den hoofdagent van politie A. met ingang van 16 Augustus 1936 ontslag te verleenen uit den gemeentedienst.";

O. dat het Ambtenarengerecht te 's-Gravenhage bij uitspraak van 16 December 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — het beroep van A., voor zoover gericht tegen het besluit van den burgemeester der gemeente B., d.d. 6 Augustus 1936, waarbij hij met ingang van 16 Augustus 1936 uit den dienst der gemeente B. is ontslagen ongegrond en het beroep overigens niet-ontvankelijk heeft verklaard;

O. dat A. van deze uitspraak tijdig is gekomen in hooger beroep en bij beroepschrift op de daarbij aangevoerde gronden dezen Raad verzoekt, met vernietiging van die uitspraak, het ontslagbesluit bij wege van straf, voornoemd, genomen door den Burgemeester van B. te willen nietig verklaren, wegens strijd feitelijk en rechtens met de algemeen verbindende voorschriften, welke voor hem (thans eischer) zijn vastgesteld en te willen bepalen, dat deze straf ongedaan worde gemaakt, zulks met ingang van den dag, welke de Burgemeester van B. voor ingang dezer straf heeft bepaald, en voorts te willen besluiten, dat hem alsnog het bedrag der ingehouden wedde of nog in te houden wedde worde uitbetaald, subsidiair hem een schadevergoeding tot het bedrag daarvan te willen toekennen;

In rechte:

O. dat ter openbare terechtzitting van dezen Raad C., huisvrouw van D., als getuige o. m. heeft verklaard:

dat eischer bij gelegenheid, dat zij op een avond in den zomer van 1935 door hem was ontboden om als verdachte te worden gehoord, met haar, die toen nog ongehuwd was, vleeschelijke gemeenschap heeft gehad in het verhoorkamertje van het politiebureau te B., terwijl de deur, die tot dat kamertje toegang gaf dicht, doch niet op slot was;

dat zij zich hiertegen noch door roepen of door andere maatregelen heeft verzet;

dat zij een en ander niet terstond bekend gemaakt heeft;

O. dat deze Raad op grond van den inhoud der gedingstukken en het verhandelde ter openbare terechtzitting voorts in confesso acht:

dat de moeder van bovengenoemde getuige in 1932 door eischer is bekeurd en als gevolg daarvan 3 weken hechtenis heeft moeten ondergaan;

dat eischer met de strafzaak M., waarbij getuige C. betrokken was, ook nà den zomer van 1935 bemoeienis heeft gehad; dat de politieagenten te B. in het algemeen eischer niet mochten; dat getuige C. in October 1936 zonder eenigen dwang een tweetal briefjes heeft geschreven, in het eerste waarvan zij haar verklaring in de zaak A. herroept, terwijl zij in het tweede, hetwelk is gericht aan A. en in tegenwoordigheid van haar echtgenoot is vervaardigd, aan A. vergiffenis vraagt voor hetgeen zij hem heeft aangedaan;

O. dat nu weliswaar getracht wordt, de meening te doen postvatten, dat getuige C. eigenlijk nimmer geweten zou hebben, wat zij in die briefjes, die door een zekeren G. zouden zijn opgesteld, heeft neergeschreven, doch — al moge het optreden van dien persoon ten deze als hoogst ongewenscht en bevreemdend zijn aan te merken — deze Raad die zienswijze niet kan aanvaarden, vermits de inhoud dier briefjes zóó eenvoudig is, dat zelfs een vrouw als getuige C. ze zeer goed moet hebben begrepen;

O. dat onder bovenstaande omstandigheden deze Raad aan de ten deze afgelegde verklaringen van getuige C. geen geloof kan hechten;

O. dat het verder dezen Raad evenmin aannemelijk voorkomt, dat de verklaring van I., echtgenoote van K., omtrent het oneerbaar optreden jegens haar van eischer bij gelegenheid van een te haren huize haar afgenomen getuigenverhoor in den zomer van 1931 — wordende hierbij opgemerkt, dat bedoelde vrouw in haar verklaring aan den Inspecteur van Politie te B. spreekt over den zomer van 1935 en in haar getuigen-verklaring voor het Ambtenarengerecht kennelijk over den zomer van 1934 — in waarheid is afgelegd, daar die vrouw, indien zij werkelijk door eischer zou zijn aangerand, zich immers zeer goed had kunnen verzetten en om hulp had kunnen roepen, temeer waar de haar zeer goed bekende L. mede in haar woning aanwezig was;

O. dat, gelet op het vorenstaande, met hetgeen in 1922 zou zijn voorgevallen — nog daargelaten, of te dien aanzien van misdragingen kan worden gesproken — in casu geen rekening mag worden gehouden;

O. dat uit al het vorenstaande volgt, dat deze Raad niet de overtuiging heeft kunnen bekomen, dat eischer zich aan de hem geïmputeerde misdragingen heeft schuldig gemaakt, zoodat de uitspraak, waarvan beroep, — behoudens voor wat betreft de niet-ontvankelijk-verklaring van het beroep „overigens", welke, ook naar het oordeel van dezen Raad, op goede gronden berust — niet in stand kan blijven en het besluit van gedaagde alsnog behoort te worden nietig verklaard;

O. dat, nu eischer in het gelijk is gesteld, de kosten tot dagvaarding en schadeloosstelling van de getuigen G. en H. uit 's Rijks kas geheel behooren te worden vergoed, zijnde ten deze onderscheidenlijk zestig cents en nihil, wordende met de kosten, gemaakt voor het medebrengen van de getuigen C. en F. geen rekening gehouden, wijl deze moeten geacht worden noodeloos te zijn gemaakt;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Vernietigt de uitspraak, waarvan beroep, behalve voorzoover daarbij het beroep „overigens" niet-ontvankelijk is verklaard;

Bevestigt die uitspraak in zooverre;

Verklaart nietig het besluit van gedaagde van 6 Augustus 1936, waarbij aan eischer met ingang van 16 Augustus 1936 bij wijze van straf ontslag is verleend als hoofdagent van politie der gemeente B.;

Beveelt, enz. (A. B.)

---

11 *Maart* 1937. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Alg. Rijksambtenarenreglement art. 82 3e lid en art. 80; Ambtenarenwet 1929 art. 58 2e lid.)

Ook met een enkele verwijzing naar een den klager bekend advies is het bestreden besluit „met redenen omkleed".

Het spreken van onwaarheid tegen zijn superieuren, het hebben van schulden (waarvoor korting en inhouding hebben plaats gehad), het, staande huwelijk, onderhouden van ongeoorloofde betrekkingen met vrouwen, zijn gedragingen, welke gequalificeerd worden als „ernstig plichtsverzuim". Geen onevenredigheid, nu hij deswege is gestraft met ontslag.

Uitspraak in zake:

X wonende te Y klager, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen, bijgestaan door zijn raadsman Mr. W. A. Schippers, adv. te Vlaardingen,

tegen:

den Minister van Financiën, verweerder, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden, Mr. B. R. Wesseling, plaatsvervangend Rijksadvocaat te Utrecht.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Minister van Financiën bij besluit van 7 November 1936 — gelezen het advies van de Commissie van advies voor den Dienst der Belastingen, d.d. 15 October 1936, waarvan ingevolge art. 68, 2e lid, van het Ambtenarenreglement Belastingdienst een

afschrift aan den betrokkene, den assistent der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen X te Y is toegezonden; gelet op de artt. 80, 81, 1e lid, letter k, 82, 83 en 84 van het Algemeen Rijksambtenarenreglement, op art. 46 van het Ambtenarenreglement Belastingdienst en op de artt. 3 en 60 van de Ambtenarenwet 1929 — heeft goedgevonden en verstaan: 1e. Den assistent der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen X, voornoemd, met ingang van 1 December 1936 uit 's Rijks dienst te ontslaan; 2e. Te bepalen, dat de straf onmiddellijk ten uitvoer zal worden gelegd;

O. dat X tegen vorenbedoeld besluit tijdig bij dezen Raad beroep heeft ingesteld en op de bij klaagschrift aangevoerde gronden heeft verzocht dat besluit te vernietigen, althans te herroepen, althans te wijzigen in een mildere straf, als deze Raad noodig en noodzakelijk zal oordeelen, althans het ontslag voorwaardelijk te verleenen onder bepaalde door dezen Raad te stellen voorwaarden, verzoekende hij — in verband met zijn lichaamstoestand — een psychiatrisch onderzoek te bevelen, wijl de mogelijkheid niet is uitgesloten, dat de lichaamstoestand een storenden invloed bij hem heeft gehad en nog heeft op denken en aanvoelen van bepaalde verhoudingen;

O. dat Mr. B. R. Wesseling voornoemd, als gemachtigde van verweerder, bij contra-memorie het bestreden besluit heeft verdedigd en heeft verzocht het beroep van klager ongegrond te verklaren en dat besluit ongewijzigd te handhaven;

In rechte:

O. dat ter beslissing van het onderhavige geschil moet worden beantwoord de vraag, of het bestreden besluit, bij hetwelk klager bij wijze van straf is ontslagen uit 's Rijks dienst, op een der gronden, genoemd in art. 58, lid 1 en 2, der Ambtenarenwet 1929, kan worden aangevochten;

O. dat klagers eerste grief tegen dit besluit is, dat het is genomen in strijd met art. 82, lid 3, van het Algemeen Rijksambtenarenreglement, omdat het besluit geen enkele reden zou inhouden;

O. dat deze Raad deze grief verwerpt, aangezien in het besluit wordt verwezen naar het advies — waarvan verweerder niet afwijkt en met den inhoud waarvan deze derhalve accoord gaat — van de Commissie van Advies voor den Dienst der Belastingen, d.d. 15 October 1936, waaruit van de verschillende aan klager ten laste gelegde feiten en gedragingen blijkt en van welk advies, overeenkomstig art. 68, 2e lid, van het Ambtenarenreglement Belastingdienst, een afschrift aan klager was toegezonden, zoodat het bestreden besluit wel degelijk „met redenen" is „omkleed", gelijk vorenbedoeld art. 82, lid 3, vereischt;

O. dat de Raad op grond van de gedingstukken, waaronder mede vorenbedoeld advies, als vaststaande aanneemt, en door het bij klaagschrift en ter terechtzitting namens en door klager aangevoerde niet weerlegd acht, dat klager bij verschillende gelegenheden, ter zake van tegen hem gerezen bezwaren ambtelijk door zijn superieuren ter verantwoording geroepen, onwaarheid heeft gesproken; dat hij verscheidene schulden had en heeft, waarvan sommige aanvankelijk door hem niet, doch later weer wel werden erkend, welke hij niet of slechts gedeeltelijk heeft afgelost, waardoor herhaaldelijk korting en inhouding op zijn salaris heeft moeten plaats vinden, en dat hij, tijdens zijn huwelijk, met andere vrouwen dan zijn echtgenoote ongeoorloofde verhoudingen heeft gehad, welke destijds aanleiding gaven tot zijn overplaatsing van Haren naar Rotterdam, alwaar hij zich later wederom met andere vrouwen dan zijn echtgenoote afgaf;

O. dat klager zich door deze gedragingen heeft schuldig gemaakt aan ernstig plichtsverzuim;

O. dat derhalve, krachtens het bepaalde in de artt. 80, en 81, lid 1, sub k, van het Algemeen Rijksambtenarenreglement j°. art. 46 van het Ambtenarenreglement Belastingdienst, verweerder bevoegd was klager te dezer zake te straffen met ontslag uit 's Rijks dienst, zoodat het bestreden besluit niet kan worden gezegd feitelijk of rechtens met die artikelen te strijden, zijnde den Raad ook overigens niet gebleken van het bestaan van eenig algemeen verbindend voorschrift, waarmede dat besluit zou strijden;

O. dat ook niet met recht kan worden beweerd, dat verweerder bij het nemen van zijn besluit van zijn bevoegdheid om een ambtenaar, die zich gedraagt, als klager heeft gedaan, te ontslaan, kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. dat klager de meening is toegedaan, dat in elk geval onevenredigheid bestaat tusschen de straf en de gepleegde overtredingen, doch deze Raad — die een psychiatrisch onderzoek, als bij klaagschrift verzocht, onnoodig acht — klager hierin niet kan volgen en zijn gedragingen van zoo ernstigen aard acht, dat hij niet in 's Rijks dienst kon worden gehandhaafd en mitsdien terecht is ontslagen;

O. dat derhalve klagers beroep ongegrond moet worden verklaard;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Verklaart klagers beroep ongegrond.—

(A. B.)

---

15 *Maart* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Woningwet art. 37.)

De bewoordingen van het 5e lid kunnen bezwaarlijk een andere beteekenis hebben, dan dat na afloop van den in dat voorschrift bedoelden termijn van ten hoogste twaalf maanden, eene beslissing omtrent het al of niet goedkeuren van het plan aan Ged. Staten niet meer vrij staat. Nu Ged. Staten het plan hebben goedgekeurd nà het verstrijken van genoemden termijn, wordt hun besluit vernietigd, en wordt beslist, dat omtrent de goedkeuring van het plan geen beslissing, als bedoeld in het 5e lid, meer kan worden genomen.

WIJ WILHELMINA enz.,

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door 1. E. Dreesman, 2. A. Ubels, 3. Gebrs. De Weerd en 4. H. Schrage, allen te Assen, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Drenthe van 22 April 1936, n°. 135, houdende

goedkeuring van een uitbreidingsplan voor de gemeente Assen, alsmede van de daarbij behoorende bebouwingsvoorschriften;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 4 November 1936, n°. 438, 16 December 1936, n°. 438/110 en 24 Februari 1937, n°. 438 (1936)/19;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 10 Maart 1937, n°. 1547 M. P. B. R., afd. Volkshuisvesting;

O. dat de raad van Assen in zijne vergadering van 28 September 1933, onder n°. 138, heeft besloten tot herziening van het uitbreidingsplan voor deze gemeente met vaststelling van de daarbij behoorende bebouwingsvoorschriften, waarvan art. 9 luidde als volgt:

Art. 9.

1. Het gebied, op de kaart van het uitbreidingsplan in grijs-paarse kleur aangegeven, is bestemd voor den bouw van enkele landhuizen en boerderijen met, kennelijk daarbij behoorenden, open grond, die bij een landhuis moet voldoen aan art. 14.

2. Het gebied, op de kaart van het uitbreidingsplan in grijs-paarse kleur met bruine arceering aangegeven, is bestemd voor den bouw van enkele of dubbele landhuizen met kennelijk daarbij behoorenden, open grond, die moet voldoen aan art. 14.

3. Deze bijbehoorende grond moet langs de straat een breedte hebben van tenminste 75 m.

4. Bij het bouwen moet een afstand vanaf de zijgrens van den bijbehoorenden grond worden in acht genomen van niet minder dan 10 m.;

dat de raad in zijne vergadering van 23 Mei 1935 in verband met verschillende door Gedeputeerde Staten van Drenthe ter kennis van het gemeentebestuur gebrachte bedenkingen zijn voormeld besluit heeft gewijzigd, o.m. in dier voege dat van de bedoelde bebouwingsvoorschriften het derde lid van art. 9 wordt gelezen:

„De bijbehoorende grond, in de vorige alinea's van dit artikel bedoeld, moet met dien, welke ingenomen zal worden door den opstal, langs de straat een breedte hebben van tenminste 75 m";

het vierde lid van dat artikel wordt gelezen:

„Bij het bouwen, in dit artikel bedoeld, moet een afstand vanaf de zijgrens van den bijbehoorenden grond worden in acht genomen van niet minder dan 10 m", terwijl aan dat artikel als vijfde lid wordt toegevoegd:

„5. Op elk der terreinen, genummerd, kadastraal bekend en gelegen als in onderstaanden staat in aansluiting bij de bij dit artikel behoorende kaarten is aangegeven en hebbende elk aan de straat ongeveer een breedte als eveneens in den staat is vermeld, zal in afwijking van het in het derde lid van dit artikel bepaalde, één landhuis, onderscheidenlijk boerderij, mogen worden gebouwd onder voorbehoud, dat die terreinen de genoemde breedte aan de straat behouden."

(waarop volgt een lijst van perceelen, die op het tijdstip van vaststelling van het uitbreidingsplan, dus op 28 September 1933, een kleinere breedte dan de voorgeschreven 75 m hadden);

dat Gedeputeerde Staten van Drenthe bij hun besluit van 22 April 1936, n°. 135, het voormelde herzieningsplan met de daarbij behoorende bebouwingsvoorschriften hebben goedgekeurd, daarbij overwegende, dat tegen de voormelde besluiten bij hun college bezwaarschriften zijn ingediend door H. Bremer, Mr. E. Pelinck, B. Boering, E. Dreesman e.a., de Wed. A. Schuylenburg, A. Ubels, het R. K. Parochiaal Armbestuur, E. Dreesman, Mrs. E. H. en H. E. Pelinck en Mr. H. Kingma Boltjes e.a.;

dat de adressanten Mr. E. Pelinck, E. Dreesman e.a., de Wed. A. Schuylenburg, A. Ubels, Mrs. E. H. en H. E. Pelinck en Mr. H. Kingma Boltjes e.a., zich met hunne bezwaren niet tot den raad hebben gewend, zoodat zij in de tot hun college gerichte bezwaren niet-ontvankelijk zijn; dat de bezwaarschriften van B. Boering en het R. K. Parochiaal Armbestuur ter provinciale griffie zijn ontvangen op respectievelijk 28 October 1933 en 10 Mei 1935 en zijn gericht tegen het raadsbesluit van 28 September 1933, n°. 138, dat van 16 October 1933 af gedurende veertien dagen voor een ieder ter inzage heeft gelegen; dat het adres van E. Dreesman, ter provinciale griffie ontvangen op 29 Mei 1935, is gericht tegen het raadsbesluit van 23 Mei 1935, n°. 72, dat van 5 October 1935 of gedurende veertien dagen voor een ieder ter inzage heeft gelegen; dat de onderhavige bezwaarschriften derhalve niet zijn ingediend binnen den in art. 37, lid 3, van de Woningwet voorgeschreven termijn van zes weken na afloop van de ter visielegging van de betreffende raadsbesluiten, zoodat de adressanten niet-ontvankelijk moeten worden verklaard; dat, wat betreft het binnen den voorgeschreven termijn ingediende bezwaarschrift van H. Bremer, eigenaar van de perceelen kadastraal bekend gemeente Assen, Sectie M, nummers 482, 483, 488, 489 en 3317 de adressant bezwaar heeft tegen art. 9 van de verordening, houdende bebouwingsvoorschriften, voorzooveel daarbij is bepaald, dat bij het bouwen van de betreffende terreinen, waarvan de bovengenoemde perceelen deel uitmaken, de bijbehoorende grond langs de straat een breedte moet hebben van 75 m; dat hij de meergenoemde perceelen heeft gekocht, teneinde deze als bouwterrein te verkoopen; dat hij van oordeel is, dat ten gevolge van het onderhavige voorschrift de voorgenomen verkoop ernstig zal worden belemmerd, waardoor hij groote schade zal lijden; dat hij op dien grond verzoekt aan het plan de vereischte goedkeuring te onthouden, voorzooveel dit zijne perceelen betreft; dat dienaangaande moet worden overwogen, dat het in het belang van het verkeer en van de door de overheid te treffen voorzieningen noodzakelijk is lintbebouwing tegen te gaan; dat het bepaalde in art. 9 van de verordening houdende bebouwingsvoorschriften er toe zal bijdragen, dat een dergelijke bebouwing wordt geweerd en dat het aldaar aanwezige natuurschoon wordt behouden; dat tengevolge van het feit, dat de adressant de betreffende gronden heeft gekocht, ten einde deze als bouwterrein te verkoopen en wel in perceelen van geringere breedte dan bij voormeld artikel is voorgeschreven, daaruit weliswaar nadeel voor hem zal kunnen voortvloeien, doch dat de

mogelijkheid van winstderving bij toekomstigen verkoop van grond als bouwterrein geen reden mag zijn om goedkeuring te onthouden aan een bepaling ter voorkoming van een wijze van bebouwing, welke in deze omgeving niet zou passen en niet zou strooken met het algemeen belang; dat het door den adressant geopperde bezwaar derhalve geen grond kan opleveren om uit dien hoofde goedkeuring aan het plan van uitbreiding, voorzooveel zijne perceelen betreft, te onthouden; en wijders, dat het uitbreidingsplan en de bebouwingsvoorschriften, een en ander zooals vastgesteld krachtens de voormelde raadsbesluiten, over het geheel genomen geacht kunnen worden de te verwachten uitbreiding van de gemeente alsmede van een stelselmatige en rationeele bebouwing zooveel mogelijk te verzekeren en mitsdien voor goedkeuring in aanmerking kunnen komen;

dat van deze beslissing bij Ons in beroep zijn gekomen: 1°. E. Dreesman, landeigenaar, 2°. A. Ubels, landbouwer, 3°. B. de Weerd, K. de Weerd, G. de Weerd en H. de Weerd, landbouwers, allen wonende te Amelte, gemeente Assen en 4°. H. Schrage, landbouwer, wonende Vredeveld, gemeente Assen;

dat E. Dreesman aanvoert, dat de door hem ingediende bezwaarschriften aan den raad en aan Gedeputeerde Staten niet-ontvankelijk werden verklaard, daar zij niet binnen den wettelijken termijn, maar deels te vroeg en deels te laat, waren ingeleverd; dat niettemin de raad kennis heeft kunnen nemen van de bezwaren, zoodat overeenkomstig art 38 der Woningwet beroep openstaat bij de Kroon; dat ook Gedeputeerde Staten zelven aanvankelijk ernstige bezwaren hebben gehad en meermalen de goedkeuring hebben geweigerd, doch blijkbaar ten slotte voor den aandrang van den raad zijn gezwicht; dat zijn hoofdbezwaar betreft de 75 m minimumfrontbreedte aan den Rolderweg en den Beilerweg, zijnde de beide buitenwegen, waar zich het meeste natuurschoon bevindt; als gevolg van de zorgen en kosten van tegenwoordige en vroegere landeigenaren, waardoor de verkoop van smallere bouwperceelen onmogelijk zal worden, en de eigenaren dus ernstig zullen worden gedupeerd; dat blijkens de overwegingen van Gedeputeerde Staten dit bouwverbod beneden 75 m frontbreedte ten doel heeft de lintbebouwing te weren, en dat Gedeputeerde Staten dat middel daartoe dienstig achten; dat hij echter van meening is, dat de lintbebouwing er door zal worden bevorderd, daar de raad kleinere eigenaren van de bepaling heeft uitgezonderd, zoodat het dus de bedoeling is geweest alleen de grootere te treffen; dat deze echter de bedoeling kunnen ontloopen door op eigen naam een bouwvergunning te vragen, en, nadat deze bekomen is en het huis gebouwd, een perceel van veel minder dan 75 m te verkoopen; dat juist, omdat kleine bouwterreinen hun waarde zullen verliezen, eigenaren er belang bij zullen krijgen om zoo spoedig mogelijk hunne terreinen vol te bouwen; dat, indien de gemeente, teneinde de genoemde ontduiking tegen te gaan, de bouwvergunning zou weigeren, gerechtelijke acties ten einde, hetzij een bouwvergunning, hetzij schadevergoeding te verkrijgen, niet zullen kunnen uitblijven; dat naar zijne meening het bouwverbod beneden 75 m frontbreedte, zoowel in strijd is met de eigendomsrechten volgens het Burgerlijk Wetboek als met de bedoeling van de Woningwet, om alle welke redenen hij verzoekt het hierbedoelde uitbreidingsplan met bebouwingsvoorschriften niet goed te willen keuren;

dat A. Ubels aanvoert, dat hij in 1930 op publieken verkoop ten overstaan van notaris Van Halsema te Assen eene boerderij gekocht heeft, gelegen aan den Rolderweg, met landerijen, welke zich omstreeks 130 meter langs den straatweg uitstrekken, terwijl aan dien weg, behalve de bestaande boerenbehuizing met erf, 4 huisperceelen waren gelegen, welke door hem, gevoegd bij meerdere perceelen, zijn aangekocht; dat volgens het nieuwe uitbreidingsplan met bebouwingsvoorschriften op de gemelde 4 huisplaatsen zelfs geen enkel woonhuis zal mogen worden bebouwd, waardoor voor hem een groot financieel nadeel zou ontstaan; dat hij zich overigens aansluit bij de bezwaren, welke door E. Dreesman in diens beroepschrift zijn aangegeven;

dat B. de Weerd c.s. aanvoeren, dat zij een perceel weiland bezitten aan den Rolderweg, breed langs den straatweg circa 60 meter, waarin hun inziens twee mooie huisplaatsen zitten; dat volgens het nieuwe uitbreidingsplan met bebouwingsvoorschriften daarop echter slechts één woonhuis zal mogen worden gebouwd, waaruit een belangrijk financieel nadeel voor de eigenaren zou voortvloeien; dat zij zich overigens aansluiten bij de bezwaren, vermeld in het beroepschrift van E. Dreesman;

dat H. Schrage aanvoert, dat door hem in 1931 op publieke veiling is aangekocht een oude boerderij met landerijen, gelegen aan den Rolderstraatweg te Vredeveld onder Assen, met een breedte langs dien weg van ongeveer 100 m, terwijl onder het aangekochte begrepen waren 5 huisplaatsen, op 1 waarvan door hem een landhuisje is gebouwd; dat volgens het nieuwe uitbreidingsplan op de overblijvende 4 huisplaatsen geen enkel huis meer zal mogen worden gebouwd; dat dientengevolge voor hem belangrijke financieele schade zal ontstaan, aangezien de bouwterreinwaarde aldaar niet onbelangrijk hooger is dan de landwaarde, terwijl mag worden verwacht, dat dit waardeverschil in de toekomst nog zal toenemen;

O. ten aanzien van de ontvankelijkheid van de appellanten in hunne beroepen; dat de appellanten, blijkens de overgelegde stukken, tegen het ontwerp-uitbreidingsplan met daarbij behoorende bebouwingsvoorschriften, zooals deze laatste bij raadsbesluit van 23 Mei 1935, n°. 72, zijn gewijzigd, bij den gemeenteraad bezwaren hebben ingediend, binnen den termijn van 4 weken, gedurende welken de ontworpen wijziging overeenkomstig het bepaalde in art. 37, 2e lid, der Woningwet ter inzage heeft gelegen;

dat zij mitsdien, ingevolge art. 38, 1e lid, der wet, tot het instellen van beroep bij Ons gerechtigd zijn;

O. ten aanzien van het in deze door Gedeputeerde Staten genomen besluit tot goedkeuring van het in voege voormeld gewijzigde uitbreidingsplan c.a. dat ingevolge art. 37, 5e lid, der Woningwet Gedeputeerde Staten omtrent de goedkeuring van een hun

te dier zake toegezonden door den gemeenteraad vastgesteld uitbreidingsplan hebben te beslissen binnen 6 maanden, terwijl de beslissing éénmaal voor ten hoogste zes maanden kan worden verdaagd;

dat de bewoordingen van deze wetsbepaling bezwaarlijk een andere beteekenis kunnen hebben, dan dat na afloop van den hiervoren bedoelden termijn van ten hoogste twaalf maanden, eene beslissing omtrent het àl of niet goedkeuren van het plan niet meer vrijstaat;

dat zulks geacht moet worden ook de bedoeling van de wet te zijn, aangezien deze termijn bij de wijzigingswet van 1931 is gesteld in verband met het nieuw ingevoegde 4de lid van art. 5 (thans art. 6) der Woningwet;

dat de in het 2e en 5de lid van art. 37 der Woningwet gestelde termijnen kennelijk ten doel hebben aan de werking van het bepaalde in art. 6, 4e lid, 2n zin, der wet in het belang van de belanghebbende grondeigenaren eene beperking op te leggen;

dat in het onderhavige geval Gedeputeerde Staten van Drenthe omtrent het door den raad der gemeente Assen in zijne vergadering van 28 September 1933 vastgestelde herzieningsplan o.a. niet binnen den meergemelden, in art. 37, 5e lid, der Woningwet gestelden termijn eene beslissing, als daarbedoeld, hebben genomen;

dat daarna omtrent het plan, al moge het door den raad inmiddels nog zijn gewijzigd, eene beslissing als evenbedoeld door Gedeputeerde Staten niet meer had behooren te zijn genomen;

dat het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten mitsdien niet in stand behoort te blijven;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten van Drenthe van 22 April 1936, n°. 135, te beslissen, dat omtrent de goedkeuring van het bovenvermelde herzieningsplan, met daarbij behoorende bebouwingsvoorschriften, geen beslissing, als bedoeld in art. 37, 5de lid, der Woningwet, meer kan worden genomen.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

15 *Maart* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Verord. Straatpolitie Rotterdam, art. 69; M.- en R.wet art. 6; B. W. artt. 625 en 715.)

Noch aan de artt. 625 en 715 B. W. noch aan eenige andere wetsbepaling kan de eigenaar van een aan den openbaren weg gelegen bouwwerk een niet bij plaatselijke politieverordening aantastbaar recht ontleenen om dat bouwwerk met motorrijtuigen in- en uit te rijden. Hij is daarbij onderworpen aan de voorschriften, die door de bevoegde macht in het belang der veiligheid van het verkeer mochten worden gegeven.

Gereq. is ook niet van de verplichting om zoodanige voorschriften na te komen ontheven door de omstandigheid, dat het onderwerpelijke pand met vergunning van het bevoegde gezag is gebouwd volgens een plan, waarbij de „begane-grondsverdieping" werd bestemd onder meer voor garage, wijl — daargelaten in hoeverre gereq. reeds alleen daaraan eene geldige aanspraak op een tot het pand toegang gevenden inrit in de verhoogde voetstraat zou kunnen ontleenen — hij in ieder geval, zoolang die inrit niet bestaat, gehouden is tot nakoming van het door het bevoegd gezag in het belang der verkeersveiligheid gegeven verbod.

[Anders Adv.-Gen. van Lier.]

Op het beroep van den O. v. J. bij de Arr.-Rechtbank te Rotterdam, requirant van cassatie tegen een vonnis van genoemde Rechtbank van 3 Dec. 1936, waarbij in hooger beroep werd bevestigd een schriftelijk vonnis van het Kantongerecht te Rotterdam van 3 Sept. 1936, bij welk vonnis J. B. te Rotterdam, ter zake van het hem telastegelegde werd ontslagen van alle rechtsvervolging; (Gepleit voor gereq. door Mr. J. Buskop).

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

Gereq. heeft zich te verantwoorden gehad ter zake, dat hij op Dinsdag 11 Augustus 1936 te omstreeks 15½ uur, te Rotterdam op den openbaren weg de Brielsche laan met een motorrijtuig heeft gereden op de verhoogde voetstraat, terwijl zich ter plaatse geen inrit tot eenig pand bevond.

De Kantonrechter te Rotterdam achtte het bewezen verklaarde feit niet strafbaar en ontsloeg gerequireerde van alle rechtsvervolging.

In hooger beroep bevestigde de Rechtbank het vonnis met aanvulling der gronden. In de uitspraak der Rechtbank is het volgende overwogen: „Namens verdachte is betoogd, dat hoewel het telastegelegde en bewezenverklaarde oplevert eene overtreding van art. 69 van de verordening op de straatpolitie der Gemeente Rotterdam, deze bepaling ten deze, waar het geldt de voetstraat voor pand 280 aan de Brielsche laan, een gebouw kennelijk geschikt en gebezigd tot berging van onder meer vierwielige voertuigen, als auto's en dergelijke, buiten toepassing behoort te blijven, omdat voor een als garage of bergplaats dienstbaar te maken gebouw het recht van vrije in en uitrit met auto's en dergelijke een onafwijsbare consequentie is van het algemeen beginsel, dat ieder recht heeft van vrij uitkomen op den openbaren weg en eene verordening, waarvan de toepassing tot gevolg heeft, dat men een dergelijk gebruik van zijn eigendom niet kan maken, te onbepaalde strekking heeft."

„Uit de door den gemachtigde van verdachte overgelegde stukken blijkt dat B. en W. van Rotterdam in 1925 vergunning hebben gegeven tot oprichting van panden aan de Brielschelaan — blijkens de nummering ook slaande op pand 280 — volgens een bouwplan, waarbij de beganegrondsverdiepingen van deze panden voor garages, pakhuizen of werkplaatsen bestemd werden. Teneinde deze beganegronds-

verdiepingen volgens hare bestemming te kunnen exploiteeren behooren de daarin gevestigde garages, pakhuizen en werkplaatsen door middel van een inrit verbonden te zijn met den openbaren rijweg.

Blijkens proces-verbaal kwam verdachte uit een garage rijden, waarvan de Rechtbank aanneemt, dat pand 280 bedoeld is, omdat verdachte ter plaatse woont.

Voorts blijkt uit een besluit van Burgemeester en Wethouders van 17 Augustus 1934, dat ter plaatse een inrit als bedoeld in art. 69 sub 1 der Verordening op de Straatpolitie aanwezig is geweest.

Op grond van de artt. 625 en 715 B. W. moet worden aangenomen, dat ieder eigenaar en gebruiker van een onroerend goed het recht heeft van vrijen in- en uitgang vanuit zijn pand naar den openbaren weg en daarheen overeenkomstig de bevoegdelijk aan dat pand gegeven bestemming.

De gemeentebesturen hebben de bevoegdheid niet, daarop inbreuk te maken. Art. 69 sub 1 der Verordening op de Straatpolitie van Rotterdam doet dit wel door algemeen het rijden met automobielen op verhoogde voetstraten strafbaar te verklaren zonder te onderscheiden of dit al of niet door een eigenaar of een anderen rechtmatigen gebruiker geschiedt. Weliswaar is in art. 69 sub 1, de strafbaarheid opgeheven, wanneer in de verhoogde voetstraat inritten tot één of meer panden zijn gelegd, doch dit kan aan de genoemde bepaling geen geldigheid verschaffen, nu niet voorzien en verzekerd is, dat er een inrit is voor ieder pand, waarvan de eigenaar of gebruiker aan artt. 625 en 715 B. W. recht van vrijen uitgang op den openbaren weg kan ontleenen.

Genoemd voorschrift der politieverordening mist toepassing, met name in een geval als in deze, waar de gebruiker onder de genoemde omstandigheden over de verhoogde voetstraat reed, en de Kantonrechter dus dan ook terecht dat voorschrift buiten toepassing heeft gelaten."

De Officier van Justitie heeft zich tegen deze uitspraak in cassatie voorzien en voert in zijn schriftuur aan, dat geschonden, althans verkeerd toegepast zijn art. 625 B. W., art. 715 B. W. en art. 69 van de Verordening op de Straatpolitie van Rotterdam. De middelen luiden:

I. art. 625 B. W., doordat de Rechtbank, zulks als basis voor haar vonnis, mede op grond van het bepaalde in dit artikel, aanneemt, dat iedere eigenaar en gebruiker van een onroerend goed het — voor gemeentebesturen onaantastbare — recht heeft van vrijen in- en uitgang vanuit zijn pand naar den openbaren weg en daarheen, overeenkomstig de bevoegdelijk aan dat pand gegeven bestemming, welk recht eventueel, zooals de Rechtbank voor het onderhavige geval aanneemt, zal mogen worden uitgeoefend over een tusschen een pand en den openbaren weg gelegen voetstraat, zulks ten onrechte, daar in art. 625 B. W. een dergelijk recht geen basis kan vinden, en zeker niet een dusdanige basis, dat dit recht voor de bevoegdelijk door de Gemeenteraden uit te vaardigen verordeningen onaantastbaar zou zijn, daar immers:

1. art. 625 B. W., voorzoover een onroerend goed betreffende, een recht omschrijft territoriaal beperkt tot dat goed, waarvan men vrij genot mag hebben en waarover men op de volstrekte wijze mag beschikken, doch geenerlei rechten toekent t. a. v. het om dat goed heenliggende gebied. Immers over laatstbedoeld gebied wordt in het artikel niet gesproken, terwijl de verhouding van den eigenaar tot het hem omringende gebied elders in het B. W. een regeling heeft gevonden, te weten in den vierden Titel.

2. ook al zou met de Rechtbank voor de eigenaars en gebruikers van aan den openbaren weg grenzende perceelen een eventueel over de tusschenliggende verhoogde voetstraat uit te oefenen recht van in- en uitgang naar den openbaren weg en omgekeerd, als uitvloeisel of verlengarm van het op die perceelen rustende eigendomsrecht, mógen worden aangenomen, dan nog valt niet in te zien, waarom dit recht voor de gemeentebesturen onaantastbaar zou zijn in den zin als door de Rechtbank in haar vonnis wordt aangenomen. Immers art. 625 B. W. erkent de mogelijkheid van beperking door de openbare verordeningen, terwijl art. 69 van de Verordening op de Straatpolitie te Rotterdam stellig niet verder gaat dan art. 625 B. W., in deze uitdrukkelijk toestaat.

Art. 69 van de Verordening van de Straatpolitie te Rotterdam toch geeft uitsluitend een beperking voor dit veronderstelde recht van in- en uitgang, welk recht, indien daarbij slechts geen motorrijtuigen, rijwielen enz. worden gebezigd, overigens vrijelijk en op iedere gewenschte wijze zal mogen worden uitgeoefend.

3. ook al kan worden toegegeven, dat toepassing van art. 69 van de Verordening van de Straatpolitie van Rotterdam in het onderhavige geval leidt tot het resultaat, dat het voor de onderhavige strafzaak van belang zijnde pand 280 aan de Brielschelaan niet langer kan worden gebruikt of geëxploiteerd als garage, dit dan nog niet meer is dan een, in zooverre dus „indirecte" beperking van het eigendomsrecht van den eigenaar van dat pand, voor wien de mogelijkheid blijft, daaraan iedere andere gewenschte bestemming te geven. Ook deze eigendomsbeperking is geheel in overeenstemming met art. 625 B. W. Voor dit punt is van belang het arrest van den H. R. van 7 Mei 1934, N. J. 1934 blz. 1281, W. 12784.

Daarbij kan geen waarde worden gehecht, zooals blijkbaar door de Rechtbank wordt gedaan, aan de vraag of de bestemming van garage aan voornoemd pand 280 bevoegdelijk werd gegeven of niet. Deze vraag wordt in het artikel op geenerlei wijze ter sprake gebracht, terwijl het artikel ook niet de strekking heeft om sommige eigenaren tegenover de „openbare verordeningen" in een bevoorrechter positie te plaatsen dan andere. Bovendien geeft het artikel geenerlei basis of richtsnoer voor een stelsel, waarbij wordt onderscheiden tusschen eigenaren, die „bevoegdelijk" een bestemming aan hun eigendom hebben gegeven en de zoodanigen, die dat onbevoegdelijk hebben gedaan.

II. Art. 715 B. W., doordat de Rechtbank, zulks als basis voor haar vonnis, mede op

grond van het bepaalde in dit artikel, aanneemt „dat ieder eigenaar en gebruiker van een onroerend goed het recht heeft van vrijen in- en uitgang vanuit zijn pand naar den openbaren weg en daarheen overeenkomstig de bevoegdelijk aan dat pand gegeven bestemming" zulks ten onrechte, aangezien:

1. art. 715 B. W. bij uitsluiting regelt de onderlinge privaatrechtelijke verhouding tusschen eigenaars van stukken land. In verband met „openbare wegen" wordt in het artikel niets bepaald. Dit is stellig ook niet de strekking van het artikel, daar anders de openbare wegen zouden zijn genoemd zooals bijv. het geval is in art. 700 B. W.

2. uit de woorden „toegang tot den gemeenen weg of de gemeene vaart" volgt, dat het artikel uitgaat van het geval, dat een weg of een vaart openstaat voor meerdere eigenaars, wier verhouding dan nader wordt geregeld. Dat „openstaan" op zich zelf is een praealabele kwestie, welke buiten het artikel haar beantwoording zal moeten vinden.

III. Art. 69 van de Verordening op de Straatpolitie van Rotterdam, van art. 6 van de Motor- en Rijwielwet en van de artt. 625 en 715 B. W., doordat de Rechtbank het eerstgenoemde artikel in het onderhavige geval niet van toepassing acht, omdat dit artikel inbreuk zou maken op het recht van een bepaalden eigenaar van een onroerend goed van vrijen in- en uitgang vanuit zijn pand naar den openbaren weg en daarheen, zulks ten onrechte, daar toch:

1. art. 69 Algemeene Politieverordening, voor zoover motorrijtuigen en rijwielen betreffend, direct teruggrijpt op art. 6 van de Motor- en Rijwielwet, waarbij het navolgende van belang is: Art. 6 van de Motor- en Rijwielwet geeft aan de Gemeenteraden een regelende bevoegdheid t. a. v. bepaalde punten. Bedoelde bevoegdheid wordt t. a. v. deze punten niet verleend onder eenigerlei restrictie t. a. v. sommige weggebruikers (hetzij zij dan zijn eigenaars van aan den openbaren weg grenzende perceelen of behooren tot welke categorie dan ook) doch in gelijke mate t. a. v. alle weggebruikers.

Gezien de enge omschrijving van de in art. 6 aan de gemeenteraden toegekende bevoegdheid, mag een beperking dier bevoegdheid slechts worden aangenomen, indien de bedoeling des Wetgevers daartoe onomstootelijk uit eenig wetsartikel blijkt. De Rechtbank meent, dat zoodanige beperking moet worden afgeleid uit de artt. 625 en 715 B. W. en noemt in dit verband ook geen andere artikelen.

Voorzoover al uit de artt. 625 en 715 B. W. een recht van vrije in- en uitgang naar den openbaren weg als door de Rechtbank geformuleerd, mag worden afgeleid, dan nog beoogen deze artikelen niet een enclave te scheppen in de in art. 6 van de Motor- en Rijwielwet den gemeenteraden toevertrouwde publiekrechtelijke bevoegdheid. Immers, mede gezien hun plaats in het B. W., mag aan deze artikelen niet de strekking worden toegeschreven, dat zij zouden beoogen in te grijpen in de verkeersverordening op de openbare wegen. Door zulks aan te nemen heeft de Rechtbank de verhouding tusschen deze artikelen en art. 6 van de Motor- en Rijwielwet miskend.

Zoo al een recht van in- en uitgang, als door de Rechtbank bedoeld, moet worden aanvaard, dan nog zal dat recht, althans in het onderhavige geval, moeten wijken voor de verkeersregelingen op de openbare wegen, gebaseerd op art. 6 van de Motor- en Rijwielwet. Dit laatste moet mede hierom worden aangenomen, omdat, zooals gemakkelijk valt in te zien aan de hand van het onderwerpelijke geval, de gemeenteraden, indien zij dat recht van in- en uitgang moesten eerbiedigen in de mate, waarin zulks door de Rechtbank noodzakelijk wordt geoordeeld (d. i. ten minste een inrit voor ieder pand) zich niet op behoorlijke wijze zoude kunnen kwijten van de hun in art. 6 van de Motor- en Rijwielwet opgedragen taak. Uit dien hoofde moet dan ook de opvatting van de Rechtbank strijdig worden geacht aan de kennelijke strekking van art. 6 voornoemd.

2. art. 6 van de Motor- en Rijwielwet, blijkens zijn geschiedenis aan de lagere besturen mede beoogt toe te staan de bijzondere regeling van het verkeer over de langs de rijwegen gelegen en daarvan deel uitmakende voetpaden, bestaande in een verbod tot het berijden van die voetpaden, hetzij volstrekt hetzij anders dan in geval van noodzakelijkheid, zooals valt af te leiden uit de Memorie van Toelichting bij het Ontwerp van Wet, hetwelk geleid heeft tot de Wet van 6 October 1908, S. 313, voorzoover betreffende art. 1 sub 2e dier wet.

Art. 69 van de Verordening op de Straatpolitie voor de Gemeente Rotterdam luidt, voorzoover thans van belang:

Het is verboden aan bestuurders van motorrijtuigen of rijwielen daarmede te rijden of deze te laten gaan en aan bestuurders van voertuigen of trekdieren en geleiders en drijvers van trekdieren of vee deze voertuigen of dieren te laten gaan:

1°. op verhoogde voetstraten, met uitzondering van de daarin gelegen inritten tot één of meer panden;

2°. enz.

Uit het aangevallen vonnis blijkt, dat toen B. en W. van Rotterdam in 1928 vergunning gaven tot oprichting o. a. van het bedoelde pand van gerequireerde aan de Brielschelaan, volgens het bouwplan de beganegrondsverdiepingen van de panden bestemd werden voor garages, pakhuizen of werkplaatsen, en zooals blijkt uit een besluit van B. en W. van 17 Augustus 1934 is er ter plaatse een inrit geweest als bedoeld in meergenoemd art. 69. Deze inrit is blijkbaar later van gemeentewege verwijderd.

De verleende vergunning om ter plaatse te bouwen en de beganegrondsverdieping voor garage te bestemmen moet ingevolge de artt. 60 en 61 der Bouw- en Woningverordening van Rotterdam gevolgd zijn door een bewijs van voltooiing van den bouw van de bouwpolitie, waarop de garage in gebruik kon worden genomen en blijkbaar was er toen ook een inrit aanwezig. Deze vergunning sluit noodwendig in, dat met motorrijtuigen in en uit de garage mocht en mag worden gereden, en voor de gemeente brengt de verleende vergunning de verplichting mede zulks te gedoogen en niet onmogelijk te maken. Door aan de Briel-

schelaan de bestemming te geven van openbaren weg, is aan het publiek het recht gegeven van dien weg gebruik te maken en dit geldt niet in de laatste plaats voor hen, die wonen of hun bedrijven hebben aan dien weg. De Rechtbank heeft aangenomen, dat ieder eigenaar of gebruiker van een onroerend goed het recht heeft van vrije in- en uitgang van uit zijn pand naar den openbaren weg en daarheen overeenkomstig de bevoegdelijk aan dat pand gegeven bestemming en heeft zulks afgeleid uit de artt. 625 en 715 B. W.; hiertegen wordt met de middelen opgekomen.

Uit art. 625 B. W. vloeit naar mijne meening niet voort een recht van in- en uitgang als de Rechtbank bedoelt. De uitoefening van het eigendomsrecht kan toch krachtens art. 625 B. W. beperkt worden ook door gemeentelijke verordeningen, mits daarbij maar niet zoo ver wordt gegaan, dat daardoor het gebruik der in eigendom bezeten zaak voor den eigenaar geheel of ten deele ophoudt te bestaan. Elk geval zal alzoo op zich zelf beoordeeld dienen te worden en ook wat het recht op in- en uitgang aangaat, zal dit voor elk geval afzonderlijk te beslissen zijn. Dat uit art. 625 in het algemeen recht op in- en uitgang zou volgen, kan ik dus niet toestemmen.

Wat art. 715 B. W. aangaat; het beroep der Rechtbank op dit artikel zou m. e. alleen dan niet opgaan, indien de Brielschelaan in privaatrechtelijken zin geen eigendom zou zijn der gemeente, hetgeen echter niet beweerd wordt. De in het 2e middel geuite stelling, dat art. 715 B. W. betrekking heeft op privaatrechtelijke verhoudingen en niet op publiekrechtelijke onderschrijf ik, maar de omstandigheid, dat de Brielschelaan de bestemming heeft om te dienen als openbare weg, heeft de gemeente als privaatrechtelijke eigenaresse niet ontslagen van hare wettelijke verplichtingen als zoodanig jegens de eigenaren van naburige erven.

Het 2e middel komt mij derhalve niet gegrond voor.

Ten aanzien van het laatste middel, dat art. 69 van de Rotterdamsche verordening op de Straatpolitie betreft, merk ik op, dat in het aangevallen vonnis niet is aangenomen, dat de gemeente niet bevoegd zou zijn een regeling te treffen omtrent het verkeer over voetpaden. Ook is niet geoordeeld, dat het artikel onverbindend zou zijn, maar wel is aangenomen, dat in een geval als waarover het thans gaat, het voorschrift buiten toepassing moet worden gelaten. Dat de rechter in elk geval heeft te onderzoeken of toepassing eener verordening leidt tot en met de wet strijdig resultaat en indien dit zoo is, het beroep op die verordening heeft ter zijde te stellen, volgt uit het arrest van den H. R. van 27 Juni 1924 W. 11308, noot van H. d. J., N. J. 1924, bl. 1139).

Dat een zoodanig geval zich in deze voordoet, is ook mijne meening. Terwijl het immers volgens de door de gemeente op grond van de Woningwet en Bouw- en Woningverordening van Rotterdam verleende vergunning aan gerequireerde veroorloofd is ter plaatse een garage te houden, zou toepassing van art. 69 der Verordening op de Straatpolitie er toe leiden, dat het gebruiken van de garage onmogelijk werd gemaakt, hetgeen met de verleende vergunning niet te rijmen is. Bij de regeling neergelegd in gemeld art. 69 is er klaarblijkelijk ook van uitgegaan, dat inritten aanwezig zullen zijn, waar dit noodzakelijk is, zooals bij een garage.

Ik vereenig mij alzoo slechts ten deele met de rechtsgronden in het vonnis opgenomen en grondt het buiten toepassing doen blijven van art. 69 hierop, dat toepassing er van zou leiden tot een resultaat, dat niet in overeenstemming en geheel in strijd zou zijn met de verleende vergunning.

De gevallen beslissing dat het voorschrift buiten toepassing moet blijven, en waarbij het feit niet strafbaar is verklaard en gerequireerde ontslagen van rechtsvervolging, acht ik dus juist en mijn conclusie strekt mitsdien tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Servatius;

Gelet op de middelen van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende:

S., althans v. t. van: (zie conclusie);

O. dat bij het bevestigde vonnis overeenkomstig de dagvaarding werd bewezen verklaard, dat gerequireerde op Dinsdag 11 Aug. 1936 enz. (zie conclusie);

O. dat art. 69 der Verordening op de Straatpolitie voor de gemeente Rotterdam, voorzooveel hier van belang, luidt:

Het is verboden aan bestuurders van motorrijtuigen daarmede te rijden op verhoogde voetstraten, met uitzondering van de daarin gelegen inritten tot één of meer panden;

O. dat de Rechtbank naar aanleiding van het van de zijde van gerequireerde gevoerd verweer, dat dit artikel, hoewel overtreden, hier buiten toepassing behoort te blijven, heeft overwogen:

„Uit de door den gemachtigde van verdachte enz. (zie conclusie al. 4 vlg.);

O. dienaangaande:

dat noch van genoemde artikelen, noch van eenige andere wetsbepaling, de eigenaar van een aan den openbaren weg gelegen bouwwerk een niet bij plaatselijke politieverordening aantastbaar recht kan ontleenen om dat bouwwerk met motorrijtuigen in en uit te rijden, en hij daarbij onderworpen is aan de voorschriften, die door de bevoegde macht in het belang der veiligheid van het verkeer mochten worden gegeven;

dat gerequireerde ook niet van de verplichting om zoodanige voorschriften na te komen is ontheven door de in het bestreden vonnis vooropgestelde omstandigheid, dat het onderwerpelijke pand met vergunning van het bevoegde gezag was gebouwd volgens een bouwplan, waarbij de „beganegrondsverdieping" werd bestemd onder meer voor garage, omdat, — daargelaten in hoeverre gerequireerde reeds alleen daaraan een geldige aanspraak op een tot het pand toegang gevenden inrit in de verhoogde voetstraat, welke het pand van den rijweg scheidt, zou kunnen ontleenen, — hij in ieder geval, zoolang die inrit niet bestaat, gehouden is tot nakoming van bovenvermeld verbod, door het bevoegd gezag gegeven in

het belang der veiligheid van het verkeer, welke bij het in- en uitrijden met motorrijtuigen over de verhoogde voetstraat is betrokken;

dat requirant dan ook terecht erover klaagt, dat de Rechtbank aan bovengenoemde wetsartikelen een verkeerde toepassing heeft gegeven en voormeld verordeningsartikel heeft geschonden, zoodat het bestreden vonnis niet in stand kan worden gehouden;

Vernietigt het bestreden vonnis, doch alleen voorzooveel het vonnis van den Kantonrechter óók is bevestigd ten aanzien van de niet-strafbaarverklaring van het bewezene en van het ontslag van alle rechtsvervolging te dier zake;

En te dien aanzien rechtdoende volgens art. 105 der Wet R. O.:

Vernietigt op voorschreven punten ook het vonnis van den Kantonrechter;

Verstaat dat het bewezen verklaarde oplevert:

„In de gemeente Rotterdam als bestuurder van een motorrijtuig daarmede rijden op een verhoogde voetstraat, terwijl ter plaatse geen inrit tot een of meer panden gelegen is", strafbaar gesteld bij art. 69 juncto 144 der Verordening op de Straatpolitie voor de gemeente Rotterdam;

Verklaart gerequireerde deswege strafbaar, nu van eenigen grond, welke die strafbaarheid zoude uitsluiten, niet is gebleken;

En gelet op den aard van het gepleegde feit en de omstandigheden waaronder het werd gepleegd:

Gezien mede art. 23 Sr.;

Veroordeelt gerequireerde tot eene geldboete van drie gulden, en bepaalt den duur der vervangende hechtenis op één dag;

Verwerpt overigens het beroep.

(N. J.)

---

15 *Maart* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Crisis-Rundveebesluit 1934 I art. 2.)

De woorden van het — algemeen gehouden en binnen de grenzen van art. 9 Landbouw-Crisiswet vallend — verbod van het 1ste lid van art. 2 van het Crisis-Rundveebesluit 1934 I laten geen ruimte voor de opvating, dat als element van dit verbod moet worden aangemerkt de afwezigheid van de gevallen, waarin naar de verdere bepalingen van het artikel dit verbod niet geldt. Dat — zooals de Rechtb. overwoog — niet is beoogd zonder meer het voorhanden hebben van rundvee strafbaar te stellen kan daaraan niet afdoen; immers hetzelfde kan worden gezegd, al neemt men aan, dat hier is een verbod ten aanzien waarvan faits d'excuse worden gesteld. Ook dan geldt, dat niet een verbod zonder meer maar slechts een begrensd verbod is bedoeld.

Qualificatie.

Op het beroep van den O. v. J. bij de Arr.-Rechtbank te Leeuwarden, requirant van cassatie tegen een vonnis van voornoemde Rechtbank van 9 Dec. 1936, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een vonnis van het Kantongerecht te Leeuwarden van 8 Oct. 1936, E. v. d. Z., koopman, te Oostrum, terzake het te zijnenen aanzien bewezenverklaarde is ontslagen van alle rechtsvervolging; (gepleit voor gereq. door Mr. J. H. Beekhuis).

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende:

S., althans v. t. van de artt. 1, 9, 31 en 36 der Landbouw-Crisiswet 1933, van de artt. 1, 2 en 8 van het Crisis-Rundveebesluit 1934 I en van de artt. 351 en 352 Sv., doordat de Rechtbank, wettig en overtuigend bewezen achtende, dat verdachte op 26 Augustus 1936, des voormiddags te ongeveer 9 uur in de gemeente Oostdongeradeel een vijftal runderen, waarvan 4 koeien liepen in een bij hem, verdachte, in gebruik zijnd perceel weilind onder Jouswier, en waarvan een jong beest liep in een perceel weiland onder Oostrum heeft voorhanden en in voorraad gehad, ten onrechte het telastegelegde heeft geacht niet te zijn een strafbaar feit;

welk middel aldus is toegelicht:

Door te overwegen, dat het telastegelegde, om op grond van art. 31 j°. 9 der Landbouw-Crisiswet een strafbaar feit op te leveren, aangevuld behoort te worden met de zinsnede: „terwijl hij noch als georganiseerde was toegelaten tot eenige daartoe door den met de Zaken van den Landbouw belasten Minister aangewezen crisis-organisatie, noch rundveehandelaar was, die als georganiseerde was toegelaten tot en ingedeeld in de groep van rundveehandelaren van de door gezegden Minister daartoe aangewezen crisis-organisatie", miskent de Rechtbank de beteekenis van de wijziging bij K. B. van 21 December 1935, S. 775, met ingang van 1 Januari 1936 aangebracht in art. 2 van het Crisis-Rundveebesluit 1934 I. Vóór die wijziging luidde meergenoemd artikel: „Het in voorraad hebben of verhandelen van rundvee is, met inachtneming van het bepaalde in de volgende artikelen, slechts toegestaan aan dengene, die als rundveehouder is aangesloten bij, of als rundveehandelaar is erkend door een der daartoe door Onzen Minister aan te wijzen crisis-organisaties", zoodat vóórdien inderdaad een soortgelijke telastelegging als, ten onrechte, ook thans nog door de Rechtbank geëischt wordt, noodzakelijk was.

Na 1 Januari 1936 luidt het in dit verband ter zake dienende gedeelte van de tekst van meergenoemd artikel als volgt:

„1. Het voorhanden en in voorraad hebben van rundvee is verboden.

2. De verbodsbepaling, vervat in het voorgaande lid, geldt niet:

a. voor hem, die als georganiseerde is toegelaten tot eenige daartoe door Onzen Minister aan te wijzen crisis-organisatie;

b. voor den rundveehandelaar, die als georganiseerde is toegelaten tot en ingedeeld in de groep van rundveehandelaren van de door Onzen Minister daartoe aan te wijzen crisis-organisatie;

echter met dien verstande, enz.".

Uit den opzet en de indeeling van het ge-

citeerde artikel blijkt overduidelijk, dat deze Algemeene Maatregel van Bestuur de strekking heeft, het voorhanden en in voorraad hebben van rundvee in het algemeen te verbieden. Aan het Openbaar Ministerie is derhalve alleen de taak: telaste te leggen en te bewijzen, dat iemand rundvee voorhanden of in voorraad heeft gehad, terwijl, op grond van de vermelding van uitzonderingsmogelijkheden in een geheel afzonderlijk tweede lid van hetzelfde artikel, de verdachte belast wordt met het eventueel aanvoeren als „fait d'excuse" van eene omstandigheid, die bewijst, dat het door hem gehouden vee valt onder de in lid 2 van art. 2 van het Crisis-Rundveebesluit 1934 I bedoelde uitzonderingen op het algemeen verbod.

Uit het bovenstaande volgt, dat de door de Rechtbank verdedigde stelling, als zou het telastegelegde niet opleveren een strafbaar feit, niet houdbaar is;

Gehoord de mondelinge bestrijding van het beroep namens den gerequireerde;

O. dat bij het bestreden vonnis overeenkomstig de dagvaarding ten aanzien van gerequireerde is bewezen verklaard: dat hij op 26 Augustus 1936 des voormiddags te ongeveer 9 uur in de gemeente Oostdongeradeel een vijftal runderen, waarvan 4 koeien liepen in een bij hem, verdachte, in gebruik zijnd perceel weiland onder Jouswier en waarvan één jong beest liep in een perceel weiland onder Oostrum, heeft voorhanden en in voorraad gehad;

dat de Rechtbank gerequireerde terzake heeft ontslagen van alle rechtsvervolging, zulks op de volgende gronden:

„dat het telastegelegde en bewezen verklaarde niet vermeldt de omstandigheid dat verdachte „noch als georganiseerde was toegelaten tot eenige daartoe door den met de zaken van den Landbouw belasten Minister aangewezen crisis-organisatie, noch rundveehandelaar was, die als georganiseerde was toegelaten tot en ingedeeld in de groep van rundveehandelaren van den door gezegden Minister daartoe aangewezen crisis-organisatie" en mitsdien niet kan opleveren de bij art. 31 j° 9 der „Landbouw-Crisiswet 1933" strafbaar gestelde overtreding van art. 2 „Crisis-Rundveebesluit 1934 I";

„dat toch gezegde omstandigheid als een element van dit strafbare feit moet worden aangemerkt en geenszins, zooals in het beroepen vonnis wordt aangenomen, het tegendeel door den verdachte als fait d'excuse behoort te worden aangevoerd;

„dat wel kan worden toegegeven dat de redactie van art. 2 „Crisis-Rundveebesluit 1934 I", met name na de wijziging bij K. B. van 21 December 1935, S. 775, eenige aanleiding geeft tot laatstbedoelde misvatting, doch niet uitsluitend de taalkundige inkleeding, doch daarnevens en vooral zin en bedoeling der betroffen bepalingen hier den doorslag behooren te geven;

„dat het nu wel geen betoog behoeft, dat de hierbedoelde crisismaatregelen geenszins beoogen zonder meer het voorhanden en in voorraad hebben van rundvee strafbaar te stellen, doch slechts het voorhanden en in voorraad hebben door andere dan bepaalde — in lid 2 van art. 2 „Crisis-Rundveebesluit 1934 I" omschreven — categorieën van personen;

„dat ook niet mag worden aangenomen, dat meergenoemde redactiewijziging hierin verandering heeft willen brengen, daar deze wijziging voldoende door de invoeging van het thans geldende 2e lid en in het bijzonder door de lange slotalinea daarvan, wordt verklaard;

„dat de Kantonrechter trouwens kennelijk de consequentie van zijne boven weergegeven opvatting niet heeft willen trekken en in de qualificatie van het door hem strafbaar geachte feit de woorden:

„terwijl hij niet als rundveehouder is aangesloten bij of als rundveehandelaar is erkend door een der daartoe door den met de zaken van den Landbouw belasten Minister aangewezen crisis-organisaties" heeft opgenomen, daarmede echter met zichzelf in tegenspraak komende;

„dat het bewezen verklaarde, waar het ook elders dan bij bovengenoemde bepalingen niet strafbaar is gesteld, mitsdien geen strafbaar feit oplevert en verdachte dan ook van alle rechtsvervolging te dezer zake behoort te worden ontslagen;"

O. ten aanzien van het middel van cassatie:

dat de woorden van het — algemeen gehouden en binnen de grenzen van art. 9 van de Landbouw-Crisiswet vallend — verbod van het eerste lid van art. 2 van het „Crisis-Rundveebesluit 1934 I" geen ruimte laten voor de opvatting, dat als element van dit verbod moet worden aangemerkt de afwezigheid van de gevallen, waarin naar de verdere bepalingen van het artikel dit verbod niet geldt;

dat daaraan niet kan afdoen dat — zooals de Rechtbank heeft overwogen — niet is beoogd zonder meer het voorhanden en in voorraad hebben van rundvee strafbaar te stellen; dat immers hetzelfde kan worden gezegd, al neemt men aan, dat hier is een verbod, ten aanzien waarvan faits d'excuse worden gesteld; dat toch ook dan geldt, dat niet een verbod zonder meer maar slechts een begrensd verbod is bedoeld;

dat het middel dus is gegrond;

dat het bewezenverklaarde is strafbaar en oplevert „handelen in strijd met een krachtens de Landbouw-Crisiswet 1933 vastgesteld voorschrift";

dat gerequireerde deswege is strafbaar, zijnde van eenigen strafuitsluitingsgrond niet gebleken;

dat na te melden straf in overeenstemming is met aard en ernst van het gepleegde feit;

Vernietigt het bestreden vonnis, doch alleen voorzoover daarbij het bewezenverklaarde niet strafbaar is verklaard en gerequireerde is ontslagen van alle rechtsvervolging;

Rechtdoende ingevolge art. 105 der Wet R. O.;

Gezien de artt. 31 Landbouw-Crisiswet 1933, 2 Crisis-Rundveebesluit 1934 I, 23 Sr.;

Qualificeert het bewezenverklaarde als voormeld;

Verklaart dit feit en gerequireerde deswege strafbaar;

Veroordeelt gerequireerde tot een geldboete van veertig gulden, bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door een hechtenis van tien dagen;

Verklaart verbeurd het inbeslag genomen vee.

[*Gewezen overeenkomstig de Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier, behoudens t. a. v. de qualificatie, die z. i. zou moeten luiden: „het voorhanden en in voorraad hebben van rundvee". Red.*] (N. J.)

---

18 *Maart* 1937. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 60 2e lid.)

Ook al heeft geen sommatie (ing. art. 1274 B. W.) plaats gehad, i. c. is het beroep tegen de niet-uitbetalingen te laat op grond van het bepaalde bij art. 60, lid 2, der A. W. '29.

De niet-uitbetalingen waren nl. weigeringen om te handelen of te besluiten, zoodat daartegen niet meer kan worden opgekomen na verloop van 30 dagen, sinds de laatste weigering ing. art. 60, lid 2, der A. W. '29 moet geacht worden te zijn uitgesproken.

Uitspraak in zake:

L. de Jong, wonende te Loenen a/d Vecht, eischer in hooger beroep, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. C. Kruysse, adv. en proc., wonende te Amersfoort,

tegen:

het College van Burgemeester en Wethouders der gemeente Loenen, gedaagde in hooger beroep, vertegenwoordigd door den Burgemeester, Mr. W. I. Doude van Troostwijk, wonende te Nieuwersluis, gemeente Loenen, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat L. de Jong, veldwachter der gemeente Loenen, d.d. 30 Mei 1936 aan Burgemeester en Wethouders van Loenen heeft geschreven:

„In de vergadering van den Gemeenteraad van 24 Januari 1933 werd besloten de toelagen voor uniformkleeding en schoeisel, welke toen bedroegen resp. f 130 en f 30 per jaar, terug te brengen tot resp. f 100 en f 20.

Deze wijziging van de bezoldigingsregeling bracht voor ondergeteekende mede een vermindering van inkomsten van f 40 per jaar.

De vereischte Koninklijke goedkeuring op deze wijziging is echter nimmer verleend, zoodat wettelijk de nieuwe regeling nimmer van kracht is geworden.

Wel is de „Verordening, regelende de eischen van benoembaarheid en de bezoldiging van de veldwachters der gemeente Loenen", vastgesteld door den Gemeenteraad in de vergadering van 18 December 1935 thans Koninklijk goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 31 Januari 1936, N°. 44, met welken datum tevens de genoemde verordening in werking is getreden (art. 28, lid 3 Verordening-veldwachters).

Met de inwerkingtreding van deze verordening is de eerste wettige wijziging van de voor 1931 bestaande bezoldigingsregeling van de veldwachters dezer gemeente tot stand gekomen.

De vorenbedoelde wijziging, waartoe in de Raadsvergadering van 24 Januari 1933 werd besloten, is nimmer goedgekeurd, is dus nimmer van kracht geworden, en had dan ook niet, naar ondergeteekende meent, reeds mogen worden toegepast.

Ten onrechte heeft hierdoor ondergeteekende van 24 Januari 1933 tot 31 Januari 1936, dus gedurende 3 jaar, een bedrag van f 40 per jaar te weinig ontvangen.

Op grond van het vorenstaande heeft ondergeteekende de eer Uw College beleefd te verzoeken, het bedrag van in totaal f 120 alsnog aan hem te willen doen uitbetalen.";

O. dat gedaagde, in antwoord op dezen brief, d.d. 12 Augustus 1936 aan eischer heeft geschreven:

„Het besluit, waarbij Uwe toelagen voor Uniformkleeding en schoeisel tezamen met f 40 werden verminderd, werd genomen den 27en October 1932.

Daarna werd door den Gemeenteraad een Verordening vastgesteld regelend de eischen van benoembaarheid en de bezoldiging van de veldwachters dezer Gemeente, waarin echter voor kleeding en schoeisel geen bedragen werden vastgesteld. Deze Verordening heeft bovendien nooit kracht gehad, daar zij de Koninklijke goedkeuring niet verkreeg.

Aangezien de wijziging der Gemeentewet, die den Gemeenten de verplichting oplegde verordeningen als bovenbedoeld te hebben, geen overgangsbepaling omtrent deze aangelegenheid inhield, zijn wij van meening, dat Uw verzoek niet voor inwilliging vatbaar is.

Mitsdien hebben wij daarop afwijzend beschikt.";

O. dat het Ambtenarengerecht te 's-Gravenhage bij uitspraak van 16 December 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — [1] het beroep van L. de Jong, gericht tegen de beslissing van gedaagde, vervat in voormeld schrijven van 12 Augustus 1936, ongegrond heeft verklaard;

O. dat eischer tegen deze uitspraak tijdig is gekomen in hooger beroep, bij beroepschrift vorderende op de daarbij aangevoerde gronden, dat deze Raad de uitspraak zal vernietigen en opnieuw recht doende gedaagde zal veroordeelen aan eischer f 120 te betalen;

In Rechte:

O. dat eischer — naar aanleiding van de in de bestreden uitspraak voorkomende overweging, dat hij tegen de bij elken vervaltermijn van de toelage wederkeerende weigering van gedaagde niet, althans, indien het bij het Ambtenarengerecht ingestelde beroep mede nog als beroep tegen die herhaalde weigering is te beschouwen, niet tijdig in beroep is gekomen — ter terechtzitting van dezen Raad heeft doen zeggen, dat die overweging onjuist is, omdat, evenals in het burgerlijk recht voor het in gebreke stellen van een schuldenaar een sommatie noodig is, zoo ook hier van een weigering eerst sprake kan wezen, nadat een verzoek is gedaan;

---

1 Zie noot onder deze uitspraak.

O. dat deze redeneering van eischer niet kan worden aanvaard, in de eerste plaats al reeds, omdat artikel 1274 van het B. W. niet alleen kent de in gebreke stelling door een bevel of andere soortgelijke akte, maar ook die uit krachte der verbintenis zelve, wanneer deze medebrengt, dat de schuldenaar in gebreke zal zijn door het enkel verloop van den bepaalden termijn en in de tweede plaats, omdat het tweede lid van artikel 60 der Ambtenarenwet 1929 inhoudt, dat een orgaan geacht wordt de weigering tot het nemen van een besluit of het verrichten van een handeling te hebben uitgesproken, indien het binnen den daarvoor bepaalden tijd of, waar een tijdsbepaling ontbreekt, binnen redelijken tijd een verplicht besluit niet genomen of een verplichte handeling niet verricht heeft;

O. dat deze Raad voorts zich vereenigt met en overneemt de gronden, welke tot de bestreden uitspraak hebben geleid, zoodat deze behoort te worden bevestigd;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Bevestigt de uitspraak, waarvan beroep.—

Noot.

1 De rechtsoverwegingen dezer uitspraak luiden:

O. dat klagers vordering in beroep kennelijk hiertoe strekt dat met nietigverklaring van de voormelde beslissing van verweerders d.d. 12 Augustus 1936, waarbij zij weigeren aan klager de z. i. hem toekomende restant-toelage voor uniformkleeding over ruim 3 jaar, eindigende 31 Januari 1936, alsnog te doen uitbetalen, dit Gerecht hen daartoe zal veroordeelen;

O. dat de beslissing van verweerders d.d. 12 Augustus 1936 slechts bevestigt het door hen gedurende de periode 1 Januari 1933 tot 31 Januari 1936 met bewustheid ingenomen standpunt, volgens hetwelk aan klager ingevolge het raadsbesluit d.d. 27 October 1932, strekkende tot vermindering van de genoemde toelage van den gemeente-veldwachter met ingang van 1 Jan. 1933 met f 40 per jaar, het bedrag der vermindering ad f 40 per jaar niet werd uitbetaald;

O. dat deze niet-uitbetaling oplevert een weigering om te handelen of te besluiten in den zin van art. 58, lid 1 der Ambtenarenwet 1929, in casu tot het doen uitbetalen aan klager van den meergemelden aftrek;

O. dat klager tegen deze bij elken vervaltermijn van de toelage weerkeerende weigering van verweerders niet, althans, indien het onderhavige beroep mede nog als beroep tegen deze herhaalde weigering van verweerders is te beschouwen, niet tijdig in beroep is gekomen, immers op 11 September 1936, toen klagers klaagschrift bij het Ambtenarengerecht te Amsterdam inkwam, en gelet op de omstandigheid dat de laatste uitkeering van het afgetrokken bedrag bij juistheid van klagers stellingen, uiterlijk omstreeks 31 Januari 1936 had moeten plaats vinden, meer dan 30 dagen waren verloopen, sinds de laatste weigering van verweerders ingevolge het bepaalde bij art. 60, lid 2 der Ambtenarenwet 1929 geacht moet worden te zijn uitgesproken, terwijl van de hierbedoelde weigeringen van verweerders, vallende vóór 1 Maart 1933, zijnde de datum van inwerkingtreding van titel II der Ambtenarenwet 1929, zelfs in het geheel geen beroep op den ambtenarenrechter openstond, zoodat de meergemelde weigeringen, die bovendien alle van principieelen aard geacht kunnen worden, ten tijde van de beslissing van verweerders dd. 12 Augustus 1936 in ieder geval onaantastbaar waren geworden;

O. dat mitsdien de bestreden beslissing, als handhavende eenmaal onaantastbaar geworden weigeringen, niet in strijd met eenig toepasselijk algemeen verbindend voorschrift is, noch ook geacht kan worden te zijn ontsproten aan een verkeerd gebruik van bevoegdheid als bedoeld in art. 58, lid 1 in fine der Ambtenarenwet 1929.

(A. B.)

---

18 *Maart* 1937. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 24.)

Door een besluit van een gemeenteraad, dat de goedkeuring van Gedeputeerde Staten behoeft, maar nog niet verkregen heeft, is de ambtenaar niet rechtstreeks in zijn belang getroffen. Het tegen een zoodanig besluit ingestelde beroep is dus niet-ontvankelijk.

Uitspraak in zake:

X te Y, eischer in hooger beroep, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen,

tegen:

den Raad der gemeente Y, gedaagde in hooger beroep, vertegenwoordigd door den Burgemeester, voor wien ter openhare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. G. J. Sybrandy, advocaat te Almelo.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Raad der gemeente Y in zijn vergadering van 28 Augustus 1936 heeft besloten X met ingang van 1 November 1936 nieteervol te ontslaan als Ontvanger dier gemeente, zulks op de in dat besluit vermelde gronden;

O. dat het Ambtenarengerecht te Arnhem bij uitspraak van 25 November 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen 1 — het door X tegen voormeld besluit ingestelde beroep niet-ontvankelijk heeft verklaard;

O. dat eischer van die uitspraak tijdig is gekomen in hooger beroep en bij beroepschrift — onder aanvoering, dat ingevolge art. 60 van de Ambtenarenwet 1929 het beroep moet worden ingesteld binnen 30 dagen na den dag, waarop het aangevallen besluit of de aangevallen handeling of weigering genomen, verricht of uitgesproken is; dat van goedkeuring van daarvoor in aanmerking komende besluiten geen sprake is; dat bovendien hem de datum van goedkeuring door Gedeputeerde Staten niet medegedeeld en derhalve onbekend was — heeft verzocht die uitspraak wel te willen vernietigen;

---

1 Zie noot onder deze uitspraak.

In Rechte:

O. dat deze Raad zich vereenigt met en overneemt de gronden, welke tot de uitspraak, waarvan beroep hebben geleid;

O. voorts nog dat eischer als grief aanvoert, dat ingevolge art. 60 der Ambtenarenwet 1929 het beroep moet worden ingesteld binnen 30 dagen na den dag, waarop het aangevallen besluit of de aangevallen handeling of weigering genomen, verricht of uitgesproken is, waarbij van goedkeuring van daarvoor in aanmerking komende besluiten geen sprake is en dat bovendien hem de datum van goedkeuring door Gedeputeerde Staten niet medegedeeld en derhalve onbekend was;

O. dat aan eischer kan worden toegegeven en trouwens ook door den eersten rechter impliciet is erkend, dat het beroep wel is ingesteld binnen 30 dagen, nadat de Raad der gemeente Y zijn besluit van 28 Augustus 1936 heeft genomen, doch dat eischer ten deze over het hoofd ziet de bepaling van art. 24, lid 1, dier wet, krachtens hetwelk de bevoegdheid om beroep in te stellen is beperkt in dien zin, dat een betrokkene door het besluit rechtstreeks in zijn belang moet zijn getroffen, waarvan, naar deze Raad met het Ambtenarengerecht op den door dat Gerecht daarvoor aangevoerden grond aanneemt, in casu geen sprake was;

O. dat het voorts ten deze niet van beslissende beteekenis is of aan eischer de datum van goedkeuring door Gedeputeerde Staten niet bekend was, aangezien hij, alvorens beroep in te stellen, zich daarvan op de hoogte had kunnen stellen;

O. dat mitsdien de uitspraak, waarvan beroep, behoort te worden bevestigd;

Rechtdoende in naam der Koningin:

Bevestigd de uitspraak, waarvan beroep.—

Noot.

1. De rechtsoverwegingen van deze uitspraak luiden:

O. dat art. 113 der Gemeentewet ten aanzien van ontslag van den ontvanger door den Raad voorschrijft:

„De ontvanger wordt door den Raad, die eene aanbeveling van twee personen, door burgemeester en wethouders in te dienen, ontvangt, benoemd, geschorst of ontslagen.

Ontslag, anders dan overeenkomstig eigen verzoek, is steeds met redenen omkleed en behoeft de goedkeuring van Gedeputeerde Staten. De artt. 230, 231, 232, 235, 236 en 237 zijn ten deze van toepassing".;

O. dat hieruit volgt, dat in casu een geldig besluit tot ontslag van klager eerst bestond, nadat Gedeputeerde Staten van Overijssel op 22 September 1936 aan voormeld besluit van verweerder hun goedkeuring hadden verleend;

O. dat uit voormelde data en gegevens blijkt, dat klagers beroep is ingesteld vóórdat bedoelde goedkeuring had plaats gevonden, derhalve vóórdat een geldig ontslagbesluit was tot stand gekomen en voordat het Gemeentebestuur zulk een voltooid ontslagbesluit aan klager heeft kunnen mededeelen;

O. dat klager, voor zoover hij mocht bedoeld hebben in beroep te gaan tegen het ontslagbesluit, zooals het later eventueel door de houding van Gedeputeerde Staten perfect zou zijn, in dat beroep niet-ontvankelijk zal moeten worden verklaard, omdat het is praematuur, immers gericht tegen hetgeen (nog) niet bestond;

O. dat voor zoover klager bedoelt te appelleeren tegen hetgeen ten tijde van zijn beroep wel was geschied, n.l. tegen de beslissing of de handeling van den Raad der Gemeente Y omtrent het ontslag — zonder de gegeven (of krachtens art. 231 der Gemeentewet eventueel gepraesumeerde) goedkeuring van Gedeputeerde Staten — moet worden opgemerkt, dat die beslissing of handeling op zichzelf (nog) geen geldigheid had, zoodat klager daardoor in werkelijkheid niet rechtstreeks in zijn belang was getroffen, derhalve niet krachtens art. 24 lid 1 der Ambtenarenwet 1929 bevoegd was, daartegen beroep in te stellen, en hij dus ook in dit opzicht in zijn beroep niet kan worden ontvangen;

(A. B.)

---

18 *Maart* 1929. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 58 2e lid.)

Hij, die als ambtenaar ter gemeentesecretarie zich heeft schuldig gemaakt aan een ernstig vergrijp (verduistering van gelden), is i. c. niet alleen terecht gestraft met niet-eervol ontslag *als zoodanig*, maar ook met ongevraagd eervol ontslag als administrateur bij het Gem. Electr. bedrijf, daar hij door het vergrijp in de eene functie blijk heeft gegeven niet in de andere functie te kunnen worden gehandhaafd.

Uitspraak in zake:

X., wonende te Y., eischer/gedaagde in hooger beroep, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen,

tegen:

het College van Burgemeester en Wethouders der gemeente Y., gedaagde/eischer in hooger beroep, vertegenwoordigd door den Burgemeester, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. G. J. Sybrandy, advocaat te Almelo.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat Burgemeester en Wethouders der gemeente Y. bij besluit van 28 Augustus 1936 onder meer hebben besloten X. met ingang van 1 November 1936 niet eervol te ontslaan als ambtenaar ter secretarie en ongevraagd eervol ontslag te verleenen als administrateur van het gemeentelijk electriciteitsbedrijf; een en ander op grond van de overwegingen in dat besluit vermeld;

O. dat het Ambtenarengerecht te Arnhem bij uitspraak van 25 November 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — X. niet-ontvankelijk heeft verklaard in zijn vordering, dat dat Gerecht zal bepalen, dat zijn salaris moet worden uitbetaald totdat het genoemde besluit onherroepelijk vaststaat; het beroep ongegrond heeft verklaard, voor zoover het is gericht tegen de in het aangevochten besluit

van Burgemeester en Wethouders der Gemeente Y. vervatte oplegging aan X. van de straf van oneervol ontslag uit zijn betrekking van ambtenaar ter secretarie dier gemeente; het beroep gegrond heeft verklaard, voor zoover het is gericht tegen de in het besluit vervatte oplegging aan X. van de straf van ongevraagd eervol ontslag uit zijn betrekking van administrateur van het gemeentelijk electriciteitsbedrijf, en bedoeld besluit van Burgemeester en Wethouders der gemeente Y., d.d. 28 Augustus 1936, voor dit deel nietig heeft verklaard;

O. dat X. van die uitspraak tijdig is gekomen in hooger beroep en op de bij beroepschrift aangevoerde gronden heeft verzocht die uitspraak, waarbij zijn beroep, voor zooveel betreft het oneervol ontslag als ambtenaar ter secretarie, ongegrond is verklaard en hij in zijn verzoek tot schadevergoeding niet-ontvankelijk is verklaard, wel te willen vernietigen;

O. dat ook Burgemeester en Wethouders der gemeente Y., vertegenwoordigd als opgemeld, tijdig beroep hebben ingesteld tegen vorenbedoelde uitspraak van het Ambtenarengerecht te Arnhem, voor zoover daarbij het beroep van X. gegrond is verklaard en het besluit van het College nopens het ongevraagd eervol ontslag van X. met ingang van 1 November 1936 als administrateur van het Gemeentelijk Electriciteitsbedrijf nietig is verklaard, en op de in het beroepschrift gestelde gronden hebben verzocht die uitspraak te dien aanzien te vernietigen en dat gegeven ontslag alsnog te handhaven;

In rechte:

O. dat de grief van eischer/gedaagde, dat art. 74, lid 1, van het Ambtenarenreglement der gemeente Y. te zijnen opzichte niet is nageleefd, althans niet naar den geest, moet worden verworpen, aangezien ook deze Raad, evenals de eerste rechter, van oordeel is, dat eischer/gedaagde destijds is gehoord, nadat hem zeer voldoende de gelegenheid was gegeven kennis te nemen van de ambtelijke rapporten betreffende hetgeen hem ten laste is gelegd;

O. dat deze Raad voorts met het Ambtenarengerecht op diens daarvoor aangevoerde gronden aanneemt, dat eischer/gedaagde gelden, welke hij als ambtenaar ter secretarie onder zich had, heeft ontvreemd, en dan ook verwerpt zijn verweer, dat hij die gelden niet als ambtenaar ter secretarie onder zich zou hebben gehad;

O. dat hij weliswaar bij besluit van Burgemeester en Wethouders van Y. van 16 Maart 1920 met ingang van 1 Mei 1920 was benoemd tot ambtenaar ter secretarie, belast met de contrôle der gemeente-belastingen, doch dat hem nadien als ambtenaar ter secretarie ook ander werk dan die contrôle is opgedragen, zoo ook de administratie betreffende de werkverschaffing, hetwelk hij verscheidene jaren heeft gedaan, en dat bij overgang van die administratie naar een andere afdeeling de ten deze bedoelde gelden nog onder zijn berusting bleven ter betaling van mogelijke navorderingen ingevolge de Invaliditeitswet;

O. dat den Raad ook overigens niet is gebleken, dat het besluit d.d. 28 Augustus 1936, voor zoover eischer/gedaagde daarbij niet-eervol is ontslagen als ambtenaar ter secretarie, feitelijk of rechtens zou strijden met eenig algemeen verbindend voorschrift, noch ook dat ten deze van „détournement de pouvoir" sprake zou zijn; achtende de Raad de opgelegde straf van niet-eervol ontslag in geenen deele onevenredig aan de gepleegde overtreding;

O. alsnu, ten aanzien van het ongevraagd eervol ontslag als administrateur bij het Gemeentelijk Electriciteitsbedrijf, dat krachtens art. 72, lid 1, aanhef en sub *h*, j°. lid 2, van opgemeld Ambtenarenreglement door Burgemeester en Wethouders van Y. ongevraagd eervol ontslag kan worden verleend aan een door hen benoemden ambtenaar, onder meer, indien hij zich schuldig maakt aan een ernstig vergrijp of wangedrag;

O. dat naar 's Raads oordeel bedoeld artikel ook in een geval als het onderhavige van toepassing is, waar blijkt, dat een gemeenteambtenaar, als zoodanig in twee verschillende functies benoemd, zich in een dier functies aan een ernstig vergrijp of wangedrag schuldig maakt, kunnende de ambtenaar worden gestraft met straffen, als in dat artikel bedoeld, zelfs al maakt hij zich schuldig aan een ernstig vergrijp of wangedrag, niet in verband staande met zijn dienstbetrekking, en wel zulks met de straf van ontslag, al dan niet eervol, indien de betrokkene door dit vergrijp of wangedrag blijk geeft niet als ambtenaar te kunnen worden gehandhaafd;

O. nu dat eischer/gedaagde zich in casu aan een zoo ernstig vergrijp heeft schuldig gemaakt, dat Burgemeester en Wethouders terecht oordeelden geen vertrouwen meer in hem te kunnen stellen en hem deswege dus ongevraagd eervol ontslag mochten verleenen als administrateur van het gemeentelijk electriciteitsbedrijf;

O. dat den Raad ook overigens niet is gebleken van het bestaan van eenig algemeen verbindend voorschrift, waarmede het besluit, dat ongevraagd eervol ontslag betreffende, in strijd zou zijn;

O. dat evenmin met recht kan worden beweerd, dat Burgemeester en Wethouders bij het nemen van dat besluit van hun bevoegdheid kennelijk een ander gebruik hebben gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven, achtende de Raad, ook al is eervol ontslag gegeven, in casu geen onevenredigheid aanwezig tusschen de opgelegde straf en de gepleegde overtreding;

O. dat eischer/gedaagde in zijn vordering nopens uitbetaling van salaris niet-ontvankelijk was, reeds op dezen grond, dat het bestreden besluit zich omtrent het uitbetalen van salaris niet heeft uitgelaten en ook niet behoefde uit te laten;

O. dat mitsdien de uitspraak, waarvan beroep, moet worden bevestigd, voor wat betreft de daarbij uitgesproken niet-ontvankelijk- en ongegrondverklaring; die uitspraak moet worden vernietigd, in zoover eischers/gedaagdes beroep daarbij gegrond is verklaard en het besluit van Burgemeester en Wethouders van Y. van 28 Augustus 1936 ten deele is nietig verklaard, en het tegen dat besluit ingestelde beroep alsnog ook voor het overige ongegrond moet worden verklaard;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Bevestigt de uitspraak, waarvan beroep, voor wat betreft de daarbij uitgesproken niet-ontvankelijk- en ongegrondverklaring;

Vernietigt die uitspraak, in zoover eischers/gedaagdes beroep daarbij gegrond is verklaard en het besluit van Burgemeester en Wethouders van Y. van 28 Augustus 1936 ten deele is nietig verklaard;

Verklaart het tegen dat besluit ingestelde beroep alsnog ook voor het overige ongegrond.

(A. B.)

---

18 *Maart* 1937. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Wachtgeldbesluit art. 4 sub *d*.)

Ook al heeft betr. nimmer eenig genot gehad van het hierbedoelde wachtgeld (zulks door het feit, dat zij dadelijk een andere aanstelling heeft ontvangen), de bij de berekening van dat wachtgeld nu eenmaal in aanmerking genomen diensttijd kan thans niet wederom worden medegeteld.

De Centrale Raad van Beroep,

Uitspraak in zake:

Mejuffrouw E. M. Risseeuw, wonende te Oostburg, klaagster, niet verschenen,

tegen:

den Minister van Binnenlandsche Zaken, verweerder, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. W. de Koning, referendaris, hoofd der afdeeling Pensioenen en Wachtgelden van het Departement van Binnenlandsche Zaken, wonende te 's-Gravenhage.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord den bovengenoemden gemachtigde;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Minister van Binnenlandsche Zaken bij besluit van 8 December 1936, N°. 2191, afdeeling P. en W.,

beschikkende op het bezwaarschrift van Mejuffrouw E. M. Risseeuw tegen de regeling van den duur van het haar toegekende wachtgeld, ter zake van het per 1 September 1936 verleende eervol ontslag als leerares aan de Rijkskweekschool voor onderwijzers en onderwijzeressen te Oostburg;

gelet op het advies der Commissie, bedoeld in art. 12 van het Wachtgeldbesluit, d.d. 25 November 1936;

O. dat met den inhoud van dat advies kan worden ingestemd;

heeft goedgevonden:

1°. onder intrekking van zijn beschikking van 17 September 1936, N°. 1391 afd. P. en W. het wachtgeld van Mejuffrouw E. M. Risseeuw als gewezen leerares aan voormelde Rijkskweekschool nader vast te stellen op:

f 712 per jaar van 1 September 1936 tot 1 December 1936,

f 534 per jaar van 1 December 1936 tot 1 Maart 1937,

f 428 per jaar van 1 Maart 1937 tot 16 April 1938;

2°. het bezwaar van belanghebbende, voor zooveel dit de strekking heeft haar diensttijd van 27 Mei 1916 tot 1 November 1924 als onderwijzeres aan de Rijksnormaallessen en daaraan verbonden voorbereidende klasse te Oostburg voor de berekening van den duur van het wachtgeld te doen medetellen, ongegrond te verklaren;

O. dat Mejuffrouw E. M. Risseeuw door haar gemachtigde Mr. J. B. de Hes, wonende te Amsterdam, van dit besluit tijdig bij dezen Raad in beroep is gekomen; wordende in het klaagschrift betoogd, dat zij zich niet kan vereenigen met het buiten beschouwing laten van haar diensttijd van 27 Mei 1916 tot 1 November 1924 als onderwijzeres aan de Rijksnormaallessen en daaraan verbonden voorbereidende klasse te Oostburg voor den berekening van den duur van het wachtgeld; dat voor toepassing van het bepaalde in art. 4, onder *d*, van het Wachtgeldbesluit in haar geval geen aanleiding bestaat; dat immers, hoewel zij een wachtgeldbesluit heeft ontvangen bij het ontslag uit haar betrekking aan de Rijksnormaallessen, zij nimmer eenig profijt van deze regeling heeft gehad, omdat zij onmiddellijk in aansluiting bij laatstbedoelde betrekking benoemd werd aan de kweekschool; dat dus de facto dit wachtgeldbesluit voor haar geenerlei beteekenis had, dat het overigens vaststaat, dat de functie van leerares aan de kweekschool in wezen identiek was aan die aan de Rijksnormaallessen; weshalve zij vordert, dat deze Raad met vernietiging van het bepaalde sub 2° van voormelde beschikking van 8 December 1936 zal vaststellen, dat de diensttijd van 27 Mei 1916 tot 1 November 1924 als onderwijzeres aan de Rijksnormaallessen en de voorbereidende klasse te Oostburg in aanmerking komt als diensttijd voor de berekening van haar wachtgeld;

O. dat de gemachtigde van verweerder bij contra-memorie heeft geconcludeerd tot ongegrondverklaring van het onderhavige beroep, welke conclusie steunt op het volgende betoog:

„Apellante maakt bezwaar tegen de regeling van het haar toegekend wachtgeld als gewezen leerares aan de Rijkskweekschool voor onderwijzers en onderwijzeressen te Oostburg, waarbij niet in aanmerking is genomen haar diensttijd van 27 Mei 1916 tot 1 November 1924 als onderwijzeres aan de Rijksnormaallessen en als onderwijzeres aan de daaraan verbonden voorbereidende klasse te Oostburg.

Genoemde diensttijd is niet in aanmerking genomen op grond van het bepaalde bij art. 4, onder d, van het Wachtgeldbesluit, dat uitdrukkelijk voorschrijft, dat diensttijd, die in aanmerking is genomen bij de berekening van den duur van wachtgeld niet wordt medegeteld.

Aan appellante is, ter zake van het ontslag op 1 November 1924 als onderwijzeres aan de Rijksnormaallessen en als onderwijzeres aan de daaraan verbonden voorbereidende klasse te Oostburg, uit ieder dier betrekkingen een wachtgeld toegekend bij de regeling waarvan als diensttijd is medegeteld de tijd van 27 Mei 1916 tot 1 November 1924. In verband met hare benoeming met ingang van 1 November 1924 tot leelares aan de Rijkskweekschool voor onderwijzers en onderwijzeressen te Oostburg op een jaarwedde hooger dan de som der

laatstelijk genoten wedden in eerstgenoemde twee betrekkingen zijn deze wachtgelden, ingevolge art. 6 van het Wachtgeldbesluit, zooals dat na de wijziging bij Koninklijk besluit van 28 December 1923 (Staatsblad N°. 560) luidde, verminderd tot nihil. Echter doet deze vermindering niet af aan het feit, dat de diensttijd als onderwijzeres aan de Rijksnormaallessen en als onderwijzeres aan de daaraan verbonden voorbereidende klasse te Oostburg van 27 Mei 1916 — 1 November 1924 in aanmerking is genomen bij de regeling van de uit hoofde van het ontslag uit die betrekkingen toegekende wachtgelden.

Afgescheiden hiervan zou bedoelde diensttijd bij de regeling van het wachtgeld als gewezen leerares aan de Rijkskweekschool voor onderwijzers en onderwijzeressen toch niet in aanmerking kunnen komen, omdat dit wachtgeld niet uit hoofde van ontslag uit de nevenbetrekkingen, waarin de diensttijd is vervuld, wordt toegekend. Vide art. 4, onder b, van het wachtgeldbesluit.

Overigens kan hier de betrekking van leerares aan de kweekschool te Oostburg moeilijk worden beschouwd te zijn een voortzetting van twee vorige nevenbetrekkingen; te minder kan dit niet nu uit laatstgenoemde betrekkingen ontslag met recht op wachtgeld is verleend en in eerstgenoemde betrekking een nieuwe aanstelling is uitgereikt.";

In rechte:

O. dat de Minister van Binnenlandsche Zaken bij beschikking van 17 September 1936, n°. 1391 Afd. P. en W., aan klaagster, aan wie met ingang van 1 September 1936 eervol ontslag is verleend als leerares aan de Rijkskweekschool voor onderwijzers en onderwijzeressen te Oostburg om een der redenen, bedoeld bij art. 1 van het Wachtgeldbesluit, een wachtgeld heeft toegekend tot de bedragen en voor de tijdvakken, als genoemd in de bestreden beslissing, behoudens dat het bedrag ad f 428 per jaar slechts was toegekend tot 16 Januari 1938;

O. dat bij de bestreden beslissing, gelet op het advies der Commissie, bedoeld in art. 12 van het Wachtgeldbesluit, het bedrag ad f 428 per jaar is toegekend tot 16 April 1938, maar klaagster daardoor nog niet is voldaan;

O. met betrekking tot het door klaagster aangevoerde bezwaar, dat haar kan worden toegegeven, dat zij nimmer eenig profijt heeft gehad van het besluit, waarbij haar een wachtgeld is toegekend ter zake van haar ontslag als onderwijzeres aan de Rijksnormaallessen en de daaraan verbonden voorbereidende klasse te Oostburg, doch dat zulks is toe te schrijven aan het feit, dat zij een ander en grooter profijt heeft gehad, n.l. haar benoeming tot leerares aan de meergenoemde Rijkskweekschool;

O. voorts, dat deze Raad zich vereenigt met de gronden, aangevoerd bij contra-memorie, waaruit volgt, dat het beroep van klaagster ongegrond moet worden verklaard;

Recht doende in naam der Koningin!

Verklaart het beroep ongegrond.

(A. B.)

---

25 *Maart* 1937. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 58 1e en 2e lid. Gemeentewet art. 224.)

De bevoegdheid van den burgemeester om het lagere politie-personeel te ontslaan *kan* worden beperkt door regelingen ingevolge art. 125 A.W. 1929.

Nu die regelingen niet bestonden voor het geval, dat zich hier had voorgedaan, was de burgemeester bevoegd tot het geven van (niet-eervol) ontslag. Ofschoon dit ontslag als *straf* gegeven werd, toetst de C. R. v. B. — in tegenstelling met den eersten rechter — deze straf niet ing. art. 58, lid 2, A. W. 1929 aan de gepleegde overtreding. De C. R. v. B. doet wel in zijn uitspraak lezen, dat hij de gepleegde overtreding niet zoo laakbaar acht als de eerste rechter deed.

Uitspraak in zake:

X wonende te Y, eischer in hooger beroep, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen, bijgestaan door Mr. Dr. J. A. E. Buiskool, advocaat, wonende te Schagen, als raadsman,

tegen:

den Burgemeester der gemeente Y, gedaagde in hooger beroep, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen, bijgestaan door Z, Commissaris van Politie te Y, wonende te Y, als raadsman.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen, alsmede den ter openbare terechtzitting van dezen Raad gehoorden getuige Dr. R. G. C. S. arts, wonende te H.;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de burgemeester van Y op 11 Juli 1936 het navolgende besluit heeft genomen:

„De Burgemeester van Y;

Gehoord den Commissaris van Politie;

Gelet op art. 224, 3e lid, der Gemeentewet, alsmede op de artt. 21 en 24 van het Politie-Ambtenarenreglement;

O. dat de hoofdagent van Politie X eenige door hem erkende handelingen heeft gepleegd, welke als een ernstig vergrijp in den zin van art. 24 van bovengenoemd reglement moeten worden aangemerkt en moeten leiden tot verwijdering van dezen hoofdagent uit het politie-corps;

dat hij deswege bij besluit van 24 Juni 1936 is geschorst tot 1 Augustus 1936;

Verleent aan X met ingang van 1 Augustus a.s. niet-eervol ontslag als hoofdagent van politie.";

O. dat het Ambtenarengerecht te Amsterdam bij uitspraak van 21 December 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen [1] het door X voornoemd tegen opgemeld besluit ingestelde beroep ongegrond heeft verklaard;

O. dat X van deze uitspraak tijdig is gekomen in hooger beroep en bij beroepschrift op de daarbij aangevoerde gronden heeft geconcludeerd, dat het Centrale Ambtenarengerecht (bedoeld is: de Centrale Raad van Beroep) te

[1] Zie noot onder deze uitspraak.

Utrecht, met vernietiging van de uitspraak van het Ambtenarengerecht te Amsterdam van 21 December 1936, alsnog het besluit van den burgemeester van Y van 11 Juli 1936, waarvan beroep, zal vernietigen, subsidiair met zoodanige uitspraak als deze Raad in goede justitie zal vermeenen te behooren zonder niet-eervol ontslag;

O. dat de Burgemeester van Y bij contramemorie heeft geconcludeerd, dat deze Raad, met bevestiging van de uitspraak van het Ambtenarengerecht van Amsterdam van 21 December 1936, het beroep van X ongegrond zal verklaren;

In rechte:

O. dat volgens art. 224, lid 3, der gemeentewet de Burgemeester in het algemeen de volledige vrijheid bezit om het lager politiepersoneel al dan niet eervol te ontslaan, mits de hoofdcommissaris of de commissaris van politie daarover is gehoord;

O. dat deze Raad echter — anders dan de eerste rechter — van oordeel is, dat, indien in een gemeente regelingen voor het ontslag der politie-ambtenaren zijn vastgesteld, als bedoeld in art. 125 der Ambtenarenwet 1929, aan de hand van die voorschriften behoort te worden nagegaan, of een ontslag al dan niet terecht is verleend en de Burgemeester van een dergelijke gemeente niet meer bevoegd is om, zich beroepende op art. 224, lid 3, der gemeentewet, die bepalingen ter zijde te stellen en onafhankelijk daarvan een politie-ambtenaar te ontslaan;

O. dat hieruit volgt, dat de beslissing van het onderhavige geschil allereerst afhangt van het antwoord op de vraag, of de gemeente Y voor een ontslag, als waarvan ten deze sprake is, voorschriften bezit;

O. hieromtrent, dat weliswaar in die gemeente sedert 1 Juli 1936 een „Politie-Ambtenarenreglement" bestaat, waarvan art. 24 aangeeft, dat een politie-ambtenaar wegens een ernstig vergrijp kan worden gestraft, doch tot heden is nagelaten de hiervoor op te leggen straffen nader in de ambtsinstructie te regelen, zooals art. 25 van dat reglement voorschrijft, bevattende toch de Ambts-Instructie voor de Dienaren van Politie in Y van 31 Augustus 1916 — welke ingevolge art. 30 van opgemeld „Politie-Ambtenarenreglement" nog steeds van kracht is — geen bepaling omtrent de straffen, die in casu zouden kunnen worden gegeven, kunnende naar 's Raads oordeel niet worden staande gehouden, dat eischer zich zou hebben schuldig gemaakt aan zedeloos gedrag, als bedoeld in art. 48, onder d, dier Ambts-Instructie, noch aan eenige andere overtreding, als in dat art. bedoeld;

O. dat derhalve het antwoord op de in de 3e rechtsoverweging gestelde vraag ontkennend luidt en mitsdien behoort te worden aangenomen, dat, nu betreffende het ten deze aan eischer te geven ontslag voorschriften van gemeentewege te Y ontbraken, gedaagde slechts door de algemeene bepaling van art. 224, lid 3, der gemeentewet in zijn ontslagbevoegdheid was beperkt en hij op de door hem aangegeven gronden aan eischer eervol of oneervol ontslag kon geven, daargelaten of het verleenen van eervol ontslag in casu niet de voorkeur zou hebben verdiend;

O. dat, waar voorts niet met recht kan worden beweerd, dat gedaagde bij het nemen van zijn besluit van zijn bevoegdheid kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven, de uitspraak, waarvan beroep, zij het op andere gronden, moet worden bevestigd;

Recht doende in naam der Koningin:

Bevestigt de uitspraak, waarvan beroep.

Noot.

[1] Aan de rechtsoverwegingen van deze uitspraak is het volgende ontleend:

Wat het rechtspunt betreft:

O. dat het Gerecht in de eerste plaats heeft te onderzoeken, of het bestreden besluit in strijd is met een algemeen verbindend voorschrift;

O. hieromtrent, dat art. 224 der Gemeentewet den burgemeesters de bevoegdheid geeft, de gemeentelijke politie-dienaren beneden den rang van commissaris te ontslaan; en genoemd voorschrift die bevoegdheid slechts bindt aan de voorwaarde, dat de burgemeester, alvorens tot het verleenen van het ontslag over te gaan, den (hoofd)commissaris van politie hoore;

O. dat uit de gedingstukken blijkt, dat de verweerder zijn bestreden besluit heeft genomen op voordracht van den commissaris van politie ter plaatse; zoodat aan de hierboven bedoelde voorwaarde is voldaan;

O. dat hieruit volgt, dat het bestreden besluit niet in strijd is met een algemeen verbindend voorschrift; en al wat de klager in zijn klaagschrift aanvoert ten betooge van het tegendeel faalt;

dat hetgeen hij aanvoert ten aanzien van de motiveering van het bestreden besluit feitelijken grondslag mist — immers het bestreden besluit den klager niet in twijfel zal hebben gelaten, om welke redenen het besluit was genomen — doch al ware dit anders, dan nog het den klager niet zou baten, vermits geen enkel algemeen verbindend voorschrift den burgemeester gebiedt, besluiten als het bestredene met redenen te omkleeden;

dat hetgeen de klager voorts aanvoert met betrekking tot de artt. 21, 24 en 25 van het Politie-ambtenarenreglement der gemeente Y hem al evenmin baat, daar deze bepalingen verbindende kracht zouden missen indien en voorzoover ze de bevoegdheid des burgemeesters tot het ontslaan van politie-dienaren anders en verder zouden beperken dan art. 224 der Gemeentewet doet; en het Gerecht dan ook in het midden meent te kunnen laten, of het Politie-ambtenarenreglement bepalingen inhoudt, waarmede de verweerder bij het bestreden besluit in strijd is geraakt;

O. dat het Gerecht thans nog overblijft te onderzoeken, of er onevenredigheid bestaat tusschen de bij het bestreden besluit opgelegde straf — immers, als zoodanig is het den klager verleende ontslag bedoeld — en het bestrafte feit;

O. dat de door den klager erkende feiten naar het oordeel van het Gerecht op zichzelve voldoende waren teneinde de bij het bestreden besluit opgelegde straf te rechtvaardigen;

dat deze feiten toch hierop neerkomen, dat de klager zich heeft laten verleiden ter plaatse en ten tijde als door hemzelf opgegeven een minderjarige van hetzelfde geslacht op oneerbare wijze te bejegenen;

dat een hoofdagent van politie die zich aan zulk een feit schuldig maakt een gestrenge bestraffing verdient;

dat de door den verweerder bij het bestreden besluit opgelegde straf aan het Gerecht geenszins te gestreng voorkomt; en dit te minder, nu door de oplegging ervan is bereikt, dat uit den dienst der gemeente is verwijderd een hoofdagent van politie, die zich — juist door het begaan van het bestrafte feit — voor de vervulling van zijn betrekking wel volstrekt ongeschikt heeft getoond.

(A. B.)

---

25 *Maart* 1937. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Wachtgeldbesluit art. 3 1e en 6e lid.)

Eenmaal gedane uitbetalingen, welke geacht worden voort te vloeien uit even zoovele besluiten, zijn thans onaantastbaar geworden en binden dus de betrokkenen, zoodat zonder medewerking van den ten onrechte bevoordeelde eventueele fouten of vergissingen (i. c. een onjuiste wetsinterpretatie) niet meer kunnen worden hersteld.

Laatste lid: na het verlies van de hoedanigheid van *kostwinner* krijgt men slechts aanspraak op een wachtgeld van niet-kostwinner, waarin géén verandering komt, als men nadien wederom kostwinner wordt.

De Centrale Raad van Beroep,

Uitspraak in zake:

De Raad van Arbeid te Eindhoven, eischer in hooger beroep, vertegenwoordigd door den Voorzitter C. W. A. van Uden, wonende te Eindhoven, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen,

tegen:

N. F. van Westerloo, wonende te Soestdijk, gedaagde in hooger beroep, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Raad van Arbeid te Eindhoven bij besluit van 29 October 1932 gedaagde met ingang van 1 Januari daaraanvolgende uit zijn betrekking van commies bij dien Raad eervol heeft ontslagen, „met aanspraak op wachtgeld volgens voor de Rijksambtenaren geldende regeling", daarbij overwegende, dat wegens reorganisatie van den binnendienst gedaagdes diensten overbodig zouden worden;

O. dat het bedrag van het uitbetaalde wachtgeld in dier voege werd berekend, dat gedaagde, wijl hij gehuwd was, werd aangemerkt als kostwinner;

O. dat bedoelde Raad vervolgens d.d. 22 Mei 1936 heeft besloten — na overweging, dat gedaagde na het overlijden van zijn echtgenoote, op 10 Juni 1934, de hoedanigheid van kostwinner van een gezin heeft verloren:

I. Met ingang van 1 Juli 1934 gedaagdes wachtgeld vast te stellen als volgt:

van 1 Juli 1934 t/m 31 December 1935 ten bedrage van f 1728 per jaar;

van 1 Januari 1936 t/m 30 Juli (lees: Juni) 1938 ten bedrage van f 1642 per jaar;

van 1 Juli 1938 t/m 15 November 1940 f 1363 (kennelijk is bedoeld: f 1368) per jaar of zooveel meer als het in uitzicht gesteld pensioen zal bedragen.

II. Te bepalen, dat bij wijziging in de rechtspositie van Burgerlijke Rijksambtenaren, voor zoover deze op de berekening van het wachtgeld en deszelfs tijdsduur van invloed is, het wachtgeld dienovereenkomstig zal worden herzien;

O. dat het Ambtenarengerecht te Amsterdam bij uitspraak van 7 December 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — het door N. F. van Westerloo tegen evenbedoeld besluit ingestelde beroep gegrond heeft verklaard en dit besluit nietig heeft verklaard, voorzoover het strekt tot vaststelling van diens wachtgeld over het tijdvak 1 Juli 1934 tot en met 30 April 1936;

O. dat eischer van deze uitspraak tijdig is gekomen in hooger beroep en op de bij beroepschrift aangevoerde gronden heeft verzocht dezelve te vernietigen en alsnog te bepalen, dat de vaststelling van het wachtgeld over het tijdvak 1 Juli 1934 tot en met 30 April 1936 terecht heeft plaats gehad;

O. dat gedaagde bij contra-memorie, op de daarin aangevoerde gronden, heeft verzocht het besluit van den Raad van Arbeid niet alleen te vernietigen voor zoover het terugwerkende kracht heeft, zooals het Ambtenarengerecht deed, doch voor zijn geheel te vernietigen en te verstaan, dat het na zijn hertrouwen vastgestelde wachtgeld op goede gronden was vastgesteld en mitsdien behoort gehandhaafd te blijven;

In rechte:

O. dat gedaagde in zijn vordering, om het besluit van den Raad van Arbeid voor zijn geheel te vernietigen en te verstaan, dat het na zijn hertrouwen vastgestelde wachtgeld op goede gronden was vastgesteld en mitsdien behoort gehandhaafd te blijven, moet worden verklaard niet-ontvankelijk, reeds op dezen grond dat hij tegen de uitspraak van het Ambtenarengerecht beroep niet heeft ingesteld en een vordering, als de onderhavige, niet bij contra-memorie mag worden gedaan;

O. dat de eerste rechter op goede gronden, welke deze Raad overneemt en tot de zijne maakt [1], heeft overwogen, dat de grief van N. F. van Westerloo, dat het in eersten aanleg door hem bestreden besluit in strijd zou zijn met het laatste lid van art. 3 van het Koninklijk Besluit van 3 Augustus 1922, Stbl. N°. 479, (Rijkswachtgeldbesluit), ongegrond is;

O. dat de Raad ook met den eersten rechter en op de door dezen daarvoor aangevoerde gronden van oordeel is, dat het bestreden besluit nietig dient te worden verklaard, voorzoover het betrekking heeft op gedaagdes wachtgeld over de maanden, welke geheel en al verstreken waren op den dag, waarop het besluit werd genomen;

---

1 Zie noot onder deze uitspraak.

O. dat de Raad wel met eischer wil aannemen, dat de uitbetalingen van wachtgeld per maand in casu waren administratieve handelingen, doch dat dit niet wegneemt, dat deze betalingen voortvloeiden uit besluiten, welke geacht moeten worden door den Raad van Arbeid te Eindhoven te zijn genomen ter uitvoering van art. 3 van het Rijkswachtgeldbesluit;

O. dat eischer betoogt, dat, wanneer elke uitbetaling van het wachtgeld zonder meer wordt aangemerkt als een uitvloeisel van een telkens herhaald besluit tot vaststelling van wachtgeld, daaruit zou volgen dat de mogelijkheid tot herstel van vergissingen na het verloop van den beroepstermijn na elke onjuiste uitbetaling is uitgesloten, en zulks ongerijmd zou zijn, staande eischer, blijkens het beroepschrift, voorts kennelijk op het standpunt, dat in gevallen als het onderhavige terugvordering van tengevolge van onjuiste interpretatie ten onrechte uitbetaalde gelden zeker mogelijk moet zijn;

O. dat tegen een en ander moge worden opgemerkt, dat besluiten, onaantastbaar geworden, de betrokkenen binden en dat, tenzij in de desbetreffende algemeen verbindende voorschriften uitdrukkelijk het tegendeel is bepaald, in dat geval ook fouten of vergissingen, begaan in die eenmaal genomen besluiten, over afgeloopen periodes niet kunnen worden hersteld zonder medewerking van hem, op wien het besluit betrekking heeft, en dat het zonder meer duidelijk is, dat een besluit, desbewust op grond van een bepaalde interpretatie van een artikel genomen, ná den beroepstermijn door het betrokken administratief orgaan zeker niet zal kunnen worden gewijzigd met betrekking tot afgeloopen periodes, alleen omdat dat orgaan zijn inzicht nopens die interpretatie heeft gewijzigd;

O. dat de Raad, mede gelet op de toezending van een kennisgeving d.d. 12 Juni 1934 aan C. W. A. van Uden, Voorzitter van den Raad van Arbeid te Eindhoven, door gedaagde van het overlijden van zijn eerste echtgenoote, van oordeel is, dat bezwaarlijk is vol te houden, dat die Voorzitter in zijn qualiteit niet reeds destijds zoude bekend zijn geweest met bedoeld overlijden;

O. dat het opnieuw vaststellen over afgeloopen termijnen, als in casu is geschied, is in strijd met art. 3, aanhef en sub *a* van het Rijkswachtgeldbesluit, krachtens hetwelk het wachtgeld immers over die afgeloopen termijnen bereids onherroepelijk was vastgesteld;

O. dat mitsdien de uitspraak, waarvan beroep, als zijnde geheel met juistheid genomen, moet worden bevestigd;

Recht doende in naam der Koningin!

Verklaart N. F. van Westerloo voornoemd niet-ontvankelijk in zijn hierboven omschreven, bij contra-memorie gedane vordering;

Bevestigt de uitspraak, waarvan beroep.

Noot.

[1] De desbetreffende overweging luidt:

O. dat de eerste grief van klager deze is, dat het bestreden besluit in strijd is met het laatste lid van art. 3 van den algemeenen maatregel van bestuur, vastgesteld bij koninklijk besluit van 3 Augustus 1922 (Stbl. nr. 479), zooals genoemd artikel luidde op en na 1 Januari 1933;

O. dat deze grief ongegrond is;

dat de volkomen duidelijke bewoordingen van genoemd laatste lid toch geen andere uitlegging toelaten dan die welke de verweerder bij het nemen van zijn besluit heeft gehuldigd; nl. dat de op wachtgeld gestelde ambtenaar, welke de hoedanigheid van kostwinner verliest, dientengevolge aanspraak krijgt op niet meer dan op een wachtgeld als voor niet-kostwinners is aangegeven; in welke aanspraak geen verandering komt, indien hij wederom kostwinner van een gezin wordt.

(A. B.)

---

25 *Maart* 1937. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Hooger Onderwijswet artt. 17 en 18.)

Het „hooren" ingevolge art. 17 4e lid en art. 18 3e lid kan niet alleen mondeling, maar ook schriftelijk geschieden.

Bij vermindering van het aantal leeraren in de klassieke talen aan een gymnasium van 4 tot 3 is 1 betrekking van leeraar in de klassieke talen aan dat gymnasium *opgeheven*.

Geen afvloeiingsvoorschriften.

De Centrale Raad van Beroep,

Uitspraak in zake:

X wonende te Y, eischer in hooger beroep, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen, bijgestaan door zijn raadsman Mr. W. J. B. Versfelt, advocaat te Amersfoort,

tegen:

den Raad der gemeente Y, gedaagde in hooger beroep, vertegenwoordigd door den burgemeester, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden Z, chefcommies ter secretarie, wonende te Y.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat gedaagde in zijn vergadering van 28 Augustus 1936 het volgende besluit heeft genomen:

„De Raad der gemeente Y,

Gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders d.d. 22 Augustus 1936 afd. 1 n°. 2720, alsmede den brief van den Inspecteur van het Gymnasiaal en Middelbaar Onderwijs in de 3de inspectie d.d. 27 Juli 1936 n°. 1096;

O. dat in verband met het aantal leerlingen aan het Gymnasium gedurende den cursus 1936—1937 aan die inrichting van onderwijs geen klassen behoeven te worden gesplitst, zoodat één betrekking van leeraar in de oude talen 1 September 1936 overbodig wordt;

Gelet op art. 17, 4e lid, en art. 13, 3e lid, der Hooger onderwijswet;

Besluit:

I. met ingang van 1 September 1936 het aantal leeraren in de oude talen aan het Gymnasium te verminderen met één;

II. in verband met het sub I bepaalde aan X met ingang van 1 September 1936 eervol ontslag te verleenen uit de betrekking van

leeraar in de oude talen aan het Gymnasium, wegens opheffing van zijn betrekking.";

O. dat het Ambtenarengerecht te 's-Gravenhage bij uitspraak van 16 December 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — het door voornoemden X tegen voormeld besluit ingestelde beroep ongegrond heeft verklaard;

O. dat eischer van die uitspraak tijdig is gekomen in hooger beroep en op de bij beroepschrift aangevoerde gronden heeft verzocht, dat deze Raad die uitspraak zal vernietigen, en doende wat het Ambtenarengerecht had behooren te doen, alsnog uitspraak zal doen overeenkomstig klagers (lees: eischers) hier als ingelascht te beschouwen bij oorspronkelijk klaagschrift gedane vordering:

O. dat gedaagde bij contra-memorie kennelijk heeft bedoeld te concludeeren tot bevestiging van de uitspraak, waarvan beroep;

In rechte:

O. dat ter beslissing van het onderhavig geschil moet worden beantwoord de vraag of gedaagdes besluit van 28 Augustus 1936, waarvan en voor zoover daarvan beroep, op een der gronden, bedoeld in art. 58, lid 1, der Ambtenarenwet 1929, kan worden aangevochten;

O. dat de eerste rechter heeft overwogen, dat de in het beroepen besluit geformuleerde ontslagreden, „opheffing van eischers betrekking" niet aanwezig is geweest, doch deze Raad dien rechter daarin niet kan volgen;

O. toch dat op grond van de gedingstukken vaststaat, dat aan het gymnasium te Y van de vier leeraren in de oude talen er met ingang van 1 September 1936 één kon worden gemist, en dat de Raad dier gemeente — die een onbeperkte bevoegdheid heeft leeraren van het Gymnasium te Y te ontslaan, mits in acht worden genomen de voorschriften van art. 17, lid 4, en art. 18, lid 3, der Hoogeronderwijswet en van genoemde bevoegdheid niet kennelijk een ander gebruik wordt gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven — oordeelde, dat eischer kon worden gemist, zoodat, nu de door eischer bekleede betrekking niet door een ander zou worden vervuld, niet anders kan worden gezegd, dan dat eischers betrekking met ingang van genoemden datum is opgeheven, en hem deswege eervol ontslag is verleend;

O. dat vanwege eischer onder meer is betoogd, dat in casu de voorschriften van vorenbedoelde artt. 17, lid 4, en 18, lid 3, niet zouden zijn nageleefd, zulks evenwel ten onrechte, waar immers het „hooren" niet enkel mondeling, doch ook schriftelijk kan geschieden — het is b.v. vrij algemeen bekend, dat de Kroon den Raad van State in verschillende gevallen moet „hooren" en zulks schriftelijk plaats vindt — en uit de gedingstukken blijkt, dat de Raad der gemeente Y op laatstbedoelde wijze zoowel Burgemeester en Wethouders en den inspecteur, als ook eischer heeft gehoord;

O. dat het Ambtenarengerecht voorts op goede gronden — waaraan de namens eischer ter zake aangevoerde grieven geen afbreuk vermogen te doen — heeft overwogen, dat het ontslagbesluit ook overigens niet met eenig toepasselijk algemeen verbindend voorschrift strijdt;

O. dat ook van misbruik van bevoegdheid aan de zijde van den Gemeenteraad geen sprake is, indien, gelijk in het onderhavige geval, de Gemeenteraad — een vrijwel onbeperkte bevoegdheid tot ontslag bezittend — de betrekking van een naar zijn oordeel wegens het te kort schieten in zijn onderwijsresultaten minder geschikten leeraar het eerst voor opheffing en dientengevolge dien leeraar voor ontslag in aanmerking doet komen, daarmede immers juist beoogend het openbaar belang te dienen;

O. dat mitsdien de uitspraak, waarvan beroep, zij het gedeeltelijk op anderen grond, behoort te worden bevestigd;

Recht doende in naam der Koningin;

Bevestigt de uitspraak, waarvan beroep.

(A. B.)

---

25 *Maart* 1937. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Wachtgeldbesluit art. 4 sub *d*.)

De bewoordingen van deze bepaling zijn duidelijk, en verdragen zich met name niet met een uitleg, dat de daar bedoelde diensttijd ook niet wordt medegeteld, indien deze wel *geacht* kan worden in aanmerking te zijn genomen, omdat de betr. wel *geacht* kan worden wachtgeld te hebben gevraagd daar hij het gevraagd *zou* hebben en het hem verleend *zou* zijn, indien hij niet in onmiddellijke aansluiting op den hier bedoelden diensttijd een andere betrekking als ambtenaar had verkregen.

De Centrale Raad van Beroep,

Uitspraak in zake:

J. Frankfort, wonende te Zaandam, klager, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. J. B. de Hes, juridisch adviseur van het N. O. G., wonende te Amsterdam,

tegen:

den Minister van Binnenlandsche Zaken, verweerder, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: J. W. Metskes, hoofdcommies bij de afdeeling Pensioenen en Wachtgelden van het Departement van Binnenlandsche Zaken, wonende te 's-Gravenhage.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde gemachtigden;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat verweerder bij besluit van 21 September 1936 heeft goedgevonden aan J. Frankfort voornoemd, wien om een der redenen, bedoeld bij art. 1 van het Koninklijk Besluit van 3 Augustus 1922 (Stbl. 479), zooals dat later is gewijzigd, met ingang van 1 September 1936 eervol ontslag is verleend als leeraar aan de Rijkskweekschool voor onderwijzers en onderwijzeressen te Zaandam, een wachtgeld toe te kennen ten bedrage van:

f 4541 per jaar van 1 September 1936 tot 1 December 1936,

f 3406 per jaar van 1 December 1936 tot 1 Maart 1937,

f 2725 per jaar van 1 Maart 1937 tot 1 Maart 1942,

f 2271 per jaar van 1 Maart 1942 tot 1 Maart 1947,

f 1817 per jaar van 1 Maart 1947 tot 1 September 1948,
rustende dit besluit op de overwegingen, dat de laatst genoten wedde van belanghebbende bedraagt f 4541 en dat hij niet kostwinner is van een gezin;

O. dat verweerder bij besluit van 4 December 1936, beschikkende op het bezwaarschrift van voornoemden J. Frankfort tegen de regeling van den duur van het hem toegekend wachtgeld, waarbij buiten beschouwing is gelaten de diensttijd door hem doorgebracht in verschillende aan vorengenoemde betrekking voorafgaande functies, gelet op het advies der Commissie, bedoeld in art. 12 van het Wachtgeldbesluit en overwegende, dat met den inhoud van dat advies kan worden ingestemd, heeft goedgevonden het bezwaar ongegrond te verklaren;

O. dat klager tegen dit besluit tijdig in beroep is gekomen en bij klaagschrift, later door zijn gemachtigde verbeterd, vordert, dat het tijdvak van 1 September 1923 tot en met 31 Augustus 1924 bij de berekening van den duur van het wachtgeld, hem toegekend bij zijn ontslag uit de betrekking van leeraar aan de Rijkskweekschool voor onderwijzers en onderwijzeressen te Zaandam, alsnog in rekening worde gebracht;

O. dat de gemachtigde van verweerder bij contra-memorie op de daarbij aangevoerde gronden heeft geconcludeerd tot ongegrondverklaring van het beroep;

In rechte:

O. dat op grond van den inhoud der gedingstukken in confesso is:

dat klager na een loopbaan van 1 October 1910 tot 26 Mei 1920 als onderwijzer bij het Openbaar Lager Onderwijs, van laatstgenoemden datum af tot 1 Mei 1923 als onderwijzer bij de Rijksnormaallessen te Velsen is werkzaam geweest; dat hij na de opheffing van deze betrekking van 1 Augustus 1923 tot 1 September 1924 als leerkracht aan de Rijksnormaallessen te Zaandam was verbonden en vervolgens, toen ook laatstgenoemde functie beëindigd werd, op 1 September 1924 als leeraar is aangesteld aan de Rijkskweekschool voor onderwijzers en onderwijzeressen aldaar, welk ambt hij tot aan de opheffing dier inrichting op 1 September 1936 heeft bekleed;

O. dat voorts vaststaat:

dat aan klager, ter zake van zijn ontslag als onderwijzer bij de Rijksnormaallessen te Velsen, een wachtgeld is toegekend, waarbij ook met zijn betrekking van onderwijzer bij het Openbaar Lager Onderwijs rekening is gehouden;

dat hij over de maanden Mei, Juni en Juli 1923 dat wachtgeld ten volle heeft genoten en over de maand Augustus 1923 gedeeltelijk;

O. dat tenslotte onbetwist is, dat aan klager bij besluit van verweerder van 21 September 1936 met ingang van 1 September 1936 als gewezen leeraar aan de Rijkskweekschool voor onderwijzers en onderwijzeressen te Zaandam een wachtgeld is toegekend voor den duur en tot het bedrag, als in opgemeld besluit aangegeven;

O. dat ter beslissing van het onderhavige geschil nog slechts deze vraag moet worden beantwoord, of ingevolge art. 4, onder d, van het Koninklijk Besluit van 3 Augustus 1922 (Stbl. 479), zooals dit thans luidt, de diensttijd van klager bij de Rijksnormaallessen te Zaandam van 1 September 1923 tot en met 31 Augustus 1924 doorgebracht, bij de berekening van den duur van laatstgenoemd wachtgeld in aanmerking moet worden gebracht;

O. dat naar de meening van verweerder deze diensttijd als zoodanig niet kan meetellen, vermits, al moge klager weliswaar over genoemd tijdvak in formeelen zin geen wachtgeld hebben aangevraagd, hoewel hem aanspraak daarop toekwam, noch hem wachtgeld zijn toegekend, toch in feite geacht moet worden, dat hij wachtgeld heeft gevraagd en hem wachtgeld is verleend, en dat die diensttijd dan ook geacht moet worden bij de berekening van den duur van dat „gedekte" wachtgeld reeds in aanmerking te zijn genomen;

O. echter dat deze Raad verweerders zienswijze ten deze niet kan deelen, doch van oordeel is, dat de duidelijke woorden van art. 4, onder d, van voornoemd Koninklijk Besluit zich met een dergelijken uitleg niet verdragen en volgens die bepaling inderdaad een wachtgeld had moeten zijn aangevraagd en toegekend, zou men het jaar, waarin klager verbonden was geweest aan de Rijksnormaallessen te Zaandam, kunnen beschouwen als niet-mede-te-tellen diensttijd, die in aanmerking is genomen bij de berekening van den duur van wachtgeld;

O. dat uit het vorenstaande volgt, dat het bestreden besluit van 4 December 1936 en daarmede het besluit van 21 September 1936, voor wat betreft den eindtermijn van het verleende wachtgeld, strijden met het algemeen verbindend voorschrift, neergelegd in meergenoemd art. 4, onder d, zoodat, met gegrondverklaring van klagers beroep, zoowel het besluit van verweerder van 4 December 1936, als dat van 21 September 1936, voor wat betreft den eindtermijn van het verleende wachtgeld, behooren te worden nietig verklaard en alsnog moet worden verstaan, dat het tijdvak van 1 September 1923 tot 1 September 1924, zijnde een periode van 1 jaar, bij het ten deze toe te kennen wachtgeld als diensttijd van klager behoort te worden medegeteld en dat het wachtgeld ook over dien termijn, ingevolge het bepaalde bij art. 3, onder b, van het Koninklijk Besluit van 3 Augustus 1922 (Stbl. 479), zooals dit thans luidt, moet worden bepaald op f 1817, zijnde 40% van klagers laatstelijk genoten wedde;

Recht doende in naam der Koningin!

Verklaart klagers beroep gegrond;

Verklaart, zoowel het besluit van verweerder van 4 December 1936, als dat van 21 September 1936 — dit laatste voor wat betreft den eindtermijn van het verleende wachtgeld — nietig;

Verstaat, dat aan klager ook van 1 September 1948 tot 1 September 1949 een wachtgeld moet worden toegekend van f 1817 per jaar — zijnde 40% zijner laatstelijk genoten wedde.

(A. B.)

---

25 *Maart* 1937. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 artt. 112 en 114.)

Tegen een op een verzoek tot herziening gewezen uitspraak is hooger beroep toegelaten.

Een uitspraak van den C. R. v. B. is niet „eenige omstandigheid", als bedoeld in art. 112, tweede lid.

I. c. behoorde de eerste rechter niet een niet-ontvankelijkverklaring uit te spreken, doch het verzoek af te wijzen.

De Centrale Raad van Beroep,

Uitspraak in zake:

de Gemeentelijke instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Tiel, verzoekster in hooger beroep, vertegenwoordigd door haar Voorzitter, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Jhr. Mr. E. J. van Lidth de Jeude, advocaat en proc., wonende te Tiel,

tegen:

M. Kley, wonende te Tiel, gedaagde in hooger beroep, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat het Ambtenarengerecht te Arnhem, naar aanleiding van een door M. Kley voornoemd ingesteld beroep, bij uitspraak van 6 Maart 1935 zich bevoegd heeft verklaard van dat beroep kennis te nemen; dat beroep ontvankelijk heeft verklaard; de weigering, door het Bestuur der Gemeentelijke Instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Tiel ten aanzien van M. Kley verricht, om aan dezen uit te betalen het hem door het Algemeen Armbestuur toegekende wachtgeld, nietig heeft verklaard en heeft bepaald:

a. dat eerstgenoemd Bestuur aan M. Kley zal betalen een bedrag van f 402.50 wegens tot op genoemden datum vervallen termijnen van bedoeld wachtgeld; b. dat dit bestuur ook in den vervolge maandelijks de termijnen aan hem zal hebben te voldoen, welke met inachtneming van de bepalingen der desbetreffende wachtgeldregeling alsnog zullen komen te vervallen;

O. dat deze Raad bij uitspraak van 17 Juli 1935 de Gemeentelijke Instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Tiel niet-ontvankelijk heeft verklaard in haar hooger beroep tegen voormelde uitspraak en dat M. Kley tegen die uitspraak van het Ambtenarengerecht hooger beroep niet heeft ingesteld;

O. dat het Ambtenarengerecht te Arnhem bij uitspraak van 4 December 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — de Gemeentelijke Instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Tiel niet-ontvankelijk heeft verklaard in haar verzoek tot herziening van voormelde uitspraak van dat Gerecht d.d. 6 Maart 1935;

O. dat meergenoemde Instelling van de uitspraak van 4 December 1936 bij dezen Raad in beroep is gekomen, bij haar verzoekschrift op de daarbij aangevoerde gronden verzoekende de aangevallen uitspraak te niet te doen en het verzoek om herziening toe te wijzen; zijnde dit verzoekschrift op 4 Januari 1937 ter griffie van dezen Raad ingekomen;

O. dat M. Kley bij contra-memorie heeft geconcludeerd tot niet-ontvankelijk-verklaring van appellante in haar appèl, subsidiair tot bevestiging van de uitspraak van het Ambtenarengerecht van 4 December 1936;

In rechte:

O. dat allereerst de vraag moet worden beantwoord, of verzoekster in haar verzoek, in hooger beroep bij dezen Raad gedaan, moet worden verklaard niet-ontvankelijk op dezen grond, dat tegen een uitspraak, door een Ambtenarengerecht gedaan naar aanleiding van een verzoek om herziening, hooger beroep niet kan worden ingesteld; zijnde deze grond bij contra-memorie aangevoerd;

O. dat gedaagde ter staving van zijn bewering zich beroept op het bepaalde bij art. 114 der Ambtenarenwet 1929, inhoudende, dat op de behandeling van een verzoek om herziening de voorschriften omtrent de behandeling in eersten aanleg of in hooger beroep overeenkomstige toepassing vinden, wordende door hem uit het gebruik van het woord „of" geconcludeerd, dat den aanvrager tot herziening slechts één en niet twee instanties ten dienste staan;

O. dat deze Raad gedaagde evenwel in die redeneering niet kan volgen, doch van oordeel is, dat, nu art. 114 voornoemd de overeenkomstige toepassing van de voorschriften omtrent de behandeling in hooger beroep c.q. voorschrijft, daarmede allereerst lid 1 van art. 105 zijnde het eerste artikel van Afdeeling IV, handelende „Van het geding in hooger beroep" — der voormelde wet toepasselijk is verklaard, inhoudende, dat ieder der partijen bevoegd is tegen een door een Ambtenarengerecht gewezen eindvonnis hooger beroep in te stellen;

O. dat verzoekster dus niet in haar verzoek, in hooger beroep gedaan, niet-ontvankelijk kan worden verklaard op den door gedaagde aangevoerden grond;

O. dat evenmin is gebleken van het bestaan van eenigen anderen grond, welke tot niet-ontvankelijk-verklaring zou kunnen leiden, waaruit volgt, dat verzoekster in haar verzoek ontvankelijk moet worden verklaard;

O. dat alsnu moet worden onderzocht, of in casu gebleken is van eenige omstandigheid, die bij de behandeling van het beroep aan het gerecht niet bekend was en die op zichzelf of in verband met andere feiten of omstandigheden ernstigen twijfel doet ontstaan aan de juistheid van de uitspraak, waarvan herziening is verzocht;

O. dat het Ambtenarengerecht te Arnhem op goede gronden,[1] welke deze Raad overneemt en tot de zijne maakt, heeft beslist, dat ten deze niet gebleken is van eenige omstandigheid, als bedoeld bij art. 112, lid 2, der Ambtenarenwet 1929;

O. dat bij de bestreden uitspraak weliswaar verzoekster in haar verzoek om herziening niet-ontvankelijk is verklaard, welke uitdrukking ook wordt gebezigd in de voorlaatste rechtsoverweging van die uitspraak, doch,

---

[1] Zie noot onder deze uitspraak.

gelet op den inhoud der overwegingen moet worden aangenomen, dat bedoeld is in beide gevallen te kennen te geven, dat het verzoek moet worden afgewezen;

O. dat dus de uitspraak, waarvan beroep, moet worden bevestigd, met deze verbeteringen, dat in de voorlaatste rechtsoverweging in plaats van „weshalve zij in dat verzoek niet-ontvankelijk moet worden verklaard" wordt gelezen „weshalve haar verzoek moet worden afgewezen" en dat in het dictum in plaats van „Verklaart klaagster niet-ontvankelijk in haar" moet worden gelezen „Wijst af het" en in plaats van „nu-klaagster" wordt gelezen „verzoekster";

Recht doende in naam der Koningin!

Verklaart verzoekster ontvankelijk in haar hooger beroep;

Bevestigd de uitspraak, waarvan beroep, met deze verbeteringen, dat in het dictum in plaats van „Verklaart klaagster niet-ontvankelijk in haar" wordt gelezen „Wijst af het" en in plaats van „nu-klaagster" wordt gelezen „verzoekster".

Noot.

[1] Deze gronden luiden:

O. dat klaagster als omstandigheid, die grond voor herziening zou zijn, aangeeft de uitspraak v. d. Centr. Raad v. Beroep te Utrecht van 27 Febr. 1936 n°. 13 (A. B. 1936, 410) in zake het geschil tusschen N. de Man te Tiel en klaagster, waarbij in dat geschil, hetwelk volgens klaagster geheel gelijk is aan dat van haar tegen M. Kleij, de door dit Gerecht op 22 November 1935 gegeven uitspraak is vernietigd en het beroep door N. de Man voornoemd tegen het besluit van klaagster ongegrond is geacht;

O. dat de term „omstandigheid" in genoemde wetsbepaling echter alleen kan duiden op datgene, waaromtrent recht gesproken wordt: de feitelijke gegevens in het geschil, waar het recht op wordt toegepast, niet op het recht zelve en de vraag wat ten aanzien dier feitelijke gegevens als recht is te beschouwen;

O. dat een latere uitspraak in een ander twistgeding van een anderen, zelfs die van een hoogeren rechter, en de daarin vervatte oordeelen omtrent hetgeen recht is ten aanzien van in meerdere of mindere mate gelijksoortige of zelfs identieke feitelijke gegevens als waaromtrent wordt geoordeeld in de uitspraak, waarvan herziening wordt gevraagd, onder dien term „omstandigheid" niet kunnen worden begrepen en de inhoud van zoodanige latere uitspraak ten aanzien van de eerste wettelijk geen andere waarde heeft dan elk ander oordeel van personen van gezag op rechtskundig gebied;

O. dat zulks in casu niet anders is omdat de feiten in de zaak de Man inderdaad in zeer veel opzichten overeenkwamen met die in de zaak Kleij;

O. dat de consequenties van een andere opvatting ook geheel onaannemelijk zijn, daar deze zouden wezen, dat iedere uitspraak, waarbij in anderen zin wordt geoordeeld, dan in een vroegere uitspraak omtrent een gelijksoortige casuspositie was geschied, steeds tot herziening zou kunnen aanleiding geven van die vroegere uitspraak; ja, dat men zulk een aanleiding zelfs zou kunnen zoeken in ieder vertoog van een rechtsgeleerde, waardoor een ander licht wordt geworpen op in een uitspraak beantwoorde rechtsvragen;

O. dat, nu voormelde uitspraak van den Centralen Raad van Beroep en hetgeen daarin vervat is, dus niet kan worden aangemerkt als het blijken van een omstandigheid als bedoeld in art. 112 lid 2 der Ambtenarenwet 1929 en door klaagster ook geen andere zoodanige omstandigheid is gesteld, zij haar verzoek om herziening niet heeft gegrond op datgene waarop zoodanig verzoek alleen gegrond kan zijn, weshalve zij in dat verzoek niet-ontvankelijk moet worden verklaard.

(A. B.)

---

31 *Maart* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 art. 100.)

Op de bepaling van het tweede lid kan niet een beroep worden gedaan om door toepassing van den klassedeeler van het voorafgaande jaar, waarin aan dien klassedeeler geen recht op gemeentelijke vergoeding van een boventallige leerkracht kon worden ontleend, zoodanige vergoeding deelachtig te worden. Zulks geldt ook dan, indien het voorafgaand jaar door toepassing van een vroegeren klassedeeler een boventallige leerkracht door de gemeente is vergoed geworden.

Wij WILHELMINA, enz.,

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur van de „Roomsch-Katholieke Schoolvereeniging der Parochie van den Heiligen Jozef", te 's-Gravenhage, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van 4 November 1936, N°. 38, tot ongegrondverklaring van zijn beroep tegen het besluit van den raad der gemeente 's-Gravenhage van 30 Maart 1936, voor zoover daarbij de vergoeding volgens art. 100 der Lager-Onderwijswet 1920 ten behoeve van de school voor gewoon lager onderwijs aan de Van-der-Duijnstraat N°. 11 u (school A) aldaar, voor het jaar 1934 is geweigerd, wat betreft het salaris van de onderwijzeres L. M. H. Pollen over het tijdvak van 1 April tot en met 31 December 1934;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 10 Maart 1937, N°. 83;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 24 Maart 1937, N°. 2883, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat de raad der gemeente 's-Gravenhage bij besluit van 30 Maart 1936 de vergoeding volgens art. 100 der Lager-Onderwijswet 1920 ten behoeve van de genoemde school voor 1934 aan het schoolbestuur heeft toegekend wat betreft het salaris van de onderwijzeres L. M. H. Pollen over het tijdvak van 1 Januari 1934 tot en met 31 Maart 1934, doch geweigerd wat betreft het salaris dier onderwijzeres over het tijdvak van 1 April 1934 tot en met 31 December 1934, daarbij overwegende, dat in 1934 aan de genoemde school meer onderwijzers zijn verbonden geweest dan het aantal, waarvan de wedde door het Rijk

is vergoed; dat de berekening volgens het bepaalde in het eerste lid van art. 100 heeft uitgewezen, dat van geen der leerkrachten het salaris voor vergoeding door de gemeente in aanmerking kan komen; dat evenwel voor deze school het tweede lid van art. 100, zooals dit luidde vóór de daarin bij de wet van 29 December 1933 (Staatsblad N°. 779) aangebrachte wijziging, toepassing kan vinden, doch dat, omdat ook in 1933 het eerste lid van art. 100 geen toepassing heeft kunnen vinden, voor de berekening volgens het tweede lid slechts mag worden gebruik gemaakt van den voordeeligsten klassedeeler van het jaar 1932, waardoor de wedde van één leerkracht voor rekening van de gemeente kan komen; dat door de genoemde wijziging van het tweede lid van art. 100, waarbij de werkingssfeer van deze overgangsbepaling met ingang van 1 April 1934 is teruggebracht van 2 jaar op 1 jaar, het salaris van deze leerkracht slechts tot 1 April 1934 door de gemeente kan worden vergoed;

dat, nadat van dit raadsbesluit het schoolbestuur bij Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland in beroep was gekomen, deze bij hun besluit van 4 November 1936, N°. 38, met handhaving van het bestreden raadsbesluit het beroep ongegrond hebben verklaard, daarbij o.a. overwegende, dat, nu de toekenning der vergoeding aan de gemelde onderwijzeres Pollen over het tijdvak 1 Januari tot en met 31 Maart 1934 geen punt in geschil uitmaakt, de vraag, of deze vergoeding àl dan niet te recht is toegekend, hier buiten beschouwing kan blijven; dat, zooals het schoolbestuur trouwens toegeeft, toepassing van het eerste lid van art. 100 der wet niet tot toekenning der in beroep gevraagde vergoeding kan leiden; dat toepassing van het tweede lid van het gemelde wetsartikel, dat is in het onderwerpelijke geval practisch alleen de toepassing van den zoogenaamden klassedeeler over 1933 voor het tijdvak April tot en met December 1934, blijkens de bewoordingen van die wetsbepaling slechts mogelijk is wanneer in 1933 deze klassedeeler, overeenkomstig het eerste lid van het gemelde wetsartikel is toegepast; dat, nu in 1933 geen vergoeding overeenkomstig het bepaalde in art. 100, eerste lid, der wet is toegekend, met het gemeentebestuur moet worden aangenomen, dat toepassing van die wetsbepaling in dat jaar niet heeft plaats gehad; dat door den vertegenwoordiger van het schoolbestuur ter openbare vergadering ter verdediging van het standpunt van dat bestuur nog een beroep is gedaan op het raadsbesluit van 11 Maart 1935, hetwelk bepaalde, dat bij de berekeningen der vergoedingen over 1933 en 1934, òf het tot dien tijd te 's-Gravenhage geldend stelsel ten aanzien der vergoedingen ex art. 100 der wet zou worden toegepast, òf het stelsel, dat in overeenstemming was met de algemeen geldende jurisprudentie, zulks naar gelang het een dan wel het ander het meest voordeelig zou zijn voor de bijzondere lagere scholen; dat echter, zelfs al zou bij een onderzoek naar dit raadsbesluit komen vast te staan, dat dit niet in strijd behoeft te worden geacht met art. 5, derde lid, der wet en al zou blijken, dat voor de onderwerpelijke school dit raadsbesluit niet is toegepast, dit het schoolbestuur niet zou kunnen baten, aangezien hun college zich bij het geven eener beslissing in beroep door zoodanig besluit niet gebonden behoeft te achten en het gemelde besluit bovendien voor de onderwerpelijke school door het nader, thans aangevallen besluit, zou zijn vervangen;

dat van het genoemde besluit van Gedeputeerde Staten het schoolbestuur bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat zijns inziens Gedeputeerde Staten ten onrechte de opvatting huldigen, dat, nu in 1933 geen vergoeding overeenkomstig het bepaalde in art. 100, eerste lid, der Lager-Onderwijswet 1920 is toegekend, met het gemeentebestuur moet worden aangenomen, dat toepassing van die wetsbepaling in dat jaar niet heeft plaats gehad; dat het schoolbestuur van meening blijft, dat het gemeentebestuur ten aanzien van de bovengenoemde school over het jaar 1933 wel degelijk toepassing heeft gegeven aan het eerste lid van art. 100 der wet, zij het dan ook, dat deze toepassing niet ten gevolge heeft gehad, dat op grond daarvan de vierde leerkracht ten laste van de gemeente is gekomen, zulks ten gevolge van de omstandigheid, dat die leerkracht door het Rijk werd vergoed; dat het schoolbestuur zich ook met de opvatting, welke Gedeputeerde Staten huldigen met betrekking tot het raadsbesluit van 11 Maart 1935, waarop zijnerzijds ter openbare vergadering van Gedeputeerde Staten een beroep is gedaan, niet kan vereenigen; dat het schoolbestuur van meening is, dat het gemeentebestuur niet in strijd met art. 5, lid 3, der wet zou handelen door uitvoering te geven aan het raadsbesluit van 11 Maart 1935; dat het schoolbestuur te dien aanzien opmerkt, dat dit raadsbesluit nimmer door de Kroon wegens strijd met de wet is vernietigd, terwijl voorts bezwaarlijk kan worden aangenomen, dat de toen geldende jurisprudentie van de Kroon in strijd met de wet zou zijn geweest; dat het schoolbestuur voorts van oordeel is, dat het niet geoorloofd is, een raadsbesluit (dat van 11 Maart 1935), waaraan derden, i.c. de schoolbesturen, rechten ontleenen, door een ander raadsbesluit (dat van 30 Maart 1936) te vervangen met een beroep op nadere beslissingen van de Kroon, welke beslissingen geen algemeen geldende gedragsregelen inhouden, doch slechts tusschen partijen werken;

O. dat het bepaalde in het tweede lid van art. 100 der Lager-Onderwijswet 1920 in verband met het eerste lid van dat art. is te verstaan in dezen zin, dat, indien in eenig jaar de dusgenaamde klassedeeler der openbare scholen wijziging ondergaat, de besturen van de overeenkomstige bijzondere scholen met den in dat jaar ingevolge het eerste lid toegepasten klassedeeler nog gedurende een jaar na het tijdstip, waarop die klassedeeler is gewijzigd, rekening mogen houden, ten einde zich tegen verlies van de vergoeding, waarop in dat jaar met toepassing van dien klassedeeler aanspraak kon worden gemaakt, als gevolg van de wijziging van den klassedeeler te vrijwaren;

dat echter op deze bepaling niet een beroep kan worden gedaan, ten einde door toepassing van den klassedeeler van het voorafgaand jaar, waarin aan dien klassedeeler geen recht

op gemeentelijke vergoeding van een boventallige leerkracht kon worden ontleend, zoodanige vergoeding deelachtig te worden;

dat zulks ook dan geldt, indien in het voorafgaand jaar door toepassing van een vroegeren klassedeeler een boventallige leerkracht door de gemeente is vergoed geworden;

dat toch met de evengenoemde bepaling slechts wordt beoogd, de schoolbesturen nog gedurende een jaar de vergoeding te doen behouden, waarop het eerste lid van art. 100 hun recht gaf, doch niet om aan hen de vergoeding te waarborgen, welke hun in het voorafgaand jaar met toepassing van het tweede lid mocht zijn toegekend;

O. dat in het onderhavige geval, waarin slechts valt te beslissen omtrent de vergoeding, waarop het schoolbestuur over het tijdvak 1 April 1934 — 31 December 1934 aanspraak kan maken, het 1e lid van art. 100 het schoolbestuur geen recht op vergoeding van een boventallige leerkracht geeft;

dat ook het bepaalde in art. 100, 2e lid, der wet niet tot toekenning van vergoeding van een boventallige leerkracht kan leiden;

dat namelijk in het jaar 1933 het schoolbestuur aan den klassedeeler van dat jaar geen recht op gemeentelijke vergoeding van een boventallige leerkracht kon ontleenen, aangezien toepassing van dien klassedeeler tot uitkomst gaf een totaal aantal van 4 leerkrachten, en deze allen alreeds door het Rijk worden vergoed;

dat, nu dus in 1933 aan den klassedeeler van dat jaar geen aanspraak op gemeentelijke vergoeding van een boventallige leerkracht kon worden ontleend, van bestendiging in 1934 op grond van art. 100, 2e lid, der wet van zoodanige vergoeding geen sprake kan zijn;

dat daaraan niet afdoet, dat het totaal aantal leerkrachten, dat bij toepassing van den klassedeeler van het jaar 1933 over het jaar 1934 wordt verkregen, zijnde 4, niet uitgaat boven het totaal aantal, eveneens 4, dat de toepassing van dien klassedeeler over het jaar 1933 tot uitkomst gaf;

dat derhalve Gedeputeerde Staten terecht de beslissing van den gemeenteraad hebben gehandhaafd;

dat nog wel door den appellant is beweerd, dat de raad der gemeente 's-Gravenhage, nadat hij — volgens den appellant — bij zijn besluit van 11 Maart 1935 aan de schoolbesturen zekere toezeggingen met betrekking tot de toe te kennen vergoeding, bedoeld in art. 100 der Lager-Onderwijswet 1920, had gedaan, geen vrijheid meer had om bij zijn besluit van 30 Maart 1936 daarvan af te wijken, doch dat hem een beroep op het raadsbesluit van 11 Maart 1935 niet kan baten, aangezien de aanspraken der schoolbesturen op de bedoelde vergoeding uitsluitend aan de wet moeten worden getoetst en een raadsbesluit als dat van 11 Maart 1935 op die aanspraken niet van invloed kan zijn;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.—

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz..

(A. B.)

1 *April* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 art. 205.)

Het 12e lid heeft uitsluitend het oog op een *toekomstige* opheffing van een bijzondere lagere school in verband met samenvoeging met een of meer andere scholen. Derhalve kan het bepaalde bij dat lid, dat op 1 Maart 1936 in werking is getreden, geen toepassing vinden ten aanzien van een reeds op 1 April 1935 opgeheven school.

Wij WILHELMINA, enz.,

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Kerkeraad der Nederduitsch Hervormde gemeente, te Bunschoten, tegen de beslissing van Gedeputeerde Staten van Utrecht, vervat in hun schrijven van 1 December 1936, 3e afdeeling, N°. 3747/3068, dat ten aanzien van de met ingang van 1 April 1935 opgeheven Nederduitsch Hervormde school, Schoolstraat 1, te Bunschoten, de regeling, bedoeld in het twaalfde lid van art. 205 der Lager-Onderwijswet 1920, niet van toepassing kan worden geacht;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 17 Maart 1937, N°. 98;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 25 Maart 1937, N°. 3033, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat de Kerkeraad der Nederduitsch Hervormde gemeente, te Bunschoten, zijne school aldaar op 1 April 1935 heeft opgeheven;

dat door Gedeputeerde Staten van Utrecht te dier zake bij besluit van 11 Juni daaraanvolgend, 3e afdeeling, N°. 1433/1449, werd beslist:

I. dat bedoeld schoolbestuur het schoolgebouw met ingang van 1 April 1935 blijvend heeft opgehouden overeenkomstig zijne bestemming te gebruiken; II. dat het schoolbestuur aan de gemeente Bunschoten voor de door deze, overeenkomstig art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920 verleende, medewerking tot bekoming van gelden voor de verandering van privaten en den aanleg van electrisch licht in het schoolgebouw, vergoedt een bedrag, gelijk aan de te dezen aanzien door de gemeente beschikbaar gestelde gelden, verminderd met 2% voor elk vol jaar, dat sedert den dag van totstandkoming van die werken, tot 1 April 1935 is verstreken, daarbij o.a. overwegende, dat de hiervorenbedoelde school bij de inwerkingtreding van de Lager-Onderwijswet 1920 viel en na dien is blijven vallen onder de toepassing van art. 205 dier wet, doch, in verband met de toepassing van de artt. 72 en volgende dier wet, ten deele ook valt onder art. 83 van de meergenoemde wet; dat toch uit het ambtsbericht van burgemeester en wethouders van Bunschoten blijkt, dat de raad dier gemeente overeenkomstig art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920 aan het voornoemde schoolbestuur gelden heeft verstrekt voor: *a.* de verandering van privaten; *b.* den aanleg van electrisch licht; *c.* de aanschaffing van een wandkaart „Europa"; *d.* de aanschaffing van een telraam en leerboekjes; *e.* de aanschaffing van natuurkundige instrumenten en *f.* de aanschaffing van boekjes voor natuur-

kundig onderwijs; dat hun college in de gegeven omstandigheden van oordeel is, dat ten opzichte van de verandering van de privaten en den aanleg van electrisch licht de laatste zin van het vijfde lid van art. 83 der wet toepassing behoort te vinden en het schoolbestuur voornoemd een naar analogie van art. 205, negende lid, der wet vast te stellen vergoeding dient te betalen;

dat, toen het daaropvolgend jaar de wet van 22 Februari 1936 (Staatsblad N°. 100) tot stand was gekomen, de Kerkeraad voornoemd bij adres van 8 September 1936 zich tot Gedeputeerde Staten van Utrecht heeft gewend met verzoek om aan art. 5 van paragraaf 13 dier wet alsnog ten aanzien van de opheffing van zijn school toepassing te geven, waarbij hij het volgende onder de aandacht van Gedeputeerde Staten bracht: „De Nederduitsch Hervormde School te Bunschoten is één der eerste scholen geweest, die gevolg heeft gegeven aan de door Zijne Excellentie den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen uitgesproken wenschelijkheid van opheffing of concentratie van kleine bijzondere scholen. Nog voordat de wet opheffing van scholen vergemakkelijkte door financieel risico geheel of gedeeltelijk over te nemen voor rekening van de gemeenschap, hebben wij het besluit genomen tot opheffing, hoewel de school nog 33 leerlingen telde. Het gevolg van deze opheffing is nu echter geweest, dat de procedure van art. 205, alinea 9, der Lager-Onderwijswet van 1920 moest worden gevolgd, zoodat het schoolbestuur aan de gemeente heeft moeten vergoeden:

Waarborgsom van 24 December 1923 voor verandering privaten, verminderd met 15%	f 33.75
Waarborgsom van 1926 voor aanleg electrisch licht, verminderd met 15%	„ 18.85
Bedrag van de onkosten, genoemd in art. 205, negende lid, der Lager-Onderwijswet van 1920.	„ 278.54
Bovendien hebben wij moeten teruggeven de natuurkundige instrumenten (aanschaffingskosten in 1932 totaal f 97.05). Hieraan komt ons naar onze meening een restitutie toe, naar schatting, thans groot . .	„ 10.—
	f 341.14

Het is voor ons nog een open vraag, of wij volgens letter en geest der wet wel verplicht waren geweest, om deze bedragen terug te storten. Maar omdat er nog geen bepalingen bestonden, die het risico overdragen op de gemeenschap, hebben wij geen beroep ingesteld. Thans echter, nu art. 5 paragraaf 13 der wet van 22 Februari 1936 (Staatsblad N°. 100) in werking is getreden, valt op deze zaak wel een eigenaardig licht. De billijkheid eischt naar onze meening, dat ons schoolbestuur minstens gelijk gesteld wordt met andere schoolbesturen, die zich tegen financieele verliezen gedekt hebben door het afwachten van de totstandkoming der zekerheidsstellinggevende bepalingen. Daarom hebben wij de eer, Uw College dringend te verzoeken, dat Uw College ernstig overweegt, of ons schoolbestuur voor bovengenoemde sommen alsnog geheel of gedeeltelijk kan worden schadeloos gesteld. Het komt ons voor, dat onze voortvarende welwillendheid niet gestraft behoeft te worden met een sanctie, die mogelijk alleen rechtsgeldigheid heeft verkregen door het nalaten van beroep.";

dat Gedeputeerde Staten hierop bij hun schrijven van 1 December 1936, 3e afdeeling, N°. 3747/3068, als volgt hebben geantwoord: „Naar aanleiding van Uw aan ons College bij brief van 8 September 1936 gedaan verzoek om alsnog een vergoeding vast te stellen voor Uw opgeheven school aan de Schoolstraat nr. 1, te Bunschoten, deelen wij U mede, dat zoowel uit de in den aanhef vermelde woorden „Bij voorgenomen opheffing" als uit den slotzin volgt, dat art. 205, twaalfde lid, der Lager-Onderwijswet 1920 uitsluitend het oog heeft op een toekomstige opheffing van een bijzondere lagere school in verband met samenvoeging met een of meer andere scholen. Daar Uw genoemde school reeds met ingang van 1 April 1935 werd opgeheven, terwijl de in het genoemde artikel neergelegde mogelijkheid van vergoeding eerst sinds 1 Maart 1936 van kracht is geworden, zijn wij niet bevoegd om thans nog ten behoeve van die school eene vergoedingsregeling vast te stellen. Ook overigens kunnen wij niet aan Uw verzoek voldoen, omdat in de Lager-Onderwijswet 1920 geen voorziening is getroffen voor een geval als door U bedoeld.";

dat van dit schrijven van Gedeputeerde Staten de Kerkeraad thans bij Ons in beroep is gekomen, daarbij dezelfde gronden aanvoerende, als in zijn schrijven aan Gedeputeerde Staten werden uiteengezet;

O. dat Gedeputeerde Staten terecht hebben geoordeeld, dat het bepaalde bij het 12e lid van art. 205 der Lager-Onderwijswet 1920, dat op 1 Maart 1936 in werking is getreden, geen toepassing kan vinden ten aanzien van de voormelde reeds op 1 April 1935 opgeheven school;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.—

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz..

(A. B.)

---

2 *April* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Woningwet art. 1.)

Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een raadsbesluit, waarbij uit de bouwverordening wordt gelicht het daarin krachtens art. 12 der Woningwet door Ged. Staten gebracht voorschrift tot verplichte aansluiting aan de waterleiding, voorzoover bestaande woningen betreft. Aangenomen moet worden, dat door intrekking van deze bepaling het belang van de volksgezondheid zou worden geschaad, terwijl voorts de omstandigheid, dat in dat deel der gemeente, waar zich geen buizennet bevindt, aansluiting niet mogelijk is, geen aanleiding kan zijn om de aansluiting ook daar, waar zij wel mogelijk is achterwege te doen blijven.

Wij WILHELMINA, enz.,

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Tubbergen tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel van 29 September 1936, waarbij goedkeuring is onthouden aan een wijziging van de bouwverordening van Tubbergen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 17 Maart 1937, n°. 97;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 30 Maart 1937, n°. 2421 M/P.B.R., afd. Volkshuisvesting;

O. dat de raad der gemeente Tubbergen in zijne vergadering van 24 Augustus 1936 heeft besloten tot wijziging van de Verordening op het bouwen en de bewoning in de gemeente Tubbergen, vastgesteld bij raadsbesluit van 30 November 1934, goedgekeurd bij besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel van 29 Januari 1935, 4e Afd., n°. 15848/780, en gewijzigd door Gedeputeerde Staten voornoemd bij hun bij Ons besluit van 5 October 1935, n°. 34, goedgekeurd besluit van 17 September 1935, 4e Afdeeling, n°. 10840/7390, in dier voege, dat het 3e lid van art. 97 vervalt;

dat Gedeputeerde Staten van Overijssel bij hun besluit van 29 September 1936, n°. 11632/8040, 4e Afd., aan dit besluit hunne goedkeuring hebben onthouden, uit overweging, dat het raadsbesluit strekt tot het doen vervallen van het derde lid van art. 97 van de Verordening op het bouwen en de bewoning; dat die verordening met art. 97, zooals dat thans luidt, krachtens art. 12 der Woningwet, is aangevuld bij hun besluit van 17 September 1935, n°. 10840/7390, goedgekeurd bij Ons besluit van 5 October 1935, n°. 34; dat sindsdien geen omstandigheden zijn opgetreden, welke intrekking van het in het derde lid van art. 97 vervatte voorschrift zouden rechtvaardigen;

dat van het besluit van Gedeputeerde Staten de raad van Tubbergen bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat sedert de vaststelling van het besluit van Gedeputeerde Staten van 17 September 1935 inderdaad geen nieuwe gezichtspunten in deze zaak zich hebben voorgedaan, doch dat anderzijds de omstandigheden, welke den raad hebben bewogen om eerst te weigeren de verplichte aansluiting op de drinkwaterleiding bij verordening aan de ingezetenen op te leggen, en om daarna, toen Gedeputeerde Staten de regeling van de verplichte aansluiting zelf hadden ter hand genomen, het hierop betrekking hebbend voorschrift van art. 97, 3e lid, der Bouwverordening, betreffende bestaande woningen, te schrappen, nog steeds in onverminderde mate zijn blijven gelden; dat deze omstandigheden drieërlei zijn; dat namelijk 1°. indien het hierbij betrokken belang van de volksgezondheid inderdaad de eenige of althans de voornaamste beweegreden vormt voor de invoering van de verplichte aansluiting, het doel in deze gemeente, welke met geen andere te vergelijken valt, slechts zeer gedeeltelijk is te bereiken, niet alleen omdat in deze gedecentraliseerde gemeente, een streek bovendien, waar de menschen veelal diep het land in wonen, slechts een gering percentage der bevolking binnen een afstand van 40 meter van een hoofdbuis der waterleiding heeft gebouwd, maar ook omdat de meeste van de 13 dorpen en buurtschappen, waaruit de bijna 15000 ha groote gemeente bestaat, voor de waterleiding ontoegankelijk zijn en ontoegankelijk zullen blijven, terwijl juist daar de grootste behoefte aan goed drinkwater bestaat; 2°. de invoering van de verplichte aansluiting met een vrij dure heffing gepaard gaat, welke veelal juist diegenen van de grootendeels uit kleine landbouwers bestaande bevolking het zwaarst treft, die het minst in staat zijn het tarief op te brengen, te minder wijl alle gemeentelijke belastingen en heffingen in verband met den zorgwekkenden toestand der gemeentefinanciën reeds ten top zijn gevoerd en de landbouwbedrijven al zwaar genoeg te kampen hebben om niet ten gronde te gaan; 3°. de directie der N.V. Waterleiding-Maatschappij „Overijssel" te Zwolle, den raad meer dan eens plechtig heeft verzekerd, dat, indien de gemeente Tubbergen tot de genoemde Naamlooze Vennootschap toetrad, de verplichte aansluiting nimmer zou worden ingevoerd, terwijl later, toen de toetreding van de gemeente eenmaal onherroepelijk was geworden, de verplichte aansluiting onder dwang en in weerwil van de door de directie der Naamlooze Vennootschap gedane belofte door Gedeputeerde Staten werd opgelegd; dat het vooral de wijze — door middel van woordbreuk en bedrog —, waarop de Waterleiding Maatschappij, semiprovinciale instelling, zeer welbewust getracht heeft in deze gemeente ingang te vinden, is, die de verontwaardiging van den raad en van de geheele bevolking heeft gaande gemaakt, een wijze, waardoor de Waterleiding-Maatschappij erin geslaagd is de geheele gemeente voor eens en voorgoed tegen zich in te nemen, en waardoor zij onherstelbare schade heeft toegebracht aan het kwetsbare zedelijkheidsbesef der Twentsche bevolking; dat het daarom, zoo ooit, thans is, dat de raad zich met vertrouwen tot Ons durft wenden, nu de immoreele gestes van de Maatschappij door het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten dreigen bezegeld te worden;

O. dat de onderwerpelijke bepaling bij besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel van 17 September 1935, goedgekeurd bij Ons besluit van 5 October 1935, n°. 34, in de bouwverordening van Tubbergen is opgenomen;

dat er geen afdoende grond is aangevoerd deze bepaling weder te doen vervallen;

dat integendeel moet worden aangenomen, dat door intrekking van deze bepaling het belang van de volksgezondheid zou worden geschaad;

dat de omstandigheid, dat in dat deel der gemeente, waar zich geen buizennet bevindt, aansluiting niet mogelijk is, geen aanleiding kan zijn om de aansluiting ook daar, waar zij wel mogelijk is, achterwege te doen blijven;

dat Gedeputeerde Staten mitsdien terecht aan het raadsbesluit hunne goedkeuring hebben onthouden;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz. (A. B.)

5 *April* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Binnenaanvaringsreglement art. 36; Sr. art. 473; Sv. art. 261.)

De t.l.l. bevat wel *meer* dan de bewezenverklaring met name een handelen in strijd met art. 34, lid 2 Binnenaanvaringsreglement, doch dit gedeelte der t.l.l. kon daarvan, zonder dat de zin van het overblijvende werd veranderd, worden losgemaakt. De t.l.l. verwijt req. dan ook, in het overblijvende gedeelte duidelijk, dat hij niet heeft in acht genomen het voor alle vaartuigen in nauwe waters geldend voorschrift, dat hij zich zorgvuldig moet wachten om met zijn vaartuig te geraken tusschen het hem tegenkomende, den stuurboordswal houdende „stoomvaartuig" en den wal dien dit vaartuig hield.

De grief, dat de t.l.l., *voorzoover bewezen verklaard*, niet zoude inhouden eene opgave van het feit in den zin van art. 261 Sv., kan niet tot nietigverklaring der dagv. leiden.

Het bewezenverklaarde gedeelte van de t.l.l. bevat i. c. trouwens wel een voldoend duidelijke feitelijke omschrijving.

Uit art. 36, lid 1 Binnenaanvaringsregl. vloeit voort, dat het „geraken" tusschen vaartuig en wal voor de strafbaarheid voldoende is, tenzij zich een omstandigheid voor zoude doen, welke die strafbaarheid zoude opheffen.

Het blijkt niet, dat de Rechtb. aan de bewering van req., dat het stoomvaartuig eerst naar bakboord uitweek geloof heeft gehecht; zij was niet gehouden zich daarover uitdrukkelijk uit te laten. Zij was evenmin gehouden uitdrukkelijk te overwegen, dat het Langdeel een „nauw" vaarwater is, daar dit uit art. 4 van het Reglement dadelijk voortvloeit.

Op het beroep van L. S., winkelbediende te Leeuwarden, requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen vonnis van de Arr.-Rechtbank te Leeuwarden van 25 Nov. 1936, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van eene door het Kantongerecht te Leeuwarden op 10 Sept. 1936 gedane uitspraak, requirant, ter zake van „als schipper niet in acht nemen de wettelijke voorschriften vastgesteld tot voorkoming van aanvaring of aandrijving", met aanhaling van artt. 473, 23, 85 Sr., 1 der Wet van 15 April 1891, S. 91, 1, 2, 4, 5, 36 lid 1, 55 van het Binnenaanvaringsreglement, is veroordeeld tot eene geldboete van zes gulden en zes dagen vervangende hechtenis; (Gepleit door Mr. J. Th. H. Buiël).

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi:

S., althans v. t. van artt. 425, 415, 423, 338, 339, 341, 342, 350, 351, 352, 358, 359 Sv. i. v. m. artt. 91 en 473 Sr. en i. v. m. art. 1 Wet van 15 April 1891, S. 91, alsmede artt. 1, 2, 4, 5, 36 eerste lid Binnenaanvaringsreglement, door:

a. niet op grondslag der telastelegging in prima te beraadslagen en te beslissen;

b. indien de Rechtbank wél op den grondslag der telastelegging zou hebben beraadslaagd en beslist, de Rechtbank als wettig en overtuigend bewezen heeft aangenomen, dat verdachte het bewezen en strafbaar verklaarde heeft begaan terwijl uit de verklaringen van den verdachte en de twee getuigen — te zamen de eenige gebezigde bewijsmiddelen — geen overtreding van art. 36 eerste lid van het Binnenaanvaringsreglement kan volgen;

O. dat aan requirant bij inleidende dagvaarding is ten laste gelegd, dat hij op 5 Juli 1936 des namiddags omstreeks 6½ uur in de gemeente Idaarderadeel als schipper van een laveerend zeilvaartuig daarmede heeft gevaren in het voor de scheepvaart openstaande nauwe vaarwater het Langdeel in de richting naar Leeuwarden en toen bij het tegenkomen, onder Warstiens, van een zich door eigen mechanische kracht voortbewegend motorvaartuig, welk vaartuig den stuurboordsoever (westwal) hield, terwijl het zeilvaartuig over bakboordsboeg lag in de richting naar dien westwal, niet het voorschrift heeft in acht genomen dat zijn zeilvaartuig niet mocht varen tusschen het varende motorvaartuig en den oever, dien dit hield en reeds moest wenden voordat het den koers van het naderende motorvaartuig kruiste, en voorts zich zorgvuldig moest wachten om tusschen het motorvaartuig en den daardoor gehouden stuurboordswal te geraken, maar over bakboordsboeg doorliggende in de richting naar genoemden wal den koers van het motorvaartuig heeft gekruist, waarvan een aanvaring tusschen de beide vaartuigen het gevolg was;

O. dat bij het bestreden vonnis van deze telastlegging is bewezen verklaard, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, dat requirant op 5 Juli 1936 des namiddags omstreeks 6½ uur in de gemeente Idaarderadeel als schipper van een zeilvaartuig daarmede heeft gevaren in het voor de scheepvaart openstaande nauwe vaarwater het Langdeel in de richting naar Leeuwarden, en toen bij het tegenkomen, onder Warstiens, van een zich door eigen mechanische kracht voortbewegend motorvaartuig, welk vaartuig den stuurboordsoever (westwal) hield, niet het voorschrift heeft in acht genomen dat zijn zeilvaartuig zich zorgvuldig moest wachten om tusschen het motorvaartuig en den daardoor gehouden stuurboordswal te geraken;

O. dat de Rechtbank deze bewezenverklaring heeft doen steunen op de feiten en omstandigheden vervat in de navolgende verklaringen van den verdachte en van de getuigen;

de verdachte: dat hij in den namiddag van 5 Juli 1936 als gezagvoerder van een zeilvaartuig daarmede heeft gevaren in het voor de scheepvaart openstaande vaarwater het Langdeel in de richting Leeuwarden; dat hij te omstreeks 6½ uur in gemelden namiddag onder Warstiens in de gemeente Idaarderadeel een motorvaartuig is tegengekomen; dat gemeld door hem, verdachte, bestuurd zeilvaartuig toen tusschen het motorvaartuig en deszelfs stuurboordswal is geraakt; dat getuige Brink zich aan boord van gemeld motorvaartuig bevond;

de getuige Lucas Berend Jan Brink: dat hij in den namiddag van 5 Juli 1936 als gezag-

voerder van een door hem bestuurd zich door eigen mechanische kracht voortbewegend motorvaartuig daarmede heeft gevaren in het voor de scheepvaart openstaand vaarwater het Langdeel, komende van Leeuwarden en varende in de richting Wartena; dat hij te omstreeks 6½ uur in gemelden namiddag, met gemeld motorvaartuig den stuurboordsoever (westwal) houdende, onder Warstiens in de gemeente Idaarderadeel een zeilvaartuig is tegengekomen; dat dit zeilvaartuig toen tusschen gemeld motorvaartuig en deszelfs stuurboordswal is geraakt, dat verdachte zich aan boord van het zeilvaartuig bevond;

de getuige Sietse de Jong: dat hij in den namiddag van 5 Juli 1936 den verdachte als bestuurder van een zeilvaartuig daarmede heeft zien varen in het voor de scheepvaart openstaand vaarwater het Langdeel in de richting Leeuwarden; dat hij te omstreeks 6½ uur in gemelden namiddag onder Warstiens in de gemeente Idaarderadeel een door getuige Brink bestuurd, de stuurboordsoever (westwal) houdend motorvaartuig vanuit de richting Leeuwarden heeft zien naderen; dat gemeld zeilvaartuig toen tusschen het motorvaartuig en deszelfs stuurboordswal is geraakt;

O. nu ten aanzien van het middel van cassatie:

dat de grief onder *a* niet gegrond is en dan ook niet in in te zien, dat de Rechtbank niet op den grondslag der telastlegging zou hebben beraadslaagd en beslist; dat immers het bewezenverklaarde met zoovele woorden in de telastlegging is terug te vinden; dat nu wel de telastlegging meer bevat dan de bewezenverklaring, namelijk als zoude requirant als schipper van een laveerend zeilvaartuig, in strijd met het voorschrift van art. 34 lid 2 van het Binnenaanvaringsreglement, niet tijdig door den wind zijn gegaan, doch integendeel, over bakboord zeilende, zoude zijn blijven doorliggen, waardoor zijn vaartuig kwam tusschen een varend stoomvaartuig en den oever, welken dit vaartuig hield, doch dit gedeelte der telastlegging daarvan, zonder dat de zin van het overblijvende werd veranderd, kon worden losgemaakt; dat dan ook de telastlegging, in dat overblijvende gedeelte, den requirant duidelijk verwijt, dat hij niet heeft in acht genomen het voor alle vaartuigen in nauwe vaarwaters geldend voorschrift, dat hij zich zorgvuldig moet wachten om met zijn vaartuig te geraken tusschen het hem tegenkomende, den stuurboordswal houdende „stoomvaartuig" en den wal, dien dit vaartuig hield;

dat bij de toelichting nog wel is aangevoerd, dat de telastlegging, voor zoover bewezen verklaard, niet zoude inhouden eene opgave van het feit in den zin van art. 261 Sv. en voorts, dat het bewezenverklaarde geen strafbaar feit zoude opleveren, doch deze beweringen ongegrond zijn, daar — daargelaten, dat de eerste grief niet tot nietigverklaring der dagvaarding zoude kunnen leiden — het bewezenverklaarde gedeelte der telastlegging eene voldoend duidelijke feitelijke omschrijving bevat en namens requirant dan ook niet nader is aangegeven, in welk opzicht deze omschrijving niet zoude voldoen aan de in art. 261 Sv. gestelde vereischten, terwijl, wat de tweede grief betreft, gelijk uit het hiervoren overwogene reeds volgt, de bewezenverklaring geheel beantwoordt aan de omschrijving van art. 36, lid 1, van genoemd reglement, te weten in dien zin, dat het daarin omschreven gebod is overtreden, zoodat het bewezene valt onder het hier toegepaste art. 473 Sr.:

O. dat de grief onder *b* aldus is toegelicht, dat het „geraken" alleen voor de strafbaarheid niet voldoende is en uit de bewijsmiddelen niets kan blijken omtrent de vraag „hoe, wanneer, of in hoeverre, waardoor, waarom, tengevolge van wie of wat", het zeilvaartuig tusschen het motorvaartuig en den stuurboordswal dien dat hield, is gekomen, terwijl evenmin uit die verklaringen kan blijken, of niet juist het motorvaartuig dit „geraken" heeft veroorzaakt; dat ook over nauw of breed vaarwater in die verklaringen met geen woord wordt gerept;

O. dienaangaande:

dat uit evengenoemd voorschrift van art. 36 lid 1 voortvloeit, dat requirant zich zorgvuldig had moeten wachten om tusschen het motorvaartuig en den wal, welken dat vaartuig hield, te geraken en dit „geraken" wel degelijk voor de strafbaarheid van het feit voldoende is, tenzij zich eene omstandigheid voor zoude doen, welke die strafbaarheid zoude opheffen;

O. dat, blijkens het proces-verbaal der terechtzitting, requirant voor de Rechtbank — behalve het verweer, dat zijn vaartuig geen laveerend vaartuig zoude zijn geweest, welk verweer na de bewezenverklaring geen belang meer had — wat het „geraken" tusschen bedoeld motorvaartuig en diens stuurboordswal betreft, alleen heeft aangevoerd, dat dit vaartuig aanvankelijk naar het midden van het vaarwater, dus bakboord, uitweek, waardoor requirant den indruk kreeg, dat dit vaartuig requirant's vaartuig juist stuurboord over stuurboord wilde passeeren, doch uit niets blijkt, dat de Rechtbank aan deze feitelijke voorstelling, welke in de verklaring van den getuige Brink geen bevestiging vindt, geloof heeft gehecht en de Rechtbank niet gehouden was zich daarover uitdrukkelijk uit te laten;

O. dat de Rechtbank evenmin verplicht was uitdrukkelijk te overwogen, dat het Langdeel een „nauw" vaarwater is, daar zulks uit art. 4 van het Binnenaanvaringsreglement dadelijk voortvloeit;

O. dat mitsdien alle tegen het bestreden vonnis aangevoerde grieven ongegrond zijn;

Verwerpt het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.*]

(N. J.)

---

6 *April* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 art. 73; Wet van 4 Augustus 1933 S. 414 art. 3.)

In het algemeen mag van niet meer leerplichtige kinderen slechts dan worden aangenomen, dat zij op regelmatige wijze leerlingen van een nieuw te openen school zullen worden, wanneer het plaatselijk gebruik medebrengt, dat dergelijke leer-

lingen in den regel de school nog een geruimen tijd blijven bezoeken. Daar zulks in casu niet het geval is, hadden eenige kinderen die op den vermoedelijken datum van opening van de school leerplichtvrij zouden zijn, niet mogen worden medegerekend onder het wettelijke vereischte aantal leerlingen.

Wij WILHELMINA, enz.,

Op de voordracht van Onze Ministers van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 13 Maart 1937, n°. 2738 I, afdeeling Lager Onderwijs, en van Binnenlandsche Zaken van 16 Maart 1937, n°. 8968, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Woudrichem van 3 April 1936, waarbij de door het bestuur der Vereeniging tot oprichting en instandhouding van een neutraal bijzondere school, gevestigd te Oudendijk, gemeente Woudrichem, overeenkomstig art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920 gevraagde medewerking is verleend voor de stichting van een bijzondere lagere school aldaar;

O. dat het schoolbestuur bij zijne aanvrage aan den gemeenteraad ter voldoening aan art. 73, eerste lid onder *a*, der Lager-onderwijswet 1920, een verklaring heeft overgelegd, bevattende de namen van 65 kinderen;

O. dat 5 van deze kinderen op den vermoedelijken datum van opening van de school leerplichtvrij zouden zijn;

dat in het algemeen van niet meer leerplichtige kinderen slechts dan mag worden aangenomen, dat zij op regelmatige wijze leerlingen van een nieuw te openen school zullen worden, wanneer het plaatselijk gebruik medebrengt, dat dergelijke leerlingen in den regel de school nog een geruimen tijd blijven bezoeken;

dat blijkens de verkregen inlichtingen hiervan te Woudrichem geen sprake is;

dat veeleer alle bekende feiten en omstandigheden er op wijzen, dat aldaar de ouders hun kinderen, zoodra zij niet meer leerplichtig zijn, van school plegen te nemen, of, indien niet, hoogstens nog enkele maanden de school laten blijven bezoeken;

dat weliswaar de ouders van bovenbedoelde 5 kinderen hebben verklaard, dezen nog een vol jaar op de school te zullen laten, maar dat, gezien de onzekerheid omtrent het tijdstip waarop de aangevraagde school eventueel zou worden geopend, welke tot uitdrukking komt in het alternatief in de verklaring van Van Tilburg, Verhoeven, Van Vugt en Kant: „de openbare school te Woudrichem of de te stichten neutrale bijzondere school te Oudendijk", en in de zinsnede in de verklaring van Dammers: „indien in de naaste toekomst de stichting van een neutrale bijzondere school tegemoet kan worden gezien", aan deze verklaringen niet die beteekenis kan worden toegekend, dat daardoor de tegenovergestelde conclusie, gebaseerd op het ter plaatste sedert een aantal jaren zeer algemeen gebruik zou worden geneutraliseerd;

dat het schoolbestuur in verband met een en ander redelijkerwijze niet de overtuiging kon hebben, dat deze kinderen inderdaad de school zouden bezoeken;

O. dat J. Elshout, die voor twee kinderen de lijst heeft geteekend, blijkens de stukken bij deze gelegenheid te kennen heeft gegeven „zijn kinderen niet naar de op te richten bijzondere neutrale school te zullen sturen";

dat ook deze kinderen daarom buiten beschouwing hadden behooren te worden gelaten;

O. dat aangezien het schoolbestuur dus niet met voldoende zekerheid voor de op te richten bijzondere lagere school te Oudendijk op het wettelijk minimum getal leerlingen van 60 kon rekenen, de raad der gemeente Woudrichem ten onrechte de gevraagde medewerking heeft verleend;

Gelet op de artt. 72 e.v. der Lager-onderwijswet 1920 juncto art. 3 der wet van 4 Augustus 1933 (Staatsblad n°. 414) en op de artt. 185 en 190 der Gemeentewet;

Den Raad van State gehoord, advies van 23 Maart 1937, n°. 41;

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 25 Maart 1937, n°. 3162, afdeeling Lager Onderwijs en van 2 April 1937, n°. 11830, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

voormeld besluit van den raad der gemeente Woudrichem van 3 April 1936 te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

8 *April* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet art. 39*bis*.)

De vraag of het verblijf van den betrokkene te Z., waar hij in dienstbetrekking was en vanwaar hij om onbekende redenen is vertrokken, een meer duurzaam karakter had dan dat te D., waar hij na eenige dagen zwervens ten huize zijner ouders onderdak had verkregen, is niet ter zake dienend nu vaststaat, dat betrokkene ten tijde zijner opneming in een ziekeninrichting geen hoofdverblijf meer had te Z., doordat hij blijkens de stukken deze gemeente kennelijk voorgoed had verlaten.

Wij WILHELMINA enz.,

Beschikkende op het beroep, ingesteld door burgemeester en wethouders van Driebergen-Rijsenburg, tegen de beslissing van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 14 December 1936, 1e Afd., n°. 4501/2533, waarbij ten aanzien van de kosten van verpleging van Job van der Ende in het Stads- en Academisch Ziekenhuis te Utrecht werd medegedeeld, dat aan art. 39bis der Armenwet geen toepassing kan worden gegeven;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 17 Maart 1937, n°. 93;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 5 April 1937, n°. 3163, Afdeeling Armwezen;

O. dat Job van der Ende op 14 Augustus 1936 om onbekende reden het instituut „Veld-

heim", te Zeist, waarbij hij in dienstbetrekking was, verliet, om vervolgens na eenige dagen zwervende te hebben doorgebracht, op 21 Augustus 1936 ten huize van zijne ouders te Driebergen-Rijsenburg onderdak te verkrijgen, waarna hij op 28 Augustus in het Stads- en Academisch Ziekenhuis te Utrecht werd opgenomen;

dat burgemeester en wethouders van Driebergen-Rijsenburg, welke gemeente zich voor de kosten dezer opneming van Van der Ende garant had gesteld, tot Gedeputeerde Staten van Utrecht het verzoek hebben gericht te beslissen, dat de kosten van de verpleging van den betrokkene in de evengenoemde ziekeninrichting ten laste komen van de gemeente Zeist, alwaar Van der Ende huns inziens vóór zijne opneming in de ziekeninrichting meer duurzaam verblijf had gehad;

dat Gedeputeerde Staten van Utrecht bij schrijven van 14 December 1936, 1e Afd., n°. 4501/2533, aan burgemeester en wethouders van Driebergen-Rijsenburg hebben bericht, dat naar hunne meening uit den brief van dit college en het daarbij in afschrift overgelegd schrijven van burgemeester en wethouders van Zeist blijkt, dat Job van der Ende ten tijde van zijne opneming in het Stads- en Academisch Ziekenhuis te Utrecht zijn hoofdverblijf niet meer te Zeist had, zoodat alleen reeds om deze reden, daargelaten nog de vraag, of de opneming in de ziekeninrichting niet zonder gevaar voor het leven of de gezondheid van den betrokkene kon worden uitgesteld, aan art. 39bis der Armenwet door hun college geen toepassing kan worden gegeven;

dat van deze beslissing burgemeester en wethouders van Driebergen-Rijsenburg bij Ons in beroep zijn gekomen, aanvoerende, dat hun college de meening van Gedeputeerde Staten van Utrecht niet kan deelen; dat toch het verblijf van J. van der Ende te Zeist een meer duurzaam karakter had, dan zijn verblijf te Driebergen-Rijsenburg, dat slechts van toevalligen aard was;

O. dat Gedeputeerde Staten naar Ons oordeel terecht op het verzoek van burgemeester en wethouders van Driebergen-Rijsenburg tot toepassing van art. 39bis der Armenwet afwijzend hebben beschikt;

dat burgemeester en wethouders in hun beroepschrift weliswaar aanvoeren, dat het verblijf van Van der Ende te Zeist een meer duurzaam karakter had dan zijn verblijf te Driebergen-Rijsenburg, dat slechts van toevalligen aard was, doch dat een en ander niet ter zake dienende is, nu vaststaat, dat Van der Ende ten tijde zijner opneming in de ziekeninrichting geen hoofdverblijf meer had te Zeist, doordat hij blijkens de stukken op 14 Augustus 1936 deze gemeente kennelijk voorgoed had verlaten;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz..

(A. B.)

---

8 *April* 1937. UITSPRAAK van den Centr. Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 artt. 118 en 52.)

Een gevraagde *korting* kan niet lijdelijk worden toegestaan; de vordering, waarvoor zij i.c. gevraagd wordt, staat vast op grond van een in kracht van gewijsde gegaan vonnis van den burgerlijken rechter; daarbij worden de „gewone nakosten" naast de geliquideerde proceskosten als vaststaande aangenomen. Beroep op compensatie afgewezen.

C. R. v. B. bovendien: De uitspraak van het Ambtenarengerecht behoort niet tot de processtukken, waarop art. 52 het oog heeft.

De Centrale Raad van Beroep,

Uitspraak in zake:

A. M. wonende te 's-Gravenhage, eischer in hooger beroep, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen,

tegen:

den Pensioenraad, gedaagde in hooger beroep, voor welken ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. W. P. Mulié, commies bij dien Raad, wonende te s'-Gravenhage.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Pensioenraad, naar aanleiding van een desbetreffend verzoek van Burgemeester en Wethouders der gemeente 's-Gravenhage, d.d. 23 September 1936 heeft besloten met inachtneming van het bepaalde bij de artt. 118 en 119 der Ambtenarenwet 1929 korting toe te passen op het pensioen, dat A. M. voornoemd als gewezen opzichter bij den Rijkswaterstaat tot een bedrag van f 1311 per jaar geniet, zulks ter voldoening van een vordering van de gemeente 's-Gravenhage op A. M. krachtens vonnis van de Arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage d.d. 4 October 1934 ten bedrage van f 167.40 wegens gerechtskosten (geliquideerde kosten f 145, nakosten f 22.40), in dier voege dat met aanvang van de uitbetaling van het pensioen over het vierde kwartaal 1936 driemaandelijks een bedrag van f 31.93 zal worden gekort, totdat de bovenbedoelde vordering zal zijn voldaan;

O. dat het Ambtenarengerecht te 's-Gravenhage bij uitspraak van 30 December 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — het door voornoemden A. M. tegen vorenbedoeld besluit ingestelde beroep ongegrond heeft verklaard;

O. dat eischer van die uitspraak tijdig is gekomen in hooger beroep en op de bij beroepschrift, met aanvulling, aangevoerde gronden heeft verzocht die uitspraak wel te willen vernietigen en te gelasten de inhouding van pensioengelden onverwijld te staken en het reeds ingehouden bedrag alsnog ten spoedigste aan hem te doen toekomen;

In rechte:

O. dat deze Raad met den eersten rechter het bedrag ad f 4.40, betaald voor de „grosse", beschouwend als een deel der desbetreffende „nakosten", zich ook overigens geheel veree-

nigt met en overneemt de gronden,[1] welke tot de uitspraak, waarvan beroep, hebben geleid, wordende aan de juistheid van die uitspraak niet in het minst afgedaan door het feit, dat aan eischer, naar hij ter terechtzitting van dezen Raad heeft betoogd, op zijn desbetreffend verzoek niet is toegestaan ter griffie van het Ambtenarengerecht te 's-Gravenhage van die uitspraak een afschrift te maken, welk verzoek hem trouwens terecht is geweigerd, aangezien de uitspraak niet behoorde tot de toenmalige processtukken;

O. dat mitsdien die uitspraak behoort te worden bevestigd;

Recht doende in naam der Koningin!

Bevestigt de uitspraak waarvan beroep.

---

[1] Deze gronden luiden:

O. dat verweerder (Pensioenraad) bij pleidooi heeft doen aanvoeren, dat hij de juistheid der vordering van de gemeente 's-Gravenhage niet nader heeft te toetsen, doch in het algemeen, dus ook in dit geval lijdelijk de gevraagde korting heeft toe te passen;

O. dat het Gerecht dit standpunt niet kan deelen, en van oordeel is dat de rechtmatigheid van het bestreden besluit allerminst voortvloeit uit de omstandigheid dat het door verweerder, als beheerder van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, op een daartoe strekkend verzoek van B. en W. der gemeente 's-Gravenhage is genomen;

O. dat derhalve ter beslissing in dit geding moet worden vastgesteld of de voormelde vordering der gemeente 's-Gravenhage inderdaad vaststaat;

O. dienaangaande dat het Gerecht het bestaan en de juistheid dier vordering aanneemt, aangezien bij in kracht van gewijsde gegaan vonnis der arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage op 4 October 1934 tusschen klager en de gemeente 's-Gravenhage gewezen, klager veroordeeld is in de kosten van de daarbij beëindigde procedure, welke kosten bij voormeld vonnis aan de zijde van de gemeente 's-Gravenhage worden begroot op f 145 tot aan de uitspraak, terwijl de z.g. nakosten, d.w.z. de kosten na de uitspraak aan de zijde van de gemeente 's-Gravenhage gevallen, door haar zijn gesteld op f 22.40, waarvan f 4.40 voor kosten der grosse en f 18 kennelijk voor z.g. nasalaris van den procureur, een bedrag dat, naar aan het Gerecht bekend is, het gebruikelijke tarief geenszins te boven gaat;

O. dat weliswaar klager blijkens zijn bij klaagschrift en andere gedingstukken en de daarbij ter terechtzitting gegeven toelichting van oordeel is dat hij met de voormelde vordering der gemeente 's-Gravenhage wegens proceskosten in vergelijking kan brengen een veel grootere vordering, die hij zou hebben op de gemeente 's-Gravenhage, wegens door hem over de belastingjaren, loopende van 1 Januari 1912 tot en met 30 April 1929 ten onrechte aan die gemeente betaalde inkomstenbelasting, doch dit Gerecht — in het midden latende of in het algemeen schuldvergelijking tusschen een vordering, gelijk de door klager gepretenteerde en een vordering als die van de gemeente 's-Gravenhage wegens bij vonnis geliquideerde proceskosten mogelijk is, klagers beroep op schuldvergelijking in ieder geval moet afwijzen, aangezien het daarvoor in art. 1463 B.W. gestelde vereischte, dat de in vergelijking te brengen vorderingen wederzijds voor dadelijke vereffening en opeisching vatbaar moeten zijn, in casu ontbreekt, doch integendeel moet worden aangenomen dat de door klager gepretenteerde vordering in geenen deele vaststaat, immers de gemeente 's-Gravenhage haar ontkent, en klagers poging om haar erkenning van den burgelijken rechter te verkrijgen, blijkens het voormelde in kracht van gewijsde gegane vonnis der arr.-rechtbank te 's-Gravenhage d.d. 4 October 1934, waarbij deze zich onbevoegd verklaarde van klagers vorderingen kennis te nemen, is mislukt, terwijl de ambtenarenrechter nog minder dan de gewone rechter bevoegd is, klagers beweerde vordering op haar juistheid te toetsen, ook niet voor zoover klager daarop in dit geding ter inroeping van schuldvergelijking een beroep doet;

O. dat mitsdien de door klager tegen het bestreden besluit van verweerder aangevoerde grieven behooren te worden verworpen en overigens aan het Gerecht niet is gebleken dat dit besluit met eenig toepasselijk algemeen verbindend voorschrift zou strijden, noch ook dat het zou zijn ontsproten aan een verkeerd bevoegdheidsgebruik als bedoeld in art. 58 lid 1 in fine der Ambtenarenwet 1929.

(A. B.)

---

10 *April* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Wet houdend alg. regelen Waterstaatsbestuur art. 22.)

Met het verleenen van vergunning tot het plaatsen van een windwatermolertje heeft het polderbestuur kennelijk bedoeld ontheffing te verleenen van het in de keur vervat verbod om bestaande wateringen of slooten af te dammen, welke ontheffing de betrokkene behoeft om van het molentje profijt te kunnen trekken. De vergunning moet dan ook als een ontheffing van het verbod van afdamming worden beschouwd; daaraan doet niet af, dat zulks niet duidelijk in de bewoordingen van het besluit tot uitdrukking komt. Vernietiging van dit besluit kan slechts plaats hebben op een der gronden, genoemd in art. 22. Strijd met de belangen der appellanten (indien aanwezig) zou geen aanleiding kunnen geven tot vernietiging van het besluit.

Wij WILHELMINA, enz.,

Beschikkende op het beroep, ingesteld door A. van Gorkum e.a., te Hazerswoude, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van 14 Juli 1936, G. S. n°. 384, houdende afwijzende beschikking op hun verzoek om vernietiging van het besluit van het bestuur van den Gemeenewegschenpolder van 23 Januari 1936, waarbij aan W. B. Smits, te Hazerswoude, krachtens keur vergunning werd verleend tot het plaatsen en behouden van een windwatermolentje;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 24 Februari 1937, n°. 68;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 6 April 1937, n°. 430, Afd. Waterstaatsrecht;

O. dat het bestuur van den Gemeenewegschenpolder te Hazerswoude bij besluit van 23 Januari 1936 aan W. B. Smits, aldaar, vergunning heeft verleend tot het plaatsen en behouden van een windwatermolentje op het door hem gehuurde land aan de Oostzijde van den Gemeeneweg, zulks onder eenige voorwaarden, waarvan de eerste bepaalt, dat met het molentje niet zal mogen worden gemalen, wanneer het polderwater boven peil is en met den poldermolen geen water wordt uitgeslagen;

dat, nadat A. van Gorkum e.a., te Hazerswoude, aan Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland hadden verzocht, het evengenoemd besluit te vernietigen, dit college bij zijn besluit van 14 Juli 1936, G. S. bo. 384, dit verzoek heeft afgewezen, uit overweging, dat de appellanten als bezwaren tegen het besluit van het bestuur van den polder aanvoeren: „het besluit van toestemming is gegeven of verstrekt door het bestuur van bovengenoemden polder Voorzitter A. J. de Jong, secretaris J. D. de Kort; het besluit van toestemming is schriftelijk verstrekt aan bedoelde aanvragers, echter is geen overleg gedaan met andere betrokken ingelanden en is zonder bevoegd of gerechtigd te zijn volgens de keur des polders verstrekt; de inbedrijfstelling maakt aanvang op Zondag 26 Januari 1936; echter op Maandag 27 Januari 1936 zijn mondelinge bezwaren ingediend en verzocht een poldervergadering zoo vlug mogelijk, bij den Secretaris des polders De Kort voornoemd, onder verwijzing door De Kort, binnen 14 dagen, daar op heden, onder dagteekening dezes, alreeds een maand is te noemen of verstreken is en daaromtrent niets is vernomen; adressanten tengevolge als tuinders hiervan nadeel ondervinden"; dat ingevolge het bepaalde bij art. 93 van het Algemeen Polderreglement het bestuur van den polder met de uitvoering van de keur belast is, waarbij geenerlei overleg met eenig belanghebbende behoeft gepleegd te worden; dat, daargelaten de vraag, of door de appellanten voldaan is aan de bij art. 77, lid 3, van het Algemeen Polderreglement gestelde vereischten voor het bijeenroepen, op verzoek van ingelanden, van de vergadering van stemgerechtigde ingelanden, het in de tweede plaats genoemde bezwaar buiten beschouwing kan blijven, omdat de uitvoering van de keur, als gezegd, aan het bestuur van den polder is opgedragen; dat met betrekking tot het beweerde door de appellanten ondervonden nadeel de Hoofdingenieur van den Provincialen Waterstaat in zijn desbetreffend rapport het volgende opmerkt: „De belastbare oppervlakte van den Gemeenewegschenpolder is 158 ha; het apart bemalen polderdeel meet 11 ha. Rekent men voor de gezamenlijke oppervlakte van de slooten in het polderdeel ten westen van den weg 1/10 van de grondoppervlakte (zijnde een gemiddelde), dan is die natte oppervlakte $\frac{158 - 11}{10} = 14.7$ ha.

Aannemende dat deze aanname van 1/10 van de grondoppervlakte juist is en dat het molentje, bij onafgebroken malen per etmaal, 24×12 m^3 $= 288$ m^3 op het overige deel van den polder zou terugbrengen, dan zal dat tot gevolg hebben, dat de waterstand dien dag in de slooten van dat polderdeel nog geen twee millimeter zou rijzen. Omdat de tuinen van Van Gorkum c.s. dicht bij den duiker liggen en er zou kunnen worden aangenomen, dat eenige zeer geringe ophooping van water ter plaatse is te verwachten, moet de tijdelijke verhooging van den waterstaat iets grooteren invloed op den stand rondom de kweekerijen hebben, zeg ruim het dubbele, dus een halve centimeter per etmaal. Deze tijdelijke minimaal verhoogde stand kan niet worden geacht eenige schade van beteekenis, aan wien dan ook, toe te brengen";

dat derhalve de aangevoerde bezwaren noch rechtens, noch waterstaatkundig gegrond geacht moeten worden;

dat van dit besluit A. van Gorkum e. a. bij Ons in beroep zijn gekomen, in hoofdzaak aanvoerende, dat zij schade en hinder van het molentje ondervinden; dat zij niet mochten vernemen, op welke voorwaarden de vergunning was verleend; dat huns inziens het polderbestuur niet bevoegd is volgens de polderkeur vergunning te verleenen voor het plaatsen van een windwatermolentje, aangezien daaromtrent in geen enkel artikel iets voorkomt;

O. dat kennelijk door het polderbestuur met deze vergunning is bedoeld ontheffing te verleenen van het in de keur vervat verbod om bestaande wateringen of slooten af te dammen, welke ontheffing W.B. Smits behoeft om van zijn windwatermolentje profijt te kunnen trekken;

dat het besluit van het polderbestuur dan ook als een ontheffing van het verbod van afdamming moet worden beschouwd en daaraan niet afdoet, dat zulks niet duidelijk in de bewoordingen van het besluit tot uitdrukking komt;

O. dat vernietiging ingevolge art. 22 der Waterstaatswet 1900 slechts kan plaats vinden, voorzoover het besluit van het bestuur van een waterschap, veenschap of veenpolder in strijd is 1°. met eene wet, een algemeenen maatregel van bestuur, eene provinciale verordening of de inrichting van de instelling; 2°. met het algemeen belang of het provinciaal belang of met dat van eenige andere der in art. 22 genoemde instellingen;

dat van strijd met het een of ander in dit geval niet is gebleken;

dat bepaaldelijk niet is aangetoond, dat het algemeen belang, als in art. 22 genoemd, zich tegen het verleenen van de ontheffing zou verzetten;

dat, ook indien de belangen der appellanten door het verleenen van deze ontheffing in het gedrang zouden komen — hetgeen echter blijkens de overgelegde stukken niet het geval is — de wet geen vrijheid zou laten, om op dien grond tot vernietiging van het besluit van

het polderbestuur over te gaan;
dat dus Gedeputeerde Staten terecht afwijzend op het verzoek om vernietiging hebben beschikt;
Gezien de Waterstaatswet 1900;
Hebben goedgevonden en verstaan:
het beroep ongegrond te verklaren.
Onze Minister van Waterstaat is belast enz.

(A. B.)

---

10 *April* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Motor- en Rijw.regl. art. 9.)

Een raadsbesluit tot het gesloten verklaren voor verkeer is niet voldoende met redenen omkleed, wanneer het slechts overweegt dat de sluiting is in het belang van de vrijheid en veiligheid van het verkeer.

Wij WILHELMINA, enz.;
Beschikkende op het beroep, ingesteld door Bestuurderen van de „Stichting tot instandhouding van den Binnenmolen", te Rhenen, tegen het besluit van den raad dier gemeente van 25 Juni 1936, voor zoover dit strekt tot geslotenverklaring voor motorrijtuigen op meer dan twee wielen, motorrijtuigen op twee wielen, rijwielen en bespannen rij- of voertuigen van de Molenstraat in de richting Heerenstraat van den Nieuwen Veenendaalschen weg af;
Den Raad van State, afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 3 Februari 1937, nº. 37;
Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 6 April 1937, nº. 431, afdeeling Waterstaatsrecht;
O. dat de raad van Rhenen in zijne vergadering van 25 Juni 1936 o. m. heeft besloten de Molenstraat, in de richting Heerenstraat, van den Nieuwen Veenendaalschen weg af, gesloten te verklaren voor motorrijtuigen op meer dan twee wielen, motorrijtuigen op twee wielen, rijwielen en bespannen rij- of voertuigen;
dat de raad daarbij heeft overwogen, dat het in het belang van de vrijheid en de veiligheid van het verkeer is te achten, dat verschillende wegen, gelegen in de bebouwde kom der gemeente Rhenen, worden gesloten verklaard in één of meer richtingen, hetzij voor motorrijtuigen op meer dan twee wielen, voor motorrijtuigen op twee wielen, voor rijwielen en voor rij- of voertuigen, geen motorrijtuigen of rijwielen zijnde;
dat van dit besluit Bestuurderen van de „Stichting tot instandhouding van den Binnenmolen", te Rhenen, bij Ons in beroep zijn gekomen, aanvoerende, dat het doel der Stichting is bevordering van het vreemdelingenverkeer; dat de Binnenmolen, staande op de oude stadswallen, tot dit doel uitsluitend wordt geëxploiteerd als bezienswaardigheid, thee-schenkerij, alsmede als plaats, waar de klokken van het nieuwe carillon der Cunerakerk zijn opgesteld en welke klokken vaak door begaafde kunstenaars worden bespeeld, tengevolge waarvan steeds een groot aantal vreemdelingen Rhenen bezoekt; dat de opbrengst van de pacht van deze inrichting dient tot betaling van kosten, verbonden aan herstel en instandhouding van den molen; dat de gemelde Stichting in het leven is geroepen onder het vorige gemeentebestuur; dat de hoofdtoegangsweg tot den Binnenmolen voor auto's en rijwielen de Verlengde Molenstraat is; dat door den raad der gemeente Rhenen op 25 Juni 1936 besloten is over te gaan tot afsluiting der Verlengde Molenstraat tot aan den Binnenmolen, waardoor de bestaansmogelijkheid der Stichting ten zeerste wordt bedreigd en het vreemdelingenverkeer ten zeerste wordt geschaad; dat de eenige toegangsweg tot den Binnenmolen zal worden de Molenstraat van de Heerenstraat af, doch dat deze toegangsweg door zijne ligging ernstig gevaar oplevert voor het verkeer; dat de toestand van den Binnenmolen van dien aard is, dat ernstig gevaar dreigt voor de omgeving, indien het herstel niet spoedig en krachtig ter hand wordt genomen; dat bij vermindering der inkomsten, voortspruitende uit maatregelen, welke een verminderd bezoek aan den Binnenmolen ten gevolge zullen hebben, het bestuur der Stichting dit herstel niet op zich kan nemen; weshalve zij hebben verzocht de afsluiting van de meergenoemde straat te niet te doen;
O. dat bij het bestreden besluit toepassing is gegeven aan artikel 8 van het Motor- en Rijwielreglement;
dat zoodanig besluit krachtens het bepaalde in artikel 9, 3e lid, van voornoemd Reglement met redenen moet zijn omkleed;
dat het bestreden besluit niet kan geacht worden met redenen omkleed te zijn, aangezien immers daarin niet worden vermeld de redenen, waarom het belang van de vrijheid en veiligheid van het verkeer de geslotenverklaring eischt;
dat het meergemelde besluit mitsdien niet behoort te worden gehandhaafd;
Gezien de Motor- en Rijwielwet en het Motor- en Rijwielreglement;
Hebben goedgevonden en verstaan:
het besluit van den raad der gemeente Rhenen van 25 Juni 1936 te vernietigen.
Onze Minister van Waterstaat is belast enz.

(B.)

---

12 *April* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Winkelsluitingswet art. 3, 7 en 10.)

Uit de door de Rechtb. vastgestelde omstandigheden heeft zij kennelijk afgeleid, en ook kunnen afleiden, dat de verkoop uit den buffetwagen niet geschiedde als onderdeel van req.'s restaurantbedrijf, doch ter vervanging van den verkoop in req's gesloten winkel, voor welken die wagen stond.

Art. 3, lid 2, onder k der Winkelsluitingswet onttrekt alleen restaurants in stations — en dan nog slechts voorzoover betreft levering aan reizigers — aan de werking dier wet, zoodat exploitatie van z.g. buffetwagens slechts dan door dat voorschrift kan worden gedekt, indien zij te beschouwen is als een noodzakelijk onderdeel der uitoefening van het stations-restaurantbedrijf ten behoeve van reizigers, die van de buffetten niet op de gewone wijze gebruik kunnen maken, waaronder verkoop in de tunnels van een station zeker niet valt.

Ambtshalve: Nu req., ingevolge art. 10, lid 3, der Winkelsluitingswet, in deze als hoofd van den winkel aansprakelijk is voor eens anders daad, had dit in de qualificatie tot uitdrukking moeten komen. Qualificatie verbeterd.

Op het beroep van Fr. C. A., restaurateur te Amsterdam, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Amsterdam van 24 Dec. 1936, waarbij in hooger beroep werd vernietigd een vonnis van het Kantongerecht te Amsterdam van 30 Mei 1936, — bij hetwelk requirant werd ontslagen van alle rechtsvervolging en requirant ter zake van „als hoofd van den winkel gedurende den tijd, dat een winkel voor het publiek gesloten moet zijn, in de onmiddellijke nabijheid van dien winkel iemand bedienen", met aanhaling van de artt. 7, lid 1 en 10, lid 1 en 3 der Winkelsluitingswet 1930, S. 460, 23 Sr. werd veroordeeld tot één gulden boete en een vervangende hechtenis van één dag; (Gepleit door Mr. A. Boekel).

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

In hooger beroep verklaarde de Arr.-Rechtbank te Amsterdam ten laste van requirant bewezen dat te Amsterdam op Zondag 15 Maart 1936 des namiddags omstreeks te 7 uur 20 in de onmiddellijke nabijheid van een, onder het eerste perron van het Centraal-Station en wel aan de rechterzijde van de tunnel toegang gevende tot de perrons Oost en West gevestigde winkel, zijnde een geheel besloten ruimte, waar of van waaruit in hoofdzaak banket, suikerwerk, chocolade, sigaren en sigaretten aan het publiek in het klein plachten te worden verkocht, en van welken winkel hij — verdachte — het hoofd was, door de alstoen bij hem — verdachte — in dienst zijnde A. J. Hummen, iemand, die zich in de onmiddellijke nabijheid van dien winkel bevond, werd bediend, aangezien genoemde Hummen aan dien persoon vanaf een driewielige wagen (z.g. buffetwagen) welke wagen zich eveneens in de onmiddellijke nabijheid van dien winkel bevond, een drietal sigaren heeft verkocht. Genoemde winkel moest op voormeld tijdstip voor het publiek gesloten zijn.

Zij gaf hieraan de benaming: „als hoofd van den winkel gedurende den tijd, dat een winkel voor het publiek gesloten moet zijn, in de onmiddellijke nabijheid van dien winkel iemand bedienen", en met aanhaling van de artt. 7 lid 1, 10 lid 1 en 3 Winkelsluitingswet 1930, S. 460 en art. 23 Sr., veroordeelde zij requirant tot een geldboete van f 1 den duur der vervangende hechtenis daarbij op één dag bepalend.

In verband met de hieronder te vermelden en te bespreken middelen, merk ik thans op, dat bij gemeld vonnis vernietigd werd het vonnis van den Kantonrechter te Amsterdam van 29 April 1936 die eveneens tot een bewezen verklaring was gekomen bij zijn onderzoek, doch een ontslag van rechtsvervolging uitsprak, omdat hij het feit niet strafbaar achtte.

Hij overwoog dienaangaande, dat ingevolge het bepaalde bij art. 3 sub 2 der Winkelsluitingswet van 29 November 1930 S. 460, niet toepasselijk is op restaurants in stations, voorzoover betreft leveringen aan reizigers; dat een rijdend buffetwagentje waarmede binnen een station wordt rondgereden en waaraan eetwaren en dergelijken, die door reizigers plegen te worden medegenomen, te verkrijgen zijn, moet worden beschouwd als deel uitmakende van het stationsrestaurant en daarmede dus vrij op het stationsemplacement kan worden gecirculeerd en het bloote toeval, dat die buffetwagen zich bevond in de nabijheid van een gesloten winkeltje in dat station, met welk winkeltje overigens geenerlei contact bestond, dit circuleeren geenszins strafbaar maakt en mitsdien de verdachte moet worden ontslagen van rechtsvervolging.

Zooals ik reeds vermeldde gaf de Rechtbank een andere wetsuitlegging.

Zij overwoog, dat het verweer van verdachte dat het bewezene niet strafbaar was, op grond dat i. c. de verkoop zou geschied zijn in zijn stationsrestaurantbedrijf, op welk bedrijf de Winkelsluitingswet, voor zoover betreft leveringen aan reizigers, niet van toepassing is, niet opging.

De Rechtbank merkt daaromtrent op, dat, nog daargelaten, dat niet is gebleken, dat de persoon, aan wien de sigaren werden verkocht, een reiziger was, de verkoop van sigaren uit een buffetwagen alleen dán zou kunnen geacht worden een handeling te zijn, die in het stationsrestaurantbedrijf van verdachte werd verricht, indien de verkoop geschiedde uit een buffetwagen, waarmede langs de treinen werd gevent;

dat echter in het onderhavige geval de buffetwagen niet alleen niet langs een trein werd voortbewogen, doch zelfs zich niet op een der perrons bevond, zijnde de bewuste verkoop geschied, terwijl de wagen reeds een klein half uur had stilgestaan in een tunnel in de onmiddellijke nabijheid van een zich aldaar bevindenden winkel, die op dat tijdstip gesloten moest zijn en inderdaad gesloten was, in welken winkel nevens andere artikelen ook sigaren plachten te worden verkocht, welke winkel door verdachte werd geëxploiteerd.

In cassatie heeft requirant's raadsman bij pleidooi thans als middelen ontwikkeld:

I. „S., althans v. t. van de artt. 2, 3 eerste (lees: tweede) lid sub *k* en art. 10 lid 1 en 2 van de Winkelsluitingswet 1930 S. 460 door te beslissen, dat het bij dagvaarding in eerste aanleg aan den verdachte ten laste gelegde bewezen is en oplevert de overtreding:

„als hoofd van een winkel gedurende den tijd, dat een winkel voor het publiek gesloten moet zijn, in de onmiddellijke nabijheid van dien winkel iemand bedienen" en verdachte deswege strafbaar is en zulks hoewel krachtens art. 3, 2e lid sub *k* van de Winkelsluitingswet toepassing van de bepalingen dezer wet is uitgesloten op restaurants in stations, voorzoover betreft leveringen aan reizigers;

2. „S., althans v. t. van dezelfde artikelen door te beslissen, als in het eerste cassatiemiddel is gesteld, wijl daarbij uit het oog wordt verloren, dat het bedienen is geschied van een zoogenaamde restauratie- of buffetwagen, zijnde de aflevering van goederen van zoodanige wagen op een station aan reizigers

niet verboden, hebbende de Rechtbank de aflevering van goederen van restauratie- of buffetwagens alleen dan een handeling genoemd, die in het stations-restaurant-bedrijf wordt verricht, indien zij geschiedt uit een buffetwagen, waarmede langs de treinen wordt gevent, ten onrechte omdat de aangehaalde artikelen van de Winkelsluitingswet een dergelijke beperking niet kennen."

De in deze zaak gestelde vraag is die betreffende den omvang van de niet-toepasselijkverklaring der Winkelsluitingswet op restaurants in stations, voor zoover betreft leveringen aan reizigers vermeld in art. 3 lid 2 onder *k*.

Die omvang kwam ook ter sprake bij de Wijzigingswet van 27 Juli 1934, S. 450. Blijkens het Voorloopig Verslag (zitting 1933—1934, n°. 270. 4) waren eenige Tweede Kamerleden van oordeel, dat onder de vrijstelling ook de zich in stations bevindende kiosken en kapperszaken moesten worden opgenomen, ten gerieve van het reizend publiek, met welk denkbeeld anderen echter niet konden meegaan, o. a. omdat contrôle op den verkoop in stationsrestauraties aan reizigers reeds zoo uiterst moeilijk is, daar ieder, die een perronkaartje koopt daar toegang heeft.

Reeds had, merk ik hierbij op, de H. R. bij arrest van 6 Juni 1933 (W. 12633, 3; N. J. 1933, 1444) uitgemaakt, dat kiosken niet als onderdeel van het stationsrestaurantbedrijf konden worden beschouwd, (en tevens dat reizigers publiek zijn).

Bij de totstandkoming der oorspronkelijke wet zegt de Minister in zijn Memorie van Antwoord (zitting 1928—1929, n°. 79. 3, blz. 9) dat restauratiewagentjes op perrons wel niet tot de stationswachtkamers behooren, doch dat de wet het venten langs den trein door middel van dergelijke wagentjes niet verbiedt.

De vaststaande feitelijke toedracht der zaak is vrij eenvoudig.

In de tunnels van het Centraal Station te Amsterdam bevinden zich winkeltjes, welke krachtens de wet, zooals reeds is uitgemaakt, Zondags gesloten moeten zijn. Requirant hoofd van een dergelijk zaakje, waar v.n.l. banket, suikerwerk, chocolade, sigaren en sigaretten pleegt te worden verkocht aan het publiek, heeft thans een poging gedaan, zijn verkoop toch door te zetten, door een zijner buffetwagentjes, welke op de perrons plegen te circuleeren, vóór dien gesloten tunnelwinkel te zetten en daaruit te doen verkoopen.

Uit die feiten vloeit m. i. voort, dat de uitlegging van artikel 3 lid 2 sub *k* der wet door den Kantonrechter gegeven onjuist is, en de Rechtbank terecht een andere lezing volgt. Restaurants in stations, voor zoover betreft leveringen aan reizigers zijn vrij. Blijkens de bovenvermelde geschiedenis der wet zijn de buffetwagentjes waarmede langs de treinen wordt gereden, blijkbaar te beschouwen als een soort verlengstukken van de stationsrestauratie, maar dit brengt nog niet mede, naar mijn oordeel, dat men met die wagentjes nu ook op het geheele terrein van het station mag werken en wel op zoodanige plaatsen, dat de verplichte sluiting van aldaar aanwezige winkels, gedurende den verplichten sluitingstijd practisch wordt opgeheven.

Het verbod van art. 7 der wet iemand te bedienen gedurende den sluitingstijd „vóór, in de onmiddellijke nabijheid van" dien winkel is destijds ingevoegd door een amendement van het Kamerlid van den Bergh c.s. (zitting 1929—1930, n°. 19. 7) en bij de openbare behandeling in de Tweede Kamer, na verdediging door den heer van den Bergh (Handel. 57 vergadering — 13 Maart 1930, blz. 1703 vlg.) overgenomen door den Minister.

Bij die bespreking werd in het bijzonder gedacht aan de z.g. verkoop „over het hekje", welke slimme menschen bedacht hadden om de bepalingen der Amsterdamsche politieverordening te ontgaan. In deze zaak vervult het buffetwagentje den rol van hekje. Ver van het terrein waar het pleegt te rijden wordt het een verdieping lager bij een gesloten winkel neergezet om dezelfde artikelen daar ter plaatse te kunnen verkoopen. Daar heeft het buffetwagentje niets meer te maken met het restaurant in het station, evenmin als de winkel dit heeft, zij het ook dat eenige artikelen in beide gelegenheden verkocht worden en beide i. c. onder één hoofd staan.

Ik acht derhalve het eerste middel onjuist en kan nu kort zijn over het tweede middel. De Rechtbank heeft bij haar begripsbepaling van buffetwagens kennelijk eveneens de geschiedenis der wet geraadpleegd, en al staat dat beperkend begrip niet met zoovele woorden in de wet, toch valt het er m. i. uit af te leiden.

Alleen de woorden der wet voor zich nemend, zou het daarmede zelfs in strijd zijn 's Zondags de buffetwagentjes in hun gewone werkzaamheid te dulden.

De middelen onjuist achtend, concludeer ik derhalve tot verwerping van het beroep, behoudens vernietiging der aan het bewezen verklaarde feit gegeven benaming, welke m. i. moet luiden: gedurenden den tijd, dat een winkel voor het publiek gesloten moet zijn vóór dien winkel iemand bedienen.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Servatius;

Gelet op de middelen van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi, en luidende: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, is bewezen verklaard:

„dat te Amsterdam op Zondag enz. (zie conclusie);

O. dat het eerste middel een herhaling bevat van een ook reeds voor de Rechtbank gevoerd verweer, dat bij het bestreden vonnis werd verworpen op de volgende gronden:

„dat, nog daargelaten, enz. ..... werd geexploiteerd" (zie conclusie);

O. dat de Rechtbank uit de door haar als voormeld vastgestelde omstandigheden kennelijk heeft afgeleid, en ook heeft kunnen afleiden, dat de verkoop uit den buffetwagen niet geschiedde als onderdeel van requirants restaurantbedrijf, doch ter vervanging van den verkoop in requirants gesloten winkel, voor welken die wagen stond;

O. dat deze beslissing niet, — gelijk het tweede middel, schijnt te betoogen —, in strijd is met art. 3, tweede lid, onder *k* van de

Winkelsluitingswet 1930, S. 460, omdat die bepaling alleen restaurants in stations en dan nog slechts voorzoover betreft leveringen aan reizigers, aan de werking dier wet onttrekt, zoodat exploitatie van zoogenaamde buffetwagens slechts dan door dat voorschrift kan worden gedekt, indien zij te beschouwen is als een noodzakelijk onderdeel der uitoefening van het stations-restaurantsbedrijf ten behoeve van reizigers, die van de buffetten niet op de gewone wijze gebruik kunnen maken, waaronder verkoop in de tunnels van een station zeker niet valt;

dat dan ook de Rechtbank terecht art. 7 lid 1 van genoemde wet toepasselijk heeft geacht, en de middelen niet tot cassatie kunnen leiden;

O. evenwel ambtshalve:

dat, nu requirant, ingevolge art. 10 lid 3 der Winkelsluitingswet 1930, S. 460, in deze als hoofd van den winkel aansprakelijk is voor eens anders daad, dit in de aan het bewezenverklaarde te geven qualificatie tot uitdrukking behoort te komen, hetgeen in het bestreden vonnis niet het geval is;

Vernietigt het bestreden vonnis voorzooveel betreft de aan het bewezen verklaarde gegeven qualificatie;

En te dien aanzien rechtdoende volgens art. 105 der Wet R. O.:

Qualificeert het bewezen verklaarde als:

„Hoofd zijn van een winkel, in de onmiddellijke nabijheid waarvan iemand wordt bediend gedurende den tijd, dat die winkel voor het publiek gesloten moet zijn";

Verwerpt overigens het beroep.

(N. J.)

---

12 *April* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Loterijwet 1905 art. 2, 3°.)

De grief, dat de „nummeropgaven" [van twee premieaandeelen der Holl. Grondcredietbank] zonder meer nergens recht op gaven, laat staan op de aan een premieaandeel verbonden winkans, richt zich tegen de feitelijke beslissing omtrent de beteekenis van de nummeropgaven, welke beslissing de Rechtb. gereedelijk op de daarvoor in het vonnis vermelde omstandigheden m. n. op den inhoud der voorwaarden waarnaar in de nummeropgaven zelve werd verwezen, kon doen steunen.

In de dagv. en in het vonnis valt duidelijk te lezen, dat de aandeelen zelve in de premieleening — ondanks een andere verklaring in de voorwaarden — niet aanstonds eigendom werden van den houder der nummeropgave. Voorzoover het tweede middel betoogt, dat inderdaad van eigendom reeds aanstonds sprake was, verzet het zich weder tevergeefs tegen een feitelijke beslissing der Rechtb., op de daarvoor aangevoerde feiten en omstandigheden voldoende gedekt.

Op het beroep van S. G., koopman te 's-Gravenhage, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage van 2 Jan. 1937, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een mondeling vonnis van het Kantonrecht te 's-Gravenhage van 1 Februari 1936, requirant ter zake van: „door middel van certificaten, recht gevende op de aan een oorspronkelijk aandeel in een premieleening verbonden winkans bij trekkingen, de deelneming in een premieleening openstellen", met aanhaling van de artt. 1, 2 aanhef en onder 3°, 6 der Loterijwet 1905, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van honderd gulden en een vervangende hechtenis van tien dagen.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi en luidende:

Schending of verkeerde toepassing van de artt. 1, 2 en 6 van de Loterijwet 1905 en 350, 351, 358 en 359 Sv., omdat de Rechtbank, met vernietiging van het in deze gewezen vonnis van den Kantonrechter, heeft geoordeeld, dat de door verdachte afgegeven „nummeropgaven" zijn certificaten recht gevende op de aan een premie-aandeel van de Hollandsche Grondcredietbank verbonden winkans en daardoor de gelegenheid heeft opengesteld deel te nemen in die premieleening en deswege den requirant tot cassatie straf heeft opgelegd,

zulks ten onrechte, omdat

1. bedoelde nummeropgaven zonder meer nergens recht op gaven, laat staan op de aan een premie-aandeel van de Hollandsche Grondcredietbank verbonden winkans.

2. Requirant, èn volgens de voorstelling van zaken in de dagvaarding èn volgens de beslissing der Rechtbank èn — last not least — volgens de werkelijkheid, niet anders, eventueel, doet, dan de burgerlijke vruchten van de originneele obligatie Hollandsche Grondcredietbank — welk stuk ook volgens de dagvaarding eigendom van den kooper is — voor dezen (den kooper) incasseeren omdat hij de obligatie nu eenmaal onder zich heeft, en die vruchten aan den eenigen die daar recht op heeft, den eigenaar-kooper, afdragen;

O. dat bij het bestreden vonnis overeenkomstig de dagvaarding, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, ten laste van requirant is bewezen verklaard, „dat hij in Nederland, in en omstreeks de maand Juli 1935, handelende onder den naam Centraal Kantoor te 's-Gravenhage, voor het publiek de gelegenheid heeft opengesteld om op termijnbetaling te koopen twee zoogenaamde Hollandsche 15 gulden aandeelen van 1904, — dit waren aandeelen in een door de Hollandsche Grondcredietbank uitgegeven premieleening, aan de schuldbewijzen waarvan een kans op winnen van een premie of prijs was verbonden, welke waren uitgeloofd ten behoeve van de deelnemers aan die leening, welke als winners werden aangewezen door het lot, in ieder geval een kansbepaling, waarop zij geen overwegenden invloed konden uitoefenen, — dit koopen geschiedde volgens de voorwaarden vermeld op een bij het aangaan der transactie aan den kooper ter hand gesteld papier, in welke voorwaarden weliswaar werd verklaard dat de kooper na ontvangst van de nummeropgave vermeldende serie en nummer van

twee van bovenbedoelde aandeelen direct in alle rechten zou treden, en dat de voor hem aangekochte aandeelen voor hem als eigenaar in het depôt van het kantoor waren gereserveerd (en tot de volledige afbetaling daar gereserveerd zouden blijven), maar waarin tevens een voorwaarde was opgenomen, luidende: „Wanneer de kooper 14 dagen na den bepaalden datum zijn betaling niet heeft gedaan, vervallen voor hem alle aanspraken en rechten uit deze overeenkomst ontstaan en kan hij geen terugbetaling vorderen";

na betaling van den eersten termijn en nadat het kantoor in het bezit was van de ingevulde adresstrook, werd aan den kooper toegezonden een papier onder meer vermeldende de woorden:

Nummeropgave.

Bevestiging der nummers van twee Premie Aandeelen van de Hollandsche Grondcredietbank van 1904.

(volgde serie en nummer van twee dier aandeelen).

N. B. De verkoop geschiedt uitsluitend volgens de voorwaarden die in Uw bezit zijn.

Viel nu op een der aandeelen als door verdachte opgegeven een prijs dan werd aan den kooper door verdachte die prijs uitbetaald, zoodat hij, verdachte, op bovenomschreven wijze, door middel van certificaten recht gevende op de aan twee aandeelen in een premieleening van de Hollandsche Grondcredietbank verbonden winkans, de deelneming in die premieleening heeft opengesteld;"

dat de Rechtbank daarbij nog heeft overwogen:

„dat de gemachtigde van verdachte als verweer heeft aangevoerd:

dat niet juist is, zooals in de telastelegging is vermeld, dat verdachte door middel van certificaten, recht gevende op de aan twee aandeelen in een premieleening der Hollandsche Grondcredietbank verbonden winkans, de deelneming in die premieleening heeft opengesteld;

dat verdachte enkel heeft verkocht origineele aandeelen in bedoelde premieleening onder zekere voorwaarden, waaronder deze, dat tot na geheele voldoening van den koopprijs de gekochte aandeelen ten behoeve van den kooper onder verdachte zouden verblijven en dat, bij wanpraestatie van den kooper ten aanzien van de voldoening der afbetalingstermijnen, de koopovereenkomst zou worden ontbonden en de aandeelen weder ter beschikking van verdachte zouden komen; dat de door verdachte aan de koopers, die de eerste termijnbetaling hadden gedaan, afgegeven „nummeropgaven" geenszins certificaten zijn, welke recht geven op de aan de gekochte aandeelen verbonden winkans, daar de koopers aan de aandeelen zelf, welke zij hebben gekocht, recht op de daaraan verbonden winkans ontleenen; dat de nummeropgaven dan ook enkel zijn stukken, waarop ten gerieve van de koopers is aangeduid welke precies de aandeelen der Hollandsche Grondcredietbank zijn, die hun zijn verkocht en op de levering waarvan zij, na volledige betaling van den koopprijs, recht hebben;

dat dit verweer echter faalt;

dat de bewuste nummeropgaven moeten worden bezien in het licht van de voorwaarden,, vermeld op het aan de koopers uitgereikte papier, genaamd „contract", waaronder de verkoop der premieaandeelen door verdachte geschiedde, naar welke voorwaarden bij de nummeropgave ook wordt verwezen;

dat het nu in deze voorwaarden wel wordt voorgesteld, als zou een nummeropgave betreffen door den kooper aangekochte en voor hem als eigenaar gereserveerde aandeelen, doch uit het overigens bij die voorwaarden bepaalde klaar blijkt, dat de kooper, wien na een eerste storting van f 4 een nummeropgave wordt verstrekt, zoolang hij in het bezit is van deze nummeropgave geen eigenaar der daarin omschreven aandeelen is, doch de eigendom daarvan aan den verdachte verblijft; dat toch, volgens de voorwaarden, de levering dezer aandeelen — die den eigendomsovergang op den kooper insluit — eerst plaats vindt na de laatste termijnbetaling en na inlevering bij verdachte van de nummeropgave;

dat echter, volgens de voorwaarden, de kooper, houder van een nummeropgave, wel recht heeft op de prijzen en premiën, die eventueel op de in die opgave met serie en nummer aangeduide aandeelen zullen vallen;

dat, in verband met meervermelde voorwaarden, aan de nummeropgave, dan ook het karakter toekomt van een stuk, waarbij verdachte den kooper doet weten, dat hij zich de beschikking over de daarin bepaaldelijk aangeduide premieaandeelen en bijgevolg over de prijzen en premiën, op die aandeelen te vallen, heeft verzekerd, en waarbij den kooper recht wordt gegeven op uitbetaling door verdachte van de op die bepaalde aandeelen te vallen prijzen of premiën;

dat mitsdien een dergelijke nummeropgave vormt een certificaat, recht gevende op de aan de daarin met serie en nummer aangeduide aandeelen in een premieleening verbonden winkans bij trekking en verdachte dus, door het op de in de telastelegging omschreven wijze verstrekken dezer certificaten aan het publiek de deelneming in die premieleening heeft opengesteld;"

O. ten aanzien van het voorgestelde middel van cassatie:

dat het eerste onderdeel daarvan niet tot cassatie kan leiden, omdat het opkomt tegen een feitelijke beslissing omtrent de beteekenis van de nummeropgaven, welke beslissing de Rechtbank gereedelijk op de daarvoor in het vonnis vermelde omstandigheden, met name op den inhoud der voorwaarden waarnaar in de nummeropgaven zelve werd verwezen, kon doen steunen;

dat het tweede onderdeel, voorzoover daarbij wordt gesteld, dat volgens de dagvaarding en volgens de beslissing der Rechtbank de aandeelen zelve in de premieleening aanstonds eigendom werden van den houder der nummeropgave, feitelijken grondslag mist, omdat in de dagvaarding en in het vonnis juist valt te lezen, dat zulks, ondanks de verklaring in dien zin in de voorwaarden, niet het geval was, terwijl, voorzoover bij het middel wordt betoogd, dat inderdaad van eigendom reeds aanstonds sprake was, het middel weder tevergeefs opkomt tegen een feitelijke beslissing, nu deze door de daarvoor door de Rechtbank

aangevoerde feiten en omstandigheden voldoende wordt gedekt;
dat het middel dus faalt;
Verwerpt het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Advocaat-Generaal van Lier.*]

(N. J.)

---

13 *April* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.
(Lager Onderwijswet 1920 art. 72.)

Al zijn de gewraakte uitgaven voor leermiddelen door het schoolbestuur gedaan vóór het in werking treden der wet van 4 Aug. 1933 S. 414, zoo moet de aanvrage toch op grond van art. 4 dier wet worden geweigerd, daar de aanvrage moet worden beoordeeld naar het tijdstip harer *indiening*, op welk tijdstip gemelde wet reeds gold.

Een handleiding voor ouderavonden en een exemplaar der L. O. wet 1920 kunnen niet als leer- en hulpmiddelen worden beschouwd.

Wij WILHELMINA, enz.,

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur der Vereeniging tot verstrekking van Christelijk Schoolonderwijs te Herkingen tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van 8 September 1936, N°. 453, waarbij met vernietiging in zooverre van het besluit van den raad der gemeente Herkingen van 29 October 1935, houdende weigering van de overeenkomstig art. 72 der Lageronderwijswet 1920 gevraagde medewerking voor de aanschaffing van leermiddelen en schoolbehoeften ten behoeve van de bijzondere lagere school, Kaaidijk 125, aldaar is bepaald, dat, voor wat betreft de aanvragen onder c, e, f, h, i, j, l en m, de medewerking alsnog moet worden verleend;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 8 Januari 1937, N°. 10, en 31 Maart 1937, N°. 10/33;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 10 April 1937, N°. 3444, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat de raad van Herkingen in zijne vergadering van 29 October 1935 afwijzend heeft beschikt op de aanvrage van het bestuur der Vereeniging tot verstrekking van Christelijk Schoolonderwijs te Herkingen tot het verstrekken overeenkomstig art. 72 der Lageronderwijswet 1920 uit de gemeentekas van gelden, noodig voor reeds aangeschafte leermiddelen en schoolbehoeften tot een totaal bedrag van f 460.70, daarbij overwegende, dat de gelden worden aangevraagd voor reeds vroeger aanschafte leermiddelen en schoolbehoeften; dat (bij) deze aanvrage, nu gebleken is, dat de gemeentelijke vergoeding (ex) art. 101 der Lageronderwijswet (1920) niet toereikend bleek te zijn om de gemaakte kosten te kunnen bestrijden, gebruik wordt gemaakt van art. 72 dier wet;

dat, nadat het schoolbestuur van dit besluit bij Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland in beroep was gekomen, onder aanvoering, dat blijkens de bestaande jurisprudentie het toegelaten is eene aanvrage als de onderwerpelijke in te dienen nadat de aanschaffing heeft plaats gehad; dat de weigering van den raad niet met redenen omkleed is, en dat geen overleg heeft plaats gehad, als bedoeld in art. 77 der wet, Gedeputeerde Staten bij besluit van 8 September 1936, N°. 453, met wijziging van het aangevallen raadsbesluit hebben bepaald, dat door den raad alsnog medewerking moet worden verleend voor wat betreft de aanvragen sub *c*, *e*, *f*, *h*, *i*, *j*, *l* en *m*, en voor het overige het aangevallen besluit hebben gehandhaafd;

dat Gedeputeerde Staten daarbij hebben overwogen, dat het appelleerend schoolbestuur medewerking heeft aangevraagd voor de aanschaffing van:

a. taalboekjes door H. H. de Jong;
b. rekenboekjes door P. J. Bouman en J. C. van Zelm;
c. leer-leesboekjes over Indië, te weten „Van Landen en Volken", door J. Hoogwerf en D. J. Baarslag, 26 exemplaren 4 A à f 20.80 en 24 exemplaren 4 B à f 19.20;
d. een handleiding voor vaderlandsche — en een voor kerkgeschiedenis door H. Lankamp;
e. wandplaten voor het stelonderwijs, serie I en II, met handleiding door Klootsma en Brands, ad f 37,40;
f. 18 exemplaren begin-atlassen van Nederland met één blinde wandkaart, door G. Prop, respectievelijk ad f 12.60 en f 25;
g. een handleiding voor plantkunde door Oepkes ad f 4.25;
h. vier klassieke kaarten voor het schrijfonderwijs door Kieft en Munk, ad f 15;
i. 25 exemplaren „Kennis der natuur III", door J. Overtoom, ad f 10;
j. 7 mappen teekenvoorbeelden „Oog en hand", door Middelhoek en Duyser, met 1000 vel bijbehoorend teekenpapier, ad f 23, in totaal;
k. een handleiding voor Ouderavonden, ad f 19;
l. een kokosmat, ad f 10;
m. een experimenteerboek voor natuurkunde door L. M. v. d. Sluis, ad f 7.50;
n. een handleiding voor natuurlijke historie, door W. F. E. Smeling, ad f 5 en
o. een Lager-onderwijswet 1920, ad f 2.30;

dat de artt. 72 en volgende der Lageronderwijswet 1920 zich niet verzetten tegen de indiening eener aanvrage als de onderwerpelijke, nadat de aanschaffing heeft plaats gehad; dat mitsdien de door den raad aangegeven grond voor weigering niet kan gelden; dat, zooals uit het raadsbesluit zelf blijkt, dit met redenen was omkleed, en de omstandigheid, dat het overleg, als bedoeld in art. 77, nog niet is geopend, het raadsbesluit niet vermag te niet te doen; dat hier alleen nog behoort te worden nagegaan, of — en zoo ja in hoeverre — de gevraagde medewerking op andere dan door den raad genoemde gronden dient te worden geweigerd; dat te dezen aanzien moet worden overwogen: met betrekking tot het gevraagde sub a en b, dat, zooals het schoolbestuur in zijn adres van beroep zelf verklaart, de desbetreffende boekjes dienden om versleten exemplaren te vervangen; dat

de aanvrage uiteraard getoetst moet worden aan de wettelijke bepalingen, zooals zij op het tijdstip der indiening luiden, en de omstandigheid, dat de aanschaffing zelve onder de werking van andere bepalingen heeft plaats gehad, niet kan gelden; dat art. 4 der wet van 4 Augustus 1933 (Staatsblad N°. 414), geldende op het tijdstip van indiening der aanvrage, een beletsel vormt tegen de inwilliging dezer aanvrage; dat mitsdien de weigering door den raad — zij het op een anderen grond — terecht is geschied; sub o, e, f, h, i, j en m, dat het hier — in tegenstelling met de aanvragen onder a en b — eerste aanschaffingen betreft en deze, ook naar het oordeel van het Rijksschooltoezicht, de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, niet overschrijden; dat mitsdien deze aanvragen alsnog behooren te worden ingewilligd; sub d, dat deze handleidingen reeds bij de oprichting der school zijn aangeschaft, doch later blijkbaar in het ongereede zijn geraakt; dat daarin echter, ook naar het oordeel van het Rijksschooltoezicht, geen aanleiding kan worden gevonden om een en ander ten tweeden male langs den weg der artt. 72 en volgende, op kosten der gemeente, aan te schaffen; dat mitsdien de aanvrage te dezen aanzien terecht is geweigerd; sub g en n, dat reeds handleidingen voor deze vakken aanwezig waren, welke, ook naar het oordeel van het Rijksschooltoezicht, alleszins geschikt konden worden geacht; dat mitsdien de onderwerpelijke aanschaffingen eener tweede handleiding overbodig moeten worden geacht en deze derhalve de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, overschrijden; dat alzoo de medewerking ter zake van deze aanschaffingen terecht door den raad is geweigerd; sub k en o, dat deze handleiding, respectievelijk deze wet, niet als een schoolboek, noch als een leer- of hulpmiddel bij het onderwijs kunnen worden aangemerkt; dat mitsdien deze handleiding, respectievelijk deze wet, niet kunnen geacht worden ten dienste van het onderwijs aan de school te zijn aangeschaft, en als niet vallende onder de voorzieningen, bedoeld in de artt. 72 en volgende der wet, niet langs dien weg door de gemeente mogen worden vergoed; dat mitsdien deze aanvragen terecht door den raad zijn geweigerd; sub *l*, dat hier weliswaar geen sprake is van een leermiddel, doch van een schoolmeubel, maar dat zulks geen beletsel tot inwilliging der aanvrage behoeft te zijn, nu de kosten van aanschaffing van schoolmeubelen op dezelfde wijze als die wegens aanschaffing van leermiddelen, door de gemeente kunnen worden vergoed; dat het hier eene eerste aanschaffing betreft en deze, ook naar het oordeel van het Rijksschooltoezicht, de normale eischen aan het geven van gewoon lager onderwijs te stellen, niet overschrijdt; dat mitsdien deze aanvrage in beroep alsnog dient te worden toegestaan;

dat van deze beslissing het schoolbestuur bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat, wat de aanvrage sub a en b betreft, bij de behandeling voor Gedeputeerde Staten er door het schoolbestuur op gewezen is, dat van de taalboekjes zeer verschillende drukken in gebruik waren, wat nadeelig is voor het onderwijs; dat de rekenboekjes tevens verouderd waren; dat bovendien de reken- en taalboekjes waren aangeschaft vóór de wetswijziging van 4 Augustus 1933; dat de uitgaven sub k en o zoodanige zijn, als genoemd in art. 55, letter h; dat bij Ons besluit van 31 Mei 1937, N°. 25, is beslist, dat de kosten van „Roel's psychologie van den wil" e.d. vallen onder art. 55 letter h; dat ook de Hoofdinspecteur adviseerde, om de uitgaven sub k en o te vergoeden; dat daarenboven het besluit van den gemeenteraad niet met redenen was omkleed en bij Ons besluit van 22 Juni 1929, N°. 29, en 5 Mei 1936, N°. 25, beslist is, dat de gemeenteraad dan verplicht is drie maanden na de aanvraag de gevraagde medewerking te verleenen; weshalve het schoolbestuur heeft verzocht, met vernietiging in zooverre van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten, te verstaan, dat ook voor de uitgaven, genoemd onder a, b, d, g, k, n en o de aangevraagde gelden beschikbaar moeten worden gesteld;

O. dat het schoolbestuur, blijkens zijne aan de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur ingezonden nadere memorie, van meening is, dat de raad van Herkingen ingevolge art. 76, 1e lid, der Lageronderwijswet 1920 geacht moet worden tot de door het schoolbestuur gevraagde medewerking te hebben besloten, aangezien dit college daaromtrent niet binnen drie maanden eene met redenen omkleede beslissing zou hebben genomen, immers in 's raads vergadering van 29 October 1935 de aanvrage slechts zou zijn afgestemd zonder dat de raad bij een met redenen omkleed besluit tot weigering van de medewerking zou hebben besloten;

dat echter met deze bewering bezwaarlijk kan worden ingestemd, nu zich bij de overgelegde stukken een door den gemeentesecretaris geteekend afschrift bevindt van een ter openbare raadsvergadering van 29 October 1935 genomen besluit tot afwijzing van de gedane aanvrage op de gronden als daarbij zijn aangegeven;

dat, al moge de motiveering van dit aan het schoolbestuur medegedeelde besluit niet onberispelijk zijn, het schoolbestuur toch daaruit de wetenschap heeft kunnen putten, en blijkens zijn beroepschrift bij Gedeputeerde Staten heeft geput, van de gronden, waarop de raad gemeend heeft op de aanvrage afwijzend te moeten beschikken;

O. wijders, met betrekking tot de bovenbedoelde uitgaven onder a en b: dat blijkens de aanvrage van het schoolbestuur, bevestigd door eene mededeeling van dit bestuur aan den bij deze aangelegenheid betrokken Inspecteur van het Lager Onderwijs, de aanschaffing van de hierbedoelde taal- en rekenboekjes strekte tot vervanging van leermiddelen, die ten gevolge van langdurig gebruik niet meer konden worden gebruikt;

dat mitsdien terecht, op grond van het bepaalde in art. 4 der wet van 4 Augustus 1933, S. 414, de aanvrage in dit opzicht is afgewezen;

dat de bedoelde uitgaven nu wel mogen zijn gedaan vóór het in werking treden van deze wet, doch dat, zooals Gedeputeerde Sta-

ten terecht hebben overwogen, de aanvrage moet worden beoordeeld naar het tijdstip harer indiening, zijnde 1 October 1935, op welk tijdstip de gemelde wet reeds gold;

O. ten aanzien van de posten onder k en o: dat, al mogen schoolbibliotheken, vermeld onder letter h van art. 55 der lageronderwijswet 1920, in het algemeen onder leer- en hulpmiddelen, als bedoeld in art. 72 der wet kunnen worden begrepen, het te ver gaat eene handleiding voor ouderavonden en een exemplaar van de Lageronderwijswet 1920, hoewel voor het onderwijzend personeel van nut, als leer- en hulpmiddelen te beschouwen, zoodat ook dit gedeelte van de aanvrage terecht is afgewezen;

Gezien de Lageronderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

13 *April* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 art. 83.)

Waar het gemeentebestuur aan Ged. Staten niet heeft gevraagd te beslissen, dat de schoolvereeniging blijvend heeft opgehouden het schoolgebouw overeenkomstig zijne bestemming te gebruiken, doch zoodanige beslissing uitsluitend heeft verzocht met betrekking tot de in dit gebouw voor het *uitgebreid lager onderwijs* beschikbaar gestelde lokalen, die zich op de bovenverdieping van het gemelde gebouw bevinden, hebben Ged. Staten terecht op het verzoek afwijzend beschikt, daar ten aanzien van deze lokalen alléén de voorschriften van art. 83 vijfde lid niet kunnen worden toegepast.

Wij WILHELMINA, enz.,

Beschikkende op het beroep, ingesteld door burgemeester en wethouders van Hilversum tegen de beslissing van Gedeputeerde Staten van Noordholland, vervat in hun schrijven van 17 Juni 1936, N°. 154, dat geen termen aanwezig zijn om met toepassing van art. 83, vijfde lid, der Lageronderwijswet 1920, te bepalen, dat de Vereeniging tot stichting en instandhouding van Christelijke scholen voor Lager Onderwijs en Uitgebreid Lager Onderwijs, te Hilversum, de voor de school voor uitgebreid lager onderwijs dier vereeniging beschikbaar gestelde lokalen van het schoolgebouw aan den Neuweg aldaar, te rekenen van 1 September 1935, opgehouden heeft overeenkomstig hun bestemming te gebruiken;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 7 October 1936, N°. 405;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 10 April 1937, N°. 3475, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat, nadat burgemeester en wethouders van Hilversum zich tot Gedeputeerde Staten van Noordholland hadden gewend met het verzoek a. te beslissen, dat de Vereeniging tot stichting en instandhouding van Christelijke scholen voor Lager Onderwijs en Uitgebreid Lager Onderwijs met ingang van 1 September 1935 heeft opgehouden de voor haar school voor uitgebreid lager onderwijs aan den Neuweg beschikbaar gestelde lokalen overeenkomstig hun bestemming te gebruiken, b. te bepalen, dat deze vereeniging den eigendom van de door haar school voor uitgebreid lager onderwijs gebruikte lokalen behoudt en slechts de inventaris van die school in eigendom aan de gemeente overgaat, Gedeputeerde Staten bij schrijven van 17 Juni 1936, N°. 154, aan burgemeester en wethouders hebben medegedeeld, dat aan het gedaan verzoek geen gevolg kon worden gegeven, daarbij opmerkende, dat de in den 1en volzin van het 5e lid van art. 83 der Lageronderwijswet 1920 bedoelde beslissing, naar den inhoud dier bepaling, door hun college slechts kan worden genomen, o.m. wanneer eene instelling of vereeniging blijvend heeft opgehouden het „gebouw" overeenkomstig zijne bestemming te gebruiken; dat deze omstandigheid hier niet aanwezig is, wijl door de Vereeniging tot stichting en instandhouding van Christelijke scholen voor Lager en Uitgebreid Lager Onderwijs, te Hilversum, van het schoolgebouw aan den Neuweg, waarin de school voor lager onderwijs gehuisvest is gebleven, niet in zijn geheel, doch slechts voor wat een gedeelte daarvan betreft, geen gebruik meer ten behoeve van het schoolonderwijs wordt gemaakt; dat bovendien de bepalingen van het 5e lid van het bovengenoemde wetsartikel, in onderling verband beschouwd, vorderen, dat hunne beslissingen, krachtens welke een schoolgebouw heeft opgehouden overeenkomstig zijne bestemming te worden gebruikt, in de openbare registers, bedoeld bij art. 671 van het B. W., kunnen worden overgeschreven; dat zij in het onderhavige geval eene voor zoodanige overschrijving vatbare beslissing niet zouden kunnen nemen, omdat het schoolgebouw aan den Neuweg tevens dient voor huisvesting van de school voor lager onderwijs en de inrichting van dat gebouw van dien aard is, dat het niet in twee geheel afgescheiden gedeelten kan worden gesplitst;

dat van deze beslissing burgemeester en wethouders van Hilversum, voor zooveel noodig door den raad dezer gemeente bij besluit van 14 Juli 1936 gemachtigd, bij Ons in beroep zijn gekomen, verzoekende in beroep alsnog in deze eene beslissing in den zin van art. 83, 5e lid, der Lageronderwijswet 1920 te nemen, aanvoerende, dat na een bestaan van slechts vier jaar de school voor uitgebreid lager onderwijs van de Vereeniging tot stichting en instandhouding van Christelijke scholen voor Lager Onderwijs en Uitgebreid Lager Onderwijs te Hilversum met ingang van 1 September 1935 is opgeheven; dat de genoemde vereeniging aanvankelijk slechts eene school voor gewoon lager onderwijs in stand hield, welke was ondergebracht in het benedengedeelte van het schoolgebouw aan den Neuweg, terwijl de verdieping van dit gebouw diende voor de huisvesting van eene openbare school voor gewoon lager onderwijs;

dat evenwel, toen de vereeniging naast haar school voor gewoon lager onderwijs eene school voor uitgebreid lager onderwijs opende, voor de bedoelde openbare school elders onderdak is gezocht en bij raadsbesluit van 10 Februari 1931 aan de vereeniging ten behoeve van haar school voor uitgebreid lager onderwijs de beschikking is gegeven over de lokalen van het schoolgebouw aan den Neuweg, waarin te dien tijde de openbare school nog was gehuisvest; dat in verband hiermede het gebouw, waarvan voor de huisvesting van de school voor gewoon lager onderwijs slechts een gedeelte aan de vereeniging in gebruik was gegeven, in zijn geheel aan de vereeniging in eigendom is overgedragen; dat zij op grond van de opheffing van de school voor uitgebreid lager onderwijs hun bovenvermeld verzoek tot Gedeputeerde Staten hebben gericht; dat Gedeputeerde Staten hebben bericht daaraan geen gevolg te kunnen geven, aangezien de vereeniging voor haar school voor gewoon lager onderwijs nog gebruik maakt van het schoolgebouw aan den Neuweg en derhalve niet gezegd kan worden, dat zij heeft opgehouden, dit „gebouw" overeenkomstig zijne bestemming te gebruiken; dat naar de meening van hen, appellanten, deze strikte toepassing van het woord „gebouw" geen steun vindt in de Lageronderwijswet 1920, voor welke zienswijze zij zich beroepen op art. 77, 2e lid, dier wet, bepalende, dat, indien de gemeenteraad een bestaand gebouw, geheel of ten deele . . . . . als schoolgebouw beschikbaar wil stellen en . . . . . het schoolbestuur weigert dat gebouw te aanvaarden, de beslissing van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen kan worden ingeroepen; dat het huns inziens aan geen twijfel onderhevig is, dat met „dat gebouw" in de bedoelde wetsbepaling ook het ten deele aangeboden schoolgebouw wordt bedoeld en er naar hunne meening geen reden is het woord in art. 83, 5e lid, anders te interpreteeren; dat bovendien, naar het hun voorkomt, moeilijk is aan te nemen, dat „gebouw" in art. 83, eerste en tweede lid, de beperkte beteekenis heeft, welke daaraan door Gedeputeerde Staten bij hunne beslissing is toegekend; dat voorts bij de door Gedeputeerde Staten gehuldigde uitlegging van het woord „gebouw" een zeer onbevredigende toestand zou worden verkregen; dat namelijk volgens deze uitlegging de gevolgen, welke de wet aan de opheffing van een school verbindt — overgang van den eigendom van het gebouw aan de gemeente (wat volgens interpretatie van de Kroon bij besluit van 6 Januari 1928 aldus is uit te leggen, dat met het gebouw de inventaris van dat gebouw aan de gemeente overgaat), en het vervallen van de waarborgsom aan de gemeente — niet zouden intreden, wanneer de school was ondergebracht in een gebouw, dat tevens wordt gebruikt voor de huisvesting van een andere school; dat, ware deze opvatting juist, de vereeniging de beschikking zou behouden over de lokalen van de opgeheven school, het geheele gebouw aan den Neuweg zou kunnen gebruiken ten behoeve van de overblijvende school voor gewoon lager onderwijs en den eigendom van den inventaris van de opgeheven school zou behouden; dat het naar hun overtuiging niet in de bedoeling van den wetgever kan hebben gelegen om alleen op grond van de omstandigheid, dat de ééne school in een afzonderlijk gebouw is gehuisvest, de andere samen met eene tweede inrichting van onderwijs in één gebouw is ondergebracht, in overigens gelijke omstandigheden zoo verschillende gevolgen aan de opheffing van een school te verbinden; dat zij derhalve van oordeel zijn, dat de bedoeling van den wetgever veel meer tot haar recht zou komen door eene interpretatie van het woord gebouw in art. 83, 5e lid, in dien zin, dat aan dit woord de beteekenis wordt gegeven, welke de wet daaraan in art. 77, 2e lid, zelf geeft; dat Gedeputeerde Staten voorts voor hunne beslissing aanvoeren, dat de bepalingen van art. 83, 5e lid, vorderen, dat hun besluit in de registers, bedoeld bij art. 671 van het B. W., kan worden ingeschreven en zij in het onderhavige geval eene voor zoodanige overschrijving vatbare beslissing niet kunnen geven; dat Gedeputeerde Staten hierbij evenwel, naar de meening van hen, appellanten, uit het oog verliezen, dat de laatste zinsnede van de genoemde wetsbepaling de mogelijkheid van eene uitzondering op den algemeenen regel van eigendomsovergang opent; dat naar hunne meening met toepassing van deze zinsnede eene bevredigende regeling is te treffen; dat zij op grond van een en ander van oordeel zijn, dat niet in de beslissing van Gedeputeerde Staten kan worden berust, welke meening door den raad hunner gemeente wordt gedeeld;

O. dat art. 83, 5e lid, der Lager Onderwijswet 1920 bepaalt, dat Gedeputeerde Staten kunnen beslissen, dat de instelling of vereeniging blijvend heeft opgehouden het gebouw overeenkomstig zijne bestemming te gebruiken en dat, zoodra deze beslissing onherroepelijk is geworden of in hooger beroep is bevestigd of genomen, zij zal worden overgeschreven in de openbare registers, bedoeld bij art. 671 van het B. W., door welke overschrijving de eigendom van het gebouw en bijbehoorenden grond op de gemeente overgaat, vrij van alle lasten en rechten, daarop door de instelling of vereeniging gevestigd;

dat in het onderwerpelijke geval het gemeentebestuur van Hilversum aan Gedeputeerde Staten niet heeft gevraagd te beslissen, dat de bovengenoemde schoolvereeniging blijvend heeft opgehouden het schoolgebouw aan den Neuweg overeenkomstig zijne bestemming te gebruiken, doch zoodanige beslissing uitsluitend heeft verzocht met betrekking tot de in dit gebouw voor het uitgebreid lager onderwijs beschikbaar gestelde lokalen, welke lokalen zich op de bovenverdieping van het gemelde gebouw bevinden;

dat ten aanzien van deze lokalen alleen de bovenvermelde bepalingen niet kunnen worden toegepast;

dat immers, daargelaten nog, dat in art. 83, 5e lid, enkel en alleen sprake is van „het gebouw", een eigendomsoverdracht als bovenvermeld ten aanzien van enkele lokalen niet kan plaats vinden;

dat het gemeentebestuur weliswaar wijst op

het bepaalde in den laatsten volzin van het meergemelde 5e lid, inhoudende, dat in bijzondere gevallen ter beoordeeling van Gedeputeerde Staten de instelling of vereeniging den eigendom kan behouden, tegen betaling aan de gemeente van eene door Gedeputeerde Staten vast te stellen vergoeding, van welke vergoeding de gemeente in dit geval bij voorbaat afstand wenscht te doen, doch dat deze wetsbepaling reeds daarom geen uitkomst geeft, nu, blijkens de stukken, de schoolvereeniging de beschikking over de bedoelde lokalen niet wenscht te behouden;

dat Gedeputeerde Staten mitsdien terecht op het verzoek van het gemeentebestuur afwijzend hebben beschikt;

Gezien de Lageronderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

13 *April* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 art. 82 j°. art. 77.)

Daar art. 77 ten opzichte van eene verandering van inrichting, die reeds vóór de aanvrage is tot stand gebracht, niet toegepast zou kunnen worden, gelijk art. 82 uitdrukkelijk vordert, kan voor eene verandering van inrichting, die reeds vóór de aanvrage is tot stand gebracht, geen aanspraak op medewerking van de zijde van den gemeenteraad worden ontleend. Hieraan doet niet af, dat er over deze verandering reeds overleg met B. en W. had plaats gehad, aangezien dit overleg betrekking had op eene reeds eerder ingediende aanvrage, welke door het schoolbestuur op verzoek van B. en W. werd ingetrokken.

Wij WILHELMINA, enz.,

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur der Vereeniging tot stichting en instandhouding van Christelijke scholen te Hoensbroek en Brunssum, gevestigd te Hoensbroek, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Limburg van 31 December 1936, 1e Afd., La. 17106/ 2 R, tot ongegrondverklaring van zijn beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Heerlen van 30 October 1936, houdende weigering van de overeenkomstig art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920 gevraagde medewerking voor het maken van eene overdekte rijwielbergplaats ten behoeve van de bijzondere school voor uitgebreid lager onderwijs, Spoorstraat n°. 56, te Treebeek, aldaar;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 31 Maart 1937, n°. 120;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 10 April 1937, n°. 3445, afd. L. O.;

O. dat Gedeputeerde Staten van Limburg bij hun evenvermeld besluit hebben overwogen, dat het maken van eene overdekte rijwielbergplaats naar het oordeel van hun college is aan te merken als eene verandering van inrichting van het schoolgebouw in den zin van art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920; dat evenwel — nu op het tijdstip van de indiening der aanvraag bij den gemeenteraad de bedoelde bergplaats reeds was gemaakt en art. 77 der wet, hetwelk ingevolge art. 82 ten deze van toepassing is, niet meer kon worden nageleefd — met den gemeenteraad moet worden aangenomen, dat in casu geen aanspraak op medewerking als bedoeld in art. 72 der wet kan worden gemaakt, te minder waar in deze geen sprake blijkt te zijn geweest van een spoedgeval, waarin het niet naleven van het gemelde art. 77 zoude kunnen geacht worden gerechtvaardigd te zijn; dat overigens het inrichten van een bergplaats voor 82 rijwielen ten behoeve van een school met 78 leerlingen ook naar het oordeel van hun college geacht moet worden de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, te overschrijden; dat de raad der gemeente Heerlen mitsdien de gevraagde medewerking terecht op de door hem in zijn besluit aangevoerde gronden heeft geweigerd;

dat het appelleerend schoolbestuur in beroep aanvoert, dat de wet niet tot de afwijzing van de onderwerpelijke aanvraag op den door Gedeputeerde Staten aangevoerden grond dwingt; dat integendeel de aanvraag overeenkomstig art. 75, tweede lid, der Lager-Onderwijswet 1920 behoort te worden ingewilligd, vermits is voldaan aan de in art. 73 dier wet omschreven vereischten; dat uit de omstandigheid, dat over het aanbrengen van de rijwielbergplaats inderdaad voorafgaand overleg met burgemeester en wethouders heeft plaats gehad en de uitvoering van het werk ten slotte veel minder heeft gekost dan in de bij burgemeester en wethouders aanvankelijk ingediende raming van kosten was uitgetrokken, mag worden afgeleid, dat na het intrekken van de aanvankelijk ingediende aanvraag plaats gehad hebbende uitvoering van het werk geenszins heeft tekort gedaan aan de bedoeling van het in art. 77 der wet voorgeschreven overleg, welk overleg in den door Gedeputeerde Staten bedoelden vorm echter volgens de wet niet is eene voorwaarde voor inwilliging van de aanvraag; dat Gedeputeerde Staten voorts van meening zijn, dat het inrichten van eene bergplaats voor 82 rijwielen ten behoeve van eene school met 78 leerlingen de normale eischen, aan het geven van onderwijs te stellen, overschrijdt; dat het schoolbestuur ook deze opvatting onjuist acht, omdat rekening moet worden gehouden met de te verwachten toeneming van het aantal leerlingen der school, hetwelk thans reeds 78 bedraagt, terwijl in het schoolgebouw bovendien is gevestigd eene 145 leerlingen tellende school voor gewoon lager onderwijs en de rijwielbergplaats tevens dient voor plaatsing van het rijwiel van leerlingen en het personeel van deze school;

O. dat art. 77 der Lager-Onderwijswet 1920, dat uitdrukkelijk bij art. 82 van overeenkomstige toepassing is verklaard ten opzichte van eene verandering van inrichting, niet toegepast zou kunnen worden ten opzichte van eene verandering van inrichting, die reeds vóór de aanvrage is tot stand gebracht;

dat hieruit volgt, dat voor eene verande-

ring van inrichting, die, als in het onderhavige geval, reeds vóór de aanvrage heeft plaats gevonden, géén aanspraak op medewerking van de zijde van den gemeenteraad aan art. 72 der wet kan worden ontleend;

dat het schoolbestuur er weliswaar op wijst, dat er over het aanbrengen van eene rijwielbergplaats reeds overleg met burgemeester en wethouders had plaats gehad, doch dat zulks in deze niet ter zake dienende is, aangezien dit overleg betrekking had op eene eerder ingediende aanvrage, welke door het schoolbestuur op verzoek van burgemeester en wethouders werd ingetrokken;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

14 *April* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet artt. 280, 299, 301.)

De Verordening bepaalt, dat de belasting wordt berekend naar de in de kadastrale leggers aangewezen belastbare opbrengst van de perceelen.

In verband daarmede is, nu, naar de R. v. B. vaststelde, belanghebbende is aangeslagen als eigenaar van drie met sectie en nummers aangeduide kadastrale perceelen, met juistheid beslist, dat de aanslag terecht is opgelegd en het doet niet ter zake, dat als plaatselijke aanduiding staat ...singel in plaats van ...straat. Immers naast deze kadastrale aanwijzing, waarop het blijkens de verordening aankomt, is de plaatselijke aanduiding niet van gewicht en een onjuistheid in deze laatste aanduiding vormt niet een misstelling of onjuiste tenaamstelling, als in art. 2 der verordening bedoeld.

Nu de Controleur der gemeentebelastingen, blijkens art. 12 der verordening bevoegd op belanghebbende's bezwaar tegen den aanslag te beslissen, het aan den Gemeenteraad gericht bezwaarschrift als tot hem gericht heeft beschouwd en daarop een beschikking heeft gegeven, zijn belanghebbende's belangen niet geschaad.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van A. te Leeuwarden, tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de directe belastingen aldaar, van 17 Nov. 1936, betreffende den hem opgelegden aanslag in de Straatbelasting der gemeente Leeuwarden, over het jaar 1936;

Gezien de stukken;

O. dat de Verordening tot heffing van een straatbelasting in de gemeente Leeuwarden, voor zoover hier van belang, luidt:

Art. 1. In de gemeente Leeuwarden wordt tot het verkrijgen van een billijke bijdrage in de kosten, ten laste van de gemeente komende voor aanleg en onderhoud van openbare land- en waterwegen in de gemeente, voor hunne verlichting en voor afvoer van water en vuil, onder den naam van straatbelasting een belasting geheven wegens gebouwde eigendommen en daarbij behoorende erven, die aan openbare land- of waterwegen in de gemeente belenden of in de onmiddellijke nabijheid daarvan gelegen zijn.

Art. 2. Belastingplichtig zijn zij, die krachtens recht van bezit of eenig ander zakelijk recht het genot hebben van de eigendommen, bedoeld in artikel 1.

Als genothebbenden worden aangemerkt zij, die op 1 Januari van het belastingjaar in de kadastrale leggers als zoodanig zijn aangewezen, tenzij kan worden aangetoond, dat in de kadastrale leggers een misstelling of onjuiste tenaamstelling heeft plaats gehad of dat de vóór 1 Januari plaats gehad hebbende veranderingen daarin nog niet waren opgenomen, in welke gevallen met den gewijzigden toestand rekening wordt gehouden.

Art. 5. De belasting wordt berekend naar de belastbare opbrengst van de perceelen, aangewezen in de kadastrale leggers, of, voor zooveel de belastbare opbrengst niet in die leggers is opgenomen, maar het bedrag, waarop zij vanwege en op kosten van de gemeente in verhouding tot de belastbare opbrengst van andere gelijksoortige perceelen zal zijn geschat.

Art. 12. Voor de toepassing van de artikelen 297, 299 en 300 der Gemeentewet treedt ten aanzien van deze verordening in de plaats van den Raad, Burgemeester en Wethouders of van den Burgemeester, de Controleur der gemeentebelastingen.

O. dat blijkens het aanslagbiljet, gedagteekend 10 Juli 1936, op het kohier der straatbelasting van de gemeente Leeuwarden, vastgesteld door den Controleur der gemeentebelastingen den 29 Juni 1936, ten name van belanghebbende voorkomt de navolgende aanslag: „Artikel kadastrale legger 9573, Belastbare opbrengst (gebouwd) 5472, Heffingspercentage 6½, Bedrag van den aanslag f 355.68";

O. dat belanghebbende bij bezwaarschrift van 12 Juli 1936, gericht aan den Raad der Gemeente Leeuwarden, tegen dien aanslag als bezwaar heeft aangevoerd, dat op den kadastralen legger n°. 9573 voorkomen drie huizen, staande en gelegen aan den Harlingersingel, terwijl hij nimmer aan dien singel drie huizen in eigendom heeft gehad;

O. dat de Controleur der gemeentebelastingen te Leeuwarden, „Gelezen een aan den Raad der gemeente Leeuwarden gericht schrijven van 12 Juli 1936 van ....." het bezwaar van belanghebbende heeft afgewezen op grond: dat belanghebbende is aangeslagen voor de perceelen in den kadastralen legger aangeduid Harlingersingel Sectie D nos. 1249, 1250 en 1251; dat de kadastrale aanduiding, waar het voornamelijk op aankomt, juist is, doch de plaatselijke aanduiding in plaats van Harlingersingel, zooals gebleken is, Harlingerstraat moet zijn; dat van een misstelling of onjuiste tenaamstelling niet kan worden gesproken, omdat door de kadastrale aanduiding Sectie D. nummers 1249, 1250 en 1251 voldoende wordt aangetoond, welke perceelen worden bedoeld; dat vanwege het kantoor van het Kadaster en Hypotheken aan belanghebbende is medegedeeld, dat de plaatselijke aanduiding van zijn 3 perceelen zou worden veranderd van

Harlingersingel in Harlingerstraat en deze wijziging inmiddels heeft plaats gevonden;

O. dat belanghebbende bij zijn beroepschrift aan den Raad van Beroep zijn bezwaar heeft herhaald en daaraan heeft toegevoegd, dat hij, op zijn aan den Raad der Gemeente Leeuwarden gericht bezwaarschrift, van dien Raad geen antwoord heeft ontvangen, doch de Controleur der Gemeentebelastingen aldaar hem heeft bericht dat hij besluit belanghebbende's bezwaar af te wijzen;

O. dat de Controleur in zijn vertoogschrift bij dit besluit heeft volhard, waarna de Raad van Beroep belanghebbende's beroep heeft afgewezen en daarbij heeft overwogen:

„dat de Raad gezien de stukken van oordeel is, dat nu daaruit blijkt dat belanghebbende aangeslagen is als eigenaar van de drie kadastrale perceelen Sectie D. nos. 1249, 1250 en 1251 te Leeuwarden, de aanslag terecht is opgelegd en het niet ter zake doet dat als plaatselijke aanduiding staat Harlingersingel in plaats van Harlingerstraat;

dat voorzoover belanghebbende in zijn beroepschrift gesteld mocht hebben er bezwaar tegen te hebben, dat de Controleur en niet de Raad beschikt heeft op zijn reclame, art. 301 van de Gemeentewet bepaalt dat de belastingverordening kan bepalen dat voor de toepassing van art. 299 der Gemeentewet, welk artikel de reclame behandelt, een gemeenteambtenaar in de plaats van den Raad, van B. en W. of van den burgemeester kan treden en dat de bedoelde belastingverordening in casu zulk een bepaling inhoudt, zoodat ook dit bezwaar van belanghebbende in ieder geval ongegrond is;"

O. dat belanghebbende in cassatie zijn grieven heeft herhaald en heeft verzocht den hem opgelegden aanslag te vernietigen;

O. dienaangaande:

dat de bovenvermelde verordening bepaalt, dat de belasting wordt berekend naar de belastbare opbrengst van de perceelen, aangewezen in de kadastrale leggers;

dat in verband daarmede, nu, naar de Raad van Beroep vaststelde, belanghebbende is aangeslagen als eigenaar van de drie met Sectie en nummers aangeduide kadastrale perceelen, met juistheid is beslist, dat de aanslag terecht is opgelegd en het niet ter zake doet, dat als plaatselijke aanduiding staat Harlingersingel in plaats van Harlingerstraat;

dat immers naast deze kadastrale aanwijzing, waarop het blijkens de verordening aankomt, de plaatselijke aanduiding niet van gewicht is en eene onjuistheid in deze laatste aanduiding niet vormt een misstelling of onjuiste tenaamstelling, als in art. 2 der verordening bedoeld;

dat ook belanghebbende's belangen niet zijn geschaad doordat de Controleur der gemeentebelastingen, blijkens art. 12 der verordening bevoegd op belanghebbende's bezwaar tegen den aanslag te beslissen, dat bezwaar als tot hem gericht heeft beschouwd en daarop eene beschikking heeft gegeven;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

15 *April* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Woningwet art. 1 j°. art. 4.)

Door de toevoeging door Ged. Staten van een derde lid aan een artikel eener bouwverordening, dat reeds drie leden telt, heeft dit art. thans een tweetal derde leden en bevat dus een tegenstrijdigheid, zoodat de beteekenis van het artikel langs den weg van interpretatie zal dienen te worden gevonden. Aangezien kennelijk door Ged. Staten bedoeld is, het nieuwe derde lid in de plaats te stellen van het oude, zal het artikel in dien zin zijn uit te leggen en toe te passen. Daar zich geen omstandigheden hebben voorgedaan, welke wijziging van hetgeen door Ged. Staten onder goedkeuring der Kroon was vastgesteld zouden kunnen rechtvaardigen, hebben Ged. Staten terecht goedkeuring onthouden aan het raadsbesluit, dat beoogde de door Ged. Staten aangebrachte toevoeging te doen vervallen.

Wij WILHELMINA, enz.,

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Dalfsen tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel van 17 November 1936, N°. 13631/9581, 4e afdeeling, waarbij goedkeuring is onthouden aan eene wijziging van de bouwverordening van Dalfsen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 31 Maart 1937, N°. 119;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 10 April 1937, N°. 3049 M/P.B.R., Afdeeling Volkshuisvesting;

O. dat door Gedeputeerde Staten van Overijssel bij besluit van 19 Maart 1935, N°. 2845/2166, 4e afdeeling, goedgekeurd bij Ons besluit van 25 April 1935, N°. 18, de bouwverordening voor de gemeente Dalfsen werd aangevuld als volgt:

Art. 97 der Bouwverordening voor de gemeente Dalfsen wordt aangevuld met een derde lid, luidende:

„3. Het bepaalde in art. 43, derde lid, is mede van toepassing op bestaande woningen. Van de aldaar bedoelde verplichting kan tot wederopzegging vrijstelling worden verleend, doch alleen indien door belanghebbende wordt aangetoond, dat de woning voldoet aan de bepalingen vervat in het eerste en tweede lid van dit artikel. Geen vrijstelling wordt verleend, voordat de betrokken Inspecteur van de Volksgezondheid omtrent het desbetreffend verzoek is gehoord";

dat de raad der gemeente Dalfsen thans bij besluit van 1 October 1936, N°. 1667, art. 97 der Bouwverordening voor de gemeente Dalfsen heeft hersteld, zooals dit luidde krachtens zijn besluit genomen in zijne vergaderingen van 22 Augustus 1933 en van 16 Januari 1934, goedgekeurd door de Gedeputeerde Staten van Overijssel bij besluit van 21 Augustus 1934, 4de afdeeling, N°. 8974/7195, daarbij o.a. overwegende, dat de Bouwverordening voor de gemeente Dalfsen thans twee „derde leden" bevat, ten eerste „3. Het bepaalde in art. 43, derde lid, is niet van toepassing op bestaande woningen" en ten tweede de door

Ged. Staten aangebrachte aanvulling; dat de door Ged. Staten aangebrachte aanvulling in strijd is met de voorwaarden van aansluiting bij de drinkwaterleiding destijds gesteld en de voorlichting dienaangaande destijds verstrekt;

dat Gedeputeerde Staten van Overijssel bij hun besluit van 17 November 1936, N°. 13631/9581, 4de afdeeling, aan dit raadsbesluit goedkeuring hebben onthouden, uit overweging, dat art. 97 van de Bouwverordening voor de gemeente Dalfsen, met name het 3e lid van dat artikel, is vastgesteld bij hun besluit van 19 Maart 1935, N°. 2845/2166, goedgekeurd bij Ons besluit van 25 April 1935, N°. 18; dat nadien geen omstandigheden zijn opgetreden, welke wijziging van het betrokken voorschrift zouden kunnen rechtvaardigen; dat dan ook, indien de opvatting van den raad, dat art. 97 twee derde leden bevat, juist ware, de overigens op zichzelf zinlooze bepaling in het destijds door den raad vastgestelde derde lid zou behooren te worden geschrapt en niet het voorschrift, als vastgesteld bij het vorenaangehaalde besluit van Gedeputeerde Staten dd. 19 Maart 1935, goedgekeurd bij Ons besluit van 25 April 1935, N°. 18;

dat van bedoeld besluit van Gedeputeerde Staten de raad der gemeente Dalfsen bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat, wanneer een „bestaand" derde lid wordt aangevuld door Gedeputeerde Staten met een ander derde lid, zonder het bestaande in te trekken, er aan de juistheid van de opvatting van den raad, dat er thans twee derde leden bestaan, niet valt te twijfelen; dat het door den raad vastgestelde en nog bestaande derde lid niet zinloos is, hetgeen ook trouwens door Ged. Staten niet is bewezen; dat deze bepaling bij besluit van Ged. Staten van 21 Augustus 1934, 4e afdeeling, N°. 8974/7195, is goedgekeurd en dat toch niet mag worden verondersteld, dat Gedeputeerde Staten zinlooze bepalingen goedkeuren; dat daarentegen het door Gedeputeerde Staten toegevoegde en nog bestaande derde lid dient te worden geschrapt, als zijnde in strijd met de voorstellingen destijds door het Rijksbureau voor drinkwaterleiding gewekt en in strijd met de voorwaarden, waarop de gemeente Dalfsen is aangesloten; dat volgens de courantenberichten Zijne Excellentie Onze Minister van Binnenlandsche Zaken verleden jaar bij de algemeene beschouwingen aan het lid der Tweede Kamer der Staten-Generaal, den Heer van Dis, heeft verklaard, dat hij tegen de gedwongen aansluitingen bij de drinkwaterleiding was;

O. dat inderdaad door de toevoeging door Gedeputeerde Staten van een derde lid aan art. 97 van de Bouwverordening, dat reeds drie leden telt, dit artikel thans een tweetal derde leden heeft en dus een tegenstrijdigheid bevat, zoodat de beteekenis van het artikel langs den weg van interpretatie zal dienen te worden gevonden;

dat, aangezien kennelijk door Gedeputeerde Staten bedoeld is, het nieuwe derde lid in de plaats te stellen van het oude, het artikel in dien zin zal zijn uit te leggen en toe te passen;

dat er naar Ons oordeel voor den raad veeleer aanleiding zou hebben bestaan om voor de goede orde het oude derde lid in te trekken, dan om het nieuwe derde lid te doen vervallen;

dat toch geen omstandigheden zich hebben voorgedaan, welke wijziging van hetgeen door Gedeputeerde Staten onder Onze goedkeuring was vastgesteld zouden kunnen rechtvaardigen;

dat dus Gedeputeerde Staten terecht de goedkeuring aan het raadsbesluit hebben onthouden;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

15 *April* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet art. 39.)

De echtgenoote van iemand, met verlof uit Ned.-Indië hier te lande vertoevende, wordt tijdens dat verlof krachtens rechterlijke machtiging opgenomen in een krankzinnigengesticht. De man van patiente vertoefde tijdens zijn verlof dan hier, dan daar, en had bij zijn te K. wonenden vader, waar hij ook nu en dan verbleef slechts een briefadres. Onder deze omstandigheden kan geen gemeente worden aangewezen als woonplaats in den zin van art. 39.

Wij WILHELMINA, enz.,

Beslissende het geschil over de woonplaats van de armlastige krankzinnige C. G. Schoonderwald;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 24 Maart 1937, n°. 110;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 12 April 1937, n°. 3573, Afd. Armwezen;

O. dat Catharina G. Schoonderwald, destijds echtgenoote van S. Slappendel, die in dienst was van de N. V. Handelsvereeniging „Amsterdam" ter Oostkust van Sumatra, doch met zijn gezin met verlof in Europa vertoefde en toen veelal verbleef ten huize van zijn vader te Krimpen aan den Yssel, krachtens op 23 December 1929 daartoe aangevraagde rechterlijke machtiging werd overgebracht naar het krankzinnigengesticht Sint Anna, te Venray, daar haar geestestoestand zulks noodzakelijk maakte;

dat over. de betaling van de kosten van verpleging van deze patiënte in het genoemde gesticht geschil is ontstaan, nu S. Slappendel, wiens huwelijk met haar inmiddels bij vonnis van de Arrondissements-rechtbank te Rotterdam d.d. 31 Maart 1930 werd ontbonden, die kosten te rekenen van 1 October 1936 af niet meer kan voldoen;

dat burgemeester en wethouders van Krimpen aan den Yssel niet bereid zijn gebleken, te voldoen aan het verzoek van Onzen Minister van binnenlandsche Zaken de bedoelde verplegingskosten voor rekening van hunne gemeente te nemen, aangezien volgens hen S. Slappendel op 23 Dec. niet woonachtig

was te Krimpen aan den Yssel; doch aldaar slechts zijn briefadres ten huize van zijn thans overleden vader had, ter staving waarvan zij aanvoeren, dat aan S. Slappendel in verband met den toestand van zijne vrouw vervroegd verlof naar Europa was verleend van 13 October 1929 tot 12 Juni 1930; dat direct na aankomst in Nederland, eind November 1929, het gezinsverband werd verbroken; dat reeds vóór het verleenen van de rechterlijke machtiging door hem een echtscheidingsprocedure aanhangig werd gemaakt; dat hij vanzelfsprekend in dien tijd ook wel ten huize van zijn vader vertoefde, doch dat hij dit evenzoo deed bij andere familieleden; dat tot 23 December 1929 niet gesproken kon worden van een plaats van meer duurzaam verblijf van S. Slappendel; dat dit ook hierna niet het geval is geweest; dat Slappendel nadat de scheiding was uitgesproken, hertrouwde; dat hij reeds vóór dit huwelijk op kamers te Rotterdam is gaan wonen en zoowel daarvóór als daarna veelvuldig uitstapjes zoo binnenslands als buitenslands maakte, waarna hij begin Mei 1930 met zijne tweede echtgenoote naar Indië vertrok; dat hij tijdens zijn verlof niet in Krimpen aan den Yssel in de bevolkingsregisters was ingeschreven;

O. dat volgens de voorstelling van zaken, welke het gemeentebestuur van Krimpen aan den Yssel met betrekking tot het vertoeven van S. Slappendel ten huize van zijn vader in den winter 1929/30 geeft, de band van den toenmaligen echtgenoot der patiënte met die gemeente moet geacht worden zoo weinig hecht te zijn geweest, dat feitelijk van niet veel meer dan van een briefadres kan worden gesproken, en Slappendel destijds dan hier dan daar schijnt te hebben vertoefd;

dat daartegenover geen feiten zijn komen vast te staan, waaruit zou zijn af te leiden, dat S. Slappendel destijds ten huize van zijn vader zijn hoofdverblijf zou hebben gevestigd;

dat onder deze omstandigheden geen voldoende grond aanwezig kan worden geacht om aan te nemen, dat de gescheiden echtgenoot van de patiënte op 23 December 1929, datum, waarop de rechterlijke machtiging om haar in een krankzinnigengesticht te plaatsen werd aangevraagd, woonplaats had te Krimpen aan den Yssel;

dat evenmin eene andere gemeente als woonplaats van S. Slappendel ten deze is aan te wijzen;

dat mitsdien geene gemeente kan worden aangewezen als de woonplaats van de patiënte ten tijde, dat de rechterlijke machtiging, om haar in een krankzinnigengesticht te plaatsen, werd aangevraagd;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te beslissen, dat geene gemeente kan worden aangewezen als de woonplaats van de armlastige krankzinnige C. G. Schoonderwald, voor de toepassing van art. 39 der Armenwet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

15 *April* 1937. UITSPRAAK van den Centr. Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 62.)

Het afgeven van een *gewaarmerkt*, bij het klaag-, c.q. beroepschrift over te leggen *afschrift* van het (de) aangevallen besluit, beslissing of uitspraak, kan slechts geschieden vanwege de autoriteit, die het (de) besluit, beslissing, uitspraak heeft gegeven. Tot het waarmerken van een afschrift eener uitspraak van een gemeentelijke Commissie van Beroep is dus noch de gemeentesecretaris, noch de burgemeester, doch slechts de secretaris dier Commissie bevoegd.

Uitspraak in zake:

het College van Burgemeester en Wethouders van Den Helder, klager, vertegenwoordigd door den Burgemeester, niet verschenen,

tegen:

H. R. wonende te Den Helder, verweerder, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: A. Kooiman, wonende te Bilthoven.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord den bovengenoemden gemachtigde;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat Burgemeester en Wethouders van den Helder d.d. 22 Augustus 1936 hebben besloten met ingang van 24 Augustus 1936 het wachtgeld van H. R., als gewezen concierge van het voormalige gymnastieklokaal aan de Emmastraat, thans bedragende f 320 per jaar; te doen vervallen, zulks op dezen grond, dat hij geweigerd heeft de hem door hen aangeboden betrekking van concierge der openbare lagere school n°. 8 aan de Herzogstraat te aanvaarden;

O. dat de Commissie van Beroep, bedoeld in art. 16 der „Verordening, regelende de toekenning van wachtgeld aan ambtenaren der gemeente Den Helder", bij uitspraak, welke 10 December 1936 door den Voorzitter en den Secretaris dier Commissie is geredigeerd, heeft verklaard:

a. dat appellant terecht bezwaar heeft gemaakt tegen het aanvaarden der hem aangeboden betrekking;

b. dat het Besluit van Burgemeester en Wethouders van den Helder van 22 Augustus 1936, tot het doen vervallen van het aan appellant toegekende wachtgeld, ten onrechte is genomen;

O. dat Burgemeester en Wethouders van Den Helder, vertegenwoordigd door den Burgemeester, van deze uitspraak tijdig bij dezen Raad in beroep zijn gekomen en bij klaagschrift op de daarbij aangevoerde gronden dezen Raad hebben verzocht de voormelde uitspraak te willen vernietigen en alsnog te willen bepalen, dat R. ten onrechte heeft geweigerd de hem aangeboden betrekking te aanvaarden en dat hun besluit van 22 Augustus 1936 terecht is genomen;

O. dat 's Raads fungeerend-Voorzitter bij beschikking van 4 Februari 1937 den Burgemeester van Den Helder, in zijn hoedanigheid van vertegenwoordiger van Burgemeester en

Wethouders dier gemeente, niet-ontvankelijk heeft verklaard in zijn beroep, op dezen grond, dat hij niet heeft voldaan aan de uitnoodiging van 's Raads fungeerend-Voorzitter het door hem gepleegde verzuim vóór 31 Januari 1937 te herstellen, te weten niet heeft overgelegd een door de bevoegde autoriteit gewaarmerkt volledig afschrift van bovengenoemde uitspraak der Commissie van Beroep;

O. dat de Burgemeester van Den Helder in zijn voormelde hoedanigheid tegen genoemde beschikking tijdig verzet heeft gedaan, met verzoek, alsnog een uitspraak te doen omtrent het bij zijn klaagschrift ingestelde beroep;

In rechte:

O. dat tengevolge van het tijdig gedane verzet, hetwelk niet nietig of ongegrond is verklaard, voormelde beschikking is vervallen;

O. dat bij het verzetschrift is betoogd, 1°. dat de genoemde beschikking ten onrechte is genomen door den fungeerend-Voorzitter van dezen Raad, aangezien art. 68, lid 1, der Ambtenarenwet 1929, bepaalt, dat een zoodanige beschikking door het gerecht dient te worden genomen en 2°. dat bovendien niet in acht is genomen art. 68, lid 2, dier wet, aangezien bij de toezending van het afschrift der beschikking door den fungeerend-Voorzitter niet is gewezen op het rechtsmiddel, dat tegen de beschikking kan worden aangewend;

O. dat deze beide grieven niet houdbaar zijn, overmits bij art. IX der wet van 11 September 1936, Staatsblad n°. 205, welk artikel ingevolge het bepaalde bij het Eenig artikel van het Koninklijk Besluit van 14 December 1936, Staatsblad n°. 287, op 1 Januari 1937 is in werking getreden, o.a. genoemd art. 68 is gewijzigd en bij die wijziging de bevoegdheid tot het nemen van een beschikking, als de onderhavige, van het Gerecht op deszelfs Voorzitter is overgegaan en de verplichting, bij de toezending van een afschrift der beschikking — welke toezending sedert 1 Januari 1937 niet door den Voorzitter, maar door den griffier behoort te geschieden en in casu ook geschied is — te wijzen op het rechtsmiddel, hetwelk tegen die beschikking kan worden aangewend, is vervallen;

O. dat bij het klaagschrift was overgelegd een door den Secretaris der gemeente Den Helder voor eensluidend afschrift geteekend afschrift van het schriftuur, waarin voormelde uitspraak der Commissie van Beroep, bedoeld in art. 16 van vorengenoemde Verordening, was vastgelegd;

O. dat 's Raads fungeerend-Voorzitter den Burgemeester van Den Helder daarop heeft uitgenoodigd, ingevolge het bepaalde bij art. 66 der Ambtenarenwet 1929, vóór 31 Januari 1937 over te leggen een door de bevoegde autoriteit gewaarmerkt volledig afschrift van vorengenoemde uitspraak;

O. dat de Burgemeester daarop heeft ingezonden een, op 8 Januari 1937 ter griffie van dezen Raad ingekomen, door hemzelf voor eensluidend afschrift geteekend afschrift van vorenvermeld schriftuur;

O. dat evenwel noch de gemeente-secretaris, noch de Burgemeester, een autoriteit is, bevoegd tot het waarmerken van een afschrift van een beslissing van de Commissie van Beroep, doch dit waarmerken uit den aard der zaak behoort te geschieden door den secretaris dier Commissie;

O. dat weliswaar bij het verzetschrift door den Burgemeester wordt aangevoerd, dat hij overigens nochtans van meening is, dat het oorspronkelijk ingezonden afschrift, dat gewaarmerkt was door den Gemeentesecretaris, voldoet aan den eisch, daaromtrent gesteld, omdat, ter uitvoering van de bepaling van art. 19 der „Wachtgeldverordening Ambtenaren", de Commissie van Beroep haar besluit aan Burgemeester en Wethouders ter kennis heeft gebracht door toezending van een door den secretaris dier Commissie gewaarmerkt afschrift daarvan, welk afschrift sinds de ontvangst daarvan door Burgemeester en Wethouders derhalve behoort tot het archief der gemeente, zoodat ingevolge art. 7 van de door den Raad vastgestelde en overgelegde instructie, de Gemeentesecretaris, als beheerder van het archief, bevoegd is tot het afgeven van een afschrift van bedoeld stuk, doch deze redeneering door dezen Raad niet kan worden aanvaard;

O. toch dat de Ambtenarenwet 1929 eischt de overlegging van een gewaarmerkt afschrift van het(de) aangevallen besluit, beslissing of uitspraak en het afgeven van zulk een afschrift slechts kan geschieden vanwege de autoriteit, die het(de) besluit, beslissing of uitspraak genomen of gegeven heeft; waarbij nog worde opgemerkt, dat, gelijk volgt uit hetgeen in de vorige rechtsoverweging uit het verzetschrift werd aangehaald, de gemeentesecretaris niet in staat is een afschrift van de ten deze aangevallen uitspraak te maken, doch slechts een afschrift van een afschrift daarvan, waarmede echter niet voldaan wordt aan den eisch der Ambtenarenwet 1929;

O. dat uit dit alles volgt, dat klager niet heeft voldaan aan de tot hem door 's Raads fungeerend-Voorzitter d.d. 30 December 1936 gerichte uitnoodiging tot herstel vóór 31 Januari 1937 van het door hem gepleegde verzuim, zoodat hij in zijn beroep niet-ontvankelijk moet worden verklaard;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Verklaart het College van Burgemeester en Wethouders van Den Helder niet-ontvankelijk in zijn beroep.

(A. B.)

---

15 *April* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (B. W. art. 1401; R. O. art. 54; Alg. Regl. v. Pol. riv. en rijkskan. art. 8.)

In art. 8 van het Alg. Regl. v. Pol. voor riv. en rijkskan. mag de term „aanleggen" niet buiten hare gewone beteekenis worden uitgebreid. Nu vaststaat, dat het schip noch aan den wal der haven, noch aan een steiger of soortgelijk kunstwerk ligplaats heeft gekozen — het schip lag naast eene rij vaartuigen gemeerd (*Red.*) — heeft de Rechtb. ten onrechte geoordeeld, dat art. 8, eerste lid zou zijn overtreden.

Adv.-Gen. Berger conform, en bovendien: Ook al ware de overtreding gepleegd, dan

zou zulks nog niet de algeheele afwijzing der vordering rechtvaardigen.

[Twee verzekeraars vorderen, als getreden in de rechten van den benadeelde, bij ééné dagvaarding ieder een bedrag van f 249.50. De Rechtb. doet in hoogste ressort recht. Zie hierover Concl. Adv.-Gen.].

1. de Mannheimer Versicherung Gesellschaft, gevestigd te Mannheim, 2. de Naamlooze Vennootschap Verzekering Maatschappij de Nederlandsche Phoenix, gevestigd en kantoor houdende te Rotterdam, eischeressen tot cassatie van een door de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage, den 20 Februari 1936 tusschen partijen gewezen vonnis, advocaat Mr. A. E. J. Nysingh; gepleit door Mr. P. J. de Kanter,

tegen:

den Staat der Nederlanden, zetel hebbende te 's-Gravenhage, verweerder in cassatie, advocaat Jhr. Mr. G. W. van der Does, gepleit door Mr. A. F. Telders.

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger.

De eischeressen hebben met de N. V. Vaderlandsche Assurantie Maatschappij te Rotterdam, welke zich niet in cassatie heeft voorzien, van verweerder gevorderd betaling aan ieder van haar van een bedrag van f 249.20 met bijkomende vorderingen, als getreden in de rechten, welke de, door ieder van haar met dat bedrag schadeloos gestelde, verzekerde, de N. V. Scheepvaart Maatschappij Adrianus Johannes van Haaften, tegen verweerder zoude hebben verkregen ter zake van schade, op 23 Maart 1932 in de haven van den Oever aan het schip Adrianus Johannes overkomen door het bij eb lek stooten van dat schip op uit den bodem dier haven uitstekende palen van een afgebroken steiger. Tegen het vonnis der Arr.-Rechtbank alhier, waarbij die vorderingen op de hieronder vermelde gronden werden afgewezen, hebben eischeressen aangevoerd als middel van cassatie:

„S. of v. t. van artt. 1, 8 en 50 i. v. m. artt. 13, 14, 15, 22, 28, 48, 49 en 51 K. B. van 24 November 1919 S. 765 tot vaststelling van een algemeen reglement van politie voor rivieren, kanalen, havens, sluizen, bruggen en daartoe behoorende werken onder het beheer van het Rijk, 1, 3, 4 en 6 van de Wet van 28 Februari 1891 S. 69 tot vaststelling van bepalingen betreffende 's Rijkswaterstaatswerken, 1, 49 en 50 Binnenaanvaringsreglement i. v. m. art 1 Wet van 15 April 1891 S. 91, 1401, 1402, 1403, 1902, 1903, 1932 B. W., 284, 534, 535, 536, 537, 544, 544*a*, 748, 749, 756 K., 1, 5, 48, 59, 103, 199, 200 en 200*a* Rv., door in dit geding, waarin onder meer door de thans-eischeressen als gesubrogeerden ieder in een gedeelte van de rechten van de eigenares-reederij van het schip Adrianus Johannes tegen den Staat, wordt gevorderd vergoeding van schade, door dat schip in Maart 1932 in de Haven te den Oever beloopen, op de gronden, in het vonnis vermeld, welke hierop neerkomen, dat de plaats waar dat schip ligplaats had genomen, niet was de bestemde aanlegplaats, bedoeld in art. 8 van het ten deze toepasselijke Reglement van Politie, dat dit artikel niet onderscheidt tusschen „aanleggen" en „gaan liggen" of „ligplaats nemen", dat de Adrianus Johannes niet geacht mag worden op de daarvoor bestemde aanlegplaats te hebben aangelegd, en dat eischeressen niet hebben gesteld dat de schipper van de Adrianus Johannes vergunning had verkregen om met zijn schip op de in de dagvaarding vermelde plaats te gaan liggen noch dat hem zulks door een ambtenaar van den Waterstaat was bevolen, zonder verder onderzoek van de posita van dagvaarding en met voorbijgaan van het door de eischeressen aangeboden bewijs de ingestelde vorderingen af te wijzen, ten onrechte:

a. omdat eischeressen vorderen vergoeding van schade, aan het schip toegebracht tengevolge van onrechtmatige daden resp. nalatigheden van den Staat of van personen, waarvoor de Staat aansprakelijk is en van diens resp. hun schuld, immers op grond van de feiten, zooals die bij inleidende dagvaarding zijn gesteld, welke in het kort neerkomen op het in strijd met zijn of hun plicht, althans met de tegenover de de haven bezoekende schepen en schippers in acht te nemen zorgvuldigheid, onvoldoende en onbehoorlijk verwijderen van steigerwerken, althans het niet aangeven noch doen waarschuwen dat gevaar dreigt, en deze vorderingen toewijsbaar blijven, ook al zou de Adrianus Johannes in strijd met art. 8 van het toepasselijk Reglement hebben gehandeld, waar dit Reglement, althans genoemd art. 8 strekt ter bescherming van waterstaatswerken, en voorkoming van beschadiging daarvan, (waarvan ten deze geen sprake is) en geenszins ter voorkoming van gevaar van beschadiging van schepen (als ten deze zich voor heeft gedaan), zoodat het niet handelen overeenkomstig dat reglement niet oplevert een onrechtmatige daad en schuld aan de zijde van het schip of den schipper, welke voor deze procedure van belang zou kunnen zijn en afwijzing der vordering vermag te wettigen.

b. omdat, zelfs indien het niet handelen overeenkomstig art. 8 vorenbedoeld zou opleveren onrechtmatige daad en/of schuld van het schip of den schipper welke ten deze van belang zou zijn, zulks afwijzing der vordering en niet onderzoek van de vraag wat er is van de den Staat verweten feiten niet wettigt, omdat, zijn de posita der inleidende dagvaarding juist, dan toch in ieder geval mede schuld aan de zijde van den Staat aanwezig is te achten, zoodat de Rechtbank de aansprakelijkheid van den Staat dan had behooren vast te stellen in evenredigheid aan het gewicht der wederzijds begane fouten en niet de vorderingen zonder meer geheel had mogen afwijzen,

c. omdat de Rechtbank op vorenstaande gronden in ieder geval had moeten beslissen omtrent het verwijt, dat in deze procedure aan den Staat wordt gemaakt, dat het schip resp. de schipper, door het havenpersoneel niet is doch had behooren te zijn gewaarschuwd voor het gevaar dat dreigde bij de ligplaats, zooals deze werd ingenomen,

d. omdat de Rechtbank aan art. 8 vorenbedoeld een onjuiste beteekenis toekent en de Adrianus Johannes dan ook geenszins antireglementair gehandeld heeft, daar het ligplaats nemen, zooals dat van de Adrianus Johannes, in een haven langs andere daar

liggende schepen, in afwachting van het aanleggen ter bestemder aanlegplaats, d. i. ter losplaats, geenszins door art. 8 wordt verboden of onder het daar bedoelde „aanleggen" is te begrijpen en integendeel overeenkomstig het Binnenaanvaringsreglement zoo mogelijk aan de zijde van het vaarwater had te geschieden, nu, gelijk eischeressen hebben gesteld, de havenmeester of diens ondergeschikten hebben nagelaten het schip een andere plaats aan te wijzen".

De bij pleidooi namens verweerder geopperde twijfel nopens de ontvankelijkheid van het cassatieberoep schijnt mij ongegrond. De vordering van elke eischeresse gaat de waarde van f 400 in hoofdsom niet te boven, zoodat, overeenkomstig art. 54 aanhef en onder 2° R. O., de Rechtbank in het hoogste ressort kennis nam van iedere van deze, in ééne dagvaarding vereenigde, personeele vorderingen (vg., voor wat betreft art. 38 onder 1° R. O.: H. R. 20 Juni 1895 W. 6691; 10 Mei 1929 W. 11989, N. J. 1929, 1094).

De Rechtbank heeft de vorderingen van eischeressen afgewezen op grond, dat de Adrianus Johannes ter plaatse niet mocht liggen i. v. m. de bepaling van art. 8, eerste lid, van het — ook op de onderwerpelijke haven toepasselijk — Algemeen reglement voor rivieren en Rijkskanalen (K. B. van 24 November 1919 S. 765), luidende: „Tenzij met vergunning of op uitdrukkelijk bevel van een ambtenaar van den waterstaat, is het verboden, in eenig kanaal of in eenige haven, elders dan op de daartoe bestemde aanlegplaatsen, aan te leggen of met vaartuigen, naast elkander vastgemaakt, te varen". Onder *d* van het middel wordt evenwel m. i. terecht bestreden, dat het schip zich aan overtreding van deze bepaling zoude hebben schuldig gemaakt. Eischeressen hebben bij inleidende dagvaarding gesteld, dat de Adrianus Johannes bij aankomst in de haven ligplaats heeft genomen langs zijde van eene rij andere, aldaar gemeerd liggende, schepen op omstreeks zestig meter uit den Oostelijken havendam, aan welken dam deze rij schepen aansloot. Het betoog van eischeressen, dat de schepen, welke het dichtst langs den wal lagen, geacht moesten worden op de daartoe bestemde aanlegplaats te hebben aangelegd en dus de Adrianus Johannes, ligplaats nemende daar, waar reeds eene heele rij schepen ligplaats hadden, evenzeer geacht mocht worden op de daartoe bestemde aanlegplaats te hebben aangelegd, is door de Rechtbank verworpen en in cassatie wordt hierop niet teruggekomen. Terecht m. i. handhaven de eischeressen echter hare, in het bestreden vonnis eveneens verworpen, stelling, dat voor de beoordeeling, of art. 8 van voormeld reglement door den schipper van de Adrianus Johannes werd overtreden, onderscheiden dient te worden tusschen „aanleggen" eener- en „gaan liggen" of „ligplaats nemen" anderzijds. Dat het reglement die onderscheiding kent, valt toch, ook naar mijne meening, af te leiden, uit verschillende andere bepalingen van dat reglement, met name uit art. 50, luidende: „De schippers van stilliggende vaartuigen en vlotten zijn verplicht, op een kanaal of in eene haven te verhalen naar de ligplaatsen, die hun door de ambtenaren van den waterstaat worden aangewezen en die, zoo noodig, door dezen kunnen worden veranderd", alsook uit artt. 49, 51, 18, 15, derde lid, 22 en zelfs uit het tweede lid van art. 8. Uit al deze voorschriften in onderling verband blijkt immers duidelijk, dat het reglement vooronderstelt, dat schepen in de haven ook wel ligplaatsen mogen innemen, welke niet zijn aanlegplaatsen, als in art. 8 eerste lid bedoeld. Nu uit niets is gebleken, noch gesteld, dat het bedoelde schip, voor zoover het al niet geacht kon worden aan eenige, daartoe bestemde aanlegplaats te hebben aangelegd, eene overigens door het reglement verboden ligplaats zoude hebben ingenomen, kon er derhalve m. i. van overtreding van het reglement geen sprake zijn, zoodat reeds op dezen grond het bestreden vonnis, naar mijne meening, niet in stand zal kunnen blijven.

Doch, ook al ware dit anders en al zoude het schip zich inderdaad wel aan de door de Rechtbank aangegeven overtreding hebben schuldig gemaakt, dan wettigde dit, naar het mij voorkomt, nog geenszins de algeheele afwijzing der vorderingen zonder onderzoek omtrent de gestelde schuldige verzuimen van verweerder of van personen, voor wie hij aansprakelijk is, en met voorbijgaan van het door eischeressen aangeboden bewijs. De in onderdeel *a* van het middel aangevoerde vraag, welk belang het overtreden voorschrift bedoelt te beschermen, behoeft m. i. ten dezen niet te worden beslist. Gesteld, toch zelfs, dat het door de Adrianus Johannes overtreden voorschrift, behalve ter bescherming van waterstaatswerken, ook zoude strekken ter voorkoming van gevaar voor beschadiging van schepen, welke van de haven gebruik maken, dan behoeft zulks nog niet noodwendig ten gevolge te hebben, dat het schip, hetwelk dit voorschrift overtreedt daarom alleen reeds bezwaard zoude moeten worden met alle risico, daaraan verbonden, met name ook met schade, die, ofschoon zij bij naleving van het reglement wellicht achterwege ware gebleven, toch niet zonder meer geacht kan worden het redelijkerwijze te verwachten gevolg van de gepleegde overtreding te zijn geweest, immers, volgens het door eischeressen gestelde, door tijdige waarschuwing van de zijde van verweerders personeel had kunnen worden voorkomen en dus, minst genomen, door schuld van weerszijden veroorzaakt zoude kunnen worden geacht.

Bij arrest van 29 Januari 1932 W. 12404, N. J. 1932, 330 (Brenninkmeijer/v. Hasselt) besliste Uw Raad dan ook, dat het geenszins aannemelijk is, dat de in art. 1401 B. W. geregelde schadevergoedingsplicht geheel of ten deele zou vervallen, indien de benadeelde zelf laakbare daden heeft verricht, zonder welke de schade, schoon niet het redelijkerwijze te verwachten gevolg van die daden, geheel of ten deele achterwege zou zijn gebleven. Ten aanzien van den schadevergoedingsplicht, geregeld in artt. 1402 en 1403 B. W. en in artt. 536 en 537 K. voorzoover die ten dezen, i. v. m. artt. 544*a* eerste lid, en 756 van laatstgemeld wetboek van toepassing mochten zijn, zal uiteraard het zelfde moeten gelden, ook waar de laakbare handeling, gelijk hier, bestaat in overtreding van eenig reglement (vg.

H. R. 25 Juni 1915 W. 9860; 5 Juni 1931 W. 12330, N. J. 1932, 113; 17 Juni 1932 W. 12498, N. J. 1932, 1464).

Het wil mij dan ook in overeenstemming met de onderdeelen *b* en *c* van het middel voorkomen, dat bij het bestreden vonnis, waarin uitsluitend op grond van de bedoelde overtreding en zonder onderzoek naar het omtrent de schuld aan zijde van verweerder gestelde, alle schade voor rekening van de Adrianus Johannes werd gelaten, de strekking van voormelde wetsartikelen, waarbij, gelijk Uw Raad in zijn eerstgemeld arrest mede overwoog, van den veronderstelden regel, dat ieder zijn eigen schade draagt, wordt afgeweken, is miskend, zoodat hierdoor m. i. gemelde bepalingen zijn geschonden, althans verkeerd toegepast. Ik concludeer mitsdien tot vernietiging van het bestreden vonnis en tot verwijzing der zaak naar de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage teneinde met inachtneming van het door den H. R. te wijzen arrest, verder te worden behandeld en beslist.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat uit het bestreden vonnis blijkt:

dat de eischeressen tot cassatie den Staat, als exploitant en onderhoudsplichtige van de haven te den Oever, aansprakelijk hebben geacht voor de schade, overkomen aan het schip Adrianus Johannes, dat op 23 Maart 1923 in genoemde haven ligplaats had gekozen op ongeveer 60 Meter uit den oostelijken havendam langszijde een rij gemeerd liggende schepen, welke rij op dien havendam aansloot, en toen, bij afnemend getij, lek is gestooten op een of meer ter plaatse uit den bodem omhoogstekende afgebroken palen, overblijfselen van een lossteiger, die bij den aanleg van de haven had dienst gedaan; dat de eischeressen op dien grond, als assuradeurs van de Adrianus Johannes en gesubrogeerd in de rechten harer verzekerde, van den Staat betaling hebben gevraagd van de door haar ter zake van voornoemde beschadiging aan de eigenares van genoemd schip betaalde assurantiepenningen, voor ieder harer bedragende f 240; dat nadat de Staat, wegens onbekendheid met de gestelde feiten deze had ontkend, de Rechtbank met voorbijgaan van het door de eischeressen gedane bewijsaanbod, de vordering heeft afgewezen, waarbij de Rechtbank heeft overwogen:

„dat de Staat bij dupliek er op heeft gewezen, dat de plaats, waar de Adrianus Johannes volgens de stellingen der eischeressen ligplaats heeft genomen niet is de bestemde aanlegplaats bedoeld in art. 8 van het Besluit van 24 November 1919, S. 765, welk Reglement van politie ten deze van toepassing is;

dat derhalve genoemd schip ter plaatse niet mocht liggen en de ondervonden schade niet voor rekening van gedaagde mag komen;

dat eischeressen daartegen hebben aangevoerd dat het aanleggen waarvan art 8 spreekt iets anders is dan het ligplaats nemen en gelet op het reglement tegen de ligplaats waar het schip ging liggen geen enkel bezwaar kon worden ingebracht;

dat art. 8 van het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen, welk reglement toepasselijk is onder meer op de havens behoorende tot de Zuiderzeewerken, dus ook op de haven te den Oever, voorzoover ten deze van belang, bepaalt:

Tenzij met vergunning of op uitdrukkelijk bevel van een ambtenaar van den waterstaat, is het verboden, in eenige haven, elders dan op de daartoe bestemde aanlegplaatsen, aan te leggen;

dat het artikel niet onderscheidt tusschen „aanleggen" en „gaan liggen" of „ligplaats nemen";

dat ook de reden van het verbod van art. 8 van het reglement, welk reglement is gemaakt ter uitvoering van art. 1 wet 28 Februari 1891, S. 69 tot vaststelling van bepalingen betreffende 's Rijks waterstaatswerken, waarbij is bepaald dat ter bescherming van 's Rijks waterstaatswerken alsmede ter verzekering van het doelmatig en veilig gebruik dier werken door de Kroon bij algemeenen maatregel van bestuur door straffen te handhaven bepalingen zullen worden vastgesteld, zich tegen de door de eischeressen gewilde onderscheiding verzet, immers, gelet op art. 1 van de evengenoemde wet, het vereischte van het verkregen hebben van vergunning als bedoeld bij art. 8 van het reglement evenzeer geldt voor het geval een vaartuig aanlegt aan een steiger of dukdalf in de haven (art. 1 sub 2 van de Wet) als wanneer het in de haven gaat liggen;

dat eischeressen nog hebben betoogd dat de schepen welke het dichtst langs den wal lagen, geacht moesten worden op de daartoe bestemde aanlegplaats te hebben aangelegd en dus de Adrianus Johannes, ligplaats nemende daar waar reeds een heele rij schepen ligplaats hadden, evenzeer geacht mag worden op de daarvoor bestemde aanlegplaats te hebben aangelegd doch de Rechtbank eischeressen in dit betoog niet kan volgen;

dat nu eischeressen niet hebben gesteld dat de schipper van de Adrianus Johannes vergunning had verkregen om met zijn schip op de in de dagvaarding vermelde plaats te gaan liggen noch dat hem zulks door een ambtenaar van den waterstaat was bevolen, reeds op dezen grond de vordering van de eischeressen behoort te worden afgewezen;

O. dat eischeressen tot cassatie tegen deze uitspraak opkomen met het navolgende middel van cassatie: zie Concl. Adv.-Gen.;

O. dat de H. R. de vierde grief van het middel het eerst zal behandelen;

O. dienaangaande:

dat volgens het spraakgebruik met aanleggen door een schip wordt aangeduid het ligplaats innemen aan den oever van een water, of aan een met den oever verbonden steiger of soortgelijk kunstwerk, in het bijzonder tot het laden en lossen van goederen alsmede het landen en aan boord nemen van passagiers;

dat echter volgens de Rechtbank „aanleggen" in art. 8, 1ste lid, van het algemeen Reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen een ruimere beteekenis dan de evenvermelde zou hebben, immers elk ligplaats nemen van een schip daaronder zou vallen;

dat, wat dit ligplaats nemen betreft, het Reglement in artt. 8 (2), 10 (2), 13, 15 (3), 22, 26, 49, 50, 51, 80 en 84 een reeks voorschriften bevat, die te dien aanzien, eik voor zich op bepaalde plaatsen of onder bepaalde omstandigheden, in acht moeten worden ge-

nomen en die ten deele, evenals de in geschil zijnde bepaling, uitsluitend voor schepen in kanalen en havens gelden, ten deele algemeen luiden en dus mede op zich in die plaatsen bevindende schepen toepasselijk zijn;

dat dit samenstel van voorschriften, voor zoover het op het verblijf van schepen in kanalen en havens betrekking heeft, ware de opvatting der Rechtb. aangaande de bepalingen van art. 8, lid 1 juist, overbodig en dus zonder redelijken zin zou zijn naast die bepaling zelve, die dan immers de regeling der ligplaatsen van schepen, op elke plaats, buiten de vaste aanlegplaatsen, en onder alle omstandigheden, aan de ambtenaren van den waterstaat zou overlaten;

dat dit voldoende reden is om aan te nemen dat in meergemelde bepaling de term „aanleggen" niet buiten haar gewone beteekenis mag worden uitgebreid en dit te minder, omdat ook op zich zelf beschouwd die bepaling daartoe geen aanleiding geeft;

dat mitsdien, nu vaststaat dat de Adrianus Johannes noch aan den wal der haven noch aan een steiger als bovenbedoeld ligplaats heeft gekozen, de Rechtbank ten onrechte heeft geoordeeld, dat art. 8 1ste lid zou zijn overtreden, zoodat de grief gegrond is;

O. dat derhalve de overige grieven, die allen ervan uitgaan, dat dusdanige overtreding wel zou hebben plaats gehad, buiten bespreking kunnen blijven;

Vernietigt het bestreden vonnis;

Verwijst de zaak naar de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage, ten einde, met inachtneming van dit arrest, verder te worden behandeld en beslist. (Salaris f 400, *Red.*).

(N. J.)

---

16 *April* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Armenwet art. 40)

Wel hebben B en W. van Z. den armlastige een ondersteuning toegekend van f 5.50 per week gedurende de eerste drie maanden na zijn vertrek uit deze gemeente, doch zulks kan niet worden beschouwd als invloed door dit college op zijn komst te A., in den zin van art. 40, aangezien deze ondersteuning hem is verleend op zijn uitdrukkelijk verzoek in de geenszins onaannemelijke verwachting, dat hij gedurende dien tijd er in zou slagen, met behulp van het hem van particuliere zijde verstrekt bedrijfskapitaal te A. zich en zijn gezin een bestaan te verschaffen, welke wijze van ondersteuning niet uitging boven het bepaalde bij art. 29 1e lid der wet.

Wij WILHELMINA, enz.,

Beslissende het geschil over de betaling van de kosten van ondersteuning van het gezin Diederikus Wijting;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 10 Maart 1937, N°. 82;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 12 April 1937, N°. 2930, Afdeeling Armwezen;

O. dat Diederikus Wijting, te Zoetermeer, van beroep carosseriebouwer en stoffeerder, zich, nadat hem door zijne werkgeefster ontslag was gegeven, om steun bij burgemeester en wethouders dezer gemeente wendde, welke steun hem evenwel niet verleend werd, omdat hij weigerde te komen stempelen, wat hij beneden zijn waardigheid achtte;

dat, nadat bij hem het plan gerijpt was om naar Overijssel te vertrekken, vanwaar hij afkomstig was, om aldaar een handel in boter en kaas te beginnen, waarin men hem van particuliere zijde te hulp was gekomen door het samenbrengen van een klein bedrijfskapitaal, hij zich tot burgemeester en wethouders van Zoetermeer wendde om nog eenige ondersteuning voor den eersten tijd na zijn vertrek, aan welk verzoek het genoemde college gevolg gaf, door hem nog gedurende 3 maanden een bedrag van f 5.50 per week toe te zeggen, in het vertrouwen, dat het gezin daarmede weder op de been zou zijn geholpen; dat Wijting zich omstreeks 14 Mei 1936 met zijn gezin in de gemeente Almelo vestigde, waar hij, na verloop van eenigen tijd geheel broodeloos geworden, aangewezen werd op onderstand door het bestuur van de Provisorie of Algemeenen Armenstaat aldaar;

dat dit bestuur, van meening, dat op de komst van Wijting door burgemeester en wethouders van Zoetermeer invloed is uitgeoefend in den zin van art. 40 der Armenwet, de tusschenkomst van Gedeputeerde Staten van Overijssel heeft ingeroepen, teneinde een beslissing uit te lokken, als bedoeld in het 2e lid van dit wetsartikel;

dat het bestuur daarbij opmerkt, dat het vreemd aandoet, dat burgemeester en wethouders van Zoetermeer aan een persoon, die noch ingevolge de bepalingen der Rijkssteunregeling, noch ingevolge de bepalingen der Armenwet ter plaatse ondersteund werd, plotseling „nadat zijn plannen tot vertrek vaststonden" een uitkeering van f 5.50 per week hebben toegezegd, dat naar de meening van het bestuur door deze toezegging het vertrek naar Almelo aantrekkelijk en aanvaardbaar gemaakt is, dat Wijting zonder deze toezegging nooit naar Almelo zou zijn verhuisd;

dat burgemeester en wethouders van Zoetermeer van oordeel zijn, dat art. 40 der Armenwet hier niet van toepassing is, aangezien door hun college angstvallig is vermeden op de plannen van Wijting, om naar Overijssel te vertrekken, eenigen invloed uit te oefenen, en eerst, toen zijne plannen vaststonden, zijn verzoek om steun is ingewilligd;

O. dat burgemeester en wethouders van Zoetermeer weliswaar D. Wijting eene ondersteuning hebben toegekend van f 5.50 per week gedurende de eerste drie maanden na zijn vertrek uit deze gemeente, doch dat zulks niet kan worden beschouwd als invloed door dit college op zijne komst te Almelo, in den zin van art. 40 der Armenwet, aangezien blijkens de stukken, deze ondersteuning hem is verleend op zijn uitdrukkelijk verzoek, in de geenszins onaannemelijke verwachting, dat hij gedurende dien tijd er in zou slagen om met behulp van het hem van particuliere zijde verstrekte bedrijfskapitaal in zijn nieuwe woonplaats zich en zijn gezin een bestaan te verschaffen, welke wijze van ondersteuning

niet uitging boven het bepaalde bij art. 29, 1e lid, der Armenwet;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te beslissen, dat een geval, als bedoeld in art. 40 der Armenwet, die zich hier niet voordoet, en dit artikel mitsdien met betrekking tot dit geschil geene toepassing kan vinden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

16 *April* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Ongev.wet art. 95; M. en R.wet art. 25.)

Blijkens de geschiedenis is overmacht hier gebezigd in den zin van een gebeuren, waarvan men noch den eigenaar of houder zelf, noch iemand, voor wien hij aansprakelijk is, een verwijt kan maken, welk geval zich hier, blijkens 's Hofs feitelijke vaststelling, voordoet.

Dat niet is komen vast te staan, welke bepaalde oorzaak van de aanrijding aanwezig is, staat aan de vrijstelling van aansprakelijkheid ingevolge genoemd artikel niet in den weg.

Anders Proc.-Gen. Besier.

Mr. Dr. Henri Leonard van Duyl, in zijn hoedanigheid van Voorzitter van het Bestuur der Rijksverzekeringsbank te Amsterdam, als zoodanig dit lichaam vertegenwoordigende, eischer tot cassatie van een op 24 Juni 1936 door het Gerechtshof te Leeuwarden tusschen partijen gewezen arrest, advocaat Mr. A. E. J. Nysingh,

tegen:

L. G. van der Ploeg, garagehouder, wonende te Veendam, verweerder in cassatie, advocaat Mr. P. J. de Kanter, gepleit door Mr. R. Heeg.

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

Post alia:

Dit cassatiemiddel luidt als volgt:

„S. of v. t. van art. 25 Motor- en Rijwielwet i. v. m. artt. 1280, 1281, 1401, 1402, 1403, 1902, 1903, 1952, 1953, 1958 en 1959 B. W., art. 48 Rv. en art. 95 der Ongevallenwet 1921,

„doordat het Hof in dit geding, waarin werd vastgesteld dat de wielrijder Hesse in botsing is geweest met de ten processe bedoelde autobus, en dat art. 25 Motor- en Rijwielwet de aansprakelijkheid van verweerder voor de schade medebrengt tenzij het beroep van verweerder op overmacht aannemelijk is.

Over dit middel kan ik betrekkelijk kort zijn, omdat ik de daarin onder *a* verdedigde opvatting van het begrip overmacht in het eerste lid van art. 25 der Motor- en Rijwielwet met verwijzing naar de litteratuur en naar de wordingsgeschiedenis van dit wetsvoorschrift ook heb voorgestaan in mijne vordering tot cassatie in het belang der wet, voorafgaande aan 's Hoogen Raads arrest van 3 Januari 1936 (W. en N. J. 1936, n°. 93) welke vordering de H. R. slechts heeft ter zijde gesteld op grond van eene van de mijne afwijkende opvatting van het door mij bestreden vonnis.

Ik kan nu, voor wat de grief onder *a* van dit middel betreft, volstaan met mij aan deze vordering te gedragen, waarvan de strekking mij nog steeds juist toeschijnt, al is deze in de daaronder geplaatste noot van E. M. M. gedeeltelijk bestreden. Met name ben ik niet overtuigd door diens tegenwerping, dat overmacht in ons recht volstrekt niet altijd een van buiten komende oorzaak zou zijn, daar de overmacht van art. 1281 B. W. ook in een persoonlijke omstandigheid als ziekte kan liggen. Immers ook in ziekte zie ik een voor den schuldenaar of voor den voor schade aansprakelijken persoon een positieve, van buiten komende omstandigheid, althans indien het — wat wel de bedoeling moet zijn — een plotseling hem overvallende en door hem niet voorzienbare ziekte geldt, niet het gevolg van een reeds lang bestaande en hem bekende kwaal.

Met de slotsom, waartoe de Hooggeleerde schrijver van die noot komt, kan ik mij echter geheel vereenigen, daar die dezelfde is, waartoe ik ook in mijne vordering gekomen was. Daar diens stelling, dat buiten de overmacht van art. 25 Motor- en Rijwielwet vallen en mitsdien aansprakelijkheid van den eigenaar of houder van het motorrijtuig medebrengen o. a. alle oorzaken van het ongeval, die niet opgehelderd kunnen worden, zelfs al zou gemis aan schuld bij den bestuurder bewezen worden, ten grondslag ligt aan grief *b* van het middel, acht ik ook deze subsidiaire grief gegrond.

Een en ander brengt mede, dat het bestreden arrest zal moeten worden vernietigd en dat de zaak naar het Gerechtshof zal moeten worden teruggewezen om alsnog te onderzoeken, of van der Ploegs beroep op overmacht — anders dan in den zin van afwezigheid van schuld — gegrond is. Ook in het stelsel van E. M. M., dat aan grief *b* ten grondslag ligt, immers is dit noodig, daar het Hof niet uitdrukkelijk heeft beslist, dat de oorzaak van het ongeval niet is opgehelderd, al schemert deze opvatting in zijn arrest wel door.

Ik concludeer derhalve, dat het bestreden arrest zal worden vernietigd, dat het geding zal worden verwezen naar het Gerechtshof om met inachtneming van het door den H. R. te wijzen arrest verder te worden behandeld en beslist en dat de eischeres zal worden veroordeeld in de kosten in cassatie gevallen.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat uit het bestreden arrest, voorzoover thans van belang, blijkt:

dat Geert Hesse, toen hij met andere wielrijders op den openbaren weg reed, in botsing is gekomen met een hem achteroprijdende autobus, waarvan partij van der Ploeg eigenaar en houder was en die bestuurd werd door zijn chauffeur Suk, tengevolge van welk ongeval Hesse overleden is;

dat de Rijksverzekeringsbank, stellende, dat Hesse destijds werkman in een verzekeringsplichtig bedrijf was en het ongeval hem in verband met zijn dienstbetrekking overkomen is, bij inleidende dagvaarding ingevolge art. 95 Ongevallenwet 1921 op partij van der Ploeg

verhaal heeft gezocht voor uitkeeringen, die zij stelt ingevolge evenvermelde wet ter zake van het ongeval te hebben gedaan;

dat de Arr.-Rechtbank te Groningen, na getuigenverhoor, bij vonnis van 29 November 1935 de vordering als onbewezen heeft ontzegd;

dat in hooger beroep het Hof omtrent de toedracht van het ongeval heeft vastgesteld:

1. dat de autobus behoorlijk en niet slingerend over den weg reed;

2. dat de autobus tijdig signalen gaf en de wielrijders daarop reageerden door naar den rechterkant van den weg uit te wijken;

3. dat de autobus tijdig en voldoende naar links uitgeweken is, alvorens de wielrijders voorbij te rijden;

4. dat tijdens het voorbijrijden van de wielrijders, Hesse op korten afstand van de linker tramrails reed en dat de autobus toen een ruimte van ongeveer één Meter liet tusschen den bus en Hesse;

5. dat de autobus na het voorbijrijden van de wielrijders niet gesneden heeft;

dat het Hof vervolgens heeft overwogen:

„dat uit deze bewezen feiten volgt, dat de chauffeur Suk bij het inhalen en voorbijrijden van de wielrijders alle voorzichtigheid en verkeersbeleid, die ter plaatse betracht behoorden te worden, in acht genomen heeft en dat derhalve aannemelijk is, dat de aan Hesse overkomen schade te wijten is aan overmacht;

„dat toch dit woord in art. 25 Motor- en Rijwielwet, blijkens de geschiedenis van de wijziging van dat artikel in 1924, niet in den zin van eene bepaalde, van buiten komende, oorzaak moet worden opgevat, doch veeleer het ruimer begrip bedoelt, dat de bestuurder van het motorrijtuig geen schuld aan het ongeval heeft gehad;"

dat op deze gronden het Hof het vonnis waarvan beroep heeft bekrachtigd;

O. dat de Rijksverzekeringsbank tegen deze uitspraak het volgende middel van cassatie aanvoert: zie concl. Proc.-Gen.;

O. daaromtrent:

dat art. 25 Motor- en Rijwielwet berust op de overweging, dat het gevaar, dat het verkeer met motorrijtuigen op den openbaren weg voor anderen oplevert, bij aanrijding of botsing te hunnen behoeve een aansprakelijkheid van eigenaar of houder tot schadevergoeding rechtvaardigt, die verder gaat dan de aansprakelijkheid, welke naar het gemeene recht op hem zou rusten;

dat het wetsartikel dit beginsel in dier voege uitwerkt, dat, — behoudens afwijkingen, die thans niet ter zake doen — de eigenaar of houder voor de schade aansprakelijk wordt gesteld, tenzij aannemelijk is, dat zij te wijten is aan overmacht;

dat blijkens de geschiedenis overmacht hier is gebezigd in den zin van een gebeuren, waarvan men noch den eigenaar of houder zelf, noch iemand voor wien hij aansprakelijk is, een verwijt kan maken;

dat toch, toen op het amendement, waaruit art. 25 is ontstaan, een, door de Tweede Kamer niet aanvaard, sub-amendement werd voorgesteld om den eigenaar of houder ook dan van aansprakelijkheid vrij te stellen, indien aannemelijk was, „dat hij de in de gegeven omstandigheden geboden zorg heeft in acht genomen", zoowel de voorstellers van het amendement als de Regeering, die zich tegen de door hen nader uitgewerkte regeling niet verzette, het sub-amendement hebben bestreden als overbodig, beiden met het betoog, dat overmacht daar is, waar schuld ontbreekt;

dat bovendien diezelfde opvatting van het begrip overmacht ook bij de verdere behandeling herhaaldelijk op den voorgrond is gesteld, met name door de Regeering bij de verdediging in de Eerste Kamer van het in art. 25 neergelegd beginsel;

dat uit hetgeen als voormeld door het Hof omtrent de toedracht der botsing en met name omtrent het rijden van den autobus heeft vastgesteld, blijkt, niet alleen, dat de chauffeur aan de botsing geen schuld heeft, maar ook, dat evenmin sprake kan zijn van schuld van andere personen, voor wie van der Ploeg aansprakelijk is, noch van schuld bij dezen zelf;

dat in de aldus vastgestelde feiten daarom tevens ligt, dat de botsing moet zijn veroorzaakt door een andere oorzaak waarvoor noch van der Ploeg noch iemand, voor wien hij aansprakelijk is, verwijt treft, zij het ook, dat niet is komen vast te staan, welke bepaalde oorzaak dit geweest is;

dat dit laatste aan vrijstelling van aansprakelijkheid ingevolge art. 25 niet in den weg staat, nu, al moge de oorzaak van de botsing niet geheel zijn opgehelderd, daaromtrent toch zooveel licht is verspreid, dat aannemelijk is en zelfs vaststaat, dat noch van der Ploeg noch iemand voor wien hij aansprakelijk is, daaraan schuld heeft;

dat het middel mitsdien in zijn beide onderdeelen ongegrond is;

Verwerpt het beroep. (Salaris f 400, *Red.*).

(N. J.)

---

20 *April* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Motor- en Rijwielreglement art. 9.)

Nu het raadsbesluit tot geslotenverklaring, namens den raad door den voorzitter en den secretaris geteekend, in afschrift is overgelegd, moet worden aangenomen, dat het in den voormelden vorm door den gemeenteraad is genomen. De bewering van appellant, dat het in afwijking van het voorstel van B. en W. door aanneming van een voorstel van een raadslid genomen besluit niet zou zijn gemotiveerd naar den eisch van art. 9 3e lid, kan dus niet worden gevolgd.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door A. J. Stalenhoef en 11 anderen, te Soest, tegen het besluit van den raad der gemeente Soest van 20 April 1936, 1e Afd. n°. 4237, inzake geslotenverklaring van de Torenstraat in die gemeente voor het berijden van motorrijtuigen op twee wielen en met motorrijtuigen op meer dan twee wielen in de richting van Amersfoort naar Soest;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 27 Januari 1937, n°. 19;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 15 April 1937, n°. 423, afd. Waterstaatsrecht;

O. dat de Raad van Soest in zijne vergadering van 20 April 1936 heeft besloten: I. in te trekken de raadsbesluiten d.d. 13 Januari 1928, 1e Afd., n°. 23-1-14, voor zoover betreft punt b, en d.d. 29 Januari 1936, 1e afdeeling n°. 4237; II. de Torenstraat voor het berijden met motorrijtuigen op twee wielen en met motorrijtuigen op meer dan twee wielen in de richting van Amersfoort naar Soest gesloten te verklaren; III, te bepalen, dat dit besluit in werking zal treden op den dag door burgemeester en wethouders te bepalen; daarbij overwegende, dat bij raadsbesluit d.d. 13 Januari 1928, 1e afd. n°. 23-1-14, is besloten tot geslotenverklaring van de Torenstraat voor het berijden met motorrijtuigen op meer dan twee wielen, zulks in de richting van Amersfoort naar Soest; dat het in het belang van de vrijheid en veiligheid van het verkeer thans ook noodzakelijk moet worden geacht ingevolge art. 8 van het Motor- en Rijwielreglement, de genoemde Torenstraat gesloten te verklaren voor het berijden met motorrijtuigen op twee wielen, en wel eveneens in de richting van Amersfoort naar Soest; dat immers de breedte van de Torenstraat niet voldoende wordt geoordeeld voor zoodanig verkeer in beide richtingen en daarvoor gevaar oplevert; dat door deze geslotenverklaring het doorgaand verkeer geen ernstige belemmering zal ondervinden, daar dit zoo noodig ook over andere wegen kan worden geleid;

dat van dit besluit A. J. Stalenhoef en 11 anderen, allen wonende te Soest, bij Ons in beroep zijn gekomen, aanvoerende, dat de raad van Soest tot tweemaal toe in deze zaak heeft besloten in afwijking van een goed geargumenteerde voordracht van burgemeester en wethouders, zonder dat daarvoor klemmende en wettelijke argumenten zijn aangevoerd kunnen worden; dat weliswaar ten slotte in het raadsbesluit (waarvan te allen overvloede geconstateerd moet worden, dat de tekst niet aldus door den raad is vastgesteld geworden) vermeld is, dat de sluiting in het belang van de vrijheid en de veiligheid van het verkeer noodzakelijk moet worden geacht, daar de breedte van de Torenstraat niet voldoende wordt geoordeeld voor verkeer in beide richtingen en daardoor gevaar oplevert, doch dat zulks niet is in te zien; dat immers bij de besprekingen in den raad het algemeen verkeersbelang ondergeschikt werd gemaakt aan de belangen van enkele boeren, die met hun met paard bespannen wagens naar de Coöperatieve Landbouwvereeniging aan de Torenstraat moeten rijden en aan de belangen van die Coöperatieve Landbouwvereeniging zelve; dat wel het alles beheerschende punt bij die besprekingen tot tweemaal toe is geweest de gemelde particuliere belangen en het verkeersbelang vrijwel niet aan de orde is gekomen; dat als gevolg van die aangehaalde beslissingen automobielen en motorrijwielen niet meer de Torenstraat zullen mogen inrijden vanuit de richting Amersfoort naar de richting Soest, doch dat met paarden bespannen wagens en voertuigen zulks in de toekomst wèl zullen mogen doen, zoodat het eenige verschil met den toestand van voorheen is geworden, dat nu ook motorrijwielen niet de Torenstraat in de gemelde richting zullen mogen berijden; dat dit nu wel wordt gemotiveerd met het belang van de veiligheid en vrijheid van het verkeer en met het opleveren van gevaar, doch dat niet valt in te zien, dat motorrijwielen op twee wielen de veiligheid en vrijheid van het verkeer op de Torenstraat belemmeren, noch aldaar gevaar opleveren, terwijl door motorrijwielen in de Torenstraat nog nimmer moeilijkheden of aanrijdingen zijn ontstaan en dit soort van voertuigen ook daar in het geheel geen last of moeite veroorzaakt; dat B. en W. van dezelfde meening zijn, gelet op de beide door hen gedane voordrachten, terwijl ook nimmer bij de politie klachten zijn ingekomen omtrent last of gevaar, veroorzaakt door motorrijwielen op twee wielen, die de Torenstraat van de richting Amersfoort af zijn ingereden; dat de raad eigenlijk al zelf de beslissing heeft gegeven, of er van gevaar voor de vrijheid en veiligheid van verkeer of van gevaar voor het verkeer sprake is, daar hij uitdrukkelijk heeft toegelaten, dat met paard bespannen boerenwagens de Torenstraat ook in de toekomst zullen mogen blijven berijden in de richting van Amersfoort af naar Soest en het niet is in te zien, dat een smal motorrijtuig op twee wielen die vrijheid en die veiligheid van verkeer wèl in gevaar zoude brengen en wèl gevaar voor het verkeer zelf zoude opleveren, als zooveel breedere en moeilijker te besturen boerenwagens, dikwijls zwaar en uitstekend geladen, veelal met dissels, en meest met twee paarden, geenerlei gevaar opleveren, zooals de raad bij zijne bestreden beslissing kennelijk heeft uitgemaakt; dat ten deze derhalve argumenten aan 's raads beslissing hebben medegewerkt, die daarvan verre hadden behooren te blijven en in elk geval niet op de wet zijn gegrondvest, terwijl ook in geen enkel opzicht is komen vast te staan, en zelfs niet eens aannemelijk is gemaakt, dat motorrijwielen op twee wielen zóóveel gevaar voor de vrijheid en de veiligheid van het verkeer of voor dat verkeer zelf opleveren, dat daardoor eene sluiting in één richting van de Torenstraat te Soest verantwoord kan zijn; dat immers die motorrijwielen, smal als ze zijn en gemakkelijk bestuurbaar, geen enkel gevaar opleveren, zeer zeker veel minder gevaar dan breede boerenwagens, die toegelaten worden in beide richtingen, zoodat de argumenten, ten grondslag aan het bestreden raadsbesluit, daaraan algeheel ontvallen; dat zij allen last, bezwaar en schade zullen ondervinden, indien motorrijwielen voortaan niet meer de Torenstraat van Amersfoort af zullen mogen inrijden en het verkeersbelang zeker niet van zóó groot belang is, dat het ten deze zoude moeten praevaleeren boven de belangen van hen, appellanten; dat, integendeel dat verkeersbelang voor motorrijwielen op twee wielen ten deze vrijwel, zooal niet geheel, nihil is, terwijl hun groote schade erdoor zoude worden berokkend, speciaal aan hen, die in de Torenstraat zaken en winkels drijven, die dan niet meer door de

motorrijders uit de richting Amersfoort zullen worden gepasseerd en dus ook niet meer gezien; dat dit nog speciaal klemt voor die hunner, die aan de Torenstraat een café exploiteeren, dat dan minder door bestuurders van motorrijtuigen zal worden gepasseerd en dus minder zal worden bezocht, terwijl voor een hunner, namelijk A. J. Stalenhoef, dat bezwaar nog in extra groote mate zal klemmen, daar hij veel connecties met motorrijders en met vereenigingen van motorrijders heeft, die allicht — als ze van de richting Amersfoort uit zijne zaak aan de Torenstraat passeeren en daar andere motoren voor die zaak zien staan — zullen afstappen om ook zelf even aan te gaan, wat in de toekomst bij instandblijving van het bestreden raadsbesluit voor 50% zal verminderen, terwijl in de huidige tijden het bedrijfsdebiet van zakenlieden toch zeker niet dan in de alleruiterste noodzaak door de Overheid behoort te worden belaagd, welke alleruiterste noodzaak ten opzichte van bestuurders van motorrijwielen op twee wielen ten deze in verband met het hiervoren opgemerkte, niet geacht kan worden te bestaan;

O. dat op grond van de ingewonnen ambtsberichten moet worden aangenomen, dat door het openlaten van de Torenstraat te Soest voor het verkeer in beide richtingen mede met motorrijtuigen op twee wielen de vrijheid en veiligheid van het verkeer ter plaatse in niet geringe mate zouden worden bedreigd;

dat de raad mitsdien terecht van zijne bevoegdheid om tot de bovenbedoelde geslotenverklaring over te gaan, gebruik heeft gemaakt;

dat nog in de openbare vergadering van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur, waarin over deze zaak verslag is uitgebracht, door den gemachtigde van den appellant Stalenhoef is aangevoerd, dat de gemeenteraad door aanneming van het voorstel-Nooder in afwijking van het voorstel van B. en W. tot de meergemelde geslotenverklaring heeft besloten, zonder dat een gemotiveerd besluit, als door B. en W. bekend gemaakt, door den raad is vastgesteld en dan ook in deze niet een naar den eisch van art. 9, 3e lid, van het Motor- en Rijwielreglement met redenen omkleed, besluit genomen is;

dat echter, daargelaten, dat niet is beweerd, dat de motiveering van het raadsbesluit, zooals dit hiervoren is weergegeven, niet met de kennelijke bedoeling van den raad zou strooken, de appellant in dit betoog door Ons niet kan worden gevolgd, nu het voormelde raadsbesluit, namens den raad door den voorzitter en den secretaris geteekend, in afschrift is overgelegd, zoodat moet worden aangenomen, dat hetzelve in den voormelden vorm door den gemeenteraad is genomen;

Gezien de Motor- en Rijwielwet en het Motor- en Rijwielreglement;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Waterstaat is belast enz.

(A. B.)

---

21 *April* 1937. ARREST van den Hoogen Raad.

(Gemeentewet art. 280.)

De R. v. B., vaststellende dat de gebouwde eigendommen met de daartussen liggende ruimten behooren tot een ondeelbaar complex van onderling samenhangende gebouwen en erven, heeft terecht, in overeenstemming met den aard der straatbelasting, beslist dat de belasting in het onderwerpelijk geval wegens alle tot dat complex behoorende gebouwde eigendommen behoort te worden geheven.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van Ged. Staten van Noord-Holland tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te Amsterdam van 30 Nov. 1936, betreffende een aan de Provincie Noord-Holland opgelegden aanslag in de Straatbelasting van de gem. Velsen, belastingjaar 1935;

Gezien de stukken;

O. dat art. 1 van de Verordening op de heffing van een straatbelasting in de gem. Velsen, voor zoover hier van belang, bepaalt, dat in die gemeente, onder den naam van straatbelasting, een belasting wordt geheven wegens gebouwde eigendommen en daarbij behoorende erven, die belenden aan of in de onmiddellijke nabijheid gelegen zijn van in dat artikel nader omschreven openbare landwegen in die gemeente; dat aan de provincie Noord-Holland een aanslag in die belasting is opgelegd wegens gebouwde eigendommen, alle dienende voor de provinciale electriciteitsvoorziening en gelegen op eenzelfde kad. perceel hetwelk belendt aan de Rooswijkerlaan; dat Ged. Staten tegen dien aanslag bezwaar hebben gemaakt, betoogende, dat niet van belang is of de gebouwde eigendommen tot eenzelfde kad. perceel behooren of samen een complex vormen, maar dat ten aanzien van elk gebouwd eigendom afzonderlijk moet worden nagegaan, of het belendt aan of gelegen is in de onmiddellijke nabijheid van de Rooswijkerlaan en dat dit slechts met twee der gebouwde eigendommen het geval is; dat de gemeenteraad van Velsen zich met de vooropgezette zienswijze van Ged. Staten heeft vereenigd, maar van oordeel zijnde, dat van de op het terrein gelegen gebouwde eigendommen niet twee, maar vier aan die eischen voldoen, den aanslag dienovereenkomstig heeft verminderd; dat Ged. Staten daarop in beroep hebben aangevoerd, dat ten aanzien van twee der gebouwde eigendommen, die de gemeenteraad heeft beschouwd als vallende onder de verordening, ten onrechte is aangenomen, dat deze liggen in de onmiddellijke nabijheid van de Rooswijkerlaan en de gem. Velsen zulks heeft betwist;

O. dat de Raad van Beroep bij de bestreden uitspraak de beschikking van den gemeenteraad heeft gehandhaafd op grond van de navolgende overwegingen:

„dat de Raad met partijen van oordeel is, dat de kadastrale indeeling bij het opleggen van aanslagen in de straatbelasting op zichzelf geen maatstaf behoort te zijn en dat de belastingplichtigheid van de verschillende gebouwde eigendommen afzonderlijk dient te worden onderzocht;

„dat het gemeenschappelijk uitgangspunt van partijen, dat de vraag of de gebouwen tezamen één complex vormen daarbij zonder belang is, den Raad echter onjuist voorkomt;

„dat de aard en de strekking der straatbelasting integendeel meebrengen, dat wanneer verschillende gebouwen met de daartusschen liggende open ruimten een ondeelbaar samenhangend geheel van gebouwen en erven vormen, de ligging ten opzichte van den openbaren weg van die gezamenlijke een eenheid vormende gebouwen en open ruimten als maatstaf voor de belastbaarheid moet worden aangenomen;

„dat de Raad op grond van de omstandigheid, dat de in den onderhavigen aanslag begrepen gebouwde eigendommen gezamenlijk worden gebezigd in een en hetzelfde bedrijf en op grond van de ligging van die eigendommen ten opzichte van elkander, zooals deze uit de door partijen ter vergadering van den Raad overgelegde kaarten blijkt, van oordeel is, dat genoemde eigendommen met de daartusschen liggende ruimten behooren tot een ondeelbaar complex van onderling samenhangende gebouwen en erven;

„dat aangezien het poortgebouw en een gedeelte van de tot dat complex behoorende erven belenden aan de Rooswijkerlaan — waarvan niet is betwist, dat zij behoort tot de in art. 1 der verordening genoemde openbare landwegen in de gem. Velsen — de straatbelasting wegens alle tot dat complex behoorende gebouwde eigendommen en erven behoort te worden geheven;

„dat de aanslag, zooals deze door den gemeenteraad is verminderd, derhalve in geen geval te hoog en belanghebbendes beroep ongegrond is;"

O. dat Ged. Staten in cassatie stellen:

S. of v. t. van art. 280 der Gemeentewet, art. 1 der Verordening op de heffing van een straatbelasting in de gem. Velsen en art. 16 van de Wet van 19 Dec. 1914, S. 564, en ter toelichting aanvoeren, ten eerste, dat de Raad van Beroep, terecht aannemend, dat bij het opleggen van Straatbelasting de belastingplichtigheid van de verschillende gebouwde eigendommen afzonderlijk dient te worden onderzocht, zijn onderzoek, in overeenstemming met het gemeenschappelijk uitgangspunt van partijen, ook had moeten uitstrekken tot elk gebouwd eigendom, waarvan de belastingplichtigheid tusschen partijen in geschil is; dat de aard der straatbelasting zulks medebrengt en langs dien weg ook wordt bereikt, dat in gemeenten, waar — anders dan in Velsen — een progressief tarief geldt, die progressie alleen tot uitdrukking komt ten aanzien van de belastbare opbrengst van elk gebouwd eigendom, dat aan de belasting is onderworpen; en ten tweede, dat ook de beslissing niet juist is, dat de eigendommen behooren tot een ondeelbaar complex;

O. daaromtrent:

dat het eenstemmig oordeel van partijen omtrent de wijze, waarop de verordening ten aanzien van bepaalde gebouwde eigendommen moet worden toegepast, den Raad van Beroep niet bond;

dat de Raad van Beroep, vaststellende, dat de gebouwde eigendommen met de daartusschen liggende ruimten behooren tot een ondeelbaar complex van onderling samenhangende gebouwen en erven, terecht, in overeenstemming met den aard der straatbelasting, heeft beslist, dat de belasting in het onderwerpelijk geval wegens alle tot dat complex behoorende gebouwde eigendommen behoort te worden geheven;

dat de vraag, hoe in zoodanig geval de werking zou zijn van een progressief tarief, voor de beoordeeling van voorschreven standpunt van geen belang is;

dat mitsdien de eerste grief faalt;

dat de tweede grief evenmin tot cassatie kan leiden;

dat de Raad van Beroep op de daarvoor in de uitspraak aangevoerde gronden kon en dus mocht aannemen, dat de gebouwde eigendommen met de daartusschen liggende ruimten een ondeelbaar complex vormen;

dat deze beslissing is van feitelijken aard en derhalve in cassatie niet met vrucht kan worden bestreden;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

21 *April* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 281.)

Art. 1 der Verordening op de heffing van een baatbelasting in de gem. Rhenen bepaalt, van welke gebouwde eigendommen die door het tot stand komen der rioleering zijn gebaat, als billijke bijdrage in de kosten daarvan een belasting kan worden geheven.

De R. v. B. achtte de eigendommen van belanghebbende niet tot de in art. 1 bedoelde categorie te behooren omdat zij door den aanleg der rioleering niet zijn gebaat; en zulks op grond dat, naar de R. v. B. besliste, de gem. Rhenen reeds te voren krachtens overeenkomst verplicht zou zijn geweest water en faecaliën dier perceelen te ontvangen en af te voeren.

Tegen laatstgenoemde beslissing van feitelijken aard kan in cassatie niet worden opgekomen.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van den Burg. der gem. Rhenen tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te Arnhem van 4 Dec. 1936, betreffende den aanslag van A te Rhenen in de Baatbelasting No. 1 dier gemeente over 1936;

Gezien de stukken;

O. dat belanghebbende als genothebbende van de perceelen plaatselijk bekend te Rhenen .....straat 44, 44 b en 46, in bovengenoemde belasting is aangeslagen voor een bedrag van f 48.04, en dat deze aanslag na zijn bezwaar door den raad der gemeente Rhenen is gehandhaafd;

dat belanghebbende in beroep heeft aangevoerd, dat hij in 1925 de erfdienstbaarheid van goot- of rioolrecht voor de bovengenoemde perceelen .....straat 44, 44 b en 46 van de gemeente heeft gekocht, en dat dit in de daarop betrekking hebbende koopacte is beschreven;

dat dit rioolrecht insluit, dat daardoor rioolwater wordt afgevoerd, en door de gemeente ontvangen; dat belanghebbende ten aanzien der bovengenoemde perceelen door den aanleg der rioleering niet is gebaat, en daarvoor ten onrechte is belast;

dat de Raad van Beroep den aanslag ten aanzien der drie bovengenoemde perceelen heeft vernietigd op grond van de navolgende overwegingen:

„dat de betreffende gebouwde eigendommen door belanghebbende werden gebouwd op een van de gemeente aangekocht gedeelte van het toenmalige kad. perceel Sectie F, nummer 745, waarvan het andere gedeelte eigendom der gemeente bleef; dat bij de koopacte tevens ten behoeve van het door belanghebbende aangekochte gedeelte werd gevestigd de erfdienstbaarheid van gootrecht door middel van een buis te leggen in den grond van het niet verkochte gedeelte, loopende van Noord naar Zuid, dat belanghebbende vervolgens een teekening heeft ingediend bij het Gemeentebestuur, waarop stond aangegeven, dat de privaatput, het waschwater en al het overige water zou worden afgevoerd door de ingevolge de verleende erfdienstbaarheid te leggen buis naar de Weverstraat, hoewel het volgens de geldende bepalingen alleen geoorloofd was het hemelwater naar die straat af te voeren; dat deze teekening werd goedgekeurd en, nadat volgens de genoemde teekening de gebouwen waren gesticht, de gemeente voor de ontvangst en afvoer van het langs de buis afgevoerde water heeft zorg gedragen, aanvankelijk door het maken van een zinkputje met verdere afvoer in de Weverstraat, en later door aansluiting op het riool;

dat de Raad op grond van het vorenstaande van oordeel is, dat de gemeente destijds op zich heeft genomen om voor ontvangst en verderen afvoer van het door de genoemde buis afgevoerde water en faecaliën zorg te dragen, dat hieruit volgt, dat belanghebbende als genothebbende der betreffende perceelen door den aanleg der rioleering, in verband waarmede de Baatbelasting No. 1 wordt geheven, geen enkel belang had, zoodat van hem ten onrechte voor de genoemde perceelen .....straat 44, 44 b en 46 een bedrag van f 48.04 werd geheven;"

O. dat de Burg. van Rhenen in cassatie de navolgende grieven aanvoert, zonder eenig wetsartikel als geschonden aan te wijzen;

dat de Raad van Beroep de feiten, die zich hebben voorgedaan, toen de gemeente aan belanghebbende een gootrecht verleende, onjuist weergeeft;

dat dit gootrecht niet insloot het recht beer- of privaatvuil door de goot of buis af te voeren, doch alleen hemel- of schrobwater;

dat aan de omschrijving van het gootrecht in de koopacte geen grond kon worden ontleend, waarom de gemeente niet bevoegd zou zijn voor de bedoelde perceelen eenen aanslag in de baatbelasting op te leggen, en belanghebbende zich nimmer heeft beroepen, en ook niet kon beroepen op art. 8 der verordening, dat bepaalt voor welke perceelen geene baatbelasting verschuldigd is;

dat de gemeente geenszins op zich heeft genomen voor ontvangst en verderen afvoer van door bovenbedoelde goot- of buis afgevoerd water of faecaliën zorg te dragen, doch destijds slechts eenige voorzieningen heeft getroffen, die noodig waren om misstanden tengevolge van het ontbreken eener rioleering te voorkomen;

dat het bovendien destijds verboden was door bedoelde buis of goot faecaliën af te voeren, zoodat, aangezien dit tengevolge van het tot stand komen der rioleering niet geoorloofd is, belanghebbende daardoor zeker is gebaat;

O. dienaangaande:

dat art. 1 der verordening op de heffing van eene baatbelasting in de gem. Rhenen bepaalt, van welke gebouwde eigendommen, die door het tot stand komen der rioleering zijn gebaat, als billijke bijdrage in de kosten daarvan eene belasting kan worden geheven, terwijl art. 8 zegt, voor welke perceelen, ook als zij gebaat zijn, die belasting niet verschuldigd is;

dat de Raad van Beroep heeft beslist, dat de drie eigendommen van belanghebbende bovenbedoeld, niet tot de in art. 1 bedoelde categorie behooren, omdat zij door de rioleering niet gebaat zijn;

dat de Raad van Beroep dit laatste aanneemt, omdat de gemeente Rhenen reeds te voren krachtens overeenkomst verplicht zou zijn geweest water en faecaliën der drie perceelen te ontvangen en af te voeren;

O. dat — indien zulks het geval was — art. 1 der verordening tot heffing eener baatbelasting geene bevoegdheid gaf tot heffing daarvan;

dat de Raad zijne beslissing, dat de gemeente Rhenen zich tevoren verbonden had tot ontvangst en afvoer van belanghebbende's hemelwater en faecaliën, doet steunen op zijne opvatting van den inhoud eener koopacte, en van hetgeen in verband daarmede tusschen de gemeente en belanghebbende is voorgevallen;

dat deze beslissing is van feitelijken aard, zoodat de burgemeester zonder vrucht in cassatie de juistheid daarvan bestrijdt;

dat ten slotte de Raad, die, zooals gezegd is, besliste, dat art. 1 der verordening geene bevoegdheid tot heffing gaf, art. 8 der verordening, dat de van de belasting vrijgestelde perceelen noemt, niet toepaste en niet behoefde toe te passen;

dat de grieven dus niet tot cassatie kunnen leiden;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

23 *April* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Hinderwet art. 14.)

Het oprichten van een schelpenbreekmachine met den daarbij behoorenden electromotor kan niet worden aangemerkt als eene *uitbreiding* van de bestaande schelpendrooginrichting. Voor deze oprichting is geen hinderwetsvergunning vereischt, daar in art. 2 eene schelpenbreekmachine niet wordt genoemd en het vermogen van den electromotor de grens van 2 p.k. niet overschrijdt.

Wij WILHELMINA, enz.,

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door het Groene Kruis, Afdeeling Noordwijk, en door G. van der Wiel, te Noordwijk aan Zee, tegen het besluit van burgemeester en wethouders van Noordwijk van 22 Juni 1936, waarbij aan H. van Rhijn aldaar en zijne rechtverkrijgenden voorwaardelijk vergunning is verleend voor het uitbreiden van zijne schelpendrooginrichting door bijplaatsing van eene schelpenbreekmachine en een electromotor van 2 pk in een schuurtje achter zijne woning op het perceel Piet-Heinstraat N°. 2, kadastraal bekend gemeente Noordwijk, sectie N, N°. 711;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 7 April 1937, N°. 78;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 19 April 1937, N°. 218H, Afdeeling Arbeid;

O. dat burgemeester en wethouders van Noordwijk aan de vergunning deze voorwaarde hebben verbonden, dat van 15 Mei tot 1 October van elk jaar van des namiddags 5 uur tot des voormiddags 9 uur in het bedrijf niet mag worden gewerkt;

dat van het besluit van burgemeester en wethouders bij Ons in beroep zijn gekomen:

1°. de afdeeling Noordwijk van de Zuid-Hollandsche Vereeniging „Het Groene Kruis", aanvoerende, dat de inrichting van Van Rhijn veel stank, stof en rook veroorzaakt; dat zij van meening is, dat deze omstandigheden ernstige schade toebrengen aan de volksgezondheid der gemeente en ook aan de tuberculoselijders, die in de lighal en de tentjes van „Het Groene Kruis" herstel van gezondheid zoeken, terwijl deze inrichting in den zomertijd groote schade zal toebrengen aan de badplaats Noordwijk, omdat de vele badgasten van deze inrichting veel hinder en nadeel zullen ondervinden;

2°. G. van der Wiel, te Noordwijk aan Zee, dat hij, die des zomers aan badgasten kamers verhuurt, veel last ondervindt van het bedrijf van H. van Rhijn, welk bedrijf naast zijn perceel gelegen is, door stof en lawaai, door dit bedrijf veroorzaakt; dat deze hinder uitsluitend veroorzaakt wordt door de breekmachine en den electromotor, waarvoor burgemeester en wethouders de onderhavige vergunning hebben verleend; dat naar zijne meening eene dergelijke vergunning niet verleend behoort te worden in eene plaats als Noordwijk, welke de bestemming van badplaats heeft; dat de badgasten, aan wie hij verhuurt, na den ondervonden hinder niet meer bij hem zullen terugkomen, zoodat hij aanzienlijke financieele schade ondervindt van het genoemde bedrijf;

O. dat H. van Rhijn vergunning ingevolge de Hinderwet heeft verzocht voor de uitbreiding van zijne schelpendrooginrichting met eene schelpenbreekmachine en een electromotor van 2 pk;

dat Van Rhijn voornoemd voor de schelpendrooginrichting, daar zij is een eest, als bedoeld in art. 2, XIII, der Hinderwet, vergunning ingevolge deze wet behoeft en ook heeft verkregen bij het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente Noordwijk van 12 April 1935, terwijl Wij bij Ons besluit van 9 Mei 1936, N°. 20, een tegen dit raadsbesluit ingesteld beroep ongegrond hebben verklaard;

dat het oprichten van de schelpenbreekmachine met den daarbij behoorenden electromotor evenwel niet kan worden aangemerkt als eene uitbreiding van de schelpendrooginrichting, daar deze brekerij geen essentieel onderdeel van de drooginrichting vormt, hetgeen temeer in het oog springt, doordat de brekerij van de drooginrichting is gescheiden door een niet tot de inrichting behoorende loods, terwijl bovendien blijkens een nader, op verzoek van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur uitgebracht ambtsbericht van den Directeur-Generaal van den Arbeid, een direct verband tusschen drogen en breken niet aanwezig is, aangezien het breken van de schelpen dient om deze meer geschikt te maken voor het gebruik voor hoenders en dit breken niet eene bewerking is ten behoeve van het drogen;

dat de breekmachine en de electromotor van 2 pk, ook op zichzelf beschouwd, niet onder de Hinderwet vallen, daar in art. 2 dezer wet eene schelpenbreekmachine niet wordt genoemd, terwijl de electromotor, daar zijn vermogen de in art. I van Ons besluit van 25 November 1907 (Staatsblad N°. 302) aangegeven grens van 2 pk niet overschrijdt, niet valt onder art. 2, Ibis, der Hinderwet;

dat derhalve voor het oprichten van de breekmachine en het plaatsen van den electromotor ingevolge de Hinderwet geen vergunning is vereischt;

dat burgemeester en wethouders van Noordwijk mitsdien ten onrechte bij hun bestreden besluit vergunning daarvoor hebben verleend;

Gezien de Hinderwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders van Noordwijk van 22 Juni 1936, te verstaan, dat voor het oprichten van de breekmachine en het plaatsen van den electromotor van 2 pk ingevolge de Hinderwet geen vergunning is vereischt.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

23 *April* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet art. 23.)

Ten onrechte hebben Ged. Staten geweigerd goed te keuren den verkoop van Grootboekinschrijvingen en het beleggen van de daarvoor vrijgekomen bedragen in gemeenteleeningen, nu de nieuwe belegging niet minder solide zal zijn dan de bestaande. Tegenover het bezwaar van Ged. Staten, dat bij gemeenteleeningen de mogelijkheid van conversie steeds bestaat en aan het leenen op schuldbekentenis op naam het bezwaar verbonden is, dat men daardoor een incourant stuk verkrijgt, staat het aan Grootboekinschrijvingen verbonden nadeel, dat de hoofdsom niet opeischbaar, noch à pari aflosbaar is.

Wij WILHELMINA, enz.,

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur van het Nieuwe Stadsweeshuis, te

Leeuwarden, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Friesland van 2 December 1936, n°. 117, 1e afd. B., waarbij Gedeputeerde Staten voornoemd geweigerd hebben terug te komen op hun besluit van 4 November 1936, n°. 124, 1e Afd. B., waarbij aan het genoemde bestuur machtiging is geweigerd tot het verkoopen van Grootboekinschrijvingen, met net doel deel te nemen in eene gemeentelijke leening; Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 24 Maart 1937, n°. 81;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 19 April 1937, n°. 3589, Afd. Armwezen;

O. dat Gedeputeerde Staten van Friesland bij hun besluit van 4 November 1936, n°. 124, 1e Afd., B., aan het bestuur van het Nieuwe Stadsweeshuis, te Leeuwarden, machtiging hebben geweigerd tot het verkoopen van 3% Grootboekinschrijvingen voor een bedrag van f 175,000 en van 2½ Grootboekinschrijvingen voor een bedrag van ten hoogste f 10,000, tot welken verkoop het evengenoemde bestuur wenschte over te gaan, ten einde met de gemeente Wijmbritseradeel eene geldleening aan te gaan, groot f 175,000, op schuldbekentenis tegen eene rente van 4%, halfjaarlijks te voldoen tegen een koers van 100%;

dat Gedeputeerde Staten daarbij hebben overwogen, dat voor de belegging van gelden in eene gemeenteleening geen goedkeuring wordt vereischt; dat ingevolge art. 24 der Armenwet het bestuur van het weeshuis voornoemd voor het verkoopen van inschrijvingen in een der Grootboeken van de Nederlandsche Schuld de machtiging van hen — Gedeputeerde Staten — behoeft; dat het doel van den verkoop der Grootboekinschrijvingen mede is het beter verdeelen der risico's van de belegging van het kapitaal van het weeshuis; dat zij — Gedeputeerde Staten — toe geven, dat het kapitaal der instelling op eenzijdige wijze is belegd; dat zij tegen een betere verdeeling der risico's geen bezwaar hebben, getuige het feit, dat zij bij hun besluit van 21 October 1936, n°. 82, 1e Afd. B., aan het eerder vermelde bestuur machtiging hebben verleend tot het verkoopen van Grootboekinschrijvingen, met het doel tot aankoop van een zathe en landen; dat zij van oordeel zijn, dat de thans voorgestelde transactie geen betere verdeeling der risico's zal medebrengen; dat toch in de soort van belegging (belegging in waardepapieren), door het deelnemen in een gemeenteleening geen wijziging wordt gebracht, terwijl de soliditeit van gemeenteobligaties zeker niet grooter is dan die der Grootboekinschrijvingen; dat deze transactie juist eene betere verdeeling der risico's gedurende een aantal jaren in den weg zou kunnen staan, aangezien daardoor een incourant stuk zou worden verkregen; dat het deelnemen in eene gemeenteleening voorts nog het bezwaar heeft, dat jaarlijks belegging moet worden gezocht voor de aflossingen; dat weliswaar eenig rentevoordeel zou kunnen worden behaald, doch dat dit voordeel niet opweegt tegen de hiervoren opgesomde nadeelen; dat daarom tegen het verleenen der machtiging bezwaar bestaat;

dat het bestuur van de bovengenoemde instelling zich nogmaals tot Gedeputeerde Staten heeft gewend, de financieele positie van het weeshuis uitvoerig uiteenzettende, met het verzoek om in verband daarmede alsnog machtiging te willen verleenen voor den verkoop van 3% Grootboekinschrijvingen tot een bedrag van ten hoogste f 170,000 en van 2½% Grootboekinschrijvingen tot een bedrag van ten hoogste f 360,000;

dat Gedeputeerde Staten evenwel op 2 December 1936 hebben besloten om niet terug te komen op hun eerdergenoemd besluit van 4 November 1936, n°. 124, 1e Afd. B.;

dat van deze beslissing het bestuur van het Nieuwe Stadsweeshuis bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat het zich afvraagt, of het wel de bedoeling van den wetgever is geweest, dat Gedeputeerde Staten bij door Voogden gewenschte wijziging in de belegging, dwingend voorschrijven aan het weeshuis de belegging beperkt te houden tot a. vast goed, b. Grootboekinschrijvingen, waarbij dus iedere belegging, welke wettelijk overigens geoorloofd is, wordt verhinderd; dat ook deze andere beleggingen hun voordeel bieden, voornamelijk het voordeel, dat de hoofdsom a pari terug wordt betaald of kan worden gevraagd, welk voordeel zijns inziens het weeshuis thans voor de geheele belegging niet kan missen; dat het bestuur op het standpunt blijft staan, dat het bezit te eenzijdig is belegd en dat wijziging in het bezit niet alleen wenschelijk, doch noodzakelijk is; dat het bestuur het een fundamenteele financieele fout acht, om dwingend voor te schrijven een zoo groot deel van het bezit te behouden in een niet opeischbaar, niet à pari afgelost wordende schuld, tegen een reëele rente van plus minus 3%, hoogstwaarschijnlijk, indien de geschiedenis zich met hooge en lage renteperiodes herhaalt, practisch voor een tijdperk van veertig jaar; dat het geenerlei verantwoordelijkheid voor deze wijze van financiering op zich wil nemen en zich derhalve verplicht acht zijn standpunt in hoogste instantie te verdedigen en goedkeuring te vragen voor omruiling van de bovenvermelde Grootboekinschrijving in de door de wet aangegeven à pari opeischbaar of afgelost wordende belegging, die aan de hoogste eischen van soliditeit kan voldoen;

O. dat Gedeputeerde Staten het appelleerend bestuur in zijn onderwerpelijk beroep niet-ontvankelijk achten omdat dat niet is ingesteld binnen 30 dagen ná den 13den November 1936, datum, waarop het weigeringsbesluit van 4 November 1936 door het bestuur zou zijn ontvangen;

dat zulks echter niet opgaat, aangezien, blijkens de bewoordingen van het beroepschrift, het beroep niet is gericht tegen het evenvermelde besluit van Gedeputeerde Staten van 4 November 1936, doch tegen het schrijven van Gedeputeerde Staten van 2 December 1936, betreffende een ná het voormelde besluit van 4 November 1936 door de Voogden van het Nieuwe Stadsweeshuis te Leeuwarden gericht verzoek, waarbij niet, zooals Gedeputeerde Staten het doen voorkomen, enkel aan hun college werd gevraagd op het genomen besluit terug te komen, doch waarbij — in afwijking van de eerste aanvrage — machtiging werd

verzocht voor den verkoop van ten hoogste f 170,000 3% inschrijving Grootboek en f 360,000 2½% inschrijving Grootboek, ten einde deze belegging om te zetten in vierprocentige gemeenteleeningen;

dat dit schrijven van Gedeputeerde Staten inhoudende, dat zij geen termen hadden gevonden op hun besluit van 4 November 1936, n°. 124, 1e Afd. B., terug te komen, moet worden opgevat als een besluit van dit college de bovenvermelde, door het bestuur van het weeshuis nader gevraagde, machtiging te weigeren op denzelfden grond, waarop de afwijzing van het eerste verzoek was gebaseerd;

dat, aangezien het bestuur van deze beslissing tijdig bij Ons in beroep is gekomen, het in dit beroep door Ons behoort te worden ontvangen;

O. ten aanzien van de hoofdzaak, dat, naar uit de stukken blijkt, ten gevolge van den verkoop van de hiervoor bedoelde Grootboekinschrijvingen en het beleggen van de daardoor vrijgekomen bedragen in 4% gemeenteleeningen, de jaarlijksche inkomsten van het weeshuis niet onbelangrijk zullen worden verhoogd;

dat er desondanks terecht bezwaar tegen de voorgenomen transactie zou kunnen worden gemaakt, indien de nieuwe belegging minder solide zou zijn dan de bestaande, doch dat zulks geenszins het geval is;

dat Gedeputeerde Staten er op hebben gewezen, dat bij gemeenteleeningen de mogelijkheid van conversie steeds bestaat en dat aan het leenen op schuldbekentenis op naam, wat hier de bedoeling zou zijn, het bezwaar verbonden is, dat men daardoor een incourant stuk verkrijgt, doch dat tegenover de bezwaren, die hieruit voor het weeshuis zouden kunnen voortvloeien, in ieder geval het aan Grootboekinschrijvingen verbonden nadeel staat, dat de hoofdsom niet opeischbaar, noch à pari aflosbaar is;

dat de gevraagde machtiging, naar Ons oordeel, mitsdien ten onrechte door Gedeputeerde Staten is geweigerd;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van de beslissing, vervat in het schrijven van Gedeputeerde Staten van Friesland van 2 December 1936, n°. 117, 1e Afd. B., aan het bestuur van het Nieuwe Stadsweeshuis, te Leeuwarden, machtiging te verleenen tot het verkoopen van 3% Grootboekinschrijvingen tot ten hoogste f 170,000 en van 2½% Grootboekinschrijvingen tot ten hoogste f 360,000, ten einde de daardoor vrijkomende bedragen te beleggen in gemeenteleeningen tot een rente van ten minste 4%

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

26 *April* 1937. ARREST van den Hoogen Raad (Sv. art. 430; Drankwet art. 27.)

De inkleeding der dagv. wijst er duidelijk op, dat deze bedoelt uit te drukken, dat voor de daarbij omschreven handeling vergunning of verlof bepaaldelijk m. b. t. de „danstent" zelve was vereischt, zulks op grond dat die tent, al was die tijdelijk opgericht op een aanhoorigheid van gerequireerde's café, niet als een *open* aanhoorigheid van dat café kon worden beschouwd, omdat zij gesloten was als bij dagv. omschreven [gesloten door een dakbedekking van zeil en door een houten vloer, welke door houten palen onderling verbonden waren].

Uit het oordeel der Rechtb., dat uit het onderzoek niet is gebleken, dat de tent zoodanig was samengesteld, dat zij een gesloten ruimte vormde, maar dat zij integendeel een open aanhoorigheid uitmaakte, valt geenszins af te leiden, dat zij aan het telastegelegde eene andere beteekenis heeft toegekend dan daarin is gelegen en aldus niet op den grondslag der t.l.l. zou hebben beraadslaagd en beslist. Hier wordt derhalve opgekomen tegen een vrijspraak in den zin van art. 430, lid 1 Sv.

[Aldus ook Adv.-Gen. Wijnveldt; deze nog t. a. v. het overige deel v. h. middel: a. de wet spreekt nergens van „gedeeltelijk gesloten aanhoorigheden", b. de Rechtb. is kennelijk van oordeel, dat gereq. voor den feitelijken toestand, zooals deze ter plaatse was, wel vergunning of verlof had; niet juist is dus, dat het feit strafbaar is, ongeacht of de danstent al dan niet was een open aanhoorigheid.]

Op het beroep van den O. v. J. bij de Arr.-Rechtbank te Arnhem, requirant van cassatie tegen een vonnis van voornoemde Rechtbank van 5 Jan. 1937, waarbij in hooger beroep, met wijziging van gronden, werd bevestigd een mondeling vonnis van den Kantonrechter te Arnhem van 23 Sept. 1936, bij welk vonnis B. R., caféhouder te Zevenaar, van het hem bij op 21 Aug. 1936 beteekende dagvaarding telastegelegde werd vrijgesproken.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Gerequireerde stond op 23 September 1936 terecht voor den Kantonrechter te Arnhem terzake dat hij op 5 Juli 1936 des namiddags omstreeks te 5¼ uur in de gemeente Zevenaar zonder vergunning of verlof daartoe, krachtens de Drankwet 1931, S. 476, bier heeft verkocht bij hoeveelheden van minder dan tien liter in een danstent, tijdelijk opgericht op een aanhoorigheid van zijn café, en welke danstent was gesloten door een dakbedekking van zeil en door een houten vloer, welke door palen onderling verbonden waren.

De Kantonrechter sprak verdachte echter op dien dag bij mondeling vonnis vrij daarbij aanteekenend, dat niet is bewezen, dat verdachte het telastegelegde heeft begaan, speciaal niet is bewezen, dat de danstent was een aanhoorigheid van het huis, waarin zich de vergunningslocaliteit bevond, integendeel is gebleken, dat de danstent niet in directe verbinding stond met de vergunningslokaliteit, integendeel daartusschen 4 Meter afstand lag.

De Ambtenaar O. M. kwam in hooger beroep, doch bij vonnis van 5 Januari 1937 gaf de Arr.-Rechtbank te Arnhem eveneens een vrijspraak op gronden als in het middel, thans te vermelden, zijn weergegeven.

De O. v. J. toch stelde beroep in cassatie in, en voerde bij schriftuur aan:

„S. door v. of door n.-t. van de artt. 422, 423, 425, 350, 351, 352 en 359 Sv. en van de artt. 27 lid 1, 46 lid 4, 59 lid 1 onder 2e en lid 3 der Drankwet, S. 1931, N°. 476, doordat de Rechtbank

„O. dat de Rechtbank niet bewezen acht, dat verdachte het hem ten laste gelegde feit heeft begaan, met name niet bewezen acht dat de door verdachte opgerichte danstent was gesloten, weshalve, met wijziging van gronden als vermeld, het vrijsprekend vonnis van den Kantonrechter dient te worden bevestigd",

genoemd vonnis als voorschreven heeft bevestigd, zulks ten onrechte, overmits, blijkens deze overweging de Rechtbank niet heeft beraadslaagd op den grondslag der telastelegging — welk verzuim zoodanig wezenlijk bestanddeel van het strafproces raakt, dat het nietigheid der uitspraak tengevolge moet hebben, hoewel de wet daartegen niet uitdrukkelijk nietigheid bedreigt —, met gevolg, dat niet is vrijgesproken van het ten laste gelegde, daar toch de woorden der telastlegging:

„welke danstent was gesloten door een dakbedekking van zeil en door een houten vloer, welke door houten palen onderling verbonden waren",

niet anders kunnen worden opgevat dan als een strikt feitelijke omschrijving der danstent, in het bijzonder ten aanzien van de mate en van de wijze van sluiting dier tent, terwijl de Rechtbank „de" danstent — waarmede bedoeld moet zijn de in de telastlegging omschreven danstent — niet „gesloten" oordeelend, het woord „gesloten" kenlijk opvat in den zin van de door de Drankwet gebezigde begrippen „open" of „gesloten" aanhoorigheid, waarbij de Rechtbank bovendien uit het oog verliest

a. dat het verlof of de vergunning geldt alleen voor de „open" aanhoorigheden, dus evenmin voor gedeeltelijk gesloten als voor gesloten aanhoorigheden, zoodat uit de enkele overweging, dat de tent niet gesloten was nog niet kan volgen, dat verdachte vrij uitgaat.

b. dat de betrokken danstent beoogde en opleverde een feitelijke uitbreiding van de „gesloten" vergunningslocalen van verdachte, en mitsdien, blijkens aard en doel, allerminst was aan te merken als een „open" aanhoorigheid in den zin der wet;

c. dat, nu de Rechtbank de telastlegging overigens blijkbaar bewezen oordeelt, en aanneemt, dat verdachte heeft gehandeld zonder vergunning, of verlof, het feit strafbaar is, ongeacht of de danstent al dan niet was een „open" aanhoorigheid."

Voor de vraag of cassatie mogelijk is van de door de Rechtbank gegeven vrijspraak, komt het aan op de lezing welke aan de overweging der Rechtbank moet worden gegeven. Zij volgt m. *i.* een anderen zinsbouw dan de Kantonrechter, immers deze acht het telastegelegde in het geheel niet bewezen, en vermeldt dan één — ook naar mijn meening onjuisten — grond, welke tot die vrijspraak leidt, terwijl de Rechtbank, zooals ik haar overweging lees, vrijspreekt, omdat zij niet bewezen acht, dat de danstent gesloten was.

Uit stukken waaruit de H. R. niet kennis zal nemen, blijkt mij, dat op een aanhoorigheid van een vergunningslocaliteit een houten dansvloer was aangebracht, en daarboven een zeil was gespannen om danslustigen tegen het weer te beschutten, terwijl tusschen die vloer en dat zeil geen wanden waren aangebracht, maar slechts eenige palen om het zeil in de hoogte te houden. Deze feitelijke toestand wordt dan ook in de telastelegging beschreven, en gaf ik nog eenigszins nader aan om duidelijk te doen uitkomen, dat eigenlijk op een gedeelte van de open aanhoorigheid alleen een verharding was aangebracht ter wille van het dansen en daarboven een zeil gespannen ter beveiliging tegen ongunstig weer.

Dit alles in aanmerking nemend heeft de Rechtbank bij hare beslissing in deze zaak kennelijk gedacht aan Uw arrest van 28 Oct. 1935 (1936, n°. 120), waarin het begrip „aanhoorigheid" in de Drankwet uitvoerig werd besproken, en „open" tegenover „gesloten" aanhoorigheid werd gesteld.

In overeenstemming van de in dit arrest ontwikkelde begripsbepalingen, wordt het begrijpelijk, dat de Rechtbank niet bewezen acht, dat in deze zaak sprake is van een danstent, waarvoor geen vergunning of verlof was verleend, doch aannam, dat aan de open aanhoorigheid als bedoeld in art. 27 lid 1 der Drankwet 1931, S. 476, niet zoodanige veranderingen waren aangebracht, dat voor verkoop aldaar meer vereischt was, dan waartoe gerequireerde krachtens zijn vergunning gerechtigd was.

Het ware wellicht gewenscht geweest, dat de Rechtbank haar gedachtengang nog wat nader ontwikkeld had, omdat zij, zooals ik meen, haar beslissing nam mede onder invloed van gemeld arrest, maar daarmede is m. i. niet gezegd, zooals het middel stelt, dat zij niet beslist heeft op den grondslag der telastelegging.

De overige onderdeelen van het middel acht ik eveneens niet juist en wel, dat onder *a* niet, omdat de wet nergens spreekt van „gedeeltelijk gesloten aanhoorigheden", waarmede requirant een derde onderscheiding invoert, en voorts de Rechtbank feitelijk beslist, volgens mijn oordeel, dat i. c. sprake is van een open aanhoorigheid;

dat onder *b* niet, omdat dit hetzelfde zegt met andere woorden als dat onder *a*;

en ten slotte dat onder *c* niet, omdat niet blijkt, dat de Rechtbank overigens het telastegelegde bewezen acht doch m. i. integendeel van oordeel is, dat gerequireerde voor den feitelijken toestand, zooals deze ter plaatse was, wel vergunning of verlof had.

Ik acht hier derhalve een vrijspraak aanwezig in den zin van art. 430 Sv. en concludeer tot niet-ontvankelijk verklaring van het ingestelde beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Servatius;

Gelet op de middelen van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur, en luidende: (zie conclusie);

O. dat, nu het beroep is gericht tegen een vonnis, waarbij gerequireerde van het hem

telastegelegde werd vrijgesproken, in de eerste plaats moet worden onderzocht of dat beroep ontvankelijk is;

O. daaromtrent:

dat aan gerequireerde bij inleidende dagvaarding is telastegelegd, dat hij op 5 Juli 1936, enz. (zie conclusie);

dat het bestreden vonnis inhoudt: „dat de Rechtbank niet bewezen acht, dat verdachte het hem telastegelegde feit heeft begaan, met name niet bewezen acht, dat de door verdachte opgerichte danstent was gesloten, weshalve, met wijziging van gronden als vermeld, het vrijsprekende vonnis van den Kantonrechter dient te worden bevestigd;"

dat de inkleeding der dagvaarding er duidelijk op wijst, dat deze bedoelt uit te drukken, dat voor de daarbij omschreven handeling vergunning of verlof bepaaldelijk met betrekking tot de „danstent" zelve was vereischt, zulks op grond dat die tent, al was die tijdelijk opgericht op een aanhoorigheid van gerequireerdes café, niet als een open aanhoorigheid van dat café kon worden beschouwd, omdat zij gesloten was als bij dagvaarding omschreven;

dat de Rechtbank nu als haar oordeel uitspreekt, dat uit het onderzoek niet is gebleken, dat de tent zoodanig was samengesteld, dat zij een gesloten ruimte vormde, maar dat zij integendeel een open aanhoorigheid uitmaakte, hetgeen in deze beslissend is, en, gelet op voormelde duidelijke bedoeling der dagvaarding, tot vrijspraak moest leiden;

dat het vorenstaande medebrengt, dat uit het bestreden vonnis geenszins valt af te leiden, dat de Rechtbank aan het telastegelegde een andere beteekenis heeft toegekend dan daarin is gelegen, en aldus niet op den grondslag dier telastelegging zou hebben beraadslaagd en beslist, zoodat hier wordt opgekomen tegen een vrijspraak als bedoeld bij art. 430 lid 1 Sv., waartegen beroep in cassatie niet openstaat;

Verklaart het beroep niet-ontvankelijk.

(N. J.)

---

26 *April* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (M. en R. Regl. artt. 1, 16 en 22; Sr. art. 1.)

De grief, dat de Rechtb. niet de voor verd. gunstigste bepaling zoude hebben toegepast, faalt, daar uit niets blijkt, dat de Rechtb. zou hebben aangenomen, dat zich hier een der uitzonderingsgevallen, bij art. 16 lid 5 (nieuw) van het Mot.- en Rijw. Regl. voorzien, heeft voorgedaan, en ook niet blijkt, dat req. zich op zoodanige uitzondering heeft beroepen, terwijl een onderzoek dienaangaande niets ambtshalve behoeft te worden ingesteld.

Ook hij, die, na een door hem bestuurd motorrijtuig tot stilstand te hebben gebracht, op den weg staande aan dat rijtuig eenige herstelling verricht, bevindt zich als bestuurder met dat rijtuig op den weg in den zin van art. 22 (oud) lid 1 j°. art. 1, lid 1, sub f M. en R. Regl.

Dat het motorrijtuig niet aan de „linkerachterzijde" was voorzien van het vereischte roode licht, sluit in, dat het niet van zoodanig licht was voorzien aan de „achterzijde, op een door Onzen Minister nader aan te geven plaats", zooals art. 16, lid 1 kwam te luiden sedert de wijziging van 1934.

Het vierde middel kan req. niet baten, daar niet blijkt, dat req. een beroep heeft gedaan op omstandigheden, waaruit zou volgen, dat het niet goed werken van het achterlicht hem redelijkerwijze niet kon worden toegerekend.

De artt. 38quinquies, 1 (oud) en 38decies (nieuw) van de M. en R. Beschikking behoefden — als niet behoorende tot de voorschriften, inhoudende de verbods- en strafbepalingen op welke de strafoplegging onmiddellijk is gegrond — in het vonnis niet te worden vermeld.

Op het beroep van P. C. v. d. B., chauffeur te Krabbendijke, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Utrecht van 22 Dec. 1936, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een door die Rechtbank op 27 October 1936 bij verstek gewezen vonnis en van een bij dat vonnis bevestigd vonnis van den Kantonrechter te Utrecht van 5 Februari 1936, requirant ter zake van „het als bestuurder van een motorrijtuig op meer dan twee wielen zich daarmede tusschen een half uur ná zonsondergang en een half uur vóór zonsopgang op een weg bevinden, zonder dat het motorrijtuig aan de achterzijde op een door den Minister van Waterstaat aangegeven plaats is voorzien van een lantaarn, die achterwaarts een rood licht uitstraalt", met aanhaling van de artt. 16 (oud), 22 (oud) en 73 (oud) van het Motor- en Rijwielreglement, 2 en 28 der Motor- en Rijwielwet, 1 en 23 Sr., is veroordeeld tot een geldboete van tien gulden en een vervangende hechtenis van vijf dagen.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

De Arr.-Rechtbank te Utrecht vernietigde in hooger beroep, na verzet tegen haar verstekvonnis, op 22 December 1936, zoowel het vonnis waartegen verzet als het daarbij bevestigde vonnis van den Kantonrechter te Utrecht van 5 Februari 1936.

Opnieuw rechtdoende verklaarde zij ten laste van requirant bewezen, dat hij op of omstreeks 18 November 1935 des namiddags omstreeks 4¾ uur, te Breukelen-Nijenrode met een door hem bestuurd zeswielig motorrijtuig zich heeft bevonden op den openbaren rijweg den Rijksstraatweg zonder dat dit aan de linkerachterzijde was voorzien van een lantaarn, die achterwaarts een rood licht uitstraalde.

Bij het geven van een benaming aan dit bewezen verklaarde feit overwoog zij dat het opleverde: 1. de overtreding, bedoeld in art. 16 j°. 22 van het Motor- en Rijwielreglement, gelijk deze artikelen ten tijde van het plegen van het feit luidden, te weten:

het als bestuurder van een motorrijtuig op meer dan twee wielen zich daarmede tusschen een half uur nà zonsondergang en een half uur vóór zonsopgang op een weg bevinden, zonder dat het motorrijtuig aan de achterzijde op een door den Minister van Waterstaat aan-

gegeven plaats is voorzien van een lantaarn, die achterwaarts een rood licht uitstraalt;

2. de overtreding, bedoeld in voornoemde wetsartikelen, gelijk deze met ingang van 1 November 1936 zijn gewijzigd, te weten: het als bestuurder van een motorrijtuig op meer dan twee wielen, dat niet door een aanhangwagen wordt gevolgd, zich daarmede bij nacht op een weg bevinden zonder dat het motorrijtuig aan de achterzijde is voorzien van één of van twee lantaarns (achterlichten) van gelijke grootte en gelijke of nagenoeg gelijke verlichtingssterkte, die achterwaarts, duidelijk zichtbaar voor het achteropkomend verkeer, een rood licht uitstralen en zijn aangebracht overeenkomstig hetgeen de Minister van Waterstaat dienaangaande heeft bepaald.

Voorts was de Rechtbank van oordeel, dat tegen laatstbedoelde overtreding, ingevolge de met ingang van voormelden datum in art. 73 van het Motor- en Rijwielreglement aangebrachte wijziging, zwaardere hoofdstraffen zijn bedreigd dan tegen eerstbedoelde overtreding vóór de vorenbedoelde wetswijziging waren bedreigd, zoodat de betreffende wetsartikelen, gelijk deze ten tijde van het plegen van het feit luidden, behooren te worden toegepast en het bewezene mitsdien behoort te worden gequalificeerd gelijk hierboven is vermeld sub 1.

Na op die wijze de benaming te hebben vastgesteld, veroordeelde zij requirant met toepassing der artt. 16 (oud), 22 (oud) en 73 (oud) van het Motor- en Rijwielreglement, en de artt. 2 en 28 der Motor- en Rijwielwet, artt. 1 en 23 Sr. tot een geldboete van f 10, bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door vijf dagen hechtenis.

Tegen dit vonnis stelde requirant beroep in cassatie in en stelt door zijn daartoe behoorlijk gemachtigde raadsman bij schriftuur als middelen:

„I. S. en/of v. t. van de artt. 338, 339, 341, 342, 348, 349, 350, 351, 352, 358. 359, 399, 403, 415, 422, 423 en 425 Sv., de artt. 1 (speciaal lid 2 hiervan), 23, 40 en 91 Sr., de artt. 2 en 28 der Motor- en Rijwielwet, de artt. 1 (speciaal sub 4), 16, 22 en 73 van het Motor- en Rijwielreglement, zooals dit luidde vóór 1 November 1936, de artt. 1 (speciaal sub *f*) 16, 22 (speciaal de leden 1 sub *b* en 5) en 73 van het Motor- en Rijwielreglement, zooals dit luidt na 1 November 1936, art. 38*quinquies*, cijfer 1 der Motor- en Rijwielbeschikking, zooals dit luidde vóór 1 November 1936, en art. 38*decies* van de Motor- en Rijwielbeschikking, zooals dit luidt na 1 November 1936, omdat de Rechtbank, ofschoon zij niet over het hoofd heeft gezien dat na het tijdstip, waarop het telastegelegde feit is begaan, de wetgeving is veranderd, niet de voor verdachte gunstigste bepalingen heeft toegepast, immers bij haar beslissing, dat de Wet moest worden toegepast, gelijk deze ten tijde van het plegen van het feit luidde, over het hoofd heeft gezien de toepasselijkheid van de bepaling van art. 16 lid 5 (speciaal sub *a*) van het Motor- en Rijwielreglement, zooals dit luidt na 1 Nov. 1936.

II. S. en/of v. t. van de artikelen in het eerste middel genoemd, omdat de Rechtbank bewezen heeft verklaard, dat verdachte met een door hem bestuurd motorrijtuig zich heeft bevonden op den openbaren rijweg, ten onrechte, omdat uit de in het vonnis opgenomen bewijsmiddelen blijkt dat verdachte bezig was de lichtleiding van dit motorrijtuig te repareeren en uit de verklaringen, in eerste instantie afgelegd, blijkt, dat de verdachte zich tijdens dit repareeren bevond tusschen de z.g.n. truck en de z.g.n. trailer, hebbende mitsdien de Rechtbank over het hoofd gezien de omschrijving van het begrip „bestuurder" in art. 1 sub 4 (oud) van het Motor- en Rijwielreglement en art. 1 sub *f* van het Motor- en Rijwielreglement (nieuw).

III. S. en/of v. t. van de artikelen in het eerste middel genoemd, omdat de Rechtbank het bewezenverklaarde als een strafbaar feit heeft aangemerkt en gekwalificeerd, ten onrechte, omdat alleen strafbaar is het zich bevinden op den weg met een motorrijtuig aan de achterzijde op een door den Minister van Waterstaat nader aan te geven plaats niet voorzien van een lantaarn, die achterwaarts een rood licht uitstraalt (oud), dan wel, niet aangebracht overeenkomstig hetgeen dienaangaande door vermelden Minister is bepaald (nieuw).

IV. S. en/of v. t. van de artikelen in het eerste middel genoemd, omdat de Rechtbank op onjuiste en haar beslissing niet dragende gronden het beroep op overmacht, vanwege verdachte gedaan, heeft verworpen.

V. S. en/of v. t. van de artikelen in het eerste middel genoemd, omdat in het vonnis, waarvan beroep in cassatie, ten onrechte niet is aangehaald art. 38*quinquies* cijfer 1 van de Motor- en Rijwielbeschikking (oud), dan wel art. 38*decies* van de Motor- en Rijwielbeschikking (nieuw).

Het eerste middel vestigt de aandacht op de uitzonderingsbepalingen van art. 16 lid 5 van het nieuwe Motor- en Rijwielreglement en bedoelt, volgens de toelichting, dat de Rechtbank had moeten onderzoeken of deze uitzonderingsbepalingen zich voordeden, nu uit de bewijsmiddelen bleek — volgens requirant —, dat zij aanwezig konden zijn. Ik ben echter van meening dat uit de bewijsmiddelen niet blijkt, dat een uitzonderingsgeval aanwezig was, immers daar volgt alleen uit, dat requirant op den openbaren rijweg benzine heeft bijgevuld, en dat de straatlantaarns juist ontstoken waren, maar daaruit vloeit niet voort, dat de Rechter verplicht zou zijn nader te onderzoeken of de mogelijkheid bestond, dat requirant thans bij zijn berechting onder die uitzonderingsbepalingen viel. De nieuwe verbodsbepaling en hare elementen is te vinden in art. 16 lid 1 (nieuw) en op de uitzonderingen is geen beroep gedaan. Deze vormen m. i. z.g. faits d'excuse, welker afwezigheid niet behoeft te worden telastegelegd (en in dit geval uitteraard niet konden worden telastegelegd, daar de nieuwe regeling niet bestond tijdens het plegen van het feit), en indien die opvatting juist is behoefde de Rechter er geen onderzoek naar in te stellen.

Het tweede middel betreft de meer behandelde vraag, wat onder „bestuurder" te verstaan is, volgens het Motor- en Rijwielreglement.

Tusschen artt. 1 4 (oud) en 1 *f* (nieuw) bestaat ten aanzien van de begripsomschrijving geen kenmerkend verschil. Nog altijd is voor

dit onderwerp van belang het arrest van den H. R. van 26 Juni 1933 (W. 12647, N. J. 1933, 1318), doch daaraan mag m. i. niet de verre strekking worden toegekend, welke requirant eraan wil geven. Men blijft naar mijn oordeel „bestuurder" in den zin der wet, al stapt men uit den wagen om na te zien of er iets aan hapert. Bovendien — wat deze zaak aangaat —, beschouwde blijkens zijn verklaring voor de Rechtbank requirant zich als bestuurder.

Het derde middel acht ik onjuist, omdat requirant daarmede kennelijk teveel waarde hecht aan een woordelijke vermelding van den tekst van wet of reglement. Telastegelegd en bewezen verklaard is, dat het motorrijtuig niet voorzien was aan de linker-achterzijde van een lantaarn, die achterwaarts een rood licht uitstraalde. Daaruit volgt zonder meer, dat zoodanige lantaarn zich niet bevond op de plaats of volgens de wijze aangebracht, als aangegeven door den Minister van Waterstaat. Het niet aanwezig zijn van de lantaarn sluit dit in, en meer woorden zijn dus overbodig.

Het vierde middel herhaalt het beroep op overmacht in hooger beroep gedaan, waaromtrent de Rechtbank zegt, dat verdachte's raadsman nog heeft aangevoerd, dat verdachte door overmacht daartoe gedrongen het feit zou hebben gepleegd, doch dit verweer verworpen wordt, omdat niet is gebleken, dat verdachte al het mogelijke heeft gedaan om zich een tijdelijke nood-verlichting voor de achterzijde van het motorrijtuig te verschaffen.

Requirant acht den door de Rechtbank gestelden eisch te zwaar, doch ik meen dat die eisch maar als voorbeeld moet worden beschouwd, en aldus moet worden opgevat, dat de Rechtbank oordeelt, dat niet gebleken is, dat requirant al het mogelijke heeft gedaan naderende voertuigen voor de aanwezigheid van het motorrijtuig te waarschuwen. In cassatie blijkt dan ook niet hetgeen requirant in zijn toelichting op dit middel zegt, dat hij iemand achter het (onverlichte) motorrijtuig heeft gezet.

Wat het vijfde en laatste middel betreft, merk ik op, dat het daarin vermelde art. 38*quinquies* Motor- en Rijwielbeschikking (oud) niet de verbods- en strafbepalingen bevat, welke hier zijn toegepast, en aanhaling daarvan m. i. niet noodig is, al slaat een gedeelte van art. 16 Motor- en Rijwielreglement daarop wel terug. Mocht Uw Raad van andere meening zijn, dan ware dit gebrek te verhelpen door toepassing van art. 442 Sv.

Van oordeel, dat de middelen niet tot cassatie kunnen leiden, concludeer ik tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Servatius;

Gelet op de middelen van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij schriftuur, en luidende: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, ten laste van requirant overeenkomstig de dagvaarding is bewezen verklaard: dat hij op of omstreeks 18 November 1935 des namiddags, omstreeks te 4¾ uur, te Breukelen-Nijenrode met een door hem bestuurd zes-wielig motorrijtuig zich heeft bevonden op den openbaren rijweg den Rijksstraatweg zonder dat dit aan de linkerachterzijde was voorzien van een lantaarn, die achterwaarts een rood licht uitstraalde;

O. dat het eerste middel niet juist is, daar uit niets blijkt, dat de Rechtbank zou hebben aangenomen, dat zich hier een der uitzonderingsgevallen, bij art. 16 lid 5 (nieuw) van het Motor- en Rijwielreglement voorzien, heeft voorgedaan, en ook niet blijkt, dat requirant zich op zoodanige uitzondering heeft beroepen, terwijl een onderzoek dienaangaande niet ambtshalve behoefde te worden ingesteld;

O. omtrent het tweede middel, dat ook hij, die, na een door hem bestuurd motorrijtuig tot stilstand te hebben gebracht, op den weg staande aan dat rijtuig eenige herstelling verricht, zich als bestuurder met dat rijtuig op den weg bevindt in den zin van het in deze door de Rechtbank toegepaste art. 22 (oud) lid 1 van het Motor- en Rijwielreglement j°. art. 1, lid 1, sub *f* van dat reglement, zoodat dit middel niet opgaat;

O. dat ook het derde middel niet juist is, daar de bewezen verklaarde te laste legging, dat het motorrijtuig niet aan de „linkerachterzijde" was voorzien van het vereischte roode licht, insluit dat het niet van zoodanig licht was voorzien aan de „achterzijde, op een door Onzen Minister nader aan te geven plaats", — zooals art. 16, lid 1 van het Motor- en Rijwielreglement kwam te luiden sedert de daarin bij Koninklijk Besluit van 24 Maart 1934, Staatsblad n°. 125, aangebrachte wijziging —, als hoedanige plaats bij art. 38 quinquies der Motor- en Rijwielbeschikking immers werd aangewezen „niet hooger dan 1.25 m boven het wegdek en niet meer dan 0.50 m verwijderd van het meest naar links uitstekende gedeelte van het motorrijtuig";

O. dat ter toelichting van het vierde middel is aangevoerd:

„Uit het proeces-verbaal der zitting van de Rechtbank blijkt, dat door gedaagdes raadsman er op is gewezen, dat op den bewusten dag de zon des namiddags te 4.05 uur onderging en mitsdien de lichten eerst ontstoken behoefden te worden om 4.35 uur."

„uit de bewijsmiddelen blijkt dat het ongeveer 4.30 uur was toen verdachte merkte dat zijn achterlicht niet goed brandde. Hij is toen onmiddellijk begonnen dit gebrek te herstellen."

„uit de verklaringen in eerste instantie afgelegd blijkt wijders, dat aan de achterzijde van de auto zich een of meer personen bevonden, om het achterop komende verkeer te waarschuwen."

„Naar de meening van verdachte rechtvaardigt een en ander een beroep op overmacht. Een klein gebrekje aan zijn motorrijtuig kan een ieder overkomen.

Wanneer hij dit onmiddellijk gaat herstellen en bovendien nog iemand achter het motorrijtuig zet, kan men niet stellen, dat hij het noodige heeft nagelaten. Dit klemt te meer wanneer het juist geschiedt op de grens van het tijdstip, waarop de lichten moeten worden aangestoken."

„De eisch die de Rechtbank stelt, n.l. dat

men voor die enkele minuten die de herstelling vergt, zich een tijdelijke noodverlichting moet verschaffen, gaat te ver. Er zullen zeer weinig automobilisten zijn die in hun motorrijtuig een noodverlichting medevoeren.

Wanneer iemand, die een gebrek aan zijn lichtleiding krijgt, die onmiddellijk doet herstellen en voor zooveel noodig ander verkeer waarschuwt, doet hij alles wat redelijkerwijs van hem gevergd kan worden."

O. dienaangaande:

dat het hier niet gaat om de vraag, of requirant, toen het achterlicht defect bleek te zijn, voldoende maatregelen heeft genomen ter voorkoming van gevaar voor het verkeer op den weg, maar of requirant strafbaar is wegens het te laste gelegde en bewezen verklaarde ontbreken van het bepaalde, wettelijk voorgeschreven licht;

dat niet blijkt, dat requirant een beroep heeft gedaan op omstandigheden, waaruit zou volgen, dat hem redelijkerwijze niet kan worden toegerekend dat het achterlicht, toen het behoorde te worden ontstoken, niet goed werkte en dus het middel, wat daarvan overigens moge zijn, niet tot cassatie kan leiden;

O. dat ook het vijfde middel niet opgaat, daar het bestreden vonnis vermeldt de wettelijke voorschriften, inhoudende de verbods — en strafbepalingen op welke de strafoplegging onmiddellijk is gegrond, tot welke voorschriften het bij dit middel genoemde artikel niet behoort;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

26 *April.* 1937 ARREST van den Hoogen Raad. (Mot.- en Rijw.Regl. art. 6.)

De grief, dat de Rechtb. ten onrechte als bewezen zou hebben aangenomen, dat req. in de bocht met het door hem bestuurde motorrijtuig links heeft *gehouden*, terwijl toch req. naar links is *geslipt*, kan req. niet baten, wijl — daargelaten nog dat de Rechtb. dit slippen niet heeft vastgesteld — het verbod van art. 6, al. 2 M. en R. Reglement reeds wordt overtreden, indien het voertuig op het verboden gedeelte van den weg rijdt.

Op het beroep van Th. H., agent eener wasscherij, te Laren (N. H.), requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Amsterdam van 25 Jan. 1937, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een door den Kantonrechter te Hilversum op 4 Sept. 1936 mondeling gewezen vonnis, requirant ter zake van: het als bestuurder van een motorrijtuig in een bocht binnen de bebouwde kom, met hetgeen door hem wordt bestuurd links houden, terwijl dit niet noodzakelijk is voor het uitwijken bij het voorbijgaan van op den weg stilstaande motorrijtuigen, rijwielen, andere rij- of voertuigen, rij- of trekdieren of vee, met aanhaling der artt. 6, 73 van het Motor- en Rijwielreglement (oud) en 23, 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van tien gulden en vervangende hechtenis van vijf dagen;

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Post alia:

Als middel draagt req. voor bij schriftuur, dat de Rechtbank door haar beslissing heeft geschonden, althans verkeerd toegepast: de artt. 6 en 73, van het Motor- en Rijwielreglement (oud) doordat de Rechtbank aanneemt dat requirant het hem ten laste gelegde feit heeft begaan ofschoon hij tengevolge van slippen in de bocht aan de linkerzijde van de rijweg is gekomen.

Blijkens het vonnis achtte de Rechtbank wettig en overtuigend bewezen, dat verdachte-appellant en geappelleerde te Bussum op 26 Juni 1936 als bestuurder van een vierwielig motorrijtuig daarmede heeft gereden over den openbaren rijweg de Lothariuslaan en in de in dien weg gelegen bocht binnen den bebouwde kom der gemeente met dat motorrijtuig links heeft gehouden, terwijl dit niet noodzakelijk was voor het uitwijken bij het voorbijgaan van op den weg stilstaande motorrijtuigen, rijwielen, andere rij- of voertuigen, rij- of trekdieren of vee.

Daartoe gebruikte te Rechtbank als bewijsmiddelen de verklaring van verdachte: dat hij op 26 Juni 1936 als bestuurder van een vierwielig motorrijtuig daarmede heeft gereden in de Lothariuslaan te Bussum; dat in de bocht, die die laan maakt, zijn auto met het achtergedeelte op het linkerweggedeelte is gekomen; dat hij, nadat hij door de bocht was heengereden, getuige Beugelaar als bestuurder van een door een paard getrokken groentenwagen hem tegemoet zag komen.

en van getuige Beukelaar:

dat hij op 26 Juni 1936 als bestuurder van een door een paard getrokken groentenwagen daarmede heeft gereden in de Lothariuslaan te Bussum; dat hij toen heeft gezien, dat een auto, bestuurd door verdachte, de in die laan zich bevindende bocht om kwam rijden; dat die auto daarbij op de voor hem, verdachte, linkerzijde van den weg reed en recht op zijn, getuiges, wagen aan kwam rijden.

Hierbij komt dan nog een thans niet van belang zijnde verklaring omtrent aard en ligging van den weg, waarop het feit zich afspeelde.

Wel is van belang in verband met het middel in cassatie, de overweging in het vonnis, dat verdachtes raadsman heeft betoogd, dat verdachtes auto door de gladheid van den weg is geslipt en dit de oorzaak is geweest dat de auto op de linkerkant van den weg is gekomen, doch de Rechtbank dit verweer, voorzoover het inhoudt een beroep op overmacht, verwerpt, vermits, al aangenomen dat verdachtes auto door gladheid is geslipt, geenszins is gebleken, dat dit slippen niet had kunnen worden voorkomen.

Tegen deze weerlegging van het voor de Rechtbank gevoerde verweer verzet het middel zich, bij de toelichting aanvoerend, dat de Rechtbank de kern van het verweer niet begrepen heeft.

Requirant betoogt, dat hij zich niet op overmacht beroepen heeft, en geeft dan m.i. een gewrongen uitlegging aan art. 6 Motor- en Rijwielreglement (Oud).

Hij zegt, dat het daar bedoelde links houden

een actieve handeling van den bestuurder moet zijn, en wel een bewust of opzettelijk links houden.

Is het dit niet, doch geschiedt het links houden onafhankelijk van des bestuurders wil, dan maakt requirant een onderscheiding, berustend op de oorzaak van dit ongewilde linkshouden. De bestuurder kan zich dan, volgens hem, alleen op overmacht beroepen, wanneer het naar links glijden of slippen niet aan zijn schuld te wijten is. Is het linkshouden een gevolg b.v. van te snel rijden vóór de bestuurder de bocht inging, waarbij hij naar links slipte, dan heeft hij geen beroep op overmacht, doch is naar zijn opvatting evenmin art. 6 voornoemd toepasselijk, daar dit alleen op een gewild linkshouden slaat. Hij zou dan echter wel strafbaar zijn volgens art. 22 Motor- en Rijwielwet, doch deze overtreding is niet te laste gelegd.

Ik ben van meening, dat dit middel berust op een verkeerde opvatting van „links houden" in art. 6 Motor- en Rijwielreglement (oud). Deze bepaling vraagt alleen naar den feitelijken toestand, en niet naar de oorzaak van het zich links bevinden. Is dit een oorzaak waarvoor men niet aansprakelijk gesteld kan worden, dan kan men zich wellicht met goed gevolg op overmacht beroepen, in alle andere gevallen is men strafbaar. Het is zeer wel mogelijk, dat het linkshouden de vrijheid en veiligheid van het verkeer in gevaar kan brengen, doch dit is geenszins noodzakelijk. Art. 6 van het vorige Reglement stelt dan ook mindere en andere eischen voor strafbaarheid dan art. 22 Motor- en Rijwielwet.

Ik kan mij dus met de door requirant aan art. 6 gegeven uitlegging niet vereenigen, en acht de gemaakte onderscheiding onjuist.

Bovendien wijs ik er, wat deze zaak betreft, voor de feitelijke toedracht nog op, dat getuige Beukelaar nadrukkelijk verklaart, dat requirant op de linkerzijde van den weg reed.

Van oordeel, dat het middel niet tot cassatie kan leiden, concludeer ik tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer van der Meulen;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (Zie Conclusie)

O. dat bij het bestreden vonnis overeenkomstig de inleidende dagvaarding, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, ten laste van requirant is bewezen verklaard, dat hij te Bussum op 26 Juni 1936 enz. (zie conclusie);

O. dat de Rechtbank voorts in haar vonnis heeft overwogen, dat verdachtes raadsman wel heeft betoogd, dat verdachtes auto door de gladheid enz. (zie Conclusie);

O. dat het middel blijkens de toelichting hierop steunt, dat de Rechtbank ten onrechte als bewezen aannam, dat requirant in de bocht met het door hem bestuurde motorrijtuig links heeft gehouden, daar toch requirant naar links is geslipt, welk slippen volgens requirant, ook al is het veroorzaakt door toedoen — te snel rijden — van den bestuurder, niet als links houden kan worden beschouwd;

O. dat dit betoog echter — daargelaten nog dat de Rechtbank dit slippen niet heeft vastgesteld — niet tot cassatie kan leiden, daar het verbod van art. 6, al. 2 Mot.- en Rijw. Reglement reeds wordt overtreden, indien het voertuig op het verboden gedeelte van den weg rijdt;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

26 *April* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 art. 205*ter*.)

Het aan de besturen der bijzondere scholen bij art. 205*ter* toegekend recht op uitkeering van eene som ineens ter vervanging van de jaarlijksche vergoeding, bedoeld in het eerste lid van art. 205, is blijkens de bewoordingen en de geschiedenis der wetsbepaling kennelijk uitsluitend toegekend aan de besturen van *niet-ingebouwde* scholen. Het bestuur van een ingebouwde school bedoeld in art. 84, is derhalve in zijn desbetreffend verzoek niet-ontvankelijk.

Wij WILHELMINA, enz.,

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het Roomsch-Katholieke Kerkbestuur van de Parochie van de Heilige Maria Onbevlekt Ontvangen, gevestigd te Hansweert, gemeente Kruiningen, tegen het besluit van Ged. Staten van Zeeland van 11 December 1936, n°. 51, eerste afdeeling, tot ongegrondverklaring van zijn beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Kruiningen van 14 September 1936, houdende afwijzing van het verzoek om overeenkomstig art. 205ter der Lageronderwijswet 1920 voor het gebouw van de Roomsch-Katholieke school voor gewoon lager onderwijs, Kerklaan aldaar, eene uitkeering ineens van 80% van de geschatte waarde van dat schoolgebouw te ontvangen ter vervanging van de tot dusver genoten vergoeding ex art. 205, eerste lid, dier wet;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 7 April 1937, N°. 130;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 21 April 1937, N°. 3946, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat de Raad der gemeente Kruiningen in zijne vergadering van 14 September 1936 heeft besloten, het verzoek van het bestuur der Roomsch-Katholieke bijzondere school te Hansweert om ter vervanging van de jaarlijksche vergoeding, bedoeld in art. 205 der Lageronderwijswet 1920, een uitkeering te ontvangen van een som ineens, gelijkstaande met 80% van de geschatte waarde van het schoolgebouw, niet in te willigen, daarbij overwegende, dat de Roomsch-Katholieke bijzondere school te Hansweert deel uitmaakt van een niet uitsluitend voor het geven van schoolonderwijs bestemd gebouw; dat de jaarlijksche vergoeding voor deze school dan ook is vastgesteld met inachtneming van het bepaalde in het vijfde lid van art. 205 der Lageronderwijswet 1920; dat de mogelijkheid tot het verkrijgen van een afkoopsom voor deze school moet geacht worden te zijn uitgesloten, aangezien

in het eerste lid van art. 205ter der Lageronderwijswet 1920 enkel wordt gesproken van de vervanging van de jaarlijksche vergoeding, bedoeld in het eerste lid van art. 205 en niet van die, bedoeld in het vijfde lid van dat artikel;

dat, nadat het schoolbestuur van dit besluit bij Gedeputeerde Staten van Zeeland in beroep was gekomen, dit college bij besluit van 11 December 1936, N°. 51, 1e afdeeling, het ingestelde beroep ongegrond heeft verklaard, uit overweging, dat blijkens het eerste lid van art. 205ter der Lageronderwijswet 1920 slechts de jaarlijksche vergoeding, bedoeld in het eerste lid van art. 205 dier wet kan worden vervangen door eene uitkeering van een som ineens; dat de jaarlijksche vergoeding voor scholen, deel uitmakende van een niet uitsluitend voor het geven van schoolonderwijs bestemd gebouw, is geregeld in het vijfde lid en niet in het eerste lid van art. 205 der Lageronderwijswet 1920; dat dus naar den tekst der wet voor deze scholen geen uitkeering van een som ineens kan worden gedaan; dat ook uit de geschiedenis van art. 205 ter der Lageronderwijswet 1920 blijkt, dat het niet in de bedoeling van den wetgever heeft gelegen om dit art. op de genoemde scholen van toepassing te doen zijn; dat het besluit van den raad van Kruiningen dus moet geacht worden te zijn genomen in overeenstemming met de wet;

dat van deze beslissing het schoolbestuur bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat het erkent, dat blijkens de geschiedenis der totstandkoming van art. 205ter der Lageronderwijswet 1920 het de bedoeling is geweest, deze wetsbepaling niet te doen gelden voor de zoogenaamde „ingebouwde" scholen; dat het echter niet kan onderschrijven de overweging van het college van Gedeputeerde Staten, dat naar den tekst van de wet voor deze scholen geen uitkeering van een som ineens kan worden gedaan; dat het recht op de vergoeding ex art. 205 enkel en uitsluitend steunt op de bewoordingen van het eerste lid van art. 205; dat derhalve voor alle bijzondere lagere scholen, die eigendom van schoolbesturen zijn en op 1 Januari 1921 in gebruik of in aanbouw waren, ingebouwde zoo goed als niet ingebouwde, het recht op de vergoeding ontleend moet worden aan het eerste lid van art. 205; dat het vijfde lid van art. 205 dan ook niet het recht op de vergoeding voor ingebouwde scholen regelt, maar slechts de wijze, waarop de vergoeding wordt berekend; dat het voor de juistheid van dit standpunt nog moge wijzen op art. 1 en art. 4 van Ons besluit van 30 Mei 1921 (Staatsblad N°. 749), in welke artikelen wordt gesproken over het tweede lid van art. 205 — dat op het eerste lid teruggrijpt — en van de vergoeding, bedoeld in het eerste lid van art. 205, terwijl het buiten twijfel is, dat beide artikelen zoowel ten aanzien van de ingebouwde, als ten aanzien van de niet ingebouwde scholen gelden; dat dan ook naar de meening van zijn bestuur de bewoordingen van de betreffende bepalingen er wel degelijk toe nopen om het aldus te verstaan, dat zoowel de ingebouwde als de niet ingebouwde scholen het recht op de gebouwenvergoeding ontleenen aan het eerste lid van art. 205; dat bij elke andere interpretatie de basis voor het recht op de vergoeding voor „ingebouwde" scholen zou ontbreken; dat de zienswijze van het college van Gedeputeerde Staten dan ook niet houdbaar is;

O. dat art. 205ter der Lageronderwijswet 1920, ingevoegd bij art. 6 van paragraaf 13 der wet van 22 Februari 1936 (Staatsblad N°. 100), in het eerste lid, eersten zin, bepaalt, dat de besturen van bijzondere lagere scholen, bedoeld in art. 205, vóór 1 Augustus 1936 aan het bestuur der gemeente, waar de school is gevestigd het verzoek kunnen doen, om ter vervanging van de jaarlijksche vergoeding, bedoeld in het eerste lid van dat artikel, een uitkeering te ontvangen van een som ineens, gelijkstaande met tachtig ten honderd van de in dat lid bedoelde geschatte waarde, eventueel verminderd overeenkomstig het tiende en elfde lid van dat artikel;

dat het eerste lid van art. 205 aan de besturen der bijzondere lagere scholen, wier terreinen en gebouwen eigendom van de schoolbesturen zijn en op 1 Januari 1921 in gebruik en in aanbouw waren, recht geeft op de in dit artikel aangegeven jaarlijksche vergoeding, berekend over de geschatte waarde dier terreinen en gebouwen, met inbegrip van de schoolmeubelen, terwijl het vijfde lid ten aanzien van bestaande scholen, als bedoeld in art. 84 — zoogenaamde ingebouwde scholen — slechts aangeeft welk bedrag als grondslag van de schatting moet worden aangenomen;

dat, al moge dus de jaarlijksche vergoeding, bedoeld in het eerste lid van art. 205, waarvan in art. 205ter sprake is, eene zoodanige zijn, waarop zoowel voor ingebouwde als niet-ingebouwde scholen aanspraak kan worden gemaakt, het aan de besturen der bijzondere scholen bij art. 205ter toegekende recht op uitkeering van eene som ineens ter vervanging van de genoemde jaarlijksche vergoeding, kennelijk uitsluitend is toegekend aan de besturen van niet-ingebouwde scholen;

dat toch, terwijl in het oorspronkelijke ontwerp van wet ter verlaging van de openbare uitgaven eene bepaling (art. 6 van paragraaf 28) voorkwam, waarbij aan de besturen van bijzondere lagere scholen, bedoeld in art. 205, het recht werd gegeven aan de gemeentebesturen vóór 1 Januari 1936 te verzoeken, om ter vervanging van de jaarlijksche vergoeding, bedoeld in het eerste lid en het vijfde lid van dit artikel, de daarbedoelde uitkeeringen van een som ineens te ontvangen en waarbij dus met de zoogenaamde ingebouwde scholen rekening werd gehouden, na tegen dit laatste in de Tweede Kamer der Staten-Generaal geopperde bedenking, de hierbedoelde bepaling is gewijzigd, en aldus overgenomen in de wet van 22 Februari 1936 (Staatsblad N°. 100), o.m. in dier voege, dat daarin alleen gesproken werd van de vergoeding, bedoeld in het eerste lid van art. 205, dus zonder vermelding van het vijfde lid, hetgeen in de toelichting op de laatstgenoemde wet hiermede werd gemotiveerd, dat de terreinen en gebouwen van zoogenaamde ingebouwde scholen zich ook in verband met het derde lid van het voorgestelde art. 205ter practisch minder goed voor deze regeling leenden;

dat zulks ook in den tekst der wet tot uitdrukking is gebracht, aangezien art. 205ter enkel spreekt van een som ineens, gelijkstaande met tachtig ten honderd van de in het eerste lid bedoelde geschatte waarde, waardoor derhalve eene berekening naar de ingevolge het vijfde lid geschatte waarde, en daarmede een betrekken van de bij art. 84 bedoelde scholen in de onderwerpelijke regeling, is uitgesloten;

dat derhalve het schoolbestuur aan deze wetsbepaling geen aanspraak op inwilliging van zijn verzoek kan ontleenen, en mitsdien daarin niet-ontvankelijk had behooren te zijn verklaard;

dat in dit opzicht het besluit van den raad van Kruiningen behoort te worden verbeterd;

Gezien de Lageronderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Zeeland van 11 December 1936, N°. 51, 1e afdeeling, het besluit van den raad van Kruiningen van 14 September 1936 te wijzigen in dier voege, dat het bestuur der Roomsch-Katholieke bijzondere school, te Hansweert, in zijn op 30 Juli 1936 tot den raad gericht verzoek alsnog niet-ontvankelijk wordt verklaard.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

26 *April* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 art. 72.)

Ten onrechte heeft de Raad in Oct. 1936 medewerking geweigerd voor een in Jan. 1935 plaats gehad hebbende vervanging van jalouzieën door gordijnen, nu die jalcuziëen reeds meer dan 25 jaar dienst hadden gedaan in verband waarmede met voldoende zekerheid kan worden aangenomen, dat door de aanschaffing van gordijnen de „normale eischen" niet zijn overschreden.

Wij WILHELMINA, enz.,

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het Roomsch-Katholieke Schoolbestuur „Sint Willibrord", te Arnhem, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland van 27 Januari 1937, N°. 108, tot ongegrondverklaring van zijn beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Arnhem van 19 October 1936, N°. 3557, Ond., voor zoover daarbij de overeenkomstig art. 72 der Lageronderwijswet 1920 gevraagde medewerking voor een in Januari 1935 plaats gehad hebbende vervanging van jalouzieën van de bijzondere school voor uitgebreid lager onderwijs aan den Hommelscheweg N°. 169, aldaar, door gordijnen, is geweigerd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 7 April 1937, N°. 131;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 21 April 1937, N°. 3947, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat de raad der gemeente Arnhem bij besluit van 19 October 1936 o.a. afwijzend heeft beschikt op een verzoek van het bovenvermeld schoolbestuur om medewerking overeenkomstig art. 72 der Lageronderwijswet 1920 voor de reeds in Januari 1935 plaats gevonden vervanging van jalouzieën aan zijn school voor uitgebreid lager onderwijs aan den Hommelscheweg N°. 169 aldaar, door gordijnen, gekost hebbende f 220, zulks op grond, dat thans niet meer kan worden nagegaan, of de vervanging van de jalouzieën noodig was, en bovendien, dat het hier in elk geval zou gelden voorziening in slijtage van de jalouzieën, zoodat de kosten der vervanging als kosten van instandhouding dan uit de vergoeding ex art. 101 der Lageronderwijswet 1920 behooren te worden voldaan;

dat, nadat van dit raadsbesluit, voorzoover de bovenbedoelde weigering van medewerking betreft, het schoolbestuur bij Gedeputeerde Staten van Gelderland in beroep was gekomen, deze bij hun besluit van 27 Januari 1937, N°. 108, het beroep ongegrond hebben verklaard, daarbij o.a. overwegende, dat de aangeschafte gordijnen zijn aan te merken als schoolmeubelen, zoodat de kosten van de bedoelde aanschaffing, al moge deze zijn geschied ter vervanging van jalouzieën, in geen geval kunnen worden gerekend tot die van instandhouding van het schoolgebouw, welke uit de vergoeding ingevolge art. 101 der wet dienen te worden bestreden; dat de onderwerpelijke aanschaffingskosten evenwel slechts dàn ten laste van de gemeente kunnen worden gebracht, indien zulks niet leidt tot overschrijding van de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen; dat de appellant in zijn beroepschrift heeft aangevoerd, dat de vervangen jalouzieën bestonden uit houten latjes, onderling verbonden door dunne ijzeren kettinkjes, en in Januari 1935 reeds meer dan 25 jaar dienst hadden gedaan, welke tijd als levensduur voor dergelijke voorwerpen een zeer ruime is; dat het gemeentebestuur te kennen heeft gegeven, zich geen oordeel meer te hebben kunnen vormen omtrent den toestand der jalouzieën op het genoemde tijdstip, doch slechts met zekerheid te kunnen verklaren, dat bij de overdracht aan den appellant, op 1 September 1923, van het destijds nog vrij nieuwe schoolgebouw de bewuste jalouzieën in goeden staat hebben verkeerd; dat, daar ook de betrokken Inspecteur van het lager onderwijs de noodzakelijkheid van de vervanging door gordijnen niet heeft kunnen beoordeelen en voor Gedeputeerde Staten daartoe thans evenmin nog mogelijkheid bestaat, het door den appellant gestelde onder de gegeven omstandigheden geen genoegzame redenen bevat om het besluit van den raad der gemeente Arnhem, voor zoover de appellant dit heeft bestreden, te vernietigen, zoodat dit besluit, zij het op eenigszins anderen grond, behoort te worden gehandhaafd;

dat van het genoemd besluit van Gedeputeerde Staten het schoolbestuur bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat Gedeputeerde Staten aan deskundigen de vraag hadden kunnen voorleggen, of buitenjalouzieën, bestaande uit latjes onderling verbonden door dunne ijzeren kettinkjes, kunnen ge-

acht worden bij behoorlijk onderhoud een langeren levensduur dan van 25 jaar te hebben; dat de bewering van het gemeentebestuur van Arnhem, dat deze jalouzieën in 1923 nog in goeden staat verkeerden, van geen beteekenis is, omdat daaruit niet de gevolgtrekking kan gemaakt worden, dat zij daarom 12 jaar later ook nog in goeden staat moeten zijn; dat juist in de laatste jaren de slijtage zoodanig was, dat het schoolbestuur daarvoor jaarlijks belangrijke bedragen moest uitgeven, en het schoolbestuur het daarom uit financieel oogpunt noodzakelijk achtte deze te vervangen door gordijnen, waarvan het de kosten uit de jaarlijksche vergoeding wilde bestrijden, waartoe het ten slotte door de onverwachte daling van die jaarlijksche vergoeding niet meer in staat was;

O. dat art. 72 der Lageronderwijswet 1920 voor schoolbesturen den weg opent, om medewerking van den gemeenteraad te vragen voor de aanschaffing van schoolmeubelen, ook al heeft de aanschaffing reeds vóór de indiening van de aanvrage plaats gehad;

dat blijkens de stukken de jalouzieën, welke door de gordijnen zijn vervangen, reeds meer dan 25 jaren dienst hadden gedaan, in verband waarmede met voldoende zekerheid kan worden aangenomen, dat door de onderhavige aanschaffing de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, niet zijn overschreden;

dat mitsdien te dezen aanzien de gevraagde medewerking slechts had mogen worden geweigerd, wanneer niet aan de in art. 73 omschreven vereischten was voldaan, waarvan in het onderhavige geval geen sprake is;

dat derhalve ten onrechte de raad der gemeente Arnhem dit deel der aanvrage heeft afgewezen en Gedeputeerde Staten het raadsbesluit in dit opzicht hebben gehandhaafd;

Gezien de Lageronderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland en van het besluit van den raad der gemeente Arnhem van 19 October 1936, N°. 3557, Ond., voorzoover daarbij de gevraagde medewerking voor de aanschaffing van nieuwe gordijnen werd geweigerd, te bepalen, dat de hierbedoelde medewerking alsnog door den raad der gemeente Arnhem behoort te worden verleend.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

27 *April* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Wet v. 28 Mei 1925 S. 216 art. LXXXVII.)

Verlenging van den gestelden wachtgeldtermijn krachtens eene bepaling eener gemeentelijke wachtgeldverordening vormt een sequeel van de wachtgeldregeling. Een bezwaar tegen den duur der verlenging betreft dus mede de opwachtgeldstelling als ambtenaar, uit welke betrekking appellant reeds vroeger is ontslagen, weshalve hij in het ingesteld beroep niet-ontvankelijk is.

Vervulling van een betrekking in tijdelijken dienst gedurende 2½ jaar kan naar billijkheid geen aanspraak geven op wachtgeld.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door A. Brongersma, gewezen opzichter 2e klasse in tijdelijken dienst bij het bedrijf van openbare werken der gemeente Velsen, betreffende zijne aanspraken op wachtgeld;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 14 April 1937, n°. 127;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 22 April 1937, n°. 153 II, Afd. Pensioenen en Wachtgelden;

O. dat A. Brongersma met ingang van 1 April 1933 eervol is ontslagen als opzichter 1e klasse in vasten dienst bij de gemeente Velsen, wegens opheffing van zijn betrekking, onder toekenning ingevolge de Verordening, regelende de toekenning van wachtgeld aan ambtenaren, van een wachtgeld voor den duur van 3 jaren, welk wachtgeld bij besluit van den gemeenteraad van 15 December 1936, met toepassing van het laatste lid van art. 3 der evengenoemde verordening, met één jaar is verlengd, te rekenen van 1 Januari 1937;

dat hij, na van 1 Maart 1934 tot en met 6 Maart 1934 als tijdelijk opzichter 2e klasse in dienst van de gemeente werkzaam te zijn geweest, met ingang van 2 Juli 1934 wederom werd benoemd als opzichter 2e klasse in tijdelijken dienst bij het bedrijf Openbare werken der gemeente, uit welke functie hij met ingang van 1 Januari 1937 eervol werd ontslagen, op grond van eene nieuwe organisatie van het dienstvak, waartoe hij behoorde, zulks zonder toekenning van wachtgeld;

dat hij op grond van art. LXXXVII der wet van 28 Mei 1925, S. 216, Onze beslissing heeft ingeroepen, verzoekende hem een wachtgeld toe te kennen, hetzij op den voet van de wachtgeldregeling voor de burgerlijke Rijksambtenaren, hetzij op grond van eene nieuwe wachtgeldregeling voor de ambtenaren der gemeente Velsen, vastgesteld door den raad dier gemeente in zijne vergadering van 4 Februari 1936, daarbij aanvoerende, dat de onzekerheid voor hem en zijn gezin door de wijze van toekenning van wachtgeld, als in deze is geschied, zoo groot is, dat hij in voortdurende vrees leeft voor materieelen nood;

O. voorzoover het beroep van den appellant mocht zijn gericht tegen het onvoldoende zijn van het hem ter zake van zijn ontslag als opzichter 1e klasse in dienst van de gemeente Velsen toegekende wachtgeld, dat krachtens art. LXXXVII der wet van 28 Mei 1925 S. 216, Onze Beslissing had moeten zijn ingeroepen binnen een maand na het tijdstip, waarop het ontslag is ingegaan;

dat het bovenbedoelde ontslag hem is verleend met ingang van 1 Augustus 1933, terwijl het beroep eerst op 26 Januari 1937 bij Ons is ingekomen;

dat dus de voormelde termijn door den appellant niet is in acht genomen en hij in zijn beroep mitsdien niet kan worden ontvangen;

dat in de openbare vergadering van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur, waarin over deze zaak

verslag is uitgebracht, door den gemachtigde van den appellant is betoogd, dat de strekking van het beroep zou zijn op te komen tegen de verlenging van den duur van zijn wachtgeld met niet meer dan één jaar, zooals bij besluit van den gemeenteraad van 15 December 1936 is geschied, doch dat, aangezien de verlenging van den gestelden wachtgeldtermijn, krachtens art. 3, laatste lid, van de wachtgeldverordening van 1923, een sequeel vormt van zijne wachtgeldregeling ingevolge deze verordening, dit bezwaar mede betreft zijne opwachtgeldstelling als opzichter 1e klasse in vasten dienst bij de gemeente, uit welke betrekking hij met ingang van 1 Augustus 1933 is ontslagen, zoodat dit beroep den appellant niet-ontvankelijk vermag te maken;

dat, hij aldien de appellant mocht hebben beoogd Onze beslissing in te roepen ter zake van het niet toekennen van wachtgeld aan hem als gewezen opzichter 2e klasse in tijdelijken dienst bij het bedrijf openbare werken der gemeente Velsen, de appellant, die slechts gedurende 2½ jaar de hierbedoelde betrekking in tijdelijken dienst heeft vervuld, naar billijkheid niet voor wachtgeld in aanmerking kan worden gebracht;

Gezien de voormelde wet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

den appellant niet-ontvankelijk te verklaren in zijn beroep, voor zoover dit is gericht tegen de wijze van zijne opwachtgeldstelling als gewezen opzichter 1e klasse in dienst van de gemeente Velsen, en voor het overige het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

28 *April* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 279).

Het enkele feit, dat belanghebbende's perceelen zijn ingesloten door particuliere wegen, staat de geschiktheid van die perceelen om bebouwd te worden niet in den weg, nu belanghebbende niet heeft gesteld, dat die wegen niet voor het openbaar verkeer zijn opengesteld.

Straten mogen hier niet worden gelijkgesteld met wegen en overeenkomstig het spraakgebruik is voor het zijn van „straat" wel is waar niet noodig een verharde weg met een daarlangs reeds bestaande min of meer aangesloten bebouwing, doch wel zulk een weg aangelegd met de bestemming dat daarlangs min of meer aangesloten gebouwd zal worden. De enkele omstandigheid dat een laan verhard is en ten allen tijde behoorlijk berijd- en begaanbaar maakt haar dus nog niet tot een „straat".

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van A. te Oostvoorne tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen II te Rotterdam, van 7 Dec. 1936, betreffende den hem opgelegden aanslag in de Bouwterreinbelasting der gem. Oostvoorne over 1935;

Gezien de stukken;

O. dat art. 1 van de Verordening op de heffing eener belasting van bouwterreinen in de gem. Oostvoorne voor zoover hier van belang luidt:

„In deze gemeente wordt, onder den naam van bouwterreinbelasting, een bijzondere belasting geheven van bouwterreinen, gelegen aan bestaande straten, grachten en pleinen;"

O. dat belanghebbende, die in voormelde belasting is aangeslagen, wegens tusschen de Kruislaan en de Polderslaan gelegen perceelen, naar een geschatte verkoopwaarde van f 3000, tegen dien aanslag tevergeefs bezwaar heeft ingebracht bij den Raad der gemeente Oostvoorne en daarop bij zijn beroep voor den Raad van Beroep heeft aangevoerd, dat de belaste perceelen geen „bouwterrein" zijn en dat, al ware zulks wel het geval, dan nog de aanslag onjuist zoude zijn, daar de perceelen niet zijn gelegen aan bestaande straten en in elk geval de geschatte waarde te hoog is;

O. dat de Raad van Beroep, na te hebben overwogen, dat de ligging van belanghebbende's perceelen tusschen particuliere wegen geen beletsel vormt om op die perceelen te bouwen, daar, krachtens art. 715 B. W., een eigenaar van een stuk land, dat geen toegang heeft tot den gemeenen weg, bevoegd is om een uitweg te vorderen, heeft beslist, dat belanghebbende's perceelen als bouwterrein moeten worden beschouwd, en vervolgens ten aanzien van belanghebbende's bewering, dat het bouwterrein niet is gelegen aan bestaande straten heeft overwogen:

„dat daargelaten de vraag of de Polderslaan die, zooals de Gemeente-architect onbestreden, verklaarde, verhard is en met auto's wordt bereden, al dan niet onder het begrip „straat" valt, zulks stellig het geval is met de Kruislaan, waarvan de Gemeente-architect eveneens, onbestreden, verklaarde, dat dit is een met keislag verharde weg, in prima conditie, die ten allen tijde met auto's kan worden bereden, zoodat deze, naar 's Raads oordeel, als een weg met een zoodanige verharding, dat deze onder alle weersomstandigheden behoorlijk berijd- en begaanbaar is, onder het begrip „straat" valt;"

O. dat de Raad van Beroep ten slotte ook de geschatte waarde juist achtende, de beschikking van den Gemeenteraad heeft gehandhaafd;

O. dat belanghebbende in cassatie heeft gesteld:

S. of v. t. van de artt. 1 en/of 2 der Verordening op de heffing eener belasting van bouwterreinen in de gem. Oostvoorne, subsidiair van art. 279 der Gemeentewet, en ter toelichting heeft aangevoerd:

a. dat zijn perceelen geen bouwterrein zijn, omdat zij, als ingesloten door particuliere wegen, de geschiktheid missen om bebouwd te worden;

b. dat de Raad van Beroep ten onrechte de Kruislaan als een bestaande straat heeft beschouwd, er van uitgaande dat onder „straat" is te begrijpen een weg met een zoodanige verharding, dat deze onder alle weersomstandigheden behoorlijk berijd- en begaanbaar is;

O. dat de eerste grief niet tot vernietiging der bestreden uitspraak kan leiden, daar het enkele feit, dat belanghebbende's perceelen zijn ingesloten door particuliere wegen, de ge-

schiktheid van die perceelen om bebouwd te worden niet in den weg staat, nu belanghebbende niet heeft gesteld, dat die wegen niet voor het openbaar verkeer zijn opengesteld;

O. ten aanzien van de tweede grief:

dat art. 1 der aangehaalde verordening, zulks in overeenstemming met art. 279 der Gemeentewet, vordert, dat de bouwterreinen, wil daarvan belasting geheven kunnen worden, gelegen zijn aan bestaande straten;

dat straten hier niet mogen worden gelijkgesteld met wegen en overeenkomstig het spraakgebruik voor het zijn van „straat" wel is waar niet noodig is een verharde weg met een daarlangs reeds bestaande min of meer aangesloten bebouwing, doch wel zulk een weg aangelegd met de bestemming dat daarlangs min of meer aangesloten gebouwd zal worden;

dat de Raad van Beroep, beslissende dat de Kruislaan valt onder het begrip „straat", derhalve niet kon volstaan met slechts te eischen, dat die laan verhard is en ten allen tijde behoorlijk berijd- en begaanbaar is zonder acht te slaan op eene mogelijk langs die laan aanwezige bebouwing of op de bestemming, bij den aanleg van die laan, dat eerlang een min of meer aangesloten bebouwing daarlangs zou ontstaan;

dat de uitspraak derhalve niet in stand kan blijven en de Raad van Beroep alsnog zal behooren te onderzoeken of, getoetst aan de hierboven omschreven eischen, althans één der lanen, waaraan belanghebbende's perceelen zijn gelegen, als straat, in den zin van art. 279 der Gemeentewet en art. 1 der hier geldende verordening, moet worden aangemerkt;

Vernietigt de bestreden uitspraak;

Verwijst dit geding naar den Raad van Beroep voornoemd, teneinde de zaak, in voltallige vergadering en met inachtneming van dit arrest, verder te behandelen en te beslissen.

(N. J.)

---

29 *April* 1937. UITSPRAAK van den Centr Raad van Beroep. Ambtenarenwet 1929 art. 58 1e lid.)

Geen détournement de pouvoir van den Hoofdcommissaris van Politie, die extra-verlof weigert aan een Inspecteur, die buiten zijn gewone verlof reeds veel verlof voor herhalingsoefeningen genoten heeft. De aan den H.-C. toegekende, *ruim omschreven* bevoegdheid tot het al dan niet verleenen van extra-verlof mag niet zoo worden verstaan, dat zij hem slechts een *beperkte* bewegingsvrijheid zou laten.

De Centrale Raad van Beroep,

Uitspraak in zake:

H. J. M., wonende te Utrecht, klager, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen, bijgestaan door zijn raadsman Mr. H. H. de Graaff, 1e luitenant der veldartillerie, wonende te Ede,

tegen:

den Hoofdcommissaris van Politie te Utrecht, verweerder, voor wien ter openbare terechtziting als gemachtigde is opgetreden: A. W. Brandt, Commissaris van Politie, wonende te Utrecht.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Hoofdcommissaris van Politie te Utrecht gezien het verzoekschrift van den Inspecteur van Politie 1e klasse H. J. M., waarin deze verlof vraagt op 19, 21, 22, 23, 24 en 26 October 1936;

gezien het schrijven van den Burgemeester van Utrecht van 17 April 1936, N°. 250/91, Afd. N. A., waarin wordt bepaald, dat in verband met verleend verlof overeenkomstig het bepaalde in art. 20, 2e lid, van de Verordening op de gemeentepolitie, wegens militairen dienst, het reglementair verlof van den Inspecteur M. voor 1936 wordt beperkt tot het aantal dagen, genoemd in art. 16, 1e lid, van het Reglement voor de ambtenaren der gemeentepolitie en geen extra verlof overeenkomstig het 2e lid van art. 16 zal worden toegekend;

O. dat de Inspecteur M., behalve het hiervoor vermelde verlof voor opkomst in militairen dienst van 3 tot en met 26 September 1936, op zijn verzoek verlof heeft genoten op 20, 21 en 23 Maart, 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15 en 16 Mei 1936, totaal 17 dagen;

d. d. 15 October 1936 heeft besloten het aangevraagde verlof in October 1936 slechts in te willigen voor den tijd van vier dagen naar keuze, zijnde daarmede bereikt de 21 dagen, genoemd in art. 16, 1e lid, van het Reglement voor de ambtenaren der gemeentepolitie;

O. dat de Raad van Beroep voor het personeel der politie te Utrecht, bij uitspraak door den Voorzitter definitief vastgesteld op 19 December 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — het aangevallen besluit terecht genomen heeft geoordeeld;

O. dat klager van deze uitspraak tijdig in beroep is gekomen, op de bij klaagschrift aangevoerde gronden vorderende vernietiging van voormeld besluit van 15 October 1936 en alsnog toekenning van zijn ingetrokken extra verlof (10 dagen) van het jaar 1936;

In rechte:

O. dat een besluit als dat van den Hoofdcommissaris van Politie te Utrecht, hierboven vermeld, ingevolge het bepaalde bij lid 1 van art. 58 der Ambtenarenwet 1929, kan worden aangevochten op dezen grond, dat het feitelijk of rechtens met de toepasselijke algemeen verbindende voorschriften strijdt, of dat genoemde Hoofdcommissaris bij het nemen van dat besluit van zijn bevoegdheid kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. dat klager niet heeft beweerd en dezen Raad niet is gebleken, dat het voormelde besluit van 15 October 1936 feitelijk of rechtens strijdt met de ten deze toepasselijke algemeen verbindende voorschriften;

O. dat thans alsnog de vraag moet worden beantwoord, of de Hoofdcommissaris van Politie te Utrecht bij het nemen van dat besluit van zijn bevoegdheid kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doel-

einden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. dat lid 1 van art. 16 van het op 1 Juni 1934 in werking getreden Reglement voor de ambtenaren der gemeentepolitie te Utrecht het aantal verlofdagen per kalenderjaar voor een inspecteur op 21 stelt, terwijl lid 2 van dat artikel luidt:

„De Hoofdcommissaris kan aan ambtenaren, wier dienst het geheele jaar niet toelaat, dat zij den Zaterdagmiddag vrij hebben of een anderen vrijen middag op een werkdag genieten, een extra-verlof toekennen van ten hoogste 10 dagen per jaar.";

O. dat art. 20, lid 2, der in de openbare vergadering van den Raad der gemeente Utrecht, gehouden 29 Augustus 1935, vastgestelden Verordening, regelende de rangen, het aantal, de samenstelling, de eischen van benoembaarheid en de bezoldiging van de ambtenaren van politie, luidt:

„De ambtenaar, die ter vervulling van zijn dienstplicht of die krachtens een aangegane verbintenis bij het reservepersoneel voor herhalingsoefeningen onder de wapenen moet komen, krijgt voor den duur van den dienst-tijd — waaronder niet begrepen eenige straftijd — verlof met behoud van wedde.";

O. dat de Hoofdcommissaris van Politie te Utrecht bij het bestreden besluit heeft geweigerd aan klager — zijnde een ambtenaar, wiens dienst het geheele jaar niet toelaat, dat hij den Zaterdagmiddag vrij heeft of een anderen vrijen middag op een werkdag geniet — die in het kalenderjaar 1936 reeds 17 verlofdagen had genoten ingevolge het bepaalde bij lid 1 van voormeld artikel 16 en 24 extra verlofdagen ingevolge het bepaalde bij lid 2 van voormeld artikel 20, in October van datzelfde jaar nog 2 extra verlofdagen toe te kennen krachtens lid 2 van meergenoemd art. 16 boven de 4 verlofdagen krachtens lid 1 van dat artikel, welke hem zal worden toegekend;

O. dat de Hoofdcommissaris, aldus besluitende, blijkbaar wijl hij, met het oog op het gemeentebelang, het niet verantwoord achtte aan klager, die reeds zoo vele dagen met verlof en behoud van wedde uit den gemeentedienst afwezig was geweest in het kalenderjaar 1936, in dat jaar ook nog extra-verlof, als bedoeld in lid 2 van bovengenoemd art. 16, toe te kennen, zeker niet kan gezegd worden van de hem ten deze toekomende discretionnaire bevoegdheid kennelijk een ander gebruik te hebben gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. dat klager tot staving van zijn meening, dat ten deze wel van een kennelijk onjuist gebruik van bevoegdheid sprake is, zich heeft beroepen op een overweging, voorkomende in het Koninklijk Besluit van 5 Maart 1931, Stattsblad N°. 71, tot gedeeltelijke vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Rotterdam van 7 October 1929, voor wat betreft art. 51, lid 3, van het Ambtenarenreglement der gemeente Rotterdam welke overweging luidt:

„dat de Overheid in al haar geledingen maatregelen moet nemen, om de in haar dienst zijnde personen, op wie als verlofsmilitair verplichtingen rusten, in de gelegenheid te stellen aan die verplichtingen te kunnen voldoen, zonder dat zij daarvan eenigen hinder of schade ondervinden in de uitoefening van hun burgerwerkkring, in de geldelijke belooning aan dien werkkring verbonden of in het ontspanningsverlof, waarop zij in dien werkkring aanspraak kunnen maken;"

O. dat de verwijzing van klager naar de vermelde overweging ten deze evenwel beteekenis mist;

O. toch dat, aangenomen dat de geciteerde overweging moet geacht worden af te keuren ook een besluit, als waarvan in dit geding sprake is, de Kroon ingevolge het bepaalde bij art. 126 der Ambtenarenwet 1929 wijziging van het tweede lid van meergenoemd art. 16 had kunnen bevorderen in dien zin, dat de aldaar aan den Hoofdcommissaris verleende ruime discretionnaire bevoegdheid ware beperkt ten aanzien van besluiten betreffende het aldaar omschreven extra-verlof van ambtenaren, als bedoeld bij bovenvermeld art. 20; dat, nu de Kroon zulks heeft nagelaten, niet kan worden betoogd, met een beroep op voormelde overweging, ontleend aan het Koninklijk Besluit van 5 Maart 1931, Staatsblad N°. 71, dat de uit het tweede lid van genoemd art. 16 voortvloeiende bevoegdheid van den Hoofdcommissaris, hoewel ruim omschreven, niettemin zóó moet worden toegepast, alsof zij hem slechts een beperkte bewegingsvrijheid verleende;

O. dat de uitspraak van den Raad van Beroep voor het personeel der politie te Utrecht dus moet worden bevestigd;

O. ten slotte, dat klager niet-ontvankelijk moet worden verklaard in zijn vordering, hem alsnog toe te kennen zijn ingetrokken extra-verlof (10 dagen) van het jaar 1936, aangezien het bestreden besluit slechts inhoudt een beschikking op een aanvrage om 2 extra verlofdagen;

Recht doende in naam der Koningin!

Bevestigt de uitspraak, waarvan beroep;

Verklaart klager niet-ontvankelijk in zijn vordering hem alsnog toe te kennen zijn ingetrokken extra-verlof (10 dagen).

(A. B.)

---

29 *April* 1937. UITSPRAAK van den Centr. Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 1; Gemeentewet art. 293.)

De gemeente-deurwaarder is i. c. ambtenaar in den zin van art. 1 der Ambtenarenwet 1929.

Beteekenis van „vervolgingskosten" in art. 293 der Gemeentewet en in de aldaar aangehaalde wet van 1 Juni 1850, S. 26.

Een vordering tot veroordeeling in de proceskosten is niet-ontvankelijk, want de Ambtenarenwet kent een zoodanige veroorfleeling niet.

Uitspraak in zake:

Th. J. van der Heijden, wonende te Leiden, eischer in hooger beroep, niet verschenen,

tegen:

het College van Burgemeester en Wethouders der gemeente Zoeterwoude, gedaagde in hooger beroep, vertegenwoordigd door den Burgemeester, niet verschenen.

De Centrale Raad van Beroep,
Gezien de stukken;
Wat aangaat de feiten van het twistgeding:
O. dat Th. J. van der Heijden voornoemd, als deurwaarder bij de gemeente Zoeterwoude, bij schrijven van 22 Juni 1936, gericht aan Burgemeester en Wethouders dier gemeente, het navolgende heeft medegedeeld:

„Bijgesloten heb ik de eer U te doen geworden een opgave van de tot heden aan mij niet betaald zijnde vervolgingskosten, voor mijn in opdracht van Uw ontvanger tot einde Februari 1936 gedane verrichtingen, voorzoover mij van die verrichtingen is kunnen blijken aan de hand van de door hem uitgevaardigde dwangbevelen.

Beleefd verzoek ik U de voldoening van het in de bijlage genoemde bedrag, ad f 25.45, wel te willen bevorderen, bij voorkeur door overschrijving op mijn postrekening 96812, kantoor den Haag.

Waar ik eerst sedert April 1936 te mijnen kantore liet openen een administratie van de verzonden aanmaningen, is het mij niet mogelijk U toe te zenden een opgave van — eventueel — niet uitbetaalde aanmaningskosten, welke belastingschuldigen hadden moeten betalen en die niet zijn opgenomen in de collectieve dwangbevelen.";

O. dat Burgemeester en Wethouders van Zoeterwoude daarop bij schrijven d.d. 24 Juni 1936 aan eischer hebben geantwoord:

„In antwoord op nevensvermeld verzoek deelen wij U mede, dat wij weigeren de door U gedeclareerde vervolgingskosten te voldoen, omdat de gemeente daartoe niet verplicht is en het een verkapte salarisverhooging zou beteekenen. Bij Uwe aanstelling is immers bepaald, dat U de werkzaamheden zult vervullen alleen voor de invorderingskosten, d. w. z. zonder dat de gemeente eenige kosten terzake zou hebben en dat U de kosten zoudt behouden, die U, tegelijk met de invordering der belasting, ontving.

Nadien is U daarenboven eerst een gratificatie, later een vaste belooning toegekend.";

O. dat het Ambtenarengerecht te 's-Gravenhage bij uitspraak van 8 Februari 1937 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — het beroep van Th. J. van der Heijden — die zijn vordering had teruggebracht tot f 10.60 — tegen evenbedoeld besluit van 24 Juni 1936 ongegrond heeft verklaard;

O. dat eischer van die uitspraak tijdig is gekomen in hooger beroep en op de bij beroepschrift aangevoerde gronden en middelen heeft verzocht die uitspraak te vernietigen en, opnieuw recht doende, zijn vordering alsnog aan hem toe te wijzen en mitsdien te bepalen, dat de gemeente Zoeterwoude gehouden is aan den eischer uit te betalen een bedrag van tien gulden en zestig cents, met verwijzing van die Gemeente in alle kosten van dit geding, zoowel van die in eersten aanleg als van die van dit appèl;

In rechte:

O. dat, blijkens de zich onder de gedingstukken in afschrift bevindende akte van aanstelling als deurwaarder voor de plaatselijke belastingen van 16/17 Augustus 1927, Burgemeester en Wethouders der gemeente Zoeterwoude in hun vergadering van 16 Augustus 1927 den ambtenaar Th. J. van der Heijden, geboren 5 Februari 1906, hebben aangewezen voor de beteekening van stukken, betreffende vervolging ter invordering van plaatselijke belastingen en de tenuitvoerlegging van dwangbevelen zulks overeenkomstig het bepaalde in art. 261 (oud) der Gemeentewet — zijnde daarbij tevens bepaald, als dagteekening van ingang der aanwijzing: 18 Augustus 1927 en voorts, dat de inkomsten die de aangewezene in de genoemde betrekking zal genieten, bestaan uit de vervolgingskosten;

O. dat derhalve eischer, die, na aflegging van den vereischten eed op 18 Augustus 1927, sindsdien bedoelde betrekking steeds is blijven bekleeden — terwijl hem door den Raad der gemeente Zoeterwoude bij desbetreffende besluiten over verscheidene jaren ook nog een gratificatie en bij besluit van 27 December 1934 met ingang van 1 Januari 1934 tevens een vaste belooning van f 40 per jaar ter zake is toegekend — in casu is aan te merken als ambtenaar in den zin van art. 1 der Ambtenarenwet 1929, zoodat hij bevoegd was van het vorenbedoelde besluit van Burgemeester en Wethouders van Zoeterwoude van 24 Juni 1936 beroep in te stellen bij het Ambtenarengerecht te 's-Gravenhage;

O. dat eischer in zijn bij beroepschrift gedane vordering tot verwijzing van de gemeente in alle kosten van dit geding, zoowel van die in eersten aanleg als van die van dit appèl, niet-ontvankelijk moet worden verklaard, aangezien deze Raad niet bevoegd is tot zoodanige verwijzing;

O. dat alsnu moet worden beslist, of bedoeld besluit van 24 Juni 1936 op een der gronden, genoemd in art. 58, lid 1, der Ambtenarenwet 1929, kan worden aangevochten;

O. dat het besluit van Burgemeester en Wethouders van 16 Augustus 1927, wat daarvan ook overigens zij, in elk geval niet is aan te merken als een algemeen verbindend voorschrift, betreffende dat besluit immers eischer persoonlijk en niet den drager, in het algemeen, van het daarin bedoelde ambt;

O. dat derhalve, ook al zoude de opvatting van eischer omtrent het karakter en den aard der „vervolgingskosten" juist zijn en diensvolgens het besluit van 24 Juni 1936 in strijd zijn met dat besluit van 16 Augustus 1927, dan toch deze Raad op dien grond eerstgenoemd besluit niet zou mogen nietig verklaren, aangezien strijd met het besluit van 16 Augustus 1927 niet zoude opleveren strijd, feitelijk of rechtens, met een algemeen verbindend voorschrift;

O. nu dat het meergenoemde besluit van 16 Augustus 1927, wat betreft de daarbij vastgestelde inkomsten, geacht moet worden te zijn genomen ter uitvoering van het bepaalde in lid 2 van art. 260(oud), thans art. 293, der Gemeentewet, krachtens hetwelk ten aanzien van plaatselijke belastingen van toepassing is de wet van 1 Juni 1850, S. N°. 26, betrekkelijk de kosten van vervolging in zake de directe belastingen, o.a. gewijzigd bij de wet van 24 December 1921, S. N°. 1410, zoodat eischer, als drager van het ten deze bedoelde ambt van deurwaarder, reeds krachtens die wettelijke bepalingen recht had op

de „vervolgingskosten" en derhalve alsnog behoort te worden beslist, of het bestreden besluit met die bepalingen, in het bijzonder de artt. 1 en 2 dier wet van 1 Juni 1850, S. N°. 26, gewijzigd als voormeld, feitelijk of rechtens strijdt;

O. dat deze Raad met den eersten rechter op de door dezen daarvoor aangevoerde gronden[1] zoodanigen strijd niet aanwezig acht en dan ook verwerpt eischers betoog, dat in gevallen, als ten deze bedoeld, niet de deurwaarder, doch de ontvanger der gemeente een vorderingsrecht tegen een belastingplichtige zou krijgen;

O. dat den Raad ook overigens niet is gebleken van het bestaan van eenig algemeen verbindend voorschrift, waarmede het bestreden besluit zou strijden, kunnende ook niet met recht worden gezegd, dat Burgemeester en Wethouders bij het nemen daarvan van hun bevoegdheid kennelijk een ander gebruik hebben gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. dat mitsdien de uitspraak, waarvan beroep, behoort te worden bevestigd;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Verklaart eischer niet-ontvankelijk in zijn vordering tot verwijzing van de gemeente in alle kosten van dit geding, zoowel van die in eersten aanleg als van die van dit appèl;

Bevestigt de uitspraak, waarvan beroep.

---

[1] Deze gronden luiden:

O. dat ook geen andere rechtsgrond voor klagers vordering is te vinden, met name niet in de bij art. 293 (oud 260) der Gemeentewet op de plaatselijke belastingen mede toepasselijk verklaarde bepalingen van de wet van 1 Juni 1850 (Stbl. 26), betrekkelijk de kosten van vervolging voor de directe belastingen, gewijzigd bij de wet van 17 Maart 1923 (Stbl. N°. 91) maar veeleer uit de bepaling van art. 1 juncto art. 2 dier wet moet worden gelezen, dat de in die wet opgesomde vervolgingskosten, waartoe de kosten der aanmaning niet eens behooren, wel aan den deurwaarder (ambtenaar) verschuldigd zijn, doch door de belastingschuldigen, en derhalve slechts voorzooverre door dezen laatsten betaald, aan de deurwaarders ten goede komen, welke opvatting aanhang vindt in art. 55 van het K. B. van 30 Maart 1904, n°. 19, houdende nieuwe bepalingen omtrent de ambtenaren der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen, welk artikel een door de vaste bezoldiging der deurwaarders noodzakelijk geworden nieuwe regeling geeft omtrent de afrekening met de deurwaarders van de vervolgingskosten, doch daarbij uitsluitend rekent met vervolgingskosten die door de belastingschuldigen zijn betaald.

(A. B.)

---

3 *Mei* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Armenwet art. 40.)

Voor toepassing van art. 40 zijn geen termen, nu mag worden aangenomen, dat de verhuizing van het behoeftig echtpaar naar de geboorteplaats van den man, waar het op zijn ouden dag steun, zij het wellicht niet in de eerste plaats geldelijken steun, van de familie mocht tegemoet zien, niet onredelijk was en het verstrekken van de verhuiskosten door het burgerlijk armbestuur wel verantwoord mocht heeten, ook al zou dat armbestuur hebben kunnen weten, dat de kans op de noodzakelijkheid van ondersteuning van het echtpaar door het burgerlijk armbestuur elders vrij groot was.

WIJ WILHELMINA, enz.,

Beslissende het geschil over de betaling van de kosten van ondersteuning van het gezin Chr. van Loon;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 14 April 1937, N°. 134;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 24 April 1937, N°. 4446 Afdeeling Armwezen;

O. dat Chr. van Loon, oud 68 jaar, zonder middelen van bestaan en destijds woonachtig te Kerkrade, nadat het burgerlijk armbestuur aldaar gunstig had beschikt op zijn verzoek, hem geldelijk in staat te stellen om te verhuizen naar Bergen op Zoom, waar hij zich wilde vestigen en volgens zijn zeggen familie had wonen, waarvan hij hulp kon verwachten, op 19 Augustus 1936 op kosten van dat bestuur met zijn gezin naar de laatstgenoemde gemeente is vertrokken; dat hij, te Bergen op Zoom aangekomen, al spoedig genoodzaakt was, de hulp van het burgerlijk armbestuur aldaar in te roepen;

dat het Burgerlijk Armbestuur te Bergen op Zoom, dat in deze handelingen van het burgerlijk armbestuur van Kerkrade een daad van afschuiving van een armlastig gezin ziet, zich tot Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant heeft gewend met verzoek, de toepassing van art. 40, 2e lid, der Armenwet ten opzichte van dit geval te bevorderen, zulks op grond, dat het laatstgenoemde armbestuur voor de verhuizing heeft zorg gedragen en dat armbestuur geen overtuigende bewijzen had, dat het gezin Van Loon door zijne vestiging te Bergen op Zoom geheel zelfstandig voor zijn onderhoud zou kunnen zorg dragen;

dat burgemeester en wethouders van Kerkrade daarentegen het bepaalde in art. 40, 2e lid, in dit geval niet toepasselijk achten, omdat noch van de zijde van het burgerlijk armbestuur, noch van andere zijde invloed op het gezin Van Loon is uitgeoefend om uit Kerkrade te vertrekken naar Bergen op Zoom, doch dit geheel uit eigen beweging door hem is geschied en hij en zijne vrouw volgens zijn zeggen naar zijne geboorteplaats Bergen op Zoom wilden vertrekken, om daar hunne laatste levensdagen door te brengen bij zijne familie, die voor hen wilde zorgen;

O. dat, al heeft het burgerlijk armbestuur van Kerkrade de kosten van verhuizing van het gezin Van Loon naar Bergen op Zoom voor zijne rekening genomen, niet kan gezegd worden, dat het daardoor op de komst van dat gezin in de laatstgenoemde gemeente invloed heeft uitgeoefend, die tot toepassing van art. 40, 2e lid, der Armenwet zou behooren te leiden;

dat namelijk volgens eene door Chr. van

Loon onder eede voor den Kantonrechter afgelegde en bij de stukken gevoegde verklaring de verhuiskosten zijn toegekend op zijn uitdrukkelijk verzoek, nadat hij had te kennen gegeven, dat hij te Bergen op Zoom neven en nichten had wonen, waarvan hij meende te kunnen verwachten, dat zij, nu hij en zijne vrouw oud werden, hen niet geheel in den steek zouden laten;

dat op grond van deze verklaring in verband met de overige stukken mag worden aangenomen, dat de verhuizing van het echtpaar naar de geboorteplaats van den man, waar het op zijn ouden dag steun, zij het wellicht niet in de eerste plaats geldelijken steun, van de familie mocht tegemoet zien, niet onredelijk was en het verstrekken van de verhuiskosten door het burgerlijk armbestuur te Kerkrade wel verantwoord mocht heeten, ook al zou dat armbestuur hebben kunnen weten, dat de kans op de noodzakelijkheid van ondersteuning van het echtpaar door het burgerlijk armbestuur te Bergen op Zoom vrij groot was;

dat dus voor toepassing van art. 40, 2e lid, der Armenwet hier geen termen aanwezig zijn;

Gezien deze wet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te beslissen, dat een geval, als bedoeld in art. 40 der Armenwet, zich hier niet voordoet, en dit artikel mitsdien met betrekking tot dit geschil geene toepassing kan vinden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (A. B.)

---

3 *Mei* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Hinderwet art. 2 XII.)

Het kenmerkende van eene veldsmidse is de mogelijkheid om de smidse gemakkelijk te transporteeren en haar op een willekeurige plaats in gebruik te stellen. Daar in casu de in de inrichting te bezigen smidse, hoewel voor een veldsmidse zeer groot, goed kan worden getransporteerd en elders in gebruik kan worden genomen, nadat een aansluiting op het electrisch net is verkregen, behoort de bedoelde smidse als een veldsmidse te worden aangemerkt; de aanwezigheid van een schoorsteen doet daaraan niet af.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door A. van der Schuit, te De Werken c.a., tegen het besluit van B. en W. van De Werken en Sleeuwijk van 30 October 1936, n°. 130, waarbij aan G. Kallewaard, te De Werken, en zijne rechtverkrijgenden vergunning is verleend om zijne werkplaats (wagenmakerij), kadastraal bekend gemeente De Werken c.a., sectie A. n°. 1610, plaatselijk genummerd De Werken n°. 230, uit te breiden o. a. door het bijplaatsen van een veldsmidse met aangebouwden electromotor van 0.3 pk;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 14 April 1937, n°. 136;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 26 April 1937, n°. 231 H, Afd. Arbeid;

O. dat B. en W. van de gemeente De Werken en Sleeuwijk, beschikkende op een tweetal tot hen gerichte verzoeken van G. Kallewaard, te De Werken, aan hem en zijne rechtverkrijgenden vergunning hebben verleend om zijne werkplaats (wagenmakerij), kadastraal bekend gemeente De Werken c.a., sectie A. n°. 1610, plaatselijk genummerd De Werken n°. 230, waarvoor vergunning ingevolge de Hinderwet is verleend, uit te breiden door het bijplaatsen van een veldsmidse met aangebouwden electromotor van 0.3 pk en een cirkelzaagmachine met electromotor van 3 pk;

dat van dit besluit A. van der Schuit, te De Werken, bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat G. Kallewaard op 31 Juli 1936 bij B. en W. een verzoek heeft ingediend om vergunning tot het uitbreiden van zijne bestaande werkplaats, waarvoor eene Hinderwetsvergunning is verleend, door het bijplaatsen van eene veldsmidse met aangebouwden electromotor van 0.3 pk in perceel kadastraal bekend sectie A, n°. 1610; dat hij, appellant, bij schrijven van 12 Augustus 1936 aan B. en W. mededeelde, dat hij tegen het verleenen dezer vergunning ernstig bezwaar maakte, aangezien: 1°. de aanvrage niet juist was, daar de Heer Kallewaard reeds een jaar lang werkte met een modernen smidshaard, niet met aangebouwden motor, doch met een lossen motor met ventilator aan den muur gebouwd, dus geen veldsmidse, 2°. hij ernstig brandgevaar ducht, daar de bewuste smidshaard geplaatst is in een afzonderlijke ruimte van de bestaande wagenmakerij en zoowel de wagenmakerij als de nu ingerichte smederij geheel gebouwd is van hout, met eene zolderhoogte van 1.75 meter, zoodat dit gebouw dus zeker brandgevaarlijk is, 3°. in de aanvraag de mededeeling ontbreekt, dat wel vergunning werd verleend voor de wagenmakerij, doch niet voor de smederij; dat hij zijne bezwaren mondeling toelichtte in de vergadering van B. en W. dd. 14 Augustus 1936; dat hij niets meer hiervan hoorde, en ongeveer 4 weken later informeerde, waarop hem werd medegedeeld, dat een nieuwe aanvrage moest worden ingediend, en dat voor beide aanvragen tegelijkertijd eene beslissing zou worden genomen; dat hij op 13 October bericht ontving van B. en W., dat door den heer Kallewaard opnieuw een aanvrage was ingediend, en wel, om vergunning tot het uitbreiden van zijn bestaande werkplaats, waarvoor een Hinderwetsvergunning is verleend, door het plaatsen van een cirkelzaagmachine met electromotor van 3 pk; dat door B. en W. der gemeente De Werken c. a. de bovengemelde verzoeken zijn ingewilligd; dat hij zijne bovenvermelde bezwaren handhaaft; dat zonder overdrijving kan worden gezegd, dat hier eene smederij te midden der krullen zal worden opgericht, waardoor ernstig brandgevaar ontstaat; weshalve hij verzoekt het besluit van B. en W., betrekking hebbende op het bijplaatsen van een veldsmidse met aangebouwden motor, te vernietigen;

O. dat blijkens het ambtsbericht van den Directeur-Generaal van den Arbeid, met wiens gevoelen Wij Ons vereenigen, het kenmerkende van eene veldsmidse is de mogelijkheid om de smidse gemakkelijk te transporteeren en

haar op eene willekeurige plaats in gebruik te stellen;

dat de in de inrichting te bezigen smidse, hoewel voor eene veldsmidse zeer groot, goed kan worden getransporteerd en elders in gebruik kan worden genomen, nadat een aansluiting op het electrische net is verkregen, welke aansluiting op vele groote werken beschikbaar is;

dat onder deze omstandigheden de bedoelde smidse als een veldsmidse behoort te worden aangemerkt;

dat daaraan niet afdoet de aanwezigheid van een schoorsteen, aangezien voor het opstellen van een veldsmidse in een werkplaats in verband met het bepaalde in art. 127 van het Veiligheidsbesluit 1916 een schoorsteen tot afvoer van schadelijke of hinderlijke gassen of dampen daarin niet mag ontbreken;

dat wijders met den genoemden Hoofdambtenaar moet worden aangenomen, dat van de onderwerpelijke inrichting brandgevaar te duchten is, doch dat aan dit bezwaar door het stellen van voorwaarden kan worden tegemoet gekomen;

Gezien de Hinderwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving voor het overige van het bestreden besluit van B. en W. van De Werken en Sleeuwijk, aan de daarbij verleende vergunning, voor zoover deze de uitbreiding van de inrichting met eene smederijafdeeling betreft, de navolgende voorwaarden te verbinden:

1. Binnen een afstand van 30 cm van den schoorsteen mag in de werkplaats, waarin de smidse is opgesteld, geen houtwerk voorkomen, tenzij dit geheel is bekleed met asbestcementplaten;

2. op de zoldering boven de werkplaats, waarin de smidse is opgesteld, mogen binnen een afstand van 1 m van den met de woning gemeenschappelijken muur af geen brandbare voorwerpen zijn geplaatst, noch mag binnen dien afstand een brandbare dakbeschieting aanwezig zijn;

3. De openingen in de schoorsteenwanden moeten geheel zijn afgesloten door doelmatig bevestigde ijzeren luiken, waaraan geen brandbare onderdeelen mogen voorkomen.

Met bepaling wijders, dat de uitbreiding der inrichting moet zijn voltooid en in werking gebracht binnen 3 maanden na de dagteekening van dit besluit.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

3 *Mei* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Woningwet art. 35.)

Wel wordt in de considerans van het raadsbesluit gesteld dat de in dat besluit bedoelde gronden in de naaste toekomst voor straataanleg zijn bestemd, doch nu in het praeadvies van B. en W. aan den raad uitdrukelijk is opgemerkt, dat de gemeente het terrein niet wenscht te koopen, doch alleen eene regeling voor de bebouwing gewenscht is, zoodat, wanneer er niets verkaveld wordt, er *niets* verandert, kan de bestemming der gronden voor straataanleg in de naaste toekomst niet worden aangenomen.

Terecht hebben Ged. Staten aan het bouwverbod goedkeuring onthouden op grond dat aan een nieuwere verbindingsweg over de onderhavige terreinen geen behoefte bestaat, zulks ondanks het feit dat Ged. Staten wisten, in verband met vroeger door hen goedgekeurde raadsbesluiten tot aanen verkoop van grond, dat het voornemen tot straataanleg ter plaatse bestond.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Rheden tegen het besluit van Ged. Staten van Gelderland van 9 September/29 October 1936, waarbij goedkeuring is onthouden aan een bouwverbod op gronden te Velp;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 14 April 1937, n°. 139;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 26 April 1937, n°. 3913 M/P.B.R., afd. Volkshuisvesting;

O. dat de raad der gemeente Rheden in zijne vergadering van 28 Maart 1935, onder n°. 9, heeft besloten aan te wijzen als gronden, welke in de naaste toekomst voor straataanleg zijn bestemd, de kadastrale perceelen gemeente Velp, sectie H, nummers 1250 (gedeeltelijk), 1251 en 1083 (gedeeltelijk), een en ander zooals aangegeven op de bij het besluit behoorende teekening, daarbij overwegende, dat het gewenscht is in de naaste toekomst de Emmastraat en den Molenweg te Velp door straataanleg over de perceelen kadastraal bekend gemeente Velp, sectie H, nummers 1250 (gedeeltelijk), 1251 en 1083 (gedeeltelijk), met elkander in verbinding te brengen; en op grond van dit raadsbesluit in zijne vergadering van 22 October 1935, onder n°. 11, met toepassing van art. 35 der Woningwet heeft verboden op deze gebouwen te bouwen of te herbouwen;

dat, nadat Ged. Staten van Gelderland tegen dit verbod bezwaren hadden gemaakt, de raad in zijne vergadering van 9 Juni 1936, onder n°. 8 zijn voormeld besluit van 22 October 1935, n°. 11, heeft ingetrokken en heeft verboden, dat gebouwen worden gebouwd of herbouwd op het perceel kadastraal bekend gemeente Velp, sectie H, n°. 1474, groot 607 ca (toebehoorende aan de gemeente Rheden), alsmede op eene oppervlakte, groot 1130 ca, van het perceel kadastraal bekend gemeente Velp, sectie H, n°. 1083 (gedeeltelijk), groot 8057 ca (toebehoorende aan Mevrouw de Weduwe G. A. L. B. R. de Bruijn, geboren Storms, en cons., en van Mevrouw A. A. F. M. R. de Bruijn, geboren Storms, beiden te Velp), een en ander zooals en voor zoover in gele kleur is aangegeven op de bij het besluit behoorende teekening;

dat de raad daarbij heeft overwogen, dat het in het belang van stelselmatige bebouwing noodzakelijk is te verbieden, dat gebouwen worden gebouwd of herbouwd, op de gronden kadastraal bekend gemeente Velp, Sectie H, nummers 1250 (gedeeltelijk), 1251 en 1083 (gedeeltelijk), welke bij raadsbesluit dd. 28

Maart 1935, n°. 9, zijn aangewezen als gronden, welke in de naaste toekomst voor straataanleg zijn bestemd;

dat Ged. Staten van Gelderland bij hun besluit van 9 September 1936, n°. 48, aan het laatstgemelde besluit tot het leggen van een bouwverbod hunne goedkeuring hebben onthouden, uit overweging, dat naar hun oordeel aan een nieuwen verbindingsweg tusschen de Emmastraat en den Molenweg geen behoefte bestaat, aangezien reeds de Hoofdstraat en de Pastoor Koenestraat, die op geringen afstand van elkaar zijn gelegen, beide als verbinding tusschen de eerstgenoemde wegen fungeeren; dat het gemeentebestuur er niet in geslaagd is de noodzakelijkheid van dezen nieuwen verbindingsweg aan te toonen; dat bovendien belanghebbende eigenaren tegen den voorgenomen straataanleg ernstig zijn gekant;

dat van dit besluit van Ged. Staten de raad van Rheden bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat in 1934 de raad gronden aan de Emmastraat te Velp heeft aangekocht; dat het ter zake strekkend besluit van den raad van 17 October 1934, n°. 14, door Ged. Staten van Gelderland is goedgekeurd; dat in den brief, waarbij het raadsbesluit ter goedkeuring is ingezonden, het volgende voorkomt: „De Raad overwoog daarbij, dat het, met het oog op zijne plannen om te trachten ter ontlasting van het verkeer in de Emmastraat een verbindingsweg te verkrijgen van de Roomsch-Katholieke Kerk af naar het postkantoor (op de teekening met een zwarte stippellijn geprojecteerd) en om tevens een verbindingsweg aan te brengen tusschen den laatstgenoemden weg en de Hendrikus-Avelinghstraat, zeer gewenscht is de zich thans voordoende gelegenheid om de tot het laatstgenoemde terrein toegang biedende perceelen aan te koopen voor den normalen prijs, waarvoor ook de naastgelegen gronden in den laatsten tijd voor den bouw van winkelhuizen zijn verkocht, aan te grijpen; dat bij raadsbesluit van 12 September 1933, n°. 10, een gedeelte van den grond aan de Emmastraat verkocht is aan P. de Gruijter en Zoon N. V., waarbij o. a. de volgende voorwaarde is gesteld: „dat de geprojecteerde weg langs de Zuidzijde van het verkochte terrein, zoover dit langs dien weg strekt, door de gemeente Rheden op kosten dier gemeente zal worden bestraat"; dat dit raadsbesluit door Ged. Staten van Gelderland eveneens is goedgekeurd; dat uit een en ander blijkt, dat Ged. Staten sinds October 1934 wisten, dat het voornemen bestond de straat in kwestie aan te leggen; dat zij daar indertijd geen bezwaar tegen hadden; dat voorts blijkt, dat van September 1933 af aan de uitvoering van een gedeelte dier straat moest worden begonnen; dat Ged. Staten ook daaraan hunne goedkeuring hebben gehecht; dat het den raad voorkomt, dat thans de voortzetting niet kan worden tegengehouden; dat met de bebouwing van de Emmastraat er geheel op gerekend is, dat de straat er eerlang zal komen; dat de eigenaren nog ongestoord in hunne eigendommen worden gelaten; dat toepassing van art. 35 den eigenaar alleen bindt in het toekomstig gebruik van zijn goed; dat de raad het argument, dat de eigenaren ernstig bezwaar hebben, niet steekhoudend acht; dat de wet juist is gemaakt om den enkeling te binden aan voorschriften in het algemeen belang gegeven; dat het de bedoeling is, dat de individueele belangen zich richten naar die voorschriften;

O. dat, daargelaten, dat het bij het raadsbesluit van 9 Juni 1936 opgelegde bouwverbod niet geheel overstemt met het daaraan voorafgaande, ongewijzigde, raadsbesluit van 28 Maart 1935 wat betreft de aanwijzing van het terrein niet kan worden aangenomen, dat de in het raadsbesluit bedoelde gronden in de naaste toekomst voor straataanleg zijn bestemd; dat zulks in de considerans van het raadsbesluit wel wordt gesteld, doch dat in het praeadvies van B. en W. aan den raad van 28 Mei 1936 uitdrukkelijk is opgemerkt, dat de gemeente het terrein der reclamanten niet wenscht te koopen, doch dat alleen eene regeling voor de bebouwing gewenscht is, zoodat, wanneer er niet verkaveld wordt, er niets verandert;

dat voorts tegenover het door Ged. Staten tegen het bouwverbod ingebrachte bezwaar door het gemeentebestuur de behoefte aan een nieuwen verbindingsweg niet is aangetoond;

dat mitsdien terecht aan het raadsbesluit goedkeuring is onthouden;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz.

(A, B.)

---

3 *Mei* 1937. ARREST van den Hoogen Raad.

(Wet tot regeling v. h. verrichten van arbeid door vreemdelingen artt. 1 en 2.)

Art. 33 van het Grenstractaat van Aken van 1816 heeft betrekking op den in-, uit- en doorvoer van goederen en raakt dus niet het gebied bestreken door de wet van 16 Mei 1934 S. 259 tot regeling van het verrichten van arbeid door vreemdelingen.

Noch de bewoordingen noch de bepalingen van genoemde wet geven steun aan de stelling van req., dat met „werkgever" alleen zou zijn bedoeld de natuurlijke persoon of rechtspersoon, welke als werkgever hier te lande vaste woon- en verblijfplaats heeft.

Op het beroep van Ph. v. O., ontginninghoudster, te Weeze (Duitschland), requirante van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te 's-Hertogenbosch van 11 Febr. 1937, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een op 2 Oct. 1936 door het Kantongerecht te Boxmeer mondeling gewezen vonnis, de requirante ter zake van: het in strijd met een besluit, als bedoeld in art. 2 der Wet van 16 Mei 1934 S. 257, arbeid doen verrichten, zonder in het bezit te zijn van een schriftelijke vergunning van of vanwege den Minister van Sociale Zaken, meermalen gepleegd, met aanhaling der artt. 2, 3 der wet van 16 Mei 1934 S. 257, 1 van het K. B. van 17 Aug. 1935, n°. 90, Stct. 164 en 23, 62 en 91 Sr., is veroordeeld tot vijf geldboeten van één gulden en vervangende hechtenis van vijfmaal één dag.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer van der Meulen;

Gelet op de middelen van cassatie, door de requirante voorgesteld bij schriftuur en luidende:

I. „S., althans v. t. van de artt. 2 en 3 der Wet van 16 Mei 1934, S. 257, juncto art. 1 van het K. B. van 17 Aug. 1935, n°. 90, Stct. 164, in verband met art. 58 der Grondwet. de artt. 1 en 42 Sr., art. 2 van het tractaat Nederland-Pruisen op 31 Mei 1815 te Weenen aangegaan, de artt. 25 en 66 van het Generaal tractaat van Weenen van 9 Juni 1815 en art. 33 van het tractaat tusschen Nederland en Pruisen, gesloten en geteekend te Aken, de dato 26 Juni 1816, bekrachtigd 15 Juni en 7 Augustus 1816 en gepubliceerd in S. 1850 n°. 10, doordien de Rechtbank requirante aan het haar ten laste gelegde schuldig verklaard en veroordeeld heeft, in stede van haar van rechtsvervolging te ontslaan, althans vrij te spreken, op grond van art. 33 van bovengemeld tractaat;

II. S.,althans v. t. van de artt. 2 en 3 der Wet van 16 Mei 1934, S. 257, door te beslissen, dat deze wet elken werkgever op het oog heeft ongeacht diens woonplaats of nationaliteit, terwijl uit den tekst en ratio dier wet voortvloeit dat met „werkgever" alleen wordt bedoeld de natuurlijke persoon of rechtspersoon, welke als werkgever hier te lande vaste woon- en verblijfplaats heeft, zoodat requirante uit dien hoofde van alle rechtsvervolging ontslagen, althans vrijgesproken had moeten worden;"

O. dat bij het beroepen vonnis overeenkomstig de inleidende dagvaarding, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, ten laste van requirante is bewezen verklaard, dat zij op of omstreeks 22 Juli 1936 des namiddags circa 2 uur, te Bergen terwijl zij werkgeefster was in het landbouwbedrijf een zekeren Heinrich Hekrenz, Heinrich Beckers, Wilhelm Ruiters, Peter Klaas en Peter Hanssen, die geen van allen Nederlandsch onderdaanschap bezaten, in haren dienst in haar onderneming arbeid heeft doen verrichten als landarbeiders, zulks terwijl bij Koninklijk Besluit van 27 Augustus 1935 n°. 90 Stct. n°. 164, zooals bedoeld bij art. 2 van de Wet van 16 Mei 1934 S. 257 tot regeling van het verrichten van arbeid door vreemdelingen, de landarbeid was aangewezen en zulks terwijl hiertoe geen schriftelijke vergunning van of vanwege den Minister van Sociale Zaken was verleend;

O. dat de Rechtbank met betrekking tot requirante's betoog, dat het bewezene niet strafbaar zou zijn,

1°. op grond, dat requirante ter harer bevrijding een beroep kan doen op art. 33 van het Grenstractaat van Aken de dato 26 Juni 1816, gesloten tusschen Pruisen en Nederland;

2°. omdat de voornoemde wet klaarblijkelijk niet geldt voor werkgevers gelijk requirante, welke niet zijn ingezetenen en welke geen vaste woon- of verblijfplaats hier te lande hebben;

heeft overwogen, „dat dit betoog op beide punten faalt: dat toch, voor wat het verweer sub 1° betreft, voormeld art. 33 en art. 37 van het Grenstractaat van Kleef van 7 Oct. 1816 (S. 1850 n°. 10) zich uitsluitend bezighouden met het in-, uit- of doorvoeren van producten, geteeld op gronden van de zoogenaamde propriétaires mixtes, tot wie requirante ook behoort, en te dien aanzien dien „gemengden eigenaren" volledige vrijheid beoogen te gven;

dat evenwel de wet van 16 Mei 1934, S. 257, dien in-, uit- en doorvoer van producten — hoe ruim ook geïnterpreteerd — geen enkele hinderpaal in den weg legt, immers den eigenaar alleen beperkingen oplegt in zijne keuze van de personen, die zijne gronden, voor zoover in Nederland gelegen, moeten bewerken;

voorts, met betrekking tot het tweede punt van verweer, dat blijkens de considerans der meergenoemde wet van 16 Mei 1934, deze beoogt het verrichten van arbeid door vreemdelingen gedurende korten of langeren tijd aan regelen te binden;

dat daarin geen enkele beperkende bepaling ligt opgesloten en de wet zelve geheel algemeen rept van „werkgevers", zonder eenige nadere definieering en mitsdien elken werkgever op het oog heeft, ongeacht diens woonplaats of nationaliteit;

dat ook de ratio der wet van 16 Mei 1934, naar het oordeel der Rechtbank, beperking geenszins met zich brengt;"

O. dat de beide grieven tevergeefs zijn voorgesteld:

de eerste, omdat art. 33 van het voormelde tractaat betrekking heeft op den in-, uit- en doorvoer van goederen en dus het gebied, bestreken door de wet van 16 Mei 1934 S. 257, tot regeling van het verrichten van arbeid door vreemdelingen, niet raakt,

de tweede, daar noch de bewoordingen, noch de strekking van de bepalingen dezer wet steun geven aan de in deze grief verdedigde stelling;

Verwerpt het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Advocaat-Generaal Wijnveldt, die bij de bespreking van het tweede middel nog opmerkt:*

„Uit de begripsbepaling van „werkgever" in art. 1 der wet van 16 Mei 1934, S. 257, volgt reeds, dat diens woonplaats daarbij geen rol speelt. Vanzelfsprekend betreft de wet arbeid hier te lande verricht. Artt. 7 en 10 der wet doen daaraan volstrekt niet afbreuk, maar wekken evenmin de gedachte dat de woonplaats van den werkgever van eenig belang zou zijn voor de toepassing der wet. Er vloeit dan ook niet uit voort, dat een buitenlandsche werkgever geen vergunning zou kunnen krijgen.

De strekking der wet is dan ook alleen, den arbeid van vreemde arbeiders aan regelen te onderwerpen in het belang van de Nederlandsche arbeidsmarkt." *Red.*].

(N. J.)

4 *Mei* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Gemeentewet art. 151; Lager Onderwijswet 1920 art. 205 ter.)

Onder „gemeentebestuur" in art. 205 ter L. O.wet 1920 moet worden verstaan de gemeenteraad. Art. 151 gem.wet toch behoort in dien zin te worden uitgelegd, dat in gevallen, waarin geen bepaald gemeenteorgaan is aangewezen, doch de medewerking zonder nadere definieering is opgedragen aan het gemeentebestuur, de aard van de te treffen voorziening al naar gelang zij in het algemeen tot de taak van een bepaald orgaan gerekend moet worden te behooren, voor de competentie beslissend is. Daar het beslissen over uitgaven ten laste der gemeente bepaaldelijk aan den Raad is voorbehouden, behoort het beschikken op verzoeken ex art. 205 L. O.wet, hetwelk financieele gevolgen voor de gemeente met zich brengen kan, naar zijn aard tot de bevoegdheid van den Raad.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het Roomsch-Katholieke Kerkbestuur van de Parochie van Onze Lieve Vrouwe Hemelvaart, gevestigd te Loosduinen, gemeente 's-Gravenhage, tegen het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 29 December 1936/ 12 Januari 1937, N°. 418, waarbij met vernietiging van het besluit van B. en W. van 's-Gravenhage van 31 October 1936, N°. 11670, afdeeling O, houdende afwijzing van het verzoek om ten aanzien van de Roomsch-Katholieke school voor gewoon lager onderwijs, Burgemeester Hovylaan 4—10, te Loosduinen, de uitkeering ineens te ontvangen, bedoeld in art. 205*ter* der Lager Onderwijswet 1920, het schoolbestuur alsnog in dit verzoek niet-ontvankelijk is verklaard;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 24 Maart 1937, N°. 109;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 28 April 1937, N°. 3346, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat, nadat het Roomsch-Katholieke Kerkbestuur van de Parochie van Onze Lieve Vrouwe Hemelvaart, te Loosduinen, gemeente 's-Gravenhage, vormende het bestuur van de Roomsch-Katholieke school voor gewoon lager onderwijs aan de Burgemeester Hovylaan 4—10 aldaar, zich tot het gemeentebestuur van 's-Gravenhage had gewend met het verzoek, om ter vervanging van de jaarlijksche vergoeding, in art. 205 der Lager Onderwijswet 1920 bedoeld, eene uitkeering te mogen ontvangen van eene som ineens gelijkstaande aan 80 % van de in het voornoemde art. 205 bedoelde geschatte waarde, B. en W. op dit verzoek afwijzend hebben beschikt, daarbij overwegende, dat het eerste lid van art. 205*ter* der Lager Onderwijswet 1920 voor de besturen van bijzondere lagere scholen, als bedoeld in art. 205 der Lager Onderwijswet 1920, de gelegenheid opent om voor hunne scholen, ter vervanging van de jaarlijksche vergoeding, bedoeld in het eerste lid van het genoemde art. 205, een uitkeering te ontvangen van eene som ineens, gelijkstaande met tachtig ten honderd van de in dat lid bedoelde geschatte waarde; dat in art. 205*ter* deze gelegenheid tot afkoop niet is opengesteld voor de scholen, bedoeld in art. 84 der Lager Onderwijswet 1920 (zoogenaamde ingebouwde scholen), voor welke scholen de jaarlijksche vergoeding wordt uitgekeerd op grond van art. 205, vijfde lid, dier wet; dat het gemeentebestuur derhalve niet bevoegd is deze jaarlijksche vergoeding op grond van art. 205*ter* der Lager Onderwijswet 1920 door eene uitkeering ineens te vervangen;

dat, nadat het schoolbestuur van dit besluit bij Ged. Staten van Zuid-Holland in beroep was gekomen, dit college bij besluit van 29 December 1936, B. N°. 6708 (4e afdeeling), G. S. N°. 418, met vernietiging van het bestreden besluit van B. en W., het schoolbestuur alsnog in zijn oorspronkelijk verzoek niet-ontvankelijk heeft verklaard;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat de geschiedenis der totstandkoming van art. 205*ter* der Lager Onderwijswet 1920 buiten twijfel stelt, dat deze wetsbepaling niet geldt voor scholen als die, waarvoor het aanvragend schoolbestuur den afkoop heeft gevraagd; dat voorts de bewoordingen van deze wetsbepaling niet nopen tot de met deze geschiedenis in strijd zijnde ruime interpretatie door het aanvragend schoolbestuur voorgestaan; dat, nu mitsdien met het gemeentebestuur moet worden aangenomen, dat het schoolbestuur ten onrechte een beroep wil doen op het meergemelde art. 205*ter*, het schoolbestuur in zijn oorspronkelijk verzoek niet ontvangen kon worden;

dat van deze beslissing het schoolbestuur bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat het erkent, dat blijkens de geschiedenis der totstandkoming van art. 205*ter* der Lager Onderwijswet 1920 het de bedoeling is geweest, deze wetsbepaling niet te doen gelden voor de zoogenaamde „ingebouwde" scholen; dat het bestuur echter niet kan onderschrijven de overweging van het college van Ged. Staten, dat de bewoordingen van deze wetsbepaling niet nopen tot de met deze geschiedenis in strijd zijnde ruime interpretatie; dat het recht op de vergoeding ex art. 205 enkel en uitsluitend steunt op de bewoordingen van het eerste lid van art. 205; dat derhalve voor alle bijzondere lagere scholen, die eigendom van schoolbesturen zijn en op 1 Januari 1921 in gebruik of in aanbouw waren, ingebouwde zoo goed als niet ingebouwde, het recht op de vergoeding ontleend moet worden aan het eerste lid van art. 205; dat het vijfde lid van art. 205 dan ook niet het recht op de vergoeding voor ingebouwde scholen regelt, maar slechts de wijze, waarop de vergoeding wordt berekend; dat het voor de juistheid van dit standpunt nog moge wijzen op art. 1 en art. 4 van Ons besluit van 30 Mei 1921, S. 749, in welke artikelen wordt gesproken over het tweede lid van art. 205 — dat op het eerste lid teruggrijpt — en van de vergoeding, bedoeld in het eerste lid van art. 205, terwijl het buiten twijfel is, dat beide artikelen zoowel ten aanzien van de ingebouwde als ten aanzien van de niet ingebouwde scholen gelden; dat dan ook naar zijne meening de bewoordingen van de betreffende

bepalingen er wel degelijk toe nopen om het aldus te verstaan, dat zoowel de ingebouwde als de niet ingebouwde scholen het recht op de gebouwenvergoeding ontleenen aan het eerste lid van art. 205; dat bij elke andere interpretatie de basis voor het recht op de vergoeding voor „ingebouwde" scholen zou ontbreken; dat de zienswijze van het college van Ged. Staten dan ook niet houdbaar is;

O. dat krachtens art. 205*ter* der Lager Onderwijswet 1920 het beschikken op verzoeken van besturen van bijzondere lagere scholen, bedoeld in art. 205, om ter vervanging van de jaarlijksche vergoeding, bedoeld in het eerste lid van dit artikel eene uitkeering te ontvangen van een som ineens, als daarbij nader omschreven, is opgedragen aan het gemeentebestuur;

dat in verband met art. 151 der gemeentewet onder gemeentebestuur hier moet worden verstaan de gemeenteraad en niet het college van B. en W., aangezien moet worden aangenomen, dat de medewerking ter uitvoering van de wet hier bepaaldelijk van den raad wordt gevorderd;

dat toch dit artikel niet geacht moet worden 's raads medewerking aan de uitvoering van wetten, algemeene maatregelen van bestuur of provinciale reglementen en verordeningen afhankelijk te stellen van het feit, dat daarbij de raad uitdrukkelijk als het bevoegd orgaan voor het verleenen van medewerking is aangewezen, doch veeleer in dien zin behoort te worden uitgelegd, dat in gevallen, waarin geen bepaald gemeente-orgaan is aangewezen, doch de medewerking zonder nadere definieering is opgedragen aan het gemeentebestuur, de aard van de te treffen voorziening, al naar gelang zij in het algemeen tot de taak van een bepaald orgaan gerekend moet worden te behooren, voor de competentie beslissend is;

dat, daar het beslissen over uitgaven ten laste van de gemeente bij de gemeentewet bepaaldelijk aan den gemeenteraad is voorbehouden, op welk algemeen beginsel ook door de Lager Onderwijswet 1920 geen inbreuk wordt gemaakt, het beschikken op verzoeken als het onderwerpelijke, hetwelk financieele gevolgen voor de gemeente met zich brengen kan, naar zijn aard tot de bevoegdheid van den raad behoort, zoodat de door de wet gevorderde medewerking in deze ook door dit college behoort te geschieden;

dat mitsdien op het door het schoolbestuur tot het gemeentebestuur gericht verzoek ten onrechte, met terzijdestelling van den gemeenteraad, door B. en W. is beschikt;

dat Ged. Staten derhalve terecht, zij het op anderen grond, dit besluit hebben vernietigd, doch dat zij daarbij — kennelijk doende wat huns inziens B. en W. hadden behooren te doen — ten onrechte het schoolbestuur in zijn oorspronkelijk verzoek niet-ontvankelijk hebben verklaard, aangezien de àl dan niet-ontvankelijkheid van het schoolbestuur in zijn verzoek niet stond ter beoordeeling van B. en W., doch van den raad;

Gezien de Lager Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van het bestreden besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 29 December 1936, B. N°. 6708 (4e afdeeling), G.S. N°. 418, voorzoover daarbij het besluit van B. en W. van 's-Gravenhage van 31 October 1936, N°. 11670, Afdeeling O., is vernietigd, het genoemde besluit van Ged. Staten voor het overige te vernietigen, met onbevoegdverklaring alsnog van B. en W. van 's-Gravenhage, om op het onderwerpelijk, door het schoolbestuur van de Roomsch-Katholieke school voor gewoon lager onderwijs, Burgemeester Hovylaan 4—10, te Loosduinen, tot het gemeentebestuur van 's-Gravenhage gericht verzoek te beschikken.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

5 *Mei* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Armenwet art. 39 bis.)

Terecht hebben Ged. Staten toegepast art. 39 bis 3e lid in het geval, dat aan een dagdienstbode, die hoofdverblijf had ten huize harer elders wonende ouders, zij het ook, dat zij éénmaal per week ten huize van haar werkgever placht te overnachten, ten huize van dien werkgever een ongeval is overkomen; dit hoofdverblijf moet als „meer duurzaam verblijf" in den zin der wet worden aangemerkt.

Noch uit de woorden, noch uit de geschiedenis der wet kan worden afgeleid, dat de toepassing van art. 39bis tot verkeersongevallen zou moeten worden beperkt.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door B. en W. van Haaften tegen de beslissing van Ged. Staten van Gelderland van 13 Januari 1937, n°. 153, waarbij met toepassing van art. 39*bis* der Armenwet is bepaald, dat de kosten van vervoer en der verpleging van de armlastige Corry Brienen in het Groot Bommelsche Gasthuis, te Zaltbommel, en in het Groot Zieken-Gasthuis, te 's-Hertogenbosch, ten laste van de gemeente Haaften zullen komen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 21 April 1937, n°. 142;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 29 April 1937, n°. 4718, afd. Armwezen;

O. dat de evengenoemde beslissing van Ged. Staten steunt op de overweging, dat de armlastige Corry Brienen ten tijde van de opneming in het Groot Bommelsche Gasthuis, te Zaltbommel, bij hare ouders te Haaften inwoonde en in de gemeente Zaltbommel als dagdienstbode slechts dagdiensten verrichtte; dat in verband hiermede de gemeente Haaften beschouwd behoort te worden als de gemeente, waar de patiënte meer duurzaam verblijf in den zin der wet had vóór de opneming in de ziekeninrichting; dat ook overigens aan de voorwaarden, gesteld voor de toepassing van het gemelde wetsartikel, is voldaan; dat toch, nadat de patiënte door een val ten huize van haar werkgever een ongeluk overkwam, volgens de, in afschrift, bij de stukken gevoegde

geneeskundige verklaring onmiddellijke opneming in eene ziekeninrichting noodzakelijk was en niet zonder gevaar voor haar leven kon worden uitgesteld; dat nu wel het gemeentebestuur van Haaften stelt, dat art. 39*bis* der Armenwet slechts zou kunnen worden toegepast ingeval van een verkeersongeluk, doch dat, naar de meening van Ged. Staten, deze beperking geen steun in de wet vindt;

dat B. en W. van Haaften in beroep aanvoeren, dat zij in tegenstelling met Ged. Staten van oordeel zijn, dat ten aanzien van Corry Brienen de gemeente Zaltbommel aangemerkt behoort te worden als de gemeente, waar de patiënte meer duurzaam verblijf had in den zin der wet vóór de opneming in de ziekeninrichting, omdat de patiënte sinds 4 November 1935 elken dag werkzaam was bij haar werkgever te Zaltbommel van des voormiddags plus minus 7 uur tot des avonds plus minus 7.30 uur en voorts van Zaterdag tot Zondag aldaar overnachtte, om dan des Zondagochtends plus minus 11 uur thuis te komen; dat onder deze omstandigheden bezwaarlijk van een toevallig verblijf in de gemeente Zaltbommel kan worden gesproken, welk criterium bij toepassing van art. 39*bis* der Armenwet in aanmerking behoort te komen; dat toch het laatstgenoemde artikel de bedoeling heeft gehad de consequentie, verbonden aan art. 30 der Armenwet, voor de gemeenten bij ongevallen — speciaal verkeersongevallen —, waarbij in den regel personen zijn betrokken, die zeer toevallig in de betrokken gemeenten vertoeven, op te heffen; dat in dit geval van een verkeersongeval niet kan worden gesproken, weshalve art. 39*bis* der Armenwet buiten toepassing kan blijven en art. 30 der Armenwet op deze aangelegenheid betrekking zoude hebben;

O. dat, blijkens de stukken, Corry Brienen, ten tijde van hare opneming in het Groot Bommelsche Gasthuis, te Zaltbommel, hoofdverblijf had ten huize van hare ouders, te Haaften, dus een meer duurzaam verblijf dan in de gemeente Zaltbommel, waar zij als dagdienstbode werkzaam was, zij het ook, dat zij éénmaal per week aldaar placht te overnachten;

dat derhalve, nu uit de stukken mede blijkt, dat de opneming van de patiënte in de ziekeninrichting niet zonder gevaar voor haar leven of haar gezondheid kon worden uitgesteld, Ged. Staten terecht aan het bepaalde in art. 39*bis*, 3e lid, der Armenwet toepassing hebben gegeven;

dat nu wel hier van een zoogenaamd verkeersongeval geen sprake is geweest, doch dat noch uit de woorden van de wet, noch uit hare geschiedenis kan worden afgeleid, dat de toepassing van art. 39*bis* der Armenwet tot verkeersongevallen zou moeten worden beperkt;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

5 *Mei* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 277; Motorrijtuigenbelastingwet art. 41.)

Blijkens art. 31 der Verordening zijn de precariorechten ook dan verschuldigd, wanneer zonder vergunning geschiedt wat aan precariorecht is onderworpen.

Belanghebbende, die op iederen werkdag gedurende 7½ uur, in welken tijd hij zijn beroepsbezigheden op kantoor verrichtte, zijn automobiel niet in een garage plaatste, maar op den openbaren weg liet staan, maakte aldus niet een gebruik van den openbaren weg, dat geacht kan worden normaal voort te vloeien uit het verkeer met automobielen en te vallen onder het „rijden met een motorrijtuig over den openbaren weg" terzake waarvan art. 41 van de Motorrijtuigenbelastingwet, met uitzondering van tolheffing, verbiedt het heffen van andere belasting dan welke krachtens die wet aan het verkeersfonds ten goede komt.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van A te Rotterdam tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen I aldaar van 21 Oct. 1936, betreffende een hem opgelegden aanslag in precariorechten der gem. Rotterdam over twee maanden van het belastingjaar 1935;

Gezien de stukken;

O. dat de verordening der gem. Rotterdam op de heffing van gelden onder den naam van precariorechten inhoudt:

Art. 1. Voor zoover in eenige andere verordening daaromtrent geene voorziening is getroffen, worden onder den naam van Precariorechten voor het gebruik of genot van openbaren gemeentegrond of openbaar gemeentewater of van andere gemeentebezittingen, voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven openbaren gemeentegrond of openbaar gemeentewater, alsmede voor door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten, gelden geheven overeenkomstig hetgeen in de volgende artikelen is bepaald.

Onder openbaren gemeentegrond, openbaar gemeentewater of gemeentebezittingen wordt voor de toepassing dezer verordening verstaan „voor den openbaren dienst" bestemden gemeentegrond, bestemd gemeentewater of bestemde gemeentebezittingen.

Art. 28. Voor het gebruik of genot van den openbaren gemeentegrond of het openbare gemeentewater (uitgezonderd met vaartuigen, pontons of vlotten) is in de gevallen, waarbij in deze verordening niet uitdrukkelijk is voorzien, verschuldigd per m^2 per jaar of korter ..... f 3.

Art. 31. De precariorechten zijn verschuldigd door dengene, die gebruik maakt van openbaren gemeentegrond, openbaar gemeentewater of van andere gemeentebezittingen of zich het genot heeft verzekerd van openbaren gemeentegrond, openbaar gemeentewater of van andere gemeentebezittingen als in deze verordening omschreven, zoomede door dengene, van wien voorwerpen onder, op of boven openbaren gemeentegrond of openbaar gemeentewater worden aangetroffen.

Art. 33. Indien de vergunning door B. en W. wordt ingetrokken, wordt aan den belanghebbende gedeeltelijk teruggave of afschrijving verleend, tenzij de vergunning op verzoek van dezen is ingetrokken of B. en W. tot de intrekking zijn overgegaan wegens het niet naleven door den betrokkene van de voorwaarden, waaronder de vergunning is verleend. Deze teruggave of afschrijving wordt berekend, indien de precariorechten zijn geregeld naar een tarief per maand, op zooveel vierde gedeelten als het aantal volle weken bedraagt, hetwelk, van de loopende maand, op het tijdstip van intrekking nog niet is ingegaan, en indien het tarief is gesteld per jaar, op zooveel twaalfde gedeelten als het aantal maanden van het loopende jaar bedraagt, hetwelk sedert het tijdstip van intrekking nog niet is ingegaan;

dat art. 55 van de verordening op de straatpolitie voor de gem. Rotterdam verbiedt de straat ten gebruike in te nemen, tenzij gehandeld wordt in overheidsdienst, dan wel krachtens door B. en W. verleende vergunning, art. 71 dier verordening o. a. bepaalt, dat B. en W. in het belang van de vrijheid en veiligheid van het verkeer krachtens art. 11*bis* van het Motor- en Rijwielreglement wegen of weggedeelten kunnen aanwijzen, waarop men motorrijtuigen niet in stilstand mag hebben, langer dan gedurende een bepaalden tijdsduur en B. en W. in art. 2 van hun besluit van 5 Juli 1935, genomen ter uitvoering van laatstgemeld artikel, eene regeling hebben getroffen, volgens welke op wegen, niet genoemd in art. 1 van het besluit met motorrijtuigen ingericht voor personenvervoer, onder nader vermelde omstandigheden, niet langer dan drie achtereenvolgende uren regelmatig een plaats mag worden ingenomen zonder eene vergunning, als in voormeld art. 55 voorzien;

dat aan belanghebbende bij beschikking van 29 Nov. 1935 door B. en W. van Rotterdam op zijn verzoek tot wederopzeggens vergunning is verleend om op werkdagen van 10—13 en 4½—19 uur op de Wijnhaven N. Z. aan den waterkant onder de viaduct een personenauto te laten staan, onder meer onder voorwaarde, dat voor het innemen van openbaren gemeentegrond worde voldaan het recht, bepaald bij art. 28 der verordening op de heffing van gelden onder den naam van precariorechten, waartoe telken jare een aanslagbiljet zal worden uitgereikt;

dat aan belanghebbende wegens het in gebruik nemen van dien openbaren gemeentegrond over twee maanden van 1935 een aanslag is opgelegd ten bedrage van f 3.50;

dat belanghebbende tegen dien aanslag heeft gereclameerd, maar de Administrateur aan het bureau voor de regeling van plaatselijke belastingen te Rotterdam den aanslag heeft gehandhaafd; dat belanghebbende in beroep, voor zoover thans nog van belang, heeft aangevoerd, dat art. 2 van het besluit van B. en W. van 5 Juli 1935 onverbindend is, voor zoover dit artikel de geoorloofdheid van het parkeeren van automobielen afhankelijk stelt van eene daartoe door B. en W. verleende vergunning; dat de Wijnhaven, alwaar belanghebbende gewoon is zijn auto in stilstand te hebben, niet behoort tot de wegen en weggedeelten, waarop in het belang van de vrijheid en de veiligheid van het verkeer het parkeeren verboden is; dat hij dus vrij is zijn auto daar in stilstand te hebben en B. en W. niet gerechtigd zijn die vrijheid van een door hen te verleenen vergunning afhankelijk te stellen; dat voormeld art. 2 ook geen steun vindt in art. 55 der verordening op de straatpolitie, omdat dit artikel, indien daardoor het parkeeren van automobielen zou worden getroffen, onverbindend zou zijn als in strijd met art. 11*bis* van het Motor- en Rijwielreglement; dat hij de plaats, waar hij zijn auto parkeert niet gebruikt als „rustplaats", maar door aldaar te parkeeren een gebruik maakt van den openbaren weg, dat normaal voortvloeit uit het verkeer met automobielen;

O. dat de Raad van Beroep bij de bestreden uitspraak de beschikking van den Administrateur heeft bevestigd, daarbij overwegende:

„dat als vaststaande kan worden aangenomen:

„dat belanghebbende in Nov. en Dec. 1935 zijn automobiel op werkdagen regelmatig gedurende 7½ uur in achtereenvolgende perioden van 3 en 4½ uur in de nabijheid van zijn kantoor aan de Wijnhaven N.Z. te Rotterdam liet staan, terwijl hij daar of elders zijn beroepsbezigheden uitoefende en dat wel anders dan tot het onmiddellijk uit- of inladen of het doen uit- of instappen van personen;

„dat belanghebbende alsdan niet het voornemen had de automobiel binnen zeer korten tijd, nadat hij deze tot stilstand had gebracht, weder in beweging te brengen;

„dat de plaats aan de Wijnhaven N.Z. waar belanghebbende zijn automobiel als voormeld liet staan, is openbare gemeentegrond voor den openbaren dienst bestemd;

„dat uit deze feiten volgt, dat belanghebbende te genoemder tijde openbare gemeentegrond heeft gebruikt;

„dat zoodanig gebruik krachtens de artt. 1 en 28 der verordening op de Precariorechten der gem. Rotterdam, zooals deze luidde na de wijziging dier verordening krachtens goedgekeurd besluit van den Gemeenteraad van 22 Nov. 1934 belastbaar is, nu niet bij eenige andere verordening daaromtrent een voorziening is getroffen, en in die verordening niet in een bijzondere bepaling voor het gebruik van den openbaren gemeentegrond een bijzonder bedrag genoemd is ;

„dat belanghebbende tegen de hoogte van het van hem gevorderde bedrag geen bezwaar heeft ingebracht, doch hij heeft aangevoerd, dat het besluit van B. en W. der gem. Rotterdam van 5 Juni 1935 en art. 55 der Verordening op de Straatpolitie onwettig zijn;

„dat dit bezwaar niet ter zake dienende is, aangezien het kennelijk uitgaat van de meening, dat het gevorderde bedrag verschuldigd zou zijn op grond der aan de bedoelde vergunning verbonden voorwaarde, dat precariorecht zal worden betaald, welke meening echter ongegrond is, aangezien de belasting verschuldigd is krachtens de aangehaalde verordening op de Precariorechten en de voorwaarde in de vergunning niet meer is dan dat en niet vormt een zelfstandige grond van verschuldigdheid van die last;

„dat het bezwaar voorts niet ter zake die-

nende is, omdat de verordening op de Precariorechten niet onderscheidt of het daar bedoelde gebruik geschiedt met of zonder vergunning, zoodat niet van belang is of een verleende vergunning met daaraan verbonden voorwaarden al of niet rechtsgeldig is;

„dat toch in art. 33 der Verordening op de Precariorechten wel sprake is van een vergunning van B. en W. doch deze daar alleen in verband gebracht wordt met teruggave of afschrijving van belasting en niet met de verschuldigdheid daarvan;

„dat dan ook, al zou het belanghebbende volkomen vrijstaan om zijn auto te parkeeren, waar hij wil, dit den gemeentelijken wetgever niet zou beletten daarvoor binnen den door de wet gestelde grens precariorechten te heffen, welke grens in dezen ook volgens belanghebbende niet is overschreden;

„dat namens belanghebbende nu nog wel is aangevoerd, dat de precarioverordening slechts een secundair bestaan heeft en dat zij eerst toepasselijk kan zijn, wanneer het gebruik een eenigszins duurzaam karakter heeft, doch ook dit den Raad ongegrond voorkomt, omdat de bepalingen van de verordening van de Gem. Rotterdam op de heffing van gelden onder den naam van Precariorechten, deze gevolgtrekking niet toelaten;

„dat dus alle door belanghebbende in beroep voor den Raad voorgedragen bezwaren niet tot vernietiging van den aanslag kunnen leiden, en niet anders dan nog ten overvloede kan worden opgemerkt, dat de verordening op de Precariorechten der Gem. Rotterdam niet in strijd is met de Motorrijtuigenbelastingwet, aangezien deze treft het op den weg rijden en gene het op den weg gedurende langeren tijd laten stilstaan;

„dat de bestreden beschikking dus juist moet worden geacht;"

O. dat belanghebbende in cassatie stelt:

„S., althans v. t. van de artt. 1, 23, aanhef en sub *d*, 28, 30 aanhef en sub 4 der „Verordening op de heffing van gelden onder den naam van Precariorechten" vastgesteld door den Raad der Gem. Rotterdam op 24 Nov. 1932, 168, 193, 269, 273, 275 en 277 der Wet van 29 Juni 1851, S. 85, (Gemeentewet), 41 der wet van 30 Dec. 1926, S. 464, (Motorrijtuigenbelastingwet), 11*bis* van het Motor- en Rijwielreglement (zooals dit luidde na de daarin bij K. B. van 24 Maart 1934, S. 125 aangebrachte wijzigingen), 55 en 71 der verordening op de straatpolitie voor de Gem. Rotterdam, vastgesteld door den Raad dier Gemeente op 2 Mei 1934;

1. door te beslissen, dat het gebruik dat belanghebbende van den openbaren grond heeft gemaakt, belastbaar is krachtens de artt. 1 en 28 der verordening op de precariorechten van Rotterdam, nu art. 28 slechts belastbaar stelt „het gebruik of genot van den openbaren gemeentegrond" „in de gevallen, waarbij in deze verordening niet uitdrukkelijk is voorzien", terwijl art. 23 aanhef en sub *c*, dierzelfde verordening eene heffing omschrijft, die kennelijk valt onder hetgeen art. 28 als „uitdrukkelijk voorzien" bedoelt;

2. door belanghebbende's bezwaar, gebaseerd op de onwettigheid van art. 2 van het Besluit van B. en W. van Rotterdam en art. 55 der Verordening op de straatpolitie niet ter zake dienende te achten, aangezien immers juist krachtens art. 2 van bedoeld besluit het recht geheven wordt van hem, die regelmatig langer dan drie uren zijn motorrijtuig op dezelfde of nagenoeg dezelfde plaats in stilstand heeft en daartoe van B. en W. vergunning heeft verkregen;

3. door te beslissen, dat de verordening op de Precariorechten niet onderscheidt of het daar bedoelde gebruik geschiedt met of zonder vergunning, daar immers juist art. 33 dierzelfde verordening, dat gewaagt van „de vergunning", vooronderstelt dat voor elk gebruik, dat krachtens de precarioverordening belastbaar is, vergunning wordt gevraagd, waarop art. 55 j°. 144, der verordening op de Straatpolitie de — in casu onwettige — sanctie stelt;

4. door te beslissen, dat de gemeentelijke wetgever niet belet kan worden precariorechten voor het parkeeren van automobielen te heffen, daar toch art. 41 der Motorrijtuigenbelastingwet eene zoodanige heffing als omschreven in art. 28 der Verordening op de Precariorechten niet toestaat;

O. daaromtrent:

dat belanghebbende bij zijn eerste grief geen belang heeft, omdat, indien niet art. 28 had behooren te zijn toegepast, doch art. 23 aanhef en sub *c* van de aangehaalde precarioverordening, voorschrijvende eene heffing van f 100 per jaar, een van f 10 per maand of korter, daaruit slechts zou volgen, dat de aanslag te laag is en de Raad van Beroep, onbevoegd zijnde den aanslag te verhoogen, in dat geval niet anders zou hebben kunnen beslissen dan hij deed;

dat de tweede grief is ongegrond;

dat toch de aan belanghebbende opgelegde belastingaanslag niet berust op de hem door B. en W. verleende vergunning, welke hem slechts vrijwaart tegen ingrijpen van de politie wegens het laten staan van zijn automobiel op den openbaren weg, zooals hem zulks door B. en W. is toegestaan, doch berust op de belastingverordening regelende de heffing van precariorechten;

dat de derde grief evenmin gegrond is;

dat wel in den regel het gebruik maken of genieten van openbaren gemeentegrond, openbaar gemeentewater of andere gemeentebezittingen of het hebben van voorwerpen onder, op of boven dien grond of dat water, ter zake waarvan precariorechten verschuldigd zijn, niet mag geschieden, zonder dat daartoe vergunning is verleend en art. 33 der verordening dan ook regelt den invloed, dien het intrekken van zoodanige vergunning zal hebben op reeds geheven precariorechten over een tijdvak, dat voor de intrekking der vergunning nog niet is verstreken, maar, blijkens art. 31 der verordening, de precariorechten ook dan verschuldigd zijn, wanneer zonder vergunning geschiedt, wat aan precarioregt is onderworpen;

dat, ten slotte, ook de vierde grief niet tot cassatie kan leiden;

dat toch belanghebbende, die op iederen werkdag gedurende 7½ uur, in welken tijd hij zijne beroepsbezigheden op kantoor verrichtte, zijn automobiel niet in een garage plaatste, maar op den openbaren weg liet staan, aldus niet een gebruik van den openbaren weg

maakte, dat geacht kan worden normaal voort te vloeien uit het verkeer met automobielen en te vallen onder het „rijden met een motorrijtuig over den openbaren weg" ter zake waarvan art. 41 van de Motorrijtuigenbelastingwet, met uitzondering van tolheffing, verbiedt het heffen van andere belasting, dan welke krachtens die wet aan het verkeersfonds ten goede komt;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

12 *Mei* 1937. ARREST van den Hoogen Raad (B. W. art. 353; Middelb. Onderwijswet art. 37; Hooger Onderwijswet art. 22.)

De tusschen belanghebbende en zijn van hem gescheiden echtgenoote geldende regeling omtrent het bedrag, dat belanghebbende als bijdrage moet betalen in de kosten van onderhoud en opvoeding van hun kind, heeft slechts beteekenis als regeling van wat onderling op dit punt zal gelden tusschen belanghebbende en zijn gewezen echtgenoote als voogdesse over hun kind, en kan geen afbreuk doen aan de bevoegdheid van de gemeente om, zich houdende aan den in art. 353 B. W. vastgestelden regel, dat de ouders in evenredigheid van hun inkomen tot die kosten moeten bijdragen, dienovereenkomstig de heffing van het schoolgeld over beide ouders te verdeelen.

De bepaling in de verordening betreffende het progressief tarief op de samengestelde inkomens der ouders is niet in strijd met de wet.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van A te B tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te Amsterdam van 12 Jan. 1937, betreffende een hem opgelegden aanslag in de schoolgeldheffing wegens middelbaar en voorbereidend hooger onderwijs der gemeente Amsterdam over het heffingsjaar 1 Sept. 1935—31 Aug. 1936;

Gezien de stukken;

O. dat art. 2 van de verordening op de heffing van schoolgeld aan de openbare scholen voor middelbaar en voorbereidend hooger onderwijs te Amsterdam bepaalt, dat schoolgeldplichtig zijn de ouders of voogden der leerlingen, en art. 4 dier verordening onder meer bepaalt, dat het schoolgeld wordt geheven voor leerlingen, wier ouders beiden of een van beiden te Amsterdam wonen, naar het gezamenlijke inkomen der ouders, vermeerderd niet dat van de bij hen inwonende minderjarige kinderen en dat, indien ouders van tafel en bed of van echt zijn gescheiden, het schoolgeld naar evenredigheid van hun inkomens onder hen wordt verdeeld;

dat overeenkomstig die bepalingen aan belanghebbende een aanslag is opgelegd voor een deel van het schoolgeld dat verschuldigd is wegens het onderwijs, dat zijne dochter geniet als leerlinge van het Lyceum voor meisjes der gemeente Amsterdam;

dat belanghebbende, na vergeefs bij den Inspecteur der Gemeentebelastingen te Amsterdam tegen dien aanslag te hebben gereclameerd, in beroep heeft aangevoerd, voor zoover thans nog van belang, dat het huwelijk, waaruit zijne dochter is geboren, sinds 1932 is ontbonden door echtscheiding; dat de voogdij over zijne dochter is opgedragen aan de moeder en hij deze maandelijks een vast bedrag uitkeert ten behoeve van haar zelve en tot onderhoud en opvoeding van hun minderjarig kind; dat in deze regeling alle zijne verplichtingen ten opzichte van het kind zich oplossen; dat art. 4 van de verordening is in strijd met de wet, daar hij aldus, terwijl hij reeds overeenkomstig het B. W. bijdraagt in de kosten van onderhoud en opvoeding van zijn kind, nog daarenboven in den vorm van schoolgeld in die kosten zou moeten bijdragen;

O. dat de Raad van Beroep bij de bestreden uitspraak de beschikking van den Inspecteur heeft bekrachtigd, daarbij met betrekking tot voormeld bezwaar overwegende:

„dat de bepaling van het B. W., waarop de regeling berust, die belanghebbende met de voogdes van zijn minderjarige dochter heeft getroffen, is vervat in het tweede lid van art. 353 B. W., voorschrijvende, dat verlies of ontstentenis van de ouderlijke macht of de voogdij de ouders niet ontheft van de verplichting om tot de kosten van onderhoud en opvoeding naar evenredigheid van hun inkomen bij te dragen;

„dat tengevolge van de omstandigheid, dat het meerendeel der uitgaven voor onderhoud en opvoeding van de minderjarige moeten worden gedaan door diengene, die met de voogdij is belast, in den regel door diengene der ouders, aan wien niet de voogdij is opgedragen, een in wederzijdsch overleg bepaald bedrag aan den voogd wordt uitgekeerd;

„dat zulk een onderlinge regeling der belanghebbenden — in dit geval van de gescheiden ouders — echter volkomen onverlet laat het recht van de gemeente om in overeenstemming met het in art. 353 B. W. nedergelegde beginsel het haar voor onderwijs aan den minderjarige verschuldigde schoolgeld te brengen ten laste van beide ouders naar evenredigheid van het inkomen van elk van hen;"

O. dat belanghebbende in cassatie stelt: S., althans v. t. van de artt. 284 en 353, tweede lid B. W. en van art. 16 van de Wet van 19 Dec. 1914, S. 564 en ter toelichting aanvoert, dat de Raad van Beroep in zijne overwegingen voorbijziet, dat na echtscheiding de geldelijke rechten en verplichtingen volledig zijn opgelost in datgene, wat tusschen de ouders na echtscheiding rechtens is; dat de verplichting der ouders om ook na verlies der ouderlijke macht bij te dragen tot de kosten van onderhoud en opvoeding hunner minderjarige kinderen is beperkt tot wat art. 353 B. W. als grens stelt, namelijk de evenredigheid van het inkomen; dat wanneer eenmaal die bijdrage — in dit geval door den rechter — met inachtneming van die evenredigheid is vastgesteld, elke verplichting door anderen, ditmaal de gemeente, opgelegd aan de niet tot voogd benoemde partij, die door de wet gewilde evenredigheid verstoort en dus in strijd is met de wet; dat ook de inkomens der ouders na echtscheiding niet meer als een geheel kunnen worden beschouwd en samengesteld, tengevolge van de

progressie in het schoolgeldtarief, tot een aanslag leiden, die niet meer in evenredigheid is met het inkomen van elk der partijen;

O. daaromtrent:

dat de regeling waarbij is vastgesteld, hetzij in onderling overleg zooals de Raad van Beroep aanneemt, dan wel door den rechter, zooals belanghebbende thans stelt, het bedrag dat belanghebbende moet betalen als bedrage in de kosten van onderhoud en opvoeding zijner dochter, slechts beteekenis heeft als regeling van wat onderling op dit punt zal gelden tusschen belanghebbende en zijne gewezen echtgenoote, als voogdesse over hun kind;

dat deze tusschen die partijen onderling geldende regeling geen afbreuk kan doen aan de bevoegdheid van de gemeente om, zich houdende aan den in het aangehaalde art. 353 vastgestelden regel, dat de ouders in evenredigheid van hun inkomen tot die kosten moeten bijdragen, dien overeenkomstig de heffing van het schoolgeld over beide ouders te verdeelen;

dat het bezwaar tegen de toepassing van het progressief tarief op de samengestelde inkomens der ouders zich richt tegen de billijkheid van hetgeen op dit punt in de verordening is bepaald, maar die bepaling niet is in strijd met de wet;

dat het middel derhalve niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

14 *Mei* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Crisis-zuivelwet 1932 art. 11.)

Eischer, die zijn vordering, dat hem, wat betreft de in art. 11 Crisis-zuivelwet 1932 bedoelde uitkeering, te weinig is uitbetaald, hierop grondt, dat de Staat hem minder heeft uitbetaald, *niet* dan de ministerieele regelen aangeven, maar dan volgens eischer die regelen naar de wet zouden moeten aangeven, is terecht in die vordering niet-ontvankelijk verklaard.

Klaas Anema, handel drijvend onder den handelsnaam Freia, wonende te Leeuwarderadeel, eischer tot cassatie van een op 30 Maart 1936 door het Gerechtshof te 's-Gravenhage tusschen partijen gewezen arrest, advocaat Mr. F. Donker Curtius,

tegen:

den Staat der Nederlanden, verweerder, in cassatie, advocaat Jhr. Mr. C. W. van der Does;

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger,

Post alia:

De desbetreffende overwegingen van het aangevallen arrest worden vermeld en bestreden in de drie door Anema voorgestelde middelen van cassatie, achtereenvolgens luidende:

1. „S., althans v. t. van artt. 77 Gw., 4 A. B., artt. 1401, 1402, 1403, 1829, 1830, 1836, 1845, 1846, 1847, B. W. j°. artt. 1, 2, 4, 11, 12 Crisis-Zuivelwet 1932 S. 290, doordien het Hof het vonnis van de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage bevestigt op grond van de overweging, „dat reeds de grief tegen de overweging, dat appellant niet heeft gesteld, dat de uitkeering niet is vastgesteld volgens door den Minister vastgestelde regeling en aan hem minder dan de aldus vastgestelde uitkeering is betaald en dat hij daarom in zijne vordering niet kan worden ontvangen, onjuist is, omdat de wet in art. 11 lid 1 der Crisis-Zuivelwet 1932 S. 290 bepaalt, dat de uitkeering wordt gedaan „volgens door den Minister te stellen regelen" en daarin ook voor de beoordeeling van de rechtspositie van den appellant het beslissend element is gelegen"; terwijl hetzelfde voorschrift bepaalt, dat „bij de te stellen regelen wordt uitgegaan van de afgeleverde hoeveelheid melkvet" en requirant zijn vordering grondt op een uitbetaling volgens normen, welke in strijd zijn met deze wetsbepaling".

2. „S. althans v. t. van artt. 77 Gw., 4 A. B., artt. 1401, 1402, 1403, 1829, 1830, 1836, 1845, 1846, 1847, B. W. jis artt. 1, 2, 4, 11, 12 Crisis Zuivelwet 1932 S. 290 doordien het Hof het vonnis van de Arr.-Rechtbank bevestigt op grond „dat toch appellants (requirants) taak uitsluitend bestond in het uitbetalen van uitkeeringen volgens die door den Minister gestelde regelen en hem daarom de vraag, of die regelen al dan niet in strijd waren met de wet, in deze niet aangaat", terwijl de uitbetaling door requirant er een is voortvloeiende uit een wettelijke niet conventioneels-lastgeving, en deze dus door de wettelijke voorschriften, welke haar daarstellen, bepaald en begrensd is."

3. „S., althans v. t. van artt. 162 Gw., 20 R.O., en art. 59 Rv. j°. art. 48 Rv., artt. 1401, 1402, 1403, 1829, 1830, 1836, 1845, 1846, 1847 B. W. *jis* artt. 1, 2, 4, 11, 12 Crisis-Zuivelwet 1932 S. 290 doordien het Hof het vonnis van de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage bevestigt op grond „dat hij (requirant) zich niet bij den Staat heeft te beklagen over het feit, dat hij door eigendunkelijk meer uit te betalen, dan waartoe hij geroepen en verplicht was, zich zelf zou hebben benadeeld", door welke overweging het Hof zijn beslissing niet, althans niet met voldoende redenen heeft omkleed ten aanzien van het punt of requirant eigendunkelijk meer uitbetaald heeft dan waartoe hij geroepen en verplicht was".

Gelijk uit den bovengemelden inhoud van art. 11 der Crisis-Zuivelwet 1932 S. 290 blijkt, wordt de daarin bedoelde uitkeering gedaan „volgens door den Minister te stellen regelen". Voor zoover er dus op eischer, als erkend zuivelproducent, een last rustte om die uitkeering namens de Crisis-Zuivelcentrale te doen aan zijne melkleveranciers, kon deze last uitteraard niet meer omvatten dan het uitkeeren van de bedragen, welke ingevolge de door den Minister gestelde regelen aan de melkleveranciers moesten worden betaald. Ook al zouden de door den Minister gestelde regelen inderdaad niet in overeenstemming zijn met de wettelijke bepaling, dat daarbij moet worden uitgegaan van de afgeleverde hoeveelheid melkvet, dan nog zoude de verschuldigde uitkeering niettemin, volgens den inhoud van artt. 11, lid 1, eerste zinsnede, door die regelen blijven beheerscht en zoude de lastgeving,

krachtens welke Anema tot de door hem bedoelde uitkeeringen is overgegaan, zelfs al berustte zij rechtstreeks op de Wet, toch nimmer kunnen strekken tot het uitkeeren van hoogere bedragen, dan bij de wettelijke regeling, welke zeer uitdrukkelijk de Ministeriëele medewerking vereischt, worden voorzien. Overigens schijnt mij van eene wettelijke-niet conventioneele-lastgeving in dezen geen sprake, daar art. 12 der Crisiszuivelwet de erkenning als zuivelproducent bindt aan daarvoor gestelde voorwaarden, waaronder blijkens art. 7 van het Crisis-Zuivelbesluit I 1932 mede kan vallen het door den erkende op zich nemen van de verplichting tot onverkorte uitbetaling van de in art. 11 der Wet bedoelde uitkeeringen aan de leveranciers van melk. De middelen I en II komen mij derhalve ongegrond voor.

Nu het Hof dus, naar het mij voorkomt, terecht de onhoudbaarheid aannam van eischers stelling, dat de door hem uitgekeerde bedragen in overeenstemming waren met den op hem rustenden, hetzij dan wettelijken, hetzij conventioneelen, last, volgt daaruit tevens onverbiddelijk, dat hetgeen eischer meer uitbetaalde dan waartoe de wet in verband met de ministeriëele regelen, waarnaar zij in dit verband, als naar een onmisbaar bestanddeel van de, door den wetgever op dit punt gedachte, regeling, verwijst, hem verplichtte, daar eischer eigendunkelijk werd uitbetaald, zoodat de in middel III gemiste redenen ten duidelijkste in de voorafgaande overwegingen van het bestreden arrest liggen opgesloten. Aangezien dus ook dit middel m.i. niet tot cassatie zal kunnen leiden, concludeer ik tot verwerping van het beroep, met veroordeeling van den eischer tot cassatie in de daar gevallen kosten.

De Hooge Raad, enz.:

O. dat volgens het bestreden arrest vaststaat:

dat de eischer tot cassatie van den Staat de betaling vordert van f 27062.31, daartoe stellend: dat hij van ongeveer 800 melkveehouders eene hoeveelheid melk heeft gekocht, houdende volgens de methode Gerber 980917538 kg. melkvet; dat hij als door de Crisis-Zuivelcentrale erkend zuivelproducent verplicht is te voldoen aan de door de Centrale te stellen eischen, verband houdende met de contrôle op eene behoorlijke uitvoering en naleving der Crisiszuivelwet 1932, S. 290, waaronder krachtens art. 12 lid 4 dier wet, behoort de door hem aanvaarde last om aan zijn melkleveranciers de in art 11 der wet bedoelde uitkeering uit te betalen; dat hij aldus aan zijn leveranciers heeft uitbetaald f 584172.39; dat echter de Crisis-Zuivelcentrale eene andere methode dan de methode Gerber volgt voor het vaststellen van het melkvet en volgens die methode de aan hem, eischer, geleverde melk 935526.40 kg. melkvet zou hebben bevat, weshalve hij van de Crisiscentrale slechts f 557110.08 heeft terugontvangen, zoodat hij tengevolge van de uitvoering van zijn last een schade lijdt van f 27062.31; dat de Staat als lastgever verplicht is de voorschotten en onkosten, tot uitvoering van den last gedaan, terug te geven; dat bovendien de schade is ontstaan doordien de Crisiszuivelcentrale is uitgegaan van eene berekening van het melkvet aanwezig in de zuivelproducten in plaats van in de door de melkveehouders geleverde melk zelve, zooals art. 11 voormeld voorschrijft, en mitsdien de regelen, volgens welke de uitkeering plaats vindt, met het daarop betrekking hebbende wettelijk voorschrift strijden, hetgeen een onrechtmatige daad is, die hem, eischer, f 27062.31 schade berokkent;

dat de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage den eischer niet-ontvankelijk heeft verklaard, daar hij niet heeft gesteld, dat hem minder is uitbetaald, dan volgens de door den Minister gestelde regelen de uitkeeringen aan de melkleveranciers behoorden te bedragen;

dat het Gerechtshof het vonnis heeft bevestigd zich met gemeld oordeel vereenigend, wijl art. 11 lid 1 der Crisis-Zuivelwet 1932, S. 290, bepaalt, dat de uitkeering wordt gedaan „volgens door Onze Minister te stellen regelen en daarin ook voor de beoordeeling van de rechtspositie van den eischer in deze het beslissend element is gelegen, omdat eischers taak uitsluitend bestond in het uitbetalen van uitkeeringen volgens die door den Minister gestelde regelen, en hem daarom de vraag, of die regelen al dan niet in strijd waren met de wet, in deze niet aangaat, en hij zich niet bij den Staat heeft te beklagen over het feit, dat hij, door eigendunkelijk meer uit te betalen dan waartoe hij geroepen en verplicht was, zich zelf zou hebben benadeeld;"

dat eischer tegen 's Hofs arrest aanvoert, dat zijn geschonden, althans verkeerd toegepast artt. 77 Grondwet, 4 A. B., 1401, 1402, 1403, 1829, 1830, 1836, 1845, 1846, 1847 van het B. W. in verband met de artt. 1, 2, 4, 11, 12 der Crisis-zuivelwet 1932, Staatsblad 290, doordien het Hof het vonnis der Rechtbank uit hoofde van de bovenweergegeven overweging heeft bevestigd, zulks terwijl: 1°. hij, eischer, „zijne vordering grondt, op eene uitbetaling volgens regelen, welke in strijd zijn met het voorschrift van art. 11", inhoudend, dat bij de te stellen regelen wordt uitgegaan van de afgeleverde hoeveelheid melkvet, 2°. de uitbetaling door hem, eischer, „er een is voortvloeiende uit een wettelijke — niet conventioneele — lastgeving, en deze dus door de wettelijke voorschriften, welke haar daar stellen, bepaald en begrensd is";

en dat wijders zijn geschonden, althans verkeerd toegepast artt. 162 Grondwet, 20 R. O. 59 Rv., i. v. m. art. 48 Rv. en artt 1401, 1402, 1403, 1829, 1830, 1836, 1845, 1846, 1847, B. W. i. v. m. artt. 1, 2, 4, 11, 12 Crisiszuivelwet 1932, S. 290, omdat het Hof „zijne beslissing niet, althans niet met voldoende redenen heeft omkleed ten aanzien van het punt of eischer eigendunkelijk meer uitbetaald heeft, dan waartoe hij geroepen en verplicht was";

O. dat de aangevoerde middelen niet tot cassatie kunnen leiden;

dat immers aangenomen al, dat aan eischer de wettelijke last is opgelegd om aan de melkleveranciers de uitkeering bedoeld bij art. 11 uit te betalen, de wet dien last dan toch aldus begrenst, dat hij aan die leveranciers slechts mag uitkeeren het „volgens door Onzen Minister te stellen regelen" bepaalde

bedrag en niet het bedrag, dat naar zijne meening die regelen zouden moeten behelzen; dat, indien eischer meer heeft betaald, dan die regelen voorschrijven, hij zijn last is te buiten gegaan en, zooals het Hof terecht zegt en door hetgeen het Hof laat voorafgaan afdoende motiveert, „eigendunkelijk meer heeft betaald, dan waartoe hij geroepen en verplicht was", waarover hij zich niet bij den Staat kan beklagen;

dat uit het voorgaande volgt, dat eischer zijne vordering hierop grondend, dat de Staat hem minder heeft uitbetaald, niet dan de ministeriëele regelen aangeven, maar dan volgens eischer die regelen naar de wet zouden moeten aangeven, terecht niet-ontvankelijk is verklaard;

Verwerpt het beroep; (Salaris f 350 *Red.*)

(N. J.)

---

18 *Mei* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Verord. Straatpolitie van Rotterdam art. 100).

Uit art. 100 van de verordening van de Straatpolitie te Rotterdam [het is verboden op den weg op een motorrijtuig op twee wielen of op een rijwiel buiten den bestuurder meer dan één persoon te vervoeren] valt door de tegenstelling „motorrijtuig op twee wielen" en „een rijwiel" af te leiden, dat t.a.v. rijwielen een onderscheiding niet is bedoeld, hetgeen bevestiging vindt in andere artikelen, waar het verschil van twee-, drie of meerwielige rijwielen wél wordt gemaakt.

Op het beroep van Q. P. L., winkelier te Rotterdam, requirant van cassatie tegen een mondeling vonnis van het Kantongerecht te Rotterdam van 11 Februari 1937, waarbij requirant blijkens de aanteekening van dat vonnis als bedoeld in art. 398, tweede lid, Sv. is veroordeeld tot een geldboete van een halven gulden en een vervangende hechtenis van één dag;

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Art. 100 der Verordening op de Straatpolitie voor de gemeente Rotterdam luidt: „Het is verboden op den weg op een motorrijtuig op twee wielen of op een rijwiel:

1°. buiten den bestuurder meer dan één persoon te vervoeren;

2°. buiten den bestuurder een persoon te vervoeren, tenzij zulks geschiedt op een op dat motorrijtuig of rijwiel aangebrachte doelmatige zitplaats voor dien persoon, met voldoende steun voor handen en voeten en, indien het een rijwiel betreft, tevens voor den rug."

Verdacht van overtreding dezer bepaling stond requirant terecht voor den Kantonrechter te Rotterdam, terzake dat hij te Rotterdam op 30 September 1936 omstreeks 14½ uur op den openbaren weg, Den Schiedamschen weg, op een door hem bestuurd driewielig rijwiel vier personen, althans méér dan één persoon heeft vervoerd.

De Kantonrechter enz.

Requirant stelde beroep in cassatie in, en zond een schriftuur, waarin hij mededeelt een rijwiel met zijspan te gebruiken, in welk zijspan plaats is voor drie kinderen achter elkaar, terwijl hij bovendien op dit voertuig nog een kind pleegt te vervoeren op een van een ruggesteun voorziene duozitting. Deze beschrijving stemt overeen met hetgeen de politie vaststelde blijkens het proces-verbaal, waaruit nog blijkt, dat aan de zijspan een wiel was aangebracht.

Requirant stelt verder, dat hij meent ten onrechte veroordeeld te zijn; omdat in geen wet of verordening sprake is van een rijwiel met zijspan.

De eenige vraag, welke bij het vonnis in den vorm, waarin het gewezen is, in cassatie gesteld kan worden, is in dit geval of het telastegelegde feit valt onder eenige strafbepaling, waarbij ik dan opmerk, dat van de inrichting van de hierboven geschetsten familiewagen niets blijkt uit de te lastelegging en de bewezen verklaring, waarvan de Hooge Raad kennis neemt.

Het heeft dus weinig waarde beschouwingen te houden over de verschillende wijzen, waarop rijwielen kunnen zijn ingericht, n.l. met twee of meer wielen, met zijspan- of aanhangwagen, zooals o.a. in art. 62 *bis* van het Motor- en Rijwielreglement wordt gedaan.

Ik meen in deze zaak alleen van de telastelegging te kunnen uitgaan en moet dus het vehikel als een driewieler beschouwen. Dan valt hetgeen geschied is m.i. onder gemeld art. 100 aanhef en sub 1, want dan is op een rijwiel buiten den bestuurder meer dan één persoon vervoerd.

De Rotterdamsche politieverordening spreekt wel in enkele bepalingen over verschillende soorten van rijwielen, noemt o.a. in art. 72 rijwielen op meer dan twee wielen, in art. 74 over tweewielige rijwielen, en geeft dan bijzondere voorschriften voor elk dier soorten, doch ik meen, dat, wanneer zij „rijwielen" zonder meer vermeldt, daarmede alle soorten zonder onderscheid bedoeld worden.

Ik leid dit af o.a. uit de begripsbepaling van „bestuurders van rijwielen" in art. 1 sub 12, uit de verkeersregeling voor rijwielen in art. 65, 1° sub c, (in welke bepaling wél soorten van motorrijtuigen worden onderscheiden), uit art. 71 waaronder 1° een z.g. stopverbod voor alle rijwielen wordt gegeven, waarnaast onder 2° een stationneerverbod gegeven voor rijwielen op meer dan twee wielen.

M.i. geldt de verbodsbepaling van art. 100 dus voor alle soorten van rijwielen, en is het feit, bewezen achtend dat het hier een driewieler betrof, strafbaar.

Mijn conclusie luidt tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op de door den requirant ingezonden schriftuur, waarin hij bestrijdt, dat een rijwiel met zijspan niet voor vervoer van meer dan één persoon buiten den bestuurder zou mogen worden gebezigd;

O. dat requirant is gedagvaard ter zake dat hij enz. (zie conclusie);

O. ten aanzien van de ingezonden schriftuur: dat de veroordeeling kennelijk steunt op art.

100 van de Verordening op de Straatpolitie voor de gemeente Rotterdam onder meer bepalende, dat het is verboden op den weg op een motorrijtuig op twee wielen of op een rijwiel buiten den bestuurder meer dan één persoon te vervoeren;

dat de bij schriftuur ingebrachte grief blijkbaar hierop neerkomt, dat deze bepaling geen toepassing zou kunnen vinden op een driewielig rijwiel als waarover het blijkens de dagvaarding hier gaat;

dat deze grief echter is onjuist;

dat uit de bepaling zelve — naast elkander plaatsende een motorrijtuig met twee wielen en een rijwiel — reeds valt af te leiden, dat ten aanzien van rijwielen een onderscheiding niet is bedoeld, en zulks nadere bevestiging vindt in de omstandigheid, dat de Verordening in andere artikelen (onder meer in het onmiddellijk voorafgegane art. 99) het verschil van twee- en drie- of meerwielige rijwielen wèl maakt;

dat de grief dus niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

19 *Mei* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Woningwet Art. 2 j°. art. 10.)

Daar het onderwerpelijk rooilijnbesluit geen onderdeel is van een uitbreidingsplan, is appellants bezwaar, dat de rooilijn gronden, in de bebouwde kom gelegen, betreft, niet ter zake dienende. Er bestond geen noodzaak, aan appellant kennis te geven van een wijziging in het ontwerp-raadsbesluit, aangebracht na de tervisielegging, bedoeld in art. 10 2e lid, daar deze wijziging voor de perceelen van appellant geen verandering met zich bracht en de eigenaar daarvan door het achterwege laten van de schriftelijke kennisgeving in zijn rechten en belangen niet werd verkort.

Nu een voor enkele jaren nieuw gebouwd perceel door de rooilijn op een afstand van 4 m uit den voorgevel wordt doorsneden, wordt de eigenaar bij verkoop zeer ernstig in zijn belangen geschaad. Daar de schadevergoedingsverordening slechts beoogt vergoeding van schade tengevolge van de *toepassing* van een rooilijn, waarvan in casu nog geen sprake is, eischt de billijkheid, dat tot aankoop of onteigening wordt overgegaan. Derhalve hebben Ged. Staten het rooilijnbesluit ten onrechte goedgekeurd

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door D. de Leeuw c.s., te Enschede, tegen het besluit van Ged. Staten van Overijssel van 6 October 1936, tot goedkeuring van voorgevelrooilijnen voor de De Ruijterlaan enz., te Enschede;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 28 April 1937, N°. 157;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 12 Mei 1937, N°. 4477 M/B.B.R., afdeeling Volkshuisvesting;

O. dat de raad van de gemeente Enschede in zijne vergadering van 27 Juli 1936, onder N°. 9*a*, heeft vastgesteld eene verordening tot vaststelling van voorgevelrooilijnen, waarvan de artikelen 1 en 2 luiden als volgt:

Art. 1. Als voorgevelrooilijnen bedoeld in art. 2 der Woningwet voor het Noordelijk gedeelte van de De Ruijterlaan; een gedeelte van de Maarten Harpertsz. Tromplaan voorheen genaamd Rembrandtlaan; een gedeelte van de Bisschopstraat; een gedeelte van de Van Galenstraat voorheen genaamd Bisschopstraat; het De Ruijterplein voorheen genaamd Bisschopstraat en Ripperdastraat en voor de Ripperdastraat zijn vastgesteld de op de bij dit besluit behoorende teekening, als zoodanig aangegeven lijnen.

Art. 2. De bij raadsbesluit d.d. 20 Februari 1928, N°. 15, vastgestelde schadevergoedingsverordening, of zooals deze met goedkeuring van Ged. Staten mocht worden aangevuld of gewijzigd, alsmede de verordeningen, welke de schadevergoedingsverordening in de toekomst c.q. geacht zullen moeten worden te vervangen, zullen toepasselijk zijn op de bij de voorgevelrooilijnen, bedoeld in art. 1, betrokken perceelen;

dat Ged. Staten van Overijssel bij hun besluit van 6 October 1936, N°. 11303/8251, 4e afdeeling, dit raadsbesluit hebben goedgekeurd;

dat van dit besluit D. de Leeuw, te Enschede, weduwnaar van G. Serphos, zoo voor zich als namens zijne kinderen als gezamenlijke eigenaren van het perceel Ripperdastraat N°. 4, kadastraal bekend gemeente Enschede, sectie B, N°. 5923, bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat de gemeenteraad van Enschede reeds in zijne vergadering van 24 Augustus 1931 een gewijzigd plan van uitbreiding voor de gemeente Enschede heeft vastgesteld, omvattende den verbindingsweg Gronauschestraat—Veenstraat—Spelbergsweg—Beltstraat—Nijverheidsstraat—Piet Heinstraat—Viaduct, alsmede Beltstraat—Getfertstraat—Ripperdastraat—De Ruijterlaan—Viaduct, naar de Hengeloschestraat; dat dit besluit van den gemeenteraad van Enschede niet door Ged. Staten van Overijssel is goedgekeurd; dat daarop per 12 Maart 1935 door B. en W. van Enschede een ontwerp-raadsbesluit is opgemaakt tot vaststelling van voorgevelrooilijnen voor de De Ruijterlaan, het De Ruijterplein een gedeelte van de Bisschopstraat en voor de Ripperdastraat, tegen welk ontwerp door hem, appellant, tijdig bezwaren bij den gemeenteraad zijn ingediend; dat daarop, en wel vóórdat dit ontwerp den gemeenteraad bereikte, dit ontwerp, op grond van de verschillende daarop ingekomen bezwaren door B. en W. van Enschede is ingetrokken; dat alstoen door B. en W. van Enschede per 7 April 1936 een gewijzigd ontwerp-raadsbesluit tot vaststelling van voorgevelrooilijnen voor de De Ruijterlaan, een gedeelte van de Rembrandtlaan, het De Ruijterplein, een gedeelte van de Bisschopstraat en voor de Ripperdastraat is ontworpen en ter secretarie voor een ieder ter inzage is nedergelegd; dat bij dit ontworpen, gewijzigd plan door den gemeenteraad ongewijzigd aangenomen en door Ged. Staten goedgekeurd, het bovenvermelde perceel betrokken is; dat zijns inziens het bestreden besluit onbillijk en

onnoodig is en in strijd met het algemeen belang en de wet is tot stand gekomen; dat, wat de onbillijkheid betreft, door hem slechts weinige jaren geleden en wel in de jaren 1926/1927 op het bovenomschreven perceel grond in de Ripperdastraat een heerenhuis is gesticht, hetwelk in de alstoen door burgemeester en wethouders van Enschede erkende en voor de Ripperdastraat geldende rooilijn is gebouwd en het een groote onbillijkheid zoude medebrengen, thans, na zoo'n korten tijd, door dit heerenhuis een rooilijn te trekken, waardoor niet minder dan vier meter diepte der woonkamer, slaapkamers, kantoor en badkamer, buiten die rooilijn komt te liggen, welke vier meter diepte bij herbouw niet weer productief gemaakt kan worden; dat het geen betoog behoeft, dat hij door deze onteigening van zijn bouwrecht, op veertig vierkanten meter bouwgrond, eene directe groote schade lijdt, daar deze grond, door deze willekeurige rooilijnverlegging, belangrijk in waarde daalt; dat deze schade bij het vergaan van dit heerenhuis, hetzij door brand of door storm, nog belangrijk grooter wordt, daar het alsdan te herbouwen gebouw aan de noordzijde achter het geboomte en het struikgewas van zijn buurman zal verscholen komen te liggen, waardoor het uitzicht geheel verloren gaat, terwijl de thans bestaande diepte van het terrein, ongeveer 22 à 23 meter, voor herbouw van een heerenhuis beslist benoodigd is; dat wel door den voorzitter van den gemeenteraad, in de gemeenteraadsvergadering van 27 Juli 1936, tijdens de discussies werd betoogd, dat de betreffende eigenaren, te zijner tijd, schadevergoeding kunnen vragen, doch dat hij, appellant, alsdan aanlandt bij eene, door het gemeentebestuur geheel eenzijdig samengestelde, schadevergoedingscommissie, bij welker samenstelling hij geen enkele medezeggingschap heeft gehad, en van welke commissie dus niet gezegd kan worden, dat zij het vertrouwen van beide partijen bezit; dat een dergelijke rechtsloon dan ook lijnrecht indruischt tegen het bepaalde bij art. 152 van de Nederlandsche Grondwet, welke bij het gemelde artikel den staatsburgers bij onteigening ten algemeenen nutte genoten — of vooraf verzekerde schadeloosstelling waarborgt; dat de Ripperdastraat 18 m breed is en niet is in te zien, waarom deze straat niet zou kunnen verwerken, waartoe de ± 14 m breede Nijverheidsstraat wel in staat wordt geacht; dat daarbij komt, dat, nu de Viaduct tot bij het Station der Nederlandsche Spoorwegen opgeschoven is, er geen verkeer uit de Deurningerstraat en de Molenstraat door zal plaats vinden, hetgeen bij het vroegere uitbreidingsplan wèl het geval zou zijn; dat vast staat, dat door straten, welke even breed of smaller zijn dan de Ripperdastraat te Enschede, het verkeer beduidend grooter is, zonder dat er behoefte aan verbreeding gevoeld wordt; dat de Ripperdastraat in een naaste toekomst volstrekt geen behoefte aan verbreeding heeft; dat toch de Ripperdastraat ongeveer 250 meter lang is; dat de eerste honderd meter van de Bisschopstraat af gemeenteterrein is; dat het daarnaast gelegen terrein, breed aan de straat ongeveer 125 meter een villa-terrein is, hetwelk aan de straatzijde door een zwaar ijzeren hekwerk is afgesloten; dat op dit terrein op ongeveer 25 meter afstand achter de rooilijn een villa gebouwd is; dat deze villa bij algeheele vernietiging op dezelfde plaats weer opgebouwd zal kunnen worden, zonder met deze voorgevelrooilijn-verordening in conflict te komen; dat er dan nog twee terreintjes, respectievelijk 10 meter en 13 meter, resten; dat op ieder dier beide terreintjes een huis gebouwd is; dat juist deze beide terreinen thans door deze voorgevelrooilijn getroffen worden; dat voor het overige deel der Ripperdastraat het ontwerp geheel doelloos is; dat de voorgevelrooilijn-wet, welke in het leven is geroepen om te voorkomen, dat op voor straten benoodigde gronden in een naaste toekomst kostbare gebouwen worden gesticht, niet het minste doel voor de Ripperdastraat heeft, daar er aan die straat geen terreinen liggen, welke voor verbouwing in aanmerking komen; dat dit gewijzigde voorgevelrooilijn-ontwerp alleen dienst kan doen, om te zijner tijd eigenaren van kostbaren bouwgrond te noodzaken, hun bezit voor een klein prijsje en ver beneden de waarde van de hand te doen en geheel in tegenspraak is met de waardigheid van een zoo hoogstaand college als het gemeentebestuur van Enschede; dat hierbij zij aangestipt, dat deze beide perceelen, voor behoorlijken prijs, in der minne zijn te bekomen; dat ook het gemeentebestuur zelf wel inziet, dat straatverbreeding van de Ripperdastraat onnoodig is, wat wel het feit bewijst, dat het in die straat een geheel nieuwe bestrating over de geheele lengte en breedte heeft doen leggen, welke bestrating eerst in den herfst 1936 gereed gekomen is; dat nog afdoender bewijs, dat de Ripperdastraat voldoende breed is, het feit is, dat het gemeentebestuur van Enschede in deze straat een veertigtal gaten heeft doen graven en deze gaten weer met zwarte teelaarde heeft gevuld, ten einde er twee rijen boomen in te planten; dat gevraagd mag worden, of voor deze boomen twee pas gebouwde heerenhuizen, bij afbranden, niet weer op hunne oorspronkelijke plaats kunnen opgebouwd worden, doch ver achteruit, in een onoogelijken hoek hun plaats moeten vinden; dat hier noodeloos mooie bouwterreinen worden verminkt, hetgeen strijdig is met het algemeen belang; dat voorts dit gewijzigde ontwerp in strijd met de wet is tot stand gekomen, hetgeen zijn grond daarin vindt, dat het nog in werkelijkheid een onderdeel is van het op 10 Januari 1931 door B. en W. van Enschede ter secretarie ter inzage gelegd uitbreidingsplan voor de gemeente Enschede en een uitbreidingsplan, volgens de wet, nooit ook de bebouwde kom mag betreffen; dat ten slotte art. 10, alinea 1, der Woningwet bepaalt, dat bij besluiten tot vaststelling, aanvulling, wijziging of intrekking van voorschriften, als bedoeld in art. 2, tweede lid, deze gedurende ten minste dertig dagen vóór de vaststelling, ter gemeentesecretarie voor een ieder ter inzage liggen; dat art. 10, tweede lid, bepaalt, dat van die nederlegging door het Hoofd van het gemeentebestuur schriftelijk kennis wordt gegeven aan de eigenaren van bij die voorschriften betrokken eigendommen, ingeschreven in de kadastrale leggers; dat aan het laatstgemelde voorschrift

in art. 10, tweede lid, niet is voldaan; dat immers van de nederlegging van dit gewijzigde ontwerp van 7 April 1936 voor een voorgevelrooilijn voor de Ripperdastraat te Enschede, noch aan hem, appellant, noch aan een of meer zijner mede-eigenaren van het bij dit voorschrift betrokken en in de Ripperdastraat te Enschede gelegen perceel door het Hoofd van het gemeentebestuur schriftelijk kennis is gegeven, en noch hij, noch een of meer zijner mede-eigenaren schriftelijk verklaard hebben, tegen dit gewijzigde ontwerp geen bezwaar te hebben; dat alzoo op dit punt niet aan de wet, in casu niet aan art. 10, tweede lid, der Woningwet, is voldaan, en dit ontwerp in strijd met de wettelijke bepalingen is tot stand gekomen; weshalve de appellant heeft verzocht, het bestreden besluit van Ged. Staten te vernietigen;

O. ten aanzien van des appellants formeele bezwaren, dat het onderwerpelijke rooilijnbesluit geen onderdeel is van een uitbreidingsplan, zoodat zijn bezwaar, dat de hier getrokken rooilijn gronden, in de bebouwde kom gelegen, betreft, niet ter zake dienende is;

dat ook zijn bezwaar ten aanzien van de niet behoorlijke naleving van art. 10, 2de lid, der Woningwet niet opgaat, aangezien, blijkens de stukken, het ontwerp-raadsbesluit van 12 Maart 1935 af gedurende dertig dagen ter gemeente-secretarie voor een ieder ter inzage heeft gelegen, van welke ter-visie-legging door den burgemeester in het nummer van het Twentsch Dagblad Tubantia en van de Enschedesche Courant van 12 Maart 1935 kennis is gegeven, terwijl door hem daarvan tevens aan de betrokken eigenaren en hypotheekhouders kennisgeving is gedaan;

dat nu wel in het ontwerp-raadsbesluit daarna nog eene wijziging is gebracht, terwijl van de ter-visie-legging daarvan niet schriftelijk aan den appellant en zijne mede-eigenaren is kennis gegeven, doch dat voor deze kennisgeving geen noodzakelijkheid bestond, vermits de bedoelde wijziging van het ontwerp, waarvan de ter-inzage-legging ter openbare kennis is gebracht en aan de eigenaren en hypotheekhouders van de perceelen, ten aanzien waarvan een wijziging van de oorspronkelijk ontworpen voorgevelrooilijn was voorgesteld, schriftelijk is medegedeeld, voor de perceelen van den appellant c.s. geen verandering met zich bracht en de eigenaren daarvan door het achterwege laten van de voormelde schriftelijke kennisgeving in hunne rechten en belangen niet werden verkort;

O. wat de zaak zelve betreft, dat blijkens de ingewonnen ambtsberichten bij het openstellen van de viaduct onder het spoorwegemplacement de Ripperdastraat een belangrijke verkeersweg zal worden; dat met het oog daarop een rooilijnafstand van 22 m, als door het gemeentebestuur vastgesteld, geenszins overdreven is te achten;

dat tegen deze rooilijnen in het algemeen dan ook geen bezwaar bestaat, voorzoover daardoor wordt voorkomen, dat de onbebouwde terreinen tot aan de straatgrens bebouwd worden, waardoor latere verbreeding van de straat zeer bezwaarlijk zou worden;

dat de zaak echter anders staat met betrekking tot dat deel van de rooilijn, hetwelk het perceel van den appellant c.s., kadastraal bekend gemeente Enschede, sectie B, N°. 5923, treft;

dat dit perceel, in 1926 nieuw gebouwd, door de betrokken rooilijn op een afstand van niet minder dan 4 m uit den voorgevel wordt doorsneden;

dat hetzelfde geldt met betrekking tot het daarnaast gelegen perceel, kadastraal bekend gemeente Enschede, sectie B, N°. 6333;

dat de betrokken eigenaren daardoor zeer ernstig in hunne belangen worden geschaad;

dat, al moge de getrokken rooilijn voor het gedeeltelijk vernieuwen of veranderen van het voor de rooilijn gelegen gedeelte van het gebouw geen beletsel vormen, zoodat de eigenaren daarvan geen nadeel ondervinden, zoolang zij niet tot het geheel vernieuwen of veranderen of tot het uitbreiden van het gebouw wenschen over te gaan, bij verkoop van het perceel, waartoe de appellant c.s., blijkens de stukken, verlangen over te gaan, voor hen directe aanwijsbare schade kan ontstaan, wanneer, met de onmogelijkheid van algeheele vernieuwing of verandering dan wel uitbreiding van het op een weinig diep perceel zich bevindende gebouw voor oogen, daarvoor moeilijk een kooper kan worden gevonden;

dat de door den raad van toepassing verklaarde schadevergoedingsverordening hun hier niet kan baten, vermits deze verordening, blijkens artikel 2, slechts beoogt vergoeding voor schade tengevolge van de toepassing van een rooilijn, waarvan in dit geval nog geen sprake is;

dat in een geval, als het onderhavige, de billijkheid eischt, dat tot aankoop of tot onteigening worde overgegaan, waartoe, blijkens de stukken, het gemeentebestuur vooralsnog niet genegen is;

dat onder deze omstandigheden Ged. Staten ten onrechte aan het raadsbesluit, voorzoover dit betreft de door de voormelde perceelen getrokken rooilijn, hun goedkeuring hebben verleend;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving voor het overige van het bestreden besluit van Ged. Staten van Overijssel van 6 October 1936, N°. 11303/8251, 4e afdeeling, dit besluit te vernietigen, voorzoover betreft de door de perceelen kadastraal bekend gemeente Enschede, sectie B, nummers 5923 en 6333, getrokken voorgevelrooilijnen en te dezen aanzien aan het besluit van den raad der gemeente Enschede van 27 Juli 1936, N°. 9 a, alsnog goedkeuring te onthouden.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

20 *Mei* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 72. Wet van 4 Augustus 1933 S. 414 Art. 4.)

Voor een juiste beoordeeling van de aanvrage om gelden voor schoolmeubelen en leer- en hulpmiddelen is het noodzakelijk, dat daarin duidelijk wordt aangegeven wat wordt verlangd met vermelding van den aard en het aantal van datgene wat het schoolbestuur wenscht aan te schaffen.

Een aanvrage zonder nadere omschrijving of detailleering en abusievelijk van de voor de *„verandering van inrichting"* (wegens voorgenomen toevoeging van het vak machineschrijven aan het leerplan eener u.l.o.-school) benoodigde gelden kan dus niet als een aanvrage ex art. 72 worden aangemerkt en had dus niet-ontvankelijk behooren te zijn verklaard.

Een gelijkluidende beslissing is gegeven bij K. B. van 20 Mei 1937 n°. 70 ten aanzien van een aanvrage om gelden voor aanschaffing van nieuwe schoolmeubelen zonder dat daarbij de aard noch het aantal dezer meubelen is aangegeven.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Apeldoorn tegen het besluit van Ged. Staten van Gelderland van 21 October 1936, N°. 76, waarbij met vernietiging van het besluit van dien raad van 30 Juni 1936, n°. 32712, is bepaald, dat de door het bestuur der Vereeniging tot stichting en instandhouding van Christelijke scholen voor lager en uitgebreid lager onderwijs te Apeldoorn overeenkomstig art. 72 der Lageronderwijswet 1920 gevraagde medewerking voor het aanschaffen van schrijfmachines voor de school voor uitgebreid lager onderwijs aan de Kerklaan, wegens voorgenomen toevoeging van het vak machineschrijven aan het leerplan dier school, alsnog moet worden verleend;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 3 Februari 1937, n°. 29, en 28 April 1937, n°. 29/49;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 14 Mei 1937. n°. 4634, Afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat de raad der gemeente Apeldoorn bij besluit van 30 Juni 1936 de vorenbedoelde aanvrage van het schoolbestuur heeft afgewezen, op grond, dat weliswaar in de aanvraag het aantal der verlangde schrijfmachines niet is genoemd, doch dat bij het overleg, als bedoeld in het eerste lid van art. 77 der Lageronderwijswet 1920, de vertegenwoordigers van het schoolbestuur hebben verklaard, dat voor het onderwijs in machineschrijven zooveel machines noodig worden geoordeeld, als een leerjaar leerlingen in eene klasse telt, en dit aantal te stellen is op 30; dat naar aanleiding van een, op 's raads verzoek, door burgemeester en wethouders met het schoolbestuur gehouden nader overleg, dit bestuur aan dat college heeft medegedeeld, dat 1°. het geen gefixeerd aantal machines heeft aangevraagd, 2°. het zich gaarne bereid verklaart in overleg met burgemeester en wethouders het aantal machines zooveel doenlijk te beperken, en bij wijze van proef, te beginnen met een gereduceerd aantal machines met, naar evenredigheid, gereduceerden lestijd per leerling; 3°. het, gelijk vanzelf spreekt, hierop evenwel nader zou moeten terugkomen, indien in de practijk mocht blijken, dat op deze wijze geen bevredigend resultaat ware te verkrijgen; dat burgemeester en wethouders in hun nader voorstel van 23 Juni 1936 onder meer mededeelen, dat, hoewel in de aanvraag zelf geen aantal machines is genoemd, dat wel is geschied bij het overleg, als bedoeld in art. 77 der wet; dat door de restrictie door het schoolbestuur in zijn schrijven gemaakt, de omvang van de aanvraag feitelijk niet wordt gewijzigd; dat krachtens het bepaalde in art. 4 der wet van 4 Augustus 1933 (Staatsblad n°. 414) behalve in het geval, bedoeld in het tweede lid van art. 75 der Lageronderwijswet 1920, eene aanvraag om de noodige gelden te ontvangen voor den verbouw of de verandering van inrichting van een schoolgebouw, of voor de aanschaffing van schoolmeubelen, de leer- en hulpmiddelen daaronder begrepen, moet worden geweigerd, indien door inwilliging daarvan de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, zouden worden overschreden; dat uit de jurisprudentie blijkt, dat de Kroon van oordeel is, dat dit zoowel betreft het principe als den omvang van de aanvraag; dat hij in beginsel geen bezwaar heeft tegen het beschikbaarstellen van gelden voor het aanschaffen van schrijfmachines voor eene school voor uitgebreid lager onderwijs, dat hij evenwel van oordeel is, dat met deze aanvraag de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, worden overschreden, aangezien de strekking daarvan is voor eene volledige klasse eene schrijfmachine per leerling aan te schaffen en dit aantal dus is te stellen op ongeveer 30, gezien de vermoedelijke bezetting van het derde leerjaar van de bedoelde school;

dat, nadat van dit raadsbesluit het schoolbestuur bij Ged. Staten van Gelderland in beroep was gekomen, deze bij hun besluit van 21 October 1936, n°. 76, met vernietiging van het raadsbesluit hebben beslist, dat de raad der gemeente Apeldoorn alsnog de gevraagde geldelijke medewerking tot de invoering van het leervak machineschrijven aan de bijzondere lagere school Kerklaan 21 in die gemeente moet verleenen;

dat Ged. Staten daarbij o.a. hebben overwogen, dat, blijkens de overgelegde stukken, de geweigerde aanvrage strekte tot het ontvangen van de gelden, benoodigd voor de aanschaffing van schrijfmachines in verband met de toevoeging van het leervak machineschrijven aan het leerplan der school, dat de gemeenteraad, ofschoon hij tegen medewerking tot de aanschaffing van schrijfmachines in beginsel geen bezwaar had, nochtans de gevraagde medewerking heeft geweigerd op grond van den zijns inziens bij het met den appellant gepleegde overleg gebleken omvang der aanvrage, ten gevolge waarvan, bij inwilliging van die aanvrage, de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, naar zijne meening zouden worden overschreden; dat, aangezien de bedoelde omvang uit de aanvrage niet bleek, de raad niet kon vaststellen, dat door inwilliging van die aanvrage de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, zouden worden overschreden, daar immers de raad zelf van oordeel was, dat de aanschaffing van schrijfmachines in het algemeen de bedoelde eischen niet te boven ging; dat krachtens de wet den raad geen bevoegdheid toekomt om zijne medewerking te weigeren op grond van

eene mogelijke overschrijding van de meerbedoelde eischen, welke niet onmiddellijk en rechtstreeks voortvloeit uit de inwilliging van de aanvrage op zichzelf; dat ook naar de meening van Ged. Staten het verleenen van de gevraagde medewerking op zichzelf in het onderwerpelijke geval niet zal leiden tot een overschrijding van de normale, aan het geven van lager onderwijs te stellen eischen;

dat van dit besluit van Ged. Staten de raad der gemeente Apeldoorn bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat hij practisch rekening had te houden met een aanvraag voor 30 schrijfmachines; dat bij een gang van zaken, zooals het schoolbestuur deze voorstaat, de raad, op het oogenblik, dat over het àl of niet verleenen van medewerking moet worden beslist, niet zou hebben kunnen beoordeelen, of de normale eischen zouden worden overschreden en daarmede eventueel geen uitvoering zou hebben kunnen geven aan het imperatief voorschrift van art. 4 der wet van 4 Augustus 1933, S. 414; dat overigens Ged. Staten zich op het standpunt plaatsen: 1°. dat bij het beoordeelen van eene aanvraag ex art. 72 der Lager Onderwijswet 1920 buiten beschouwing moeten blijven de inlichtingen, verstrekt bij het overleg, als bedoeld in art. 77, eerste lid, der wet; 2°. dat, indien uit eene aanvraag de overschrijding van de normale eischen niet onmiddellijk en rechtstreeks voortvloeit, de medewerking moet worden verleend; dat, wat het sub 1 vermelde betreft, deze zienswijze onjuist moet worden geacht; dat in dit verband verwezen moge worden naar art. 2 van Ons besluit van 31 December 1920, S. 953, hetwelk luidt: „Het bestuur der instelling of vereeniging is verplicht zonder voorbehoud alle inlichtingen te verstrekken, welke het gemeentebestuur voor de beoordeeling van de aanvrage, bedoeld in art. 72 en van de stukken, bedoeld in art. 77, 5e lid, der wet noodig acht en zulks binnen een door het gemeentebestuur te stellen termijn."; dat Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, bij de behandeling van Ons voormeld besluit in de Tweede Kamer der Staten-Generaal, ten aanzien van het aangehaalde artikel onder andere heeft gezegd: „Hoe vollediger de inlichtingen zijn, welke zij verstrekken, des te spoediger verloopt de procedure in den gemeenteraad en des te spoediger zijn zij in het bezit van eene bijzondere school."; dat uit het vorenstaande onmiskenbaar blijkt, dat de ontvangen inlichtingen ter kennis van den raad moeten worden gebracht en dat dit college daarmede rekening moet houden bij de beoordeeling van de aanvraag; dat, dit vaststaande, de raad in het onderhavige geval dus de wetenschap had, dat door het schoolbestuur 30 schrijfmachines werden verlangd; dat, er rekening mede houdende, dat de Ged. Staten niet hebben bestreden, dat de raad den plicht heeft om te beoordeelen, of met de ingenomen aanvraag de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, zouden worden overschreden, dit college had moeten overwegen, of de beslissing van den raad, welke luidde in bevestigenden zin, juist was; dat Ged. Staten, aldus gehandeld hebbende, bezwaarlijk tot eene andere beslissing hadden kunnen komen dan de raad;

dat overigens het sub 2 ontwikkelde standpunt niet als juist kan worden aanvaard; dat toch, indien uit eene aanvraag haar omvang niet blijkt en de omtrent die aanvraag gegeven inlichtingen buiten beschouwing zouden moeten blijven, het niet blijken van den omvang veeleer zou moeten leiden tot de conclusie, dat door het ontbreken van de noodige gegevens ter beoordeeling van die aanvraag, daaraan geen medewerking kan worden verleend; dat, indien, zooals Ged. Staten het doen voorkomen, wegens het ontbreken van die gegevens, de medewerking niet mag worden geweigerd en dus moet worden verleend, een schoolbestuur er slechts voor had te zorgen, dat in eene aanvraag de noodige gegevens niet zijn opgenomen, om bij voorbaat van de medewerking verzekerd te zijn; dat dit echter in flagranten strijd zou zijn met de wettelijke voorschriften en met ieder begrip van billijkheid; dat dus onder alle omstandigheden de medewerking aan de bovenvermelde aanvraag had moeten worden geweigerd;

O. dat art. 72 der Lager Onderwijswet 1920 aan het bestuur eener rechtspersoonlijkheid bezittende instelling of vereeniging in eene gemeente o. m. de bevoegdheid geeft om, wanneer het nieuwe schoolmeubelen, de leer- en hulpmiddelen daaronder begrepen, wenscht aan te schaffen, tot den raad dier gemeente eene aanvrage te richten om ten behoeve van zijne school de voor de aanschaffing van schoolmeubelen, de leer- en hulpmiddelen daaronder begrepen, benoodigde gelden te ontvangen;

dat het voor eene juiste beoordeeling van de aanvrage door den gemeenteraad, in het bijzonder voor de vraag of door inwilliging van de aanvrage de normale eischen aan het geven van lager onderwijs te stellen, niet zouden worden overschreden, noodzakelijk is, dat daarin duidelijk wordt aangegeven wat wordt verlangd, met vermelding van den aard en het aantal van datgene wat het schoolbestuur wenscht aan te schaffen;

dat deze eisch te eerder moet worden gesteld, vermits bij art. 82 der wet bij aanschaffing van schoolmeubelen, de leer- en hulpmiddelen daaronder begrepen, de bepalingen van art. 77 tot en met 81 der wet niet van overeenkomstige toepassing zijn verklaard;

dat in het onderwerpelijke geval aan dezen eisch niet is voldaan, aangezien in de door het schoolbestuur bij den raad ingediende aanvrage (bovendien abusievelijk) zonder nadere omschrijving of detailleering de voor de verandering van inrichting (wegens voorgenomen toevoeging van het leervak machineschrijven aan het leerplan der school) — nog wel overeenkomstig art. 74 der Lager Onderwijswet 1920 — benoodigde gelden worden gevraagd;

dat een dergelijk vaag en onduidelijk verzoek niet als een aanvrage ingevolge art. 72 der meergemelde wet kan worden aangemerkt;

dat derhalve de raad het schoolbestuur in zijn verzoek niet-ontvankelijk had behooren te verklaren;

Gezien de Lager Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Gelderland van 21 Oc-

tober 1936, N°. 76, en het besluit van den raad der gemeente Apeldoorn van 30 Juni 1936, N°. 327[12], het schoolbestuur in zijne in deze tot den raad gerichte aanvrage alsnog niet-ontvankelijk te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

21 *Mei* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 82 j°. art. 80.)

Het bepaalde bij het 4e lid van art. 80 kan ingevolge art. 82 slechts bij verbouw of verandering van inrichting overeenkomstige toepassing vinden, doch niet bij aanschaffing van schoolmeubelen. Ten onrechte hebben Ged. Staten zich derhalve bevoegd geacht tot het doen van uitspraak in een tusschen het gemeentebestuur en een schoolbestuur gerezen geschil omtrent de grootte van het door de gemeente voor aanschaffing van schoolmeubelen beschikbaar te stellen bedrag.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het R. K. Kerkbestuur der Parochie van den Heiligen Willibrordus, te Vlierden, gemeente Deurne, tegen de beslissing van Ged. Staten van Noord-Brabant vervat in hun schrijven van 13 Januari 1937, G. n°. 101, IVe afd., waarbij zij inzake een geschil tusschen den appellant en het gemeentebestuur van Deurne overeenkomstig het vierde lid van art. 80 der Lager Onderwijswet 1920 over de beschikbaarstelling van de aangevraagde gelden voor aanschaffing van vijf één-persoonsbanken ten behoeve van de bijzondere school voor gewoon lager onderwijs, Dorp V 117, te Vlierden, mededeelen, geen vrijheid te kunnen vinden het voor die aanschaffing toegestane bedrag van f 75 tot f 100.20 te verhoogen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 7 April 1937, n°. 128;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 14 Mei 1937, n°. 4637, Afd. L.O.;

O. dat het bovenvermeld Kerkbestuur aan den raad der gemeente Deurne ingevolge art. 72 der Lager Onderwijswet 1920 medewerking heeft verzocht tot het aanschaffen van vijf nieuwe schoolbanken (één-persoonsbanken), waarvan de kosten werden geraamd op f 109.20;

dat Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën, wier oordeel te dezer zake door het gemeentebestuur werd ingewonnen met het oog op de door die Bewindslieden aan de noodlijdende gemeente Deurne toe te kennen bijdragen in de kosten der gemeentelijke huishouding, te kennen gaven geen bezwaar tegen het verleenen van de gevraagde medewerking te hebben, mits hiervoor niet meer dan f 75 (ongeveer f 15 per zitplaats) werd beschikbaar gesteld;

dat de gemeenteraad diensvolgens in zijne vergadering van 4 Juni 1936 besloot de gevraagde medewerking te verleenen;

dat B. en W. van Deurne daarop bij besluit van 28 Augustus 1936 een bedrag van f 75 voor het schoolbestuur te dezer zake beschikbaar hebben gesteld;

dat, nadat het Kerkbestuur, zich met dit besluit van B. en W. niet kunnende vereenigen, ingevolge art. 80, 4e lid, der Lager Onderwijswet 1920 de beslissing van Ged. Staten van Noord-Brabant over dit geschil had ingeroepen, met verzoek het toegestane bedrag tot f 100.20 te verhoogen, deze bij hun beslissing van 13 Januari 1937 aan het Kerkbestuur hebben doen weten, dat zij geen vrijheid kunnen vinden, aan dit verzoek te voldoen, vermits Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën aan de noodlijdende gemeente Deurne hebben toegestaan, slechts f 75 voor de onderhavige aanschaffing beschikbaar te stellen;

dat van dit besluit het Kerkbestuur bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat de kosten der banken zelf f 94.20, het vervoer er van van het station Wijchen naar het schoolgebouw, door het bestuur te voldoen, f 6 hebben bedragen, in totaal dus f 100.20; dat het bestuur meent recht te hebben op uitbetaling van de werkelijk gemaakte kosten ad f 100.20 en daarom van meening is, dat zich hier een geschil voordoet, waarop art. 80, vierde lid, der Lager Onderwijswet 1920 van toepassing is; dat het bestuur zich met de door Ged. Staten gegeven beslissing niet kan vereenigen, omdat 1°. hier door Ged. Staten geen beslissing wordt gegeven over het eigenlijke geschilpunt, en 2°. de raad medewerking heeft verleend en daaraan geen voorwaarde heeft verbonden en volgens verschillende beslissingen van de Kroon ook niet had mogen verbinden;

O. dat het bepaalde bij het 4e lid van art. 80 der Lager Onderwijswet 1920, waaraan het Kerkbestuur het recht meende te kunnen ontleenen tot het inroepen van de beslissing van Ged. Staten omtrent het besluit van B. en W. van 28 Augustus 1936, ingevolge art. 82 slechts bij verbouw of verandering van inrichting overeenkomstige toepassing kan vinden, doch niet, zooals hier het geval is, bij aanschaffing van schoolmeubelen;

Gezien de Lager Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van de beslissing van Ged. Staten van Noord-Brabant, vervat in hun schrijven van 13 Januari 1937, G. n°. 101, IVe afd., dit college onbevoegd te verklaren tot het doen van uitspraak in het tusschen het gemeentebestuur van Deurne en den appellant gerezen geschil.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

21 *Mei* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Wet v. 28 Mei 1925 S. 216 Art. LXXXVII.)

Voor toepassing van dit art. bestaat geen aanleiding, nu de inkomsten, welke appellant genoot, uit de betrekking, waaruit hij zonder wachtgeld is ontslagen, in verhouding tot die uit zijne andere betrekkingen, als bedoeld in art. 3 der Pensioenwet 1922, van weinig beteekenis moeten worden geacht.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door A. Kreupeling, gewezen secretaris van de administratie van de Hooge Waddinxveensche brug, betreffende zijne aanspraken op wachtgeld;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 5 Mei 1937, n°. 102;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 14 Mei 1937, n°. 2719 V, afd. P. en W.;

O. dat A. Kreupeling, te Waddinxveen, met ingang van 1 December 1936 wegens opheffing van zijne betrekking eervol is ontslagen als secretaris van de administratie van de Hooge Waddinxveensche brug, zonder dat hem wachtgeld is toegekend;

dat A. Kreupeling te dezer zake Onze beslissing heeft ingeroepen, aanvoerende, dat hij op 7 November 1911 werd benoemd tot secretaris van de administratie van de Hooge Waddinxveensche brug, welke administratie is samengesteld door de besturen van de gemeente Waddinxveen en den polder Bloemendaal; dat de daaraan verbonden jaarwedde sedert 1 Januari 1927 f 110 per jaar bedroeg; dat hij ingevolge de Pensioenwet sedert 1 Juli 1922 onder de bepalingen dier wet is gevallen en sindsdien te zijnen behoeve ook pensioenbijdragen zijn betaald en evenzeer op hem verhaal werd toegepast; dat door de administratie op 9 December 1931 een tweetal ambtenarenreglementen (A. en B) werd vastgesteld en dat o.a. in hoofdstuk V van reglement A is bepaald, dat aan den ambtenaar in vasten dienst, die eene bezoldiging geniet van ten minste f 100 en aan wien eervol ontslag wordt verleend wegens opheffing van zijne betrekking, voor zoover hij alsdan niet in de termen valt voor pensioen, met ingang van den dag van ontslag ten laste van de administratie der brug een wachtgeld wordt toegekend op den voet van de eveneens in dat reglement opgenomen bepalingen; dat de brug sedert eenigen tijd aan de provincie is overgegaan en de administratie haar taak sinds 1 December 1936 heeft beëindigd; dat in verband daarmede de administratie in haar vergadering van 25 September 1936 heeft besloten de betrekking van secretaris op te heffen en in aansluiting daarmede aan hem, appellant, met ingang van 1 December 1936 om de bovengenoemde reden ongevraagd eervol ontslag als zoodanig heeft verleend; dat weliswaar indertijd door den Hoofdingenieur van den Provincialen Waterstaat bij brief van 23 October 1933 is medegedeeld, dat de provincie niet bereid is met betrekking tot het bestuur verplichtingen op zich te nemen, maar dat daaruit niet alleen niet voortvloeit, dat daaronder eveneens de secretaris, die immers ambtenaar en geen bestuurslid is, valt, maar dat daarmede in geenen deele wordt te niet gedaan het door de administratie vastgestelde ambtenarenreglement; dat hij zich daarom bij schrijven van 28 September 1936 tot de administratie heeft gewend met het verzoek, hem met ingang van 1 December 1936 ten laste der administratie een wachtgeld toe te kennen, gelijk in uitzicht is gesteld; dat dit schrijven is doorgezonden aan Ged. Staten, met verzoek te willen mededeelen, hoe de gedragslijn der administratie in dit opzicht behoort te zijn, daar de provincie Zuidholland de brug met de lusten en lasten heeft overgenomen; dat gemeld college zich heeft bepaald tot verwijzing naar den brief van den Hoofdingenieur van 23 October 1933, waarbij is medegedeeld, dat de provincie niet bereid is met betrekking tot het bestuur, dus ook met betrekking tot den secretaris, verplichtingen op zich te nemen; dat de administratie derhalve — misschien ook omdat zij niet over gelden beschikt — geen wachtgeld heeft toegekend; dat hij nog niet den pensioengerechtigden leeftijd heeft bereikt; dat hij sedert 7 November 1911 onafgebroken de functie van secretaris heeft vervuld en derhalve een diensttijd van ruim 25 jaren heeft; dat immers het ambtenarenreglement is gemaakt tot regeling van den rechtstoestand van den ambtenaar en dat het nimmer de bedoeling kan zijn eene zoodanige verordening zonder motief ter zijde te stellen; dat eene Rijkswachtgeldregeling niet op hem toepasselijk is;

O. dat blijkens een nader op verzoek van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur ingewonnen ambtsbericht de appellant, na zijn ontslag als secretaris van de thans opgeheven, administratie van de Hooge Waddinxveensche brug, thans nog een zestal betrekkingen, als bedoeld in art. 3 der Pensioenwet 1922, bekleedt tot een gezamenlijk inkomen van f 5730 's jaars;

dat, wat er moge zijn van des appellants aanspraak op wachtgeld krachtens het ambtenarenreglement A van de evengenoemde administratie, in ieder geval de inkomsten, welke de appellant als secretaris van dit lichaam genoot, in verhouding tot die uit zijne andere betrekkingen van te weinig beteekenis moeten worden geacht, dan dat op grond daarvan de toekenning van een wachtgeld krachtens artikel LXXXVII der wet van 28 Mei 1925, S. 216, zou zijn gerechtvaardigd;

Gezien de evengenoemde wet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

21 *Mei* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Gemeentewet Art. 242).

Nu de in uitzicht gestelde extra-bijdrage en belastingbijdrage uit het Werkloosheidssubsidiefonds slechts zullen worden toegekend, indien op de begrooting een inkomstpost wegens heffing van wegenbelasting tot een *bepaald* percentage van de belastbare opbrengst der eigendommen wordt gebracht, zijn, nu de Raad dit laatste heeft geweigerd, ten onrechte op de begrooting genoemde bijdragen uitgetrokken, zoodat de begrooting niet sluit en dus niet voor goedkeuring in aanmerking komt.

Ten onrechte hebben Ged. Staten goedkeuring aan de begrooting onthouden mede op grond, dat de Raad het door hem voor de behartiging van de belangen der wijkverpleging in de gemeente bestemde bedrag

over de plaatselijke vereenigingen wenscht te verdeelen op een andere wijze dan Ged. Staten gewenscht achten; het oordeel daaromtrent staat allereerst aan den Raad.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Ferwerderadeel tegen het besluit van Ged. Staten van Friesland van 25 November 1936, n°. 68, 2e Afd. F., waarbij goedkeuring is onthouden aan de begrooting van die gemeente voor het dienstjaar 1936;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 7 April 1937, n°. 113;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 15 Mei 1937, n°. 13149, afd. B.B.;

O. dat Ged. Staten van Friesland bij hun genoemd besluit hunne goedkeuring hebben onthouden aan de begrooting der gemeente Ferwerderadeel voor den dienst 1936, op welke begrooting wordt uitgetrokken wegens extra-bijdrage uit het Werkloosheidssubsidiefonds f 14,250 en wegens belastingbijdrage f 32,410;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat bij hun schrijven van 14 October 1936, n°. 113, naar aanleiding van de behandeling der begrooting 1936 met de commissie van overleg inzake gemeentebegrootingen aan het gemeentebestuur is bericht, dat die commissie tot de conclusie komt, dat, indien op de begrooting nog een overboekpost ad f 2296 moet worden aangebracht, de begrooting sluitend kan worden gemaakt met eene belastingbijdrage ad plus minus f 29,650, naast een extrabijdrage ad f 13,965; dat, nu in verband met de gunstiger uitkomsten van den dienst 1935 de genoemde overboekpost achterwege kan blijven, op eene belastingbijdrage van niet hooger dan f 27,350 zou kunnen worden gerekend; dat de commissie bij de bepaling van de bedoelde bijdragen er rekening mee hield, dat de wegenbelasting wordt geheven tot een bedrag van f 9785, en bij de mondelinge behandeling der begrooting reeds te kennen gaf, dat van deze hoogere heffing niet kan worden afgeweken, zoodat toekenning van eene extrabijdrage en eene belasting bijdrage van de heffing der wegenbelasting tot 2.62% afhankelijk is; dat de gemeenteraad het voorstel van B. en W. tot de heffing dier belasting tot het genoemde percentage verwerpt en den betrekkelijken post niet met het bedoelde bedrag verhoogt en daarmede een der hoofdvoorwaarden voor het ontvangen van de genoemde bijdragen niet vervult; dat dientengevolge op toekenning van de genoemde bijdragen niet kan worden gerekend; dat de op de begrooting geraamde uitgaven niet door te verwachten inkomsten worden gedekt, zoodat de begrooting niet sluit en voor goedkeuring niet vatbaar is; dat voorts, wat betreft de verdeeling van het geraamde bedrag ad f 1500, wegens subsidie voor wijkverpleging, hun college bij besluit van 16 Mei 1936, n°. 14, 2e Afd. F., aan het gemeentebestuur berichtte, dat naar het oordeel van hun college de voor de wijkverpleging beschikbaar gestelde gelden zooveel mogelijk moeten worden verdeeld in verhouding tot de diensten, die de verschillende vereenigingen aan de ingezetenen der gemeente bewijzen; dat eene verdeeling naar het aantal aangestelde verpleegsters, terwijl één dier verpleegsters hare zorgen uitstrekt over de geheele gemeente en de beide anderen ieder slechts een deel der gemeente voor haar rekening hebben, niet billijk wordt geacht en hun college van meening is, dat een billijker verdeeling wordt verkregen met toepassing van de regeling, die voor de jaren 1930 tot en met 1935 heeft gegolden; dat blijkens de toelichting bij het aangeboden besluit de gemeenteraad niet bereid is, tot eene dergelijke verdeeling mede te werken; dat de uitkeering van f 500 aan de Vereeniging voor Gereformeerde Ziekenverzorging te Ferwerd, f 500 aan de Christelijke Ziekenverzorging te Wanswerd en f 500 aan de Commissie voor Algemeene Wijkverpleging in Ferwerderadeel bij hun college bezwaar ontmoet, en ook uit dien hoofde de begrooting 1936 der gemeente Ferwerderadeel niet kan worden goedgekeurd;

dat van dit besluit de raad der gemeente Ferwerderadeel bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat in 1925 besloten werd eene wegenbelasting te heffen naar ten hoogste 2.62% van de belastbare opbrengst volgens kadaster, van de gebouwde en ingebouwde eigendommen in de gemeente, de eerstgenoemde eigendommen verminderd met 50% der belastbare opbrengst; dat bij het heffen dezer belasting heeft voorgezeten om nevens de versterking van de gemeentelijke inkomsten, mede noodzakelijk ten gevolge van de belangrijke uitgaven voor wegenonderhoud, in de lasten der gemeente mede te laten betalen de z.g. uitwonende eigenaren; dat de verwachting, dat de uitwonende eigenaren tot deze belasting zouden bijdragen, goeddeels beschaamd geworden is, omdat in de meeste gevallen de wegenbelasting verhaald wordt op de landgebruikers; dat uit dien hoofde dan ook meermalen door den raad er naar gestreefd is deze belasting in te trekken, maar deze nog gehandhaafd bleef, omdat voor het sluitend krijgen van de begrooting de belasting niet kon worden gemist; dat inmiddels de maatschappelijke inzinking hare gevolgen in erge mate in zijne gemeente heeft doen gevoelen, meebrengende daling der inkomsten en eene belangrijke, chronische werkloosheid; dat door deze omstandigheden de gemeente sterk afhankelijk van het Rijk is geworden, alhoewel tot dusver geen rechtstreeksche steun uit 's Rijks kas verleend behoefde te worden, maar wel eene extra-bijdrage uit het Werkloosheidssubsidiefonds, benevens eene belastingbijdrage; dat al de belastingen tot maximale bedragen zijn opgevoerd en nieuwe heffingen opgelegd werden, zoodat de belastingdruk in Ferwerderadeel zwaar is; dat onder deze omstandigheden eene bepaalde categorie ingezetenen, voornamelijk landbouwers, door de wegenbelasting nog extra wordt belast, niettegenstaande hunne bedrijven met den meest mogelijken steun in stand moeten worden gehouden; dat voorts het onbillijke van deze heffing wordt ingezien, nu in nabijgelegen plattelandsgemeenten, ondanks extrabijdragen, belastingbijdrage en rechtstreekschen steun uit 's Rijks kas tot zeer hooge be-

dragen, de verplichting niet opgelegd is eene wegenbelasting te heffen; dat het hem uit dien hoofde bevreemdt, dat burgers van eenzelfde staatsgemeenschap onderscheiden zijn in het dragen van lasten, hoewel zij maatschappelijk met gelijke zorgen te kampen hebben; dat ondanks dit alles en zonder dat de raad daarmede wil uitspreken, dat hij het heffen van wegenbelasting, ook naar een lager percentage gerechtvaardigd vindt, hij toch de heffing wil doen tot 1.31%, hetgeen een extra last van de ingezetenen der gemeente vordert, groot f 7950, maar dat hij daarmede dan ook wil aantoonen, tot de meest mogelijke medewerking bereid te zijn, welke echter ten slotte hare begrenzing vindt; dat vóór 1930 het door de gemeente voor de wijkverpleging toegekende subsidie verdeeld werd naar de destijds ingestelde wijken, maar dat na 1930 het besluit genomen is het subsidie te verdeelen over de vereenigingen, waarbij is aangenomen, dat de neutrale vereeniging ongeveer de helft der ingezetenen voor hare verzorging had en de beide andere vereenigingen met een confessioneel karakter ook een helft der ingezetenen bearbeidden; dat de raad met den aanvang van 1936 de oude regeling, omvattende de verdeeling in wijken, weer heeft laten herleven in dier voege, dat opnieuw voor 2 verpleegsters in de dorpen Hallum c.a. subsidie zou worden verleend en voor één verpleegster in de dorpen Reitsum-Wanswerd c.a., met als gevolg, dat van het subsidie, groot f 1500, de neutrale vereeniging voor één verpleegster f 500 zal ontvangen en de beide andere Christelijke vereenigingen ieder ook f 500; dat Ged. Staten tegen het door den raad vastgestelde subsidiebedrag, groot f 1500 geen bedenking hebben, maar tegen de verdeeling; dat hij echter van oordeel is, dat de regeling omtrent de verdeeling billijk geschied is en aan hem behoort en niet ter beoordeeling staat van het college van Ged. Staten van Friesland;

O. dat blijkens de overgelegde stukken de in uitzicht gestelde extra-bijdrage en belastingbijdrage uit het Werkloosheidssubsidiefonds slechts zullen worden toegekend, indien op de begrooting een inkomstpost wegens heffing van wegenbelasting tot 2.62% van de belastbare opbrengst der eigendommen wordt gebracht;

dat, nu dit laatste niet is geschied, ten onrechte op deze begrooting eene extra-bijdrage en eene belastingbijdrage zijn uitgetrokken;

dat dus de begrooting niet sluit, zoodat zij om die reden niet voor goedkeuring in aanmerking komt;

O. voorts met betrekking tot het bezwaar van Ged. Staten tegen den post n°. 170 inzake kosten van en bijdragen voor wijkverpleging, ziekenhuisverpleging, kraamverpleging en kinderzorg ad f 1500: dat deze uitgave betreft de huishouding der gemeente, waaromtrent het oordeel allereerst aan den gemeenteraad staat;

dat in zoodanig geval, als het financieel belang der gemeente zich tegen den post niet verzet, uit hoofde van dien post niet dan om dringende redenen goedkeuring aan de begrooting mag worden onthouden;

dat blijkens de door het gemeentebestuur gegeven toelichting deze post, waarvan de omschrijving strookt met het voor de gemeentebegrootingen voorgeschreven model, is bestemd tot het verleenen van subsidies aan een drietal plaatselijke vereenigingen, welke zich met wijkverpleging bezighouden;

dat het bezwaar van Ged. Staten niet geldt het bedrag van dezen post, doch de verdeeling van dat bedrag over de drie vereenigingen;

dat naar Ons oordeel geen dringende redenen bestaan om den gemeenteraad niet vrij te laten in de wijze, waarop hij het door hem voor de behartiging van de belangen der wijkverpleging in de gemeente bestemde bedrag over de plaatselijke vereenigingen wenscht te verdeelen;

dat dus Ged. Staten ten onrechte de onthouding van goedkeuring aan de begrooting mede op dezen grond hebben doen steunen;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

21 *Mei* 1937 ARREST van den Hoogen Raad. (Onrechtmatige Overheidsdaad; B. W. artt. 1401, 1403; Rv. art. 48.)

De soldaat, die de schadeveroorzakende handeling pleegde (aftrekken van een geweer, waarop de andere soldaat geleund stond), bevond zich in werkelijken dienst en was als zoodanig ondergeschikte van den Staat, voor wien art. 1403, derde lid, B. W. geldt, ook wat de opzettelijk gepleegde misdrijven en baldadigheden betreft, mits deze vergrijpen plaats vinden in de werkzaamheden, waartoe de meester den ondergeschikte gebruikt. Dit was onder de gegeven omstandigheden het geval, ook al gebruikte de dader niet het rijksgeweer van hemzelf. [*Anders* Proc.-Gen. Besier, met betoog, dat de oefening niet medebracht, dat de dader het geweer van den getroffene aftrok.]

Het Hof heeft niet anders gedaan dan voor de gegrondbevinding van het verweer andere rechtsgronden bij te brengen dan door den Staat waren aangevoerd, waartoe het Hof alleszins bevoegd was.

De grief van den Staat (inc. eischer tot cassatie), dat de dader niet was ondergeschikte van den Staat, is ongegrond. Voor het overige heeft inc. eischer, na de op het principaal beroep gegeven beslissingen, bij het middel geen belang.

Paul Timmer, wonende te Breda, eischer tot cassatie — incidenteel verweerder — van een op 4 Juni 1936 door het Gerechtshof te 's-Gravenhage tusschen partijen gewezen arrest (1937 N°. 77 *Red.*), advocaat Mr. P. J. Paets tot Gansoyen;

tegen:

1. den Staat der Nederlanden, gevestigd te 's-Gravenhage, verweerder in cassatie — incidenteel eischer —, advocaat Jhr. Mr. G. W. van der Does, gepleit door Mr. J. Wolterbeek Muller en

2. H. van der Palm, wonende te Brussel, in zijn hoedanigheid van vader van zijn minderjarigen zoon Willem Anton van der Palm, verweerder in cassatie, niet verschenen.

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

Post alia:

De inmiddels meerderjarig geworden Timmer voert thans de volgende middelen tot cassatie aan:

„1. S. en v. t. van artt. 162 Grondwet, 20 R. O., 48, 59, 141, 332, 343, 347, 353 Rv., 1401, 1402, 1403, 1407, 1954 B. W., doordat de Staat noch in eerste instantie noch in appèl het verweer heeft gevoerd, noch in appèl meer kon voeren als zijnde gedekt, dat van der Palm niet zou hebben gehandeld in de werkzaamheden, waartoe hij voor den Staat werd gebruikt, terwijl voorts de Staat in appèl geen grief heeft aangevoerd tegen de overweging van het vonnis, dat uit de vaststaande feiten, in het bijzonder, dat van der Palm de handelingen pleegde als militair, in dienst van den Staat, tijdens een militaire oefening en door middel van een rijksgeweer, volgt de aansprakelijkheid van den Staat krachtens art. 1403, lid 3 B. W. hebbende de Staat niet de feitelijke, doch alleen de juridische toepasselijkheid van art. 1403 B. W. betwist op grond, dat art. 1403 B. W. uitsluitend civielrechtelijke verhoudingen regelt en geen publiekrechtelijke, zooals in casu aanwezig; zoodat waar tusschen partijen feitelijk vaststond, dat van der Palm wel had gehandeld in de werkzaamheden, waartoe hij voor de Staat werd gebruikt, het Hof niet anders kon beslissen, terwijl voorts 's Hofs beslissing ten deze in strijd komt met het wat dit punt betreft in kracht van gewijsde gegane vonnis.

„2. S. en v. t. van artt. 1401, 1402, 1403, 1407 B. W., doordat het Hof, na feitelijk te hebben vastgesteld, dat van der Palm in werkelijken dienst, zijnde, tijdens een militaire oefening waarbij gebruik gemaakt werd van rijksgeweren, geladen met losse patronen, hoogst roekeloos en onverantwoordelijk, terwijl P. Timmer op een dergelijk geweer, geladen met losse patronen (zooals van der Palm wist), geleund stond, de haanpal van Timmer's geweer heeft omgelegd, zoodat er een schot kon afgaan en vervolgens de trekker heeft overgehaald, waardoor een schot is afgegaan,

„overweegt: dat van der Palm niet geacht kan worden te hebben gehandeld in de werkzaamheden, waartoe hij voor den Staat werd gebruikt op overweging, dat van der Palm volgens de eigen stellingen van geïntimeerde tijdens een oefening als soldaat de geïncrimineerde daad heeft verricht niet eens met het geweer, dat hèm door den Staat was toevertrouwd en tusschen zijn handeling, die het karakter van baldadigheid draagt en de oefening als soldaat geen enkel oorzakelijk verband bestaat, zulks ten onrechte;

„daar het voor de toepassing van art. 1403 B. W. niet ter zake doet, dat de gepleegde handeling het karakter draagt van baldadigheid en daardoor springt buiten het raam en kader van de eigenlijke oefening (bedoelende het Hof blijkbaar dit door te overwegen dat door het baldadige karakter daarvan er tusschen de handeling en de oefening als zoodanig geen enkel oorzakelijk verband zou bestaan);

„en het niet ter zake doet, dat van der Palm niet geschoten heeft met het geweer, dat hem v. d. Palm door de Staat was toevertrouwd, doch met een ander rijksgeweer, daar:

a. de wet voor de toepasselijkheid van art. 1403 B. W. niet eischt, dat er een verband, als door het Hof noodzakelijk geacht en geeischt, aanwezig is, tusschen de gepleegde onrechtmatige daad en den dienst, waarin de dader werkzaam was, omdat juist de wet in art. 1403 B. W. o. m. een aansprakelijkheid wil scheppen voor baldadige handelingen, door ondergeschikten in hun dienst gepleegd en

b. de wet voorts in art. 1403 B. W. de aansprakelijkheid niet beperkt tot handelingen begaan alleen met die middelen, die de meester zelf den ondergeschikte heeft ter hand gesteld, doch de aansprakelijkheid volgens art. 1403 ook omvat handelingen met onbevoegdelijk in dienst gebruikte dienstvoorwerpen."

Ook de Staat heeft incidenteel een beroep in cassatie ingesteld, doch alleen voor het geval, dat het tweede middel van Timmer in een of in beide onderdeelen gegrond mocht worden bevonden. Het middel van den Staat luidt:

„S. of v. t. van artt. 1401, 1402, 1403, 1407 B. W., 182 Grondwet, omdat het Hof ten onrechte heeft „daargelaten" de vraag, of de indirecte aansprakelijkheid van den Staat voor onrechtmatige daden van zijn ambtenaren geregeld is in art. 1403 B. W., welke vraag het Hof niet had mogen „daarlaten" maar had moeten beslissen vóór het tot toetsing van de gestelde feiten aan de bepalingen van gezegd art. 1403 overging, en het Hof in elk geval had moeten beslissen, dat Willem Anton van der Palm, vrijwilliger bij een landstormverband, niet was een ondergeschikte van den Staat in den zin als in het derde lid van art. 1403 voormeld bedoeld."

Het eerste middel in de hoofdzaak schijnt mij ongegrond.

De grief, dat de Staat niet in eersten aanleg het verweer had gevoerd, dat van der Palm niet zou hebben gehandeld in de werkzaamheden, waartoe hij voor (door?) den Staat werd gebruikt, kan niet opgaan, daar in dien aanleg niet door de eischeres was gesteld en dus geen tegenspraak behoefde, dat dit wel het geval was geweest. Wel was dit een vereischte voor de door de Rechtbank aangenomen aansprakelijkheid van den Staat krachtens art. 1403 B. W., zoodat het door haar vonnis belang kreeg. Toen mocht het Hof aan de reeds in eersten aanleg door den Staat opgeworpen niet-ontvankelijkheid van den eisch ambtshalve den nieuwen grond onderschuiven, dat van der Palm niet had gehandeld in de werkzaamheden, waarin hij door den Staat werd gebruikt, nu diens handelingen het karakter droegen van baldadigheid, iets waartoe wel zonder meer mag worden aangenomen, dat de Staat zijn militairen niet bezigt. Immers deze grond was niet een feitelijke, doch een rechtskundige waardeering van de vaststaande feiten en wel eene, welke daarop volkomen paste. Wat baldadigheid is

in den zin van art. 424 Sv., heeft de H. R. herhaaldelijk beslist: een handeling gepleegd met den wil om kwaad te doen zonder zich rekenschap te geven van of zich te bekommeren over de gevolgen, (zie o.a. arresten van 19 November 1900 W. 7528 en van 5 November 1917, W. 10198, N. J. 1917, blz. 1232). Aangenomen mag worden, dat het Hof ditzelfde begrip bedoeld heeft. Hiervoor is dus wel een zeker opzet noodig doch dit is bij van der Palm ten aanzien van het omleggen van den pal en het overhalen van den trekker ook uit den aard der zaak aanwezig geweest en wordt niet te niet gedaan door de omstandigheid, dat ten aanzien van het gevolg, de verwonding en de schade, slechts schuld aanwezig was. Integendeel, dat samengaan van opzet en schuld is juist het kenmerk van baldadigheid.

Wat verder bij dit middel werd aangevoerd omtrent het feitelijk vaststaan, dat van der Palm zou hebben gehandeld in de werkzaamheden, waartoe hij door den Staat werd gebruikt, wordt bij het volgende middel herhaald en dus beter naar aanleiding hiervan besproken.

Ook met dit tweede middel kan ik mij niet vereenigen.

Dat van der Palm heeft gehandeld tijdens een militaire oefening, doet niets af en evenmin, dat hij daarbij gebruik maakte van een rijksgeweer. Aansprakelijkheid van den Staat zou eerst dan aanwezig zijn, indien de oefening had medegebracht, dat van der Palm als onderdeel daarvan Timmers geweer aftrok, hetgeen het Hof juist heeft verworpen door feitelijk te beslissen, dat tusschen de oefening en van der Palms handeling geen oorzakelijk verband bestond. Wel beperkt art. 1403 B. W. de aansprakelijkheid van den meester enz. niet tot handelingen begaan met de middelen, welke hij zelf zijn ondergeschikten heeft ter hand gesteld, doch evenmin omvat het omgekeerd alle handelingen, welke met behulp van die dienstvoorwerpen zijn gepleegd, ook als die handelingen, met de werkzaamheden, waartoe hij den pleger heeft gebruikt, niets te maken hebben.

Indien dit juist is, vervalt het incidenteele beroep van den Staat met de voorwaarde, waaronder het is ingesteld.

Overigens zou ik ook hier met het aangevoerde middel niet kunnen medegaan.

Nu het Hof heeft beslist, dat ook bij toepasselijkheid in het algemeen op den Staat van art. 1403 B. W., de tegen hem als in sommige gevallen indirect aansprakelijke voor de handelingen zijner ondergeschikten, de tegen hem gerichte vordering toch niet ontvankelijk zou zijn, omdat van der Palm niet heeft gehandeld in de werkzaamheden, waartoe hij werd gebruikt, (wat trouwens bij dagvaarding niet was gesteld), daar tusschen diens handelingen en deze werkzaamheden het vereischte verband ontbrak, deed het ook niets af, of art. 1403 op de verhouding van den Staat tot zijn ambtenaren toepasselijk is en of van der Palm in den zin van dit wetsvoorschrift ondergeschikte van den Staat was en kon het Hof dus deze vragen daarlaten.

Ik concludeer tot verwerping van het beroep in de hoofdzaak en tot veroordeeling van den eischer in de kosten in cassatie gevallen.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat blijkens het bestreden arrest tusschen partijen vaststaat:

dat Willem Anton van der Palm, die zich op 2 December 1930 als vrijwilliger bij het landstormverband 's-Gravenhage had verbonden en op 20 Juli 1931 in werkelijken dienst was gesteld tot deelname aan de zomeroefeningen, op 28 Juli 1931 tijdens een oefening van de 2e Compagnie Detachement zomeroefeningen Kaderlandstorm in de omgeving van Laren (N.-H.), waarbij gebruik gemaakt werd van rijksgeweren, geladen met losse patronen, hoogst roekeloos en onverantwoordelijk, terwijl Paul Timmer met een dergelijk geweer, waarvan van der Palm wist dat het met losse patronen geladen was, bij den rechtervoet daarop geleund stond, zoodat de mond van den loop van dat geweer zich bevond in diens rechteroksel en terwijl van der Palm bovendien wist, dat een schot uit het bedoelde geweer, gelost met losse patronen, hoogst ernstige verwondingen veroorzaken kon, de haanpal van Timmer's geweer heeft omgelegd, zoodat er een schot kon afgaan en vervolgens den trekker heeft overgehaald, waardoor een schot is afgegaan, tengevolge waarvan de groote slagader nabij de okselholte is doorgeschoten;

dat Timmer na de verwonding in een ziekenhuis operatief is behandeld en tengevolge van die verwonding groote schade heeft geleden;

dat van der Palm ter zake van het bovenstaande door den Krijgsraad te 's-Hertogenbosch tot straf is veroordeeld;

O. dat Timmer, stellende dat van der Palm voormelde onrechtmatige daad heeft begaan in de uitoefening van zijn publiekrechtelijke functie als militair in dienst van den Staat, bij inleidende dagvaarding voor de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage primair heeft gevorderd schadevergoeding, het bedrag nader op te maken bij staat, van den Staat en subsidiair van Willem Anton van der Palm;

dat de Staat als verweer heeft gevoerd, dat van der Palm bij zijn roekelooze daad niet als orgaan van den Staat is opgetreden, terwijl art. 1403, lid 3, B. W., niet toepasselijk is bij de publiekrechtelijke verhouding van Staat tot militair, weshalve Timmer in zijn vordering niet-ontvankelijk is, althans deze hem moet worden ontzegd;

dat de Rechtbank, na te hebben overwogen, dat van der Palm niet is opgetreden als orgaan van den Staat, doch dat uit de vaststaande feiten, in het bijzonder dat hij de handelingen pleegde als militair, in dienst van den Staat, tijdens een militaire oefening en door middel van een rijksgeweer, volgt de aansprakelijkheid van den Staat krachtens art. 1403, lid 3, voormeld, de vordering tegen den Staat heeft toegewezen en de subsidiaire vordering tegen partij van der Palm, als daardoor niet aan haar oordeel onderworpen, niet heeft onderzocht;

O. dat het Hof op het beroep van den Staat het vonnis van de Rechtbank heeft vernietigd, Timmer niet-ontvankelijk heeft verklaard in zijn vordering tegen den Staat en de zaak

naar de Rechtbank heeft teruggewezen om de subsidiaire vordering te onderzoeken;

dat het Hof daarbij heeft overwogen:

dat appellant zich gegriefd gevoelt dat de Rechtbank ten deze art. 1403 B. W. toepasselijk heeft verklaard;

dat het Hof deze grief gegrond oordeelt;

dat toch — daargelaten de vraag of de indirekte aansprakelijkheid van den Staat voor onrechtmatige daden van zijn ambtenaren geregeld is in art. 1403 B. W. — deze regeling toch niet tot gevolg zou kunnen hebben dat ten deze de Staat voor de handelingen van van der Palm aansprakelijk zou kunnen worden gesteld, daar toch van der Palm niet geacht kan worden te hebben gehandeld in de werkzaamheden, waartoe hij voor den Staat werd gebruikt;

dat immers van der Palm volgens de eigen stellingen van geïntimeerde tijdens een oefening als soldaat de geïncrimineerde daad heeft verricht niet eens met het geweer dat hèm door den Staat was toevertrouwd en tusschen zijn handeling, die het karakter van baldadigheid draagt, en de oefening als soldaat geen enkel oorzakelijk verband bestaat;

O. dat Timmer tegen dit arrest als middelen van cassatie heeft aangevoerd: Zie Concl. Proc.-Gen.;

O. dat de Staat zijnerzijds incidenteel beroep in cassatie heeft ingesteld, evenwel slechts subsidiair voor het geval het tweede van de door Timmer voorgedragen middelen gegrond mocht worden bevonden;

dat het cassatiemiddel van den Staat luidt: zie alsvoren;

O. aangaande het eerste middel van Timmer:

dat de Staat zoowel in eersten aanleg als in hooger beroep de ontvankelijkheid van de vordering van Timmer heeft betwist, omdat naar geldend recht uit de gestelde feiten geen aansprakelijkheid van den Staat zou voortvloeien, en het Hof niet anders heeft gedaan dan voor de gegrondbevinding van dit verweer andere rechtsgronden bij te brengen dan door den Staat waren aangevoerd;

dat het Hof daartoe alleszins bevoegd was en het middel derhalve ongegrond is;

O. wat betreft het tweede middel:

dat voor een juiste beoordeeling daarvan vooropgesteld dient te worden in de eerste plaats, dat ook de Staat uit kracht van art. 1403, lid 3, aansprakelijk is voor schade door zijn ambtenaren en ondergeschikten veroorzaakt in de werkzaamheden, waartoe hij deze gebruikt heeft, en voorts dat van der Palm, die zich op 20 Juli 1931 in werkelijken dienst bevond, als zoodanig ondergeschikte was van den Staat;

dat, anders dan het Hof schijnt te meenen, de aansprakelijkheid van den meester ingevolge voormeld voorschrift zich ook uitstrekt tot opzettelijke door den ondergeschikte gepleegde misdrijven en baldadigheden, ook al vallen deze als regel buiten de taak door den meester aan den ondergeschikte opgedragen, mits deze vergrijpen plaats vinden in de werkzaamheden, waartoe de meester den ondergeschikte gebruikt;

dat ten deze Timmer en van der Palm bij de uitvoering van een hun bevolen velddienstoefening, beiden met rijksgeweren geladen met losse patronen, zich op zeer korten afstand van elkander in het veld bevonden;

dat van der Palm zich dus in de nabijheid van Timmer bevond in omstandigheden, voor beiden in het leven geroepen door de verhouding, waarin zij tot den Staat stonden, en bij verrichtingen, welke kenmerkend waren voor de vervulling van den dienst door militairen;

dat hieruit volgt, dat de baldadige handeling van van der Palm in den zin van meergemeld artikel plaats vond in de werkzaamheden, waartoe de Staat hem gebruikte, terwijl onverschillig is, of hij in de geschetste omstandigheden voor zijn handeling het rijksgeweer van hemzelf dan wel dat van Timmer bezigde;

dat het middel dus gegrond is;

O. dat na voorgaande beslissing en de daarvoor gegeven gronden de Staat geen belang meer heeft bij de eerste in het incidenteele middel vervatte klacht, terwijl ongegrond is de grief, dat van der Palm niet was ondergeschikte van den Staat;

Vernietigt het bestreden arrest;

Bevestigt het vonnis door de Rechtbank te 's-Gravenhage in deze zaak gewezen; (Kosten hooger beroep Timmer f 300 en van der Palm f 50, Salaris in cassatie resp. f 400 en nihil *Red.*).

(N. J.)

---

24 *Mei* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (A. P. V. van 's Heerenhoek art. 9; Gemeentewet art. 168; wet R. O. art. 99; Alg. Bep. art. 11.)

Het middel, voorzoover er over klagend, dat de Kantonrechter niet op den grondslag der t.l.l. heeft beraadslaagd kan — nu het betreft verzuim van een anderen vorm dan in lid 2 van art. 99 Wet R. O. bepaaldelijk aangewezen niet tot cassatie leiden.

De in art. 9 sub 7°. der Alg. Pol.-Verord. van 's-Heerenhoek voorkomende woorden: „aan de huizen" verkoopen moeten — in verband ook met het uit het opschrift van het betrokken Hoofdstuk kenbare doel n.l. beveiliging der openbare orde en veiligheid — worden opgevat als te beteekenen „langs de huizen" of „huis aan huis" verkoopen, waarvan i.c. [het verkoopen van petroleum aan vaste afnemers] geen sprake is.

[Anders Adv.-Gen. Wijnveldt: het hier bedoelde bezoeken van vaste klanten bleef „leuren". Het staat den rechter niet vrij in elk bijzonder geval te beslissen, of uit de daarbij zich voordoende omstandigheden eene verstoring der openbare orde of veiligheid zou *kunnen* volgen. In den gedachtengang van den Kantonr. ware te verwachten, dat hij de verordening onverbindend zou hebben verklaard.]

Op het beroep van den Ambtenaar O. M. bij de Kantongerechten in het Arr. Middelburg, requirant van cassatie tegen een vonnis van het Kantongerecht te Middelburg van 11 Nov. 1936, waarbij J. l. G., petroleumventer, te 's Heer Arendskerke, ter zake van het te zijnen

aanzien bewezen verklaarde van alle rechtsvervolging is ontslagen; gepleit voor gereq. door Mr. C. R. C. Wijckerheld Bisdom)

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Art. 9 sub 7° der Alg. Pol.-Verord. der gemeente 's Heerenhoek luidt: „Het is verboden zonder vergunning van Burgemeester en Wethouders indien men geen in de gemeente gevestigde zaak heeft, voorwerpen of waren van welken aard ook, behoudens drukwerken, hetzij op of aan den openbaren weg, hetzij aan de huizen te verkoopen of te koop aan te bieden of daarmede te venten".

Bij een vervolging van gerequireerde op grond dezer bepaling, verklaarde de Kantonrechter te Middelburg op 11 November 1936 bij schriftelijk vonnis bewezen, dat de verdachte den 10den Augustus 1936 des voormiddags circa 10½ uur te 's Heerenhoek zonder in die gemeente een gevestigde zaak te hebben en zonder vergunning van B. en W. dier gemeenten, aan de huizen petroleum te hebben verkocht.

In afwijking van het daarmede gevoerde verweer achtte de Kantonrechter deze bepaling op zich zelve verbindend, maar toch achtte hij het bewezen verklaarde feit niet strafbaar en ontsloeg verdachte van alle rechtsvervolging op grond dat gemeld art. 9 sub 7 door zijn plaatsing in het hoofdstuk: Openbare orde en veiligheid" kennelijk alleen beoogt de openbare orde en veiligheid te handhaven, terwijl in een geval als het onderhavige, met name het verkoopen aan vaste afnemers, hetwelk naar de letter onder dit artikel zou zijn te brengen, van een handeling, waarvan verstoring van de openbare orde of veiligheid te vreezen is, geen sprake is.

Naar des Kantonrechters oordeel is de eenige mogelijke en tevens redelijke uitlegging van art. 9 sub 7 deze, dat het verbod zich niet uitstrekt tot handelingen, waarbij verstoring van de openbare orde en veiligheid niet gevreesd behoeft te worden, als hoedanig hij het verkoopen of te koop aanbieden van voorwerpen of waren aan vaste aannemers beschouwt.

Op dien grond oordeelt hij, dat het telastegelegde en bewezen verklaarde verkoopen, niet is een verkoopen in den zin, waarin dit woord in de verbodsbepaling voorkomt.

De Ambtenaar O. M. stelde beroep in cassatie in, en droeg bij schriftuur als middel voor:

„S., of v. t. der artt. 9 aanhef en onder 7° en 19 der Alg. Pol.-Verord. voor de gemeente 's Heerenhoek en der artt. 261, 350, 351 en 352 Sv.,

vermits ten onrechte werd beslist, dat het te laste gelegde en bewezen verklaarde feit niet is strafbaar, met ontslag van alle rechtsvervolging van verdachte te dier zake,

in stede van het telastegelegde en bewezen verklaarde feit te verklaren een strafbaar feit, verdachte strafbaar te verklaren en deswege te veroordeelen,

doordien de Heer Kantonrechter is uitgegaan van een onjuiste opvatting van de beteekenis der woorden „verkoopen of te koop aanbieden", zooals deze woorden in voormeld art. 9 onder 7°. der Alg. Pol.Verord. voor de gemeente 's Heerenhoek voorkomen, en zoodoende de geen uitspraak heeft gegeven op den grondslag der telastelegging."

Ter toelichting merkt requirant het volgende op:

„Door den Heer Kantonrechter is de rechtsgeldigheid en het verbindend zijn van art. 9 onder 7° vastgesteld en het te dezer zake door den raadsman van verdachte gevoerde verweer weerlegd. Hij heeft echter naar mijne meening van het begrip „verkoopen of te koop aanbieden" in deze bepaling in casu een te enge uitleg gegeven.

In de eerste plaats immers kan m.i. niet worden aangenomen, dat van het bezoeken van zgn. vaste klanten sprake is, indien deze klanten nu eens van den eenen dan weer van den anderen petroleumventer koopen, zooals is komen vast te staan door de verklaring van getuige Knopjes, opgenomen in het proces-verbaal der terechtzitting van 28 October 1936.

In de tweede plaats is er m.i. een belang van openbare orde mede gemoeid, wanneer verschillende petroleumventers achtereenvolgens dezelfde personen, die zij ieder voor zich als hunne vaste klanten beschouwen, bezoeken en hun waar aan den man trachten te brengen.

Zoodoende blijft hun handelswijze „leuren" en valt onder de ratio van het ventverbod.

De eenige uitzondering, die wellicht denkbaar ware, is m.i. het afleveren en betalen van reeds bestelde waren; het komt mij voor, dat daarbij de openbare orde niet is betrokken, en dat een zoodanige handeling niet zal kunnen vallen onder het begrip „verkoopen" van het ventverbod.

Bij de handeling in cassatie heeft requirant's raadsman mondeling het beroep van den Ambtenaar van het O. M. bestreden, door gronden aan te voeren, waarop ik hieronder, voor zooveel noodig, zal wijzen.

Het komt mij voor, dat het middel juist is, al kan ik mij minder vereenigen met de daarvoor aangevoerde gronden.

De Kantonrechter geeft m.i. een te enge uitlegging van het begrip „verkoopen". Vóór de wijziging der Verordening van 9 Oct.—6 Nov. 1934 sprak de verbodsbepaling alleen van venten of ten (ver)koop aanbieden. Bij die wijziging is de redactie der bepaling uitgebreid en wordt gesproken van „verkoopen of te koop aan te bieden of te venten".

Nergens blijkt echter, — anders dan in sommige verordeningen, waarin dikwijls begripsbepalingen van „verkoopen" worden gegeven, welke een reeks handelingen omvatten, die daar volgens spraakgebruik niet onder vallen, — dat de verordening met „verkoopen" iets anders op het oog heeft, dan het algemeene begrip, zooals wet en taal dit kennen.

De Kantonrechter leidt echter uit de plaatsing der verbodsbepaling in het Hoofdstuk „Openbare orde en veiligheid" af, dat zij alleen handelingen op het oog heeft waarvan verstoring der openbare orde en veiligheid te vreezen is.

Hij stelt vast, dat dit van de bewezen verklaarde handelingen niet te duchten is, en zegt dan, dat al is hier verkocht, die handeling dus

niet een verkoopen is, onder deze bepaling vallend.

Ik kan die redeneering niet volgen, en meen, dat de klemtoon moet liggen op het verrichten der handelingen op of aan den openbaren weg of aan de huizen. De verstoring der openbare orde en veiligheid welke daarvan het gevolg zou kunnen zijn, wilde deze gemeente-wetgever verbieden, en daartoe is hij m.i. bevoegd krachtens art. 168 der Gemeentewet. Wanneer het den Rechter vrij zou staan in elk bijzonder geval te beoordeelen of uit de daarbij zich voordoende omstandigheden een verstoring van openbare orde of veiligheid zou kunnen volgen, gaat hij m.i. op de plaats van den gemeente-wetgever, die een algemeene verbodsbepaling heeft gegeven, zitten.

In den gedachtengang van den Kantonrechter zou ik eer verwacht hebben, dat hij de verordening onverbindend verklaard had, b.v. op grond, dat de bepaling privaatrechtelijke betrekkingen regelde, welke buiten des gemeente-wetgevers bevoegdheid vielen.

Er kunnen zich bij dergelijke bepalingen zonderlinge gevolgen voordoen, waarop ik vroeger wel eens gewezen heb, b.v. bij Uw arrest van 7 Maart 1932 (W. 12509, 3; N. J. 1932, 1185); doch de Hooge Raad oordeelt naar mijn meening, dat die grenzen door den Rechter niet getrokken moeten worden.

De uitgebreide rechtspraak betreffende ventverboden is zeer leerzaam, en geeft voldoende richtlijnen — het laatst weer het arrest van 29 Juni (1937, n°. 43). Anders dan hier het geval is, had de gemeente-wetgever verzuimd zich te beperken tot de openbare orde.

Ik moge in dit verband ook nog verwijzen naar de opsomming der rechtspraak in de conclusie van mijn Ambtgenoot Mr. Berger, bij laatstgemeld arrest.

Ik ben derhalve van oordeel, dat het vonnis ten onrechte een ontslag van rechtsvervolging bevat, en concludeer tot vernietiging daarvan en verwijzing der zaak naar de Arr.-Rechtbank te Middelburg.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer van der Meulen;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie Conclusie)

Gehoord de bestrijding van het beroep namens den gerequireerde gevoerd;

O. dat bij het bestreden vonnis overeenkomstig de dagvaarding ten laste van gerequireerde is bewezen verklaard, dat hij den 10den Augustus 1936 des voormiddags circa 10½ uur te 's Heerenhoek zonder in die gemeente een gevestigde zaak te hebben en zonder vergunning van Burgemeester en Wethouders dier gemeente, aan de huizen petroleum heeft verkocht;

O. dat de Kantonrechter, naar aanleiding van het namens den gerequireerde gevoerde verweer, dat de plaatsing van art. 9 onder 7° der Alg. Pol.Verord. der gemeente 's-Heerenhoek in het hoofdstuk „Openbare orde en veiligheid" erop wijst, dat het alleen de strekking heeft om het venters- en leurdersbedrijf te beteugelen, in zijn vonnis heeft overwogen, dat dit voorschrift door zijn plaatsing in het hoofdstuk „Openbare orde en veiligheid" kennelijk alleen beoogt de openbare orde en veiligheid te handhaven; dat in een geval als het onderhavige, met name het verkoopen aan vaste afnemers, hetwelk naar de letter onder gemeld artikel zoude zijn te brengen, van een handeling, waarvan verstoring van de openbare orde of veiligheid is te vreezen, geen sprake is, dat de eenige mogelijke en tevens redelijke uitlegging van de bepaling van art. 9 sub 7° deze is, dat het verbod zich niet uitstrekt tot handelingen, waarbij verstoring van de openbare orde en veiligheid niet gevreesd behoeft te worden, als hoedanig Wij het verkoopen of te koop aanbieden van voorwerpen of waren aan vaste afnemers beschouwen, zooals hiervoren reeds is overwogen; dat Wij mitsdien het telaste gelegde en bewezen verklaarde verkoopen niet als een verkoopen in den zin, waarin dit in art. 9 sub 7° voorkomt, beschouwen;

O. ten aanzien van het voorgestelde middel:

dat art. 9 in aanhef en onder 7° der voormelde verordening luidt: (zie Conclusie)

dat het middel, voor zoover er over klagend, dat de Kantonrechter niet op den grondslag der telastelegging heeft beraadslaagd, niet tot cassatie kan leiden, daar het betreft verzuim van een anderen vorm dan in het tweede lid van art. 99 der Wet R. O. bepaaldelijk aangewezen;

dat ook overigens het middel geen doel treft, daar de in het voormelde voorschrift voorkomende woorden: „aan de huizen" verkoopen, — in verband ook met het uit het opschrift van het betrokken Hoofdstuk kenbare doel der bepaling, te weten, beveiliging der openbare orde en veiligheid — moeten worden opgevat als te beteekenen „langs de huizen" of „huis aan huis" verkoopen, waarvan blijkens het in het vonnis feitelijk vastgestelde in deze geen sprake is;

O. derhalve, dat, wat er zij van den door den Kantonrechter aangevoerden grond, het bewezen verklaarde in elk geval niet valt onder de hier bedoelde bepaling van genoemde verordening zoodat, nu het bewezene ook niet elders is strafbaar gesteld, de gerequireerde terecht van alle rechtsvervolging is ontslagen;

Verwerpt het beroep (N. J.)

---

24 *Mei* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Wet Vrachtverdeeling Binnenscheepvaart art. 4; Sv. artt. 358 en 441.)

De grief van req., dat het Hof verzuimd heeft een verweer door req. reeds in eersten aanleg gevoerd en bij de behandeling voor den Hove herhaald, te onderzoeken, kan geen belang hebben, daar dit verweer, dat volgens het p.v. van het Kantongerecht slechts inhield, dat de intrekking van de ontheffing niet op de wet was gegrond, in het arrest van den H. R. van 19 October 1936 zijn antwoord heeft gevonden en het Hof, hieraan gebonden, den req. slechts had kunnen tegenvoeren, dat t. a. v. het voorgedragen verweer onherroepelijk was beslist.

[Aldus ook Adv.-Gen. Wijnveldt; deze nog over de z. i. door req. verder geponeerde stelling, dat ontheffing in de beurtvaart niet voor bepaalden of onbepaalden tijd kan worden gegeven al spreekt art. 24, lid 2 v. h. Reglement bevrachtingscommissie daarover in het algemeen.]

Op het beroep van J. P., beurtschipper te 's-Graveland, requirant van cassatie tegen een arrest van het Gerechtshof te Amsterdam van 4 Febr. 1937, waarbij, nadat de zaak bij arrest van den H. R. van 19 October 1936 [1937, n°. 154, *Red.*] naar dit Hof was verwezen, is vernietigd een mondeling vonnis door den Kantonrechter te Hilversum op 13 Dec. 1935 gewezen en requirant ter zake van: de voortgezette handeling van het doen plegen van de overtreding: vervoer in een vaartuig van binnen het district der bevrachtingscommissie Amsterdam in dat vaartuig ingeladen goederen naar binnen het Rijk gelegen plaatsen, zonder dat dit vervoer blijkens een daarvan overgelegd geldig bewijs, als bedoeld in art. 4 der wet van 5 Mei 1933 S. 251, geschiedde krachtens een overeenkomst, ten aanzien van welke door een bevrachtingscommissie tusschenkomst of goedkeuring is verleend, met aanhaling der artt. 2, 4, 7, 11 der Wet van 5 Mei 1933 S. 251, het K. B. van 24 Juli 1933 n°. 7 Stct. n°. 147, het K. B. van 18 Augustus 1933 n°. 45 Stct. n°. 172 en der artt. 23, 47, 56 en 91 Sr., is veroordeeld tot een geldboete van één gulden, en vervangende hechtenis van één dag.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Post alia:

De H. R. overwoog daarbij [arrest van 19 October 1936], dat toch de woorden „voor onbepaalden tijd" kenlijk door de Bevrachtingscommissie zijn ontleend aan art. 24 lid 2 van het voor haar, overeenkomstig het door den Minister van Economische Zaken goedgekeurde concept, vastgestelde reglement; dat deze woorden daar de tegenstelling zijn van „voor bepaalden tijd" en slechts uitdrukken, dat de ontheffing niet door het enkel verloop van den bepaalden tijd eindigt en dan ook de ontheffing, voor onbepaalden tijd verleend, dezelfde kracht heeft als ware zij zonder meer gegeven;

dat nu in het algemeen administratieve beschikkingen voor wijziging of intrekking vatbaar zijn, tenzij in bepaalde gevallen te dien aanzien bijzondere afwijkende wettelijke voorschriften zijn gegeven of uit het stelsel der schriftelijke regeling het tegendeel valt af te leiden; dat echter noch eenig voorschrift van de wet van 5 Mei 1933 S. 251, noch het stelsel dezer wet er zich tegen verzet dat een door de Bevrachtingscommissie verleende ontheffing door haar wordt ingetrokken;

dat mitsdien de onderhavige intrekking niet als in strijd met de wet kon worden gewraakt en de verleende ontheffing niet als nog geldend kon worden beschouwd.

Bovendien stelde de H. R. ambtshalve vast: dat niet uit de door de Rechtbank gebezigde bewijsmiddelen is af te leiden dat de gerequireerde het feit heeft doen plegen — blijkende immers uit niets, dat de in dienst van gerequireerde zijnde schippers niet zelf voor het door hen ondernomen vervoer strafrechtelijk aansprakelijk zijn —, zoodat de bewezenverklaring niet behoorlijk met redenen is omkleed en het vonnis der Rechtbank wegens schending van het op straffe van nietigheid gegeven voorschrift van art. 359, 2e lid in verband met de artt. 358 en 359, 425 en 415 Sv. moet worden vernietigd, waarna de zaak werd verwezen naar het Gerechtshof te Amsterdam.

Dit Hof heeft bij arrest van 4 Februari 1937 daarop het Kantongerechtsvonnis, waarvan hooger beroep, vernietigd en requirant veroordeeld tot een geldboete van f 1, bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door één dag hechtenis.

Het Hof verklaarde bewezen, dat requirant in de maand Juni 1935 te Hilversum door de in zijn dienst zijnde schippers Co van de Wiel en Hendrik Glyn, in zijn, verdachtes opdracht, in een tweetal vaartuigen heeft doen vervoeren een lading cement, welke lading te Amsterdam, binnen het district van de Bevrachtingscommissie te Amsterdam, voor vervoer naar Hilversum, althans naar een andere plaats in Nederland dan de plaats van inlading, zulks terwijl dat vervoer niet blijkens een daarvan overgelegd schriftelijk bewijs als bedoeld in art. 4 der Wet van 5 Mei 1933 S. 251, geschiedde krachtens een overeenkomst, ten aanzien waarvan door een Bevrachtingscommissie tusschenkomst of goedkeuring was verleend.

Het Hof enz.

In cassatie gekomen, droeg requirants raadsman bij schriftuur als middel voor:

S., althans v. t., van de artt. 422, 425, 415, 417, 418, 348, 350, 338, 339, 340, 341, 342, 344, 346, 352, 358, 359, 398, 441 en 322 Sv.; 47 en 91 Sr., 4, 7, 6, 5, 8, 11, 1 en 2 der Wet van 5 Mei 1933, S. 251; 122, 110 en 155 der Grondwet en van de K. B.'s van resp. 24 Juli 1933, n°. 7, resp. 18 Augustus 1933, n°. 45 (Stct. resp. n°. 147, resp. n°. 172),

doordat het Gerechtshof, hoewel uit het proces-verbaal van zijn terechtzitting te dezer zake blijkt, dat requirant van cassatie als verdachte te dier terechtzitting „heeft verklaard eensluidend als ter terechtzitting in eersten aanleg" en verdachte blijkens het proces-verbaal van het verhandelde ter terechtzitting in eersten aanleg o. m. onbetwist heeft verklaard: „dat hij, verdachte tot „dit vervoer" (hetgeen mede wil zeggen „het hem subsidiair telastegelegde doen vervoeren)" gerechtigd was, krachtens ..... ontheffing door de Bevrachtingscommissie te Amsterdam dd. 1 September 1933; dat hij erkent, dat de Bevrachtingscommissie te Amsterdam bij haar schrijven dd. 19 April 1935 deze ontheffing op grond van beurtvaart, voorzoover de vaart op Hilversum betrof, heeft ingetrokken; dat deze intrekking niet op de wet is gegrond; dat deze vrijstelling ook vernietigd is door den Raad van Beroep in (men leze: voor) Bevrachtingszaken, maar deze daartoe niet bevoegd was, omdat tegen de beslissing betreffende de ontheffing niet tijdig is geappelleerd;", s. o. r. blijkens zijn proces-verbaal en arrest, waarvan beroep in cassatie, verzuimd heeft te onderzoeken of inderdaad niet die intrekking op de wet gegrond was, althans

heeft nagelaten te onderzoeken of de ontheffing, waarop requirant van cassatie zich — in eersten aanleg en dus mede door zijn met die in eersten aanleg eensluidende voor den Hove afgelegde verklaring — voor den Hove beriep, wel rechtsgeldig, al dan niet alleen voor zoover de vaart op Hilversum betreffende, ingetrokken kon worden.

In verband met hetgeen de H. R. besliste, zooals hierboven vermeld is, en waarbij aan het slot overwogen wordt, dat „mitsdien de onderhavige intrekking niet als in strijd met de wet kon worden gewraakt en de verleende ontheffing niet als nog geldend kon worden beschouwd", is requirant van oordeel, dat het Hof, de zaak berechtend en afdoend op het bestaand hooger beroep, had dienen te onderzoeken of de Bevrachtingscommissie ook kon intrekken een onvoorwaardelijk verleende beurtvaartontheffing, zooals waarvan in dit geding sprake zou zijn.

De feitelijke mededeelingen omtrent hetgeen requirant voor den Kantonrechter heeft te berde gebracht zijn juist, zooals zij in het middel zijn vermeld, en deze waren aan het Hof bekend zooals uit het proces-verbaal der terechtzitting van dit College blijkt.

De bevoegdheid der Bevrachtingscommissie een ontheffing voor onbepaalden tijd in te trekken, staat m. i. door het arrest van den H. R. thans vast.

Echter verbindt requirant thans aan het destijds gevoerde verweer nog andere gevolgen, dan welke door 's Hoogen Raads beslissing zijn komen vast te staan.

Blijkens het middel en de toelichting daarop leidt hij uit de verschillende bepalingen van art. 4 der Wet op de Vrachtverdeeling af, dat wat de beurtvaart betreft, slechts ontheffing van het verbod van art. 7 lid 1 kan worden gegeven, of wel die ontheffing worden geweigerd. Wordt ontheffing verleend, dan kan deze bovendien voorwaardelijk of onvoorwaardelijk zijn. Ontheffing in de beurtvaart kan, is nu de stelling, echter niet voor bepaalden of onbepaalden tijd worden gegeven, al spreekt art. 24 lid 2 van het Reglement der Bevrachtings-Commissie in de eerste zinsnede daarvan in het algemeen.

Ware dit juist, dan had het Hof inderdaad nader aandacht moeten wijden aan het voor den Kantonrechter gevoerde verweer, doch ik ben van meening, dat de scherpzinnige onderscheiding door requirant's raadsman thans in het middel gesteld, niet uit de wet voortvloeit. Ik beschouw het al of niet stellen van een tijdsbepaling bij de ontheffing ook als een voorwaarde, en meen, dat de beantwoording der vraag of de Bevrachtingscommissie een ontheffing als de onderhavige al dan niet kan intrekken, niet afhankelijk is van de beteekenis van gemeld art. 24 lid 2. Ik zie dus ook geen strijd tusschen deze bepaling en de regelen der Wet betreffende ontheffing voor de beurtvaart, en acht hetgeen thans in het middel gesteld is, door het arrest van den H. R. reeds beslist, zoodat het Hof niet nader behoefde in te gaan op het feitelijk verweer van destijds.

Van oordeel dat het middel niet tot cassatie kan leiden, concludeer ik tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Van der Meulen;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden arrest, overeenkomstig hetgeen bij de inleidende dagvaarding subsidiair is telastegelegd, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, ten laste van requirant is bewezen verklaard, dat hij in de maand Juni 1935 te Hilversum door de in zijn dienst zijnde schippers Co van de Wiel en Hendrik Glijn, in zijn, verdachte's opdracht, in een tweetal vaartuigen heeft doen vervoeren een lading cement, welke lading te Amsterdam, binnen het district van de Bevrachtingscommissie te Amsterdam, in die vaartuigen was geladen, voor vervoer naar Hilversum, zulks terwijl dat vervoer niet blijkens een daarvan overgelegd schriftelijk bewijs als bedoeld in art. 4 der wet van 5 Mei 1933 S. 251 geschiedde krachtens een overeenkomst, ten aanzien waarvan door een Bevrachtingscommissie tusschenkomst of goedkeuring was verleend;

O. dat requirant, bij het middel als voormeld erover klagend, dat het Hof verzuimd heeft een verweer, door requirant reeds in eersten aanleg gevoerd en bij de behandeling voor den Hove herhaald, te onderzoeken, geen belang kan hebben, daar dit verweer — volgens proces-verbaal van het Kantongerecht slechts inhoudend, dat de intrekking van de ontheffing niet op de wet was gegrond — zijn antwoord reeds heeft gevonden in het voormelde arrest van dezen Raad, beslissend op de daar aangegeven gronden, dat de onderhavige intrekking der verleende ontheffing niet als in strijd met de wet kon worden gewraakt en die ontheffing niet als nog geldend kon worden beschouwd, en het Hof, hieraan gebonden, den requirant slechts had kunnen tegenvoeren, dat ten aanzien van het voorgedragen verweer onherroepelijk was beslist;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

24 *Mei* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Mot.- en Rijw.wet art. 1; Mot.-en Rijw. Regl. artt. 1 en 19; Sv. art. 344, lid 1, 2°.)

De Kantonr. heeft niet overwogen, dat steeds en onder alle omstandigheden rijwielpaden behooren tot en deel uitmaken van den weg, doch slechts, dat voor dit laatste niet als eisch kan worden gesteld, dat het rijwielpad gemeen moet liggen met den weg. De overwegingen van de Rechtb. sluiten zich daarbij aan in dien zin, dat noch de omstandigheid, dat het rijwielpad niet van iedere plaats van den rijweg af toegankelijk is, noch de indeeling van den weg — rijweg 5 m, zandberm van 2 m met ligusterheg van ½ m, rijwielpad van 2.80 m — dwingen tot de conclusie, dat het rijwielpad niet in den zin van wet en reglement zou geacht kunnen worden te behooren tot en deel uit te maken van den weg. Een en ander is juist.

De zinsnede in het p.v.: „dat dit rijwiel-

pad met dezen rijweg een geheel vormt", is kennelijk bedoeld als eene weergave van de feitelijke gesteldheid ter plaatse, welke vervolgens in het p.v. nog nader wordt omschreven. Aldus bevat het p.v. niet iets, wat voor eigen waarneming door verbalisanten (politieambtenaren) niet vatbaar kan worden geacht.

De stelling, dat van „tegenkomen" en „ontmoeting" in den zin van art. 19, onder *c* Mot.- en Rijw.Regl. (oud) slechts sprake kan zijn t. a. v. het verkeer, hetwelk zich op dezelfde baan van den weg beweegt, vindt geen steun in de bewoordingen van het artikel en is niet in overeenstemming met de strekking van de bepaling.

Op het beroep van C. W., directeur eener waterleiding-maatschappij te Tholen, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Middelburg van 5 Febr. 1937, waarbij in hooger beroep met aanvulling van gronden is bevestigd een vonnis van het Kantongerecht te Middelburg van 28 Oct. 1936, bij hetwelk requirant ter zake van „als bestuurder van een motorrijtuig zich met het rijtuig op een weg bevinden, terwijl niet wordt voldaan aan art. 19 van het Motor- en Rijwielreglement", met aanhaling van de artt. 19 aanhef en *c*, 1, 16, lid 1, 88 van het Motor- en Rijwielreglement, 2, 28, lid 1, 30, 39 der Motor- en Rijwielwet, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot een geldboete van zes gulden en een vervangende hechtenis van één dag; (Gepleit door Mr. S. van Oven).

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

Requirant heeft zich voor den Kantonrechter te Middelburg te verantwoorden gehad in zake, dat hij op 22 Augustus 1936, des namiddags omstreeks 11 uur in de gemeente Sint Laurens als bestuurder van een vierwielig motorrijtuig daarmede heeft gereden over den voor het openbaar verkeer openstaanden rijweg den Noordweg, terwijl dat motorrijtuig, twee wielrijders tegenkomende, die reden op het voor verdachte ter rechterzijde langs dien weg gelegen rijwielpad, tusschen het oogenblik, waarop het motorrijtuig die wielrijders op 100 m genaderd was en het oogenblik, waarop een ontmoeting heeft plaats gehad, een verblindende verlichting heeft gevoerd.

De Kantonrechter verklaarde het tenlaste gelegde bewezen en overwoog, dat de gemachtigde van den verdachte tot diens verweer heeft aangevoerd, dat art. 19 aanhef en onder *c* van het Motor- en Rijwielreglement ten deze niet toepasselijk is, omdat de toestand ter plaatse van dien aard is, dat rijwiel en rijwielpad, door de zich op den zandberm bevindende ligusterheg zijn gescheiden en derhalve twee afzonderlijke wegen vormen, zoodat een ontmoeting, als in genoemd artikel vermeld, nimmer kan plaats hebben.

De Kantonrechter verwierp dit verweer en overwoog daaromtrent, dat Wij, Ons gedragende naar de opvatting van den H. R., neergelegd in zijn arrest van 5 Februari 1934 N. J. 1934 blz. 436, van oordeel zijn, dat rijwielpaden, onverschillig of zij met den rijweg gemeen liggen, dan wel daarvan gescheiden zijn, als in het onderhavige geval, door een met een lage ligusterheg beplanton berm, behooren tot en deel uitmaken van den weg, waarlangs zij gelegen zijn, weshalve onder het woord weg voorkomende in den aanhef van gemeld art. 19 Motor- en Rijwielreglement, moet worden verstaan het samenstel van rijwiel en rijwielpad;

dat naar Ons oordeel de gemachtigde van verdachte een te enge beteekenis heeft toegekend aan de woorden „tegenkomt" en „ontmoeting", nu hij meende, dat deze uitdrukkingen niet in aanmerking konden komen ter kenschetsing van de verhouding, waarin verdachte's auto heeft verkeerd ten opzichte der verbalisanten, tengevolge van de aanwezigheid van meergemelde ligusterheg;

O. toch dat volgens het taalgebruik de woorden „tegenkomen" en „ontmoeten" steeds van toepassing zijn bij eene ontmoeting van twee uit tegengestelde richting komende verkeersmiddelen, hetzij zij zich op denzelfden land- of waterweg bevinden, hetzij zij zich voortbewegen over twee onderling gescheiden deelen van denzelfden weg, hetgeen bijvoorbeeld het geval is met twee treinen, welke over naast elkander liggende sporen rijden."

Met toepassing van art. 19 aanhef en sub *c*, 22 lid 1 en 73 aanhef en sub *b* van het Motor- en Rijwielreglement volgde veroordeeling tot een geldboete van f 6 te vervangen door hechtenis van een dag ter zake van: Als bestuurder van een motorrijtuig zich met het rijtuig op een weg bevinden, terwijl niet wordt voldaan aan art. 19 van het „Motor- en Rijwielreglement".

Ik merk op, dat het feit plaats vond op 22 Augustus 1936 toen de wijzigingen in het Motor- en Rijwielreglement vastgesteld bij het Koninklijk besluit van 18 September 1936 S. 578 nog niet in werking was getreden. In het vonnis zijn de voorschriften van het reglement aangehaald, zooals zij luidden vóór gemelde wijziging, welke op 1 November 1936 in werking trad krachtens het K. B. van 12 October 1936 S. 594.

In hooger beroep vereenigde de Rechtbank zich met het vonnis van den Kantonrechter en de gronden waarop het berust, en overwoog omtrent het weder voor de Rechtbank gevoerde vermelde verweer, dat zij zich ook met de beslissing daaromtrent vereenigde, aangezien in de Motor- en Rijwielwetgeving nergens is bepaald, dat slechts die rijwielpaden tot een weg kunnen behooren, welke van ieder punt van dien weg af toegankelijk zijn;

dat de indeeling van den Noordweg, zooals deze blijkt uit het proces-verbaal der verbalisanten in de onderhavige zaak, onvoldoende grond oplevert om daaruit te besluiten tot een opzettelijk losmaken van genoemden weg en rijwielpad in dien zin, dat in casu van twee afzonderlijke wegen zou moeten worden gesproken, zijnde toch naar het oordeel der Rechtbank bedoelde Noordweg een voor het openbaar verkeer openstaande weg, waarvan een bepaald gedeelte uitsluitend voor het rijwielverkeer is bestemd.

Namens requirant wordt met de volgende middelen tegen de gevallen beslissing opgekomen:

I. S., althans v. t. van de artt 28 Motor-

en Rijwielwet, 19 Motor- en Rijwielreglement, 350, 358, 359, 398, 426 Sv.,

a. de Rechtbank

eensdeels bevestigend het vonnis van den Kantonrechter, ten onrechte aanneemt dat rijwielpaden, onverschillig of zij met den rijweg gemeen liggen dan wel daarvan gescheiden zijn, behooren tot en deel uitmaken van den weg;

b. anderdeels dit verweer verwerpt omdat nergens in de Motor- en Rijwielwetgeving is bepaald, dat slechts die rijwielpaden tot een weg behooren welke van iedere plaats van dien weg af toegankelijk zijn;

c. ten slotte als haar oordeel uitspreekt, dat de indeeling van den Noordweg, zooals blijkt uit het proces-verbaal der verbalisanten, onvoldoenden grond oplevert om daaruit te besluiten tot een opzettelijk losmaken van genoemden weg en rijwielpad in dien zin, dat in casu van twee afzonderlijke wegen zou moeten worden gesproken, zijnde toch naar haar oordeel bedoelde Noordweg een voor het openbaar verkeer openstaanden weg, waarvan een bepaald gedeelte uitsluitend voor het rijwielverkeer is bestemd;

ziende de Rechtbank voorbij:

1. dat niet steeds en onder alle omstandigheden rijwielpaden behooren tot en deel uitmaken van den weg.

2. dat het niet noodig is, dat de Motor- en Rijwielwetgeving eene bepaling inhoudt, als onder *b* vermeld.

3. de onder *c* door de Rechtbank getrokken slotsom onjuist is.

II. S., althans v. t. der genoemde artikelen en van de artt. 338, 339, 344 Sv.,

omdat als bewijsmiddel wordt gebezigd het proces-verbaal van verbalisanten voorzoover inhoudende:

„dat dit rijwielpad met dezen rijweg een geheel vormt", zijnde dit niet een feit door verbalisanten zelf waargenomen.

II. S., althans v. t. der in Middel I genoemde artikelen,

omdat de Rechtbank uit de bewijsmiddelen afleidt dat verdachte zich ten opzichte van de wielrijders bevond in de verhouding van de rijder met een vierwielig motorrijtuig, die twee wielrijders op een weg tegemoetkomt.

Volgens het arrest van den H. R. van 5 Februari 1934 W. 12740 N. J. 1934 bl. 436, zijn zoowel taalkundig als in den zin van de motor- en rijwielwetgeving onder rijwielpaden tot den weg behoorende, te verstaan de rijwielpaden, welke langs de rijwegen zich uitstrekken en daardoor liggen ten dienste van het rijwielverkeer, dat zonder die paden van den rijweg gebruik zoude maken, paden dus die dienen om een scheiding — al dan niet gedwongen — tot stand te doen komen tusschen wielrijders en het andere verkeer, dat zich langs den rijweg voortbeweegt, dat dergelijke paden met den rijweg gemeen kunnen liggen, zoodat wie van het rijwielpad gebruik maakt, zonder eenigen hinder op den rijweg kan overgaan, maar zulks ook anders kan zijn.

Het oordeel, dat in het onderhavige geval de omstandigheid, dat het rijwielpad door een met een lage ligusterheg beplante berm van den rijweg gescheiden ligt, niet verhindert, dat het rijwielpad deel uitmaakt van den weg, waarlangs het gelegen is, acht ik in overeenstemming met de rechtspraak van den H. R., evenals de overweging, dat in de Motor- en Rijwielwetgeving nergens bepaald is, dat slechts die rijwielpaden tot een weg kunnen behooren, welke van ieder punt van dien weg af toegankelijk zijn.

De Rechtbank heeft aangenomen, dat bedoelde Noordweg een voor het openbaar verkeer openstaande weg is, en een bepaald gedeelte van dezen weg uitsluitend voor het rijwielverkeer bestemd is; deze beslissing is van feitelijken aard en in cassatie niet aantastbaar (vergel. arr. H. R. 10 Juni 1930 W. 12158, N. J. 1930 bl. 1233). De bezwaren in het eerste middel geuit geven alzoo naar mijn inzicht geen aanleiding tot cassatie.

Het als bewijsmiddel gebezigde proces-verbaal opgemaakt door de verbalisanten Snoep en de Muynck houdt o. m. in, dat het bedoelde rijwielpad met den rijweg één geheel vormt, de Noordweg zelf 5 Meter breed is, dan een zandberm (tusschenberm) volgt van 2 Meter breed, waarin een ligusterheg staat, die een halve meter hoog is en dat dan het rijwielpad volgt, dat 2.80 Meter breed is, dat in de ligusterheg op verschillende plaatsen openingen gelaten zijn voor toegang tot den weg voor bewoners van perceelen, staande langs dien weg; dat zij zich op bedoelden tijd en plaats per rijwiel op surveillance bevonden op het bedoelde rijwielpad en reden in de richting Middelburg; dat elk van hunne rijwielen was voorzien van een lantaarn, die voorwaarts een helder wit licht uitstraalde; dat uit tegenovergestelde richting uit de richting Middelburg, een personenauto kwam aangereden, bestuurd door een hun onbekende(n) bestuurder(ster); dat dit motorrijtuig, dat zich op den Noordweg bevond en waarmede over dien weg werd gereden, aan de voorzijde voorzien was van drie lantaarns, welke ieder voorwaarts een helder wit licht uitstraalden en wel zóó, dat de verlichting voor hen, relatanten, verblindend was, omdat de stralenbundel recht in hun oogen scheen; dat zij reeds op grooten afstand en naar gelang de auto naderde, door dat licht verblind werden; dat zij noch de auto zelf noch het tegemoetkomend rijwielverkeer vóór hen konden waarnemen, hetgeen duurde totdat de auto hen gepasseerd was; dat bij het tegenkomen van het oogenblik af dat het motorrijtuig naar hunne schatting op 100 Meter genaderd was tot het oogenblik, dat de ontmoeting plaats vond de lantaarns dezelfde verblindende verlichting uitstraalden en de bestuurder(ster) de lichten niet dimde.

Na hunne beschrijving van den weg, is gerelateerd, „dat dit rijwielpad met dezen rijweg één geheel vormt", en hiertegen wordt opgekomen met het tweede middel, waarbij aangevoerd wordt, dat dit geen feit is, door verbalisanten zelf waargenomen. Ik kan dit niet toestemmen. Verbalisanten ondervonden zelve dat zij door de lichten van de aankomende auto verblind werden en dat wat het verkeer betreft dezen hinder evengoed op het rijwielpad als op den rijweg werd ondervonden, zoodat zij ook ondervonden en waargenomen hebben dat wat het verkeer betreft rijwielpad en rijweg één geheel uitmaakten. Dat het rijwielpad, in den zin van het Motor- en Rijwiel-

reglement deel uitmaakt van den Noordweg is niet bewezen geacht door het proces-verbaal van de politiebeambten; over deze rechtsvraag heeft de Rechtbank op grond van de feitelijke gegevens hare beslissing gegeven.

Volgens art. 19 sub *c* van het Motor- en Rijwielreglement, zooals dit gold ten tijde van het ten laste gelegde, mocht geen verblindende verlichting gevoerd worden wanneer het motorrijtuig een ander motorrijtuig, een rijwiel, een ander rij- of voertuig of een rij- of trekdier of vee tegenkwam van het oogenblik af, dat het op 100 m genaderd was tot het oogenblik, waarop een ontmoeting plaats heeft gehad. Met het laatste middel wordt betwist, dat verdachte zich ten opzichte van de wielrijders bevond in de verhouding van den rijder met een vierwielig motorrijtuig, die twee wielrijders tegemoet komt. Deze opvatting gaat er weer van uit dat het rijwielpad en de rijweg twee afzonderlijke wegen zouden zijn en het verkeer over den rijweg niet behoeft te letten op het verkeer over het rijwielpad. Deze zienswijze acht ik niet juist. Vooreerst is feitelijk beslist dat in het onderhavige geval rijweg en rijwielpad één weg uitmaken, en bovendien is het ook niet aannemelijk, dat bij de regeling van het verkeer, waarbij voorzieningen zijn getroffen, opdat zij, die aan het verkeer deelnemen, in het belang van de veiligheid van het verkeer niet gehinderd worden door verblindende verlichting van anderen, wel zou zijn toegelaten, dat door de wijze van verlichting van het verkeer op den rijweg zij die zich per rijwiel over het rijwielpad begeven, verblind zouden mogen worden. De veiligheid van het verkeer over het rijwielpad brengt immers mede, dat ook de wielrijdende personen niet verblind behooren te worden door de verlichting van het verkeer over den rijweg. Er is bewezen verklaard, dat requirant als bestuurder van het motorrijtuig twee wielrijders is tegengekomen, die reden op het bedoelde rijwielpad en toen een verblindende verlichting heeft gevoerd. Terecht is m. e. geoordeeld, dat art. 19 sub *c* (oud, thans art. 19 sub *d*) van het Motor- en Rijwielreglement dit niet gedoogt.

Daar ik mij met de aangevoerde bezwaren dus niet kan vereenigen, concludeer ik tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op de middelen van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi en luidende: (zie conclusie);

O. dat bij het bevestigde vonnis, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, overeenkomstig de dagvaarding ten laste van requirant is bewezen verklaard, dat hij (zie conclusie 1e alinea);

dat tijdens 's Kantonrechters vonnis van de zijde van requirant als verweer is aangevoerd:

dat art. 19 aanhef en onder *c* van het Motor- en Rijwielreglement ten deze niet toepasselijk is, omdat de toestand ter plaatse van dien aard is, dat rijweg en rijwielpad, door de zich op den zandberm bevindende ligusterheg zijn gescheiden en derhalve twee afzonderlijke wegen vormen, zoodat een ontmoeting, als in genoemd artikel vermeld, nimmer kan plaats hebben;

dat de Kantonrechter naar aanleiding daarvan heeft overwogen:

„dat Wij Ons met dit verweer niet kunnen vereenigen;

dat Wij toch, ons gedragende (zie conclusie):

dat voor de Rechtbank vanwege requirant opnieuw een verweer is gevoerd, volgens het vonnis, hierop neerkomende, dat „het bewuste rijwielpad opzettelijk van den rijweg zou zijn losgemaakt en niet tot dien weg zou behooren, omdat tengevolge van de aanwezigheid van een heg ter plaatse van ± ½ meter op het onverharde gedeelte tusschen rijweg en rijwielpad dit pad niet op ieder punt van den rijweg te bereiken is;

dat omtrent dit verweer de Rechtbank in het vonnis overweegt:

„dat de Rechtbank met betrekking tot dit reeds in prima gevoerd verweer zich met de beslissing van den Eersten Rechter, die dit verweer ter zijde stelde, vereenigt, aangezien in de Motor- en Rijwielwetgeving nergens is bepaald, dat slechts die rijwielpaden tot een weg kunnen behooren, welke van ieder punt van dien weg af toegankelijk zijn; dat voorts de indeeling van den Noordweg, zooals deze blijkt uit het proces-verbaal der verbalisanten in de onderhavige zaak, onvoldoende grond oplevert om daaruit te besluiten tot een opzettelijk losmaken van genoemden weg en rijwielpad in dien zin, dat in casu van twee afzonderlijke wegen zou moeten worden gesproken, zijnde toch naar het oordeel der Rechtbank bedoelde Noordweg een voor het openbaar verkeer openstaanden rijweg, waarvan een bepaald gedeelte uitsluitend voor het rijwielverkeer is bestemd;"

O. ten aanzien van de voorgestelde middelen van cassatie:

dat het eerste middel onder *a* uitgaat van een onjuiste lezing van 's Kantonrechters vonnis; dat deze toch niet heeft overwogen, dat steeds en onder alle omstandigheden rijwielpaden behooren tot en deel uitmaken van den weg, maar slechts, dat voor dit laatste niet als eisch kan worden gesteld, dat het rijwielpad gemeen moet liggen met den weg; dat dan ook de overwegingen van de Rechtbank, vermeld onder *b* en *c*, niet in strijd zijn met de bevestiging van 's Kantonrechters vonnis, doch zich bij de door den Kantonrechter gevoerde overweging geheel aansluiten in dien zin, dat naar het oordeel van de Rechtbank noch de omstandigheid, dat het onderhavige rijwielpad niet van iedere plaats van den rijweg af toegankelijk is, noch de indeeling van den weg — rijweg 5 Meter, zandberm van 2 Meter met ligusterheg ter hoogte van ½ Meter, rijwielpad 2.80 Meter — dwingen tot de conclusie, dat het rijwielpad niet in den zin van wet en reglement zou geacht kunnen worden te behooren tot en deel uit te maken van den weg;

dat een en ander is juist en dan ook uit het vonnis niet blijkt, dat de Rechtbank ten aanzien van de vraag of het rijwielpad al dan niet als een zelfstandige weg moet worden beschouwd, een met de wet strijdige opvatting heeft gevolgd, zoodat het eerste middel faalt;

dat de in het tweede middel gewraakte zinsnede van het proces-verbaal kennelijk

slechts is bedoeld als een weergave van de feitelijke gesteldheid ter plaatse, welke dan vervolgens in het proces-verbaal nog nader als hiervoren vermeld wordt omschreven, doch aldus het proces-verbaal niet doet bevatten iets, wat voor eigen waarneming door verbalisanten — twee politie-ambtenaren — niet vatbaar kan worden geacht;

dat het derde middel blijkens de toelichting uitgaat van de stelling, dat van „tegenkomen" en „ontmoeting" in den zin van art. 19 onder *c* van het Motor- en Rijwielreglement, gelijk dat ten tijde van het feit luidde, slechts sprake kan zijn ten aanzien van het verkeer, hetwelk zich op dezelfde baan van den weg beweegt, doch dat deze beperking geen steun vindt in de woorden van het artikel en niet in overeenstemming is met de strekking van de bepaling, nu immers het gevaar, ter afwending waarvan de bepaling strekt, evenzeer aanwezig kan zijn voor het verkeer, hetwelk de overige banen bezigt;

dat de middelen dus niet tot cassatie kunnen leiden;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

24 *Mei* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Opiumwet art. 2.)

Ten onrechte meent req., dat onder „bezitten of aanwezig hebben" in art. 2. 1e lid, aanhef en sub *c*, der Opiumwet 1928, S. 167 enkel het feitelijk „voorhanden hebben" zou zijn bedoeld, met als eenig onderscheid, dat bezitten zou doelen op een meer constante en aanwezig hebben op eene meer tijdelijke en voorbijgaande verhouding. Door het naast elkander verbieden van het aanwezig hebben en bezitten valt veeleer af te leiden, dat voor „bezitten" hier niet het feitelijk onder zich hebben is vereischt.

Niet beslissend is, of req. het opium *alleen* heeft bezeten.

Op het beroep van W. K., monteur-bankwerker te Rotterdam, requirant van cassatie tegen een arrest van het Gerechtshof te 's-Gravenhage van 15 Februari 1937, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een op 8 Oct. 1936 door de Arr.-Rechtbank te Rotterdam gewezen vonnis, requirant ter zake van „het opzettelijk bezitten van opium", met aanhaling van de artt. 2 en 10 van de Opiumwet 1928, S. 167, werd veroordeeld tot gevangenisstraf voor den tijd van negen maanden, met verbeurdverklaring van het in beslaggenomen opium; (Gepleit door Mr. J. A. Marinus).

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Post alia:

In cassatie heeft requirant's raadsman bij pleidooi tegen dit arrest als middelen aangevoerd: „S. of v. t. van de artt. 350, 358 en 415 Sv., 2 en 10 van de Opiumwet S. 1926, n°. 167, doordat het Hof bewezen heeft verklaard, dat requirant te Rotterdam omstreeks 28 Febr. 1936 opzettelijk heeft bezeten in een pakhuis, althans garage, twee kisten ruwe opium, ofschoon uit de in het arrest opgenomen bewijsmiddelen niet kon worden afgeleid:

a. dat requirant de bedoelde hoeveelheid opium heeft bezeten in den zin die aan dit woord bij de toepassing van de Opiumwet behoort te worden gehecht,

b. dat requirant de bedoelde hoeveelheid opium alleen heeft bezeten."

Blijkens de toelichting bij pleidooi gegeven gaat de geachte raadsman er van uit, dat het Hof „bezitten", genoemd in art. 2 van genoemde wet heeft opgevat in den zin van het juridische begrip bezit, bedoeld in den tweeden titel van boek II B. W.

Heb ik den raadsman goed gevolgd in zijn betoog, dan meen ik daaruit te moeten begrijpen, dat hij „bezitten" in art. 2 der Wet wil opvatten als „feitelijk voorhanden hebben, waarbij hij dan verder de verbodsbepaling in art. 2 lid 1 C betreffende „bezitten of aanwezig te hebben" aldus uitlegt, dat „bezitten" zou zien op een meer duurzame verhouding tusschen persoon en goed, „aanwezig hebben" op een meer tijdelijke en voorbijgaande verhouding.

Ik zal hem echter niet volgen in zijn uitvoerig betoog, waarvan hij gronden ontleent aan de beteekenis, welke volgens hem gehecht moet worden, aan de termen „bezitten, aanwezig hebben, voorhanden hebben" in het burgerlijk recht en in vele accijnswetten, en evenmin de vraag stellen of het juridisch „bezit" ergens wordt strafbaar gesteld, daar naar mijn opvatting van het arrest het Hof zich met die vragen in het geheel niet heeft ingelaten, en alleen heeft beslist, dat de handelingen van requirant vielen onder het begrip „bezitten" van art. 2 der Opiumwet.

Na de bewezenverklaring toch overwoog het Hof, „dat, waar uit de bewijsmiddelen blijkt, dat het opium voor rekening van verdachte is gekocht, al zij het met geld, dat op zijn verzoek door getuige van den Berge werd geleend, en dat het opium, in de garage van dien getuige gebracht, ingevolge de opdracht van verdachte daar verbleef, totdat hij, verdachte, — een kooper te 's-Gravenhage gevonden hebbende —, de aanwijzing gaf het opium ten vervoer naar 's-Gravenhage in de auto te laden, bewezen is, dat verdachte het opium in de garage heeft bezeten."

Ik zal die bewijsmiddelen waaruit de hier genoemde feiten blijken, niet herhalen, daar het Hof deze in gemelde overweging samengevat, volkomen duidelijk weergeeft. Het trekt daaruit de slotsom dat hierin een „bezitten" is gelegen in den zin van art. 2.

M. i. is dit volkomen juist; men kan goederen bezitten zonder deze voortdurend mee te dragen, en ik kan niet inzien, dat het Hof aan het begrip bezitten eenig geweld heeft aangedaan, door het in dit artikel zoo ruim mogelijk op te vatten.

Blijkens de tot standkoming der Opiumwet houdt de beteekenis der termen, gebruikt om verboden handelingen aan te geven, ten nauwste verband met het Verdrag betreffende de vervaardiging en de bereiding van, alsmede den handel in verdoovende middelen van 1925. Dit Verdrag gebruikt termen, waaronder zeer veel gedragingen vallen, als „in omloop brengen" en is er m. i. van het begin tot het eind op ingericht elke handeling, welke met verdoovende middelen gedaan kan worden, on-

der wettelijk toezicht te brengen. De Nederlandsche wet beantwoordt daaraan volkomen en reeds het lezen van de woorden van art. 2 lid 1 versterkt dien indruk.

Alle termen daar moeten dus ruim worden opgevat en losgemaakt van beteekenissen welke de gebruikte woorden in andere wetten zouden mogen hebben. Indien deze stelling juist is, brengt dit mede, dat ook indien het Hof, zooals requirant zegt, „bezitten" in een beperkten zin zou hebben uitgelegd, dit requirant niet helpt, daar het „bezitten" in art. 2 dan ook dit mindere zou omvatten.

Nergens valt uit af te leiden, dat deze term hier uitsluitend zou beteekenen, zelf — zonder dat anderen er kunnen aankomen — het goed duurzaam onder zich hebben.

De ruime opvatting is m. i. alleen juist en zoo besliste ook de H. R. t. a. v. „afleveren" in deze en in de vorige wet (14 Jan. 1929, W. 11949, 2; N. J. 1929, 497).

Welke uitwerking het tweede onderdeel van het middel, indien het juist ware, ten bate van requirant zou hebben, is mij niet duidelijk. Indien het juist zou zijn, volgt daaruit alleen dat een ander wellicht ook strafbaar zou zijn, en niet dat de strafbaarheid van requirant zou worden opgeheven. Wanneer er mede-bezitters zouden zijn, ontheft dit requirant niet van zijn strafrechtelijke schuld.

Ik ben derhalve van oordeel, dat gronden voor cassatie niet aanwezig zijn, en concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Servatius;

Gelet op de middelen van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden arrest, met qualificatie en strafoplegging als vermeld, is bewezen verklaard dat requirant te Rotterdam omstreeks 28 Februari 1936 opzettelijk heeft bezeten in een pakhuis, althans garage, twee Kilogram ruwe opium;

O. dat na deze bewezenverklaring het Hof nog heeft overwogen:

„dat, waar uit de bewijsmiddelen blijkt, enz. (zie conclusie);

O. omtrent het eerste middel:

dat art. 2, eerste lid, aanhef en sub C — der Opiumwet 1928, S. 167, verbiedt de in het eerste lid genoemde stoffen „te bezitten of aanwezig te hebben";

dat van de zijde van requirant is betoogd, dat de wet met deze termen niet anders bedoelt, dan het feitelijk begrip „voorhanden hebben", met als eenig onderscheid, dat bezitten zou doelen op een meer constante en aanwezig hebben op een meer tijdelijke en voorbijgaande verhouding;

dat evenwel bij deze zienswijze, welke reeds uit taalkundig oogpunt weinig aannemelijk voorkomt, niet duidelijk is waarom, náást het aanwezig hebben, ook nog het bezitten uitdrukkelijk werd verboden en strafbaar gesteld, uit welk laatste veeleer valt af te leiden, dat voor „bezitten" hier niet het feitelijk onder zich hebben is vereischt;

dat het Hof, door te beslissen dat uit de, als voormeld, in het arrest opgenoemde vaststaande feiten volgt, dat requirant het opium „bezat" in den zin van vorenaangehaald wetsvoorschrift, aan dat voorschrift een juiste toepassing heeft gegeven, en het eerste middel moet worden verworpen;

O. dat ook het tweede middel niet tot cassatie kan leiden, reeds omdat in deze niet beslissend is of requirant het opium alléén heeft bezeten;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

25 *Mei* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.
(Armenwet Art. 15.)

De bewoordingen noch de strekking van art. 15 verzetten zich er tegen, dat B. en W. hun toestemming tot het houden der collecte beperken uitsluitend tot collecteeren op de openbare straat, derhalve niet aan de woningen der ingezetenen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur van de Vereeniging „Zonnestraal", gevestigd te 's-Gravenhage, tegen het besluit van B. en W. van 's-Gravenhage van 8 Juni 1936, n°. 6712, Afd. K.Z., waarbij toestemming is verleend tot het houden van eene inzameling van gelden, beperkt tot de openbare straat in die gemeente;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 12 Mei 1937, n°. 152;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 20 Mei 1937, n°. 5414, afd. Armwezen;

O. dat B. en W. van 's-Gravenhage bij bovengenoemd besluit aan het bestuur van de Vereeniging „Zonnestraal" onder eenige voorwaarden vergunning hebben verleend tot het houden van eene inzameling van gelden op de openbare straat in deze gemeente (onder aanbieding van een speldje) op Zaterdag, 11 Juli 1936;

dat van dit besluit het bestuur der Vereeniging „Zonnestraal" bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat het toestemming heeft verzocht tot het, ten behoeve van die vereeniging, op 11 Juli 1936 te 's-Gravenhage houden van eene openbare inzameling van geld bij wege van collecte; dat B. en W. daarop vergunning hebben verleend tot het houden van eene inzameling van gelden op de openbare straat in hunne gemeente op 11 Juli 1936; dat derhalve burgemeester en wethouders de toestemming hebben beperkt tot straatcollecte; dat het tegen deze beperking bezwaar heeft; dat het art. 15 der Armenwet aldus meent te mogen verstaan, dat daaronder is te begrijpen een inzameling, zoowel op den openbaren weg als aan de woningen en gebouwen der ingezetenen; dat bovendien het rendement van de aan een collecte bestede energie en onkosten zoo hoog mogelijk behoort te zijn en het werkterrein der collectrices en collectanten zoo ruim mogelijk moet zijn; dat een en ander door het uitsluiten van de mogelijkheid tot huiscollecte wordt benadeeld;

O. dat blijkens de overgelegde stukken geen reden voor B. en W. kon bestaan, om, nu

sinds 1929 aan het appelleerend bestuur jaarlijks toestemming was gegeven voor eene inzameling van gelden op de openbare straat en uit het verzoekschrift geenszins kon worden opgemaakt, dat het voornemen bestond ook langs de huizen te collecteeren, die toestemming dit jaar tevens voor een inzameling langs de huizen te verleenen;

dat weliswaar de gemachtigde van het appelleerend bestuur in de openbare vergadering van de Afdeeling van den Raad van State voor de geschillen van bestuur, waarin over deze zaak verslag is uitgebracht, heeft medegedeeld, dat in enkele vorige jaren, evenals in 1936, een verzoek van het Haagsche Comité voor den Zonnestraaldag om toestemming voor uitbreiding van de collecte tot eene inzameling op straat èn langs de huizen bij B. en W. is ingediend, doch dat het bestuur van Zonnestraal in de afwijzende beschikking van B. en W. telkens heeft berust;

dat, indien het Bestuur van Zonnestraal was blijven staan op een collecte ook langs de huizen, het niet het oude formulier voor de aanvrage in 1937 had moeten bezigen, maar een, waarin uitdrukkelijk de toestemming tot het houden der collecte ook langs de huizen tot uitdrukking was gebracht;

dat, nu dit niet is geschied, B. en W. geenerlei verwijt kan treffen ten aanzien van het verleenen van toestemming tot het houden der collecte uitsluitend op de openbare straat, tegen welke beperking noch de bewoordingen, noch de strekking van art. 15 der Armenwet zich verzetten;

dat dus de bestreden beschikking van B. en W. behoort te worden gehandhaafd;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

31 *Mei* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Alg. Regl. v. Politie voor rivieren en Rijkskanalen art. 56.)

Het met een vaartuig in korte trajecten zich op en neer begeven in een kanaal en het langszij varen bij schippers van aldaar liggende schepen ten einde waren te koop aan te bieden en te verkoopen, welke waren worden betrokken van eene op den wal in voorraad zijnde hoeveelheid, levert niet op het zich vestigen in dat kanaal.

Art. 56 van het Alg. Reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen, wijst er blijkens zijn inhoud op, dat met het „zich vestigen" met een vaartuig in een kanaal is bedoeld eene min of meer duurzame verbinding met het kanaal, waarin het vaartuig zich bevindt.

Op het beroep van den O. v. J. bij de Rechtbank te Middelburg, requirant van cassatie tegen een vonnis van gemelde Rechtbank van 5 Maart 1937, houdende bevestiging, in hooger beroep en bij verstek, van een door het Kantongerecht aldaar op 9 December 1936 gedane uitspraak, waarbij de gerequireerde M. H. R., rivierventer te Hansweert, met vrijspraak van het hem primair bij dagvaarding ten laste gelegde, ter zake van het subsidiair ten laste gelegde en bewezenverklaarde van alle rechtsvervolging is ontslagen.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Gerequireerde stond blijkens de inleidende dagvaarding terecht voor den Kantonrechter te Middelburg, ter zake dat hij den 27 October 1936, des namiddags circa 3.30 uur, althans in het jaar 1936, te Schore, althans onder het rechtsgebied van het Kantongerecht te Middelburg, zonder vergunning verleend door of van wege den Minister belast met de uitvoering van het Algemeen Reglement van Politie voor rivieren en Rijkskanalen, zich tot het uitoefenen van het rivierventerijbedrijf, althans tot het drijven van handel, met een motorvaartuig heeft gevestigd in een onder het beheer van het Rijk zijnd Rijkskanaal, te weten het Kanaal door Zuid-Beveland;

althans ingeval het bovenomschrevene niet leidt tot eene veroordeeling van verdachte met oplegging van een straf of maatregel, terzake dat hij in den namiddag van 27 October 1936 althans op een of meer dagen in het jaar 1936, te Schore althans onder het rechtsgebied van het Kantongerecht Middelburg zonder vergunning verleend door of vanwege den Minister belast met de uitvoering van het Algemeen Reglement van Politie voor Rivieren en Rijkskanalen, in een onder beheer van het Rijk zijnd Rijkskanaal te weten het Kanaal door Zuid-Beveland, met een motorvaartuig zich onafgebroken, althans bij voortduring heeft bevonden en met dat motorvaartuig bestemd en gebezigd om onafgebroken, althans bij voortduring, te verblijven op vorengenoemd water, in korte trajecten op en neer varende, bij verschillende schippers, die met hunne schepen van dat kanaal gebruik maakten, even heeft stilgehouden of langszij heeft gevaren met het doel om zijne waren als petroleum en scheepsbehoeften, op verdachtes motorvaartuig aanwezig aan die schippers te koop aan te bieden en/of te verkoopen.

De Kantonrechter achtte bewezen dat hij in de namiddag van 27 October 1936 te Schore zonder vergunning, verleend door of vanwege den Minister belast met de uitvoering van het Algemeen Reglement van Politie voor Rivieren en Rijkskanalen, in een onder beheer van het Rijk zijnd Rijkskanaal, te weten het Kanaal door Zuid-Beveland, met een motorvaartuig zich onafgebroken heeft bevonden en met dat motorvaartuig, bestemd en gebezigd om bij voortduring te verblijven op vorengenoemd water, in korte trajecten op en neer varende, bij verschillende schippers, die met hunne schepen van dat kanaal gebruik maakten, even heeft stilgehouden of langszij heeft gevaren met het doel om zijne waren als petroleum en scheepsbehoeften op verdachtes motorvaartuig aanwezig, aan die schippers te koop aan te bieden en/of te verkoopen.

Gerequireerde vrijsprekend van het primair telastegelegde en van hetgeen subsidiair meer of anders was telastegelegd, dan als bewezen was aangenomen, ontsloeg de Kantonrechter hem echter ten aanzien van het bewezen verklaarde van alle rechtsvervolging.

Ten aanzien van het primair telastegelegde gaf de Kantonrechter een vrijspraak met redenen omkleed.

Hij overwoog dat het primair telastegelegde naar zijn oordeel niet wettig en overtuigend is bewezen, in het bijzonder niet, dat verdachte zich met een motorvaartuig heeft gevestigd in het kanaal door Zuid-Beveland;

„dat het op één dag — 27 October 1936 — met een motorvaartuig in korte trajecten zich op en neer begeven in het genoemde kanaal en het bij een paar schippers langszij varen met het doel om zijn waren, welke in het vaartuig aanwezig waren aan de schippers te koop aan te bieden en/of te verkoopen, naar zijn oordeel niet is een zich vestigen in dat Kanaal;

dat voor het begrip „zich vestigen" noodzakelijk is een tijdperk van daaropvolgend bestendig en blijvend gevestigd zijn, ongeacht nog de vraag, of in het algemeen van een „zich vestigen" op het kanaal kan worden gesproken, wanneer aldaar wordt gevaren en handel wordt gedreven in voorwerpen en stoffen, geregeld betrokken uit een op den wal in voorraad zijnde hoeveelheid;

dat derhalve van de mogelijkheid van een zich vestigen door verdachte op 27 October 1936 op meergenoemd kanaal eerst dan sprake zoude kunnen zijn, wanneer die dag als dag van aanvang van een daarop volgende periode, ware telastegelegd, hetgeen niet is geschied, waarbij hij nog ten overvloede overwoog, dat in de subsidiaire telastelegging met de — door hun subsidiair karakter overigens ook niet in aanmerking komende — woorden: „althans in het jaar 1936" kennelijk ook niet is bedoeld een duurzame periode nà 27 October 1936."

Wat betreft het bewezen verklaarde gedeelte kwam de Kantonrechter tot een ontslag van rechtsvervolging, op grond dat die feiten zooals hiervoor is vermeld, niet opleveren een zich vestigen in het bij dagvaarding genoemde kanaal, zoodat deze niet een overtreding opleveren van het bepaalde in art. 56 lid 1 aanhef en sub 1° van het „Algemeen reglement van politie voor Rivieren en Rijkskanalen"; zoodat verdachte, nu de hiervoren bewezen verklaarde feiten ook niet bij eenige andere wettelijke bepaling strafbaar zijn gesteld, ter zake van het subsidiair telastegelegde van alle rechtsvervolging dient te worden ontslagen.

De Arr.-Rechtbank te Middelburg bevestigde op 5 Maart 1937 dit vonnis, bij verstek.

De Officier van Justitie bij gemelde Rechtbank stelde echter, hoewel het vonnis met zijn vordering overeenstemde, beroep in cassatie in tegen het geheele vonnis.

In de akte van cassatie staat ten onrechte, dat het vonnis der Rechtbank op tegenspraak is gewezen, doch dit maakt m. i. het beroep niet niet-ontvankelijk. Gerequireerde is hierdoor niet benadeeld.

Als middel draagt requirant voor:

S., althans v. t. van voornoemd art. 56 en van art. 97 van hetzelfde Reglement door, bij bevestiging van 's Kantonrechters vonnis, het in 's Kantonrechters vonnis neergelegd oordeel tot het hare te maken en daarmede met den Kantonrechter te oordeelen dat de uitoefening van het rivierventerijbedrijf op een Rijkskanaal zooals dat in de inleidende dagvaarding nader is omschreven, niet zou zijn een „zich vestigen in een Rijkskanaal".

Requirant acht het beroep in cassatie tegen het geheele vonnis, ook voorzoover daarin een vrijspraak is vervat, ontvankelijk, zulks wijl uit de motiveering door den Kantonrechter van deze vrijspraak duidelijk is dat deze vrijspraak is een bedekt ontslag van rechtsvervolging wijl toch de niet-bewezenverklaring betreft niet de handelingen van verdachte zooals die in de dagvaarding zijn vermeld, doch de qualificatie dier handelingen door den steller van de dagvaarding gegeven, met name de woorden: „zich heeft gevestigd in het kanaal door Zuid-Beveland", sprekende de kantonrechter verbis expressis uit dat hij, bewezen achtende verdachte's handelingen voorzoover ter zake van belang, niet bewezen acht dat deze handelingen zouden opleveren „zich vestigen in een Rijkskanaal". Naar zijn oordeel is deze vraag juist in het geding, in beide onderdeelen van het vonnis, immers tot ontslag van rechtsvervolging komt de kantonrechter, wijl hij de feiten, gesteld in het tweede deel van de dagvaarding, bewezen achtende deze niet strafbaar oordeelt wijl deze alleen strafbaar zouden zijn indien ze geacht konden worden op te leveren: „zich vestigen in een Rijkskanaal".

Als grond voor het middel geeft requirant alleen aan de, volgens hem door en vanwege Zijne Excellentie den Minister van Waterstaat voorgestane opvatting dat „zich vestigen in een Rijkskanaal" o. m. is de daad van hem die op een Rijkskanaal uitoefent het rivierventerijbedrijf, niet alleen dan wanneer daardoor de uitoefening van het rivierventerijbedrijf wordt aangevangen, doch integendeel een daad die herhaald wordt elken dag waarop dat bedrijf wordt uitgeoefend, zoodat de rivierventer in de uitoefening van zijn bedrijf, elken dag waarop hij dat bedrijf uitoefent zich telkens opnieuw voor dien dag vestigt in dat kanaal, welke daad alsdan tot uiting komt wanneer hij handelt als in de dagvaarding, met name in het tweede onderdeel daarvan omschreven.

Scherp gesteld acht ik de zaak niet, noch in de telastelegging, noch in het middel van requirant.

De telastelegging stelt voor zoover het er in deze zaak op aankomt:

primair dat verdachte zich op een gegeven namiddag om half vier in het Kanaal met een vaartuig heeft gevestigd tot het uitoefenen van het rivierventerijbedrijf.

Deze vorm van telastelegging bevat niet anders dan de woorden van art. 56 van het Algemeen Reglement van Politie voor Rivieren en Rijkskanalen.

De Kantonrechter acht deze dagvaarding blijkens zijn bovenvermelde overwegingen betreffende het primair telastegelegde een voldoende feitelijke omschrijving, en komt tot een vrijspraak, op grond dat niet bewezen is, op grond van wat hij onder het „zich vestigen" als juridisch begrip verstaat.

Requirant acht deze beslissing een bedekt ontslag van rechtsvervolging, en kwam daarom ook van deze vrijspraak in cassatie. Ten onrechte zegt hij m. i. ter toelichting, dat de niet-bewezenverklaring betreft: niet de handelingen van verdachte zooals die in de dag-

vaarding zijn vermeld, doch de qualificatie dier handelingen door den steller der dagvaarding gegeven, met name de woorden „zich heeft gevestigd in het Kanaal".

Hierin kan requirant naar mijn meening moeilijk gelijk hebben, want in de primaire telastelegging wordt alleen gesproken van een zich vestigen en verder geen enkele „handeling" opgenoemd; slechts het doel van het zich vestigen wordt genoemd.

In de subsidiaire telastelegging komen eerst de verschillende handelingen ter sprake.

Kennelijk bedoelde dus de steller der telastelegging met „zich vestigen" in de primaire omschrijving, een feitelijk begrip.

Wellicht wilde hij een uitspraak verkrijgen over de vraag of „zich vestigen" al dan niet een feitelijke omschrijving is, want wanneer dit niet de bedoeling mocht zijn, is mij het verschil tusschen de primaire en subsidiaire telastelegging niet bepaald duidelijk. De laatste toch noemt een reeks van handelingen, welke een zich vestigen kunnen opleveren.

Hiermede kom ik tot de vrijspraak van den Kantonrechter betreffende het zich vestigen. Wanneer ik de rechtspraak op art. 143 Sv. (oud) en art. 261 Sv. (geldende wet), zooals die b.v. in Léon van Bemmelen onder art. 261 Sv. is opgenomen naga, kan ik niet een richtsnoer vinden om met stelligheid te zeggen of „zich vestigen" zooals het in het thans behandelde art. 53 Alg. Regl. van Politie, enz. voorkomt, naast het juridisch begrip ook een feitelijke beteekenis heeft.

Ik ben genegen in „zich vestigen" ook een feitelijk begrip te zien, al ontveins ik mij geenszins, dat deze term op zich zelf een samenvatting is van een reeks van feitelijke handelingen. Dit is echter ook het geval met de reeksen van termen welke vermeld zijn op blz. 659 vlg. van het evenvermelde werk. Zoolang de wet voor een vervolging eischen stelt als in art. 261 Sv. nu eenmaal het geval is, zullen deze op zichzelf onvruchtbare vragen beantwoord moeten worden.

Ik stel mij dus op het standpunt, dat ik des Kantonrechters uitlegging juist acht, en kom dan tot de slotsom, dat het cassatieberoep tegen de vrijspraak niet-ontvankelijk is.

Het in de tweede plaats telastegelegde achtte de Kantonrechter bewezen doch zoowel hij als in hooger beroep de Rechtbank, ontsloegen van rechtsvervolging, omdat de daar genoemde feitelijke handelingen bij elkaar genomen geen „zich vestigen" opleveren.

De gronden daartoe zijn dezelfde als die welke de Kantonrechter ontwikkeld heeft t. a. v. het begrip „zich vestigen". In dit woord, ontleend aan het begrip „vast", zit het begrip: duurzaam, blijvend. Nu is alleen bewezen verklaard dat gerequireerde de handelingen verrichtte in den namiddag van een bepaalden dag. Wanneer niet meer bewezen kon worden, vervalt daarmede reeds de gedachte aan „blijvend of duurzaam". Dit kan m. i. slechts bewezen verklaard worden, wanneer de handelingen zich uitstrekken over zekere tijdsduur of wanneer uit die gedragingen gerequireerde's bedoeling bleek zijn handelingen over zekeren tijd voort te zetten. Ik merk nog op, dat de wordingsgeschiedenis van het Algemeen Reglement, als zijnde een Koninklijk Besluit niet bekend is, zoodat ook de bedoeling van het „zich vestigen" — wetstermen hebben nu eenmaal dikwijls een van het taalgebruik afwijkende beteekenis — niet kan worden nagegaan, tenzij men „zich vestigen" genoemd in dit Reglement, synoniem zou willen verklaren met „gebruik maken" in art. 1 der Wet van 28 Februari 1891, S. 69, waarop het K. B. berust. Zoover meen ik niet te kunnen gaan, al zouden de in de tweede plaats in de telastelegging genoemde feiten dan wel een „zich vestigen" kunnen opleveren.

Een argument de termen als synoniem te beschouwen zou gevonden kunnen worden in de omstandigheid, dat art. 56 (zich vestigen) voorkomt in titel II van het K. B., genaamd „Bepalingen, betrekkelijk het gebruik maken van rivieren, kanalen en verspreide havens."

Ik acht dit echter ontwrichting van de beteekenis der woorden. „Zich vestigen" kan men wel niet doen zonder „gebruikmaken", doch omvat m. i. veel meer.

Ik acht derhalve het middel onjuist, waarbij ik er nog op wijs, dat requirant voor de door hem als opvatting van den Minister van Waterstaat vermelde uitlegging van zich vestigen geen gronden aanvoert.

Ik concludeer derhalve tot niet-ontvankelijkverklaring van het beroep, voor zoover tegen de vrijspraak gericht, en overigens tot verwerping.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur:

S., althans v. t. van art. 56 en van art. 97 van het Algemeen Reglement van Politie voor Rivieren en Rijkskanalen door, bij bevestiging van 's Kantonrechters vonnis, het in 's Kantonrechters vonnis neergelegd oordeel tot het hare te maken en daarmede met den Kantonrechter te oordeelen dat de uitoefening van het rivierverenterijbedrijf op een Rijkskanaal zooals dat in de inleidende dagvaarding nader is omschreven, niet zou zijn een „zich vestigen in een Rijkskanaal".

O. dat aan den gerequireerde bij inleidende dagvaarding is ten laste gelegd: (zie conclusie);

O. dat de Kantonrechter bij het bevestigde vonnis, met vrijspraak als voormeld, de primaire telastlegging niet wettig en overtuigend bewezen heeft verklaard en voorts, wat de subsidiaire telastlegging betreft, heeft bewezen verklaard, dat de gerequireerde in den namiddag enz. (zie conclusie);

dat de Kantonrechter echter dit bewezene, met ontslag van rechtsvervolging als voormeld, niet strafbaar heeft geoordeeld;

O. dat de Kantonrechter de gegeven vrijspraak als volgt heeft gemotiveerd;

„dat het op één dag enz. (zie conclusie);

dat voorts diezelfde gronden den Kantonrechter hebben geleid tot het oordeel, dat de bewezen verklaarde feiten niet opleveren een zich vestigen in het bij dagvaarding genoemde kanaal, zoodat deze niet eene overtreding opleveren van het bepaalde in art. 56 lid 1 aanhef en sub 1° van het „Algemeen reglement van politie voor Rivieren en Rijkskana-

len", terwijl ten slotte nog is overwogen, dat die feiten ook niet bij eenige andere wettelijke bepaling zijn strafbaar gesteld;

O. dat requirant bij zijne schriftuur in hoofdzaak heeft aangevoerd:

1°. dat het beroep, ook wat de vrijspraak betreft, ontvankelijk is, daar uit de motiveering dier vrijspraak blijkt, dat de niet-bewezenverklaring betreft, niet de handelingen van verdachte, zooals die in de dagvaarding zijn vermeld, doch de qualificatie dier handelingen, door den steller der dagvaarding gegeven, waarbij de kantonrechter met zoovele woorden uitspreekt, dat hij verdachte's handelingen, voorzoover ter zake van belang, bewezen acht;

2°. dat het bewezene ten onrechte niet strafbaar is geoordeeld, daar immers „zich vestigen in een Rijkskanaal" o. m. is de daad van hem die op een Rijkskanaal uitoefent het rivierventerijbedrijf, niet alleen dan, wanneer daardoor de uitoefening van het rivierventersbedrijf wordt aangevangen, doch integendeel een daad, die herhaald wordt elken dag, waarop dat bedrijf wordt uitgeoefend, zoodat de rivierventer in de uitoefening van zijn bedrijf, elken dag, waarop hij dat bedrijf uitoefent, zich telkens opnieuw voor dien dag vestigt in dat kanaal, welke daad alsdan tot uiting komt, wanneer hij handelt als in de dagvaarding, met name in het tweede onderdeel daarvan, omschreven.

Ten aanzien van de vraag, of het beroep, wat de gegeven vrijspraak betreft, ontvankelijk is;

O. dat in de primaire telastlegging de uitdrukking „zich vestigen in genoemd kanaal" door den steller der dagvaarding moet zijn gebezigd in den zin, welke die uitdrukking heeft in art. 56 van het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen, zoodat moet worden onderzocht, of de Kantonrechter, den gerequireerde van dit zich gevestigd hebben vrijsprekende, bedoelde opvatting aan zijne beslissing heeft ten grondslag gelegd;

dat nu, daargelaten de vraag, of niet het op één dag verrichten van zekere handelingen of het op één dag zich in een bepaalden toestand bevinden, uitdrukking kan zijn van een vestiging in een kanaal tot uitoefening van een bedrijf, de Kantonrechter terecht van oordeel was, dat het met een vaartuig in korte trajecten zich op en neer begeven in een kanaal en het langszij varen bij schippers van aldaar liggende schepen ten einde waren te koop aan te bieden of te verkoopen, welke waren worden betrokken van eene op den wal in voorraad zijnde hoeveelheid, niet oplevert het zich vestigen in dat kanaal;

dat immers genoemde bepaling, waarbij is verboden, zonder door of van wege den Minister verleende vergunning „zich met eenig vaartuig of vlot in eene rivier, een kanaal of eene haven te vestigen tot het uitoefenen van een bedrijf, het drijven van handel, het houden van herberg, het verleenen van huisvesting of het houden van vast verblijf", er op wijst dat met het „zich vestigen" met een vaartuig in een kanaal is bedoeld eene min of meer duurzame verbinding met het kanaal, waarin zich dat vaartuig bevindt, en deze min of meer duurzame verbinding niet noodzakelijk ligt opgesloten in de handelingen, welke de Kantonrechter ten aanzien van gerequireerde als vaststaande heeft aangenomen:

O. dat derhalve, wat er overigens van des Kantonrechters overwegingen mocht zijn, in elk geval niet is gebleken, dat de vrijspraak niet op den grondslag der telastlegging is gegeven, zoodat het daartegen gericht beroep niet-ontvankelijk moet worden verklaard;

O. dat uit het bovenstaande tevens volgt, dat het tegen het ontslag van rechtsvervolging gericht middel van cassatie ongegrond is;

Verklaart requirant niet-ontvankelijk in zijn beroep, voorzoover het tegen de gegeven vrijspraak is gericht;

Verwerpt het beroep voor het overige.

(N. J.)

---

31 *Mei* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Crisis-Suikerbesluit 1933 art. 2*a*).

De grief, dat het Hof, hoewel req. ter zake van het subsidiair telastegelegde werd vrijgesproken, die subsidiaire telastelegging weder in zijn onderzoek zou hebben betrokken, kan niet slagen.

Uit de verklaringen van getuigen en van verd. zelf heeft het Hof het bewijs kunnen putten, dat verd. aan het primair telastegelegde feit [m. n. het in voorraad hebben van + 353 kg, bij vervaardiging binnenslands met accijns belaste suiker, terwijl niet de geheele hoeveelheid was gedekt door een document of peilbewijs niet ouder dan drie maanden na den dag van afgifte of van de laatste verlenging van den geldigheidsduur] schuldig was op 18 Dec. 1935, ten tijde van het omstreeks twee uur in den namiddag door de betrokken ambtenaren begonnen onderzoek.

De bewoordingen van art. 2*a* van het Crisis-Suikerbesluit 1933 laten geen andere uitlegging toe, dan dat, indien de voorraad grooter is dan 25 kg en niet volledig is gedekt, het in voorraad hebben t. a. v. die gehééle voorraad is verboden.

Op het beroep van J. W. S., winkelier te Houthem, req. van cassatie tegen een arrest van het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch van 8 Februari 1937, naar welk Hof deze zaak was verwezen bij arrest van den H. R. van 30 Nov. 1936, nadat bij dat arrest was vernietigd een vonnis van de Arr.-Rechtb. te Maastricht van 30 Mei 1936, bij hetwelk — behalve ten aanzien van de opgelegde straf — was bevestigd een vonnis van den Kantonrechter te Maastricht van 10 April 1936 — zijnde bij het thans bestreden arrest laatstgenoemd vonnis vernietigd, en requirant ter zake van: „Handelen in strijd met een der bepalingen krachtens art. 9 der Landbouw-Crisiswet 1933", met aanhaling van de artt. 1, 9 en 31 dier wet, 1 en 2*a* van het Crisis-Suikerbesluit 1933, 23 en 91 Sr., veroordeeld tot een geldboete van zevenhonderd gulden, met bepaling van den duur der vervangende hechtenis op twee maanden.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Blijkens de inleidende dagvaarding stond requirant voor den Kantonrechter te Maastricht terecht, ter zake, dat hij op of omstreeks den 18 December 1935 te Houthem in voorraad heeft gehad een hoeveelheid van circa 353 kg althans van meer dan 25 kg, bij vervaardiging binnenslands met accijns belaste suiker, niet zijnde melasse of stroop, terwijl niet de geheele hoeveelheid van die in voorraad zijnde suiker overeenkomstig door den Minister van Financiën gegeven voorschriften was gedekt door een document of peilbewijs niet ouder dan drie maanden na den dag van afgifte of van de laatste verlenging van den geldigheidsduur; althans indien ter zake van het boven ten laste gelegde geen veroordeeling mocht volgen, dat hij op tijd en plaats voormeld in voorraad heeft gehad een hoeveelheid van circa 200 kg, althans van meer dan 25 kg bij vervaardiging binnenslands met accijns belaste suiker, niet zijnde melasse of stroop, terwijl die in voorraad zijnde suiker niet overeenkomstig door den Minister van Financiën gegeven voorschriften was gedekt door een document of peilbewijs niet ouder dan drie maanden na den dag van afgifte of van de laatste verlenging van den geldigheidsduur.

Deze zaak werd daarna in hooger beroep en in cassatie behandeld.

De H. R. vernietigde op 30 November 1936 het vonnis der Arr.-Rechtbank te Maastricht, op 30 Mei 1936 in hooger beroep gewezen, waarbij met wijziging van de straf en de bijkomende straf was bevestigd het door den Kantonrechter te Maastricht op 10 April 1936 op tegenspraak tegen verdachte gewezen vonnis, bij hetwelk verdachte ter zake van „Handelen in strijd met een der bepalingen krachtens art. 9 der Landbouw-Crisiswet 1933" met aanhaling der artt. 23, 33 en 91 Sr., 1, 9, 31 en 36 der Landbouw Crisiswet 1933 en 1, 2*a* en 10 van het Crisis Suikerbesluit 1933, werd veroordeeld.

De H. R. overwoog ambtshalve, „dat de Kantonrechter heeft bewezen verklaard, dat requirant het hem primair telastegelegde heeft begaan, met dien verstande dat hij omstreeks 18 December 1935 te Houthem in voorraad heeft gehad een hoeveelheid van meer dan 25 Kilogram;

dat, naar aanleiding van een door requirants raadsman voorgedragen verweer, de Kantonrechter in zijn vonnis, na voormelde bewezenverklaring, nog heeft overwogen: „dat de aanwezigheid van een peilbewijs betreffende de bij verdachte aanwezige suiker op 18 Dec. 1935 niet kan leiden tot vrijspraak van hetgeen hem primair is ten laste gelegd, vermits toch bij de dagvaarding is gesteld, dat hij op of omstreeks gemelden datum de suiker in kwestie heeft aanwezig gehad en Wij dan ook als bewezen aannemen, dat verdachte omstreeks 18 December 1935 en wel vóór dien datum meer dan 25 Kilogram suiker als in de dagvaarding omschreven aanwezig had, welke suiker niet gedekt was door een niet ouder dan drie maanden zijnd document overeenkomstig door den Minister van Financiën gegeven voorschriften; dat dan ook art. 2*a* van het Crisis-Suikerbesluit 1933 ten deze wel degelijk van toepassing is, zoodat het is een strafbaar feit en dat de verdachte deswege strafbaar is;"

waarna de Kantonrechter dan nog overweegt, dat het meer of anders telastegelegde niet wettig en overtuigend is bewezen, en requirant daarvan moet worden vrijgesproken;

dat evenwel de Rechtbank in het bestreden vonnis overweegt:

„dat de raadsman van verdachte tot diens verdediging heeft aangevoerd, dat, vermits de telastelegging betrekking heeft op het tijdstip, waarop de suiker ten laste van verdachte inbeslag is genomen, verdachte daarvan moet worden vrijgesproken, daar toch op het tijdstip der beslaglegging zijn suikervoorraad gedekt was door een dienzelfden dag afgegeven peilbewijs, doch, daargelaten, dat het primair ten laste gelegde evenzeer is bewezen als geschied op het tijdstip, waarop de ambtenaren, toen zij het peilbewijs afgaven, den suikervoorraad en de ter dekking aanwezige documenten hebben nagegaan, op welk tijdstip de telastelegging mede betrekking heeft, bij dit verweer over het hoofd wordt gezien, dat de ambtenaren zooals zij als getuigen hebben verklaard, bij de afgifte van dat peilbewijs slechts hebben gehandeld ter uitvoering der Algemeene Wet, gelijk ook uit hun hoedanigheid van ambtenaren der Invoerrechten en Accijnzen voortvloeit, zonder dat peilbewijs mede te doen strekken tot dekking overeenkomstig art. 2*a* van het Crisis-Suikerbesluit 1933, aan welks, van die der Algemeene Wet afwijkende, bepalingen zij verklaren niet eens te hebben gedacht;

dat hieruit duidelijk blijkt dat de Rechtbank, in strijd met vorenaangehaalde stellige beslissing des Kantonrechters, als bewezen aanneemt dat requirant het telastegelegde heeft begaan niet alleen op een dag vóór 18 December 1935, maar mede op dien, door den Kantonrechter uitdrukkelijk uitgesloten, datum — in verband waarmede dan ook de weerlegging van het gevoerd verweer geheel anders luidt —, zoodat de overwegingen der Rechtbank niet konden leiden tot bevestiging van het vonnis van den Kantonrechter ten aanzien van de bewezenverklaring, en die bevestiging dus niet voldoende met redenen is omkleed;

dat, nu reeds op dien grond het vonnis der Rechtbank niet zal kunnen worden in stand gehouden, de daartegen aangevoerde middelen onbesproken kunnen blijven," en het vonnis vernietigend, verwees de H. R. de zaak naar het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch ten einde op het bestaande beroep te worden berecht en afgedaan.

Dit Hof nu heeft in deze zaak op 8 Februari 1937 opnieuw arrest gewezen en daarbij het vonnis van den Kantonrechter te Maastricht van 10 April 1936 vernietigd, op grond, dat de bewezenverklaring van het aan den verdachte bij inleidende dagvaarding primair ten laste gelegde in het beroepen vonnis niet behoorlijk met redenen is omkleed, zoodat dat vonnis niet in stand kan blijven.

Het Hof kwam tot de slotsom, dat door de bewijsmiddelen wettig en overtuigend is bewezen, met de schuld van den verdachte daaraan, hetgeen hem bij inleidende dagvaarding primair is ten laste gelegd, met dien

verstande, dat hij het feit gepleegd heeft op den 18 December 1935 en dat hij in voorraad heeft gehad eene hoeveelheid van circa 353 kg suiker. Het gaf hieraan de benaming van: „Handelen in strijd met een der bepalingen krachtens art. 9 der Landbouw Crisiswet 1933", zijnde overtreding, voorzien en strafbaar gesteld bij art. 31 der Landbouw Crisiswet 1933, enz.

Andermaal in cassatie gekomen, draagt requirant thans bij schriftuur als middelen voor:

„I. S., althans v. t. van art. 430 Sv., doordat het Hof de door den Kantonrechter gegeven vrijspraak, wat betreft de subsidiaire ten laste legging, niet heeft geëerbiedigd.

„II. S., althans v. t. van art. 351 Sv.; doordat het Gerechtshof bewezen achtte, dat verdachte het primair ten laste gelegde feit heeft begaan, hoewel dat uit de bewijsmiddelen niet kon worden afgeleid.

„III. S., althans v. t. van art. 2*a* Crisissuikerbesluit, doordat het Hof het primair ten laste gelegde strafbaar achtte."

Het eerste middel kan niet tot cassatie leiden, daar het Hof de subsidiaire telastelegging naar mijn oordeel niet in zijn onderzoek betrokken heeft, zooals in dit middel gesteld wordt zonder aan te geven waaruit dit blijkt.

Het Hof onderzocht het primair telastegelegde, en zegt alleen, dat nu het bij dagvaarding primair telastegelegde is bewezen verklaard, het subsidiair telastegelegde buiten beschouwing kan blijven. Dit had ook anders uitgedrukt kunnen worden, doch het Hof heeft het subsidiaire telastegelegde m. i. niet in zijn onderzoek betrokken.

Het tweede middel berust blijkens de toelichting hierop, dat het Hof als bewezen heeft aangenomen, dat op het moment na de peiling en na de vergelijking met de geleidebiljetten vaststond, dat de verdachte in zijn winkel een voorraad suiker aanwezig had, in strijd met art. 2*a* van het Suikerbesluit 1933, en op dat moment het strafbare feit voltooid was. Echter zou uit geen der bewijsmiddelen blijken, dat die voorraad niet geldig gedekt was.

Naar mijn oordeel kon het Hof dit echter afleiden uit de ter terechtzitting afgelegde verklaringen der ambtenaren, die ieder voor zich hebben medegedeeld, dat hij op 18 Dec. 1935 des namiddags omstreeks twee uur zich met zijn medegetuige begeven heeft naar den winkel van verdachte, gelegen te Houthem aan den Provincialen weg n°. 373; dat hij alstoen aldaar den verdachte heeft medegedeeld, dat hij den voorraad suiker kwam peilen; dat hem bij de peiling gebleken is, dat er in gezegden winkel aanwezig was een hoeveelheid van circa 353 kg, bij vervaardiging binnenslands met accijns belaste suiker, niet zijnde melasse of stroop; dat hij den verdachte toen verzocht heeft hem inzage te verstrekken van de dekkingsbewijzen dier suiker; dat de verdachte hem daarop heeft medegedeeld, dat hij niet in het bezit was van een peilbewijs doch wel van een honderdtal geleidebiljetten, welke geleidebiljetten hij hem, getuige, ter hand stelde en welke geleidebiljetten hij thans ter 's Hofs terechtzitting aanwezig ziet; dat hij herhaaldelijk den verdachte heeft gevraagd, of hij nog documenten van lateren datum had, doch de verdachte antwoordde, dat hij niet in het bezit was van documenten van nog lateren datum; dat de hem door verdachte ter hand gestelde geleidebiljetten maandsgewijze waren gerangschikt; dat van voormelde 353 kg suiker slechts 77 kg gedekt was door geleidebiljetten niet ouder dan drie maanden na den dag van afgifte, waarbij nog komt, dat de verdachte ter 's Hofs terechtzitting op grond van eigen wetenschap heeft opgegeven: dat de getuigen Franken en Giezenaar op 18 December 1935 des namiddags omstreeks twee uur eene peiling hebben verricht in zijn te Houthem aan den Provincialen weg n°. 373 gelegen winkel; dat hij bij die peiling is tegenwoordig geweest en toen bleek, dat hij in zijn winkel een hoeveelheid van circa 353 kg suiker in voorraad had; dat hij toen een honderdtal geleidebiljetten, die maandsgewijze gerangschikt waren, aan die getuigen ter hand heeft gesteld, en tegen die getuigen heeft gezegd, dat hij niet in het bezit was van een peilbewijs en evenmin van documenten van nog lateren datum dan voormelde geleidebiljetten.

Het vereischte document of peilbewijs ontbrak dus.

Het derde middel kwam ook de vorige maal ter sprake, doch in verband met de toen verder voorgedragen middelen is er thans een schakeering in de zaak, daar het Hof, anders dan destijds de Rechtbank geen verbeurdverklaring heeft uitgesproken.

Echter gaat het ook thans in wezen over de vraag van uitlegging van art. 2*a* 1 Crisis-Suikerbesluit 1933, en wel van het begrip „geheele voorraad".

Voor het Hof heeft requirant's raadsman betoogd, dat, indien de verdachte een strafbaar feit heeft gepleegd, hij dit slechts gepleegd heeft ten aanzien van 353 min (25 en 77) is 251 kg suiker, daar hij 25 kg suiker ongedekt aanwezig mocht hebben, en in elk geval 77 kg suiker gedekt was door geldige documenten. Het Hof verwierp dit verweer met de opmerking, dat het op een onjuiste lezing van meergemeld art. 2*a* van het Suikerbesluit 1933 berust;

dat toch dit artikel onderscheidt:

1e. het in voorraad hebben van 25 kg suiker en minder,

2e. het in voorraad hebben van meer dan 25 kg suiker, dat in het eerste geval geen dekkingsbewijs vereischt wordt, en dat in het 2e geval een dekkingsbewijs van de „geheele" hoeveelheid — derhalve niet slechts van een bepaald gedeelte — vereischt wordt.

Evenals de vorige maal ben ik van meening, dat de bewoordingen der bepaling en het systeem der belastingwetgeving medebrengen, dat de geheele voorraad gedekt moet zijn, wanneer meer dan 25 kg aanwezig is. Alleen wanneer er 25 kg of minder gevonden wordt is deze vrij.

De middelen onjuist achtend, concludeer ik derhalve tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Servatius;

Gelet op de middelen van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur, en luidende: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden arrest, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, is bewezen verklaard het aan requirant bij dagvaarding primair telastegelegde, luidende: (zie de dagv. in de conclusie);

zulks met dien verstande, dat requirant het feit heeft gepleegd op 18 December 1935, en dat hij in voorraad heeft gehad een hoeveelheid van circa 353 kg suiker;

O. omtrent het eerste middel:

dat ter toelichting van dit middel is aangevoerd, dat het Hof de subsidiaire telastelegging weer in zijn onderzoek zou hebben betrokken, hoewel requirant te dier zake door den Kantonrechter zou zijn vrijgesproken;

dat evenwel dit middel niet kan slagen, reeds omdat het Hof, na boven vermelde bewezenverklaring, heeft overwogen dat, nu het bij inleidende dagvaarding primair telastegelegde is bewezen verklaard, het subsidiaire telastegelegde buiten beschouwing kan blijven, en dus de uitgesproken veroordeeling geheel buiten de subsidiaire telastelegging om gaat, zoodat requirant bij die grief — daargelaten of zij feitelijken grondslag heeft — geen enkel belang kan hebben;

O. aangaande het tweede middel:

dat het Hof bovenvermelde bewezenverklaring doet steunen op de feiten en omstandigheden, vervat in de volgende bewijsmiddelen:

a. de eensluidende getuigenverklaringen van de belastingambtenaren Franken en Giezenaar:

„dat hij op 18 December 1935 des namiddags omstreeks twee uur zich met zijn medegetuige begeven heeft enz. (zie conclusie);

b. requirants eigen verklaring ter terechtzitting:

„dat de getuigen Franken en Giezenaar op 18 December 1935 des namiddags omstreeks twee uur eene peiling hebben verricht enz. (zie conclusie);

dat het Hof hieruit — zooals in het bestreden arrest is geschied — het bewijs heeft kunnen putten, dat requirant aan het primair telastegelegde feit schuldig was op 18 December 1935, ten tijde van het omstreeks twee uur in den namiddag door genoemde ambtenaren aangevangen onderzoek, en requirants bij de toelichting tot dit middel gehouden betoog, dat zulks ten onrechte zou zijn geschied, in cassatie niet ten toetse kan komen;

O. ten aanzien van het derde middel:

dat art. 2*a* van het Crisis Suikerbesluit 1933, voorzooveel hier van belang, luidt:

„Onverminderd de bepalingen ..... is het in voorraad hebben van suiker ten aanzien van hoeveelheden grooter dan 25 kg slechts toegestaan, indien de geheele hoeveelheid in voorraad zijnde suiker, overeenkomstig door Onzen Minister van Financiën gegeven voorschriften, is gedekt door een document of peilbewijs niet ouder dan drie maanden na den dag van afgifte of van de laatste verlenging van den geldigheidsduur";

dat, blijkens de toelichting, dit middel is een herhaling van het ook voor het Hof gevoerd verweer, dat, indien requirant een strafbaar feit heeft begaan, hij dit slechts heeft begaan ten aanzien van 353 verminderd met 77 kg suiker, daar die 77 kg gedekt waren door geldige documenten;

dat deze stelling, gelijk terecht in het bestreden arrest is overwogen, berust op een onjuiste lezing van bovenaangehaald artikel, welks bewoordingen geen andere uitlegging toelaten dan dat, indien de voorraad grooter is dan 25 kg en niet volledig is gedekt, het in voorraad hebben ten aanzien van die geheele voorraad verboden is;

dat dus ook het derde middel niet juist is;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

2 *Juni* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 72 j°. art. 77.)

Indien de door het schoolbestuur beoogde verandering van inrichting (in casu uitbreiding van de speelplaats) hangende de procedure tot het verkrijgen van medewerking (in casu na weigering door den Raad en hangend het beroep bij Ged. Staten) alreeds tot stand zou zijn gebracht, tengevolge waarvan art. 77 niet meer zou kunnen worden toegepast, zou de feitelijke grondslag van de oorspronkelijk krachtens art. 72 ingediende aanvrage zijn vervallen en zouden Ged. Staten dienaangaande geen beslissing meer vermogen te geven.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het R. K. Kerkbestuur van de Parochie van den H. Willibrordus, gevestigd te Sint Willibrord, gemeente Rucphen, tegen het besluit van Ged. Staten van Noord-Brabant van 13 Januari 1937, G. n°. 104, IVe afd., tot niet-ontvankelijkverklaring van dit bestuur in zijn beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Rucphen van 23 Juni 1936, houdende weigering van de overeenkomstig artikel 72 der Lager Onderwijswet 1920 gevraagde medewerking voor de vergrooting der speelplaats van de R. K. Meisjesschool voor gewoon lager onderwijs, E 85, te Sint Willibrord aldaar;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 7 April 1937, n°. 124;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 26 Mei 1937, n°. 4639, Afd. L. O.;

O. dat de raad van de gemeente Rucphen in zijne vergadering van 23 Juni 1936 heeft besloten tot niet-inwilliging van de aanvrage van het bestuur der R. K. bijzondere lagere meisjesschool te Sint-Willibrord, houdende verzoek om medewerking tot de uitbreiding van de speelplaats van de evengenoemde school;

dat de raad daarbij heeft overwogen, dat het bedoelde verzoek eene aanvrage betreft, als bedoeld in art. 72 der Lager Onderwijswet 1920, vermits art. 205 dier wet omtrent uitbreiding der aldaar bedoelde scholen geen regelen bevat; dat zijne gemeente tot de noodlijdende gemeenten behoort; dat geen beslissing op aanvrage ingevolge art. 72 der Lager Onderwijswet 1920 door noodlijdende gemeenten mag worden genomen, dan na vooraf verkregen machtiging der Regeering; dat blijkens schrijven van Heeren Ged. Staten

van 3 Juni 1936, G. n°. 55, IIIe Afd., bij de Regeering, alsmede bij hun college bezwaar bestaat voor de uitbreiding der speelplaats gelden beschikbaar te stellen en derhalve de vereischte machtiging tot inwilliging van het verzoek ontbreekt;

dat, nadat het schoolbestuur van deze beslissing bij Ged. Staten van Noord-Brabant in beroep was gekomen, dit college bij besluit van 13 Januari 1937, G. n°. 104, IVe afd., den appellant in het door hem ingestelde beroep niet-ontvankelijk heeft verklaard, uit overweging, dat het schoolbestuur aan den raad der gemeente Rucphen medewerking heeft verzocht tot vergrooting van de speelplaats zijner bijzondere school; dat het verzoek om medewerking tot deze verandering van inrichting, welke vóór de aanvrage nog niet tot stand was gebracht, steunde op art. 72 der Lager Onderwijswet 1920; dat het schoolbestuur, nadat de gemeenteraad zijne medewerking had geweigerd, bij hun college in beroep is gekomen, doch blijkens ontvangen inlichtingen inmiddels de bedoelde verandering heeft tot stand gebracht; dat ten gevolge daarvan art. 77 der Lager Onderwijswet 1920, dat uitdrukkelijk bij art. 82 van overeenkomstige toepassing is verklaard bij verandering van inrichting, niet meer kan worden toegepast; dat aldus de feitelijke grondslag van de oorspronkelijke door het schoolbestuur krachtens het voormelde artikel 72 ingediende aanvrage is vervallen, zoodat hun college dienaangaande in beroep geene beslissing vermag te geven;

dat van dit besluit het schoolbestuur bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat het zich met de beslissing van Ged. Staten niet kan vereenigen; dat, nog afgezien van de vraag, of de omstandigheid, dat de uitbreiding inmiddels zou zijn tot stand gekomen, aanleiding zou moeten zijn om het bestuur in zijn beroep niet-ontvankelijk te verklaren, het schoolbestuur het feit moet constateeren, dat de uitbreiding nog niet tot stand is gebracht; dat de overweging van Ged. Staten derhalve op eene onjuiste informatie moet berusten; dat feit is, dat de, overigens versleten, houten schutting door de straatjeugd was afgebroken, in verband waarmede het bestuur een nieuw ijzeren hek heeft aangeschaft; dat het bestuur, in verband met zijn hangend verzoek om uitbreiding van het speelterrein, besloot, dat hek nog niet te plaatsen, ten einde extrakosten, die dan voor de gemeente zouden ontstaan, omdat dan het hek, om de oude speelplaats aangebracht, weer zou moeten worden verplaatst, te voorkomen; dat hieruit toch bezwaarlijk de conclusie kan worden getrokken, dat de verandering reeds heeft plaats gehad en dat ook overigens geen enkele daad door het bestuur is gesteld, waaruit zulks zou kunnen blijken; dat het bestuur dan ook ten onrechte in zijn beroep niet-ontvankelijk is verklaard en Ged. Staten wel degelijk ten aanzien van de zaak zelve eene beslissing hadden moeten nemen; dat, wat de zaak zelve betreft, de raad zijne medewerking alleen had kunnen weigeren, wanneer de aanvrage de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, had overschreden; dat zulks niet het geval is en ook door den raad niet wordt overwogen; dat het bestuur er in dit verband op moge wijzen, dat de inmiddels overleden Inspecteur de uitbreiding van de speelplaats een noodzakelijk en logisch complement achtte van de uitbreiding der meisjesschool, welke reeds eerder tot stand was gekomen en waardoor een gedeelte der speelplaats was weggevallen; dat ook uit het advies van den tegenwoordigen Inspecteur blijkt, dat hier geen sprake is van overschrijding der normale eischen; dat de Inspecteur toch verklaart, dat het zeer wenschelijk is, dat het vrijgekomen terrein bij de speelplaats getrokken wordt, dat de Inspecteur daar wel op laat volgen, dat zulks „niet absoluut noodzakelijk" is, doch dat de in de àl of niet absolute noodzakelijkheid toch moeilijk de begrenzing der normale eischen gevonden kan worden, terwijl het schoolbestuur overigens nog betwist, dat hier niet van eene absolute noodzakelijkheid sprake zou zijn; dat integendeel door zijn bestuur moge gewezen worden op de verklaringen van het gemeentebestuur van Etten en Leur — onder welks gebied de aan de speelplaats grenzende straat is gelegen en welke gemeente een gedeelte van de kosten moet betalen — en van de Rijksveldwacht, waaruit blijkt, dat deze de uitbreiding dringend noodzakelijk achten en er dus zeker geen sprake is van overschrijding der normale eischen; dat de raad dan ook ten onrechte weigerde zijne medewerking te verleenen;

O. dat Ged. Staten terecht van oordeel zijn, dat, indien de door het schoolbestuur beoogde uitbreiding van de speelplaats hangende de procedure tot het verkrijgen van medewerking alreeds tot stand zijn gebracht, ten gevolge waarvan het bepaalde bij art. 77 der Lager Onderwijswet 1920 niet meer zou kunnen worden toegepast, de feitelijke grondslag van de oorspronkelijk krachtens art. 72 ingediende aanvrage zou zijn vervallen en hun college dienaangaande geen beslissing meer zou vermogen te geven;

dat zulks echter hier niet is geschied;

dat toch, blijkens de stukken, van eene inrichting van het — bereids aan het schoolbestuur toebehoorende — terrein, waarmede de speelplaats zal worden vergroot, overeenkomstig zijne bestemming nog geen sprake is geweest;

dat weliswaar de schutting tusschen dit terrein en de bestaande speelplaats van de school door de baldadigheid van de jeugd verdwenen is, ten gevolge waarvan de schoolkinderen ook van het meerbedoelde terrein voor hun spelen gebruik maken, doch dat deze omstandigheid er niet toe kan leiden aan te nemen, dat de voorgenomen uitbreiding van de speelplaats alreeds door het schoolbestuur zou zijn tot stand gebracht;

dat mitsdien het bestreden besluit van Ged. Staten niet kan worden gehandhaafd;

O. ten aanzien van de zaak zelve; dat krachtens art. 75, 2e lid, der Lager Onderwijswet 1920 de medewerking slechts wordt geweigerd, wanneer niet aan de in art. 73 omschreven vereischten is voldaan, terwijl ingevolge artikel 4 van de gewijzigde wet van 4 Augustus 1933, S. 414, eene aanvrage o. m. om de benoodigde gelden te ontvangen voor

den verbouw of de verandering van inrichting van een schoolgebouw mede moet worden geweigerd, indien door inwilliging daarvan de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, zouden worden overschreden;

dat geen van de genoemde weigeringsgronden hier aanwezig is;

dat in het bijzonder niet gezegd kan worden, dat door inwilliging van de aanvrage de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, zouden worden overschreden;

dat toch blijkens, de overgelegde ambtsberichten van het Rijksschooltoezicht de oppervlakte der bestaande, in verband met eene reeds eerder plaats gehad hebbende uitbreiding van de school verkleinde, speelplaats van ongeveer 1½ m² per leerling zeer beperkt is en een grootere oppervlakte zeer wenschelijk moet worden geacht, mede om te voorkomen, dat de kinderen op straat blijven spelen met de daaraan voor hen verbonden gevaren;

dat met het oog op een en ander van eene buitensporige uitgave of eene overschrijding van de „normale eischen" hier geen sprake is;

dat de noodlijdendheid van de gemeente Rucphen daarin geen verandering brengt;

dat weliswaar in de huidige omstandigheden ook de uitgaven van de bijzondere scholen redelijkerwijze behooren te worden beperkt, doch dat in het onderwerpelijke geval het belang van de schooljeugd medebrengt, dat de voorgenomen uitbreiding van de speelplaats tot stand gebracht wordt;

dat de daarvoor gevraagde medewerking mitsdien alsnog behoort te worden verleend;

Gezien de Lager Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Noord-Brabant van 13 Januari 1937, G. n°. 104, IVe Afd., het besluit van den raad der gemeente Rucphen van 23 Juni 1936 te vernietigen, met bepaling, dat de door het schoolbestuur gevraagde medewerking alsnog moet worden verleend.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

4 *Juni* 1937. ARREST van den Hoogen Raad.
(B. W. art. 1401 ; Merkenwet art. 3.)

Het Hof heeft geoordeeld, dat de normale beteekenis van het woord „véritable" in den parfumeriehandel was en gebleven is enkel kwaliteitsaanduiding, ook al zou het woord in dien handel mede de beteekenis hebben verkregen van: afkomstig van Boldoot.

Met juistheid heeft het Hof beslist, dat verweerder, die dat woord voor zijne waren gebruikt, niet, omdat Boldoot dat woord eerder heeft gebezigd, onrechtmatig jegens Boldoot handelde. Immers, de gelegenheid om in zekeren tak van handel een woord te gebruiken, dat daarin voorschreven beteekenis heeft, kan niet door een bepaalden handelaar, ook niet door een nog zoo veelvuldig gebruik zijnerzijds van dat woord, aan anderen worden afgesneden.

De Naamlooze Vennootschap Eau de Colognefabriek J. C. Boldoot, gevestigd te Amsterdam, eischeres tot cassatie van een op 8 September 1936 door het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch tusschen partijen gewezen arrest (A. B. 1937 blz. 399, *Red.*), (advocaat Mr. Ir. J. van Hettinga Tromp,

tegen:

de Naamlooze Vennootschap Zeep- en Parfumeriefabrieken v/h C. J. E. Redelé N. V., gevestigd te Eindhoven, c.s., verweerders in cassatie, advocaat Mr. J. Raymakers; gepleit door Mr. H. J. Passtoors.

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

Post alia:

Het middel tot cassatie luidt:

„S. of v. t. van artt. 1401, 1402 en 1403 B. W. i. v. m. art. 3 Merkenwet; art. 48 Rv. en art. 10*bis* van het Unieverdrag van 's-Gravenhage (Herziene Unieverdrag van Parijs) van 6 November 1925 (S. 1928 n°. 196) in verband met art. 1 der goedkeuringswet van 15 Maart 1928 S. 64;

„doordat het Hof:

„na verwerping van de eerste in appèl door eischeres aangevoerde grief, gericht tegen de beslissing van de Rechtbank, dat „Véritable" niet is een merk, waarop eischeres in den eau de cologne-handel het uitsluitend recht heeft, zulks op de in het arrest vermelde gronden,

„omtrent de tweede door eischeres in appèl aangevoerde grief, waarbij zij opkwam tegen de beslissing der Rechtbank, dat Redelé door de haar bij dagvaarding verweten handelingen zich niet heeft schuldig gemaakt aan een onrechtmatige daad jegens Boldoot

„overweegt en beslist:

„dat Boldoot ter ondersteuning van deze grief aanvoert, dat indien, zooals ook de Rechtbank aanneemt, verwarringsgevaar bestaat, de zorgvuldigheid, die de geïntimeerde heeft in acht te nemen, medebrengt, dat zij zich onthouden zal van handelingen, waardoor verwarring ontstaat van hare waren met die van hare concurrenten, en zij dus, ook al zou bedoeld woord geen merk kunnen zijn voor haar eau de cologne, niet mag gebruiken het woord „Véritable", waardoor het koopend publiek in de meening komt met van Boldoot afkomstige eau de cologne te doen te hebben;

„dat ook deze grief is ongegrond:

„*a.* dat toch het volkomen normaal gebruik van een voor kwaliteitsaanduiding bestemd en geëigend woord bezwaarlijk een onrechtige daad kan opleveren jegens een handelsconcurrent, die datzelfde woord, zij het eerder, voor zijne waren gebruikte,

„*b.* dat dit alleen anders zou kunnen zijn, indien die handelsconcurrent op eenigerlei wijze het recht zou hebben verkregen tot het uitsluitend gebruik van dat woord, doch van een dergelijk recht, gelijk boven is overwogen"

„t. w. omdat, ook al zou wat Boldoot overigens stelde juist zijn, het woord „Véritable" naar de normale beteekenis in het spraakgebruik van echt en onvervalscht is enkel kwaliteitsaanduiding, welke functie door een speciaal gebruik van dat woord niet kan wor-

den verdrongen, en het daarom niet het onderscheidend vermogen om als merk in aanmerking te kunnen komen

„hier geen sprake is;

„dat daaruit volgt, dat, nu wat Boldoot aan Redelé verwijt, enkel is het gebruik voor haar eau de cologne van het woord „Véritable", de Rechtbank terecht ook dezen grondslag voor toewijzing der ingestelde vordering niet voldoende heeft geacht;"

„Ten onrechte:

omdat ook het volkomen normaal gebruik — in den zin waarin het Hof dit bedoelt — van een voor kwaliteitsaanduiding bestemd en geëigend woord, waartoe in het algemeen een ieder gerechtigd is, een onrechtmatige daad kan opleveren jegens een handelsconcurrent, die datzelfde woord eerder voor zijne waren gebruikte, en dit niet alleen, indien die handelsconcurrent op eenigerlei wijze het recht zou hebben verkregen tot het uitsluitend gebruik van dat woord, doch ook wanneer dat gebruik geschiedt onder de omstandigheden en op de wijze, als bij inleidende dagvaarding, waarvan de feitelijke juistheid door het Hof niet werd getoetst, is gesteld, en in dat gestelde, indien feitelijk juist, waarvan het Hof bij zijne beslissing uitgaat, dan ook een onrechtmatige daad is gelegen, daar verweerders zich van het gebruik voor de functie van kwaliteitsaanduiding van het woord „Véritable" op etiketten voor eau de cologne tegenover eischeresse hadden behooren te onthouden, nu uit het gestelde blijkt, niet alleen, dat eischeresse het woord eerder voor hare dan verweerders voor hunne waren gebruikte, doch dat dit eerdere gebruik reeds zóó lang, uitsluitend en in die mate had plaats gevonden ten tijde dat verweerders daarmede begonnen, dat dit woord, voorkomende op eau de cologne etiketten, toen in Nederland alreeds bij de groote volksmassa, die hier te lande als kooper dezer waar optreedt en geenerlei taalkundige beteekenis aan dat woord hecht, algemeen werd aangezien voor een herkenningsteeken van eischeresse's waar, welke die massa bij de vraag naar (eau de cologne) „Véritable" bedoelt te ontvangen, weshalve het opnemen door verweerders van het gebruik van dit woord voor genoemde functie, waartoe op zichzelf geenerlei aannemelijke reden of noodzaak bestond — wijl zij inplaats daarvan als kwaliteitsaanduiding evengoed het niet tot verwarring aanleiding gevende Nederlandsche woord „echt" hadden kunnen gebruiken, al wordt ook in den parfumeriehandel veelal van de Fransche taal gebruik gemaakt —, geacht moet worden te zijn geschied om, door verwarring te stichten bij het publiek, ten eigen bate en ten koste van eischeresse, voordeel te trekken van de alom gevestigde gunstige reputatie van eischeresse's waar, wat tegenover eischeresse niet anders is dan de loyale concurrentie, althans verwaarloozing van de betamelijke zorg jegens haar persoon en goed."

Ik acht dit middel ongegrond.

Wat Boldoot wil, is het als eerste gebruikster van wat zij een „herkenningsteeken" noemt, daaraan de volledige kracht, die door de wet aan een merk toegekend wordt verleend te zien, hoewel het Hof feitelijk heeft beslist, dat het woord véritable in het spraakgebruik zijn normale beteekenis van echt en onvervalscht heeft behouden en dus alleen een kwaliteitsaanduiding is. Het mist dus onderscheidend vermogen en kan derhalve naar de Nederlandsche Wet (art. 3 der Merkenwet) niet tot merk dienen.

De bescherming van dat woord als merk kan Boldoot ook niet bereiken langs den overigens door art. 10*bis* onder 1e van het Unieverdrag van Parijs, zooals dit is gewijzigd op 6 Nov. 1925 bij de overeenkomst van 's-Gravenhage (goedgekeurd bij de wet van 15 Maart 1928. S. 64) opengestelden weg van 1401 B. W. omdat deze niet hiertoe kon leiden, dat onrechtmatig wordt wat naar onze Merkenwet juist niet onrechtmatig is, omdat het betreft wat bij gemis van onderscheidend vermogen niet een merk is. Genoemd art. 10*bis* moge bedoelen de kracht van een merk te versterken, door die uit te strekken over alle daden, welke verwarring kunnen scheppen met de waren van een concurrent, ook wanneer deze daden te voren nog niet onder de nationale Merkenwet vielen, het kan niet in strijd met de wet tot een merk maken wat bij gemis van onderscheidend vermogen krachtens zoodanige wet niet een merk is. Daardoor zou een hoofdbeginsel der Nederlandsche Merkenwet omvergeworpen worden.

Daarom zal de Nederlandsche wetgever, in tegenstelling tot die in sommige andere landen, ook bezwaarlijk kunnen voldoen aan het voorschrift van het nieuwe art. 10*bis* van het Verdrag, door een zoo ruime verbodsbepaling te maken, als dit voorschrift vereischt, en is dit ook nog niet geschied. Wel heeft de Regeering bij haar memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer op het ontwerp der goedkeuringswet van 1928 haar voornemen te kennen gegeven in de Merkenwet strafbepalingen op te nemen, die, afdoende tegemoet zouden komen aan de o. a. in art. 10*bis* opgelegde verplichtingen, (welke de Regeering overigens niet als dwingend erkende), doch ook hiertoe is het nog niet gekomen, hetgeen begrijpelijk is, daar het stelsel onzer Merkenwet geen strafbepalingen kent.

Ik concludeer tot verwerping van het beroep en tot veroordeeling der eischeres in de kosten in cassatie gevallen.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat uit het bestreden arrest blijkt:

dat eischeres tot cassatie — Boldoot — bij inleidende dagvaarding voor de Arr.-Rechtbank te 's-Hertogenbosch in hoofdzaak heeft gesteld, dat zij sedert 1875 met haar rechtsvoorganger het woord „véritable" heeft aangebracht op een door haar in Nederland in den handel gebrachte eau de cologne-soort; dat dit woord „veritable", oorspronkelijk dienende ter aanduiding van den echten Keulschen oorsprong, bij het koopend publiek de functie ging vervullen van herkenningsteeken dezer eau de cologne van Boldoot; dat de eerste verweerster — Redelé —, nadat het woord „véritable" gedurende lange jaren alleen door Boldoot was gebruikt, waardoor het in het handelsverkeer volkomen en alleen als onderscheidingsteeken harer waren werd beschouwd, eveneens eau de cologne met het woord „véritable" in den handel is gaan bren-

gen, waardoor verwarring van waren bij het koopend publiek is en wordt gesticht;

dat Boldoot heeft gevorderd:

I. verklaring voor recht: *a.* dat de handelingen van de verweerders zijn onrechtmatig, *b.* dat Boldoot in Nederland het uitsuitend recht heeft op het gebruik als merk van eau de cologne van het woord „véritable",

II. veroordeeling van verweerders om zich te onthouden van verdere inbreuk op Boldoot's voorschreven woordmerk en tot schadevergoeding;

dat de Rechtbank bij vonnis van 24 Januari 1936 de ingestelde vorderingen heeft ontzegd, waarna Boldoot in beroep is gekomen bij het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch;

O. dat het Hof omtrent de grief van Boldoot tegen de beslissing van de Rechtbank, dat „véritable" niet is een merk, waarop Boldoot in den eau de cologne-handel het uitsluitend recht heeft, heeft overwogen:

„dat, al zou „véritable" in den eau de cologne-handel mede, zooals Boldoot stelt, de beteekenis hebben verkregen van: afkomstig van Boldoot, dit nog niet zou wegnemen, dat dit woord in het spraakgebruik heeft behouden zijn normale beteekenis van echt en onvervalscht;

dat dit woord in den parfumeriehandel, waarin veelal van de Fransche taal gebruik gemaakt wordt, naar die normale beteekenis is enkel kwaliteitsaanduiding en daarom mist onderscheidend vermogen en als merk niet in aanmerking kan komen;

dat zoolang dit woord in het spraakgebruik bedoelde normale beteekenis behoudt een speciaal gebruik van dit woord zijne functie als kwaliteitsaanduiding niet kan verdringen en ieder het recht heeft dat woord daartoe te blijven bezigen;

dat derhalve Boldoot, ook al zou wat zij overigens stelt juist zijn, voor haar eau de cologne niet kan doen gelden een uitsluitend recht op het gebruik van het woord „véritable";"

dat het Hof in de tweede plaats het navolgende heeft overwogen aangaande de grief van Boldoot tegen de beslissing der Rechtbank, dat Redelé door de haar bij dagvaarding verwete handelingen zich ook niet schuldig heeft gemaakt aan een onrechtmatige daad jegens Boldoot;

„dat Boldoot ter ondersteuning van deze grief aanvoert, dat, indien, zooals ook de Rechtbank aanneemt, verwarringsgevaar bestaat, de zorgvuldigheid, die Redelé heeft in acht te nemen, medebrengt, dat zij zich onthouden zal van handelingen, waardoor verwarring ontstaat van hare waren met die van hare concurrenten, en zij dus ook al zou bedoeld woord geen merk kunnen zijn voor haar eau de cologne niet mag gebruiken het woord „véritable", waardoor het koopend publiek in de meening komt met van Boldoot afkomstige eau de cologne te doen te hebben;

dat ook deze grief is ongegrond;

dat toch het volkomen normaal gebruik van een voor kwaliteitsaanduiding bestemd en geëigend woord bezwaarlijk een onrechtmatige daad kan opleveren jegens een handelsconcurrent, die dat zelfde woord, zij het eerder, voor zijne waren gebruikte;

dat dit alleen anders zou kunnen zijn indien, die handelsconcurrent op eenigerlei wijze het recht zou hebben verkregen tot het uitsluitend gebruik van dat woord, doch van een dergelijk recht, gelijk boven is overwogen, hier geen sprake is;

dat daaruit volgt, dat, nu wat Boldoot aan Redelé verwijt enkel is het gebruik voor haar eau de cologne van het woord „véritable", de Rechtbank terecht ook dezen grondslag voor toewijzing der ingestelde vordering niet voldoende heeft geacht;"

dat het Hof op deze gronden het vonnis van de Rechtbank heeft bevestigd;

O. dat Boldoot als middel van cassatie heeft voorgedragen: zie Concl. Proc.-Gen.;

O. dienaangaande:

dat het Hof het bij inleidende dagvaarding door Boldoot gestelde, dat het woord „véritable", na lange jaren van gebruik door Boldoot voor een soort van eau de cologne, in het handelsverkeer volkomen en alleen als onderscheidingsteeken harer waren werd beschouwd, feitelijk ongegrond heeft bevonden, immers heeft geoordeeld dat de normale beteekenis van dit woord in den parfumeriehandel was en gebleven is enkel kwaliteitsaanduiding, ook al zou het woord in dien handel mede de beteekenis hebben verkregen van: afkomstig van Boldoot;

dat het middel, voorzoover het van een andere opvatting van het bestreden arrest uitgaat, feitelijken grondslag mist;

dat overigens het Hof met juistheid heeft beslist, dat het enkele gebruik door Redelé voor hare waren van het woord „véritable", waarvan, naar 's Hofs feitelijke vaststelling, in den door partijen uitgeoefenden tak van handel, waarin veelal van de Fransche taal gebruik wordt gemaakt, de normale beteekenis is kwaliteitsaanduiding zonder meer, niet, omdat Boldoot bij den verkoop harer waren datzelfde woord eerder dan Redelé zou hebben gebezigd, onrechtmatig is jegens Boldoot;

dat toch de gelegenheid om in zekeren tak van handel een woord te gebruiken, dat daarin een beteekenis als voormeld heeft, niet door een bepaalden handelaar, ook niet door nog zoo veelvuldig gebruik zijnerzijds van dat woord, aan anderen kan worden afgesneden;

dat het middel dus faalt;

Verwerpt het beroep. (Salaris f 400, *Red.*).

(N. J.)

---

5 *Juni* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Gemeentewet Art. 228*c*.)

Ged. Staten hebben ten onrechte goedkeuring onthouden aan een raadsbesluit tot aankoop van een aantal perceelen grond, daar een eveneens door de gemeente aangekocht terrein, welks aankoop wèl is goedgekeurd, niet behoorlijk kan worden geëxploiteerd, wanneer niet tevens de eerstbedoelde perceelen worden aangekocht, terwijl voorts ook uit financieel oogpunt geen bezwaar tegen den onderhavigen aankoop behoeft te bestaan.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door

den raad der gemeente Schipluiden tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van 15 Juli 1936, G. S. n°. 8/1, 3e afd., waarbij goedkeuring is onthouden aan het raadsbesluit van die gemeente van 17 Juni 1936 tot aankoop in publieke veiling van een aantal perceelen grond;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur gehoord, advies van 20 Jan. 1937, n°. 416 (1936);

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 31 Mei 1937, n°. 15071, afd. B. B.;

O. dat Gedeputeerde Staten van Zuid Holland bij hun evengenoemd besluit goedkeuring hebben onthouden aan het besluit van den raad der gemeente Schipluiden van 17 Juni 1936, tot aankoop in publieke veiling van een aantal perceelen grond, tezamen groot 6 ha, 23a en 29 ca, daarbij overwegende, dat de behoefte aan bouwterrein in een gemeente als Schipluiden niet van zoodanigen omvang kan worden geacht, dat daardoor, mede in aanmerking genomen den aankoop van J. G. Janszen van een perceel grond, groot 2 ha, 98 a en 4 ca, de aankoop van meer dan 9 ha grond op eenmaal zou worden gerechtvaardigd; dat, terwijl het vorengenoemde terrein van J. G. Janszen geheel aansluit bij de bebouwde kom, het in publieke veiling aangekochte terrein voor het aangegeven doel veel ongunstiger is gelegen; dat de vooruitzichten van de exploitatie door de gemeente van het laatstgenoemde terrein in deze omstandigheden hoogst onzeker zijn; dat derhalve, wat er ook zij van de vraag, of het besluit tot aankoop van grond van J. G. Janszen voor goedkeuring door hun college in aanmerking komt, de aankoop van de in publieke veiling gebrachte perceelen voor de gemeente een aanzienlijk financieel risico medebrengt, zonder dat deze aankoop voldoende is gemotiveerd; dat bovendien voor deze gemeente de verhouding tusschen haar schuldenlast en haar draagkracht zoodanig is, dat bijzondere voorzichtigheid geboden is bij het doen van nieuwe kapitaalsuitgaven; dat op vorenstaande gronden het genoemde besluit van den raad der gemeente Schipluiden moet worden aangemerkt als te zijn in strijd met het financieele belang der gemeente;

dat de gemeenteraad in beroep aanvoert, dat in de gemeente Schipluiden regelmatig aanvragen naar bouwterrein worden gedaan, zoodat, zij het al niet in de eerstkomende jaren, in een niet al te ver verwijderde toekomst de behoefte om de in publieke veiling gekochte terreinen voor uitgifte van bouwterrein te bezitten zich wel degelijk zal doen gevoelen;

dat, hoewel Gedep. Staten van meening zijn, dat de in publieke veiling gekochte terreinen voor de uitgifte van bouwgrond minder gunstig zijn gelegen dan het aangekochte terrein van den heer Janszen, die terreinen in waarheid voor het aangegeven doel even gunstig zijn gelegen als dit, daar zij door aankoop van het terrein van den heer Janszen aan twee zijden aansluiten op de bebouwde kom der gemeente; dat hierdoor geen redenen bestaan aan te nemen, dat de vooruitzichten van exploitatie onzeker zouden zijn; dat het meebrengen van financieel risico voor de gemeente uitgesloten kan worden geacht, aangezien de gronden zijn aangekocht voor den buitengewoon lagen prijs van f 13,350; dat naar zijn oordeel de financieele positie der gemeente van dien aard is, dat geen vrees behoeft te bestaan, dat ten gevolge van eene kapitaalsuitgave van f 13,350 voor een goed, waarvan de waarde slechts kan toenemen, het evenwicht tusschen schuldenlast en draagkracht zou worden verstoord; dat bij den aankoop in publieke veiling niet de restrictie kon worden gemaakt, dat de aankoop slechts na verkregen goedkeuring van Gedeputeerde Staten zou worden geacht te zijn tot stand gebracht; dat, zoo geen goedkeuring aan het besluit zou kunnen worden verleend en de terreinen dientengevolge noodgedwongen opnieuw zouden moeten worden verkocht, de mogelijkheid niet is uitgesloten, dat het publiek van deze gelegenheid profijt zou trekken en de gronden voor een lager bedrag zouden worden verkocht, dan waarvoor zij zijn aangekocht; dat bij behoud van de gronden de gemeente slechts de eerste jaren een betrekkelijk gering verlies van twee à driehonderd gulden zal lijden, terwijl de mogelijkheid aanwezig blijft, dat door eene kleine stijging van de landhuur bij een aanhouden van de thans alom waar te nemen verbetering in den toestand van het boerenbedrijf geen verlies zal worden geleden;

O. dat Wij op grond van het, op verzoek van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur nader ingewonnen ambtsbericht van den Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid (Volkshuisvesting) van oordeel zijn, dat de aankoop van de onderwerpelijke perceelen grond, tezamen groot 6 ha, 23 a en 49 ca èn uit een stedebouwkundig oogpunt èn gelet op de belangen der volkshuisvesting alleszins gerechtvaardigt is te achten;

dat toch het eveneens door de gemeente aangekochte terrein van J. G. Janszen, aan den aankoop waarvan Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland hunne goedkeuring hebben verleend, niet behoorlijk kan worden geëxploiteerd, wanneer niet tevens de evenbedoelde perceelen worden aangekocht;

dat immers, indien dit niet geschiedde, slechts doorloopende straten zouden kunnen worden aangelegd, welke weinig aantrekkelijk zijn voor de bebouwing en waarin geen rioleering met behoorlijke loozing kan worden gemaakt;

dat voorts blijkens het eerdergenoemde ambtsbericht het terrein-Janszen gelegen is rondom den ontworpen vijver achter het raadshuis en derhalve niet in aanmerking komt voor den bouw van binnen afzienbaren tijd benoodigde arbeiderswoningen, terwijl juist de andere perceelen daarvoor van nature aangewezen zijn;

dat Wij voorts met den voornoemden Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid van oordeel zijn, dat ook uit financieel oogpunt geen bezwaar tegen den onderhavigen aankoop behoeft te bestaan;

dat immers, ook al zou het verlies van ruim f 200, hetwelk, zoolang het terrein niet in exploitatie komt, jaarlijks te verwachten is, op de boekwaarde worden bijgeschreven, deze waarde na 50 jaar nog niet zou zijn gestegen

boven de te verwachten werkelijke waarde;

dat tenslotte bij verhuring van de op het terrein aanwezige boerderij zelfs in het geheel geen verlies behoeft te worden gevreesd;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van 15 Juli 1936, B. n°. 9884/52 (3e Afd.) G. S. n°. 8/1, alsnog goed te keuren het besluit van den raad der gemeente Schipluiden van 17 Juni 1936 tot aankoop in publieke veiling van een aantal perceelen grond tezamen groot 6 ha, 23 a en 49 ca.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

7 *Juni* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Gemeentewet Art. 228*jis* artt. 248 en 231.)

Een redelijke toepassing van het goedkeuringsrecht van Ged. Staten ten aanzien van de gemeentebegrootingen brengt mede, dat Ged. Staten in het algemeen geen vrijheid hebben om goedkeuring aan de begrooting te onthouden wegens een uitgaaf ter zake van eene voorziening, waaraan dat college reeds de in art. 228 bedoelde goedkeuring heeft verleend, subs. ingevolge art. 231 geacht moet worden te hebben verleend.

Wij WILHELMINA enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Raad der gemeente Dongen tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant van 8 Juli 1936, G. n°. 407, IIIe Afd., waarbij goedkeuring is onthouden aan het raadsbesluit van 19 September 1935 tot wijziging der gemeentebegrooting voor het dienstjaar 1935;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 18 November 1936, n°. 457, 13 Jan. 1937, n°. 457 (1936)/3 en 19 Mei 1937, n°. 457 (1936)/58;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 2 Juni 1937, n°. 16882, Afd. B. B.:

O. dat Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant bij besluit van 8 Juli 1936, G. n°. 407, IIIe Afd. hunne goedkeuring hebben onthouden aan het besluit van den Raad der gemeente Dongen van 19 September 1935 tot toevoeging aan de begrooting voor 1935 van een uitgaafpost van f 12.500 (te bestrijden uit geldleening) tot dekking der kosten van aankoop en verbetering van een heerenhuis met aanhoorigheden, voor- en achtertuin, ten einde dit te bestemmen tot ambtswoning van den burgemeester;

dat Gedeputeerde Staten daarbij hebben overwogen, dat tot staving der noodzakelijkheid dezer uitgaaf is aangevoerd, dat de burgemeester, die thans als huurder het betrokken huis bewoont, na afloop van den huurtermijn in November 1936 niet meer over een woning te Dongen zou kunnen beschikken, terwijl de mogelijkheid dat voordien nog een hem passende bestaande woning zou kunnen worden verkregen — gezien den plaatselijken woningtoestand — als volkomen uitgesloten zou moeten worden beschouwd;

dat echter thans nog geenszins vaststaat, dat de burgemeester dit huis bij de expiratie van den loopenden huurtermijn niet weder zou kunnen inhuren van den nieuwen eigenaar, zoodat de noodzakelijkheid van de uitgaaf niet is aangetoond; dat voorts het gemeentebelang zich verzet tegen den voorgenomen aankoop voor een totalen kostprijs — met inbegrip van de daarop vallende onkosten ad f 985 en van de uitgaven voor noodzakelijke verbeteringen ad f 1665 van f 12.500, wijl blijkens mededeelingen van burgemeester en wethouders: 1. de woning in 1890 is gesticht en 45 jaar oud is, 2. de woning 4 jaar geleden (bij de komst van den burgemeester) reeds in zeer onderkomen toestand verkeerde en destijds alleen de hoogst noodige verbeteringen zijn aangebracht, 3. van de thans geraamde verbeteringskosten slechts een gering deel zou dienen om in den onderkomen toestand verbetering te brengen (namelijk door binnenschilderwerk), terwijl het grootste deel dier kosten bestemd is voor den aanbouw van een serre en het aanbrengen van een tochtdeur en een toilet; dat burgemeester en wethouders deze gegevens nader hebben herzien als volgt: a. de woning zou niet 45 doch 39 jaar oud zijn, b. de mededeeling hierboven sub 2 vermeld, moet aldus worden opgevat, dat destijds niet „het hoogst noodige" doch „al het noodige" zou zijn verricht, met uitzondering van de thans nog aan te brengen verbeteringen; dat deze herziening van gegevens geen wijziging brengt in hunne meening, dat de voorgenomen aankoop niet in het belang der gemeente is te achten, mede op grond van het navolgende; dat toch in elk geval daardoor de gemeente jaarlijks zou worden belast met rente, afschrijving en onderhoud van een woning met een kostprijs van f 12,500, terwijl afschrijving en onderhoud voor eene dergelijke, betrekkelijk oude, woning waarschijnlijk hoog zullen zijn, dat daartegenover voor de gemeente als bate slechts zou staan de door den burgemeester wegens genot van ambtswoning te betalen vergoeding, die volgens de geldende regeling voor den huidigen functionaris zou beloopen f 532 per jaar, doch die bij optreden van een nieuwen functionaris zou kunnen dalen tot f 438 per jaar; dat bovendien — vooral in de huidige onzekere tijdsomstandigheden — het doen van kapitaalsuitgaven behoort te worden beperkt tot de gevallen van strikte noodzaak, welke i. c. dus niet aanwezig moet worden geacht;

dat van dit besluit de gemeenteraad bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat bij Ons besluit van 26 Juni 1936, n°. 43 [1], in beroep is beslist dat het raadsbesluit van 19 September 1935 tot aankoop van een heerenhuis met bestemming voor ambtswoning voor den burgemeester moet geacht worden door Gedeputeerde Staten te zijn goedgekeurd; dat Gedeputeerde Staten bij besluit van 8 Juli 1936, G. n°. 407, IIIe afd., op geheel dezelfde gronden als waarop zij aan laatstgenoemd raadsbesluit goedkeuring hadden onthouden, thans goedkeuring hebben onthouden aan de

[1] C. V. 1936 blz. 233.

uit dat raadsbesluit noodzakelijk voortvloeiende begrootingswijziging, welke op 19 September 1935 gelijktijdig met het besluit tot aankoop van de onderwerpelijke woning, met verzoek om goedkeuring aan Gedeputeerde Staten van Noordbrabant werd ingezonden; dat zijns inziens dit besluit van Gedeputeerde Staten voor vernietiging in aanmerking komt; dat toch, nu door Onze genoemde beslissing — op grond van welke overwegingen ook — het hoofd-raadsbesluit onaantastbaar blijft voortbestaan, de daardoor verkregen mogelijkheid tot daadwerkelijke uitvoering daarvan, welker verkrijgen uitsluitend met het vragen van voorziening wordt beoogd, door Gedeputeerde Staten niet mag worden afgesneden met onthouding van goedkeuring aan een bijkomstig, ondergeschikt raadsbesluit, hetwelk i.c. alleen uit een oogpunt van administratieve financieele orde beteekenis en bestaansrecht zou mogen worden toegekend; dat dit toch practisch zou beteekenen het te niet doen van een Koninklijk Besluit door Gedeputeerde Staten; dat hierdoor tevens niet alleen de werking van de artt. 235 en 236 der gemeentewet illusoir zou worden, doch mede van art. 231 dier wet, vermits Gedeputeerde Staten, voor wat het laatste bereft, alsdan ongestraft den in dit artikel genoemden termijn zouden kunnen laten voorbijgaan, met behoud van de mogelijkheid om middels art. 248 van de evengenoemde wet alsnog de werking van een raadsbesluit, hetzij gedurende onbeperkten tijd of geheel te voorkomen; dat hij, gelet op de strekking van Onze besluiten van 29 October 1926, n°. 18 en 16 December 1932„ n°. 27, bovendien termen voor vernietiging van het onderhavige besluit van Gedeputeerde Staten meent te mogen zien in de omstandigheid, dat ook hier goedkeuring aan eene begrootingswijziging werd onthouden door beoordeeling van de overwegingen, welke tot het thans onaantastbare raadsbesluit — welke de begrootingswijziging noodzakelijk maakte — leidden; dat, afgezien van de bovenaangevoerde gronden voor vernietiging de door Gedeputeerde Staten naar voren gebrachte overwegingen geen houdbare elementen vormen tot onthouding van goedkeuring aan de onderwerpelijke begrootingswijziging; dat toch aan de door Gedeputeerde Staten aangevoerde theoretische mogelijkheid tot wederinhuren als weigeringsgrond geen waarde kan worden toegekend, vermits zij slechts eene veronderstelling is, die ten eenenmale door de feiten wordt weersproken; dat namelijk het gebrek aan betere woningen en geschikten bouwgrond in de gemeente Dongen wel van zoodanigen omvang is, dat grootere en kleinere fabrikanten, alsmede hoogere fabrieksemployé's soms jaren uitzien naar den verkoop van een voor hen geschikte woning of bouwterrein, met als gevolg, dat, wanneer het voornemen tot een verkoop van bovengenoemden aard bekend wordt, men zich meestal daarvan door onderhandschen aankoop in het bezit stelt; dat ook na afloop van den verkoop van het onderwerpelijke huis vele gegadigden daarbij aanwezig bleken te zijn geweest, die, bij verkrijgen, aan deze woning eene dusdanige bestemming zouden hebben gegeven, dat de burgemeester na afloop van den huurtermijn daarin niet langer zou hebben kunnen blijven wonen, terwijl het voor het gemeentebestuur, op grond van verkregen informaties vaststaat, dat het huis bij onverhoopte onthouding van Onze goedkeuring aan de onderhavige begrootingswijziging als woongelegenheid voor den burgemeester zal verloren gaan; dat voorts de omstandigheid dat het betrokken perceel eene op goeden stand gelegen, in goeden staat verkeerende woning is, bij een door burgemeester en wethouders reeds voor het nemen van het raadsbesluit tot aankoop van de woning met Gedeputeerde Staten ter zake gepleegd overleg van den beginne af aan herhaaldelijk is bericht, ten slotte zelfs onder aanvulling met de mededeeling, dat deze woning een bedrag van f 14,000 ten volle waard is; dat toch, mede toen bleek dat zich bij Gedeputeerde Staten eene verkeerde meening had gevestigd naar aanleiding van eene gedane mededeeling omtrent den onderkomen toestand, waarin het huis verkeerde, voordat de huidige bewoner het betrok, omstandig is bericht, dat die onderkomen toestand, welke vóór 1931 bestond, reeds in dat jaar voor de ingebruikneming door den tegenwoordigen huurder, op volkomen afdoende wijze werd opgeheven, zoodat thans nog alleen, de, ook door Gedeputeerde Staten genoemde, verbeteringen — waartoe de toenmalige eigenaresse niet genegen was — ten koste van ten hoogste f 1665 zijn aan te brengen, waarmede al het noodige zal zijn verricht om de betrokken woning voor onbeperkten tijd zonder eenige bedenking voor het gestelde doel te doen gebruiken; dat toch uit bijgevoegde, gewaarmerkte afschriften der taxatierapporten moge blijken; dat de betrokken woning in dusdanigen staat verkeert, dat haar een nog onbeperkte levensduur mag worden toegekend, eene omstandigheid, welke de noodzakelijkheid van snelle en dientengevolge hooge aflossingen ten volle weerlegt; dat het mede aangedragen bezwaar dat het onderhoud voor een dergelijke, betrekkelijk oude woning, „waarschijnlijk" hoog zou zijn, niet meer dan eene „veronderstelling" is, die slechts kan voortspruiten uit de omstandigheid dat Gedeputeerde Staten volkomen onbekend zijn met den toestand van het huis, als hebbende zij nimmer een onderzoek naar deugdelijkheid, levensduur, enz., der aan de orde zijnde woning doen instellen; dat aan de laatstgenoemde bedenking elke beteekenis als weigeringsgrond wordt ontnomen door het feit, dat het onderhoud, dat sinds de verbetering der woning normaal plaats had, de laatste vier jaren in totaal slechts plus minus f 18 heeft bedragen, hetgeen een bewijs temeer vormt voor den goeden staat van het onderwerpelijke huis; dat het normale buitenverfwerk, dat ongeveer eenmaal per drie à vier jaar aan elke woning, nieuw of bestaand, dient te worden verricht, hier buiten beschouwing kan blijven; dat de enkele bate, de huur der ambtswoning, als argument tegen goedkeuring moeilijk met succes kan worden gehanteerd, aangezien deze eenerzijds bij alle ambtswoningen de eenige inkomstenbron vormt en anderzijds toch ook niet de goedkeuring der ambtswoningen nog kortelings te Waalwijk, Etten c.a., Gilze c.a. en Loon op Zand, voor de burgemeesters gebouwd, in den weg heeft

gestaan, terwijl toch — zoo uit zijne nadere memorie d.d. 8 Januari 1936, n°. 11646, aan den Raad van State ingezonden, in verband met het aangehaalde beroep tegen het niet-goedkeuringsbesluit van Gedeputeerde Staten inzake aankoop ambtswoning, waarnaar kortheidshalve moge worden verwezen — duidelijk blijkt, dat de lasten, welke deze nieuwe woningen in feite voor de betrokken gemeenten medebrengen, hooger zijn dan die voor de gemeente Dongen, overblijvende uit den aankoop der onderwerpelijke bestaande woning; dat hij van meening is, te hebben aangetoond, dat aankoop eener ambtswoning strikte noodzaak is en dat juist uit een oogpunt van voorzichtig financieel beleid — in deze tijden meer dan ooit geboden — deze aankoop ten volle verantwoord is en verkieselijk boven anders noodzakelijken nieuwbouw, waarvoor echter geen geschikt terrein beschikbaar zou zijn;

O. dat voor den aankoop door eene gemeente van een huis uit tweeërlei hoofde medewerking van Gedeputeerde Staten noodig is, aangezien art. 228 der gemeentewet de goedkeuring van dat college vordert op raadsbesluiten tot aankoop van onroerend goed, terwijl de aan zoodanigen aankoop verbonden kosten tot een uitgaafpost op de begrooting moeten leiden, welke eveneens de goedkeuring van Gedeputeerde Staten behoeft;

dat naar Ons oordeel een redelijke toepassing van het goedkeuringsrecht ten aanzien van de gemeentebegrootingen meebrengt, dat Gedeputeerde Staten in het algemeen geen vrijheid hebben om de goedkeuring aan de begrooting te onthouden wegens een uitgaaf ter zake van eene voorziening waaraan hun college reeds de in art. 228 der gemeentewet bedoelde goedkeuring heeft verleend;

dat ook in het onderhavige geval moet worden geoordeeld, dat Gedeputeerde Staten, die blijkens Ons besluit van 26 Juni 1936, n°. 43, moeten geacht worden het raadsbesluit tot aankoop van de woning te hebben goedgekeurd, tegen de onderhavige begrootingswijziging, voorzoover zij op den aankoop van de woning betrekking heeft, geen bezwaar konden maken;

dat met name in de meening van Gedeputeerde Staten, dat dit college ten deze niet aan de goedkeuring, welke het raadsbesluit tot aankoop van de woning heeft verworven, is gebonden, niet door Ons kan worden gedeeld, aangezien aan eene goedkeuring, welke ingevolge art. 231 der gemeentewet wordt geacht door Gedeputeerde Staten te zijn verleend, geheel dezelfde kracht toekomt als aan een door Gedeputeerde Staten genomen besluit tot goedkeuring;

dat intusschen de onderhavige begrootingswijziging tevens voor een bedrag van f 1665 strekt ter bestrijding van de kosten van verbetering van de aan te koopen woning;

O. hieromtrent: dat op grond van nader op verzoek van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur ingewonnen inlichtingen moet worden geoordeeld, dat daargelaten nog, dat het schilderwerk in de benedengangen tot het gewoon onderhoud behoort, de voorgenomen aanbouw van een serre niet noodzakelijk is, doch dat het vervangen van de beide ramen in het desbetreffend vertrek door een lichtpui met naar draaiende deuren als een belangrijke verbetering zou zijn aan te merken en tot opheffing van het vermeende tochtbezwaar zou leiden; dat het aanbrengen van een tochtpui niet het resultaat zou opleveren, dat daarvan door het gemeentebestuur wordt verwacht; dat het toilet op de verdieping niet door opbouw behoeft te worden verkregen, doch gevoeglijk kan worden ingericht op het portaal aan het eind van de gang; dat voor de uitvoering van een en ander een bedrag van ten hoogste f 700 is gemoeid;

dat dus ter bestrijding van de kosten van verbetering van de aan te koopen woning door den gemeenteraad een bedrag op de begrooting is gebracht, dat ver uitgaat boven hetgeen door Ons tot dat doel noodig wordt geoordeeld;

dat hierin, den financieelen toestand der gemeente in aanmerking genomen, aanleiding moet worden gevonden, de wijziging van de begrooting niet voor goedkeuring in aanmerking te doen komen;

dat dus Gedeputeerde Staten, zij het op andere gronden, terecht goedkeuring aan de begrootingswijziging hebben onthouden;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

7 *Juni* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet Art. 40.)

Wel heeft het gemeentebestuur de verhuiskosten van het gezin van den arme betaald, doch zulks is geschied op diens verzoek, daar hij zijn gezin gedurende zijne verpleging in een sanatorium wenschte te zien ondergebracht bij familieleden elders. Het was toelaatbaar, dat het gemeentebestuur aan dit niet onredelijk verlangen van den arme heeft voldaan, al was de kans groot, dat het gezin vroeger of later in de nieuwe verblijfplaats in noodlijdenden toestand zou komen te verkeeren. Een geval van „afschuiving" doet zich hier dus niet voor.

Wij WILHELMINA, enz.,

Beslissende het geschil over de betaling van de kosten van ondersteuning van het gezin Th. M. van Veen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 19 Mei 1937, n°. 181;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 1 Juni 1937, n°. 5807, Afd. Armwezen;

O. dat Th. M. van Veen, destijds met zijn gezin wonende te Tull en 't Waal en aldaar ondersteuning genietende, op 13 Januari 1936 mede voor rekening van de genoemde gemeente, ter verpleging werd opgenomen in het Sanatorium Oranje Nassau's Oord, te Renkum, terwijl zijne vrouw met de kinderen op kosten van de gemeente verhuisden naar Culemborg, alwaar zijne schoonouders woonden; dat Van

Veen op 11 Juli daaraanvolgend uit het Sanatorium is ontslagen en hij zich naar zijn gezin te Culemborg begaf; dat men noch aldaar, noch te Tull en 't Waal aanvankelijk bereid was hem onderstand te geven, totdat hem die tenslotte door de gemeentelijke Instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Culemborg is verleend;

dat burgemeester en wethouders van Culemborg, in overeenstemming met het gevoelen van de Gemeentelijke Instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon aldaar, van oordeel zijn, dat de gemeente Tull en 't Waal het gezin Van Veen naar Culemborg heeft afgeschoven en dat ten deze aanleiding bestaat voor toepassing van artikel 40, 2e lid, der Armenwet, ter staving van welk standpunt wordt aangevoerd, dat Van Veen te Tull en 't Waal thuis behoort, doch dat hem aldaar ondersteuning wordt geweigerd; dat Van Veen niet vrijwillig uit die gemeente is vertrokken, maar dat de bode Van der Lit aldaar bereid is, onder eede te verklaren, dat hem tweemaal door de gemeentepolitie van Tull en 't Waal is aangezegd, de vrouw en de kinderen benevens het huisraad van Van Veen uit die gemeente weg te brengen en zulks tegen den zin van Van Veen en van zijne vrouw; dat zij hierin ten slotte hebben toegestemd, omdat hen anders te Tull en 't Waal honger en ellende wachten;

dat burgemeester en wethouders van Tull en 't Waal daarentegen hier geen geval van afschuiving aanwezig achten, daartoe aanvoerende, dat Van Veen destijds bij zijn vertrek naar het Sanatorium aan het gemeentebestuur o.a. heeft verzocht, de kosten van het vervoer van het huisraad naar elders voor rekening van de gemeente te nemen; dat hij genezen uit het Sanatorium is ontslagen; dat hem toen geen ondersteuning is verleend, omdat hij door het vertrek van hem en zijne gezinsleden uit de gemeente in Januari 1936 den band met Tull en 't Waal had verbroken en hij zich op 11 Juli daaraanvolgend, komende uit het Sanatorium, te Culemborg heeft gevestigd;

O. dat weliswaar burgemeester en wethouders van Tull en 't Waal in Januari 1936 de kosten van het vervoer van het huisraad van het gezin naar Culemborg voor rekening der gemeente hebben genomen, doch dat niet kan gezegd worden, dat hierdoor op de komst van het gezin te Culemborg invloed is uitgeoefend die tot toepassing van artikel 40, 2e lid, der Armenwet zou behooren te leiden;

dat toch burgemeester en wethouders van Tull en 't Waal de bovenbedoelde vervoerkosten hebben betaald op verzoek van Van Veen, die zijn gezin gedurende zijne verpleging wenschte te zien ondergebracht bij familieleden te Culemborg;

dat het naar Ons oordeel toelaatbaar was te achten, dat burgemeester en wethouders van Tull en 't Waal aan dit niet onredelijk verlangen van Van Veen hebben voldaan, al was de kans groot, dat het gezin vroeger of later te Culemborg in noodlijdenden toestand zou komen te verkeeren;

dat overigens van eenigen drang, die van de zijde van het gemeentebestuur van Tull en 't Waal op het vertrek van het gezin naar Culemborg in Januari 1936 zou zijn uitgeoefend, niet met voldoende zekerheid is gebleken en met name een door den kantonrechter te Utrecht aan den bode Van der Lit onder eede afgenomen verhoor diens aanvankelijke voorstelling van zaken niet heeft bevestigd;

O. dat evenmin de omstandigheid, dat aan Van Veen in Juli 1936 na zijn ontslag uit het Sanatorium van de zijde van het gemeentebestuur van Tull en 't Waal steun is geweigerd en geraden is, te Culemborg onderstand te vragen, als afschuiving van het armlastig gezin naar Culemborg mag worden aangemerkt;

dat immers uit de overgelegde stukken valt af te leiden, dat het gezin toen te Culemborg ten huize van de schoonouders van Van Veen een onderdak had, zoodat de opvatting te verdedigen is, dat in deze gemeente, als de verblijfplaats van het gezin, voor ondersteuning moest worden gezorgd en op het gemeentebestuur van Tull en 't Waal niet bepaaldelijk de plicht rustte, zich het lot van het gezin wederom aan te trekken;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te beslissen, dat een geval, als bedoeld in artikel 40 der Armenwet, zich hier niet voordoet, en dit artikel mitsdien met betrekking tot dit geschil geene toepassing kan vinden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz.

(A. B.)

---

7 *Juni* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Woningwet art. 6.)

Het Hof, ook volgens het middel terecht aannemende, dat een getimmerte hetwelk volgens het spraakgebruik als een gebouw is te beschouwen, is een gebouw in den zin der Woningwet, heeft zonder dit begrip geweld aan te doen uit de gegevens [afmetingen 4.10 m lang, 3.10 m breed, 2.30 m hoog, met asphaltdakbedekking, een deur, twee groote en twee kleine ramen] zeer zeker kunnen afleiden, dat hier, ondanks de bij het verweer aangevoerde omstandigheden [constructie op wielen, samenstelling met knieschoren inplaats van schrankschoren] van een gebouw in genoemden zin sprake was.

Op het beroep van A. G. v. V., bloemist te Overveen, requirant van cassatie tegen een arrest van het Gerechtshof te Amsterdam van 18 Februari 1937, waarbij, nadat bij arrest van dezen Raad van 26 October 1936 [1937, n°. 165] de zaak naar dit Hof was verwezen, met vernietiging van een door het Kantongerecht te Haarlem op 23 Dec. 1935 gewezen vonnis, requirant ter zake van: zonder schriftelijke vergunning van B. en W. een gebouw bouwen, met aanhaling der artt. 6, 59 der Woningwet en 23 en 91 Sr., is veroordeeld tot betaling van een geldboete van tien gulden en vervangende hechtenis van vijf dagen.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer van der Meulen;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende:

„S. en/of v. t. van de artt. 350, 351, 352, 358, 359, 415, 422, 423 en 425 Sv., van art. 91 Sr. en van de artt. 6 en 59 van de Woningwet,

doordat het beroepen arrest ten onrechte overweegt dat het ten processe bedoelde getimmerte volgens het spraakgebruik is te beschouwen als een getimmerte in den zin der Woningwet, door zijne afmetingen van 4.10 m lang, 3.10 m breed en 2.30 m hoog, en door de aanwezigheid van een asphaltdakbedekking, een deur, twee groote en twee kleine ramen, zulks ondanks de omstandigheden dat het bewuste getimmerte (dat verdachte wilde gebruiken om daarin ter bij dagvaarding genoemde plaatsen bloemen te verkoopen) een constructie op wielen had, waardoor het verplaatsbaar was, de bestemming had om bij niet-rendeeren naar elders te worden verplaatst, en een samenstelling had met behulp van knieschoren in plaats van de voor een gebouw gebruikelijke schrankschoren;

bij welke overweging en beslissing wordt uitgegaan, wel is waar van de op zich zelf juiste stelling, dat het begrip „gebouw" in art. 6 der Woningwet heeft eene beteekenis, als in het spraakgebruik daaraan wordt gehecht, doch waarbij die beteekenis in het spraakgebruik dan volkomen verwrongen wordt door aan te nemen dat afmeting en aanwezigheid van dak en openingen zonder meer tot gebouw zullen stempelen een getimmerte, dat door zijn verschillende andere omstandigheden juist op zich zelf niet als gebouw zou zijn beschouwd;

terwijl dan voorts is nagelaten te onderzoeken en te beslissen of in dit bepaalde geval deze door het Hof geconstateerde of andere eigenschappen van zoodanigen aard en invloed zijn, dat zij aan zoodanig getimmerte desondanks het karakter van gebouw geven;

O. dat het Hof bij het bestreden arrest overeenkomstig de inleidende dagvaarding, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, ten laste van requirant heeft bewezen verklaard, dat hij in de maand November 1935 in de gemeente Bloemendaal op een complex terreinen, begrensd door Binnenpad, Julianalaan en Frisolaan, een gebouwtje, lang 4.10 m, breed 3.10 m en hoog 2.30 m heeft gebouwd door het aldaar op te trekken en te plaatsen, zonder schriftelijke vergunning van B. en W. dier gemeente;

O. dat het Hof ten aanzien van het door den requirant voorgedragen verweer, dat het bewuste getimmerte, hetwelk hij wilde gebruiken om daarin ter genoemde plaatse bloemen te verkoopen, wegens zijne constructie op wielen, waardoor het verplaatsbaar is, wegens zijne bestemming om bij niet rendeeren naar elders verplaatst te worden en wegens zijn samenstelling met behulp van knieschoren in plaats van de voor een gebouw gebruikelijke schrankschoren, niet zou zijn een gebouw in den zin der Woningwet;

heeft overwogen dat het bedoelde getimmerte, ondanks die aangevoerde omstandigheden, door zijne afmetingen van 4.10 m lang, 3.10 m breed, 2.30 hoog en door de aanwezigheid van een asphalt-dakbedekking, een deur, twee groote en twee kleine ramen, volgens het spraakgebruik als een gebouw is te beschouwen en derhalve is een gebouw in den zin der Woningwet;

O. dat het middel hiertegen tevergeefs aanvoert, dat het Hof aan het begrip gebouw in de gegeven omstandigheden een „verwrongen" beteekenis heeft gehecht, daar toch het Hof — ook volgens het middel terecht aannemende, dat een getimmerte hetwelk volgens het spraakgebruik als een gebouw is te beschouwen, is een gebouw in den zin der Woningwet — zonder dit begrip geweld aan te doen uit de voormelde gegevens zeer zeker heeft kunnen afleiden, dat hier, ondanks de bij het verweer aangevoerde omstandigheden, van een gebouw in den hooger aangegeven zin sprake was;

Verwerpt het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Advocaat-Generaal van Lier.*]

(N. J.)

---

7 *Juni* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet artt. 168, 194 en 221.)

Kantonr.: Onder de „politie" van den burgemeester in art. 221 Gemeentewet valt niet het verbieden van aankondigingen van het houden van openb. vermakelijkheden, ook al is voor dat houden geen vergunning verleend.

De Raad is binnen de grenzen zijner verordenende bevoegdheid niet gerechtigd om te verbieden, behoudens vergunning van den burgemeester, aan te kondigen, dat een openbare vermakelijkheid zal worden gehouden. Bij een dergelijke publicatie is zoo min het belang der openbare orde als dat der zedelijkheid betrokken.

H. R.: Door het in werking treden van de Bioscoopwet heeft art. 12, onder a der Verordening van Westdongeradeel, voorzooveel betreft voor het publiek toegankelijke bioscoopvoorstellingen, ingevolge art. 194 Gemeentewet van rechtswege opgehouden te gelden.

Het ontslag van rechtsvervolging is — wat er zij van 's Kantonrechters gronden en de bestrijding daarvan door req. — terecht gewezen.

Op het beroep van den Ambtenaar O. M. bij het Kantongerecht te Leeuwarden, requirant van cassatie tegen een vonnis van voormeld Kantongerecht van den 4 Maart 1937, waarbij J. M., directeur der N. V. „Algemeene Bioscoop-onderneming" te Deventer, ter zake van het te zijnen aanzien bewezenverklaarde is ontslagen van alle rechtsvervolging; (Gepleit voor gereq. door Mr. Ch. J. Karsten).

Conclusie van den Adv.-Gen. Van Lier.

De Kantonrechter te Leeuwarden verklaarde bewezen, dat gerequireerde op 8 Januari 1937 in de gemeente Westdongeradeel zonder vergunning van den Burgemeester dier gemeente door middel van een advertentie in het nummer van 8 Januari 1937 van het binnen die gemeente verspreide weekblad de „Dokkumer Courant", uitgegeven door de firma D. P. Douma te Dokkum, eene voor het publiek toegankelijke filmvertooning heeft aangekondigd.

welke op 13 Januari 1937 zou worden gehouden in de Nederlandsch Hervormde kerk te Holwerd.

Bij het vonnis is overwogen, „dat art. 221 der Gemeentewet den Burgemeester belast met de politie over openbare vermakelijkheden en dergelijke, dat dit inhoudt, dat de Burgemeester te waken heeft tegen het geven van vertooningen, strijdig met de openbare orde of zedelijkheid;

dat Wij van oordeel zijn, dat onder deze „politie" van den Burgemeester niet valt het verbieden van aankondigingen van het houden van openbare vermakelijkheden, ook al is voor dat houden geene vergunning verleend, omdat wèl uit het houden doch niet uit het aankondigen vrees voor ordeverstoring of kwetsing der zedelijkheid kan ontstaan;

dat Wij voorts van oordeel zijn, dat de Raad binnen de grenzen zijner bevoegdheid om verordeningen in het leven te roepen niet gerechtigd is om te verbieden, behoudens vergunning van den Burgemeester, aan te kondigen, dat eene openbare vermakelijkheid gehouden zal worden;

dat bij een dergelijke publicatie zoo min het belang der openbare orde als dat der zedelijkheid en gezondheid betrokken is;

dat dan ook het betreffende deel van art. 12 der Verordening van Politie voor de gemeente Westdongeradeel bindende kracht mist."

Er volgde derhalve ontslag van rechtsvervolging. De Ambtenaar van het Openbaar Ministerie heeft zich tegen deze beslissing voorzien in cassatie en stelt als middel voor:

„S., althans v. t. van de artt. 12 en 60 der Algemeene Politieverordening voor de gemeente Westdongeradeel, van art. 168 der Gemeentewet en van de artt. 351 en 352 Sv., doordat de Kantonrechter, wettig en overtuigend bewezen achtende, dat gerequireerde op 8 Januari 1937 in gemeente Westdongeradeel zonder vergunning van den Burgemeester dier gemeente door middel van een advertentie in het nummer van 8 Januari 1937 van het binnen die gemeente verspreide weekblad de „Dokkumer Courant", uitgegeven door de firma D. P. Douma te Dokkum, eene voor het publiek toegankelijke filmvertooning heeft aangekondigd, welke op 13 Januari 1937 zou worden gehouden in de Nederlandsch Hervormde Kerk te Holwerd, ten onrechte het telastegelegde heeft geacht niet te zijn een strafbaar feit."

In de toelichting wordt betoogd, dat het ten laste gelegde feit wel niets te maken heeft met de „politie" van den burgemeester, bedoeld in art. 221 der Gemeentewet, maar waar het hier betreft een openbare vermakelijkheid en de openbare aankondiging daarvan, de Raad bevoegd is om daaromtrent, als zijnde dit eene aangelegenheid, waarbij de openbare orde en zedelijkheid ten nauwste zijn betrokken, bij verordening bindende voorschriften in het leven te roepen, tegen overtreding waarvan straf wordt bedreigd, en dat de vraag, door welke bepalingen de vrijheid tot het houden van openbare vermakelijkheden in het algemeen belang mag en moet worden beperkt, niet ter beoordeeling van den Rechter staat, maar van den plaatselijken wetgever onder het in de artt. 152 tot 160 der Gemeentewet geregeld toezicht der Administratieve macht.

Namens gerequireerde is het cassatieberoep bestreden en in hoofdzaak aangevoerd, dat art. 12 van de politieverordening voor Westdongeradeel niet in overeenstemming is met art. 7 der Grondwet en dat gemeld artikel, voor zoover het bioscoopvoorstellingen betreft, niet bindend is ingevolge de bepalingen der Bioscoopwet.

Meergenoemd art. 12 der politieverordening luidt:

„Het is verboden zonder vergunning van den Burgemeester:

a. een voor het publiek toegankelijke muziekuitvoering, tooneel- of andere voorstelling, danspartij, billardpartij, kaartspelpartij, domineer-, dam-, of schaakwedstrijd, voordracht, kaatspartij of dergelijke openbare vermakelijkheid, aan te kondigen, te houden of daaraan op eenigerlei wijze deel te nemen, te geven of in zijn huis of op zijn erf of terrein toe te laten;

b. op of op een erf of terrein grenzende aan den openbaren weg muziek te maken, liedjes te zingen en te venten of uit te deelen, optocht te houden of daaraan op eenigerlei wijze deel te nemen of daar voorwerpen of kunsten te vertoonen."

Het voorschrift gaat wel heel ver, daar toch volgens het artikel, niet alleen voor het aankondigen vergunning noodig is, maar ieder, die er aan deelneemt een vergunning daartoe behoeft, zoodat voor een openbare uitvoering of vermakelijkheid een reeks van vergunningen vereischt zijn en het is de vraag of een uitvoering of vermakelijkheid, waaraan alleen zij kunnen deelnemen, aan wien dit door den Burgemeester vergund is geworden, nog wel als een voor het publiek toegankelijke uitvoering of vermakelijkheid kan worden aangemerkt. Maar ik meen op den inhoud van art. 12 niet nader te behoeven in te gaan, omdat naar mijne meening art. 12 van de politieverordening geen toepassing kan erlangen wanneer het, zooals in dit geding het geval is, een bioscoopvoorstelling betreft. Welke vergunning vereischt wordt voor een bioscoopvoorstelling is immers geregeld in de Bioscoopwet. De Rijkswetgever heeft de regeling van de bioscoopvoorstellingen aan zich getrokken (zie o. a. de artt. 1, 2, 3, 4, 19 der Bioscoopwet) en door de inwerkingtreding van de Bioscoopwet op 1 Maart 1928 hielden krachtens art. 194 der Gemeentewet de bepalingen van plaatselijke verordeningen, de bioscoopvoorstellingen betreffende, van rechtswege op te gelden. De politieverordening van Westdongeradeel is vastgesteld 30 Juli 1920 en laatstelijk gewijzigd 2 Mei 1927. Art. 12 dezer verordening gold alzoo na 1 Maart 1928 ten aanzien van openbare bioscoopvoorstellingen niet meer (vergelijk arrest H. R. 25 Februari 1929 W. 11943 N. J. 1929 bl. 403). Een andere vergunning dan de Bioscoopwet voorschrijft had gerequireerde niet noodig.

Terecht is dus m. i. een ontslag van rechtsvervolging uitgesproken, zij het ook op een anderen grond dan de Kantonrechter heeft overwogen, en de grief, dat het tenlastegelegde ten onrechte niet strafbaar is geacht, acht ik mitsdien onjuist. Mijn conclusie strekt tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie conclusie);

welk middel is toelicht als volgt:

„Al kan den Kantonrechter worden toegegeven, dat het telastegelegde feit niets te maken heeft met de „politie" van den burgemeester, zooals deze geregeld wordt in art. 221 der Gemeentewet, het gaat er hier om, of de Raad der gemeente Westdongeradeel is gegaan buiten zijn verordeningsbevoegdheid, toen hij verbood het aankondigen van eene openbare vermakelijkheid zonder vergunning van den burgemeester. De Kantonrechter is van oordeel, dat deze aangelegenheid niet betreft de openbare orde, zedelijkheid of gezondheid, zooals deze worden genoemd in art. 168 der Gemeentewet. Ondergeteekende kan het met deze opvatting niet eens zijn, omdat hij meent, dat waar het hier betreft eene openbare vermakelijkheid en de openbare aankondiging daarvan, de Raad bevoegd is om daaromtrent, als zijnde dit eene aangelegenheid, waarbij de openbare orde en zedelijkheid ten nauwste zijn betrokken, bij verordening bindende voorschriften in het leven te roepen, tegen overtreding waarvan straf wordt bedreigd. Juist in een tamelijk uitgebreide plattelandsgemeente als de onderhavige is het noodzakelijk, dat ter vermijding van het houden van openbare vermakelijkheden zonder vergunning van den burgemeester, ook voor de openbare aankondiging daarvan eene voorafgaande burgemeesterlijke vergunning wordt vereischt. In dit verband overwoog de H. R. der Nederlanden in een arrest van 17 Juni 1901, gepubliceerd in het Weekblad van het Recht N°. 7620:

„ „De vraag, door welke bepalingen de vrijheid tot het houden van openbare vermakelijkheden in het algemeen belang mag en moet worden beperkt, staat niet ter beoordeeling van den Rechter, maar van den Plaatselijken Wetgever onder het in de artt. 152 tot 160 der Gemeentewet geregeld toezicht der Administratieve Macht." "

Wanneer overeenkomstig de meening van ondergeteekende de opvatting van den Kantonrechter in casu niet houdbaar wordt bevonden, zal de Cassatierechter, ten principale rechtdoende, met vernietiging van het vonnis in eerste instantie, waartegen het rechtsmiddel is gericht, den ten onrechte van rechtsvervolging ontslagen gerequireerde alsnog moeten schuldig verklaren en veroordeelen.

Ten aanzien van die strafoplegging moge dezerzijds nog worden opgemerkt, dat de in eerste instantie gevorderde boete van f 5 met 5 dagen vervangende hechtenis allerminst te hoog moet worden geacht, omdat gerequireerde bij herhaling heeft blijk gegeven zich bij voorkeur niet te storen aan de in de gemeente Westdongeradeel ten aanzien van openbare vermakelijkheden geldende voorschriften;"

Gehoord de namens gerequireerde gevoerde tegenspraak van het beroep;

O. dat bij het bestreden vonnis overeenkomstig de telastelegging ten aanzien van gerequireerde is bewezen verklaard, dat hij op 8 Jan. 1937 enz. (zie conclusie);

dat de Kantonrechter dit bewezenverklaarde echter niet strafbaar heeft verklaard en gerequireerde mitsdien heeft ontslagen van alle rechtsvervolging, zulks op de navolgende gronden:

„dat art. 221 der Gemeentewet enz. (zie conclusie);

O. ten aanzien van het ingestelde beroep;

dat art. 12 van de Verordening van Politie voor de gemeente Westdongeradeel, vastgesteld door den Raad dier gemeente den 30 Juli 1920 en laatstelijk gewijzigd den 2 Mei 1927 luidt (aanhef en onder *a*);

Het is verboden zonder vergunning van den Burgemeester:

a. „een voor het publiek toegankelijke muziekuitvoering, tooneel- of andere voorstelling, danspartij, billardpartij, kaartspelpartij, domineer-, dam-, of schaakwedstrijd, voordracht, kaatspartij of dergelijke openbare vermakelijkheid, aan te kondigen, te houden of daaraan op eenigerlei wijze deel te nemen, te geven of in zijn huis of op zijn erf of terrein toe te laten;"

dat, waar door de met ingang van 1 Maart 1928 in werking getreden Bioscoopwet in het onderwerp van het geven in het openbaar van bioscoop-voorstellingen is voorzien, de onderhavige bepaling van de verordening voor de gemeente Westdongeradeel, voorzooveel betreft voor het publiek toegankelijke bioscoop-voorstellingen, ingevolge art. 194 der Gemeentewet met ingang van 1 Maart 1928 van rechtswege heeft opgehouden te gelden, en dus op het bewezenverklaarde geen toepassing kan vinden;

dat, nu het bewezenverklaarde ook niet elders is strafbaar gesteld, het ontslag van rechtsvervolging — wat er zij van 's Kantonrechters gronden en de bestrijding daarvan door den requirant — in elk geval terecht is gegeven, zoodat het voorgestelde middel buiten beschouwing kan blijven en het beroep moet worden verworpen;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

7 *Juni* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Woningwet art. 4.)

In overeenstemming met de in art. 4 der Woningwet aan den gemeenteraad opgelegde verplichting tot vaststelling van voorschriften betreffende de *beschikbaarheid* van drinkwater, en zooals ten overvloede duidelijk blijkt uit het vijfde lid van art. 90 der Bouwverordening der gemeente Zevenaar, heeft laatstgenoemd artikel de strekking, dat in de daar bedoelde woningen over door de drinkwaterleiding aangevoerd water moet kunnen worden beschikt. Daaruit volgt, dat een woning niet in den zin van dat voorschrift aan de drinkwaterleiding is „aangesloten", indien wel die woning door buizen met die waterleiding is verbonden, doch een in die toevoerleiding aanwezige versperring [afsluiting van de gemeente omdat belanghebbende nog geen stappen had gedaan om betalend aangeslotene te worden] de doorstrooming van het water belet, en aldus verhindert, dat in de woning water uit die leiding kan worden verkregen.

Op het beroep van A. W. W., landbouwarbeider te Zevenaar, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Arnhem van 2 Maart 1937, waarbij in hooger beroep en na vernietiging van een door den Kantonrechter te Arnhem op 16 December 1936 schriftelijk gewezen vrijsprekend vonnis, requirant ter zake van: „Het (lees: te Zevenaar) gebruiken van een bouwwerk, dat verkeert in een toestand, die in strijd is met een der bepalingen in Hoofdstuk VI der Verordening vervat", met aanhaling van de artt. 96 en 110 der Bouwverordening voor de gemeente Zevenaar, 23 en 91 Sr. en 4 der Woningwet, is veroordeeld tot een geldboete van tien gulden, met bepaling van den duur der vervangende hechtenis op vijf dagen.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Servatius;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur, en luidende:

S., althans v. t., van de artt. 90, 96 juncto art. 110 der Bouwverordening voor de gemeente Zevenaar, art. 4 der Woningwet en van de artt. 338, 339, 341, 342, 350, 351, 352, 359, 415 j°. 425 Sv., door het ten laste gelegde bewezen te verklaren, terwijl uit de gebezigde bewijsmiddelen het ten laste gelegde niet kon worden afgeleid, in het bijzonder niet dat de woning, welke door requirant ten tijde en ter plaatse als in de dagvaarding vermeld als bewoner werd gebruikt, op dat oogenblik niet aan de daarin vermelde waterleiding zou zijn aangesloten geweest;

ter toelichting van welk middel onder meer is aangevoerd, dat uit de gebezigde bewijsmiddelen slechts kan worden afgeleid, dat op het voormelde tijdstip een dienstleiding van bedoelde waterleiding was doorgetrokken tot in requirants woning en aldaar eindigde in een aftapkraan, doch dat de watertoevoer door die aansluiting was gestopt doordat vanwege de gemeente Zevenaar een kraan in die dienstleiding, dicht bij den hoofdbuis der waterleiding gelegen, was dichtgedraaid;

O. dat bij het bestreden vonnis ten laste van requirant is bewezen verklaard, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, dat hij in de maand September 1936 te Zevenaar als bewoner heeft gebruikt een woning, gelegen op geen grooter afstand dan 25 m van de hoofdbuis der gemeentelijke drinkwaterleiding, zonder dat deze woning aan genoemde waterleiding was aangesloten;

O. dat art. 90, voorkomende in Hoofdstuk VI der Bouwverordening voor de gemeente Zevenaar, voorzooveel hier van belang, inhoudt:

1. „Elke woning moet voorzien zijn van een middel, in staat om te allen tijde deugdelijk drink- en huishoudwater in voldoende hoeveelheden te verschaffen; de bewoners moeten daarvan steeds gebruik kunnen maken;"

4. „Met afwijking van het bepaalde in het 1e, 2e en 3e lid moeten woningen, die op geen groote afstand dan 25 m van de hoofdbuis der gemeentelijke drinkwaterleiding zijn gelegen, aan genoemde drinkwaterleiding worden aangesloten";

5. „Van het bepaalde in het vorig lid kan vrijstelling worden verleend wanneer wordt aangetoond, dat te allen tijde over deugdelijk drink- en huishoudwater, in voldoende hoeveelheid, op andere wijze kan worden beschikt".

O. dat de Rechtbank in haar vonnis, na voormelde bewezenverklaring, met betrekking tot voormeld art. 90 nog heeft overwogen:

„dat, gelet op het in het eerste lid bepaalde: dat elke woning voorzien moet zijn van een middel: in staat om ten allen tijde deugdelijk drink- en huishoudwater in voldoende hoeveelheid te verschaffen, de bewoners moeten daarvan steeds gebruik kunnen maken — het in het 4e lid vermelde aangesloten worden aan de drinkwaterleiding aldus moet worden verstaan, dat niet alleen de dienstleiding tot in de woning is doorgetrokken, doch daarvan ook ten allen tijde gebruik kan worden gemaakt, waartoe de gebruiker van de woning, die dat water zal moeten betalen, de noodige stappen moet doen, omdat hij, zonder de vereischte aansluiting aan de waterleiding, de woning niet mag gebruiken;"

O. dat tegen die opvatting van het voorschrift, vervat in het vierde lid van vorenaangehaald artikel, het middel is gericht, doch ten onrechte;

dat immers — in overeenstemming met de in art. 4 der Woningwet aan den gemeenteraad opgelegde verplichting tot vaststelling van voorschriften betreffende de beschikbaarheid van drinkwater, en zooals ten overvloede duidelijk blijkt uit het vijfde lid van voormeld art. 90, — laatstgenoemd artikel de strekking heeft, dat in de daar bedoelde woningen over door de drinkwaterleiding aangevoerd water moet kunnen worden beschikt, waaruit volgt, dat een woning niet in den zin van dit voorschrift aan de drinkwaterleiding is „aangesloten", indien wel die woning door buizen met die waterleiding is verbonden, doch een in die toevoerleiding aanwezige versperring de doorstrooming van het water belet, en aldus verhindert, dat in de woning water uit die leiding kan worden verkregen;

Verwerpt het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Advocaat-Generaal van Lier.*]

(N. J.)

---

7 *Juni* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 168; Vogelwet art. 33; Sv. art. 261.)

Het eerste middel mist feitelijken grondslag, daar req. wegens het hebben van putters niet is veroordeeld.

Art. 21*a* van de A. P. V. der gemeente Angerlo houdt niet in een volstrekt verbod onder meer tot het ter plaatse als daar vermeld hebben van netten en dergelijke toestellen tot het vangen van vogels, doch het verbod is gegeven „behoudens het bepaalde in de Vogelwet 1912 en in de Jachtwet 1923", zoodat het zich alleen richt tot hem, die niet, ingevolge genoemde wetten, bevoegd is de netten te hebben

of te gebruiken. Bij deze beperkte opvatting van het verbod moet in de telastelegging, wil daarin het hier bedoelde strafbare feit zijn omschreven, worden gesteld, dat verd. niet krachtens Jacht- of Vogelwet bevoegd was de netten te hebben of te gebruiken. [*Anders* implicite Adv.-Gen. van Lier].

Op het beroep van W. D., arbeider te Arnhem, requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen vonnis van de Arr.-Rechtbank te Arnhem van 2 Maart 1937, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van eene door het Kantongerecht te Arnhem op 18 Nov. 1936 gedane uitspraak, requirant, ter zake van: „het (lees: het te Angerlo) op wegen netten hebben tot het vangen van vogels, zonder de schriftelijke vergunning van Burgemeester en Wethouders", met aanhaling van de artt. 1, 21*a*, 88 van de Alg. Pol.Ver. voor de gemeente Angerlo, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot een geldboete van vijftien gulden en vijftien dagen vervangende hechtenis, met bevel tot vernietiging van de twee vogelnetten met bijbehoorende stokken en touw, die tot het begaan van het strafbaar feit hebben gediend.

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

Met vernietiging van de uitspraak in eersten aanleg verklaarde de Rechtbank te Arnhem bewezen: dat requirant op 24 September 1936 des namiddags omstreeks 4½ uur in de gemeente Angerlo op den openbaren weg, den Zevenaarschen weg, zonder schriftelijke vergunning van Burgemeester en Wethouders dier gemeente, heeft gehad een tweetal vogelnetten met bijbehoorende stokken en touw.

Met toepassing enz.

Bij schriftuur worden de volgende bezwaren tegen het vonnis aangevoerd:

Requirant is van meening dat te dezer zake geen veroordeeling had kunnen volgen en wel:

A. wat de vogels betreft: putters zijn genoemd in art. 6 van de Alg. Maatregel van Bestuur van 18-11-'13 waarin worden genoemd de vogels behoorende tot art. 19 Vogelwet.

Ingevolge art. 25 Vogelwet is het vervoer van deze vogels langs openbare wegen te allen tijde toegelaten.

Een verordening van de gemeente Angerlo in strijd met deze bepaling is onverbindend.

B. wat de vogelnetten etc. betreft:

Eerstens blijkt uit de dagvaarding niet of de netten in kwestie vielen onder art. 33 Vogelwet j°. art. 8 A. M. v. B. 18-11-'13. Voorts is in art. 33 Vogelwet j°. art. 12 A. M. v. B. 18-11-'13 slechts verboden het zich bevinden in het veld, buiten openbare wegen en voetpaden.

Naar analogie met art. 25 Vogelwet moet worden aangenomen dat het zich bevinden met netten etc. op de openbare wegen wèl is toegelaten.

Aangenomen dat art. 21*a* Pol. Ver. Gem. Angerlo, hetwelk slechts spreekt van „wegen" ook op „openbare wegen" zou slaan, dan is deze bepaling in strijd met de Vogelwet en onverbindend.

Het eerste bezwaar betreft het bij de inleidende dagvaarding ook ten laste gelegde: hebben van lokvogels (putters). Van dit deel der telastlegging is vrijspraak gevolgd, zoodat de aangevoerde grief dit punt betreffend, buiten verdere behandeling kan blijven.

Art. 21*a* der Alg. Pol. Verord. van Angerlo luidt:

Behoudens het bepaalde in de Vogelwet 1912 en in de Jachtwet 1923, is het verboden op een anders grond of in de daarop staande heggen, boomen of houtgewas, op wegen of op voor den openbaren dienst bestemde gronden, vogels te vangen of vogelnesten uit te halen of te beschadigen of klepkooien, lokvogels al of niet in kooien, lijmgarden, netten, klemmen, vallen en dergelijke toestellen tot het vangen van vogels te plaatsen of te hebben, zonder schriftelijke vergunning daartoe van de rechthebbenden op dien grond, of voor zooveel wegen, plantsoenen, gemeente-begraafplaatsen en andere voor den openbaren dienst bestemde gronden betreft, zonder de schriftelijke vergunning van Burgemeester en Wethouders.

Blijkens art. 1 der Verordening zijn „wegen" zoowel particuliere als openbare wegen.

Bij art. 12 van het Kon. Besluit van 18 November 1913, S. 412, is het verboden met andere dan in het artikel omschreven netten zich in het veld buiten openbare wegen en voetpaden te bevinden. Met dit voorschrift komt art. 21*a* der Verordening niet in botsing en de gemeentelijke wetgever was bevoegd in het belang der openbare orde een verbod als art. 21*a* inhoudt, vast te stellen. Art. 21*a* maakt niet het onderscheid, en behoefde dit ook niet te doen, tusschen toegelaten en verboden netten, zooals de Rijkswetgever heeft gedaan.

Dat art. 25 der Vogelwet, handelende over het toelaten van het vervoer van vogels analogisch zou behooren te worden toegepast op het zich bevinden met netten op de openbare wegen, is een stelling, waarvoor geen gronden zijn aangevoerd.

De geuite grieven komen mij dus niet aannemelijk voor en ik concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op de middelen van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis, van het aan requirant bij dagvaarding ten laste gelegde, is bewezen verklaard, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, dat hij op 24 September 1936 des namiddags omstreeks 4½ uur in de gemeente Angerlo op den openbaren weg, den Zevenaarschenweg, zonder schriftelijke vergunning van Burgemeester en Wethouders dier gemeente heeft gehad een tweetal vogelnetten met bijbehoorende stokken en touw;

O. dat art. 21*a* van de Alg. Pol.verord. voor de gem. Angerlo, voor zoover thans van belang, luidt: „Behoudens het bepaalde in de Vogelwet 1912 en in de Jachtwet 1923 is het verboden op wegen of op voor den openbaren dienst bestemde gronden netten en dergelijke

toestellen tot het vangen van vogels te hebben zonder schriftelijke vergunning van Burgemeester en Wethouders", terwijl bij art. 88 dier Verordening op overtreding van dat verbod de straf is gesteld van hechtenis van ten hoogste zes dagen of eene geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden; dat voorts, volgens art. 1 dier Verordening onder wegen zijn begrepen alle openbare straten, voetpaden, pleinen, bruggen en alle tot openbaar gebruik bestemde en voor het publiek toegankelijke plaatsen;

O. dat het eerste middel feitelijken grondslag mist, omdat requirant wegens het hebben van putters niet is veroordeeld, zijnde hij van het hem ten laste gelegde hebben van „twee lokvogels (putters) in kooitjes" bij het bestreden vonnis vrijgesproken;

O. wat het tweede cassatiemiddel betreft, dat, naar aanleiding van een verweer van gelijke strekking in hooger beroep gevoerd, de Rechtbank heeft overwogen: dat verdachte's raadsman wel heeft aangevoerd, dat de voormelde bepaling van bovengenoemde verordening in strijd is met art. 33 van de Vogelwet en art. 12 van de Algemeene Maatregel van Bestuur van 18 November 1913 S. 412, doch dit beroep als ongegrond behoort te worden verworpen, aangezien in deze bepalingen slechts wordt verboden om zich met de daar bedoelde middelen te bevinden in het veld, buiten openbare wegen en voetpaden;

O. betreffende dit middel en ambtshalve:

dat genoemd art. 21*a* niet inhoudt een volstrekt verbod onder meer tot het ter plaatse als daarbij vermeld hebben van de daarbedoelde netten, doch dit verbod is gegeven „behoudens het bepaalde in de Vogelwet 1912 en in de Jachtwet 1923", zoodat het alleen gericht is tot hem, die niet, ingevolge genoemde wetten, bevoegd is de netten te hebben of te gebruiken; dat bij deze beperkte opvatting van het verbod, in de telastlegging, wil daarin het hier bedoelde strafbare feit zijn omschreven, moet worden gesteld, dat de verdachte niet krachtens Jacht- of Vogelwet bevoegd was de netten te hebben of te gebruiken;

dat, nu zulks niet is geschied, het ten laste gelegde en bewezenverklaarde feit niet oplevert het strafbare feit van genoemd artikel, zoodat het bestreden vonnis niet kan worden gehandhaafd;

Vernietigt het bestreden vonnis, doch alleen voorzoover het bewezenverklaarde strafbaar is verklaard, de verdachte strafbaar is verklaard en deze deswege straf is opgelegd, en

Rechtdoende krachtens art. 105 der R. O.:

O. dat het bewezene ook niet elders strafbaar is gesteld;

Ontslaat den verdachte te dier zake van alle rechtsvervolging.

(N. J.)

---

11 *Juni* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (B. W. artt. 1353, 1690—1702; Rv. art. 59; L.O.wet 1920 art. 5.)

Het arrest houdt in de feiten, op grond waarvan het Hof aanneemt, dat het Instituut (verweerder) rechtspersoon is, zoodat, indien door deze beslissing eenig wettelijk voorschrift verkeerd toegepast of geschonden mocht zijn, eischeres daartegen met vrucht in cassatie kan opkomen. Daarom voldoet de wijze, waarop het Hof ten aanzien van dit punt zijne beslissing met redenen heeft omkleed aan de eischen, die de in het middel aangehaalde artikelen (o. m. 162 Grondwet, 20 R. O. en 59 Rv., Red.) in dit opzicht stellen.

Onderdeel *b* van het eerste middel kan reeds daarom niet tot cassatie leiden, omdat geen der in het middel aangehaalde wetsartikelen eenigen eisch stelt ten aanzien van de oprichting van stichtingen of het in het leven roepen van rechtspersonen ten tijde van de hierbedoelde handeling.

Het Hof heeft het verweer, dat de gemeente aan genoemd art. 1034 wilde ontleenen (nl. als zoude dit artikel uitdrukkelijk den eisch stellen, dat men ook voor zich zelven iets moet bedingen), verworpen, omdat dit artikel dien eisch niet stelt *en* omdat, indien het artikel dien eisch wèl stelde, de onderhavige overeenkomst daaraan zou voldoen.

De grief, dat in het arrest omtrent het voldaan zijn aan dien eisch niets is te vinden en de beslissing, dat daaraan is voldaan, niet is gemotiveerd, mist feitelijken grondslag. Het Hof zag dit beding voor zichzelven in de bepaling dat twee der curatoren door van Kinsbergen zullen worden benoemd.

Nu deze grond voor 's Hofs beslissing in cassatie te vergeefs wordt bestreden, kan de grief, gericht tegen den anderen grond, buiten onderzoek blijven.

De grief van de gemeente, dat de gevorderde nakoming van de overeenkomst van 1809 haar in strijd zoude brengen met het verbod van art. 5 L. O.wet 1920 om anders dan in de gevallen en onder de voorwaarden, in die wet genoemd, geldelijke bijdragen toe te kennen aan bijzondere scholen voor gewoon en uitgebreid lager onderwijs, kan eischeres niet voor het eerst in cassatie te berde brengen, daar aan deze grief mede ten grondslag ligt de stelling van feitelijken aard, dat de baten voortspruitende uit het Collegie van Schipluiden deel uitmaken van de geldmiddelen van de gemeente Elburg.

Jonkheer Rhijnvis Feith, wonende te Elburg, in zijn hoedanigheid van Burgemeester der gemeente Elburg, deze in rechten vertegenwoordigende, eischer tot cassatie van het op 16 Juni 1936 door het Gerechtshof te Arnhem tusschen partijen gewezen arrest (1936 n°. 902, *Red.*), advocaat Mr. A. E. J. Nysingh;

tegen:

1. het Instituut van Opvoeding, veelal genoemd het Instituut van Kinsbergen, gevestigd te Elburg 2. *a.* Constantijn Willem Ferdinand baron Mackay, wonende te Nunspeet, gemeente Ermelo, *b.* S. P. Gualtherie van Weezel, arts, wonende te Elburg, verweerders in cassatie, advocaat Jhr. Mr. A. K. C. de Brauw.

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

Post alia:

Thans worden de volgende middelen tot cassatie aangevoerd:

„I. S. of v. t. van artt. 162 Grondwet; II. der Additioneele Artikelen; 1, 2, 3 en 47 van de Wet van 16 Mei 1829, Stbl. 29, houdende bepalingen wegens den overgang van de vroegere tot de nieuwe wetgeving, zooals deze thans luiden; 20 R. O.; 3, 4, 10, 11 en 14 A. B.; 1690, 1691, 1692, 1902, 1903, 1904, 1905, 1907, 1911, 1912, 1918, 1929, 1930, 1932, 1939, 1952, 1953, 1960, 1963, 1964 en 1965 B. W.; 1, 5, 48 en 59 Rv.;

„doordat het Hof op de eerste aangevoerde grief, na te hebben overwogen

(6*d*) „dat het ontstaan van rechtspersonen lang vóór de invoering van het B. W., niet altijd nauwkeurig is vast te stellen, en dan door den rechter zal moeten worden uitgemaakt of op grond van de hem voorgelegde stukken dat ontstaan bewezen is te achten;

(*e*) „dat door appellanten o.a. is overgelegd een in 1806 gedrukt „Berigt van het instituten van Talen, Kunsten en Wetenschappen te Elburg", op last van „curatoren en schoolarchen" samengesteld door den secretaris D. Hoefhamer, waarin is vermeld hoe de na de omwenteling van 1795 met behulp van de stadsregeering en vooral van de leden van het college van Schipluiden opgerichte „Oeffenschool van Kunsten en Wetenschappen" door samenwerking van Van Kinsbergen (die een belangrijk deel van zijn instrumentenverzameling en bibliotheek schonk), van Oldebarnevelt, Vitringa „en andere mannen van verdiensten" is gegroeid tot het Instituut hetwelk op 1 Juli 1806 geopend — staat onder oppertoezicht van admiraal van Kinsbergen, terwijl het opzicht en de administratie en de opperdirectie wordt opgedragen aan een curator uit den magistraat en drie schoolarchen, van wie één den post van ontvanger bekleedt;

(*f*) „dat appellanten voorts in afschrift hebben overgelegd een, door den magistraat der stad Elburg „accepteerende het aanbod van den Heere Ridder van Kinsbergen", tusschen 18 December 1807 en 23 Januari 1808 gearresteerd, reglement „voor het kostschool voor Jonge Juffrouwen aan het Instituut van Opvoeding te Elburg", waarvan art. 1 luidt: „daar zal een Kostschool worden opgericht voor Jonge Dochters door den Ridder van Kinsbergen, welke Kostschool in het vervolg een bestanddeel van het Instituut van Opvoeding onder protectie van Zijne Excellentie te Elburg gefundeert, zal uitmaken", en art. 3 „de finantieele administratie van dit Kostschool blijft in alle gevallen altoos afgescheiden van die der overige deelen van het Instituut . . . . . ";

(*g*) „dat in die beide stukken de bedragen der in rekening te brengen les- en schoolgelden zijn vastgelegd;

„voortgaat en beslist

(*h*) „dat naar 's Hofs oordeel uit deze stukken duidelijk blijkt dat in 1806 het nieuwe Instituut door samenwerking van een aantal ingezetenen met de stadsregeering als iets zelfstandigs is opgericht met eigen bezittingen, eigen inkomsten en zelfstandig bestuur, en dat omstreeks begin 1808 door admiraal van Kinsbergen in samenwerking met het stadsbestuur en met het bestuur van dat Instituut daaraan is toegevoegd een meisjeskostschool met eigen geldelijk beheer;

(*i*) „dat hieruit volgt, dat reeds in 1806 het Instituut als rechtspersoon in het leven is geroepen, zulks met medewerking van den magisstraat;

en vervolgens

(7) „ten aanzien van de tweede en derde grieven, dat deze thans onbesproken zouden kunnen blijven doch het Hof ten overvloede wil nagaan of, indien de hierboven gevolgde redeneering onjuist was, de rechtspersoonlijkheid aan de convenanten van 1809 en 1819 zou kunnen worden ontleend;

(*a*) „dat zulks naar 's Hofs oordeel inderdaad het geval is;

(*b*) „dat immers bij het convenant van 16 Mei 1809, hetwelk tusschen den magistraat van Elburg en admiraal van Kinsbergen is gesloten om het door de zorg van laatstgenoemde tot stand gebrachte Instituut van Opvoeding (zijnde hetzelfde als hierboven is aangeduid met den naam „Instituut van Talen, Kunsten en Wetenschappen") duurzaam aan zijn bestemming te laten beantwoorden, werd bepaald, dat de directie zal worden gevoerd door 4 curatoren, van wie 2 door van Kinsbergen of door de executeuren van zijn testament, en 2 door den magistraat aan te wijzen, terwijl de magistraat zich verbond het nettoprovenu van de jaarrekeningen van het Schipluidenfonds, hetwelk in 1796 aan de gemeente was overgedragen, aan de curatoren ten behoeve van het Instituut te doen toekomen, en de verwachting werd uitgesproken, dat van Kinsbergen zal suppleeren wat het Instituut nog te kort mocht komen;

(*c*) „dat hierin is te lezen de bedoeling om van het bestaande Instituut, welks bestemming was het geven van onderwijs en opvoeding aan jonge lieden, en hetwelk de hiertoe noodige hulpmiddelen — zooals de contractanten wisten — in ruime mate bezat, een blijvende zelfstandig beheerde instelling te maken met eigen inkomsten, voldoende om de noodzakelijk geachte uitgaven te dekken, en waarin dus alle elementen, noodig voor het ontstaan van een rechtspersoon, aanwezig waren;

„dat in hoofdzaak dezelfde redeneering kan worden gevolgd voor het convenant van 1819;

„de rechtspersoonlijkheid van het appelleerende instituut ook op deze gronden aannemend,

„en vervolgens overwegend

(9*b*) „dat al kan in het algemeen het optreden als rechtspersoon en het als zoodanig erkend zijn voor stichtingen geen rechtspersoonlijkheid doen uitstaan, nu de gemeente zelve tot de oprichting en de vrije zelfstandige ontwikkeling van het Instituut heeft meegewerkt en blijkens de overgelegde stukken herhaaldelijk (b.v. reeds in 1809 in een tot den Drost gerichten brief) het Instituut als een volkomen onafhankelijke instelling met eigen middelen heeft erkend, appellanten tegenover de gemeente niet meer de rechtspersoonlijkheid van het Instituut hadden te bewijzen:

„de rechtspersoonlijkheid van het appelleerende instituut althans tegenover de gemeente

Elburg bewezen acht en op al deze gronden heeft aangenomen, dat het appelleerende instituut in rechte kon optreden en in zijn vordering kon worden ontvangen,

„welke beslissingen zijn onjuist en in strijd met de Wet en door de vastgestelde feiten niet gedragen worden, daar

„*a.* het Hof dusdoende de gronden zijner uitspraak wat het rechtspunt betreft niet, althans niet afzonderlijk, heeft gegeven en met name heeft nagelaten te onderzoeken en te beslissen welke de eischen zijn die de op het oogenblik der handeling geldende wetten aan de oprichting van stichtingen of het in het leven roepen van rechtspersonen stelden,

„b. uit de vastgestelde feiten in ieder geval niet voortvloeit noch op eenigerlei wijze kan worden afgeleid, veel minder ten processe is gebleken, dat aan de eischen welke de ten tijde der handeling geldende wetten stelden aan de oprichting van stichtingen of het in het leven roepen van rechtspersonen door het appelleerend instituut is voldaan, met name voor wat de toenmaals geëischte medewerking van een daartoe bevoegde Overheid, noch voor wat de afzondering van een eigen vermogen betreft,

„*c*) nu tusschen de procedeerende partijen de rechtsgeldigheid der oprichting van het appelleerend instituut in geschil was, dit niet van den last van het bewijs zijner rechtsgeldige oprichting kon worden ontslagen, ook niet op grond van de te eeniger tijd door de gemeente Elburg ingenomen houding, en deze houding zeker niet relevant is noch kan zijn, nu geen rechtsgeldige oprichting plaats vond, althans deze ten processe niet is komen vast te staan,

„alles terwijl alleen rechtsgeldige oprichting zou kunnen medebrengen de bevoegdheid om in rechte op te treden en rechtsvorderingen in te stellen.

„II. S. of v. t. van artt. 7 en 1034 van het Wetboek Napoleon ingerigt voor het Koningrijk Holland; 162 Grondwet; 20 R. O.; 1, 2, 3 en 47 van de Wet van 16 Mei 1829, Stbl. n°. 29, houdende bepalingen wegens den overgang van de vroegere tot de nieuwe wetgeving, zooals deze thans luiden; 4, 10, 11 en 14 A. B.; 1353 B. W.; 48 en 59 Rv.;

„doordat het Hof, overwegende,

(6*k*) „dat deze rechtspersoon (het appelleerend instituut) bij het convenant van (16 Mei) 1809 werd begiftigd door het toen te haren behoeve gemaakte beding en het betoog van de gemeente omtrent het toen toepasselijke art. 1034 van het Wetboek Lodewijk Napoleon (Lees: Wetboek Napoleon ingerigt voor het Koningrijk Holland) naar 's Hofs meening niet opgaat, omdat de eisch dat partijen in de overeenkomst iets voor zich zelve bedongen daarin niet is gesteld, en bovendien aan dien eisch was voldaan,

„appellanten ontvankelijk acht in hun vordering,

„ten onrechte,

„daar het art. 1034 van het Wetboek Napoleon ingerigt voor het Koningrijk Holland de bedoelde eisch van het bedingen voor zich zelven uitdrukkelijk stelt, terwijl van een voldoen aan dezen noch ten processe, noch in het arrest van het Hof iets is te vinden,

„en door de beslissing dat aan die eisch was voldaan niet te motiveeren.

„III. S. of v. t. van art. 162 Grondwet, 20 R. O., 1, 48, 59, 332, 334, 339, 343, 347, 348, 349, 353, 354, 355 Rv., 11 en 14 A. B., en art. 5 van de Lager Onderwijswet 1920 i. v. m. artt. 1, 2, 3, 4, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 127, 128, 205, 205*bis* en 206 van die Wet in den ten deze toepasselijken tekst,

„door in dit geding, waarin verweerders nakoming vorderen van door de eischende gemeente bij een convenant van 1809 aanvaarde geldelijke verplichtingen, in 1819 nader bekrachtigd, deze vordering toe te wijzen op de gronden en met weerlegging van door de Gemeente gevoerd verweer, als in het arrest is omschreven,

„doch ten onrechte,

„*a.* omdat art. 5 Lager Onderwijswet 1920 aan de Gemeente nakoming van de verplichtingen, tot welker nakoming zij in dit geding door het Hof is veroordeeld, verbiedt, en het Hof, waar de Gemeente had gesteld en door verweerders niet was weersproken, dat de ten processe bedoelde school was geworden tot een gewone U.L.O.-school vallende onder de bepalingen der Lager Onderwijswet, waarvoor verweerders dan ook Rijks- en Gemeentesubsidie ontvingen, zelfs ambtshalve verplicht was de vordering op grond van het in bedoeld art. 5 bepaalde, af te wijzen,

en in ieder geval die vordering niet had mogen toewijzen in het midden latende de juistheid van die door de Gemeente gestelde feiten, omdat die juistheid aangenomen, de wet de toewijzing der vordering dwingend zou verbieden,

„en subsidiair

„*b.* omdat het Hof, het oordeel van de Rechtbank, dat verweerders in hunne vordering niet-ontvankelijk zijn te achten, onjuist achtende, verplicht was alvorens de vordering toe te wijzen al het door de Gemeente daartegen in eersten aanleg aangevoerd verweer te onderzoeken, hebbende het Hof echter in casu geen onderzoek ingesteld naar noch uitspraak gedaan op het beroep, door de Gemeente reeds in prima gedaan op het feit, dat de ten processe bedoelde school in den loop der tijden geheel van karakter was veranderd en een gewone U.L.O.-school, vallende onder de bepalingen der Lager Onderwijswet 1920, was geworden, waarvoor verweerders dan ook Rijks- en Gemeentesubsidie ontvingen, zoodat 's Hofs beslissing niet in den zin der Wet met redenen is omkleed."

Het eerste middel schijnt mij ongegrond. Uit het overwogene kon het Hof afleiden, dat reeds in 1806 het Instituut was opgericht als rechtspersoon, immers als „iets zelfstandigs met een bepaald doel (n.l. als „Oeffenschool van Kunsten en Wetenschappen") met eigen bezittingen, eigen inkomsten en een zelfstandig bestuur (O. 6*e* en *h*) en dat in elk geval de rechtspersoonlijkheid kon worden ontleend aan de convenanten van 1809 en 1819, immers het Instituut was „een blijvende, zelfstandig beheerde instelling met eigen inkomsten en met bestemming tot het geven van onderwijs

en opvoeding aan jonge lieden" (O. 7*d*).

Hiertegen kan de grief van onderdeel *a* niets afdoen. Het afzonderlijk houden van de gronden, wat de daadzaken en wat het recht betreft, is niet op straffe van nietigheid voorgeschreven en het Hof had niet meer te onderzoeken, welke de eischen waren, die op het oogenblik der oprichtingshandeling aan het in het leven roepen van rechtspersonen gesteld waren, nu — gelijk het Hof duidelijk doet uitkomen — voldaan was aan de eischen, welke in het algemeen gesteld worden aan het in het leven roepen in het bijzonder van stichtingen, bepaald doel, eigen bezittingen, eigen bestuur.

Voor zooveel destijds, gelijk onderdeel *b* als grief aanvoert, hierbij nog de medewerking eener daartoe bevoegde Overheid noodig was, kan deze grief niet tot cassatie leiden, daar hierbij niet is gesteld, welke Overheid dit dan zijn zou, en welke wettelijke voorschriften door het ontbreken van zoodanige medewerking zouden zijn geschonden of verkeerd toegepast. De gestelde s. of v. t. der aangehaalde artikelen der z.g.n. Overgangswet van 1827 is hiertoe niet voldoende, daar deze artikelen slechts kunnen vormen de brug, waarlangs de schending der bedoelde wettelijke voorschriften tot cassatie aanleiding zou kunnen geven.

Daar blijkens het tot dusverre betoogde voor het Instituut niets meer te bewijzen overschoot, is ook onderdeel *c* ongegrond.

Ook met het tweede middel, dat alleen betrekking heeft op de door het Hof subsidiair aangenomen oprichting, van het Instituut als rechtspersoon bij het convenant van 1809 en op de verwerping van het bij O. 6*k* van het arrest van het hiertegen door de Gemeente gerichte betoog, kan ik mij niet vereenigen.

Het destijds geldende art. 1034 van het Wetboek Napoleon ingerigt voor het Koningrijk Holland stelde, anders dan art. 1121 van den Code Napoléon en art. 1353 B. W., niet den eisch, dat het beding, dat men voor een derde maakt, als voorwaarde verbonden zij aan een beding, dat men voor zich zelven maakt (of aan een gift, die men aan een ander doet) doch stelt zich tevreden met zoodanige verbinding aan een overeenkomst, welke men voor zich zelven maakt (of aan een gift aan een ander). Zulk een overeenkomst was hier blijkens de gestelde en niet weersproken feiten voorhanden, daar van Kinsbergen zich bij het convenant van 1809 verbonden had te suppleeren wat voor de instituten nog te kort zou komen, nadat de magistraat het zuiver provenu der baten uit het Schipluidenfonds aan de curatoren zou hebben laten toekomen.

Het is bovendien duidelijk en ook geheel rationeel, dat het Hof de verbintenis hiertoe van den magistraat beschouwd heeft als een voorwaarde voor de verbintenis van den maarschalk, zoodat deze niet alleen voor het Instituut, doch ook voor zich zelven iets bedong, gelijk de H. R. in een overeenkomstig geval ook heeft aangenomen bij zijn arrest van 17 Dec. 1926 (W. 11620, N. J. 1927 blz. 257), zoodat ten slotte in 1809 zelfs ook voldaan is aan den eisch, dien art. 1353 B. W. stelt, wanneer die in art. 1034 van het toen geldende Wetboek zou moeten worden gelezen.

Een en ander behoefde na wat feitelijk was vastgesteld niet nader met redenen te worden omkleed.

Ten slotte acht ik ook het derde middel ongegrond en wel in de eerste plaats in zijn onderdeel *a* reeds hierom, dat art. 5, lid 3, der Lager Onderwijswet 1920 niet de strekking kan hebben bestaande geldschulden te vernietigen — en zeker niet de zoodanige, die van zakenrechtelijken aard zijn, zooals hier het vruchtgebruik van een onder bewind gesteld kapitaal — doch alleen aan de gemeente verbiedt aan de bijzondere scholen voor gewoon en uitgebreid lager onderwijs enz. geldelijke bijdragen (z.g.n. subsidies) of andere ondersteuningen middellijk of onmiddellijk toe te kennen.

Onderdeel *b* mist feitelijken grondslag. Het betreft een verweer, dat — zij het in een ander verband — reeds is gesteld bij de conclusie van antwoord (zie blz. 78 van het vonnis der Rechtbank) en is uitgewerkt bij de conclusie van dupliek onder *d* blz. 38 van het vonnis) en wel in deze bewoordingen:

„dat nu — zooals bij antwoord is uiteengezet — van het oorspronkelijk karakter der school niets meer over is, een goede uitvoering der overeenkomst medebrengt, dat thans de uitbetaling der Schipluidenfondsen een einde neemt; dat vroegere welwillendheid in de beoordeeling of nog kon worden betaald, hieraan niet afdoet, ook al was eerdere intrekking der uitkeering gemotiveerd geweest, dan nog verliest gedaagde niet het recht om thans, nu zelfs de ruimste grens overschreden is, tot deze intrekking over te gaan; dat er bovendien ook alle aanleiding is om thans een strenger standpunt in te nemen dan vroeger werd gehuldigd, omdat sinds de invoering der Lager Onderwijswet 1920 curatoren aanspraak maken zoowel op de gelden bedoeld in het convenant als op uitkeeringen krachtens de L. O.wet; dat ook de houding van de administrateuren van de nalatenschap van Kinsbergen hier geen verandering brengt, daar iedere partij zelfstandig moet beoordeelen of zij haar rechten wil doen gelden; dat buitendien het zeer wel mogelijk ware geweest het karakter der school te handhaven, althans te doen herleven, daar toch ook de bijzondere gymnasia worden erkend en sinds onheuglijke tijden hebben bestaan",

doch dat door het Hof is weerlegd in het laatste lid van O. 10 aan het slot, zij het op andere wijze, dan ik dit bij onderdeel *a* van dit middel deed.

Alle aangevoerde middelen ongegrond bevindende, concludeer ik tot verwerping van het beroep en tot veroordeeling van den eischer q.q. in de kosten in cassatie gevallen.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat uit het bestreden arrest, voorzoover thans van belang, blijkt:

dat op 16 Mei 1809 de Admiraal van Kinsbergen en de Magistraat der gemeente Elburg een overeenkomst hebben gesloten ter behartiging van de belangen van het Instituut van Opvoeding aldaar, waarbij het bestuur over het Instituut werd opgedragen aan vier curatoren, twee te benoemen door van Kinsbergen en na zijn overlijden door de executeuren van

zijn testament en twee door den Magistraat, terwijl deze zich verbond om alle baten voortspruitende uit het Collegie van Schipluiden door administrateuren te doen beheeren en het zuiver provenu daarvan aan de curatoren ten behoeve van het Instituut te doen toekomen;

dat deze overeenkomst na het overlijden van den Admiraal van Kinsbergen bij een overeenkomst van 7 Augustus 1819 tusschen curatoren van het Instituut en den Magistraat van Elburg is erkend en bekrachtigd, terwijl partijen tevens het bestuur van het Instituut nader regelden;

dat de gemeente Elburg tot over het jaar 1924 voormeld provenu aan curatoren van het Instituut heeft doen toekomen doch sedert dien daarmede in gebreke is gebleven;

dat de verweerders in cassatie op grond hiervan bij inleidende dagvaarding in hoofdzaak hebben gevorderd de veroordeeling van de gemeente om bovenbedoelde provenuen over de jaren 1925, 1926 en 1927 aan de curatoren te doen toekomen door de bovenvermelde administrateuren, ook wel genaamd weesmeesters, te gelasten of hen te machtigen de provenuen aan curatoren uit te betalen;

dat de gemeente tegen deze vordering onder meer heeft aangevoerd, dat het Instituut niet in rechte kan optreden, omdat het geen rechtspersoonlijkheid bezit, en dat de vordering ten onrechte op het convenant van 1809 wordt gebouwd, daar het Instituut of zijn curatoren daarbij geen partij waren en van een beding ten behoeve van een derde geen sprake kan zijn, omdat de partijen, die het convenant sloten, daarbij niets voor zich zelf hebben bedongen;

dat de Arr.-Rechtbank te Zwolle bij vonnis van 21 September 1932 (W. 12587 *Red.*), eerstvermeld verweer gegrond oordeelend, de vordering niet-ontvankelijk heeft verklaard;

dat in hooger beroep het Instituut en zijn curatoren als eerste grief tegen dit vonnis hebben aangevoerd, dat het Instituut reeds vóór het convenant van 1809 rechtspersoon was, en in de tweede en derde plaats, dat, indien dit niet mocht worden aangenomen, dan toch het Instituut rechtspersoonlijkheid zou hebben verkregen, hetzij door het convenant van 1809, hetzij door dat van 1819;

dat appellanten voorts ter bestrijding van het tweede, door de Rechtbank niet behandelde, verweer hebben aangevoerd, dat het in 1809 geldende Wetboek Lodewijk Napoleon niet eischte, dat zij, die iets voor een derde bedingen, ook voor zich zelve iets bedingen, doch aan zoodanigen eisch, indien die gesteld mocht worden zou zijn voldaan, omdat de Admiraal van Kinsbergen bij het convenant van 1809 voor zich het recht bedong om twee van de vier curatoren van het Instituut te benoemen;

dat het Hof de eerste grief van appellanten gegrond heeft geoordeeld uit overweging: Zie in Concl. Proc.-Gen. de onder Middel I vermelde overwegingen 6*d*, 6*e*, 6*f*, 6*g*, 6*h*, 6*i* (*Red.*);

dat het Hof vervolgens verwerpt het verweer door de gemeente ontleend aan het toen toepasselijke art. 1034 van het Wetboek Lodewijk Napoleon, omdat de eisch, dat partijen ook voor zich zelve iets bedingen, daarin niet is gesteld en bovendien aan dien eisch is voldaan; (Zie alsvoren O. 6*k*, *Red.*);

dat het Hof daarop omtrent de tweede en derde grief in appèl heeft overwogen: Zie alsvoren O. 7, 7*a*, 7*b*, 7*c* (*Red.*);

dat het Hof omtrent hetgeen door partijen verder bij de bespreking der grieven is te berde gebracht, nog opmerkt: Zie alsvoren O. 9*b*;

dat het Hof, ook de overige tegen de vordering door de gemeente gevoerde verweren ongegrond achtend, de vordering in voege als voormeld heeft toegewezen;

O. dat de gemeente Elburg tegen 's Hofs uitspraak de volgende middelen van cassatie heeft aangevoerd: Zie Concl. Proc.-Gen.;

O. omtrent het eerste middel:

dat blijkens de boven weergegeven overwegingen van het bestreden arrest dit de feiten inhoudt op grond waarvan het Hof aanneemt, dat het Instituut rechtspersoon is, zoodat, indien door deze beslissing eenig wettelijk voorschrift verkeerd toegepast of geschonden mocht zijn, de gemeente daartegen met vrucht in cassatie kan opkomen;

dat daarom de wijze, waarop het Hof ten aanzien van dit punt zijn beslissing met redenen omkleed heeft, voldoet aan de eischen, die de in het middel aangehaalde wetsartikelen in dit opzicht stellen;

dat het onderdeel *a* van het middel derhalve ongegrond is;

dat het onderdeel *b* reeds daarom niet tot cassatie kan leiden, omdat geen der in het middel aangehaalde wetsartikelen eenigen eisch stelt ten aanzien van de oprichting van stichtingen of het in het leven roepen van rechtspersonen ten tijde van de bedoelde handeling;

dat het onderdeel *c* van het middel zich slechts richt tegen een beschouwing, die het Hof ten overvloede nog wijdt aan het verweer van de gemeente, dat het Instituut geen rechtspersoon is, na dit verweer reeds op niet minder dan drie zelfstaudige gronden te hebben verworpen;

O. omtrent het tweede middel:

dat blijkens het bovenoverwogene het Hof het verweer dat de gemeente wilde ontleenen aan art. 1034 Wetboek Napoleon ingerigt voor het Koningrijk Holland verwerpt omdat dit artikel niet den eisch stelt, dat hij, die ten behoeve van een derde bedingt, tevens iets voor zich zelf moet bedingen, en omdat, indien het artikel dien eisch wèl stelde, de meergemelde overeenkomst daaraan zou voldoen, elk van welke beide gronden, indien juist, de verwerping rechtvaardigt;

dat de tegen den tweeden van deze gronden aangevoerde grief, dat van het voldoen aan gemelden eisch in het arrest niets te vinden is en de beslissing, dat daaraan is voldaan, niet gemotiveerd is, feitelijken grondslag mist;

dat toch blijkens het bovenoverwogene het Hof met de verweerders in cassatie in de ten processe vaststaande bepaling van de overeenkomst van 1809, dat twee der curatoren van het Instituut door van Kinsbergen zullen worden benoemd, een beding heeft gezien, dat deze voor zich maakte naast hetgeen hij bij de overeenkomst ten behoeve van het Instituut bedong;

dat, nu deze grond voor 's Hofs beslissing op dit punt te vergeefs wordt bestreden, een onderzoek omtrent den eersten grond voor die beslissing geen belang meer heeft voor den afloop van het geding;

O. dat het derde middel in zijn beide onderdeelen berust op de stelling, dat de gevorderde nakoming van de overeenkomst van 1809 de gemeente in strijd zou brengen met het verbod van art. 5 Lager Onderwijswet 1920 om anders dan in de gevallen en onder de voorwaarden, in die wet genoemd, geldelijke bijdragen toe te kennen aan bijzondere scholen voor gewoon en uitgebreid lager onderwijs;

dat uit het bestreden arrest niet blijkt, dat de gemeente zich in de vorige instantie op evenvermeld wetsartikel heeft beroepen, en zij dit in het onderhavige geval niet met vrucht voor het eerst in cassatie kan doen;

dat toch aan dit verweer mede ten grondslag ligt de stelling van feitelijken aard, dat de baten voortspruitende uit het Collegie van Schipluiden deel uitmaken van de geldmiddelen van de gemeente Elburg;

dat hieromtrent echter door het Hof niets is vastgesteld of tegenover een bewering van partijen in het midden is gelaten, dan dat de Magistraat van Elburg door een giftbrief en een akte van aanvaarding van 1796 de beschikking over de Schipluidenfondsen heeft verkregen, doch hierin zonder meer niet noodzakelijk ligt opgesloten, dat de provenuen van die fondsen inkomsten van de gemeente zijn geworden;

Verwerpt het beroep; (Salaris f 500 *Red.*).

(N. J.)

---

14 *Juni* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Loterijwet 1905 artt. 2 en 10.)

De grief van het O. M., zich richtend tegen de beslissing der Rechtb. omtrent de eigen trekkingen door Lotisico, moet afstuiten op de feitelijke vaststelling der Rechtbank, dat de mogelijkheid van eigen trekking ook reeds bij den oorspronkelijken opzet van vóór 1 Juli 1905 was voorzien.

Wel is gegrond de grief, welke zich richt tegen de beslissing omtrent de polissen aan toonder op afbetaling. Ten onrechte toch meent de Rechtb., dat de omstandigheid, dat vóór 1 Juli 1905 door „Lotisico" niet, zooals thans, *termijnpolissen aan toonder* werden uitgegeven „het wezen van den opzet der loterijen" niet zou raken.

Door het uitgeven van de bij dagv. omschreven polissen *aan toonder* op afbetaling wordt aan ieder de gelegenheid geboden om, zonder eenig risico voor verdere aansprakelijkheid, geheel naar eigen willekeur tegen betaling van f 2.50 bij slechts één trekking naar prijzen mede te dingen, zulks in tegenstelling met den meer blijvenden band, die bij termijnpolissen *op naam* juist op den voorgrond treedt, en een der grondslagen van het onderhavige loterijbedrijf vormde.

Het uitgeven van termijnpolissen aan toonder levert een principieele afwijking op van het loterijbedrijf, zooals dat tevoren door „Lotisico" werd uitgeoefend, welke handelwijze door artikel 10 Loterijwet 1905 niet wordt gedekt.

[Aldus ook Adv.-Gen. van Lier, die voorts ambtshalve opmerkt, dat ook het wederom uitgeven van polissen met nummers, nadat die nummers door conversie uitgevallen waren, een handeling is, welke niet door de overgangsbepaling van art. 10 is gedekt.]

Op het beroep van den O. v. J. bij de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage, requirant van cassatie tegen een vonnis van genoemde Rechtbank van 24 December 1936, waarbij in hooger beroep, na vernietiging van het door den Kantonrechter te 's-Gravenhage op 9 Mei 1936 in deze daak gewezen vonnis, het aan W. F. L. B., Directeur eener N. V. te 's-Gravenhage, bij inleidende dagvaarding telastegelegde bewezen, doch niet strafbaar werd verklaard, en gerequireerde te dier zake van alle rechtsvervolging werd ontslagen; (Gepleit voor gerequireerde door Mrs. J. de Vrieze en H. F. A. Völlmar).

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

Bij het aangevallen vonnis der Rechtbank te 's-Gravenhage werd met vernietiging van het door den Kantonrechter alhier gewezen vonnis, bewezen verklaard dat verdachte te 's-Gravenhage, in zijn hoedanigheid van directeur der naamlooze vennootschap Eerste Nederlandsche Maatschappij tot Verzekering van Risico in Loterijen (Lotisico) in de maanden Januari en Februari 1936 de deelneming heeft opengesteld in een aantal loterijen, waarvoor één trekking werd gehouden, te weten voor het publiek de gelegenheid heeft opengesteld om tegen verschillende tarieven van voorwaarden mede te dingen naar prijzen in geld uitgeloofd ten behoeve van die deelnemers, die als winnaars zouden worden aangewezen door de hieronder nader te beschrijven wijze van kansbepaling, van welke kansbepaling de aard evenals de voorwaarden der deelneming den deelnemers bekend was;

onder de verschillende tarieven van voorwaarden van deelneming aan de hier bedoelde loterijen was het volgende:

Tegen betaling van f 2.50 was verkrijgbaar een zoogenaamde „polis aan toonder (afdeeling III)", welke polis recht gaf om bij de op 9 Maart 1936 te houden hieronder nader te beschrijven trekking mede te dingen naar prijzen, varieerende van f 4246.40 tot f 0.65 netto en voorts om telkens tegen betaling van weer f 2.50 en na honderd betalingen van f 2.50 gratis een gelijksoortige polis van hetzelfde nummer voor elke volgende trekking te ontvangen, totdat op dat nummer in totaal f 10,000 zou zijn uitgekeerd; dat bovenbedoelde wijze van kansbepaling was de volgende:

De door Lotisico met de op of omstreeks 2 Maart 1936 te houden trekking te belasten notaris zou voor zich hebben twee trommels de eene bevattende zooveel opgerolde en in dien toestand niet leesbare briefjes als aandeelen aan de trekking deelnamen, welke briefjes elk het nummer van één der aan de trekking deelnemende aandeelen vermeldden, de andere bevattende zooveel opgerolde en in dien toestand niet leesbare briefjes als prijzen

waren uitgeloofd, welke briefjes elk het bedrag van één dier prijzen vermeldden. De notaris zou telkens uit elke trommel een briefje trekken en de deelnemer, wiens polis het nummer zou blijken te dragen getrokken uit eerstgenoemde trommel zou de winnaar zijn van den prijs, vermeld op het briefje onmiddellijk daarna uit de tweede trommel getrokken.

Aan de genoemde trekking zouden deelnemen polissen, waaronder ook waren polissen, met nummers waaronder vroeger door „Lotisico" aandeelen in loterijen waren uitgegeven onder de naam „polissen, afdeeling I, tarief 7", welke laatste polissen overeenkomstig een door „Lotisico" d.d. 5 Juli 1932 uitgegeven circulaire in obligatien waren geconverteerd; dit alles, terwijl voor de hierboven bedoelde loterijen, waaraan werd deelgenomen overeenkomstig het hierboven nader weergegeven tarief van voorwaarden en voor die, waaraan deelnamen de polissen met nummers van geconverteerde polissen gelijk bovenbedoeld niet volgens de Loterijwet 1905 toestemming was verkregen;"

Omtrent het door de raadslieden van gerequireerde voor de rechtbank gevoerde verweer voor zoover thans van belang heeft de Rechtbank het volgende overwogen: „dat verdachte's raadslieden nog hebben beweerd, dat vanwege verdachte geen aandeelen in de door „Lotisico" gehouden loterijen zijn verkrijgbaar gesteld en ook geen aandeelen aan de in de telastelegging bedoelde trekking deelnamen, daar door „Lotisico" enkel „polissen" werden uitgegeven, doch ten onrechte, daar de in de telastelegging bedoelde stukken, genaamd „polissen", die den houder aanwijzen als gerechtigd tot deelneming in de loterijen, waarvan de trekking was bepaald op 2 Maart 1936, niet anders zijn, dan aandeelen in die loterij;

dat de raadslieden van verdachte, met een beroep op art. 10 der Loterijwet 1905, hebben betoogd, dat het ten laste gelegde geen overtreding van eenige bepaling dier wet oplevert, daar de loterijen, waarvan, volgens de telastelegging, door verdachte de deelneming zou zijn opengesteld, door „Lotisico" reeds vóór 1 Juli 1906 wettiglijk waren aangelegd en mitsdien daarop de Loterijwet 1905 niet van toepassing is;

dat de bepaling van art. 10 der Loterijwet 1905, blijkens haar wordingsgeschiedenis, aldus moet worden verstaan dat daarbij vrijheid is gegeven aan hen, die vóór 1 Juli 1905 loterijen of premieleeningen hebben aangelegd niet in strijd met eenige wet of anderszins op ongeoorloofde wijze, om voort te gaan met de uitgifte van bewijzen van deelgerechtigdheid en met trekkingen, in overeenstemming met het oorspronkelijk plan van aanleg dier Loterijen of premieleeningen;

dat uit het onderzoek ter terechtzitting in hooger beroep is gebleken, dat reeds vóór 1 Juli 1905 „Lotisico" wettiglijk had aangelegd een drietal loterijen, ieder met eigen prijzen en premien en elk met 21000 aandeelen, welke aandeelen onder den naam „polissen" zouden worden uitgegeven in drie series A, B en C, één serie voor iedere loterij en iedere serie doorloopend genummerd van 1 tot en met 21000; dat voor 1 Juli 1905 in deze serien polissen uitgegeven werden zoowel op naam als aan toonder, in het eerste geval ook tegen betaling der premiè in termijnen; dat de houders van deze polissen mededongen naar geldprijzen, door „Lotisico" uitgeloofd ten behoeve van die deelnemers, die als winnaars werden aangewezen door de trekking der Nederlandsche Staatsloterij en wel aldus, dat op de polis, waarvan het nummer overeenkwam met het nummer, waarop in de Ned. Staatsloterij een prijs viel, werd uitgekeerd een bedrag, gelijk aan een twintigste van dien prijs, verminderd met zoogenaamd eigen geld;

dat bij betaling van den prijs der polis in termijnen iedere termijnbetaling recht gaf mede te dingen naar prijzen der eerstvolgende trekking, terwijl geheele betaling van de polis recht gaf voortdurend te blijven mededingen bij alle te houden trekkingen, één en ander met deze beperking, dat aan de polis geen recht meer zou kunnen worden ontleend zoodra op die polis in totaal f 10,000 aan prijzen zou zijn uitgekeerd;

dat, nu de in de telastelegging bedoelde „polissen" afdeeling III" zijn uitgegeven in de hierboven vermelde serien van polissen en, blijkens de algemeene voorwaarden van deelneming waaronder deze „polissen afdeeling III" werden uitgegeven, die polissen zeker passen in het oorspronkelijk plan van aanleg der door „Lotisico" vóór 1 Juli 1905 wettiglijk aangelegde loterijen;

dat toch, zooals dat oorspronkelijk plan voorziet, deze polissen recht geven op mededingen naar geldprijzen door „Lotisico" uitgeloofd ten behoeve van die deelnemers, die als winnaars worden aangewezen door kansbepalingen en de prijzen overeenkomen met een 20ste van die der Nederlandsche Staatsloterij, verminderd met zoogenaamd eigengeld; dat evenzeer als in den oorspronkelijken opzet, voor de „polissen afdeeling III" geldt, dat daaraan geen recht meer ontleend kan worden, zoodra op een polis in totaal f 10,000 is uitgekeerd, terwijl, evenzeer als bij de vóór 1 Juli 1905 uitgegeven polissen op naam op afbetaling, de betaling van een termijn recht geeft op mededinging bij de eerstvolgende trekking en algeheele betaling van de polis recht geeft voortdurend bij alle verder te houden trekkingen mede te dingen; dat weliswaar een verschil met den toestand van vóór 1 Juli 1905 hier in is gelegen, dat toen niet als thans termijnpolissen aan toonder werden uitgegeven, doch dat dit verschil het wezen van den opzet der loterijen niet raakt; dat toch het antwoord op de vraag of een aandeel in een loterij op naam luidt of aan toonder, op den aard der werkkring van die loterij geen invloed heeft; dat evenmin een essentieel verschil met den oorspronkelijken opzet is gelegen in het feit, dat de winnaars niet meer worden aangewezen door de trekking der Nederlandsche Staatsloterij, doch door eigen trekking van „Lotisico"; dat, na de wijziging in het bestel der Nederlandsche Staatsloterij „Lotisico" was aangewezen op eigen trekking, waarvan de mogelijkheid bij den oorspronkelijken opzet ook reeds was voorzien zooals blijkt uit de artt. 4 jis. 38 t/m 41 der overgelegde, van vóór 1 Juli 1905 dateerende „Polis afdeeling 1 tarief 7"; dat de thans gevolgde wijze van kansbepaling, waardoor

de winnaars worden aangewezen, aan behoorlijke eischen voldoet en wat haren aard betreft geen beduidend onderscheid vertoont met de voor 1 Juli 1905 gevolgde methode; dat ook niet het uitgeven van polissen met nummers, waaronder vroeger door „Lotisico" reeds aandeelen in een loterij waren uitgegeven onder den naam „polissen afdeeling I tarief 7" welke zijn geconverteerd in obligaties, een afwijking of uitbreiding vormt van het oorspronkelijk plan van aanleg der voor 1 Juli 1905 wettiglijk aangelegde loterijen nu uit het overgelegde accountantsrapport van den Rijksaccountant A. J. J. van Riemsdijk is gebleken, dat door deze uitgifte geen serie meer nummers heeft verkregen dan de oorspronkelijk bepaalde 21000; dat toch dit plan, zooals uit de voorwaarden der overgelegde, van vóór 1 Juli 1905 dateerende polis afdeeling I tarief 7 kan worden opgemaakt, geenszins beoogt, dat „Lotisico" in ieder der genoemde series A, B en C gedurende haar bestaan nimmer meer dan 21000 stukken zou mogen uitgeven, doch slechts dat van een bepaalde serie op ieder oogenblik niet meer dan 21000 stukken zouden mogen uitstaan; dat dan ook niet valt in te zien, waarom „Lotisico", nu door conversie van in bedoelde seriën uitgegeven polissen in obligaties of door royement die polissen zijn komen te vervallen, niet, in de plaats van deze, nieuwe polissen onder de vrijgekomen nummers zou hebben mogen uitgeven;

dat uit het hierboven ontwikkelde volgt, dat hetgeen den verdachte is ten laste gelegd en bewezen is verklaard niet anders is, dan een voortzetten der exploitatie van een drietal reeds vóór 1 Juli 1905 wettiglijk aangelegde loterijen binnen het kader van den oorspronkelijken opzet dier loterijen; dat daarop niet van toepassing zijn de bepalingen der Loterijwet 1905 en mitsdien het bewezene geen overtreding van eenige bepaling dier wet kan opleveren;

dat, nu het bewezene ook niet de overtreding van eenig ander wettelijk voorschrift vormt, de verdachte te dien aanzien van alle rechtsvervolging zal behooren te worden ontslagen;"

Gerequireerde werd alzoo ontslagen van rechtsvervolging, tegen welke beslissing de Officier van Justitie zich heeft voorzien in cassatie.

Bij zijn schriftuur wordt als middel voorgesteld: S. dan wel v. t. der artt. 351, 352, 415, 423 en 425 Sv., in verband met de artt. 2, 6 en 10 der Loterijwet 1905.

In de schriftuur wordt er op gewezen, dat op drieërlei grond betwist is geworden, lat de tegenwoordig door Lotisico gehouden loterij niet meer gedekt zou zijn door art. 10 der Loterijwet 1905 n.l. 1. doordat polissen aan toonder op afbetaling worden uitgegeven, 2. door de eigen trekkingen en 3. doordat voor nummers van in 1932 geconverteerde polissen weer nieuwe polissen zijn uitgegeven. De Officier betoogt, dat wat het 1e en 2e punt betreft de gevallen beslissing niet juist is, en dat deze verschillen tusschen de vroegere en de tegenwoordige werkwijze van Lotisico groot genoeg zijn om deze als nieuwe loterij aan te merken.

Krachtens art. 10 der Loterijwet 1905 is deze wet niet van toepassing op loterijen, die vóór 1 Juli 1905 reeds wettelijk waren aangelegd. Uit de parlementaire stukken (Bijl. Hand. 2e Kamer 1903/4 no. 37 Voorl. Verslag 1904/5 n°. 15 Mem. v. Antwoord; 1904/5 bl. 2065 (toen art. 11); eindredactie op bl. 2102; Bijl. Hand. 1e Kamer 1904/5, 15, n°. 105) blijkt, dat de strekking van het voorschrift deze is, dat zij die vóór genoemden datum loterijen en premieleeningen wettelijk hadden aangelegd kunnen voortgaan met de uitgifte van bewijzen van deelgerechtigdheid en met trekkingen, welke het onmiddellijk gevolg zijn van een toen wettelijk bestaanden werkkring dier loterijen en premieleeningen.

Volgens de rechtspraak van den H. R. geldt art. 10 voor die loterijen met wier uitvoering van het plan vóór 1 Juli 1905 was aangevangen en is de strekking van het artikel als overgangsmaatregel toe te laten, dat loterijen die vóór gemelden datum reeds in het leven geroepen waren, zouden kunnen worden afgewikkeld (vergelijk de arresten van 28 Mei 1906 W. 8386 en 13 Juni 1910 W. 9057 en de conclusie van Mr. Ledeboer bij laatstgenoemd arrest).

De Rechtbank heeft blijkens de hierboven aangehaalde overweging, de bepaling van art. 10 aldus verstaan, dat daarbij vrijheid is gegeven aan hen, die vóór 1 Juli 1905 loterijen of premieleeeningen hebben aangelegd niet in strijd met eenige wet of anderszins op ongeoorloofde wijze, om voort te gaan met de uitgifte van bewijzen van deelgerechtigdheid en met trekkingen, in overeenstemming met het oorspronkelijke plan van aanleg dier loterijen of premieleeningen. Deze opvatting komt mij wat te ruim voor. Volgens de zienswijze der Rechtbank zou toch geoorloofd zijn hetgeen niet in strijd is met het oorspronkelijke plan, immers daarmede „in overeenstemming is", terwijl volgens de omschrijving in het eindverslag der 1e Kamer, waarmede de regeering zich vereenigde, ten aanzien van bedoelde wettelijk aangelegde loterijen en premieleeningen toegestaan werd, voort te gaan met de uitgifte van bewijzen van deelneming en met trekkingen, welke het onmiddellijk gevolg zijn van een toen wettiglijk bestaanden werkkring dier loterijen en premieleeningen. Dit sluit m. e. uit elke wijziging of uitbreiding van het plan, zooals het eenmaal aangelegd werd. Dit oorspronkelijke reeds vóór 1 Juli 1905 tot uitvoering gekomen plan mag worden afgewikkeld. Het is dus niet de vraag, of eenige uitbreiding of wijziging wel of niet „past" in het plan, en ook niet of die „binnen het kader" van het plan kan worden gebracht, maar de vraag is slechts deze welke op 1 Juli 1905 de wettelijk bestaande werkkring was. Daarmede mocht worden voortgegaan, en met de trekkingen welke het onmiddellijk gevolg zijn van dien toen ter tijde bestaanden werkkring. Ik kan mij dus niet vereenigen met de zienswijze van de rechtbank, dat het criterium voor het al dan niet geoorloofd zijn van de loterij hierin kan worden gezocht, of veranderingen of uitbreidingen „in overeenstemming zijn met" of „passen in het kader" van het plan. Hetgeen tot de op 1 Juli 1905 bestaande werkkring behoorde, mag worden afgewikkeld; hetgeen er later „aangepast" wocht

worden, behoort niet tot den toen bestaanden werkkring. De Kantonrechter had in zijn vonnis overwogen: dat de bepaling van art. 10 der Loterijwet 1905 is eene uitzonderingsbepaling, die slechts beoogt het afwikkelen van destijds niet in strijd met de wet bestaande loterijen mogelijk te maken, waaruit volgt, dat eene strikte uitlegging geboden is en een beroep op gemelde bepaling niet kan dienen tot dekking van eenige uitbreiding van de toegelaten loterij of van eenige wijziging in den oorspronkelijken opzet.

Deze zienswijze komt mij juist voor.

Feitelijk is vastgesteld, dat reeds voor 1 Juli 1905 Lotisico wettiglijk had aangelegd een drietal loterijen, ieder met eigen prijzen en premiën en elk met 21000 aandeelen, welke aandeelen onder den naam „polissen" zouden worden uitgegeven in drie series A, B en C, één serie voor iedere loterij en iedere serie doorloopend genummerd van 1 tot en met 21000.

Aan de Rechtbank is ook gebleken, dat vóór 1 Juli 1905 in deze seriën polissen uitgegeven werden zoowel op naam als aan toonder; op naam ook tegen betaling der premie in termijnen.

Destijds werden niet uitgegeven polissen aan toonder met betaling der premie in termijnen (polissen aan toonder afdeeling III) hetgeen daarna wel heeft plaats gevonden. De Rechtbank heeft aangenomen, dat deze laatste polissen „passen" in het oorspronkelijk plan van aanleg van door Lotisico vóór 1 Juli 1905 aangelegde loterijen en dat het verschil met den toestand van vóór 1 Juli 1905 het wezen van den opzet der loterijen niet raakt en op den aard van den werkkring van die loterij geen invloed heeft.

Met dit oordeel kan ik niet meegaan. Nu is vastgesteld, dat vóór 1 Juli 1905 geen polissen aan toonder op afbetaling werden uitgegeven maar wel later, volgde hieruit, dat Lotisico zich niet heeft gehouden binnen den op 1 Juli 1905 bestaanden werkkring, en daarbuiten is gegaan. Ook met de opvatting van de rechtbank, dat die uitgifte op den aard van den werkkring geen invloed zou hebben kàn ik mij niet wel vereenigen. Door polissen aan toonder op afbetaling verkrijgbaar te stellen, werd immers ieder (toonder) in de gelegenheid gesteld tegen betaling van f 2.50 eenmaal mede te spelen en werd het aldus deelnemen aan de loterij algemeener en gemakkelijker gemaakt, dan volgens het oorspronkelijke plan het geval was.

De uitgifte van dit nieuwe soort bewijzen van deelneming was dus m. i. niet gedekt door de bevoegdheid voortvloeiende uit art. 10 der Loterijwet, zoodat de tegen de, op dit punt gegeven uitspraak der rechtbank gerichte grief naar mijn inzicht gegrond is.

Ook wordt met het middel opgekomen tegen de beslissing der rechtbank dat geen essentieel verschil met de oorspronkelijke opzet is gelegen in het feit, dat de winnaars niet meer werden aangewezen door de trekking der Nederlandsche Staatsloterij, maar door eigen trekking van Lotisico. Dit bezwaar komt mij niet juist voor. In het vonnis is overwogen, dat uit de artt. 4 jis 38 t/m 41 der overgelegde van vóór 1 Juli 1905 dateerende „Polis afdeeling I tarief 7" blijkt, dat bij den oorspronkelijken opzet reeds was voorzien in de mogelijkheid van het houden van eigen trekkingen. Ingevolge de wet van 4 Maart 1935 S. 69 is het ook niet meer geoorloofd gebruik te maken van de trekkingen der Staatsloterij, zoodat ook naar mijne meening in het houden van eigen trekkingen door Lotisico geen handeling kan worden gezien welke ongeoorloofd is te achten.

Behalve de grieven in de schriftuur aangevoerd meen ik nog ambtshalve bezwaar te moeten maken tegen de beslissing der rechtbank omtrent de uitgifte van polissen die dezelfde nummers droegen als vroeger uitgegeven polissen, welke in obligaties waren geconverteerd.

De Rechtbank heeft geoordeeld, dat ook het uitgeven van bedoelde polissen met die zelfde nummers geen afwijking of uitbreiding vormt van het oorspronkelijke plan van aanleg, omdat gebleken is, dat door deze uitgifte geen serie meer nummers heeft verkregen dan de oorspronkelijk bepaalde 21000 en het oorspronkelijke plan zooals uit de voorwaarden der overgelegde van vóór 1 Juli 1905 dateerende polis afdeeling 1 tarief 7 kan worden opgemaakt, geenszins beoogt, dat „Lotisico" in ieder der genoemde series A, B en C gedurende haar bestaan nimmer meer dan 21000 stukken zou mogen uitgeven, doch slechts, dat van een bepaalde serie op ieder oogenblik niet meer dan 21000 stukken zouden mogen uitstaan; dat dan ook niet valt in te zien, waarom „Lotisico", nu door conversie van in bedoelde seriën uitgegeven polissen in obligaties of door royement die polissen zijn komen te vervallen, niet, in de plaats van deze, nieuwe polissen onder de vrijgekomen nummers zou hebben mogen uitgeven.

Het komt mij voor, dat bij deze beslissing het karakter van art. 10 der Loterijwet 1905 als overgangsbepaling uit het oog is verloren. Dit artikel beoogt toch, dat de vóór 1 Juli 1905 wettelijk aangelegde loterijen welke toen reeds tot uitvoering waren gekomen, nog zouden mogen worden ten einde gebracht. Er staat nu feitelijk vast, dat Lotisico een aantal polissen heeft geconverteerd in obligaties. Wat betreft de nummers dier polissen had alzoo de bestaande loterij een einde genomen; deze nummers deden niet meer mede. Lotisico heeft daarop voor deze niet meer meedoende aandeelen in de loterij wederom polissen uitgegeven met dezelfde nummers als reeds uitgevallen waren. Dit acht ik wel niet te rijmen met de overgangsbepaling van art. 10 der wet. Op deze wijze zal de loterij immers nooit een einde nemen, wanneer het vrijstaat nummers, welke niet meer mee spelen, weer opnieuw te creëeren en dit is naar mijne meening als een uitbreiding van de op 1 Juli 1905 bestaande loterij aan te merken.

Blijkens het vonnis waren overeenkomstig een door Lotisico uitgegeven circulaire dd. 5 Juli 1932 polissen, uitgegeven onder den naam „polissen afdeeling I, tarief 7" in obligatiën geconverteerd. Ten aanzien van de nummers van deze polissen had de loterij alzoo een einde genomen en naar mijn opvatting laat art. 10 der Wet dan niet toe, die afgedane

nummers daarna weer opnieuw aan de loterij te doen deelnemen.

Ik kom derhalve tot deze slotsom, dat èn de uitgave van het nieuwe soort van polissen (polissen aan toonder op afbetaling) èn het wederom uitgeven van polissen met nummers, nadat die nummers door conversie uitgevallen waren, handelingen zijn, welke niet gedekt zijn door de overgangsbepaling van art. 10 der Wet. Met de gevallen beslissing der Rechtbank kan ik mij dus niet vereenigen. Ik concludeer mitsdien, dat het aangevallen vonnis worde vernietigd voorzoover daarbij het bewezenverklaarde niet strafbaar is geoordeeld en verdachte van alle rechtsvervolging ter zake is ontslagen, dat het bewezen verklaarde strafbaar zal worden verklaard en verdachte deswege strafbaar, aan het feit de benaming zal worden gegeven de deelneming openstellen in een andere loterij dan de zoodanige tot het aanleggen en houden waarvan de bij de Loterijwet 1905 vereischte toestemming is verleend, en met aanhaling der artt. 1, 2, 6, 6*bis* en 10 der Loterijwet 1905 en art. 23 Sr. verdachte zal worden veroordeeld tot een geldboete van f 100 bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door hechtenis van 10 dagen.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Servatius;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis, met vrijspraak van het meer of anders telastegelegde, ten laste van gerequireerde is bewezen verklaard:

dat hij te 's-Gravenhage, enz. (zie conclusie al. 1);

O. dat, na verwerping van eenige van de zijde van gerequireerde tegen de telastelegging aangevoerde verweren, welke thans niet meer ter zake dienende zijn, de Rechtbank nog heeft overwogen:

„dat de raadslieden van verdachte, met een beroep op art. 10 der Loterijwet 1905, hebben betoogd, (zie conclusie);

O. dat de Rechtbank op vorenstaande gronden, en op grond dat het bewezene ook niet vormt overtreding van eenig ander wettelijk voorschrift, na vernietiging van het vonnis van den Kantonrechter, — waarbij aan requirant ter zake van overtreding van art. 2 der Loterijwet 1905 straf werd opgelegd —, het als boven vermeld bewezen verklaarde niet strafbaar heeft verklaard, en gerequireerde van alle rechtsvervolging te dier zake heeft ontslagen;

O. ten aanzien van het middel:

dat uit de daarbij gegeven toelichting blijkt, dat dit enkel bedoelt op te komen tegen hetgeen door de Rechtbank, zooals boven aangehaald, werd beslist omtrent de polissen aan toonder op afbetaling en omtrent de eigen trekkingen;

dat, wat dit laatste punt betreft, het middel afstuit op bovenaangehaalde feitelijke vaststelling der Rechtbank, dat de mogelijkheid van eigen trekking ook reeds bij den oorspronkelijken opzet van vóór 1 Juli 1905 was voorzien, doch ten aanzien van eerstgenoemd punt, — de polissen aan toonder op afbetaling —, het middel gegrond is;

dat de Rechtbank in haar hierboven aangehaalde desbetreffende overweging feitelijk vaststelt, dat weliswaar vóór 1 Juli 1905 door „Lotisico" werden uitgegeven „polissen" zoowel op naam als aan toonder, in het eerste geval ook tegen betaling der premie in termijnen, maar dat een verschil met den toestand van vóór genoemden datum hierin is gelegen, dat toen niet, zooals thans, termijnpolissen aan toonder werden uitgegeven;

dat de Rechtbank van oordeel is, dat dit verschil „het wezen van den opzet der loterijen niet raakt", doch deze beschouwing niet te aanvaarden is;

dat toch door het uitgeven van de bij dagvaarding omschreven polissen aan toonder op afbetaling aan ieder de gelegenheid wordt geboden om, zonder eenig risico voor verdere aansprakelijkheid, geheel naar eigen willekeur tegen betaling van f 2.50 bij slechts één trekking naar prijzen mede te dingen, zulks in tegenstelling met den meer blijvenden band, die bij termijnpolissen op naam juist op den voorgrond treedt, en een der grondslagen van het onderhavige loterij-bedrijf vormde;

dat art. 10 der Loterijwet 1905, waarop van de zijde van gerequireerde beroep wordt gedaan, blijkens de geschiedenis ten doel heeft om, als overgangsmaatregel, toe te laten, dat loterijen, die reeds in het leven geroepen waren, zouden kunnen worden afgewikkeld;

dat, zooals uit het vorenoverwogene volgt, het uitgeven van termijnpolissen aan toonder oplevert een principieele afwijking van het loterijbedrijf, zooals dat tevoren door „Lotisico" werd uitgeoefend, welke handelwijze door voormeld art. 10 niet wordt gedekt;

dat, nu de Rechtbank in haar vonnis heeft vastgesteld, dat toestemming volgens de Loterijwet 1905 niet was verkregen, het bewezene oplevert na te melden strafbaar feit, en voorts te beslissen is gelijk hieronder volgt;

Vernietigt het bestreden vonnis, doch alleen voorzooveel daarbij het bewezene niet strafbaar is verklaard en gerequireerde te dier zake van alle rechtsvervolging is ontslagen;

En te dien aanzien rechtdoende volgens art. 105 Wet R. O.:

Verklaart het bewezen verklaarde strafbaar, als opleverende na te noemen strafbaar feit;

Qualificeert het bewezen verklaarde als: „de deelneming openstellen in een andere loterij dan de zoodanige, tot het aanleggen en houden waarvan de bij de Loterijwet 1905 vereischte toestemming is verleend";

Verklaart gerequireerde deswege strafbaar, nu van eenigen grond, welke de strafbaarheid zou uitsluiten, niet is gebleken;

En, gelet op den aard van het gepleegde feit;

Gezien de artt. 2, 6 juncto 6*bis* van de Loterijwet 1905, 23 Sr.;

Veroordeelt gerequireerde tot een geldboete van één duizend gulden, met bepaling van den duur der vervangende hechtenis op vijftig dagen;

Verwerpt overigens het beroep. (N. J.)

14 *Juni* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Loterijwet 1905 artt. 2 en 3, 3°.)

Uit het bewezenverklaarde volgt, dat, zoolang niet de „polis" [Gesplitste Maand polis van Lotisico], welke volgens het formulier voor den daarop aangewezen persoon is „gereserveerd", volledig is afbetaald, — na welke afbetaling het formulier wordt ingeleverd en de polis uitgereikt —, de werkelijke beteekenis van het formulier deze is, dat, mits op de voorgeschreven wijze van de daartoe vereischte betaling blijkt, de persoon, aan wien dat formulier is afgegeven, *van den aanlegger der loterij* te vorderen heeft uitbetaling van den prijs, welke in die loterij op serie en nommer, op het formulier vermeld, zal zijn gevallen. Dit brengt mede, dat het „formulier" is een aandeel in een loterij in den zin der Loterijwet 1905 en niet een „certificaat" in denézinévanéarg.é2é
den zin van art. 2, sub 3, der wet.

Op het beroep van den O. v. J. bij de Rechtbank te 's-Gravenhage, requirant van cassatie tegen een vonnis van genoemde Rechtbank van 24 December 1936, waarbij in hooger beroep, na vernietiging van het door den Kantonrechter te 's-Gravenhage op 19 Maart 1936 in deze zaak gewezen vonnis, het aan: 1°. M. L., Directeur te 's-Gravenhage, en 2°. J. A. M., Directeur te Voorburg, bij inleidende dagvaarding telastegelegde bewezen, doch niet strafbaar werd verklaard, en gerequireerden van alle rechtsvervolging te dier zake werden ontslagen; (Gepleit voor gerequireerden door Mrs. J. de Vrieze en H. F. A. Völlmar).

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

Bij het aangevallen vonnis vernietigde de Rechtbank het door den Kantonrechter alhier gewezen vonnis en nam daaruit over de bewijsmiddelen, de bewezenverklaring met de daarvoor aangevoerde gronden, de overweging dat en waarom verdachten niet kunnen worden gestraft ter zake van het openstellen van de deelneming in een loterij, voor het aanleggen en houden waarvan de vereischte toestemming niet is verleend, alsmede de definitie van het begrip „certificaat" in den zin der Loterijwet 1905.

Bewezen werd verklaard, dat beide gerequireerden de navolgende feiten die zij te samen en in vereeniging, verdachte I in zijn hoedanigheid van beheerend vennoot en directeur van de Commanditaire Vennootschap tot Exploitatie der Habula Reclame Coupons „Habula" (hierna Habula te noemen), verdachte II in zijn hoedanigheid van directeur van de Eerste Nederlandsche Maatschappij tot Verzekering van Risico in Loterijen Naamlooze Vennootschap (hierna Lotisico te noemen), hebben gepleegd te 's-Gravenhage in of omstreeks Augustus en September 1935.

Habula stelde ter beschikking van bepaalde winkeliers „gelukbons" met een puntenwaarde van onderscheidenlijk 1, 2, 5, 20, 50 en 200, met dien verstande, dat elke punt een geldswaarde van 1/10 cent vertegenwoordigde. Volgens afspraak van Habula met die winkeliers, zou met die bons als volgt gehandeld worden:

De winkeliers gaven aan elken kooper, voor elke vijf cent, die deze besteedde, in den vorm van de zooeven bedoelde bons een punt.

Had een kooper nu door zijn aankoopen bij een of meer van die winkeliers een totaal van 875 punten verkregen — Habula zorgde er voor, dat het publiek er mee bekend was bij welke winkeliers gelukbons werden verstrekt —, dan kon hij ten kantore van Habula deze inruilen voor één „Lotisicomaandzegel", benevens een „Poliszegelboekje", op den omslag waarvan, behalve den naam van Habula en het woord „Poliszegelboekje" te lezen was:

„Kantoor Volgnummer
....

Nummer van de voor houder dezes gereserveerde Gesplitste Lotisico-Maandpolis der Afd. III.

N°. ..... Serie .....

De N. V. de Eerste Nederlandsche Mij. tot Verzekering van Risico in Loterijen, gevestigd te 's-Gravenhage, waarborgt aan de spaarders der Lotisico-zegels, deelneming aan de wettige trekkingen van Lotisico met een gesplitste Maandpolis der Afd. III en de uitreiking dezer Gesplitste Maandpolis, nadat dit boekje, op de voorgeschreven wijze van 120 zegels voorzien, is ingeleverd bij „Habula" en door deze Comm. Vennootschap voor accoord is afgeteekend.

N.B. Aan dit Poliszegelboekje kan geen enkel recht op de uitkeering van prijzen worden ontleend; er worden namelijk slechts prijzen gewonnen en uitbetaald op grond van een Gesplitste Maandpolis der Afdeeling III, die door de N. V. Lotisico ten behoeve en op naam van den houder van dit boekje is uitgeschreven."

Dit boekje werd vervolgens (op de eerste pagina) gesteld ten name van dengeen door wien — of te wiens behoeve — de 875 bonnen waren ingeruild tegen een maandzegel, die vervolgens in het boekje werd ingeplakt om ten slotte evenals het boekje zelf op datum te worden afgestempeld. Daarna zond Lotisico den houder, te wiens name het boekje gesteld was, een gedrukt formulier, dat hetzelfde nummer en dezelfde serieletter droeg die ook op het poliszegelboekje waren ingevuld. De inhoud van dit formulier luidde aldus:

„N. V. De Eerste Nederlandsche Maatschappij tot Verzekering van Risico in Loterijen „Lotisico", Juliana van Stolbergplein 11 's-Gravenhage.

Den Heer
Aan Mevrouw .....
Mejuffrouw
te .....

L. S.

In verband met de aan ons verstrekte opgave van de Commanditaire Vennootschap tot Exploitatie der Habula-Reclamecoupons „Habula", te 's-Gravenhage, dat aan U is uitgereikt een Poliszegelboekje bevattende 1 Lotisico-Maandzegel, hebben wij de eer U mede te deelen en te bevestigen, dat wij voor U hebben gereserveerd de Gesplitste Maand-polis der Afd. III N°. ..... (Serie .....).

De origineele polis wordt bewaard ten kantore van Lotisico, terwijl daarop regelmatig

aanteekening wordt gehouden van de verder door U opgespaarde Lotisico-Maandzegels. Als houder van dit bewijs speelt U met de voor U gereserveerde Polis voor het eerst mede, nadat voor de tweede maal een Lotisico-Maandzegel in Uw boekje is ingeplakt. De beide eerste zegels moeten verworven zijn in een tijdvak, dat gelegen is tusschen twee trekkingen van Lotisico, zoodat U reeds deelneemt aan de eerstvolgende Lotisico-trekking op ..... 19... mits vóór dien datum het tweede Lotisico-Maandzegel door U is opgespaard.

U blijft aan de volgende trekkingen deelnemen, mits vóór elke volgende trekking, die steeds na vier maanden plaats vindt, nl. op den laatsten Maandag van de maanden Februari, Juni en October, vier Lotisico-maandzegels in het poliszegelboekje zijn bijgeplakt. Zoodra 120 dezer zegels in Uw boekje zijn ingeplakt, wordt de origineele, gezegelde polis franco aan Uw adres toegezonden. U speelt dan zoolang mede, totdat een bedrag ad f 5000 aan nettouitkeeringen is getrokken.

Van een eventueele adresverandering gelieve U ons steeds ten spoedigste aangeteekend kennis te geven, ook van een langdurig verblijf in het buitenland.

Hoogachtend,
N.V. De Eerste Nederlandsche Maatschappij tot Verzekering van Risico in Loterijen,
De Directeur,

.....

's Gravenhage, ... 19...

Dit formulier moet bij inplakking van het 120ste Lotisico-maandzegel ingeleverd worden bij de C.V. Habula, Torenstraat 80, Den Haag. Zorgvuldig bewaren."

Door middel van reclame werd het publiek ermee in kennis gesteld, dat en hoe het voor zoo'n gesplitste maandpolis kon sparen en deze in eigendom verkrijgen. Deze polissen waren aandeelen in een loterij, waarbij de gelegenheid was opengesteld om tegen betaling in geld mede te dingen naar geldprijzen, die werden uitgeloofd ten behoeve van die deelnemers, die als winners werden aangewezen door het lot, in ieder geval een dusdanige kansbepaling, dat zij daarop geen overwegenden invloed konden uitoefenen. In deze loterij stelden verdachten tesamen en in vereeniging, de deelneming open door middel van het door hen op bovenomschreven wijze voor het publiek verkrijgbaar gestelde boekje en formulier. Nadat elk van die stukken was ingevuld ten aanzien van kantoor, volgnummer, nummer, serie, data en des houders naam en woonplaats als eerder aangegeven vormde het formulier met betrekking tot de gesplitste maandpolissen een certificaat, recht gevende op de aan die polissen bij trekkingen verbonden winkans telkens voor één trekking, onder voorwaarde, dat in het zegelboekje de voor het deelnemen aan die trekking noodige zegels waren geplakt.

Hierbij werd het in de telastelegging en bewezenverklaarde voorkomende woord „certificaat" als een qualificatie beschouwd.

Overwogen werd, dat in den zin der Loterijwet als certificaten moeten worden beschouwd stukken, blijkens welker inhoud de uitgever verklaart zich de beschikking te hebben verzekerd, hetzij over de oorspronkelijke aandeelen in loterijen of premieleeningen, op welker gedeeltelijken eigendom het stuk recht geeft, hetzij over de prijzen of premiën op die aandeelen te vallen, wanneer het stuk recht geeft op de aan die aandeelen verbonden winkans.

De Rechtbank oordeelde, dat noch het bij inleidende dagvaarding genoemde boekje, noch het daar aangeduide formulier, hetzij afzonderlijk of te samen, voldoen aan de volgens genoemde wet aan certificaten te stellen eischen daar uit die stukken noch blijkt, dat de uitgevers zich de beschikking hebben verzekerd over de oorspronkelijke aandeelen der daarbij bedoelde loterij, noch over de prijzen en premiën, daarop te vallen.

Het bewezenverklaarde werd alzoo niet strafbaar geacht en gerequireerden werden ter zake van alle rechtsvervolging ontslagen.

De Officier van Justitie heeft zich tegen deze uitspraak voorzien in cassatie en stelt als middel voor:

„S. of v. t. van de artt. 351, 352, 415, 423 en 425 Sv. in verband met de artt. 2 en 6 der Loterijwet 1905."

In de schriftuur wordt aangevoerd, dat het bedoelde formulier in den zin van art. 2 der Loterijwet 1905 als een certificaat is aan te merken. Betoogd wordt, dat Lotisico de beschikking over het door haar zelf uitgegeven oorspronkelijke aandeel in de loterij (de z.g.n. gesplitste maandpolis) van den aanvang af heeft gehad en zich dus die beschikking niet meer behoefde te „verzekeren"; dat om het formulier als een certificaat aan te merken, het ook niet vereischt is, dat het zou moeten uitgegeven zijn door een ander dan den uitgever van het oorspronkelijke aandeel. Er wordt op gewezen, dat de arresten van den H. R., volgens welke certificaten stukken zijn, blijkens welker inhoud de uitgever verklaart zich de beschikking te hebben verzekerd hetzij over de oorspronkelijke aandeelen in loterijen of premieleeningen op welker gedeeltelijke eigendom het stuk recht geeft, hetzij over de prijzen of premiën op die aandeelen te vallen, wanneer het stuk recht geeft op de aan die aandeelen verbonden winkans; [vergelijk o. a. arrest 18 Dec. 1933 W. 12759 N. J. 1934 bl. 524] handelen over het afgrenzen van stukken, waarin de uitgever wel den prijs toezegt, die op een bepaald nummer in een bepaalde loterij zal vallen, maar niet te kennen geeft, dat hij het aandeel in die loterij met dat nummer ook in handen heeft, in welk geval de H. R. die toezegging als het aanleggen van een zelfstandige loterij beschouwt, zoodat bedoelde arresten voor de vraag waarom het thans gaat, (n.l. of een „certificaat" kan zijn uitgegeven door den uitgever van het oorspronkelijke aandeel) niets beslissen. Voorts wordt ook naar aanleiding van het verweer in het midden gebracht, dat het begrip „waardepapier" niet scherp omlijnd is en voor het begrip „certificaat" de eigenschap van „waardepapier" te zijn, niet essentieel is. Uit de omstandigheid, dat gedurende de periode, dat de afbetaling der polis niet volledig plaats heeft gehad, de houder van het formulier als zoodanig aan de trekkingen deelneemt, volgt volgens de schriftuur, dat dit formulier (an-

ders dan er op vermeld wordt) wel rechten geeft aan den houder.

Hetgeen ten laste is gelegd kan geen aanleiding geven tot toepassen van eenig ander voorschrift der Loterijwet 1905 dan dat van art. 2 ten 3e. De vraag is of het z.g.n. „Formulier" in den zin der wet als een certificaat is aan te merken. De inhoud van het formulier is in de telastelegging en bewezenverklaring opgenomen, zoodat de inhoud daarvan vaststaat.

In het formulier verklaart Lotisico o. a. voor den houder van het poliszegelboekje te hebben gereserveerd de gesplitste maandpolis der afdeeling III met nummer en serie als daarop ingevuld, dat de origineele polis wordt bewaard ten kantore van Lotisico en dat zoodra 120 Lotisico maandzegels in het poliszegelboekje zijn ingeplakt, de origineele gezegelde polis franco aan den houder van het poliszegelboekje wordt toegezonden en dan meegespeeld wordt totdat f 5000 aan netto uitkeeringen is getrokken.

Het formulier geeft geen recht op den gedeeltelijken eigendom van den oorspronkelijken polis, zoodat het slechts de vraag is, of het formulier als certificaat onder art. 2 ten 3e der Loterijwet 1905 valt als recht gevende op de aan den oorspronkelijke polis verbonden winkans bij trekkingen. Dit lijkt mij niet het geval te zijn, nu het formulier inhoudt dat de houder van het bewijs (het formulier) als zoodanig meespeelt; deze ontvangt als houder van het formulier de prijs welke op het daarop vermelde nummer en de vermelde serie valt. Naar mijne meening is het formulier op zich zelf dus reeds een aandeel in de loterij.

De Rechtbank heeft op een anderen grond aan het formulier het karakter van „certificaat" ontzegd, n.l. omdat daaruit niet blijkt, dat de uitgevers (der formulieren) zich de beschikking hebben verzekerd over de oorspronkelijke aandeelen der daarbij bedoelde loterij noch over de prijzen en premiën daarop te vallen. Ik acht het niet juist, dat niet zou blijken, dat Lotisico zich de beschikking over de polis heeft verzekerd. In het formulier verklaart Lotisico toch, dat zij de origineele polis heeft gereserveerd en deze ten hare kantore wordt bewaard. Er blijkt uit het formulier niet uitdrukkelijk, dat Lotisico zich ook de beschikking over de prijzen en premiën heeft verzekerd, en in zoover voldoet dan de inhoud van het formulier niet aan de definitie van het begrip „Certificaat", zooals deze door den H. R. is gegeven.

Ik onderschrijf de meening in de schriftuur aangehangen, dat de bedoelde arresten (3 Nov. 1913 W. 9539 N. J. 1913, 1257, 12 Maart 1917, W. 10116, N. J. 1917, 468, 18 Dec. 1933 W. 12759, N. J. 1934, 524) andere gevallen betroffen dan waarom het in deze gaat, nu de vraag zich voordoet of een uitgever van „certificaten" dezelfde persoon kan zijn als degeen die uitgever is van de oorspronkelijke aandeelen. Het komt mij echter voor, dat dit namens de gerequireerden opgeworpen vraagpunt thans niet beslist behoeft te worden, daar uit de onderlinge verhouding van de oorspronkelijke polis en het z.g.n. formulier reeds m. i. volgt, dat dit laatste op zich zelf reeds een aandeel in de loterij uitmaakt, en de houder daarvan als zoodanig meespeelt. Ook op een andere grond dan in het vonnis is aangegeven, kom ik dus tot de slotsom, dat het formulier niet als een certificaat in den zin van art. 2 ten 3e der Loterijwet 1905 is aan te merken en alzoo terecht een ontslag van rechtsvervolging is uitgesproken en mijn conclusie strekt mitsdien tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Servatius;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie conclusie);

O. dat aan gerequireerden bij inleidende dagvaarding, zooals die ter terechtzitting is gewijzigd, zijn telastegelegd de navolgende feiten, die zij te zamen en in vereeniging, althans ieder voor zich, verdachte I in zijn hoedanigheid van beheerend vennoot en directeur van de Commanditaire Vennootschap tot Exploitatie der Habula Reclame Coupons „Habula" (hierna Habula te noemen), althans in privé;

verdachte II in zijn hoedanigheid van directeur van de Eerste Nederlandsche Maatschappij tot Verzekering van Risico in Loterijen Naamlooze Vennootschap (hierna Lotisico te noemen), althans in privé, hebben, althans heeft gepleegd te 's-Gravenhage in of omstreeks Augustus en September 1935:

Habula stelde ter beschikking van bepaalde winkeliers „geluksbons" met een puntenwaarde van onderscheidenlijk 1, 2, 5, 20, 50 en 200, met dien verstande, dat elke punt een geldswaarde van 1/10 cent vertegenwoordigde. Volgens afspraak van Habula met die winkeliers, zou met die bons als volgt gehandeld worden: De winkeliers gaven aan elken kooper, voor elk vijf cent, die deze besteedde, in den vorm van de zooeven bedoelde bons een punt. Had een kooper nu door zijn aankoopen bij een of meer van die winkeliers een totaal van 875 punten verkregen — Habula zorgde ervoor, dat het publiek ermee bekend was bij welke winkeliers „gelukbons" werden verstrekt — dan kon hij ten kantore van Habula deze inruilen voor één „Lotisico-maandzegel", benevens een „poliszegelboekje", op den omslag waarvan, behalve den naam van Habula en het woord „Poliszegelboekje" te lezen was: (zie conclusie);

Dit boekje werd vervolgens (op de eerste pagina) gesteld ten name van dengeen door wien — of te wiens behoeve — de 875 bonnen waren ingeruild tegen een maandzegel, die vervolgens in het boekje werd ingeplakt om ten slotte evenals het boekje zelf op datum te worden afgestempeld. Daarna zond Lotisico den houder, te wiens name het boekje gesteld was, een gedrukt formulier, dat hetzelfde nummer en dezelfde serieletter droeg, die ook op het poliszegelboekje waren ingevuld. De inhoud van dit formulier luidde aldus: (zie conclusie);

Door middel van reclame werd het publiek ermee in kennis gesteld, dat en hoe het voor zoo'n gesplitste maandpolis kon sparen en deze in eigendom verkrijgen. Deze polissen waren aandeelen in een loterij, waarbij de ge-

legenheid was opengesteld om tegen betaling in geld mede te dingen naar geldprijzen, die werden uitgeloofd ten behoeve van die deelnemers, die als winners werden aangewezen door het lot, in ieder geval een dusdanige kansbepaling, dat zij daarop geen overwegenden invloed konden uitoefenen. In deze loterij stelden verdachten te zamen en in vereeniging, althans ieder voor zich, de deelneming open door middel van het door hen op bovenomschreven wijze voor het publiek verkrijgbaar gestelde boekje en formulier, althans van het eerst-, althans van het laatstgenoemde stuk. Nadat elk van die stukken was ingevuld ten aanzien van kantoor, volgnummer, nummer, serie, data en des houders naam en woonplaats als eerder aangegeven, vormden deze stukken te zamen, althans het boekje, althans het formulier met betrekking tot de gesplitste maandpolissen certificaten, recht gevende op de aan die polissen bij trekkingen verbonden winkans, telkens voor eene trekking, onder voorwaarde, dat in het zegelboekje de voor de deelneming aan die trekking noodige zegels waren geplakt;

O. dat de Kantonrechter die telastelegging, — het daarin voorkomende woord „certificaat" als qualificatie beschouwd —, bewezen heeft verklaard, met dien verstande dat gerequireerden de feiten te zamen en in vereeniging, ieder in zijn in de telastelegging vermelde hoedanigheid, hebben gepleegd en door het bedoelde boekje en formulier de deelneming in de loterij hebben opengesteld, terwijl laatstgenoemd stuk recht gaf op de aan de gesplitste maandpolissen bij trekking verbonden winkans;

O. dat de Kantonrechter verder heeft overwogen:

„dat ingevolge het bepaalde bij art. 2 der Loterijwet 1905 het openstellen van de deelneming in een loterij strafbaar is

1. wanneer voor het aanleggen en houden van die loterij niet de bij de wet vereischte toestemming is verleend of die loterij buiten het Rijk in Europa is aangelegd of wordt gehouden;

2. wanneer dit geschiedt door middel van certificaten";

„dat, nu met betrekking tot de in de telastelegging bedoelde loterij, geen der hierboven sub 1 genoemde omstandigheden is ten laste gelegd, slechts te onderzoeken overblijft of verdachten de deelneming in die loterij door middel van certificaten hebben opengesteld";

„dat in den zin der Loterijwet als certificaten moeten worden beschouwd stukken, blijkens welker inhoud de uitgever verklaart zich de beschikking te hebben verzekerd, hetzij over de oorspronkelijke aandeelen in loterijen of premieleeningen, op welker gedeeltelijken eigendom het stuk recht geeft, hetzij over de prijzen of premiën op die aandeelen te vallen, wanneer het stuk recht geeft op de aan die aandeelen verbonden winkans, terwijl als aandeelen in een loterij of premieleening — in tegenstelling met certificaten, „oorspronkelijk aandeelen" genoemd — moeten worden aangemerkt stukken, welke den eigenaar of houder rechten verleenen in art. 1 der Loterijwet als eigen aan een loterij verbonden;"

„dat het in de telastlegging bedoelde boekje evenmin als het daar bedoelde formulier of deze beide stukken te zamen aan deze vereischten voor het zijn van certificaat voldoet, omdat bij geen van deze beide stukken, en ook niet bij deze stukken te zamen de uitgever daarvan, onderscheidenlijk Habula en Lotisico, verklaard heeft zich de beschikking te hebben verzekerd over een oorspronkelijk aandeel in een loterij of premieleening;"

O. dat de Kantonrechter voorts, op grond dat uit het vorenstaande volgt dat het bewezene niet strafbaar is krachtens art. 2 der Loterijwet 1905 en het ook niet elders strafbaar is gesteld, gerequireerden te dier zake van alle rechtsvervolging heeft ontslagen;

O. dat bij het bestreden vonnis de Rechtbank zich met voormeld vonnis van den Kantonrechter niet heeft vereenigd, zulks op grond dat de omstandigheid, dat uit de bij dagvaarding genoemde stukken niet blijkt, dat de uitgevers daarvan zich de beschikking hebben verzekerd over een oorspronkelijk aandeel in een loterij of premieleening, op zich zelf nog niet uitsluit, dat die stukken certificaten zijn, doch voorts heeft overwogen:

„dat de Rechtbank uit het vonnis van den Kantonrechter overneemt de bewijsmiddelen, de bewezenverklaring met de daarvoor aangevoerde gronden, de overweging dat en waarom verdachten niet kunnen worden gestraft ter zake van het openstellen van de deelneming in een loterij, voor het aanleggen en houden waarvan de vereischte toestemming niet is verleend, alsmede de definitie van het begrip „certificaat" in den zin der Loterijwet 1905;"

„dat ook de Rechtbank van oordeel is, dat noch het bij inleidende dagvaarding genoemde boekje, noch het daar aangeduide formulier, hetzij afzonderlijk of te zamen, voldoen aan de volgens genoemde wet aan certificaten te stellen eischen, daar uit die stukken noch blijkt, dat de uitgevers zich de beschikking hebben verzekerd over de oorspronkelijke aandeelen der daarbij bedoelde loterij, noch over de prijzen en premiën, daarop te vallen;"

„dat, nu het bewezen verklaarde dus niet valt onder art. 2 der Loterijwet 1905 en het ook niet elders is strafbaar gesteld, verdachten van rechtsvervolging moeten worden ontslagen;"

O. dat op deze gronden de Rechtbank wel het vonnis van den Kantonrechter heeft vernietigd, doch, opnieuw rechtdoende, eveneens het telastegelegde in voege als voormeld bewezen, doch niet strafbaar heeft verklaard, en gerequireerden te dier zake van alle rechtsvervolging heeft ontslagen;

O. dat, blijkens de gegeven toelichting, het middel uitsluitend bedoelt op te komen tegen de beslissing, dat het bij dagvaarding vermeld „formulier" niet is een certificaat in den zin van art. 2 sub 3 der Loterijwet 1905;

O. dienaangaande:

dat uit het bewezen verklaarde volgt, dat, zoolang niet de „polis", welke volgens het formulier voor den daarop aangewezen persoon is „gereserveerd", volledig is afbetaald, — na welke afbetaling het formulier wordt ingeleverd en de polis uitgereikt —, de werkelijke beteekenis van het formulier deze is, dat, mits op de voorgeschreven wijze van de

daartoe vereischte betaling blijkt, de persoon, aan wien dat formulier is afgegeven, van den aanlegger der loterij te vorderen heeft uitbetaling van den prijs, welke in die loterij op serie en nummer, op het formulier vermeld, zal zijn gevallen;

dat dit medebrengt, dat het „formulier" is een aandeel in een loterij in den zin der Loterijwet 1905, en dus de stelling van het middel, dat het zou zijn een certificaat in den zin van art. 2 sub 3 dier wet, niet juist is;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

14 *Juni* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Jachtwet 1923, art. 4.)

Der Rechtb. wordt ten onrechte tegengevoerd, dat zij zou zijn uitgegaan van de opvatting, dat het in jagende houding loopen zelve reeds voldoende zou zijn voor de strafbaarheid volgens art. 4 der Jachtwet 1923; zij heeft integendeel overeenkomstig de inleidende dagv. bewezen verklaard, dat req. met dat doel, t. w. het doel om wild op te sporen en te bemachtigen en te dooden, op den grond liep met een schietgeweer, dat hij in jagende houding droeg.

Op het beroep van J. G. J. L., landbouwer te Losser, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Almelo van 2 Maart 1937, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een op 25 November 1936 door het Kantongerecht te Enschede gewezen mondeling vonnis, requirant ter zake van: jagen op grond, waar een ander tot het genot van de jacht gerechtigd is, zonder voorzien te zijn van een schriftelijk bewijs van den tot dat genot gerechtigde, met aanhaling der artt. 4, 46 der Jachtwet 1923, 23 en 91 Sr., veroordeeld is tot een geldboete van veertig gulden en vervangende hechtenis van veertig dagen.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Post alia:

De Rechtbank verklaarde bewezen ten laste van requirant, dat hij in de gemeente Losser, ter plaatse genaamd Zuid-Lutte, op 5 October 1936, des namiddags omstreeks 4¾ uur, zonder voorzien te zijn van een geldig schriftelijk bewijs van den gerechtigde tot het genot van de jacht op na te noemen grond, in het jachtveld, op een perceel heidegrond, waarvan gerechtigde tot het genot van de jacht was B. J. ter Kuile, pogingen heeft gedaan om wild op te sporen en te bemachtigen en te dooden, door met dat doel op dien grond te loopen met een schietgeweer, dat hij in jagende houding droeg, terwijl hij twee patronen in de hand droeg, waaraan zij de benaming gaf: jagen op grond, waar een ander tot het genot van de jacht gerechtigd is, zonder voorzien te zijn van een schriftelijk bewijs van den tot dat genot gerechtigde.

In cassatie gekomen, diende requirant een schriftuur in, waarin hij klaagt over verkeerde toepassing van art. 4 der Jachtwet 1923, en waarbij hij dezelfde gronden naar voren brengt, als hij te zijner verdediging bij de Rechtbank aanvoerde.

Requirant is n.l. jachtgerechtigd op twee perceelen land, welke gescheiden van elkaar liggen door het terrein, waarop hij bekeurd is.

Zijn stelling is thans, dat art. 4 der Jachtwet anders moet worden uitgelegd, dan de Rechtbank gedaan heeft. Volgens hem is de omstandigheid, dat hij in jagende houding geloopen heeft op voor hem verboden jachtterrein — welk feit hij toegeeft, doch verklaart met de mededeeling, dat hij in die houding van het eene perceel, waarop hij jachtgerechtigd was, overstak naar het andere, waar hij ook mocht jagen — niet voldoende hem strafbaar te maken volgens art. 4 Jachtwet 1923. Tevens had volgens hem bewezen moeten worden dat hij bezig was op het voor hem verboden jachtterrein wild op te sporen of pogingen daartoe te doen.

Ik kan mij met die stelling niet vereenigen. Het telastegelegde en bewezenverklaarde geeft voldoende omschrijving van het begrip „jagen" uit art. 4 der wet. Requirant meent m. i. dat nader bewezen had moeten worden, dat hij op het verboden terrein wild opspoorde, bemachtigde of doodde.

De Rechtbank doet het bewijs in deze zaak steunen op de verklaring van verdachte ter terechtzitting: „dat hij op 5 October 1936 in de gemeente Losser, ter plaatse genaamd Zuid-Lutte, des namiddags omstreeks 4¾ uur, heeft geloopen in het jachtveld op een perceel heidegrond waarvan B. J. ter Kuile gerechtigde tot het genot van de jacht was, met een schietgeweer, terwijl hij twee patronen in de hand had; dat hij niet voorzien was van een geldig schriftelijk bewijs om daar te mogen jagen, van den tot het genot van de jacht op dat perceel gerechtigde."

Voorts vermeldt het vonnis, dat een op 9 October 1936 door C. Sukkel, onbezoldigd Rijksveldwachter te Zuid-Lutte, gemeente Losser op ambtseed opgemaakt proces-verbaal onder meer inhoudt:

„Den vijfden October 1936 des namiddags omstreeks kwart voor vijf uur bevond ik Cornelis Sukkel, onbezoldigd Rijksveldwachter wonende te Zuid-Lutte gemeente Losser mij op surveillance te Zuid-Lutte, gemeente Losser, alwaar door mij is gezien:

dat een mij bekend persoon genaamd Johannes Gerhardus Jacobus L., geboren te Losser 25 Juli 1906, landbouwer, wonende Z.-Lutte 197 gemeente Losser, zich aldaar in het jachtveld bevond, gelegen buiten openbare wegen en voetpaden, voorzien van een dubbelloops jachtgeweer en op een perceel heide, dennen en ander houtgewas, in eigendom en gebruik van B. J. ter Kuile, fabrikant, wonende Gronausche straat 124, Enschede, terwijl Luttikhuis voornoemd, toen ik relatant hem aanhield het geweer in jagende houding hanteerde en oogenblikkelijk bij mij liep en toen ik hem greep en verzocht het jachtgeweer te onderzoeken of het geladen was, zegde hij „daar blijf je af" bukte zich krom en draaide zich half om, waarna ik het geweer bij de loop greep en toen constateerde dat het niet geladen was doch L. twee patronen in de rechterhand had"; en dat getuige Subbel ter terechtzitting in hooger beroep heeft verklaard:

dat hij op 5 October 1936 in de gemeente Losser, ter plaatse genaamd Zuid-Lutte, des namiddags te omstreeks 4¾ uur, verdachte over een afstand van 25 à 30 meter met een schietgeweer in jagende houding heeft zien loopen op een perceel heidegrond, waarvan gerechtigde tot het genot van de jacht was B. J. ter Kuile.

Hieruit kon de Rechtbank naar mijne meening afleiden, hetgeen zij bewezen verklaard heeft. De waardeering van dit bewijsmateriaal door de Rechtbank is een andere, dan die welke requirant gevolgd wenscht te zien, doch dit verschilpunt kan in cassatie niet nader beoordeeld worden.

Ik concludeer derhalve tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer van der Meulen;

Gelet op de door den requirant ingediende schriftuur, welke, naast een aantal mededeelingen van feitelijken aard, de grief bevat, dat uit geen enkel der als bewijs gebezigde verklaringen kan worden afgeleid, dat requirant inderdaad op het litigieuse terrein jagende was in den zin van art. 2 der Jachtwet 1923, met dien verstande dat hij op dit terrein niet bezig was met het opsporen, bemachtigen of dooden van wild of daartoe pogingen deed; dat wel eene veroordeeling op grond van art. 4 der Jachtwet 1923 juist was geweest, indien de opvatting der rechtbank juist was, welke heeft ingehouden, dat het in jagende houding loopen zelve reeds voldoende was voor de strafbaarheid volgens dit artikel, zonder dat ook zou moeten blijken, dat verdachte daarbij bezig was tot het opsporen, bemachtigen of dooden van wild, of het pogingen daartoe doen; of, dat onder „jagende houding" reeds dit opsporen of pogingen doen daartoe zou moeten worden verstaan; dat requirant echter deze meening der rechtbank niet kan deelen, doch meent, dat ook bewezen had moeten worden, dat hij bezig was wild op het litigieuse perceel op te sporen of pogingen daartoe deed, terwijl integendeel uit de diverse verklaringen eerder kan blijken, dat dit inderdaad niet het geval was;

O. dat bij het bestreden vonnis overeenkomstig de inleidende dagvaarding, gelijk ter zitting in eersten aanleg gewijzigd, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, ten laste van requirant is bewezen verklaard, dat hij enz. (zie conclusie);

O. dat volgens de grief de Rechtbank zoude zijn uitgegaan van de opvatting, dat het in jagende houding loopen zelve reeds voldoende was voor de strafbaarheid volgens art. 4 der Jachtwet 1923; dat echter deze opvatting in het bestreden vonnis niet is te vinden, hebbende integendeel de Rechtbank overeenkomstig de inleidende dagvaarding bewezen verklaard, dat requirant met dat doel, te weten het doel om wild op te sporen en te bemachtigen en te dooden, op den grond liep met een schietgeweer, dat hij in jagende houding droeg;

dat het middel derhalve niet tot cassatie kan leiden.

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

18 *Juni* 1937 KONINKLIJK BESLUIT.
(Armenwet Art. 40.)

Een geval van „afschuiving" doet zich voor, nu het bestuur van den gemeentelijken dienst niet heeft volstaan met de verhuizingskosten van den armlastige te betalen, maar hem een uitkeering in eens heeft gedaan van f 250, welke, behalve tot bestrijding van de verhuiskosten, diende voor allerlei doeleinden, die wel beoogden den armlastige aan een broodwinning te helpen, doch bij de beoordeeling waarvan niet uit het oog moet worden verloren, dat het hier betrof een poging om een arme een bestaan te verschaffen in eene *andere* gemeente, waarbij het risico van het niet slagen van deze poging op die gemeente werd afgewenteld.

Wij WILHELMINA, enz.,

Beslissende het geschil over de betaling van de kosten van ondersteuning van het gezin W. J. Willems;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 25 Mei 1937, N°. 185;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 9 Juni 1937, N°. 6132, Afdeeling Armwezen;

O. dat Wilhelmus Johannes Willems op 17 Juli 1936 met zijn gezin in de bevolkingsregisters der gemeente Teteringen werd ingeschreven, komende uit Voorburg, waarna hij zich in het begin van Augustus 1936 in Teteringen om ondersteuning aanmeldde;

dat burgemeester en wethouders van Teteringen van meening zijn, dat tot de komst van Willems in hun gemeente invloed van de zijde van Maatschappelijk Hulpbetoon te Voorburg heeft medegewerkt, aanvoerende, dat Willems heeft verklaard, dat hij van Maatschappelijk Hulpbetoon te Voorburg van 1 Mei 1935 af tot 1 Juli 1936 een onbepaald bedrag voor steun zou hebben ontvangen, welk bedrag door elkander gerekend ongeveer f 25.— per maand had beloopen; dat hij bovendien verklaarde van dezelfde instelling bij zijn vertrek uit Voorburg eene som van f 250.— te hebben ontvangen, waaruit bestreden werden de kosten zijner verhuizing, het betalen van enkele schulden, enz.; dat door het burgerlijk armbestuur over deze zaak is gecorrespondeerd met Maatschappelijk Hulpbetoon, te Voorburg, welke instelling de hierboven weergegeven feiten erkent; dat hem volgens verklaring een bedrag van f 250.— werd verstrekt om hem eene bestaansmogelijkheid te verschaffen door het drijven van een bloemenhandel, waartoe noodzakelijk uitgaven moesten worden gedaan, als daar zijn: aanschaffing bakfiets, 1 jaar ventvergunning, 1 maand huur vooruit, verhuiskosten e. d., dat het burgerlijk armbestuur te Teteringen, na deze mededeeling ontvangen te hebben, aan Maatschappelijk Hulpbetoon te Voorburg te kennen gaf, dat naar zijne meening in het onderhavige geval toepassing van de artikelen 30 en 40 der Armenwet behoorde plaats te vinden; dat Maatschappelijk Hulpbetoon te Voorburg schrijft, dat zulks niet het geval kan zijn en in deze van afschuiving geen sprake is; dat, aangezien zij, burgemeester en wethouders, de meening van het burgerlijk

armbestuur deelen, en de genoemde Willems noodzakelijkerwijze reeds geholpen is moeten worden, zij verzoeken eene beslissing te willen uitlokken, dat de kosten, welke door het burgerlijk armbestuur te Teteringen ten behoeve van het gezin van Willems reeds gemaakt moesten worden, door Maatschappelijk Hulpbetoon te Voorburg aan genoemd armbestuur moeten worden vergoed;

dat het bestuur van den gemeentelijken dienst voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Voorburg het standpunt van burgemeester en wethouders van Teteringen bestrijdt, aanvoerende, dat W. J. Willems, op 24 April 1935 van Antwerpen naar Voorburg is gekomen; dat hij volgens zijne bewering daar zonder middelen van bestaan was en om die reden naar Nederland terug moest; dat hij toen van zijn dienst eenigen steun in natura heeft ontvangen; dat, toen hij later met bloemen ging venten, door zijn dienst eenige malen aan handelsgeld is geholpen; dat echter, aangezien de leden van het gezin Willems Brabanders van geboorte zijn en naar hun oordeel de bloemenhandel in Brabant veel beter beloond wordt, Willems herhaaldelijk verzocht hem een bedrag ineens te verstrekken, ten einde zich in Brabant te kunnen vestigen, meer in het bijzonder in de omgeving van Breda, waartoe eindelijk door zijn bestuur werd besloten, nadat het door Willems en zijne echtgenoote de overtuiging was bijgebracht, dat op de wijze, als door hen voorgesteld, de mogelijkheid inderdaad aanwezig werd bevonden om zich aldaar een broodwinning door handel in bloemen te verschaffen; dat, hoewel zijn dienst in het algemeen tegenover soortgelijke verzoeken om tegemoetkoming in verhuiskosten enz. een afwijzend standpunt inneemt, omdat inwilliging daarvan steeds den schijn kan wekken, alsof daar invloed op uitgeoefend is, ten slotte nochtans besloten werd den man te helpen aan een bedrag van f 250.—, voor aanschaffing van een bakfiets, 1 jaar ventvergunning, 1 maand huur, verhuiskosten enz., dat er wellicht kort na aankomst in Brabant omstandigheden zijn bijgekomen, die het verwerven van eene broodwinning nochtans hebben belet, doch dat door zijn dienst ten stelligste moet worden ontkend, dat in deze van afschuiving sprake zou zijn;

O. dat, al moge in het algemeen, wanneer blijkt, dat het initiatief om naar eene andere gemeente te verhuizen van den arme zelf is uitgegaan, er geen aanleiding worden gevonden om aan te nemen, dat zich een geval van afschuiving, als bedoeld in artikel 40 der Armenwet heeft voorgedaan, niettemin onder de omstandigheden, zooals deze zich hier voordoen, de aanwezigheid van een dergelijk geval wèl behoort te worden aangenomen;

dat toch het bestuur van den gemeentelijken dienst voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Voorburg, blijkens de stukken, niet heeft volstaan met aan Willems de kosten van zijne verhuizing naar Noord-Brabant te verschaffen, doch hem eene uitkeering heeft gedaan van niet minder dan f 250.—, welke, behalve tot bestrijding van de verhuiskosten, diende voor de aanschaffing van een bakfiets, voor het betalen van de eerste maand huishuur in de nieuwe woonplaats, voor het hebben van handelsgeld, het afdoen van schulden e. d.;

dat bij het verstrekken van deze som nu wel de bedoeling moge hebben voorgezeten om Willems aan eene broodwinning te helpen, waartegen de bepalingen van de Armenwet zich in het algemeen niet verzetten, doch dat niet uit het oog moet worden verloren, dat het hier betrof eene poging om aan een arme een bestaan te verschaffen in eene *andere* gemeente, waarbij het risico van het niet slagen van deze poging op die gemeente werd afgewenteld;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te beslissen, dat de kosten van ondersteuning van het gezin Willems door de gemeente Teteringen voor ten hoogste één jaar komen ten laste van den gemeentelijken dienst voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Voorburg.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz.

(A. B.)

---

18 *Juni* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.
(Lager Onderwijswet 1920 Art. 76.)

Een college van B. en W. eener gemeente is niet bevoegd tot het instellen van beroep tegen eene beslissing van den gemeenteraad, als bedoeld in art. 75 1e lid.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door burgemeester en wethouders der gemeente Tubbergen tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel van 23 Februari 1937, N°. 1636/1544, 2e afdeeling, tot ongegrondverklaring van het beroep van burgemeester en wethouders voornoemd tegen het besluit van den raad der gemeente Tubbergen van 22 December 1936, waarbij de overeenkomstig artikel 72 der Lager-Onderwijswet 1920 gevraagde medewerking is verleend voor de aanschaffing van twee kachels, ten behoeve van de Roomsch-Katholieke bijzondere school voor gewoon lager onderwijs te Langeveen, gemeente Tubbergen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 25 Mei 1937, N°. 192;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 11 Juni 1937, N°. 5492, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat de raad der gemeente Tubbergen in zijne vergadering van 22 December 1936 besloten heeft aan het Roomsch-Katholieke Schoolbestuur te Langeveen op zijne aanvrage medewerking te verleenen tot beschikbaarstelling van de benoodigde gelden ten bedrage van f 42.— voor de aanschaffing van twee nieuwe kachels ten behoeve van zijne school ter vervanging van versleten kachels, daarbij overwegende, dat de kachels, waarvan vervanging door nieuwe wordt gevraagd, reeds meermalen gerepareerd zijn en niet blijvend voor reparatie in aanmerking komen; dat, ware zulks wel het geval, voor het schoolbestuur practisch de mogelijkheid zou zijn uitgesloten om versleten kachels langs den weg van artikel 72 der wet door nieuwe te doen vervangen; dat de aanvrage van het voormelde schoolbestuur derhalve niet in strijd is met de wet, doch integendeel als niet bovenmatig steun vindt in de wet;

dat, nadat burgemeester en wethouders van

Tubbergen van deze beslissing bij Gedeputeerde Staten van Overijssel in beroep waren gegaan, dit college bij zijn besluit van 23 Februari 1937, N°. 1636/1544, 2e afdeeling, dit beroep ongegrond heeft verklaard, daarbij overwegende, dat het weliswaar twijfelachtig is of het appelleerende college van burgemeester en wethouders begrepen kan worden onder de tot het instellen van beroep bevoegde ingezetenen der gemeente, maar dat hun college, bij dien twijfel, aan het ontvangen van het beroep de voorkeur meent te moeten geven; dat artikel 72 der Lager-Onderwijswet 1920 aan het bestuur eener bijzondere lagere school de bevoegdheid geeft de medewerking der gemeente in te roepen onder meer voor de aanschaffing van nieuwe schoolmeubelen; dat het bestuur der Roomsch-Katholieke lagere school dienovereenkomstig — zijnde toch kachels onder schoolmeubelen begrepen — de medewerking van het bestuur der gemeente Tubbergen heeft gevraagd en verkregen voor den aankoop van twee nieuwe kachels ten behoeve van zijn schoolgebouw; dat burgemeester en wethouders dezen aankoop niet noodzakelijk achten, daar de voorhanden kachels na reparatie nog wel bruikbaar zouden zijn en deswege meenen, dat de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, door de inwilliging dezer aanvraag zouden zijn overschreden; dat, wat dit punt betreft, naar tusschen alle bij dit geschil betrokkenen vaststaat, de kachels in den staat, waarin zij tevoren verkeerden, niet bruikbaar waren; dat het schoolbestuur, voor de vraag gesteld, of hier reparatie dan wel vernieuwing behoorde plaats te vinden, op goede gronden heeft kunnen komen tot het besluit, dat de aanschaffing van nieuwe kachels doelmatiger en economisch beter verantwoord zou zijn; dat daarmede de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, dan ook niet zijn overschreden; dat het besluit van den raad tot het verleenen der gevraagde medewerking dus in overeenstemming met de wet is te achten en het door burgemeester en wethouders daartegen ingestelde beroep als ongegrond behoort te worden afgewezen;

dat van dit besluit burgemeester en wethouders van Tubbergen bij Ons in beroep zijn gekomen, aanvoerende, dat, wat de formeele zijde van hun beroep betreft, zij hun beroep, op grond van de Lager-Onderwijswet 1920, bij Gedeputeerde Staten hebben ingesteld, omdat zij rekening moesten houden met de mogelijkheid, dat het door hen bestreden raadsbesluit niet langs den weg der gemeentewet voor vernietiging vatbaar kon worden geacht, wijl in artikel 76, 2e lid, der Lager-Onderwijswet 1920 een speciale proces-orde is voorgeschreven; dat het wel denkbaar is, dat bij enge wetsinterpretatie twijfel kan ontstaan, of zij begrepen kunnen worden onder de tot het instellen van beroep bevoegde ingezetenen der gemeente, doch dat hun beroep niet zonder meer als een actio popularis kan worden beschouwd; dat artikel 77 der Lager-Onderwijswet 1920 het gemeentebestuur den plicht oplegt over eene aanvrage, bedoeld in artikel 72, met het schoolbestuur in overleg te treden, zulks met de zeer kennelijke bedoeling om het gemeentebestuur de gelegenheid te geven ertegen te waken, dat onnoodige uitgaven ten laste van de gemeentekas worden gebracht, en dat het derhalve al te ongerijmd ware, dat artikel 76, 2e lid, van diezelfde wet de strekking zou hebben het gemeentebestuur de gelegenheid te onthouden om tegen een met de wet strijdig raadsbesluit op te komen; dat de Regeering ten overvloede in 1928 bij monde van Onzen toenmaligen Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw bij de behandeling van een interpellatie betreffende de Ootmarsumsche schoolkwestie in de Tweede Kamer heeft verklaard, dat ieder ingezetene, maar ook het gemeentebestuur krachtens artikel 76, 2e lid, der Lager-Onderwijswet 1920 tegen een volgens artikel 72 der wet genomen raadsbesluit kan opkomen; dat Gedeputeerde Staten hen derhalve terecht in hun beroep hebben ontvangen; dat zij, wat de materieele zijde van het geschil betreft, zich niet met de beslissing van Gedeputeerde Staten en het daarbij overwogene kunnen vereenigen; dat als vaststaand moet worden aangenomen, dat de kosten van het gewone onderhoud van schoolkachels, uit normale slijtage ontstaan, dan wel uit slijtage, die aan slechte of onoordeelkundige behandeling moet worden toegeschreven, moeten bestreden worden uit de exploitatievergoeding krachtens artikel 101 der wet, zoodat het in casu uitsluitend gaat om de vraag, of de kachels, waarvan het voormelde schoolbestuur de vervanging door nieuwe heeft gevraagd, àl dan niet gerepareerd kunnen worden; dat deze vraag naar hun oordeel zonder eenigen twijfel bevestigend moet beantwoord worden, waarvoor zij zich beroepen op hun persoonlijke waarneming, op het door hen ingewonnen rapport van den gemeente-opzichter, d.d. 6 October 1936, alsmede op de verklaring van A. J. Mensink, smid te Tubbergen, d.d. 17 December 1936; dat het ten eenenmale onbegrijpelijk is, hoe Gedeputeerde Staten hiertegenover de overweging kunnen plaatsen: „dat het schoolbestuur, voor de vraag gesteld, of hier reparatie dan wel vernieuwing behoorde plaats te vinden, op goede gronden heeft kunnen komen tot het besluit, dat de aanschaffing van nieuwe kachels doelmatiger en economisch beter verantwoord zou zijn", aangezien 1e. Gedeputeerde Staten noch persoonlijk, noch van hunnentwege door den Inspecteur van het Lager Onderwijs of een deskundige, ter plaatse een onderzoek hebben ingesteld naar den toestand, waarin de versleten kachels zich bevinden; 2e. het schoolbestuur tegenover de gemeente niet de geringste poging heeft ondernomen om de juistheid aan te toonen van zijne bewering, dat de kachels niet meer te repareeren zouden zijn, doch integendeel de door hem gewenschte nieuwe kachels reeds tevoren, zonder eenig voorafgaand overleg, heeft aangeschaft; en 3e. de versleten kachels doorgebrand zijn, naar alle waarschijnlijkheid ten gevolge van onoordeelkundige behandeling, en na voorzien te zijn van een nieuwen mantel en nieuwe steenen, voor de helft van den prijs van nieuwe kachels ten minste even goed bruikbaar zullen blijken als nieuwe kachels: dat, indien de beslissing van Gedeputeerde Staten gehandhaafd wordt, met stelligheid te voorzien valt, dat ook de overige schoolbesturen in hunne gemeente voortaan op dezelfde wijze de kosten van onderhoud van schoolmeubelen wegens slijtage op de gemeente zullen afwentelen, en de consequenties derhalve, ondanks de wet van 4 Augustus 1933 (*Staatsblad*

N°. 414), der gemeente Tubbergen met hare vele bijzondere scholen uitermate duur zullen komen te staan; dat zij in verband met het vorenstaande van oordeel blijven, dat door inwilliging van de aanvrage van het voormelde schoolbestuur de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, overschreden zijn, zoodat het daartoe strekkend raadsbesluit in strijd is met de wet;

O. dat ingevolge artikel 76, tweede lid, der Lager-Onderwijswet 1920 ieder ingezetene en het schoolbestuur bij Gedeputeerde Staten in beroep kan komen van eene beslissing van den gemeenteraad, als bedoeld in artikel 75, eerste lid, dier wet;

dat hieruit moet volgen, dat een college van burgemeester en wethouders eener gemeente tot het instellen van een zoodanig beroep niet gerechtigd is;

dat Gedeputeerde Staten van Overijssel mitsdien ten onrechte bij hun bestreden besluit het college van burgemeester en wethouders van Tubbergen in zijn beroep hebben ontvangen;

dat Gedeputeerde Staten weliswaar hebben overwogen, dat het twijfelachtig is, of het appelleerende college van burgemeester en wethouders begrepen kan worden onder de tot het instellen van beroep bevoegde ingezetenen der gemeente, en het college bij dien twijfel aan het ontvangen van het beroep de voorkeur meent te moeten geven, doch dat, daargelaten nog, dat een college van burgemeester en wethouders, ingevolge artikel 1 der Gemeentewet een bestuursorgaan der gemeente, niet zonder meer als een groep ingezetenen kan worden aangemerkt, er voor eene overweging als de evenbedoelde in het onderwerpelijke geval reeds hierom geen plaats is, nu het college van burgemeester en wethouders van Tubbergen, naar het in zijn tot Ons gericht beroepschrift uitdrukkelijk verklaart, zijn beroep bij Gedeputeerde Staten heeft ingesteld in zijn hoedanigheid van Gemeentebestuur;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel van 23 Februari 1937, N°. 1636/1544, 2e afdeeling, burgemeester en wethouders van Tubbergen alsnog niet-ontvankelijk te verklaren in hun, bij Gedeputeerde Staten ingesteld beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Tubbergen van 22 December 1936.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast, enz.

(A. B.)

---

18 *Juni* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Rv. art. 59; Woningwet artt. 6, 70, 71.)

De rechter heeft aan den wettelijken eisch van motiveering van zijne uitspraak voldaan, indien hij, na de feiten te hebben vermeld, zijn oordeel geeft omtrent het geschilpunt. Partijen kunnen wel de juistheid van dat oordeel in cassatie aanvallen, maar zij kunnen niet met vrucht de grief te berde brengen, dat de rechter aan zijn rechtskundig oordeel meer uitvoerige beschouwingen had moeten wijden.

Art. 6 der Woningwet, aan B. en W. het zeggingsrecht omtrent het verleenen van eene bouwvergunning gevend, moet geacht worden tevens aan B. en W. de bevoegdheid te hebben toegekend, indien op dit recht inbreuk wordt gemaakt, den bij art. 70 bedoelden maatregel te nemen.

De Rechtb. besliste, dat het dwangbevel niet over kosten van het exploit rept, zoodat het verzet die kosten niet betreft.

Feitelijke omstandigheden, niet bij den rechter aangevoerd, kunnen niet met vrucht voor het eerst in cassatie worden naar voren gebracht.

G. J. Nijhoff, turfhandelaar, wonende te Nijverdal, gemeente Hellendoorn, eischer tot cassatie van een op 17 Juni 1936 door de Arr.-Rechtbank te Almelo tusschen partijen gewezen vonnis, advocaat Mr. Tj. D. Schaper; gepleit door Mr. E. G. M. Roolvink,

tegen:

F. van Buren, in zijn hoedanigheid van Ontvanger der gemeente Hellendoorn, verweerder in cassatie, advocaat Mr. A. Koning; gepleit door Mr. D. te Winkel.

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger.

Eischer tot cassatie heeft ingevolge art. 71, lid 5, der Woningwet verzet gedaan tegen een dwangbevel, waarbij door verweerder werd ingevorderd een bedrag van f 24.66 wegens kosten, door Burgemeester en Wethouders der gemeente Hellendoorn gemaakt voor het wegnemen van twee bergplaatsen, door eischer opgericht in strijd met het bepaalde in art. 6 Woningwet en met de Bouwverordening 1927 van genoemde gemeente. Eischer erkende de verschuldigdheid van het deel der kosten, dat gemaakt was voor het wegnemen van de grootste dezer beide bergplaatsen, doch betwistte de verschuldigdheid van het deel der kosten, gemaakt voor het wegnemen van de andere bergplaats ter grootte van 7 × 4 meter. Tegen het vonnis van de Arr.-Rechtbank te Almelo, waarbij hij werd verklaard kwaad opposant en waarbij het dwangbevel werd gehandhaafd, voert eischer aan de navolgende middelen van cassatie:

I. „S., althans v. t. van art. 70 Woningwet j°. 6 dier wet jis. artt. 54, 77 en 144 3e lid der Grondwet, 151 en 152 Gemeentewet, door te overwegen: „(ad 2um) dat de uitvoering van art. 6 Woningwet blijkens den inhoud van dat artikel aan Burgemeester en Wethouders is opgedragen", ten onrechte, nu gemeld art. 6 Woningwet voorzoover hier toepasselijk aan B. en W. slechts opdraagt het verleenen van een schriftelijke vergunning, doch dit artikel niet de opdracht zelf verstrekt, noch kan verstrekken tot het toezicht houden op hen die de verbodsbepaling van art. 6 overtreden, althans B. en W. op dit artikel hun opdracht tot uitvoering nimmer kunnen baseeren."

II. „S., althans v. t. van artt. 162 Grondwet, 20 R. O., 48 en 59 Rv. en art. 6 Woningwet door te overwegen als onder I aangegeven, nu juist was betwist dat de uitvoering van dat art. 6 Woningwet aan Burgemeester en Wethouders was opgedragen."

III. „S., althans v. t. van artt. 6 j°. 71 Woningwet, j°. 48 Rv., omdat de Rechtbank

ten onrechte heeft beslist, dat geen verzet is toegelaten op grond van het, als in strijd met de wet, niet verschuldigd zijn van een bedrag op last van B. en W. gevorderd bij het in het dwangbevel genoemde en daaraan verbonden bevel tot betaling."

IV. „S., althans v. t. van artt. 70 j°. 6 Woningwet en 59 Rv., omdat de Rechtbank heeft nagelaten te beslissen, of de bergplaats bij de daarstelling vóór 1920 door het toenmalige college van B. en W., belast met het geven van vergunningen en dus met de beoordeeling over de noodzakelijkheid daarvan, is aangemerkt als een gebouw in den zin der Woningwet."

Middel I acht ik ongegrond. Art. 6 (5 oud) aanhef en onder *a* der Woningwet, verbiedende zonder schriftelijke vergunning van Burgemeester en Wethouders een woning of een ander gebouw te bouwen, geheel of voor een gedeelte te vernieuwen of te veranderen, of uit te breiden, draagt daarmede m. i. ongetwijfeld de uitvoering van deze wet aan B. en wezen als de autoriteit, welke de vereischte vergunning heeft te verleenen. Deze vergunning wordt derhalve verstrekt uit krachte en ter uitvoering van genoemd art. der Woningwet en niet van eene gemeenteverordening (v.g. H. R. 7 Nov. 1935 '36 n°. 424). Indien nu een gebouw zonder die vereischte vergunning wordt gebouwd, wordt dit gebouw zeer zeker daargesteld in strijd met de Woningwet en behoort derhalve, ingevolge art. 70, onder de uitvoering van die Wet, welke, wat de hierbedoelde aangelegenheid betreft, uitdrukkelijk aan het gemeentebestuur is opgedragen, ook de bevoegdheid tot het, desnoods ten koste der overtreders, doen wegnemen van hetgeen in strijd met de Wet is gebouwd.

Middel II, hetwelk blijkens de aangehaalde artikelen beoogt te klagen over s. of v. t. van de wettelijke voorschriften betreffende het met redenen omkleeden van vonnissen, mist feitelijken grondslag, aangezien motiveering ten dezen geenszins ontbreekt, immers is gelegen in de verwijzing naar den inhoud van art. 6 Woningwet, waaruit, volgens de Rechtbank, blijkt, dat de uitvoering in dezen aan B. en W. is opgedragen. Voor zoover het middel art. 6 Woningwet door deze opvatting geschonden of verkeerd toegepast acht, komt het mij op grond van het bij middel I betoogde onjuist voor.

Middel III mist feitelijken grondslag, aangezien de daarbij bedoelde beslissing niet in het bestreden vonnis is te vinden. In de 7e overweging ten aanzien van het recht behandelt de Rechtbank eischers verweer, dat de vordering tot betaling der kosten van het exploit van beteekening van het dwangbevel niet steunt op de wet. De Rechtbank overweegt dienaangaande, dat blijkens de acte van beteekening van het dwangbevel de deurwaarder aan eischer bevel heeft gedaan om uiterlijk binnen twee vrije dagen na den dag van beteekening aan den verweerder qq. te betalen de som van f 24.66, zijnde het bedrag van het door eischer verschuldigde, in het dwangbevel nader omschreven, met de kosten van dit exploit; dat in het dwangbevel zelf over de kosten van het exploit van beteekening niet wordt gerept; dat dit verweer dus niet betreft de verschuldigdheid van het bij het dwangbevel ingevorderde bedrag en daarom moet worden voorbijgegaan. Ten overvloede wordt dan verder nog overwogen, dat eischer terecht heeft opgemerkt, dat hij ingevolge lid 8 van art. 71 Woningwet de kosten van het exploit, welke hij ingevolge lid 7 van dit artikel verschuldigd is, slechts behoeft te betalen bij aanbieding van eene kwitantie door verweerder qq. en dat dan ook met de som, welke in de acte van beteekening wordt genoemd in den zin: „Ik heb hem verder aangezegd, dat indien voormelde som niet binnen den bepaalden termijn voldaan is, zal worden overgegaan tot inbeslagneming en verkoop zijner goederen volgens de wet," slechts is te verstaan de tevoren in de acte genoemde som van f 24.66. Uit deze overwegingen blijkt niets anders, dan dat de Rechtbank — m. i. terecht — het bedoelde verweer van eischer niet ter zake dienende acht, wijl het niet betreft de verschuldigdheid van hetgeen bij dwangbevel werd gevorderd, doch alleen de kosten van het exploit van beteekening, waarvan in het dwangbevel niet wordt gerept, terwijl eischer alleen tegen het dwangbevel in verzet was gekomen.

Middel IV mist eveneens feitelijken grondslag, aangezien uit het bestreden vonnis niet blijkt, dat eischer zoude hebben beweerd, dat de bergplaats, waarover geschil, bij de daarstelling voor 1920 door het toenmalige college van B. en W. niet zoude zijn aangemerkt als een gebouw in den zin der Woningwet. Er kon dus ook voor de Rechtbank geen aanleiding bestaan om dienaangaande eene beslissing te geven.

Eischer heeft wel als verweer aangevoerd, dat bedoelde kleinste bergplaats, een brandstoffenbergplaatsje ter grootte van 7 × 4 meter, met houten palen op den grond staande, niet was een gebouw in den zin van art. 6 Woningwet, alsook, dat bij den bouw van die bergplaats schriftelijk, althans mondeling bouwvergunning werd verleend, daar toch niet is aan te nemen, dat het toenmalige gemeentebestuur zijne plichten zoo ernstig zou hebben verwaarloosd. Omtrent deze weren wordt in het bestreden vonnis overwogen, dat een brandstoffenbergplaatsje, hetwelk volgens de stellingen van partijen, voorzoover niet uitdrukkelijk weersproken, eene grondoppervlakte had van 7 × 4 meter en een hoogte van 3½ meter en voorzien was van houten wanden en van een met pannen gedekte houten kap, op grond van zijne samenstelling en afmetingen als een gebouw in den zin van art. 6 Woningwet moet worden beschouwd, dat eischer niet uitdrukkelijk stelt, dat tot den bouw dier bergplaats schriftelijke vergunning is verleend, doch slechts veronderstelt, dat schriftelijke, althans mondelinge, vergunning is gegeven, omdat het tegendeel plichtsverzuim van het toenmalige bestuur zou opleveren, en dat bovendien eene mondelinge vergunning niet voldoende zou zijn, daar art. 6 Woningwet eene schriftelijke vergunning vereischt. Het wil mij voorkomen, dat tegen deze afdoende weerlegging van voormelde weren niet met vrucht kan worden aangevoerd, gesteld overigens, dat zulks voor het eerst in cassatie zoude mogen geschieden, dat het voormalig college

van B. en W. der gemeente Hellendoorn ten tijde van de oprichting der bergplaats deze niet als een gebouw in den zin van art. 6 Woningwet heeft aangemerkt. Bij de beoordeeling van de al of niet gegrondheid van het verzet tegen het onderwerpelijke dwangbevel toch staat de vraag, of hier van een gebouw in den zin der wet al dan niet sprake was en of dus een schriftelijke vergunning voor de W. op, in zooverre dit college wordt aangeoprichting van dat gebouw al dan niet was vereischt, uitsluitend ter beoordeeling van den rechter.

De voorgedragen middelen mitsdien alle ongegrond achtende, concludeer ik tot verwerping van het beroep, met veroordeeling van den eischer tot cassatie in de daarop gevallen kosten.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat uit het bestreden vonnis, voorzoover van belang in cassatie, blijkt:

dat eischer in verzet is gekomen tegen een dwangbevel, waarbij verweerder van hem invorderde een bedrag van f 24.66 wegens kosten door Burgemeester en Wethouders der gemeente Hellendoorn gemaakt voor het wegnemen van twee bergplaatsen bij eischers woning staande;

dat eischer de verschuldigdheid van het deel der kosten gemaakt voor een der twee bergplaatsen, ter grootte van 7 bij 4 meter, heeft betwist;

dat deze bergplaats door Burgemeester en Wethouders met toepassing van art. 70 Woningwet is weggenomen, omdat zij was gebouwd zonder schriftelijke vergunning van Burgemeester en Wethouders, als in art. 6 dier wet voorgeschreven;

dat eischer zijne betwisting onder meer hierop grondde, dat de uitvoering van art. 6 Woningwet nergens is opgedragen aan het Gemeentebestuur, doch aan den Minister en art. 70 dier wet met een beroep enkel op art. 6 niet kan worden toegepast, welk verweer de Rechtbank, die het verzet ongegrond oordeelde, heeft verworpen uit overweging, „dat de uitvoering van art. 6 Woningwet blijkens den inhoud van dat artikel aan Burgemeester en Wethouders is opgedragen;"

dat eischer nog heeft aangevoerd, dat ook de vordering tot betaling van de kosten van het exploit niet op de wet steunt, maar de Rechtbank deze bewering ter zijde stelt, omdat zij niet betreft de verschuldigdheid van het bij dwangbevel ingevorderde bedrag, wijl het dwangbevel niet van de kosten rept;

O. dat eischer de navolgende middelen van cassatie tegen het vonnis inbrengt: zie concl. Adv.-Gen.;

O. omtrent de middelen:

dat het eerste middel faalt, omdat art. 6 Woningwet aan Burgemeester en Wethouders het zeggingsrecht omtrent het verleenen van eene bouwvergunning gevend, geacht moet worden tevens aan Burgemeester en Wethouders de bevoegdheid te hebben toegekend, indien op dit recht inbreuk wordt gemaakt, den bij art. 70 bedoelden maatregel te nemen;

dat het tweede middel blijkens de aanhaling der wetsartikelen en de mondelinge toelichting bedoelt erover te klagen, dat de Rechtbank geen nadere rechtskundige beschouwingen heeft gegeven, waaròm art. 6 Woningwet aan Burgemeester en Wethouders de bevoegdheid verleent tot toepassing van art. 70;

dat ook dit middel geen doel kan treffen;

dat immers de rechter aan den wettelijken eisch van motiveering van zijn uitspraak heeft voldaan, indien hij, na de feiten te hebben vermeld, zijn oordeel geeft omtrent het geschilpunt, en partijen wel de juistheid van dit oordeel in cassatie kunnen aanvallen — hetgeen in deze eischer ook bij het eerste middel deed —, maar niet de grief te berde kunnen brengen, dat de rechter aan zijn rechtskundig oordeel meer uitvoerige beschouwingen had moeten wijden;

dat het derde middel feitelijken grondslag mist, daar de Rechtbank niet heeft beslist, dat geen verzet is toegelaten als in het middel bedoeld, doch dat het dwangbevel niet over kosten van het exploit rept, zoodat het verzet die kosten niet betreft;

dat het vierde middel feitelijke omstandigheden naar voren brengt, waarvan niet blijkt, dat zij bij de Rechtbank zijn aangevoerd en op dergelijke omstandigheden niet met vrucht voor het eerst in cassatie beroep kan worden gedaan;

Verwerpt het beroep in cassatie. (Salaris f 350, *Red.*).

(N. J.)

---

18 *Juni* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Motor- en Rijwielwet Art. 3.)

De omstandigheid, dat een openbare ter kennisbrenging, als bedoeld in het 2e lid, niet heeft plaats gehad, staat aan de ontvankelijkheid van een ingesteld beroep niet in den weg, aangezien het beroep openstaat binnen 30 dagen, nadat het besluit, waartegen het wordt ingesteld, ter openbare kennis is gebracht, zoodat, wanneer een zoodanig ter kennis brengen niet heeft plaats gehad, de beroepstermijn geacht moet worden nog loopende te zijn.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door H. P. G. van Roosebeek, te de Bilt, tegen het besluit van burgemeester en wethouders dier gemeente van 10 Maart 1936, n°. 794, tot afwijzing van zijn verzoek om wederopenstelling van de Kerklaan aldaar voor het verkeer met motorrijtuigen in de richting van den Utrechtscheweg naar den Blauwcapelscheweg;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 8 Januari 1937, n°. 9;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 10 Juni 1937, n°. 422, Afd. Waterstaatsrecht;

O. dat burgemeester en wethouders van de Bilt bij hun evenvermelde beschikking hebben overwogen, dat tot geslotenverklaring van de Kerklaan voor het berijden met motorrijtuigen op meer dan twee wielen in de richting van den Utrechtscheweg naar den Blauwcapelscheweg is overgegaan in het belang van de vrijheid en veiligheid van het verkeer;

dat zij het een groot bezwaar achten, dat van Utrecht komende motorrijtuigen, welke de

Kerklaan wenschen in te rijden, den zoo uiterst drukken Rijksweg moeten kruisen; dat voorts de breedte van de Kerklaan van dien aard is, dat passeeren van elkaar tegemoet komende motorrijtuigen de veiligheid van andere weggebruikers ernstig in gevaar brengt, hetwelk nog meer klemt door de aanwezigheid der Roomsch-Katholieke school; dat zij op grond van deze overwegingen van oordeel zijn, dat een onbeperkt autoverkeer over de Kerklaan niet kan worden toegelaten;

dat de appellant in beroep aanvoert, dat het inrijden van de Kerklaan door motorrijtuigen, komende van Utrecht, in geen enkel opzicht meer gevaar oplevert dan het inrijden van elken anderen zijweg aan de linkerhand; dat de aldaar breede Rijksweg met parallelweg en vluchtheuvel den inrit van de Kerklaan ruim en overzichtelijk maakt; dat deze reden bovendien gevaar veronderstelt voor de vrijheid en veiligheid op den Rijksweg en niet op de Kerklaan en daarom niet ter zake doende is; dat de Kerklaan een verhardingsbreedte heeft van 4.30 m en tusschen de wederzijdsche boomenrijen een breedte van 5.20 m, welke afmetingen ruim voldoende zijn voor het elkaar passeeren van twee motorrijtuigen; dat voorts nagenoeg langs den geheelen weg een voetpad aanwezig is ter breedte van plus minus 3.50 m; dat dit voetpad met een breedte van 4.25 m ook aanwezig is voor de Roomsch-Katholieke school, vóór welks schoolgebouw tevens een groote speelplaats aanwezig is, afgesloten door een hoog ijzeren hek; dat dit waarborg geeft, dat normaal voor de kinderen geen gevaar te duchten is; dat de Kerklaan in de jaren, dat zij voor alle verkeer geopend is geweest, nimmer aanleiding heeft gegeven tot ongelukken;

O. dat weliswaar ten aanzien van het onderwerpelijke besluit van burgemeester en wethouders van de Bilt een openbare ter kennishrenging, als bedoeld in art. 3, tweede lid, der Motor- en Rijwielwet niet heeft plaats gehad, doch dat deze omstandigheid aan de ontvankelijkheid van den appellant in zijn beroep niet in den weg staat, aangezien krachtens de evengenoemde wetsbepaling het beroep openstaat binnen dertig dagen, nadat het besluit, waartegen het wordt ingesteld, ter openbare kennis is gebracht, zoodat, wanneer een zoodanig ter kennis brengen niet heeft plaats gehad, de beroepstermijn geacht moet worden nog loopende te zijn;

O. ten aanzien van de hoofdzaak, dat op grond van de overgelegde stukken moet worden aangenomen, dat het belang van de veiligheid van het verkeer op de Kerklaan, inzonderheid ter plaatse, waar deze laan den Rijksweg bereikt, door de geslotenverklaring wordt gediend en daartegen niet opweegt de hinder, welken deze verkeersbeperking voor den appellant en andere weggebruikers mocht opleveren;

dat derhalve het verzoek om de geslotenverklaring van de Kerklaan op te heffen terecht is afgewezen;

Gezien de Motor- en Rijwielwet en het Motor- en Rijwielreglement;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren:

Onze Minister van Waterstaat is belast enz.

(A. B.)

---

19 *Juni* 1937. KONINKLIJK BESLUIT (Lager Onderwijswet 1920 Art. 205*ter*.)

De gemeenteraad is niet bevoegd om, waar (als in art. 205*ter*) bepaaldelijk *zijn* medewerking in plaats van die van B. en W. ter uitvoering van eene wet wordt gevorderd, de vervulling van de uit dien hoofde op hem gelegde taak over te dragen aan B. en W.

Wij WILHELMINA, enz.,

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur der Vereeniging tot stichting en instandhouding van Hervormde scholen te Heerlen tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Limburg van 5 Maart 1937, 1ste afdeeling, La. 1403/10 X, tot ongegrondverklaring van zijn beroep, tegen het besluit van burgemeester en wethouders van de gemeente Heerlen van 31 October 1936, N°. 1.851.2 B. 06.1 D, houdende afwijzing van het verzoek om overeenkomstig artikel 205*ter* der Lager-Onderwijswet 1920 voor het schoolgebouw, Ruijs-de-Beerenbroucklaan 29, te Heerlen, eene uitkeering ineens van 80 % van de geschatte waarde van het schoolgebouw te ontvangen ter vervanging van de tot dusver genoten vergoeding ex artikel 205, eerste lid, dier wet;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 2 Juni 1937, N°. 201;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 12 Juni 1937, N°. 5650, Afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat krachtens artikel 205*ter* der Lager-Onderwijswet 1920 het beschikken op verzoeken van besturen van bijzondere lagere scholen, bedoeld in artikel 205, om ter vervanging van de jaarlijksche vergoeding, bedoeld in het eerste lid van dit artikel, eene uitkeering te ontvangen van eene som ineens, als daarbij nader omschreven, is opgedragen aan het *gemeentebestuur*;

dat in verband met artikel 151 der gemeentewet onder gemeentebestuur hier moet worden verstaan de gemeenteraad en niet het college van burgemeester en wethouders, aangezien moet worden aangenomen, dat de medewerking ter uitvoering van de wet hier bepaaldelijk van den raad wordt gevorderd;

dat toch dit artikel niet geacht moet worden 's raads medewerking aan de uitvoering van wetten, algemeene maatregelen van bestuur of provinciale reglementen en verordeningen afhankelijk te stellen van het feit, dat daarbij de raad uitdrukkelijk als het bevoegd orgaan voor het verleenen van medewerking is aangewezen, doch veeleer in dien zin behoort te worden uitgelegd, dat in gevallen, waarin geen bepaald gemeenteorgaan is aangewezen, doch de medewerking zonder nadere definieering is opgedragen aan het gemeentebestuur, de aard van de te treffen voorziening, al naar gelang zij in het algemeen tot de taak van een bepaald orgaan gerekend moet worden te behooren, voor de competentie beslissend is;

dat, daar het beslissen over uitgaven ten laste van de gemeente bij de gemeentewet bepaaldelijk aan den gemeenteraad is voorbehouden, op welk algemeen beginsel ook door de Lager-Onderwijswet 1920 geen inbreuk wordt

gemaakt, het beschikken op verzoeken als het onderwerpelijke, hetwelk financieele gevolgen voor de gemeente met zich brengen kan, naar zijn aard tot de bevoegdheid van den raad behoort, zoodat de door de wet gevorderde medewerking in deze ook door dit college behoort te geschieden;

dat mitsdien op het door het schoolbestuur tot het gemeentebestuur gericht verzoek ten onrechte door burgemeester en wethouders is beschikt;

dat de vertegenwoordiger van het gemeentebestuur van Heerlen in de openbare vergadering van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur, waarin over deze zaak verslag is uitgebracht, er weliswaar op heeft gewezen, onder overlegging van een exemplaar van de notulen van de openbare vergadering van den raad dier gemeente op 30 October 1936, dat dit college in die vergadering besloten heeft tot dekking der uitgaven, voortvloeiende uit de door burgemeester en wethouders te nemen beslissingen op verzoeken, als bedoeld in artikel 205*ter* der Lager-Onderwijswet 1920, de noodige credieten ter beschikking te stellen en tevens burgemeester en wethouders voor zooveel noodig heeft gemachtigd om met de hiervoor in aanmerking komende schoolbesturen de in het voorstel bedoelde overeenkomsten aan te gaan, doch dat burgemeester en wethouders ook hieraan niet de bevoegdheid konden ontleenen om op het verzoek van het schoolbestuur te beschikken, aangezien een gemeenteraad aan geen enkele wettelijke bepaling de bevoegdheid kan ontleenen om in een geval als het onderwerpelijke, waarin bepaaldelijk zijn medewerking in plaats van die van burgemeester en wethouders ter uitvoering eener wet wordt gevorderd, de vervulling van de uit dien hoofde op hem gelegde taak over te dragen aan burgemeester en wethouders;

dat in verband met het vorenstaande het besluit van Gedeputeerde Staten niet kan worden gehandhaafd;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten en van het besluit burgemeester en wethouders der gemeente Heerlen van 31 October 1936, N°. 1.851.2 B. 06.1 D, laatstgenoemd college alsnog onbevoegd te verklaren om op het onderwerpelijk, door het bovenvermeld schoolbestuur tot het gemeentebestuur van Heerlen gericht verzoek te beschikken.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast, enz.

(A. B.)

---

21 *Juni* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Woningwet Art. 36).

Bij de herziening van een uitbreidingsplan — ook bij de verplichte tienjaarlijksche herziening — behooren slechts onderzocht te worden de bezwaren, welke niet bij de vaststelling van het oorspronkelijk uitbreidingsplan zijn kunnen worden ingebracht.

Wij WILHELMINA, enz.,

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door G. van den Hoek, G. J. de Kok, Jhr. Mr. J. C. Schorer en H. W. van Hoytema, te Culemborg, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland van 4 November 1936, N°. 111, waarbij een herziening van het uitbreidingsplan van Culemborg is goedgekeurd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 2 Juni 1937, N°. 206;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 14 Juni 1937, N°. 5489 M/P.B.R., Afdeeling Volkshuisvesting;

O. dat Gedeputeerde Staten van Gelderland bij hun besluit van 4 November 1936, N°. 111, goedkeuring hebben verleend aan een besluit van den raad der gemeente Culemborg van 16 Juli 1936, tot vaststelling van een plan tot herziening van het plan van uitbreiding voor die gemeente, daarbij de tegen het raadsbesluit ingediende bezwaarschriften o.a. van G. van den Hoek, G. J. de Kok, Jhr. Mr. J. C. Schorer en H. W. van Hoytema, te Culemborg, niet-ontvankelijk verklarende, op grond, dat deze niet zijn gericht tegen de vastgestelde herziening van het uitbreidingsplan, maar tegen dat plan zelf en derhalve niet ter gelegenheid van de goedkeuring dier herziening kunnen worden onderzocht;

dat van dit besluit de evengenoemde personen bij Ons in beroep zijn gekomen, aanvoerende, dat ook bij gelegenheid van de zoogenaamde tienjaarlijksche herziening (artikel 36, 5e lid, der Woningwet) de gelegenheid tot het indienen van bezwaren moet worden opengesteld; dat deze tienjaarlijksche herziening zich kan bepalen tot eene ongewijzigde opnieuw-vaststelling; dat derhalve, indien het standpunt van Gedeputeerde Staten juist ware, de door de wet gewilde gelegenheid tot reclame tegen ongewijzigde opnieuw-vaststelling van het plan geen zin zou hebben, omdat de reclames dan toch, overeenkomstig de meening van Gedeputeerde Staten, niet-ontvankelijk zouden moeten worden verklaard; dat door een niet-ontvankelijkverklaring derhalve aan hen een recht wordt onthouden, dat de wet bij herziening van een uitbreidingsplan welbewust aan belanghebbende eigenaren van gronden in dat plan heeft willen toekennen; dat handhaving van het standpunt van Gedeputeerde Staten huns inziens bovendien eene ongeoorloofde beperking van het eigendomsrecht zou zijn, omdat een eigenaar die, om welke redenen dan ook, bij de vaststelling van het uitbreidingsplan zich niet verzet heeft tegen eene bezwarende bepaling in dat plan, genoodzaakt kan worden daarin ten eeuwigen dage te berusten, ook al zouden zijne financieele omstandigheden het hem noodig maken, bij gelegenheid van eene herziening tegen die bezwarende bepaling op te komen; dat naar hun meening daarom het recht van reclame bij de tienjaarlijksche herziening ook bedoeld is om aan alle belanghebbende eigenaren van gronden in het uitbreidingsplan de gelegenheid te verschaffen voor hunne belangen op te komen; dat zij voorts, wat de zaak zelve betreft, de huidige bestemming van hun eigendom niet door het algemeen belang geboden achten; dat eene aanwijzing van perceel Sectie B, nummers 1050—1055, van G. van den Hoek voor tweede klasse open bebouwing, van perceel Sectie H, N°. 892 van G. J. de Kok voor

tweede en derde klasse bebouwing, van de perceelen Sectie B. nummers 1120 en 1121, van Jhr. Mr. J. C. Schorer voor tweede klasse open bebouwing met verlegging van rooilijn en van de perceelen Sectie B, nummers 847, 735 en 1003 van H. W. van Hoytema in eene andere bebouwingsklasse, met verandering van rooilijn en bestemming, meer beantwoordt aan het doel, waarvoor het uitbreidingsplan in het leven is geroepen en ook met hunne belangen beter strookt;

O. dat bij de herziening van een uitbreidingsplan — ook bij de verplichte tienjaarlijksche herziening — slechts onderzocht behooren te worden de bezwaren, welke niet bij de vaststelling van het oorspronkelijke uitbreidingsplan zijn kunnen worden ingebracht;

dat, naar op grond van de stukken moet worden aangenomen, de bezwaren van de appellanten destijds hadden kunnen zijn ingebracht tegen het oorspronkelijke uitbreidingsplan; dat mitsdien die bezwaren, afgezien nog van de omstandigheid, dat zij betrekking hebben op terreinen, welker bestemming bij de herziening niet is gewijzigd, thans niet tot onthouding van goedkeuring aan de herziening kunnen leiden;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de beroepen ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast. enz.

(A. B.)

---

21 *Juni* 1937. BESCHIKKING van de Ministers van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en van Financiën, nº. 8552, afd. V.H.M.O/23 Juni 1937, nº. 206, afd. Dir. Bel., regelende de schoolgeldheffing aan de Rijks Hoogere Burgerscholen.

De Ministers van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en van Financiën

Hebben goedgevonden:

a. hun gemeenschappelijke beschikking van 26 Maart 1936, nº. 3804, afdeeling V.H.M.O. en 6 April 1936, nº. 127, afdeeling Centrale Directie, gepubliceerd in de *Bijlage tot de Nederlandsche Staatscourant* van 8 April 1936, nº. 70, aangevuld bij hun gemeenschappelijke beschikking van

4 Mei 1936, nº. 10285 I, afdeeling V.H.M.O. en 7 Mei 1936, nº. 185, afdeeling Centrale Directie, gepubliceerd in de *Nederlandsche Staatscourant* van 12 Mei 1936, nº. 92 [1] te wijzigen en aan te vullen als volgt:

I. Artikel 3 wordt gelezen:

Van hen, die in Nederland woonden bij het begin van het belastingjaar, dat aan het schooljaar onmiddellijk voorafging, en van hen, die zich in den loop van de maanden Mei tot en met Maart van dat belastingjaar in Nederland hebben gevestigd, wordt het schoolgeld geheven naar den maatstaf van de gemengde hoofdsom over dat belastingjaar.

Voor personen, die zich na de maand Maart, in het eerste lid bedoeld, in Nederland hebben gevestigd, wordt het schoolgeld geheven naar den maatstaf van de gemengde hoofdsom over het belastingjaar, waarin het tijdstip van vestiging in Nederland valt. Bij vestiging in Nederland in de maand April wordt het volgende belastingjaar in aanmerking genomen.

Van niet onder de vorige leden vallende personen, die in Nederlandsch-Indië, Suriname of Curaçao woonden op 1 Januari aan het schooljaar voorafgaande, wordt het schoolgeld geheven naar den maatstaf van de gemengde hoofdsom, welke vermoedelijk in aanmerking genomen zou zijn, indien de gemeentefondsbelasting en de vermogensbelasting ook in die gewesten zouden worden geheven en indien alsdan het belastingjaar aanving met 1 Januari.

Ten aanzien van niet onder de vorige leden vallende Nederlanders, die in 's Rijks dienst in het buitenland wonen, of die ten genoegen van den inspecteur der directe belastingen of der registratie en domeinen, binnen wiens dienstkring de school gevestigd is, aantoonen, dat zij voor de uitoefening van hun beroep in het buitenland wonen, wordt de gemengde hoofdsom gesteld op het bedrag, dat naar het oordeel van dien inspecteur in aanmerking genomen zou zijn, indien hun woonplaats behoorde tot het grondgebied van de gemeente, waar de school is gevestigd.

II. In artikel 5 wordt, in het hoofd van de eerste schoolgeldkolom, in de plaats van: „een" gelezen: één of geen.

III. Artikel 6 wordt gelezen:

Voor de toepassing van artikel 5 worden onder schoolgaande kinderen verstaan de leerlingen, waarvoor het schoolgeld verschuldigd is, benevens de andere eigen of aangehuwde minderjarige kinderen of pleegkinderen van den schoolgeldschuldige, van welke drie maanden vóór den aanvang van het schooljaar mocht worden verondersteld, dat zij bij den aanvang van dat schooljaar leerling zouden zijn van eenige inrichting in Nederland voor lager, nijverheids-, middelbaar, voorbereidend hooger of hooger onderwijs, voor zooveel het onderwijs niet tot het avondonderwijs moet worden gerekend.

IV. Artikel 8 wordt gelezen:

Indien uit één gezin meer dan één kind voorbereidend hooger of middelbaar onderwijs geniet aan een door het Rijk of door een gemeente in stand gehouden of gesubsidieerde inrichting, wordt het voor iederen leerling volgens de vorige artikelen verschuldigd schoolgeld verminderd met een achtste, indien er twee zoodanige kinderen in het gezin zijn, en met een vierde, indien er meer dan twee zoodanige kinderen in het gezin zijn.

Voor de toepassing van het vorige lid wordt het onderwijs aan een kweekschool voor onderwijzers en/of onderwijzeressen met middelbaar onderwijs gelijkgesteld.

V. Het eerste lid van artikel 10 wordt gelezen:

Voor na 31 Augustus 1933 toegelaten leerlingen, die, na reeds eenmaal in een school van voorbereidend hooger en/of middelbaar onderwijs niet tot een hoogere klasse te zijn bevorderd, is een Rijks hoogere burgerschool andermaal niet tot een hoogere klasse worden bevorderd, of die, na reeds eenmaal niet tot een hoogere klasse van een school van voorbereidend hooger en/of middelbaar onderwijs te zijn bevorderd in een Rijks hoogere burgerschool voor de

[1] C. V. 1936 blz. 123.

tweede maal het onderwijs in de vijfde klasse volgen, is anderhalfmaal het schoolgeld verschuldigd, berekend volgens de artikelen 5, 7 of 8. Dit verhoogde schoolgeld is uitsluitend verschuldigd voor het schooljaar of de schooljaren, waarin de leerling niet voor de eerste maal het onderwijs in de klasse, waarin hij geplaatst is, volgt; te dezen wordt met de klasse, waarin de leerling der Rijks hoogere burgerschool geplaatst is, gelijkgesteld de overeenkomstige klasse eener andere school van voorbereidend hooger en/of middelbaar onderwijs.

Tusschen het eerste en het volgend lid wordt ingevoegd een nieuw tweede lid, luidende:

Voor de toepassing van het vorige lid wordt een kweekschool van onderwijzers en/of onderwijzeressen als een school van middelbaar onderwijs aangemerkt.

Het tweede lid wordt derde lid, het derde lid wordt vierde lid.

VI. In artikel 13, *a*, eersten volzin, vervallen de woorden: „of verzorgers" en wordt in plaats van: „het getal schoolgaande kinderen van den schoolgeldschuldige, bedoeld in artikel 6 van deze beschikking" gelezen: de getallen der schoolgaande kinderen van den schoolgeldschuldige, bedoeld in de artikelen 6 en 8 van deze beschikking.

In artikel 13, *c*, vervallen de woorden: „of verzorger".

VII. Tusschen artikel 17 en artikel 18 wordt ingevoegd een nieuw artikel 17*bis*, luidende:

Teruggegeven of niet gevorderd wordt de helft van het volgens de vorige artikelen bepaalde schoolgeld over elk schoolgeldkwartaal, waarover voor een leerling ten gevolge van het overgaan naar een andere school schoolgeld verschuldigd is als leerling van meer dan één inrichting van onderwijs, als bedoeld in artikel 6;

b. te bepalen, dat deze beschikking, voor zoover betreft de toepassing van artikel 3, wordt geacht in werking te zijn getreden op 1 September 1936.

(B. S.)

---

22 *Juni* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet Art. 39.)

De gemeente, die ingevolge art. 39, zooals dat vóór de wet van 27 Juni 1935, S. 379, luidde, tot betaling der verpleegkosten is gehouden, blijft met die betaling ook na invoering van bedoelde wet belast, daar uit geen bepaling dier wet volgt, dat zij mede zou strekken, om in reeds bestaande verplichtingen verandering te brengen.

Wij WILHELMINA, enz.,

Beslissende het geschil over de woonplaats van den armlastigen krankzinnige Johannes C. Pronk;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 2 Juni 1937, nº. 203;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 16 Juni 1937, nº. 6284, afd. Armwezen;

O. dat Johannes Cornelis Pronk, geboren op 5 October 1915 te Overschie, waar zijn vader is blijven wonen, op 29 Februari 1932, komende van Rotterdam als kweekeling opgenomen werd in de Landbouwkolonie Nederlandsch Mettray te Gorssel, nadat aan die stichting overeenkomstig artikel 421 van het Burgerlijk Wetboek bij beschikking van de Arrondissements-Rechtbank te Rotterdam van 19 Februari 1932 de voogdij over hem was opgedragen; dat zijn geestestoestand het noodig maakte, hem, nadat de rechterlijke machtiging daartoe op 28 September 1932 was aangevraagd, den daaraanvolgenden dag over te brengen naar het krankzinnigengesticht Oude en Nieuwe Gasthuis te Zutphen;

dat over de betaling van de kosten van verpleging van den patiënt in dit gesticht, welke tot aan zijne meerderjarigheid, te weten tot 5 October 1936, door de Stichting Landbouwkolonie Nederlandsch Mettray zijn voldaan, daarna geschil is gerezen tusschen de gemeenten Overschie, Rotterdam en Gorssel, welk geschil niet in der minne is kunnen worden bijgelegd;

dat burgemeester en wethouders van Overschie niet bereid zijn de verplegingskosten voor rekening van hunne gemeente te nemen, waartoe zij aanvoeren, dat het tweede lid van artikel 39 der Armenwet, dat werd ingevoegd bij de wet van 27 Juni 1935 (*Staatsblad* nº. 379) en op 1 Augustus 1935 in werking trad, niet op dit geval kan worden toegepast, aangezien de rechterlijke machtiging tot het plaatsen van den patiënt in het gesticht reeds op 28 September 1932 werd aangevraagd; dat dus als woonplaats ten deze zal moeten worden aangemerkt, de gemeente, waar de patiënt ten tijde van het aanvragen van de rechterlijke machtiging domicilie had, te weten op 28 September 1932; dat dit derhalve zal moeten zijn de gemeente Gorssel, aangezien de stichting Landbouwkolonie Nederlandsch Mettray aldaar belast was met de voogdij over den patiënt; dat zij daarenboven opmerken, dat de patiënt bij het intreden van de meerderjarigheid eene zelfstandige woonplaats heeft gekregen; dat, aangezien hij nadien te Overschie nimmer heeft vertoefd, die gemeente niet als zijn domicilie te dezen aanzien zal kunnen worden aangewezen;

dat burgemeester en wethouders van Rotterdan evenmin termen vinden om de verplegingskosten ten laste van hunne gemeente te doen komen, aangezien de vader van den patiënt op 19 Februari 1932, toen deze laatste onder voogdij werd gesteld, geen woonplaats had te Rotterdam, doch te Overschie;

dat burgemeester en wethouders van Gorssel hunne gemeente niet gehouden achten tot het betalen van de bedoelde verplegingskosten, aangezien de patiënt vóór den datum, waarop hij onder voogdij werd geplaatst, in den zin van het Burgerlijk Wetboek woonplaats had te Overschie, welke gemeente huns inziens op grond van het bepaalde in het tweede lid van artikel 39 der Armenwet, welke bepaling aan dat artikel is toegevoegd bij de wet van 27 Juni 1935 (*Staatsblad* nº. 379), voor de verplegingskosten aansprakelijk is;

O. dat ingevolge artikel 39 der Armenwet, zooals dit artikel ten tijde van de opneming van den patiënt in het krankzinnigengesticht en van de aanvrage van de rechterlijke machtiging luidde, de kosten, voortvloeiende uit de overbrenging van arme krankzinnigen naar en hunne verpleging in gestichten voor krankzinnigen, voorzoover die niet uit de fondsen dier ge-

stichten zelve moeten worden bestreden, of daarin door instellingen van weldadigheid niet wordt voorzien, worden voldaan uit de kassen der gemeenten, waar de verpleegden woonplaats hadden in den zin van het Burgerlijk Wetboek ten tijde, dat de rechterlijke machtiging om hen in een gesticht te plaatsen werd aangevraagd, en, indien die woonplaats binnen het Rijk niet is aan te wijzen, uit 's-Rijks kas;

dat in het onderwerpelijke geval de patiënt op 28 September 1932, datum waarop de rechterlijke machtiging is aangevraagd, in den zin van het Burgerlijk Wetboek woonplaats had in de gemeente Gorssel, waar de stichting Landbouwkolonie Nederlandsch Mettray, aan wie de voogdij over hem was opgedragen, gevestigd was;

dat de bedoelde kosten van zijne verpleging mitsdien uit de kas dezer gemeente behooren te worden verdaan;

dat daaraan niet afdoet, dat ten gevolge van het meerderjarig worden van den patiënt op 5 October 1936 het wettelijk domicilie van den patiënt aldaar een einde heeft genomen, en evenmin de omstandigheid, dat de verpleegkosten tot dezen datum door Nederlandsch Mettray zijn betaald;

dat in een en ander ook geen verandering wordt gebracht door de toevoeging bij de wet van 27 Juni 1935 (*Staatsblad* nº. 379) van een nieuw tweede lid aan het voormelde artikel 39 der Armenwet, krachtens welk lid ten aanzien van arme krankzinnigen, die ten tijde dat de rechterlijke machtiging wordt aangevraagd, staan onder voogdij van een vereeniging, stichting of instelling, als bedoeld in artikel 421 van het Burgerlijk Wetboek, welker zetel in eene andere gemeente is gevestigd dan waar zij voor hun plaatsing onder voogdij woonplaats hadden in den zin van het Burgerlijk Wetboek, van het eerste lid wordt afgeweken, in dier voege, dat de meergemelde kosten worden voldaan, uit de kas der gemeente van de laatstbedoelde woonplaats en, indien die woonplaats binnen het Rijk niet is aan te wijzen, uit 's Rijks kas, aangezien de hierbedoelde aanvullingswet eerst in werking is getreden op 1 Augustus 1935, een tijdstip, waarop de rechtsplicht van de gemeente Gorssel, om ingeval van armlastigheid van den patiënt de kosten van zijne verpleging te betalen, bereids gevestigd was;

dat uit geen bepaling der aanvullingswet volgt, dat zij mede zou strekken, om in reeds bestaande verplichtingen verandering te brengen;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

voor de toepassing van art. 39 der Armenwet, als woonplaats van den armlastigen krankzinnige J. C. Pronk aan te wijzen de gemeente Gorssel.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz. (A. B.)

---

22 *Juni* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 103 jº. art. 101 5e lid.)

Bij de berekening van de uitgaven voor het openbaar lager onderwijs in een gemeente is het aanvaardbaar dat de exploitatiekosten van leslokalen, die uitsluitend voor andere doeleinden dan het geven van lager onderwijs worden gebruikt, over de tijdvakken, waarin dat gebruik plaats vond, ten volle op het bedrag der bedoelde uitgaven in mindering worden gebracht. Evenzeer is het toelaatbaar, dat wordt afgetrokken een gedeelte van de exploitatiekosten van gymnastieklokalen, die mede voor andere doeleinden dan het geven van onderwijs aan de leerlingen der openbare scholen zijn gebezigd, en zulks in de verhouding, waarin die kosten onderscheidenlijk ten behoeve van het onderwijs aan de school en ten behoeve van het nevengebruik hebben gestrekt.

Wij WILHELMINA, enz.,

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur der Vereeniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs te Glimmen, gemeente Haren, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Groningen van 21 Januari 1937, Letter L. *b*, 5e afdeeling, waarbij met wijziging van het besluit van den raad der gemeente Haren van 3 April 1936, het voorschot, bedoeld in artikel 103, derde lid, der Lager-Onderwijswet 1920, over het jaar 1936, ten behoeve van de bijzondere school voor gewoon lager onderwijs van den appellant, nader is vastgesteld op f 943.98;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 25 Mei 1937, Nº. 190;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 15 Juni 1937, Nº. 5488, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat de raad der gemeente Haren bij besluit van 3 April 1936 het bedrag van het voorschot, bedoeld in artikel 103, derde lid, der Lager-Onderwijswet 1920, over het jaar 1936 ten behoeve van de bovengenoemde school heeft vastgesteld op f 934.14, uit overweging, dat terzelfder zake voor de overeenkomstige openbare lagere scholen in deze gemeente over het dienstjaar 1934 volgens de gesloten gemeenterekening per leerling is uitgegeven een bedrag van f 14.24; dat het gemiddeld aantal leerlingen der genoemde school in het afgeloopen jaar bedroeg 82 en naar dit getal en het bovenvermelde bedrag per leerling de vergoeding zou bedragen f 1167.68; dat 80 % van het bedrag ad f 1167.68 beloopt f 934.14, zoodat in verband met het bepaalde in artikel 103, derde lid, der Lager-Onderwijswet 1920 het verzoek kan worden ingewilligd;

dat, nadat van dit raadsbesluit het schoolbestuur bij Gedeputeerde Staten van Groningen in beroep was gekomen, Gedeputeerde Staten bij hun besluit van 21 Januari 1937, Letter L. *b*, 5e afdeeling, het bedrag van het voorschot nader hebben vastgesteld op f 943.98;

dat Gedeputeerde Staten daarbij o.a. hebben overwogen, dat de gemeenteraad op de kosten der overeenkomstige openbare lagere scholen in de gemeente Haren over het jaar 1934, waarnaar het voorschot is berekend, in mindering heeft gebracht een bedrag van f 100.— wegens onderhoud van lokalen van openbare lagere scholen, welke in 1934 hebben leeggestaan, alsmede een bedrag van f 707.— wegens

onderhoud, verlichting, verwarming en schoonhouden van lokalen van openbare lagere scholen, welke in dat jaar geheel of gedeeltelijk voor andere doeleinden zijn gebruikt geweest; dat de raad bij de berekening van dezen aftrek de middelde kosten van onderhoud per lokaal (leegstaande en voor andere doeleinden dan gewoon lager onderwijs gebruikte lokalen inbegrepen) heeft gesteld op f 100.— en de gemiddelde kosten van verlichting, verwarming en schoonhouden per lokaal (leegstaande lokalen niet, voor andere doeleinden dan gewoon lager onderwijs gebruikte lokalen wel inbegrepen) op f 184.—, welke bedragen van f 100.— en f 184.—, behoudens eene geringe afronding, aansluiten bij de ter zake in de gemeenterekening over 1934 geleden uitgaven; dat het in mindering gebrachte bedrag van f 100.— is verkregen door voor twee over het geheele jaar 1934 leeg gestaan hebbende lokalen de helft van de per lokaal berekende kosten van onderhoud (f 100.—) af te trekken; dat het in mindering gebrachte bedrag van f 707.— als volgt is samengesteld:

aftrek voor twee lokalen, waarvan een het geheele jaar 1934 en het andere sedert 1 November 1934 gebruikt voor bewaarschoolonderwijs 11/6 × (f 100 + f 184 = ... f 331.—

aftrek voor twee gymnastieklokalen, welke ook voor andere doeleinden dan het geven van openbaar gewoon lager onderwijs gebruikt worden, voor elk lokaal ½ × f 100.— + ¾ × f 184, dus voor twee lokalen samen . . . . „ 376.—

bijeen . . . f 707.—;

dat er geen voldoende aanleiding bestaat bij de berekening van het in artikel 101, 2e lid, der Lager-Onderwijswet 1920 bedoeld gemiddeld bedrag per leerling van de kosten der overeenkomstige openbare lagere scholen in de gemeente de kosten van leegstaande lokalen niet mede te tellen; dat de wet zoodanigen aftrek niet voorschrijft, die overigens ook niet in overeenstemming zou zijn met het beginsel van de financieele gelijkstelling van het openbaar met het bijzonder lager onderwijs, welke medebrengt, dat ook de kosten van leegstaande lokalen van bijzondere scholen voor vergoeding door de gemeente in aanmerking komen; dat derhalve de vorenbedoelde aftrek van f 100.— voor twee leegstaande lokalen door den raad der gemeente Haren ten onrechte is toegepast; dat, wanneer de kosten van de overeenkomstige openbare scholen worden verhoogd door een nevengebruik harer lokalen voor andere doeleinden dan het openbaar lager onderwijs, het redelijk is en ook in overeenstemming met de bestaande jurisprudentie, die hoogere kosten bij de berekening van de in artikel 101, 2de lid, der wet bedoelde kosten der overeenkomstige openbare scholen niet mede te tellen; dat de raad der gemeente Haren bij zijn bestreden besluit mitsdien terecht te dezer zake een aftrek heeft toegepast, welke aftrek gevoeglijk naar den boven weergegeven maatstaf kan geschieden; dat de kosten van de openbare lagere scholen der gemeente Haren over 1934, waarnaar het voorschot is berekend, mitsdien f 100.— hooger kunnen worden gesteld dan in het bestreden raadsbesluit is geschied; dat het bedrag dier kosten dus nader moet worden gesteld op f 9,153.22 + f 100.— = f 9,253.22; dat het gemiddeld getal leerlingen der openbare lagere scholen der gemeente Haren over 1935 666 heeft bedragen, zoodat het gemiddeld bedrag per leerling van de kosten der overeenkomstige openbare lagere scholen voor het berekenen van het voorschot op de vergoeding over 1936 is te stellen op f 9,253.22 : 666 = = f 13.89, vermeerderd met f 0.50 voor administratiekosten, derhalve op f 14.39; dat het gemiddeld getal leerlingen der school van den appellant in het jaar 1935 82 bedroeg; dat het bedrag van het voorschot derhalve nader kan worden gesteld op 80 % van 82 × f 14.39 = = f 943.98;

dat van het genoemde besluit van Gedeputeerde Staten het schoolbestuur bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat Gedeputeerde Staten uit het oog hebben verloren, dat inderdaad de meerkosten, uit zoogenaamd nevengebruik voortvloeiende, blijkens vroegere beslissingen van de Kroon op de exploitatiekosten van het openbaar onderwijs in mindering behooren te worden gebracht, maar dat in casu het bedrag van f 707.— niet met de werkelijke meerkosten overeenkomt; dat immers dit bedrag werd gevonden door samentelling van de volledige (geschatte) kosten voor verlichting, verwarming, onderhoud en schoonhouden van twee voor kleuteronderwijs gebezigde lokalen gedurende den tijd, dat deze uitsluitend voor dit doel in gebruik waren en met ¾ deel dier kosten voor gymnastieklokalen, die naast het gebruik voor het openbaar onderwijs ook voor andere doeleinden werden gebezigd, dat het nu duidelijk is, en ook in strijd met het uitgangspunt van Gedeputeerde Staten, die zelve voor geheel leegstaande lokalen terecht onderhoudskosten in rekening brengen, dat het voor de voor kleuteronderwijs gebezigde lokalen afgetrokken bedrag méér is, dan de werkelijke meerkosten uit dit nevengebruik voortvloeiende, terwijl ook een aftrek van ¾ der geschatte kosten voor de gymnastieklokalen, die af en toe voor andere nevendoeleinden beschikbaar gesteld werden, veel te groot is; dat immers al deze lokaliteiten ook zonder het bedoelde nevengebruik onderhouden en van tijd tot tijd schoongemaakt zouden moeten worden, terwijl tevens het nevengebruik ook de verwarmingskosten nauwelijks beïnvloedt, daar centrale verwarming aanwezig is en, daar het nevengebruik wegens kleuteronderwijs overdag geschiedt, ook de verlichtingskosten daarvoor gevoeglijk op nihil zijn te stellen; dat op deze gronden de aftrek van f 707.— veel te groot is en mitsdien niet gehandhaafd zal kunnen worden;

O. dat naar Ons gevoelen eene wijze van berekening van de uitgaven voor het openbaar lager onderwijs in eene gemeente, waarbij de exploitatiekosten van leslokalen, die, zooals de beide voor het kleuteronderwijs gebezigde lokalen, uitsluitend voor andere doeleinden dan het geven van lager onderwijs werden gebruikt, over de tijdvakken, waarin dat gebruik plaats vond, ten volle op het bedrag der bedoelde uitgaven in mindering worden gebracht, aanvaardbaar is te achten;

dat voorts evenmin met grond bezwaar kan worden gemaakt tegen den door den gemeente-

raad en Gedeputeerde Staten toegepasten aftrek van een gedeelte van de exploitatiekosten der gymnastieklokalen, te weten voor het onderhoud de helft en voor verlichting, verwarming en schoonhouden drie kwart, aangezien op grond van de overgelegde stukken moet worden aangenomen, dat deze kostenverdeeling benadert de verhouding, waarin de kosten onderscheidenlijk ten behoeve van het onderwijs aan de school en ten behoeve van het nevengebruik hebben gestrekt;

dat dus de beslissing van Gedeputeerde Staten behoort te worden gehandhaafd;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast, enz.

(A. B.)

---

22 *Juni* 1937. ARREST van den Hoogen Raad (Gemeentewet artt. 299, 301.)

Nu de onderhavige belastingverordening wel voorschrijft, dat, overeenkomstig het bepaalde bij art. 265*d* (thans 301) Gem.wet, het hoofd der afd. „Belastingen" ter gem.-secretarie in de plaats van den Burgemeester treedt voor de toepassing van het 5e lid van art. 265*b* (thans 299) dier wet — d. i. dus ingeval van beroep krachtens het 3e of 4e lid van het artikel — doch zulks niet voorschrijft voor de toepassing van deszelfs 6e lid — cassatieberoep, in dat geval in te stellen door den burgemeester —, kan bedoeld afdeelingshoofd in het door hem ingestelde beroep in cassatie niet worden ontvangen.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van het hoofd der afd. „Belastingen" ter gem.-secretarie van Heerlen tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te Roermond van 30 Dec. 1936, betreffende den aanslag van De Staatsmijnen in Limburg te Heerlen in de zakelijke belasting op het bedrijf in laatstgenoemde gemeente, belastingjaar 1931;

Gezien de stukken;

O. dat art. 9 der verordening op de heffing eener zakelijke belasting op het bedrijf in de gemeente Heerlen luidt: Overeenkomstig het bepaalde bij art. 265*d* der Gemeentewet treedt voor de toepassing van de artt. 264 en 265*b* 5e lid dier Wet in de plaats van den Raad, van B. en W. of van den Burgemeester, het hoofd der afd. „Belastingen" ter gemeentesecretarie;

dat derhalve dit artikel der verordening onder meer wel voorschrijft, dat, overeenkomstig het bepaalde bij art. 265*d* (thans art. 301) der Gemeentewet, het hoofd der afd. „Belastingen" ter gem.-secretarie in de plaats van den burgemeester treedt voor de toepassing van het 5e lid van art. 265*b* (thans art. 299) dier wet — dat is dus in geval van beroep krachtens het 3e of 4e lid van het artikel — doch zulks niet voorschrijft voor de toepassing van deszelfs 6e lid, hetwelk bepaalt, dat in dat geval het in art. 18 der Wet van 19 Dec. 1914, S. 564, bedoelde beroep in cassatie wordt ingesteld door den burgemeester;

dat hieruit volgt, dat het hoofd der afdeeling „Belastingen" ter gemeente-secretarie in het door hem ingestelde beroep in cassatie niet kan worden ontvangen;

Verklaart hem daarin niet-ontvankelijk.

(N. J.)

---

22 *Juni* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet artt. 274, 277.)

Art. 2 van de onderhavige verordening wijst o. a. als belastingplichtige aan „hem, die belang heeft bij de publiciteit van de aankondiging". Daaronder vallen slechts degenen, die daarbij rechtstreeksch belang hebben. Deze aanduiding van den belastingplichtige is niet te vaag.

De door de gemeente bevoegdelijk geheven belasting op openbare aankondigingen brengt mede, dat die gemeente niet vrij van belasting kan worden gepasseerd met een auto, die bepaaldelijk is ingericht om door middel van op dien auto aangebrachte aankondigingen reclame te maken, zonder dat gedurende dit passeeren die auto door bedekking der aankondigingen is ontdaan van de eigenschap, dat het rijden met dien auto gepaard gaat met het maken van de beoogde reclame.

Deze omstandigheid is geen reden om aan te nemen, dat dientengevolge deze belasting geacht moet worden in den zin van art. 274 Gem.wet den doorvoer te belemmeren.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van C. W. O. te Rhenen tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te Arnhem van 15 Febr. 1937, betreffende een hem opgelegden aanslag in de belasting op openbare aankondigingen in de gem. Arnhem over het tijdvak van 15 Juni tot 15 September 1936;

Gehoord enz.;

O. dat de verordening tot heffing van eene belasting op openbare aankondigingen in de gem. Arnhem onder meer inhoudt:

Art. 1. Van alle aankondigingen van welken aard ook, binnen de gemeente Arnhem, aangebracht op plaatsen zichtbaar voor het publiek wordt een belasting geheven.

Art. 2. Deze belasting is verschuldigd door:

1. den eigenaar van het roerend of onroerend goed, waarop de aankondiging is aangebracht of waaraan deze is bevestigd;

2. den bewoner of gebruiker van het gebouw, waarop de aankondiging is aangebracht of waaraan deze is bevestigd;

3. den pachter van het recht tot het aanbrengen van aankondigingen;

4. hem, die belang heeft bij de publiciteit van de aankondiging;

met dien verstande evenwel dat het betalen van de belasting door den een, den ander van den belastingplicht ontheft.

Art. 11. De in een naderen aanslag te begrijpen belasting wordt met het viervoud daarvan verhoogd. Ingeval van navordering over

meer dan een belastingjaar, wordt de verhooging slechts toegepast op één der bedragen, die van den belastingplichtige te weinig zijn geheven, bij verschil op het grootste;

O. dat een belanghebbende in voormelde belasting een aanslag, met viervoudige verhooging is opgelegd wegens eene openbare aankondiging betreffende belanghebbende's dierenpark te Rhenen, aangebracht op een reclame-auto, die gereden heeft door de gem. Arnhem; dat deze aanslag, nadat belanghebbende daartegen had gereclameerd, door den hoofdambtenaar ter Secretarie, Chef van de Afd. Financiën en Belastingen der gem. Arnhem is gehandhaafd;

dat belanghebbende vervolgens in beroep heeft aangevoerd:

1. dat hij niet had mogen zijn aangeslagen, omdat hij geen belang had bij de publiciteit der aankondiging in Arnhem en de auto niet hem, maar eene reclamefirma te Utrecht toebehoort, welke firma voor hem slechts bepaalde opdrachten uitvoert en geen opdracht van hem had in Arnhem reclame te rijden;

2. dat in Arnhem geen reclame is gereden, doch de auto uitsluitend over Arnhemsch grondgebied is gegaan om andere gemeenten, zooals Nijmegen en Apeldoorn, te bereiken, zoodat in geval van belastingheffing onder die omstandigheden de doorvoer naar andere gemeenten zou worden belemmerd, hetgeen bij de wet verboden is;

3. dat in geen geval de viervoudige verhooging had mogen zijn geheven;

O. dat de Raad van Beroep bij de bestreden uitspraak de beschikking van voormelden ambtenaar heeft bevestigd, voor zoover daarbij de aanslag in hoofdsom werd gehandhaafd, maar de viervoudige verhooging niet verschuldigd heeft verklaard, daarbij overwegende ten aanzien van het eerste bezwaar van belanghebbende:

„dat volgens art. 1 de belasting is verschuldigd voor alle aankondigingen, van welken aard ook, binnen de gem. Arnhem aangebracht op plaatsen zichtbaar voor het publiek en volgens art. 2 sub 4 de belasting onder meer verschuldigd is door „hem die belang heeft bij publiciteit van de aankondiging"; dat belanghebbende volgens de letter als belastingplichtige te Arnhem uit dien hoofde beschouwd kan worden en als exploitant van het dierenpark, tot bezoek waarvan in de betreffende aankondigingen het publiek wordt aangespoord, belang heeft bij deze aankondigingen in Arnhem; dat hieraan niet kan afdoen, dat volgens het contract van belanghebbende met de reclamefirma deze niet was opgedragen in Arnhem reclame te rijden, maar er alleen maar doorheen moest rijden om naar Apeldoorn, Nijmegen enz. te gaan, daar door dit rijden door Arnhem, nu de aankondigingen daarbij zichtbaar waren voor het publiek, reeds reclame te Arnhem kon worden gemaakt;"

en t. a. v. het tweede bezwaar van belanghebbende:

„dat volgens art. 1 der heffingsverordening alleen belasting geheven wordt van aankondigingen aangebracht op plaatsen zichtbaar voor het publiek binnen de gem. Arnhem; dat het dus aan belanghebbende vrijstond de reclame-auto vrij van belasting over het grondgebied van de gem. Arnhem te doen vervoeren mits zorg werd gedragen, dat de reclame voor het publiek niet zichtbaar was; dat aan het onzichtbaarmaken wellicht wel eenige kosten, moeite en een gering tijdverlies verbonden zullen zijn, maar dat op grond daarvan niet kan gezegd worden dat de onderhavige belasting den doorvoer belemmert, als bedoeld in art. 274 der gemeentewet;"

O. dat belanghebbende in cassatie stelt:

1. S., althans v. t. van art. 147 der Grondwet en van de artt. 269 en 277 der Gemeentewet;

2. S., althans v. t. van art. 147 der Grondwet en art. 274 der Gemeentewet;

daarbij ter toelichting van het eerste middel aanvoerende, dat, nu de Raad van Beroep het woord „belang" niet in engen zin heeft opgevat, dit medebrengt, dat de gem. Arnhem naar believen in de betreffende belasting kan aanslaan de velen, die een min of meer ver verwijderd belang hebben bij de publicatie der aankondiging, hetgeen echter in strijd is met het aangehaalde art. 269, daar in die beteekenis het woord „belang" den belastingplichtige niet aanwijst, maar te dien aanzien slechts een vage aanduiding geeft;

terwijl ter toelichting van het tweede middel wordt aangevoerd, dat, ook naar de meening van den Raad van Beroep, kosten, moeite en tijdverlies zouden moeten worden geofferd om met den reclameauto Arnhem te passeeren zonder belasting te betalen en de belastingheffing derhalve den doorvoer weliswaar niet belet, maar wel degelijk belemmert;

O. omtrent het eerste middel:

dat voormeld art. 2 van de verordening tot heffing van eene belasting op openbare aankondigingen in de vierde plaats als belastingplichtige aanwijst „hem, die belang heeft bij de publiciteit van de aankondiging";

dat deze bepaling kennelijk in dien zin moet worden verstaan, dat daaronder niet vallen allen, die slechts eenig verwijderd belang bij die publiciteit hebben, doch slechts degenen, die daarbij rechtstreeksch belang hebben, dus wel in de eerste plaats degeen op wiens onderneming de met eene aankondiging beoogde reclame betrekking heeft, in dit geval belanghebbende, voor wiens dierenpark met de onderhavige aankondiging beoogd werd reclame te maken;

dat derhalve de aanwijzing als belastingplichtige van hem, die belang heeft bij de publiciteit der aankondiging, wegens de kennelijk daaraan te hechten beteekenis, niet is eene te vage aanduiding van den belastingplichtige, terwijl de Raad van Beroep aan het voorschrift ook zeker geen te ruime beteekenis heeft toegekend door in dit geval belanghebbende te beschouwen als iemand, die krachtens het voorschrift behoort tot de in de verordening aangewezen belastingplichtigen;

dat mitsdien het eerste middel niet tot cassatie kan leiden;

O. omtrent het tweede middel:

dat de door de gem. Arnhem bevoegdelijk geheven belasting op openbare aankondigingen medebrengt, dat die gemeente niet vrij van belasting kan worden gepasseerd met een auto,

die bepaaldelijk is ingericht om door middel van op die auto aangebrachte aankondigingen reclame te maken, zonder dat gedurende dit passeeren die auto door bedekking der aankondigingen is ontdaan van de eigenschap, dat het rijden met die auto gepaard gaat met het maken van de beoogde reclame;

dat de Raad van Beroep terecht heeft geoordeeld, dat deze omstandigheid geen reden is om aan te nemen, dat dientengevolge deze belasting geacht moet worden in den zin van art. 274 der Gemeentewet den doorvoer te belemmeren;

dat derhalve ook het tweede middel belanghebbende niet kan baten;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

22 *Juni* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 280.)

Art. 280 Gem.wet stelt t. a. v. de daarbij bedoelde belasting den eisch dat zij een bijdrage zal vormen in de daarbij nader omschreven ten laste der gemeente komende kosten, en voorts den eisch dat die bijdrage een billijke zal zijn.

De vraag of bij de regeling van het bedrag dezer bijdrage door den gemeentelijken wetgever inderdaad de billijkheid is betracht staat niet ter beoordeeling van den rechter.

Aan diens oordeel is echter niet onttrokken de vraag of zoodanige regeling voldoet aan eerstgenoemden eisch, waarin wordt uitgedrukt dat het totaal der belasting vorenbedoelde ten laste der gemeente komende kosten niet zal overtreffen. De R. v. B. had de gegrondheid van het desbetreffende bezwaar dus moeten onderzoeken.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van A. te Dordrecht tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen II te Rotterdam van 8 Febr. 1937, betreffende zijn aanslag in de Straatbelasting der gem. Dordrecht over 1936;

Gezien de stukken;

O. dat, blijkens art. 1 der desbetreffende heffingsverordening, in de gem. Dordrecht onder den naam van Straatbelasting een belasting wordt geheven wegens gebouwde eigendommen en de daarbij behoorende erven, die aan openbare land- of waterwegen in de gemeente belenden of in de onmiddellijke nabijheid daarvan gelegen zijn, en wegens ongebouwde eigendommen, die aan deze wegen belenden of op deze wegen uitgang hebben;

dat belanghebbende, in deze belasting aangeslagen, zich, na vruchtelooze reclame bij den Gemeenteraad, heeft gewend tot den Raad van Beroep, bij beroepschrift aanvoerende dat, in strijd met art. 280 der Gemeentewet, het tarief der belasting, vervat in art. 5 der heffingsverordening, kennelijk is gericht op het verkrijgen van een bate voor de gemeentekas boven het totaal der in art. 280 genoemde kosten, welke bate voor het jaar 1936 volgens zekere cijfers der gemeentebegrooting tenminste f 101,000 zou beloopen;

dat de Raad van Beroep echter de beschikking van den Gemeenteraad heeft gehandhaafd na te hebben overwogen:

„dat appellant in 's Raads vergadering met nadruk betoogde, dat zijn bezwaar niet geldt de berekening van zijn bijdrage als deel van het totaal der door bezitters van vast goed gezamenlijk te dragen kosten, doch dat het betreft het in art. 5 der verordening belichaamde tarief, dat z. i. in strijd is met art. 280 der Gemeentewet; en vervolgens nogmaals zeide, dat zijn bezwaar niet geldt de billijkheid van zijne bijdrage in verhouding tot het geheel, doch wèl de billijkheid van het totaal van de geheven belasting en daarmede dus ook zijn te zijnen laste komende deel daarvan;

„dat, naar 's Raads oordeel, art. 280 der Gemeentewet aan de Gemeenten toestaande een belasting als de onderhavige te heffen, het aan den Gemeentelijken Wetgever, onder toezicht der Koningin, overlaat om het bedrag dezer belasting naar billijkheid te regelen en de vraag, of bij deze regeling inderdaad de billijkheid betracht is, niet ter beoordeeling van den Raad staat, met andere woorden, dat art. 280 der Gemeentewet een voorschrift bevat niet voor den Rechter, doch voor de Kroon, aan welke het al dan niet goedkeuren van de heffingen is overgelaten;

„dat de Raad dan ook, wat betreft de door appellant gesignaleerde onbillijkheid, niet in een onderzoek vermag te treden, noch wat betreft het totaal van de door de Gemeente geheven straatbelasting, noch wat betreft het ten laste van appellant daarvan komende deel;"

O. dat belanghebbende in cassatie stelt S., althans v. t., van art. 16 der Wet van 19 Dec. 1914, S. 564. i. v. m. de artt. 273 en 280 der Gemeentewet;

O. dat art. 280 der Gemeentewet t. a. v. de daarbij bedoelde belasting den eisch stelt, dat zij een bijdrage zal vormen in de daarbij nader omschreven, ten laste der gemeente komende, kosten en voorts den eisch, dat die bijdrage een billijke zal zijn;

dat inderdaad het artikel aan den gemeentelijken wetgever, onder toezicht der Koningin, overlaat het bedrag dezer bijdrage naar billijkheid te regelen, weshalve de vraag, of bij een zoodanige regeling aan laatstgenoemden eisch is voldaan en dus de billijkheid is betracht, niet staat ter beoordeeling van den rechter;

dat echter aan diens oordeel niet is onttrokken de vraag, of zoodanige regeling voldoet aan eerstgenoemden eisch, waarin wordt uitgedrukt, dat het totaal der belasting vorenbedoelde, ten laste der gemeente komende kosten niet zal overtreffen;

dat belanghebbende bij beroepschrift aan den Raad van Beroep heeft gesteld, dat de regeling in art. 5 der onderhavige heffingsverordening met dezen eisch geen rekening zou houden, en uit de bestreden uitspraak niet blijkt, dat hij dit aan art. 280 der Gemeentewet ontleende bezwaar ter vergadering van den Raad heeft prijs gegeven;

dat hieruit volgt, dat de Raad de gegrondheid van dit bezwaar had behooren te onderzoeken, zoodat, nu dit niet is geschied, het

middel terecht klaagt over schending van art. 16 der Wet van 19 Dec. 1914, S. 564;

Vernietigt de bestreden uitspraak;

Verwijst het geding naar den Raad van Beroep voornoemd ter verdere behandeling en beslissing van de zaak in voltallige vergadering met inachtneming van dit arrest.

(N. J.)

---

22 *Juni* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Onteig.wet art. 54*h*.)

In het stelsel der Onteigeningswet is de schadeloosstelling, bedoeld in art. 54*h*, naar haren aard eene door de wet naar eenen vasten maatstaf gefixeerde vergoeding, die onafhankelijk is hiervan, of de werkelijk door de voorloopige inbezitneming geleden schade meer of minder bedraagt dan het wettelijk vastgesteld bedrag. Eenige andere of verdere vergoeding wegens de voorloopige inbezitneming, gelijk het cassatiemiddel wil, is met de wet in strijd.

Hendricus Jozephus Meyer (eigenlijk genaamd Hendrikus Josephus Meyer), landbouwer, wonende te Rijk, gemeente Haarlemmermeer, eischer tot cassatie van een vonnis der Arr.-Rechtbank te Haarlem, den 27 April 1937 tusschen partijen gewezen, advocaat Mr. J. van Kuyk; gepleit door Mr. Van de Biesen,

tegen:

1°. den Burgemeester der gemeente Haarlemmermeer, ten deze krachtens de Onteigeningswet ten fine van onteigening in rechte optredende voor de gemeente Amsterdam, wonende te Haarlemmermeer, verweerder, advocaat Mr. F. M. Westerouen van Meeteren;

en tegen:

2°. de Naamlooze Vennootschap „Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering", gevestigd en kantoor houdende te Amsterdam, mede-verweerster, advocaat Jhr. Mr. H. de Ranitz, (niet gepleit).

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

Dit geding betreft de onteigening op den naam van den verweerder onder 1, optredende voor den Burgemeester van Amsterdam, van een aan den eischer in cassatie toebehoorende, onder Haarlemmermeer gelegen boerderij ten behoeve van de uitbreiding van het vliegveld Schiphol. De verweerster onder 2, houdster eener hypotheek op de te onteigenen boerderij is in het geding als tusschenkomende partij toegelaten.

Bij de dagvaarding werd aan eischer aangezegd, dat de eischer qq., thans eerste verweerder, gebruik wenschte te maken van het in art. 54*a* der Onteigeningswet omschreven recht tot voorloopige inbezitneming der boerderij.

Op 29 Januari 1935 heeft de Rechtbank bij interlocutoir vonnis de in art. 27 der Wet voorgeschreven benoemingen gedaan en op 6 Mei 1935 heeft de gemeente Amsterdam zich in het feitelijk bezit van de boerderij gesteld.

Op 27 April 1937 heeft de Rechtbank eindvonnis gewezen, waarbij de onteigening is uitgesproken en het bedrag der schadeloosstelling is vastgesteld.

Hiertegen wordt thans het volgend middel tot cassatie aangevoerd, dat de vraag, waaromtrent de eischer en de eerste verweerder in cassatie verschillen, uiteenzet en waaromtrent de verweerster onder 2 zich aan het oordeel van den H. R. gedraagt:

„S. of v. t. van artt. 152 Grondwet en 1, 37, 40, 41, 54*a* tot en met 54*h* Onteigeningswet, doordien de Rechtbank, na te hebben overwogen dat aan den eischer tot cassatie vergoed moet worden de door hem tengevolge van de voorloopige inbezitneming geleden schade, niettemin zonder daaromtrent een onderzoek te doen en het beloop dier schade, welke door den eischer was gesteld en door de deskundigen in hun rapporten was becijferd, vast te stellen om daarmede bij de vaststelling van het eindbedrag der schadeloosstelling rekening te houden, haar ten onrechte uit hoofde van art. 54*h* Onteigeningswet voor die schade een fixum zou vaststellen, zonder meer heeft bepaald op 5 % van de totaalsom der schadevergoeding te rekenen vanaf het in dat artikel bedoelde tijdstip, daarbij voorbijziende, dat art. 54*h* zulks niet medebrengt of rechtvaardigt en zulks in strijd is met het beginsel dat de eischer als onteigende partij volledig moet worden schadeloosgesteld".

Met dit middel kan ik mij niet vereenigen en het komt mij voor, dat de Rechtbank in zijn vonnis art. 54*h* Onteigeningswet terecht aldus heeft verstaan, dat in het geval, waarin de onteigenende partij, die bij dagvaarding heeft medegedeeld, dat hij het recht tot voorloopige inbezitneming van het te onteigenen goed reeds vóór de einduitspraak wenscht te verkrijgen, de in genoemd artikel bedoelde wettelijke interessen der schadeloosstelling, welke dan onder de toe te kennen schadeloosstelling begrepen zijn, een vast percentage daarvan zijn, dat toegekend wordt ter vergoeding van de schade ten gevolge van de vervroegde inbezitneming door den onteigende te lijden wegens het gemis van het genot gedurende het verdere geding, n.l. in afwijking van het bij art. 55, lid 2 der Wet bepaalde reeds loopende van den dag in art. 27 der Wet bedoeld af tot den dag der voldoening of consignatie der schadeloosstelling.

Dit volgt in de eerste plaats — gelijk bij pleidooi namens den verweerder is betoogd — uit de Memorie van Toelichting op de Wijzigingswet van 5 Juli 1920, S. 329, waarbij Hoofdstuk III*a*, getiteld „Van de voorloopige inbezitneming", in de Onteigeningswet is ingelascht, in welke memorie men leest (Bijl. 2e Kamer 1918-19, 387 n°. 3, blz. 5 en ook opgenomen in de uitgave van Schuurman en Jordens op art. 54*h*):

„Voorts moest de voorloopige inbezitneming ook van invloed zijn op het bedrag van de toe te kennen schadeloosstellingen en bij de bepaling van dien invloed moet er op worden gelet, dat de gedaagde in het geding tot onteigening, wanneer hem bij dagvaarding is aangezegd, dat de onteigenende partij tot voorloopige inbezitneming wenscht over te gaan, er niet op mag rekenen, dat hij het bezit van het te onteigenen goed langer zal behouden dan enkele weken, nadat tot de benoeming van den rechter-commissaris is overgegaan.

„*Daarom* (ik onderstreep) is voor het geval, dat de onteigenende partij bij de introductieve dagvaarding heeft medegedeeld, dat zij het recht tot voorloopige inbezitneming wenscht te verkrijgen, bepaald, dat in afwijking van het bepaalde in art. 55 onder de schadeloosstelling zijn begrepen de wettelijke interessen daarvan te rekenen van den dag, waarop de rechter-commissaris is benoemd."

In de tweede plaats is aldus de rechtspraak van den H. R. ook gevestigd.

Reeds bij arrest van 9 December 1925 (W. 11447, N. J. 1926, 86) is overwogen:

„dat, waar art. 55, 2e lid dier wet (de Onteigeningswet) de onteigenende partij, zoo het in het eerste lid bedoeld geval van verval van het vonnis van onteigening niet intreedt, slechts verplicht rente over het bedrag der schadeloosstelling te betalen van den dag van het vonnis van onteigening, art. 54*h*, in afwijking daarvan en *kennelijk ter vergoeding van de schade tijdens de inbezitneming wegens het gemis van het genot geleden* (ik onderstreep weder) die rente laat loopen van den dag, waarop de in art. 27 omschreven benoemingen hebben plaats gevonden, dat wil zeggen: van een datum, die, blijkens de regeling van artt. 54*b*, 54*c* en 54*d*, zelfs aan dien, waarop de feitelijke inbezitneming kan geschieden, voorafgaat".

Eveneens overwoog de H. R. bij arrest van 19 December 1927 (W. 11806, N. J. 1928, 236):

„dat de vergoeding, geregeld in art. 54*h* der Onteigeningswet, wordt uitgedrukt in een zeker percentage van „de" schadeloosstelling, met welke uitdrukking niets anders kan zijn bedoeld dan de schadeloosstelling volgens de regelen der Onteigeningswet", welke schadeloosstelling de H. R. in dezelfde overweging noemt de eigenlijke schadeloosstelling.

Uit een en ander vloeit voort, dat de in art. 59*h* bedoelde interessen moeten worden beschouwd als een wederzijds bindende vaststelling der schadevergoeding voor het gemis van het genot voor den duur der vervroegde inbezitneming, staande naast de eigenlijke schadeloosstelling voor de ontneming van den eigendom, voorzien in art. 152 Grondwet.

Hiertegen mag dan ook niet — gelijk bij pleidooi voor den verweerder is betoogd — worden aangevoerd, dat art. 152 Grondwet den eisch stelt, dat de onteigende volledig zal worden schadeloos gesteld voor alle schade, welke de onteigening en wat daarmede samenhangt voor hem medebrengt. Ook hierom is dit in elk geval onjuist, omdat hetzelfde grondwetsartikel verwijst naar de nadere voorschriften der wet en den gewonen wetgever derhalve vrijlaat de schadeloosstelling zoo te regelen, dat de uitkomst in bijzondere gevallen wel eens kan zijn, dat de onteigende daarin niet een volledige vergoeding van zijne schade vindt en daarentegen in andere gevallen een meer dan volledige vergoeding, zooals bij toepassing der regeling van art. 54*h* ook kan voorkomen, daar de wettelijke interessen reeds ingaan voordat de voorloopige inbezitneming kan hebben plaats gehad.

Ik concludeer ten slotte tot verwerping van het beroep en tot veroordeeling van den eischer in de kosten in cassatie gevallen.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat, voor zooveel thans van belang, uit het bestreden vonnis en de vonnissen van 29 Januari 1935 en van 27 October 1936, blijkt:

dat bij de wet van 20 April 1934, S. 157, is verklaard, dat het algemeen nut de onteigening vordert ten name van de gemeente Amsterdam van perceelen, noodig voor vergrooting van het landingsterrein Schiphol;

dat bij K. B. van 23 Juli 1934 n°. 39 ter onteigening zijn aangewezen de perceelen, Kadastraal bekend in de gemeente Haarlemmermeer, Sectie I nos. 2078, 2079, 2077, 398, 397, 396, 395, 1940, 2052, 401, 402, 403, 404, 405, 411, 410, 409, 408, 407 en 406, zijnde bij voormeld K. B. de eischer tot cassatie als eigenaar aangewezen;

dat de gemeente Amsterdam, de onteigening vorderende, als schadeloosstelling het door de onteigende partij ongenoegzaam geacht bedrag van f 196818 heeft aangeboden en heeft medegedeeld het recht van voorloopige inbezitneming, bedoeld in art. 54*a* Onteigeningswet, te willen verkrijgen;

dat de mede-verweerster in cassatie heeft verzocht als tusschenkomende partij te worden toegelaten;

dat de Rechtbank bij vonnis van 29 Januari 1935 dit verzoek heeft ingewilligd, deskundigen heeft benoemd, en verstaan, dat de door haar benoemde Rechter-Commissaris het bedrag zal bepalen, waartoe zekerheid zal worden gesteld, ingeval eischer gebruik maakt van zijn recht van voorloopige inbezitneming;

dat, na uitgebracht deskundigen-rapport, de Rechtbank bij vonnis van 27 October 1936 een nader onderzoek door deskundigen heeft bevolen en vervolgens bij eindvonnis heeft overwogen, dat de totaalwaarde van de te onteigenen perceelen in hun geheel, met inbegrip van de mest, bedraagt f 210000, terwijl zij met betrekking tot de inkomenschade heeft geoordeeld, dat de onteigende het recht heeft in staat te worden gesteld om zijn boerenbedrijf elders voort te zetten op eene boerderij, gelijkwaardig aan die welke onteigend wordt, wordende de inkomenschade in haar geheel op f 25765 gesteld;

dat de Rechtbank vervolgens heeft overwogen:

dat ten slotte aan gedaagde vergoed moet worden de door hem tengevolge van de voorloopige inbezitneming geleden schade; dat deze overeenkomstig art. 54*h* Onteigeningswet, welk artikel hiervoor een fixum vaststelt, moet worden bepaald op een bedrag, groot 5 % over de totaalsom der schadevergoeding te rekenen vanaf den dag in art. 27 Onteigeningswet bedoeld, zijnde ten deze 29 Jan. 1935, tot den dag der voldoening of consignatie;

dat de Rechtbank hierna, de onteigening uitsprekende, de schadeloosstelling heeft bepaald op f 235765 vermeerderd met de wettelijke rente ad 5 % 's jaars over dit bedrag vanaf 29 Januari 1935 tot den dag der voldoening of consignatie, alles vrij geld, zulks onder den last aan de onteigende partij om van genoemd bedrag aan de tusschenkomende partij eene betaling te doen als in het vonnis nader vermeld, en met veroordeeling van den eischer in hoedanigheid in de kosten;

O. dat tegen deze uitspraak als middel van cassatie is voorgesteld: zie concl. Proc.-Gen.;

dat blijkens de toelichting aan het middel ten grondslag ligt de stelling, dat de onteigende recht heeft op vergoeding van de volledige schade, geleden ten gevolge van de voorloopige inbezitneming van zijn goed; dat de wettelijke interessen, bedoeld in art. 54*h* der wet, enkel worden toegekend als gevolg van het feit, dat de vergoeding wegens de voorloopige inbezitneming niet reeds terstond bij het nemen van dien maatregel, maar eerst later, na het uitspreken der onteigening, ontvangen wordt;

O. hieromtrent:

dat de wet in Hoofdstuk III van Titel I bij de behandeling van het geding tot onteigening de schadeloosstelling wegens de onteigening regelt;

dat in Hoofdstuk IV, bij de voorzieningen betreffende de betaling van de schadeloosstelling in art. 55, tweede lid, wordt bepaald, dat daaronder zijn begrepen de wettelijke interessen daarvan, te rekenen van den dag van het vonnis;

dat in Hoofdstuk III*a*, handelend over de voorloopige inbezitneming, in art. 54*h* wordt gesteld, dat in afwijking van het bepaalde in art. 55 onder de schadeloosstelling zijn begrepen de wettelijke interessen daarvan, te rekenen van den dag, waarop de in art. 27 omschreven benoemingen — te weten van de deskundigen en den rechter-commissaris — hebben plaats gehad;

dat, waar de wet naast de schadeloosstelling wegens de onteigening zelve, nog eene bijzondere schadeloosstelling toekent in verband met de voorloopige inbezitneming is aan te nemen, dat zij eene vergoeding wil geven voor de schade, die geleden wordt door derving van het feitelijk genot van het goed gedurende het tijdperk der genoemde inbezitneming en in het korte tijdperk daarvóór, waarin met dien maatregel valt rekening te houden;

dat art. 54*h*, onder de wettelijke interessen van „de schadeloosstelling" verstaat de interessen van de schadeloosstelling, toegekend wegens de ontneming van den eigendom en van het nadeel, intredend als gevolg van die ontneming, waaronder ook in het bedrijf geleden nadeel is te begrijpen; dat dusdoende de wet de interessen berekent in dier voege, als ware de onteigening reeds ingetreden en de deswege toe te kennen schadeloosstelling — die wegens bedrijfsschade daaronder begrepen — reeds verschuldigd op het oogenblik der benoeming van de deskundigen en van den rechter-commissaris;

dat in dit stelsel de schadeloosstelling, bedoeld in art. 54*h*, naar haren aard is eene door de wet naar eenen vasten maatstaf gefixeerde vergoeding, die onafhankelijk is hiervan, of de werkelijk door de voorloopige inbezitneming geleden schade meer of minder bedraagt dan het wettelijk vastgesteld bedrag; dat dus eenige andere of verdere vergoeding wegens de voorloopige inbezitneming, gelijk het middel wil, met de wet in strijd is;

dat geheel in overeenstemming hiermede de Memorie van Toelichting op de wijzigingswet van 5 Juli 1920, S. 329, waarbij Hoofdstuk III*a* der Onteigeningswet is ingelascht, luidt:

„Voorts moest de voorloopige inbezitneming ook van invloed zijn op het bedrag van de toe te kennen schadeloosstellingen en bij de bepaling van dien invloed moet er op worden gelet, dat de gedaagde in het geding tot onteigening, wanneer hem bij dagvaarding is aangezegd, dat de onteigenende partij tot voorloopige inbezitneming wenscht over te gaan, er niet op mag rekenen, dat hij het bezit van het te onteigenen goed langer zal behouden dan enkele weken, nadat tot de benoeming van den rechter-commissaris is overgegaan.

„Daarom is voor het geval, dat de onteigenende partij bij de introductieve dagvaarding heeft medegedeeld, dat zij het recht tot voorloopige inbezitneming wenscht te verkrijgen, bepaald, dat in afwijking van het bepaalde in art. 55 onder de schadeloosstelling zijn begrepen de wettelijke interessen daarvan te rekenen van den dag, waarop de rechter-commissaris is benoemd.";

dat uit het voorgaande de onjuistheid volgt van eischers stelling, dat de interessen, in art. 54*h* genoemd, eene vergoeding vormen voor het feit, dat de onteigende niet reeds aanstonds bij de voorloopige inbezitneming maar eerst later, na het eindvonnis, de schadeloosstelling wegens die inbezitneming ontvangt;

dat toch, ware dit het geval, de interessen zouden moeten loopen over het bedrag, dat als schadevergoeding wegens de voorloopige inbezitneming toegekend wordt, terwijl zij, gelijk gezegd, loopen over de schadeloosstelling wegens de onteigening zelve;

dat eischer zich nog er op heeft beroepen, dat volgens art. 152 Grondwet de inbezitneming is gelijk te stellen met de onteigening zelve en dus recht geeft op volledige schadevergoeding, maar dat, wat hiervan zij, dit beroep reeds hierom niet kan afdoen, omdat op het onderwerpelijk punt beslissend is het stelsel, dat in de Onteigeningswet is neergelegd;

O. dat mitsdien het middel niet gegrond is;

Verwerpt het beroep. (Salaris f 300 en f 25, *Red.*).

(N. J.)

---

28 *Juni* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Zondagswet. — Winkelsluitingswet 1930 S. 460,. — Derogatie-quaestie.)

De winkelsluitingswet 1930, S. 460, laat de voorschriften van de Zondagswet, als betreffende een ander onderwerp, en met haar niet onvereenigbaar, onverlet.

De Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij de Kantongerechten in het Arrondissement Amsterdam is requirant van cassatie tegen een vonnis van het Kantongerecht te Amsterdam van den zestienden April 1937, waarbij het ten laste van W. G. S., winkelier, wonende te Amsterdam, bewezen verklaarde niet strafbaar is verklaard en gerequireerde te dier zake van alle rechtsvervolging is ontslagen.

De Hooge Raad enz.;

Gehoord enz.;

Gezien enz.;

Gelet op het middel van cassatie, door den

requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende:

Schending door verkeerde toepassing van de artt. 2 der wet van 1 Maart 1815 (*Staatsblad* n°. 21) en 2 en 4 der winkelsluitingswet 1930 (*Staatsblad* n°. 460), door te beslissen, dat de bepalingen der winkelsluitingswet op dit punt zouden derogeeren aan de bepaling van art. 2 der Zondagswet. De winkelsluitingswet bevat geen enkele uitdrukkelijke bepaling, waaruit mag worden geconcludeerd, dat het aan winkeliers, die volgens de bepalingen dier wet hun winkels gedurende den Zondag geopend mogen hebben, geoorloofd zoude zijn hun winkelwaren op of aan den openbaren weg uit te stallen. Ook uit de strekking van de winkelsluitingswet mag een dergelijke gevolgtrekking niet worden gemaakt, aangezien deze beoogt den winkelier een wekelijkschen rustdag te bezorgen en geenszins, zooals met de Zondagswet het geval is, ten doel heeft de heiliging van den Zondag. Uit deze strekking der winkelsluitingswet volgt geenszins, dat het den winkeliers geoorloofd zoude zijn op Zondag hunne winkelwaren op of aan den openbaren weg uit te stallen;

Gehoord den Advocaat-Generaal Wijnveldt, namens den Procureur-Generaal, in zijn conclusie, strekkende, dat de Hooge Raad het vonnis vernietige voor zoover dit het feit niet strafbaar verklaart, en ten principale zal recht doen,

met aanhaling der artt. 10, sub 3 en 11 der wet van 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), de artt. 2 en 6 der wet van 1 Maart 1815 (*Staatsblad* n°. 21), de artt. 23 en 91 van het Wetboek van Strafrecht aan het bewezen verklaarde feit de benaming geve van:

„op Zondagen, met uitzondering van geringe eetwaren, op straten als winkelier zijn waren uitstallen",

en gelet op de omstandigheden hierboven vermeld, waaronder het feit gepleegd is, gerequireerde veroordeele tot betaling van een geldboete van één gulden bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door één dag hechtenis;

Overwegende dat bij het bestreden vonnis ten laste van gerequireerde overeenkomstig de dagvaarding is bewezen verklaard, dat hij te Amsterdam op Zondag 5 Juli 1936 als houder van een in perceel de Clercqstraat 100 gevestigden winkel, zijn winkelwaar, namelijk fruit, heeft uitgestald aan den openbaren weg de Clercqstraat, in het raamkozijn van genoemd perceel en wel aan de buitenzijde van het winkelraam;

Overwegende dat de Kantonrechter, na te hebben vastgesteld dat het bewezen verklaarde feit is begaan ten tijde, dat het voorschrift der winkelsluitingswet 1930 (*Staatsblad* n°. 460), dat de winkels op Zondag gesloten zullen zijn, voor den winkel van gerequireerde niet gold, heeft overwogen, dat deze wet omtrent de *wijze*, waarop sommige winkels op Zondag geopend mogen zijn, geen beperkingen inhoudt, zoodat moet worden aangenomen, dat zij, een winkelier uitdrukkelijk vergunnende zijn winkel op *Zondag* gedurende een aantal uren geopend te hebben, hem implicite vergunt gedurende dien tijd zijn waren uit te stallen; dat zonder dit de vergunning ook uiterst weinig waarde voor hem zou hebben en dat in zooverre de genoemde wet derhalve aan de Zondagswet van het jaar 1815 derogeert, weshalve de Kantonrechter het bewezen verklaarde niet strafbaar heeft verklaard en gerequireerde van alle rechtsvervolging heeft ontslagen;

Overwegende dat het middel terecht tegen deze beslissing opkomt, daar toch de winkelsluitingswet 1930 (*Staatsblad* n°. 460) de voorschriften van de Zondagswet, als betreffende een ander onderwerp, en met haar niet onvereenigbaar, onverlet heeft gelaten, gelijk ook bij de behandeling van de winkelsluitingswet blijkens de geschiedenis bepaaldelijk de bedoeling is geweest;

Vernietigt het bestreden vonnis voor zooverre het bewezen verklaarde niet strafbaar is verklaard en gerequireerde te dier zake van alle rechtsvervolging is ontslagen;

Rechtdoende ten principale ingevolge art. 105 der wet op de rechterlijke organisatie:

Overwegende dat het bewezen verklaarde is strafbaar, als opleverende: op Zondag als winkelier zijn waren uitstallen;

Overwegende dat gerequireerde deswege is strafbaar, zijnde niet gebleken van eenige omstandigheid, waarom hij dit niet zoude zijn;

Gezien de artt. 2 en 6 der wet van 1 Maart 1815 (*Staatsblad* n°. 21) en 23 van het Wetboek van Strafrecht;

Verklaart het bewezene en den gerequireerde strafbaar;

Overwegende dat na te noemen straf moet geacht worden in overeenstemming te zijn met aard en ernst van het gepleegde feit;

Veroordeelt den gerequireerde tot betaling van een geldboete van één gulden bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door hechtenis van één dag.

(Gem.-Stem.)

---

28 *Juni* 1937. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid.)

Geen strijd met eenig algemeen verbindend voorschrift; in tegenstelling nl. tot het Ambtenarengerecht vat de C. R. v. B. zeker besluit van den Minister van Financiën op als een besluit tot handhaving van een vroeger, reeds onaantastbaar geworden, besluit. Zou het een zelfstandig besluit zijn (de Minister had zich als verweerder er niet op beroepen, dat het bestreden besluit eigenlijk niet anders was dan een bevestiging van zijn vroegere beslissing), dan ware het in fraudem legis genomen, nl. om den betrokken ambtenaar nog aan een nieuwen beroepstermijn te helpen.

De Centrale Raad van Beroep,

Uitspraak in zake:

de Minister van Financiën, eischer in hooger beroep, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. B. R. Wesseling, plaatsvervangend Rijksadvocaat te Utrecht,

tegen:

L. H. J. H., wonende te Eindhoven, gedaagde in hooger beroep, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen, bijgestaan door zijn raadsman Mr. K. J. van Nieukerken, advocaat te Amsterdam.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Minister van Financiën bij besluit van 9 Maart 1936 heeft goedgevonden en verstaan den Inspecteur der directe belastingen, enz. L. M. J. H., toegevoegd aan het Hoofd van de inspectie der directe belastingen te Utrecht, met ingang van 1 Juni 1936 te verplaatsen naar Eindhoven en hem aan te wijzen als hoofd van de inspectie der directe belastingen aldaar, met vaststelling van zijn jaarlijksche bezoldiging van f 5643.—, zijnde f 5472.— aan wedde en f 171.— aan toelage ingevolge artikel 17 van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934 en met vaststelling van zijn pensioensgrondslag op f 5643.—;

zijnde door den waarnemend directeur der directe belastingen enz. te Utrecht bij schrijven van 11 Maart 1936 aan genoemden L. M. J. H. mededeeling gedaan van den inhoud van vorenbedoeld besluit;

O. dat gedaagde zich bij brief van 7 April 1936 heeft gewend tot den Minister van Financiën met verzoek, op de daarin vermelde gronden, al dan niet met toepassing van art. 17 van het Bezoldigingsbesluit, zijn salaris met ingang van 1 Juni 1936 te willen vaststellen op het maximum bedrag als inspecteur (hoofd van een inspectie);

O. dat vervolgens de Minister van Financiën dd. 23 Juni 1936 aan den Heer Directeur der directe belastingen, enz. te 's-Hertogenbosch de navolgende missive heeft doen geworden:

„Ik heb de eer U uit te noodigen den Inspecteur der directe belastingen L. M. J. H. te Eindhoven, naar aanleiding van een door hem ingediend adres in zake de vaststelling van zijn bezoldiging, mede te deelen, dat de aanwijzing van een toegevoegd inspecteur als hoofd van een inspectie moet worden aangemerkt als een bevordering. Bij de berekening van de bezoldiging in het hoogere ambt is derhalve artikel 17 van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934 van toepassing.

Bij zijn aanwijzing tot hoofd van de inspectie der directe belastingen te Eindhoven is zijn bezoldiging mitsdien terecht dienovereenkomstig berekend. Zijn verzoek om hem de maximumbezoldiging verbonden aan het ambt van inspecteur, hoofd van een inspectie, toe te kennen, kan op grond van het bovenstaande niet worden ingewilligd.";

O. dat de Directeur der directe belastingen, enz. te 's-Hertogenbosch dd. 26 Juni 1936 aan gedaagde mededeeling heeft gedaan van den inhoud van evenbedoelde missive;

O. dat het Ambtenarengerecht te 's-Hertogenbosch bij uitspraak van 20 Maart 1937 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — het door gedaagde tegen voormeld „besluit" van 23 Juni 1936 ingestelde beroep gegrond heeft verklaard, heeft vernietigd het besluit van den Minister van Financiën neergelegd in zijn missive dd. 23 Juni 1936, waarbij geweigerd werd het verzoek van gedaagde, om de maximum wedde verbonden aan het ambt van Inspecteur, hoofd van een inspectie, aan hem toe te kennen, en heeft bepaald, dat Zijne Excellentie de Minister van Financiën alsnog zal besluiten, dat aan L. M. J. H., Inspecteur der Directe Belastingen, aangewezen als hoofd der inspectie der Directe Belastingen te Eindhoven, ingevolge artikel 14 van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934, met ingang van 1 Juni 1936, zal worden toegekend de maximum wedde verbonden aan het ambt van Inspecteur, hoofd van een inspectie, zulks overeenkomstig Schaal 237 van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934;

O. dat de Minister van Financiën van die uitspraak tijdig is gekomen in hooger beroep en op de bij beroepschrift aangevoerde gronden heeft verzocht die uitspraak te vernietigen en alsnog het beroep van klager in prima niet ontvankelijk en/of ongegrond te verklaren en de door klager in prima aangevallen beslissing ongewijzigd te handhaven;

O. dat gedaagde op de in de contra-memorie gestelde gronden heeft verzocht de uitspraak van het Ambtenarengerecht te bevestigen;

In rechte:

O. dat L. M. J. H., voornoemd, tegen vorenvermeld besluit van den Minister van Financiën van 9 Maart 1936 beroep had kunnen instellen bij het Ambtenarengerecht te 's-Hertogenbosch, doch zulks niet heeft gedaan, zoodat dit besluit onaantastbaar is geworden;

O. dat het in de missive van den Minister van Financiën van 23 Juni 1936 vervatte besluit in werkelijkheid beteekent, dat die Minister heeft besloten aan gedaagde te doen weten, dat hij geen wijziging brengt in zijn besluit van 9 Maart 1936, en dat het dan ook niet kan en mag worden beschouwd als onafhankelijk van dit besluit van 9 Maart 1936 te zijn genomen, reeds daarom niet, wijl het der administratie niet vrij staat een betrokkene, in fraudem legis, alsnog aan een nieuwen beroepstermijn te helpen, wordende hierbij opgemerkt, dat in casu niet in het minst is gebleken, dat zoodanige bedoeling bij het nemen van voormeld besluit van 23 Juni 1936 zou hebben voorgezeten;

O. dat de Minister aldus op 23 Juni 1936 een besluit heeft genomen, dat geheel binnen den kring zijner bevoegdheid ligt, waaruit volgt, dat het niet gezegd kan worden feitelijk of rechtens te strijden met de toepasselijke algemeen verbindende voorschriften, terwijl er ten deze ook geen sprake van is, dat de Minister van zijn bevoegdheid, om geen wijziging te willen brengen in een onaantastbaar geworden besluit, kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. dat mitsdien de uitspraak, waarvan beroep, moet worden vernietigd en het door L. M. J. H. tegen het in de missive van den Minister van Financiën van 23 Juni 1936 vervatte besluit ingestelde beroep alsnog ongegrond behoort te worden verklaard;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Vernietigt de uitspraak, waarvan beroep;

Verklaart het door L. M. J. H., voornoemd, tegen het in de missive van den Minister van Financiën van 23 Juni 1936 vervatte besluit ingestelde beroep alsnog ongegrond. —

(A. B.)

28 *Juni* 1937. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58, 1e lid.)

De bepaling van dit artikel brengt met zich mede, dat de ambtenarenrechter bevoegd is te beoordeelen, wat „uit een oogpunt van gemeente*belang*" i. c. gevorderd werd.

Uitvoerige beschouwing van den C. R. v. B. omtrent dat gemeentebelang.

Uitspraak in zake:

D. van Vugt, wonende te Amsterdam, klager, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen,

tegen:

den Raad der gemeente Amsterdam, verweerder, vertegenwoordigd door den Burgemeester, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. Dr. M. I. Prins, directeur der afdeeling Arbeidszaken ter Gemeentesecretarie, wonende te Amsterdam.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Raad der gemeente Amsterdam dd. 17 December 1936, gezien de voordracht van B. en W. van 4 December 1936, heeft besloten:

I. te bepalen, dat het vijfde lid van art. 16 van het Reglement voor de Hoofdambtenaren in dienst der gemeente Amsterdam zal luiden als volgt:

„(5). De ambtenaar wordt ontslagen bij het einde van het jaar, waarin hij den leeftijd van vijf en zestig jaar bereikt. Echter kan, indien uit een oogpunt van gemeentebelang hiertegen geen bezwaar bestaat, reeds bij, of na het bereiken van den leeftijd van zestig jaar, ontslag verleend worden, onder toekenning van een uitkeering, bij afzonderlijke verordening te regelen.";

II. wegens het bereikt hebben van den 60-jarigen of ouderen leeftijd eervol ontslag uit den gemeentedienst te verleenen:

met . . . . . enz.

met ingang van 1 Januari 1933 aan D. van Vugt, directeur van de Wasch- en Schoonmaak-, Bad- en zweminrichtingen;

O. dat de Commissie van Beroep, bedoeld in art. 13 van het Reglement voor de Hoofdambtenaren in dienst der gemeente Amsterdam, bij uitspraak van 21 April 1937 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — het beroep van klager, ingesteld tegen voormeld besluit, voorzoover daarbij aan hem ontslag is verleend, ongegrond heeft verklaard;

O. dat klager van die uitspraak tijdig bij dezen Raad in beroep is gekomen, bij klaagschrift op de daarbij aangevoerde gronden vorderende vernietiging van de uitspraak en, overeenkomstig zijn vordering voor het Scheidsgerecht, vernietiging van voormeld Raadsbesluit van 17 December 1936 voorzoover het hem betreft;

O. dat de Burgemeester van Amsterdam, als vertegenwoordiger van verweerder, bij contramemorie diens standpunt heeft uiteengezet;

In rechte:

O. dat, op grond van den inhoud der gedingstukken, vaststaat, dat de Raad der gemeente Amsterdam bij besluit van 17 December 1936, No. 666, aan D. van Vugt, directeur van de Wasch- en Schoonmaak-, Bad- en Zweminrichtingen, met ingang van 1 Januari 1938 eervol ontslag heeft verleend uit den gemeentedienst wegens het bereikt hebben van den 60-jarigen leeftijd;

O. dat verweerder dit ontslag doet steunen op lid 5 van artikel 16, hierboven vermeld;

O. dat alsnu moet worden beslist, of voormeld ontslagbesluit feitelijk of rechtens strijdt met het bepaalde in vorenbedoeld lid 5 van artikel 16, hierboven vermeld, zijnde het eenige ten deze in aanmerking komende toepasselijke algemeen verbindende voorschrift, dan wel, of de Raad der gemeente Amsterdam, het bestreden ontslagbesluit nemende, van zijn bevoegdheid kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. dat door klager niet is beweerd en dezen Raad niet is gebleken, dat het laatstgenoemde geval zich ten deze zoude voordoen;

O. dat dus nog slechts overblijft de beantwoording van de vraag, of het bestreden ontslagbesluit feitelijk of rechtens strijdt met meergenoemd artikel 16, lid 5;

O. dat klager ten deze strijd aanwezig acht, wijl z. i. uit een oogpunt van gemeentebelang er wel bezwaar tegen bestaat, hem met ingang van 1 Januari 1938 ontslag te verleenen;

O. dat de vertegenwoordiger van verweerder blijkens de door hem ingediende contra-memorie van oordeel is, dat deze Raad niet bevoegd is zelfstandig te beoordeelen, of uit een oogpunt van gemeentebelang wellicht bezwaar bestaat tegen het aan klager verleende ontslag, welk oordeel hij doet steunen op dezen grond, dat een andere zienswijze ernstig inbreuk zou maken op het vrije goedvinden der Overheid;

O. dat deze Raad in het midden wenscht te laten, of, in het afgetrokkene, het wenschelijk is, dat hem de bevoegdheid toekomt, zelfstandig te onderzoeken, of in een voorliggend geval tegen een bestreden besluit uit een oogpunt van gemeentebelang bezwaar kan worden gemaakt en dientengevolge tot nietigverklaring van dat besluit zal moeten worden overgegaan, doch, nu noch eenige bepaling van de Ambtenarenwet 1929, noch eenig ander wettelijk voorschrift, zijn rechtsmacht te dezer zake beperkt, zich aan de verplichting tot het instellen van zoodanig onderzoek niet mag onttrekken, zoo ook niet in het onderhavige geval, nu uit de bewoordingen van voormeld artikel 16, lid 5, duidelijk blijkt, dat het tot het verleenen van het ontslag bevoegde orgaan de beoordeeling van het al of niet bestaan van voormeld bezwaar niet, met uitsluiting van den rechter, aan zich heeft getrokken;

O. dat, blijkens zijn tot de Commissie van Beroep gericht klaagschrift, klager van meening is, dat tegen zijn ontslag uit een oogpunt van gemeentebelang bezwaar bestaat,

1°. omdat in dit geval een directeur van buitenaf benoemd moet worden en dus geen bezuiniging wordt verkregen, maar integendeel de kosten worden verhoogd;

2°. omdat het altijd in strijd is met het gemeentebelang roekeloos in te grijpen in de rechtspositie van een hoofdambtenaar;

3°. omdat de gemeente met besparing van kosten nog twee jaar langer gebruik had kunnen maken van de door hem opgedane ervaring, bij het ontwerpen en uitvoeren van nieuwe zwembaden en het uitwerken van sociale maatregelen in verband met wasch- en badhuizen;

O. dat het in de vorige overweging onder 2°. genoemde bezwaar wellicht zoude kunnen worden aangevoerd in een betoog, hetwelk tot strekking zou hebben, duidelijk te maken, dat een wijziging, als door den Raad der gemeente Amsterdam bij zijn besluit van 17 December 1936, N°. 666, gebracht in lid 5 van art. 16 van het Reglement voor de Hoofdambtenaren in dienst der gemeente Amsterdam, niet aanbevelenswaardig is, maar niet gebezigd kan worden ten betooge, dat het in casu bestreden besluit in strijd is met het genoemde gewijzigde lid 5;

O. dat het hierboven onder 1°. genoemde bezwaar ten deze alle beteekenis mist, omdat de mogelijkheid, dat door een bepaald besluit voor een zekeren tijd verhooging van kosten wordt veroorzaakt, nog niet beteekent, dat tegen zulk een besluit, geoordeeld uit een oogpunt van gemeentebelang, bezwaar bestaat;

O. dat ook het hierboven onder 3°. aangevoerde bezwaar ondeugdelijk is, omdat daardoor allerminst wordt aannemelijk gemaakt, dat er uit een oogpunt van gemeentebelang zóódanige gewichtige gronden kunnen worden aangevoerd voor het in dienst houden van klager, dat toepassing van het bovenbedoelde gewijzigde lid 5 te zijnen aanzien achterwege had behooren te blijven;

O. dat dezen Raad ook overigens niet is gebleken van het bestaan van eenigen grond, waarop het aan klager verleende ontslag uit een oogpunt van gemeentebelang zoude kunnen worden bestreden;

O. dat de uitspraak, waarvan beroep, dus moet worden bevestigd, zij het op andere gronden dan waarop zij werd genomen;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Bevestigt de uitspraak, waarvan beroep. —

(A. B.)

---

28 *Juni* 1937. KONINKLIJK BESLUIT (Lager Onderwijswet 1920 Art. 205*ter*.)

Terecht heeft de gemeenteraad toepassing van art. 205*ter* geweigerd, nu moet worden aangenomen, dat de mogelijkheid, dat de school te eeniger tijd ten gevolge van ontvolking zal worden opgeheven, niet denkbeeldig is te achten, in welk geval de gemeente met de uit de uitkeering ineens voortvloeiende lasten zou blijven bezwaard en geen aanspraak meer zou kunnen maken op de jaarlijks door de aangrenzende gemeenten ingevolge het 4e lid bij te dragen tegemoetkomingen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Markelo tegen het besluit van Ged Staten van Overijssel van 19 Januari 1937, n°. 16401/462, 2e Afd., waarbij met vernietiging in zooverre van het Besluit van den raad der gemeente Markelo van 31 October 1936 is bepaald, dat door den gemeente Markelo aan het R. K. parochiaal Kerkbestuur van den Heiligen Petrus en Paulus te Goor, overeenkomstig art. 205*ter* der Lager-Onderwijswet 1920 voor het schoolgebouw van genoemd kerkbestuur te Kerspel-Goor, gemeente Markelo, een bedrag van f 41.840, zijnde 80% der geschatte waarde van het vrijstaande schoolgebouw, onvoorwaardelijk zal worden uitgekeerd ter vervanging van de tot dusver genoten vergoeding ex art. 205, eerste lid, dier wet;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 9 Juni 1937, n°. 218;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 22 Juni 1937, n°. 5859, afdeeling Lager-Onderwijs;

O. dat Gedeputeerde Staten van Overijssel bij hun genoemd besluit I. het raadsbesluit hebben gehandhaafd, voorzooveel betreft de afwijzende beschikking ten aanzien van het ingebouwde schoolgedeelte met eene getaxeerde waarde van f 10.700; II. in afwijking van het raadsbesluit hebben bepaald, dat door de gemeente Markelo aan het appelleerende schoolbestuur zal worden uitgekeerd een bedrag van f 41.840, zijnde 80% der geschatte waarde van het vrijstaande schoolgebouw van het schoolbestuur, kadastraal C, n°. 2049 (gedeeltelijk, en zulks onvoorwaardelijk);

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat het beroep krachtens de wet en tijdig is ingesteld en mitsdien ontvankelijk is, dat aan het bestuur der bijzondere school te Kerspel-Goor van 1 Januari 1922 af krachtens art. 205 der Lageronderwijswet 1920 werden uitgekeerd: *a*. overeenkomstig het 5e lid voor een ingebouwd gedeelte, behoorende tot het Kasteel Heeckeren, bestaande uit drie leslokalen, met gang, meubelen en 2000 m² grond, kadastraal C, 2348 (gedeeltelijk) met een geschatte waarde van f 10,700 f 531.92; en *b*. overeenkomstig het 1e lid van het genoemde wetsartikel voor een vrijstaand schoolgebouw, bestaande uit vier leslokalen met gymnastieklokaal, meubelen en 5000 m² grond, kadastraal C, 2049 (gedeeltelijk) met een geschatte waarde van f 52.300, f 3249.92; dat het schoolbestuur bij schrijven van 20 Juli 1936 aan het bestuur der gemeente Markelo o.m. heeft gevraagd: „Tevens neemt het schoolbestuur de vrijheid, een en ander volgens de bepalingen der wet, Uw College te verzoeken ons te gelegener tijd de volle som der getaxeerde waarde der scholen verminderd met 20% wel te willen doen toekomen";] dat de raad der genoemde gemeente daarop den 31n October 1936 heeft besloten het verzoek af te wijzen, zulks op grond van de overwegingen: *a*. de toestand van de openbare scholen in de gemeente is zoodanig, dat in de nabije toekomst daarvoor veel geld zal moeten worden besteed; *b*. het oorspronkelijk vrijstaande gebouw, op welke de aanvrage om uitkeering ineens van toepassing is, heeft door den aanbouw van 2 lokalen voor naai- en bewaarschool na de schatting in 1921, zoodanige verandering ondergaan, dat daardoor deze schatting, al is deze als de wettelijke grondslag te beschouwen, feitelijk op losse schroeven is gezet; *c*. het belang van de gemeente Markelo bij de bijzondere school te Kerspel-Goor

is gering, zulks wegens het feit, dat het overgroote deel der leerlingen van elders afkomstig is; *d.* de onzekere economische toestanden, ten gevolge waarvan het meer de voorkeur verdient den bestaanden toestand ten aanzien van de voldoening der jaarlijksche uitkeering te bestendigen, dan deze jaarlijksche uitkeering door eene uitkeering ineens, tegen waarschijnlijk mindere jaarlijksche, en in de toekomst afloopende kosten, af te koopen; *e.* het ontbreken van steun op billijke financieele overwegingen; *f.* de verwarde toestand van het oogenblik op onderwijsgebied; *g.* niet te voorziene ontwikkeling op financieel gebied; *h.* bij eventueele inwilliging van het verzoek bekomt de gemeente niet den eigendom van het betrokken gebouw; *i.* vrees voor het lijden van schade voor de bijzondere school bij inwilliging van het verzoek; *j.* de financieele gevolgen zijn voor de gemeente niet te overzien; *k.* de gemeente zal zich een belangrijk offer moeten getroosten, terwijl het schoolbestuur zich met het ontvangen kapitaal van eventueele lasten zal kunnen ontdoen; dat het schoolbestuur zich tegen deze beslissing den 13n November 1936 in beroep heeft voorzien bij hun college, verzoekende, dat onder vernietiging van het besluit van den raad van 31 October 1936, waarvan beroep, beslist zou worden, dat aan het schoolbestuur alsnog de gevraagde uitkeering ineens zou worden uitbetaald; dat het inleidende verzoek van het schoolbestuur kennelijk steunt op art. 205*ter* der Lager-Onderwijswet 1920; dat in dit wetsvoorschrift echter slechts geregeld worden kapitaalsuitkeeringen ter vervanging van jaarlijksche vergoedingen, bedoeld in het eerste lid van art. 205 der genoemde wet; dat de vervanging door kapitaalsuitkeeringen van jaarlijksche vergoedingen voor ingebouwde scholen, geregeld in het vijfde lid van art. 205 voornoemd, niet in de wet is voorzien; dat derhalve de afwijzende beslissing van den raad, voor zooveel zij betreft de lokalen, ingebouwd in het Kasteel Heeckeren, zij het op andere gronden, behoort te worden gehandhaafd; dat volgens de kennelijke strekking van art. 205*ter* der Lager-Onderwijswet 1920 een op grond van dat artikel gedane aanvrage door het betrokken gemeentebestuur moet worden ingewilligd, tenzij er overwegende redenen bestaan voor afwijzing; dat de aanvraag van het bestuur der R. K. lagere school te Kerspel-Goor, voor zooveel betreft het vrijstaande schoolgedeelte met een getaxeerde waarde van f 52.300 steun vindt in het aangehaalde wetsartikel en dat de redenen, die de raad van Markelo voor zijne afwijzing van het verzoek aanvoert, niet als voldoende zijn aan te merken; dat immers de redenen sub a, e, f en g niet ter zake dienende zijn, de redenen sub b, c, d, h, j en k betreffen de wettelijke regeling als zoodanig, die aan het gemeentebestuur niet te beoordeelen staat en de reden sub i alleen het schoolbestuur, niet het gemeentebestuur aangaat; dat ook overigens niet is gebleken van gegronde redenen, die aan een inwilliging van het verzoek in den weg zouden kunnen staan, zoodat deze inwilliging alsnog behoort plaats te hebben; dat door burgemeester en wethouders aan den raad is voorgesteld, deze inwilliging te binden aan eenige voorwaarden; dat evenwel noch aan de onderhavige speciale wettelijke regeling, noch ook aan algemeene beginselen van administratief recht de bevoegdheid tot het stellen van zoodanige voorwaarden kan worden ontleend, zoodat de toekenning onvoorwaardelijk behoort plaats te hebben;

dat van dit besluit van Ged. Staten, voorzoover het bepaalde onder II, betreft, de raad der gemeente Markelo bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat de school ligt in de onmiddellijke nabijheid van de grens van Goor en niet ver verwijderd van de grens van Ambt-Delden; dat het gemiddeld aantal leerlingen ongeveer 270 bedraagt, waarvan slechts ongeveer 25 uit Markelo, dat zijns inziens toepassing van art. 205*ter*, 4e lid, der Lager-Onderwijswet 1920 de gemeente Markelo in de toekomst niet voldoende voor schade zal kunnen behoeden; dat in de toekomst de school zal kunnen worden ontvolkt door den bouw van een nieuwe school onder de gemeente Goor; dat hij daarvoor vreest, indien wordt overgegaan tot splitsing van de school in een voor jongens en een voor meisjes; dat het eveneens volstrekt niet onmogelijk is, dat voor de verst af wonende leerlingen uit Ambt-Delden op den duur tot schoolbouw wordt overgegaan; dat bij ontvolking van de school de toepassing van art. 205*ter*, 4e lid, der Lager-Onderwijswet 1920, betreffende het verhaal van aangrenzende gemeenten, weinig beteekenis meer zal hebben; dat de garantie, vervat in art. 205*ter*, derde lid, der Lager-Onderwijswet 1920, ten aanzien van deze school van geringe beteekenis is; dat toch, indien Ged. Staten de beslissing, bedoeld in art. 83, 5e lid, der Lager-Onderwijswet 1920 zouden nemen, het bezit van de desbetreffende lokalen met grond voor Markelo niet veel zou beteekenen; dat de school deel uitmaakt van een vroeger landgoed en zoodanig afzonderlijk is gelegen; dat de uitoefening van het eigendomsrecht aan beperking zal kunnen worden onderworpen; dat aan het schoolgebouw later 2 lokalen zijn bijgebouwd, welke niet onder de toepassing van art. 205*ter* vallen; dat hierdoor de gemeente niet naar believen met het bedoelde schoolgebouw zou kunnen handelen; dat dientengevolge ook de verkoopwaarde geringer zal zijn; dat de gemeente na korter of langer tijd geldelijke schade zal kunnen lijden; dat, zoo het besluit wordt gehandhaafd, het in ieder geval noodig zal zijn, daaraan de voorwaarden te verbinden 1°. dat het Schoolgebouw niet met hypotheek is of wordt bezwaard, 2°. dat het schoolgebouw behoorlijk tegen brandschade zal zijn verzekerd en dat bij geheele of gedeeltelijke vernietiging wegens brand de assurantiepenningen ter beschikking van het gemeentebestuur van Markelo worden gesteld ten behoeve van den herbouw, 3°. dat geen vervreemding van het schoolgebouw met bijbehoorenden grond mag plaats hebben zonder goedkeuring van het gemeentebestuur van Markelo;

O. dat blijkens de geschiedenis van de totstandkoming van art. 205*ter* der Lager-Onderwijswet 1920 deze bepaling het gemeentebestuur en, in geval van beroep, het hooger gezag vrijlaat in de beoordeeling van de vraag,

of het verzoek moet worden ingewilligd of afgewezen;

O. hieromtrent, dat het aantal leerlingen der onderhavige school, die onder de gemeente Markelo is gelegen in de onmiddellijke nabijheid van de grens met de gemeente Goor en niet ver verwijderd van die met de gemeente Ambt-Delden, ongeveer 270 bedraagt, waarvan ongeveer 175 uit Goor, 70 uit Ambt-Delden en 25 uit Markelo;

dat op grond van de overgelegde stukken mag worden aangenomen, dat de mogelijkheid, dat deze school te eeniger tijd ten gevolge van ontvolking zal worden opgeheven, niet denkbeeldig is te achten;

dat met het oog hierop de omzetting van de jaarlijksche vergoeding in eene uitkeering ineens het risico voor de gemeente oplevert, dat, terwijl zij bij opheffing van de school ontslagen zou zijn van de betaling van de jaarlijksche vergoeding, de jaarlijksche lasten, voortvloeiende uit eene uitkeering ineens, nog jaren daarna op haar zouden blijven rusten;

dat het hierin gelegen risico verzwaard wordt door de omstandigheid, dat ingeval van opheffing van de school de gemeente Markelo geen aanspraak meer zou kunnen maken op de jaarlijks door de aangrenzende gemeenten ingevolge art. 205*ter*, vierde lid, der wet bij te dragen tegemoetkomingen in de lasten, welke de gemeente Markelo ter zake van de uitkeering ineens op zich heeft genomen;

dat daar nog bij komt, dat art. 205*ter*, derde lid, j°. art. 83, 5e lid, der wet niet kan worden toegepast ten aanzien van de lokalen, waarop de vergoeding betrekking heeft, nu zich in het schoolgebouw ook andere lokalen bevinden;

dat immers, daargelaten nog, dat in art. 83, 5e lid, enkel en alleen sprake is van „het gebouw", een eigendomsoverdracht als hierbedoeld ten aanzien van slechts een deel van het gebouw niet kan plaats vinden;

dat op grond van het vorenstaande moet worden geoordeeld, dat er zich in dit geval omstandigheden voordoen, welke tegen omzetting van de jaarlijksche vergoeding in eene uitkeering van eene som ineens overwegend bezwaar opleveren;

dat dus de gemeenteraad terecht bij zijn genoemd besluit afwijzend heeft geschikt op het verzoek van het schoolbestuur en Ged. Staten ten onrechte onder II van hun besluit, in afwijking van dit raadsbesluit, toepassing aan art. 205*ter* der Lager-Onderwijswet 1920 hebben gegeven;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het besluit van Ged. staten van Overijssel van 19 Januari 1937, n°. 16401/462, 2e Afd., voorzoover daarbij onder II in afwijking van het besluit van den raad der gemeente Markelo van 31 October 1936 is bepaald, dat door de gemeente Markelo aan het appelleerende schoolbestuur zal worden uitgekeerd een bedrag van f 41.80, zijnde 80% der geschatte waarde van het vrijstaande schoolgebouw van het bedoelde schoolbestuur, kadastraal C 2049 (gedeeltelijk) en zulks onvoorwaardelijk, het genoemd raadsbesluit ook te dezen opzichte ongewijzigd te handhaven.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz. (A. B.)

28 *Juni* 1937. KONINKLIJK BESLUIT (Woningwet Art. 36.)

De door appellanten gewenschte beperking der breedte van een in het plan opgenomen weg kan reeds hierom niet worden aangebracht, omdat bedoelde weg een Rijksweg is, waarvan de breedte in het Rijkswegenplan is vastgesteld. Dichtere bebouwing op het terrein van appellanten kan niet worden toegestaan, aangezien zulks de harmonische ontwikkeling van de gemeente zou verstoren, die nabij de kom een dichtere bebouwing en aan de buitenwegen slechts een verspreide bebouwing eischt. Het bezwaar van appellanten, dat de omgeving van het onderhavig terrein reeds thans elk landelijk schoon mist gaat niet op, daar het i. c. niet gaat om landelijk schoon, doch om het behoud van een nog eenigermate landelijk karakter der, buiten de bebouwde kom gelegen, terreinen, teneinde te voorkomen, dat de bebouwde kommen van op grooten afstand van elkaar gelegen gemeenten zouden worden aaneengebouwd.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door M. de Ronde c.s., te Schipluiden, tegen het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 7 Juli 1936, B. N°. 6334/21 (2e afdeeling), G.S. N°. 145/1, waarbij o. m. is goedgekeurd het door den gemeenteraad van Schipluiden vastgestelde uitbreidingsplan „Den Hoorn";

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 9 Juni 1937, N°. 126;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 22 Juni 1937, N°. 5724 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting;

O. dat, nadat de raad der gemeente Schipluiden bij zijn besluit van 12 Augustus 1935 het evengenoemde uitbreidingsplan had vastgesteld, M. de Ronde c.s. binnen den daarvoor gestelden termijn bij Ged. Staten van Zuid-Holland bezwaren tegen het plan hebben ingediend, daarbij o. m. aanvoerende, dat door hen is geconstateerd, dat op het uitbreidingsplan-Den Hoorn de Delftweg van Den Hoorn tot de grens der gemeente Delft is bepaald op 19 m, inclusief 5 m voortuin, terwijl de Hoornsche Kade is bepaald op een breedte van 10 m, exclusief 5 m voortuin; dat hun uit de bij dit uitbreidingsplan behoorende bebouwingsverordening is gebleken, dat de terreinen langs den Delftweg, gelegen tusschen de Delftsche Groentenveiling en de grens der gemeente Delft, alsmede de terreinen langs de Hoornsche Kade van ongeveer 100 m oostwaarts van Den Hoorn tot de grens met de gemeente Delft, bestemd zijn voor zeer wijd uiteengelegen open bebouwing, waaronder wordt verstaan een bebouwing met enkele of dubbele woningen, waarvan de afstand van den zijgevel tot den zijgevel minstens 30 m of van den zijgevel tot de terreingrens niet minder dan 15 m zal mogen bedragen, terwijl daarbij verder is bepaald, dat het bebouwde oppervlak niet grooter mag zijn dan 1/6 gedeelte van het bouwterrein; dat door hen als eigenaren van het grootste gedeelte van de in het uitbreidingsplan omschreven terreinen ernstig bezwaar

wordt gemaakt tegen de vaststelling van dit uitbreidingsplan met bijbehoorende verordening, zooals dit thans door den raad is aangenomen, en wel op de volgende gronden: *a.* dat zij door dit besluit financieel zeer ernstig worden geschaad, aangezien bij den koop van de hun toebehoorende terreinen in de koopsom rekening is gehouden met het feit, dat een strook van die terreinen, gelegen langs den openbaren weg, als bouwterrein was aan te merken, zonder dat kon worden verwacht, dat er ten aanzien van deze bouwterreinen zulke bezwarende bepalingen zouden worden gesteld, die het practisch onmogelijk maken deze terreinen als bouwgrond te verkoopen; *b.* dat, indien de beide genoemde wegen moeten worden tot stand gebracht als in het uitbreidingsplan bepaald, op een enkele uitzondering na alle langs deze wegen gelegen woningen zullen moeten worden afgebroken, waarbij is op te merken, dat daarbij woningen zijn, die nog maar sedert korten tijd gebouwd zijn, welke wetenschap met het oog op een rustige bewoning, mede in verband met hunne daarbij gelegen bedrijven, zeer bezwaarlijk is, dat zij tegen het onderwerpelijke uitbreidingsplan de navolgende algemeene bezwaren naar voren wenschen te brengen:

1°. dat aan de genoemde toegangswegen naar de gemeente Delft, met afmetingen als in het uitbreidingsplan bepaald, met het oog op de belangen der gemeente Schipluiden in het geheel geen behoefte bestaat, waar tot het veilig opnemen van het lokale verkeer ter plaatse met belangrijk mindere breedte kan worden volstaan en het naar hunne meening niet geoorloofd is dergelijke wegen tot stand te brengen door bepalingen in het uitbreidingsplan, wat beteekent, dat dit dan op kosten van hen, reclamanten, zal geschieden; 2°. dat het naar hunne meening een paskwil is, voor de langs hunne terreinen gelegen weggedeelten zulke afmetingen te bepalen, terwijl de toegangen zoowel van de zijde van Den Hoorn als van die van de gemeente Delft van zeer minimale afmetingen, bijvoorbeeld 1.72 m en 2.50 m zijn, en verandering van deze toegangen zulke financieele offers zal vragen, dat kan worden aangenomen, dat daartoe niet zal worden overgegaan; 3°. dat zij zich afvragen, waarom hunne terreinen met zulke bezwarende bepalingen als weg- en bebouwingsvoorwaarden moeten worden belast, als in aanmerking wordt genomen, dat de terreinen rond de Delftsche Groentenveiling voor industrieterreinen zijn bestemd, terwijl voor de naaste omgeving van Den Hoorn en voor de bebouwingen op Delftsch grondgebied tot aan de grens dezer gemeente een gesloten, c.q. een half open bebouwing is vastgesteld, waardoor zij niet aan den indruk kunnen ontkomen, dat wederom op hunne kosten de hun in eigendom toebehoorende terreinen worden bestemd voor villabouw, dus voor stadsverfraaiing; 4°. dat zij opmerken, dat bij de huidige bepalingen van de bebouwingsbreedte in het uitbreidingsplan voor het bouwen van een enkele woning beschikt zal moeten worden over een terreinoppervlak van minstens 1000 m² en voor een dubbele woning over minstens 1700 m², waardoor het onmogelijk zal blijken om op dergelijke terreinafmetingen rendabele huizen te bouwen en derhalve in de practijk in wezen een bouwverbod op hunne terreinen wordt gelegd op een wijze, die moreel niet te verantwoorden is; 5°. dat ten aanzien van het belang der gemeente Schipluiden, met het oog op de verschillende gemeentediensten, het thans vastgestelde uitbreidingsplan daarmede zeker geen rekening houdt, waar immers de exploitatie dezer diensten gebaat is, wanneer daarvan zooveel mogelijk bewoners profiteeren en daarvan de lasten dragen, hetgeen thans onmogelijk wordt gemaakt, en dat zij om deze redenen in overweging geven niet tot goedkeuring van het door den raad vastgestelde uitbreidingsplan over te gaan, doch daarin de navolgende wijzigingen te doen aanbrengen: 1e. de wegbreedte van den Delftweg te bepalen op 15 m uit de Hoornsche vaart met daaraan grenzend een strook van 5 m, bestemd als voortuin; 2e. dat de minste afstand tusschen de zijgevels zal moeten bedragen 6 m, of wel, dat de afstand van den zijgevel tot de terreingrens nergens minder dan 3 m zal mogen bedragen;

dat Ged. Staten van Zuid-Holland bij hun besluit van 7 Juli 1936, B. N°. 6334/21 (2e afdeeling) G.S. N°. 145/1, met ongegrondverklaring van de ingediende bezwaren o. m. het uitbreidingsplan „Den Hoorn" hebben goedgekeurd, daarbij overwegende, dat de Commissie van advies voor de uitbreidingsplannen in Zuid-Holland omtrent deze bezwaren o. m. opmerkt: „Naast de verkeersbelangen van den Rijkswaterstaat is op de vormgeving van het onderhavige plan van invloed geweest de gedachte, dat Den Hoorn niet aan Delft moet worden vastgebouwd. Het aansluitende gedeelte van het Delftsche uitbreidingsplan kent dan ook bepalingen, die zelfs nog stringenter zijn, zoowel wat de breedte van de wegen, als wat den onderlingen afstand tusschen de huizen betreft, zoodat er zeker geen aanleiding is om in deze tot concessies over te gaan. Wat de vijf punten betreft, waarin reclamanten hun bezwaren neerleggen, mogen wij het volgende opmerken:

1°. Dat voor den Delftweg met een belangrijk mindere verkeersbreedte zou kunnen worden volstaan, indien het slechts om het locale verkeer van Schipluiden ging, kunnen wij niet ontkennen; adressanten zien echter over het hoofd, dat de Delftweg, als schakel tusschen het provinciale wegennet in het Westland en Delft van groote interlocale beteekenis is. Reeds eerder merkten wij op, dat de Commissie geen bezwaren heeft tegen het reduceeren van de breedte der Hoornsche Kade van 13 tot 10 m, mits de voortuindiepte in dat geval met 3 m wordt vergroot. 2°. Inderdaad zijn enkele bebouwde gedeelten der wegen in kwestie (met name in de gemeente Delft) zeer smal. Er bestaan echter plannen om op Delftsch gebied voor die gedeelten tot demping van het water over te gaan, waardoor t.z.t. inderdaad een weg van voldoende breedte zal worden verkregen, zoodat in casu geen noodelooze offers zullen worden gevraagd. 3°. Dat de gronden rond de Delftsche Groentenveiling tot industrieterrein zijn bestemd, lijkt ons logisch, vooral, nu die bestemming zich niet verder in de richting van Delft uitstrekt, dan het laatste gebouw van de reeds

bestaande stelselmatige bebouwing. Het onbebouwde gedeelte tusschen Den Hoorn en Delft is echter, evenals de terreinen langs andere wegen buiten de stelselmatige uitbreiding, volkomen logisch voor meer verspreide bebouwing bestemd. 4°. Bij de huidige bepaling der bebouwingsvoorschriften is bij een vrijstaand huis van 6.50 m breedte een terreinbreedte van 26.50 m vereischt, wat bij een diepte van 40 m tot een grondoppervlak van 1460 m² leidt. Voor twee huizen aaneen bedraagt de vereischte grondoppervlakte bij 40 m terreindiepte 860 m² per huis, wat voor verspreide bebouwing buiten de kom zeker niet te hoog is te achten. 5°. Dat het belang der gemeente Schipluiden zou zijn gediend met een bebouwing, als door reclamanten gewenscht, moeten wij beslist ontkennen. Tegenover de directe voordeelen, die wellicht verbonden zouden zijn aan enkele aansluitingen méér op de leidingen voor gas, water en electrisch licht, kunnen zoovele nadeelen staan, indien de bebouwde kom van Den Hoorn aan die van Delft zou worden vastgebouwd, dat men met de huizen weleens het paard van Troje kan blijken te hebben binnengehaald. Ingaan op het voorstel der reclamanten moeten wij dan ook beslist ontraden"; dat, wat dit rapport betreft, hun college zich vereenigt met hetgeen door de Commissie werd aangevoerd en het bezwaar mitsdien ongegrond acht; dat wat nu de vraag betreft, of en in hoeverre de plannen, afgezien van de tegen het plan-Den Hoorn door belanghebbenden ingebrachte bezwaren, voor goedkeuring vatbaar zijn, hun college deze vraag bevestigend meent te kunnen beantwoorden; dat het weliswaar van oordeel is, dat de plannen tekortkomingen vertoonen, welke een herziening wenschelijk maken, doch dat het die tekortkomingen niet van zoodanigen aard acht, dat deswege aan de plannen in het algemeen goedkeuring zou moeten worden onthouden;

dat van het besluit van Ged. Staten M. de Ronde c.s. bij Ons in beroep zijn gekomen, aanvoerende, dat zij van meening zijn, dat Ged. Staten bij hunne overwegingen tot ongegrondverklaring van hun ingediend bezwaarschrift de door hen ten opzichte van het uitbreidingsplan „Den Hoorn" ter kennis gebrachte bezwaren in het geheel niet, c.q. zeer onvoldoende, hebben weerlegd, zoodat zij daaruit concludeeren, dat de door hen ter kennis gebrachte bezwaren voor Ged. Staten voldoende steekhoudend hadden kunnen zijn, om de goedkeuring aan het onderwerpelijke uitbreidingsplan te onthouden; dat naar hunne meening derhalve Ged. Staten het onderwerpelijke uitbreidingsplan ten onrechte hebben goedgekeurd; dat naar hunne meening deze conclusie geen misvatting is, daar vrijwel alle leden van den gemeenteraad van Schipluiden hunne inzichten inzake het onderwerpelijke uitbreidingsplan deelen, hetgeen blijkt uit een bij het beroepschrift in afschrift overgelegde verklaring;

O. dat de appellanten blijkens hun, bij Ged. Staten van Zuid-Holland ingediend, bezwaarschrift, waarnaar zij in hun beroepschrift verwijzen, alsnog deze wijzigingen in het uitbreidingsplan willen zien aangebracht, dat de wegbreedte van den Delftweg wordt bepaald op 15 meter uit de Hoornsche vaart met daaraan grenzend een strook van 5 meter, bestemd als voortuin, alsmede, dat de minste afstand tusschen de zijgevels zal moeten bedragen 6 meter, of wel, dat de afstand van den zijgevel tot de terreingrens nergens minder dan 3 meter zal mogen bedragen;

dat de eerstbedoelde wijziging reeds hierom niet kan worden aangebracht, omdat de Delftweg een Rijksweg is, waarvan de breedte volgens het Rijkswegenplan 19 m moet bedragen;

dat, wat de tweede, door de appellanten verlangde wijziging betreft, Wij met den Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid (Volkshuisvesting) van oordeel zijn, dat het niet juist zou zijn om op het, buiten de bebouwde kom gelegen, terrein van de appellanten een dichtere bebouwing toe te staan, aangezien zulks de harmonische ontwikkeling van de gemeente zou verstoren, die nabij de kom een dichtere bebouwing en aan de buitenwegen slechts een verspreide bebouwing eischt;

dat de gemachtigde van de appellanten in de openbare vergadering van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur, waarin over deze zaak verslag is uitgebracht, nog heeft aangevoerd, dat de hierbedoelde omgeving reeds thans elk landelijk schoon mist, ten gevolge van de aanwezigheid van arbeiderswoningen, warenhuizen en veilingsgebouwen e.d., doch dat ook dit bezwaar niet opgaat;

dat het immers blijkens een nader, op verzoek van de evengenoemde Afdeeling uitgebracht ambtsbericht van den Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid (Volkshuisvesting) bij het onderwerpelijke uitbreidingsplan niet gaat om landelijk schoon, doch om het behoud van een nog eenigermate landelijk karakter van deze, buiten de bebouwde kom gelegen terreinen;

dat namelijk moet worden voorkomen, dat de bebouwde kommen van op grooten afstand van elkaar gelegen gemeenten, in het onderwerpelijke geval Schipluiden en Delft, zouden worden aaneengebouwd;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

28 *Juni* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Woningwet art. 6.)

Op de schriftuur kan, daar de bij art. 433 lid 2 Sv. gestelde termijn niet is inachtgenomen, niet worden gelet.

Ambtshalve: De Kantonr. heeft bewezen verklaard, dat req. het houten gebouw zonder toestemming van B. en W. in de eerste helft van 1936 tot woning in gebruik heeft genomen, zulks terwijl dit laatstelijk niet als woning gebezigd was. Uit den inhoud der tot het bewijs gebezigde bewijsmiddelen kan echter niet worden afgeleid, dat het gebouw „laatstelijk" — d. w. z. vóór de eerste helft van 1936 — niet als woning gebezigd was en schijnt veeleer het tegendeel te volgen. Het vonnis is derhalve niet naar den eisch der wet met redenen omkleed.

Op het beroep van J. L. B., journalist te Maartensdijk, requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen vonnis van de Arr.-Rechtbank te Utrecht van 6 April 1937, houdende bevestiging, in hooger beroep, van eene door het Kantongerecht te Utrecht op 15 Januari 1937 gedane uitspraak, waarbij requirant, ter zake van „zonder schriftelijke vergunning van B. en W. krachtens eenig zakelijk recht tot woning in gebruik nemen een gebouw, laatstelijk niet als woning gebezigd", met aanhaling van de artt. 1, 6, 59 cijfer 2, 67, 68 en 78 van de Woningwet, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van vijftien gulden en tien dagen vervangende hechtenis.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

O. dat bij den H. R. op den dag der terechtzitting is binnen gekomen eene schriftuur, inhoudende grieven tegen het bestreden vonnis, doch op dit stuk geen acht kan worden geslagen, daar de bij art. 433 lid 2 Sv. gestelde termijn daarbij niet is in acht genomen;

O. echter ambtshalve:

dat bij het bevestigde vonnis ten laste van requirant, overeenkomstig de inleidende dagvaarding, is bewezenverklaard, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, dat hij in de eerste helft van het jaar 1936 te Bunnik zonder schriftelijke vergunning van B. en W. dier gemeente, als eigenaar van een houten gebouw, gelegen op een perceel grond aan de Maatschapslaan aldaar, van welk gebouw de afmetingen binnenzijds bedroegen ongeveer 2.40 m hoog (aan de voorzijde), ongeveer 2.07 m hoog (aan de achterzijde), ongeveer 4 m lang, ongeveer 2.42 m breed, dit gebouw in gebruik genomen heeft tot woning, zulks terwijl dit laatstelijk niet als woning gebezigd was;

O. dat de Kantonrechter, wat het slot dier bewezenverklaring betreft, heeft overwogen, dat hij als bewezen en vaststaande aanneemt, dat verdachte — die in 1932 het bij dagvaarding bedoelde gebouw heeft geplaatst — steeds heeft bedoeld dit gebouw, bestaande uit twee vertrekken, tot eenigen vorm van huisvesting te zullen gaan inrichten en als zoodanig te zullen gaan benutten, en derhalve tot woning in gebruik te nemen en hij daartoe definitief is overgegaan in het jaar 1936;

dat echter uit den inhoud der tot het bewijs gebezigde bewijsmiddelen niet kan worden afgeleid, dat, gelijk is bewezenverklaard, het gebouw „laatstelijk" — dat wil zeggen vóór de eerste helft van het jaar 1936 — niet als woning gebezigd was en veeleer uit die bewijsmiddelen, zoo onder andere uit de verklaring van getuige Goosen, dat zij verdachte sinds Februari 1934 kent en sindsdien drie dagen per week in gemeld getimmerte bij hem komt en dat het op 24 October 1936 daarin aanwezige meubilair, zich daarin reeds in 1934 bevond, het tegendeel schijnt te volgen;

dat het eenige, dat wijst op eene verandering van den toestand in de eerste helft van 1936, is de verklaring van den getuige Meems, dat er aanvankelijk slechts weinig menschen op bezoek kwamen, later echter, en wel in de eerste helft van het jaar 1936 en daarna, er velen op bezoek kwamen en er toen ook klachten dienaangaande uit de omgeving kwamen, doch daaruit niet kan worden afgeleid, dat het gebouw in de eerste helft van 1936 wèl en te voren niet als woning werd gebezigd;

O. dat het bevestigde vonnis derhalve niet naar den eisch der wet met redenen is omkleed, waardoor het op straffe van nietigheid gegeven voorschrift van art. 359 lid 2 in verband met de artt. 398, 350 en 358 Sv. is geschonden, terwijl de Rechtbank door, in stede van dit vonnis te vernietigen, het te bevestigen, datzelfde voorschrift in verband met de artt. 415, 425 en 423 van genoemd Wetboek heeft geschonden;

Vernietigt het bestreden vonnis, en

Rechtdoende krachtens art. 106 der Wet R. O.:

Verwijst de zaak naar het Gerechtshof te Amsterdam ter berechting en afdoening op het bestaande hooger beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Advocaat-Generaal van Lier.*]

(N. J.)

---

28 *Juni* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Mot.- en Rijw.Regl. artt. 3 en 6*bis*.)

Kantonr.: Het verweer van verd., dat art. 3 M.- en R.Regl. hier niet van toepassing kan zijn, daar hier art. 6*bis* van het Regl. van toepassing is, moet worden verworpen. Op het door verd. gepleegde feit [op den openbaren weg met een vierwielig motorrijtuig niet naar behooren naar rechts uitgeweken bij het tegenkomen van een met paard bespannen voertuig] is art. 3, lid 2, sub *a* zeer zeker van toepassing; de mogelijkheid of art. 6*bis* tevens is overtreden kan buiten beschouwing blijven.

H. R.: Req., die betoogt, dat art. 3, lid 2 sub *a* in zijn onderdeelen voor de bewezenverklaarde casuspositie tegenstrijdige gedragingen voorschrijft, en meent dat althans, bij zijn beroep op art. 42 Sr. [omdat in zijn rijrichting een voertuig was dat door hem werd ingehaald] de Kantonr. niet had mogen volstaan met zijn bovengemelde overweging, ziet voorbij, dat onder omstandigheden als door req. aangevoerd, een *verplichting* tot inhalen niet bestaat, integendeel zoodanig inhalen door art. 6*bis* wordt gewraakt, weshalve dan ook de toepasselijkheid van art. 3, lid 2, sub *a* daardoor niet wordt verlet.

Op het beroeep van Th. A. B., arts te Wehl, requirant van cassatie tegen een vonnis van het Kantongerecht te Terborg van den 27 April 1937, waarbij requirant ter zake van „het als bestuurder van een motorrijtuig op den weg met hetgeen door hem wordt bestuurd niet behoorlijk uitwijken naar rechts bij het tegenkomen van rij- of voertuigen", met aanhaling van de artt. 3, lid 2, sub *a*, 73, 88 van het Motor- en Rijwielreglement, 2 sub 5, 28,

30, 39 der Motor- en Rijwielwet, is veroordeeld tot een geldboete van drie gulden en een vervangende hechtenis van drie dagen.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

De Kantonrechter te Terborg verklaarde bij schriftelijk vonnis van 27 April 1937 ten laste van requirant bewezen, dat hij in den voormiddag van den 28 Januari 1937 te ongeveer 10¾ uur te Wehl, heeft gereden over den voor het openbaar verkeer openstaanden rijweg, de Dorpstraat, met een door hem bestuurd vierwielig motorrijtuig en daarmede niet behoorlijk is uitgeweken naar rechts bij het tegenkomen van een met een paard bespannen voertuig.

Hij gaf enz.

De bewijsmiddelen, waarop de Kantonrechter deze veroordeeling doet steunen berusten volgens het vonnis hierop, nadat verdachte ter terechtzitting heeft bekend: dat hij ten tijde en plaats bij dagvaarding bedoeld als bestuurder van een automobiel reed; dat hij een paard en wagen, die van tegenovergestelde richting naderde en daarbij stil hield links gepasseerd heeft; dat hij daarbij op de klinkers kwam en alzoo van den rijweg verdween; dat hier art. 6*bis* Motor- en Rijwielreglement van toepassing is en dit niet is telastegelegd en dat hij om deze redenen moet worden vrijgesproken," dat blijkt uit het ter terechtzitting medegedeelde op den ambtseed opgemaakt proces-verbaal (als bevattend: de bevinding van den relatant), dat hij persoonlijk waargenomen heeft, dat verdachte op den 28 Januari 1937 des voormiddags omstreeks 10¾ uur als bestuurder van een vierwielige automobiel daarmede reed over den voor het openbaar verkeer openstaanden rijweg, de Dorpstraat in de gemeente Wehl; dat voor deze auto reed een met een paard bespannen wagen en uit de tegenovergestelde richting naderde een eveneens met een paard bespannen wagen; dat voertuigen en auto in beweging waren en niet hebben stil gestaan; dat verdachte met zijn auto naar links uitweek en aldus de tegenliggende wagen aan den voor verdachte linkerkant passeerde; dat de weg aldaar zoo breed is, dat vier auto's elkaar kunnen passeeren; dat de weg geheel verhard is, in het midden met keisteenen, aan de zijkanten met klinkers.

De inhoud van dit proces-verbaal heeft verbalisant, als getuige gehoord, bevestigd.

Nog vermeld ik thans, omdat hetgeen in cassatie wordt aangevoerd, daarmede verband houdt, als inhoud van het vonnis, dat requirant verschillende gronden heeft aangevoerd, welke tot niet-strafbaarheid zouden leiden, welke de Kantonrechter heeft verworpen.

De Kantonrechter zegt in zijn vonnis dienaangaande het volgende:

O. dat wel is waar verdachte meent niet strafbaar te zijn omdat ten 1ste tegenliggende wagen zou hebben stil gestaan, doch dit verweer wordt verworpen, omdat uit de getuigenverklaring duidelijk het tegendeel is gebleken en ten 2de art. 3 Motor- en Rijwielreglement niet van toepassing kan zijn daar hier art. 6*bis* van het Motor- en Rijwielreglement van toepassing zou zijn en dit niet is telastegelegd;

O. dat ook dit verweer wordt verworpen; dat Wij toch waar alle elementen van het bij art. 3 ten 2e Motor- en Rijwielreglement strafbaar gestelde aanwezig en bewezen zijn, dit artikel zeer zeker van toepassing achten en de mogelijkheid of art. 6*bis* van dit reglement tevens overtreden is, in deze buiten beschouwing kan blijven en ten 3e dat verdachte bij het passeeren van den rijweg zou zijn verdwenen;

O. dat ook dit verweer niet opgaat; dat toch het gedeelte waarop verdachte uitweek wel is waar bestraat was met een ander soort steen als het middengedeelte, doch uit niets blijkt, dat het daardoor ophield deel van den rijweg uit te maken.

In cassatie gekomen zegt requirant bij schriftuur,

„dat hij zich gegriefd acht door dit vonnis en de navolgende cassatiemiddelen voorstelt:

S., althans v. t. van art. 3, 2e lid, van het Motor- en Rijwielreglement, door dit artikel op het bewezen verklaarde van toepassing te achten, hoewel dit artikel in zijn onderdeelen voor de bewezen verklaarde casuspositie tegenstrijdige gedragingen voorschrijft;

Subsidiair:

S., althans v. t. van art. 42 Sr. in verband met de artt. 350 en 52 Sv. en art. 3 2de lid, van het Motor- en Rijwielreglement door te beslissen, dat verdachte strafbaar is en deze strafbaarheid slechts te baseeren op de overweging, dat alle elementen van het bij art. 3, ten 2e, Motor- en Rijwielreglement (de Kantonrechter heeft blijkbaar bedoeld art. 3, ten 2e, sub *a*, Motor- en Rijwielreglement) strafbaar gestelde aanwezig zijn, zulks hoewel verdachte een beroep heeft gedaan op art. 42 Sr."

Ter toelichting hiervan stelt hij:

„Art. 3, lid 2, Motor- en Rijwielreglement houdt niet in een verbod, doch legt op een verplichting om op bepaalde wijze uit te wijken. Het artikel verbiedt niet het passeeren in bepaalde situaties (dit doet art. 6*bis* Motor- en Rijwielreglement), doch veronderstelt het passeeren.

Uit de in het proces-verbaal der zitting opgenomen verklaring van den verbalisant Hoekstra en uit diens ter zitting medegedeeld ambtseedig proces-verbaal met de daarbij behoorende situatieteekening blijkt, dat 2 met een paard bespannen wagens elkaar uit tegenovergestelde richting rakelings passeerden, toen verdachte deze, links uitwijkende, voorbijreed. Derhalve is naar de letter zoowel het sub *a* als het sub *b* vermelde voorschrift van art. 3 lid 2 M. R. Regl. van toepassing. Aangezien dit twee tegenstrijdige voorschriften zijn, die niet tegelijkertijd kunnen worden uitgevoerd, moet worden geconcludeerd, dat dit artikel, naar de bedoeling geïnterpreteerd, niet geschreven kan zijn voor het onderhavige geval (art. 6*bis* M. R.Regl. is van toepassing).

Acht men het artikel desalniettemin wèl toepasselijk, dan zal verdachte ongetwijfeld een beroep kunnen doen op art. 42 Sr. Immers als inhaler van een wagen schrijft het sub *b* vermelde naar links uitwijken voor, hetgeen hem verhindert op te volgen het sub *a* vermelde voorschrift, hetwelk verdachte als tegenkomer van een voertuig heeft na te komen."

Ik meen dat het middel niet tot cassatie kan leiden, gelet op art. 99 R. O. omdat het alleen bestrijdt de weerlegging van de door requirant bij den Kantonrechter aangevoerde strafuitsluitingsgronden.

Er deed zich, wanneer ik let op den geheelen feitelijken toestand in deze zaak, zooals die uit de gegevens waarvan de H. R. kennis kan nemen, blijkt, een geval voor, waarbij zoowel art. 3 lid 2 sub *a* als art. 6*bis* van het Motor- en Rijwielreglement in aanmerking zouden kunnen komen.

Overtreding van de eerstgenoemde bepaling is echter alleen telastegelegd en de Kantonrechter heeft deze zonder verzuim van vormen, waarvan cassatie mogelijk zou zijn en eveneens zonder verkeerde toepassing of schending der wet, bewezen verklaard en strafbaar geoordeeld.

Het beroep op art. 42 Sr. gaat m. i. evenmin op. De voorschriften onder *a* en *b* van art. 3 lid 2 Motor- en Rijwielreglement staan naast elkaar, niet tegenover elkaar, zoodat men niet met beroep op het voorschrift sub *b*, dat sub *a* mag overtreden.

Ik ben derhalve van oordeel, dat het middel niet tot cassatie kan leiden en concludeer, dat het beroep worde verworpen.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis overeenkomstig de dagvaarding, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, ten laste van requirant is bewezen verklaard: dat hij enz. zie conclusie;

dat de Kantonrechter daarbij, op een verweer van requirant dat art. 3 Motor- en Rijwielreglement hier niet van toepassing kan zijn, daar hier art. 6*bis* van het Motor- en Rijwielreglement van toepassing zou zijn en dit niet is ten laste gelegd, heeft overwogen, dat dit verweer wordt verworpen; dat Wij toch waar alle elementen van het bij art. 3 ten 2e (lees: art. 3 lid 2 onder *a*) van het Motor- en Rijwielreglement strafbaar gestelde aanwezig en bewezen zijn, dit artikel zeer zeker van toepassing achten en de mogelijkheid of art. 6*bis* van dit reglement tevens overtreden is in deze buiten beschouwing kan blijven;

O. ten aanzien van het voorgestelde middel van cassatie:

dat daarbij wordt voorbij gezien, dat onder de omstandigheden als door requirant aangevoerd, een verplichting tot inhalen niet bestaat, integendeel zoodanig inhalen, gelijk requirant erkent, door art. 6*bis* van het reglement wordt gewraakt, doch dan ook de toepasselijkheid van art. 3, lid 2, sub *a* van het reglement daardoor niet wordt verlet;

dat het middel dus niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

28 *Juni* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Wegenbelastingwet (Motorrijtuigenbelastingwet) art. 6; Sv. art. 358.)

De voor den Politierechter door req. afgelegde verklaring: „ik erken de feiten, in het p.v., waarvan de korte inhoud is medegedeeld, omschreven. Het was een proefrit waarvoor geen belasting verschuldigd is. De kaart, die de chauffeur bij zich had, was hem per abuis medegegeven" is kennelijk aldus op te vatten, dat requirant zich voor dien rechter uitdrukkelijk heeft beroepen op de niet-verschuldigdheid van belasting volgens art. 6, lid 1 onder *b* der Motorrijtuigenbelastingwet. De politierechter, had daaromtrent bepaaldelijk een beslissing moeten geven.

Op het beroep van H. R. T., directeur eener N. V. te Rotterdam, requirant van cassatie tegen een mondeling vonnis van den Politierechter bij de Arr.-Rechtbank te Rotterdam van den twaalfden Maart 1937, waarbij hij, ter zake van „het als houder van een motorrijtuig daarmede op den openbaren weg doen rijden, zonder dat daarvoor de verschuldigde belasting, als bedoeld in art. 1 der Motorrijtuigenbelastingwet, is voldaan", met aanhaling van de artt. 1, 2, 3, 7, 9, 17, 22, 23, 24, 43 der Motorrijtuigenbelastingwet van 30 Dec. 1926 S. 464, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van tien gulden en vier dagen vervangende hechtenis.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur: S., althans v. t. van art. 359 Sv., daar de beslissing, dat het feit door den verdachte is begaan, niet steunt op daartoe redengevende feiten of omstandigheden;

O. dat blijkens de Aanteekening van het mondeling vonnis, ten laste van requirant is bewezenverklaard — met qualificatie en strafoplegging als voormeld — het hem bij dagvaarding ten laste gelegde, te weten: „aangezien de N. V. T.'s Garagebedrijf, gevestigd te Rotterdam, op of omstreeks 23 September 1936 te Rotterdam, terwijl zij was houdster van een motorrijtuig op meer dan twee wielen, daarmede op den openbaren weg door H. S., wien zij daartoe opdracht had gegeven, heeft doen rijden, althans willens en wetens heeft toegelaten, dat genoemde H. S. daarmede op den openbaren weg reed, zonder dat daarvoor de verschuldigde belasting, als bedoeld in art. 1 van de Motorrijtuigenbelastingwet, was voldaan, namelijk slechts belasting was voldaan als zoude het motorrijtuig een gewicht hebben van 1550 Kilogram, terwijl het in waarheid een gewicht had van 2100 Kilogram, alles terwijl de verdachte was lid van het bestuur (directeur) van genoemde naamlooze vennootschap;"

O. dat de Politierechter deze bewezenverklaring heeft doen steunen op de navolgende bewijsmiddelen:

a. een ambtseedig proces-verbaal op 3 Dec. 1936, opgemaakt door P. Souke en A. den

Ouden, ambtenaren der directe belastingen te Rotterdam, voorzoover inhoudende dat verbalisanten op tijd en plaats bij dagvaarding vermeld hebben geconstateerd, dat H. S. als bestuurder van een motorrijtuig daarmede heeft gereden op den openbaren weg; dat deze toen desgevraagd een wegenbelastingkaart heeft getoond, naar rato van een gewicht van 1550 K.G. van het motorrijtuig; dat na weging onder toezicht van verbalisanten dit gewicht bleek te zijn: 2100 K.G.;

b. een ambtseedige verklaring van den Ontvanger der Directe Belastingen te Rotterdam, 1e kantoor, inhoudende, dat de N. V. T.'s Garagebedrijf te Rotterdam op het tijdstip van de bekeuring de wegenbelasting voor het in bovengenoemd proces-verbaal bedoeld motorrijtuig had betaald naar rato van een gewicht van 1550 K.G. van het motorrijtuig; dat de vestigingsplaats der vennootschap op het tijdstip van de bekeuring tot zijn dienstkring behoorde;

O. ambtshalve:

dat, blijkens het proces-verbaal der terechtzitting, requirant heeft opgegeven: „ik erken de feiten, in het proces-verbaal, waarvan de korte inhoud is medegedeeld, omschreven. Het was een proefrit waarvoor geen belasting verschuldigd is. De kaart, die de chauffeur bij zich had, was hem per abuis meegegeven."

O. dat dit verweer kennelijk aldus is op te vatten, dat requirant zich voor den Politierechter uitdrukkelijk heeft beroepen op de niet-verschuldigdheid van belasting volgens art. 6 lid 1 onder *b* der Motorrijtuigenbelastingwet en de Politierechter, ingevolge het op straffe van nietigheid gegeven voorschrift van art. 358 lid 3, in verband met de artt. 367, 350, 358 lid 2, 359 Sv., gehouden was daaromtrent bepaaldelijk eene beslissing te geven, hetgeen echter niet is geschied;

O. dat, nu het vonnis reeds op dien grond niet in stand kan blijven, een onderzoek naar het voorgedragen middel van cassatie achterwege kan blijven;

Vernietigt het bestreden vonnis en

Rechtdoende krachtens art. 106 der R. O.:

Verwijst de zaak naar het Gerechtshof te 's-Gravenhage ter berechting en afdoening op de bestaande dagvaarding.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Advocaat-Generaal van Lier.*]

(N. J.)

---

28 *Juni* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (M.- en R.Regl. art. 6; Wet R. O. art. 99.)

Daar het bewezenverklaarde — waarin sprake is van een „verkeersheuvel", zonder eenige nadere feitelijke aanduiding, zoodat het woord „verkeersheuvel" niet zuiver qualitatief kan worden opgevat — geheel past in de omschrijving van de ten deze toegepaste bepaling van art. 6, lid 4 onder *b* v. h. M.- en R.Regl., kan de grief, dat de Kantonr. het bewezene ten onrechte strafbaar heeft geoordeeld niet slagen.

De grief, dat de Kantonr. het woord „verkeersheuvel", dat in de t.l.l. en bewezenverklaring moet geacht worden te zijn gebezigd in den zin, welke dit woord in het M.- en R.Regl., bepaling in art. 6, lid 4 onder *b*, heeft, onjuist heeft opgevat, welke grief hierop neerkomt, dat de Kantonr. niet op den grondslag der t.l.l. zou hebben beraadslaagd en beslist, kan niet worden onderzocht (art. 99, lid 2 Wet R. O.).

[*Anders* implicite Adv.-Gen. van Lier, die van oordeel is, dat er geen reden is den term „verkeersheuvel" in een beperkten zin op te vatten en elk verhoogd deel van den weg bestemd om te dienen in het belang van het verkeer als een verkeersheuvel is aan te merken.]

Op het beroep van Jhr. Mr. W. F. C. v. L. d. J., adv. en proc. te 's-Gravenhage, requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen vonnis van het Kantongerecht te 's-Gravenhage van 16 Maart 1937, waarbij hij, ter zake van „als bestuurder van een motorrijtuig dit op een weg in stilstand hebben anders dan tot het onmiddellijk uit- of inlaten of uit- of instappen van personen of tot het onmiddellijk laden of lossen van goederen naast een verkeersheuvel", met aanhaling van de artt. 2, 28 van het Motor- en Rijwielreglement, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van vijftig centen en één dag vervangende hechtenis.

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

De Kantonrechter te 's-Gravenhage verklaarde bewezen, dat requirant te 's-Gravenhage op 12 December 1936 omstreeks 16 uur als bestuurder van een vierwielig motorrijtuig dat motorrijtuig op den voor het openbaar verkeer openstaanden rijweg de Groenmarkt in stilstand heeft gehad anders dan tot het onmiddellijk uit- of inladen of uit- of instappen van personen of het onmiddellijk laden of lossen van goederen naast een op dien weg gelegen verkeersheuvel.

Met toepassing enz.

Tegen de uitspraak wordt opgekomen met het middel:

S., althans v. t. van de artt. 6, alinea 4 sub *b*, 73 Motor- en Rijwielreglement, 350, 351, 352, 358, 359, 398 Sv.,

omdat de Kantonrechter het bewezenverklaarde strafbaar oordeelt hoewel de verhoogde deelen van den weg, dienende om de voetgangers een wijkplaats te geven voor het verkeer, onafhankelijk van grootte of vorm, niet zijn verkeersheuvels.

In het met 1 November 1936 in werking getreden nieuwe Motor- en Rijwielreglement is de term „verkeersheuvel" ingevoerd; daarvan is sprake in art. 3*bis* lid 2, art. 3*ter* lid 1 en lid 2, en art. 6 lid 4 sub *b*. Het laatste artikel houdt het verbod in voor den bestuurder, het motorrijtuig naast een verkeersheuvel of binnen een afstand van 8 meter daarvan in stilstand te hebben, wanneer dat niet noodig is voor in- of uitlaten, uit- of instappen of

onmiddellijk laden en lossen. Het gaat in dit geding om de verhooging, gelegen op de Groenmarkt alhier. In het middel wordt er van uit gegaan, dat er verschil bestaat tusschen een verkeersheuvel, welke dient voor het verkeer, en een vluchtheuvel, welke dient om den voetgangers een wijkplaats te verschaffen. In de artt. 53*a* en 53*d* van de Algemeene Politieverordening voor 's-Gravenhage komt de term „vluchtheuvel" voor, terwijl in art. 50*a* van deze politieverordening gesproken wordt van een „instapheuvel". In zooverre deze artikelen voorzagen in een onderwerp, dat in het vroegere motor- en rijwielreglement niet geregeld was, maar waarvoor in het nieuwe Motor- en Rijwielreglement thans een regeling getroffen is, hebben deze bepalingen der gemeentelijke verordening krachtens art. 194 der Gemeentewet, opgehouden te gelden.

Ik zie geen reden den term „verkeersheuvel" in een beperkte zin op te vatten en een „vluchtheuvel" daaronder niet te rangschikken zooals in het middel wordt gewenscht. Elk verhoogd deel in den weg bestemd om te dienen in het belang van het verkeer, is naar mijn meening als een verkeersheuvel aan te merken. Een dergelijke heuvel zal dan kunnen dienen om het rijverkeer te leiden, maar zal ook dienstig kunnen zijn, om den voetgangers gelegenheid te geven op een voor het verkeer veilige plaats te toeven. Art. 3*bis*, lid 2 van het Motor- en Rijwielreglement spreekt dan ook van een langs de trambaan aanwezig zijnde „verkeersheuvel". Met de opvatting, dat een zoogenaamde vluchtheuvel niet onder de algemeene term verkeersheuvel zou vallen, kan ik mij dus niet vereenigen, zoodat het middel m. i. niet gegrond is en mijn conclusie strekt tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis, overeenkomstig de dagvaarding, ten laste van requirant is bewezenverklaard, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, dat hij te 's-Gravenhage op 12 December 1936 enz. (zie conclusie);

O. betreffende het middel van cassatie:

dat de daarbij opgeworpen grief, dat de Kantonrechter het bewezenverklaarde ten onrechte strafbaar heeft geoordeeld, niet kan slagen, omdat het bewezenverklaarde — waarin sprake is van een „verkeersheuvel", zonder eenige nadere feitelijke aanduiding, zoodat het woord „verkeersheuvel" niet zuiver qualificatief kan worden opgevat — geheel past in de omschrijving van de ten deze toegepaste bepaling van art. 6 lid 4 onder *b* van het Motor- en Rijwielreglement;

dat het middel echter, blijkens de toelichting, er den Kantonrechter eene grief van maakt, dat hij het woord „verkeersheuvel", dat in de telastelegging en bewezenverklaring moet geacht worden te zijn gebezigd in den zin, welke dit woord in het Motor- en Rijwielreglement, en in het bijzonder in genoemde bepaling van dat Reglement, heeft — onjuist heeft opgevat, doch die grief, welke hierop neerkomt, dat de Kantonrechter niet op den grondslag der telastlegging zoude hebben beraadslaagd en beslist, niet kan worden onderzocht, omdat zij betreft een ander verzuim van vormen, dan zoodanige verzuimen, welke, ingevolge art. 99, lid 2 der Wet op de Rechterlijke Organisatie, bij uitsluiting tot vernietiging van een Kantongerechtsvonnis zouden kunnen leiden;

O. dat het middel derhalve geen doel kan treffen;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

28 *Juni* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Sr. art. 436; Wet Uitoef. Geneesk. art. 1.)

De grief, dat de Rechtb. ten onrechte heeft aangenomen, dat het met de hand strijkende bewegingen maken in de nabijheid van de ziek geachte lichaamsdeelen zonder evenwel het lichaam aan te raken, het verleenen van geneeskundigen bijstand zou uitmaken, kan req. niet baten, daar hetgeen hij deed de werkelijke of voorgewende strekking had genezende werking op den zieken mensch uit te oefenen en daarom ook terecht door de Rechtb. als uitoefening van de geneeskunst is beschouwd. Daarvan is toch niet enkel sprake, indien een middel wordt gebezigd of een methode wordt toegepast, steunende op de door de wet tot het bekomen der bevoegdheid tot uitoefening der geneeskunst vereischte kennis en ervaring.

Op het beroep van A. K., magnetiseur te Amsterdam, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Amsterdam van 20 April 1937, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een mondeling vonnis van het Kantongerecht te Amsterdam van 25 Nov. 1936, requirant ter zake van: „niet toegelaten tot de uitoefening van een beroep waartoe de wet eene toelating vordert, buiten noodzaak dat bedrijf uitoefenen", met aanhaling van de artt. 436, eerste lid, 23 Sr., 1 der Wet van 1 Juni 1865, S. 60, is veroordeeld tot eene geldboete van vijftig gulden en een vervangende hechtenis van vijf en twintig dagen.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi en luidende:

S., althans v. t. van art. 1 van de Wet regelende de uitoefening van de Geneeskunst en art. 436 Sr., doordat de Rechtbank ten onrechte heeft aangenomen, dat het met de hand strijkende bewegingen maken in de nabijheid van de ziekgeachte lichaamsdeelen

zonder evenwel het lichaam aan te raken, het verleenen van geneeskundigen bijstand zou uitmaken;

O. dat bij het bestreden vonnis overeenkomstig de dagvaarding, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, ten laste van requirant is bewezen verklaard, dat hij te Amsterdam in perceel Banstraat 1 op verschillende tijdstippen in den loop van het jaar 1936 aan enkele personen, genaamd H. C., oud 30 jaar, wonende te Amsterdam en S. B., oud 45 jaar, wonende te Amsterdam, welke personen zich ter genezing van hun kwalen, bestaande volgens opgave in respectievelijk hoofd- en maagpijn en beenwond, tot verdachte hadden gewend, bij hen den indruk wekkend, hun gezondheidstoestand te kunnen verbeteren, geneeskundigen bijstand heeft verleend door bij beide eerstgenoemde personen als magnetiseur met de hand strijkende bewegingen te maken in de nabijheid van de ziek-geachte lichaamsdeelen zonder evenwel het lichaam aan te raken.

Na behandeling werd door bovengenoemde personen een bedrag aan geld aan verdachte ter hand gesteld.

Door het bovenomschreven verleenen van geneeskundigen bijstand als bedrijf, heeft hij — verdachte —, niet bevoegd noch toegelaten tot de uitoefening van de geneeskunst hier te lande, alstoen dat beroep zonder eenigerlei noodzaak uitgeoefend, zulks terwijl de wet tot het uitoefenen van dat beroep een toelating vordert;

O. ten aanzien van het voorgestelde middel van cassatie:

dat — gelijk door requirant ook niet is betwist — hetgeen hij deed de werkelijke of voorgewende strekking had genezende werking op den zieken menscht uit te oefenen, doch dan ook terecht door de Rechtbank als uitoefening van de geneeskunst is beschouwd; dat daarvan toch niet enkel sprake is, indien een middel wordt gebezigd of een methode wordt toegepast, steunende op de door de wet tot het bekomen der bevoegdheid tot uitoefening der geneeskunst vereischte kennis en ervaring;

dat het middel dus niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.*]

(N. J.)

---

28 *Juni* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Sr. art. 436; Wet Uitoef. Geneesk. art. 1.)

Req.'s bezwaar tegen de overweging in het vonnis, dat „het om strafbaar te zijn wegens overtreding van art. 436 Sr. voldoende is, dat de verd. geneeskundigen raad verstrekte, terwijl daarbij onverschillig is, of degeen, die dezen raad kwam inwinnen, al dan niet aan een kwaal leed", kan hem niet baten. De wet van 1 Juni 1865, S. 60, regelende de uitoefening der geneeskunst, verstaat toch onder „geneeskundigen raad" het verleenen van genees-, heel- of verloskundigen raad als bedrijf, terwijl onder „geneeskundigen raad" moet worden verstaan een raad, welke de vermeende of werkelijke strekking heeft om genezing van een ziekte of kwaal te bevorderen. Nergens stelt de wet den eisch dat degene, aan wien die raad wordt verschaft, inderdaad ziek is.

Op het beroep van W. S., gescheiden echtgenoote van D. H., zonder beroep te Amsterdam, requirante van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Amsterdam van 6 April 1937, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een mondeling vonnis van het Kantongerecht te Amsterdam van 11 Juni 1936, requirante ter zake van: „niet toegelaten tot de uitoefening van een beroep, waartoe de wet eene toelating vordert, buiten noodzaak dat beroep uitoefenen, terwijl tijdens het plegen van de overtreding nog geen twee jaren zijn verloopen, sedert het recht tot strafvordering wegens gelijke overtreding volgens het eerste lid van art. 74 Sr. is vervallen" met aanhaling van de artt. 436, 74 en 23 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van twee honderd gulden en een vervangende hechtenis van veertig dagen.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op het middel van cassatie, door de requirante voorgesteld bij schriftuur en luidende:

„S., immers v. t. van art. 436 Sr., juncto art. 1 van de Wet van 1 Juni 1865, S. 60, omdat ten onrechte het vonnis aanneemt, dat voor de strafbaarheid van dit feit het voldoende is, dat geneeskundige raad verstrekt is en het onverschillig is, of degeen, die dezen raad kwam inwinnen, al dan niet aan een kwaal leed;"

O. dat bij het bestreden vonnis overeenkomstig de dagvaarding, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, ten laste van requirante is bewezen verklaard, dat zij te Amsterdam op 5 April 1936, in perceel Daniël Willinkplein 36, niet toegelaten zijnde tot de uitoefening van het beroep van geneeskundige tot welke uitoefening de wet eene toelating vorderde, buiten noodzaak dat beroep door het als bedrijf verleenen van geneeskundigen raad heeft uitgeoefend, aangezien zij een persoon genaamd Henriëtte van der H., die zich als patiënte bij haar had aangemeld en wier toestand geen onmiddellijk geneeskundig ingrijpen eischte, over het hoofd en het lichaam heeft gestreken en, na die persoon als haar diagnose te hebben medegedeeld, dat zij aan hoofdpijn leed, aan een eveneens aldaar aanwezigen persoon, genaamd F. J. G., eenige geneesmiddelen heeft gedicteerd, onder meer urbanuspillen en een aftreksel van weegbree, Duizend Gulden Kruid en lindebloesem, welke geneesmiddelen bestemd waren voor gemelde van der H., hebbende zij, verdachte, als belooning voor dezen geneeskundigen raad f 2.50 aangenomen;

dat de rechtbank in verband met een door den raadsman van requirante gevoerd verweer, dat het telastegelegde niet strafbaar is, omdat de getuige van der H. niet aan eenige kwaal leed en dus niet was een patiënt, die genezing behoefde, heeft overwogen, dat dit verweer geen doel kan treffen, „daar het om strafbaar te zijn wegens de overtreding van art. 436 Sr. voldoende is, dat, gelijk in casu, de verdachte geneeskundigen raad verstrekte, terwijl daarbij onverschillig is, of degeen, die dezen raad kwam inwinnen, al dan niet aan een kwaal leed";

O. ten aanzien van het voorgestelde middel van cassatie:

dat dit niet tot cassatie kan leiden;

dat toch de wet van 1 Juni 1865 S. 60 regelende de uitoefening der geneeskunst, onder „uitoefening der geneeskunst" verstaat het verleenen van genees-, heel- of verloskundigen raad als bedrijf, terwijl onder „geneeskundigen raad" moet worden verstaan een raad, welke de vermeende of werkelijke strekking heeft om genezing van een ziekte of kwaal te bevorderen en de wet nergens den eisch stelt dat degene, aan wien die raad wordt verschaft, inderdaad ziek is;

Verwerpt het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Advocaat-Generaal van Lier, die nog opmerkt, dat uit het vonnis blijkt, dat get. v. d. H. aan verd. heeft opgegeven, dat zij aan hoofdpijn leed, zoodat voor de stelling, dat deze get. aan geenerlei kwaal lijdende was, ook de feitelijke grondslag ontbreekt.* Red.]

(N. J.)

---

6 *Juli* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Gemeentewet art. 248.)

Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een begrootingswijziging in verband met de verstrekking van melk aan schoolkinderen, daar de toestand der gemeentefinanciën slechts het doen van dringende uitgaven gedoogt, en bij deze melkverstrekking niet een openbaar belang van zoodanige beteekenis is betrokken, dat daardoor deze uitgave voor de gemeente zou zijn gerechtvaardigd.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Rotterdam tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van 23/24 Februari 1937, 3e Afd., G. S. nº. 123/1, waarbij goedkeuring is onthouden aan het raadsbesluit van 12 November 1936, tot wijziging van de gemeentebegrooting voor het dienstjaar 1936;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 25 Mei 1937, nº. 194;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 2 Juli 1937, nº. 20677, afd. B. B.;

O. dat de raad der gemeente Rotterdam bij besluit van 12 November 1936 de begrooting dier gemeente voor het dienstjaar 1936 gewijzigd heeft in dier voege, dat de uitgaafpost volgnummer 924, Afdeeling I, Hoofdstuk VIII, paragraaf 12, wordt omschreven: „verstrekking van melk aan schoolkinderen" en verhoogd met f. 1000.—, waartegenover de post van onvoorziene uitgaven met eenzelfde bedrag wordt verlaagd;

dat Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland bij hun besluit van 23 Februari 1937, G. S. nº. 123/1, hunne goedkeuring aan het genoemde raadsbesluit hebben onthouden, uit overweging, dat blijkens het aan het raadsbesluit ten grondslag liggende voorstel van burgemeester en wethouders de voorgedragen uitgaafpost betreft een gedeelte van de kosten van een gedurende veertig weken te nemen proef met verstrekking aan circa 6600 schoolkinderen van anderhalven liter melk per week; dat in die kosten van derden eene tegemoetkoming kan worden verkregen, waardoor zij netto voor genoemd tijdvak voor de gemeente zijn te stellen op ongeveer f. 8250,— zijnde het totaal dier kosten, verminderd met een bedrag, gelijk aan het gedeelte betrekking hebbende op de leerlingen van de bewaarscholen en op die leerlingen van de lagere scholen, wier ouders in staat moeten worden geacht den vollen prijs te betalen; dat het gemeentebestuur er — ondanks raming van het maximale bedrag der extra-bijdrage uit het Werkloosheidssubsidiefonds in de kosten van steunverleening en werkverschaffing aan werkloozen en van een zeer aanzienlijk bedrag wegens belastingbijdrage uit dat fonds — niet in is geslaagd den gewonen dienst van vorengenoemde begrooting reëel sluitend te maken; dat inmiddels is gebleken, dat het gemeentebestuur er evenmin in is geslaagd den gewonen dienst der begrooting voor het dienstjaar 1937 — waarin wederom ramingen wegens bijdragen als vorenbedoeld uit het Werkloosheidssubsidiefonds zijn opgenomen — reëel sluitend te doen zijn: dat ook niet het vooruitzicht bestaat, dat het gemeentebestuur binnen afzienbaren tijd — zelfs afgezien van de delging van de, verscheidene millioenen guldens bedragende, tekorten van den gewonen dienst van vorige dienstjaren — de gewone jaarlijksche uitgaven met de eigen middelen van de gemeente zal dekken; dat onder deze omstandigheden aan de eischen van een goed financieel beleid slechts wordt voldaan, indien alle niet wettelijk verplichte uitgaven tot het in strikten zin noodzakelijke beperkt worden gehouden; dat daarom bij de beoordeeling van uitgaven voor uitbreiding van de gemeentelijke bemoeiingen buiten beschouwing kan worden gelaten de vraag, of de voorgenomen voorzieningen wenschelijk zouden moeten worden geacht, doch slechts in aanmerking kan komen de vraag, of die uitgaven gerekend moeten worden te behooren tot de wettelijk verplichte of tot de in strikten zin noodzakelijke; dat in verband met de plaatsing van den eerder genoemden uitgaafpost op hoofdstuk VIII van de begrooting zou mogen worden volstaan met beoordeeling van de vraag, of naar den voren aangegeven maatstaf de desbetreffende uitgaaf, als uitgaaf ten dienste van het onderwijs, moet geacht worden in

overeenstemming te zijn met de eischen van een goed financieel beleid; dat deze vraag naar het oordeel van hun college niet in bevestigenden zin kan worden beantwoord, vermits de melkverstrekking waarop de raming van dien post betrekking heeft, niet beperkt zou blijven tot de gevallen, waarin krachtens de Leerplichtwet voorzieningen van gemeentewege ter zake noodzakelijk moeten worden geacht; dat toch de voorgenomen melkverstrekking op kosten van de gemeente zou geschieden aan alle leerlingen der lagere scholen, bij de te nemen proef betrokken, wier ouders niet in staat zijn den vollen prijs te betalen, terwijl krachtens de Leerplichtwet, met name ingevolge artikel 6 van Ons besluit van 19 November 1900 (Staatsblad nº. 202), de verstrekking van voeding (en kleeding) slechts behoort te geschieden aan kinderen, die uit hoofde van gebrek daaraan, niet of niet getrouw de school bezoeken, of naar verwachting de school niet getrouw zouden blijven bezoeken, van de aanwezigheid van welke gevallen niet is gebleken; dat uit de overgelegde stukken ook niet is gebleken, of de instellingen, die in het bijzonder op het gebied van de schoolkindervoeding en -kleeding werkzaam zijn, over de voorgenomen melkverstrekking zijn geraadpleegd; dat echter, naar het oordeel van hun college, reeds op grond van de vorenvermelde overwegingen moet worden vastgesteld, dat de desbetreffende uitgaaf als onderwijs-uitgaaf niet toelaatbaar moet worden geacht; dat die uitgaaf — zij het eerst na overbrenging geheel of gedeeltelijk naar een ander onderdeel van de begrooting — zou kunnen worden toegelaten, indien zij uit anderen hoofde strikt noodzakelijk zou moeten worden geacht; dat het gemeentebestuur weliswaar heeft betoogd, dat de voorgenomen voorziening uit een oogpunt van volksgezondheid wenschelijk moet worden geoordeeld, doch niet heeft aangetoond, dat zij uit dat oogpunt ook in strikten zin noodzakelijk zou zijn; dat hun college ook overigens niet is gebleken van omstandigheden, op grond waarvan die noodzakelijkheid zou moeten worden aangenomen; dat in verband met het vorenstaande het eerder genoemde raadsbesluit naar het oordeel van hun college onvereenigbaar moet worden geacht met de eischen van een goed financieel beleid;

dat van dit besluit van Gedeputeerde Staten de raad der gemeente Rotterdam, bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat de interpretatie, welke Gedeputeerde Staten aan artikel 6 van Ons besluit van 19 November 1900 (Staatsblad nº. 202) geven, naar zijne meening te beperkt is en door de practijk dan ook sinds lang is achterhaald; dat immers, al moge met betrekking tot de verstrekking van kleeding en schoeisel het criterium van de aangehaalde bepaling — vrees voor niet geregeld schoolbezoek — zijn te handhaven, ten aanzien van de verstrekking van voeding uiteraard een eenigszins ruimere maatstaf behoort te worden aangelegd, omdat het verstrekken van voedsel meer als algemeene preventie dient te worden gezien, zooals trouwens reeds algemeen wordt aanvaard en naar welk beginsel reeds wordt gehandeld: dat, zou de enge interpretatie, welke Gedeputeerde Staten voorstaan, steeds dienen te worden gevolgd, geen enkele serieuze proef op dit gebied te nemen zou zijn; dat bij het raadsbesluit intusschen reeds rekening was gehouden met mogelijke bezwaren, als door Gedeputeerde Staten geuit, daar bij deze proefneming noch voor de leerlingen der voorbereidende scholen, noch voor die leerlingen der lagere scholen, wier ouders in staat moeten worden geacht den vollen prijs van de melk te betalen, van gemeentewege kosten zullen worden gemaakt; dat, nu van de zijde der gemeente alle maatregelen zijn genomen om, binnen de grenzen, door de Regeering gesteld, het onderwijs in de gemeente zoo efficiënt als mogelijk is te regelen, een proefneming als de hierbedoelde, die ten doel heeft het leervermogen van de kinderen te bevorderen, zijns inziens niet als onvereenigbaar met een goed financieel beheer dient te worden afgewezen; dat het in de bedoeling ligt uit medisch oogpunt omtrent de resultaten van de proefneming zooveel mogelijk betrouwbare gegevens te verzamelen, zoodat de proefneming voor ruimen kring van beteekenis zou kunnen worden;

O. dat, daargelaten, of de door den gemeenteraad beoogde melkverstrekking aan schoolkinderen zich met artikel 36 der Leerplichtwet en den daarin bedoelden algemeenen maatregel van bestuur verdraagt, de goedkeuring terecht aan de begrootingswijziging is onthouden, omdat met Gedeputeerde Staten moet worden geoordeeld, dat de toestand der gemeentefinanciën slechts het doen van dringende uitgaven gedoogt, waartoe de onderhavige niet is te rekenen;

dat namelijk naar Ons oordeel bij deze melkverstrekking niet een openbaar belang van zoodanige beteekenis is betrokken, dat daardoor deze uitgave voor de gemeente Rotterdam zou zijn gerechtvaardigd;

Gezien de gemeentewet en de Leerplichtwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken in belast, enz.

(A. B.)

---

6 *Juli* 1937. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 112.)

Een andere (deskundige-) waardeering van aan het Gerecht destijds bij de eerste behandeling reeds bekende feiten is niet „eenige omstandigheid", als in art. 112, tweede lid, der A. W. '29 bedoeld.

De Centrale Raad van Beroep.

Uitspraak in zake:

X wonende te Amsterdam, verzoeker, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen, bijgestaan door zijn raadsman D. Schilp, wonende aldaar,

tegen:

het College van Burgemeester en Wethouders van Amsterdam, verweerder, vertegenwoordigd door den Burgemeester, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. H. Spyer, wonende te Amsterdam.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat deze Raad bij uitspraak van 16 Juli 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — heeft bevestigd de uitspraak van de Commissie van Beroep, bedoeld in art. 13 van het Reglement voor de Werklieden in dienst der gemeente Amsterdam, d.d. 4 April 1936, waarbij ongegrond was verklaard het beroep van X, thans verzoeker, tegen een besluit van Burgemeester en Wethouders van Amsterdam d.d. 17 Januari 1936, houdende het eervol ontslag van voornoemden X als arbeider bij de gemeentegasfabrieken met ingang van 9 Februari 1936, wegens onbekwaamheid of ongeschiktheid, anders dan tengevolge van ziels- of lichaamsgebreken;

O. dat op 8 April 1937 ter griffie van dezen Raad is ingekomen een schriftuur, onderteekend door X voornoemd, waarbij, mede gelet op een brief d.d. 8 Mei 1937 van zijn gemachtigde D. Schilp, hij kennelijk bedoelt te verzoeken de herziening van voormelde uitspraak van dezen Raad in dier voege, dat, met vernietiging dier uitspraak, alsnog door dezen Raad worde beslist, dat bedoeld ontslag ten onrechte is verleend en mitsdien worde verstaan, dat aan verzoeker zijn loon dient te worden uitbetaald van 9 Februari 1936 tot 1 September 1936, den datum, waarop hij is gepensionneerd;

O dat bij contra-memorie is geconcludeerd tot afwijzing van het verzoek;

In rechte:

O. dat art. 112, 2e lid, der Ambtenarenwet 1929 herziening eener in kracht van gewijsde gegane uitspraak toelaat op dezen grond, dat gebleken is van eenige omstandigheid, die bij de behandeling van het beroep aan het gerecht niet bekend was en die op zichzelf of in verband met andere feiten of omstandigheden ernstigen twijfel doet ontstaan aan de juistheid van de uitspraak;

O. dat deze Raad allereerst dient te onderzoeken, of het verzoek is gegrond, zooals de wet blijkens het bovenstaande vereischt;

O. dat het verzoek om herziening van meerbedoelde uitspraak steunt op de mededeeling, dat eenige zenuwartsen (t.w. Prof. van der Horst, Dr. en Mevr. Dr. de Leeuw) benevens 's verzoekers huisarts (A. den Herder) een andere meening omtrent den gezondheidstoestand van verzoeker zijn toegedaan dan die deskundigen, op wier rapporten de thans aangevochten uitspraak van deze Raad mede is gebaseerd, alsmede op het rapport d.d. 11 November 1936 van den zenuwarts Dr. H. G. van der Waals;

O. dat deze Raad — nog daargelaten dat het oordeel van de eerstgenoemde zenuwartsen slechts te zijner kennis is gebracht in een alleen door den huisarts Den Herder geteekend briefje, en dat het rapport-Van der Waals slechts ziet op den toestand van verzoeker op en na 1 September 1936, hetgeen derhalve niet van beslissende beteekenis voor dien op 9 Februari 1936 geacht zou worden mogen — in het door verzoeker aangevoerde niet vermag te zien „eenige omstandigheid", als in art. 112, 2de lid, der Ambtenarenwet 1929 nader omschreven, vermits het thans te berde gebrachte ten aanzien van de feiten, welke aan de bevochten uitspraak ten grondslag strekken, niets oplevert, dat het gerecht bij de behandeling van het beroep niet bekend was, doch slechts een andere waardeering van aan het gerecht reeds bekende feiten bevat;

O. dat een nader onderzoek, zij het naar de juistheid van 's verzoekers mededeelingen, zij het naar diens gezondheidstoestand op 9 Februari 1936, den Raad blijkens het bovenstaande overbodig voorkomt, daar het in de gegeven omstandigheden nimmer kan opleveren „eenige omstandigheid", welke de verzochte herziening wettigt;

O. dat mitsdien het verzoek tot herziening van 's Raads uitspraak d.d. 16 Juli 1936 moet worden afgewezen;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Wijst af het verzoek tot herziening van de uitspraak van dezen Raad d.d. 16 Juli 1936.—

(A. B.)

---

6 *Juli* 1937. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 58, 4e lid.)

Niet-ontvankelijk wordt het beroep geoordeeld, dat gericht geacht wordt tegen een weigering om een algemeen verbindend voorschrift te geven.

Uitspraak in zake:

Prof. Dr. A. M. A. A. Steger, wonende te Haarlem, eischer in hooger beroep, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. K. J. van Nieukerken, advocaat te Amsterdam,

tegen:

den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen te 's-Gravenhage, in zijn hoedanigheid van vertegenwoordiger van Hare Majesteit de Koningin, gedaagde in hooger beroep, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. D. J. Veegens, advocaat te 's-Gravenhage.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde gemachtigden;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat eischer bij klaagschrift d.d. 27 Mei 1936 op de daarin aangevoerde gronden aan het Ambtenarengerecht te 's-Gravenhage heeft verzocht:

„dat de door de Kroon uitgesproken weigering:

tot regeling van de bezoldiging der buitengewoon hoogleeraren aan Rijks Universiteiten en Technische Hoogeschool zoodanig, dat deze met in achtneming van de in het Bezoldigingsbesluit 1934 gestelde regels en van het in Bijlage A II genoemde maximum van f 6300.— ten aanzien van klager's ambt werd en worde vastgesteld op f 6300,—, althans op een lager bedrag en waardoor klager van 1 Januari 1934 af recht verkreeg en verkrijgt op een jaarlijksche wedde van f 6300.— althans diensvolgens vast te stellen lager bedrag, een en ander met inacht-

neming van de verlaging krachtens K. B. 4 December 1935 S. 690,

zal worden nietig verklaard;

wijders, voor zooveel noodig, zal worden bepaald, dat de Kroon zal doen of besluiten, hetgeen de Kroon ingevolge wet of algemeen verbindend voorschrift met betrekking tot bovenomschreven onderwerp doen of besluiten moet, bijzonderlijk, om aan klager uit te (doen) betalen:

het verschil tusschen eenerzijds het bedrag 't welk hem krachtens die door de Kroon te treffen regeling zal blijken te competeeren over het tijdvak 1 Januari 1934 tot de einduitspraak, en anderzijds hetgeen hij sinds 1 Januari 1934 heeft genoten;

en voorts van de einduitspraak af zoodanig bedrag per maand als hem krachtens die door de Kroon te treffen regeling zal competeeren;''

O. dat het voornoemde Ambtenarengerecht eischer, destijds klager, bij uitspraak van 31 Maart 1937 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — niet-ontvankelijk heeft verklaard in zijn beroep;

O. dat eischer van deze uitspraak tijdig in hooger beroep is gekomen en bij beroepschrift op het daarin ontwikkelde betoog heeft verzocht de bovenvermelde tusschen partijen op 31 Maart 1937 gewezen uitspraak van het Ambtenarengerecht te 's-Gravenhage te vernietigen, voorts appellant's bij klaagschrift d.d. 27/28 Mei 1936 ingesteld beroep ontvankelijk te verklaren en de zaak naar gemeld Ambtenarengerecht terug te wijzen, om met inachtneming der bovenvermelde verduidelijking en/of rectificatie te worden hervat in den staat, waarin zij zich bevond, althans, met vernietiging der aangevochten uitspraak en weigering, te doen hetgeen voormeld Ambtenarengerecht had behooren te doen;

O. dat bij contra-memorie is verzocht de uitspraak, waarvan beroep, al dan niet met verbetering van de gronden, te bevestigen;

In rechte:

O. dat deze Raad — alsnog opmerkend, dat niet de Kroon in casu een weigeringsbesluit heeft genomen, en dat ook niet met eenig recht kan worden beweerd, dat de Kroon geacht moet worden ten deze te hebben geweigerd een besluit ten opzichte van eischer persoonlijk te nemen, aangezien niet eenig wettelijk voorschrift valt aan te wijzen, krachtens hetwelk de Kroon tot het nemen van zoodanig besluit verplicht zou zijn, zoodat op het bepaalde in artikel 60, lid 2, der Ambtenarenwet 1929 niet met succes een beroep kan worden gedaan — zich vereenigt met en overneemt de gronden, waarop de beroepen uitspraak steunt, [1] zoodat deze behoort te worden bevestigd;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Bevestigt de uitspraak, waarvan beroep.—

---

[1] Deze gronden luiden:

O. dat klagers beroep strekt tot nietigverklaring van een volgens klager door de Kroon uitgesproken weigering om een bepaalde, nader door klager omschreven, regeling van de bezoldiging der buitengewone hoogleeraren aan Rijksuniversiteiten en de Technische Hoogeschool vast te stellen, d.i. om een bepaald algemeen verbindend voorschrift vast te stellen;

O. dat de Ambtenarenwet 1929 blijkens hare artt. 3, 24 en 58 den ambtenaar slechts beroep toekent, behalve tegen besluiten en handelingen, tegen weigeringen om te besluiten of te handelen, ten aanzien van hem zelf, zijn nagelaten betrekkingen en rechtverkrijgenden door een administratief orgaan uitgesproken, d. w. z. tegen weigeringen om een besluit te nemen of een handeling te verrichten, waardoor de ambtenaar, zijn nagelaten betrekking of rechtverkrijgende rechtstreeks in zijn belang wordt getroffen, tot welke besluiten of handelingen algemeen verbindende voorschriften, ook al zijn ze op den ambtenaar toepasselijk, niet behooren, gelijk dan ook art. 58, lid 4, der Ambtenarenwet 1929 bepaalt, dat het beroep, inzooverre gericht tegen een algemeen verbindend voorschrift, niet ontvankelijk is;

O. dat waar tegen de door klager gestelde weigering der Kroon voor klager geen beroep bij den ambtenarenrechter openstaat, hij in zijn beroep niet-ontvankelijk behoort te worden verklaard.

(A. B.)

---

6 *Juli* 1937. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 58, 1e lid.)

Bevoegdheid van den C. R. v. B. te beoordeelen, of inachtneming van een opzeggingstermijn i. c. *mogelijk* was, en of het dienst*belang* afwijking eener rangorde bij afvloeiing vorderde.

Gezien den omvang der afvloeiing bestond er geen aanleiding deze volgens een vooraf vastgesteld en bekend gemaakt plan te doen plaats hebben.

Uitspraak in zake:

X wonende te R. thans te H., klager, niet verschenen,

tegen:

den Raad van Arbeid te Rotterdam, verweerder, voor welken ter openbare terechtzitting als gemachtigden zijn opgetreden: Mr. H. Bavinck, advocaat te Rotterdam, en A. Staal, referendaris bij den Raad van Arbeid te Rotterdam, beiden wonende te Rotterdam.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde gemachtigden;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Raad van Arbeid te Rotterdam, gelet op artikel 96, lid 1, van het Ambtenarenreglement 1936 van den Raad van Arbeid te Rotterdam, op 10 November 1936 heeft besloten met ingang van 1 Januari 1937 aan den schrijver 1e klasse, X, eervol ontslag te verleenen wegens verandering in de inrichting van het dienstvak, waarbij hij werkzaam was;

O. dat het Scheidsgerecht voor de ambtenaren en beambten, ondergeschikt aan den Raad van Arbeid te Rotterdam, bij uitspraak van 24 Februari 1937 — waarvan op 11 Maart 1937 een afschrift aan klager is toegezonden en naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — genoemd besluit, waarbij X eervol ontslag was verleend tegen 1 Januari 1937, heeft gehandhaafd;

O. dat X van deze uitspraak tijdig is gekomen in beroep en bij klaagschrift op de daarbij aangevoerde gronden verzoekt, dat, met vernietiging van die uitspraak, het ontslagbesluit van verweerder alsnog nietig zal worden verklaard;

O. dat verweerder bij contra-memorie heeft geconcludeerd tot bevestiging der uitspraak van het Scheidsgerecht;

In rechte:

O. dat klager allereerst tegen zijn ontslag opkomt, omdat, hoewel de omvang van de voorgenomen afvloeiing daartoe aanleiding gaf, deze niet is geschied naar een bepaald, vooraf vastgesteld en aan hem kenbaar gemaakt plan, zooals artikel 96, lid 3, van het Ambtenarenreglement 1936 van den Raad van Arbeid te Rotterdam voorschrijft;

O. dat deze Raad deze zienswijze van klager niet vermag te deelen, doch van oordeel is, dat, nu op grond van de ter terechtzitting van den Raad door een van verweerders gemachtigden afgelegde verklaring in confesso is, dat het getal ambtenaren, bij den Raad van Arbeid te Rotterdam werkzaam, 235 bedroeg, terwijl het in de bedoeling lag van dit geheele ambtenarencorps slechts een elftal te doen afvloeien, niet kan worden gezegd, dat in casu de omvang van de voorgenomen afvloeiing aanleiding gaf deze te doen geschieden naar een bepaald, vooraf vastgesteld en aan de betrokkenen kenbaar gemaakt plan, en dat de vraag, of er ten deze wel van een afvloeiingsplan mag worden gesproken verder ter zijde kan worden gesteld;

O. dat klager voorts er bezwaar tegen maakt, dat hem ontslag is verleend met inachtneming van een opzeggingstermijn van $\pm$ 6 weken, terwijl bij artikel 96, lid 4, van het Ambtenarenreglement 1936 van den Raad van Arbeid te Rotterdam is bepaald, dat zoo mogelijk een opzeggingstermijn van 3 maanden moet worden in acht genomen;

O. dat dit betoog echter eveneens faalt, vermits deze Raad, die zich bevoegd acht na te gaan of het in casu mogelijk geweest ware met gezegden termijn van 3 maanden rekening te houden, met verweerder aanneemt, dat, nu er na de reorganisatie van den dienst na 1 Januari 1937 voor klager geen passend werk meer te verrichten viel, die mogelijkheid ten deze niet bestond;

O. dat deze Raad op grond van den inhoud der gedingstukken de overtuiging heeft bekomen, dat klager behoorde tot de minst geschikte ambtenaren, die bij den Raad van Arbeid te Rotterdam werkzaam waren, en derhalve van oordeel is, dat het dienstbelang vorderde, dat bij de ten deze plaats gehad hebbende verandering in de inrichting van het dienstvak, waarbij klager werkzaam was, aan klager, met afwijking van de in artikel 96, lid 2, van vorenbedoeld Ambtenarenreglement voorgeschreven rangorde, terecht, overeenkomstig lid 3 van dat artikel, eervol ontslag werd verleend;

O. dat de uitspraak, waarvan beroep, dus moet worden bevestigd;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Bevestigt de uitspraak, waarvan beroep. —

(A. B.)

---

6 *Juli* 1937. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 artt. 58 1e en 4e lid, 60 4e lid en 110.)

Niet-ontvankelijkheid der vorderingen, deels op grond van het bepaalde bij art. 58, lid 4, deels op grond van het bepaalde bij art. 60, lid 4; aldus het Ambtenarengerecht.

De C. R. v. B. oordeelt evenwel één vordering wel ontvankelijk (immers een besluit), doch ongegrond (want een besluit, houdende dat geene wijziging wordt gebracht in een inmiddels onaantastbaar geworden besluit). Terugwijzing der zaak naar het Ambtenarengerecht op grond van art. 110, 1e lid, wordt overbodig geoordeeld.

Uitspraak in zake:

Prof. Dr. A. M. A. A. Steger, wonende te Haarlem, eischer in hooger beroep, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. K. J. van Nieukerken, advocaat te Amsterdam,

tegen:

den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen te 's-Gravenhage, gedaagde in hooger beroep, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. D. J. Veegens, advocaat te 's-Gravenhage.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde gemachtigden;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat eischer bij klaagschrift d.d. 27 Mei 1936 op de daarin aangevoerde gronden bij het Ambtenarengerecht te 's-Gravenhage heeft aanhangig gemaakt eenige vorderingen, kennelijk beoogende:

„1e. nietig te verklaren:

a. de beschikking van Z. E. verweerder-geappelleerde van 4 Januari 1934 No. 22, Afdeeling H. O., tot regeling van de bezoldiging van o. a. de buitengewoon hoogleeraren aan Rijks-Universiteiten en de Technische Hoogeschool, van wie dat ambt naar het oordeel des Ministers niet als nevenbetrekking is aan te merken;

b. voorts de beschikkingen van Zijne Excellentie verweerder-geappelleerde tot vaststelling van zijn, des klagers-appellant's jaarwedde, laatstelijk die van 8 Januari 1936 no. 5100 Afdeeling H. O.;

c. en de door Z. E. verweerder-geappelleerde op 29 April 1936 gegeven afwijzende beschikking op zijn, des klagers-appellant's verzoek, vervat in den bij klaagschrift copielijk overgelegden brief van 6 Maart 1936;

d. zoomede de hem sinds 1 Januari 1934 gedane wedde-uitbetalingen;

2e. wijders voor zooveel noodig te bepalen, dat Z. E. verweerder-geappelleerde zal doen of besluiten hetgeen Z. E. ingevolge wet of algemeen verbindend voorschrift met betrekking tot bovenomschreven onderwerp doen of besluiten moet;

in het bijzonder, om aan hem, klager-appellant, uit te (doen) betalen:

a. het verschil tusschen eenerzijds het bedrag, hetwelk hem krachtens door de Kroon te treffen (nadere) regeling zal blijken over het

tijdvak 1 Januari 1934 tot de einduitspraak toe te komen, en anderzijds hetgeen hij alsdan zal hebben genoten sinds 1 Januari 1934; en voorts

b. van de einduitspraak af zoodanig bedrag per maand als hem krachtens de door de Kroon te treffen (nadere) regeling zal competeeren;''

O. dat voormeld Ambtenarengerecht bij uitspraak van 31 Maart 1937 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — eischer, destijds klager, niet-ontvankelijk heeft verklaard in zijn beroep;

O. dat eischer van deze uitspraak tijdig is gekomen in hooger beroep en op het bij beroepschrift ontwikkelde betoog heeft verzocht, met vernietiging van de beroepen uitspraak, zijn beroep ontvankelijk te verklaren en de zaak naar het Ambtenarengerecht terug te wijzen, althans, met vernietiging van de door gedaagde op 29 April 1936 gegeven afwijzende beschikking op zijn, eischers, verzoek d.d. 6 Maart 1936 en van de uitspraak a quo, te doen hetgeen bedoeld Ambtenarengerecht had behooren te doen;

O. dat bij contra-memorie is geconcludeerd tot bevestiging van de beroepen uitspraak, al dan niet met verbetering van de gronden; [1]

In rechte:

O. dat deze Raad zich vereenigt met en overneemt de gronden, welke den eersten rechter hebben geleid tot niet-ontvankelijk-verklaring van eischers beroep, voor zoover dit was gericht op de vorderingen, in de eerste feitelijke overweging vermeld onder 1e, a, b en d;

O. dat de vordering, t.a.p. genoemd onder 1e, c, niet kan leiden tot een nietontvankelijk-verklaring van eischer, daar het bedoelde schrijven van gedaagde d.d 29 April 1936 dient te worden opgevat als een besluit van gedaagde, houdende weigering om in te gaan op eischers klachten t.a.v. zijn salarispositie, en eischer dus gerechtigd geacht moet worden ingevolge het bepaalde bij de artikelen 24, 1e lid, en 58, 1e lid, der Ambtenarenwet 1929 de rechtsgeldigheid van bedoeld besluit voor den ambtenarenrechter te betwisten;

O. omtrent de vraag, of — nu deze Raad blijkens het bovenstaande de beroepen uitspraak behoort te vernietigen. voor zoover daarbij is niet-ontvankelijk verklaard eischers beroep tegen meergenoemd besluit, zulks met ontvankelijk-verklaring van het beroep in zooverre — terugwijzing der zaak naar het Ambtenarengerecht moet geschieden op grond van het bepaalde bij artikel 110, 1e lid, der Ambtenarenwet 1929, dat deze vraag ontkennend dient te worden beantwoord, nu immers het Ambtenarengerecht in de beroepen uitspraak ten aanzien van deze vordering nog inhoudt de volgende overweging:

„terwijl het Gerecht ten overvloede opmerkt, dat alware het voormelde schrijven als een besluit of weigering ten aanzien van klagers salarispositie aan te merken, dat besluit als bevestigende reeds onaantastbare besluiten of weigeringen, eveneens in beroep onaantastbaar zou zijn;'',

waaruit niet anders te lezen valt, dan dat het Ambtenarengerecht, hetwelk zich aldus plaatst op het door dezen Raad i.c. ingenomen standpunt, het beroep in zooverre ongegrond acht, hetgeen terugwijzing der zaak naar dat Gerecht overbodig doet zijn;

O. dat met deze zienswijze van het Ambtenarengerecht deze Raad op de hierboven uit de beroepen uitspraak aangehaalde overweging zich vereenigt en deze overweging tot de zijne maakt;

O. t. o. v. de vorderingen, onder 2e vermeld, dat deze „voor zooveel noodig'' zijn ingesteld, doch in verband met hetgeen hiervoren is overwogen als geheel onnoodig beschouwd dienen te worden, zoodat zij verder buiten geding kunnen blijven;

O. dat uit het vorenoverwogene volgt, dat de uitspraak, waarvan beroep, dient te worden bevestigd, behoudens voor zoover daarbij is niet-ontvankelijk verklaard eischers beroep tegen het besluit van gedaagde d.d. 29 April 1936, en, met vernietiging dier uitspraak in zooverre en ontvankelijk-verklaring van dat beroep, het beroep ongegrond behoort te worden verklaard;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Bevestigt de uitspraak, waarvan beroep, behoudens voor wat betreft de niet-ontvankelijk-verklaring van eischers beroep tegen het besluit van gedaagde dd. 29 April 1936;

Vernietigt die uitspraak in zooverre en verklaart in zooverre het beroep ontvankelijk;

Verklaart dat beroep ongegrond.—

Noot. Deze gronden luiden:

O. dat klager (echter) in zijn voormelde bij klaagschrift ingestelde vorderingen niet-ontvankelijk moet worden verklaard,

wat betreft die sub *a*,

omdat daarbij beroep wordt ingesteld tegen een algemeen verbindend voorschrift, hetgeen de beschikking van verweerder dd. 4 Januari 1934, als houdende een algemeene salarisregeling, ongetwijfeld is, en een dergelijk beroep ingevolge het bepaalde bij art. 58, lid 4, der Ambtenarenwet 1929 niet-ontvankelijk is;

wat betreft die sub *b*,

omdat klager op 28 Mei 1936 beroep instelde tegen ten aanzien van klagers salaris als buitengewoon hoogleeraar aan de Technische Hoogeschool door verweerder genomen besluiten, laatstelijk op 8 Januari 1936, den termijn van 30 dagen voorgeschreven in art. 60, lid 1, der Ambtenarenwet 1929, heeft overschreden en het Gerecht niet ingevolge het bepaalde bij art. 60, lid 3, der Ambtenarenwet, zooals dit luidde ten tijde van het indienen van het klaagschrift termen kan vinden klagers verzuim van termijnoverschrijding voor gedekt te houden, met name niet op grond van de omstandigheid, dat klager eerst den afloop van het voormelde proces voor den burgerlijken rechter wilde afwachten alvorens zich tot den ambtenarenrechter te wenden, aangezien de door klager ingestelde vordering overeenkomstig zijn eigen — in zooverre door het Gerecht juist geachte — stellingen, een zelfstandige vordering is, omtrent wier lot in het burgerlijk proces niet werd beslist en die hij derhalve binnen den daarvoor gestelden wettelijken termijn bij den ambtenarenrechter had kunnen aanhangig maken;

wat betreft die sub *c*,

omdat het aan klager g richt schrijven van verweerder dd. 29 April 1936 niet aan geacht

[1] Zie noot onder deze uitspraak.

worden een besluit, handeling of weigering (om te besluiten of te handelen) als bedoeld in art. 3, 24 en 58 der Ambtenarenwet 1929 te bevatten, immers dit schrijven niet meer is dan een zuivere mededeeling van verweerder, dat hij niet bereid was om zich opnieuw, zooals klager hem bij schrijven van 6 Maart 1936 verzocht, omtrent klagers salarispostie een oordeel te vormen, terwijl het Gerecht ten overvloede opmerkt, dat al ware het voormelde schrijven als een besluit of weigering ten aanzien van klagers salarispositie aan te merken, dat besluit als bevestigende reeds onaantastbare besluiten of weigeringen, eveneens in beroep onaantastbaar zou zijn;

wat betreft die sub *d*,

omdat deze vordering kennelijk gericht is tegen sinds 1 Januari 1934 plaats gehad hebbende, doch volgens klager onvoldoende uitbdtalingen van salaris, d.i. tegen een aantal periodiek weerkeerende handelingen of weigeringen om te handelen, dewelke echter strekken tot uitvoering van de ten aanzien van klagers salaris door verweerder genomen besluiten, zoodat klagers beroep in dat opzicht, nu hij blijkens hetgeen ten aanzien van zijn vordering sub *b* is overwogen, tegen laatstgenoemde besluiten niet tijdig beroep instelde, ingevolge het bepaalde bij art. 60, lid 4, der Ambtenarenwet 1929 niet kan worden ontvangen;

O. dat de door klager ingestelde nevenvorderingen het lot der voormelde vorderingen behooren te deelen.

(A. B.)

---

6 *Juli* 1937. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 58 1e lid; Gemeentewet art. 185.)

De ambtenarenrechter is bevoegd en verplicht te beoordeelen, of een koninklijk besluit ex art. 185 gemeentewet terecht eenig besluit strijdig met het *algemeen belang* heeft geacht en diensvolgens vernietigd.

Het Ambtenarengerecht en de Centr. Raad van Beroep komen tot een tegengesteld resultaat ten aanzien van hetgeen het algemeen belang i. c. vorderde.

Uitspraak in zake:

de Minister van Binnenlandsche Zaken, als vertegenwoordiger van Hare Majesteit de Koningin, eischeresse in hooger beroep, voor welken vertegenwoordiger ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. H. J. van Houte, hoofdcommies bij de afdeeling Ambtenarenzaken van het Departement van Binnenlandsche Zaken, wonende te 's-Gravenhage,

tegen:

P. J. Korver, wonende te Winkel, gedaagde in hooger beroep, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde in opgetreden: Mr. Dr. J. A. E. Buiskool, advocaat, wonende te Schagen.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde gemachtigden;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat bij Koninklijk Besluit van 22 Februari 1936, Staatsblad nº. 2341, het besluit van den raad der gemeente Winkel d.d. 27 December 1935, strekkende tot benoeming van P. J. Korver tot secretaris dier gemeente, is vernietigd wegens strijd met het algemeen belang;

O. dat de overwegingen van voormeld Koninklijk Besluit luiden:

„ dat bij Par. 17 van de wet van 29 November 1935, Staatsblad nº. 685, in werking getreden 1 Januari 1936, Wij Ons onder meer de bevoegdheid hebben voorbehouden, de gemeenten van 5000 zielen en daar beneden aan te wijzen, waarin de bediening van secretaris door den burgemeester wordt bekleed;

dat Wij Ons deze bevoegdheid hebben voorbehouden met het oog op de onder de huidige tijdsomstandigheden zoozeer noodzakelijke verlaging van de openbare uitgaven;

dat een mogelijkheid tot verlaging van de openbare uitgaven grootendeels wordt te niet gedaan, indien een gemeente van 5000 zielen of daarbeneden, kort voordat Wij hebben kunnen bepalen, dat in die gemeente de bediening van secretaris door den burgemeester wordt bekleed, uit eigen beweging in de vacature van secretaris voorziet door benoeming van een ander persoon dan den burgemeester dier gemeente;

dat het nagenoeg geheel te niet doen van deze mogelijkheid tot verlaging van de openbare uitgaven, gelet op de huidige tijdsomstandigheden, is in strijd met het algemeen belang;

dat mitsdien de raad der gemeente Winkel, door zijn vorengenoemd besluit te nemen, heeft gehandeld in strijd met het algemeen belang;";

O. dat het Ambtenarengerecht te Amsterdam bij uitspraak van 13 April 1937 [1] — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — het besluit, waartegen het beroep is gericht, nietig heeft verklaard; de nietigheid van dat besluit gedekt heeft verklaard en den Staat der Nederlanden heeft veroordeeld tot betaling aan den klager van een vergoeding van f 2500.— (twee duizend en vijfhonderd gulden);

O. dat de Minister van Binnenlandsche Zaken, als vertegenwoordiger van Hare Majesteit de Koningin, van die uitspraak tijdig is gekomen in hooger beroep en bij beroepschrift op de daarbij aangevoerde gronden dezen Raad heeft verzocht, voormelde uitspraak te vernietigen en het beroep, door P. J. Korver voornoemd ingesteld tegen het Koninklijk Besluit van 22 Februari 1936, Staatsblad nº. 2341, ongegrond te willen verklaren;

O. dat gedaagde bij contra-memorie heeft geconcludeerd tot bevestiging van de uitspraak, waartegen hooger beroep;

In rechte:

O. dat ten deze, ingevolge het bepaalde bij artikel 58, lid 1, der Ambtenarenwet 1929, moet worden onderzocht, of het Koninklijk Besluit van 22 Februari 1936, Staatsblad nº. 2341, feitelijk of rechtens strijdt met de toepasselijke algemeen verbindende voorschriften — als hoedanig in casu alleen in aanmerking komt artikel 185 der gemeentewet — dan wel of de Kroon, bij het nemen van voormeld Besluit, van Hare bevoegdheid kennelijk een ander gebruik heeft

[1] Zie hieronder.

gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. dat genoemd artikel 185 luidt:

„De besluiten van den raad en van burgemeester en wethouders kunnen, zoover zij met de wetten of het algemeen belang strijden, door Ons worden geschorst of vernietigd.";

O. dat de Minister van Binnenlandsche Zaken blijkens den inhoud van het beroepschrift van meening is, dat noch aan het Ambtenarengerecht, noch aan dezen Raad, het recht toekomt, zelfstandig te beoordeelen, of het vernietigde raadsbesluit in werkelijkheid in strijd is met het algemeen belang, doch de beslissing daaromtrent uitsluitend berust bij de Kroon;

O. dat de gemachtigde van dien Minister bij pleidooi die zienswijze nader heeft verdedigd door te betoogen, dat noch de Staatscommissie van 1891 tot voorbereiding der uitvoering van de voorschriften der Grondwet, aangaande de regeling van de administratieve rechtspraak, noch Minister Loeff in de door hem ontworpen regeling der administratieve rechtspraak, noch de Commissie van 1931, welke een ontwerp van wet tot regeling van een aanvullende administratieve rechtspraak heeft voorbereid, den administratieven rechter contrôle heeft willen geven over Koninklijke vernietigingsbesluiten wegens strijd met het algemeen belang;

O. dat te dezer zake moet onderscheiden worden tusschen wenschelijkheid en werkelijkheid;

O. dat inderdaad zoowel de Staatscommissie van 1891, als Minister Loeff, als de Commissie van 1931, toekenning van de bedoelde bevoegdheid aan den administratieven rechter niet wenschelijk oordeelde en daarom deze allen in de door hen ontworpen regelingen uitdrukkelijke bepalingen opnamen, waardoor diens rechtsmacht in zoover werd beperkt;

O. dat, met betrekking tot de door de Ambtenarenwet 1929 gegeven regeling, de werkelijkheid aldus is, dat die wet de bedoelde beperking van de rechtsmacht van den ambtenarenrechter juist niet inhoudt, zoodat, waar die beperking ook niet in eenig ander wettelijk voorschrift is gegeven en met name niet in artikel 185 voornoemd — waar immers gezegd wordt „zoover zij met het algemeen belang strijden" en niet „zoover zij, naar het oordeel der Kroon, met het algemeen belang strijden" — moet worden aangenomen, die beperking jure constituto niet bestaat en deze Raad dus den plicht heeft te onderzoeken, of het bij het bestreden Koninklijk Besluit vernietigde raadsbesluit der gemeente Winkel inderdaad met het algemeen belang strijd;

O. dat zoowel gedaagde als het Ambtenarengerecht te Amsterdam het bestaan van zoodanigen strijd ontkent, welk oordeel onder meer steunt op de meening, dat door de benoeming van den ambtenaar ter secretarie P. J. Korver tot secretaris der gemeente meer wordt bezuinigd dan door de aanwijzing van den burgemeester als bekleeder van het ambt van secretaris;

O. dat de berekening, welke tot die meening leidde, naar 's Raads oordeel te veel onzekere factoren bevat dan dat daaraan waarde zou kunnen worden toegekend, in welk verband van belang is, dat blijkens door den gemachtigde van den Minister van Binnenlandsche Zaken bij pleidooi verstrekte mededeelingen — aan welker juistheid deze Raad niet twijfelt — Gedeputeerde Staten van Noord-Holland zeer tevreden zijn over de wijze, waarop de burgemeester van Winkel zijn taak als secretaris waarneemt; de burgemeester laatstgenoemde taak volledig waarneemt; het werk van P. J. Korver daardoor niet is verzwaard en de arbeid, die vroeger geschiedde door:

a. een burgemeester,
b. een secretaris,
c. een ambtenaar ter secretarie,
d. een geschoold volontair,

thans verricht wordt door:

a. een burgemeester-secretaris,
b. een ambtenaar ter secretarie.
c. een ongeschoold volontair;

uit alle welke mededeelingen volgt, dat het te verrichten werk goed gedaan en bezuiniging verkregen wordt, zijnde het salaris, hetwelk de burgemeester als bekleeder van het ambt van secretaris geniet, f 300.— tot f 700.— per jaar lager dan het salaris van een secretaris, die niet tevens burgemeester zoude zijn en wordende hierbij natuurlijk buiten beschouwing gelaten, dat de raad der gemeente Winkel in zijn vergadering van 27 December 1935 de wedde van P. J. Korver, als ambtenaar ter secretarie, uitsluitend voor het geval het besluit, hem tot secretaris te benoemen, zou worden vernietigd, heeft verhoogd met f 400.—;

O. dat de vraag, door wiens benoeming tot secretaris (het meest) bezuinigd zou worden, ten deze slechts van zeer geringe beteekenis is, doch naar 's Raads oordeel een ander feit in casu beslissenden invloed heeft;

O. dat de wet van 29 November 1935, Staatsblad nº. 685, beoogde in de openbare huishouding tal van bezuinigingen aan te brengen; dat hiertoe o.a. par. 17 in het leven is geroepen, waarbij de Kroon zich onder meer de bevoegdheid heeft voorbehouden, de gemeenten van 5000 zielen en daar beneden aan te wijzen, waarin de bediening van secretaris door den burgemeester wordt bekleed; dat de Commissaris der Koningin in de provincie Noord-Holland, onder verwijzing naar voormelde paragraaf, burgemeester en wethouders van Winkel bij brief van 12 December 1935 in overweging heeft gegeven — hoewel genoemde paragraaf nog niet in werking was getreden, hetwelk 1 Januari 1936 is geschied, doch omdat het geen twijfel leed, dat ook de gemeente Winkel zou worden „aangewezen" — de benoeming van den burgemeester tot secretaris reeds nu te bevorderen, hetzij de benoeming niet in den raad aan de orde te stellen, zoolang die aanwijzing niet had plaats gehad; dat de raad der gemeente Winkel niettemin de Kroon voor een voldongen feit wenschte te plaatsen en op 27 December 1935, dus even vóór de inwerkingtreding van meergenoemde paragraaf 17, P. J. Korver heeft benoemd tot secretaris der gemeente;

O. dat de raad der gemeente Winkel formeel bevoegd was, aldus te handelen, maar, aldus handelende, van zijn bevoegdheid kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. dat zoodanig misbruik van bevoegdheid

door den raad eener gemeente uitermate bedenkelijk is en indruischt tegen het algemeen belang, weshalve de Kroon ten volle gerechtigd was het voormelde benoemingsbesluit wegens strijd met het algemeen belang te vernietigen;

O. dat uit het bovenstaande volgt, dat niet de Kroon in casu van de Haar toekomende vernietigingsbevoegdheid kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. dat derhalve met vernietiging van de uitspraak, waarvan beroep, het beroep van P. J. Korver tegen het Koninklijk Besluit van 22 Februari 1936, Staatsblad nº. 2341, alsnog ongegrond moet worden verklaard;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Vernietigt de uitspraak, waarvan beroep;

Verklaart het beroep van P. J. Korver tegen het Koninklijk Besluit van 22 Februari 1936, Staatsblad nº. 2341, alsnog ongegrond.—

N. B. De rechtsoverwegingen van het Ambtenarengerecht luiden als volgt:

O. dat het eenige algemeen verbindende voorschrift, waaraan het bestreden Koninklijk besluit valt te toetsen, is artikel 185 der Gemeentewet; welk voorschrift — voorzoover thans van belang — aan de Kroon de bevoegdheid verleent, besluiten van gemeenteraden te vernietigen, „zoover zij met het algemeen belang strijden";

O. dat, indien zou moeten worden aangenomen, dat het Gerecht niet is gehouden, het oordeel der Kroon omtrent de strijdigheid van het besluit van den Raad der gemeente Winkel als juist te aanvaarden zonder zelfstandig onderzoek ter zake, het Gerecht ook verplicht zou zijn, zulk een onderzoek in te stellen;

dat, indien het Gerecht dit onderzoek dan zou instellen en het hierbij tot de slotsom zou komen, dat het besluit van den gemeenteraad niet strijdig is met het algemeen belang, het Gerecht het koninklijk besluit zou moeten vernietigen wegens strijd met een algemeen verbindend voorschrift, n.l. artikel 185 der Gemeentewet;

O. dat alsdan een onderzoek naar de vraag, of de Kroon bij het nemen van Haar besluit van Hare bevoegdheid kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden, waarmede die bevoegdheid is gegeven, achterwege zou kunnen blijven;

O. dat zulk een onderzoek echter evenzeer overbodig zou zijn in elk der beide andere gevallen, die zich zouden kunnen voordoen, namelijk:

indien zou moeten worden aangenomen, dat het Gerecht wèl is gehouden, het oordeel der Kroon omtrent de strijdigheid van het besluit van den Raad der gemeente Winkel als juist te aanvaarden zonder zelfstandig onderzoek ter zake; of

indien weliswaar het tegendeel zou moeten worden aangenomen — en derhalve een zelfstandig onderzoek naar de evenomschreven strijdigheid geboden zou zijn — doch het Gerecht bij onderzoek tot de slotsom zou geraken, dat het door de Kroon gewraakte raadsbesluit inderdaad met het algemeen belang in strijd is;

O. dat in deze beide gevallen de Kroon immers geacht zou moeten worden van Hare bevoegdheid juist het gebruik te hebben gemaakt, waartoe die bevoegdheid is gegeven;

O. dat uit dit alles volgt, dat de beslissing van het onderhavige geding afhangt van het antwoord op deze twee vragen: of het Gerecht gehouden is, het oordeel der Kroon omtrent de strijdigheid van het vaker genoemde raadsbesluit met het algemeen belang als juist te aanvaarden, zonder zelfstandig onderzoek ter zake; en zoo neen, tot welke slotsom zulk een onderzoek — hetwelk het Gerecht alsdan verplicht zal zijn, in te stellen — in dit geding moet leiden;

O. omtrent de eerste vraag, dat de formuleering van artikel 185 der Gemeentewet — voorzoover thans van belang — medebrengt dat de bevoegdheid der Kroon tot vernietiging van raadsbesluiten wegens strijd met het algemeen belang niet reeds dàn ontstaat, indien de Kroon tot de overtuiging geraakt, dat bedoelde strijd bestaat; integendeel, artikel 185, in stede van evenbedoelden eisch van formeelen aard stelt de materieele voorwaarde, dat eenig besluit van een gemeenteraad met het algemeen belang in werkelijkheid in strijd is;

dat de bij artikel 185 in het leven geroepen bevoegdheid derhalve niet behoort tot diegene, welke de Kroon naar believen kan hanteeren dan wel onbenut laten zonder in strijd te komen met een algemeen verbindend voorschrift en welker hanteering zich juist hierom onttrekt aan nietigverklaring, op grond van strijdigheid met een algemeen verbindend voorschrift, door den rechter in ambtenarenzaken; doch die bevoegdheid er eene is, bij welker hanteering de Kroon zeer wel in strijd kan geraken met een algemeen verbindend voorschrift;

dat de rechter in ambtenarenzaken gehouden is, de aan zijn oordeel onderworpen besluiten te toetsen aan alle algemeen verbindende voorschriften; en er geen enkele bepaling valt aan te wijzen, krachtens welke hij zich in een geding als het onderhavige ontslagen zou mogen rekenen van de taak, het bestreden besluit te toetsen aan artikel 185 der Gemeentewet;

dat tot ondersteuning van de stelling, dat de rechter in ambtenarenzaken zich in een geding als het onderhavige moet onthouden van toetsing van het bestreden besluit aan artikel 185 der Gemeentewet, evenmin een beroep kan worden gedaan op de bedoeling des wetgevers te dezen aanzien, daar die bedoeling niet in de wet tot uitdrukking is gebracht; waarbij opmerking verdient, dat na de totstandkoming der Ambtenarenwet 1929 de Gemeentewet bij herhaling is gewijzigd en eenmaal zelfs onderworpen aan een herziening op groote schaal:

O. dat uit het totnutoe overwogene volgt, dat het Gerecht in dit geding niet gehouden is, het oordeel der Kroon — dat nl. het besluit van den Raad der gemeente Winkel van 27 December 1935 tot benoeming van den klager tot secretaris in strijd was met het algemeen belang — zonder zelfstandig onderzoek te onderschrijven; integendeel, het Gerecht juist verplicht is na te gaan, of de door de Kroon onderstelde strijd in werkelijkheid aanwezig was;

O. hieromtrent, dat bij artikel 1 van paragraaf 17 der wet van 29 November 1935 (Staatsblad nº. 685), tot verlaging van openbare uitgaven, artikel 2 der Gemeentewet — voorzoover thans van belang — is gewijzigd in dezen zin, dat aan de Kroon de bevoegdheid

is verleend, gemeenten aan te wijzen van 5000 zielen en daarbeneden, in welke gemeenten dan, uit kracht der gedane aanwijzing, de bediening van secretaris wordt vervuld door den burgemeester;

dat de aangehaalde paragraaf op 1 Januari 1936 in werking is getreden krachtens het koninklijk besluit van 16 December 1935 (Staatsblad nº. 706); doch reeds vóór eerstgenoemden datum — nl. bij koninklijk besluit van 28 December 1935, nº. 29, afgekondigd in de Nederlandsche Staatscourant van 30 December 1935 — onder meer ten aanzien van de gemeente Winkel is bepaald, dat met ingang van 1 Januari 1936 de bediening van secretaris er zal worden vervuld door den burgemeester;

O. dat voorts op grond van den inhoud der gedingstukken en van het ter zitting verhandelde vaststaat:

dat op 11 November 1935 de toenmalige secretaris der gemeente Winkel is overleden;

dat de commissaris der Koningin in de Provincie Noord-holland op 12 December 1935 aan het dagelijksch bestuur der gemeente Winkel in overweging heeft gegeven, hetzij de benoeming van den burgemeester tot secretaris „reeds nu" te bevorderen, hetzij de benoeming van een secretaris niet in den Raad aan de orde te stellen, zoolang de aanwijzing der gemeente, (nl. door de Kroon, krachtens het hierboven vermelde gewijzigde artikel 2 der Gemeentewet) niet zou zijn geschied; in aansluiting waaraan de commissaris heeft te kennen gegeven, dat benoeming van een ander tot secretaris zou leiden tot vernietiging van het benoemingsbesluit door de Kroon, in verband met artikel 1 van paragraaf 17 der wet tot verlaging van de openbare uitgaven;

dat de Raad der gemeente Winkel desniettemin in zijn vergadering van 27 December 1935 met algemeene stemmen den klager heeft benoemd tot secretaris; dit, hoewel ook de burgemeester der gemeente behoorde tot de gegadigden;

O. dat de overwegingen, waarop het bestreden koninklijk besluit steunt, niets inhouden dan bepaaldelijk geldt ten aanzien van de gemeente Winkel in het bijzonder; doch die overwegingen slechts een beroep doen op de omstandigheden, welke gelden voor alle gemeenten van 5000 zielen en daar beneden;

O. dat het Gerecht uit die overwegingen dan ook afleidt, dat de Kroon zich bij Haar bestreden besluit heeft gesteld op het standpunt, dat de Raad der gemeente Winkel sinds de totstandkoming der wet tot verlaging van de openbare uitgaven verplicht was, zich te onthouden van het vervullen der vacature van secretaris — tenzij dan door benoeming van den burgemeester in die functie — op straffe van te handelen in strijd met het algemeen belang; dit, ongeacht de omstandigheden welke zich ten aanzien van de vervulling dier vacature in het bijzonder te Winkel mochten voordoen;

O. dat het Gerecht dit standpunt niet juist acht;

dat toch, zoolang de vaker genoemde paragraaf 17 niet in werking was getreden, de bepalingen der Gemeentewet den Raad der gemeente Winkel niet slechts het recht gaven, tot benoeming van een secretaris over te gaan, doch het doen van zulk een benoeming tot 's Raads taak behoorde; waarbij opmerking verdient, dat vóór de inwerkingtreding van paragraaf 17 de Kroon een haar niet welgevallige benoeming wel kon vernietigen doch zij geen middel bezat, aan den Raad der gemeente de benoeming van den burgemeester tot secretaris op te leggen;

dat de Raad der gemeente Winkel volkomen bevoegd was, de bepalingen der Gemeentewet op 27 December 1935 toe te passen, welke toen nog van kracht waren; en hij, behoudens onder bijzondere omstandigheden, aldus stellig niet handelde in strijd met het algemeen belang;

dat toch bezwaarlijk valt vol te houden, dat aan het algemeen belang een argument zou kunnen worden ontleend ten betooge, dat de Raad der gemeente Winkel — behoudens onder bijzondere omstandigheden, welke bepaaldelijk ten aanzien van Winkel golden, doch die thans niet aan de orde zijn — reeds bij voorbaat kracht van wet had toe te kennen aan nog niet in werking getreden bepalingen;

O. dat de gronden, welke bij het bestreden besluit worden aangevoerd, dan ook ontoereikend moeten worden geacht; en thans behoort te worden onderzocht, of het besluit van den Raad der gemeente Winkel tot benoeming van den klager op anderen grond in strijd moet worden geacht met het algemeen belang; met name op dezen grond, dat de benoeming van den klager het onmogelijk maakte, een bezuiniging tot stand te brengen op de uitgaven ten laste der openbare kassen;

O. dat dienaangaande op grond van den inhoud der gedingstukken en van het ter zitting verhandelde vaststaat:

dat de klager, vóórdat op 11 November 1935 te Winkel de vacature van secretaris ontstond, aldaar ter secretarie als (eenig) „ambtenaar ter secretarie" werkzaam was en als zoodanig een salaris genoot van f 1100,— per jaar;

dat op 27 December 1935 door den Raad der gemeente gelden zijn uitgetrokken ter verhooging van des klagers salaris tot f 1500,— per jaar; dit, omdat de Raad, die denzelfden dag den klager had benoemd tot secretaris, rekening wilde houden met de mogelijkheid, dat niettemin uiteindelijk de burgemeester secretaris zou worden; in welk geval de taak des klagers naar 's raads oordeel zou worden verzwaard;

dat inderdaad de klager, ondanks zijn benoeming, niet in functie is getreden; doch wèl de burgemeester in Maart 1936 het secretariaat der gemeente op zich heeft genomen, uit kracht der hierboven vermelde aanwijzing der gemeente Winkel bij het koninklijk besluit van 28 December 1935;

dat de burgemeester voor de vervulling van het secretariaat een salaris genoot van f 1500,— per jaar; terwijl een afzonderlijke secretaris aanspraak kon maken op een salaris van f1800,— per jaar, opklimmende tot f 2200,— per jaar;

dat de klager met ingang van 1 Juni 1936 in het genot is gesteld van een salaris van f 1500,— per jaar, onder bepaling, dat het salaris met vier jaarlijksche verhoogingen van f 50,— per jaar zou klimmen tot f 1700,— per jaar;

dat aan het ambt van burgemeester der gemeente Winkel een salaris is verbonden van f 1900,— tot f 2300,— per jaar;

O. dat het voor de hand ligt, dat de burgemeester-secretaris voor de vervulling van het

ambt van secretaris slechts een gedeelte van zijn werkkracht behoeft in te zetten;

dat hieruit volgt, dat de klager, ware zijn benoeming niet, bij het bestreden besluit, ongedaan gemaakt, evenmin den geheelen dag noodig zou hebben gehad voor de vervulling van zijn ambt; immers, zoowel uit de gedingstukken als uit het ter zitting verhandelde mag worden afgeleid, dat de klager voor de vervulling van het ambt van secretaris der gemeente Winkel ten volle was berekend en met name hiertoe niet minder geschikt dan de burgemeester;

dat hieruit weder volgt, dat de klager, ware zijn benoeming niet ongedaan gemaakt, tijd zou hebben gevonden ten einde een belangrijk gedeelte te blijven doen van het werk, dat hij tot zijn benoeming had verricht als ambtenaar ter secretarie;

dat in het onderstelde geval het overschietende deel van dit werk zou hebben moeten zijn verricht door een nieuwen ambtenaar ter secretarie;

dat het in de rede ligt, dat de klager — die voor het werk ter secretarie vakkundig is onderlegd — het eenvoudigste gedeelte van het vroeger door hem verrichte werk zou hebben overgelaten aan den hem terzijde gestelden ambtenaar ter secretarie; zoodat het door dezen verrichte werk zoowel in aard als in omvang achter zou hebben gestaan bij datgene, dat door den klager was verricht ten tijde dat hij zelf nog ambtenaar ter secretarie was;

dat die nieuwe ambtenaar dan ook redelijkerwijze slechts aanspraak zou hebben gehad op een belooning, eenige honderden guldens lager dan die welke de klager had genoten ten tijde dat hij zelf nog ambtenaar ter secretarie was, m.a.w.: een belooning, eenige honderden guldens beneden f 1100,— per jaar;

O. dat uit dit alles, in verband met hetgeen hierboven als feitelijk vaststaande is vermeld, volgt, dat de benoeming van den klager

eenerzijds f 300,— tot f 700,— per jaar méér kostte dan de vereeniging der ambten van burgemeester en van secretaris in den persoon van den burgemeester,

anderzijds meebracht, dat de gemeente, ter bezoldiging van een ambtenaar ter secretarie, kon volstaan met een uitgave van een bedrag, eenige honderden guldens kleiner dan f 1100,— per jaar, in plaats van een uitgave van f 1500,— tot f 1700,— per jaar;

O. dat derhalve, ook al gaat men niet zoo ver als de klager doet en al neemt men niet aan, dat de gemeente Winkel zou hebben kunnen volstaan met benoeming van een onbezoldigden volontair ter secretarie tot bijstand van den klager, dan nog uit het voorafgegane mag worden afgeleid, dat bij bestendiging van de benoeming van den klager tot secretaris de openbare kassen minder zouden zijn bezwaard dan thans het geval is, nu het bestreden besluit des klagers benoeming ongedaan heeft gemaakt;

O. dat hierbij dient te worden bedacht, dat de gemeente Winkel „noodlijdend" is; en dat dientengevolge de rijkskas door besparing op de rijksbijdragen in de salarissen van den burgemeester en van den secretaris — besparing, welke inderdaad is verkregen door de opdracht van evengenoemde functies aan één persoon — niet is gebaat;

dat immers het bedrag, dat door de samenvoeging minder behoeft te worden uitgegeven, niettemin ten laste der rijkskas komt, omdat het van 's rijkswege aan te vullen tekort in de gemeentelijke kas uiteraard toeneemt naar mate evenbedoelde rijksbijdrage afneemt;

O. dat het hierboven betoogde overigens evenzeer van kracht blijft voor het geval, dat de gemeente ophoudt, „noodlijdend" te zijn;

dat dan weliswaar de rijkskas en de gemeentelijke kas onafhankelijk van elkander zijn; doch ook dan bij de beoordeeling van de bezuiniging, door een maatregel te verkrijgen, dient te worden gelet op het resultaat van den maatregel ten aanzien van alle openbare kassen tezamen;

dat dit stellig geldt ter beoordeeling van hetgeen het algemeen belang medebrengt; en bepaaldelijk in het onderhavige geval te meer omdat de wet van 29 November 1935, Staatsblad nº. 685, geenszins uitsluitend strekt tot vermindering van uitgaven door het Rijk, maar ook tot vermindering van uitgaven door lagere organen; en die wet dan ook den naam draagt van „wet tot verlaging van de openbare uitgaven";

O. dat uit dit alles volgt, dat er geen aanleiding bestaat, het besluit der gemeente Winkel tot benoeming van den klager tot secretaris met het algemeen belang in strijd te achten op dezen grond, dat dit besluit aan de openbare klassen in feite schade berokkende of dreigde, te zullen berokkenen;

O. dat ook overigens niet is gebleken van eenigen grond voor de stelling, dat het benoemingsbesluit met het algemeen belang in strijd is; zoodat uit al het totnutoe overwogene moet worden afgeleid, dat het bestreden besluit als in strijd met het voorschrift van artikel 185 der gemeentewet dient te worden nietig verklaard;

O. dat er echter alle aanleiding bestaat, de nietigheid van het bestreden besluit, met toepassing van artikel 48 der Ambtenarenwet 1929 gedekt te verklaren; immers, sinds 1 Maart 1936 de burgemeester van Winkel nu eenmaal is opgetreden als secretaris der gemeente;

O. dat de klager voor het geval van toepassing van artikel 48 aanspraak heeft gemaakt op schadevergoeding; en naar het oordeel van het Gerecht terecht;

dat immers uit hetgeen hierboven als feitelijk vaststaande is vermeld, volgt, dat de klager als ambtenaar ter secretarie een geringere bezoldiging geniet dan die, welke hij als secretaris zou hebben genoten, indien de Kroon niet het bestreden besluit zou hebben genomen;

O. dat het Gerecht, eenerzijds rekening houdende met hetgeen hierboven feitelijk is vastgesteld omtrent de hoegrootheid der beide evenbedoelde bezoldigingen en anderzijds met de kans, dat de klager, hetzij door overlijden, hetzij door ontslag zou hebben opgehouden, als secretaris der gemeente te fungeeren, het bedrag der schadevergoeding meent te moeten stellen op f 2500,—: welke schadevergoeding ten laste dient te komen van 's rijks kas.

(A. B.)

9 *Juli* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Rv. artt. 855—875; Merkenwet artt. 3 en 10.)

Het recht tot uitsluitend gebruik van een merk is niet bestaanbaar zonder bezit van de fabriek of handelsinrichting.

Ook in het geval van art. 3, eerste lid, Merkenwet (bestaan blijven van het recht drie jaar na het laatste gebruik) geldt als noodzakelijk vereischte het bezit van een fabriek of handelsinrichting.

Nu requirant in een tijdperk, onmiddellijk voorafgaande aan de inschrijving van het merk „Simplixite", geen fabriek of handelsinrichting bezat, is 's Hofs beslissing, waarbij die inschrijving, behoudens de nadere aangeduide waren, is nietig verklaard, juist.

[Grief van gerequestreerde, dat de beteekening van art. 13, tweede lid, Merkenwet kosteloos is geschied. Zie verweerschrift, *Red.*].

Geeft eerbiedig te kennen:

Josephus Antonius Kleine, wonende te Leiden, (adv. Mr. E. A. Cosman);

dat Joseph Johannes Strotmann, koopman wonende te Leiden en de vennootschap onder de firma Chemische Fabriek van Simplexite producten gevestigd te Leiden zich bij verzoekschrift hebben gewend tot de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage teneinde te doen nietig verklaren de inschrijving van een merk „Simplexite" ten name van Josephus Antonius Kleine, te Leiden;

dat deze Rechtbank bij beschikking van 22 October 1935 de Chemische Fabriek voornoemd niet-ontvankelijk heeft verklaard in haar verzoek, doch J. J. Strotmann heeft toegelaten om door getuigen te bewijzen, dat hij het merk „Simplexite" voor de in het inleidend request genoemde waren het eerst heeft gebruikt;

dat de oorspronkelijke verzoekers tegen die beschikking hooger beroep hebben ingesteld bij het Gerechtshof te 's-Gravenhage en dit Hof bij beschikking van 17 Januari 1936 behoudens bepaling van het tijdstip voor het door de Rechtbank bevolen getuigenverhoor de beschikking van de Arr.-Rechtbank dd. 22 October 1935 heeft bevestigd;

dat de oorspronkelijke verzoekers tegen die beschikking cassatie hebben aangeteekend en de H. R. bij beslissing van 6 April 1936 (1936 n°. 425, *Red.)* de beschikking van het Gerechtshof heeft vernietigd met terugwijzing der zaak naar het Hof;

dat daarop het Hof bij beschikking van 26 Juni 1936 de beschikking der Rechtbank van 22 October 1935 heeft vernietigd voor zoover betreft de niet-ontvankelijkheid van de vennootschap voornoemd met terugwijzing van de zaak naar de Rechtbank;

dat de Rechtbank bij beschikking van 26 Januari 1937 beide requestranten heeft toegelaten om door getuigen te bewijzen dat zij het merk „Simplexite" voor de ten requeste genoemde waren eerder hebben gebruikt dan gerequestreerde en de gerequestreerde heeft toegelaten om door getuigen te bewijzen, dat hij het merk „Simplexite" voor de ten requeste genoemde waren heeft gebruikt vóór 12 Maart 1934;

dat het Gerechtshof bij beschikking van 23 April 1937 de beschikking der Arr.-Rechtbank te ,'s-Gravenhage 26 Januari 1937 heeft vernietigd en opnieuw rechtdoende op verzoek van J. J. Strotmann de door het Bureau van den Industrieelen Eigendom te 's-Gravenhage op 1 April 1935 ten name van Josephus Antonius Kleine onder N°. 68010 gedane inschrijving van het merk „Simplexite" heeft nietig verklaard behoudens voorzoover die betrof matrassen, stoelkussens, insectenverdelgingsmiddelen en antiglijstoffen voor kleeden;

dat de oorspronkelijke requestranten als grief tegen de beslissing der Rechtbank voor het Hof hebben aangevoerd, dat de Rechtbank ten onrechte bewijs door getuigen aan partijen had opgelegd inplaats van het verzoek terstond toe te wijzen daar toch reeds genoegzaam bleek, dat Kleine zoo hij al ooit recht op het merk had gehad — hetgeen zij ontkenden — in alle geval dat recht voor de inschrijving had verloren en hij zich daarom niet op een eerder gebruik daarvan dan appellanten kon beroepen;

dat het Hof ten aanzien van die grief overwoog, dat volgens appellanten het niet bezitten van een fabriek of handelsinrichting en het reeds lang hebben prijs gegeven van het merk in ieder geval ook bleek uit het feit, dat Kleine dat merk liet gebruiken door Kleine's Chemische Fabriek, een zaak door zijn vrouw in Januari 1935 opgericht, waarin hij zelf als gevolmachtigde werkzaam was;

dat het Hof verder overwoog, dat indien Kleine nimmer zulk een fabriek of Handelsinrichting zou hebben gehad hij ook nimmer voor zijn waren het merk „Simplexite" kon hebben gebruikt en hij zich dus niet op een gebruik van het merk voor de inschrijving zou kunnen beroepen;

dat voor het geval hij wel zulk een zaak gehad heeft en daarin van het merk voor zijn waren gebruik gemaakt heeft, hij weliswaar niet gelijk appellanten beweerden door de deelneming van de vennootschap zonder meer reeds het recht op het merk zou hebben verloren nu niet was gesteld, dat hij zijn recht op het merk bij acte in de vennootschap had ingebracht, maar hij dat verlies van recht op zijn merk wel zou moeten lijden, wanneer hij daadwerkelijk zijn zaak zou hebben opgeheven hetgeen volgens het Hof voortvloeide uit de bepalingen van art. 3*bis* en 20 der Merkenwet;

dat daarom reeds voldoende was om aan te nemen, dat Kleine voor de inschrijving van het merk geen recht op het merk kon doen gelden, wanneer kwam vast te staan, dat hij in het tijdperk onmiddellijk voorafgaande aan de inschrijving die op 1 April 1935 had plaats gehad geen fabriek of handelsinrichting bezat;

dat het Hof dit laatste aannam niet alleen, omdat Kleine hetgeen daaromtrent door appellanten was gesteld niet voldoende had weersproken, maar ook omdat het gestelde bevestiging vond in een overgelegd extract eener inschrijving in het Handelsregister;

dat het Hof verder overwoog, dat aangezien Strotmann stelde dat zijn gebruik van het merk „Simplexite" voor de in den aanhef van dit arrest omschreven waren reeds sinds Juni 1933 had plaats gehad en zulks niet was weersproken hij als eerste gebruiker van dat merk moest worden aangemerkt;

dat requestrant meent, dat deze overwegingen en de beslissing van het Hof onjuist zijn en hij daarom als cassatiemiddel stelt, s. en/of v. t. van artt. 3, 3*bis*, 10, 11, 12, 12*bis*, 18 en 20 Merkenwet (wet van 30 September 1893) S. 146 zooals die wet nader is gewijzigd), 162 Grondwet, 20 R. O., 48, 199, 353, 355 en 356 Rv.;

1. door te beslissen, dat indien de requirant nimmer een fabriek of handelsinrichting heeft bezeten hij ook nimmer voor zijn waren het merk „Simplexite" zou hebben gebruikt en hij zich dus niet op een gebruik van het merk voor de inschrijving zou kunnen beroepen zulks ofschoon het feit, dat iemand geen fabriek of handelsinrichting bezit niet uitsluit, dat hij van een handelsmerk gebruik maakt;

2. door te beslissen, dat voldoende is om aan te nemen, dat requirant tot cassatie het recht op het te zijnen name ingeschreven merk heeft verloren, wanneer hij daadwerkelijk de zaak heeft opgeheven en dat daarom reeds voldoende is om aan te nemen dat de requirant voor de inschrijving geen recht op het merk kon doen gelden, wanneer komt vast te staan, dat hij in een tijdperk onmiddellijk voorafgaande aan die inschrijving, die op 1 April 1935 had plaats gehad geen fabriek of handelsinrichting bezat, welk feit door het Hof als vaststaande werd aangenomen;

zulks ten onrechte omdat het recht op het merk niet verloren is gegaan door het feit, dat de requirant in cassatie in het tijdperk onmiddellijk voorafgaande aan de inschrijving van het merk geen fabriek of handelsinrichting bezat waarin van dat merk werd gebruik gemaakt; immers dit verloren gaan van het uitsluitend recht op een merk zoolang het niet ingevolge art. 18 Merkenwet is vervallen slechts kan plaats hebben door het niet gebruik maken van het merk gedurende drie jaren na het laatste gebruik en deze omstandigheid door het Hof niet is vastgesteld en het Hof voor zijn meening ten onrechte steun zoekt in artt. 3*bis* en 20 Merkenwet;

3. door te beslissen, dat aangezien Strotmann stelde, dat zijn gebruik van het merk „Simplexite" voor zijn in den aanhef van het arrest omschreven waren reeds sinds Juni 1933 heeft plaats gehad hij als eerste gebruiker van dit merk voor die waren moest worden aangemerkt;

Ten onrechte, omdat uit het feit, dat Strotmann dit merk gebruikte sedert Juni 1933 niet de conclusie kan worden getrokken, dat hij eerste gebruiker was, daar het geenszins uitgesloten is, dat Kleine het merk voor Juni 1933 gebruikte, zoodat Strotmann alleen dan geslaagd kan heeten in het bewijs, dat hij mag leveren tegen het uit de inschrijving van het merk voortvloeiende vermoedens van eerstgebruik, indien hij erin slaagt te bewijzen, dat hij het merk gebruikte voordat Kleine het gebruikte en het Hof in ieder geval Kleine had moeten toelaten het bewijs, dat hij het merk gebruikte voordat Strotmann het gebruikte, door getuigen te leveren, welk bewijs deze had aangeboden gelijk uit het verweerschrift in eersten aanleg blijkt, door welk verzuim het Hof art. 3 j°. 10 Merkenwet heeft geschonden en/of verkeerd toegepast. (Zie aanteekening van Prof. Meyers bij H. R. 7 Mei 1928 N. J. 1928, 1451, P. v. J. 1908 p. 742, H. R. 26 Maart 1908; H. R. 1 Februari 1932 W. 12410, N. J. 1932, 1425, speciaal de woorden: „en na levering van dat bewijs en ontstentenis van eenig bewijsaanbod van nog eerder gebruik door requirant.")

Redenen waarom verzoeker zich wendt tot Uwen Raad met eerbiedig verzoek de aangevallen beschikking van het Gerechtshof te 's-Gravenhage dd. 23 April 1937 te vernietigen met zoodanig verdere beslissing als Uw Raad zal vermeenen te behooren, en met verzoek te bepalen, dat de behandeling en de beschikking op het request zal geschieden kosteloos op grond van onvermogen van den verzoeker tot het betalen van proceskosten blijkens hierbij overgelegd bewijs van onvermogen afgegeven door den Burgemeester der Gemeente Leiden dd. 16 April 1937.

VERWEERSCHRIFT.

Geven eerbiedig te kennen:

1°. Joseph Johannes Strotmann, koopmanbontwerker en firmant van requestrante sub 2°, wonende te Leiden, 2°. de Handelsvennootschap onder de firma: Chemische Fabriek van Simplexite Producten, gevestigd te Leiden, (adv. Mr. J. Raymakers);

dat aan requestranten bij exploit d.d. 21 Mei 1937, op ongezegeld papier uitgebracht door deurwaarder P. A. H. van der Wouw te Leiden, ten verzoeke van Josephus Antonius Kleine, wonende te Leiden, ter voldoening aan het bepaalde in art. 13 der Merkenwet, is beteekend een verzoekschrift, waarmede deze zich heeft gewend tot Uwen Raad, houdende verzoek tot vernietiging van een tusschen partijen gegeven beschikking van het Gerechtshof te 's-Gravenhage d.d. 23 April 1937;

dat bij dit verzoekschrift op de wijze, als in art. 872 Rv. is voorzien, is overgelegd een bewijs van onvermogen ten name van requirant tot cassatie en deze waarschijnlijk op dien grond gemeend heeft gerechtigd te zijn tot het kosteloos doen uitbrengen van de in art. 13 der Merkenwet voorgeschreven beteekening;

dat die meening echter geen steun vindt in de Wet en er bepaaldelijk geen wetsartikel is aan te wijzen, dat veroorloven zou in de gegeven omstandigheden tot beteekening op ongezegeld papier over te gaan;

dat trouwens volgens het stelsel der Wet het uitbrengen van een deurwaardersexploit op ongezegeld papier in het algemeen slechts kan volgen na rechterlijke beschikking of krachtens rechterlijk verlof;

dat bovendien, waar er ten deze wel degelijk sprake is van een „eigenlijk rechtsgeding", in casu niet de weg van art. 872 Rv., maar van art. 855 Rv. had moeten zijn bewandeld;

dat, nu de gedane beteekening niet op rechtsgeldige wijze is geschied, niet is voldaan aan het bepaalde in het 2e lid van art. 13 der Merkenwet en het ingestelde beroep in cassatie derhalve niet-ontvankelijk is;

dat requestranten niet geacht willen worden vrijwillig te zijn verschenen, en evenmin, voor het geval Uw Raad het cassatieberoep op bovenstaande gronden niet-ontvankelijk mocht verklaren, onderstaand verweer te voeren;

dat het eerste onderdeel van het door requirant voorgestelde cassatiemiddel tevergeefs

opkomt tegen de overweging van het Hof, dat, indien requirant nimmer een fabriek of handelsinrichting heeft bezeten, hij ook nimmer voor zijn waren het merk „Simplexite" zou hebben gebruikt en hij zich dus niet op een gebruik van het merk voor de inschrijving zou kunnen beroepen;

dat toch art. 3 Merkenwet, sprekende van het recht tot uitsluitend gebruik van een merk tot onderscheiding van iemands fabrieks- of handelswaren, er kennelijk van uitgaat, dat de rechthebbende op het merk ook dergelijke waren in het verkeer brengt, terwijl uit de artt. 3*bis* en 20 dier Wet blijkt, dat deze het merk beschouwt als verbonden te zijn aan een bepaalde fabriek of handelsinrichting (cf. Polak, Handboek, Deel I, 5e druk, 1935, blz. 157);

dat, wanneer Molengraaff, Leidraad, 6e druk, 1930, blz. 115 en 124, en Polak t. a. p. blz. 157 en 162, stellen, dat inschrijving van een binnenlandsch collectief merk uitgesloten is en het recht op een merk tenietgaat door opheffing van de fabriek of handelsinrichting, deze schrijvers dan ook slechts de consequenties trekken uit den algemeenen wettelijken regel: „Geen fabriek of handelsinrichting, geen merk!";

dat hieraan niet afdoet, dat de Wet in art. 3 den eersten gebruiker van een merk gedurende drie jaren na het laatste gebruik als den rechthebbende op dat merk blijft aanmerken, omdat de Wet in dat geval kennelijk veronderstelt, dat de fabriek of handelsinrichting, waartoe het merk behoort, gedurende den tijd, waarin het merk niet is gebruikt, is blijven bestaan, zoodat het voorgedragen cassatiemiddel ook in het tweede onderdeel niet tot cassatie kan leiden;

dat, waar het Hof feitelijk en in cassatie onaantastbaar had vastgesteld, dat requirant tot cassatie in het tijdperk, onmiddellijk voorafgaande aan de inschrijving, geen fabriek of handelsinrichting bezat — en derhalve niet rechthebbende op een merk kon zijn — zich niet in een onderzoek behoefde te begeven van feiten, die volgens requirant in 1933 zouden hebben plaats gevonden, en dus ook het derde onderdeel van het voorgestelde cassatiemiddel ongegrond is;

Weshalve requestranten Uwen Raad eerbiedig verzoeken het beroep in cassatie van J. A. Kleine niet-ontvankelijk te verklaren, subs. te verwerpen.

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

O. dat het eerste en het tweede onderdeel ongegrond zijn, daar de omstandigheid, dat iemand geen fabrieks- of handelsinrichting bezit of zoodanige inrichting, als hij die vroeger heeft bezeten, niet meer bezit, uitsluit, dat hij van een merk gebruik maakt ter onderscheiding van zijne fabrieks- of handelswaren van die van anderen;

O. dat deze beschouwing ook de ongegrondheid van het derde onderdeel medebrengt, daar, indien verzoeker vroeger een fabriek of handelsinrichting heeft bezeten en als bezitter daarvan van het merk „Simplexite" ter onderscheiding van zijne waren van die van anderen gebruik heeft gemaakt vóór Juni 1933, tijdstip, waarop het bestreden arrest als onweersproken feitelijk vaststelt, dat Strotmann het merk reeds voor diens waren heeft gebruikt, dit merk voor hem, verzoeker, toen hij vóór 1 April 1935, tijdstip, waarop Strotmann het merk deed inschrijven, reeds geen fabriek of handelsinrichting meer bezat — gelijk door het Hof als feitelijk vaststaande is aangenomen — was vervallen. (Zie Molengraaff, Leiddraad, 6e druk, blz. 116).

Concludeert tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

O. omtrent het middel, voorzooveel betreft de eerste en de tweede grief:

dat blijkens art. 3, eerste lid, der Merkenwet een merk strekt „ter onderscheiding van iemands fabrieks- of handelswaren van die van anderen";

dat art. 3*bis*, eerste lid, verband legt tusschen de inschrijving van een merk en het gerechtigd zijn tot de fabriek of handelsinrichting tot onderscheiding van welker waren het merk bestemd is;

dat krachtens art. 20, eerste lid, de overgang aan een ander van een merk, overeenkomstig art. 5 ingeschreven, alleen wordt aangeteekend, indien tevens de fabriek of handelsinrichting, tot onderscheiding van welker waren het merk bestemd is, aan denzelfden persoon is overgegaan;

dat uit deze bepalingen in onderlingen samenhang volgt, dat het recht tot uitsluitend gebruik van een merk niet bestaanbaar is zonder bezit van de fabriek of handelsinrichting, tot onderscheiding van welker waren het merk bestemd is, en mitsdien het recht op het merk teniet gaat, wanneer de rechthebbende de fabriek of handelsinrichting, welker waren het betreft, niet meer bezit;

dat wel ingevolge art. 3, eerste lid, het recht tot uitsluitend gebruik van een merk nog drie jaren na het laatste gebruik blijft bestaan, doch daarvoor, in verband met het voorafgaande, als noodzakelijk vereischte is aan te nemen, dat gedurende dien tijd de fabriek of handelsinrichting, welker waren het geldt, in het bezit van den rechthebbende is;

dat dus de eerste en de tweede grief ongegrond zijn;

O. omtrent de derde grief:

dat vaststaat, dat Kleine in een tijdperk, onmiddellijk voorafgaande aan de inschrijving van het merk „Simplixita", welke inschrijving te zijnen name op 1 April 1935 heeft plaats gehad, geene fabriek of handelsinrichting bezat; waaruit op grond van het bovenoverwogene volgt, dat, zoo hij al vóór bedoeld tijdperk een recht tot uitsluitend gebruik van het merk mocht hebben gehad, dat recht in gezegd tijdperk voor hem is verloren gegaan;

dat mede vaststaat, dat Strotmann het merk voor zijne, in 's Hofs beschikking aangeduide, waren reeds sinds Juni 1933 heeft gebruikt;

dat een en ander medebrengt, dat Strotmann als eerste gebruiker van het merk voor zijne bedoelde waren moet worden aangemerkt en dus 's Hofs uitspraak met juistheid is gewezen, zoodat ook de derde grief faalt;

O. dat derhalve het middel ongegrond is;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

9 *Juli* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 art. 100.)

Bij de toepassing ingevolge art. 100 2e lid van den klassedeeler van een vorig jaar moet ook het aantal door het Rijk bekostigde onderwijzers van dat vorig jaar bij de berekening in aanmerking komen, indien dit aantal is gedaald.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur van het Zedelijk Lichaam „Vereeniging van Vrouwen tot het geven van Onderwijs" gevestigd te 's-Hertogenbosch, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van 2 Maart 1937, n°. 317/4, tot ongegrondverklaring van zijn beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Rotterdam van 25 Juni 1936, houdende vaststelling der vergoeding, bedoeld in art. 100 der Lager-Onderwijswet 1920, ten behoeve van de van het genoemde Zedelijk Lichaam uitgaande school voor gewoon lager onderwijs aan de Zwarte Paardenstraat 29 te Rotterdam, over het jaar 1934;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 23 Juni 1937, n°. 239;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 6 Juli 1936, n°. 6308, afd. L. O.;

O. dat het genoemde besluit van Gedeputeerde Staten o.a. steunt op de overwegingen, dat de raad van Rotterdam bij zijn besluit van 25 Juni 1936 aan het appelleerend schoolbestuur heeft vergoed de wedde van één bovenlallige leerkracht zijner school; dat de raad echter heeft geweigerd voor gemeenterekening te nemen de wedde voor de tweede, aan de school verbonden leerkracht, M. M. Kunkeler; dat het appelleerend schoolbestuur in hoofdzaak hiertegen aanvoert: dat het zijn aanspraak grondt op het feit, dat de zoogenaamde klassedeeler over 1933 in de gemeente Rotterdam 30.19 bedroeg en het gemiddeld aantal leerlingen der school over 1933 210; dat dus over 1934 door het Rijk werden vergoed de salarissen van vijf leerkrachten; dat het schoolbestuur ook in 1934 nog gebruik kon maken van den klassedeeler van het jaar 1933, zoodat het naar dien maatstaf aanspraak had op de vergoeding voor 210/30.19 = 6 14/15 of 7 leerkrachten, zoodat het met grond verwachtte, dat twee leerkrachten door de gemeente zouden worden vergoed; dat de gemeente Rotterdam zich blijkbaar grondt op het feit, dat voor de gemelde school over 1933 zes leerkrachten door het Rijk werden vergoed, in verband met het gemiddeld aantal leerlingen over 1932, dat 214 bedroeg en de gemeente derhalve over het jaar 1933 het salaris voor slechts één leerkracht had te vergoeden; dat het schoolbestuur in 1934 niet kon vermoeden, dat de gemeente op grond van eene beslissing der Kroon in October 1935 genomen, de jurisprudentie inzake art. 100 der Lager-Onderwijswet 1920 veranderen zou; dat Ged. Staten hieromtrent opmerken, dat blijkens de bewoordingen van art. 100, tweede lid, der wet deze wetsbepaling slechts ten doel heeft de schoolbesturen nog gedurende bepaalden tijd de vergoeding te doen behouden, waarop het eerste lid van dat wetsartikel hun recht geeft; dat echter op de gemelde wetsbepaling geen beroep kan worden gedaan om, zooals het appelleerend schoolbestuur i.c. blijkbaar wenscht, in eenig jaar meer onderwijzereswedden uit de gemeentekas vergoed te krijgen dan met toepassing van denzelfden klassedeeleer in het voorafgaand jaar, op grond van het eerste lid van het meerbedoelde artikel, uit de gemeentekas zijn vergoed; dat mitsdien het verzoek van het schoolbestuur niet voor inwilliging vatbaar is;

dat het schoolbestuur in beroep aanvoert, dat zoowel de bewoordingen van art. 100 der Lageronderwijswet 1920 als de toepassing van den klassedeeler slechts heenwijzen naar een totaal aantal leerkrachten en het daarbij van minder beteekenis is, hoeveel van die leerkrachten door het Rijk en hoeveel er door de gemeente worden vergoed; dat niet gezegd kan worden, dat de appellant door toekenning van de gemeentevergoeding voor de onderwijzeres M. M. Kunkeler schadeloos zou worden gesteld voor het verlies van Rijksvergoeding; dat toch, ware de klassedeeler in 1934 gelijk gebleven aan dien van 1933, de appellant zeker twee en niet één leerkracht van de gemeente vergoed zou hebben gekregen en het verlies van de Rijksvergoeding gecompenseerd zou zijn; dat de stijging van den klassedeeler deze compensatie verloren zou doen gaan; dat toepassing van den ouden klassedeeler derhalve niet beoogt, verlies van de Rijksvergoeding voor een leerkracht te voorkomen, doch beoogt te voorkomen het verlies van gemeentevergoeding ten gevolge van de wijziging van den klassedeeler; dat dit juist het eenige doel is, dat door art. 100, 2e lid, der Lageronderwijswet 1920 wordt beoogd;

O. dat het bepaalde in het tweede lid van art. 100 der Lageronderwijswet 1920, in verband met het eerste lid van dat art. is te verstaan in dezen zin, dat, indien in eenig jaar de dusgenaamde klassedeeler der openbare scholen wijziging ondergaat, de besturen van de overeenkomstige bijzondere scholen met den in dat jaar toegepasten klassedeeler nog gedurende den in de wet genoemden tijd na het tijdstip, waarop die klassedeeler is gewijzigd, rekening mogen houden, ten einde zich tegen verlies van vergoeding, als gevolg van de wijziging van den klassedeeler, te vrijwaren:

dat echter deze bepaling niet is geschreven, om de schoolbesturen voor verlies van Rijksvergoeding schadeloos te stellen;

dat dus, past men ingevolge art. 100, 2e lid, den klassedeeler van het vorige jaar toe, ook het aantal door het Rijk bekostigde onderwijzers van dat vorige jaar bij de berekening in aanmerking moet komen, indien dit aantal is gedaald;

dat toepassing ingevolge het tweede lid van art. 100 van den klassedeeler over het jaar 1933 tot uitkomst geeft een aantal van 7 leerkrachten;

dat dit aantal het door het Rijk over 1933 vergoede aantal, te weten 6, met 1 te boven gaat;

dat dus het schoolbestuur ten onrechte aan den klassedeeler van 1933 aanspraak meent te kunnen ontleenen op vergoeding van 2 leerkrachten en Ged. Staten terecht het raads-

besluit, dat aan het schoolbestuur voor de onderhavige school over 1934 vergoeding voor 1 boventallige leerkracht toekent, hebben gehandhaafd;

Gezien de Lageronderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

14 *Juli* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet art. 39*bis*.)

Onder het licht van de toelichting en op grond van het onderling verband van het 1e lid en den laatsten zin van het 3e lid moet worden aangenomen, dat van toepassing van art. 39*bis* slechts dàn sprake behoort te zijn, ingeval *van de opneming van den arme in de ziekeninrichting af* de verpleging geschiedt op kosten van de gemeente of van eene aldaar gevestigde burgerlijke instelling.

Wij WILHELMINA, enz;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door burgemeester en wethouders van Wageningen, namens het bestuur der burgerlijke instelling voor weldadigheid aldaar, tegen de beslissing van Gedeputeerde Staten van Gelderland van 9/27 Maart 1937, n°. 289, waarbij is bepaald, dat voor toepassing van art. 39*bis* der Armenwet, met betrekking tot de kosten van verpleging van Johanna N. van der Horst ten opzichte van de gemeente Arnhem, geen aanleiding bestaat;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 30 Juni 1937, n°. 255;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 10 Juli 1937, n°. 7318, Afdeeling Armwezen;

O. dat, nadat burgemeester en wethouders van Wageningen tot Gedeputeerde Staten van Gelderland het verzoek hadden gericht om op grond van art. 39*bis* der Armenwet te beslissen, dat de verpleegkosten van Johanna Neeltje van der Horst in het sanatorium voor longlijders „Oranje-Nassau's Oord", te Wageningen, ten laste van de gemeente Arnhem komen, en wel met ingang van den datum, waarop de verpleging voor rekening van den Raad van Arbeid, te Arnhem, is geëindigd, Gedeputeerde Staten bij hun besluit van 9 Maart 1937, n°. 289, hebben beslist, dat voor toepassing van art. 39*bis* der Armenwet met betrekking tot de kosten van verpleging van J. N. van der Horst ten opzichte van de gemeente Arnhem geen aanleiding bestaat;

dat Gedeputeerde Staten hierbij hebben overwogen, dat op 11 Maart 1936 in het sanatorium „Oranje-Nassau's Oord", te Wageningen, is opgenomen Johanna Neeltje van der Horst, geboren 29 September 1912, welke patiënte vóór hare opneming in de gemelde ziekeninrichting meer duurzaam verblijf had in de gemeente Arnhem; dat de opneming in die inrichting en de verpleging aldaar voor een tijdvak van zes maanden zijn geschied voor rekening van den Raad van Arbeid te Arnhem, en dat de verplegingskosten, blijkens het schrijven van burgemeester en wethouders van Wageningen, d.d. 5 Maart 1937, thans worden gedragen door de burgerlijke instelling voor maatschappelijk hulpbetoon te Wageningen; dat volgens eene bij de stukken overgelegde verklaring van den geneesheer-directeur van „Oranje-Nassau's Oord", d.d. 11 November 1936, de opneming van de patiënte niet zonder gevaar voor haar leven of hare gezondheid kon worden uitgesteld; dat door of vanwege het gemeentebestuur van Arnhem niet is ontkend, dat de genoemde armlastige patiënte vóór hare opneming te Wageningen meer duurzaam verblijf had te Arnhem; dat het gemeentebestuur van Wageningen van oordeel is, dat — hoewel met de totstandkoming van art. 39*bis* der Armenwet hoofdzakelijk is beoogd om slachtoffers van verkeersongevallen te doen verplegen voor rekening van de woonplaats — zulks uit de bewoordingen van dat artikel niet blijkt; dat hun college hieromtrent meent te moeten overwegen: dat volgens het stelsel van de wet tot regeling van het armbestuur hulp ten behoeve van armlastigen, indien de kosten daarvan moeten komen ten laste van burgerlijke instellingen van weldadigheid of van gemeenten, behoudens de bij die wet uitdrukkelijk aangewezen uitzonderingen, moet worden verleend ter plaatse, alwaar de betrokkene zich bevindt; dat bij de wet van 27 Juni 1935 (Staatsblad n°. 379), tot aanvulling en wijziging van de Armenwet, de tot toen toe op het genoemde beginsel bestaande uitzonderingen met een drietal zijn uitgebreid, waaronder voorziening ten opzichte van personen, wier opneming in eene ziekeninrichting niet zonder gevaar voor het leven of de gezondheid van den arme kon worden uitgesteld; dat uit de geschiedenis der totstandkoming der hierbedoelde bepaling (art. 39*bis* der wet) uitdrukkelijk blijkt, dat beoogd is om te voorzien in gevallen van plotseling opkomend levensgevaar, dus in gevallen met een uitgesproken incidenteel en accidenteel karakter; dat met name in de nota van beantwoording van het afdeelingsverslag van de Tweede Kamer der Staten-Generaal is aangeduid, dat art. 39*bis* der wet regelt de betaling van verplegingskosten in ziekenhuizen „voor zoover het spoedgevallen betreft", waarbij de Minister van Binnenlandsche Zaken heeft aangeteekend het, althans voorshands, ongewenscht te achten, dat daarnaast nog eene regeling zal worden getroffen ten aanzien van de kosten der verpleging in ziekenhuizen in andere gevallen en ten aanzien van sanatoria; dat aard en karakter van art. 39bis der wet, zooals die hiervoren zijn aangeduid, bovendien nog blijken uit eene aanschrijving, d.d. 18 Juli 1935, welke de Minister van Binnenlandsche Zaken over de practische toepassing van de nieuwe bepaling heeft gericht tot Gedeputeerde Staten der onderscheidene provinciën; dat het gemeentebestuur van Wageningen de nieuwe bepaling blijkbaar wenscht te zien geïnterpreteerd geheel los van hare voorgeschiedenis; dat daarbij in de eerste plaats de vraag opkomt, of het artikel ook geldt voor eene vordering in de tweede hand, zooals in het onderwerpelijke geval, dus waarin de verplegingskosten aanvankelijk voor geruimen tijd voor rekening van een derde zijn gekomen; dat die vraag, let-

tende op den tweeden volzin van het derde lid der bepaling, naar het oordeel van Gedeputeerde Staten ontkennend moet worden beantwoord, daar toch die zinsnede er op wijst, dat eene desbetreffende vordering reeds bij of direct na opneming in eene ziekeninrichting moet zijn ontstaan en zeker niet doelt op eene voortgezette verpleging voor rekening van eene gemeente of van eene burgerlijke instelling van weldadigheid, nadat wellicht middelerwijl gevaar voor leven of gezondheid is geweken; dat voorts ten opzichte van sanatoriumverpleging in het algemeen geen uitzondering bestaat op het vorenomschreven beginsel der Armenwet van hulp ter plaatse, alwaar de behoeftige zich bevindt, en dit niet bestaan van eene uitdrukkelijke uitzondering des te meer klemt, nu bij de aangehaalde wet van 27 Juni 1935 wel is voorzien in de kosten der voortgezette verpleging van hen, die aanvankelijk voor eigen rekening of voor rekening van derden zijn opgenomen in eene inrichting, bestemd tot duurzame verzorging van hulpbehoevenden; dat immers, vóórdat het tegenwoordige tweede lid van art. 30 der Armenwet was toegevoegd, ook met betrekking tot patiënten in dergelijke inrichtingen gold het algemeene beginsel der hulp ter plaatse, alwaar de arme zich bevindt, met dit gevolg, dat — indien daarin niet op andere wijze werd voorzien — bij staking van betaling de kosten moesten komen voor rekening van de burgerlijke instelling van weldadigheid of van de gemeente der plaats van aanwezigheid der inrichting; dat nu bij de wet van 27 Juni 1935 hierin is voorzien op deze wijze, dat bij staking der aanvankelijke betaling de kosten komen voor rekening van instelling of gemeente van hoofdverblijf van den arme vóór diens opneming in de betrokken inrichting; dat uit de vorenaangeduide aanvulling van art. 30 der Armenwet duidelijk blijkt, dat de daarbij geregelde afwijking van het algemeen beginsel is beperkt tot verpleging in inrichtingen, bestemd tot duurzame verzorging van hulpbehoevenden, en deze beperking weinig zin zou hebben gehad, indien langs den weg van art. 39bis der wet ook ten opzichte van hulpbehoevenden in andere inrichtingen dan de in art. 30, tweede lid, aangeduide gelijk kostenverhaal ware te bereiken; dat Gedeputeerde Staten, zoowel op grond van de geschiedenis der totstandkoming van art. 39*bis* der Armenwet als gelet op onderling verband en samenhang met art. 30, tweede lid, mitsdien van oordeel zijn, dat ingeval van voortgezette verpleging van patiënten in een sanatorium, ook indien de opneming van den betrokkene destijds niet kon worden uitgesteld zonder gevaar voor het leven of de gezondheid van den arme, voor toepassing van de eerstgenoemde wetsbepaling geen termen bestaan; dat dit standpunt voor de gemeente, binnen wier gebied een sanatorium of dergelijke ziekeninrichting gevestigd is, nu wel ten nadeele van de gemeentelijke financiën zal kunnen zijn, in het bijzonder indien moet worden betaald voor vele patiënten van elders, die geen anderen band met de gemeente hebben als dien van hun tijdelijk verblijf in ziekenhuis of sanatorium, doch dat deze omstandigheid ook reeds bestond vóórdat de artt. 39*bis* en 30, tweede lid, der Armenwet tot stand kwamen, en in zooverre de betrokken gemeente niet met meer risico's is belast dan voorheen; dat — hoezeer ook als onbillijk moge worden aangemerkt, dat eene gemeente als Wageningen kan komen te staan voor betaling van verplegingskosten voor patiënten in „Oranje-Nassau's Oord", afkomstig uit andere gemeenten — daarin naar het oordeel van Gedeputeerde Staten in den regel geen verandering zal kunnen worden gebracht door art. 39*bis* der Armenwet;

dat van deze beslissing burgemeester en wethouders van Wageningen bij Ons in beroep zijn gekomen, aanvoerende, dat hun college de juistheid der beslissing van Gedeputeerde Staten niet kan erkennen en zich daartoe beroept op de duidelijke bewoordingen van art. 39*bis* der Armenwet, o.m. inhoudende dat, indien een arme, die op kosten van een gemeente of van een aldaar gevestigde burgerlijke instelling wordt verpleegd in eene inrichting tot verpleging van zieken, ten tijde van de opneming in die inrichting hoofdverblijf had in een andere gemeente, het bestuur der eerstbedoelde gemeente of der aldaar gevestigde burgerlijke instelling tot Gedeputeerde Staten het verzoek kan richten te beslissen, dat de kosten van de verpleging in de ziekeninrichting komen ten laste van die andere gemeente; dat de wijze, waarop Gedeputeerde Staten het gemelde wetsartikel meenen te moeten interpreteeren en waarbij uitsluitend op de voorgeschiedenis der totstandkoming wordt gelet, leidt tot eene conclusie, welke lijnrecht indruischt tegen de letter van het bedoelde artikel, hetwelk aan duidelijkheid niets te wenschen overlaat; dat in Ons besluit van 18 Januari 1936, n°. 29, [1] waarbij omtrent een geval van overeenkomstigen aard eene beslissing werd genomen, eene dergelijke wetsinterpretatie ook niet gevolgd is, dat het tweede argument van Gedeputeerde Staten, inhoudende, dat art. 39*bis* der Armenwet niet geldt voor eene vordering in de tweede hand, omdat de tweede volzin van het derde lid er huns inziens op zou wijzen, dat eene desbetreffende vordering reeds bij of direct na opneming in eene ziekeninrichting moet zijn ontstaan, evenmin als juist kan worden aanvaard, aangezien de duidelijke bewoordingen van den bedoelden volzin tot eene zoodanige conclusie niet de minste aanleiding geven en ook overigens het onderhavige wetsartikel met geen enkel woord eischt, dat, wil het toepassing kunnen vinden, de verpleegkosten van de opneming af moeten betaald zijn door of vanwege de gemeente, alwaar de ziekeninrichting gevestigd is; dat Gedeputeerde Staten blijkens hunne slotoverweging overtuigd zijn van de onbillijkheid, dat eene gemeente als Wageningen komt te staan voor de betaling der verpleegkosten voor patiënten in „Oranje-Nassau's Oord", die uit andere gemeenten afkomstig zijn; dat daarom te minder valt in te zien, waarom dit college ten deze wenscht af te wijken van den het rechtsgevoel het meest bevredigenden regel om elke gemeente haar eigen kosten van armenzorg te doen dragen, nu eene uitdruk-

[1] C. V. 1936 blz. 19.

kelijke wetsbepaling daartoe de mogelijkheid biedt, dat verder het argument van Gedeputeerde Staten, dat de vorenbedoelde onbillijkheid ook reeds bestond vóór art. 39*bis* in de Armenwet werd opgenomen en dat in zooverre deze gemeente niet met meer risico's is belast dan voorheen, geenszins met de werkelijkheid in voorheen, geenszins met de werkelijkheid in overeenstemming is, aangezien de uitlegging, welke bij Ons bovengenoemd besluit van 18 Januari 1936, n°. 29, aan het gemelde wetsartikel is gegeven, tot gevolg gehad heeft, dat de gemeente Wageningen thans reeds aansprakelijk is gesteld voor de betaling der verpleegkosten voor drie van elders afkomstige armlastige patiënten, terwijl vóór de totstandkoming der wet van 27 Juni 1935 (Staatsblad n°. 379) op eene zoodanige verplichting tot betaling door Wageningen nimmer door andere gemeenten een beroep gedaan is; dat, in aanmerking nemende het feit, dat van het totale aantal patiënten „Oranje-Nassau's Oord" ad 174, er niet minder dan 150 voor rekening van familieleden, raden van arbeid en andere instellingen worden verpleegd, te voorzien is, dat binnen afzienbaren tijd het aantal ten laste van Wageningen komende patiënten belangrijk zal toenemen, aangezien de bedoelde personen c.q. instellingen ten allen tijde vrijwillig de betaling der kosten kunnen staken of in zoodanige omstandigheden kunnen komen te verkeeren, dat zij genoodzaakt zijn deze betaling te staken; dat uit het vorenstaande blijkt, dat, wanneer het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten niet wordt vernietigd en ook de opvatting, neergelegd in Ons meergenoemd besluit van 18 Januari 1936, n°. 29, niet wordt gewijzigd, de opneming in de Armenwet van art. 39*bis* met betrekking tot de gemeente Wageningen wel zeer nadeelige gevolgen met zich gebracht heeft en nog brengen zal; dat, zoo ook hun college zich op de geschiedenis der totstandkoming van de wijzigingswet mag beroepen, een zoodanig gevolg toch wel nimmer in de bedoeling van den wetgever heeft gelegen, dat thans de mogelijkheid bestaat aan een uitermate onbillijken toestand een einde te maken, zonder in strijd te handelen met de duidelijke bewoordingen van de meerbedoelde wetsbepaling, welke toch in de eerste plaats moet worden geïnterpreteerd naar den duidelijken tekst daarvan;

O. dat art. 39*bis*, 1e lid, der Armenwet bepaalt, dat, indien een arme, die op kosten van eene gemeente of van eene aldaar gevestigde burgerlijke instelling wordt verpleegd in eene inrichting tot verpleging van zieken, ten tijde van de opneming in die inrichting hoofdverblijf had in een andere gemeente, het bestuur der eerstbedoelde gemeente of der aldaar gevestigde burgerlijke instelling tot Gedeputeerde Staten het verzoek kan richten te beslissen, dat de kosten van het vervoer naar en de verpleging in de ziekeninrichting komen ten laste van die andere gemeente, terwijl ingevolge den laatsten zin van het 3de lid van dit artikel zoodanige beslissing slechts kan worden genomen, indien de opneming in de ziekeninrichting niet zonder gevaar voor het leven of de gezondheid van den arme kon worden uitgesteld;

dat onder het licht van de toelichting en op grond van het onderlinge verband van het 1e lid en den laatsten zin van het 3de lid van het meergemelde artikel moet worden aangenomen, dat van toepassing van de hierbedoelde wetsbepalingen slechts dàn sprake behoort te zijn, ingeval van de opneming van den arme in de ziekeninrichting af de verpleging geschiedt op de kosten van de gemeente of van eene aldaar gevestigde burgerlijke instelling;

dat zulks hier niet het geval is, aangezien Johanna Neeltje van der Horst op 11 Maart 1936 voor rekening van den Raad van Arbeid te Arnhem in het bovenvermelde sanatorium voor longlijders „Oranje-Nassau's Oord" is opgenomen;

dat Gedeputeerde Staten mitsdien terecht aan art. 39*bis* der Armenwet in deze geen toepassing hebben gegeven;

dat van de zijde van het gemeentebestuur nu wel is gewezen op de gevolgen van zoodanige beslissing met het oog op de gemeentefinanciën, doch dat hierin bezwaarlijk aanleiding kan worden gevonden, de voormelde wetsbepaling toe te passen in een geval, waarvoor zij naar de kennelijke bedoeling van de wet niet is geschreven;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

16 *Juli* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Hinderwet art. 11 j°. art. 26.)

Aangenomen al, dat het door reclamant gevreesde gevolg van de schietinrichting (n.l. het storen en eventueel verdrijven van zeldzame vogels) is aan te merken als een nadeel, hetwelk de Hinderwet beoogt te voorkomen, is toch niet voldoende aannemelijk gemaakt, dat de bestaande kans op het wegtrekken dier vogels als gevolg van de schietoefeningen van voldoende gewicht is om deswege de inrichting niet toe te laten, te minder nu ter tegemoetkoming aan het bezwaar aanleiding bestaat om de voorwaarde te stellen, dat in het voorjaar op de schietbaan niet mag worden geschoten.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op de bezwaren, ingebracht tegen de door het Departement van Defensie voorgenomen inrichting van een schietterrein voor luchtdoelgeschut nabij Petten in de gemeente Zijpe;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 23 Juni 1937, n°. 245;

Op de voordracht van Onzen Minister van Defensie van 5 Juli 1937, 1e Afdeeling, n°. 120 en van Onzen Minister van Sociale Zaken van 12 Juli 1937, n°. 402 H, Afd. Arbeid;

O. dat het Departement van Defensie wenscht over te gaan tot het inrichten van een schietterrein voor luchtdoelgeschut nabij Petten in de gemeente Zijpe;

dat voor de Commissie uit Ged. Staten,

bedoeld bij art. 26, 3e lid, der Hinderwet, tegen het oprichten van deze inrichting door Jhr. A. van de Poll, Directeur der N. V. Maatschappij Het Zwanenwater, gevestigd te Haarlem, bezwaar is ingebracht, waarbij hij heeft aangevoerd, dat hij gegronde vrees koestert, dat de in de nabijheid van het Zwanenwater voorkomende vogels, waaronder lepelaars, die slechts op enkele plaatsen in Europa thans voorkomen, als gevolg van de voorgenomen schietoefeningen gestoord en eventueel verdreven zullen worden; dat hier een ideaal en nationaal belang in geding is; dat de afstand van de plaats, waar het geschut zal worden opgesteld, tot de grens van het bezit der Naamlooze Vennootschap, het natuurmonument het Zwanenwater, ongeveer 1 km, vandaar tot de broedplaats van de genoemde lepelaars 600 à 700 m bedraagt; dat hij intusschen niet met zekerheid durft te voorspellen, dat de door hem genoemde nadeelige gevolgen ten aanzien van den vogelstand zich inderdaad zullen voordoen;

dat ter zitting van de Commissie de vertegenwoordiger van het Departement van Defensie heeft meegedeeld, dat men geen ander geschikt terrein heeft kunnen vinden; dat het Ministerie van Landbouw en Visscherij, in deze aangelegenheid geraadpleegd, verzocht heeft, de oefeningen niet te houden in het tijdvak van 16 Maart tot 1 Juli;

O. dat, aangenomen al, dat het door den reclamant gevreesde gevolg van de inrichting is aan te merken als een nadeel, hetwelk de Hinderwet beoogt te voorkomen, niet voldoende aannemelijk is gemaakt, dat de bestaande kans op het wegtrekken van de lepelaars als gevolg van de schietoefeningen van voldoend gewicht is om deswege de inrichting niet toe te laten;

dat evenwel ter tegemoetkoming aan het evenbedoeld bezwaar aanleiding bestaat om de voorwaarde te stellen, dat in het voorjaar op de schietbaan niet mag worden geschoten;

Gezien de Hinderwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te verklaren, dat de ingebrachte bezwaren geen grond opleveren om niet toe te laten de door het Departement van Defensie voorgenomen inrichting van een schietterrein voor luchtdoelgeschut nabij Petten in de gemeente Zijpe, mits in acht wordt genomen de navolgende bepaling:

dat op dit schietterrein niet zal worden geschoten in het tijdvak van 15 Maart tot 1 Juli.

Onze Minister van Defensie en Onze Minister van Sociale Zaken zijn belast enz.

(A. B.)

---

16 *Juli* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Lager Onderwijswet 1920 art. 103.)

Wanneer een schoolbestuur geen aanspraak maakt op de vergoeding ex art. 101 en in verband daarmede geen aanvrage bij den gemeenteraad heeft ingediend, is er voor een beslissing van dit college met betrekking tot eene zoodanige vergoeding geen plaats. Evenmin is er plaats voor een beslissing, waarbij de vergoeding is vastgesteld op nihil, daar een zoodanige beslissing, in verband met art. 101 7e lid, zou mede brengen, dat het schoolbestuur de geïnde schoolgelden tot het volle bedrag in de gemeentekas zou moeten storten. Een verrekening van het ontvangen voorschot, als in het 6e lid van art. 103 bedoeld, kan niet plaats hebben, nu het schoolbestuur over het jaar, waarover het voorschot is verleend, geen vergoeding heeft ontvangen.

Wij WILHELMINA, enz.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Kollumerland en Nieuwkruisland tegen het besluit van Ged. Staten van Friesland van 24 Maart 1937, n°. 192, 2e afdeeling F., waarbij met vernietiging van het besluit van dien raad van 22 December 1936, n°. 2, voor zooveel daarbij is bepaald, dat de verrekening, bedoeld in het zevende lid van art. 101 der Lageronderwijswet 1920, ten aanzien van de bijzondere school voor uitgebreid lager onderwijs der Hulpvereeniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs te Kollum, gevestigd aldaar, geschieden zal bij de eerstvolgende betalingen aan het schoolbestuur, het bedrag der vergoeding, bedoeld in het eerste lid van art. 101 dier wet ten behoeve van deze school over het jaar 1934 is vastgesteld op nihil;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 23 Juni 1937, n°. 243;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 13 Juli 1937, n°. 6311, Afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat de raad der gemeente Kollumerland en Nieuwkruisland in zijne openbare vergadering van 22 December 1936 heeft besloten:

a. in te trekken zijn besluit van 26 November 1936, voor zooveel de daarin voor het bestuur van de bijzondere school voor uitgebreid lager onderwijs te Kollum bepaalde vergoeding betreft; b. geen vergoeding, als bedoeld in art. 101, 1e lid, der Lageronderwijswet 1920 voor het dienstjaar 1934 toe te kennen; c. te bepalen, dat verrekening, als bedoeld in art. 101, 7e lid, zal geschieden bij de eerstvolgende betalingen aan het schoolbestuur;

dat de raad daarbij heeft overwogen, dat bij zijn besluit van 26 November 1936 de vergoeding, bedoeld in art. 101, 1e lid, der Lageronderwijswet 1920 voor het dienstjaar 1934 voor de bijzondere lagere scholen in de gemeente is bepaald op de in kolom 3 van den aan dat besluit gehechten staat B genoemde bedragen, na aftrek voor zoover noodig van de volgens de gemeentelijke verordening verschuldigde schoolgelden, dat ten opzichte van de bijzondere school voor uitgebreid lager onderwijs te Kollum deze staat aldus luidt:

Exploitatie.

School te	(kolom 1)	Kollum U.L.O.
Aantal leerlingen	„ 2	96¾
Vergoeding	„ 3	893.97
Genoten aan voorschot	„ 4	38.13
Genoten aan schoolgeld	„ 5	1053.92
Nog te ontvangen	„ 6	—.—
Terug te storten	„ 7	198.08

dat burgemeester en wethouders in hun voorstel van 16 December 1936, n°. 7, mededeelen, dat door het bestuur van deze school bewust is nagelaten overeenkomstig het eerste lid van art. 103 van de gemelde wet zijne daartoe strekkende aanvrage voor het jaar 1934 in te dienen, welke ingericht moet worden volgens het daarvoor vastgestelde model K en hetwelk had moeten geschieden vóór 1 Februari 1935; dat derhalve het besluit van 26 November 1936 op dit punt in strijd met de wet is genomen; dat, nu de beroepstermijn tegen dit besluit, bedoeld in art. 103, 5e lid, der wet nog niet is verstreken, het besluit nog geen kracht van gewijsde heeft verkregen en eenzijdige intrekking door den gemeenteraad mogelijk is; dat als reden van niet inzending mag worden aangenomen, dat het bestuur van deze school van oordeel is, dat het zich aan de in het zevende lid van art. 101 der wet omschreven verrekening kan onttrekken door geen aanspraak te maken op de in dat art. bedoelde vergoeding; dat, al kan het voorschrift van het 1e lid van art. 103 omtrent den termijn van inzending niet in die mate dwingend worden geacht, dat met buitengewone omstandigheden in het geheel geen rekening zou mogen worden gehouden (Ons besluit van 21 Juni 1935, n°. 30), daartoe toch niet kan worden gerekend het feit, dat het schoolbestuur een meening huldigt, welke op geen enkele wettelijke bepaling rust; dat er toch een onverbrekelijk verband bestaat tusschen de vergoeding van Rijk en Gemeente, waarop de bijzondere schoolbesturen respectievelijk krachtens de artt. 97 en 101 der wet aanspraak kunnen maken, omdat toch volgens art. 89, 9e lid, een van de voorwaarden, inhoudende waaraan de schoolbesturen moeten voldoen, willen zij voor Rijksvergoeding in aanmerking komen, deze zich aansprakelijk stellen voor de voldoening der krachtens de gemeentelijke verordening verschuldigde schoolgelden, indien deze niet door het gemeentebestuur worden geïnd; dat in verband hiermede en gelet op het bepaalde in art. 101, zevende lid, der wet, de aanspraak van een bijzonder schoolbestuur op de Rijksvergoeding noodwendig gepaard moet gaan met eene aanvaarding van de financieele verhouding ook tegenover de gemeente, zooals die in de wet is vastgesteld; dat uit de stukken is gebleken, dat ten behoeve van de onderhavige school de Rijksvergoeding over 1934 is genoten en dat dus onder de gegeven omstandigheden voor de toepassing van art. 101 der wet, ongeacht het feit, dat het schoolbestuur geen aanvrage inzond, de gemeente eene vordering heeft op het schoolbestuur tot het bedrag, dat de volgens de gemeentelijke verordening verschuldigde schoolgelden de gemeentelijke vergoeding overtreffen; dat bij de te nemen nieuwe beslissing twee wegen open stonden en wel intrekking voor zooveel noodig van zijn besluit van 26 November 1936 zonder meer of intrekking met uitdrukkelijke vaststelling, dat geen vergoeding werd verleend voor het dienstjaar 1934; dat voor het eerste standpunt pleit de redactie van het eerste en vierde lid van art. 103 der wet, maar dat aan den anderen kant, door het nemen van geen besluit, het schoolbestuur niet de gelegenheid wordt gegeven in beroep te komen overeenkomstig het vijfde lid van art. 103 en de jaarlijksche verrekening, als bedoeld in het zevende lid van art. 101 niet kan plaats hebben; dat vooral met het oog op dit laatste het gewenscht voorkomt eene positieve beslissing te nemen, ongeacht het feit van de niet-inzending van de aanvrage, te meer, nu ook een voorschot voor het dienstjaar 1934 werd verleend, dat ten slotte volgens het oordeel van den raad vaststaat, dat geen vergoeding kan worden toegekend en derhalve het voorschot ad f 38.13 thans ten onrechte is ontvangen; dat eveneens vaststaat, dat de krachtens de gemeentelijke verordening ten behoeve van de gemeente geïnde schoolgelden moeten worden teruggestort; dat voorts uit de constructie van het zevende lid van art. 101 der wet duidelijk blijkt, dat het surplus aan schoolgeld behoor te worden gestort, zoodra de gemeenteraad het bedrag der in art. 101 bedoelde vergoeding heeft vastgesteld; dat het surplus thans f 1053.92 bedraagt;

dat, nadat het schoolbestuur van deze beslissing in beroep was gekomen bij Ged. Staten van Friesland, dit college bij zijn besluit van 24 Maart 1937, n°. 192, 2e afdeeling, met vernietiging van het bestreden raadsbesluit, wat het onder c beslotene betreft, het bedrag der vergoeding, bedoeld in art. 101, 1e lid, der Lageronderwijswet 1920, waarop de appellant over 1934 aanspraak kan maken, heeft vastgesteld op nihil, daarbij overwegende, dat, ingevolge art. 101, 1e lid, der Lageronderwijswet 1920, de gemeente over elk dienstjaar aan de besturen der in art. 97, 1e lid, bedoelde scholen vergoedt de kosten dier scholen, met uitzondering van de jaarwedden en wedden der onderwijzers; dat art. 101, 2e lid, aangeeft de wijze, waarop de vergoeding wordt berekend; dat, volgens het eerste lid van art. 103, het schoolbestuur, dat over het afgeloopen jaar aanspraak maakt op de hiervóór bedoelde vergoeding, jaarlijks in de maand Januari zijne daartoe strekkende aanvrage aan den gemeenteraad inzendt; dat op grond van de bij Ons besluit van 21 Juni 1935, n°. 30,[1] gegeven beslissing als het standpunt der Kroon moet worden aangenomen, dat een bijzonder schoolbestuur, dat heeft nagelaten een aanvrage, als evenbedoeld, vóór 1 Februari bij den gemeenteraad in te zenden, zonder dat deze niet-inzending aan buitengewone omstandigheden is te wijten, geen aanspraak op de vergoeding, bedoeld in art. 101 over het afgeloopen jaar kan doen gelden; dat met het oog hierop de appellant, die kennelijk opzettelijk de inzending eener aanvrage heeft achterwege gelaten, voor toekenning der vergoeding over 1934 niet in aanmerking komt; dat de appellant indertijd gebruik heeft gemaakt van de bij art. 103, 3e lid, aan de bijzondere schoolbesturen toegekende bevoegdheid om in afwachting van de eindbeslissing omtrent het bedrag, over het betrokken jaar door de gemeente verschuldigd, een voorschot bij den raad aan te

[1] C. V. 1935, blz. 272.

vragen, welk voorschot hem is verleend; dat de toekenning van een voorschot in zich sluit de noodzakelijkheid van vaststelling van het bedrag der vergoeding zelve, opdat de met elke voorschotverleening inhaerente verrekening kan plaats hebben; dat dan ook de raad van Kollumerland c.a. terecht in een concreet besluit heeft bepaald, welk bedrag als vergoeding, bedoeld in art. 101 over 1934 aan den appellant toekomt; dat blijkens de bewoordingen, waarin dit besluit is vervat, deze vergoeding geacht moet worden op nihil te zijn vastgesteld; dat, ingevolge art. 101, 7e lid, der Lageronderwijswet 1920, de vergoeding wordt bepaald na aftrek van de volgens de gemeentelijke verordening verschuldigde schoolgelden, indien deze door het schoolbestuur zijn geïnd, terwijl, indien zij meer bedragen dan het volgens het tweede tot en met vijfde lid berekende bedrag, het verschil in de gemeentekas wordt gestort; dat i.c. de vergoeding niet bepaald is kunnen worden op de wijze, in het tweede tot en met vijfde lid van art. 101 aangegeven, en derhalve storting in de gemeentekas van het bedrag, waarmede het totaal der door den appellant geïnde schoolgelden het bedrag der hem toegekende vergoeding overtreft, achterwege behoort te blijven; dat, vermits dus eene verrekening, als bedoeld in art. 101, 7e lid, der wet niet wordt toegepast, het door den raad onder c beslotene niet kan worden gehandhaafd;

dat van deze beslissing de raad der gemeente Kollumerland en Nieuwkruisland bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat bij Ons besluit van 21 Juni 1935, n°. 30, is beslist, dat, ondanks het dwingende voorschrift van het 4e lid van art. 103 der Lageronderwijswet 1920, waar sprake is van vaststelling der vergoeding, onder de besluiten tot vaststelling van de vergoeding, bedoeld in dit wetsartikel, ook begrepen zijn besluiten, waarbij geen vergoeding wordt toegekend; dat een dergelijk besluit, in dit geval dus het onderhavige, steunt op het 4e lid van art. 103 der wet en dit besluit dus tot grondslag moet dienen voor de verrekening, als bedoeld in het zevende lid van art. 101 der wet, waar het hier slechts eene aanduiding geldt, hoe in normale gevallen de vergoeding wordt berekend; dat voorts bij te late indiening van de aanvrage geen vergoeding verschuldigd is, terwijl bij niet-indiening het gevolg zou zijn (bij inning van de schoolgelden door het schoolbestuur zelf), dat dit bestuur zich aan de verrekening, bedoeld in art. 101, 7e lid, der wet en dus i.c. van storting op een zeker bedrag in de gemeentekas zou kunnen onttrekken;

O. dat uit de bepaling van art. 103 der Lageronderwijswet 1920 blijkt, dat de vergoeding, bedoeld in art. 101, 1e lid, dier wet, aan de schoolbesturen slechts dán behoeft te worden uitgekeerd, indien zij daarop aanspraak maken en hunne daartoe strekkende aanvragen tijdig aan den gemeenteraad zijn toegezonden;

dat hieruit niet anders kan volgen dan dat, wanneer een schoolbestuur, gelijk in het onderwerpelijke geval, geen aanspraak op de bedoelde vergoeding maakt en in verband daarmede geen aanvrage bij den gemeenteraad heeft ingediend, er voor eene beslissing van dit college met betrekking tot eene zoodanige vergoeding geen plaats is;

dat derhalve de beslissing van den gemeenteraad van Kollumerland en Nieuwkruisland, voorkomende onder b van zijn besluit van 22 December 1936 geen reden van bestaan heeft, en dit gedeelte van het besluit dan ook niet kan worden gehandhaafd;

dat in verband met een en ander ook de beslissing van Ged. Staten van Friesland, voorzoover daarbij de vergoeding ten behoeve van het onderhavige schoolbestuur over 1934 is vastgesteld op nihil, niet kan worden gehandhaafd, en zulks te minder, omdat eene zoodanige beslissing, in verband met het bepaalde in art. 101, 7e lid, in tegenstelling met hetgeen Ged. Staten daaromtrent hebben overwogen, zou medebrengen, dat het schoolbestuur de geïnde schoolgelden tot het volle bedrag in de gemeentekas zou moeten storten;

dat deze consequentie, daargelaten, dat zij onbillijk zou zijn, zich met eene juiste uitlegging der wet niet verdraagt;

dat, al had men kunnen verwachten, dat het schoolbestuur, aangezien het in 1934 wel een voorschot op de vergoeding, als bedoeld in art. 103, 3e lid, der wet heeft verzocht en van den gemeenteraad heeft verkregen, voor dit jaar ook aanspraak zou maken op deze vergoeding zelve, dit bestuur niettemin, nu het zulks heeft nagelaten en mitsdien geen vergoeding heeft ontvangen, in verband met de bewoordingen van art. 101, 7e lid, tot geen enkele verrekening van de zijnerzijds geïnde schoolgelden kan worden verplicht;

dat Ged. Staten mitsdien terecht, zij het ook op andere gronden, de beslissing van den gemeenteraad, voorkomende onder c van zijn eerdervermeld besluit hebben vernietigd;

dat, wat het door den gemeenteraad aan het schoolbestuur in 1934 uitgekeerde voorschot betreft, daargelaten, of de gemeente dit voorschot langs eenigen anderen weg van het schoolbestuur zal kunnen terugontvangen, in ieder geval eene verrekening daarvan, als in het 6e lid van art. 103 bedoeld, niet kan plaats hebben, nu het schoolbestuur over dat jaar geen vergoeding heeft ontvangen;

dat ten slotte in verband met het vorenstaande tegen het besluit van den gemeenteraad van Kollumerland en Nieuwkruisland, voorzooveel betreft het gestelde onder a, geen bezwaar bestaat;

Gezien de Lageronderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving voor het overige van het bestreden besluit van Ged. Staten van Friesland, dit besluit te vernietigen, voorzoover daarbij het bedrag der vergoeding, bedoeld in art. 101, 1e lid, der Lageronderwijswet 1920, waarop het voornoemde schoolbestuur over 1934 aanspraak kan maken, is vastgesteld op nihil, alsmede het besluit van den raad der gemeente Kollumerland en Nieuwkruisland van 22 December 1936, n°. 2, te vernietigen, voorzooveel betreft het gestelde onder b.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

16 *Juli* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Middelbaar-onderwijswet art. 36*quater*.)

Nu de betrokken leerling wegens ziekte aan het toelatingsexamen niet heeft kunnen deelnemen en hij daarop slechts voorwaardelijk tot de eerste klasse is toegelaten doch de school wegens verpleging in een sanatorium niet heeft bezocht, kan van eene „toelating" in den zin van artikel 36*quater* niet worden gesproken, zoodat voor dezen leerling geen bijdrage is verschuldigd.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het gemeentebestuur van Wormer tegen het besluit van Ged. Staten van Noordholland van 17 Maart 1937, 4e afdeeling, N°. 232 D, waarbij onder meer is vastgesteld de over het jaar 1936 door de gemeente Wormer aan de gemeente Zaandam verschuldigde bijdrage in de kosten van de van Rijkswege gesubsidieerde hoogere burgerschool (afdeeling van het lyceum) aldaar, bedoeld in art. 36*quater* der middelbaar-onderwijswet;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 16 Juni 1937, N°. 235;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 13 Juli 1937, N°. 9416, Afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

O. dat Ged. Staten van Noordholland bij hun besluit van 17 Maart 1937, 4e afdeeling, N°. 232 D, *a.* de over het jaar 1936 door andere gemeenten aan de gemeente Zaandam verschuldigde bijdrage in de kosten van de van Rijkswege gesubsidieerde hoogere burgerschool (Afdeeling van het lyceum) aldaar, bedoeld in art. 36*quater* der middelbaar-onderwijswet, hebben vastgesteld op f 116.47 per leerling, en *b.* hebben bepaald, dat door elke der in kolom 1 van den bij hun besluit behoorenden staat D. vermelde gemeenten aan de gemeente Zaandam te dier zake verschuldigd is het bedrag, achter ieders naam vermeld in kolom 4 van dien staat, waarin onder 9 is opgenomen de gemeente Wormer met vermelding van de leerlingen Ch. Baas, Tuinstraat 194, G. C. Ennik, Oost-Knollendam, A. C. van Hinte, Dorpsstraat 200, P. J. van de Kapelle, Oost-Knollendam, D. Kooiman, Dorpsstraat 302, J. Laarkamp, Zandweg 7, F. Siebeling, Dorpsstraat 368, en E. Woud, Nieuwe weg 12, en als bijdrage van deze gemeente het bedrag f 931.76;

dat tegen deze beslissing, voor zoover zij betreft den leerling G. C. Ennik, het gemeentebestuur van Wormer bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat de genoemde G. C. Ennik op 9 Juni 1936 ernstig ziek is geworden en thans nog wordt verpleegd in het Kindersanatorium „Hoog-Blaricum", zoodat niet is te verwachten, dat hij de bedoelde school te Zaandam dit schooljaar zal bezoeken; dat hij, hoewel voorloopig als leerling voorwaardelijk ingeschreven, deze inrichting van onderwijs nooit heeft bezocht en ook, blijkens mededeeling van den Rector van het lyceum aan den vader, van de lijst der leerlingen is afgevoerd; dat geen aanslag wegens schoolgeld voor dezen leerling is opgelegd; dat de bijdrage volgens het genoemde wetsartikel voor de buitengemeenten is verschuldigd voor „leerlingen, die op 15 September van dat jaar tot de school waren toegelaten"; dat het opnemen in de wet van een bepaalden datum inzake de toelating, waarop de bijdragen der buitengemeenten zijn gebaseerd, weliswaar in het midden laat de mogelijkheid, dat de betrokken leerlingen de school door bepaalde omstandigheden ook slechts een gedeelte van het schooljaar bezoeken, doch echter moet worden aangenomen, dat de wetgever onder „toelating" in elk geval moet hebben bedoeld eene onvoorwaardelijke toelating, en dat de school door de toegelaten leerlingen ook werkelijk wordt bezocht, hetzij dan het geheele, hetzij een gedeelte van het schooljaar; dat toch het opleggen van de bijdrage aan eene buitengemeente voor een leerling, die — zooals in het onderhavige geval — na voorwaardelijke toelating de school door bepaalde omstandigheden gedurende het geheele schooljaar niet zal bezoeken, niet met de bedoeling der wet is overeen te brengen en ook tot onbillijkheid zou leiden;

O. dat, nu blijkens de stukken de meergenoemde G. C. Ennik wegens ziekte aan het in de maand Juli 1936 gehouden toelatingsexamen tot de bovengemelde school niet heeft kunnen deelnemen en hij daarop slechts voorwaardelijk tot de eerste klasse daarvan is toegelaten, doch hij de genoemde school wegens verpleging in een sanatorium niet heeft bezocht, van eene toelating in deze in den zin van art. 36*quater* der middelbaar-onderwijswet niet kan worden gesproken, zoodat het bedrag der door de gemeente Wormer verschuldigde bijdrage met f 116.47 behoort te worden verminderd;

Gezien de middelbaar-onderwijswet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving voor het overige van het bestreden besluit van Ged. Staten van Noordholland van 17 Maart 1937, 4e afdeeling, N°. 232 D, dit besluit in dier voege te wijzigen, dat het bedrag van de bijdrage in de kosten van de van Rijkswege gesubsidieerde hoogere burgerschool (afdeeling van het lyceum) te Zaandam, verschuldigd door de gemeente Wormer, wordt vastgesteld op f 815.29.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

19 *Juli* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 art. 205*ter*.)

Terecht hebben Ged. Staten het verzoek van het schoolbestuur om toepassing van art. 205*ter* ingewilligd, nu van de omzetting der jaarlijksche vergoeding in een uitkeering ineens, zij het eerst na een aantal jaren, redelijkerwijze verlaging van uitgaven is te verwachten, het gebouw der school in gunstigen toestand verkeert, en er geen voldoende grond is voor de vrees, dat de school binnen afzienbaren tijd zal worden opgeheven.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Utingeradeel tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Friesland van 10 Maart 1937, n°. 120, 2e Afdee-

ling F, waarbij met vernietiging van het besluit van dien raad van 17 December 1936, n°. 107, is bepaald, dat de gemeente Utingeradeel ter vervanging van de jaarlijksche vergoeding, bedoeld in art. 205, eerste lid, der Lageronderwijswet 1920, overeenkomstig art. 205*ter* dier wet aan de Vereeniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs te Akkrum en omstreken, voor haar school voor gewoon lager onderwijs te Akkrum, gemeente Utingeradeel, eene som ineens zal uitkeeren ten bedrage van f 107,496.96;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 30 Juni 1937, n°. 247;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 16 Juli 1937, n°. 6561, Afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat, nadat het bestuur van de Vereeniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs te Akkrum en omstreken tot het gemeentebestuur van Utingeradeel het verzoek had gericht om ingevolge art. 205*ter* der Lageronderwijswet 1920 de jaarlijksche gebruiksvergoeding, zooals die ingevolge art. 205*ter* dier wet voor het terrein en gebouw van de genoemde vereeniging uitgaande school voor gewoon lager onderwijs te Akkrum, tot dusverre werd genoten, te willen vervangen door een uitkeering ineens van 80% der ingevolge art. 205 geschatte waarde van terrein en gebouw, bedragende f 134.500, de raad dezer gemeente bij besluit van 17 December 1936, n°. 107, dit verzoek van de hand heeft gewezen, daarbij o.m. overwegende, dat de wet van 22 Februari 1936 (Staatsblad n°. 100) ten doel heeft om te komen tot verlaging van de uitgaven van de openbare kassen; dat het getaxeerde bedrag van de waarde van de school en het terrein den raad steeds abnormaal hoog is voorgekomen; dat de raad indertijd steeds geprotesteerd heeft tegen de vaststelling van de waarde, ook om de wijze, waarop de taxatie is geschied, doch dat deze protesten zijn afgewezen en de taxatie derhalve onherroepelijk is geworden; dat de raad overtuigd is, dat deze te hooge taxatie op zichzelf geen argument kan zijn om op het onderhavige verzoek afwijzend te beschikken; dat deze school thans door ongeveer 90 leerlingen wordt bezocht, waarvan ongeveer de helft woont in andere gemeenten; dat uit het voorstel van burgemeester en wethouders van 11 December 1936 blijkt, dat bij inwilliging van het verzoek de uitgaven voor de gemeente gedurende de jaren 1937 tot en met 1949 en 1953 zullen stijgen met f 4677; dat daarna de uitgaaf zal dalen en aan de gemeente een voordeel zal opleveren; dat echter juist gedurende de eerstvolgende jaren de financieele toestand van de gemeente nog zeer precair zal zijn en een beroep op extra-steun aan de Regeering zal moeten worden gedaan, zoodat iedere noodzakelijke uitgaaf zal moeten worden voorkomen; dat bij deze berekening is uitgegaan van de veronderstelling, dat in de verhouding tusschen het aantal leerlingen uit eigen gemeente en dat van andere gemeenten geen wijziging zal komen en dat een geldleening zou kunnen worden aangegaan tegen een rente van 4%; dat dus het doel, hetwelk de wetgever zich bij het uitvaardigen van de wet van 22 Februari (Staatsblad n°. 100) heeft gesteld, voor deze gemeente in het onderhavige geval niet zou worden bereikt; dat de totale schuldenlast van deze gemeente per 1 Januari 1937 zal bedragen f 250.400; dat, bij inwilliging van het verzoek, eene geldleening, groot f 107.500, zou moeten worden aangegaan; dat daardoor de schuldenlast van de gemeente met ruim 40% zou vermeerderen; dat ernstig zou moeten worden gevreesd, dat deze gemeente daardoor zal bereiken of reeds overschrijden de grens, door de Regeering getrokken voor toepassing van art. 6 der wet van 22 December 1933 (Staatsblad n°. 715); dat in elk geval van inwilliging van het verzoekschrift het gevolg zal zijn, dat de leeningscapaciteit der gemeente ernstig in gevaar wordt gebracht en het met name, na het aangaan van een dergelijke leening, moeilijk zal zijn binnen korten tijd eene leening te sluiten voor meer productieve doeleinden; dat uit het bovenstaande blijkt, dat inwilliging van het onderhavige verzoek niet in het financieele belang der gemeente is te achten; dat bij Ons besluit van 28 October 1936 is uitgemaakt, dat de raad niet bevoegd is, aan een besluit tot inwilliging voorwaarden te verbinden; dat dus de beschikking over de gemeentegelden als het ware aan den raad is onttrokken en in handen gelegd van een schoolbestuur, hetwelk niet tot het doen van verantwoording is verplicht, dat de raad, mede als protest tegen een dergelijke wetsinterpretatie, bezwaar heeft om het verzoek in te willigen;

dat, nadat het schoolbestuur van dit besluit bij Gedeputeerde Staten van Friesland in beroep was gekomen, dit college bij besluit van 10 Maart 1937, n°. 120, met vernietiging van het bestreden raadsbesluit heeft beslist, dat het gemeentebestuur van Utingeradeel, ter vervanging van de jaarlijksche vergoeding, bedoeld in art. 205, 1e lid, der Lageronderwijswet 1920, aan den appellant behoort uit te keeren eene som ineens, ten bedrage van f 107,496.96, zulks uit overweging, dat, ingevolge art. 205*ter*, 1e lid, 1sten volzin, der Lageronderwijswet 1920, de besturen van bijzondere lagere scholen, bedoeld in art. 205, vóór 1 Augustus 1936 aan het bestuur der gemeente, waar de school is gevestigd het verzoek kunnen doen, om, ter vervanging van de jaarlijksche vergoeding, bedoeld in het eerste lid van dat artikel, een uitkeering te ontvangen van eene som ineens, gelijk staande met tachtig ten honderd van de in dat lid bedoelde geschatte waarde, eventueel verminderd overeenkomstig het tiende en elfde lid van dat artikel; dat, blijkens de geschiedenis van de totstandkoming van de voormelde bepaling, deze bedoelt te ondervangen het de tot dusverre geldende vergoedingsregeling aanklevende bezwaar, dat in de uitkeering, welke de schoolbesturen genieten, het element der waardevermindering niet afzonderlijk tot uitdrukking komt; dat in de toelichting, welke de Regeering bij het betrekkelijk wetsartikel gaf, is gewaagd van eene aanmerkelijke bezuiniging, welke de regeling voor de gemeenten beteekent; dat dienvolgens aan de afkoopregeling ten grondslag ligt de overweging, dat bij verhoudingen, zooals de wetgever zich deze heeft gedacht, de

afkoop het karakter draagt van eene normale transactie, welke eene correctie op het geldende vergoedingssysteem beoogt; dat derhalve deze transactie achterwege behoort te blijven, wanneer als gevolg van bijzondere, van de bedoelde verhoudingen afwijkende, omstandigheden het oogmerk der afkoopregeling niet zou worden vervuld; dat zulks het geval zoude zijn, indien, overeenkomstig het voorbeeld, door de Regeering in hare toelichting op het tweede lid van art. 205ter genoemd, het bijzondere-schoolgebouw in zoodanig slechten toestand verkeert, dat als zeker mag worden aangenomen, dat binnen enkele jaren een nieuw gebouw zal moeten worden betrokken; dat tot afkoop evenmin zou behooren te worden overgegaan, wanneer door andere oorzaken de gemeente waarschijnlijk met een, door den wetgever niet gewild, financieel risico zou worden bezwaard; dat derhalve, wanneer de hiervóór aangeduide beletselen geacht kunnen worden niet aanwezig te zijn, het gemeentebestuur zijne medewerking tot den afkoop behoort te verleenen en de verstrekking der aangevraagde afkoopsom als een wettelijk verplichte uitgaaf heeft aan te merken; dat blijkens de stukken het gebouw der bijzondere lagere school voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs te Akkrum in zoodanig gunstigen toestand verkeert, dat stichting van een nieuw gebouw binnen ten minste 40 jaren niet noodig zal zijn; dat geen redelijke kans bestaat, dat de school binnen afzienbaren tijd zal worden opgeheven; dat het gemeentebestuur niet op redelijke gronden heeft aangetoond, dat de gemeente bij uitkeering der gevraagde afkoopsom een financieel risico, grooter dan de wetgever zich voor normale gevallen heeft gedacht, zou loopen; dat ook overigens geen grond bestaat voor de vrees, dat door inwilliging van het verzoek tot afkoop de aan art. 205ter ten grondslag liggende bedoeling des wetgevers niet zou worden verwezenlijkt; dat de slotoverweging in het bestreden raadsbesluit, volgens welke de raad, met het oog op het feit, dat geen voorwaarden mogen worden gesteld, „als protest tegen een dergelijke wetsinterpretatie bezwaar heeft om het verzoek in te willigen", als weigeringsmotief niet kan worden aanvaard; dat, gelet op het vorenstaande, s' raads afwijzende beschikking met de wet in strijd moet worden geacht; dat de waarde van het betrokken schoolgebouw met bijbehoorend terrein, verminderd overeenkomstig het tiende lid van art. 205, bedraagt f 134,371.20; dat de uitkeering ineens derhalve zal moeten bedragen 80% van f 134,371.20 is f 107,496.96;

dat van deze beslissing de raad van Utingeradeel bij Ons in beroep is gekomen, in eene bijgevoegde memorie de motieven, welke hem tot zijne afwijzende beschikking hebben geleid, herhalende en het daarbij door hem ingenomen standpunt nader toelichtende;

O. dat Ged. Staten van Friesland naar Ons oordeel op juiste gronden, met vernietiging van het besluit van den raad van Utingeradeel, het verzoek van het bovengenoemde schoolbestuur alsnog hebben ingewilligd;

dat daartegen geen beroep kan worden gedaan op den zorgelijken toestand der gemeentefinanciën, aangezien de aanspraken, welke de bijzondere schoolbesturen aan art. 205ter der Lageronderwijswet 1920 kunnen ontleenen, niet afhankelijk behooren te zijn van de omstandigheid, of de schoolgebouwen àl dan niet in eene zoogenaamde noodlijdende gemeente zijn gelegen;

dat de eenige in deze te beantwoorden vraag deze is, of van de omzetting van de aan het schoolbestuur toekomende vergoeding krachtens het 1e lid van art. 205 der wet in eene uitkeering ineens voor de gemeente redelijkerwijze verlaging van uitgaven is te verwachten;

dat zulks hier ongetwijfeld het geval is, nu volgens de eigen berekening van den raad tegenover een nadeelig verschil over een zeker aantal jaren van f 4677 een voordeel zou staan van f 15.972,64 gedurende de overige aflossingsjaren;

dat voor het overige bij een afkoopleening bij wijze van annuïteit, met een looptijd van 34 jaren, jaarlijks aan rente en aflossing f 5838.86 verschuldigd zou zijn, waarvan na aftrek van de bijdrage der buitengemeenten ad f 2650 een bedrag van f 3188,86 ten laste der gemeente zou blijven of f 179.70 minder dan bij handhaving van den bestaanden toestand;

dat voorts, blijkens de stukken, het gebouw van de meerbedoelde school in zoodanig gunstigen toestand verkeert, dat stichting van een nieuw gebouw binnen ten minste 40 jaren niet noodig zal zijn, terwijl er bovendien geen voldoende grond aanwezig is voor de vrees, dat de school binnen afzienbaren tijd zal worden opgeheven;

dat het bestreden besluit van Ged. Staten mitsdien behoort te worden gehandhaafd;

Gezien de Lageronderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

19 *Juli* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 art. 102.

Al moge slechts een gedeelte van de vergoeding voor het medegebruik van lokalen voor den cursus voor vervolgonderwijs als werkelijke, ten behoeve van dit medegebruik gemaakte kosten van het openbaar lager onderwijs zijn te beschouwen, zoo neemt dit niet weg, dat ten behoeve van het openbaar vervolgonderwijs het volle bedrag dier vergoeding is uitgegeven en de kostenrekening van dit onderwijs mitsdien met dit bedrag in zijn geheel behoort te worden belast.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door burgemeester en wethouders der gemeente Meppel tegen de besluiten van Ged. Staten van Drenthe van 23 Maart 1937, nummers 60 en 61, waarbij met vernietiging van de besluiten van den raad der gemeente Meppel van 18 Nov. 1936, nummers 14/XIVa en 14/XIVb, de vergoeding, bedoeld in art. 101 der Lager Onderwijswet 1920, ten behoeve van een tweetal Hervormde lagere scholen en van een Gerefor-

meerde lagere school, alsmede de vergoeding, bedoeld in art. 102 dier wet, ten behoeve van de Nederlandsch Hervormde Schoolvereeniging aldaar, over het jaar 1934 nader is vastgesteld;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 30 Juni 1937, n°. 236;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 16 Juli 1937, n°. 6560, Afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat de raad der gemeente Meppel, bij besluit van 18 November 1936, n°. 14/XIVa, de vergoedingen, waarop de besturen der bijzondere scholen over het jaar 1934 krachtens art. 101, 5e lid, der Lageronderwijswet 1920 aanspraak kunnen maken — behoudens nadere verrekening, wanneer een eventueele contrôle op de leerlingentallen een ander gemiddelde mocht aanwijzen — heeft vastgesteld als volgt: voor de Gereformeerde lagere school: 287¾ maal f 8.89 = f 2558.10, voor de „Groen-van-Prinstererschool": 275 maal f 8.89 = f 2444.75, voor de „Wilhelminaschool": 226 maal f 8.89 = f 2009.14;

één en ander met verrekening van: *a.* de op die vergoedingen reeds genoten voorschotten, *b.* de door de schoolbesturen over 1934 geïnde schoolgelden;

dat de gemeenteraad voornoemd bij besluit van denzelfden datum, n°. 14/XIVb, de bijdrage, waarop het bestuur der Nederlandsch Hervormde Schoolvereeniging, te Meppel, over het jaar 1934 krachtens het bepaalde in art. 102 der Lageronderwijswet 1920 aanspraak kan maken — behoudens nadere verrekening, wanneer een eventueele contrôle op de leerlingentallen een ander gemiddelde mocht aanwijzen — heeft vastgesteld op 20½ maal f 22.20 = f 455.10, met verrekening van het door het schoolbestuur over dat jaar reeds ontvangen voorschot;

dat van deze beide raadsbesluiten het bestuur van de Nederlandsch Hervormde Schoolvereeniging, te Meppel, en van het eerstgenoemde raadsbesluit het bestuur der Gereformeerde Schoolvereeniging bij Ged. Staten van Drenthe in beroep zijn gekomen;

dat Ged. Staten ten aanzien van het beroep van het bestuur van de Nederlandsch Hervormde Schoolvereeniging bij besluit van 23 Maart 1937, n°. 60, hebben besloten, met vernietiging van de bestreden raadsbesluiten het bedrag van de vergoeding voor de Groen-van-Prinstererschool nader vast te stellen op 275 × f 9.14½ = f 2514.87, het bedrag van de vergoeding voor de Wilhelminaschool nader vast te stellen op 226 × f 9.14½ = f 2066.77 en de vergoeding voor het bijzonder vervolgonderwijs ten behoeve van de Nederlandsch Hervormde Schoolvereeniging nader te bepalen op 20½ × f 21.35 = f 437.67;

dat dit besluit van Ged. Staten o.a. steunt op de overwegingen, dat het schoolbestuur in zijn beroepschrift aanvoert, dat door het maken van de voorbehouden de vaststellingen der vergoedingsbedragen niet definitief plaats vonden, waardoor de vaststellingen dus een voorloopig karakter hebben en de eigenlijke vaststellingen eerst zouden kunnen geschieden, nadat de door het gemeentebestuur in uitzicht gestelde contrôle is afgeloopen; dat de wettelijke bepalingen, met name art. 103, 4e lid, waarbij de vaststelling der vergoeding is geregeld, eene voorloopige vaststelling niet toelaten en deze daarom in strijd met de daarvoor geldende voorschriften is; dat bovendien blijkens een van het gemeentebestuur ontvangen berekening van het gemiddelde bedrag der uitgaven per leerling van het openbaar lager onderwijs over het jaar 1934 op die uitgaven in mindering zijn gebracht de ontvangsten wegens het in gebruik geven van schoollokalen; dat echter blijkens de op dit punt bestaande jurisprudentie (Ons besluit van 30 October 1928) uitsluitend in mindering mogen worden gebracht de meerdere kosten van verlichting enz., welke van dat gebruik geven het gevolg zijn geweest; dat deze aftrek daarom te hoog is gesteld en beperkt behoort te worden tot de werkelijke meerdere kosten van verlichting e.d.; dat dientengevolge de vergoeding is gebaseerd op een te laag kostenbedrag voor het openbaar onderwijs en daardoor tot een te laag bedrag is vastgesteld; en dat herziening van het bedrag der vergoeding daarom noodzakelijk is; dat hun college meent te moeten overwegen, dat ingevolge het vierde lid van art. 103 der Lageronderwijswet 1920 de gemeenteraad is gehouden, het bedrag der vergoeding, als bedoeld in art. 101 der wet, vast te stellen, zoodra de rekening der gemeente is gesloten en dat hiermede niet strookt het in verband met de leerlingentallen gemaakte voorbehoud van nadere verrekening; dat voorts, wat betreft de door den raad bij de berekening van het gemiddelde bedrag per leerling van de kosten van de overeenkomstige openbare scholen in mindering gebrachte ontvangsten ad f 285 wegens ingebruikgeving van schoollokalen, ten deze slechts in mindering kunnen worden gebracht de meerdere kosten van verlichting enz., welke uit de ingebruikgeving der schoollokalen zijn voortgevloeid; dat de vorenbedoelde meerdere kosten overeenkomstig de schatting van den directeur van gemeentewerken van Meppel kunnen worden gesteld op het 1/3 gedeelte van de wegens de ingebruikgeving van de schoollokalen over 1934 genoten vergoeding; dat deze vergoeding, voor wat het openbaar gewoon lager onderwijs betreft, f 60, en, voor wat betreft het openbaar vervolgonderwijs, f 225 heeft bedragen, terwijl het totaal van de kosten, als bedoeld in art. 101 en art. 102 der wet, over 1934 respectievelijk heeft bedragen f 9561.95½ en f 1961.12; dat mitsdien bij een gemiddeld leerlingental over 1934 van 1043¼ voor het openbaar gewoon lager onderwijs en van $88^1/_3$ voor het openbaar vervolgonderwijs de vergoeding per leerling voor het bijzonder gewoon lager onderwijs bedraagt f 9561.95½ — ($^1/_3$ × f 60) = f 9541.95½ : 1043¼ = f 9.14½ en de vergoeding per leerling voor het bijzonder vervolgonderwijs f 1961.12 — ($^1/_3$ × f 225) = f 1886.12 : $88^1/_3$ = f 21.35;

dat Ged. Staten voorts, beschikkende op het beroep van het bestuur der Gereformeerde Schoolvereeniging, bij hun besluit van 23 Maart 1937, n°. 61, hebben besloten, met vernietiging van het bestreden raadsbesluit het bedrag van de vergoeding voor de Gerefor-

meerde lagere school nader vast te stellen op 287¾ × f 9.145 = f 2631.47, zulks op overwegingen van dezelfde strekking als die, welke aan hun hiervoren genoemd besluit ten grondslag liggen;

dat van deze beide besluiten van Ged. Staten burgemeester en wethouders van Meppel, daartoe door den gemeenteraad gemachtigd, bij Ons in beroep zijn gekomen, aanvoerende, dat bij de berekening, die ten grondslag ligt aan het raadsbesluit van 18 November 1936, n°. 14/XIVa, is afgetrokken een bedrag van f 285, te weten f 60, wegens vergoeding voor gebruik van het gymnastieklokaal bij de openbare lagere school C en f 225 wegens vergoeding voor gebruik van lokalen dier school ten behoeve van den cursus voor vervolgonderwijs; dat de méér-kosten voor de gemeente uit dat medegebruik voortvloeiend, echter zijn te stellen op niet meer dan 1/3 gedeelte van de vergoeding, alzoo op f 95, zoodat dit bedrag, in plaats van f 285, moet worden afgetrokken van de becijferde exploitatie-uitgaven der gemeente voor het gewoon lager onderwijs; dat hierdoor het gemiddeld kostenbedrag per leerling van dat onderwijs nader behoort te worden verhoogd van f 8.89 tot f 9.07; dat in de becijfering van de ten laste der gemeente gebleven uitgaven van het openbaar vervolgonderwijs over 1934 o.m. was opgenomen het vorengenoemde bedrag van f 225 wegens vergoeding voor de ten behoeve van dat onderwijs in gebruik genomen lokalen enz. van school C; dat uit het voorgaande echter volgt, dat, wordt voor de berekening der exploitatievergoeding slechts 1/3 gedeelte van de f 225 in mindering gebracht, voor de becijfering der gemiddelde kosten van het openbaar vervolgonderwijs ook slechts 1/3 gedeelte, of f 75 in mindering behoort te worden genomen, waardoor die gemiddelde kosten worden teruggebracht van f 22.20 (als genoemd in het raadsbesluit van 18 November 1936, n°. 14/XIVb) tot f 20.50; dat Gedeputeerde Staten bij hunne beslissingen blijkbaar zijn uitgegaan van de gedachte, dat voor de berekening der vergoeding ex art. 101 der Lageronderwijswet 1920 moet worden afgetrokken 1/3 gedeelte van de voor medegebruik van het gymnastieklokaal ontvangen vergoeding van f 60, terwijl, om te geraken tot een juist gemiddelde per leerling van het vervolgonderwijs, op de kosten daarvan in mindering behoort te worden gebracht 1/3 gedeelte van het bovengenoemde bedrag van f 225; dat het genoemde college dientengevolge bij zijne hooger genoemde besluiten de gemiddelde kosten per leerling over 1934 heeft vastgesteld: voor het openbaar gewoon lager onderwijs op f 9.14½ en voor het openbaar vervolgonderwijs op f 21.35; dat de door Ged. Staten gevolgde wijze van berekening echter niet als juist kan worden erkend; dat immers, daar het openbaar vervolgonderwijs is gegeven in lokalen van een openbare school voor gewoon lager onderwijs, voor de berekening der exploitatievergoeding (art. 101) moet worden afgetrokken 1/3 gedeelte van f 285, terwijl in de berekening der vergoeding ex art. 102 slechts een bedrag van f 75 moet worden opgenomen wegens (méér)kosten van verlichting, verwarming, enz., van de voor dat onderwijs gebruikte lokalen, enz.; dat, als gevolg daarvan, de gemiddelde kosten per leerling van het openbaar gewoon lager onderwijs en van het openbaar vervolgonderwijs over 1934 huns inziens dan ook zijn te stellen op respectievelijk f 9.07 en f 20.50;

O. ten aanzien van de berekening van het gemiddeld bedrag per leerling in 1934 van de kosten van het openbaar gewoon lager onderwijs te Meppel, dat blijkens de overgelegde stukken het gedeelte dier kosten, dat gemaakt is ten behoeve van andere doeleinden dan het openbaar gewoon lager onderwijs en derhalve op het totaal bedrag dier kosten in mindering dient te worden gebracht, is te stellen op f 95 te weten f 20 wegens medegebruik van een gymnastieklokaal en f 75 wegens medegebruik van lokalen voor den cursus voor vervolgonderwijs;

dat met inachtneming hiervan het bedrag der kosten van het openbaar gewoon lager onderwijs te Meppel in 1934 moet worden gesteld op f 9466.95 zoodat het gemiddeld bedrag per leerling van die kosten is f 9.07;

O. ten aanzien van de berekening van het gemiddeld bedrag per leerling in 1934 van de kosten van het openbaar vervolgonderwijs, dat uit de omstandigheid, dat het gedeelte der exploitatiekosten van de openbare scholen voor gewoon lager onderwijs, hetwelk geacht wordt ten behoeve van den cursus voor vervolgonderwijs te zijn gemaakt, op f 75 moet worden gesteld, niet voortvloeit, dat nu ook bij de berekening van de kosten van het openbaar vervolgonderwijs met eenzelfde bedrag zou moeten worden rekening gehouden;

dat immers, al moge blijkens het vorenstaande slechts een gedeelte van de vergoeding voor het medegebruik van lokalen voor den cursus voor vervolgonderwijs als werkelijke, ten behoeve van dit medegebruik gemaakte kosten van het openbaar lager onderwijs zijn te beschouwen, zulks toch niet wegneemt, dat ten behoeve van het openbaar vervolgonderwijs het volle bedrag van f 225 is uitgegeven en de kostenrekening van dit onderwijs mitsdien met dit bedrag in zijn geheel behoort te worden belast;

dat met inachtneming hiervan het bedrag der kosten van het openbaar vervolgonderwijs te Meppel in 1934 moet worden gehandhaafd op het bedrag, waarop dit door den gemeenteraad is gesteld, te weten op f 1961.12, zoodat het gemiddeld bedrag per leerling van die kosten is f 22.20;

O. dat uit een en ander volgt, dat de bestreden besluiten niet in stand zullen kunnen worden gelaten, en de vergoedingen zullen dienen te worden vastgesteld, in voege als hieronder vermeld;

Gezien de Lageronderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van de bestreden besluiten van Ged. Staten, voorzoover daarbij de besluiten van den raad der gemeente Meppel van 18 November 1936, n°. 14/XIVa en 14/XIVb, zijn vernietigd, de genoemde besluiten van Ged. Staten voor het overige te vernietigen en

I. het bedrag van de vergoedingen, bedoeld in art. 101, 1e lid, der Lageronderwijswet 1920 over het jaar 1934 voor de onderstaande bijzondere scholen nader vast stellen als volgt:

Gereformeerde lagere school 287¾ × f 9.07 = f 2609.89;
Groen-van-Prinstererschool 275 × f 9.07 = f 2494.25;
Wilhelminaschool 226 × f 9.07 = f 2049.82;
verminderd met door de schoolbesturen over 1934 geïnde schoolgelden;

II. het bedrag van de vergoeding, bedoeld in art. 102 der Lageronderwijswet 1920 over het jaar 1934 voor het bijzonder vervolgonderwijs ten behoeve van de Nederlandsch Hervormde Schoolvereeniging vast te stellen op 20½ × f 22.20 = f 455.10.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

21 *Juli* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Wet van 4 Augustus 1933 S. 414, art. 7.)

Al moge de onderhavige openbare school een betrekkelijk gering aantal leerlingen tellen en een overcompleet leslokaal bezitten, waardoor de exploitatiekosten vrij hoog zijn, zoo kan daarom nog niet worden gezegd, dat zij verkeert in „bijzondere omstandigheden," die aanleiding zouden behooren te geven, die school bij de vaststelling van het bedrag der vergoeding buiten aanmerking te laten. Evenmin kan daartoe aanleiding geven de omstandigheid, dat reeds thans aan het schoolgebouw de noodige reparatiewerken zullen worden uitgevoerd en de leermiddelen zullen worden aangevuld.

Wij WILHELMINA, enz;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur der Vereeniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs in den Legmeerpolder, te Uithoorn, tegen de beschikking van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 15 Februari 1937, n°. 405, Afdeeling L. O., waarbij overeenkomstig art. 7, eerste lid, der wet van 4 Augustus 1933 (Staatsblad n°. 414), gewijzigd bij de wetten van 29 December 1934 (Staatsblad n°. 727) en van 31 December 1936 (Staatsblad n°. 322) is bepaald, dat over het jaar 1937 gedurende het tijdvak van 1 Januari tot en met 30 Juni bij de vaststelling van het bedrag der vergoeding, bedoeld in het eerste lid van art. 101 der Lageronderwijswet 1920, de openbare lagere school te Uithoorn buiten aanmerking zal worden gelaten;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 7 Juli 1937, n°. 164;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 19 Juli 1937, n°. 6345, Afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen bij zijne evenvermelde beschikking heeft overwogen, dat de gemeente Uithoorn de kosten van exploitatie der openbare school voor 1937 raamt op ruim f 15 per leerling; dat dit vrij hoog gemiddelde moet worden verklaard uit het betrekkelijk gering aantal leerlingen (thans 43), waardoor eene gemiddelde klassebezetting ontstaat, welke ten aanzien van verschillende onderdeelen van de exploitatie de kosten per leerling belangrijk doet stijgen; dat dit mede het geval is, wanneer zooals hier het uit drie leslokalen bestaand schoolgebouw slechts voor twee-derde gedeelte voor het onderwijs in gebruik is, dat op grond van een en ander met burgemeester en wethouders moet worden aangenomen, dat deze school in „bijzondere omstandigheden" verkeert, als in voormeld art. 7 bedoeld; dat burgemeester en wethouders zich overigens voorstellen bij toepassing van art. 101 der Lageronderwijswet 1920 de keuze uit de gelijksoortige gemeenten, bedoeld in het vierde lid van art. 103, j°. art. 15, tweede lid, van Ons besluit van 4 September 1923 (Staatsblad n°. 432) zóó te bepalen, dat aan de besturen der bijzondere scholen eene vergoeding van ± f 11 per leerling wordt uitgekeerd;

dat van dit besluit het bestuur der Vereeniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs in den Legmeerpolder, te Uithoorn, bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat de bedoelde openbare school blijkens de bestreden beschikking 43 leerlingen telt en dus 2 verplichte leerkrachten heeft, dat echter ook haar school voor gewoon lager onderwijs te Uithoorn, Hoofdweg 26, een tweemansschool is, vermits zij in 1936 gemiddeld 58 1/4 leerlingen telde; dat deze school evenals de openbare school drie lokalen heeft, waarvan het derde lokaal eveneens meestal buiten gebruik is, behalve wanneer het bestuur zelf zorgt voor een kweekeling met akte, gelijk het geval is geweest van 1 October 1936 tot 1 Maart 1937; dat de aanwezigheid van een kweekeling met akte echter geen vermindering, doch eerder eene vermeerdering van kosten beteekent; dat ook overigens de uitgaven voor de bijzondere school niet belangrijk verschillen van de bedragen, die voor de openbare school noodig zijn; dat, daar de uitgaven voor de bedoelde openbare school geraamd worden op f 15 per leerling — welk bedrag ook de bijzondere school stellig noodig heeft —, niet valt in te zien op welke gronden de openbare school in dit geval geacht moet worden in verband met hare financieele behoeften te verkeeren in „bijzondere omstandigheden";

O. dat naar Ons oordeel niet voldoende is aangetoond, dat de onderhavige school, al moge zij een betrekkelijk gering aantal leerlingen tellen en een overcompleet leslokaal bezitten, waardoor de exploitatiekosten vrij hoog zijn, verkeert in bijzondere omstandigheden, die aanleiding zouden behooren te geven, die school bij de vaststelling van het bedrag der vergoeding buiten aanmerking te laten;

dat van de zijde van het gemeentebestuur ook nog is gewezen op de wenschelijkheid, reeds dit jaar aan het schoolgebouw de noodige reparatiewerken uit te voeren en de leermiddelen aan te vullen, ten gevolge waarvan het bedrag der vergoeding per leerling nog zou stijgen, doch dat mede op grond van andere op verzoek van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur ingewonnen inlichtingen moet worden aangenomen, dat de kosten van een en ander

niet van zooveel beteekenis zijn, dat de school in verband daarmede zou mogen geacht worden in 1937 in bijzondere omstandigheden als hierbedoeld te verkeeren;

dat dus de beslissing van Onzen Minister niet kan worden gehandhaafd;

Gezien de Lageronderwijswet 1920 en de gewijzigde wet van 4 Augustus 1933 (Staatsblad n°. 414);

Hebben goedgevonden en verstaan:

het besluit van Onzen Minister van 15 Februari 1937, n°. 405, Afdeeling L. O., te vernietigen.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

23 *Juli* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Gemeentewet art. 212.)

Wel is de gemeenteraad bevoegd beperkende bepalingen te verbinden aan de overdracht van bevoegdheid op B. en W., doch een bepaling, luidend: „Het verhuren, verpachten of ingebruikgeven wordt niet geweigerd om daardoor uitingen van politieke stroomingen te belemmeren" gaat te ver. Immers zou dientengevolge het college van B. en W., dat in deze met zekere bestuursdaden wordt belast, in zijne vrijheid van beweging worden belemmerd en met ontheffing van eigen verantwoordelijkheid worden genoopt tot beslissingen, welke het naar eigen oordeel ontoelaatbaar zou hebben geacht.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Amsterdam tegen het besluit van Ged. Staten van Noordholland van 10 Februari 1937, N°. 99, 3e afdeeling B., waarbij goedkeuring is onthouden aan het raadsbesluit van die gemeente van 1 April 1936, No. 410, tot vaststelling van eene verordening omtrent het overdragen van bevoegdheden, bedoeld in de artikelen 172 en 173, juncto artikel 212, der gemeentewet;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 23 Juni 1937, No. 223;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 20 Juli 1937, N°. 21329, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

O. dat de raad van Amsterdam in zijn vergadering van 1 April 1936 onder No. 410 heeft besloten tot het vaststellen van eene verordening omtrent het overdragen van bevoegdheden, bedoeld bij de artikelen 172 en 173 juncto artikel 212 der gemeentewet;

dat Ged. Staten van Noordholland bij hun besluit van 10 Februari 1937, 3e afdeeling B., No. 99, aan deze verordening hunne goedkeuring hebben onthouden, uit overweging, dat in het eerste lid van artikel 1 van de bovenbedoelde verordening is bepaald, dat de gebouwen, niet vallende onder de verordening omtrent het verhuren van gemeentewoningen en -winkels, vastgesteld bij raadsbesluit van 6 Juli 1932, N°. 476, alsmede de terreinen der gemeente, door B. en W. onder door hen te stellen voorwaarden en tegen door hen te bepalen bedragen worden verhuurd, verpacht of in gebruik gegeven, voor zoover die verhuringen, verpachtingen of ingebruikgevingen een termijn van ten hoogste twaalf maanden niet te boven gaan, terwijl in het tweede lid van dat artikel is vastgelegd, dat het verhuren, verpachten of ingebruikgeven niet wordt geweigerd om daardoor uitingen van politieke stroomingen te belemmeren; dat, naar het oordeel van hun college, het bepaalde in het genoemde tweede lid met de strekking van de verordening niet vereenigbaar is; dat immers, indien de raad de bij de verordening gedelegeerde bevoegdheden aan zich gehouden had, hij wellicht — hoezeer hij zich dan in het algemeen zou laten leiden door het beginsel, dat verhuring, verpachting of ingebruikgeving van gebouwen en terreinen van de gemeente niet geweigerd moet worden om daardoor uitingen van politieke stroomingen te belemmeren — in bijzondere gevallen aanleiding zou vinden van dat beginsel af te wijken, ook al zou er van vrees voor financieele schade of verstoring van de openbare orde niet kunnen worden gesproken; dat echter bij de overdracht van die bevoegdheden aan B. en W. de verplichting wordt opgelegd om, wanneer die vrees niet aanwezig is, zonder onderscheid, voor alle politieke doeleinden gebouwen of terreinen van de gemeente af te staan; dat derhalve op dat college eene verantwoordelijkheid komt te drukken, die het niet kan dragen; dat onder die omstandigheden hun college uit hoofde van het bepaalde in het 2de lid van artikel 1 er bezwaar tegen heeft goedkeuring aan die verordening te verleenen; dat de raad niet bereid is bevonden tot intrekking van de genoemde bepaling te besluiten;

dat van dit besluit de raad van Amsterdam bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat hij, gebruik makende van de bij artikel 212 der gemeentewet verleende bevoegdheid, besloten heeft, B. en W., binnen bepaalde grenzen, de in de artikelen 172 en 173 der gemeentewet bedoelde macht van den raad te doen uitoefenen; dat een der regelen, naar welke dit zal geschieden, vervat in artikel 1, tweede lid, der verordening, de volgende is: „Het verhuren, verpachten of ingebruikgeven wordt niet geweigerd om daardoor uitingen van politieke stroomingen te belemmeren"; dat hij het nuttig heeft geoordeeld deze bepaling te stellen, ten einde te voorkomen, dat van de overgedragen bevoegdheid een gebruik zou kunnen worden gemaakt, hetwelk, naar zijne meening, niet toelaatbaar zou zijn; dat naar het oordeel van Ged. Staten van Noordholland deze bepaling met de strekking van de verordening niet vereenigbaar is, wijl daardoor op het college van B. en W. eene verantwoordelijkheid komt te drukken, die het niet kan dragen, redenen waarom Ged. Staten onder die omstandigheden uit hoofde van het bepaalde in het tweede lid van artikel 1 er bezwaar tegen hebben, goedkeuring aan de verordening te verleenen en mitsdien aan deze verordening hunne goedkeuring hebben onthouden; dat dit hem aanleiding geeft op te merken, dat, indien B. en W. bij het nemen van hunne besluiten op grond van deze aan hen gedelegeerde bevoegdheid, blijven binnen

de grenzen der bepaling van artikel 1, tweede lid, zij niet anders doen dan handelen, zooals de gemeenteraad uitdrukkelijk heeft gewild en dat de verantwoordelijkheid daarvoor om deze reden niet drukt op het college van B. en W., doch op den gemeenteraad, die dezen regel bij het verleenen van de delegatie heeft gesteld; dat het hem op grond hiervan voorkomt, dat in geenen deele kan worden gesproken van eene verantwoordelijkheid, welke hierdoor op B. en W. komt te drukken en die zij niet zouden kunnen dragen; dat mitsdien de weigering van Ged. Staten, de verordening goed te keuren, op een onjuisten grondslag rust;

O. dat weliswaar, gelijk uit de geschiedenis van het overeenkomstig artikel 161 der Provinciale wet blijkt, de gemeenteraad bevoegd is beperkende bepalingen aan de overdracht van bevoegdheid te verbinden, maar dat een regel, als in het 2de lid van artikel 1 der bovengenoemde verordening is gesteld, te ver gaat, aangezien dientengevolge het college van B. en W., dat in deze met zekere bestuursdaden wordt belast, in zijne vrijheid van beweging zou worden belemmerd en met ontheffing van eigen verantwoordelijkheid zou worden genoopt tot beslissingen, welke het naar eigen oordeel ontoelaatbaar zou hebben geacht;

dat Ged. Staten mitsdien, zij het ook op andere gronden, terecht aan de verordening hunne goedkeuring hebben onthouden;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

6 *Augustus* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Gemeentewet art. 228*c*.)

Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een raadsbesluit tot aankoop van grond ten behoeve van eene ambtswoning voor den burgemeester, daar de ongunstige verhouding tusschen den schuldenlast en de draagkracht der gemeente een voorzichtig beleid vordert, waarbij iedere niet strikt noodzakelijke verzwaring van het budget dient te worden vermeden, en de noodzakelijkheid van het verkrijgen van de beschikking over een ambtswoning voor den burgemeester niet is aangetoond.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Schiebroek tegen het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 23/25 Maart 1937, G. S. n°. 161/1, 3e afdeeling, waarbij goedkeuring is onthouden aan het raadsbesluit van die gemeente van 19 Jan. 1937, tot aankoop van een perceel grond ten behoeve van eene ambtswoning voor den burgemeester;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 21 Juli 1937, n°. 284;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 4 Augustus 1937, n°. 24007 Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

O. dat de raad der gemeente Schiebroek in zijne vergadering van 19 Januari 1937 heeft besloten, behoudens goedkeuring van Ged. Staten van Zuid-Holland, van C. N. A. Loos Sr. te Hillegersberg, aan te koopen het perceel grond met opstal (woonhuis en loods), ter grootte van ongeveer 800 centiaren, gelegen te Schiebroek aan den Ringdijk, plaatselijk gemerkt nummer zestien, kadastraal bekend gemeente Schiebroek zonder sectie, nummer 3473 gedeeltelijk, voor de som van f 14.000 en onder de daarbij nader omschreven voorwaarden, daarbij overwegende, dat het wenschelijk is het hoofd van het gemeentebestuur eene waardige huisvesting te verschaffen, waardoor het hem mogelijk zal zijn het representatieve gedeelte van de aan zijn ambt verbonden taak naar behooren te vervullen, hetgeen ongetwijfeld het aanzien van de gemeente en haar bestuur zal verhoogen; dat het pand Ringdijk n°. 16 thans voor zeer billijken prijs te koop is; dat het huis zeer geschikt is voor ambtswoning;

dat Ged. Staten van Zuid-Holland bij hun besluit van 23 Maart 1937, B. n°. 3923/52 (3e afdeeling) G. S. n°. 171/1, aan dit raadsbesluit hunne goedkeuring hebben onthouden, uit overweging, dat de verhouding tusschen draagkracht en schuldenlast der gemeente Schiebroek dermate ongunstig is, dat een strenge beperking bij het doen van kapitaalsuitgaven noodzakelijk moet worden geacht; dat voorts het gemeentebestuur er niet in is geslaagd voor het jaar 1937 een reëel sluitende begrooting samen te stellen, in verband waarmede ook zooveel mogelijk uitbreiding van de uitgaven voor den gewonen dienst dient te worden voorkomen; dat de uitgaven, voortvloeiende uit den aankoop en het in orde brengen van het voormelde perceel — geraamd op f 17.200 in verband met het vorenstaande, thans niet verantwoord kunnen worden geacht;

dat van dit besluit de raad van Schiebroek bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat het besluit van Ged. Staten tot weigering der goedkeuring alleen zijn grond vindt in den minder gunstigen financieelen toestand der gemeente; dat bij het vaststellen der verhouding tusschen draagkracht en schuldenlast niet uit het oog mag worden verloren, dat de gemeente Schiebroek, in verband met haar snelle uitbreiding, zich in de laatste 10 jaren steeds zag geplaatst voor het doen van groote kapitaalsuitgaven, welke met deze uitbreiding verband hielden; dat hierdoor op vele kapitaalsuitgaven nog betrekkelijk weinig is afgelost, hetgeen de tegenwoordige verhouding zeer ongunstig beïnvloedt; dat op de begrooting 1937 de uitgaven en inkomsten dusdanig zijn geraamd, dat overschrijding der uitgaven niet behoeft te worden verwacht en overschrijding der geraamde inkomsten wel mag worden verwacht; dat mitsdien aan het niet reëel sluiten der begrooting 1937 niet een dusdanige beteekenis mag worden gegeven als bij de onthouding der goedkeuring van het genoemde raadsbesluit is gedaan; dat de totaal-uitgaven, uit den aankoop voortvloeiende, worden geraamd op f 17,200; dat het in de bedoeling lag deze

uitgaven uit geldleening te bestrijden; dat onder de tegenwoordige tijdsomstandigheden verwacht mag worden, dat de geldleening zou kunnen worden afgesloten tegen een rentepercentage van 4; dat, gezien den toestand van het aan te koopen perceel, zeker nog gerekend mag worden op een levensduur van 40 jaren; dat de aflossing der geldleening dus over 40 jaren zal kunnen worden verdeeld; dat mitsdien uit dezen hoofde eventueel ten laste van den gewonen dienst zal komen, gerekend, dat het bedrag per 1 Juli 1937 zal plaats vinden, f 774; dat de jaarlijksche terugkeerende kosten worden geraamd op f 250; dat tegenover deze uitgaven staat de door den burgemeester te betalen huur, welke, gerekend naar f 800 per jaar, over het tijdvak 1 Juli—31 December 1937 f 400 bedraagt; dat dus netto ten laste van den gewonen dienst 1937 komt een bedrag van f 624; dat het netto ten laste der gemeente blijvende bedrag in volgende jaren bij eenzelfde huurvergoeding zeker niet grooter zal worden; dat tegenover deze uitgaven staan de feiten, dat het hoofd van het bestuur eener gemeente als Schiebroek met haar karakter van randgemeente van Rotterdam, een waardige huisvesting wordt verschaft en dat het hem mogelijk zal zijn het representatieve gedeelte van de aan zijn ambt verbonden taak naar behooren te vervullen; dat in de aangrenzende gemeenten Hillegersberg, Overschie, Berkel en Rodenrijs en Bergschenhoek de burgemeester een ambtswoning bewoont;

O. dat de ongunstige verhouding tusschen den schuldenlast en de draagkracht van de gemeente Schiebroek een voorzichtig beleid vordert, waarbij iedere niet strikt noodzakelijke verzwaring van het budget dient te worden vermeden;

dat, al moge het verkrijgen van de beschikking over een ambtswoning voor den burgemeester op zichzelf wenschelijk kunnen worden geacht, de noodzakelijkheid daarvan niet is aangetoond;

dat Ged. Staten mitsdien terecht aan het raadsbesluit hunne goedkeuring hebben onthouden;

dat nu wel de dienst voor 1937, in engeren zin, sluitend moge kunnen worden gemaakt, zonder een extra-raming uit het Werkloosheidssubsidiefonds, doch dat, blijkens de stukken, in de begrooting voor dit jaar slechts een gering gedeelte, te weten f 2989.11 van het nadeelig saldo van den gewonen dienst over 1935, groot f 29,179.11 is opgenomen, zoodat van een reëel sluitende begrooting niet kan worden gesproken;

dat voorts in aanmerking moet worden genomen, dat bij de vaststelling van de begrooting voor 1936 moest worden volstaan met opneming van slechts een gedeelte van het tekort van den gewonen dienst over 1934, terwijl te verwachten is, dat de gewone dienst over 1936 weder een aanzienlijk tekort, te weten ongeveer f 16,000 zal opleveren, waardoor het totaal der ongedekte tekorten van vorige jaren per 1 Januari 1938 tot rond f 68,000 zal zijn gestegen;

dat onder deze omstandigheden eene transactie, als de onderwerpelijke, welke tot vermeerdering van de uitgaven van den gewonen dienst zal leiden, vooralsnog achterwege behoort te worden gelaten;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

11 *Augustus* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 art. 72.)

In de omstandigheid dat het schoolbestuur, zonder overleg met het gemeentebestuur, een terrein heeft aangekocht, met de bedoeling, dat dit eerlang voor speelterrein in aanmerking zal komen, is voor den Raad geen grond tot onthouding van medewerking gelegen, aangezien de aankoop door het schoolbestuur van dit terrein de bevoegdheid van B. en W. om, behoudens beroep op den Minister, omtrent de uitvoering van het raadsbesluit tot medewerking vrijelijk te beslissen, onverlet laat. Om die reden kan ook de omstandigheid, dat het door het schoolbestuur gekochte terrein deel uitmaakt van gronden, die bij een uitbreidingsplan voor villabouw zijn aangewezen, aan de verplichting van den gemeenteraad tot het verleenen van de gevraagde medewerking niet afdoen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente 's-Graveland tegen het besluit van Ged. Staten van Noord-Holland van 20 Jan. 1937, 4e afdeeling, N°. 153, waarbij met vernietiging van het besluit van den raad dier gemeente van 8 October 1936, N°. 40, is beslist, dat alsnog medewerking moet worden verleend tot den aanleg van een speelterrein ten behoeve van de school voor gewoon lager onderwijs te 's-Graveland, uitgaande van de Vereeniging ter bevordering van het Christelijk Schoolonderwijs, aldaar;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 21 Juli 1937, N°. 158;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 6 Augustus 1937, N°. 7463, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat de raad der gemeente 's-Graveland bij besluit van 8 October 1936 afwijzend heeft beschikt op het verzoek van het bestuur der bovenvermelde vereeniging om ten behoeve van haar school voor gewoon lager onderwijs te 's-Graveland uit de gemeentekas de gelden voor den aanleg van een speelterrein te mogen ontvangen, daarbij o.a. overwegende, dat het schoolbestuur reeds een groot terrein heeft aangekocht voordat de aanvrage om medewerking bij den raad werd ingediend; dat om deze reden de raad en afwijzende beschikking moet nemen, aangezien het bestuur niet heeft voldaan aan de voorschriften van art. 77 der Lager Onderwijswet 1920 en het daarin bedoelde overleg bij voorbaat onmogelijk heeft gemaakt; dat bovendien de gemeente zelf een terrein bezit, ter grootte van ongeveer 900

m², gelegen op ongeveer 5 minuten afstand van de Christelijke school; dat dit terrein wordt gebezigd voor de lichamelijke oefening van de leerlingen der openbare lagere school en dat dit terrein eveneens beschikbaar zou kunnen worden gesteld ten behoeve van de leerlingen der bijzondere school; dat aankoop en inrichting van een speelterrein, groot 63 are, de normale eischen verre overtreffen, daar het terrein van de gemeente volkomen als voldoende is te beschouwen voor 200 leerlingen, die in den regel niet tegelijk op het terrein zullen spelen; dat ook op grond van deze abnormale eischen de gemeente, in den tegenwoordigen tijd van financieelen achteruitgang, geen medewerking kan verleenen; dat het terrein door het schoolbestuur is aangekocht niet ten behoeve van eene verandering in de inrichting van het onderwijs, doch speciaal om op het terrein de kinderen, vóór de school begint, wat te laten spelen, zoodat deze aanvraag van het schoolbestuur geen verandering van inrichting van het onderwijs aangaat; dat voorts het door het Schoolbestuur aangekochte terrein deel uitmaakt van gronden, welke in het uitbreidingsplan der gemeente zijn aangewezen voor den bouw van middelgroote villa's en niet voor speelterrein, zoodat het gemeentebestuur geen vergunning tot inrichting van een speelterrein ter plaatse zal mogen verleenen, hetgeen het schoolbestuur reeds lang vóór den aankoop van het terrein bekend was; dat de raad geen medewerking mag en kan verleenen tot een doel, waaromtrent vaststaat, dat het, zoolang het uitbreidingsplan bestaat, niet te verwezenlijken is;

dat, nadat het schoolbestuur van dit raadsbesluit bij Ged. Staten van Noord-Holland in beroep was gegaan, deze bij hun besluit van 20 Januari 1937, 4e afdeeling, N°. 153, met vernietiging van het raadsbesluit hebben beslist, dat de gevraagde medewerking alsnog behoort te worden verleend;

dat Ged. Staten daarbij o.a. hebben overwogen, dat onderscheidene in hoogste instantie genomen beslissingen, o.a. Onze besluiten van 18 Juni 1926, S. 203, en 31 Maart 1936, N°. 10, in deze richting wijzen, dat voor den aanleg van een speelterrein bij eene bijzondere lagere school een beroep op de gemeentekas kan worden gedaan; dat dan ook vaststaat, dat die aanleg eene aangelegenheid is, welke onder de omschrijving van art. 72, 1e lid, der Lager Onderwijswet 1920 valt; dat dus de onderhavige aanvrage geacht moet worden in die wetsbepaling steun te vinden, zoodat, daar de appellant aan de in art. 73, 3e lid, der bovengenoemde wet omschreven vereischten heeft voldaan, alleen nog in eene beoordeeling moet worden getreden van de vraag, of door de inwilliging van het verzoek de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, zouden worden overschreden, m. a. w. of het bepaalde in art. 4 der Wet van 4 Augustus 1933, S. 414, gewijzigd bij de wetten van 29 December 1934, S. 727, en 31 December 1936, S. 322, van toepassing is; dat hieromtrent uit het advies van den Hoofdinspecteur van het Lager Onderwijs in de 2e hoofdinspectie is gebleken: dat de school van den appellant 200 leerlingen telt, terwijl daarbij geen speelterrein aanwezig is; dat de school aan de publieke straat — een drukken verkeersweg — gelegen is, welke straat in het provinciale wegenplan als secundaire weg is opgenomen en welke van de schooldeur gescheiden wordt door een trottoir, breed 3.18 m, waarvan eene breedte van 1.35 m aan de gemeente behoort; dat de straat zelf 5.80 breed is, terwijl zich daarnaast nog een voetpad, tevens parkeerterrein, ter breedte van 3.80 m, bevindt, welk pad, dat hellend en niet verhard is, naast den berm en de straat is gelegen; dat dus, met het oog op de veiligheid der spelende kinderen, de publieke straat niet als speelterrein kan worden gebruikt; dat het op ongeveer 5 minuten afstand van de school van den appellant gelegen terrein, hetwelk voor de kleine openbare lagere school slechts als tijdelijke oplossing en als noodmaatregel is aanvaard, moeilijk ten behoeve van de eerstgenoemde school als eene geschikte speelplaats voor en na en onder de schooltijden in aanmerking kan komen; dat onder deze omstandigheden van eene overschrijding van de normale eischen geen sprake is, zoodat, daar vaststaat, dat de aanleg van een speelterrein bij de onderhavige school onder art. 72, 1e lid, der meergenoemde wet kan worden gebracht en dat de ingediende aanvrage aan de daarvoor in die wet gestelde vereischten voldoet, daarop eene gunstige beschikking had moeten zijn genomen; dat hieraan niet kunnen afdoen de redenen, waarmede de raad zijne beslissing heeft omkleed; dat toch, voor zoover de hierin bedoelde punten de toepassing van art. 77, 5e lid, der Lager Onderwijswet 1920 betreffen, die punten alleen te berde kunnen worden gebracht bij de uitvoering van een krachtens art. 75, 1e lid, dier wet genomen besluit, zoodat zij uiteraard bij het nemen van 's raads beslissing buiten beschouwing hadden moeten zijn gelaten, evenals de andere daarin aangevoerde punten, wijl deze niet op de meergenoemde wet berusten; dat op de voorschreven gronden het bestreden besluit niet kan worden gehandhaafd;

dat van dit besluit de raad der gem. 's-Graveland bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat als parkeerplaats voor auto's niet is aangewezen het voetpad, hetwelk als speelplaats voor de kinderen dienst doet, doch de openbare rijweg langs het tegeltrottoir langs de huizen; dat de breedte van het voetpad ten oosten van de eerste boomenrij niet 3.80 m, doch eerder 6 à 7 m breed is; dat het voetpad onder de boomen reeds zoolang de bijzondere school bestaat, dus ruim 50 jaren, als speelplaats voor de kinderen heeft gediend; dat tot nu toe daardoor geen onoverkomelijke bezwaren werden ondervonden; dat, ook al zou het door het schoolbestuur aangekochte weiland tot speelterrein worden aangewezen, de kinderen daarvan geen gebruik zullen maken, aangezien het veelal of te nat of te warm zal zijn en de kinderen veel liever onder de boomen op het zand spelen; dat het, mede in aanmerking genomen de groote financieele moeilijkheden der gemeente, als een overdreven eisch is te beschouwen, zulk een groot terrein voor speelplaats aan te koopen; dat de kosten voor de gemeente zeker een bedrag van f 10,000 zullen overschrijden; dat het schoolbestuur alle overleg bij voorbaat onmogelijk heeft gemaakt; dat het terrein, dat door

het schoolbestuur is gekocht, deel uitmaakt van gronden, welke bij een door Ged. Staten goedgekeurd uitbreidingsplan speciaal zijn aangewezen voor den bouw van villa's; dat dus nimmer op dien grond een speelterrein van een school kan komen; dat zijns inziens de gevraagde medewerking alsnog moet worden geweigerd;

O. dat het verzoek van het schoolbestuur strekt tot het ontvangen van gelden voor den aanleg van een speelterrein ten behoeve van zijne school voor gewoon lager onderwijs;

dat op grond van nadere, op verzoek van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur ingewonnen, door het Rijksschooltoezicht verstrekte inlichtingen moet worden aangenomen, dat de vóór de school gelegen weg met voetpad, waar de kinderen zich tot nu toe vóór en nà schooltijd plegen op te houden, voor dat doel ongeschikt is, aangezien door de smalheid van het naast den weg gelegen voetpad, de drukte van het verkeer langs dezen niet onbelangrijken verkeersader voor doorgaand verkeer, de nabijheid van een garage en van een expeditiebedrijf, de het uitzicht benemende boomen, alsmede de ter plaatse aanwezige sloot, aan het spelen ter plaatse van de kinderen gevaar moet geacht worden te zijn verbonden;

dat de appellant, ten einde de overbodigheid van den aanleg van een speelplaats in het licht te stellen, wel o. a. betoogt, dat de leerlingen der school reeds gedurende ruim vijftig jaren zonder ernstig bezwaar op het voetpad langs den weg spelen, doch dat hij daarbij over het hoofd ziet, dat het verkeer ter plaatse in den loop van den tijd in hooge mate is toegenomen;

dat dus niet kan gezegd worden, dat door inwilliging van het verzoek de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, zouden worden overschreden;

dat, nu ook aan de in art. 73 der Lager Onderwijswet 1920 omschreven vereischten is voldaan, de gevraagde medewerking ingevolge art. 75, 2e lid, der wet terecht door Ged. Staten alsnog is verleend;

dat weliswaar het schoolbestuur, zonder overleg met het gemeentebestuur, een terrein heeft aangekocht, met de bedoeling, dat dit eerlang voor speelterrein in aanmerking zal komen, doch dat hierin geen grond tot onthouding van de gevraagde medewerking is gelegen, aangezien de aankoop door het schoolbestuur van dit terrein de bevoegdheid van burgemeester en wethouders, om, behoudens beroep op Onzen Minister, omtrent de uitvoering van het raadsbesluit tot medewerking vrijelijk te beslissen, onverlet laat;

dat om die reden ook de omstandigheid, dat het door het schoolbestuur gekochte terrein deel uitmaakt van gronden, die bij een uitbreidingsplan voor villabouw zijn aangewezen, aan de verplichting van den gemeenteraad tot het verleenen van de gevraagde medewerking niet kan afdoen;

Gezien de Lager Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

13 *Augustus* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Wet houdende algemeene regelen Waterstaatsbestuur art. 19.)

Van een besluit van Ged. Staten, houdend afwijzende beschikking op bezwaarschriften tegen het kohier van aanslag van een waterschap staat geen beroep op de Kroon open. Immers is dit besluit niet een besluit tot handhaving van eene regeling van of indeeling in omslagklassen, als bedoeld in art. 19 A VIII onder *a*., noch eene beslissing betreffend de vraag of en in hoeverre waterstaatswerken liggen ten algemeenen nutte, als bedoeld in art. 19 A IX onder *c*, terwijl tenslotte recht van beroep evenmin kan worden ontleend aan art. 19 B, nu de Staten van de hun bij deze wetsbepaling gegeven bevoegdheid geen gebruik hebben gemaakt.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door den Ontvanger der Registratie en Domeinen te Goor, het beroep, ingesteld door den Ontvanger der Registratie en Domeinen te Almelo en het beroep, ingesteld door den waarnemend Ontvanger der Registratie en Domeinen te Enschede, tegen het besluit van Ged. Staten van Overijssel van 9 Juli 1935, 3e Afd., n°. 4640/5257, waarbij onder meer ongegrond zijn verklaard de beroepen, ingesteld door die Ontvangers tegen de beschikking van het Hoofdbestuur van het waterschap de Regge van 8 October 1934, afd. III, La. F., n°. 3—3, houdende afwijzende beschikking op de door adressanten tegen het kohier van den omslag van genoemd waterschap, dienstjaar 1934, ingediende bezwaarschriften;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 12 Februari 1936, n°. 49;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 6 Augustus 1937, n°. 424, afd. Waterstaatsrecht;

O. dat van het bestreden besluit van Ged. Staten geen beroep op Ons openstaat;

dat met name dit besluit niet is aan te merken als een besluit van Ged. Staten tot handhaving van eene regeling van of indeeling in omslagklassen, als bedoeld in art. 19 A VIII onder *a* der Waterstaatswet 1900, aangezien in de regeling der omslagklassen alreeds in art. 159 van het waterschapsreglement zelf en in de indeeling in de omslagklassen ingevolge dat artikel bij wege van een klassificatiebesluit is voorzien, zoodat bij de vaststelling van het kohier daaromtrent niets meer te beslissen valt;

dat in het bestreden besluit van Ged. Staten ook niet is te zien eene beslissing van Ged. Staten betreffende de vraag, of en in hoeverre waterstaatswerken liggen ten algemeenen nutte, als bedoeld in art. 19 A IX onder *c* der vermelde wet, vermits alreeds uit de geschiedenis van de totstandkoming van dit voorschrift, zoomede uit de omstandigheid, dat het slechts ten aanzien van waterstaatswerken van toepassing is, valt af te leiden, dat het niet is geschreven ten einde een vraag omtrent vrijdom van omslag, waarop alle onroerende goederen, welke uitsluitend bestemd zijn tot den openbaren dienst, aanspraak kunnen maken,

in beroep aan Ons te kunnen voorleggen;

dat ten slotte recht van beroep ten deze evenmin kan worden ontleend aan art. 19 B der genoemde wet, nu de Staten van de hun bij deze wetsbepaling gegeven bevoegdheid, het besluit van Ged. Staten voor beroep vatbaar te verklaren, geen gebruik hebben gemaakt;

dat nu wel art. 162, 6e lid, van het waterschapsreglement bepaalt, dat zoo noodig het kohier zonder verwijl door het Dagelijksch Bestuur in overeenstemming wordt gebracht met de beslissing van Ged. Staten en, in beroep van Ons, doch dat deze reglementsbepaling geen zelfstandig beroepsrecht vestigt, doch slechts, en terecht, de mogelijkheid veronderstelt, dat in bepaalde gevallen van eene beslissing van Ged. Staten, in dit artikel bedoeld, krachtens de Waterstaatswet 1900 bij Ons in beroep kan worden gekomen;

dat toch zoodanige beslissing, indien zij — anders dan in het zich hier voordoende geval — strekt tot wijziging van het kohier, ingevolge art. 19 A II der genoemde wet voor beroep op Ons vatbaar is;

Gezien de Waterstaatswet 1900, het Grondreglement voor de waterschappen in Overijssel en het reglement voor het waterschap de Regge;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de appellanten niet-ontvankelijk te verklaren in hunne beroepen.

Onze Minister van Waterstaat is belast enz.

(A. B.)

---

20 *Augustus* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Merkenwet art. 10.)

De eisch van het cassatiemiddel, dat het Hof, bij eene vergelijking der beide woordmerken, de gedeelten *Electro* en *Elektro* buiten beschouwing had moeten laten, is ongegrond.

Geeft eerbiedig te kennen:

Gerard Willem Verhoop, wonende te Wassenaar, (adv. Mr. J. Raymakers);

dat requestrant op 30 Juli 1936 onder n°. 69987 bij het Bureau voor den Industrieelen Eigendom te 's-Gravenhage inschrijving heeft verkregen van het merk Electro-fort voor de waren stofzuigers en electrische apparaten voor huishoudelijk gebruik;

dat de Zweedsche Vennootschap van koophandel Aktiebolaget Elektrolux, gevestigd te Stockholm zich tot de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage heeft gewend met verzoek voormelde inschrijving nietig te verklaren daar er een verwarringstichtende overeenkomst zou bestaan tusschen het merk van haar: „Elektrolux" en het merk van requestrant „Electrofort";

dat de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage bij beschikking van 23 Maart 1937 dit verzoek heeft afgewezen;

dat voormelde Vennootschap tegen die beschikking in beroep is gekomen bij het Gerechtshof te 's-Gravenhage, dat bij beschikking van 21 Mei 1937 de beschikking der Rechtbank heeft vernietigd en alsnog de nietigverklaring van bovengemelde inschrijving ten name van requestrant heeft uitgesproken;

dat requestrant zich door deze beslissing van het Hof bezwaard gevoelt en mitsdien daartegen onder overlegging van een expeditie van de bestreden beschikking dd. 21 Mei 1937 en verdere daarop betrekking hebbende bescheiden, bij Uwen Raad beroep in cassatie instelt — welk beroep requestrant aan gerequestreerde zal doen beteekenen — als middel van cassatie aanvoerende:

S. of v. t. van artt. 1, 3, 9, 10, 12 en 12*bis* Merkenwet en 48 Rv.,

doordat het Hof, na te hebben overwogen dat men de beide woordmerken in hun geheel moet beschouwen en het dan opvalt dat in ieder der beide uit vier lettergrepen bestaande woorden de eerste drie lettergrepen nagenoeg geheel gelijk zijn en alleen de vierde lettergreep, in welke beide woorden de klinker een doffen klank heeft verschilt, heeft beslist dat verwarring bij het koopend publiek waarschijnlijk is te achten,

ten onrechte omdat het Hof deze wijze van vergelijking der merken zonder meer niet had mogen toepassen, doch in aanmerking had moeten nemen dat het eerste gedeelte van beide merken, respectievelijk „electro" en „elektro", in verband met den aard der artikelen, waarvoor beide merken zijn ingeschreven, onderscheidend vermogen mist, mitsdien ondeugdelijk is, dus bij vergelijking buiten beschouwing had moeten zijn gelaten en het Hof indien het de juiste wijze van vergelijking zou hebben toegepast tot een ander resultaat zou zijn gekomen dan in de thans bestreden beslissing.

Met verzoek dat het Uwen Raad moge behagen op grond van voormeld middel de beslissing van het Hof, waartegen het beroep is gericht, te vernietigen met zoodanige verdere voorziening als Uwen Raad zal vermeenen te behooren.

VERWEERSCHRIFT.

Geeft eerbiedig te kennen:

De Zweedsche Vennootschap van Koophandel Aktiebolaget Elektrolux, gevestigd en kantoorhoudende te Stockholm, (adv. Mr. Ir. H. Smalhout);

dat het aangevoerde middel, dat er over klaagt dat het Hof een onjuiste wijze van vergelijking der merken zou hebben toegepast, niet tot cassatie zal kunnen leiden, daar toch het door het Hof toegepaste systeem van vergelijking volkomen juist is;

dat bij arrest van Uw College dd. 11 September 1914 (W. 9765) als taak van den Rechter in zaken als deze werd aangegeven te onderzoeken of het merk in zijn geheel, zooals het is ingeschreven, in hoofdzaak overeenstemt met het merk waarop een ander voor dezelfde soort van waren recht heeft;

dat het dus ongeoorloofd is om de merken te splitsen in een z.g. deugdelijk en een ondeugdelijk deel en dan op grond van voldoende verschil tusschen de zg. deugdelijke deelen tot toelaatbaarheid van het jongere merk te concludeeren.

dat diezelfde opvatting blijkt uit arrest H. R. 18 Juni 1926 (N. J. 1926, 1018, W. 11530), idem 25 April 1935 (bijblad I. E. 1935, 96, N. J. 1935, 964) en impliciet ook uit arrest H. R. 22 Februari 1937, N. J. 1937, n°. 704,

terwijl zij ook verdedigd wordt door Drucker („Kort Begrip" blz. 105).

Op welke gronden requestrante Uwen Raad eerbiedig verzoekt het ingestelde beroep in cassatie te verwerpen.

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

O. dat art. 10 Merkenwet niet toelaat, veel minder voorschrijft bij de vergelijking van twee merken ter beslissing van de vraag, of zij geheel of in hoofdzaak overeenstemmen, elk dier merken in twee deelen te scheiden naar gelang deze al of niet onderscheidend vermogen missen om die dan bij de beantwoording dezer vraag al of niet buiten beschouwing te laten,

Concludeert tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien vorenstaand beroepschrift in cassatie en het verweerschrift;

Gelet op de schriftelijke conclusie van den Procureur-Generaal, strekkende tot enz.;

Die conclusie en de gronden, waarop zij berust, overnemende:

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

23 *Augustus* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Woningwet art. 36.)

Wel is het onbebouwde erf achter des appellants woning tot straat bestemd, doch, zoolang de gemeente niet tot den aanleg daarvan overgaat, kan appellant zijn erf ongehinderd blijven gebruiken; voor het geval dat de gemeente tot dezen aanleg wil overgaan, zal zij zich eerst, hetzij door aankoop, hetzij door onteigening, in het bezit van dit erf moeten stellen, in welk geval aan den appellant een behoorlijke schadeloosstelling gewaarborgd is ingevolge art. 92 Onteigeningswet. Terecht is derhalve het bebouwingsplan door Ged. Staten goedgekeurd.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door H. J. Vonhof, te Winterswijk, tegen het besluit van Ged. Staten van Gelderland van 19 Augustus 1936, n°. 172, waarbij onder meer is goedgekeurd het door den raad der gemeente Winterswijk bij besluit van 17 Dec. 1935 vastgestelde plan voor de bebouwing en het gebruik der gronden, gelegen op den Balinkesch;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 24 Maart 1937, n°. 108, en 4 Augustus 1937, n°. 108/77;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 18 Augustus 1937, n°. 7480 M.P.B.R., afd. Volkshuisvesting;

O. dat Ged. Staten van Gelderland bij hun evenvermeld besluit onder meer hebben goedgekeurd het door den raad der gemeente Winterswijk bij besluit van 17 December 1935 ingevolge de artt. 36 en volgende der Woningwet vastgestelde plan voor de bebouwing en het gebruik der gronden, gelegen op den Balinkesch;

dat Ged. Staten daarbij o. a. hebben overwogen, dat, wat een door H. J. Vonhof aangevoerd bezwaar betreft, de bestemming tot weg van een gedeelte van zijn perceel doelmatig voorkomt; dat, indien van gemeentewege tot aanleg van dit weggedeelte wordt overgegaan, ingevolge het bepaalde in art. 92 der Onteigeningswet een behoorlijke schadeloosstelling van den reclamant verzekerd is;

dat Vonhof voornoemd in beroep aanvoert, dat hij eigenaar is van het perceel Wilhelminastraat n°. 7, te Winterswijk, kadaster L 96, welk pand is betrokken bij een voorgenomen doorbraakplan ten behoeve van nieuwen straataanleg; dat het perceel een woonen winkelhuis met erf bevat; dat het genoemde perceel, bij uitvoering van het bedoelde plan, ten naastenbij zou worden gehalveerd en derhalve zeer in waarde verminderd zou worden; dat hij reeds sedert 1932 zijn bezwaren tegen het bedoelde plan heeft ingebracht; dat hij in 1934 van het college van Ged. Staten van Gelderland bericht mocht ontvangen, dat zijn perceel buiten het plan was gevallen; dat hem in 1935 door het genoemde college werd bericht, dat aan de gemeente een wijziging der plannen in overweging was gegeven; dat, terwijl verscheidene perceelen voor eenige jaren reeds ten behoeve van de genoemde plannen door de gemeente zijn aangekocht, hem nimmer eenige ruil-aanbieding of andere voorstellen van gemeentewege zijn gedaan, hetgeen hem ten zeerste bevreemdt, daar hij reeds meermalen, in andere gevallen, heeft blijk gegeven, waar het mogelijk is, zijn medewerking te willen verleenen; dat thans het plan der gemeente Winterswijk door Ged. Staten van Gelderland is goedgekeurd, zonder dat met hem eenige onderhandeling heeft plaats gehad;

O. dat op grond van de ter zake ontvangen ambtsberichten moet worden aangenomen, dat de appellant door het onderwerpelijke plan niet wordt benadeeld;

dat immers het onbebouwde erf achter des appellants woning weliswaar tot straat is bestemd, doch dat de appellant, zoolang de gemeente niet tot den aanleg van deze straat overgaat, zijn erf ongehinderd kan blijven gebruiken, terwijl voor het geval dat de gemeente tot dezen aanleg wil overgaan, zij zich eerst, hetzij door aankoop, hetzij door onteigening, in het bezit van dit erf zal moeten stellen, in welk geval aan den appellant een behoorlijke schadeloosstelling gewaarborgd is;

dat de appellant er nog wel een grief van maakt, dat hem van de zijde van de gemeente nog nimmer een voorstel met betrekking tot den aankoop van zijn huis is gedaan, doch dat er geen enkele aanleiding bestaat, om de gemeente te verplichten reeds thans tot aankoop over te gaan;

dat, nu ook van andere bezwaren tegen het onderhavige plan niet is gebleken, Ged. Staten dit plan terecht hebben goedgekeurd;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

23 *Augustus* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.
(Dienstplichtwet art. 16 j°. art. 12.)

De betrekking van evangelist bij de Belgische Evangelische zending kan niet geacht worden het karakter te dragen van het ambt van bedienaar van den godsdienst of zendeling, in den zin van art. 16, noch gerangschikt worden onder eenige andere in dit art. vermelde hoedanigheid.

Zie ook C. V. 1934 blz. 232.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Heinze Sikkema, dienstplichtige der lichting van 1927 uit Tietjerksteradeel, tegen de beslissing van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., van 24 April 1937, VIIde Afdeeling, N°. 202 V, waarbij hem vrijstelling van den dienstplicht wegens het verkeeren in een geval, als bedoeld in art. 12, eerste lid, *d* der Dienstplichtwet, is geweigerd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 28 Juli 1937, N°. 230;

Op de voordracht van Onzen Minister van Defensie van 14 Augustus 1937, VIIde Afdeeling, N°. 220 V;

O. dat het bovengenoemde besluit is genomen uit overweging, dat zij, die de betrekking bekleeden van evangelist, niet behooren tot de personen, vermeld in een der bij het Dienstplichtbesluit (S. 1929, N°. 21, 1931, N°. 91) behoorende tabellen, betreffende het verleenen van vrijstelling wegens het bekleeden van een geestelijk of een godsdienstig-menschlievend ambt of het in opleiding zijn van zoodanig ambt; dat daarom de aanvraag van den dienstplichtige om als evangelist bij de Vereeniging „De Belgische Evangelische Zending", wegens het verkeeren in een geval, als bedoeld in art. 12, eerste lid, *d* der Dienstplichtwet, van den dienstplicht te worden vrijgesteld, moet worden afgewezen;

dat de appellant in beroep aanvoert, dat hij een geestelijk ambt bekleedt als voorganger van een gemeente van de Belgische Evangelische Zending; dat hij meent op grond daarvan recht op vrijstelling te hebben, te eer, daar verschillende zijner collega's zoodanige vrijstelling reeds jaren bezitten;

O. dat, mede blijkens nadere op verzoek van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur ingewonnen inlichtingen, de betrekking van evangelist bij de Belgische Evangelische Zending niet kan geacht worden het karakter te dragen van het ambt van bedienaar van den godsdienst of zendeling, in den zin van art. 16 der Dienstplichtwet, noch gerangschikt kan worden onder eenige andere in dit artikel vermelde hoedanigheid;

dat dus de appellant geen aanspraak kan maken op vrijstelling van den dienstplicht wegens het bekleeden van een geestelijk of een godsdienstig-menschlievend ambt of opleiding tot zoodanig ambt;

Gezien de Dienstplichtwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Defensie is belast enz.

(A. B.)

---

30 *Augustus* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.
(Gemeentewet art. 27.)

Terecht is beslist dat appellant opgehouden heeft lid van den Raad te zijn, nu moet worden aangenomen, dat hij gedurende de laatste 12 maanden zijne werkelijke woonplaats in een andere gemeente heeft gehad, aangezien hij sedert Juli 1935 in die gemeente vertoeft, waar hij met zijn gezin in een door hem gehuurde woning verblijf houdt. Uit het feit, dat hij geregeld de raadsvergaderingen bijwoont en alsdan nachtverblijf houdt in eene aan zijne dochter in eigendom toebehoorende woning waarover hij het beheer zou mogen voeren, is af te leiden, dat hij aldaar slechts tijdelijk en voor bepaalde gelegenheden pleegt te vertoeven.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door J. Ossewaarde, lid van den raad der gemeente Yerseke, tegen het besluit van Ged. Staten van Zeeland van 29 Januari 1937, n°. 167, 3e afdeeling, waarbij ongegrond is verklaard het door den appellant ingesteld beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Yerseke d.d. 11 Januari 1937, waarbij is beslist, dat de appellant heeft opgehouden raadslid te zijn, wegens het verlies van het ingezetenschap der gemeente Yerseke;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 28 April 1937, N°. 151, en 18 Augustus 1937, N°. 151/83;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 24 Augustus 1937, N°. 27260, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

O. dat burgemeester en wethouders van de gemeente Yerseke ingevolge art. 27, 2e lid, der gemeentewet bij schrijven van 22 December 1936, N°. 1015, J. Ossewaarde hebben gewaarschuwd, dat hij huns inziens opgehouden had lid van den raad der genoemde gemeente te zijn, op grond van het feit, dat hij geen ingezetene meer was van deze gemeente, daar hij volgens het gemeentebestuur van 's-Gravenhage aldaar als regel nachtrust genoot en op grond daarvan in het bevolkingsregister van 's-Gravenhage was opgenomen;

dat de belanghebbende daarop de zaak aan den raad heeft onderworpen, welk college bij besluit van 11 Januari 1937 heeft beslist, dat J. Ossewaarde opgehouden heeft lid van den raad der gemeente Yerseke te zijn;

dat de raad daarbij heeft overwogen, dat J. Ossewaarde sedert Juli 1935 verblijf houdt te Loosduinen, gemeente 's-Gravenhage; dat hij aldaar voor zich en zijn gezin een woning beschikbaar heeft; dat hij aldaar volgens het gemeentebestuur van 's-Gravenhage d.d. 2 December 1936 als regel nachtverblijf geniet en in het bevolkingsregister behoort te worden opgenomen; dat dit laatste heeft plaats gehad op 5 December 1936; dat hij derhalve niet meer als ingezetene dezer gemeente kan worden beschouwd;

dat, nadat J. Ossewaarde tegen de beslissing van den gemeenteraad schriftelijk bezwaren bij Ged. Staten van Zeeland had ingediend, aanvoerende, dat zijn volwassen dochter een woning te Yerseke bezit, waarover hij het

beheer mag voeren en dit ook doet; dat hij in verband met het bekleeden van een betrekking door zijne dochter te Loosduinen aldaar tijdelijk verblijf nam; dat hij echter eerst na 23 Januari 1937 kan beslissen, of het voor hem wenschelijker is inwoner van Yerseke dan wel van 's-Gravenhage te blijven en derhalve meent, aan de vereischten voor het lidmaatschap van den raad te voldoen, het college van Ged. Staten bij besluit van 29 Januari 1937, N°. 167, 3de afdeeling, het ingestelde beroep ongegrond heeft verklaard, uit overweging, dat uit de door het gemeentebestuur van Yerseke overgelegde stukken blijkt, dat de appellant reeds geruimen tijd, te weten sedert Juli 1935, te Loosduinen (gemeente 's-Gravenhage) verblijf houdt en aldaar regelmatig nachtrust geniet; dat art. 21 der gemeentewet bepaalt, dat alleen ingezetenen der gemeente lid van den raad kunnen zijn, en dat blijkens art. 4 dier wet onder ingezetenen moeten worden verstaan zij, die gedurende de laatste twaalf maanden hunne werkelijke woonplaats binnen de gemeente hebben gehad; dat het begrip woonplaats moet worden opgevat in den zin van art. 74 B. W., als de plaats, waar het hoofdverblijf is gevestigd en dat derhalve overeenkomstig art. 76 B. W. uit de omstandigheden zal moeten worden opgemaakt, of de appellant zijne woonplaats naar 's-Gravenhage heeft overgebracht; dat, aangezien de appellant eerst na 23 Januari 1937 kan beslissen, of het voor hem wenschelijker is inwoner van 's-Gravenhage dan wel van Yerseke te blijven, daardoor voor hem blijkbaar niet vaststaat, dat hij inderdaad inwoner van Yerseke zou zijn gebleven; dat uit de omstandigheid, dat hij feitelijk zijne woonplaats naar Loosduinen (gemeente 's-Gravenhage) heeft overgebracht, eerder moet worden afgeleid, dat hij zijne woonplaats te Yerseke heeft verloren; dat hij in elk geval er niet in geslaagd is voldoende duidelijk te maken, dat hij zijne werkelijke woonplaats te Yerseke zou hebben behouden; dat mitsdien de raad der gemeente Yerseke terecht heeft beslist, dat de appellant heeft opgehouden lid van den raad te zijn;

dat van deze uitspraak J. Ossewaarde bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat hij gedomicilieerd was te Yerseke tot 5 December 1936, op welken datum hij ambtshalve door het gemeentebestuur van 's-Gravenhage ingeschreven werd in het bevolkingsregister dier gemeente als verblijvende aan de Viandenstraat 60 te Loosduinen, gemeente 's-Gravenhage; dat deze inschrijving tegen zijn wensch en wil geschiedde; dat hij zijn verblijf buiten Yerseke beschouwt als van tijdelijken aard, daar hij inderdaad te Loosduinen en sinds 6 Februari 1937 aan de Molenstraat 44 te 's-Gravenhage verbleef, omdat zijn volwassen zoon en dochter in Den Haag meer kans hadden en hebben in hun levensonderhoud te voorzien dan te Yerseke en hij, appellant, steeds plan had en heeft mettertijd weer te Yerseke te verblijven; dat hij vooral den nadruk legt op het onderscheid tusschen „ergens elders verblijven" en „woonachtig zijn", en op de omstandigheid, dat, voor zoover hem bekend is, de wet nergens zegt, hoelang een Nederlandsch Staatsburger elders verblijven mag, zonder van het burgerschap eener Nederlandsche gemeente uitgesloten te worden; dat hij zich geen ingezetene van 's-Gravenhage acht, maar wel van de gemeente Yerseke en zich hierbij grondt op de Nederlandsche Staatswetten; dat zijne toekomstige omstandigheden zullen uitmaken, of hij ingezetene der gemeente Yerseke zal blijven en wenscht te blijven, maar dat men hem sinds 5 December 1936 slechts burger van 's-Gravenhage heeft gemaakt, zonder dat hij dit, volgens zijn meening, werkelijk is; dat men zich daarbij grondt op de omstandigheid, dat hij zijne nachtrust in het algemeen buiten de gemeente Yerseke geniet; dat hij die rust ook wel vele malen te Yerseke geniet en eveneens in andere gemeenten; dat hij alle raadsvergaderingen te Yerseke getrouw bijwoont en verklaard heeft, dat hij eigener beweging ontslag zal vragen als raadslid, indien nà 23 Januari 1937 een voor hem gunstig besluit door den Minister van Financiën, eventueel door den Burgerlijken Pensioenraad zal genomen worden, welk besluit ten nauwste in verband staat met zijne financieele omstandigheden; dat dit besluit nog niet is gevallen;

O. dat volgens art. 27, 1ste lid, der gemeentewet een lid van den raad, van wien blijkt, dat hij een der in art. 21 vermelde vereischten niet bezit, ophoudt lid te zijn;

dat tot die vereischten behoort, dat men moet zijn ingezetene der gemeente, waaronder volgens art. 4, 2de lid, is te verstaan, dat men gedurende de laatste twaalf maanden zijne werkelijke woonplaats binnen de gemeente heeft gehad;

dat niet gebleken is, dat dit laatste ten aanzien van J. Ossewaarde het geval was;

dat veeleer moet worden aangenomen, dat hij gedurende de laatste twaalf maanden zijne werkelijke woonplaats te 's-Gravenhage heeft gehad, aangezien hij, blijkens de stukken, sedert Juli 1935 in die gemeente vertoeft, waar hij met zijn zoon en dochter in een door hem gehuurde woning verblijf houdt;

dat de appellant weliswaar stelt, dat hij geregeld de raadsvergaderingen te Yerseke bijwoont en alsdan in die gemeente nachtverblijf houdt in eene aan zijn dochter in eigendom toebehoorende woning, waarover hij het beheer zou mogen voeren, doch dat daaruit geenszins volgt, dat hij zijne werkelijke woning te Yerseke heeft behouden;

dat uit de bovenvermelde omstandigheden veeleer is af te leiden, dat hij te Yerseke slechts tijdelijk en voor bepaalde gelegenheden pleegt te vertoeven en dat hij zijn werkelijke woonplaats feitelijk te 's-Gravenhage heeft gehad;

dat de raad van Yerseke mitsdien terecht heeft beslist, dat J. Ossewaarde opgehouden heeft lid van dit college te zijn en Ged. Staten van Zeeland deze beslissing terecht hebben gehandhaafd;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

1 *September* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Dienstplichtwet art. 17.)

Appellant, die de Duitsche nationaliteit bezit, is terecht ingevolge art. 4 van het bij de wet van 13 Jan. 1906 S. 4 goedgekeurde vestigingsverdrag tusschen Nederland en het Duitsche Rijk vrijgesteld van den dienstplicht.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door A. van der Kaa, ingeschrevene voor den dienstplicht, lichting 1938, te 's-Gravenhage, tegen de beslissing van den Minister van Staat, Minister van Defensie a.i., van 8 Juni 1937, VIIe Afdeeling, n°. 213 V, waarbij hem voorgoed vrijstelling van den dienstplicht is verleend in verband met art. 4 van het tusschen Nederland en het Duitsche Rijk gesloten en bij de wet van 13 Januari 1906 (Staatsblad n°. 4) goedgekeurde vestigingsverdrag;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 11 Augustus 1937, n°. 303;

Op de voordracht van Onzen Minister van Defensie van 25 Augustus 1937, VIIe Afd., n°. 228 V;

O. dat de bovengenoemde beslissing steunt op de overweging, dat uit een ingesteld onderzoek is gebleken; dat de ingeschrevene de Duitsche nationaliteit bezit;

dat de appellant in beroep aanvoert, dat hij geboren is uit het huwelijk van Gotthilf Waldemar van der Kaa en Johanna Jacoba Westendorp, weshalve hij geacht wordt van Duitsche nationaliteit te zijn; dat het huwelijk tusschen de echtelieden voornoemd ontbonden is in Juni 1931 en hij sinds dien tijd van zijn vader nimmer meer iets vernomen heeft; dat hij op grond van een en ander afstand wenscht te doen van de Duitsche nationaliteit, omdat hij als kind van een Nederlandsche moeder, die steeds voor hem zorgt, niet de nationaliteit van zijn plicht vergetenden vader wenscht te aanvaarden; dat hij op grond daarvan dienstplicht zou willen vervullen in het land, waar zijne moeder en hij wonen en werken; dat op grond van onbekendheid met de Nederlandsche wetgeving zijne moeder destijds verzuimd heeft voor hem de Nederlandsche nationaliteit aan te vragen; dat hij thans ten gevolge van al die verwikkelingen geheel buiten zijn wil gedreven wordt naar het land, waar hij niet wenscht te zijn; dat hij op grond daarvan vraagt toegelaten te mogen worden als Nederlandsche staatsburger, ten einde daardoor te kunnen dienst nemen bij het Nederlandsche leger, ten einde ingevolge mededeeling van den Commandant der Koloniale Reserve, te Nijmegen, na afloop van volbrachten dienstijd, vrijwillig te kunnen dienst nemen bij het Nederlandsch-Indisch leger;

O. dat ingevolge art. 4 van het bij de wet van 13 Januari 1906 (Staatsblad n°. 4) goedgekeurde op 17 December 1904 tusschen Nederland en het Duitsche Rijk gesloten vestigingsverdrag de onderdanen van elke der beide contracteerende Partijen, die zich binnen het gebied der andere Partij hebben gevestigd of aldaar verblijven, in het andere land niet aan persoonlijken dienst in het leger, bij de marine, bij de landweer of den landstorm of in eenig ander, op militaire wijze georganiseerd korps, noch aan eenige daarvoor in de plaats tredende geldelijke verplichtingen kunnen onderworpen worden;

dat de appellant niet heeft betwist, de Duitsche nationaliteit te bezitten;

dat hem dus terecht door Onzen Minister op grond van art. 17 van de Dienstplichtwet vrijstelling van den dienstplicht is verleend;

Gezien de Dienstplichtwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Defensie is belast enz.

(A. B.)

---

2 *September* 1937. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 artt. 60 1e lid en 24.)

De termijn van 30 dagen begint, zoo het aan te vallen besluit nog eene goedkeuring behoeft, niet te loopen op den dag, waarop het besluit genomen werd, doch op dien, waarop het door een nader besluit perfect geworden is.

De ambtenaar, die is gemeente-geneesheer, tevens belast met de armenpractijk, vervult een *ongedeeld ambt;* het besluit, waarbij hij ontslagen is uit een ambt van geneeskundige, belast met de armenpractijk, dus uit een ambt, dat hij niet bekleedde, treft hem niet rechtstreeks in zijn belang, daar het rechtskracht mist; hij is in zijn beroep niet-ontvankelijk.

Uitspraak in zake:

De Raad der gemeente Melick en Herkenbosch, eischer in hooger beroep, vertegenwoordigd door den Burgemeester, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. R. J. van Boven, advocaat te Roermond,

tegen:

J. H. M. Meuwissen, wonende te St. Odiliënberg, gedaagde in hooger beroep, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen, bijgestaan door zijn raadsman Mr. M. P. R. Meuwissen, wonende te Maastricht.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Raad der gemeente Melick en Herkenbosch — gezien een verzoekschrift van Dokter D. J. de Jong te Melick om benoemd te worden tot geneesheer belast met de genees- en heelkundige armenverzorging in die gemeente — in zijn openbare vergadering van 28 Augustus 1936 heeft besloten aan J. H. M. Meuwissen, arts te St. Odiliënberg, met ingang van 1 October 1936, of, zoo dit niet mogelijk blijkt, op den dag dat dit besluit zal zijn goedgekeurd, zeer eervol ontslag te verleenen als geneesheer belast met de genees- en heelkundige armenverzorging in de gemeente Melick en Herkenbosch, met dank voor de bewezen diensten, zijnde daarbij overwogen:

„dat Dokter J. H. M. Meuwissen te St. Odiliënberg thans met deze armenpractijk is belast;

dat echter eerstgenoemde Dokter de Jong

in Melick en Herkenbosch gevestigd is vanaf 17 October 1935 en wel te Melick dat als centrum der gemeente kan worden aangenomen, terwijl deze arts voorts verzekerd heeft zich blijvend alhier gevestigd te hebben;

dat het in het belang der armen-patiënten moet worden geacht, dat ze door een plaatselijken geneesheer behandeld worden, daar deze gemakkelijker te consulteeren is;

dat door het verleenen der genees- en heelkundige practijk aan den plaatselijken geneesheer een beter contact mogelijk is tusschen armbesturen, c.q. gemeentebestuur en den betreffenden functionaris;

dat het voor een grensgemeente als Melick en Herkenbosch gewenscht is, dat er een Nederlandsche arts gevestigd blijft om zoodoende de uitoefening van practijk door buitenlandsche artsen zooveel mogelijk te beperken hetgeen bevorderd wordt door een benoeming van den plaatselijken arts;

dat ontslag van Dokter Meuwissen als geneesheer belast met betreffende armenpractijk in deze gemeente voor dezen niet zoodanige financieele gevolgen heeft, dat hij daardoor ook maar eenigszins in zijn bestaan zou worden bedreigd;"

O. dat de Ged. Staten van Limburg, gelet op art. 37 der Armenwet, bij besluit van 6 November 1936 vorenbedoeld besluit van den Raad der gemeente Melick en Herkenbosch van 28 Augustus 1936 hebben goedgekeurd;

O. dat het Ambtenarengerecht te Roermond bij uitspraak van 10 April 1937 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — J. H. M. Meuwissen voornoemd niet-ontvankelijk heeft verklaard in zijn tegen evenbedoeld besluit van 28 Augustus 1936 ingesteld beroep;

O. dat de Raad der gemeente Melick en Herkenbosch van die uitspraak tijdig is gekomen in hooger beroep en op de bij beroepschrift aangevoerde gronden heeft geconcludeerd, dat het dezen Raad behage die uitspraak te vernietigen en opnieuw rechtdoende (toenmaals) klager te verklaren niet-ontvankelijk in zijn vordering op grond van het feit, dat niet binnen den termijn, bedoeld in art. 60 der Ambtenarenwet, beroep is ingesteld, terwijl evenmin dit beroep is ingesteld zoo spoedig (toenmaals) klager dit redelijkerwijs had kunnen doen; althans oorspronkelijk klager zijn vordering te ontzeggen;

O. dat gedaagde bij contra-memorie, op de daarin gestelde gronden, heeft verzocht, dat het dezen Raad behage te verklaren, dat het verleende ontslag nietig is en de uitspraak van het Ambtenarengerecht te Roermond d.d. 10 April 1937, rolnummer 20 R, terecht is geschied;

In rechte:

O. dat de eerste rechter heeft overwogen, dat gedaagde, toenmaals klager, het beroep niet heeft ingesteld binnen den termijn van 30 dagen, bedoeld in art. 60 der Ambtenarenwet 1929, doch het verzuim voor gedekt heeft gehouden; [1]

O. dat J. H. M. Meuwissen echter niet een verzuim, als door den eersten rechter aangenomen, heeft gepleegd;

O. toch dat het besluit van den Raad der gemeente Melick en Herkenbosch van 28 Augustus 1936 eerst door het goedkeuringsbesluit van Ged. Staten van Limburg van 6 November 1936, althans in formeelen zin, perfect was geworden en, mede gelet op het bepaalde in art. 24, lid 1, van vorenbedoelde wet, een redelijke uitleg van art. 60, lid 1, dier wet meebrengt, dat de aldaar bedoelde termijn in casu eerst aanving op 7 November 1936, zoodat het op 30 November 1936 bij het Ambtenarengerecht te Roermond ingekomen klaagschrift beschouwd moet worden wel te zijn ingediend binnen den bij gezegd art. 60, lid 1, voorgeschreven termijn;

O. ten aanzien van de hoofdzaak, dat volgens eischer het besluit, genomen in zijn vergadering van 17 Maart 1920, niet is te beschouwen als een benoemingsbesluit, doch als een principe-besluit, hetwelk de mogelijkheid opende, dat Burgemeester en Wethouders van Melick en Herkenbosch den heer Meuwissen zouden aanstellen;

O. dat dit, eischers standpunt, niet kan worden aanvaard, wijl toch dat besluit onder meer inhoudt: „De Raad gaat accoord met het voorstel van Burgemeester en Wethouders om den Heer Meuwissen, arts te Echt, te benoemen tot gemeente-geneesheer", welke bewoordingen volkomen duidelijk en niet voor tweeërlei uitleg vatbaar zijn, doende daaraan niet af, of — gelijk eischer beweert — de benoeming niet, zooals art. 52 (oud) der Gemeentewet voorschreef, bij gesloten en ongeteekende briefjes heeft plaats gehad, aangezien in dat geval het informeele dier benoeming zeker werd gedekt door het feit, dat gedaagde na die benoeming als gemeentegeneesheer is opgetreden en is blijven optreden, zijnde ook niet ter zake dienende eischers verweer, dat het besluit niet is ingeschreven in het benoemingsbesluiten-register, aangezien het geen nader betoog behoeft, dat niet door zulk een nalaten een rechtsgeldige benoeming ongedaan wordt gemaakt;

O. dat voorts voor dezen Raad op grond van dit benoemingsbesluit vaststaat, dat aan gedaagde bij zijn benoeming tot gemeentegeneesheer, tegen een jaarlijksche subsidie — naar het oordeel van dezen Raad niet anders aan te merken dan als een jaarlijksch salaris — van f 400, mede de verplichting werd opgelegd de vaccinatie en den doodschouw zonder verdere tegemoetkoming te verrichten, en de armen, die vanwege de gemeente worden bedeeld, bij ziekte gratis te behandelen;

---

[1] De desbetreffende motiveering luidt:

O. dat het klaagschrift, gedateerd 23 Nov. 1936, ter Griffie van dit Gerecht werd ontvangen op 30 Nov. 1936;

O. dat klager derhalve het beroep niet heeft ingesteld binnen den termijn van 30 dagen, bedoeld in art. 60 der Ambtenarenwet 1929;

O. dat echter, gelet op de bijzondere omstandigheden i. c., waaronder het feit, dat het bestreden besluit ingevolge de desbetreffende wettelijke bepalingen werd goedgekeurd bij besluit van Ged. Staten van Limburg van 6 November 1936, het Gerecht aanneemt, dat klager het beroep zoo spoedig heeft ingesteld, als hij dit redelijkerwijs heeft kunnen doen, zoodat het Gerecht het verzuim voor gedekt houdt.

O. dat hierin door het schrijven van Burgemeester en Wethouders, d.d. 17 December 1935, aan gedaagde alleen in dit opzicht verandering is gebracht, dat gedaagde met ingang van 1 Januari 1936 is ontheven van de verplichting tot het verrichten van de vaccinatie en de doodschouw — waarvoor de bij den Burgemeester inwonende drs. de Jong is aangewezen — en dat het salaris, hetwelk bij Raadsbesluit van 28 September 1920 was verhoogd tot f 500 per jaar, is verlaagd tot f 350 per jaar;

O. dat de eerste rechter derhalve terecht heeft overwogen, dat gedaagde, die was ambtenaar in den zin der Ambtenarenwet 1929, naast het ambt van gemeente-geneesheer niet tevens vervulde dat van geneeskundige, belast met de armenpractijk, doch dat hij was gemeente-geneesheer, tevens belast met de armenpractijk, vervullende hij aldus een ongedeeld ambt; en dat hij bij het bestreden besluit is ontslagen uit een ambt, hetwelk hij niet bekleedde, zoodat dit besluit, als berustende op een onjuisten feitelijken grondslag, van rechtswege nietig is en rechtskracht mist;

O. dat vanzelfsprekend gedaagde door een zoodanig besluit niet rechtstreeks in zijn belangen wordt of kan worden getroffen, zoodat, gelet op het bepaalde in art. 24, lid 1, der Ambtenarenwet 1929, hij terecht in zijn in casten aanleg ingesteld beroep is verklaard niet-ontvankelijk;

O. dat derhalve de uitspraak, waarvan beroep, behoort te worden bevestigd;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Bevestigt de uitspraak, waarvan beroep.

(A. B.)

---

2 *September* 1937. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 60 3e lid.)

De beroepstermijn is niet begonnen te loopen op den dag, dat den betrokkene mededeeling is gedaan van het *dictum* eener uitspraak, doch op dien waarop hij een afschrift van *de uitspraak in haar geheel* heeft ontvangen.

Uitspraak in zake:
X. wonende te Y, klager,
tegen:
het College van Burgemeester en Wethouders van Y, verweerder.

De Centrale Raad van Beroep, enz.;

In rechte:

O. dat bij contra-memorie is betoogd, dat het Scheidsgerecht bij brief dd. 10 Maart 1937 aan klager mededeeling heeft gedaan van de uitspraak van dat Scheidsgerecht, hierop neerkomende, dat hij in zijn beroep ontvankelijk is verklaard; dat dit beroep, als zijnde ongegrond, van de hand is gewezen en het bestreden besluit van Burgemeester en Wethouders is bevestigd;

dat het klaagschrift van klager 14 April 1937 bij den Centralen Raad van Beroep is ingekomen en hij dus in zijn beroep niet-ontvankelijk moet worden verklaard wegens overschrijding van den voor beroep gestelden termijn;

O. dat dit betoog evenwel faalt, omdat de mededeeling van het dictum eener uitspraak geenszins kan worden gelijkgesteld met het toezenden van een afschrift van de uitspraak in haar geheel, al ware het slechts om deze reden, dat in menig geval een dictum niet ten volle kan worden begrepen, indien de overwegingen, die er toe hebben geleid, niet bekend zijn;

O. dat ten deze dus niet van belang is, dat het Scheidsgerecht bij brief van 10 Maart 1937 het dictum zijner uitspraak aan klager heeft bericht, doch slechts in aanmerking kan komen, dat het dd. 16 Maart 1937 hem een afschrift van de volledige uitspraak heeft gezonden, waaruit volgt, dat klager niet door dezen Raad in zijn beroep niet-ontvankelijk kan worden verklaard op dezen grond, dat hij den voor beroep gestelden termijn heeft overschreden, hebbende hij immers beroep ingesteld binnen 30 dagen na den dag, waarop hij van de uitspraak van het Scheidsgerecht redelijkerwijs heeft kunnen kennis dragen;

O. dat evenmin is gebleken van het bestaan van eenigen anderen grond, waarop klager niet in zijn beroep zou kunnen worden ontvangen;

O. dat hij dus ontvankelijk moet worden verklaard in zijn beroep;

Enz. (A. B.)

---

9 *September* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 art. 38.)

Terecht is wegens daling van het leerlingental aan appellante als de laatst aan de school aangestelde leerkracht eervol ontslag verleend, hoewel haar totaal aantal dienstjaren bij het openbaar onderwijs 22 bedraagt, en een der mannelijke leerkrachten aan de school in totaal nog geen 10 dienstjaren bij dit onderwijs heeft; immers, wanneer appellante was gehandhaafd zou haar taak aan de school tengevolge van de vermindering van het aantal leerkrachten dermate zijn verzwaard, dat zij met het oog op haar gezondheidstoestand daartegen bezwaarlijk opgewassen zou zijn geweest.

Wij WILHELMINA, enz.:

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Mejuffrouw C. Muller, te Zeelst, gemeente Veldhoven, tegen het besluit van Ged. Staten van Groningen van 8 April 1937, Letter M, 3e afdeeling, waarbij is ongegrond verklaard het door haar bij dit college ingesteld beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Winsum van 11 November 1936, n°. 5, waarbij met ingang van 1 Januari 1937 aan haar ongevraagd eervol ontslag is verleend als onderwijzeres der openbare lagere school te Winsum;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 4 Augustus 1937, n°. 293;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 2 September 1937, n°. 8129, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat de raad van de gemeente Winsum in zijne vergadering van 11 November 1936 heeft besloten, met ingang van 1 Januari 1937 ongevraagd eervol ontslag te verleenen aan Mejuffrouw C. Muller als onderwijzeres aan de openbare lagere school in zijne gemeente;

dat de raad daarbij heeft overwogen, dat het leerlingental der openbare lagere school te Winsum is gedaald en aangenomen moet worden, dat het gemiddeld getal leerlingen over 1936 zal zijn beneden de 131 en boven de 81; dat aan deze school zijn verbonden vier leerkrachten; dat overeenkomstig paragraaf 7, art. 1, der wet van 22 Februari 1936 (Staatsblad n°. 100) aan een school van 81 tot en met 130 leerlingen het hoofd wordt bijgestaan door ten minste twee onderwijzers; dat derhalve aan een der leerkrachten ontslag dient te worden verleend; dat wegens overtolligheid voor het verleenen van ontslag het meest in aanmerking komt de onderwijzeres Mejuffrouw C. Muller, als zijnde de laatst aangestelde leerkracht; dat voorts door het verleenen van ontslag aan de vorenbedoelde onderwijzeres geen schade zal worden toegebracht aan het onderwijs in de nuttige handwerken, daar dit zal blijven worden verzorgd door de beide daarvoor aanwezige vakonderwijzeressen;

dat, nadat Mejuffrouw C. Muller van dit besluit bij Ged. Staten van Groningen in beroep was gekomen, dit college bij besluit van 8 April 1937, Letter M., 3e afdeeling, dit beroep ongegrond heeft verklaard, uit overweging, dat ten tijde van het ontslag aan de school te Winsum, naast het hoofd der school werkzaam waren drie leerkrachten, te weten: de onderwijzer Biehoff, met 31 dienstjaren, waarvan 19 aan de school te Winsum, de appellante, met 21 dienstjaren, waarvan 3 aan de school te Winsum, en de onderwijzer Reijer, met 9 dienstjaren, waarvan 5 aan de school te Winsum; dat de appellante ten tijde van het ontslag onderwijs gaf in de 14 leerlingen tellende eerste klassen; dat het besluit van den raad der gemeente Winsum van 11 November 1936 tot het geven van ontslag aan een der aan de school verbonden leerkrachten verband houdt met de daling van het aantal leerlingen; dat derhalve voor de beoordeeling van het ingesteld beroep alleen valt te onderzoeken, of terecht aan de appellante en niet aan een der andere leerkrachten ongevraagd ontslag is verleend; dat de wet geen regeling of aanwijzing bevat omtrent de vraag, welke leerkracht in voorkomende gevallen het eerst voor ontslag in aanmerking komt; dat de raad dus in elk voorkomend geval heeft te beslissen, aan welke leerkracht ontslag zal worden verleend, bij welke beslissing uit den aard der zaak het belang van het onderwijs voorop behoort te staan, terwijl, indien dat belang daarbij geen voldoende aanwijzing geeft, de laatst benoemde in het algemeen geacht kan worden het eerst voor ontslag in aanmerking te komen; dat aan hun college — ook gelet op de van den Hoofdinspecteur van het lager onderwijs in de derde hoofdinspectie verkregen inlichtingen — niet gebleken is, dat de belangen van het onderwijs in de gemeente Winsum vorderen, dat eerder aan een der onderwijzers dan aan de onderwijzeres met zooveel korter diensttijd de openbare lagere school te Winsum ontslag zou moeten worden verleend; dat de raad derhalve terecht heeft besloten aan Mejuffrouw C. Muller ontslag te verleenen;

dat van deze beslissing Mejuffrouw C. Muller bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat het haar weliswaar bekend is, dat voor afvloeiing van leerkrachten bij het lager onderwijs van Rijkswege geen algemeen geldende regelen zijn voorgeschreven, zoodat de gemeentebesturen de bevoegdheid hebben, om zelfstandig te bepalen, welke leerkracht zij bij opheffing van een betrekking aan een openbare school in hun gemeente voor ontslag in aanmerking wenschen te doen komen; dat zij echter van oordeel is, dat daarbij naar recht en billijkheid dient te werk te worden gegaan, rekening houdend met de belangen van het onderwijs en van de rechtspositie der onderwijzers; dat dit naar hare meening in het onderhavige geval niet is geschied, dat toch aan de openbare lagere school te Winsum — op het oogenblik, dat de raad besloot, haar ontslag te verleenen — werkzaam waren, naast het hoofd der school, twee mannelijke leerkrachten met onderscheidenlijk 30 en 10 dienstjaren, en zij, appellante, die een diensttijd bij het lager onderwijs heeft van 21 jaar; dat zij reeds op dien grond van oordeel is — rekening houdend met het belang van de rechtspositie der onderwijzers — dat niet zij, doch de mannelijke leerkracht, die het geringste aantal dienstjaren heeft, voor ontslag in aanmerking had dienen te komen; dat art. 29 der Lageronderwijswet 1920 bovendien voorschrijft, dat het onderwijs in de laagste twee leerjaren eener school voor gewoon lager onderwijs, of aan scholen met twee leerkrachten in de laagste drie leerjaren, zoo eenigszins mogelijk wordt opgedragen aan onderwijzeressen; dat zij mede aan dit wetsartikel — tevens gelet op de belangen van het onderwijs in de nuttige handwerken voor meisjes — een argument meent te kunnen ontleenen, op grond waarvan zij als leerkracht aan de openbare school te Winsum had dienen te worden gehandhaafd; dat uit een schrijven van burgemeester en wethouders der gemeente Winsum — onder dagteekening van 8 December 1936 aan Ged. Staten van Groningen gericht — duidelijk blijkt, dat hare ziekte-verzuimen op het nemen van het raadsbesluit een grooten invloed hebben gehad; dat zij inderdaad in het jaar 1935 gedurende ruim een half jaar ziekteverlof heeft gehad en ook in het jaar 1936 nog gedurende 17 dagen wegens ongesteldheid niet in staat is geweest, haar taak als onderwijzeres aan de openbare lagere school te Winsum te vervullen; dat zij echter van oordeel is, dat een en ander niet had mogen gelden als overweging, op grond waarvan zij bij opheffing van een betrekking aan de school voor ontslag in aanmerking diende te komen;

O. dat, blijkens de ingewonnen ambtsberichten, het onderwijsbelang de handhaving van eene vrouwelijke leerkracht aan deze school geenszins vordert;

dat art. 29 der Lageronderwijswet 1920 dit niet dwingend eischt, terwijl zulks evenmin noodig is ten behoeve van het onderwijs in de nuttige handwerken voor meisjes, nu twee vakonderwijzeressen, beiden in het bezit van de akte voor vak *k*, aan de school verbonden zijn; dat onder deze omstandigheden de raad terecht besloten heeft ontslag te verleenen aan de appellante als de laatst aan de school aangestelde leerkracht;

dat weliswaar het totaal aantal dienstjaren

van de appellante, bij het openbaar onderwijs vervuld, 22 bedraagt, terwijl een der mannelijke leerkrachten aan de school in totaal nog geen 10 dienstjaren bij dit onderwijs heeft, maar dat hiertegenover staat, dat het belang van het onderwijs beter wordt gediend, nu niet deze onderwijzer, doch de appellante is ontslagen, zulks in verband met het feit, dat, ware zij gehandhaafd, haar taak aan de school tengevolge van de vermindering van het aantal leerkrachten dermate zou zijn verzwaard, dat zij met het oog op haar gezondheidstoestand daartegen bezwaarlijk opgewassen zou zijn geweest;

dat het bestreden besluit van Ged. Staten mitsdien behoort te worden gehandhaafd;

Gezien de Lageronderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

10 *September* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Lager Onderwijswet 1920 art. 72; Wet van 4 Augustus 1933 S. 414 art. 4.)

Terecht is op grond van overschrijding der „normale eischen" medewerking geweigerd voor de aanschaffing van schoolmeubelen en leermiddelen ten behoeve van een nieuw leslokaal, gebouwd op kosten van het schoolbestuur, nu voor den bouw in verband met het aantal leerlingen der school medewerking ex art. 72 niet mocht worden verleend. Immers, dit lokaal was in het belang van het onderwijs niet noodzakelijk, al moge daardoor een betere verdeeling der leerlingen over de verschillende lokalen zijn verkregen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur der Vereeniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs, te Aalten, tegen het besluit van Ged. Staten van Gelderland van 27 Januari 1937, N°. 82, tot ongegrondverklaring van zijn beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Aalten van 6 November 1936, N°. 4, houdende: afwijzende beschikking op het overeenkomstig art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920 ingediend verzoek om medewerking voor de aanschaffing van verschillende schoolmeubelen ten behoeve van de bijzondere school voor gewoon lager onderwijs te Aalten, Bredevoortschestraat N°. 34;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 11 Augustus 1937, N°. 159;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 4 September 1937, N°. 8335, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat, nadat het bestuur der Vereeniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs, te Aalten, op 10 September 1936 tot den raad dier gemeente een aanvrage had ingediend overeenkomstig art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920, om medewerking te verkrijgen voor de aanschaffing van een aantal schoolmeubelen en leermiddelen, de gemeenteraad bij zijn besluit van 6 November 1936 op deze aanvrage gedeeltelijk gunstig heeft beschikt, doch de medewerking heeft geweigerd voor de aanschaffing van 1. twee kachels met toebehooren; 2. twee schoolborden; 3. een lessenaar; 4. een tafeltje; 5. een stoel; 6. twee voor en twee achterbanken; 7. acht lampen; 8. een boekenkast;

dat de gemeenteraad daarbij heeft overwogen, dat de aangevraagde schoolmeubelen bijna uitsluitend bedoeld zijn voor gebruik in een nieuw, in aanbouw zijnd lokaal met gang in het schoolgebouw der genoemde vereeniging; dat de kosten van den bouw van dit — zevende — lokaal met de in verband daarmede vereischte gang door het bestuur uit eigen middelen worden gekweten, aangezien de raad ingevolge het bepaalde in art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920 deze kosten uit de gemeentekas niet mag beschikbaar stellen; dat toch voor dezen bouw medewerking krachtens het genoemde art. 72 niet verleend mag worden, nu het laatst bekende aantal leerlingen der school 243 bedraagt en eerst bij een gemiddeld aantal leerlingen van 286 aanstelling van een 7e leerkracht voor rijks-rekening kan plaats hebben; dat, hoewel het leerlingental der Groen-van-Prinstererschool geleidelijk stijgende is, het ongetwijfeld nog eenige jaren zal duren, eer de bouw van een 7e lokaal in verband met de aanstelling van een 7e leerkracht wettelijk vereischt zou worden; dat, in dit licht gezien, bij toepassing van art. 72 voornoemd in dit geval sprake zou zijn van „overschrijding der normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen"; dat derhalve evenmin medewerking mag worden verleend voor het aanschaffen van die schoolmeubelen, welke voor het meerbedoelde lokaal met gang gevraagd worden; dat bovendien van de onder 1 genoemde kachels één verlangd wordt ter vervanging van een gaskachel, die zich nog in goeden staat bevindt, zoodat op grond hiervan, teneinde overschrijding van de normale eischen aan het geven van lager onderwijs te stellen, te voorkomen, tegen de aanschaffing van deze kachel bezwaar moet worden gemaakt;

dat, nadat het schoolbestuur van deze beslissing in beroep was gegaan bij Ged. Staten van Gelderland, dit college bij zijn besluit van 27 Januari 1937, N°. 72, dit beroep ongegrond heeft verklaard, daarbij overwegende, dat de appellant in zijn nadere memorie de gronden heeft aangegeven voor zijn meening, dat de bouw van het zevende schoollokaal een noodzakelijkheid was; dat deze gestelde noodzakelijkheid nochtans buiten beschouwing dient te worden gelaten; dat immers als vaststaande moet worden aangenomen — en door den appellant ook is erkend — dat de kosten van den bouw van een zevende schoollokaal (met gang) niet ten laste van de gemeente Aalten zouden kunnen komen, zonder dat de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, zouden worden overschreden; dat niet valt in te zien, hoe, onder deze omstandigheden, de kosten van meubileering van dat lokaal, zonder overschrijding van de bedoelde eischen, wèl ten laste van de gemeente zouden kunnen worden gebracht; dat daartoe, bij het vaststellen van hetgeen die

normale eischen omvatten, ten opzichte van de aanschaffing van schoolmeubelen, leer- en hulpmiddelen een andere maatstaf zou moeten worden aangelegd dan ten aanzien van de uitbreiding van schoolgebouwen, voor welke differentieering de wet geen steun biedt; dat, wat de geweigerde medewerking voor de aanschaffing van een kachel betreft: blijkens ingewonnen ambtsbericht, de leermiddelen niet meer in de door het schoolbestuur bedoelde lokaliteit zijn ondergebracht, zoodat aan het bezwaar van vochtontwikkeling door de huidige gaskachel — daargelaten, of dit gedurende de tien jaren, gedurende welke die kachel in gebruik is, niet door het aanbrengen van een doelmatige afvoerpijp had kunnen worden opgeheven — uit dien hoofde geen beteekenis meer kan worden toegekend; dat overigens de gaskachel, zijnde een kachel met vijfledige radiator, ter verwarming van een vertrek met een inhoud van slechts 54 m³ niet onvoldoende is te achten;

dat van dit besluit het schoolbestuur bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat de school in haar ouden staat 6 lokalen telde, waarvan er 5 plaats bieden voor 48 en 1 voor 40 leerlingen; dat het leerlingtal der verschillende leerjaren onderscheidenlijk bedroeg 38, 45, 31, 32, 37, 33 en 29, waarvan het 3e en 4e leerjaar, met tezamen 63 leerlingen, in een der lokalen, bestemd voor niet meer dan 48 leerlingen, waren ondergebracht, terwijl het 7e leerjaar met 29 leerlingen in het lokaal, bestemd voor 40 leerlingen, was geplaatst; dat deze toestand uit den aard der zaak onhoudbaar was, zoodat verschillende oplossingen door het bestuur werden overwogen; dat het uit onderwijskundig oogpunt gewenscht is, dat het eerste leerjaar afzonderlijk in een lokaal geplaatst is, waarvoor desnoods voorloopig het lokaal van 40 leerlingen kon worden gebezigd, hoewel het twijfelachtig is, of dit, bij den voortdurenden groei der school, ook in de toekomst nog mogelijk zal zijn; dat voor de overige 6 leerjaren dus nog 5 lokalen elk voor 48 leerlingen resteeren, waarmede desnoods de volgende combinaties mogelijk zouden zijn: I. verdeeling van het 2e, 3e en 4e leerjaar, tezamen 108 leerlingen tellende, over twee lokalen, in elk lokaal dus 54 leerlingen; II. verdeeling van het 3e, 4e en 5e leerjaar, tezamen 100 leerlingen tellende, over twee lokalen, in elk lokaal dus 50 leerlingen; III. verdeeling van het 4e, 5e en 6e leerjaar, tezamen 102 leerlingen tellende, over twee lokalen, in elk lokaal dus 51 leerlingen; IV. verdeeling van het 5e, 6e en 7e leerjaar, tezamen 99 leerlingen tellende, over twee lokalen, dus in elk lokaal onderscheidenlijk 49 en 50 leerlingen; dat hieruit dus blijkt, dat zelfs bij deze oplossingen, waarbij uit den aard der zaak aan halveering van klassen niet zou zijn te ontkomen, geen der lokalen voldoende plaatsruimte bood, zoodat, mede gelet op den voortdurenden groei der school, de bijbouw van een nieuw lokaal een gebiedende noodzakelijkheid bleek te zijn; dat, daar de school destijds 243 leerlingen telde, en nog niet het aantal van 7 verplichte leerkrachten was bereikt, het bestuur besloot in verband met de gevestigde jurisprudentie tot bijbouw voor eigen rekening over te gaan; dat het bijgebouwde lokaal uiteraard bestemd is op de gewone wijze als klasselokaal te worden gebruikt, waarvoor een kweekeling met akte aan de school beschikbaar is; dat, nu dit — noodzakelijke — lokaal eenmaal is gebouwd en in gebruik moet worden genomen, uiteraard meubileering daarvan noodig is; dat, al kan de bekostiging van het lokaal zelf niet ten laste der gemeente komen, daaruit niet behoeft voort te vloeien, dat nu ook de kosten van meubileering van dit lokaal als overschrijdende de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, niet voor rekening der gemeente zouden kunnen komen; dat dit immers alleen het geval zou kunnen zijn, wanneer de aanschaffing van die meubileering zèlve de bedoelde normale eischen overschreed, hetgeen niet het geval is, zooals uit de feiten genoegzaam blijkt; dat de overwegingen van Ged. Staten, waarin uit het ontbreken van de gemeentelijke medewerking voor den aanbouw van het zevende lokaal geconcludeerd wordt, dat — wijl een gelijke maatstaf van beoordeeling moet gelden — de aanschaffing van het in de aanvrage bedoelde meubilair de normale eischen zou overschrijden, in tweeërlei opzicht onjuist zijn; dat namelijk ten eerste voor den bijbouw van het lokaal geen aanvrage werd ingediend, doch dat het achterwege laten van die aanvrage op zich zelf geen bewijs is, dat zij de normale eischen zou hebben overschreden, gelijk zonder eenige motiveering door Ged. Staten wordt aangenomen; dat in de tweede plaats het verzoek om medewerking voor de aanschaffing voor de bovenvermelde schoolmeubelen is ingediend als een geheel zelfstandige aanvrage overeenkomstig art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920, welke aanvrage derhalve niet afhankelijk gemaakt mag worden van veronderstelde beslissingen op niet ingediende aanvragen van andere strekking, doch een zelfstandige beoordeeling op haar eigen hoedanigheden behoort te ondervinden; dat het hier uitsluitend gaat om een aanvrage voor de aanschaffing van schoolmeubelen, als voorzien in art. 72 der wet; dat dus hier alleen relevant mag zijn de vraag, of de aanschaffing der aangevraagde meubelen een op zich zelf onnoodige uitgave zoude beteekenen, in welk geval van een overschrijding der normale eischen zou moeten worden gesproken; dat het schoolbestuur echter in het licht van de bovenstaande uiteenzetting van den stand van zaken een bevestigend antwoord op deze laatstbedoelde vraag voor uitgesloten meent te mogen houden; dat hetgeen Ged. Staten ten aanzien van de te vervangen gaskachel opmerken evenmin juist is; dat immers de leermiddelen nog heden ten dage in het bedoelde vertrek zijn ondergebracht, terwijl in de practijk blijkt, dat de verwarming vochtig en onvoldoende is; dat op al deze gronden de afwijzende beslissing niet in stand zal kunnen worden gehouden;

O. dat de onderwerpelijke aanvrage in hoofdzaak strekt tot het verkrijgen van medewerking voor de aanschaffing van de meubileering van een zevende leslokaal, hetwelk het schoolbestuur voor eigen rekening heeft laten bouwen en door den bouw waarvan het aantal leslokalen grooter is geworden dan het aantal verplichte onderwijzers;

dat het voor de beslissing omtrent de vraag,

of door de inwilliging van deze aanvrage de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, zouden worden overschreden, van belang is, of dit zevende leslokaal zelf met het oog op het belang van het onderwijs aan de hierbedoelde school noodzakelijk kan worden geacht;

dat het schoolbestuur deze noodzakelijkheid inderdaad aanwezig oordeelt op grond van het feit, dat, zooals de gemachtigde van het schoolbestuur in de openbare vergadering van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur, waarin over deze zaak verslag is uitgebracht, heeft aangevoerd, zonder de ingebruikneming van dit, door het schoolbestuur bijgebouwde zevende leslokaal, in verband met het groote aantal leerlingen der school en de accomodatie van de overige leslokalen, de kinderen van eenzelfde leerjaar over meer dan een lokaal zouden moeten worden verdeeld, waardoor het klasseverband zou worden verbroken en het klassikaal onderwijs zou worden ontwricht;

dat evenwel met den, bij deze aangelegenheid betrokken Hoofdinspecteur van het Lager Onderwijs, die op verzoek van de evengenoemde Afdeeling van den Raad van State nader ter zake is geraadpleegd, moet worden aangenomen, dat, al had bij gebreke van een zevende leslokaal een der leerjaren gedeeltelijk met het voorafgaande en gedeeltelijk met het volgende leerjaar moeten zijn samengevoegd, niettemin het onderwijs en de opvoeding behoorlijk tot hun recht hadden kunnen komen, zooals de ondervinding op tal van scholen, waar op gelijksoortige wijze gehandeld wordt, heeft geleerd;

dat het volgens dezen hoofdambtenaar met name niet aangaat om bij een zoodanige verdeeling van de leerlingen over de lokalen van eene ontwrichting van het klassikaal onderwijs te spreken;

dat derhalve moet worden geoordeeld, dat, al moge door den bouw van het zevende leslokaal een betere verdeeling der leerlingen over de verschillende lokalen zijn verkregen, dit lokaal in het belang van het onderwijs niet noodzakelijk was;

dat uit dit laatste niet anders kan volgen dan dat door de inwilliging van deze aanvrage de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, zouden worden overschreden;

dat ten slotte, wat de te vervangen gaskachel betreft, het schoolbestuur nog aanvoert, dat hetgeen Ged. Staten daaromtrent opmerken niet juist is, daar de leermiddelen nog heden ten dage in het bedoelde vertrek zijn ondergebracht, terwijl in de practijk blijkt, dat de verwarming vochtig en onvoldoende is;

dat evenwel blijkens de stukken na de laatst plaats gehad hebbende verbouwing slechts eenige opgerolde wandkaarten in dit lokaal zijn opgeborgen, en dit lokaal overigens geheel als bestuurskamer is ingericht;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

13 *September* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 art. 72.)

Een aanvrage om medewerking voor den bouw van eene school, waarin sprake is van de stichting van eene school *op een nader te bepalen plaats*, voldoet niet aan den eisch van art. 1 2e lid van het K. B. van 31 Dec. 1920 S. 953, dat de aanvrage moet bevatten eene aanduiding van de plaats in de gemeente, waar het bestuur de school wenscht te vestigen. Derhalve kan de aanvrage niet als een behoorlijke aanvrage in den zin van art. 72 worden aangemerkt, en had de Raad het schoolbestuur in zijn verzoek niet-ontvankelijk behooren te verklaren.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur der Vereeniging tot stichting en instandhouding van Nederlandsch Hervormde Christelijke Scholen te Waddinxveen, tegen het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 8 Dec. 1936, N°. 375, tot ongegrondverklaring van zijn beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Waddinxveen, van 17 September 1936, houdende weigering van de overeenkomstig art. 72 der Lager Onderwijswet 1920 gevraagde medewerking voor de stichting van eene bijzondere school voor gewoon lager onderwijs aldaar;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 23 Juni 1937, N°. 87, en 11 Augustus 1937, N°. 87/80;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 7 September 1937, N°. 8336, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat de raad der gemeente Waddinxveen bij zijn besluit van 17 September 1936, N°. 1944, afwijzend heeft beschikt op de aanvrage van het bestuur der Vereeniging tot stichting en instandhouding van Nederlandsch Hervormde Christelijke Scholen in die gemeente om medewerking voor de stichting van eene bijzondere school voor gewoon lager onderwijs aldaar, daarbij overwegende, dat de door het schoolbestuur overgelegde stukken onvoldoende zijn, aangezien de plaats niet is aangewezen, waar de school zal worden gevestigd, niet duidelijk is aangegeven of beschikbaarstelling van gelden dan wel van een bestaand gebouw verlangd wordt, de overgelegde verklaring van aansluiting bij een groep van scholen, welke een commissie van beroep heeft ingesteld, blijkbaar niet voor de betrokken vereeniging bestemd is en door een andere dient te worden vervangen en de schoolvereeniging ten tijde van het indienen der aanvrage niet was aangesloten bij den schoolraad in de statuten genoemd; dat voorts bij inwilliging van het verzoek de normale eischen voor het geven van lager onderwijs te stellen zullen worden overschreden, vermits reeds voldoend lager onderwijs naar dezelfde beginselen ter plaatse kan worden verkregen, een school begeerd wordt met leslokalen, waarin ten hoogste veertig leerlingen kunnen worden geplaatst en een school wordt gevraagd voor 240 leerlingen, terwijl blijkens de overgelegde ouderverklaring de school in het gunstigste

geval 109, doch waarschijnlijk minder leerlingen zal tellen;

dat, nadat het schoolbestuur van deze beslissing bij Ged. Staten van Zuid-Holland in beroep was gekomen, dit college bij zijn besluit van 8 December 1936 dit beroep ongegrond heeft verklaard, daarbij overwegende, dat hun college met den Onderwijsraad van oordeel is, dat de gemeenteraad terecht vermeent, dat er geen reden is tot verlaging van het maximum-getal leerlingen per klasse der overeenkomstige openbare school over te gaan; dat bij de aanvrage is aangetroffen eene onder dagteekening van 6 Mei 1936 door den secretaris van het Hoofdbestuur der Vereeniging voor Christelijk Volksonderwijs afgegeven verklaring, dat de Nederlandsch Hervormde Schoolvereeniging te Waddinxveen bij die Vereeniging en bij de door die Vereeniging ingestelde commissie van beroep, als bedoeld in art. 89, zevende lid, der Lager Onderwijswet 1920, is aangesloten; dat uit deze verklaring, gesteld al dat zij rechtsgeldig is, niet blijkt, dat de aanvragende vereeniging, d. i. de Vereeniging tot stichting en instandhouding van Nederlandsch Hervormde Christelijke Scholen te Waddinxveen, gevestigd aldaar, welke blijkens de op 6 Mei 1936 en ten tijde van de indiening der aanvrage aan den raad geldende statuten, moest zijn en blijven aangesloten bij de commissie van beroep, ingesteld door den Schoolraad voor de Scholen met den Bijbel, voor de nieuw te stichten school was aangesloten bij eene groep bijzondere scholen, welke eene commissie van beroep, als bedoeld in art. 89, zevende lid, der wet hebben ingesteld; dat bij de aanvrage ook uit anderen hoofde van zoodanige aansluiting niet bleek, veel minder eene verklaring ter zake door het aanvragend schoolbestuur is overgelegd; dat mitsdien met den raad moet worden aangenomen, dat niet is voldaan aan het vereischte, gesteld bij art. 73, eerste lid, sub *d*, der wet en derhalve de gevraagde medewerking, in overeenstemming met het bepaalde bij art. 75, tweede lid, der wet, terecht is geweigerd; dat in deze omstandigheden een onderzoek naar de overige, door den raad in zijn besluit aangevoerde weigeringsgronden, achterwege kan blijven;

dat van het besluit van Ged. Staten het schoolbestuur bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat het zich met dit besluit van Ged. Staten bezwaard acht en mitsdien daartegen in beroep komt; dat zijn bezwaar betreft den door Ged. Staten uitgesproken twijfel aan de rechtsgeldigheid van de verklaring, dat de onderwerpelijke vereeniging voor de nieuw te stichten school is aangesloten bij de door de Vereeniging voor Christelijk Volksonderwijs ingestelde commissie van beroep, als bedoeld in art. 89, zevende lid, der Lager Onderwijswet 1920; dat Ged. Staten tot dien twijfel aanleiding vinden in de omstandigheid, dat volgens de ten tijde van de indiening der aanvrage geldende statuten de vereeniging moest zijn en blijven aangesloten bij de commissie van beroep, ingesteld door den Schoolraad voor de scholen met den Bijbel; dat het bestuur hiertegen meent te moeten aanvoeren, dat Ged. Staten niet bevoegd zijn om te treden in eene beoordeeling, bij welke groep van bijzondere scholen, die een commissie van beroep, als bovenbedoeld, heeft ingesteld, zij is aangesloten; dat voor de toepassing van de artt. 72 en 73 der Lager Onderwijswet 1920 ten deze geen andere vraag geldt dan deze, of uit de verklaring, bedoeld in het eerste lid onder *d* van art. 73 dier wet, blijkt, dat het bestuur der vereeniging voor de nieuw te stichten school inderdaad is aangesloten bij „eene groep van bijzondere scholen, welke een commissie van beroep hebben ingesteld"; dat toetsing van de overgelegde verklaring aan de statuten der vereeniging niet tot de taak van Ged. Staten behoort; dat voorts Ged. Staten van oordeel zijn, dat uit de bij de aanvraag aan den raad van Waddinxveen overgelegde verklaring niet blijkt, dat de aanvragende vereeniging: d. i. de Vereeniging tot stichting en instandhouding van Nederlandsch Hervormde Christelijke Scholen te Waddinxveen, is aangesloten bij de door de Vereeniging voor Christelijk Volksonderwijs ingestelde commissie van beroep, omdat in de verklaring van den secretaris van het Hoofdbestuur dezer vereeniging wordt melding gemaakt van: „de Nederlandsch Hervormde Schoolvereeniging te Waddinxveen"; dat met deze vereeniging echter inderdaad geen andere is bedoeld dan de Vereeniging tot stichting en instandhouding van Nederlandsch Hervormde Christelijke Scholen te Waddinxveen, hetgeen ten overvloede blijkt uit de aanvraag om aansluiting, gedagteekend 1 Mei 1936, en het daarop ontvangen antwoord van het Hoofdbestuur der Vereeniging voor Christelijk Volksonderwijs van 2 Mei 1936, N°. 36/1752; dat immers een andere vereeniging voor Nederlandsch Hervormd Schoolonderwijs te Waddinxveen niet bestaat en het onaannemelijk is, dat de Vereeniging tot stichting en instandhouding van Nederlandsch Hervormde Christelijke Scholen te Waddinxveen bij haar aanvraag aan den Raad eene verklaring zou hebben overgelegd, waaruit zou blijken, dat een andere dan deze vereeniging is aangesloten bij de commissie van beroep der Vereeniging voor Christelijk Volksonderwijs;

O. dat in art. 1, 2e lid, van Ons besluit van 31 December 1920, S. 953, tot het vaststellen van voorschriften tot uitvoering van de artt. 72 tot en met 86 der Lager Onderwijswet 1920 is bepaald, dat, indien gelden worden aangevraagd voor de stichting van eene nieuwe school, of indien de aanvrage beoogt stichting van eene nieuwe school door de gemeente, zij tevens eene aanduiding bevat van de plaats in de gemeente, waar het bestuur der instelling of vereeniging de school wenscht te vestigen;

dat de onderwerpelijke aanvrage aan dit voorschrift niet voldoet, aangezien daarin sprake is van de stichting van eene bijzondere lagere school op een nader te bepalen plaats;

dat zulks blijkens de ter zake ontvangen ambtsberichten weliswaar in verband schijnt te staan met de door den appellant gekoesterde verwachting, dat een bestaand schoolgebouw beschikbaar zal kunnen worden gesteld, hetgeen in de aanvrage dan ook subsidiair is verzocht, doch dat hiermede het niet naleven van de evengenoemde wettelijke bepa-

ling niet kan worden gerechtvaardigd, zulks te minder, nu er blijkens de stukken in de gemeente Waddinxveen geen bestaand schoolgebouw ter beschikking is;

dat de onderhavige aanvrage, aangezien zij derhalve niet voldoet aan de, ter uitvoering van de artt. 72 en volgende der wet vastgestelde voorschriften, niet als eene behoorlijke aanvrage in den zin van dit artikel kan worden aangemerkt;

dat derhalve de raad het schoolbestuur in zijn verzoek niet-ontvankelijk had behooren te verklaren;

Gezien de Lager Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland en van het besluit van den raad der gemeente Waddinxveen van 17 September 1936, het schoolbestuur in zijn in deze tot den raad gericht verzoek alsnog niet-ontvankelijk te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

13 *September* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.
(Hinderwet art. 17.)

Krachtens art. 17, derde lid, der wet kan slechts de *concessionaris* (en *niet de bedrijfsleider)* in beroep komen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door J. La Crois, te Amsterdam, tegen het besluit van burgemeester en wethouders dier ge-

1304*k* H.W. 1936

meente van 1 April 1937, n°. ———

10/4 V.H. 1937

waarbij een der voorwaarden, verbonden aan de bij besluit van 2 Januari 1890, n°. 20572/7339 P.W. 1889, aan Johs. Schmidt en zijne rechtverkrijgenden verleende vergunning tot het oprichten van eene broodbakkerij in perceel Molensteeg 18 te Amsterdam, door eene andere voorwaarde is vervangen en waarbij bovendien aan die vergunning eene nieuwe voorwaarde is toegevoegd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 25 Augustus 1937, n°. 320;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 6 September 1937, n°. 517 H, Afdeeling Arbeid;

O. dat krachtens het bepaalde in art. 17, derde lid, der Hinderwet slechts de concessionaris van een besluit als het onderhavige bij Ons in beroep kan komen;

dat dus de appellant, die de bedrijfsleider dezer broodbakkerij, doch niet de concessionaris is, aan het genoemde wetsvoorschrift geen recht van beroep kan ontleenen;

Gezien de Hinderwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

den appellant niet-ontvankelijk te verklaren in zijn beroep.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz.

(B.)

---

18 *September* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.
(Lager Onderwijswet 1920 art. 205*ter*.)

Nadat de Raad op een verzoek ingevolge art. 205*ter* afwijzend had beschikt, hebben B. en W. op hetzelfde verzoek en op gelijke gronden als die, vervat in het raadsbesluit, eveneens afwijzend beschikt, in verband met den gerezen twijfel of een beschikking door den Raad of door B. en W. moest worden genomen. Op het door het schoolbestuur tegen het raadsbesluit of tegen het besluit van B. en W. ingesteld beroep, al naar gelang de Raad of B. en W. het bevoegd orgaan mocht zijn te achten, hebben Ged. Staten, B. en W. het bevoegd orgaan achtend, het beroep beschouwd als te zijn gericht tegen het besluit van B. en W., en dit afgewezen. De Kroon, overwegend dat Ged. Staten over het *raads*besluit eene beslissing hadden moeten nemen, vernietigt het besluit van Ged. Staten en doet in hooger beroep uitspraak omtrent het raadsbesluit. Het verzoek van het schoolbestuur is terecht afgewezen, daar de toestand van het schoolgebouw in het algemeen van zoodanigen aard is, dat het nog slechts 10 à 15 jaar bruikbaar kan worden geacht en derhalve van het toekennen der uitkeering voor de gemeente een ongunstig financieel resultaat zou zijn te verwachten.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur der Vereeniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs, te Deventer, tegen het besluit van Ged. Staten van Overijssel van 23 Februari 1937, N°. 1701, 2e afdeeling, tot ongegrondverklaring van zijn beroep tegen het besluit van B. en W. der gemeente Deventer, van 24 October 1936, N°. 4606, houdende afwijzing van het verzoek om overeenkomstig art. 205*ter* der Lager Onderwijswet 1920 voor het schoolgebouw, Polstraat 25 te Deventer, eene uitkeering ineens van 80% van de geschatte waarde van het schoolgebouw te ontvangen ter vervanging van de tot dusver genoten vergoeding ex artikel 205, eerste lid, dier wet;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 1 September 1937, N°. 227;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 14 September 1937, N°. 9062, Afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat, nadat het bovenvermeld schoolbestuur bij adres van 14 Juli 1936 aan het gemeentebestuur van Deventer had verzocht om, op grond van art. 205*ter* der Lager Onderwijswet 1920, de jaarlijksche gebruiksvergoeding voor de Christelijke Nationale School voor Uitgebreid Lager Onderwijs aan de Polstraat N°. 25 te willen vervangen door eene kapitaalsuitkeering ineens van 80% der ingevolge art. 205 geschatte waarde van terrein en gebouw, bedragende f 13,664, de raad der gemeente Deventer bij zijn besluit van 13 October 1936 afwijzend op dat verzoek heeft beschikt, uit overweging, dat opheffen en concentreeren van bijzondere scholen in dit geval niet in de bedoeling ligt van het schoolbe-

stuur en ook overigens niet mogelijk zou zijn, om reden hier slechts één bijzondere op Protestantsch Christelijken grondslag berustende school voor uitgebreid lager onderwijs bestaat; dat het blijkens de toelichting op het wetsontwerp (stukken Tweede Kamer 1934—1935, N°. 478, bladzijden 26 en 27) niet de bedoeling van den wetgever is geweest, dat terreinen en gebouwen van zoogenaamde ingebouwde scholen onder deze regeling vallen; dat het in het onderhavige geval gaat om eene zoogenaamde ingebouwde school voor uitgebreid lager onderwijs, deel uitmakende van een complex omvattende twee ingebouwde bij derden in gebruik zijnde woningen, een ingebouwde vergaderzaal, een ingebouwde gang en daarachter gelegen de bedoelde schoollokalen; dat deze schoollokalen van den openbaren weg af (i. c. de Polstraat) slechts bereikbaar zijn door de genoemde ingebouwde gang (welke laatste gelegen is onder en naast de bedoelde ingebouwde woningen); dat na verkrijging in eigendom in de gevallen, bedoeld in art. 205, 3e lid, juncto art. 83 der Lager Onderwijswet 1920 de schoollokalen een vrijwel waardeloos object voor de gemeente zullen zijn, afgezien nog van den te verwachten levensduur dier gebouwen; dat het derhalve alleszins gemotiveerd is het verzoek af te wijzen;

dat B. en W. daarna bij besluit van 24 October 1936 op hetzelfde verzoek van het schoolbestuur van 14 Juli 1936 eveneens afwijzend hebben beschikt, en wel op gelijke gronden als die, vervat in het besluit van den gemeenteraad, nadat eerst was overwogen, dat op dit verzoek bij raadsbesluit d.d. 13 October 1936, N°. 4475, afwijzend is beschikt; dat na de vaststelling van het genoemde raadsbesluit in verband met het bepaalde bij art. 151, lid 1, der gemeentewet, twijfel is gerezen, of, aangezien op verzoeken als het vorenbedoelde ingevolge art. 205*ter*, 2e lid, der Lager Onderwijswet 1920 door het gemeentebestuur dient te worden beschikt, een besluit ten aanzien van een dergelijk verzoek door den raad der gemeente dan wel door B. en W. moet worden genomen; dat hun college in dezen twijfel is gesterkt door een besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 29 September 1936, waarbij een tegen een desbetreffend raadsbesluit appelleerend schoolbestuur in zijn beroep niet-ontvankelijk is verklaard; dat het derhalve zekerheidshalve gewenscht is, alsnog ook door hun college een beschikking op het meergenoemde verzoek van het bestuur der Vereeniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs te Deventer d.d. 14 Juli 1936 te geven;

dat het schoolbestuur te dezer zake bij Ged. Staten van Overijssel beroep heeft ingesteld, verzoekende het besluit van het gemeentebestuur te vernietigen en te beslissen, dat de gemeente Deventer alsnog gehouden zal zijn, aan den appellant het evengenoemde bedrag uit te keeren;

dat Ged. Staten daarop bij hun besluit van 23 Februari 1937, n°. 1701, 2e afdeeling, beschikkende op het beroepschrift van het schoolbestuur tegen het besluit van B. en W. van Deventer van 24 October 1936, waarbij het verzoek om van de gemeente de bedoelde kapitaalsuitkeering te erlangen, is afgewezen, het ingesteld beroep ongegrond hebben verklaard;

dat het besluit van Ged. Staten steunt op de overwegingen, dat het beroep is ingesteld overeenkomstig de wettelijke regelingen binnen bekwamen termijn, zoodat het als ontvankelijk is aan te merken; dat het schoolbestuur — te rechter tijd — aan het gemeentebestuur verzocht heeft de uitkeering van een som ineens, zooals bedoeld in art. 205*ter* der Lager Onderwijswet 1920; dat het gemeentebestuur op dit verzoek afwijzend heeft beschikt en zulks op de volgende twee gronden: I. dat het blijkens de toelichting op het wetsontwerp (stukken Tweede Kamer 1934—1935 N°. 478, bladzijden 26 en 27) niet de bedoeling van den wetgever is geweest, dat terreinen en gebouwen van zoogenaamde ingebouwde scholen onder deze regeling vallen; dat het in het onderhavige geval gaat om een zoogenaamde ingebouwde school voor uitgebreid lager onderwijs, deel uitmakende van een complex omvattende twee ingebouwde bij derden in gebruik zijnde woningen, een ingebouwde vergaderzaal, een ingebouwde gang en daarachter gelegen de bedoelde schoollokalen; dat deze schoollokalen van den openbaren weg af (i. c. de Polstraat) slechts bereikbaar zijn door de genoemde ingebouwde gang (welke laatste gelegen is onder en naast de bedoelde ingebouwde woningen); II. dat na verkrijging in eigendom in de gevallen, bedoeld in art. 205, 3e lid, juncto art. 83 der Lager Onderwijswet 1920, de schoollokalen een vrijwel waardeloos object voor de gemeente zullen zijn, afgezien nog van den te verwachten levensduur dier gebouwen; dat het appelleerende bestuur in beroep hiertegen aanvoert:

Ad I. dat de vraag of een school is een zoogenaamde „ingebouwde school" valt te beantwoorden aan de hand van de acte van taxatie, zooals die in 1921 is opgemaakt, en van het besluit van het college van B. en W., waarbij de vergoeding ex art. 205 werd toegekend; dat nu uit de acte van taxatie, gedateerd 14 September 1921, blijkt, dat niet een schatting volgens art. 205, 5e lid, heeft plaats gevonden, maar integendeel uit de bewoordingen dezer acte valt op te maken, dat een normale schatting ter uitvoering van het eerste lid van dat artikel is geschied; dat weliswaar in het besluit van het college van B. en W. d.d. 21 October 1921 de vergoeding niet bepaald wordt naar 6.214 % van f 18,684 (zijnde dit blijkens de voormelde acte van taxatie het bedrag der geschatte waarde), maar blijkbaar naar een bedrag van f 17,484; dat echter niettemin uit den aanhef van het laatstbedoelde besluit blijkt, dat het berust op de door de deskundigen geschiedde taxatie, en het verschil dan ook, voorzoover het schoolbestuur kan nagaan, hieraan is te wijten, dat bij de taxatie was inbegrepen een lokaal, dat de Vereeniging destijds in huur had, terwijl dit lokaal bij de toekenning der vergoeding uiteraard buiten beschouwing moest blijven (waarvan de waarde gesteld werd op f 1200); dat deze opvatting bovendien steun vindt in het feit, dat aan de acte van taxatie, welke in haar bewoordingen niet onderscheidt tusschen

gehuurde lokaliteit en in eigendom toebehoorende lokalen, is toegevoegd een blijkens het verstrekte afschrift terzijde geplaatste opmerking, dat „het in April 1921 in gebruik genomen lokaal" geen eigendom der Vereeniging was, doch gehuurd; dat blijkens deze gegevens voor het bedoelde schoolgebouw dus wordt genoten de vergoeding, bedoeld in art. 205, lid 1, en niet die, geregeld in art. 205, lid 5; dat afkoop van deze vergoeding dus ingevolge art. 205*ter* der wet mogelijk is; dat op dezen grond het besluit van den raad en van B. en W. dus niet zal kunnen worden in stand gehouden;

Ad II. dat de eenige factor, die voorts voor de gemeente de beslissing, of de gevraagde afkoop zal worden toegestaan, behoort te beïnvloeden, deze is, of naar redelijke verwachting de contante waarde der nog te verrichten jaarlijksche uitbetalingen ex art. 205, lid 1, grooter is dan de uitgaven, die afkoop voor de gemeente medebrengt; dat dus de vraag, of de schoollokalen tengevolge van hun ligging voor de gemeente een waardeloos object zouden zijn, wanneer deze die eens in eigendom zoude verkrijgen, derhalve irrelevant is; dat de te verwachten gebruiksduur van het onderhavige gebouw lang genoeg is om afkoop voor de gemeente voordeelig te doen zijn, ten bewijze waarvan het bestuur een verklaring van den beëdigden taxateur G. A. Pieperiet overlegt; dat ook op dezen grond het besluit van den raad en van B. en W. behoort vernietigd te worden; en dat het appelleerende bestuur daarom aan hun college verzocht, onder vernietiging van het bestreden besluit van het gemeentebestuur te beslissen, dat de gemeente Deventer alsnog gehouden zal zijn aan den appellant uit te keeren 80% van de overeenkomstig de bepalingen der Lager Onderwijswet 1920 in 1931 laatstelijk vastgestelde waarde van het gebouw, zijnde f 13,664; dat hun college meent te moeten overwegen ten aanzien van den eersten grond: dat, blijkens het eerste lid van art. 205*ter* der Lager Onderwijswet 1920, een krachtens dat artikel uit te keeren som ineens strekt ter vervanging van de jaarlijksche vergoeding, bedoeld in het eerste lid van art. 205 der meergenoemde wet; dat de jaarlijksche vergoeding voor deze school, blijkens de overgelegde stukken, was bepaald op den voet van het eerste lid van art. 205 voornoemd en de vraag, of deze bepaling àl dan niet terecht had plaats gehad, hier en nu geen voorwerp van onderzoek kan zijn; dat derhalve de eerste grond der afwijzende beschikking van het gemeentebestuur niet deugdelijk is; ten aanzien van den tweeden grond: dat, door de toekenning eener uitkeering ineens, gelijk gevraagd, het schoolgebouw, waarop die uitkeering betrekking heeft, aan de gemeente kan overgaan en wel door de toepassing der artt. 205*ter*, derde lid, en 83, vijfde lid, der meergenoemde wet; dat deze bepalingen kennelijk ten doel hebben te verzekeren, dat een door de gemeenschap bekostigd gebouw, hetzij bij voortduring aan zijn doel beantwoordt, hetzij aan de vrije beschikking der gemeenschap komt, om te haren nutte aangewend te kunnen worden; dat dit laatste doel in het onderhavige geval niet kan worden bereikt; dat toch het schoolgebouw door ligging en gesteldheid niet behoorlijk van zijne onmiddellijke belending kan worden afgescheiden en, daarvan afgezonderd, voor de gemeente een onbruikbaar en nutteloos bezit zou zijn; dat dus uit dezen hoofde een inwilliging van het verzoek inderdaad in strijd met het gemeentebelang zou zijn; dat het appelleerende bestuur nu wel aanvoert, dat het gemeentebestuur zich uitsluitend zou mogen laten leiden door de vraag, of naar redelijke verwachting de contante waarde der nog te verrichten jaarlijksche uitbetalingen grooter is dan de uitgaven, die afkoop voor de gemeente medebrengen, maar dat deze opvatting in de wet geen steun vindt; dat derhalve het besluit van het gemeentebestuur van Deventer gegrond en het daartegen ingestelde beroep ongegrond is te achten;

dat het schoolbestuur in beroep aanvoert, dat de wet van 22 Februari 1936, S. 100, bepalingen bevat, die, blijkens de considerans, strekken tot het verkrijgen van bezuiniging ten aanzien van de openbare uitgaven voor het onderwijs; dat daarom dan ook ten aanzien van elk verzoek ex art. 205*ter* moet overwogen worden, of inwilliging àl dan niet financieele voordeelen voor de gemeente zal medebrengen; dat, zoodra gebleken is, dat naar alle waarschijnlijkheid van inwilliging van het verzoek bezuiniging voor de gemeentekas is te verwachten, deze inwilliging dan ook behoort plaats te vinden; dat de waarschijnlijkheid van deze bezuiniging in prima is aangetoond, zooals door Ged. Staten ook niet is betwist; dat Ged. Staten immers wel overwegen, dat het gebouw, indien het ooit aan de gemeente vervalt, voor haar weinig waarde heeft, maar dat hiertegenover worde opgemerkt, dat het verkrijgen van den eigendom van het gebouw slechts een onderdeel der eventueele bate voor de gemeente is; dat immers deze bate grootendeels bestaat in de bezuiniging, die voortvloeit uit het feit, dat de uitgaven voor afkoop geringer zullen zijn dan de contante waarde der nog te verrichten jaarlijksche uitbetalingen ex art. 205, lid 1: dat déze bate, gezien den vermoedelijken gebruiksduur van het gebouw, inderdaad is te verwachten, zoodat daarmede de wenschelijkheid van inwilliging van het verzoek is aangetoond; dat het verzoekt de gevraagde kapitaalsuitkeering alsnog te doen plaats vinden;

O. dat blijkens den inhoud van het door het schoolbestuur bij Ged. Staten ingediend beroepschrift het beroep bij Ged. Staten is gericht tegen het raadsbesluit of tegen het besluit van B. en W., al naar gelang de raad of het college van B. en W. het ten deze bevoegde orgaan mocht zijn te achten;

dat, zooals uit het bestreden besluit van Ged. Staten valt op te maken, dit college, klaarblijkelijk B. en W. en niet den gemeenteraad het bevoegde orgaan achtende, het beroep heeft beschouwd als te zijn gericht tegen het besluit van B. en W.;

O. omtrent de vraag, of de raad dan wel B. en W. ten deze het bevoegde orgaan is, dat krachtens art. 205*ter* der Lager Onderwijswet 1920 het beschikken op verzoeken van besturen van bijzondere lagere scholen, be-

doeld in art. 205, om ter vervanging van de jaarlijksche vergoeding, bedoeld in het eerste lid van dit artikel, eene uitkeering te ontvangen van eene som ineens, als daarbij nader omschreven, is opgedragen aan het gemeentebestuur;

dat in verband met art. 151 der gemeentewet onder gemeentebestuur hier moet worden verstaan de gemeenteraad en niet het college van B. en W., aangezien moet worden aangenomen, dat de medewerking ter uitvoering van de wet hier bepaaldelijk van den raad wordt gevorderd;

dat toch dit artikel niet geacht moet worden 's raads medewerking aan de uitvoering van wetten, algemeene maatregelen van bestuur of provinciale reglementen en verordeningen afhankelijk te stellen van het feit, dat daarbij de raad uitdrukkelijk als het bevoegd orgaan voor het verleenen van medewerking is aangewezen, doch veeleer in dien zin behoort te worden uitgelegd, dat in gevallen, waarin geen bepaald gemeente-orgaan is aangewezen, doch de medewerking zonder nadere definieering is opgedragen aan het gemeentebestuur, de aard van de te treffen voorziening, al naar gelang zij in het algemeen tot de taak van een bepaald orgaan gerekend moet worden te behooren, voor de competentie beslissend is;

dat, daar het beslissen over uitgaven ten laste van de gemeente bij de gemeentewet bepaaldelijk aan den gemeenteraad is voorbehouden, op welk algemeen beginsel ook door de Lager Onderwijswet 1920 geen inbreuk wordt gemaakt, het beschikken op verzoeken als het onderwerpelijke, hetwelk financieele gevolgen voor de gemeente met zich brengen kan, naar zijn aard tot de bevoegdheid van den raad behoort, zoodat de door de wet gevorderde medewerking in deze ook door dit college behoort te geschieden;

O. dat hieruit volgt, dat Ged. Staten het door het schoolbestuur bij hen ingesteld beroep naar de bedoeling van dat schoolbestuur hadden behooren te beschouwen als te zijn gericht tegen het besluit van den gemeenteraad en diensvolgens over het raadsbesluit en niet over het besluit van B. en W. eene beslissing hadden moeten nemen;

dat dus het bestreden besluit van Ged. Staten behoort te worden vernietigd, terwijl er voorts, in aanmerking genomen, dat dit besluit en het raadsbesluit gelijken inhoud hebben, aanleiding bestaat in hooger beroep omtrent dat raadsbesluit uitspraak te doen;

O. ten aanzien van het bedoeld raadsbesluit, dat met Ged. Staten moet worden geoordeeld, dat de jaarlijksche vergoeding voor deze school steunt op het bepaalde in het eerste lid van art. 205 der Lager Onderwijswet 1920, zoodat het schoolbestuur in zijn op grond van art. 205*ter* der wet ingediend verzoek ontvankelijk is te achten en op dat verzoek ten principale dient te worden beschikt;

O. hieromtrent, dat blijkens den uitslag van een nader op verzoek van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur door den Bouwkundig-Inspecteur van het Lager Onderwijs ingesteld onderzoek de toestand van het gebouw der school in het algemeen van zoodanigen aard is, dat er noch slechts een zeer beperkte duur van bruikbaarheid aan kan worden toegekend en hiervoor geen langer tijdperk dan 10 à 15 jaren kan worden genomen;

dat onder die omstandigheid, welke medebrengt, dat van het toekennen van de gevraagde uitkeering ter vervanging van de jaarlijksche vergoeding voor de gemeente een ongunstig financieel resultaat zou zijn te verwachten, het verzoek van het schoolbestuur terecht is afgewezen;

Gezien de Lager Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten, alsnog het door het bestuur der Vereeniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs, te Deventer, bij Ged. Staten ingestelde beroep tegen het vorengenoemde besluit van den raad der gemeente Deventer ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

18 *September* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Dienstplichtwet art. 12.)

Hoewel terecht aan appellant geen vrijstelling wegens persoonlijke onmisbaarheid is verleend, bestaat er aanleiding om na te gaan, of hij op een anderen grond aanspraak op vrijstelling heeft. Daar appellant, wanneer hij in werkelijken dienst moet komen, naar alle waarschijnlijkheid zijn middel van bestaan (een door hem alleen gedreven zaak, waarin hij niet kan worden vervangen) zal verliezen, terwijl het voor hem niet mogelijk moet worden geacht een anderen loonenden werkkring te vinden, moet hij worden geacht te verkeeren in een bijzonder geval, op grond waarvan hem vrijstelling als bedoeld in art. 12 1e lid onder *f* behoort te worden verleend.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door H. C. Dames, dienstplichtige der lichting van 1930 uit Heemstede, tegen de beslissing van den Minister van Staat, Minister van Defensie a.i., van 15 Mei 1937, VIIe Afd., n°. 213 V., waarbij hem vrijstelling van den dienstplicht wegens persoonlijke onmisbaarheid is geweigerd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur gehoord, advies van 1 September 1937, n°. 278;

Op de voordracht van Onzen Minister van Defensie van 14 September 1937, VIIe Afd., n°. 202 V;

O. dat de beslissing van den Minister steunt op de overweging dat ingevolge art. 15 der Dienstplichtwet vrijstelling van den dienstplicht wegens persoonlijke onmisbaarheid wordt verleend aan hem, door wiens verblijf in werkelijken dienst voor eerste oefening onovercomelijke bezwaren zouden ontstaan voor de instandhouding der middelen van bestaan van personen, als in art. 14, tweede lid, dezer wet bedoeld; dat onder die personen uitsluitend worden begrepen: *a.* de echtgenoote van

den ingeschrevene; *b.* zijne bloed- en aanverwanten in de rechte linie; *c.* zijne andere bloed- en aanverwanten in den tweeden graad; *d.* zijne pleegouders; *e.* degenen, in wier onderhoud de ingeschrevene ingevolge rechterlijk vonnis moet voorzien; dat, waar zulk een geval zich ten aanzien van den dienstplichtige blijkbaar niet voordoet, hij, Minister, de gedane aanvraag om vrijstelling van den dienstplicht wegens persoonlijke onmisbaarheid afwijst;

dat de appellant in beroep aanvoert, dat hij eerst voor korten tijd, geheel voor eigen rekening en risico, eene drogisterij-optiekzaak heeft gekocht en opgewerkt; dat hij — van zijn 10de jaar af ouderloos en nu 27 jaar oud — geheel alleen, met veel kosten en ontbering, zichzelf aldus een levenspositie als zelfstandig zakenman heeft weten te bemachtigen, welke hij slechts met veel moeite zal kunnen behouden; dat hij zijne zaak, die hij geheel alleen drijft, als ongetrouwd persoon, niet aan een ander kan overlaten, omdat daarmee zijn broodwinning en een latere kans van slagen verloren is;

O. dat de Minister bij zijne bestreden beslissing terecht aan den appellant geen vrijstelling wegens persoonlijke onmisbaarheid heeft verleend;

dat evenwel blijkens een nader, op verzoek van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur uitgebracht ambtsbericht van den burgemeester van Aalsmeer de appellant, toen hij ter secretarie mondeling een verzoek om vrijstelling indiende, daarbij niet te kennen heeft gegeven, op welken grond hij op vrijstelling aanspraak meende te hebben;

dat er in verband hiermede aanleiding bestaat om na te gaan, of de appellant op een anderen grond dan persoonlijke onmisbaarheid aanspraak op vrijstelling heeft;

O. hieromtrent, dat blijkens de stukken de appellant, die van zijn tiende jaar af ouderloos is, zich een middel van bestaan heeft verworven door eene drogisterij en optiekzaak over te nemen;

dat er reden bestaat om aan te nemen, dat deze zaak, welke door den appellant geheel alleen wordt gedreven, gevaar loopt te gronde te gaan, indien de appellant voor eerste oefening in werkelijken dienst moet komen, gezien het feit, dat tijdelijke vervanging van den appellant bezwaarlijk, zoo niet geheel onmogelijk moet worden geacht;

dat derhalve de appellant, wanneer hij in werkelijken dienst moet komen, naar alle waarschijnlijkheid zijn tegenwoordig middel van bestaan zal verliezen, terwijl het voor hem niet mogelijk moet worden geacht een anderen, loonenden werkkring te vinden, aangezien hij blijkens het hiervoor vermelde ambtsbericht van den burgemeester van Aalsmeer geen bijzondere vakbekwaamheid bezit, welke hem daartoe in staat zou stellen;

dat hij onder deze omstandigheden geacht moet worden te verkeeren in een bijzonder geval, op grond waarvan hem vrijstelling, als bedoeld in art. 12, eerste lid, onder *f*, der Dienstplichtwet behoort te worden verleend;

Gezien deze wet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van de bestreden beslissing aan H. C. Dames alsnog voor den tijd van één jaar vrijstelling van den dienstplicht te verleenen, met bepaling, dat deze vrijstelling niet geldt in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden.

Onze Minister van Defensie is belast enz.

(A. B.)

---

24 *September* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Wet houdend algemeene regelen Waterstaatsbestuur art. 22.)

Het Algemeen Reglement voor de polders of waterschappen in Zeeland bepaalt, dat de vergadering van ingelanden de haar overgelegde rekening en verantwoording onderzoekt en het bedrag der ontvangsten en uitgaven vaststelt. Er is gehandeld in strijd met dit voorschrift en dus met de inrichting der instelling, nu de vergadering van ingelanden de ontvangsten en uitgaven niet overeenkomstig hetgeen in werkelijkheid is ontvangen en uitgegeven heeft vastgesteld.

Ten onrechte hebben Ged. Staten de betrokken besluiten mede vernietigd wegens strijd met het algemeen belang, omdat het h. i. met dit algemeen belang strijdig zou zijn, indien niet de gevolgen der malversatiën, waaraan de vorige ontvanger zich heeft schuldig gemaakt, zooveel mogelijk zouden worden tenietgedaan, met het oog waarop in de eerste plaats zoo nauwkeurig mogelijk moet kunnen worden vastgesteld hetgeen in werkelijkheid aan den polder had moeten zijn verantwoord. „Algemeen belang" is hier te verstaan in den zin van het belang van het geheel in tegenstelling met dat der onderdeelen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door X, te Y, tegen het besluit van Ged. Staten van Zeeland van 19 Maart 1937, N°. 135, 2e afdeeling, tot vernietiging van de besluiten der vergadering van ingelanden van den calamiteuzen Borsselepolder van 15 Juni 1932, 8 November 1933, 27 Juni 1934, 12 Juni 1935 en 17 Juni 1936, tot vaststelling van de rekeningen der inkomsten en uitgaven des polders onderscheidenlijk over de dienstjaren 1931/32, 1932/33, 1933/34, 1934/35 en 1935/36;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 15 September 1937, N°. 330;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 23 September 1937, La. GG., Afdeeling Waterstaatsrecht;

O. dat Ged. Staten de besluiten der vergadering van ingelanden hebben vernietigd wegens strijd zoo met het algemeen belang als ook, tevens, met de artt. 81—83 (oud) onderscheidenlijk 80—82 (nieuw) van het Algemeen Reglement voor de polders of waterschappen in Zeeland;

dat zij daarbij hebben overwogen, dat uit een ingesteld onderzoek naar de financieele administratie van den calamiteuzen Borsselepolder is gebleken, dat in de rekeningen over

de dienstjaren 1931/32 tot en met 1935/36 in strijd met de artt. 81—83 (oud) onderscheidenlijk 80—82 (nieuw) van het Algemeen Reglement voor de polders of waterschappen in Zeeland verscheidene ontvangsten en uitgaven ten onrechte zijn opgenomen, respectievelijk daaruit weggelaten; dat de geconstateerde fouten en onjuistheden zoo ernstig en talrijk zijn, dat uit de voormelde rekeningen, zooals deze achtereenvolgens door de vergadering van ingelanden zijn vastgesteld, de financieele positie des polders in geenen deele kan worden opgemaakt; dat het dan ook in strijd met het algemeen belang zou zijn, indien niet de gevolgen van de malversatiën, waaraan de vorige ontvanger-griffier zich heeft schuldig gemaakt, zooveel mogelijk zouden worden te niet gedaan, met het oog waarop in de eerste plaats zoo nauwkeurig mogelijk moet kunnen worden vastgesteld hetgeen hij in werkelijkheid aan den polder had en heeft te verantwoorden;

dat van dit besluit van Ged. Staten X, te Y, bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat hij is de gewezen ontvanger-griffier van den polder; dat reeds daarom de besluiten, waarbij de polderrekeningen werden goedgekeurd en vastgesteld, niet kunnen worden vernietigd, omdat, anders dan in de gemeentewet (art. 259), een eenmaal afgesloten, goedgekeurde en vastgestelde rekening niet meer kan worden heropend; dat deze heropening der rekeningen in het geheel geen zin heeft; dat toch, ingeval onregelmatigheden in de administratie hebben plaats gevonden en de ontvanger-griffier is ontslagen, zooals i. c. geschied is, het Algemeen Reglement in art. 85 den weg aanwijst, wat er dient te geschieden; dat ingeval bepaalde tekorten in de kas worden geconstateerd, dit feit tot uitdrukking komt in de rekening over het jaar, waarin die tekorten zijn geconstateerd; dat het er niets toe doet, of deze tekorten over meerdere jaren hebben geloopen; dat alzoo onjuist is het motief van Ged. Staten, dat de financieele positie des polders in geenen deele kan worden opgemaakt, daar toch uit de rekening over het jaar, waarin de tekorten werden geconstateerd, de juiste financieele positie van den polder blijkt;

dat hij uitdrukkelijk stelt, dat er van tekorten i. c. geen sprake is, doch alleen van verkeerde boekingen en administratieve fouten; dat er geen enkel algemeen belang aanwezig is, om een dergelijken ingrijpenden maatregel te nemen als het vernietigen van de goedkeuringsbesluiten van polderrekeningen over vijf achtereenvolgende jaren;

dat art. 22 van de Waterstaatswet 1900, sprekende over strijd met het algemeen belang als grond voor vernietiging, daaronder verstaat het algemeen belang in den zin van het geheel, in tegenstelling met dat der onderdeelen; dat Ged. Staten in hun omschrijving, waarom het algemeen belang bij de vernietiging is betrokken, dan ook alleen spreken van een bijzonder belang van den betrokken polder; dat het algemeen belang er niet bij betrokken is, of uit rekeningen van voorgaande jaren al dan niet de financieele positie van een of anderen polder kan worden opgemaakt, indien uit de loopende rekening die positie maar kan worden gekend; dat het ook geen algemeen belang is, maar een louter privé belang van dezen polder, of de fouten van een gewezen ontvanger-griffier zooveel mogelijk worden te niet gedaan; dat toch het vernietigen van een vaststellingsbesluit van een goedgekeurde rekening niet de normale weg is, om een ontvanger-griffier aansprakelijk te stellen voor door hem gemaakte fouten en door zijn toedoen ontstane tekorten, doch het algemeen polderreglement den weg aanwijst, hoe in dergelijk geval te handelen;

dat integendeel het algemeen belang meebrengt, dat de ontvanger-griffier zich kan verdedigen tegen van hem opgevraagde, doch door hem ontkende tekorten bij die instantie, die daarvoor is aangewezen, namelijk de Rechterlijke Macht, en het niet aangaat, dat van hem tekorten worden opgeëischt naar aanleiding van eenzijdig door den polder achteraf opgestelde rekeningen, op welker samenstelling hij niet den minsten invloed heeft en waartegen hij zich niet kan verdedigen;

dat ook zonder vernietigingsbesluit de administratie van den polder in orde kan worden gebracht;

dat de genoemde besluiten tot vaststelling der rekeningen over de jaren 1931—1936 evenmin kunnen worden vernietigd op grond van strijd met het algemeen polderreglement voor Zeeland; dat het polderreglement in de door Ged. Staten gememoreerde artt. 80—82 aangeeft, dat er rekening en verantwoording moet worden gedaan, niet hoe de rekening moet worden gedaan; dat in de dienstjaren 1931 tot en met 1935 de rekening en verantwoording op normale wijze heeft plaats gehad en, wanneer er al misslagen in de berekeningen hebben plaats gevonden, dit feit niet behoort te worden achterhaald door een vernietigingsbesluit op grond, dat in strijd zou zijn gehandeld met het gebod tot het doen van rekening en verantwoording; dat het polderreglement juist den weg aanwijst in art. 85, hoe te handelen, indien de administratie van den polder in de war geraakt;

O. dat art. 119, paragraaf 1, van het Algemeen Reglement voor de polders of waterschappen in Zeeland (art. 121, paragraaf 1, oud) bepaalt, dat de vergadering van ingelanden de haar overgelegde rekening en verantwoording zonder uitstel onderzoekt en het bedrag der ontvangsten en uitgaven vaststelt;

dat bij de ingevolge dit reglementsvoorschrift door de vergadering van ingelanden van den calamiteuzen Borsselepolder genomen besluiten de ontvangsten en uitgaven over de jaren 1931/32 tot en met 1935/36 niet overeenkomstig hetgeen in werkelijkheid is ontvangen en uitgegeven zijn vastgesteld;

dat o. a. blijkens de overgelegde stukken over de jaren 1931/32 tot en met 1934/35 nagelaten is, ontvangsten aan dijkgeschot, die in feite hebben plaats gehad, te verantwoorden, terwijl onder meer de volgende fictieve uitgaafposten zijn opgenomen: aflossing obligatiën (1933/34, 1934/35 en 1935/36), renteloos voorschot (1935/36), dijkgeschot waterkeering (1934/35 en 1935/36), bijdrage Spoorweg Maatschappij Zuid-Beveland (1935/36);

dat derhalve de genoemde besluiten van de

vergadering van ingelanden van den calamiteuzen Borsselepolder strijden met art. 119, paragraaf 1, van het Algemeen Reglement, dus met de inrichting van de instelling;

dat mitsdien Ged. Staten terecht ingevolge art. 22 der Waterstaatswet 1900 die besluiten wegens strijd met het Algemeen Reglement hebben vernietigd, zij het, dat Wij niet, zooals dat college, strijd met de artt. 80, 81 en 82 van dat Algemeen Reglement aanwezig achten, doch met het vorengenoemd art. 119, paragraaf 1;

dat voorts Ged. Staten de besluiten ten onrechte achten te strijden met het algemeen belang, aangezien naar Ons oordeel, in aanmerking genomen, dat blijkens de geschiedenis van de tot standkoming van art. 22 der Waterstaatswet 1900 het algemeen belang in den zin van dit artikel is te verstaan in den zin van het belang van het geheel in tegenstelling met dat der onderdeelen, van zoodanigen strijd hier niet kan worden gesproken;

Gezien de Waterstaatswet 1900 en het Algemeen Reglement voor de polders of waterschappen in Zeeland;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met wijziging van het bestreden besluit van Ged. Staten, de vorenvermelde besluiten der vergadering van ingelanden van den calamiteuzen Borsselepolder wegens strijd met de inrichting van die instelling te vernietigen.

Onze Minister van Waterstaat is belast enz.

(A. B.)

---

27 *September* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Hinderwet art. 7.)

Nu de zitting tot het inbrengen van bezwaren is gehouden op den 12en dag na de openbare kennisgeving, bedoeld in art. 6 2e lid, hebben B. en W. hunne beslissing genomen zonder inachtneming van de wettelijke voorschriften, en moet deze beslissing dus vernietigd worden.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door J. de Vos, te Zaamslag, tegen het besluit van B. en W. dier gemeente van 3 Mei 1937, waarbij hem vergunning is geweigerd tot het uitbreiden van de electrisch gedreven schoenfabriek in het perceel F. N°. 2254, te Zaamslag;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 8 September 1937, N°. 346;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 17 September 1937, N°. 542 H, Afdeeling Arbeid;

O. dat art. 7 der Hinderwet bepaalt, dat op den 14den dag na de openbare kennisgeving, bedoeld in het 2de lid van art. 6, gelegenheid wordt gegeven tot het inbrengen van bezwaren tegen het oprichten eener inrichting ten overstaan van het gemeentebestuur;

dat in dit geval de openbare kennisgeving is gedaan op 31 Maart 1937, met vermelding, dat op 12 April 1937 gelegenheid zou worden gegeven tot het inbrengen van bezwaren;

dat dan ook op 12 April 1937, derhalve op den 12den dag, de zitting tot het inbrengen van bezwaren is gehouden;

dat mitsdien B. en W. van Zaamslag hunne beslissing hebben genomen zonder inachtneming van de wettelijke voorschriften;

Gezien de Hinderwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bestreden besluit te vernietigen.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz. (A. B.)

---

30 *September* 1937. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 artt. 3 lid 3 en 113.)

De mededeeling van een gemeentelijk Scheidsgerecht, gedaan in den vorm van een brief aan den klager, verstaat de C. R. v. B. als een uitspraak van dat Gerecht, waartegen beroep is in te stellen.

Een verzoek om herziening van een uitspraak (van een lageren rechter) moet gericht worden tot den hoogsten rechter, zoo deze die uitspraak heeft bevestigd.

Uitspraak in zake:

H. J. Bakx, wonende te Schaesberg, klager, niet verschenen,

tegen:

het College van Burgemeester en Wethouders der gemeente Schaesberg, verweerder, vertegenwoordigd door den Burgemeester, niet verschenen.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat klager bij brief van 28 Februari 1937 zich heeft gewend tot het Scheidsgerecht voor de werklieden in dienst der gemeente Schaesberg met het verzoek het aan hem bij verweerders besluit van 4 Mei 1934 verleende ontslag als gemeentewerkman (wegwerker), ingaande 6 Mei 1934, nietig te verklaren en te beslissen, dat hij wederom in dienst dier gemeente moet worden gesteld;

O. dat het genoemde Scheidsgerecht hem naar aanleiding van dien brief op 27 April 1937 heeft medegedeeld — zulks op gronden, waarnaar hier verwezen wordt —, dat hij het recht mist tot het instellen van beroep en zijn klaagschrift mitsdien niet in behandeling kan worden genomen, welke mededeeling eindigt met deze alinea: „Aangezien ook niet is gebleken van eenige omstandigheid die bij de behandeling van de klacht niet aan het scheidsgerecht bekend was en die op zichzelf of in verband met andere feiten of omstandigheden ernstigen twijfel doet ontstaan aan de juistheid der uitspraak, zijn er geen termen aanwezig om de gegeven uitspraak te herzien of een nieuw onderzoek te beginnen.";

O. dat klager tegen vorengenoemde mededeeling van het Scheidsgerecht tijdig in beroep is gekomen bij dezen Raad, en op de bij aangevuld klaagschrift aangevoerde gronden heeft verzocht te willen bevorderen, dat alsnog deze zaak zal worden behandeld en aan hem recht zal wedervaren;

O. dat bij contra-memorie is verzocht het klaagschrift van H. J. Bakx niet-ontvankelijk, subsidiair ongegrond te verklaren;

In rechte:

O. dat deze Raad de vorenomschreven mededeeling van het Scheidsgerecht voor de werklieden in dienst der gemeente Schaesberg verstaat als een uitspraak van dat Scheidsgerecht, waarbij klager niet-ontvankelijk is verklaard in zijn beroep tegen het besluit van verweerder d.d. 4 Mei 1934;

O. dat klager reeds vroeger, nl. op 17 Mei 1935, ter zake van voormeld besluit beroep heeft ingesteld bij het Scheidsgerecht, doch in dat beroep bij uitspraak, waarvan de redactie definitief is vastgesteld op 27 September 1935, niet-ontvankelijk is verklaard;

O. dat deze Raad bij uitspraak van 2 Jan. 1936 o. m. heeft overwogen, dat klager „bij de bestreden uitspraak terecht niet-ontvankelijk is verklaard in zijn bij het Scheidsgerecht ingestelde klacht;" en op die overweging de uitspraak tot niet-ontvankelijk-verklaring van het Scheidsgerecht heeft bevestigd;

O. dat daarmede tot in hoogste instantie beslist was, dat het besluit van verweerder d.d. 4 Mei 1934 onaantastbaar was geworden en klager met ingang van den in dat besluit genoemden datum — zijnde 6 Mei 1934 — ontslagen was als gemeentewerkman (wegwerker);

O. dat, nu in het Reglement voor de werklieden in dienst der gemeente Schaesberg geen bepaling voorkomt, waarin het beroep tegen besluiten van een orgaan dier gemeente op het meergenoemde Scheidsgerecht ook opengesteld wordt voor gewezen werklieden, reeds op dezen grond, dat blijkens het vorenstaande klager op 28 Februari 1937 — den dag, waarop hij zich met den in de eerste feitelijke overweging genoemden brief tot dat Scheidsgerecht heeft gewend — geen werkman in dienst der genoemde gemeente meer was, voor hem geen beroep op het Scheidsgerecht openstond, zoodat dit hem terecht in dat beroep niet ontvangen heeft;

O. dat in de laatste alinea van de uitspraak van het Scheidsgerecht onder oogen gezien wordt de mogelijkheid, dat klager's brief van 28 Februari 1937 niet als een klaagschrift, maar als een verzoek om herziening der in kracht van gewijsde gegane uitspraak van dat Scheidsgerecht, d.d. 27 September 1935 moet worden opgevat, ofschoon de bewoordingen van dien brief feitelijk geen steun tot die opvatting bieden;

O. dat het verzoek om herziening van de laatstgenoemde uitspraak van het Scheidsgerecht niet gericht behoort te worden tot dat Scheidsgerecht, vermits dit niet bevoegd geacht kan worden een uitspraak te herzien, c.q. te wijzigen, welke de hoogste rechter, immers deze Raad bij zijn uitspraak van 2 Januari 1936, heeft bevestigd, waarbij deze Raad evenwel — zij het ten allen overvloede — wil opmerken dat hem geen termen bekend zijn, waarop met vrucht de herziening van zijn genoemde uitspraak zou kunnen worden verzocht;

O. dat uit het vorenstaande volgt, dat de uitspraak, waarvan beroep, zooals deze Raad die meent te moeten verstaan, behoort te worden bevestigd;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Bevestigt de uitspraak, waarvan beroep.

(A. B.)

30 *September* 1937. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Wachtgeldbesluit art. 4.)

De voor den duur van het wachtgeld in aanmerking komende diensttijd moet berekend worden naar het oogenblik van het ontslag uit de betrekking, waarvoor het wachtgeld verleend zal worden; nadien kan met name niet meer rechtsgeldig genomen worden een besluit, waarbij de diensttijd van vroegere betrekkingen nog in aanmerking genomen wordt bij de berekening van een wachtgeld voor *die* betrekkingen.

Uitspraak in zake:

J. Dijkstra, wonende te Zaandam, klager, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen, bijgestaan door zijn raadsman Mr. K. J. van Nieukerken, advocaat te Amsterdam,

tegen:

den Minister van Binnenlandsche Zaken, verweerder, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. W. de Koning, referendaris bij de afdeeling Pensioenen en Wachtgelden van het Departement van Binnenlandsche Zaken, wonende te 's-Gravenhage

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat verweerder bij besluit van 21 September 1936, Afdeeling P. en W., nº. 1382, heeft goedgevonden en verstaan aan J. Dijkstra, voornoemd, wien om een der redenen, bedoeld bij artikel 1 van het Koninklijk Besluit van 3 Augustus 1922, S. 479, zooals dat later is gewijzigd, met ingang van 1 September 1936 eervol ontslag is verleend als leeraar aan de Rijkskweekschool voor onderwijzers en onderwijzeressen te Zaandam, een wachtgeld toe te kennen ten bedrage van:

f 5348 per jaar van 1 Sept. 1936 tot 1 Dec. 1933,
f 4546 per jaar van 1 Dec. 1936 tot 1 Mrt. 1937,
f 3744 per jaar van 1 Mrt. 1937 tot 1 Mrt. 1942,
f 3209 per jaar van 1 Mrt. 1942 tot 1 Mrt. 1947,
f 2674 per jaar van 1 Mrt. 1947 tot 1 Sept. 1948;

rustende dit besluit op de overwegingen, dat de laatstgenoten wedde van belanghebbende bedraagt f 5045, vermeerderd met een tijdelijke kindertoelage ad f 303, en dat hij kostwinner is van een gezin;

O. dat verweerder bij besluit van 31 Mei 1937, beschikkende op het bezwaarschrift van J. Dijkstra tegen de regeling van den duur van het hem toegekende wachtgeld als gewezen leeraar aan de Rijkskweekschool voor onderwijzers en onderwijzeressen te Zaandam, voorzoover daarbij niet in aanmerking is genomen zijn diensttijd van 18 October 1909 tot en met 31 October 1923 als onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs en van 1 November 1923 tot 1 September 1924 als onderwijzer aan de Rijksnormaallessen te Zaandam, gelet op het advies van de Commissie, bedoeld in artikel 12 van het Wachtgeldbesluit, en overwegende, dat met den inhoud van dat advies kan worden ingestemd, heeft goedgevonden het bezwaar ongegrond te verklaren;

O. dat klager van dit besluit tijdig in beroep is gekomen bij dezen Raad en bij klaagschrift

verzoekt, dat deze Raad zal verstaan, dat hem ook van 1 September 1948 tot 10 Juli 1954 of zooveel eerder als hij, die is geboren 10 Juli 1889, in de termen valt om pensioen te genieten, wachtgeld moet worden toegekend van f 2674 per jaar, zijnde 50 % van zijn laatstelijk genoten wedde;

O. dat de gemachtigde van verweerder bij contra-memorie heeft geconcludeerd tot ongegrond-verklaring van het beroep;

In rechte:

O. dat de vraag, welke partijen verdeeld houdt, deze is, of bij de vaststelling van den duur van klagers wachtgeld bij het bovengenoemde besluit van 21 September 1936, rekening had moeten worden gehouden met den tijd, gedurende welken hij als onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs en vervolgens als onderwijzer aan de Rijksnormaallessen te Zaandam is werkzaam geweest;

O. dat, nu klager van 18 October 1909 tot en met 31 October 1923 als onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs en van 1 November 1923 tot 1 September 1924 als onderwijzer aan de Rijksnormaallessen te Zaandam is werkzaam geweest, zonder dat hij, toen hij uit laatstgenoemde betrekking — wegens opheffing van die Normaallessen — werd ontslagen, een wachtgeld heeft aangevraagd of hem een wachtgeld is toegekend, ingevolge artikel 4, onder *d*, van het Koninklijk Besluit van 3 Augustus 1922, S. 479, zooals dit thans luidt, deze diensttijden bij de berekening van den duur van klagers wachtgeld, hetwelk hem werd toegekend in verband met het hem verleende eervolle ontslag als leeraar aan de Rijkskweekschool voor onderwijzers en onderwijzeressen te Zaandam, wegens opheffing van die betrekking, mede in aanmerking hadden moeten zijn gebracht;

O. dat hieruit volgt, dat het bestreden besluit van 31 Mei 1937 en daarmede het besluit van 21 September 1936, voor wat betreft den eindtermijn van het verleende wachtgeld, niet in stand kunnen blijven en behooren te worden nietig verklaard;

O. dat, nu de in de tweede rechtsoverweging vermelde diensttijden voor de berekening van den duur van klagers wachtgeld mededellen en dit wachtgeld, gezien zijn leeftijd en gelet op het bepaalde in artikel 8, lid 1, van meergenoemd Koninklijk Besluit, nog doorloopt, totdat hij in de termen komt om pensioen te genieten alsnog moet worden verstaan, dat aan klager ook van 1 September 1948, totdat hij in de termen komt om pensioen te genieten, een wachtgeld behoort te worden toegekend en wel ten bedrage van f 2674 per jaar, zijnde 50 % van zijn laatstelijk genoten wedde;

O. dat nu weliswaar verweerder — kennelijk met het oog op de uitspraak van dezen Raad van 25 Maart 1937, D. N°. K. 2 (A. B. 1937, blz. 575, *Red.*), in een soortgelijke zaak gegeven als welke thans aan de orde is — bij besluit van 26 Mei 1937 heeft goedgevonden:

1°. aan J. Dijkstra ter zake van het hem met ingang van 1 September 1924 verleende eervolle ontslag als onderwijzer aan de Rijksnormaallessen te Zaandam een wachtgeld toe te kennen tot de bij dat besluit genoemde bedragen over de bij dat besluit aangegeven tijdvakken;

2°. met toepassing van artikel 6 van het wachtgeldbesluit het onder 1° toegekende wachtgeld te verminderen tot „nihil" van 1 September 1924 tot 14 Juli 1939;

blijkbaar van meening zijnde, dat door dit besluit het besluit van 21 September 1936 tegen nietigverklaring door dezen Raad zou worden veilig gesteld, doch deze Raad die meening niet kan deelen, omdat voor de beantwoording van de vraag, of het bestreden besluit van 21 September 1936, al dan niet, feitelijk of rechtens, met de ten deze in aanmerking komende algemeen verbindende voorschriften strijdt, de toestand moet worden beoordeeld naar het oogenblik van het ontslag als leeraar aan de Rijkskweekschool voor onderwijzers en onderwijzeressen te Zaandam en op dat oogenblik een besluit tot toekenning van wachtgeld ter zake van het vorige ontslag niet bestond;

O. dat hieruit volgt, dat het besluit van 26 Mei 1937 voor de beslissing van dit beding als niet bestaande moet worden aangemerkt;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Verklaart het beroep gegrond;

Verklaart het besluit van verweerder van 31 Mei 1937, alsmede dat van 21 September 1936 — dit laatste voor wat betreft den eindtermijn van het verleende wachtgeld — nietig;

Verstaat, dat aan klager ook van 1 September 1948 totdat hij in de termen komt om pensioen te genieten, een wachtgeld moet worden toegekend van f 2674 per jaar, zijnde 50 % van zijn laatstelijk genoten wedde.

(A. B.)

---

30 *September* 1937. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid).

De C. R. v. B. heeft niet de *overtuiging* bekomen, dat de in het strafbesluit kennelijk telastegelegde fraude is gepleegd. Dat besluit wordt daarom nietig verklaard, ook al valt overigens de welgebleken slordigheid van den ambtenaar zeer te laken.

Uitspraak in zake:

Het College van Burgemeester en Wethouders der gemeente 's-Gravenhage, klager/verweerder, vertegenwoordigd door den Burgemeester, voor wien ter openbare terechtzittingen als gemachtigde is opgetreden Mr. Dr. J. J. Boasson, gemeentesecretaris van 's-Gravenhage, wonende aldaar,

tegen:

X., wonende te 's-Gravenhage, verweerder/klager, in persoon ter openbare terechtzittingen verschenen, bijgestaan door zijn raadsman Jhr. Mr. J. M. M. van Asch van Wijck, advocaat te 's-Gravenhage.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien, enz.;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat Burgemeester en Wethouders van 's-Gravenhage — gelet op de rapporten van den Gemeentelijken Accountantsdienst van 25 Januari 1937, N°. 2189, van 29 Januari 1937, N°. 2189II, en van 4 Februari 1937,

N°. 2189III ; gelet op hun besluit van 26 Januari 1937, Ag. N°. 5929 Kab., Afd. S. Z., en mede gelet op de artikelen 48 en 51 van het Ambtenarenreglement — bij besluit van 12 Februari 1937 hebben besloten :

1°. X., Administratief Ambtenaar C. ter Gemeentesecretarie, wegens het plegen van onregelmatigheden ten aanzien van hem in beheer toevertrouwde gelden te straffen met niet-eervol ontslag uit den gemeentedienst, met ingang van 15 Februari 1937 ;

2°. aan X. voornoemd gedurende den termijn van beroep op het Gemeentelijk Scheidsgerecht en — bij instelling van beroep — zoolang het Scheidsgerecht geen uitspraak heeft gedaan, den toegang tot het werk en de dienstgebouwen te ontzeggen, met inhouding van wedde ;

berustende dit besluit op de navolgende overwegingen : enz. ;

In rechte : post alia ;

O. dat, blijkens de laatste overweging van het bestreden besluit — waarin wordt aangenomen, dat X. het ten deze geconstateerde kastekort ad f 976.30, heeft doen ontstaan door gelden te gebruiken voor andere doeleinden dan waarvoor zij bestemd waren en zich derhalve aan misbruik van vertrouwen heeft schuldig gemaakt — met de ontslagreden : het plegen van onregelmatigheden ten aanzien van hem in beheer toevertrouwde gelden, kennelijk is bedoeld het plegen van fraude te dien aanzien, welke fraude dan zou moeten zijn gebleken uit hetgeen tevoren in dat besluit is overwogen ;

O. dat het Scheidsgerecht als uiterst bezwarend voor X. heeft beschouwd hetgeen in het besluit sub 3 is vermeld, omdat hij door het laten onderteekenen der bedoelde chèque door den waarnemend-chef voorkwam, dat de chef kon informeeren naar de noodzaak van het opnemen der extra-bedragen ;

O. dat echter voor dezen Raad is komen vast te staan, dat het doen onderteekenen van chèques door den waarnemend-chef volkomen normaal was, zoodat het sub 3 vermelde in geen enkel opzicht als bezwarend voor X. mag worden aangemerkt ; hebbende trouwens de gemachtigde van klager/verweerder ter terechtzitting van dezen Raad van 3 Juni 1937 uitdrukkelijk verklaard, dat de zinsnede sub 3 als vervallen kan worden beschouwd ;

O. dat de Raad voorts op grond van de gedingstukken — waaronder mede een afschrift van het vonnis der Arrondissements-Rechtbank te 's-Gravenhage van 15 Juni 1937, houdende vrijspraak van de aan X. ten laste gelegde verduistering van f 978.80 en het te zijner terechtzittingen aangevoerde niet de overtuiging heeft kunnen bekomen, dat het geconstateerde kastekort is te wijten aan fraude van X., zoodat de eenige grond, waarop het ontslagbesluit berust, daaraan komt te ontvallen ; waarbij de Raad echter wil opmerken, dat wel gebleken is, hetgeen X. ook heeft erkend, dat deze bij het voeren van zijn administratie en het beheer der hem toevertrouwde gelden slordig en nonchalant is geweest, en dat de waarschijnlijkheid groot is, dat mede daardoor is veroorzaakt, dat het bedrag van de ten tijde van de uitgeoefende contrôle in kas aanwezige gelden niet overeenstemde met hetgeen, volgens het door hem aangehouden kasboek, althans administratief aanwezig zou moeten zijn, welke slordigheid en nonchalance in een ambtenaar zeer zeker ernstig zijn te laken, doch waarover deze Raad in casu niet verder heeft te oordeelen ;

O. dat mitsdien het bestreden ontslagbesluit, als missende feitelijken grond, strijdt met het bepaalde in artikel 48 van voormeld Ambtenarenreglement, zoodat, met vernietiging van de uitspraak van het Scheidsgerecht, bedoeld besluit moet worden nietig verklaard ;

Rechtdoende in naam der Koningin !

Verklaart het beroep van klager/verweerder ongegrond en dat van X. gegrond ;

Vernietigt de uitspraak van opgemeld Scheidsgerecht van 3 Maart 1937 ;

Verklaart nietig het besluit van Burgemeester en Wethouders van 's-Gravenhage van 12 Februari 1937.

(A. B.)

---

4 *October* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.
(Dienstplichtwet Art. 16.)

Appellant kan als godsdienstonderwijzer bij de Ned. Herv. Kerk niet worden aangemerkt als bedienaar van den godsdienst in den zin van art. 16 onder *a*, en behoort voor het overige ook niet tot de personen, in art. 16 aangegeven, aan wie om de reden, genoemd in art. 12 1e lid onder *d*, vrijstelling van den dienstplicht is te verleenen.

Wij WILHELMINA, enz. ;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Willem Johan Adolf de Jagher, dienstplichtige der lichting van 1924 uit Stad-Delden, wonende te Slijk Ewijk, gemeente Valburg, tegen de beslissing van Onzen Minister van Defensie van 24 Juli 1937, VIIe Afd., n°. 298 V, waarbij hem vrijstelling van den dienstplicht wegens het verkeeren in een geval, als bedoeld in art. 12, eerste lid, *d* der Dienstplichtwet, is geweigerd ;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 22 September 1937, n°. 393 ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Defensie van 28 September 1937, VIIe Afd., n°. 214 V ;

O. dat de beslissing van Onzen Minister steunt op de overweging, dat zij, die de betrekking bekleeden van godsdienstonderwijzer, niet behooren tot de personen, vermeld in een der bij het Dienstplichtbesluit (Stbl. 1929, n°. 21, 1931, n°. 91) behoorende tabellen, betreffende het verleenen van vrijstelling wegens het bekleeden van een geestelijk of een godsdienstig menschlievend ambt of het in opleiding zijn voor een zoodanig ambt ;

dat de appellant in beroep aanvoert, dat hij als godsdienstonderwijzer catechisatie-onderwijs geeft, huis- en ziekenbezoek aflegt en spreekbeurten vervult en zoodoende een godsdienstig menschlievend ambt bekleedt ; dat, al komt het ambt van godsdienstonderwijzer niet voor in een der bij het Dienstplichtbesluit (Stbl. 1929, n°. 21, 1931, n°. 91) behoorende tabellen betreffende het verleenen van vrijstelling wegens het bekleeden van een

geestelijk of godsdienstig menschlievend ambt, de Dienstplichtwet of het Dienstplichtbesluit de gelegenheid vrijlaat de groep genoemde personen uit te breiden; dat hij, gezien zijn werk, meent ook in aanmerking te kunnen komen voor vrijstelling;

O. dat de appellant als godsdienstonderwijzer bij de Nederlandsch Hervormde Kerk niet kan worden aangemerkt als bedienaar van den godsdienst, in den zin van art. 16, onder *a*, van de Dienstplichtwet;

dat hij ook voor het overige niet behoort tot de personen, in art. 16 aangegeven, aan wie om de reden, genoemd in art. 12, 1e lid, onder *d*, der wet, vrijstelling van den dienstplicht is te verleenen;

Gezien de genoemde wet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Defensie is belast enz.

(A. B.)

---

5 *October* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Woningwet Art. 36.)

Terecht heeft het gemeentebestuur zich op het standpunt gesteld, dat het in het belang van een goede stedebouwkundige ontwikkeling der gemeente noodzakelijk is, den woningbouw zooveel mogelijk in enkele bebouwingskernen te concentreeren, nu het een gemeente geldt, welke overwegend landbouwterrein omvat.

Er bestaat geen bezwaar tegen de bestemming van gronden voor landbouw en veeteelt *en voor de voor de uitoefening daarvan vereischte gebouwen*, evenmin als tegen de bestemming tot tuinbouw en de daarvoor vereischte gebouwen.

Er is geen grond om, alleen in verband met het feit, dat zulks voor appellant om een buiten de toepassing der Woningwet gelegen reden (i. c. een bouwverbod ingevolge de Luchtvaartwet) misschien van belang zou kunnen zijn, aan de terreinen van appellant in het uitbreidingsplan een andere bestemming te geven dan volgens dit plan voor die gronden doelmatig is.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door 1°. J. B. van de Berg, te Amsterdam, als lasthebber van de Directie der Naamlooze Vennootschap Levensverzekering Maatschappij „Utrecht", gevestigd te Utrecht, en van Dirk Uithol en Hendrik Uithol, beiden te Haarlemmermeer, en 2°. de Weduwe G. Knibbe, te Nieuwer-Amstel, tegen het besluit van Ged. Staten van Noordholland van 11 November 1936, N°. 223, tot gedeeltelijke goedkeuring van een uitbreidingsplan c.a. van de gemeente Haarlemmermeer;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 28 Juli 1937, N°. 285;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 29 September 1937 N°. 7264 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting;

O. dat Ged. Staten van Noordholland bij hun evenvermeld besluit aan het besluit van den raad der gemeente Haarlemmermeer d.d. 24 October 1935 en het daarbij vastgestelde plan van uitbreiding met bijbehoorende bebouwingsvoorschriften voor het gedeelte van de gemeente, gelegen in de nabijheid van de luchtvaarthaven Schiphol, goedkeuring hebben verleend, evenwel met uitzondering van de gedeelten, omringd door de op het plan getrokken puntlijnen in roode kleur;

dat Ged. Staten daarbij o. m. hebben overwogen, dat door onderscheidene reclamanten als bezwaar is aangevoerd, dat in het voorliggende uitbreidingsplan, in strijd met de desbetreffende bepalingen van de Woningwet, en het Woningbesluit, verschillende gronden zijn bestemd voor landelijke doeleinden door de aanwijzing van de bestemming hetzij voor landbouw en veeteelt, hetzij voor tuinbouw, zulks terwijl, naar hunne zienswijze, het uitbreidingsplan geen ander doel mag hebben dan het aanwijzen van de bestemming van de gronden, waarop de toekomstige bebouwing zich zal uitbreiden, tot staving van welke zienswijze een beroep wordt gedaan op Onze besluiten van 23 December 1935, N°. 20 en 9 Januari 1936, N°. 38, betrekking hebbend op plannen van uitbreiding onderscheidenlijk van de gemeenten Heerlen en Haarlem; dat, wat dit bezwaar betreft, in tegenstelling met hetgeen te dezer zake door de reclamanten is naar voren gebracht, uit Onze aangehaalde besluiten geenszins valt af te leiden, dat het aanwijzen van de bestemming voor landelijke doeleinden in een uitbreidingsplan, volgens de opvatting van de Kroon, in strijd zou zijn met inhoud en strekking der desbetreffende bepalingen van de Woningwet en het Woningbesluit en mitsdien onder alle omstandigheden ontoelaatbaar zou zijn te achten; dat dit o. m. blijkt uit het antwoord, hetwelk door Onzen Minister van Sociale Zaken werd gegeven op de schriftelijke vragen, in verband met Onze gemelde besluiten gesteld door het lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, den heer Dr. Th. van der Waerden; dat ook uit Ons besluit van 25 September 1936, N°. 52, waarbij het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland d.d. 17 December 1935, tot goedkeuring van een uitbreidingsplan der voormalige gemeente Zegwaart, werd vernietigd, geen andere conclusie kan worden getrokken, dan dat de Kroon in dit speciale geval de aanwijzing van de bestemming voor landelijke doeleinden niet toelaatbaar acht en wel wegens hare ondoelmatigheid; dat intusschen, wil het aanwijzen van de bestemming van bepaalde terreinen voor landelijke doeleinden geoorloofd zijn, zal moeten vaststaan, dat eene dergelijke aanwijzing ook inderdaad als doelmatig is aan te merken; dat van zoodanige doelmatigheid evenwel niet is gebleken ten aanzien van de in het uitbreidingsplan gelegen terreinen van de reclamanten, onder 4, 7 en 9 vermeld (te weten de Naaml. Vennootschap J. Roosen's Bouwbedrijf, gevestigd te Haarlem, de Vennootschap onder Firma Witziers en Hooning, gevestigd te Rijk/Haarlemmermeer, en H. Meekhof, notaris te Amsterdam) en evenmin ten

aanzien van de aan den reclamant P. Franzen toebehoorende gronden, voor zoover deze benoorden de Kromme Tocht zijn gelegen; dat integendeel uit de door het gemeentebestuur van Haarlemmermeer zoowel schriftelijk als mondeling verstrekte inlichtingen is af te leiden, dat met betrekking tot een deel der vorenbedoelde terreinen de mogelijkheid van bebouwing alsnog in nadere overweging zal worden genomen, terwijl met de bestemming van het overige deel voor landelijke doeleinden niet anders wordt beoogd dan deze gronden voorloopig vrij te houden van bebouwing, zulks ten behoeve van de verwezenlijking van toekomstige mogelijkheden in verband met de ontwikkeling van de luchtvaarthaven Schiphol; dat mitsdien het uitbreidingsplan, voor zoover op de bovenbedoelde terreinen betrekking hebbend, niet voor goedkeuring in aanmerking kan komen; dat eenige reclamanten (waaronder de Directie der Naamlooze Vennootschap Levensverzekering Maatschappij „Utrecht", Dirk Uithol, Hendrik Uithol en de weduwe G. Knibbe) zich op het standpunt stellen, dat hunne terreinen in stede van voor landelijke doeleinden hadden moeten worden bestemd voor de stichting van woonwijken; dat dit standpunt evenwel niet houdbaar is, gezien de verspreide ligging en de groote oppervlakte van de bedoelde terreinen, in verband met de behoefte aan woningen in het onderhavige gebied; dat de terreinen, die in het voorliggende uitbreidingsplan voor bebouwing zijn aangewezen en die, welke elders in deze omgeving voor dit doel kunnen worden benut, ruimschoots voorzien in de behoefte aan terreinen voor woningbouw in de eerstvolgende jaren; dat inwilliging van de wenschen van de reclamanten op dit punt zou leiden tot het ontstaan van eene onordelijke, versnipperde bebouwing met woningen, waaraan geen behoefte bestaat en als gevolg daarvan tot onevenredig hooge openbare uitgaven voor de behartiging van onderscheidene publieke belangen; dat aanwijzing van de onderhavige terreinen voor landelijke doeleinden, vooral ook indien gelet wordt op de groeiende behoefte aan cultuurgrond, welke zich in dit deel der gemeente Haarlemmermeer doet gevoelen, als gevolg o.a. van de voortdurende uitbreiding van de stedelijke bebouwing in de gemeente Amsterdam en van de uitvoering van het Amsterdamsche boschplan, als doelmatig is te beschouwen; dat de door de Directie der Naamlooze Vennootschap Levensverzekering Maatschappij „Utrecht", Dirk Uithol en Hendrik Uithol geopperde bezwaren, voor zoover zij niet reeds in het vorenstaande zijn behandeld, in hoofdzaak hierop neerkomen, dat de terreinen van de reclamanten voor het grootste gedeelte niet in het uitbreidingsplan zijn opgenomen, terwijl toch deze terreinen, naar zij meenen, voor bebouwing bij uitstek geschikt zouden zijn; dat, wat deze bezwaren betreft, nog daargelaten of de reclamanten in deze bezwaren, welke betrekking hebben op buiten het plan gelegen gronden, kunnen worden ontvangen, in de behoefte aan bouwterreinen in dit deel der gemeente, gelijk ook boven reeds werd te kennen gegeven, in ruime mate is voorzien, zoodat het uit een stedebouwkundig oogpunt onjuist zou zijn, indien het geheele terreinencomplex van de reclamanten alsnog in het uitbreidingsplan zou worden opgenomen met bestemming van deze terreinen tot bouwgrond; dat de adressanten nu wel van oordeel kunnen zijn, dat hunne terreinen zich beter, althans zeker niet minder goed, voor woningbouw leenen, dan andere perceelen, ten aanzien waarvan het stichten van woonwijken wel mogelijk is, doch dat de beslissing omtrent de vraag welke gronden in de eerste plaats in aanmerking komen om voor bebouwing te worden ontsloten, niet bij de particuliere grondeigenaren, doch bij de overheid berust; dat door Mevrouw de Weduwe G. Knibbe, behalve de bedenkingen hierboven reeds behandeld, de volgende bezwaren tegen het uitbreidingsplan zijn ingebracht: *a.* dat het plan in zooverre ondoelmatig is, dat niet in de onmiddellijke omgeving van de luchtvaarthaven Schiphol op ruime schaal terreinen voor het oprichten van woningen zijn aangewezen; *b.* dat het plan inbreuk maakt op de rechten van de eigenaren der gronden, grenzende aan het luchtvaartterrein en wel in dien zin, dat, door deze gronden van bebouwing uit te sluiten, aan de bedoelde eigenaren het uitzicht wordt ontnomen op de schadeloosstelling, welke hun anders zou toekomen, indien op hunne terreinen krachtens de Luchtvaartwet een bouwverbod zou worden gelegd; *c.* dat de gemeenteraad van Haarlemmermeer zich door de vaststelling van dit uitbreidingsplan, voor zooveel de terreinen in de onmiddellijke nabijheid van het luchtvaartterrein Schiphol betreft, heeft begeven op het gebied van den Rijkswetgever; dat, wat deze bezwaren aangaat, hun college meent te moeten overwegen: *a.* dat bij het opmaken van het uitbreidingsplan voor dit gedeelte van de gemeente wel degelijk rekening is gehouden met de behoefte aan woningen, niet alleen voor den middenstand, doch ook voor de arbeidende bevolking, in de omgeving van het luchtvaartterrein Schiphol; dat, wat den bouw van arbeiderswoningen betreft, speciaal langs den Sloterweg nog voldoende gelegenheid is gegeven voor dezen bouw, terwijl voorts langs den Nieuwen Meerdijk en den Schipholdijk nog vele open terreinen aanwezig zijn, die voor woningbouw bij uitstek geschikt zijn te achten; dat op den duur wellicht nog meer terreinen voor bebouwing zullen dienen te worden ontsloten, doch dat er daarbij naar zal dienen te worden gestreefd deze nieuwe bebouwingen zooveel mogelijk te doen aansluiten aan de bestaande bewoningskernen, zooals bijvoorbeeld de Badhoevebuurt; dat de betrekkelijk geringe afstand tusschen zoodanige nieuwe woonwijken en het vliegveld Schiphol in redelijkheid niet als bezwaar tegen deze oplossing kan worden aangevoerd; dat het uit een stedebouwkundig oogpunt niet verantwoord zou zijn, indien op de aan het luchtvaartterrein Schiphol grenzende gronden van de reclamante de mogelijkheid tot het ontstaan van een geheel op zichzelf staande woonwijk, los van de overige bewoningskernen, zou worden geopend; *b.* dat, indien de gemeente Haarlemmermeer, louter op grond

van stedebouwkundige overwegingen en derhalve niet om beweegredenen van vliegtechnischen aard, het ontstaan van eene min of meer dichte bebouwing op de onderwerpelijke terreinen meent te moeten tegengaan, dit in geen enkel opzicht in strijd komt met de bepalingen van de Luchtvaartwet, welke uitsluitend beoogt de veiligheid van het luchtvaartverkeer, speciaal bij het opstijgen en het dalen, te bevorderen; dat het allerminst zeker is, dat de reclamante, ook indien hare gronden niet in het onderhavige uitbreidingsplan zouden zijn betrokken, te eeniger tijd aanspraak op eene schadeloosstelling krachtens de Luchtvaartwet zou krijgen, doch dat, zelfs al ware dit wel het geval, de vermindering van de aanspraken van de reclamante in deze tengevolge van de uit het uitbreidingsplan voortvloeiende beperking van de mogelijkheid van bebouwing van hare terreinen, geen grond kan opleveren om ten opzichte van de reclamante een ander standpunt in te nemen dan ten aanzien van elken anderen grondeigenaar, wiens terreinen ingevolge het uitbreidingsplan evenmin voor bebouwing op min of meer ruime schaal in aanmerking komen; dat trouwens, vooropgesteld, dat de uit het uitbreidingsplan voortvloeiende beperking van de bebouwingsmogelijkheid uit stedebouwkundig oogpunt noodzakelijk is te achten, deze beperking ten aanzien van de toepassing van de Luchtvaartwet geheel op één lijn is te stellen met elke andere beperking, hetzij van feitelijken, hetzij van wettelijken aard in de mogelijkheid tot bebouwing; *c.* dat, zooals uit het voorafgaande ook reeds blijkt, met het geven van de door de reclamante bestreden bestemming aan hare terreinen een geheel ander belang wordt gediend, dan dat, waarin door de Luchtvaartwet wordt voorzien, zoodat bezwaarlijk kan worden volgehouden, dat de gemeenteraad van Haarlemmermeer in deze het terrein van den Rijkswetgever zou hebben betreden;

dat van deze beslissing bij Ons in beroep zijn gekomen:

1°. J. B. van de Berg, als lasthebber van de Directie der Naamlooze Vennootschap Levensverzekering Maatschappij „Utrecht", Dirk Uithol en Hendrik Uithol, aanvoerende, dat zijne lastgevers hunne, bij Ged. Staten van Noordholland ingediende, bezwaren tegen het plan Schiphol handhaven en van de juistheid der gegeven beschikking niet overtuigd zijn; dat zij onder meer en speciaal het uitbreidingsplan Schiphol in strijd achten met de desbetreffende bepalingen van de Woningwet en het Woningbesluit, omdat in het gemelde uitbreidingsplan in overgroote meerderheid de gronden, in dit plan begrepen, slechts zijn bestemd tot landelijke doeleinden door aanwijzing van de bestemming voor landbouw, veeteelt of tuinbouw, terwijl een uitbreidingsplan volgens de artt. 35 en volgende der Woningwet naar hunne meening ten doel moet hebben bebouwingsuitbreiding te regelen en niet zooals het plan Schiphol een karakter mag dragen van een plan ter voorkoming van bebouwingsuitbreiding; dat zij meenen dat voor hunne opvatting, zoowel de geest als de bedoeling der betreffende wetsbepalingen spreken, waarvoor zij ook meenen grond te vinden in Onze besluiten van 23 December 1935 N°. 20 en 9 Januari 1936, N°. 38; dat speciaal in dit geval, nu iedere doelmatigheid ontbreekt voor de aanwijzing tot landbouwdoeleinden van dat gedeelte der voormelde terreinen, hetwelk binnen de grenzen van het plan Schiphol is gelegen, door hen hunne bezwaren tegen die aanwijzing onveranderd van kracht worden geacht, zulks mede aangezien geen enkel argument, noch door den raad der gemeente Haarlemmermeer, noch door Ged. Staten der provincie Noordholland, is aangevoerd voor de doelmatigheid van die aanwijzing; dat het ontbreken van de doelmatigheid dier aanwijzing naar hunne meening mede blijkt uit het feit, dat de direct ten noorden van hunne gronden gelegen terreinen buiten de grens van het uitbreidingsplan Schiphol zijn gehouden; dat de ondoelmatigheid dier aanwijzing naar hunne meening blijkt, wanneer in aanmerking wordt genomen, dat voor de ten westen van hunne in het uitbreidingsplan Schiphol opgenomen terreingedeelten gelegen gronden, grenzende aan den Sloterweg, een uitbreidingsplan aanhangig is bij den raad der gemeente Haarlemmermeer;

2°. de Weduwe G. Knibbe, aanvoerende, dat het uitbreidingsplan in strijd is met de desbetreffende bepalingen van de Woningwet en het Woningbesluit, daar het uitbreidingsplan geen ander doel mag hebben dan het aanwijzen van de bestemming van de gronden, waarop de toekomstige bebouwing zich zal uitbreiden, terwijl daarentegen hare gronden zijn bestemd voor landelijke doeleinden, door de aanwijzing van de bestemming hetzij voor landbouw en veeteelt, hetzij voor tuinbouw; dat zulks volgt uit de geheele strekking van de Woningwet; dat zulks ook volgt uit het feit, dat deze aanwijzing van de gronden voor landbouwdoeleinden ondoelmatig is te achten, wat in het onderstaand betoog wordt aangegeven; dat het zeer ondoelmatig moet worden geacht om, waar het uitbreidingsplan betreft het gedeelte der gemeente, gelegen in de nabijheid van de luchtvaarthaven Schiphol, de meest in de nabijheid gelegen en daarom de meest doelmatige gronden van bebouwing uit te sluiten; dat het, als men zich zuiver baseert op de Woningwet, volkomen onverklaarbaar wordt om juist de gronden, vlak bij Schiphol gelegen, van bebouwing uit te sluiten, zulks terwijl de burgemeester van Haarlemmermeer op 24 October 1935 in den raad verklaarde dat „op het luchtvaartterrein een concentratie heeft plaats gehad van de verschillende werkplaatsen op aviatiekgebied, als gevolg waarvan talrijke gezinnen verplicht zijn geworden in de onmiddellijke nabijheid van Schiphol een woonplaats te zoeken"; dat door den burgemeester toenmaals ook is verklaard dat er „zich binnen een paar jaren een paar duizend nieuwe bewoners zullen hebben gevestigd", door welke woorden het geïncrimineerde besluit althans uit een oogpunt van zuivere woningbouwpolitiek nog minder verklaarbaar wordt; dat deze gronden, belendend aan een luchtvaartterrein, om de woorden van de Lucht-

vaartwet te gebruiken, bestemd zijn tot landbouwdoeleinden niet met het oog op de Woningwet en een goed uitbreidingsplan, maar met het oog op luchtvaartbelangen; dat derhalve reeds hieruit duidelijk blijkt, dat het uit een oogpunt van uitbreiding der bebouwing ondoelmatig en volkomen ongegrond is om hare gronden tot landbouwdoeleinden te bestemmen; dat hare gronden in aanmerking komen om te worden aangewezen als vallende onder een verbod, als bedoeld in art. 28 der Luchtvaartwet, en dat de aanwijzing tot landbouwdoeleinden op de door den rechter vast te stellen schadevergoeding, als bedoeld in art. 36 der Luchtvaartwet, van nadeeligen invloed zal kunnen zijn; dat zij derhalve door een dergelijke aanwijzing zeer zal kunnen worden geschaad; dat hare gronden practisch door een bouwverbod worden getroffen en wel in die mate, dat naar analogie van art. 35, 2e lid, der Woningwet òf een schadevergoeding zou moeten worden toegestaan, òf de desbetreffende gronden zouden moeten worden aangekocht dan wel onteigend; dat, als daartoe niet mocht kunnen worden besloten, omdat geen recht op schadevergoeding kan worden erkend, des te duidelijker blijkt, dat een bestemming tot landbouwdoeleinden niet past in de materie, welke de Woningwet regelt; dat het een al zeer gezochte motiveering is, als Ged. Staten zeggen: „dat de aanwijzing der terreinen voor landelijke doeleinden, vooral ook indien gelet wordt op de groeiende behoefte aan cultuurgrond, welke zich in dit deel van de Haarlemmermeer zou doen gevoelen, als doelmatig is te beschouwen"; dat toch de Woningwet wel zeer averechts gebruikt zou worden als deze zou moeten dienen om cultuurgronden te reserveeren in stee van voor de toekomst de wijze van bebouwing te regelen; dat het bovendien al zeer onbillijk zou zijn om, zonder schadevergoeding ten behoeve van voor huizenbouw bestemde gronden, andere gronden voor cultuurland te willen reserveeren; dat ook overigens van behoefte aan cultuurgrond speciaal in de omgeving van Schiphol méér dan elders in de wijde omgeving niet is gebleken; dat het wel zeer ondoelmatig is te achten om, als er in die onmiddellijke omgeving van den ingang van de vlieghaven Schiphol woningruimte moet worden geschapen, daartoe niet te bestemmen de gronden, die het dichtst bij dien ingang van Schiphol liggen, maar gronden die circa 3 à 4 km daarvan verwijderd zijn; dat ook de bewering van Ged. Staten, dat de afstand betrekkelijk gering zou zijn, niet opgaat; dat evenmin te accepteeren is het verweer door de gemeente Haarlemmermeer tegen hare bezwaren gevoerd, dat de afstand tusschen deze nieuwe wijk en het vliegveld Schiphol geen beletsel zou zijn, om de bebouwing te beperken tot de Badhoevebuurt, daar dit, zooals de practijk zou aantoonen, voor de bewoners geen bezwaar zou zijn; dat immers degenen, die op Schiphol hun werkgelegenheid hebben, geen keus hadden en gedwongen waren òf in de Badhoevebuurt òf nog verderaf geschikte huizen te zoeken; dat derhalve uit het feit, dat noodgedwongen reeds velen, die op Schiphol werken, in de Badhoevebuurt wonen, niet mag worden afgeleid, dat de groote afstand geen bezwaar zou zijn; dat met name de Sloterweg, door de gemeente en door Ged. Staten genoemd, op veel te grooten afstand van den ingang van Schiphol is gelegen; dat bovendien de gelegenheid, om langs den Nieuwen Meerdijk en den Schipholdijk huizen te bouwen, al zeer gering is te achten, daar reeds alle terreinen aldaar in erfpacht zijn uitgegeven en nagenoeg ook reeds alle zijn bebouwd; dat evenzeer als de Badhoevebuurt en de vele andere buurten, gevestigd langs den Ringdijk van de Haarlemmermeer, gevormd konden worden, ook een buurt gevormd kan worden tusschen den Nieuwen Meerdijk en den Schipholweg; dat reeds een flink begin van buurtvorming aanwezig is door de vele bebouwingen langs den Nieuwen Meerdijk en aan weerszijden van de Plesmanlaan; dat hare gronden veel eerder voor eene dergelijke buurtvorming in aanmerking komen, gezien de gunstige ligging ten opzichte van den ingang van de vlieghaven, dan de gronden, gelegen tusschen de Kromme Tocht en den Nieuwen Meerdijk, ten aanzien waarvan de gemeente Haarlemmermeer en Ged. Staten van Noordholland blijkbaar geen bezwaar hebben om een deel daarvan aan te wijzen als bouwgronden; dat deze aanwijzing van bouwgronden, hierbedoeld, aantoont, dat alle argumenten tegen nieuwe bebouwingskernen in de omgeving van Schiphol, door gemeente en Ged. Staten aangevoerd, geen practisch gewicht in de schaal blijken te leggen, indien slechts de vlieghaven van de bebouwingen geen hinder heeft; dat ook uit dit alles blijkt, dat de gemeente met dit uitbreidingsplan ten aanzien van hare gronden geen uitbreidingspolitiek voert, maar een luchthavenpolitiek; dat het niet rationeel zou zijn om een gedeelte tusschen de Kromme Tocht en den Nieuwen Meerdijk voor bouwterrein te bestemmen en hare terreinen niet, zoolang niet vaststaat, of Onze Minister het noodig oordeelt de verboden, bedoeld in art. 28 der Luchtvaartwet, uit te vaardigen, daar, gesteld, dat Onze Minister dergelijke verboden niet gewenscht zou achten, het veel rationeeler zou zijn deze nieuwe bebouwingskern zoo dicht mogelijk te scheppen in de nabijheid van den ingang van Schiphol, m. a. w. mede op hare terreinen, dan alleen op verderen afstand; dat dan ook de aanwijzing van hare gronden voor landbouwdoeleinden niet als definitief is te beschouwen, zoodat het uitbreidingsplan, voor zoover het hare gronden betreft, evenmin voor goedkeuring in aanmerking kan komen; dat de suggestie van Gedeputeerde Staten, als zou de gemeente Haarlemmermeer „louter op grond van stedebouwkundige overweging en derhalve niet om beweegredenen van vliegtechnischen aard het ontstaan van een min of meer dichte bebouwing op de onderwerpelijke terreinen meenen te moeten tegengaan", in strijd is met de eigen woorden van Ged. Staten en met de feiten; dat het, naast het bovenstaande, voldoende is ten deze te verwijzen naar de woorden van Ged. Staten, als deze zeggen, dat van een doelmatigheid van de bestemming der gronden tot landbouwdoeleinden „evenwel niet is gebleken ten aanzien

van de in het uitbreidingsplan gelegen terreinen van de reclamanten, onder 4, 7 en 9 vermeld, en evenmin ten aanzien van de aan den reclamant P. Franzen toebehoorende gronden, voor zoover deze benoorden de Kromme Tocht zijn gelegen; dat integendeel uit de door het gemeentebestuur van Haarlemmermeer zoowel schriftelijk als mondeling verstrekte inlichtingen is af te leiden, dat met betrekking tot een deel der vorenbedoelde terreinen de mogelijkheid van bebouwing alsnog in nadere overweging zal worden genomen, terwijl met de bestemming van het overige deel voor landelijke doeleinden niet anders wordt beoogd dan deze gronden voorloopig vrij te houden van bebouwing, zulks ten behoeve van de verwezenlijking van toekomstige mogelijkheden in verband met de ontwikkeling van de luchtvaarthaven Schiphol"; dat, in verband met de ligging van hare perceelen (liggende tusschen de hier genoemde perceelen en het vliegveld Schiphol) uit deze woorden van Ged. Staten moet worden afgeleid, dat deze redeneering op hare terreinen nog meer van toepassing is dan op de gronden benoorden de Kromme Tocht; dat trouwens Ged. Staten blijkbaar wel beseft hebben, dat niet mocht worden gezegd, dat de gemeente Haarlemmermeer voornamelijk, laat staan louter op grond van stedebouwkundige overwegingen hare gronden voor landbouwdoeleinden heeft bestemd, daar immers Ged. Staten slechts hypothetisch zeggen: dat, indien de gemeente Haarlemmermeer louter op grond van stedebouwkundige overwegingen en derhalve niet om beweegredenen van vliegtechnischen aard, het ontstaan van eene min of meer dichte bebouwing op de onderwerpelijke terreinen meent te moeten tegengaan, dit in geen enkel opzicht in strijd komt met de bepalingen van de Luchtvaartwet, welke uitsluitend beoogt de veiligheid van luchtvaartverkeer, speciaal bij het opstijgen en het dalen, te bevorderen; dat aangezien het hypothetisch gestelde geval ook volgens de eigen woorden van Ged. Staten niet aanwezig is, ook de daarop getrokken conclusie krachteloos is, ja zelfs, dat hieruit de conclusie getrokken moet worden, dat de gemeente wel degelijk in strijd is gekomen met de bepalingen van de Luchtvaartwet; dat uit een en ander komt vast te staan, dat de Woningwet ten aanzien van hare gronden gebruikt wordt om te bereiken, wat volgens de wet alleen langs den weg van de Luchtvaartwet bereikt behoort te worden, namelijk een bouwverbod voor de perceelen, gelegen op niet te verren afstand van het vliegveld; dat hier een typisch staaltje is van abus de droit; dat het, concludeerende, doelmatig moet worden geacht, dat *a.* hare gronden alsnog voor bouwterrein worden aangewezen; *b.* dat, indien zulks onverhoopt niet zou kunnen geschieden, de gronden gelegen tusschen den Schipholweg, den Nieuwen Rijksweg en den Nieuwen Meerdijk, thans uit het uitbreidingsplan worden gelicht, opdat, wanneer straks mogelijk zou blijken, dat de Regeering er geen prijs op zou stellen de verboden van art. 28 der Luchtvaartwet uit te vaardigen, veel beter en zuiverder dan thans beoordeeld kan worden, of het niet doelmatig en billijk is, de gronden, gelegen tusschen den Schipholweg, de strook van 200 m langs dien weg, welke reeds thans volgens de Luchtvaartwet niet bebouwd mag worden, den Nieuwen Meerdijk en den Nieuwen Rijksweg, geheel of gedeeltelijk voor bouwdoeleinden te bestemmen;

O. dat, blijkens de stukken, het gemeentebestuur zich op het standpunt heeft gesteld, dat het in het belang van een goede stedebouwkundige ontwikkeling der gemeente noodzakelijk is den woningbouw zooveel mogelijk in enkele bebouwingskernen te concentreeren;

dat met het oog op reeds bestaande, buiten het gebied van het onderhavige uitbreidingsplan gelegen bebouwingskernen, in dit plan voor het luchtvaartterrein Schiphol en omgeving geen nieuwe zoodanige kernen zijn ontworpen, behoudens een zeer kleine kern ten noorden van het luchtvaartterrein;

dat Wij Ons, gezien de terzake uitgebrachte ambtsberichten, met dezen opzet kunnen vereenigen, nu het hier een gemeente geldt, welke overwegend landbouwterrein omvat;

dat dan ook de bezwaren der appellanten, voor zoover zij ieder op hun eigen terrein geconcentreerde bebouwing willen mogelijk gemaakt zien, ongegrond moeten worden geacht;

dat er te minder aanleiding bestaat om aan het verlangen dezer appellanten tegemoet te komen, nu blijkens de evenbedoelde ambtsberichten in de komende tientallen van jaren slechts een betrekkelijk klein gedeelte van de totale oppervlakte der gemeente voor daadwerkelijke bebouwing benoodigd zal zijn, waaruit volgt, dat, wanneer een te groot oppervlak voor bebouwing werd bestemd, een zeer verbrokkelde bebouwing zou ontstaan;

dat evenwel het onderwerpelijke plan bij Ons bedenking ontmoet, voor zoover daarbij gronden zijn bestemd voor landbouw en veeteelt zonder meer;

dat deze bestemming zich namelijk met de strekking van de Woningwet, voor zoover betrekkelijk op gemeentelijke uitbreidingsplannen, kwalijk verdraagt;

dat toch deze wet slechts ten doel heeft een stelselmatige bebouwing te bevorderen door het aanwijzen van de bestemming van de gronden, waarover de bebouwing der gemeente zich zal uitbreiden;

dat in zooverre door de appellanten dan ook terecht tegen het plan bezwaar is gemaakt;

dat evenwel geen bezwaar kan bestaan tegen de bestemming van de gronden voor landbouw en veeteelt en voor de voor de uitoefening daarvan vereischte gebouwen, evenmin als tegen de bestemming tot tuinbouw en de daarvoor vereischte gebouwen;

dat toch met deze bestemmingen kennelijk is bedoeld ter plaatse slechts die bebouwing geoorloofd te verklaren, welke voor de uitoefening van landbouw-, veeteelt- of tuinbouwbedrijven noodzakelijk moet worden geacht;

dat uit een en ander volgt, dat het onderhavige uitbreidingsplan zóó had behooren te zijn ingericht, dat alle terreinen, welke volgens den hiervoor vermelden opzet van het plan niet voor bebouwing in aanmerking kwamen, waren bestemd voor landbouw, vee-

teelt en tuinbouw met de voor de uitoefening daarvan vereischte gebouwen;

dat het uiteraard vanzelf spreekt, dat het verwezenlijken van deze bestemming, wat het oprichten van de bedoelde gebouwen betreft, slechts zou kunnen geschieden voor zoover dit niet uit anderen hoofde, hetzij ingevolge de Bouwverordening der gemeente Haarlemmermeer, hetzij ingevolge het ten behoeve van het luchtvaartterrein Schiphol krachtens de Luchtvaartwet gelegd bouwverbod, verboden is;

dat, wat dit laatste betreft, door de Weduwe G. Knibbe wel is aangevoerd, dat de aanwijzing van hare, onder het bouwverbod vallende gronden tot landbouwdoeleinden op de door den rechter vast te stellen schadevergoeding, als bedoeld in art. 36 der Luchtvaartwet, van nadeeligen invloed zal kunnen zijn en zij derhalve door een dergelijke aanwijzing zeer zal kunnen worden geschaad, doch dat dit bezwaar reeds hierom elken grond mist, omdat toch bezwaarlijk alleen in verband met het feit, dat zulks voor haar om een buiten de toepassing van de Woningwet gelegen reden misschien van belang zou kunnen zijn, aan de terreinen van deze appellante in het uitbreidingsplan een andere bestemming zou kunnen worden gegeven dan volgens dit plan voor die gronden doelmatig is;

dat er in verband hiermede ook geen aanleiding kan bestaan om, zooals de appellante subsidiair nog heeft verzocht, een gedeelte van hare terreinen uit het uitbreidingsplan te lichten, opdat, wanneer er een nadere beslissing omtrent de bouwverboden krachtens de Luchtvaartwet mocht worden genomen, beter zal kunnen worden beoordeeld, of het niet doelmatig en billijk is deze terreinen geheel of gedeeltelijk voor bouwdoeleinden te bestemmen;

dat Ged. Staten weliswaar, en naar Ons oordeel terecht, bij het verleenen van hunne goedkeuring aan het plan een gedeelte daarvan hebben uitgezonderd, doch dat zulks, naar uit hun besluit blijkt, om geheel andere redenen is geschied, welke ten aanzien van de terreinen van de appellante niet van toepassing zijn;

dat mitsdien blijkens het vorenstaande aan het uitbreidingsplan, zooals dit thans is vastgesteld, zoodanige bezwaren kleven, dat dit niet voor goedkeuring vatbaar is;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Noordholland voor zoover daarbij aan het, door den gemeenteraad van Haarlemmermeer bij zijn besluit van 24 October 1935 vastgestelde plan van uitbreiding met bijbehoorende bebouwingsvoorschriften voor het gedeelte van die gemeente, gelegen in de nabijheid van de luchtvaarthaven Schiphol, goedkeuring is verleend, aan dit uitbreidingsplan met bebouwingsvoorschriften, voor zoover door Ged. Staten goedgekeurd, alsnog goedkeuring te onthouden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

7 *October* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Pensioenwet 1922 Art. 161.)

De gemeentelijke pensioenverordening, uitvloeisel van art. 71 der Pensioenwet G.A. 1913, is uitsluitend van toepassing op de ambtenaren, die op 1 Oct. 1913 in dienst der gemeente waren. Van verkregen rechten, die art. 71 bedoelde te waarborgen, kan geen sprake zijn, wanneer eerst na 1 Oct. 1913 door een gemeenteambtenaar, op dien datum in dienst, een nieuw ambt van gansch anderen aard aanvaard wordt; aan de vervulling van dat ambt kan derhalve de ambtenaar geen pensioensaanspraken, gegrond op art. 161 der P.W. 1922, ontleenen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Gorinchem tegen het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 20/22 Januari 1937, B. N°. 17016/12 (3e afdeeling), G.S. N°. 19, tot onthouding van goedkeuring aan het besluit van den raad der gemeente Gorinchem van 12 Augustus 1936, tot wijziging van de begrooting dier gemeente voor het dienstjaar 1936 in verband met de pensioensaanspraken van C. Maters als gewezen secretaris van de opgeheven gezondheidscommissie te Gorinchem;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 1 September 1937, N°. 304;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 1 October 1937 N°. 280 II, Afdeeling Pensioenen en Wachtgelden;

O. dat de raad der gemeente Gorinchem bij besluit van 12 Augustus 1936 de begrooting voor 1936 heeft gewijzigd o.a. in dier voege, dat de ramingen van de posten volgnummers 183 en 218 worden verhoogd in verband met de toekenning van pensioen aan den gewezen secretaris van de opgeheven gezondheidscommissie;

dat Ged. Staten van Zuid-Holland bij hun besluit van 20/22 Januari 1937, B. N°. 17016/12 (3e afdeeling), G. S. N°. 19, aan het voornoemde raadsbesluit goedkeuring hebben onthouden, daarbij o.a. overwegende, dat de gemeente Gorinchem één der gemeenten is, in welke bij het in werking treden van de Pensioenwet voor de gemeente-ambtenaren 1913 pensioenbepalingen golden, als bedoeld in art. 71, 1e lid, dier wet, welke bepalingen door het evenvermelde artikel 71 en artikel 161, 3e lid, van de Pensioenwet 1922, S. 240, zijn gehandhaafd gebleven; dat de strekking van de genoemde wetsartikelen naar de meening van hun college geen andere is dan om aan hen, die bij de inwerkingtreding van de Pensioenwet voor de gemeente-ambtenaren 1913 in dienst der gemeente waren, de uit de evenvermelde gemeentelijke pensioenbepalingen verkregen hoogere pensioensaanspraken dan de wet toekent, te waarborgen; dat de gewezen secretaris van de opgeheven gezondheidscommissie te Gorinchem bij de inwerkingtreding van de Pensioenwet voor de gemeente-ambtenaren 1913 als zoodanig niet in dienst der gemeente Gorinchem was, zoodat hij dus aan de gemeentelijke pensioenbepalingen ook geen aanspraken kan ontleenen;

dat hieraan niet afdoet het feit, dat hij de gemeente Gorinchem op het genoemde tijdstip als gemeente-secretaris diende, aangezien moet worden aangenomen, dat alleen die aanspraken zijn gewaarborgd, die bij de inwerkingtreding van de Pensioenwet voor de gemeente-ambtenaren 1913 werkelijk bestonden;

dat van dit besluit van Ged. Staten de raad der gemeente Gorinchem bij Ons in hooger beroep is gekomen, aanvoerende, dat destijds het gemeentebestuur van Gorinchem gebruik heeft gemaakt van de bij art. 68 der Pensioenwet voor de gemeente-ambtenaren 1913 gegeven bevoegdheid, hieruit bestaande, dat voor de op 1 Mei 1913 in dienst zijnde ambtenaren vrijstelling werd verleend van het betalen van pensioensbijdragen, waartegenover de gemeente de eventueel toe te kennen pensioenen voor haar rekening nam, welke regeling in art. 158 der Pensioenwet 1922, S. 240, voor het eigen pensioen der ambtenaren is bevestigd; dat derhalve voor den heer C. Maters — die op 1 Mei 1913 als gemeente-secretaris in dienst der gemeente Gorinchem was en op 9 April 1915 werd benoemd tot secretaris der gezondheidscommissie — voor het ten laste der gemeente komende gedeelte van het salaris in de laatstgenoemde betrekking door deze gemeente nimmer bijdragen voor eigen pensioen zijn gestort en dat de Pensioenraad daartegen nooit bezwaar heeft gemaakt; dat voor de toepassing van art. 158 der Pensioenwet 1922, S. 240, steeds is aangenomen, dat een ambtenaar, die op 1 Mei 1913 in vasten dienst van een gemeente was, voor alle betrekkingen — ook voor die, waarin hij nà 1913 is benoemd — onder de werking van deze wetsbepaling valt, omdat dit artikel volgens de bestaande jurisprudentie betrekking heeft op den ambtenaar zelven en niet op de verschillende door hem bekleede betrekkingen; dat de Pensioenraad dit standpunt inneemt, hetgeen o.a. blijkt uit zijne beslissing van 27 November 1928, waarin overwogen wordt, dat, in geval een ambtenaar, die op 1 Mei 1913 slechts één betrekking bekleedt, later in een andere betrekking in dienst van dezelfde gemeente wordt benoemd, de bepaling van art. 158 der Pensioenwet 1922, S. 240, mede ten opzichte van de nieuwe betrekking van toepassing is; dat de Centrale Raad van Beroep blijkens zijne beslissing van 26 Januari 1932 — waar het een geval betrof van herplaatsing van een ambtenaar in een andere betrekking in dezelfde gemeente — van oordeel is, dat aan het genoemde art. 158 geen enge interpretatie kan worden gegeven; dat de beslissing van Ged. Staten in strijd is met de duidelijke bewoordingen van art. 68 der Pensioenwet voor de gemeente-ambtenaren 1913, welk artikel spreekt van „de op dien datum (1 April 1913) in haren dienst zijnde ambtenaren"; dat B. en W. derhalve terecht aan den heer C. Maters, na zijn ontslag als secretaris der gezondheidscommissie wegens opheffing der betrekking op 18 Januari 1934, op grond van art. 4 der „Pensioenverordening voor de ambtenaren der gemeente Gorinchem", juncto art. 3, eerste lid, *c*, der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913, een pensioen ten laste der gemeente Gorinchem hebben toegekend tot een bedrag van f 83 per jaar;

O. dat de Pensioenverordening, uitvloeisel van art. 71 der Pensioenwet voor de gemeente-ambtenaren 1913, uitsluitend van toepassing is op de ambtenaren, die op 1 October 1913 in dienst der gemeente waren;

dat genoemd art. 71 slechts doelen kan op de ambten, welke de functionarissen op den genoemden dag vervulden, en de zoodanige, welke als eene voortzetting daarvan zijn te beschouwen;

dat immers de strekking was, verkregen rechten te waarborgen, en dat van dergelijke rechten geen sprake kan zijn, wanneer eerst na 1 October 1913 een nieuw ambt van gansch anderen aard aanvaard wordt;

dat te allen overvloede dit nog volgt uit art. 61 der wet, dat onmogelijk toepassing kan vinden, indien een nieuw benoemd ambtenaar, alleen omdat hij op 1 October 1913 een andere functie vervulde, van pensioensaanspraken afstand zou kunnen doen;

dat Ged. Staten derhalve terecht aan de bovenbedoelde wijziging der gemeentebegrooting goedkeuring hebben onthouden;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

7 *October* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Woningwet Art. 2.)

Ged. Staten hebben ten onrechte goedgekeurd een raadsbesluit tot vaststelling van een bijzondere voorgevelrooilijn, nu deze rooilijn aan den appellant in ieder geval schade zal berokkenen en de gemeente geen maatregelen heeft genomen om den appellant voor deze schade te vrijwaren.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door L. Ringlever, te Hillegersberg, tegen het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 6 October 1936, waarbij een rooilijn is goedgekeurd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 9 Juni 1937, N°. 141;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 1 October 1937, N°. 8023 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting;

O. dat Ged. Staten van Zuid-Holland bij hun besluit van 6 October 1936, B. N°. 8573/21 (2e afdeeling) G.S. N°. 283, hebben goedgekeurd het besluit van den raad der gemeente Hillegersberg van 29 Juli 1936, tot vaststelling van een bijzondere voorgevelrooilijn voor woningen en andere gebouwen aan de noordzijde van het geprojecteerde gedeelte der Johan de Wittlaan tusschen den Straatweg en den Bergschen Achterplas, uitmakende een gedeelte van het tracé van den toekomstigen hoofdverkeersweg langs de Rotte;

dat van het besluit van Ged. Staten L. Ringlever bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat hij — in het algemeen gesproken — van meening is, dat de vaststelling

van een voorgevelrooilijn in bepaalde gevallen geboden kan zijn, te weten om te bereiken, dat voor wegen, waarlangs nog geen gebouwen zijn gesticht, de kosten van aanleg van dien weg niet noodeloos worden besteed, zoodat de weg ten volle aan zijn doel zal kunnen beantwoorden, dan wel om te voorkomen, dat langs een weg, waaraan reeds bebouwing heeft plaats gehad, geen nieuwe bebouwing zal plaats vinden, die den weg zou versmallen; dat echter in het onderhavige geval deze noodzaak niet voorhanden is, nu hij het tracé van den weg, waarlangs zijne perceelen zijn gelegen, niet door verbouwing kan versmallen, aangezien hij reeds jaren geleden over een groote lengte tot aan de erfscheiding heeft gebouwd; dat het doel van het voorgestelde besluit niet is om datgene te bereiken, wat boven is aangegeven, doch om, zooals de considerans van het besluit van den raad aangeeft, „later" „meerdere kosten" te ontgaan, welk motief aldus moet worden verstaan, dat de gemeente, die later tot onteigening van zijn, appellants, terrein zou willen of moeten overgaan, de daaruit voortvloeiende kosten door het treffen van den voorgestelden maatregel zooveel mogelijk wil beperken; dat het niet aangaat, dat de eene partij (de gemeente) zich zooveel mogelijk dekt tegen mogelijke schadelijke gevolgen van op zichzelf geoorloofde exploitatie van een fabriekserrein, terwijl de eigenaar daarvan aan handen en voeten wordt gebonden; dat de gemeente wil treden in hetgeen is van algemeen Rijksbelang (art. 39 e.v. der Onteigeningswet), hetgeen niet geoorloofd is; dat hij ten deze verwijst naar het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 26 Mei 1936, B. N°. 4676/21 (Provinciaal blad 1936, N°. 23), omtrent een verordening, vastgesteld door den gemeenteraad van Vlaardingen; dat hij van meening is, dat in dit geval bijzondere voorzichtigheid moet worden betracht, nu alleen voor zijne perceelen een rooilijn wordt voorgesteld en bovendien de weg wellicht eerst in de verre toekomst in volle breedte zal worden aangelegd; dat zijne belangen bij vaststelling van de rooilijn ernstig in het gedrang komen, onder meer, omdat hij reeds herhaaldelijk heeft overwogen en nog overweegt, om de ruimte tusschen zijne fabriek van kunstsmeedwerken en het daarvoor gelegen kantoor te gebruiken voor het bouwen van een magazijn en showroom, waartoe hij bij besluit van 25 Februari 1930, N°. 145/1929, van B. en W. der gemeente Hillegersberg toestemming heeft gekregen; dat hij daarin zou worden verhinderd, indien het voorstel zou worden aangenomen, hetgeen een uitermate zware beperking van zijne eigendomsrechten zou beteekenen, hetgeen hem des te onredelijker voorkomt, nu er sinds 1930 in de bestemming van zijne gronden geen verandering is gekomen; dat hij er nog op wijst, dat de showroom en het magazijn niet zouden kunnen worden gebouwd achter de voorgestelde rooilijn, aangezien de doorgang tot de fabriek alsdan zou worden versperd en de open ruimte naast de fabriek te smal zou worden, dan dat wagens en automobielen daarop zouden kunnen keeren; dat hij ook overigens onredelijk zou worden belemmerd en benadeeld in zijne belangen en in de exploitatie van zijn bedrijf;

O. dat de onderwerpelijke, bijzondere rooilijn van 3 m uit de weggrens schade voor den appellant medebrengt, aangezien zij een beletsel vormt voor den, door hem voorgenomen bouw van een showroom, in dier voege, dat dit gebouw het bestaande kantoor en het daarachter gelegen fabrieksgebouw met elkander zal verbinden;

dat het gemeentebestuur weliswaar van oordeel is, dat, afgezien van den rooilijnafstand, de bouw van deze showroom toch niet mogelijk zal zijn in verband met het bepaalde in art. 13, paragraaf 4, sub *a*, der Bouw- en Woonverordening voor Hillegersberg, doch dat zulks niet juist is;

dat immers ook na den bouw van de bedoelde showroom, waardoor het bestaande kantoor en het fabrieksgebouw tot één gebouw van 100 m diepte zullen worden verbonden, aan de achterzijde van des appellants perceel, waarvan de eigenlijke voorzijde aan den Straatweg is gelegen, nog een terrein ter diepte van 40 m over de geheele breedte daarvan, te weten 14.5 m, zal overblijven, zoodat voldaan zal zijn aan de evengenoemde bepaling, inhoudende, dat achter elk gebouw een open ruimte, denzelfden eigenaar toebehoorende, onbebouwd moet blijven, over een breedte even groot als de volle breedte van het gebouw, ter diepte van minstens de breedte en waarvan de oppervlakte minstens 1/3 gedeelte van de oppervlakte van het gebouw bedraagt;

dat er volgens het inzicht van het gemeentebestuur geen sprake zou zijn van één gebouw, wanneer verschillende op zichzelf staande, achter elkaar geplaatste, gebouwen door een nieuw gebouw met een eigen functie aan elkaar worden verbonden, doch dat ook deze opvatting niet als juist kan worden erkend;

dat in de openbare vergadering van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur, waarin over deze zaak verslag is uitgebracht, door den vertegenwoordiger van het gemeentebestuur nog wel is aangevoerd, dat volgens het algemeen rooilijnvoorschrift in art. 10*a*, lid 1, onder *a*, der Bouw- en Woonverordening voor den langs de Johan de Wittlaan gelegen zijkant van het perceel van den appellant een rooilijnafstand van 5 m zou zijn voorgeschreven, zoodat de appellant door de thans vastgestelde bijzondere rooilijn van 3 m uit de weggrens juist in een voordeeliger positie zou worden gebracht, doch dat ook dit niet opgaat;

dat toch in de eerste plaats moet worden betwijfeld, of de evengenoemde bepaling van art. 10*a*, lid 1, onder *a*, op het hierbedoelde gedeelte van de Johan de Wittlaan wel betrekking heeft, aangezien zij blijkens hare bewoordingen slechts geldt voor nieuw aan te leggen wegen en bestaande wegen buiten de bebouwde kom, en het blijkens een nader, op verzoek van de evengenoemde Afdeeling van den Raad van State ingewonnen ambtsbericht van den Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid (Volkshuisvesting) zeer de vraag is, of dit, van een sintelverharding voorziene gedeelte van de Johan de Wittlaan, welke binnen de bebouwde kom is gelegen, wel als

een „nieuw aan te leggen weg" kan worden aangemerkt;

dat, aangenomen echter, dat van des appellants perceel van de zijde van de Johan de Wittlaan wel een rooilijnafstand van 5 m zou gelden, hij niettemin door het vaststellen van de onderwerpelijke bijzondere rooilijn van 3 m schade zou lijden, aangezien de appellant ter zake van een zoodanigen rooilijnafstand, waardoor minder dan een derde gedeelte van zijn perceel van bebouwing zal zijn uitgesloten, ingevolge art. 3 der Schadevergoedingsverordening der gemeente Hillegersberg geen recht op schadevergoeding kan doen gelden, terwijl zulks bij een rooilijnafstand van 5 m wel het geval is;

dat, nu blijkens het vorenstaande de onderwerpelijke bijzondere rooilijn aan den appellant in ieder geval schade zal berokkenen en de gemeente geen maatregelen heeft genomen om den appellant voor deze schade te vrijwaren, Ged. Staten ten onrechte het desbetreffende raadsbesluit hebben goedgekeurd;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, alsnog goedkeuring te onthouden aan het besluit van den raad der gemeente Hillegersberg van 29 Juli 1936.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

7 *October* 1937. UITSPRAAK van den Centr. Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid.)

Geen strijd met eenig algemeen verbindend voorschrift, nu de politie-agent geen extra-betaling krijgt voor zijn „overuren", daar de hier bedoelde uren weliswaar vallen buiten het aantal, waarop de agent volgens het Reglement slechts behoeft te werken, maar binnen den vastgestelden dienstrooster, terwijl betaling van overuren alleen maar voor de eerstbedoelde is voorzien.

Beroep tegen den dienstrooster wegens strijd met het Reglement was niet ingesteld.

(*Bevestigend* Ambtenarengerecht Arnhem 23 Juni 1937, met overneming der gronden.)

Uitspraak in zake:

P. van der Zee, wonende te Harderwijk,

tegen:

Burgemeester en Wethouders der gemeente Harderwijk,

Het Ambtenarengerecht, enz.;

Wat het recht betreft:

O. dat het verschuldigde griffierecht is betaald en aan de vereischte termijnen en formaliteiten is voldaan;

O. dat klager is ambtenaar in den zin van artikel 1 der Ambtenarenwet 1929 en het besluit tot weigering van overurenvergoeding, waartegen het beroep is gericht, door verweerders is genomen ten aanzien van dezen ambtenaar als zoodanig, terwijl deze daardoor rechtstreeks in zijn belang is getroffen;

O. dat het beroep blijkbaar is ingesteld ter zake, dat de weigering der gevraagde overurenvergoeding feitelijk of rechtens zou strijden met het ten deze toepasselijke algemeene voorschrift van artikel 14 van het Reglement voor de ambtenaren van politie der gemeente Harderwijk, zooals dit den 18 April 1935 door den Burgemeester dier gemeente is vastgesteld en welk voorschrift luidt: „De gewone diensttijd bedraagt niet meer dan 8 uur per dag en 48 uur per week", gelezen in verband met artikel 21 van de Verordening, regelende de rangen enz. van de ambtenaren der gemeente-politie te Harderwijk, vastgesteld door den Raad dier gemeente in zijne vergadering van 25 October 1934, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 28 December 1934, No. 58, in welk artikel is bepaald, dat aan deze ambtenaren voor overwerk vergoeding wordt gegeven en waarin voorts deze vergoeding is geregeld;

O. dat het twijfelachtig kan worden genoemd, of na de inwerking-treding van eerstgenoemd Reglement, de dienst der politieagenten, zooals die in de dienstroosters was vastgesteld wat de gewone diensturen betreft wel in overeenstemming is geweest met voornoemd artikel 14 van dat Reglement; dat toch indien men de tijden van aanwezigheid op het politiebureau niet gedeeltelijk rekent onder de rustpoozen, bedoeld in artikel 15 van hetzelfde Reglement, de grenzen van 8 uur per dag en 48 uur per week door die dienstroosters zijn overschreden;

O. dat daarom begrijpelijk is, dat naar ter zitting bleek, de Burgemeester van Harderwijk meergenoemd artikel 14 sedert dien heeft gewijzigd gelijk het eveneens begrijpelijk zou zijn geweest indien door de politieagenten tegen den dienstrooster bezwaar ware gemaakt;

O. dat dit laatste echter niet schijnt te zijn geschied, althans niet geschiedt bij het onderhavige beroep, waarbij het uitsluitend gaat om vergoeding voor overwerk;

O. dat uit de terminologie van artikel 21 der in de tweede plaats aangehaalde „Verordening" volgt, dat aldaar onder overwerk wordt verstaan arbeid verricht buiten den „gewonen diensttijd", d. i. den diensttijd in den dienst- of werkrooster voorgeschreven; dat dit ook in overeenstemming is met het gewone spraakgebruik;

O. dat uit een en ander volgt, dat bijvoorbeeld wel overwerk is dienst door klager als politieagent verricht op een volgens den rooster vrijen dag dan wel op een dag, waarop de rooster 5 uur dienst voor hem aanwijst verricht na die 5 uur, maar dat niet als overwerk is aan te merken dienst binnen den gewonen, d. i. den in den rooster geregelden diensttijd, ook al is daarbij afgeweken van den door den Burgemeester in artikel 14 van het Reglement vooropgestelden regel;

O. dat ook al zou men — des neen — ook in dit laatste geval van overuren willen spreken, noch in artikel 21 der „Verordening" noch elders eenig bedrag is vastgesteld voor vergoeding daarvoor, immers zulke uren blijkens den dienstrooster noch vallen onder die „aansluitende aan den gewonen diensttijd", noch onder die „niet aansluitende aan den gewonen diensttijd", noch onder die „op een vrijen dag";

O. dat is komen vast te staan, dat alle uren, waarvoor klager vergoeding vordert, zijn ge-

vallen binnen den geldenden dienstrooster, waarvoor alzoo geen vergoeding voorgeschreven is;

O. dat derhalve door de weigering van overurenvergoeding in casu geen algemeen geldend voorschrift is geschonden, terwijl ook van verkeerd gebruik van eenige bevoegdheid, welke Burgemeester en Wethouders zouden hebben gemaakt, geen sprake is;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Verklaart het beroep ongegrond.

(A. B.)

---

11 *October* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Hinderwet Art. 8 j°. art. 15.)

Door de enkele mededeeling van de zijde van het gemeentebestuur aan den verzoeker, waarbij hij is uitgenoodigd op een der twee eerstvolgende werkdagen de beschikking van B. en W. op zijn aanvrage in ontvangst te komen nemen, wordt niet voldaan aan het voorschrift van art. 8 1e lid, dat het gemeentebestuur aan den verzoeker van de beslissing kennis moet geven. In verband daarmede kan appellant niet geacht worden den in art. 15 gegunden termijn van beroep te hebben overschreden.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door G. A. van Klaveren, te Amsterdam, tegen het besluit van burgemeester en wethouders dier gemeente van 5 Januari 1937, n°. 1665e H.W./9/228 V.H. 1936, waarbij aan hem en zijn rechtverkrijgenden voorwaardelijk vergunning is verleend tot het oprichten van een electrisch te drijven schoenmakerij, onder meer met 3 electromotoren met een gezamenlijk vermogen van 3½ pk., in perceel Overtoom 248 (West);

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 22 September 1937, n°. 376;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 5 October 1937, n°. 568, H, afdeeling Arbeid;

O. dat burgemeester en wethouders de gevraagde vergunning hebben verleend onder een aantal voorwaarden, waarvan die onder *a*, *b* en *h* luiden:

a. in het uitgebouwde gedeelte van de werkplaats onder de veranda van de bovenverdieping, moet een plafond, bestaande uit een cementbepleistering op metaalgaas, aangebracht zijn;

b. de deur op de eerste verdieping, toegang gevende tot de trap naar den winkel in de benedenverdieping, moet zichzelf sluitende zijn en aan de zijde van de trap brandveilig zijn bekleed;

h. de electromotoren en de machines mogen niet in werking zijn:

1°. op Zon- en algemeen erkende Christelijke feestdagen;

2°. op werkdagen, tusschen des namiddags zeven uur en des voormiddags acht uur;

dat de appellant in beroep aanvoert, dat z. i. het stellen der voorwaarden onder *a* geenszins noodzakelijk is en in casu geheel noodeloos is, terwijl desnoods het aanbrengen tegen het bedoelde plafond van celotex-platen ruimschoots voldoende zou zijn, waardoor de te maken onkosten te dien aanzien aanmerkelijk beperkt zouden worden; dat de onder *b* gestelde voorwaarde z. i. eveneens voor hem bezwarend is te achten, terwijl het stellen ervan voor hem bovendien onbegrijpelijk is; dat immers de thans bestaande deur zelfs geheel ontbrak gedurende de circa negentienjarige exploitatie van het voorheen in het bewuste perceel uitgeoefend bedrijf, zijnde een geheel met boeken en papieren voorziene boekhandel, waarbij het brandgevaar toch in veel grootere mate aanwezig geacht kan worden, dan bij een schoenreparatiebedrijf, waarbij brandgevaar volgens zijn meening zoo goed als uitgesloten is; dat bovendien de bedoelde deur, niet lang geleden aangebracht in de reeds sedert tientallen van jaren bestaande opening, toch reeds meerendeels is afgesloten, dienende zij alleen om den eigenaar der zaak, die financieel bij het bedrijf van hem, appellant, als huurder betrokken is en die boven de werkplaats woont, toegang te verleenen ter behartiging van diens belangen als eigenaar en financieel belanghebbende; dat hij ten slotte bezwaar heeft tegen de gestelde voorwaarde onder *h*; dat hij van oordeel is, dat deze beperking, ofschoon momenteel wegens de slechte tijdsomstandigheden niet hinderlijk, bij voldoende werk onder meer normale omstandigheden voor hem te bezwarend zal kunnen worden, terwijl de noodzakelijkheid van een dusdanige beperking van het gebruik der machines bovendien geheel afwezig is, daar er in casu geen enkele klacht is ingebracht van hinder door en tengevolge van deze kleine machines en hinder ook niet te vreezen is;

O. ten aanzien van de ontvankelijkheid van den appellant in zijn beroep, dat van het bestreden besluit van burgemeester en wethouders van Amsterdam op 5 Januari 1937 door aankondiging aan het publiek kennis is gegeven, terwijl op dienzelfden datum de verzoeker is uitgenoodigd op een der twee eerstvolgende werkdagen de beschikking van burgemeester en wethouders op zijn aanvrage in ontvangst te komen nemen;

dat door deze enkele mededeeling van de zijde van het gemeentebestuur aan den verzoeker niet voldaan is aan het in artikel 8, eerste lid, der Hinderwet vervat voorschrift, dat het gemeentebestuur aan den verzoeker van de beslissing kennis moet geven;

dat in verband daarmede de appellant, wiens beroep op 20 Januari 1937 bij Ons is ingekomen, niet kan geacht worden den in artikel 15 der Hinderwet gegunden termijn van beroep te hebben overschreden, zoodat hij in zijn beroep ontvankelijk is;

O. ten aanzien van de hoofdzaak, dat op grond van de overgelegde stukken moet worden aangenomen, dat een voorziening, als bij voorwaarde *a* is voorgeschreven om de uitbreiding van een brand naar de op de eerste verdieping gelegen woning tegen te gaan, niet kan worden gemist, en dat bepaaldelijk geen voldoende termen aanwezig zijn om genoegen te nemen met een minder deugdelijke bekleeding van het plafond, als hoedanig het aanbrengen van celotex-platen is aan te merken;

dat ook voorwaarde *b*, welke dezelfde strekking heeft als voorwaarde *a*, behoort te worden gehandhaafd;

dat voorts evenmin gemist zal kunnen worden de onder *h* gestelde voorwaarde, doch dat de hinder van de machines in de aangrenzende woning niet zoodanig is, dat aan de bezwaren van den appellant ten deze niet eenigermate zou kunnen worden tegemoetgekomen;

Gezien de Hinderwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving voor het overige van het bestreden besluit van burgemeester en wethouders van Amsterdam, het bepaalde onder 2° in voorwaarde *h* te lezen: „2°. op werkdagen tusschen des namiddags acht uur en des voormiddags zeven uur".

Met bepaling wijders, dat de inrichting moet zijn voltooid en in werking gebracht binnen 4 maanden na de dagteekening van dit besluit.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

14 *October* 1937. UITSPRAAK van den Centr. Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 3 lid 2 j°. lid 3.)

Ofschoon het gemeentelijk Scheidsgerecht zich heeft veroorloofd een *uitspraak* te geven, verstaat de Raad — nu ingevolge het Reglement de te nemen beslissing het karakter van een *advies* draagt —, dat hier een *advies* is gegeven. Tegen een zoodanige beslissing (advies) staat geen beroep open op den C. R. v. B., doch de gemeentelijke organen hadden na het advies een besluit behooren te nemen. Beroep niet-ontvankelijk verklaard.

Uitspraak in zake:

De Raad der gemeente X, klager, vertegenwoordigd enz.,

tegen:

Y., wonende te Z., verweerder, enz.

De Centrale Raad van Beroep, enz.;

In rechte:

O. dat het Scheidsgerecht zich heeft veroorloofd het bestreden besluit te vernietigen en in de plaats van de daarbij opgelegde straf een andere op te leggen, hoewel, ingevolge art. 74, lid 2, in fine, van het vigeerende Reglement voor de ambtenaren in dienst der gemeente Z., die beslissing in een geval als het onderhavige het karakter draagt van een advies;

O. dat voormeld Scheidsgerecht weliswaar heeft overwogen, dat bedoeld art. 74 wel vermeldt, dat het Scheidsgerecht in de gevallen, bedoeld in art. 68, sub *a*, *e* en *f* van dat reglement, voor zoover betrekking hebbende op door Burgemeester en Wethouders, respectievelijk den Raad, verleend ontslag of uitgesproken schorsing, slechts bevoegd is tot het geven van advies, doch dat het Scheidsgerecht aan die overweging heeft toegevoegd, dat de onderhavige zaak, als vallende onder het gestelde in art. 68, sub *g*, van dat reglement, het Scheidsgerecht verplicht tot het geven van een uitspraak, mitsdien geen advies;

O. echter dat de redactie van meerbedoeld art. 74 de daaraan door het Scheidsgerecht gegeven uitlegging niet gedoogt, reeds daarom niet, omdat in art. 68, sub *f*, niet wordt gerept van een opgelegde schorsing;

O. dat uit het vorenstaande volgt, dat klager naar aanleiding van de uitspraak van het Scheidsgerecht, welke door hem slechts mocht beschouwd worden als een advies, alsnog een nader besluit had behooren te nemen, doch beroep tegen die uitspraak bij dezen Raad niet openstond, zoodat klager in zijn niettemin ingesteld beroep niet-ontvankelijk moet worden verklaard;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Verklaart klager niet-ontvankelijk in zijn beroep.

(A. B.)

---

14 *October* 1937. UITSPRAAK van den Centr. Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929, Art. 3.)

Wat meermalen implicite was uitgemaakt, beslist de Raad thans expressis verbis: van een besluit, door Ged. Staten genomen krachtens opdracht in Annexatie- of Vereeningswet tot beslechting van een geschil tusschen een Gemeentebestuur en een (gewezen) ambtenaar, staat beroep open ing. de Ambtenarenwet 1929 (art. 3, lid 2 sub *a*) op den C. R. v. B.

Het ontslag van den betrokkene uit eenige nevenbetrekkingen was i.c. het rechtstreeksch gevolg van de vereeniging der gemeenten. Hij heeft uit dien hoofde recht op een wachtgeld.

Uitspraak in zake:

N. H. Smit, wonende te Beverwijk, klager, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen, bijgestaan door zijn raadsman Mr. J. O. Baron, advocaat te Beverwijk,

tegen:

het College van Burgemeester en Wethouders van Beverwijk, verweerder, vertegenwoordigd door den Burgemeester, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. J. Kale, commies-chef ter secretarie van de gemeente Beverwijk, wonende aldaar.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat Burgemeester en Wethouders van Beverwijk bij brief van 9 December 1936 het navolgende hebben medegedeeld aan N. H. Smit voornoemd:

„Naar aanleiding van het door U aan den Voorzitter van ons College ter hand gestelde relaas inzake het toekennen van wachtgeld als gewezen Directeur der Arbeidsbeurs, hebben wij de eer U mede te deelen, dat wij daarvan met belangstelling hebben kennis genomen.

Wij hebben echter, na kennisneming van het daarin door U gememoreerde, geen aanleiding kunnen vinden om ons standpunt, dat U noch op grond van de samenvoegingswet, noch op grond van eenige andere regeling, recht op wachtgeld zoudt kunnen doen gelden, te wijzigen.

Indien U nochtans van meening mocht zijn, dat U zoodanige aanspraken wel zoudt hebben, geven wij U in overweging een daartoe strek-

kende gemotiveerde aanvrage bij den Gemeenteraad in te dienen.";

O. dat klager zich daarop bij schrijven van 12 Januari 1937 heeft gewend tot Ged. Staten van Noord-Holland met verzoek te willen vaststellen, dat het aan hem gegeven ontslag als directeur van den Gemeentelijken Dienst der Arbeidsbemiddeling en Werkloosheidsverzekering het gevolg is van de vereeniging der gemeenten Beverwijk en Wijk aan Zee en Duin, met veroordeeling van de gemeente Beverwijk om aan hem het wachtgeld uit te keeren dat, volgens art. 11 der Wet tot de vereeniging der gemeenten Beverwijk en Wijk aan Zee en Duin, wordt verleend aan de vaste ambtenaren, die tengevolge van de vereeniging dier gemeenten worden ontslagen;

O. dat Ged. Staten van Noordholland, gelezen vorenbedoeld adres, dd. 16 Juni 1937 hebben besloten te beslissen, dat door adressant geen aanspraak kan worden gemaakt op wachtgeld overeenkomstig artikel 11 der Wet van 23 April 1936, S. 301, zulks op grond van deze overweging, dat, daargelaten of adressant geacht kan worden te zijn ontslagen in den zin van artikel 11 der Wet van 23 April 1936, S. 301, nu hij zijne eigenlijke betrekking van Gemeente-Ontvanger van Beverwijk heeft behouden en slechts ontslag uit een nevenfunctie heeft gekregen, het aan hem verleende eervolle ontslag als directeur van den gemeentelijken dienst der Arbeidsbemiddeling en Werkloosheidsverzekering, het moge dan wellicht door de vereeniging van beide gemeenten zijn verhaast, in ieder geval niet als een rechtstreeksch gevolg van deze vereeniging kan worden aangemerkt;

O. dat klager bij op 12 Juli 1937 ter griffie van dezen Raad ingekomen klaagschrift van evenbedoeld besluit van 16 Juni 1937 in beroep is gekomen en op de daarbij aangevoerde gronden heeft geconcludeerd, dat het dezen Raad behage te vernietigen voormeld besluit van Ged. Staten van Noord-Holland, dd. 16 Juni 1937, en opnieuw rechtdoende, vast te stellen dat het aan klager gegeven ontslag als directeur van den Gemeentelijken Dienst der Werkloosheidsverzekering en Arbeidsbemiddeling het gevolg is van de vereeniging der gemeenten Beverwijk en Wijk aan Zee en Duin, met verocrdeeling van de gemeente Beverwijk om aan klager het wachtgeld uit te keeren, dat, volgens art. 11 der Wet van 23 April 1936, S. 301, wordt verleend aan de vaste ambtenaren der opgeheven gemeenten, die tengevolge van de vereeniging dier gemeenten worden ontslagen;

In rechte:

O. dat uit hetgeen onder de feiten is overwogen, duidelijk blijkt, dat zich ten deze voordeed een geschil over de toepassing van artikel 11 der wet van 23 April 1936, S. nº. 30, tot vereeniging van de gemeenten Beverwijk en Wijk aan Zee en Duin, zoodat Ged. Staten van Noordholland, krachtens het 13e lid van dat artikel, op klagers verzoek van 12 Januari 1937 moesten beslissen, welke beslissing van 16 Juni 1937 is een besluit, als bedoeld in artikel 3, lid 2, sub *a*, der Ambtenarenwet 1929, zoodat klager zich in casu terecht tot deze Raad heeft gewend;

O. dat het beroep tijdig is ingesteld, weshalve klager is dit beroep ontvankelijk is, zijnde immers ook overigens niet gebleken van het bestaan van eenigen grond, welke tot niet-ontvankelijk-verklaring van het beroep zoude moeten leiden;

O. ten aanzien van de hoofdzaak, dat op grond van de gedingstukken en het te dezer terechtzitting aangevoerde vaststaat:

dat klager met ingang van 1 November 1925 is benoemd tot ontvanger der toenmalige gemeente Beverwijk;

dat hij met ingang van 1 Juni 1927 — na tevoren deze betrekking eenigen tijd tijdelijk te hebben waargenomen — in vasten dienst is benoemd als directeur van den gemeentelijken dienst der arbeidsbemiddeling en werkloosheidsverzekering in die gemeente, zijnde hij vóór een en ander sinds 1920 belast geweest met het correspondentschap daarvan;

dat hij als directeur reeds vele jaren een klerk en een bediende onder zich heeft gehad;

dat hij met ingang van 1 Januari 1932 ook is aangesteld tot kassier van de gemeentebedrijven te Beverwijk alsmede tot hoofd van den gemeentelijken ophaal- en reinigingsdienst aldaar;

dat hij deze verschillende betrekkingen ook is blijven bekleeden na de vereeniging met ingang van 1 Mei 1936 van de gemeenten Beverwijk en Wijk aan Zee en Duin bij vorengenoemde wet van 23 April 1936, S. 301;

dat hem daarna bij besluit van den Raad der nieuwe gemeente Beverwijk van 20 November 1936 eervol ontslag is verleend uit zijn betrekking als directeur van den gemeentelijken dienst der arbeidsbemiddeling en werkloosheidsverzekering met ingang van een nader door Burgemeester en Wethouders te bepalen datum, welken datum Burgemeester en Wethouders bij besluit van 24 November 1936 hebben gesteld op 1 December 1936;

dat met ingang van laatstgenoemden datum tot directeur, als vorenvermeld, is benoemd de klerk bij dien dienst V. Ph. Braun, die sedert 1 Mei 1936 reeds met de daadwerkelijke leiding daarvan was belast geweest;

dat die dienst bleef gehuisvest in het gebouw van het ontvangerskantoor te Beverwijk en van het ontvangerskantoor der nieuwe gemeente werd overgebracht naar Wijk aan Zee en Duin;

dat bij dien dienst der arbeidsbemiddeling en werkloosheidsverzekering ook reeds vóór de vereeniging der gemeenten was aangesloten de toenmalige gemeente Wijk aan Zee en Duin, alsook de gemeente Heemskerk;

dat door de bedoelde vereeniging het aantal inwoners van Beverwijk is vermeerderd van ruim 10000 tot ± 20000;

O. dat Burgemeester en Wethouders van Beverwijk in hun voordracht aan den Raad dier gemeente van 14 November 1936 tot ontslag van klager als directeur, meerbedoeld, als motiveering hebben aangevoerd, dat in de laatste jaren de bemoeiingen van den ontvanger dermate zijn toegenomen, dat hierin een volle dagtaak te vinden is en dat anderzijds de tijdsomstandigheden haar invloed niet gemist hebben op den omvang der werkzaamheden van den dienst der arbeidsbemiddeling en werkloosheidsverzekering, zoodat het wenschelijk is hiermede een vol-ambtenaar te belasten, die naast deze functie, geen andere betrekking mag vervullen;

O. echter dat deze Raad, mede gelet op hetgeen in de 3e rechtsoverweging is overwogen, van oordeel is, en dan ook aanneemt, dat door de groote vermeerdering van het aantal inwoners tengevolge van de vereeniging van de gemeenten Beverwijk en Wijk aan Zee en Duin de werkzaamheden, verbonden aan het ambt van ontvanger, zóózeer zijn toegenomen, dat het niet meer mogelijk was, dat naast dit ambt door klager tevens werd waargenomen de betrekking van directeur, als vorenbedoeld, welke de laatste jaren al tamelijk omvangrijk was geweest, en dat, naar 's Raads oordeel, in de gegeven omstandigheden moet worden gezegd, dat klager als directeur, d.w.z. als vaste ambtenaar, tengevolge van de vereeniging dier gemeenten — en wel als rechtstreeksch gevolg daarvan — moest worden en is ontslagen, zoodat klager, die niet in de termen viel om pensioen te genieten, aan artikel 11, lid 1, 1e alinea, van de wet van 23 April 1936, S. 301, het recht kon ontleenen op een wachtgeld, als in dat artikel bedoeld, ten laste van de nieuwe gemeente Beverwijk;

O. dat hieraan niet afdoet, of die betrekking een nevenbetrekking was, aangezien, blijkens het bepaalde, in lid 3, alinea 2, van bedoeld artikel 11, ook wachtgeld kan worden toegekend uit hoofde van ontslag uit een nevenbetrekking;

O. dat mitsdien het besluit van Burgemeester en Wethouders van Beverwijk van 9 December 1936 rechtens strijdt met het algemeen verbindend voorschrift, neergelegd in vorenbedoeld artikel 11, lid 1, zoodat dit besluit alsook het besluit van Ged. Staten van Noordholland van 16 Juni 1937 moet worden nietig verklaard en moet worden verstaan, dat Burgemeester en Wethouders van Beverwijk alsnog aan klager uit hoofde van opgemeld ontslag een wachtgeld moeten verleenen, als bedoeld in gezegd artikel 11;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Verklaart klagers beroep gegrond;

Verklaart het besluit van Ged. Staten van Noordholland van 16 Juni 1937 en dat van Burgemeester en Wethouders van Beverwijk van 9 December 1936 nietig;

Verstaat, dat Burgemeester en Wethouders van Beverwijk alsnog aan klager uit hoofde van zijn ontslag als directeur van den gemeentelijken dienst der arbeidsbemiddeling en werkloosheidsverzekering, een wachtgeld moeten verleenen, als bedoeld in artikel 11 der wet van 23 April 1936, S. 301.

(A. B.)

---

14 *October* 1937. UITSPRAAK van den Centr. Raad van Beroep. ((Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid.)

Geen strijd met eenig algemeen verbindend voorschrift nu het beroepen besluit niet anders is dan een besluit om niet terug te komen op vroegere beslissingen, ofschoon die beslissingen (weigeringen om meer salaris te betalen) op een „verbijsterenden grond" berusten.

Uitspraak in zake:

J. Akkerboom, wonende te Zuid-Scharwoude, klager, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen, bijgestaan door zijn raadsman Mr. P. A. G. Ubink, wonende te Amersfoort,

tegen:

het College van Burgemeester en Wethouders van Harlingen, verweerder, vertegenwoordigd door den Burgemeester, niet verschenen.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat verweerder — gelezen het adres d.d. 27 Februari 1937 van J. Akkerboom, gewezen kantoorbediende (klerk IIe klasse) bij de gemeentelijke Gas- en Electriciteitsbedrijven, daarin alsnog om uitbetaling verzoekende van f 316.80 over 1934 en f 345.60 over 1935, uitmakende de netto-loonsverhoogingen, waarop hij krachtens de vóór 1 Januari 1936 gegolden hebbende loonregeling, zooals deze bij Raadsbesluiten van 18 en 27 December 1933 is gewijzigd, meent aanspraak te hebben en gelet op art. 67 (bedoeld zal zijn: 66) van het Ambtenarenreglement der gemeente Harlingen en het krachtens dit artikel uitgebrachte advies, door het gemeentelijk Scheidsgerecht, d.d. 31 Mei 1937 — bij besluit van 3 Juni 1937 het verzoek van adressant van de hand heeft gewezen;

O. dat klager 28 Juni 1937 van dit besluit in beroep is gekomen bij het Ambtenarengerecht te Amsterdam, welks Voorzitter het klaagschrift ingevolge het bepaalde bij art. 66, lid 2, der Ambtenarenwet 1929 aan dezen Raad heeft doen toekomen;

O. dat klager in zijn klaagschrift op de daarbij aangevoerde gronden vordert: 1°. nietig te verklaren voormeld besluit van verweerder; 2°. te bepalen, dat verweerder aan hem moet uitbetalen een bedrag van f 662.40 wegens niet uitbetaald, hem verschuldigd, salaris over de jaren 1934 en 1935;

O. dat de Burgemeester van Harlingen bij contra-memorie heeft geconcludeerd tot ongegrondverklaring van het beroep;

In rechte:

O. dat het bestreden besluit is genomen, nadat het Scheidsgerecht, bedoeld in art. 63 van het Ambtenarenreglement der gemeente Harlingen, ter zake een advies had gegeven ingevolge het bepaalde bij art. 66 van genoemd reglement, welk artikel luidt: „Het Scheidsgerecht dient Burgemeester en Wethouders van advies over alle besluiten, handelingen en weigeringen (om te besluiten of te handelen), als bedoeld zijn in art. 3 der Ambtenarenwet 1929";

O. dat derhalve beroep tegen voormeld besluit niet behoorde te worden ingesteld bij het Ambtenarengerecht te Amsterdam, doch krachtens het bepaalde bij art. 3, lid 2, onder *b*, der Ambtenarenwet 1929 deze Raad in casu in eersten en eenigen aanleg oordeelt;

O. dat thans op grond van het bepaalde bij art. 58, lid 1, van voormelde wet moet worden beslist, of het vorenbedoelde besluit feitelijk of rechtens strijdt met de toepasselijke algemeen verbindende voorschriften dan wel of verweerder bij het nemen daarvan van zijn bevoegdheid kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. dat door klager niet is beweerd en dezen Raad niet is gebleken, dat de laatste in de voorgaande rechtsoverweging genoemde grond ten deze aanwezig is;

O. dat dus nog slechts moet worden onderzocht, of het aangevallen besluit strijdt met eenig toepasselijk algemeen verbindend voorschrift;

O. dat de uitbetaling van alsnog verschuldigd salaris over 1934 en 1935, ter zake van de bij raadsbesluiten van 18 en 27 December 1933 in de toen bestaande loonregeling aangebrachte wijzigingen, door verweerder aan klager is geweigerd op dezen verbijsterenden grond, dat weliswaar de genoemde raadsbesluiten niet werden ingetrokken of gewijzigd, afgezien van een wijziging bij besluit van den raad van 27 April 1936, noch ook door de Kroon werden vernietigd, doch de Ministers van Binnenlandsche Zaken en Financiën bezwaren hadden tegen de besluiten van 18 en 27 December 1933;

O. dat niettemin deze Raad in het onderhavige geding den klager niet helpen kan;

O. toch dat verweerder bij elke ten deze gewraakte uitbetaling van salaris moet geacht worden beslist te hebben, dat aan klager niet meer zou worden uitbetaald dan hem toekwam volgens de loonregeling, zooals deze gold vóór en aleer zij werd gewijzigd bij voormelde besluiten van 18 en 27 December 1933;

O. dat het in dit geding bestreden besluit in feite niet anders is dan een besluit, waarbij wordt beslist, dat verweerder niet bereid is terug te komen op vroeger genomen beslissingen;

O. dat er geen toepasselijk algemeen verbindend voorschrift bestaat krachtens hetwelk verweerder verplicht zoude zijn op vroeger genomen beslissingen, waartegen klager beroep had kunnen instellen, terug te komen;

O. dat het beroep dus moet worden verklaard ongegrond;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Verklaart het beroep ongegrond.

(A. B.)

---

14 *October* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet Art. 39*bis*.)

Een woonwagenbewoner, die in de wintermaanden steeds in eene bepaalde gemeente verblijf houdt en gedurende het overig deel van het jaar trekkende is, doch daarbij in het bevolkingsregister van die bepaalde gemeente blijft ingeschreven staan, kan voor de toepassing van art. 39*bis* geacht worden in bedoelde gemeente meer duurzaam verblijf te houden.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 8 October 1937, n°. 10223, afdeeling Armwezen;

O. dat door tusschenkomst van Ged. Staten van Gelderland te Onzer kennis is gebracht het verzoek van B. en W. van Hoevelaken, d.d. 12 December 1936, om toepassing van art. 39*bis* der Armenwet, met betrekking tot de verpleegkosten van Johannes Hoogeboom in het Sint Elisabeth Ziekenhuis te Amersfoort, ten aanzien van de gemeente Leeuwarden;

O. dat Johannes Hoogeboom, die op 17 November 1936 tengevolge van eene aanrijding in de gemeente Hoevelaken gewond geraakte, op genoemden datum op last van een geneesheer moest worden opgenomen in het Sint-Elisabeth-Ziekenhuis te Amersfoort, welke opneming niet zonder gevaar voor het leven of de gezondheid van den patiënt kon worden uitgesteld;

O. dat Johannes Hoogeboom behoorde tot het gezin van de Weduwe M. Hoogeboom, welk gezin steeds in de wintermaanden in de gemeente Leeuwarden, in welke gemeente het in het bevolkingsregister stond ingeschreven, in een woonwagen verbleef terwijl het de overige maanden het land doortrok;

O. dat het gemeentebestuur van Hoevelaken, zoo spoedig mogelijk na het ongeval, aan het gemeentebestuur van Leeuwarden heeft gevraagd, of dit de kosten van verpleging van Hoogeboom voor zijn rekening wilde nemen;

dat het gemeentebestuur van Hoevelaken, in afwachting van de beslissing van het gemeentebestuur van Leeuwarden, de kosten voorloopig voor zijn rekening heeft genomen;

dat de gemeente Leeuwarden niet genegen was de verpleegkosten voor hare rekening te nemen, daarbij aanvoerende, dat de Weduwe Hoogeboom met hare kinderen gedurende ten hoogste vier maanden in het jaar te Leeuwarden verblijft, terwijl zij de overige maanden door het land trekt, dat derhalve niet gezegd kan worden, dat het gezin ten tijde van het ongeval in de gemeente Hoevelaken een meer duurzaam verblijf had in de gemeente Leeuwarden en dat aan deze opvatting het feit van inschrijving in het bevolkingsregister dezer gemeente niet afdoet;

O. dat het gedurende jaren herhaald verblijf in de wintermaanden van het gezin Hoogeboom in de gemeente Leeuwarden niet kan worden beschouwd als eene opeenvolging van verblijftijden van accidenteelen aard, nu het gezin al die jaren tevens in het bevolkingsregister van genoemde gemeente bleef ingeschreven staan;

O. dat integendeel moet worden aangenomen, dat een woonwagenbewoner die in de wintermaanden steeds in eene bepaalde gemeente verblijf houdt en gedurende het overige deel van het jaar trekkende is, doch daarbij in het bevolkingsregister van die bepaalde gemeente blijft ingeschreven staan, voor de toepassing van art. 39*bis* der Armenwet geacht kan worden in bedoelde gemeente meer duurzaam verblijf te houden;

Gelet op de ingewonnen ambtsberichten van Ged. Staten van Gelderland en die van Friesland;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Te beslissen, dat de kosten van verpleging van Johannes Hoogeboom in het St. Elisabeth-Ziekenhuis te Amersfoort, alsmede die van de aan hem verleende geneeskundige hulp, respectievelijk bedragende f 154 en f 45 komen voor rekening van de gemeente Leeuwarden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (A. B.)

14 *October* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.
(Woningwet Art. 38.)

B. en W. zijn ter uitvoering van een desbetreffend raadsbesluit in beroep gekomen tegen een besluit van Ged Staten tot goedkeuring van een uitbreidingsplan eener aangrenzende gemeente. Het beroep moet derhalve geacht worden te zijn ingesteld door den Raad. Deze is echter in dat beroep niet-ontvankelijk, daar hij bij den Raad der aangrenzende gemeente geen bezwaren heeft ingebracht en dus niet behoort tot degenen, aan wie bij art. 38 beroep op de Kroon is toegekend.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het gemeentebestuur van Leeuwarden tegen het besluit van Ged. Staten van Friesland van 6 November 1935, n°. 134, 1e Afdeeling B., tot goedkeuring van een uitbreidingsplan van Leeuwarderadeel;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 30 September 1937, n°. 377;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 11 October 1937, n°. 8853 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting;

O. dat B. en W. van Leeuwarden niet uit eigen hoofde, doch ter uitvoering van het raadsbesluit van 26 November 1935 ten deze in beroep zijn gekomen, zoodat het beroep geacht moet worden door den gemeenteraad te zijn ingesteld;

dat echter de gemeenteraad van Leeuwarden in deze niet tot het instellen van beroep gerechtigd is, vermits deze raad bij den raad van Leeuwarderadeel tegen het onderwerpelijke uitbreidingsplan geen bezwaren heeft ingebracht en dus niet behoort tot degenen, aan wie bij art. 38 der Woningwet beroep op Ons is toegekend;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

den raad van Leeuwarden in zijn beroep niet-ontvankelijk te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

14 *October* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.
(Keurenwet Artt. 1, 18.)

Onder banslooten zijn te verstaan alle slooten, welke dienen tot inlaten of afvoeren van polderwater, en bij welke dus het polderbelang betrokken is.

Een bepaling in een keur, volgens welke de losse bruggen, liggende over bepaalde watergangen en slooten in het tijdvak van 1 April tot 1 November op eerste aanzegging van het polderbestuur onmiddellijk moeten worden opgeruimd, verdraagt zich niet met de artt. 1 en 18 der wet, daar de wet aan het polderbestuur niet de bevoegdheid geeft, in voorkomende bijzondere gevallen bepaalde bruggen, wier aanwezigheid niet in strijd is met de bepalingen van de keur, te doen opruimen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door T. Kooyman Pzn. en door A. de Jong e. a., allen te Giessen-Nieuwkerk, tegen het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 4 Februari 1936, G.S. n°. 72, tot goedkeuring van de op 15 Januari 1936 vastgestelde keur op de wegen, voetpaden, waterkeeringen, watervangen, ban- en bermslooten, houtgewas en windvang, molentjes en wellen binnen den polder Hardinxveld:

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 16 Juni 1937, n°. 450 (1936), en 8 September 1937, n°. 450 (1936)/90;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 8 October 1937, n°. 433, Afdeeling Waterstaatsrecht;

O. dat het bestuur van den polder Hardinxveld op 15 Januari 1936 heeft vastgesteld een keur op de wegen, voetpaden, waterkeeringen, watergangen, ban- en bermslooten, houtgewas en windvang, molentjes en wellen binnen den gemelden polder, waarvan de artikelen 5, 6 en 7 luiden als volgt:

Art. 5. Onder watergangen, ban- en bermslooten worden in deze keur verstaan de waterleidingen, welke als zoodanig voorkomen op een bij deze keur behoorende kaart van schouwplichtige waterleidingen.

Wanneer een waterleiding aan de schouwplichtige waterleidingen toegevoegd wordt en er alsdan bijzondere werken vereischt zijn voor het brengen van die waterleiding in een aan de keur voldoenden toestand worden deze uitgevoerd vanwege het Polderbestuur en voor rekening van den polder, onverminderd de toepassing van de bepalingen vervat in paragraaf 6 der Waterstaatswet 1900, indien daartoe gronden aanwezig zijn;

Bij het besluit, waarbij een waterleiding in de schouw wordt opgenomen, wordt tevens beslist omtrent de noodzakelijkheid van bijzondere werken en de uitvoering daarvan door en voor rekening van den polder.

Art. 6. De watergangen, ban- en bermslootne moeten op zoodanige wijze onderhouden worden, dat deze op polderpeilwaterstand aan de in het artikel nader omschreven eischen voldoen.

Enz.

Art. 7. Geen vaste bruggen en geen bruggenhoofden mogen over of in de watergangen, ban- of bermslooten worden gemaakt dan na bekomen schriftelijke vergunning van het polderbestuur.

Losse bruggen over de in artikel 8, onder *a* tot en met *k* en *m* tot en met *x* genoemde watergangen, de bermslooten en de door het Polderbestuur bij afzonderlijke keur nader aan te wijzen banslooten, voerende naar de schelfplaatsen, mogen in den Benedenpolder niet lager dan 1.15 m en in den Bovenpolder niet lager dan 0.80 m boven polderpeil liggen en moeten in het tijdvak van 1 November tot 1 April van ieder jaar worden opgeruimd.

De losse bruggen liggende over de in het vorige lid genoemde watergangen en slooten in den Bovenpolder moeten bovendien in het tijdvak van 1 April tot 1 November op eerste aanzegging van het Polderbestuur onmiddellijk worden opgeruimd.

Het Polderbestuur is bevoegd vergunning te

verleenen, dat van bovenstaande voorschriften wordt afgeweken, in verband met de plaatselijke toestanden of bijzondere omstandigheden.;

dat Ged. Staten van Zuid-Holland bij hun besluit van 4 Februari 1936 deze keur hebben goedgekeurd;

dat van dit besluit 1° T. Kooyman Pzn., te Giessen-Nieuwkerk, en 2° A. de Jong, J. Aantjes en D. de Jong aldaar bij Ons in beroep zijn gekomen;

dat T. Kooyman Pzn. aanvoert, dat hij door bepalingen, in die keur opgenomen, zich ernstig benadeeld acht in zijne rechten tot toegang naar zijne landerijen; dat op de in artikel 5 bedoelde kaart een sloot voorkomt, welke particulier is gemaakt door particulier eigendom kadastraal bekend gemeente Hardinxveld, sectie A, n°. 2705, waarmede de polder zich nimmer heeft bemoeid, en welke sloot nimmer als bansloot door den polder is opgenomen; dat in artikel 8 der oude keur ten opzichte van losse bruggen is bepaald, dat die gedurende den hooi- en oogsttijd mogen worden gelegd zonder hinderlijk te zijn voor de gemeene vaart met vaartuigen zonder opperlast; dat van oudsher de losse bruggen in het polderdeel, gelegen ten Noorden van het Kanaal van Steenenhoek, tusschen de Brederosche Kade en de Nieuwe Steeg, werden gelegd op een hoogte van 0.40 tot 0.60 m boven polderpeil, en nimmer aanleiding hebben gegeven tot eenige storing, omdat in den zomer geen griendhout in den polder wordt getransporteerd; dat hij eenige jaren geleden vier bruggenhoofden heeft laten maken ter hoogte van 60 cm boven polderpeil;

dat, zonder dat er eenige aanleiding bestaat, en integendeel zelfs gegronde redenen zijn aan te voeren om het recht tot het leggen van bruggen te verruimen, in artikel 7 der nieuwe keur de hoogte wordt bepaald op ten minste 80 cm; dat met deze bepaling geen enkel belang wordt gediend en deze bepaling voor de gebruikers van de bruggenhoofden in den watergang, bedoeld in artikel 8*a* der nieuwe keur, nutteloos groote kosten en moeilijkheden met zich brengt; dat van de bevoegdheid van het Polderbestuur, om in bepaalde gevallen vergunning te verleenen tot afwijking van voorschriften (artikel 7) niets is te verwachten voor hen, die met wagens of landbouwmachines hunne landerijen willen bereiken, hetgeen wel blijkt uit de stelselmatige bemoeilijking, die nutteloos door het Polderbestuur het rijverkeer ten allen tijde werd opgelegd; dat hij door deze bepalingen in zijne rechten verkort wordt, geen rechtszekerheid bezit, en overgeleverd zou worden aan de willekeur van eenige personen;

dat ongeveer 80 % van de oppervlakte van het bovenbedoelde polderdeel de belangen met hem gemeen heeft, en ongeveer 20 % (griendeigenaren) geen bezwaar tegen bruggen in den zomer heeft, omdat die eigenaren alleen des winters varen;

dat A. de Jong c. s. aanvoeren, dat volgens artikel 7 van de keur in den Bovenpolder losse bruggen mogen worden gelegd op een hoogte van ten minste 0.80 m boven zomerpeilhoogte van 1 April tot 1 November, en zij ten allen tijde op aanzegging van het bestuur moeten worden opgebroken; dat deze bepaling een belangrijke verzwaring is van de oude keur, waar alleen gesproken wordt van bruggen, waar met vaartuigen zonder opperlast onderdoor gevaren kan worden en dus ongeveer een hoogte van 0.50 m voldoende was; dat zijns inziens geen deugdelijke motieven hier kunnen aangevoerd worden voor deze hinderlijke en schadelijke bepalingen; dat in den zomer door niemand van den vaarweg, waarlangs hunne landerijen gelegen zijn, gebruik gemaakt wordt;

dat misschien een eigenaar van de weinige grienden, welke in den polder nog gelegen zijn, eens in de vier jaar in den winter het hout naar de schelfplaats zou varen, hoewel van de schelfplaats zoo goed als geen gebruik gemaakt wordt; dat het hout uit de grienden naar den Parallelweg gevaren wordt en vervolgens op auto's naar zijne bestemming gebracht wordt; dat ook het opbreken der bruggen op aanzegging van het bestuur een bepaling is, welke tot allerlei willekeur aanleiding zal geven; dat zij het meest gebaat zouden zijn met vaste bruggen op 0.60 m hoogte, waardoor zij ten allen tijde op het land kunnen komen, o. a. ook voor het vervoer van kunstmest, stalmest en bagger, wat voor een groot deel in den winter gebeurt, wanneer in het geheel geen bruggen mogen liggen of op zoodanige hoogte, dat ze niet bruikbaar zijn; dat voor vijftig jaar, toen de geheele polder uit grienden bestond, artikel 7 der polderkeur op zijn plaats moge zijn geweest, doch dat op het oogenblik, nu de verhoudingen zich gewijzigd hebben in 80 % grasland en 20 % griendland in den Bovenpolder, dit artikel geheel misplaatst is; weshalve de appellanten hebben verzocht alsnog aan de keur de goedkeuring te onthouden;

O. ten aanzien van het bezwaar van den appellant T. Kooyman Pzn., dat op de in artikel 5 der keur genoemde kaart van schouwplichtige waterleidingen ten onrechte de door hem bedoelde sloot zou zijn vermeld, aangezien deze niet als bansloot zou kunnen worden beschouwd;

dat onder banslooten zijn te verstaan alle slooten, welke dienen tot inlaten of afvoeren van polderwater en bij welke dus het polderbelang betrokken is;

dat zulks met de bovenbedoelde sloot niet het geval is, aangezien zij na de afdamming ingevolge de door het Polderbestuur op 24 Maart 1936 aan den appellant verleende vergunning niet meer met het polderwater in verbinding staat;

dat de vermelde sloot derhalve ten onrechte bij de nieuwe keur onder de banslooten is opgenomen;

dat het vermelde bezwaar van dezen appellant mitsdien gegrond is;

O. ten aanzien van de door de appellanten aangevoerde bezwaren tegen artikel 7, 2e lid, der keur, dat ook de gegrondheid van deze bezwaren moet worden erkend;

dat toch op grond van een ingesteld onderzoek ter plaatse moet worden aangenomen, dat een hoogteligging van 0.80 m boven polderpeil voor de losse bruggen over den watergang langs den Parallelweg, bedoeld in artikel 8 onder *b* van de keur, met het oog op het behoud van de vaargelegenheid onnoodig is, omdat van dezen watergang geen gebruik wordt gemaakt, en dat een dusdanige hoogteligging voor de bruggen over den watergang langs de landscheiding, bedoeld in artikel 8, onder *a*, van

de keur door het vaartbelang niet wordt gevorderd en naar billijkheid niet gerechtvaardigd is tegenover de daaraan verbonden bezwaren van de zijde van de gebruikers van deze bruggen;

dat, aangezien het hier een geheel afzonderlijk gelegen deel van den polder betreft, dat geheel afgescheiden ligt van den overigen polder, het redelijk moet worden geacht, dat het Polderbestuur voor dit polderdeel een afzonderlijke regeling treft, waarbij de minimum hoogteligging van de losse bruggen in dit polderdeel op de huidige maten gehandhaafd blijft;

O. ten aanzien van het door de appellanten A. de Jong c.s. tegen artikel 7, 3e lid, te berde gebrachte bezwaar, dat de appellanten meenen, dat deze bepaling tot willekeur aanleiding zal geven;

dat dit bezwaar zich minder richt tegen de keur zelve, dan wel tegen een mogelijke onjuiste toepassing daarvan;

dat intusschen naar Ons oordeel de bedoelde bepaling zich met de Keurenwet, in het bijzonder met de artikelen 1 en 18, niet verdraagt;

dat toch artikel 7 van de keur het hebben van losse bruggen in het tijdvak van 1 April tot 1 November niet verbiedt, mits de desbetreffende voorschriften omtrent de hoogte zijn in acht genomen;

dat het 3e lid van dit artikel niet verbiedt, behoudens vergunning van het uitvoerend bestuur, iets te doen of na te laten, doch dat daarbij aan het Polderbestuur de bevoegdheid wordt gegeven, in voorkomende bijzondere gevallen bepaalde bruggen, wier aanwezigheid niet in strijd is met de bepalingen van de keur, te doen opruimen;

dat daartoe noch de Keurenwet, noch eenige andere wet de bevoegdheid verleent;

dat ook op dezen grond de keur niet voor goedkeuring vatbaar is;

dat het bestreden besluit van Ged. Staten mitsdien niet kan worden gehandhaafd;

Gezien de Keurenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 4 Februari 1936, G. S. nº. 72, aan de bij besluit van het bestuur van den polder Hardinxveld van 15 Januari 1936 vastgestelde keur op de wegen, voetpaden, waterkeeringen, watergangen, banen bermslooten, houtgewas en windvang, molentjes en wellen binnen den polder Hardinxveld, alsnog de goedkeuring te onthouden.

Onze Minister van Waterstaat is belast, enz.

(A. B.)

---

16 *October* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.
(Ke irenwet Art 1).

Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan de keur van een hoogheemraadschap tot keering van zeewater op grond, dat de keur in de bepaling van het gebied, dat als „buitenduinen" moet worden aangemerkt, te ver gaat, waardoor de rechten van de duineigenaren onnoodig worden beperkt; zulks te meer, nu de keur ook ten aanzien van de „binnenduinen" strenge bepalingen bevat.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door de Vereenigde Vergadering van het Hoogheemraadschap van Voorne tegen het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 8/25 Juni 1936, G. S. nº. 385, waarbij aan de herziene keur of politieverordening van dat Hoogheemraadschap, vastgesteld bij Besluit van de Vereenigde Vergadering van 17 September 1932 en gewijzigd bij besluiten dier vergadering van 16 Augustus 1935 en 23 Mei 1936, goedkeuring werd onthouden;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 2 Juni 1937, nº. 202;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 11 October 1937, nº. 443, Afdeeling Waterstaatsrecht;

O. dat het bovengenoemde besluit van Ged. Staten steunt op de overweging, dat in artikel 1 der herziene keur of politieverordening, zooals zij ten slotte is komen te luiden, als „buitenduinen" worden aangeduid: De gronden, begrensd door den verbindingsdijk te Oostvoorne (nieuw aangelegd in 1929), de Nieuwe Maas, de Noordzee, het Haringvliet, de Quacksche Nol te Nieuw-Helvoet, 225 m voorbij R.S.P. 19 en een lijn, loopende vanaf den verbindingsdijk te Oostvoorne langs den binnenteen van den beneden den verbindingsdijk liggenden Noorddijk tot aan de Rotterdamsche Gezondheidskolonie aan het Zwarte Laantje en verder over de punten te vinden uit metingen van uit de Rijksstrandpalen, aldus:

850 m	landwaarts in vanuit	R.S.P. 5 (loodlijn op	5—4),
1200 m		R.S.P. 8 („	„ 8—7),
1400 m		R.S.P. 10 („	„ 10—9),
800 m		R.S.P. 11 („	„ 11—12),
700 m		R.S.P. 13 („	„ 13—12),
700 m		R.S.P. 16 („	„ 16—15),
325 m		R.S.P. 17 („	„ 17—16),

en hierna volgende den buitenteen van den verlengden Schenkeldijk (grens duinweg) tot aan den zuidelijken uitspringenden hoek van den Schenkeldijk, den Schenkeldijk tot aan de buitenbermsloot en deze sloot achter de Quacksche Nol tot aan den Corsrand langs het Haringvliet; dat op deze „buitenduinen" van toepassing zijn de verbods- en gebodsbepalingen, vervat in de artikelen 2 tot en met 6 der keur of politieverordening, welke bepalingen — in het bijzonder, wat betreft de artikelen 2 en 3 — van zeer vèrgaanden aard moeten worden geacht en vooral den eigenaren dezer „buitenduinen" groote beperkingen opleggen ten aanzien van het gebruik van hun eigendom; dat naar de meening van hun college zoodanige bepalingen weliswaar toelaatbaar, zelfs geboden moeten worden geacht voor zoover zij betrekking hebben op het gedeelte der duinen en stranden, hetwelk beschouwd moet worden te dienen tot directe keering van het buitenwater; dat echter, tengevolge van de hiervoren vermelde omschrijving der „buitenduinen" in artikel 1 der onderhavige keur of politieverordening, de vorenbedoelde bepalingen van toepassing zullen zijn op vrijwel het geheele duinengebied binnen het Hoogheemraadschap, daar de grens der „buitenduinen" aan de landzijde op vele plaatsen zoude loopen achter de duinen; dat een breede strook der duinen echter niet geacht kan worden te dienen tot directe keering van het buitenwater, als hoedanig naar de

meening van hun college slechts in aanmerking zoude komen het gedeelte der duinen en stranden, hetwelk aan de landzijde wordt begrensd door een lijn, welke getrokken wordt — voor zoover betreft het gedeelte van Voorne's kust, hetwelk in zuid-oostelijke richting loopt — op een afstand van 300 m uit de strandpalenlijn en — voor zoover betreft het gedeelte van Voorne's kust benoorden strandpaal 11 — op een afstand van 200 m uit den duinvoet, waaronder voor dit gedeelte dient te worden verstaan de oude duinvoet, zooals deze in 1910 vanwege den Rijkswaterstaat is opgemeten; dat mitsdien de vorenbedoelde verbods- en gebodsbepalingen geacht moeten worden de eigenaren en gebruikers der duinen, voor zoover deze liggen aan de landzijde van deze lijn, verder te beperken in het gebruik dezer duinen, dan in het belang der duinen als waterkeering noodzakelijk moet worden geacht en hunne belangen daarom onnoodig worden geschaad;

dat de Vereenigde Vergadering van het Hoogheemraadschap van Voorne in beroep aanvoert, dat het motief, waarop Ged. Staten hunne goedkeuring aan de keur hebben onthouden, gelegen is in de weigering van Voorne om aan het begrip buitenduinen in de keur de beperkte strekking te geven, die Ged. Staten wenschen; dat het intusschen niet zonder reden is, dat het Hoogheemraadschap de bestemming van slechts een smalle strook duinen tot „buitenduinen" niet dulden kan; dat toch de duinen in de allervoornaamste plaats dienen tot bescherming van het eiland en het Hoogheemraadschap zich slechts verantwoord acht, wanneer het in een breeder gedachte buitenduinstrook zijn plicht van het intact houden der waterkeering kan vervullen; dat begrijpelijk is, dat zulks beperkingen voor de eigenaren ten aanzien van het gebruik van hun eigendom moet meebrengen en dat streng toezicht noodig is; dat Ged. Staten in het verleden ook steeds een dergelijk standpunt hebben ingenomen, hetgeen moge blijken uit de omstandigheid, dat goedkeuring van de keur van Voorne nimmer op bezwaren is gestuit, niettegenstaande daarin veel strengere bepalingen waren opgenomen, dan zulks in de ontworpen keur het geval is; dat bijvoorbeeld artikel 12 van de bestaande keur als volgt luidt: „In deze keur wordt onder duinen verstaan het geheele terrein tusschen 't Haringvliet, de Noordzee en de Brielsche Maas eenerzijds en het achtergelegen polderland anderzijds, in zijn geheel vormende de natuurlijke keering tegen de zee en bestaande uit min of meer aaneengesloten zandruggen en tusschengelegen duinvalleien"; dat in artikel 11 van de bestaande keur voor dit geheele duinengebied ongeveer dezelfde bevoegdheid wordt gegeven, die in de nieuw ontworpen keur slechts wordt verleend tot een diepte van 600 meter uit den duinvoet; dat Ged. Staten thans van oordeel blijken, dat slechts het gedeelte der duinen en stranden, hetwelk beschouwd moet worden te dienen tot directe keering van het buitenwater, tot de buitenduinen moet worden gerekend; dat Voorne zich ten stelligste tegen dit standpunt moet verweren; dat Ged. Staten, voor zoover het gebied betreft ten Noorden van strandpaal 11, een afstand van 200 m gemeten uit den duinvoet voldoende achten, terwijl voorzoover betreft het gebied ten zuiden van deze strandpaal met een diepte van 300 meter gemeten uit de strandpalenlijn zou kunnen worden volstaan; dat bij het bepalen van dezen afstand naar de meening van het Hoogheemraadschap van Voorne uit het oog wordt verloren, dat de achter de voorste duinerij gelegen duinen geen aaneengeschakelde waterkeering vormen, zoodat bij de doorbraak van de buitenste rij het ingevloeide water op verschillende plaatsen niet voldoende tegenweer ondervindt; dat het bepalen van een afstand van 300 of 200 meter dus volkomen willekeurig is, zoodat daarbij geen rekening is gehouden met de plaatselijke omstandigheden; dat, wanneer zich een belangrijke afslag mocht voordoen, het Hoogheemraadschap van Voorne zich op het achtergelegen terrein voor het aanleggen van een nieuwe waterkeering zoover moet kunnen terugtrekken, dat op de doelmatigste en minst kostbare wijze van het terrein partij kan worden getrokken; dat bij het vaststellen van een breedte van 300 of 200 meter daarbuiten het terrein dermate ongeschikt zou kunnen zijn gemaakt, dat het aanleggen van een nieuwe waterkeering op groote onoverkomelijke moeilijkheden zou kunnen stuiten; dat, toen door den Novemberstorm van 1921 de onder Oostvoorne reeds sterk afgebrokkelde duinen verder wegsloegen, de vroeger in de duinen gebouwde huizen in de strook kwamen te staan, die voor het maken van een nieuwe waterkeering moest worden aangewend, waardoor zeer hinderlijke belemmeringen werden ondervonden; dat het Hoogheemraadschap daarom van oordeel is, dat eene breedte van 600 meter gemeten van den duinvoet af met het oog op de eigenaardige ligging van de duinen van het eiland Voorne als buitenduinen moeten worden aangewezen om een behoorlijke voorziening in de waterkeering te waarborgen; dat ook in de keur van het Hoogheemraadschap Delfland te dezer zake een grootere bevoegdheid wordt gegeven, dan Ged. Staten ten opzichte van Voorne noodzakelijk achten; dat bijvoorbeeld in deze keur onder zeeduinen o. a. verstaan worden de gronden langs de Noordzee tusschen den Nieuwen Waterweg en de grens van Delfland en Rijnland en zich uitstrekkende tot 600 meter uit de Rijksstrandpalen lijn; dat in de ontworpen keur van Voorne de afstanden zoodanig berekend zijn, dat deze overeenkomen met een afstand van 600 meter gemeten van den duinvoet af, welk verschil van uitgangspunt zijn oorzaak vindt in de plaatselijke omstandigheden; dat het Hoogheemraadschap van Voorne voor het overige van oordeel blijft, dat de belangen, betrokken bij eene behoorlijke verzorging der waterkeering, behooren te gaan boven die der puineigenaren;

O. dat met den van Onzentwege geraadpleegden Hoofd-ingenieur-Directeur van den Rijkswaterstaat moet worden aangenomen, dat de keur in de bepaling van het gebied, dat als „buitenduinen" moet worden aangemerkt, te ver gaat, waardoor de rechten van de duineigenaren onnoodig worden beperkt;

dat, daar het kustvak tusschen de strandpalen 11 en 19 vrijwel in evenwicht verkeert, de door Ged. Staten aangegeven grens van 300 m uit de strandpalenrij voldoende veilig moet worden geacht, terwijl ook de voor het noordelijk kustvak door dit college aangegeven bree dte

van 200 m uit den ouden duinvoet als voldoende moet worden beschouwd ;

dat voor het aannemen van een grootere breedte te minder aanleiding bestond, nu de keur ook ten aanzien van de „binnenduinen" strenge bepalingen bevat ;

dat Ged. Staten mitsdien terecht aan de keur hunne goedkeuring hebben onthouden ;

Gezien de Keurenwet ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Waterstaat is belast enz.

(A. B.)

---

18 *October* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Woningwet Artt. 36 en 40 j°. art. 37.)

Waar thans in verband met de bepalingen der bouwverordening *elke* mogelijkheid van bebouwing op de gronden van appellanten is uitgesloten, beteekent de mogelijkheid om voor het bouwen van landhuizen vrijstelling te verleenen van den eisch, dat geen gebouw mag worden opgericht anders dan aan een weg, geenszins dat voor de onderwerpelijke terreinen een algeheel recht van bebouwing zou bestaan.

Bij de opstelling van het plan is er terecht van uitgegaan, dat de bebouwing zóó moet worden geleid, dat zooveel mogelijk het natuurschoon voor vernietiging wordt bewaard.

Indien Ged. Staten ingevolge art. 40 het plan hebben vastgesteld, behoort de gemeenteraad niet tot de belanghebbenden, die bezwaren bij de Kroon kunnen indienen.

Wij WILHELMINA, enz. ;

Gezien het overeenkomstig artikel 37, 3e lid, in verband met artikel 40, 2e lid, der Woningwet aan Ons ter goedkeuring aangeboden besluit van Ged. Staten van Overijssel van 6 October 1936, N°. 11136/8228, 4e Afdeeling, tot vaststelling van een uitbreidingsplan met bijbehoorende bebouwingsvoorschriften voor een gedeelte der gemeente Holten ;

Gelet op Ons besluit van 25 Mei 1937, n°. 83, waarbij Wij Onze beslissing hebben verdaagd ;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 28 Juli 1937, n°. 204 ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 11 October 1937, n°. 7265 M/P.B.R., afd. Volkshuisvesting ;

O. dat, nadat de raad der gemeente Holten niet voldaan had aan de hem bij besluit van Ged. Staten van Overijssel van 15 Mei 1934, n°. 4979/4007, 4e afd., opgelegde verplichting een uitbreidingsplan met bebouwingsvoorschriften, voor den Holterberg en omgeving vast te stellen en die stukken binnen zes maanden na dagteekening van dit besluit aan Ged. Staten ter goedkeuring te doen toekomen, Ged. Staten bij hun besluit van 6 October 1936, n°. 11136/8228, 4e afd., hebben vastgesteld *a.* een plan van uitbreiding voor een gedeelte der gemeente Holten, omvattende terreinen gelegen op den Holterberg aldaar, overeenkomstig een bij dit besluit behoorende teekening ; *b.* een verordening houdende bebouwingsvoorschriften, behoorende bij het sub *a* genoemde plan van uitbreiding ;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat tegen het ontwerp-plan en de ontwerp-bebouwingsvoorschriften bezwaarschriften zijn ingekomen van : 1. den raad der gemeente Holten ; 2. burgemeester en wethouders der gemeente Holten ; 3. J. J. ter Horst te Rijssen ; 4. de firma ter Horst & C°. te Rijssen ; 5. B. J. Wissink te Holten ; 6. J. Meijer te Holten ; 7. J. D. Vincent te Holten ; 8. H. Kolkman te Holten ; 9. J. Ulfman te Holten ; 10. H. Sterringa te Holten ; 11. de Naamlooze Vennootschap Maatschappij voor Kamp- en Vacantieoorden te 's-Gravenhage ; dat de raad der gemeente Holten van meening is, dat de voorschriften der Bouwverordening voldoende gelegenheid geven om ten opzichte van de bebouwing van den Holterberg regelend op te treden ; dat echter, naar het oordeel van Ged. Staten, aangezien in de eerstvolgende jaren een verdere bebouwing van den Holterberg is te verwachten, overeenkomstig de Woningwet, de bestemming van de op den Holterberg gelegen gronden bij een uitbreidingsplan behoort te worden aangewezen ; dat burgemeester en wethouders bezwaar maken tegen de voorgeschreven onderlinge afstanden van de te plaatsen gebouwen, zoomede tegen de bestemming van den Holterenk voor bebouwing met woningen en gebouwen uitsluitend of in hoofdzaak verband houdende met, respectievelijk bestemd voor, de uitoefening van het landbouw-, tuinbouw- of veeteeltbedrijf, doch dat aan die bezwaren, in verband met het karakter van de omgeving niet tegemoet kan worden gekomen ; dat evenmin, met het oog op de daarop betrekking hebbende wettelijke bepalingen, tegemoet kan worden gekomen aan het verlangen van burgemeester en wethouders voornoemd, om dat college meer vrijheid te laten de plaats van elk te stichten gebouw te bepalen ; dat ten slotte ; in het belang van voorkoming van lintbebouwing ter plaatse, bezwaar bestaat te voldoen aan het verzoek van burgemeester en wethouders om een strook grond langs den Raalterweg, niet in het plan op te nemen ; dat de hiervoren sub 3—10 genoemde adressanten eveneens bezwaar hebben tegen de voorgeschreven afstanden, welke bij het bouwen in acht genomen moeten worden, c.q. tegen de aan hunne perceelen gegeven bestemming ; dat Ged. Staten echter, in verband met het karakter van de omgeving, aan die bezwaren niet tegemoet kunnen komen ; dat voorgaande overweging evenzeer geldt ten aanzien van door de hiervoren sub 11 genoemde adressante aangevoerde bezwaren ; dat bedoelde adressante bovendien nog bezwaren heeft tegen de grootte van het in het uitbreidingsplan opgenomen gebied, waarvan de bestemming in onderdeelen is bepaald, tegen het, naar hare meening, te klein aantal op het plan aangegeven, wegen, tegen de haars inziens ondoelmatige bestemming van verschillende terreinen en tegen enkele bebouwingsvoorschriften ; dat echter, daar geenszins zekerheid bestaat, dat de bebouwing van de kom der gemeente Holten uit, geleidelijk zal voortschrijden, het gebied waarover het plan zich uitstrekt, bezwaarlijk kan worden beperkt ; dat mocht het later, in verband met voorgenomen bouwplannen, gewenscht blijken meer wegen te projecteeren, of aan enkele terreinen een andere bestemming te geven, het plan eventueel

aan een herziening kan worden onderworpen;
dat de ontworpen bebouwingsvoorschriften naar het oordeel van Ged. Staten, behoudens, een redactie-wijziging, geen wijziging behoeven;

dat tegen dit plan de firma ter Horst & Co., J. J. ter Horst, B. J. Wissink, de N. V. Maatschappij voor Kamp- en Vacantieoorden en de raad der gemeente Holten bij Ons bezwaren hebben ingediend;

O. dat blijkens de stukken het vaststellen van een plan van uitbreiding voor het hierbedoelde gedeelte der gemeente Holten noodzakelijk is ten einde de, gedurende de laatste jaren steeds verder voortschrijdende bebouwing ter plaatse in de juiste banen te leiden en daardoor te voorkomen, dat het, in dit gedeelte der gemeente aanwezige, natuurschoon door de bebouwing zou worden aangetast;

dat Wij Ons met het uitbreidingsplan, zooals dit door Ged. Staten is vastgesteld, kunnen vereenigen, te meer, omdat bij het opstellen van dit plan ook in ruime mate met de belangen van de eigenaren blijkt te zijn rekening gehouden;

dat een aantal dezer eigenaren weliswaar, evenals bij Ged. Staten, thans ook bij Ons bezwaren tegen het plan heeft ingebracht, doch dat deze bezwaren geen grond kunnen opleveren om aan het plan met de daarbij behoorende bebouwingsvoorschriften goedkeuring te onthouden;

dat B. J. Wissink en de N. V. Maatschappij voor Kamp- en Vacantie-oorden er o. m. op wijzen, dat huns inziens de bebouwingsmogelijkheid voor de eigenaren in te groote mate wordt beperkt, maar dat hierbij uit het oog wordt verloren, dat in verband met de omstandigheid, dat op de gronden van deze eigenaren, evenals trouwens vrijwel overal op den Holterberg, geen wegen worden aangetroffen, welke aan de, in de Bouwverordening van de gemeente Holten gestelde eischen voldoen, in verband met artikel 25, eerste lid, dezer verdening, o. m. bepalende, dat geen gebouw mag worden opgericht anders dan aan een weg, die voldoet aan het bepaalde in artikel 10, thans elke mogelijkheid van bebouwing is uitgesloten;

dat dit laatste in de openbare vergadering van de Afd. van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur, waarin over deze zaak verslag is uitgebracht, weliswaar is betwist door den gemachtigde van de N. V. Maatschappij voor Kamp- en Vacantie-oorden, doch zulks ten onrechte;

dat artikel 25, 4e lid, namelijk wel de mogelijkheid opent om van het bepaalde in het eerste lid van dat artikel vrijstelling te verleenen voor het bouwen van landhuizen, doch dat dit nog geenszins beteekent, dat voor de onderwerpelijke terreinen een algeheel recht van bebouwing zou bestaan;

dat de gemachtigde van de N. V. Maatschappij voor Kamp- en Vacantie-oorden nog enkele bezwaren tegen het onderwerpelijke uitbreidingsplan heeft naar voren gebracht, doch dat ook deze bezwaren niet steekhoudend kunnen worden geacht;

dat een dezer bezwaren hierin bestaat, dat het plan teveel volgens algemeene principes zou zijn opgesteld en dat daardoor met de plaatselijke gesteldheid op ieder punt in het geheel geen rekening zou zijn gehouden;

dat echter de Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid (Volkshuisvesting), op verzoek van de evengenoemde Afd. van den Raad van State nader te dezer zake geraadpleegd, er hiertegenover op wijst, dat op het plan inderdaad evenwijdig aan de bestaande wegen rooilijnen zijn getrokken, doch dat burgemeester en wethouders volgens artikel 7 der bebouwingsvoorschriften bevoegd zijn om in afwijking van het bepaalde in het 4e lid van artikel 26 der Bouwverordening toe te staan, dat een gebouw wordt geplaatst op grooteren afstand dan 10 m binnen het vertikale vlak gaande door de lijn, welke als rooilijn moet worden beschouwd, terwijl daarnaast het derde lid van artikel 3 der bebouwingsvoorschriften mogelijk maakt, dat de afstand van een woning tot de erfscheiding aan de eene zijde kleiner wordt genomen dan in het 2e lid van dit artikel is bepaald, mits hij aan de andere zijde ten minste evenveel grooter wordt genomen;

dat deze beide bepalingen de mogelijkheid openen om bij de keuze van de plaats voor een gebouw zoowel in de richting loodrecht op den weg, als evenwijdig aan den weg rekening te houden met de gesteldheid van het terrein;

dat door den hiervoor genoemden gemachtigde vervolgens nog is aangevoerd, dat het onjuist zou zijn, om de bebouwing van den Holterberg zooveel mogelijk te beletten, aangezien juist enkele villa's tegen de helling van den berg het natuurschoon zouden verlevendigen, in welk verband door de heeren G. Veth, directeur der N. V. Maatschappij voor Kamp- en Vacantie-oorden, en B. J. Wissink, die van hetzelfde gevoelen waren, werd gewezen op de schilderachtige bebouwing tegen de bergen, bij voorbeeld te Lugano, Luzern en andere buitenlandsche steden;

dat evenwel met den Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid (Volkshuisvesting) moet worden geoordeeld, dat, terwijl het in de genoemde buitenlandsche voorbeelden bergen betreft van enkele duizenden meters hoogte en de grootschheid van de natuur daar wordt geaccentueerd door de menschelijke schaal, die spreekt uit de op enkele punten tegen de hellingen geplaatste woningen, in het geval van den Holterberg, waar slechts hoogteverschillen van niet meer dan 30 m aanwezig zijn, de afmetingen der te stichten gebouwen en de onderlinge afstanden met de grootste zorgvuldigheid moeten worden overwogen, opdat de schaal van het natuurschoon op dezen berg niet volkomen verminkt wordt;

dat de gemachtigde van de N. V. Maatschappij voor Kamp- en Vacantie-oorden er ten slotte nog een grief van heeft gemaakt, dat het onderhavige uitbreidingsplan niet zou zijn opgesteld om te voorzien in de behoeften van een zich uitbreidende gemeente, doch om den Holterberg te redden, maar dat hiertegen moet worden opgemerkt, dat, zooals ook reeds hiervoor is gezegd, het onderwerpelijke plan noodig is geworden door het voortschrijden der bebouwing ter plaatse, terwijl er overigens bij de opstelling van het plan uiteraard terecht van is uitgegaan, dat deze bebouwing zóó moet worden geleid, dat zooveel mogelijk het natuurschoon voor vernietiging wordt bewaard;

dat, wat de bezwaren van de firma ter Horst & Co. en H. J. ter Horst betreft, wel met den

Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid (Volkshuisvesting) moet worden aangenomen, dat het juister ware geweest de gronden van deze appellanten, welke thans in de IIe klasse zijn ingedeeld, in de IIIe klasse te plaatsen, doch dat, in aanmerking genomen, dat, zooals hiervoor reeds werd overwogen, bij den thans bestaanden toestand op den Holterberg elke bebouwing is uitgesloten, dit bezwaar naar Ons oordeel niet van zooveel gewicht kan worden geacht, dat het tot de onthouding van goedkeuring aan het plan en de bebouwingsvoorschriften zou moeten leiden;

dat ten slotte de gemeenteraad van Holten nog bezwaren tegen het plan bij Ons heeft ingediend, doch dat in een geval als het onderwerpelijke, waarin Ged. Staten ingevolge artikel 40 der Woningwet, in de plaats van den gemeenteraad tredende, het plan van uitbreiding hebben vastgesteld, het laatstbedoelde college niet behoort tot de belanghebbenden, die krachtens artikel 37, derde lid, juncto artikel 40, tweede lid, der wet bezwaren bij Ons kunnen indienen;

dat derhalve de door den gemeenteraad van Holten ingediende bezwaren, daargelaten, dat zij in de terzake uitgebrachte ambtsberichten ongegrond worden geacht, hier buiten beschouwing dienen te blijven;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het door Ged. Staten van Overijssel bij hun besluit van 6 October 1936, no. 11136/8228, 4e Afd., vastgestelde plan van uitbreiding met bebouwingsvoorschriften voor een gedeelte der gemeente Holten, omvattende terreinen gelegen op den Holterberg aldaar, goed te keuren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

18 *October* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Drankwet art. 56; Alg. Pol.Verord. van Delft art. 143; Wet R. O. art. 99.)

De grieven — voorzoover zij hierop neerkomen, dat de Kantonr. het ten laste gelegde niet bewezen had mogen verklaren — kunnen volgens art. 99, lid 2 Wet R. O. niet tot cassatie leiden.

Art. 143 A. P. V. van Delft, verbiedende zonder de vergunning van den Burgemeester eenige openbare vermakelijkheid te houden of daartoe zijn lokaal of erf beschikbaar te stellen, regelt een materie, welke voor een groot deel buiten art. 56 der Drankwet ligt. Voor dat deel is het in elk geval verbindend, terwijl niet is gebleken, dat in deze van een der localiteiten, bedoeld in art. 56, sprake is.

Terecht meent req., dat voormeld art. 143 twee alternatief gestelde verbodsbepalingen inhoudt n.l. eenige openbare vermakelijkheid houden én het het daartoe zijn lokaal beschikbaar stellen (zonder vergunning van den burgemeester), zoodat de schuldigverklaring, welke beide feiten als tegelijk door req. bedreven, veronderstelt, een onjuiste opvatting van art. 143 inhoudt. (Anders Adv.-Gen. Berger).

Vonnis a quo vernietigd, opnieuw recht gedaan met gewijzigde qualificatie. (De Adv.-Gen. concludeert tot vernietiging op grond, dat hier sprake is van twee opzichzelf staande overtredingen, waarvoor slechts een straf is opgelegd.)

Op het beroep van G. v. W., musicus, te Delft, wonende aldaar, requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen vonnis van het Kantongerecht te Delft van 28 April 1937, waarbij hij ter zake van: „te Delft eenige openbare vermakelijkheid houden en daartoe zijn lokaal beschikbaar stellen zonder vergunning van den Burgemeester", met aanhaling van de artt. 1 *m*, 5, 8, 3e lid en 143 der A. P. V. voor Delft en 23 en 91 Sr. is veroordeeld tot een geldboete van vijf gulden, bij gebreke van betaling of verhaal te vervangen door hechtenis van vijf dagen; (Gepleit door Mr. W. v. d. Chijs.)

Conclusie van den Adv.Gen. Berger.

Art. 143 der A. P. V. voor Delft verbiedt eenige openbare vermakelijkheid te houden of daartoe zijn lokaal of erf beschikbaar te stellen, zonder vergunning van den Burgemeester, terwijl volgens art. 1 onder *m* van gemelde verordening voor de toepassing harer bepalingen onder „openbare vermakelijkheden" wordt verstaan: „danspartijen, tooneelen kunstvertooningen, tentoonstellingen, concerten en voorstellingen van welken aard ook, die binnens- en buitenshuis gehouden worden en voor het publiek, al dan niet tegen betaling, toegankelijk zijn." In verband met deze voorschriften had requirant zich voor den Kantonrechter zijner woonplaats te verantwoorden ter zake, dat hij te Delft op 24 Januari 1937 een voor het publiek toegankelijke danspartij heeft gehouden en daartoe zijn lokaal van het perceel Verwersdijk 154*b* beschikbaar heeft gesteld, een en ander zonder daartoe vergunning te hebben van den Burgemeester. Uit dien hoofde bij mondeling vonnis van genoemden Kantonrechter wegens het „te Delft eenige openbare vermakelijkheid houden en daartoe zijn lokaal beschikbaar stellen zonder vergunning van den Burgemeester" veroordeeld tot eene geldboete van vijf gulden, bij gebreke van betaling of verhaal te vervangen door hechtenis van vijf dagen, heeft requirant bij monde van zijnen raadsman voor Uwen Hoogen Raad tegen gemeld vonnis doen voorstellen en toelichten een uit vijf onderdeelen, bestaand, middel van cassatie, luidende:

„S., a. v. t. van de artt. 338, 339, 341, 342, 344, 350, 359, 398 Sv., art. 143 A. P. V. voor Delft, art. 56 Drankwet,

Zulks op grond, dat

1°. ten onrechte als bewezen worden aangenomen de in de dagvaarding gestelde feiten.

De agenten, wier verbaal als bewijsmiddel wordt genomen, hebben niets zelf gezien, waardoor men zou mogen aannemen, dat er eene voor het publiek toegankelijke danspartij door requirant werd gehouden.

Bovendien kunnen de beide feiten niet te gelijker tijd gebeuren. Het is niet mogelijk, dat men zelf eene danspartij houdt en dat men het lokaal aan een ander ter beschikking stelt tot dat doel.

2°. dat de twee feiten of beschrijvingen van de dagvaarding twee feiten omvatten, die in art. 143 A. P. V. niet gezamenlijk strafbaar zijn gesteld en niet één bepaald feit vormen.

Het is onmogelijk om deze beide feiten tot één feit te verbinden. Deze feiten sluiten elkaar uit.

De in de dagvaarding gestelde omschrijving is dan ook niet strafbaar gesteld.

3°. dat het vonnis eene onjuiste qualificatie geeft, doordat in de qualificatie de twee in art. 143 alternatief gestelde feiten, niet alternatief worden gesteld, maar aan elkaar vast gelegd. Het art. verbiedt het een of het ander.

4°. doordat art. 143 A. P. V. v. D. eene generale regeling geeft, terwijl art. 56 Drankwet ook eene regeling geeft voor deze materie het gelegenheid geven tot dansen.

De gemeenteraad was derhalve niet bevoegd om deze materie in haar geheel te regelen.

5°. dat geen acht is geslagen op het verweer van requirant."

De onderdeelen 1° en 5° zullen m.i. reeds hierom niet tot cassatie kunnen leiden, omdat zij kennelijk klagen over onvoldoende motiveering van het bestreden vonnis en dus betrekking hebben op een beweerd verzuim van vormen, niet vallende onder die, waarvan verzuim, overeenkomstig het bepaalde bij art. 99, tweede lid, der Wet op de Rechterlijke Organisatie en het Beleid der Justitie, tot vernietiging in cassatie van een vonnis van den Kantonrechter kan leiden.

Onderdeel 1° van het middel schijnt mij overigens ongegrond. Het bewijs van het aan requirant te laste gelegde berust, blijkens de aanteekening van het mondeling vonnis, niet alleen op den inhoud van het bedoelde proces-verbaal van Gijsbertus Huijsman, Hoofdagent van politie te Delft, tevens onbezoldigd Rijksveldwachter, en van Norbertus Henricus Joannes Baak, Agent van Politie, tevens buitengewoon gemeente-veldwachter te Delft, doch mede op de verklaring van den gevolmachtigde van den verdachte, ter terechtzitting afgelegd, voor zoover in het proces-verbaal dier terechtzitting gerelateerd sub *A* en luidende:

„Verdachte erkent, dat hij te Delft op 24 Januari 1937 — een Zondag — gelegenheid heeft gegeven tot dansen en daartoe zijn lokaal van het perceel Verwersdijk 154*b* beschikbaar heeft gesteld, een en ander zonder daartoe vergunning te hebben bekomen; dat er toen ongeveer 93 menschen zijn geweest, waarvan de meerderheid gedanst heeft en een deel heeft toegekeken; dat de onderwerpelijke dansgelegenheid werd geëxploiteerd door verdachte; dat zij die op Zondagavond wilden dansen, zich Vrijdags te voren bij verdachte moesten melden, waarna hun namen op een register werden ingeschreven; dat zij, nadat zij f 0.25 per persoon hadden betaald, des Zondags tot het dansen werden toegelaten; dat bij de inschrijving geen personen werden geweerd; dat verdachte erkent in de Delftsche Courant van 21 Januari 1937 te hebben doen opnemen een advertentie luidende als volgt: „Zaaltje van Wijk Verwersdijk 154 B Zaterdags en Zondagavond dansen. Dinsdagavond dansles". Het bovengenoemde proces-verbaal der beide politie-beambten, blijkens de aanteekening van het mondeling vonnis door den Kantonrechter als bewijsmiddel gebezigd uitsluitend voor zooveel dit behelst den zakelijken inhoud van hetgeen verbalisanten hebben gerelateerd zelve te hebben waargenomen en bevonden, houdt te dien aanzien het volgende in:

„Op Zondag 24 Januari 1937, van omstreeks 7.50 uur n.m. tot 8.20 n.m., hielden wij ons in de onmiddellijke omgeving van genoemd perceel Verwersdijk 154*b* te Delft op en constateerden, dat een 50tal personen, zoowel mannelijke als vrouwelijke, op-gemeld perceel binnenging en werd toegelaten. Voorts hoorden wij, te omstreeks 8.30 uur daarna, dat in meergemeld perceel dansmuziek (bestaande uit pianomuziek en slagwerk) werd ten gehoore gebracht, terwijl wij door de openstaande toegangsdeur (op dat moment werd een drietal personen toegelaten) constateerden, dat in de benedenzaal van vorenbedoeld perceel werd gedanst. Dit dansen bleek ons uit het feit, dat mannelijke en vrouwelijke personen elkaar vasthielden en danspassen maakten."

Het wil mij voorkomen, dat ook al zoude aan den steller van het middel moeten worden toegegeven, dat uit dit proces-verbaal niet valt af te leiden, dat er in bedoeld perceel eene „voor het publiek toegankelijke" danspartij door requirant werd gehouden, zulks toch wel kan worden opgemaakt uit de voormelde verklaring van requirant's gemachtigde en dat derhalve uit die verklaring, in verband met hetgeen ter bevestiging daarvan in het proces-verbaal der beide politiebeambten is te vinden, het bewijs van het aan requirant te laste gelegde kon worden geput. De grief, dat de beide te laste gelegde feiten niet te gelijker tijd konden gebeuren en dat het niet mogelijk is, dat men zelf eene danspartij houdt en tevens het lokaal aan een ander ter beschikking stelt tot dat doel, berust m.i., evenals de grief van onderdeel 2° van het middel, op een onjuiste lezing zoowel van het te laste gelegde en bewezen verklaarde, als van den tekst van art. 143 der in dezen toegepaste verordening. Dit artikel toch verbiedt, gelijk hierboven reeds vermeld, zonder de vereischte vergunning, eenige openbare vermakelijkheid te houden of daartoe zijn lokaal of erf beschikbaar te stellen. Daar het nu zeer wel denkbaar is, dat iemand eenige openbare vermakelijkheid houdt (organiseert) in een daartoe beschikbaar gesteld lokaal of op een daartoe beschikbaar gesteld erf van een ander, bestaat natuurlijk evenzeer de mogelijkheid, dat hij, die eene dergelijke vermakelijkheid houdt, daartoe tevens zijn eigen lokaal of erf beschikbaar stelt en zich, een en ander doende zonder de vergunning, bij art. 143 der verordening vereischt, schuldig maakt zoowel aan het eene, als aan het andere, van de beide, in dat artikel elk op zich zelf — en geenszins, zooals in het onderdeel 3° van het middel ten onrechte wordt gesteld, alternatief — gewraakte, feiten. „Een en ander" kon dus, gelijk bij dagvaarding uitdrukkelijk geschiedt, aan dezen requirant wel degelijk worden te laste gelegd, terwijl op grond van de gebezigde bewijsmiddelen, naar mijne mee-

ning, een en ander eveneens ten laste van requirant kan worden bewezen verklaard.

Onderdeel 5° is in zooverre feitelijk ongegrond, als in het bestreden vonnis blijkens de daarvan gehouden aanteekening bepaaldelijk is weerlegd het door requirant's gemachtigde gevoerd verweer, in het proces-verbaal der terechtzitting onder B. aldus weergegeven: „Verdachte meent, dat de gelegenheid tot dansen niet voor het publiek openstond, waar te voren een inschrijving op een lijst en betaling ad f 0.25 moest plaatshebben; dat de onderwerpelijke advertentie alleen diende om hen, die gewoonlijk kwamen dansen, aan de dansgelegenheid te herinneren; dat er van een „danspartij" dit is „dansfeest" geen sprake is geweest, waar het onderwerpelijk dansen niet als een vertooning ten vermake van het publiek plaats vond". In de aanteekening van het vonnis staat, ter weerlegging van dit verweer, te lezen: „verdachte beweert nu wel, dat er onderwerpelijk niet van een „danspartij", dit is „dansfeest" sprake is geweest, doch het begrip danspartij houden wil niet anders zeggen, dan gelegenheid geven tot dansen. De A. P. V. voor Delft verstaat ingevolge art. 1 sub *m* onder openbare vermakelijkheid een danspartij binnens- of buitenshuis gehouden en voor het publiek toegankelijk en dat er hier niet van een openbare vermakelijkheid in den gangbaren zin van het woord zou zijn sprake geweest, waar het onderwerpelijk dansen niet als een vertooning ten vermake van het publiek plaats vond, is niet juist, waar immers volgens de eigen verklaring van verdachte niet allen aan het dansen deelnamen en een gedeelte van de bezoekers bij dat dansen toekeek. Wel degelijk werd gelegenheid gegeven tot dansen aan het „publiek", waar immers een ieder, die wilde, zich Vrijdags op de lijst kon laten plaatsen en tegen betaling van f 0.25 toegang tot de danszaal kreeg; dat ook de door verd. geplaatste advertentie, die zich blijkens de bewoordingen niet tot bepaalde personen richt, er op wijst, dat het „publiek" gelegenheid tot dansen werd geboden".

Voorzoover in het verder hier onder B. vermelde, namelijk „dat hij (verdachte's gevolmacntigde) ten deze verwijst naar art. 56 lid 1 sub *a* en *b* der Drankwet" zoude moeten worden gezien een verweer, als bedoeld in art. 358, derde lid, van het Wetboek van Strafvordering, stuit — gelijk hierboven reeds opgemerkt — de grief, dat op dit verweer door den Kantonrechter geen acht is geslagen, af op de bepaling van art. 99, tweede lid, R.O., als betreffende een vormverzuim van anderen aard, dan een van de aldaar genoemde.

Dit laatste verweer wordt thans bij Uwen Hoogen Raad opnieuw aan de orde gesteld in den vorm van onderdeel 4° van het middel.

Ook met dit gedeelte van het middel kan ik mij niet vereenigen. De bestreden verordening betreft kennelijk de openbare orde of zedelijkheid en kon dus ingevolge art. 168 der Gemeentewet bevoegdelijk door den gemeenteraad worden uitgevaardigd. De bedoeling van deze grief zal dan ook vermoedelijk wel zijn te betoogen, dat de verordening, voor zoover zij het gelegenheid geven tot dansen betreft, ingevolge art. 194 der Gemeentewet, van rechtswege zoude hebben opgehouden te gelden in verband met de bepaling van art. 56 der Drankwet S. 1931 n°. 476.

Aangenomen nu al, dat de bepaling van art. 143 der A. P. V. voor Delft, welke bij raadsbesluit van 12 Juli 1934 werd gewijzigd, geacht zoude kunnen worden, naar orde van tijd te zijn voorafgegaan aan voormelde regeling betreffende het gelegenheid geven tot dansen, welke bij de Wet van 29 Maart 1933 S. 123 werd ingevoerd, dan nog wordt hier, naar het mij voorkomt, over het hoofd gezien, dat laatstgemelde regeling uitsluitend geldt voor localiteiten, waarvoor eene vergunning of een verlof A ingevolge de Drankwet is verleend, voor aanhoorigheden van zoodanige localiteiten of voor localiteiten, die met de zoodanige binnenshuis gemeenschap hebben. Dat requirants, in de telastelegging vermeld lokaal het karakter van eenige localiteit als vorenbedoeld droeg, is bij dagvaarding niet gesteld, niet op eenigerlei wijze gebleken, noch zelfs door den requirant beweerd. Bijaldien Uw Raad echter van oordeel mocht zijn, dat, ware het bedoelde lokaal van requirant wel eene zoodanige localiteit, de verordening, in verband met art. 194 der Gemeentewet, ten onrechte zoude zijn toegepast, dan zoude, bedrieg ik mij niet, dit oordeel slechts kunnen leiden tot de gevolgtrekking, dat het bestreden vonnis ten aanzien van de toepasselijkheid der verordening onvoldoende met redenen is omkleed. Vernietiging op grond van dit vormverzuim zoude dan echter wederom door de meergenoemde bepaling van art. 99 R. O. zijn uitgesloten, zoodat dit onderdeel van het middel m.i. in het onderhavige geval nimmer tot cassatie zal kunnen leiden. Het moge mij vergund zijn — hier terloops te vermelden, dat ik tot mijne geruststelling bij de stukken aantrof eene verklaring van Burgemeester en Wethouders van Delft „dat op Zondag 24 Januari 1937 voor het pand Verwersdijk 154*b* te Delft geen vergunning nog een verlof ingevolge de Drankwet 1931 S. 476 van kracht was."

Onderdeel 3° van het middel schijnt mij ongegrond, omdat aan het bewezenverklaarde, omvattende de beide, in art. 143 A. P. V. voor Delft gewraakte feiten, terecht is gegeven de in het vonnis vermelde benaming, waarin beide feiten, zij het door het voegwoord „en" verbonden, toch naast elkander zijn genoemd. Ambtshalve meen ik echter ten slotte te moeten opmerken, dat, aangezien requirant derhalve is schuldig bevonden aan twee op zich zelf staande overtredingen, overeenkomstig de bepaling van art. 62 Wetboek van Strafrecht, twee straffen hadden moeten zijn opgelegd, zoodat het vonnis wat de strafoplegging betreft niet zal kunnen worden gehandhaafd (v.g. H. R. 13 Oct. 1913 W. 9537 N. J. '13, 1296; 18 Jan. 1932 N. J. '32, 470).

Ik concludeer mitsdien, dat het bestreden arrest zal worden vernietigd, doch alleen wat de opgelegde straf betreft, en dat de H. R., in overeenstemming met aard en ernst der gepleegde feiten, den requirant zal veroordeelen tot twee geldboeten, elk van f 2.50, met bepaling, dat elk dezer boeten bij gebreke van betaling of verhaal zal worden ver-

vangen door hechtenis voor den tijd van twee dagen, en met verwerping van het beroep voor al het overige.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer de Menthon Bake;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi en luidende: (zie Conclusie)

O. dat aan requirant telaste gelegd en met qualificatie en strafoplegging als voormeld bewezen verklaard is, dat hij te Delft op 24 Januari 1937 een voor het publiek toegankelijke danspartij heeft gehouden en daartoe zijn lokaal van het perceel Verwersdijk 154*b* beschikbaar heeft gesteld, een en ander zonder daartoe vergunning te hebben van den Burgemeester;

O. dat de grieven 1, 1ste en 2de lid, en 5 van het middel hierop neerkomen, dat de kantonrechter het telaste gelegde niet bewezen had mogen verklaren, hetgeen ten deze volgens art. 99, 2de lid der Wet op de Rechterlijke Organisatie niet tot cassatie kan leiden, zoodat zij reeds hierom falen;

O. dat de vierde grief niet tot cassatie kan leiden, omdat art. 143 van de Algemeene Politieverordening van Delft een materie regelt, welke voor een groot deel buiten art. 56 der Drankwet Staatsblad 1931 N°. 476 ligt, en dus voor dat deel in elk geval verbindend is, terwijl niet is gebleken, — en trouwens ook niet telaste gelegd is, — dat in deze van een der localiteiten, bedoeld in art. 56, sprake is;

O. dat de grieven 1, 3de lid, 2 en 3 uitgaan van de opvatting, dat art. 143 der A. P. V. van Delft twee alternatief gestelde verbodsbepalingen inhoudt, welke elkaar uitsluiten;

dat deze grieven gegrond zijn;

dat toch art. 143 aldus is te verstaan, dat met het beschikbaar stellen van zijn lokaal of erf tot het houden van een openbare vermakelijkheid slechts is bedoeld een beschikbaar stellen door een ander dan dengene, die de openbare vermakelijkheid houdt, zoodat de beide in dit artikel omschreven overtredingen ten aanzien van dezelfde openbare vermakelijkheid niet door denzelfden persoon kunnen worden begaan;

dat het bestreden vonnis, door requirant schuldig te verklaren aan „te Delft eenige openbare vermakelijkheid te doen (staat dit woord „doen" bij vergissing hier? *Red.*) houden en daartoe zijn lokaal beschikbaar stellen zonder vergunning van den Burgemeester", inderdaad een onjuiste toepassing van art. 143 inhoudt;

dat dit ten gevolge heeft, dat van het bewezen verklaarde volgens art. 143 slechts strafbaar is, dat requirant te Delft op 24 Januari 1937 een voor het publiek toegankelijke danspartij heeft gehouden zonder daartoe vergunning te hebben van den Burgemeester, terwijl hetgeen verder bewezen is verklaard, daarnaast niet een afzonderlijk strafbaar feit uitmaakt;

Vernietigt het beroepen vonnis, doch enkel ten aanzien van de qualificatie, de strafoplegging en de motiveering daarvan;

en te dien aanzien opnieuw rechtdoende,

Qualificeert het overige van het bewezen verklaarde als „te Delft eenige openbare vermakelijkheid houden zonder vergunning van den Burgemeester";

Veroordeelt requirant tot eene geldboete ten bedrage van drie gulden, bij gebreke van betaling of verhaal te vervangen door eene hechtenisstraf van drie dagen, zijnde deze straf in overeenstemming met aard en ernst van het gepleegde feit;

Verwerpt het beroep voor het overige.

(N. J.)

---

18 *October* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Wet op het Uitverkoopen en Opruimen art. 3.)

Vergeefs beklaagt req. zich over het feit, dat in de telastelegging en bewezenverklaring wel een tweetal doch niet alle ingevolge art. 3, lid 2 der Wet van 13 Sept. 1935 S. 564 toegelaten aanduidingen zijn genoemd, daar het telastegelegde en bewezenverklaarde ook inhoudt onder welke aanduidingen de aankondiging dan wél is geschied, hoedanige aanduidingen onder de vijf bij vocrmeld wetsvoorschrift toegelatene niet voorkomen.

De aanduidingen „laatste restanten voor halve prijzen", „restanten" en „spotprijzen", aangebracht onderscheidenlijk op de drie etalageramen van een schoenwinkel, drukken duidelijk uit, dat de uitgestalde schoenen voor de aangeduide prijzen worden aangeboden, en kondigen dus een verkoop aan, terwijl uit de in het vonnis opgenomen verklaring van req. de rechter geredelijk kon afleiden, dat req. „feitelijk met zijn seizoensopruiming is doorgegaan na 15 Aug. 1936 en deze aankondiging vijf dagen later nog steeds in verband met deze opruiming en dus ook met de seizoenswisseling moet worden geacht".

Op het beroep van A. F., koopman te Leeuwarden, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage van 20 Mei 1937, waarbij in hooger beroep werd bevestigd een vonnis van den Kantonrechter te 's-Gravenhage van 17 November 1936, bij welk vonnis requirant ter zake van „Het aankondigen van een verkoop in verband met seizoenswisseling onder een andere aanduiding dan een der navolgende: „jaarlijksche opruiming", „halfjaarlijksche opruiming", „seizoenopruiming", „balansopruiming", „inventarisopruiming"," met aanhaling van de artt. 3, 12, 15 aanhef en sub *a* der wet van 13 September 1935, S. 564, houdende regeling betreffende het uitverkoopen en opruimen in het winkelbedrijf, 23 en 91 Sr. is veroordeeld tot tien gulden boete en een vervangende hechtenis van acht dagen; (Gepleit door Mr. J. Ph. H. Bruiel).

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Servatius;

Gezien de insinuatie, namens den Procureur-Generaal aan den requirant beteekend, ter kennisgeving van den dag, voor de behandeling dezer zaak bepaald;

Gelet op de middelen van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi, en luidende:

1. S., althans v. t. van onder meer: de artt. 3 tweede lid, 15 aanhef sub *a* der wet van 13 September 1935, S. 564, jis de artt. 398, 350, 351, 352, 358, 425 en 423 Sv. door niet op grond van het ten lastegelegde te beraadslagen en te beslissen.

2. S., althans v. t. van onder meer de artt. 3 tweede lid, 15 aanhef sub *a* der wet van 13 September 1935, S. 564, jis. de artt. 398, 350, 351, 352, 358, 425 en 423 Sv. door het ten laste gelegde als een strafbaar feit aan te merken, zulks hoewel het ten laste gelegde geen strafbaar feit is en verdachte dus had moeten worden ontslagen van alle rechtsvervolging.

3. S., althans v. t. onder meer van de artt. 3 tweede lid, 15 aanhef sub *a* der wet van 13 September 1935, S. 564, jis. de artt. 398, 338, 339, 340, 341, 342, 350, 351, 352, 425 en 423 Sv. door het in prima ten laste gelegde als bewezen aan te nemen en verdachte deswege te veroordeelen op grond van de gebezigde bewijsmiddelen, zulks niettegenstaande uit die gebezigde bewijsmiddelen het bewijs van die tenlastelegging niet kan volgen.

Immers, de in de ten lastelegging gewraakte woorden: „laatste restanten voor halve prijzen", „Restanten", „Spotprijzen", welke woorden niet alle tegelijk op één raam, doch als afzonderlijke categorie op raam 1, 2 en 3 waren aangebracht, kunnen slechts zijn aanduidingen van artikelen en prijzen, niet de aanduiding van een verkoop en zéker niet een aanduiding van een seizoenswisselingsverkoop.

O. dat bij het bevestigde vonnis, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, van het telastegelegde is bewezen verklaard dat requirant te 's-Gravenhage op 20 Augustus 1936 in het winkelbedrijf van zijn aan de Dierenschelaan gevestigden winkel een verkoop in verband met seizoenswisseling onder andere aanduidingen dan „halfjaarlijksche opruiming" of „seizoensopruiming" heeft aangekondigd, en wel onder de navolgende aanduidingen: „Laatste Restanten voor halve prijzen", „Restanten" en „Spotprijzen", welke aanduidingen goed leesbaar van den openbaren weg af waren gedrukt op biljetten, die verdachte aan de étalageramen van bedoelden winkel had doen aanbrengen;

O. dat blijkens de toelichting de eerste twee middelen hierop berusten, dat het telastegelegde en bewezen verklaarde wel inhoudt, dat de verkoop is aangekondigd onder een andere aanduiding dan „halfjaarlijksche opruiming" of „seizoenopruiming", doch daarbij niet zijn genoemd de drie andere volgens art. 3, tweede lid, der wet van 13 September 1935, S. 564, toegelaten aanduidingen;

dat hierbij evenwel wordt voorbijgezien, dat het telastegelegde en bewezen verklaarde, zooals boven vermeld, ook inhoudt onder welke aanduidingen de aankondiging dan wèl is geschied, hoedanige aanduidingen onder de vijf bij voormeld wetsvoorschrift toegelatene niet voorkomen, zoodat het eerste en het tweede middel niet opgaan;

O. omtrent het derde middel:

dat de aanduidingen „laatste restanten voor halve prijzen", „restanten" en „spotprijzen", aangebracht onderscheidenlijk op de drie étalageramen van een schoenenwinkel, duidelijk uitdrukken, dat de uitgestalde schoenen voor de aangeduide prijzen worden aangeboden, en dus, — gelijk als bewezen is aangenomen —, een verkoop aankondigen, terwijl uit de in het bevestigde vonnis opgenomen verklaring van requirant, dat de artikelen, welke ten verkoop werden aangeboden, waren de restanten van de seizoenopruiming, door hem van 15 Juli tot 15 Augustus 1936 gehouden, en hij terstond na afloop van dien termijn vorengemelde aankondigingen heeft doen aanbrengen, de rechter gereedelijk kon afleiden, — gelijk hij bij zijn vonnis deed —, dat requirant „feitelijk met zijn seizoenopruiming is doorgegaan „na 15 Augustus 1936", en deze aankondiging vijf dagen later nog steeds in verband met deze opruiming en dus ook met de seizoenswisseling moet worden geacht";

dat dus ook dit middel niet kan slagen;

Verwerpt het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Advocaat-Generaal Berger.*]

(N. J.)

---

20 *October* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 280.)

(Aanslag voor een gebouwd eigendom wegens den aanleg door de gemeente van een trottoir aan de overzijde van den *rijks*straatweg, en daarvan gescheiden door een grasrand met boomen en een rijwielpad.)

Naar taalgebruik en volgens zin en strekking van art. 280 Gem.wet en art. 1 der betrokken Verordening omvatten de begrippen „landweg" en „weg" de ter zijde van den hoofdweg loopende trottoirs, terwijl dienvolgens onder „uitbeiding van een bestaande verharding" — als aanleg van een gedeelte van een weg onder art. 280 Gem.wet begrepen te achten — het aanleggen van zoodanige trottoirs mede valt.

Weliswaar ontbreekt een rechtstreeksche aansluiting tusschen hoofdweg en trottoir, doch zulks doet niet af, nu zij enkel door een grasrand met boomen en een rijwielpad van elkander zijn gescheiden.

Art. 1 der Verordening schrijft niet voor, dat de aanleg van den weg, waarmede het perceel in het vereischte verband staat, over de geheele breedte vooi rekening der gemeente komen moet. Dat de kosten van aanleg slechts voor de breedte van het trottoir t. l. v. de gemeente komen, en dat het perceel in quaestie aan den anderen wegkant ligt dan het trottoir, doet dus niet af aan het recht tot aanslag in de belasting.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van den Commies-Chef van de afd. Belastingen ter Secretarie der gem. Almelo, bij de betrokken belastingverordening aangewezen om voor de toepassing van art. 299 der Gemeentewet in de plaats van den Burgemeester te treden, tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te Zwolle van 23 Maart 1937, betreffende den aan X, wonende

te Almelo, opgelegden aanslag in de aanlegbelasting van die gemeente over het jaar 1935;

Gezien de stukken;

O. dat belanghebbende als eigenaar van het perceel Wierdenschestraat 7 te Almelo is aangeslagen in de genoemde belasting ter zake van het belenden aan of in de onmiddellijke nabijheid liggen van een na 1 Jan. 1925 aangelegden openbaren weg in die gemeente, van welken aanleg de kosten ten laste der gemeente komen;

dat, na reclame, belanghebbende van de beschikking van den Raad der gemeente, waarbij hij ten deele in het ongelijk was gesteld, in beroep is gekomen;

dat de Verordening op de heffing van een aanlegbelasting in de gemeente Almelo, voor zooveel ten deze van belang, de volgende bepalingen inhoudt:

„Art. 1. Er wordt onder den naam „Aanlegbelasting" in de gem. Almelo eene belasting geheven wegens gebouwde eigendommen en daarbij behoorende erven, welke aan openbare, na 1 Jan. 1925, aangelegde en (of) van rioleering voorziene wegen in de gemeente belenden of in de onmiddellijke nabijheid van deze wegen zijn gelegen en wegens ongebouwde eigendommen, welke aan voornoemde wegen belenden of daarop uitgang hebben, terwijl de kosten van aanleg van deze wegen, de rioleering of van een dezer voorzieningen ten laste der gemeente komen.

Onder aanleg van een weg wordt voor de toepassing van deze verordening verstaan:

1°. het aanbrengen van verharde wegbedekking anders dan met enkel puin of sintels;

2°. het uitbreiden van een bestaande verharding;

3°. het vernieuwen van een, na 1 Jan. 1925 aangelegde wegbedekking, mits" enz.

dat volgens art. 5 voor perceelen als het onderwerpelijke de belasting wordt geheven tot een bepaald bedrag per strekkenden meter langs het perceel, en het derde lid van het artikel bepaalt: „Voor een wegverbreeding wordt voor de berekening der belasting geen grootere breedte in aanmerking genomen dan 5 Meter."

dat in art. 5, eerste lid onder 1°, en in art. 6, eerste lid onder *a*, onder wegbreedte wordt verstaan: „zoowel middenbaan als trottoir(s), hetzij al dan niet aangesloten";

dat de gemeente als aanleg in bedoelden zin van den openbaren weg, de Wierdensche straat, een reeds vóór 1 Jan. 1925 door het Rijk onderhouden openbaren weg, aanmerkt den aanleg voor rekening der gemeente van een trottoir, ten opzichte van belanghebbende's perceel aan de overzijde van de Wierdenschestraat gelegen, zulks op grond, dat onder aanleg van eenen weg voor de toepassing der Verordening mede wordt verstaan het uitbreiden van eene bestaande verharding;

dat belanghebbende in beroep heeft aangevoerd:

1e. dat art. 1 lid 2 der verordening in strijd is met art. 280 der Gemeentewet, omdat uitbreiding van een bestaande verharding niet is aanleg van eenen weg in den zin der wet;

2e. dat de Wierdenschestraat is aangelegd en wordt onderhouden voor rekening van het Rijk en alleen de kosten van het trottoir ten laste der gemeente komen, terwijl volgens de verordening alleen door de eigenaren van belendende perceelen behoeft te worden bijgedragen wanneer de kosten voor aanleg van den weg in zijn geheel ten laste der gemeente komen;

3e. dat aanleg van een gemeentelijk trottoir, door een rijwielpad en een met gras begroeide en met boomen beplante strook van meer dan een meter breedte van een Rijksstraatweg afgescheiden, niet als uitbreiding der bestaande verharding van dien Rijksweg kan worden beschouwd;

4°. dat bovenbedoeld trottoir van belanghebbende's eigendom is gescheiden door den Rijksstraatweg en de aan weerszijden daarvan gelegen grasstrooken met boomen en de ter zijde daarvan door het Rijk aangelegde en onderhouden rijwielpaden; dat de situatie dus zoodanig is dat er niet bestaat het onmiddellijk verband tusschen belanghebbende's perceel en het van gemeentewege verhard weggedeelte;

dat de Raad van Beroep ter zake heeft overwogen: dat de aanleg door de gemeente van een trottoir langs bedoelden Rijksstraatweg, daarvan gescheiden door eenen grasrand met boomen en een rijwielpad, niet is uitbreiding van een bestaande verharding, doch aanleg van een weg;

dat, aangezien belanghebbende's perceel niet aan dezen weg belendt, noch in de onmiddellijke nabijheid daarvan gelegen is, vermits het trottoir vanaf dat perceel slechts bereikt kan worden door middel van den Rijksstraatweg, de aanslag ten onrechte is opgelegd;

dat op deze gronden de Raad van Beroep den aanslag (lees: de beschikking van den Raad der Gemeente Almelo en den aanslag) heeft vernietigd;

O. dat tegen deze uitspraak als middel van cassatie is voorgesteld:

„V. t. of s. van art. 280 der Gemeentewet en van art. 1, 2e al., sub 2e en art. 5, 3e al., der Verordening op de heffing van eene aanlegbelasting in de gem. Almelo (Gem.blad van Almelo, afd. II, volgn. 13 en 34 van 1933, volgn. 1 van 1935 en volgn. 14 en 45 van 1936), doordat de Raad van Beroep bij zijne beschikking ten onrechte van het standpunt is uitgegaan, dat de door de gem. Almelo aan de Wierdenschestraat aangebrachte voorzieningen niet zijn te beschouwen als uitbreiding van een bestaande verharding, doch als aanleg van een afzonderlijken weg;"

O. hieromtrent:

dat vaststaat, dat het onderwerpelijk door de gemeente aangelegd trottoir loopt langs den meergenoemden Rijksstraatweg en daarvan is gescheiden door eenen grasrand met boomen en een rijwielpad;

dat volgens den Raad van Beroep de aanleg van een dusdanig trottoir niet is uitbreiding van eene bestaande verharding, doch aanleg van eenen — afzonderlijken — weg;

dat aldus eene onjuiste beteekenis wordt gehecht zoowel aan de uitdrukkingen „landwegen" en „wegen", onderscheidenlijk voorkomende in art. 280 der Gemeentewet en in art. 1 der betrokken Verordening, als aan de in de Verordening gebezigde uitdrukking: „uitbreiding van eene bestaande verharding";

dat toch naar taalgebruik en volgens zin en strekking der genoemde belastingvoorzieningen de begrippen „landweg" en „weg" omvatten de ter zijde van den hoofdweg loopende trottoirs, terwijl dienvolgens onder „uitbreiding van eene bestaande verharding" — als aanleg van een gedeelte van een weg onder art. 280 der Gemeentewet begrepen te achten — het aanleggen van zoodanige trottoirs mede valt;

dat, wat de Verordening betreft, dan ook in art. 5, eerste lid onder 1°, en in art. 6, eerste lid onder *a*, bij de berekening van de belasting onder wegbreedte wordt verstaan: „zoowel middenbaan als trottoir, hetzij al dan niet aaneengesloten";

dat wel is waar eene rechtstreeksche aansluiting tusschen hoofdweg en trottoir ten deze ontbreekt, doch zulks niet afdoet, nu zij enkel door eenen grasrand met boomen en een rijwielpad van elkander zijn gescheiden;

dat dus het meerbedoeld trottoir deel uitmaakt van den weg, waaraan belanghebbende's perceel belendt of in de onmiddellijke nabijheid waarvan het gelegen is;

dat, naar vaststaat, de kosten van aanleg van dien weg niet over de geheele breedte maar slechts voor een deel daarvan — immers enkel voor wat het trottoir betreft — ten laste der gemeente komen, terwijl eveneens is vastgesteld, dat het perceel in quaestie niet ligt aan den wegkant, waar het trottoir loopt;

dat een en ander echter de toepasselijkheid van art. 1 der Verordening niet uitsluit, daar de bepaling geenszins voorschrijft, dat de aanleg van den weg, waarmede het perceel in het vereischte verband staat, over de geheele breedte voor rekening der gemeente komen moet;

O. dat mitsdien het middel gegrond is;

Vernietigt de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te Zwolle den 23sten Maart 1937 in deze zaak gewezen;

Bevestigt de beschikking van den Raad der gem. Almelo.

(N. J.)

---

20 *October* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 275.)

(Aanslag in de precariobelasting t. z. v. het hebben van spoorrails t. b. v. een tramlijn, geëxploiteerd krachtens vergunning van Gedeputeerde Staten ingevolge de wet van 15 Dec. 1917 S. 703.)

Van „veroorloven" of „toelaten", als door den R. v. B. op grond van art. 275 Gem.wet terecht voor heffing van precariorechten vereischt geacht, is niet reeds sprake indien de gemeente is feitelijk in staat —, doch eerst indien zij is rechtens bevoegd tot tusschenkomst

Daar zoodanige rechtsbevoegdheid hier niet aanwezig is was de aanslag dus in strijd met art. 275 Gem.wet.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van den Burgemeester van Haarlem tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te Amsterdam van 7 April 1937, houdende vernietiging van een door die gemeente aan de N. V. Noord-Zuid-Holl. Tramweg-Mij, gevestigd te Haarlem, opgelegden aanslag in de precario-rechten over 1933;

Gezien de stukken;

O. dat de N. V. Noord-Zuid-Holl. Tramweg-Mij, gevestigd te Haarlem, — hierna te noemen de Mij — ingevolge de Verordening op de heffing van Precariorechten van de gem. Haarlem, over 1933 is aangeslagen voor een bedrag van f 850.50 terzake van het hebben van spoorrails in openbaren grond ten behoeve van de tramlijn Verwulft—grens gemeente Bloemendaal;

dat de Mij tegen dezen aanslag bezwaar heeft gemaakt bij den Raad der gem. Haarlem op grond onder meer — voorzoover thans nog van belang — dat zij voor de bedoelde tramlijn in het bezit was van een vergunning van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland ingevolge de wet van 15 Dec. 1917, S. 703;

dat de Raad — om andere redenen den aanslag verminderend tot f 425.25 — voormeld bezwaar heeft afgewezen;

dat echter op het door de Mij ingesteld beroep de Raad van Beroep te Amsterdam deze beschikking, zoomede den daarbij verminderden aanslag, heeft vernietigd, hebbende de Raad het beroep van de Mij op de ingevolge de wet van 1917 verkregen vergunning gegrond geoordeeld op de volgende overwegingen:

„dat art. 275 der Gemeentewet, krachtens den aard en de strekking van de daarbij geregelde belasting niet op elk gebruik of genot van voor den openbaren dienst bestemde gemeentewerken enz. en/of elk hebben van voorwerpen op of boven dien grond betrekking heeft, doch alleen op het gebruik of genot of het hebben van voorwerpen, dat door de gemeente wordt veroorloofd of toegelaten;

„dat, aangezien belanghebbende een vergunning ingevolge de wet van 15 Dec. 1917 S. 703 van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland heeft gekregen, het hebben van die rails in den openbaren grond van de gem. Haarlem niet berust op een veroorloven of toelaten dier gemeente, daar volgens art. 7 sub 1 van die wet een ieder, en dus ook het bestuur der gem. Haarlem, verplicht is te gedoogen, dat spoorwegen op wegen, waarvoor een vergunning ingevolge de artt. 2 en 3 der wet is verleend, worden aangelegd en in stand gehouden;

„dat de heffing van een belasting, als bedoeld bij art. 275 der Gemeentewet wegens het desbetreffende gebruik van den openbaren gemeentegrond aan de gemeente dus niet vrijstaat;

„dat art. 2 sub *d* van de precarioverordening, volgens hetwelk wegens het hebben van spoorrails in het algemeen belasting wordt geheven, dan ook niet geacht kan worden op het hebben van spoorrails door hem, die in de omstandigheden van belanghebbende verkeert, betrekking te hebben en, voorzoover het daarop wel betrekking heeft, onverbindend is;

„dat hier nog bij komt, dat de vergoeding op dewelke hij, die het gebruik van een weg voor een tramweg, waarvoor een vergunning door Gedeputeerde Staten ingevolge de wet

van 15 Dec. 1917 is verstrekt, heeft te gedoogen, aanspraak kan maken, in art. 7 lid 2 dier wet uitputtend is geregeld en beperkt tot de schade, die uit het desbetreffende gebruik van den weg voor den beheerder of andere daarop rechthebbenden mocht voortvloeien;

„dat naast de uitputtende regeling, die de Rijkswetgever voor dit bijzondere gebruik van wegen en de daarvoor verschuldigde vergoeding heeft gegeven, voor een regeling dier vergoeding door den gemeentelijken wetgever in den vorm van een op de algemeene bepaling van art. 275 der Gemeentewet berustende retributieheffing geen plaats meer is;"

dat tegen deze uitspraak als middel van cassatie is voorgesteld:

„S. of v. t. van art. 275 der Gemeentewet, waarop de heffing van genoemde belasting berust, subsidiair: s. of v. t. van art. 7 der Wet van 15 Dec. 1917, S. 703, krachtens welke wet Gedeputeerde Staten van Noordholland aan voornoemde Mij vergunning hebben verleend tot het instandhouden van tramlijnen in de gem. Haarlem;"

dat ter toelichting van het primair gestelde wordt aangevoerd, dat de Raad van Beroep, terecht overwegend, dat art. 275 der Gemeentewet alleen betrekking heeft op het gebruik of genot of het hebben van voorwerpen, door de gemeente veroorloofd of toegelaten, echter uit het oog verliest, dat de gemeente, waar zij den voortgang van het trambedrijf ongestoord laat plaats hebben, de Mij dus geen enkele belemmering in den weg legt, reeds aldus het hebben van rails in gemeentegrond veroorlooft of toelaat, immers, indien de gemeente door daadwerkelijk optreden, b.v. verwijdering der rails uit haar grond de instandhouding van den tramweg onmogelijk zou maken, of zich daartegen op andere wijze zou verzetten, sprake zou zijn van niet-gedoogen en dus, nu de gemeente hiertoe niet overging, zij dat hebben van rails gedoogt;

dat het subsidiair gestelde aldus wordt toegelicht, dat de regeling der schadevergoeding van art. 7 der Wet van 15 Dec. 1917 S. 703 een belasting voor het gebruik van gemeentegrond geenszins uitsluit en de Raad van Beroep ten onrechte het begrip ‚vergoeding van schade" en het begrip „retributie" van art. 275 der Gemeentewet vereenzelvigt;

O. dienaangaande:

dat het in de eerste plaats aangevoerde bezwaar niet is juist; dat toch van „veroorloven" of „toelaten", als door den Raad van Beroep op grond van art. 275 der Gemeentewet terecht voor heffing van precariorechten vereischt geacht, niet reeds sprake is, indien de gemeente is feitelijk in staat, doch eerst, indien zij is rechtens bevoegd tot tusschenkomst;

dat, waar dus om den strijd met art. 275 der Gemeentewet de aanslag terecht is gewraakt, het in de tweede plaats gemaakte bezwaar, als daardoor gericht tegen een overweging ten overvloede, buiten beschouwing kan blijven;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

20 *October* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Lager Onderwijswet artt. 62—67.)

(Aan belanghebbende, die per 31 Mei 1935 ontslag heeft genomen uit een met f 9000 bezoldigde betrekking te Soerabaja en zich begin Sept. 1935 werkeloos en met een inkomen van minder dan f 800 te Wassenaar heeft gevestigd, is over het schoolgeldjaar 1935/6 schoolgeld geheven naar een inkomen van f 9000.)

De R. v. B. heeft het tweede en derde lid van art. 2 der onderhavige verordening terecht aldus verstaan, dat — vermits belanghebbende, destijds wonende te Soerabaja, over het belastingjaar 1934/5 nimmer in de rijksinkomstenbelasting kon worden aangeslagen — ter vaststelling van de belastbare som, waarnaar het door belanghebbende in het schoolgeldjaar 1 Mei 1935—30 April 1936 verschuldigde schoolgeld moest worden berekend, geschat moest worden — met inachtneming van de bepalingen der Wet op de Inkomstenbelasting 1914 — het zuiver inkomen waarvoor belanghebbende over het belastingjaar onmiddellijk voorafgegaan aan het schoolgeldjaar 1934/5 zou zijn aangeslagen, en niet, zooals belanghebbende wil, het zuiver inkomen dat hij over het belastingjaar 1935/6 zou genieten.

Betreffende de voorgedragen onwettigheid der verordening kon de R. v. B. niet volstaan met het aangevoerde bezwaar ter zijde te stellen enkel op grond, dat de verordening op wettige wijze is tot stand gekomen en goedgekeurd.

Art. 62 van de Lager Onderwijswet, waarin over heffing naar draagkracht niet wordt gesproken, voorschrijvende, dat het schoolgeld wordt geregeld naar evenredigheid van het belastbaar inkomen, bedoeld in art. 37 W. Ink., wijst geen belastingjaar aan, waarop het in aanmerking te nemen belastbaar inkomen betrekking moet hebben, en laat dus aan de gemeenten vrijheid om, als in dit geval, te bepalen, dat het belastbaar inkomen over het aan het schoolgeldjaar onmiddellijk voorafgaande belastingjaar ten grondslag van de berekening van het schoolgeld zal dienen.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van X., wonende te Wassenaar, tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te 's-Gravenhage van 9 April 1937, betreffende een aan belanghebbende opgelegden aanslag wegens in de gemeente Wassenaar verschuldigd schoolgeld over het schoolgeldjaar 1935/1936;

Gezien de stukken;

O. dat de verordening op de heffing van schoolgeld voor gewoon lager onderwijs en voor uitgebreid lager onderwijs in de gemeente Wassenaar onder meer inhoudt:

Art. 1. 1. Ten behoeve van de gemeente wordt, ter tegemoetkoming in de kosten van het openbaar gewoon lager onderwijs en van het openbaar uitgebreid lager onderwijs, welke voor rekening der gemeente blijven, van de ouders der leerlingen, of, bij ontstentenis van

beide ouders, van de voogden of verzorgers, schoolgeld geheven.

2. Gelijke heffing geschiedt van de ouders der kinderen, die op de bijzondere scholen, als in art. 88 der Lager-Onderwijswet 1920 bedoeld, schoolgaan, of, bij ontstentenis van beide ouders, van de voogden of verzorgers.

Art. 2. 1. De schoolgeldplichtigen worden ingedeeld in klassen.

2. Als grondslag voor deze indeeling wordt genomen de belastbare som, bedoeld in art. 37 der wet op de Inkomstenbelasting 1914, der ouders, of, bij hun ontstentenis, de belastbare som der leerlingen, volgens de kohieren van de Rijksinkomstenbelasting over het belastingjaar, hetwelk onmiddellijk voorafgaat aan het schoolgeldjaar.

3. Indien de aanslag in de Rijksinkomstenbelasting voor het aan het schoolgeldjaar onmiddellijk voorafgaand belastingjaar nog niet is vastgesteld of de schoolgeldplichtige niet in de genoemde belasting wordt aangeslagen, wordt de in het vorig lid bedoelde belastbare som geschat met inachtneming van de bepalingen der „Wet op de Inkomstenbelasting 1914".;

dat art. 3 dier verordening inhoudt het tarief, naar hetwelk, naar gelang der in art. 2 bedoelde belastbare som, schoolgeld is verschuldigd, en art. 4 der verordening bepaalt, dat van hen, voor wie de belastbare som minder dan f 800 per jaar bedraagt, geen schoolgeld wordt geheven;

dat aan belanghebbende een aanslag wegens verschuldigd schoolgeld is opgelegd, berekend naar een inkomen van f 9000 per jaar;

dat belanghebbende, na vergeefs tegen dien aanslag bij den Raad der gemeente Wassenaar te hebben gereclameerd, zich heeft gewend tot den Raad van Beroep, in hoofdzaak aanvoerende, dat hij per ultimo Mei 1935 ontslag heeft genomen uit eene betrekking te Soerabaja (N.O.I.) waaraan een salaris van f 9000 per jaar was verbonden; dat hij zich begin Sept. 1935 — thans werkloos — te Wassenaar heeft gevestigd; dat zijn inkomen toen minder dan f 800 per jaar bedroeg en hem derhalve geen aanslag voor schoolgeld had mogen zijn opgelegd;

O. dat het gemeentebestuur van Wassenaar bij vertoogschrift de handhaving van den aanslag heeft verdedigd met eene uiteenzetting van hetgeen bij de verordening is bepaald en de Raad van Beroep bij de bestreden uitspraak de beschikking van den gemeenteraad heeft bevestigd, na te hebben overwogen:

„dat appellant 3 Sept. 1935 zich te Wassenaar heeft gevestigd ten huize van zijn schoonvader na per ultimo Mei 1935 ontslag genomen te hebben uit zijn functie van voorzitter van het plaatselijk comité tot steun van werkloozen te Soerabaja, in welke functie hij een inkomen genoot van f 9000 per jaar, terwijl hij in Wassenaar geen betrekking heeft;

„dat volgens art. 2, tweede lid der verordening op de heffing van schoolgeld als grondslag voor de indeeling van de schoolgeldplichtigen in klassen, genomen moet worden de belastbare inkomens bedoeld in art. 37 van de Wet op de Inkomstenbelasting 1914 der ouders, volgens de kohieren der rijksinkomstenbelasting over het belastingjaar, hetwelk onmiddellijk aan het schoolgeldjaar voorafgaat, terwijl, indien deze aanslag nog niet vaststaat of de schoolgeldplichtige in deze belasting niet wordt aangeslagen, de belastbare inkomens moeten worden geschat met inachtneming van de bepalingen op de Wet op de Inkomstenbelasting 1914;

„dat, zooals B. en W. te Wassenaar in het vertoogschrift uitvoerig hebben uiteengezet met inachtneming van deze bepalingen, het inkomen van appellant is geschat en naar het oordeel van den Raad dit in de gegeven omstandigheden terecht is vastgesteld op f 9000;

„dat de Raad die slechts de bevoegdheid heeft om toe te zien of de aanslag overeenkomstig de wettelijke bepalingen is opgelegd, derhalve dezen aanslag zal moeten handhaven;

„dat appellant nu wel heeft aangevoerd, dat dit in strijd is met den geest en de bedoeling der onderhavige verordening, zoowel als met art. 62 der Lageronderwijswet, doch, zooals boven overwogen, de aanslag naar 's Raads oordeel geheel overeenkomstig de verordening heeft plaats gehad;

„dat appellant bovendien heeft aangevoerd ter zitting, dat de verordening, zooals deze thans luidt, dan toch in ieder geval in strijd is met de Wet op het Lager Onderwijs en geen rechtskracht heeft;

„dat ook dit argument van appellant geen gewicht in de schaal kan leggen, waar de verordening op wettige wijze is tot standgekomen en goedgekeurd, zoodat de Raad de bepalingen van de verordening zal hebben toe te passen;"

O. dat belanghebbende in cassatie stelt:

S. van art. 16 van de wet van 19 Dec. 1914, S. 564, juncto art. 273 der Gemeentewet en art. 62, tweede lid, der Lager Onderwijswet 1920 en ter toelichting aanvoert, dat de Raad van Beroep zich ten onrechte onbevoegd heeft geacht te beoordeelen of de verordening op de heffing van schoolgeld in de gemeente Wassenaar in strijd is met het aangehaalde artikel van de Lager Onderwijswet en eventueel op dien grond de verordening onverbindend te verklaren; dat bedoelde wetsbepaling kennelijk voorschrijft belastingheffing naar draagkracht, maar dit beginsel in art. 2, tweede en derde lid, der voormelde verordening onvoldoende toepassing heeft gevonden, zeker bij eene uitlegging dier bepalingen als ten aanzien van den hem opgelegden aanslag daaraan is gegeven; dat, indien die bepalingen der verordening met betrekking tot den hem opgelegden aanslag juist zijn toegepast, die bepalingen geacht moeten worden in strijd te zijn met de wet en mitsdien niet verbindend zijn;

O. daaromtrent:

dat de Raad van Beroep het tweede en derde lid van art. 2 der onderhavige verordening terecht aldus heeft verstaan, dat, vermits belanghebbende, destijds wonende te Soerabaja, over het belastingjaar 1934/1935 nimmer in de rijksinkomstenbelasting kon worden aangeslagen, ter vaststelling van de belastbare som, waarnaar het door belanghebbende in het schoolgeldjaar, loopende van 1 Mei 1935 tot 30 April 1936, verschuldigde schoolgeld moest worden berekend, geschat moest worden, met inachtneming van de bepalingen der

Wet op de Inkomstenbelasting 1914, het zuiver inkomen, waarvoor belanghebbende over het belastingjaar onmiddellijk voorafgegaan aan het schoolgeldjaar, dus over het belastingjaar 1934/1935 zou zijn aangeslagen, en niet, zooals belanghebbende wil, het zuiver inkomen, dat hij over het belastingjaar 1935/1936 zou genieten;

dat mitsdien art. 2 der verordening niet is geschonden, doch belanghebbende voor dat geval de onwettigheid der verordening op dit punt had voorgedragen en belanghebbende terecht van oordeel is, dat de Raad van Beroep de gegrondheid van deze stelling had behooren te onderzoeken en niet kon volstaan met eene ter zijde stelling van het aangevoerde bezwaar enkel op grond, dat de verordening op wettige wijze is tot stand gekomen en goedgekeurd;

dat de grief echter niet tot cassatie kan leiden, omdat belanghebbende ten onrechte de toegepaste bepalingen der verordening in strijd acht met art. 62 van de Lager Onderwijswet 1920;

dat toch het aangehaalde art. 62, waarin over heffing naar draagkracht niet wordt gesproken, voorschrijvende, dat het schoolgeld wordt geregeld naar evenredigheid van het belastbaar inkomen, bedoeld in art. 37 der Wet op de Inkomstenbelasting 1914, geen belastingjaar aanwijst, waarop het in aanmerking te nemen belastbaar inkomen betrekking moet hebben, en dus aan de gemeenten vrijheid laat om, als in dit geval, te bepalen, dat het belastbaar inkomen over het aan het schoolgeldjaar onmiddellijk voorafgaande belastingjaar ten grondslag van de berekening van het schoolgeld zal dienen;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

22 *October* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Gemeentewet art. 240*l*.)

Terecht hebben Ged. Staten den post voor onderhoud van wegen en voetpaden, op de gemeentebegrooting uitgetrokken, verhoogd tot het door B. en W. en den hoofdingenieur van den prov. Waterstaat als minimum noodig geoordeeld bedrag. De meening van den Raad, dat het aanvoeren en verwerken der materialen door hand- en spandiensten zou kunnen geschieden, wordt niet gedeeld.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Vlodrop, tegen het besluit van Ged. Staten van Limburg van 27 Mei 1937, 2e Afd., La. 6859/3 L, waarbij de raming onder den post Afdeeling I Hoofdstuk VI volgnummer 79 van de begrooting van inkomsten en uitgaven der gemeente Vlodrop voor het dienstjaar 1937 is verhoogd met een bedrag van f 400 en mitsdien gebracht op f 1400;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 15 September 1937, n°. 350;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 18 October 1937, n°. 32028, Afd. B.B.;

O. dat het bovenvermeld besluit van Ged. Staten steunt op de overweging, dat onder post volgnummer 79 der genoemde begrooting een bedrag van f 1000 is geraamd wegens kosten van onderhoud van wegen en voetpaden; dat blijkens ingewonnen ambtsbericht een bedrag van f 1000 onvoldoende moet worden geacht om een eenigszins behoorlijk onderhoud der wegen in beheer en onderhoud bij de gemeente Vlodrop te waarborgen, doch dat tot dit doel een bedrag van f 1400 als een minimum moet worden aangemerkt; dat de raad der gemeente Vlodrop niet bereid is het vorenbedoelde bedrag van f 1000 tot f 1400 te verhoogen;

dat de raad van Vlodrop in beroep aanvoert, dat hij van meening is, dat een bedrag van f 1000 voldoende is, vooral nu door het lid Van der Beek kiezel gratis (kosten van uitgraving, ziften en vervoer blijven voor rekening der gemeente) ter beschikking der gemeente gesteld wordt);

O. dat krachtens art. 209 onder *h* der gemeentewet tot het dagelijksch bestuur der gemeente, aan B. en W. opgedragen, behoort de zorg, voorzoover van hen afhangt, voor de instandhouding, bruikbaarheid, vrijheid en veiligheid der publieke wegen, terwijl ingevolge art. 240 dezer wet de uitgaven voor deze zorg op de begrooting der uitgaven moeten worden gebracht;

dat voor onderhoud van wegen en voetpaden door B. en W. een bedrag van f 1400 noodig wordt geacht;

dat, blijkens een door den Hoofdingenieur van den Provincialen Waterstaat ingesteld onderzoek, dit bedrag als een minimum moet worden beschouwd;

dat de raad mitsdien verplicht was, dit bedrag op de begrooting uit te trekken;

dat de raad nu wel van meening is, dat het aanvoeren en verwerken der materialen door hand- en spandiensten zou kunnen geschieden, doch dat B. en W. van oordeel zijn, dat aan de bedoelde wegen met hand- en spandiensten niet te werken is, welk oordeel in het ambtsbericht van den Hoofdingenieur van den Provincialen Waterstaat bevestiging vindt;

dat de raad in zijn beroepschrift nog heeft aangevoerd, dat door een raadslid kiezel gratis ter beschikking van de gemeente is gesteld, doch dat, blijkens een door Ged. Staten ingesteld onderzoek, hieruit een netto-bate voor de gemeente van niet meer dan f 80 voortvloeit;

dat met dit bedrag de raming van den bedoelden post zou kunnen worden verminderd, ware het niet, dat, blijkens de ingewonnen ambtsberichten, het bovenvermelde bedrag van f 1400 voor het onderhoud van de meerbedoelde wegen ternauwernood voldoende kan worden geacht;

dat onder deze omstandigheden de voormelde gratis-kiezellevering weinig gewicht in de schaal legt en derhalve gevoeglijk buiten beschouwing kan worden gelaten;

dat het bestreden besluit mitsdien behoort te worden gehandhaafd;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (A. B.)

---

25 *October* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Wet houdende algemeene regelen Waterstaatsbestuur Art. 19.)

Het waterschapsbestuur is niet bevoegd om, na de vaststelling van de lijst van stemgerechtigden, ambtshalve wijzigingen daarin aan te brengen, nu de opsomming in het Algemeen Waterschapsreglement van de gevallen, waarin het bestuur na de vaststelling en de ter-inzage-legging tot wijziging van de lijst mag overgaan, blijkens het systeem van het Reglement als limitatief moet worden aangemerkt, en een wijziging als in casu onder die gevallen niet is begrepen. Terecht hebben Ged. Staten, aangezien het deelnemen aan de stemming voor een lid van het bestuur van eenige aldus later op de lijst geplaatsten op den uitslag daarvan van invloed kan zijn geweest, het bij hen ingesteld beroep tegen de beslissing van het bestuur tot niet-toelating van appellant ongegrond verklaard.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door J. J. H. Kolk te Nieuwer-Amstel tegen het besluit van Ged. Staten van Noordholland van 30 December 1936, 2e Afd. A. nº. 136, houdende ongegrondverklaring van de bezwaren door J. J. H. Kolk, C. van Zadelhoof en T. J. Andriessen ingediend, tegen het besluit van het Bestuur van den Bovenkerkerpolder van 7 November 1936 tot niet-toelating van eerstgenoemde als lid van dat college;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 4 Augustus 1937, nº. 207;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 20 October 1937, nº. 421, Afdeeling Waterstaatsrecht;

O. dat Ged. Staten van Noordholland bij hun evenvermelde beslissing hebben overwogen, dat het Bestuur zijne beslissing grondt op de omstandigheid, dat aan de betreffende stemming is deelgenomen door personen, wier namen ten onrechte op de lijst van stemgerechtigden zouden zijn geplaatst; dat adressanten hiertegen o. m. aanvoeren, dat de door het Bestuur bedoelde personen, ten getale van zes, terecht op de lijst van stemgerechtigden waren geplaatst, daar vijf van hen reeds op 31 December 1935 eigenaar waren van de, voor de stemgerechtigdheid vereischte, oppervlakte grond, terwijl de zesde op 30 April 1936 het vereischte grondbezit verwierf; dat, wat deze bezwaren betreft, de lijst van stemgerechtigden op 6 Juli 1936 door het Bestuur vastgesteld en voor ingelanden ter inzage gelegd is; dat de betreffende personen toen niet op die lijst voorkwamen, doch pas bij besluit van 28 Juli daaraanvolgend ambtshalve door het Bestuur daarop zijn geplaatst; dat artikel 38 van het Algemeen Waterschaps-Reglement voor Noordholland aan het Bestuur bevoegdheid geeft verbeteringen in de vastgestelde lijst van stemgerechtigden aan te brengen, naar aanleiding van tegen die lijst ingebrachte bezwaren, terwijl voorts artikel 40 van dit reglement bepaalt, dat het Bestuur er voor zorg draagt, dat in de vastgestelde lijst van stemgerechtigden de wijzigingen worden aangebracht, welke door Ged. Staten of vanwege den Koning worden voorgeschreven naar aanleiding van een, tegen de beslissing van het Bestuur inzake ingebrachte bezwaren, ingesteld beroep; dat uit een en ander volgt, dat het bestuur de bevoegdheid mist om na de vaststelling van de lijst ambtshalve wijzigingen daarin aan te brengen; dat adressanten zich met betrekking tot de plaatsing op de lijst van den zesden hierboven bedoelden ingeland mag beroepen op artikel 41, tweede lid, van genoemd reglement, o. m. bepalende, dat bij overgang van eigendom na 31 December van het voorafgaande jaar de verkrijger het recht heeft, tot veertien dagen vóór den dag eener verkiezing te vorderen, dat zijn naam door het Bestuur alsnog op de lijst wordt gebracht, doch dat dit artikel aan het Bestuur al evenmin de bevoegdheid geeft in zoodanig geval ambtshalve tot toevoeging van een naam aan de lijst over te gaan; dat dus de bedoelde zes personen, in strijd met de reglementaire bepalingen op de lijst van stemgerechtigden zijn gebracht en mitsdien geacht moeten worden ten dage der stemming daarop niet te zijn voorgekomen en dus niet als stemgerechtigden te zijn aangewezen; dat adressanten zich er verder op beroepen, dat het Bestuur bij het nemen van zijne beslissing omtrent de toelating van den benoemde slechts acht heeft te slaan op den door dezen overgelegden geloofsbrief en de, in artikel 104, vierde lid, van het Algemeen Waterschaps-Reglement voor Noordholland bedoelde stukken; dat deze bewering niet juist is, daar het Algemeen Waterschaps-Reglement voor Noordholland ter zake geenerlei beperkende bepaling inhoudt, terwijl het evenmin in het systeem van dat reglement ligt opgesloten, dat eene kwestie als de onderhavige aan het door het college van dagelijksch bestuur in te stellen onderzoek der geloofsbrieven zou zijn onttrokken; dat in verband met het aantal stemmen, dat op elken candidaat is uitgebracht, het deelnemen aan de stemming van zes personen, welke niet als stemgerechtigden waren aangewezen, op den uitslag van invloed kan zijn geweest; dat mitsdien het bestuur terecht tot niet toelating van adressant Kolk als lid van dat college heeft besloten;

dat J. J. H. Kolk in beroep aanvoert, dat Ged. Staten van meening zijn, dat zes personen ten onrechte door het Bestuur op de lijst van stemgerechtigden zijn gebracht, aangezien volgens genoemd college het Bestuur de bevoegdheid mist na de vaststelling van de lijst ambtshalve wijzigingen daarin aan te brengen (dit ten aanzien van vijf ingelanden) en het Bestuur evenzeer de bevoegdheid mits bij overgang van eigendom na 31 December ambtshalve een naam aan de lijst toe te voegen (dit ten aanzien van één ingeland); dat hij op den voorgrond stelt, dat noch de wet, noch het Algemeen Waterschaps-Reglement voor Noordholland aan het Bestuur die bevoegdheid uitdrukkelijk ontzegt, zoodat hij van meening, is, dat de door Ged. Staten opgestelde algemeene regel onjuist is; dat daarom moet worden gelet op de bijzondere omstandigheden, die zich in dit concrete geval voordoen; dat namelijk vijf ingelanden voor 31 December 1935 eigenaar waren geworden van meer dan 1 ha grond, zoodat zij volgens artikel 27 Algemeen Waterschaps-Reglement voor Noordholland stemgerechtigd waren; dat de secretaris van het polderbestuur

telken jare van het kadaster te Amsterdam de opgave van de personen ontvangt, die op 31 December eigenaar waren van meer dan 1 ha grond; dat deze opgave veelal zeer laat binnenkomt en in het jaar 1936 binnengekomen is, nadat de lijst van stemgerechtigde ingelanden was opgesteld; dat bij het binnenkomen van deze opgave aan het Bestuur gebleken is, dat een aantal personen ten onrechte niet op de lijst van stemgerechtigde ingelanden zijn geplaatst en het Bestuur besloten heeft deze personen (vijf in getal) alsnog op die lijst te plaatsen; dat het Bestuur in zijn bezwaarschrift aan Ged. Staten zulks uitdrukkelijk erkent; dat hij er op wijst, dat de personen, die aldus op de lijst werden geplaatst, volgens het Algemeen Waterschaps-Reglement voor Noordholland stemgerechtigd waren; dat de mogelijkheid bestaat, dat het bestuursbesluit, waarbij werd besloten de bedoelde personen op de lijst te plaatsen, hoewel materieel geheel juist, formeel minder juist was; dat zulks echter thans niet meer terzake doet, aangezien de bedoelde stemgerechtigde ingelanden, nu zij eenmaal op de lijst geplaatst waren, een oproeping voor de stemming hebben ontvangen, zij hun stem hebben uitgebracht en de voorzitter van het stembureau den uitslag van de stemming zonder eenig protest van welke zijde ook heeft aangekondigd en aan hen heeft medegedeeld; dat het geval van den ingeland Mr. N. J. c. M. Kappeijne van de Copelle te Loenen eenigszins anders ligt, aangezien deze op 31 December 1935 nog niet eigenaar was van 1 ha, doch dat hij zulks intusschen, namelijk voor het vaststellen van de lijst van stemgerechtigde ingelanden was geworden; dat nu wel het Algemeen Waterschaps-Reglement voor Noordholland bepaalt, dat bij tusschentijdschen overgang van eigendom de verkrijger op diens verzoek op de lijst van stemgerechtigden wordt geplaatst, doch geen bepaling zich ertegen verzet, dat zulks ambtshalve door het bestuur geschiedt, mits de aldus op de lijst gebrachte personen, gelijk hier het geval is, materieel stemgerechtigd zijn; dat aan de onderhavige stemming door geen enkele persoon is deelgenomen, die niet voldeed aan de materieele vereischten voor het stemrecht daargesteld, doch er mogelijkerwijze formeel een onvoorzichtigheid is begaan door het bestuur van den polder; dat het Bestuur echter niet bij het besluit, waarbij hij als bestuurslid geweigerd wordt, terug kan komen op het eenmaal genomen en nooit vernietigde besluit om bepaalde personen op de lijst van stemgerechtigden te plaatsen;

O. dat blijkens de stukken het Bestuur van den onderwerpelijken polder, nadat de lijst van stemgerechtigden voor de ingelanden ter visie had gelegen, daarin ambtshalve een zestal ingelanden heeft toegevoegd, van wie gebleken was, dat zij, vóórdat de lijst door het Bestuur werd vastgesteld, reeds aan de eischen voor de stemgerechtigheid voldeden;

dat het Bestuur evenwel krachtens de artikelen 38, 40 en 41 van het Algemeen Waterschaps-Reglement voor Noordholland, in welke artikelen de gevallen zijn opgesomd, waarin het Bestuur tot wijziging van de vastgestelde en ter inzage gelegen hebbende lijst mag overgaan, tot de evenbedoelde toevoeging aan de lijst niet bevoegd was;

dat de appellant weliswaar van meening is, dat noch de wet, noch het bovenvermelde Algemeen Reglement aan het Bestuur de bevoegdheid ontzegt om, na de vaststelling van de lijst van stemgerechtigden, ambtshalve wijzigingen daarin aan te brengen, doch dat zulks niet juist kan worden geacht;

dat toch de hiervoor bedoelde opsomming van de gevallen, waarin het Bestuur na de vaststelling en de ter-inzage-legging tot wijziging van de lijst mag overgaan, blijkens het systeem van het Reglement als limitatief moet worden aangemerkt;

dat immers, ware het anders, de waarborg, welken het Reglement door middel van de tervisie-legging en de mogelijkheid om bezwaren tegen de lijst in te brengen aan de ingelanden beoogt te geven met betrekking tot de juistheid van de lijst, voor een groot deel te loor zou gaan;

dat uit het vorenstaande volgt, dat door de hiervoor bedoelde zes ingelanden ten onrechte is deelgenomen aan de op 19 September 1936 plaats gehad hebbende stemming;

dat, aangezien blijkens een, op verzoek van de Afdeeling van den Raad van State, voor de Geschillen van Bestuur, door Ged. Staten nader uitgebracht, ambtsbericht op den appellant 41 stemmen werden uitgebracht en op den tegencandidaat 39 stemmen, het deelnemen aan de stemming van deze zes ingelanden op den uitslag daarvan van geen invloed kan zijn geweest;

dat in verband met een en ander Ged. Staten terecht het bij hun college ingestelde beroep tegen de beslissing van het polderbestuur tot niet-toelating van den appellant, ongegrond hebben verklaard;

Gezien de Waterstaatswet 1900 en het Algemeen Waterschaps-Reglement voor Noordholland;

Hebben goedgevonden en verstaan:
het beroep ongegrond te verklaren.
Onze Minister van Waterstaat is belast, enz.

(A. B.)

---

25 *October* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Geldschieterswet art. 2; Sv. artt. 430, 456.)

Eene overeenkomst, waarbij partijen verklaren resp. uit te leenen en ter leen te ontvangen een bedrag van f 502.50, doch waarbij echter tevens wordt overeengekomen, dat reeds den volgenden dag f 439.50 zal worden terugbetaald, kan niet gelden als het uitleenen van geldsommen van meer dan vijf honderd gulden, hetgeen krachtens art. 2 Geldschieterswet, zooals dit artikel ten tijde der telastegelegde feiten luidde, buiten de werking dier wet valt, daar immers een dergelijke overeenkomst duidelijk zou doen blijken van den wil van partijen, dat de leener slechts over het dan nog resteerende bedrag werkelijk de beschikking zal krijgen.

Nu de Rechtb. alleen overweegt, dat partijen overeenkomsten van geldleening van geldsommen boven de f 500 hebben aangegaan en daarover tusschen partijen wilsovereenstemming werd bereikt, zonder

iets te overwegen omtrent de teruggave van bedragen op den volgenden dag, kan niet uit het vonnis blijken, dat de Rechtb. van een onjuiste opvatting van art. 2 Geldschieterswet is uitgegaan. (*Anders* Adv.-Gen. van Lier in zijn vordering tot cassatie in het belang der wet.)

Vordering, wat betreft de vrijspraken, waartegen geen bezwaren zijn aangevoerd, niet-ontvankelijk verklaard en voor het overige afgewezen.

Op de vordering van den A.-G. bij den Hoogen Raad der Nederlanden tot cassatie in het belang der wet van een arrest van het Gerechtshof te Amsterdam van 23 Febr. 1937, houdende bevestiging, in hooger beroep, van eene door de Arr.-Rechtbank te Haarlem op 19 Maart 1936 gedane uitspraak, waarbij 1. J. M. K., slager, en 2. A. J. Ch. N., echtgenoote van genoemden K., zonder beroep, beiden wonende te Haarlem, van het hun bij dagvaarding ten laste gelegde zijn vrijgesproken.

Vordering van den Adv.-Gen. van Lier.

Verdachten hebben zich voor de Rechtbank te Haarlem te verantwoorden gehad, ter zake dat zij die in gemeenschap van goederen gehuwd zijn, te samen en in vereeniging, althans ieder voor zich in de jaren 1934 en 1935 te Haarlem het beroep, althans het bedrijf van geldschieter hebben uitgeoefend anders dan in eene gemeentelijke of in eene toegelaten particuliere geldschietersbank, hebbende zij toch in 1934 en 1935 op verschillende data zonder de vereischte vergunning van Burgemeester en Wethouders van Haarlem en zonder besluit van den gemeenteraad van Haarlem aan na te melden personen na te melden geldsommen alle minder dan f 500 bedragende uitgeleend en wel:

I. Op of omstreeks 29 Juli 1935 aan A. B., huisvrouw J. F. H., een bedrag groot f 70 onder de voorwaarde dat uitbetaald werd f 502.50 en den volgenden dag f 439.50 werd teruggegeven, zoodat B. slechts f 63 ontving instede van f 70, wordende toch het verschil van f 7 als rente afgehouden, terwijl f 3.50 per week moest teruggegeven worden totdat de f 70 was terugbetaald, welke leening afgesloten werd door verdachte sub 2 met althans zonder medeweten en goedvinden van verdachte sub I.

II. op of omstreeks 17 Juni 1935 aan J. F. H. een bedrag groot f 250 onder voorwaarde dat uitbetaald werd f 501, en den volgenden of daaropvolgenden dag f 251 werd teruggegeven, zoodat H. slechts f 250 ter leen ontving met een rentebeding van 10 % en afbetaling iedere week van f 10, welke leening afgesloten werd door verdachte sub I, met althans zonder goedvinden en medeweten van verdachte sub II;

III. op of omstreeks 8 November 1934 aan J. G. S., althans diens echtgenoote, een bedrag groot f 184.50 onder de voorwaarde dat uitbetaald werd f 546 en den volgenden dag f 361.50 werd teruggegeven, zoodat S., althans diens echtgenoote, slechts f 184.50 ter leen ontving, welke leening werd afgesloten door verdachte sub II, met althans zonder medeweten en goedvinden van verdachte sub I;

IV. op of omstreeks 23 Juli 1935 aan G. v. P. een bedrag groot f 80, onder de voorwaarde dat uitbetaald werd f 502.50 en den volgenden dag f 430.50 werd teruggegeven, zoodat P. slechts f 72 ontving instede van f 80, wordende toch 't verschil van f 8 als rente afgehouden, welke leening afgesloten werd door verdachte sub II met althans zonder medeweten en goedvinden van verdachte sub I.

V. omstreeks eind Maart althans begin April 1935 aan I. D. een bedrag groot f 70, welke leening afgesloten werd door verdachte sub I met althans zonder medeweten en goedvinden van verdachte sub II.

VI. in of omstreeks Maart 1935 aan I. D. een bedrag groot f 210, welke leening afgesloten werd door verdachte sub II, met althans zonder medeweten van verdachte sub I.

Door het O. M. was gerequireerd, dat hun met toepassing van de artt. 1, 2 en 46 der Geldschieterswet straf zou worden opgelegd wegens anders dan krachtens eene ingevolge de Geldschieterswet vereischte toelating het beroep of bedrijf van geldschieter uitoefenen.

Omtrent de voor dit beroep in cassatie van belang zijnde leeningen, in de dagvaarding genummerd I, II. III en IV overwoog de rechtbank, dat niet bewezen is, dat verdachten geldsommen hebben uitgeleend, bedragend respectievelijk f 70, f 250, f 184.50 en f 80, zijnde daarentegen gebleken dat telkens tusschen partijen wilsovereenstemming werd bereikt omtrent het uitleenen van geldsommen boven de f 500, welke sommen ook in de afgegeven schuldbekentenissen werden uitgedrukt en aan de leeners werden afgegeven.

Verdachten werden door de Rechtbank vrijgesproken en in hooger beroep werd door het Gerechtshof te Amsterdam het vonnis bevestigd.

Wat het feitelijk ten laste gelegde in de bedoelde gevallen aangaat, betreft I de verstrekking van f 502.50 waarvan den volgenden dag f 439.50 teruggegeven werd; II. f 501, waarvan den volgenden of daaropvolgenden dag f 251 werd teruggegeven; III. f 546, waarvan den volgenden dag f 361.50 werd teruggegeven; en IV. f 502.50 waarvan den volgenden dag f 430.50 terug werd gegeven.

Blijkens het proces-verbaal van de zitting der Rechtbank heeft de getuige A. H. B. verklaard: (geval I).

In Juli 1935 heb ik aan verdachte N. gevraagd of zij mij f 70 kon leenen. Zij antwoordde, dat zij geen bedragen onder de f 500 uit mocht leenen en stelde daarom voor, dat ik van haar f 502.50 zou leenen en het teveel den volgenden dag zou teruggeven. Ik vond dat goed en heb op 29 Juli 1935 f 502.50 van haar ter leen ontvangen, welk geldsbedrag zij mij in mijn woning te Haarlem overhandigde. Van deze leening is de schuldbekentenis opgemaakt, welke U mij toont (gemerkt III rood).

Het was eerst mijn bedoeling om maar f 70 te leenen en ik vond het dan ook heelemaal niet prettig, dat ik daartoe zoo'n groot bedrag gedurende een nacht in mijn woning moest bewaren, maar verdachte N. zei, dat het niet anders ging.

Den volgenden dag heb ik aan verdachte N.

f 439.50 terugbetaald, waarna ik van haar de kwitantie kreeg, welke U mij toont, (gemerkt IV rood), ik had toen dus nog f 63 over, daar f 7 als rente was afgehouden en ik moest verder f 3.50 per week afbetalen totdat de door mij geleende f 70 geheel was afbetaald.

Kennelijk hebben wij alzoo te doen met het uitleenen van geldsommen van minder dan f 500, waaraan dan een uitleenen voor een zeer korten tijd van een bedrag boven de f 500 wordt toegevoegd om aan de voorschriften van de Geldschieterswet te kunnen ontkomen.

Omtrent dergelijke pogingen tot ontduiking hebben bij de behandeling van het wetsvoorstel de voorstellers in de Memorie van Antwoord 2e Kamer Zitting 1930-31 N°. 41 bl. 6 te kennen gegeven.

De ondergeteekenden kunnen de vrees, door verscheidene leden uitgesproken, dat de geldschieters te kwader trouw hun bedrijf zóó zullen opzetten, dat daarin in den regel geldleeningen boven f 500 worden verstrekt, niet deelen. In het bedrijf der voorschotbanken, waarom het hier gaat, behooren geldleeningen boven de f 500 tot de zeer hooge uitzonderingen. In werkelijkheid zullen zij hun bedrijf dus niet zóó kunnen inrichten, dat zij niet onder de bepaling van art. 2 vallen. En, wanneer zij door listige kunstgrepen den schijn zouden trachten te wekken, dat hun geldleeningen geheel of voor een overwegend deel bedragen boven de f 500 betreffen, dan zal de oude rechtsregel: „plus valet quod agitur quam quod simulate concipitur" hen dwarsboomen, te meer, waar de uitdrukking „onder welken naam of in welken vorm ook", welke in art. 2 voorkomt, den geheelen eersten volzin beheerscht. De bedreiging, reeds nu van geldschieterszijde uitgesproken, dat de contracten in dezen zin zullen worden vervalscht, is daarom een slag in de lucht. Er zijn nog rechters in Nederland, die art. 46 (nieuw) zullen weten toe te passen.

In de onderhavige zaak hebben het Hof en de Rechtbank intusschen anders geoordeeld en niet aangenomen, dat verdachten geldsommen hebben uitgeleend van respectievelijk f 70, f 250, f 184.50 en f 80, alleen omdat tusschen partijen wilsovereenstemming werd bereikt omtrent het uitleenen van geldsommen boven de f 500. Hierbij hebben het Hof en de Rechtbank het alzoo niet van beteekenis geacht dat de geleende geldsommen reeds na een of twee dagen na het ingaan der diverse leeningen minder dan f 500 bedroegen. Ik acht deze opvatting niet te rijmen met het bepaalde in art. 2 der Geldschieterswet. Volgens dit wetsvoorschrift worden onder geldschieters verstaan, alle natuurlijke of rechtspersonen, die onder welken naam of in welken vorm ook, een beroep of, al of niet met het oogmerk om winst te behalen, een bedrijf maken van het uitleenen van geldsommen, uitsluitend of voor een overwegend deel f 500 of minder bedragend. Dit heeft ook plaats indien personen bedrijfs- of beroepsmatig aldus geldsommen uitleenen, als in de telastelegging gesteld is. Door een bedrag uit te leenen hooger dan f 500, maar onder zoodanige bedingen, dat in werkelijkheid na een in verhouding tot den geheelen tijdsduur der leening zeer korten tijd het geleende voor een aanmerkelijk deel moet worden teruggegeven, zoodat voor den overigen tijdsduur der leening de geleende som minder dan f 500 bedraagt, wordt dan inderdaad gedurende dien overigen tijdsduur der leening een bedrag van minder dan f 500 uitgeleend. Degeen, die aldus bij herhaling handelt, bedoelt kennelijk geldsommen van minder dan f 500 uit te leenen.

Nu het Hof met de Rechtbank heeft geoordeeld, dat geen geldsommen van minder dan f 500 werden uitgeleend, omdat ook bewezen is, dat tusschen partijen wilsovereenstemming werd bereikt omtrent het uitleenen van geldsommen boven de f 500, acht ik art. 2 der Geldschieterswet verkeerd toegepast, daar in den zin van dit artikel ook sprake kan zijn van het uitleenen van geldsommen van minder dan f 500, ook al is daaraan een uitleening van een grooter bedrag gedurende een zeer korten tijd toegevoegd. De gevallen uitspraak berust alzoo m. e. op een onjuiste opvatting van uitleenen van geldsommen, „f 500 of minder bedragend" in den zin van gemeld art. 2 en de gegeven vrijspraak zal dan als een bedekt ontslag van rechtsvervolging aangemerkt dienen te worden. Indien de opvatting van het Hof als juist zou moeten worden aanvaard, dan zullen de voorschriften van de Geldschieterswet wel zeer gemakkelijk ontdoken kunnen worden en zal de wet haar doel, bestrijding van den woeker, missen.

Een beslissing in hoogste instantie is derhalve noodig.

Onder overlegging van een afschrift van 's-Hofs arrest en de betrekkelijke stukken, en een verklaring van den Griffier van het Gerechtshof, dat tegen het arrest geen beroep in cassatie is ingesteld, heb ik de eer in het belang der wet wegens schending door verkeerde toepassing van de artt. 1, 2e lid 1, 6 en 46 der Geldschieterswet te vorderen, dat vernietigd worde het in dit geding door het Gerechtshof te Amsterdam gewezen arrest, alsmede het daarbij bevestigde vonnis van de Rechtbank te Haarlem en zal worden verstaan, dat het te wijzen arrest geen nadeel zal toebrengen aan de rechten door belanghebbenden verkregen.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op het middel van cassatie: S. door v. t. van de artt. 1, 2e lid 1, 6 en 46 der Geldschieterswet;

O. dat aan de verdachten in deze zaak bij inleidende dagvaarding is telastegelegd: (zie vordering Adv.-Gen.);

O. dat in het bevestigde vonnis is overwogen — hebbende het Hof dit vonnis, onder overneming der gronden bevestigd — dat de Rechtbank niet bewezen acht hetgeen aan verdachten is telastegelegd, zoodat zij daarvan behooren te worden vrijgesproken, en voorts:

„O. toch ten aanzien van de bij dagvaarding sub I—IV vermelde leeningen, dat niet bewezen is, dat verdachten geldsommen hebben uitgeleend, bedragend respectievelijk f 70, f 250, f 184.50 en f 80, zijnde daarentegen gebleken, dat telkens tusschen partijen wilsovereenstemming werd bereikt omtrent het uitleenen van geldsommen boven de f 500, welke sommen

ook in de afgegeven schuldbekentenissen werden uitgedrukt en aan de leeners werden afgegeven;

O. voor wat betreft de sub V vermelde leening, dat niet bewezen is, dat deze werd afgesloten door verdachte K.;

O. dat wel bewezen is, dat de sub VI vermelde leening is afgesloten door verdachte N. zonder medeweten van verdachte K., doch uit het uitleenen van deze eene geldsom beneden de f 500 nog niet volgt, dat verdachte N. het beroep of bedrijf van geldschieter heeft uitgeoefend;

O. dat de eisch tot cassatie zich richt tegen de vrijspraak van de feiten onder I t/m IV in de dagvaarding vermeld, terwijl tegen de vrijspraak van de feiten onder V en VI telastegelegde geen bezwaren worden te berde gebracht, zoodat in zooverre de vordering niet-ontvankelijk moet worden verklaard;

O. dat de vordering, wat de feiten I t/m IV betreft, niet kan slagen; dat wel aan eischer kan worden toegegeven, dat eene overeenkomst, waarbij partijen verklaren respectievelijk uit te leenen en ter leen te ontvangen een bedrag van f 502.50, doch waarbij echter tevens wordt overeengekomen, dat reeds den volgenden dag f 439.50 zal worden terugbetaald — en hetzelfde geldt mutatis mutandis ten aanzien van de feiten onder II, III en IV in de telastelegging omschreven — niet kan gelden als het uitleenen van geldsommen meer dan vijfhonderd gulden bedragend, hetgeen krachtens art. 2 van de geldschieterswet, zooals dit artikel ten tijde der telastegelegde feiten luidde, buiten de werking dier wet valt, daar immers eene dergelijke overeenkomst duidelijk zou doen blijken van den wil van partijen, dat de leener slechts over het dan nog overblijvend bedrag werkelijk de beschikking zal krijgen;

dat echter de Rechtbank in het bevestigde vonnis dienaangaande, en met name over het den volgenden dag teruggeven van voormelde f 439.50, niets heeft vastgesteld, zoodat, nu de Rechtbank alleen overweegt, dat partijen overeenkomsten van geldleening van geldsommen boven de f 500 hebben aangegaan en daarover tusschen partijen wilsovereenstemming werd bereikt, zonder iets te overwegen omtrent de teruggave van bedoelde bedragen op den volgenden dag, ook niet uit het vonnis kan blijken, dat de Rechtbank van voormelde onjuiste opvatting van art. 2 der Geldschieterswet is uitgegaan;

O. dat het middel derhalve niet tot cassatie kan leiden;

Verklaart eischer niet-ontvankelijk in zijn beroep ten aanzien van de vrijspraak van het onder V en VI ten laste gelegde;

Wijst voor het overige de vordering af.

(N. J.)

---

25 *October* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Tabakswet art. 45; Wet Alg. Bep. art. 11.)

De woorden „in eenigerlei vorm verstrekken van geschenken" in lid 3 van art. 45 der Tabakswet hebben de beteekenis van het, op welke wijze ook, kosteloos afstaan van eenig voorwerp. De handelwijze van een verkooper van tabaksfabrikaten in het klein, die bij de aflevering van sigaretten aan een kooper toestaat, dat deze gratis een exemplaar van de op de toonbank aanwezige loten, welke daar neergelegd waren met het kennelijk doel deze aan koopers uit te reiken, meeneemt, valt onder voormelde omschrijving in art. 45.

Onder „geschenk" is te verstaan het kosteloos afstaan van een voorwerp, dat eenige vermogenswaarde heeft, Dit kan ongetwijfeld van een lot, dat uit zijn aard kans geeft op een prijs, gezegd worden.

Geen enkele wetsbepaling verplicht den Rechter rekenschap ervan te geven, waarom hij niet op bepaalde t. t. afgelegde verklaringen ingaat, ook niet als het een verklaring van een verd. betreft, tenzij daarbij zou zijn gevoerd een verweer, als in art. 358, lid 3 Sv. bedoeld.

Ambtshalve: In de bepaling van lid 3 van art. 45 is het bij of in verband met de aflevering van tabaksfabrikaten in eenigerlei vorm verstrekken van geschenken niet eene zelfstandige overtreding; het wordt daar slechts aangemerkt als een vorm van de in den 1sten zin van het laatste lid omschreven overtreding. Daarom verbetert de H. R. de qualificatie. (Adv.-Ren. Wijnveldt acht de benaming juist.)

Op het beroep van Ph. B., kleinhandelaar in tabaksfabrikaten te Amsterdam, requirant van cassatie tegen een arrest van het Gerechtshof te Amsterdam van 4 Mei 1937, waarbij, — met vernietiging van een mondeling vonnis van den politierechter bij de Arr.-Rechtbank te Haarlem, op 6 Mei 1936 gewezen, — requirant ter zake van: „het zonder vergunning van den Minister van Financiën bij de aflevering van tabaksfabrikaten in eenigerlei vorm verstrekken van geschenken" met aanhaling van de artt. 45, 72 en 78 der Tabakswet S. 1921 n°. 712, 23 en 91 Sr., 7 der Invoeringswet van 15 April 1886 S. 64, 52 van den afgeschaften Code Penal en 225 der Alg. Wet van 26 Aug. 1822 S. 38, is veroordeeld tot eene geldboete van honderd gulden, te vervangen, indien hij buiten staat is die boete te voldoen, door hechtenis voor den tijd van tien dagen, en met bepaling, dat de tenuitvoerlegging der veroordeeling tot geldboete zal kunnen worden vervolgd bij lijfsdwang; (Gepleit door Mej. Mr. K. Stapel).

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Post alia:

Het Hof achtte bewezen, dat verdachte op 20 Februari 1935 te Zaandam in het bij hem in gebruik zijnde winkelpand aan de A. F. de Savornin Lohmanstraat n°. 6 zonder daartoe van den Minister van Financiën vergunning te hebben, aan Ortelee als geschenk heeft verstrekt een lot bij de aflevering van 20 sigaretten, welke verdachte aan hem heeft doen verkoopen door de echtgenoote van zijn zetwinkelier A. C. van Vliet, welke vrouw, genaamd Maartje Ravensbergen toen in den winkel als verkoopster optrad, hebbende verdachte door middel van Maartje Ravensbergen

doen instigeeren en doen toelaten, dat de genoemde kooper na of bij die aflevering wegnam en zich toeëigende, zonder daarvoor iets te betalen, een exemplaar van de op de toonbank aanwezige loten, welke daar neergelegd waren kennelijk met het doel en door verdachte aan Van Vliet voormeld ter hand gesteld met de opdracht deze gratis aan koopers uit te reiken — hetgeen aan verdachte is te laste gelegd.

Tegen dit arrest stelde requirant beroep in cassatie in, en deed bij pleidooi als middelen toelichten:

I. S., althans v. t. van de artt. 350, 351, 358, 359, 367, 415, 422, 423, 528 Sv., 45 Tabakswet, omdat het Hof in zijn bestreden arrest „het wegnemen en zich toeëigenen zonder daarvoor iets te betalen van een exemplaar van de op de toonbank aanwezige loten door den kooper na of bij de aflevering van sigaretten strafbaar heeft geoordeeld als het „zonder vergunning van den Minister aan den kooper als geschenk verstrekken van een lot" bij de aflevering van 20 sigaretten.

De uitdrukking „als geschenk verstrekken", houdt niet in zich het doen instigeeren en doen toelaten, dat de genoemde kooper wegnam en zich toeëigende, zonder daarvoor iets te betalen, een exemplaar van de op de toonbank aanwezige loten".

Het woord „verstrekken" duidt op een actieve handelwijze van den verkooper, hetwelk althans niet is bewezen kunnen verklaard worden.

II. S., althans v. t. van de artt. 350, 351, 358, 359, 367, 415, 422, 423, 528 Sv., 45 Tabakswet, omdat het Hof heeft overwogen, dat „het laten wegnemen" van een „lot" onder het begrip „geschenk" zou vallen.

Een lot levert slechts de kans op de verkrijging van een bepaald voorwerp, terwijl bij de totstandkoming van art. 45 3e lid wel blijkt, dat de Minister en de Staten-Generaal slechts werkelijke cadeaux bedoelden, waaronder ook bij uitbreiding te verstaan waren bonnen.

III. S., althans v. t. van de artt. 338, 342, 350, 351, 358, 367, 359, 415, 422, 423 Sv., 45 Tabakswet, 20 R. O., 162 Gr., aangezien 's Hofs arrest niet voldoende is gemotiveerd. Het Hof heeft n.l. niet gemotiveerd, op welke gronden het de verklaringen van verdachte onder „B" in het Rechtbank-vonnis vermeld en die van getuige van Vliet heeft voorbijgezien, aangezien daaruit zou hebben kunnen blijken, dat verdachte redelijkerwijs niet had kunnen beseffen een strafbaar feit te begaan met toe te laten, dat loten werden weggenomen, zoodat er geen schuld aanwezig zou zijn.

Wetten beantwoorden niet steeds aan hare bedoeling, en nadat verschillende leemten in de Tabakswet (S. 1921, n°. 712) aan den dag waren gekomen, werden bij de wet van 29 December 1933, S. 769 eenige wijzigingen aangebracht, waardoor o. a. aan art. 45 een derde lid is toegevoegd, dat, voor zoover in deze zaak van belang, verbiedt, bij of in verband met de aflevering van tabaksfabrikaten in eenigerlei vorm verstrekken van geschenken. Ik meen in verband met de aan de i. c. bewezen verklaarde feiten gegeven benaming, de vraag te moeten stellen of de Minister van Financiën van deze verbodsbepaling in het algemeen of in bijzondere gevallen ontheffing kan verleenen. Uit de omstandigheid dat verschillende verbodsbepalingen in een lid zijn samengevat, terwijl in den aanhef daarvan gesproken wordt over 's Ministers vergunning, kom ik tot een bevestigende beantwoording dezer vraag, acht ik de gegeven benaming juist, en zal ik op dit punt, dat buiten de aangevoerde middelen staat, niet verder ingaan.

Het eerste middel geeft de woorden der verbodsbepaling niet nauwkeurig weer. Deze toch spreekt van „in eenigerlei vorm verstrekken van geschenken".

Uit het ook bij pleidooi aangehaalde arrest van 13 Oct. 1930 (W. 12219, N. J. 1930, 1670), hetwelk niet op de thans besproken wetsbepaling betrekking heeft, en ook niet kon hebben, blijkt m. i. dat de H. R. aan „verstrekken" een zeer ruime beteekenis hecht, welke ongetwijfeld nog ruimer moet worden bij lezing van art. 45 lid 3 der Tabakswet, dat spreekt van in eenigerlei vorm verstrekken.

Het wil mij daarom voorkomen, dat het Hof aan de woorden der wet in geen enkel opzicht geweld heeft aangedaan, door ook het bewezen verklaarde, n.l. „hebbende verdachte door die vrouw doen instigeeren en doen toelaten, dat de genoemde kooper na of bij die aflevering wegnam en zich toeëigende zonder daarvoor iets te betalen, een exemplaar van de op de toonbank aanwezige loten .....", daaronder te doen vallen. In deze daden ligt dan ook de door requirant verlangde „actieve handelwijze", welke het woord „verstrekken" volgens hem eischt.

Het tweede middel is m. i. meer een aardig gevonden woordspeling, dan een juiste stelling. Ik kan niet inzien waarom een lot niet „een geschenk in eenigerlei vorm" zijn zou. Een lot kan m. i. zeer zeker een voorwerp van geschenk zijn, al staat daarmede nog niet vast, of men er een ander voorwerp, als i. c. een rijwiel, voor in de plaats zal krijgen. Mogelijk heeft men bij de tot standkoming der wetswijzing niet gedacht aan dezen vorm van „geschenken", doch dit belet niet, dat ook het verstrekken van een lot, onder de woorden der bepaling valt.

Bij het derde middel wordt geklaagd, dat het Hof niet zou hebben onderzocht het verweer, dat requirant geen schuld had.

Het Hof gebruikt bij het samenstellen van het bewijs de verklaring van verdachte, in eersten aanleg onder B aangeduid, niet, evenmin als de verklaring van getuige van Vliet. Uit het proces-verbaal der terechtzitting van het Hof en uit het arrest blijkt dan ook niet van dat verweer, hetwelk overigens requirant niet gebaat zou hebben, daar het inwinnen van advies bij personen, zelfs die tot het geven ervan bekwaam mogen worden geoordeeld, en het opvolgen van dat advies, wanneer dat leidt tot met de wet strijdige handelingen, den betrokkene niet van schuld ontheft. Overigens blijkt van dit alles in cassatie niets.

Van oordeel dat de middelen ongegrond zijn, concludeer ik tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer de Menthon Bake;

Gezien de insinuatie, namens den Procureur-Generaal aan den requirant beteekend, ter kennisgeving van den dag, voor de behandeling dezer zaak bepaald;

Gelet op de middelen van cassatie namens den requirant voorgesteld bij pleidooi, luidende: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden arrest — met qualificatie en strafoplegging als vermeld — van het aan requirant te laste gelegde bewezen is verklaard:

dat hij op 20 Februari 1935 te Zaandam enz. (zie conclusie);

O. wat het eerste middel betreft:

dat de woorden „in eenigerlei vorm verstrekken van geschenken" in het bij art. 4c van de Wet van 29 December 1933 S. 769 toegevoegde lid van art. 45 van de Tabakswet S. 1921 n°. 712 de beteekenis hebben van het, op welke wijze ook, kosteloos afstaan van eenig voorwerp, en dat de handelwijze van een verkooper van tabaksfabrikaten in het klein, die bij de aflevering van sigaretten aan een kooper toestaat, dat deze gratis een exemplaar van op de toonbank aanwezige loten, welke daar neer gelegd waren met het kennelijk doel deze aan koopers uit te reiken, meeneemt, valt onder voormelde omschrijving in gezegd art. 45, indien althans het verstrekken van een „lot" als een geschenk beschouwd kan worden, hetgeen bij het 2de middel betwist wordt;

O. wat betreft dit tweede middel:

dat onder „geschenk" is te verstaan het kosteloos afstaan van een voorwerp, dat eenige vermogenswaarde heeft, hetgeen ongetwijfeld van een lot, dat uit zijn aard kans geeft op een prijs — zooals trouwens bij dit middel ten aanzien van het lot in geschil aangenomen wordt — gezegd kan worden;

O. wat betreft het derde middel:

dat uit niets blijkt, dat het Hof de in dit middel bedoelde verklaringen heeft voorbijgezien, en geen enkele wetsbepaling het Hof verplicht rekenschap ervan te geven, waarom het niet op bepaalde ter terechtzitting afgelegde verklaringen ingaat, ook niet als het een verklaring van een verdachte betreft, tenzij daarbij zou gevoerd zijn een verweer, als bedoeld in art. 358 3de lid Sv., hetgeen ten deze niet het geval is;

O. echter ambtshalve, dat de door het Hof gegeven qualificatie onjuist is, daar in de bepaling van gezegd lid van art. 45 het bij of in verband met de aflevering van tabaksfabrikaten in eenigerlei vorm verstrekken van geschenken niet is een zelfstandige overtreding, maar daar slechts wordt aangemerkt als een vorm van de in den 1sten zin van het laatste lid omschreven overtreding;

dat derhalve het bestreden arrest te dien aanzien behoort te worden vernietigd;

Vernietigt het bestreden arrest ten aanzien van de daarbij gegeven qualificatie;

Qualificeert het bewezen verklaarde als „aan accijns onderworpen artikelen afleveren voor een lageren prijs dan dien vermeld op de overeenkomstig art. 7 der Tabakswet S. 1921 n°. 712 aangebrachte zegels";

Verwerpt het beroep voor het overige.

(N. J.)

---

25 *October* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Armenwet artt. 28, 63, 69.)

De Rechtb. heeft zeer zeker onderzocht en beslist de vraag, of de ondersteunde zich het noodzakelijk levensonderhoud kon verschaffen. In zooverre mist de grief van het middel feitelijken grondslag. De Rechtb. heeft klaarblijkelijk willen te kennen geven dat bedoelde vrouw als eene arme in den zin der Armenwet was aan te merken.

Bij een verhaal als hier aanwezig bestaat voor een onderzoek naar het bestaan van de omstandigheid als in art. 28 bedoeld (verzoek aan anderen) slechts aanleiding, indien bij de behandeling van het verzet (art. 69) dat bestaan wordt betwist. Nu van zoodanige betwisting niets blijkt, kunnen het achterwege laten van dat onderzoek en het ontbreken van eene uitdrukkelijke beslissing omtrent dit punt den rechter niet met grond worden verweten.

Proc.-Gen. Besier: Onbeperkte toepassing van art. 28 heeft de wetgever in een geval, waarin zonder gevaar voor het leven of de gezondheid van den behoeftige geen uitstel mogelijk is, niet gewild.

Geeft eerbiedig te kennen:

Mr. Walter Cornelis Ignatius Antonius van Everdingen, advocaat en procureur, wonende en kantoorhoudende te Amsterdam, in zijne hoedanigheid van curator over de onbeheerde nalatenschap van S. B. in leven echtgenoote van H. W. V., wonende te Hollandale — Freeborn Country — State of Minnesota — U.S.A., tot welke hoedanigheid Uw requirant is benoemd bij vonnis van de Arr.-Rechtbank te Amsterdam d.d. 10 Maart 1937, (adv. Mr. A. Mout);

dat hem bij exploit van den 31sten Mei 1937 van den deurwaarder bij het Kantongerecht te Amsterdam Anthonie Racké is beteekend ten verzoeke van Burgemeester en Wethouders der gemeente Amsterdam een aan den E.A. Heer Kantonrechter te Amsterdam ingediende staat van kosten tot verhaal van f 135 betreffende de verpleging van S. B. voornoemd, als armlastige opgenomen op den 14den Februari 1937 in het te Amsterdam gevestigde Wilhelmina-Gasthuis, dat onder het beheer en de administratie dier gemeente staat en welke patiënte daarna aldaar is overleden op den 3den Maart d.a.v. zijnde dat bedrag daarmede berekend ad f 7.50 per dag over 18 dagen en aan welke staat en beteekening was toegevoegd een door dien Kantonrechter op den 13den Mei 1937 krachtens bepalingen der Armenwet gegeven bevelschrift tot verhaal op de aan Uw requirante beheer toevertrouwde nalatenschap;

dat Uw requirant te gereeder tijd tegen dat bevelschrift is in verzet gekomen bij dien Kantonrechter, maar Z.E.A. bij zijn beschikking van 17 Juni 1937 zijn bevelschrift heeft gehandhaafd en requirants verzet heeft afgewezen;

dat Uw requirant zich daarna te gereeder tijd in hooger beroep heeft gewend tot de Arr.-Rechtbank te Amsterdam met verzoek alsnog de betrokken beschikking van den Kantonrechter te vernietigen en opnieuw rechtdoende op het oorspronkelijk verzoekschrift van Burgemeester en Wethouders van Amsterdam d.d.

20 April 1937 afwijzend te beschikken eventueel met verwijzing, dat de beweerde vordering zal dienen te worden ingesteld gegrondslaagd op de betrokken bepalingen van het B. W. en met inachtneming van de algemeene der daarvoor geldende rechtsverpleging;

dat genoemde Rechtbank echter bij haar beschikking van den 31sten Juli 1937 de voormelde beschikking van den Kantonrechter heeft bekrachtigd;

dat requirant bij dezen van deze beschikking (vonnis) van de Rechtbank bij Uwen H. R. beroep in cassatie instelt; als middel van cassatie aanvoerend:

„S., althans v. t. van artt. 28, 63, 64, 65, 66, 67 en 69 Armenwet en 48 Rv., door te overwegen en te beslissen:

„O. omtrent de door appellant tegen het beroepen vonnis aangevoerde grieven, dat als vaststaande tusschen partijen mag worden aangenomen, dat de te Amsterdam woonachtige S. B. ingevolge bemiddeling van den haar behandelenden geneesheer op 14 Februari 1937 is opgenomen in het Wilhelmina-Gasthuis te Amsterdam, waar zij tot op 3 Maart d.a.v. is verpleegd, op welken datum zij is overleden, waarna zij is begraven op kosten van de gemeente Amsterdam, welke ook de verschuldigde grafrechten heeft voldaan: dat de over haar onbeheerde nalatenschap benoemde curator daarin slechts heeft aangetroffen eenige honderden guldens, een bescheiden huisraad en een aandeel in een voor de overledene opengevallen nalatenschap ter waarde van ongeveer f 75, waartegenover de overledene op het oogenblik van haar overlijden behalve de pretense onderhavige vordering en na te noemen vordering van Maatschappelijk Hulpbetoon vorderingen tot een totaal bedrag van ongeveer f 700 te haren laste had; dat de overledene geen beroep uitoefende en (al dan niet wettelijk-) gescheiden van genoemden H. W. V. leefde; dat haar in of vóór 1935 door Maatschappelijk Hulpbetoon te Amsterdam een ondersteuning was verleend tot een bedrag van f 355;

O. dat op grond van deze feiten genoemde S. B. toen zij in het Wilhelmina-Gasthuis werd opgenomen, als een arme in den zin der Armenwet kon worden aangemerkt en dat hare opneming en verzorging aldaar kan worden aangemerkt als geneeskundige armenverzorging;

O. dat thans derhalve moet worden nagegaan of de gemeente Amsterdam gerechtigd is de door haar voor deze opneming en verzorging in rekening gebrachte kosten, alsmede de door haar betaalde begrafeniskosten en grafrechten volgens de bepalingen der Armenwet op de nalatenschap van S. B. te verhalen;

O. dat deze vraag bevestigend moet worden beantwoord, daar de kosten van hare verpleging zijn kosten gemaakt ingevolge de Armenwet, waarvan het verhaalsrecht krachtens art. 1 lid 2 van het Besluit van B. en W. van Amsterdam van 13 April en 18 Mei 1934 is blijven bestaan;

O. dat het bedrag der door de gemeente in rekening gebrachte kosten juist voorkomt op grond van het derde klassetarief bedoeld in het besluit van B. en W. van Amsterdam van 20 Februari 1925, in verband met de verklaring van de Gemeente, dat in dit bedrag nog niet alle kosten zijn verrekend;

Beschikkende: Bekrachtigt voormelde beschikking van den Kantonrechter waarvan beroep."

ten onrechte, omdat de Rechtbank

a. heeft nagelaten een onderzoek in te stellen en vervolgens eene beslissing te geven over de vraag of S. B. zich het noodzakelijk levensonderhoud kon verschaffen en of dat levensonderhoud, hoewel een verzoek daartoe gedaan is, niet werd ontvangen van anderen, ingevolge de Wet tot het verstrekken daarvan gehouden of van kerkelijke, bijzondere of gemengde instellingen en daarmede heeft nagelaten aan te geven den wettelijken grond, waarop op de nalatenschap van deze S. B. eenig verhaal voor ondersteuning kon worden uitgeoefend;

b. wel overweegt, dat S. B. kon worden beschouwd als eene arme in den zin der Armenwet en dat hare opneming en verzorging in het Wilhelmina-Gasthuis kon worden aangemerkt als geneeskundige armenverzorging, daarmede te kennen gevende, dat men daarover ook met recht anders kan denken, maar niet de voor het verhaal noodzakelijke beslissing geeft, dat S. B. als arme in den zin der Armenwet moet worden beschouwd;

Op welke gronden requirant Uwen H. R. verzoekt de aangevallen beslissing te vernietigen met zoodanige verdere beslissing als de H. R. zal vermeenen te behooren.

VERWEERSCHRIFT.

Geven eerbiedig te kennen:

Burgemeester en Wethouders van Amsterdam, ten deze ingevolge art. 63 sub 3 der Armenwet voor gezegde Gemeente optredende, (adv. Mr. F. M. Westerouen van Meeteren);

dat requestranten naar aanleiding van het door Mr. Walter Cornelis Ignatius Antonius van Everdingen, in zijn hoedanigheid van curator over de onbeheerde nalatenschap van S. B., in leven echtgenoote van H. W. V., op 28 Augustus 1937 ingediend verzoekschrift, houdende cassatieberoep tegen de op 31 Juli 1937 tusschen partijen in hooger beroep gegeven beschikking der Arr.-Rechtbank te Amsterdam (Vacantiekamer) zich veroorloven het navolgende aan te voeren.

Zij stellen voorop dat, gelijk Uw Raad bij beschikking van 28 Juni 1935 (1936 n°. 2) besliste, de Wetgever een onbeperkte toepassing van art. 28 der Armenwet niet heeft gewild en een redelijke toepassing van de artt. 21 en 28 dier Wet in onderling verband, medebrengt dat ook door de burgerlijke Overheid zonder voorafgaand verzoek aan de onderhoudsplichtigen reeds aanstonds ondersteuning kan worden verleend, indien deze niet zonder gevaar voor het leven of de gezondheid van den behoeftige kan worden uitgesteld.

Blijkens den inhoud der aangevallen beschikking heeft de Rechtbank kennelijk en zulks terecht ten deze een dergelijke situatie aanwezig geoordeeld en de noodzakelijkheid aangenomen van onverwijlde armenverzorging bij gebleken volstrekte behoeftigheid van S. B., des dat redelijkerwijs het negatief resultaat van verzoeken, als bedoeld in art. 28 der Wet niet kon worden afgewacht.

Bepaaldelijk resulteert zulks uit het door de Rechtbank vastgestelde feit dat S. B. ingevolge bemiddeling van den haar behandelenden geneesheer op 14 Februari 1937 is opgenomen in het Wilhelminagasthuis, alwaar zij vervolgens na verpleging op 3 Maart d.a.v. en derhalve binnen kort tijdsverloop is overleden, terwijl voorts in de beschikking melding is gemaakt van verschillende omstandigheden, waaruit afdoende blijkt van den berooiden financieelen toestand der verzorgde en bovendien van het feit, dat zij te Amsterdam (al dan niet wettelijk-) gescheiden van haar in Amerika wonenden (gewezen?) echtgenoot H. W. V. leefde, alle welke omstandigheden de Rechtbank te eerder konden leiden en Haar ook kennelijk hebben geleid tot de conclusie dat in casu voor ondersteuning termen bestonden zonder dat het spoedvereischend ingrijpen van de gemeente kon worden opgehouden door een bij voorbaat nutteloos voorkomend en in elk geval tijdroovend beroep op eventueel voor het verstrekken van alimentatie in aanmerking komende derden. In het licht nu van deze beschouwingen blijkt de ongegrondheid der thans ingestelde cassatievoorziening.

De sub *a* geformuleerde cassatieklacht mist feitelijken grondslag voorzoover daarbij aan de Rechtbank wordt verweten dat zij zou hebben nagelaten een onderzoek in te stellen en een beslissing te geven over de vraag of S. B. zich het noodzakelijke onderhoud kon verschaffen, zijnde deze vraag wel degelijk onderzocht en op grond van de omtrent den financieelen toestand der verpleegde en den staat van haar boedel vastgestelde feiten, in ontkennenden zin beantwoord.

Het onderdeel *a* kan evenmin doel treffen, inzoover daarbij geklaagd wordt dat het ontbreken van verkrijging van levensonderhoud van derden, ondanks daartoe gedaan verzoek, niet is vastgesteld omdat blijkens het hiervoren betoogde de onderwerpelijke steunverleening door de Gemeente onder de blijkens de aangevallen beschikking vaststaande omstandigheden, van de vervulling der evenbedoelde voorwaarde noch mocht noch behoefde te worden afhankelijk gesteld.

Tenslotte faalt evenzeer het bezwaar van requirant tot cassatie, als zou de Rechtbank hebben nagelaten aan te geven den wettelijken grond, waarop op de nalatenschap van S. B. eenig verhaal voor ondersteuning kon worden uitgeoefend, daar geen wetsvoorschrift de Rechtbank verplichtte, dien, in art. 63 sub 2° der Armenwet neergelegden, grond in Haar beschikking uitdrukkelijk te vermelden.

Het onderdeel *b* berust naar de opvatting van requestranten op een onjuiste lezing van de bestreden uitspraak. De Rechtbank, beslissende dat S. B. toen zij in het Wilhelminagasthuis werd opgenomen, als een arme in den zin der Armenwet kon worden aangemerkt en dat hare opneming en verzorging aldaar kan worden aangemerkt als geneeskundige armenverzorging, bedoelde daarmede geenszins de mogelijkheid te constateeren van een wellicht denkbaar dubium, welk twijfelpunt dan volgens de interpretatie van den requirant verder niet door het College tot oplossing zou zijn gebracht; de desbetreffende overweging kan slechts in dien zin worden verstaan dat de Rechtbank uit de gerelateerde feiten afleidt dat inderdaad de verpleegde als een arme in den zin der Armenwet was te beschouwen en haar opneming en verzorging als geneeskundige armenverzorging is aan te merken, een en ander met terzijdestelling van requirants standpunt volgens hetwelk het trekken van die conclusie niet mogelijk zoude zijn.

De beweerdelijk niet gegeven, doch voor het verhaal noodzakelijke beslissing, dat S. B. als arme in den zin der Armenwet moest worden beschouwd, ontbreekt alzoo geenszins in de bestreden uitspraak, zoodat de evenbedoelde klacht feitelijken grondslag mist.

Redenen waarom requestranten den H. R. eerbiedig verzoeken het ingesteld cassatieberoep te verwerpen .

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

O. aangaande het onderdeel *a* van het middel, dat dit feitelijken grondslag mist, voor zoover daarbij wordt geklaagd, dat de Rechtbank geen onderzoek zou hebben ingesteld naar de vraag, of S. B. zich het noodzakelijk onderhoud kon verschaffen en daaromtrent geen beslissing zou hebben gegeven, daar toch de Rechtbank feitelijk heeft vastgesteld, dat de over haar onbeheerde nalatenschap benoemde curator daarin slechts heeft aangetroffen eenige honderden guldens, een bescheiden huisraad en een aandeel in een voor de overledene opengevallen nalatenschap ter waarde van ongeveer f 75, waartegenover behalve de beweerde vordering van Burgemeester en Wethouders stonden een vordering van Maatschappelijk Hulpbetoon van f 355 alsmede andere vorderingen tot een totaal bedrag van f 700, terwijl de overledene bij haar leven geen beroep uitoefende en al dan niet wettelijk gescheiden leefde van haar echtgenoot of vroegeren echtgenoot H. W. V., thans wonende in den Staat Minnesota in de Vereenigde Staten van Amerika;

O. voorts, dat dit onderdeel geen doel kan treffen, voor zoover daarbij wordt geklaagd, dat niet is onderzocht, of door de overledene het noodzakelijk levensonderhoud niet werd ontvangen van anderen, die ingevolge de Wet tot het verstrekken daarvan gehouden waren of van kerkelijke, bijzondere of gemengde instellingen, noch daaromtrent een beslissing is gegeven;

O. toch dat volgens 's Hoogen Raads arrest van 28 Juni 1935 (W. en N. J. 1936 n°. 2) de wetgever een onbeperkte toepassing van art. 28 der Armenwet, dat voor verleening van ondersteuning en dus in verband met art. 63 dier Wet ook voor verhaal dier ondersteuning op de nalatenschap van den gesteunde dien eisch stelt, niet heeft gewild, ook niet, wanneer de burgerlijke overheid die ondersteuning heeft verleend, doch dat ook deze zonder voorafgaand onderzoek omtrent dit punt reeds aanstonds ondersteuning kan verleenen, indien deze niet zonder gevaar voor het leven of de gezondheid van den behoeftige kan worden uitgesteld en dat dit geval zich ook hier ten aanzien van de door de Gemeente gemaakte kosten waarvan verhaal op de nalatenschap wordt gezocht, heeft voorge-

daan blijkens het door de Rechtbank vastgestelde feit, dat S. B. ingevolge bemiddeling van den haar behandelenden geneesheer op 14 Februari 1937 is opgenomen in het Wilhelmina-Gasthuis te Amsterdam en reeds op 3 Maart d.a.v. aldaar is overleden, waarna zij op kosten der gemeente Amsterdam is begraven;

O. aangaande het onderdeel *b* van het middel, dat dit berust op een verkeerde lezing van de bestreden uitspraak in de desbetreffende overweging, daar deze mede blijkens de daarop volgende overweging, houdende, dat de ten behoeve van S. B. gemaakte verplegingskosten zijn kosten gemaakt ingevolge de Armenwet, niet anders kan worden verstaan, dan aldus, dat de Rechtbank uit de gerelateerde feiten afleidt, dat de ondersteunde een arme in den zin der Armenwet was;

Concludeert tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

O. betreffende het middel van cassatie:

dat het eerste gedeelte van onderdeel *a* en het onderdeel *b* feitelijken grondslag missen, daar blijkens de in het middel aangehaalde overweging de Rechtbank zeer zeker de vraag heeft onderzocht en beslist of S. B. zich het noodzakelijk levensonderhoud kon verschaffen, terwijl de Rechtbank bij haar — in onderdeel *b* bedoeld — oordeel klaarblijkelijk heeft willen te kennen geven — in verband ook met den verderen inhoud der beschikking — dat die vrouw als een arme in den zin der Armenwet was aan te merken;

dat hetgeen verder in onderdeel *a* wordt gesteld, evenmin doel kan treffen;

dat toch — gelijk volgt uit de regeling in art. 69 der Armenwet van een verhaal, als ten deze aanwezig —, voor een onderzoek naar het bestaan der in dat onderdeel bedoelde omstandigheid slechts aanleiding bestaat, indien bij de behandeling van het verzet dat bestaan wordt betwist;

dat, waar van zoodanige betwisting niets blijkt, het achterwege laten van dat onderzoek en het ontbreken van een uitdrukkelijke beslissing omtrent dit punt den rechter niet met grond kunnen worden verweten;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

29 *October* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.
(Gemeentewet art. 242.)

Terecht hebben Ged. Staten geoordeeld dat het niet verantwoord is de gemeentebegrooting sluitend te maken door de bestaande reserve geheel in te brengen en te beschikken over een deel der reserve van een bedrijf, nu in de komende jaren de financieele moeilijkheden der gemeente nog zullen worden vergroot doordat verschillende inkomsten in de eerstvolgende jaren zullen verminderen, de inkomsten niet tot het maximum zijn opgevoerd en verschillende uitgaven nog voor vermindering vatbaar zijn.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Wageningen tegen het besluit van Ged. Staten van Gelderland van 2 Juni 1937, nº. 175, waarbij goedkeuring is onthouden aan de gemeentebegrooting en de bedrijfsbegrootingen dier gemeente voor het jaar 1937;

Den Raad van State, Afd. voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 15 September 1937, nº. 351;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 25 October 1937, nº. 32410, afd. Binnenlandsch Bestuur;

O. dat Ged. Staten van Gelderland bij hun evenvermeld besluit hebben overwogen, dat de gemeentebegrooting is sluitend gemaakt

a. door onder Hoofdstuk I behalve het batig slot van den gewonen dienst 1935, ook de in 1936 gevormde reserve ad f 20,000 ten volle in te brengen,

b. door onder Afdeeling I Hoofdstuk XIII paragraaf 3 f 3000 te ramen wegens beschikking over de reserve van de gasfabriek;

dat aan burgemeester en wethouders bij schrijven van hun college van 27 April 1937, nº. 314, is medegedeeld, dat de beschikking, onder *a* bedoeld, zich moet beperken tot f 10,000 en die onder *b* niet kon worden toegelaten, en dat slechts, wanneer de practische onmogelijkheid zou blijken om de begrooting op normale wijze sluitend te maken, verdergaande beschikkingen over de reserves, die den financieelen toestand uitermate verzwakken, in overweging konden worden genomen; dat noch ten aanzien van de inkomsten, noch ten aanzien van de uitgaven het uiterste is gedaan om tot een op normale wijze sluitende begrooting te geraken, zooals met voorbeelden in het laatstgemelde schrijven is aangetoond; dat tegen deze financieele politiek des te meer bezwaar bestaat, waar er voor deze gemeente verschillende omstandigheden zijn, die in komende jaren de financieele moeilijkheden zullen vergrooten: namelijk

1º. de jaarlijksche verminderde uitkeering uit het gemeentefonds (voor 1937 met f 8400);

2º. de jaarlijks met 1/10 afnemende uitkeering van de N. V. Provinciale Geldersche Electriciteits Maatschappij, welke voor 1937 f 42,500 bedraagt, waarvan f 35,500 ten bate van den gewonen dienst wordt gebracht;

3º. de met 1 Mei 1937 ingaande vermindering der pachtopbrengst van het Lexkesveer, welke opbrengst bij de gehouden verpachting slechts + f 7700 bedroeg, terwijl op de begrooting 1937 nog f 11,490 werd geraamd;

4º. het feit, dat in deze begrooting huurverlagingen tot een bedrag van f 3010.25, uit het fonds voor woningbouwtekorten zijn gedekt, welke dekking ieder jaar met 1/5 moet verminderen, zoodat elk jaar ruim f 600 meer door gewone middelen moet worden gedekt; dat derhalve, waar reeds thans vaststaat, dat de ontvangsten in de komende jaren belangrijke verminderingen zullen ondergaan, met het verbruiken der reserves de grootst mogelijke voorzichtigheid dient te worden betracht en de beschikking over de reserves slechts als uiterst middel kan worden aanvaard;

dat voorts bezwaar bestaat tegen het onder volgnummer 35 geraamde presentiegeld voor leden van stembureaux, waar een presentiegeld van f 6,75 per lid per dag onder de huidige omstandigheden te hoog moet worden geacht;

dat de raad geweigerd heeft aan de voormelde bezwaren tegemoet te komen; dat ten slotte bezwaar bestaat tegen de uitgaaf, geraamd onder volgnummer 327, betreffende den verbouw van School I voor diverse doeleinden, aangezien bij hun besluit van 23 Maart 1937, nº. 292, bezwaar is gemaakt tegen de, nog niet op deze begrooting gebrachte, uitgaven voor den bouw van een nieuwe openbare lagere school, welke een verandering van bestemming van de oude school mogelijk zou maken; dat de onderhavige begrootingen dus niet voor goedkeuring vatbaar zijn;

dat de raad der gemeente Wageningen in beroep aanvoert, dat de dienst 1934 een batig saldo opleverde van rond f 52,000 waarvan, op aandrang van Ged. Staten, voor de begrooting 1936 niet meer is gebezigd dan f 32,000, terwijl f 20,000 werd gereserveerd voor 1937; dat bij de samenstelling van het ontwerp der gemeentebegrooting 1937 bleek, dat, naast een verlaging van de uitkeering uit het gemeentefonds met f 8400 en een geringere opbrengst der gemeentefondsbelasting ad f 10,500, onder meer nog gerekend moest worden op een nieuwen door het Rijk aan de gemeente opgelegden last, te weten een uitkeering aan het Rijk in de kosten van het onderwijs der rijks-hoogere burgerschool van naar raming f 18,000; dat alleen als gevolg hiervan reeds moest worden voorzien in een bedrag van rond f 38,000; dat dientengevolge, ondanks een zeer scherpe raming van inkomsten en uitgaven, slechts een sluitende begrooting voor 1937 kon worden verkregen door het restant ad f 20,000 van het batig saldo van den dienst 1934 ten goede te laten komen aan 1937; dat Ged. Staten — hoewel een sluitende begrooting is verkregen zonder dat nieuwe lasten aan de ingezetenen zijn opgelegd en het uiterste is gedaan om een beroep op 's Rijks kas ter verkrijging van extra-steun te voorkomen — thans den eisch stellen van de gemelde som ad f 20,000 een bedrag ad f 10,000 te reserveeren voor volgende jaren; dat aan dezen eisch, aangezien onmogelijk op andere wijze dekking is te verkrijgen voor het laatstgenoemde bedrag, slechts kan worden voldaan door een verhooging van het aantal opcenten der personeele belasting (varieerende van 150—200), waartoe, op advies van Ged. Staten, reeds voorloopig door Onzen Minister van Financiën is besloten en wel in dier voege, dat op de genoemde belasting zullen worden geheven 185—210 opcenten; dat hij tegen een zoodanige belastingverhooging — ten doel hebbende het reserveeren van een bedrag van f 10,000 voor volgende jaren — zeer ernstige bezwaren heeft, aangezien deze verhooging, althans voor 1937, niet strikt noodzakelijk is en de grens der belastingheffing in deze gemeente nagenoeg is bereikt; dat verwacht mag worden, dat de economische opleving niet zal nalaten door een vermindering van de kosten van werkloozenzorg en een toeneming van de belastingopbrengst een gunstigen invloed op de gemeentefinanciën in volgende jaren uit te oefenen; dat hij daarom met aandrang verzoekt in het ten bate van den dienst 1937 — voor deze gemeente financieel één van de allermoeilijkste jaren, zoo niet het allermoeilijkste — doen komen van het meerbedoelde bedrag ad f 20,000 te bewilligen;

dat de gemeente beschikt over een totale bedrijfsreserve van bijna f 36,000; dat de reserve der gasfabriek ad f 8249.01 is gevormd voor het kunnen voeren van een juiste tarievenpolitiek, dat diverse overwegingen er toe hebben genoodzaakt per 1 Januari 1937 een geringe tariefsverlaging in te voeren; dat op den gewonen dienst 1937 de middelen ontbraken ter dekking van de dientengevolge te verwachten mindere winstuitkeering der gasfabriek ad f 3000; dat met het oog hierop voor de eerste maal in deze moeilijke jaren een beroep is gedaan op de in betere jaren gevormde reserves ten bedrage van één twaalfde deel dier reserves; dat ook hiertegen door Ged. Staten bezwaar is gemaakt; dat zoodanig bezwaar, naar zijn oordeel, gezien de onmogelijkheid om uitgaven en ontvangsten nog scherper te ramen, ongegrond moet worden geacht, te meer daar slechts een zeer bescheiden gedeelte der reserves thans ten goede zal komen aan de verbruikers van gas, die in vorige jaren als het ware een te hoogen gasprijs hebben betaald; dat hij om deze reden zich met het standpunt van Ged. Staten niet kan vereenigen en verzoekt wel te willen goedvinden, dat voor het bovenomschreven doel de reserve der gasfabriek met een bedrag ad f 3000 wordt verminderd; dat Ged. Staten als eisch hebben gesteld het presentiegeld van de leden der stembureaux ad f 6.75 per zittingsdag te verlagen tot f 4, evenals geschiedt in de zoogenaamde gesaneerde gemeenten; dat hij een bedrag van f 6.75 bestemd voor consumptie en loonderving — niet te hoog acht; dat een verlaging van dit presentiegeld voor sommige ingezetenen oorzaak zou zijn het lidmaatschap van een stembureau niet te aanvaarden; dat hij op-één-lijn-stellen van Wageningen met de zoogenaamde gesaneerde gemeenten, zooals Ged. Staten bij herhaling doen, met klem afwijst en zich niet verplicht acht zich te onderwerpen aan de voorwaarden, welke aan de bedoelde gemeenten, uit kracht van een extra-uitkeering uit 's Rijks kas, worden opgelegd; dat hij niet vermag in te zien, waarom een presentiegeld ad f 6.75 mede oorzaak van niet-goedkeuring der gemeentebegrooting voor 1937 behoort te zijn; dat andere niet-gesaneerde gemeenten als Assen, Rijswijk en Voorburg een presentiegeld uitkeeren van respectievelijk f 7 (bovendien bekostigt deze gemeente een gedeelte der consumptie), f 7.50 en f 7.50, terwijl de leden der stembureaux in de gemeente Heemstede een presentiegeld ad f 5 ontvangen, waarnaast de gemeente zorg draagt voor de volledige consumptie; dat hij op vorenstaande gronden meent te mogen aandringen op een handhaving van het bovenvermelde presentiegeld ad f 6.75 hetwelk voor 1933 was gesteld op f 7.50; dat Ged. Staten bezwaar maken tegen de stichting van een nieuw gebouw voor het openbaar lager onderwijs èn omdat huns inziens het bestaande schoolgebouw der openbare lagere school nº. 1 nog in goed bruikbaren staat verkeert, èn omdat de stand der gemeentelijke geldmiddelen het doen van niet-noodzakelijke uitgaven niet toelaat; dat Ged. Staten met het oog op het bovenstaande tevens bezwaar maken tegen een verbouwing van het bestaande schoolgebouw voor een vestiging daarin van den dienst der arbeidsbemiddeling en werkloosheidsverzekering en van de instelling voor maatschappelijk hulpbetoon: dat de

Inspecteur van het lager onderwijs bij schrijven van 28 November 1936 heeft verklaard, dat het desbetreffende schoolgebouw aan verschillende wettelijke vereischten niet voldoet en de totstandkoming van een beter gebouw zeer gewenscht is te achten; dat het bedoelde gebouw bovendien met betrekking tot de woonplaatsen der leerlingen zeer ongunstig is gelegen, aangezien slechts 1/5 gedeelte der leerlingen kan geacht worden in de omgeving der school te wonen; dat dringend behoefte bestaat aan een betere huisvesting voor den dienst der arbeidsbemiddeling en werkloosheidsverzekering en de instelling voor maatschappelijk hulpbetoon, waarvoor het bestaande schoolgebouw — waarin reeds zijn ondergebracht de burgerwacht en de cultureele cursus voor werkloozen — zich bij uitstek leent, omdat alsdan mede de beschikking wordt verkregen over een wachtruimte voor de stempelplichtige werkloozen en een verkooplokaal voor distributie van goedkoope levensmiddelen; dat op den gewonen dienst 1937 onder volgnummer 161 en 162 daarom gelden zijn uitgetrokken voor rente en aflossing van een kapitaal ad f 32,000 voor den bouw eener nieuwe openbare lagere school met vijf klassen, terwijl de gelden voor het aanbrengen van veranderingen ten behoeve van het vestigen van de bovengenoemde diensten in het bestaande schoolgebouw zijn geraamd onder de Volgnummers 48*a* en 327; dat Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen aan het raadsbesluit van 8 December 1936 tot aanwijzing van de plaats van het nieuwe schoolgebouw zijn goedkeuring hechtte bij schrijven van 30 Januari 1937, n°. 616, afdeeling L.O., ondanks de tegen dat raadsbesluit door een tweetal zijner leden bij dien bewindsman ingebrachte bezwaren; dat — indien het meerbedoelde bestaande schoolgebouw voor het onderwijs moet gebezigd blijven — de huisvesting van de gemelde diensten, blijkens een gemaakte kostenberekening, zoodanige financieele offers zal vergen, dat deze weinig minder zullen bedragen dan de kosten, verbonden aan de door hem noodig geoordeelde voorzieningen, terwijl alsdan met betrekking tot het openbaar lager onderwijs — in tegenstelling tot het bijzonder — een zeer ongewenschte toestand, welke tot nadeel van het openbaar onderwijs moet leiden, zal worden bestendigd;

O. dat Wij met Ged. Staten van Gelderland van oordeel zijn, dat het niet verantwoord is de begrooting der gemeente Wageningen voor het jaar 1937 sluitend te maken door de bestaande reserve ten bedrage van f 20,000 geheel in te brengen en door te beschikken over f 3000 van de reserve van de gasfabriek;

dat het gemeentebestuur in beroep weliswaar dezen maatregel tracht te rechtvaardigen door er op te wijzen, dat het jaar 1937 voor haar één van de allermoeilijkste jaren, zoo niet het allermoeilijkste jaar is, doch dat zulks reeds hierom niet opgaat, omdat, zooals Ged. Staten in hun bestreden besluit reeds hebben overwogen, in de komende jaren de financieele moeilijkheden der gemeente eerder zullen worden vergroot;

dat immers verschillende inkomsten van de gemeente, zooals de uitkeering uit het Gemeentefonds, de uitkeering, welke de gemeente ontvangt van de N. V. Provinciale Geldersche Electriciteits-Maatschappij, de pachtopbrengst van het Lexkesveer, in de eerstvolgende jaren zullen verminderen;

dat de gemeente voorts ook niet het uiterste blijkt te hebben gedaan om de begrooting op normale wijze te doen sluiten;

dat toch eenerzijds de inkomsten niet tot het maximum zijn opgevoerd, gezien het feit, dat het aantal opcenten op de hoofdsom van de personeele belasting nog tot gemiddeld 200 kan worden verhoogd, terwijl anderzijds met Ged. Staten moet worden aangenomen, dat verschillende uitgaven nog wel voor vermindering vatbaar zijn;

dat in verband met het vorenstaande Ged. Staten terecht hun goedkeuring hebben onthouden zoowel aan de begrooting der gemeente Wageningen voor het jaar 1937, zooals deze door den gemeenteraad nader is gewijzigd, als aan de met deze begrooting samenhangende begrootingen voor de gemeentelijke takken van dienst, zooals deze begrootingen door den gemeenteraad nader zijn gewijzigd;

Gezien de Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz.

(A. B.)

---

1 *November* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Auteurswet art. 10.)

De vraag, of een werk, wil het vatbaar zijn voor auteursrecht volgens de Auteurswet 1912, eenige letterkundige, wetenschappelijke of artistieke waarde moet bezitten, moet ontkennend worden beantwoord voor al die gevallen, waarin de wet zelf werken stempelt tot „werken van letterkunde, wetenschap of kunst" zonder eenigen eisch te stellen betreffende de waarde of beteekenis der werken.

Derhalve zijn, ingevolge art. 10 aanhef en onder 1° van genoemde wet, *alle* boeken, brochures, nieuwsbladen, tijdschriften en alle andere geschriften — voorzoover deze niet onder de uitzonderingen van art. 11 vallen — vatbaar voor auteursrecht, ook al missen zij elke letterkundige, wetenschappelijke of artistieke waarde.

Op het beroep van U. S., boekbinder te Leeuwarden, requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen arrest van het Gerechtshof te Arnhem van 3 Juni 1937, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van eene door de Arr.-Rechtbank te Zutphen op 23 Oct. 1936 gedane uitspraak, requirant, ter zake van „opzettelijk inbreuk maken op eens anders auteursrecht", met aanhaling van de artt. 1, 10, 31, 33 der Auteurswet 1912, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van tien gulden en vijf dagen vervangende hechtenis; (Gepleit door Mr. J. Frima).

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger.

Requirant heeft met eenen mede-verdachte voor de Arr.-Rechtbank te Zutphen terecht gestaan ter zake: „dat hij in of omstreeks het jaar 1936 te Brummen, althans in Nederland,

opzettelijk inbreuk heeft gemaakt op het auteursrecht van den Staat der Nederlanden op de gids van het lokale rijkstelefoonnet Brummen, door alstoen aldaar opzettelijk uit te geven en in een aantal exemplaren te verspreiden of te doen verspreiden een door hen, althans op hun last vervaardigde telefoongids voor Brummen, bestaande in een alphabetische gids, gelijkluidend, althans nagenoeg gelijkluidend aan de telefoongids van het lokaal rijkstelefoonnet Brummen, uitgaaf 1935, waarop de Staat der Nederlanden auteursrecht heeft."

De Rechtbank sprak beide verdachten vrij, daar zij niet bewezen achtte, dat verdachten hebben begaan hetgeen hun bij dagvaarding werd telastegelegd en met name niet, dat zij inbreuk hebben gemaakt op het auteursrecht van den Staat der Nederlanden op de gids van het rijkstelefoonnet Brummen. De Rechtbank was namelijk van oordeel, dat aard en wezen van het Auteursrecht naar de bepalingen van de Auteurswet 1912 zijn gericht op bescherming van een financieel of ideëel belang bij een product van geestelijken arbeid en dat een gids van een lokaal rijkstelefoonnet, slechts bevattende een opsomming van namen, adressen en telefoonnummers, niet kan gerekend worden te zijn een product van geestelijken arbeid, weshalve van een auteursrecht op een dergelijke gids niet gesproken kan worden en daarop dan ook geen inbreuk gemaakt kan worden.

Het Gerechtshof te Arnhem bleek ten dezen van ander gevoelen. Met vernietiging van het vonnis der Rechtbank sprak het Hof den medeverdachte opnieuw vrij, doch veroordeelde den requirant met toepassing van de artt. 1, 10, 31, 33 van de Auteurswet 1912, 23, 91 Sr., tot betaling van eene geldboete van f 10 bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door hechtenis van vijf dagen, op grond van het bewezen-verklaarde, dat hij in het jaar 1936 in Nederland opzettelijk inbreuk heeft gemaakt op het auteursrecht van den Staat der Nederlanden op de gids van het lokale rijkstelefoonnet Brummen, door alstoen aldaar opzettelijk uit te geven en in een aantal exemplaren te doen verspreiden een op zijn last vervaardigde telefoongids voor Brummen, bestaande in een alphabetische gids, nagenoeg gelijkluidend aan de telefoongids van het locaal rijkstelefoonnet Brummen, waarop de Staat der Nederlanden auteursrecht heeft, aan welk bewezen verklaarde werd gegeven de benaming: „het misdrijf van opzettelijk inbreuk maken op eens anders auteursrecht".

Met betrekking tot het gevoerde vervoer, dat hier van auteursrecht en dus ook van inbreuk maken op auteursrecht geen sprake kan zijn, aangezien de telefoongids in kwestie, vermeldende feitelijke gegevens betreffende den dienst en de geabonneerden van een telefoonnet, niet zou zijn een werk van letterkunde, wetenschap of kunst, overweegt het Hof, dat dit betoog niet opgaat; „dat toch art. 10 der Auteurswet 1912 sub 1° inhoudt, dat die wet onder werken van letterkunde, wetenschap of kunst, verstaat: boeken, brochures, nieuwsbladen, tijdschriften en alle andere geschriften en de duidelijke strekking van dit wetsvoorschrift niet is om eenige voorwerpen te noemen, welke, indien zij letterkundige, wetenschappelijke of kunstwaarde bezitten objecten van auteursrecht zullen zijn, maar om alle geschriften, onverschillig hun waarde op letterkundig, wetenschappelijk of kunstgebied eens voor al te plaatsen in de groep van voorwerpen, welke volgens het bepaalde bij art. 1 van dezelfde wet, voorwerp van auteursrecht kunnen zijn; dat een telefoongids, als waarvan in deze sprake is, evenzeer als de met name in voormeld artikel 10 sub 1° genoemde voorwerpen valt onder het begrip geschrift en derhalve volgens de duiding van voormelde wetsbepaling onder het begrip „werk van letterkunde, wetenschap of kunst".

Het aldus door het Hof afgewezen betoog is thans door den geëerden raadsman van requirant bij pleidooi aan het oordeel van Uwen Raad onderworpen door het voorgestelde en toegelichte middel: S., althans v. t. van art. 10 j°. art. 1 Auteurswet, door te beslissen, dat de telefoongids van Brummen valt onder de term „en alle andere geschriften" van art. 10, 1°, en dat dus de Staat der Nederlanden daarop auteursrecht kan doen gelden."

Ofschoon de wel zeer ruime uitbreiding, welke door de woorden „en alle andere geschriften" in art. 10 sub 1° der Auteurswet, aan het begrip „werken van letterkunde, wetenschap of kunst" wordt gegeven, inderdaad verder schijnt te gaan, dan art. 2 van de Herziene Berner Conventie, waarvan, volgens de Memorie van Toelichting eerstgemeld artikel grootendeels eene vertaling is, zoo toont het genoemde stuk tevens met onmiskenbare duidelijkheid, dat, voorzoover hier inderdaad van eene uitbreidende afwijking van genoemde Conventie sprake is, deze afwijking in de uitgesproken bedoeling van den wetgever heeft gelegen. De Memorie legt er immers den nadruk op, dat art. 2 van de Conventie eene aanwijzing geeft van het bogrip „Oeuvres littéraires et artistiques", in art. 1 voorkomende, in het algemeen en de verschillende objecten, waarop auteursrecht wordt erkend, slechts aanwijst als voorbeelden. „Daarentegen" — zoo gaat de toelichting voort — „vangt het ontwerp aan met eene lijst van zaken, die de wet onder werken van letterkunde, wetenschap of kunst zal verstaan, terwijl het enuntiatief karakter, dat die lijst in overeenstemming met art. van het tractaat behoort eigen te zijn, tot zijn recht komt door de toevoeging aan het slot van het eerste lid „en in het algemeen ieder voortbrengsel ....." enz., waarin men de algemeene bewoordingen van het tractaat terugvindt. De reden van dit verschil is, dat het tractaat zijne bescherming, hoe uitgebreid zij overigens ook wezen moge, bepaalt tot voortbrengsels van letterkunde, wetenschap en kunst, zoodat het, op zijn zachtst uitgedrukt, twijfelachtig is, of onder de omschrijving van het tractaat vallen drukwerken, waaraan in den regel met den besten wil der wereld geene letterkundige, wetenschappelijke of kunstwaarde is toe te schrijven, zooals predikbeurtenlijsten, feestwijzers, schouwburgprogramma's en dergelijke. Nu erkent de wet van 1881, naar de heerschende opvatting, auteursrecht op zulke geschriften en het zou niet aangaan bij de groote omwerking en uitbreiding van ons auteursrecht op dit punt eene

beperking aan te brengen, vooral niet waar het auteursrecht op voortbrengsels van de hierbedoelde soort geenszins van beteekenis ontbloot is gebleken. Uit de redactie van het eerste lid blijkt duidelijk, dat alles wat moet worden aangemerkt als te behooren tot de rubriek „boeken, brochures, nieuwsbladen, tijdschriften en alle andere geschriften", ook al bezit het niet de geringste letterkundige of wetenschappelijke waarde, door wetsduiding geworden is tot een werk van letterkunde, wetenschap of kunst in den zin dezer wetsvoordracht."

Men moge nu al, met de door den geëerden pleiter aangehaalde schrijvers, dit stelsel betreuren en daarin zien een „vertroebelen van het auteursrecht" (van Praag, De Auteurswet bl. 29) of „miskenning van het beginsel, dat er een schepping van den geest moet zijn en wel een aesthetische schepping", (Snijder van Wissenkerke, Het auteursrecht in Nederland bl. 162) dit verandert niets aan het m. i. niet te loochenen feit, dat dit stelsel in ons positief recht is opgenomen gelijk dan ook door laatstgenoemden schrijver (t. a. p. bl. 108 en bl. 162) blijkbaar wordt erkend. De meening van van Praag (bl. 30 t. a. p.) „dat de rechter vrij blijft om de toepassing der Auteurswet te beperken tot die werken, die inderdaad behooren tot het gebied van letterkunde, wetenschap of kunst, aangezien de tekst der wet hem niet verplicht, om daaronder eveneens te wringen drukwerken, die ook in andere landen niet (evenmin als in het Tractaat) beschouwd worden vatbaar te zijn voor auteursrecht", zoude ik dan ook niet durven deelen. Het wil mij toch voorkomen, dat de tekst der wet niet minder duidelijk, dan de Memorie van Toelichting, wijst op de in de memorie uitdrukkelijk op den voorgrond gestelde bedoeling om voor het Nederlandsche recht ten dezen geheel te blijven in de lijn van de vroegere auteurswet van 28 Juni 1881 S. 124, welke in art. 1 aan den auteur en zijnen rechtverkrijgenden toekende „het recht om geschriften, plaat-, kaart-, muziek-, tooneelwerken en mondelinge voordrachten door den druk gemeen te maken, alsmede om dramatisch-muzikale werken en tooneelwerken in het openbaar uit- of op te voeren." De heerschende opvatting, dat in laatstgenoemde wet het begrip „geschriften" in ruimen zin moest worden genomen, kan, naar het mij voorkomt, voorzooveel noodig, nog eenige bevestiging vinden in art. 4 der Wet van 1881, houdende dat er, behalve in door de Kroon te bepalen gevallen, geen auteursrecht bestaat van wetten, besluiten, verordeningen en van hetgeen verder in woord of geschrift, door of vanwege eenige openbare macht, ter algemeene kennis gebracht is. Deze bepaling wordt in art. 11 der tegenwoordige Auteurswet behouden met uitdrukkelijke vermelding daarnevens van rechterlijke uitspraken en administratieve beslissingen.

Ofschoon ik nu zeker allerminst ervan verdacht zoude willen worden, van gevoelen te zijn, dat aan deze geschriften „met den besten wil der wereld" geene letterkundige, wetenschappelijke of kunstwaarde is toe te schrijven, zoo meen ik toch aan den eerbied, dien geschriften verschuldigd, geenszins te kort te doen, wanneer ik meen te mogen beweren, dat zij toch in wezen niet gericht zijn op bevrediging van letterkundige, wetenschappelijke of artistieke behoeften, zoodat de hierbedoelde uitdrukkelijke uitzondering in alle geval schijnt te kunnen bijdragen tot dezelfde ruime opvatting van het begrip „alle andere geschriften" in art. 10 sub 1° der Auteurswet 1912, als, naar de heerschende meening, behoorde te worden gehuldigd ten aanzien van de uitdrukking „geschriften" in art. 1 der Wet van 1881.

Aangezien het mij derhalve wil voorkomen, dat het Hof art. 10 sub 1° der Auteurswet 1912 ten dezen op juiste wijze heeft toegepast en het middel mij dus ongegrond lijkt, concludeer ik tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden arrest, overeenkomstig de dagvaarding, ten laste van requirant is bewezen verklaard met qualificatie en strafoplegging als voormeld, dat hij in het jaar 1936 enz. (zie conclusie al. 1);

O. dat het Hof requirants verweer, dat hier van auteursrecht en dus ook van inbreuk maken op auteursrecht geen sprake kan zijn, aangezien de telefoongids in kwestie, vermeldende feitelijke gegevens betreffende den dienst en de geabonneerden van een telefoonnet, niet zou zijn een werk van letterkunde, wetenschap of kunst, heeft verworpen, daarbij overwegende:

dat toch art. 10 der Auteurswet 1912 sub 1° inhoudt, dat die wet onder werken van letterkunde, wetenschap of kunst, verstaat: boeken, brochures, nieuwsbladen, tijdschriften en alle andere geschriften en de duidelijke strekking van dit wetsvoorschrift niet is om eenige voorwerpen te noemen welke, indien zij letterkundige, wetenschappelijke of kunstwaarde bezitten objecten van auteursrecht zullen zijn, maar om alle geschriften, onverschillig hun waarde op letterkundig, wetenschappelijk of kunstgebied eens voor al te plaatsen in de groep van voorwerpen, welke volgens het bepaalde bij art. 1 van dezelfde wet, voorwerp van auteursrecht kunnen zijn; dat een telefoongids, als waarvan in deze sprake is, evenzeer als de met name in voormeld artikel 10 sub 1° genoemde voorwerpen valt onder het begrip geschrift en derhalve volgens de duiding van voormelde wetsbepaling onder het begrip „werk van letterkunde, wetenschap of kunst".

O. nu betreffende het middel van cassatie:

dat de vraag, of een werk, wil het vatbaar zijn voor auteursrecht volgens de Auteurswet 1912, eenige letterkundige, wetenschappelijke of artistieke waarde moet bezitten, ontkennend moet worden beantwoord voor al die gevallen, waarin de wet zelf werken stempelt tot „werken van letterkunde, wetenschap of kunst" zonder eenigen eisch te stellen betreffende de waarde of beteekenis dier werken; dat derhalve, ingevolge art. 10 aanhef en onder 1° van genoemde wet, alle boeken, brochures, nieuwsbladen, tijdschriften en alle andere geschriften — voorzoover deze niet onder de uitzonderingen van art. 11 vallen, hetgeen hier

niet het geval is, zijnde, blijkens het bestreden arrest, op het werk zelf mededeeling van het voorbehoud van het auteursrecht gedaan — vatbaar zijn voor auteursrecht, ook al missen zij elke letterkundige, wetenschappelijke of artistieke waarde;

dat deze, mede in verband met genoemd art. 11, door den tekst der wet geboden opvatting door de geschiedenis van de totstandkoming der Auteurswet 1912 volkomen wordt bevestigd;

O. dat het middel mitsdien niet kan slagen;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

1 *November* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (B. W. art. 74; R. O. art. 88; Wet Krankz. art. 41.)

[Verzoek van den Staat tot verhaal op gelden van een niet onder curateele gestelden krankzinnige, verpleegd te Venray, die, toen hij (1 Dec. 1921) in het gesticht werd opgenomen, woonplaats had te Enschede, doch sedert was afgeschreven naar Venray. Nadat de kantonrechter te Enschede zich onbevoegd had verklaard, diende de Staat het verzoek in bij het kantongerecht te Venlo, waarop eveneens onbevoegdverklaring volgde].

Buiten het hier niet aanwezige geval van het ontstaan van eene afgeleide woonplaats, kan de eenmaal gevestigde woonplaats slechts worden verloren door het werkelijk wonen in eene andere plaats met den wil aldaar voortaan hoofdverblijf te hebben. Aangenomen, dat de krankzinnige zijn woning te Enschede heeft verlaten, zoo kan zulks niet zijn geschied met den wil die naar elders over te brengen, zoodat de gedane afschrijving naar Venray wettelijke beteekenis mist. De krankzinnige moet dus geacht worden zijn domicilie nog steeds te hebben binnen het ressort van den kantonrechter te Enschede, zoodat deze zich ten onrechte onbevoegd heeft verklaard.

Kantonrechter te Enschede aangewezen als de rechter, die bevoegd is het bedoelde bevelschrift van tenuitvoerlegging te geven.

Geeft met verschuldigden eerbied te kennen:

De Staat der Nederlanden, gevestigd te 's-Gravenhage, (adv. Jhr. Mr. G. W. van der Does);

dat verzoeker overeenkomstig art. 40 van de Wet tot regeling van het Staats-toezicht op krankzinnigen (27 April 1884, S. 96, sedert gewijzigd) bij gebreke van tijdige betaling als voorschot heeft voldaan de verpleegkosten over het tijdvak van 1 Januari 1922 tot en met 31 December 1935, ten bedrage van f 8855, betrekking hebbende op de verpleging van den krankzinnige G. Th. S. in het St. Servatius-Gesticht te Venray, alwaar deze op 1 Dec. 1921 krachtens rechterlijke machtiging is opgenomen;

dat te diens name staat een Rijkspostspaarbankboekje, waarop door den Staat krachtens art. 40 lid 2 onder *b* verhaal kon worden uitgeoefend;

dat voor de uitoefening van dit verhaal in art. 41 van bovenbedoelde wet wordt vereischt een bevelschrift, verleend door den Kantonrechter der woonplaats van hem tegen wien het verhaal moet worden uitgeoefend, in casu den patiënt G. Th. S.;

dat de Staat, vertegenwoordigd door den Minister van Binnenlandsche Zaken zich op 8 October 1936 heeft gewend tot den Kantonrechter te Enschede met een verzoekschrift, waarvan hierbij afschrift wordt overgelegd (Productie I);

dat er aanleiding bestond dit verzoekschrift te richten tot den Kantonrechter te Enschede in het feit, dat de patiënt G. Th. S. in ieder geval tot op zijn opname in het Gesticht woonplaats had in de gemeente Enschede (voormalige gemeente Lonneker, en patiënt na zijn opname niet meer den wil kon bezitten om van woonplaats te veranderen;

dat evenwel de Kantonrechter te Enschede het verzoekschrift heeft teruggezonden met mededeeling, dat hij onbevoegd was, en dat het verzoekschrift moest worden ingediend bij zijn Ambtgenoot te Venlo;

dat vervolgens een verzoekschrift tot den Kantonrechter te Venlo is gericht, doch ook deze het verzoekschrift heeft teruggezonden onder mededeeling, dat niet hij doch zijn Ambtgenoot in Enschede bevoegd was;

dat het verzoekschrift daarna opnieuw aan den Kantonrechter te Enschede is aangeboden met een schrijven, waarvan hierbij afschrift (Productie II);

dat echter de Kantonrechter te Enschede zich daarna bij beschikking onbevoegd heeft verklaard, waarvan hij in een brief mededeeling deed (Productie III);

dat vervolgens het gevoelen van den Minister van Justitie is gevraagd en diens gevoelen aan den Kantonrechter te Enschede is medegedeeld (Productie IV en V);

dat daarop de Kantonrechter te Enschede heeft geantwoord met een brief, welke hierbij wordt overgelegd (Productie VI);

dat vervolgens aan beide Kantonrechters authentieke afschriften van beschikkingen zijn gevraagd, waarop werd ontvangen de hierbij over te leggen beschikking van den Kantonrechter te Enschede dato 15 Januari 1937 (Productie VII) en van den Kantonrechter te Venlo dato 30 Juni 1937 (Productie VIII);

dat voor wat betreft de beschikking van den Kantonrechter te Enschede er nog de aandacht op wordt gevestigd, dat deze Kantonrechter zijn beschikking grondt op de stelling, dat het domicilie van den krankzinnige ten tijde van zijn opname in het Gesticht irrelevant zou zijn, terwijl de Kantonrechter ook mededeelt, dat volgens het Bevolkingsregister de krankzinnige vanuit Enschede rechtstreeks is afgeschreven naar Venray (alwaar het Gesticht is gevestigd;

dat bij de beschikking van den Kantonrechter te Venlo nog wordt aangeteekend, dat deze Kantonrechter ook het verzoekschrift in zijn beschikking heeft overgenomen en dat daardoor uit het dictum in verband met het verzoekschrift blijkt, dat het op 1 December 1921 overbrengen van den krankzinnige uit zijn toenmalige woonplaats Enschede naar Venray niet geacht zou moeten worden ten gevolge te

hebben, dat de krankzinnige woonplaats in Venray heeft verkregen;

dat dus de beschikking van den Kantonrechter te Enschede ervan uitgaat, dat de woonplaats van den krankzinnige niet in zijn ambtsgebied is te vinden, omdat diens woonplaats vóór de opname irrelevant zou zijn, terwijl daartegenover de Kantonrechter te Venlo in zijn beschikking ervan uitgaat, dat de overbrenging van den krankzinnige irrelevant zou zijn (blijkens het in de beschikking opgenomen verzoekschrift was den Kantonrechter bekend, dat de overbrenging op 1 December 1921 is geschied);

dat aldus een negatief jurisdictiegeschil is ontstaan tusschen den Kantonrechter te Enschede en te Venlo, niet ressorteerende onder eenzelfde Gerechtshof, over welk geschil krachtens art. 88, 1° R. O., Uw Raad de bevoegdheid heeft ter eerster instantie te oordeelen;

dat daaraan niet in den weg staat, dat mogelijk nog andere rechtsmiddelen tegen de betrokken beschikkingen zouden hebben opengestaan, van welke opvatting dan ook blijk geven de arresten van Uw Raad van 19 Nov. 1925, N. J. 1926, blz. 91, W. 11450 en van 28 Februari 1936, N°. 249 (implicite);

dat het nimmer de bedoeling kan zijn geweest, rechtzoekenden te dwingen eerst allerlei mogelijke instanties te doorloopen, alvorens zij zekerheid kunnen hebben, welke rechter van hun zaken in haar geheel zal kunnen kennisnemen, terwijl bovendien het aanwenden van andere rechtsmiddelen ook practisch dikwijls onmogelijk is, daar men practisch in dergelijke gevallen brieven van Kantonrechters krijgt, zonder zekerheid te hebben of zij al of niet een officieele beslissing hebben genomen, zooals ook in casu pas achteraf blijkt, dat de Kantonrechter te Enschede zich op het standpunt heeft gesteld, reeds 15 Januari 1937 een officieele beschikking te hebben genomen, terwijl de eindelijk uit Venlo ontvangen officieele beschikking op 30 Juni 1937 blijkt te zijn gedateerd;

dat ten deze hetzij de Kantonrechter te Enschede, hetzij de Kantonrechter te Venlo bevoegd moet zijn, waaraan niet kan afdoen dat in art. 41 lid 3 der Krankzinnigenwet ook nog gesproken wordt over den Kantonrechter te 's-Gravenhage, vermits deze eerst bevoegd zou kunnen worden indien noch in het Kanton Enschede, noch in het Kanton Venlo noch elders de woonplaats van den krankzinnige te vinden zou zijn;

dat zulks den verzoeker niet mogelijk voorkomt, doch hij veeleer meent, dat die woonplaats te vinden is in het Kanton Enschede, waar de krankzinnige woonplaats had, tot hem de mogelijkheid ontnomen werd, daarin door een wilsbesluit verandering te brengen;

dat die verandering sedertdien niet is ingetreden, ook niet door het feit dat de krankzinnige werkelijk verblijf hield in het Kanton Venlo, omdat deze werkelijke woonplaats slechts dan in de jurisdictie verandering zou kunnen brengen, wanneer het hier zou gaan om iemand, die naar eigen wil vermocht te handelen. (Vgl. het arrest van Uwen Raad van 26 April 1917, N. J. 1917, blz. 618 W. 10134);

dat, hoe het ook zij, een keuze tusschen beide Kantongerechten zal dienen te worden gedaan, waartoe de verzoeker de bemiddeling van Uwen Raad wil inroepen;

Weshalve de verzoeker zich wendt tot den H. R. der Nederlanden, met het eerbiedig verzoek, in het boven omschreven jurisdictiegeschil te willen oordeelen, door een rechter aan te wijzen, die op het verzoek tot afgifte van een bevelschrift in den zin van art. 41 der Krankzinnigenwet zal moeten beschikken;

waartoe in het bijzonder wordt aanbevolen, met vernietiging van de beschikking van den Kantonrechter te Enschede dato 15 Januari 1937, dezen als den bevoegden rechter aan te wijzen.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat blijkens de stukken verzoeker, die — gelijk hij stelt — als voorschot heeft voldaan overeenkomstig art. 40 der wet van 27 April 1884, S. 96 de kosten van de verpleging van den krankzinnige G. Th. S. in het St. Servatiusgesticht te Venray, alwaar deze op 1 Dec. 1921 is opgenomen, en die op de bezittingen van den niet onder curateele gestelden verpleegde, die tot aan zijn overbrenging naar Venray zijn woonplaats had gevestigd te Enschede (voorm. gem. Lonneker), die kosten wenscht te verhalen, den Kantonrechter te Enschede een bevelschrift van ten uitvoerlegging heeft gevraagd;

O. dat die Kantonrechter zich onbevoegd heeft verklaard, omdat hem niet was gebleken dat de verpleegde te Enschede woonplaats had, integendeel hem bij onderzoek was medegedeeld, dat S. reeds op 6 December 1921 naar Venray was afgeschreven;

O. dat verzoeker zich daarop heeft gewend tot den Kantonrechter te Venlo, die zich echter eveneens onbevoegd heeft verklaard, omdat hem niet was gebleken dat de verpleegde binnen zijn ressort wettelijke woonplaats heeft;

O. dat verzoeker thans regeling van rechtsgebied vraagt;

O. hieromtrent:

dat — buiten het hier niet aanwezige geval van het ontstaan van een afgeleide woonplaats — de eenmaal gevestigde woonplaats slechts kan worden verloren door het werkelijk wonen in een andere plaats met den wil aldaar voortaan zijn hoofdverblijf te hebben;

dat nu — aangenomen dat de krankzinnige zijn woning in de gemeente Enschede heeft verlaten — zulks niet kan zijn geschied met den wil die naar elders over te brengen, zoodat de gedane afschrijving naar Venray wettelijk beteekenis mist;

dat derhalve S. geacht moet worden nog steeds zijn domicilie te hebben binnen het ressort van den Kantonrechter te Enschede en deze dus ten onrechte zich onbevoegd heeft verklaard;

Wijst den Kantonrechter te Enschede aan als de rechter, die bevoegd is het hedoelde bevelschrift van ten uitvoerlegging te geven.

(N. J.)

---

1 *November* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Verord. v. Alg. Politie van Middelburg art. 84; Wet Alg. Bep. art. 11).

De Kantonr. heeft niet — zooals het O.M. meent — bewezen verklaard, dat gereq. den optocht heeft *samengesteld* en *opgesteld*, doch enkel dat gereq. den optocht onder zijn leiding had en er aan heeft deelgenomen.

Nu het den gereq. mede ten laste gelegd „houden" van den optocht uitdrukkelijk niet bewezen is verklaard — tegen welke beslissing door req. niet is en, krachtens art. 99, lid 2 wet R. O., ook niet met recht kon worden opgekomen, zou het tegen het ontslag van rechtsvervolging gerichte middel alleen dan opgaan, indien het *onder zijn leiding hebben van* en *deelnemen aan* een optocht onder alle omstandigheden oplevert het „houden" van dien optocht. Dit is echter niet het geval, daar — al zal veelal het leiden van een optocht met het houden er van samenvallen — het zeer goed mogelijk is, dat iemand — bepaald persoon of lichaam — een optocht *houdt* en een ander met de leiding ervan belast, terwijl evenmin van elken deelnemer aan een optocht kan worden gezegd, dat hij een optocht houdt.

Op het beroep van den Ambtenaar O. M. bij het Kantongerecht te Middelburg, requirant van cassatie tegen een vonnis van dat Kantongerecht van den 16den Juni 1937, voor zoover daarbij de gerequireerde E. v. O., handelsreiziger te Middelburg, ter zake van het te zijnen aanzien bewezenverklaarde, van elke rechtsvervolging is ontslagen.

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger.

Gerequireerde heeft tezamen met eenen medeverdachte, die van het hem te laste gelegde is vrijgesproken voor het Kantongerecht te Middelburg terecht gestaan naar aanleiding van het bij inleidende dagvaarding omschrevene, waarvan bij het bestreden schriftelijk vonnis te zijnen laste is bewezen verklaard; „dat te Middelburg in den namiddag van 29 Maart 1937 zonder schriftelijke vergunning van den Burgemeester dier gemeente over verschillende voor het openbaar verkeer openstaande en voor den openbaren dienst bestemde wegen en straten een optocht is gehouden, welke optocht bestond uit een nagenoeg gesloten motorrijtuigen colonne van omstreeks 25 motorrijtuigen (lees: motorrijwielen), omstreeks 125 automobielen en omstreeks 45 autobusen, rijdende in deze volgorde:

nagenoeg alle motorrijtuigen, die in die colonne reden, voerden een zwart nummer op witten achtergrond en groote of kleine biljetten of papiertjes, voorzien van opschriften als „Mussert wint", „Mussert of Moskou", „Kiest N. S. B." en andere politieke leuzen der Nationaal Socialistische Beweging in Nederland; vele dier motorrijtuigen voerden groote en/of kleine vlaggen of spandoeken, oranje, rood-wit-blauw, rood-zwart of geelzwart gekleurd; vele dier motorrijtuigen voerden ook een of meer zoogenaamde Wolfsangels, zijnde een embleem der Nationaal Socialistische Beweging in Nederland; voorts reed in deze colonne een motorrijtuig, gekenmerkt H. Z. 31085, dat verschillende gekleurde biljetten voerde met de navolgende opschriften: „Zeeland pak aan, Mussert voor-aan", Volk sluit aaneen"; „Ook in Spanje werkt men aan een plan"; „Een jaar Colijn 100000 werkloozen meer"; ook reden in deze colonne drie onmiddellijk achter elkander volgende autobussen, elk voerende een houten bord, voorzien van een groote duidelijk zichtbare letter, teweten onderscheidenlijk en in deze volgorde: „N." „S", en „B"; verschillende inzittenden der in deze colonne rijdende motorrijtuigen riepen duidelijk hoorbaar voor het op straat aanwezige publiek woorden als „Hou Zee", „Mussert Wint" en dergelijke politieke leuzen der Nationaal Socialistische Beweging in Nederland, waarbij zij veelal den zoogenaamden fascistischen groet brachten; bovenomschreven optocht stond onder leiding van verdachte E. v. O., die ook zelf aan dezen optocht deelnam, terwijl voor het houden van dezen optocht noch aan beide verdachten, noch aan één hunner noch aan iemand asders schriftelijk vergunning was verleend door den Burgemeester van de gemeente Middelburg." Dat voormelde optocht door den verdachte van O. werd gehouden, gelijk mede was telaste gelegd, werd, naar het vonnis nog uitdrukkelijk vermeldt, niet bewezen geacht.

De Kantonrechter overweegt onder meer, dat hij, nu de Verordening van Algemeene Plaatselijke Politie voor de gemeente Middelburg zelve geen definitie geeft van het begrip „houden van een optocht", daaronder naar het spraakgebruik slechts kan verstaan hetzij het organiseeren, het onder zijn (haar) auspiciën doen plaats hebben van een optocht hetgeen kan geschieden door één of meer personen of door het bestuur van een Vereeniging of club of lichaam, hetzij het gezamenlijk door alle deelnemers in feite houden, d.i. vormen van een optocht, zoodat noch één deelnemer noch een willekeurig aantal deelnemers een optocht kunnen houden.

Het bewezen verklaarde nu toetsende aan deze definitie van „houden" van een optocht, was de Kantonrechter van oordeel, dat dit niet is het houden van een optocht, en, aangezien de voormelde verordening ook niet afzonderlijk strafbaar stelt het leiden van een optocht, waarvoor geen schriftelijke vergunning is verleend, noch het deelnemen aan een zoodanige optocht, terwijl het bewezen verklaarde feit ook niet bij eenige andere wettelijke strafbepaling strafbaar is gesteld, werd dit feit niet strafbaar geoordeeld en gerequireerde van alle rechtsvervolging te dier zake ontslagen.

Als middel van cassatie stelt de Heer requirant: „S., a. v. t. der artt. 350, 351 en 352 Wetboek van Strafvordering en 84 en 89 der Verordening van Algemeene Plaatselijke Politie voor de gemeente Middelburg, doordien de Kantonrechter verdachte van O. heeft ontslagen van alle rechtsvervolging, aangezien het t.a.v. dezen verdachte bewezen verklaarde niet zou opleveren een strafbaar feit, zulks ten onrechte vermits dit bewezen verklaarde oplevert het „Te Middelburg zonder schriftelijke vergunning van den Burgemeester

op straten en wegen houden van een optocht" strafbaar gesteld in art. 84 aanhef en sub 1°. art. 89 van voormelde verordening, zoodat de Kantonrechter den verdachte had behooren te veroordeelen."

Tot toelichting van dit middel merkt de Heer requirant het volgende op: „Uit het schriftelijk vonnis blijkt allereerst, dat de Kantonrechter wettig en overtuigend bewezen acht, dat te Middelburg over verschillende straten en wegen zonder schriftelijke vergunning van den Burgemeester dier gemeente een optocht is gehouden. Dit feit is bij art. 84 j°. 89 van voormelde verordening strafbaar gesteld. Restte nog te beantwoorden de vraag, wie van dit feit de dader(s) was (waren). Hierbij rees tevens de vraag, wat moest worden verstaan onder het „houden" van een optocht. Naast de hier verder niet ter zake dienende definitie van: het gezamenlijk door alle deelnemers in feite houden, d.i. vormen, van een optocht, stelt de kantonrechter; het onder zijn (haar) auspicien doen plaats hebben van een optocht, hetgeen volgens den Kantonrechter niet alleen door een Vereeniging, club of lichaam kan geschieden, doch ook door één of meer personen. Voorts verklaart hij t.a.v. verdachte v. O. bewezen, dat deze de optocht heeft samengesteld, opgesteld, onder zijn leiding gehad en er aan heeft deelgenomen. Mijn grief is nu, dat de Kantonrechter niet ook dit bewezenverklaarde complex van handelingen van verdachte heeft aangemerkt als het „houden" van dien optocht. Eerstens moge ik er op wijzen, dat met „onder zijn auspiciën doen plaats hebben" zeer wel bedoeld kan zijn of wellicht zelfs bedoeld is, het: onder zijn opzicht of toezicht doen plaats hebben. Hieronder vallen echter ook de bewezen verklaarde, handelingen van verdachte v. O., zoodat alsdan de Kantonrechter in zijn vonnis zijn eigen definitie zou hebben verzaakt door v. O. van alle rechtsvervolging te ontslaan. Mocht Uw Raad deze opvatting niet deelen, dan moge ik er in de tweede plaats op wijzen, dat m.i. niet wel is in te zien, waarom de bewezen verklaarde handelingen van verdachte van O. niet zouden zijn het „houden" van dien optocht, waarbij dan deze omschrijving van „houden" optreedt als een derde definitie naast de twee des Kantonrechters. En ten derde moge ik wijzen op den tekst van art. 84 der verordening, die slechts het zonder vergunning houden, aankondigen of in het openbaar voorbereiden van optochten verbiedt. Kennelijk heeft de Gemeenteraad (in overeenstemming trouwens met art. 168 (oud 135) der Gemeentewet) niet meer willen verbieden dan hetgeen in het openbaar geschiedt. Het „onder zijn auspiciën doen plaats hebben" kan daar m.i. niet onder vallen, daar dit begrip ook veel ruimer kan zijn en met name kan omvatten het: binnenskamers het initiatief nemen, ertoe besluiten, administreeren, bekostigen enz., alles handelingen, die niet in het openbaar plaats vinden en als omschrijving van het „houden" van een optocht dan ook vallen buiten het kader van Hoofdstuk LV der Verordening, getiteld„ Openbare Orde en Veiligheid van personen en goederen", en zeker buiten de 7e afdeeling daarvan, getiteld „Toezicht op bedrijven en neringen", in welke afdeeling art. 84 is geplaatst. En aangezien men er m.i. niet van mag uitgaan, dat de Gemeenteraad bij het vaststellen van meergenoemd verbod zijn bevoegdheid heeft overschreden door met het woord „houden" te bedoelen de hier weergegeven veel uitgebreider beteekenis van „onder zijn auspiciën doen plaats hebben", zoo zal men er derhalve a contrario toe moeten besluiten om dat woord „houden" beperkter op te vatten dan het „onder zijn auspioiën doen plaats hebben". Ook van dit oogpunt uit beschouwd moet het t.a.v. verdachte v. O. bewezen verklaarde complex van handelingen vallen onder het begrip „houden" van een optocht. Uit het vorenstaande blijkt naar mijne meening, dat de verdachte van O. ten onrechte is ontslagen van alle rechtsvervolging en had moeten worden veroordeeld."

In de bewezenverklaring komt niet voor, dat gerequireerde den hierbedoelden optocht heeft samengesteld en opgesteld, doch alleen, dat die optocht onder zijn leiding stond en dat hij ook zelf daar aan deelnam. Wel blijkt uit de vierde overweging van het bestreden vonnis, dat de Kantonrechter onder „leiding" verstaat de „samenstelling" en „opstelling" van den optocht en dat een en ander bij den gerequireerde berustte. Van het telaste gelegde „houden van den optocht" werd gerequireerde vrijgesproken, omdat de Kantonrechter onder „houden van een optocht", behoudens het hier niet in aanmerking komende gezamenlijk door alle deelnemers in feite houden d.i. vormen van een optocht (vg. hieromtrent Rb. 's-Gravenhage 20 Mei 1915 N. J. 15.1119 in verband met art. 268 A.P.V. van 's-Gravenhage, luidende: „Alle optochten op de openbare straat, uitgezonderd die, waaraan Vorstelijke personen deelnemen, zijn verboden zonder voorafgaande vergunning van den Burgemeester", bij gebreke van eenige definitie in de onderwerpelijke verordening, daaronder naar het spraakgebruik, slechts meende te kunnen verstaan „het organiseeren of het onder zijn (haar) auspiciën doen plaats hebben van een optocht."

Het wil mij voorkomen, dat deze definitie, welke m.i. met het spraakgebruik overeenkomt zeer wel is te aanvaarden, temeer, omdat zij zich ook aanpast aan het in art. 84 der verordening naast het begrip „optochten houden" voorkomend begrip: „openbare vermakelijkheden geven" terwijl m.i. uit art. 83 sub *a* kan blijken, dat „geven" en „houden" hier gelijke beteekenis hebben en in verband zijn te brengen met het in laatstgemelde bepaling voorkomende begrip „ondernemen" (van een openbaar feest of eene openbare vermakelijkheid"). In overeenstemming met de kennelijke bedoeling van de verordening, naar het mij voorkomt, verlangt dus de Kantonrechter voor het „houden" ook van een optocht blijkens zijne voormelde definitie terecht, dat daartoe hebbe bestaan eenig georganiseerd plan of overleg (vg. ook H. R. 4 Dec. 1905 W. 8306 en 23 April 1906 W. 8373). Aangenomen dus al, dat men aan de hand van bovengemelde vierde overweging van het bestreden vonnis als bewezen zoude moeten aannemen, dat gerequireerde den op-

tocht heeft samengesteld en opgesteld, dan is in deze handelingen, welke niet staan naast het leiden, doch volgens den Kantonrechter dit leiden uitmaken, naar de feitelijke beslissing van het bestreden vonnis in elk geval niet meer uitgedrukt, dan dat gerequireerde van den gehouden optocht de leiding had, hetgeen geenszins te vereenzelvigen valt met het organiseeren of mede-organiseeren van het plan tot het houden van dien optocht of met eenige deelneming, aan het daartoe gepleegde overleg. Ook voor zoover uit het bewezenverklaarde mocht zijn af te leiden, dat gerequireerde den optocht onder zijn opzicht of toezicht heeft doen plaats hebben, kan ik den Heer requirant dus niet toegeven, dat de Kantonrechter daarmede zijne definitie, welke m.e. terecht een vooraf beraamd plan vereischt, zoude hebben verzaakt.

De definitie, welke de Heer requirant naast die van den Kantonrechter zoude willen plaatsen, teneinde het volgens hem bewezen complex van handelingen onder het begrip „houden" te brengen schijnt mij, naar het spraakgebruik daarvoor dan ook niet bruikbaar.

In het ten slotte gevoerde betoog, dat het noodig zoude zijn het begrip „houden" beperkter op te vatten, omdat den Gemeenteraad niet de bedoeling mag worden toegeschreven om zijne bevoegdheid te buiten te gaan, door handelingen te treffen, die zich binnenskamers afspelen, kan ik den Heer requirant niet volgen, vermits immers het „houden", opgevat in den zin van het bestreden vonnis, zich toch in elk geval zal moeten uiten in eenen in het openbaar plaats hebbenden optocht.

Nu de Kantonrechter den gerequireerde heeft vrijgesproken van het, kennelijk in de telastelegging niet uitsluitend als qualificatie bedoelde, „houden" van den optocht, volgde uit het bewezen verklaarde m.i. niet, behoefde daaruit althans zeer zeker zonder meer niet te volgen, dat gerequireerde niettemin als „houden", in den m.e. daaraan toekomenden zin van „ondernemer" van den optocht was te beschouwen. Aangezien het mij derhalve wil voorkomen, dat het voorgestelde middel niet tot cassatie zal kunnen leiden, concludeer ik tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne:

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur: (zie Conclusie).

O. dat bij het bestreden vonnis van het aan den gerequireerde — te zamen met zijn medeverdachte J. A. D. — te laste gelegde, is bewezen verklaard:

dat te Middelburg enz. (zie Conclusie).

O. dat de verdachte D. van het hem te laste gelegde is vrijgesproken, terwijl de Kantonrechter — na te hebben overwogen, dat onder „houden van een optocht" naar het spraakgebruik slechts kan worden verstaan, hetzij het organiseeren, het onder zijn, (haar) auspiciën doen plaats hebben van een optocht, hetgeen kan geschieden door één of meer personen of door het bestuur van een vereeniging of club of lichaam, hetzij het gezamenlijk door alle deelnemers in feite houden, dit is vormen van een optocht, zoodat noch één deelnemer noch een willekeurig aantal deelnemers een optocht kunnen houden — en met vrijspraak van den gerequireerde O. van het, ook dezen verdachte te laste gelegde houden van de optocht, hem ter zake van het te zijnen laste bewezen verklaarde van alle rechtsvervolging heeft ontslagen, op grond dat dit bewezene, getoetst aan de hiervoren omschreven definitie van „houden" van een optocht, niet oplevert het houden van een optocht, terwijl het ook niet elders is strafbaar gesteld;

O. dat requirant tot toelichting van zijn middel heeft aangevoerd: „Uit het schriftelijk vonnis blijkt allereerst, dat de Kantonrechter wettig en overtuigend bewezen acht, dat te Middelburg over verschillende straten en wegen zonder schriftelijke vergunning van den Burgemeester dier gemeente een optocht is gehouden. Dit feit is bij art. 84 j°. 89 van voormelde verordening strafbaar gesteld. Reste nog te beantwoorden de vraag, wie van dit feit de dader(s) was(waren). Hierbij rees tevens de vraag, wat moest worden verstaan onder het „houden" van een optocht. Naast de hier verder niet ter zake dienende definitie van: het gezamenlijk door alle deelnemers in feite houden, d.i. vormen, van een optocht, stelt de Kantonrechter het onder zijn (haar) auspiciën doen plaats hebben van een optocht, hetgeen volgens den Kantonrechter niet alleen door een Vereeniging, club of lichaam kan geschieden, doch ook door één of meer personen. Voorts verklaart hij t.a.v. verdachte van O. bewezen, dat deze den optocht heeft samengesteld, opgesteld, onder zijn leiding gehad en eraan heeft deelgenomen. Mijn grief is nu, dat de Kantonrechter niet ook dit bewezen verklaarde complex van handelingen van verdachte heeft aangemerkt als het „houden" van dien optocht. Eerstens moge ik er op wijzen, dat met „onder zijn auspiciën doen plaats hebben" zeer wel bedoeld kan zijn, of wellicht zelfs bedoeld is, het: onder zijn opzicht of toezicht doen plaats hebben. Hier onder vallen echter ook de bewezen verklaarde handelingen van verdachte van O., zoodat alsdan de Kantonrechter in zijn vonnis zijn eigen definitie zou hebben verzaakt door van O. van alle rechtsvervolging te ontslaan. Mocht uw Raad deze opvatting niet deelen, dan moge ik er in de tweede plaats op wijzen, dat m.i. niet wel is in te zien, waarom de bewezen verklaarde handelingen van verdachte van O. niet zouden zijn het houden van dien optocht, waarbij dan deze omschrijving van „houden" optreedt als een derde definitie naast de twee des Kantonrechters. En ten derde moge ik wijzen op den tekst van art. 84 der verordening, die slechts het zonder vergunning houden, aankondigen of in het openbaar voorbereiden van optochten verbiedt. Kennelijk heeft de Gemeenteraad (in overeenstemming trouwens met art. 168 (oud 135) der Gemeentewet) niet meer willen verbieden dan hetgeen in het openbaar geschiedt. Het „onder zijn auspiciën doen plaats hebben" kan daar m.i. niet onder vallen, daar dit be-

grip ook veel ruimer kan zijn en met name kan omvatten het: binnenskamers het initiatief nemen, ertoe besluiten, administreeren, bekostigen enz., alles handelingen, die niet in het openbaar plaats vinden en als omschrijving van het „houden" van een optocht dan ook vallen buiten het kader van Hoofdstuk IV der Verordening, getiteld „Openbare Orde en Veiligheid van personen en goederen", en zeker buiten de 7e afdeeling daarvan, getiteld „Toezicht op bedrijven en neringen", in welke afdeeling art. 84 is geplaatst. En aangezien men er m.i. niet van mag uitgaan, dat de Gemeenteraad bij het vaststellen van meergenoemd verbod zijn bevoegdheid heeft overschreden door met het woord „houden" te bedoelen de hierweergegeven veel uitgebreider beteekenis van „onder zijn auspiciën doen plaats hebben", zoo zal men er derhalve a contrario toe moeten besluiten om dat woord „houden" beperkter op te vatten dan het „onder zijn auspiciën doen plaats hebben". Ook van dit oogpunt uit beschouwd moet het t.a.v. verdachte van O. bewezen verklaarde complex van handelingen vallen onder het begrip „houden" van een optocht. Uit het vorenstaande blijkt naar mijne meening, dat de verdachte van O. ten onrechte is ontslagen van alle rechtsvervolging en had moeten worden veroordeeld.

O. dienaangaande:

dat in voormelde toelichting ten onrechte is aangevoerd, dat de Kantonrechter ten aanzien van gerequireerde heeft bewezen verklaard, dat deze den optocht heeft samengesteld en opgesteld, daar immers omtrent dit samenstellen en opstellen van den optocht door gerequireerde in de bewezenverklaring niets is te vinden;

dat alleen is bewezenverklaard, dat de gerequireerde den nader omschreven optocht onder zijn leiding had en er aan heeft deelgenomen:

O. dat, nu het den gerequireerde mede ten laste gelegd „houden" van den optocht uitdrukkelijk niet bewezen is verklaard — tegen welke beslissing bij het middel niet is en, krachtens art. 99, 2 lid der wet op de Rechterlijke Organisatie, ook niet met vrucht kón worden opgekomen — het middel alleen dan zou kunnen opgaan, indien het onder zijn leiding hebben van en deelnemen aan een optocht onder alle omstandigheden oplevert het „houden" van dien optocht;

O. dat zulks echter niet het geval is, daar — al zal veelal het leiden van een optocht met het houden ervan samenvallen — het zeer goed mogelijk is, dat iemand — hetzij een bepaald persoon of een lichaam — een optocht houdt en een ander met de leiding ervan belast, terwijl evenmin van elken deelnemer aan een optocht kan worden gezegd, dat hij een optocht houdt;

O. dat derhalve, wat er zij van de door den Kantonrechter gegeven definitie van het begrip „houden van een optocht", het middel niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

1 *November* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Alg. Wet artt. 157 en 219.)

Uit de gebezigde verklaringen heeft het Hof het bewijs voor het telaste gelegde kunnen afleiden, met name ook dat req. te zamen en in vereeniging met den onbekende de goederen in binnenwaartsche richting heeft vervoerd, en dat ook die onbekende niet de voor dat vervoer vereischte documenten had.

Req. verliest uit het oog, dat sedert de inwerkingtreding van het K. B. van 23 Febr. 1934, S. 74, ter plaatse bij dagv. omschreven suiker niet dan gedekt door een geleidebiljet of ander geldig document mocht worden vervoerd in een hoeveelheid groot r dan 250 kg.

Al wordt in het bestreden arrest, kennelijk bij vergissing, gezegd, dat beide feiten misdrijven zijn voorzien en strafbaar gesteld bij art. 87 der Suikerwet 1924, S. 425, kan de grief, dat Ovomaltine niet is een begrip hetwelk met suiker kan worden vereenzelvigd, niet slagen, omdat hier een geldig document voor het vervoer der Ovomaltine werd vereischt ingevolge art. 157 Alg. Wet i.v.m. art. 1, lid 3 j°. art. 2 K. B. van 4 Aug. 1874, S. 116, waarvan voor dit geval geen vrijstelling is verleend, ook niet bij art. 8, aanhef en sub f van dat besluit, nu is telastegelegd en bewezen verklaard, dat het invoerrecht der vervoerde hoeveelheid Ovomaltine meer dan f 1 bedraagt.

Op het beroep van J. F. V., landbouwer te Rucphen, requirant van cassatie tegen een arrest van het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch van 26 Mei 1937, waarbij in hooger beroep, na vernietiging van een door den Politierechter bij de Arr.-Rechtbank te Breda op 23 November 1936 gewezen mondeling vonnis, requirant ter zake van: „Binnenlandsch vervoer zonder binnenlandsch paspoort of geleidebiljet, in een geval, waarin zoodanig document volgens het zestiende hoofdstuk der Alg. Wet van 26 Aug. 1822, S. 38, vereischt wordt", „tweemaal gepleegd", met aanhaling van de artt. 87 der Suikerwet 1924 S. 425, 157, 166, 177, 205, 208 en 219 van voormelde Algemeene Wet, 1 der Wet van 21 Juli 1927, S. 256, 1 van het K. B. van 10 Nov. 1928, S. 416, het K. B. van 23 Febr. 1934, S. 74, 7 der wet van 15 April 1886, S. 64, en 10, 33, 62 en 91 Sr., is veroordeeld tot twee gevangenisstraffen, elk van zeven dagen, met verbeurdverklaring van de in beslag genomen goederen; (Gepleit door Mr. S. van Oven).

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger.

Met vernietiging van het vonnis van eersten aanleg, werd bij het bestreden arrest ten laste van requirant bewezen verklaard het hem bij inleidende dagvaarding te laste gelegde feit: „dat hij tesamen (lees: te zamen) en in vereeniging met een onbekende den 29sten Nov. 1935, des voormiddags omstreeks negen uur en vijftien minuten, zijnde na zonsop- en voor zonsondergang, onder de gemeente Rucphen, nabij pand Wijk n°. K. 36 terrein van toezicht

omschreven bij art. 177 der Algemeene Wet van 26 Augustus 1822 S. 38 heeft vervoerd buiten route of heerbaan in binnenwaartsche richting en ongedekt door document: 1 kg geraffineerde melissuiker geschat op een waarde van 7 cent buiten de belasting; 30 bussen Ovomaltine geschat op een waarde van f 30 buiten de belasting, van welke laatste goederen het invoerrecht meer dan f 1 bedraagt."

Aan dit feit enz.

Tegen dit arrest heeft de geëerde raadsman van requirant voorgesteld en toegelicht twee middelen van cassatie luidende:

I. „S., althans v. t. van de artt. 350, 351, 358, 359, 422, 423, 528 Sv., 162, 165, 166, 205, 208, 219 Alg. Wet,

door het bewezen verklaarde strafbaar te oordeelen, hoewel uit de bewijsmiddelen niet kan worden afgeleid dat requirant het telastegelegde vervoer tezamen en in vereeniging met een onbekende heeft gepleegd."

II. „S., althans v. t. der voormelde artikelen en van de artt. 87 der Suikerwet, 1 van het K. B. van 30 Juli 1927 S. 283,

door de telastegelegde en bewezenverklaarde feiten strafbaar te oordeelen hoewel

1. laatstgenoemd Koninklijk Besluit het vervoer van suiker op de eerste linie slechts verbiedt bij vervoer in hoeveelheden boven 1 kg en

2. Ovomaltine niet is een begrip hetwelk wettelijk met suiker kan worden vereenzelvigd."

Met het eerste middel kan ik mij niet vereenigen. Blijkens den inhoud van het bestreden arrest berust de bewezenverklaring op de feiten en omstandigheden, vervat in de verklaringen, ter 's Hofs terechtzitting, onder eede afgelegd door de getuigen Jan Reijnierse, assistent der Directe Belastingen, en Pieter Antonius Veen, hulpkommies der Directe Belastingen, beiden gestationneerd te Rucphen, ieder voor zich, doch eensluidend: „dat hij, voorzien van zijne aanstelling, op 29 November 1935 des voormiddags omstreeks 9.15 uur, zijnde na zonsop- en voor zonsondergang, zich met zijn medegetuige in dienst bevond onder de gemeente Rucphen, ter plaatse genoemd „De Achterhoek", zijnde terrein van toezicht, omschreven bij art. 177 der Algemeene Wet van 26 Augustus 1822 S. 38, in welke „Achterhoek" de geheele boerderij van den verdachte, Wijk n°. 36 is gelegen; dat hij alstoen aldaar op ongeveer 800 meter van de Belgische grens een hem onbekend persoon per rijwiel met een vracht op den bagagedrager van Belgisch grondgebied zag aankomen, die in binnenwaartsche richting reed langs een zandweg, zijnde buiten route of heerbaan, en welke zandweg verder in binnenwaartsche richting naar voormeld pand van den verdachte loopt;"

door getuige Reijnierse bovendien:

,dat hij daarop per rijwiel zich op een zijweg achter de boerderij van den verdachte heeft begeven en waarnam, dat, toen die onbekende persoon dicht voormelde boerderij genaderd was, de verdachte vanaf die boerderij snel naar dien persoon kwam toegeloopen, waarop die persoon van zijn rijwiel afstapte; dat hij zag, dat de verdachte met zijn handen bewegingen naar dat rijwiel maakte; dat de verdachte en die onbekende persoon spoedig uit zijn gezichtsveld achter een schuur verdwenen; dat hij die beide personen achtervolgd heeft en langs voormelde schuur rijdende gekomen is bij een schuur, die daartegenover lag; dat hij in de nabijheid dier schuur voornoemde getuige Veen aantrof; dat hij zelf zich begaf naar de deur van laatstgemelde schuur; dat juist op dat moment de verdachte uit die schuur te voorschijn trad; dat hij getuige onmiddellijk daarop die schuur is binnengegaan en aldaar een jute zak gevuld met bussen Ovomaltine, aantrof; dat in die zak geen document aanwezig was; die (lees: dat) in- en vervoer dier bussen Ovomaltine of van melissuiker wettigde; dat hij die zak uit de schuur heeft weggenomen en daarmede gegaan is naar zijn medegetuige Veen";

door getuige Veen bovendien:

„dat hij daarop per rijwiel zich heeft begeven heeft op een weg, die regelrecht op de boerderij van den verdachte uitkomt; dat hij, die boerderij dicht genaderd zijnde op een afstand van ongeveer 50 Meter zag, dat de verdachte en een onbekend persoon van achter een schuur met een rijwiel kwamen, aan welk rijwiel twee tasschen hingen, terwijl op de bagagedrager een jutezak lag; dat die onbekende persoon dat rijwiel voortduwde en de verdachte aan den bagagehouder trok in de richting van een schuur, die tegenover voormelde schuur ligt; dat daarop de verdachte haastig de deur dier schuur opendeed, de jute zak van den bagagedrager afnam en daarmede in die schuur verdween; dat toen de onbekende persoon in zijn, getuige's richting keek, en onmiddellijk daarop het rijwiel wegwierp en op de vlucht sloeg; dat hij, getuige, daarop zich naar dat rijwiel begeven heeft; dat hij in een der aan dat rijwiel hangende tasschen een papieren zak, gevuld met melissuiker aantrof; dat in geen dier tasschen een document aanwezig was, den in- en vervoer dier suiker of van Ovomaltine wettigende; dat kort daarop zijn medegetuige Reijnierse vanachter eerstgemelde schuur kwam en regelrecht ging naar de schuur, waarin even tevoren de verdachte met voormelde jutezak was verdwenen; dat op dat oogenblik de verdachte uit die schuur te voorschijn trad; dat onmiddellijk daarop zijn medegetuige die schuur is binnen gegaan en even later daaruit is gekomen met dezelfde jutezak, die de verdachte kort te voren daarbinnen gebracht had;"

door beide getuigen bovendien nog, ieder voor zich, doch eensluidend:

,dat de verdachte desgevraagd geen documenten, den in- en vervoer van voormelde Ovolmaltine en melissuiker wettigende, heeft vertoond, zeggende:

„Ik heb daarvoor geen documenten"; dat hij en zijn medegetuige daarop dat rijwiel en de zak melissuiker en de jutezak met de bussen Ovomaltine in beslag hebben genomen en opgebracht hebben naar het kantoor van den Ontvanger der Invoerrechten en Accijnzen te Roosendaal; dat hem aldaar door telling en weging bleek, dat de papieren zak inhield 1 kg geraffineerde melissuiker, geschat op een waarde van 7 cent buiten de belasting, en dat de jutezak inhield 30 bussen Ovomaltine, met een suikergehalte van 25 tot 50 %, geschat op

een waarde van f 30 buiten de belasting, en waarvan het invoerrecht meer dan f 1 bedraagt."

Uit een en ander heeft het Gerechtshof, naar het mij voorkomt, wel degelijk kunnen afleiden, dat requirant het te laste gelegde vervoer te zamen en in vereeniging met een onbekende heeft gepleegd. Uit voormelde verklaringen volgt toch met name, dat requirant den onbekende, toen deze met het rijwiel aan kwam rijden langs eenen zandweg in binnenwaartsche richting, vanaf zijne boerderij tegemoet liep, dat bedoelde zandweg ook verder in binnenwaartsche richting liep naar de boerderij van de requirant; dat de requirant, nadat hij den onbekende vanaf die boerderij tegemoet geloopen was met zijne handen bewegingen maakte naar het rijwiel waarop de onbekende was komen aanrijden, terwijl even later, nadat requirant en die onbekende een oogenblik door eene schuur aan het oog der getuigen onttrokken waren geweest, beiden weder gezien zijn, terwijl de onbekende het rijwiel voortduwde en verdachte aan den bagagedrager trok. Het Hof heeft hieruit kunnen opmaken, dat requirant het met suiker en Ovomaltine beladen rijwiel tezamen met den onbekende heeft voortbewogen, van het oogenblik af, waarop hij dezen laatste op den geheel in binnenwaartsche richting naar requirant's boerderij loopenden, zandweg ontmoette tot op het oogenblik, waarop de schuur, waarin requirant met den jutezak verdween, bereikt werd. De geachte raadsman betoogde nog bepaaldelijk, dat uit de gebezigde bewijsmiddelen niet zoude kunnen blijken, dat de vereischte documenten voor de suiker en de Ovomaltine ontbraken tijdens het vervoer in binnenwaartsche richting, „omdat niet zoude zijn komen vast te staan, dat de onbekend gebleven persoon zoodanige documenten niet in zijn bezit had, doch dit betoog kan ik niet volgen; vermits, naar mijn meening, uit de vlucht van dien onbekende op het gezicht der ambtenaren gereedelijk — zooals kennelijk door het Hof geschied — kon worden afgeleid, dat de noodige documenten ook bij dien onbekenden persoon ontbraken, terwijl de vraag, of zulks uit die vlucht terecht is afgeleid en of die vlucht ook wellicht aan eene andere beweegreden zoude kunnen worden toegeschreven, zich, als van zuiver feitelijken aard, aan de beoordeeling van den cassatierechter onttrekt.

Het tweede middel zal m. i. evenmin tot cassatie kunnen leiden. Wat punt 1 betreft, heeft de steller van dit middel blijkbaar over het hoofd gezien, dat de algemeene maatregel van bestuur, bedoeld bij art. 87 § 2 der Suikerwet 1924 S. 425, zooals deze wet is gewijzigd bij de wet van 21 Juli 1927 S. 256, en uitgevaardigd bij het in het middel aangehaalde K. B. van 30 Juli 1927 S. 283, ten aanzien van art. 1, volgens welks eerste lid op de gedeelten van het terrein van toezicht, omschreven bij art. 177 der Algemeene Wet van 26 Augustus 1822, S. 38, langs de Duitsche en langs de Belgische grenzen, suiker niet dan gedekt door een geleidebiljet of ander geldig document mocht worden vervoerd in hoeveelheden boven één Kilogram, bij het, met ingang van 15 Maart 1934 inwerking getreden en dus ten tijde, waarop het hierbedoelde feit werd gepleegd, van kracht zijnde, K. B. van 23 Februari 1934 S. 74, in het bestreden arrest aangehaald, is gewijzigd in dier voege, dat het tweede lid van art. 1 van eerstgemeld K. B., reeds gewijzigd bij K. B. van 2 Juli 1928 S. 241, vervolgens is komen te luiden:

„Met afwijking van het in het vorig lid bepaalde mag suiker, kandij daaronder begrepen, op het gedeelte van evengenoemd terrein (het terrein van toezicht omschreven bij art. 177 der Algemeene Wet van 26 Augustus 1822 S. 38) langs de Belgische grens, niet dan gedekt door een geleibiljet of ander geldig document worden vervoerd in eene hoeveelheid grooter dan 250 gram". Aangezien het bij dagvaarding genoemde, onder de gemeente Ruephen gelegen, terrein van toezicht is gelegen langs de Belgische grens, is derhalve het telastegelegde en bewezenverklaarde vervoer aldaar, zonder document, van 1 kg suiker terecht strafbaar geoordeeld.

Wat punt 2 van dit middel aangaat gaat de steller blijkbaar uit van de opvatting, als zoude de telastelegging en de veroordeeling ter zake van het vervoer der Ovomaltine, evenals die ter zake van het vervoer van de melissuiker, op de Suikerwet berusten. Deze opvatting, die blijkbaar te wijten is aan de reeds besproken misvatting van punt 1, acht ik onjuist. Uit de telastelegging en de bewezenverklaring volgt geenszins, dat de Ovomaltine met suiker zoude zijn vereenzelvigd, waarvoor m. i. — gelet op de in art. 1 der Suikerwet genoemde waren, waarvan suikeraccijns wordt geheven — ook geene aanleiding bestaat. De Ovomaltine is blijkbaar beschouwd als accijnsvrij goed, hetwelk op grond van art. 157 der A. W. in verband met het laatste lid van art. 1 van het K. B. Vervoer (K. B. 4 Aug. 1874 S. 116) bij binnenlandsch vervoer op het bij dagvaarding bedoelde terrein, aangewezen ingevolge art. 177 A. W., voorzien moet zijn van document, tenzij het mocht vallen onder de vrijstellingen, genoemd in art. 8 K. B. Vervoer, hetgeen voor de Ovomaltine echter niet het geval is, aangezien volgens de verklaringen der in dezen deskundig te achten getuigen (v.g. ook Post n°. 148 III B. 1 *b* Tariefwet 1934) dit goed, met een suikergehalte van 25 tot 50 % en een geschatte waarde van f 30, onderhevig is aan een invoerrecht van meer dan f 1 (v.g. art. 8 onder *f* K. B. Vervoer).

Daar deze Ovomaltine niet gedekt was door eenig document en het vervoer derhalve ook niet geschiedde overeenkomstig de afwijkingen van de bepalingen der Algemeene Wet, in verband met de wet van 4 April 1870 S. 61 bij voormeld K. B. Vervoer toegestaan, is m. i. ook op het vervoer der Ovomaltine terecht art. 219 A. W. toepasselijk verklaard, waar volgens art. 157, voorkomende in het 16e Hoofdstuk dier A. W., voor dit vervoer een binnenlandsch paspoort vereischt wordt. (Zie van der Poel Wetgeving op In- Uit- en Doorvoer en de Accijnzen in het Algemeen, 2e druk bl. 275).

De voorgedragen middelen mitsdien ongegrond achtende, concludeer ik tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;
Gehoord het verslag van den Raadsheer Servatius;
Gelet op de middelen van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi, en luidende: (zie conclusie);
O. dat bij het bestreden arrest ten laste van requirant is bewezen verklaard, met qualificatie als voormeld: (zie conclusie);
O. omtrent het eerste middel:
dat het Hof het bewijs heeft ontleend aan de in het bestreden arrest opgenomen getuigenverklaringen van de belastingambtenaren Reijnierse en Veen, die verklaarden: ieder voor zich, eensluidend:
„dat hij, voorzien enz. (zie conclusie);
dat inderdaad het Hof uit die verklaringen het bewijs voor het te laste gelegde heeft kunnen afleiden, met name ook dat requirant tezamen en in vereeniging met den onbekende de goederen in binnenwaartsche richting heeft vervoerd, en dat ook die onbekende niet de voor dat vervoer vereischte documenten had, — welke punten bij pleidooi inzonderheid naar voren zijn gebracht —, zoodat het eerste middel niet juist is;
O. ten aanzien van het tweede middel:
dat bij het eerste onderdeel uit het oog is verloren, dat sedert de in werkingtreding van het K. B. van 23 Februari 1934, S. 74, ter plaatse bij dagvaarding omschreven suiker niet dan gedekt door een geleibiljet of ander geldig document mocht worden vervoerd in een hoeveelheid grooter dan 250 gram;
dat ook het tweede onderdeel, — al wordt in het bestreden arrest, kennelijk bij vergissing, gezegd dat beide feiten zijn misdrijven, voorzien en strafbaar gesteld bij art. 87 der Suikerwet 1924, S. 425 —, niet kan slagen, omdat hier een geldig document voor het vervoer der Ovomaltine werd vereischt ingevolge art. 157 der Algemeene Wet van 26 Augustus 1822 S. 38, in verband met art. 1, lid 3, juncto art. 2 van het Koninklijk Besluit van 4 Aug 1874 S. 116, waarvan voor dit geval geen vrijstelling is verleend, inzonderheid ook niet bij art. 8, aanhef en sub *f* van laatstgenoemd besluit, nu is te laste gelegd en bewezen verklaard, dat het invoerrecht der vervoerde hoeveelheid Ovomaltine meer dan f 1 bedraagt;
Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

2 *November* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.
(Woningwet Art. 36.)

Aan uitbreidingsplannen kunnen geen blijvende rechten worden ontleend; bestaande plannen kunnen door den Raad, onder goedkeuring van Ged. Staten worden ingetrokken, zelfs zonder dat daarvan aan de daarbij betrokken eigenaren kennis wordt gegeven.

Tegen het aanwijzen van een tweede bestemming, die subsidiair zal gelden, zoolang geen plan in onderdeelen is vastgesteld, kan niet met grond bezwaar worden gemaakt, voor zoover door deze „subsidiaire" bestemming aan de daarbij betrokken eigenaren de mogelijkheid wordt gelaten hunne gronden te gebruiken voor de doeleinden waarvoor zij thans gebezigd worden en daardoor bij den imperatieven eisch van art. 6 2e lid onder *a* eventueele schade voor de eigenaren tengevolge van het verminderen van de gebruiksmogelijkheid van hunne terreinen wordt voorkomen.

Wij WILHELMINA, enz.;
Beschikkende op de beroepen, ingesteld door:
I. enz.—XXVII
tegen het besluit van Ged. Staten van Noord-Holland van 22 Juli 1936, tot goedkeuring van een uitbreidingsplan van Amsterdam;
Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 14 Juli 1937, no. 265;
Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 28 October 1937 no. 9183 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting;
O. dat de raad van Amsterdam in zijne vergadering van 18 Juli 1935, onder no. 359, heeft besloten, met herziening van het bij raadsbesluit van 26 October 1917, no. 851, herziene plan van uitbreiding, van het bij raadsbesluit van 29 Juli 1914, no. 902, vastgestelde plan van uitbreiding en van het door den raad der voormalige gemeente Sloten bij zijne besluiten van 30 April 1909 en 28 November 1913, vastgestelde plan van uitbreiding, zooals dat later is gewijzigd, vast te stellen een plan van uitbreiding voor de gemeente, waarbij de bestemming van de daarin begrepen gronden in hoofdzaak wordt aangewezen, echter met uitzondering van het in dat plan aangegeven gebied der voormalige gemeente Watergraafsmeer;
dat Ged. Staten van Noord-Holland bij hun besluit van 22 Juli 1936, no. 261, dit raadsbesluit en het daarbij vastgestelde plan van uitbreiding hebben goedgekeurd, evenwel met uitzondering van het op dat plan voorkomende gedeelte, gevormd door de voormalige gemeente Watergraafsmeer en van de gedeelten, vallende binnen de op het plan aangegeven punt-streeplijn in paarse kleur, met ongegrondverklaring van de tegen het plan bij hun college ingediende bezwaarschriften, voorzoover daaraan door de bovenaangegeven beperking niet is tegemoetgekomen;
dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, enz.;
dat de appellanten in beroep aanvoeren, enz.;
O. ten aanzien van de ontvankelijkheid van de appellanten in hunne beroepen:
dat het onderwerpelijke goedkeuringsbesluit ingevolge het bepaalde bij artikel 37, 4e lid, der Woningwet is bekend gemaakt op 7 Augustus 1936;
dat de appellanten, die te voren hunne bezwaren tegen het plan bij den gemeenteraad hebben ingediend, hunne beroepschriften binnen den bij artikel 38, 1e lid, der wet gestelden termijn hebben ingezonden, behalve M. Knoops, wiens beroepschrift eerst op 30 September 1936 bij Ons is ingekomen;
dat de appellanten mitsdien in hunne beroepen ontvankelijk zijn, met uitzondering van M. Knoops, door wien de bedoelde termijn van een maand niet is in acht genomen;
O. ten aanzien van de hoofdzaak, voorzoover zij de in hunne beroepen ontvankelijke appellanten betreft:
dat het onderwerpelijke algemeene uitbrei-

dingsplan, opgezet op grond van de uitkomsten van vele diepgaande onderzoekingen, ingesteld ten aanzien van alle factoren van economischen en socialen aard, die voor de toekomstige ontwikkeling van de hoofdstad van beteekenis zijn, op zichzelf een waardevol geheel vormt, dat, met behoud van de schoonheid van het historische stadsplan van Amsterdam, geacht kan worden te voldoen aan de stedebouwkundige eischen, welke aan een uitbreidingsplan voor deze gemeente zijn te stellen;

dat, mede op grond van het ambtsbericht van den van Onzentwege geraadpleegden Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid (Volkshuisvesting) mag worden aangenomen, dat bij de vaststelling van het plan in het algemeen is rekening gehouden met de belangen van de grondeigenaren, voorzoover althans die belangen met een stelselmatig plan voor den toekomstigen uitleg van deze gemeente met haar bijzonder karakter in overeenstemming zijn te achten;

dat bij de beoordeeling van deze zaak in aanmerking dient te worden genomen, dat bij dit plan in hoofdzaak de bedoeling heeft voorgezeten algemeene richtlijnen te verkrijgen voor de toekomstige ontwikkeling van de gemeentee een kader, dat geleidelijk, wanneer de behoeft, aan stadsuitbreiding in de verschillende deelen der gemeente zich doet gevoelen, zal moeten worden aangevuld door plannen, waarbij de bestemming in onderdeelen nader zal worden aangewezen;

dat bij een plan van uitbreiding omtrent detailpunten verschil van meening kan bestaan, doch dat hierbij het inzicht van het gemeentebestuur, verkregen door diepgaande voorstudie, in het algemeen behoort te praevaleeren boven dat van particuliere personen, die het geheel bezwaarlijk kunnen overzien en zich uit den aard der zaak inzonderheid door aan hunne private belangen ontleende overwegingen laten leiden;

dat zulks evenwel niet ontslaat van de verplichting de ingebrachte bezwaren te wegen en aan de hand daarvan te beoordeelen, of het plan. zooals het door den gemeenteraad is vastgesteld en door Ged. Staten is goedgekeurd, den toets der critiek kan doorstaan;

dat tegen het plan naast diverse bijzondere bezwaren verschillende bezwaren van meer algemeenen aard zijn ingebracht;

dat dienaangaande moge worden overwogen: dat in de eerste plaats tegen het plan de grief is geuit, dat op de kaart, waarin het plan, zooals dat door den gemeenteraad was vastgesteld, is vervat, niet overeenkomstig artikel 15, 2e lid, van het Woningbesluit met een duidelijke lijn is aangegeven de binnenbegrenzing van het gebied, waarop het plan betrekking heeft;

dat echter, daargelaten, of deze informaliteit in een geval als het onderhavige, waarin slechts sprake is van een bestemmingsplan in hoofdzaak, een voldoenden grond oplevert om aan het plan goedkeuring te onthouden, daartoe zeker geen aanleiding meer bestaat na de beperking van de goedkeuring, in voege als door Ged. Staten is geschied, waardoor eventueele onzekerheid met betrekking tot het gebied, waarvoor het uitbreidingsplan geldt, in voldoende mate is opgeheven;

dat voorts als formeel bezwaar tegen het plan naar voren is gebracht, dat tegelijk met de vaststelling van het plan in hoofdzaak enkele kleine plannen in onderdeelen van ouderen datum zijn ingetrokken, zonder dat voor de daarin begrepen gronden opnieuw een plan in onderdeelen is vastgesteld;

O. hieromtrent, dat aan uitbreidingsplannen geen blijvende rechten kunnen worden ontleend en bestaande uitbreidingsplannen door den gemeenteraad, onder goedkeuring van Ged. Staten, kunnen worden ingetrokken, zelfs zonder dat daarvan aan de daarbij betrokken eigenaren kennis wordt gegeven;

dat er in het onderwerpelijke geval geen bezwaar tegen kan worden gemaakt, dat, met intrekking van deze volkomen verouderde plannen, voor de daarin begrepen terreinen slechts een plan in hoofdzaak is vastgesteld, hetwelk geleidelijkerweg door plannen in onderdeelen zal worden aangevuld;

dat hierdoor niet in strijd gekomen wordt met artikel 36, 3e lid, der Woningwet, waar dit artikel bepaalt, dat, voorzoover de bestemming van gronden, waarop in de eerstvolgende jaren de bebouwing zich zal uitbreiden wordt aangewezen, deze bestemming in het plan in onderdeelen wordt bepaald, aangezien hiervan om overwegende redenen kan worden afgeweken;

dat de raad van Amsterdam voor het overige terecht heeft gemeend, ten aanzien van deze terreinen vooralsnog met een plan in hoofdzaak te kunnen volstaan in afwachting van de totstandkoming van de verschillende plannen in onderdeelen, welke hetzij alreeds ter hand zijn genomen, hetzij binnenkort in bewerking zullen komen;

dat tegen de in deze gevolgde handelwijze van den raad te minder bezwaar bestaat, vermits, zooals hiervoren bereids is overwogen, de vaststelling van het onderwerpelijke plan in hoofdzaak ten doel heeft richtlijnen aan te geven, die voor de latere bestemming in onderdeelen den grondslag zullen moeten vormen;

dat van de zijde van de appellanten nu wel twijfel wordt geopperd aangaande de uitvoerbaarheid van het uitbreidingsplan, in verband met de economische draagkracht van de hoofdstad, doch dat het eenerzijds voor een stad als Amsterdam, welker inwonertal, naar kan worden verwacht, in afzienbaren tijd tot een millioen zal aangroeien, noodzakelijk is op ruimer schaal dan zulks voor kleinere of met meer natuurschoon bedeelde gemeenten behoeft te geschieden, voor ontspanning en verpoozing gelegenheid te schappen, terwijl anderzijds, blijkens de ingewonnen ambtsberichten, de oppervlakte in het plan, voor parken, sport- en recreatieterreinen enz. gereserveerd, niet uitgaat boven hetgeen in verschillende steden in het buitenland daarvoor aanwezig is en derhalve mogelijk is gebleken;

dat bovendien het algemeene plan langs zeer geleidelijken weg ten uitvoer zal worden gelegd, waardoor telken male de gelegenheid zal bestaan, bij de vaststelling van de plaunen in onderdeelen, welke voor die tenuitvoerlegging wordt vereischt, de financieele draagkracht in dat tijdvak onder het oog te zien;

dat door appellanten wijders bezwaar is gemaakt tegen de aanwijzing van gronden voor landbouw en veeteelt en voor tuinbouw;

dat dit bezwaar gegrond zou moeten worden geoordeeld, indien aan de hier bedoelde gronden

zonder meer een zoodanige bestemming ware gegeven, aangezien zij zich met de strekking van de Woningwet, voorzoover betrekkelijk op gemeentelijke uitbreidingsplannen, kwalijk zou verdragen ;

dat echter, blijkens de toevoeging : „en voor de uitoefening daarvan vereischte gebouwen" met deze bestemming kennelijk is bedoeld ter plaatse slechts die bebouwing geoorloofd te verklaren, welke voor de uitoefening van landbouw-, veeteelt- of tuinbouwbedrijven noodzakelijk moet worden geacht ;

dat tegen deze beperkte bebouwingsmogelijkheid in het onderwerpelijke geval geen overwegend bezwaar bestaat, vermits de hierbedoelde gronden, blijkens de stukken, reeds thans voor het aangegeven doel gebezigd worden, terwijl zij, nog geheel buiten de sfeer der stedelijke bebouwing gelegen, naar te verwachten is, in de naaste toekomst niet voor zoodanige bebouwing in aanmerking komen ;

dat derhalve de eigenaren dezer gronden in het gebruik daarvan door het uitbreidingsplan niet worden belemmerd, terwijl er van waardevermindering, hunner terreinen tengevolge van dit plan redelijkerwijze niet kan worden gesproken, zoodat aantoonbare schade te hunnen opzichte niet aanwezig is ;

dat ook tegen het aanwijzen van een tweede bestemming, die subsdiair zal gelden, zoolang geen plan in onderdeelen is vastgesteld, niet met grond bezwaar kan worden gemaakt, voorzoover deze „subsidiaire" bestemming aan de daarbij betrokken eigenaren de mogelijkheid wordt gelaten hunne gronden te gebruiken voor de doeleinden, waarvoor zij thans gebezigd worden en daardoor bij den imperatieven eisch van artikel 6, 2e lid, onder *a*, der Woningwet, eventueele schade voor de eigenaren tengevolge van het verminderen van de gebruiksmogelijkheid van hunne terreinen wordt voorkomen ;

dat intusschen tengevolge van de beperking van deze bestemming tot „landbouw en veeteelt en voor de uitoefening daarvan vereischte gebouwen" het daarmede beoogde doel niet in allen deele wordt bereikt, in het bijzonder niet ten aanzien van die gronden, welke thans voor andere doeleinden dan voor de uitoefening van landbouw of veeteeltbedrijven worden benut ;

dat bij handhaving van de voormelde bestemming het den eigenaren dier gronden, in verband met artikel 6, 2e lid, onder *a*, der Woningwet, onmogelijk wordt gemaakt de daarop aanwezige gebouwen geheel of voor een gedeelte te vernieuwen, te veranderen of uit te breiden ;

dat aan dit bezwaar gevoeglijk had kunnen zijn tegemoetgekomen door de aanwijzing van een wat ruimere nevenbestemming der terreinen, met name voor die doeleinden, waartoe zij reeds thans worden gebezigd ;

dat hiertegen niet met grond kan worden aangevoerd, dat zoodoende, waar het betreft voor tuinbouw gebezigden grond, de gelegenheid zou worden opengesteld, met vergaande splitsing van terreinen, het desbetreffende gebied vol te bouwen met nieuwe tuinderswoningen, welke feitelijk gewone woningen zijn ;

dat immers de bouw van dergelijke, niet aan een weg gelegen woningen in strijd is met de bestaande bouwverordening en zonder door het gemeentebestuur verleende vrijstelling niet tot stand kan komen, zoodat burgemeester en wethouders het in de hand hebben door weigering van vrijstelling ongewenschten nieuwbouw te keeren ;

dat burgemeester en wethouders van de hun verleende bevoegdheid tot dusverre in voorkomende gevallen gebruik plegen te maken om vernieuwing na brand te bewerkstelligen ;

dat zulks ook in den vervolge mogelijk moet blijven, hetgeen uitgesloten is, wanneer bij het uitbreidingsplan aan den desbetreffenden grond een geheel andere bestemming wordt gegeven ;

dat hetzelfde bezwaar geldt ten aanzien van die gronden, waarop zich alreeds villa's of andere woningen dan wel gebouwen voor idustrieele doeleinden bevinden ;

dat de bij het plan aan deze gronden gegeven nevenbestemming het onmogelijk maakt de daarop voorkomende bebouwing te vernieuwen of te veranderen ;

dat het nu wel niet in de bedoeling van het gemeentebestuur zal hebben gelegen een en ander te verhinderen, maar dat niettemin van de gegeven bestemming dit het gevolg is ;

dat dit bezwaar ook niet afdoende is te ondervangen door een eventueele toezegging de bedoelde gronden op te nemen in een plan in onderdeelen, waarbij de bestaande bestemming gehandhaafd wordt, aangezien, daargelaten nog, dat het lot van zoodanig plan verre van zeker is, daarmede geruime tijd kan zijn gemoeid, en de mogelijkheid geenszins is uitgesloten, dat de belanghebbenden inmiddels in hooge mate worden gedupeerd ;

dat het ten aanzien van dit punt door onderscheidene appellanten naar voren gebrachte bezwaar mitsdien gegrond moet worden beoordeeld ;

dat voor het overige de ingebrachte bezwaren — behoudens één restictie — Ons niet steekhoudend voorkomen, althans niet dermate klemmend, dat daarin aanleiding zou kunnen worden gevonden mede uit dien hoofde aan het plan de goedkeuring te onthouden ;

dat, wat betreft het bezwaar tegen de geprojecteerde brug over zijkanaal I, geenszins is aangetoond, dat deze in de toekomst overbodig zoude zijn ;

dat, zoolang deze brug niet tot stand is gekomen, er van directe schade voor de desbetreffende belanghebbenden geen sprake is, terwijl, ingeval te zijner tijd tot dezen bruggenbouw mocht worden besloten, niet te verwachten is, dat niet in voldoende mate met de belangen van de scheepvaart zal worden rekening gehouden ;

dat wellicht nog andere oplossingen mogelijk zijn, doch dat de door het gemeentebestuur gekozen oplossing niet zoodanig is, dat zij niet zou kunnen worden aanvaard ;

dat hetzelfde geldt ten aanzien van de brug over zijkanaal K, zoodat ook dit bezwaar ongegrond zou zijn, ware het niet, dat op grond van het medegedeelde in de openbare vergadering van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur, waarin over deze zaak verslag is uitgebracht, moet worden aangenomen, niet alleen dat vooralsnog geenerlei zekerheid bestaat, dat op den duur tot het aanleggen van deze brug zal worden overgegaan, maar zelfs dat de kans, dat zulks niet geschieden zal en het plan in dit opzicht niet zal worden

gehandhaafd, uitermate groot is;

dat met het oog hierop van het opnemen in het plan van de hierbedoelde brug, waarvan de bij deze aangelegenheid betrokken appellanten, waardevermindering van hunne perceelen duchten, in het belang van deze appellanten zonder overwegend bezwaar had kunnen zijn afgezien;

dat Wij het ten aanzien van deze brug geopperde bezwaar mitsdien mede gegrond achten;

dat, wat betreft de aangevoerde bezwaren, verband houdende met de raadsbesluiten onderscheidenlijk betreffende het stichten van een tweetal tuindorpen en het maken van een tunnel onder het IJ, op dezen grond het onderwerpelijke plan, tot de vaststelling waarvan de raad heeft besloten, bezwaarlijk kan worden aangevochten, vermits de hierbedoelde raadsbesluiten, blijkens hun inhoud, geen andere strekking hebben dan een uitnoodiging aan burgemeester en wethouders ter zake de noodige voorstellen bij den raad in te dienen, welke voorstellen alsdan nader zullen moeten worden overwogen;

dat onder deze omstandigheden niet kan worden gezegd, dat de raad door deze besluiten reeds thans van de verwezenlijking van het onderwerpelijke plan (wat de hierbedoelde onderdeelen betreft) zou hebben afgezien;

dat de bedoelde voorstellen, mochten zij worden aangenomen, mogelijk tengevolge zullen hebben, dat het voorliggende uitbreidingsplan te zijner tijd nog wordt herzien, doch dat bij de volkomen onzekerheid, tot welke conclusies het gemeentebestuur uiteindelijk zal komen, daarin geen aanleiding kan worden gevonden het plan, zooals het door den raad is vastgesteld en aan Ons oordeel is onderworpen, van de hand te wijzen;

dat voorts verschillende appellanten bezwaar hebben gemaakt tegen de bij het plan aan hunne gronden gegeven bestemmingen, aangezien die gronden zeer geschikt zouden zijn voor andere doeleinden, dan waarvoor zij zijn bestemd, met name van woonwijken, industrieterreinen, sportterreinen of anderszins;

dat echter, zooals hierboven alreeds is overwogen, bij een uitbreidingsplan als het onderhavige, waarbij de groote lijnen voor de toekomstige ontwikkeling der gemeente zijn uitgestippeld aan de hand van jarenlange voorstudie en diepgaand onderzoek, terwijl daarbij geen enkel onderdeel onoverwogen is opgezet, maar wetenschappelijk is gefundeerd, aan het op het algemeen gemeentebelang gerichte oordeel van het gemeentebestuur meer beteekenis behoort te worden toegekend dan aan de uiteraard subjectieve zienswijze van de appellanten;

dat, wanneer aan Ons bovenvermeld bezwaar, betreffende de „subsidiaire" bestemming alsnog zal zijn tegemoet gekomen, door het plan geen ontoelaatbaar nadeel wordt berokkend, aangezien alsdan, zoolang geen plannen in onderdeelen zijn vastgesteld, de bestaande toestand feitelijk wordt bestendigd, terwijl, wanneer tot vaststelling van een plan in onderdeelen mocht worden overgegaan en de voormelde tijdelijk aan de gronden gegeven bestemming daardoor zal ophouden te gelden, de eigenaren van de in een zoodanig plan begrepen terreinen, voorzoover zij tot doeleinden van openbaar nut mochten zijn bestemd, er redelijkerwijze aanspraak op kunnen maken, dat tot onverwijlden aankoop of onteigening zal worden overgegaan, terwijl, indien het gemeentebestuur daartoe niet bereid mocht worden gevonden, voor de belanghebbenden de gelegenheid openstaat tegen de vaststelling van het plan bezwaren in te brengen en tegen eventueele goedkeuring ervan bij Ons voorziening te vragen;

dat onder deze omstandigheden de eisch, dat de gemeente reeds thans tot zoodanigen aankoop of onteigening behoort te worden verplicht, niet kan worden gesteld;

dat de vraag nog onder het oog moet worden gezien, of de belanghebbende eigenaren niet in zooverre worden teleurgesteld, dat ten aanzien van hunne terreinen de gemotiveerde verwachting bestond, dat zij in de naaste toekomst voor woningbouw zouden in aanmerking komen, zoodat er in dit opzicht van benadeeling zou moeten worden gesproken;

dat deze vraag evenwel ontkennend moet worden beantwoord, vermits zij — gelijk hiervoren alreeds is overwogen — nog niet in de sfeer van bebouwing zijn gelegen;

dat eenige twijfel zou kunnen bestaan ten aanzien van de terreinen, gelegen binnen het noordelijke verbindingskanaal aan de overzijde van het IJ, waar het betreft gronden, gelegen op afstanden van 500 tot 150 meter van dicht aaneengesloten bebouwde oppervlakten, op welke gronden de stadsuitbreiding reeds haar invloed in den vorm van waardevermeerdering zou hebben kunnen doen gelden;

dat nadere beschouwing echter leert, dat zulks niet het geval is;

dat de bedoelde gronden alle liggen in den Buikslotermeerpolder; dat de bebouwing van Amsterdam tot aan de ringvaart van dezen polder is genaderd en zich reeds naar links en naar rechts langs deze ringvaart begint uit te strekken, doch dat in den polder nog geen spoor van stedelijke bebouwing aanwezig is en het gemeentebestuur van Amsterdam reeds jaren lang — op goede gronden trouwens — zich op het standpunt heeft gesteld, dat in dezen diepen polder geen stedelijke bebouwing kan worden toegelaten;

dat door de Roomsch-Katholieke Parochie van den Heiligen Pancratius te Sloten-Osdorp als bezwaar tegen de aan haar terrein ten noorden van het dorp Sloten gegeven bestemming nog is aangevoerd, dat deze de te zijner tijd noodige uitbreiding van hare begraafplaats in den weg zou staan;

dat Ged. Staten daartegenover hebben gewezen op artikel 14, 2e lid, der wet van 10 April 1869, S. 65, volgens welke bepaling een verlof tot het aanleggen van een bijzondere begraafplaats ten behoeve van de leden eener kerkelijke gemeente niet wordt geweigerd, dan wanneer de aangewezen plaats niet voldoet aan de voorschriften der wet, waarmede kennelijk de evengenoemde wet is bedoeld;

dat het hierbedoelde verlof, ook al zal het om andere dan de zooeven vermelden reden niet mogen worden geweigerd, echter nog geen vrijbrief geeft, in strijd met de bepalingen der Woningwet ter plaatse gebouwen op te richten, ook al mogen zij met begrafenisdoeleinden in verband staan;

dat evenwel dit bezwaar geen aanleiding behoeft te geven het onderwerpelijke plan met

het oog op de daaraan aan het bedoelde terrein gegeven bestemming af te keuren, aangezien, blijkens de stukken, de behoefte aan vergrooting van deze begraafplaats zich voor het oogenblik nog niet doet gevoelen, terwijl, indien hierin in de toekomst verandering mocht komen, daarin door een plaatselijke wijziging van het uitbreidingsplan kan worden voorzien, waartegen blijkens de toelichting op het ontwerpplan, bij het gemeentebestuur geen principieele bedenking bestaat;

dat derhalve het door de appellanten aangevoerde niet aan de goedkeuring van het plan in den weg staat, met uitzondering van het hierboven vermelde, door Ons gegrond geoordeelde bezwaar, betrekking hebbende op de Onzes inziens te beperkte „subsidiaire" bestemming en het mede door Ons gegrond geachte bezwaar betreffende de brug over het zijkanaal K.;

dat uit dien hoofde het bestreden besluit van Ged. Staten niet kan worden gehandhaafd en aan het plan de goedkeuring alsnog behoort te worden onthouden;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. M. Knoops niet-ontvankelijk te verklaren in zijn beroep;

2°. het bestreden besluit van Ged. Staten van Noordholland van 22 Juli 1936, n°. 261, te vernietigen, en, uit hoofde als boven is aangegeven, aan het door den gemeenteraad van Amsterdam bij besluit van 18 Juli 1935, n°. 359, vastgestelde uitbreidingsplan alsnog goedkeuring te onthouden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz. (A. B.)

---

2 *November* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.
(Gemeentewet artt. 248 en 240*bis*; Ambtenarenwet 1929 art. 3.)

Nu aan de goedkeuring van Ged. Staten een wijziging der gemeentebegrooting wordt onderworpen, welke verband houdt met een uitgave, waar oe de gemeente zich verplicht meent op grond van het Ambtenarenreglement, kan aan Ged. Staten niet de bevoegdheid worden ontzegd om te onderzoeken, of deze verplichting van de gemeente inderdaad bestaat. De omstandigheid, dat in de Ambtenarenwet 1929 aan den ambtenaar het recht is verleend om in bepaalde gevallen tegen een door een administratief orgaan genomen beslissing beroep in te stellen bij in deze wet nader aangegeven instanties brengt niet mede, dat Ged. Staten in de uitoefening van hun goedkeuringsrecht ten aanzien van de gemeentebegrooting zouden worden beperkt.

Al moge het Ambtenarenreglement uitvloeisel zijn van art. 125 2e lid der A. W. 1929, zoo volgt daaruit niet, dat eene uitgave, waartoe de gemeenteraad zich op grond van dit reglement verplicht acht, zou zijn aan te merken als een uitgave, door de A. W. 1929 zelve aan de gemeente opgelegd.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door burgemeester en wethouders der gemeente Baexem, namens den raad van die gemeente, tegen het besluit van Ged. Staten van Limburg van 9 April 1937, N°. 3997/2 W. 2e afdeeling, waarbij goedkeuring is onthouden aan het raadsbesluit van 24 Maart 1937, tot wijziging van de gemeentebegrooting voor den dienst 1936;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 25 Augustus 1937, N°. 321;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 28 October 1937 N°. 27790, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

O. dat Ged. Staten van Limburg bij hun evenvermeld besluit hebben overwogen, dat bij het besluit van den raad der gemeente Baexem van 24 Maart 1937 o. m. aan de begrooting van inkomsten en uitgaven dier gemeente voor het jaar 1936 onder Afdeeling I, Hoofdstuk II, volgnummer 29*a*, der uitgaven, een post wordt toegevoegd, luidende: „uitkeering ingevolge het ambtenarenreglement" f 2756.14; dat dit bedrag betreft eene vergoeding, van gemeentewege toe te kennen ingevolge artikel 55 van het ambtenarenreglement der gemeente Baexem, in de kosten van verpleging van den secretaris tevens burgemeester dier gemeente in verband met een hem overkomen auto-ongeval; dat het bedoelde artikel 55 luidt als volgt: „1°. De ambtenaar, getroffen door een ziekte of ongeval, heeft recht op kosteloos genees- en heelkundige hulp, voor zoover noodig verpleging in een ziekenhuis en ontvangst kosteloos de vereischte genees-, heel-, verband- en ontsmettingsmiddelen, voor zoover de risico daarvan uitgaat boven hetgeen, waarvoor de ambtenaar zich in verband met zijne financieele draagkracht kan verzekeren bij een ziekenfonds. 2°. Indien ter volledig herstel, op voorstel van den controleerenden geneesheer, verpleging buiten de gemeente noodig is, zal dit geschieden voor rekening van de gemeente of zal de gemeente in de kosten dier verpleging tegemoet komen."; dat, afgezien van de vraag, of in casu artikel 80, 2e lid, der gemeentewet geen beletsel vormt voor het verleenen der in het raadsbesluit omschreven uitkeering, naar de meening van hun college het voormelde artikel 55 hier geen toepassing kan vinden, aangezien de secretaris-burgemeester zich tegen betaling van een betrekkelijk gering bedrag, dat zeer zeker niet zijne financieele draagkracht zou zijn te boven gegaan, tegen de gevolgen van het hem overkomen ongeval had kunnen verzekeren;

dat van het besluit van Ged. Staten burgemeester en wethouders, ter uitvoering van een besluit van den gemeenteraad van 30 April 1937, bij Ons in beroep zijn gekomen, aanvoerende, dat bij den gemeenteraad tegen deze onthouding van goedkeuring diverse bezwaren bestaan, welke luiden als volgt:

I. Eerste bezwaar: dat de zaak, waarom het hier gaat, betreft de toepassing van de Ambtenarenwet 1929 en de ter uitvoering van die door den raad als „bevoegd gezag" vastgestelde materieele rechtspositieregeling voor het personeel der gemeente Baexem; dat de vorenbedoelde regeling, in het vervolg aan te duiden als „het Ambtenarenreglement", indertijd geheel conform de wet is vastgesteld en mitsdien rechtskracht heeft; dat in de Ambtenarenwet-1929 de verschillende instanties zijn

aangewezen, die eene functie hebben te vervullen in verband met de vaststelling en de uitvoering van de plaatselijke Ambtenarenreglementen; dat de taak van Ged. Staten ten aanzien van de gemeentelijke materieele rechtspositieregelingen, naar het oordeel van den raad, zeer beperkt is, en zich in ieder geval niet uitstrekt tot het geven van interpretaties en beslissingen omtrent de toepassingen van de verschillende daarin verankerde materieele regelingen, zijnde het oordeel daarover door de wet overgelaten aan het daarbij betrokken administratief orgaan of, in hooger beroep, aan de desbetreffende administratieve beroepsinstanties en/of aan den ambtenarenrechter; dat het groote bezwaar van den gemeenteraad, welk bezwaar van zeer principieelen aard is, nu is, dat uit de motiveering van het aangevochten besluit van Gedeputeerde Staten blijkt, dat dit college zich rechtens en feitelijk gaat plaatsen op den stoel van den Ambtenarenrechter, welken rechter de Ambtenarenwet-1929 bij uitsluiting heeft aangewezen om uitspraken te doen over de toepassing van de bepalingen der plaatselijke rechtspositieregeling voor het gemeentepersoneel; dat de gemeenteraad zelf, zooals gezegd, het administratieve orgaan is, dat heeft uit te maken of en in hoeverre in casu art. 55 van het Ambtenarenreglement zal moeten worden toegepast op den gemeente-secretaris; dat dit administratief orgaan in het voorliggende geval deze vraag gedeeltelijk bevestigend heeft beantwoord en de belanghebbende ambtenaar zich bij die beslissing heeft neergelegd, althans niet in beroep is gegaan bij den Ambtenarenrechter; dat de gemeenteraad, deze uitspraak gedaan hebbende en gelden beschikbaar stellende om die uitspraak te honoreeren, een daad van zelfbestuur verricht, namelijk ter uitvoering van de Ambtenarenwet-1929, en niet een daad stelt, welke een uitvloeisel is van de gemeentelijke autonomie; dat het college van Ged. Staten èn naar de letter èn naar den geest der bepalingen van de Ambtenarenwet geen taak te vervullen heeft als administratieve beroepsinstantie of als rechter in ambtenarenzaken en de raad daarom van oordeel is dat Ged. Staten in het bestreden besluit ten onrechte rechtens en feitelijk optreden in de kwaliteit van administratieve beroepsinstantie of als ambtenarenrechter, althans in de motiveering van het besluit uitspraken neerleggen omtrent de beteekenis en de toepassing van art. 55 van het Ambtenarenreglement, die alleen de raad (als zijnde het daarmede belaste administratief orgaan) of in beroep de ambtenarenrechter of in hooger beroep de Centrale Raad van Beroep kan doen; dat, aangezien het besluit, door het administratief orgaan (de raad) genomen, in kracht van gewijsde is gegaan door en tengevolge van het feit, dat de belanghebbende ambtenaar daartegen geen beroep heeft aangeteekend, de krachtens dat besluit aan de ambtenaar toekomende uitkeering is te beschouwen als een uitgave, als bedoeld onder letter *w* van het art. 240 der gemeentewet, namelijk een uitgave door een bijzondere wet, in casu de Ambtenarenwet 1929, aan de gemeente opgelegd en ingevolge het bepaalde in het voornoemde art. 240 die uitgave op de gemeentebegrooting moet worden gebracht; dat de gemeenteraad, die vooraf heeft uitgesproken, dat de uitkeering ex art. 55 van het Ambtenarenreglement aan den secretaris rechtens toekomt, het daarvoor benoodigde crediet heeft uitgetrokken in het door Ged. Staten niet goedgekeurd besluit van 24 Maart 1937, tot wijziging der begrooting van inkomsten en uitgaven der gemeente voor het jaar 1936; dat aan Ged. Staten zeker het recht niet ontzegd kan worden om dat raadsbesluit te toetsen aan art. 240, letter *w*, van de gemeentewet en na te gaan, of de uitgaaf op de Ambtenarenwet is gebaseerd, doch dat de raad meent, dat het niet tot de competentie van het college van Ged. Staten behoort, het besluit van het administratief orgaan, door dit orgaan krachtens de Ambtenarenwet-1929 genomen en in kracht van gewijsde gegaan, in administratief beroep of als ambtenarenrechter te beoordeelen; dat de raad om deze reden van oordeel is, dat Ged. Staten ten onrechte, althans op ondeugdelijke overwegingen, de goedkeuring aan het meergenoemde raadsbesluit — noodzakelijk uitvloeisel van het door het administratief orgaan, krachtens de Ambtenarenwet-1929 genomen besluit ter uitvoering van het op die wet gebaseerde Ambtenarenreglement, met name van art. 55 van dat reglement — hebben onthouden;

II. Tweede bezwaar: dat Ged. Staten in de vierde overweging van hun besluit doen doorschemeren, dat art. 80, lid 2, der gemeentewet een beletsel zou vormen voor het verleenen der in het raadsbesluit omschreven uitkeering aan den gemeentesecretaris; dat de raad deze stelling bij voorbaat meent te moeten betwisten en wel op de volgende gronden: 1°. dat de uitkeering door den betrokken ambtenaar niet wordt genoten als burgemeester, doch als secretaris, zoodat, vermits art. 80, lid 2, slechts betrekking heeft op den burgemeester, reeds uit dezen hoofde geen sprake kan zijn van toepasselijkheid van dat artikel; 2°. dat eveneens toepasselijkheid van dat artikel is uitgesloten, omdat er geen sprake is van een „inkomen uit de gemeentekas"; dat krachtens art. 55 van het Ambtenarenreglement de secretaris recht had op kostelooze genees- en heelkundige hulp enz.; dat strikt rechtens de gemeente dus zelf die kosten rechtstreeks had moeten betalen; dat dit niet is geschied; dat de secretaris ze hoeft voorgeschoten ten behoeve van de gemeente; dat hier derhalve slechts sprake is van teruggave aan den secretaris van door hem ten behoeve der gemeente voorgeschoten gelden; 3°. dat ook uit art. 1 van Ons besluit van 18 November 1932, S. 540, juncto art. 69 van het Algemeen Rijksambtenarenreglement mag worden afgeleid, dat de Kroon zich bij de vaststelling van dat artikel op het standpunt stelde, dat de schadeloosstellingen en vergoedingen, waarover het in dat geval gaat, niet zijn te beschouwen als „inkomen" in den zin van art. 80, lid 2, der gemeentewet; dat, indien daarbij een andere opvatting had voorgestaan, art. 69 van het Algemeen Rijksambtenarenreglement dan nooit op den burgemeester toepasselijk verklaard zou zijn kunnen worden; dat de raad mitsdien van oordeel is, dat art. 80, lid 2, der gemeentewet hier geheel buiten beschouwing dient te blijven;

III. Derde bezwaar: dat Ged. Staten de onthouding hunner goedkeuring in hoofdzaak hebben gebaseerd op de overweging, dat, naar

de meening van hun college, art. 55 van het Ambtenarenreglement hier geen toepassing kan vinden, aangezien de secretaris-burgemeester zich tegen betaling van een betrekkelijk gering bedrag, dat zeer zeker niet zijne financieele draagkracht zou zijn te boven gegaan, tegen de gevolgen van het hem overkomen ongeval had kunnen verzekeren ; dat, afgezien van het feit, dat Ged. Staten hier ten onrechte als administratieve beroepsinstantie (hetgeen zij hier niet zijn) ten aanzien van de rechtspositie van het personeel gaan optreden, de raad van oordeel is, dat tegen de meening, neergelegd in de voormelde overweging van Ged. Staten zeer ernstig bezwaar bestaat, omdat deze niet in overeenstemming is met een redelijke interpretatie van het bepaalde in art. 55 van het Ambtenarenreglement ; dat de feiten immers de volgende zijn : dat de gemeentesecretaris op 25 April 1934 voor een dienstreis (naar Provincialen Waterstaat) naar Maastricht reed ; dat hij op de terugreis onder de gemeente Maasbracht werd aangereden door een onbekende vrachtauto met als gevolg, dat de auto, waarin de secretaris zat, tegen een boom botste ; dat de secretaris zwaar gewond werd en zijne overbrenging naar een ziekenhuis noodzakelijk was ; dat hij in het ziekenhuis negen maanden verbleef en aldaar door tien verschillende medici werd behandeld ; dat de totale kosten, welke op de ziekenhuisverpleging enz. vielen, ± f 3500.— hebben bedragen ; dat de gemeenteraad, na overleg met den secretaris, besloot hem een gedeelte ad f 2756.14 te restitueeren ingevolge art. 55 van het Ambtenarenreglement : dat verder niet uit het oog is te verliezen, dat de secretaris niet was een regelmatig autorijder en dat de wagen, waarin hij reed, eigendom was van zijn zwager ; dat bij toetsing van deze feiten aan het bepaalde in art. 55, men tot de volgende conclusies komt : dat volgens art. 55 de secretaris recht had op kostelooze geneeskundige en heelkundige hulp, ziekenhuisverpleging enz. „voor zoover de risico daarvan uitgaat boven hetgeen, waarvoor de secretaris zich in verband met zijn financieele draagkracht, kon verzekeren bij een ziekenfonds" ; dat de vraag nu is, waarvoor de secretaris zich kon verzekeren bij een ziekenfonds ; dat, afgezien van de vraag, of het mogelijk was geweest voor den secretaris zich bij een ziekenfonds te verzekeren, toch in ieder geval vast stond, dat hij zich bij een ziekenfonds niet kon verzekeren tegen ongevallen ; dat, zelfs al kon hij zich bij een ziekenfonds verzekeren tegen kosten van ziekenhuisverpleging, dit slechts betrekking zou kunnen hebben op het normale risico, dat de secretaris liep, dus zoo ongeveer terzake van die kosten — een zeer aanmerkelijk deel van de ziekenhuiskosten — welke hij voor eigen rekening heeft genomen ; dat de verzekering bij ziekenfondsen zich in den regel beperkt tot de dokters- en apothekerskosten ; dat een tweede mogelijkheid is, dat de secretaris zich voor ziekenhuisverpleging had verzekerd bij een maatschappij voor ziekenhuisverpleging ; dat dit echter ook in het onderhavige geval tegen een maximum zou zijn, dat zeer ver ligt beneden de verpleegdagen, die in casu noodig waren, en wel maximum 56 verpleegdagen ; dat de derde mogelijkheid was, dat de secretaris zich verzekerde tegen een ongeval en wel voor een uitkeering per dag, doch dat geen enkele ambtenaar, die normaal zonder gevaren-risico is, zich tegen ongevallen verzekert, te minder, waar de ambtenaar, die ambtshalve aan gevaren onderworpen is, in den regel van rechtswege onder de bepalingen der Ongevallenwet valt, terwijl bovendien de uitkeering uit die ongevallenverzekering zeker normaal niet voldoende zou kunnen zijn om dergelijke kosten te dekken, als in het onderhavige geval voortvloeiden ; dat de eenige conclusie dan ook is, dat in casu een geval van dergelijke abnormaal hooge kosten aanwezig is, dat redelijkerwijze van geen enkel ambtenaar in Nederland verwacht kan worden, dat hij zich door verzekering dekt tegen een risico, als in dat kostenbedrag tot uitdrukking komt ; dat niemand binnen de perken der rechtvaardigheid en billijkheid zal blijven, die van den gemeentesecretaris van Baexem meent te kunnen verwachten, dat hij zich (ware het practisch dan al mogelijk !) door eene verzekering dekt tegen dergelijke kosten, als in casu zijn deel zijn geworden ; dat dit gelijk zou staan met het abnormale en onredelijke van een secretaris van een dorpsgemeente te vergen ; dat het niet denkbaar is, dat, indien deze kwestie ter beslissing werd voorgelegd aan de competente beroepsinstantie, welke volgens de Ambtenarenwet-1929 over de toepassing van het Ambtenarenreglement in hoogste instantie heeft te beslissen, deze instantie een dergelijken eisch aan den gemeentesecretaris zou stellen met het oog op de toepassing van art. 55 van het Ambtenarenreglement ;

O. dat, nu in het onderwerpelijke geval aan de goedkeuring van Ged. Staten van Limburg een wijziging van de begrooting der gemeente Baexem voor het jaar 1936 wordt onderworpen, welke verband houdt met een uitgave, waartoe deze gemeente zich verplicht meent op grond van het Ambtenarenreglement dier gemeente, aan Ged. Staten niet de bevoegdheid kan worden ontzegd om te onderzoeken, of deze verplichting van de gemeente inderdaad bestaat, zulks te meer, nu het hier een uitgave ten bedrage van f 2756.14 betreft, hoedanig bedrag voor een gemeente als de onderhavige, wier begrooting voor den gewonen dienst voor 1936 in inkomsten en uitgaven f 11292.44 beloopt, niet onaanzienlijk is te noemen ;

dat de gemeenteraad in beroep weliswaar aanvoert, dat, wanneer Ged. Staten een zoodanig onderzoek instellen, zij zich rechtens en feitelijk plaatsen op den stoel van den Ambtenarenrechter, doch dat zulks niet opgaat ;

dat toch de omstandigheid, dat in de Ambtenarenwet-1929 aan den ambtenaar het recht is verleend om in bepaalde gevallen tegen een door een administratief orgaan genomen beslissing beroep in te stellen bij, in deze wet nader aangegeven, instanties, nimmer kan medebrengen, dat Ged. Staten in de uitoefening van hun goedkeuringsrecht ten aanizen van de gemeentebegrootingen zouden worden beperkt ;

dat de gemeenteraad er ook nog op wijst, dat, nu zijn besluit tot het toepassen van art. 55 van het Ambtenarenreglement in kracht van gewijsde is gegaan door en tengevolge van het feit, dat de belanghebbende ambtenaar daartegen geen beroep heeft aangeteekend, de krachtens dat besluit aan den ambtenaar toe-

komende uitkeering is te beschouwen als een uitgave, bedoeld onder letter *w* van art. 240 der gemeentewet, namelijk een uitgave door een bijzondere wet, in casu de Ambtenarenwet 1929, aan de gemeente opgelegd, hoedanige uitgave ingevolge het evenbedoelde art. 240 op de gemeentebegrooting moet worden gebracht, doch dat zulks niet juist is te achten;

dat, al moge het Ambtenarenreglement der gemeente Baexem een uitvloeisel zijn van het bepaalde in art. 125, 2e lid, der Ambtenarenwet-1929, hieruit niet volgt, dat eene uitgave, waartoe de gemeenteraad zich op grond van dit reglement verplicht acht, zou zijn aan te merken als een uitgave, door de Ambtenarenwet-1929 zelve aan de gemeente opgelegd;

O. dat Ged. Staten nu naar Ons oordeel terecht hebben overwogen, dat art. 55 van het Ambtenarenreglement der gemeente Baexem, op grond van welk artikel deze gemeente zich tot het verrichten van de hiervoor vermelde uitgave verplicht acht, in het onderwerpelijke geval niet van toepassing is;

dat immers op grond van de stukken moet worden aangenomen, dat de betrokken ambtenaar zich tegen betaling van een bedrag, dat zijn financieele draagkracht niet te boven gaat, volledig had kunnen verzekeren tegen de gevolgen van het hem overkomen ongeval;

dat de gemeenteraad wel aanvoert, dat hier een geval van dergelijk abnormaal hooge kosten aanwezig is, dat redelijkerwijze van geen enkel ambtenaar kan worden verwacht, dat hij zich door verzekering dekt tegen een risico, als in dat kostenbedrag tot uitdrukking komt, doch dat dit betoog reeds hierom moet falen, omdat, naar uit de ontvangen ambtsberichten valt af te leiden, het in het geheel niet noodig ware geweest, dat de bedoelde kosten tot een zoo abnormale hoogte zijn gestegen;

dat onder deze omstandigheden moet worden aangenomen, dat Ged. Staten van Limburg terecht hunne goedkeuring aan de onderhavige begrootingswijziging hebben onthouden;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (A. B.)

---

8 *November* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Visscherijwet art. 17, lid 3*b*.)

In den algem. maatregel van bestuur van 26 Febr. 1934, S. 79, wordt overwogen, dat de wenschelijkheid is gebleken om de daarin genoemde wateren (waaronder de i. c. bedoelde Bleiswijksche- of Rottemeren) ter bevordering van de vischcultuur uit te zonderen van die, waarin op grond van het bepaalde in art. 17, lid 3, letter *b* van de Visscherijwet zonder schriftelijke vergunning van den rechthebbende op het vischrecht, met één hengel mag worden gevischt.

Niet is in te zien, op welken grond aan deze aanwijzing het karakter van maatregel „ter bevordering van de vischcultuur" zou kunnen worden ontzegd, nu immers de mogelijkheid niet kan worden ontkend, dat alleen reeds het weren van hengelaars aan de vischcultuur in het betrokken water ten goede komt, afgescheiden dus van positieve maatregelen tot verbetering van den vischstand. De vraag of in een bepaald geval de maatregel aan zijn doel beantwoordt staat niet ter beoordeeling van den rechter.

Op het beroep van C. M., houtbewerker te Scheveningen, requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen vonnis van de Arr.-Rechtbank te Rotterdam van 14 Mei 1937, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van eene door het Kantongerecht te Gouda op 3 Maart 1937 gedane uitspraak, requirant ter zake van „Visschen in een water, waarvan een ander de rechthebbende op het vischrecht is, zonder voorzien te zijn van diens schriftelijke vergunning, vermeldende de dagteekening der uitreiking, den geldigheidsduur en de opgave van het water en de visscherij, waarvoor de vergunning geldt", met aanhaling van de artt. 2, 17, 1, 31, 41 der Visscherijwet 1931, S. 410, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van een gulden en een dag vervangende hechtenis.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur: Schennis, althans verzuim van toepassing van de artt. 358, 359 Sv., schennis, althans verkeerde toepassing van art. 17 der Visscherijwet en art. 11 Algemeene Bepalingen;

O. dat bij het bestreden vonnis overeenkomstig de dagvaarding ten laste van requirant is bewezen verklaard, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, dat hij te Zevenhuizen op 23 Augustus 1936 omstreeks 9½ uur in het binnenwater, de Bleiswijksche- of Rottemeren terwijl op het vischrecht van dat water een ander dan verdachte rechthebbende was, een hengel te water heeft gebracht en opgehaald, zonder dat hij voorzien was van een schriftelijke vergunning van den rechthebbende, vermeldende de dagteekening der uitreiking, den geldigheidsduur en de opgave van het water en de visscherij, waarvoor die vergunning gold;

O. dat de Rechtbank, ten aanzien van de vraag, of dit bewezene strafbaar is, het navolgende heeft overwogen:

„Verdachte heeft betoogd, dat dit feit niet strafbaar is, omdat voor bedoeld water op het verbod van art. 17 [1] de uitzondering van art. 17 [3] onder *b* der Visscherijwet geldt voor het visschen met een hengel, terwijl de toepassing door de Kroon van de beperking van die uitzondering tot de wateren in de artt. 577 en 579 B. W. bedoeld, welke niet bij algemeenen Maatregel van Bestuur ter bevordering van de vischcultuur zijn aangewezen, onwettig zou zijn, immers voor het onderwerpelijke water nutteloos.

Waar echter op grond van art. 17 [3] onder *b* der Visscherijwet bij Koninklijk Besluit van 26 Februari 1934, S. 79, gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 8 Februari 1935, S. 43, de Bleiswijksche- of Rottemeren ter bevordering van de vischcultuur zijn uitgesloten voor het vrij bevisschen met een hengel, is het te laste gelegde en bewezenverklaarde strafbaar

te achten. De beoordeeling van het nut van dezen maatregel toch valt buiten de bevoegdheid van den Rechter;"

O. dat bij de toelichting van het middel is betoogd, dat requirant niet aan de Rechtbank heeft gevraagd te beoordeelen het nut van bedoelden maatregel, doch wel te beantwoorden de vraag, of die maatregel is, wat deze, wil het hengelverbod ten aanzien van de Bleiswijksche- of Rottemeren geldig zijn, volgens art. 17, lid 3 onder *b*, der Visscherijwet 1931, S. 410 zou moeten zijn, n.l. een maatregel ter bevordering van de vischcultuur; dat, indien zulks al het geval kan zijn, wanneer visch wordt uitgezet, dit zeker niet zoo is, wanneer, zooals hier, volgens de ter terechtzitting afgelegde verklaringen, het geval is, snoekbroed wordt uitgezet; dat immers daarmede alleen verbetering van den snoekstand wordt beoogd, zoodat daardoor de maatregel geenszins kan zijn gewettigd;

O. dienaangaande:

dat omtrent het uitzetten van snoekbroed in de hierbedoelde wateren door de Rechtbank niets is vastgesteld, zoodat reeds hierom, hetgeen door requirant op dit punt is aangevoerd, in cassatie buiten beschouwing moet blijven;

O. dat in den hier toegepasten algemeenen maatregel van bestuur van 26 Februari 1934, S. 79 — aangevuld bij Koninklijk Besluit van 8 Februari 1935, S. 43 — wordt overwogen, dat de wenschelijkheid is gebleken om de daarin genoemde wateren (waaronder de in deze telastlegging genoemde) ter bevordering van de vischcultuur uit te zonderen van die, waarin op grond van het bepaalde in art. 17, lid 3, letter *b* van de Visscherijwet, zonder schriftelijke vergunning van den rechthebbende op het vischrecht, met één hengel mag worden gevischt;

O. dat niet is in te zien, op welken grond aan deze aanwijzing het karakter van maatregel „ter bevordering van de vischcultuur" zou kunnen worden ontzegd, nu immers de mogelijkheid niet kan worden ontkend, dat alleen reeds het weren van hengelaars aan de vischcultuur in het desbetreffende water ten goede komt, afgescheiden dus van positieve maatregelen tot verbetering van den vischstand, terwijl de vraag, of in een bepaald geval de uitgevaardigde maatregel aan zijn doel beantwoordt, niet ter beoordeeling staat van den rechter;

O. dat het middel derhalve niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Advocaat-Generaal van Lier.* Red.]

(N. J.)

---

8 *November* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Geldersche reclameverordening art. 1; B. W. art. 625.)

In zijn betoog, dat de Geldersche reclameverordening het vertoonen van drukwerken zou verbieden op het geheele grondgebied eener als landelijk aangewezen gemeente, ook indien men er mede loopt of de drukwerken op een wagen rondrijdt, daar ook hierdoor de onroerende grond, waarop men loopt of rijdt tot reclame wordt gebezigd, geeft req. aan de Verordening een te ruime strekking, daar toch het loopen of rijden met reclame-drukwerken over den grond niet onder alle omstandigheden als het bezigen van dien grond tot reclame is te beschouwen.

Art. 1 van genoemde reclame-verordening maakt geen melding van eenigen tijdsduur noch onderscheid tusschen de doeleinden, waarvoor „reclame" wordt gemaakt. Waar de verordening strekt tot wering van ontsierende reclame, zoude het geen zin hebben, hare werking te beperken slechts tot die „reclame", waarmede winstbejag wordt beoogd.

Van strijd van art. 1 met art. 625 B. W. is geen sprake, daar het vrij genot en de beschikking over den eigendom, behoudens de betrokken beperking, niet worden aangetast.

(Adv.-Gen. van Lier kan zich alleen niet vereenigen met de opvatting van den Kantonr., dat elke aankondiging een reclame zou zijn.)

Op het beroep van W. O. A. K., zonder beroep te Buurmalsen, requirant van cassatie tegen een vonnis van het Kantongerecht te Utrecht van 12 Mei 1937, waarbij requirant, met aanhaling der artt. 1 juncto 4 der Geldersche Reclame Verordening — in verband met het Besluit van de Gedeputeerde Staten van Gelderland van 7 April 1936 N°. 226, 23, 91 Sr., 130, 140 en 141 van de Provinciale Wet, 23 der wet van 15 April 1886, S. 64 benevens de wet van 25 Mei 1880, S. 86, ter zake van: „behoudens het in art. 2 der verordening bepaalde, in de Provincie Gelderland een onroerend goed gedeeltelijk tot reclame bezigen, terwijl dat onroerend goed is gelegen in een gemeente, welke, overeenkomstig het tweede lid van genoemd art. 1, als landelijk is aangewezen", is veroordeeld tot een geldboete van drie gulden en vervangende hechtenis van één dag; (Gepleit door Mr. A. J. van Vessem).

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

De Kantonrechter te Utrecht verklaarde bewezen, dat requirant op 24 April j.l. des voormiddags omstreeks te 9 uur, te Buurmalsen een aldaar gelegen onroerend goed, namelijk een woning, gedeeltelijk tot reclame heeft gebezigd, door op de omheining van een bordes van die woning aanwezig te hebben vier platen, op elk waarvan een manspersoon was afgebeeld (hoofd, schouder(s) en borst), met op den achtergrond een fabriek of een wei- of bouwland met ploeg, en op elk waarvan stond te lezen: „Ik stem Mussert", welke afbeeldingen van manspersonen en welke woorden respectievelijk duidelijk zichtbaar en leesbaar waren vanaf een openbaren weg, zulks terwijl het geheele grondgebied van genoemde gemeente overeenkomstig het tweede lid van art. 1 der Geldersche Reclameverordening als „landelijk" was aangewezen, en terwijl met betrekking tot deze reclame niet aanwezig was een der omstandigheden, be-

doeld in art. 2 van genoemde verordening.

Met toepassing enz.

Namens requirant zijn bij pleidooi twee middelen van cassatie voorgesteld n.l.:

„1. Art. 1 der Geldersche reclameverordening, bepalende, dat het verboden is: „een onroerend goed of eenige zaak, daarop aanwezig, op welke wijze ook, hetzij geheel of gedeeltelijk, tot reclame te bezigen of daartoe te bestemmen, indien dat onroerend goed is gelegen in een gemeente, welke, of in een gedeelte van een gemeente, hetwelk, overeenkomstig het tweede lid van dit artikel als „landelijk" is aangewezen",

is niet verbindend als zijnde in strijd met art. 7 der Grondwet.

2. S., althans v. t. van art. 1 der Gelderse reclameverordening."

De artt. 1 en 2 van de Verordening tot het weren van ontsierende reclame in de landelijke gedeelten der gemeenten in Gelderland, luiden:

Art. 1. 1. Behoudens het in art. 2 bepaalde, is het verboden een onroerend goed of eenige zaak, daarop aanwezig, op welke wijze ook, hetzij geheel of gedeeltelijk, tot reclame te bezigen of daartoe te bestemmen, indien dat onroerend goed is gelegen in een gemeente, welke, of in het gedeelte van een gemeente, hetwelk, overeenkomstig het tweede lid van dit artikel als „landelijk" is aangewezen.

2. Gedeputeerde Staten wijzen, na overleg met het Gemeentebestuur, aan, of een gemeente in haar geheel of gedeeltelijk als „landelijk" wordt aangemerkt en stellen in het laatste geval de omschrijving van het „landelijk" gedeelte vast.

Art. 2. De verbodsbepaling van het vorige artikel geldt niet de reclame voor zaken, die worden vervaardigd op of in het betrokken onroerend goed, noch de reclame in het deel van een onroerend goed, hetwelk als winkel wordt gebruikt, noch de reclame in een gebouw, welke niet van den openbaren weg zichtbaar is.

Wat de eerste grief betreft, is omtrent het ook voor den Kantonrechter gevoerde verweer, dat de verordening inbreuk maakt op het grondwettelijk recht van vrijheid van drukpers, in het vonnis overwogen: dat de Kantonrechter van meening is, dat dit niet het geval is; dat de Provinciale Staten in het provinciaal belang en zulks om ontsiering van de landelijke schoonheid door reclame tegen te gaan, heeft bepaald, dat, voor zoover door Gedeputeerde Staten eene gemeente in hare provincie als landelijk is aangewezen, het aanwezig zijn van die reclame is verboden, op de wijze als in voornoemd art. 1 bepaald; dat de Provinciale Staten hierdoor niet de bevoegdheid hebben overschreden, hun door de Provinciale wet gegeven, doch in het belang der provincie slechts het zichtbaar stellen voor het publiek van reclamemiddelen, waaronder ook gedrukte stukken kunnen vallen, voor een klein deel heeft beperkt;

dat art. 7 der Grondwet hiertoe de mogelijkheid heeft overgelaten, blijkens de beperking: „behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de Wet";

dat de Provinciale Staten van Gelderland bij voornoemde verordening niet hebben geregeld een onderwerp van algemeen Rijksbelang;

dat wij voornoemde verordening dan ook verbindend achten.

Bij de toelichting van het eerste middel van cassatie is betoogd, dat daar de gemeente Buurmalsen in haar geheel „landelijk" is verklaard, het in de geheele gemeente Buurmalsen is verboden een onroerend goed of eenige zaak daarop aanwezig, op welke wijze ook, hetzij geheel of gedeeltelijk tot reclame te bezigen of daartoe te bestemmen. Hierdoor verbiedt de verordening op het geheele grondgebied der gemeente bepaalde drukwerken te vertoonen. Ook indien men er mede loopt of de drukwerken op een wagen rondrijdt. Want ook hierdoor wordt de onroerende grond, waarop men loopt of rijdt, tot reclame gebezigd. Volgens Uwe constante opvatting, is een zoodanig ver gaand verbod in strijd met art. 7 der Grondwet.

Ik kan niet toestemmen, dat wanneer op een weg reclame-drukwerk verspreid wordt, die weg of de persoon die het drukwerk verspreidt, of de wagen, waarop het drukwerk aanwezig is, geheel of gedeeltelijk tot reclame wordt gebezigd of bestemd. De verordening laat in het algemeen de bevoegdheid tot verspreiding van drukwerk onverkort, en verbiedt alleen één wijze van bekendmaking, welke het landschap ontsiert. Het provinciaal bestuur is hiertoe bevoegd en ik acht het beginsel der drukpersvrijheid door de verordening niet aangetast. Ik merk bovendien op, dat in de telastlegging niet wordt gesproken over „drukwerk".

Met het andere middel wordt geklaagd over onjuiste toepassing van gemeld art. 1. Bij pleidooi is aangevoerd, dat de platen niet het karakter hadden van reclame, dat het „bezigen" van een onroerend goed tot reclame afhangt van de proportie, van de tijdsduur en beoogd winstbejag, en ook dat niet elke „aankondiging" een reclame is, zooals de Kantonrechter heeft aangenomen.

In het aangevallen vonnis is overwogen, dat wij niet de meening van den verdachte kunnen deelen, dat voornoemde verordening alléén zou betreffen reclame voor handelsdoeleinden, daar dit niet uit de bewoordingen der verordening blijkt en onder het woord reclame in het spraakgebruik wordt verstaan: „aankondiging";

dat wij evenmin uit de bewoordingen van genoemde verordening kunnen lezen, dat de Provinciale Wetgever alléén op het oog had reclame (aankondiging) voor langen duur en niet die voor korten duur, of dat alleen reclame verboden zou zijn, welke niet sierlijk is;

wat dit laatste betreft, dat de Provinciale Wetgever blijkens het opschrift van de verordening kennelijk van de opvatting is uitgegaan, dat reclame altijd ontsierend is voor de omgeving, gesteld zelfs, dat het reclamemiddel op zich zelf wel sierlijk was;

dat de verordening dan ook niet aan den rechter heeft overgelaten te oordeelen of het reclamemiddel zelf ontsierend was met betrekking tot het onroerend goed, doch elke reclame heeft verboden op de wijze als voormeld;

dat de verkiezingspropaganda hierdoor wel

van een propagandamiddel verstoken is, doch dit voor ons als eene niet ter zake dienende omstandigheid is aan te merken, en de ondervinding heeft geleerd, dat nog tallooze andere middelen voor propaganda overblijven.

Ik vereenig mij met de opvatting van den Kantonrechter, behoudens wat betreft diens meening, dat elke aankondiging een reclame zou zijn. Terecht wordt hiertegen opgekomen. Een naambord, een aankondiging van het te koop of te huur zijn en dergelijke zijn wel aankondigingen maar geen reclame. Onder reclame is een aanprijzing van iets of iemand te verstaan. Uit hetgeen bewezen is verklaard, volgt, dat requirant door de borden of platen heeft aangeprezen op een bepaalden persoon te stemmen en voor dezen aldus reclame gemaakt heeft, terwijl door de verordening elke reclame ter plaatse, als het landschap ontsierend, wordt verboden. Door toepassing van het verbod ook ten aanzien van deze reclame, acht ik de verordening niet verkeerd toegepast.

De geuite bezwaren geven alzoo m. e. geen aanleiding tot cassatie en ik concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer van der Meulen;

Gelet op de middelen van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi en luidende: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis overeenkomstig de dagvaarding ten laste van requirant is bewezen verklaard, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, dat hij enz. (zie conclusie);

O. dat de artt. 1 en 2 der voormelde provinciale Verordening luiden als volgt: (zie conclusie);

O. dat het eerste middel aldus is toegelicht, dat deze verordening het vertoonen van drukwerken verbiedt op het geheele grondgebied eener als landelijk aangewezen gemeente, ook indien men er mede loopt of de drukwerken op een wagen rondrijdt, daar ook hierdoor de onroerende grond, waarop men loopt of rijdt, tot reclame wordt gebezigd;

O. dat echter aldus aan de verordening een te ruime strekking wordt gegeven, daar toch het loopen of rijden met reclame-drukwerken over den grond niet onder alle omstandigheden als het bezigen van dien grond tot reclame is te beschouwen en reeds hierom het middel geen doel kan treffen;

O. dat bij de toelichting van het tweede middel is betoogd, dat hier geen reclame aanwezig is, daar de verhouding tusschen platen en huis zoodanig was, dat van reclame niet kan worden gesproken, dat ook het element tijdsduur ontbreekt en voorts omdat bij het maken van reclame een element van winstbejag aanwezig is, dat hier ontbreekt;

dat het middel, voorzoover het steun zoekt in een beweerde verhouding tusschen platen en huis, reeds hierom niet tot cassatie kan leiden, omdat te dien aanzien de feitelijke grondslag ontbreekt; dat voorts voormeld art. 1 geen melding maakt van eenigen tijdsduur, noch onderscheid tusschen de doeleinden, waarvoor „reclame" wordt gemaakt; dat, waar de verordening strekt tot wering van ontsierende reclame, het geen redelijken zin zoude hebben, hare werking te beperken slechts tot die „reclame", waarmee winstbejag wordt beoogd;

dat wordt art. 1 verstaan als hooger aangegeven, het niet, gelijk bij pleidooi ten onrechte is aangevoerd, strijdt met art. 625 B. W., daar toch het vrij genot en de beschikking over den eigendom, behoudens voormelde beperking, niet worden aangetast;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

8 *November* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Loterijwet 1905, art. 2, 3°.)

De voorwaarden, voorkomende op de bewijzen van deelname houden duidelijk in, dat uitsluitend gerequireerden de oorspronkelijke stukken onder zich kregen en dat de leden der z.g. „clubs" aan de obligaties ontleende rechten slechts konden doen gelden op vertoon van bewijs van deelname, hetgeen medebrengt, dat die bewijzen van deelname, door middel van welke gereq. de deelneming in de bij dagv. genoemde premieleening openstelden, zijn certificaten in den zin van art. 2 sub 3°. Loterijwet 1905. (Anders Advocaat-Generaal van Lier.)

Op het beroep van den O. v. J. bij de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage, requirant van cassatie tegen een vonnis van genoemde Rechtbank van 22 April 1937, waarbij in hooger beroep werd vernietigd een vonnis van den Kantonrechter te 's-Gravenhage van 15 Sept. 1936, bij hetwelk: 1°. C. A. A., assuradeur, en 2°. H. C. A. G., zonder beroep, beiden wonende te 's-Gravenhage, ter zake van: „het openstellen van de deelneming in een premieleening door middel van het afleveren van certificaten, recht gevende op den gedeeltelijken eigendom van een oorspronkelijk aandeel in die premieleening", met aanhaling van de artt. 1, 2, 6 en 6*bis* der Loterijwet 1905, 23 en 91 Sr., werden veroordeeld, ieder tot een geldboete van vijftig gulden en een vervangende hechtenis van twintig dagen; hebbende de Rechtbank, na bewezen verklaring van het te laste gelegde met dien verstande als in het vonnis vermeld, dat bewezene niet strafbaar verklaard, en gerequireerden te dier zake van alle rechtsvervolging ontslagen.

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

Rechtdoende in hooger beroep verklaarde de Rechtbank alhier, met vernietiging van het in eersten aanleg gewezen vonnis, bewezen dat gerequireerden te zamen en in vereeniging in en omstreeks de maand Mei 1936 te 's-Gravenhage de deelneming in de premieleening „Emprunt à Lots 1932 d'un milliard de francs du Royaume de Belgique" op den navolgenden voet hebben opengesteld:

als beheerende vennooten van de commanditaire vennootschap Algemeen Nederlandsch Kantoor voor Administratie stelden zij voor het publiek de gelegenheid open om lid te worden van een club tegen een contributie van f 1.75 per jaar, voor welke club dan door

hen 1 obligatie van bedoelde leening werd aangekocht. De obligatie werd dan eigendom van de leden der club gezamenlijk elk voor een gelijk aandeel, maar werd bewaard door verdachten. Ook voerden verdachten alle in verband met deze operatie vereischt beheer voor de clubs, die geenerlei ander orgaan noch rechtspersoonlijkheid bezaten. Aan elk der leden van een club gaven verdachten af een bewijs van deelname, dat, voorzoover van zakelijk belang, den volgenden inhoud had: aan de voorzijde de opdruk „Anka Algemeen Nederlandsch Kantoor voor Administratie c.v.", de vermelding van serie en nummer der aangekochte obligatie, de woorden „Bewijs van deelname", de naam enz. van het betrokken clublid, de vermelding dat door dezen f 1.75 was betaald en een dagteekening; aan de achterzijde: het trekkingsplan van bovengenoemde premieleening en verder het volgende:

„Het Algemeen Nederlandsch Kantoor voor Administratie brengt clubs tot stand van maximaal 20 personen. Iedere club wordt eigenaar van een „Emprunt à lots 1932" en is dus rechthebbende op alle prijzen en premiën, welke op dit lot vallen, benevens de rente, die het lot oplevert.

De contributie voor het lidmaatschap van een club bedraagt f 1.75 per jaar bij vooruitbetaling, waarvoor de Anka zich belast met de administratie zooals het verzorgen der trekkingslijsten, het controleeren der uitlotingen, het incasseeren van eventueele prijzen en het onmiddellijk verdeelen dier prijzen onder de leden.

Uitgelote stukken worden door nieuwe vervangen.

Na 4 jaren wordt iedere club geliquideerd, de stukken worden verkocht en de opbrengst, te zamen met alle gemaakte rente, zonder eenige aftrek, onder de leden verdeeld.

Geen uitbetalingen hebben plaats anders dan op vertoon van laatste bewijs van deelname.

Bij ingebreke blijven van betaling der contributie, binnen 1 maand na de vervaldatum, vervalt het lidmaatschap".

De leden der club namen dus deel in de bovengenoemde premieleening door middel van elks bewijs van deelname.

De Rechtbank achtte het bewezene niet strafbaar en met name niet opleverend een overtreding van de bepaling van art. 2, aanhef en sub 3° der Loterijwet 1905, waarop de steller der dagvaarding kennelijk het oog heeft gehad; dat toch de bij dagvaarding bedoelde „bewijzen van deelname" niet zijn certificaten in den zin van voormelde wetsbepaling; en overwoog: dat immers nu de dagvaarding zelf aangeeft, dat de in deze „bewijzen van deelname" met serie en nummer aangeduide aandeelen in de bij dagvaarding vermelde premieleening door de verdachten werden aangekocht voor door hen gevormde clubs en dan het eigendom van de leden van zulk een club gezamenlijk werden, die „bewijzen van deelname" bezwaarlijk het karakter kunnen hebben van een verklaring door verdachten, dat zij zich de beschikking over bedoelde aandeelen of over de daarop te vallen prijzen of premiën (waarover uiteraard slechts den eigenaars de beschikking toekomt) hebben verzekerd.

Tegen deze uitspraak heeft de Officier van Justitie als middel van cassatie voorgesteld: S. dan wel v. t. van de artt. 351, 352, 415, 423 en 425 Sv. in verband met de artt. 2, 6 en 10 der Loterijwet 1905.

Ter toelichting tot het middel wordt het volgende aangevoerd: De Rechtbank neemt aan dat de bescheiden, waarvan in de dagvaarding in eerste instantie sprake is, de zoogenaamde „bewijzen van deelname" niet zijn certificaten in den zin van art. 2 aanhef en sub 3° der Loterijwet 1905. Dit ten onrechte, daar deze stukken wel certificaten zijn als bedoeld.

Immers staat vast dat verdachten aan de deelnemers der zoogenaamde clubs afgaven stukken, waarin staat vermeld dat deze clubs rechthebbenden zijn op alle prijzen en premiën, welke op dat „lot" vallen, benevens de rente die het lot oplevert, dat geen uitbetalingen plaats hebben dan op vertoon van laatste bewijs van deelname, dat verdachten als beheerend vennooten van de A.N.K.A. zich belasten met de geheele administratie;

dat verder uit het geheele samenstel van administratieve bepalingen blijkt, dat niet de zoogenaamde club de beschikking over de oorspronkelijke aandeelen der Belgische premieleeningen en over de op die aandeelen te vallen prijzen verkrijgt, doch dat verdachten zich de beschikking daarvan hebben verzekerd.

Verwezen wordt naar het arrest van den H. R. van 15 Juni 1936 N°. 1016.

Volgens de rechtspraak van den H. R. zijn certificaten in den zin van art. 2 der Loterijwet 1905 stukken, blijkens welker inhoud de uitgever verklaart zich de beschikking te hebben verzekerd hetzij van de oorspronkelijke aandeelen in loterijen of premieleeningen, op welker gedeeltelijken eigendom het stuk recht geeft, hetzij over de prijzen of premiën op die aandeelen te vallen, wanneer het stuk recht geeft op de aan die aandeelen verbonden winkans (vergel. arresten 3 Nov. 1913 W. 9539, 12 Maart 1917 N. J. 1917, 468; 16 Nov. 1931 W. 12438, N. J. 1932, 306). De rechtbank heeft nu feitelijk beslist, dat „de in de bewijzen van deelname" aangeduide aandeelen door gerequireerden werden aangekocht voor door hen gevormde clubs en het eigendom werden van de leden van zulk een club gezamenlijk, en gerequireerden zich niet de beschikking over bedoelde aandeelen of over de daarop te vallen prijzen of premiën hebben verzekerd. Tegen deze feitelijke beslissing kan in cassatie wel niet met vrucht opgekomen worden. In de schriftuur van den Officier wordt wel gesteld, dat uit het geheele samenstel van administratieve bepalingen blijkt, dat de gerequireerden zich de beschikking over de oorspronkelijke aandeelen en over de op die aandeelen te vallen prijzen hebben verzekerd, maar in cassatie kan de inhoud van die bescheiden niet getoetst worden en daaraan kan geen andere uitlegging gegeven worden dan de feitelijke rechter deed.

Het middel zal dientengevolge m. e. niet tot cassatie kunnen leiden en ik concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Servatius;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis overeenkomstig de dagvaarding ten laste van gerequireerden is bewezen verklaard: (zie conclusie);

O. dat de Rechtbank daarna heeft overwogen, dat het bewezene niet strafbaar is, met name niet oplevert een overtreding van de bepaling van art. 2, aanhef en sub 3° der Loterijwet 1905, waarop de steller der dagvaarding kennelijk het oog heeft gehad; dat toch de bij dagvaarding bedoelde „bewijzen van deelname" niet zijn certificaten in den zin van voormelde westbepaling; dat immers nu de dagvaarding zelf aangeeft, dat de in deze „bewijzen van deelname" met serie en nummer aangeduide aandeelen in de bij dagvaardjng vermelde premieleening door de verdachten werden aangekocht voor door hen gevormde clubs en dan het eigendom van de leden van zulk een club gezamenlijk werden, die „bewijzen van deelname" bezwaarlijk het karakter kunnen hebben van een verklaring door verdachten, dat zij zich de beschikking over bedoelde aandeelen of over de daarop te vallen prijzen of premiën (waarover uiteraard slechts den eigenaars de beschikking toekomt) hebben verzekerd; dat, nu het bewezene ook niet de overtreding van eenig ander wettelijk voorschrift vormt, de verdachten te dien aanzien van alle rechtsvervolging dienen te worden ontslagen;

O. dat terecht het middel daartegen opkomt;

dat immers het bewezen verklaarde, naast hetgeen in vorenaangehaalde overwegingen der Rechtbank uit de dagvaarding is overgenomen, inhoudt dat de obligaties dan werden bewaard door gerequireerden, die alle in verband met deze operatie vereischt beheer voor de clubs, welke geenerlei ander orgaan noch rechtspersoonlijkheid bezaten, voerden, en aan elk der leden van de club afgaven een „bewijs van deelname", op de voor- en de achterzijde waarvan onderscheidenlijk stond hetgeen hierboven is weergegeven, waaronder dat de contributie voor het lidmaatschap van een club bedraagt f 1.75 per jaar, dat uitgelote stukken worden vervangen door nieuwe, dat na verloop van vier jaren de stukken worden verkocht en de opbrengst onder de leden der club verdeeld, dat geen uitbetalingen plaats hebben anders dan op vertoon van laatste bewijs van deelname, en dat bij in gebreke blijven van betaling der contributie binnen een maand na den vervaldatum het lidmaatschap der club vervalt;

dat die voorwaarden, tezamen genomen, duidelijk inhouden, dat uitsluitend gerequireerden de oorspronkelijke stukken onder zich kregen en hielden, en dat de leden der zoogenaamde „clubs" aan de obligaties ontleende rechten slechts konden doen gelden op vertoon van bewijs van deelname, hetgeen medebrengt dat die bewijzen van deelname, door middel van welke gerequireerden de deelneming in de bij dagvaarding genoemde premieleening openstelden, zijn certificaten in den zin van art. 2 sub 3° der Loterijwet 1905, zoodat het bestreden vonnis niet in stand kan blijven;

Vernietigt het bestreden vonnis, doch alleen voorzooveel daarbij het bewezene niet strafbaar is verklaard en gerequireerden te dier zake van alle rechtsvervolging zijn ontslagen;

En te dien aanzien rechtdoende volgens art. 105 der Wet R. O.;

Verstaat dat het bewezen verklaarde oplevert:

„het openstellen van de deelneming in een premieleening door middel van certificaten, recht gevende op den gedeeltelijken eigendom van een oorspronkelijk aandeel in die premieleening", verboden bij art. 2 en strafbaar gesteld bij art. 6 der Loterijwet 1905;

Verklaart gerequireerden deswege strafbaar, nu van eenigen grond, welke de strafbaarheid zou uitsluiten, niet is gebleken;

En, gelet op den aard van het gepleegde feit;

Gezien mede art. 23 Sr.;

Veroordeelt gerequireerden ieder tot een geldboete van vijftig gulden, met bepaling van den duur der vervangende hechtenis voor ieder op twintig dagen;

Verwerpt overigens het beroep. (N. J.)

---

8 *November* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.
(Lager Onderwijswet 1920 art. 76.)

Het enkele feit van het plaats hebben van een stemming, welke als gevolg van het staken der stemmen niet tot een beslissing van den Raad heeft geleid, kan niet voorkomen, dat de Raad met het eindigen van den termijn van 3 maanden geacht wordt tot de medewerking te hebben besloten.

Noch uit de bewoordingen, noch uit de strekking van den laatsten volzin van het 2e lid valt af te leiden, dat de hier bedoelde termijn van 3 maanden een fatale zou zijn.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Beilen tegen het besluit van Ged. Staten van Drenthe van 28 Juli 1937, N°. 69, waarbij is vernietigd zijn besluit van 25 Maart 1937, N°. 4 houdende weigering van de door het bestuur der Hervormde bijzondere lagere school, Molenstraat, wijk A N°. 186, te Beilen, overeenkomstig art. 72 der Lager Onderwijswet 1920 gevraagde medewerking voor een verandering van de installatie der watervoorziening ten behoeve van deze school;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 20 October 1937, N°. 422;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 3 November 1937, N°. 11004, Afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat de raad der gemeente Beilen in zijne openbare vergadering van 25 Maart 1937, beschikkende op een verzoek van het bestuur der bijzondere lagere school, uitgaande van de vereeniging tot stichting en instandhouding van Christelijke scholen te Beilen, gedagteekend 30 November 1936 en ingekomen bij het gemeentebestuur op 3 December 1936, om

beschikbaarstelling van gelden voor een verandering van inrichting in de installatie der watervoorziening voor zijn school, gevestigd in de Molenstraat, wijk A N°. 186, de gevraagde medewerking heeft geweigerd, daarbij overwegende, dat het aanbrengen van veranderingen in de watervoorziening niet kan worden aangemerkt als verandering van inrichting van het schoolgebouw; dat het gevraagde bovendien uitgaat boven de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, te meer, omdat de financieele toestand der gemeente gebiedt alle niet beslist noodzakelijke uitgaven te vermijden; dat over de voordracht, welke in 's raads vergadering van 24 Februari 1937 in stemming is gebracht, de stemmen hebben gestaakt; dat mitsdien, krachtens het bepaalde in art. 58 der Gemeentewet, in een volgende vergadering over deze voordracht nogmaals diende te worden gestemd;

dat, nadat R. J. de Boer en twee andere leden van den raad der gemeente Beilen van deze beslissing in beroep waren gekomen bij Ged. Staten van Drenthe, dit College bij besluit van 28 Juli 1937, N°. 69, met gegrondverklaring van het ingestelde beroep, het besluit van den raad der gemeente Beilen van 25 Maart 1937, N°. 4, tot weigering der gevraagde medewerking, heeft vernietigd;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat uit het raadsbesluit van 25 Maart 1937 blijkt, dat het verzoek van het bestuur der bijzondere lagere school, uitgaande van de vereeniging tot stichting en instandhouding van Christelijke scholen te Beilen, is gedagteekend 30 November 1936 en bij het gemeentebestuur is ingekomen op 3 December 1936; dat ingevolge art. 76, 1ste lid, der Lager Onderwijswet 1920 met het eindigen van den termijn van drie maanden, dat is op 3 Maart 1937, de gemeenteraad geacht moet worden tot medewerking te hebben besloten en mitsdien ten onrechte bij raadsbesluit van 25 Maart 1937 afwijzend op de aanvrage is beschikt;

dat van deze beslissing de raad der gemeente Beilen bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat het bij Ged. Staten van Drenthe ingediende beroepschrift van R. J. de Boer c.s. is gedagteekend 13 April 1937, en ingekomen bij Ged. Staten op 16 April 1937; dat, voorloopig daargelaten, of de gemeenteraad bij zijn besluit van 25 Maart 1937 ten onrechte beschikte op de op 3 December 1936 ingekomen aanvrage, ingevolge het bepaalde bij art. 76, 2de lid, der Lager Onderwijswet 1920 het beroep bij Ged. Staten diende te worden ingesteld binnen dertig vrije dagen, te rekenen van den dag, waarop het besluit van den gemeenteraad is openbaar gemaakt, of overeenkomstig het vorig lid geacht wordt te zijn genomen, en Ged. Staten, het ingestelde beroep gegrond verklarende uit overweging, dat de gemeenteraad op 3 Maart 1937 geacht moest worden tot de gevraagde medewerking te hebben besloten, het ingestelde beroep hadden dienen af te wijzen, althans de adressanten in hun beroep niet-ontvankelijk hadden behooren te verklaren, vermits, nu in den gedachtengang van Ged. Staten de gemeenteraad op 3 Maart 1937 geacht moest worden te hebben besloten de gevraagde medewerking te verleenen, de termijn tot het instellen van een beroep afliep na verloop van de dertig vrije dagen na dit tijdstip, derhalve op 2 April 1937, en het beroepschrift was gedagteekend 13 April 1937; dat echter, naar zijn meening, ook de overweging van Ged. Staten niet juist is en daarin aan het woord beslissing een deels te beperkte, deels te ruime uitlegging is gegeven; dat aan het vereischte van het eerste lid van art. 76 der Lager Onderwijswet 1920 reeds voldaan is, als over de aanvrage van het schoolbestuur is gestemd; dat, ware het anders, ook indien na staking van stemmen over een voorstel in de volgende vergadering wederom de stemmen zouden hebben gestaakt, en het voorstel mitsdien ingevolge het 2de lid van art. 58 der Gemeentewet zou zijn geacht niet te zijn aangenomen, niet van een beslissing in den zin, dien Ged. Staten daaraan hechten, sprake zou zijn geweest, en een zoodanige consequentie aan een door de wet gewild gevolg niet kan worden toegekend; dat, wat van de bovengestelde bezwaren zij, in ieder geval de beslissing van Ged. Staten reeds daarom niet in stand kan blijven, wijl het beroepschrift is gedagteekend 15 April 1937 — bij Ged. Staten ingekomen op 16 April 1937 —, en de beslissing door dit college is genomen op 28 Juli 1937, waardoor de termijn van drie maanden, gesteld in het tweede lid, laatsten volzin, van art. 76 der Lager Onderwijswet 1920, met 15, althans 12 dagen is overschreden, daar deze immers uiterlijk op 13 dan wel 16 Juli 1937 had moeten zijn genomen;

O. dat Ged. Staten naar Ons oordeel terecht en op goede gronden het besluit van den raad der gemeente Beilen van 25 Maart 1937 hebben vernietigd;

dat de gemeenteraad in zijn beroepschrift weliswaar aanvoert, dat Ged. Staten het bij hun college ingestelde beroep hadden dienen af te wijzen, althans de adressanten in hun beroep niet-ontvankelijk hadden behooren te verklaren, omdat, wanneer er van uitgegaan wordt, dat de gemeenteraad geacht wordt op 3 Maart 1937 te hebben besloten, de termijn tot het instellen van beroep afliep na verloop van 30 dagen na dit tijdstip, derhalve op 2 April 1937, en het beroepschrift was gedagteekend op 13 April 1937, maar dat zulks reeds hierom niet opgaat, omdat het, bij Ged. Staten ingediende beroep niet was gericht tegen het besluit, zooals dat geacht wordt door den gemeenteraad te zijn genomen op 3 Maart 1937, doch tegen het, door dit college op 25 Maart 1937 genomen besluit, zoodat het bij Ged. Staten ingediende beroepschrift tijdig werd ingediend;

dat de gemeenteraad voorts nog van meening blijkt, dat, nu in het onderhavige geval vóór het eindigen van den in art. 76, eerste lid, der Lager Onderwijswet 1920 gestelden termijn van 3 maanden over de aanvrage van het schoolbestuur is gestemd, het in deze bepaling bedoelde gevolg niet meer kan intreden, doch dat ook dit niet juist is;

dat immers in de evenbedoelde wetsbepaling sprake is van een beslissing van den gemeenteraad binnen 3 maanden, waaruit volgt, dat het enkele feit van het plaats hebben van een stemming, welke als gevolg van het staken

der stemmen niet tot een beslissing heeft geleid, niet kan voorkomen, dat de gemeenteraad met het eindigen van den termijn van 3 maanden geacht wordt tot de medewerking te hebben besloten;

dat de gemeenteraad ten slotte nog aanvoert, dat in ieder geval de beslissing van Ged. Staten reeds daarom niet in stand kan blijven, omdat Ged. Staten niet binnen den, in den laatsten volzin van het tweede lid van art. 76 der Lager Onderwijswet 1920 gestelden termijn van drie maanden op het, bij hun college ingestelde beroep hebben beslist, doch dat, al ware het ook juister geweest, indien Ged. Staten bij hun beslissing dezen termijn hadden in acht genomen, de omstandigheid, dat zulks in het onderwerpelijke geval niet is geschied, niet medebrengt, dat hun besluit niet in stand zou kunnen blijven, aangezien noch uit de bewoordingen noch uit de strekking der evenbedoelde bepaling valt af te leiden, dat het hier een fatalen termijn zou betreffen;

Gezien de Lager Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

8 *November* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Keurenwet art. 18.)

Nu de polderkeur geen bepaling bevat, krachtens welke voor het omleggen van weteringen door het dempen en/of graven van watergangen vergunning zou kunnen worden gegeven, kan een door het polderbestuur verleende vergunning tot zoodanige omlegging niet geacht worden krachtens de keur te zijn verleend, en is een verzoek om vernie iging van een aan de vergunning verbonden voorwaarde, gegrond op art. 18 2e lid, niet ontvankelijk.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Hoofdingenieur van den Rijkswaterstaat in het district Nieuwe Wegen I, als in de plaats getreden van na te noemen Hoofdambtenaar, tegen het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 5 Mei 1937, G. S. nº. 16/1, waarbij de Hoofdingenieur-Directeur van den Rijkswaterstaat in de directie Wegenverbetering niet-ontvankelijk werd verklaard in zijn verzoek van 6 Februari 1936, voor zoover daarbij gevraagd werd met toepassing van art. 18, tweede lid, der Keurenwet te vernietigen de voorwaarde tot betaling door het Rijk van een bedrag van f 200 per jaar, verbonden aan de d.d. 24 Mei 1935 door het bestuur van den polder Barwoutswaarder c. a. aan het Rijk verleende vergunning tot het maken van werken in verband met den aanleg van den weg nº. 12 van het Rijkswegenplan;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 13 October 1937, nº. 399;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 3 November 1937, nº. 439, Afd. Waterstaatsrecht;

O. dat de bovenbedoelde beslissing van Ged. Staten steunt op de overweging, dat het bestuur van den polder Barwoutswaarder c. a. bij besluit van 24 Mei 1935 vergunning heeft verleend aan den Staat der Nederlanden tot het maken van een aantal werken in dien polder in verband met den aanleg van Rijksweg nº. 112, onder welke werken o. a. is begrepen het omleggen van een aantal weteringen in den polder; dat het polderbestuur in het voormelde besluit ten aanzien van de omlegging der weteringen overweegt, dat dientengevolge „de toestrooming van het water naar het gemaal niet in die mate zal geschieden als thans het geval is, zoodat te verwachten is, dat het gemaal niet regelmatig zal kunnen werken, waardoor de kosten van bemaling zullen worden vergroot, dat naar zijn oordeel de meerdere kosten van bemaling, tengevolge van vorengenoemde werken, jaarlijks zullen bedragen f 200" en daarom aan de vergunning de voorwaarde verbindt „dat jaarlijks aan den polder een vergoeding wordt betaald van twee honderd gulden"; dat de Hoofdingenieur-Directeur van den Rijkswaterstaat in de Directie Wegenverbetering, blijkens het verzoekschrift, de nader ingediende memorie en het te berde gebrachte ter openbare vergadering van hun college, vernietiging vraagt van deze voorwaarde ingevolge het bepaalde in het tweede lid van art. 18 der Keurenwet, omdat de eisch van het betalen eener jaarlijksche vergoeding niet gerechtvaardigd zoude worden door een financieel nadeel, hetwelk de betrokken polder als gevolg van het verleenen der vergunning zou lijden; dat hun college meent te moeten overwegen ten aanzien van de toepasselijkheid van het bovenbedoelde art. 18 der Keurenwet, dat volgens het eerste lid van dit artikel, indien de keur of politieverordening verbiedt zonder vergunning van het uitvoerend bestuur iets te doen of na te laten, dat bestuur aan zijn vergunning voorwaarden kan verbinden; dat mitsdien in de eerste plaats dient te worden onderzocht, of de keur of politieverordening van den polder Barwoutswaarder c. a. eene vergunning eischt voor het omleggen van weteringen, waaraan immers blijkens het hiervoren vermelde door het polderbestuur de eisch van het betalen eener jaarlijksche vergoeding is verbonden; dat ten deze van toepassing is de keur of politieverordening van den polder Barwoutswaarder c. a., welke op 20 October 1930 door hun college werd goedgekeurd, in welke keur naar hunne meening onder geenerlei bewoording vergunning wordt geëischt voor het omleggen van weteringen of voor het dempen en/of graven van watergangen, welke laatste handelingen tezamen omlegging van weteringen kunnen bewerken; dat mitsdien de onderhavige vergunning met voorwaarde niet steunt op de keur of politieverordening van den polder en er daarom in dit geval geen sprake kan zijn van een vergunning en voorwaarden, als bedoeld in artikel 18 der Keurenwet; dat art. 18, tweede lid, der Keurenwet daarom niet zoude kunnen worden toegepast;

dat de appellant in beroep aanvoert, dat hij zich met de vorengemelde beslissing niet kan vereenigen; dat hij op grond van Ons besluit van 27 November 1911, nº. 12, een besluit in anderen zin gerechtvaardigd acht, waarbij hij verwijst naar de beide laatste overwegingen van

Ons besluit, luidende: „dat mitsdien, waar geen vergunning noodig is, geen voorwaarden gesteld kunnen worden; dat Ged. Staten mitsdien terecht, zij het op andere gronden, de bestreden voorwaarde hebben vernietigd"; voor het overige onverminderd handhavende hetgeen in het verzoekschrift van 6 Februari 1936, nº. 1363, aan Ged. Staten gericht, is gesteld;

O. dat art. 18 der Keurenwet bepaalt, dat, indien de keur of politieverordening verbiedt zonder vergunning van het uitvoerend bestuur iets te doen of na te laten, dat bestuur aan zijn vergunning voorwaarden kan verbinden;

dat echter in de keur voor den polder Barwoutswaarder c. a. geen bepaling is aan te wijzen, krachtens welke voor het omleggen van weteringen, hetwelk door het dempen en/of graven van watergangen is te bewerkstelligen, vergunning zou kunnen worden gegeven;

dat de vergunning dan ook niet geacht kan worden krachtens de keur te zijn verleend;

dat mitsdien art. 18 der Keurenwet in deze niet van toepassing is en vernietiging van de bestreden voorwaarde op den voet van het 2e lid van dit artikel derhalve niet kan worden gevraagd;

dat Ged. Staten mitsdien terecht den adressant in zijn desbetreffend verzoek niet-ontvankelijk hebben verklaard;

Gezien de Keurenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Waterstaat is belast enz.

(A. B.)

---

10 *November* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 277.)

De R. v. B. heeft niet het natuurverschijnsel, de echo, beschouwd als een vermakelijkheid, maar heeft als zoodanig beschouwd al hetgeen vanwege belanghebbende in de besloten, tegen entree toegankelijke, ruimte met gebruikmaking van dat natuurverschijnsel wordt ten beste gegeven.

Voldoende is, dat het publiek daarin ontspanning of vermaak kan vinden, zijnde de belastbaarheid niet afhankelijk van de vraag of de met dat doel gegeven vertooning er ook in slaagt dat doel te bereiken.

De R. v. B. heeft op de gronden in de uitspraak aangevoerd terecht in hetgeen met gebruikmaking van de eigenschappen van den put wordt vertoond een vermakelijkheid in den zin van bovengenoemde artikelen gezien.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van A., wonende te Apeldoorn tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te Arnhem van 22 Maart 1937, betreffende van hem in Juni, Juli en Augustus 1936 geheven belasting op vermakelijkheden te Apeldoorn;

Gehoord enz.;

O. dat van belanghebbende ter uitvoering van de verordening op de heffing eener belasting op vermakelijkheden in de gem. Apeldoorn belasting is geheven op grond van de meening, dat de wijze waarop belanghebbende den „Echoput" te Apeldoorn exploiteert vormt eene vermakelijkheid in den zin van art. 277 sub *i* der Gemeentewet en van de daarop steunende verordening van de gem. Apeldoorn;

dat belanghebbende, na tegen die opvatting vergeefs bezwaren te hebben aangevoerd bij den gemeenteraad van Apeldoorn, in beroep die bezwaren heeft herhaald;

dat vanwege de gemeente die bezwaren zijn bestreden bij een vertoogschrift, waarin omtrent de wijze van exploitatie van den „Echoput" is gesteld, dat de toegang tot het huisje, dat over den put is gebouwd, alleen is te bekomen door het betalen van den door belanghebbende vastgestelden toegangsprijs, waarvoor een bewijs wordt afgegeven;

dat wanneer de bezoekers om den put zijn geschaard, de voorstelling of vertooning, hoe men het ook wil noemen, begint;

dat de explicateur dan het woord neemt en vertelt in welk jaar en op wiens last de put is gegraven en hoe diep die is, vervolgens telt hoeveel tijd enkele druppels water noodig hebben om het water in den put te bereiken en het zoogenaamd in den put laat regenen door water uit een bak in den put te laten vallen;

dat hij verder een brandende kaars naar beneden laat om te laten zien hoe diep de put wel is en als slot onweer nabootst, door met een hamer tegen de deur van het gebouwtje te slaan, waarmede de voorstelling of vertooning eindigt en waarna weer anderen gelegenheid wordt gegeven de voorstelling bij te wonen;

O. dat de R. v. B. bij de bestreden uitspraak de beschikking van den gemeenteraad heeft bevestigd, na met betrekking tot dit geschilpunt te hebben overwogen:

„dat appellant aanvoert, dat de omschrijving welke de betreffende verordening in art. 2 sub *f* van „vermakelijkheden" geeft in strijd is met het bepaalde onder letter *i* van art. 277 der Gemeentewet volgens welk voorschrift toch „de vermakelijkheid" is object van belastingheffing en niet de onderneming die een vermakelijkheid exploiteert;

dat nu de echo door ieder willekeurig persoon kan worden opgeroepen en dus niet wordt uitgevoerd, voorgesteld of vertoond en het hier dus volgens de gemeente betreft een „onderneming" waarmede wordt beoogd het verschaffen van ontspanning en vermaak welke de verordening echter in strijd met het bepaalde onder letter *i* van art. 277 der Gemeentewet als vermakelijkheid aanmerkt;

dat tenslotte de echo zelve geen vermakelijkheid is, maar een natuurverschijnsel, dat als zoodanig behoort tot het gebied der wetenschappen en niet tot het gebied der vermakelijkheden en de echo dus niet onder de vigueur der verordening valt;

„dat art. 2 der heffingsverordening bepaalt: „Vermakelijkheden zijn voor de toepassing dezer verordening *f* in het algemeen alle uitvoeringen, voorstellingen, vertooningen en ondernemingen, waarmede wordt beoogd het verschaffen van ontspanning of vermaak, of het geven van gelegenheid daartoe in gebouwen, tenten, tuinen, op terreinen, wegen of andere plaatsen;" dat, daargelaten dat hier met „ondernemingen" niet bedoeld is de exploitant maar met uitvoeringen, voorstellingen en vertooningen overeenkomende hande-

lingen, in ieder geval te deze de belasting is geheven ter zake van de vertooningen der echoput in het afgesloten gebouwtje, waarbij verschillende handelingen werden verricht als omschreven in het vertoogschrift om het publiek een indruk te geven van de diepte der put en om de echo goed te doen hooren, door welke voorstellingen dit publiek ontspanning en vermaak kon vinden, welk een en ander zeer zeker als vermakelijkheden als bedoeld onder letter *i* van art. 277 der gemeentewet is aan te merken";

O. dat belanghebbende in cassatie stelt: S., althans v. t. van het bepaalde onder letter *i* van art. 277 der Gemeentewet, alsmede van art. 2, letter *f*, van de verordening op de heffing eener belasting op vermakelijkheden te Apeldoorn en ter toelichting in hoofdzaak aanvoert, dat de R. v. B. ten onrechte heeft beslist, dat de echo zou zijn eene vermakelijkheid in den zin van het eerst aangehaalde wetsvoorschrift of in den zin der verordening, wijl noch de handelingen, welke worden verricht om de echo op te roepen of de diepte van den put te toonen, vermakelijkheden zijn noch, naar spraakgebruik, de echo zelf eene vermakelijkheid is, zijnde deze toch een natuurverschijnsel; dat de wet ook eischt, dat er een vermakelijkheid is en dus onvoldoende is, dat, zooals de R. v. B. aanneemt, het publiek in de voorstellingen ontspanning en vermaak kan vinden;

O. dienaangaande:

dat de R. v. B. het natuurverschijnsel, de echo, niet heeft beschouwd als eene vermakelijkheid, maar als zoodanig heeft beschouwd al hetgeen van wege belanghebbende in de besloten, tegen entree toegankelijke, ruimte met gebruikmaking van dat natuurverschijnsel wordt ten beste gegeven, zooals dit een en ander nader is omschreven in het vertoogschrift, naar hetwelk in de uitspraak te dien aanzien wordt verwezen;

dat voldoende is, dat het publiek daarin ontspanning of vermaak kan vinden, zijnde de belastbaarheid niet afhankelijk van de vraag of de met dat doel gegeven vertooning er ook in slaagt dat doel te bereiken;

dat de R. v. B. op de gronden in de uitspraak aangevoerd terecht in hetgeen met gebruikmaking van de eigenschappen van den put wordt vertoond eene vermakelijkheid in den zin der aangehaalde artikelen heeft gezien en het middel mitsdien niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

10 *November* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Gem.wet art. 275; Wet Raden van Beroep art. 16.)

(Aanslag in de precariobelasting der gem. Schiebroek wegens het hebben van verlaagde inritten in een trottoir. Beroep van belanghebbende op het hem bij den verkoop van zijn grond aan de gemeente toegekende recht tot het behouden van zijne vrije opritten naar den dijk, terwijl de gemeente op zich nam om na het verhoogen en verbreeden van den dijk belanghebbende het verder gebruik van zijn recht mogelijk te maken door op hare kosten de verlagingen aan te brengen.)

Een plaatselijke belasting als bedoeld in art. 275 der Gemeentewet voor het gebruik van voor den openbaren dienst bestemde gemeentewerken mag alleen dan worden geheven, als de gemeente het betreffende gebruik veroorlooft of toelaat.

De gemeente veroorlooft of laat zoodanig gebruik niet toe, indien zij naar de burgerlijke wetgeving verplicht is bedoeld gebruik te gedoogen.

De vraag of dit laatste het geval is, is geenszins onttrokken aan den R. v. B., die over de rechtmatigheid der heffing heeft te oordeelen.

Bedoelde vraag ontkennend beantwoord, nu het hier een van ouds tegenover de gemeente bestaand recht betreft.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van den Burgemeester van Schiebroek tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen II te Rotterdam van 22 Maart 1937, betreffende den aan A te B opgelegden aanslag in de precariorechten, jaar 1936, der gemeente Schiebroek;

Gezien de stukken;

O. dat de Verordening op de heffing van precariorechten in de gem. Schiebroek, in werking getreden op 1 Januari 1933 en nader bij Raadsbesluit van 5 April 1935 gewijzigd, voorzooveel hier van belang, de volgende bepalingen inhoudt:

Art. 1. 1. Er wordt in deze gemeente, onder de benaming van precariorechten, een belasting geheven:

a. voor het gebruik of genot van openbare gemeentegrond of openbaar gemeentewater of van andere gemeentebezittingen;

Art. 2. 1. Verlaagde inritten.

Voor het hebben van een verlaagde inrit in een trottoir of in openbare gemeentegrond, per jaar f 2.50.

O. dat belanghebbende van de beschikking van den Raad der gem. Schiebroek, waarbij de voormelde aanslag werd bevestigd, in beroep is gekomen en de R. v. B. ter zake heeft overwogen:

dat belanghebbende op grond van het bepaalde in art. 2, letter *i* der betreffende verordening is aangeslagen tot het bedrag van f 7.50 wegens het hebben van 3 verlaagde inritten in den openbaren gemeentegrond (Ringdijk 120);

dat belanghebbende bij beroepschrift en ook ter vergadering betoogde, dat hij deze belasting niet verschuldigd is, omdat hij op 27 Maart 1935 bij een voor notaris Mr. J. Leopold, te Rotterdam gepasseerde acte aan de gem. Schiebroek heeft verkocht en in eigendom overgedragen, een perceel grond met de daarop aanwezige opstallen, gelegen te Schiebroek aan den Ringdijk, kad. bekend enz., en dat op grond van de in die acte vervatte bepalingen deze belasting niet van hem mag worden geheven;

dat belanghebbende den Raad een afschrift heeft overgelegd van bedoelde koopacte, waar-

van de conformiteit met het origineel niet is ontkend;

dat in die acte onder meer bepaald wordt, dat het verkochte wordt overgedragen met de erfdienstbaarheden ten nutte en ten laste daarvan bestaande; dat bestaande opritten blijven gehandhaafd en de afscheiding geschiedt door en voor rekening van de gemeente;

dat de Raad, speciaal in de bepaling, dat bestaande opritten gehandhaafd blijven, leest, dat belanghebbende, die, zooals hij ter vergadering mededeelde, ten behoeve van de ter plaatse sinds onheugelijke tijden uitgeoefende veehouderij, recht had op een drietal opritten, ingevolge dit contract het recht behield om door middel van deze opritten op den openbaren weg te komen, terwijl de gemeente den plicht op zich nam om dit te gedoogen;

dat belanghebbende voorts mededeelde, dat de gemeente vervolgens dien weg heeft verhoogd en verbreed en ter plaatse een trottoir heeft aangelegd, door al hetgeen het voor belanghebbende niet mogelijk werd om van evenbedoeld recht gebruik te maken, daar daardoor de oorspronkelijke opritten in den verbreeden dijk zijn komen te zitten, tenzij ter plaatse een verlaging werd aangebracht, hetgeen de gemeente dan ook gedaan heeft en dat wel, naar 's Raads oordeel, kennelijk haar plicht daartoe erkennende, waar het immers onvereenigbaar is met een uitlegging te goeder trouw van meerbedoelde koopacte, waarin vermeld wordt „bestaande opritten blijven gehandhaafd", om niet op hare kosten deze verlaagde inritten te maken;

dat toch de Raad die bepaling aldus opvat, dat deze opritten, die ten tijde van het sluiten der overeenkomst, gelijk belanghebbende, onweersproken, stelde, vrij waren, ook vrij zouden blijven, zoodat de uitvoering te goeder trouw van die overeenkomst medebracht, dat de gemeente bedoelde verlaagde inritten ter plaatse aanbracht;

dat het dan ook, naar 's Raads oordeel, in strijd is met een uitlegging te goeder trouw van de meergemelde koopacte om belanghebbende in deze belasting aan te slaan, nu immers, zooals boven overwogen, naar 's Raads oordeel, de gemeente den plicht had, deze inritten te maken, opdat belanghebbende van het hem bij meerbedoelde koopovereenkomst toegekende recht, gebruik zoude kunnen maken;

dat op deze gronden de R. v. B. de beschikking van den Raad der gem. Schiebroek en den aanslag heeft vernietigd;

dat tegen deze uitspraak als middel van cassatie is voorgesteld:

„S., althans v. t. van de artt. 1, 2 onder letter I en 6 der Verordening op de heffing van precariorechten in de gem. Schiebroek, zooals deze is vastgesteld bij raadsbesluit d. d. 12 April 1933, goedgekeurd bij K. B. van 5 Juli 1933, N°. 43 en gewijzigd bij raadsbesluit d. d. 5 April 1935, goedgekeurd bij K. B. van 18 Juni 1935, N°. 49, art. 147 van de Grondwet, de artt. 269, 275 en 277 der Gemeentewet, i. v. m. art. 1374 B. W., doordat de R. v. B. op grond van een door dit College aan een posterieure privaatrechtelijke overeenkomst gegeven uitlegging, de bepalingen van voormelde heffingsverordening buiten toepassing heeft gelaten en de onderhavige aanslag heeft vernietigd;"

dat als toelichting van het middel in hoofdzaak is aangevoerd, dat de R. v. B. ten onrechte eene uitspraak heeft gegeven over het gevolg van eene privaatrechtelijke overeenkomst, hetgeen tot de bevoegdheid van den burgerlijken rechter behoort, en de Raad ten onrechte zijne opvatting over het gevolg eener burgerrechtelijke overeenkomst heeft laten prevaleeren boven de bepalingen eener belastingverordening;

O. hieromtrent:

dat het ten deze betreft eene plaatselijke belasting als bedoeld in art. 275 der Gemeentewet voor het gebruik van voor den openbaren dienst bestemde gemeentewerken en zoodanige belasting alleen dan mag worden geheven, als de gemeente het betreffende gebruik veroorlooft of toelaat;

dat de gemeente zoodanig gebruik niet veroorlooft of toelaat, indien zij naar de burgerlijke wetgeving verplicht is bedoeld gebruik te gedoogen, zijnde de vraag, of dit laatste het geval is, geenszins onttrokken aan den R. v. B., die over de rechtmatigheid der heffing heeft te oordeelen;

dat vaststaat, dat reeds vóór het sluiten der overeenkomst van 1935 belanghebbende recht had op de drie bedoelde opritten, toegang gevende tot den openbaren weg, en zulks, naar de Raad kennelijk aanneemt, ten behoeve van de ter plaatse sinds onheuglijke tijden uitgeoefende veehouderij; dat krachtens bedoelde overeenkomst de opritten, die vrij waren, vrij zouden blijven en belanghebbende zijn recht ter zake behield, terwijl de gemeente dienvolgens op zich nam dit te gedoogen en het verder gebruik van belanghebbende's recht mogelijk te maken, door op hare kosten de bovenomschreven verlaging aan te brengen;

dat uit een en ander volgt, dat het hier betreft een van ouds tegenover de gemeente bestaand recht, zoodat de gemeente het gebruik, ter zake waarvan zij de heffing oplegde, niet aan belanghebbende veroorloofde of toeliet;

O. dat mitsdien het middel niet gegrond is;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

11 *November* 1937. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e en 2e lid).

Verdeeling van den bewijslast: het aanwezig zijn van een verschoonbare reden om den dienst onvoldoende te verrichten moet worden bewezen door den ambtenaar.

Onevenredigheid tusschen feit en straf aangenomen, doch in dezen zin, dat de straf veel te *licht* was; het strafbesluit is op dien grond nietig verklaard.

Uitspraak in zake:

X., wonende te Utrecht, klager, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen,

tegen:

den Hoofdcommissaris van Politie te Utrecht, verweerder, niet verschenen.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord den bovengenoemden klager;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Hoofdcommissaris van politie te Utrecht, dd. 1 Juni 1937;

Kennis genomen hebbende van den inhoud van de rapporten, opgemaakt door den hoofdagent P. Hoogenboom en den hoofdinspecteur van politie R. W. van Eyk, resp. dd. 29 Maart 1937 en 15 April 1937, betreffende den agent van politie X. te Utrecht;

Gelet op het ambtsbericht van den commissaris van politie in de 1e afdeeling te Utrecht, d.d. 12 Mei 1937;

Gehoord den agent van politie X voornoemd;

O. dat uit vorengenoemde rapporten en de verklaring van den agent van politie X. is komen vast te staan, dat deze op Vrijdag 26 Maart 1937, van 14 uur tot 14.30 uur belast zijnde met het toezicht op het stempellokaal aan de Nieuwekade, dit toezicht slechts 6 minuten heeft uitgeoefend, zonder voor dit niet ijverig zijn dienst vervullen een verschoonbare reden te kunnen opgeven;

dat X. daardoor artikel 7 van het reglement voor de ambtenaren der gemeentepolitie, in verband met artikel 6, lid 1, der ambtsinstructie voor de ambtenaren van politie der gemeente Utrecht heeft overtreden en te dier zake behoort te worden gestraft;

dat de na te noemen straf, in aanmerking nemende, dat hij op 21 Februari 1934 voor een soortgelijke overtreding reeds werd gestraft, in overeenstemming is met den ernst van het gepleegde feit;

Gelet op de artikelen 26, lid 1, 28, 30 en 31 van het reglement voor de ambtenaren der gemeentepolitie;

den agent van politie X. heeft te kennen gegeven, dat hij voornemens is hem te dier zake te straffen met 2 uur buitengewonen dienst zonder belooning;

O. dat de Raad van Beroep voor het personeel der politie te Utrecht bij uitspraak, welke door den Voorzitter definitief is vastgesteld op 10 Juli 1937 en naar welker inhoud, hierbij wordt verwezen, heeft geoordeeld, dat het besluit van den Hoofdcommissaris van Politie van 1 Juni 1937, waarbij aan den agent van politie X. wordt te kennen gegeven, dat het voornemen bestaat om hem, ter zake voormeld, te straffen met 2 uur buitengewonen dienst zonder belooning, terecht is genomen en heeft geadviseerd deze straf op te leggen;

O. dat de Hoofdcommissaris van Politie te Utrecht, kennis genomen hebbende van voormeld advies, de op te leggen straf heeft bepaald op 2 uur buitengewonen dienst zonder belooning, van welk besluit, namens den Hoofdcommissaris, door den inspecteur van politie Mr. L. J. C. den Hartog, aan X. op 12 Juli 1937 des avonds 11 uur, bij den aanvang van diens nachtdienst, mededeeling is gedaan;

O. dat klager bij klaagschrift, gedagteekend 1 Augustus 1937, hetwelk 2 Augustus 1937 ter griffie werd ontvangen, dezen Raad heeft verzocht de voormelde uitspraak te vernietigen en recht te doen in overeenstemming met het bestaande recht;

O. dat klager in zijn klaagschrift onder meer aanvoert, dat de Raad van Beroep in zijn rechtsoverwegingen heeft aangenomen, dat op hem de verplichting rust met een verschoonbare reden aan te toonen, dat hij zijn dienst wel ijverig heeft vervuld; dat de omstandigheid, dat hem eerst 8 dagen na het feit van rapporteering hiervan mededeeling is gedaan, niet te zijnen gunste kan pleiten, daar van hem mag worden verwacht, dat hij zich de feiten, welke zich zoo kort geleden hebben voorgedaan, nog duidelijk voor den geest kan halen; dat het op zijn weg zou liggen tegen het omtrent zijn dienstvervulling uitgebrachte ambtseedig rapport gronden naar voren te brengen, die aannemelijk maken, dat hij bij de uitoefening van zijn taak als agent van politie op 26 Maart 1937 zijn toezicht bij het stempellokaal tusschen 14.30 uur en 15 uur niet langer dan 6 minuten heeft kunnen uitoefenen;

O. dat klager hiertegenover heeft beweerd, dat de Raad van Beroep voornoemd niet het recht heeft de tijdruimte van 8 dagen in dit verband kort te noemen, daar die Raad in dat geval eveneens den plicht zou hebben de grens tusschen „kort" en „lang" in ditzelfde verband te noemen, al was het alleen maar om te voorkomen, dat in de toekomst de ergste willekeur op dit punt te voorkomen (bedoeld zal zijn: zou bestaan): dat door den Commissaris van Politie Mr. Hamoen openlijk is toegegeven, dat het een fout is geweest, dat aan klager niet onmiddellijk mededeeling is gedaan van het feit van rapporteering en dit er op wijst, dat deze tijdruimte (van 8 dagen) in ieder geval te lang is geweest om redelijkerwijze te kunnen aannemen, dat hij zich nog kon realiseeren, wat er voordien zich aan feiten of omstandigheden hebben (bedoeld zal zijn: heeft) voorgedaan om te handelen als in het rapport van den hoofdagent van politie Hoogenboom is vermeld; dat het als een onredelijk standpunt moet worden beschouwd te verlangen, dat hij als een soort dagboek van uur tot uur en van dag tot dag een herinneringsvermogen aan den dag legt, hetgeen op een abnormaal geheugenverschijnsel zou wijzen; dat hij nooit verplicht kan worden om zijn medewerking te verleenen aan het tot klaarheid brengen van een vermeende disciplinaire overtreding, ten opzichte waarvan een strafvervolging tegen hemzelf is ingesteld; dat, met het tegendeel te beweren, aangenomen wordt, dat aan een agent van politie nog minder rechten toegekend moeten worden dan aan een verdachte in een publiekrechtelijke strafzaak; dat de Raad van Beroep voornoemd niet het recht heeft, het in zijn bezit zijnde medisch advies naast zich neer te leggen, want daarmede begeeft men zich op het terrein, waarop men absoluut onbevoegd is en dus als leek niet kan beoordeelen, of zulk een medisch advies opgevolgd moet worden of niet; dat de hoofdinspecteur van politie R. W. van Eyk hem bij de overhandiging van dat medisch advies mededeelde, dat er geen bezwaren bestonden, dat hij dit advies opvolgde; dat hieruit blijkt, dat men hem geheel vrijgelaten heeft, in hoever hij het dienstig oordeelde om dat advies op te volgen; dat de Commissaris van Politie Mr. Hamoen heeft toegegeven, dat het beter was geweest, hem onmiddellijk na de overhandiging van het advies in plaats van rijwielagent tot voetagent te maken; dat hiermede aangetoond is, dat men niet het recht heeft, hem eerst dien-

aangaande geen beperkingen op te leggen en daarna (het opvolgen van het advies) als argument te laten gelden voor de bewering, dat hij zijn dienst niet ijverig heeft vervuld;

In rechte:

O. dat klager vordert vernietiging van de uitspraak van den Raad van Beroep voor het personeel der politie te Utrecht, welke in casu echter niet anders is dan een advies aan den Hoofdcommissaris van Politie, weshalve deze Raad wil aannemen, dat klager heeft bedoeld te vorderen nietig verklaring van voormeld besluit van den Hoofdcommissaris van Politie, waarvan op 12 Juli 1937 mededeeling aan hem is gedaan;

O. dat derhalve moet worden onderzocht, of dat besluit feitelijk of rechtens strijdt met de toepasselijke algemeen verbindende voorschriften of dat hij het nemen daarvan verweerder van zijn bevoegdheid kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven en eindelijk of tusschen de opgelegde straf en de gepleegde overtreding onevenredigheid bestaat;

O. dat thans aan de orde komt de vraag, of het bestreden besluit strijdt met de toepasselijke algemeen verbindende voorschriften;

O. te dien aanzien allereerst, dat de hoofdagent van politie P. Hoogenboom d.d. 29 Maart 1937 in een op zijn ambtseed opgemaakt rapport o. a. rapporteert:

„Blijkens het wachtdienstregister van het bureau van politie der 1e afd. was de agent van politie:

X.. op Vrijdag 26 Maart 1937, van 14 uur 30 minuten tot 15 uur, belast met het toezicht bij het stempelen, in het oude politie posthuis aan de Nieuwekade bij de Zandbrug alhier.

Van 14 uur tot 14 uur 30 minuten was hij belast geweest met wachtdienst.

Om 14 uur 38 minuten zag ik, rapporteur, hem loopen naast zijn rijwiel met een zijner handen in een van zijn zakken op de Nieuwekade gaande naar de richting van vermeld stempellokaal.

Om 14 uur 42 minuten kwam hij voor bedoeld lokaal aan; hij zette zijn rijwiel tegen den gevel van een perceel en hield zich verder op in de nabijheid van dat lokaal.

Om 14 uur 48 minuten nam hij zijn rijwiel aan zijn rechter hand en liep daarmede, met een zijner handen in zijn zakken: Nieuwekade, Oudegracht, tot aan de Lange Viestraat.

Toen, nadat hij iets uit zijn zak had gehaald, blijkbaar zijn horloge, stapte hij op zijn rijwiel en reed daarop: L. Viestraat, Vredenburg, K. Koestraat, L. Koestraat, Catharijnekade en vervolgens de binnenplaats op van het bureau der 1e afd., ingang Bergstraat.

Het was toen 14 uur 54 minuten.

Uit het rijwielrek bij het verkeerswezen haalde hij zijn eigen rijwiel en plaatste zijn dienstrijwiel in een der rijwielrekken op zij van de auto-boxen.

Vervolgens plaatste hij zijn eigen rijwiel als N°. 1 bij de achteruitgang zijde Waterstraat rechts tegen den muur.

Om 15 uur na het beëindigen van zijn dienst reed hij als N°. 1 op zijn rijwiel laatstvermelde achteruitgang uit, over den rijweg van de Waterstraat de Catharijnekade op naar de richting van de Nieuwekade.

Als stempeluur aan bedoeld lokaal zijn door Maatschappelijk Hulpbetoon opgegeven vanaf 14 uur 45 minuten tot 15 uur 15 minuten. De ambtenaar belast met het stempelen was om 15 uur 15 minuten nog aanwezig. Toen X. vertrok was er nog publiek om kaarten ter afstempeling aan te bieden.";

O. dat er niet de minste reden bestaat om te twijfelen aan de juistheid van de feitelijke mededeelingen, door den hoofdagent Hoogenboom in genoemd rapport gedaan, zoodat geacht moet worden vast te staan, dat klager op 25 Maart 1937 den hem opgedragen dienst niet ijverig heeft vervuld en dus heeft gehandeld in strijd met artikel 7 van het Reglement voor de ambtenaren der gemeentepolitie te Utrecht, j°. artikel 6, lid 1, van hunne Ambtsinstructie en deswege ingevolge artikel 26 van voormeld Reglement kan worden gestraft, tenzij door hem een reden zou zijn aangevoerd, die zoude aannemelijk maken, dat hij terecht slechts 6 minuten toezicht heeft uitgeoefend bij het stempellokaal aan de Nieuwekade in den namiddag van 26 Maart 1937; welk stempellokaal is gelegen op een afstand van enkele minuten gaans van het bureau van politie der 1e afdeeling;

O. dat de beschouwingen, door klager ten beste gegeven in zijn klaagschrift, ten betooge, dat hij zoodanige reden niet kan opgeven en niet behoeft op te geven, alle waarde missen;

O. toch dat zonder twijfel een juiste verdeeling van den bewijslast medebrengt, dat klager aantoont, dat hij een goede reden had om den bovenbedoelden dienst slechts gedurende 6 minuten uit te oefenen; zijnde deze eisch geheel in overeenstemming met hetgeen in het strafproces ter zake geldt;

O. dat klagers bewering, dat hij na 8 dagen — toen hem van het over hem uitgebrachte rapport kennis zou zijn gegeven — zich niet meer kon herinneren, om welke reden hij het vorenbedoelde toezicht slechts 6 minuten had uitgeoefend, den Raad volkomen ongeloofwaardig voorkomt, wordende hierbij opgemerkt, dat, indien de bewering als juist moest worden erkend, daarmede klagers ongeschiktheid voor het ambt van agent van politie zoude zijn bewezen, omdat van zulk een ambtenaar kan worden verlangd, dat hij zich zoo iets na 8 dagen nog weet te herinneren;

O. dat ten deze evenmin beteekenis kan worden toegekend aan het door klager bedoelde medisch advies, hetwelk volgens hem zou inhouden, dat hij aan een maagkwaal lijdt en zich in het algemeen moet hoeden voor koude en meer speciaal voor koude voeten;

O. dat het bestaan van een zoodanig medisch advies wel aanleiding kan geven tot het stellen van de vraag, of het niet aanbeveling verdient klager, in plaats van als rijwielagent, als voetagent dienst te laten doen — op welke vraag evenwel niet deze Raad een antwoord mag geven, omdat zulks behoort tot het terrein van de bevoegdheid der administratie —, maar zulk een advies zeker niet kan strekken ter rechtvaardiging van klagers gedragingen op 26 Maart 1937, des namiddags tusschen 14.30 uur en 15 uur, al ware het slechts om deze reden, dat stevig rondstappen voor het stempellokaal en vervolgens zich vlug naar het bureau

van politie begeven een beter middel is ter voorkoming van koude voeten dan het in den steek laten van den dienst en het zich rustig langs een omweg eerst te voet en daarna per rijwiel naar dat bureau bewegen;

O. dat uit dit alles volgt, dat niet op goeden grond kan worden beweerd, dat het bestreden besluit met de toepasselijke algemeen verbindende voorschriften strijdt; wordende hierbij uitdrukkelijk opgemerk, dat het in casu niet van belang is, dat in het besluit van 1 Juni 1937 kennelijk bij vergissing in plaats van „14.30 uur tot 15 uur" te lezen staat „14 uur tot 14.30 uur";

O. dat dezen Raad niet is gebleken, dat verweerder bij het nemen van het bestreden besluit van zijn strafbevoegdheid kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid hem is gegeven, n.l. om een agent van politie, die zich aan een overtreding heeft schuldig gemaakt, deswege te straffen;

O. dat alsnu nog de vraag moest worden beantwoord, of dat besluit behoort te worden nietig verklaard, omdat er tusschen de opgelegde straf en de gepleegde overtreding onevenredigheid bestaat;

O. dat deze Raad, gelet op het feit, dat klager in 1933 is gestraft ter zake van het niet terstond uitvoeren van een opdracht en in 1934 ter zake van het niet ijverig en met verstandig overleg vervullen van zijn dienst; dat hij thans zich opnieuw heeft schuldig gemaakt aan het niet ijverig vervullen van zijn dienst; dat hij, blijkens den inhoud der gedingstukken, voor een tekortkoming ter verantwoording geroepen, zich verontschuldigt met drogredenen en ongepaste argumenten en zoo. b.v. blijkens een ambtseedig rapport van den hoofd-inspecteur van politie R. W. van Eyk, dd. 15 April 1937 verklaart: „Dat ik bij voorkeur op het linker trottoir loop (met mijn rijwiel) vindt zijn oorzaak in het feit, dat ik dan beter het tegenovergestelde verkeer in de gaten heb en niet van achteren aangereden kan worden." — van oordeel is, dat de in de vorige rechtsoverweging gestelde vraag bevestigend moet worden beantwoord, wijl de opgelegde straf veel te licht is;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Verklaart nietig het bestreden besluit van verweerder, waarvan 12 Juli 1937 aan klager is kennis gegeven, wijl de daarbij opgelegde straf veel te licht is.

(A. B.)

---

12 *November* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Wet Openbare vervoermiddelen art. 2.)

De gemeentebesturen zijn bevoegd tot het aanwijzen van halteplaatsen voor de autobusdiensten op de openbare wegen in hunne gemeente. Hoewel naast de verkeersbelangen ook de belangen van het vervoer bij de aanwijzing van halteplaatsen zijn betrokken, zoodat ook in de voor autobusdiensten verleende vergunningen eenige bepaling daaromtrent op hare plaats zou kunnen zijn, dient als egel de aanwijzing van halteplaatsen aan de gemeentebesturen te worden overgelaten.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door A. Munnik, te Schiedam, de N. V. Eerste Vlaardingsche Auto-Garage, „E.V.A.G.", te Vlaardingen, de N. V. Ridderkersche Auto-Garage en Omnibus-Maatschappij „R.A.G.O.M.", te Ridderkerk, en de N. V. Vlaardingsche Auto-Omnibus-Maatschappij (N. V. „V.A.O.M."), te Vlaardingen, onderscheidenlijk tegen de beschikkingen van Ged. Staten van Zuid-Holland van 22 Dec. 1936, G.S. N°. 4/2, 22 Dec. 1936, G.S. N°. 4/3, 22 Dec. 1936, G.S. N°. 4/1 en van 22 Dec. 1936, G.S. N°. 4/4, waarbij aan de voornoemde autobusdienstondernemers geweigerd is wijziging van de hun verleende vergunningen tot het in werking brengen van autobusdiensten tusschen: Schiedam en Rotterdam, Vlaardingen en Rotterdam, Maasland en Rotterdam, Ridderkerk en Rotterdam, Vlaardingen en Rotterdam en tusschen Maasland en Rotterdam, in dien zin, dat in die vergunningen alsnog de gevraagde halteplaatsen binnen de gemeente Rotterdam worden vastgelegd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 20 October 1937, N°. 412;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 9 Nov. 1937, N°. 183, Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

O. dat Ged. Staten van Zuid-Holland bij hun besluit van 22 December 1936, G.S. N°. 4/2, afwijzend hebben beschikt op het verzoek van A. Munnik, te Schiedam, om wijziging der te zijnen name staande vergunning tot het in werking brengen van een autobusdienst van Schiedam (Stationsplein) naar Rotterdam (Rochussenstraat nabij het kruispunt Nieuwe Binnenweg—Westersingel) (zie de Provinciale Bladen nummers 9 van 1927 en 51 van 1936), zulks in dier voege, dat daarin alsnog een aantal door den verzoeker aangegeven halteplaatsen voor de gemeente Rotterdam worden vastgelegd;

dat Ged. Staten daarbij o.a. hebben overwogen, dat een gedeelte der aangevraagde halteplaatsen is gelegen op het traject, hetwelk ingevolge het besluit van hun college van 24 Juni 1936, G.S. N°. 63/1, niet meer door de diensten van den aanvrager bereden mag worden; dat derhalve, voor zooveel het verzoek de zooeven bedoelde halteplaatsen betreft, dit reeds op den hiervoren genoemden grond niet voor inwilliging vatbaar is; dat zij voorts ten aanzien der overige in de aanvrage genoemde halteplaatsen opmerken, dat hun college, toen het de desbetreffende vergunning verleende, van oordeel was, dat de beantwoording der vraag, of — en zoo ja hoeveel en welke halteplaatsen in de onderscheiden gemeenten, die de diensten bedienen, behooren te worden aangewezen, aan het inzicht der betrokken gemeentebesturen diende te worden overgelaten; dat de omstandigheid, dat het gemeentebestuur van Rotterdam van deze aan dat bestuur gelaten bevoegdheid gebruik heeft gemaakt, door voor de onderwerpelijke diensten een aantal halteplaatsen aan te wijzen, hun college niet van zienswijze ter zake heeft doen veranderen; dat hun college integendeel ook thans nog van meening blijft, dat het karakter der vergunningen, als be-

doeld in art. 2 der wet, het in het algemeen ongewenscht maakt de aanwijzing van halteplaatsen, welke uiteraard zich steeds gemakkelijk moeten kunnen aanpassen aan de steeds wisselende behoeften van het verkeer op den weg, in die vergunningen vast te leggen; dat het gemeentebestuur krachtens art. 209*h* der Gemeentewet verantwoordelijk is voor het verkeer binnen de gemeente en de aanwijzing van halteplaatsen wel in het bijzonder geacht moet worden allereerst tot de bevoegdheid en de taak der gemeente te behooren; dat het vanwege den betrokken ondernemer aangevoerde hun college geen aanleiding geeft af te wijken van het systeem om de aanwijzing van halteplaatsen aan het betrokken gemeentebestuur over te laten; dat derhalve het voorliggende verzoek niet voor inwilliging in aanmerking kan komen;

dat Ged. Staten voornoemd voorts bij besluit van 22 December 1936, G.S. N°. 4/3, hebben afgewezen de aanvrage van de N. V. Eerste Vlaardingsche Auto-Garage, te Vlaardingen, om wijziging der te haren name staande vergunning tot het in werking brengen van een autobusdienst van 1. Vlaardingen (Hoflaan) via Schiedam naar Rotterdam (Rochussenstraat nabij het kruispunt Nieuwe-Binnenweg-Westersingel) en 2. Maasland—Maassluis (Stationsweg)—Schiedam naar Rotterdam (Rochussenstraat nabij het kruispunt Nieuwe-Binnenweg-Westersingel), (zie de Provinciale Bladen nummers 42 van 1927 en 53 van 1936 en het Bijvoegsel Provinciaal Blad N°. 77 van 1927), zulks in dier voege, dat in die vergunning alsnog een aantal door de aanvraagster aangegeven halteplaatsen voor de gemeente Rotterdam wordt vastgelegd;

dat dit besluit steunt op overwegingen van dezelfde strekking als de hiervoren vermelde;

dat het genoemd college wijders bij besluit van gelijken datum, G.S. N°. 4/1, geweigerd heeft te voldoen aan het verzoek van de N. V. Ridderkerksche Auto-Garage en Omnibus-Maatschappij, te Ridderkerk, om wijziging der te haren name staande vergunning tot het in werking houden van een autobusdienst:

a. van Ridderkerk (Nieuwe Veer) langs Lagedijk aldaar, Rijksstraatweg te Rijsoord en te Barendrecht en Dordtschestraatweg te IJsselmonde en te Rotterdam, naar Rotterdam (Groote Markt);

b. van Ridderkerk langs Ringdijk over Slikkerveer, Bolnes en IJsselmonde naar Rotterdam (Groote Markt), en

c. van Ridderkerk (garage Molendijk) langs Molendijk en Oostendam aldaar, Veerschedijk te Hendrik-Ido-Ambacht en Ringdijk te Zwijndrecht naar Dordrecht (Vest) en omgekeerd, (zie de Provinciale Bladen nummers 16 van 1935 en 72 van 1936), in dier voege, dat in die vergunning alsnog een aantal door de aanvraagster aangegeven halteplaatsen voor de gemeente Rotterdam wordt vastgelegd;

dat de overwegingen van dit besluit eveneens met de hiervoren vermelde overwegingen overeenkomen behoudens, dat de eerste twee overwegingen inzake het traject, dat niet meer door de diensten der onderneming mag worden bereden, hier niet worden aangetroffen;

dat Ged. Staten van Zuid-Holland ten slotte bij hun besluit van dezelfde dagteekening, G.S. N°. 4/4, afwijzend hebben beschikt op het verzoek van de N. V. Vlaardingsche Auto-Omnibus-Maatschappij te Vlaardingen, om wijziging der te haren name staande vergunning tot het in werking brengen van een autobusdienst van 1. Vlaardingen (Hoflaan) via Schiedam naar Rotterdam (Rochussenstraat nabij het kruispunt Nieuwe-Binnenweg-Westersingel) en 2. Maasland—Maassluis (Stationsweg)—Schiedam naar Rotterdam (Rochussenstraat nabij het kruispunt Nieuwe-Binnenweg-Westersingel), (zie de Provinciale Bladen nummers 42 van 1927 en 53 van 1936 en het Bijvoegsel Provinciaal Blad N°. 77 van 1927), zulks in dier voege, dat in die vergunning alsnog een aantal door de aanvraagster aangegeven halteplaatsen voor de gemeente Rotterdam wordt vastgelegd;

dat dit besluit van Ged. Staten berust op gronden van gelijke strekking als bij het eerstvermelde besluit zijn genoemd;

dat van de genoemde vier besluiten onderscheidenlijk A. Munnik, te Schiedam, de N. V. „Eerste Vlaardingsche Auto-Garage", de N. V. „Ridderkerksche Auto-Garage en Omnibus-Maatschappij" en de N. V. „Vlaardingsche Auto-Omnibus-Maatschappij" bij Ons in beroep zijn gekomen;

dat A. Munnik in beroep aanvoert, dat het gemeentebestuur van Rotterdam binnen hare gemeente slechts 4 halteplaatsen heeft vastgesteld op een afstand, waar de tram, die ook naar Schiedam rijdt, er 16 heeft; dat dit zijns inziens eene ongeoorloofde uitoefening van de aan het gemeentebestuur toekomende bevoegdheid is; dat immers Rotterdam zelf belanghebbende en concurrent is wat het vervoer naar Schiedam aangaat; dat de bedoeling dus is, zijn dienst onmogelijk te maken; dat derhalve zijns inziens met goede reden een ingrijpen ten deze van de Overheid mag worden gevraagd; dat het toch nimmer de bedoeling is geweest, dat een door de Kroon verleende vergunning practisch door het gemeentebestuur van Rotterdam zou worden vernietigd; dat Ged. Staten en de Kroon ongetwijfeld bevoegd zijn, de halteplaatsen van intercommunale autobusdiensten aan te wijzen;

dat de andere drie appellanten in beroep bezwaren aanvoeren van ongeveer dezelfde strekking als die, welke A. Munnik heeft ingebracht;

O. ten aanzien van de vraag, of van de onderhavige besluiten van Ged. Staten beroep op Ons openstaat, dat in de openbare vergadering van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur, waarin over deze zaak verslag is uitgebracht, van de zijde van het gemeentebestuur van Rotterdam deze vraag ten onrechte ontkennend is beantwoord, aangezien noch de bewoordingen van art. 4 der Wet Openbare Vervoermiddelen, noch de strekking dezer bepaling grond bieden voor een uitlegging, krachtens welke het in art. 3 geregelde recht van beroep zich niet zou uitstrekken tot de besluiten van Ged. Staten, waarbij een verzoek van den vergunninghouder om wijziging van eene vergunning is afgewezen;

O. ten aanzien van de hoofdzaak, dat de

gemeentebesturen bevoegd zijn tot het aanwijzen van halteplaatsen voor de autobusdiensten op de openbare wegen in hunne gemeente;

dat, hoewel naast de verkeersbelangen ook de belangen van het vervoer bij de aanwijzing van halteplaatsen zijn betrokken, zoodat in voorkomend geval ook in de voor de autobusdiensten krachtens de Wet Openbare Vervoermiddelen verleende vergunningen eenige bepaling daaromtrent op hare plaats zou kunnen zijn, als regel de bedoelde aanwijzing van de halteplaatsen aan de gemeentebesturen dient te worden overgelaten;

dat geen voldoende reden bestaat, om in het onderhavige geval van dien regel af te wijken;

dat toch verwacht mag worden, dat het gemeentebestuur van Rotterdam, de strekking der Wet Openbare Vervoermiddelen in aanmerking nemende, het aantal door de ondernemers wenschelijk geachte halteplaatsen niet zal beperken, dan voorzoover de belangen van het verkeer zulks dwingend eischen, en bepaaldelijk rekening zal houden met de omstandigheid, dat de waarde, welke de bedoelde autobusdiensten voor de voorziening in de vervoersbehoeften hebben, door het verleenen van vergunning voor die diensten buiten twijfel is gesteld;

dat derhalve Ged. Staten terecht afwijzend op de verzoeken hebben beschikt;

Gezien de Wet Openbare Vervoermiddelen en art. 41, 3e lid, van het Reglement Autovervoer Personen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de beroepen ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Waterstaat is belast enz.

(A. B.)

---

15 *November* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Mot.- en Rijw.Regl. art. 6.)

Rechtb.: Onder „bocht" moet in art. 6, lid 4, sub *c* M.- en R.Regl. — in tegenstelling met hoek — worden verstaan iedere geleidelijke over korten afstand gevormde kromming, hetzij deze zich voordoet in een zelfden weg of, gelijk i. c., ter plaatse waar twee wegen zich met elkander vereenigen, waarbij niet ter zake doet of de begrenzing van dien weg of van die vereenigingsplaats van wegen over een kort gedeelte van die kromming uit een rechte lijn bestaat.

H. R. Door te beslissen, dat bij eene plaatselijke gesteldheid, als in bovenstaande overweging vastgesteld, de omstandigheid, dat de geleidelijke kromming over korten afstand door een rechte lijn wordt onderbroken, aan die kromming niet het karakter ontneemt van „bocht", heeft de Rechtb. dat begrip niet uitgebreid buiten de beteekenis, die daaraan in art. 6, lid 4, sub *c* M.- en R.Regl. naar het gewone spraakgebruik moet worden gegeven.

Op het beroep van Dr. A. A. E., oor-, neus- en keelarts te Leeuwarden, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Leeuwarden van 30 Juni 1937, waarbij in hooger beroep, na vernietiging van een vonnis van den Kantonrechter te Leeuwarden van 1 April 1937, requirant ter zake van „als bestuurder van een motorrijtuig dit op een weg in stilstand hebben anders dan tot het onmiddellijk uit- of inlaten of uit- of instappen van personen of het onmiddellijk laden of lossen van goederen in een bocht binnen een bebouwde kom", met aanhaling van de artt. 1, 6 lid 4 aanvang en sub *c*, 73 lid 1, 88 van het Motor- en Rijwielreglement; 1, 2, 28, 39 der Motor- en Rijwielwet, 9, 23 en 91 Sr., is veroordeeld tot een geldboete van één gulden en een vervangende hechtenis van één dag.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Servatius;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende:

S., althans v. t. van art. 1 Sr. en de artt. 6 en 73 van het Motor- en Rijwielreglement;

O. dat bij het bestreden vonnis, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, overeenkomstig de dagvaarding ten laste van requirant is bewezen verklaard: dat hij in den namiddag van 15 Februari 1937 te ongeveer 2.10 uur in de gemeente Leeuwarden binnen de bebouwde kom van Leeuwarden als bestuurder van een motorrijtuig op 4 wielen gemerkt B. 20816 dit in stilstand heeft gehad in de bocht, gevormd door de voor het openbaar verkeer openstaande rijwegen den Harlingersingel en de Pier Panderstraat, zulks niet tot het onmiddellijk uit- of inlaten of uit- of instappen van personen of het onmiddellijk laden of lossen van goederen;

dat de Rechtbank voorts nog heeft overwogen, „dat verdachte wel is waar heeft betwist dat de plaats waar het motorrijtuig tot stilstand was gebracht, was een bocht in den zin der wet, wijl toch het motorrijtuig stond daar waar in den overgang van den Harlingersingel naar de Pier Panderstraat zich een recht stuk aan den rijweg grenzend trottoir ter lengte van ongeveer 13 Meter bevond, doch de Rechtbank dit verweer verwerpt, wijl toch onder bocht in art. 6 lid 4 sub *c* van het Motor- en Rijwielreglement moet worden verstaan — zulks in tegenstelling met hoek — iedere geleidelijke over korten afstand gevormde kromming, hetzij deze zich voordoet in eenzelfden weg of, gelijk hier het geval is, ter plaatse waar twee wegen zich met elkander vereenigen, waarbij het niet ter zake doet of de begrenzing van dien weg of van die vereenigingsplaats van wegen over een kort gedeelte van die kromming, gelijk in casu, uit een rechte lijn bestaat;"

O. dat tegen die overweging het middel, blijkens de toelichting, is gericht, en requirant betoogt, dat aldus aan het begrip „bocht" een uitbreiding wordt gegeven, die noch taalkundig, noch volgens art. 6 van het Motor- en Rijwielreglement te verdedigen is, dat het verschil tusschen de begrippen „hoek" en „bocht" niet anders is, dan dat een hoek de plaats van samenkomst is van twee lijnen die niet in elkanders verlengde liggen, en een bocht een gedeelte van een boog is, en dat, waar hier sprake is van een recht stuk, dit onmogelijk onder het begrip „bocht" kan vallen;

dat evenwel de Rechtbank, door te beslissen, dat bij een plaatselijke gesteldheid, als in bovenaangehaalde overweging vastgesteld, de omstandigheid, dat de geleidelijke kromming over korten afstand door een rechte lijn wordt onderbroken, aan die kromming niet het karakter ontneemt van „bocht", dat begrip niet heeft uitgebreid buiten de beteekenis, die daaraan in art. 6 lid 4 sub *c* van het Motor- en Rijwielreglement overeenkomstig het gewone spraakgebruik moet worden gehecht en dus het middel niet kan slagen;

Verwerpt het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Advocaat-Generaal Berger.*]

(N. J.)

---

15 *November* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Sr. art. 436; Wet uitoefening Geneeskunst, art. 1.)

Ten onrechte was de Rechtb. van oordeel, dat i. c. niet sprake was van het uitoefenen der geneeskunst in den zin der wet, doch van verstrekken van geneesmiddelen met gebruiksaanwijzing. Gereq. heeft toch, zooals is bewezenverklaard, aan personen, die zich met klachten over hun ziekten en kwalen tot hem hadden gewend, kruiden verstrekt met aanwijzing, hoe die te gebruiken en zulks met de voorgewende of werkelijke strekking om genezende werking op die ziekten en kwalen uit te oefenen, weshalve hij gezegd moet worden die kruiden ter genezing te hebben voorgeschreven en dus geneeskundigen raad te hebben verleend, hetgeen in art. 1 der Wet van 1 Juni 1865, S. 60, onder uitoefening der geneeskunst verstaan wordt.

Met vernietiging van vonnis a quo, doet H. R. ten principale recht en spreekt een veroordeeling uit.

Op het beroep van den O. v. J. bij de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage, requirant van cassatie tegen een vonnis dier Rechtbank van 6 Juli 1937, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een vonnis van het Kantongerecht aldaar, op 20 Febr. 1937 tegen J. F. v. d. P., chemiker te 's-Gravenhage, gewezen, deze van alle rechtsvervolging ter zake van het hem te laste gelegde en bewezen verklaarde is ontslagen; (Gepleit voor gereq. door Mr. H. G. Kaufmann).

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger.

Bij het bestreden vonnis, houdende vernietiging van het veroordeelend vonnis van den Kantonrechter, werd van het aan gerequireerde bij inleidende dagvaarding telaste gelegde bewezen geoordeeld: „dat hij te 's-Gravenhage onder meer in de maand November 1936, zonder dat aan hem de bevoegdheid tot uitoefening der geneeskunst volgens de wet was toegekend, verschillende personen, die zich met klachten over hun ziekten of kwalen tot hem hadden gewend, buiten noodzaak, met de voorgewende of werkelijke strekking om genezende werking op die ziekten of kwalen uit te oefenen, tegen die ziekten of kwalen kruiden heeft verstrekt, met aanwijzingen, hoe deze te gebruiken, terwijl die personen voor die kruiden doorgaans een bedrag aan geld betaalden, zulks terwijl nog geen twee jaren waren verloopen sedert het recht tot strafvordering tegen verdachte wegens een gelijke overtreding bedoeld in art. 436 Sr., den 19 September 1935 was vervallen door vrijwillige voldoening aan de voorwaarde, welke de bevoegde Ambtenaar van het Openbaar Ministerie na daartoe ingediend verzoek van verdachte, ter voorkoming van de strafvervolging had gesteld".

Gerequireerde werd evenwel van alle rechtsvervolging te dier zake ontslagen, op grond, dat dit bewezen verklaarde niet oplevert een strafbaar feit, daar het enkel verstrekken van geneesmiddelen, met gebruiksaanwijzing daarvan, niet is het uitoefenen der geneeskunst, waarbij de Rechtbank verder nog overweegt, „dat uit de behandeling ter terechtzitting in hooger beroep weliswaar is gebleken, dat verdachte de kruiden ook voorschrijft, doch dat dit hem niet bij dagvaarding is ten laste gelegd", terwijl het bewezen verklaarde, volgens de Rechtbank, ook niet oplevert overtreding van een ander wettelijk voorschrift.

De Heer requirant ziet in deze beslissing schending van de bepalingen der artt. 351, 352 Sv. j°. art. 1 der Wet van 1 Juni 1865 S. 60 regelende de uitoefening der Geneeskunst en art. 436 Sr. Z. i. heeft de Rechtbank heel wat meer bewezen geacht, dan het enkel verstrekken van geneesmiddelen, vermits uit de woorden der bewezenverklaring: „die zich met klachten over hun ziekten of kwalen tot hem hadden gewend" en „met de voorgewende of werkelijke strekking een genezende werking op die ziekten en kwalen uit te oefenen, tegen die ziekten of kwalen kruiden heeft verstrekt met aanwijzingen, hoe deze te gebruiken", het verband tusschen het verstrekken der kruiden met gebruiksaanwijzing eenerzijds en anderzijds het tevoren ontvangen van de klachten dier personen over hun ziekten of kwalen en met het oog op en tegen die ziekten en kwalen geven van die kruiden, blijkt. Juist dit verband, hetwelk, volgens de Heer requirant, uit het bewezenverklaarde blijkt en dat de Rechtbank in haar vonnis bij haar „verdere overweging" geheel onbesproken laat, maakt, naar het oordeel van den Heer requirant, dat de feiten, die als „bewezen" worden aangenomen, wel strafbaar zijn, immers wel vallen onder „het uitoefenen der Geneeskunst".

Aanvankelijk heb ik mij afgevraagd, of dit middel niet moest worden afgewezen, op grond, dat de opvatting der Rechtbank, volgens welke in het bewezen verklaarde gedeelte der telastelegging niets anders valt te lezen, dan telastelegging van het enkel verstrekken van geneesmiddelen, met gebruiksaanwijzing daarvan, en niet, dat gerequireerde de kruiden ook heeft voorgeschreven, als met den tekst der telastelegging niet onvereenigbaar, in cassatie moet worden geëerbiedigd. Ofschoon eene scherpere omschrijving der in dezen van belang zijnde feiten m. i. wel mogelijk en aanbevelenswaard zoude zijn geweest, wil het mij, na aarzeling, ten slotte toch voorkomen, dat de kennelijk door de Rechtbank gevolgde

lezing met de bewoordingen der dagvaarding en wel, behalve met de door den Heer requirant in het bijzonder naar voren gebrachte, m. i. voornamelijk ook met de woorden „met de voorgewende of werkelijke strekking een genezende werking op die ziekten en kwalen uit te oefenen", kwalijk vereenigbaar is te achten. Mij althans valt het moeilijk, in de dagvaarding en dus ook in het door de Rechtbank bewezenverklaarde gedeelte daarvan, iets anders te lezen, dan de telastelegging, dat gerequireerde in verband met de, hem door de bedoelde personen medegedeelde, klachten over hunne ziekten en kwalen tegen die, hem aldus geopenbaarde ziekten en kwalen kruiden heeft verstrekt met de voorgewende of werkelijke bedoeling om door die kruiden eene genezende werking op die bepaalde ziekten en kwalen uit te oefenen met aanwijzing hoe deze te gebruiken. Een en ander sluit, naar het mij voorkomt, echter noodwendig in, dat hier inderdaad niet slechts sprake is van het enkel verstrekken van geneesmiddelen met gebruiksaanwijzing daarvan, doch wel degelijk van het voorschrijven van de bedoelde kruiden, welke immers, hetzij voorgewend, hetzij werkelijk, moesten dienen om genezing van, in klachten tegenover gerequireerde omschreven en dus bepaalde, kwalen of ziekten te bevorderen, welk doel uiteraard medebrengt, dat de keuze der kruiden en het geven van derzelver gebruiksaanwijzing, een en ander dus kennelijk gericht op de genezing van voormelde ziekten of kwalen, van gerequireerde moet zijn uitgegaan. Zoodanige handeling nu moet m. i. worden beschouwd als het verleenen van geneeskundigen raad, ter staving van welk oordeel ik moge verwijzen naar de arresten van Uwen H. R. van 15 October 1917 W. 10168, N. J. 1917, 1081 en 12 November 1923 W. 11142, N. J. 1924, 81. Het wil mij dan ook voorkomen, dat het voorgestelde middel gegrond is te achten, waarbij ik meen te mogen aannemen, dat de Rechtbank, waar zij hare beslissing, dat het door haar bewezenverklaarde niet strafbaar is, uitsluitend grondt op de meening, dat het enkel verstrekken van geneesmiddelen, met gebruiksaanwijzing daarvan, niet is het uitoefenen der geneeskunst, niet heeft willen te kennen geven, dat — ware in het bewezene wel te zien het verleenen van geneeskundigen raad — in de bewezenverklaring niet tevens zoude zijn uitgedrukt, dat dit verleenen van geneeskundigen raad in dezen als bedrijf plaats vond. Mocht Uw Raad zich vereenigen met mijne meening, dat het ten dezen uitgesproken ontslag van rechtsvervolging niet in stand kan blijven, dan zal m. i. ook hier — evenals in het geval behandeld in Uw arrest van 13 October 1930 W. 12242, N. J. 1930, 1679 — ten principale kunnen worden recht gedaan, waarbij dan echter de vraag rijst, welke straf aan den gerequireerde ware op te leggen. Ofschoon in verband met de telastegelegde en bewezenverklaarde herhaling van overtreding in plaats van geldboete hechtenis van ten hoogste twee maanden kan worden opgelegd en de Kantonrechter gerequireerde tot een maand hechtenis veroordeelde, zoude ik Uwen Raad willen voorstellen den gerequireerde, — waar doze wellicht eenigen grond had om te meenen, dat hij zich niet aan een strafbaar feit schuldig maakte — met eene, overigens aan den aard en den ernst van de gepleegde overtreding aangepaste geldboete te straffen.

Ik concludeer mitsdien tot vernietiging van het bestreden vonnis, doch alleen voor zoover het bewezenverklaarde niet strafbaar is verklaard en gerequireerde deswege van elke rechtsvervolging is ontslagen en dat de H. R., ten principale rechtdoende krachtens art. 105 R. O. aan het bewezen verklaarde geve de benaming: „niet toegelaten tot de uitoefening van een beroep, waartoe de wet eene toelating vordert, buiten noodzaak dat beroep uitoefenen, terwijl tijdens het plegen van de overtreding nog geen twee jaren zijn verloopen sedert het recht tot strafvordering wegens gelijke overtreding volgens het eerste lid van art. 74 Sr. is vervallen", dit feit en gerequireerde deswege verklare strafbaar en den gerequireerde te dier zake, met toepassing van art. 436 Sr. j°. art. 1 der Wet van 1 Juni 1865 S. 60, regelend de uitoefening der geneeskunst, alsmede van de artt. 23, 74 en 91 van eerstgemeld Wetboek, veroordeele in eene geldboete van f 100, bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door hechtenis van eene maand.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer de Menthon Bake;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij memorie van cassatie, luidende:

Schending van de artt. 351, 352 Sv. j°. art. 1 der Wet van den 1sten Juni 1865, S. 60 regelende de uitoefening der Geneeskunst en art. 436 Sr., door te overwegen, dat het bewezen verklaarde niet oplevert een strafbaar feit, daar het enkel verstrekken van geneesmiddelen, met gebruiksaanwijzing daarvan, niet is het uitoefenen der geneeskunst, ten onrechte daar het bewezen verklaarde meer inhoudt dan het enkel verstrekken van geneesmiddelen met gebruiksaanwijzing, namelijk verschillende feiten, welke in verband met elkaar wel vallen onder „het uitoefenen der geneeskunst";

O. dat in het bestreden vonnis van het aan gerequireerde te laste gelegde bewezen is verklaard:

dat hij te 's-Gravenhage enz. (zie conclusie);

O. wat het middel betreft:

dat de Rechtbank bij het bestreden vonnis heeft overwogen dat het bewezen verklaarde niet oplevert een strafbaar feit, omdat daarin niet sprake is van het uitoefenen der geneeskunst in den zin der wet, maar van het verstrekken van geneesmiddelen met gebruiksaanwijzing;

dat echter gerequireerde, die — zooals in het bestreden vonnis bewezen verklaard is — aan personen, die zich met klachten over hun ziekten en kwalen tot hem hadden gewend, kruiden heeft verstrekt met aanwijzing, hoe die te gebruiken, en dit met de voorgewende of werkelijke strekking om genezende werking op die ziekten en kwalen uit te oefenen, gezegd moet worden die kruiden ter genezing te hebben voorgeschreven en dus geneeskundigen raad te hebben verleend, hetgeen in

art. 1 der Wet van 1 Juni 1865 S. 60 onder uitoefening der geneeskunst verstaan wordt;

dat de Rechtbank in de bestreden beslissing gezegd art. 1 derhalve verkeerd heeft toegepast en het middel dus is gegrond;

O. dat het bewezen verklaarde is strafbaar en oplevert de overtreding „niet toegelaten zijnde tot de uitoefening van een beroep, waartoe de wet eene toelating vordert, buiten noodzaak dat beroep uitoefenen, terwijl tijdens het plegen van de overtreding nog geen 2 jaren zijn verloopen sedert het recht tot strafvordering wegens gelijke overtreding volgens het 1ste lid van art. 74 Sv. is vervallen;"

O. dat gerequireerde deswege is strafbaar, zijnde van eenigen strafuitsluitingsgrond niet gebleken;

O. dat na te melden straf in overeenstemming is met aard en ernst van het gepleegde feit;

Vernietigt het bestreden vonnis, doch alleen voorzoover daarbij het bewezenverklaarde niet strafbaar is verklaard, en gerequireerde is ontslagen van alle rechtsvervolging;

Rechtdoende ingevolge art. 105 der Wet op de R. O.:

Gezien de artt. 436 Sr. j°. art. 1 der Wet van 1 Juni 1865, S. 60, regelend de uitoefening der geneeskunst, alsmede de artt. 23 en 74 Sr.;

Qualificeert het bewezen verklaarde als voormeld;

Verklaart dit feit en gerequireerde deswege strafbaar;

Veroordeelt gerequireerde tot eene geldboete van honderd gulden bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door hechtenis van ééne maand.

(N. J.)

---

15 *November* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.
(Woningwet art. 36 jis, artt. 10, 39.)

Art. 10 heeft slechts betrekking op de bijzondere rooilijnvoorschriften, als bedoeld in art. 2 tweede lid. Ook al zijn bij een uitbreidingsplan of daarbij behoorende bebouwingsvoorschriften, als bedoeld in art. 39, lijnen vastgesteld of herzien, die bij het bouwen aan de wegzijde of aan de van den weg afgekeerde zijde niet mogen worden overschreden, dan nog behoeven, mede blijkens art. 2, 3e lid, uitsluitend de artt. 37 en 38 te worden inachtgenomen.

Wel maakt de schadevergoedingsverordening geen deel uit van het uitbreidingsplan, doch tusschen plan en verordening is een zóó nauw verband gelegd, dat het redelijkerwijze uitgesloten moet worden geacht, dat het gemeentebestuur te eeniger tijd tot algeheele intrekking der verordening zou overgaan of haar dusdanig zou wijzigen, dat de billijkheid niet langer voldoende gewaarborgd zou zijn.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door Mevrouw T. J. van Heyst-Pot, te 's-Gravenhage, K. Chardon, te Vlaardinger-Ambacht en J. C. Moerman aldaar, tegen het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 23 Februari 1937, waarbij een uitbreidingsplan c.a. van Vlaardinger-Ambacht gedeeltelijk is goedgekeurd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 30 Sept. 1937, N°. 388, en 27 Oct. 1937, N°. 388/117;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 10 Nov. 1937 N°. 10095 M/P.B.R., Afdeeling Volkshuisvesting;

O. dat Ged. Staten van Zuid-Holland bij hun evengenoemd besluit goedkeuring hebben onthouden aan het, door den raad der gemeente Vlaardinger-Ambacht op 14 Februari 1936 vastgestelde uitbreidingsplan met daarbij behoorende bebouwingsvoorschriften, voorzoover dit plan betrekking heeft op de voor den Rijksweg N°. 20 bestemde gronden en voor het overige het plan hebben goedgekeurd;

dat Ged. Staten daarbij, na een uitvoerige bespreking van de, bij hun college ingediende, bezwaren hebben overwogen, dat zij de vraag, of en in hoeverre het plan, afgezien van de daartegen door belanghebbenden ingebrachte bezwaren, voor goedkeuring vatbaar is, behalve ten aanzien van het voor den Rijksweg N°. 20 bestemde gedeelte, bevestigend meenen te kunnen beantwoorden; dat immers bij het plan overeenkomstig art. 38, tweede lid der Woningwet is in acht genomen het besluit van hun college dd. 6 Maart 1935, G.S. N°. 12/1, terwijl door onthouding van goedkeuring, voorzoover het voor den Rijksweg N°. 20 bestemde gedeelte betreft, het plan niet in zijn wezen wordt aangetast, zoodat het voor het overige kan worden goedgekeurd;

dat van deze beslissing bij Ons in beroep zijn gekomen:

1°. Mevrouw T. J. van Heyst-Pot, te 's-Gravenhage, aanvoerende, dat haar eerst van het hart moet de weinig eerbiedige wijze, waarop de raad en Ged. Staten het bestaande uitbreidingsplan van 1927, zooals dit is gewijzigd respectievelijk 2 Maart 1934 en 11 December 1935, ter zijde hebben gesteld, o.q. hebben laten ter zijde stellen;

dat, indien een teekening van het bestaande uitbreidingsplan met het aanhangige herzieningsplan wordt vergeleken, men tot de conclusie zal komen, dat het gemeentebestuur van Vlaardinger-Ambacht een groot deel van het herzieningsplan heeft laten uitvoeren, alsof dit een in hoogste instantie goedgekeurd uitbreidingsplan ware; dat de raad voor straataanleg, grondverkoop en uitgifte in erfpacht zijne besluiten heeft genomen, terwijl Ged. Staten nagelaten hebben de goedkeuring dier besluiten te weigeren; dat beide colleges haar daardoor de gelegenheid hebben ontnomen haar bouwgrond te exploiteeren op de wijze, zooals het bestaande uitbreidingsplan van 12 Juli 1927 aangeeft; dat het gemeentebestuur van Vlaardinger-Ambacht zelfs zoo ver gegaan is, dat het haar geweigerd heeft straten aan te leggen overeenkomstig het laatstgemelde uitbreidingsplan; dat de beide colleges nu wel een beroep zullen doen op art. 6 sub 5 der Woningwet, om zich vrij te pleiten, doch dat zij er op wijst, dat alleen maar toestemming gegeven kan worden een woning of een ander gebouw te bouwen, geheel of voor een gedeelte te vernieuwen of te veranderen of uit

te breiden, indien het plan, voor welks uitvoering vergunning wordt gevraagd, niet strijdt met het ontwerp van het plan van uitbreiding; dat de Woningwet nergens bepaalt, dat, indien er een ontwerp-uitbreidingsplan aan Ged. Staten ter goedkeuring is gezonden, reeds onmiddellijk tot straataanleg als anderszins volgens het ontwerp kan worden overgegaan; dat noch door de gemeente, noch door Ged. Staten, ter harte is genomen de raadgeving van den Hoofdinspecteur der Volksgezondheid, gegeven in zijn jaarverslag over 1927 (bladzijde 131); dat in nauw verband met het uitbreidingsplan staat de bebouwingsverordening, welke details van het uitbreidingsplan regelt; dat in art. 9 dier bebouwingsverordening een achtergevel-rooilijnregeling wordt aangegeven; dat voor het vaststellen van rooilijnregelingen de bijzondere bepaling van art. 10 der wet geldt, terwijl voor het uitbreidingsplan zelf art. 37 der wet toepassing vindt; dat nu door de gemeente Vlaardinger-Ambacht art. 10 geheel over het hoofd is gezien, terwijl de publicatievoorschriften van art. 37 onvoldoende zijn nagekomen; dat de schriftelijke kennisgeving aan de eigenaren en aan de hypotheekhouders, dat rooilijnregelingen zouden worden gewijzigd, c.q. gemaakt, geheel achterwege is gelaten; dat volgens art. 37, alinea 4, der Woningwet van iedere nederlegging door het hoofd van het gemeentebestuur in één of meer dagbladen der gemeente, of, bij ontbreken daarvan, eener naburige gemeente, onverwijld kennis moet gegeven worden; dat de burgemeester van Vlaardinger-Ambacht van de ter-visie-legging, zoowel van het ontwerp-uitbreidingsplan en van het vastgestelde uitbreidingsplan als van de goedkeuring door Ged. Staten, kennis heeft gegeven in het te Rotterdam verschijnend Rotterdamsch Nieuwsblad; dat het Rotterdamsch Nieuwsblad geen dagblad is in den zin van art. 37, alinea 4, der Woningwet; dat het immers niet dagelijks verschijnt, doch alléén op werkdagen; dat voorts Rotterdam geen naburige gemeente is; dat naburige gemeenten van Vlaardinger-Ambacht zijn: Vlaardingen, Schiedam, Kethel en Spaland, Schipluiden en Maasland; dat Van Dale's Groot Woordenboek van het woord „dagblad" de volgende definitie geeft: „dagelijks verschijnend nieuwsblad" en van „naburig": „nabijgelegen, omliggend: het naburige dorp"; dat zij de juistheid van haar interpretatie van de woorden „dagblad" en „naburig" meent te mogen bewijzen door een beroep te doen op een product van moderne wetgeving, waarin die moeilijkheid is opgelost; dat in art. 41 D, Wetboek van Koophandel, staat: „in een nieuwsblad der gemeente" (een nieuwsblad behoeft bijvoorbeeld maar eenmaal per jaar te verschijnen) „of, bij gebreke van een in die gemeente verschijnend nieuwsblad der provincie"; dat door den raad in zijne vergadering van 5 September 1933 een verordening is aangenomen, welke bij raadsbesluit van 14 Februari 1936 is gewijzigd, houdende algemeene regelen ter bescherming van belangen van derden in verband met het vaststellen van rooilijnen, bouwverboden en uitbreidingsplannen, hierna genoemd: schadevergoedingsverordening; dat volgens art. 3 der schadevergoedingsverordening het bedrag der schadevergoeding wordt geschat door een daartoe in te stellen commissie van drie deskundigen, jaarlijks te benoemen door den raad, op voordracht van burgemeester en wethouders; dat de grondeigenaren geen stem hebben bij de benoeming dier deskundigen; dat de benoeming in handen is gegeven van den gemeenteraad en niet in die van een onpartijdige instantie; dat, wanneer de raad zijne beslissing genomen heeft, de gedupeerde eigenaar in beroep kan gaan bij Ged. Staten (art. 7, alinea 2, der schadevergoedingsverordening); dat het staatsrechtelijk niet mogelijk is, dat een lagere macht de competentie van een hoogere macht kan bepalen; dat, al moge het tegenwoordige college van Ged. Staten zich bereid verklaard hebben om van een eventueel beroep kennis te nemen, een toekomstig college voor de taak, hem door den raad opgelegd, zal kunnen en — indien het zich respecteert — moeten bedanken, omdat Ged. Staten in deze materie volgens hun eigen redeneering niet meer zijn dan een adviescommissie, aan wier oordeel de raad zich niet behoeft te storen, hetgeen voor het prestige van Ged. Staten niet bevorderlijk is; dat deze schadevergoedingsverordening geen deel uitmaakt van het door den raad vastgestelde uitbreidingsplan, hetgeen medebrengt, dat wijziging — zelfs intrekking van de schadevergoedingsverordening — mogelijk is zonder herziening van het uitbreidingsplan zelf, m. a. w. zonder dat belanghebbenden gelegenheid hebben om hunne belangen te bepleiten en zonder dat belanghebbenden beroep bij Ged. Staten en de Kroon hebben; dat Ged. Staten dit bezwaar trachten te ontzenuwen door een betoog, dat niet uitmunt door helderheid, waarbij zelfs een beroep wordt gedaan op moreele gebondenheid van den raad; dat, aangezien de raad, zooals hierboven is aangetoond, weinig eerbied heeft voor wettelijke gebondenheid, haar vertrouwen in de moreele gebondenheid van dit college zeer gering is; dat de gronden langs den Burgemeester-Verkadesingel bestemd zijn voor half-open bebouwing met voortuinen; dat de Burgemeester-Verkadesingel bestemd is om te worden de verbindingsweg tusschen Rijksweg 20 en de bebouwde kom van Vlaardinger-Ambacht, het Oostelijk gedeelte van Vlaardingen en het Westelijk gedeelte van Schiedam; dat het haars inziens aanbeveling verdient, voor zoo'n verbindingsweg — desnoods iets breeder dan thans ontworpen is — gesloten bebouwing zonder voortuinen voor te schrijven dat, wat de aanwijzing van grond voor een sport- en recreatieterrein betreft, in het kleine uitbreidingsplan een recreatieterrein niet op zijn plaats is, temeer daar een schitterend recreatieterrein „Het Hof", op het grondgebied van Vlaardingen, in de onmiddellijke nabijheid van de kom der gemeente Vlaardinger-Ambacht ligt; dat sinds het arrest van den H. R. van 31 Jan. 1934, waarbij art. 92*a* der Onteigeningswet haars inziens onjuist werd geïnterpreteerd, en de daarop gevolgde circulaires van den Minister van Sociale Zaken van 16 Mei 1935 en 14 Aug. 1935, haars inziens zonder dringende noodzakelijkheid een recreatieterrein niet mag worden geprojecteerd, omdat art. 2,

vierde lid, van de exploitatieverordening der gemeente Vlaardinger-Ambacht sinds het raadsbesluit van 17 Nov. 1933 luidt: „Voor kosten ten behoeve van aankoop en aanleg van recreatieterreinen zal aan de gemeente verschuldigd zijn een bedrag, berekend naar f 2000 per ha of f 0.20 per m^2 van den ruwen grond"; dat in de gemeenteraadsvergadering van 10 Aug. 1936 de burgemeester van Vlaardinger-Ambacht heeft medegedeeld, dat van burgemeester en wethouders een voorstel tot onteigening van haar perceel bouwgrond is te wachten; dat zij dus weet, dat bij het aanvaarden van het sport- en recreatieterrein haar schadeloosstelling bij eventueele onteigening met ± f 6000 zal worden verminderd; dat het college van Ged. Staten, dat volgens de memorie van toelichting op de Woningwet bij de beoordeeling van raadsbesluiten tot vaststelling en herziening van uitbreidingsplannen als „vroede mannen" moet letten op benadeeling van belanghebbenden, in zijn besluit opmerkt:

„Het bezwaar tegen den door de gemeente geheven omslag voor recreatieterreinen is niet ter zake dienende, daar het niet is gericht tegen het plan als zoodanig, maar tegen de exploitatieverordening van Vlaardinger-Ambacht"; dat verder volgens het oordeel van Ged. Staten de omslag niet te hoog is; dat voor haar echter f 6000 een respectabel bedrag is en Ged. Staten op alles moeten letten, wat belanghebbenden kan benadeelen; dat een „Niet ter zake dienend", om zich van een bezwarende exploitatieverordening af te maken, hier niet op zijn plaats is; dat, indien de gemeente Vlaardinger-Ambacht zoo gesteld is op een recreatieterrein, zij dan alle burgers daaraan moet laten betalen, bijvoorbeeld door verhooging der opcenten op de gemeentefondsbelasting, zoodra het recreatieterrein is aangelegd, maar niet riemen moet snijden van andermans leer; dat zij in haar bezwaarschrift aan Ged. Staten een soortgelijke opmerking heeft gemaakt als in de laatste zinsnede; dat ter zake door den Inspecteur der Volksgezondheid wordt opgemerkt: „Het is verder volkomen gerechtvaardigd, dat dit recreatieterrein, hetwelk ten bate van het plan en zijn bewoners is geprojecteerd, ook op dit plan drukt. Niet de grondexploitanten betalen dit terrein en zijn inrichting, maar het vereischte bedrag wordt verdisconteerd in de verkoops- en verhuurprijzen en dus door de bewoners zelven."; dat de Inspecteur over het hoofd ziet, dat er naast den grond, vallende onder het uitbreidingsplan, nog een bebouwde kom van ± 17½ ha is; dat de bewoners dier bebouwde kom wel mede zullen profiteeren, maar in het systeem van den Inspecteur niets betalen aan de inrichting van het recreatieterrein;

2°. K. Chardon, te Vlaardinger-Ambacht, aanvoerende, dat volgens het uitbreidingsplan der gemeente Vlaardinger-Ambacht, zooals dit door den raad dier gemeente is vastgesteld in zijn vergadering van 12 Juli 1927 en door Ged. Staten van Zuid-Holland is goedgekeurd 15 Nov. daaraanvolgend, van zijn thans nog in eigendom bezeten grond 7.53.02 ha in dat plan waren begrepen; dat volgens het aanhangige plan 2.82.87 ha van zijn grond in het uitbreidingsplan zullen vallen, hetgeen tot 0.81.47 ha zal worden gereduceerd, indien de gronden, bestemd voor den aanleg van Rijksweg 20, overeenkomstig het besluit van Ged. Staten uit het plan zullen worden gelicht; dat deze 0.81.47 ha bouwgrond nagenoeg geheel voor straataanleg en gazon zal worden bestemd en een klein gedeelte voor open- en half-open bebouwing; dat deze cijfers en feiten duidelijk aantoonen, dat hij door het nieuwe uitbreidingsplan onnoemelijk wordt benadeeld; dat in het ambtsbericht van burgemeester en wethouders van Vlaardinger-Ambacht aan het college van Ged. Staten dd. 4 Mei 1936 hem het verwijt wordt gemaakt, dat hij het plan 1927 op één lijn stelt met het herzieningsplan, hetgeen een misvatting van hem zoude zijn, aangezien het plan 1927 een plan „in hoofdzaak" en het herzieningsplan een plan „in bijzonderheden" is; dat het gemelde college hem dan voor houdt, dat ongeveer 5 ha van zijn grond ook volgens het bestaande uitbreidingsplan nimmer als bouwgrond zijn opgenomen en er alzoo voor de ongeveer 5 ha van benadeeling in deze geen sprake kan zijn; dat het college van burgemeester en wethouders zijns inziens hier op een dwaalspoor is; dat de Woningwet alleen een uitbreidingsplan kent, waarbij de bestemming van den in dat plan begrepen grond in hoofdzaak of in onderdeelen wordt aangewezen; dat de bestemming van de bewuste 5 ha in het plan 1927 gedeeltelijk in hoofdzaak en gedeeltelijk in onderdeelen is aangewezen, doch hij steeds bedoeld heeft grond, vallende in het uitbreidingsplan en niets meer; dat de Inspecteur der Volkshuisvesting eveneens van de foutieve voorstelling van burgemeester en wethouders uitgaat en hem voorhoudt, dat hij zijn land gekocht heeft (dit is geweest in 1929, m. a. w. twee jaren na de vaststelling van het uitbreidingsplan) als cultuurgrond, dus niet met het oog op exploitatie voor bouwgrond; dat hij — volgens dien Inspecteur — moeilijk van benadeeling kan spreken, ten hoogste van gemis aan verwacht voordeel; dat hij, indien het uitbreidingsplan 1927 er niet geweest ware, voor zijn boerderij ten minste de helft minder zou hebben betaald; dat het college van Ged. Staten, hoewel met andere argumenten, tot hetzelfde resultaat komt als burgemeester en wethouders, doch vervolgens het tracé van Rijksweg 20 uit het uitbreidingsplan wenscht te lichten, m. a. w. nog een 2.01.40 ha van zijn bouwgrond te degradeeren tot cultuurgrond, aangezien het van oordeel is, dat, hangende een procedure tot onteigening anders dan in het belang der volkshuisvesting, het geven van een wellicht waardeverminderende bestemming bij uitbreidingsplan aan de te onteigenen gronden niet geoorloofd is; dat het juister zou zijn geweest, indien Ged. Staten de ware oorzaak van het herzieningsplan vermeld hadden, namelijk het aandringen van de Directie Nieuwe Wegen en meer speciaal van den Hoofdingenieur De Bussy, om het tracé van Rijksweg 20 van het herzieningsplan te schrappen; dat het uitbreidingsplan noodeloos klein is opgezet, belangrijk kleiner dan het plan van 12 Juli 1927; dat door de snelle uitbreiding van Vlaardinger-Ambacht er van den grond, val-

lende in het herzieningsplan, thans slechts ongeveer 7 ha niet bouwrijp is; dat de oorzaak van dien kleinen opzet is te vinden bij het college van Ged. Staten, die het gemeentebestuur van Vlaardinger-Ambacht hebben gedwongen; dat, indien men bedenkt, dat de bevolking van Vlaardinger-Ambacht sinds 1920 is verdrievoudigd, hieruit zonneklaar blijkt, dat Ged. Staten weinig inzicht hebben gehad van de bevolkingsvermeerdering van Vlaardinger-Ambacht; dat het anders niet te rijmen is, dat het uitbreidingsplan 1927 (toenmalige bevolking ± 2000) grooter is dan het herzieningsplan, terwijl thans het zielental ± 4700 bedraagt; dat hij ten slotte bezwaar heeft, dat het begin van den Holyweg, den verbindingsweg tusschen Vlaardinger-Ambacht en Delft, wordt verlaagd tot een onbelangrijke straat, ook al moge dit gedeelte, volgens het oordeel van Ged. Staten, een alleszins behoorlijke woonstraat worden;

3°. J. C. Moerman, te Vlaardinger-Ambacht, aanvoerende, dat hij zijne bezwaren, zooals die reeds eerder door hem naar voren zijn gebracht, handhaaft; dat hij, al moge hem dan worden voorgehouden, dat aan een uitbreidingsplan geen blijvende rechten kunnen worden ontleend, er toch eerbiedig op wijst, dat hij door de wijziging, daarin bestaande, dat thans is komen te vervallen hetgeen destijds was geprojecteerd, ernstig wordt benadeeld; dat het hem mitsdien wil voorkomen, dat met zijne belangen niet in voldoende mate is rekening gehouden; dat hij ten aanzien van den Holyweg opmerkt, dat hij reeds eerder heeft gesteld, dat deze weg tot een doodloopenden weg wordt verlaagd;

O. ten aanzien van het beroep van Mevrouw T. J. van Heyst-Pot, dat het bezwaar van deze appellante, dat door de gemeente de bepaling van art. 10 der Woningwet in deze geheel over het hoofd zou zijn gezien, schijnt voort te spruiten uit een onjuiste uitlegging dezer wet;

dat toch het evengenoemde art. 10 slechts betrekking heeft op de bijzondere rooilijnvoorschriften, als bedoeld in art. 2, tweede lid, der Woningwet, terwijl bij het vaststellen of het herzien van uitbreidingsplannen en daarbijbehoorende bebouwingsvoorschriften, als bedoeld in art. 39 der wet, ook al zijn daarbij lijnen vastgesteld of herzien, die bij het bouwen aan de wegzijde of aan de van den weg afgekeerde zijde, niet mogen worden overschreden, mede blijkens het bepaalde in het 3e lid van art. 2 der Woningwet, uitsluitend de artt. 37 en 38 behoeven te worden inachtgenomen;

dat de appellante vervolgens van meening blijkt te zijn, dat de belangen van de eigenaren van de, in het onderwerpelijke plan begrepen gronden onvoldoende zouden zijn beschermd wegens aan de door den gemeenteraad vastgestelde schadevergoedingsverordening klevende bezwaren;

dat echter deze bezwaren, zooals trouwens blijkens de stukken ook door Ged. Staten reeds is overwogen, niet gegrond kunnen worden geacht;

dat immers de eigenaren weliswaar niet gekend worden in de benoeming van de drie deskundigen, doch dat hiertegenover staat, dat ingevolge art. 7, 2e lid, der hierbedoelde verordening voor den eigenaar, die zich met de beslissing van den gemeenteraad omtrent de schadevergoeding niet kan vereenigen, de mogelijkheid openstaat om voorziening te vragen bij Ged. Staten;

dat de appellante deze mogelijkheid van beroep op Ged. Staten een onjuiste figuur acht, doch dat, daargelaten, dat het niet op den weg van de appellante ligt hierover een oordeel te vellen, in ieder geval niet is aan te nemen, dat, zooals de appellante blijkens haar beroepschrift meent te moeten verwachten, te eeniger tijd een college van Ged. Staten zich van de, uit dien hoofde op hem gelegde taak niet zal willen kwijten;

dat de appellante er voorts nog opwijst, dat deze schadevergoedingsverordening geen deel uitmaakt van het door den raad vastgestelde uitbreidingsplan, hetgeen medebrengt, dat wijziging — zelfs intrekking van de schadevergoedingsverordening — mogelijk is zonder herziening van het uitbreidingsplan zelf, m. a. w. zonder dat belanghebbenden gelegenheid hebben om hunne belangen te bepleiten en zonder dat belanghebbenden beroep bij Ged. Staten en bij Ons hebben;

dat deze bewering op zichzelf juist is, doch dat hier nochtans geen grond bestaat om te vreezen voor een aantasting van de belangen van de appellante en van andere belanghebbenden;

dat immers de hierbedoelde verordening — welk beoogt de belangen der grondeigenaren te beschermen — weliswaar geen deel uitmaakt van het uitbreidingsplan, doch dat, met name gelet op de omstandigheid, dat Ged. Staten het plan hebben goedgekeurd in de verwachting, dat de verordening ook ten aanzien van de in het onderwerpelijke uitbreidingsplan begrepen gronden zal worden uitgevoerd, tusschen dat plan en de verordening een zoo nauw verband is gelegd, dat het redelijkerwijze uitgesloten moet worden geacht, dat het gemeentebestuur te eeniger tijd tot algeheele intrekking van de verordening zou overgaan of haar dusdanig zou wijzigen, dat de billijkheid niet langer voldoende gewaarborgd zou zijn;

dat, wat het bezwaar van de appellante tegen de bestemming van de gronden langs den Burgemeester-Verkadesingel betreft, met den Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid (Volkshuisvesting) moet worden aangenomen, dat in het plan terecht de gronden langs dezen weg, die één van de verbindingen van de kom der gemeente Vlaardingen met den nieuwen Rijksweg vormt, zijn bestemd voor half-open bebouwing met voortuinen, welke bestemming overigens slechts weinig van de, door de appellante gewenschte gesloten bebouwing verschilt, aangezien de bouw van zes woningen aan elkander, met zijdelingsche afstanden van 2 m tot de erfscheiding, is toegelaten;

dat, wat het bezwaar van de appellante tegen het ontwerpen van een recreatieterrein betreft, met den evengenoemden hoofdambtenaar moet worden aangenomen, dat dit recreatieterrein, hetwelk slechts een bescheiden deel van het plan omvat, uit stedebouwkundig oogpunt noodzakelijk en doelmatig moet worden geacht;

dat, wat het bezwaar van de appellante het recreatieterrein voornamelijk zijn grond vindt in het feit, dat ingevolge art. 2, 4e lid, der door den gemeenteraad vastgestelde „Bepalingen, welke bij het overdragen aan de gemeente van gronden voor den aanleg van wegen en straten moeten worden inachtgenomen", voor kosten ten behoeve van aankoop en aanleg van recreatieterreinen aan de gemeente verschuldigd is een bijdrage van f 2000 per ha of f 0.20 per m^2 van den ruwen grond:

dat Ged. Staten weliswaar hebben overwogen, dat het bezwaar tegen den door de gemeente geheven omslag voor recreatieterreinen niet ter zake dienende is, daar het niet gericht is tegen het plan als zoodanig, maar tegen de exploitatieverordening van Vlaardinger-Ambacht, doch dat zulks niet opgaat, aangezien het heffen van dezen omslag, zij het ook, dat het krachtens een afzonderlijke verordening geschiedt, een gevolg is van het projecteeren van recreatieterreinen als het onderhavige en het verschuldigd zijn van den hierbedoelden omslag dan ook mede als een uitvloeisel van het onderwerpelijke uitbreidingsplan is te beschouwen;

dat echter het hierbedoelde bezwaar van de appellante niet als gegrond kan worden aangemerkt, omdat blijkens de stukken het bedrag van dezen omslag — welke overigens reeds voor alle gronden, die sedert 1933 in exploitatie zijn gebracht, is betaald — in vergelijking met hetgeen in andere gemeenten gebruikelijk is, niet bovenmatig kan worden genoemd;

dat de appellante ook overigens geen bezwaren heeft aangevoerd, welke aan de goedkeuring van het onderwerpelijke plan in den weg staan;

O. ten aanzien van het beroep van K. Chardon, dat deze appellant er in de eerste plaats bezwaar tegen blijkt te hebben, dat Ged. Staten goedkeuring aan het plan hebben onthouden, voorzoover het betrekking heeft op de voor den Rijksweg N°. 20 bestemde gronden;

dat echter ingevolge art. 38, eerste lid, der Woningwet tegen weigering van de goedkeuring van een uitbreidingsplan door Ged. Staten alleen de gemeenteraad bij Ons in beroep kan komen;

dat mitsdien de appellant, voorzoover het hierbedoelde bezwaar betreft, in zijn beroep niet kan worden ontvangen;

dat de appellant er zich vervolgens over beklaagt, dat een belangrijk gedeelte van zijne gronden, welke in het uitbreidingsplan 1927 waren begrepen, in het thans vastgestelde plan niet zijn opgenomen, doordat namelijk de gronden aan de overzijde van den Rijksweg buiten dit plan zijn gelaten, doch dat zulks reeds hierom niet als een gegrond bezwaar tegen het onderwerpelijke plan kan worden aangemerkt, omdat aan een uitbreidingsplan, hetwelk periodiek pleegt te worden herzien, geen blijvende rechten kunnen worden ontleend;

dat daarenboven uit de stukken blijkt, dat voor het gebied aan de overzijde van den evenbedoelden Rijksweg een uitbreidingsplan in voorbereiding is, zoodat ook de daar liggende gronden van den appellant eerlang in een uitbreidingsplan zullen worden opgenomen;

dat ook overigens niet is gebleken, dat de appellant door het onderwerpelijke plan zoude worden benadeeld;

O. ten aanzien van het beroep van J. C. Moerman, dat deze zijn, tevoren bij Ged. Staten ingediende bezwaren handhaaft;

dat echter met dit college moet worden aangenomen, dat deze bezwaren ongegrond zijn;

dat de appellant in zijn beroepschrift het tegendeel ook niet heeft aangetoond;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

den appellant K. Chardon niet-ontvankelijk te verklaren in zijn beroep voorzoover dit is gericht tegen het onthouden van goedkeuring door Ged. Staten aan het onderwerpelijke uitbreidingsplan, voor wat de voor den Rijksweg N°. 20 bestemde gronden betreft, en voor het overige dit beroep, alsmede de beroepen der beide andere appellanten, ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

17 *November* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Lager Onderwijswet 1920 Art. 55.)

Onder „schoolbibliotheken" bedoeld onder letter *h*, vallen niet alleen verzamelingen van lectuur, voor de leerlingen bestemd, maar ook vakliteratuur ten dienste van de aan de school verbonden onderwijzers, waardoor deze in het belang van het onderwijs in staat gesteld worden hun vakkennis te onderhouden en te bevorderen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het R. K. Kerkbestuur der parochie van de Heilige Familie, te Langenboom, gemeente Escharen, tegen het besluit van Ged. Staten van Noord-Brabant van 21 Juli 1937, G. n°. 693, IVe Afd., tot ongegrondverklaring van zijn beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Escharen van 24 Februari 1937, waarbij de vergoeding, bedoeld in art. 101, eerste lid, der Lager Onderwijswet 1920, over het jaar 1935, met inbegrip van de driejaarlijksche verrekening overeenkomstig het achtste lid van dit artikel over de jaren 1933 tot en met 1935, ten behoeve van de R. K. lagere school te Langenboom (wijk B), is vastgesteld op f 196.61;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 27 October 1937, n°. 425;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 12 November 1937, n°. 11399, Afdeeling L. O.;

O. dat Ged. Staten van Noord-Brabant bij hun evenvermeld besluit, met bevestiging van het besluit van den raad der gemeente Escharen van 24 Februari 1937, het bedrag der vergoeding, bedoeld in art. 101, 1e lid, der Lager Onderwijswet 1920, over het jaar 1935 met inbegrip der 3-jaarlijksche verrekening overeenkomstig het 8e lid van dat wetsartikel over de jaren 1933, 1934 en 1935 ten behoeve van de R. K. lagere school te Langenboom (wijk B) hebben vastgesteld op f 196.61, daar-

bij overwegende, dat de raad der gemeente Escharen de uitgaven ten behoeve van de R. K. lagere school in wijk B (Langenboom) over de jaren 1933, 1934 en 1935, voorzoover die voor vergoeding overeenkomstig art. 101 der Lager Onderwijswet 1920 in aanmerking komen, heeft vastgesteld op f 1130.45; dat het schoolbestuur in beroep aanvoert, dat de gemeenteraad bij de bepaling van de werkelijk door hem over de jaren 1933 tot en met 1935 gemaakte kosten ten onrechte buiten aanmerking heeft gelaten twee betalingen ten bedrage van f 29.85 en f 39.80, totaal f 69.85, ter zake van aanschaffing van de onderscheidenlijk in 1934 en 1935 verschenen, afleveringen van „de Katholieke Encyclopaedie"; dat dit werk is aangeschaft ten behoeve van de schoolbibliotheek, waardoor de onderwijzers in staat worden gesteld, hun vakkennis te onderhouden en uit te breiden; dat deze uitgaven dus behooren tot de kosten der school en mitsdien door den gemeenteraad ten onrechte bij de berekening der vergoeding buiten aanmerking zijn gelaten; dat burgemeester en wethouders in een nadere memorie mededeelen, dat het schoolbestuur aan het begrip schoolbibliotheek een te ruime beteekenis toekent; dat het werk „de Katholieke Encyclopaedie" volledig f 238.80 kost en dat de uitgaven voor aanschaffing van dit werk blijkens zijn aard en karakter niet kunnen worden aangemerkt als kosten voor de schoolbibliotheek; dat naar het oordeel van Ged. Staten het appelleerend schoolbestuur de kosten van aanschaffing van het bovenbedoelde boekwerk ten onrechte rekent tot die, vermeld in art. 55, letter *h* der Lager Onderwijswet 1920, welke krachtens art. 101, 5e lid, dier wet aan de bijzondere schoolbesturen moeten worden vergoed, vermits de daaraan verbonden uitgaven niet kunnen worden aangemerkt als kosten voor de schoolbibliotheek; dat met deze kosten ten bedrage van in totaal f 69.65 dus terecht door den gemeenteraad geen rekening is gehouden; dat het schoolbestuur aan vergoeding, bedoeld in art. 101, 1e lid, der Lager Onderwijswet 1920 over 1933 en 1934 aanspraak had op onderscheidenlijk f 319.46 en f 614.38; dat het bedoelde bestuur over 1935 aanspraak zou kunnen maken op een vergoeding van f 96.5 × f 5.06 = f 488.29; dat het totaal der gemeentelijke vergoedingen over het 3-jarig tijdvak 1933, 1934 en 1935 derhalve zou bedragen f 319.46 + f 614.38 + f 488.29 = f 1422.13; dat de werkelijk door het schoolbestuur over dat 3-jarig tijdvak gedane uitgaven, voor zoover die voor vergoeding in aanmerking kunnen komen, f 1130.45 bedragen, of f 291.68 minder dan het totaal der vergoedingen over de jaren 1933 tot en met 1935; dat derhalve de vergoeding over het jaar 1935 na toepassing van art. 101, 8e lid, der wet moet worden bepaald op f 488.29 —f 291.68 = f 196.61;

dat van deze beslissing het schoolbestuur bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat naar zijn oordeel de hierbedoelde uitgaven wel degelijk tot de kosten van de school behooren;

O. dat de kosten voor het aanschaffen van de bovenvermelde afleveringen van de Katholieke Encyclopaedie ten behoeve van de schoolbibliotheek door het schoolbestuur terecht worden gerekend tot die, vermeld in art. 55, letter *h*, der Lager Onderwijswet 1920, welke krachtens art. 101, vijfde lid, der wet aan de bijzondere schoolbesturen behooren te worden vergoed;

dat toch aan de schoolbibliotheken, waarvan in art. 55, letter *h*, sprake is, niet een zoo beperkte beteekenis behoort te worden toegekend, dat daaronder alleen zouden vallen verzamelingen van lectuur voor de leerlingen bestemd, en niet ook vakliteratuur ten dienste van de aan de school verbonden onderwijzers, waardoor deze in het belang van het onderwijs in staat gesteld worden hun vakkennis te onderhouden en te bevorderen;

dat met deze kosten dus ten onrechte geen rekening is gehouden;

dat het bestreden besluit mitsdien niet kan worden gehandhaafd;

Gezien de Lager Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Noord-Brabant van 21 Juli 1937, G. n°. 693, IVe Afd., het bedrag der vergoeding, bedoeld in art. 101, 1e lid, der Lager Onderwijswet 1920 over het jaar 1935, met inbegrip van de 3-jaarlijksche verrekening overeenkomstig het 8e lid van dit artikel over de jaren 1933, 1934 en 1935, ten behoeve van de Roomsch-Katholieke lagere school te Langenboom (wijk B) vast te stellen op f 266.26.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

17 *November* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Hinderwet Art. 17).

De *omzetting* van een *fabriek* tot een *ander doel* maakt dat zij een inrichting is geworden, die *zonder* de vereischte *vergunning* in werking is.

Het opleggen van *nieuwe* voorwaarden is derhalve niet mogelijk.

Wij WILHELMINA, enz.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door B. M. A. Looman te Voorburg tegen het besluit van burgemeester en wethouders van die gemeente van 3 Februari 1937, n°. 257, waarbij nieuwe voorwaarden zijn verbonden aan de hem bij besluit van 7 September 1927 verleende vergunning tot het oprichten van eene broedmachinefabriek achter het perceel Laan van Nieuw Oosteinde n°. 117 aldaar;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 27 October 1937, n°. 432;

Op de voordracht van Onzen Minister van, Sociale Zaken van 11 November 1937, n°. 663H. Afdeeling Arbeid;

Overwegende: dat burgemeester en wethouders van Voorburg bij hun evenvermeld besluit aan B. M. A. Looman te Voorburg, terzake van de hem bij besluit van hun college van 7 September 1927, verleende vergunning tot het oprichten van eene broedmachinefabriek, waarbij als beweegkracht zullen worden aangewend 9 electromotoren met een gezamenlijk vermogen van 27 pk., achter het perceel Laan van Nieuw

Oosteinde 117, kadastraal bekend gemeente Voorburg, sectie E, nummers 2533, 2534 en 2707, een vijftal nieuwe voorwaarden hebben opgelegd, luidende :

1°. dat in de werkruimte van de fabriek geen hout mag worden opgeslagen, anders dan voor onmiddellijke verwerking bestemd en de werkstukken onmiddellijk na voltooiing uit de werkplaats worden afgevoerd ;

2°. dat het afval van het bedrijf dagelijks uit de werkruimte wordt verwijderd en buiten de fabriek ordelijk wordt opgeslagen op zoodanige plaats, dat het geen brandgevaar voor de onmiddellijke omgeving kan veroorzaken, of van het terrein wordt afgevoerd ;

3°. dat geen hout of afval buiten de fabriek op het terrein zal worden verbrand ;

4°. dat in de werkplaats een kachel wordt geplaatst, welke met een steenen rookkanaal aansluiting zal krijgen op den bestaanden schoorsteen ; om deze kachel moet een steenen of betonnen wandje, ter hoogte van ten minste 50 cm. gemeten vanaf den vloer, worden opgetrokken en tusschen de kachel en het te maken wandje mag geen brandstof worden aangetroffen ;

5°. dat het privaat in de fabriek wordt voorzien van een waterdoorspoelinrichting, welke aansluiting verkrijgt op de drinkwaterleiding ;

dat burgemeester en wethouders daarbij hebben overwogen, dat blijkens een ter plaatse ingesteld onderzoek de opgelegde voorwaarden niet voldoenden waarborg bieden voor brandgevaar, mede ten opzichte van de aangrenzende perceelen ; dat behalve dit laatste, gelet op den toestand van het bedrijf, het noodzakelijk moet worden geacht, dat aan den concessionaris — ter beperking van gevaar, schade en hinder van zijn bedrijf — enkele nieuwe voorwaarden worden opgelegd ;

dat van deze beslissing B. M. A. Looman voornoemd bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat, wat de voorwaarde sub 1°. betreft, werken onder deze bepaling practisch onmogelijk is, daar iedere arbeider dan verplicht is geregeld heen en weer te loopen teneinde al zijn materiaal aan te sleepen en zijn product weder te verwijderen ; dat een redactie, waarin het opslaan van materiaal en/of werkstukken verboden zou zijn, zeker voldoende is in verband met het doel der verzwaring, namelijk het vermijden van brandgevaar ; dat ook de redactie van de voorwaarde sub 2°. te zwaar is, daar werken onder deze bepaling het brandgevaar niet zal verminderen, doch het werken wel extra zal worden bemoeilijkt ; dat eene bepaling, welke het ophoopen van afval verbiedt, zeker evenveel succes zal geven en het werk niet noodeloos zal verzwaren ; dat, wat de voorwaarde sub 4°. betreft, het hem onbegrijpelijk is, dat in een verzwaring tot het beperken van het brandgevaar, de eisch wordt gesteld, dat een kachel wordt geplaatst ; dat in de oorspronkelijke Hinderwetsvergunning het stoken in de fabriek niet was toegestaan ; dat, zou deze bepaling gewijzigd worden in een vergunning voor het plaatsen van een kachel in overleg met de desbetreffende instantie te Voorburg, hij hiermede dan wel genoegen zou kunnen nemen ; dat, wat de voorwaarde sub 5°. betreft, het onbegrijpelijk is, dat in eene bepaling ter beperking van brandgevaar, de eisch wordt gesteld, dat een privaat veranderd moet worden in een W.C. ; dat deze eisch toch zeker niet is toe te staan ;

O. dat blijkens de terzake ontvangen ambtsberichten de ondervinding niet de noodzakelijkheid heeft aangetoond om aan den concessionaris terzake van de broedmachinefabriek, waarvoor hem bij besluit van burgemeester en wethouders van Voorburg van 7 September 1927 vergunning werd verleend, met toepassing van artikel 17 der Hinderwet, nieuwe voorwaarden op te leggen ;

dat zulks met name niet mag worden afgeleid uit de verhooging van het brandgevaar ter plaatse, aangezien dit een gevolg is van het feit, dat de appellant de broedmachinefabriek nagenoeg geheel heeft omgezet in een kistenfabriek, waardoor thans afvalhout aanwezig is en verwerkt wordt ;

dat er voor het opleggen van nieuwe voorwaarden ten aanzien van deze kistenfabriek evenmin plaats is, omdat het blijkens de stukken hier een inrichting betreft, welke zonder de vereischte vergunning in werking is en ten aanzien waarvan derhalve de evengenoemde bepaling der Hinderwet, welke de bevoegdheid geeft om terzake van een bestaande vergunning nieuwe voorwaarden op te leggen, bezwaarlijk toepassing kan vinden ;

dat in verband met het vorenstaande het besluit van burgemeester en wethouders van Voorburg niet kan worden gehandhaafd ;

Gezien de Hinderwet ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

het besluit van burgemeester en wethouders van Voorburg van 3 Februari 1937, n°. 257, te vernietigen.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz.

(B.)

---

17 *November* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 279.)

(Vervolg van H. R. 28 April 1937, C. V. blz. 179.)

Een weg, waarlangs villa's zijn of zullen worden gebouwd, die van elkaar worden gescheiden door de bij die villa's behoorende terreinen, kan zijn een „straat" in den zin van art. 279 Gem.wet en de daarop steunende verordening. Ook in dat geval toch is aanwezig of wordt beoogd een min of meer aansluitende bebouwing, i nmers een aansluitende reeks van huizen, met daartoe behoorende, aan elkaar grenzende erven.

De Hooge Raad, enz. ;

Gezien het beroepschrift in cassatie van A. v. H. te Oostvoorne tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen II te Rotterdam van 3 Juni 1937, betreffende den hem opgelegden aanslag in de bouwtereinbelasting der gem. Oostvoorne over 1935 ;

Gezien de stukken ;

O. dat belanghebbende, in voormelde belasting aangeslagen wegens tusschen de Kruislaan en de Polderslaan te Oostvoorne gelegen perceelen, na vergeefsche reclame zich heeft gewend tot voormelden R. v. B., die echter bij uitspraak van 7 Dec. 1936 de bestreden beschikking van den Raad der gemeente Oostvoorne heeft gehandhaafd, na, onder meer,

de stelling van belanghebbende, dat zijn terrein niet is gelegen aan een bestaande „straat", te hebben verworpen op grond, dat de Kruislaan als een „straat" is te beschouwen, wijl deze laan op zoodanige wijze is verhard, dat zij onder alle weersomstandigheden behoorlijk berijd- en begaanbaar is; dat bij arrest van den H. R. van 28 April 1937 deze uitspraak is vernietigd en het geding naar den R. v. B. is verwezen op grond, dat ter beslissing van de vraag of de Kruislaan valt onder het begrip „straat" in den zin van art. 279 der Gemeentewet en van art. 1 der toegepaste verordening, de R. v. B. niet kon volstaan met slechts te eischen, dat die laan verhard is en ten allen tijde behoorlijk berijd- en begaanbaar is zonder acht te slaan op eene mogelijk langs die laan aanwezige bebouwing of de bestemming, bij den aanleg van die laan, dat eerlang een min of meer aangesloten bebouwing daarlangs zou ontstaan; dat bij de thans bestreden uitspraak de R. v. B. de beschikking van den Raad der gem. Oostvoorne wederom heeft gehandhaafd na te hebben overwogen:

„dat de Raad, achtslaande op de langs de Kruislaan, voor zoover deze tegenover appellants perceelen of in de onmiddellijke nabijheid daarvan gelegen is, aanwezige bebouwing op het betreffende tijdstip, in zijne vergadering van 3 Juni 1937 met partijen op de ter tafel zijnde kaart heeft bevonden:

aan den kant van de Parklaan, aan de andere zijde van de Kruislaan dan waaraan de litigieuse perceelen liggen, een perceel van Cornelissen, waarop één gebouw; daarnaast, in zuidelijke richting, aan de Kruislaan een perceel, bewoner Verhoeff, waarop één gebouw; daarnaast een perceel bosch, waarvan appellant, desgevraagd, verklaarde dat daarop staat een bordje: „Bouwterrein te koop"; daarnaast, in zuidelijke richting, een perceel, waarop één gebouw, eigenaar Drinkwaard en dat de Kruislaan op het betreffende tijdstip nog niet verder was doorgetrokken en toen slechts 145 à 175 m lang was;

„dat appellant deed betoogen, dat hier van een aangesloten bebouwing nimmer sprake kan zijn, nu het hier betreft een villa-park en het ook steeds in de bedoeling heeft gelegen bij het aanleggen van die laan, aldaar een villa-park te maken;

„dat de Raad, acte nemende van deze verklaring, dat het direct de bedoeling geweest is om aldaar een villa-park te stichten en lettende op den bovenomschreven op het betreffende tijdstip bestaanden feitelijken toestand, zoomede op de overgelegde teekeningen en kaarten, waaruit blijkt dat men hier te doen heeft met den buitenkant van de gem. Oostvoorne, van oordeel is dat de bebouwing ter plaatse van dien aard moet worden geacht te zijn, dat zij, in den zin van 's H. R.'s arrest voormeld, het karakter draagt van een min of meer aangesloten bebouwing;

„dat de Kruislaan dus als een straat in bovenbedoelden zin moet worden aangemerkt;"

O. dat belanghebbende in cassatie stelt:

S. of v. t. van de artt. 1 en 2 der verordening op de heffing eener belasting van bouwterreinen in de gem. Oostvoorne, subsidiair van art. 279 der Gemeentewet en ter toelichting aanvoert, dat de R. v. B., bevindende, dat langs de Kruislaan eenige gebouwen zijn gesticht op naast elkaar gelegen perceelen en dat de Kruislaan verder onbebouwd is, ten onrechte heeft geoordeeld, dat deze bebouwing het karakter draagt van een min of meer aangesloten bebouwing; dat dit toch slechts het geval zou zijn als de gebouwen min of meer aansluiten, maar niet van belang is, dat de perceelen grond, waarop de gebouwen staan, naast elkaar zijn gelegen; dat in dit geval de gebouwen (villa's) tientallen meters van elkaar verwijderd zijn en eenige perceelen nog van elkaar gescheiden zijn door perceelen bosch, die als bouwterrein te koop staan; dat de aanleg van den weg is geschied ten behoeve van een aldaar te stichten villapark, maar daarbij nimmer sprake kan zijn van eene min of meer aangesloten bebouwing zooals dat bij het begrip „straat" een vereischte is;

O. daaromtrent:

dat het middel er ten onrechte van uitgaat, dat een weg, waarlangs villa's zijn of zullen worden gebouwd, die van elkaar worden gescheiden door de bij die villa's behoorende terreinen, niet zou kunnen zijn een „straat" in den zin van art. 279 der Gemeentewet en de daarop steunende verordening;

dat toch ook in dat geval aanwezig is of wordt beoogd eene min of meer aansluitende bebouwing, immers een aansluitende reeks van huizen met daartoe behoorende, aan elkaar grenzende, erven;

dat de R. v. B., vastgesteld hebbende, dat langs de verharde Kruislaan, waaraan het terrein van belanghebbende is gelegen en die, naar vaststaat, is aangelegd met de bestemming deel uit te maken van een villapark, reeds in de nabijheid van belanghebbende's terrein een aantal huizen zijn gebouwd, die met hunne aanhoorigheden aan elkaar grenzen, behoudens een, daartusschen gelegen perceel, dat vooralsnog onbebouwd is, maar als bouwterrein te koop staat, de aangehaalde artikelen niet schond door die laan te beschouwen als een „straat" in den zin dier artikelen;

dat het middel derhalve niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

18 *November* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 205).

Bij de berekening van den op het schoolgebouw rustenden schuldenlast, in verband met toepassing van het 12e lid, waarbij de stichtingskosten van het gebouw als uitgangspunt worden genomen, behooren niet uitsluitend die stichtingskosten, die uit de nog voorhanden bescheiden blijken, in aanmerking te worden gebracht, doch moeten naar billijkheid een bedrag voor den grond, waarop de school is gesticht en voor den schoolinventaris worden meegeteld.

Het 12e lid moet aldus worden uitgelegd, dat in ieder voorkomend geval met inachtneming der op de billijkheid ge-

gronde beginselen het bedrag der vergoeding zal moeten worden vastgesteld. Nu het gebouw voor $^2/_3$ wordt gebezigd voor andere onderwijsdoeleinden, behoort de schuld, voorzoover zij op dit $^2/_3$ deel mag geacht worden te rusten, niet uit de gemeentekas te worden gedelgd. Voor overeenkomstige toepassing van het 10e lid op de berekening der uitkeering ingevolge het 12e lid bestaat geen grond.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur der Vereeniging „Roomsch-Katholieke School van de Kapel in 't Zand te Roermond", gevestigd te Roermond, tegen het besluit van Ged. Staten van Limburg van 23 April 1937, 1e afdeeling, La. 3205/4 L., waarbij in verband met de voorgenomen opheffing van de bijzondere meisjesschool voor gewoon lager onderwijs dier Vereeniging, Emmalaan 3, te Kapel in 't Zand, gemeente Roermond, op een desbetreffend verzoek van het schoolbestuur, een regeling is vastgesteld, als bedoeld in art. 205, twaalfde lid, der Lager-Onderwijswet 1920, in dier voege, dat door de gemeente Roermond bij opheffing der school aan het schoolbestuur zal worden uitgekeerd eene vergoeding van f 7850,19. verminderd met 1/3 gedeelte van het bedrag, hetwelk het schoolgebouw — zonder den grond — geacht kan worden na opheffing der school nog waard te zijn, en voorts met inachtneming van de volgende bepalingen:

1°. het aan het slot bedoelde bedrag zal op kosten van het schoolbestuur worden geschat c. q. door hun college nader worden bepaald op de wijze, als is aangegeven in art. 85 der Lageronderwijswet 1920;

2°. de vergoeding zal aan het schoolbestuur worden uitgekeerd op den werkdag, volgende op dien van de sluiting der school;

3°. deze regeling vervalt, indien de opheffing der school niet tot stand komt binnen een termijn van zes maanden te rekenen van de dagteekening van dit besluit of in geval van beroep van het besluit der Kroon;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 4 Augustus 1937, n°. 286, en 27 October 1937, n°. 286/116;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 12 November 1937, n°. 11400, Afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat het genoemd besluit van Ged. Staten steunt op de overwegingen, dat het schoolbestuur naar voren heeft gebracht, dat op de bedoelde school een schuldenlast rust van f 27,000, doch dat bij een vanwege hun college ingesteld onderzoek is gebleken, dat de financieele administratie van het schoolbestuur geen voldoende inzicht biedt in de geldelijke verplichtingen van de vereeniging ten aanzien der onderwerpelijke school; dat bijvoorbeeld geen bescheiden zijn kunnen worden getoond met betrekking tot de kosten van den bij het schoolgebouw behoorenden grond en evenmin met betrekking tot den schoolinventaris; dat hun college meent in deze slechts met die bedragen rekening te mogen houden ‚waaromtrent voldoende zekerheid is kunnen worden verkregen, te weten de aannemingssom van het gebouw ad f 26.930, de kosten o. m. van meerder werk ad f 3,600, het honorarium van den architect ad 5.67 % of f 1,731.05, tezamen f 32.261.05; dat omtrent de wijze van afschrijving dezer schuld door het schoolbestuur geen afdoende gegevens zijn verstrekt, maar dat het naar hun oordeel alleszins gemotiveerd is met een afschrijving van 1½ % per jaar rekening te houden, zoodat de voormelde som uit dezen hoofde is te verminderen met 18-maal 1½ % of f 8,710.48 en dus te brengen is op f 23,550.57; dat voorts het betrokken gebouw thans niet uitsluitend wordt gebezigd ten behoeve van de meisjesschool voor gewoon lager onderwijs, maar dat daarin bovendien gevestigd zijn eene school voor buitengewoon lager onderwijs en eene naaischool; dat naar de meening van hun college in deze alleen rekening is te houden met dat gedeelte van het gebouw, hetwelk voor de eerstgenoemde school in gebruik is; dat blijkens het door den waarnemenden Inspecteur van het lager onderwijs in de inspectie Roermond op 11 Maart 1937 terzake ingestelde onderzoek het schoolgebouw bevat 7 schoollokalen en een gymnastiekzaal; dat deze zaal in waarde gelijk te stellen is met twee schoollokalen; dat voor de bedoelde meisjesschool thans in gebruik zijn 2 schoollokalen, terwijl het gebruik van de gymnastiekzaal gedeeld wordt met de school voor buitengewoon lager onderwijs; dat het voor de meisjesschool gebezigde gedeelte van de school naar het oordeel van hun college is te schatten op ongeveer 1/3 van het geheele schoolgebouw en dat de daarop rustende schuld derhalve is vast te stellen op 1/3 × f 23,550.57 of f 7,850.19; dat ten slotte bij het vaststellen der gevraagde regeling in het oog is te houden, dat het betrokken gedeelte van het gebouw na opheffing der school nog een zekere waarde vertegenwoordigen zal;

dat het schoolbestuur in beroep aanvoert, dat het deze uitkeering bezwaarlijk te aanvaarden acht, en, mocht het bedrag gehandhaafd worden, ernstig zou moeten overwegen, van zijn voornemen tot opheffing van de school af te zien; dat Ged. Staten de kosten van den grond en van den schoolinventaris buiten aanmerking hebben gelaten, omdat die kosten niet meer met juistheid zijn vast te stellen; dat dit standpunt zijns inziens niet houdbaar is, daar toch bezwaarlijk kan worden verondersteld, dat het verkrijgen van grond en inventaris het bestuur niets gekost zou hebben; dat integendeel, gezien het feit, dat reeds de kosten van den bouw redelijkerwijze gesteld konden worden op f 23,550.57, zijns inziens het bedrag, door het bestuur als schuldenlast op de school aangegeven ad f 27,000, zeker niet geflatteerd is en dan ook als grondslag kan worden genomen voor de berekening van de schadeloosstelling; dat het voorts het door Ged. Staten buiten aanmerking laten van de leegstaande lokalen niet als juist kan beschouwen; dat het gebouw in zijn geheel gesticht is ten behoeve van het gewoon lager onderwijs en de kapitaalslast, welken die stichting op de schouders van het bestuur heeft gelegd, dan ook, naar de bedoeling van den wetgever, zoolang de school voor subsidie in aanmerking zou komen, uit de vergoeding, welke het bestuur ontvangt, bestreden moet kunnen worden; dat deze zienswijze door den wetgever als juist is erkend; dat immers de

vergoeding ex art. 205 der Lager-onderwijswet 1920, welke het bestuur in staat stelt de kapitaalslasten, welke uit de stichting der school voortvloeien, te dragen, niet wordt gekort bij het buiten gebruik komen van lokalen ten gevolge van teruggang van het aantal leerlingen; dat bij het laten voortbestaan der school het bestuur dan ook in staat blijft den geheelen kapitaalslast uit die vergoeding te kwijten ; dat de schade, welke het bestuur bij niet toepassing van het twaalfde lid van art. 205 zou lijden, dus zou zijn het gemis van de inkomsten, welke het bestuur in staat stellen rente en aflossing van den geheelen op de school rustenden schuldenlast te voldoen ; dat toepassing van het twaalfde lid van artikel 205 het bestuur voor deze schade zal moeten vrijwaren ; dat het dan ook onjuist is, dat Ged. Staten bij de vaststelling van de schadeloosstelling slechts rekening houden met de op het oogenblik ten behoeve van de lagere school in gebruik zijnde lokalen ; dat wijders zijns inziens bij de vaststelling van het bedrag, hetwelk in mindering dient te komen op het bedrag der op het gebouw rustende schuld, niet zal moeten worden genomen de waarde van het gebouw ten dienste van het onderwijs, maar de verkoopwaarde van het gebouw, waarbij rekening is te houden met de geringe aanwendingsmogelijkheid van het gebouw, dat zijns inziens de schadeloosstelling dient te worden vastgesteld op f 27,000, verminderd met de verkoopwaarde van gebouw, grond en inventaris ten tijde van de opheffing van de school ;

O. dat naar Ons oordeel de op de school in haar geheel rustende schuldenlast voor de berekening van de vergoeding op f 27,000 behoort te worden gesteld ;

dat weliswaar het schoolbestuur, dat dit bedrag heeft opgegeven, daarvan geen bewijzen kan overleggen, doch dat eene raming van den bedoelden schuldenlast, waarbij de stichtingskosten der school als uitgangspunt der berekening worden genomen en daarop een som voor afschrijving in mindering wordt gebracht, niet tot een lagere uitkomst leidt, althans niet ver beneden dat bedrag moet blijven ;

dat namelijk bij de evenbedoelde berekening niet, zooals Ged. Staten ten onrechte hebben gedaan, uitsluitend die stichtingskosten, welke uit de nog voorhanden bescheiden blijken, in aanmerking behooren te worden gebracht, doch dat naar billijkheid een bedrag voor den grond, waarop de school is gesticht, alsmede een bedrag voor den schoolinventaris zullen moeten worden meegeteld, vermits, al zijn die bedragen thans niet meer bekend, mag worden aangenomen, dat voor een en ander bij de stichting kosten zijn gemaakt ;

dat de uitgaven voor grond en schoolinventaris, hoewel bezwaarlijk te schatten, wel zoo hoog zullen zijn geweest, dat het bedrag der stichtingskosten, verminderd met de afschrijving, instede van op het door Ged. Staten aangenomen bedrag van f 23,550.57 gevoeglijk mag worden gesteld op f 27,000, zoodat redelijkerwijze dit bedrag, dat overeenkomt met de opgave van het schoolbestuur, kan beschouwd worden weer te geven den schuldenlast, die nog op de school in haar geheel rust ;

dat dus de grief van het schoolbestuur inzooverre gegrond is ;

dat echter die grief, voorzoover zij gericht is tegen de vermindering van den voor vergoeding in aanmerking te brengen schuldenlast tot een derde van het berekende bedrag, dat ingevolge het vorenstaande op een derde van f 27,000 of f 9,000 zou komen, niet opgaat ;

dat toch, nu art. 205, 12 lid, der wet geen nader richtsnoer ten deze geeft, deze wetsbepaling aldus zal zijn uit te leggen, dat in ieder voorkomend geval met inachtneming van de op de billijkheid gegronde beginselen het bedrag der vergoeding zal moeten worden vastgesteld ;

dat thans blijkens de stukken het schoolgebouw voor twee derden gebezigd wordt voor het buitengewoon lager onderwijs en voor een naaicursus ;

dat onder deze omstandigheid de schuld, voorzoover zij op dit twee-derden-gedeelte van de school mag geacht worden te rusten, veeleer ten laste van bedoeld onderricht moet worden gebracht, althans niet met toepassing van de evenbedoelde wetsbepaling uit de gemeentekas behoort te worden gedelgd ;

dat daaraan niet afdoet, dat het buiten gebruik laten van lokalen voor het onderwijs der gewone lagere school volgens het stelsel der wet, behoudens het bepaalde in art. 205, 10e lid, geen vermindering van de jaarlijksche vergoeding, bedoeld in het eerste lid van dat artikel, tengevolge heeft, aangezien voor overeenkomstige toepassing op de onderhavige uitkeering van hetgeen ten deze voor de jaarlijksche vergoeding geldt, geen voldoende grond bestaat ;

dat ten slotte met de waarde van het schoolgebouw, welke volgens het bestreden besluit voor een derde in mindering zal komen op het vorenbedoeld bedrag ad f 9,000, uiteraard de werkelijke waarde van het schoolgebouw is bedoeld, zoodat de in het beroepschrift tot uitdrukking gebrachte vrees, dat, afgescheiden van de vraag, waartoe dat schoolgebouw in de toekomst zal worden gebruikt, de waarde van het gebouw voor onderwijsdoeleinden in aanmerking zal worden gebracht, geen grond heeft ;

O. dat, het vorenstaande in aanmerking genomen, de vergoeding behoort te worden bepaald in voege als hieronder is aangegeven ;

Gezien de Lager-onderwijswet 1920 ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

met handhaving voor het overige van het bestreden besluit van Ged. Staten, het bedrag der uit te keeren vergoeding te stellen op f 9,000, verminderd met 1/3 gedeelte van het bedrag, hetwelk het schoolgebouw — met den grond — geacht kan worden na opheffing van de school nog waard te zijn.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

19 *November* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Woningwet Art. 40).

De wet schrijft niet voor, dat omtrent een door Ged. Staten krachtens art. 40 vastgesteld uitbreidingsplan de inspecteur der volksgezondheid moet worden gehoord, daar het 1e lid van art. 37 in dezen niet van overeenkomstige toepassing is verklaard.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien het overeenkomstig art. 37, 3e lid, in verband met art. 40, 2e lid, der Woningwet aan Ons ter goedkeuring aangeboden besluit van Ged. Staten van Utrecht van 20 October 1936, 2e afdeeling, No. 2891/1659, tot vaststelling van het uitbreidingsplan 1936 voor de gemeente Zuilen;

Gelet op Ons besluit van 18 Mei 1937, No. 44, waarbij Wij Onze beslissing in deze voor zes maanden hebben verdaagd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 10 November 1937, No. 440;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 15 November 1937, No. 10288 M/P. B. R., afdeeling Volkshuisvesting;

O. dat Ged. Staten van Utrecht bij hun evenvermeld besluit hebben vastgesteld een uitbreidingsplan voor de gemeente Zuilen, nader uitgewerkt op de bij hun besluit behoorende plankaart No. 6 met de daarbij gevoegde kaart van het dwarsprofiel van den hoofdweg van het plan en nota van toelichting, benevens de bij hun besluit behoorende bebouwingsvoorschriften, waarin de bestemming in onderdeelen van de in het plan begrepen gronden is omschreven, zulks met dien verstande, dat burgemeester en wethouders de bevoegdheid zullen hebben om de grens of richting van een straat, gracht of plein of de grenslijnen der bebouwing op eenig onderdeel nader vast te stellen, indien bij definitieve uitmeting blijkt, dat eenige afwijking noodzakelijk is;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat de raad der gemeente Zuilen bij besluit van 26 Februari 1931 een plan van uitbreiding voor het grootste deel der gemeente heeft vastgesteld, aan welk besluit hun college bij besluit van 26 Juli 1932, 1e afdeeling, No. 1388 goedkeuring heeft onthouden; dat ingevolge art. 38, tweede lid, der Woningwet, de gemeenteraad binnen twaalf maanden na ontvangst van het laatstgenoemde besluit een nieuw plan aan hun goedkeuring had moeten onderwerpen; dat tot dusver geen nieuw plan aan de goedkeuring van hun college is onderworpen; dat de gemeenteraad van Zuilen ingevolge art. 36, eerste lid, der Woningwet verplicht is tot vaststelling van een uitbreidingsplan, van welke verplichting de raad aan hun college geen vrijstelling heeft gevraagd en welke vrijstelling door hun college ook niet is verleend; dat de gemeenteraad thans evenwel niet meer bevoegd is tot vaststelling van zulk een plan, aangezien art. 40 der Woningwet voorschrijft, dat Ged. Staten op kosten van de gemeente onder goedkeuring van de Kroon het plan van uitbreiding vaststellen, indien een gemeenteraad het bepaalde in art. 38, tweede lid, niet of niet behoorlijk naleeft, zoodat hun college nu het voormelde uitbreidingsplan moet vaststellen; dat het ontwerp van het plan, in uitvoerige kaarten uitgewerkt en voorzien van de vereischte bijlagen, zoomede het ontwerp van de bij het plan behoorende bebouwingsvoorschriften van 12 September tot en met 10 October 1936 ter gemeentesecretarie voor een ieder ter inzage hebben gelegen en dat ook overigens aan de wettelijke voorschriften is voldaan; dat binnen den genoemden termijn geen bezwaren zijn ingediend;

O. dat Ged. Staten van Utrecht bij hun besluit van 26 Juli 1932, 1e afdeeling, No. 2621/1388, aan het door den raad der gemeente Zuilen bij besluit van 26 Februari 1931 vastgestelde uitbreidingsplan goedkeuring hebben onthouden, op grond van de door burgemeester en wethouders van Utrecht tegen het plan ingebrachte bezwaren, met name, dat 1o. eene nieuwe scheepvaartverbinding tusschen het Merwedekanaal en de rivier de Vecht in het plan ontbreekt, 2o. zoowel het beloop als het profiel van den ontworpen hoofdverkeersweg naar Maarssen hun niet juist voorkomt en 3o. aan de belangen der gemeente Utrecht als eigenaresse van in Zuilen liggende gronden schade wordt toegebracht door eene niet economische regeling van de toekomstige bebouwing, voornamelijk door het voorschrijven van huns inziens te diepe bouwblokken; dat het nieuwe plan, zooals het, nadat de gemeenteraad in gebreke was gebleven, door Ged. Staten met toepassing van art. 40 der Woningwet is ontworpen, en waartegen door belanghebbenden geen bezwaren zijn ingediend, met inachtneming van de voormelde beslissing van Ged. Staten is vastgesteld;

dat weliswaar de Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid (Volkshuisvesting) er op gewezen heeft, dat omtrent dit nieuwe plan de Inspecteur van de Volksgezondheid (Volkshuisvesting) niet is gehoord, doch dat eenerzijds de Woningwet zulks niet voorschrijft, vermits bij de toepassing van art. 40 dezer wet het 1e lid van art. 37 niet van overeenkomstige toepassing is verklaard, terwijl anderzijds is gebleken, dat Ged. Staten, nadat het door den gemeenteraad vastgestelde plan hun ter goedkeuring was toegezonden, den Inspecteur hebben geraadpleegd en bij hun beslissing met diens advies rekening hebben gehouden;

dat diens overige bezwaren Ons geen aanleiding geven aan het plan goedkeuring te onthouden, te minder, nu, blijkens de stukken, het gemeentebestuur zijne bereidwilligheid heeft getoond om, nadat het plan zal zijn goed gekeurd, aan verschillende, door den Hoofdinspecteur geopperde, bedenkingen door wijziging van het plan tegemoet te komen;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

aan het bovenvermelde, bij besluit van Ged. Staten van Utrecht van 20 October 1936, 2e afdeeling, No. 2891/1659, vastgestelde uitbreidingsplan voor de gemeente Zuilen c. a. goedkeuring te verleenen.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

19 *November* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Rv. artt. 289—297; Octrooiwet art. 30).

De grief dat het Hof geen gronden, althans geen voldoende gronden voor zijne beslissing heeft aangevoerd, kan reeds hierom niet tot cassatie leiden, omdat art. 20 R. O. niet als geschonden is vermeld.

's Hofs beslissing aangaande het kenmerk van „Auping"'s octrooi en het voorkomen van datzelfde kenmerk in „Avek"'s

octrooiaanvrage is van feitelijken aard en kan dus in cassatie niet met vrucht worden bestreden.

De in het middel aangehaalde wetsartikelen verzetten er zich niet tegen, dat een door den rechter in kort geding aan den gedaagde opgelegd verbod tot het verrichten van bepaalde handelingen zich uitstrekt tot handelingen, afwijkende van die, welke volgens de stellingen der dagvaarding, door dien gedaagde in het verleden zijn begaan.

De N. V. „Avek", gevestigd en kantoor houdende te Surhuisterveen, eischeres tot cassatie van een op 21 October 1936 door het Gerechtshof te Leeuwarden tusschen partijen gewezen arrest (1937 n°. 872, *Red.*), adv. Mr. F. K. Bokma,

tegen:

de N. V. Eerste Nederlandsche Fabriek van Gezondheidsmatrassen „Auping", gevestigd en kantoor houdende te Deventer, verweerster in cassatie, adv. Mr. F. M. Westerouen van Meeteren.

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

Post alia:

Thans wordt een in vier onderdeelen verdeeld middel tot cassatie aangevoerd, luidende:

„S., althans v. t. van artt. 162 Grondwet, 1902 B. W., 11 en 12 A. B., 1, 2, 6, 30, 33 en 43 Octrooiwet, 48, 59, 289 tot en met 297, 353 Rv., doordat het Gerechtshof te Leeuwarden bij arrest van 21 October 1936, door te vernietigen het vonnis van den E.A. Heer President der Arr.-Rechtbank te Leeuwarden van 9 April 1936 en door opnieuw recht doende alsnog de bij inleidende dagvaarding ingestelde vordering toe te wijzen, ten onrechte heeft beslist:

1°. dat de door verweerster bij inleidende dagvaarding gestelde inbreuk op haar octrooi n°. 36468 door eischeres, is bewezen, zonder dat in des Hofs arrest de gronden, althans voldoende gronden worden aangevoerd, waarop deze beslissing zoude kunnen steunen;

2°. dat het kenmerk van verweersters octrooi n°. 36468 ook wordt aangetroffen in eischeresse's octrooiaanvrage n°. 74442, terwijl uit beide stukken ten duidelijkste blijkt, dat zulks niet het geval is, en het Hof derhalve deze overweging niet had mogen gebruiken, om er zijn beslissing op te doen steunen;

3°. in lijnrechte tegenspraak met het onder sub 2° aangevoerde, dat hoewel het kenmerk van de beide uitvindingen totaal verschillend is, dit niet wegneemt, dat toch door eischeresse inbreuk wordt gemaakt op verweerster's octrooi n°. 36468 en mitsdien de gevraagde voorziening moet worden verleend;

4°. door eischeresse te verbieden handelingen te plegen waardoor verweerster's octrooi n°. 36468 zou worden geschonden, terwijl die handelingen betrekking hebben op bepaalde inbreuken, welke niet door verweerster bij inleidende dagvaarding zijn gesteld."

Onderdeel 1 schijnt mij ongegrond, omdat, daargelaten dat art. 20 R. O. niet als geschonden of verkeerd toegepast wordt aangehaald, wat de rechtspraak van den H. R. eischt, onvoldoendheid der gronden van de bestreden uitspraak niet een grond tot cassatie oplevert.

Onderdeel 2 schijnt mij evenmin tot cassatie te kunnen leiden, omdat de uitlegging van een octrooi en van een octrooi-aanvrage van feitelijken aard is.

Onderdeel 3 mits feitelijken grondslag, daar het bestreden arrest niet inhoudt, „dat het kenmerk der beide uitvindingen totaal verschillend is".

Mocht echter dit onderdeel aldus moeten worden gelezen, dat de aangehaalde woorden slechts de meening van eischeres in cassatie weergeven en het woord „dat", waar het in dit onderdeel de eerste maal voorkomt, op de aangehaalde woorden behoort te volgen, dan zou dit onderdeel slechts een herhaling zijn van het tweede en dus niet tot cassatie kunnen leiden.

Onderdeel 4 mist eveneens feitelijken grondslag, daar de hier aangevallen beslissing — al zou zoodanige beslissing volkomen passen op de als hoofdeisch bij de inleidende dagvaarding ingestelde, n.l. verbod aan Avek, totdat over de hoofdzaak bij gewijsde zal zijn beslist, matrassen te vervaardigen enz. op een wijze welke inbreuk maakt op octrooi n°. 36468 — in het bestreden arrest niet voorkomt, doch daarin alleen het verbod is gegeven matrassen te vervaardigen enz. op de wijze als in Aveks aanvrage n°. 74442 omschreven.

Daargelaten dit bezwaar kan in dit onderdeel hoogstens worden gelezen, dat Avek klaagt, dat haar bepaalde handelingen worden verboden, hoewel Auping bij inleidende dagvaarding niet had gesteld, dat dergelijke handelingen reeds door haar, Avek, waren gepleegd. Zoodanige klacht is geheel ongegrond, daar de rechter in kort geding bij het aan gedaagde geven van een verbod, totdat de Rechter over de hoofdzaak bij gewijsde zal hebben beslist, geenszins beperkt is tot handelingen gelijksoortig aan reeds vroeger door gedaagde gepleegde handelingen.

Mij met geen der onderdeelen van het middel kunnende vereenigen, concludeer ik tot verwerping van het beroep en tot veroordeeling van de eischeres in de kosten in cassatie gevallen.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat uit het bestreden arrest blijkt:

dat verweerster in cassatie „Auping" in kort geding voor den President van de Arr.-Rechtbank te Leeuwarden heeft aangevoerd, dat de eischeres tot cassatie „Avek" sinds eenigen tijd metaaldraadmatrassen fabriceert en in het verkeer brengt, waarbij zoodanige methode wordt toegepast, dat daardoor door haar inbreuk wordt gemaakt op het den 16den Aug. 1935 aan „Auping" verleende octrooi voor de vervaardiging van een metaaldraadmatras volgens een nader omschreven systeem, welk octrooi is ingeschreven bij den Nederlandschen Octrooiraad onder n°. 36468 Klasse n°. 34 g, groep 17 c; dat Auping op dien grond, met eenige nevenvorderingen, heeft gevorderd, dat

door den President aan „Avek" zal worden verboden tot dat over de hoofdzaak bij gewijsde zal zijn beslist, metaaldraadmatrassen te vervaardigen, in het verkeer te brengen, verder te verkoopen, te verhuren, of te leveren of voor een ander in voorraad te hebben, waardoor hetzij op de hierboven bedoelde wijze, hetzij op welke wijze dan ook, inbreuk wordt gemaakt op meergenoemd octrooi n°. 36468 van „Auping", welke vordering door den President bij vonnis van 9 April 1936 is afgewezen; dat bij het bestreden arrest het Hof dit vonnis heeft vernietigd en aan „Avek" heeft verboden metaaldraadmatrassen te vervaardigen op de wijze als in octrooiaanvrage n°. 74442 is omschreven en deze aldus gefabriceerde matrassen in het verkeer te brengen, te verkoopen, te verhuren, of te leveren of voor een ander in voorraad te hebben, zulks tot dat door den Rechter ten principale bij gewijsde over de hoofdzaak zal zijn beslist, welke beslissing het Hof, voor zooveel thans van belang, doet steunen op de navolgende overwegingen:

dat de eerste drie grieven van appellante, welke, als nauw samenhangend, tegelijk kunnen worden behandeld, hierop neerkomen, dat de President ten onrechte in het door geïntimeerde bezigen van losse hoekstukken bij de vervaardiging van haar staaldraadmatrassen een belangrijke afwijking heeft geconstateerd van de vervaardiging door appellante, omdat de afgewerkte matras van geïntimeerde het kenmerk van appellantes octrooi, als in de conclusie daarvan uitgedrukt, vertoont en de hoekstukken daarbij niet als losse hoekstukken fungeeren, doch door middel van schroeven aan dwars- of langsligger worden vastgemaakt;

dat het kenmerk van octrooi n°. 36468 van appellante blijkens toelichting en conclusie hierin is gelegen, dat het huisvormig orgaan van de verbinding één geheel vormt met langs- of dwarsligger en het dwars- of langsliggereinde daarin zoodanig past, dat draaiïng wordt voorkomen en aldus het schranken van de matras belet;

dat de toepassing door appellante in casu geschiedt door aan het einde van den dwarsligger een huisvormig orgaan aan te brengen, dat aan de onderzijde schuin verloopt en waarin de langsligger, die aan het uiteinde eveneens een schuin verloopend deel bezit, geheel past;

dat nu bovenomschreven kenmerk van octrooi n°. 36468 ook wordt aangetroffen in de octrooiaanvrage van geïntimeerde n°. 74442, welke aanvrage, gelijk thans ten processe vaststaat, door de Aanvraagafdeeling openbaar is gemaakt in den Industrieelen Eigendom d.d. 15 Juli 1936 N°. 7;

dat immers blijkens de conclusie en toelichting van deze aanvrage de dwarsligger, zijnde een dunwandige, holle profielstaaf met U-vormige dwarsdoorsnede, wordt geschoven om het eene been van het hoekstuk, welk been een aan het inwendige profiel aansluitende vorm bezit, terwijl de als elliptische buis gevormde langsligger om het andere eveneens elliptisch gevormde been van het hoekstuk wordt gestoken, zoodat een verdraaiïng van de liggers ten opzichte van elkaar is uitgesloten; dat dit overeenstemmend kenmerk in het octrooi n°. 36468 en aanvrage n°. 74442 niet wordt weggenomen, doordat door geïntimeerde losse hoekstukken voor de verbinding der liggers worden gebezigd, omdat deze bij het monteeren van de matras, gelijk ook uit de modellen blijkt, aan de dwarsliggers door middel van schroeven worden bevestigd en dus bij het gemonteerde product het los zijn der hoekstukken geen rol meer speelt;

dat in de bedoelde aanvrage nog is gesteld, dat door de verbinding van liggers, vervaardigd uit dunwandig hol profiel en uit buizen, een eenvoudige constructie van gering totaal gewicht wordt verkregen met alleszins voldoende stijfheid, doch dat naar 's Hofs oordeel in de keuze van eenigszins ander materiaal, wat vorm en afmetingen betreft, met behoud van bovenomschreven kenmerk, niet een nieuwe uitvinding of verbetering van het geoctrooieerde voortbrengsel van appellante is gelegen;

dat mitsdien het Hof, gelet op het octrooibewijs van appellanten en de octrooiaanvraag van geïntimeerde, zulks in verband met de overgelegde modellen, als zijn voorloopig oordeel uitspreekt, dat door geïntimeerde met haar voortbrengsel inbreuk, als ter dagvaarding gesteld, wordt gemaakt op het octrooi van appellante, terwijl, zoo al in den gewijzigden uitvoeringsvorm, als boven omschreven, van de door geïntimeerde geconstrueerde matras een octrooieerbare uitvinding mocht zijn gelegen, dan toch slechts sprake zou kunnen zijn van een afhankelijke uitvinding, welke niet kan worden geëxploiteerd zonder toepassing van het kenmerk van appellante's octrooi, zoodat in dat geval eveneens inbreuk daarop geschiedt, zoolang niet licentie van appellante zal zijn verkregen;

O. dat „Avek" tegen deze uitspraak opkomt met het navolgend middel van cassatie: zie concl. Adv.-Gen.;

O. dat de in dat middel vervatte grieven alle falen;

de eerste reeds hierom, wijl in het middel niet als geschonden is aangehaald art. 20 R. O.;

de tweede, omdat hetgeen het Hof aangaande het kenmerk van „Auping"'s octrooi en het voorkomen van dat zelfde kenmerk in „Avek"'s octrooiaanvrage heeft beslist, van feitelijken aard is en die beslissing dus in cassatie niet met vrucht kan worden bestreden;

de derde, omdat deze grief feitelijken grondslag mist, immers het Hof geenszins heeft beslist dat het kenmerk der beide uitvindingen totaal verschillend zou zijn;

de vierde, aangezien de in het middel vermelde wetsartikelen zich er niet tegen verzetten, dat een door den rechter in kort geding aan den gedaagde opgelegd verbod tot het verrichten van bepaalde handelingen zich uitstrekt tot handelingen, afwijkende van die, welke, volgens de stellingen der dagvaarding, door dien gedaagde in het verleden zijn begaan;

Verwerpt het beroep. (Salaris f 400, *Red.*).

(N. J.)

20 *November* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Wegenwet Art. 20).

Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een raadsbesluit, waarbij het onderhoud van een weg ten laste der gemeente werd gebracht, nu niet is gebleken dat de weg een verbindingsweg van eenige beteekenis zou vormen, terwijl ook overigens niet is aangetoond, dat door het overnemen van het onderhoud van dezen weg het gemeentebelang zou worden gediend, en dit onderhoud weinig kosten behoeft mede te brengen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Oldebroek tegen het besluit van Ged. Staten van Gelderland van 25 Mei 1937, nº. 269, tot onthouding van goedkeuring aan het besluit van den raad van 30 Januari 1937, waarbij het onderhoud van den Collenhovenschen weg ten laste van de gemeente gebracht wordt;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 27 October 1937, nº. 433;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 16 November 1937, nº. 431, Afd. Waterstaatsrecht;

O. dat de raad van Oldebroek in zijne vergadering van 30 Januari 1937 op verzoek van A. J. Spronk en T. A. Spronk te Wezep besloten heeft het onderhoud van den zoogenaamden Collenhovenschen weg, gelegen binnen de gemeente en loopende van den Zuiderzeeschenstraatweg naar den Bovenheigraaf ten laste van de gemeente te brengen;

dat Ged. Staten van Gelderland bij hun besluit van 25 Mei 1937, nº. 269, aan dit besluit hun goedkeuring hebben onthouden, uit overweging, dat de Collenhovensche weg bij wijze van werkverschaffing vanwege de gemeente Oldebroek is verbeterd en van een rijwielpad voorzien en thans grootendeels in een zeer behoorlijken toestand verkeert, terwijl voldoende verhardingsmateriaal op den weg aanwezig is; dat deze weg dan ook met betrekkelijk geringe moeite en kosten door de belanghebbende eigenaren in voldoenden staat onderhouden kan worden, mits de sporen geregeld worden dichtgehouden; dat de zeer beperkte verkeersbelangen, bij den Collenhovenschen weg betrokken, de overname van het onderhoud van dien weg door de gemeente Oldebroek geenszins wettigen, te minder, aangezien de gemeente het onderhoud van verschillende andere, eveneens verbeterde wegen, waaronder sommige van aanmerkelijk grooter belang, ook niet heeft overgenomen; dat, terwijl de gemeente Oldebroek door de op haar rustende onderhoudsverplichtingen, haar financieele positie in aanmerking genomen, reeds zwaar is belast, ten gevolge van het onderwerpelijke raadsbesluit deze last nog belangrijk dreigt te worden verzwaard, daar ook andere eigenaren aanspraken zullen kunnen doen gelden op overname van wegenonderhoud door de gemeente;

dat van dit besluit de raad van Oldebroek bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat hij in tegenstelling met Ged. Staten van oordeel is, dat de Collenhovensche weg een belangrijke verbindingsweg is, zoodat de overname van het onderhoud van den weg wel degelijk is gewettigd; dat de raad bovendien van oordeel is, dat de gemeente niet het recht heeft om het onderhoud van een dergelijken, voor de omgeving belangrijken weg, op te dragen aan een of meer aangrenzende eigenaren van dien weg, aangezien het onderhoud van den meergenoemden weg van deze eigenaren belangrijke offers zal vragen;

O. dat niet is gebleken, dat de bovenbedoelde weg een verbindingsweg van eenige beteekenis zou vormen, terwijl ook voor het overige niet is aangetoond, dat door het overnemen van het onderhoud van dezen weg het gemeentebelang zou worden gediend;

dat er, blijkens de ingewonnen ambtsberichten, te minder aanleiding is de eigenaren van den meergenoemden weg van het onderhoud daarvan te bevrijden, aangezien dit onderhoud, na de aangebrachte verbetering van den weg, weinig kosten behoeft mede te brengen, wanneer de sporen geregeld worden dichtgehouden, daar er op den weg voldoende verhardingsmateriaal aanwezig is;

dat Ged. Staten mitsdien te recht aan het raadsbesluit de goedkeuring hebben onthouden;

Gezien de Wegenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Waterstaat is belast enz.

(A. B.)

---

20 *November* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Woningwet Art. 38).

De omstandigheid, dat de Raad geen vrijheid heeft, af te wijken van het uitdrukkelijk voorschrift van art. 38 2e lid, brengt niet mede, dat ook Ged. Staten bij het beslissen omtrent de goedkeuring van het door den Raad met inachtneming van hun beslissing genomen besluit — en de Kroon bij de uitspraak in beroep — onder alle omstandigheden aan hun beslissing zouden zijn gebonden. Waar appellant van het besluit van Ged. Staten tot niet-goedkeuring van het raadsbesluit, waarvan slechts de Raad voorziening kan vragen, niet in beroep heeft kunnen komen, behoort hem niet de gelegenheid te worden onthouden, zijn tevoren tijdig bij den Raad ingediende bezwaren tegen de bestemming zijner gronden alsnog aan de Kroon voor te leggen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door de firma Gebrs. Mulder, te Leiden, tegen het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 21 December 1936, tot goedkeuring van eene wijziging van het uitbreidingsplan van Leiden;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 27 October 1937, nº. 316;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 15 November 1937, nº. 10094 M/P. B. R., afd. Volkshuisvesting;

O. dat Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland bij besluit van 21 December 1936, G. S. nº. 190/1, hebben goedgekeurd het door den raad der gemeente Leiden bij besluit van 20 Januar

1936 vastgesteld plan tot herziening (aanvulling) van het uitbreidingsplan dier gemeente;

dat Ged. Staten daarbij o. a. hebben overwogen, dat van de goedkeuring, welke bij hun besluit van 13 Februari 1935, G. S. nº. 27/1 (Bijvoegsel van het Provinciaal Blad van Zuid-Holland nº. 7 van 1935) werd verleend aan het door den raad bij zijne besluiten van 6 November 1933, 26 Januari 1934, 6 Augustus 1934 en 24 September 1934 vastgestelde uitbreidingsplan, o. m. werden uitgezonderd de aan de firma Gebrs. Mulder, te Leiden, in eigendom toebehoorende gronden, welke in dat besluit onder *b* werden omschreven; dat hun college daarbij het volgende overwoog: „dat het plan, voorzoover dit de onder *b* bedoelde gronden betreft, niet kan worden goedgekeurd wegens de wijziging, welke de bestemming dezer gronden heeft ondergaan ingevolge besluit III; dat die wijziging blijkens de bij besluit III behoorende kaart B I, waarin zij is vervat, deze gronden aan hun aanvankelijke, bij besluit I bepaalde, althans beoogde bestemming tot „sport- en speelvelden (ijsbanen)" heeft onttrokken en strekt tot bestemming daarvan in onderdeelen voornamelijk tot bouwterrein en straten; dat hun college tegen deze laatste bestemming overwegende bezwaren heeft; dat het bedenkingen heeft tegen de verkaveling, in zooverre de huizen met de achterzijde naar de Haarlemmertrekvaart zijn geprojecteerd, alsmede tegen het ontbreken van aansluiting der straten op nabije hoofdwegen ten oosten van de spoorbaan, voorts deze bestemming in onderdeelen in elk geval voorbarig acht, aangezien tusschen deze gronden en de bestaande bebouwing nog over grooten afstand maagdelijk terrein ligt, doch het hoofdbezwaar hierin gelegen acht, dat deze gronden deel uitmaken en, althans voorloopig, dienen te blijven uitmaken, van den groenen zoom, die de stad, in aansluiting aan het groencomplex van den Leidschen Hout en van Poelgeest (gemeente Oegstgeest), aan de noordzijde omsluit; dat derhalve door de onderhavige, bij besluit III aangebrachte wijziging de onderlinge samenhang der genoemde plantsoenen en recreatiegebieden geheel onnoodig zou worden verbroken; dat hun college aan uitzondering van deze gronden van de goedkeuring van het plan de voorkeur geeft boven goedkeuring van het voor deze gronden bij besluit I vastgestelde plan met onthouding van goedkeuring aan de bij besluit III daarvoor vastgestelde herziening, vooreerst, omdat het betwijfelt, of een plan, dat nog vóór de goedkeuring is herzien, rechtens kan worden goedgekeurd, zooals het aanvankelijk was vastgesteld, en vervolgens, omdat in casu de aanvankelijk bedoelde bestemming van deze gronden tot „sport- en speelvelden (ijsbanen)" niet volkomen duidelijk tot uitdrukking is gebracht, zoodat bij de laatstbedoelde handelwijze aan de geldigheid dier bestemming om twee redenen twijfel mogelijk ware"; dat bij Ons besluit van 27 September 1935, nº. 23 (Bijvoegsel van het Provinciaal Blad van Zuid-Holland nº. 7*a* van 1935) ongegrond werd verklaard het beroep, ingesteld door de N. V. Fabriek van Verduurzaamde Levensmiddelen voorheen L. E. Nieuwenhuizen te Leiden, tegen het hiervoren genoemde besluit van hun college dd. 13 Februari 1935, G. S. nº. 27/1; dat ingevolge art. 38, lid 2, der Woningwet, indien het (uitbreidings)plan door Ged. Staten, of in geval van beroep, door de Kroon niet is goedgekeurd, de gemeenteraad binnen twaalf maanden na ontvangst van de beslissing een nieuw plan, waarbij de beslissing van Ged. Staten of van de Kroon in acht is genomen, aan de goedkeuring van Ged. Staten onderwerpt; dat de raad derhalve wettelijk verplicht was aan den grond van de firma Gebrs. Mulder de bestemming te geven, welke daaraan bij het onderhavige plan is verleend, zoodat de vraag, of die bestemming stedebouwkundig noodig of wenschelijk of zelfs toelaatbaar is, geacht moet worden bij gewijsde bevestigend te zijn beantwoord en thans niet weder ter discussie kan worden gesteld; dat het bezwaar reeds hierom ongegrond moet worden geacht; dat hun college daarnaast evenwel ten overvloede nog wil opmerken, dat het de bestreden bestemming, op zichzelve beschouwd, ook thans nog, na kennisneming en overweging van hetgeen daartegen door en namens de firma Gebrs. Mulder zoo mondeling als schriftelijk is aangevoerd, stedebouwkundig juist en wenschelijk acht en mitsdien voor de door de genoemde firma gewenschte bestemming, al ware die rechtens mogelijk, geen termen aanwezig acht, zulks op grond van hetgeen burgemeester en wethouders aan het slot van hun desbetreffend ambtsbericht hebben opgemerkt; dat het plan, afgezien van de daartegen ingebrachte bezwaren, voor goedkeuring vatbaar is;

dat van dit besluit van Ged. Staten de firma Gebrs. Mulder, te Leiden, bij Ons in beroep is gekomen aanvoerende, dat zij zich in de eerste plaats allerminst kan vereenigen met de opvatting, als zou de vraag betreffende de bestemming van haar grond geacht moeten worden bij gewijsde te zijn beslist, nu de raad wettelijk verplicht was een nieuw plan met inachtneming van de beslissing van Ged. Staten vast te stellen; dat immers 's raads verplichting te dezen niet af kan doen aan de rechten overigens bij de wet aan belanghebbenden toegekend; dat ook de wet zelf daarna nog de goedkeuring van Ged. Staten vereischt en deze toch niet tot een zinledige formaliteit kan worden teruggebracht; dat verder het beroepsrecht in art. 38, eerste lid, tegen verleenen van goedkeuring algemeen is en — ware de opvatting van Ged. Staten juist — belanghebbenden in hun recht van beroep op de Kroon enkel door voorafgaande omstandigheden, waarop zij geen invloed konden uitoefenen, zouden zijn verkort; dat zij daarom haar recht op een vrije beslissing omtrent de vraag naar de bestemming van haar grond onverminderd handhaaft; dat zij in de tweede plaats zich bezwaard gevoelt hierdoor, dat Ged. Staten aan hetgeen door en namens haar is aangevoerd niet genoegzaam recht hebben laten wedervaren, maar in hoofdzaak slechts hebben herhaald hetgeen zij in een vorigen stand van het geschil hebben opgemerkt; dat zij zich door de nieuwe bestemming ernstig in hare belangen geschaad gevoelt, omdat hare gronden nu niet voor bebouwing kunnen worden gebezigd; dat bij de vaststelling op 6 November 1933 door den gemeenteraad van het uitbreidingsplan deze hare bezwaren waren erkend en de aanvankelijke bestemming tot sport- en speelterrein in het ontwerp in die tot bouwterrein is gewijzigd; dat het haar voorkomt

dat de bestemming tot sport- en speelterrein nog te zeer beschouwd wordt van uit het tijdstip van het oorspronkelijk ontwerp en geen rekening houdt met gewijzigde plaatselijke omstandigheden; dat sindsdien toch de gemeente zelf niet alleen besloten heeft de zuidwestelijk van den Maredijk gelegen Mariënpoelstraat en de Oegstgeesterlaan te verlengen en in exploitatie te brengen, maar deze plannen ook geheel ten uitvoer heeft gebracht; dat de bebouwing zich hierbij op het aan haar toebehoorend terrein logisch kan aansluiten; dat, wanneer dan ook Ged. Staten bij de onthouding van de goedkeuring aan het hierbesproken onderdeel de bestemming in onderdeelen voorbarig achten, omdat tusschen deze gronden en de bestaande bebouwing maagdelijk terrein ligt, deze overweging thans reeds door de feiten is achterhaald, terwijl van een deel uitmaken van een groenen zoom geen sprake meer is; dat niet de Maredijk, maar de Poelwetering behoort aangewezen te worden om de grens der bebouwing ter plaatse te vormen; dat ook overigens in dit stadsgedeelte aan sport- en speelterrein niet zoodanige behoefte is, dat hierin niet ruimschoots kan worden voorzien door de terreinen tusschen de Poelwetering en de buitenplaats Poelgeest; dat, wanneer dan ook de gemeenteraad uiteindelijk niet aan hare bezwaren is tegemoet gekomen, dit niet is, omdat deze niet als juist werden erkend, maar omdat de raad met de eenmaal door Ged. Staten genomen beslissing rekening wenschte te houden;

O. dat ingevolge art. 38, 2e lid, der Woningwet, indien het uitbreidingsplan door Ged. Staten niet is goedgekeurd, de gemeenteraad binnen twaalf maanden na ontvangst van de beslissing een nieuw plan, waarbij de beslissing van Ged. Staten is in acht genomen, aan de goedkeuring van Ged. Staten onderwerpt;

dat de gemeenteraad geen vrijheid heeft, van dit uitdrukkelijk wetsvoorschrift af te wijken;

dat zulks echter niet meebrengt, dat ook Ged. Staten bij het beslissen omtrent de goedkeuring van het door den raad met inachtneming van hun beslissing genomen besluit — en Wij bij de uitspraak in beroep — onder alle omstandigheden aan hun beslissing zouden zijn gebonden;

dat dit laatste met name niet het geval is, wanneer, zooals hier, door een strikte inachtneming van de genomen beslissing, het beroepsrecht van belanghebbenden illusoir zou worden geacht;

dat toch in het onderwerpelijke geval de appellante van het besluit van Ged. Staten tot niet goedkeuring van het raadsbesluit, waarvan ingevolge art. 38, 1e lid, der Woningwet slechts de raad hoogere voorziening bij Ons kan vragen, niet in beroep heeft kunnen komen, om welke reden haar niet de gelegenheid behoort te worden onthouden, hare te voren tijdig bij den gemeenteraad ingediende bezwaren tegen de bestemming harer gronden alsnog aan Ons voor te leggen;

O. wat de zaak zelve betreft, dat op grond van de overgelegde ambtsberichten en nader op verzoek van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur ingewonnen inlichtingen moet worden aangenomen, dat de aan het terrein der appellante gegeven bestemming uit een stedebouwkundig oogpunt aanvaardbaar is, omdat in eene zich uitbreidende stad aan sport- en speelterrein behoefte bestaat, terwijl bij de geringe behoefte aan woningbouw ter plaatse niet kan worden gezegd, dat de appellante onredelijk zou worden bezwaard, te minder omdat, zoo ten bate van het thans uitgeoefende bedrijf behoefte mocht bestaan aan oprichting, vernieuwing of uitbreiding van gebouwen, hieraan niets in den weg staat;

dat mitsdien terecht aan het terrein der appellante de bedoelde bestemming is gegeven en het besluit van Ged. Staten behoort te worden gehandhaafd;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

20 *November* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet Art. 39).

Het nieuwe tweede lid van art. 39 is niet van toepassing ten aanzien van voogdijkinderen, die opgenomen zijn krachtens eene rechterlijke machtiging van vóór het inwerkingtreding der wet van 27 Juni 1935, S. 379. Derhalve blijven de kosten van verpleging van zoodanige voogdijkinderen ook na hun meerderjarigwording ten laste van de gemeente, waar de vereeniging, die de voogdij uitoefende, is gevestigd.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beslissende het geschil over de woonplaats van den armlastigen krankzinnige Marijn A. W. de Visser;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 27 October 1937, nº. 426;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 16 November 1937, nº. 11496, afdeeling Armwezen;

O. dat Marijn Arie Wilhelmus de Visser, geboren op 1 Augustus 1915 te Willemstad, waar zijn vader is blijven wonen, en bij beschikking van de arrondissementsrechtbank te Breda d.d. 26 Juni 1917, met ontzetting der beide ouders uit de ouderlijke macht, onder voogdij geplaatst van de Roomsch-Katholieke Vereeniging voor Kinderbescherming van het Bisdom Breda, krachtens machtiging van den Kantonrechter te Breda dd. 11 Maart 1922 werd opgenomen in Huize „Assisië", internaat voor Roomsch-Katholieke mannelijke zwakzinnigen te Udenhout (N.Br.);

dat over de betaling van de kosten van verpleging van den patiënt in dit gesticht, welke kosten tot aan zijne meerderjarigheid, te weten tot 1 Augustus 1936, door de hiervoorvermelde vereeniging zijn voldaan, daarna geschil is gerezen tusschen de gemeente Willemstad en Breda, welk geschil niet in der minne is kunnen worden bijgelegd;

dat burgemeester en wethouders van Willemstad niet bereid zijn de verplegingskosten voor rekening van hunne gemeente te nemen, aange-

zien M. A. W. de Visser reeds met machtiging van den Kantonrechter d.d. 11 Maart 1922 in Huize „Assisië" te Udenhout werd geplaatst en dus het tweede lid van art. 39 der Armenwet, dat dateert van 27 Juni 1935, hierop huns inziens niet van toepassing kan zijn ;

dat burgemeester en wethouders van Breda evenmin bereid zijn de verplegingskosten ten laste van hunne gemeente te brengen, aanvoerende, dat art. 39, lid 2, der Armenwet zegt, dat „in afwijking van het bepaalde in het vorig lid" voor voogdijkinderen een andere regeling wordt getroffen voor den betalingsplicht ; dat er dus voor voogdijkinderen sinds 1 Augustus 1935 eene geheel afzonderlijke regeling bestaat, in afwijking van de normale van lid 1 ; dat, indien men met een voogdijkind te doen heeft, zooals hier, het, sinds de wetswijziging, doelloos en onjuist is het eerste lid van art. 39 ter sprake te brengen, aangezien voor voogdijkinderen alleen het tweede lid toepasselijk is, in afwijking van het eerste lid ; dat in het tweede lid niet aangegeven staat, dat het alleen geldt voor voogdijkinderen, die na 1 Augustus 1935 zijn opgenomen ; dat het kortweg geldt voor voogdijkinderen ; dat het eerste lid volledig buiten werking is ; dat, indien de wetgever bedoeld had de oude gevallen onder de oude regeling van lid 1 te laten, dit had moeten worden vermeld ; dat Ons besluit van 22 Juni 1937, nº. 47, in een der overwegingen zegt, „dat uit geen bepaling der aanvullingswet volgt, dat zij mede zou strekken om in reeds bestaande verplichtingen veranderingen te brengen", doch dat, naar hunne meening, deze overweging aldus had dienen te luiden : „dat uit geen bepaling der aanvullingswet volgt, dat zij zou strekken om bepaalde gevallen ten aanzien van voogdijkinderen van haar werking uit te sluiten" ; dat de omstandigheid, dat volgens de overwegingen van Ons besluit de rechtsplicht (lees : de wettelijke plicht) der gemeente Breda op 1 Augustus 1935 reeds gevestigd was, niet afdoet aan het feit, dat op 1 Augustus 1935 in dien rechtsplicht (wettelijken plicht) wijziging is gebracht ; dat, ook als men de bedoeling van den wetgever met het tweede lid van art. 39 nagaat, het bepaaldelijk onjuist is een geval als het onderhavige van zijn werking uit te sluiten ; dat de bedoeling was het onjuiste weg te nemen, gelegen in het feit, dat een gemeente, die toevalligerwijs een voogdijvereeniging herbergde, daardoor buiten proportie belast werd met kosten voor krankzinnigen, terwijl die krankzinnigen geen band met de gemeente hadden ; dat niet is vol te houden, dat die onjuistheid alleen bestond (bestaat) ten aanzien van voogdijkinderen, die eerst na 1 Augustus 1935 zijn opgenomen ; dat zij evengoed bestond (bestaat) ten aanzien van voogdijkinderen, die voor dien reeds krankzinnig waren ; dat het volkomen onlogisch is door middel van wetsinterpretatie gedurende 21 jaar (jaar, waarin de vereenigingen de kinderen loslaten) na 1 Augustus 1935 de mogelijkheid open te laten, tot steeds herhaalde toepassing van een oude, als onjuist erkende, regeling ; dat men eerder het tegendeel zou mogen verwachten, dat (als namelijk de wet niet volkomen duidelijk was — quod non —) door middel van wetsinterpretatie de onjuistheid volkomen werd weggenomen ;

O. dat ingevolge art. 39 der Armenwet, zooals dit artikel ten tijde van de opneming van den patiënt in het krankzinnigengesticht en van de aanvrage van de rechterlijke machtiging luidde, de kosten, voortvloeiende uit de overbrenging van arme krankzinnigen naar en hunne verpleging in gestichten voor krankzinnigen, voorzoover die niet uit de fondsen dier gestichten zelve moeten worden bestreden, of daarin door instellingen van weldadigheid niet wordt voorzien, worden voldaan uit de kassen der gemeenten, waar de verpleegden woonplaats hadden in den zin van het Burgerlijk Wetboek ten tijde, dat de rechterlijke machtiging om hen in een gesticht te plaatsen werd aangevraagd en, indien die woonplaats binnen het Rijk niet is aan te wijzen, uit 's Rijks kas ;

dat in het onderwerpelijke geval de patiënt op den datum, waarop de op 11 Maart 1922 verleende rechterlijke machtiging om hem in een gesticht te plaatsen, werd aangevraagd, in den zin van het Burgerlijk Wetboek woonplaats had in de gemeente Breda, waar de Roomsch-Katholieke Vereeniging voor Kinderbescherming van het Bisdom Breda, aan welke de voogdij over hem was opgedragen, gevestigd was;

dat de bedoelde kosten van zijne verpleging mitsdien uit de kas dezer gemeente behooren te worden voldaan ;

dat daaraan niet kan afdoen het feit, dat bij de wet van 27 Juni 1935, S. 379, een nieuw tweede lid aan art. 39 der Armenwet is toegevoegd, krachtens welk lid ten aanzien van arme krankzinnigen, die ten tijde, dat de rechterlijke machtiging wordt aangevraagd, staan onder voogdij van een vereeniging, stichting of instelling, als bedoeld in art. 421 van het Burgerlijk Wetboek, welker zetel in eene andere gemeente is gevestigd dan waar zij voor hun plaatsing onder voogdij woonplaats hadden in den zin van het Burgerlijk Wetboek, van het eerste lid wordt afgeweken, in dier voege, dat de meergemelde kosten worden voldaan uit de kas der gemeente van de laatstbedoelde woonplaats en, indien die woonplaats binnen het Rijk niet is aan te wijzen, uit 's Rijks kas, aangezien de hierbedoelde aanvullingswet eerst in werking is getreden op 1 Augustus 1935, een tijdstip, waarop de rechtsplicht van de gemeente Breda, om ingeval van armlastigheid van den patiënt de kosten van zijne verpleging te betalen, bereids gevestigd was ;

dat uit geen bepaling der aanvullingswet volgt, dat zij mede zou strekken om in reeds bestaande verplichtingen verandering te brengen ;

dat burgemeester en wethouders van Breda weliswaar van meening blijken, dat het nieuwe tweede lid van art. 39 der Armenwet ook van toepassing is ten aanzien van die voogdijkinderen, die opgenomen zijn krachtens een rechterlijke machtiging van vóór het inwerkingtreden der wet van 27 Juni 1935, S. 379, en dat, als de wetgever het anders bedoeld had, dit in deze wet tot uitdrukking had moeten zijn gebracht, doch dat zulks niet opgaat ;

dat immers een wet krachtens het beginsel, neergelegd in artikel 4 der wet van 15 Mei 1829, S. 28, houdende algemeene bepalingen der wetgeving van het Koningrijk, alleen voor het toekomende verbindt en geen terugwerkende kracht heeft, van welken regel slechts dan mag worden afgeweken, indien een wet zelf ten

aanzien van een of meer harer bepalingen voorschrijft, dat zij geacht worden in werking te zijn getreden op een vroeger tijdstip dan dat, waarop zij zelf in werking treedt;

dat evenwel de wet van 27 Juni 1935, S. 379, een zoodanig voorschrift niet inhoudt, zoodat er van terugwerkende kracht van hare bepalingen geen sprake kan zijn;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

voor de toepassing van art. 39 der Armenwet, als woonplaats van den armlastigen krankzinnige Marijn A. W. de Visser aan te wijzen de gemeente Breda.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

22 *November* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Margarinebesluit 1925, art. 1; Landb.-Crisiswet 1933, art. 9).

Terecht besliste de Rechtb., dat margarine ook thans [terwijl het Crisis-Zuivelbesluit 1935 I i. v. m. de Crisis-Zuivelbeschikking 1935 II (margarine) geen voorschrift omtrent vochtgehalte bevat] nog moet voldoen aan den bij art. 1 van het Margarinebesluit 1925, S. 417, gestelden eisch, dat het vochtgehalte niet hooger mag zijn dan 16 %.

Op het beroep van M. J. v. D., margarinehandelaar te Gouda, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Rotterdam van 22 Juni 1937, waarbij in hooger beroep, behoudens ten aanzien van de straf, werd bevestigd een vonnis van het Kantongerecht te Gouda van 24 Februari 1937, bij hetwelk requirant ter zake van „te Gouda waren verkoopen, die niet voldoen aan de eischen gesteld krachtens de Warenwet 1935, S. 793, (lees: „met uitzondering van art. 16 dier wet")", met aanhaling der artt. 1, 14, 15, 28, 34 der Warenwet 1935, S. 793, 1 sub *a*, 5 van het Margarinebesluit 1925, S. 417, 1, 4, 6, 8 der Keuringsverordening voor de gemeente Gouda, 23 en 91 Sr., werd veroordeeld, hebbende de Rechtbank, met vernietiging van dat vonnis ten aanzien van de daarbij opgelegde straf, requirant veroordeeld tot vijftig gulden boete en een vervangende hechtenis van twintig dagen.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Servatius;

Gelet op het middel van cassatie namens den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende:

„S., althans v. t. van de artt. 348, 350, 352, 358, 359 en 425 Sv. in verband met de artt. 15 van de Warenwet 1935, S. 793, art. 1 van het Margarinebesluit 1925, S. 417, 1, 13, 14, 19 en 20 van het Crisis-Zuivelbesluit 1935 en art. 5 van de Crisis-Zuivelbeschikking 1935 II (Margarine);

doordat de Rechtbank ten onrechte het bewezene strafbaar heeft geoordeeld;

O. dat bij het in zooverre bevestigde vonnis ten laste van requirant, met qualificatie als voormeld, is bewezenverklaard: dat hij te Gouda op 28 November 1936 omstreeks 11 uur in een bergplaats gevestigd in een perceel aan de Gouwe plaatselijk gemerkt N°. 102 ten verkoop in voorraad heeft gehad een hoeveelheid margarine, voor den handel bestemd, waarvan het vochtgehalte hooger was dan 16 %, te weten bedroeg omstreeks 17.1 %;

O. dat, blijkens de toelichting, het middel berust op de stellingen, dat het Crisis-Zuivelbesluit 1935 I in verband met de Crisis-Zuivedbeschikking 1935 II (margarine) de samenstelling van margarine opnieuw en volledig regelt, en daarmede het Margarinebesluit 1925, S. 417, ter zijde stelt; dat — in afwijking van laatstgenoemd besluit —, de thans geldende regelen geen voorschrift betreffende het vochtgehalte bevatten, en tegen het bewezen verklaarde nergens straf wordt bedreigd;

dat, naar aanleiding van een toen reeds gevoerd soortgelijk verweer, de Rechtbank in het bestreden vonnis heeft overwogen:

„Gemelde zuivelbeschikking is een uitvloeisel van art. 9 der Landbouwcrisiswet 1933, welke wet, gelijk in haar considerans staat omschreven, strekt in het belang van den landbouw."

„Het margarinebesluit 1925, dat in art. 5 wèl eischen aan margarine betreffende het vochtgehalte stelt, is gebaseerd op de artt. 14 en 15 der Warenwet (vroeger 1919, thans 1935). De considerans van de Warenwet 1919, welke slechts in zeer ondergeschikte punten die in deze niet ter zake dienende zijn, van haar opvolgster afwijkt, houdt in, dat het wenschelijk is door voorschriften te bevorderen, dat waren worden gekeurd en dat regelen worden vastgesteld betreffende de aanduiding van waren in het algemeen, terwijl uit den aanhef van de artt. 14 en 15 van voormelde wet blijkt, dat de aan die artikelen ontleende algemeene maatregelen van bestuur, waaronder ook het Margarinebesluit 1925, gesteld worden in het belang van de volksgezondheid en van de eerlijkheid in den handel."

„Uit het vorenstaande volgt, dat de Crisiszuivelbeschikking 1935 II en het Margarinebesluit 1925 de behartiging van verschillende belangen op het oog hebben, waardoor ook verklaard wordt, dat zij verschillende eischen aan margarine stellen. Beide regelen zijn zeer wel naast elkander bestaanbaar en niet is in te zien, dat de latere Crisiszuivelbeschikking, zooals de raadsman van verdachte blijkbaar wil, de bepalingen van het Margarinebesluit buiten werking heeft gesteld."

„De Kantonrechter heeft derhalve terecht art. I van het Margarinebesluit toegepast."

O. dienaangaande:

dat de Landbouw-Crisiswet 1933, — gegrond op de noodzakelijkheid om in de tegenwoordige buitengewone omstandigheden bijzondere maatregelen te treffen in het belang van den landbouw —, in art. 9 de daar omschreven bevoegdheid, op welke het Crisis-Zuivelbesluit 1935 I berust, geeft „onverminderd het bepaalde bij of krachtens eenig ander wettelijk voorschrift", en die bevoegdheid beperkt tot het geven van regelen voor een telkens bepaaldelijk aan te wijzen tijdvak, hoedanig tijdvak bij het Crisis-Zuivelbesluit 1935 I dan ook aangewezen is;

dat derhalve de bij en ingevolge dat besluit gegeven voorschriften betreffende de samenstelling van margarine geen andere beteekenis hebben, dan om, gezien de buitengewone tijdsomstandigheden, in het belang van den landbouw tijdelijk voor margarine andere, en zoo noodig strengere, eischen te stellen dan die, gesteld bij of krachtens andere wettelijke voorschriften, welke overigens daarnaast blijven gelden;

dat dus de Rechtbank terecht heeft beslist, dat margarine ook thans nog moet voldoen aan den bij art. 1 van het Margarinebesluit 1925, S. 417, gestelden eisch, dat het vochtgehalte niet hooger mag zijn dan 16 %, en het middel dus niet juist is;

Verwerpt het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Advocaat-Generaal Wijnveldt, die opmerkt:*

„Ik ben van meening, dat de weerlegging van de Rechtb. juist is, en wijs er daarbij op, dat requirant zijn toelichting begint met te stellen, dat vaststaat, dat bij hem is aangetroffen een pakje vermengde margarine, zgn. margarine A.

Dit blijkt echter niet — er wordt alleen over „margarine" gesproken, hetgeen van belang is, daar art. 1 van het Crisis-Zuivelbesluit 1935 I onderscheidt tusschen margarine, margarine A en margarine B. Eveneens wordt dit onderscheid in het oog gehouden in art. 13 lid 3.

Art. 19 van gemeld besluit, waaruit requirant verschillende gedeelten aanhaalt betreft echter uitsluitend margarine A, waarvan in deze zaak niet sprake is.

Bovendien is art. 3 der Boterwet gewijzigd bij de wet van 21 Maart 1935, S. 146, waardoor de Minister bevoegd is naast de margarine zonder meer, bedoeld in Boterwet en het K. B. van 16 October 1925, S. 417 — het Margarinebesluit, regelen te geven voor andere soorten.

In dit verband is ook van belang, dat art. 18 van het Crisis-Zuivelbesluit 1935 I alleen spreekt van margarine in het algemeen.

Het is mogelijk, dat requirant margarine A in voorraad had, en dat ten aanzien daarvan andere eischen gesteld zouden moeten worden om tot een veroordeeling te leiden, doch daarvan blijkt m. i. in dit geval niet." *Red.*]

(N. J.)

---

22 *November* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 168; Alg. Pol.Verord. van Velsen art. 141*b*; Wet Alg. Bep. art. 11).

Het begrip „stadsschoon" in art. 141*b* Alg. Pol.Verord. van Velsen, verbiedende het op van den weg af zichtbare wijze reclame aanbrengen of hebben, indien hierdoor naar het oordeel van B. en W. het stadsschoon wordt geschaad, moet niet worden opgevat als het schoon van een „stad" in de beteekenis van het gewone spraakgebruik.

Onder stadsschoon is hier te verstaan het schoon in de bebouwde gedeelten.

Niet is in te zien, waarom het artikel, aldus opgevat, niet zou vallen onder de verordenende bevoegdheid van art. 168 Gemeentewet.

Uit het vorenstaande volgt, dat art. 141*b*, 1e lid niet alleen betreft het stadsschoon van (het op een stad gelijkend deel van) IJmuiden, maar ook van andere bebouwde gedeelten van Velsen.

Op het beroep van A. S., steenhouwer te Santpoort, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Haarlem van 17 Juni 1937, waarbij in hooger beroep met vernietiging van een vonnis van het Kantongerecht te Haarlem op 8 Maart 1937 in deze zaak gewezen, requirant ter zake van „in de gemeente Velsen op van den weg af zichtbare wijze reclame hebben, terwijl hierdoor naar het oordeel van B. en W. het stadsschoon wordt geschaad" met aanhaling van het art. 141*b* der Alg. Pol.Verord. der gemeente Velsen en art. 23 Sr., is veroordeeld tot een geldboete van tien gulden, bij gebreke van betaling of verhaal te vervangen door hechtenis van vijf dagen; (Gepleit door Mr. H. J. M. Tonino).

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer de Menthon Bake;

Gelet op de middelen van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi, luidende:

1°. S., althans v. t. van art. 168 Gemeentewet, door te beslissen, dat art. 141*b* der Algemeene Politie Verordening der gemeente Velsen verbindend zou zijn, zulks ten onrechte, aangezien dit artikel met een boete van maximaal f 25, subsidiair hechtenis van maximaal zes dagen bedreigt, ieder die op van den weg af zichtbare wijze reclame aanbrengt of heeft, indien hierdoor, naar het oordeel van Burgemeester en Wethouders het stadsschoon wordt geschaad, kunnende dit artikel niet verbindend zijn aangezien in het dorpencomplex „Velsen" geen „stad" schoon kan worden geschonden;

2°. subsidiair: S., althans v. t. van art. 141*b* der Algemeene Politie Verordening der gemeente Velsen, door te beslissen, dat dit artikel, dat kennelijk alleen betrekking kan hebben op het op een stad lijkende deel van die Gemeente n.l. IJmuiden ook toe te passen op het landelijk gedeelte n.l. Santpoort-Dorp;

O. dat in het bestreden vonnis — met qualificatie en strafoplegging als voormeld — bewezen verklaard is het aan requirant te laste gelegde, luidende:

dat hij op 29 Januari 1937 in de gemeente Velsen, in den tuin van perceel Hagelingerweg 173*a*, anders dan in het landelijke gedeelte der gemeente, grafsteenen en grafmonumenten, alsmede borden, waarop was vermeld „Electr. Steenhouwerij Tel. 10298 C. & A. Swaalf Tel. 23165", als reclame heeft gehad, terwijl al deze voorwerpen zichtbaar waren vanaf genoemden Hagelingerweg, zijnde een voor het publiek toegankelijken weg, en terwijl naar het oordeel van Burgemeester en Wethouders dier gemeente door die voorwerpen het stadsschoon werd geschaad;

O. dat art. 141*b* van de Alg. Pol.Verord. van de Gemeente Velsen bepaalt: „Met boete van ten hoogste f 25 of hechtenis van ten hoogste 6 dagen wordt gestraft ieder, die op van den weg af zichtbare wijze reclame aanbrengt of heeft, indien hierdoor naar het oordeel van Burgemeester en Wethouders het stadsschoon wordt geschaad.

Deze bepaling is niet van toepassing op reclames in het landelijk gedeelte der gemeente";

O. wat het eerste middel betreft:

dat dit uitgaat van de onjuiste opvatting van voormeld art. 141*b*, als zou het begrip „stadsschoon" daarin moeten worden opgevat als het schoon van een „stad" in de beteekenis, door het gewone spraakgebruik aan dit woord toegekend;

dat de onjuistheid van deze opvatting blijkt uit het 2de lid van bedoeld artikel, dat klaarblijkelijk van het landelijk gedeelte der gemeente spreekt in tegenstelling met de „bebouwde gedeelten" daarvan, omschreven in art. 7 dierzelfde verordening;

dat mitsdien onder stadsschoon in art. 141*b*, 1ste lid voormeld is te verstaan het schoon in die bebouwde gedeelten;

dat voorts niet is in te zien, waarom dat artikel, opgevat als gezegd, niet zou vallen onder de verordenende bevoegdheid, in art. 168 der Gemeentewet aan den Raad toegekend;

O. wat het 2de middel betreft:

dat uit het hiervoor overwogene volgt, dat het 1ste lid van meergemeld art. 141*b* niet alleen betreft het stadsschoon te IJmuiden, maar ook in de andere bebouwde gedeelten van de gemeente Velsen, terwijl zooals bij het bestreden vonnis feitelijk is beslist, het perceel in geschil in een der bebouwde gedeelten dier gemeente gelegen is;

O. dat derhalve geen der beide middelen tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Advocaat-Generaal Wijnveldt, die opmerkt:*

„Een dorp noemde men oudtijds elke verzameling huizen, welke niet door grachten en muren omgeven was, in onderscheiding van een stad. Vandaar kon 's-Gravenhage het grootste dorp van Nederland worden genoemd, maar reeds Huijgens dichtte in een opdracht aan het stadsbestuur: „Bestuurders dezer stad, (geen dorp meer als weleer)" enz.

Sinds de invoering van den term „gemeente", kennen wij, voor zoover mij bekend alleen nog de „stad Amsterdam" in art. 50 der Grondwet, en zijn de kenmerken voor de onderscheiding van stad en dorp zeer vaag geworden. Menig dorpeling spreekt nog — wellicht op historische gronden — van zijn stad, en m. i. kan dus ook de gemeente Velsen spreken van haar stadsschoon. Het woord wordt in de verordening gebruikt in tegenstelling met „landelijk gedeelte". Kennelijk is dus bedoeld tegenover elkaar te stellen het min of meer bebouwde gedeelte — de bebouwde kom — en het minder bebouwde." *Red.*]

(N. J.)

---

22 *November* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Hinderwet artt. 2 en 22).

Art. 22 der Hinderwet stelt voor de daarbij omschreven feiten — waaronder het zonder de vereischte vergunning in werking houden van een in art. 2 omschreven inrichting — strafbaar het hoofd „der onderneming", waaronder niet anders is te verstaan dan de onderneming tot exploitatie eener zoodanige inrichting.

Het telastegelegde en bewezen verklaarde brengt niet mede, dat hier een onderneming tot het exploiteeren van een inrichting tot het bewaren van mest bestond, het houdt immers enkel in, dat req. handelde als hoofd van een champignonkweekersbedrijf ten dienste van dat bedrijf, weshalve bij het bestreden vonnis ten onrechte is aangenomen, dat het bewezene valt onder het bereik van art. 22 der Hinderwet.

Op het beroep van J. W. J. L., champignonkweeker te Wassenaar, requirant van cassatie tegen een mondeling vonnis van het Kantongerecht te 's-Gravenhage van 24 Juni 1937, waarbij requirant ter zake van: „als hoofd der onderneming zonder de vereischte vergunning een in art. 2 der Hinderwet omschreven inrichting in werking houden", met aanhaling van de artt. 1 en 2 aanhef en sub VII, 22 der Hinderwet, 23 en 91 Sr., is veroordeeld tot een geldboete van vijftig cent en een vervangende hechtenis van één dag; (Gepleit door Mr. J. M. Hempenius).

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Requirant stond op 24 Juni 1937 terecht voor den Kantonrechter te 's-Gravenhage ter zake dat hij omstreeks 23 April 1937 als hoofd van een champignonkweekersbedrijf te Wassenaar zonder de overeenkomstig de Hinderwet vereischte vergunning een inrichting tot het bewaren van mest in werking heeft gehouden ten dienste van dat bedrijf.

De Kantonrechter veroordeelde requirant bij mondeling vonnis met toepassing van art. 1, 2 aanhef en sub VII, 22 Hinderwet, het bovenstaande bewezen verklarend, en er de benaming aan gevend: „als hoofd der onderneming zonder de vereischte vergunning, een in art. 2 der Hinderwet omschreven inrichting in werking houden, tot een geldboete van f 0.50, bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door een dag hechtenis.

Blijkens de aanteekening van het vonnis berustte het bewijs in dezen op het Proces-verbaal van bevinding van D. van Keulen, voormeld, voor zoover dit inhoudt:

dat relatant op 23 April 1937 heeft gezien, dat in perceel n°. 9 in de Schoolstraat te Wassenaar een champignonkweekerij was, welke was ingericht als volgt: op den vloer van het bestaande gebouw waren houten stellingen opgericht onderverdeeld in horizontale afdeelingen van planken, met aan de zijkanten telkens een verticale plank van ongeveer 25 cm hoogte, zoodat bakken werden gevormd. In deze bakken bevond zich een dikke laag, welke bovenop bestond uit korrelige klei en ten deele zand;

dat op de bovenste bak eenige paddestoelen waren;
dat verdachte den relatant verklaard heeft:
dat hij in of omstreeks de maand April 1936 in bedoeld perceel een champignonkweekerij heeft opgericht;
dat verdachte den relatant toonde een achter bedoeld gebouw, op een terrein gelegen, hoop mest;
dat die hoop mest, zijnde een hoeveelheid van ongeveer 10 kubieke meter, zich bevond in de open lucht onder een afdak, zoodat vrije luchtwisseling plaats had;
dat door broeiing eenige uitwaseming ontstond, en de ontwikkelde stank zich vrij verspreidde;
dat verdachte den relatant nog heeft verklaard, dat hij voor het oprichten van die inrichting geen vergunning van het gemeentebestuur van Wassenaar had.

Voorts op de verklaring van verdachte, dat hij op of omstreeks 23 April 1937 hoofd was van een champignonkweekersbedrijf te Wassenaar, daar ten behoeve van dat bedrijf een hoeveelheid mest aanwezig had en die mest bewaarde, welke noodig was voor de kweekerij.

Als middel tegen dit vonnis voerde requirant in cassatie aan: S. of v. t. van de artt. 1, 2 (aanhef en sub VII) en 22 der Hinderwet, 351 en 398 Sv.,
doordat de Kantonrechter het ten laste gelegde en bewezen verklaarde feit strafbaar heeft geoordeeld, ofschoon daarin niet ligt opgesloten, dat de door requirant gehouden inrichting door haar doel en omvang het karakter droeg van een handels- of nijverheidsonderneming, noch dat de daarin bewaarde mest als afval was te beschouwen.

Met het oog op de feitelijke vaststelling van het hier te bespreken onderwerp, moge ik er van uitgaan op te merken dat het champignonkweekersbedrijf behoort tot den tuinbouw ook in den zin der wet. Bewijs daarvoor vind ik o. a. in de Land- en Tuinbouw Ongevallenwet 1922. Art. 1 dezer wet verwijst onder *b*, naar art. 11, dat vier groepen opnoemt, welke blijkens de considerans der wet onder landbouwbedrijven vallen.

Dit art. 11 vermeldt daarbij onder 3 het tuinbouwbedrijf, terwijl het uit deze bepaling voortvloeiend K. B. van 12 December 1922, S. 672 (gew.) in art. 1 sub III ten derde tot het tuinbouwbedrijf brengt: „het kweeken van paddestoelen".

Dit vaststaande kan ik thans de vraag bespreken of een mesthoop bij een champignonkweekerij, daar aanwezig ten gebruike bij die cultuur, een inrichting is in den zin van art. 2 der Hinderwet.

Wel kan het bezwaar geopperd worden, gezien art. 99 R. O. zooals dit thans luidt, dat deze vraag in cassatie niet onderzocht kan worden, gelet op de telastelegging en de bewezenverklaring, omdat daaruit volgt, dat requirant een inrichting tot het bewaren van mest in werking heeft gehouden, doch ik meen, dat de redactie van art. 2 sub VII der Hinderwet in aanmerking genomen dit bezwaar vervallen moet, en hier dus sprake is van schending van dit artikel.

Aan het begrip „inrichting tot het bewaren" kunnen toch verschillende beteekenissen gegeven worden.

Richtsnoer voor de beteekenis van art. 2 sub VII der Hinderwet acht ik nog altijd het arrest van 20 Dec. 1875 (W. 3942), waarbij beslist werd:

De Wetgever heeft bij de wet het toezicht willen regelen bij de oprichting van inrichtingen, die uit hoofde van haar doel, haar duur en omvang het karakter dragen eener industrieele onderneming, waarmede het verzamelen van een hoeveelheid mest of het bloot hebben van dergelijke stoffen, hoe gering ook, niet kan zijn bedoeld. Bijgevolg verschilt het onderwerp, bij deze wet geregeld, geheel van dat eener plaatselijke verordening, verbiedende het voorhanden hebben binnen de gemeente van stalmest, secreetmest, asch, vuilnis, bloed en anderen afval van welken aard en omvang ook, en is mitsdien zoodanige verordening ook na de invoering dezer wet bestaanbaar."

In denzelfden zin luidt ook het arrest van 11 Oct. 1886 (W. 5342): „De toepasselijkheid dezer wetsbepaling is niet, althans niet uitsluitend, afhankelijk van den korteren of langeren duur der inrichtingen, bestemd tot bewaring en bewerking van o. m. mest en meststoffen, maar daarvan, of die inrichtingen door haar doel en omvang het karakter dragen eener handels- of nijverheidsonderneming."

De juistheid dezer arresten vindt m. i. haar grond in de geschiedenis der totstandkoming van de bepaling, welke een langen weg heeft afgelegd.

Zij is te vinden in de Bijlagen Handelingen 2e Kamer der Staten-Generaal 1864—65, 100 Kon. Boodschap-Ontwerp van Wet-Memorie van Toelichting B 1020—1024, Voorloopig Verslag B 1344—1347;

Bijlagen Handelingen 2e Kamer der Staten-Generaal 1865—66, 88 Kon. Boodschap-Ontwerp van Wet-Memorie van Toelichting B 1006—1015, Voorloopig Verslag B 1295-1297;

Bijlagen Handelingen 2e Kamer der Staten-Generaal 1869—73, 18 Kon. Boodschap-Ontwerp van Wet-Memorie van Toelichting B 29-34-Nota van schrijf- en drukfeilen B. 139-Voorloopig Verslag B. 1510—1513. Mem. van beantw. B. 1765—1767; Nota van Wijz. in het W.O.B. 1768 Eindverslag der Commissie B 1783 (uitgebr. 1629);

Bijlagen Handelingen 2e Kamer der Staten-Generaal 1870—71, 8 Kon. Boodschap-Ontwerp van Wet-Memorie van Toelichting B. 82—85. Nota van schrijf- en drukfeilen in het W.O.B. 400;

Bijlagen Handelingen 2e Kamer der Staten-Generaal 1874—75, 97 Kon. Boodschap-Ontwerp van Wet-Memorie van Toelichting Voorloopig Verslag 97, 5; Mem. van Antwoord, Eindverslag;

Bijlagen Handelingen 2e Kamer der Staten-Generaal 1874—75, 97.

Uit die verschillende ontwerpen blijkt, dat de wetgever inrichtingen op het oog had, welke het karakter dragen eener handels- of nijverheidsonderneming. Daarom acht ik dan ook het K. B. van 8 Mei 1918 (Gem.Stem 3489; Weekbl. Burg. Adm. 3599), waarin gezegd wordt dat de wet niet onderscheidt tusschen inrichtingen, die wèl en die niet van industrieelen aard zijn, onjuist. Zeker, de wet luidt in de bepaling zelve algemeen, maar dit

neemt niet weg, dat zij blijkens hare geschiedenis bepaalde inrichtingen op het oog had.

Van belang is voorts de redactie dezer bepaling, dat spreekt van inrichtingen tot bewaring en verwerking van afval, met name — en dan volgt o. a. „mest". Ook uit de woordkeuze blijkt, dat men niet dacht aan mesthoopen in de landbouwbedrijven, waarvoor mest geen afval is, maar aan inrichtingen waar afval bewaard en verwerkt wordt met andere doeleinden, dan waarvoor de landbouwer een mesthoop heeft.

Voor de beteekenis van den hier gebruikten term „afval" moge ik nog verwijzen naar het arrest van 22 Nov. 1926 (W. 11608; N. J. 1926, 1389).

Men kan, en daarom acht ik het mogelijk, dat de H. R. in deze zaak de gestelde vraag onder oogen ziet, zeggen, dat iedere landbouwer een inrichting tot het bewaren van mest heeft — doch ten dienste van zijn bedrijf, zooals ook in deze zaak is telastegelegd en bewezen verklaard. Dit is niet een inrichting tot het bewaren van afval in den zin van art. 2 sub VII Hinderwet.

Ware dit wel het geval, dan zou de gemeentelijke wetgever omtrent dergelijke mesthoopen geen regelingen kunnen treffen, zooals o. a. de gemeente Wassenaar gedaan heeft in art. 173 zijner verordening, luidend:

1. Het is verboden, zonder vergunning van Burgemeester en Wethouders, binnen den afstand van 15 Meter van bewoonde huizen of wegen, in de open lucht, mesthoopen of verzamelingen van mest of baggerspecie aan te leggen of te hebben.

2. Het in het eerste lid bepaalde geldt niet voor inrichtingen waarvoor een vergunning ingevolge de Hinderwet vereischt is.

Requirant is niet in overtreding van deze bepaling, maar valt m. i. evenmin onder de Hinderwet.

De H. R. heeft kort geleden bij arresten van 4 Mei 1936 (1936, N°. 856) en 1 Maart 1937 (1937, N°. 740) een beslissing gegeven over het bewaren en verwerken van afval door de gemeente Breda, doch dit betrof een geheel ander geval, en staat buiten het landbouwbedrijf, zoodat een bespreking daarvan naar mijn oordeel niet noodig is.

Ik ben van oordeel, dat het middel juist is en concludeer tot vernietiging van het bestreden vonnis, voorzoover het requirant strafbaar acht, aan het bewezen verklaarde een benaming geeft en straf oplegt, en voorts, dat de H. R., gezien art. 105 R. O. requirant ontslag van alle rechtsvervolging.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Servatius;

Gezien de insinuatie, namens den Procureur-Generaal aan den requirant beteekend, ter kennisgeving van den dag, voor de behandeling dezer zaak bepaald;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi, en luidende:

S. of v. t. van de artt. 1, 2 (aanhef en sub VII) en 22 der Hinderwet, 351 en 398 Sv., doordat de Kantonrechter het ten laste gelegde en bewezen verklaarde feit strafbaar heeft geoordeeld, ofschoon daarin niet ligt opgesloten, dat de door requirant gehouden inrichting door haar doel en omvang het karakter droeg van een handels- of nijverheidsonderneming, noch dat de daarin bewaarde mest als afval was te beschouwen;

O. dat bij het bestreden vonnis, met qualificatie en strafoplegging als vermeld, ten laste van requirant is bewezen verklaard: dat hij omstreeks 23 April 1937 als hoofd van een champignonkweekersbedrijf te Wassenaar zonder de overeenkomstig de Hinderwet vereischte vergunning een inrichting tot het bewaren van mest in werking heeft gehouden ten dienste van dat bedrijf;

O. omtrent het middel en ambtshalve:

dat art. 22 der Hinderwet voor de daarbij omschreven feiten, — waaronder het zonder de vereischte vergunning in werking houden van een in art. 2 der wet omschreven inrichting —, strafbaar stelt het hoofd „der onderneming", waaronder niet anders is te verstaan dan de onderneming tot exploitatie eener zoodanige inrichting;

dat het telastegelegde en bewezen verklaarde niet medebrengt, dat hier een onderneming tot het exploiteeren van een inrichting tot het bewaren van mest bestond, immers enkel inhoudt, dat requirant handelde als hoofd van een champignonkweekersbedrijf ten dienste van dat bedrijf;

dat derhalve bij het bestreden vonnis ten onrechte is aangenomen, dat het bewezene valt onder het bereik van art. 22 der Hinderwet, en derhalve dat vonnis niet in stand kan blijven;

Vernietigt het bestreden vonnis voorzooveel daarbij het bewezene is gequalificeerd als boven vermeld en requirant deswege is strafbaar verklaard en veroordeeld;

En rechtdoende volgens art. 105 der Wet R. O.:

O. dat het bewezene ook niet bij eenige andere wetsbepaling is strafbaar gesteld;

Verklaart het bewezene niet strafbaar;

Ontslaat requirant van alle rechtsvervolging te dier zake.

(N. J.)

---

22 *November* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Arbeidswet 1919 artt. 1 en 68).

De middelen, voorzoover zij berusten op een opvatting van het telastegelegde en bewezene, welke geen bevestiging vindt in 's kantonrechters bij het beroepen vonnis verrichte feitelijke vaststellingen, missen feitelijken grondslag, terwijl, indien zij mochten betoogen, dat in dat vonnis niet op den grondslag der t.l.l. zou zijn beslist, zij krachtens art. 99, lid 2 Wet R. O., niet in cassatie kunnen worden onderzocht. [Adv.-Gen. Wijnveldt begeeft zich in de vraag of de dagv. beantwoordt aan de eischen van art. 261 Sv. welke vraag hij bevestigend beantwoordt.]

Het beroep van req. op art. 1, 2e lid, *a* j°. het 1e lid, *a* der Arbeidswet 1919 ten betooge, dat de werkzaamheden als de in de t.l.l. bedoelde [bedrijfswerkzaamheden in een onderneming tot bewaring

en reiniging van granen] niet vallen onder arbeid in den zin der Arbeidswet 1919, kan hem niet baten, daar dit 2e lid, *a* niet zoo is te verstaan, als zoude elke handeling t. a. v. een landbouwproduct, welke niet onder de strikte omschrijving van dit lid valt, als werkzaamheid in een onderneming van landbouw moeten worden beschouwd.

Ambtshalve Het vonnis behoort, wat de qualificatie en strafoplegging betreft, te worden vernietigd, daar de overtreding is gepleegd ten opzichte van 2 personen, zoodat krachtens lid 4 van art. 83 Arbeidswet 2 straffen opgelegd hadden moeten worden. [Dit laatste anders implicite de Adv.-Gen.]

Veroordeeling tot twee geldboeten. Qualificatie verbeterd.

Op het beroep van J. A. de J., graanhandelaar te Alphen en Riel, requirant van cassatie tegen een vonnis van het Kantongerecht te Tilburg van 8 Juni 1937, waarbij requirant ter zake van: „als hoofd van eene onderneming, waarin arbeid wordt verricht in eene werkplaats, niet zorgen, dat in die inrichting op eene plaats, die vrij toegankelijk is voor alle arbeiders in de inrichting werkzaam, éene gedagteekende en door hem onderteekende arbeidslijst, welke voldoet aan de in en krachtens art. 68 der Arbeidswet 1919 gegeven voorschriften, wordt opgehangen en opgehangen blijft, zoodanig, dat daarvan gemakkelijk kan worden kennis genomen"; met aanhaling van de artt. 1, 68 lid 1*a* en 83 lid 1 der Arbeidswet 1919 en 23 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van een gulden, bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door hechtenis van een dag.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

De Kantonrechter te Tilburg verklaarde bij schriftelijk vonnis van 8 Juni 1937 ten laste van requirant bewezen: dat hij op 15 Maart jongstleden, des namiddags omstreeks 7 uur, te Alphen en Riel, als hoofd of bestuurder van eene onderneming tot bewaring (verhandeling) en reiniging van granen, waarin alstoen in eene besloten ruimte, als bedoeld in art. 2 sub 1*a* der Arbeidswet 1919, gevestigd in perceel Stationsstraat 155, door F. Ermens en C. Timmermans, arbeid werd verricht, bestaande in bedrijfswerkzaamheden, niet heeft gezorgd: dat alstoen in die inrichting: op eene plaats, die vrij toegankelijk was voor alle arbeiders in de inrichting werkzaam, opgehangen was eene gedagteekende en door hem, verdachte, onderteekende, die arbeiders betreffende geldige arbeidslijst. Hieraan gaf enz.

Tegen dit vonnis stelde requirant beroep in cassatie in, en voerde bij schriftuur als middelen aan:

„I. S., althans v. t. van de artt. 68, lid 1*a* en 83 lid 1 der Arbeidswet 1919 in verband met de artt. 1, 23 en 91 Sr. door het bij inleidende dagvaarding te laste gelegde feit strafbaar te verklaren en verzoeker deswege te veroordeelen tot een geldboete van één gulden, subsidiair één dag hechtenis,

ten onrechte,

daar het te laste gelegde feit zonder meer niet is strafbaar, met name daaruit niet is af te leiden, dat het door verzoeker uitgeoefende bedrijf valt onder die, waarop de Arbeidswet van 1919 van toepassing is, omdat het feit in zijn geheel, zooals het is ten laste gelegd, evengoed kan zijn gepleegd in een onderneming van landbouw, waarop de Arbeidswet 1919 niet toepasselijk is, als in eene andere onderneming ten aanzien van welke de Arbeidswet 1919 wèl van toepassing zoude kunnen zijn.

Aan gedaagde is ten laste gelegd het als hoofd of bestuurder niet zorgen voor de aanwezigheid op de bij de wet voorgeschreven wijze van een arbeidslijst en een arbeidsregister in eene inrichting behoorende tot eene onderneming tot bewaring (verhandeling) en reiniging van granen, waarin alstoen in een besloten ruimte als bedoeld in art. 2 sub 1*a* der Arbeidswet 1919 door met name genoemde arbeiders arbeid werd verricht bestaande in bedrijfswerkzaamheden.

Volgens art. 1 al. 1 der Arbeidswet 1919 vallen werkzaamheden verricht in een onderneming van Landbouw niet onder het begrip „arbeid" in den zin der wet.

Een onderneming tot bewaring (verhandeling) en reiniging van granen kan zijn zoowel een onderneming van landbouw als een ander soort onderneming. Immers zoowel het bewaren als het verhandelen en reinigen van graan behoort tot de werkzaamheden in een onderneming van Landbouw gebruikelijk m. a. w. tot werkzaamheden, die naar haar aard in het landbouwbedrijf voorkomen; vrijwel iedere landbouwer teelt granen, reinigt deze, bewaart ze en verhandelt ze vervolgens.

Hieruit volgt, dat de handelingen bij dagvaarding ten laste gelegd evengoed werkzaamheden kunnen zijn behoorende tot een onderneming van landbouw als niet, m. a. w. het is niet uit te maken of het ten laste gelegde feit strafbaar is dan niet. Dit hangt af van bijkomstige omstandigheden die evenwel in de dagvaarding ontbreken.

Waar nu de strafbaarheid van een ten laste gelegd feit uit de dagvaarding ondubbelzinnig moet blijken, had verzoeker van rechtsvervolging behooren te zijn ontslagen.

Verzoeker kan zich niet vereenigen met de overweging van het vonnis waarin het hiervoor vermeld verweer wordt verworpen op grond dat de vervolging voldoende duidelijk te kennen gaf, dat verdachte is „graanhandelaar" en met te stellen dat verdachte handelde als hoofd en bestuurder eener onderneming „tot" bewaring enz. het bedrijf als behoorende tot de nijverheid in engeren zin kwalificeerde.

De vermelding in de dagvaarding, dat verzoeker het beroep van graanhandelaar uitoefent, heeft geen andere beteekenis dan mede te werken aan de bepaling van de identiteit van de verzoeker. Zij staat volkomen los van het hem ten laste gelegde feit. Met name staat het niet vrij de vermelding van het door den verdachte uitgeoefende beroep van invloed te doen zijn op de beteekenis van het hem ten laste gelegde feit. Die beteekenis moet uit de telastelegging zelf blijken.

Evenmin is juist, dat de onderneming aan

het hoofd waarvan verdachte volgens de dagvaarding bij het plegen van het te laste gelegde feit stond, wordt gekwalificeerd als behoorend tot de nijverheid in engeren zin, doordat die onderneming wordt aangeduid als eene „tot" bewaring (verhandeling) en reiniging van granen. Immers ook een landbouwonderneming is een onderneming „tot" bewaring (verhandeling) en reiniging van granen. Deze werkzaamheden zijn juist kenmerkend voor een landbouwonderneming.

II. S., althans v. t. van de aangehaalde wetsartikelen door de strafbaarheid van het te laste gelegde feit aan te nemen,

ten onrechte,

daar, zelfs aangenomen, dat het de bedoeling van den steller der dagvaarding is geweest ten laste te leggen, dat het bewaren, verhandelen en reinigen van granen door verzoeker geschiedt in zijnen graanhandel, het ten laste gelegde feit hierdoor niet strafbaar wordt, omdat de werkzaamheden van het bewaren, verhandelen en reinigen van granen, uit haren aard zijn werkzaamheden behoorende tot eene onderneming van landbouw, welk karakter zij blijven behouden ook al worden zij verricht in eene graanhandel.

Volgens art. 1 al. 2 der Arbeidswet 1919 verkrijgen de bedoelde werkzaamheden eerst het karakter van arbeid in den zin der wet, wanneer zij worden verricht in fabrieken, waarin voortbrengselen van de bedrijven van landbouw enz. worden verwerkt, zooals in graanmalerijen, graan- en zaadschoonderijen en zeefterijen, of in winkels waar die voortbrengselen worden verkocht.

Dat verzoeker een dergelijken winkel drijft, is niet ten laste gelegd, noch beweerd. Evenmin, dat verzoeker eene fabriek exploiteert tot het verwerken van granen of dat hij het hoofd of bestuurder is van een graanmalerij of een graan- en zaadschoonderij en -zeefterij.

In het proces-verbaal der verbalisanten wordt slechts gesproken van een graanpakhuis annex graanreinigingsinrichting, waar pleegt gewerkt te worden (anders dan uitsluitend ten behoeve eener daar gevestigde huishouding) aan of ten behoeve van het afwerken (reinigen) of op andere wijze tot verkoop of gebruik geschikt of meer geschikt maken van granen. Deze feiten zijn door verzoeker erkend. Verbalisanten hebben niet beweerd, dat het door hen aangetroffen graanpakhuis annex graanreinigingsinrichting een fabriekmatig karakter heeft. Dit laatste is trouwens door verzoeker ontkend.

De Kantonrechter heeft in zijn vonnis niet aangenomen, dat het door verzoeker uitgeoefende bedrijf is een graanschoonderij als bedoeld in art. 1 al. 2 der Arbeidswet 1919. Hij overweegt slechts: „Het wil Ons voorkomen, dat de onderneming waarvan verdachte — graanhandelaar zijnde — hoofd en bestuurder is, geheel los van het landbouwbedrijf wordt geëxploiteerd, n.l. nadat de granen door het landbouwbedrijf in zijn geheel hunne bewerking hadden ondergaan, buiten en uit het landbouwbedrijf zijn geraakt en in verdachtes pakhuis zijn beland, waar zij dan als waren en goederen voor den handel en de markt in de sfeer der nijverheid zijn opgegaan".

Deze overweging miskent het feit, dat werkzaamheden die uit haren aard tot het landbouwbedrijf behooren — en dat daaronder vallen het bewaren, verhandelen en reinigen van granen ontkent de Kantonrechter niet en is trouwens niet wel voor betwisting vatbaar — het karakter van niet-te-zijn arbeid in den zin van art. 1 al. 1 der Arbeidswet 1919 blijven behouden, onverschillig waar en door wien zij worden verricht en onverschillig of zij plaats hebben ten aanzien van eigen geteelde vruchten dan wel van vruchten van derden, zoolang niet komt vast te staan, dat die werkzaamheden plaats hebben in een fabriek als bedoeld in art. 1 al. 2 van meergenoemde wet, waartoe dan behoort een graan- en zaadschoonderij of -zeefterij.

Verzoeker veroorlooft zich in dit verband te verwijzen naar het arrest van Uwen Raad van 18 Februari 1918 N. J. 1918 pag. 375, waarin is overwogen dat het van stelen ontdoen en daarna verpakken en verzenden van kersen niet is eene wijze van bewerking en aflevering der vruchten, welke buiten den aard van het landbouwbedrijf valt, terwijl het geen verschil maakt of de bedoelde werkzaamheden ter plaatse der teelt en ten aanzien van eigen gewonnen vruchten verricht worden dan wel niet, vermits in het laatste geval de bewuste handelingen in den zin der wet zijn te beschouwen als de voortzetting van een elders of door een ander aangevangen landbouwbedrijf.

Toegepast op het onderhavige geval beteekent dit arrest, dat, nu vaststaat dat het bewaren, verhandelen en reiniging van granen werkzaamheden zijn welke niet buiten den aard van het landbouwbedrijf vallen, de bewuste handelingen in den zin der wet zijn te beschouwen als de voortzetting van een elders of door een ander aangevangen landbouwbedrijf ook al geschieden de handelingen door een graanhandelaar.

III. S., althans v. t. der aangehaalde wetsartikelen door te beslissen, dat nu vaststaat, dat de arbeid werd verricht in het pakhuis van verdachte als besloten ruimte en werkplaats behoorende tot de onderneming waarvan verdachte hoofd en bestuurder is, de arbeid werd verricht buiten verband met het landbouwbedrijf en mitsdien valt onder de Arbeidswet, ook al kan dezelfde arbeid in een onderneming van landbouw worden verricht, waaraan niet afdoet dat de dagvaarding niet inhoudt, dat de werkzaamheden geschieden in eene fabriek van een graanschoonderij,

ten onrechte,

daar bij voormelde beslissing uit het oog is verloren dat ook al worden de te laste gelegde werkzaamheden verricht buiten verband van het landbouwbedrijf, zij het karakter van te zijn werkzaamheden in eene onderneming van landbouw niet verliezen, zoolang niet vaststaat dat zij worden verricht in een „fabriek" als bedoeld in art. 1 lid 2 der Arbeidswet 1919.

De beteekenis van het woord „fabrieken" in art. 1 al. 2 sub *a* der Arbeidswet 1919 is geen andere dan die welke daaraan in het dagelijksch leven wordt toegekend, d. w. z. inrichtingen welke in het dagelijksch leven beschouwd worden als te behooren tot de nijverheid in engeren zin. Bij de interpretatie

van dit woord moet dus de definitie van „fabrieken" of „werkplaatsen" genoemd in art. 2 al. 1 sub *a* buiten beschouwing blijven (Memorie van toelichting aangehaald in „Arbeidswet 1919", Editie Schuurman & Jordens 2e druk pag. 24).

Terecht overweegt derhalve de Kantonrechter dat voor eene besloten ruimte als bedoeld in art. 2 sub 1*a* der wet het fabriekmatige niet gevorderd wordt, dat wel als eisch is gesteld voor een graanschoonderij in art. 1 al. 2 der wet.

Ten onrechte beslist hij echter dat de onderneming van een graanhandelaar als verzoeker is te beschouwen als een onderneming van nijverheid in engeren zin ook al kan aan de besloten ruimte tot die onderneming behoorende geen fabriekmatig karakter worden toegekend, welk fabriekmatig karakter van verzoekers inrichting niet is beweerd. Onjuist is dan ook de uit deze te verwerpen stelling getrokken conclusie, dat de bij dagvaarding bedoelde werkzaamheden hunnen aard van tot het landbouwbedrijf te behooren verliezen nu zij in een dergelijke onderneming werden verricht."

Ik heb ook de toelichting dezer middelen, zooals die uit de schriftuur blijkt, volledig vermeld, omdat daarin de belangrijkste gedeelten uit des Kantonrechters vonnis zijn opgenomen, hetgeen de bespreking bekorten kan.

Het eerste middel acht ik onjuist, omdat, de daarin uiteengezette stelling, n.l. dat de dagvaarding niet beantwoordt aan de eischen van art. 261 Sv., al wordt deze bepaling in het middel niet genoemd, m. i. niet overeenstemt met hetgeen de dagvaarding vermeldt en bewezen is verklaard.

Behalve de redenen welke de Kantonrechter aangeeft om dit verweer ter zijde te stellen, merk ik nog op, dat de telastelegging feitelijk omschrijft de werkzaamheden welke in een graanschoonderij plegen te worden verricht. Deze brengt art. 1 lid 2 onder arbeid in den zin der wet. Die arbeid is volstrekt niet bijzonderlijk kenmerkend voor een landbouwonderneming.

Het eerste argument van den Kantonrechter, dat de vervolging is ingesteld tegen verdachte „van beroep graanhandelaar" is niet sterk. Ik geef dit, gezien b.v. het arrest van 6 Maart 1899 (W. 7250), waarbij beslist werd, dat uit de vermelding in een dagvaarding van het beroep, dat door een beklaagde wordt uitgeoefend, rechtens niet volgt, dat de dagvaarding de telastelegging, dat de daarin omschreven feiten door den beklaagde in de uitoefening van dat beroep zijn gepleegd, wel toe, maar meen toch, dat de zaak hier anders ligt. In de eigenlijke telastelegging in den zin van art. 261 Sv., welk artikel niet spreekt van den naam en het beroep van verdachte als elementen, wordt inderdaad het woord „graanhandelaar" niet gebruikt, maar wel een omschrijving van dat begrip.

Het voormelde arrest doet m. i. bovendien niet een volstrekte uitspraak over de beteekenis van de vermelding van het beroep van verdachte in een dagvaarding. Dit geldt m. i. temeer nu requirant voor den Kantonrechter uitdrukkelijk verklaard heeft, dat hij graanhandelaar en niet landbouwer is. Overigens onderschat het middel in dit geval ook de beteekenis van wat meer in de dagvaarding staat, dan de elementen bedoeld in art. 261 Sv. Naam, beroep, adres zijn noodzakelijke gegevens om vast te stellen, dat de juiste persoon gedagvaard wordt, tegen wien de telastelegging in engeren zin gericht is.

Ten slotte merk ik t. a. v. dit middel nog op, dat het er weinig toe doet of het zoo gelezen kan worden, dat het ook een niet-strafbaar feit zou bevatten, wanneer het tevens kan gelezen worden als een strafbaar feit, en het bewijs daarvan geleverd wordt.

Het tweede middel geeft mij niet aanleiding tot een uitvoerige bespreking.

Ik beschouw het, wat de daarin opgenomen stelling aangaat, als een nadere uitwerking van het eerste middel en berustend op het z.g. kersenarrest van 18 Febr. 1918 (N. J. 1918, 375).

Zooals ik reeds gezegd heb, acht ik de feitelijke omschrijving in de telastelegging voldoende, maar bovendien wijs ik er op, dat de wet m. i. in lid 2 aan art. 1 juist een onderscheiding maakt, waardoor werkzaamheden vermeld in het arrest van 1918 ten opzichte van vruchten als kersen buiten arbeid in den zin der wet vallen, terwijl de graanhandel in den zin dezer strafvervolging eronder valt. Ik kan geen redenen vinden de analogische toepassing, welke requirant wenscht, van dit arrest op het onderhavige geval te volgen, en meen dat daardoor in strijd met de bedoeling der wet de grenzen uit het oog zouden worden verloren. Ook het Arbeidsbesluit 1920 toch doelt op de graanschoonderijen in art. 33 onder categorie G onder 15.

Het derde middel slaat op het voor den Kantonrechter gevoerde verweer, betreffende het begrip „fabriek".

De Kantonrechter verwierp dit verweer op grond der overweging, in het middel vermeld.

Ik ben van meening, dat een nadere beschouwing van het begrip „fabriek" en behandeling der vraag of er verschil van beteekenis moet worden toegekend aan „fabriek" in art. 2 (als begripsbepaling) en van datzelfde woord in art. 1 (beteekenis volgens het spraakgebruik), — een verschil waarop de geschiedenis der wet wijst — achterwege kan blijven, daar de telastelegging het woord niet gebruikt, maar een feitelijke omschrijving geeft.

Het gaat hier alleen over de vraag of in deze zaak van buiten het landbouwbedrijf vallende werkzaamheden sprake is, en dit heeft de Kantonrechter m. i. terecht bevestigend beantwoord.

Ik acht door zijn vonnis de wet niet geschonden en concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer de Menthon Bake;

Gelet op de middelen van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur, luidende: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis — met qualificatie en strafoplegging als vermeld — van het aan requirant te laste gelegde bewezen verklaard is: dat hij op 15 Maart enz. (zie conclusie);

O. dat in dat vonnis onder meer is overwogen:

I. dat verdachte bij monde van zijn verdediger heeft aangevoerd: dat het feit, zooals het is te laste gelegd, zonder meer niet is strafbaar, omdat daaruit niet is af te leiden of het onder de Arbeidswet 1919 valt, aangezien het feit in zijn geheel, zooals het te laste is gelegd, even goed in eene landbouwonderneming past;

II. dat dit verweer den Kantonrechter niet juist voorkomt, nu de vervolging voldoende duidelijk te kennen gaf, dat verdachte is „graanhandelaar" en met te stellen, dat verdachte als hoofd en bestuurder eener onderneming „tot" bewaring enz. het bedrijf als behoorende tot de nijverheid in engeren zin qualificeerde;

III. dat verdachte voorts bij monde van zijn verdediger heeft aangevoerd, dat verdachte moet worden vrijgesproken, omdat zijn bedrijf of liever de werkzaamheden, door hem ter plaatse verricht, annex zijn aan het landbouwbedrijf, ja daartoe behooren, en niet fabriekmatig geschieden;

IV. dat de Kantonrechter ook deze, verdachte's stelling, niet accepteert;

V. dat verdachte als graanhandelaar granen opkoopt, deze in zijn magazijn opslaat, zoo noodig „marktschoon" maakt en verder in den handel brengt;

VI. dat, afgezien van de vraag of hier sprake is van „arbeid" als werkzaamheden in een „graanschoonderij" bij art. 1 alinea 2 der Arbeidswet 1919, uitdrukkelijk als arbeid in den zin der Wet gequalificeerd, wanneer die z.g. fabriekmatig geschieden, hetgeen blijkens de verwijzing in de dagvaarding naar het begrip „fabriek", als qualificatie opgenomen in art. 2 der Wet, in tegenstelling met het feitelijk begrip van fabriek als in art. 1 alinea 2 der wet, niet werd te laste gelegd, het den Kantonrechter wil voorkomen, dat: de onderneming, waarvan verdachte — graanhandelaar zijnde — hoofd en bestuurder is, geheel los van het landbouwbedrijf, wordt geëxploiteerd, n.l. nadat de granen door het landbouwbedrijf in zijn geheel, hunne bewerking hadden ondergaan, buiten en uit het landbouwbedrijf zijn geraakt, en in verdachte's pakhuis zijn beland, waar zij dan als waren en goederen voor den handel en de markt in de sfeer der nijverheid zijn opgegaan;

VII. dat verdachte nog heeft aangevoerd, dat de handelingen als bij dagvaarding bedoeld, niet in een „fabriek" alias fabriekmatig, geschieden;

VIII. dat te dien aanzien wordt opgemerkt, dat de dagvaarding niet inhoudt, dat de werkzaamheden geschieden in eene fabriek van een graanschoonderij, maar dat de arbeid werd verricht in eene besloten ruimte, als bedoeld in art. 2 sub 1*a* der Wet, waarvoor het ‚fabriekmatige", wel als eisch gesteld voor eene schoonderij in art. 1 alinea 2 der wet, niet gevorderd wordt, zoodat nu vaststaat, dat de arbeid werd verricht in het pakhuis van verdachte als besloten ruimte en werkplaats, behoorende tot de onderneming, waarvan verdachte hoofd en bestuurder is, de arbeid werd verricht buiten verband met het landbouwbedrijf en valt onder de Arbeidswet, ook al kan dezelfde arbeid in eene onderneming van landbouw worden verricht;

O. dat de 3 middelen berusten op de opvatting, dat het bewaren, verhandelen en reinigen van granen naar hun aard zijn werkzaamheden, behoorende tot eene onderneming van landbouw en als zoodanig vallen onder art. 1, 1ste lid *a* Arbeidswet 1919, ook al worden zij verricht in eene onderneming als de graanhandel van requirant, zoodat de Arbeidswet 1919 daarop niet van toepassing is, tenzij die werkzaamheden zouden vallen onder art. 1, 2de lid *a* dier wet, hetgeen ten deze echter niet het geval is;

O. dat uit voormelde overwegingen II, V, VI en VIII van het bestreden vonnis blijkt, dat de Kantonrechter daarbij feitelijk heeft vastgesteld, èn dat het telaste gelegde en bewezen verklaarde niet op het oog heeft werkzaamheden, als bedoeld in art. 1, 2de lid *a* Arbeidswet 1919, èn dat de onderneming, waarin die werkzaamheden verricht werden, is een graanhandel geheel los van het landbouwbedrijf;

O. dat voorzoover de middelen berusten op een opvatting van het telaste gelegde en bewezene, welke geen bevestiging vindt in voormelde vaststellingen van het beroepen vonnis, zij feitelijken grondslag missen, terwijl, indien bij die middelen mocht zijn betoogd, dat in het bestreden vonnis niet op den grondslag van de telastelegging zou zijn beslist, zij krachtens het bepaalde in art. 99, 2de R. O., niet in cassatie kunnen worden onderzocht;

O. dat requirant verder beroep doet op art. 1, 2de lid *a*, in verband met het 1ste lid *a*, Arbeidswet 1919 ten betooge dat werkzaamheden als de in de telastelegging bedoelde niet vallen onder arbeid in den zin van de Arbeidswet 1919, maar dat dit 2de lid *a* niet zoo is te verstaan, als zoude elke handeling ten aanzien van een landbouwproduct, welke niet onder de strikte omschrijving van dit lid valt, als werkzaamheid in een onderneming van landbouw moeten worden beschouwd;

O. dat derhalve geen der middelen tot cassatie kan leiden;

O. echter ambtshalve dat overtreding is gepleegd ten opzichte van 2 personen, zoodat krachtens lid 4 van art. 83 Arbeidswet 1919 2 straffen opgelegd moeten worden, en het Kantongerecht door dit te verzuimen gezegd artikel heeft geschonden;

O. dat derhalve het vonnis behoort te worden vernietigd wat de qualificatie en de strafoplegging betreft;

Vernietigt het bestreden vonnis, doch alleen ten aanzien van de qualificatie en de strafoplegging,

en rechtdoende krachtens art. 105 R. O.:

Qualificeert het bewezen verklaarde als „als hoofd van eene onderneming, waarin arbeid wordt verricht in een werkplaats, niet zorgen, dat in die inrichting op eene plaats, die vrij toegankelijk is voor alle arbeiders in de inrichting werkzaam, eene gedagteekende en onderteekende arbeidslijst, welke voldoet aan de in en krachtens art. 68 der Arbeidswet 1919 gegeven voorschriften, wordt opgehangen en opgehangen blijft, zoodanig dat daarvan gemakkelijk kan worden kennis genomen, ten aanzien van 2 personen gepleegd";

Gezien de artt. 83, lid 1 en 4 Arbeidswet 1919 en 23 Sr.;

Veroordeelt requirant tot twee geldboeten, ieder van vijftig cents bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door een dag hechtenis voor iedere boete, staande deze straf in juiste verhouding tot den aard en ernst van het gepleegde feit;

Verwerpt het beroep voor het overige.

(N. J.)

---

23 *November* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet Art. 40).

Een geval, als bedoeld in art. 40, doet zich voor, waar de secretaris-penningmeester van het burgerlijk armbestuur, al heeft hij geen verbindende toezegging gedaan, toch, door aan den vader van de armlastige te verklaren dat er tegen zijn voorstel om de armlastige nog gedurende 2 of 3 maanden te steunen geen tegenkanting bestond en hij het met alle kracht zou verdedigen, op de wilsvorming van den vader invloed heeft gecefend om een woning elders voor de armlastige te huren, in verband waarmede deze bewogen is naar elders te verhuizen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door B. en W. van Haarlemmermeer tegen de beschikking van Ged. Staten van Noord-Holland van 16 Juni 1937, N°. 214, 1e afdeeling, houdende beslissing, dat niet voor inwilliging vatbaar is het door B. en W. voornoemd gedaan verzoek, om toepassing van art. 40, 2e lid, der Armenwet ten aanzien van de kosten van ondersteuning van het armlastige gezin van X;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 27 October 1937, N°. 427;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 19 November 1937, N°. 11497, Afdeeling Armwezen;

O. dat het bovengenoemde besluit van Ged. Staten steunt op de overweging, dat X, echtgenoote van den wegens verduistering ontslagen en tot twee jaar gevangenisstraf veroordeelden ambtenaar van de Rijkspostspaarbank Y, die sedert 14 Januari 1936 zijn straf te Amsterdam ondergaat, zich, komende uit de gemeente N, op 6 Juli 1937 met hare beide kinderen van 5 en 3 jaar te Badhoevedorp, gemeente Haarlemmermeer, heeft gevestigd en zich op 20 Juli daaraanvolgende met een verzoek om ondersteuning tot het Burgerlijk Armbestuur heeft gewend; dat zij reeds bij hare komst in de gemeente Haarlemmermeer verkeerde in een toestand, welke ondersteuning noodzakelijk maakte; dat zij, vóór hare verhuizing naar de laatstgenoemde gemeente, in de gemeente N. van 13 Februari—6 Juli 1936 eene ondersteuning van f 13 per week had genoten; dat ter staving van het verzoek van B. en W. van Haarlemmermeer het volgende is aangevoerd: dat de verhuizing van het onderhavige gezin niet zou hebben plaats gevonden, indien niet de secretaris-penningmeester van het toenmalige Burgerlijk Armbestuur te N, de Heer Z., aan X den raad had gegeven om, in verband met hetgeen met haren echtgenoot was voorgevallen, zich liever in een naburige plaats bijvoorbeeld Amsterdam, Sloten of Haarlemmermeer te vestigen; dat de Heer Z voornoemd, die gelijken raad had gegeven aan den vader van X, wonende te Amsterdam, daarbij had toegezegd te zullen zorgen, dat aan hem nog gedurende drie maanden na de verhuizing ten behoeve van het onderwerpelijke gezin eene ondersteuning vanwege het Burgerlijk Armbestuur van N. zou worden uitgekeerd; dat de vestiging van het gezin in de gemeente Haarlemmermeer derhalve rechtstreeks is beïnvloed door de voorspiegelingen, welke de Heer Z in zijn gemelde hoedanigheid heeft gedaan; dat het standpunt van B. en W. van Haarlemmermeer van de zijde van het gemeentebestuur van N. op de volgende gronden is bestreden: dat X, die na de aanhouding van haren echtgenoot in behoeftige omstandigheden is komen te verkeeren, in verband waarmede aan haar vanwege het toenmalige Burgerlijk Armbestuur van N. met ingang van 13 Februari 1936 eene ondersteuning van f 13 per week werd verleend, aanvankelijk met hare kinderen in de echtelijke woning te N. is blijven wonen, doch, door hetgeen zij van de omwonenden had te verduren, het verblijf in deze omgeving als dermate ondragelijk is gaan voelen, dat zij op raad van het Burgerlijk Armbestuur naar een ander deel der gemeente is verhuisd, waar zij op kamers is gaan wonen; dat zij, toen zij ook daar door booze tongen werd achtervolgd, zelve de hulp van het Burgerlijk Armbestuur is komen inroepen om aan eene woning buiten de gemeente te worden geholpen, hetgeen ook overeenkomstig den wensch was van haren echtgenoot, die, na zijn ontslag uit de strafgevangenis, niet naar N. wilde terugkeeren; dat haar evenwel onmiddellijk is medegedeeld, dat deze hulp niet kon worden toegezegd en dat evenmin eene voortzetting van de ondersteuning na hare eventueele verhuizing naar een andere gemeente in uitzicht kon worden gesteld; dat, toen de vader van X zich op 6 Juli 1936 ten kantore van het Burgerlijk Armbestuur te N. vervoegde met de mededeeling, dat zijne dochter dien dag ging verhuizen naar Schiphol (gemeente Haarlemmermeer), waar hij voor haar eene woning had gehuurd, steunende op hare mededeeling, dat het Burgerlijk Armbestuur haar nog gedurende twee maanden na hare verhuizing zou ondersteunen, de Heer Z, hoewel met stelligheid ontkennende, dat te dezen opzichte eenigerlei toezegging zou zijn gedaan, zich bereid heeft verklaard het nader verzoek van den vader om ten behoeve van zijne dochter alsnog eene ondersteuning, en wel gedurende drie maanden, toe te kennen, met den wethouder voor Sociale Zaken te zullen bespreken, niettegenstaande X reeds vrijwillig de gemeente had verlaten zonder eenige voorafgaande kennisgeving en voordat haar verzoek om verdere ondersteuning in behandeling was genomen; dat ongeveer twee weken later, met verwijzing naar de jurisprudentie te dezer zake, aan den vader is medegedeeld, dat de inwilliging van zijn verzoek niet mogelijk was, bij welke gelegenheid de

vader nog heeft bedankt voor de wijze, waarop zijne dochter te N. was geholpen; dat door den Heer Z ten stelligste is ontkend, dat hij den raad zou hebben gegeven naar elders te verhuizen of op eenigerlei andere wijze op de verhuizing invloed zou hebben uitgeoefend;

dat hun college, overeenkomstig het bepaalde bij het 4e lid van art. 40 der Armenwet, X en haar vader door de Kantonrechters respectievelijk te Haarlem en te Amsterdam onder eede of belofte op vraagpunten heeft doen hooren; dat op grond van de processenverbaal van deze verhooren als vaststaand moet worden aangenomen, dat het initiatief tot het vertrek van X uit de gemeente N. van haar zelve is uitgegaan; dat ook het denkbeeld van hare verhuizing naar de gemeente Haarlemmermeer en wel bepaaldelijk naar Schiphol bij haar zelve is opgekomen; dat de Heer Z voornoemd niet anders heeft toegezegd dan zijn best te zullen doen om voor X nog gedurende eenigen tijd na hare verhuizing eene door tusschenkomst van haar vader uit te keeren ondersteuning te verkrijgen; dat uit de vorenbedoelde processen-verbaal ook overigens niet is kunnen blijken, dat van of vanwege het toenmalige Burgerlijk Armbestuur te N. tot de verhuizing van X naar de gemeente Haarlemmermeer zoodanige invloed heeft medegewerkt, dat voor toepassing van art. 40 der Armenwet genoegzame aanleiding bestaat;

dat B. en W. van Haarlemmermeer in beroep aanvoeren, dat zij op grond van de feiten en omstandigheden, zooals deze uit de overgelegde stukken blijken, van oordeel zijn, dat tot de komst in hunne gemeente van de armlastige X eenige invloed vanwege het voormalige Burgerlijk Armbestuur der gemeente N. heeft medegewerkt;

O. dat door den vader van de ondersteunde, voor den Kantonrechter te Amsterdam onder eede is verklaard, dat de secretaris-penningmeester van het toenmalige Burgerlijk Armbestuur te Z, hem bij een door hem aan dezen gebracht bezoek heeft medegedeeld, dat hij, Z, had voorgesteld, dat voor het geval X naar een andere gemeente vertrok, N. haar toch nog 2 of 3 maanden zou steunen, welk geld dan niet aan zijn dochter, doch aan den vader zou worden ter hand gesteld, met welk geld hij dan zijn dochter gedurende de eerste maanden kon helpen en voorts, dat er tegen dit voorstel geen tegenkanting bestond en dat hij het met alle kracht zou verdedigen; dat daardoor bij hem, den vader de indruk werd gevestigd, dat hij vast op de bedoelde uitkeering kon rekenen, en dat hij in dat vertrouwen voor zijn dochter aan den Schipholdijk (gemeente Haarlemmermeer) een woning heeft gehuurd, wat hij, zonder de bedoelde toezegging niet zou hebben gedaan;

dat, al moge de voornoemde secretaris-penningmeester bij dit onderhoud namens het Burgerlijk Armbestuur geen verbindende toezegging hebben gedaan, dit niet wegneemt, dat de door hem tot den vader gerichte woorden, met name, dat er tegen zijn voorstel om X nog gedurende 2 of 3 maanden te steunen geen tegenkanting bestond en dat hij het met alle kracht zou verdedigen, op de wilsvorming van den vader invloed hebben kunnen uitoefenen en dan ook uitgeoefend hebben, om de meerbedoelde woning aan den Schipholdijk te Haarlemmermeer, waarop hij en zijn dochter het oog hadden, voor haar te huren, in verband waarmede de laatstgenoemde is bewogen naar de gemeente Haarlemmermeer te verhuizen;

dat mitsdien een gval, als bedoeld bij art. 40 der Armenwet, zich hier voordoet, zoodat termen bestaan de kosten van ondersteuning ten behoeve van X, voor den tijd van ten hoogste één jaar ten laste van de gemeente N. te brengen;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Noord-Holland van 16 Juni 1937, N°. 214, 1e afdeeling, te bepalen, dat de kosten van ondersteuning van X, in de gemeente Haarlemmermeer voor den tijd van ten hoogste 1 jaar komen ten laste van de gemeente N.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

25 *November* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 17).

Het schoolbestuur moet geacht worden bij de verbetering van het besluit van Géd. Staten belang te hebben, vermits de daarbij gegeven beslissing uitgaat van de veronderstelling, dat de helft der vervoerkosten van het kind door het bestuur aan den vader wordt vergoed, welke veronderstelling onjuist is, en het bestuur er aanspraak op kan maken, dat deze overweging wordt geschrapt.

Nu het besluit van Ged. Staten niet aan het schoolbestuur is toegezonden en niet gebleken is, dat het openbaar is gemaakt, is het bestuur, ondanks overschrijding van den in art. 17 2e lid genoemden termijn van 30 dagen, in zijn beroep ontvankelijk.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur der Vereeniging tot bevordering van Christelijk Nationaal Schoolonderwijs te Overschie, tegen het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 29 Juni 1937, N°. 393, tot ongegrondverklaring van zijn beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Overschie van 19 Maart 1937, houdende vaststelling ten behoeve van de bijzondere lagere school, genaamd Groen-van-Prinstererschool, te Overschie, van de vergoeding, bedoeld in art. 101, eerste lid, der Lager Onderwijswet 1920, over het jaar 1933, met inbegrip van de driejaarlijksche verrekening overeenkomstig het achtste lid van dit artikel, over de jaren 1931 tot en met 1933;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 20 October 1937, N°. 417;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 3 November 1937, N°. 11000, Afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat de raad van Overschie in zijne verga-

dering van 19 Maart 1937 heeft besloten tot vaststelling van de vergoeding, als bedoeld in artikel 101 der Lager Onderwijswet 1920, over 1933 met inbegrip van de driejaarlijksche verrekening over het tijdvak 1931 tot en met 1933 ten behoeve van de van de Vereeniging tot bevordering van Christelijk Nationaal Schoolonderwijs uitgaande bijzondere school voor gewoon lager onderwijs, genaamd de Groen-van-Prinstererschool, aldaar;

dat de raad daarbij de kosten van het vakonderwijs aan de genoemde school in 1933, voorzoover die kosten de door het schoolbestuur over het jaar 1933 genoten vergoeding volgens het 9de lid van art. 101 der wet overschreden en welke kosten het schoolbestuur tot het bedrag der bedoelde overschrijding, te weten tot een bedrag van f 533.90, voor de vergoeding ingevolge het 1ste lid van artikel 101 in rekening had gebracht, buiten aanmerking heeft gelaten;

dat, nadat het schoolbestuur van dit besluit bij Ged. Staten van Zuid-Holland in beroep was gekomen, dit college bij besluit van 29 Juni 1937, N°. 393, met handhaving van het bestreden raadsbesluit, het daartegen ingestelde beroep ongegrond heeft verklaard, uit overweging, dat, nu het schoolbestuur langer tijd dan het gemeentebestuur vakonderwijzers in dienst heeft gehad, het in de rede ligt, dat een gedeelte der kosten voor het vakonderwijs aan de bijzondere lagere school ten laste van het schoolbestuur blijft; dat de zienswijze van het schoolbestuur, dat de bestreden beslissing van den raad als minder billijk moet worden aangemerkt, mitsdien niet kan worden gedeeld; dat voorts aan het appelleerend schoolbestuur kan worden toegegeven, dat in het algemeen de kosten voor vakonderwijzers zijn uitgaven voor de betrokken school en mitsdien behooren tot die, bedoeld in art. 101, lid 1, zooals deze wetsbepaling van 1 Januari 1934 af luidt; dat echter in het onderwerpelijke geval het schoolbestuur voor de vergoeding der kosten van zijn vakonderwijs reeds heeft gebruik gemaakt van het bepaalde bij artikel 101, negende lid, der wet; dat, nu het schoolbestuur van deze speciale regeling voor het vakonderwijs gebruik heeft gemaakt, de onderwerpelijke vergoeding moet worden geacht onttrokken te zijn aan de algemeene regeling van artikel 101, leden 1 tot en met 8; dat hetzelfde bezwaar tegen de thans door het schoolbestuur aangevraagde vergoeding geldt, indien wordt aangenomen, dat over 1933 nog dient te worden rekening gehouden met art. 101, leden 1 tot en met 8 der wet, zooals deze vóór 1 Jan. 1934 luidden; dat immers ook toen tegenover de algemeene regeling, in de evengenoemde leden van art. 101 vervat, stond de speciale regeling van het ook toen reeds geldend negende lid van het gemelde wetsartikel; dat derhalve bij die zienswijze geen beroep kon worden gedaan op het feit, dat in het algemeen de kosten voor vakonderwijzers bij de toen geldende bewoordingen der wet konden worden aangemerkt als uitgaven ter bevordering van den goeden gang van het onderwijs in den zin van art. 101, lid 5, juncto art. 55 onder *o* dier wet;

dat van deze beslissing het schoolbestuur bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat de aan het schoolbestuur toegekende vakonderwijsvergoeding ex art. 101, lid 9, over het jaar 1933 bedroeg f 197.60, berekend naar een maximum van 104 uren, terwijl de vakonderwijsuitgaven voor deze school in 1933 bedroegen f 751.50 wegens 416 vakonderwijsuren; dat derhalve van deze uitgaven een bedrag van f 533.90 door de vakonderwijsvergoeding niet werd gedekt; dat het lage maximum urental, waarnaar die vergoeding over 1933 berekend werd, zijn oorzaak vindt mede in de omstandigheid, dat er slechts over een gedeelte van het jaar 1932 aan de openbare school vakonderwijs werd gegeven; dat, bijaldien het vakonderwijs der openbare school in den loop van 1932 aanving, het schoolbestuur over 1932 geen recht had op de afzonderlijke vakonderwijsvergoeding en bovendien tengevolge van de in art. 101, lid 9, voorgeschreven berekening over 1933 een zeer lage vakonderwijsvergoeding kreeg; dat er voor het schoolbestuur geen andere mogelijkheid is het ongedekt gebleven gedeelte zijner vakonderwijsuitgaven over 1933 ad f 533.90 vergoed te krijgen dan door dit bedrag voor de gewone exploitatievergoeding ex art. 101, lid 1, in rekening te brengen; dat het schoolbestuur hiertegen van de zijde van het gemeentebestuur geen bezwaar verwachtte, omdat het over het tijdvak 1931 tot en met 1933 voor de exploitatie der school rond f 1800 minder uitgaf dan het totaal der vergoedingen, waarop het voor de onderhavige school over dat tijdvak recht had, welk bedrag voor de gemeente werd bespaard; dat het schoolbestuur derhalve de redelijkheid van het bestreden raadsbesluit niet vermag in te zien; dat dit besluit echter evenmin voldoenden steun in de wet vindt; dat immers voor de vraag, of eenige uitgave van het schoolbestuur voor de vergoeding volgens het eerste lid van art. 101 der Lager Onderwijswet 1920 in aanmerking kan komen, blijkens de constante jurisprudentie der Kroon uitsluitend afhangt van aard en karakter dier uitgaven zelf; dat het nu wel onomstootelijk vaststaat, dat de hier in het geding zijnde uitgaven naar haar aard en karakter metterdaad zijn „uitgaven voor de school" in den zin van het eerste lid van art. 101; dat immers de omstandigheid, dat andere uitgaven van dezelfde soort, in hetzelfde jaar gemaakt, gedekt zijn geworden door een speciale vergoeding (namelijk die volgens art. 101, lid 9, der wet), de eerstbedoelde uitgaven niet van aard en karakter doet veranderen; dat mitsdien de hier in het geding zijnde uitgaven voor het vakonderwijs aan de school in 1933 inderdaad naar haar aard „uitgaven voor de school" zijn gebleven, weshalve — nu die uitgaven de facto niet op andere wijze aan het schoolbestuur werden vergoed — aan de eenige voorwaarde der wet voor vergoeding daarvan overeenkomstig het eerste tot en met het achtste lid van art. 101 werd voldaan; dat, ook indien men mocht aannemen, dat bij de vaststelling van het bestreden raadsbesluit gerekend mocht worden met de bewoordingen van art. 101, met name van het eerste en vijfde lid van dat artikel, zooals deze vóór 1 Januari 1934 luidden, het hierboven betoogde onverzwakt blijft gelden; dat immers in dat

geval alleen beslissend kan zijn de vraag, of de in het geding zijnde uitgaven naar haar aard kunnen worden beschouwd als „uitgaven ter verzekering van den goeden gang van het onderwijs", welke vraag in casu niet anders dan bevestigend valt te beantwoorden;

O. dat, al mogen de kosten voor vakonderwijzers in het algemeen gerangschikt kunnen worden onder de uitgaven ter verzekering van den goeden gang van het onderwijs, en mitsdien behooren tot die, bedoeld in art. 101, lid 5, juncto art. 55 onder *o* der Lager Onderwijswet 1920, nu, zooals hier, de speciale regeling, welke het 9de lid van art. 101 der wet ten aanzien van de vergoeding voor vakonderwijzers geeft, van toepassing is, de vergoeding voor vakonderwijzers moet geacht worden onttrokken te zijn aan de algemeene regeling van art. 101, leden 1 tot en met 8;

dat de kosten voor vakonderwijzers mitsdien in het onderhavige geval niet uit de vergoeding, bedoeld in het 1ste lid van art. 101 kunnen worden voldaan, ook niet voor wat betreft dat gedeelte van de kosten, dat niet voldaan kan worden uit de volgens het 9de lid van dit artikel vastgestelde vergoeding;

dat Ged. Staten mitsdien terecht op het door het schoolbestuur ingestelde beroep afwijzend hebben beschikt;

Gezien de Lager Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit.

(A. B.)

---

25 *November* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet Art. 39*bis*).

Nu de patiënte op 11 Maart uit hare betrekking van inwonende dienstbode in de gemeente Z. is ontslagen, op welken datum zij door haar werkgever naar hare elders wonende ouders is vervoerd, verbond na haar vertrek uit de gemeente Z. geen enkele band haar meer met die gemeente, zoodat van een hoofd- of een meer duurzaam verblijf van de patiënte in de gemeente Z. ten tijde van haar opneming in een ziekenhuis elders op 16 Maart niet kan worden gesproken.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door B. en W. van Zelhem tegen het besluit van Ged. Staten van Gelderland van 15 Juni 1937, n°. 237, waarbij ten aanzien van een verzoek van B. en W. om toepassing van art. 39*bis* der Armenwet, is bepaald, dat geen aanleiding bestaat, te beslissen, dat de kosten van het vervoer naar en de verpleging in het Algemeen Ziekenhuis te Doetinchem van G. H. Hoftijzer zullen komen, ten laste van de gemeente Zutphen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 27 October 1937, n°. 429;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 19 November 1937, n°. 11498, afd. Armwezen;

O. dat de bovenvermelde beschikking van Ged. Staten steunt op de overweging, dat zich op 15 Maart 1937 bij B. en W. van Zelhem vervoegde een broeder van Mej. G. H. Hoftijzer, die mededeelde, dat zijne zuster door haar patroon Weijel te Zutphen op 11 Maart te voren ziek naar haar vader te Zelhem was gezonden; dat het geval door den gemeente-geneesheer te Zelhem werd onderzocht, terwijl op diens verklaring de patiënte op 16 Maart 1937 in het algemeen Ziekenhuis te Doetinchem werd opgenomen; dat in verband met het bepaalde in art. 39*bis* der Armenwet B. en W. van Zelhem aan hun college verzoeken te beslissen, dat de kosten van verpleging en behandeling en van het vervoer van G. H. Hoftijzer in en naar het genoemde Ziekenhuis ten laste komen van de gemeente Zutphen, daar zij ten tijde harer ziekte hoofdverblijf had in die gemeente; dat B. en W. van Zutphen hiertegen aanvoeren, dat G. H. Hoftijzer op 15 of 16 Maart 1937, den dag harer opneming in het ziekenhuis, te Doetinchem, te Zutphen geen tehuis en derhalve ook geen hoofdverblijf meer had, zoodat art. 39*bis* der aangehaalde wet in casu niet op de gemeente Zutphen van toepassing is; dat, zooals het burgerlijk Armbestuur te Zutphen rapporteerde, de bedoelde G. H. Hoftijzer als dienstbode werkzaam was bij de firma A. Weijel, te Zutphen, terwijl bij een onderzoek bleek, dat zij zich sinds Januari 1937 zonder medeweten van haar werkgever onder behandeling had gesteld van een arts aldaar en dat vervolgens haar werkgever op 11 Maart 1937 om bepaalde redenen haar dienstbetrekking deed eindigen en haar per auto naar hare ouders te Zelhem deed vervoeren; dat onder die omstandigheden G. H. Hoftijzer moet worden geacht met ingang van 11 Maart 1937 geen hoofdverblijf meer in de gemeente Zutphen te hebben gehad, zulks te minder, daar het uitgesloten was, dat zij bij de familie Weijel zou kunnen terugkomen;

dat B. en W. van Zelhem in beroep aanvoeren, dat zij zich met de beslissing van Ged. Staten niet kunnen vereenigen; dat toch vaststaat, dat de patiënte, terwijl zij haar hoofdverblijf had bij den slager Weijel te Zutphen, ziek is geworden en in dien toestand naar de gemeente Zelhem is gekomen; dat eveneens vaststaat, dat, ware de patiënte gezond gebleven, zij niet naar hare te Zelhem wonende ouders zou zijn vertrokken; dat dit ook blijkt uit het rapport van den secretaris van het burgerlijk armbestuur, waarin de volgende zin voorkomt: „Op den morgen van Donderdag, 11 Maart 1937, is zij door den werkgever in een auto gezet en naar hare ouders te Zelhem vervoerd"; dat van een voornemen tot verandering van woonplaats, bedoeld in art. 76 B. W., hier in het geheel niet is gebleken, zoodat zij zich dan ook niet kunnen vereenigen met de zienswijze, dat de patiënte tijdens haar opneming in het ziekenhuis niet meer hoofdverblijf te Zutphen had; dat de omstandigheid dat eenige dagen zijn verloopen tusschen de aankomst te Zelhem en de opneming van de patiënte in een ziekenhuis, waarop de gemeente Zutphen zich blijkbaar beroept, naar hunne meening niet ter zake doet, aangezien het toch aan hunne gemeente

niet kan worden geweten, dat de opneming van de patiënte niet direct van het huis van haar patroon uit heeft plaats gevonden, doch dat die opneming is vertraagd, doordat de patroon de patiënte eerst naar hare ouders heeft gestuurd;

O. dat, nu blijkens de stukken, G. H. Hoftijzer op 11 Maart 1937 uit haar betrekking van inwonende dienstbode in de gemeente Zutphen is ontslagen, na haar vertrek uit die gemeente geen enkele band haar daarmede meer verbond, zoodat van een hoofd- of een meer duurzaam verblijf van de patiënte in de gemeente Zutphen ten tijde van haar opneming in het voormelde ziekenhuis niet kan worden gesproken;

dat Ged. Staten mitsdien terecht hebben beslist, dat er geen aanleiding bestaat, met toepassing van art. 39*bis* der Armenwet de kosten van het vervoer naar en de verpleging van de patiënte in het Algemeen Ziekenhuis te Doetinchem ten laste van de gemeente Zutphen te brengen;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

25 *November* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet Art. 40).

Een geval als bedoeld in art. 40 doet zich niet voor, nu weliswaar het gemeentebestuur van A. aan den armlastige de kosten van verhuizing naar L. en een bedrag voor woninghuur aldaar heeft verschaft, doch zulks is geschied op uitdrukkelijk verzoek van den ondersteunde en nadat aan het gemeentebestuur, mede door een desbetreffende verklaring van den gemeentearts, was gebleken dat de gezondheidstoestand van den betrokkene zijn terugkeer naar de provincie van herkomst wenschelijk maakte.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beslissende het geschil over de betaling van de kosten van ondersteuning van het gezin G. Hooijenga;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 3 November 1937, nº. 437;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 19 November 1937, nº. 11712, afd. Armwezen;

O. dat G. Hooijenga, afkomstig uit Friesland, zich op 28 Maart 1931 met zijn gezin in de gemeente Abcoude-Proostdij vestigde; dat hij, nadat hem aldaar in 1932 alreeds eenige malen onderstand was verleend, in 1933 werkloos werd, wat hij nadien vrijwel doorloopend is gebleven; dat Hooijenga op 10 April 1934 met andere werkloozen door het gemeentebestuur van Abcoude-Proostdij naar de werkverschaffing Rollecate onder Dedemsvaart werd uitgezonden; dat hij, aangezien hij het daar niet bleek te kunnen uithouden, reeds na een 8-tal dagen naar Abcoude-Proostdij terugkeerde, waarna hij over zijn gezondheidstoestand ging klagen, welke langzamerhand zichtbaar achteruit ging, weshalve hij de vraag stelde naar zijn geboorteland (Friesland) terug te mogen keeren, aangezien noch hij, noch de leden van zijn gezin het klimaat ter plaatse konden verdragen; dat de medewerking daartoe echter voorshands door het college van burgemeester en wethouders werd geweigerd; dat, toen evenwel de gezondheid van Hooijenga geregeld achteruit ging en ook de gemeentearts van oordeel was, dat de belanghebbende met zijn gezin niet te Abcoude kon blijven, terwijl de Rijkscontroleur van de steunverleening de meening was toegedaan, dat de meergenoemde werklooze ter plaatse nimmer aan werk zou komen en in deze omgeving physiek en moreel te gronde zou gaan, burgemeester en wethouders van Abcoude-Proostdij hebben gemeend, aan den aandrang van verschillende zijden gevolg te moeten geven, te meer, daar Hooijenga zelf van meening was, dat hij in Friesland gemakkelijk werk zou kunnen vinden; dat burgemeester en wethouders dientengevolge Hooijenga aan de verhuiskosten naar Leeuwarden hebben geholpen, benevens aan een bedrag van f 22.50 voor betaling van huishuur te Leeuwarden; dat Hooijenga zich op 9 April 1937 met zijn gezin te Leeuwarden heeft gevestigd, alwaar hij reeds den 13en April daaraanvolgende zich bij de gemeentelijke instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon om onderstand aanmeldde, welke hem door deze instelling is verstrekt;

dat de voormelde instelling van oordeel, dat zich hier een geval van afschuiving, als bedoeld in art. 40 der Armenwet, heeft voorgedaan, zich tot Ged. Staten van Friesland heeft gewend, met het verzoek eene beslissing uit te lokken, krachtens welke de door de instelling gemaakte en nog te maken kosten van ondersteuning van het gezin G. Hooijenga gedurende het tijdvak van 9 April 1937 tot 9 April 1938 voor rekening van de gemeente Abcoude-Proostdij komen;

dat burgemeester en wethouders der laatstgemelde gemeente van oordeel zijn, dat van afschuiving in den zin van art. 40 der Armenwet met betrekking tot het gezin Hooijenga geen sprake is geweest daar door hen geen enkele aandrang is uitgeoefend om Hooijenga naar Leeuwarden te doen verhuizen, doch zij integendeel dit zoolang mogelijk hebben tegengehouden;

O. dat weliswaar het gemeentebestuur van Abcoude-Proostdij aan G. Hooijenga de kosten van verhuizing naar Leeuwarden en een bedrag voor woninghuur aldaar heeft verschaft, doch dat zulks, blijkens de stukken, is geschied op uitdrukkelijk verzoek van den ondersteunde en nadat aan het gemeentebestuur, mede door een desbetreffende verklaring van den gemeentearts, was gebleken, dat de gezondheidstoestand van den betrokkene zijn terugkeer naar Friesland wenschelijk maakte;

dat onder deze omstandigheden van invloed door of vanwege het gemeentebestuur van Abcoude-Proostdij op de komst van het gezin Hooijenga te Leeuwarden in den zin van art. 40 der Armenwet niet kan worden gesproken;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te beslissen, dat een geval, als bedoeld in art. 40 der Armenwet zich hier niet voordoet,

en dit artikel mitsdien met betrekking tot dit geschil geene toepassing kan vinden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

25 *November* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1929 Art. 17 j°. art. 13).

Het appelleerend schoolbestuur moet geacht worden bij de verbetering van een krachtens art. 13 door Ged. Staten genomen besluit belang te hebben, nu dit besluit uitgaat van de veronderstelling, dat de helft van de vervoerkosten van het kind door het schoolbestuur aan den belanghebbende wordt vergoed, welke veronderstelling blijkens mededeeling van het schoolbestuur onjuist is.

Nu het besluit van Ged. Staten niet aan het schoolbestuur is toegezonden en niet gebleken is, dat het is openbaar gemaakt, is het bestuur in zijn beroep ontvankelijk, al zijn meer dan 30 dagen verloopen sinds den datum van het besluit. Voorzoover moet worden aangenomen dat van het besluit van Ged. Staten door toezending aan B. en W. ter kennisneming en ter mededeeling aan den Raad het publiek kennis zou hebben kunnen krijgen, staat niet vast, dat zulks reeds het geval is geweest op den datum, die voor de berekening van den termijn van 30 dagen doorslaggevend zou zijn geweest.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur van de Vereeniging tot bevordering van Christelijk schoolonderwijs, te Alkmaar, tegen het besluit van Ged. Staten van Noordholland van 14 Juli 1937, 4e Afd., n°. 261, waarbij — beschikkende op het bij dit college ingesteld beroep van S. de Jong, te Zuid- en Noord-Schermer, tegen het besluit van den raad der gemeente Zuid- en Noord-Schermer, van 28 Januari 1937, waarbij op zijn verzoek om steun uit de gemeentekas ter tegemoetkoming, ingevolge art. 13 der Lager-Onderwijswet 1920, in de kosten, verbonden aan het bezoeken van de bijzondere lagere school aan de Doelenstraat te Alkmaar door zijn dochtertje Saakje, is besloten: 1°. dit verzoek in te willigen; 2°. het bedrag der tegemoetkoming, te rekenen van 1 Januari 1937 af, vast te stellen op de helft van het totaalbedrag der vervoerkosten; 3°. te bepalen, dat dit bedrag zal worden uitgekeerd, zoolang het bovenomschreven geval aanwezig is, met dien verstande evenwel, dat in daartoe leidende gevallen het bedrag nader zal worden vastgesteld en dat de tegemoetkoming niet langer zal worden uitbetaald dan tot het tijdstip, waarop de leerverplichting van het kind eindigt — is besloten, met handhaving overigens van dit raadsbesluit te beslissen, dat, te rekenen van 2 Januari 1937, ten behoeve van des appellants kind Saakje de Jong, geboren 21 December 1929, een tegemoetkoming uit de gemeentekas moet worden verleend, overeenkomende met de voor schoolbezoek ten laste van den appellant blijvende kosten, berekend naar f 0.50 per week en verbonden aan het vervoer van dat kind naar de meergenoemde onderwijsinrichting;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 3 November 1937, n°. 443;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 20 November 1937, n°. 11592, Afd. L. O.;

O. dat de raad van Zuid- en Noord-Schermer in zijne vergadering van 28 Januari 1937 heeft besloten het verzoek van Siebe de Jong in zijne gemeente, om steun uit de gemeentekas ter tegemoetkoming, ingevolge art. 13 der Lager-Onderwijswet 1920, in de kosten, verbonden aan het bezoeken van de bijzondere lagere school aan de Doelenstraat te Alkmaar door zijn dochtertje Saakje, in te willigen en het bedrag der tegemoetkoming, te rekenen van 1 Januari 1937 af, vast te stellen op de helft van het totaalbedrag der vervoerkosten, daarbij overwegende, dat de woning van het genoemde kind meer dan vijf kilometer is verwijderd van een voor haar toegankelijke school, waar het voor haar gewenschte onderwijs wordt gegeven; dat het geval, bedoeld bij artikel 13, eerste lid, laatsten zin, der Lager-Onderwijswet 1920 zich niet voordoet;

dat, nadat S. de Jong van dit besluit bij Ged. Staten van Noordholland in beroep was gekomen, dit college bij besluit van 14 Juli 1937, 4e Afd., n°. 261, met handhaving voor het overige van het bestreden raadsbesluit, heeft beslist, dat, te rekenen van 2 Januari 1937, ten behoeve van des appellants kind Saakje de Jong, geboren 21 December 1929, eene tegemoetkoming uit de gemeentekas moet worden verleend, overeenkomende met de voor schoolbezoek ten laste van den appellant blijvende kosten, berekend naar f 0.50 per week en verbonden aan het vervoer van dat kind naar de meergenoemde onderwijsinrichting;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat door den appellant in zijn beroepschrift wordt gesteld, dat hij niet bij machte is in de vervoerkosten van zijn dochtertje bij te dragen, weshalve hij verzoekt, met vernietiging van het bestreden raadsbesluit, te bepalen, dat aan hem steun ten beloope van de volle vervoerkosten zal worden verleend; dat de raad der gemeente Zuid- en Noord-Schermer, nadat het beroepschrift bij Ged. Staten was ingekomen, op 20 Mei 1937 een tweetal besluiten heeft genomen: het eene gegrond op de overweging, dat, blijkens nader onderzoek, de afstand tusschen des appellants woning en de onderhavige school minder dan 5 km bedraagt, en strekkende tot intrekking van het bestreden raadsbesluit; het andere, strekkende om aan den appellant, buiten art. 13 der Lager-Onderwijswet 1920 om, eene tegemoetkoming ten beloope van 50 % der kosten, verbonden aan het bezoeken van de meergenoemde school, uit te keeren; dat beide, bovenomschreven op 20 Mei 1937 genomen raadsbesluiten indruischen tegen een algemeen rechtsbeginsel, volgens hetwelk een door het bevoegd gezag van eenig openbaar lichaam genomen besluit, waartegen bij hooger gezag beroep is ingesteld, hangende dat beroep en zoolang het hooger gezag ter zake nog geen uitspraak heeft gedaan, niet rechtsgeldig kan worden ingetrokken, noch door een ander

besluit kan worden vervangen, voor zoover daarbij niet ten volle aan de bezwaren van den in beroep gekomene tegemoet is gekomen ; dat de bedoelde raadsbesluiten, waarbij dit laatste niet is geschied, mitsdien geacht moeten worden het beoogde rechtsgevolg te missen, weshalve het bestreden raadsbesluit d.d. 28 Januari 1937 intact is gebleven ; dat trouwens uit een door den Hoofdingenieur-Directeur van den Provincialen Waterstaat ingesteld onderzoek is gebleken, dat de afstand van des appellants woning tot de onderhavige school, langs den kortsten weg gemeten, meer dan 5 km, namelijk 5065 m bedraagt ; dat ten tijde van de aanvrage van toepassing was artikel 6, eerste lid, der wet van 4 Augustus 1933, S. nº. 414, welker werkingsduur bij de wet van 29 Dec. 1934, S. 727, tot 1 Jan. 1937 en bij de wet van 31 Dec. 1936, S. 322, tot 1 Juli 1937 werd verlengd ; dat krachtens die bepaling op den in artikel 13 der Lager-Onderwijswet 1920 bedoelden steun aanspraak kan worden gemaakt, indien de afstand van de woning tot de desbetreffende school meer dan 5 km van de woning van den appellant verwijderd is, zoodat, nu dit het geval is, en daar de ingediende aanvrage ook overigens aan de daarvoor in het voormelde artikel gestelde eischen voldeed, de appellant voor steun uit de gemeentekas in aanmerking kwam ; dat, wat betreft de hoegrootheid van den te verleenen steun, deze volgens burgemeester en wethouders niet meer dan de helft der in totaal f 1 per week beloopende vervoerkosten mag bedragen, vermits de andere helft aan den appellant door het bestuur der onderwerpelijke school wordt vergoed ; dat dit standpunt als juist kan worden aanvaard ; dat, blijkens de mededeeling van de Inspecteur der Registratie en Domeinen te Alkmaar, de zuivere inkomsten van den appellant voor het belastingjaar 1936/1937 werd vastgesteld op f 700 ; dat het in verband hiermede billijk is, den appellant voor volledige vergoeding van de te zijnen laste blijvende vervoerkosten in aanmerking te doen komen ; dat ten slotte de te verleenen steun niet, zooals de raad heeft besloten, op 1 Januari 1937, doch op 2 Januari daaraanvolgende, zijnde het tijdstip, waarop de aanvrage bij het gemeentebestuur is ingekomen, zal moeten ingaan ;

dat van deze beslissing het bestuur van de Vereeniging tot bevordering van Christelijk schoolonderwijs, te Alkmaar, bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat zijn bestuur, in verband met de financieele moeilijkheid, waarin S. de Jong, te Zuid- en Noord-Schermer, door het besluit van den raad dier gemeente van 28 Januari 1937 werd gebracht, het verzoek richtte tot het bestuur van het Suppletie-fonds voor de Christelijke scholen te Alkmaar, om den betrokkene, hangende het beroep, tijdelijk financieel te steunen ; dat het bestuur van het Suppletie-fonds aan dit verzoek in zooverre voldeed, dat het bij wijze van voorschot vijftig cents per week betaalde ; dat nòch het bestuur van het genoemde fonds, nòch het bestuur zijner Vereeniging besloot, de helft van de vervoerkosten van het kind — Saakje — voor zijn rekening te nemen ; dat dus deze overweging van het college van Ged. Staten onjuist is ; weshalve dit schoolbestuur heeft verzocht, het besluit van Ged. Staten te vernietigen en alsnog te besluiten, dat aan S. de Jong, te Noord- en Zuid-Schermer, moet worden uitbetaald het volle bedrag van het vervoer van diens kind naar de Wilhelminaschool te Alkmaar, bedragende één gulden per week, en zulks met ingang van 1 Januari 1937 ;

O. ten aanzien van de ontvankelijkheid van het appelleerend schoolbestuur in zijn beroep : dat krachtens artikel 17, eerste lid, van de Lager-Onderwijswet 1920 ieder, die belang heeft bij de vernietiging of verbetering van een krachtens deze wet door Ged. Staten genomen besluit, daarvan bij Ons in hooger beroep kan komen, terwijl ingevolge het 2e lid dit beroep moet worden ingesteld binnen 30 vrije dagen, te rekenen van den dag, waarop het besluit openbaar gemaakt of den belanghebbende toegezonden is ;

O. dat belang, in het 1e lid van art. 17 bedoeld, is te verstaan als eigen, persoonlijk belang ;

dat het appelleerend schoolbestuur geacht moet worden bij de verbetering van het bestreden besluit zoodanig belang te hebben, vermits de daarbij gegeven beslissing uitgaat van de veronderstelling, dat de helft van de f 1 per week beloopende vervoerkosten door het bestuur van de onderwerpelijke school aan den belanghebbende wordt vergoed, welke veronderstelling blijkens mededeeling van het appelleerend schoolbestuur evenwel onjuist is ;

dat nu wel door de onderwerpelijke beslissing voor het schoolbestuur geen wettelijke verplichting wordt geschapen om de helft van de vervoerkosten aan den belanghebbende te betalen, doch dat niettemin, daargelaten of het schoolbestuur zich daardoor moreel genoopt zou zien dit deel der kosten voor zijne rekening te nemen, dit schoolbestuur, nu het ten gevolge van een te zijnen opzichte onjuiste voorstelling van zaken ten onrechte in de onderwerpelijke beslissing is betrokken, er aanspraak op kan maken, dat de meerbedoelde overweging worde geschrapt en niet als motief worde gebezigd om aan den belanghebbende een lagere vergoeding of tegemoetkoming te verleenen, dan hem anders zou zijn ten deel gevallen ;

O. voorts, dat de bovenbedoelde, in het 2e lid van art. 17 genoemde termijn begint te loopen te rekenen van den dag, waarop het besluit openbaar gemaakt of den belanghebbende toegezonden is ;

dat in het onderhavige geval het bestreden besluit van Ged. Staten niet aan het schoolbestuur is toegezonden, terwijl niet gebleken is, dat het openbaar is gemaakt ;

dat het meerbedoelde besluit weliswaar mede aan burgemeester en wethouders van Znid- en Noord-Schermer ter kennisneming en ter mededeeling aan den raad hunner gemeente is gezonden, doch dat, voorzoover moet worden aangenomen, dat daardoor het publiek van de beslissing van Ged. Staten kennis zou hebben kunnen krijgen, niet is komen vast te staan, dat zulks op 24 Juli 1937 reeds het geval is geweest ;

dat onder deze omstandigheden de appellant in zijn op 23 Augustus 1937 bij Ons ingekomen beroep ontvankelijk is ;

dat te meer aanleiding bestaat het beroep als tijdig ingesteld te beschouwen, aangezien het beroepschrift, op 21 Augustus 1937 te Alkmaar gepost, den 22n dier maand Ons had kunnen

bereiken, ware het niet, dat die dag op een Zondag viel, zoodat, indien de datum van verzending van het bestreden besluit (23 Juli 1937) in deze beslissend ware, het beroepschrift binnen den wettelijk gestelden termijn van 30 vrije dagen geacht kan worden Ons te hebben bereikt;

O. ten aanzien van de zaak zelve, dat, nu gebleken is, dat van een vergoeding aan S. de Jong voor de helft van de vervoerkosten uit het Suppletie-fonds voor de Christelijke scholen te Alkmaar geen sprake is, er in verband met de financieele omstandigheden van den belanghebbende alle aanleiding is de hem toekomende vergoeding op het volle bedrag der vervoerkosten vast te stellen;

dat de vergoeding, zooals Ged. Staten terecht hebben overwogen, behoort in te gaan op 2 Januari 1937, datum, waarop de aanvrage bij het gemeentebestuur is ingekomen;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving voor het overige van het bestreden besluit van Ged. Staten van Noordholland van 14 Juli 1937, 4e Afd., no. 261, de daarbij aan S. de Jong, te Zuid- en Noord-Schermer, toegekende tegemoetkoming nader vast te stellen op een bedrag, berekend naar f 1 per week.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast, enz.

(A. B.)

---

26 *November* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Woningwet Art. 36).

De voorschriften der Woningwet omtrent uitbreidingsplannen verzetten zich niet tegen een bestemming van gronden voor sportdoeleinden en voor handel en industrie.

Van benadeeling van appellant kan niet worden gesproken, nu ongeveer 1/5 van zijn terrein voor weg is bestemd, terwijl daarover een rooilijn is getrokken op 10 m. achter de grens van den weg, welke rooilijn bij den bouw van fabrieksgebouwen in acht moet worden genomen, doch niet in den weg staat aan het oprichten op het terrein tusschen de weggrens en den rooilijn van bijgebouwen met geen grootere hoogte dan 5 m, en bestemd voor kantoor e.d., en bovendien de gemeente zich bereid heeft verklaard, te zijner tijd den voor weg bestemden grond aan te koopen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door J. Swinkels c.s., te Helmond, tegen het besluit van Ged. Staten van Noord-Brabant van 24 Febr. 1937, G. N°. 411, Ie afdeeling, waarbij een uitbreidingsplan c.a. van Helmond is goedgekeurd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 3 Nov. 1937, N°. 441;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 22 November 1937, N°. 10405 M/P.B.R., Afdeeling Volkshuisvesting;

O. dat Ged. Staten van Noord-Brabant bij hun bovenvermeld besluit hebben goedgekeurd een bij besluit van den raad der gemeente Helmond van 31 Maart 1936 vastgesteld uitbreidingsplan voor die gemeente met bebouwingsvoorschriften;

dat van dit besluit Jos. Swinkels en de Firma Jos. Swinkels Houthandel bij Ons in beroep zijn gekomen, aanvoerende, dat het plan veel te groot van opzet is; dat verschillende daarop aangegeven pleinen en straten practisch nooit tot uitvoering zullen komen; dat over het industriegebied ten oosten van de Zuid-Willemsvaart drie bijzonder breede verkeerswegen zijn ontworpen, waaraan geen behoefte bestaat; dat een dier wegen, ter breedte van 54 meter, hun terrein doorsnijdt; dat hun inziens de breedte van dezen weg moet worden teruggebracht tot die van de Willem Prinzenstraat in de bebouwde kom, waarvan hij het verlengde vormt; dat het plan verder gaat dan de strekking van de Woningwet, omdat daarin ook zijn betrokken gronden met bestemming voor land- en tuinbouw, sportdoeleinden en handel en industrie;

O. dat de voorschriften der Woningwet omtrent de uitbreidingsplannen zich tegen een bestemming van gronden voor sportdoeleinden en voor handel en industrie geenszins verzetten, terwijl eene bestemming van gronden voor land- en tuinbouw in het door Ged. Staten goedgekeurd plan niet voorkomt, zoodat alreeds daarom de desbetreffende in het beroepschrift vervatte grief geen steek houdt;

dat voorts op grond van de overgelegde ambtsberichten moet worden aangenomen, dat het door Ged. Staten goedgekeurde uitbreidingsplan voldoet aan de eischen, welke daaraan uit een stedebouwkundig oogpunt mogen worden gesteld, en met name de bewering, dat dit plan te groot zou zijn opgezet, in die ambtsberichten geen bevestiging vindt;

dat wijders de situatie van het terrein van Swinkels aldus is, dat ongeveer een vijfde van dat terrein voor weg is bestemd, terwijl daarover een rooilijn is getrokken op 10 meter achter de grens van den weg, welke rooilijn bij den bouw van fabrieksgebouwen in acht moet worden genomen, doch ingevolge het bepaalde in art. 2 onder 5 van de bebouwingsvoorschriften niet in den weg staat aan het oprichten op het terrein tusschen de weggrens en de rooilijn van bijgebouwen, welke geen grootere hoogte hebben dan 5 meter en bestemd zijn voor kantoor, garage, bergplaats, expeditielokaal en dergelijke;

dat onder die omstandigheden van benadeeling van Swinkels niet kan worden gesproken, te minder, nu de gemeente zich bereid heeft verklaard, te zijner tijd den voor weg bestemden grond aan te koopen;

dat dus Ged. Staten terecht de goedkeuring aan het uitbreidingsplan in onderdeelen, waarbij de bebouwingsvoorschriften behooren, hebben verleend;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

3 *December* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Woningwet Art. 36).

Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een uitbreidingsplan voor een gedeelte van een plattelandsgemeente, dat is gelegen op grooten afstand van de bebouwde kom dier gemeente en vlak bij de grens met een stedelijke gemeente, aangezien op de in het besluit van Ged. Staten aangegeven gronden bezwaren van stedebouwkundigen en anderen aard zich daartegen verzetten.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude tegen het besluit van Ged. Staten van Noordholland van 2 Juni 1937, 1e afd., no. 189, waarbij goedkeuring is onthouden aan een uitbreidingsplan c. a. voor een gedeelte dier gemeente;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 10 November 1937, no. 456;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 26 November 1937, no. 10533 M/P. B. R., afd. Volkshuisvesting;

O. dat Ged. Staten van Noordholland bij besluit van 2 Juni 1937, 1e Afd., no. 189, goedkeuring hebben onthouden aan het bij besluit van den raad der gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude van 7 Juli 1936, no. 23, vastgestelde uitbreidingsplan met bijbehoorende bebouwingsvoorschriften voor het gedeelte der gemeente, hetwelk wordt ingesloten, aan de noordzijde door den Rijksweg Haarlem—Amsterdam, aan de west- en zuidzijde door de ter plaatse ontworpen provinciale wegen en aan de oostzijde door de Ringvaart van den Haarlemmermeerpolder en terreinen, waarop de Kringenwet van toepassing is;

dat Ged. Staten daarbij o. a. hebben overwogen, dat de noodzakelijkheid om vlak bij de grens met de gemeente Haarlem terreinen te ontsluiten voor eene bebouwing, welke op grooten afstand van de bebouwde kom van Halfweg zal komen te liggen, niet bestaat; dat inachtneming van den, blijkens de overwegingen van het raadsbesluit ook door den gemeenteraad van Haarlemmerliede en Spaarnwoude erkenden stedebouwkundigen eisch van concentratie der bebouwing, er juist toe had moeten leiden het projecteeren van eene bebouwing, ver verwijderd van de dorpskom, achterwege te laten;

dat dan ook de in het plan ontworpen bebouwing niet strekt tot het verkrijgen van eene logische ontwikkeling van de uitbreiding der gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude; dat aan bebouwing van de in het plan begrepen terreinen hoogstens in de verre toekomst behoefte zal kunnen ontstaan, doch dat het thans reeds projecteeren van deze bebouwing als voorbarig is te beschouwen en zal moeten leiden tot eene onregelmatige en oneconomische ontwikkeling van de bebouwing ter plaatse; dat hun college, in overeenstemming met het terzake uitgebracht advies van den Inspecteur van de Volkshuisvesting van oordeel is, dat het onderhavige plan, hetwelk zal leiden tot het ontstaan onmiddellijk buiten de gemeentegrens van Haarlem en ver van de bebouwde kom van Haarlemmerliede en Spaarnwoude, van eene geheel nieuwe nederzetting, ter oppervlakte van ± 30 ha en woonruimte biedende voor ± 2000 ingezetenen, uit een stedebouwkundig oogpunt niet verantwoord is te achten; dat de bedoelde nederzetting in wezen een onderdeel zou vormen van de bevolkingsagglomeratie Haarlem; dat het ontstaan van zoodanige nederzetting zware eischen zou stellen aan het gemeentebestuur en aan de gemeentelijke diensten van Haarlemmerliede en Spaarnwoude, mede doordat de gemeente aldus een beduidend aantal inwoners zou verkrijgen, die van de gemeentelijke overheid meer verlangen ter voorziening in hunne meer steedsche behoeften, dan eene landelijke gemeente onder normale omstandigheden vermag te bieden; dat van bevolkingstoeneming in de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude zelve vrijwel geen sprake is; dat het plan dan ook geen logischen samenhang vertoont met de ontwikkeling van genoemde gemeente, doch uitsluitend in verband met de ontwikkeling van Haarlem en omgeving moet worden bezien; dat de in de gemeente Haarlem en hare omgeving reeds van kracht zijnde uitbreidingsplannen ruimschoots gelegenheid bieden voor uitbreiding van bebouwing en vestiging van den meest uiteenloopenden aard, zoodat aan verruiming van deze gelegenheid geenerlei behoefte bestaat; dat de door het plan beoogde bebouwing niet anders is te beschouwen dan als eene geheel onnoodige parasiteerende randbebouwing buiten Haarlem, waartegen tal van bezwaren van administratieven, fiscalen, technischen en stedebouwkundigen aard bestaan; dat het parasitaire karakter van deze bebouwing o. a. blijkt uit het feit, dat slechts is gerekend op den bouw van woningen en enkele winkels, doch niet op de stichting bijvoorbeeld van eenige school of kerk of andere gebouwen van algemeen nut, zoodat blijkbaar reeds bij voorbaat wordt aangenomen, dat de bewoners zich te dezen opzichte op Haarlem zullen oriënteeren;

dat van dit besluit de raad der gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat uit het besluit van Ged. Staten de conclusie moet worden getrokken, dat geen woningbouw meer wordt geduld nabij de grens eener stad op grondgebied, dat niet tot die stad behoort; dat dit er toe leidt, dat de groei van plattelandsgemeenten, grenzende aan een stedelijke gemeente, vrijwel onmogelijk wordt gemaakt; dat dit standpunt blijkbaar het eerst wordt ingenomen ten aanzien van zijne gemeente, daar niet bekend is, dat een dergelijke diep ingrijpende maatregel ten opzichte van randgemeenten ooit tevoren genomen is; dat Halfweg in het besluit van Ged. Staten wordt beschouwd als „de" bebouwde kom der gemeente, terwijl de Inspecteur van de Volksgezondheid, wiens advies Ged. Staten heeft geleid tot het nemen van het besluit, nog verder gaat en Halfweg betitelt als het „centrum" der gemeente; dat zoowel het een als het ander onjuist is; dat Halfweg, niet gelegen in het centrum der gemeente, doch op één der uithoeken tegen de grens van Amsterdam en Haarlemmermeer, een kom is van nauwelijks 1000 zielen; dat de uitbreidingsmogelijkheid van Halfweg zelf door zijn eigenaardige ligging zeer beperkt is; dat noodge-

dwongen deze zal moeten worden gezocht buiten het dorp Halfweg in de IJpolders ; dat de aanleiding tot het maken van dit uitbreidingsplan is te zoeken in de omstandigheid, dat enkele jaren geleden plannen werden ingediend voor den bouw van een groot complex woningen te Zuid-Schalkwijk en te Haarlemmerliede aan het Liewegje ; dat, ten einde deze wilde bebouwing te voorkomen en toekomstige bebouwing te concentreeren, in overleg en in overeenstemming met de Vaste Commissie voor Uitbreidingsplannen in Noordholland, besloten is een uitbreidingsplan te ontwerpen ; dat bij de keuze van het terrein, waarvoor dit plan moest gelden, niet gelet is op de nabijheid van Haarlem, doch alleen op de gunstige ligging ten opzichte van zijne eigen gemeente ; dat hij ter bevordering van eene stelselmatige bebouwing zijner gemeente het van groot belang acht, dat het uitbreidingsplan alsnog wordt goedgekeurd ;

O. dat Wij het met Ged. Staten niet wenschelijk achten, door goedkeuring van dit uitbreidingsplan de bebouwing in den onderhavigen hoek der gemeente te bevorderen, aangezien, zooals in het bestreden besluit op juiste wijze is uiteengezet, bezwaren van stedebouwkundigen en anderen aard zich daartegen verzetten ;

Gezien de Woningwet ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

4 *December* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Wet houdend algemeene regelen Waterstaatsbestuur Art. 22).

Wel is in het waterschapsreglement het goedkeuren van alle overeenkomsten van blijvenden aard ten laste van het waterschap opgedragen aan de hoofdingelanden, doch onder zoodanige overeenkomst, waaronder is te verstaan een overeenkomst, waardoor een blijvende toestand wordt geschapen, kan niet worden begrepen de overeenkomst tot het huren van een kantoorgebouw voor den tijd van 6 jaren. Voor vernietiging van het desbetreffend besluit van het waterschapsbestuur op een der in art. 22 vermelde gronden bestaat derhalve geen aanleiding.

Wij WILHELMINA, enz. ;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Th. P. L. Berben, M. D. Castenmiller, J. W. Gijsbers, C. W. van de Kamp en J. G. H. van Stekelenburg, allen te Ravenstein, als Commissie van belanghebbenden, tegen het besluit van Ged. Staten van Noord-Brabant van 12 Mei 1937, G. n°. 252, 1e Afd., tot afwijzing van hun verzoek om vernietiging van het besluit van den Dijkstoel van het waterschap de Maaskant van 15 April 1937 inzake huur van een gedeelte der voormalige Jurgenskantoren te Oss voor de vestiging van de kantoren van dat waterschap ;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 10 November 1937, n°. 391 ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 1 December 1937, n°. 444, afd. Waterstaatsrecht ;

O. dat de Dijkstoel van het waterschap de Maaskant in zijne vergadering van 15 April 1937 heeft besloten het kantoorgebouw van de voormalige Jurgensfabrieken te Oss voor den tijd van 6 jaren, ingaande 1 Juli 1937, te huren, zulks tegen een huurprijs van f 700 en, voor den aanleg van de nieuwe verwarmingsinstallatie, uitsluitend gedurende den looptijd der overeenkomst een vergoeding van f 150 per jaar te betalen ;

dat, nadat een Commissie van belanghebbenden, bestaande uit de heeren, 1°. Th. P. L. Berben, oud-secretaris-penningmeester van het waterschap 's-Lands van Ravenstein, 2°. M. D. Castenmiller, hoofd eener school, 3°. J. W. Gijsbers, kerkmeester, 4°. C. W. van de Kamp, ovenbouwer, en 5°. J. G. H. van Stekelenburg, graanhandelaar en wethouder, allen wonende te Ravenstein, zich tot Ged. Staten van Noord-Brabant hadden gewend met verzoek het voormelde besluit van den Dijkstoel wegens strijd met het reglement van het waterschap de Maaskant te vernietigen, Ged. Staten bij schrijven van 12 Mei 1937, C, n°. 252, 1e Afd., den adressanten hebben doen weten, dat hun college aan het gedaan verzoek niet kan voldoen, vermits een besluit van den Dijkstoel tot huring van de voormalige Jurgenskantoren te Oss voor een bepaalden en beperkten tijd (i. c. 6 jaren) huns inziens niet valt onder „overeenkomsten van blijvenden aard", waarvan de rede is in art. 125, sub j, van het reglement der onderhavige instelling ;

dat van deze afwijzende beschikking Th. P. L. Berben c. s. bij Ons in beroep zijn gekomen, aanvoerende, dat de kantoren van het waterschap de Maaskant thans gevestigd zijn te Ravenstein, alwaar ook de voorzitter zijne woonplaats heeft, voor den griffier, te Beers voor den penningmeester en te Grave voor den technisch ambtenaar ; dat door het dagelijksch bestuur (Dijkstoel) van het genoemde waterschap in zijne vergadering van 15 April 1937 is besloten deze kantoren, alle of gedeeltelijk over te brengen naar Oss, alwaar bereids, evenwel zonder voorafgaande goedkeuring van hoofdingelanden en van Ged. Staten te hebben gevraagd, voor dit doel de kantoren der voormalige Jurgensfabrieken zijn gehuurd ; dat deze Dijkstoel van oordeel is, dat hij in het waterschap de aangewezen macht is tot het nemen van het bedoelde besluit en het aangaan van de gezegde huurovereenkomst en zich hiervoor beroept op art. 48 van het waterschapsreglement ; dat zij, appellanten, met den Dijkstoel van gevoelen verschillen en de meening zijn toegedaan, dat door het nemen van het gemelde besluit en het aangaan van de daarop gevolgde huurovereenkomst in strijd is gehandeld met art. 19, sub k, van het waterschapsreglement, welk artikel uitdrukkelijk bepaalt, dat overeenkomsten van blijvenden aard de goedkeuring behoeven van hoofdingelanden van het waterschap, terwijl art. 125, sub j, van ditzelfde reglement bovendien nog in deze eischt de goedkeuring van Ged. Staten ; dat Ged. Staten hun verzoek om vernietiging hebben afgewezen, op grond, dat naar het oordeel van hun college een besluit van den Dijkstoel tot huring van kantoren voor een bepaalden en beperkten tijd

(i. c. 6 jaren) niet valt onder „overeenkomsten van blijvenden aard", waarvan de rede is in art. 125, sub j, van het reglement van het waterschap; dat zij zich met deze interpretatie, die dan ook wel zal gelden voor artikel 19 van het waterschapsreglement, niet kunnen vereenigen, omdat naar hunne opvatting iedere overeenkomst, onverschillig voor welken tijd aangegaan, moet worden beschouwd te zijn van blijvenden aard en alleen niet als zoodanig is aan te merken een transactie, die niet aan tijd is gebonden en met de betaling heeft afgedaan; dat, indien het standpunt, in deze door Ged. Staten ingenomen, juist zou zijn, de Dijkstoel in het waterschap de bevoegdheid zou hebben tot het sluiten o. a. van iedere huurovereenkomst, onverschillig voor welken tijd en grootte der huursom deze zou worden aangegaan en hoofdingelanden zoo iets lijdelijk zouden hebben aan te zien en ook Ged. Staten daartegen geen remmende macht zouden kunnen uitoefenen; dat het hun daarom niet aannemelijk voorkomt, gezien de overige reglementaire machtsverdeeling in het waterschap, dat de wetgever o. a. bij het sluiten van huurovereenkomsten, die toch ook van belangrijken aard kunnen zijn, den invloed van hoofdingelanden en van Ged. Staten zou hebben willen uitschakelen; weshalve zij hebben verzocht, het voormelde besluit van den Dijkstoel tot het huren van de voormalige Jurgenskantoren te Oss alsnog te vernietigen;

O. dat ingevolge art. 48 van het Reglement van het waterschap de Maaskant aan den Dijkstoel, naast zijne overige bevoegdheden, omschreven in de artt. 36 tot en met 47 van het genoemde Reglement, verder is opgedragen in alles te voorzien, waarvan de regeling en beslissing niet aan de vergadering van Hoofdingelanden is voorbehouden;

dat het aangaan van een overeenkomst tot het huren van kantoren als bovenbedoeld niet aan de vergadering van Hoofdingelanden is voorbehouden;

dat weliswaar bij art. 19 onder k van het voormelde reglement het goedkeuren van alle overeenkomsten van blijvenden aard ten laste van het waterschap aan de Hoofdingelanden is opgedragen, doch dat Ged. Staten terecht van oordeel zijn, dat hier van eene overeenkomst van blijvenden aard niet kan worden gesproken;

dat toch onder eene overeenkomst van blijvenden aard, als in deze reglementsbepaling bedoeld, kennelijk is te verstaan eene overeenkomst, waardoor een blijvende toestand wordt geschapen, waaronder niet mede kan worden begrepen de overeenkomst tot het huren van een kantoorgebouw voor den beperkten tijd van 6 jaren;

dat de appellanten, blijkens het in hun beroepschrift aangevoerde, bezwaar hebben tegen het overbrengen van de kantoren van het waterschap, geheel of gedeeltelijk, naar Oss, doch dat dit besluit, tot het nemen waarvan de Dijkstoel krachtens het reglement ongetwijfeld bevoegd was, in den aard van de bestreden overeenkomst geen verandering vermag te brengen;

dat derhalve het bestreden besluit niet met de inrichting van het waterschap in strijd is, terwijl er ook niet om een andere reden, als vermeld in art. 22 der gewijzigde Waterstaatswet 1900, grond tot vernietiging van dit besluit aanwezig is;

dat Ged. Staten mitsdien terecht op het verzoek afwijzend hebben beschikt;

Gezien de genoemde wet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Waterstaat is belast enz.

(A. B.)

---

6 *December* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (K. artt. 62—73; Sr. art. 436).

Sedert de wetswijziging van 1922 is in de desbetreffende afdeeling van het W. v. K. nog slechts sprake van hen, die, na door de Rechtb. tot de beëediging als makelaar te zijn toegelaten, den eed als zoodanig hebben afgelegd. Uit de geschiedenis van de totstandkoming dier wijziging blijkt echter geenszins van de bedoeling om, in afwijking van den bestaanden toestand (zie nader het arrest *Red.*), voortaan te verbieden, dat personen, die niet in voege als voormeld zijn beëedigd, hun beroep maken van handelingen als in het thans geldende art. 62 lid 1 K. omschreven, hoedanig verbod dan ook in geen enkele wetsbepaling uitdrukking heeft gevonden. Derhalve wordt voor het als beroep verrichten van zoodanige handelingen eene toelating als bedoeld bij art. 436 Sr. niet gevorderd, zoodat het ontbreken der beëediging ook thans nog slechts beteekent, dat hij, die het beroep aldus uitoefent, niet is „makelaar" en hij dus niet valt onder de voorschriften, door de wet bepaaldelijk aan het bezit van die hoedanigheid verbonden.

Anders Adv.-Gen. Wijnveldt met betoog, dat een makelaar wel, evenals een advocaat, een vrij beroep uitoefent, doch dat hij daartoe eene toelating krachtens de wet noodig heeft en dat dus iemand, die, zonder die toelating, handelingen verricht, behoorende tot het terrein des makelaars, valt onder de strafbepaling van art. 436 Sr., daar de makelaar zijn bedrijf, omschreven in art. 62 K., als beroep uitoefent.

Op het beroep van den Procureur-Generaal bij den H. R., requirant van cassatie in het belang der wet tegen een in kracht van gewijsde gegaan vonnis van de Arr.-Rechtbank te Haarlem van 10 October 1935, waarbij in hooger beroep werd vernietigd een vonnis van den Kantonrechter te Haarlem van 24 Juli 1935, bij hetwelk Henricus Martinus Franken, houder van een woningbureau, geboren 4 September 1909 te Schoten en wonende te Haarlem, ter zake van „het, niet toegelaten tot de uitoefening van een beroep, waartoe de wet een toelating vordert, buiten noodzaak dat beroep uitoefenen", met aanhaling van artt. 436 Sr. juncto 62 K. en 23 van eerstgenoemd Wetboek, werd veroordeeld tot vijf gulden boete en een vervangende hechtenis van vijf dagen; hebbende vervolgens de Rechtbank genoemden Franken vrijgesproken van het hem bij inleidende dagvaarding te laste gelegde.

Vordering van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Henricus Martinus Franken, houder van een woningbureau, stond op 10 Juli 1935 terecht voor den Kantonrechter te Haarlem terzake dat hij in de gemeente Haarlem niet als makelaar beëedigd zijnde door de Arr.-Rechtbank en alzoo niet toegelaten zijnde tot de uitoefening van het beroep van makelaar, waartoe de wet eene toelating vorderde, in of omstreeks de maand April 1935 telkens buiten noodzaak het beroep van makelaar heeft uitgeoefend doordien hij alstoen aldaar als bedrijf tegen een vergoeding van f 6.25 als loon of provisie, althans tegen genot van zeker loon of provisie op order en op naam van Johannes van Kampen tot wien hij, verdachte, niet in eene vaste betrekking stond, heeft verhuurd een perceel gelegen aan de Lange Heerenstraat voor f 6.25 per week, waarvoor hij, verdachte aan gemelden van Kampen in rekening heeft gebracht f 6.25 althans een zeker bedrag aan geld als loon of provisie, zoomede tegen een vergoeding van f 5.75 als loon of provisie, althans tegen genot van zeker loon of provisie op order en op naam van Martinus van Spithoven, tot wien hij, verdachte niet in vaste betrekking stond, heeft verhuurd een perceel gelegen aan het klein Heiligland voor f 5.75 per week, waarvoor hij, verdachte aan gemelden Spithoven in rekening heeft gebracht een bedrag van f 5.75, althans een zeker bedrag in geld als loon of provisie en eveneens tegen een vergoeding van f 5.50 als loon of provisie op order en op naam van een ander persoon, tot welken Visser en tot welken anderen persoon hij, verdachte niet in vaste betrekking stond, heeft verhuurd een perceel gelegen in de Kamperstraat voor f 5.50 per week, waarvoor hij, verdachte, in rekening heeft gebracht een vergoeding van f 5.50 althans een zeker bedrag in geld als loon of provisie.

Blijkens het vonnis van 24 Juli 1937 verklaarde verdachte ter terechtzitting onder meer: dat hij niet beëedigd is als makelaar door de Arr.-Rechtbank te Haarlem; dat hij bekent in de maand April 1935 buiten noodzaak het beroep van makelaar te hebben uitgeoefend in de gemeente Haarlem, door alstoen aldaar als bedrijf tegen een vergoeding van f 6.25 als loon of provisie op order en op naam van Johannes van Kampen tot wien hij verdachte niet in eene vaste betrekking stond, een perceel gelegen aan de Lange Heerenstraat voor f 6.25 per week te verhuren waarvoor hij aan gemelden van Kampen f 6.25 als loon of provisie in rekening heeft gebracht;

dat hij aan de huizen welke hij voor de eigenaars mocht verhuren een bord bevestigde met het opschrift „Te Huur, inlichtingen bij den makelaar Henk Franken Groote Houtstraat n°. 77 tel. 16818" terwijl ook op het reclamebord op de deur van zijne woning onder zijn naam het woord makelaar voorkomt;

dat het hem bekend is dat te Haarlem meerdere beëedigde makelaars in onroerende goederen gevestigd zijn.

Als getuige verklaarde J. van Kampen: dat hij eigenaar is van een perceel gelegen aan de Lange Heerenvest te Haarlem, welk perceel verdachte voor hem getuige en op zijn order in de maand April 1935 heeft verhuurd voor f 6.25 per week, waarvoor verdachte hem in rekening heeft gebracht f 6.25 hetgeen hij hem ook heeft betaald;

dat verdachte niet in eene vaste betrekking tot hem stond.

Dit leidde er den Kantonrechter toe bewezen te verklaren ten laste van verdachte: „dat hij in de gemeente Haarlem niet als makelaar beëedigd zijnde door de Arr.-Rechtbank en alzoo niet toegelaten zijnde tot de uitoefening van het beroep van makelaar waartoe de wet eene toelating vorderde in de maand April 1935 buiten noodzaak het beroep van makelaar heeft uitgeoefend doordien hij alstoen aldaar als bedrijf tegen eene vergoeding van f 6.25 als loon of provisie op order en op naam van Johannes van Kampen tot wien hij verdachte niet in eene vaste betrekking stond, heeft verhuurd een perceel gelegen aan de Lange Heerenstraat voor f 6.25 per week waarvoor hij verdachte aan gemelden van Kampen in rekening heeft gebracht f 6.25 als loon of provisie.", terwijl hij van het overige telastegelegde werd vrijgesproken.

Het bewezen verklaarde kreeg de benaming van: „het niet toegelaten tot de uitoefening van een beroep, waartoe de wet eene toelating vordert, buiten noodzaak dat beroep uitoefenen."

Met aanhaling der artt. 436 Sr. j°. 62 K., veroordeelde de Kantonrechter verdachte tot een geldboete van f 5 bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door 5 dagen hechtenis.

In hooger beroep was de Arr.-Rechtbank te Haarlem van een ander oordeel. Zij overwoog in haar vonnis van 10 October 1935 na vermelding van den inhoud der telastelegging, dat geen wettelijke bepaling toelating vordert tot de uitoefening van het beroep van makelaar en dat dit evenmin het geval was in of omstreeks de maand April 1935 ten tijde dat volgens de dagvaarding de verdachte het hem tenlaste gelegde zou hebben gepleegd;

dat weliswaar art. 62 K. tot makelaars in den zin der wet stempelt slechts diegenen, die het daar omschreven beroep uitoefenen, na door de Arr.-Rechtbank als makelaar te zijn beëedigd, doch dat uit genoemde wetsbepaling geenszins volgt, dat in het algemeen de werkzaamheden, die tot het beroep van den makelaar behooren — bepaaldelijk het tegen genot van loon of provisie overeenkomsten afsluiten op order en op naam van personen, tot wien een vaste betrekking niet bestaat, zijn voorbehouden aan hen, die als makelaar beëedigd zijn;

dat dan ook aan de bedoelde beëediging het karakter van eene toelating tot de uitoefening van het beroep van makelaar, welke tot het verrichten van de bij art. 62 K. aangegeven werkzaamheden is gevorderd, niet kan worden toegekend."

Op grond hiervan kwam zij tot de slotsom, dat niet bewezen is hetgeen den verdachte is ten laste gelegd, zoodat, met vernietiging van het beroepen vonnis, de verdachte alsnog daarvan behoort te worden vrijgesproken, hetgeen zij dan ook deed.

Tegen dit vonnis is blijkens verklaring van den Griffier hoogere voorziening niet aange-

teekend, zoodat eenig gewoon rechtsmiddel hiertegen niet meer openstaat.

Ik kan mij met de overwegingen der Rechtbank, welke tot haar vrijsprekend vonnis geleid hebben, niet vereenigen, en oordeel, gezien het belang dezer beslissing voor de geheele makelaardij, het noodig, beroep in cassatie „in het belang der wet" in te stellen.

De Rechtbank acht blijkens haar overweging niet bewezen, dat de wet een toelating vordert tot de uitoefening van het beroep van makelaar, en kent in het bijzonder aan de beëediging niet het karakter van een toelating toe. Argumenten daarvoor voert zij echter niet aan. Ik vermoed, dat zij zich liet leiden door hetgeen veel geleerd wordt, en o. a. door Prof. Molengraaff werd gezegd in zijn Leidraad (6e dr. blz. 160), n.l. dat het iedereen vrijstaat zijn beroep te maken van de handelingen in art. 62 lid 1 K. genoemd, terwijl dan de beëediging alleen zou dienen het recht te geven den titel van „makelaar" te voeren. Deze stelling nu acht ik te ruim, en ik wijs er op, dat reeds vóór de wijzigingen van art. 62 K. in de wetten van 1922 en 1934, waarop ik nader terug kom, die opvatting niet algemeen gehuldigd werd. Reeds voor die wijzigingen kenden ook andere wetten dan het W. v. K. den „makelaar" zonder meer, zooals b.v. volgt uit de artt. 447, 456, 1124 en 1201 B. W. Ik leid daaruit af, dat reeds toen dus onder „makelaar" moest verstaan worden dat, wat het destijds geldende art. 62 K. ermee bedoelde, n.l. een persoon, die een beroep uitoefende waarvoor een toelating vereischt was.

Ik meen echter, dat ik voor deze zaak niet te diep op de oude geschiedenis, hoe belangrijk deze in verschillende opzichten ook zij, behoef in te gaan. De geschiedenis der makelaardij in Nederland en elders is grondig besproken in verschillende proefschriften en artikelen, waarvan ik noem: Mr. U. Stheeman, De Makelaardij (1869), Mr. A. Duparc in Themis 1897 (blz. 475), Mr. C. D. Salomonson in De Economist van 1909 en 1910.

Ik wil nog de aandacht vragen voor een geschrift der Vereeniging „Handelsrecht" over de Makelaardij, waarvan de inhoud vermeld is in W. P. N. R. 2589. In dat geschrift van 1919 toch noemt die vereeniging de wettelijke regeling op het stuk der Makelaardij een merkwaardige versteening uit de oudheidkamer van ons Nederlandsch handelsrecht. Strekking daarvan was de makelaardij geheel vrij te maken en de tweede afdeeling van het 1ste boek, IV titel, alsmede van de zesde afdeeling van het 2de boek, IX titel W. v. K. geheel te schrappen.

Voor de latere wetgeving zijn nog van belang het proefschrift van Mr. H. J. W. van der Poel van 1923 (besproken door Mr. L. E. Visser in Themis 1923, blz. 376) en de verhandeling van Mr. J. de Jongh over den makelaar in onroerende goederen (1935).

Om de al of niet juistheid der opvatting van de Rechtbank te beoordeelen komt m. i. in de eerste plaats echter de geschiedenis der wetswijzigingen van art. 62 K. in aanmerking.

De geschiedenis der wijzigingswet van 5 Mei 1922 (Stbl. 247) der bepalingen betreffende de makelaardij is merkwaardig.

In den aanhef der Memorie van Toelichting op het wetsontwerp (zitting 1920—1921 — 502) kon Minister Heemskerk aanvangen met de woorden: „Reeds meer dan vijftig jaar, kan men aannemen, bestaat er eenstemmigheid in de opvatting, dat aan het beroep van makelaar het ambtelijk karakter, gevolg van de aanstelling van overheidswege, dient te worden ontnomen."

Dit stemt overeen met hetgeen de Vereeniging „Handelsrecht" in haar bovenvermeld geschrift betoogde, en met het ontwerp van de Staatscommissie voor de Burgerlijke Wetgeving.

Slechts een begripsbepaling van „makelaar" bleef in het ontwerp behouden, welke echter in geen enkel opzicht afbreuk deed aan het beginsel, dat het makelaarschap een vrij beroep zou zijn.

Aanvankelijk liep de behandeling in de Tweede Kamer naar den wensch des Ministers, en blijkens de Memorie van Antwoord (zitting 1921—1922-94) kon Z.Exc terecht opmerken, dat de algemeene strekking van het ontwerp waardeering vond.

Van makelaarszijde kwam verzet, een verzet dat invloed uitoefende, want eenige maanden na de verschijning der Memorie van Antwoord stelde de Commissie van Rapporteurs een amendement op het ontwerp voor, waardoor art. 62 K. weer een geheel ander karakter kreeg (zitting 1921—1922-94) n°. 6).

Beëediging werd weer voorgesteld, en dat wel onder veel strengere eischen dan de wet tot heden kende.

De mondelinge behandeling in de Tweede Kamer op 22 Februari 1922 (Handelingen Staten Generaal 1921—1922-II, blz. 1608 vlg.) deed uitkomen, dat de makelaar wel een vrij beroep zou uitoefenen, doch dat er voor gezorgd moest worden, dat dit beroep werd uitgeoefend door behoorlijke en bekwame personen. Ten einde dit te bereiken stelde het amendement eischen aan de toelating. Ten slotte is een gewijzigd amendement aangenomen, waarin die eischen in hoofdzaak gehandhaafd bleven.

In de Eerste Kamer betoogde de Minister van Justitie in zijn nota over het Eindverslag (Eerste Kamer, zitting 1921—1922, 94 n°. 171*a*), dat de makelaarseed het karakter van vrij beroep niet aantastte, en maakte een vergelijking met de toelating tot de advocatuur.

Bij de opheffing van de onderscheiding tusschen handelsdaden en niet-handelsdaden en kooplieden en niet-kooplieden, kwam het onderwerp — niet in denzelfden vorm — ter sprake. Het ontwerp van wet (zitting 1932—1933, 253, n°. 2) stelde een wijziging in de begripsbepaling van „makelaar" voor, om zekerheid te brengen, dat de makelaar een bedrijf uitoefende.

De Wet van 2 Juli 1934, S. 347, stelt dan ook geen andere of nieuwe eischen voor de toelating.

Ik vermeldde de geschiedenis van art. 62 K. eenigszins uitvoerig, om daaruit gronden te mogen afleiden voor mijn opvatting, dat een makelaar wel als een advocaat een vrij beroep uitoefent, doch, dat hij daartoe een toelating krachtens de wet noodig heeft.

Zonder die toelating valt iemand die handelingen verricht behoorend tot het terrein des makelaars dus onder de strafbepaling van art. 436 Sr., het artikel, dat strekt ter vervanging van de strafbepalingen tegen het uitoefenen van beroepen zonder de vereischte toelating in onderscheidene wetten verspreid.

Uit het hierboven vermelde volgt, dat ik van meening ben, dat „beroep uitoefenen" in art. 436 Sr. een term is, welke, in dit geval mede omvat het „een bedrijf van maken" uit art. 62 K.

Tijdens de behandeling van het ontwerp der wet van 2 Juli 1934, S. 347, is herhaaldelijk gesproken over het verschil tusschen „bedrijf" en „beroep". Ik kom tot de slotsom, dat die grenzen niet scherp getrokken zijn en ook moeilijk kunnen worden. Zelfs achtte de Minister van Justitie het waarschijnlijk, dat over de vraag, of iemand bij wijze van bedrijf zaken doet, of hij enkel een beroep uitoefent, dan wel ook een bedrijf, processen zullen ontstaan en ging niet in op den wensch van het Eerste Kamerlid Mr. Sasse van Ysselt een mondelinge begripsbepaling van „bedrijf" te geven.

De uiteenzetting van genoemd Kamerlid is ook voor deze zaak van groot belang (Handelingen Eerste Kamer — 27 Juni 1934 — zitting 1933—1934 I, blz. 587 vlg.).

M. i. oefent de makelaar zijn bedrijf als beroep uit, en is dus, gezien art. 62 K. de toelating ertoe aan bepaalde wettelijke voorschriften onderworpen.

Ik concludeer derhalve, dat het vonnis der Arr.-Rechtbank te Haarlem van 10 October 1935 worde vernietigd zonder verdere gevolgen voor den betrokkene.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Servatius;

O. dat aan genoemden Franken bij inleidende dagvaarding is te laste gelegd, dat hij, enz. (zie vordering Adv.-Gen.);

O. dat de Rechtbank dat telastegelegde niet bewezen heeft geoordeeld op grond, dat geen wettelijke bepaling toelating vordert tot de uitoefening van het beroep van makelaar en dat dit evenmin het geval was in of omstreeks de maand April 1935 ten tijde, dat volgens de dagvaarding de verdachte het hem ten laste gelegde zou hebben gepleegd; dat weliswaar art. 62 K. tot makelaars in den zin der wet stempelt slechts diegenen, die het daar omschreven beroep uitoefenen, na door de Arr.-Rechtbank als makelaar te zijn beëedigd, doch dat uit genoemde wetsbepaling geenszins volgt, dat in het algemeen de werkzaamheden, die tot het beroep van den makelaar behooren — bepaaldelijk het tegen genot van loon of provisie overeenkomsten afsluiten op order en op naam van personen, tot wien een vaste betrekking niet bestaat — zijn voorbehouden aan hen, die als makelaar beëedigd zijn; dat dan ook aan de bedoelde beëediging het karakter van eene toelating tot de uitoefening van het beroep van makelaar, welke tot het verrichten van de bij art. 62 K. aangegeven werkzaamheden is gevorderd, niet kan worden toegekend;

O. dat tegen die overwegingen door requirant is aangevoerd, dat reeds vóór de wijzigingen van art. 62 K. bij de wetten van 1922 en 1934 ook andere wetten den „makelaar" zonder meer kenden, zooals b.v. volgt uit artt. 447, 456, 1124 en 1201 B. W., waaruit requirant afleidt, dat reeds toen onder „makelaar" moest worden verstaan wat het destijds geldende art. 62 K. er mee bedoelde, n.l. een persoon, die een beroep uitoefende, waarvoor een toelating vereischt was, terwijl requirant voorts verwijst naar verschillende geschriften over dit onderwerp, en, na de geschiedenis der wijzigingswet van 5 Mei 1922, S. 247, te hebben nagegaan, daaruit afleidt, dat een makelaar wel, evenals een advocaat, een vrij beroep uitoefent, doch dat hij daartoe een toelating krachtens de wet noodig heeft, en dat iemand, die zonder die toelating handelingen verricht, behoorende tot het terrein des makelaars, dus valt onder de strafbepaling van art. 436 Sr., daar de makelaar zijn bedrijf, omschreven in art. 62 K., als beroep uitoefent;

O. dienaangaande:

dat het W. v. K., zooals dit oorspronkelijk luidde, uitdrukkelijk naast elkaar erkende — in art. 62 — de tusschenhandelaars, door het openbaar gezag als makelaar aangesteld en door de Arr.-Rechtbank beëedigd, en — in art. 63 — de tusschenhandelaars, die niet alzoo zijn aangesteld, aan welke onderscheiding dit verschil werd verbonden, dat de handelingen van laatstbedoelden „geen verder gevolg hebben, dan hetgeen uit de overeenkomst van lastgeving voortspruit", terwijl alleen ten aanzien van eerstbedoelden golden de voorschriften, vervat in artt. 65—73, waarbij hun bij de uitoefening van hun beroep bijzondere verplichtingen werden opgelegd, en aan hun bij art. 68 bedoelde aanteekeningen zekere bewijskracht werd toegekend;

dat sedert de wetswijziging van 1922 in de desbetreffende afdeeling van het W. v. K. nog slechts sprake is van hen, die, na door de Rechtbank tot de beëediging als makelaar te zijn toegelaten, den eed als zoodanig hebben afgelegd, doch uit de geschiedenis van de totstandkoming dier wijziging geenszins blijkt van de bedoeling om, in afwijking van den bestaanden toestand, voortaan te verbieden, dat personen, die niet in voege als voormeld zijn beëedigd, hun beroep maken van handelingen als in het thans geldende art. 62, lid 1 K. omschreven, hoedanig verbod dan ook in geen enkele wetsbepaling uitdrukking heeft gevonden;

dat derhalve voor het als beroep verrichten van zoodanige handelingen een toelating als bedoeld bij art. 436 Sr. niet wordt gevorderd, en het ontbreken der beëediging ook thans nog slechts beteekent, dat hij, die het beroep aldus uitoefent, niet is „makelaar", en dus niet valt onder de voorschriften, door de wet bepaaldelijk aan het bezit van die hoedanigheid verbonden;

dat dus de aangevoerde grieven niet juist zijn;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

6 *December* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Woningwet art. 73; Wet R. O. art. 99).

De grief, dat het bestreden vonnis geheel ongemotiveerd is, mist feitelijken grondslag. Mocht req. willen klagen, dat de aangevoerde gronden de beslissing niet kunnen dragen, dan stuit deze grief af op het bepaalde bij art. 99 lid 2 Wet R. O.

Ten onrechte meent req., dat het gebruik van de loods van req. als kampeerinrichting niet zou zijn bewoning in den zin van art. 73 der Woningwet. Het begrip „bewoning" omvat toch in het gewone spraakgebruik — waarvan art. 73 niet heeft willen afwijken — mede het tijdelijk kampeeren, dat is het tijdelijk bezigen tot huisvesting van een loods, zoodat het kippenhok van req., — dat is te beschouwen als een inrichting, soortgelijk aan een loods — volkomen valt onder de in art. 73, lid 1 genoemde inrichtingen.

Op het beroep van J. J. B., pluimveehouder te Maartensdijk, requirant van cassatie tegen een vonnis van het Kantongerecht te Utrecht van 16 Juli 1937, waarbij requirant schuldig verklaard is aan „zonder schriftelijke vergunning van Burgemeester en Wethouders eene inrichting als bedoeld in het eerste lid van art. 73 der Woningwet, welke niet aan het Rijk, de provincie of de gemeente behoort, ter bewoning afstaan" met aanhaling der artt. 73 en 65 der Woningwet, terwijl in verband met de geringe beteekenis van het feit en de omstandigheden, waaronder het is begaan, bepaald is, dat geen straf zal worden toegepast.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer de Menthon Bake;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur, inhoudende, dat art. 73 der Woningwet verkeerd is toegepast, daar requirant slechts een loods (kippenhok) aan een vereeniging heeft verhuurd ten gebruike als kampeerinrichting gedurende de weekeinden, welk gebruik niet is „bewoning" terwijl overigens het bestreden vonnis geheel ongemotiveerd is;

O. dat bij het bestreden vonnis, — met qualificatie als voormeld, — is bewezen verklaard het aan requirant telaste gelegde, luidende: dat hij op of omstreeks 13 Juni jongstleden, te Maartensdijk op een bij hem in gebruik zijnd terrein, gelegen aan de „Hollandsche Rading" W. Z., zonder schriftelijke vergunning van Burgemeester en Wethouders dier gemeente een inrichting, als bedoeld in art. 73 der Woningwet (een ter tijdelijke bewoning bestemd kippenhok, toebehoorende aan hem, verdachte, althans niet behoorende aan Rijk, provincie of gemeente), ter bewoning heeft afgestaan door alstoen aldaar die inrichting ter beschikking te stellen van een vereeniging, ten einde te dienen als kampeer-gelegenheid voor de leden dier vereeniging gedurende de weekeinden, als hoedanig die inrichting alstoen aldaar dan ook door een aantal personen werd gebezigd;

O. dat die bewezenverklaring steunt op:

I. de door requirant ter terechtzitting afgelegde verklaring,

en II. den inhoud van het ambtseedig proces-verbaal, een en ander opgenomen in de aanteekeningen van het mondeling vonnis;

Wat nu het middel betreft:

O. dat de grief, dat het bestreden vonnis geheel ongemotiveerd is, feitelijken grondslag mist blijkens het hiervoor overwogene, terwijl, mocht requirant bedoelen te klagen, dat de aangevoerde gronden de beslissing niet kunnen dragen, deze grief afstuit op het bij art. 99 der Wet R. O. 2de lid bepaalde;

O. dat ook de grief, dat het gebruik van de loods van requirant als kampeerinrichting niet zou zijn „bewoning" in den zin van art. 73 der Woningwet, faalt;

dat toch het begrip „bewoning" in het gewone spraakgebruik, waarvan art. 73 niet heeft willen afwijken, — mede omvat het tijdelijk kampeeren in, dit is het tijdelijk bezigen tot huisvesting van, een loods, zoodat het kippenhok van requirant, — dat is te beschouwen als een inrichting, soortgelijk aan een loods, — volkomen valt onder de in het eerste lid van art. 73 genoemde inrichtingen;

O. dat het middel dus in geen zijner grieven tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Advocaat-Generaal van Lier.*]

(N. J.)

---

7 *December* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet Art. 39).

Aan het feit, dat de minderjarige krankzinnige, toen de rechterlijke machtiging werd aangevraagd, ingevolge art. 78 B. W. woonplaats had in de gemeente A., kan niet afdoen de omstandigheid, dat de patiënt, vóórdat zijn vader de gemeente B. metterwoon verliet, aanvankelijk werd opgenomen in een „aangewezen inrichting", zulks te minder omdat ter zake van deze opneming geen verklaring, als bedoeld in art. 39 4e lid, was gedaan door een door de Kroon aangewezen deskundige.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beslissende het geschil over de woonplaats van de armlastige krankzinnige Cornelia Wink;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 17 November 1937, n°. 459;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 3 December 1937, n°. 12266, afd. Armwezen;

O. dat Cornelia Wink, geboren te Vlissingen op 17 Nov. 1918, op 3 Nov. 1936 voor rekening van de gemeente Haarlem, waar haar vader toenmaals woonachtig was, werd opgenomen in het, in den zin van art. 7 der wet tot regeling van het Staatstoezicht op Krankzinnigen aangewezen Sint Antonius-gesticht te Leur, waarna de patiënte krachtens daartoe op 12 Juni 1937 verleende rechterlijke machtiging op 16 Juni daaraanvolgend werd overgebracht naar het krankzinnigengesticht „Coudewater" te Rosmalen;

dat over de betaling van de kosten van verpleging van de patiënte in laatstgenoemd gesticht geschil is ontstaan;

dat burgemeester en wethouders van Haarlem, in verband met de omstandigheid, dat de vader der patiënte op 16 Februari 1937 uit de gemeente Haarlem is verhuisd naar de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude, van meening zijn, dat de kosten van verpleging van de patiënte in het krankzinnigengesticht, overeenkomstig het bepaalde in het eerste lid van art. 39 der Armenwet, moeten worden voldaan uit de kas der gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude, aangezien de patiënte ingevolge het bepaalde in art. 78 B. W. ten tijde, dat de rechterlijke machtiging werd aangevraagd, woonplaats had in die gemeente;

dat burgemeester en wethouders van Haarlemmerliede en Spaarnwoude er bezwaar tegen maken om de evenbedoelde verpleegkosten ten laste van hunne gemeente te brengen, aanvoerende, dat, zooals uit art. 39, 1e lid en 3e lid, der Armenwet blijkt, voor de verpleegkosten van een krankzinnige die gemeente aansprakelijk is te stellen, waar, wanneer het de plaatsing van een krankzinnige in een krankzinnigengesticht betreft, de verpleegde woonplaats had ten tijde, dat de rechterlijke machtiging werd aangevraagd, en, wanneer het de plaatsing in eene „aangewezen inrichting" betreft, waar de verpleegde woonplaats had op den datum van afgifte van de geneeskundige verklaring; dat het in ieder geval niet de bedoeling der Armenwet kan zijn om een krankzinnige, die aanvankelijk voor rekening van de gemeente A. werd verpleegd in een aangewezen inrichting, ten aanzien van de kosten van verpleging in een krankzinnigengesticht voor rekening der gemeente B. te laten komen, wanneer tusschentijds de woonplaats van dien krankzinnige in den zin van art. 78 B. W. van de eene gemeente naar de andere is overgebracht; dat de Armenwet er anders toe zou leiden, dat de aanvankelijk met de betaling van de kosten belaste gemeente de deur openhoudt om mogelijk te eeniger tijd de verpleegkosten op eene andere gemeente af te schuiven;

O. dat, blijkens de stukken, de patiënte toen de rechterlijke machtiging, om haar in een gesticht te plaatsen, werd aangevraagd, ingevolge art. 78 B. W. woonplaats had in de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude, alwaar haar vader op 16 Februari 1937, komende uit de gemeente Haarlem, zich had gevestigd;

dat derhalve krachtens het bepaalde in art. 39, eerste lid, der Armenwet de kosten van verpleging van de patiënte uit de kas van deze gemeente behooren te worden voldaan;

dat hieraan niet kan afdoen de omstandigheid, dat de patiënte op 3 Nov. 1936, dus vóórdat haar vader de gemeente Haarlem metterwoon verliet, aanvankelijk werd opgenomen in het, in den zin van art. 7 der wet tot regeling van het Staatstoezicht op krankzinnigen aangewezen Sint Antonius-gesticht te Leur, alreeds omdat ter zake van deze opneming geen verklaring, als bedoeld in art. 39, vierde lid, der Armenwet was gedaan door een door Ons aangewezen deskundige;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude aan te wijzen als de woonplaats van de armlastige krankzinnige Cornelia Wink, voor de toepassing van art. 39 der Armenwet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

9 *December* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Armenwet Art. 40.)

Een geval als bedoeld in art. 40 doet zich niet voor, waar de behoeftige wel door de gemeentelijke instelling voor maatschappelijken steun in de gelegenheid is gesteld naar elders te verhuizen, doch niet is aangetoond, dat die instelling op ontoelaatbare wijze op het vertrek van het gezin naar elders zou hebben aangestuurd en veeleer moet worden aangenomen, dat het in de eerste plaats, zoo niet uitsluitend, het aan den behoeftige gegeven geneeskundig advies, zich elders te vestigen, is geweest, dat hem tot verhuizing heeft bewogen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beslissende het geschil over de betaling van de kosten van ondersteuning van het gezin M. Steenis;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 17 Nov. 1937, n°. 468;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 3 Dec. 1937, n°. 12263, afd. Armwezen;

O. dat M. Steenis, die in dienst van Philips te Eindhoven overspannen was geraakt en daarna eenigen tijd te Vught was verpleegd, op medisch advies in Jan. 1937 met zijn gezin naar Groot-Ammers, waar familie van zijne vrouw woonde, is verhuisd, waartoe hij in staat werd gesteld door de Gemeentelijke Instelling voor Maatschappelijken Steun, te Eindhoven, door welke instelling hem f 57, alsmede de verhuiskosten zijn verstrekt; dat hij, te Groot-Ammers aangekomen, al spoedig genoodzaakt was, bij het gemeentebestuur ondersteuning te vragen;

dat burgemeester en wethouders der gemeente Groot-Ammers van oordeel zijn, dat goede redenen bestaan, om aan te nemen, dat tot de komst van Steenis naar hunne gemeente eenige invloed vanwege de gemeentelijke Instelling voor Maatschappelijken Steun, te Eindhoven, heeft meegewerkt, en dat ingevolge art. 40 der Armenwet de kosten van ondersteuning van het gezin Steenis moeten worden gedragen door de gemeente Eindhoven, waartoe zij nog aanvoeren, dat Steenis eerst is vertrokken, nadat hem van de zijde van de genoemde Instelling op zijn herhaald verzoek was toegezegd, dat hij gesteund zou worden, waarheen hij zich ook begaf; dat, ook al zou in dit geval het initiatief tot de verhuizing van den armlastige zijn uitgegaan, een gemeentebestuur onder alle omstandigheden een verhuizing maar niet heeft te bevorderen;

dat de Gemeentelijke Instelling voor Maatschappelijken Steun te Eindhoven wist, dat Steenis ook in zijne nieuwe woonplaats steun zou behoeven;

dat burgemeester en wethouders van Eindhoven daarentegen hier voor toepassing van art. 40 der Armenwet geen aanleiding achten, zulks in overeenstemming met het gevoelen van het Bestuur der Gemeentelijke Instelling voor Maatschappelijken Steun te Eindhoven, dat ter zake aanvoert, dat het volgens verklaring van Dr. A. Mooij voor de gezondheid van M. Steenis gewenscht was, dat hij naar een landelijke omgeving verhuisde; dat zijne schoonmoeder en de overige familie van zijn vrouw te Groot-Ammers woonde; dat hij bij de voormelde Instelling een aanvrage om steun deed, ten einde te kunnen verhuizen; dat hem gezegd is, dat omtrent ondersteuning aan hem door de gemeente Groot-Ammers geen toezegging kon worden gedaan; dat hij eerst na herhaald verzoek geldelijk tot de verhuizing in staat is gesteld;

O. dat weliswaar Steenis door de Gemeentelijke Instelling voor Maatschappelijken Steun te Eindhoven geldelijk in de gelegenheid is gesteld, met zijn gezin naar Groot-Ammers te verhuizen, doch dat niet kan gezegd worden, dat hierdoor van de zijde van die Instelling op de komst van het bedoelde gezin te Groot-Ammers invloed is uitgeoefend, welke tot toepassing van het bepaalde bij het tweede lid van art. 40 der Armenwet zou behooren te leiden;

dat toch niet is aangetoond, dat de genoemde Instelling op ontoelaatbare wijze op het vertrek van het gezin Steenis naar Groot-Ammers zou hebben aangestuurd;

dat veeleer moet worden aangenomen, dat het in de eerste plaats, zoo niet uitsluitend het aan Steenis gegeven geneeskundig advies, zich elders te vestigen, is geweest, dat hem heeft bewogen, uit Eindhoven naar Groot-Ammers te verhuizen;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te verklaren, dat een geval, als bedoeld in art. 40 der Armenwet, zich hier niet voordoet, en dit artikel mitsdien met betrekking tot dit geschil geene toepassing kan vinden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

13 *December* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Reglement op de wegen van Zuid-Holland art. 7; Sr. art. 23).

Het betoog van req., dat lid 4 van art. 7 van het Regl. op de provinciale wegen van Zuid-Holland (bepalende, dat de in dit artikel bedoelde vergunningen om van de provinciale wegen gebruik te maken en tot het maken van uitwegen niet worden geweigerd en dat aan die vergunningen geen voorwaarden worden verbonden, indien door deze weigering of voorwaarden verkregen rechten zouden worden aangetast) zonder beteekenis zou zijn voor de vraag of voormelde verbodsbepaling al dan niet verbindend is, faalt, daar de bepalingen in onderling verband moeten worden gelezen en het voorschrift van art. 7 in zijn geheel genomen, niet ook de uitoefening van een bestaand recht van erfdienstbaarheid van uitweg afhankelijk stelt van een door Ged. Staten naar goedvinden te verleenen vergunning, integendeel, bij bestaan van zoodanig recht, aan dat College de bevoegdheid ontzegt door het weigeren der vergunning, of door het stellen van voorwaarden, dat recht aan te tasten.

Ambtshalve: De bepaling in het bestreden vonnis, dat de opgelegde boete „bij gebreke van betaling worde vervangen door hechtenis van een dag" is in strijd met art. 23 Sr.

Op het beroep van A. de H. v. D., landbouwer te Oude Tonge, requirant van cassatie tegen een vonnis van den Kantonrechter te Sommelsdijk van 23 April 1937, waarbij requirant ter zake van „het in de Provincie Zuid-Holland zonder vergunning verleend door of vanwege Gedeputeerde Staten dier Provincie van een provincialen weg gebruik maken tot het behouden van een uitweg", met aanhaling van de artt. 1 lid 2, 7 lid 1 en — lees: aanhef en — onder *b*, 23 onder *a* — lees: aanhef en onder *a* — van het Reglement op de provinciale wegen in de Provincie Zuid-Holland, 23 en 91 Sr., is veroordeeld tot een geldboete van vijftig cent, met bepaling dat deze boete bij gebreke van betaling worde vervangen door hechtenis van een dag.

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger.

Art. 7 van het Reglement op de Provinciale Wegen in Zuid-Holland verbiedt in lid 1 — voorzoover ten dezen van belang — om, zonder vergunning van Gedeputeerde Staten, van de provinciale wegen gebruik te maken: .....*b.* tot het maken en behouden van uitwegen en andere verbindingen en het verbreeden van bestaande uitwegen, met inbegrip van de daartoe noodige werken aan of op den berm of in de bermsloot en aan de beplanting, terwijl lid 4 van genoemd artikel luidt: „De in dit artikel bedoelde vergunningen worden niet geweigerd, en aan bedoelde vergunningen worden geen voorwaarden verbonden, indien door deze weigering en door deze voorwaarden verkregen rechten zouden worden aangetast."

Bij het bestreden schriftelijk vonnis werd ten laste van requirant bewezen verklaard: „dat hij te Oude Tonge op 2 Juli 1936 zonder eenigerlei door of vanwege de bevoegde Gedeputeerde Staten daartoe verleende vergunning van den zich tusschen Oude Tonge en Sommelsdijk uitstrekkenden weg voor beperkt gebruik, welke door de provincie Zuid-Holland tot openbaren weg was bestemd, gebruik heeft gemaakt tot het behouden van een uitweg van het kadastraal bekende perceel gemeente Oude Tonge, Sectie C nummer 2588 naar of op vermelden weg", en requirant werd deswege, met toepassing van voormelde bepaling en van het, de strafbedreiging inhoudend art. 23 onder *a* van genoemd Reglement veroordeeld tot

betaling van eene geldboete van vijftig cent, met bepaling dat deze boete bij gebreke van betaling, worde vervangen door hechtenis van een dag.

Het vonnis bevat de verwerping van een vijftal, door requirant in het midden gebrachte, weren, waarvan thans nog alleen van belang zijn, de tweede, luidende, dat art. 7 lid 1 en onder *b* van voormeld Reglement verbindende kracht mist, omdat op grond van dat artikel Gedeputeerde Staten der Provincie Zuid-Holland de uitoefening der erfdienstbaarheid van uitweg, welke sedert onheugelijke tijden ten behoeve van het ter dagvaarding vermeld perceel en ten laste van den bij dagvaarding vermelden provincialen weg is gevestigd, afhankelijk zouden kunnen stellen van het hebben eener publiekrechtelijke vergunning en de uitoefening van dat zakelijk recht zouden kunnen opheffen, en de vijfde, houdende, dat de voormelde uitweg wel honderden jaren ter plaatse aanwezig is. De voornoemde tweede weer is door den Kantonrechter verworpen, op grond, dat door voormeld art. 7 lid 1 en onder *b* verdachte wel in zijn bevoegdheid om van zijn zakelijk recht gebruik te maken, kan worden beperkt, doch dat recht in verband met het bepaalde in lid 4 van voormeld art. 7 niet kan worden opgeheven, en de voormelde vijfde weer, op grond, dat de daarbij genoemde omstandigheid aan de noodzakelijkheid van een vergunning niet afdoet.

Bij schriftuur worden beide genoemde weren gehandhaafd en in verband daarmede als geschonden of verkeerd toegepast voorgesteld art. 7 van het meerbedoelde Reglement, art. 134 der Grondwet en de artt. 130 en 140 der Provinciale Wet.

Als toelichting van dit middel van cassatie geeft de schriftuur het navolgende: „Wel is waar kan een erfdienstbaarheid van uitweg, als niet-voortdurend servituut, naar het B. W. door verjaring niet ontstaan, doch in het vroegere recht bestond dit beginsel niet. De uitweg — als gesteld, honderden jaren bestaande — dateert van vóór de werking van het B. W. en wordt beheerscht door het recht van den tijd van het ontstaan van de erfdienstbaarheid. Dit nu bracht mede, dat uitoefening boven menschenheugenis (volgens het gestelde aanwezig) gehouden wordt voor constitutie en dus een recht van erfdienstbaarheid doet ontstaan. Verwezen worde naar de Inleiding van Hugo de Groot en de aanteekeningen daarop in de uitgave van Van Apeldoorn (1925) deel II, blz. 215.

Adressant stelt dus te zijner verdediging een burgerlijk recht te hebben, te weten het recht van erfdienstbaarheid van uitweg.

Van zoodanig recht vermag een provinciale verordening, gelijk het Reglement is, de uitoefening niet afhankelijk te stellen van het hebben van een publiekrechtelijke vergunning. De vaste rechtspraak is in dezen zin gevestigd.

Een provinciale verordening, de uitoefening van een burgerlijk recht afhankelijk stellend van een vooraf door of vanwege Gedeputeerde Staten te verleenen vergunning, heft de uit het burgerlijk recht voortvloeiende bevoegdheid om van zijn recht gebruik te maken op. De verordenende Provincie is daartoe niet bevoegd en de door haar gemaakte bepaling is niet verbindend.

Het gevolg hiervan is, dat de aanliggende servituutgerechtigde een vergunning niet behoeft en overtreding van de niet-verbindende verbodsbepaling niet strafbaar is.

Het is duidelijk, dat het vonnis de hier gevoerde verdediging niet heeft weerlegd. De theoretische beschouwing dat door het bewuste artikel der verordening de gerechtigde wel in zijn gebruik van zijn recht kan worden beperkt, doch dat recht niet kan worden opgeheven (op lid 4 van het artikel wordt hieronder nog teruggekomen — in het onderhavig verband heeft dit lid echter geen beteekenis), — is een petitio principii. Die beschouwing toch komt hierop neer, dat een bepaling in een verordening slechts een beperkende, en niet een opheffende beteekenis kan hebben, omdat zoodanige opheffende beteekenis de bepaling onverbindend zou doen zijn.

Lid 4 van het artikel bepaalt, dat de vergunning niet wordt geweigerd en aan haar geen voorwaarden worden verbonden, indien daardoor verkregen rechten zouden worden aangetast.

Dit moge beteekenis hebben voor het vierde verdedigingsmiddel, het heeft dit niet voor de hierboven besproken vraag of de verbodsbepaling al of niet verbindend is. Eerst indien men de verbindendheid aanneemt, zou het hebben van een vergunning vereischt zijn en kan de vraag rijzen of de weigering van vergunning of de voorwaarden, welke aan de vergunning worden verbonden, in strijd zijn met lid 4 van art. 7 van het Reglement.

De hier ontvouwde bezwaren tegen het bestreden vonnis schijnen mij niet doeltreffend. De stelling, dat eene provinciale verordening de uitoefening van een burgerlijk recht, hier het recht van erfdienstbaarheid van uitweg, niet afhankelijk vermag te stellen van een publiekrechtelijke vergunning, immers daardoor de uit dat burgerlijk recht voortvloeiende bevoegdheid om van zijn recht gebruik te maken opheft, moge in het algemeen, waar eene vergunning wordt vereischt, welke naar believen kan worden verleend of geweigerd, juist zijn, in het onderhavige geval gaat zij, naar het mij voorkomt, niet op, nu lid 4 van art. 7 van het toegepaste Reglement zoo nadrukkelijk mogelijk tot uitdrukking brengt, dat geenerlei aantasting van verkregen rechten wordt beoogd, door te bepalen, dat vergunningen, als bedoeld, niet worden geweigerd en daaraan geene voorwaarden worden verbonden, indien door die weigering en door die voorwaarden verkregen rechten zouden worden aangetast. Ik heb mij dan ook afgevraagd, of het verwijt tegen des Kantonrechters weerlegging van het bedoelde verweer, als zoude daarin eene „petitio principii" zijn gelegen, niet wellicht meer verdiend ware te richten tegen de in de schriftuur vervatte beschouwingen, welke immers, in plaats van de bepalingen van art. 7 van het Reglement in haar geheel te lezen, blijkbaar in strijd met haren opzet en hare strekking, deze verordening in twee, los van elkander staande, deelen splitsen en zoodoende, m. i. ten onrechte, aan de daarbij vereischte vergunning toekennen eene op-

heffende werking ten aanzien van bestaande burgerlijke rechten, waar duidelijk niet anders is beoogd en uitgedrukt, dan eene beperking in de uitoefening van zoodanige rechten, welke beperking in het algemeen belang, zoo wel ten opzichte van het recht van eigendom, alsook ten opzichte van alle andere burgerlijke rechten, door de lagere wetgevende organen, onder contrôle van het hooger gezag, mag plaats vinden, mits zij slechts niet zoover gaat, dat zij neerkomt op algeheele opheffing van het betrokken recht (vg. van Gelein Vitringa — Verordening en Burgerlijk Recht — in „Nederlandsch Administratief Recht" 1919 blz. 447 v. en de aldaar aangehaalde arresten: H. R. 10 Oct. 1887 W. 5479; 25 Nov. 1889 W. 5805; 27 Dec. 1904 W. 8161; 15 Juni 1908 W. 8732; 2 Maart 1917 W. 10185, alsmede Bool, De Gemeentewet, 1930, bl. 62 en 63). Is mijne lezing van Uw arrest van 29 Juni 1936 (1937 N°. 8) juist, dan heeft Uw Raad, naar het mij voorkomt, daarin reeds geoordeeld, dat eene „formeele" vergunning, als ten dezen voor den bezitter van een verkregen recht vereischt, slechts eene geoorloofde beperking van zoodanig recht en geenszins opheffing daarvan medebrengt. Het voorgedragen middel mitsdien ongegrond achtende zoude ik willen concludeeren tot verwerping van het beroep, ware het niet, dat ik ambtshalve, het volgende meen te moeten opmerken. In het bestreden vonnis is bepaald, dat de opgelegde geldboete bij gebreke van betaling zal worden vervangen door hechtenis voor den tijd van één dag, waarbij dus geene rekening is gehouden met het in art. 23 Sr. mede bepaalde, dat ook verhaal op de goederen en inkomsten van den veroordeelde is toegelaten. Ofschoon nu wel de voorwaarde voor de toepassing der vervangende hechtenis niet in het vonnis behoeft te worden vermeld, doch de rechter slechts den duur daarvan behoeft te bepalen (vg. H. R. 9 Febr. 1925 W. 11353, N. J. 1925, 563), zoo is toch bij vermelding van die voorwaarde, met het oog op de tenuitvoerlegging van het vonnis, volledigheid wel vereischt, (H. R. 16 Nov. 1925 W. 11425, N. J. 1925, 1193; 7 Juni 1927 W. 11732, N. J. 1927, 939). Ik concludeer derhalve tot vernietiging van het bestreden vonnis, doch alleen in zoover daarbij is bepaald, dat de opgelegde boete bij gebreke van betaling zal worden vervangen door hechtenis van een dag, en dat de H. R., rechtdoende krachtens art. 105 R. O., zal bepalen, dat die boete bij gebreke van betaling en verhaal zal worden vervangen door hechtenis van voormelden duur, en overigens tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Servatius;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie conclusie lid 4);

O. dat bij het bestreden vonnis, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, ten laste van requirant is bewezen verklaard: „dat hij (zie conclusie);

O. dat het vonnis voorts vermeldt, dat de raadsman van requirant zes verweermiddelen heeft aangevoerd, welke alle door den Kantonrechter zijn verworpen, en waarvan thans nog van belang zijn:

het tweede, luidende: dat art. 7 lid 1 en onder *b* van voormeld reglement verbindende kracht mist, omdat op grond van dat artikel de Gedeputeerde Staten der Provincie Zuid-Holland de uitoefening der erfdienstbaarheid van uitweg, welke sedert onheuglijke tijden ten behoeve van het ter dagvaarding vermeld perceel en ten laste van den bij dagvaarding vermelden provincialen weg is gevestigd, afhankelijk zouden kunnen stellen van het hebben eener publiekrechterlijke vergunning en de uitoefening van dat zakelijk recht zouden kunnen opheffen;

en het vijfde: dat voormelde uitweg wel honderden jaren ter plaatse aanwezig is;

welke verweermiddelen door den Kantonrechter werden verworpen, het tweede: „vermits door voormeld art. 7 lid 1 en onder *b* verdachte wel in zijn bevoegdheid om van het zakelijk recht gebruik te maken kan worden beperkt, doch dat recht in verband met het bepaalde in lid 4 van voormeld art. 7 niet kan worden opgeheven";

en het vijfde: „omdat de daarbij vermelde omstandigheid aan de noodzakelijkheid van een vergunning niet afdoet";

O. dat, blijkens de toelichting, het middel bedoelt tegen die verwerping van genoemde twee weren, welke door requirant worden gehandhaafd, op te komen;

O. dienaangaande:

dat art. 7 van voormeld reglement onder meer inhoudt:

lid 1: „Het is verboden, zonder vergunning, verleend door of vanwege Gedeputeerde Staten, van de provinciale wegen gebruik te maken";

„*b.* tot het maken en behouden van uitwegen";

en lid 4: „De in dit artikel enz. (zie conclusie lid 1);

dat bij de toelichting tot het middel wordt betoogd, dat vorenaangehaald lid 4 zonder beteekenis is voor de vraag, of voormelde verbodsbepaling al of niet verbindend is, omdat alleen, indien men de verbindendheid aanneemt, het hebben van een vergunning vereischt zou zijn, en eerst dan de vraag kan rijzen of weigering van vergunning, of het aan de vergunning verbinden van voorwaarden, in strijd is met voormeld vierde lid;

dat evenwel de bepalingen van het voorschrift in onderling verband moeten worden gelezen, en dat voorschrift, in zijn geheel genomen, niet ook de uitoefening van een bestaand recht van erfdienstbaarheid van uitweg afhankelijk stelt van een door Gedeputeerde Staten naar goedvinden te verleenen vergunning, doch, bij het bestaan van zoodanig recht, aan Gedeputeerde Staten de bevoegdheid ontzegt door het weigeren der vergunning, of door het stellen van voorwaarden, dat recht aan te tasten;

dat de verordening dus uitdrukkelijk voorschrijft, dat bestaande rechten zullen worden geëerbiedigd, en het middel niet juist is;

O. ambtshalve:

dat de bepaling van het bestreden vonnis, dat de opgelegde boete „bij gebreke van betaling worde vervangen door hechtenis van een dag", in strijd is met art. 23 Sr., voorschrijvende, dat de boete eerst wordt vervangen door hechtenis, voorzoover óók verhaal op de goederen en inkomsten van den veroordeelde achterwege blijft;

Vernietigt het bestreden vonnis voorzooveel betreft voormelde bepaling omtrent de vervangende hechtenis;

En te dien aanzien rechtdoende volgens art. 105 der Wet R. O.:

Bepaalt den duur der vervangende hechtenis op een dag;

Verwerpt overigens het beroep.

(N. J.)

---

13 *December* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet artt. 209 en 221; Alg. Pol.Verord. van Haaksbergen art. 25*a*).

De bij art. 25*a* der Alg. Pol.Verord. van Haaksbergen den Burgemeester toegekende bevoegdheid te beoordeelen, „van wie het bekend is, dat zij als openbare dronkaards bekend staan" [welke personen dan niet in vergunnings- of verlof-lokalen mogen verblijven of daar worden toegelaten] heeft noch een wetgevend noch een rechtsprekend karakter, doch strekt zuiver tot uitvoering dier verordening, welke uitvoering, daar zij betrekking heeft op de politie over herbergen en tapperijen en dergelijke inrichtingen, krachtens art. 221 der Gemeentewet in het bijzonder tot de taak van den Burgemeester behoort. Of req. terecht door den Burgemeester is aangewezen als iemand, die als openbaar dronkaard bekend staat, kan in cassatie niet worden onderzocht.

Op het beroep van A. te H., rijwielhersteller te Haaksbergen, requirant van cassatie tegen een schriftelijk vonnis van het Kantongerecht te Enschedé van 25 Aug. 1937, waarbij hij ter zake van „te Haaksbergen, niet behoorend tot het gezin van den houder der inrichting, terwijl het van hem, ter beoordeeling van den Burgemeester, bekend is, dat hij als openbaar dronkaard bekend staat, en zijn naam voorkomt op een door den Burgemeester gewaarmerkte lijst, welke door of van wege den Burgemeester aan den houder der inrichting is afgegeven, zich bevinden in een voor het publiek toegankelijke localiteit van eene inrichting, waarvoor een verlof is verleend tot den verkoop van alcoholhoudenden drank, anderen dan sterken drank" met aanhaling der artt. 25*a*, 25*b*, 33 der Alg. Pol.Verord. voor de gemeente Haaksbergen, 23 en 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van twee gulden, bij niet betaling en verhaal te vervangen door één dag hechtenis.

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger.

Post alia:

Requirant, te wiens laste bij schriftelijk vonnis van den Kantonrechter te Enschede werd bewezen verklaard, dat hij in de gemeente Haaksbergen te Buurse op 25 April 1937, des voormiddags omstreeks 11 uur zich heeft bevonden in een voor het publiek toegankelijke localiteit van een in perceel F 25 gevestigde inrichting, waarvoor een verlof A als bedoeld in de Drankwet 1931 S. 476 was verleend, zulks terwijl hij, verdachte, niet tot het gezin van den houder dier inrichting behoorde en van hem, naar het oordeel van den Burgemeester van Haaksbergen bekend was, dat hij als openbare dronkaard bekend stond, tengevolge waarvan zijn naam voorkwam op een door den Burgemeester voornoemd gewaarmerkte lijst, welke door, althans vanwege dien Burgemeester, aan den houder dier inrichting was afgegeven, werd dientengevolge, met toepassing van voormelde bepalingen en van art. 33 der genoemde politieverordening, alsmede van de artt. 23 en 91 Sr., veroordeeld tot eene geldboete van twee gulden, subsidiair een dag hechtenis.

Blijkens het proces-verbaal van de terechtzitting van het voormelde Kantongerecht werd aldaar door den rijksveldwachter, die den requirant op diens eigen verzoek verbaliseerde, onder meer verklaard, dat hij reeds 25 jaren te Haaksbergen als rijksveldwachter werkzaam is en requirant nimmer dronken heeft gezien. Het is dan ook wel zeer begrijpelijk, dat requirant, die zich door de plaatsing van zijn naam op voormelde lijst verongelijkt voelt, moeilijk vrede kan hebben met de tegen hem uitgesproken veroordeeling en de vernietiging daarvan in cassatie poogt te verkrijgen. Ik vrees echter dat requirant, wiens naam nu eenmaal — hetzij terecht, hetzij ten onrechte — op voormelde zwarte lijst voorkomt, in die poging niet zal kunnen slagen. Volgens de door hem ingediende schriftuur oordeelt requirant de voormelde bepalingen van de Politieverordening van Haaksbergen onverbindend, omdat daarbij ten onrechte aan den Burgemeester zoude zijn opgedragen, althans overgelaten, de beoordeeling wie een openbare dronkaard is. Het begrip „openbare dronkaard" sluit toch, volgens requirant, in, dat dit alleen slaat op hem, die zich in het openbaar meermalen in kennelijken staat van dronkenschap heeft bevonden, terwijl deze bij art. 453 Sr. strafbaar gestelde overtreding alleen staat ter beoordeeling van den desbetreffenden competenten Rechter. De artt. 25*a* en 25*b* der onderwerpelijke verordening geven dus, naar requirant meent, aan den Burgemeester der gemeente Haaksbergen eene bevoegdheid, die bij de Wet niet aan dergelijken Ambtenaar is opgedragen en die evenmin strekt ter uitvoering van de desbetreffende verordening. De bevoegdheid, in de desbetreffende bepalingen aan den Burgemeester gegeven, is, volgens requirant, eene legislatieve en deze is in strijd met de wet. Requirant is daarom van oordeel, dat hij ter zake, als in de introductieve dagvaarding vermeld, niet veroordeeld had mogen worden, doch dat hij ontslagen had dienen te worden van alle rechtsvervolging ter zake der door hem zelf met behulp der Rijkspolitie uitgelokte bekeuring, zulks om in deze een uitspraak van den Rechter te kunnen krijgen. Door het bestreden vonnis acht requirant geschonden, althans ver-

keerd toegepast, o. m. de artt. 25*a*, 25*b* j°. 3[illegible] der desbetreffende Politieverordening der Gemeente Haaksbergen, art. 144 Grondwet, art. 168 (subsidiair art. 193), 209 sub *a* en 221 der Gemeentewet. Zooals ik reeds te kennen gaf, zal het aangevoerde middel m. i. niet tot cassatie kunnen leiden. Mocht de ten dezen aan den Burgemeester toegekende bevoegdheid inderdaad zijn van wetgevenden aard, dan ware aan requirant toe te geven, dat de veroordeeling in strijd zoude zijn met de wet. Art. 169 der Gemeentewet opent immers wel de mogelijkheid om bij gemeenteverordening burgemeester en wethouders bevoegd te verklaren nadere regels te stellen nopens bepaalde, in die verordening aangewezen, onderwerpen, doch niet om den burgemeester alleen zoodanige bevoegdheid te verleenen (v.g. dienaangaande: Oppenheim-van der Pot, Het Nederlandsch gemeenterecht, III bl. 65/66). Intusschen komt het mij voor, dat de in dezen aan den Burgemeester opgedragen of overgelaten bevoegdheid om te beoordeelen, van welke personen bekend is, dat zij als openbare dronkaards bekend staan, geenszins het karakter van wetgeving draagt, doch niet anders is, dan eene bevoegdheid met betrekking tot de uitvoering der verordening, welke, als betreffende de politie over herbergen en tapperijen, volgens art. 221 der Gemeentewet, tot de uitsluitende taak van den Burgemeester behoort.

De hier in aanmerking komende bepalingen der meergemelde politieverordening bevatten toch een, door den gemeenteraad uitgevaardigd, algemeen verbod, dat personen, die als openbare dronkaards bekend staan, zich bevinden in de daarbij bedoelde localiteiten, terwijl alleen de vraag, of de omstandigheid, voor welke de gemeenteraad dit verbod heeft uitgevaardigd, zich ten aanzien van eenen bepaalden persoon voordoet, aan den burgemeester ter beantwoording is opgedragen of overgelaten. Dit komt derhalve neer op beoordeeling van de vraag, of de algemeene verordening in eenig bijzonder geval toepasselijk is, hetgeen de uitvoering der verordening betreft. Dat met name eene beoordeeling van overeenkomstigen aard, als de hier aan den Burgemeester toevertrouwde, strekt tot uitvoering van de verordening en geene overdracht van wetgevende bevoegdheid inhoudt, heeft Uw Raad dan ook bij verschillende arresten uitgemaakt, waarvan ik in het bijzonder moge aanhalen die van 29 Oct. 1906 W. 8449; 23 Dec. 1907 W. 8634; 9 Juni 1908 W. 8728; 28 Nov. 1910 W. 9101; 6 Jan. 1919 W. 10380, N. J. 1919, 233; 28 Juni 1926 W. 11560, N. J. 1926, 868 en 10 Febr. 1930 W. 12101, N. J. 1930, 508.

Dat de vraag, of iemand als openbare dronkaard bekend staat, alleen zoude zijn te beoordeelen door den rechter, gelijk requirant eveneens beweert, kan niet juist zijn, nu de rechter immers alleen in voor hem aangebrachte gevallen van overtreding van art. 453 W. v. S. heeft te beoordeelen, of de ter zake voor hem gedagvaarde persoon zich op het tijdstip der telastelegging in kenlijken staat van dronkenschap op den openbaren weg heeft bevonden, hetgeen natuurlijk allerminst uitsluit eene opdracht aan het administratief gezag van de beoordeeling buiten eenig rechtsgeding, of iemand al dan niet, als openbaar dronkaard bekend staat. Waar zoodanige beoordeeling in het onderhavige geval m. i. bevoegdelijk aan den Burgemeester is opgedragen als uitvloeisel van de tot zijnen werkkring behoorende uitvoering eener gemeentelijke verordening en de beslissing over de vraag, of de uitvoering van die verordening door het bevoegde gezag naar behooren heeft plaats gevonden, niet aan de rechterlijke macht is opgedragen, zoekt requirant, naar het mij voorkomt, evenzeer als bij den Kantonrechter, tevergeefs ook bij Uwen H. R. bescherming tegen eene, door hem, hetzij terecht, hetzij ten onrechte, als onbillijk gevoelde, administratieve beslissing.

Ik concludeer mitsdien tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer de Menthon Bake;

Gelet op de middelen van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur, inhoudende: s., althans v. t. van de artt. 25*a*, 25*b*, j°. 33 der desbetreffende Politieverordening der Gemeente Haaksbergen, 144 der Grondwet, 168 (subsidiair art. 193), 209 sub *a* en 221 der Gemeentewet, door requirant, terwijl tegen deze in de laatste 25 jaar nimmer een verbaal ter zake van openbare dronkenschap is opgemaakt, te veroordeelen wegens overtreding van de artt. 25*a* en 25*b* der Algemeene Politieverordening voor de Gemeente Haaksbergen, hoewel die artikelen onverbindend zijn, omdat daarbij aan den Burgemeester wordt opgedragen, althans overgelaten te beoordeelen, wie een openbaar dronkaard is, waardoor aan den Burgemeester worden toegekend bevoegdheden van rechtsprekenden en legislatieven aard in strijd met de wet, welke bevoegdheden niet behooren tot uitvoering der verordening;

O. dat in de Alg. Pol.Verord. voorkomen de navolgende artikelen:

Art. 25*a*. Het is den houder van een inrichting, waarvoor vergunning is verleend tot den verkoop van sterken drank in het klein of waarvoor verlof is verleend tot den verkoop van alcoholhoudenden drank anderen dan sterken drank, of diens plaatsvervanger verboden in de voor het publiek toegankelijke localiteiten dier inrichting toe te laten of te laten verblijven, niet tot het gezin van den houder der inrichting behoorende personen, tegen wie gedurende de laatste 5 jaren meer dan eenmaal proces-verbaal wegens openbare dronkenschap is opgemaakt en die ter zake onherroepelijk zijn veroordeeld, c. q. de strafvervolging hebben voorkomen door vrijwillige voldoening aan een voorwaarde als bedoeld in art. 74 Sr., of van wie, ter beoordeeling van den Burgemeester, bekend is, dat zij als openbare dronkaards bekend staan.

Het bepaalde in het voorgaande lid geldt alleen ten aanzien van hen, wier namen voorkomen op een door den Burgemeester gewaarmerkte lijst, welke door of vanwege den Burgemeester aan den houder der inrichting is afgegeven.

De in het voorgaande lid bedoelde lijst moet

in een der voor het publiek toegankelijke localiteiten der inrichting niet hooger dan twee meter boven den vloer zijn opgehangen.

Art. 25*b*. Het is den in het vorig artikel bedoelde personen verboden zich te bevinden in een voor het publiek toegankelijke localiteit van een daar bedoelde inrichting.

Ingeval zij daar worden aangetroffen zijn zij verplicht op de eerste aanzegging van een politie-beambte de inrichting terstond te verlaten.

O. dat de bij art. 25*a* aan den Burgemeester toegekende bevoegdheid te beoordeelen, „van wie het bekend is, dat zij als openbare dronkaards bekend staan", noch een wetgevend, noch een rechtsprekend karakter heeft, doch zuiver strekt tot uitvoering dier verordening, welke uitvoering, daar zij betrekking heeft op de politie over herbergen en tapperijen en dergelijke inrichtingen, krachtens art. 221 der Gemeentewet in het bijzonder tot de taak van den Burgemeester behoort, terwijl in cassatie niet kan worden onderzocht, of requirant terecht door den burgemeester is aangewezen als iemand, die als openbaar dronkaard bekend staat;

O. dat het middel derhalve niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

13 *December* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Visscherijwet art. 16).

Klacht dat iedere motiveering in het vonnis ontbreekt mist feitelijken grondslag en klacht, dat de motiveering onvoldoende is, kan op grond van art. 99, lid 2 Wet R. O. niet ten toetse komen.

Al laat het vonnis zich daarover niet uitdrukkelijk uit, mag toch worden aangevoerd, dat in de bewezenverklaring ligt opgesloten, dat het bezit van twee kleine vischakten geen bevoegdheid geeft tot het gelijktijdig door één persoon visschen met twee peuren.

Deze beslissing is juist. Verstrekking in meervoud aan één persoon met het gevolg dat het tegelijkertijd visschen met meer vischtuigen of het meervoudig bezigen van hetzelfde vischtuig, door het bezit van evenzoovele kleine vischakten zou worden gedekt, kan niet in de bedoeling van de wet liggen. Daarmede zou toch een wijze van visschen worden bereikt, welke ten eenenmale zoude strijden met hetgeen met het instellen van de kleine vischakte door de wet is beoogd.

De tweede vischakte is req. in strijd met de wet verleend, hij kan daaraan geenerlei recht ontleenen.

Op het beroep van J. J. v. d. V., grondwerker te Haarlem, requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen mondeling vonnis van het Kantongerecht te Haarlem van 30 Aug. 1937, waarbij requirant is schuldig verklaard aan „binnenvisscherij uitoefenen zonder voorzien te zijn van eene voor de visscherij, die wordt uitgeoefend, geldige acte", zonder toepassing van straf.

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger.

Aan den requirant werd bij de dagvaarding te laste gelegd, dat hij op 26 Juni jongstleden, des namiddags omstreeks te 10.30 uur in de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude door het in het openbaar water de „Mooie Nel" te water hebben van twee peuren vischte, terwijl hij niet voorzien was van een ingevolge de Visscherijwet voor die visscherij vereischte geldige akte.

Bij het bestreden mondeling vonnis enz.

Requirant, die te dezer zake strafbaar werd verklaard, doch op wien geene straf werd toegepast, heeft zich niettemin tegen het vonnis in cassatie voorzien, bij schriftuur als middelen van cassatie stellende:

a. „S. of verzuim van t. van de artt. 358 en 359 Sv.;"

b. „V. t. van art. 16 van de Visscherijwet (S. 410, 1931)."

De bewezenverklaring steunt blijkens de Aanteekening van het mondeling vonnis op den aldus weergegeven inhoud van het procesverbaal der verbalisanten: „dat zij op 26 Juni 1937 des namiddags omstreeks 10.30 uur hebben waargenomen, dat in het openbaar vaarwater de „Mooie Nel" in de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude een persoon vischte met 2 peuren, welke peuren hij te water had; dat deze persoon desgevraagd opgaf te zijn genaamd: J. J. v. d. V.,van beroep grondwerker, wonende te Spaarndam, gemeente Haarlem, IJdijk 83; dat verdachte na gedane vordering niet een vischakte, geldig voor die visscherij, heeft getoond," alsmede op de verklaring van verdachte: „dat hij op 26 Juni 1937, des namiddags omstreeks 10.30 uur in de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude in het openbaar water de „Mooie Nel" met 2 peuren heeft gevischt, welke peuren hij te water had; dat hij niet in het bezit was van een groote vischakte A."

Hieruit blijkt, dat het middel onder *a*, voor zoover ter toelichting daarvan wordt aangevoerd, dat in het bestreden vonnis iedere motiveering ontbreekt, feitelijken grondslag mist, terwijl de mede gevoerde bewering, dat niet aan de hand der wet is weerlegd het door requirant gevoerde verweer, dat hij, in het bezit van twee kleine vischakten, gemachtigd was, met twee vischtuigen te visschen, niet tot cassatie kan leiden, omdat zij betrekking heeft op een beweerd verzuim van eenen anderen vorm, dan de beide in het laatste lid van art. 99 R. O. genoemd.

Blijkens den inhoud van het proces-verbaal der terechtzitting van het Kantongerecht van 23 Augustus 1937 heeft requirant aldaar te zijner verdediging medegedeeld, dat hij in het bezit was van eene geldige kleine vischakte tot het visschen met één peur en van eene geldige kleine vischakte tot het visschen met één hengel, geaasd met visch, en dat hij meende, dat hij op deze twee kleine vischakten met 2 peuren mocht visschen. Het middel onder *b* berust nu blijkens de toelichting hierop, dat requirant van oordeel is, dat, vermits bij het arrest van den H. R. van 16 November 1936 N. J. 1937, N°. 544 is uitgemaakt, dat hij zich niet behoefde te bepalen tot het in de akte genoemde vischtuig, doch op iedere akte mocht

visschen hetzij met één peur, hetzij met één sleephengel, hetzij met één hengel, geaasd met visch, het gelijktijdig benutten van de beide, in zijn bezit zijnde kleine vischakten niet zoude zijn verboden.

Het wil mij voorkomen, dat dit middel niet zal kunnen worden onderzocht, omdat de Kantonrechter omtrent het door requirant ten dezen gevoerde verweer niets heeft vastgesteld, zoodat de feitelijke grondslag, waarop het middel zoude moeten steunen, ontbreekt. Overigens schijnt het mij toe, dat de gevolgtrekking, welke requirant uit het aangehaalde arrest meent te kunnen maken, niet juist is. Weliswaar wordt in dat arrest beslist, dat de houder van eene kleine vischakte daarmede te zijner keuze mag visschen met een der drie, in art. 16, lid 3 onder *c* der Visscherijwet genoemde, vischtuigen, ook al wordt in die akte één van die vischtuigen met name vermeld, doch tevens lees ik in het arrest, dat moeilijk kan worden aangenomen, dat verstrekking van een kleine vischakte in meervoud aan één persoon in de bedoeling der wet heeft gelegen, in kennelijke overeenstemming met welke opvatting dan ook verder wordt overwogen, dat de vermelding van het vischtuig in de toen uitgereikte kleine vischakte ten onrechte was opgenomen. Naar het mij voorkomt, valt dus uit Uw gemeld arrest af te leiden, dat evenzeer ten onrechte in het onderhavige geval aan den requirant twee kleine vischakten zijn verstrekt, daar hij aan één zoodanige akte genoeg had om te zijner keuze te kunnen visschen hetzij met één peur, hetzij met één hengel geaasd met visch, hetzij met één sleephengel en het bezit van twee kleine vischakten den requirant dientenvolge niet het recht kon verleenen, om gelijktijdig met meer, dan één van voornoemde vischtuigen de visscherij uit te oefenen, doch daartoe — voor het visschen, gelijk hier, in binnenwateren — eene groote vischakte A vereischt was.

Ik concludeer derhalve tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op de middelen van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur: (zie conclusie);

O. dat, blijkens de Aanteekening van het mondeling vonnis, ten laste van requirant is bewezenverklaard, met qualificatie als voormeld, dat (zie de dagv. in de conclusie, *Red.*);

O. dat tot toelichting van het eerste middel onder meer is aangevoerd, dat in het bestreden vonnis iedere motiveering ontbreekt, dat de Kantonrechter niet heeft weerlegd het door requirant gevoerde verweer, dat hij in het bezit was van twee kleine vischakten, en voorts ten aanzien van het tweede middel, dat deze twee viscbakten hem het recht gaven om op iedere akte te visschen, „hetzij met één peur, hetzij met één sleephengel, hetzij met één hengel geaasd met visch" en nergens bij de wet is verboden het gelijktijdig door één persoon benutten van twee kleine vischakten, weshalve het visschen met twee peuren door het bezit van de twee kleine vischakten was gedekt en daarom niet noodig was het bezit van een groote vischakte;

O. dat de klacht, dat in het vonnis iedere motiveering ontbreekt, indien daarmede bedoeld mocht zijn, dat het vonnis niet inhoudt de gronden, waarop het is gewezen, feitelijken grondslag mist, nu in het vonnis de inhoud der bewijsmiddelen, waarop de bewezenverklaring steunt, is opgenomen, terwijl indien met de klacht onvoldoende motiveering is bedoeld, zij, ingevolge het bij art. 99, 2e lid R. O. bepaalde, in cassatie niet ten toetse kan komen, hetgeen ook met de grief betreffende het niet weerleggen van een door requirant gevoerd verweer het geval is;

O. wat de verder aangevoerde klacht betreft, dat uit den inhoud van de voor het bewijs gebezigde bewijsmiddelen blijkt, dat in de telastelegging en bewezenverklaring — volgens de met den tekst niet onvereenigbare opvatting van den Kantonrechter — met de „voor die visscherij vereischte geldige akte" is bedoeld de groote vischakte A", zoodat, al laat het vonnis zich daarover niet uitdrukkelijk uit, mag worden aangevoerd, dat in de bewezenverklaring ligt opgesloten de beslissing dat het bezit van twee kleine vischakten, waarop requirant, blijkens het proces-verbaal der terechtzitting een beroep heeft gedaan, geen bevoegdheid geeft tot het gelijktijdig door één persoon visschen met twee peuren;

O. dat deze beslissing juist is; dat toch de kleine vischakte den houder daarvan het recht geeft om te visschen met een der drie in art. 16, 3 onder *C* der Visscherijwet 1931, S. 410, genoemde vischtuigen naar zijne keuze, met dien verstande, dat hij niet tegelijkertijd met meer dan een der drie genoemde middelen mag visschen; dat echter moeilijk kan worden aangenomen, dat verstrekking in meervoud aan één persoon in de bedoeling der wet heeft gelegen, met het gevolg dat het tegelijkertijd visschen met meer vischtuigen of het meervoudig bezigen van hetzelfde vischtuig, door het bezit van evenzoovele kleine vischakten zou worden gedekt; dat daarmede immers eene wijze van visschen zoude kunnen worden bereikt, welke ten eenenmale zou strijden met hetgeen met het instellen der kleine vischakte door de wet is beoogd; dat dan ook moet worden aangenomen, dat de tweede vischakte aan requirant in strijd met de wet is uitgereikt en hij daaraan geenerlei recht kon ontleenen;

dat de Kantonrechter derhalve door zijne beslissing art. 16 van genoemde wet niet heeft geschonden, zoodat het middel niet gegrond is;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

15 *December* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Woningwet Art. 36).

Een uitbreidingsplan behoeft niet steeds beperkt te blijven tot de gronden buiten de bebouwde kom; alwaar de praktijk zulks eischt kunnen terreinen binnen de bebouwde kom, welker bestemming in de toekomst nauw samenhangt met de te verwachten stadsuitbreiding, in voorkomend geval in het plan worden opgenomen.

Wel wordt een niet onaanzienlijk gedeelte van den eigendom van appellante voor weg bestemd en wordt hierdoor aan de aantrekkelijkheid van dezen eigendom als buitenverblijf afbreuk gedaan, doch dit bezwaar is niet voldoende om tot onthouding van goedkeuring te kunnen leiden, daar te verwachten is, dat spoedig tot aankoop of onteigening van de voor wegaanleg bestemde strook zal worden overgegaan, waarna appellante de beschikking zal behouden over een landhuis en tuin van behoorlijke afmetingen, die toch nog een goed afgerond geheel vormen, dat vermoedelijk nog gemakkelijker verkoopbaar zal zijn dan het bezit in zijn tegenwoordigen vorm, terwijl na eventueele afbraak van het huis waardevol bouwterrein wordt verkregen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door de Naamlooze Vennootschap tot exploitatie van het landgoed „Zegenwerp", te Sint Michielsgestel, en Mevrouw de Weduwe W. H. van Loosbroek-Cox, aldaar, tegen het besluit van Ged. Staten van Noord-Brabant van 16 Juni 1937, G. N°. 410, waarbij een uitbreidingsplan c. a. voor de gemeente Sint Michielsgestel is goedgekeurd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 1 December 1937, n°. 489;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 11 December 1937, n°. 11137 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting;

O. dat Ged. Staten van Noord-Brabant bij besluit van 16 Juni 1937, G. n°. 410, het besluit van den raad der gemeente Sint Michielsgestel van 4 September 1936, tot vaststelling van een uitbreidingsplan met bijbehoorende bebouwingsvoorschriften hebben goedgekeurd;

dat van dit besluit van Ged. Staten de Naamlooze Vennootschap tot exploitatie van het landgoed „Zegenwerp", te Sint Michielsgestel, en Mevrouw de Weduwe W. H. van Loosbroek-Cox, aldaar, bij Ons in beroep zijn gekomen;

dat de Naamlooze Vennootschap voornoemd aanvoert, dat van hare perceelen, kadastraal bekend gemeente Sint Michielsgestel, sectie E nos. 1067, 828, 832 en 833, een strook, gelegen langs den weg Sint Michielsgestel-Esch, gedeeltelijk ter breedte van 8 meter en gedeeltelijk ter breedte van 20 meter in het plan is bestemd tot „voortuin"; dat zij geen bezwaar heeft, dat een strook van 8 meter breedte langs dezen weg wordt bestemd tot voortuin, maar een breedte van 20 meter onnoodig en onredelijk bezwarend acht; dat van hare perceelen, kadastraal bekend gemeente Sint Michielsgestel, sectie E nos 406, 1068, 414, 413, 379, 1329, 380, 1330, 545, 822, 823, 824, 825, 826, 543, 829, 830 en 831, een strook ter breedte van 40 meter, gelegen langs de voorschreven tot voortuin bestemde strook, in het plan is bestemd tot „landhuizen"; dat blijkens de bebouwingsvoorschriften onder deze bestemming worden verstaan woningen met een uitgesproken landelijk karakter en een minimum-inhoud van 750 m³ en met een zijwaartschen afstand ter weerszijden van een woning tot de erfscheiding van ten minste 50 meter; dat bij een minimum-inhoud van 750 m³ de bouwkosten eener woning ten minste f 6000 bedragen, terwijl bij een zijwaartschen afstand van 50 meter voor het bouwen eener woning een terreinoppervlakte noodig is van ten minste 4800 m², waarvan de koopprijs ter plaatse ten minste f 6000 beloopt; dat onder dergelijke bezwarende bebouwingsvoorschriften op deze perceelen enkel gebouwd kan worden door personen met een aanzienlijk vermogen — dat is een rubriek, die, zeker in Sint Michielsgestel, vrijwel uitgestorven is —, hetgeen noch door het belang der volkshuisvesting, noch door het verkeer of anderszins gerechtvaardigd is; dat verder niet is in te zien, waarom op deze perceelen niet tevens mogen gebouwd worden twee of meer woningen onder één dak; dat bovendien sectie E n°. 406 ligt in de bebouwde kom der gemeente Sint Michielsgestel, waarvoor een plan van uitbreiding niet geldt; dat zij door een en ander groot nadeel zal lijden, aangezien haar thans kostbaar bouwterrein het overgroote deel zijner waarde zal verliezen; dat ten onrechte hare perceelen, kadastraal bekend gemeente Sint Michielsgestel, sectie E nos. 1066, 435 en 419, zijn opgenomen in het plan, aangezien zij liggen in de bebouwde kom der gemeente Sint Michielsgestel, waarvoor een plan van uitbreiding niet geldt;

dat Mevrouw de Weduwe W. H. van Loosbroek-Cox aanvoert, dat hare onroerende goederen, gelegen in de gemeente Sint Michielsgestel, kadastraal bekend sectie C nos. 1614 en 1655, ten zeerste bij dit plan zijn betrokken; dat een gedeelte van haar eigendom, hetwelk momenteel als boomgaard en moestuin bij haar woonhuis behoort, hebbende een oppervlakte van plus minus 2400 m², voor wegaanleg is bestemd; dat daardoor de bij haar woonhuis behoorende garage zal moeten worden afgebroken; dat zij het genot zal moeten missen van plus minus 150 fruitboomen en een nieuwgebouwde druivenkas, met den daaraan grenzenden moestuin; dat ter verkrijging van een ruimer uitzicht in de bocht van den ter plaatse gelegen provincialen kunstweg Sint Michielsgestel—Den Dungen, de rooilijn ten opzichte van het overige gedeelte van haar eigendom zoodanig is bepaald, dat het noordelijke gedeelte van haar woonhuis, onmiddellijk komt te grenzen aan den openbaren weg, zoodat het monumentale hekwerk, hetwelk thans haar eigendommen van den openbaren weg afscheidt, zal komen te verdwijnen; dat door de uitvoering van het uitbreidingsplan haar woonhuis met den daarbij behoorenden tuin zoodanig zal worden ontsierd, dat kwalijk van een buitenverblijf zal kunnen worden gesproken en als zoodanig zoo goed als waardeloos wordt; dat door de vaststelling van het bovenbedoelde uitbreidingsplan de verkoopwaarde van haar aangeduid onroerend goed ten zeerste is gedaald, in verband met de bestemming, die daarbij aan haar eigendom is gegeven; dat er naar het oordeel van het gemeentebestuur eerst sprake van schadevergoeding kan zijn op het oogenblik, dat in den feitelijken toestand van hare eigendommen door de uitvoering van het plan verandering in hare bezittingen ontstaat, zoodat het geen reden aanwezig acht, thans reeds eenige schadevergoeding toe te kennen; dat er echter

haars inziens wel degelijk schade door bestemming aanwezig is ; dat, indien zij, wat mogelijk is, haar eigendom van de hand zal doen vóór de uitvoering van het plan, de eventueele kooper bij het bepalen van den koopprijs wel degelijk met het bestaande plan rekening zal moeten houden ; dat zij verzoekt, het bestreden besluit van Ged. Staten te vernietigen en het daarheen te leiden, dat haar een redelijke schadevergoeding wordt toegekend ;

O. ten aanzien van het beroep der vorengenoemde Naamlooze Vennootschap, dat een diepte van de tot voortuin bestemde strook van 20 meter voor een dergelijk landelijk gebied niet overmatig groot is te noemen en voor de Naamlooze Vennootschap geen overwegend bezwaar oplevert, omdat het terrein, waarover zij hier beschikt, van den weg af gerekend een groote diepte heeft en alleen langs den weg kan worden bebouwd ;

dat het voorts niet gewenscht zou zijn, om — zooals de Naamlooze Vennootschap verlangt — op de onderhavige gronden langs den weg naar Esch eene andere dan ruime open bebouwing toe te laten, omdat dit zou leiden tot een verbrokkelde en ondoelmatige uitbreiding van de bebouwing in deze gemeente met alle daaraan verbonden nadeelen ;

dat ook de grief der Naamlooze Vennootschap, dat eenige aan haar toebehoorende gronden niet in het plan hadden behooren te zijn opgenomen, omdat zij binnen de bebouwde kom zouden zijn gelegen, niet opgaat ;

dat namelijk perceel nº. 406 buiten de bebouwde kom ligt, en, zoo dit al ten aanzien van de perceelen nos. 435, 419 en 1066, die grenzen aan de bestaande bebouwing, niet met volkomen zekerheid mocht vaststaan, die omstandigheid toch niet aan de opneming in het plan van de laatstgenoemde perceelen, die zelve onbebouwd zijn, in den weg zou staan, wijl een uitbreidingsplan naar de bedoeling van den wetgever niet steeds streng beperkt behoeft te blijven tot de gronden buiten de bebouwde kom en, alnaar de practijk zulks eischt, terreinen binnen de bebouwde kom, welker bestemming in de toekomst nauw samenhangt met de te verwachten stadsuitbreiding, in voorkomend geval in het uitbreidingsplan zullen kunnen worden opgenomen ;

O. ten aanzien van het beroep van Mevrouw van Loosbroek, dat weliswaar een niet onaanzienlijk gedeelte van haar eigendom voor weg is bestemd en hierdoor aan de aantrekkelijkheid van dezen eigendom als buitenverblijf afbreuk wordt gedaan, doch dat dit bezwaar niet voldoende is om tot onthouding van goedkeuring te kunnen leiden ;

dat immers te verwachten is, dat spoedig tot aankoop of onteigening van de voor wegaanleg bestemde strook zal worden overgegaan, waarna de appellante de beschikking zal behouden over een landhuis en tuin van behoorlijke afmetingen, die toch nog een goed afgerond geheel vormen, welk geheel vermoedelijk nog gemakkelijker verkoopbaar zal zijn dan het bezit in zijn tegenwoordigen vorm, terwijl na eventueele afbraak van het huis waardevol bouwterrein wordt verkregen ;

O. dat dus Ged. Staten terecht hunne goedkeuring aan het plan hebben verleend ;

Gezien de Woningwet ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

de beroepen ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

16 *December* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Gemeentewet Art. 244).

Het is in strijd met een goed financieel beleid om de begrooting sluitend te maken met behulp van de overschotten van vroegere jaren, zulks temeer, nu de rekening over het vorig jaar geen batig saldo van eenige beteekenis zal opleveren, zoodat de gemeente dan over vrijwel geen enkele reserve meer zou beschikken. Dit middel om de begrooting te doen sluiten zou slechts dan mogen worden aangewend, indien het onmogelijk was gebleken om op normale wijze tot een sluitende begrooting te komen. De bezwaren der gemeente tegen invoering eener straatbelasting kunnen niet zóó klemmend worden geacht, dat, onder de omstandigheden, waarin de financiën der gemeente op dit oogenblik verkeeren, dit middel om de inkomsten te verhoogen ongebruikt zou moeten blijven.

Wij WILHELMINA, enz. ;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Simpelveld tegen het besluit van Ged. Staten van Limburg van 25 Juni 1937, 2e afdeeling, La. 7958/3 v., waarbij goedkeuring is onthouden aan de begrooting dier gemeente voor het jaar 1937 ;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 27 October 1937, nº. 430, en 24 November 1937, nº. 430/123 ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 13 December 1937, nº. 35588, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur ;

O. dat Ged. Staten van Limburg bij hun evenvermeld besluit hebben overwogen, dat als eerste post van ontvangst op deze begrooting geraamd is het batig slot van den gewonen dienst der rekening van inkomsten en uitgaven van het dienstjaar 1935 ten bedrage van f 4885.70 en dat daarenboven een bedrag van f 2015.80, zijnde het gereserveerde gedeelte van het batig saldo van den gewonen dienst der rekening over het dienstjaar 1933, aan die begrooting is toegevoegd ; dat voor onvoorziene uitgaven is geraamd een bedrag van f 1669.60, zoodat, mede in verband met het feit, dat de voorliggende begrooting nagenoeg geen aanwijsbare reserve bevat en zonder saldo sluit, gedurende het dienstjaar 1937, naar het zich laat aanzien, een bedrag van meer dan f 5000 zal worden ingeteerd ; dat met het oog op de heerschende tijdsomstandigheden en in aanmerking genomen de onzekere toekomst niet kan worden goedgevonden, dat overschotten van vroegere dienstjaren tot naar verhouding zoo aanzienlijke bedragen in één jaar worden verbruikt voor en aleer alle middelen zijn aangewend om een reëel evenwicht in het budget te

verkrijgen ; dat bij het gemeentebestuur van Simpelveld aangedrongen is op de invoering eener straatbelasting ten einde eene betere verhouding te verkrijgen tusschen de gewone inkomsten en de gewone uitgaven ; dat invoering dezer belasting, ook met het oog op de zware lasten, die tengevolge van uitgevoerde verbeteringswerken aan straten en wegen, op de gemeente drukken, volkomen te billijken is ; dat de raad der gemeente Simpelveld blijkens brief van burgemeester en wethouders van 11 Februari 1937, nº. 180, niet tot invoering van die belasting wenscht over te gaan en evenmin er in geslaagd is op andere wijze eene verbetering van beteekenis te brengen in de verhouding tusschen de bij de begrooting geraamde gewone ontvangsten en gewone uitgaven ; dat onder deze omstandigheden de voorliggende begrooting niet kan geacht worden te voldoen aan de eischen van een goed geldelijk gemeentebeleid ;

dat de raad der gemeente Simpelveld in beroep aanvoert, dat hij zich in meerderheid (8 tegen 3 stemmen) tegen invoering van een straatbelasting heeft verklaard naar aanleiding van het betoog van een zijner leden, in hoofdzaak hierop neerkomende, dat een zoodanige belasting zeer onrechtvaardig en onbillijk is, omdat ze grootendeels drukt op den middenstand en vooral op de neringdoenden, een klasse der bevolking, die van niemand steun ontvangt en waar vooral de stille armen te vinden zijn ; dat hij voorts meent, dat, gezien de werkelijke opbrengst in 1935 en 1936, de navermelde posten feitelijk als vrij juist nader geraamd kunnen worden als volgt : volgnº. 76 Aandeel in het batig slot van den keuringsdienst ingevolge de Vleeschkeuringswet der gemeente Gulpen op f 500, volgnº. 215 Uitkeering van het Rijk wegens de heffing van een recht op de mijnen op f 7500, waardoor een meerdere inkomst wordt gevonden onderscheidenlijk van f 100 en f 750, terwijl daarentegen wegens het niet goedkeuren der verhoogde vermakelijkheidsbelasting de post onder volgnº. 218 „Belasting op tooneelvertooningen en andere vermakelijkheden" met f 500 verminderd en gebracht kan worden op f 2800, tengevolge waarvan de post onvoorziene uitgaven, vermeld onder volgnº. 229 feitelijk geraamd kan worden op f 1669.60 + f 350 = f 2019.60 ; dat de gemeentebegrooting, dienst 1937, toch op een reëele wijze sluitend is gemaakt en voor dit loopende jaar dan ook toch geen nieuwe bronnen van inkomsten behoeven aangeboord te worden ; dat hij de voormelde niet-goedkeuring derhalve onjuist acht ;

O. dat Ged. Staten van Limburg aan de onderwerpelijke begrooting terecht goedkeuring hebben onthouden ;

dat het immers in strijd is met een goed financieel beleid om deze begrooting sluitend te maken met behulp van de overschotten over de jaren 1933 en 1935, zulks temeer, nu blijkens de ter zake ontvangen ambtsberichten de rekening van inkomsten en uitgaven dezer gemeente over het jaar 1936, voor wat den gewonen dienst betreft, geen batig saldo van eenige beteekenis zal opleveren, zoodat de gemeente, indien de evenbedoelde overschotten zouden worden verbruikt, over vrijwel geen enkele reserve meer zou beschikken ;

dat dit middel om de begrooting te doen sluiten slechts dan zou mogen worden aangewend, indien het onmogelijk was gebleken om op normale wijze, te weten door verhooging van de inkomsten en verlaging van de uitgaven, tot een sluitende begrooting te komen ;

dat evenwel dit laatste, naar met Ged. Staten moet worden aangenomen, niet het geval is ;

dat de gemeenteraad in beroep wel bezwaren aanvoert tegen de straatbelasting, op de invoering waarvan door Ged. Staten is aangedrongen, doch dat deze bezwaren niet zoo klemmend kunnen worden geacht, dat, onder de omstandigheden, waarin de financiën van de onderhavige gemeente op dit oogenblik verkeeren, dit middel om de inkomsten te verhoogen ongebruikt zou moeten blijven, terwijl de andere wijzigingen in de begrooting, door den raad beoogd, voor het oogenblik niet van zóó overwegende beteekenis zijn, dat uit dezen hoofde de beslissing van Ged. Staten verandering zou moeten ondergaan ;

Gezien de gemeentewet ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

16 *December* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Armenwet Art. 39.)

Gelet op de geestelijke ontwikkeling van den patiënt, die op kinderlijken leeftijd is blijven staan, en in verband met het feit, dat hij in 1935 uit een krankzinnigengesticht als niet-hersteld is ontslagen, is er niet voldoende grond om aan te nemen, dat hij bij zijne terugkomst ten huize van zijne moeder te A. het voornemen zou hebben gehad aldaar zijn hoofdverblijf te vestigen, zoodat A. niet kan worden aangewezen als woonplaats in den zin van het B. W., toen in 1937 de rechterlijke machtiging om hem opnieuw in een krankzinnigengesticht te plaatsen werd aangevraagd.

Wij WILHELMINA, enz. ;

Beslissende het geschil over de woonplaats van den armlastigen krankzinnige Paulus J. Stuiver ;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 1 December 1937, nº. 486 ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 13 December 1937, nº. 12689, Afdeeling Armwezen ;

O. dat Paulus Jacobus Stuiver, geboren 2 Augustus 1904, te 's-Gravenhage, wegens zijn geestestoestand door de gemeente Rotterdam aanvankelijk in de Johannes-Stichting werd geplaatst, doch in September 1928 in „Maasoord" moest worden opgenomen ; dat hij daar verpleegd werd tot December 1932 en toen als niet hersteld werd ontslagen ; dat hij op verzoek van zijne moeder bij haar en C. A. Meijer, pleegvader van den patiënt, te Amsterdam kwam inwonen ; dat zijn toestand het in Augustus 1933 noodig maakte, hem in de Willem Arntsz Hoeve te Den Dolder op te nemen, welke ver-

pleging in Januari 1934 voor rekening van het Rijk kwam, hetgeen zijne overplaatsing naar Eindhoven ten gevolge had; dat hij daar in Februari 1935 als niet hersteld werd ontslagen en weer bij zijne moeder in Amsterdam kwam; dat hij op 17 Maart 1937 krachtens daartoe op dienzelfden dag aangevraagde rechterlijke machtiging in het voormelde gesticht te Den Dolder moest worden opgenomen;

dat over de betaling van de kosten van verpleging van den patiënt voorzoover deze niet uit eigen middelen kunnen worden bestreden, geschil is ontstaan;

dat burgemeester en wethouders van Amsterdam niet bereid zijn de verpleegkosten voor rekening van hunne gemeente te nemen, omdat de patiënt ten tijde van zijne komst in Amsterdam (13 Maart 1935) en sindsdien niet in staat was te achten, met bewustheid keuze te doen over eigen woonplaats, tot staving waarvan zij een rapport van den Leider der Afdeeling Geestes- en Zenuwzieken van den Gemeentelijken Geneeskundigen- en Gezondheidsdienst overleggen, waarin deze betoogt, dat naar het oordeel van den Inspecteur van het Staatstoezicht op krankzinnigen de toestand van den patiënt de laatste jaren niet is veranderd; dat in Januari 1934 aanleiding bestond om den patiënt voor Rijksrekening te doen verplegen in verband met zijn onvermogen tot het vestigen van zijn hoofdverblijf; dat reeds hieruit zou moeten volgen, dat de patiënt ook thans daartoe niet in staat is; dat hij echter, ook afgezien daarvan, van meening is, dat, zelfs indien men den maatstaf aanlegt, dien de Inspecteurs ten deze plegen te bezigen, niet is vol te houden, dat deze jongen inderdaad in staat was tot het vestigen van een hoofdverblijf;

O. dat, gelet op de geestelijke ontwikkeling van den patiënt, die mede blijkens het rapport van den bij deze zaak betrokken Inspecteur van het Staatstoezicht op krankzinnigen op kinderlijken leeftijd is blijven staan, en in verband met het feit, dat hij in Februari 1935 uit het voormelde krankzinnigengesticht te Den Dolder als niet hersteld ontslagen was, niet voldoende grond aanwezig is om aan te nemen, dat hij bij zijne terugkomst ten huize van zijne moeder te Amsterdam het voornemen zou hebben gehad aldaar zijn hoofdverblijf te vestigen;

dat onder deze omstandigheden Amsterdam niet kan worden aangewezen als de woonplaats in den zin van het Burgerlijk Wetboek, toen op 17 Maart 1937 de rechterlijke machtiging, om hem opnieuw in een krankzinnigengesticht te plaatsen, werd aangevraagd;

dat, vermits op dit tijdstip ook geen andere gemeente als zijne woonplaats kan worden aangemerkt, de kosten van zijne verpleging uit 's Rijks kas behooren te worden voldaan;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te beslissen, dat geene gemeente kan worden aangewezen als de woonplaats van den armlastigen krankzinnige Paulus J. Stuiver, voor de toepassing van art. 39 der Armenwet;

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

16 *December* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet Art. 15.)

Aan een vereeniging als „Zonnestraal", welke een zoo uitnemend belang als de bestrijding der tuberculose behartigt, behoort toestemming tot het houden van openbare inzamelingen slechts dan te worden geweigerd, indien gewichtige redenen zich tegen het verleenen daarvan zouden verzetten; als zoodanig kan niet gelden de omstandigheid, dat in dezelfde gemeente reeds wordt gecollecteerd door het „Groene Kruis", al moge deze vereeniging het algemeen belang der tuberculosebestrijding ter plaatse op ruim voldoende wijze en volgens den blijkbaren wensch der ingezetenen behartigen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur van de Vereeniging „Zonnestraal", gevestigd te 's-Gravenhage, tegen het besluit van burgemeester en wethouders van Venlo van 16 April 1937, nº. 28/50, waarbij toestemming is geweigerd tot het houden van een openbare inzameling in die gemeente;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 1 December 1937, nº. 492;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 13 December 1937, nº. 12691, afd. Armwezen;

O. dat burgemeester en wethouders van Venlo bij besluit van 16 April 1937 afwijzend hebben beschikt op het verzoek van het bestuur van de Vereeniging Zonnestraal gevestigd te 's-Gravenhage, om toestemming tot het houden van een collecte op 26 Juni 1937, uit overweging, dat bij besluit van hun college van 12 Maart 1937 aan de Vereeniging Het Groene Kruis, te Venlo, toestemming is verleend tot het houden van eene collecte, welke vereeniging hetzelfde doel nastreeft als de Vereeniging Zonnestraal;

dat van dit besluit het bestuur der Vereeniging Zonnestraal bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat, al moge het waar zijn, dat de plaatselijke Vereeniging Het Groene Kruis ook werkzaam is in het belang der tuberculosebestrijding, dit nog niet er toe mag leiden, andere vereenigingen, de tuberculosebestrijding behartigend, van het houden van een collecte ter plaatse uit te sluiten; dat Zonnestraal geen enkel subsidie geniet en is aangewezen op de openbare liefdadigheid van ons volk, zoodat de Vereeniging noodwendig collecteeren moet en aanspraak meent te hebben dat overal in het land te mogen doen;

O. dat aan eene vereeniging als Zonnestraal welke een zoo uitnemend volksbelang als de bestrijding der tuberculose behartigt, de toestemming tot het houden van openbare inzamelingen slechts dan behoort te worden geweigerd, indien gewichtige redenen zich tegen het verleenen daarvan zouden verzetten;

dat echter zulks hier niet het geval is en bepaaldelijk niet als zoodanige reden kan gelden de omstandigheid, dat te Venlo alreeds wordt gecollecteerd door Het Groene Kruis, al moge deze vereeniging, blijkens het ambtsbericht van burgemeester en wethouders van Venlo, het algemeen belang der tuberculosebestrijding in

Venlo op ruim voldoende wijze en volgens den blijkbaren wensch der ingezetenen behartigen;
Gezien de Armenwet;
Hebben goedgevonden en verstaan:
met vernietiging van de bestreden beschikking, te beslissen, dat burgemeester en wethouders der gemeente Venlo ten onrechte toestemming tot het houden van de vorenbedoelde collecte hebben geweigerd.
Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

17 *December* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Woningwet Art. 2).

Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een raadsbesluit inzake ontheffing van een voorgevelrooilijn, daar een herbouw van het onderhavig perceel in voege als door den belanghebbende verlangd, met het oog op de zeer ongunstige wijze, waarop het in den verkeersweg uitsteekt, ongewenscht moet worden geacht.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Sluis tegen het besluit van Ged. Staten van Zeeland van 25 Juni 1937, 3e afdeeling, N°. 244, waarbij goedkeuring is onthouden aan het besluit van den raad der gemeente Sluis van 26 Februari 1937, inzake ontheffing van een voorgevelrooilijn;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 1 December 1937, N°. 485;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 14 December 1937, N°. 11138 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting;

O. dat de raad der gemeente Sluis in zijne vergadering van 26 Februari 1937 aan P. F. de Kaestecker, te Sluis, ontheffing heeft verleend van de vastgestelde voorgevelrooilijn voor den weg van Sluis naar de Rijksgrens te Sint Anna ter Muiden, voor het herbouwen, op perceel kadastraal bekend gemeente Sluis, sectie G. N°. 496, van zijn, op de bijgevoegde teekening rood gearceerd, af te breken woonhuis;

dat de raad daarbij heeft overwogen, dat bij raadsbesluit van 29 Augustus 1927, N°. 498/428, goedgekeurd door Ged. Staten bij besluit van 16 September 1927, N°. 175, waarbij voor den weg van Sluis naar de Rijksgrens bij Sint Anna ter Muiden is vastgesteld een bijzonder voorgevelrooilijn-voorschrift, namelijk de rooilijn 12 meter uit de as van den weg, tevens aan den gemeenteraad de bevoegdheid is voorbehouden om, ten allen tijde, ten aanzien van ver- of herbouw van bestaande gebouwen, die buiten de voorgevelrooilijn uitsteken, van de vastgestelde rooilijn ontheffing te verleenen; dat P. F. de Kaestecker, te Sluis, voornemens is zijn bestaand woonhuis, op de daarbijgevoegde teekening in rood gearceerd, staande langs den bovengenoemden weg, op perceel kadastraal bekend gemeente Sluis, sectie G. N°. 496, af te breken en op dezelfde plaats te herbouwen; dat, zooals uit de teekening blijkt, het gebouw 3.80 m buiten de voorgevelrooilijn uitsteekt; dat hij zijn woonhuis niet kan herbouwen in de rooilijn, daar dan de toegang tot het onbebouwde gedeelte van het gemelde kadastraal perceel zou worden afgesloten en hij ook een zeer onpractischen ingang van zijn schuur zou moeten maken; dat hij getracht heeft deze bezwaren te ondervangen, door aankoop van een stuk van het naastgelegen perceel, sectie G. N°. 495, doch de eigenaar daartoe niet genegen is; dat tegen de gevraagde ontheffing geen bezwaren bestaan;

dat Ged. Staten van Zeeland bij hun besluit van 25 Juni 1937, 3e afdeeling, N°. 244, aan dit raadsbesluit hunne goedkeuring hebben onthouden, uit overweging, dat door den Inspecteur van de Volksgezondheid, in tegenwoordigheid van den belanghebbende en van een tweetal gemeenteambtenaren, ter plaatse een onderzoek is ingesteld en daarbij is gebleken, dat met inachtneming van de rooilijn het terrein bebouwd kan worden, zonder den toegang tot het terrein te versmallen of den toegang tot de schuur te belemmeren; dat een ontheffing, als hier bedoeld, alleen dan gemotiveerd kan zijn, wanneer de noodzakelijkheid daarvan vaststaat; dat dit geenszins het geval is, daar het terrein achter de rooilijn groot genoeg is om een nieuw gebouw van bruikbare afmetingen aldaar op te richten; dat van een gedeeltelijke vernieuwing of verandering, die ingevolge art. 2, eerste lid, onder *a* der Woningwet voor het buiten de rooilijn gelegen deel van het gebouw zou zijn toegelaten, hier geen sprake is; dat de gemeente, indien gewenscht, een driehoekige strook ter rechterzijde van het gebouw aan den belanghebbende zou kunnen overdragen, zoo noodig in ruil voor den grond, die vóór de rooilijn is gelegen; dat de aldaar liggende weg, waarvan de driehoek eventueel zou kunnen worden afgesneden, alleen dient tot toegang tot het onderhavige perceel en tot een aangrenzende boerderij en van dezen toegang, na den bedoelden grondafstand, nog 8½ m breedte zou overblijven, hetgeen ruimschoots voldoende is te achten; dat het bestaande gebouw in een bocht van den weg is gelegen, waarover een groot verkeer gaat, en met een punt van 3.80 m buiten de rooilijn uitsteekt; dat om een en ander goedkeuring aan het bedoelde raadsbesluit behoort te worden onthouden;

dat van dit besluit de raad van Sluis bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat zijns inziens het verleenen van ontheffing, als hier bedoeld, gemotiveerd is, daar de noodzakelijkheid daarvan vaststaat; dat de meening van Ged. Staten, dat het terrein achter de rooilijn groot genoeg is om aldaar een nieuw gebouw van bruikbare afmetingen op te richten, juist kan zijn, doch in dit geval niet opgaat, daar dan een gebouw zou worden verkregen van voor „De Kaestecker niet bruikbare afmetingen, daar hij ruimte noodig heeft voor café, eigen bewoning en ten behoeve van zijn landbouwbedrijf, terwijl hij ook dient te voldoen aan het bepaalde bij art. 109 van de bouwverordening voor deze gemeente"; dat, indien de overweging van Ged. Staten, „dat het gebouw in de bocht van een drukken ver-

keersweg zal komen te staan en met een punt van 3.80 m buiten de rooilijn uitsteekt", mede dient te strekken tot niet-goedkeuring van het raadsbesluit, het wel zeer eigenaardig aandoet, dat hetzelfde college toestemming heeft gegeven tot plaatsing van een benzinepomp voor het hier betreffende perceel van De Kaestecker, welke pomp naast den weg staat en veel verder dan 3.80 m buiten de rooilijn; dat de gemeente niet ongenegen zou zijn een driehoekige strook ter rechterzijde van het gebouw met den belanghebbende te ruilen tegen grond, die voor de rooilijn ligt, indien daardoor een afdoende oplossing zou zijn te verkrijgen; dat, indien de Inspecteur van de Volksgezondheid met Ged. Staten van meening is, dat bij bouwen binnen de rooilijn een gebouw van bruikbare afmetingen is te verkrijgen, het ontgaat, waarom die ambtenaar aan B. en W. heeft geadviseerd De Kaestecker behulpzaam te zijn in zijn streven, om grond van zijn westelijken buurman bij te koopen; dat die hulp inderdaad van gemeentewege is verleend, doch zonder resultaat; dat het juist mag zijn, dat de toegang tot het terrein niet wordt versmald, doch daarbij over het hoofd is gezien door den Inspecteur van de Volksgezondheid, dat de toegang tot de schuur veel te smal wordt; dat het de bedoeling van den belanghebbende is alleen te herbouwen, daar de gevels aan de noord-, west- en noordoostzijde voor een groot gedeelte zullen blijven staan, zoodat wel degelijk sprake is van een gedeeltelijke vernieuwing of verandering;

O. dat mede naar het oordeel van den Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid (Volkshuisvesting) een herbouw van het bovengemelde perceel, in voege door den belanghebbende verlangd, met het oog op de zeer ongunstige wijze, waarop het in den verkeersweg uitsteekt, ongewenscht moet worden geacht;

dat Ged. Staten mitsdien terecht aan het raadsbesluit hunne goedkeuring hebben onthouden;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

20 *December* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Visscherijwet 1931 art. 1.)

Het afgesloten gedeelte der Zuiderzee, bekend onder den naam IJsselmeer, kan niet meer worden beschouwd als „Zuiderzee" in den zin van art. 1, lid 1, *b* der Visscherijwet S. 1931 N°. 410, daar door de afsluiting het watergebied van de vroegere Zuiderzee, voorzoover dit binnen de afsluitdijk is komen te liggen geheel van karakter is veranderd, daar het in tegenstelling met hetgeen voor de afsluiting het geval was, elke rechtstreeksche open verbinding met de Noordzee mist.

Geheel in overeenstemming met dezen toestand is dan ook bij Alg. M. van Bestuur van 23 Juni 1932, S. 315 een bijzonder visscherijreglement voor de afgesloten Zuiderzee vastgesteld, waarin dat afgesloten watergebied geheel is behandeld als binnenwater, waarop — behoudens de in het Reglement zelf voorziene afwijkingen — het bij dienzelfden Alg. Maatr. v. Bestuur vastgestelde Algemeen Visscherijreglement voor de binnenwateren van toepassing is.

Op het beroep van den Ambtenaar O. M. bij het Kantongerecht te Sneek, requirant van cassatie tegen een vonnis van dat Kantongerecht van den 30 Aug. 1937, waarbij de gerequireerde A. v. d. L., visscher te Makkum, ter zake van het te zijnen laste bewezen verklaarde van alle rechtsvervolging is ontslagen, met bevel tot teruggave van het inbeslaggenomen vischtuig aan den verdachte.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

De Kantonrechter te Sneek besliste bij schriftelijk vonnis van 30 Augustus 1937 dat ten laste van gerequireerde bewezen was, dat hij op 23 Juli 1937 in het afgesloten gedeelte der Zuiderzee (IJsselmeer) onder Makkum, van welk water een ander dan verdachte de rechthebbende op het vischrecht was, heeft gevischt met fuiken, door die vischtuigen aldaar te water te brengen en te water te hebben, zonder dat hij was voorzien van een voor dergelijke visscherij geldige acte voor binnenvisscherij, en evenmin van een schriftelijke vergunning van de rechthebbende op het vischrecht in dat water, om daarin te mogen visschen.

De Kantonrechter achtte het bewezen verklaarde echter niet strafbaar, daarbij overwegend, dat de Visscherijwet S. 1931 n°. 410 volgens art. 1, lid 1 dier wet onder kustvisscherij verstaat het visschen onder meer in de Zuiderzee;

dat na de totstandkoming dier wet een gedeelte der Zuiderzee is afgesloten, maar daarmee dit gedeelte niet aan die bepaling is onttrokken en dus visschen daarin niet zijn bestempeling als kustvisscherij heeft verloren en is geworden tot binnenvisscherij;

dat wel het Kon. Besluit van 28 (lees: 23) Juni 1932 S. 315 tot vaststelling onder meer van een Algemeen Visscherijreglement voor de binnenwateren, zeven bijzondere Visscherijreglementen en een bijzonder Visscherijreglement voor de afgesloten Zuiderzee kennelijk uitgaat van de gedachte, dat visscherij in het afgesloten gedeelte der Zuiderzee is binnenvisscherij, die gedachte speciaal tot uitdrukking komt in den aanhef van art. 3 en die van art. 5 van het Bijzonder Visscherijreglement voor de afgesloten Zuiderzee en dan ook volgens die reglementen visschen in het afgesloten gedeelte der Zuiderzee is binnenvisscherij; maar daardoor uitteraard niet eenige wetsbepaling wordt aangetast en voormelde wetsbepaling dan ook ongerept blijft; dan wel volgens voornoemde wet binnenvisscherij is verboden, tenzij men voorzien is van een voor de visscherij die wordt uitgeoefend, geldige acte en van een schriftelijke vergunning van den rechthebbende op het vischrecht van het betrekkelijke water, maar voor kustvisscherij geen akte is vereischt en ook niet een schrifte-

lijke vergunning van den rechthebbende op het vischrecht, behoudens een hier niet ter zake afdoende uitzondering, wanneer en voor zoover, als in dezen, het Rijk die rechthebbende is.

De Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het Kantongerecht stelde beroep in cassatie in, en droeg als middel bij schriftuur voor:

„S. en v. t. van de artt. 1, 2, 16, 17, 31 der Visscherijwet 1931 S. 410, artt. 351, 352, 398 Sv., doordien de Kantonrechter, als bewezen aannemende dat de verdachte heeft gevischt met fuiken in het afgesloten gedeelte van de Zuiderzee, waarvan een ander dan de verdachte de rechthebbende op het vischrecht was, zonder acte voor binnenvisscherij en zonder schriftelijke vergunning van den rechthebbende op het vischrecht, dezen heeft ontslagen van rechtsvervolging,

ten onrechte, omdat, sedert het IJsselmeer door den Afsluitdijk van de open zee is gescheiden, dit watergebied niet langer als „zee" kan worden beschouwd doch een binnenwater is geworden en de bepalingen voor binnenvisscherij aldaar gelden."

Ter toelichting van dit middel zegt requirant:

„De onderhavige zaak wordt door mij op last van hoogerhand aan het oordeel van Uwen Hoogen Raad onderworpen. Er ligt een meeningsverschil aan ten grondslag tusschen de Kantonrechters te Sneek (voorheen Bolsward,cf. vonnis van 7 December 1932, W. 12623) en Heerenveen (wijlen Mr. baron van Harinxma thoe Slooten) en mij eenerzijds, en het betrokken Departement anderzijds.

Dezerzijds is het standpunt ingenomen, dat blijkens art. 1 lid 1 sub *b* der Visscherijwet „kustvisscherij" wordt uitgeoefend o. a. in „de Zuiderzee". Daargelaten waar hiervan nu precies de grens ligt (art. 1 lid 3), staat toch wel in groote lijnen vast, welk watergebied hier door den wetgever met de uitdrukking „Zuiderzee" aangeduid wordt. Met name slaat deze uitdrukking ook op de tegenwoordige „afgesloten Zuiderzee (IJsselmeer"). Het feit dat men tusschen de Noordhollandsche en de Friesche kust een dijk heeft aangelegd, doet daaraan niet af.

Het standpunt van het Departement heb ik, naar ik meen, in het cassatiemiddel juist weergegeven: door de afscheiding van de open zee is het betreffende watergebied niet langer „zee", en dus ook geen „Zuiderzee". Echter kan ik niet inzien, waarom het feit, dat een water niet meer open zee is, zou meebrengen, dat het niet meer is „Zuiderzee" in den zin der Visscherijwet.

Het bestaan van een dijk is ook niet beslissend voor de grens tusschen het gebied van kustvisscherij en dat van binnenvisscherij (vgl. art. 1, lid 1 sub *c* en lid 3, der Visscherijwet, alsmede het K. B. van 4 Juni 1932 S. 235, art. 1 sub B).

In werkelijkheid kan ik mij dus met net vonnis van den Kantonrechter zeer wel vereenigen. Wel werd veroordeeling gerequireerd ter zake van overtreding van art. 13 der Visscherijwet, maar daarbij werd het vierde lid van dat artikel sub *b* over het hoofd gezien."

Ik vermeld de geheele toelichting, omdat ik daardoor reeds onmiddellijk op het zwakke punt kan wijzen, dat aanleiding geeft tot deze zaak.

Het gaat er n.l. om wat de grenzen der Zuiderzee zijn, in verschillende tijden en krachtens verschillende wetten, i. c. de Visscherijwet.

Art. 1 der Visscherijwet, S. 1931, n°. 410, zegt o. m.: „De wet verstaat onder kustvisscherij het visschen in de Zuiderzee".

Op deze bepaling doet de Kantonrechter zijn vonnis steunen, en daarmede is de Ambtenaar O. M. het eens, al kwam hij in cassatie om het geschilpunt uitgemaakt te krijgen.

Het standpunt van den Kantonrechter is, blijkens de aanhef van de zooeven vermelde overweging, dat het er niet toe doet of een gedeelte van de Zuiderzee is afgesloten — wat hij eens tot Zuiderzee rekende, blijft Zuiderzee, zoolang i. c. de Visscherijwet geen nieuwe grenzen noemt, want, is kennelijk de redeneering de Visscherijwet spreekt over „Zuiderzee" vóór de afsluiting en blijft dus hetzelfde terrein bestrijken, ongeacht wat er van die Zuiderzee wordt. Terloops merk ik op, dat men in dien gedachtegang ook met een hengel in een der slooten van den Wieringermeer polder visschend, kustvisscherij uitoefent. De Ambtenaar O. M. deelt — niet in het middel — doch in de toelichting die opvatting door te stellen: „het staat wel in groote lijnen vast, welk watergebied in art. 1 lid 1 sub *b* der Wet met de Zuiderzee wordt aangeduid. Met name slaat deze uitdrukking ook op de tegenwoordige afgesloten Zuiderzee".

Noch Kantonrechter, noch Ambtenaar O. M. geven intusschen aan waar de grenzen der Zuiderzee voor of na de afsluiting liggen, de Ambtenaar spreekt, zonder gronden aan te geven, over „vaststaan der grenzen in groote lijnen".

Ik moet wel aannemen dat beiden alleen dachten aan wat vóór de afsluiting de aardrijkskundige leerboeken omtrent de Zuiderzee en hare grenzen vertelden, doch dat zij daarbij in dit geval het derde lid van art. 1 der Visscherijwet uit het oog hebben verloren. Dit toch bepaalt: „de grenzen tusschen de in het eerste lid bedoelde wateren, worden voor zooveel noodig bij algemeenen maatregel van bestuur bepaald."

In verband met deze zaak heb ik getracht een onderzoek in te stellen naar de vaststelling der grenzen van de Zuiderzee — vroeger en thans —, en kwam daarbij tot de slotsom, dat een voor alle gevallen geldende grensregeling niet bestond en bestaat. Er is slechts onzekerheid.

In een Staatscourant van 1932 is te vinden een ministerieele kennisgeving luidende als volgt:

22 September 1932, La. Q.

—

De Minister van Waterstaat,
Brengt ter algemeene kennis,
dat de volgende namen zijn vastgesteld:
voor het afgesloten gedeelte van de Zuiderzee: IJsselmeer;
voor het overige gedeelte van de Zuiderzee benoorden den afsluitdijk: Waddenzee.
's-Gravenhage, 22 September 1932.
(get.) Reymer.

Zoo oppervlakkig brengt deze algemeene kennisgeving de zaak een eind verder, doch m. i. is dit niet het geval, nu niet blijkt, waar de bevoegdheid van den Minister van Waterstaat tot het geven van namen op berust. Er waren naar ik mij herinner destijds voorstanders van den naam Flevo-meer, zulks op historische gronden, en ik meen, dat zij, bij gebreke van een wettelijke regeling, want dit is een ministerieele kennisgeving niet, nog altijd hun wensch bevredigd zouden kunnen zien.

Bovendien helpt deze kennisgeving niet, omdat een regeling van namen niet in zich sluit een grensregeling.

Duidelijk spreekt de verwarring welke heerscht omtrent de vraag wat onder de Zuiderzee moet worden verstaan, uit hetgeen in de Tweede Kamer is opgemerkt n. a. van de toepassing der Zuiderzeesteunwet (N°. 226, n°. 2 Zitting 1936—1937; n°. 337, zitting 1937—1938). Het ging er toen over of deze wet alleen gold voor het afgesloten gedeelte der Zuiderzee. In gemeld stuk n°. 226 is o. a. te lezen: De bekende auteurs op aardrijkskundig gebied geven nergens een duidelijke omschrijving van het begrip Zuiderzee. In van der Aa's Aardrijkskundig Woordenboek wordt de Zuiderzee genoemd een golf van de Noordzee, gescheiden door de eilanden Texel, Vlieland, Terschelling en Ameland, benevens eenige zandbanken. Bij Witkamp kan men vermeld vinden, dat de Zuiderzee met de Wadden ongeveer 52,500 ha groot is, plus de mededeeling, dat de Zuiderzee tusschen Texel en den Frieschen wal meer dan 8 uren gaans breed is. In het werk „Nederland" spreekt de aardrijkskundige R. Schuiling van het verschil tusschen hoog- en laagwater in de Zuiderzee; hij geeft enkele cijfers voor Harlingen en vermeldt als terloops, dat door de zeegaten de vloed als stroom den Zuiderzeeboezem binnendringt. De Encyclopaedie van Winkler Prins stelt, dat de natuurlijke grens tusschen Zuiderzee en Waddenzee niet bestaat, doch dat men dikwijls de grens neemt van Harlingen via het griend naar het Vlie. Ook Minister Lely schijnt de opvatting te zijn toegedaan, dat de Zuiderzee grooter was dan hetgeen thans door den afsluitdijk is afgesloten. In een nota van zijn hand, van 16 December 1897, is het volgende te vinden: „Wanneer men echter opmerkt, dat in het gedeelte der Zuiderzee ten noorden van de afsluiting zeer diepe en breede stroomgeulen van den Texel- en Vliestroom voorkomen, dan schijnt het waarschijnlijk, dat de meerdere hoogte van den waterstand te Harlingen bij stortvloed boven de waterstanden van het Marsdiep en het Vliegat het gevolg is van een opwaaiing alleen over het ondiepe gedeelte der zee tusschen Harlingen en de genoemde stroomgeulen." Voor Minister Lely was dus blijkbaar dit alles Zuiderzee.

Wat de werking der Zuiderzeesteunwet betrof kwam de Kamer-Commissie tot deze slotsom: dat de prelabele vraag of personen, wonende en (of) hun hoofdmiddel van bestaan op 25 Juli 1918 vindende in het Zuiderzeevisscherij- of een daarop gegrond dan wel daaraan verwant bedrijf benoorden den afsluitdijk, als belanghebbenden in den zin der Zuiderzeesteunwet behooren te worden erkend, indien ook overigens hun omstandigheden aan de bepalingen der Zuiderzeesteunwet voldoen.

Van nog veel meer belang lijkt mij het Ministerieel Antwoord n°. 337 uit het zittingsjaar 1937—1938, toen het weer over de Zuiderzeesteunwet ging en waarin een beroep wordt gedaan op de oude grensregeling van kust- en binnenvisscherij.

Het luidt: „Bij het stellen van de vraag, of de bedoelde visschers vallen onder de Zuiderzeesteunwet, is in de stukken aangeroerd het punt: wat onder Zuiderzee moet worden verstaan. Ook in het verslag van de Kamercommissie worden daaraan uitvoerige beschouwingen gewijd, waaruit blijkt, dat voor de Zuiderzee verschillende grenzen zijn te stellen. Het verwondert mij echter in dat verslag niet te hebben aangetroffen de begrenzing van de Zuiderzee, die in de Visscherijwet en hare voorschriften wordt aangegeven, hoewel het hier toch bij uitstek een visscherijaangelegenheid betreft. Naar het mij voorkomt is het Kon. Besluit van 15 April 1911 S. 117 tot vaststelling van de grenzen tusschen kust- en binnenvisscherij en tusschen de wateren, waarin kustvisscherij wordt uitgeoefend, zooals dit besluit tijdens de totstandkoming van de Zuiderzeesteunwet gold, in dezen toch zeker als een gezaghebbende bron te beschouwen. In dat besluit nu wordt als grens tusschen de Waddenzee en de Zuiderzee aangegeven de lijn gaande van het licht van de Ven (Noord-Holland) naar den molen op het roode klif bij Laaxum. Deze lijn ligt dus nog aanzienlijk zuidelijker dan de tegenwoordige afsluitdijk.

Waar de Zuiderzeesteunwet zelf geen definitie geeft, ligt het voor de hand, dat men, voor wat de toepassing van de Zuiderzeesteunwet betreft, den afsluitdijk als grens van de Zuiderzee heeft aangenomen. Immers, indien men zich er rekenschap van geeft dat de Zuiderzeevisschersbevolking in hoofdzaak haar bestaan vond uit de opbrengst van visch, welke uit de Noordzee in de Zuiderzee was binnengetrokken, is het aannemelijk dat door de toepassing van de Zuiderzeesteunwet onder Zuiderzee wordt verstaan, het vischwater, dat door den afsluitdijk voor deze visch ontoegankelijk is gemaakt."

Oplossing van de vraag geeft dit alles niet en daarom zou ik de grensbepaling, zooals de Ambtenaar Openbaar Ministerie deze aangeeft, ietwat anders stellend, kunnen zeggen: „Daargelaten wat nu precies de grenzen der Zuiderzee waren, wist iedereen wel zoo ongeveer welk terrein daaronder te verstaan was". Daartegenover zou men dan kunnen stellen, dat tegenwoordig, nà de afsluiting zoo ongeveer iedereen weet, dat geen Zuiderzee meer bestaat, hoogstens zou men kunnen beweren dat er tusschen den Afsluitdijk en de Waddeneilanden een stukje Zuiderzee is overgebleven, en daarmede kom ik weer tot het begrip „Zuiderzee" in art. 1 lid 1 sub *b* der Visscherijwet.

Men zou zich echter nog kunnen afvragen, welke beteekenis een wettelijke regeling heeft, wanneer het onderwerp waarop het betrekking heeft, verdwenen is, waarbij ik met alle erkenning voor het gebrekkige der vergelijking denk aan de belangrijke regeling omtrent de beteekenis van „kerfstokken" in art. 1924 B. W.

Voor zoover mij bekend is er geen wet te vinden, waarin welomlijnd de grenzen van de Zuiderzee waren aangegeven — toen deze nog bestond —; de Kantonrechter geeft dan ook geen gronden aan voor zijn terreinomschrijving van de Zuiderzee, zooals die in de Visscherijwet genoemd wordt. Zijn eenige argument is dat, al wordt er een stuk van afgesloten, en ik zou er aan toe willen voegen, al werd ze geheel drooggelegd, het toch Zuiderzee blijft, omdat toen de wet tot stand kwam, deze het oorspronkelijk, op dat tijdstip bestaande terrein op het oog had.

Ik heb de voor de Visscherij geldende regeling eens vergeleken met de Wet op de Loodsdienst van 20 Augustus 1859, S. 93 (meermalen gewijzigd). Deze wet noemt geen bepaalde gebieden in art. 1, maar spreekt van de Nederlandsche zeegaten, enz. waarna art. 3 de zes districten noemt, waarin het watergebied verdeeld wordt. Uit deze Wet vloeide het K. B. van 23 Maart 1925, S. 106 voort, waarbij tevens het bijzonder Reglement op den Loodsdienst werd vastgesteld. Dit bepaalde o. m. in art. 4: „De binnenloodsen van de standplaats Harlingen zijn bestemd tot het loodsen van schepen uit de haven of van de reede van Harlingen: *a.* enz.; *b.* naar de reede van Texel of in het Nieuwediep en naar alle havens en plaatsen aan de Zuiderzee gelegen, benevens Amsterdam, Zwolle en Kampen en omgekeerd."

Bij K. B. van 10 Augustus 1932, S. 433 is voormeld Besluit ingetrokken en zijn het gewijzigd Algemeen Reglement op den Loodsdienst en de daaruit voortvloeiende Districts-Reglementen vastgesteld. In het Reglement voor de loodsdiensten in het eerste en tweede district, wordt thans gezegd, dat de binnenloodsen bestemd zijn o. m. tot het loodsen naar de reede van Texel of in het nieuwe Diep en naar de havens van Kornwerderzand en den Oever en omgekeerd, waardoor m. i. het toen afgesloten oude Zuiderzee-gebied buiten hun ressort valt.

Bij deze regeling van het loodsen behoefde echter de vraag omtrent de omvang der Zuiderzee niet te rijzen, daar de Wet dit watergebied niet met zoovele woorden noemde, zooals wel het geval is in de Visscherijwet.

Wat volgens deze wet onder Zuiderzee moet worden verstaan, behoort m. i. te worden vastgesteld aan de hand van art. 1 lid 3 der wet in verband met het daarop berustende K. B. van 4 Juni 1932, S. 235 tot vaststelling van de grenzen tusschen kust- en binnenvisscherij en van de wateren, waarin kustvisscherij wordt uitgeoefend (gew. bij K. B. 24 Juli 1933, S. 371). De Zuiderzee wordt daarin als nog bestaande genoemd, want in art. 2 worden als grenzen van de wateren, waarin de kustvisscherij wordt uitgeoefend, onder C genoemd, tusschen de Waddenzee en de Zuiderzee: de lijn gaande van de Oostkaap op Texel bij Oosterend naar de toren van de groote kerk van Harlingen.

Nu kan men echter niet aannemen, dat het watergebied, dat ten Zuiden van die lijn ligt, ook thans nog Zuiderzee is, waar uitsluitend kustvisscherij kan worden uitgeoefend, omdat art. 1 der Wet de Zuiderzee als zoodanig noemt. Het K. B. van 4 Juni 1932, S. 235 geeft behalve plaatselijke grenzen immers ook nog algemeene regels voor grensbepaling, en wel in art. 1. Het bepaalt, dat de grenzen, tusschen de wateren waarin kustvisscherij en die waarin binnenvisscherij wordt uitgeoefend zijn:

A. voor de wateren, die door sluizen of duikersluizen met wateren, waarin kustvisscherij wordt uitgeoefend, in gemeenschap staan:

de waterkeering of, indien de sluis- of duikersluis zoowel aan de zee- als aan de landzijde water keert, de buitenste waterkeering;

B. voor de wateren, die in open gemeenschap staan met wateren, waarin kustvisscherij wordt uitgeoefend:

1°. waar hoofden of leidammen aanwezig zijn: de lijn, gaande over de uiteinden daarvan;

2°. waar hoofden of leidammen ontbreken: de lijn, gaande over den mond ter plaatse, waar deze de kustlijn, gerekend ter hoogte van gewoon hoogwater, snijdt,

en geeft dan voor bepaalde wateren — echter niet voor de Zuiderzee — nog eenige nadere aanwijzingen.

Hetzelfde geldt ook vóór de afsluiting der Zuiderzee, en daarom acht ik het goed hier weer te geven, wat destijds gezegd werd in het eerste nummer van de „Mededeelingen en Verslagen der Visscherijinspectie" omtrent deze grenzen (I. Binnenvisscherij, Uitgegeven door het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel, April 1912, blz. 114). Daar vindt men:

Daar de wateren, waarin kustvisscherij en die, waarin binnenvisscherij wordt uitgeoefend, op vele plaatsen met elkander in verbinding staan, is nader aangegeven waar in die gevallen de grens ligt tusschen de kust- en de binnenwateren.

Indien tusschen die wateren sluizen of duikersluizen aanwezig zijn, wordt de waterkeering, dat is derhalve de sluisdeur, de schuif, enz., gerekend de grens te vormen. Het kan echter ook voorkomen, dat meer dan één waterkeering aanwezig is, zooals dat het geval is bij een schutsluis. Dan wordt de buitenste waterkeering, derhalve die welke gelegen is naar den kant van het kustwater, als de grens beschouwd.

Niet steeds echter is er een sluis of een duikersluis aanwezig op de plaats, waar het kustwater met het binnenwater in verbinding staat. Vaak ook is er open gemeenschap. Indien nu bij open gemeenschap het binnenwater tusschen hoofden of leidammen door in het kustwater uitstroomt, wordt als grens beschouwd de lijn gaande over de uiteinden van die hoofden of leidammen. Dit is o. a. het geval bij het Zwolsche Diep, het Ganzendiep, het Keteldiep en de Eem.

Op sommige plaatsen ontbreken bij een open verbinding die hoofden of leidammen, zooals b.v. aan den mond der Veluwsche beken, die in de Zuiderzee uitstroomen. Bij een zoodanigen mond wordt de grens gevormd door de lijn, die over den mond gaat op de plaats, waar deze de kustlijn, gerekend ter hoogte van gewoon hoogwater, snijdt.

Voor enkele wateren waar hoofden of leidammen ontbreken en geen bepaalde kustlijn is aan te wijzen, die door den mond gesneden

wordt, is de grenslijn tusschen het gebied van de kustvisscherij en dat der binnenvisscherij nader aangewezen.

Hierna volgt nog een omschrijving van bijzondere grenzen voor met name genoemde wateren. Deze betreft gevallen, waar de hoofdbeginselen, zooeven vermeld, niet geheel en al uitkomst konden geven, hetgeen hier verder niet van belang is. Het K. B. van 4 Juni 1932, S. 235 toch, geeft zooals ik reeds opmerkte dezelfde algemeene grenslijnen als vroeger bestonden. De afsluiting van de Zuiderzee heeft dus verandering in den feitelijken toestand gebracht, en het grootste gedeelte van dat water, waarin vroeger kustvisscherij werd uitgeoefend, valt thans door de bepaling van art. 1 onder A van laatstgenoemd K. B. onder binnenvisscherij. Het afgesloten gedeelte is een water geworden, dat door sluizen in gemeenschap staat met wateren, waarin kustvisscherij wordt uitgeoefend. Als grenslijn moet dus de buitenste waterkeering, de Afsluitdijk worden aangenomen. Is die uitlegging juist, dan behoorde er ook een regeling voor dat afgesloten gebied te komen, welke te vinden is in het K. B. van 23 Juni 1932, S. 315, dat o. m. het bijzonder reglement voor de afgesloten Zuiderzee bevat. De vermelding der Zuiderzee in art. 1 lid 1 sub *b* der Wet heeft dan alleen beteekènis voor een watergebied, dat volgens de Visscherijwet nog als Zuiderzee beschouwd moet worden en bedoeld wordt in het K. B. van 4 Juni 1932, S. 235, waar, zooals ik reeds vermeldde de grenzen tusschen Zuiderzee en Waddenzee worden vastgesteld.

Voor de Zuiderzee, zooals de Visscherijwet die kent loopt dus de Noordgrens van Oosterend op Texel naar Harlingen. De Zuidgrens is de Afsluitdijk. Op dat watergebied is het Zuiderzeevisscherijreglement van 23 April 1915, S. 205 (herh.gew.) nog van toepassing.

In de eerste plaats dus op grond van hetgeen ik gezegd heb n. a. v. de Wet en de daaruit voortvloeiende Koninklijke Besluiten, en in de tweede plaats, indien de H. R. hierin niet mede mocht gaan, op grond dat het object dat de Wet noemt als zoodanig verdwenen is, zoodat de vermelding er van geen zin zou hebben, ben ik van meening, dat de Kantonrechter ten onrechte het bewezen verklaarde niet strafbaar heeft geoordeeld.

Er zou nog verschil van meening kunnen rijzen over de vraag of het vonnis de feiten vaststelt op zoodanige wijze, dat de H. R. ten principale recht kan doen. Ik meen dat dit wel het geval is, en concludeer derhalve, dat de H. R. het vonnis vernietige, voorzoover het de feiten niet strafbaar acht en een ontslag van rechtsvervolging bevat.

De H. R. verklare het bewezen verklaarde en den dader strafbaar.

Het feit behoort m. i. de benaming te dragen van:

„visschen in een water, waarvan een ander de rechthebbende op het vischrecht is zonder voorzien te zijn van een schriftelijke vergunning van den rechthebbende" en

„binnenvisscherij uitoefenen zonder voorzien te zijn van een voor de visscherij, die wordt uitgeoefend, geldige akte", en gezien de artt. 1, 2, 12, 13, 16, 31, 39 der Visscherijwet, S. 1931, n°. 410, artt. 23, 62, 91 Sr. in aanmerking genomen den aard van het feit en de omstandigheden waaronder het gepleegd is, concludeer ik ten slotte dat de H. R. gerequireerde veroordeele tot twee geldboeten, elk van f 2 bij gebreke van betaling en verhaal voor elke boete te vervangen door 2 dagen hechtenis, met verbeurdverklaring van het inbeslaggenomen vischtuig.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis, overeenkomstig de dagvaarding, ten laste van den gerequireerde is bewezen verklaard, dat hij enz. (zie conclusie);

O. dat de Kantonrechter dit bewezene niet strafbaar heeft geoordeeld, met ontslag van rechtsvervolging als voormeld, daartoe overwegende:

dat de Visscherijwet S. 1931 n°. 410 volgens art. 1, lid 1 dier wet onder kustvisscherij verstaat het visschen onder meer in de Zuiderzee;

dat na de totstandkoming enz. (zie conclusie);

Ten aanzien van het middel van cassatie:

O. dat de beslissing over het al of niet strafbare van het bewezene wordt beheerscht door het antwoord op de vraag, of het afgesloten gedeelte der Zuiderzee, bekend onder den naam IJsselmeer, moet worden beschouwd als „Zuiderzee" in den zin van artt. 1, 1*b* der Visscherijwet S. 1931 n°. 410, waardoor de aldaar uitgeoefende visscherij zoude zijn kustvisscherij, dus geen binnenvisscherij als in art. 1, 1*c* der wet bedoeld;

O. dat deze vraag ontkennend moet worden beantwoord, op grond, dat, door de afsluiting, het watergebied van de vroegere Zuiderzee, voorzoover dit binnen den afsluitdijk is komen te liggen, geheel van karakter is veranderd, dus geen „Zuiderzee" meer is in den zin van genoemd artikel, daar het in tegenstelling met hetgeen voor de afsluiting het geval was, elke rechtstreeksche open verbinding met de Noordzee mist;

O. dat, geheel in overeenstemming met dezen, door de afsluiting geschapen toestand, dan ook bij A. M. van Bestuur van 23 Juni 1932 S. 315 is vastgesteld een bijzonder visscherijreglement voor de afgesloten Zuiderzee, waarin dat afgesloten watergebied geheel is behandeld als een binnenwater, waarop, behoudens de afwijkingen in het Reglement zelf voorzien, het bij dienzelfden Algemeenen Maatregel van Bestuur vastgestelde Algemeen Visscherijreglement voor de binnenwateren van toepassing is;

O. dat hieruit volgt, dat het bewezenverklaarde door den Kantonrechter ten onrechte niet strafbaar is geoordeeld, zoodat het middel is gegrond;

Vernietigt het bestreden vonnis, behalve wat de bewezen verklaring betreft, en

Rechtdoende krachtens art. 105 der Wet R. O.:

Verklaart het bewezene strafbaar als opleverende na te noemen overtredingen;

Qualificeert het bewezene als: „visschen in

een water, waarvan een ander de rechthebbende op het vischrecht is, zonder voorzien te zijn van een schriftelijke vergunning van den rechthebbende" en

„binnenvisscherij uitoefenen zonder voorzien te zijn van een voor de visscherij, die wordt uitgeoefend, geldige akte";

Verklaart den verdachte strafbaar, zijnde niet gebleken van eenigen grond, waarom zijn strafbaarheid zoude zijn uitgesloten;

O. dat na te noemen straffen moeten worden geacht te zijn in overeenstemming met aard en ernst der gepleegde feiten;

Gezien de artt. 13, 16, 31, 39 der Visscherijwet, S. 1931 n°. 410, 23 Sr.;

Veroordeelt den verdachte tot twee geldboeten elk van vijftig cents, elke boete bij gebreke van betaling of verhaal te vervangen door een dag hechtenis.

(N. J.)

---

20 *December* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Regl. op de wegen van Zuid-Holland, art. 7; B. W. art. 625.)

Het verbod van art. 7, lid 1 van het Reglement op de Provinciale wegen van Zuid-Holland is aldus te verstaan, dat reeds hij, die den toestand doet aanwezig zijn, dat een uitweg naar den Provincialen weg feitelijk bestaat, van den Provincialen weg gebruik maakt, te weten tot het behouden van een uitweg. Worden de in de dagv. vermelde woorden „gebruik heeft gemaakt" aldus opgevat, dan wordt de eisch, dat in de t.l.l. nader zoude moeten zijn aangeduid, van welke uitwegen req. op 16 Juni 1937 gebruik heeft gemaakt, zonder eenigen grond gesteld.

Uit de stukken, waarvan de H. R. kennis neemt, blijkt geenszins, dat aan de vergunning voorwaarden plegen te worden verbonden, waardoor verkregen rechten worden aangetast.

Terecht neemt req. aan, dat ook een vergunning overeenkomstig het 4e lid van art. 7 verleend, tot wederopzegging van kracht is (art. 24). Dit leidt echter tot geen ander gevolg, dan dat, indien na de opzegging een nieuwe vergunning wordt gevraagd, door Gedep. Staten andermaal bij het verleenen der vergunning, waaraan dan zoo noodig nieuwe voorwaarden kunnen worden verbonden, dit vierde lid (eerbiediging van verkregen rechten) moet worden nageleefd.

Op het beroep van G. A. K., landbouwer te Schipluiden, requirant van cassatie tegen een vonnis van het Kantongerecht te Delft van 8 Sept. 1937, waarbij requirant ter zake van: zonder vergunning, verleend door of vanwege Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, in die provincie van een provincialen weg gebruik maken tot het behouden van uitwegen, met aanhaling der artt. 1, 7 lid 1 en 4, 23 van het Reglement op de Provinciale wegen van Zuid-Holland en 23, 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van vijf gulden en vervangende hechtenis van vijf dagen.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

De Kantonrechter te Delft verklaarde bij schriftelijk vonnis van 8 September 1937 ten laste van requirant bewezen, dat hij te Schipluiden op 16 Juni 1937 zonder vergunning verleend door of vanwege Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van den weg Den Hoorn—Maasdijk, dat door de provincie Zuid Holland was bestemd tot openbare weg en als zoodanig door haar werd onderhouden — gebruik heeft gemaakt tot het behouden van eenige uitwegen. Hieraan enz.

In cassatie gekomen heeft requirant bij schriftuur tegen dit vonnis het volgende aangevoerd:

„Het gebruik maken van den weg Den Hoorn—Maasdijk tot het behouden van eenige uitwegen, wordt in het vonnis gelijk gesteld met het hebben van een toestand, met het laten voortbestaan dier uitwegen;

dat het — omni reverentia — niet wel denkbaar is de uitwegen te laten voortbestaan, zonder gebruik te maken van den weg Den Hoorn—Maasdijk, zonder dus dezen weg te gebruiken;

dat toch „gebruik maken van iets" volgens van Dale's groot Woordenboek der Nederlandsche Taal „zich van iets bedienen" is;

dat ook voor de uitoefening van een niet voortdurende erfdienstbaarheid, waarmede het recht van uitweg in casu gelijk te stellen is, noodig is 's menschen toedoen, waarbij het hebben van den toestand zelfs sedert onheugelijke jaren niet voldoende is tot verkrijging;

dat dus bewezen moet zijn, dat de provinciale weg gebruikt is door verdachte om een uitweg te behouden en verdachte op 16 Juni 1937 den voornoemden provincialen weg daartoe niet gebruikt heeft, gelijk ook trouwens het tegendeel niet als bewezen is aangenomen in bovengenoemd vonnis;

dat nu er tien uitwegen bestaan van verdachtes eigendommen tot den provincialen weg Den Hoorn—Maasdijk en er niet aangeduid is in de dagvaarding tot het behouden van welken uitweg verdachte heeft gebruik gemaakt van den provincialen weg, de dagvaarding nietig had moeten worden verklaard, omdat zij niet bevatte een duidelijke plaatsaanwijzing, waar de overtreding zou zijn begaan, hetgeen zeer zeker als gevolg is te verstaan van de opvatting van „gebruik maken van den weg", gelijk ze ook in het vonnis gehuldigd is;

dat alle verdachtes eigendommen, waarvan hier sprake is, steeds hebben gelegen langs den openbaren weg Den Hoorn—Maasdijk en verdachte bij acte van 30 Juni 1930 aan Gedeputeerde Staten der Pronvincie Zuid-Holland verkocht heeft aan dien openbaren weg aangrenzende perceelsgedeelten, tot verbetering en verbreeding van dien openbaren weg, thans den Provincialen weg Den Hoorn—Maasdijk, waarbij aan verdachte geen enkele beperkende bepaling is opgelegd ten opzichte van het hebben en houden van bedoelde uitwegen, die er altijd geweest waren;

dat daarna, immers op 12 October 1931, gekomen is het Besluit N°. 134, ter afkondiging van het Reglement op de Provinciale wegen, waarbij in art. 7 lid 1 sub *b* het ver-

bod uitgevaardigd is om zonder vergunning, verleend door of vanwege Gedeputeerde Staten, van de provinciewegen gebruik te maken tot het behouden van uitwegen, welke bepaling dus het reeds jaren bestaande recht van verdachte geheel illusoir maakte, omdat aan die vergunning voorwaarden plegen verbonden te worden, waardoor verkregen rechten worden aangetast, niettegenstaande het 4e lid van art. 7 van vorenbedoeld Reglement;

dat dit ook hier gebleken is, daar verdachte, bij brief van 1 September 1937 aan Gedeputeerde Staten verzoekende de voorwaarden te mogen vernemen tot het behouden van uitwegen naar de provinciale wegen, bij missive van 12/14 October 1937, waarvan afschrift hierbij gaat, bericht kreeg 1° dat de uitwegen slechts mogen worden gebruikt voor land- en tuinbouwdoeleinden en ten behoeve van de reeds op de perceelen aanwezige 6 woningen van adressant;

dat door deze voorwaarde het recht van verdachte om zijn grond langs dien openbaren, thans Provincialen, weg Den Hoorn—Maasdijk, welke altijd door hem en ook in 1935 nog door den Ontvanger van Successie, als bouwgrond is beschouwd, als bouwgrond te verkoopen, hem is ontnomen, omdat het als zoodanig geen uitweg heeft naar den publieken weg;

dat de vergunning vervalt o. a. wanneer Gedeputeerde Staten zulks noodig oordeelen, waardoor de uitwegen moeten worden afgesloten, welke afsluiting toch zeker nimmer zoo opgevat kan worden, dat daardoor verkregen rechten niet zouden worden aangetast;

dat verdachte zich evenmin kan vereenigen met de uitlegging van de beteekenis van „verkregen rechten" door Gedeputeerde Staten in hunne missive van 12/14 October 1937, waar zij deze definieeren als „erfdienstbaarheden of tegenover de Provincie verkregen rechten";

dat ook die vergunning niet kan aangevraagd door verdachte, omdat zij krachtens art. 24 lid 1 van bovenbedoeld Reglement is verleend tot wederopzegging en daarbij niet is bepaald, dat zij slechts tot wederopzegging is verleend voorzooverre daardoor niet verkregen rechten worden aangetast;

dat toch art. 7 lid 4 slechts zegt dat bedoelde vergunningen niet worden geweigerd en daaraan geen voorwaarden worden verbonden, indien door die weigering en door deze voorwaarden verkregen rechten zouden worden aangetast, doch geen enkel artikel zich uitlaat wat er geschieden moet, indien door de opzegging van de vergunning, deze voor den verdachte verloren is gegaan."

De taalkundige opmerkingen waarmede requirant in dit middel aanvangt, acht ik onjuist, en niet veel meer dan een woordenspel. Het Reglement verbiedt het gebruik van een provincialen weg tot het behouden van uitwegen, en spreekt dus terecht niet van het „hebben" van uitwegen, waardoor men op den provincialen weg komt.

Dit zou m. i., tenminste niet wanneer er verkregen rechten zijn, moeilijk verboden kunnen worden. Requirant gebruikte de uitwegen om op den provincialen weg te komen, en door die handeling wordt de provinciale weg gebruikt om die uitwegen te behouden.

Het is mogelijk dat er meer uitwegen zijn, doch dit brengt niet mede dat requirant uit de telastelegging niet zou hebben kunnen opmaken, welke weg hier bedoeld werd. De Kantonrechter heeft dit verweer dan ook terecht verworpen, en het is aannemelijk — het blijkt uit het verweer — dat requirant den provincialen weg gebruikte om al zijn uitwegen te behouden.

Requirant zegt zijn recht van uitwegen te hebben bezeten jaren voor de Reglementsbepaling kwam, welke vergunning vereischte. Dit is aannemelijk, maar doet niets af aan de bevoegdheid van de Provinciale Overheid regelingen te treffen voor de onder haar beheer vallende wegen. Blijkens art. 7 lid 4 van het Reglement is het de nadrukkelijke bedoeling, dat verkregen rechten niet worden aangetast.

Al noemt requirant geen wetsbepalingen als geschonden, zoo is de strekking van zijn betoog, m. i. zich te beroepen op art. 625 B. W., en dat beroep kan naar mijn oordeel niet opgaan, gezien Uw Rechtspraak en de literatuur waaruit voortvloeit, dat de overheidsregelingen slechts niet zoover mogen gaan, dat een algeheele opheffing van het betrokken recht er uit voortvloeit. Ik moge hierbij volstaan met te verwijzen naar Mr. van Gelein Vitringa's werk (Ned. Adm. Recht, blz. 447) en de daar vermelde rechtspraak.

Requirant gevoelt zich blijkbaar bezwaard, omdat bij de vergunning voorwaarden kunnen worden gesteld en vreest voor mogelijke opzegging der vergunning.

Ik ga daarin niet met hem mede, en meen dat het Reglement, o. a. zooals het in art. 7 lid 4 is geredigeerd voldoende waarborgen geeft en dus noch art. 625 B. W., noch artt. 134 Grondwet of artt. 130 en 140 Provinciale wet zijn geschonden, weshalve ik concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer van der Meulen;

Gelet op de door den requirant ingediende schriftuur, welke de navolgende, tegen het voormelde vonnis gerichte, grieven inhoudt:

1°. dat het gebruik maken van den provincialen weg Den Hoorn—Maasdijk tot het behouden van eenige uitwegen, in het vonnis ten onrechte wordt gelijk gesteld met het hebben van een toestand, met het laten voortbestaan dier uitwegen;

2°. dat de dagvaarding nietig is, omdat zij niet bevat een duidelijke plaatsaanwijzing, waar de overtreding zou zijn begaan, omdat er tien uitwegen bestaan van requirants eigendommen naar voornoemden weg en niet aangeduid is, tot het behouden van welken uitweg requirant gebruik heeft gemaakt van dien weg;

3°. dat art. 7, lid 1, aanhef en sub *b* van voormeld Reglement, waarbij het verbod is uitgevaardigd om zonder vergunning verleend door of vanwege Gedeputeerde Staten van de Provinciale wegen gebruik te maken tot het behouden van uitwegen, het reeds jaren bestaande recht van requirant geheel illusoir maakt, omdat aan die vergunning voorwaarden plegen verbonden te worden, waardoor verkregen rechten worden aangetast, niettegenstaande het 4de lid van art. 7 voornoemd;

4°. dat een vergunning als bedoeld ingevolge art. 24 lid 1 van het Reglement tot wederopzegging wordt verleend en daarbij niet is bepaald, dat zij slechts tot wederopzegging is verleend voorzooverre daardoor niet verkregen rechten worden aangetast;

O. dat bij het bestreden vonnis overeenkomstig de dagvaarding, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, ten laste van requirant is bewezen verklaard: (zie conclusie);

O. ten aanzien van de eerste en tweede grief:

dat het hier bedoelde verbod aldus is te verstaan, dat reeds hij, die den toestand doet aanwezig zijn, dat een uitweg naar den Provincialen weg feitelijk bestaat, van den Provincialen weg gebruik maakt, te weten tot het behouden van een uitweg;

dat, worden de in de dagvaarding vermelde woorden „gebruik heeft gemaakt" in gelijken zin opgevat, welke opvatting met de gebezigde woorden alleszins vereenigbaar is, de eisch, dat in de telastelegging nader zoude moeten zijn aangeduid, van welke uitwegen requirant op den 16en Juni 1937 gebruik heeft gemaakt, zonder eenigen grond worden gesteld;

dat de derde grief niet tot cassatie kan leiden reeds hierom, omdat uit de stukken, waarvan de H. R. kennis neemt, geenszins blijkt, dat aan de vergunning voorwaarden plegen te worden verbonden, waardoor verkregen rechten worden aangetast;

O. met betrekking tot de vierde grief:

dat het vierde lid van art. 7 van het Reglement luidt:

De in dit artikel bedoelde vergunningen worden niet geweigerd, en aan bedoelde vergunningen worden geen voorwaarden verbonden, indien door deze weigering en door deze voorwaarden verkregen rechten zouden worden aangetast; terwijl het eerste lid van art. 24 bepaalt: Alle vergunningen krachtens dit reglement verleend, zijn tot wederopzegging verleend;

dat in de grief terecht wordt aangenomen, dat ook een vergunning, overeenkomstig het vierde lid van art. 7 verleend, tot wederopzegging van kracht is, hetgeen echter tot geen ander gevolg leidt, dan dat, indien na de opzegging een nieuwe vergunning wordt gevraagd, door Gedeputeerde Staten andermaal bij het verleenen der vergunning, waaraan dan zoo noodig nieuwe voorwaarden kunnen worden verbonden, dit vierde lid moet worden nageleefd;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

22 *December* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Middelbaar Onderwijswet art. 37.)

Volgens art. 37 der Middelbaar-Onderwijswet wordt het schoolgeld geheven met inachtneming van de financieele draagkracht der belanghebbenden.

Na echtscheiding is ook de ouder, die niet met de voogdij is belast, belanghebbende bij het verstrekken van onderwijs aan zijn kind.

Zoodanige ouder is krachtens de onderhavige Verordening ook schoolgeldplichtig ter zake van het aan zijn kind verstrekte onderwijs.

De regeling der Verordening is niet in strijd met art. 285*b* B. W., daar de in dat artikel aan de Rechtbank gegeven bevoegdheid onverlet laat de bevoegdheid van den gemeentelijken wetgever tot regeling van het schoolgeld voor de gemeentescholen.

Het eerste lid van art. 5 der Verordening, bepalende dat als inkomen wordt aangemerkt het belastbaar inkomen, waarnaar voor het laatst verstreken belastingjaar der Rijksinkomstenbelasting de aanslag in deze belasting is geschied, houdt een regeling in, welke geenszins in strijd is met het meervermelde voorschrift der Middelbaar-Onderwijswet, dat het schoolgeld wordt geheven met inachtneming van de financieele draagkracht der belanghebbenden, doch aan dit voorschrift een alleszins geoorloofde uitwerking geeft.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van A. te 's-Gravenhage, tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te Amsterdam van 12 Jan. 1937, betreffende een hem opgelegden aanslag wegens schoolgeld aan de openbare scholen voor middelbaar en voorbereidend hooger onderwijs te Amsterdam over het heffingsjaar 1935/36;

Gezien enz.;

O. dat de verordening der gem. Amsterdam op de heffing van schoolgeld aan de openbare scholen voor middelbaar en voorbereidend hooger onderwijs te Amsterdam, voor zooveel in cassatie van belang bepaalt:

in art. 2, dat schoolgeldplichtig zijn de ouders of voogden der leerlingen,

in art. 4, dat het schoolgeld wordt geheven voor leerlingen, wier ouders beiden of een van beiden te Amsterdam wonen, naar het gezamenlijk inkomen der ouders, vermeerderd met dat van de bij hen inwonende minderjarige kinderen, en dat, indien ouders van tafel en bed of van echt zijn gescheiden, het schoolgeld naar evenredigheid van hun inkomens onder hen wordt verdeeld,

in het eerste lid van art. 5, dat voor de toepassing der verordening als inkomen wordt aangemerkt het belastbaar inkomen, waarnaar voor het laatst verstreken belastingjaar der Rijksinkomstenbelasting de aanslag in deze belasting is geschied,

en in art. 8, dat het heffingsjaar loopt van 1 September tot en met 31 Augustus;

O. dat belanghebbende is gehuwd geweest met B., welk huwelijk vóór 1 Sept. 1935 door echtscheiding is ontbonden;

dat uit dit huwelijk twee minderjarige kinderen zijn geboren, waarover de voogdij na de echtscheiding is opgedragen aan de moeder B.;

dat de moeder-voogdes op 1 Sept. 1935 te Amsterdam woonde en de minderjarige dochter als leerlinge had geplaatst op het Lyceum voor Meisjes der gem. Amsterdam;

dat belanghebbende bij beschikking van de Arr.-Rechtbank te Leeuwarden van 26 Oct. 1933 is bevolen ten behoeve van het onderhoud

en de opvoeding van de minderjarige kinderen, geboren uit zijn voormeld huwelijk, aan den Voogdijraad te Leeuwarden maandelijks uit te keeren f 100, zijnde f 50 per kind;

O. dat belanghebbende met toepassing van voormelde bepalingen der verordening over het heffingsjaar 1935/36 is aangeslagen in voornoemd schoolgeld wegens het verstrekken van onderwijs aan zijne minderjarige dochter als leerlinge van het Lyceum voor Meisjes, welke aanslag, op het bezwaarschrift van belanghebbende, door den Inspecteur der gemeentebelastingen te Amsterdam is in stand gehouden;

dat belanghebbende zich daarna heeft gewend tot den Raad van Beroep stellende, dat hem geen aanslag had behooren te zijn opgelegd;

dat evenwel de Raad van Beroep bij de bestreden uitspraak de beschikking van den Inspecteur heeft gehandhaafd;

O. dat tegen die uitspraak als middelen van cassatie zijn aangevoerd:

I. S. of v. t. van de artt. 193, 194, 269, 275, 277, 297, 299, 300 van de Gemeentewet, in verband met de artt. 37 der Middelbaar Onderwijswet, 285*b* en 353 B. W., 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 15, 17 en 18 van de Verordening op de heffing van schoolgeld aan de openbare scholen voor Middelbaar en voorbereidend hooger onderwijs te Amsterdam en art. 16 der Wet van 19 Dec. 1914 S. 564; door te beslissen, dat belanghebbende krachtens die verordening schoolgeldplichtig is, ten aanzien van het heffingsjaar 1935/36, niettegenstaande vaststaat, dat de Arr.-Rechtbank te Leeuwarden bij beschikking van 26 Oct. 1933 hem heeft veroordeeld om ten behoeve van het onderhoud en de opvoeding van de beide uit zijn door echtscheiding ontbonden huwelijk geboren minderjarige kinderen, over welke kinderen de voogdij aan de moeder werd opgedragen, aan den Voogdijraad te Leeuwarden maandelijks f 100 uit te keeren, zulks ten onrechte, aangezien een gemeentelijke verordening in de door den rechter overeenkomstig art. 285*b* B. W. getroffen regeling geen wijziging vermag te brengen en dan ook de onderhavige verordening niet kan strekken tot verhooging van het door den rechter bepaalde bedrag, dat belanghebbende voor onderhoud en opvoeding zijner minderjarige kinderen moet betalen, noch tot verandering van de wijze, waarop belanghebbende deze betalingen moet verrichten, terwijl, indien de onderhavige verordening daartoe wel strekt zij juist daardoor in zooverre onverbindend is;

II. S. of v. t. van art. 37 der Middelbaar-onderwijswet in verband met de artikelen in het eerste middel genoemd en de artt. 1, 4, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 37, 38, 40 en 95 van de Wet op de Inkomstenbelasting 1914, door te beslissen, dat de genoemde verordening verbindend is en op belanghebbende toepasselijk, niettegenstaande het schoolgeld krachtens die verordening wordt geheven naar het belastbaar inkomen, waarnaar voor het laatst verstreken belastingjaar der Rijksinkomstenbelasting de aanslag in die belasting is geschied, ten onrechte, omdat het voorschrift, vervat in art. 37 der Middelbaar-Onderwijswet, dat het schoolgeld wordt geheven met inachtneming van de financieele draagkracht der belanghebbenden, aldus is te verstaan, dat daarmede bedoeld wordt de financieele draagkracht in den tijd, waarop de verplichting tot het betalen van schoolgeld bestaat, en niet die uit een, een of meer jaren vroeger vallend tijdvak, zoodat de Raad van Beroep de onderhavige schoolgeldverordening niet op belanghebbende toepasselijk doch in zooverre onverbindend had moeten verklaren, nu tengevolge der daarin vervatte regeling het feit, dat belanghebbende op 1 April 1935 zijn voornaamste bron van inkomen had verloren, op den aanslag in het schoolgeld over het heffingsjaar 1 Sept. 1935/31 Aug. 1936 zonder invloed zou blijven;

O. omtrent het eerste middel:

dat volgens art. 37 der Middelbaar-Onderwijswet het schoolgeld wordt geheven met inachtneming van de financieele draagkracht der belanghebbenden;

dat na echtscheiding ook de ouder, die niet met de voogdij is belast, belanghebbende is bij het verstrekken van onderwijs aan zijn kind;

dat zoodanige ouder krachtens de bovenvermelde verordening der gem. Amsterdam ook schoolgeldplichtig is ter zake van het aan zijn kind verstrekt onderwijs;

dat die regeling der verordening niet strijdt met eenig in het middel aangehaald wetsartikel;

dat in het bijzonder die regeling niet in strijd is met het bepaalde bij art. 285*b* B. W., daar de in dat artikel aan de Rechtbank gegeven bevoegdheid onverlet laat de bevoegdheid van den gemeentelijken wetgever tot regeling van het schoolgeld voor de gemeentescholen;

dat mitsdien dit middel niet kan slagen;

O. dat het tweede middel eveneens is ongegrond;

dat toch het eerste lid van art. 5 der voormelde verordening, bepalende dat als inkomen wordt aangemerkt het belastbaar inkomen, waarnaar voor het laatst verstreken belastingjaar der Rijksinkomstenbelasting de aanslag in deze belasting is geschied, eene regeling inhoudt, welke geenszins in strijd is met het meervermelde voorschrift der Middelbaar Onderwijswet dat het schoolgeld wordt geheven met inachtneming van de financieele draagkracht der belanghebbenden, doch aan dit voorschrift eene alleszins geoorloofde uitwerking geeft;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

22 *December* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 277; Wet Raden v. Beroep art. 16.)

Het gemeentebestuur kon zonder schending van eenige wettelijke bepaling deze belasting aldus uitwerken, dat als houder van een hond wordt beschouwd en dienvolgens belastingplichtig verklaard het hoofd van een gezin, waarin, zij het door een der andere leden van het gezin, een hond wordt gehouden.

De R. v. B. kon tegenover belangheb-

bendes beschouwingen omtrent het begrip „gezin" volstaan met te verwijzen naar de desbetreffende uitdrukkelijke bepaling der verordening, welke bepaling zeker niet als strijdig met algemeene juridische begrippen behoeft te worden beschouwd.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van A. te 's-Gravenhage, tegen een uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te 's-Gravenhage van 28 Juni 1937, betreffende een hem opgelegden aanslag in de hondenbelasting van de gem. 's-Gravenhage, belastingjaar 1937;

Gezien de stukken;

O. dat de Verordening tot heffing eener belasting op de honden te 's-Gravenhage — in art. 2 bepalend, dat belastingplichtig is ieder, die binnen de Gemeente een of meer honden houdt — in art. 3, 1e en 3e lid, luidt als volgt:

„Het hoofd van een gezin, waarin — hetzij door hem zelf of door een der overige leden van het gezin — een hond wordt gehouden, wordt als de houder beschouwd".

„Voor de toepassing dezer verordening worden beschouwd als leden van één gezin bloed- en aanverwanten in de rechte linie en in den tweeden graad der zijlinie, verblijf houdende in de gedeelten van een gebouw, welke inwendig gemeenschap met elkaar hebben, tenzij mocht blijken, dat die personen inderdaad tot verschillende op zich zelf wonende gezinnen behooren";

dat belanghebbende is aangeslagen in de belasting, en, na vruchtelooze reclame bij den Directeur der gemeentebelastingen, in beroep is gekomen bij den Raad van Beroep, aanvoerende, dat de hond niet is zijn eigendom, maar dat van zijn meerderjarige dochter, die weliswaar bij hem verblijft, doch niet krachtens eenigen rechtsband, zijnde hij niet bij eenig rechterlijk vonnis tot haar onderhoud verplicht, waarom zij in juridischen zin niet behoort tot zijn gezin;

dat de Directeur der Gemeente-belastingen in zijn vertoogschrift heeft verwezen naar art. 3, lid 3, der Verordening, krachtens hetwelk de dochter als lid van het gezin moet worden beschouwd;

dat de Raad van Beroep de bestreden beschikking heeft bevestigd uit overweging:

„dat belanghebbende uitvoerig heeft betoogd, dat hij niet mocht worden aangeslagen in de belasting, zooals de Directeur heeft gedaan, op grond dat zijn meerderjarige dochter juridisch niet tot zijn gezin behoort, terwijl het standpunt van de verordening in strijd is met de algemeene juridische begrippen omtrent personen die tot een gezin behooren;

„dat de Raad echter zich geheel vereenigt met het standpunt van den Directeur der Gemeentebelastingen, zooals deze dit uiteengezet heeft in zijn vertoogschrift, immers uit de bepalingen van art. 3 der verordening duidelijk blijkt, dat de aanslag geheel overeenkomstig de verordening is opgelegd;"

dat belanghebbende in cassatie als middelen stelt:

1°. S. of v. t. van de artt. 269, 273 en 275 der Gemeentewet, doordat voormelde wetsartikelen aan den Gemeenteraad niet de bevoegdheid geven om te bepalen in art. 3, sub 1, 3, 4 en 5 der „Verordening tot heffing eener belasting op het houden van honden binnen de gemeente 's-Gravenhage" het hoofd van het gezin als houder te beschouwen, bijaldien een der leden van dat gezin een hond houdt; immers — in strijd met de algemeene bepaling van wetgeving — wordt het hoofd van het gezin aansprakelijk gesteld voor de voldoening eener belasting, die betreft een lid van dat gezin;

2°. S. of v. t. van art. 16 van de Wet van 19 Dec. 1914 S. 564 door den Raad van Beroep te 's-Gravenhage; immers de uitspraak is niet met redenen omkleed, doordat de Raad verklaart zich geheel te vereenigen met het standpunt van den Directeur (der Gemeentebelastingen te 's-Gravenhage), zulks zonder motiveering heeft bevestigd de beschikking van den Directeur;

O. dienaangaande:

dat art. 277 aanhef en onder *h* der Gemeentewet de gemeentebesturen, behoudens eene nadere bepaling in art. 286, bevoegd maakt tot het heffen van „eene belasting op de honden";

dat het gemeentebestuur zonder schending van een der in het eerste middel vermelde of ook van andere wettelijke bepaling deze belasting aldus kon uitwerken, dat als houder van een hond wordt beschouwd en dienvolgens belastingplichtig verklaard het hoofd van een gezin, waarin, zij het door een der andere leden van het gezin, een hond wordt gehouden;

dat het eerste middel dus faalt en hetzelfde geldt van het tweede middel;

dat toch de Raad van Beroep tegenover door belanghebbende gevoerde beschouwingen omtrent het begrip „gezin" kon volstaan met — zich vereenigend met het vertoog van den Directeur der Gemeentebelastingen — te verwijzen naar de desbetreffende uitdrukkelijke bepaling van de Verordening, behoevende deze — kennelijk aan § 2 van art. 32 van de Wet op de Personeele Belasting 1896 ontleende — bepaling zeker niet als strijdig met „algemeene juridische begrippen" te worden beschouwd;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

22 *December* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 280; Wet Raden van Beroep art. 16).

De bijdrage, die het Rijk aan de gemeente heeft gegeven voor de in werkverschaffing uit te voeren werken, is, voorzoover zij besteed is voor den aanleg der onderwerpelijke straat, een — krachtens bovengenoemd artikel van den kostprijs der straat af te trekken — bijdrage van een derde in den zin van het artikel, waarbij het Rijk als derde is te beschouwen. Dit wordt niet anders, indien de bijdrage niet zou zijn verstrekt speciaal voor deze straat, maar begrepen zou zijn in een bedrag aan bijdrage in de loonen der in werkverschaffing te werk gestelde arbeiders.

Ambtshalve: De R. v. B., den aanslag vernietigende en bepalende dat de aanslag moet worden opgelegd met inachtneming van 's Raads uitspraak, heeft niet gedaan een uitspraak zooals art. 16 der Wet van 19 Dec. 1914 S. 564 bedoelt dat de Raad zal geven. Immers de Raad heeft, door zich niet uit te laten over de grootte van het naar art. 6 der Verordening in aftrek te brengen bedrag, nagelaten de som te vermelden, waarnaar de belasting moet worden bepaald.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van den Burg. der gem. Venlo tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te Roermond van 5 Juni 1937 betreffende den aan A. te Venlo opgelegden aanslag in de Straataanlegbelasting der gem. Venlo, dienstjaar 1936;

Gezien de stukken;

O. dat belanghebbende, na vruchtelooze reclame bij den Gemeenteraad, in beroep is gekomen bij den Raad van Beroep, als bezwaar aanvoerend, dat bij den aanslag geene rekening is gehouden met eene evenredige vermindering, die op zijn aanslag had moeten zijn toegepast, omdat de kosten van den weg, dien het betrof, gedeeltelijk door derden, te weten door het Rijk, waren betaald;

dat de Raad van Beroep te dier zake heeft overwogen: „dat de gemachtigde van den Burgemeester ter zitting heeft erkend, dat het Rijk een gedeelte dier kosten van den aanleg van dien weg heeft betaald, daar het Rijk aan de gemeente gelden heeft verstrekt voor de tegemoetkoming in de kosten van in werkverschaffing uit te voeren werken, waaronder ook de straat, terzake waarvan de belasting is opgelegd, was begrepen;

dat de bijdrage van het Rijk in de kosten van den aanleg der betreffende straat had behooren te zijn afgetrokken alvorens daarover de belasting wordt vastgesteld";

waarna de Raad den opgelegden aanslag heeft vernietigd en bepaald heeft, dat de aanslag moet worden opgelegd met inachtneming van 's Raads uitspraak;

O. dat de Burgemeester van Venlo in cassatie klaagt over verkeerde toepassing van art. 6 der verordening van de gem. Venlo van 7 Jan. 1931 tot heffing van eene straataanlegbelasting, en ter toelichting daarvan het volgend betoog levert:

„Art. 6 van de betrekkelijke verordening bepaalt, dat, indien derden bijdragen in de kosten van aanleg of verbetering der wegen, de kostprijs, opgenomen in kolom 1 der tabellen I en II dier verordening, wordt verminderd met deze bijdrage en de berekening der belasting geschiedt volgens de volgende kolommen dezer tabellen over het verminderde bedrag. Deze bepaling heeft in de eerste plaats het oog op bijdragen van particulieren, die in den vorm van grondafstand voor weg- en straataanleg, plaats hebben. Ook is gedacht aan Rijks- of provinciale bijdragen voor aanleg van een bepaalden weg; b.v. indien deze van Rijks- of Provinciaal belang is verklaard. Hier echter betreft het een bijdrage, die niet voor deze straat speciaal is bedoeld, maar die toevallig voor de aangelegde straat is gegeven in de loonen enz. van de daaraan in werkverschaffing tewerkgestelde arbeiders. Daarvoor zijn echter verschillende bezwarende voorwaarden te vervullen geweest, en zijn, in verband daarmede, voor den aanleg ervan de arbeiders niet zorgvuldig uitgezocht, doch tewerkgesteld naar gelang ze aan de beurt waren, dus al of niet geschikt voor dergelijk werk. Daardoor is het werk in zijn uitvoering kostbaarder geworden dan het anders zou zijn geweest. Met deze méér-kosten houdt het tarief geen rekening. Dit tarief, dat gebaseerd is op een normaal kostenbedrag, bedraagt 70 % in de aanlegkosten, terwijl daarop volgens de beslissing van den Raad van Beroep in mindering zou zijn te brengen ruim 72 % van de loonen enz. (zijnde de verleende Rijksbijdrage). Daarbij komt dat de kosten van in werkverschaffing uit te voeren werken, dus ook van den aanleg dezer straat, in mindering komen op het op de begrooting geraamde crediet voor werkverschaffing, dat niet mag worden overschreden. Het voor den aanleg van deze straat bestede bedrag mocht dus niet meer elders worden verwerkt. Een en ander heeft tot resultaat, — kan althans tot resultaat hebben —, dat de Rijksbijdrage, als een voordeel voor de gemeente (d. w. z. voor alle ingezetenen) bedoeld, uiteindelijk zal neerkomen op een nadeel. En dit kan toch zeker niet de bedoeling van de omstreden bepaling zijn. De heele opzet van den Rijkssteun in de kosten van de werkverschaffing is m. i. dezen aan de gemeente, d. w. z. aan alle gemeentenaren, ten goede te doen komen en dus niet alléén aan een klein deel der bevolking, dat toevallig eigendom heeft aan een straat, welker aanleg naar het inzicht van den betreffenden Inspecteur voor uitvoering in werkverschaffing in aanmerking komt. De bedoeling toch, die met toekenning van zoodanigen steun voorzit, zou worden miskend, als het bedrag ervan zou worden beschouwd als een bijdrage in den zin van art. 6 der betreffende heffingsverordening, immers zou het, zooals betoogd, voor de gemeente niet alleen geen voordeel zijn, indien straataanleg in werkverschaffing wordt uitgevoerd, aangezien dan de geheele Rijkssteun in de werkverschaffing in mindering komt op de belasting, maar het zelfs ook een nadeel kunnen beteekenen, omdat de belasting, naar vaste grondslagen, gebaseerd op uitvoering van het werk door vaklieden, wordt geheven en de meerdere kosten ervan, die ontegenzeggelijk uit tewerkstelling van ongeschoolden voortvloeien, geheel voor hare rekening zijn";

O. dat de wijze van berekenen der belasting, voorgeschreven in het genoemde art. 6, naar de bewoordingen van dat voorschrift toepassing moet vinden indien derden bijdragen in de kosten van aanleg enz. der wegen;

dat in de onderwerpelijke procedure vaststaat, dat de gemeente van het Rijk eene bijdrage heeft ontvangen voor de in werkverschaffing uit te voeren werken, onder welke ook behoorde de aanleg van de straat ter zake waarvan de aanslag is opgelegd;

dat hiermede voldaan is aan de zoo even genoemde, in art. 6 gestelde voorwaarde;

dat toch het Rijk hier te beschouwen is als

derde en de bijdrage voor de werkverschaffing, voor zoover die besteed is voor den aanleg der onderwerpelijke straat, een bijdrage is in de kosten van dien aanleg;

dat dit niet anders wordt, indien, zooals in het beroepschrift in cassatie is gesteld, de bijdrage niet zou zijn verstrekt speciaal voor deze straat, maar begrepen zou zijn in een bedrag aan bijdrage in de loonen der in werkverschaffing tewerkgestelde arbeiders;

dat ook het eveneens in cassatie gestelde feit, dat eene uitvoering van het werk in werkverschaffing kostbaarder zou zijn dan het anders zou zijn geweest en dat het tarief der belasting daarmede geen rekening houdt, de toepasselijkheid van het artikel, overeenkomstig zijn bewoordingen, niet kan opheffen, en dat dit evenmin het geval is met de bedoeling, die het Rijk zou hebben om den steun aan de gemeente d. w. z. aan alle gemeentenaren te doen toekomen;

dat het middel dus niet tot cassatie kan leiden;

O. ambtshalve:

dat de Raad van Beroep, den aanslag vernietigende en bepalende, dat de aanslag moet worden opgelegd met inachtneming van 's Raads uitspraak, niet heeft gedaan eene uitspraak zooals art. 16 der Wet van 19 Dec. 1914 S. 564 bedoelt dat de Raad zal geven;

dat immers de Raad, door zich niet uit te laten over de grootte van het naar art. 6 der verordening in aftrek te brengen bedrag, nagelaten heeft de som te vermelden, waarnaar de belasting moet worden bepaald;

dat derhalve de aangevallen uitspraak niet in stand kan blijven en de Raad de zooeven genoemde som alsnog zal moeten bepalen;

Vernietigt de aangevallen uitspraak;

Verwijst het geding naar den Raad van Beroep, ter verdere behandeling en beslissing van de zaak in voltallige vergadering met inachtneming van dit arrest.

(N. J.)

---

23 *December* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.

(Vleeschkeuringswet Art. 23 j°. art. 10).

Daar in art. 23 de rechtsgang is voorgeschreven, welke na onthouding van goedkeuring aan een raadsbesluit tot regeling der jaarwedde van een hulpkeurmeester moet worden gevolgd, is eer daarnevens geen plaats voor toepassing van art. 10 door Ged. Staten.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Hazerswoude tegen het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 14/22 Juni 1937, B. n°. 7644/93, (3e afdeeling), G. S. n°. 470/1, waarbij goedkeuring werd onthouden aan het raadsbesluit van 20 Januari 1937, waarbij het bepaalde in art. 22 van de instructie van den hulpkeurmeester bij den gemeentelijken vleeschkeuringsdienst te Hazerswoude wordt gewijzigd in dier voege, dat de jaarwedde van dien ambtenaar wordt gesteld op een bedrag van f 1500 in minimum en f 1900 in maximum, het laatste te bereiken na 8 jaar met gelijke verhoogingen van f 50 en waarbij aan den raad werd voorgeschreven de wedde van den hulpkeurmeester vast te stellen op f 1800 in minimum en f 2400 in maximum, het laatste te bereiken na twaalfjarigen dienst;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 8 December 1937, n°. 495;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 21 December 1937, n°. 1250 E. Afdeeling Volksgezondheid;

Overwegende dat het genoemde besluit van Ged. Staten steunt op de overwegingen, dat de wedde van den hulpkeurmeester, in vergelijking met een in het Rijksbezoldigingsbesluit voorkomende ongeveer gelijkwaardige functie en, gelet op de omstandigheid, dat in de gemeente is gevestigd een grossiersbedrijf annex vleeschwarenfabriek, welks bedrijfsleiders bereids bij herhaling tot groote boeten zijn veroordeeld, en derhalve een verscherpt toezicht wenschelijk moet worden geoordeeld, ten gevolge waarvan veel avond- en nachtdienst zal moeten worden verricht, welke extra arbeidsprestatie een belooning van f 2400 rechtvaardigt, in maximum op dit bedrag behoort te worden gesteld; dat het voorts wenschelijk moet worden geoordeeld, de wedde in minimum te stellen op f 1800, ten einde aldus den functionaris ook in den aanvang een voldoend inkomen te waarborgen, en het maximum te doen bereiken na zes tweejaarlijksche verhoogingen van f 100;

dat de raad der gemeente Hazerswoude in beroep aanvoert, dat voor een juiste salarieering noodzakelijk is, dat rekening wordt gehouden met den duur en de kosten der vereischte opleiding, terwijl in de tweede plaats een juiste onderlinge verhouding van de salarissen, die de verschillende gemeenteambtenaren genieten, niet uit het oog mag worden verloren; dat een cursus tot opleiding van hulpkeurmeester slechts een tijdsduur heeft van ten minste twee maanden, terwijl de leerlingen gedurende ten minste drie jaren als slachter of slager werkzaam moeten zijn geweest; dat de door Ged. Staten voorgeschreven jaarwedde in schrille tegenstelling staat tot die der onderwijzers, die een zooveel langduriger en kostbaarder opleiding genieten; dat de gemeenteveldwachters een jaarwedde genieten van f 1050 tot f 1450, plus vrij wonen, de eerste ambtenaar ter secretarie van f 1900 tot f 2275 en de tweede ambtenaar ter secretarie van f 1000 tot f 1200; dat bij het te Hazerswoude gevestigde bedrijf sinds de vestiging slechts éénmaal een ernstige overtreding werd geconstateerd; dat in dit bedrijf vrijwel niet des nachts is gewerkt; dat art. 10 der Vleeschkeuringswet Ged. Staten slechts het recht geeft in te grijpen, indien de in deze wet of de te harer uitvoering gegeven voorschriften onvoldoende worden nageleefd; dat hiervan naar zijne meening in dit geval geen sprake is, zoodat Ged. Staten door het onderhavige besluit hun bevoegdheid overschrijden; dat de financieele toestand van deze gemeente nog steeds zeer zorgwekkend is, zoodat een voorzichtig financieel beleid, waarop in andere gevallen ook door Ged. Staten steeds ten sterkste wordt aangedrongen, geboden blijft; dat het ook in dit verband ten eenenmale onjuist moet worden geacht, een bepaald salaris, dat, zoowel lettende op de vereischte opleiding, als op de andere gemeentelijke salarissen, alleszins redelijk moet worden geoordeeld, ongemotiveerd te verhoo-

gen ; dat op deze wijze van de autonomie eener gemeente niets overblijft ;

O. ten aanzien van het beroep, voorzoover dit krachtens art. 22, 4e lid, der Vleeschkeuringswet, S. 1919, nº. 524, is ingesteld tegen het onthouden van goedkeuring aan het raadsbesluit, dat op grond van de overgelegde ambtsberichten moet worden geoordeeld, dat, in aanmerking genomen den aard en den omvang van de werkzaamheden, aan de onderhavige betrekking verbonden, de jaarwedde van den hulpkeurmeester door den gemeenteraad op een te laag bedrag is vastgesteld ;

dat het echter te ver zou gaan te eischen, dat de jaarwedde wordt gebracht op het door Ged. Staten gewenschte peil, doch volstaan zal kunnen worden met het vaststellen van de jaarwedde van dezen functionaris op een bedrag van f 1600 (zestienhonderd gulden) in minimum en f 2100 (een en twintig honderd gulden) in maximum, het laatste te bereiken na 10 jaren met gelijke verhoogingen van f 50 ;

dat dus de goedkeuring terecht door Ged. Staten, zij het niet geheel op grond van dezelfde overwegingen, aan het raadsbesluit is onthouden ;

O. ten aanzien van het beroep, voorzoover dit krachtens art. 10, 3e lid, der genoemde wet is ingesteld tegen het voorschrijven door Ged. Staten van het vaststellen voor den hulpkeurmeester van de door dat college aangegeven jaarwedde, dat dit gedeelte van het besluit van Ged. Staten ook daarom niet kan worden gehandhaafd, wijl in art. 23 der wet de rechtsgang is voorgeschreven, welke na onthouding van goedkeuring aan een raadsbesluit als het onderhavige moet worden gevolgd, en daarnevens voor toepassing van art. 10 der wet geen plaats is ;

Gezien de genoemde wet ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

I. het beroep, voorzoover dit gericht is tegen het onthouden van goedkeuring aan het raadsbesluit, ongegrond te verklaren ;

II. het bestreden besluit van Ged. Staten te vernietigen, voorzoover daarbij, met toepassing van art. 10 der Vleeschkeuringswet, S. 1919, nº. 524, aan den raad wordt voorgeschreven, de wedde van den hulpkeurmeester vast te stellen op f 1800 in minimum en f 2400 in maximum, het laatste te bereiken na zes tweejaarlijksche verhoogingen van f 100.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

23 *December* 1937. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet Art. 40).

De omstandigheid, dat aan den armlastige aanvankelijk geen, en daarna een te geringe, ondersteuning is toegekend, kan niet worden aangemerkt als invloed in den zin van art. 40 op diens vertrek uit de gemeente.

Ook de uitbetaling van een bedrag ineens voor drie maanden steun en een bedrag voor verhuiskosten kan niet als zoodanige invloed worden aangemerkt, aangezien die bedragen aan den armlastige zijn verstrekt op diens uitdrukkelijk verzoek in verband met zijn wensch naar een andere gemeente te verhuizen.

Wij WILHELMINA, enz. ;

Beslissende het geschil over de betaling van de kosten van ondersteuning van W. H. van der Heijden-Keij ;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 8 December 1937, N°. 497 ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 21 December 1937, N°. 13058, afdeeling Armwezen ;

O. dat Mejuffrouw W. H. van der Heijden, geboren Keij, sedert 6 Augustus 1936 gescheiden van haren echtgenoot te Deventer leefde, tegen wien zij in September 1936 eene vordering tot scheiding van tafel en bed instelde ;

dat de President van de Arr.-Rechtbank, te Zutphen, hangende dit geding, den man veroordeelde tot eene uitkeering aan zijne echtgenoote van f 10 per week, waarvan evenwel geene betaling was te bekomen ;

dat, aangezien Mejuffrouw van der Heijden daardoor zonder inkomsten was, zij zich tot de Burgerlijke Instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon, te Deventer, om onderstand wendde, welke haar een en andermaal geweigerd werd, totdat haar omstreeks half November 1936 eene wekelijksche uitkeering van f 5 werd toegekend ;

dat Mejuffrouw van der Heijden op 12 Februari 1937 de gemeente Deventer verliet, om zich in de gemeente Tiel te vestigen, nadat haar door Maatschappelijk Hulpbetoon te Deventer een bedrag van f 25 voor verhuiskosten, alsmede een som van f 65, zijnde 13 weken ondersteuning ad f 5, ineens waren ter hand gesteld ;

dat zij, toen zij in de gemeente Tiel er niet in slagen kon door het houden van commensaals in haar onderhoud te voorzien en de haar door Maatschappelijk Hulpbetoon te Deventer verstrekte gelden grootendeels verteerd waren, zich op 30 Maart 1937 tot de Gemeentelijke Instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Tiel wendde met verzoek om steun, welke haar van 18 April daaropvolgende af in den vorm van een wekelijksche uitkeering van f 7 werd verstrekt ;

dat de Gemeentelijke Instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon, te Tiel, van oordeel, dat zich hier een geval van afschuiving, als bedoeld bij art. 40 der Armenwet, heeft voorgedaan, de tusschenkomst van Ged. Staten van Gelderland heeft ingeroepen, ten einde te bevorderen, dat worde beslist, dat alle door hare instelling ten behoeve van Mejuffrouw van der Heijden, geboren Keij, gemaakte en nog te maken kosten ten laste van de gemeente Deventer worden gebracht ;

dat de Instelling daarvoor aanvoert, dat de weigering van ondersteuning eerst en de toekenning daarna van een, gezien de omstandigheden, te geringe ondersteuning de grondoorzaken zijn van het vertrek van Mejuffrouw W. H. van der Heijden, geboren Keij ; dat daarop als afschuiving is te beschouwen de financieële hulp door Maatschappelijk Hulpbetoon te Deventer, aan haar vrijwillig aangeboden en verleend, waardoor het risico van het niet slagen van een met die hulp ingestelde poging, om in eigen levensonderhoud te voorzien, werd afgewenteld op de gemeente Tiel, waarbij komt, dat Maatschappelijk Hulp-

betoon te Deventer de wetenschap had, dat de verhuizing naar Tiel geenszins de kansen van de betrokkene, om in haar eigen onderhoud te voorzien, zou doen stijgen en de genoemde instelling bijgevolg niet haar daadwerkelijke medewerking aan de bedoelde verhuizing had mogen verleenen, aangezien de betrokkene armlastig bleef;

dat de Burgerlijke Instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon, te Deventer, naar wier uiteenzettingen burgemeester en wethouders dezer gemeente verwijzen, van oordeel is, dat voor toepassing van art. 40 der Armenwet geenerlei aanleiding bestaat; dat zij daarbij aanvoert, dat niet met zekerheid te zeggen valt, wat precies de reden is geweest, dat het den rechtskundigen raadsman van Mejuffrouw van der Heijden niet gelukt is beslag op de inkomsten, die zeker aanwezig waren, ten behoeve van zijne cliënte te leggen; dat haar bestuur echter meende, dat zulks wel mogelijk was; dat, toen deze rechtskundige ten slotte blijkbaar geen resultaat kon bereiken, en langer wachten haars inziens niet meer verantwoord zou zijn geweest, hare instelling Mejuffrouw van der Heijden in steun heeft genomen met een bedrag van f 5 per week, opdat zij in staat zou zijn de noodzakelijke uitgaven als huishuur en contributies te betalen; dat bij het nemen van dit besluit het haar bekend was, dat de armlastige overdag nimmer of nagenoeg nimmer in haar eigen woning aanwezig was en dat zij, ook blijkens verklaring, den kost bij anderen genoot; dat met deze omstandigheid rekening is gehouden bij het bepalen van de mate van steunverleening; dat de verhuiskosten tot een bedrag van f 25 en bovendien f 65, zijnde 3 maanden steun ineens, betaald zijn op uitdrukkelijk verzoek van de armlastige zelf, of namens haar van haar zwager D. de Blank, te Tiel, zooals blijkt uit de brieven van den laatstgenoemde d.d. 16 November 1936 en 12 Januari 1937, en het antwoord daarop van 21 Januari 1937; dat hieruit blijkt, dat het initiatief tot verhuizing naar Tiel geheel vrijwillig is genomen en het verzoek van de ondersteunde zelf is uitgegaan, althans met haar medeweten en instemming is gedaan;

O. dat de omstandigheid, dat door de Burgerlijke Instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon, te Deventer, aan Mejuffrouw W. H. van der Heijden, geboren Keij, aanvankelijk geen en daarna een, naar hare meening, te geringe ondersteuning is toegekend, niet als invloed in den zin van art. 40 der Armenwet door of vanwege deze instelling op haar vertrek uit deze gemeente kan worden aangemerkt, en dit te minder, nu niet gebleken is, dat een geval, als bedoeld bij art. 32 der Armenwet zich hier voordeed, terwijl, indien zoodanig geval hier wel aanwezig ware geweest, de belanghebbende daardoor niet gedwongen werd de gemeente te verlaten en ter zake Onze beslissing had kunnen zijn ingeroepen;

dat ook de uitbetaling door de voormelde instelling aan de genoemde armlastige van een bedrag ineens van f 65 voor drie maanden steun en het verschaffen aan haar van een som van f 25 voor verhuiskosten naar Tiel, niet kunnen worden beschouwd als zoodanige invloed, die tot toepassing van art. 40 der Armenwet zou moeten leiden, aangezien, blijkens de overgelegde stukken, de bovenbedoelde bedragen aan Mejuffrouw van der Heijden-Keij door Maatschappelijk Hulpbetoon te Deventer zijn verstrekt, op uitdrukkelijk namens haar door haar zwager D. de Blank, te Tiel, gedaan verzoek in verband met haar wensch naar Tiel te verhuizen, waar haar vermelde zwager hoopte haar in staat te kunnen stellen in haar onderhoud te voorzien, terwijl niet is komen vast te staan, dat vóór het schrijven van den genoemden heer De Blank van 16 November 1936 van verhuizing van deze armlastige naar Tiel sprake is geweest, laat staan, dat daartoe door of vanwege de meergemelde instelling aandrang in eenigerlei vorm zou zijn uitgeoefend;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te beslissen, dat een geval, als bedoeld in art. 40 der Armenwet, zich hier niet voordoet, en dit artikel mitsdien met betrekking tot dit geschil geene toepassing kan vinden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

23 *December* 1937. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid).

Anders dan de eerste rechter is de C. R. v. B. van oordeel, dat inderdaad een besluit tot toekenning van wachtgeld — zij het niet in formeelen vorm gegoten — is genomen.

Het aangevallen besluit, blijkbaar houdende dat het wachtgeld voor het vervolg is vervallen, is in strijd met een algemeen verbindend voorschrift, nl. met dat, krachtens hetwelk het wachtgeld destijds is toegekend. Dat voorschrift is inmiddels wel vervangen door een ander, waaruit de ambtenaar i. c. geen recht op wachtgeld zou vermogen af te leiden, maar bij dit nieuwe voorschrift is geen overgangsbepaling gemaakt ten aanzien van reeds toegekende wachtgelden; het geldt mitsdien alleen voor de ambtenaren, die na zijn inwerkingtreding worden ontslagen.

Uitspraak in zake:

G. Stek, wonende te Kinderdijk, gemeente Nieuw-Lekkerland, eischeresse in hooger beroep, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen, bijgestaan door haar raadsman Mr. M. Mendels, advocaat te Amsterdam,

tegen:

het College van Burgemeester en Wethouders van Nieuw-Lekkerland, gedaagde in hooger beroep, vertegenwoordigd door den Burgemeester, niet verschenen.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat gedaagde bij schrijven van 22 Mei 1937 aan den toenmaligen raadsman van eischeresse, Mr. M. Mendels voornoemd, mededeeling heeft gedaan van het navolgende besluit:

„In antwoord op Uw brief van 30 April 1937, deelen wij U mede, dat de gemeente Nieuw-Lekkerland tengevolge haar door de Regeering opgelegde bezuinigingsmaatregeleu niet in staat is, de door U gestelde vorderingen aan wachtgeld voor de Dames A. M. Vernède en G. Stek te voldoen.

De destijds door den Raad der gemeente Nieuw-Lekkerland op de begrooting geplaatste post, kon de goedkeuring van Ged. Staten van Zuid-Holland niet verwerven en moest worden afgevoerd.

Hieruit volgt, dat wij de betaling moeten weigeren." ;

O. dat het Ambtenarengerecht te Rotterdam bij uitspraak van 11 October 1937 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen [1] — het door eischeresse, toenmaals klaagster, tegen vorenbedoeld besluit ingestelde beroep ongegrond heeft verklaard ;

O. dat eischeresse van die uitspraak tijdig is gekomen in hooger beroep en op de bij beroepschrift aangevoerde gronden heeft geconcludeerd, dat het dezen Raad behage de aangevallen beslissing van het Ambtenarengerecht te Rotterdam te vernietigen, de vordering gegrond te verklaren en die alsnog toe te wijzen ;

In rechte :

O. dat ter beslissing van het onderhavige geschil moet worden beantwoord de vraag of het bestreden besluit van 22 Mei 1937 op een der gronden, genoemd in artikel 58, lid 1, der Ambtenarenwet 1929, kan worden aangevochten ;

O. dat deze Raad met den eersten rechter als vaststaande aanneemt :

dat eischeresse was onderwijzeres aan de tweede openbare school te Nieuw-Lekkerland, terwijl door haar bovendien onderwijs werd gegeven in de nuttige handwerken aan kinderen dier school buiten de gewone lesuren ;

dat het handwerkonderwijs bij besluit van den Gemeenteraad van Nieuw-Lekkerland van 22 November 1933 met ingang van 1 Januari 1934 is opgeheven ;

dat het geven van dit handwerkonderwijs als een nevenfunctie van eischeresse moest worden beschouwd ;

dat aan eischeresse bij bovenvermeld besluit van 22 November 1933 met ingang van 1 Januari 1934 door den Gemeenteraad eervol ontslag is verleend als vakonderwijzeres in de nuttige handwerken aan de tweede openbare lagere school der gemeente, onder dankzegging voor de aan de gemeenschap terzake bewezen goede diensten ;

dat de Gemeenteraad daarbij voorts heeft besloten eischeresse met ingang van laatstgenoemden datum in het genot te stellen van wachtgeld overeenkomstig de bepalingen van

---

[1] De rechtsoverwegingen van deze uitspraak, voorzoover hier van belang, luiden :

O. dat de beslissing derhalve afhangt van de beantwoording der vraag of er strijd is met eenig toepasselijk algemeen verbindend voorschrift, op grond waarvan verweerder verplicht was het gevraagde wachtgeld uit te betalen ;

O. dat aan uitbetaling van wachtgeld moet voorafgaan de toekenning daarvan en dat onder „toekenning van wachtgeld" te verstaan is een besluit, waarbij wordt bepaald, gedurende welke perioden en tot welke bedragen een betrokkene recht heeft op wachtgeld ;

O. dat uit de stukken niets blijkt van een zoodanig wachtgeld-toekennings-besluit ;

O. dat toch als zoodanig niet kan worden beschouwd het bovenvermelde op 22 November 1933 door den Gemeenteraad genomen ontslagbesluit, daar bij dat besluit naar het oordeel van het Gerecht slechts is kenbaar gemaakt, dat klaagster met ingang van een bepaalden datum recht had op een alsnog volgens het onderhavige Ambtenarenreglement vast te stellen wachtgeld, terwijl dit besluit, zoo het wel als een wachtgeld-toekennings-besluit zou moeten worden aangemerkt, nietig zou zijn, behoorende toch krachtens artikel 33, lid 2, van bedoeld Ambtenarenreglement het nemen van een zoodanig besluit tot de bevoegdheid van Burgemeester en Wethouders en niet tot die van den Gemeenteraad ;

O. dat het vermoeden voor de hand ligt, dat Burgemeester en Wethouders gemeend hebben te kunnen volstaan met telkenjare een bepaald bedrag aan wachtgeld aan klaagster uit te betalen, maar klaagster toch eerst zal moeten vragen het nemen van een wachtgeld-toekennings-besluit — waarin, gelijk hierboven is aangegeven, behoort geregeld te worden tot welke bedragen en gedurende welke perioden wachtgeld zal worden uitgekeerd — en eerst daarna uitbetaling van dat wachtgeld kan vorderen ;

O. dat zich nu de vraag voordoet of Burgemeester en Wethouders alsnog toekenning van wachtgeld kunnen weigeren, omdat thans het voormelde artikel 31 van het Ambtenarenreglement gewijzigd is en het gewijzigde artikel 31 voortaan alleen wachtgeldtoekenning toestaat bij ontslag uit een hoofdbetrekking ;

O. dat deze vraag echter geen moeilijkheid oplevert, omdat Burgemeester en Wethouders zich bij hun beslissing omtrent al dan niet wachtgeld-toekenning toch moeten plaatsen op het standpunt, dat zij bij het ontslag moesten innemen en klaagster derhalve, indien zij vóór de wijziging van artikel 31 van het Ambtenarenreglement recht had op toekenning van wachtgeld — over welke vraag het Gerecht zich bij dezen stand van zaken niet mag uitlaten — dat recht door die wijziging zeker niet heeft verloren ;

O. dat uit die wijziging toch volgt, dat bij toekomstige ontslagen uit nevenfuncties, d.w.z. ontslagen, gegeven na 21 November 1934, wachtgeldtoekenning in ieder geval niet kan volgen, maar geenszins, dat wachtgeldtoekenning wegens vóór of op dien datum gegeven ontslagen, thans, indien overigens rechtmatig, geweigerd zou kunnen worden ;

O. dat echter het besluit van verweerder, waarbij geweigerd wordt aan klaagster wachtgeld te betalen, niet in strijd is met eenig toepasselijk algemeen verbindend voorschrift, omdat een wachtgeld-toekennings-besluit nog ontbreekt ;

O. dat klaagster dus eerst een dergelijk besluit moet uitlokken en, indien dit niet binnen redelijken tijd genomen wordt of daarbij toekenning van wachtgeld geweigerd wordt, daarvan bij dit Gerecht opnieuw beroep kan instellen (artikelen 58 en 60 Ambtenarenwet).

het Ambtenarenreglement voor de gemeente Nieuw-Lekkerland d.d. 1 September 1931;

dat in het Ambtenarenreglement voor de gemeente Nieuw-Lekkerland d.d. 1 September 1931 tot aan de wijziging, daarin gebracht bij besluit van den Gemeenteraad van 21 November 1934, in artikel 31 was bepaald, dat aan den ambtenaar in vasten dienst, aan wien eervol ontslag wordt verleend wegens opheffing zijner betrekking, voor zoover hij alsdan niet in de termen valt om pensioen te genieten, met ingang van den dag van ontslag een wachtgeld wordt toegekend ten laste der gemeente op den voet van verdere in dat reglement voorkomende bepalingen;

dat Ged. Staten van Zuid-Holland bij schrijven van 6/12 Maart 1934, B. nº. 2665/11 G. S. nº. 102/4 hebben te kennen gegeven, dat zij bezwaar hadden tegen toekenning van wachtgeld bij ontslag uit betrekkingen, die als nevenfuncties worden bekleed en dat het Gemeentebestuur werd uitgenoodigd te bevorderen, dat het Ambtenarenreglement op dit punt worde gewijzigd en dat de bereids in de begrooting opgenomen raming voor zoodanig wachtgeld worde geschrapt;

dat de Gemeenteraad van Nieuw-Lekkerland daarop in zijn vergadering van 21 November 1934 heeft besloten in artikel 31 voormeld van het Ambtenarenreglement voor die gemeente in plaats van het woord „betrekking" te lezen „hoofdbetrekking", zoodat dit artikel sindsdien voorschrijft, dat aan den ambtenaar in vasten dienst, aan wien eervol ontslag wordt verleend wegens opheffing zijner hoofdbetrekking, voor zoover hij alsdan niet in de termen valt om pensioen te genieten, met ingang van den dag van ontslag een wachtgeld wordt toegekend ten laste der gemeente, op den voet van verdere in dat reglement voorkomende bepalingen;

dat gedaagde nu, na nog over het jaar 1934 het wachtgeld aan eischeresse te hebben uitbetaald, verdere uitbetaling daarvan heeft geweigerd bij zijn onder de „feiten" vermeld schrijven van 22 Mei 1937;

O. dat deze Raad, in tegenstelling met den eersten rechter, van oordeel is, dat Burgemeester en Wethouders van Nieuw-Lekkerland destijds aan eischeresse wel een wachtgeld hebben toegekend, als bedoeld in de artikelen 31 en 32 van het Ambtenarenreglement dier gemeente, zooals dit luidde ten tijde van het aan eischeresse verleende ontslag uit haar nevenbetrekking, moetende het besluit van den Raad dier gemeente van 22 November 1933 worden aangemerkt te bevatten, naast het ontslagbesluit van eischeresse, een declaratoir besluit, waarbij verstaan is, dat zij recht had op wachtgeld;

O. toch dat voor dezen Raad vaststaat, dat Burgemeester en Wethouders, zij het na door en vanwege eischeresse gedane verzoeken, aan haar, krachtens en overeenkomstig de desbetreffende bepalingen van voormeld Ambtenarenreglement, over het jaar 1934 hebben doen uitbetalen een bedrag aan wachtgeld, waarop zij krachtens die bepalingen recht had;

O. nu dat het bedoelde bedrag aan wachtgeld paraisseerde op een betaalsrol en aan het door Burgemeester en Wethouders doen opmaken van dien betaalsrol ten grondslag ligt een door hen — zij het niet in formeelen vorm gegoten — genomen besluit, houdende toekenning van het ten deze bedoelde wachtgeld, tot welks toekenning, krachtens artikel 33, lid 2, van het Ambtenarenreglement, het College van Burgemeester en Wethouders het bevoegde orgaan was;

O. dat Burgemeester en Wethouders met het thans bestreden besluit van 22 Mei 1937 — waarvoor bij de contra-memorie in eersten aanleg een ietwat andere grond is aangevoerd dan in het besluit zelf is vervat — blijkbaar hebben bedoeld te beslissen, dat het aan eischeresse toegekende wachtgeld nà 31 December 1934 niet meer zal worden uitgekeerd, en is vervallen;

O. echter dat eischeresse het recht op wachtgeld heeft verkregen, en zulks ook naar 's Raads oordeel terecht, krachtens en overeenkomstig de bepalingen van het Ambtenarenreglement, zooals dit luidde ten tijde van het aan haar verleende ontslag, zoodat, nu bij de wijziging van 21 November 1934 geen overgangsbepalingen ter zake zijn vastgesteld, dit recht door die wijziging in geen enkel opzicht is aangetast, hebbende toch, blijkens de redactie van het gewijzigde,ten deze van belang zijnde, artikel 31, hetzelve enkel betrekking op nà het tijdstip dier wijziging te verleenen ontslagen en op grond daarvan toe te kennen wachtgelden, weshalve eischeresse ook nà 31 December 1934 recht bleef houden op wachtgeld;

O. dat mitsdien het bestreden besluit strijdt met de ten tijde van het aan eischeresse verleende ontslag geldende, en op haar sindsdien van toepassing gebleven, artikelen 31 en 32 van het Ambtenarenreglement, zoodat, met vernietiging van de uitspraak, waarvan beroep, het bestreden besluit alsnog moet worden nietig verklaard en moet worden verstaan, dat eischeresse ook nà 31 December 1934, en wel tot het in vermeld artikel 32 bedoelde tijdstip, recht heeft op het daarin bedoelde wachtgeld, zijnde in casu 60 % van de laatstelijk door haar in haar opgeheven betrekking genoten bezoldiging;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Vernietigt de uitspraak, waarvan beroep, en verklaart nietig het besluit van Burgemeester en Wethouders van Nieuw-Lekkerland van 22 Mei 1937;

Verstaat, dat eischeresse ook nà 31 December 1934, en wel tot het in bovengemeld artikel 32 bedoelde tijdstip, recht heeft op het daarin bedoelde wachtgeld, zijnde in casu 60 % van de laatstelijk door haar in haar opgeheven betrekking genoten bezoldiging.

(A. B.)

---

28 *December* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Wet Vrachtverdeeling Binnenscheepvaart artt. 1 en 7.)

De plaats waar volgens de bewezenverklaring de lading is ingenomen [te Angeren, gemeente Bemmel], behoort tot het watergebied waarop de vrije vaart, waaronder is te begrijpen het in lading nemen, is gewaarborgd door art. 1 der Herziene Rijnvaartakte. De wet van 5 Mei 1933 S. 251 houdt, in overeenstemming met de be-

doeling om dit recht van vrije vaart te ontzien, geen enkele bepaling in welke het recht om vrijelijk in lading te nemen ter zijde stelt, voor het geval dat dit in lading nemen geschiedt voor vervoer naar een buiten dit watergebied gelegen plaats [i. c. Kerkwerve in Zeeland].

Op het beroep van den O. v. J. bij de Arr.-Rechtbank te Arnhem, requirant van cassatie tegen een vonnis van deze Rechtbank van 9 Maart 1937, houdende bevestiging in hooger beroep van een door het Kantongerecht te Nijmegen op 24 Juni 1936 gewezen vonnis waarbij het ten laste van J. C., schipper aan boord van het schip „de Zwerver", bewezen verklaarde niet strafbaar is geoordeeld en gerequireerde van alle rechtsvervolging is ontslagen.

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger.

Aan den gerequireerde is telaste gelegd: „dat hij op 30 Mei 1936 des v.m. omstreeks 10½ uur in de gemeente Bemmel, te Angeren, binnen het gebied van de te Nijmegen zetelende bevrachtingscommissie, genoemd in het in art. 2 van de Wet van 5 Mei 1933 S. 251 bedoelde Besluit, als schipper van het vaartuig de Zwerver, liggende op de rivier den Rijn, in dat vaartuig in lading heeft genomen voor vervoer naar de gemeente Kerkwerve (prov. Zeeland), een hoeveelheid steen, zulks niet krachtens een overeenkomst, ten aanzien waarvan door een bevrachtingscommissie tusschenkomst of goedkeuring was verleend, terwijl evenmin een verklaring afgegeven of een ontheffing verleend was, als bedoeld in art. 7 lid 2 dier wet."

Evenals de Kantonrechter te Nijmegen oordeelde de Arr.-Rechtbank te Arnhem in het bestreden vonnis het voormelde telaste gelegde bewezen, doch niet strafbaar en bevestigde mitsdien met wijziging van gronden het vonnis van den eersten rechter, waarbij gerequireerde van alle rechtsvervolging werd ontslagen.

Bij schriftuur, waarin de gronden van het bestreden vonnis zijn vermeld, stelt de heer requirant als middel van cassatie:

„S., althans v. t. van de artt. 350, 351 en 352 Sv. en van de artt. 7 en 11 van de Wet van 5 Mei 1933 S. 251, door met bevestiging van het beroepen schuldigverklarend vonnis, zij het met wijziging der gronden, verdachte te ontslaan van alle rechtsvervolging, zulks op grond van de overweging dat, hoewel de tekst van de Wet van 5 Mei 1933 S. 251 algemeen luidt, de bedoeling bij de vaststelling der Wet heeft voorgezeten, dat aan de bepalingen der Rijnvaartacte zooals gewijzigd, niet zou worden geraakt, waaruit volgt dat de vaart op den Rijn is vrijgebleven voor het vervoer van goederen en personen, behoudens voorschriften in het belang van de algemeene veiligheid, waarover het hier niet gaat, en dat overigens aan de vrije scheepvaart geen verhindering mag worden in den weg gelegd; dat onder het vervoeren het inladen moet worden begrepen, daar vrij en onbelemmerd vervoer niet mogelijk is, wanneer niet de gelegenheid bestaat op plaatsen als Angeren goederen te laden; dat nu wel volgens de bepalingen van genoemde Wet het vervoeren van goederen over wateren buiten dat gebied gelegen met straf is bedreigd, wanneer geen tusschenkomst of goedkeuring van een bevrachtingscommissie is voorafgegaan en dit ook geldt voor goederen die in het vrije Rijngebied zijn ingeladen, doch daaruit nog niet volgt dat reeds het inladen dier goederen op zich zelf strafbaar is, omdat daarmede de vrijheid die de Rijnvaartacte toekent zou worden belemmerd, iets wat, zooals hierboven is overwogen, de Wetgever bij het vaststellen van de genoemde Wet van 1933 niet heeft gewild." Deze overweging acht de heer requirant onjuist en doet dit oordeel steunen op de navolgende beschouwingen: „Vaststaat immers, dat na vervoer over vrij gebied, bij het invaren van onvrij gebied verboden vervoer van goederen plaats vindt, indien die goederen niet zijn ingeladen of in lading genomen in dat vaartuig na verkregen tusschenkomst of goedkeuring van de ter plaatse van het inladen of in lading nemen bevoegde bevrachtingscommissie. Vast staat ook dat de bevrachtingscommissie, bevoegd ter plaatse van invaart in het onvrije gebied, niet bevoegd is tot het verleenen van tusschenkomst of goedkeuring voor vooraf gepleegd inladen of in lading nemen, 1e niet, omdat die tusschenkomst of goedkeuring aan het inladen of in lading nemen vooraf moet gaan, 2e niet, omdat, zooals ook in het onderhavige geval, het invaren in onvrij gebied veelal zal plaats vinden in het gebied van een bevrachtingscommissie, niet bevoegd ter plaatse van inlading of inladingneming.

Wie derhalve inlaadt of in lading neemt op zoogenaamd vrij gebied, met bestemming naar onvrij gebied, zonder voorafgaande tusschenkomst of goedkeuring van de bevoegde bevrachtingscommissie, pleegt eene handeling, die gezien de gevestigde Jurisprudentie ten opzichte van de draagwijdte van de Herziene Rijnvaartacte, buiten beschouwing blijft voor zoover betrekking hebbende op het vervoer over het binnen het vrije gebied gelegen gedeelte van het met de vracht af te leggen traject, doch volledig de aandacht vraagt, voor zoover die inlading of inladingneming betrekking heeft op het vervoer dier goederen naar binnen het Rijk gelegen plaatsen, voorzoover daartoe zoogenaamd onvrij gebied zal moeten worden bevaren. Dat hierdoor de vrachtvaart op den Rijn zou worden belemmerd kan ik niet inzien. Integendeel die vrachtvaart wordt hierdoor uitdrukkelijk geheel vrij gelaten. Nu in het onderhavige geval de verdachte heeft bekend dat de ingeladen steenen zouden worden vervoerd met dat vaartuig (derhalve zonder overlading) naar Kerkwerve (in Zeeland) en overigens vaststaat dat teneinde dit vervoer te bewerkstelligen ter eeniger tijd onvrij gebied zou moeten worden bevaren, heeft derhalve verdachte te Bemmel, dus in het gebied van de Bevrachtingscommissie van Nijmegen, ingeladen goederen voor vervoer naar een binnen het Rijk gelegen plaats en nademaal dat vervoer niet over het geheele traject niet strafbaar is, is ook het op dat vervoer betrekking hebbend inladen strafbaar.

De Rechtbank had mitsdien het aan ver-

dachte ten laste gelegde strafbaar behooren te oordeelen en den verdachte deswege strafbaar."

De aangevallen beslissing komt mij juist en het daartegen gerichte middel mitsdien ongegrond voor. Door de bekende arresten van Uwen Raad van 17 December 1934 W. 12849 N. J. 1935, 5 en 11 staat vast, dat de Wet van 5 Mei 1933 S. 251 ter bevordering van een zooveel mogelijk evenredige vrachtverdeeling in de binnenscheepvaart en dus ook met name art. 7 van die Wet niet van toepassing zijn op die wateren, welke beheerscht worden door de Herziene Rijnvaartacte (K. B. van 3 Mei 1869 S. 73). In aan den Rijn gelegen plaatsen, als het onderwerpelijke Angeren, is derhalve ook het inladen van goederen in een vaartuig geoorloofd zonder tusschenkomst of goedkeuring eener Bevrachtingscommissie. Weliswaar zal de bovengenoemde wet van toepassing worden, zoodra de goederen worden vervoerd naar binnen het Rijk gelegen plaatsen, over wateren, buiten het vrije Rijngebied gelegen, en zal het vervoer in die wateren alsnog gedekt moeten zijn door verleende goedkeuring of tusschenkomst van de Bevrachtingscommissie ter plaatse van inlading, ook al was die plaats binnen het Rijngebied gelegen (H. R. 3 Febr. 1936 N°. 237; 30 Maart 1936 N°. 339 en N°. 340; 4 Mei 1936 N°. 644), doch hieruit volgt m. i. geenszins, dat die wet reeds dadelijk toepasselijk zoude worden op de inlading van goederen in een schip, hetwelk, met bestemming naar eene binnen het Rijk en buiten het Rijngebied gelegen plaats, ter inladingneming ligt in den Rijn. Zoolang het schip zich bevindt binnen het vrije Rijngebied, kunnen daarin, zonder eenige overtreding der Wet op de evenredige vrachtverdeeling, goederen worden ingeladen en vervoerd en eerst, wanneer het vervoer zich uitstrekt over wateren buiten het Rijngebied zal moeten worden aangetoond, dat het geschiedt na verleende tusschenkomst of goedkeuring van de Bevrachtingscommissie ter plaatse van inlading.

Al zoude op het oogenblik van inlading in het vrije gebied vaststaan, dat de ingeladen of in te laden goederen bestemd zijn om te worden vervoerd naar buiten dat vrije gebied gelegen plaatsen, dan zal m. i. de wet toch eerst toepassing kunnen vinden, immers eerst overtreden worden vanaf het oogenblik, waarop het vervoer werkelijk plaats vindt in niet tot het vrije gebied te rekenen wateren. Ware het anders, dan zoude de vrije Rijnvaart immers de door den Wetgever niet gewilde belemmering ondervinden, welke de Herziene Rijnvaartacte uitsluit. De heer requirant heeft zich, naar het mij voorkomt, vermoedelijk op een dwaalspoor laten brengen, doordien in de laatstgenoemde arresten van den H. R. telkens gesproken wordt van goederen, die bestemd zijn om te worden vervoerd over andere wateren, dan de in art. 1 der Rijnvaartacte aangeduide. Het arrest van 4 Mei 1936 N°. 644 leert echter m. i. ten duidelijkste, dat met goederen van zoodanige bestemming slechts bedoeld zijn goederen, waarvan die bestemming door het feitelijk vervoer over „onvrije" wateren is gebleken, vermits immers Uw Raad in het betrokken geval, hoewel vaststond, dat de daarbedoelde goederen varende waren met bestemming naar Meerkerk, een buiten het vrije watergebied gelegen plaats, het niettemin, alvorens omtrent de strafbaarheid van den toen gerequireerde en van het aan dezen telaste gelegde te beslissen, noodig bleek te achten te doen onderzoeken, of de sluiskolk van de zoogenaamde Oude Haven te Gorinchem, waar schip en lading werden aangetroffen, behoorde tot het watergebied, waarop de Herziene Acte omtrent de Rijnvaart, zij het ingevolge art. 11 der Acte, toepassing moest vinden. Indien Uw Raad de opvatting ware toegedaan, door den heer requirant verdedigd, dan ware immers, waar vaststond, dat de bestemming der goederen een buiten dat gebied gelegen plaats gold, zulk nader onderzoek, naar mijn bescheiden meening, overbodig geweest. Uit de beslissing van Uwen Raad, dat de hierbedoelde wet en bepaaldelijk haar art. 7 op het vrije Rijngebied geene toepassing mag vinden, volgt dan ook, naar mijne meening, onomstootelijk, dat van strafbaarheid van inladen of inladingnemen geen sprake zal kunnen zijn, zoolang niet tevens het vervoer der ingeladen of inladinggenomen goederen onder de strafbepaling valt. De reeds bij de inlading aangegeven bestemming der goederen naar eenige plaats buiten het vrije gebied kan immers nooit meer openbaren, dan het enkele voornemen van den inlader om zich aan overtreding der wet schuldig te maken, terwijl, voorzoover men al in het inladen een begin van uitvoering van dat voornemen zoude kunnen zien, er slechts sprake zoude kunnen zijn van eene niet strafbare poging tot overtreding (art. 46 W. v. S. j°. art. 11, tweede lid, der Wet van 5 Mei 1933 S. 251).

Ik concludeer mitsdien tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer van der Meulen;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie conclusie);

O. dat bij het bevestigde vonnis ten laste van requirant is bewezen verklaard, dat hij op 30 Mei 1936 enz. (zie in de conclusie de t.l.l.);

O. dat het voorgestelde middel faalt; dat toch de plaats, waar volgens de bewezenverklaring in lading is genomen, behoort tot het watergebied waarop de vrije vaart, waaronder is te begrijpen het vrijelijk in lading nemen, door art. 1 der Herziene Rijnvaartakte is gewaarborgd; dat de Wet van 5 Mei 1933, S. 251, in overeenstemming met de bedoeling om dit recht van vrije vaart te ontzien, ook geen enkele bepaling inhoudt welke het recht om vrijelijk in lading te nemen ter zijde stelt, voor het geval dat dit in lading nemen geschiedt voor vervoer naar een buiten dit watergebied gelegen plaats;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

31 *December* 1937. KONINKLIJK BESLUIT.
(Woningwet Art. 38).

Aan een polderbestuur komt recht van beroep op de Kroon toe tegen een beslissing van Ged. Staten tot goedkeuring van een uitbreidingsplan, voorzoover bij dat plan de belangen van den polder als zoodanig zijn betrokken. Derhalve moeten daarbij buiten beschouwing worden gelaten de door het polderbestuur naar voren gebrachte bezwaren, welke volgens dit college de bewoners van den polder van den op het uitbreidingsplan door het midden van den polder geprojecteerden weg, zullen ondervinden. Nu de aanleg van dezen weg noodzakelijk moet worden geacht, kan het bezwaar van het polderbestuur, dat die weg ook in de toekomst financieele offers van den polder zal vragen, tegen de goedkeuring geen beletsel vormen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Polderraad van den Dorpspolder Deil tegen het besluit van Ged. Staten van Gelderland van 7 Juli 1937, waarbij een uitbreidingsplan c.a. van Deil is goedgekeurd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord advies van 15 December 1937, n°. 496;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 29 December 1937, n°. 11619 M/P.B.R., afd. Volkshuisvesting;

O. dat Ged. Staten van Gelderland bij hun evenvermeld besluit het op 26 Januari 1937 door den raad der gemeente Deil vastgesteld plan van uitbreiding met bijbehoorende bebouwingsvoorschriften hebben goedgekeurd, daarbij overwegende dat een bezwaarschrift van den Polderraad van den Dorpspolder Deil van 3 November 1936 niet kan worden aangemerkt als een bezwaarschrift in den zin van art. 37, 3e lid, der Woningwet, aangezien het bij hun college werd ingediend, alvorens het uitbreidingsplan door den raad was vastgesteld; dat het bezwaarschrift van denzelfden Polderraad van 18 Maart 1937 niet bij Ged. Staten is ingediend binnen den termijn, genoemd in den laatsten zin van het derde lid van art. 37 der Woningwet;

dat de Polderraad van den Dorpspolder Deil in beroep aanvoert, dat de door den Polderraad en Geërfden van en in den Dorpspolder Deil ingezonden bezwaarschriften tegen den op het uitbreidingsplan geprojecteerden weg (tunnel spoorlijn Geldermalsen-Waardenburg in aansluiting Rijksweg n°. 26 te Enspijk) door den gemeenteraad ongegrond zijn verklaard, aangezien burgemeester en wethouders het deden voorkomen, dat deze weg stond of zou komen op het Provinciaal Wegenplan van Gelderland; dat bij schrijven van Ged. Staten van 4 Mei 1937, onder n°. 326, is gebleken, dat de in het uitbreidingsplan van de gemeente Deil geprojecteerde weg niet voorkomt op het Provinciaal Wegenplan, aangezien er tusschen de opneming van een weg in het Provinciaal Wegenplan en in een gemeentelijk uitbreidingsplan geenerlei verband bestaat; dat de in het uitbreidingsplan geprojecteerde weg van Geldermalsen met den bovengenoemden Rijksweg den Dorpspolder Deil in de geheele breedte doorsnijdt en dezen in een kleiner noordelijk deel, waarin alle boerderijen gelegen zijn en alle inwoners wonen, en in een grooter zuidelijk deel verdeelt, waarin het meerendeel van het land ligt, dat bij de boerderijen behoort en (of) bij de inwoners van Deil in gebruik is; dat op den geprojecteerden weg, hierboven bedoeld, in de toekomst zeer zeker een druk autoverkeer zal ontstaan, zoodat het rustige landelijke karakter van den polder, dat reeds voor een groot deel verstoord wordt en worden zal door den reeds meer genoemden Rijksweg n°. 26 en door den aan te leggen Rijksweg n°. 15, nog verder verstoord zal worden; dat door dezen weg de geheele polder voor het autoverkeer wordt opengelegd (ook de tot nu toe rustige veldwegen), tengevolge waarvan de landbouwende bevolking van Deil bij het vervoeren van de producten van het land naar huis, bij het vervoeren van mest naar het land, bij het gaan melken, bij het verscharen van vee en bij het naar huis halen en weer naar de weide brengen van de werkpaarden, nergens meer veilig is en van dit autoverkeer, tengevolge van den geprojecteerden weg veel hinder en ongerief zal ondervinden: dat de toelichting op het uitbreidingsplan zegt, dat „bescherming van de belangen van de landbouwers hoofddoel is van het uitbreidingsplan", maar dat zijns inziens de belangen der landbouwers door den nieuw geprojecteerden weg dwars door den polder al heel slecht zijn gediend; dat deze weg aan enkele buiten het dorp en den Dorpspolder Deil wonende personen voordeel zal opleveren, doordat hij eenige minder toegankelijke perceelen bouwland aan den harden weg brengt, maar daarentegen juist aan verschillende inwoners van Deil groote schade toebrengt door snijding van hunne boerderijen of losse perceelen land; dat juist de gemeente Deil ten opzichte van de nieuwe Rijkswegen zeer gunstig ligt en dat de gemeente Deil en hare inwoners dus allerminst behoefte hebben aan een zoodanigen nieuwen weg door de gemeente, maar dat enkel de gemeente Geldermalsen hierbij een groot belang heeft, in aanmerking nemende, dat deze gemeente, wanneer de aangelegde straatweg (loopende van de Veiling te Geldermalsen af naar den onbewaakten overweg te Meteren) wordt doorgetrokken langs de spoorbaan Geldermalsen-Waardenburg tot aan den aan te leggen Rijksweg n°. 15, een verbinding met de nieuwe Rijkswegen krijgt, die geheel door de gemeente Geldermalsen loopt en die dus ook aan de inwoners van Deil geen last veroorzaakt en dit naar zijne meening ook niet zal doen aan de inwoners van Geldermalsen; dat dit kleine, aan te leggen weggedeelte slechts ongeveer ¼ gedeelte is van den in het uitbreidingsplan geprojecteerden weg van het viaduct in de spoorbaan Geldermalsen-Waardenburg tot aan Rijksweg n°. 26; dat doortrekking van den straatweg, die nu reeds ligt van de Veiling te Geldermalsen af tot aan den overweg te Meteren alzoo een zeer groote kostenbesparing zal zijn; dat de nieuw geprojecteerde weg door de gemeente Deil in de toekomst ook aan den Dorpspolder Deil financieele offers zal vragen

en dat, zooals boven is aangetoond, de inwoners van Deil van dezen weg last, hinder en schade zullen ondervinden;

O. dat aan het bestuur van den onderwerpelijken polder recht van beroep tegen de beslissing van Ged. Staten toekomt, voorzoover bij het uitbreidingsplan de belangen van den polder als zoodanig zijn betrokken;

dat dan ook buiten beschouwing moeten worden gelaten de door den Polderraad naar voren gebrachte bezwaren, welke volgens dit college de bewoners van den polder van den, op het uitbreidingsplan door het midden van den polder geprojecteerden, weg zullen ondervinden;

dat het polderbestuur in zijn beroepschrift slechts één bezwaar tegen het uitbreidingsplan aanvoert, dat den polder zelf raakt, namelijk, dat deze weg in de toekomst ook van den Dorpspolder Deil financieele offers zal vragen;

dat aan dit financieele bezwaar tegen den hierbedoelden weg, aangenomen dat het juist is, in ieder geval niet zoodanige beteekenis kan worden toegekend, dat op grond daarvan de goedkeuring aan het onderwerpelijke uitbreidingsplan zou moeten worden onthouden;

dat toch met den Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid (Volkshuisvesting) moet worden aangenomen, dat de aanleg van dezen weg, en dus ook van het gedeelte daarvan, hetwelk in de gemeente Deil zal komen te liggen, noodzakelijk is ten behoeve van het verkeer in oost-west-richting tusschen Geldermalsen, Deil, Enspijk, Rumpt, Gellicum en Leerdam, welk verkeer thans bewegen moet over den smallen, bochtigen Lingedijk, die voor autoverkeer ongeschikt is;

dat deze weg mitsdien terecht op het uitbreidingsplan van de gemeente Deil is ontworpen;

dat de gemachtigde van den Polderraad in de openbare vergadering van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur, waarin over deze zaak verslag is uitgebracht, nog heeft aangevoerd, dat het uitbreidingsplan alleen zou zijn ontworpen met het oog op de totstandkoming van den meergenoemden weg, doch dat aan een zoodanig plan, in verband met de uitbreiding van de bebouwing in de gemeente Deil, geen behoefte zou bestaan;

dat ook dit bezwaar niet opgaat, omdat blijkens de stukken het onderhavige uitbreidingsplan is ontworpen ten einde de uitbreiding van de bebouwing, welke is te verwachten als gevolg van het aanleggen van den Rijksweg 26 tusschen Utrecht en 's-Hertogenbosch en van den Rijksweg 15 door de Betuwe, door welke wegen aan de geïsoleerde ligging van de gemeente een einde zal komen, in goede banen te kunnen leiden;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. R.)

---

31 *December* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Art. 13 Omzetbelastingwet 1933 S. 546.)

De toepasselijkverklaring van de bepalingen, die bij niet betaling gelden voor de *invordering* van accijnzen, brengt mede, dat voor het wegens omzetbelasting verschuldigde ook het voor accijnzen geldende *privilege* aan 's Rijks schatkist toekomt.

Mr. M. Lodder, advocaat en procureur, wonende te 's-Gravenhage, in zijne hoedanigheid van curator in het faillissement van de N. V. Fornuizenfabriek „Duinstraat" gevestigd te Scheveningen, gemeente 's-Gravenhage, eischer in cassatie van een arrest van het Gerechtshof te 's-Gravenhage van 23 November 1936 (1937 N°. 396, *Red.*), advocaat Mr. J. J. Koeleman,

tegen:

den Ontvanger der Invoerrechten en Accijnzen, zijnde thans E. Overbosch, wonende te 's-Gravenhage, verweerder in cassatie, advocaat Jhr. Mr. J. H. de Brauw; gepleit door Mr. C. R. C. Wyckerheld Bisdom.

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

De verweerder heeft in het faillissement der N. V. Fornuizenfabriek „Duinstraat", waarin de eischer curator is, verificatie gevraagd voor aanslagen in de Omzetbelasting en navordering te dier zake, voor zooveel nog van belang, tot een bedrag van f 838.23, waaromtrent geen geschil meer bestaat, met aanspraak op voorrecht op grond van art. 13 der Omzetbelastingwet in verband met art. 290 der Algemeene Wet van 26 Augustus 1822, S. 38, waarvan het eerste bij gebreke van betaling der belasting de voorschriften toepasselijk verklaart, die in dat geval gelden voor de invordering der accijnzen. Dit voorrecht is door den curator betwist.

De Rechtbank heeft den Ontvanger echter slechts als concurrent schuldeischer erkend en wel tot een bedrag van f 0.80 boven het reeds erkende gedeelte ad f 327.09 van het bedrag wegens navordering, overwegende, voor zoover nog van belang: „dat art. 13 Omzetbelastingwet bij gebreke van betaling der belasting de voorschriften toepasselijk verklaart, die in dat geval gelden voor de invordering van accijnzen; dat de Algemeene Wet in art. 290 den fiscus voorrecht verleent op de goederen van dengeen, die den accijns schuldig blijft, dat dus onderzocht moet worden of laatstbedoeld voorschrift een invorderingsbepaling genoemd kan worden; dat invorderingsbepalingen de maatregelen vaststellen, die tot invordering der schuld genomen kunnen worden; dat het recht van preferentie daarentegen niet is een maatregel, die een schuldeischer jegens zijn debiteur kan nemen, doch een bevoegdheid zich boven andere schuldeischers uit het geliquideerde vermogen van den debiteur te voldoen; dat dus art. 13 der Omzetbelastingwet art. 290 der Algemeene Wet niet toepasselijk verklaart, zoodat de vordering als concurrent erkend moet worden; dat requirant het onaannemelijk acht, dat de wetgever ter zake van dezelfde belasting wèl aan den fabrikant tegenover zijn kooper, doch niet aan 's Rijks

schatkist tegenover den fabrikant een voorrecht zou hebben toegekend; dat de wetgever echter kennelijk als het gewone geval heeft aangenomen, dat de fabrikant de belasting aan den fiscus voldoet, vóórdat de kooper deze aan den fabrikant heeft voldaan; dat bij vergelijking met art. 119 der Alg. Wet, waaraan volgens requirant art. 13 (bedoeld is art. 8) Omzetbelastingwet is ontleend, opvalt, dat in eerstgenoemd artikel de preferentie slechts verleend wordt aan de konvooiloopers enz. wegens rechten enz. als door hen voor hun debiteuren aan het Rijk zijn voldaan, terwijl in laatstgemeld artikel een dusdanige beperking niet voorkomt; dat inmiddels, wat hier ook van zij, privilegie slechts aangenomen mag worden, wanneer de wet het uitdrukkelijk verleent".

Op het hooger beroep van den Ontvanger heeft echter het Hof bij het thans bestreden arrest het vonnis der Rechtbank vernietigd, behalve voor zoover appellant daarbij als schuldeischer is erkend voor een bedrag van f 0.80 boven het reeds erkende bedrag van f 327.09, en hem bevoorrecht verklaard op de roerende goederen van den gefailleerde voor zijne vorderingen in totaal bedragende f 838.23 en het vonnis bevestigd ten aanzien van de erkenning van het bedrag van f 0.80.

Het overwoog hierbij: zie arrest H. R. *(Red.)*.

Als middel tot cassatie wordt nu aangevoerd:

„S., althans v. t. van artt. 8 en 13 Omzetbelastingwet 1933, S. 546; 290, 291 en 292 Algemeene Wet van 26 Augustus 1822, S. 38, over de heffing der rechten van in-, (uit- en door-)voer en van de accijnzen, (alsmede van het tonnengeld der zeeschepen), sedert herhaaldelijk gewijzigd; 1177, 1178, 1179, 1180, 1181, 1183, 1184, 1185, 1195 B. W. en 48 Rv., doordien het Hof, op de overwegingen, waarop het zijn voormeld arrest doet steunen en die ten deze als woordelijk herhaald en geïnsereerd moeten worden beschouwd, ten onrechte heeft beslist, dat de vordering van den verweerder in zijne voormelde hoedanigheid, voor aanslagen in de Omzetbelasting, door hem in voormeld faillissement ter verificatie ingediend, bevoorrecht is op de roerende goederen van den belastingschuldige, alzoo in casu van voormelde, in staat van faillissement verkeerende naamlooze vennootschap, zijnde toch re vera het aan accijnzen toegekende voorrecht bij gebreke van betaling niet als eene bepaling voor de invordering te beschouwen en komende dit voorrecht, terzake van wanbetaling van verschuldigde omzetbelasting, aan den verweerder in zijne voormelde hoedanigheid evenmin toe op eenigen anderen grond,

„weshalve het Hof, op voormelde overwegingen, die door den eischer blijkens het voorafgaande, als onjuist worden bestreden,

„ten onrechte: *a.* heeft vernietigd het vonnis door de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage, derde kamer op 3 Maart 1936 gewezen tusschen den verweerder als requirant tot verificatie en den eischer, als gerequireerde, behalve voorzoover verweerder daarbij als schuldeischer in voormeld faillissement is erkend voor een bedrag van f 0.80 boven het reeds erkende gedeelte van de bij conclusie van eisch in eersten aanleg met de letter *d* aangeduide vordering zijnde f 327.09,

„en *b.* in zooverre opnieuw rechtdoende, den verweerder ingevolge art. 13 der Omzetbelastingwet 1933 S. 546 i. v. m. 290 der Algemeene Wet van 26 Augustus 1822 S. 38 bevoorrecht heeft verklaard op de roerende goederen van voormelde in staat van faillissement verklaarde Naamlooze Vennootschap, voor zijne vorderingen, zooals deze zijn gespecificeerd in de conclusie van eisch van eersten aanleg en in totaal bedragende, in verband met de vermindering van den post onder de letter *d* en de erkenning van nog f 0.80 op dien post, f 828.23, alsmede:

„*c.* den eischer in zijne voormelde hoedanigheid in de proceskosten, zoo in eersten aanleg als in hooger beroep heeft veroordeeld,

„en mitsdien

„op grond van bovenstaand middel te hooren concludeeren, dat het den H. R. moge behagen het arrest, waarvan cassatie, te vernietigen, met zoodanige verdere beslissing als Hij zal vermeenen te behooren en met veroordeeling van den verweerder in de proceskosten, zoowel van het appèl, als in cassatie".

De vraag, in welke gevallen aan den fiscus een voorrecht toekomt op de goederen van den nalatigen belastingplichtige is zeker in onze wetgeving niet duidelijk geregeld. Bij de gehouden pleidooien is wel gebleken, dat op dit punt veeleer een groote verwarring heerscht. Deze wordt nog in de hand gewerkt door de omstandigheid, dat ons Burgerlijk Wetboek het voorrecht behandelt onder de zakelijke rechten, waartoe het eigenlijk niet behoort. Het is dan ook geen wonder dat de uitspraken in deze zaak gewezen in eersten aanleg en in hooger beroep recht tegenover elkaar staan, terwijl voor beide standpunten gewichtige betooggronden zijn aan te voeren. Dit is dan ook de reden, waarom ik boven — anders dan mijn gewoonte is — ook de rechtsoverwegingen van het vernietigde vonnis der Rechtbank volledig heb vermeld.

Het komt mij ten slotte voor, dat voor het standpunt van het Hof het meeste te zeggen is. Ik ben hiertoe gekomen door de overweging dat — om de woorden van het Hof te Arnhem in zijn arrest van 9 December 1931 (W. 12398, niet opgenomen in de N. J.) te gebruiken — toekenning van een recht van voorrang bij uitstek is een bepaling voor de invordering, immers aangeeft, waarop bij wanbetaling de Ontvanger, niet belemmerd door de aanspraken van andere schuldeischers de verschuldigde belasting kan verhalen. Ik wil niet zeggen, dat met deze woorden de aard van het voorrecht volledig is gekenschetst: zijn toekenning is nog meer dan een bepaling voor de invordering, daar ook de belangen der medeschuldenaren daarbij uiteraard zijn betrokken. Doch als die toekenning een bepaling voor de invordering is, geldt dit voor art. 12 der z.g.n. Invorderingswet van 1845 en voor art. 290 der Algemeene Wet van 1822 en dus ook voor art. 13 der Omzetbelastingwet, welke naar de bepalingen voor de invordering der accijnzen verwijst.

Het komt mij daarom voor, dat de H. R. goed zal doen door terug te keeren van zijn arrest van 10 Februari 1871 (W. 3296), waar-

bij het den nadruk heeft gelegd op het karakter van het privilegie als een „regt door de wet toegekend aan den eenen schuldeischer boven den anderen" en op dien grond aan den Gemeentewetgever het recht heeft ontzegd krachtens het 2e lid van art. 1183 B. W. bij verordening aan de Gemeente een voorrecht toe te kennen, daar dit in strijd zou zijn met art. 1180 B. W. Dit zal dan echter nog niet medebrengen, dat de gemeenten dit recht zouden terugerlangen, daar het tegenwoordig art. 293 Gemeentewet niet de bepalingen omtrent de invordering der Invorderingswet op de plaatselijke belastingen toepasselijk maakt doch die omtrent de „vervolgingen", waartoe het voorrecht niet behoort, terwijl bij de tot standkoming van dit artikel het oorspronkelijk naast de vervolgingen genoemd woord voorrang opzettelijk is geschrapt.

Ik concludeer tot verwerping van het beroep en tot veroordeeling van den eischer qq. in de kosten in cassatie gevallen.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat uit het bestreden arrest, voor zoover in cassatie nog van belang, blijkt:

dat de verweerder — verder te noemen de Ontvanger — in het faillissement der N. V. Fornuizenfabriek „Duinstraat" verificatie heeft verzocht van eenige aan die N. V. opgelegde aanslagen in de Omzetbelasting en van eene navordering te dier zake, met verzoek van preferentie ex art. 13 Omzetbelastingwet 1933 S. 546, i. v. m. art. 290 der Algemeene Wet van 26 Augustus 1822 S. 38;

dat eischer — verder te noemen de curator — de voor die vorderingen gevraagde preferentie heeft betwist en de Rechtbank bij haar vonnis van 3 Maart 1936 (1937 N°. 421, *Red.*) de vordering van den Ontvanger ten aanzien van de verzochte preferentie heeft ontzegd;

dat op het door den Ontvanger ingesteld hooger beroep, het Hof het vonnis van de Rechtbank ten aanzien van deze ontzegging heeft vernietigd en daarbij heeft overwogen:

dat art. 13 der Omzetbelastingwet 1933, voor zooveel ten deze van belang, bepaalt, dat bij gebreke van betaling de bepalingen van toepassing zijn, die in dat geval gelden voor de invordering van accijnzen;

dat blijkens de bewoordingen van dit artikel zonder meer alle bepalingen toepasselijk worden verklaard, die gelden voor de invordering van accijnzen en dus bij wanbetaling van omzetbelasting en invordering daarvan, de rechtsverhouding van de betrokken partijen geheel dezelfde is als bij invordering van accijns na wanbetaling;

dat art. 290 der Algemeene Wet van 1822 aan den Ontvanger recht van privilegie toekent op de roerende goederen van den accijnsplichtige;

dat dus de vraag is, of dit recht van privilegie ten deze als eene bepaling, geldende voor de invordering, is te beschouwen;

dat het Hof van oordeel is, dat die vraag bevestigend moet worden beantwoord;

dat vooraf kan worden opgemerkt, dat voormeld recht van privilegie reeds naar zijn aard een executoriaal karakter draagt, waar het toch eerst tot uiting komt en waarde erlangt, wanneer meerdere schuldeischers tot invordering van het hun toekomende overgaan, nadat de debiteur met betaling in gebreke blijft, en aldus eene rangschikking tusschen de schuldeischers noodzakelijk is geworden;

dat, nu art. 290 der Algemeene Wet, dat aan den ontvanger privilegie verleent voor verschuldigden accijns, is geplaatst in het 24ste Hoofdstuk dier wet, blijkens het opschrift handelende over: parate executie, privilegie (en legaal verband), terwijl in datzelfde artikel niet alleen het recht van parate executie wordt vermeld, maar tevens den Ontvanger voor bepaalde gevallen de bevoegdheid wordt verleend bij lijfsdwang in te vorderen;

dat dus in dit artikel het recht van voorrang op één lijn wordt gesteld met rechten, den Ontvanger toegekend, als hij invordering van den verschuldigden accijns nastreeft, en uit niets blijkt, dat alleen laatstvermelde rechten als bepalingen voor de invordering zouden zijn te beschouwen en het eerstgenoemde recht niet;

dat voorts aan den Ontvanger daarbij bepaalde verhaalsrechten worden gegeven, en niet alleen de wijze van invordering daarin wordt geregeld, zoodat er geene aanleiding is, bovenvermelde woorden van art. 13 Omzetbelastingwet in zulk een engen zin te verstaan;

dat ook de Wet van 22 Mei 1845, S. 22, steun geeft aan de door appellant voorgestane opvatting;

dat toch die wet, die de invordering van 's Rijks directe belastingen regelt en waarvan de considerans zegt, dat het noodzakelijk is de invordering van 's rijks directe belastingen en den voorrang van 's rijks schatkist te dier zake te regelen, nauwkeurig aangeeft voor welke belastingen en op welke wijze de schatkist recht van voorrang heeft en in hetzelfde verband het recht van parate executie vermeldt tot invordering der belasting, evenals het dwingen tot betaling bij lijfsdwang;

dat voorts art. 8 der Omzetbelastingwet den fabrikant bij wanbetaling door den kooper op diens roerende goederen een gelijk privilegie toekent als aan 's Rijks schatkist is toegekend inzake de invordering van accijnzen en het onaannemelijk is, dat de Ontvanger bij gebreke van betaling niet een zelfde recht zou hebben, vooral in verband met het feit, dat als regel aan het Rijk ter zake van verschuldigde belasting voorrang wordt toegekend;

dat uit de bewoordingen van art. 8 geenszins blijkt, dat gelijk de Rechtbank overweegt, de wetgever kennelijk als het gewone geval heeft aangenomen, dat de fabrikant de belasting aan den fiscus voldoet, voordat de kooper deze aan den fabrikant heeft voldaan;

dat geïntimeerde nog een beroep heeft gedaan op de geschiedenis van art. 260 oud (thans art. 293) Gemeentewet, blijkens welke aanvankelijk de bepalingen omtrent den voorrang en de vervolgingen, opgenomen in de Wet van 1845, op de plaatselijke belastingen van toepassing werden verklaard, maar later het woord „voorrang" werd geschrapt, maar dit beroep faalt, daar hier sprake is van „bepalingen omtrent de vervolgingen", hetgeen iets anders is dan „bepalingen, geldend voor de invordering";

dat uit het voorafgaande volgt, dat het aan accijnzen toegekende voorrecht bij gebreke van

betaling als eene bepaling, geldende voor de invordering, is te beschouwen en dus dit voorrecht ook aan den Ontvanger toekomt ter zake van wanbetaling van verschuldigde omzetbelasting;

O. dat de curator als middel van cassatie heeft aangevoerd: zie concl. Proc.-Gen.;

O. dienaangaande:

dat het vierde lid van art. 8 Omzetbelastingwet 1933 S. 546 luidt: „Bij wanbetaling heeft de fabrikant tot het bedrag van de belasting op de roerende goederen van den kooper gelijk privilege als aan 's Rijks schatkist is toegekend inzake de invordering van accijnzen";

dat uit dezen tekst blijkt, dat het voor accijnzen aan 's Rijks schatkist toegekende privilege door de Omzetbelastingwet wordt beschouwd, als behoorende tot en deel uitmakende van de invordering van accijnzen;

dat hieruit volgt, dat wanneer in art. 13 derde lid der Omzetbelastingwet, bij gebreke van betaling der ingevolge deze wet opgelegde aanslagen, de bepalingen van toepassing worden verklaard, die bij niet betaling gelden voor de invordering van accijnzen, ook het toekennen van privilege aan 's Rijks schatkist, als tot die invordering — geregeld in art. 290 der Algemeene Wet van 26 Augustus 1822 S. 38 — behoorende, is bedoeld;

dat zulks ook voor de hand ligt, immers niet is aan te nemen, dat de wet aan 's Rijks schatkist, bij het verkrijgen van het haar krachtens de Omzetbelastingwet toekomende, geringere bevoegdheden zou hebben willen toekennen dan aan den fabrikant, in art. 8, zijn gegeven;

dat het middel derhalve faalt;

Verwerpt het beroep. (Salaris f 400, *Red.*).

(N. J.)

AANVULLINGEN 1937

3 *Mei* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Sr. art. 2; Veewet artt. 12 en 85).

Nu bewezen is verklaard, dat req. uit België vee heeft ingevoerd in eene Nederlandsche gemeente, is daarmede tevens vastgesteld, dat het feit „binnen het Rijk in Europa", immers in Nederland is gepleegd, zoodat de Nederl. wet van toepassing is.

Dat Baarle-Nassau een Nederlandsche gemeente is volgt rechtstreeks uit art. 14 van het Verdrag van 5 November 1842 (Wet van 4 Febr. 1843, S. 3).

Wanneer eenig goed, dat zich tevoren op buitenlandsch grondgebied bevond, op Nederlandsch gebied is aangetroffen, staat daarmede vast, dat het goed van buitenlands is ingevoerd. Daarvoor is geenszins noodig, dat zeer nauwkeurig de plek moet kunnen worden aangewezen, waar de overgang van het eene gebied in het andere heeft plaats gehad.

Het beroep van req. op art. 14 van het Tractaat van 5 Nov. 1842 j°. art. 14 § 5 van het Nederl. Belg. Tractaat van 8 Aug. 1843 (S. 1844 n°. 12) gaat reeds daarom niet op, wijl de Rechtb. niet heeft vastgesteld, dat de invoer zou hebben plaats gehad op de heerbaan Turnhout—Baarle-Nassau; doch al zou de Rechtb. hebben vastgesteld, dat de plaats *op genoemde heerbaan*, waar verd. met het vee is aangetroffen en staande gehouden, Nederlandsch gebied was, zoude nog deze vaststelling niet kunnen worden gewraakt.

Het „Status-quo" van art. 14 van het Tractaat van 1842 omtrent het vrij gebruik der wegen door Baarle-Nassau kan niet worden geldend gemaakt tegenover bepalingen, gemaakt in het belang van de gezondheid van den Nederlandschen veestapel als in de Veewet vervat.

De toepasselijkheid van den strafuitsluitingsgrond van art. 85, lid 2 Veewet moet afstuiten op de omstandigheid, dat de Rechtb. heeft beslist, dat de feitelijke voorwaarde voor dien grond n.l. de verhouding van werknemer tot werkgever i. c. niet aanwezig was.

Op het verweer van req., dat hij gehandeld heeft *op last* van v. d. E. behoefde de Rechtb. niet bepaaldelijk een beslissing te geven. De beide leden van art. 85 Veewet zijn toch aldus te verstaan, dat alleen het *tweede* lid in het daarbij bedoelde geval den feitelijken dader van eigen strafrechtelijke aansprakelijkheid ontheft, terwijl het *eerste* lid, dat mede op het misdrijf van art. 79 betrekking heeft, ondanks het bezigen van de woorden „de" dader, nimmer kan bedoeld hebben den feitelijken dader vrijuit te laten gaan.

Op het beroep van F. T., werkman te Baarle-Hertog (België), requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen vonnis van de Arr.-Rechtbank te Breda van 11 Februari 1937, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van eene door het Kantongerecht te Tilburg op 22 Sept. 1936 gedanee uitspraak, requirant, ter zake van „Invoer van buitenlands van vee", met aanhaling van de artt. 78, 12, 91, 92 Veewet, 1 K. B. van 24 Mei 1922 S. 377, 18, 23, 33 en 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van vijftig gulden en ééne maand vervangende hechtenis en verbeurdverklaring van de twee runderen, waarmede de verdachte de overtreding heeft gepleegd, en ééne maand vervangende hechtenis; (Gepleit door Mr. E. M. J. A. Sassen).

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Post alia:

In cassatie voerde requirant aan:

„S. en/of v. t. der navolgende artt.: 54, 58, 123, 151 en 162 der Grondwet; 13 en 14 van het Verdrag van 5 November 1842 te 's-Gravenhage tusschen Nederland en België gesloten en afgekondigd in S. 1843 n°. 3, krachtens de Wet van 4 Februari 1843, S. 1843 n°. 3; 14, par. 4, 5 en par. 6 van het Verdrag dd. 8 Augustus 1843 te Maastricht tusschen Nederland en België gesloten en geplaatst en afgekondigd in S. 1844 N°. 12, krachtens K. B. van 15 Februari 1844, S. 1844 N°. 12; 44 en 58 der Wet op de Zamenstelling der Rechterlijke Macht en het Beleid der Justitie; 1, 2, 18, 23, 33, 47 en 91 Sr.; 261, 338, 339, 341, 342, 344, 348, 350, 351, 352, 358, 359, 398, 415, 422, 423, 424 en 425 Sv.; 12, 13, 78, 85, 91 en 92 der Veewet (wet van 20 October 1920 S. 1920 N°. 153) en 1 van het K. B. van 24 Mei 1922, S. 1922 N°. 377;

doordat de Rechtbank requirant heeft schuldig verklaard aan „invoer van buitenlands van

vee" en hem met aanhaling van de desbetreffende artikelen heeft veroordeeld als aan hoofde dezes vermeld s. o. r. ten onrechte;

A. omdat de Veewet op grond waarvan de schuldigverklaring en veroordeeling in voege als voormeld wordt uitgesproken i. c. niet toepasselijk is, althans hare toepasselijkheid is, althans hare toepasselijkheid niet is aangetoond volgens de Wet, althans het ten laste gelegde „uit België in de Nederlandsche gemeente Baarle-Nassau eenig vee (invoeren)" al ware het strafbaar — quod non — ten laste van requirant bij gebreke van een Nederlandsch-Belgische grens ter plaatse, niet kan worden bewezen verklaard, terwijl de beslissingen der Rechtbank dienaangaande in tegengestelden zin genomen, zijn: ongegrond, in strijd met de wet, niet, althans niet voldoende met redenen omkleed, kunnende de voor deze beslissingen gegeven motiveeringen dezelve niet schragen;

B. omdat (al waren de sub A gegeven gronden ondeugdelijk — quod non —) de beslissingen der Rechtbank omtrent des requiranten daderschap mitsgaders die omtrent zijn strafbaarheid deswege en omtrent de afwezigheid van een te zijnen voordeele werkenden strafuitsluitingsgrond zijn: ongegrond, in strijd met de Wet, niet, althans niet voldoende met redenen omkleed, kunnende de voor deze beslissing gegeven motiveeringen dezelve niet schragen."

Het eerste middel betreft een belangrijke vraag omtrent de landsgrenzen tusschen Nederland en België in verband met de zonderlinge ligging van Baarle-Nassau en Baarle-Hertog.

De inleidende telastelegging luidde, dat requirant op of omstreeks 10 Juni 1936 uit België over de Nederlandsch-Belgische grens in de Nederlandsche gemeente Baarle-Nassau eenig vee (eenige runderen) heeft ingevoerd.

De Kantonrechter te Tilburg verklaarde dit alles bewezen, doch de Rechtbank was — gezien de plaats der overtreding en de ingewikkeldheid der grenzen aldaar — naar het mij voorkomt wat voorzichtiger en verklaarde „over de Nederlandsch-Belgische grens" niet bewezen.

De bewijsmiddelen waarop volgens het vonnis de veroordeeling berust, en welke ook voor het tweede middel van belang zijn, bestaan hieruit, dat de verdachte ter terechtzitting in hooger beroep heeft erkend: dat hij in den vroegen morgen van 10 Juni 1936 op last van F. G. v. d. E. uit Baarle-Hertog met een tweetal, door hem geleide runderen vanaf Belgisch gebied is gekomen op een plaats, die, naar hij, die in deze omgeving woont, weet, is gelegen in de Nederlandsche gemeente Baarle-Nassau, waar hij kort daarop is aangehouden door eenige Nederlandsche belastingambtenaren, die het door hem geleide vee in beslag namen.

En voorts, dat het ambtseedig proces-verbaal van Joannes Zuiker, Willen Eeuwe Haag, assistenten, en Johannes Adrianus Luijten, kommies, ambtenaren der Directe Belastingen, Invoerrechten en Accijnzen te Baarle-Nassau, dd. 17 Juni 1936, waarvan de Voorzitter ter terechtzitting in hooger beroep den korten inhoud mondeling heeft medegedeeld, zakelijk inhoudt, voor zoover voor deze zaak van belang:

dat zij zich, voorzien van hunne aanstellingen op 10 Juni 1936 des voormiddags omstreeks vier uur en dertig minuten in dienst bevonden nabij het douanekantoor te Baarle-Nassau, onder de gemeente Baarle-Nassau.

dat de relatanten Haag en Luijten alstoen hebben waargenomen, dat F. T., geboren te Baarle-Hertog, ..., werkman, wonende te Baarle-Hertog N°. 97 (B.) twee runderen, die hij elk aan een touw vasthield, in gezelschap van een tweeden manspersoon, hen bekend als de broeder van verdachte, genaamd A. H. T., die op gelijke wijze drie runderen geleidde, vanaf de op Belgisch gebied gelegen woning van L. van den Eijnde te Weelde-Statie op Nederlandsch grondgebied onder de gemeente Baarle-Nassau bracht en over de heerbaan van Turnhout naar laatstgenoemde Nederlandsche plaats langs het douanekantoor vervoerde;

dat zij verdachte daarop met het door hem geleide vee hebben staande gehouden, waarop de relatant Zuiker ter plaatse verscheen en, daar verdachte geen dit vervoer wettigend document vertoonde, de relatanten het door hem geleide vee en dat, hetwelk zijn broeder, die in hetzelfde geval verkeerde, geleidde, hebben in beslag genomen en ter beschikking van den Burgemeester van Baarle-Nassau hebben gesteld;

dat op het oogenblik der aanhouding zich nog in gezelschap van verdachte bevond F. G. v. d. E., uit Weelde, Dorp, die verklaarde, dat hij tot het vervoer van deze aan zijn vader, L. v. d. E., toebehoorende runderen naar Baarle-Hertog aan verdachte opdracht had gegeven;

dat de op verdachte en diens broeder in beslag genomen vijf runderen door een deskundige zijn getaxeerd en geschat op een totale waarde van vijf honderd vijf en twintig gulden en den elfden Juni 1936 naar België zijn uitgevoerd en aan den eigenaar zijn teruggegeven.

Uit die verklaring van requirant, aangevuld met de mededeelingen uit het proces-verbaal van de belastingambtenaren kon m. i. de Rechtbank als bewezen afleiden, dat het vee is ingevoerd uit België in de Nederlandsche gemeente Baarle-Nassau. Zij laat daarbij, m. i. wijselijk, in het midden op welk punt het vee precies over de grens is gebracht. Wanneer vaststaat, zooals het geval is, blijkens het Beschrijvingstractaat der grensscheiding tusschen de gemeenten Baarle-Hertog en Baarle-Nassau, toegevoegd aan het Nederlandsch-Belgisch Tractaat van Maastricht dd. 8 Augustus 1843, S. 1844, n°. 12, dat deze gemeenten zoodanig dooreengevlochten zijn, dat in sommige Belgische enclaves, weer Nederlandsche enclaves worden aangetroffen, en dat de 30 Belgische stukken noch onderling noch met België verbonden zijn, ligt het voor de hand, dat hier een bron van moeilijkheden op elk gebied aanwezig is.

Het eerste middel is ook voor het Kantongerecht en Rechtbank uitvoerig bepleit. De Rechtbank zegt dienaangaande in haar vonnis, dat aan de strafbaarheid van het bewezen verklaarde niet afdoet dat, zooals de raadsman van verdachte heeft aangevoerd, de grens-

tusschen Nederland en België ter plaatse der Nederlandsche gemeente Baarle-Nassau niet, als overal elders, door de plaatsing van grenspalen voor ieder zichtbaar is aangeduid, omdat, ook zonder dat zulks het geval is, invoer van buitenlands in den zin van de hiervoren aangehaalde voorschriften plaats vindt, wanneer eenig goed, dat tevoren op buitenlandsch grondgebied aanwezig is bevonden, daarna, gelijk ten deze blijkens den inhoud van het hiervoren bedoelde proces-verbaal der verbalisanten het geval was, door deze op Nederlandsch gebied is aangetroffen.

Voorts zegt de Rechtbank, dat de Raadsman van verdachte met een beroep op verschillende verdragen, tot stand gekomen naar aanleiding van de scheiding tusschen Nederland en België en in het bijzonder op art. 14 van het Tractaat van 5 November 1842, goedgekeurd bij de wet van 4 Februari 1843, S. 3, een beroep heeft gedaan op het blijven bestaan van het status quo met opzicht tot de dorpen Baarle-Hertog en Baarle-Nassau en de daardoor loopende wegen en heeft betoogd, dat tusschen deze plaatsen vrije in- en doorvoer zoude bestaan, doch dat ook dit betoog moet worden verworpen, zelfs al zoude inderdaad vaststaan, dat het door verdachte ingevoerde vee inderdaad voor Baarle-Hertog bestemd zoude zijn geweest. Zij overweegt dan, dat de Raadsman met zoovele woorden heeft toegegeven, dat deze vrijdom zoude zijn van fiscaalrechterlijken aard, zoodat daardoor alleen verbodsbepalingen van dienzelfden aard, hoezeer elders van kracht, ter plaatse hier bedoeld, niet zouden werken.

De Rechtbank zegt nog, dat het verbod van invoer, waarover het ten deze gaat, echter van een geheel anderen aard is, nu het krachtens art. 12 der Veewet, waarop het is gegrond, slechts kan worden gegeven en dus ook is gegeven alleen tot wering van besmettelijke veeziekten,

dat daarop de handhaving van de status quo geen betrekking heeft en deze dus niet in den weg staat aan de uitvaardiging en handhaving van bepalingen, waarvan in dit geding aan verdachte de overtreding wordt verweten.

Ik ben van oordeel, dat de Rechtbank een zuiver feitelijke beslissing heeft gegeven, op grond van bewijsmateriaal, waaruit zij deze kon afleiden, en dat zij requirant's verweer voldoende weerlegd heeft.

Naar de eischen van art. 261 Sv. bevat de telastelegging voldoende plaatsaanduiding. Bovendien is bij de vaststelling van de omstandigheid, dat de plaats van het strafbaar feit binnen het Rijk is gelegen de rechter niet gebonden aan de gewone bewijsregelen voor strafbare feiten, zooals de H. R. besliste bij een geval waarin de grens in den Dollard ter sprake kwam (29 Maart 1926, W. 11509, 2; N. J. 1926, 455).

Van belang voor de geheele vraag omtrent de plaats waar de invoer plaats had, lijkt mij ook nog het bekende arrest over de plaats van uitvoer van 23 October 1916 (W. 10017; N. J. 1916, 1237), waarbij beslist werd, dat hoewel de feitelijke handeling van uitvoer uit het eene land onmiddellijk overgaat in invoer in het andere land, de uitvoer toch slechts daar geschiedt, waar het goed uit Nederland over de grens van het Vreemde grondgebied wordt gevoerd, zoodat het strafbare feit in Nederland wordt gepleegd. Omgekeerd geldt dit m. i. ook voor de feitelijke handeling van invoer, en vast is komen te staan dat de invoer uit België geschiedde in een Nederlandsche gemeente, hoe eigenaardig deze ook gevormd zij.

Dan is echter ook niet meer van belang de vraag welke rechten en verplichtingen verbonden kunnen zijn aan bepaalde wegen welke uit België naar die gemeente leiden, wanneer zooals i. c. naar de Rechtbank m. i. duidelijk uiteenzet, de bijzondere bepalingen omtrent die wegen niets te maken hebben met de Veewet.

De geachte raadsman heeft uitvoerig betoogd, dat destijds de wegen niet verdeeld zijn, wel de dorpen, d. w. z. de perceelen zonder de wegen. Van de 5732 kadastrale perceelen waaruit Baarle-Nassau en Baarle-Hertog bestaan, is stuk voor stuk de nationaliteit vastgesteld, voor de wegen zou dit zijn nagelaten. Het is mogelijk, maar daaruit vloeit niet voort, dat de stelling van requirant juist zou zijn, dat Nederland niet rechtens de souvereiniteit zou hebben op den weg tusschen Turnhout en Baarle-Nassau, voor zoover die loopt tusschen de Nederlandsche perceelen van Bearle-Nassau, al gelden daarvoor bijzondere regelingen. Bovendien acht ik dit des te minder ter zake dienende, daar het blijkens de verklaring van verbalisanten gaat over de heerbaan van Turnhout naar Baarle-Nassau, waarbij dus ook, afgezien van Baarle-Hertog de hoofdgrens tusschen België en Nederland wordt overschreden.

Ik ben dus van meening, dat het eerste middel niet tot cassatie kan leiden, evenmin als dit m. i. het geval is met het tweede.

Ook dit middel kwam voor de Rechtbank ter sprake.

Requirant zei bij de aanhouding te handelen op last van zekeren van den Eijnde, een verklaring welke deze persoon bevestigde.

De Rechtbank zegt dienaangaande, dat ook het beroep van den Raadsman van verdachte op art. 85 lid 2 der Veewet, gegrond op de bewering, dat verdachte zou hebben uitgevoerd in dienst van F. G. v. d. E., als niet voldoende gestaafd door de Rechtbank wordt verworpen.

Zij zegt, dat de Rechtbank het bewijs dezer omstandigheid, — waarbij zij nog in het midden laat, of niet voor de toepasselijkheid dezer bepaling zelfs moet bestaan, en aangetoond worden eene overeenkomst in den zin van art. 1637*a* B. W. — niet geleverd acht alleen op grond van de opgave van verdachte en de verklaring van genoemden v. d. E. aan de verbalisanten, te meer niet, nu vaststaat, dat de runderen aan diens vader toebehooren.

Zij zegt met andere woorden dat zij de mededeelingen niet gelooft, en ik vermoed, dat deze opvatting op juiste gronden berust. Wel heeft de Rechtbank die niet nader aangegeven, maar dit behoefde zij ook niet te doen, en dit kon in cassatie niet onderzocht worden.

Van oordeel dat de middelen niet tot cassatie kunnen leiden, concludeer ik tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi: (zie conclusie);

O. dat bij inleidende dagvaarding aan den requirant is ten laste gelegd, dat hij op enz. (zie conclusie);

O. dat daarvan bij het bestreden vonnis is bewezenverklaard, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, dat requirant op 10 Juni 1936 uit België in de Nederlandsche gemeente Baarle-Nassau eenig vee (eenige runderen) heeft ingevoerd;

O. dat deze bewezenverklaring, blijkens het bestreden vonnis steunt op de navolgende bewijsmiddelen: verklaring van requirant: dat hij in den vroegen morgen enz. (zie conclusie);

een ambtseedig proces-verbaal van Joannes Zuiker, Willem Eeuwe Haag, assistenten en Johannes Adrianus Luyten, kommies, inhoudende: dat zij zich enz., (zie conclusie);

O. dat de Rechtbank nog heeft overwogen: „dat aan de strafbaarheid van het bewezen verklaarde niet afdoet dat, zooals de Raadsman van verdachte heeft aangevoerd, de grens tusschen Nederland en België ter plaatse der Nederlandsche gemeente Baarle-Nassau niet, als overal elders, door de plaatsing van grenspalen voor ieder zichtbaar is aangeduid, omdat, ook zonder dat zulks het geval is, invoer van buitenlands in den zin van de hiervoren aangehaalde voorschriften plaats vindt, wanneer eenig goed, dat tevoren op buitenlandsch grondgebied aanwezig is bevonden, daarna, gelijk ten deze blijkens den inhoud van het hiervoren bedoelde proces-verbaal der verbalisanten het geval was, door deze op Nederlandsch gebied is aangetroffen;

„dat de Raadsman van verdachte met een beroep op verschillende verdragen, tot stand gekomen naar aanleiding van de scheiding tusschen Nederland en België en in het bijzonder op art. 14 van het Tractaat van 5 November 1842, goedgekeurd bij de Wet van 4 Februari 1843, S. 3, een beroep heeft gedaan op het blijven bestaan van het status quo met opzicht tot de dorpen Baarle-Hertog en Baarle-Nassau en de daardoor loopende wegen en heeft betoogd, dat tusschen deze plaatsen vrije in- en doorvoer zoude bestaan, doch dat ook dit betoog moet worden verworpen, zelfs al zoude inderdaad vaststaan, dat het door verdachte ingevoerde vee inderdaad voor Baarle-Hertog bestemd zoude zijn geweest;

„dat toch de genoemde Raadsman met zoovele woorden heeft toegegeven, dat deze vrijdom zoude zijn van fiscaalrechtelijken aard, zoodat daardoor alleen verbodsbepalingen van dienzelfden aard, hoezeer elders van kracht, ter plaatse hier bedoeld, niet zouden werken;

„dat evenwel het verbod van invoer, waarover het ten deze gaat, is van geheel anderen aard nu het krachtens art. 12 der Veewet, waarop het is gegrond, slechts kan worden gegeven en dus ook is gegeven alleen tot wering van besmettelijke veeziekten;

„dat daarop de handhaving van de status quo geen betrekking heeft en deze dus niet in den weg staat aan de uitvaardiging en handhaving van bepalingen, waarvan in dit geding aan verdachte de overtreding wordt verweten;

„dat, evenzeer als het bewezen verklaarde feit strafbaar is, ook verdachte deswege is strafbaar, aangezien ten deze niet is gebleken van de aanwezigheid van gronden, die zijne strafbaarheid uitsluiten;

„dat immers ook het beroep van den Raadsman van verdachte op art. 85 lid 2 der Veewet, gegrond op de bewering dat verdachte zou hebben uitgevoerd in dienst van F. G. v. d. E., als niet voldoende gestaafd, door de Rechtbank wordt verworpen;

„dat de Rechtbank het bewijs dezer omstandigheid, — waarbij de Rechtbank nog in het midden laat of niet voor de toepasselijkheid dezer bepaling zelfs moet bestaan en aangetoond worden eene overeenkomst in den zin van art. 1637*a* B. W. — niet geleverd acht alleen op grond van de opgave van verdachte en de verklaring van genoemden v. d. E. aan de verbalisanten, temeer niet, nu vaststaat, dat de runderen aan diens vader toebehooren;"

O. dat de voor de Rechtbank gevoerde verweren in het cassatiemiddel zijn herhaald en aangevuld en uitvoerig zijn toegelicht, met dien verstande, dat requirant's raadsman daarbij heeft betwist te hebben toegegeven, gelijk in het bestreden vonnis is vermeld, dat voormelde vrijdom van in- en uitvoer tusschen Baarle-Hertog en Baarle-Nassau slechts van fiscaalrechtelijken aard zoude zijn;

O. wat het middel onder *A* betreft:

dat, nu bewezen is verklaard, dat requirant uit België vee heeft ingevoerd in eene Nederlandsche gemeente, daarmede tevens is vastgesteld, dat het feit „binnen het rijk in Europa", immers in Nederland, is gepleegd, zoodat de Nederlandsche strafwet, krachtens art. 2 Sr., van toepassing is; dat namens requirant daartegen ten onrechte is aangevoerd, dat invoer over de heerbaan Turnhout-Baarle-Nassau in Nederland, te weten in de Nederlandsche gemeente Baarle-Nassau, onmogelijk is, terwijl voorts niet duidelijk zoude zijn, hoe de Rechtbank vaststelt, dat Baarle-Nassau eene Nederlandsche gemeente is;

O. dat dit laatste rechtstreeks volgt uit art. 14 van het Verdrag van 5 November 1842 (wet van 4 Februari 1843 S. 3), terwijl voorts de Rechtbank terecht van oordeel was, dat, wanneer eenig goed op Nederlandsch gebied is aangetroffen en dit goed zich tevoren op buitenlandsch grondgebied bevond, daarmede vaststaat, dat het goed van buitenlands is ingevoerd; dat daarvoor geenszins noodig is, dat zeer nauwkeurig de plek moet kunnen worden aangewezen, waar de overgang van het eene gebied in het andere heeft plaats gehad; dat daarom ook niet ter zake dienende is de omstandigheid, dat onder de bewijsmiddelen de verklaring is te vinden van de belastingambtenaren, dat zij, alvorens den verdachte op Nederlandsch gebied staande te houden, hebben gezien, dat requirant de runderen over de heerbaan van Turnhout naar de Nederlandsche gemeente Baarle-Nassau langs het douanekantoor vervoerde en evenmin de namens requirant uitvoerig toegelichte

stelling, dat er geen vaststelbare Nederlandsch-Belgische grens ter plaatse bestaat;

O. dat namens requirant een beroep is gedaan op art. 14 van voormeld Tractaat, luidende: „Het status quo zal blijven bestaan, zoowel met opzigt tot de dorpen Baarle-Nassau (Nederlanden) en Baarle-Hertog (België) als ten aanzien van de daardoor loopende wegen", en daaraan het betoog is verbonden, dat, volgens art. 14 paragraaf 5 van het Nederlandsch-Belgisch Tractaat van 8 Augustus 1843 (S. 1844 n°. 12), de verdeeling van de gemeenten Baarle-Nassau en Baarle-Hertog tusschen de beide Koninkrijken het onderwerp zoude uitmaken van een bijzonderen arbeid, welke bijzondere arbeid zich niet tot de verdeeling der wegen zoude hebben uitgestrekt (art. 90 van het beschrijvend proces-verbaal), doch dit betoog zich vastklampt aan het feit, dat de invoer van het vee in Nederlandsch gebied zoude hebben plaats gehad op de heerbaan Turnhout-Baarle-Nassau, waaromtrent echter de Rechtbank niets heeft vastgesteld;

O. dat, indien uit het tot het bewijs bezigen van voormelde verklaring door de Rechtbank zoude moeten worden afgeleid, dat de Rechtbank als vaststaande heeft aangenomen, dat de plaats op genoemde heerbaan, waar verdachte met het vee is aangetroffen en staande gehouden, Nederlandsch gebied was, dan nog deze vaststelling niet zoude kunnen worden gewraakt, daar de niet nadere regeling van de verdeeling der wegen bij vorenbedoeld beschrijvend proces-verbaal niet verhindert, dat aan de plaatselijk bekende verbalisanten en verdachte uit eigen wetenschap bekend kon zijn, dat het gedeelte van bedoelden weg, dat zich voor het Nederlandsch douanekantoor bevond, algemeen als Nederlandsch grondgebied wordt erkend en onbetwist als zoodanig wordt beschouwd;

O. dat requirant's raadsman nog heeft aangevoerd, dat, ook al zou de weg als tot Nederlandsch grondgebied behoorend zijn te beschouwen, in elk geval het „status quo" van art. 14 van het Tractaat van 1842 niet anders kan zijn dan dat van 1842, en hij in een uitvoerig historisch betoog heeft trachten aan te toonen, dat dit „status quo" inhield vrij gebruik der wegen door Baarle-Nassau loopende, waaraan noch de vestiging van een Nederlandsch douanekantoor te Baarle-Nassau, noch de uitvaardiging van de Veewet iets zou kunnen veranderen, doch wat er zij van requirants betoog omtrent vrij gebruik, dat ook thans nog zou gelden, niet aannemelijk is kunnen worden, dat dit ook geldend zou kunnen worden gemaakt tegenover bepalingen, gemaakt in het belang van de gezondheid van den Nederlandschen veestapel als in de Veewet vervat;

O. dat het middel onder *A* derhalve niet tot cassatie kan leiden;

O. wat het middel onder *B* betreft:

dat de toepasselijkheid van den strafuitsluitingsgrond, vervat in art. 85 lid 2 der Veewet, moet afstuiten op de omstandigheid, dat de Rechtbank heeft beslist, dat de feitelijke voorwaarde voor dien strafuitsluitingsgrond — te weten de verhouding van werknemer tot werkgever, dat wil zeggen het bestaan van eene dienstverhouding tusschen requirant en F. G. v. d. E. — niet aanwezig was en tegen die beslissing in cassatie niet met vrucht kan worden opgekomen;

dat wel, bij de toelichting van het middel, is gesteld, dat verdachte voor de Rechtbank heeft aangevoerd, dat hij heeft gehandeld op last van genoemden v. d. E. en de Rechtbank daaromtrent bepaaldelijk eene beslissing had moeten geven, doch ten onrechte;

dat immers de beide leden van genoemd art. 85, in hun onderling verband, ook blijkens de geschiedenis, slechts aldus zijn te verstaan, dat alleen het tweede lid, in het daarbij genoemde geval — dus, wanneer een werknemer een in de Veewet strafbaar gesteld feit, hetwelk als eene overtreding wordt beschouwd, als gevolg van een last van zijn werkgever heeft gepleegd — den feitelijken dader van eigen strafrechtelijke aansprakelijkheid ontheft, terwijl het eerste lid, dat mede op het misdrijf van art. 79 betrekking heeft, ondanks het bezigen van de woorden „de" dader, nimmer kan bedoeld hebben den feitelijken dader vrij uit te laten gaan; dat de strekking van dit eerste lid dan ook geene andere is dan om de strafrechtelijke positie van den lastgever zelven, zulks in afwijking van de bepalingen betreffende deelneming aan strafbare feiten, voorkomende in het Eerste Boek van het Wetboek van Strafrecht, vast te stellen en het tweede lid, hetwelk, blijkens de geschiedenis, limitatief bedoeld is, geheel zonder zin zoude zijn, wanneer reeds krachtens het eerste lid alle lasthebbers het voorrecht van straffeloosheid zouden genieten;

O. dat hieruit volgt, dat, indien al zou moeten worden aangenomen, dat requirant een uitdrukkelijk beroep op art. 85, eerste lid der Veewet als strafuitsluitingsgrond zoude hebben gedaan, op dit, niet ter zake dienend, verweer geene bepaalde beslissing behoefde te volgen;

O. dat mitsdien ook dit onderdeel van het middel niet opgaat;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

31 *Mei* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Wet op het Uitverkoopen en Opruimen art. 3).

Een beperking in dien zin, dat art. 3, 2e j°. 1e lid der wet van 13 September 1935 S. 564 zich niet verder zou uitstrekken dan tot de verkoopen in verband met jaars- of seizoenswisseling, welke gehouden worden binnen de tijdvakken, vermeld in art. 12, vindt in de woorden van art. 3 geenerlei steun en vloeit ook zeker niet voort uit art. 12 j°. 15, eerste lid onder *d* dier wet. Die beperking is juist met het oog op laatstvermelde artikelen onaannemelijk.

Op het beroep van den O. v. J. bij de Arr.-Rechtbank te Almelo, requirant van cassatie tegen een vonnis van voormelde rechtbank van den 9 Febr. 1937, voorzoover daarbij in hooger beroep, met vernietiging van een uitspraak van het Kantongerecht te Enschedé

van 7 Oct. 1936, S. W., koopman te Enschedé, ter zake van: „verkoopen in verband met jaars- of seizoenswisseling aankondigen onder een andere aanduiding dan een der navolgende: „jaarlijksche opruiming", „halfjaarlijksche opruiming", „seizoensopruiming", „balansopruiming", „inventarisopruiming", met aanhaling van de artt. 3 lid 2, 15 lid 1 onder *a* Wet 13 Sept. 1935, S. 564, houdende regeling betreffende uitverkoopen en opruimen in het winkelbedrijf, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot een geldboete van vijf gulden en een vervangende hechtenis van vijf dagen.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Bij inleidende dagvaarding was aan gerequireerde telastegelegd, dat hij in de gemeente Enschedé in of omstreeks de maand Juli 1936 in zijn winkelbedrijf een verkoop op zoodanige wijze heeft aangekondigd door middel van aan verschillende personen verzonden briefkaarten, dat daardoor redelijkerwijze de indruk werd gewekt van een tijdelijke voordeelige aanbieding in verband met bijzondere omstandigheden, welke zich ten aanzien van het winkelbedrijf kunnen voordoen, aangezien die briefkaart ongeveer vermeldde:

Strikt persoonlijk. Enschedé, Juli 1936.

Geachte Mevrouw,

Nu de Wet op de uitverkoopen voorschrijft, dat de opruimingen niet vóór 15 Juli mogen aanvangen, kunnen wij als zeker aannemen, dat op 15 Juli alle zaken daarmee zullen beginnen. Ongevraagd biedt de nieuwe wet thans de gelegenheid te tonen, dat onze Voorverkoopdagen inderdaad „voorkeur" aan onze vaste klanten geven. Wij besloten daarom voor onze cliëntèle 5 voorkeursdagen in te stellen en wel: Donderdag 9 Juli, Vrijdag 10 Juli, Zaterdag 11 Juli, Maandag 13 Juli en Dinsdag 14 Juli. Als vaste klant kunt U dan in een rustige omgeving gedurende deze 5 dagen reeds tegen opruimingsprijzen Uwe keuze uit onze grote voorraden maken, alvorens op Woensdag 15 Juli de opruiming „voor iedereen" begint. Wij adverteren met deze „voorkeursdagen" niet in de dagbladen en wijzen U er op, dat deze voorverkoop uitsluitend bestemd is voor Dames, die in het bezit van dit genummerd schrijven zijn. Gebr. Woudstra, het huis der Mode, Enschedé";

althans zoo voor het voorgaande geen veroordeeling mocht volgen of kunnen volgen, dat hij op 9, 10, 11, 13 en 14 Juli 1936 te Enschedé een verkoop in verband met seizoenswisseling heeft gehouden, welke onder een der in het tweede lid van art. 3 der Wet van 13 September 1935 S. 564, houdende regeling betreffende het uitverkoopen en opruimen in het winkelbedrijf, bedoelde aanduidingen werd aangekondigd, door middel van aan verschillende personen verzonden briefkaarten met den inhoud als boven omschreven,

althans zoo voor het voorgaande geen veroordeeling mocht volgen of kunnen volgen, dat hij in of omstreeks de maand Juli 1936 te Enschedé een verkoop in verband met seizoenswisseling heeft aangekondigd door middel van aan verschillende personen verzonden briefkaarten met den inhoud als boven omschreven, onder een andere aanduiding dan een der navolgende: „seizoensopruiming", „balansopruiming", „inventarisopruiming".

De Kantonrechter te Enschedé verklaarde bij mondeling vonnis van 7 October 1936, het in de eerste plaats telastegelegde bewezen voor zoover het geen qualificatie bevatte, doch met vrijspraak van het subsidiair telastegelegde, komt hij tot een ontslag van rechtsvervolging ten aanzien van het primair telastegelegde en bewezen verklaarde omdat de in de dagvaarding omschreven omstandigheden niet zijn „bijzondere" omstandigheden als bedoeld in art. 2 lid 2 der Wet van 13 September 1935 S. 564 houdende regeling betreffende uitverkoopen en opruimen in het winkelbedrijf, immers noch onder het eerste lid noch onder het tweede lid van art. 6 dier Wet vallen, hebbende bedoeld art. 2 lid 2 het oog op dezelfde omstandigheden welke naar art. 6 voor de Kamer van Koophandel grond kunnen opleveren tot het verleenen van eene vergunning ingevolge art. 2 lid 1.

De Arr.-Rechtbank te Almelo kwam in hooger beroep tot een andere beslissing en vernietigde bij vonnis van 9 Februari 1937 gemelde uitspraak.

De Rechtbank opnieuw rechtdoende verklaart dat verdachte het in de eerste plaats telastegelegde en boven bewezen geachte feit heeft begaan,

Verklaart dit niet strafbaar, voorzoover het niet samenvalt met het in de derde plaats (subsidiair) telastegelegde feit,

Ontslaat verdachte te dier zake van alle rechtsvervolging,

Verklaart niet bewezen hetgeen verdachte in de tweede plaats (subsidiair) is ten laste gelegd,

Spreekt hem daarvan vrij,

Verklaart dat verdachte het in de derde plaats (subsidiair) ten laste gelegde en boven bewezen geachte feit, opleverende bovenomschreven overtreding, heeft begaan,

Verklaart hem deswege strafbaar,

Veroordeelt hem te dier zake tot een geldboete van vijf gulden bij niet betaling of verhaal te vervangen door hechtenis van vijf dagen.

De Rechtbank toch was op grond van hetgeen haar bleek, tot de slotsom gekomen, dat verdachte het hem in de derde plaats (subsidiair) ten laste gelegde heeft begaan, aangezien hij den verkoop op 9, 10, 11, 13 en 14 Juli, die verband hield met seizoenswisseling, in de meergemelde briefkaart heeft aangekondigd met de aanduidingen „voorverkoopdagen" en „voorkeursdagen", in elk geval met een andere aanduiding dan de in die tenlastelegging genoemde aanduidingen. Zij oordeelde, dat dit bewezen geachte feit oplevert de in art. 3 lid 2 van genoemde Wet omschreven en in art. 15 lid 1 onder *a* dier wet strafbaar gestelde overtreding: verkoopen in verband met jaars- of seizoenswisseling aankondigen onder een andere aanduiding dan een der navolgende: „jaarlijksche opruiming", „halfjaarlijksche opruiming", „seizoensopruiming", „balansopruiming", „inventarisopruiming".

Het bewezen verklaarde, primair telastegelegde feit leverde, naar het oordeel der Rechtbank niet de kennelijk ten laste gelegde overtreding van art. 2 lid 2 der Wet van 13 Sept.

1935 S. 564 op, omdat dit wetsvoorschrift met „bijzondere omstandigheden" het oog heeft op dezelfde omstandigheden, welke volgens art. 6 dier wet voor de Kamer van Koophandel grond kunnen zijn tot het verleenen van een vergunning als bedoeld in art. 2 lid 1, en de Kamer van Koophandel voor den verkoop op 9, 10, 11, 13 en 14 Juli, welke in verband stond met seizoenswisseling, geen vergunning kon verleenen, zijnde de aanwijzing, bedoeld in art. 12 lid 3 iets anders dan een vergunning, bedoeld in art. 6.

Daarom achtte zij het primaire feit niet strafbaar, doch sprak ten aanzien daarvan een ontslag van rechtsvervolging uit, zooals ik reeds vermeldde.

De Officier van Justitie stelde, op grond van het principieele karakter dezer zaak beroep in cassatie in, en droeg bij schriftuur als middel voor:

„S., althans v. t. van art. 3, 12 en 15 der Wet van 13 September 1935, S. 564, houdende regeling betreffende het uitverkoopen en opruimen in het winkelbedrijf, door te beslissen, dat het in de derde plaats (subsidiair) telastegelegde en bewezen verklaarde een strafbaar feit oplevert, zulks ten onrechte."

Ter toelichting zegt requirant:

„Art. 12, lid 1, j°. art. 15 lid 1, sub *d*, verklaart strafbaar hem, die een verkoop, als bedoeld in art. 12, dat is dus hem, die „een seizoensverkoop onder een der in art. 3, lid 2, bedoelde aanduidingen" houdt buiten de daarvoor bestemde tijdvakken.

Hieruit valt af te leiden, dat hij, die een seizoens-verkoop houdt niet onder een der in art. 3, lid 2, bedoelde aanduidingen en buiten de voor den seizoens-verkoop bestemde tijdvakken, niet strafbaar kan zijn (tenzij event. ex art. 2, tweede lid) en dat art. 3, lid 2 alleen betrekking heeft op de aankondigingen gedaan binnen het raam van meergenoemde tijdvakken."

Op grond daarvan is hij thans van oordeel, dat het in de derde plaats (subsidiair) telastegelegde en bewezen verklaarde geen strafbaar feit oplevert.

Het komt mij voor, dat het middel niet juist is.

Art. 15 lid 1 sub *a* stelt o.m. strafbaar hem die handelt in strijd met het bepaalde in art. 3 tweede lid, m. a. w. die een verkoop in verband met jaars- of seizoenswisseling aankondigt, onder andere aanduidingen dan de daar genoemde.

Daarnaast zegt art. 15 lid 1 sub *d* dat strafbaar is hij, die een verkoop, bedoeld in art. 12, houdt buiten de daar genoemde tijdvakken.

Hieruit volgt echter m. i. niet, dat uitverkoopen buiten die tijdvakken niet zouden kunnen worden aangeduid als verkoopen in verband met jaars- of seizoenswisseling, of anders gezegd, dat men buiten de geoorloofde tijdvakken een met jaars- of seizoenswisseling verband houdende uitverkoop houdend, alleen strafbaar zou kunnen zijn krachtens art. 15 lid 1, sub *d*, zooals requirant naar mijn meening betoogt. Dit blijkt uit de mogelijkheid in art. 12 geopend om op andere tijden dergelijke verkoopen te houden. De in het algemeen aangewezen tijdvakken dienen dan ook volgens de Memorie van Toelichting hoofdzakelijk om aan de Kamers van Koophandel een groote hoeveelheid overbodig administratief werk te besparen.

Zoowel, wanneer men gedurende de tijdvakken van art. 12 lid 1 een verkoop houdt, welke in verband staat met jaars- of seizoenswisseling, als wanneer men dit doet krachtens bijzondere aanwijzingen op een geheel anderen tijd kan men art. 3 lid 2 j°. art. 15 lid 1 sub *a* overtreden. Ook echter m. i., is dit mogelijk wanneer men zich in het geheel niet aan art. 12 gestoord heeft.

De Rechtbank heeft hier geen bewijs aanwezig geacht van de juiste dagen waarop de overtreding gepleegd is, en verklaart bewezen, dat deze geschiedde „in of omstreeks de maand Juli".

Ik acht art. 3 lid 2 een algemeener verbodsbepaling dan art. 12 lid 1 voor dit soort verkoopen. Stonden de data nader vast in de bewezen verklaring dan zou gerequireerde wellicht twee verbodsbepalingen hebben overtreden. Thans blijkt slechts één feit, strafbaar krachtens art. 15 lid 1*a*.

Ik concludeer derhalve tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis, overeenkomstig hetgeen gerequireerde in de tweede plaats subsidiair was telastegelegd, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, ten aanzien van gerequireerde is bewezen verklaard: (zie conclusie);

O. met betrekking tot het voorgestelde middel van cassatie:

dat het bewezenverklaarde geheel valt onder de omschrijving van art. 3, tweede j°. eerste lid, van de Wet van 13 September 1935, S. 564, stellende art. 15 van die wet in lid 1 onder *a* het handelen in strijd met het bepaalde in art. 3, tweede lid, onder meer strafbaar;

dat nu echter requirant van oordeel is, dat art. 3, tweede j°. eerste lid, geacht moet worden beperkt te zijn tot de verkoopen in verband met jaars- of seizoenswisseling, welke gehouden worden binnen de tijdvakken, vermeld in art. 12, eerste lid;

dat de H. R. aanneemt, dat requirant ook de verkoopen, gehouden binnen de tijdvakken, vastgesteld krachtens het tweede en derde lid van art. 12, onder art. 3, tweede lid, zal willen doen vallen, doch ook aldus opgevat, requirant's stelling niet kan worden aanvaard;

dat immers een beperking als vorenbedoeld in de woorden van art. 3 geenerlei steun vindt en deze uit art. 12 j°. 15, eerste lid onder *d*, zeker niet voortvloeit;

dat integendeel die beperking juist met het oog op de laatstvermelde artikelen onaannemelijk is;

dat toch — nu art. 12, bij de bepaling omtrent de voorverkoopen in verband met jaars- of seizoenswisseling openstaande tijdvakken, in de omschrijving van die verkoopen het bezigen van een van de in art. 3, tweede lid,

bedoelde aanduidingen opneemt — van de door requirant voorgestane beperking het gevolg zou zijn, dat het bepaalde in art. 12 omtrent de in acht te nemen tijdvakken zonder eenige sanctie zou zijn, indien men de verkoopen in verband met jaars- of seizoenswisseling buiten die tijdvakken maar houdt onder een andere aanduiding dan in art. 3, tweede lid, vermeld;

dat het nu wel geen betoog behoeft, dat deze consequentie, welke dus het mindere — verkoopen buiten de tijdvakken, maar onder een toegelaten aanduiding — zou strafbaar maken, doch het meerdere — verkoopen buiten de tijdvakken, en tevens, met bemoeilijking dus van de contrôle, onder een niet geoorloofde aanduiding — zou straffeloos laten, niet met het stelsel der wet in overeenstemming kan worden geacht.

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

31 *Mei* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Wet Inkomstenbelasting art. 122; Wet Vermogensbelasting art. 55*bis*).

Ten onrechte besliste de Politierechter, dat uit de wet van 24 Dec. 1927 S. 416 j°. de beschikking van den Minister van Financiën d.d. 24 April 1931 n°. 103 geenszins volgt de verplichting van den verd. om de aangifte-biljetten der inkomsten- en vermogensbelasting met uitsluiting van den Inspecteur der Directe Belastingen binnen wiens dienstkring hij woont, terug te bezorgen ten kantore van den Inspecteur der Registratie en Domeinen te Hilversum. Art. 1 van vorengenoemde wet is toch aldus te verstaan, dat de ingevolge die wetsbepaling door den Minister aangewezen ambtenaren geheel in de plaats treden van — en niet de bevoegdheden krijgen naast — de in de desbetreffende belastingwetten genoemde ambtenaren.

Na vernietiging van het vonnis a quo spreekt de H. R. een veroordeeling uit.

Op het beroep van 1. den Rijksadvocaat binnen het ressort van het Gerechtshof te Amsterdam, 2. den O. v. J. bij de Arr.-Rechtbank te Amsterdam, requiranten van cassatie tegen een mondeling vonnis van den Politierechter bij genoemde Rechtbank van 12 Januari 1937, waarbij de gerequireerde H. K., architect te Huizen, ter zake van het te zijnen laste bewezenverklaarde, van alle rechtsvervolging is ontslagen.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op het middel van cassatie, door den eersten requirant voorgesteld bij schriftuur:

S., althans v. t. van art. 51 van de Wet op de Inkomstenbelasting en art. 16 van de Wet op de Vermogensbelasting;

O. dat de O. v. J. geen schriftuur, houdende zijne middelen van cassatie, heeft ingediend, zoodat hij in zijn beroep niet kan worden ontvangen;

Wat het beroep van den Rijksadvocaat betreft:

O. dat aan den gerequireerde bij inleidende dagvaarding, zooals deze nader is aangevuld, is ten laste gelegd I. dat hij, verdachte, op na te melden tijd en plaats, niet de volgens Hoofdstuk VIII van de Wet op de Inkomstenbelasting 1914 vereischte aangifte heeft gedaan, door, nadat hem op of omstreeks den 19en September 1936 te zijnen huize Lindenlaan 90 te Huizen een aangiftebiljet als bedoeld in art. 43 der Wet op de Inkomstenbelasting 1914, belastingjaar 1936/37, voor hemzelf was uitgereikt door den kommies bij 's Rijksbelastingen A. W. van Biezen te Huizen, dit biljet niet binnen twintig dagen na de uitreiking, welke termijn niet overeenkomstig art. 51 der genoemde wet werd verlengd, terug te bezorgen ten kantore van den Inspecteur der Registratie en Domeinen te Hilversum, onder wiens kantoor verdachte op 1 Mei 1936, althans in 1936 ressorteerde, zijnde op de genoemde biljetten vermeld, terug te bezorgen bij den Inspecteur der Registratie en Domeinen te Hilversum;

II. dat hij, verdachte, op na te melden tijd en plaats, niet de volgens Hoofdstuk „Aanslag" der Vermogensbelastingwet 1892 vereischte aangifte heeft gedaan, door, nadat hem op of omstreeks den 19 September 1936 te zijnen huize Lindenlaan 90 te Huizen een aangiftebiljet als bedoeld in art. 14 van de Wet op de Vermogensbelasting 1892, belastingjaar 1936/1937 was uitgereikt door den kommies bij 's Rijksbelastingen A. W. van Biezen te Huizen, dit biljet niet binnen twintig dagen na de vermelde uitreiking, welke termijn niet werd verlengd, terug te bezorgen ten kantore van den Inspecteur der Registratie en Domeinen te Hilversum, onder wiens kantoor verdachte op 1 Mei 1936, althans in 1936 ressorteerde, zijnde op de genoemde biljetten vermeld, terug te bezorgen bij den Inspecteur der Registratie en Domeinen te Hilversum;

dat de Politierechter dit ten laste gelegde, met dien verstande, dat verdachte in 1936 ressorteerde onder het kantoor van den Inspecteur der Registratie en Domeinen te Hilversum, bewezen, doch niet strafbaar heeft verklaard, met ontslag van rechtsvervolging als voormeld, voor deze beslissing, blijkens de Aanteekening van het vonnis als grond aanvoerende: „Uit de Wet van 24 December 1927, S. 416 j°. de beschikking van den Minister van Financiën van 24 April 1931 N°. 103 (Ned. Stct. 1931 N°. 79), volgt geenszins de verplichting voor den verdachte om bedoelde aangiftebiljetten met uitsluiting van den Inspecteur der Directe Belastingen, binnen wiens dienstkring hij woont, terug te bezorgen ten kantore van den Inspecteur der Registratie en Domeinen te Hilversum.";

O. dat de Rijksadvocaat bij de toelichting van zijn cassatiemiddel terecht tegen deze beslissing is opgekomen;

dat immers art. 1 van de wet van 24 December 1927 S. 416, den Minister van Financiën o. m. bevoegd verklarende werkzaamheden, waarmede, bij eenige bepaling in wetten voorkomende, ambtenaren der directe belastingen zijn belast, op te dragen aan andere dan de in de wet genoemde ambtenaren van

den belastingdienst en daarbij verder o. m. bepalende, dat de in de wet jegens ambtenaren van zulk een dienstvak bestaande verplichtingen geacht worden te bestaan jegens de nader aangewezen ambtenaren, aldus is te verstaan — welke opvatting mede steun vindt in de geschiedenis der wet — dat de ingevolge genoemde wetsbepaling door den Minister aangewezen ambtenaren geheel in de plaats treden van — en niet bevoegdheden verkrijgen naast — de in de desbetreffende belastingwetten genoemde ambtenaren;

dat, ingevolge deze wet, de Minister van Financiën bij beschikking van 24 April 1931 n°. 103, gepubliceerd in de Ned. Staatscourant n°. 79, o. m. heeft bepaald, dat de werkzaamheden, welke met betrekking tot de Inkomstenbelasting en de Vermogensbelasting bij eenig wetsvoorschrift zijn opgedragen aan de Inspecteurs der directe belastingen, met ingang van 1 Mei 1931 worden opgedragen aan de Inspecteurs der Registratie en Domeinen, voorzooveel betreft de gemeenten of gedeelten van gemeenten, aangegeven in de in die beschikking opgenomen staat, waartoe onder meer de gemeente Huizen behoort;

O. dat uit een en ander volgt, dat, nu bewezen is verklaard, dat de gerequireerde in gebreke is gebleven zijn aangifte respectievelijk betreffende de Inkomsten- en de Vermogensbelasting tijdig ten kantore van den Inspecteur der Registratie en Domeinen te Hilversum terug te bezorgen, de Politierechter ten onrechte het bewezenverklaarde niet strafbaar heeft geoordeeld, op grond dat de gerequireerde niet, met uitsluiting van den Inspecteur der Directe Belastingen, verplicht was de aangiftebiljetten ten kantore van den Inspecteur der Registratie en Domeinen terug te bezorgen;

O. dat het middel derhalve gegrond is en de bestreden uitspraak niet kan worden gehandhaafd;

Verklaart den tweeden requirant niet-ontvankelijk in zijn beroep, en

Op het beroep van den eersten requirant:

Vernietigt het bestreden vonnis, doch alleen voorzoover het bewezene niet strafbaar is verklaard en de gerequireerde van alle rechtsvervolging is ontslagen, en

Rechtdoende krachtens art. 105 der Wet R. O.:

Verklaart het bewezenverklaarde strafbaar, als opleverende na te noemen strafbare feiten;

Qualificeert het bewezenverklaarde als:

1. het niet doen van de volgens Hoofdstuk VIII der „Wet op de Inkomstenbelasting 1914" vereischte aangifte;

2. Het niet doen van de volgens het hoofdstuk „Aanslag" der „Wet op de Vermogensbelasting 1892" vereischte aangifte;

Verklaart den verdachte strafbaar, zijnde niet gebleken van eenige omstandigheid, welke de strafbaarheid van verdachte zoude uitsluiten;

O. dat na te noemen straffen moeten worden geacht in overeenstemming te zijn met den aard en den ernst der gepleegde overtredingen;

Gezien de artt. 122 der Wet op de Inkomstenbelasting 1914", 55*bis* „Wet op de Vermogensbelasting 1892", 23, 62 Sr.;

Veroordeelt den verdachte tot twee geldboeten, elk van tweehonderd gulden, elke boete bij gebreke van betaling of verhaal te vervangen door zestig dagen hechtenis.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Advocaat-Generaal Wijnveldt, behoudens wat de vaststelling van de straf betreft.* Red.]

(N. J.)

---

21 *Juni* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Alg. Pol.Verord. v. Vlissingen art, 118; Drankwet art. 59).

De grief, dat de Rechtb. ten onrechte heeft aangenomen, dat de bij dagv. bedoelde personen als „bezoekers" zouden hebben „vertoefd" in de vergunningslocaliteit van requirants perceel, terwijl die personen slechts via die localiteit naar req.'s huiskamer zijn gegaan, faalt. De Rechtb. heeft, na vastgesteld te hebben, dat bedoelde personen als bezoekers der inrichting, alvorens zich op req.'s verzoek naar de achtergelegen huiskamer te begeven, eerst voormelde vergunningslokaliteit hebben bestreden, daaruit kunnen afleiden, dat req. op dat tijdstip, in de vergunningslokaliteit „bezoekers heeft gehad", hetgeen bij art. 118 A. P. V. van Vlissingen wordt verboden, ook al hebben de bezoekers zich daarna, voor langer verblijf, naar een achtergelegen vertrek begeven.

Een beroep op art. 121 der Verordening dat de toepassing van art. 118 voor logeergasten in logementen uitsluit, stuit af op de feitelijke vaststelling van de Rechtbank, dat de bezoekers nooit de bedoeling hebben gehad bij req. te overnachten, en requirant ook geen oogenblik heeft gedacht dat zij zulks zouden doen.

De Rechtb. heeft aangenomen, dat req. aan de bij dagv. bedoelde personen in de achterlocaliteit champagne heeft verkocht, zoodat ingevolge art. 38 Drankwet voor die localiteit een verlof A was vereischt, welk verlof req. — zooals de Rechtb. vaststelt — niet bezat. Hieruit volgt, dat de Rechtb. op het schenken van champagne terecht art. 59 aanhef en sub 10° heeft toegepast. [Anders Adv.-Gen. van Lier.]

Op het beroep van F. v. G., caféhouder te Vlissingen, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Middelburg van 12 Maart 1937, waarbij in hooger beroep werd bevestigd een mondeling vonnis van den Kantonrechter te Middelburg van 14 October 1936, bij hetwelk requirant ter zake van: 1°. in de gemeente Vlissingen als houder van een in art. 114 der Alg. Pol.Verord. genoemde inrichting in de voor het publiek toegankelijke gedeelten bezoekers hebben gedurende den tijd tusschen het voor de sluiting bepaalde uur en 5 uur des morgens; 2°. in eene localiteit, waarvoor niet het vereischte verlof is verleend, zwak alcoholischen drank schenken, terwijl ten tijde van het plegen van de overtreding nog niet twee jaren zijn verloopen,

sedert eene vroegere veroordeeling van den schuldige wegens eene der overtredingen, als omschreven in het eerste lid van art. 59 der Drankwet 1931, S. 476, onherroepelijk is geworden, met aanhaling van de artt. 9 lid 1, 114 lid 1, 118 der Alg. Pol.Verord. voor Vlissingen, 1, 38 lid 1, 59 lid 1 aanhef en onder 10°, lid 2 en lid 3, 66, 84 der Drankwet 1931 S. 476, 23, 62 en 91 Sr., werd veroordeeld tot 1°: een geldboete van zes gulden en een vervangende hechtenis van drie dagen; 2° een geldboete van vijftig gulden en een vervangende hechtenis van tien dagen.

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

In hooger beroep recht doende, bevestigde de Rechtbank te Middelburg een mondeling vonnis van den Kantonrechter aldaar; daarbij is als bewezen aangenomen, dat requirant op of omtrent 24 Juli 1936 des voormiddags tusschen omstreeks 2.20 uur en 3.30 uur te Vlissingen als houder van een in perceel Nieuwendijk 2 gevestigde voor het publiek toegankelijke inrichting, waarvoor een tapvergunning, ingevolge de bepalingen van de Drankwet 1931 S. 476, was verleend, in het voor het publiek toegankelijke gedeelte, te weten in de vergunningslocaliteit, bezoekers heeft gehad, en voorts bovendien in een ander vertrek van dat perceel aan eenige personen champagne heeft geschonken, zonder dat voor dat vertrek het bij voornoemde Wet vereischte verlof was verleend; zulks terwijl alstoen nog geen twee jaren waren verloopen, sedert een vroegere veroordeeling van verdachte wegens overtreding van het eerste lid aanhef en sub 10e van art. 59 der Drankwet 1931 S. 476, uitgesproken bij vonnis van het Kantongerecht Middelburg van 19 December 1934, onherroepelijk is geworden.

Ter zake enz.

Bij schriftuur worden twee middelen tegen de uitspraak aangevoerd, n.l.: 1°. S. of v. t. van de artt. 118 en 121 der Alg. Pol.Verord. van Vlissingen en 2. S. of v. t. van art. 59 sub 10 der Drankwet.

Ter ondersteuning van de eerste grief wordt betoogd, dat de personen als „bezoekers" aangeduid zich door het taplokaal naar het aan dit locaal grenzend vertrek (de huiskamer) hebben begeven, niet in de vergunningslocaliteit hebben „vertoefd" en geen bezoekers waren van de vergunningslocaliteit. Voorts wordt gesteld, dat art. 118 der Alg. Pol.Verord. van Vlissingen geen toepassing mocht vinden, ingevolge art. 121, omdat de bezoekers als logeergasten waren aan te merken.

Art. 118 der verordening luidt: Het is aan den houder van een in art. 114 genoemde inrichting verboden, de daarin voor het publiek toegankelijke gedeelten geopend te hebben of daarin bezoekers te ontvangen of te hebben, gedurende den tijd tusschen het voor de sluiting bepaalde uur en 5 uur des morgens.

De Burgemeester is bevoegd vergunning te verleenen tot afwijking van het bepaalde bij dit artikel.

Ingevolge art. 117 moeten de inrichtingen te 12 uur middernacht gesloten zijn.

Ten laste is gelegd: na het sluitingsuur bezoekers te hebben gehad in de localiteit waarvoor een tapvergunning was verleend. Verdachte heeft opgegeven, dat hij die menschen onder wie de getuigen Good en Polak, door de voordeur heeft binnengelaten; dat zij zich door zijn, verdachtes, vergunningslocaliteit naar een aangrenzend vertrek hebben begeven en daar zijn gaan zitten, en ook uit de verklaringen der getuigen Good en Polak blijkt, dat hij en de anderen zich door de voordeur en het taplocaal naar een aan dit locaal grenzend vertrek hebben begeven. Er is alzoo komen vast te staan, dat bedoelde personen — zij het kort — in het taplocaal waren. Art. 118 der verordening verbiedt in de taplocaliteit gedurende den tijd tusschen het voor de sluiting bepaalde uur en 5 uur 's morgens bezoekers te hebben, zoodat requirant zich in overtreding bevond toen bedoelde personen in die localiteit aanwezig waren. De omstandigheid, dat zij daar niet zijn gebleven, verandert dit niet.

In het vonnis der Rechtbank is nog overwogen: dat ter audiëntie in hooger beroep is gebleken, dat voormelde personen als bezoekers hebben vertoefd in de vergunningslocaliteit van verdachtes perceel, hebbende zij immers eerst die vergunningslocaliteit als bezoekers betreden en zijnde zij daarna op verzoek van verdachte gegaan naar de achter die vergunningslocaliteit gelegen huiskamer, welke naar ter audiëntie in hooger beroep is gebleken tevens werd gebezigd als eetzaal, weshalve zij daar vertoevende hebben verbleven in een voor het publiek toegankelijk gedeelte van verdachtes inrichting.

Hiertegen wordt in de schriftuur opgekomen omdat alleen ten laste is gelegd, bezoekers te hebben gehad in de vergunningslocaliteit. Deze opmerking is juist. Maar nu slechts bewezen is verklaard het hebben gehad van bezoekers in de vergunningslocaliteit, heeft die overweging geen beteekenis ten aanzien van de gevallen beslissing.

Omtrent het verweer, dat de „bezoekers" logeergasten zouden zijn geweest, is feitelijk beslist, dat zij dit niet waren en in cassatie is dit oordeel niet aantastbaar.

Ik acht alzoo art. 118 der verordening niet geschonden of verkeerd toegepast en het middel niet gegrond.

Het tweede middel betreft de veroordeeling wegens overtreding van art. 59 lid 1 sub 10 der Drankwet. Ter ondersteuning van het middel wordt in het midden gebracht, dat in art. 59 lid 1 sub 10 strafbaar is gesteld het schenken, toedienen of verstrekken van zwak alcoholischen drank in het klein in een localiteit, waarin wel een verlof, doch niet een verlof is verleend dat het schenken enz. van zwak alcoholischen drank toestaat, en dat ter zake van overtreding van art. 59 lid 1 sub 10 geen veroordeeling had mogen volgen, daar het niet verboden is in een huiskamer champagne te schenken, en in plaats van overtreding van art. 59 lid 1 sub 10 der Wet overtreding van art. 59 lid 1 sub 2 had moeten worden ten laste gelegd.

De Rechtbank heeft hieromtrent overwogen, dat verdachtes raadsman ten aanzien van het aan verdachte in de tweede plaats telastegelegde heeft betoogd als zoude de verdachte niet strafbaar zijn, omdat de steller der inleidende

dagvaarding aan den verdachte heeft tolastegelegd, dat hij in een localiteit waarvoor niet het vereischte verlof was verleend zwak alcoholischen drank heeft geschonken, althans verstrekt, terwijl art. 59 sub 2e der Drankwet 1931 S. 476 strafbaar stelt het „verkoopen" van voorbedoelden drank zonder het vereischte verlof en voor het schenken zonder meer van zoodanigen drank geen verlof zou zijn vereischt;

dat dit verweer onjuist voorkomt;

dat immers art. 59 sub 10 der voormelde Drankwet onder meer strafbaar stelt hem, die in een localiteit waarvoor niet het vereischte verlof is verleend, zwak alcoholischen drank schenkt, toedient of verstrekt;

dat de verdachte, aan wien een tapvergunning was verleend voor de beneden voorlocaliteit van perceel Nieuwendijk 2 te Vlissingen, niet in het bezit was van het vereischte verlof A (art. 38 sub 1 der Wet) voor het schenken, toedienen of verstrekken van champagne — gelijk is geschied — in de achterlocaliteit van zijn perceel Nieuwendijk 2 te Vlissingen, waar toch gebleken is bij het onderzoek ter audiëntie in hooger beroep, dat het verdachtes bedoeling was deze geschonken champagne te verkoopen en hij deze ook inderdaad aldaar verkocht heeft aan Good c.s.;

dat het niets ter zake doet of verdachte bedoelden zwak alcoholischen drank verkocht of op andere wijze aan de bezoekers verstrekte.

Vaststaat, dat de champagne is geschonken niet in de localiteit, waarvoor een tapvergunning was verleend, maar in de huiskamer. In art. 59 lid 1 sub 10 wordt verboden in een localiteit, waarvoor niet het vereischte verlof is verleend zwak alcoholischen drank te schenken, toe te dienen of te verstrekken. Krachtens art. 38 der wet is een verlof A noodig voor het in het klein verkoopen van zwak alcoholischen drank behalve in de gevallen vermeld in art. 39 lid 1, en ingevolge art. 46 lid 4 geldt een zoodanig verlof uitsluitend voor de in de akte vermelde localiteit overeenkomstig het bepaalde in art. 27. De wettelijke regeling gaat er dus van uit dat het verkoopen van zwakalcoholischen drank in het klein aan een verlof gebonden is. Ik onderschrijf de meening in het middel aangehangen dat voor het schenken van zwakalcoholischen drank op zich zelve geen verlof vereischt is; de wetgever heeft toch niet bedoeld, dat ieder particulier die bij zich thuis dergelijken drank schenkt daartoe een verlof noodig heeft.

Ik moge verwijzen naar mijn conclusie voorafgaande aan het arrest van den H. R. van 9 November 1936 W. en N. J. 1937 n°. 214.

Er is ten laste van requirant bewezen verklaard, dat hij in een vertrek champagne heeft geschonken zonder dat voor dat vertrek het bij de Drankwet vereischte verlof was verleend.

In het vonnis der Rechtbank is overwogen, dat bij het onderzoek ter audiëntie in hooger beroep is gebleken, dat het verdachtes bedoeling was deze geschonken champagne te verkoopen en hij deze ook inderdaad aldaar verkocht heeft aan Good c.s.

De als bewijsmiddel gebezigde getuige-verklaring van Good houdt o. m. in dat hij, getuige, al hetgeen door hem en zijn metgezellen is geconsumeerd aan verdachte heeft betaald. De drank is dus voor de consumptie verkocht en geschonken en voor dezen verkoop in het klein is ingevolge art. 38 der Drankwet een verlof A vereischt. Ten onrechte is m. i. door de Rechtbank aangenomen, dat het niets ter zake doet of verdachte bedoelden zwak-alcoholischen drank verkocht of op andere wijze aan den bezoeker verstrekte; deze opvatting acht ik in strijd met art. 38 der Wet.

Er is ook bewezen verklaard, dat voor dat vertrek het bij de Drankwet vereischte verlof niet was verleend. Dat bedoeld verlof vereischt was kon de Rechtbank aannemen nu gebleken was, dat verdachte voor de daar geschonken champagne betaling ontving. Maar dat dit voor dat vertrek vereischte verlof niet was verleend, heb ik in de gebezigde bewijsmiddelen niet aangetroffen. De Rechtbank heeft zich vereenigd met het vonnis a quo en de gronden waarop het berust, en de door den Kantonrechter gebruikte bewijsmiddelen houden niet in, dat bedoeld verlof niet is verleend.

De gronden waarop de uitspraak berust kunnen alzoo de beslissing niet dragen, waardoor geschonden zijn de artt. 350, 358, 359 i. v. m. 415 en 425 Sv.

Ik concludeer mitsdien dat het beroep voor zoover dit de veroordeeling ter zake van overtreding van de Alg. Pol.Verord. van Vlissingen betreft, zal worden verworpen en voor het overige het aangevallen vonnis zal worden vernietigd en het geding betreffende de ten laste gelegde overtreding van de Drankwet 1931 S. 476 zal worden verwezen naar het Gerechtshof te 's-Gravenhage teneinde op het bestaande hooger beroep opnieuw te worden berecht en afgedaan.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Servatius;

Gelet op de middelen van cassatie door den requirant voorgesteld bij schriftuur, en luidende: (zie conclusie);

O. dat bij het door de Rechtbank bevestigde vonnis is bewezen verklaard, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, dat requirant op of omstreeks 24 Juli 1936 enz. (zie conclusie);

O. omtrent het eerste middel:

dat art. 118 der Alg. Pol.Verord. voor Vlissingen, voorzooveel hier van belang, inhoudt: „Het is aan den houder van een in art. 114 genoemde inrichting" (— onder meer de voor het publiek toegankelijke inrichtingen waarvoor vergunning ingevolge de bepalingen der Drankwet is verleend —) „verboden de daarin voor het publiek toegankelijke gedeelten geopend te hebben of daarin bezoekers te ontvangen of te hebben gedurende den tijd tusschen het voor de sluiting bepaalde uur" (— zijnde ingevolge art. 117 lid 1 der Verordening 12 uur middernacht —) „en 5 uur des morgens";

dat ter toelichting van dit middel in de eerste plaats is aangevoerd, dat de Rechtbank ten onrechte heeft aangenomen, dat de bij dagvaarding bedoelde personen als „bezoekers" zouden hebben „vertoefd" in de vergunningslocaliteit van requirants perceel, omdat die personen slechts via die localiteit naar requi-

rants huiskamer zijn gegaan, en de Rechtbank ten onrechte heeft overwogen dat die personen, door in die huiskamer te vertoeven, hebben verbleven in een voor het publiek toegankelijk gedeelte van requirants inrichting, daar de huiskamer ook werd gebezigd als eetzaal, waarbij de Rechtbank zou hebben uit het oog verloren, dat niet dit is telastegelegd, doch alleen het hebben van bezoekers in de vergunningslocaliteit;

dat evenwel de Rechtbank in haar vonnis onder meer feitelijk vaststelt, dat vorenbedoelde personen als bezoekers der inrichting, alvorens zich op requirants verzoek naar de achtergelegen huiskamer te begeven, eerst voormelde vergunningslocaliteit hebben betreden;

dat de Rechtbank hieruit heeft kunnen afleiden, dat op dat tijdstip requirant, zooals bij het bevestigde vonnis overeenkomstig de telastelegging is bewezen verklaard, in de vergunningslocaliteit „bezoekers heeft gehad", hetgeen bij vorenaangehaald art. 118 wordt verboden, ook al hebben de bezoekers zich daarna, voor langer verblijf, naar een achtergelegen vertrek begeven, zoodat de grief van schending of verkeerde toepassing van voormeld art. 118 niet opgaat;

dat bij de toelichting tot dit middel in de tweede plaats is betoogd, dat, nu art. 121 van genoemde verordening de toepassing van art. 118 uitsluit ten aanzien van logeergasten in logementen, en bedoelde personen logeergasten waren, de Rechtbank ten onrechte bedoelde uitsluiting hier niet heeft doen gelden, doch deze grief afstuit op de feitelijke vaststelling der Rechtbank, dat de bezoekers nooit de bedoeling hebben gehad om bij requirant te overnachten, en requirant ook geen oogenblik heeft gedacht dat zij zulks zouden doen;

dat dus het eerste middel niet tot cassatie kan leiden;

O. ten aanzien van het tweede middel:

dat de Rechtbank heeft aangenomen, dat requirant aan de bij dagvaarding bedoelde personen in de achterlocaliteit van zijn perceel champagne heeft verkocht, zoodat ingevolge art. 38 der Drankwet 1931, S. 476, voor die localiteit was vereischt een verlof A, hoedanig verlof requirant, — zooals de Rechtbank vaststelt —, niet bezat;

dat hieruit volgt, dat op het telastegelegde en bewezen verklaarde in voormelde localiteit schenken van champagne de Rechtbank terecht art. 59 aanhef en sub 10° van genoemde wet van toepassing heeft geoordeeld, en ook dit middel niet kan slagen;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

21 *Juni* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 168.)

De Kantonr.: De handelingen welke krachtens de bij art. 168 der Gemeentewet verleende bevoegdheid strafbaar worden gesteld moeten een karakter van openbaarheid hebben. Door in art. 41 der Pol.Verord. van Deil met „venten" gelijk te stellen o. m. het „thuisbezorgen" van bestelde goederen, heeft die verordening zich begeven buiten genoemd karakter van openbaarheid. De verordening is onverbindend.

H. R.: De grieven moeten — wat er zij van het betoog van den Kantonr. — falen, daar het bewezenverklaarde [aan een huis aan den openbaren weg brood, hetwelk te voren was besteld, thuisbezorgen] niet valt onder het eerste lid van art. 41 daar dit immers verbiedt het „aan de huizen", m. a. w. van huis tot huis, of, langs de huizen, thuisbezorgen van bestelde waren en in het enkele in de bewezenverklaring omschreven geval niet ligt opgesloten, dat van zoodanig bezorgen hier sprake is.

[Adv.-Gen. van Lier meent, dat het standpunt van den Kantonr. juist is, terwijl niet overeenkomstig het verbod is telastegelegd, dat gerequireerde niet behoort tot de inwoners der gemeente, die daar een gevestigde winkelnering hebben.]

Op het beroep van den Ambtenaar O. M. bij het Kantongerecht te Utrecht, requirant van cassatie tegen een vonnis van het Kantongerecht te Utrecht van 10 Februari 1937, waarbij W. v. E., bakkersknecht te Geldermalsen, van alle rechtsvervolging is ontslagen.

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

Gerequireerde heeft zich voor den Kantonrechter te Utrecht te verantwoorden gehad ter zake, dat hij op 1 December 1936, des namiddags, omstreeks te 2¾ uur, te Deil aan een huis aan den openbaren weg de Achterstraat brood, hetwelk te voren was besteld, heeft thuisbezorgd.

Art. 41 der Alg. Politieverordening voor de gemeente Deil luidt:

1. Onverminderd het bepaalde in art. 8 van de Winkelsluitingswet 1930 S. 460 is het verboden met voorwerpen, waren of goederen, van welken aard ook, met uitzondering van gedrukte stukken, hetzij op of aan den weg, hetzij in voor het publiek toegankelijke localiteiten, tenten of op voor het publiek toegankelijke plaatsen, hetzij aan de huizen, te venten.

Met venten wordt gelijk gesteld het ophalen van bestellingen van waren of goederen en het thuisbezorgen daarvan.

2. Het is aan den houder van voor het publiek toegankelijke localiteiten, tenten en plaatsen, in het eerste lid van dit artikel bedoeld, of dengene, die hem vervangt, verboden, toe te laten, dat daar met voorwerpen van welken aard ook, met uitzondering van gedrukte stukken, gevent wordt, tenzij door hemzelf, door personen, die hem bij het drijven zijner inrichting behulpzaam zijn, of door personen, die in het bezit zijn van een bewijs van ontheffing van het in het eerste lid van dit artikel gestelde verbod.

3. De bepalingen van lid 1 en 2 van dit artikel zijn niet van toepassing op het venten door inwoners der gemeente, die in deze gemeente een gevestigde winkelnering hebben, en op den handel in veevoeder en kunstmeststoffen.

4. Indien door Burgemeester en Wethou-

ders of den Burgemeester van de verbodsbepaling, bedoeld in het eerste lid, ontheffing wordt verleend, wordt daaraan de voorwaarde verbonden, dat geen kinderen beneden den leeftijd van 6 jaar worden medegevoerd.

Hieromtrent heeft de Kantonrechter overwogen:

dat genoemd artikel is geplaatst in het hoofdstuk „Handhaving openbare Orde, Veiligheid en Zedelijkheid", en daarmede blijkbaar te kennen geeft, dat de verordening is gegrond op de bevoegdheid bij art. 168 der Gemeentewet aan den Raad eener Gemeente verleend;

dat de handelingen, welke krachtens genoemde bevoegdheid strafbaar worden gesteld een karakter van openbaarheid moeten hebben, welk karakter de bepaling van art. 41 voornoemd ook heeft aangeduid door te spreken van het woord „venten" en daaraan nog zelfs toe te voegen „op voor het publiek toegankelijke plaatsen" of „aan de huizen".

dat genoemd art. 41 in de laatste zinsnede van het lid 1 met venten gelijk stelt o. a. het „thuisbezorgen" van bestellingen van goederen;

dat o. i. de verordening zich daarbij begeeft buiten genoemd karakter van openbaarheid der handeling daar thuis bezorgen taalkundig beteekent, althans insluit, het in huis afgeven van goederen — eene handeling niet in het openbaar gepleegd — in tegenstelling met het aan huis bezorgen;

dat de gemeentelijke wetgever zich bij het geven van deze uitbreiding van voornoemde verbodsbepalingen begeven heeft buiten de grenzen van voornoemde bevoegdheid, hem door de Wet toegekend;

dat voormelde verbodsbepaling op dien grond verbindende kracht mist.

Het ten lastegelegde en bewezen verklaarde feit werd niet strafbaar geoordeeld en gerequireerde ter zake van alle rechtsvervolging ontslagen.

De Ambtenaar van het Openbaar Ministerie stelt tegen deze uitspraak als cassatiemiddelen voor:

I. „S. door n. t. van art. 351 Sv. en door v. t. van art. 352 alinea 2 van dat Wetboek, door bij vonnis den verdachte te ontslaan van alle rechtsvervolging in plaats van dezen te veroordeelen;

2. S. door n. t. van art. 41 eerste lid en van art. 208 van de Algemeene Politieverordening voor de gemeente Deil, door ten onrechte te beslissen, dat de in art. 41 eerste lid vervatte verbodsbepaling, tegen overtreding waarvan in art. 208 straf is bedreigd, verbindende kracht zou missen.

Ter toelichting van de middelen wordt aangevoerd, dat het onderscheid, hetwelk de Kantonrechter maakt tusschen thuisbezorgen en aan huis bezorgen, op een onjuiste uitlegging van de bewoordingen van het artikel berust, dat kennelijk bedoelt alleen het thuisbezorgen te verbieden wanneer het geschiedt in het openbaar, o. a. aan een huis aan den openbaren weg; dat thuisbezorgen taalkundig geenszins alleen beteekent in huis afleveren, en art. 41 lid 1 niet treedt buiten de grenzen door art. 168 der Gemeentewet aan den gemeentelijken wetgever gesteld.

Ik vereenig mij met het oordeel van den Kantonrechter. Het thuisbezorgen van goederen aan de huizen is op zich zelve geen handeling, welke de openbare orde aangaat. Thuisbezorging aan de huizen heeft ook plaats, wanneer het geleverde binnenshuis wordt afgegeven en dit niet in het openbaar geschiedt. Ook naar mijn opvatting is derhalve de gemeentelijke wetgever bij het vaststellen van art. 41 lid 1 verder gegaan dan art. 168 der Gemeentewet toelaat.

De aangevoerde bezwaren acht ik dus niet gegrond.

Bovendien wijs ik er ambtshalve nog op, dat krachtens lid 3 van art. 41 de bepalingen van lid 1 niet van toepassing zijn op het thuisbezorgen door inwoners der gemeente, die in Deil een gevestigde winkelnering hebben en ook niet op den handel in veevoeder en kunstmeststoffen. Daar ten laste is gelegd, dat brood is thuisbezorgd, kan hieruit volgen, dat de aflevering niet den handel in veevoeder en kunstmeststoffen betrof, maar in de telastelegging is niet gesteld, dat gerequireerde geen inwoner van Deil is, en daar geen gevestigde winkelnering heeft en alleen dan zijn de bepalingen van lid 1 van toepassing. Ook om deze reden is terecht het bewezen verklaarde niet strafbaar geoordeeld en gerequireerde ontslagen van rechtsvervolging.

Ik concludeer mitsdien tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer van der Meulen;

Gelet op de middelen van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis overeenkomstig de dagvaarding ten laste van requirant is bewezen verklaard, dat hij op 1 December 1936, des namiddags, omstreeks te 2¾ uur, te Deil aan een huis aan den openbaren weg de Achterstraat brood, hetwelk te voren was besteld, heeft thuis bezorgd;

O. dat het eerste lid van art. 41 der Alg. Pol.Verord. voor de gemeente Deil luidt:

Onverminderd het bepaalde in art. 8 van de Winkelsluitingswet 1930 S. 460 is het verboden met voorwerpen, waren of goederen, van welken aard ook, met uitzondering van gedrukte stukken, hetzij op of aan den weg, hetzij in voor het publiek toegankelijke localiteiten, tenten of op voor het publiek toegankelijke plaatsen, hetzij aan de huizen, te venten.

Met venten wordt gelijk gesteld het ophalen van bestellingen van waren of goederen en het thuisbezorgen daarvan;

O. dat de Kantonrechter met betrekking tot het van de zijde van den verdachte gevoerd verweer, dat voornoemd art. 41 niet verbindend kan zijn, daar het een onderwerp regelt, dat zich niet tot de openbare orde — in casu het verkeer in het openbaar — beperkt,

heeft overwogen dat dit art. 41 is geplaatst in het hoofdstuk „Handhaving openbare Orde, Veiligheid en Zedelijkheid," enz.;

O. dat, wat er zij van het voormelde betoog van den Kantonrechter, de grieven tevergeefs worden voorgesteld;

dat toch het bewezen verklaarde niet valt onder het eerste lid van art. 41 der genoemde Politieverordening, daar dit immers, voor zooveel hier van belang, verbiedt het „aan de huizen", met andere woorden, van huis tot huis, of, langs de huizen, thuisbezorgen van bestelde waren en in het enkele in de bewezenverklaring omschreven geval niet ligt opgesloten, dat van zoodanig bezorgen hier sprake is;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

28 *Juni* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Zondagswet art. 2; Winkelsluitingswet art. 4.)

De Kantonr.: De Winkelsluitingswet houdt omtrent de *wijze*, waarop sommige winkels op Zondag geopend mogen zijn, geen beperkingen in, zoodat moet worden aangenomen, dat zij, een winkelier uitdrukkelijk vergunnende zijn winkel op *Zondag* gedurende een aantal uren geopend te hebben, hem implicite vergunt gedurende dien tijd zijn waren uit te stallen. In zooverre derogeert de Winkelsluitingswet aan de Zondagswet van 1815.

H. R.: Tegen deze beslissing wordt terecht opgekomen, daar de Winkelsluitingswet de voorschriften van de Zondagswet, als betreffende een ander onderwerp, en met haar niet onvereenigbaar, onverlet heeft gelaten, gelijk ook blijkens de geschiedenis dier wet de bedoeling is geweest.

Na vernietiging van het vonnis a quo, doet de H. R. ten principale recht en spreekt een veroordeeling uit.

Op het beroep van den Ambtenaar O. M. bij de Kantonrechter in het Arr. Amsterdam, requirant van cassatie tegen een vonnis van het Kantongerecht te Amsterdam van 16 April 1937, waarbij het ten laste van W. G. S., winkelier te Amsterdam, bewezen verklaarde niet strafbaar is verklaard en gerequireerde te dier zake van alle rechtsvervolging is ontslagen.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

De Kantonrechter te Amsterdam verklaarde bij schriftelijk vonnis van 16 April 1937 ten laste van gerequireerde bewezen, dat hij te Amsterdam op Zondag 5 Juli 1936 als houder van een in perceel de Clercqstraat 100 gevestigden winkel, zijn winkelwaar, nl. fruit, heeft uitgestald aan den openbaren weg de Clercqstraat, in het raamkozijn van genoemd perceel en wel aan de buitenzijde van het winkelraam.

De Kantonrechter achtte dit feit echter niet strafbaar en ontsloeg gerequireerde van alle rechtsvervolging. Hij overwoog daarbij: De Zondagswet verbiedt den winkeliers hunne waren des Zondags uit te stallen, niet die in hun winkel te verkoopen. Maar dit laatste mag niet naar buiten blijken; daarom moet ook de winkeldeur gesloten zijn. De Winkelsluitingswet 1930, S. 460, schrijft voor, dat de winkels op Zondag zullen gesloten zijn. Zij laat echter uitzonderingen toe: sommige winkeliers mogen op Zondag gedurende eenige uren van den dag hun winkel geopend hebben. Zoo deze verdachte. Is het hem nu niettemin (krachtens de Zondagswet) verboden, gedurende den tijd, dat zijn winkel op Zondag geopend mag zijn en is, zijn waar uit te stallen? Deze vraag moet ons inziens ontkennend worden beantwoord. Het recht toch, om een winkel geopend te hebben, omvat meer dan de vrijheid, om, als het ware clandestien, (immers met gesloten deur en met neergelaten gordijn) in den winkel te verkoopen. Een winkel, waarin men op Zondag „wel iets krijgen kan" is nog niet een geopende winkel. Van een winkel, die geopend d. i. open is, verwacht men onder meer, dat de étalage van de straat af zichtbaar is. Aangezien nu de Winkelsluitingswet 1930 omtrent de wijze, waarop sommige winkels op Zondag mogen geopend zijn, geen beperkingen inhoudt, moet worden aangenomen, dat zij, een winkelier uitdrukkelijk vergunnende zijn winkel op Zondag gedurende een aantal uren geopend te hebben, hem implicite vergunt gedurende dien tijd zijn waren uit te stallen. Zonder dat zou de vergunning ook uiterst weinig waarde voor hem hebben. In zooverre derogeert derhalve genoemde wet aan de Zondagswet van het jaar 1815.

Tegen deze beslissing kwam de Ambtenaar van het Openbaar Ministerie in cassatie. Hij voert bij schriftuur als middelen aan: S. door v. t. van de artt. 2 der Wet van 1 Maart 1815 S. 21 en 2 en 4 der Winkelsluitingswet 1930 S. 460 door te beslissen, dat de bepalingen der Winkelsluitingswet op dit punt zouden derogeeren aan de bepaling van art. 2 der Zondagswet. De Winkelsluitingswet bevat geen enkele uitdrukkelijke bepaling, waaruit mag worden geconcludeerd, dat het aan winkeliers, die volgens de bepalingen dier wet hun winkels gedurende den Zondag geopend mogen hebben, geoorloofd zoude zijn hun winkelwaren op of aan den openbaren weg uit te stallen. Ook uit de strekking van de Winkelsluitingswet mag een dergelijke gevolgtrekking niet worden gemaakt, aangezien deze beoogt den winkelier een wekelijkschen rustdag te bezorgen en geenszins, zooals met de Zondagswet het geval is, ten doel heeft de heiliging van den Zondag. Uit deze strekking der Winkelsluitingswet volgt geenszins, dat het den winkeliers geoorloofd zoude zijn op Zondag hunne winkelwaren op of aan den openbaren weg uit te stallen. De hier geschetste opvatting is ook bij de behandeling van laatstgenoemde wet door de Staten-Generaal duidelijk tot uiting gekomen. In de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer betoogde de Minister onder meer het volgende: „Ondergeteekende ontkent ten stelligste, dat het bij de Zondagssluiting in dit ontwerp om een vraagstuk van principieelen aard zou gaan. Zij, die deze opmerking maakten, vereenzelvigen de hier aan de orde zijnde regeling ten onrechte met eene als die, neergelegd in de Zondagswet; deze laatste beoogt de heiliging van den Zondag, de eerste bedoelt niet meer dan den winkelier een wekelijkschen rustdag te bezorgen." (Zie Winkelsluitingswet Ed.

Schuurman en Jordens 2e druk p. 13). Bij de mondelinge behandeling in de 2e Kamer merkte de Minister nog het volgende op: „De Zondagswet wenscht de Zondagsviering, de Winkelsluitingswet wenscht een wekelijkschen rustdag. De Zondagswet gebruikt een bepaald middel om haar doel te bereiken, de Winkelsluitingswet eveneens, maar die middelen zijn bij beide wetten zeer verschillend. De Winkelsluitingswet houdt zich bezig met hetgeen in den winkel gebeurt, de Zondagswet met het openbare erf en de openbare straat en heeft een bepaald regime daarvoor; alles wat op de straat, op het openbaar erf gebeurt, wenscht de Zondagswet aan een bepaalde regeling te onderwerpen. Dat is dus een duidelijk verschil. Wanneer de Winkelsluitingswet het heeft over den verkoop in winkels en de Zondagswet verbiedt het uitstallen en het verkoopen met „open deuren", dan heeft dat dit gevolg, dat de Winkelsluitingswet aan winkels toestaat, den verkoop met open deur. Het kan wegens het verschil in materie geen gevolg zijn van de Winkelsluitingswet te dien aanzien op de Zondagswet inbreuk te maken. De Winkelsluitingswet staat dus niet toe datgene, wat de Zondagswet heeft verboden, maar zij heeft alleen op het oog datgene, wat in de winkels gebeurt."

Op grond van deze overwegingen moet worden aangenomen, dat de bepaling van art. 2 der Zondagswet, voorzoover betreft het uitstallen van winkelwaren op of aan den openbaren weg door de Winkelsluitingswet onverlet is gelaten. Derhalve is het door winkeliers op Zondag uitstallen van winkelwaren op of aan den openbaren weg, gelijk ook in casu aan den verdachte was ten laste gelegd en door den Kantonrechter bewezen is verklaard, strafbaar en moet verdachte ter zake worden veroordeeld."

Ik kan mij met hetgeen requirant aanvoert volkomen vereenigen.

Hij wijst m. i. terecht op het principieele verschil tusschen de strekking der Zondagswet en de bedoeling van de Winkelsluitingswet, zooals deze ook herhaaldelijk tot uiting kwam bij de behandeling door de Staten-Generaal van laatstgenoemde wet.

De opmerking van den Kantonrechter, dat de Winkelsluitingswet 1930 geen beperkingen inhoudt, omtrent de wijze waarop sommige winkels op Zondag geopend mogen zijn, rechtvaardigt m. i. niet de conclusie, dat de winkelier daarom op straat zou mogen uitstallen, m. a. w. dat deze wet aan de Zondagswet zou derogeeren. Immers terwijl de eene wet ziet op wat in den winkel gebeurt, slaat de andere — de Zondagswet — op handelingen op den openbaren weg. Eveneens acht ik dan ook onjuist, dat de bijzondere vergunning voor gerequireerde om op een uitstalplank uit te stallen „uiterst weinig" waarde voor hem zou hebben, als hij dat niet op Zondag zou mogen doen.

De vergunning is hem verleend n. b. onder de uitdrukkelijke verwijzing naar art. 2 der Zondagswet.

Ik concludeer derhalve dat de H. R. het vonnis vernietige voor zoover dit het feit niet strafbaar verklaart, en ten principale zal recht doen.

Met aanhaling der artt. 10 sub 3 en 11 der Wet van 15 April 1886, S. 64, artt. 2 en 6 der Wet van 1 Maart 1815, S. 21, artt. 23 en 91 Sr. moge de H. R. aan het bewezen verklaarde feit de benaming geven van:

„op Zondagen, met uitzondering van geringe eetwaren, op straten als winkelier zijne waren uitstallen";

en gelet op de omstandigheden hierbovenvermeld, waaronder het feit gepleegd is, gerequireerde veroordeelen tot betaling van een geldboete van f 1 bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door één dag hechtenis.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Van der Meulen;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis ten laste van gerequireerde overeenkomstig de dagvaarding is bewezen verklaard, dat hij enz. (zie conclusie);

O. dat de Kantonrechter, na te hebben vastgesteld dat het bewezen verklaarde feit is begaan ten tijde, dat het voorschrift der Winkelsluitingswet 1930 S. 460, dat de winkels op Zondag gesloten zullen zijn, voor den winkel van gerequireerde niet gold, heeft overwogen, dat deze wet omtrent de wijze, waarop sommige winkels op Zondag geopend mogen zijn, geen beperkingen inhoudt, zoodat moet worden aangenomen, dat zij, een winkelier uitdrukkelijk vergunnende zijn winkel op Zondag gedurende een aantal uren geopend te hebben, hem implicite vergunt gedurende dien tijd zijn waren uit te stallen; dat zonder dit de vergunning ook uiterst weinig waarde voor hem zou hebben en dat in zooverre de genoemde wet derhalve aan de Zondagswet van het jaar 1815 derogeert, weshalve de Kantonrechter het bewezen verklaarde niet strafbaar heeft verklaard en gerequireerde van alle rechtsvervolging heeft ontslagen;

O. dat het middel terecht tegen deze beslissing opkomt, daar toch de Winkelsluitingswet 1930 S. 460 de voorschriften van de Zondagswet, als betreffende een ander onderwerp, en met haar niet onvereenigbaar, onverlet heeft gelaten, gelijk ook bij de behandeling van de Winkelsluitingswet blijkens de geschiedenis bepaaldelijk de bedoeling is geweest;

Vernietigt het bestreden vonnis voorzooverre het bewezen verklaarde niet strafbaar is verklaard en gerequireerde te dier zake van alle rechtsvervolging is ontslagen;

Rechtdoende ten principale ingevolge art. 105 der Wet R. O.:

O. dat het bewezen verklaarde is strafbaar, als opleverende: op Zondag als winkelier zijne waren uitstallen;

O. dat gerequireerde deswege is strafbaar, zijnde niet gebleken van eenige omstandigheid, waarom hij dit niet zoude zijn;

Gezien de artt. 2 en 6 der Wet van 1 Maart 1815 S. 21 en 23 Sr.;

Verklaart het bewezene en den gerequireerde strafbaar;

O. dat na te noemen straf moet geacht worden in overeenstemming te zijn met aard en ernst van het gepleegde feit;

Veroordeelt den gerequireerde tot betaling van een geldboete van één gulden bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door hechtenis van één dag.

(N. J.)

---

28 *Juni* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Wet Uitoefening Geneeskunst artt. 9 en 19; Sr. art. 436.)

Terecht overwoog de Rechtb., dat „afleveren" in den zin van art. 9 der wet van 1 Juni 1865, S. 60, geen andere beteekenis heeft dan „ter beschikking van een ander stellen", waarbij de vraag of zulks al dan niet tegen betaling geschiedt niet ter zake dienende is. Het feit, dat in verschillende bepalingen de bevoegdheid van den geneeskundige tot het toedienen van geneesmiddelen wordt verondersteld, kan niet afdoen, daar het toepassen van geneesmiddelen op een patiënt door een geneeskundige iets geheel anders is dan het terhandstellen van geneesmiddelen.

Het afleveren van geneesmiddelen behoort naar de wet niet tot de uitoefening der geneeskunst en kan dus nimmer als uitoefening van geneeskunst door geheel of voor dit deel tot de uitoefening van geneeskunst onbevoegden gelden. Overtreding van art. 9 der wet van 1 Juni 1865 was mitsdien niet onder art. 18 (oud) dier wet en is evenmin onder het daarvoor in de plaats getreden art. 436 Sr. begrepen en wordt derhalve door art. 19 omvat.

Op het beroep van S. M., arts te Baarn, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtb. te Utrecht van 30 Maart 1937, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een vonnis van het Kantongerecht te Amersfoort van 21 Januari 1937, requirant ter zake van: „de geneeskunst uitoefenende, geneesmiddelen afleveren, zonder daartoe de bevoegdheid of het verlof te hebben, als bedoeld in het 2e en 3e lid van art. 9 der Wet van den 1sten Juni 1865, S. 60, regelend de uitoefening der Geneeskunst, zooals deze laatstelijk is gewijzigd", met aanhaling van de artt. 9 en 19 der evenvermelde wet, 23 en 91 Sr., is veroordeeld tot een geldboete van één gulden en een vervangende hechtenis van één dag.

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

Post alia:

Bij schriftuur zijn twee middelen van cassatie voorgesteld, n.l.

Eerste middel. S., althans v. t. van de artt. 1, 9 en 19 der Wet van 1 Juni 1865, S. 60, zulks doordat de Rechtbank het telastegelegde bewezen verklaard heeft en de geïncrimineerde handeling gequalificeerd heeft als (verboden) „afleveren" in den zin van art. 9 lid 1 der genoemde wet, met deze nadere overweging „dat afleveren in den zin der wet geen andere beteekenis heeft, dan ter beschikking van een ander stellen, waarbij de vraag of zulks al dan niet tegen betaling is geschied niet ter zake dienende is".

Tweede middel. S., althans v. t. van de artt. 9 en 19 der wet van 1 Juni 1865, nummer 60 (artsenwet) en van art. 436 Sr., zoowel eerste als tweede lid, zulks doordat de Rechtbank heeft aangenomen, dat het bewezene niet oplevert een overschrijding van zijn bevoegdheid door een geneeskundige, doch het stellen van een daad, waartoe verdachte in het geheel niet bevoegd was en mitsdien niet heeft gekwalificeerd als toegelaten tot de uitoefening van een beroep, waartoe de wet een toelating vordert, buiten noodzaak de grenzen zijner bevoegdheid overschrijden en op dien grond heeft aangenomen, dat art. 19 der wet van 1 Juni 1865, nummer 60, wel degelijk van toepassing is.

Krachtens art. 9 van de Wet van 1 Juni 1865 S. 60 regelende de uitoefening der geneeskunst is het afleveren van geneesmiddelen, behalve in de uitzonderingsgevallen, genoemd in lid 2 en lid 3 van het artikel, verboden aan allen die geneeskunst uitoefenen, zelfs indien zij de bevoegdheid tot uitoefening der artsenijbereidkunst verkregen hebben. Als bewezen is aangenomen, dat requirant pillen heeft afgeleverd; met het eerste middel wordt betwist, dat er aflevering in den zin van art. 9 zou hebben plaats gehad. Volgens de gegeven toelichting zou het verbod betrekking hebben op „bereiden en afleveren" van geneesmiddelen en zou afleveren op zich zelf niet onder de verbodsbepaling vallen. Dit wordt uitvoerig ontwikkeld, maar de aangevoerde argumenten acht ik niet overtuigend, daar deze opvatting met de bewoordingen van het artikel, wel niet te rijmen is. Omtrent dit ook voor de Rechtbank gevoerde verweer is in het vonnis overwogen, dat „afleveren" in den zin der wet geen andere beteekenis heeft dan „ter beschikking van een ander stellen", waarbij de vraag of zulks al dan niet tegen betaling is geschied niet ter zake dienende is.

Uit de gebezigde bewijsmiddelen blijkt, dat de patiënt van der Hulst aan toevallen leed en onder behandeling was van requirant, bij wien hij meermalen een tube pillen heeft gehaald, terwijl requirant geen bevoegdheid had en hem geen verlof was verleend geneesmiddelen af te leveren en er te Baarn meerdere apothekers gevestigd zijn.

Er wordt ook aangevoerd, dat bij de opvatting van de Rechtbank geen oogarts oogdruppels zou mogen appliceeren en geen tandarts een verdoovend middel zou mogen inspuiten. Ik kan niet toestemmen, dat dit uit de opvatting der Rechtbank volgt; wanneer toch de medicus tijdens de behandeling van den patiënt gebruik maakt van geneesmiddelen, stelt hij die geneesmiddelen niet ter beschikking van den patiënt. Met de in het middel geuite grief kan ik dus niet meegaan.

Volgens de andere grief zou het bewezene opleveren overschrijding van zijn bevoegdheid door een geneeskundige, en de toepasselijke strafbepaling art. 436 Sr. zijn.

Het art. 18 der Wet van 1 Juni 1865, S. 60 (thans vervallen, door de Wet van 15 April 1886, S. 64) hield in de strafbepaling ter zake van het zonder daartoe bevoegd te zijn geneeskunst uitoefenen, waaronder ook gerekend werd de overschrijding van bevoegdheid door geneeskundigen of vroedvrouwen, terwijl art.

19 der gemelde wet de straf bepaalde ter zake van overtreding „van andere voorschriften" dier wet.

De vraag, of de geneesheer, die zonder daartoe bevoegd te zijn geneesmiddelen aflevert, zijn bevoegdheid als geneeskundige overschrijdt en strafbaar is krachtens art. 436 Sr., dan wel „een ander voorschrift" overtreedt, vallende onder de strafbepaling van art. 19 der wet van 1865, S. 60, werd reeds eerder door den H. R. beslist. Ik verwijs naar de arresten van 27 December 1881, W. 4732 en 17 December 1894, W. 6603. Toen is geoordeeld dat het afleveren van geneesmiddelen behoort tot de uitoefening van de artsenijbereidkunst, welke voor den geneeskundige is verboden, aan wien slechts bij uitzondering daartoe bevoegdheid kan worden verleend (art. 9, Wet 1865, S. 60), dat het afleveren van geneesmiddelen niet is overschrijding van de bevoegdheid van de uitoefening van de geneeskunst, en overtreding van het verbod van het genoemde art. 9 strafbaar is krachtens de strafbepaling van art. 19 dier wet.

Terecht heeft de Rechtbank overwogen, dat het bewezene niet — zooals in het vonnis a quo overwogen — oplevert een overschrijding van zijn bevoegdheid door een geneeskundige, doch het stellen van een daad waartoe verdachte in het geheel niet bevoegd was, en mitsdien niet kan worden gequalificeerd als: toegelaten tot de uitoefening van een beroep, waartoe de wet een toelating vordert, buiten noodzaak de grenzen zijner bevoegdheid overschrijden", zoodat de artt. 9 en 19 der Wet van den 1 Juni 1865, S. 60 wel degelijk van toepassing zijn.

De opvatting, dat art. 436 Sr. de toepasselijke strafbepaling zou zijn en niet art. 19 der Wet van 1865 S. 60, hetwelk de Rechtbank toepaste, acht ik derhalve niet juist en het middel ongegrond.

Mijn conclusie strekt mitsdien tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op de middelen van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis overeenkomstig de dagvaarding, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, ten laste van requirant is bewezen verklaard, dat hij op 11 November jongstleden, te Baarn terwijl hij aldaar de geneeskunst uitoefende (immers genees-, heel- en verloskundigen raad en bijstand als bedrijf verleende) en zonder dat hij bevoegdheid krachtens art. 9 tweede lid of verlof krachtens art. 9 derde lid der wet van 1 Juni 1865 S. 60, regelende de uitoefening der Geneeskunst, zooals deze wet later is aangevuld en gewijzigd, had tot het afleveren van geneesmiddelen, een aantal pillen zijnde geneesmiddelen, heeft afgeleverd aan Jan van der Hulst;

dat de Rechtbank bij hare bewezenverklaring heeft overwogen, „dat „afleveren" in den zin der wet geen andere beteekenis heeft dan „ter beschikking van een ander stellen", waarbij de vraag of zulks al dan niet tegen betaling is geschied niet ter zake dienende is;

dat de Rechtbank voorts — naar aanleiding van de desbetreffende beslissing van den Kantonrechter — met betrekking tot de qualificatie heeft overwogen, dat het bewezene niet oplevert een overschrijding van zijn bevoegdheid door een geneeskundige, doch het stellen van een daad waartoe verdachte in het geheel niet bevoegd was, en mitsdien niet kan worden gequalificeerd als: „toegelaten tot de uitoefening van een beroep, waartoe de wet een toelating vordert, buiten noodzaak de grenzen zijner bevoegdheid overschrijden", zoodat de artt. 9 en 19 der Wet van den 1sten Juni 1865, S. 60, wel degelijk van toepassing zijn;

O. ten aanzien van de voorgestelde middelen van cassatie:

dat de in het eerste middel bestreden opvatting der Rechtbank omtrent de beteekenis, in art. 9 der Wet van 1 Juni 1865, S. 60, van „afleveren" geheel in overeenstemming is met woorden en strekking van dat artikel;

dat bij de toelichting tot het middel nog wel is aangevoerd, dat in verschillende wettelijke bepalingen (onder andere het nader ingevoegde art. 16*a* der Wet) de bevoegdheid van den geneeskundige tot het toedienen van geneesmiddelen wordt verondersteld, doch zulks niet kan afdoen, omdat zoodanig zelf toepassen van geneesmiddelen op een patiënt door een geneeskundige iets geheel anders is dan het terhandstellen aan een patiënt van geneesmiddelen;

dat dus het eerste middel niet opgaat en hetzelfde geldt van het tweede middel;

dat toch een onderlinge vergelijking van art. 1 van de Wet van 1 Juni 1865, S. 60, regelende de uitoefening der geneeskunst en art. 1 van de Wet van 1 Juni 1865, S. 61, regelende de uitoefening der artsenijbereidkunst doet zien, dat het afleveren van geneesmiddelen naar de wet niet behoort tot de uitoefening der geneeskunst en dus nimmer als uitoefening van geneeskunst door geheel of voor dit deel tot de uitoefening van geneeskunst onbevoegden kan gelden; dat mitsdien overtreding van art. 9 niet onder art. 18 (oud) van de Wet van 1 Juni 1865, S. 60, was, en evenmin onder het daarvoor in de plaats getreden art. 436 Sr. is begrepen, en derhalve door art. 19 wordt omvat, zoodat de Rechtbank terecht dit laatste artikel heeft toegepast;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

27 *September* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (Merkenwet artt. 3, 10, 12*bis*.)

Een woord, waarvan slechts is gebleken, dat het ter aanduiding van één bepaalde herkomst is gebezigd (Bromocoll), kan zonder meer niet als soortnaam, dus ter kenmerking van de herkomst van waren ongeschikt, worden beschouwd.

Art. 12*bis* Merkenwet, bepalende, dat binnen eene maand na den dag der beslissing der Rechtbank, hooger beroep kan worden ingesteld, dwingt partijen niet om ingeval de Rechtb. eene interlocutoire beschikking heeft gegeven, die, zooals het Hof heeft vastgesteld, reeds eene uitspraak over een geschilpunt inhoudt (i. c. de overeenstemming in hoofdzaak tusschen de

merken *Bromocalm* en *Bromocoll)*, van die interlocutoire beschikking reeds binnen een maand in hooger beroep te gaan. Ten onrechte heeft het Hof het beroep van dit interl. uitspraak niet-ontv. verklaard. (Het Hof laat daar, of de artt. 336 en 337 Rv. ten deze van toepassing zijn, *Red.)*.

[Over *eerder gebruik* zie Verzoekschrift. *Red.*].

Geeft eerbiedig te kennen:

De N. V. Pharmaceutisch-Chemische Industrie Amsterdam, „Phia", gevestigd te Amsterdam, (adv. Mr. J. J. Kips);

dat verzoekster heeft doen inschrijven op 11 Maart 1936 bij het Bureau voor den Industrieelen Eigendom te 's-Gravenhage het woord „Brococalm" onder N°. 69351, als haar merk voor preparaten tegen aandoeningen van het zenuwstelsel en preparaten ter versterking van het zenuwstelsel in iederen vorm, ook in den vorm van bouillonblokjes;

dat de Duitsche Handelsvennootschap Interessen-Gemeinschaft Farbenindustrie A.G., gevestigd te Frankfurt a.M. (Duitschland) zich bij request heeft gewend tot de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage teneinde de nietigverklaring te verkrijgen van de inschrijving van voorn. merk van verzoekster, zulks op grond van overeenstemming in hoofdzaak met het beweerde merk der I. G. Farbenindustrie voor pharmaceutische artikelen het woord „Bromocoll" op 29 Maart 1923 internationaal ingeschreven onder N°. 30265;

dat de Rechtbank, na een tusschenbeschikking van 29 September 1936, inderdaad deze nietigverklaring heeft uitgesproken bij beschikking van 23 Februari 1937, van welke beide beschikkingen hierbij authentiek afschrift wordt overgelegd;

dat verzoekster van die beslissingen tijdig is gekomen in hooger beroep bij het Gerechtshof te 's-Gravenhage, hetwelk bij beschikking van 28 Mei 1937 (in authentiek afschrift hierbij overgelegd) deels de beslissingen der Rechtbank heeft bevestigd, deels het beroep niet-ontvankelijk verklaard;

dat verzoekster zich tegen voormelde uitspraak van den Hove bij deze in cassatie voorziet, stellende de volgende middelen:

I. S. althans v. t. van artt. 3, 4, 5, 10, 12 en 12*bis* Merkenwet en art. 48 Rv., om de navolgende redenen:

Verzoekster voerde tegen het inleidend verzoekschrift tot nietigverklaring van haar voorn. merk — behalve de ontkenning der overeenstemming in hoofdzaak — aan, dat het beweerde merk der I. G. Farbenindustrie „Bromocoll", hetwelk de basis vormde voor het verzoek, nimmer een merk was geweest, doch van den aanvang af of zooals de Rechtbank dit weergeeft: „ten minste sinds 1907", soortnaam.

Zij voerde daartoe zoodanig materiaal (o. a. een encyclopaedie van 1907) aan, dat de Rechtbank in haar voorn. tusschenbeschikking feitelijk vaststelde: „dat het woord „Bromocoll" reeds in 1907 in ook hier te lande bekende vakliteratuur werd gebruikt als soortnaam", tegen welke beslissing geen hooger beroep werd ingesteld.

Harerzijds werd de gerequestreerde toegelaten te bewijzen, dat haar rechtsvoorgangster reeds vóór 1907 „Bromocoll" als merk gebruikte, in welk bewijs zij in zooverre slaagde (middels een getuigenverhoor, van welks proces-verbaal hierbij authentiek afschrift wordt overgelegd), dat de Rechtbank daaromtrent in haar voorn. eindbeslissing feitelijk vaststelde, dat in 1905 het merk „Bromocoll" hier te lande reeds werd gebruikt, tegen welke beslissing geen hooger beroep werd ingesteld.

Inmiddels echter had verzoekster gevonden nieuw materiaal (bestaande uit een viertal tijdschriftartikelen over Bromocoll van 1901, waarvan één van den uitvinder) om aan te toonen, dat reeds in 1901, althans vóór 1905, „Bromocoll" soortnaam was geworden — welk materiaal werd in het geding gebracht ter terechtzitting der Rechtbank na hare tusschenbeslissing doch vóór haar eindbeschikking — hetgeen de Rechtbank weliswaar ten onrechte aanzag voor een nieuwe, derde weer (het was slechts versterking van het oude verweer: soortnaam ten minste sinds 1907), doch desniettemin in beschouwing nam in haar voorn. eindbeschikking, waartegen geen hooger beroep werd ingesteld.

Dit nieuwe materiaal achtte de Rechtbank echter onvoldoende om aan te nemen, dat reeds toen „Bromocoll" een soortnaam zou zijn geworden en zij verwierp dit verweer.

Verzoekster ging van deze beschikking in hooger beroep en bracht naast deze tijdschriftartikelen nog in het geding o. a. een encyclopaedie van 1904, waarin een uitvoerig artikel over Bromocoll, doch het Hof oordeelde, dat ook dit materiaal Bromocoll niet tot soortnaam stempelde, en bevestigde de eindbeschikking der Rechtbank.

Het Hof omschreef het begrip soortnaam door te overwegen, dat „alleen dan wanneer was gebleken, dat ook aan door anderen vervaardigde stof dien naam was gegeven, van een soortnaam kan worden gesproken". Volgens het Hof is er dus slechts dan van een soortnaam sprake, indien blijkt, dat anderen de stof vervaardigd hebben.

Het Hof heeft daarmede een naar het oordeel van verzoekster onjuist en met de boven aangehaalde artikelen, in het bijzonder art. 3 der Merkenwet, strijdig criterium gesteld.

Het begrip soortnaam moet — naar de opvatting van verzoekster — ruimer worden gezien, namelijk als de naam van een stof, die door ieder vakman kan en mag worden vervaardigd, omdat de samenstelling van algemeene bekendheid is en omdat niemand's subjectief recht zich daartegen verzet.

Indien eenmaal een stof van zoo algemeene bekendheid is geworden (in betrokken vakkringen), dat elk vakman haar maken kan en ook vrij is dit te doen, dan is zulk een stof daarmede onderdeel van het publiek domein geworden, publiek eigendom, en mag niet meer een producent worden toegestaan dit te monopoliseeren door een merkrecht.

Dan zou de vakman, die eertijds het artikel vrij vervaardigen mocht en aan zijn klanten afleveren, dit niet meer mogen doen onder dien gebruikelijken naam, en zou i. c. de apotheker, die vier jaar lang vrij was Bromocoll — volgens het hem en den arts uit de overgelegde publicaties bekende recept — te

vervaardigen en af te leveren, dit moeten staken.

In het bijzonder geeft de definitie van het Hof ernstige bezwaren door den gestelden eisch, dat strikt bewezen worde, dat anderen dan de gepretendeerde merkhouder ook werkelijk die — algemeen bekende — stoffen hebben vervaardigd.

Dit, enz.

II. S. althans v. t. van artt. 3, 10 en 12 en 12*bis* Merkenwet en van artt. 46, 48, 51, 334, 336, 337, 339, 353, 354, 355 Rv., om de navolgende redenen:

Verzoekster voerde eveneens als verweer tegen het inleidend request aan, dat overeenstemming in hoofdzaak tusschen „Bromocalm" en „Bromocoll" niet was aanwezig. De Rechtbank in haar voorn. tusschenbeschikking verwierp dit verweer in de (derde) overweging en kwam er verder, ook in haar eindbeschikking, niet op terug.

Verzoekster is hiertegen gekomen in hooger beroep bij het Gerechtshof te 's-Gravenhage binnen één maand na den dag der eindbeschikking, doch het Hof verklaarde haar niet-ontvankelijk, overwegende dat deze beslissing, als dictum, al zij het niet op de daarvoor gebruikelijke plaats, in de tusschenbeschikking voorkomt, en de Rechtbank daarop dan ook niet meer in haar eindbeschikking is teruggekomen, zoodat Phia, daargelaten of de artt. 336 en 337 Rv. ook gelden voor een geding als het onderwerpelijke, dit hooger beroep niet tijdig heeft ingesteld.

De woorden „daargelaten of de bepalingen van de artt. 336 en 337 Rv. ook gelden voor een geding als het onderwerpelijke" zijn verzoekster niet geheel duidelijk.

Voorzooverre Uw Raad mocht oordeelen, dat dit deel van 's Hofs beschikking (de negende overweging) de artt. 336 en 337 Rv., hetzij alleen, hetzij tezamen met de Merkenwet als grondslag heeft, mogen daartegen dit middel en het volgende worden voorgesteld.

Voorzooverre Uw Raad dien grondslag mocht zien in de Merkenwet, hetzij alleen, hetzij tezamen met de artt. 336 en 337 Rv., moge daartegen het vierde middel worden aangevoerd.

Volgens dit tweede middel heeft dan het Hof door de artt. 336 en 337 Rv. tot grondslag te aanvaarden, gehandeld in strijd met de aangehaalde artikelen der Merkenwet, die als bijzondere Wet uitsluitend in aanmerking behoort te komen, zonder toepasselijkheid van het Wetb. v. B. Rechtsv., in overeenstemming met de beschikking van Uwen Raad over de bewijsvinding van 18 December 1930, W. 12245, N. J. 1931, 661.

III. S. althans v. t. der artt. 46, 48, 51, 334, 336, 337, 339, 353, 354 en 355 Rv., om de navolgende redenen:

Ten onrechte heeft het Hof de beschikking omtrent de overeenstemming in hoofdzaak een „dictum" (waarmede eindvonnis bedoeld moet zijn) genoemd, daar er hier slechts sprake is van een enkele vordering, n.l. die tot nietigverklaring der inschrijving op grond van overeenstemming in hoofdzaak, die bij het zoogenaamde dictum slechts voorwaardelijk werd beslist in afwachting van de nadere beantwoording bij eindbeschikking van de vraag of „Bromocoll" zich als merk zou kunnen handhaven.

Er is geen sprake van een tegenvordering tot vernietiging van „Bromocoll" als merk, zooals het Hof schijnt te meenen, die immers onmogelijk is. Er is slechts één van de beide weermiddelen afgewezen bij de tusschenbeschikking, die dus in het licht van het Wetb. v. B. Rechtsv. beschouwd zuiver interlocutoir is. Ter adstructie moge verzoekster nog wijzen op de arresten van Uwen Raad van 13 Dec. 1923 W. 11159, N. J. 1924, 180 en van 21 Februari 1935 N. J. 1936 N°. 4, met verdere daar genoemde rechtspraak.

IV. S. althans v. t. der artt. 3, 10 en 12 en 12*bis* Merkenwet, om de navolgende redenen:

De Merkenwet kent geen interlocutoire en eindvonnissen, zooals het Hof blijkbaar aanneemt, terecht, omdat de procedures daar geregeld door gemachtigden kunnen en ook veelal worden behandeld (als i. c.), van wie dus geenszins mag worden verwacht dat zij op de hoogte zijn van het ingewikkelde leerstuk der interlocutoire en eindvonnisen.

Inderdaad spreekt art. 12*bis* dier Wet dan ook van „na den dag der beslissing", de beslissing namelijk op het verzoekschrift tot nietigverklaring der inschrijving. Hoewel in het algemeen men zich beslissingen zou kunnen denken over afzonderlijke punten, zoo spreekt de Merkenwet echter van slechts één beslissing — die op het request (vgl. art. 12: „de beslissing op een verzoek krachtens art. 10 gedaan"). „De beslissing" — in den zin van art. 12*bis* der Merkenwet — moet dan taalkundig onvoorwaardelijk: ja of neen luiden en kan dus niet liggen in eenige tusschenbeschikking, die nog nader bewijs oplegt, doch alleen in de eindbeschikking, die eerst waarlijk beslissend is.

Het Hof heeft art. 12*bis* der Merkenwet uitgelegd als stond er na den dag „eener beslissing", aldus ook in haar negende overweging, waar het Hof spreekt van „deze beslissing", als waren er meer.

Dat mitsdien de middelen II (c. q. het subsidiaire middel III) en IV aantoonen, dat geen der beide mogelijke grondslagen van 's Hofs niet-ontvankelijk-verklaring in het hooger beroep deze uitspraak steunt en dat dus verzoekster is gekomen in hooger beroep tijdig.

Dat dit request, enz.

VERWEERSCHRIFT.

Geeft eerbiedig te kennen,

de Duitsche Handelsvennootschap Interessengemeinschaft Farbenindustrie A.G., gevestigd te Frankfurt a.Main (Duitschland), (adv. Mr. Ir. J. van Hettinga Tromp);

dat de N. V. Pharmaceutisch Chemische Industrie, Amsterdam, „Phia", gevestigd te Amsterdam, dd. 23 Juni 1937 tot Uwen Raad het hierbijgaande request heeft gericht, waarin verzoekster mededeelt zich in cassatie te voorzien tegen de uitspraak van het Gerechtshof te 's-Gravenhage, dat bij beschikking van 28 Mei 1937 de op requeste van verweerster genomen beschikking der Arr.-Rechtbank alhier, strekkende tot nietigverklaring van verzoeksters inschrijving n°. 69351, heeft bevestigd;

dat echter in geen der 4 door verzoekster in

haar request gestelde middelen een bepaalde grief tegen eenige bepaaldelijk aangeduide beslissing is te vinden, zoodat daarin niet kan worden gezien de omschrijving van middelen van cassatie in den zin der wet en als zoodanig vatbaar voor onderzoek en beslissing door den H. R. (cf. H. R. o. m. 25 Jan. 1924, N. J. 1924, 593; 24 Dec. 1926 N. J. 1927, 397 m. n. P. S.; 12 Jan. 1928 N. J. 1928, 603; 30 Nov. 1934 N. J. 1935, 129 m. n. P. S.);

dat verweerster derhalve meent, zich van een bestrijding der overigens geenszins duidelijke toelichting dier „middelen", in het bijzonder van die sub II—IV, te kunnen onthouden;

dat niettemin met betrekking tot de toelichting van het sub I gestelde middel ten overvloede nog het navolgende moge worden opgemerkt: enz.;

dat overigens volkomen juist is 's Hofs toegevoegde overweging, dat, om in merkenrechtelijken zin te kunnen spreken van „soortnaam", waardoor het een fabrikant niet meer mogelijk wordt op dien naam het uitsluitend recht van gebruik te verkrijgen als merk ter onderscheiding van zijne waar van die van anderen, aangetoond dient te worden, dat dit woord alreeds door andere fabrikanten voor hunne waar zou zijn gebruikt; (cf. H. R. 27 Sept. 1894, W. 6553, 24 Dec. 1897 W. 7062 en 14 Febr. 1902 W. 7719);

dat daarentegen geheel onjuist is verzoekster's stelling, dat een eenmaal als boven verkregen merkenrecht verloren zou gaan doordat de fabrikant bij het in het verkeer brengen der stof onder het door hem gekozen woordmerk tevens — naar wettelijk voorschrift voor pharmaceutische producten — de samenstelling dier stof bekend maakt, waardoor het woord in den door verzoekster bedoelden ruimen zin tot soortnaam zou zijn geworden (cf. H. R. 16 Dec. 1910 W. 9117; 30 Jan. 1914 N. J. 1914, 509, waarbij een geheel gelijksoortig betoog, als thans gevoerd, werd verworpen ter zake van Aspirine, 1 Maart 1928 N. J. 1928, 585 m. n. E. M. M.; 10 Jan. 1936, 1936 N°. 79 m. n. E. M. M. en verdere bespreking in N. J. B. blz. 137—297, alsook Bijbl. Ind. Eig. 1936, 45 m. n. F. J. A. H.);

dat dus, al stond het bij gebreke van octrooirechtelijke bescherming hier te lande destijds ook den vaklieden vrij een stof van dezelfde samenstelling te vervaardigen, verzoekster geheel ten onrechte beweert, dat dezen zoodanig niet van verweerster's rechtsvoorgangster afkomstig product vier jaar lang onder den naam Bromocoll zouden hebben mogen afleveren;

dat verweerster mitsdien — onder overlegging ook harerzijds van de hierop betrekking hebbende bescheiden der vorige instanties — Uwen H. R. eerbiedig verzoekt, het door Phia ingestelde beroep niet-ontvankelijk te verklaren, althans dat te verwerpen.

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

Gezien, enz.;

Gezien ook het tegenverzoekschrift (verweerschrift) der I. G. Farben;

O. dat bij dit verweerschrift is betoogd, dat in geen der door verzoekster gestelde middelen een bepaalde grief tegen eenige bepaaldelijk aangeduide beslissing zou zijn te vinden, doch ten onrechte;

O. toch, dat het duidelijk genoeg is, dat het eerste middel bevat de grief, dat het Hof zich een verkeerde voorstelling gemaakt heeft van het begrip „soortnaam" in het merkenrecht en daardoor een verkeerd criterium heeft gesteld aan het begrip „fabrieks- of handelsmerk" in art. 3 der Merkenwet, dat het tweede middel bevat de grief, dat het Hof ten onrechte als grondslag van zijn beslissing heeft aanvaard de artt. 336 en 337 Rv., dat het derde middel bevat de grief, dat het Hof zich een verkeerde voorstelling heeft gemaakt van het begrip „dictum" en dat het vierde middel bevat de grief, dat het Hof een verkeerde beteekenis heeft gehecht aan de woorden „dag der beslissing" in art. 12*bis* der Merkenwet.

O. nu aangaande het eerste middel, dat dit is ongegrond, daar toch van een soortnaam niet kan worden gesproken, zoolang er nog slechts één fabrikant of handelaar is, die aan zijn waar een naam heeft gegeven, waaronder dan uit den aard der zaak die waar in den handel bekend wordt, doch eerst wanneer anderen dezelfde waar onder dien naam gaan fabriceeren en verhandelen; dat dit ook blijkt uit art. 3, lid 2 Merkenwet, bepalende dat wie het merk het eerst deed inschrijven geacht wordt de eerste gebruiker te zijn van het ingezonden merk, natuurlijk als merk, d. i. ter onderscheiding van zijn waren van die van anderen, zoodat zoolang er nog geen anderen zijn, die zulke waren onder dien naam fabriceeren of verhandelen, van een soortnaam niet kan worden gesproken;

O. dat dan ook deze opvatting ten grondslag ligt aan de rechtspraak van den H. R. o. a. in zijn arresten van 27 September 1894 (W. 6553), van 24 December 1897 (W. 7062) en van 14 Februari 1902 (W. 7719);

O. dat de tweede, derde en vierde middelen vatbaar zijn om samen te worden behandeld;

O. toch, dat deze alle betrekking hebben op de achtste (niet negende) overweging van het Hof in het bestreden arrest, luidende:

„dat wat betreft de beslissing omtrent de overeenstemming der beide merken, vervat in de uitspraak der Rechtbank dd. 29 September 1936, dat deze beschikking als dictum, al zij het niet op de daarvoor gebruikelijke plaats, in die beschikking voorkomt en de Rechtbank daarop dan ook niet meer in hare beschikking van 23 Februari 1937 is teruggekomen, zoodat Phia, die blijkens aanteekening van den Griffier van dit Gerechtshof eerst op 22 Maart 1937 van die beschikking van 29 September 1936 is gekomen in hooger beroep, daargelaten of de bepalingen van artt. 336 en 337 Rv. ook gelden voor een geding als het onderwerpelijke, dit hooger beroep niet tijdig heeft ingesteld, en daarin is niet-ontvankelijk";

O. dat deze overweging niet geheel duidelijk is, in zooverre dat zij in het midden laat, of de genoemde artikelen al dan niet in deze zaak toepasselijk zijn geacht en zijn toegepast, doch dat dit ook thans in het midden kan worden gelaten, daar in elk geval het hooger beroep tijdig is ingesteld;

O. immers, dat de Merkenwet geen „inter-

locutoire vonnissen" kent, doch slechts ééne beslissing, waarvan de ingang van den termijn voor hooger beroep in art. 12*bis* afhankelijk is gesteld, in dit geval de beslissing van 23 Februari 1937, waarbij het bestreden merk is nietig verklaard;

O. dat deze termijn door de verzoekster is in acht genomen door binnen een maand na deze beschikking, n.l. op 22 Maart 1937, haar hooger beroep in te stellen;

O. dat derhalve in elk geval het vierde middel is gegrond;

Concludeert tot vernietiging van het bestreden arrest en tot terugwijzing der zaak naar het Gerechtshof te 's-Gravenhage teneinde met inachtneming van het door den H. R. te wijzen arrest verder te worden behandeld en beslist.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat uit de bestreden beschikking, voorzoover thans van belang, blijkt:

A. dat gerequestreerde in cassatie („I. G. Farben") aan de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage heeft verzocht nietig te verklaren de inschrijving van het merk „Bromocalm", welke door het Bureau voor den Industrieelen Eigendom op 11 Maart 1936 is geschied ten name van requestrant tot cassatie („Phia") en zulks omdat zij en haar rechtsvoorganger het gelijksoortige merk „Bromocoll" reeds eerder in Nederland voor dezelfde soort waren hadden gebruikt;

B. dat de Rechtbank bij beschikking van 29 September 1936 heeft beslist dat de beide boven vermelde woorden met elkander overeenstemmen en voorts aan „I. G. Farben" een getuigenbewijs heeft opgelegd, waarna zij bij beschikking van 23 Februari 1937 het verzoek heeft toegewezen;

C. dat „Phia" op 22 Maart 1937 tegen beide beschikkingen hooger beroep heeft ingesteld, doch het Hof dit beroep op den in het 2e middel van cassatie, weergegeven grond niet-ontvankelijk heeft verklaard, voorzoover het was gericht tegen de beschikking van 29 September 1936, waarbij de overeenstemming van beide merken was aangenomen;

D. dat het Hof voorts de klacht van „Phia", dat de Rechtbank in hare beschikking van 23 Februari 1937 ten onrechte heeft verworpen haar verweer, dat het woord „Bromocoll" reeds vóór 1907 tot soortnaam was geworden, heeft verworpen op grond dat niet was gebleken uit de overgelegde bescheiden dat „wanneer in die bescheiden dat woord gebruikt werd en de met dien naam aangeduide stof werd aanbevolen, daarmede iets anders werd bedoeld dan de door Agfa vervaardigde di-broom-tannine-gelatine, terwijl alleen dan, wanneer was gebleken dat ook aan door anderen vervaardigde stof die naam was gegeven, van een soortnaam kan worden gesproken;"

O. dat „I. G. Farben" het beroep in cassatie niet-ontvankelijk acht, omdat in geen der vier gestelde middelen een bepaalde grief tegen een bepaaldelijk aangeduide beslissing zou zijn te vinden, doch zulks ten onrechte, daar in die middelen op voldoende wijze is aangegeven tegen welke beslissingen „Phia" opkomt en op welke gronden haar bezwaren steunen;

O. dat het 1e middel, hetwelk opkomt tegen de hierboven onder D. weergegeven beslissing, niet tot cassatie kan leiden;

dat toch het Hof terecht heeft aangenomen, dat een woord, waarvan slechts is gebleken dat het ter aanduiding van waren van één bepaalde herkomst is gebezigd, zonder meer niet als soortnaam, dus ter kenmerking van de herkomst van waren ongeschikt, kan worden beschouwd;

O. dat het 4e middel gegrond is;

dat toch art. 12*bis* Merkenwet, bepalende dat binnen een maand na den dag der beslissing der Rechtbank, hooger beroep kan worden ingesteld, partijen niet dwingt om ingeval de Rechtbank een interlocutoire beschikking heeft gegeven, die, zooals het Hof heeft vastgesteld, reeds een uitspraak over een geschilpunt inhoudt, van die interlocutoire beschikking reeds binnen een maand in hooger beroep te gaan;

O. dat waar reeds op dezen grond 's Hofs beslissing omtrent de ontvankelijkheid van het tegen de beschikking van 29 September 1936 ingestelde hooger beroep niet in stand kan blijven, behandeling van het 2e en 3e cassatiemiddel overbodig is;

Vernietigt de bestreden beschikking;

Verwijst de zaak naar het Gerechtshof te 's-Gravenhage ten einde met inachtneming van 's Hoogen Raads beschikking verder te worden berecht en afgedaan.

(N. J.)

---

4 *November* 1937. ARREST van den Hoogen Raad. (R. O. art. 99; Waterstaatswet 1900 artt. 11, 12*b*.)

Het octrooi van 1699 legt aan eigenaren en gebruikers de verplichting op om de op de kanten geworpen specie een roede daar vandaan te verwijderen en dezen toestand te handhaven. Ook blijkens zijn verderen inhoud gaat het octrooi er wel van uit, dat voor deze personen van elders de verplichting bestond om — daargelaten in welke mate en bij welke gelegenheden — de specie op hunne landen te ontvangen, doch het bevat zelf dienaangaande geene regeling. De Rechtb. kan mitsdien door de voormelde vraag ontkennend te beantwoorden, het octrooi niet hebben geschonden.

Dit door het bevoegd gezag gegeven octrooi hield in een tot ieder gerichte regeling van algemeenen aard, welke, ook al had zij slechts locale beteekenis, was een wet in den zin van art. 99 R. O. Nu wettelijke voorschriften destijds plachten te worden afgekondigd, mag vermoed worden, dat zulks ook ten deze op de daarvoor gebruikelijke wijze heeft plaats gevonden. Door verweerder is niets aangevoerd ten bewijze van het tegendeel.

De Polder Abbenbroek, zijn zetel hebbende in de gemeente Abbenbroek, eischer tot cassatie van een op 26 November 1936 door de Arr.-Rechtbank te Rotterdam tusschen partijen gewezen vonnis (1937 N°. 689, *Red.*), advocaat Mr. D. J. Veegens,

tegen:

Adriaan Zwanenburg, wonende te Heenvliet,

verweerder in cassatie, advocaat Jhr. Mr. H. de Ranitz.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

De moeilijkheden, welke aan het eind der zeventiende eeuw gerezen zijn betreffende het onderhoud van het water „de Bernisse" op het eiland Putten, zijn opnieuw aan den dag gekomen in dezen tijd, en hebben aanleiding gegeven tot de procedure, welke thans aan het oordeel van den Hoogen Raad is onderworpen.

De polder Abbenbroek deed in Maart en April 1935 werken uitvoeren tot verbetering van de watergang „de Bernisse", en liet de aarde uit dien watergang verwijderd, werpen op de erven en gronden gelegen aan de Bernisse, o. a. op terrein onder de gemeente Heenvliet, in eigendom bij verweerder in cassatie.

Bij inleidende dagvaarding stelde verweerder, toen eischer, dat hij ingevolge art. 11 lid 2 Waterstaatswet 1900 verplicht was deze specie op die erven en gronden te ontvangen, behoudens aanspraak op schadevergoeding. Verweerder gaf zijn schadeposten nader aan, kwam tot een bedrag van f 559.50, en vorderde deze som van den Polder, terwijl hij ingevolge art. 12*b* van genoemde wet de zaak aanbracht bij den Kantonrechter te Brielle. De Polder ontkende echter zijn recht op schadevergoeding zich daarbij beroepend op een Octrooi van de Staten van Holland en West-Friesland van 20 Mei 1699, welks inhoud ik mij genoodzaakt zie hier in zijn geheel te vermelden, daar de beteekenis van dit stuk van het meeste gewicht is ter beoordeeling van het in cassatie aangevoerde middel.

Het stuk luidt:

De Staten van Hollant ende West Vrieslant doen te weten:

Alsoo ons vertoont is bij Balliu en geregten van den dorpe en heerlijkheyt van Abbenbroek,

dat zij supplianten van tijt tot tijt hadden doen opdelven de vervallen rivier de Bernisse, beginnende van de sluijs van Abbenbroek tot haarlieder verlaat toe, gelegen ter zijde de heerlijkheijt van Heenvliet, om daardoor een bequame waterlosinge te hebbe, als van outs,

ende dewijl door het menigvuldig opslicken der voornoemde rivier sooveel aerde aan de kanten van de stede Geervliet en Heenvliet, welker jurisdictiën door de voorsz. riviere 't eenemaal quam toe te schieten door de swaarte van de aerde, die der wederkante was leggende, sulx dat de supplt. haer winterwater niet naer behooren en conden losen, als met het weder opdelven van de meer gemelte riviere, hetwelk niet wel, immers met geen nuttigheijt, en conde geschieden, ten ware dat de voorsz. aerde aen wederzijde ten minste een roede van de kanten wierde afgeworpen, ter laegte van het meijvelt, als mede dat de boomen wierden omvergehakt, die eenige menschen langs de voorsz. riviere hadden geplant, waardoor de voornoemde rivier niet navigabel was,

en dewijle bij de supplianten de aerden en boomen niet voor 't geheel en konde werde opgekeurt vermits het meeste gedeelte was leggende onder de jurisdictie van de voorgemelde steden Geervliet en Heenvliet respective

ende gemerkt deze opdelvinge te meer noodig was in consideratie dat de voorsz. riviere de Bernisse ingevolge van onse resolutie van dato den 17 Julij 1694 tot commoditeijt van de waterlosinge van de polders van Out en Nieu Stompaert als mede het Zuijdelijkste gedeelte van de nieuwe kade was opgegraven en sulx de supplianten over hare gront moesten ontfangen en laten passeren het water van de voorsz. polders van Out en Nieu Stompaert, daer integendeel, als de suppliante landen door het middel van de voorsz. riviere op te delven niet wierden geholpen, deselve soo met haar eijgen water als met het water, dat sij uijt de voorsz. andere polders moesten ontfangen souden werden geincommodeert, soodanig dat deselve de lasten bij ons opgestelt niet souden connen dragen,

soo keerden zij supplianten haer mitsdien aan ons, ootmoedelijk versoekende, dat de respectijve eijgenaers en bruijkers voor haer gorsen, gelegen langs de voornoemde riviere de Bernisse mogte worde gelast ende geordonneert om de voorsz. aerde ter lengte ten minste van een roede van de kante af te werpen, ter laegte van het meijvelt, mitsgaders de aldaer geplante boomen uijt te roeyen alles voor den 1en Meij 1697 toecomende, omme dan wederom bij de supplianten de voornoemde riviere te doen opdelven, om daerdoor hare waterlosinge weder naer behooren te connen krijgen,

Soo ist dat wij de zake ende 't verzoek voorsz. overgemerkt hebbende ende genegen wesende ter bede van de supplianten naer ingenomen consideratie en advijs van onse gecommitteerde raden uijt onse regte wetenschap, souvereijne mogt en authoriteijt de respectieve eijgenaers ende bruijkers voor haer voorsz. gorssen leggende langs de riviere de Bernisse gelast ende geordonneert hebben, lasten ende ordonneren bij dezen omme de voorsz. aerde ten minste een roede van de voorsz. kante af te werpen ter laegte van het voorsz. meijvelt, mitsgaders de aldaar geplante boomen uijt te roeyen, opdat de voorsz. suppliant de gemelte riviere dan wederom soude connen doen opdelven ende daerdoor haer waterlosinge wederom soude connen becomen,

mits dat de voorsz. riviere, soodanig eens opgemaekt synde, die ook alsoo sal moeten worden gehouden

ende opdat het selve te beter naergecome ende geexecuteert soude werden ordonneren ende bevelen wij bij desen den Ruardt van onsen landen van Putte ende andere, ider in sijn district, dat sij luijde de voorsz. riviere twee maal jaerlijks ten aanzien van deszelfs breete en diepte mitsgaders de constitutie van de voorsz canten seer exatelijk sullen hebben te schouwen, ten eijnde de selven hier naer in beter staet gehouden souden worden,

lastende een ijgelijk die het aangaen mag, sigh daernaer te reguleren.

Gedaen in den Hage onder onsen grooten zegels, hier onder aen doen hangen den twintigsten Meij int jaer onses Heer en Zaligmaker een dusent ses hondert negen en negentig.

Hierop volgen handteekening en „voor

copie" verklaringen.

Na een uitvoerige gedachtenwisseling van partijen, overwoog de Kantonrechter te Brielle bij zijn vonnis van 16 October 1935, ten aanzien van het recht:

dat uit het door gedaagde overgelegde Octrooi van de Staten van Holland en West-Friesland dd. 20 Mei 1699 blijkt, dat de polder Abbenbroek tot het onderhouden van de rivier de Bernisse het recht heeft, ter wederzijde daarvan over een breedte van een roede de delf- of baggerspecie daarop te werpen en te plaatsen, terwijl de aangelanden van voormelde rivier de Bernisse de delf- of baggeraarde over het maaiveld moeten verdeelen;

dat bedoeld Octrooi nog steeds als geldig moet worden beschouwd;

dat het Octrooi geen onderscheid maakt tusschen gewoon of buitengewoon onderhoud;

dat de in de dagvaarding bedoelde verbeteringen wel degelijk als onderhoud, zij het ook niet als jaarlijksch onderhoud, moeten worden beschouwd;

dat ook, indien het Octrooi thans niet meer van kracht geacht mocht worden, de polder Abbenbroek het bovenbedoeld recht, hetwelk hij reeds meer dan dertig jaren te goeder trouw heeft uitgeoefend, geacht moet worden door verjaring, als erfdienstbaarheid, te hebben verkregen;

dat de gedaagde gerechtigd was tot het doen der in de dagvaarding bedoelde werken, zoodat aan eischer de vordering moet worden ontzegd.

Zwanenburg kwam in hooger beroep bij de Arr.-Rechtbank te Rotterdam, en had daar meer succes.

Zij vernietigde, blijkens de rechtsoverwegingen (opgenomen in W. en N. J. 1937, N°. 689) van het vonnis van 26 November 1936 het vonnis des Kantonrechters en wees de vordering tot schadevergoeding toe.

De Polder kwam daarop in cassatie en droeg als middel voor:

„S. of v. t. van artt. 11, 12 en 12*b* der Waterstaatswet 1900, zooals die wet is gewijzigd bij de wet van 11 Mei 1923, S. 197, het Octrooi van de Staten van Holland en West-Friesland voor den Baljuw en het Gerecht van Abbenbroek van 20 Mei 1699, artt. 1 en 4 der Keurenwet, 93 en 94 van het Algemeen Reglement voor de polders in de provincie Zuid-Holland, 28 van de keur of politie-verordening van den polder Abbenbroek, vastgesteld door het bestuur van dien polder op 16 Juni 1921, goedgekeurd bij besluit van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van den 24 October 1921 en onder hetzelfde nummer gehandhaafd in genoemde verordening, zooals zij opnieuw is vastgesteld door het polderbestuur op 15 September 1931, goedgekeurd bij besluit van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van den 28sten Sept. 1931, 48 Rv.,

doordat de Rechtbank,

na te hebben beslist, dat de werkzaamheden, welke eischer in 1935 aan de Bernisse heeft doen verrichten, moeten worden beschouwd als verbeteringswerken, vallende onder het tweede lid van art. 11 der Waterstaatswet 1900, zooals deze, later gewijzigd, in 1935 van kracht was,

heeft verworpen het beroep van eischer op de in art. 12*b* der Waterstaatswet 1900 voorziene omstandigheid, dat verweerder krachtens bestaande verplichtingen de bagger uit de Bernisse gratis op zijn land moest ontvangen en wel onder meer krachtens den inhoud van het aangehaalde Octrooi, zulks op de in het vonnis onder *a* vermelde gronden,

en na nog een beroep van eischer op de gewoonte en van den Kantonrechter op verkrijging van een erfdienstbaarheid door verjaring te hebben verworpen eischer tot betaling van de gevorderde schadevergoeding heeft veroordeeld,

ten onrechte,

omdat de Rechtbank aan gemeld Octrooi in strijd met zijn duidelijke bewoordingen de te beperkte strekking toekent, dat daarin aan de aangelanden van de Bernisse slechts voor één keer zou zijn gelast de uitgebaggerde aarde (op hun land te ontvangen en) een roede van den kant te werpen, terwijl daarin wel degelijk ook voor de toekomst een zoodanige verplichting is opgelegd, waarbij het Octrooi niet onderscheidt naar gelang de bagger op het terrein van de aangelanden wordt geworpen in verband met werkzaamheden tot verbetering of tot onderhoud.

Verweerder antwoordde hierop met een conclusie tot verwerping van het beroep, daar het bovenvermelde Octrooi niet is een wet, waarvan de schending of verkeerde toepassing met vrucht kan worden beweerd, en in elk geval de aangehaalde wetsartikelen en het Octrooi niet zijn geschonden of verkeerd toegepast.

Hierna hebben de pleiters voor partijen hun standpunt nader mondeling uiteengezet.

De eerste vraag welke rijst, en ook uit het middel voortvloeit, komt hierop neer of het Octrooi van 20 Mei 1699 een algemeene regeling van het openbaar gezag is, en dus ook heden nog als „wet" moet worden beschouwd in den zin van art. 99 2 R. O.

Hierbij denkt men in de eerste plaats aan de bepalingen van „wet" gegeven in de arresten van 10 Juni 1919 (W. 10429; N. J. 1919, 647, 650), waarbij onder „wet" mede worden begrepen naar buiten werkende, tot een ieder gerichte algemeene regelingen, welke zijn uitgegaan van een openbaar gezag, dat de bevoegdheid daartoe aan de wet, in den zin van eene regeling door de wetgevende macht, ontleend.

Wat te verstaan is onder „naar buiten werkende, tot een ieder gerichte algemeene regelingen", wordt m. i. nader aangegeven in verband met een vraag omtrent afkondiging in het arrest van 11 November 1927 (W. 11753; N. J. 1928, 392), waarbij is uitgemaakt, dat het Kon. Besluit van 11 Jan. 1915 niet kan worden aangemerkt als een wet in den zin van art. 99 R. O. reeds op dezen enkelen grond, dat aan dit K. B. niet, door insertie in eenig voor publiekmaking van regelingen van het Staatsbestuur aangewezen orgaan, behoorlijke publicatie is gegeven.

Het is niet noodig na te gaan welke beslissingen gevallen zijn betreffende „wetten" na het Souverein Besluit van 18 December 1813, S. 1814, n°. 1, „betrekkelijk de daarstelling van een Staatsblad der Vereenigde Nederlanden" tot stand gekomen, daar het Octrooi van lang vóór dien tijd dagteekent. Echter acht ik het wel van belang te wijzen op enkele arres-

ten, waarbij de vraag omtrent de openbaarmaking van „wetten", van vóór genoemd Souverein Besluit behandeld is.

Het arrest van 14 November 1848 (W. 974) betreffende een ordonnantie van Keizer Karel V van 1537 stelt den eisch van afkondiging ook voor de oude wettelijke voorschriften, doch neemt, nu het bewijs dier afkondiging niet geleverd kan worden, aan, dat er een rechtsvermoeden voor de behoorlijke afkondiging bestond.

Bij het arrest van 8 Juni 1900 (W. 7462) werd aangenomen, dat in cassatie bij de beslissing over rechtsbetrekkingen, welke onder de heerschappij van het Oud-Hollandsche recht tot stand waren gekomen, voor zoover daarbij recht is gedaan op het Corpus Juris van Justinianus of verzuimd is daarop recht te doen, waar de beslissing van de destijds geldende bepalingen daarvan afhankelijk moest zijn, een beroep kan worden gedaan op de schending dier wetten. De meer formeele zijde, n.l. of die wetten destijds behoorlijk zijn afgekondigd kwam hierbij niet ter sprake, maar wordt blijkbaar als vanzelfsprekend aangenomen.

Van belang betreffende dit punt kan ook nog zijn de beslissing over den eigendom van den Hofvijver (arrest 7 Juni 1918, W. 10289; N. J. 1918, 717), waarbij de waardeering van het Arrêté van den Intendant Generaal van Financiën van 10 Juli 1812, afhankelijk werd gesteld van de omstandigheid, dat het op geen enkele wijze ter algemeene kennis is gebracht.

Wat de afkondiging aangaat van „wetten" van vóór het Souverein Besluit van 1813 meen ik uit dit alles te mogen afleiden, dat ook daarvoor de eisch van openbaarmaking moet worden gesteld, terwijl, wanneer daarvan niet nader blijkt, een rechtsvermoeden bestaat, dat die afkondiging wel op de destijds geldende wijze behoorlijk zal zijn geschied.

Ook ten aanzien van het Octrooi van 1699, waarover deze procedure loopt, zou ik dus mogen aannemen, dat het, indien noodig, m. a. w. wanneer het als „wet" moet worden beschouwd, is afgekondigd. Bewijs dat dit geschied is, kon niet gevonden worden. Inderdaad geschiedde oudtijds afkondiging op verschillende wijzen, zooals o. a. te lezen is in de aanteekeningen van Fockema Andreae-van Apeldoorn op de Inleidinge tot de Hollandsche Rechtsgeleerdheid van Hugo de Groot (deel II, boek 1, deel II, § 1).

Door aan te nemen, dat Octrooien als deze werden afgekondigd, zou men m. i. echter te ver gaan en ten deele reeds de vraag beantwoorden of zij onder het begrip „wet" van art. 99 R. O. vallen. De Waterstaatsregelingen tijdens de Republiek toch brachten een geheel anderen toestand dan tegenwoordig het geval is.

Het Groot Placaetboek vermeldt zeer weinig algemeene regelingen, en na een uitvoerige bespreking kwam Mr. G. de Vries Azn. in zijn werk: „Het Dijks- en Molenbestuur in Holland's Noorderkwartier" dan ook tot de slotsom, dat er in die eeuwen weinig algemeene verordeningen zijn tot stand gekomen, en dat deze bovendien een beperkte inhoud hadden. Men is gerechtigd tot het besluit, zegt hij, dat het dijks- en polderwezen in Holland altijd is geweest een punt van speciale regeling (blz. 598).

De Octrooien welke destijds verleend werden, dragen m. i. een ander karakter dan „wetten". Mr. de Vries zegt in genoemd werk (blz. 404): „Bij de Staten hebben de bedijkers van buitengronden en de ontwerpers van droogmakerijen steeds een open oor gevonden. Bereidwillig stonden de Staten hun wateren in eigendom af ter bedijking. Uit hun souvereine macht gaven zij vergunning tot de onderneming, bevorderden de opheffing der daartoe aangevoerde bezwaren, steunden de ondernemers door vrijdom van lasten, en verzekerden een gewenschten staat van zaken in den nieuwen polder door de toekenning van een ruime mate van zelfbestuur.

Om die voordeelen deelachtig te worden, hebben onder de Republiek alle ondernemers van droogmakerijen, zelfs die van weinige morgens land, Octrooi van de Staten gevraagd; ook daar, waar anders het werk met vergunning van den eigenaar der heerlijkheid vrijelijk had kunnen worden ter hand genomen."

Uit deze wijze van handelen vloeit echter niet voort, dat octrooien „wetten" waren en werden openbaar gemaakt. Waren er moeilijkheden bij de uitvoering, dan vroeg men opnieuw octrooi om de bezwaren uit den weg te ruimen.

Een dier gevallen (vermeld bij Mr. de Vries op blz. 591) leert — hetgeen voor de vraag van de openbaarmaking van belang is — dat, toen burgemeesters en vroedschappen van Oostzaan, bij moeilijkheden omtrent de bevoegdheid van schouten en schepenen als dijkgraaf en heemraden, teneinde den twijfel weg te nemen, octrooi vroegen, en de Staten daarop aan schout en schepenen de verlangde bevoegdheid gaven, de Staten er „voorzichtigheidshalve, en om niet onwillekeurig iemands rechten te krenken, er hebben bijgevoegd, dat de regeering van Oostzaan den inhoud van het octrooi op de gewone plaatsen in den banne moest afkondigen, met uitnoodiging aan de belanghebbenden, om de bezwaren, die zij mochten hebben, binnen een maand aan de Rekenkamer in te dienen."

Hieruit zou men kunnen afleiden, dat octrooien niet steeds werden openbaar gemaakt. Er is m. i. dan ook volstrekt onderscheid tusschen algemeen werkende placaeten, ordonnantiën en keuren eenerzijds en de bijzondere octrooien anderzijds.

Wat den inhoud van het Octrooi waarover het in deze zaak loopt aangaat, merk ik op, dat deze toen het verleend werd volkomen duidelijk geweest zal zijn, doch dat de rechten welke de Polder er thans aan meent te kunnen ontleenen minder voor de hand liggen.

Baljuw en Geregten van het dorp en de heerlijkheid Abbenbroek, waarlangs de Bernisse liep, hadden last van het verzanden van dat water. Wat hun gebied betrof lieten zij de Bernisse van tijd tijd tijd opdelven, maar over het noordelijk deel van dit riviertje hadden zij geen zeggingschap, daar het grootendeels onder de jurisdictie van Geervliet en Heenvliet lag. Zij verzochten derhalve aan de Staten eigenaars en gebruikers van de gorzen langs de Bernisse te gelasten aan dat verzanden en eind te maken, opdat zij zelven weer een behoorlijke waterloozing zouden krijgen.

De Staten willigden dit verzoek in. Een motief daarvoor was mede, dat zij verzoekers enkele jaren te voren hadden verplicht ten behoeve van de zuidelijk gelegen polders van „Out en Nieu Stompaert" het daaruit komende water te ontvangen en te laten doorgaan.

De Staten gelastten nu aan de aangelanden de uitgebaggerde aarde, welke op de gorzen lag, een roede van den kant af te werpen en boomen te rooien.

Dit is alles, wat de verzoekers gevraagd hadden en hetgeen hun ook werd toegestaan.

De Staten gingen echter verder dan het verzoek, en wilden, vermoedelijk om in den vervolge van moeilijkheden verschoond te blijven, een regeling voor de toekomst treffen. Daarop slaat m. i. het slot van het octrooi, waarbij de Staten zeggen, dat de rivier, als zij eenmaal in orde is, ook in goeden toestand moet blijven.

Om dit te bereiken dragen zij aan den Ruwaard van Putten en anderen, ieder in zijn gebied op, dat zij tweemaal 's jaars schouwen zullen houden.

De Bernisse moet dus onderhouden worden, als zij ingevolge de inwilliging van het verzoek, eenmaal in orde is. Daarbij zal — al zegt het Octrooi dit niet, dientengevolge aarde worden geworpen op de gorzen, maar daaruit volgt niet, dat de aangelanden voor „verbeteringen" aarde moeten ontvangen, want het schouwen dient alleen om na te gaan of de bestaande onderhoudsvoorschriften worden nageleefd.

Bovendien meen ik nog de vraag te mogen stellen of het Polderbestuur heden de rechten kan uitoefenen, welke aan den Ruwaard van Putten en anderen werden verleend. Ongetwijfeld zal het Polderbestuur getreden zijn in de rechten van Baljuw en Geregten van Abbenbroek, al blijkt daarvan verder niet, doch daaruit volgt niet, dat het Polderbestuur ook bevoegd is de naleving te vorderen van de aangelanden t. a. der verplichtingen dezen door de Staten opgelegd, over de geheele lengte der Bernisse.

Wat daarvan zij, de strijd loopt thans in hoofdzaak alleen over de vraag welke beteekenis van een „Octrooi" is toe te kennen en welke uitlegging aan dit Octrooi gegeven moet worden.

De Rechtbank zegt in haar vonnis: „dat geïntimeerde echter ook voor het geval er hier sprake mocht zijn van verbeteringswerken, zijne gehoudenheid tot het vergoeden van schade aan appellant heeft ontkend, bewerende, dat zich hier de in art. 12*b* der Waterstaatswet 1900 voorziene omstandigheid voordoet, dat appellant krachtens bestaande verplichtingen de bagger gratis op zijn land moest ontvangen, en wel

a. krachtens den inhoud van het Octrooi der Staten van Holland en West-Friesland, dd. 20 Mei 1699, en

b. krachtens gewoonte.

Zij overweegt daaromtrent: (d. w. z. omtrent *a*):

dat gemeld Octrooi eenerzijds — en wel, gelijk geïntimeerde toegeeft — slechts voor één keer — gelast, in verband met de verbeteringswerkzaamheden aan de Bernisse, die toen plaats hadden, de aarde eene roede van den kant te werpen, en anderzijds daarnaast eene halfjaarlijksche schouw beveelt, die duurzaam is, doch uiteraard enkel op onderhoud betrekking heeft;

dat uit het feit op zich zelf, dat gemeld werpen van aarde slechts voor één keer is gelast, reeds volgt, dat daaruit nooit eene gehoudenheid der aangelanden kan worden afgeleid, om ter zake van verbeteringen aarde ook nu nog op hun land te ontvangen;

dat zulks evenmin vermag te worden afgeleid uit de in het Octrooi blijvend voorgeschreven schouw, in verband waarmee uiteraard telkens wel eenige bagger op het terrein der aangelanden zal worden geworpen, daar die schouw gelijk gezegd slechts is een vorm van onderhoud en dus geen verbeteringswerkzaamheid;

dat derhalve gegrond is appellants grief tegen het vonnis des Kantonrechters, waarin hij zich erover beklaagt, dat deze gemeld octrooi op het punt in questie nog geldig verklaart;

dat dan ook de bewering onder *a* niet opgaat."

Uit hetgeen ik hierboven betoogt heb, volgt, dat ik niet aanneem, dat dit Octrooi een wet is in den zin van art. 99 R. O. Zooeven vermeldde ik de uitlegging van het Octrooi door de Rechtbank, welke ik feitelijk, in cassatie niet aantastbaar acht. Bovendien stelt de Rechtbank vast, dat het Polderbestuur heeft toegegeven, dat het bevel slechts voor één keer werd gegeven, terwijl het middel in zooverre feitelijken grondslag mist, dat bij dit bevel alleen gesproken wordt van reeds ontvangen en niet over „te ontvangen" aarde.

Op deze gronden ben ik van oordeel, dat het middel niet tot cassatie kan leiden en concludeer ik tot verwerping van het beroep met veroordeeling van eischer in de kosten.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat uit het bestreden vonnis blijkt, dat de Polder in 1935 de Bernisse als waterloozing heeft verbeterd, waarbij bagger uit dezen watergang in groote hoeveelheden is geworpen op het daarlangs gelegen land van Zwanenburg, tengevolge waarvan deze een schade van f 559.50 heeft geleden;

dat Zwanenburg den Polder heeft gedagvaard voor den Kantonrechter te Brielle en heeft gevorderd, dat de Polder zal worden veroordeeld om hem voormeld bedrag met rente te vergoeden;

dat de Polder met een beroep op art. 12*b* van de Waterstaatswet 1900 heeft aangevoerd, dat zich hier een geval voordoet, dat de aanspraak op schadevergoeding door voor Zwanenburg bestaande verplichtingen wordt uitgesloten en wel *a.* krachtens den inhoud van het Octrooi der Staten van Holland en West-Friesland van 20 Mei 1699, en *b.* krachtens gewoonte;

O. dat de Kantonrechter bij vonnis van 16 October 1935 de vordering heeft ontzegd, doch de Rechtbank op het beroep van Zwanenburg dit vonnis heeft vernietigd en hem alsnog zijn vordering heeft toegewezen, na, voorzooveel thans van belang, te hebben overwogen:

„dat gemeld Octrooi eenerzijds — en wel, gelijk geïntimeerde toegeeft — slechts voor één keer — gelast, in verband met de verbeteringswerkzaamheden aan de Bernisse, die

toen plaats hadden, de aarde eene roede van den kant te werpen, en andererzijds daarnaast eene halfjaarlijksche schouw beveelt, die duurzaam is, doch uiteraard enkel op onderhoud betrekking heeft;

dat uit het feit op zich zelf, dat gemeld werpen van aarde slechts voor één keer is gelast, reeds volgt, dat daaruit nooit eene gehoudenheid der aangelanden kan worden afgeleid, om ter zake van verbeteringen aarde ook nu nog op hun land te ontvangen;

dat zulks evenmin vermag te worden afgeleid uit de in het Octrooi blijvend voorgeschreven schouw, in verband waarmee uiteraard telkens wel eenige bagger op het terrein der aangelanden zal worden geworpen, daar die schouw gelijk gezegd slechts is een vorm van onderhoud en dus geen verbeteringswerkzaamheid;

dat dan ook de bewering onder *a* niet opgaat;"

en voorts wat betreft *b*:

‚dat van een plicht tot aardberging — laat staan van zulk een plicht zonder recht op vergoeding der daardoor geleden schade — in de (door den Polder vermelde) oude keuren geen sprake is en dus ook niet kan worden gezegd, dat daaruit van eenige gewoonte op dit punt is gebleken, terwijl ook van elders niets daaromtrent is komen vast te staan;"

O. dat de Polder als middel van cassatie heeft aangevoerd: zie conclusie Adv.-Gen.;

O. dat de verweerder heeft aangevoerd, dat het in het middel genoemde octrooi niet is een wet, waarvan de schending of verkeerde toepassing met vrucht kan worden beweerd, en wel in de eerste plaats, omdat daarin slechts een plaatselijke aangelegenheid werd geregeld, waarbij tot bepaalde personen een bevel werd gericht, en in de tweede plaats, wijl het octrooi nergens gepubliceerd is;

O. dienaangaande:

dat het octrooi, na vermelding van het tot de Staten door Baljuw en Gerechten van Abbenbroek ingediend verzoek, de volgende ordonnantie bevat:

soo ist dat, enz. zie concl. Adv.-Gen., waarin het geheele stuk is opgenomen. *(Red.)*;

dat uit een en ander blijkt, dat dit door het bevoegd gezag gegeven octrooi inhield een tot een ieder gerichte regeling van algemeenen aard, welke, ook al had zij slechts locale beteekenis, was een wet in den zin van art. 99 R. O.;

dat voorts, waar wettelijke voorschriften destijds plachten te worden afgekondigd, vermoed mag worden, dat zulks ook ten deze op de daarvoor gebruikelijke wijze heeft plaats gevonden, terwijl door verweerder niets is aangevoerd ten bewijze van het tegendeel;

dat derhalve het opgeworpen bezwaar ongegrond is;

O. alsnu omtrent de grief van het middel:

dat hier te beslissen viel de vraag, of er voor Zwanenburg een verplichting bestond om zonder schadevergoeding bij de verbetering van de Bernisse specie op zijn land te ontvangen;

dat nu het octrooi de verplichting oplegt aan eigenaren en gebruikers om de op de kanten geworpen specie een roede daarvandaan te verwijderen en dezen toestand te handhaven;

dat het octrooi ook blijkens zijn verderen inhoud er wel van uitgaat, dat voor deze personen van elders de verplichting bestond om — daargelaten in welke mate en bij welke gelegenheden — de specie op hun landen te ontvangen, doch zelf dienaangaande geen regeling bevat;

dat mitsdien de Rechtbank door de voormelde vraag ontkennend te beantwoorden het octrooi niet kan hebben geschonden en het middel faalt;

Verwerpt het beroep. (Salaris f 400. *Red.*).

(N. J.)

ALPHABETISCH REGISTER 1937

Het cursief gedrukte moet gezocht worden in het deel BESLUITEN gedrukt op geel papier.

Ambtenarenwet.

— *Uitspraak van den Centr. Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid.) — Een gemeente-veldwachter, die, o. a. door geld te leenen van de ingezetenen zijner gemeente, schulden maakt, is ongeschikt voor zijn betrekking. — Het bestreden besluit behoefde den beroepsrechter en -termijn niet te vermelden. 4 Januari.*

— *Uitspraak van den Centr. Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Artt. 1 en 110.) — Ook na het verstrijken van den termijn, in zijn voorloopige aanstelling tot gemeenteambtenaar genoemd, is betr. de hem opgedragen functie blijven vervullen tegen genot van bezoldiging; hij is dan ook ambtenaar gebleven in den zin van art. 1, 1e lid, der A. W. 1929. — Het Ambtenarengerecht, dat zich niet bevoegd had verklaard van zijn vordering kennis te nemen, heeft in feite een niet-ontvankelijkverklaring van den betr. uitgesproken; met toepassing van art. 110 der A.W. 1929 wordt de zaak naar het Ambtenarengerecht teruggewezen. 4 Januari.*

— *Uitspraak van den Centr. Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid.) — Strijd met een toepasselijk algemeen verbindend voorschrift is er, wanneer een besluit genomen wordt, houdende dat zekere uitspraak van een gemeentelijk Scheidsgerecht het administratief orgaan geen aanleiding geeft om in zijn beroepen besluit wijziging te (doen) brengen, daar een uitspraak, blijkens de bewoordingen van het betrokken reglement, is een bindende beslissing en geen advies. 4 Januari.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Sr. art. 328 bis, Ambtenarenwet 1929 art. 125.) — Niet is in te zien, hoe eene regeling van het candidaat-deurwaarderschap in strijd zou kunnen zijn met art. 125 der Ambtenarenwet, daar in dit artikel niets voorkomt, dat hetzij uitdrukkelijk, hetzij stilzwijgend zulk eene regeling verbiedt. — Het bedriegelijke van req.'s handeling ligt in de bewezenverklaring zelf, terwijl req. heeft erkend, dat hij het bewusten bord bij de voordeur had laten aanbrengen om het publiek op zijn rechtskundig bureau opmerkzaam te maken, zulks hoewel hem toen bekend was art. 4 van het Deurwaardersreglement en hij het daar bedoelde examen niet had gedaan. — Terecht overwoog het Hof, dat de mogelijkheid van eenig nadeel voor verd.'s concurrenten hierin bestaat, dat hulpzoekenden in rechtszaken, afgaande op den titel „cd. deurwaarder" zich eerder tot verd. zouden wenden dan tot anderen, die zonder deze vermelding een „rechtskundig bureau" houden. 25 Januari.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 60, 3e lid.) — Ook bij berichting nà 1 Januari 1937 is de bepaling van art. 60, lid 3 (oud) der A. W. '29 toepasselijk, indien het betreft een beroep, ingesteld vóór dien datum. Mede uit het verschil in redactie van de oude en de nieuwe bepaling op dit stuk volgt, dat de rechter bij toepassing van de oude bepaling niet genoegen moet nemen met een beroep, dat is ingesteld binnen 30 dagen, nadat betr. van het aangevallen besluit heeft kunnen kennis nemen. 4 Maart.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 58 1e lid.) — De C. R. v. B. heeft — in tegenstelling tot het Ambtenarengerecht — niet de overtuiging bekomen, dat de betrokkene zich aan de hem geïmputeerde misdragingen heeft schuldig gemaakt. Het besluit, waarbij de straf van ontslag is opgelegd, wordt derhalve nietig verklaard. 11 Maart.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Alg. Rijksambtenarenreglement art. 82 3e lid en art. 80; Ambtenarenwet 1929 art. 58 2e lid.) — Ook met een enkele verwijzing naar een den klager bekend advies is het bestreden besluit „met redenen omkleed". — Het spreken van onwaarheid tegen zijn superieuren, het hebben van schulden (waarvoor korting en inhouding hebben plaats gehad), het, staande huwelijk, onderhouden van ongeoorloofde betrekkingen met vrouwen, zijn gedragingen, welke gequalificeerd worden als „ernstig plichtsverzuim". Geen onevenredigheid, nu hij deswege is gestraft met ontslag. 11 Maart.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 60 2e lid.) — Ook al heeft geen sommatie (ing. art. 1274 B. W.) plaats gehad, i. c. is het beroep tegen de niet-uitbetalingen te laat op grond van het bepaalde bij art. 60, lid 2, der A. W. '29. — De niet-uitbetalingen waren nl. weigeringen om te handelen of te besluiten, zoodat daartegen niet meer kan worden opgekomen na verloop van 30 dagen, sinds de laatste weigering ing. art. 60, lid 2, der A. W. '29 moet geacht worden te zijn uitgesproken. 18 Maart.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 24.) — Door een besluit van een gemeenteraad, dat de goedkeuring van Gedeputeerde Staten behoeft, maar nog niet verkregen heeft, is de ambtenaar niet rechtstreeks in zijn belang getroffen. Het tegen een zoodanig besluit ingestelde beroep is dus niet-ontvankelijk.* 18 *Maart.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 58 2e lid.) — Hij, die als ambtenaar ter gemeentesecretarie zich heeft schuldig gemaakt aan een ernstig vergrijp (verduistering van gelden), is i. c. niet alleen terecht gestraft met niet-eervol ontslag als zoodanig, maar ook met ongevraagd eervol ontslag als administrateur bij het Gem. Electr. bedrijf, daar hij door het vergrijp in de eene functie blijk heeft gegeven niet in de andere functie te kunnen worden gehandhaafd.* 18 *Maart.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 58 1e en 2e lid. Gemeentewet art. 224.) — De bevoegdheid van den burgemeester om het lagere politie-personeel te ontslaan kan worden beperkt door regelingen ingevolge art. 125 A. W. 1929. — Nu die regelingen niet bestonden voor het geval, dat zich hier had voorgedaan, was de burgemeester bevoegd tot het geven van (niet-eervol) ontslag. Ofschoon dit ontslag als straf gegeven werd, toetst de C. R. v. B. — in tegenstelling met den eersten rechter — deze straf niet ing. art. 58, lid 2, A. W. 1929 aan de gepleegde overtreding. De C. R. v. B. doet wel in zijn uitspraak lezen, dat bij de gepleegde overtreding niet zoo laakbaar acht als de eerste rechter deed.* 25 *Maart.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 artt. 112 en 114.) — Tegen een op een verzoek tot herziening gewezen uitspraak is hooger beroep toegelaten. — Een uitspraak van den C. R. v. B. is niet „eenige omstandigheid", als bedoeld in art. 112, tweede lid. — I. c. behoorde de eerste rechter niet een niet-ontvankelijkverklaring uit te spreken, doch het verzoek af te wijzen.* 25 *Maart.*

— *Uitspraak van den Centr. Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 artt. 118 en 52.) — Een gevraagde korting kan niet lijdelijk worden toegestaan; de vordering, waarvoor zij i. c. gevraagd wordt, staat vast op grond van een in kracht van gewijsde gegaan vonnis van den burgerlijken rechter; daarbij worden de „gewone nakosten" naast de geliquideerde proceskosten als vaststaande aangenomen. Beroep op compensatie afgewezen. — C. R. v. B. bovendien: De uitspraak van het Ambtenarengerecht behoort niet tot de processtukken, waarop art. 52 het oog heeft.* 8 *April.*

— *Uitspraak van den Centr. Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 62.) — Het afgeven van een gewaarmerkt, bij het klaag-, c.q. beroepschrift over te leggen afschrift van het (de) aangevallen besluit, beslissing of uitspraak, kan slechts geschieden vanwege de autoriteit, die het (de) besluit, beslissing, uitspraak heeft gegeven. Tot het waarmerken van een afschrift eener uitspraak van een gemeentelijke Commissie van Beroep is dus noch de gemeentesecretaris, noch de burgemeester, doch slechts de secretaris dier Commissie bevoegd.* 15 *April.*

— *Uitspraak van den Centr. Raad van Beroep. Ambtenarenwet 1929 art. 58 1e lid.) — Geen détournement de pouvoir van den Hoofdcommissaris van Politie, die extra-verlof weigert aan een Inspecteur, die buiten zijn gewone verlof reeds veel verlof voor herhalingsoefeningen genoten heeft. De aan den H.-C. toegekende, ruim omschreven bevoegdheid tot het al dan niet verleenen van extra-verlof mag niet zoo worden verstaan, dat zij hem slechts een beperkte bewegingsvrijheid zou laten.* 29 *April.*

— *Uitspraak van den Centr. Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 1; Gemeentewet art. 293.) — De gemeente-deurwaarder is i. c. ambtenaar in den zin van art. 1 der Ambtenarenwet 1929. — Beteekenis van „vervolgingskosten" in art. 293 der Gemeentewet en in de aldaar aangehaalde wet van 1 Juli 1850, S. 26. — Een vordering tot veroordeeling in de proceskosten is niet-ontvankelijk, want de Ambtenarenwet kent een zoodanige veroordeeling niet.* 29 *April.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 58 1e lid.) — Geen strijd met eenig algemeen verbindend voorschrift; in tegenstelling nl. tot het Ambtenarengerecht vat de C. R. v. B. zeker besluit van den Minister van Financiën op als een besluit tot handhaving van een vroeger, reeds onaantastbaar geworden, besluit. Zou het een zelfstandig besluit zijn (de Minister had zich als verweerder er niet op beroepen, dat het bestreden besluit eigenlijk niet anders was dan een bevestiging van zijn vroegere beslissing), dan ware het in fraudem legis genomen, nl. om den betrokken ambtenaar nog aan een nieuwen beroepstermijn te helpen.* 28 *Juni.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58, 1e lid.) — De bepaling van dit artikel brengt met zich mede, dat de ambtenarenrechter bevoegd is te beoordeelen, wat „uit een oogpunt van gemeentebelang" i. c. gevorderd werd. — Uitvoerige beschouwing van den C. R. v. B. omtrent dat gemeentebelang.* 28 *Juni.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 112.) — Een andere (deskundige-) waardeering van aan het Gerecht destijds bij de eerste behandeling reeds bekende feiten is niet „eenige omstandigheid", als in art. 112, tweede lid, der A. W. '29 bedoeld.* 6 *Juli.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 58, 4e lid.) — Niet-ontvankelijk wordt het beroep geoordeeld, dat gericht geacht wordt tegen een weigering om een algemeen verbindend voorschrift te geven.* 6 *Juli.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 58, 1e lid.) — Bevoegdheid van den C. R. v. B. te beoordeelen, of inachtneming van een opzeggingstermijn in casu mogelijk was, en of het dienstbelang afwijking eener rangorde bij afvloeiing vorderde. — Gezien den omvang*

der afvloeiing bestond er geen aanleiding deze volgens een vooraf vastgesteld en bekend gemaakt plan te doen plaats hebben. *6 Juli.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 artt. 58 1e en 4e lid, 60 4e lid en 110.) — Niet-ontvankelijkheid der vorderingen, deels op grond van het bepaalde bij art. 58, lid 4, deels op grond van het bepaalde bij art. 60, lid 4; aldus het Ambtenarengerecht. — De C. R. v. B. oordeelt evenwel één vordering wel ontvankelijk (immers een besluit), doch ongegrond (want een besluit, houdende dat geene wijziging wordt gebracht in een inmiddels onaantastbaar geworden besluit). Terugwijzing der zaak naar het Ambtenarengerecht op grond van art. 110, 1e lid, wordt overbodig geoordeeld.* *6 Juli.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 58 1e lid; Gemeentewet art. 185.) — De ambtenarenrechter is bevoegd en verplicht te beoordeelen, of een koninklijk besluit ex art. 185 gemeentewet terecht eenig besluit strijdig met het algemeen belang heeft geacht en diensvolgens vernietigd. — Het Ambtenarengerecht en de Centr. Raad van Beroep komen tot een tegengesteld resultaat ten aanzien van hetgeen het algemeen belang i. c. vorderde.* *6 Juli.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 artt. 60 1e lid en 24.) — De termijn van 30 dagen begint, zoo het aan te vallen besluit nog eene goedkeuring behoeft, niet te loopen op den dag, waarop het besluit genomen werd, doch op dien, waarop het door een nader besluit perfect geworden is. — De ambtenaar, die is gemeente-geneesheer, tevens belast met de armenpractijk, vervult een ongedeeld ambt; het besluit, waarbij hij ontslagen is uit een ambt van geneeskundige, belast met de armenpractijk, dus uit een ambt, dat hij niet bekleedde, treft hem niet rechtstreeks in zijn belang, daar het rechtskracht mist; hij is in zijn beroep niet-ontvankelijk.* *2 September.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 60 3e lid.) — De beroepstermijn is niet begonnen te loopen op den dag, dat den betrokkene mededeeling is gedaan van het dictum eener uitspraak, doch op dien waarop hij een afschrift van de uitspraak in haar geheel heeft ontvangen.* *2 September.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 artt. 3 lid 3 en 113.) — De mededeeling van een gemeentelijk Scheidsgerecht, gedaan in den vorm van een brief aan den klager, verstaat de C. R. v. B. als een uitspraak van dat Gerecht, waartegen beroep is in te stellen. — Een verzoek om herziening van een uitspraak (van een lageren rechter) moet gericht worden tot den hoogsten rechter, zoo deze die uitspraak heeft bevestigd.* *30 September.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid). — De C. R. v. B. heeft niet de overtuiging bekomen, dat de in het strafbesluit kennelijk telastegelegde fraude is gepleegd. Dat besluit wordt daarom nietig verklaard, ook al valt overigens de welgebleken slordigheid van den ambtenaar zeer te laken.* *30 September.*

— Besluit tot wijziging en aanvulling van artikel 13 van het Rechtstoestandsreglement Hoofdcommissarissen en Commissarissen van Politie. S. 247. 2 October. Blz. 484.

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid.) — Geen strijd met eenig algemeen verbindend voorschrift, nu de politie-agent geen extra-betaling krijgt voor zijn „overuren", daar de hier bedoelde uren weliswaar vallen buiten het aantal, waarop de agent volgens het Reglement slechts behoeft te werken, maar binnen den vastgestelden dienstrooster, terwijl betaling van overuren alleen maar voor de eerstbedoelde is voorzien. — Beroep tegen den dienstrooster wegens strijd met het Reglement was niet ingesteld. — (Bevestigend Ambtenarengerecht Arnhem 23 Juni 1937, met overneming der gronden.)* *7 October.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 3 lid 2 j°. lid 3.) — Ofschoon het gemeentelijk Scheidsgerecht zich heeft veroorloofd een uitspraak te geven, verstaat de Raad — nu ingevolge het Reglement de te nemen beslissing het karakter van een advies draagt —, dat hier een advies is gegeven. Tegen een zoodanige beslissing (advies) staat geen beroep open op den C. R. v. B., doch de gemeentelijke organen hadden na het advies een besluit behooren te nemen. Beroep niet-ontvankelijk verklaard.* *14 October.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929, Art. 3.) — Wat meermalen implicite was uitgemaakt, beslist de Raad thans expressis verbis: van een besluit, door Ged. Staten genomen krachtens opdracht in Annexatie- of Vereenigingswet tot beslechting van een geschil tusschen een Gemeentebestuur en een (gewezen) ambtenaar, staat beroep open ing. de Ambtenarenwet 1929 (art. 3, lid 2 sub a) op den C. R. v. B. — Het ontslag van den betrokkene uit eenige nevenbetrekkingen was i. c. het rechtstreeksch gevolg van de vereeniging der gemeenten. Hij heeft uit dien hoofde recht op een wachtgeld.* *14 October.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid). — Geen strijd met eenig algemeen verbindend voorschrift nu het beroepen besluit niet anders is dan een besluit om niet terug te komen op vroegere beslissingen, ofschoon die beslissingen (weigeringen om meer salaris te betalen) op een „verbijsterenden grond" berusten.* *14 October.*

— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet artt. 248 en 240w; Ambtenarenwet 1929 art. 3.) — Nu aan de goedkeuring van Ged. Staten een wijziging der gemeentebegrooting wordt onderworpen, welke verband houdt met een uitgave, waartoe de gemeente zich verplicht meent op grond van het Ambtenarenreglement, kan aan Ged. Staten niet de bevoegdheid worden ontzegd om te onderzoeken, of*

deze verplichting van de gemeente inderdaad bestaat. De omstandigheid, dat in de Ambtenarenwet 1929 aan den ambtenaar het recht is verleend om in bepaalde gevallen tegen een door een administratief orgaan genomen beslissing beroep in te stellen bij in deze wet nader aangegeven instanties brengt niet mede, dat Ged. Staten in de uitoefening van hun goedkeuringsrecht ten aanzien van de gemeentebegrooting zouden worden beperkt. — Al moge het Ambtenarenreglement uitvloeisel zijn van art. 125 2e lid der A. W. 1929, zoo volgt daaruit niet, dat eene uitgave, waartoe de gemeenteraad zich op grond van dit reglement verplicht acht, zou zijn aan te merken als een uitgave, door de A. W. 1929 zelve aan de gemeente opgelegd. 2 November.

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e en 2e lid). — Verdeeling van den bewijslast: het aanwezig zijn van een verschoonbare reden om den dienst onvoldoende te verrichten moet worden bewezen door den ambtenaar. — Onevenredigheid tusschen feit en straf aangenomen, doch in dezen zin, dat de straf veel te licht was; het strafbesluit is op dien grond nietig verklaard. 11 November.*

— Besluit tot wijziging en aanvulling van de artikelen 31 en 63 van het Arbeidsovereenkomstenbesluit.
S. 356. 20 November. Blz. 552.

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid). — Anders dan de eerste rechter is de C. R. v. B. van oordeel, dat inderdaad een besluit tot toekenning van wachtgeld — zij het niet in formeelen vorm gegoten — is genomen. — Het aangevallen besluit, blijkbaar houdende dat het wachtgeld voor het vervolg is vervallen, is in strijd met een algemeen verbindend voorschrift, nl. met dat, krachtens hetwelk het wachtgeld destijds is toegekend. Dat voorschrift is inmiddels wel vervangen door een ander, waaruit de ambtenaar i. c. geen recht op wachtgeld zou vermogen af te leiden, maar bij dit nieuwe voorschrift is geen overgangsbepaling gemaakt ten aanzien van reeds toegekende wachtgelden; het geldt mitsdien alleen voor de ambtenaren, die na zijn inwerkingtreding worden ontslagen. 23 December.*

— Wet tot wijziging van de Militaire Ambtenarenwet 1931.
S. 501. 31 December. Blz. 646.

Arbeid.

— Wet tot regeling van het zelfstandig uitoefenen van beroepen en bedrijven door vreemdelingen.
S. 628. 22 April. Blz. 359.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wet tot regeling v. h. verrichten van arbeid door vreemdelingen artt. 1 en 2.) — Art. 33 van het Grenstractaat van Aken van 1816 heeft betrekking op den in-, uit- en doorvoer van goederen en raakt dus niet het gebied bestreken door de wet van 16 Mei 1934 S. 259 tot regeling van het verrichten van arbeid door vreemdelingen. — Noch de bewoordingen noch de bepalingen van genoemde wet geven steun aan de stelling van req., dat met „werkgever" alleen zou zijn bedoeld de natuurlijke persoon of rechtspersoon, welke als werkgever hier te lande vaste woon- en verblijfplaats heeft. 3 Mei.*

— Wet, houdende tijdelijke bepalingen, strekkende tot het bereiken van eene betere verdeeling van den beschikbaren arbeid. („Wet in zake de verdeeling van den beschikbaren arbeid 1937".) S. 802. 28 Mei. Blz. 220.

— Besluit tot uitvoering van de artikelen 6 en 11 van de wet van den 22sten April 1937, S. 628, tot regeling van het zelfstandig uitoefenen van beroepen en bedrijven door vreemdelingen. S. 641. 16 Juli. Blz. 372.

Arbeidswet.

— Besluit tot nadere wijziging van het Arbeidsbesluit 1920 (S. n°. 694 van 1920), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 12 Juli 1933 (Stbl. n°. 363).
S. 842. 16 Maart. Blz. 54.

— Besluit tot intrekking van het Koninklijk besluit van 25 November 1922, S. 634, en tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij de artikelen 49, tweede lid, 50, eerste lid, 52, vijftiende lid, 52*bis*, 68, elfde lid, en 91 der Arbeidswet 1919. („Werktijdenbesluit voor kantoren" 1937.)
S. 844. 8 Mei. Blz. 223.

— Besluit tot vaststelling van het tijdstip, waarop met betrekking tot arbeid van mannen en vrouwen in kantoren verschillende bepalingen der Arbeidswet 1919 in werking treden. S. 884. 8 Mei. Blz. 232.

— Besluit tot vaststelling van het tijdstip, waarop de artikelen II en IV der wet van 20 Mei 1922, S. 364, tot wijziging der Arbeidswet 1919 in werking treden.
S. 885. 8 Mei. Blz. 233.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Arbeidswet 1919 artt. 1 en 68). — De middelen, voorzoover zij berusten op een opvatting van het telastegelegde en bewezene, welke geen bevestiging vindt in 's kantonrechters bij het beroepen vonnis verrichte feitelijke vaststellingen, missen feitelijken grondslag, terwijl, indien zij mochten betoogen, dat in dat vonnis niet op den grondslag der t.l.l. zou zijn beslist, zij krachtens art. 99, lid 2 Wet R. O., niet in cassatie kunnen worden onderzocht. [Adv.-Gen. Wijnveldt begeeft zich in de vraag of de dagv. beantwoordt aan de eischen van art. 261 Sv. welke vraag hij bevestigend beantwoordt.] — Het beroep van req. op art. 1, 2e lid, a j°. het 1e lid, a der Arbeidswet 1919 ten betooge, dat de werkzaamheden als de in de t.l.l. bedoelde [bedrijfswerkzaamheden in een onderneming tot bewaring en reiniging van granen] niet vallen onder arbeid in den zin der Arbeidswet 1919, kan hem niet baten, daar dit 2e lid, a niet zoo is te verstaan, als zoude elke handeling t. a. v. een landbouwproduct, welke niet onder de strikte omschrijving van dit lid valt, als werkzaamheid in een onderneming van landbouw moeten worden beschouwd. — Ambtshalve: Het vonnis behoort, wat de qualificatie en strafoplegging betreft, te worden vernietigd, daar de overtreding is gepleegd ten opzichte van 2 personen, zoodat krachtens lid 4 van art. 88 Arbeidswet 2 straffen opgelegd hadden moeten worden. [Dit laatste anders implicite de*

Adv.-Gen.] — *Veroordeeling tot twee geldboeten. Qualificatie verbeterd.*
22 November.

— Besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 62, eerste lid, en tweede lid, onder *a*, 68, elfde lid, en 91 der Arbeidswet 1919. („Rusttijdbesluit voor volwassen koffiehuisen hôtelpersoneel 1937".)
S. 863. 7 December. Blz. 608.

— Besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 59, 62, eerste lid, tweede lid, onder *c*, en vierde lid, en 68, elfde lid, der Arbeidswet 1919, — („Werktijdenbesluit voor jeugdige personen, werkzaam in koffiehuizen en hôtels 1937".)
S. 864. 7 December. Blz. 610.

— Besluit tot vaststelling van het tijdstip, waarop met betrekking tot arbeid in koffiehuizen en hôtels verschillende bepalingen der Arbeidswet 1919 in werking treden.
S. 894. 7 December. Blz. 611.

Armenwet.

— *Koninklijk besluit (Armenwet art. 40.) — Voor toepassing van art. 40 bestaat geen reden in een geval, waarin den armlastige, van C. naar L. verhuisd, te C. steun was geweigerd, daar deze omstandigheid niet als invloed in den zin der Armenwet kan worden aangemerkt; evenmin kan als zoodanig worden beschouwd het feit, dat hij van het plaatselijk crisis-comité te C. ter bestrijding van de verhuiskosten geheel buiten medeweten van het gemeentebestuur of het bureau voor maatschappelijk hulpbetoon een bedrag heeft ontvangen.* *25 Januari.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Armenwet art. 67.) — Verzoek tot verhaal van kosten van armenverzorging. Niet-ontv.verkl. van het beroep, omdat de termijn van tweemaal vier weken is overschreden.* *1 Februari.*

— *Koninklijk besluit. (Armenwet art. 23.) — Terecht hebben Ged. Staten machtiging geweigerd aan de gemeentelijke Instelling voor maatschappelijken steun tot storting van een kapitaal à fonds perdu in de kas van het plaatselijk Borgstellingsfonds, daar deze storting zou neerkomen op het doen toekomen van ondersteuning bij wege van borgstelling aan de daarvoor in aanmerking komende personen op een wijze, die wet en reglement niet kennen, aangezien omtrent het inwilligen van verzoeken om borgstelling niet door het bestuur der Instelling doch door de organen van het Fonds zou worden beslist.*
19 Februari.

— *Koninklijk besluit. (Armenwet art. 20.) — Reglement voor het burgerlijk armbestuur. Een wijziging, ten doel hebbende om de politieke partijen, in den gemeenteraad aanwezig, evenredig in het burgerlijk armbestuur te doen vertegenwoordigen, dreigt de belangen van het burgerlijk armbestuur ernstig te zullen schaden.* *25 Februari.*

— *Koninklijk besluit. (Armenwet art. 40.) — Terecht is art. 40 2e lid toegepast, nu de burgemeester had kunnen begrijpen, dat de verhuizing van het gezin de kansen van den armlastige om zelf voor zijn gezin te kunnen zorgen en buiten ondersteuning te blijven geenszins zou doen stijgen, terwijl ook overigens voor de verhuizing geen geldige reden werd aangevoerd. In die omstandigheden moet het bevorderen door dien burgemeester van de bekostiging van de verhuizing uit de kas van het burgerlijk armbestuur worden aangemerkt als invloed, bedoeld in art. 40.*
26 Februari.

— *Koninklijk besluit. (Armenwet art. 39.) — Wel is in het rechterlijk vonnis (een „bevel" als in art. 18 der wet van 27 April 1884 S. 96 bedoeld) niet alleen de plaatsing van den patiënt in een krankzinnigengesticht bevolen, doch tevens gelast, dat hij ter beschikking der regeering zal worden gesteld „ten einde van harentwege te worden verpleegd", doch dit laatste ziet op de in het 3e lid van art. 37 W. v. S. bedoelde ter beschikkingstelling, waaraan eerst na afloop van den duur van de bij het vonnis bevolen plaatsing in het gesticht uitvoering kan worden gegeven. — Uit die woorden valt niet af te leiden, dat de verplegingskosten door het rijk moeten worden gedragen. Derhalve is de gemeente, waar de patiënt ten tijde van het vonnis woonplaats had, voor die kosten aansprakelijk.* *26 Februari.*

— *Koninklijk besluit. (Armenwet art. 40.) — Wel heeft het burgerlijk armbestuur te H. aan den armlastige ondersteuning verstrekt om hem in staat te stellen met zijn gezin naar L. te verhuizen, doch nu deze ondersteuning is verstrekt, nadat de armlastige een verzoek daartoe tot het armbestuur had gericht onder overlegging van een brief van zijn broer, waarin deze laatste, die een steenhouwerij te L. heeft, berichtte dat zijn broer bij hem de gelegenheid kon krijgen tegen provisie te reizen en andere werkzaamheden te verrichten tegen loon, kan niet worden gezegd, dat het armbestuur op de komst van den armlastige te L. zoodanigen invloed heeft uitgeoefend, dat er aanleiding zou zijn voor toepassing van art. 40 2e lid.*
6 Maart.

— *Koninklijk besluit. (Armenwet art. 39bis.) — De vraag, of het verblijf van den betrokkene te Z., waar hij in dienstbetrekking was en vanwaar hij om onbekende redenen is vertrokken, een meer duurzaam karakter had dan dat te D., waar hij na eenige dagen zwervens ten huize zijner ouders onderdak had verkregen, is niet ter zake dienende, nu vaststaat, dat betrokkene ten tijde zijner opneming in een ziekeninrichting geen hoofdverblijf meer had te Z., doordat hij blijkens de stukken deze gemeente kennelijk voorgoed had verlaten.* *8 April.*

— *Koninklijk besluit. (Armenwet art. 39.) — De echtgenoote van iemand, met verlof uit Ned.-Indië hier te lande vertoevende, wordt tijdens dat verlof krachtens rechterlijke machtiging opgenomen in een krankzinnigengesticht. De man van patiente vertoefde tijdens zijn verlof dan hier, dan daar, en had bij zijn te K. wonenden vader, waar hij ook nu en dan verbleef slechts een briefadres. Onder deze omstandigheden kan geen gemeente worden aangewezen als woonplaats in den zin van art. 39.* *15 April.*

— *Koninklijk besluit. (Armenwet art. 40.) — Wel hebben B. en W. van Z. den armlastige een ondersteuning toegekend van ƒ 5.50 per*

week gedurende de eerste drie maanden na zijn vertrek uit deze gemeente, doch zulks kan niet worden beschouwd als invloed door dit college op zijn komst te A., in den zin van art. 40, aangezien deze ondersteuning hem is verleend op zijn uitdrukkelijk verzoek in de geenszins onaannemelijke verwachting, dat hij gedurende dien tijd er in zou slagen, met behulp van het hem van particuliere zijde verstrekt bedrijfskapitaal te A. zich en zijn gezin een bestaan te verschaffen, welke wijze van ondersteuning niet uitging boven het bepaalde bij art. 29 1e lid der wet. 16 April.

— Koninklijk besluit. (Armenwet art. 23.) — Ten onrechte hebben Ged. Staten geweigerd goed te keuren den verkoop van Grootboekinschrijvingen en het beleggen van de daarvoor vrijgekomen bedragen in gemeenteleeningen, nu de nieuwe belegging niet minder solide zal zijn dan de bestaande. Tegenover het bezwaar van Ged. Staten, dat bij gemeenteleeningen de mogelijkheid van conversie steeds bestaat en aan het leenen op schuldbekentenis op naam het bezwaar verbonden is, dat men daardoor een incourant stuk verkrijgt, staat het aan Grootboekinschrijvingen verbonden nadeel, dat de hoofdsom niet opeischbaar, noch à pari aflosbaar is. 23 April.

— Koninklijk besluit. (Armenwet art. 40.) — Voor toepassing van art. 40 zijn geen termen, nu mag worden aangenomen, dat de verhuizing van het behoeftig echtpaar naar de geboorteplaats van den man, waar het op zijn ouden dag steun, zij het wellicht niet in de eerste plaats geldelijken steun, van de familie mocht tegemoet zien, niet onredelijk was en het verstrekken van de verhuiskosten door het burgerlijk armbestuur wel verantwoord mocht heeten, ook al zou dat armbestuur hebben kunnen weten, dat de kans op de noodzakelijkheid van ondersteuning van het echtpaar door het burgerlijk armbestuur elders vrij groot was. 3 Mei.

— Koninklijk besluit. (Armenwet art. 39bis.) — Terecht hebben Ged. Staten toegepast art. 39bis 3e lid in het geval, dat aan een dagdienstbode, die hoofdverblijf had ten huize harer elders wonende ouders, zij het ook, dat zij éénmaal per week ten huize van haar werkgever placht te overnachten, ten huize van dien werkgever een ongeval is overkomen; dit hoofdverblijf moet als „meer duurzaam verblijf" in den zin der wet worden aangemerkt. — Noch uit de woorden, noch uit de geschiedenis der wet kan worden afgeleid, dat de toepassing van art. 39bis tot verkeersongevallen zou moeten worden beperkt. 5 Mei.

— Koninklijk besluit. (Armenwet art. 15.) — De bewoordingen noch de strekking van art. 15 verzetten zich er tegen, dat B. en W. hun toestemming tot het houden der collecte beperken uitsluitend tot collecteeren op de openbare straat, derhalve niet aan de woningen der ingezetenen. 25 Mei.

— Koninklijk besluit. (Armenwet art. 40.) — Wel heeft het gemeentebestuur de verhuiskosten van het gezin van den arme betaald, doch zulks is geschied op diens verzoek, daar hij zijn gezin gedurende zijne verpleging in een sanatorium wenschte te zien ondergebracht bij familieleden elders. Het was toelaatbaar, dat het gemeentebestuur aan dit niet onredelijk verlangen van den arme heeft voldaan, al was de kans groot, dat het gezin vroeger of later in de nieuwe verblijfplaats in noodlijdenden toestand zou komen te verkeeren. Een geval van „afschuiving" doet zich hier dus niet voor. 7 Juni.

— Koninklijk besluit. (Armenwet art. 40.) — Een geval van „afschuiving" doet zich voor, nu het bestuur van den gemeentelijken dienst niet heeft volstaan met de verhuizingskosten van den armlastige te betalen, maar hem een uitkeering in eens heeft gedaan van f 250, welke, behalve tot bestrijding van de verhuiskosten, diende voor allerlei doeleinden, die wel beoogden den armlastige aan een broodwinning te helpen, doch bij de beoordeeling waarvan niet uit het oog moet worden verloren, dat het hier betrof een poging om een arme een bestaan te verschaffen in eene andere gemeente, waarbij het risico van het niet slagen van deze poging op die gemeente werd afgewenteld. 18 Juni.

— Koninklijk besluit. (Armenwet art. 39.) — De gemeente, die ingevolge art. 39, zooals dat vóór de wet van 27 Juni 1935, S. 379, luidde, tot betaling der verpleegkosten is gehouden, blijft met die betaling ook na invoering van bedoelde wet belast, daar uit geen bepaling dier wet volgt, dat zij mede zou strekken, om in reeds bestaande verplichtingen verandering te brengen. 22 Juni.

— Koninklijk besluit. (Armenwet art. 39bis). — Onder het licht van de toelichting en op grond van het onderling verband van het 1e lid en den laatsten zin van het 3e lid moet worden aangenomen, dat van toepassing van art. 39bis slechts dàn sprake behoort te zijn, ingeval van de opneming van den arme in de ziekeninrichting af de verpleging geschiedt op kosten van de gemeente of van eene aldaar gevestigde burgerlijke instelling. 14 Juli.

— Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 39bis.) — Een woonwagenbewoner, die in de wintermaanden steeds in eene bepaalde gemeente verblijf houdt en gedurende het overig deel van het jaar trekkende is, doch daarbij in het bevolkingsregister van die bepaalde gemeente blijft ingeschreven staan, kan voor de toepassing van art. 39bis geacht worden in bedoelde gemeente meer duurzaam verblijf te houden. 14 October.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Armenwet artt. 28, 63, 69.) — De Rechtb. heeft zeer zeker onderzocht en beslist de vraag, of de ondersteunde zich het noodzakelijk levensonderhoud kon verschaffen. In zooverre mist de grief van het middel feitelijken grondslag. De Rechtb. heeft klaarblijkelijk willen te kennen geven dat bedoelde vrouw als eene arme in den zin der Armenwet was aan te merken. — Bij een verhaal als hier aanwezig bestaat voor een onderzoek naar het bestaan van de omstandigheid als in art. 28 bedoeld (verzoek aan anderen) slechts aanleiding, indien bij de behandeling van het verzet (art. 69) dat bestaan wordt betwist. Nu van zoodanige betwisting niets blijkt, kunnen

het achterwege laten van dat onderzoek en het ontbreken van eene uitdrukkelijke beslissing omtrent dit punt den rechter niet met grond worden verweten. — Proc.-Gen. Besier: Onbeperkte toepassing van art. 28 heeft de wetgever in een geval, waarin zonder gevaar voor het leven of de gezondheid van den behoeftige geen uitstel mogelijk is, niet gewild. 25 October.

— Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 39.) — Het nieuwe tweede lid van art. 39 is niet van toepassing ten aanzien van voogdijkinderen, die opgenomen zijn krachtens eene rechterlijke machtiging van vóór het inwerkingtreden der wet van 27 Juni 1935, S. 379. Derhalve blijven de kosten van verpleging van zoodanige voogdijkinderen ook na hun meerderjarigwording ten laste van de gemeente, waar de vereeniging, die de voogdij uitoefende, is gevestigd. 20 November.

— Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 40). — Een geval, als bedoeld in art. 40, doet zich voor, waar de secretaris-penningmeester van het burgerlijk armbestuur, al heeft hij geen verbindende toezegging gedaan, toch, door aan den vader van de armlastige te verklaren dat er tegen zijn voorstel om de armlastige nog gedurende 2 of 3 maanden te steunen geen tegenkanting bestond en hij het met alle kracht zou verdedigen, op de wilsvorming van den vader invloed heeft geoefend om een woning elders voor de armlastige te huren, in verband waarmede deze bewogen is naar elders te verhuizen. 23 November.

— Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 39bis). — Nu de patiënte op 11 Maart uit hare betrekking van inwonende dienstbode in de gemeente Z. is ontslagen, op welken datum zij door haar werkgever naar hare elders wonende ouders is vervoerd, verbond na haar vertrek uit de gemeente Z. geen enkele band haar meer met die gemeente, zoodat van een hoofd- of een meer duurzaam verblijf van de patiënte in de gemeente Z. ten tijde van haar opneming in een ziekenhuis elders op 16 Maart niet kan worden gesproken. 25 November.

— Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 40). — Een geval als bedoeld in art. 40 doet zich niet voor, nu weliswaar het gemeentebestuur van A. aan den armlastige de kosten van verhuizing naar L. en een bedrag voor woninghuur aldaar heeft verschaft, doch zulks is geschied op uitdrukkelijk verzoek van den ondersteunde en nadat aan het gemeentebestuur, mede door een desbetreffende verklaring van den gemeentearts, was gebleken dat de gezondheidstoestand van den betrokkene zijn terugkeer naar de provincie van herkomst wenschelijk maakte. 25 November.

— Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 39). — Aan het feit, dat de minderjarige krankzinnige, toen de rechterlijke machtiging werd aangevraagd, ingevolge art. 78 B. W. woonplaats had in de gemeente A., kan niet afdoen de omstandigheid, dat de patiënt, vóórdat zijn vader de gemeente B. metterwoon verliet, aanvankelijk werd opgenomen in een „aangewezen inrichting", zulks te minder omdat ter zake van deze opneming geen verklaring, als bedoeld in art. 39 4e lid, was gedaan door een door de Kroon aangewezen deskundige. 7 December.

— Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 40.) — Een geval als bedoeld in art. 40 doet zich niet voor, waar de behoeftige wel door de gemeentelijke instelling voor maatschappelijken steun in de gelegenheid is gesteld naar elders te verhuizen, doch niet is aangetoond, dat die instelling op ontoelaatbare wijze op het vertrek van het gezin naar elders zou hebben aangestuurd en veeleer moet worden aangenomen, dat het in de eerste plaats, zoo niet uitsluitend, het aan den behoeftige gegeven geneeskundig advies, zich elders te vestigen, is geweest, dat hem tot verhuizing heeft bewogen. 9 December.

— Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 39.) — Gelet op de geestelijke ontwikkeling van den patiënt, die op kinderlijken leeftijd is blijven staan, en in verband met het feit, dat hij in 1935 uit een krankzinnigengesticht als niethersteld is ontslagen, is er niet voldoende grond om aan te nemen, dat hij bij zijne terugkomst ten huize van zijne moeder te A. het voornemen zou hebben gehad aldaar zijn hoofdverblijf te vestigen, zoodat A. niet kan worden aangewezen als woonplaats in den zin van het B. W., toen in 1937 de rechterlijke machtiging om hem opnieuw in een krankzinnigengesticht te plaatsen werd aangevraagd. 16 December.

— Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 15.) — Aan een vereeniging als „Zonnestraal", welke een zoo uitnemend belang als de bestrijding der tuberculose behartigt, behoort toestemming tot het houden van openbare inzamelingen slechts dan te worden geweigerd, indien gewichtige redenen zich tegen het verleenen daarvan zouden verzetten; als zoodanig kan niet gelden de omstandigheid, dat in dezelfde gemeente reeds wordt gecollecteerd door het „Groene Kruis", al moge deze vereeniging het algemeen belang der tuberculosebestrijding ter plaatse op ruim voldoende wijze en volgens den blijkbaren wensch der ingezetenen behartigen. 16 December.

— Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 40). — De omstandigheid, dat aan den armlastige aanvankelijk geen, en daarna een te geringe, ondersteuning is toegekend, kan niet worden aangemerkt als invloed in den zin van art. 40 op diens vertrek uit de gemeente. — Ook de uitbetaling van een bedrag ineens voor drie maanden steun en een bedrag voor verhuiskosten kan niet als zoodanige invloed worden aangemerkt, aangezien die bedragen aan den armlastige zijn verstrekt op diens uitdrukkelijk verzoek in verband met zijn wensch naar een andere gemeente te verhuizen. 23 December.

Auteurswet.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Auteurswet art. 10.) — De vraag, of een werk, wil het vatbaar zijn voor auteursrecht volgens de Auteurswet 1912, eenige letterkundige, wetenschappelijke of artistieke waarde moet bezitten, moet ontkennend worden beantwoord voor al die gevallen, waarin de wet zelf werken stempelt tot „werken van letterkunde, wetenschap of kunst" zonder eenigen eisch te stellen betreffende de waarde of

beteekenis der werken. — Derhalve zijn, ingevolge art. 10 aanhef en onder 1° van genoemde wet, alle boeken, brochures, nieuwsbladen, tijdschriften en alle andere geschriften — voorzoover deze niet onder de uitzonderingen van art. 11 vallen — vatbaar voor auteursrecht, ook al missen zij elke letterkundige, wetenschappelijke of artistieke waarde.
1 November.

Bankwet.
— Wet tot verlenging en wijziging van het aan de Nederlandsche Bank verleende octrooi. S. 400. 2 Februari. Blz. 20.
— Besluit ter bekendmaking van den tekst der bepalingen, waaronder de Nederlandsche Bank gerechtigd is als circulatiebank werkzaam te zijn. S. 401. 1 Maart. Blz. 184.

Begrootingen en rekeningen.
Huis der Koningin.
— Wet tot vaststelling van het eerste hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1938. S. 3102. 16 December. Blz. 690.

Hooge colleges van staat.
— Wet tot vaststelling van het tweede hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1938. S. 3101. 16 December. Blz. 690.
— Wet tot wijziging van het tweede hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3103. 31 December. Blz. 690.

Buitenlandsche Zaken.
— Wet tot vaststelling van het derde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. S. 3140. 19 Maart. Blz. 398.
— Wet tot wijziging van het derde Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3141. 16 December. Blz. 691.
— Wet tot wijziging en verhooging van het derde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. (Internationale contrôle tot het tegengaan van toevoer van wapentuig en vrijwilligers naar Spanje.) S. 3142. 27 December. Blz. 691.

Justitie.
— Wet tot vaststelling van het vierde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. S. 3200. 5 Maart. Blz. 398.
— Wet tot wijziging van het vierde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3201. 3 December. Blz. 580.
— Wet, houdende wijziging van het vierde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3202. 31 December. Blz. 691.
— Besluit, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927, S. 259, restanten op enkele artikelen van het IVe Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936 worden toegevoegd aan overeenkomstige artikelen van het IVe Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. S. 3280. 16 December. Blz. 691.

Binnenlandsche Zaken.
— Wet tot vaststelling van het vijfde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. S. 3300. 8 Maart. Blz. 398.
— Wet, houdende vaststelling van de begrooting van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie voor het dienstjaar 1937. S. 3301. 8 Maart. Blz. 399.
— Wet tot wijziging en verhooging van het vijfde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3302. 8 April. Blz. 399.
— Wet tot verhooging van de begrooting van het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1937. S. 3303. 3 December. Blz. 580.
— Wet tot wijziging van de begrooting van de Ontvangsten en Uitgaven van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds voor het dienstjaar 1937. S. 3304. 3 December. Blz. 580.
— Wet tot vaststelling van de begrooting van de ontvangsten en uitgaven van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds voor het dienstjaar 1938. S. 3305. 27 December. Blz. 691.
— Wet tot vaststelling van de begrooting van het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1938. S. 3306. 27 December. Blz. 691.
— Wet tot wijziging en verhooging van het vijfde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3307. 31 December. Blz. 691.
— Besluit, houdende aanwijzing van overschotten op de begrooting van uitgaven van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie voor het dienstjaar 1936, welke worden toegevoegd aan de daarnevens aangegeven kredieten voor het dienstjaar 1937. S. 3380. 12 October. Blz. 580.
— Besluit, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet, S. 1927, N°. 259, restanten op enkele artikelen van het Vde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936 worden toegevoegd aan overeenkomstige artikelen van het Vde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. S. 3381. 31 December. Blz. 691.

Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.
— Wet tot vaststelling van het zesde hoofdstuk (Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen) der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. S. 3340. 19 Maart. Blz. 399.
— Wet tot wijziging van het zesde hoofdstuk (Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen) der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3341. 9 December. Blz. 691.
— Wet tot wijziging en verhooging van het zesde hoofdstuk (Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen) der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. S. 3342. 31 December. Blz. 691.
— Wet tot wijziging van het zesde hoofdstuk (Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen) der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3343. 31 December. Blz. 691.
— Besluit, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927, S. 259, restanten op enkele artikelen van het VIde Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936 worden toegevoegd aan over-

eenkomstige artikelen van het VIde Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. S. 3390. 31 December. Blz. 692.

Financiën.

— Wet tot vaststelling van het zevende hoofdstuk B der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. S. 3400. 4 Maart. Blz. 399.
— Wet tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Werkloosheidssubsidiefonds voor het dienstjaar 1937. S. 3401. 4 Maart. Blz. 399.
— Wet tot vaststelling van het slot der algemeene rekening van Rijksontvangsten en -uitgaven, het slot der rekeningen, bedoeld in artikel 87, derde lid, en het slot der rekeningen van takken van Rijksdienst, bedoeld in artikel 88 der Comptabiliteitswet 1927, S. 259, over het dienstjaar 1934. S. 3402. 8 April. Blz. 399.
— Wet tot verhooging van het zevende Hoofdstuk B der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. (Verhooging crediet voor werkverruiming.) S. 3403. 22 April. Blz. 399.
— Wet tot wijziging van het zevende hoofdstuk A der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3404. 3 December. Blz. 580.
— Wet tot wijziging en verhooging van de begrooting van het Staatsmuntbedrijf voor het dienstjaar 1936. S. 3405. 3 December. Blz. 580.
— Wet tot wijziging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Gemeentefonds voor het begrootingsjaar 1935/1936 en tot nadere bepaling van den termijn van afsluiting van den dienst van het Gemeentefonds voor dat begrootingsjaar. S. 3406. 3 December. Blz. 580.
— Wet tot wijziging en verhooging van het zevende hoofdstuk B der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3407. 3 December. Blz. 580.
— Wet tot wijziging en verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Werkloosheidssubsidiefonds voor het dienstjaar 1936. S. 3408. 9 December. Blz. 692.
— Wet tot vaststelling van de begrooting van het Staatsmuntbedrijf voor het dienstjaar 1938. S. 3409. 16 December. Blz. 692.
— Wet tot wijziging en verhooging van het zevende hoofdstuk B der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. S. 3410. 16 December. Blz. 692.
— Wet tot vaststelling van het zevende hoofdstuk A der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1938. S. 3411. 16 December. Blz. 692.
— Wet tot vaststelling van het dertiende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1938. S. 3412. 16 December. Blz. 692.
— Wet tot aanwijzing van de middelen tot dekking van de uitgaven, begrepen in de Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1938. S. 3413. 16 December. Blz. 692.
— Wet tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Fonds voor de uitvoering van de Tiendwet 1907, S. 222, voor het dienstjaar 1938. S. 3414. 16 December. Blz. 692.
— Wet tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het gemeentefonds voor het begrootingsjaar 1938/1939. S. 3415. 16 December. Blz. 692.
— Wet tot wijziging en verhooging van het zevende hoofdstuk B der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3416. 31 December. Blz. 692.
— Besluit, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927, S. 259, restanten op enkele artikelen van het VIIde Hoofdstuk B der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936, worden toegevoegd aan de overeenkomstige artikelen van het VIIde Hoofdstuk B der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. S. 3480. 31 December. Blz. 692.

Defensie.

— Wet tot vaststelling van het achtste hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. S. 3500. 1 Maart. Blz. 399.
— Wet tot vaststelling van de begrooting van ontvangsten en uitgaven van het Defensiefonds voor het dienstjaar 1937. S. 3501. 1 Maart. Blz. 399.
— Wet tot vaststelling van de begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel voor het dienstjaar 1937. S. 3502. 1 Maart. Blz. 400.
— Wet tot vaststelling van de begrooting van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1937. S. 3503. 1 Maart. Blz. 400.
— Wet tot verhooging van de begrooting van ontvangsten en uitgaven van het Defensiefonds voor het dienstjaar 1936. S. 3504. 3 December. Blz. 580.
— Wet tot verhooging van de begrooting van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1937. S. 3505. 31 December. Blz. 693.
— Wet tot verhooging van de begrooting van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1936. S. 3506. 31 December. Blz. 693.
— Wet tot wijziging en verhooging van het achtste hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3507. 31 December. Blz. 693.
— Besluit, waarbij met toepassing van artikel 16 der Bedrijvenwet 1928, S. 249, restanten op enkele artikelen van de begrooting van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1936 worden toegevoegd aan overeenkomstige artikelen van de begrooting van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1937. S. 3580. 16 October. Blz. 581.
— Besluit, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927, S. 259, restanten op enkele artikelen van het VIIIe Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936 worden toegevoegd aan gelijksoortige artikelen van het VIIIe Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. S. 3581. 19 October. Blz. 581.
— Besluit, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927, S. 259, restanten op enkele artikelen van de begrooting van het Defensiefonds voor het dienstjaar 1936 worden toegevoegd aan gelijksoortige

artikelen van de begrooting van het Defensiefonds voor het dienstjaar 1937.
S. 3582. 6 December. Blz. 693.

Waterstaat.

— Wet tot vaststelling van het negende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. S. 3540. 19 Maart. Blz. 400.

— Wet tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Verkeersfonds voor het dienstjaar 1937.
S. 3541. 20 Maart. Blz. 400.

— Wet tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Zuiderzeefonds voor het dienstjaar 1937.
S. 3542. 20 Maart. Blz. 400.

— Wet, houdende vaststelling van de begrooting van het Staatsvisschershavenbedrijf te IJmuiden voor het dienstjaar 1937.
S. 3543. 20 Maart. Blz. 400.

— Wet tot wijziging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Verkeersfonds voor het dienstjaar 1937. (Stichting Nationaal Luchtvaartlaboratorium.)
S. 3544. 3 December. Blz. 580.

— Wet tot wijziging van het negende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. (Stichting Nationaal Luchtvaartlaboratorium.)
S. 3545. 3 December. Blz. 581.

— Wet tot wijziging en verhooging van de begrooting van de Staatsmijnen in Limburg voor het dienstjaar 1936.
S. 3546. 3 December. Blz. 581.

— Wet tot verhooging van de begrooting van het Staatsvisschershavenbedrijf te IJmuiden voor het dienstjaar 1936.
S. 3547. 3 December. Blz. 581.

— Wet tot wijziging en verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Verkeersfonds voor het dienstjaar 1937. (Deelneming in het kapitaal van de N. V. Nederlandsche Spoorwegen.)
S. 3548. 3 December. Blz. 581.

— Wet tot vaststelling van de begrooting van het Staatsvisschershavenbedrijf te IJmuiden voor het dienstjaar 1938.
S. 3549. 27 December. Blz. 693.

— Wet tot wijziging en verhooging van de begrooting van uitgaven van het Verkeersfonds voor het dienstjaar 1937. (Deelneming in preferent kapitaal der N. V. Stoomvaartmaatschappij Zeeland.)
S. 3550. 31 December. Blz. 693.

— Wet tot wijziging en verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Zuiderzeefonds voor het dienstjaar 1936.
S. 3551. 31 December. Blz. 693.

— Wet tot wijziging en verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Verkeersfonds voor het dienstjaar 1936.
S. 3552. 31 December. Blz. 693.

— Wet tot wijziging en verhooging van het negende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.
S. 3553. 31 December. Blz. 693.

— Besluit, houdende aanwijzing van een overschot op de begrooting van uitgaven van het Staatsvisschershavenbedrijf te IJmuiden voor het dienstjaar 1936, hetwelk wordt toegevoegd aan het daarnevens aangegeven krediet voor het dienstjaar 1937.
S. 3590. 23 April. Blz. 400.

— Besluit, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927, S. 259, restanten op enkele artikelen van het IXde Hoofdstuk der Rijksbegrooting en van de begrooting van uitgaven van het Verkeersfonds, beide voor het dienstjaar 1936 worden toegevoegd aan de overeenkomstige artikelen van het IXde Hoofdstuk der Rijksbegrooting en van de begrooting van uitgaven van het Verkeersfonds, beide voor het dienstjaar 1937.
S. 3591. 31 December. Blz. 693.

Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

— Wet tot wijziging en verhooging van het tiende Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.
S. 3600. 25 Februari. Blz. 400.

— Wet tot vaststelling van het tiende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. S. 3601. 11 Maart. Blz. 400.

— Wet tot wijziging en verhooging van het tiende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.
S. 3602. 8 April. Blz. 400.

— Wet tot wijziging en verhooging van het tiende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.
S. 3603. 16 December. Blz. 693.

— Wet tot wijziging en verhooging van het elfde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.
S. 3604. 16 December. Blz. 693.

— Wet tot wijziging en verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Landbouw-Crisisfonds voor het dienstjaar 1935; nadere bepaling van den termijn van indiening van de rekening van het Landbouw-Crisisfonds voor dat dienstjaar.
S. 3605. 16 December. Blz. 694.

— Wet tot wijziging van het elfde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.
S. 3606. 31 December. Blz. 694.

— Wet tot wijziging en verhooging van het tiende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.
S. 3607. 31 December. Blz. 694.

— Wet tot wijziging en verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Landbouw-Crisisfonds voor het dienstjaar 1936.
S. 3608. 31 December. Blz. 694.

— Besluit, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927, S. 259, de restanten op enkele artikelen van de hoofdstukken X en XI der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936 worden toegevoegd aan de overeenkomstige artikelen van hoofdstuk X der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. S. 3680. 31 December. Blz. 694.

Landbouw en Visscherij.

— Wet tot vaststelling van het elfde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. S. 3700. 5 April. Blz. 400.

— Wet tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Landbouw-Crisisfonds voor het dienstjaar 1937.
S. 3701. 5 April. Blz. 401.

Sociale Zaken.

— Wet tot vaststelling van het twaalfde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. S. 3800. 15 Maart. Blz. 401.

— Wet tot wijziging en verhooging van het twaalfde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.
S. 3801. 31 December. Blz. 694.
— Wet tot wijziging en verhooging van het twaalfde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.
S. 3802. 31 December. Blz. 694.
— Wet tot wijziging en verhooging van het twaalfde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.
S. 3803. 31 December. Blz. 694.
— Besluit, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927, S. 259, het restant op een artikel van Hoofdstuk XII der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936 wordt toegevoegd aan het overeenkomstige artikel van Hoofdstuk XII der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.
S. 3880. 31 December. Blz. 694.

Koloniën.

— Wet, houdende vaststelling van het dertiende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.
S. 3900. 25 Februari. Blz. 401.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VI van de begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3901. 25 Februari. Blz. 401.
— Wet, houdende wijziging en verhooging van het dertiende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. (Defensieuitgaven Nederlandsch-Indië.)
S. 3902. 1 Maart. Blz. 401.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling I der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3903. 2 April. Blz. 401.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling II der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3904. 2 April. Blz. 401.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling III der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3905. 2 April. Blz. 401.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling IIIA der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3906. 2 April. Blz. 401.
— Wet, houdende vaststelling van post 3A.4 van Hoofdstuk II van Afdeeling IIIA der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3907. 2 April. Blz. 401.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling IIIB der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3908. 2 April. Blz. 402.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling IIIC der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3909. 2 April. Blz. 402.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling IV der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3910. 2 April. Blz. 402.
— Wet, houdende vaststelling van de posten 4.3A tot en met 4.3H van Hoofdstuk II van Afdeeling IV der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3911. 2 April. Blz. 402.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling V der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3912. 2 April. Blz. 402.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling V A der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3913. 2 April. Blz. 402.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VI der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3914. 2 April. Blz. 402.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VIA der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3915. 2 April. Blz. 402.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VIB der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3916. 2 April. Blz. 402.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VII der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3917. 2 April. Blz. 402.
— Wet, houdende vaststelling van post 7.12 van Hoofdstuk 11 en van de sub-artikelen 7.3.1.2. en 7.12.1.2. van Hoofdstuk IV van Afdeeling VII der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3918. 2 April. Blz. 403.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VIIA der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3919. 2 April. Blz. 403.
— Wet, houdende vaststelling van Afdeeling VIIB der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3920. 2 April. Blz. 403.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Neder-

landsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VIIC der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3921. 2 April. Blz. 403.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VIID der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3922. 2 April. Blz. 403.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VIIE der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3923. 2 April. Blz. 403.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VIIF der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3924. 2 April. Blz. 403.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VIIG der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3925. 2 April. Blz. 403.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VIIH der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3926. 2 April. Blz. 403.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VII I der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3927. 2 April. Blz. 403.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VII J der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3928. 2 April. Blz. 404.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VIIK der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3929. 2 April. Blz. 404.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VIII der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3930. 2 April. Blz. 404.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VIIIA der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3931. 2 April. Blz. 404.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling IX der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3932. 2 April. Blz. 404.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling I van de begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3933. 2 April. Blz. 404.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling IV van de begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3934. 2 April. Blz. 404.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VI van de begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3935. 2 April. Blz. 404.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VII van de begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3936. 2 April. Blz. 404.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van de begrootingsrekening der gezamenlijke Landsbedrijven over het dienstjaar 1933.
S. 3937. 2 April. Blz. 404.
— Wet, houdende vaststelling van de Surinaamsche begrooting voor het dienstjaar 1937.
S. 3938. 2 April. Blz. 405.
— Wet, houdende vaststelling van het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor Suriname over het dienstjaar 1933. S. 3939. 2 April. Blz. 405.
— Wet, houdende wijziging van de Surinaamsche begrooting voor het dienstjaar 1935.
S. 3940. 2 April. Blz. 405.
— Wet, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling III der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3941. 8 April. Blz. 405.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling IIIA der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3942. 8 April. Blz. 405.
— Wet, houdende goedkeuring van vijf besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling IV der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3943. 8 April. Blz. 405.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling V der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3944. 8 April. Blz. 405.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling V A der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3945. 8 April. Blz. 405.
— Wet, houdende goedkeuring van vier besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van

Afdeeling VI der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3946. 8 April. Blz. 405.
— Wet, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VII der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3947. 8 April. Blz. 405.
— Wet, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VIII der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3948. 8 April. Blz. 405.
— Wet, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling IX der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3949. 8 April. Blz. 405.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van het slot der rekening van uitgaven en ontvangsten van Nederlandsch-Indië over het dienstjaar 1933. S. 3950. 3 December. Blz. 694.
— Wet, houdende vaststelling van het slot der rekening van de uitgaven en ontvangsten voor Suriname over het dienstjaar 1934.
S. 3951. 3 December. Blz. 694.
— Wet, houdende verhooging van het dertiende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.
S. 3952. 3 December. Blz. 694.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling III der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3953. 31 December. Blz. 695.
— Wet, houdende wijziging en verhooging van het dertiende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.
S. 3954. 31 December. Blz. 695.
— Wet, houdende wijziging en verhooging van het dertiende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.
S. 3955. 31 December. Blz. 695.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling I der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3956. 31 December. Blz. 695.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling II der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3957. 31 December. Blz. 695.
— Wet, houdende goedkeuring van zeven besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling III der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3958. 31 December. Blz. 695.
— Wet, houdende goedkeuring van drie besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling III*A* der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3959. 31 December. Blz. 695.
— Wet, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië onderscheidenlijk tot vaststelling en tot wijziging en aanvulling van Afdeeling III*D* (Zoutwinning) der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3960. 31 December. Blz. 695.
— Wet, houdende goedkeuring van drie besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling IV der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3961. 31 December. Blz. 695.
— Wet, houdende goedkeuring van drie besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling V *A* der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3962. 31 December. Blz. 695.
— Wet, houdende goedkeuring van vier besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VI der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3963. 31 December. Blz. 696.
— Wet, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VII der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3964. 31 December. Blz. 696.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VII*A* der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3965. 31 December. Blz. 696.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VII *I* der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3966. 31 December. Blz. 696.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VIII der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3967. 31 December. Blz. 696.
— Wet, houdende goedkeuring van vier besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling IX der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1937.
S. 3968. 31 December. Blz. 696.
— Besluit, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet, S. 1927, n°. 259, restanten op enkele artikelen van het dertiende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936 worden toegevoegd aan overeenkomstige artikelen van het dertiende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.
S. 3980. 3 Juli. Blz. 480.

Besmettelijke ziekten.

— Wet tot wijziging van de Besmettelijke-Ziektenwet, S. 1928, n°. 265, zooals die wet laatstelijk is gewijzigd bij de wet van 29

November 1935, S. 685 (tot verlaging van de openbare uitgaven), alsmede van de wet van 6 Mei 1922, S. 272, tot toepassing van middelen voor ontsmettings- of zuiveringsdoeleinden, zooals die wet is gewijzigd bij de wet van 29 Juni 1925, S. 308, (tot invoering van het nieuwe Wetboek van Strafvordering).
S. 803. 3 December. Blz. 703.

Bewakingsgebieden.
— Besluit, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 11 Februari 1920, S. 65, tot aanwijzing van bewakingsgebieden, als bedoeld in artikel 1 der wet van 10 Januari 1920 (Stbl. n°. 11).
S. 282. 4 Juni. Blz. 151.

Bisamrat.
— Besluit tot toepassing van artikel 3 van de wet van den 29sten November 1930, S. 443, houdende bepalingen tot wering en bestrijding van de bisamrat. („Bisamratbesluit 1937.") S. 747. 19 Februari. Blz. 49.

Bloembollenziektenwet.
— Wet, houdende bepalingen ter voorkoming en bestrijding van ziekten van bloembolgewassen en bloembollen. („Bloembollenziektenwet 1937".)
S. 639 L. 16 December. Blz. 660.

Burg. Rechtsvordering.
— Besluit, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 31 Januari 1908, S. 59, tot vaststelling van den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in de artikelen 125*b*, vierde (oud: derde) lid en 125*c*, vijfde lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.
S. 240. 25 Januari. Blz. 9.
— Besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur ter uitvoering van de artikelen 859, 860, 864, 867, 868, 869 en 874 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, van artikel 6 van de wet op het Notarisambt en van artikel 24*a* van het Tarief van justitie-kosten en salarissen in burgerlijke zaken.
S. 246. 21 Juli. Blz. 483.
— Besluit, houdende den datum van inwerkingtreding van de Wet van 1 Augustus 1936, S. 204, tot herziening der voorschriften nopens de toelating om kosteloos te procedeeren. S. 283. 21 Juli. Blz. 422.
— Wet, houdende aanvulling van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering met het oog op beslag op luchtvaartuigen.
S. 207. 4 November. Blz. 551.

Burgerlijk Wetboek.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (B. W. art. 74; R. O. art. 88; Wet Krankz. art. 41.)* — [*Verzoek van den Staat tot verhaal op gelden van een niet onder curateele gestelden krankzinnige, verpleegd te Venray, die, toen hij (1 December 1921) in het gesticht werd opgenomen, woonplaats had te Enschede, doch sedert was afgeschreven naar Venray. Nadat de kantonrechter te Enschede zich onbevoegd had verklaard, diende de Staat het verzoek in bij het kantongerecht te Venlo, waarop eveneens onbevoegdverklaring volgde*]. — *Buiten het hier niet aanwezige geval van het ontstaan van eene afgeleide woonplaats, kan de eenmaal gevestigde woonplaats slechts worden verloren door het werkelijk wonen in eene andere plaats met den wil aldaar voortaan hoofdverblijf te hebben. Aangenomen, dat de krankzinnige zijn woning te Enschede heeft verlaten, zoo kan zulks niet zijn geschied met den wil die naar elders over te brengen, zoodat de gedane afschrijving naar Venray wettelijke beteekenis mist. De krankzinnige moet dus geacht worden zijn domicilie nog steeds te hebben binnen het ressort van den kantonrechter te Enschede, zoodat deze zich ten onrechte onbevoegd heeft verklaard. — Kantonrechter te Enschede aangewezen als de rechter, die bevoegd is het bedoelde bevelschrift van tenuitvoerlegging te geven. 1 November.*

Capitulanten.
— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van 3 April 1936 (Staatsblad n°. 542), houdende vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur ter uitvoering van het Capitulantenreglement 1935.
S. 541. 3 September. Blz. 486.

Collectieve arbeidsovereenkomsten.
— Wet tot het algemeen verbindend en het onverbindend verklaren van bepalingen van collectieve arbeidsoveerenkomsten. („Wet op het algemeen verbindend en het onverbindend verklaren van bepalingen van collectieve arbeidsovereenkomsten".)
S. 801. 25 Mei. Blz. 218.
— Besluit tot bepaling van het tijdstip, waarop de Wet op het algemeen verbindend en het onverbindend verklaren van bepalingen van collectieve arbeidsovereenkomsten (wet van 25 Mei 1937, S. N°. 801) in werking treedt. S. 892. 7 September. Blz. 445.

Comptabiliteitswet.
— Besluit, houdende bepalingen omtrent de overdracht, het gebruik en den afstand van Staatsgoederen, omtrent ontvangsten en uitgaven, welke door middel van verrekening tot stand komen, alsmede omtrent ontvangsten, welke in mindering van uitgaven worden geboekt („comptabiliteitsbesluit").
S. 484. 9 December. Blz. 593.

Crisisinvoerwet.
— Wet tot regeling van den invoer van metalen schepwerk.
S. 600. 24 Februari. Blz. 37.
— Wet tot regeling van den invoer van benzol.
S. 601. 24 Februari. Blz. 38.
— Wet tot regeling van den invoer van zeevisch. S. 602. 24 Februari. Blz. 349.
— Wet tot regeling van den invoer van aal en paling. S. 603. 24 Februari. Blz. 351.
— Wet tot regeling van den invoer van chilisalpeter en natronsalpeter, stikstofhoudende kunstmeststoffen, kalkstikstof en ammoniakwater. S. 604. 24 Februari. Blz. 351.
— Wet tot regeling van den invoer van superfosfaat. S. 605. 24 Februari. Blz. 39.
— Wet tot regeling van den invoer van toiletzeep. S. 606. 24 Februari. Blz. 39.
— Wet tot regeling van den invoer van ongesmolten dierlijk wet.
S. 607. 24 Februari. Blz. 40.
— Wet tot regeling van den invoer van vlasgarens. S. 608. 24 Februari. Blz. 41.
— Wet tot regeling van den invoer van benzol.
S. 609. 24 Februari. Blz. 41.

— Wet tot regeling van den invoer van naadlooze buizen.
S. 610. 24 Februari. Blz. 41.
— Wet tot regeling van den invoer van metaalweefsels.
S. 611. 24 Februari. Blz. 352.
— Wet tot regeling van den invoer van rijwielen, rijwielframes, electrische rijwiellampen en rijwielonderdeelen.
S. 612. 24 Februari. Blz. 352.
rubberslangstukken.
S. 613. 24 Februari. Blz. 353.
— Wet tot regeling van den invoer van cocosstukgoederen. S. 614. 24 Februari. Blz. 42.
— Wet tot regeling van den invoer van waterglas. S. 615. 24 Februari. Blz. 354.
— Wet tot regeling van den invoer van onverglaasde muur- en wandtegels.
S. 616. 24 Februari. Blz. 42.
— Wet tot regeling van den invoer van cement. S. 617. 24 Februari. Blz. 354.
— Wet tot regeling van den invoer van alle brood en alle deeg.
S. 618. 24 Februari. Blz. 355.
— Wet tot regeling van den invoer van schroefbouten, schroeven, moeren en steunmateriaal voor vrijleidingen.
S. 620. 13 Maart. Blz. 355.
— Wet tot regeling van den invoer van bijtende potasch en kaliloog.
S. 621. 13 Maart. Blz. 356.
— Wet tot regeling van den invoer van verpakkingsglas, met uitzondering van bemand glaswerk. S. 622. 13 Maart. Blz. 357.
— Wet tot regeling van den invoer van benzol.
S. 623. 13 Maart. Blz. 357.
— Wet tot regeling van den invoer van ongetwijnde garens van vlas.
S. 624. 13 Maart. Blz. 358.
— Wet tot regeling van den invoer van superfosfaat. S. 625. 13 Maart. Blz. 358.
— Wet tot regeling van den invoer van geïsoleerde electriciteitsgeleidingen.
S. 626. 13 Maart. Blz. 359.
— Wet tot regeling van den invoer van veekoeken. S. 629. 24 Mei. Blz. 361.
— Wet tot regeling van den invoer van toiletzeep. S. 630. 24 Mei. Blz. 362.
— Wet tot regeling van den invoer van triplex en multiplex. S. 631. 24 Mei. Blz. 363.
— Wet tot regeling van den invoer van metalen schepwerk. S. 632. 24 Mei. Blz. 363.
— Wet tot regeling van den invoer van naadlooze buizen. S. 633. 24 Mei. Blz. 364.
— Wet tot regeling van den invoer van kachels, haardkachels, haarden, fornuizen en veevoederkooktoestellen.
S. 634. 24 Mei. Blz. 364.
— Wet tot regeling van den invoer van bovenkleeding. S. 635. 24 Mei. Blz. 365.
— Wet tot regeling van den invoer van naaigaren. S. 636. 24 Mei. Blz. 366.
— Wet tot regeling van den invoer van suiker.
S. 637. 25 Mei. Blz. 366.
— Wet tot regeling van den invoer van geëmailleerde gegoten badkuipen, geëmailleerde, geslagen ijzeren badkuipen, en geëmailleerde gegoten closetreservoirs.
S. 638. 25 Mei. Blz. 367.
— Wet tot regeling van den invoer van vleesch en slachtpaarden.
S. 639. 25 Mei. Blz. 367.
— Wet tot regeling van den invoer van huishoudelijk glaswerk.
S. 639 A. 25 Mei. Blz. 368.
— Wet tot regeling van den invoer van klompen en klompenmakerswerk.
S. 639 B. 25 Mei. Blz. 369.
— Wet tot regeling van den invoer van porselein, fijn en sanitair aardewerk en verglaasde en onverglaasde muur- en wandtegels.
S. 639 C. 25 Mei. Blz. 369.
— Wet tot regeling van den invoer van gresbuizen. S. 639 D. 25 Mei. Blz. 370.
— Wet tot regeling van den invoer van papier en papierwaren.
S. 639 E. 4 November. Blz. 568.
— Wet tot regeling van den invoer van leder.
S. 639 F. 4 November. Blz. 604.
— Wet tot regeling van den invoer van ongesmolten dierlijk vet.
S. 639 G. 4 November. Blz. 569.
— Wet tot regeling van den invoer van geëmailleerde, gegoten closetreservoirs.
S. 639 I. 3 December. Blz. 658.
— Wet tot regeling van den invoer van niet houtvormende siergewassen, alsmede van azalea's en hortensia's.
S. 639 J. 3 December. Blz. 659.
— Wet tot wijziging van de Crisisinvoerwet 1931 (Stbl. n°. 535).
S. 639 M. 27 December. Blz. 662.
— Besluit, houdende bekendmaking in het Staatsblad van de Crisisinvoerwet 1931, S. 535, zooals deze luidt na de laatstelijk bij de wet van 27 December 1937, S. 639 M, daarin gebrachte wijzigingen.
S. 639 N. 28 December. Blz. 664.
— Wet tot regeling van den invoer van veekoeken.
S. 639 O. 31 December. Blz. 697.
— Wet tot regeling van den invoer van verpakkingsglas, met uitzondering van bemand glaswerk.
S. 639 P. 31 December. Blz. 698.
— Wet tot regeling van den invoer van triplex en multiplex.
S. 639 Q. 31 December. Blz. 699.
— Wet tot regeling van den invoer van alle brood en alle deeg.
S. 639 R. 31 December. Blz. 700.
— Wet tot regeling van den invoer van kunstzijden garens.
S. 639 S. 31 December. Blz. 700.
— Wet tot regeling van den invoer van dweilen. S. 639 T. 31 December. Blz. 701.
— Wet tot regeling van den invoer van tricotgoederen.
S. 639 U. 31 December. Blz. 701.
— Wet tot regeling van den invoer van draadnagels en draadkrammen, spijkers, getrokken ijzer- en staaldraad en van prikkel- en puntdraad.
S. 639 V. 31 December. Blz. 702.
— Wet tot regeling van den invoer van schoeisel en leestklaar schoenwerk.
S. 639 W. 31 December. Blz. 702.

Crisispachtwet.
— Wet, houdende wijziging van de Crisispachtwet 1932. S. 203. 24 Mei. Blz. 131.

Crisissuikerbesluit.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Crisis-Suikerbesluit 1933 art. 2a). — De grief, dat het Hof, hoewel req. ter zake van*

het subsidiair telastegelegde werd vrijgesproken, die subsidiaire telastelegging weder in zijn onderzoek zou hebben betrokken, kan niet slagen. — Uit de verklaringen van getuigen en van verd. zelf heeft het Hof het bewijs kunnen putten, dat verd. aan het primair telastegelegde feit [m. n. het in voorraad hebben van ± 353 kg, bij vervaardiging binnenslands met accijns belaste suiker, terwijl niet de geheele hoeveelheid was gedekt door een document of peilbewijs niet ouder dan drie maanden na den dag van afgifte of van de laatste verlenging van den geldigheidsduur] schuldig was op 18 Dec. 1935, ten tijde van het omstreeks twee uur in den namiddag door de betrokken ambtenaren begonnen onderzoek. — De bewoordingen van art. 2a van het Crisis-Suikerbesluit 1933 laten geen andere uitlegging toe, dan dat, indien de voorraad grooter is dan 25 kg en niet volledig is gedekt, het in voorraad hebben t. a. v. die geheéle voorraad is verboden. 31 Mei.

Crisiszuivelwet.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Crisis-Zuivelwet 1932 (DWBR 102 I) art. 8; Crisis-Zuivelbesluit II 1932 (DWBR 102 Ia) art. 5.) — Noch art. 8 Crisis-Zuivelwet 1932, S. 290, noch eenige andere wetsbepaling spreekt over niet verpakte spijsvetten, zoodat noch de Koningin bij A. M. v. B., noch ook de Minister van Ec. Zaken en Arbeid bevoegd is het voorhanden hebben van dergelijke spijsvetten te verbieden of voorwaardelijk toe te staan. Art. 20 der Crisis-Zuivelwet 1932 kan ten deze niet baten, daar regelen, welke handelen over een onderwerp, waarover de Crisis-Zuivelwet geen bepaling bevat, te weten niet verpakte andere vetten, niet gesteld zijn met betrekking tot de uitvoering dier wet. — Concl. Proc.-Gen. Besier: Terecht was het Hof van oordeel, dat hier verboden delegatie heeft plaats gehad. Er is hier geen strijd met de jurisprudentie van de Strafkamer van den Hoogen Raad. 5 Februari.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Crisis-zuivelwet 1932 art. 11.) — Eischer, die zijn vordering, dat hem, wat betreft de in art. 11 Crisis-zuivelwet 1932 bedoelde uitkeering, te weinig is uitbetaald, hierop grond, dat de Staat hem minder heeft uitbetaald, niet dan de ministerieele regelen aangeven, maar dan volgens eischer die regelen naar de wet zouden moeten aangeven, is terecht in die vordering niet-ontvankelijk verklaard. 14 Mei.*

Domeinen.

— Wet, houdende goedkeuring van de onderhandsche overdracht door ruiling van de perceelen, kadastraal bekend gemeente Roermond, sectie B, nos. 3997 en 3998, ter gezamenlijke grootte van 13,20 aren, aan Th. H. Boom, kweeker te Roermond.
S. 1400. 10 Maart. Blz. 73.

— Wet, houdende goedkeuring van den onderhandschen verkoop aan de Vereeniging tot Landverbetering, gevestigd te Dordrecht, van een dubbele woning met erven gelegen bij de Schutsluis in het Kanaal door Rozenburg, te Rozenburg.
S. 1401. 10 Maart. Blz. 74.

— Wet, houdende goedkeuring van den onderhandschen verkoop aan H. C. Cornelissen te Best van een terrein aldaar, kadastraal bekend gemeente Best, sectie E, nummer 3090. S. 1402. 20 Maart. Blz. 76.

— Wet houdende herziening van de wettelijke bepalingen betreffende verkoop van domeinen. S. 403. 8 April. Blz. 256.

— Wet tot goedkeuring van den onderhandschen verkoop aan de gemeente Roermond van de perceelen, kadastraal bekend gemeente Roermond, sectie A n°. 956 en sectie B nos 3847, 3848 en 3849, alle geheel, en n°. 3815, gedeeltelijk.
S. 1404. 3 December. Blz. 615.

— Wet tot goedkeuring van den onderhandschen verkoop van gronden gelegen onder de gemeenten Raamsdonk, Waspik, Sprang-Capelle en Besoyen, aan het Waterschap „Het Zuiderafwateringskanaal", gevestigd te Waspik. S. 1405. 3 December. Blz. 617.

— Besluit, houdende bepalingen omtrent de overdracht, het gebruik en den afstand van Staatsgoederen, omtrent ontvangsten en uitgaven, welke door middel van verrekening tot stand komen, alsmede omtrent ontvangsten, welke in mindering van uitgaven worden geboekt („comptabiliteitsbesluit").
S. 484. 9 December. Blz. 593.

— Wet tot goedkeuring van den onderhandschen verkoop van een overhoek van den Rijksweg n°. 58 onder Kloetinge aan J. M. van der Schalk te Schiedam c.s.
S. 1406. 31 December. Blz. 684.

— Wet tot goedkeuring van den onderhandschen verkoop aan de gemeente 's-Gravenhage van Staatsgrond te 's-Gravenhage, kadastraal bekend aldaar, sectie V, nos. 2737 en 5652. S. 1407. 31 December. Blz. 685.

Drankwet.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Drankwet S. 1931 artt. 1, 2 en 59.) — De omstandigheid, dat eene volledige vergunning mede de bevoegdheden verleent, die aan een slijtvergunning zijn verbonden, heeft nog niet tengevolge, dat de volledige vergunning is een slijtvergunning in den zin der wet. — Het bewezenverklaarde n.l. het in een vertrek, waarover een volledige vergunning was verleend aan een klant een flesch cognac voor het gebruik elders dan ter plaatse verkoopen en verstrekken, terwijl die flesch onvoldoende (enkel met een kurk) was afgesloten, valt niet onder de strafbepaling van art. 59 lid 1 sub 6°, b der Drankwet. Het is — ofschoon in strijd met het overeenkomstig art. 2 Drankwet ook voor volledige vergunningen geldend voorschrift van art. 1 Drankwetbesluit — evenmin elders strafbaar gesteld. 25 Januari.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Drankwet art. 11; Gemeentewet art. 168; Pol. Verord. Wageningen op herbergen enz. art. 7a.) — Het bij de Drankwet S. 1931 n°. 476 voor het eerst vastgesteld art. 11 voorziet allerminst in het onderwerp van art. 7a der Politieverordening op de herbergen, openb. vermakelijkheden, enz. der gemeente Wageningen, waarbij uit hoofde van de bij art. 168 Gemeentewet omschreven belangen een blijvend verbod [om sterken drank te schenken in openb. vergunningslokalen] voor*

vaste dagen wordt gesteld. — Met de latere inwerkingtreding van art. 11 Drankwet is dus deze bepaling der Verordening niet ingevolge art. 194 Gemeentewet vervallen. — Met vorenbedoeld verbod is de gemeentewetgever ongetwijfeld gebleven binnen de grenzen van art. 168 Gemeentewet. Het verbod kan voorzeker het belang der openb. orde, zedelijkheid en gezondheid betreffen, terwijl aan den gemeentelijken wetgever ter beslissing is overgelaten, of de omstandigheden inderdaad zoodanige bepaling noodig maken. 1 Februari.

— *Koninklijk besluit. (Drankwet S. 1931 n°. 476 art. 13 j°. art. 12 1e lid sub 18.) — Een onbezoldigd rijksveldwachter, al moge hij overigens in dienst zijn van een particulier, moet in zijn voormelde kwaliteit worden aangemerkt als in dienst te zijn van het Rijk. Terecht hebben dan ook Ged. Staten op grond van art. 13 1e lid 1° j°. art. 12 1e lid 18° aan appellant een hotelvergunning geweigerd. 2 Februari.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Drankwet art. 23.) — Van het verleenen van een vergunning voor een nieuw bedrijf in den zin van art. 23, derde lid, der Drankwet 1931, moet worden gesproken, indien de vergunning strekt voor een bedrijf, waarvoor tijdens dat verleenen geen vergunning bestaat. — Nu voor belanghebbende's bedrijf tot op den dag van de toekenning der vergunning wel een verlof doch geen vergunning bestond, werd deze derhalve verleend voor een nieuw bedrijf. 3 Februari.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Sv. art. 430; Drankwet art. 27.) — De inkleeding der dagv. wijst er duidelijk op, dat deze bedoelt uit te drukken, dat voor de daarbij omschreven handeling vergunning of verlof bepaaldelijk m. b. t. de „danstent" zelve was vereischt, zulks op grond dat die tent, al was die tijdelijk opgericht op een aanhoorigheid van gerequireerde's café, niet als een open aanhoorigheid van dat café kon worden beschouwd, omdat zij gesloten was als bij dagv. omschreven [gesloten door een dakbedekking van zeil en door een houten vloer, welke door houten palen onderling verbonden waren]. — Uit het oordeel der Rechtb., dat uit het onderzoek niet is gebleken, dat de tent zoodanig was samengesteld, dat zij een gesloten ruimte vormde, maar dat zij integendeel een open aanhoorigheid uitmaakte, valt geenszins af te leiden, dat zij aan het telastegelegde eene andere beteekenis heeft toegekend dan daarin is gelegen en aldus niet op den grondslag der t.l.l. zou hebben beraadslaagd en beslist. Hier wordt derhalve opgekomen tegen een vrijspraak in den zin van art. 430, lid 1 Sv. — [Aldus ook Adv.-Gen. Wijnveldt; deze nog t. a. v. het overige deel v. h. middel: a. de wet spreekt nergens van „gedeeltelijk gesloten aanhoorigheden", b. de Rechtb. is kennelijk van oordeel, dat gereq. voor den feitelijken toestand, zooals deze ter plaatse was, wel vergunning of verlof had; niet juist is dus, dat het feit strafbaar is, ongeacht of de danstent al dan niet was een open aanhoorigheid.] 26 April.*

— Besluit tot uitvoering van artikel 41, derde lid, van de Drankwet (Stbl. 1931, n°. 476). S. 847. 7 Juni. Blz. 228.

— Besluit tot vernietiging van twee besluiten van burgemeester en wethouders van Beek (Limburg), waarbij twee verloven A. zijn ingetrokken. S. 2846. 18 Juni. Blz. 397.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Alg. Pol.-Verord. v. Vlissingen art. 118; Drankwet art. 59). — De grief, dat de Rechtb. ten onrechte heeft aangenomen, dat de bij dagv. bedoelde personen als „bezoekers" zouden hebben „vertoefd" in de vergunningslocaliteit van requirants perceel, terwijl die personen slechts via die localiteit naar req.'s huiskamer zijn gegaan, faalt. De Rechtb. heeft, na vastgesteld te hebben, dat bedoelde personen als bezoekers der inrichting, alvorens zich op req.'s verzoek naar de achtergelegen huiskamer te begeven, eerst voormelde vergunningslokaliteit hebben betreden, daaruit kunnen afleiden, dat req. op dat tijdstip, in de vergunningslokaliteit „bezoekers heeft gehad", hetgeen bij art. 118 A. P. V. van Vlissingen wordt verboden, ook al hebben de bezoekers zich daarna, voor langer verblijf, naar een achtergelegen vertrek begeven. — Een beroep op art. 121 der Verordening dat de toepassing van art. 118 voor logeergasten in logementen uitsluit, stuit af op de feitelijke vaststelling van de Rechtbank, dat de bezoekers nooit de bedoeling hebben gehad bij req. te overnachten, en requirant ook geen oogenblik heeft gedacht dat zij zulks zouden doen. — De Rechtb. heeft aangenomen, dat req. aan de bij dagv. bedoelde personen in de achterlocaliteit champagne heeft verkocht, zoodat ingevolge art. 38 Drankwet voor die localiteit een verlof A was vereischt, welk verlof req. — zooals de Rechtb. vaststelt — niet bezat. Hieruit volgt, dat de Rechtb. op het schenken van champagne terecht art. 59 aanhef en sub 10° heeft toegepast. [Anders Adv.-Gen. van Lier.] 21 Juni. Blz. 502.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Drankwet art. 56; Alg. Pol.Verord. van Delft art. 143; Wet R. O. art. 99.) — De grieven — voorzoover zij hierop neerkomen, dat de Kantonr. het ten laste gelegde niet bewezen had mogen verklaren — kunnen volgens art. 99, lid 2 Wet R. O. niet tot cassatie leiden. — Art. 143 A. P. V. van Delft, verbiedende zonder de vergunning van den Burgemeester eenige openbare vermakelijkheid te houden of daartoe zijn lokaal of erf beschikbaar te stellen, regelt een materie, welke voor een groot deel buiten art. 56 der Drankwet ligt. Voor dat deel is het in elk geval verbindend, terwijl niet is gebleken, dat in deze van een der localiteiten, bedoeld in art. 56, sprake is. — Terecht meent req., dat voormeld art. 143 twee alternatief gestelde verbodsbepalingen inhoudt n.l. eenige openbare vermakelijkheid houden én het het daartoe zijn lokaal beschikbaar stellen (zonder vergunning van den burgemeester), zoodat de schuldigverklaring, welke beide feiten als tegelijk door req. bedreven, veronderstelt, een onjuiste opvatting van art. 143 inhoudt. (Anders Adv.-Gen. Berger). — Vonnis a quo vernietigd, opnieuw recht gedaan*

met gewijzigde qualificatie. (De Adv.-Gen. concludeert tot vernietiging op grond, dat hier sprake is van twee opzichzelf staande overtredingen, waarvoor slechts een straf is opgelegd.) *18 October.*

— Besluit, houdende beschikking op het beroep, ingesteld door de Vereeniging Utrechtsche Metaalbewerkers- en Machinistenbond en Sociëteit „de Eensgezindheid" te Utrecht tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 9 Maart 1937, 1e afdeeling, N°. 479/552, waarbij haar sociëteitsvergunning ingetrokken en bovendien haar verzoek om wijziging in de vermelding van de localiteit in de akte van haar sociëteitsvergunning en in het afschrift daarvan buiten verdere behandeling is gelaten.

S. 2880. 16 December. Blz. 707.

Financieele verhouding .

— Besluit tot wijziging van het Financieele-verhoudingsbesluit.

S. 447. 18 Juni. Blz. 205.

Geldschieterswet.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Sr. artt. 70 en 72; Geldschieterswet art. 42.) — Terecht besliste de Kantonr. te Amsterdam, dat de verjaring vóór het verloop van één jaar sinds de overtreding is gestuit door de dagv. van requiranten voor den Kantonr. te Zutphen. Wel heeft deze daar tot onbevoegdverklaring door den Kantonr. te Zutphen geleid, doch dit betreft het gevolg, hetwelk de dagv. heeft gehad, en kan aan de dagv. zelve het karakter van daad van vervolging niet ontnemen. — Hiermede kan de mede door requiranten opgeworpen vraag, of de verjaring moet worden beoordeeld naar art. 70 Sr., zooals dat luidt ná of vóór de wijziging bij de wet van 29 Nov. 1935 S. 685 ter zijde blijven. — [Aldus ook de Adv.-Gen. Wijnveldt, die nog opmerkt: Het verschil in de vermelding van plaats in de twee dagvaardingen heeft niet tengevolge, dat hier niet sprake zou zijn van „hetzelfde feit"; de vermelding van plaats is i. c. niet dergelijk element van het strafbaar feit, dat er materieele bestanddeelen van het strafbaar feit in gelegen zijn.] — Het verweer van requiranten, dat i. c. een overeenkomst is gesloten, die ingevolge art. 42 der Geldschieterswet nietig is en derhalve ingevolge art. 49 geen strafbaar feit zou zijn gepleegd, heeft de Kantonr. juist weerlegd uit de overweging, dat onder „nietigheid" in art. 42 kennelijk alleen is te verstaan eene nietigheid in dezen zin, dat geen der partijen eenig recht aan de aldus tot stand gekomen overeenkomst mag ontleenen, doch niet, dat de door de wet gestelde straf-sanctie zou zijn uitgesloten. — Art. 49 zou in de opvatting van req. nimmer voor toepassing vatbaar zijn, hetwelk toch slechts bij volstrekte onmogelijkheid van eene andere opvatting zou mogen worden aangenomen. — [Aldus ook de Adv.-Gen.].* *11 Januari.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Geldschieterswet art. 2.) — Daargelaten of, nu hier sprake is van ter beschikking stellen van geldswaarden met verplichting tot teruggave van geldsommen, voor de beoordeeling van het „gelijke of grootere" van art. 2, 1e lid, 2en zin der Geldschieterswet een „gebonden" gulden van de geldswaarden wel zonder meer met een „vrijen" gulden van de geldsommen gelijk mag worden gesteld, moet met het Hof worden aangenomen, dat onder terug te geven geldsommen zijn te verstaan alle betalingen, waartoe tegenover de ter beschikkingstelling van de geldswaarde de verplichting wordt opgelegd. — Nu feitelijk is beslist, dat de opgelegde betalingen uitkomen op een hooger bedrag dan het nominale bedrag van de ter beschikking gestelde geldswaarden, moeten de transacties van req.'s vennootschap geacht worden te vallen onder art. 2, lid 1, 2en zin der Geldschieterswet. — [Aldus ook Adv.-Gen. van Lier, die nog opmerkt, dat het Hof ten onrechte heeft vermeend, dat de korting op den 20sten termijn, overeenkomende met 0.2 % van het geleende bedrag, bij de beslissing of de voorschotnemer verplicht is een gelijke of grootere geldsom of geldswaarde dan het geleende terug te geven, kan worden verwaarloosd.]* *18 Januari.*

— Wet tot wijziging van de Geldschieterswet.

S. 310. 22 April. Blz. 235.

— Besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 14, tweede lid, der Geldschieterswet.

S. 351. 21 Juli. Blz. 456.

— Besluit tot bepaling van het tijdstip, waarop de wet van den 22sten April 1937, S. 310, tot wijziging der Geldschieterswet, in werking zal treden.

S. 389 A. 6 Augustus. Blz. 428.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Geldschieterswet art. 2; Sv. artt. 430, 456.) — Eene overeenkomst, waarbij partijen verklaren resp. uit te leenen en ter leen te ontvangen een bedrag van f 502.50, doch waarbij echter tevens wordt overeengekomen, dat reeds den volgenden dag f 439.50 zal worden terugbetaald, kan niet gelden als het uitleenen van geldsommen van meer dan vijf honderd gulden, hetgeen krachtens art. 2 Geldschieterswet, zooals dit artikel ten tijde der telastegelegde feiten luidde, buiten de werking dier wet valt, daar immers een dergelijke overeenkomst duidelijk zou doen blijken van den wil van partijen, dat de leener slechts over het dan nog resteerende bedrag werkelijk de beschikking zal krijgen. — Nu de Rechtb. alleen overweegt, dat partijen overeenkomsten van geldleening van geldsommen boven de f 500 hebben aangegaan en daarover tusschen partijen wilsovereenstemming werd bereikt, zonder iets te overwegen omtrent de teruggave van bedragen op den volgenden dag, kan niet uit het vonnis blijken, dat de Rechtb. van een onjuiste opvatting van art. 2 Geldschieterswet is uitgegaan. (Anders Adv.-Gen. van Lier in zijn vordering tot cassatie in het belang der wet.) — Vordering, wat betreft de vrijspraken, waartegen geen bezwaren zijn aangevoerd, niet-ontvankelijk verklaard en voor het overige afgewezen.* *25 October.*

Gemeentebelastingen.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet artt. 280, 299.) — Aanslag voor een perceel, bebouwd met zich onder één dak bevindende, telkens door den gemeenschappelijken muur gescheiden autoboxen. Verzoek*

tot teruggave van een gedeelte der geheven belasting op grond van het gedurende 12 achtereenvolgende maanden ongebruikt en onverhuurd gebleven zijn. Afwijzing van dit verzoek. Bevestiging daarvan door den R. v. B. op grond dat het perceel niet in zijn geheel gedurende 12 maanden ongebruikt enz. is gebleven. Grief in cassatie dat de R. v. B. de bozen als één perceel heeft aangemerkt. — De grief, zich richtend tegen den opgelegden aanslag — waarbij het perceel als één gebouwd eigendom is aangemerkt — kan worden te berde gebracht bij een tegen den aanslag ingediend bezwaarschrift, doch kan niet zelfstandig worden geldend gemaakt bij een verzoek tot teruggave wegens ongebruikt enz. gebleven zijn. Nu niet was gesteld dat uit gemelden hoofde tegen den opgelegden aanslag tijdig was opgekomen, moest de R. v. B. bij zijn beslissing omtrent de gevraagde teruggave ervan uitgaan dat de bozen tezamen één gebouwd eigendom vormden. 13 Januari.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 277.) — De schrapping in het toenmalig art. 240 j der Gemeentewet van het woord „openbare" vóór „vermakelijkheden" strekte wel om aan ontduikingen den pas af te snijden, maar niet om vermakelijkheden, die te goedertrouw in gesloten particuliere gezelschappen plaats vinden, belastbaar te stellen. 3 Februari.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 271.) — De in de onderhavige Verordening vastgestelde jaarlijksche belasting per strekkende meter voor het hebben van kabels in den openbaren weg is verschuldigd voor elken kabel, dien men in den openbaren weg heeft. — Dit wordt niet anders, indien, als in dit geval, een veilig en juist gebruik van den hoogspanningskabel noodig maakt bovendien een differentiaalkabel en een telefoonkabel te leggen en deze drie kabels op dien grond kunnen geacht worden samen een „kabelsysteem" te vormen. — Voor de heffing is evenmin van belang of de drie kabels al dan niet tegelijkertijd in een sleuf zijn gelegd, immers de Verordening belast niet het gebruiken van den openbaren weg tot het daarin verrichten van werkzaamheden, maar het hebben van kabels in dien weg. 24 Februari.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet artt. 280, 299, 301.) — De Verordening bepaalt, dat de belasting wordt berekend naar de in de kadastrale leggers aangewezen belastbare opbrengst van de perceelen. — In verband daarmede is, nu, naar de R. v. B. vaststelde, belanghebbende is aangeslagen als eigenaar van drie met sectie en nummers aangeduide kadastrale perceelen, met juistheid beslist, dat de aanslag terecht is opgelegd en het doet niet ter zake, dat als plaatselijke aanduiding staat ...singel in plaats van ...straat. Immers naast deze kadastrale aanwijzing, waarop het blijkens de verordening aankomt, is de plaatselijke aanduiding niet van gewicht en een onjuistheid in deze laatste aanduiding vormt niet een misstelling of onjuiste tenaamstelling, als in art. 2 der verordening bedoeld. — Nu de Controleur der gemeentebelastingen, blijkens art. 12 der verordening bevoegd op belanghebbende's bezwaar tegen den aanslag te beslissen, het aan den Gemeenteraad gericht bezwaarschrift als tot hem gericht heeft beschouwd en daarop een beschikking heeft gegeven, zijn belanghebbende's belangen niet geschaad. 14 April.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 280.) — De R. v. B., vaststellende dat de gebouwde eigendommen met de daartusschen liggende ruimten behooren tot een ondeelbaar complex van onderling samenhangende gebouwen en erven, heeft terecht, in overeenstemming met den aard der straatbelasting, beslist dat de belasting in het onderwerpelijk geval wegens alle tot dat complex behoorende gebouwde eigendommen behoort te worden geheven. 21 April.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 281.) — Art. 1 der Verordening op de heffing van een baatbelasting in de gem. Rhenen bepaalt, van welke gebouwde eigendommen die door het tot stand komen der rioleering zijn gebaat, als billijke bijdrage in de kosten daarvan een belasting kan worden geheven. — De R. v. B. achtte de eigendommen van belanghebbende niet tot de in art. 1 bedoelde categorie te behooren omdat zij door den aanleg der rioleering niet zijn gebaat; en zulks op grond dat, naar de R. v. B. besliste, de gem. Rhenen reeds te voren krachtens overeenkomst verplicht zou zijn geweest water en faecaliën dier perceelen te ontvangen en af te voeren. — Tegen laatstgenoemde beslissing van feitelijken aard kan in cassatie niet worden opgekomen. 21 April.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 279). — Het enkele feit, dat belanghebbende's perceelen zijn ingesloten door particuliere wegen, staat de geschiktheid van die perceelen om bebouwd te worden niet in den weg, nu belanghebbende niet heeft gesteld, dat die wegen niet voor het openbaar verkeer zijn opengesteld. — Straten mogen hier niet worden gelijkgesteld met wegen en overeenkomstig het spraakgebruik is voor het zijn van „straat" wel is waar niet noodig een verharde weg met een daarlangs reeds bestaande min of meer aangesloten bebouwing, doch wel zulk een weg aangelegd met de bestemming dat daarlangs min of meer aangesloten gebouwd zal worden. De enkele omstandigheid dat een laan verhard is en ten allen tijde behoorlijk berijd- en begaanbaar maakt haar dus nog niet tot een „straat". 28 April.

— Uitspraak van den Centr. Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 1; Gemeentewet art. 293.) — De gemeente-deurwaarder is i. c. ambtenaar in den zin van art. 1 der Ambtenarenwet 1929. — Beteekenis van „vervolgingskosten" in art. 293 der Gemeentewet en in de aldaar aangehaalde wet van 1 Juli 1850, S. 26. — Een vordering tot veroordeeling in de proceskosten is niet-ontvankelijk, want de Ambtenarenwet kent een zoodanige veroordeeling niet. 29 April.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 277; Motorrijtuigenbelastingwet art. 41.) — Blijkens art. 31 der Verordening zijn de precariorechten ook dan verschuldigd, wanneer zonder vergunning geschiedt wat

aan precariorecht is onderworpen. — Belanghebbende, die op iederen werkdag gedurende 7½ uur, in welken tijd hij zijn beroepsbezigheden op kantoor verrichtte, zijn automobiel niet in een garage plaatste, maar op den openbaren weg liet staan, maakte aldus niet een gebruik van den openbaren weg, dat geacht kan worden normaal voort te vloeien uit het verkeer met automobielen en te vallen onder het „rijden met een motorrijtuig over den openbaren weg" terzake waarvan art. 41 van de Motorrijtuigenbelastingwet, met uitzondering van tolheffing, verbiedt het heffen van andere belasting dan welke krachtens die wet aan het verkeersfonds ten goede komt. 5 Mei.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet artt. 299, 301.) — Nu de onderhavige belastingverordening wel voorschrijft, dat, overeenkomstig het bepaalde bij art. 265d (thans 301) Gem.wet, het hoofd der afd. „Belastingen" ter gem.-secretarie in de plaats van den Burgemeester treedt voor de toepassing van het 5e lid van art. 265b (thans 299) dier wet — d. i. dus ingeval van beroep krachtens het 3e of 4e lid van het artikel — doch zulks niet voorschrijft voor de toepassing van deszelfs 6e lid — cassatieberoep, in dat geval in te stellen door den burgemeester —, kan bedoeld afdeelingshoofd in het door hem ingestelde beroep in cassatie niet worden ontvangen. 22 Juni.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet artt. 274, 277.) — Art. 2 van de onderhavige verordening wijst o. a. als belastingplichtige aan „hem, die belang heeft bij de publiciteit van de aankondiging". Daaronder vallen slechts degenen, die daarbij rechtstreeksch belang hebben. Deze aanduiding van den belastingplichtige is niet te vaag. — De door de gemeente bevoegdelijk geheven belasting op openbare aankondigingen brengt mede, dat die gemeente niet vrij van belasting kan worden gepasseerd met een auto, die bepaaldelijk is ingericht om door middel van op dien auto aangebrachte aankondigingen reclame te maken, zonder dat gedurende dit passeeren die auto door bedekking der aankondigingen is ontdaan van de eigenschap, dat het rijden met dien auto gepaard gaat met het maken van de beoogde reclame. — Deze omstandigheid is geen reden om aan te nemen, dat dientengevolge deze belasting geacht moet worden in den zin van art. 274 Gem.wet den doorvoer te belemmeren. 22 Juni.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 280.) — Art. 280 Gem.wet stelt t. a. v. de daarbij bedoelde belasting den eisch dat zij een bijdrage zal vormen in de daarbij nader omschreven ten laste der gemeente komende kosten, en voorts den eisch dat die bijdrage een billijke zal zijn. — De vraag of bij de regeling van het bedrag dezer bijdrage door den gemeentelijken wetgever inderdaad de billijkheid is betracht staat niet ter beoordeeling van den rechter. — Aan diens oordeel is echter niet onttrokken de vraag of zoodanige regeling voldoet aan eerstgenoemden eisch, waarin wordt uitgedrukt dat het totaal der belasting vorenbedoelde ten laste der gemeente komende kosten niet zal overtreffen. De R. v. B. had de gegrondheid van het desbetreffende bezwaar dus moeten onderzoeken. 22 Juni.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 280.) — (Aanslag voor een gebouwd eigendom wegens den aanleg door de gemeente van een trottoir aan de overzijde van den rijksstraatweg, en daarvan gescheiden door een grasrand met boomen en een rijwielpad.) — Naar taalgebruik en volgens zin en strekking van art. 280 Gem.wet en art. 1 der betrokken Verordening omvatten de begrippen „landweg" en „weg" de ter zijde van den hoofdweg loopende trottoirs, terwijl dienvolgens onder „uitbreiding van een bestaande verharding" — als aanleg van een gedeelte van een weg onder art. 280 Gem.wet begrepen te achten — het aanleggen van zoodanige trottoirs mede valt. — Weliswaar ontbreekt een rechtstreeksche aansluiting tusschen hoofdweg en trottoir, doch zulks doet niet af, nu zij enkel door een grasrand met boomen en een rijwielpad van elkander zijn gescheiden. — Art. 1 der Verordening schrijft niet voor, dat de aanleg van den weg, waarmede het perceel in het vereischte verband staat, over de geheele breedte voor rekening der gemeente komen moet. Dat de kosten van aanleg slechts voor de breedte van het trottoir t. l. v. de gemeente komen, en dat het perceel in quaestie aan den anderen wegkant ligt dan het trottoir, doet dus niet af aan het recht tot aanslag in de belasting. 20 October.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 275). — (Aanslag in de precariobelasting t. z. v. het hebben van spoorrails t. b. v. een tramlijn, geëxploiteerd krachtens vergunning van Gedeputeerde Staten ingevolge de wet van 15 Dec. 1917 S. 703.) — Van „veroorloven" of „toelaten", als door den R. v. B. op grond van art. 275 Gem.wet terecht voor heffing van precariorechten vereischt geacht, is niet reeds sprake indien de gemeente is feitelijk in staat —, doch eerst indien zij is rechtens bevoegd tot tusschenkomst. — Daar zoodanige rechtsbevoegdheid hier niet aanwezig is was de aanslag dus in strijd met art. 275 Gem.wet. 20 October.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 277.) — De R. v. B. heeft niet het natuurverschijnsel, de echo, beschouwd als een vermakelijkheid, maar heeft als zoodanig beschouwd al hetgeen vanwege belanghebbende in de besloten, tegen entree toegankelijke, ruimte met gebruikmaking van dat natuurverschijnsel wordt ten beste gegeven. — Voldoende is, dat het publiek daarin ontspanning of vermaak kan vinden, zijnde de belastbaarheid niet afhankelijk van de vraag of de met dat doel gegeven vertooning er ook in slaagt dat doel te bereiken. — De R. v. B. heeft op de gronden in de uitspraak aangevoerd terecht in hetgeen met gebruikmaking van de eigenschappen van den put wordt vertoond een vermakelijkheid in den zin van bovengenoemde artikelen gezien. 10 November.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Gem.wet art. 275; Wet Raden van Beroep art. 16.) — (Aanslag in de precariobelasting der gem. Schiebroek wegens het hebben van verlaag-

de inritten in een trottoir. Beroep van belanghebbende op het hem bij den verkoop van zijn grond aan de gemeente toegekende recht tot het behouden van zijne vrije opritten naar den dijk, terwijl de gemeente op zich nam om na het verhoogen en verbreeden van den dijk belanghebbende het verder gebruik van zijn recht mogelijk te maken door op hare kosten de verlagingen aan te brengen.) — Een plaatselijke belasting als bedoeld in art. 275 der Gemeentewet voor het gebruik van voor den openbaren dienst bestemde gemeentewerken mag alleen dan worden geheven, als de gemeente het betreffende gebruik veroorlooft of toelaat. — De gemeente veroorlooft of laat zoodanig gebruik niet toe, indien zij naar de burgerlijke wetgeving verplicht is bedoeld gebruik te gedoogen. — De vraag of dit laatste het geval is, is geenszins onttrokken aan den R. v. B., die over de rechtmatigheid der heffing heeft te oordeelen. — Bedoelde vraag ontkennend beantwoord, nu het hier een van ouds tegenover de gemeente bestaand recht betreft. 10 November.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 279.) — (Vervolg van H. R. 28 April 1937, C. V. blz. 179.) — Een weg, waarlangs villa's zijn of zullen worden gebouwd, die van elkaar worden gescheiden door de bij die villa's behoorende terreinen, kan zijn een „straat" in den zin van art. 279 Gem.wet en de daarop steunende verordening. Ook in dat geval toch is aanwezig of wordt beoogd een min of meer aansluitende bebouwing, immers een aansluitende reeks van huizen, met daartoe behoorende, aan elkaar grenzende erven. 17 November.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 277; Wet Raden v. Beroep art. 16.) — Het gemeentebestuur kon zonder schending van eenige wettelijke bepaling deze belasting aldus uitwerken, dat als houder van een hond wordt beschouwd en dienvolgens belastingplichtig verklaard het hoofd van een gezin, waarin, zij het door een der andere leden van het gezin, een hond wordt gehouden. — De R. v. B. kon tegenover belanghebbendes beschouwingen omtrent het begrip „gezin" volstaan met te verwijzen naar de desbetreffende uitdrukkelijke bepaling der verordening, welke bepaling zeker niet als strijdig met algemeene juridische begrippen behoeft te worden beschouwd. 22 December.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 280; Wet Raden van Beroep art. 16). — De bijdrage, die het Rijk aan de gemeente heeft gegeven voor de in werkverschaffing uit te voeren werken, is, voorzoover zij besteed is voor den aanleg der onderwerpelijke straat, een — krachtens bovengenoemd artikel van den kostprijs der straat af te trekken — bijdrage van een derde in den zin van het artikel, waarbij het Rijk als derde is te beschouwen. Dit wordt niet anders, indien de bijdrage niet zou zijn verstrekt speciaal voor deze straat, maar begrepen zou zijn in een bedrag aan bijdrage in de loonen der in werkverschaffing te werk gestelde arbeiders. — Ambtshalve: De R. v. B., den aanslag vernietigende en bepalende dat de aanslag moet worden opgelegd met inachtneming van 's Raads uitspraak, heeft niet gedaan een uitspraak zooals art. 16 der Wet van 19 Dec. 1914 S. 564 bedoelt dat de Raad zal geven. Immers de Raad heeft, door zich niet uit te laten over de grootte van het naar art. 6 der Verordening in aftrek te brengen bedrag, nagelaten de som te vermelden, waarnaar de belasting moet worden bepaald. 22 December.

Gemeentebestuur.

— Koninklijk besluit. (Gemeentewet art. 166.) — Het beginsel, waarvan de wet tot opheffing van eenige gemeenten is uitgegaan, dat alle bezittingen, lasten, rechten en verplichtingen der opgeheven gemeenten zonder meer ten bate of ten laste van de vergroote gemeenten komen, brengt mede, dat bij de vaststelling van de vergoedingen, door twee der vergroote gemeenten aan de derde te betalen terzake van lasten uit de geldleeningen der opgeheven gemeenten voortkomend voor deze derde, slechts rekening kan worden gehouden met de objecten, ten behoeve waarvan de leeningen zijn aangegaan naar gelang zij geheel of gedeeltelijk aan deze of gene gemeente zijn gekomen, zonder dat daarbij de overige lusten en lasten, zooals zij op de vergroote gemeenten zijn overgegaan, berekend naar de aantallen overgegane inwoners, in aanmerking zijn te nemen. 14 Januari.

— Koninklijk besluit. (Gemeentewet art. 248 3°. art. 244.) — Eene mededeeling van Ged. Staten, dat zij zich met een bij begrootingswijziging aan de nog niet goedgekeurde begrooting toegevoegden uitgaafpost niet kunnen vereenigen, kan niet als eene weigering van goedkeuring worden beschouwd, zoodat tegen eene zoodanige mededeeling geen beroep op de Kroon openstaat. 14 Januari.

— Besluit tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente Papendrecht dd. 5/16 November 1936, strekkende om goed te vinden, dat aan D. Dekker, lid van den raad en tevens bestuurslid van de Christelijke Kleuterschool „Eben Haëzer", ter inzage wordt verstrekt de correspondentie, door burgemeester en wethouders en de genoemde vereeniging met Gedeputeerde Staten gevoerd omtrent het ter beschikking stellen van een lokaal aan de Neutrale Kleuterschoolvereeniging.
S. 2340. 25 Januari. Blz. 79.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Drankwet art. 11; Gemeentewet art. 168; Pol.Verord. Wageningen op herbergen enz. art. 7a.) — Het bij de Drankwet S. 1931 n°. 476 voor het eerst vastgesteld art. 11 voorziet allerminst in het onderwerp van art. 7a der Politieverordening op de herbergen, openb. vermakelijkheden, enz. der gemeente Wageningen, waarbij uit hoofde van de bij art. 168 Gemeentewet omschreven belangen een blijvend verbod [om sterken drank te schenken in openb. vergunningslokalen] voor vaste dagen wordt gesteld. — Met de latere inwerkingtreding van art. 11 Drankwet is dus deze bepaling der Verordening niet ingevolge art. 194 Gemeentewet vervallen. — Met vorenbedoeld verbod is de gemeente-

wetgever ongetwijfeld gebleven binnen de grenzen van art. 168 Gemeentewet. Het verbod kan voorzeker het belang der openb. orde, zedelijkheid en gezondheid betreffen, terwijl aan den gemeentelijken wetgever ter beslissing is overgelaten, of de omstandigheden inderdaad zoodanige bepaling noodig maken. *1 Februari.*

— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Hoedekenskerke van 21 December 1936, strekkende tot benoeming van P. Westdijk te Heinkenszand tot controleur, belast met de uitvoering van de steunregeling.

S. 2300. 2 Februari. Blz. 78.

— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Kerkrade van 30 December 1936, strekkende tot benoeming, met ingang van 1 Januari 1937, tot onbezoldigde ambtenaren van den burgerlijken stand Leonard Bost en Caspar Hubert Joseph Sprokel, en tot het belasten van Bost voornoemd met de werkzaamheden van den burgerlijken stand.

S. 2301. 2 Februari. Blz. 78.

— Besluit tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Eijgelshoven van 5 Augustus 1936, N°. 65, strekkende tot intrekking van de raadsbesluiten van 28 Juni 1935, N°. 1 en van 4 Mei 1936, N°. 17, alsmede tot terugvordering van M. J. Wermeling-Logger van de aan haar uitgekeerde wedde als leerares aan de gemeentelijke naaischool aldaar.

S. 2341. 10 Februari. Blz. 80.

— Besluit tot gedeeltelijke vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Asperen van 9 Juli 1936, tot vaststelling van een verordening op het venten binnen die gemeente.

S. 2640. 10 Februari. Blz. 91.

— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet art. 143.) — Daar het niet billijk is, dat de kosten, welke de toelating van, in de gemeente A. wonende, kinderen tot de openbare u. l. o. school te B. voor deze gemeente medebrengt, voor haar rekening zouden blijven is er, nu het gemeentebestuur van A. niet heeft willen medewerken om te dezer zake eene gemeenschapelijke regeling met de gemeente B. aan te gaan, voor de Kroon grond om aan de beide gemeenten een zoodanige regeling op te leggen.* *19 Februari.*

— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet art. 228c.) — Ten onrechte heeft de gemeenteraad besloten, tot verlaging der huren van een aantal gemeentewoningen, nu gebleken is, dat de maatschappelijke positie van de huurders dezer woningen niet verschilt van die van daarmede vergelijkbare stichtingswoningen en het percentage werkloozen daaronder weinig uiteenloopt. Bovendien berust het verschil van gehalte der bewoners, waarop de Raad zich heeft beroepen, niet op verschil in draagkracht of maatschappelijke positie, doch veeleer hierop, dat de stichtingen vrijer zijn in de selectie van hare huurders. Echter wordt op grond van een vergelijking met de geldende en bedingbare huren van andere ter plaatse met overheidssteun gebouwde woningen, huurverlaging van sommige woningen wel billijk en gewenscht geacht.* *19 Februari.*

— Besluit tot gedeeltelijke vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Kerkrade, d.d. 30 December 1936.

S. 2342. 8 Maart. Blz. 81.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Sv. art. 261; Verord. beschikbaarheid van drinkwater in woningen van Berkel en Rodenrijs art. 2.) — De dagv. „dat hij, als eigenaar van een als woning ingericht gebouw aan ..... te ..... op 13 Aug. 1936 niet had gezorgd, dat die woning, die destijds in gebruik werd gehouden, aan de Drinkwaterleiding van de Stichting „De Tien Gemeenten", waaraan zij met een dienstleiding van niet langer dan 100 M. aangesloten was, zóó aangesloten bleef, dat daarin water uit die waterleiding kon worden betrokken" is door den Kantonrechter ten onrechte, op grond dat daaruit had moeten blijken welke gebodsbepaling [de verordening onderscheidt twee categorieën van woningen] werd overtreden, nietig verklaard. — De dagv. vermeldt in duidelijke bewoordingen het feit, ter zake waarvan gereq. ter verantwoording werd geroepen. Nergens in de wet is de eisch gesteld, dat een dagvaarding om geldig te zijn, de bestanddeelen van een strafbaar feit moet bevatten. — 's Kantonrechters overweging t. a. v. den inhoud der verordening kan alleen van belang zijn voor de vraag, of het feit, in de dagv. omschreven, inderdaad een bij die verordening strafbaar gestelde nalatigheid oplevert, welke vraag eerst na bewezenverklaring van het telastegelegde aan de orde kan komen. — [Anders Adv.-Gen. Wijnveldt, die, in beschouwing van den inhoud der verordening tredend, van oordeel is, dat de in de verordening gemaakte onderscheiding van bestaande woningen en nieuwbouw, in de t.l.l. voldoende tot uiting komt.]* *8 Maart.*

— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet art. 228c.) — Tereckt hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een raadsbesluit tot aankoop en ruiling van grond voor den aanleg van een tweede begraafplaats, nu is gebleken dat: 1e. de bestaande begraafplaats nog voor een aantal jaren voldoende is en met weinig kosten kan worden uitgebreid; 2e. de afstand van de bestaande begraafplaats tot het verst verwijderd punt der gemeente ± 6 k.m. bedraagt; 3e. de aanleg van een nieuwe begraafplaats een voor de draagkracht der gemeente aanzienlijke uitgave zou vorderen; 4e. de aanleg als een minder geschikt object voor werkverschaffing moet worden aangemerkt, daar de verhouding tusschen de arbeidsloonen en de overige kosten niet gunstig is.* *10 Maart.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Verord. Straatpolitie Rotterdam, art. 69; M.- en R.wet art. 6; B. W. artt. 625 en 715.) — Noch aan de artt. 625 en 715 B. W. noch aan eenige andere wetsbepaling kan de eigenaar van een aan den openbaren weg gelegen bouwwerk een niet bij plaatselijke politieverordening aantastbaar recht ontleenen om dat bouwwerk met motorrijtuigen in- en uit te rijden. Hij is daarbij onderworpen aan de voorschriften, die door de bevoegde macht in het belang der veiligheid van het verkeer mochten worden gegeven. —*

Gereq. is ook niet van de verplichting om zoodanige voorschriften na te komen ontheven door de omstandigheid, dat het onderwerpelijke pand met vergunning van het bevoegde gezag is gebouwd volgens een plan, waarbij de „begane-grondsverdieping" werd bestemd onder meer voor garage, wijl — daargelaten in hoeverre gereq. reeds alleen daaraan eene geldige aanspraak op een tot het pand toegang gevenden inrit in de verhoogde voetstraat zou kunnen ontleenen — hij in ieder geval, zoolang die inrit niet bestaat, gehouden is tot nakoming van het door het bevoegd gezag in het belang der verkeersveiligheid gegeven verbod. — [Anders Adv.-Gen. van Lier.] 15 Maart.

— Besluit tot schorsing van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente Idaarderadeel van 4 Maart 1937, strekkende tot het verleenen aan de afdeeling Grouw van de Sociaal-Democratische Vrouwenclub van vergunning tot het houden van een collecte door middel van lijsten, waarvan de opbrengst zal komen ten bate van de uitzending van Spaansche kinderen naar het zuiden van Frankrijk.

S. 2302. 19 Maart. Blz. 79.

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 58 1e en 2e lid. Gemeentewet art. 224.) — De bevoegdheid van den burgemeester om het lagere politie-personeel te ontslaan kan worden beperkt door regelingen ingevolge art. 125 A. W. 1929. — Nu die regelingen niet bestonden voor het geval, dat zich hier had voorgedaan, was de burgemeester bevoegd tot het geven van (niet-eervol) ontslag. Ofschoon dit ontslag als straf gegeven werd, toetst de C. R. v. B. — in tegenstelling met den eersten rechter — deze straf niet ing. art. 58, lid 2, A. W. 1929 aan de gepleegde overtreding. De C. R. v. B. doet wel in zijn uitspraak lezen, dat bij de gepleegde overtreding niet zoo laakbaar acht als de eerste rechter deed. 25 Maart.*

— Besluit tot opheffing van de schorsing van het besluit van den raad der gemeente Zevenbergen van 4 December 1936, N°. 2.08, tot benoeming in vasten dienst van een meteropnemer-geldophaler.

S. 2303. 30 Maart. Blz. 79.

— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Tienhoven van 27 Februari 1937, strekkende tot benoeming van A. F. Kool, landbouwer te Tienhoven, tot ontvanger dier gemeente.

S. 2304. 23 April. Blz. 392.

— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Rockanje van 25 Maart 1937, strekkende tot benoeming van C. de Kievit, ambtenaar ter secretarie van Rockanje, tot ontvanger dier gemeente.

S. 2305. 23 April. Blz. 392.

— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet art. 151; Lager Onderwijswet 1920 art. 205ter.) — Onder „gemeentebestuur" in art. 205ter L. O.wet 1920 moet worden verstaan de gemeenteraad. Art. 151 gem.wet toch behoort in dien zin te worden uitgelegd, dat in gevallen, waarin geen bepaald gemeenteorgaan is aangewezen, doch de medewerking zonder nadere definieering is opgedragen aan het gemeentebestuur, de aard van de te treffen voorziening al naar gelang zij in het algemeen tot de taak van een bepaald orgaan gerekend moet worden te behooren, voor de competentie beslissend is. Daar het beslissen over uitgaven ten laste der gemeente bepaaldelijk aan den Raad is voorbehouden, behoort het beschikken op verzoeken ex art. 205 L. O.wet, hetwelk financieele gevolgen voor de gemeente met zich brengen kan, naar zijn aard tot de bevoegdheid van den Raad. 4 Mei.*

— Besluit tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Hoedekenskerke, dd. 21 December 1936, voor zooveel betreft de benoeming van P. Westdijk te Heinkenszand tot controleur, belast met de uitvoering van de steunregeling.

S. 2343. 11 Mei. Blz. 393.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Verord. Straatpolitie van Rotterdam art. 100). — Uit art. 100 van de verordening van de Straatpolitie te Rotterdam [het is verboden op den weg op een motorrijtuig op twee wielen of op een rijwiel buiten den bestuurder meer dan één persoon te vervoeren] valt door de tegenstelling „motorrijtuig op twee wielen" en „een rijwiel" af te leiden, dat t. a. v. rijwielen een onderscheiding niet is bedoeld, hetgeen bevestiging vindt in andere artikelen, waar het verschil van twee-, drie- of meerwielige rijwielen wél wordt gemaakt. 18 Mei.*

— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Zandvoort van 19 April 1937, strekkende tot beschikbaarstelling van een lokaal van het gemeentelijk vereenigingsgebouw (voormalig gebouw der bewaarschool) voor het houden van vergaderingen van de communistische partij, afdeeling Zandvoort.

S. 2306. 19 Mei. Blz. 392.

— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet art. 242). — Nu de in uitzicht gestelde extra-bijdrage en belastingbijdrage uit het Werkloosheidssubsidiefonds slechts zullen worden toegekend, indien op de begrooting een inkomstpost wegens heffing van wegenbelasting tot een bepaald percentage van de belastbare opbrengst der eigendommen wordt gebracht, zijn, nu de Raad dit laatste heeft geweigerd, ten onrechte op de begrooting genoemde bijdragen uitgetrokken, zoodat de begrooting niet sluit en dus niet voor goedkeuring in aanmerking komt. — Ten onrechte hebben Ged. Staten goedkeuring aan de begrooting onthouden mede op grond, dat de Raad het door hem voor de behartiging van de belangen der wijkverpleging in de gemeente bestemde bedrag over de plaatselijke vereenigingen wenscht te verdeelen op een andere wijze dan Ged. Staten gewenscht achten; het oordeel daaromtrent staat allereerst aan den Raad. 21 Mei.*

— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Purmerend van 30 April 1937, strekkende tot reorganisatie van de gemeentelijke organen voor armenzorg en steunverleening.

S. 2307. 24 Mei. Blz. 392.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (A. P. V. van 's Heerenhoek art. 9; Gemeentewet art.*

168; wet R. O. art. 99; Alg. Bep. art. 11.) — Het middel, voorzoover er over klagend, dat de Kantonrechter niet op den grondslag der t.l.l. heeft beraadslaagd kan — nu het betreft verzuim van een anderen vorm dan in lid 2 van art. 99 Wet R. O. bepaaldelijk aangewezen niet tot cassatie leiden. — De in art. 9 sub 7°. der Alg. Pol.-Verord. van 's-Heerenhoek voorkomende woorden: „aan de huizen" verkoopen moeten — in verband ook met het uit het opschrift van het betrokken Hoofdstuk kenbare doel n.l. beveiliging der openbare orde en veiligheid — worden opgevat als te beteekenen „langs de huizen" of „huis aan huis" verkoopen, waarvan i. c. [het verkoopen van petroleum aan vaste afnemers] geen sprake is. — [Anders Adv.-Gen. Wijnveldt: het hier bedoelde bezoeken van vaste klanten bleef „leuren". Het staat den rechter niet vrij in elk bijzonder geval te beslissen, of uit de daarbij zich voordoende omstandigheden eene verstoring der openbare orde of veiligheid zou kunnen volgen. In den gedachtengang van den Kantonr. ware te verwachten, dat hij de verordening onverbindend zou hebben verklaard.] 24 Mei.

— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Nederhorst den Berg van 27 April 1937, voorzooveel betreft het daarbij vastgestelde artikel 41 van het reglement van orde voor de vergaderingen van dien raad.

S. 2308. 25 Mei. Blz. 392.

— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet art. 228c.) — Ged. Staten hebben ten onrechte goedkeuring onthouden aan een raadsbesluit tot aankoop van een aantal perceelen grond, daar een eveneens door de gemeente aangekocht terrein, welks aankoop wèl is goedgekeurd, niet behoorlijk kan worden geëxploiteerd, wanneer niet tevens de eerstbedoelde perceelen worden aangekocht, terwijl voorts ook uit financieel oogpunt geen bezwaar tegen den onderhavigen aankoop behoeft te bestaan. 5 Juni.*

— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet art. 228jis artt. 248 en 231.) — Een redelijke toepassing van het goedkeuringsrecht van Ged. Staten ten aanzien van de gemeentebegrootingen brengt mede, dat Ged. Staten in het algemeen geen vrijheid hebben om goedkeuring aan de begrooting te onthouden wegens een uitgaaf ter zake van eene voorziening, waaraan dat college reeds de in art. 228 bedoelde goedkeuring heeft verleend, subs. ingevolge art. 231 geacht moet worden te hebben verleend. 7 Juni.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet artt. 168, 194 en 221.) — Kantonr.: Onder de „politie" van den burgemeester in art. 221 Gemeentewet valt niet het verbieden van aankondigingen van het houden van openb. vermakelijkheden, ook al is voor dat houden geen vergunning verleend. — De Raad is binnen de grenzen zijner verordenende bevoegdheid niet gerechtigd om te verbieden, behoudens vergunning van den burgemeester, aan te kondigen, dat een openbare vermakelijkheid zal worden gehouden. Bij een dergelijke publicatie is zoo min het belang der openbare orde als dat der zedelijkheid betrokken. — H. R.: Door het in werking treden van de Bioscoopwet heeft art. 12, onder a der Verordening van Westdongeradeel, voorzooveel betreft voor het publiek toegankelijke bioscoopvoorstellingen, ingevolge art. 194 Gemeentewet van rechtswege opgehouden te gelden. — Het ontslag van rechtsvervolging is — wat er zij van 's Kantonrechters gronden en de bestrijding daarvan door req. — terecht gewezen. 7 Juni.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 168; Vogelwet art. 33; Sv. art. 261.) — Het eerste middel mist feitelijken grondslag, daar req. wegens het hebben van putters niet is veroordeeld. — Art. 21a van de A. P. V. der gemeente Angerlo houdt niet in een volstrekt verbod onder meer tot het ter plaatse als daar vermeld hebben van netten en dergelijke toestellen tot het vangen van vogels, doch het verbod is gegeven „behoudens het bepaalde in de Vogelwet 1912 en in de Jachtwet 1923", zoodat het zich alleen richt tot hem, die niet, ingevolge genoemde wetten, bevoegd is de netten te hebben of te gebruiken. Bij deze beperkte opvatting van het verbod moet in de telastelegging, wil daarin het hier bedoelde strafbare feit zijn omschreven, worden gesteld, dat verd. niet krachtens Jacht- of Vogelwet bevoegd was de netten te hebben of te gebruiken. [Anders implicite Adv.-Gen. van Lier.] 7 Juni.*

— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Laag-Nieuwkoop van 13 Mei 1937, strekkende tot het aangaan van een overeenkomst met G. J. de Hoest, ontvanger dier gemeente, teneinde twee kamers van zijn woning in te richten voor gemeentehuis, zulks met ingang van 1 Juni 1937 totdat het door de Diaconie der Nederlandsch Hervormde Gemeente te bouwen huis gereed zal zijn.

S. 2309. 12 Juni. Blz. 392.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 168.) — De Kantonr.: De handelingen welke krachtens de bij art. 168 der Gemeentewet verleende bevoegdheid strafbaar worden gesteld moeten een karakter van openbaarheid hebben. Door in art. 41 der Pol.Verord. van Deil met „venten" gelijk te stellen o. m. het „thuisbezorgen" van bestelde goederen, heeft die verordening zich begeven buiten genoemd karakter van openbaarheid. De verordening is onverbindend. — H. R.: De grieven moeten — wat er zij van het betoog van den Kantonr. — falen, daar het bewezenverklaarde [aan een huis aan den openbaren weg brood, hetwelk te voren was besteld, thuisbezorgen] niet valt onder het eerste lid van art. 41, daar dit immers verbiedt het „aan de huizen", m. a. w. van huis tot huis, of, langs de huizen, thuisbezorgen van bestelde waren en in het enkele in de bewezenverklaring omschreven geval niet ligt opgesloten, dat van zoodanig bezorgen hier sprake is. — [Adv.-Gen. van Lier meent, dat het standpunt van den Kantonr. juist is, terwijl niet overeenkomstig het verbod is telastegelegd, dat gerequireerde niet behoort tot de inwoners der gemeente, die daar een gevestigde winkelnering hebben.] 21 Juni. Blz. 505.*

— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet art. 248.) — Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een begrootingswijziging in verband met de verstrekking van melk aan schoolkinderen, daar de toestand der gemeentefinanciën slechts het doen van dringende uitgaven gedoogt, en bij deze melkverstrekking niet een openbaar belang van zoodanige beteekenis is betrokken, dat daardoor deze uitgave voor de gemeente zou zijn gerechtvaardigd. 6 Juli.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 58 1e lid; Gemeentewet art. 185.) — De ambtenarenrechter is bevoegd en verplicht te beoordeelen, of een koninklijk besluit ex art. 185 gemeentewet terecht eenig besluit strijdig met het algemeen belang heeft geacht en diensvolgens vernietigd. — Het Ambtenarengerecht en de Centr. Raad van Beroep komen tot een tegengesteld resultaat ten aanzien van hetgeen het algemeen belang i. c. vorderde. 6 Juli.*

— Besluit tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Nederhorst den Berg dd. 27 April 1937, voorzooveel betreft het daarbij vastgestelde artikel 41 van het reglement van orde voor de vergaderingen van dien raad. S. 2344. 9 Juli. Blz. 393.

— Besluit tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Zandvoort van 19 April 1937, strekkende tot beschikbaarstelling van een lokaal van het gemeentelijk vereenigingsgebouw (voormalig gebouw der bewaarschool) voor het houden van vergaderingen van de Communistische partij, afdeeling Zandvoort. S. 2345. 12 Juli. Blz. 394

— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet art. 212.) — Wel is de gemeenteraad bevoegd beperkende bepalingen te verbinden aan de overdracht van bevoegdheid op B. en W., doch een bepaling, luidend: „Het verhuren, verpachten of ingebruikgeven wordt niet geweigerd om daardoor uitingen van politieke stroomingen te belemmeren" gaat te ver. Immers zou dientengevolge het college van B. en W., dat in deze met zekere bestuursdaden wordt belast, in zijne vrijheid van beweging worden belemmerd en met ontheffing van eigen verantwoordelijkheid worden genoopt tot beslissingen, welke het naar eigen oordeel ontoelaatbaar zou hebben geacht. 23 Juli.*

— Besluit tot schorsing van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente Beek (L.) van 23 Juni 1937, strekkende tot benoeming van J. M. Cremers, geboren 1 September 1913 te Sittard en wonende aldaar, tot controleur belast met het toezicht op de ondersteunden, in lossen dienst, z.g. op arbeidscontract voor onbepaalden tijd, met wederzijdsche bevoegdheid deze arbeidsovereenkomst te beëindigen met inachtneming van een opzeggingstermijn van ten minste één maand en op een maandelijksche vergoeding van f 25. S. 2311. 28 Juli. Blz. 392.

— Besluit tot vernietiging van eenige besluiten van den raad der gemeente Asten inzake radiodistributie in die gemeente. S. 2346. 4 Augustus. Blz. 394.

— Besluit tot intrekking van het besluit van 23 April 1937, n°. 35, tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Tienhoven van 27 Februari 1937, strekkende tot benoeming van A. F. Kool, landbouwer te Tienhoven, tot ontvanger dier gemeente. S. 2313. 6 Augustus. Blz. 393.

— Besluit tot intrekking van het besluit van 23 April 1937, n°. 36, tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Rockanje van 25 Maart 1937, strekkende tot benoeming van C. de Kievit, ambtenaar ter secretarie van Rockanje, tot ontvanger dier gemeente. S. 2314. 6 Augustus. Blz. 393.

— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet art. 228c.) — Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een raadsbesluit tot aankoop van grond ten behoeve van eene ambtswoning voor den burgemeester, daar de ongunstige verhouding tusschen den schuldenlast en de draagkracht der gemeente een voorzichtig beleid vordert, waarbij iedere niet strikt noodzakelijke verzwaring van het budget dient te worden vermeden, en de noodzakelijkheid van het verkrijgen van de beschikking over een ambtswoning voor den burgemeester niet is aangetoond. 6 Augustus.*

— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet art. 27.) — Terecht is beslist dat appellant opgehouden heeft lid van den Raad te zijn, nu moet worden aangenomen, dat hij gedurende de laatste 12 maanden zijne werkelijke woonplaats in een andere gemeente heeft gehad, aangezien hij sedert Juli 1935 in die gemeente vertoeft, waar hij met zijn gezin in een door hem gehuurde woning verblijf houdt. Uit het feit, dat hij geregeld de raadsvergaderingen bijwoont en alsdan nachtverblijf houdt in eene aan zijne dochter in eigendom toebehoorende woning waarover hij het beheer zou mogen voeren, is af te leiden, dat hij aldaar slechts tijdelijk en voor bepaalde gelegenheden pleegt te vertoeven. 30 Augustus.*

— Besluit tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente Beek (L.) van 23 Juni 1937, strekkende tot benoeming van J. M. Cremers, geboren 1 September 1913 te Sittard en wonende aldaar, tot controleur belast met het toezicht op de ondersteunden, in lossen dienst, z.g. op arbeidscontract voor onbepaalden tijd, met wederzijdsche bevoegdheid deze arbeidsovereenkomst te beëindigen met inachtneming van een opzeggingstermijn van ten minste één maand en op een maandelijksche vergoeding van f 25. S. 2347. 3 September. Blz. 479.

— Besluit tot vernietiging van een besluit van den raad der gemeente Broeksittard van 28 Juni 1937 betreffende de leeftijdsgrens van bezoekers van inrichtingen, waar gelegenheid wordt gegeven tot dansen. S. 2847. 10 September. Blz. 480.

— Besluit tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente Tienhoven (Z.H.) d.d. 14 Mei 1937, strekkende tot benoeming van A. van der Zouwen, te Ameide tot administrateur-controleur der steunverleening in de gemeente Tienhoven (Z.H.) op een gezamenlijke jaar-

wedde van f 500 voor de gemeenten Tienhoven (Z.H.) en Ameide, waarvan te betalen door de gemeente Tienhoven (Z.H.) 1/3 × f 500 = f 166.67 en 2/3 × f 500 = f 333.33 door de gemeente Ameide.

S. 2348. 27 September. Blz. 479.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Drankwet art. 56; Alg. Pol.Verord. van Delft art. 143; Wet R. O. art. 99.) — De grieven — voorzoover zij hierop neerkomen, dat de Kantonr. het ten laste gelegde niet bewezen had mogen verklaren — kunnen volgens art. 99, lid 2 Wet R. O. niet tot cassatie leiden. — Art. 143 A. P. V. van Delft, verbiedende zonder de vergunning van den Burgemeester eenige openbare vermakelijkheid te houden of daartoe zijn lokaal of erf beschikbaar te stellen, regelt een materie, welke voor een groot deel buiten art. 56 der Drankwet ligt. Voor dat deel is het in elk geval verbindend, terwijl niet is gebleken, dat in deze van een der localiteiten, bedoeld in art. 56, sprake is. — Terecht meent req., dat voormeld art. 143 twee alternatief gestelde verbodsbepalingen inhoudt n.l. eenige openbare vermakelijkheid houden én het het daartoe zijn lokaal beschikbaar stellen (zonder vergunning van den burgemeester), zoodat de schuldigverklaring, welke beide feiten als tegelijk door req. bedreven, verondersteld, een onjuiste opvatting van art. 143 inhoudt. (Anders Adv.-Gen. Berger). — Vonnis a quo vernietigd, opnieuw recht gedaan met gewijzigde qualificatie. (De Adv.-Gen. concludeert tot vernietiging op grond, dat hier sprake is van twee opzichzelf staande overtredingen, waarvoor slechts een straf is opgelegd.)* 18 October.

— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet art. 240l). — Terecht hebben Ged. Staten den post voor onderhoud van wegen en voetpaden, op de gemeentebegrooting uitgetrokken, verhoogd tot het door B. en W. en den hoofdingenieur van den prov. Waterstaat als minimum noodig geoordeeld bedrag. De meening van den Raad, dat het aanvoeren en verwerken der materialen door hand- en spandiensten zou kunnen geschieden, wordt niet gedeeld.* 22 October.

— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet art. 242.) — Terecht hebben Ged. Staten geoordeeld dat het niet verantwoord is de gemeentebegrooting sluitend te maken door de bestaande reserve geheel in te brengen en te beschikken over een deel der reserve van een bedrijf, nu in de komende jaren de financieele moeilijkheden der gemeente nog zullen worden vergroot doordat verschillende inkomsten in de eerstvolgende jaren zullen verminderen, de inkomsten niet tot het maximum zijn opgevoerd en verschillende uitgaven nog voor vermindering vatbaar zijn.* 29 October.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Verord. v. Alg. Politie van Middelburg art. 84; Wet Alg. Bep. art. 11). — De Kantonr. heeft niet — zooals het O. M. meent — bewezen verklaard, dat gereq. den optocht heeft samengesteld en opgesteld, doch enkel dat gereq. den optocht onder zijn leiding had en er aan heeft deelgenomen. — Nu het den gereq. mede ten laste gelegd „houden" van den optocht uitdrukkelijk niet bewezen is verklaard — tegen welke beslissing door req. niet is en, krachtens art. 99, lid 2 wet R. O., ook niet met recht kon worden opgekomen, zou het tegen het ontslag van rechtsvervolging gerichte middel alleen dan opgaan, indien het onder zijn leiding hebben van en deelnemen aan een optocht onder alle omstandigheden oplevert het „houden" van dien optocht. Dit is echter niet het geval, daar — al zal veelal het leiden van een optocht met het houden er van samenvallen — het zeer goed mogelijk is, dat iemand — bepaald persoon of lichaam — een optocht houdt en een ander met de leiding ervan belast, terwijl evenmin van elken deelnemer aan een optocht kan worden gezegd, dat hij een optocht houdt.* 1 November.

— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet artt. 248 en 240w; Ambtenarenwet 1929 art. 3.) — Nu aan de goedkeuring van Ged. Staten een wijziging der gemeentebegrooting wordt onderworpen, welke verband houdt met een uitgave, waartoe de gemeente zich verplicht meent op grond van het Ambtenarenreglement, kan aan Ged. Staten niet de bevoegdheid worden ontzegd om te onderzoeken, of deze verplichting van de gemeente inderdaad bestaat. De omstandigheid, dat in de Ambtenarenwet 1929 aan den ambtenaar het recht is verleend om in bepaalde gevallen tegen een door een administratief orgaan genomen beslissing beroep in te stellen bij in deze wet nader aangegeven instanties brengt niet mede, dat Ged. Staten in de uitoefening van hun goedkeuringsrecht ten aanzien van de gemeentebegrooting zouden worden beperkt. — Al moge het Ambtenarenreglement uitvloeisel zijn van art. 125 2e lid der A. W. 1929, zoo volgt daaruit niet, dat eene uitgave, waartoe de gemeenteraad zich op grond van dit reglement verplicht acht, zou zijn aan te merken als een uitgave, door de A. W. 1929 zelve aan de gemeente opgelegd.* 2 November.

— Besluit tot schorsing van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente Harlingen van 28 October 1937, N°. 1.754.91, waarbij gunstig is beschikt op een verzoek van de afdeeling Harlingen van „Kerk en Vrede" om na afloop van een op 11 November 1937 te houden openbare bijeenkomst te mogen collecteeren.

S. 2319 G. 15 November. Blz. 576.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 168; Alg. Pol.Verord. van Velsen art. 141b; Wet Alg. Bep. art. 11). — Het begrip „stadsschoon" in art. 141b Alg. Pol.-Verord. van Velsen, verbiedende het op van den weg af zichtbare wijze reclame aanbrengen of hebben, indien hierdoor naar het oordeel van B. en W. het stadsschoon wordt geschaad, moet niet worden opgevat als het schoon van een „stad" in de beteekenis van het gewone spraakgebruik. — Onder stadsschoon is hier te verstaan het schoon in de bebouwde gedeelten. — Niet is in te zien, waarom het artikel, aldus opgevat, niet zou vallen onder de verordenende bevoegdheid van art. 168 Gemeentewet. — Uit het vorenstaande volgt, dat art. 141b. 1e lid niet alleen betreft het stadsschoon*

van (het op een stad gelijkend deel van) IJmuiden, maar ook van andere bebouwde gedeelten van Velsen. 22 November.

— Besluit tot vaststelling van het tijdstip van de inwerkingtreding van de wet van 22 April 1937, S. 311, tot wijziging van de gemeentewet, de provinciale wet en de kieswet en intrekking van de Gemeente-borgtochtenwet.
S. 389 B. 11 December. Blz. 593.

— Besluit tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente Idaarderadeel van 4 Maart 1937, strekkende tot het verleenen aan de afdeeling Grouw van de Sociaal-Democratische Vrouwenclub van vergunning tot het houden van een collecte door middel van lijsten, waarvan de opbrengst zal komen ten bate van de uitzending van Spaansche kinderen naar het Zuiden van Frankrijk.
S. 2356. 11 December. Blz. 690.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet artt. 209 en 221; Alg. Pol.Verord. van Haaksbergen art. 25a). — De bij art. 25a der Alg. Pol.Verord. van Haaksbergen den Burgemeester toegekende bevoegdheid te beoordeelen, „van wie het bekend is, dat zij als openbare dronkaards bekend staan" [welke personen dan niet in vergunnings- of verloflokalen mogen verblijven of daar worden toegelaten] heeft noch een wetgevend noch een rechtsprekend karakter, doch strekt zuiver tot uitvoering dier verordening, welke uitvoering, daar zij betrekking heeft op de politie over herbergen en tapperijen en dergelijke inrichtingen, krachtens art. 221 der Gemeentewet in het bijzonder tot de taak van den Burgemeester behoort. Of req. terecht door den Burgemeester is aangewezen als iemand, die als openbaar dronkaard bekend staat, kan in cassatie niet worden onderzocht. 13 December.*

— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet Art. 244). — Het is in strijd met een goed financieel beleid om de begrooting sluitend te maken met behulp van de overschotten van vroegere jaren, zulks temeer, nu de rekening over het vorig jaar geen batig saldo van eenige beteekenis zal opleveren, zoodat de gemeente dan over vrijwel geen enkele reserve meer zou beschikken. Dit middel om de begrooting te doen sluiten zou slechts dan mogen worden aangewend, indien het onmogelijk was gebleken om op normale wijze tot een sluitende begrooting te komen. De bezwaren der gemeente tegen invoering eener straatbelasting kunnen niet zóó klemmend worden geacht, dat, onder de omstandigheden, waarin de financiën der gemeente op dit oogenblik verkeeren, dit middel om de inkomsten te verhoogen ongebruikt zou moeten blijven. 16 December.*

— Besluit tot schorsing van het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland dd. 26 October 1937, G.S. N°. 136, houdende goedkeuring van het besluit van den raad der gemeente 's-Gravenhage dd. 11 October 1937, waarbij, met wijziging van de begrooting dier gemeente voor het dienstjaar 1937, een bedrag van f 2000 beschikbaar is gesteld voor het inrichten door die gemeente van een urnenbewaarplaats op de algemeene begraafplaats aldaar.
S. 2319 I. 18 December. Blz. 689.

— Besluit tot schorsing van de besluiten van den raad der gemeente Hoensbroek van 29 November 1937, onderscheidenlijk strekkende tot benoeming en vaststelling wedde van Hoofd van de Publieke Werken en de Bedrijven en tot benoeming en vaststelling wedde van Chef van de Bedrijven te Hoensbroek.
S. 2319 J. 22 December. Blz. 689.

— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Uithuizen van 25 November 1937, strekkende tot benoeming van een lid van het Burgerlijk Armbestuur.
S. 2319 L. 22 December. Blz. 689.

— Besluit tot wijziging van de voorschriften betreffende de inrichting der rekening van inkomsten en uitgaven van de gemeenten en van de voorschriften, betreffende de inrichting der boekhouding van de ontvangers der gemeenten en de daarbij behoorende modellen.
S. 389 C. 29 December. Blz. 639.

— Besluit tot vaststelling van den vorm, waarin het proces-verbaal van opneming van boeken en kas van den gemeente-ontvanger wordt opgemaakt.
S. 389 D. 29 December. Blz. 645.

Gemeentegrenzen.

— Wet tot wijziging van de grens tusschen de gemeenten Hengelo (O.) en Enschede.
S. 300. 20 Maart. Blz. 152.

— Wet tot wijziging van de grens tusschen de gemeenten Haaren en Oisterwijk.
S. 312. 3 December. Blz. 590.

— Wet tot aanvulling van de wet van 31 December 1913, S. 469, tot toevoeging van de terreinen langs den Nieuwen Waterweg en het Scheur, thans deel uitmakende van de gemeenten 's-Gravenzande en Naaldwijk aan de gemeente Rotterdam sedert gewijzigd.
S. 313. 3 December. Blz. 592.

— Wet tot wijziging van de grens tusschen de gemeenten Ambt-Hardenberg en Vriezenveen. S. 314. 31 December. Blz. 624.

— Wet tot vereeniging van de gemeente Veur met gedeelten van de gemeenten Stompwijk en Nootdorp en toevoeging van het overige gedeelte van de gemeente Stompwijk aan de gemeente Nootdorp.
S. 315. 31 December. Blz. 625.

Gemeentewet.

— Wet tot wijziging van de gemeentewet, de provinciale wet en de kieswet en intrekking van de Gemeente-borgtochtenwet.
S. 311. 22 April. Blz. 237.

Geneeskunst.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Sr. art. 436; Wet Uitoef. Geneesk. art. 1.). — De grief, dat de Rechtb. ten onrechte heeft aangenomen, dat het met de hand strijkende bewegingen maken in de nabijheid van de ziek geachte lichaamsdeelen zonder evenwel het lichaam aan te raken, het verleenen van geneeskundigen bijstand zou uitmaken, kan req. niet baten, daar hetgeen hij deed de werkelijke of voorgewende strekking had genezende werking op den zieken mensch uit te oefenen en daarom ook terecht door de Rechtb. als uitoefening van de genees-*

kunst is beschouwd. Daarvan is toch niet enkel sprake, indien een middel wordt gebezigd of een methode wordt toegepast, steunende op de door de wet tot het bekomen der bevoegdheid tot uitoefening der geneeskunst vereischte kennis en ervaring.
28 Juni.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Sr. art. 436; Wet Uitoef. Geneesk. art. 1.) — Req.'s bezwaar tegen de overweging in het vonnis, dat „het om strafbaar te zijn wegens overtreding van art. 436 Sr. voldoende is, dat de verd. geneeskundigen raad verstrekte, terwijl daarbij onverschillig is, of degeen, die dezen raad kwam inwinnen, al dan niet aan een kwaal leed", kan hem niet baten. De wet van 1 Juni 1865, S. 60, regelende de uitoefening der geneeskunst, verstaat toch onder „geneeskundigen raad" het verleenen van genees-, heel- of verloskundigen raad als bedrijf, terwijl onder „geneeskundigen raad" moet worden verstaan een raad, welke de vermeende of werkelijke strekking heeft om genezing van een ziekte of kwaal te bevorderen. Nergens stelt de wet den eisch dat degene, aan wien die raad wordt verschaft, inderdaad ziek is. 28 Juni.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wet Uitoefening Geneeskunst artt. 9 en 19; Sr. art. 436.) — Terecht overwoog de Rechtb., dat „afleveren" in den zin van art. 9 der wet van 1 Juni 1865, S. 60, geen andere beteekenis heeft dan „ter beschikking van een ander stellen", waarbij de vraag of zulks al dan niet tegen betaling geschiedt niet ter zake dienende is. Het feit, dat in verschillende bepalingen de bevoegdheid van den geneeskundige tot het toedienen van geneesmiddelen wordt verondersteld, kan niet afdoen, daar het toepassen van geneesmiddelen op een patiënt door een geneeskundige iets geheel anders is dan het terhandstellen van geneesmiddelen. — Het afleveren van geneesmiddelen behoort naar de wet niet tot de uitoefening der geneeskunst en kan dus nimmer als uitoefening van geneeskunst door geheel of voor dit deel tot de uitoefening van geneeskunst onbevoegden gelden. Overtreding van art. 9 der wet van 1 Juni 1865 was mitsdien niet onder art. 18 (oud) dier wet en is evenmin onder het daarvoor in de plaats getreden art. 436 Sr. begrepen en wordt derhalve door art. 19 omvat.*
28 Juni. Blz. 509.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Sr. art. 436; Wet uitoefening Geneeskunst, art. 1.) — Ten onrechte was de Rechtb. van oordeel, dat i. c. niet sprake was van het uitoefenen der geneeskunst in den zin der wet, doch van verstrekken van geneesmiddelen met gebruiksaanwijzing. Gereq. heeft toch, zooals is bewezenverklaard, aan personen, die zich met klachten over hun ziekten en kwalen tot hem hadden gewend, kruiden verstrekt met aanwijzing, hoe die te gebruiken en zulks met de voorgewende of werkelijke strekking om genezende werking op die ziekten en kwalen uit te oefenen, weshalve hij gezegd moet worden die kruiden ter genezing te hebben voorgeschreven en dus geneeskundigen raad te hebben verleend, hetgeen in art. 1 der Wet van 1 Juni 1865, S. 60, onder uitoefening der geneeskunst verstaan wordt. — Met vernietiging van vonnis a quo, doet H. R. ten principale recht en spreekt een veroordeeling uit. 15 November.*

Girowet.

— Besluit tot vaststelling van de instructie voor de commissie van advies ingesteld bij artikel 9 van de Girowet, Stbl. n°. 307 van 1936. S. 388. 4 Juni. Blz. 255.

— Besluit tot regeling van de wijze, waarop de commissie, ingesteld bij artikel 9 van de Girowet, Stbl. N°. 307 van 1936, van advies zal dienen bij de uitvoering van die wet.
S. 354. 6 Augustus. Blz. 427.

Goudclausules.

— Wet, houdende maatregelen tot nietigverklaring van goudclausules in bepaalde overeenkomsten. („Wet op de goudclausules 1937".) S. 204. 24 Mei. Blz. 131.

Grondwet.

— Wet tot het in overweging nemen van een voorstel tot verandering in de Grondwet, strekkende tot wijziging en aanvulling van de bepalingen betreffende het inkomen der Kroon. S. 302. 9 April. Blz. 155.

— Wet tot het in overweging nemen van een voorstel tot verandering in de Grondwet, strekkende tot wijziging en aanvulling van de bepalingen betreffende de schadeloosstelling en het pensioen van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.
S. 303. 9 April. Blz. 155.

— Wet tot het in overweging nemen van een voorstel tot verandering in de Grondwet, strekkende tot het openen van de mogelijkheid, Ministers te benoemen, niet belast met de leiding van een ministerieel departement.
S. 304. 9 April. Blz. 156.

— Wet tot het in overweging nemen van een voorstel tot verandering in de Grondwet, strekkende tot aanvulling van de bepalingen betreffende het kiesrecht.
S. 305. 9 April. Blz. 156.

— Wet tot het in overweging nemen van een voorstel tot verandering in de Grondwet, strekkende tot het openen van de mogelijkheid, leden van vertegenwoordigende lichamen, die een streven tot uitdrukking brengen, gericht op verandering van de bestaande rechtsorde met toepassing of bevordering van onwettige middelen, van hun lidmaatschap vervallen te verklaren.
S. 306. 9 April. Blz. 157.

— Wet tot het in overweging nemen van een voorstel tot verandering in de Grondwet, strekkende tot het openen van de mogelijkheid, openbare lichamen voor beroep en bedrijf in te stellen.
S. 307. 9 April. Blz. 158.

— Wet tot het in overweging nemen van een voorstel tot verandering van eenige andere artikelen in de Grondwet.
S. 308. 9 April. Blz. 158.

— Wet tot het in overweging nemen van een voorstel tot verandering in de Grondwet, strekkende tot wijziging en aanvulling van de bepalingen van overgangsrecht.
S. 309. 9 April. Blz. 159.

Handelsregisterwet.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (K. art. 19, H.reg.wet artt. 7 en 20.) — Doorhaling gelast van de inschrijving in het Handelsregis-*

ter betreffende eene command. vennootschap op aandeelen met één beheerenden vennoot, daar deze slechts te zamen met een procuratiehouder toekenningsbevoegdheid heeft. *4 Januari.*

Haringwet.

— Wet tot wijziging van de Haringwet 1927 (Stbl. 387). S. 701. 22 April. Blz. 378.

Hinderwet.

— *Koninklijk besluit. (Hinderwet Art. 12 j°. art. 15.) — Een voorwaarde, luidend: „de electro-motoren en de daardoor in werking te brengen machines, werktuigen c.a. moeten zoodanig op de op de overgelegde teekening aangegeven plaatsen worden opgesteld, dat geen trillingen kunnen optreden" is dusdanig vaag, dat de concessionaris daaruit niet kan afleiden, wat door hem ter zake moet worden gedaan. — Al heeft appellant zijn bezwaren tegen een aan de vergunning verbonden voorwaarde niet in de zitting, bedoeld bij art. 7, te berde gebracht, moet toch, nu appellant voor het overige in zijn beroep ontvankelijk is en het bestreden besluit mitsdien in zijn geheel aan het oordeel der Kroon is onderworpen, ook aan dit punt aandacht worden gewijd.* *12 Januari.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Hinderwet art. 2; Sv. art. 450.) — Namens alle verdachten is bij schriftuur het middel voorgesteld en toegelicht door Mr. v. M., den onder IV genoemden req. tot cassatie. Mr. v. M. is echter voor het Hof verschenen voor zichzelven en als gemachtigde van de andere drie requiranten. Daar nu, in cassatie van eene bijzondere schriftelijke machtiging niet blijkt, was Mr. v. M. niet bevoegd namens die drie mede-requiranten eene schriftuur in te dienen, zoodat te hunnen aanzien op die schriftuur geen acht kan worden geslagen. — Op grond van zijn feitelijke vaststelling, dat het betrokken terrein, groot ongeveer 5½ H.A., van den Rijksweg door een schutting gescheiden, voorzien was o. m. van een rijvloer, schaftlokaal, privaat en fietsenbergplaats en reeds vanaf 1932 tot op heden aldus als stortplaats van vuil in gebruik was, heeft het Hof zeer zeker kunnen aannemen, dat hier sprake is van een „inrichting" in den zin der Hinderwet. — Het verweer, dat hier niet een inrichting zou zijn tot verwerken van afval, is door het Hof op juiste wijze weerlegd. Dat van „verwerken" van afval alleen sprake zou zijn, wanneer men actief en doelbewust het afval voor eenig werk verbruikt of wel tot een stof van andere samenstelling doet overgaan, beteekent een te enge opvatting van „verwerken". Wanneer afval in combinatie met daarop gestorte aarde, wordt gebezigd tot ophooging van een terrein, waarbij een verteringsproces wordt teweeggebracht, wordt deze afval wel degelijk verwerkt; het zou zelfs ook het geval zijn, indien geen verteringsproces zou plaats vinden. — De bestemming van het storten van afval en aarde voor ophooging van het terrein verhindert niet, dat de inrichting wordt beschouwd als bestemd tot verwerking van het afval, dat voor die ophooging wordt gebezigd.* *1 Maart.*

— *Koninklijk besluit. (Hinderwet art. 19 j°. art. 12.) — Een voorwaarde, behelzend dat aan de door B. en W. voor de contrôle op de gestelde voorwaarden aangewezen deskundigen toegang tot de fabrieksterreinen en gebouwen moet worden verleend en zij in de gelegenheid moeten worden gesteld monsters van het geloosde water te nemen, is in strijd met art. 19, aangezien de bij dat art. in het belang van den concessionaris gegeven waarborgen ontbreken. — Ook een voorwaarde, volgens welke de kosten van contrôle voor rekening van den concessionaris worden gebracht, is in strijd met de wet, aangezien deze voorwaarde niet betreft de bezwaren van gevaar, schade en hinder, in art. 12 genoemd.* *3 Maart.*

— *Koninklijk besluit. (Hinderwet art. 14.) — Het oprichten van een schelpenbreekmachine met den daarbij behoorenden electromotor kan niet worden aangemerkt als eene uitbreiding van de bestaande schelpendrooginrichting. Voor deze oprichting is geen hinderwetsvergunning vereischt, daar in art. 2 eene schelpenbreekmachine niet wordt genoemd en het vermogen van den electromotor de grens van 2 p.k. niet overschrijdt.* *23 April.*

— *Koninklijk besluit. (Hinderwet art. 2 XII.) — Het kenmerkende van eene veldsmidse is de mogelijkheid om de smidse gemakkelijk te transporteeren en haar op een willekeurige plaats in gebruik te stellen. Daar in casu de in de inrichting te bezigen smidse, hoewel voor een veldsmidse zeer groot, goed kan worden getransporteerd en elders in gebruik kan worden genomen, nadat een aansluiting op het electrisch net is verkregen, behoort de bedoelde smidse als een veldsmidse te worden aangemerkt; de aanwezigheid van een schoorsteen doet daaraan niet af.* *3 Mei.*

— *Koninklijk besluit. (Hinderwet art. 11 j°. art. 26.) — Aangenomen al, dat het door reclamant gevreesde gevolg van de schietinrichting (n.l. het storen en eventueel verdrijven van zeldzame vogels) is aan te merken als een nadeel, hetwelk de Hinderwet beoogt te voorkomen, is toch niet voldoende aannemelijk gemaakt, dat de bestaande kans op het wegtrekken dier vogels als gevolg van de schietoefeningen van voldoende gewicht is om deswege de inrichting niet toe te laten, te minder nu ter tegemoetkoming aan het bezwaar aanleiding bestaat om de voorwaarde te stellen, dat in het voorjaar op de schietbaan niet mag worden geschoten.* *16 Juli.*

— *Koninklijk besluit. (Hinderwet art. 17.) — Krachtens art. 17, derde lid, der wet kan slechts de concessionaris (en niet de bedrijfsleider) in beroep komen.* *13 September.*

— *Koninklijk besluit. (Hinderwet art. 7.) — Nu de zitting tot het inbrengen van bezwaren is gehouden op den 12en dag na de openbare kennisgeving, bedoeld in art. 6 2e lid, hebben B. en W. hunne beslissing genomen zonder inachtneming van de wettelijke voorschriften, en moet deze beslissing dus vernietigd worden.* *27 September.*

— *Koninklijk besluit. (Hinderwet Art. 8 j°. art. 15.) — Door de enkele mededeeling van de zijde van het gemeentebestuur aan den verzoeker, waarbij hij is uitgenoodigd op een der twee eerstvolgende werkdagen de*

beschikking van B. en W. op zijn aanvrage in ontvangst te komen nemen, wordt niet voldaan aan het voorschrift van art. 8 1e lid, dat het gemeentebestuur aan den verzoeker van de beslissing kennis moet geven. In verband daarmede kan appellant niet geacht worden den in art. 15 gegunden termijn van beroep te hebben overschreden.
11 October.
— *Koninklijk besluit. (Hinderwet art. 17.) — De omzetting van een fabriek tot een ander doel maakt dat zij een inrichting is geworden, die zonder de vereischte vergunning in werking is. — Het opleggen van nieuwe voorwaarden is derhalve niet mogelijk.*
17 November.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Hinderwet artt. 2 en 22.) — Art. 22 der Hinderwet stelt voor de daarbij omschreven feiten — waaronder het zonder de vereischte vergunning in werking houden van een in art. 2 omschreven inrichting — strafbaar het hoofd „der onderneming", waaronder niet anders is te verstaan dan de onderneming tot exploitatie eener zoodanige inrichting. — Het telastegelegde en bewezen verklaarde brengt niet mede, dat hier een onderneming tot het exploiteeren van een inrichting tot het bewaren van mest bestond, het houdt immers enkel in, dat req. handelde als hoofd van een champignonkweekersbedrijf ten dienste van dat bedrijf, weshalve bij het bestreden vonnis ten onrechte is aangenomen, dat het bewezene valt onder het bereik van art. 22 der Hinderwet.* *22 November.*

Huisarbeidswet.
— Besluit tot wijziging van het Huisarbeidsbesluit 1936 (Koninklijk besluit van 6 Mei 1936, S. n°. 853).
S. 868. 27 December. Blz. 705.

Indië (Ned.).
— Besluit tot bepaling van het tijdstip van inwerkingtreding van de wet van 17 Juli 1936, S. 904, houdende wijziging van de Indische Staatsregeling.
S. 980. 15 Januari. Blz. 65.
— Besluit tot bepaling van het tijdstip van inwerkingtreding van de wet van 17 Juli 1936, S. 905, houdende regeling van de toelating van zeeschepen in Nederlandsch-Indië.
S. 981. 15 Januari. Blz. 65.
— Besluit tot overdracht van de bevoegdheid tot benoeming, schorsing en ontslag van ambtenaren in dienst van autonome gemeenschappen in Nederlandsch-Indië op de dagelijksche besturen dier gemeenschappen.
S. 940. 10 Februari. Blz. 58.
— Besluit, houdende vaststelling van nieuwe regelen ten aanzien van de toelating van oorlogsschepen van vreemde mogendheden met de in rust aan boord zich bevindende luchtvaartuigen binnen het rechtsgebied van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao.
S. 944. 1 Maart. Blz. 62.
— Wet tot verleening van een financieele tegemoetkoming aan Nederlandsch-Indië, ten einde dat gebiedsdeel in staat te stellen tot het treffen van bijzondere maatregelen van welvaartszorg. S. 402. 2 April. Blz. 255.
— Wet tot herberekening van de korting op de Indische pensioenen.
S. 900. 2 April. Blz. 56.
— Wet, houdende instelling van een rubberfonds. S. 901. 2 April. Blz. 384.
— Wet, houdende bekrachtiging van een door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië vastgestelde ordonnantie. (Heffing van een tijdelijk extra-uitvoerrecht.)
S. 902. 2 April. Blz. 385.
— Wet, houdende bekrachtiging van een door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië vastgestelde ordonnantie. (Verlaging slachtbelasting.)
S. 903. 8 April. Blz. 385.
— Wet, houdende conversie van Nederlandsch-Indische Schuld. (Nederlandsch-Indische Conversieleeningwet 1937.)
S. 904. 8 April. Blz. 385.
— Besluit tot bekrachtiging van twee door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië vastgestelde ordonnanties tot wijziging en aanvulling ven onderscheidenlijk de „Ondernemingsrubberuitvoer-ordonnantie" en de „Bevolkingsrubberuitvoer-ordonnantie".
S. 947. 24 April. Blz. 386.
— Besluit tot wijziging van het „Besluit Internationaal Betalingsverkeer Nederlandsch-Indië 1934", het „Besluit Internationaal Betalingsverkeer Suriname 1934" en het „Besluit Internationaal Betalingsverkeer Curaçao 1934". S. 948. 22 Mei. Blz. 387.
— Besluit, houdende aanvulling van het Koninklijk besluit van 29 Juli 1911, S. 261, juncto het Koninklijk besluit van 3 Juli 1913, S. 322, regelende het verleenen van korting op de inkomsten van koloniale of gewezen koloniale landsdienaren, tot voldoening van hun door den rechter opgelegde uitkeeringen. S. 949. 9 Juli. Blz. 478.
— Besluit, strekkende tot nadere aanvulling van het besluit van den 27sten November 1933, S. 630, houdende vaststelling van nieuwe bepalingen betreffende de zeebrieven en scheepspassen in Nederlandsch-Indië.
S. 951. 15 November. Blz. 574.
— Wet, houdende bekrachtiging van twee door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië vastgestelde ordonnanties. (Wijziging van het tarief van invoerrechten).
S. 905. 3 December. Blz. 611.
— Wet, houdende bekrachtiging van een door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië vastgestelde ordonnantie. (Verlaging motorvoertuigenbelasting.)
S. 906. 3 December. Blz. 612.
— Wet, houdende bekrachtiging van een door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië vastgestelde ordonnantie. (Wijziging Indische Tariefwet en tarief van invoerrechten.) S. 907. 3 December. Blz. 612.
— Wet, houdende bekrachtiging van een door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië vastgestelde ordonnantie. (Opschorting van het uitvoerrecht op Javatabak).
S. 908. 3 December. Blz. 612.
— Wet, houdende bekrachtiging van een door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië vastgestelde ordonnantie. (Vrijstellingen van het tijdelijk extra-uitvoerrecht.)
S. 909. 3 December. Blz. 613.
— Wet, houdende maatregelen ten aanzien van de invoerrechten in Nederlandsch-Indië.
S. 910. 3 December. Blz. 613.

— Wet, houdende bekrachtiging van een door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië vastgestelde ordonnantie. (Verlaging van het uitvoerrecht op rubber.)
S. 911. 16 December. Blz. 678.
— Wet, houdende instelling van een Madoerawelvaartsfonds.
S. 912. 16 December. Blz. 678.
— Besluit tot wijziging van bepalingen betreffende Roomsch-Katholieke geestelijken in Nederlandsch-Indië.
S. 953. 16 December. Blz. 679.
— Besluit, houdende voorschriften ter uitvoering in Nederlandsch-Indië van de op 6 Mei 1937 te Londen gesloten internationale overeenkomst betreffende de regeling van de productie en den afzet van suiker.
S. 954. 17 December. Blz. 680.
— Wet, houdende voorziening in de behoefte aan kasgeld voor den Indischen dienst hier te lande gedurende het jaar 1938.
S. 913. 31 December. Blz. 679.

Invaliditeits- en ouderdomsverzekering.
— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van den 22sten November 1919, S. 764, houdende vaststelling van de modellen der rentezegels en van de aanwijzing der plaatsen, waarop de rentezegels, ten verkoop voorhanden zullen zijn, zooals dat besluit laatstelijk gewijzigd is bij Koninklijk besluit van den 17den Januari 1936, Stbl. N°. 880. S. 880. 2 Februari. Blz. 232.
— Besluit, houdende intrekking van het Koninklijk besluit van den 12den September 1924, S. 446, tot uitvoering van artikel 4, derde lid, der Ouderdomswet 1919, zooals dat laatstelijk gewijzigd werd bij Koninklijk besluit van den 25sten Maart 1931, Stbl. n°. 122. S. 883. 16 Maart. Blz. 55.
— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van den 17den December 1919, S. 814, tot uitvoering van de artikelen 329 en 331 der Invaliditeitswet, zooals dat besluit laatstelijk gewijzigd is bij Koninklijk besluit van 20 Juli 1929 (Stbl. n°. 396).
S. 891. 16 Augustus. Blz. 445.
— Besluit tot nadere wijziging van het „Tariefbesluit V.O.V.", zooals dat laatstelijk werd gewijzigd bij Koninklijk besluit van 9 April 1936, Staatsblad n°. 849.
S. 860. 25 October. Blz. 520.
— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van 6 April 1933, S. 159, houdende opnieuw aanwijzing van de gevallen, waarin de bewaarde rentekaarten worden vernietigd. S. 893. 27 November. Blz. 573.
— Besluit, houdende wijziging van het Koninklijk besluit van 17 September 1921, S. 1066, tot vaststelling van een regeling, houdende premiebetaling over meer dan één termijn waarover loon in geld wordt uitbetaald, zooals dat besluit laatstelijk gewijzigd is bij Koninklijk besluit van 1 Februari 1930 (Stbl. N°. 39).
S. 862. 1 December. Blz. 607.
— Wet tot wijziging der Invaliditeitswet.
S. 804. 3 December. Blz. 606.

Invoerrechten en accijnzen.
— Besluit, houdende bepalingen omtrent den vrijdom van den accijns op het zout, benoodigd voor het bemesten van landerijen en de voeding van vee.
S. 441. 10 Februari. Blz. 302.
— Besluit tot herziening van de attributen van het kantoor Bergeijksche Barrière.
S. 480. 26 Februari. Blz. 22.
— Besluit, houdende bepalingen omtrent het afgeven van geleibiljetten tot dekking van den uitslag, het vervoer en den inslag van brandspiritus. S. 444. 12 April. Blz. 325.
— Besluit tot herziening van de bepalingen omtrent het vervoer en van de bepalingen omtrent de nederlagen van goederen in het terrein van toezicht langs de grenzen.
S. 445. 23 April. Blz. 203.

Jachtwet.
— Besluit tot wijziging en aanvulling van het Koninklijk besluit van den 14den Februari 1924, S. 45, ter uitvoering van artikel 57 der Jachtwet 1923.
S. 780. 19 Februari. Blz. 53.
— Besluit ter uitvoering van artikel 1, derde lid, der Jachtwet 1923. (Fazant.)
S. 781. 19 Februari. Blz. 216.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Jachtwet 1923, art. 4.) — Der Rechtb. wordt ten onrechte tegengevoerd, dat zij zou zijn uitgegaan van de opvatting, dat het in jagende houding loopen zelve reeds voldoende zou zijn voor de strafbaarheid volgens art. 4 der Jachtwet 1923; zij heeft integendeel overeenkomstig de inleidende dagv. bewezen verklaard, dat req. met dat doel, t. w. het doel om wild op te sporen en te bemachtigen en te dooden, op den grond liep met een schietgeweer, dat hij in jagende houding droeg. 14 Juni.*

Kamers van Koophandel.
— Besluit tot nadere vaststelling van het aantal leden der Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Delft en Omstreken.
S. 682. 13 September. Blz. 519.
— Wet, houdende enkele voorzieningen in verband met de wijziging van het gebied van de Kamers van Koophandel en Fabrieken voor West-Friesland en Holland's Noorderkwartier door de wet van 31 Mei 1937, Stbl. N°. 521. S. 639 X. 31 December. Blz. 666.

Keurenwet.
— *Koninklijk besluit. (Keurenwet Artt. 1, 18.) — Onder banslooten zijn te verstaan alle slooten, welke dienen tot inlaten of afvoeren van polderwater, en bij welke dus het polderbelang betrokken is. — Een bepaling in een keur, volgens welke de losse bruggen, liggende over bepaalde watergangen en slooten in het tijdvak van 1 April tot 1 November op eerste aanzegging van het polderbestuur onmiddellijk moeten worden opgeruimd, verdraagt zich niet met de artt. 1 en 18 der wet, daar de wet aan het polderbestuur niet de bevoegdheid geeft, in voorkomende bijzondere gevallen bepaalde bruggen, wier aanwezigheid niet in strijd is met de bepalingen van de keur, te doen opruimen. 14 October.*
— *Koninklijk besluit. (Keurenwet Art. 1). — Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan de keur van een hoogheemraadschap tot keering van zeewater op grond, dat de keur in de bepaling van het gebied, dat als „buitenduinen" moet worden aangemerkt, te ver gaat, waardoor de rechten van de duineigenaren onnoodig worden beperkt; zulks te meer, nu de keur ook ten aanzien*

van de „binnenduinen" strenge bepalingen bevat. 16 October.
— Koninklijk besluit. (Keurenwet art. 18.) — Nu de polderkeur geen bepaling bevat, krachtens welke voor het omleggen van weteringen door het dempen en/of graven van watergangen vergunning zou kunnen worden gegeven, kan een door het polderbestuur verleende vergunning tot zoodanige omlegging niet geacht worden krachtens de keur te zijn verleend, en is een verzoek om vernietiging van een aan de vergunning verbonden voorwaarde, gegrond op art. 18 2e lid, niet ontvankelijk. 8 November.

Kieswet.
— Besluit tot uitvoering van artikel 56*a* der kieswet, zooals dit artikel is gewijzigd bij de wet van 23 Mei 1935, S. n°. 306.
S. 344. 25 Februari. Blz. 16.
— Wet tot wijziging van de gemeentewet, de provinciale wet en de kieswet en intrekking van de Gemeente-borgtochtenwet.
S. 311. 22 April. Blz. 237.
— Besluit tot vaststelling van het tijdstip van de inwerkingtreding van de wet van 22 April 1937, S. 311, tot wijziging van de gemeentewet, de provinciale wet en de kieswet en intrekking van de Gemeente-borgtochtenwet.
S. 389 B. 11 December. Blz. 593.

Koninklijk Huis.
— Besluit, waarbij aan Zijne Doorluchtige Hoogheid Prins Bernhard van Lippe-Biesterfeld, wordt verleend de titel van Prins der Nederlanden, met het praedicaat van Koninklijke Hoogheid.
S. 1. 6 Januari. Blz. 3.
— Besluit, waarbij aan Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana der Nederlanden wordt verleend de titel van Prinses van Lippe-Biesterfeld. S. 2. 6 Januari. Blz. 3.
— Besluit, houdende verleening van een wapen aan Z. K. H. Prins Bernhard der Nederlanden, Prins van Lippe-Biesterfeld.
S. 3. 3 Mei. Blz. 94.
— Besluit, houdende vaststelling van de onderscheidingsvlag voor Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard der Nederlanden, Prins van Lippe-Biesterfeld.
S. 4. 18 Juni. Blz. 235.
— Besluit, betreffende den naam, te dragen door de kinderen van Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana.
S. 5. 26 October. Blz. 481.

Koophandel.
— Besluit, houdende den datum van inwerkingtreding van de Wet van 14 Juni 1930, S. 240, houdende nieuwe wettelijke regeling van de arbeidsovereenkomst van kapitein en schepelingen. S. 280. 18 Mei. Blz. 151.
— Arrest van den Hoogen Raad. (K. artt. 62—73; Sr. art. 436). — Sedert de wetswijziging van 1922 is in de desbetreffende afdeeling van het W. v. K. nog slechts sprake van hen, die, na door de Rechtb. tot de beëediging als makelaar te zijn toegelaten, den eed als zoodanig hebben afgelegd. Uit de geschiedenis van de totstandkoming dier wijziging blijkt echter geenszins van de bedoeling om, in afwijking van den bestaanden toestand (zie nader het arrest Red.), voortaan te verbieden, dat personen, die niet in voege als voormeld zijn beëedigd, hun beroep maken van handelingen als in het thans geldende art. 62 lid 1 K. omschreven, hoedanig verbod dan ook in geen enkele wetsbepaling uitdrukking heeft gevonden. Derhalve wordt voor het als beroep verrichten van zoodanige handelingen eene toelating als bedoeld bij art. 436 Sr. niet gevorderd, zoodat het ontbreken der beëediging ook thans nog slechts beteekent, dat hij, die het beroep aldus uitoefent, niet is „makelaar" en hij dus niet valt onder de voorschriften, door de wet bepaaldelijk aan het bezit van die hoedanigheid verbonden. — Anders Adv.-Gen. Wijnveldt met betoog, dat een makelaar wel, evenals een advocaat, een vrij beroep uitoefent, doch dat hij daartoe eene toelating krachtens de wet noodig heeft en dat dus iemand, die, zonder die toelating, handelingen verricht, behoorende tot het terrein des makelaars, valt onder de strafbepaling van art. 436 Sr., daar de makelaar zijn bedrijf, omschreven in art. 62 K., als beroep uitoefent. 6 December.

Krankzinnigen en idioten.
— Besluit, betreffende de Stichting „Veldwijk" te Ermelo.
S. 1380. 26 Februari. Blz. 72.
— Besluit tot nadere wijziging van de voorwaarden voor de opneming en verpleging van krankzinnigen in de Rijksgestichten te Woensel en Grave.
S. 345. 11 Maart. Blz. 172.
— Besluit, houdende aanwijzing van de Stichting „Immaculata Conceptio" te Schinnen, als eene inrichting, die niet als gesticht voor krankzinnigen wordt beschouwd, ook wanneer daarin meer dan twee krankzinnigen worden verpleegd.
S. 1381. 23 April. Blz. 390.
— Besluit betreffende de Dr. Mr. Willem van den Berghstichting te Noordwijk.
S. 1382. 22 Juni. Blz. 391.
— Besluit, betreffende het krankzinnigengesticht „Reinier van Arckel" te 's-Hertogenbosch. S. 1383. 23 Juni. Blz. 391.
— Besluit, betreffende de Dr. Mr. Willem van den Berghstichting te Noordwijk.
S. 1384. 7 October. Blz. 521.
— Besluit, betreffende het krankzinnigengesticht „Maasoord", te Poortugaal.
S. 1385. 11 October. Blz. 522.
— Besluit, betreffende de St. Willibrordusstichting te Heiloo.
S. 1386. 26 October. Blz. 575.
— Arrest van den Hoogen Raad. (B. W. art. 74; R. O. art. 88; Wet Krankz. art. 41.) — [Verzoek van den Staat tot verhaal op gelden van een niet onder curateele gestelden krankzinnige, verpleegd te Venray, die, toen hij (1 December 1921) in het gesticht werd opgenomen, woonplaats had te Enschede, doch sedert was afgeschreven naar Venray. Nadat de kantonrechter te Enschede zich onbevoegd had verklaard, diende de Staat het verzoek in bij het kantongerecht te Venlo, waarop eveneens onbevoegdverklaring volgde]. — Buiten het hier niet aanwezige geval van het ontstaan van eene afgeleide woonplaats, kan de eenmaal gevestigde woonplaats slechts worden verloren door het werkelijk wonen in eene andere plaats met den wil aldaar voortaan hoofdverblijf te hebben. Aangenomen, dat de krankzinnige zijn

woning te Enschede heeft verlaten, zoo kan zulks niet zijn geschied met den wil die naar elders over te brengen, zoodat de gedane afschrijving naar Venray wettelijke beteekenis mist. De krankzinnige moet dus geacht worden zijn domicilie nog steeds te hebben binnen het ressort van den kantonrechter te Enschede, zoodat deze zich ten onrechte onbevoegd heeft verklaard. — Kantonrechter te Enschede aangewezen als de rechter, die bevoegd is het bedoelde bevelschrift van tenuitvoerlegging te geven. 1 November.

— Besluit, betreffende de Stichting „Dennenoord" te Zuidlaren.
S. 1387. 10 November. Blz. 576.

Landbouw-Crisiswet.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Zeevischbesluit 1936.
S. 740. 2 Januari. Blz. 46.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Tarwebesluit 1936 II.
S. 742. 15 Januari. Blz. 47.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Fabrieksturfbesluit 1935 I.
S. 743. 25 Januari. Blz. 47.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Ansjovisbesluit 1936.
S. 744. 25 Januari. Blz. 48.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934. (Aanwijzing zwarte stroop en melado als monopolieproduct.)
S. 745. 2 Februari. Blz. 48.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Tarwebesluit 1936 I.
S. 746. 10 Februari. Blz. 48.

— Besluit tot toepassing van de artikelen 9 en 13 der Landbouw-Crisiswet 1933 en het Crisis-Organisatiebesluit 1933 op waddenzeeharing. („Crisis-Waddenzeeharingbesluit 1937"). S. 748. 27 Februari. Blz. 50.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Tarwebesluit 1936 II. S. 749. 1 Maart. Blz. 379.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Mosselbesluit 1936. („Crisis-Mosselbesluit 1936".)
S. 750. 6 Maart. Blz. 51.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Bloembollensaneeringsplan (Teelt) 1935 art. 2, Landbouw-Crisiswet art. 9.) — Blijkens den inhoud der voorschriften van art. 33 van het tusschen Nederland en Pruisen op 26 Juni 1816 te Aken gesloten verdrag en van art. 37 van het tusschen die mogendheden op 7 October 1816 te Kleef gesloten verdrag is het oog slechts gericht geweest op de nadeelen, voor de bewuste eigenaren voortvloeiende uit de wettelijke bepalingen op het stuk van in-, uit- en doorvoer aan weerszijden van de grens van kracht. Niet is in te zien, waarom een wettelijke regeling nopens kweeken en telen van tulpen en bloembollen zou kunnen worden aangemerkt als den in-, uit- en doorvoer te betreffen. — De bewering van req., dat hij niet in aanmerking kan komen voor den steun, welken de bloembollenteelt van overheidswege in verschillende vorm geniet, kan hem reeds hierom niet baten, wijl de toepasselijkheid van art. 2 van het Crisis-Bloementeeltbesluit 1935 I en van art. 2 van het Bloembollensaneeringsplan (Teelt) 1935 niet afhankelijk is van de omstandigheid, of men voor steun in aanmerking komt. — Evenzeer faalt req.'s grief, dat niet zou zijn te laste gelegd de afwezigheid van den strafuitsluitingsgrond vervat in art. 2 lid 2 van het Bloembollensaneeringsplan (Teelt) 1935, daar zoowel genoemd artikel als art. 2 van het Crisis-Bloembollenteeltbesluit 1935 I in hun eerste lid eene algemeene verbodsbepaling inhouden, waarnaast het tweede lid dan telkens omschrijft, wanneer het algemeen verbod uitzondering lijdt. De elementen van het strafbare feit zijn dan ook slechts in het eerste lid gegeven. 8 Maart.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Crisis-Rundveebesluit 1934 I art. 2.) — De woorden van het — algemeen gehouden en binnen de grenzen van art. 9 Landbouw-Crisiswet vallend — verbod van het 1ste lid van art. 2 van het Crisis-Rundveebesluit 1934 I laten geen ruimte voor de opvatting, dat als element van dit verbod moet worden aangemerkt de afwezigheid van de gevallen, waarin naar de verdere bepalingen van het artikel dit verbod niet geldt. Dat — zooals de Rechtb. overwoog — niet is beoogd zonder meer het voorhanden hebben van rundvee strafbaar te stellen kan daaraan niet afdoen; immers hetzelfde kan worden gezegd, al neemt men aan, dat hier is een verbod ten aanzien waarvan faits d'excuse worden gesteld. Ook dan geldt, dat niet een verbod zonder meer maar slechts een begrensd verbod is bedoeld. — Qualificatie. 15 Maart.*

— Wet ter uitvoering van artikel 37 der Landbouw-Crisiswet 1933 ten aanzien van het bepaalde in de Koninklijke besluiten van: 3 Mei 1935, N°. 60; 22 Juli 1935, N°. 49; 19 November 1935, N°. 26; 25 Maart 1936, N°. 56; 7 April 1936, N°. 18; 26 Augustus 1936, N°. 26. S. 700. 20 Maart. Blz. 378.

— Besluit tot toepassing van de artikelen 9 en 13 der Landbouw-Crisiswet 1933 en het Crisis-Organisatiebesluit op huisbrandturf. („Crisis-Huisbrandturfbesluit 1937".)
S. 751. 31 Maart. Blz. 53.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934.
S. 752. 1 April. Blz. 380.

— Besluit tot wijziging van het Hypotheek-Commissiebesluit.
S. 783. 1 April. Blz. 384.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Zeevischbesluit 1936.
S. 753. 21 April. Blz. 380.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934 ten aanzien van maïsveekoeken. S. 754. 27 April. Blz. 380.

— Besluit tot toepassing van de artikelen 9, 13 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933 op haring. („Crisis-Haringbesluit 1937.")
S. 755. 3 Mei. Blz. 381.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Akkerbouwgroepenbesluit 1936.
S. 756. 8 Mei. Blz. 382.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Aal- en -Palingbesluit 1935 I.
S. 758. 28 Mei. Blz. 382.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Crisis-Suikerbesluit 1933 art. 2a). — De grief, dat het Hof, hoewel req. ter zake van het subsidiair telastegelegde werd vrijgespro-*

ken, die subsidiaire telastelegging weder in zijn onderzoek zou hebben betrokken, kan niet slagen. — Uit de verklaringen van getuigen en van verd. zelf heeft het Hof het bewijs kunnen putten, dat verd. aan het primair telastegelegde feit [m. n. het in voorraad hebben van ± 353 kg, bij vervaardiging binnenslands met accijns belaste suiker, terwijl niet de geheele hoeveelheid was gedekt door een document of peilbewijs niet ouder dan drie maanden na den dag van afgifte of van de laatste verlenging van den geldigheidsduur] schuldig was op 18 Dec. 1935, ten tijde van het omstreeks twee uur in den namiddag door de betrokken ambtenaren begonnen onderzoek. — De bewoordingen van art. 2a van het Crisis-Suikerbesluit 1933 laten geen andere uitlegging toe, dan dat, indien de voorraad grooter is dan 25 kg en niet volledig is gedekt, het in voorraad hebben t. a. v. die gehééle voorraad is verboden. 31 Mei.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Tuinbouwbesluit 1937 I.
S. 759. 8 Juni. Blz. 382.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Tongbesluit 1935 I. S. 760. 28 Juni. Blz. 383.

— Besluit tot toepassing van de artikelen 9, 10, 13 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933 op oesters, („Crisis-Oesterbesluit 1937".)
S. 761. 28 Juni. Blz. 383.

— Besluit tot wijziging van het Consumptie-Garnalenbesluit. S. 762. 28 Juni. Blz. 384.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934.
S. 642. 23 Juli. Blz. 372.

— Besluit tot intrekking van het Crisis-Snoekbesluit 1935 I. S. 643. 23 Juli. Blz. 373.

— Besluit tot wijziging van het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Export).
S. 644. 28 Juli. Blz. 373.

— Besluit, houdende toepassing op bloembollen van de artikelen 9, 13 en 14 van de Landbouw-Crisiswet 1933 en van het Crisis-Organisatiebesluit 1933. — „Bloembollensaneeringsplan 1937 (Handel)".
S. 645. 28 Juli. Blz. 374.

— Besluit, houdende toepassing op bloembollen en bolbloemen van de artikelen 9, 13, 13*b* en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933. — „Bloembollensaneeringsplan 1937 (Teelt)".
S. 646. 28 Juli. Blz. 375.

— Besluit tot toepassing van artikel 12 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Monopoliebesluit 1933, op bloembollen [Bloembollensaneeringsplan 1937 (Invoermonopolie)].
S. 649. 13 Augustus. Blz. 377.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Suikerbesluit 1933.
S. 650. 16 Augustus. Blz. 429.

— Besluit tot ontheffing van artikel 2 Crisis-Diermeelbesluit 1935 I.
S. 651. 20 Augustus. Blz. 429.

— Besluit tot bepaling van het tijdstip van inwerkingtreding van het Tuinbouwuitvoerbesluit ten aanzien van appelen en peren.
S. 681. 27 Augustus. Blz. 429.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934 ten aanzien van meiasse.
S. 653. 9 September. Blz. 448.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Mosselbesluit 1936.
S. 654. 18 September. Blz. 475.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Zeevischbesluit 1936.
S. 655. 27 September. Blz. 476.

— Besluit tot ontheffing van het bepaalde in artikel 7*a*, lid 3 van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934.
S. 656. 29 September. Blz. 477.

— Besluit tot verlenging van het Crisis-Rundveebesluit 1933 I.
S. 657. 29 September. Blz. 477.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Wulkenbesluit 1936. S. 658 9 October. Blz. 518.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Pluimveehouderijbesluit 1936 II.
S. 662. 18 November. Blz. 570.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Margarinebesluit 1925, art. 1; Landb.-Crisiswet 1933, art. 9.) — Terecht besliste de Rechtb., dat margarine ook thans [terwijl het Crisis-Zuivelbesluit 1935 I i. v. m. de Crisis-Zuivelbeschikking 1935 II (margarine) geen voorschrift omtrent vochtgehalte bevat] nog moet voldoen aan den bij art. 1 van het Margarinebesluit 1925, S. 417, gestelden eisch, dat het vochtgehalte niet hooger mag zijn dan 16 %. 22 November.*

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Melkbesluit 1936.
S. 663. 27 November. Blz. 572.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Zeevischbesluit 1936.
S. 664. 27 November. Blz. 573.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Tarwebesluit 1936 II.
S. 665. 27 November. Blz. 605.

— Wet tot uitvoering van artikel 37 der Landbouw-Crisiswet 1933 ten aanzien van het bepaalde in het Koninklijk Besluit van den 16den Juli 1937, N°. 77.
S. 639 H. 3 December. Blz. 605.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934.
S. 666. 7 December. Blz. 605.

— Besluit, houdende wijziging van het Crisis-Akkerbouwgroepenbesluit 1936.
S. 667. 7 December. Blz. 606.

— Besluit tot wijziging van artikel 3 van het Crisis-Haringbesluit 1937.
S. 668. 9 December. Blz. 606.

— Besluit tot toepassing van artikel 12 van de Landbouw-Crisiswet 1933 op den uitvoer van fruit, zuidvruchten en warmoezerijgewassen. („Crisis-Tuinbouwbesluit (uitvoermonopolie)").
S. 669. 9 December. Blz. 667.

— Besluit tot toepassing van artikel 12 van de Landbouw-Crisiswet 1933 op den invoer van fruit, zuidvruchten en warmoezerijgewassen. („Crisis-Tuinbouwbesluit (invoermonopolie)"). S. 670. 11 December. Blz. 667.

— Besluit tot wijziging van diverse besluiten, te weten het Crisis-Grenscontrôlebesluit 1935 (Algemeen), het Crisis-Denaturatiebesluit 1936, het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934, het Crisis-Akkerbouwgroepenbesluit 1936, het Crisis-Tarwebesluit 1936 I, het Crisis-Tarwe-

besluit 1936 II, het Vee- en Vleeschmonopoliebesluit 1936, het Crisis-Rundveebesluit 1934 I en het Crisis-Varkensbesluit 1936.
S. 671. 15 December. Blz. 668.
— Besluit tot wijziging van het Crisis-Zuivelbesluit 1935 I, het Crisis-Zuivelbesluit 1936 (Uitvoer) en het Crisis-Melkbesluit 1936.
S. 672. 17 December. Blz. 669.
— Besluit tot wijziging van het Gedroogde Garnalenbesluit 1936 I.
S. 673. 17 December. Blz. 669.
— Besluit tot wijziging van het Crisis-Boomkweekerijbesluit 1937.
S. 674. 20 December. Blz. 669.
— Besluit, houdende toepassing op bloembollen van de artikelen 9, 10, 13 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en van het Crisis-Heffingsbesluit 1933. („Bloembollensaneeringsplan 1938 (Export)".)
S. 675. 20 December. Blz. 670.
— Besluit tot wijziging van het Crisis-Bloemkweekerijbesluit 1937.
S. 676. 20 December. Blz. 672.
— Besluit, houdende toepassing van de artikelen 9, 13, 13*b* en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933 op gewassen van den tuinbouw. (Crisis-Tuinbouwbesluit 1938 I.)
S. 677. 20 December. Blz. 673.
— Besluit tot gedeeltelijke intrekking en wijziging van het Crisis-Zuivelbesluit 1935 I.
S. 678. 21 December. Blz. 678.

Landbouwuitvoerwet.
— Besluit tot toepassing van de artikelen 8 en 11 der Landbouwuitvoerwet 1929 op den uitvoer van tulpenbloemen naar Groot-Brittannië en Ierland.
S. 741. 14 Januari. Blz. 46.
— Besluit tot bepaling van het tijdstip van inwerkingtreding van het Tuinbouwuitvoerbesluit ten aanzien van komkommers, kropsla en tomaten.
S. 782. 24 Februari. Blz. 54.

Land- en Tuinbouwongevallenwet.
— Besluit tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 17 April 1923, S. 143, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 19, lid 3, der Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922, zooals dat is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 20 Juni 1924, Stbl. n°. 311.
S. 851. 6 Juli. Blz. 477.

Landsdrukkerij.
— Besluit tot nadere vaststelling van het tarief voor de verkrijgbaarstelling van drukwerken, welke door de Algemeene Landsdrukkerij worden uitgegeven.
S. 381. 10 Februari. Blz. 252.

Landverhuizingswet.
— Besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld in artikel 2 der Landverhuizingswet 1936.
S. 845. 11 Mei. Blz. 227.
— Besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld in artikel 13, zesde lid der Landverhuizingswet 1936.
S. 846. 11 Mei. Blz. 227.
— Besluit tot bepaling van het tijdstip, waarop de Landverhuizingswet 1936 in werking treedt. S. 889. 24 Mei. Blz. 234.

Levensverzekeringbedrijf.
— Wet tot wijziging van de Wet op het Levensverzekeringbedrijf 1922 (Stbl. n°. 716).
S. 200. 22 Mei. Blz. 130.
— Besluit tot wijziging van het besluit van 2 November 1923, S. 501, houdende een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij artikel 21 der Wet op het Levensverzekeringbedrijf 1922 (Stbl. n°. 716).
S. 250. 3 November. Blz. 552.

Lintbebouwing.
— Wet tot vaststelling van bepalingen tot het in het verkeersbelang tegengaan van lintbebouwing langs wegen onder beheer van het Rijk of op het Rijkswegenplan voorkomende, („Verkeerswet tegen lintbebouwing".)
S. 522. 31 Mei. Blz. 207.
— Besluit tot aanwijzing van de ambtenaren, bedoeld in de artikelen 13 en 15 van de Verkeerswet tegen lintbebouwing.
S. 596. 20 November. Blz. 567.

Loodswezen.
— Besluit tot wijziging van het Districtsreglement op den Loodsdienst in het 3e district, vastgesteld bij Koninklijk besluit van den 10den Augustus 1932, S. 433, gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 9den October 1934 (Stbl. n°. 541).
S. 585. 6 December. Blz. 597.

Loterijwet.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Loterijwet 1905, art. 2, 2° en art. 2, 3°.) — Weliswaar begint het als „memorandum" betiteld, door req. aan van B. geleverd stuk met „bevestiging" van een gesloten overeenkomst van koop en verkoop op afbetaling van eerst na volledige betaling te leveren premie-aandeelen 1904 der Holl. Grondcredietbank, van welke series en nummers nog onbepaald zijn, doch daarnaast kent req. bij dat stuk aan den „kooper" het recht toe om, nadat de eerste betaling zal zijn geschied, mede te dingen naar prijzen of premiën in geld gelijkstaande met een twintigste van het bedrag der prijzen of premiën, dat bij loting zal vallen op willekeurige in het memorandum met series en nummers aangewezen soortgelijke aandeelen, elk opgegeven nummer bij uitloting te vervangen door een ander. — Door een stuk met zoodanigen inhoud als een oorspronkelijk aandeel in een door req. aangelegde loterij aan te merken, heeft de Rechtb. geen enkel wettelijk voorschrift geschonden, terwijl zij terecht heeft verworpen de stelling van req., dat het stuk een „certificaat" zou zijn als bedoeld in art. 2 sub 3°. der Loterijwet 1905. 1 Februari.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wet op de Staatsloterij, art. 19a; Loterijwet 1905, Wijzigingswet v. 23 Juni 1925, Overgangsbepaling; Sv. art. 350.) — De dagv., welke uitvoerig melding maakt van schuldbrieven, waarin de trekkingen der Staatsloterij eene bepaalde daarbij aangewezen rol spelen en voorts aan het slot zegt, dat het hier ging om de bepaling op welke schuldbrieven een prijs of premie zou vallen, bevat daarmede eene nadere bepaling van het in qualitatieve termen omschreven feit. — Daaraan doet niet af, dat de schuldbrieven betreffen de N. V. en niet de requiranten, daar blijkens de dagv. de requiranten in hunne hoedanig-*

heid van directeuren der N. V. in rechte werden geroepen. — Met aan te geven, dat het gebruik maken van den uitslag der trekkingen bestond in het zich gedragen naar dien uitslag, is de Rechtb. niet buiten de t.l.l. getreden, doch heeft zij slechts eene nadere bepaling van het telastegelegde gegeven. — De qualificatie „gebruik maken van een of meer trekkingen der Staatsloterij" is juist, ook al moet worden aangenomen dat is bewezenverklaard, dat de requiranten „te zamen en in vereeniging" en niet „ieder voor zich" hebben gehandeld. Het betoog, dat van primair of subsidiair geen sprake zou kunnen zijn, indien voor beide dezelfde wettelijke qualificatie geldt, vindt geen steun in eenigerlei wettelijke bepaling. — Art. 19a der Wet van 23 Juli 1885, S. 142 (gew. bij wet van 4 Maart 1935, S. 69) luidt geheel algemeen; het heeft allerminst enkel op de toekomst betrekking, doch is mede op de bestaande toestanden gericht. Noch op de Overgangsbepaling van de Wet van 23 Juni 1925, S. 242, tot wijziging van de Loterijwet, noch op de omstandigheid, dat de trekking opleverde de uitvoering van eene overeenkomst, kan door req. met vrucht een beroep worden gedaan; het laatste niet, omdat van het verbod van eene bepaalde handeling rechtens niet is uitgesloten het geval, dat die handeling een element vormt van een vóór het verbod gesloten overeenkomst. 15 Februari.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Loterijwet 1905 art. 2, 3°.) — De grief, dat de „nummeropgaven" [van twee premieaandeelen der Holl. Gronderedietbank] zonder meer nergens recht op gaven, laat staan op de aan een premieaandeel verbonden winkans, richt zich tegen de feitelijke beslissing omtrent de beteekenis van de nummeropgaven, welke beslissing de Rechtb. gereedelijk op de daarvoor in het vonnis vermelde omstandigheden m. n. op den inhoud der voorwaarden waarnaar in de nummeropgaven zelve werd verwezen, kon doen steunen. — In de dagv. en in het vonnis valt duidelijk te lezen, dat de aandeelen zelve in de premieleening — ondanks een andere verklaring in de voorwaarden — niet aanstonds eigendom werden van den houder der nummeropgave. Voorzoover het tweede middel betoogt, dat inderdaad van eigendom reeds aanstonds sprake was, verzet het zich weder tevergeefs tegen een feitelijke beslissing der Rechtb., op de daarvoor aangevoerde feiten en omstandigheden voldoende gedekt. 12 April.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Loterijwet 1905 artt. 2 en 10.) — De grief van het O. M., zich richtend tegen de beslissing der Rechtb., omtrent de eigen trekkingen door Lotisico, moet afstuiten op de feitelijke vaststelling der Rechtbank, dat de mogelijkheid van eigen trekking ook reeds bij den oorspronkelijken opzet van vóór 1 Juli 1905 was voorzien. — Wel is gegrond de grief, welke zich richt tegen de beslissing omtrent de polissen aan toonder op afbetaling. Ten onrechte toch meent de Rechtb., dat de omstandigheid, dat vóór 1 Juli 1905 door „Lotisico" niet, zooals thans, termijnpolissen aan toonder werden uitgegeven „het wezen van den opzet der loterijen" niet zou raken. — Door het uitgeven van de bij dagv. omschreven polissen aan toonder op afbetaling wordt aan ieder de gelegenheid geboden om, zonder eenig risico voor verdere aansprakelijkheid, geheel naar eigen willekeur tegen betaling van f 2.50 bij slechts één trekking naar prijzen mede te dingen, zulks in tegenstelling met den meer blijvenden band, die bij termijnpolissen op naam juist op den voorgrond treedt, en een der grondslagen van het onderhavige loterijbedrijf vormde. — Het uitgeven van termijnpolissen aan toonder levert een principieele afwijking op van het loterijbedrijf, zooals dat tevoren door „Lotisico" werd uitgeoefend, welke handelwijze door artikel 10 Loterijwet 1905 niet wordt gedekt. — [Aldus ook Adv.-Gen. van Lier, die voorts ambtshalve opmerkt, dat ook het wederom uitgeven van polissen met nummers, nadat die nummers door conversie uitgevallen waren, een handeling is, welke niet door de overgangsbepaling van art. 10 is gedekt.] 14 Juni.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Loterijwet 1905 artt. 2 en 3, 3°.) — Uit het bewezenverklaarde volgt, dat, zoolang niet de „polis" [Gesplitste Maandpolis van Lotisico], welke volgens het formulier voor den daarop aangewezen persoon is „gereserveerd", volledig is afbetaald, — na welke afbetaling het formulier wordt ingeleverd en de polis uitgereikt —, de werkelijke beteekenis van het formulier deze is, dat, mits op de voorgeschreven wijze van de daartoe vereischte betaling blijkt, de persoon, aan wien dat formulier is afgegeven, van den aanlegger der loterij te vorderen heeft uitbetaling van den prijs, welke in die loterij op serie en nommer, op het formulier vermeld, zal zijn gevallen. Dit brengt mede, dat het „formulier" is een aandeel in een loterij in den zin der Loterijwet 1905 en niet een „certificaat" in den zin van art. 2, sub 3, der wet. 14 Juni.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Loterijwet 1905, art. 2, 3°.) — De voorwaarden, voorkomende op de bewijzen van deelname houden duidelijk in, dat uitsluitend gerequireerden de oorspronkelijke stukken onder zich kregen en dat de leden der z.g. „clubs" aan de obligaties ontleende rechten slechts konden doen gelden op vertoon van bewijs van deelname, hetgeen medebrengt, dat die bewijzen van deelname, door middel van welke gereq. de deelneming in de bij dagv. genoemde premieleening openstelden, zijn certificaten in den zin van art. 2 sub 3°. Loterijwet 1905. (Anders Advocaat-Generaal van Lier.) 8 November.

Luchtvaart.

— Besluit, strekkende tot wijziging van het besluit van 4 Juli 1935 (S. 393; Gouvernementsblad n°. 102), houdende vaststelling van algemeene bepalingen voor de luchtvaart in Suriname.
S. 941. 19 Februari. Blz. 61.

— Besluit, strekkende tot wijziging van het besluit van 4 Juli 1935 (S. 394; Publicatieblad n°. 96) houdende vaststelling van algemeene bepalingen voor de luchtvaart in Curaçao. S. 942. 19 Februari. Blz. 61.

— Wet tot omzetting van den Rijksstudiedienst voor de Luchtvaart in een Stichting, alsmede vaststelling van een regeling, als bedoeld in artikel 89a van de Comptabiliteitswet 1927, S. 259, ten aanzien van die Stichting. S. 523. 31 Mei. Blz. 338.
— Wet tot wijziging van de Luchtvaartrampenwet. S. 527. 31 December. Blz. 647.

Margarinebesluit.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Margarinebesluit 1925, art. 1; Landb.-Crisiswet 1933, art. 9.) — Terecht besliste de Rechtb., dat margarine ook thans [terwijl het Crisis-Zuivelbesluit 1935 I i. v. m. de Crisis-Zuivelbeschikking 1935 II (margarine) geen voorschrift omtrent vochtgehalte bevat] nog moet voldoen aan den bij art. 1 van het Margarinebesluit 1925, S. 417, gestelden eisch, dat het vochtgehalte niet hooger mag zijn dan 16 %. 22 November.*

Merkenwet.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Merkenwet art. 10.) — De overwegingen van 's Hofs beslissing zijn slechts aldus te verstaan, dat het Hof de mogelijkheid van verwarring heeft aangenomen, omdat het de onderscheidende kracht van het geheele merk van Rademaker voornamelijk gelegen achtte in het, in uitspraak en klank met „bobbie" overeenstemmende, woord „Hoppy", terwijl het overige van het merk niet of in onbeduidende mate tot het publiek sprak. Dusdoende heeft het Hof het merk in zijn geheel voor vergelijking met de merken van Bensdorp gebezigd. Dat Rademaker recht zoude hebben op het merk „Hopje", doet aan de beslissing betreffende het merk „Hoppy sticks" niets af. 22 Februari.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (B. W. art. 1401; Merkenwet art. 3.) — Het Hof heeft geoordeeld, dat de normale beteekenis van het woord „véritable" in den parfumeriehandel was en gebleven is enkel kwaliteitsaanduiding, ook al zou het woord in dien handel mede de beteekenis hebben verkregen van: afkomstig van Boldoot. — Met juistheid heeft het Hof beslist, dat verweerder, die dat woord voor zijne waren gebruikt, niet, omdat Boldoot dat woord eerder heeft gebezigd, onrechtmatig jegens Boldoot handelde. Immers, de gelegenheid om in zekeren tak van handel een woord te gebruiken, dat daarin voorschreven beteekenis heeft, kan niet door een bepaalden handelaar, ook niet door een nog zoo veelvuldig gebruik zijnerzijds van dat woord, aan anderen worden afgesneden. 4 Juni.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Rv. artt. 855—875; Merkenwet artt. 3 en 10.) — Het recht tot uitsluitend gebruik van een merk is niet bestaanbaar zonder bezit van de fabriek of handelsinrichting. — Ook in het geval van art. 3, eerste lid, Merkenwet (bestaan blijven van het recht drie jaar na het laatste gebruik) geldt als noodzakelijk vereischte het bezit van een fabriek of handelsinrichting. — Nu requirant in een tijdperk, onmiddellijk voorafgaande aan de inschrijving van het merk „Simplixite", geen fabriek of handelsinrichting bezat, is 's Hofs beslissing, waarbij die inschrijving, behoudens de nadere aangeduide waren, is nietig verklaard, juist. — [Grief van gerequestreerde, dat de beteekening van art. 13, tweede lid, Merkenwet kosteloos is geschied. Zie verweerschrift, Red.]. 9 Juli.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Merkenwet art. 10.) — De eisch van het cassatiemiddel, dat het Hof, bij eene vergelijking der beide woordmerken, de gedeelten Electro en Elektro buiten beschouwing had moeten laten, is ongegrond. 20 Augustus.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Merkenwet artt. 3, 10, 12bis.) — Een woord, waarvan slechts is gebleken, dat het ter aanduiding van één bepaalde herkomst is gebezigd (Bromocoll), kan zonder meer niet als soortnaam, dus ter kenmerking van de herkomst van waren ongeschikt, worden beschouwd. — Art. 12bis Merkenwet, bepalende, dat binnen eene maand na den dag der beslissing der Rechtbank, hooger beroep kan worden ingesteld, dwingt partijen niet om ingeval de Rechtb. eene interlocutoire beschikking heeft gegeven, die, zooals het Hof heeft vastgesteld, reeds eene uitspraak over een geschilpunt inhoudt (i. c. de overeenstemming in hoofdzaak tusschen de merken Bromocalm en Bromocoll), van die interlocutoire beschikking reeds binnen een maand in hooger beroep te gaan. Ten onrechte heeft het Hof het beroep van die interl. uitspraak niet-ontv. verklaard. (Het Hof laat daar, of de artt. 336 en 337 Rv. ten deze van toepassing zijn, Red.). — [Over eerder gebruik zie Verzoekschrift, Red.]. 27 September. Blz. 510.*

Meteorologisch Instituut.

— Besluit tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van den 20sten October 1933, S. 528, tot vaststelling van een nieuw Reglement voor het Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Instituut, gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 26sten April 1935 (Stbl. n°. 227). S. 578. 1 September. Blz. 471.

Militaire Zaken.

— Besluit, houdende nadere aanwijzing van de gezagsgebieden der stellingcommandanten en der territoriale bevelhebbers. S. 580. 27 Februari. Blz. 37.
— Besluit tot aanvulling van artikel 2 van het „Westindisch Detacheeringsbesluit 1930". S. 943. 27 Februari. Blz. 61.
— Besluit, houdende vaststelling van nieuwe regelen ten aanzien van de toelating van oorlogsschepen van vreemde mogendheden met de in rust aan boord zich bevindende luchtvaartuigen binnen het rechtsgebied van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao. S. 944. 1 Maart. Blz. 62.
— Wet tot wijziging van de Dienstplichtwet. S. 500. 22 April. Blz. 206.
— Besluit tot wijziging en aanvulling van het Reglement voor de Militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 22 Augustus 1931 (Staatsblad n°. 378). S. 540. 4 Mei. Blz. 209.
— Besluit, betreffende de inwerkingtreding van de wet van 22 April 1937, S. 500, tot wijziging van de Dienstplichtwet. S. 581. 11 Mei. Blz. 212.
— Besluit, houdende vaststelling van het contingent gewone dienstplichtigen der lichting 1938. S. 582. 20 Mei. Blz. 349.

— Besluit, houdende voorzieningen ten aanzien van den dienstplicht voor de lichting 1939. S. 583. 30 Juni. Blz. 349.
— *Koninklijk besluit. (Dienstplichtwet art. 16 j°. art. 12.) — De betrekking van evangelist bij de Belgische Evangelische zending kan niet geacht worden het karakter te dragen van het ambt van bedienaar van den godsdienst of zendeling, in den zin van art. 16, noch gerangschikt worden onder eenige andere in dit art. vermelde hoedanigheid. 23 Augustus.*
— *Koninklijk besluit. (Dienstplichtwet art. 17.) — Appellant, die de Duitsche nationaliteit bezit, is terecht ingevolge art. 4 van het bij de wet van 13 Jan. 1906 S. 4 goedgekeurde vestigingsverdrag tusschen Nederland en het Duitsche Rijk vrijgesteld van den dienstplicht. 1 September.*
— *Koninklijk besluit. (Dienstplichtwet art. 12.) — Hoewel terecht aan appellant geen vrijstelling wegens persoonlijke onmisbaarheid is verleend, bestaat er aanleiding om na te gaan, of hij op een anderen grond aanspraak op vrijstelling heeft. Daar appellant, wanneer hij in werkelijken dienst moet komen, naar alle waarschijnlijkheid zijn middel van bestaan (een door hem alleen gedreven zaak, waarin hij niet kan worden vervangen) zal verliezen, terwijl het voor hem niet mogelijk moet worden geacht een anderen loonenden werkkring te vinden, moet hij worden geacht te verkeeren in een bijzonder geval, op grond waarvan hem vrijstelling als bedoeld in art. 12 1e lid onder f behoort te worden verleend. 18 September.*
— *Koninklijk besluit. (Dienstplichtwet Art. 16.) — Appellant kan als godsdienstonderwijzer bij de Ned. Herv. Kerk niet worden aangemerkt als bedienaar van den godsdienst in den zin van art. 16 onder a, en behoort voor het overige ook niet tot de personen, in art. 16 aangegeven, aan wie om de reden, genoemd in art. 12 1e lid onder d, vrijstelling van den dienstplicht is te verleenen. 4 October.*
— Besluit tot afwijking van het Dienstplichtbesluit ten aanzien van een nadere keuring van ingeschrevenen voor de lichting 1938. S. 584. 22 October. Blz. 517.
— Besluit tot wijziging en aanvulling van het Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 22 Augustus 1931 (Stbl. n°. 378). S. 542. 7 December. Blz. 596.
— Besluit, houdende aanwijzing van alle kunstwerken, welke uit defensie-overwegingen daarvoor in aanmerking komen, als plaatsen waar ontplofbare stoffen met ontstekingsmiddelen kunnen worden opgelegd. S. 543. 13 December. Blz. 648.
— Besluit tot aanvulling van het Koninklijk besluit van 31 Maart 1926, S. 58, houdende vaststelling van den algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 14, zevende lid, der Pensioenwet voor de landmacht (S. 1922, N°. 66). S. 544. 21 December. Blz. 648.
— Wet tot wijziging van de Militaire Ambtenarenwet 1931. S. 501. 31 December. Blz. 646.

Ministerieele Departementen.
— Besluit tot instelling van een Departement van Algemeen Bestuur, dat den naam zal dragen van Ministerie van Algemeene Zaken. S. 140. 3 Juli. Blz. 418.
— Besluit tot opheffing van het Ministerie van Landbouw en Visscherij en tot wijziging van den naam van het Ministerie van Handel, Nijverheid en Scheepvaart. S. 141. 9 Juli. Blz. 418.
— Wet tot wettelijke voorziening naar aanleiding van het Koninklijk besluit van 3 Juli 1937, S. 140, tot instelling van een Departement van Algemeen Bestuur, dat den naam zal dragen van Ministerie van Algemeene Zaken. S. 3100. 16 December. Blz. 690.

Motor- en Rijwielwet.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Motor- en Rijwielwet art. 25.) — Nu het Hof heeft vastgesteld, dat de chauffeur van eischeres in strijd met art. 5 lid 1 Regl. voor het motorrijtuig den doorgang niet heeft vrijgelaten, heeft die chauffeur schuld, tenzij het door eischeres gedaan beroep op overmacht zoude opgaan. — Het beroep op overmacht is door het Hof op juiste gronden verworpen. — Het Hof heeft iedere schuld van verweerder aan de aanrijding verworpen, op welke behoorlijk met redenen omkleede beslissing steunt 's Hofs eindoordeel, dat de alleen-schuld van den chauffeur van eischeres is gebleken. 21 Januari.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (A. B. art. 11; Motor- en Rijw.wet art. 25.) — De door een motorrijtuig voortbewogen aanhangwagen is niet een motorrijtuig in den zin der Motor- en Rijwielwet. Niettemin is art. 25 dier wet van toepassing, wanneer persoon of goed, waaraan de schade wordt toegebracht, in aanraking komt, niet met het motorrijtuig zelf, doch met datgene, dat op of door het motorrijtuig wordt voortbewogen. — Ruime opvatting in verband met de strekking van genoemd artikel, te weten bijzondere aansprakelijkheid van eigenaar of houder van het rijdende motorrijtuig met het oog op het verhoogde gevaar voor het verkeer. Arrest Hof vernietigd. — Anders Adv.-Gen. Berger met betoog, dat het Hof geen algemeene beslissing heeft gegeven, maar eene feitelijke beslissing betreffende de onderhavige voertuigen. 4 Februari.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Motor- en Rijw.wet artt. 1 en 26.) — Op grond van de door verbalisanten afgelegde verklaring dat de betrokken weg, was een voor het openbaar verkeer opengestelden rijweg, op welke begin- en eindpunt op den dag, dat verd. daar reed, in verband met herbestrating borden waren geplaatst met het opschrift „Afgesloten rijweg", heeft de rechter bewezen kunnen verklaren, dat het hier betrof een voor het openbaar verkeer openstaanden rijweg. De tijdelijke afsluiting voor het rijverkeer kon aan den weg het karakter van voor het openbaar verkeer openstaanden rijweg niet ontnemen. 15 Februari.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Mot.- en Rijw.wet art. 22; Sv. artt. 422 en 424.) — De Rechtb. heeft uit de gebezigde bewijsmiddelen, i. v. m. algemeene ervaringsregelen,*

kunnen afleiden, dat req. verkeerde onder zoodanigen invloed van het gebruik van alcoholhoudenden drank, dat hij niet in staat moest worden geacht het motorrijtuig naar behooren te besturen. Of dit terecht is geschied, blijft voor rekening van den judex facti. — Nergens wordt voorgeschreven, dat de naleving van het in het tweede lid van art. 424 Sv. gegeven voorschrift in het vonnis moet worden vermeld; deze vermelding behoort ook niet naar haren aard in eene rechterlijke uitspraak te worden opgenomen. [Vaste jurisprudentie.] — De wet verplicht den rechter niet in zijn vonnis m. z. w. kenbaar te maken, dat hij overeenkomstig het voorschrift van art. 422 Sv., dat hij zoowel naar aanleiding van het onderzoek op de terechtzitting in h. b. als van het onderzoek in prima heeft te beraadslagen, gehandeld heeft. — Met toepassing van art. 442 Sv. alsnog onder de artikelen, waarop de oplegging van straf berust, mede art. 29 M. en R.wet genoemd. 1 Maart.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Verord. Straatpolitie Rotterdam, art. 69; M.- en R.wet art. 6; B. W. artt. 625 en 715.) — Noch aan de artt. 625 en 715 B. W. noch aan eenige andere wetsbepaling kan de eigenaar van een aan den openbaren weg gelegen bouwwerk een niet bij plaatselijke politieverordening aantastbaar recht ontleenen om dat bouwwerk met motorrijtuigen in- en uit te rijden. Hij is daarbij onderworpen aan de voorschriften, die door de bevoegde macht in het belang der veiligheid van het verkeer mochten worden gegeven. — Gereq. is ook niet van de verplichting om zoodanige voorschriften na te komen ontheven door de omstandigheid, dat het onderwerpelijke pand met vergunning van het bevoegde gezag is gebouwd volgens een plan, waarbij de „begane-grondsverdieping" werd bestemd onder meer voor garage, wijl — daargelaten in hoeverre gereq. reeds alleen daaraan eene geldige aanspraak op een tot het pand toegang gevenden inrit in de verhoogde voetstraat zou kunnen ontleenen — hij in ieder geval, zoolang die inrit niet bestaat, gehouden is tot nakoming van het door het bevoegd gezag in het belang der verkeersveiligheid gegeven verbod. — [Anders Adv.-Gen. van Lier.] 15 Maart.

— Koninklijk besluit. (Motor- en Rijw.regl. art. 9.) — Een raadsbesluit tot het gesloten verklaren voor verkeer is niet voldoende met redenen omkleed, wanneer het slechts overweegt dat de sluiting is in het belang van de vrijheid en veiligheid van het verkeer. 10 April.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Ongev.wet art. 95; M. en R.wet art. 25.) — Blijkens de geschiedenis is overmacht hier gebezigd in den zin van een gebeuren, waarvan men noch den eigenaar of houder zelf, noch iemand, voor wien hij aansprakelijk is, een verwijt kan maken, welk geval zich hier, blijkens 's Hofs feitelijke vaststelling, voordoet. — Dat niet is komen vast te staan, welke bepaalde oorzaak van de aanrijding aanwezig is, staat aan de vrijstelling van aansprakelijkheid ingevolge genoemd artikel niet in den weg. Anders Proc.-Gen. Besier. 16 April.

— Koninklijk besluit. (Motor- en Rijwielreglement art. 9.) — Nu het raadsbesluit tot gesloten verklaring, namens den raad door den voorzitter en den secretaris geteekend, in afschrift is overgelegd, moet worden aangenomen, dat het in den voormelden vorm door den gemeenteraad is genomen. De bewering van appellant, dat het in afwijking van het voorstel van B. en W. door aanneming van een voorstel van een raadslid genomen besluit niet zou zijn gemotiveerd naar den eisch van art. 9 3e lid, kan dus niet worden gevolgd. 20 April.

— Arrest van den Hoogen Raad. (M. en R.Regl. artt. 1, 16 en 22; Sr. art. 1.) — De grief, dat de Rechtb. niet de voor verd. gunstigste bepaling zoude hebben toegepast, faalt, daar uit niets blijkt, dat de Rechtb. zou hebben aangenomen, dat zich hier een der uitzonderingsgevallen, bij art. 16 lid 5 (nieuw) van het Mot.- en Rijw. Regl. voorzien, heeft voorgedaan, en ook niet blijkt, dat req. zich op zoodanige uitzondering heeft beroepen, terwijl een onderzoek dienaangaande niet ambtshalve behoeft te worden ingesteld. — Ook hij, die, na een door hem bestuurd motorrijtuig tot stilstand te hebben gebracht, op den weg staande aan dat rijtuig eenige herstelling verricht, bevindt zich als bestuurder met dat rijtuig op den weg in den zin van art. 22 (oud) lid 1 j°. art. 1, lid 1, sub f M. en R. Regl. — Dat het motorrijtuig niet aan de „linkerachterzijde" was voorzien van het vereischte roode licht, sluit in, dat het niet van zoodanig licht was voorzien aan de „achterzijde, op een door Onzen Minister nader aan te geven plaats", zooals art. 16, lid 1 kwam te luiden sedert de wijziging van 1934. — Het vierde middel kan req. niet baten, daar niet blijkt, dat req. een beroep heeft gedaan op omstandigheden, waaruit zou volgen, dat het niet goed werken van het achterlicht hem redelijkerwijze niet kon worden toegerekend. — De artt. 38quinquies, 1 (oud) en 38decies (nieuw) van de M. en R. Beschikking behoefden — als niet behoorende tot de voorschriften, inhoudende de verbods- en strafbepalingen op welke de strafoplegging onmiddellijk is gegrond — in het vonnis niet te worden vermeld. 26 April.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Mot.- en Rijw.Regl. art. 6.) — De grief, dat de Rechtb. ten onrechte als bewezen zou hebben aangenomen, dat req. in de bocht met het door hem bestuurde motorrijtuig links heeft gehouden, terwijl toch req. naar links is geslipt, kan req. niet baten, wijl — daargelaten nog dat de Rechtb. dit slippen niet heeft vastgesteld — het verbod van art. 6, al. 2 M. en R.Reglement reeds wordt overtreden, indien het voertuig op het verboden gedeelte van den weg rijdt. 26 April.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Mot.- en Rijw.wet art. 1; Mot.- en Rijw.Regl. artt. 1 en 19; Sv. art. 344, lid 1, 2°.) — De Kantonr. heeft niet overwogen, dat steeds en onder alle omstandigheden rijwielpaden behooren tot en deel uitmaken van den weg, doch slechts, dat voor dit laatste niet als eisch kan worden gesteld, dat het rijwielpad gemeen moet liggen met den weg. De overwegingen van de Rechtb. sluiten zich daarbij

aan in dien zin, dat noch de omstandigheid, dat het rijwielpad niet van iedere plaats van den rijweg af toegankelijk is, noch de indeeling van den weg — rijweg 5 m, zandberm van 2 m, met ligusterheg van ½ m, rijwielpad van 2.80 m — dwingen tot de conclusie, dat het rijwielpad niet in den zin van wet en reglement zou geacht kunnen worden te behooren tot en deel uit te maken van den weg. Een en ander is juist. — De zinsnede in het p.v.: „dat dit rijwielpad met dezen rijweg een geheel vormt", is kennelijk bedoeld als eene weergave van de feitelijke gesteldheid ter plaatse, welke vervolgens in het p.v. nog nader wordt omschreven. Aldus bevat het p.v. niet iets, wat voor eigen waarneming door verbalisanten (politieambtenaren) niet vatbaar kan worden geacht. — De stelling, dat van „tegenkomen" en „ontmoeting" in den zin van art. 19, onder c Mot.- en Rijw.Regl. (oud) slechts sprake kan zijn t. a. v. het verkeer, hetwelk zich op dezelfde baan van den weg beweegt, vindt geen steun in de bewoordingen van het artikel en is niet in overeenstemming met de strekking van de bepaling. 24 Mei.

— Koninklijk besluit. (Motor- en Rijwielwet art. 3.). — De omstandigheid, dat een openbare ter kennisbrenging, als bedoeld in het 2e lid, niet heeft plaats gehad, staat aan de ontvankelijkheid van een ingesteld beroep niet in den weg, aangezien het beroep openstaat binnen 30 dagen, nadat het besluit, waartegen het wordt ingesteld, ter openbare kennis is gebracht, zoodat, wanneer een zoodanig ter kennis brengen niet heeft plaats gehad, de beroepstermijn geacht moet worden nog loopende te zijn. 18 Juni.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Mot.- en Rijw.Regl. artt. 3 en 6bis). — Kantonr.: Het verweer van verd., dat art. 3 M.- en R.Regl. hier niet van toepassing kan zijn, daar hier art. 6bis van het Regl. van toepassing is, moet worden verworpen. Op het door verd. gepleegde feit [op den openbaren weg met een vierwielig motorrijtuig niet naar behooren naar rechts uitgeweken bij het tegenkomen van een met paard bespannen voertuig] is art. 3, lid 2, sub a zeer zeker van toepassing; de mogelijkheid of art. 6bis tevens is overtreden kan buiten beschouwing blijven. — H. R.: Req., die betoogt, dat art. 3, lid 2 sub a in zijn onderdeelen voor de bewezenverklaarde casuspositie tegenstrijdige gedragingen voorschrijft, en meent dat althans, bij zijn beroep op art. 42 Sr. [omdat in zijn rijrichting een voertuig was dat door hem werd ingehaald] de Kantonr. niet had mogen volstaan met zijn bovengemelde overweging, ziet voorbij, dat onder omstandigheden als door req. aangevoerd, een verplichting tot inhalen niet bestaat, integendeel zoodanig inhalen door art. 6bis wordt gewraakt, weshalve dan ook de toepasselijkheid van art. 3, lid 2, sub a daardoor niet wordt verlet. 28 Juni.

— Arrest van den Hoogen Raad. (M.- en R.Regl. art. 6; Wet R. O. art. 99.) — Daar het bewezenverklaarde — waarin sprake is van een „verkeersheuvel", zonder eenige nadere feitelijke aanduiding, zoodat het woord „verkeersheuvel" niet zuiver qualitatief kan worden opgevat — geheel past in de omschrijving van de ten deze toegepaste bepaling van art. 6, lid 4 onder b van het M.- en R.Regl., kan de grief, dat de Kantonr. het bewezene ten onrechte strafbaar heeft geoordeeld niet slagen. — De grief, dat de Kantonr. het woord „verkeersheuvel", dat in de t.l.l. en bewezenverklaring moet geacht worden te zijn gebezigd in den zin, welke dit woord in het M.- en R.Regl., bepaling in art. 6, lid 4 onder b, heeft, onjuist heeft opgevat, welke grief hierop neerkomt, dat de Kantonr. niet op den grondslag der t.l.l. zou hebben beraadslaagd en beslist, kan niet worden onderzocht (art. 99, lid 2 Wet R. O.). — [Anders implicite Adv.-Gen. van Lier, die van oordeel is, dat er geen reden is den term „verkeersheuvel" in een beperkten zin op te vatten en elk verhoogd deel van den weg bestemd om te dienen in het belang van het verkeer als een verkeersheuvel is aan te merken.] 28 Juni.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Mot.- en Rijw.Regl. art. 6.) — Rechtb.: Onder „bocht" moet in art. 6, lid 4, sub c M.- en R.Regl. — in tegenstelling met hoek — worden verstaan iedere geleidelijke over korten afstand gevormde kromming, hetzij deze zich voordoet in een zelfden weg of, gelijk i. c., ter plaatse waar twee wegen zich met elkander vereenigen, waarbij niet ter zake doet of de begrenzing van dien weg of van die vereenigingsplaats van wegen over een kort gedeelte van die kromming uit een rechte lijn bestaat. — H. R.: Door te beslissen, dat bij eene plaatselijke gesteldheid, als in bovenstaande overweging vastgesteld, de omstandigheid, dat de geleidelijke kromming over korten afstand door een rechte lijn wordt onderbroken, aan die kromming niet het karakter ontneemt van „bocht", heeft de Rechtb. dat begrip niet uitgebreid buiten de beteekenis, die daaraan in art. 6, lid 4, sub c M.- en R.Regl. naar het gewone spraakgebruik moet worden gegeven. 15 November.

Motorrijtuigenbelastingwet.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Wegenbelastingwet [Motorrijtuigenbelastingwet] art. 3; Sv. art. 430.) — De Politierechter, vrijsprekend „vermits niet is bewezen, dat er goederen in den auto geladen waren tijdens de bekeuring", is blijkbaar van oordeel geweest, dat van een motorrijtuig niet ingericht voor personenvervoer, en deswege begrepen onder art. 3, lid 1, sub d der Motorrijtuigenbelastingwet, in den zin van evengenoemde bepaling slechts sprake kan zijn, indien ten tijde van het rijden op den openbaren weg daarmede ook inderdaad iets anders dan personen, en wel goederen, worden vervoerd. Deze opvatting is in strijd met de duidelijke woorden der wet, die niet het oogenblikkelijk gebruik, doch de inrichting beslissend doet zijn. — De gegeven beslissing is niet een vrijspraak in den zin van art. 430 Sv. omdat de Politierechter daarbij niet heeft beraadslaagd op den grondslag der t.l.l., zooals deze kennelijk, in overeenstemming met art. 3, lid 1 onder d der Motorrijtuigenbelastingwet moet worden opgevat. — [Adv.-Gen. van Lier: Door vrij te

spreken, omdat niet bewezen was, dat er goederen in den auto geladen waren, heeft de Politierechter over eene andere t.l.l. eene beslissing gegeven, dan die welke bij dagv. gesteld was.] *1 Februari.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wegenbelastingwet [motorrijtuigenbelastingwet] art. 3; Sv. art. 261.)* — *De Politierechter, die terecht ervan is uitgegaan, dat in het algemeen de kap van een wagen tot de uitrusting daarvan behoort, heeft door te beslissen, dat niet aannemelijk is, dat in dit geval de kap als bagage is vervoerd een beslissing van feitelijken aard gegeven, welke in cassatie niet met goed gevolg kan worden bestreden.* — *De dagv. spreekt inderdaad ten onrechte van ambtelijke weging ingevolge artikel 19 quater der Motorrijtuigenbelastingwet", doch het is onjuist daaruit de gevolgtrekking te maken, dat de dagv. daarmede niet zou voldoen aan de eischen van art. 261 Sv. Volkomen duidelijk is het dat hier sprake is van een schrijffout en dat hier artikel 16 quater is bedoeld.* *1 Februari.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wegenbelastingwet [Motorrijtuigenbelastingwet] art. 17; Sv. art. 359.)* — *De Politierechter mocht aannemen, dat het betrokken motorrijtuig, waarmede req. — volgens zijne verklaring — uit hoofde van een overeenkomst met de drukkerij van een dagblad dagbladen van Amsterdam naar Enschede liet vervoeren en waarop een opschrift „Twentsch Dagblad het Centrum" was aangebracht, niet behoorde tot den handelsvoorraad van req., die in het bezit was van een z.g. Fabrikant, Handelskaart.* — *Req.'s stelling, dat een gebruik van een voertuig anders dan uitsluitend in de uitoefening van bedrijf van handelaar slechts op de wijze, bedoeld in art. 4 v. h. K. B. van 9 Juli 1927 n°. 29, zou kunnen worden achterhaald, kan worden voorbijgegaan.* — *Door met het plaatsen van roode haken in de aanteekening van zijn mondeling vonnis met voldoende duidelijkheid aan te wijzen, welke gedeelten van het ambtseedig proces-verbaal, waarvan de inhoud ter zitting in het kort is medegedeeld, en van de in het p.-v. der zitting voorkomende verklaring van verd., door hem als bewijsmiddelen zijn gebezigd, heeft de politierechter niet eenig wettelijk voorschrift geschonden.* *8 Februari.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 277; Motorrijtuigenbelastingwet art. 41.)* — *Blijkens art. 31 der Verordening zijn de precariorechten ook dan verschuldigd, wanneer zonder vergunning geschiedt wat aan precariorecht is onderworpen.* — *Belanghebbende, die op iederen werkdag gedurende 7½ uur, in welken tijd hij zijn beroepsbezigheden op kantoor verrichtte, zijn automobiel niet in een garage plaatste, maar op den openbaren weg liet staan, maakte aldus niet een gebruik van den openbaren weg, dat geacht kan worden normaal voort te vloeien uit het verkeer met automobielen en te vallen onder het „rijden met een motorrijtuig over den openbaren weg" terzake waarvan art. 41 van de Motorrijtuigenbelastingwet, met uitzondering van tolheffing, verbiedt het heffen van andere belasting dan welke krachtens die wet aan het verkeersfonds ten goede komt.* *5 Mei.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wegenbelastingwet (Motorrijtuigenbelastingwet) art. 6; Sv. art. 358.)* — *De voor den Politierechter door req. afgelegde verklaring: „ik erken de feiten, in het p.v., waarvan de korte inhoud is medegedeeld, omschreven. Het was een proefrit waarvoor geen belasting verschuldigd is. De kaart, die de chauffeur bij zich had, was hem per abuis medegegeven" is kennelijk aldus op te vatten, dat requirant zich voor dien rechter uitdrukkelijk heeft beroepen op de niet-verschuldigdheid van belasting volgens art. 6, lid 1 onder b der Motorrijtuigenbelastingwet. De politierechter, had daaromtrent bepaaldelijk een beslissing moeten geven.* *28 Juni.*

— Besluit tot herziening van het Rijkswegenplan. S. 595. 12 November. Blz. 597.

— Wet tot wijziging van de Motorrijtuigenbelastingwet en van de wet van den 6den October 1934, S. 534, tot instelling van een Verkeersfonds, inzonderheid met het oog op het belang der tertiaire wegen.
S. 526. 27 December. Blz. 646.

Mijnwezen.

— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van 25 April 1913, S. 139, betreffende het Staatsmijnbedrijf in Limburg en den Mijnraad. S. 568. 17 Maart. Blz. 344.

— Wet tot goedkeuring van een wijziging der overeenkomst van den Staat met de N. V. Domaniale Mijn Maatschappij.
S. 1403. 8 April. Blz. 77.

Naturalisatie.

— Wetten houdende naturalisatie van:

	S.	Blz.
ılst, N. C. v., wed. Dr.		
Giovanni Balma	1210	682
ntheunis, J. J.	1202	67
rnold, H. F.	1210	682
aertl, R. P.	1202	67
ihr, E. H.	1208	680
ısten, H. J.	1201	66
ıum, H. L. F. E.	1206	71
rtin, H. M. R.	1210	682
zie, W. J.	1202	67
jnevelt, A. J. M.	1205	70
jnevelt, M. M.	1205	70
jnevelt, P. A.	1205	70
ıum, H.	1209	681
hmer, W. J.	1206	71
Borger, O. W.	1200	65
Brennenraedts, V. J.	1201	66
Brinker, W. G. H.	1208	680
Bronneberg, L.	1201	66
Brunken, B. G. C.	1201	66
Brunnmayer, H. R. F.	1208	680
Butte, A.	1204	69
Cappa, J.	1210	682
Chalanton, P. C. G. M.	1210	682
Claus, E. L. S., gesch. echtg. v. P. A. Badouaille	1200	65
Coumans, P. F.	1210	682
Cronenberg, K. A.	1202	67
Crijns, L. P. L.	1208	680
Dassen, M. H.	1200	65
Debij, A. J.	1203	68
Delleman, W. F. L.	1203	68
Derksen, P. J.	1200	65
Dillenius, A. O.	1208	680
Dostal, V. J.	1209	681
Dym, K. A.	1205	70
Eicker, A. E. M.	1210	682
Eynde, J. A. v. d.	1206	71
Faij, J. E.	1204	69
Fedoroff, I.	1209	681
Fedoroff, V.	1209	681
Feldman, T.	1210	682
Flachs, F. J.	1201	66
Flachs, J. J. H.	1201	66

	S.	Blz.
Fliescher, H. J.	1209	681
Fliescher, P. J.	1209	681
Flight, W.	1209	681
Frank, K.	1201	66
Franssen, H. J.	1204	69
Franssen, J. W.	1204	69
Franz, H. K.	1201	66
Fretz, P. A.	1207	614
Galantha, P. A. I. B v.	1202	67
Gebauer, G. K.	1210	682
Geerties, B. J.	1206	71
Geerties, J. H.	1206	71
Geerts, Dr. A. M. F. B.	1204	69
Geiser, G.	1204	69
Gelfman, B.	1206	71
Geurink, J. W.	1210	682
Gielen, M.	1203	68
Gips, S.	1210	682
Gleis, M. E.	1207	614
Grosz, L.	1201	66
Grünewald, S. T.	1210	682
Guth, M.	1200	65
Haeve, C.	1208	680
Hampel, W.	1200	65
Hasselmann, J. M. A.	1207	614
Haupt, L. C. A.	1206	71
Hendriks-Franssen, M. A.	1204	69
Hesz, E.	1207	614
Hinz, W. F. O.	1206	71
Hirsch, E. B.	1200	65
Hofhuis, H. J. W. M.	1207	614
Hofhuis, W. J. H.	1207	614
Hohenthal, A., wed A. J. Meuleman	1202	67
Holm, F. E. S.	1201	66
Horst, R. E.	1210	682
Horvath, L. J. F.	1201	66
Humperdinck, K. W.	1204	69
Jansen, F. J.	1209	681
Janssen, F.	1204	69
Jeanmaire, E. M. P.	1210	682
John, A. F. F.	1210	682
Jongebloed, A. M. L.	1205	70
Jüttner, R. T.	1208	680
Kalb, W. P.	1208	680
Kämmerling, L.	1203	68
Kamphuis, E.	1210	682
Kardorff, A.	1205	70
Klaue, G. A. A.	1200	65
Klaue, W.	1200	65
Klerx, H. J. F. W.	1210	682
Klerx, W.	1210	682
Klinge, W.	1205	70
Kluchert, A. E. A.	1202	67
Knübben, J.	1200	65
Kober, S.	1200	65
Koenigswald, Dr. G. H. R. von	1205	70
Kohl, P.	1204	69
Kokkelkoren, M. H. M.	1204	69
Körber, T. W.	1209	681
Kouwenaar, G. M.	1202	67
Kreiss, W. A. O.	1208	680
Krejcik, E. L.	1205	70
Kröll, L. J. B.	1207	614
Krzkowszky, F. L.	1205	70
Kugel, W.	1206	71
Kuhlmann, F. A.	1207	614
Lampe, Mr. J. H. A. M.	1201	66
Lampel, S.	1205	70
Lauws, J. T. A.	1207	614
Lenz, B. G.	1205	70
Lifschitz, I.	1204	69
Lilian, O.	1202	67
Lindauer, E. J.	1203	68
Loë, H. F. G. H. M. M. G. Baron de	1208	680
Lohues, J. T.	1209	681
Maandag, N.	1205	70
Magnus, K. E. F.	1204	69
Mahler, P.	1203	68
Märkle, G. H.	1202	67
Marting, J.	1205	70
Maschke, P. O.	1200	65
Mayerhoffer, H.	1208	680
Meijer, L. A.	1202	67
Meyer, M. T. de	1208	680
Molendijk, G.	1207	614
Möller, F. H.	1201	66
Monath, R.	1204	69
Musper, K. A. F. R.	1203	68
Nägele, E. F.	1203	68
Nägele, H. R. E.	1203	68
Nibbelink, A. W.	1203	68
Niehaus, C. H.	1209	681
Niemann, V. C. A.	1200	65
Nijssen, W. H.	1205	70
Nowak, A.	1208	680
Nüss, W. v.	1201	66
Oehmke, T. R. L.	1202	67
Oppenheimer, P. F.	1203	68
Otten, P. P.	1202	67
Parzer, L. F.	1208	680
Penners, H. K. J.	1200	65
Perera, E.	1200	65
Petermann, O. W.	1204	69
Peusens, P. E. H.	1209	681
Pfeifer, E.	1206	71
Pfeifle, J. H.	1203	68
Pieper, E. J.	1201	66
Poustochkine, C.	1206	71
Preslicka, A.	1207	614
Quaedvlieg, W.	1204	69
Rauch, M.	1207	614
Reitmann, F. H. P.	1203	68
Richter, M. H.	1206	71
Rohde, G. E. A.	1203	68
Rohde, H. H. F.	1203	68
Röhm, W. G.	1206	71
Römer, A. M.	1210	682
Roosenboom, F. J.	1201	66
Rooze, J. A.	1206	71
Rosenberg, A.	1209	681
Rosenstamm, M., wed. A. Wolff	1201	66
Rücker, M. F. P.	1206	71
Ruhl, A.	1205	70
Sachumsky, J.	1204	69
Sackers, H. P. N.	1207	614
Schmelzer, W. J.	1203	68
Schmidt, F. H. T.	1203	68
Schmidt, H. J.	1200	65
Schmidt, C. L.	1203	68
Schmit, H. G.	1206	71
Schmitz, M. J. F.	1203	68
Schneider, A. H.	1205	70
Schnöckelborg, K. M. A. gen. Revermann	1207	614
Schoof, E., geb. Hollmann	1201	66
Schoof, J. E., geb. Hollmann	1201	66
Schrey, W.	1207	614
Schroeder, H. K. W.	1208	680
Schuckmann, H. M. R. v.	1208	680
Schulte, A. A. H.	1207	614
Schüren, A.	1208	680
Schuren, J. H.	1208	680
Schusser, P. H.	1200	65
Schwabacher, K. D.	1209	681
Seeman, S.	1207	614
Selis, M. H. J.	1203	68
Senda, F. J.	1208	680
Siemens, Prof. Dr. H. W.	1209	681
Silberman, R.	1208	680
Silfhout, J. J. v.	1203	68
Söchting, R.	1202	67
Spork, J. W. C.	1203	68
Stärk, O. B. H.	1202	67
Straten, J. v.	1204	69
Stroobants, H.	1209	681
Stück, C. F. F.	1209	681
Szerkowski, C.	1206	71
Suray, J. H. de	1210	682
Suckow, H.	1206	71
Täufer, J. der	1205	70
Tenbrink, J. M.	1200	65
Tenhagen, W.	1202	67
Tenhagen, W.	1202	67
Theunisse, M. E. C.	1202	67
Theijssen, G. L.	1207	614
Tuch, H. J. F.	1201	66
Vaessen, J. P.	1202	67
Vaneigelshoven, J.	1200	65
Vocht, J. de	1207	614
Vocht, J. B. de	1207	614
Vocht, M. E. de	1207	614
Vogel, A.	1204	69
Volz, R. F.	1209	681
Vorisek, W. J. R.	1201	66
Vorwerk, E. M.	1206	71
Vorwerk, H. H.	1206	71
Vries Foltijnski, M. de	1200	65
Vijgen, J. B. M.	1200	65
Vijgen, M. R. W.	1202	67
Vanthor, F. H. M. A.	1205	70
Wegner, M. E. C.	1204	69
Wertheimer, R.	1201	66
Wesel, T. A. v.	1203	68
Widdershoven, H. A. T.	1205	70
Willink, C. M. C., wed. H. R. Martin	1202	67
Winkeler, H. H. M.	1209	681
Wolf, E. P.	1208	680
Wolf, F.	1206	71
Wrede, H. K. W.	1205	70
Wüllenweber, H. J.	1208	680

Nederlanderschap.
— Besluit, houdende vaststelling van den dag van inwerkingtreding van de Wet van 21 December 1936, S. 209, en van de Wet van 21 December 1936, S. 913, beide strekkende tot wijziging van de Wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, en van de Wet van 21 December 1936, S. 912, strekkende tot wijziging van de Wet op het Nederlandsch onderdaanschap van niet-Nederlanders. S. 281. 20 Mei. Blz. 151.
— Besluit tot bekendmaking van den tekst van de wet van 12 December 1892, S. 268, op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, zooals die wet laatstelijk is gewijzigd bij de wetten van 21 December 1936 (Staatsbladen nos. 209 en 913).
S. 206. 3 Juli. Blz. 419.

Octrooiwet.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Octrooiwet art. 51.) — Eenerzijds moet de strekking der conclusie worden verstaan in het licht der beschrijving van de uitvinding, ook al mocht deze laatste niet in de conclusie wederom met zoovele woorden zijn uitgedrukt, doch anderzijds geeft het verleende octrooi geen uitsluitend recht ter zake van eene uitvinding, die in de beschrijving mocht worden aangetroffen, maar ter zake waarvan de aanvrager blijkens de conclusie, ook bij de uitlegging daarvan in bovenvermelden zin, geen aanspraak op uitsluitend recht geldend wil maken. — Bij de in cassatie niet te toetsen uitlegging van de conclusie van het verleende octrooi heeft het Hof terecht geoordeeld, dat het uitsluitend recht van Bell Telephone zich niet uitstrekt tot de vervormingsvrije versterking van een geheele groep frequenties — zie nader het arrest (Red.) — al maakt de aan de conclusie voorafgaande beschrijving melding van die werkwijze en al is daarin eene uitvindingsgedachte belichaamd. — Anders Proc.-Gen. Besier met betoog, dat 's Hofs arrest in strijd is met 's Hoogen Raads arrest van 17 April 1936, 1936 n°. 557, bij welk zoo recent, tegen zijne conclusie gewezen arrest, hij zich moet neerleggen. 19 Februari.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Rv. artt. 289—297; Octrooiwet art. 30). — De grief dat het Hof geen gronden, althans geen voldoende gronden voor zijne beslissing heeft aangevoerd, kan reeds hierom niet tot cassatie leiden, omdat art. 20 R. O. niet als geschonden is vermeld. — 's Hofs beslissing aangaande het kenmerk van „Auping"'s octrooi en het voorkomen van datzelfde kenmerk in „Avek"'s octrooiaanvrage is van feitelijken aard en kan dus in cassatie niet met vrucht worden bestreden. — De in het middel aangehaalde wetsartikelen verzetten er zich niet tegen, dat een door den rechter in kort geding aan den gedaagde opgelegd verbod tot het verrichten van bepaalde handelingen zich uitstrekt tot handelingen, afwijkende van die, welke volgens de stellingen der dagvaarding, door dien gedaagde in het verleden zijn begaan. 19 November.*

Omzetbelastingwet.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Omzetbelastingwet artt. 1 en 17.) — De vraag of de poelier, die zich bepaalt tot het z.g. panklaar afleveren van wild en gevolgelte onder de bepalingen der Omzetbelastingwet valt, kon in de onderhavige zaak [waarbij als feitelijk vaststaande is aangenomen, dat verd. zich ook met aflevering in verschillende deelen van reeën bezig hield] door het Hof buiten beslissing worden gelaten, daar de vrijstelling bij art. 17 der wet i. v. m. de bij dat artikel behoorende tabel B betreffende „doode dieren" verleend, in geen geval toepassing kon vinden op het afleveren van deelen van grof wild, waartoe eene bewerking plaats heeft in den zin van art. 1 der wet. — [Anders Adv.-Gen. Wijnveldt, die van oordeel is, dat het Hof het vonnis van den Politierechter had moeten vernietigen, wijl deze het verweer van req. dat hij geen fabrikant zou zijn, heeft weerlegd door te veroordeelen, hoewel uit het p.-v. niet blijkt van handelingen, waaruit het „fabrikant" zijn kan worden afgeleid.] 8 Maart.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Art. 13 Omzetbelastingwet 1933 S. 546.) — De toepasselijkverklaring van de bepalingen, die bij niet betaling gelden voor de invordering van accijnzen, brengt mede, dat voor het wegens omzetbelasting verschuldigde ook het voor accijnzen geldende privilege aan 's Rijks schatkist toekomt. 31 December.*

Ondernemersovereenkomsten.
— Besluit, houdende voorwaarden, waaronder bepalingen van een ondernemersovereenkomst in het japonnen-confectie-bedrijf algemeen verbindend kunnen worden verklaard.
S. 659. 22 October. Blz. 518.

Onderwijs (Hooger).
— Besluit tot aanwijzing overeenkomstig artikel 133, vijfde lid, der hooger-onderwijswet, van in Nederlandsch-Indië verworven getuigschriften.
S. 1390. 10 Februari. Blz. 73.
— Besluit tot aanwijzing overeenkomstig artikel 170 der hooger-onderwijswet van de Stichting voor Oud-Semietische, Hellenistische en Joodsche Rechtsgeschiedenis, gevestigd te Leiden, als bevoegd om bij de faculteit der rechtsgeleerdheid aan de Rijksuniversiteit te Leiden een bijzonderen leerstoel te vestigen in de Babylonisch-Assyrische, Israëlietische en Hellenistische rechtsgeschiedenis. S. 1360. 6 Maart. Blz. 72.
— Besluit tot aanwijzing overeenkomstig artikel 170 der hooger-onderwijswet van het Delftsch Hoogeschoolfonds te Delft als bevoegd om bij de afdeeling der scheikundige technologie aan de technische hoogeschool te Delft een bijzonderen leerstoel te vestigen in de papierfabricage.
S. 1361. 6 Maart. Blz. 72.
— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Hooger Onderwijswijt artt. 17 en 18.) — Het „hooren" ingevolge art. 17 4e lid en art. 18 3e lid kan niet alleen mondeling, maar vok schriftelijk geschieden. — Bij vermindering van het aantal leeraren in de klassieke talen aan een gymnasium van 4 tot 3 is 1 betrekking van leeraar in de klassieke talen aan dat gymnasium opgeheven. — Geen afvloeiingsvoorschriften. 25 Maart.*

— Besluit tot aanwijzing overeenkomstig artikel 170 der hooger-onderwijswet van de Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst, gevestigd te Amsterdam, als bevoegd om bij de faculteit der geneeskunde aan de Rijksuniversiteit te Utrecht een bijzonderen leerstoel te vestigen in de sociale geneeskunde.
S. 1362. 8 April. Blz. 388.
— Besluit tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van de afdeeling gymnasium van het R.K. Lyceum voor meisjes te 's-Gravenhage, uitgaande van de St. Wilebrordusvereeniging, gevestigd aldaar.
S. 1363. 10 April. Blz. 388.
— Besluit tot wijziging van artikel 4, paragraaf 58, van het Academisch statuut.
S. 361. 15 April. Blz. 252.
— Wet tot wijziging en aanvulling der hooger-onderwijswet. S. 321. 22 April. Blz. 249.
— Besluit tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van de afdeeling gymnasium van het Baarnsch lyceum te Baarn.
S. 1364. 27 April. Blz. 389.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (B. W. art. 353; Middelb. Onderwijswet art. 37; Hooger Onderwijswet art. 22.) — De tusschen belanghebbende en zijn van hem gescheiden echtgenoote geldende regeling omtrent het bedrag, dat belanghebbende als bijdrage moet betalen in de kosten van onderhoud en opvoeding van hun kind, heeft slechts beteekenis als regeling van wat onderling op dit punt zal gelden tusschen belanghebbende en zijn gewezen echtgenoote als voogdesse over hun kind, en kan geen afbreuk doen aan de bevoegdheid van de gemeente om, zich houdende aan den in art. 353 B. W. vastgestelden regel, dat de ouders in evenredigheid van hun inkomen tot die kosten moeten bijdragen, dienovereenkomstig de heffing van het schoolgeld over beide ouders te verdeelen. — De bepaling in de verordening betreffende het progressief tarief op de samengestelde inkomens der ouders is niet in strijd met de wet. 12 Mei.*
— Besluit tot het stellen van eischen, waaraan vereenigingen, welke zich met het geven van godsdienstonderwijs aan leerlingen onderscheidenlijk van openbare hoogere burgerscholen en handelsscholen en van openbare gymnasia belasten, en dit, voor zooveel het Rijksscholen betreft, ter kennis van Onzen Minister en, voor zooveel het gemeentescholen betreft, ter kennis van het gemeentebestuur hebben gebracht, behooren te voldoen om onderscheidenlijk ingevolge het vierde lid van artikel 22*bis* der middelbaaronderwijswet en het laatste lid van artikel 10*bis* der hooger-onderwijswet voor de toepassing van die artikelen met kerkelijke gemeenten te worden gelijkgesteld.
S. 365. 27 Mei. Blz. 183.
— Besluit tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van de afdeeling gymnasium van het „Lorentz-lyceum" te Eindhoven der vereeniging „Het Neutrale Lyceum te Eindhoven", gevestigd aldaar.
S. 1365. 17 Juni. Blz. 389.
— Besluit tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van het R. K. gymnasium voor meisjes „St. Angela" te Venray van het Zedelijk Lichaam „Ursula's Zusters", gevestigd aldaar.
S. 1366. 17 Juni. Blz. 389.
— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van 25 Augustus 1925, S. 365, tot aanwijzing overeenkomstig artikel 170 der hooger-onderwijswet van het „Fonds ten behoeve van de Indologische studiën aan de Rijksuniversiteit te Utrecht" als bevoegd om bij de faculteiten der rechtsgeleerdheid en der letteren en wijsbegeerte aan de Rijksuniversiteit te Utrecht bijzondere leerstoelen te vestigen. S. 1367. 9 Juli. Blz. 390.
— Besluit tot wijziging en aanvulling van het Koninklijk besluit van 27 Mei 1937 (Stbl. N°. 363). S. 366. 28 Juli. Blz. 458.
— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van 4 Juli 1905, S. 227, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 6 Augustus 1935, S. 498, ter uitvoering van artikel 33, onder *c*, der hooger-onderwijswet.
S. 367. 28 Juli. Blz. 459.
— Besluit, houdende gedeeltelijke inwerkingtreding van de wet van 22 April 1937, S. 321, tot wijziging en aanvulling der hooger-onderwijswet.
S. 391. 4 Augustus. Blz. 460.
— Besluit tot aanwijzing overeenkomstig artikel 133, vijfde lid, der hooger-onderwijswet, van de in Nederlandsch-Indië verworven getuigschriften.
S. 1391. 9 Augustus. Blz. 392.
— Besluit tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van de afdeeling gymnasium van het Christelijk Lyceum te Harderwijk van de Vereeniging voor Christelijk Middelbaar en Voorbereidend Hooger Onderwijs voor Harderwijk en Omstreken, gevestigd aldaar.
S. 1368. 20 October. Blz. 521.
— Besluit tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van de afdeeling gymnasium van het St. Catharinalyceum te Eindhoven der Vereeniging „Ons Middelbaar Onderwijs in Noord-Brabant", gevestigd te Tilburg.
S. 1369. 26 October. Blz. 575.
— Besluit tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van de afdeeling gymnasium van het St. Norbertus-lyceum en het St. Gertrudis-lyceum te Roosendaal van de Vereeniging „Ons Middelbaar Onderwijs in Noord-Brabant". gevestigd te Tilburg.
S. 1370. 26 October. Blz. 575.
— Besluit tot aanvulling van het Koninklijk besluit van 15 Juni 1926, S. 193, houdende aanwijzing overeenkomstig artikel 133, vijfde lid, der hooger-onderwijswet van het einddiploma van de Oostersch-letterkundige afdeeling (Afdeeling A I) van de Algemeene Middelbare School in Nederlandsch-Indië, zooals dit besluit nader is gewijzigd bij dat van 20 Maart 1929 (Stbl. N°. 123).
S. 372. 10 November. Blz. 553.
— Besluit tot aanwijzing overeenkomstig artikel 170 der hooger-onderwijswet van de stichting „Labor", gevestigd te Amsterdam, als bevoegd om bij de faculteit der rechts-

geleerdheid aan de Rijksuniversiteit te Leiden een bijzonderen leerstoel te vestigen in de sociale wetgeving in Nederland.
S. 1371. 7 December. Blz. 614.
— Besluit tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van het Gereformeerd Gymnasium te Kampen van de Nationale Vereeniging voor Gereformeerd Voorbereidend Hooger Onderwijs, gevestigd aldaar.
S. 1372. 27 December. Blz. 683.

Onderwijs (Middelbaar).
— Besluit tot wijziging en aanvulling van het Koninklijk besluit van den 19den Augustus 1926, S. 309, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 25sten October 1933, S. 548, ter vaststelling van de examengelden, bedoeld in artikel 81 der middelbaar-onderwijswet. S. 390. 26 Februari. Blz. 20.
— Wet tot wijziging en aanvulling der middelbaar-onderwijswet.
S. 320. 22 April. Blz. 243.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (B. W. art. 353; Middelb. Onderwijswet art. 37; Hooger Onderwijswet art. 22.) — De tusschen belanghebbende en zijn van hem gescheiden echtgenoote geldende regeling omtrent het bedrag, dat belanghebbende als bijdrage moet betalen in de kosten van onderhoud en opvoeding van hun kind, heeft slechts beteekenis als regeling van wat onderling op dit punt zal gelden tusschen belanghebbende en zijn gewezen echtgenoote als voogdesse over hun kind, en kan geen afbreuk doen aan de bevoegdheid van de gemeente om, zich houdende aan den in art. 353 B. W. vastgestelden regel, dat de ouders in evenredigheid van hun inkomen tot die kosten moeten bijdragen, dienovereenkomstig de heffing van het schoolgeld over beide ouders te verdeelen. — De bepaling in de verordening betreffende het progressief tarief op de samengestelde inkomens der ouders is niet in strijd met de wet. 12 Mei.*
— Besluit, waarbij met intrekking van het Koninklijk besluit van 16 Juni 1920, S. 299, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 17 November 1934, S. 592, een algemeen leerplan wordt vastgesteld voor de openbare hoogere burgerscholen A en B.
S. 363. 27 Mei. Blz. 176.
— Besluit, waarbij de tabellen voor de hoogere burgerscholen met vierjarigen- en vijfjarigen cursus, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 15 Maart 1923, S. 75, zooals dit laatstelijk is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 13 November 1934, S. 577, worden ingetrokken en nieuwe tabellen worden vastgesteld. S. 364. 27 Mei. Blz. 182.
— Besluit tot het stellen van eischen, waaraan vereenigingen, welke zich met het geven van godsdienstonderwijs aan leerlingen onderscheidenlijk van openbare hoogere burgerscholen en handelsscholen en van openbare gymnasia belasten, en dit, voor zooveel het Rijksscholen betreft, ter kennis van Onzen Minister en, voor zooveel het gemeentescholen betreft, ter kennis van het gemeentebestuur hebben gebracht, behooren te voldoen om onderscheidenlijk ingevolge het vierde lid van artikel 22*bis* der middelbaar-onderwijswet en het laatste lid van artikel 10*bis* der hooger-onderwijswet voor de toepassing van die artikelen met kerkelijke gemeenten te worden gelijkgesteld.
S. 365. 27 Mei. Blz. 183.
— *Beschikking van de Ministers van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en van Financiën, n°. 8552, afd. V.H.M.O./23 Juni 1937, n°. 206, afd. Dir. Bel., regelende de schoolgeldheffing aan de Rijks Hoogere Burgerscholen. 21 Juni.*
— *Koninklijk besluit. (Middelbaar-onderwijswet art. 36quater.) — Nu de betrokken leerling wegens ziekte aan het toelatingsexamen niet heeft kunnen deelnemen en hij daarop slechts voorwaardelijk tot de eerste klasse is toegelaten doch de school wegens verpleging in een sanatorium niet heeft bezocht, kan van eene „toelating" in den zin van artikel 36quater niet worden gesproken, zoodat voor dezen leerling geen bijdrage is verschuldigd. 16 Juli.*
— Besluit tot wijziging en aanvulling van het Koninklijk besluit van 27 Mei 1937 (Stbl. N°. 363). S. 366. 28 Juli. Blz. 458.
— Besluit tot wijziging en aanvulling van de artikelen 18, 21 en 31*bis* van het Ambtenarenreglement Rijks hoogere burgerscholen.
S. 369. 27 Augustus. Blz. 446.
— Besluit tot vaststelling van het Reglement en het Programma voor de eindexamens der openbare hoogere burgerscholen A en der ingevolge artikel 45*tredecies* der middelbaar-onderwijswet aangewezen bijzondere hoogere burgerscholen A met vijfjarigen en vierjarigen cursus.
S. 376. 22 December. Blz. 634.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Middelbaar Onderwijswet art. 37.) — Volgens art. 37 der Middelbaar-Onderwijswet wordt het schoolgeld geheven met inachtneming van de financieele draagkracht der belanghebbenden. — Na echtscheiding is ook de ouder, die niet met de voogdij is belast, belanghebbende bij het verstrekken van onderwijs aan zijn kind. — Zoodanige ouder is krachtens de onderhavige Verordening ook schoolgeldplichtig ter zake van het aan zijn kind verstrekte onderwijs. — De regeling der Verordening is niet in strijd met art. 285b B. W., daar de in dat artikel aan de Rechtbank gegeven bevoegdheid onverlet laat de bevoegdheid van den gemeentelijken wetgever tot regeling van het schoolgeld voor de gemeentescholen. — Het eerste lid van art. 5 der Verordening, bepalende dat als inkomen wordt aangemerkt het belastbaar inkomen, waarnaar voor het laatst verstreken belastingjaar der Rijksinkomstenbelasting de aanslag in deze belasting is geschied, houdt een regeling in, welke geenszins in strijd is met het meervermelde voorschrift der Middelbaar-Onderwijswet, dat het schoolgeld wordt geheven met inachtneming van de financieele draagkracht der belanghebbenden, doch aan dit voorschrift een alleszins geoorloofde uitwerking geeft. 22 December.*

Onderwijs (Lager).
— Besluit tot verlenging van de schorsing van het besluit van den raad der gemeente Sassenheim van 13 Augustus 1936, betreffende toepassing van artikel 205*ter* der Lageronderwijswet 1920.
S. 2320. 19 Februari. Blz. 79

— Besluit tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Voorhout van 29 Juni 1936, houdende medewerking overeenkomstig artikel 72 der Lager-onderwijswet 1920 voor den aanleg van een centrale verwarming ten behoeve van een bijzondere lagere school aldaar.
S. 2360. 19 Februari. Blz. 81.

— *Koninklijk besluit. (Wet van 4 Augustus 1633 S. 414 art. 5.) — Een verzoek om machtiging, als bedoeld in het 1e lid, behoort te worden beoordeeld naar den toestand op het oogenblik, waarop het verzoek werd ingediend, terwijl daarbij geen rekening behoort te worden gehouden met latere, onafhankelijke van den wil des verzoekers, ingetreden wijzigingen van de aan het verzoek ten grondslag liggende feitelijke omstandigheden, wanneer de indiening van het verzoek te goeder trouw is gedaan, in de verwachting van een blijvende overeenstemming met de wettelijke normen.*
19 Februari.

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 103.) — Wel kan art. 103 1e lid niet in die mate dwingend worden geacht, dat met buitengewone omstandigheden, waaraan in een bijzonder geval de te late inzending van de aanvrage te wijten is, in het geheel geen rekening zou mogen worden gehouden, doch als zoodanig kan niet gelden de enkele omstandigheid, dat het met de samenstelling en indiening van de aanvragen belaste bestuurslid niet voldoende ter zake kundig bleek te zijn. Nu eenmaal de, zij het dan ook aanvullende, aanvrage te laat is ingediend, is in verband met het voorafgaande daarmede terecht door het gemeentebestuur geen rekening gehouden.*
19 Februari.

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 214 ter.) — Onder „instellingen en vereenigingen", waarvan dit art. spreekt, kunnen gemeenten, wier kweekscholen moeten worden opgeheven, niet begrepen worden geacht; als zoodanig toch zijn alleen te verstaan bijzondere organisaties in tegenstelling met openbare lichamen.* *25 Februari.*

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijs 1920 art. 38.) — Aangezien het bij het uitgebreid lager onderwijs vooral aankomt op de bevoegdheden van het onderwijzend personeel, behoort bij de afvloeiing van leerkrachten aan een school voor dit onderwijs diegene het eerst voor ontslag in aanmerking te komen, die in vergelijking met de overige leerkrachten, wat zijn bevoegdheid betreft, het best aan de school kan worden gemist.*
25 Februari.

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 100.) — Er bestaat alleen dàn grond om bij toepassing ingevolge art. 100 2e lid van den klassedeeler van het vorig jaar ook het aantal door het Rijk bekostigde onderwijzers van dat vorig jaar bij de berekening in aanmerking te doen komen, indien toekenning van de vergoeding zou neerkomen op schadeloosstelling voor het verlies van rijksvergoeding.* *26 Februari.*

— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van 4 September 1923, S. 431, ter uitvoering van de artikelen 56, 57 en 59 der Lager-onderwijswet 1920, alsmede van het Koninklijk besluit van 4 September 1923, S. 432, ter uitvoering van de artikelen 88 tot en met 97 en 99 tot en met 104 der Lager-onderwijswet 1920, zooals deze besluiten laatstelijk zijn gewijzigd bij Koninklijk besluit van 1 Juni 1935 (Stbl. n°. 324).
S. 360. 2 Maart. Blz. 16.

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 51.) — De omstandigheid, dat door geheel verval van het wachtgeld van een gehuwde onderwijzeres haar gezin volgens haar bewering zal moeten bestaan van 50% van het inkomen, waarop haar huwelijk werd gebaseerd en dat zij voor het stichten van een gezin noodzakelijk achtte, is geen grond om hier aanwezig te achten een „buitengewoon geval", dat het opnieuw toekennen van wachtgeld zou rechtvaardigen.*
9 Maart.

— Besluit tot schorsing van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente IJsselmonde van 25 November 1936, betreffende afrekening van de kosten van den bouw eener bijzondere lagere school aldaar.
S. 2321. 15 Maart. Blz. 79.

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 100.) — Op de bepaling van het tweede lid kan niet een beroep worden gedaan om door toepassing van den klassedeeler van het voorafgaande jaar, waarin aan dien klassedeeler geen recht op gemeentelijke vergoeding van een boventallige leerkracht kon worden ontleend, zoodanige vergoeding deelachtig te worden. Zulks geldt ook dan, indien het voorafgaand jaar door toepassing van een vroegeren klassedeeler een boventallige leerkracht door de gemeente is vergoed geworden.* *31 Maart.*

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 205.) — Het 12e lid heeft uitsluitend het oog op een toekomstige opheffing van een bijzondere lagere school in verband met samenvoeging met een of meer andere scholen. Derhalve kan het bepaalde bij dat lid, dat op 1 Maart 1936 in werking is getreden, geen toepassing vinden ten aanzien van een reeds op 1 April 1935 opgeheven school.* *1 April.*

— Besluit tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Woudrichem van 3 April 1936, houdende medewerking overeenkomstig artikel 72 der Lager-onderwijswet 1920 voor de stichting van een bijzondere lagere school te Oudendijk, aldaar.
S. 2361. 6 April. Blz. 82.

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 73; Wet van 4 Augustus 1933 S. 414 art. 3.) — In het algemeen mag van niet meer leerplichtige kinderen slechts dàn worden aangenomen, dat zij op regelmatige wijze leerlingen van een nieuw te openen school zullen worden, wanneer het plaatselijk gebruik medebrengt, dat dergelijke leerlingen in den regel de school nog een geruimen tijd blijven bezoeken. Daar zulks in casu niet het geval is, hadden eenige kinderen die op den vermoedelijken datum van opening van de school leerplichtvrij zouden zijn, niet mogen worden medegerekend onder het wettelijke vereischte aantal leerlingen.*
6 April.

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 72.) — Al zijn de gevraagde uitgaven voor leermiddelen door het schoolbestuur gedaan vóór het in werking treden der wet van 4 Aug. 1933 S. 414, zoo moet de aanvrage toch op grond van art. 4 dier wet worden geweigerd, daar de aanvrage moet worden beoordeeld naar het tijdstip harer indiening, op welk tijdstip gemelde wet reeds gold. — Een handleiding voor ouderavonden en een exemplaar der L. O.wet 1920 kunnen niet als leer- en hulpmiddelen worden beschouwd. 13 April.*

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 83.) — Waar het gemeentebestuur aan Ged. Staten niet heeft gevraagd te beslissen, dat de schoolvereeniging blijvend heeft opgehouden het schoolgebouw overeenkomstig zijne bestemming te gebruiken, doch zoodanige beslissing uitsluitend heeft verzocht met betrekking tot de in dit gebouw voor het uitgebreid lager onderwijs beschikbaar gestelde lokalen, die zich op de bovenverdieping van het gemelde gebouw bevinden, hebben Ged. Staten terecht op het verzoek afwijzend beschikt, daar ten aanzien van deze lokalen alléén de voorschriften van art. 83 vijfde lid niet kunnen worden toegepast. 13 April.*

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 82 j°. art. 77.) — Daar art. 77 ten opzichte van eene verandering van inrichting, die reeds vóór de aanvrage is tot stand gebracht, niet toegepast zou kunnen worden, gelijk art. 82 uitdrukkelijk vordert, kan voor eene verandering van inrichting, die reeds vóór de aanvrage is tot stand gebracht, geen aanspraak op medewerking van de zijde van den gemeenteraad worden ontleend. Hieraan doet niet af, dat er over deze verandering reeds overleg met B. en W. had plaats gehad, aangezien dit overleg betrekking had op eene reeds eerder ingediende aanvrage, welke door het schoolbestuur op verzoek van B. en W. werd ingetrokken. 13 April.*

— Besluit tot wijziging van artikel 2, eerste en tweede lid, van het Koninklijk besluit van 29 Januari 1924, S. 23, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 15 Januari 1935, S. 14, tot vaststelling van de regeling van de wijze van uitbetalen der jaarwedde en wedde van de onderwijzers aan de openbare lagere scholen, bedoeld in artikel 30, vierde lid, der Lager-onderwijswet 1920, en tot het stellen van regelen betreffende verlof tot afwezigheid en inhouding van die jaarwedde of wedde bij dat verlof.
S. 362. 24 April. Blz. 176.

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 205ter.) — Het aan de besturen der bijzondere scholen bij art. 205ter toegekend recht op uitkeering van eene som ineens ter vervanging van de jaarlijksche vergoeding, bedoeld in het eerste lid van art. 205, is blijkens de bewoordingen en de geschiedenis der wetsbepaling kennelijk uitsluitend toegekend aan de besturen van niet-ingebouwde scholen. Het bestuur van een ingebouwde school bedoeld in art. 84, is derhalve in zijn desbetreffend verzoek niet-ontvankelijk. 26 April.*

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 72.) — Ten onrechte heeft de Raad in Oct. 1936 medewerking geweigerd voor een in Jan. 1935 plaats gehad hebbende vervanging van jalouzieën door gordijnen, nu die jalouzieën reeds meer dan 25 jaar dienst hadden gedaan in verband waarmede met voldoende zekerheid kan worden aangenomen, dat door de aanschaffing van gordijnen de „normale eischen" niet zijn overschreden. 26 April.*

— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet art. 151; Lager Onderwijswet 1920 art. 205ter.) — Onder „gemeentebestuur" in art. 205ter L. O.-wet 1920 moet worden verstaan de gemeenteraad. Art. 151 gem.wet toch behoort in dien zin te worden uitgelegd, dat in gevallen, waarin geen bepaald gemeenteorgaan is aangewezen, doch de medewerking zonder nadere definieering is opgedragen aan het gemeentebestuur, de aard van de te treffen voorziening al naar gelang zij in het algemeen tot de taak van een bepaald orgaan gerekend moet worden te behooren, voor de competentie beslissend is. Daar het beslissen over uitgaven ten laste der gemeente bepaaldelijk aan den Raad is voorbehouden, behoort het beschikken op verzoeken ex art. 205 L. O.wet, hetwelk financieele gevolgen voor de gemeente met zich brengen kan, naar zijn aard tot de bevoegdheid van den Raad. 4 Mei.*

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 72. Wet van 4 Augustus 1933 S. 414 art. 4.) — Voor een juiste beoordeeling van de aanvrage om gelden voor schoolmeubelen en leer- en hulpmiddelen is het noodzakelijk, dat daarin duidelijk wordt aangegeven wat wordt verlangd met vermelding van den aard en het aantal van datgene wat het schoolbestuur wenscht aan te schaffen. Een aanvrage zonder nadere omschrijving of detailleering en abusievelijk van de voor de „verandering van inrichting" (wegens voorgenomen toevoeging van het vak machineschrijven aan het leerplan eener u.l.o.-school) benoodigde gelden kan dus niet als een aanvrage ex art. 72 worden aangemerkt en had dus niet-ontvankelijk behooren te zijn verklaard. 20 Mei.*

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 82 j°. art. 80.) — Het bepaalde bij het 4e lid van art. 80 kan ingevolge art. 82 slechts bij verbouw of verandering van inrichting overeenkomstige toepassing vinden, doch niet bij aanschaffing van schoolmeubelen. Ten onrechte hebben Ged. Staten zich derhalve bevoegd geacht tot het doen van uitspraak in een tusschen het gemeentebestuur en een schoolbestuur gerezen geschil omtrent de grootte van het door de gemeente voor aanschaffing van schoolmeubelen beschikbaar te stellen bedrag. 21 Mei.*

— Wet tot wijziging van de Lager-onderwijswet 1920. S. 322. 22 Mei. Blz. 159.

— Wet tot wijziging van de Lager-onderwijswet 1920. S. 323. 22 Mei. Blz. 163.

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 72 j°. art. 77.) — Indien de door het schoolbestuur beoogde verandering van inrichting (in casu uitbreiding van de speelplaats) hangende de procedure tot het ver-*

krijgen van medewerking (in casu na weigering door den Raad en hangend het beroep bij Ged. Staten) alreeds tot stand zou zijn gebracht, tengevolge waarvan art. 77 niet meer zou kunnen worden toegepast, zou de feitelijke grondslag van de oorspronkelijk krachtens art. 72 ingediende aanvrage zijn vervallen en zouden Ged. Staten dienaangaande geen beslissing meer vermogen te geven. 2 Juni.

— Besluit tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Sassenheim van 13 Augustus 1936, betreffende toepassing van artikel 205*ter* der Lager-onderwijswet 1920 ten aanzien van de R. K. bijzondere meisjesschool aldaar. S. 2362. 4 Juni. Blz. 395.

— Besluit tot schorsing tot 1 December 1937 van het besluit van burgemeester en wethouders van Hellevoetsluis, van 7 Mei 1937, N°. 70/3.31, in zake aanstelling en ontslag van J. van der Wal als vakonderwijzer aan de openbare school voor uitgebreid lager onderwijs in die gemeente. S. 2322. 5 Juni. Blz. 393.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (B. W. artt. 1353, 1690—1702; Rv. art. 59; L.O.wet 1920 art. 5.) — Het arrest houdt in de feiten, op grond waarvan het Hof aanneemt, dat het Instituut (verweerder) rechtspersoon is, zoodat, indien door deze beslissing eenig wettelijk voorschrift verkeerd toegepast of geschonden mocht zijn, eischeres daartegen met vrucht in cassatie kan opkomen. Daarom voldoet de wijze, waarop het Hof ten aanzien van dit punt zijne beslissing met redenen heeft omkleed aan de eischen, die de in het middel aangehaalde artikelen (o. m. 162 Grondwet, 20 R. O. en 59 Rv., Red.) in dit opzicht stellen. — Onderdeel b van het eerste middel kan reeds daarom niet tot cassatie leiden, omdat geen der in het middel aangehaalde wetsartikelen eenigen eisch stelt ten aanzien van de oprichting van stichtingen of het in het leven roepen van rechtspersonen ten tijde van de hierbedoelde handeling. — Het Hof heeft het verweer, dat de gemeente aan genoemd art. 1034 wilde ontleenen (nl. als zoude dit artikel uitdrukkelijk den eisch stellen, dat men ook voor zich zelven iets moet bedingen), verworpen, omdat dit artikel dien eisch niet stelt en omdat, indien het artikel dien eisch wèl stelde, de onderhavige overeenkomst daaraan zou voldoen. — De grief, dat in het arrest omtrent het voldaan zijn aan dien eisch niets is te vinden en de beslissing, dat daaraan is voldaan, niet is gemotiveerd, mist feitelijken grondslag. Het Hof zag dit beding voor zichzelven in de bepaling dat twee der curatoren door van Kinsbergen zullen worden benoemd. — Nu deze grond voor 's Hofs beslissing in cassatie te vergeefs wordt bestreden, kan de grief, gericht tegen den anderen grond, buiten onderzoek blijven. — De grief van de gemeente, dat de gevorderde nakoming van de overeenkomst van 1809 haar in strijd zoude brengen met het verbod van art. 5 L. O.wet 1920 om anders dan in de gevallen en onder de voorwaarden, in die wet genoemd, geldelijke bijdragen toe te kennen aan bijzondere scholen voor gewoon en uitgebreid lager onderwijs, kan eischeres niet voor het eerst in cassatie, te berde brengen, daar aan deze grief mede ten grondslag ligt de stelling van feitelijken aard, dat de baten voortspruitende uit het Collegie van Schipluiden deel uitmaken van de geldmiddelen van de gemeente Elburg. 11 Juni.*

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 76.) — Een college van B. en W. eener gemeente is niet bevoegd tot het instellen van beroep tegen eene beslissing van den gemeenteraad, als bedoeld in art. 75 1e lid. 18 Juni.*

— Besluit tot intrekking van Ons besluit van 15 Maart 1937, S. 2321, houdende schorsing van het besluit van burgemeester en wethouders van IJsselmonde van 25 November 1936, betreffende afrekening van de kosten van den bouw eener bijzondere lagere school aldaar. S. 2323. 19 Juni. Blz. 393.

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 205ter.) — De gemeenteraad is niet bevoegd om, waar (als in art. 205ter) bepaaldelijk zijn medewerking in plaats van die van B. en W. ter uitvoering van eene wet wordt gevorderd, de vervulling van de uit dien hoofde op hem gelegde taak over te dragen aan B. en W. 19 Juni.*

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 103 j°. art. 101 5e lid.) — Bij de berekening van de uitgaven voor het openbaar lager onderwijs in een gemeente is het aanvaardbaar dat de exploitatiekosten van leslokalen, die uitsluitend voor andere doeleinden dan het geven van lager onderwijs worden gebruikt, over de tijdvakken, waarin dat gebruik plaats vond, ten volle op het bedrag der bedoelde uitgaven in mindering worden gebracht. Evenzeer is het toelaatbaar, dat wordt afgetrokken een gedeelte van de exploitatiekosten van gymnastieklokalen, die mede voor andere doeleinden dan het geven van onderwijs aan de leerlingen der openbare scholen zijn gebezigd, en zulks in de verhouding, waarin die kosten onderscheidenlijk ten behoeve van het onderwijs aan de school en ten behoeve van het nevengebruik hebben gestrekt. 22 Juni.*

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 205 ter). — Terecht heeft de gemeenteraad toepassing van art. 205 ter geweigerd, nu moet worden aangenomen, dat de mogelijkheid, dat de school te eeniger tijd ten gevolge van ontvolking zal worden opgeheven, niet denkbeeldig is te achten, in welk geval de gemeente met de uit de uitkeering ineens voortvloeiende lasten zou blijven bezwaard en geen aanspraak meer zou kunnen maken op de jaarlijks door de aangrenzende gemeenten ingevolge het 4e lid bij te dragen tegemoetkomingen. 28 Juni.*

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 100.) — Bij de toepassing ingevolge art. 100 2e lid van den klassedeeler van een vorig jaar moet ook het aantal door het Rijk bekostigde onderwijzers van dat vorig jaar bij de berekening in aanmerking komen, indien dit aantal is gedaald. 9 Juli.*

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 103.) — Wanneer een schoolbestuur geen aanspraak maakt op de vergoe-*

ding ex art. 101 en in verband daarmede geen aanvrage bij den gemeenteraad heeft ingediend, is er voor een beslissing van dit college met betrekking tot eene zoodanige vergoeding geen plaats. Evenmin is er plaats voor een beslissing, waarbij de vergoeding is vastgesteld op nihil, daar een zoodanige beslissing, in verband met art. 101 7e lid, zou mede brengen, dat het schoolbestuur de geinde schoolgelden tot het volle bedrag in de gemeentekas zou moeten storten. Een verrekening van het ontvangen voorschot, als in het 6e lid van art. 103 bedoeld, kan niet plaats hebben, nu het schoolbestuur over het jaar, waarover het voorschot is verleend, geen vergoeding heeft ontvangen. 16 Juli.

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 205ter.) — Terecht hebben Ged. Staten het verzoek van het schoolbestuur om toepassing van art. 205ter ingewilligd, nu van de omzetting der jaarlijksche vergoeding in een uitkeering ineens, zij het eerst na een aantal jaren, redelijkerwijze verlaging van uitgaven is te verwachten, het gebouw der school in gunstigen toestand verkeert, en er geen voldoende grond is voor de vrees, dat de school binnen afzienbaren tijd zal worden opgeheven. 19 Juli.*

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 102.) — Al moge slechts een gedeelte van de vergoeding voor het medegebruik van lokalen voor den cursus voor vervolgonderwijs als werkelijke, ten behoeve van dit medegebruik gemaakte kosten van het openbaar lager onderwijs zijn te beschouwen, zoo neemt dit niet weg, dat ten behoeve van het openbaar vervolgonderwijs het volle bedrag dier vergoeding is uitgegeven en de kostenberekening van dit onderwijs mitsdien met dit bedrag in zijn geheel behoort te worden belast. 19 Juli.*

— *Koninklijk besluit. (Wet van 4 Augustus 1933 S. 414 art. 7.) — Al moge de onderhavige openbare school een betrekkelijk gering aantal leerlingen tellen en een overcompleet leslokaal bezitten, waardoor de exploitatiekosten vrij hoog zijn, zoo kan daarom nog niet worden gezegd, dat zij verkeert in „bijzondere omstandigheden," die aanleiding zouden behooren te geven, die school bij de vaststelling van het bedrag der vergoeding buiten aanmerking te laten. Evenmin kan daartoe aanleiding geven de omstandigheid, dat reeds thans aan het schoolgebouw de noodige reparatiewerken zullen worden uitgevoerd en de leermiddelen zullen worden aangevuld. 21 Juli.*

— Besluit tot wijziging van artikel 1 van het Koninklijk besluit van 24 December 1920, S. 916, tot het vaststellen van regelen betreffende het verleenen van de vrijstelling van de verplichting om aan het onderwijs in alle aan de lagere school onderwezen wordende vakken deel te nemen.
S. 368. 2 Augustus. Blz. 428.

— Besluit tot vaststelling van den datum van inwerkingtreding van het vierde lid van het bij paragraaf 8 der wet van 22 Februari 1936, S. 100, vastgestelde artikel 63 der Lager-onderwijswet 1920.
S. 392. 4 Augustus. Blz. 428.

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 72.) — In de omstandigheid dat het schoolbestuur, zonder overleg met het gemeentebestuur, een terrein heeft aangekocht, met de bedoeling, dat dit eerlang voor speelterrein in aanmerking zal komen, is voor den Raad geen grond tot onthouding van medewerking gelegen, aangezien de aankoop door het schoolbestuur van dit terrein de bevoegdheid van B. en W. om, behoudens beroep op den Minister, omtrent de uitvoering van het raadsbesluit tot medewerking vrijelijk te beslissen, onverlet laat. Om die reden kan ook de omstandigheid, dat het door het schoolbestuur gekochte terrein deel uitmaakt van gronden, die bij een uitbreidingsplan voor villabouw zijn aangewezen, aan de verplichting van den gemeenteraad tot het verleenen van de gevraagde medewerking niet afdoen. 11 Augustus.*

— Besluit tot wijziging en aanvulling van het Ambtenarenreglement Rijkskweekscholen.
S. 370. 27 Augustus. Blz. 446.

— Besluit tot wijziging en aanvulling van het Ambtenarenreglement Rijksleerscholen en Rijks lagere scholen.
S. 371. 27 Augustus. Blz. 447.

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 38.) — Terecht is wegens daling van het leerlingental aan appellante als de laatst aan de school aangestelde leerkracht eervol ontslag verleend, hoewel haar totaal aantal dienstjaren bij het openbaar onderwijs 22 bedraagt, en een der mannelijke leerkrachten aan de school in totaal nog geen 10 dienstjaren bij dit onderwijs heeft; immers, wanneer appellante was gehandhaafd zou haar taak aan de school tengevolge van de vermindering van het aantal leerkrachten dermate zijn verzwaard, dat zij met het oog op haar gezondheidstoestand daartegen bezwaarlijk opgewassen zou zijn geweest. 9 September.*

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 72; Wet van 4 Augustus 1933 S. 414 art. 4.) — Terecht is op grond van overschrijding der „normale eischen" medewerking geweigerd voor de aanschaffing van schoolmeubelen en leermiddelen ten behoeve van een nieuw leslokaal, gebouwd op kosten van het schoolbestuur, nu voor den bouw in verband met het aantal leerlingen der school medewerking ex art. 72 niet mocht worden verleend. Immers, dit lokaal was in het belang van het onderwijs niet noodzakelijk, al moge daardoor een betere verdeeling der leerlingen over de verschillende lokalen zijn verkregen. 10 September.*

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 72.) — Een aanvrage om medewerking voor den bouw van eene school, waarin sprake is van de stichting van eene school op een nader te bepalen plaats, voldoet niet aan den eisch van art. 1 2e lid van het K. B. van 31 Dec. 1920 S. 953, dat de aanvrage moet bevatten eene aanduiding van de plaats in de gemeente, waar het bestuur de school wenscht te vestigen. Derhalve kan de aanvrage niet als een behoorlijke aanvrage in den zin van art. 72 worden aangemerkt, en had de Raad het schoolbestuur in zijn verzoek niet-ontvankelijk behooren te verklaren. 13 September.*

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 205ter). — Nadat de Raad op een verzoek ingevolge art. 205ter afwijzend had beschikt, hebben B. en W. op hetzelfde verzoek en op gelijke gronden als die, vervat in het raadsbesluit, eveneens afwijzend beschikt, in verband met den gerezen twijfel of een beschikking door den Raad of door B. en W. moest worden genomen. Op het door het schoolbestuur tegen het raadsbesluit of tegen het besluit van B. en W. ingesteld beroep, al naar gelang de Raad of B. en W. het bevoegd orgaan mocht zijn te achten, hebben Ged. Staten, B. en W. het bevoegd orgaan achtend, het beroep beschouwd als te zijn gericht tegen het besluit van B. en W., en dit afgewezen. De Kroon, overwegend dat Ged. Staten over het raadsbesluit eene beslissing hadden moeten nemen, vernietigt het besluit van Ged. Staten en doet in hooger beroep uitspraak omtrent het raadsbesluit. Het verzoek van het schoolbestuur is terecht afgewezen, daar de toestand van het schoolgebouw in het algemeen van zoodanigen aard is, dat het nog slechts 10 à 15 jaar bruikbaar kan worden geacht en derhalve van het toekennen der uitkeering voor de gemeente een ongunstig financieel resultaat zou zijn te verwachten. 18 September.*

— Besluit tot schorsing tot 1 Maart 1938 van het besluit van den raad der gemeente Hellevoetsluis, van 1 September 1937, n°. 70/3.55, in zake aanstelling en ontslag van J. van der Wal als vakonderwijzer aan de openbare school voor uitgebreid lager onderwijs in die gemeente.
S. 2324. 23 September. Blz. 479.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Lager Onderwijswet artt. 62—67.) — (Aan belanghebbende, die per 31 Mei 1935 ontslag heeft genomen uit een met ƒ 9000 bezoldigde betrekking te Soerabaja en zich begin Sept. 1935 werkeloos en met een inkomen van minder dan ƒ 800 te Wassenaar heeft gevestigd, is over het schoolgeldjaar 1935/6 schoolgeld geheven naar een inkomen van ƒ 9000.) — De R. v. B. heeft het tweede en derde lid van art. 2 der onderhavige verordening terecht aldus verstaan, dat — vermits belanghebbende, destijds wonende te Soerabaja, over het belastingjaar 1934/5 nimmer in de rijksinkomstenbelasting kon worden aangeslagen — ter vaststelling van de belastbare som, waarnaar het door belanghebbende in het schoolgeldjaar 1 Mei 1935—30 April 1936 verschuldigde schoolgeld moest worden berekend, geschat moest worden — met inachtneming van de bepalingen der Wet op de Inkomstenbelasting 1914 — het zuiver inkomen waarvoor belanghebbende over het belastingjaar onmiddellijk voorafgegaan aan het schoolgeldjaar 1934/5 zou zijn aangeslagen, en niet, zooals belanghebbende wil, het zuiver inkomen dat hij over het belastingjaar 1935/6 zou genieten. — Betreffende de voorgedragen onwettigheid der verordening kon de R. v. B. niet volstaan met het aangevoerde bezwaar ter zijde te stellen enkel op grond, dat de verordening op wettige wijze is tot stand gekomen en goedgekeurd. — Art. 62 van de Lager Onderwijswet, waarin over heffing naar draagkracht niet wordt gesproken, voorschrijvende, dat het schoolgeld wordt geregeld naar evenredigheid van het belastbaar inkomen, bedoeld in art. 37 W. Ink., wijst geen belastingjaar aan, waarop het in aanmerking te nemen belastbaar inkomen betrekking moet hebben, en laat dus aan de gemeenten vrijheid om, als in dit geval, te bepalen, dat het belastbaar inkomen over het aan het schoolgeldjaar onmiddellijk voorafgaande belastingjaar ten grondslag van de berekening van het schoolgeld zal dienen. 20 October.*

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 76.) — Het enkele feit van het plaats hebben van een stemming, welke als gevolg van het staken der stemmen niet tot een beslissing van den Raad heeft geleid, kan niet voorkomen, dat de Raad met het eindigen van den termijn van 3 maanden geacht wordt tot de medewerking te hebben besloten. — Noch uit de bewoordingen, noch uit de strekking van den laatsten volzin van het 2e lid valt af te leiden, dat de hier bedoelde termijn van 3 maanden een fatale zou zijn. 8 November.*

— Besluit tot schorsing tot 1 Mei 1938 van het besluit van den raad der gemeente Finsterwolde van 18 October 1937, waarbij mej. E. C. Kooima is benoemd tot onderwijzeres aan de school voor gewoon lager onderwijs te Ekamp. S. 2325. 15 November. Blz. 576.

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 55.) — Onder „schoolbibliotheken" bedoeld onder letter h, vallen niet alleen verzamelingen van lectuur, voor de leerlingen bestemd, maar ook vakliteratuur ten dienste van de aan de school verbonden onderwijzers, waardoor deze in het belang van het onderwijs in staat gesteld worden hun vakkennis te onderhouden en te bevorderen. 17 November.*

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 205). — Bij de berekening van den op het schoolgebouw rustenden schuldenlast, in verband met toepassing van het 12e lid, waarbij de stichtingskosten van het gebouw als uitgangspunt worden genomen, behooren niet uitsluitend die stichtingskosten, die uit de nog voorhanden bescheiden blijken, in aanmerking te worden gebracht, doch moeten naar billijkheid een bedrag voor den grond, waarop de school is gesticht en voor den schoolinventaris worden meegeteld. — Het 12e lid moet aldus worden uitgelegd, dat in ieder voorkomend geval met inachtneming der op de billijkheid gegronde beginselen het bedrag der vergoeding zal moeten worden vastgesteld. Nu het gebouw voor 2/3 wordt gebezigd voor andere onderwijsdoeleinden, behoort de schuld, voorzoover zij op dit 2/3 deel mag geacht worden te rusten, niet uit de gemeentekas te worden gedelgd. Voor overeenkomstige toepassing van het 10e lid op de berekening der uitkeering ingevolge het 12e lid bestaat geen grond. 18 November.*

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 17). — Het schoolbestuur moet geacht worden bij de verbetering van het besluit van Ged. Staten belang te hebben, vermits de daarbij gegeven beslissing uitgaat van de veronderstelling, dat de helft*

der vervoerkosten van het kind door het bestuur aan den vader wordt vergoed, welke veronderstelling onjuist is, en het bestuur er aanspraak op kan maken, dat deze overweging wordt geschrapt. — Nu het besluit van Ged. Staten niet aan het schoolbestuur is toegezonden en niet gebleken is, dat het openbaar is gemaakt, is het bestuur, ondanks overschrijding van den in art. 17 2e lid genoemden termijn van 30 dagen, in zijn beroep ontvankelijk. 25 November.

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1929 Art. 17 j°. art. 13). — Het appellerend schoolbestuur moet geacht worden bij de verbetering van een krachtens art. 13 door Ged. Staten genomen besluit belang te hebben, nu dit besluit uitgaat van de veronderstelling, dat de helft van de vervoerkosten van het kind door het schoolbestuur aan den belanghebbende wordt vergoed, welke veronderstelling blijkens mededeeling van het schoolbestuur onjuist is. — Nu het besluit van Ged. Staten niet aan het schoolbestuur is toegezonden en niet gebleken is, dat het is openbaar gemaakt, is het bestuur in zijn beroep ontvankelijk, al zijn meer dan 30 dagen verloopen sinds den datum van het besluit. Voorzoover moet worden aangenomen dat van het besluit van Ged. Staten door toezending aan B. en W. ter kennisneming en ter mededeeling aan den Raad het publiek kennis zou hebben kunnen krijgen, staat niet vast, dat zulks reeds het geval is geweest op den datum, die voor de berekening van den termijn van 30 dagen doorslaggevend zou zijn geweest. 25 November.*

— Besluit tot nadere wijziging en aanvulling van het Koninklijk besluit van 22 October 1928, S. 489, tot rangschikking onder het buitengewoon lager onderwijs van de scholen voor doofstomme, blinde, zwakzinnige en slechthoorende kinderen, zoomede van de scholen voor imbecillen en van de scholen, verbonden aan gestichten, bedoeld in artikel 7 der wet van 27 April 1884, S. 96, voor zwakzinnigen (idioten en imbecillen), alsmede van de scholen voor psychopathen en van de scholen voor lichamelijk gebrekkigen. S. 373. 26 November. Blz. 553.

— Besluit tot uitvoering van de artikelen 56, 57 en 59 der Lager-onderwijswet 1920. S. 374. 26 November. Blz. 554.

— Besluit tot uitvoering van de artikelen 88 tot en met 97 en 99 tot en met 104 der Lager-onderwijswet 1920. S. 375. 26 November. Blz. 555.

— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Hemelumer Oldephaert en Noordwolde van 20 November 1937, betreffende toepassing van de artikelen 55*bis* en 101, vijfde lid, der Lager-onderwijswet 1920. S. 2326. 16 December. Blz. 690.

Ongevallenwet.

— Besluit, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 16 April 1935, Staatsblad n°. 145, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 29, eerste lid, der Ongevallenwet 1921, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 22 Augustus 1936, Staatsblad n°. 861. S. 859. 11 October. Blz. 520.

Onrechtmatige overheidsdaad.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Onrechtmatige Overheidsdaad; B. W. artt. 1401, 1403; Rv. art. 48.) — De soldaat, die de schade veroorzakende handeling pleegde (aftrekken van een geweer, waarop de andere soldaat geleund stond), bevond zich in werkelijken dienst en was als zoodanig ondergeschikte van den Staat, voor wien art. 1403, derde lid, B. W. geldt, ook wat de opzettelijk gepleegde misdrijven en baldadigheden betreft, mits deze vergrijpen plaats vinden in de werkzaamheden, waartoe de meester den ondergeschikte gebruikt. Dit was onder de gegeven omstandigheden het geval, ook al gebruikte de dader niet het rijksgeweer van hemzelf. [Anders Proc.-Gen. Besier, met betoog, dat de oefening niet medebracht, dat de dader het geweer van den getroffene aftrok.] — Het Hof heeft niet anders gedaan dan voor de gegrondbevinding van het verweer andere rechtsgronden bij te brengen dan door den Staat waren aangevoerd, waartoe het Hof alleszins bevoegd was. — De grief van den Staat (inc. eischer tot cassatie), dat de dader niet was ondergeschikte van den Staat, is ongegrond. Voor het overige heeft inc. eischer, na de op het principaal beroep gegeven beslissingen, bij het middel geen belang. 21 Mei.*

Onteigeningswet.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Onteig.wet art. 54h.) — In het stelsel der Onteigeningswet is de schadeloosstelling, bedoeld in art. 54h, naar haren aard eene door de wet naar eenen vasten maatstaf gefixeerde vergoeding, die onafhankelijk is hiervan, of de werkelijk door de voorloopige inbezitneming geleden schade meer of minder bedraagt dan het wettelijk vastgesteld bedrag. Eenige andere of verdere vergoeding wegens de voorloopige inbezitneming, gelijk het cassatiemiddel wil, is met de wet in strijd. 22 Juni.*

— Wet tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van onroerend goed onder de gemeente Sittard ter bewaring van natuurschoon, gevormd door bosschen en andere houtopstanden. S. 1600. 9 December. Blz. 576.

Openbare vervoermiddelen.

— Besluit tot invoering van een vergunningsstelsel voor het exploiteeren van motorrijtuigen tot vervoer van personen, („Reglement autovervoer personen".) S. 562. 12 Januari. Blz. 25.

— Besluit, houdende wijziging van het Koninklijk besluit van 12 Januari 1937, S. 562, tot invoering van een vergunningsstelsel voor het exploiteeren van motorrijtuigen tot vervoer van personen. („Reglement autovervoer personen".) S. 567. 1 Maart. Blz. 36.

— Besluit, houdende beschikking op beroepen tegen besluiten van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland tot wijziging van vergunningen tot het in werking brengen van autobusdiensten tusschen Rotterdam en eenige naburige gemeenten. S. 2590. 4 Maart. Blz. 83.

— Besluit tot nadere wijziging van het Reglement autovervoer personen. S. 572. 10 Mei. Blz. 210.

— Besluit tot nadere wijziging van het Reglement Autovervoer Personen.
S. 573. 23 Juni. Blz. 210.
— Besluit, houdende aanwijzing van ambtenaren van de Rijksverkeersinspectie, die ingevolge artikel 13, eerste lid, slot, van de Wet Openbare Vervoermiddelen met het opsporen van overtredingen worden belast.
S. 594. 25 October. Blz. 517.
— Besluit tot nadere wijziging van het Reglement Autovervoer Personen.
S. 579 I. 5 November. Blz. 565.
— *Koninklijk besluit. (Wet Openbare vervoermiddelen art. 2.) — De gemeentebesturen zijn bevoegd tot het aanwijzen van halteplaatsen voor de autobusdiensten op de openbare wegen in hunne gemeente. Hoewel naast de verkeersbelangen ook de belangen van het vervoer bij de aanwijzing van halteplaatsen zijn betrokken, zoodat ook in de voor autobusdiensten verleende vergunningen eenige bepaling daaromtrent op hare plaats zou kunnen zijn, dient als regel de aanwijzing van halteplaatsen aan de gemeentebesturen te worden overgelaten.*
12 November.
— Besluit tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 31 Juli 1880, S. 121, houdende bepalingen ter verzekering van de veiligheid der reizigers met openbare middelen van vervoer.
S. 579 M. 7 December. Blz. 596.

Openbare uitgaven.
— Besluit tot wijziging van rente en aflossingsvoorwaarden van beleggingen van Rijksfondsen en -instellingen.
S. 481. 28 April. Blz. 206.

Opiumwet.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Opiumwet art. 2.) — Ten onrechte meent req., dat onder „bezitten of aanwezig hebben" in art. 2, 1e lid, aanhef en sub c, der Opiumwet 1928, S. 167 enkel het feitelijk „voorhanden hebben" zou zijn bedoeld, met als eenig onderscheid, dat bezitten zou doelen op een meer constante en aanwezig hebben op eene meer tijdelijke en voorbijgaande verhouding. Door het naast elkander verbieden van het aanwezig hebben en bezitten valt veeleer af te leiden, dat voor „bezitten" hier niet het feitelijk onder zich hebben is vereischt. — Niet beslissend is, of req. het opium alleen heeft bezeten.* *24 Mei.*

Pachtwet.
— Wet, houdende nieuwe regeling van de pacht. („Pachtwet".)
S. 205. 31 Mei. Blz. 132.

Pensioenen en wachtgelden.
— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Wachtgeldbesluit art. 8.) — Vervallenverklaring van het wachtgeld op grond van deelname aan de van de N. S. N. A. P. uitgaande actie. — Niet is voorgeschreven, dat een besluit als het onderhavige moet inhouden, dat de machtiging van den Voorzitter van den Raad der Ministers is verleend; genoeg is, dat i. c. van het verleenen dier machtiging aan het Gerecht is gebleken. — Evenmin is voorgeschreven, dat den betr. wachtgelder een waarschuwing had moeten zijn geworden. — Voldoende is, dat éénmaal een feit van deelneming als bovengenoemd is geconstateerd.* *14 Januari.*
— *Koninklijk besluit. (Wet van 28 Mei 1925 S. 216 artikel LXXXVII.) — Appellant, sinds 1 Jan. 1932 onafgebroken in tijdelijken dienst der gemeente, en ontslagen wegens vermindering der werkzaamheden, waarvoor hij tijdelijk is aangesteld om op elk willekeurig tijdstip te kunnen uitmaken of handhaving of verlenging van de aanstelling noodig was met het oog op de werkzaamheden bij den betrokken tak van dienst, kan niet geacht worden te zijn ontslagen wegens opheffing van zijne betrekking of reorganisatie van het dienstvak, en is dus niet-ontvankelijk in zijn beroep op de Kroon ingevolge art. LXXXVII.* *2 Februari.*
— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Wachtgeldbesluit art. 4 sub d.) — Ook al heeft betr. nimmer eenig genot gehad van het hierbedoelde wachtgeld (zulks door het feit, dat zij dadelijk een andere aanstelling heeft ontvangen), de bij de berekening van dat wachtgeld nu eenmaal in aanmerking genomen diensttijd kan thans niet wederom worden medegeteld.* *18 Maart.*
— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Wachtgeldbesluit art. 3 1e en 6e lid.) — Eenmaal gedane uitbetalingen, welke geacht worden voort te vloeien uit even zoovele besluiten, zijn thans onaantastbaar geworden en binden dus de betrokkenen, zoodat zonder medewerking van den ten onrechte bevoordeelde eventueele fouten of vergissingen (i. c. een onjuiste wetsinterpretatie) niet meer kunnen worden hersteld. — Laatste lid: na het verlies van de hoedanigheid van kostwinner krijgt men slechts aanspraak op een wachtgeld van niet-kostwinner, waarin géén verandering komt, als men nadien wederom kostwinner wordt.*
25 Maart.
— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Wachtgeldbesluit art. 4 sub d.) — De bewoordingen van deze bepaling zijn duidelijk, en verdragen zich met name niet met een uitleg, dat de daar bedoelde diensttijd ook niet wordt medegeteld, indien deze wel geacht kan worden in aanmerking te zijn genomen, omdat de betr. wel geacht kan worden wachtgeld te hebben gevraagd daar hij het gevraagd zou hebben en het hem verleend zou zijn, indien hij niet in onmiddellijke aansluiting op den hier bedoelden diensttijd een andere betrekking als ambtenaar had verkregen.* *25 Maart.*
— Wet tot herberekening van de korting op de Indische pensioenen.
S. 900. 2 April. Blz. 56.
— Wet tot wijziging en aanvulling van artikel 134 der Pensioenwet 1922 (Stbl. n°. 240).
S. 301. 8 April. Blz. 154.
— *Koninklijk besluit. (Wet v. 28 Mei 1925 S. 216 art. LXXXVII.) — Verlenging van den gestelden wachtgeldtermijn krachtens eene bepaling eener gemeentelijke wachtgeldverordening vormt een sequeel van de wacht-*

geldregeling. Een bezwaar tegen den duur der verlenging betreft dus mede de opwachtgeldstelling als ambtenaar, uit welke betrekking appellant reeds vroeger is ontslagen, weshalve hij in het ingesteld beroep niet-ontvankelijk is. — Vervulling van een betrekking in tijdelijken dienst gedurende 2½ jaar kan naar billijkheid geen aanspraak geven op wachtgeld. 27 April.

— *Koninklijk besluit. (Wet v. 28 Mei 1925 S. 216 art. LXXXVII.) — Voor toepassing van dit art. bestaat geen aanleiding, nu de inkomsten, welke appellant genoot, uit de betrekking, waaruit hij zonder wachtgeld is ontslagen, in verhouding tot die uit zijne andere betrekkingen, als bedoeld in art. 3 der Pensioenwet 1922, van weinig beteekenis moeten worden geacht. 21 Mei.*

— Besluit tot wijziging van de artikelen 1 en 8 van het Koninklijk Besluit van 3 Augustus 1922, S. 479, tot regeling van de toekenning van wachtgeld aan Burgerlijke Rijksambtenaren, zooals dit laatstelijk is gewijzigd en aangevuld bij besluit van 9 Januari 1935 (Stbl. n°. 8).
S. 348. 23 Juni. Blz. 251.

— Besluit tot wijziging en aanvulling van het Koninklijk besluit van 22 December 1922 (Staatsblad n°. 684), tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 15, 40 tweede lid, 43, 47, 66, 102, 135 en 148 der Pensioenwet 1922 (Staatsblad n°. 240), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 22 Maart 1926 (Staatsblad n°. 47).
S. 349. 26 Juni. Blz. 485.

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Wachtgeldbesluit art. 4.) — De voor den duur van het wachtgeld in aanmerking komende diensttijd moet berekend worden naar het oogenblik van het ontslag uit de betrekking, waarvoor het wachtgeld verleend zal worden; nadien kan met name niet meer rechtsgeldig genomen worden een besluit, waarbij de diensttijd van vroegere betrekkingen nog in aanmerking genomen wordt bij de berekening van een wachtgeld voor die betrekkingen. 30 September.*

— *Koninklijk besluit. (Pensioenwet 1922 Art. 161). — De gemeentelijke pensioenverordening, uitvloeisel van art. 71 der Pensioenwet G.A. 1913, is uitsluitend van toepassing op de ambtenaren, die op 1 Oct. 1913 in dienst der gemeente waren. Van verkregen rechten, die art. 71 bedoelde te waarborgen, kan geen sprake zijn, wanneer eerst na 1 Oct. 1913 door een gemeenteambtenaar, op dien datum in dienst, een nieuw ambt van gansch anderen aard aanvaard wordt; aan de vervulling van dat ambt kan derhalve de ambtenaar geen pensioensaanspraken, gegrond op art. 161 der P.W. 1922, ontleenen. 7 October.*

— Besluit tot aanvulling van het Koninklijk besluit van 31 Maart 1926, S. 58, houdende vaststelling van den algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 14, zevende lid, der Pensioenwet voor de landmacht (S. 1922, N°. 66).
S. 544. 21 December. Blz. 648.

Posterij en giro.

— Besluit, houdende wijziging van het Organiek Besluit P.T.T. 1928.
S. 380. 15 Januari. Blz. 20.

— Besluit, houdende wijziging van het Internationaal Postbesluit 1934 (Stbl. n°. 570).
S. 343. 24 Februari. Blz. 15.

— Besluit, houdende buiten-gebruikstelling van de herdenkingspostzegels 1913 en 1923.
S. 382. 24 Februari. Blz. 20.

— Besluit, houdende vaststelling van den datum, bedoeld in artikel VI van Ons besluit van 24 Februari 1937 (Stbl. n°. 343).
S. 385. 28 Mei. Blz. 254.

— Besluit houdende wijziging van het Organiek Besluit P. T. T. 1928.
S. 387. 3 Juni. Blz. 254.

— Besluit, houdende wijziging van het Postbesluit 1925, S. 396, en van het Internationaal Postbesluit 1934 (Stbl. n°. 570).
S. 352. 26 Juli. Blz. 457.

— Besluit, houdende aanvulling en wijziging van den bij het Organiek Besluit P.T.T. 1928 behoorenden „Staat van de rangen, waarin het vaste ambtenaarspersoneel bij het Staatsbedrijf der P.T.T. is ingedeeld".
S. 389. 28 Juli. Blz. 459.

Provinciaal bestuur.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Reclameverordening Gelderland art. 2; Wet Alg. Bep. art. 11.) — In art. 2 van de verordening tot het weren van ontsierende reclame in de landelijke gedeelten der gemeenten in Gelderland valt onder reclame voor zaken, die worden vervaardigd op of in het betrokken onroerend goed, reclame voor voortbrengselen van een op of in het betrokken onroerend goed uitgeoefend wordend bedrijf [i. c. hoenderpark met machinale broedinrichting]. Hoewel de woorden, lettelijk opgevat, ruimte tot twijfel laten, is de uitlegging in vorenstaanden zin met de strekking der bepaling in overeenstemming. Dat daarin t. a. v. reclame voor de voortbrengselen van eigen bedrijf een onderscheiding naar den aard van het voortbrengingsproces zou kunnen zijn bedoeld is niet in te zien. 1 Maart.*

— Besluit tot schorsing van een besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant van 10 Februari 1937, houdende goedkeuring van voorschriften nopens wegen te Haaren. S. 2319 C. 27 October. Blz. 576.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Geldersche reclameverordening art. 1; B. W. art. 625.) — In zijn betoog, dat de Geldersche reclameverordening het vertoonen van drukwerken zou verbieden op het geheele grondgebied eener als landelijk aangewezen gemeente, ook indien men er mede loopt of de drukwerken op een wagen rondrijdt, daar ook hierdoor de onroerende grond, waarop men loopt of rijdt tot reclame wordt gebezigd, geeft req. aan de Verordening een te ruime strekking, daar toch het loopen of rijden met reclame-drukwerken over den grond niet onder alle omstandigheden als het bezigen van dien grond tot reclame is te beschouwen. — Art. 1 van genoemde reclame-verordening maakt geen melding van eenigen tijdsduur noch onderscheidt tusschen de doeleinden, waarvoor „reclame" wordt ge-*

maakt. Waar de verordening strekt tot wering van ontsierende reclame, zoude het geen zin hebben, hare werking te beperken slechts tot die „reclame", waarmede winstbejag wordt beoogd. — Van strijd van art. 1 met art. 625 B. W. is geen sprake, daar het vrij genot en de beschikking over den eigendom, behoudens de betrokken beperking, niet worden aangetast. — (Adv.-Gen. van Lier kan zich alleen niet vereenigen met de opvatting van den Kantonr., dat elke aankondiging een reclame zou zijn.) 8 November.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Reglement op de wegen van Zuid-Holland art. 7; Sr. art. 23). — Het betoog van req., dat lid 4 van art. 7 van het Regl. op de provinciale wegen van Zuid-Holland (bepalende, dat de in dit artikel bedoelde vergunningen om van de provinciale wegen gebruik te maken en tot het maken van uitwegen niet worden geweigerd en dat aan die vergunningen geen voorwaarden worden verbonden, indien door deze weigering of voorwaarden verkregen rechten zouden worden aangetast) zonder beteekenis zou zijn voor de vraag of voormelde verbodsbepaling al dan niet verbindend is, faalt, daar de bepalingen in onderling verband moeten worden gelezen en het voorschrift van art. 7 in zijn geheel genomen, niet ook de uitoefening van een bestaand recht van erfdienstbaarheid van uitweg afhankelijk stelt van een door Ged. Staten naar goedvinden te verleenen vergunning, integendeel, bij bestaan van zoodanig recht, aan dat College de bevoegdheid ontzegt door het weigeren der vergunning, of door het stellen van voorwaarden, dat recht aan te tasten. — Ambtshalve: De bepaling in het bestreden vonnis, dat de opgelegde boete „bij gebreke van betaling worde vervangen door hechtenis van een dag" is in strijd met art. 23 Sr.
13 December.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Regl. op de wegen van Zuid-Holland, art. 7; B. W. art. 625.) — Het verbod van art. 7, lid 1 van het Reglement op de Provinciale wegen van Zuid-Holland is aldus te verstaan, dat reeds hij, die den toestand doet aanwezig zijn, dat een uitweg naar den Provincialen weg feitelijk bestaat, van den Provincialen weg gebruik maakt, te weten tot het behouden van een uitweg. Worden de in de dagv. vermelde woorden „gebruik heeft gemaakt" aldus opgevat, dan wordt de eisch, dat in de t.l.l. nader zoude moeten zijn aangeduid, van welke uitwegen req. op 16 Juni 1937 gebruik heeft gemaakt, zonder eenigen grond gesteld. — Uit de stukken, waarvan de H. R. kennis neemt, blijkt geenszins, dat aan de vergunning voorwaarden plegen te worden verbonden, waardoor verkregen rechten worden aangetast. — Terecht neemt req. aan, dat ook een vergunning overeenkomstig het 4e lid van art. 7 verleend, tot wederopzegging van kracht is (art. 24). Dit leidt echter tot geen ander gevolg, dan dat, indien na de opzegging een nieuwe vergunning wordt gevraagd, door Gedep. Staten andermaal bij het verleenen der vergunning, waaraan dan zoo noodig nieuwe voorwaarden kunnen worden verbonden, dit vierde lid (eerbiediging van verkregen rechten) moet worden nageleefd. 20 December.

Provinciale wet.

— Wet tot wijziging van de gemeentewet, de provinciale wet en de kieswet en intrekking van de Gemeente-borgtochtenwet.
S. 311. 22 April. Blz. 237.

— Besluit tot vaststelling van het tijdstip van de inwerkingtreding van de wet van 22 April 1937, S. 311, tot wijziging van de gemeentewet, de provinciale wet en de kieswet en intrekking van de Gemeente-borgtochtenwet.
S. 389 B. 11 December. Blz. 593.

Raad van State.

— Besluit tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 4 September 1862, S. 174, houdende voorschriften tot uitvoering van de wet van 21 December 1861, S. 129, regelende de samenstelling en de bevoegdheid van den Raad van State.
S. 248. 2 October. Blz. 456.

Radio-reglement.

— Besluit, houdende wijziging en aanvulling van het Radio-reglement 1930.
S. 353. 28 Juli. Blz. 458.

Rechtswezen.

— Besluit, houdende wijziging van het Koninklijk besluit van 23 November 1934, S. 598, tot vaststelling van voorschriften omtrent de taak der deurwaarders bij de burgerlijke gerechten.
S. 241. 25 Februari. Blz. 9.

— Besluit, houdende nadere wijziging van Reglement n°. III van orde en discipline voor de advocaten en procureurs.
S. 243. 16 Juni. Blz. 150.

— Wet, houdende waarneming der rolzittingen door één rechter.
S. 208. 9 December. Blz. 589.

Rijksambtenaren en -werklieden.

— Besluit tot wijziging en aanvulling van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934 (S. 1933, n°. 783), laatstelijk gewijzigd bij het Koninklijk besluit van 5 Juni 1936 (Stbl. n°. 140).
S. 342. 25 Januari. Blz. 13.

— Beschikking van den Minister van Staat, Voorzitter van den Raad van Ministers, n°. 37, Kabinet M. R., houdende een lijst van insignes en onderscheidingsteekenen door Rijksambtenaren in dienst of in uniform gerechtigd te worden gedragen. 2 Februari.

— Besluit tot wijziging van de artikelen 2, 35, 38, 49, 60 en 115 van het Algemeen Rijksambtenarenreglement.
S. 346. 5 Juni. Blz. 172.

— Besluit tot wijziging en aanvulling van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934 (S. 1933, n°. 783), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 25 Januari 1937 (Stbl. n°. 342).
S. 347. 7 Juni. Blz. 173.

— Besluit, waarbij ten aanzien van de lessengarantie der leeraren ingevolge artikel 15, eerste lid, van paragraaf 3 van Hoofdstuk II van Bijlage C van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934 een bijzondere regeling wordt getroffen, als bedoeld in artikel 33, eerste lid, van genoemd Bezoldigingsbesluit.
S. 393. 13 Augustus. Blz. 448.

— Besluit tot wijziging en aanvulling van de artikelen 18, 21 en 31*bis* van het Ambtenarenreglement Rijks hoogere burgerscholen.
S. 369. 27 Augustus. Blz. 446.
— Besluit tot wijziging en aanvulling van het Ambtenarenreglement Rijkskweekscholen.
S. 370. 27 Augustus. Blz. 446.
— Besluit tot wijziging en aanvulling van het Ambtenarenreglement Rijksleerscholen en Rijks lagere scholen.
S. 371. 27 Augustus. Blz. 447.
— Besluit tot wijziging en aanvulling van artikel 13 van het Rechtstoestandsreglement Hoofdcommissarissen en Commissarissen van Politie. S. 247. 2 October. Blz. 484.
— Besluit, tot wijziging van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934 (Staatsblad 1933 n°. 783), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 7 Juni 1937 (Staatsblad n°. 347).
S. 355. 14 October. Blz. 486.
— Besluit tot wijziging en aanvulling van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934, S. 1933, N°. 783, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 14 October 1937 (S. N°. 355).
S. 357. 27 November. Blz. 631.
— Besluit tot wijziging en aanvulling van het Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 22 Augustus 1931 (Stbl. n°. 378).
S. 542. 7 December. Blz. 596.

Rijksbelastingen.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Alg. Wet art. 324.) — Art. 324 Alg. Wet, sprekende van het weigeren o. m. van visitatie of het „anderszins" verhinderen van werkzaamheden, omvat onder verhinderen van werkzaamheden stellig een geval als het onderhavige, waarbij een aan den betrokkene kenbaar gemaakt voornemen tot visitatie wordt beantwoord met feitelijkheden [de vlucht genomen, na den ambtenaar een ledige mand en een bos touw voor de voeten te hebben geworpen, in de woning gesprongen en de deur dicht geslagen], welke de voorgenomen visitatie verijdelen. — Overeenkomstig de dagv. heeft de Rechtbank bewezenverklaard en kunnen bewezenverklaren, dat de bekeurende ambtenaar bij zijn optreden voorzien was van zijne aanstelling en dat het gebeurde zich heeft afgespeeld op den openbaren weg. 8 Februari.*
— Besluit tot het vaststellen van formulieren voor aangiftebiljetten der inkomstenbelasting, der gemeentefondsbelasting, der vermogensbelasting en der verdedigingsbelasting I. S. 442. 6 Maart. Blz. 188.
— Besluit, houdende nieuwe aanwijzing van den loop der linie van toezicht, welke ingevolge de artikelen 162 en 177 der Algemeene Wet van 26 Augustus 1822, S. 38, de binnengrens van het zoogenaamde onvrije terrein aan de zeezijde zal vormen. („Liniebesluit Zeezijde.")
S. 443. 7 April. Blz. 304.
— Wet tot wijziging van artikel 99 der Wet op de Inkomstenbelasting 1914.
S. 404. 8 April. Blz. 256.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wet Inkomstenbelasting art. 122; Wet Vermogensbelasting art. 55bis). — Ten onrechte besliste de Politierechter, dat uit de wet van 24 Dec. 1927 S. 416 j°. de beschikking van den Minister van Financiën d.d. 24 April 1931 n°. 103 geenszins volgt de verplichting van den verd. om de aangifte-biljetten der inkomsten- en vermogensbelasting met uitsluiting van den Inspecteur der Directe Belastingen binnen wiens dienstkring hij woont, terug te bezorgen ten kantore van den Inspecteur der Registratie en Domeinen te Hilversum. Art. 1 van vorengenoemde wet is toch aldus te verstaan, dat de ingevolge die wetsbepaling door den Minister aangewezen ambtenaren geheel in de plaats treden van — en niet de bevoegdheden krijgen naast — de in de desbetreffende belastingwetten genoemde ambtenaren. — Na vernietiging van het vonnis a quo spreekt de H. R. een veroordeeling uit. 31 Mei. Blz. 501.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Alg. Wet artt. 157 en 219.) — Uit de gebezigde verklaringen heeft het Hof het bewijs voor het telaste gelegde kunnen afleiden, met name ook dat req. te zamen en in vereeniging met den onbekende de goederen in binnenwaartsche richting heeft vervoerd, en dat ook die onbekende niet de voor dat vervoer vereischte documenten had. — Req. verliest uit het oog, dat sedert de inwerkingtreding van het K. B. van 23 Febr. 1934, S. 74, ter plaatse bij dagv. omschreven suiker niet dan gedekt door een geleidebiljet of ander geldig document mocht worden vervoerd in een hoeveelheid grooter dan 250 kg. — Al wordt in het bestreden arrest, kennelijk bij vergissing, gezegd, dat beide feiten misdrijven zijn voorzien en strafbaar gesteld bij art. 87 der Suikerwet 1924, S. 425, kan de grief, dat Ovomaltine niet is een begrip hetwelk met suiker kan worden vereenzelvigd, niet slagen, omdat hier een geldig document voor het vervoer der Ovomaltine werd vereischt ingevolge art. 157 Alg. Wet i.v.m. art. 1, lid 3 j°. art. 2 K. B. van 4 Aug. 1874, S. 116, waarvan voor dit geval geen vrijstelling is verleend, ook niet bij art. 8, aanhef en sub f van dat besluit, nu is telastegelegd en bewezen verklaard, dat het invoerrecht der vervoerde hoeveelheid Ovomaltine meer dan f 1 bedraagt. 1 November.*

Rijksfondsen.

— Besluit tot wijziging van rente en aflossingsvoorwaarden van beleggingen van Rijksfondsen en -instellingen.
S. 481. 28 April. Blz. 206.

Rijksveldwacht.

— Besluit tot bepaling van den datum van inwerkingtreding van het Organisatiebesluit Rijksveldwacht, Stbl. 1936, N°. 241.
S. 286. 28 Juli. Blz. 424.

Sanctiewet.

— Besluit, strekkende tot het tegengaan van het vervoer met Nederlandsche schepen van wapentuig en vrijwilligers, bestemd voor Spanje. S. 160. 4 Maart. Blz. 7.
— Besluit, strekkende tot het geven van regels ten aanzien van het internationaal toezicht met betrekking tot het aandoen van havens in Spanje door Nederlandsche schepen.
S. 161. 30 Maart. Blz. 127.

— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van 4 Maart 1937, S. 160, betreffende de sanctie-maatregelen ten aanzien van Spanje. S. 162. 9 April. Blz. 129.

Scheepvaart.

— Besluit tot nadere wijziging van het bij Koninklijk besluit van 11 October 1878, S. 143, vastgestelde reglement voor de scheepvaart, ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbrug over de Gouwe tusschen Zwammerdam en Alphen, en van die over den Rijn te Leiden, beide in den Staatsspoorweg van Leiden naar Woerden. S. 560. 9 Januari. Blz. 23.

— Besluit tot vaststelling van een reglement voor de scheepvaart ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbruggen tegenover de Oosterdoksluis te Amsterdam. S. 561. 9 Januari. Blz. 23.

— Besluit tot bepaling van het tijdstip van inwerkingtreding van de wet van 17 Juli 1936, S. 906, houdende wijziging van de Scheepvaartwet. S. 982. 15 Januari. Blz. 65.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wet Vrachtverdeeling Binnenscheepvaart art. 7.) — Blijkens den tekst der in aanmerking komende bepalingen der z.g. Algemeene Akte van Weenen van 9 Junij 1815 en van Annexe XVI tot die akte, had de aansluiting van den rechtstoestand voor de Schelde aan dien voor den Rijn slechts betrekking op den rechtstoestand van den Rijn, zooals die daarbij is vastgesteld, zoodat reeds uit dien hoofde op den rechtstoestand, zooals die krachtens latere regelingen (zooals de herziene Rijnvaartakte van 17 October 1868) voor den Rijn geldt, een beroep niet kan worden gedaan. [Adv.-Gen. van Lier: Door de vereeniging van Nederland en België hield de Schelde op internationale rivier te zijn, waarvoor de akte van Weenen C. A. waren vastgesteld.] — De door req. voorgestane vrijheid der „binnenlandsche scheepvaart" kan ook niet worden afgeleid uit het 2e lid van art. 111 der Weener Akte, daar deze bepaling omtrent de vraag, welke scheepvaart vrij is, niets beslist, terwijl ook verder uit niets blijkt, dat de Weener bepalingen tot het aannemen van die vrijheid zouden dwingen. — Anders dan bij den Rijn, geven geen latere internationale regelingen aanleiding het door req. beweerde recht aan te nemen. — Integendeel is bij het Verdrag van 19 April 1839 tusschen België en Nederland gesloten (alsmede bij de overeenkomsten van 5 Nov. 1842 en 20 Mei 1843) de Oosterschelde aangemerkt als te behooren tot de verbindingswateren tusschen Antwerpen en Rijn, waarop de vrije vaart slechts wordt toegestaan, voorzoover zij is doorvaart, n.l. strekt om van België den Rijn te bereiken en omgekeerd. 1 Februari.*

— Besluit tot vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor de gekanaliseerde Maas beneden Maasbracht. („Bijzonder reglement gekanaliseerde Maas beneden Maasbracht".) S. 564. 24 Februari. Blz. 32.

— Besluit tot bekrachtiging van eene wijziging van de Verordening, houdende politiebepalingen voor het vervoer van bijtende en vergiftige stoffen op den Rijn, bekrachtigd bij Koninklijke besluiten van 24 Augustus 1900, S. 152, 13 December 1910, S. 367 en 28 Augustus 1934 (S. n°.494). S. 569. 19 Maart. Blz. 36.

— Besluit tot nadere wijziging van het bij Koninklijk besluit van 22 December 1911, S. 371, vastgestelde reglement voor de scheepvaart ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbrug in den Hollandschen IJzeren Spoorweg van Amsterdam naar Rotterdam over de Delfshavensche Schie. S. 570. 22 Maart. Blz. 345

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Binnenaanvaringsreglement art. 36; Sr. art. 473; Sv. art. 261.) — De t.l.l. bevat wel meer dan de bewezenverklaring met name een handelen in strijd met art. 34, lid 2 Binnenaanvaringsreglement, doch dit gedeelte der t.l.l. kon daarvan, zonder dat de zin van het overblijvende werd veranderd, worden losgemaakt. De t.l.l. verwijt req. dan ook, in het overblijvende gedeelte duidelijk, dat hij niet heeft in acht genomen het voor alle vaartuigen in nauwe waters geldend voorschrift, dat hij zich zorgvuldig moet wachten om met zijn vaartuig te geraken tusschen het hem tegenkomende, den stuurboordswal houdende „stoomvaartuig" en den wal dien dit vaartuig hield. — De grief, dat de t.l.l. voorzoover bewezen verklaard, niet zoude inhouden eene opgave van het feit in den zin van art. 261 Sv., kan niet tot nietigverklaring der dagv. leiden. — Het bewezenverklaarde gedeelte van de t.l.l. bevat i. c. trouwens wel een voldoend duidelijke feitelijke omschrijving. — Uit art. 36, lid 1 Binnenaanvaringsregl. vloeit voort, dat het „geraken" tusschen vaartuig en wal voor de strafbaarheid voldoende is, tenzij zich een omstandigheid voor zoude doen, welke die strafbaarheid zoude opheffen. — Het blijkt niet, dat de Rechtb. aan de bewering van req., dat het stoomvaartuig eerst naar bakboord uitweek geloof heeft gehecht; zij was niet gehouden zich daarover uitdrukkelijk uit te laten. Zij was evenmin gehouden uitdrukkelijk te overwegen, dat het Langdeel een „nauw" vaarwater is, daar dit uit art. 4 van het Reglement dadelijk voortvloeit. 5 April.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (B. W. art. 1401; R. O. art. 54; Alg. Regl. v. Pol. riv. en rijkskan. art. 8.) — In art. 8 van het Alg. Regl. v. Pol. voor riv. en rijkskan. mag de term „aanleggen" niet buiten hare gewone beteekenis worden uitgebreid. Nu vaststaat, dat het schip noch aan den wal der haven, noch aan een steiger of soortgelijk kunstwerk ligplaats heeft gekozen — het schip lag naast eene rij vaartuigen gemeerd (Red.) — heeft de Rechtb. ten onrechte geoordeeld, dat art. 8, eerste lid zou zijn overtreden. — Adv.-Gen. Berger conform, en bovendien: Ook al ware de overtreding gepleegd, dan zou zulks nog niet de algeheele afwijzing der vordering rechtvaardigen. — [Twee verzekeraars vorderen, als getreden in de rechten van den benadeelde, bij één dagvaarding ieder een bedrag van ƒ 249.50. De Rechtb. doet in hoogste ressort recht. Zie hierover Concl. Adv.-Gen.]. 15 April.*

— Besluit tot vaststelling van een Algemeenen Maatregel van Bestuur als bedoeld in de artikelen 407, 412, 450*d* en 451*i* van het Wetboek van Koophandel. („Schepelingenbesluit"). S. 242. 15 Mei. Blz. 141.
— Besluit, houdende den datum van inwerkingtreding van de Wet van 14 Juni 1930, S. 240, houdende nieuwe wettelijke regeling van de arbeidsovereenkomst van kapitein en schepelingen. S. 280. 18 Mei. Blz. 151.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wet Vrachtverdeeling Binnenscheepvaart art. 4; Sv. artt. 358 en 441.) — De grief van req., dat het Hof verzuimd heeft een verweer door req. reeds in eersten aanleg gevoerd en bij de behandeling voor den Hove herhaald, te onderzoeken, kan geen belang hebben, daar dit verweer, dat volgens het p.v. van het Kantongerecht slechts inhield, dat de intrekking van de ontheffing niet op de wet was gegrond, in het arrest van den H. R. van 19 October 1936 zijn antwoord heeft gevonden en het Hof, hieraan gebonden, den req. slechts had kunnen tegenvoeren, dat t. a. v. het voorgedragen verweer onherroepelijk was beslist. — [Aldus ook Adv.-Gen. Wijnveldt; deze nog over de z. i. door req. verder geponeerde stelling, dat ontheffing in de beurtvaart niet voor bepaalden of onbepaalden tijd kan worden gegeven al spreekt art. 24, lid 2 v. h. Reglement bevrachtingscommissie daarover in het algemeen.] 24 Mei.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Alg. Regl. v. Politie voor rivieren en Rijkskanalen art. 56.) — Het met een vaartuig in korte trajecten zich op en neer begeven in een kanaal en het langszij varen bij schippers van aldaar liggende schepen ten einde waren te koop aan te bieden en te verkoopen, welke waren worden betrokken van eene op den wal in voorraad zijnde hoeveelheid, levert niet op het zich vestigen in dat kanaal. — Art. 56 van het Alg. Reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen, wijst er blijkens zijn inhoud op, dat met het „zich vestigen" met een vaartuig in een kanaal is bedoeld eene min of meer duurzame verbinding met het kanaal, waarin het vaartuig zich bevindt. 31 Mei.*
— Besluit tot vaststelling van een Algemeenen Maatregel van Bestuur ter uitvoering van de artikelen 4, 5, 6 en 7 van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935, S. 456. („Diensttijdreglement".) S. 574. 6 Juli. Blz. 466.
— Besluit tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet van den 31sten December 1936, S. 526, tot wijziging van de Schepenwet. S. 592. 16 Juli. Blz. 428.
— Besluit tot vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor het kanaal door Zuid-Beveland. S. 575. 28 Juli. Blz. 345.
— Besluit tot nadere wijziging van het Schepenbesluit, vastgesteld bij Koninklijk besluit van den 26sten November 1932, S. 563, en gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 22sten October 1936 (Stbl. n°. 579D). S. 577. 20 Augustus. Blz. 468.
— Besluit tot aanwijzing van de ambtenaren van aanmonstering, belast met de afgifte van monsterboekjes. S. 287. 10 September. Blz. 424.
— Besluit tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (Stbl. n°. 456). S. 593. 10 September. Blz. 472.
— Besluit, houdende vaststelling van een model monsterrol overeenkomstig artikel 6 van het Schepelingenbesluit. S. 288. 13 September. Blz. 425.
— Besluit tot wijziging van het „Ruil- en dienstdiplomareglement", vastgesteld bij Koninklijk besluit van den 28sten December 1936 (Stbl. n°. 579 H). S. 579. 27 September. Blz. 471.
— Besluit tot vaststelling van een Algemeenen Maatregel van Bestuur ter uitvoering van artikel 2, lid 3, van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (Staatsblad n°. 456). S. 579 A. 8 October. Blz. 487.
— Besluit tot vaststelling van een Algemeenen Maatregel van Bestuur ter uitvoering van artikel 2, lid 3, van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (Staatsblad n°. 456). S. 579 B. 8 October. Blz. 488.
— Besluit tot uitvoering van de artikelen 2 en 3 van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (Staatsblad n°. 456), houdende vaststelling van een Reglement voor de examens ter verkrijging van een diploma als stuurman aan boord van zeeschepen. („Reglement voor de stuurliedenexamens.") S. 579 C. 15 October. Blz. 489.
— Besluit tot uitvoering van de artikelen 2 en 3 van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (Staatsblad n°. 456), houdende vaststelling van een Reglement voor de examens ter verkrijging van een diploma als scheepswerktuigkundige en als motordrijver aan boord van zeeschepen. („Reglement voor de machinisten-examens.") S. 579 D. 15 October. Blz. 502.
— Besluit tot wijziging van het Bijzonder reglement Rotterdamsche Waterweg, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 26 Juli 1935, S. 429, en gewijzigd bij Koninklijk besluit van 18 November 1935 (Stbl. 661). S. 579 E. 15 October. Blz. 559.
— Besluit tot wijziging van het reglement van politie voor eenige rivieren en stroomen beneden Dordrecht, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 8 September 1936 (Stbl. n°. 577). S. 579 F. 15 October. Blz. 562.
— Besluit tot nadere wijziging van de bepalingen omtrent de meting van binnenvaartuigen. S. 579 G. 30 October. Blz. 562.
— Besluit tot wijziging en vervallenverklaring van eenige reglementen voor de scheepvaart ter beveiliging van beweegbare spoorwegbruggen. S. 579 H. 30 October. Blz. 565.
— Besluit tot wijziging van het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 24 November 1919, S. 765, en het laatst gewijzigd bij Koninklijk besluit van 2 Maart 1936 (Stbl. N°. 564). S. 579 J. 6 November. Blz. 566.
— Besluit tot nadere wijziging van het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 24 November 1919, S. 765, en het laatst gewijzigd bij Koninklijk besluit van 6 November 1937 (Stbl. n°. 579 J). S. 579 R. 23 December. Blz. 657.

— Besluit tot nadere wijziging van het bij Koninklijk besluit van 12 Maart 1912, S. 103, vastgestelde reglement voor de scheepvaart ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbrug over de Gouwe bij Gouda in den Staatsspoorweg van Utrecht naar Rotterdam. S. 579 S. 27 December. Blz. 657.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wet Vrachtverdeeling Binnenscheepvaart artt. 1 en 7.) — De plaats waar volgens de bewezenverklaring de lading is ingenomen [te Angeren, gemeente Bemmel], behoort tot het watergebied waarop de vrije vaart, waaronder is te begrijpen het in lading nemen, is gewaarborgd door art. 1 der Herziene Rijnvaartakte. De wet van 5 Mei 1933 S. 251 houdt, in overeenstemming met de bedoeling om dit recht van vrije vaart te ontzien, geen enkele bepaling in welke het recht om vrijelijk in lading te nemen ter zijde stelt, voor het geval dat dit in lading nemen geschiedt voor vervoer naar een buiten dit watergebied gelegen plaats [i. c. Kerkwerve in Zeeland].* 28 December.
— Wet, houdende deelneming in preferent kapitaal van de N. V. Stoomvaartmaatschapschappij Zeeland. (Bevordering van vernieuwing van de vloot.)
S. 1521. 31 December. Blz. 687.

Spoor- en tramwegen.
— Wet tot vermindering van de vordering op de Zeeuwsch-Vlaamsche Tramweg-Maatschappij, gevestigd te Ter Neuzen, wegens rentelooze voorschotten voor den aanleg en het inexploitatiebrengen van tramwegen in Zeeuwsch-Vlaanderen.
S. 1520. 24 Februari. Blz. 78.
— Wet tot reorganisatie van het spoorwegbedrijf. S. 520. 26 Mei. Blz. 326.
— Besluit tot nadere wijziging van het Algemeen Reglement Dienst.
S. 579 K. 8 November. Blz. 566.
— Besluit tot nadere wijziging van het Algemeen Reglement Vervoer en van het Algemeen Reglement Vervoer Locaalspoorwegen.
S. 579 L. 17 November. Blz. 567.
— Besluit tot nadere wijziging van het Algemeen Reglement Dienst, het Algemeen Reglement Vervoer en van het Tramwegreglement. S. 579 T. 28 December. Blz. 658.
— Wet tot bekrachtiging van overeenkomsten betreffende naastingsprijzen van twee tramwegen. S. 1522. 31 December. Blz. 687.

Staatsblad.
— Beschikking van den Minister van Justitie betreffende de nummering van het Staatsblad (Nummeringsbeschikking Staatsblad 1937). S. 285. 30 Juli. Blz. 422.

Staten-Generaal.
— Besluit, betreffende de sluiting van de tegenwoordige zitting der Staten-Generaal en de ontbinding van de beide Kamers.
S. 384. 17 April. Blz. 254
— Besluit, betreffende opening buitengewone zitting van de Staten-Generaal op 8 Juni 1937. S. 386. 3 Juni. Blz. 254.

Strafrecht en Strafvordering.
— Wet tot wijziging van de artikelen 141, 154, 157, 158, 159 en 177 van het Wetboek van Strafvordering. S. 201. 22 Mei. Blz. 130.
— Wet, houdende wijziging van artikel 29 van het Wetboek van Strafvordering.
S. 202. 22 Mei. Blz. 131.
— Besluit tot wijziging en aanvulling van den Gevangenismaatregel.
S. 244. 26 Juni. Blz. 481.
— Besluit tot wijziging van de Uitvoeringsregeling voorwaardelijke invrijheidstelling.
S. 245. 26 Juni. Blz. 482.
— Besluit tot vaststelling van den datum van inwerkingtreding van de artikelen 3 tot en met 6 van de Wet van 25 Juni 1929, S. 361, houdende nadere voorzieningen betreffende de tenuitvoerlegging van gevangenisstraf. S. 284. 23 Juli. Blz. 422.

Stuwadoorswet.
— Besluit tot verdeeling van het Rijk in districten ten behoeve van den dienst der Inspectie van den havenarbeid.
S. 882. 11 Maart. Blz. 55.

Suriname en Curaçao.
— Besluit, strekkende tot wijziging van het besluit van 4 Juli 1935 (S. 393; Gouvernementsblad n°. 102), houdende vaststelling van algemeene bepalingen voor de luchtvaart in Suriname.
S. 941. 19 Februari. Blz. 61.
— Besluit, strekkende tot wijziging van het besluit van 4 Juli 1935 (S. 394; Publicatieblad n°. 96) houdende vaststelling van algemeene bepalingen voor de luchtvaart in Curaçao. S. 942. 19 Februari. Blz. 61.
— Besluit tot aanvulling van artikel 2 van het „Westindisch Detacheeringsbesluit 1930".
S. 943. 27 Februari. Blz. 61.
— Besluit, houdende vaststelling van nieuwe regelen ten aanzien van de toelating van oorlogsschepen van vreemde mogendheden met de in rust aan boord zich bevindende luchtvaartuigen binnen het rechtsgebied van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao.
S. 944. 1 Maart. Blz. 62.
— Besluit tot wijziging van het Surinaamsch Zeebrievenbesluit 1933 (S. 109; Gouvernementsblad n°. 55).
S. 946. 30 Maart. Blz. 64.
— Besluit tot wijziging van het „Besluit Internationaal Betalingsverkeer Nederlandsch-Indië 1934", het „Besluit Internationaal Betalingsverkeer Suriname 1934" en het „Besluit Internationaal Betalingsverkeer Curaçao 1934". S. 948. 22 Mei. Blz. 387.
— Besluit, houdende aanvulling van het Koninklijk besluit van 29 Juli 1911, S. 261, juncto het Koninklijk besluit van 3 Juli 1913, S. 322, regelende het verleenen van korting op de inkomsten van koloniale of gewezen koloniale landsdienaren, tot voldoening van hun door den rechter opgelegde uitkeeringen. S. 949. 9 Juli. Blz. 478.
— Besluit tot gelijkstelling van de vóór 1920 aan de militairen van de voormalige landmacht in West-Indië verleende gagementen en pensioenen op den voet van de voor de militairen van het Koninklijk Nederlandsch-Indische leger geldende regeling, opgenomen in Indisch Staatsblad 1937, n°. 443.
S. 950. 19 October. Blz. 521.
— Besluit tot intrekking van het Koninklijk besluit van 7 April 1923 (S. 122, Gouvernementsblad n°. 92, Publicatieblad n°. 29), tot regeling van de monstering van schepelingen op Nederlandsche schepen overeenkomstig de Nederlandsche wetgeving in de koloniën Suriname en Curaçao.
S. 952. 7 December. Blz. 613.

Tabakswet.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Tabakswet art. 45; Wet Alg. Bep. art. 11.) — De woorden „in eenigerlei vorm verstrekken van geschenken" in lid 3 van art. 45 der Tabakswet hebben de beteekenis van het, op welke wijze ook, kosteloos afstaan van eenig voorwerp. De handelwijze van een verkooper van tabaksfabrikaten in het klein, die bij de aflevering van sigaretten aan een koeper toestaat, dat deze gratis een exemplaar van de op de toonbank aanwezige loten, welke daar neergelegd waren met het kennelijk doel deze aan koopers uit te reiken, meeneemt, valt onder voormelde omschrijving in art. 45. — Onder „geschenk" is te verstaan het kosteloos afstaan van een voorwerp, dat eenige vermogenswaarde heeft. Dit kan ongetwijfeld van een lot, dat uit zijn aard kans geeft op een prijs, gezegd worden. — Geen enkele wetsbepaling verplicht den Rechter rekenschap ervan te geven, waarom hij niet op bepaalde t. t. afgelegde verklaringen ingaat, ook niet als het een verklaring van een verd. betreft, tenzij daarbij zou zijn gevoerd een verweer, als in art. 358, lid 3 Sv. bedoeld. — Ambtshalve: In de bepaling van lid 3 van art. 45 is het bij of in verband met de aflevering van tabaksfabrikaten in eenigerlei vorm verstrekken van geschenken niet eene zelfstandige overtreding; het wordt daar slechts aangemerkt als een vorm van de in den 1sten zin van het laatste lid omschreven overtreding. Daarom verbetert de H. R. de qualificatie. (Adv.-Gen. Wijnveldt acht de benaming juist.)* 25 October.

Telefoon en telegrafen.
— Besluit, houdende wijziging van het Organiek Besluit P.T.T. 1928.
S. 380. 15 Januari. Blz. 20.
— Besluit tot wijziging en aanvulling van het Rijkstelefoonreglement 1929 (S. 1929, n°. 441). S. 340. 25 Januari. Blz. 9.
— Besluit, houdende wijziging van het Rijkstelegraafreglement 1934 (Besluit van den 21sten December 1933, S. 709) en van het Postbesluit 1925 (Stbl. 396).
S. 341. 25 Januari. Blz. 10.
— Besluit, houdende wijziging van het Rijkstelegraafreglement 1934. (Besluit van den 21 December 1933, Stbl. n°. 709.)
S. 350. 14 Juli. Blz. 456.

Tractaten.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de op 30 December 1936 tusschen den Tijdelijk Zaakgelastigde van Chili te 's-Gravenhage en den Minister van Buitenlandsche Zaken gewisselde nota's, houdende eene voorloopige overeenkomst tot regeling der handelsbetrekkingen tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en Chili.
S. 10. 10 Februari. Blz. 3.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van het op 9 April 1936 te 's-Gravenhage tusschen Nederland en Polen gesloten tariefverdrag, alsmede van de op denzelfden datum tusschen den Poolschen Gezant te 's-Gravenhage en den Minister van Buitenlandsche Zaken gewisselde nota's betreffende de voorloopige toepassing van dat verdrag. S. 11. 10 Februari. Blz. 4.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van het op 13 Juli 1936 te 's-Gravenhage tusschen Nederland en België gesloten postverdrag, strekkende tot vervanging van dat van 4 Augustus 1932 (S. 1932, n°. 483).
S. 12. 27 Februari. Blz. 95.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de overeenkomst van Bangkok van 27 November 1931 nopens het gebruik van bereid opium.
S. 13. 27 Februari. Blz. 96.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de tusschen den Nederlandschen Gezant te Bern en het Hoofd van het Zwitsersche Politieke Bondsdepartement gewisselde nota's dd. 26 September en 15 October 1936, houdende eene overeenkomst tusschen Nederland en Zwitserland in zake den in-, uit- en doorvoer van vuurwapenen met bijbehoorende munitie door vliegtuigen.
S. 14. 11 Maart. Blz. 97.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van het verdrag van Genève betreffende den arbeid van vrouwen bij ondergrondsche werken in alle soorten mijnen, dat op 21 Juni 1935 door de Algemeene Conferentie van de Internationale Organisatie van den Arbeid in haar 19de zitting als ontwerp-verdrag werd aangenomen.
S. 15. 16 Maart. Blz. 99.
— Wet tot opzegging van het verdrag van Washington (1919) betreffende den arbeid van vrouwen gedurende den nacht.
S. 16. 8 April. Blz. 100.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van: 1°. het verdrag van 's-Gravenhage van 12 April 1930 nopens zekere vragen betreffende wetsconflicten in zake nationaliteit; 2°. het protocol van 's-Gravenhage van 12 April 1930 betreffende een geval van staatloosheid; 3°. het protocol van 's-Gravenhage van 12 April 1930 nopens de militaire verplichtingen in bepaalde gevallen van dubbele nationaliteit.
S. 17. 13 April. Blz. 100.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van het op 20 December 1935 te Washington, D.C., tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de Vereenigde Staten van Amerika gesloten handelsverdrag, met bijlagen en bijbehoorende notawisseling, alsmede van de op 20 December 1935 tusschen den Amerikaanschen Secretaris van Staat en den Nederlandschen Directeur van de Handelsaccoorden gewisselde nota's betreffende de omschrijving van Edammer en Gouda kaas. S. 18. 16 April. Blz. 111.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de op 1 Januari 1937 te Rome tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Italië gesloten overeenkomst betreffende de regeling van de betalingen voortvloeiende uit het handelsverkeer met bijbehoorend protocol van onderteekening. S. 19. 8 Mei. Blz. 113.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de tusschen den Nederlandschen Gezant te Brussel en den Belgischen Minister van Buitenlandsche Zaken en Buitenlandschen Handel dd. 26 Maart 1937 gewisselde nota's, houdende eene overeen-

komst tusschen Nederland en België in zake vrijstelling van invoerrechten op brandstof en smeermiddelen in het internationaal luchtverkeer. S. 20. 11 Mei. Blz. 116.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van het op 1 April 1933 te 's-Gravenhage tusschen Nederland en Luxemburg gesloten vestigings- en arbeidsverdrag met bijbehoorende nota's. S. 21. 21 Mei. Blz. 117.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van het op 5 Februari 1937 te Londen onderteekende protocol tot wijziging van de op 7 Mei 1934 aldaar gesloten en op 27 Juni 1935 en 22 Mei 1936 gewijzigde internationale overeenkomst tot beperking van de productie en van den uitvoer van rubber (Stbl. 1934, n°. 436, en 1936 n°. 96). S. 22. 21 Mei. Blz. 123.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van het op 15 Mei 1936 te 's-Gravenhage tusschen Nederland en België gesloten verdrag betreffende den onderstand en de terugleiding van behoeftigen. S. 23. 3 Juni. Blz. 123.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de tusschen den Nederlandschen Gezant te Weenen en den Oostenrijkschen Staatssecretaris voor Buitenlandsche Zaken d.d. 2 April 1937 gewisselde nota's, houdende eene overeenkomst tusschen Nederland en Oostenrijk in zake vrijstelling van invoerrechten op brandstoffen en smeermiddelen in het internationaal luchtverkeer. S. 24. 4 Juni. Blz. 125.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van het op 23 December 1936 te 's-Gravenhage tusschen Nederland en Duitschland gesloten verdrag over het Nederlandsch-Duitsche betalingsverkeer, alsmede van de op den zelfden datum gewisselde nota's nopens de voorloopige toepassing van het verdrag. S. 25. 19 Juli. Blz. 406.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de tusschen den Nederlandschen Gezant te Rio de Janeiro en den Braziliaanschen Minister van Buitenlandsche Zaken gewisselde nota's dd. 15 Maart 1937, houdende eene voorloopige overeenkomst tot regeling der handelsbetrekkingen tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de Vereenigde Staten van Brazilië, alsmede eene overeenkomst tusschen beide landen tot liquidatie van de achterstallige Nederlandsche handelsvorderingen in Brazilië. S. 26. 26 Juli. Blz. 408.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de tusschen den Nederlandschen Gezant te Buenos Aires en den Argentijnschen Minister van Buitenlandsche Zaken en Eeredienst gewisselde nota's dd. 3 en 5 Februari 1937, houdende eene overeenkomst tusschen Nederland en Argentinië, betreffende de betaling tegen officieelen koers van dividenden en coupons van zich in Nederlandsch bezit bevindende aandeelen in en obligatiën van niet-Nederlandsche ondernemingen in Argentinië. S. 27. 28 Juli. Blz. 412.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de tusschen den Tsjechoslowaakschen Gezant te 's-Gravenhage en den Minister van Buitenlandsche Zaken gewisselde nota's dd. 20 en 25 Mei 1937, met bijlage, houdende eene overeenkomst betreffende de ontwikkeling en versterking van de intellectueele en artistieke betrekkingen tusschen Nederland en de Tsjechoslowaaksche Republiek. S. 28. 30 Juli. Blz. 415.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de op 9 Juni 1937 te Brussel tusschen Nederland en België gesloten overeenkomst in zake de leurders. S. 29. 13 Augustus. Blz. 417.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de tusschen den Nederlandschen Gezant te Londen en den Hoogen Commissaris van het Gemeenebest van Australië aldaar gewisselde nota's dd. 14 September 1936, met bijlagen, houdende eene overeenkomst betreffende de grens tusschen Nederlandsch Nieuw-Guinea en het gebied van Nieuw-Guinea, dat onder mandaat bestuurd wordt door de Regeering van Zijne Britsche Majesteit in het Gemeenebest van Australië. S. 30. 13 September. Blz. 449.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de op 27 Februari 1937 te Ankara tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de Turksche Republiek gesloten overeenkomst betreffende de vereffening der betalingen, welke verband houden met het handelsverkeer tusschen beide landen, met bijbehoorende protocollen en notawisseling. S. 31. 13 September. Blz. 451.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de toetreding voor Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao tot de in het proces-verbaal van Londen van 6 November 1936 vervatte regelen betreffende het optreden van onderzeebooten ten aanzien van koopvaardijschepen. S. 32. 3 November. Blz. 534.
— Wet, houdende voorbehoud van de bevoegdheid tot bekrachtiging van het op 29 Mei 1933 te Rome gesloten Verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige bepalingen inzake conservatoir beslag op luchtvaartuigen. S. 33. 4 November. Blz. 535.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de op 28 Augustus 1936 te Boekarest tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Roemenië gesloten clearingovereenkomst, alsmede van den op 21 Augustus 1937 aldaar tusschen beide landen gesloten modus vivendi tot handhaving van de overeenkomst met eenige wijzigingen. S. 34. 5 November. Blz. 538.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de tusschen den Nederlandschen buitengewoon ambassadeur in bijzondere zending, hoofd eener handelsmissie naar eenige Staten van Zuid-Amerika, en den Chileenschen Minister van Buitenlandsche Zaken te Santiago de Chile gewisselde nota's dd. 5 Mei 1937, houdende eene overeenkomst tot nadere regeling van de handelsbetrekkingen tusschen Nederland en Chili met bijbehoorende notawisseling dd. 4 en 5 Mei 1937, betreffende openbare werken in Chili. S. 35. 8 November. Blz. 543.
— Wet, houdende goedkeuring van het Nederlandsch-Duitsche verdrag nopens de rege-

ling van het goederenverkeer voor het jaar 1937 met bijlage en bijbehoorend slotprotocol, op 23 December 1936 te 's-Gravenhage gesloten. S. 36. 25 November. Blz. 545.
— Wet, betreffende voorbehoud der bevoegdheid om toe te treden tot het op 8 November 1933 te Londen gesloten Verdrag betreffende de bescherming van de fauna en de flora in haar natuurlijken staat.
S. 37. 3 December. Blz. 581.
— Wet, houdende goedkeuring van het op 27 Januari 1937 te Bern tusschen Nederland en Zwitserland gesloten verdrag betreffende ongevallenverzekering.
S. 38. 3 December. Blz. 619.
— Wet, houdende goedkeuring van het den 8sten Mei 1937 te Montreux gesloten verdrag betreffende de afschaffing van de Capitulaties in *Egypte*.
S. 39. 16 December. Blz. 620.
— Wet, houdende goedkeuring van het Derde verdrag tot wijziging van het Nederlandsch-Duitsche Douane- en Credietverdrag van 26 November 1925, op 30 April 1937 te 's-Gravenhage tusschen Nederland en Duitschland gesloten. S. 40. 31 December. Blz. 623.
— Wet, houdende goedkeuring van het op 30 Juni 1937 te Berlijn tusschen Nederland en Duitschland gesloten Verdrag nopens het goederenverkeer tusschen Nederlandsch-Indië en Duitschland.
S. 41. 31 December. Blz. 696.

Tijd.
— Besluit tot vervroeging in 1937 van den wettelijken tijd, bedoeld in artikel 1 der wet van 23 Juli 1908 (Stbl. N°. 236).
S. 383. 9 Maart. Blz. 253.

Uitverkoopen.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wet op het Uitverkoopen en Opruimen art. 2; Sv. art. 261.) — Req. gaat er van uit, dat in de t.l.l. en bewezenverklaring de woorden „(een verkoop) in verband met seizoenwisseling" uitsluitend als een qualificatie zijn op te vatten, en bestrijdt dan, daarvan uitgaande, dat op het overigens t. a. v. de gehouden verkoop bewezenverklaarde inderdaad de wettelijke qualificatie van „(een verkoop) in verband met seizoenwisseling" zou passen. Dit uitgangspunt is echter onjuist. Immers genoemde uitdrukking heeft ook eene feitelijke beteekenis en de Kantonr. heeft dan ook de veroordeeling ter zake van een verkoop in verband met seizoenswisseling niet enkel doen steunen op hetgeen overigens in de bewezenverklaring is vermeld, doch daarnevens op feitelijke omstandigheden, welke daarin niet zijn opgenomen, maar uit de gebezigde bewijsmiddelen zijn vastgesteld, m. n. ook de omstandigheid, dat de hier verkochte goederen behoorden tot den algemeenen (normalen) winkelvoorraad en voor den zomerverkoop waren ingeslagen. — Het middel is derhalve gegrond op een onjuiste opvatting van het vonnis. — [Anders Adv.-Gen. Wijnveldt, die wel van oordeel is dat de uitdrukking in kwestie ook feitelijke beteekenis heeft, doch aanneemt, dat zij door den Kantonr. als qualificatie is beschouwd. Hij acht het middel juist. De wet verzet zich er niet tegen dat de winkelier voordeelig ingekochte goederen tegen lagere prijzen dan normaal aanbiedt. „Record-verkoop" is geen uitdrukking, die den indruk vestigt, dat er sprake is van uitverkoop of opruiming. 's Kantonrechters opvatting van „opruimingen" is te ruim.] 22 Februari.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wet op het Uitverkoopen en Opruimen art. 3). — Een beperking in dien zin, dat art. 3, 2e j°. 1e lid der wet van 13 September 1935 S. 564 zich niet verder zou uitstrekken dan tot de verkoopen in verband met jaars- of seizoenswisseling, welke gehouden worden binnen de tijdvakken, vermeld in art. 12, vindt in de woorden van art. 3 geenerlei steun en vloeit ook zeker niet voort uit art. 12 j°. 15, eerste lid onder d dier wet. Die beperking is juist met het oog op laatstvermelde artikelen onaannemelijk. 31 Mei. Blz. 498.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wet op het Uitverkoopen en Opruimen art. 3.) — Vergeefs beklaagt req. zich over het feit, dat in de telastelegging en bewezenverklaring wel een tweetal doch niet alle ingevolge art. 3, lid 2 der Wet van 13 Sept. 1935 S. 564 toegelaten aanduidingen zijn genoemd, daar het telastegelegde en bewezenverklaarde ook inhoudt onder welke aanduidingen de aankondiging dan wél is geschied, hoedanige aanduidingen onder de vijf bij voormeld wetsvoorschrift toegelatene niet voorkomen. — De aanduidingen „laatste restanten voor halve prijzen", „restanten" en „spotprijzen", aangebracht onderscheidenlijk op de drie etalageramen van een schoenwinkel, drukken duidelijk uit, dat de uitgestalde schoenen voor de aangeduide prijzen worden aangeboden, en kondigen dus een verkoop aan, terwijl uit de in het vonnis opgenomen verklaring van req. de rechter geredelijk kon afleiden, dat req. „feitelijk met zijn seizoensopruiming is doorgegaan na 15 Aug. 1936 en deze aankondiging vijf dagen later nog steeds in verband met deze opruiming en dus ook met de seizoenswisseling moet worden geacht". 18 October.*

Veewet.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Sr. art. 2; Veewet artt. 12 en 85). — Nu bewezen is verklaard, dat req. uit België vee heeft ingevoerd in eene Nederlandsche gemeente, is daarmede tevens vastgesteld, dat het feit „binnen het Rijk in Europa", immers in Nederland is gepleegd, zoodat de Nederl. wet van toepassing is. — Dat Baarle-Nassau een Nederlandsche gemeente is volgt rechtstreeks uit art. 14 van het Verdrag van 5 November 1842 (Wet van 4 Febr. 1843, S. 3). — Wanneer eenig goed, dat zich tevoren op buitenlandsch grondgebied bevond, op Nederlandsch gebied is aangetroffen, staat daarmede vast, dat het goed van buitenlands is ingevoerd. Daarvoor is geenszins noodig, dat zeer nauwkeurig de plek moet kunnen worden aangewezen, waar de overgang van het eene gebied in het andere heeft plaats gehad. — Het beroep van req. op art. 14 van het Tractaat van 5 Nov. 1842 j°. art. 14 § 5 van het Nederl. Belg. Tractaat van 8 Aug. 1843 (S. 1844 n°. 12) gaat reeds daarom niet op, wijl de Rechtb. niet heeft vastgesteld, dat de invoer zou hebben plaats gehad op de heerbaan Turnhout—Baarle-*

Nassau; doch al zou de Rechtb. hebben vastgesteld, dat de plaats op genoemde heerbaan, waar verd. met het vee is aangetroffen en staande gehouden, Nederlandsch gebied was, zoude nog deze vaststelling niet kunnen worden gewraakt. — Het „Statusquo" van art. 14 van het Tractaat van 1842 omtrent het vrij gebruik der wegen door Baarle-Nassau kan niet worden geldend gemaakt tegenover bepalingen, gemaakt in het belang van de gezondheid van den Nederlandschen veestapel als in de Veewet vervat. — De toepasselijkheid van den strafuitsluitingsgrond van art. 85, lid 2 Veewet moet afstuiten op de omstandigheid, dat de Rechtbank heeft beslist, dat de feitelijke voorwaarde voor dien grond n.l. de verhouding van werknemer tot werkgever i. c. niet aanwezig was. — Op het verweer van req., dat hij gehandeld heeft op last van v. d. E. behoefde de Rechtb. niet bepaaldelijk een beslissing te geven. De beide leden van art. 85 Veewet zijn toch aldus te verstaan, dat alleen het tweede lid in het daarbij bedoelde geval den feitelijken dader van eigen strafrechtelijke aansprakelijkheid ontheft, terwijl het eerste lid, dat mede op het misdrijf van art. 79 betrekking heeft, ondanks het bezigen van de woorden „de" dader, nimmer kan bedoeld hebben den feitelijken dader vrijuit te laten gaan. 3 Mei. Blz. 494.

Veren.

— Besluit tot vaststelling van een reglement van politie voor de veren over de Bergsche Maas. S. 563. 14 Januari. Blz. 30.

Vestigingswet Kleinbedrijf.

— Wet houdende regeling betreffende het vestigen van inrichtingen, waarin eenige tak van detailhandel, ambacht of kleine nijverheid zal worden uitgeoefend. („Vestigingswet Kleinbedrijf".)
S. 619. 13 Maart. Blz. 43.

— Besluit tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de Vestigingswet Kleinbedrijf 1937. S. 680. 6 April. Blz. 377.

— Wet, houdende wijziging van de Vestigingswet Kleinbedrijf 1937.
S. 639 K. 3 December. Blz. 570.

Visscherij.

— Besluit tot wijziging van het Koninklijk Besluit van 22 December 1933, S. 719, tot vaststelling van de inrichting van den dienst van het Staatsvisschershavenbedrijf te IJmuiden.
S. 571. 3 Mei. Blz. 345.

— Besluit tot wijziging van de maat op aal of paling en op gerookte aal of paling.
S. 660. 23 October. Blz. 519.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Visscherijwet art. 17, lid 3b.) — In den algem. maatregel van bestuur van 26 Febr. 1934, S. 79, wordt overwogen, dat de wenschelijkheid is gebleken om de daarin genoemde wateren (waaronder de i. c. bedoelde Bleiswijksche- of Rottemeren) ter bevordering van de vischcultuur uit te zonderen van die, waarin op grond van het bepaalde in art. 17, lid 3, letter b van de Visscherijwet zonder schriftelijke vergunning van den rechthebbende op het vischrecht, met één hengel mag worden gevischt. — Niet is in te zien, op welken grond aan deze aanwijzing het karakter van maatregel „ter bevordering van de vischcultuur" zou kunnen worden ontzegd, nu immers de mogelijkheid niet kan worden ontkend, dat alleen reeds het weren van hengelaars aan de vischcultuur in het betrokken water ten goede komt, afgescheiden dus van positieve maatregelen tot verbetering van den vischstand. De vraag of in een bepaald geval de maatregel aan zijn doel beantwoordt staat niet ter beoordeeling van den rechter. 8 November.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Visscherijwet art. 16). — Klacht dat iedere motiveering in het vonnis ontbreekt mist feitelijken grondslag en klacht, dat de motiveering onvoldoende is, kan op grond van art. 99, lid 2 Wet R. O. niet ten toetse komen. — Al laat het vonnis zich daarover niet uitdrukkelijk uit, mag toch worden aangevoerd, dat in de bewezenverklaring ligt opgesloten, dat het bezit van twee kleine vischakten geen bevoegdheid geeft tot het gelijktijdig door één persoon visschen met twee peuren. — Deze beslissing is juist. Verstrekking in meervoud aan één persoon met het gevolg dat het tegelijkertijd visschen met meer vischtuigen of het meervoudig bezigen van hetzelfde vischtuig, door het bezit van evenzoovele kleine vischakten zou worden gedekt, kan niet in de bedoeling van de wet liggen. Daarmede zou toch een wijze van visschen worden bereikt, welke ten eenenmale zoude strijden met hetgeen met het instellen van de kleine vischakte door de wet is beoogd. — De tweede vischakte is req. in strijd met de wet verleend, hij kan daaraan geenerlei recht ontleenen. 13 December.

— Besluit tot vaststelling van den dag, waarop in 1937 de seizoenharingvisscherij ter zoute geacht wordt te zijn geëindigd.
S. 683. 13 December. Blz. 606.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Visscherijwet 1931 art. 1.) — Het afgesloten gedeelte der Zuiderzee, bekend onder den naam IJsselmeer, kan niet meer worden beschouwd als „Zuiderzee" in den zin van art. 1, lid 1, b der Visscherijwet S. 1931 N°. 410, daar door de afsluiting het watergebied van de vroegere Zuiderzee, voorzoover dit binnen de afsluitdijk is komen te liggen geheel van karakter is veranderd, daar het in tegenstelling met hetgeen voor de afsluiting het geval was, elke rechtstreeksche open verbinding met de Noordzee mist. — Geheel in overeenstemming met dezen toestand is dan ook bij Alg. M. van Bestuur van 23 Juni 1932, S. 315 een bijzonder visscherijreglement voor de afgesloten Zuiderzee vastgesteld, waarin dat afgesloten watergebied geheel is behandeld als binnenwater, waarop — behoudens de in het Reglement zelf voorziene afwijkingen — het bij dienzelfden Alg. Maatr. v. Bestuur vastgestelde Algemeen Visscherijreglement voor de binnenwateren van toepassing is. 20 December.

Vlag.

— Koninklijk besluit, n°. 93, houdende vaststelling van de kleuren van de vlag van het Koninkrijk der Nederlanden. 19 Februari.

Vleeschkeuringswet.

— Koninklijk besluit. (Vleeschkeuringswet art. 21 j°. art. 22.) — Voor de regeling van de

benoeming, de schorsing en het ontslag der onder lid 1 sub d bedoelde ambtenaren kan in de instructie niet zonder meer naar de desbetreffende bepalingen van het „ambtenarenreglement" worden verwezen, aangezien een zoodanig reglement kan worden gewijzigd zonder goedkeuring van Ged. Staten. — Terecht hebben Ged. Staten aangedrongen op opneming in de instructie voor den directeur van een bepaling betreffend het uitoefenen van de veeartsenijkundige praktijk of het bekleeden van bezoldigde nevenbetrekkingen, al komt in het toepasselijk verklaard ambtenarenreglement een desbetreffend voorschrift voor. — Er is geen grond, den directeur van een gemeentelijken dienst, die krachtens een tusschen de twee gemeenten gesloten privaatrechtelijke overeenkomst ook werkt in een aangrenzende gemeente, voor het keuren in die gemeente buiten de gewone diensturen, wat tot zijn normale dienst behoort, een extra vergoeding toe te kennen. 5 Maart.

— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van 24 Mei 1922, S. 379, tot uitvoering van artikel 2, lid 1, onder *a*, der Vleeschkeuringswet (S. 1919, n°. 524).
S. 865. 11 December. Blz. 704.

— *Koninklijk besluit. (Vleeschkeuringswet Art. 23 j°. art. 10). — Daar in art. 23 de rechtsgang is voorgeschreven, welke na onthouding van goedkeuring aan een raadsbesluit tot regeling der jaarwedde van een hulpkeurmeester moet worden gevolgd, is eer daarnevens geen plaats voor toepassing van art. 10 door Ged. Staten. 23 December.*

Vogelwet.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 168; Vogelwet art. 33; Sv. art. 261.) — Het eerste middel mist feitelijken grondslag, daar req. wegens het hebben van putters niet is veroordeeld. — Art. 21a van de A. P. V. der gemeente Angerlo houdt niet in een volstrekt verbod onder meer tot het ter plaatse als daar vermeld hebben van netten en dergelijke toestellen tot het vangen van vogels, doch het verbod is gegeven „behoudens het bepaalde in de Vogelwet 1912 en in de Jachtwet 1923", zoodat het zich alleen richt tot hem, die niet, ingevolge genoemde wetten, bevoegd is de netten te hebben of te gebruiken. Bij deze beperkte opvatting van het verbod moet in de telastelegging, wil daarin het hier bedoelde strafbare feit zijn omschreven, worden gesteld, dat verd. niet krachtens Jacht- of Vogelwet bevoegd was de netten te hebben of te gebruiken. [Anders implicite Adv.-Gen. van Lier.] 7 Juni.*

— Besluit ter uitvoering van de Vogelwet 1936. („Vogelbesluit 1937".)
S. 647. 9 Augustus. Blz. 472.

— Besluit tot wijziging en aanvulling van artikel 26 van het Vogelbesluit 1937.
S. 661. 30 October. Blz. 570.

Volksgezondheid.

— Wet tot verlenging van den geldigheidsduur van tijdelijke bepalingen betreffende de vaccinatie, vervat in de wet van den 11den Februari 1928, S. 29, zooals zij zijn gewijzigd bij de wetten van 29 December 1928, S. 523, van 30 December 1929, S. 589, van 31 December 1930, S. 518, van 29 December 1932, S. 659, van 29 December 1934, S. 725, en van 31 December 1936, S. 803.
S. 805. 31 December. Blz. 704.

Vreemdelingenreglement.

— Besluit, houdende nadere wijziging van het Vreemdelingenreglement (Koninklijk besluit van 16 Augustus 1918, Staatsblad n°. 521).
S. 249. 13 October. Blz. 484.

Vuurwapenwet.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Vuurwapenwet 1919 art. 6; Vuurwapenreglement art. 1; Sv. art. 353.) — Wat er zij van het door Rechtb. overwogene, het bij dagv. telastegelegde [„dat hij te Rotterdam in of omstreeks September 1935 een alarmpistool heeft afgeleverd aan C. A. K."] levert in ieder geval niet een strafbaar feit op. — De dagv. had om tot veroordeeling wegens overtreding van het bij art. 6 der Vuurwapenwet 1919 gegeven verbod te kunnen leiden, moeten aangeven, dat het alarmpistool niet aan de eischen van lid 2 van art. 1 van het Vuurwapenreglement voldeed. — De wet verbindt aan het niet-nakomen van het voorschrift van art. 353 Sv. om een beslissing te geven omtrent de als stukken van overtuiging gediend hebbende voorwerpen, geen nietigheid van het vonnis, terwijl deze ook niet uit den aard van het overtreden voorschrift volgt. 15 Februari.*

Vijandelijkheden Spanje.

— Wet, betreffende voorbehoud tot het nemen van maatregelen met het oog op de vijandelijkheden in Spanje.
S. 120. 8 April. Blz. 126.

— Besluit, strekkende om het dienstnemen bij één der strijdende partijen in Spanje te beletten. S. 163. 11 Juni. Blz. 129.

Warenwet.

— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van 22 Februari 1936, S. 842, tot uitvoering van de artikelen 13, lid 2, en 33 van de Warenwet (S. 1935, n°. 793).
S. 840. 9 Januari. Blz. 54.

— Besluit tot wijziging van het Wijnbesluit (Stbl. 1929, N°. 137), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 25 April 1935 (Stbl. N°. 202).
S. 841. 2 Februari. Blz. 222.

— Besluit tot wijziging van het Consumptieijsbesluit, S. 1934 N°. 240, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 9 Juli 1936 (Stbl. N°. 856).
S. 843. 19 Maart. Blz. 54.

— Besluit tot aanvulling van het Consumptieijsbesluit (Stbl. 1934, n°. 240), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 19 Maart 1937 (Stbl. n°. 843).
S. 848. 11 Juni. Blz. 229.

— Besluit tot aanvulling van het Algemeen Besluit (Warenwet) (Stbl. 1925, n°. 262), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 13 September 1935 (Stbl. n°. 570).
S. 849. 11 Juni. Blz. 229.

— Besluit tot uitvoering van de artikelen 13, lid 2, en 33 van de Warenwet (Stbl. 1935, n°. 793). S. 850. 26 Juni. Blz. 230.

— Besluit, houdende vaststelling van den datum van inwerkingtreding van het Koninklijk Besluit van 11 Juni 1937, S. 849, tot

aanvulling van het Algemeen Besluit (Warenwet). S. 890. 12 Juli. Blz. 445.
— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van 15 April 1936, S. 850, tot uitvoering van de artikelen 13, 30 en 33 der Warenwet (Stbl. 1935, N°. 793).
S. 853. 2 Augustus. Blz. 478.
— Besluit tot intrekking van het Jam- en limonadebesluit, S. 1924, N°. 97, en tot vaststelling van een nieuw Jam-limonadebesluit, op grond van de artikelen 14 en 15 der Warenwet, S. 1935, N°. 793. („Jam-limonadebesluit 1937, Staatsblad 854.")
S. 854. 13 Augustus. Blz. 429.
— Besluit tot wijziging van het Broodbesluit (Stbl. 1925, n°. 478).
S. 855. 20 Augustus. Blz. 435.
— Besluit tot toepassing van de artikelen 14, 15 en 16 der Warenwet (Stbl. 1935, N°. 793) op gasmaskers. (Gasmaskerbesluit 1937, Stbl. n°. 856). S. 856. 20 Augustus. Blz. 436.
— Besluit tot aanvulling van het Koninklijk besluit van 26 Maart 1921, S. 638, gewijzigd bij Koninklijk besluit van 3 October 1933, S. 513, tot aanwijzing van de artikelen, welke volgens artikel 1 der Warenwet, S. 1935, n°. 793, zullen worden beschouwd als waren in den zin dier wet.
S. 857. 20 Augustus. Blz. 444.
— Besluit tot wijziging van den datum van inwerkingtreding van het Jam-Limonadebesluit (S. 1937, n°. 854).
S. 867. 22 December. Blz. 704.
— Besluit tot wijziging van het Eierenbesluit (S. 1931, n°. 375), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 9 November 1936 (Stbl. n°. 863).
S. 869. 29 December. Blz. 705.
— Besluit tot wijziging van het Broodbesluit (Stbl. 1925, n°. 478).
S. 870. 30 December. Blz. 705.

Waterstaat.

— Besluit tot vaststelling van bepalingen van politie, betreffende het gebruik maken van eenige dijken, dammen en kaden, onder beheer van het Rijk, en betreffende het baggeren, graven en slikkeren langs die werken. („Rijksrivierdijkenreglement".)
S. 576. 28 Juli. Blz. 346.
— Besluit tot nadere wijziging van het Rijkswegenreglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 4 Juli 1927, S. 240, en het laatst gewijzigd bij Koninklijk besluit van 23 Februari 1932 (Stbl. n°. 63).
S. 579 N. 22 December. Blz. 649.
— Besluit tot vaststelling van bepalingen van politie op het gebruik maken van eenige zeeweringen, dijken, dammen en verdere werken onder beheer van het Rijk. („Rijkszeeweringenreglement".)
S. 579 O. 22 December. Blz. 649.
— Besluit tot wijziging van het Baggerreglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 3 November 1934 (Stbl. n°. 562).
S. 579 Q. 23 December. Blz. 656.

Waterstaatswet.

— Koninklijk besluit. (Wet houdend alg. regelen Waterstaatsbestuur art. 22.) — Met het verleenen van vergunning tot het plaatsen van een windwatermolentje heeft het polderbestuur kennelijk bedoeld ontheffing te verleenen van het in de keur vervat verbod om bestaande wateringen of slooten af te dammen, welke ontheffing de betrokkene behoeft om van het molentje profijt te kunnen trekken. De vergunning moet dan ook als een ontheffing van het verbod van afdamming worden beschouwd; daaraan doet niet af, dat zulks niet duidelijk in de bewoordingen van het besluit tot uitdrukking komt. Vernietiging van dit besluit kan slechts plaats hebben op een der gronden, genoemd in art. 22. Strijd met de belangen der appellanten (indien aanwezig) zou geen aanleiding kunnen geven tot vernietiging van het besluit. 10 April.
— Koninklijk besluit. (Wet houdende algemeene regelen Waterstaatsbestuur art. 19.) — Van een besluit van Ged. Staten, houdend afwijzende beschikking op bezwaarschriften tegen het kohier van aanslag van een waterschap staat geen beroep op de Kroon open. Immers is dit besluit niet een besluit tot handhaving van eene regeling van of indeeling in omslagklassen, als bedoeld in art. 19 A VIII onder a, noch eene beslissing betreffend de vraag of en in hoeverre waterstaatswerken liggen ten algemeenen nutte, als bedoeld in art. 19 A IX onder c, terwijl tenslotte recht van beroep evenmin kan worden ontleend aan art. 19 B, nu de Staten van de hun bij deze wetsbepaling gegeven bevoegdheid geen gebruik hebben gemaakt. 13 Augustus.
— Koninklijk besluit. (Wet houdend algemeene regelen Waterstaatsbestuur art. 22.) — Het Algemeen Reglement voor de polders of waterschappen in Zeeland bepaalt, dat de vergadering van ingelanden de haar overgelegde rekening en verantwoording onderzoekt en het bedrag der ontvangsten en uitgaven vaststelt. Er is gehandeld in strijd met dit voorschrift en dus met de inrichting der instelling, nu de vergadering van ingelanden de ontvangsten en uitgaven niet overeenkomstig hetgeen in werkelijkheid is ontvangen en uitgegeven heeft vastgesteld. — Ten onrechte hebben Ged. Staten de betrokken besluiten mede vernietigd wegens strijd met het algemeen belang, omdat het h. i. met dit algemeen belang strijdig zou zijn, indien niet de gevolgen der malversatiën, waaraan de vorige ontvanger zich heeft schuldig gemaakt, zooveel mogelijk zouden worden tenietgedaan, met het oog waarop in de eerste plaats zoo nauwkeurig mogelijk moet kunnen worden vastgesteld hetgeen in werkelijkheid aan den polder had moeten zijn verantwoord. „Algemeen belang" is hier te verstaan in den zin van het belang van het geheel in tegenstelling met dat der onderdeelen. 24 September.
— Koninklijk besluit. (Wet houdende algemeene regelen Waterstaatsbestuur Art. 19.) — Het waterschapsbestuur is niet bevoegd om, na de vaststelling van de lijst van stemgerechtigden, ambtshalve wijzigingen daarin aan te brengen, nu de opsomming in het Algemeen Waterschapsreglement van de gevallen, waarin het bestuur na de vaststelling en de ter-inzage-legging tot wijziging van de lijst mag overgaan, blijkens het systeem van het Reglement als limitatief moet worden aangemerkt, en een wijziging

als in casu onder die gevallen niet is begrepen. Terecht hebben Ged. Staten, aangezien het deelnemen aan de stemming voor een lid van het bestuur van eenige aldus later op de lijst geplaatsten op den uitslag daarvan van invloed kan zijn geweest, het bij hen ingesteld beroep tegen de beslissing van het bestuur tot niet-toelating van appellant ongegrond verklaard. 25 October.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (R. O. art. 99; Waterstaatswet 1900 artt. 11, 12 b.) — Het octrooi van 1699 legt aan eigenaren en gebruikers de verplichting op om de op de kanten geworpen specie een roede daar vandaan te verwijderen en dezen toestand te handhaven. Ook blijkens zijn verderen inhoud gaat het octrooi er wel van uit, dat voor deze personen van elders de verplichting bestond om — daargelaten in welke mate en bij welke gelegenheden — de specie op hunne landen te ontvangen, doch het bevat zelf dienaangaande geene regeling. De Rechtb. kan mitsdien door de voormelde vraag ontkennend te beantwoorden, het octrooi niet hebben geschonden. — Dit door het bevoegd gezag gegeven octrooi hield in een tot ieder gerichte regeling van algemeenen aard, welke, ook al had zij slechts locale beteekenis, was een wet in den zin van art. 99 R. O. Nu wettelijke voorschriften destijds plachten te worden afgekondigd, mag vermoed worden, dat zulks ook ten deze op de daarvoor gebruikelijke wijze heeft plaats gevonden. Door verweerder is niets aangevoerd ten bewijze van het tegendeel. 4 November. Blz. 514.*

— Wet, houdende overbrenging in beheer en onderhoud bij de gemeente Meppel van een gedeelte van het jaagpad langs de noordzijde van den Zijtak van het Meppelerdiep te Meppel, met de daartoe behoorende waterstaatswerken, alsmede van het oostelijk gedeelte van dien Zijtak, waarin de Meppelersluis met bijbehoorende werken is gelegen. S. 524. 3 December. Blz. 595.

— *Koninklijk besluit. (Wet houdend algemeene regelen Waterstaatsbestuur Art. 22). — Wel is in het waterschapsreglement het goedkeuren van alle overeenkomsten van blijvenden aard ten laste van het waterschap opgedragen aan de hoofdingelanden, doch onder zoodanige overeenkomst, waaronder is te verstaan een overeenkomst, waardoor een blijvende toestand wordt geschapen, kan niet worden begrepen de overeenkomst tot het huren van een kantoorgebouw voor den tijd van 6 jaren. Voor vernietiging van het desbetreffend besluit van het waterschapsbestuur op een der in art. 22 vermelde gronden bestaat derhalve geen aanleiding. 4 December.*

Wegenverkeerswet.

— Wet tot wijziging van de Wegenverkeerswet. S. 525. 3 December. Blz. 596.

Wegenwet.

— *Koninklijk besluit. (Wegenwet Art. 20). — Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een raadsbesluit, waarbij het onderhoud van een weg ten laste der gemeente werd gebracht, nu niet is gebleken dat de weg een verbindingsweg van eenige beteekenis zou vormen, terwijl ook overigens niet is aangetoond, dat door het overnemen van het onderhoud van dezen weg het gemeentebelang zou worden gediend, en dit onderhoud weinig kosten behoeft mede te brengen. 20 November.*

Werkloosheidszorg.

— Besluit tot vaststelling van den algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij artikel 8 der wet van 4 Maart 1935, S. 76, houdende voorzieningen ter zake van gemeentelijke kosten van werkloosheidszorg, gewijzigd bij de wet van 11 September 1936 (Stbl. n°. 402). S. 448. 1 Juli. Blz. 460.

Wieringermeer.

— Wet tot instelling van een openbaar lichaam voor de ingepolderde Wieringermeer en nader aan te wijzen ingepolderde of in te polderen gedeelten van het IJsselmeer. S. 521. 31 Mei. Blz. 331.

— Besluit tot uitvoering van de artikelen 13, eerste en tweede lid, en 18 der wet van 31 Mei 1937, S. 521, tot instelling van een openbaar lichaam voor de ingepolderde Wieringermeer en nader aan te wijzen ingepolderde of in te polderen gedeelten van het IJsselmeer. S. 359. 23 December. Blz. 633.

— Besluit tot vaststelling van bepalingen ter uitvoering van de wet van 31 Mei 1937, S. 521, tot instelling van een openbaar lichaam voor de ingepolderde Wieringermeer en nader aan te wijzen ingepolderde of in te polderen gedeelten van het IJsselmeer. S. 579 P. 23 December. Blz. 652.

— Besluit tot bepaling van het tijdstip van in werking treden van de wet van 31 Mei 1937, S. 521, tot instelling van een openbaar lichaam voor de ingepolderde Wieringermeer en nader aan te wijzen ingepolderde of in te polderen gedeelten van het IJsselmeer. S. 597. 23 December. Blz. 658.

— Besluit tot vaststelling van de voorschriften betreffende de inrichting der begrooting en der rekening van inkomsten en uitgaven van het openbaar lichaam „de Wieringermeer" en van de voorschriften betreffende de inrichting en boekhouding van den ontvanger van dit lichaam en de daarbij behoorende modellen. S. 389 E. 31 December. Blz. 645.

Winkelsluitingswet.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Winkelsluitingswet art. 4.) — Kantonr.: Met de woorden „in hoofdzaak" in art. 4, lid 1 sub c der Winkelsluitingswet wordt bedoeld, dat de voornaamste artikelen welke iemand in bedoelde winkels ten verkoop in voorraad mag hebben melk en melkproducten zijn en niet zooals i. c. bovendien nog een verscheidenheid van eet- en drinkwaren; niet ter zake doet, of verd. voornamelijk handel drijft in melk, daar slechts rekening moet worden gehouden met het aantal der verschillende artikelen, dat verd. buiten melk en zuivelproducten nog ten verkoop in voorraad heeft gehad. — H. R.: In vorenstaande overweging ligt niet een verkeerde toepassing van art. 4, lid 1, onder c der Winkelsluitingswet. Terecht toch oordeelde de Kantonr., dat het bij de toepassing van dat artikel niet aankomt op den winkelomzet, doch op de samenstelling van den winkel-*

voorraad. Dit is in overeenstemming met de woorden van het artikel en vindt bovendien bevestiging in de geschiedenis. 1 Februari.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Winkelsluitingswet art. 2.) — De stelling van req., dat het verbod van art. 2 der Winkelsluitingswet om „een winkel voor het publiek geopend te hebben" slechts zou uitsluiten toelating van het publiek op de in dat artikel genoemde tijdstippen tot den winkel, voorzoover dit publiek in de gelegenheid wordt gesteld voorwerpen of stoffen te koopen, staat t. a. v. art. 2 een beperking voor, die in de algemeene bewoordingen van dat artikel geen steun vindt, evenmin uit eenige bijzondere bepaling dier wet is af te leiden en ook niet aannemelijk is. 8 Februari.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Winkelsluitingswet artt. 3, 7 en 10.) — Uit de door de Rechtb. vastgestelde omstandigheden heeft zij kennelijk afgeleid, en ook kunnen afleiden, dat de verkoop uit den buffetwagen niet geschiedde als onderdeel van req.'s restaurantbedrijf, doch ter vervanging van den verkoop in req.'s gesloten winkel, voor welken die wagen stond. — Art. 3, lid 2, onder k der Winkelsluitingswet onttrekt alleen restaurants in stations — en dan nog slechts voorzoover betreft levering aan reizigers — aan de werking dier wet, zoodat exploitatie van z.g. buffetwagens slechts dan door dat voorschrift kan worden gedekt, indien zij te beschouwen is als een noodzakelijk onderdeel der uitoefening van het stations-restaurantbedrijf ten behoeve van reizigers, die van de buffetten niet op de gewone wijze gebruik kunnen maken, waaronder verkoop in de tunnels van een station zeker niet valt. — Ambtshalve: Nu req., ingevolge art. 10, lid 3, der Winkelsluitingswet, in deze als hoofd van den winkel aansprakelijk is voor eens anders daad, had dit in de qualificatie tot uitdrukking moeten komen. Qualificatie verbeterd. 12 April.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Zondagswet. — Winkelsluitingswet 1930 S. 460. — Derogatie-quaestie.) — De winkelsluitingswet 1930, S. 460, laat de voorschriften van de Zondagswet, als betreffende een ander onderwerp, en met haar niet onvereenigbaar, onverlet. 28 Juni.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Zondagswet art. 2; Winkelsluitingswet art. 4.) — De Kantonr.: De Winkelsluitingswet houdt omtrent de wijze, waarop sommige winkels op Zondag geopend mogen zijn, geen beperkingen in, zoodat moet worden aangenomen, dat zij, een winkelier uitdrukkelijk vergunnende zijn winkel op Zondag gedurende een aantal uren geopend te hebben, hem implicite vergunt gedurende dien tijd zijn waren uit te stallen. In zooverre derogeert de Winkelsluitingswet aan de Zondagswet van 1815. — H. R.: Tegen deze beslissing wordt terecht opgekomen, daar de Winkelsluitingswet de voorschriften van de Zondagswet, als betreffende een ander onderwerp, en met haar niet onvereenigbaar, onverlet heeft gelaten, gelijk ook blijkens de geschiedenis dier wet de bedoeling is geweest. — Na vernietiging van het vonnis a quo, doet de H. R. ten principale recht en spreekt een veroordeeling uit. 28 Juni. Blz. 507.*

Woningwet.
— Besluit, strekkende tot gedeeltelijke schorsing van een besluit van Gedeputeerde Staten van Groningen betreffende de bouwverordening van Hoogkerk.
S. 2800. 9 Januari. Blz. 92.
— Besluit tot schorsing van een besluit van den raad van Loosdrecht betreffende bouwvergunning. S. 2801. 9 Januari. Blz. 92.
— Besluit tot schorsing van een besluit van den gemeenteraad van Alphen aan den Rijn, betreffende bouwvergunning.
S. 2802. 14 Januari. Blz. 92.
— Besluit tot schorsing van een besluit van den raad van Haarlemmermeer, betreffende wegaanleg, enz.
S. 2803. 29 Januari. Blz. 92.
— Besluit tot schorsing van een besluit van den raad van Wijchen betreffende bouwvergunning. S. 2804. 30 Januari. Blz. 92.
— Besluit tot vernietiging van een besluit van den raad van Giessendam betreffende bouwvergunning.
S. 2840. 19 Februari. Blz. 92.
— *Koninklijk besluit. (Woningwet art. 43.) — Een voorschrift, volgens hetwelk de voor-, zij- en achtererven als tuin moeten worden gebezigd en als zoodanig in ordelijken staat moeten worden gehouden, is van nut niet slechts uit een oogpunt van welstand, doch mede met het oog op het voortwoekeren van onkruid, waarvan de eigenaren van belendende perceelen overlast kunnen ondervinden. — Bestemming van een terrein voor open bebouwing met groote één-gezinswoningen staat slechts in den weg aan een indeeling in boven- en benedenhuizen, of afzonderlijke woningen voor meer dan één zelfstandig wonend gezin, doch belet niet een bestaand perceel als pension te verhuren of te exploiteeren of er een dergelijke inrichting op te bouwen. — Het feit dat op de terreinen tegenover appellants perceel een oude, gesloten bebouwing aanwezig is en op het aangrenzend terrein onlangs een gesloten bebouwing is voltooid, wettigt niet, ook op appellants terrein gesloten bebouwing toe te staan. 27 Februari.*
— *Koninklijk besluit. (Woningwet art. 43.) — Art. 43 behoort niet te worden gebruikt om in afwachting van nadere gedetailleerde regelingen, aangepast aan de behoeften van de onderscheidene deelen der gemeente, voorloopig veranderingen in den bestaanden toestand tegen te houden. 27 Februari.*
— Besluit tot schorsing van een besluit van den raad van Epe van 28 Januari 1937, betreffende bouwvergunning.
S. 2805. 1 Maart. Blz. 92.
— Besluit tot gedeeltelijke vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Groningen, betreffende de bouwverordening van Hoogkerk.
S. 2841. 15 Maart. Blz. 93.
— Besluit tot vernietiging van twee besluiten, onderscheidenlijk van den raad en van burgemeester en wethouders van Idaarderadeel, betreffende bouwvergunning.
S. 2842. 15 Maart. Blz. 94.
— *Koninklijk besluit. (Woningwet art. 37.) — De bewoordingen van het 5e lid kunnen bezwaarlijk een andere beteekenis hebben, dan dat na afloop van den in dat voorschrift*

bedoelden termijn van ten hoogste twaalf maanden, eene beslissing omtrent het al of niet goedkeuren van het plan aan Ged. Staten niet meer vrij staat. Nu Ged. Staten het plan hebben goedgekeurd nà het verstrijken van genoemden termijn, wordt hun besluit vernietigd, en wordt beslist, dat omtrent de goedkeuring van het plan geen beslissing, als bedoeld in het 5e lid, meer kan worden genomen. 15 Maart.

— Besluit tot verlenging van de schorsing van twee besluiten van burgemeester en wethouders van Wierden.

S. 2806. 25 Maart. Blz. 92.

— Besluit tot schorsing van een besluit van den raad van Westkapelle betreffende bouwvergunning. S. 2807. 30 Maart. Blz. 92.

— *Koninklijk besluit. (Woningwet art. 1.) — Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een raadsbesluit, waarbij uit de bouwverordening wordt gelicht het daarin krachtens art. 12 der Woningwet door Ged. Staten gebracht voorschrift tot verplichte aansluiting aan de waterleiding, voorzoover bestaande woningen betreft. Aangenomen moet worden, dat door intrekking van deze bepaling het belang van de volksgezondheid zou worden geschaad, terwijl voorts de omstandigheid, dat in dat deel der gemeente, waar zich geen buizennet bevindt, aansluiting niet mogelijk is, geen aanleiding kan zijn om de aansluiting ook daar, waar zij wel mogelijk is achterwege te doen blijven. 2 April.*

— Besluit tot schorsing van een besluit van den raad van Landsmeer van 16 Maart j.l., betreffende bouwvergunning.

S. 2808. 8 April. Blz. 396.

— *Koninklijk besluit. (Woningwet art. 1 j°. art. 4.) — Door de toevoeging door Ged. Staten van een derde lid aan een artikel eener bouwverordening, dat reeds drie leden telt, heeft dit art. thans een tweetal derde leden en bevat dus een tegenstrijdigheid, zoodat de beteekenis van het artikel langs den weg van interpretatie zal dienen te worden gevonden. Aangezien kennelijk door Ged. Staten bedoeld is, het nieuwe derde lid in de plaats te stellen van het oude, zal het artikel in dien zin zijn uit te leggen en toe te passen. Daar zich geen omstandigheden hebben voorgedaan, welke wijziging van hetgeen door Ged. Staten onder goedkeuring der Kroon was vastgesteld zouden kunnen rechtvaardigen, hebben Ged. Staten terecht goedkeuring onthouden aan het raadsbesluit, dat beoogde de door Ged. Staten aangebrachte toevoeging te doen vervallen. 15 April.*

— Besluit tot schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van Heemskerk betreffende bouwvergunning.

S. 2809. 28 April. Blz. 396.

— Besluit tot schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van Lekkerkerk betreffende bouwvergunning.

S. 2810. 3 Mei. Blz. 396.

— *Koninklijk besluit. (Woningwet art. 35.) — Wel wordt in de considerans van het raadsbesluit gesteld dat de in dat besluit bedoelde gronden in de naaste toekomst voor straataanleg zijn bestemd, doch nu in het praeadvies van B. en W. aan den raad uitdrukkelijk is opgemerkt, dat de gemeente het terrein niet wenscht te koopen, doch alleen eene regeling voor de bebouwing gewenscht is, zoodat, wanneer er niets verkaveld wordt, er niets verandert, kan de bestemming der gronden voor straataanleg in de naaste toekomst niet worden aangenomen. — Terecht hebben Ged. Staten aan het bouwverbod goedkeuring onthouden op grond dat aan een nieuwere verbindingsweg over de onderhavige terreinen geen behoefte bestaat, zulks ondanks het feit dat Ged. Staten wisten, in verband met vroeger door hen goedgekeurde raadsbesluiten tot aan- en verkoop van grond, dat het voornemen tot straataanleg ter plaatse bestond. 3 Mei.*

— Besluit tot vernietiging van een besluit van den raad van Alphen aan den Rijn, betreffende bouwvergunning.

S. 2843. 5 Mei. Blz. 396.

— Besluit tot opheffing van de schorsing van een besluit van den raad van Epe betreffende bouwvergunning.

S. 2811. 15 Mei. Blz. 396.

— Besluit tot gedeeltelijke schorsing van een besluit van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, betreffende de bouwverordening van Wassenaar. S. 2812. 15 Mei. Blz. 396.

— *Koninklijk besluit. (Woningwet art. 2 j°. art. 10.) — Daar het onderwerpelijk rooilijnbesluit geen onderdeel is van een uitbreidingsplan, is appellants bezwaar, dat de rooilijn gronden, in de bebouwde kom gelegen, betreft, niet ter zake dienende. Er bestond geen noodzaak, aan appellant kennis te geven van een wijziging in het ontwerp-raadsbesluit, aangebracht na de tervisielegging, bedoeld in art. 10 2e lid, daar deze wijziging voor de perceelen van appellant geen verandering met zich bracht en de eigenaar daarvan door het achterwege laten van de schriftelijke kennisgeving in zijn rechten en belangen niet werd verkort. — Nu een voor enkele jaren nieuw gebouwd perceel door de rooilijn op een afstand van 4 m uit den voorgevel wordt doorsneden, wordt de eigenaar bij verkoop zeer ernstig in zijn belangen geschaad. Daar de schadevergoedingsverordening slechts beoogt vergoeding van schade tengevolge van de toepassing van een rooilijn, waarvan in casu nog geen sprake is, eischt de billijkheid, dat tot aankoop of onteigening wordt overgegaan. Derhalve hebben Ged. Staten het rooilijnbesluit ten onrechte goedgekeurd. 19 Mei.*

— Besluit tot schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van Heesch, betreffende bouwvergunning.

S. 2813. 21 Mei. Blz. 396.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Woningwet art. 6.) — Het Hof, ook volgens het middel terecht aannemende, dat een getimmerte hetwelk volgens het spraakgebruik als een gebouw is te beschouwen, is een gebouw in den zin der Woningwet, heeft zonder dit begrip geweld aan te doen uit de gegevens [afmetingen 4.10 m lang, 3.10 m breed, 2.30 m hoog, met asphaltdakbedekking, een deur, twee groote en twee kleine ramen] zeer zeker kunnen afleiden, dat hier, on-*

danks de bij het verweer aangevoerde omstandigheden [constructie op wielen, samenstelling met knieschoren inplaats van schrankschoren] van een gebouw in genoemden zin sprake was. 7 Juni.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Woningwet art. 4.) — In overeenstemming met de in art. 4 der Woningwet aan den gemeenteraad opgelegde verplichting tot vaststelling van voorschriften betreffende de beschikbaarheid van drinkwater, en zooals ten overvloede duidelijk blijkt uit het vijfde lid van art. 90 der Bouwverordening der gemeente Zevenaar, heeft laatstgenoemd artikel de strekking, dat in de daar bedoelde woningen over door de drinkwaterleiding aangevoerd water moet kunnen worden beschikt. Daaruit volgt, dat een woning niet in den zin van dat voorschrift aan de drinkwaterleiding is „aangesloten", indien wel die woning door buizen met die waterleiding is verbonden, doch een in die toevoerleiding aanwezige versperring [afsluiting van de gemeente omdat belanghebbende nog geen stappen had gedaan om betalend aangeslotene te worden] de doorstrooming van het water belet, en aldus verhindert, dat in de woning water uit die leiding kan worden verkregen.* 7 Juni.

— Besluit tot vernietiging van twee besluiten van burgemeester en wethouders van Wierden betreffende bouwvergunning. S. 2844. 8 Juni. Blz. 396.

— Besluit tot vernietiging van een besluit van den raad van Westkapelle betreffende bouwvergunning. S. 2845. 8 Juni. Blz. 397.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Rv. art. 59; Woningwet artt. 6, 70, 71.) — De rechter heeft aan den wettelijken eisch van motiveering van zijne uitspraak voldaan, indien hij, na de feiten te hebben vermeld, zijn oordeel geeft omtrent het geschilpunt. Partijen kunnen wel de juistheid van dat oordeel in cassatie aanvallen, maar zij kunnen niet met vrucht de grief te berde brengen, dat de rechter aan zijn rechtskundig oordeel meer uitvoerige beschouwingen had moeten wijden. — Art. 6 der Woningwet, aan B. en W. het zeggingsrecht omtrent het verleenen van eene bouwvergunning gevend, moet geacht worden tevens aan B. en W. de bevoegdheid te hebben toegekend, indien op dit recht inbreuk wordt gemaakt, den bij art. 70 bedoelden maatregel te nemen. — De Rechtb. besliste, dat het dwangbevel niet over kosten van het exploit rept, zoodat het verzet die kosten niet betreft. — Feitelijke omstandigheden, niet bij den rechter aangevoerd, kunnen niet met vrucht voor het eerst in cassatie worden naar voren gebracht.* 18 Juni.

— *Koninklijk besluit. (Woningwet art. 36). — Bij de herziening van een uitbreidingsplan — ook bij de verplichte tienjaarlijksche herziening — behooren slechts onderzocht te worden de bezwaren, welke niet bij de vaststelling van het oorspronkelijk uitbreidingsplan zijn kunnen worden ingebracht.* 21 Juni.

— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 36.) — De door appellanten gewenschte beperking der breedte van een in het plan opgenomen weg kan reeds hierom niet worden aangebracht, omdat bedoelde weg een Rijksweg is, waarvan de breedte in het Rijkswegenplan is vastgesteld. Dichtere bebouwing op het terrein van appellanten kan niet worden toegestaan, aangezien zulks de harmonische ontwikkeling van de gemeente zou verstoren, die nabij de kom een dichtere bebouwing en aan de buitenwegen slechts een verspreide bebouwing eischt. Het bezwaar van appellanten, dat de omgeving van het onderhavig terrein reeds thans elk landelijk schoon mist gaat niet op, daar het i. c. niet gaat om landelijk schoon, doch om het behoud van een nog eenigermate landelijk karakter der, buiten de bebouwde kom gelegen, terreinen, ten einde te voorkomen, dat de bebouwde kommen van op grooten afstand van elkaar gelegen gemeenten zouden worden aaneengebouwd.* 28 Juni.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Woningwet art. 6.) — Op de schriftuur kan, daar de bij art. 433 lid 2 Sv. gestelde termijn niet is inachtgenomen, niet worden gelet. — Ambtshalve: De Kantonr. heeft bewezen verklaard, dat req. het houten gebouw zonder toestemming van B. en W. in de eerste helft van 1936 tot woning in gebruik heeft genomen, zulks terwijl dit laatstelijk niet als woning gebezigd was. Uit den inhoud der tot het bewijs gebezigde bewijsmiddelen kan echter niet worden afgeleid, dat het gebouw „laatstelijk" — d. w. z. vóór de eerste helft van 1936 — niet als woning gebezigd was en schijnt veeleer het tegendeel te volgen. Het vonnis is derhalve niet naar den eisch der wet met redenen omkleed.* 28 Juni.

— Besluit tot schorsing van een besluit van den raad van Vorden betreffende bouwvergunning. S. 2814. 1 Juli. Blz. 396.

— Besluit, betreffende schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van Lekkerkerk tot het verleenen van bouwvergunning. S. 2815. 6 Juli. Blz. 480.

— Besluit tot schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van Weesperkarspel betreffende bouwvergunning. S. 2816. 12 Juli. Blz. 480.

— Besluit tot verlenging van de schorsing van een besluit van den raad van Loosdrecht betreffende bouwvergunning. S. 2310. 26 Juli. Blz. 392.

— Besluit tot schorsing van een besluit van den raad der gemeente Tiel betreffende ontheffing van de verbodsbepaling, vervat in artikel 9, lid 1, onder *a*, der Bebouwingsverordening. S. 2312. 28 Juli. Blz. 392.

— Besluit tot schorsing van een besluit van den raad van Marum betreffende bouwvergunning. S. 2315. 18 Augustus. Blz. 445.

— Besluit tot schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van Houten betreffende bouwvergunning. S. 2316. 18 Augustus. Blz. 445.

— Besluit tot schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van Grootegast betreffende bouwvergunning. S. 2317. 23 Augustus. Blz. 445.

— Besluit tot opheffing van de schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van Heesch, betreffende bouwvergunning. S. 2318. 23 Augustus. Blz. 445.

— *Koninklijk besluit. (Woningwet art. 36.)* — *Wel is het onbebouwde erf achter des appellants woning tot straat bestemd, doch, zoolang de gemeente niet tot den aanleg daarvan overgaat, kan appellant zijn erf ongehinderd blijven gebruiken; voor het geval dat de gemeente tot dezen aanleg wil overgaan, zal zij zich eerst, hetzij door aankoop, hetzij door onteigening, in het bezit van dit erf moeten stellen, in welk geval aan den appellant een behoorlijke schadeloosstelling gewaarborgd is ingevolge art. 92 Onteigeningswet. Terecht is derhalve het bebouwingsplan door Ged. Staten goedgekeurd. 23 Augustus.*

— Besluit, betreffende gedeeltelijke schorsing van een besluit van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland betreffende de bouwverordening van Wassenaar.
S. 2319. 25 Augustus. Blz. 445.

— Besluit tot het onthouden van goedkeuring aan een uitbreidingsplan voor de Watergraafsmeer.
S. 2359. 30 Augustus. Blz. 522.

— Besluit tot schorsing van een besluit van den raad van Coevorden, van 31 Mei 1937. waarbij het maken van een uitbreidingsplan is opgedragen aan een architectenbureau aldaar. S. 2319 A. 1 September. Blz. 479.

— Besluit tot schorsing van een besluit van den raad van Zonnemaire van 25 Augustus 1937, betreffende aansluiting van een huis aan de waterleiding aldaar.
S. 2319 B. 2 October. Blz. 479.

— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 36).* — *Terecht heeft het gemeentebestuur zich op het standpunt gesteld, dat het in het belang van een goede stedebouwkundige ontwikkeling der gemeente noodzakelijk is, den woningbouw zooveel mogelijk in enkele bebouwingskernen te concentreeren, nu het een gemeente geldt, welke overwegend landbouwterrein omvat.* — *Er bestaat geen bezwaar tegen de bestemming van gronden voor landbouw en veeteelt en voor de voor de uitoefening daarvan vereischte gebouwen, evenmin als tegen de bestemming tot tuinbouw en de daarvoor vereischte gebouwen.* — *Er is geen grond om, alleen in verband met het feit, dat zulks voor appellant om een buiten de toepassing der Woningwet gelegen reden (i. c. een bouwverbod ingevolge de Luchtvaartwet) misschien van belang zou kunnen zijn, aan de terreinen van appellant in het uitbreidingsplan een andere bestemming te geven dan volgens dit plan voor die gronden doelmatig is. 5 October.*

— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 2.)* — *Ged. Staten hebben ten onrechte goedgekeurd een raadsbesluit tot vaststelling van een bijzondere voorgevelrooilijn, nu deze rooilijn aan den appellant in ieder geval schade zal berokkenen en de gemeente geen maatregelen heeft genomen om den appellant voor deze schade te vrijwaren. 7 October.*

— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 38.)* — *B. en W. zijn ter uitvoering van een desbetreffend raadsbesluit in beroep gekomen tegen een besluit van Ged. Staten tot goedkeuring van een uitbreidingsplan eener aangrenzende gemeente. Het beroep moet derhalve geacht worden te zijn ingesteld door den Raad. Deze is echter in dat beroep niet-ontvankelijk, daar hij bij den Raad der aangrenzende gemeente geen bezwaren heeft ingebracht en dus niet behoort tot degenen, aan wie bij art. 38 beroep op de Kroon is toegekend. 14 October.*

— *Koninklijk besluit. (Woningwet Artt. 36 en 40 j°. art. 37.)* — *Waar thans in verband met de bepalingen der bouwverordening elke mogelijkheid van bebouwing op de gronden van appellanten is uitgesloten, beteekent de mogelijkheid om voor het bouwen van landhuizen vrijstelling te verleenen van den eisch, dat geen gebouw mag worden opgericht anders, dan aan een weg, geenszins dat voor de onderwerpelijke terreinen een algeheel recht van bebouwing zou bestaan.* — *Bij de opstelling van het plan is er terecht van uitgegaan, dat de bebouwing zóó moet worden geleid, dat zooveel mogelijk het natuurschoon voor vernietiging wordt bewaard.* — *Indien Ged. Staten ingevolge art. 40 het plan hebben vastgesteld, behoort de gemeenteraad niet tot de belanghebbenden, die bezwaren bij de Kroon kunnen indienen. 18 October.*

— Besluit tot schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van Laren (Gelderland) van 23 September 1937, waarbij een bouwvergunning is verleend aan H. Bats te Barchem.
S. 2319 D. 29 October. Blz. 576.

— Besluit tot schorsing van een besluit van den raad van Castricum van 29 September 1937, betreffende bouwvergunning.
S. 2319 E. 29 October. Blz. 576.

— Besluit tot verlenging van de schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van Heeemskerk, betreffende bouwvergunning. S. 2319 F. 30 October. Blz. 576.

— Besluit tot vernietiging van een besluit van den raad van Landsmeer van 16 Maart 1937, waarbij een bouwvergunning is verleend aan De Jong en Godschalk, scheepsbouwers te Amsterdam.
S. 2349. 30 October. Blz. 576.

— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 36.)* — *Aan uitbreidingsplannen kunnen geen blijvende rechten worden ontleend; bestaande plannen kunnen door den Raad, onder goedkeuring van Ged. Staten worden ingetrokken, zelfs zonder dat daarvan aan de daarbij betrokken eigenaren kennis wordt gegeven.* — *Tegen het aanwijzen van een tweede bestemming, die subsidiair zal gelden, zoolang geen plan in onderdeelen is vastgesteld, kan niet met grond bezwaar worden gemaakt, voor zoover door deze „subsidiaire" bestemming aan de daarbij betrokken eigenaren de mogelijkheid wordt gelaten hunne gronden te gebruiken voor de doeleinden waarvoor zij thans gebezigd worden en daardoor bij den imperatieven eisch van art. 6 2e lid onder a eventueele schade voor de eigenaren tengevolge van het verminderen van de gebruiksmogelijkheid van hunne terreinen wordt voorkomen. 2 November.*

— Besluit tot vernietiging van een besluit van burgemeester en wethouders van Grootegast van 2 Augustus 1937, betreffende bouwvergunning. S. 2350. 12 November. Blz. 577.

— Besluit tot vernietiging van een besluit van burgemeester en wethouders van Weesperkarspel van 23 Juni 1937, waarbij een bouwvergunning is verleend aan A. Baas aldaar.
S. 2351. 12 November. Blz. 577.
— Besluit, strekkende tot vernietiging van een besluit van den raad van Marum van 29 April 1937, waarbij een bouwvergunning is verleend aan H. Varwijk te de Wilp (gemeente Marum).
S. 2352. 15 November. Blz. 578.
— *Koninklijk besluit. (Woningwet art. 36 jis, artt. 10, 39.) — Art. 10 heeft slechts betrekking op de bijzondere rooilijnvoorschriften, als bedoeld in art. 2 tweede lid. Ook al zijn bij een uitbreidingsplan of daarbij behoorende bebouwingsvoorschriften, als bedoeld in art. 39, lijnen vastgesteld of herzien, die bij het bouwen aan de wegzijde of aan de van den weg afgekeerde zijde niet mogen worden overschreden, dan nog behoeven, mede blijkens art. 2, 3e lid, uitsluitend de artt. 37 en 38 te worden inachtgenomen. — Wel maakt de schadevergoedingsverordening geen deel uit van het uitbreidingsplan, doch tusschen plan en verordening is een zóó nauw verband gelegd, dat het redelijkerwijze uitgesloten moet worden geacht, dat het gemeentebestuur te eeniger tijd tot algeheele intrekking der verordening zou overgaan of haar dusdanig zou wijzigen, dat de billijkheid niet langer voldoende gewaarborgd zou zijn.*
15 November.
— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 40). — De wet schrijft niet voor, dat omtrent een door Ged. Staten krachtens art. 40 vastgesteld uitbreidingsplan de inspecteur der volksgezondheid moet worden gehoord, daar het 1e lid van art. 37 in dezen niet van overeenkomstige toepassing is verklaard.*
19 November.
— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 38.) — De omstandigheid, dat de Raad geen vrijheid heeft, af te wijken van het uitdrukkelijk voorschrift van art. 38 2e lid, brengt niet mede, dat ook Ged. Staten bij het beslissen omtrent de goedkeuring van het door den Raad met inachtneming van hun beslissing genomen besluit — en de Kroon bij de uitspraak in beroep — onder alle omstandigheden aan hun beslissing zouden zijn gebonden. Waar appellant van het besluit van Ged. Staten tot niet-goedkeuring van het raadsbesluit, waarvan slechts de Raad voorziening kan vragen, niet in beroep heeft kunnen komen, behoort hem niet de gelegenheid te worden onthouden, zijn tevoren tijdig bij den Raad ingediende bezwaren tegen de bestemming zijner gronden alsnog aan de Kroon voor te leggen.* *20 November.*
— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 36). — De voorschriften der Woningwet omtrent uitbreidingsplannen verzetten zich niet tegen een bestemming van gronden voor sportdoeleinden en voor handel en industrie. — Van benadeeling van appellant kan niet worden gesproken, nu ongeveer 1/5 van zijn terrein voor weg is bestemd, terwijl daarover een rooilijn is getrokken op 10 m. achter de grens van den weg, welke rooilijn bij den bouw van fabrieksgebouwen in acht moet worden genomen, doch niet in den weg staat aan het oprichten op het terrein tusschen de weggrens en den rooilijn van bijgebouwen met geen grootere hoogte dan 5 m. en bestemd voor kantoor e.d., en bovendien de gemeente zich bereid heeft verklaard, te zijner tijd den voor weg bestemden grond aan te koopen.* *26 November.*
— Besluit tot vernietiging van een besluit van burgemeester en wethouders van Houten van 23 Juli 1937, waarbij een bouwvergunning is verleend aan A. van der Wielen aldaar. S. 2353. 3 December. Blz. 578.
— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 36). — Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een uitbreidingsplan voor een gedeelte van een plattelandsgemeente, dat is gelegen op grooten afstand van de bebouwde kom dier gemeente en vlak bij de grens met een stedelijke gemeente, aangezien op de in het besluit van Ged. Staten aangegeven gronden bezwaren van stedebouwkundigen en anderen aard zich daartegen verzetten.* *3 December.*
— Besluit tot wijziging van het Woningbesluit.
S. 358. 4 December. Blz 592.
— Besluit tot schorsing van een besluit van den raad van Doetinchem van 28 October 1937, betreffende bouwvergunning.
S. 2319 H. 4 December. Blz. 689.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Woningwet art. 73; Wet R. O. art. 99). — De grief, dat het bestreden vonnis geheel ongemotiveerd is, mist feitelijken grondslag. Mocht req. willen klagen, dat de aangevoerde gronden de beslissing niet kunnen dragen, dan stuit deze grief af op het bepaalde bij art. 99 lid 2 Wet R. O. — Ten onrechte meent req., dat het gebruik van de loods van req. als kampeerinrichting niet zou zijn bewoning in den zin van art. 73 der Woningwet. Het begrip „bewoning" omvat toch in het gewone spraakgebruik — waarvan art. 73 niet heeft willen afwijken — mede het tijdelijk kampeeren, dat is het tijdelijk bezigen tot huisvesting van een loods, zoodat het kippenhok van req., — dat is te beschouwen als een inrichting, soortgelijk aan een loods — volkomen valt onder de in art. 73, lid 1 genoemde inrichtingen.* *6 December.*
— Besluit tot vernietiging van een besluit van den raad van 's-Gravenhage d.d. 2 November 1936, betreffende verbouwing van huizen aan de van Ravesteinstraat aldaar.
S. 2354. 7 December. Blz. 579.
— Besluit tot vernietiging van een besluit van den raad van Loosdrecht van 14 December 1936, betreffende bouwvergunning.
S. 2355. 7 December. Blz. 579.
— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 36). — Een uitbreidingsplan behoeft niet steeds beperkt te blijven tot de gronden buiten de bebouwde kom; alwaar de praktijk zulks eischt kunnen terreinen binnen de bebouwde kom, welker bestemming in de toekomst nauw samenhangt met de te verwachten stadsuitbreiding, in voorkomend geval in het plan worden opgenomen. — Wel wordt een niet onaanzienlijk gedeelte van den eigendom van appellante voor weg bestemd en wordt hierdoor aan de aantrekkelijkheid van dezen eigendom als buitenverblijf afbreuk*

gedaan, doch dit bezwaar is niet voldoende om tot onthouding van goedkeuring te kunnen leiden, daar te verwachten is, dat spoedig tot aankoop of onteigening van de voor wegaanleg bestemde strook zal worden overgegaan, waarna appellante de beschikking zal behouden over een landhuis en tuin van behoorlijke afmetingen, die toch nog een goed afgerond geheel vormen, dat vermoedelijk nog gemakkelijker verkoopbaar zal zijn dan het bezit in zijn tegenwoordigen vorm, terwijl na eventueele afbraak van het huis waardevol bouwterrein wordt verkregen. 15 December.

— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 2). — Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een raadsbesluit inzake ontheffing van een voorgevelrooilijn, daar een herbouw van het onderhavig perceel in voege als door den belanghebbende verlangd, met het oog op de zeer ongunstige wijze, waarop het in den verkeersweg uitsteekt, ongewenscht moet worden geacht. 17 December.*

— Besluit tot schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van Avenhorn van 12 November 1937, betreffende het sloopen van een gebouw.
S. 2319 K. 22 December. Blz. 689.

— Besluit tot schorsing van een besluit van den raad van Loosdrecht van 3 December 1937, waarbij een bouwvergunning is verleend aan Dr. P. C. Koppert te Utrecht.
S. 2319 M. 22 December. Blz. 689.

— Besluit, betreffende schorsing van een besluit van den raad van Vorden betreffende bouwvergunning.
S. 2319 N. 28 December. Blz. 689.

— Besluit, betreffende schorsing van een besluit van den raad van Doetinchem, tot het verleenen van bouwvergunning.
S. 2319 O. 29 December. Blz. 689.

— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 38.). — Aan een polderbestuur komt recht van beroep op de Kroon toe tegen een beslissing van Ged. Staten tot goedkeuring van een uitbreidingsplan, voorzoover bij dat plan de belangen van den polder als zoodanig zijn betrokken. Derhalve moeten daarbij buiten beschouwing worden gelaten de door het polderbestuur naar voren gebrachte bezwaren, welke volgens dit college de bewoners van den polder van den op het uitbreidingsplan door het midden van den polder geprojecteerden weg, zullen ondervinden. Nu de aanleg van dezen weg noodzakelijk moet worden geacht, kan het bezwaar van het polderbestuur, dat die weg ook in de toekomst financieele offers van den polder zal vragen, tegen de goedkeuring geen beletsel vormen. 31 December.*

IJkwezen.

— Wet tot nieuwe regeling betreffende de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen („IJkwet 1937, Staatsblad n°. 627").
S. 627. 22 April. Blz. 212.

— Besluit, houdende nadere regeling van het examen voor adjunct-ijker.
S. 640. 27 Mei. Blz. 371.

— Besluit tot regeling van den herijk der maten en gewichten in 1938 en 1939.
S. 648. 9 Augustus. Blz. 428.

Zegelwet.

— Besluit tot het verleenen van vrijstelling van zegelrecht.
S. 440. 25 Januari. Blz. 22.

— Wet tot wijziging van de Zegelwet 1917.
S. 405. 22 April. Blz. 256.

— Besluit tot intrekking van de artikelen 2 en volgende van het Koninklijk besluit van 4 April 1917, *Staatsblad* n°. 273, zooals dat nader is gewijzigd, houdende uitvoering van verschillende bepalingen van de Zegelwet 1917.
S. 482. 8 Mei. Blz. 326.

— Besluit, houdende vaststelling van het tijdstip, waarop de wet van 22 April 1937, S. 405, tot wijziging van de Zegelwet 1917 in werking treedt.
S. 483. 28 Mei. Blz. 326.

— Besluit houdende intrekking van verschillende op grond van artikel 91 der Zegelwet 1917 verleende vrijstellingen van zegelrecht.
S. 446. 4 Juni. Blz. 205.

— Besluit, houdende bekendmaking van den tekst der Zegelwet 1917.
S. 406. 18 Juni. Blz. 274.

Ziektewet.

— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van 3 Januari 1930, S. 3, tot vaststelling van de premiën voor de verplichte ziekteverzekering, zooals dat besluit laatstelijk is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 1 Juli 1936, Stbl. n°. 885.
S. 881. 8 Maart. Blz. 55.

— Wet tot wijziging der Ziektewet.
S. 800. 22 April. Blz. 217.

— Besluit tot bepaling van het tijdstip, waarop de wet van den 22sten April 1937, S. 800, tot wijziging der Ziektewet, in werking zal treden.
S. 886. 20 Mei. Blz. 233.

— Besluit tot vaststelling van regelen inzake het omslaan van een tekort van een ziekenkas van een Raad van Arbeid over de ziekenkassen van de Raden van Arbeid.
S. 887. 20 Mei. Blz. 233.

— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van 3 Januari 1930, S. 3, tot vaststelling van de premiën voor de verplichte ziekteverzekering, zooals dat besluit laatstelijk is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 8 Maart 1937, Stbl. N°. 881.
S. 888. 20 Mei. Blz. 234.

— Besluit tot vaststelling ten aanzien van de verzekerden, werkzaam in de diamantindustrie, van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij artikel 6, lid 5, en artikel 145 der Ziektewet.
S. 852. 6 Juli. Blz. 519.

— Besluit, houdende voor verzekerden, werkzaam in het bedrijf van het machinaal vervaardigen van schoenen, laarzen en pantoffels, afwijking van het in het derde lid van artikel 6 der Ziektewet bepaalde omtrent de berekening van het dagloon en vaststelling van bijzondere bepalingen ten aanzien van de premieheffing door de Raden van Arbeid.
S. 858. 30 Augustus. Blz. 444.

— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van 30 Maart 1935, S. 163, houdende vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 4 eerste lid, der Ziektewet.
S. 861. 27 November. Blz. 573.

— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van 28 Januari 1931, S. 24, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 26, eerste lid, der Ziektewet (doorloopende tekst, bekendgemaakt bij Koninklijk besluit van 28 Januari 1935, S. 32, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 6 Augustus 1935 (Stbl. n°. 502).
S. 866. 11 December. Blz. 611.
— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van 3 Januari 1930, S. n°. 3, tot vaststelling van de premiën voor de verplichte ziekteverzekering, zooals dat besluit laatstelijk gewijzigd is bij Koninklijk besluit van 20 Mei 1937, Stbl. n°. 888.
S. 895. 29 December. Blz. 706.

Zondagswet.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Zondagswet. — Winkelsluitingswet 1930 S. 460. — Derogatie-quaestie.) — De winkelsluitingswet 1930, S. 460, laat de voorschriften van de Zondagswet, als betreffende een ander onderwerp, en met haar niet onvereenigbaar, onverlet.* 28 *Juni.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Zondagswet art. 2; Winkelsluitingswet art. 4.) — De Kantonr.: De Winkelsluitingswet houdt omtrent de wijze, waarop sommige winkels op Zondag geopend mogen zijn, geen beperkingen in, zoodat moet worden aangenomen, dat zij, een winkelier uitdrukkelijk vergunnende zijn winkel op Zondag gedurende een aantal uren geopend te hebben, hem implicite vergunt gedurende dien tijd zijn waren uit te stallen. In zooverre derogeert de Winkelsluitingswet aan de Zondagswet van 1815. — H. R.: Tegen deze beslissing wordt terecht opgekomen, daar de Winkelsluitingswet de voorschriften van de Zondagswet, als betreffende een ander onderwerp, en met haar niet onvereenigbaar, onverlet heeft gelaten, gelijk ook blijkens de geschiedenis dier wet de bedoeling is geweest. — Na vernietiging van het vonnis a quo, doet de H. R. ten principale recht en spreekt een veroordeeling uit.* 28 *Juni. Blz. 507.*

Zuiderzee.

— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van 16 Juli 1918, S. 451, tot instelling van den Zuiderzeeraad en tot vaststelling van bepalingen betreffende dien Raad.
S. 565. 27 Februari. Blz. 34.
— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van 13 Nov. 1923, S. 517, tot vaststelling van de inrichting van den dienst der Zuiderzeewerken als bedoeld in artikel 1 sub A der wet van 14 Juni 1918, S. 354, tot afsluiting en droogmaking van de Zuiderzee.
S. 566. 27 Februari. Blz. 35.
— Besluit, houdende bepaling van den datum, waarop het Koninklijk besluit van 27 Februari 1937, S. 566, tot wijziging van het Koninklijk besluit van 13 November 1923, S. 517, tot vaststelling van de inrichting van den dienst der Zuiderzeewerken, als bedoeld in artikel 1, sub A, der wet van 14 Juni 1918, S. 354, tot afsluiting en droogmaking van de Zuiderzee, in werking treedt.
S. 590. 20 Maart. Blz. 349.
— Besluit, houdende bepaling van den datum, waarop het Koninklijk besluit van 27 Februari 1937, S. 565, tot wijziging van het Koninklijk besluit van 16 Juli 1918, S. 451, tot instelling van den Zuiderzeeraad en tot vaststelling van bepalingen betreffende dien Raad, in werking treedt.
S. 591. 20 Maart. Blz. 349.